00079841

BOMBAY BRANCH
OF THE
ROYAL ASIATIC SOCIETY.
TOWN HALL, BOMBAY.

Digitized with financial assistance from
Observer Research Foundation
on 17 May, 2019

ἍΠΑΝΤΑ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΜΕΘ᾽ ὙΠΟΜΝΗΜΆΤΩΝ ΠΡΌΚΛΟΥ ΕἸΣ ΤῸΝ ΤΊΜΑΙΟΝ, ΚΑῚ ΤᾺ ΠΟΛΙΤΙΚᾺ, ΘΗΣΑΥΡΟΥ͂ ΤΗ͂Σ ΠΑΛΑΙΑ͂Σ ΦΙΛΟΣΟΦΊΑΣ ΜΕΓΊΣΤΟΥ.

PLATONIS OMNIA OPERA

CVM COMMENTARIIS PROCLI IN Timæum & Politica, theſauro ueteris Philoſophiæ maximo.

71841

Προστίθεται δὲ καὶ εἰς τὰ τοῦ Πλάτωνος ἅπαντα, γνωμῶν καὶ ὀνομάτων ἀξιομνημονεύτων, ἔλεγχος.

Adiectus etiam eſt in Platonis omnia, ſententiarum & uerborum memorabilium, Index.

BASILEAE, APVD IOAN. VALDERVM, MENSE MARTIO, ANNO M. D. XXXIIII.

O
100
pla/Pla
79841

00079841

IOANNI MORO

[redacted] [redacted] S.

NVLLAM rem aliam præclaram magnamq; in hominū negótijs uerſari puto, IOANNES MORE chariſſ. quæ cum aditus tot, tot occaſiones habeat, tam ardua, tam immēſa precia cultorib. ſuis promittat rependatq;, tam paucos eadem inueniat uere ſtudioſos & admirātes ſui, quàm Philoſophiam. Id ex eo liquidum eſt arbitror, quia illi ipſi quos ſeculis infinitis non multos numeramus, mortalibus pleriſq; propemodū tum cum uixerunt, & nunc multo pluribus poſt abolitā nominis inuidiam contempti iacent. Quod quidem nihil fortaſſe mirum ſit, quando pulcherrimā rem difficillimam eſſe neceſſe fuit, niſi nihil aut pulchritudine ſua tam potenter allicere, aut uarietate perpetua diutius retinere, aut maieſtate miranda intimius deuincere mortalium animos incredibili cuncta diſcendi ſtudio flagrantes poſſe uideretur, quàm illa in luculentiſſimū *rerum omnium theatrū* Philoſophia inducens. ad hæc nihil etiam ad rem ullam uel tam factum, quàm ſpeculationi rerū mentem humanam, uel contrà hominū contemplationi tam expoſitum eſſe conſtaret, q̄ ſpatia iucundiſſima Philoſophię, eodem ſemper & calore natiuo ſtimulante, & inexplebili naturæ conſpectu trahente, ac uelut maritali quadam flamma mente Philoſophiaq; inter ſe deuinctis, ut mirari merito queas, quid ſit cur minus perueniat quò tanto cum deſiderio currit mens, & reipſa tam flagranter inuitatur. Eſtq; propemodū incredibile, cum ſint reuera lōge hic omnia naturæ hominum quàm ἵππῳ πεδίον accommoda & idonea magis, quomodo ueſtigare diſcereq; cupientib. omnib. & eius rei copiam tam largam, tam benignam Philoſophia ſuppeditante, tam pauci conſtanter uereq; diſcant. Fortaſſe uero deplorare quàm diſputare mali tāti cauſas facilius eſt. Equidē ſiue inimitabili ueterum ſcriptorū diligentia uictus animus, & ne ſpem quidem tantarū rerum concipere auſus langueſcit, abiuratoq; ſeueriore Philoſophiæ ſtudio conſiſtit in proximis, inuentiſq; illorum frui quàm de uirtute contendere mauult: ſiue iſta tam facili rerum copioſe ſenſib. omnibus ubiq; ſe ingerentum uelut promiſſione pollicitationeq; allectus, mox ſumma quæq; natura in immenſam abdita profunditatem intelligens, tanquā eluſus deceptusq; prorſus retroſilit: ſiue quia præter ſeipſam preciū aliud nullum philoſophia habens, haud minorib. inſuper quàm rerum omniū cæterarū impenſis comparatur, nemoq; philoſophus niſi uere philoſophus, id eſt pius ſanctusq; uir eſſe poteſt, pauci cum ſapientia commutare uitam & omnia cætera uolunt: ſiue deniq; quotidianū æternumq; rerum ſemper earundem, quanquam maximarum ſpectaculum conſuetudine uileſcit negligiturq;, præſertim ſecuritate humana in iſto cœli terræq; conſpectu quieſcente, ac amplius nihil quęrente: aut quæcunq; tandem uideri cauſa poteſt, uincere tamen hercle egregia philoſophiæ præmia, dignitaſq; ſumma difficultatem omnem debebat. Nam ut paucis dicam, quod aut beneficium maius, aut quæ res auguſtior cogitari poteſt, cum ſede & domicilio, cum ſenſu & luce, genus hominū ignorantia ſua uelut tenebris inuolutum careat, ac rerum omniū ſuiq; imperitum

in ignoto uaſtoq; mundo degat,& nec ortũ nec exitum ſui norit,fines rerum
omnium, ſedemq; & portum animis illata luce, Philoſophia ſingula ceu digi
to mõſtrans patefacit. Quo quidem cœleſti beneficio ut nunc deſtituuntur,
ad quoſcunq; penetrare fidelia huius litterarumq; monumẽta non poſſunt,
ita iam quondam genus hominum caruit uniuerſum. Ac non uideo,quomo
do uir bonus aut de hominum genere iam olim toto,aut de ſua nunc quiſque
patria mereri præclarius poſſit, quàm ſi aut reſuſcitandis,aut quam latiſſime
propagãdis Philoſophiæ præceptis mente tota incumbat. Vna uia eſt igno
rantiæ carcere homines extrahendi, ſanctiſſima Philoſophiæ doctrina mor
talium cœtibus illata. ante cuius ortum, qui ſtatus, quæ tenebræ fuerint ho-
minũ,& niſi occurritur ſtudio,futuræ ſint ſemper,ueris animis ſi cogitemus,
nemo arbitror Philoſophię nobis ſtudium inuideret. Nam ut ex infinitis &
nunquam ſatis celebrandis beneficijs pauca quædam cõmemoremus, igno
tus antea non ſolum ſitus terrarum orbis, ſed & forma & omnis habitandi
ratio cum eſſet adeò, ut nec quo loco conſiſteret, nec quam in partem tutius
iret,noſſe quiſquam poſſet,cum intutæ incertæq; omnes terrarum plagę,an
gulus omnis infeſtus uideretur, feritate uaſtitateq; paſſim obtinentibus,ag
greſſa Philoſophia totam domuit: ac poſitum huius in mundo medium,gen
tium omnium habitãdi inter ſe diuerſitatem,ac latus mundi quidq; priuſquã
adires,quatenus adiri poſſet,antequam metirere quantis ſpacijs porrigere-
tur admirabiliter inuenit. Maria quoque cum inhoſpita prius & inacceſſa
omnia & rebus humanis hic limes natura poſitus crederetur,quẽ egredi ne-
fas eſſet, ad extrema mundi peruia reddidit, cum de cœlo uiam (mirandam
rem)curſumq; nauibus per immẽſum ęquor expediret. Iam liquidus ille cœ
li chorus,leges uiceſq; mundi, quibus aſſidue refici naturã uidemus, docere
hominem miſerũ,& aduerſus diram neceſſitatẽ inſtituere cupiens,cum fru-
ſtra diu mortali ſtupido radijs uelut innueret, motu ceu loqueretur: prima
hæc & cœli cardines ſpeculata eſt, & flexam per obliqua mũdi ſolis cætero
rumq; uiam aliam notauit: & reuolutionũ cœleſtium omnium ambages om-
nes ad amuſſim oſtendit: ac in terris conſtitutum hominem labentis ęternæ
cœleſtiſq; naturæ legum conſcium eſſe,ac in omnem mundi procurationem
multo quàm ulla neceſſitas incidiſſet,ſecurum rerum ſibi proſpicere,nec aut
hyemis inexpectato aduentu obrui, aut repentino æſtatis abitu deſtitui ne-
ceſſe habere,iuſſit. cum quantum quantaq; cum ui, & quo maxime tempore
in unamquamq; terrarũ & mundi plagam cœleſtium globorum quiſq; uirtu
tis luciſq; inferret,perſpicue iam conſtaret. ac illud tacitum,cœlum inter ter
ramq; connubium prolificum, unde uelut inexhauſto fonte omnis rerum co
pia manat, & mundus aſſidue inſtauratur, plane innotuiſſet. Erat hoc uelut
domicilij eius,in quo habitandum eſſet homini,notitia. In quod,manu præ-
henſum,& animis in illum excelſum mentis locum, in illud ſublime faſtigiũ,
unde natura tota conſpici,& ſubiecta omnia longe lateq; cerni poſſunt,con
ſtitutum hominem,induxit. ac arcem ſuam,cœlum inquã & terram, animis
quoquouerſum perluſtrare circunuolitareq; ſecurè dedit. Qua quidem è ſpe
cula, cæteri quoq; conſpici iam,& eodem mentis obtutu præhendi potuere
ſinus receſſuſq; naturæ innumeri. Ventorum, fluminũ, aliorumq; miranda
uis,cum inter ſe præcipuæ mundi partes de finibus certant,unde nam erum

pat.

pat. Quarum rerum omnium ingenium tradens, inter iſtas præliantum elementorū uices & minas horribiles, conſiſtere tutum rationibus Philoſophiæ firmatum hominem docuit. Iam animantium per tot claſſes familiasq; digeſtorū, quæcunq; terra mariue degunt, tum illius ueluti cultus ornatusq; terræ, plantarum, herbarum, radicum, ſeminum, turbam infinitam ſic generibus ſingulorū naturas perſpexerit, ut noſſe, & ad uſum ſuum utiliter omnia conuertere mortales ſcirent: ac ſiquidem amplecti Philoſophiæ beneficentiam uellent, in amœniſſimo & rebus omnibus diuite largeq; cuncta ſuppeditante terrarum horto, ſuauitate commoditateq; pari uerſari poſſent. Hominis uero principis animantum & terrarū domini, quia ſingularem curam gerebat, nihil autem procliuius erat, quàm corpori uel exhauſto libidine, uel ocio marceſcente, uel foris oblæſo, ſic ut domicilio labefactato uitium incidere, ac functionibus neceſſarijs intercludi, & ſpiritum illum quem rebus omnibus ad altiſſima præparabat, impediri: contrà uero nihil intricatius uideretur, quàm in ipſis uiſceribus, in ipſo meditullio corporis hærentē abditumq; morbū extrahere, nitori uiribusq; ſuis membra ruinoſa reſtituere, prodigioſam rem corpus humanum ingreſſa Philoſophia, ac uelut cuniculis intus omnia perreptans, leges moresq; inhabitantis naturæ penitus cognouit, ac unū quodq; uiciorum ſiue impendens, ut præuiſum auerti, ſiue iam obtinens ut à graſſando coherceri poſſet, docuit. indignū rata, diuinum animal hominem ferarum more arcere domeſticū malum induſtria qua cæteris omnibus conſulendum erat, non poſſe. Beneficia cætera qualia ſunt artium omniū inuentarum, & inſtrumentis omnigenis uelut ſupellectile certa, in omnem euentū uita inſtructa, immēſum narrare ſit, ſine quibus manca uita, inutilis induſtria fuiſſet. Parum fuit quippe uſu multa, multa neceſſitate deprehenſa, ni ratione adhibita ſingula Philoſophia emendaſſet, conſummaſſet. Nam qualem aut ἐμπειρίαν iſtam medicam, aut uſu natam muſicen, aut tumultuariam illam belli diſciplinam eſſe credamus, ni iudicium Philoſophia ſuum artium omnium inuentionibus intuliſſet. Sunt hæc extra hominem, ſed quarum ope fragilitas humana fulcitur. quæ tamē non tam utilitatis gratia docuit Philoſophia, quàm ut dignitatem noſſe ſuam homo poſſet. reputans qua parte rerum locatus, & inter quam miranda naturæ opera ſpectator æſtimatorq; ſapientiæ Dei poſitus eſſet. Nam quis obſecro non ſtupor ſubeat homini, aut mundi ſitum, aut cœli cum terra connubium, animis uere contemplanti, aut per immenſa maris ſpacia peragranti, aut naturæ theatrū totum rebus omnigenis tam luculenter ornatum conſideranti? Atqui hæc duo in omni rerum extra nos poſitarum uera cognitione conſequi neceſſe eſt, ut & maieſtate naturæ in opificem animus excitetur, & ab omni mundi uicium elementorumq; ui cum proſpicere, tum captatis occaſionibus, ſcienter omnibus uti queamus. Quorum quidem ſi ſingula perfecte tradita Philoſophię monumentis ſunt, merito ab uniuerſis ſuis reprehendatur. Maius illius beneficium eſt quod ſequitur. Conſilij ſui conſciū hominem fecit, & facultatem mirandam illam, qua ipſa in rerum ueſtigatione uſa, conſecuta fuiſſet ſingula, ſine inuidia communicauit, nec quicquam cælauit hominem, non ſolum docens omnia, ſed ſe ipſam totam introſpiciendam præbens. Equidem expoſita naturæ rerum omnium conditionē & uſu, traditis etiam artibus, & uita in omnia copioſe pręparata,

parata, cum incumbere homines & Philoſophiæ inuẽta perſequi cupientes, partim ruditate & inſcitia, partim ignauia & inconſtantia repellerentur, alterutrum Philoſophiam oportuit, uel & iudicij certitudine & robore uirtutis acuere firmareꝗ mentes prius, uel in ædendo naturæ ſpectaculo operam omnem ludere, imperitumꝗ ſui hominem & animis huc illucꝗ in illa conſideratione rerum fluctuantem deſtituere. Fruſtra quippe in theatrum tantũ inducas, niſi oculatũ: fruſtra ad contentionem tam ardentem prouoces, niſi ſtrenuum. Atqui cum aut acuendæ aut moderandæ mentis ratio, niſi natura ipſius perſpecta tradi nullo pacto poſſet: is uero qui intus reſidet ſpiritus ille, non ſolum membra torquens omnia, & corpus totum regens, ſed in oculos, in aures, in linguã uim uiuam exercens, & extra corpus procul, ac in immenſum ſeſe exerens, propter mirandam indolem & diuinitatem ſuam inſcrutabilis uideretur, tantis animis incubuit Philoſophia, ut niſi hac parte cõfecta, nihil hominum generi commodaſſe putaret. Nullus igitur angulus mentis, quem quidem conſilio quodam iſtic abdidiſſe natura uideretur inexcuſſus relictus. Apprehenſionum genera quot omnino ſint, quid cuiꝗ peculiare: ſpectra uiſaꝗ quæcunꝗ foris incumbunt, qualiter intro reuocata & conditione corporea iam nudata, apud ſeſe penſiculetur: unde conſurgat opinio: ſcientia quibus radicibus orta, quomodo cõſumetur: ipſa uero mens cogitandi principium ut adoleſcat, & rerum omnium formis colorata, ſpeciem referat uniuerſi. Quæ quidem ſimpliciter tradere, quanquã dignas maxime memoratu res, parum utilitatis habebat, ni quoties in unoquoꝗ horum aut uerus aut falſus animus eſſet, intellexiſſemus. Obſtupeſcendæ res proditæ, quæ ſit illa prima naturæ euidentia & lux, quam inferre cæteris quâcunque ignorantiæ tenebræ occupant neceſſe ſit: quæ prima incontrouerſa et inconcuſſa, quæ ſuper quàm circunſpecte, quàm ſollicite ſuperſtruere cætera conueniat, ſi quis ſolidum opus moliatur: quot uniuerſarum rerum genera capitaꝗ ſumma, quorum naturam ante omnem rerum cæterarum conſiderationem percepta eſſe longe prius oporteat: quot rationes aliud de alio pronunciandi, & earum quæ ſolæ uerũ falſumꝗ inſociabiliter diuidant, cæteris tanquam fide non bona citroꝗ nutantibus: quot rationes aliud ex alio colligendi ueræ, quot ueriſimiles, quot fucatæ & doloſæ. An uero quicquam admirabilius ſit quàm rationibus, quibus ſusꝗ deꝗ animus uerſatur, Lydium inuentũ ad quem omnes explorare liceat. Quod quidem beneficiũ non ſolum hoc præſtat, ut cæca & obſcura rationibus prætentare, niſi certum & exploratum nil diffinire, extra errorem in re qualibet (ſiquidem adniti uelit) ſe conſtituere mens poſſit (quæ quidem induſtrię ipſius ſuppellex propria eſt) ſed ut collapſa ſemel Philoſophiæ documenta, & ignauia mortalium abolita, reuocari reſtituiꝗ hominum cœtibus poſſint. O præclaram rem. Vt enim naturæ opus non ſolum perfectum eſt, ſed aſſidue reficitur ex ſeſe, ſic naturæ ęmulatricem Philoſophiã decuit, non ſolum inſtruere rebus omnibus hominem perfecte, ſed hoc cauere, ne unquam intercidere penitus ipſius inuenta poſſent. Igitur omni iam ex parte, foris, intus, ad mundi contemplationem adparatus uidebatur, ſi moderari & regerę ſeſe homo, ac perplacidam mentis tranquillitatem in Dei opus fixis ſemper oculis eſſe poſſet. Rurſus ingenti conatu, uelut à fundamento tumultus illius humani pectoris cauſæ omnes

erutæ,

erutæ, quo ſuum quiſq; morbum & uidere, & ratione certa medicari ſciret: quot quibusq; rebus primis mens incitetur: quæue illa ſumma naturæ inuitamenta ſint, ad quæ dum nõ recte feſtinat animus, per errorem infinitã affectuum turbam cieat, paulatim in cõſuetudinem & uitia degenerantum: quã uim & potentiam in imperitos rerum, & ueris rationibus non firmatos animos uoluptas & dolor exerceant: quæ ſumma uitæ mortalium omnium in omnibus negotijs & conſilijs propoſita: quis ille uerus in agendis rebus finis: quis in unoquoq; negotio modus & uelut mom̃etum uirtutis, quod ſpectare bonum uirũ quærereq; per omnia deceat: quod illud in re qualibet decorum, cuius concinnitas ſola commendet cætera in uita. In quibus quidem rationibus uelut anchoris ſolide mens fixa, inter medios rerum obturbantũ fluctus ſtet inconcuſſa. Ac quia nec ſine hominum, nec ſine rerum domeſtico commertio uiui recte poteſt, illud diſcrepantis multitudinis in unum coëuntis, uelut corporis temperamentum quammultiplex eſſet, & quibus maxime de cauſis uel ſeruetur uel peſſum eat, tum rei ſuæ cuiq; cum ratione propagandæ uiæ quæ ſint, ad unguem omnia pertractauit. O ſolidum Philoſophia beneficium tuum, quæ nulla parte neceſſitatem hominum ope tua deſtituiſti. Stat uita pręclaris inuentis tuis quæcunq; propagari potuere, rebus õmnibus ſolide ac ad æternitatẽ nixa, quando præceptis tuis formato homini ſeruire cuncta neceſſe eſt. Tollere ſe iam ultra humana, ac primas ſummasq; interioris naturæ cauſas, prima ſummarum diſputationum fundamenta ſpeculari mens, & quo inſtituta fuit, pure ſyncereq; philoſophari potuit, uentumq; ad metam humani ingenij fuit, ſolaq; in cælum uia reſtabat, quo cum oculis ſeſe caligantibus Philoſophia extuliſſet, nihil hic ope ſua poſſe fieri confeſſa, ac ad reuelationem fatidicã, ultroq; lucentem de cœlo radium, ſumma cum religione conuerſa, ſummã in his etiam rebus ingenuitate ſua fidem merita, multa præclara ijſdem de rebus ore diuino reſerauit. De ſpiritus noſtri perennitate, de uniuerſorum adminiſtratione, de impiorum æterno excidio, de uera uitæ innocẽtia. ſumma, ſolam hanc rectam ſolidamq; de æterno numine perſuaſionem uirtutum omnium uerarum uerum fundamentum exiſtere uidens, nuſquam non pietatem ueram præ reb. omnibus inculcat. O diuinum uere munus, quod citra nullum ſolidum homini in terris ſolatiũ reperiatur, ferarum etiamnum more ſine ſenſu & luce pulcherrimarum rerum, abſq; te foret uagaturo. O ſtultam cõtrà mortalitatem, nec decus ſuum nec uera cõmoda perpendentem, ſed de ſorte ſua falſo ſusq; deq; queritantẽ, inde ubi præſens ſemper ſapientia reluceat, procul in terras abiectiſſimam mundi partem, perpetuum in exilium ſe detruſam: è circũſepto nubibus globo ſyluis horrido uix oculos tollere, uix meminiſſe patriæ poſſe: ac ut meminerit maius aliud è calamitate ſua negocium eſſe: inediæ fami mille mortibus occurrere, ac in iſta ſtatione, in his excubijs aſſidue conſiſtere cogi: ne æſtu, frigore exanimetur, tempeſtatibus opprimatur, feris laceretur. Ac non ſolum facultatem ueſtigandæ ſapientiæ iniquitate loci, perpetuiq; exilij calamitate & miſeria præcluſam: ſed omnem præterea ſpem ademptam, uincta captiuaq; ergaſtulo corporis mente: & tamen hunc carcerem, hoc exiliũ diſſimulanda fuiſſe, ni catenatus intus animus, ipſus impediat ſeſe: ipſus ſibi repugnet: multisq; & grauibus errorum morbis agitetur: cõgenitis tenebris,

cæcitate,ſtultitia natiua præmatur. Nam quæ uel tenebræ,uel quod exilium eſſe queat,ubicunque præſenti luce & ope ſua Philoſophia regnet? aut quæ non difficultas uitæ tolli momēto ſapientiſſimis huius inuentis poteſt, terra mari cœloq; rebus omnibus homini pacatis? aut quid remorari conatus noſtros debet, uia homini longe per omnia in ipſam æternitatem uſque beneficijs ipſius expedita? aut qui non illuſtrari deniq; tanta præceptorum claritate, aut non ſiſti tam firma rationum ſtabilitate mentem credamus? ſiquidem poſt tot tantaq; beneficia laudes æternas meritam diuinū Dei munus Philoſophiam, ingrati mortales agnoſcere pergāt. Verum enimuero iſtuc hercle eſt quod uidemus, fatali & exitiabili quodam noſtro malo, in illa feliciſſima ueterum ſcriptorum omnium monumenta,cateruatim ſeculo noſtro prodeuntia,in quæ ſumma animi religione ſubire,ſumma conſtantia progredi decuit,aut temeritate præcipiti ruimus,aut primo ſtatim congreſſu uicti,turpiter ignauiæ cædimus, mox uulpis illius inſtar negata damnamus ſuggillamusq;. Quod malum quia pertinaciſſime nunc graſſatur, ipſe pro mea uirili præclaris ueterum monumentis eruendis ſic operam hactenus dedi, ut non paucis commodo noſtrū in ea re ſtudium futurum ſperem. Hos porro Platonis libros, IOANNES MORE chariſſime, non nullo aut iure noſtro, aut tua gratia & merito, nouos ac præcipuis in locis doctiſſimi uiri PROCLI commentarijs illuſtratos, ſub nomine tuo emittimus. Annus eſt enim (ut noſti) tertius iam, cum in Angliam, cuius uiſendæ ſumma me dudum cupiditas ob illuſtre uetusq; gentis nomen, & librorum ueterum copiam inceſſerat, ueniens, ac Eraſmi noſtri commendatione uelut uento ſecundo ad illas Muſis totas ſacras ædes ueſtras delatus, humanitate mira acciperer, maiori tractarer, maxima dimitterer. Non ſolum enim ampliſſimus uir pater tuus, ac tum quidem conditione, per cætera uero rebus omnibus egregijs facile toto regno princeps, priuatum hominem ignotumq; me, literarū tantum ergo, ad colloquiū inter tot publica priuataq; negotia admiſit: menſæ ſuæ ſceptra regni gerens, adpoſuit: in aulam abiens rediens ſecum traxit: lateriq; adiunxit ſuo: ſed omnem meam de religione ſententiam locis nō paucis diuerſam ab ipſius eſſe haud difficulter præſentiens, placide benigneq; cognouit: ac cum ab illa non parum tum quidem diſcreparet, opera cōſilioq; ſic iuuit nos tamen, ut omne mihi negotium ſumptibus etiam ſuis confecerit. Nam & itineri comitem Harriſium doctum iuuenem addidit: & Oxonienſis Gymnaſij proceribus ſic literis inſinuauit, ut ad earū conſpectum omnes nobis collegiorum omnium non ſolum bibliothecæ, ſed ſtudioſorū etiam animi uelut mercuriali quadam uirgula tacti pateſcerent. Magna uero cum primis erga nos uiri optimi atq; doctiſſimi Ioannis Claimundi humanitas fuit, qui quidem etiam alia quædam Procli monumenta mira liberalitate fidei noſtræ & publicæ ſtudioſorum utilitati permiſit. Itaque bibliothecas quas circiter uiginti ſchola inſignis ueſtutiſſimis libris refertas habet, omnes euolui, ac cōmentationum Procli libros non paucos, quantum intra annū unum alterumue excudi poſſe uideretur ipſis annuentibus auexi: quibus de, uelut theſauro inuento gratulantem pater tuus donatum liberaliter ac beneficijs ſuis plane cumulatum in patriam remiſit. Inter quæ quidem illius officia, de noſtris te ſucceſſibus gaudio quodā ſingulari ſemper geſtientem uidi. Ad quem cum

iure

iure paternarum uirtutum omnium fructus redeat, magna neceſſitas fuit cur hos Procli libros miranda doctrina refertos, noſtra quidem opera, ſed beneficio tuorum in lucem prodeuntes, tibi potiſſimum dedicarem. tum quòd ipſis quidem ornamento te, hos contrà maximo tibi uſui futuros ſperabam, quem perpetua tanti patris conſuetudine & ſororum omni doctrinæ genere excultiſſimarũ conuictu ad iſtas iam grauiores diſputationes ſatis inſtructum ſcirem. Quid autem cupidis natura pulcherrimarũ rerum mentibus, tibi inquã & muſis iſtis ſororibus, quas diuinus animi calor nouo ſeculi noſtri exemplo, tam procul, tam feliciter in iſtud literarum pelagus egit, ut iam diſcendi philoſophandiꝗ difficultatem nullam ſupra ſe eſſe uideant, accommodum magis ſit, quàm is autor, quo nemo implicatas res melius producere, profundas penitius inſpicere, amplas & copioſas facilius animo complecti, naturæ ſpectaculũ totum intimius penetrare, diuina & cœleſtia, minerua humana felicius ſpeculari potuiſſe, meritiſſimo ſummis ſemper autoribus creditus eſt? Hos igitur Platonis libros non ſolum locis (ut dixi) præcipuis illuſtratos, ſed accurata Ioannis Oporini noſtri, utriuſque linguæ peritiſſimi iuuenis diligentia, nobis hortantibus caſtigatos à nobis IOANNES MORE gratitudinis qualecunꝗ ſignum accipe, & feliciter philoſophari perge. Vale. Baſileæ, Calend. Martij, An. M. D. XXXIIII.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΒΙΟΣ ΚΑΤΑ ΛΑΕΡΤΙΟΝ ΔΙΟΓΕΝΗ.

ΠΛΑΤΩΝ Ἀρίστωνος καὶ Περικτιόνης, ἢ Ποτώνης, ἀθηναῖος, ἥτις τὸ γένος ἀνέφερεν εἰς Σόλωνα. τούτου γὰρ ἦν ἀδελφὸς Δρωπίδης, οὗ Κριτίας, οὗ Κάλλαισχρος, οὗ Κριτίας ὁ τῶν τριάκοντα, καὶ Γλαύκων, οὗ Χαρμίδης καὶ Περικτιόνη. ἧς καὶ Ἀρίστωνος, Πλάτων, ἕκτος ἀπὸ Σόλωνος. ὁ δὲ Σόλων, εἰς Νηλέα καὶ Ποσειδῶνα ἀνέφερε τὸ γένος. φασὶ δὲ καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀνάγειν εἰς Κόδρον τὸν Μελάνθου. οἵτινες ἀπὸ Ποσειδῶνος ἱστοροῦνται κατὰ Θράσυλον. Σπεύσιππος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ, Πλάτωνος περιδείπνῳ, καὶ Κλέαρχος ἐν τῷ Πλάτωνος ἐγκωμίῳ, καὶ Ἀναξιλίδης ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ φιλοσόφων φασίν, ἀθήνησιν ἦν λόγος, ὡραίαν οὖσαν τὴν Περικτιόνην βιάζεσθαι τὸν Ἀρίστωνα, καὶ μὴ τυγχάνειν. παυόμενόν τε τῆς βίας, ἰδεῖν τὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ὄψιν. ὅθεν καθαρὰν γάμου φυλάξαι, ἕως τῆς ἀποκυήσεως. καὶ γίνεται Πλάτων, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, ὀγδοηκοστῇ ὀλυμπιάδι, θαργηλιῶνος ἑβδόμῃ, καθ' ἣν Δήλιοι τὸν Ἀπόλλωνα γενέσθαι φασί. τελευτᾷ δ' ὥς φησιν Ἕρμιππος ἐν γάμοις δειπνῶν, τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς ὀλυμπιάδος, βιοὺς ἔτος ἓν, πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα. Νεάνθης δέ φησιν αὐτὸν τεττάρων καὶ ὀγδοήκοντα τελευτῆσαι ἐτῶν. ἔστιν οὖν Ἰσοκράτους νεώτερος, ἔτεσιν ἕξ. ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ Λυσιμάχου, Πλάτων δὲ ἐπὶ Ἀμεινίου γέγονεν, ἐφ' οὗ Περικλῆς ἐτελεύτησεν. ἦν δὲ τὸν δῆμον Κολλυτεύς, ὥς φησιν Ἀντιλέων ἐν δευτέρῳ περὶ χρόνων. καὶ ἐγεννήθη κατά τινας ἐν Αἰγίνῃ, ἐν τῇ Φειδιάδου οἰκίᾳ τοῦ Θάλητος, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἄλλων πεμφθέντος κληρούχου, καὶ ἐπανελθόντος εἰς Ἀθήνας, ὁπόθ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐξεβλήθησαν βοηθούντων Αἰγινήταις. ἀλλὰ καὶ ἐχορήγησαν ἀθήνησι Δίωνος ἀναλίσκοντος, ὥς φησιν Ἀθηνόδωρος ἐν ὀγδόῳ περιπάτων. ἔσχε δ' ἀδελφοὺς Ἀδείμαντον καὶ Γλαύκωνα, καὶ ἀδελφὴν Ποτώνην, ἐξ ἧς ἦν Σπεύσιππος. καὶ ἐπαιδεύθη μὲν γράμματα παρὰ Διονυσίῳ, οὗ καὶ μνημονεύει ἐν τοῖς ἀντερασταῖς. ἐγυμνάσατο δὲ παρὰ Ἀρίστωνι τῷ Ἀργείῳ παλαιστῇ. ἀφ' οὗ καὶ Πλάτων διὰ τὴν εὐεξίαν μετωνομάσθη, πρότερον Ἀριστοκλῆς ἀπὸ τοῦ πάππου καλούμενος ὄνομα, καθά φησιν Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς. ἔνιοι δὲ διὰ τὴν πλατύτητα τῆς ἑρμηνείας οὕτως ὀνομασθῆναι, ἢ ὅτι πλατὺς ἦν τὸ μέτωπον, ὥς φησι Νεάνθης. εἰσὶ δ' οἳ καὶ παλαῖσαι φασὶν αὐτὸν ἰσθμοῖ, καθὰ καὶ Δικαίαρχος ἐν πρώτῳ περὶ βίων. καὶ γραφικῆς ἐπιμεληθῆναι, καὶ ποιήματα γράψαι, καὶ πρῶτον μὲν διθυράμβους, ἔπειτα καὶ μέλη καὶ τραγῳδίας. ἰσχνόφωνός τε φασὶν ἦν, ὡς καὶ Τιμόθεός φησιν ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων. λέγεται δ' ὅτι Σωκράτης ὄναρ εἶδε, κύκνου νεοττὸν ἐν τοῖς γόνασιν ἔχειν, ὃν καὶ παραχρῆμα πτεροφυήσαντα, ἀναπτῆναι ἡδὺ κλάγξαντα, καὶ μεθ' ἡμέρας Πλάτωνα αὐτῷ συστῆναι. τὸν δὲ τοῦτον εἰπεῖν εἶναι τὸν ὄρνιν. ἐφιλοσόφει δὴ τὴν ἀρχὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ, εἶτα ἐν τῷ κήπῳ τῷ περὶ τὸν Κολωνόν, ὥς φησιν Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς καθ' Ἡράκλειτον. ἔπειτα μέντοι μέλλων ἀγωνιεῖσθαι τραγῳδίᾳ πρὸ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, Σωκράτους ἀκούσας, κατέφλεξε τὰ ποιήματα, εἰπών. Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Πλάτων νύ τι σεῖο χατίζει. τοὐντεῦθεν δὴ γεγονὼς εἴκοσιν ἐτῶν, διήκουσε Σωκράτους. ἐκείνου δ' ἀπελθόντος, προσεῖχε Κρατύλῳ τε τῷ Ἡρακλειτείῳ, καὶ Ἑρμογένει τῷ τὰ Παρμενίδου φιλοσοφοῦντι. ἔπειτα γενόμενος ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν, καθά φησιν Ἑρμόδωρος, εἰς Μέγαρα πρὸς Εὐκλείδην σὺν καὶ ἄλλοις τισὶ σωκρατικοῖς ὑπεχώρησεν. ἔπειτα εἰς Κυρήνην ἀπῆλθε πρὸς Θεόδωρον τὸν μαθηματικόν. κἀκεῖθεν εἰς Ἰταλίαν πρὸς τοὺς Πυθαγορικοὺς Φιλόλαον καὶ Εὔρυτον. ἔνθεν τε εἰς Αἴγυπτον παρὰ τοὺς προφήτας, οὗ φασι καὶ Εὐριπίδην αὐτῷ συνακολουθῆσαι, καὶ αὐτόθι νοσήσαντα πρὸς τῶν ἱερέων ἀπολυθῆναι τῇ διαθαλάττης θεραπείᾳ. ὅθεν καὶ εἰπεῖν θάλασσα κλύζει πάντα τἀνθρώπων κακά. ἀλλὰ καὶ καθ' Ὅμηρον φάναι πάντας ἀνθρώπους Αἰγυπτίους ἰατροὺς εἶναι. διέγνω δὴ ὁ Πλάτων, καὶ τοῖς μάγοις συμμῖξαι. διὰ δὲ τοὺς τῆς Ἀσίας πολέμους ἀπέστη. ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ἀθήνας, διέτριβεν ἐν Ἀκαδημίᾳ. τὸ δ' ἐστὶ γυμνάσιον προάστειον ἀλσῶδες, ἀπό τινος ἥρωος ὀνομασθὲν Ἀκαδήμου. καθὰ καὶ Εὔπολις ἐν ἀστρατεύτοις φησίν. ἐν εὐσκίοις δρόμοισιν Ἀκαδήμου θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ Τίμων εἰς τὸν Πλάτωνα λέγων, φησί. Τῶν πάντων δ' ἡγεῖτο πλατύστακος, ἀλλ' ἀγορητής. Ἡδυεπὴς τέττιξιν ἰσόγραφος, οἵ θ' Ἑκαδήμου Δένδρει ἐφεζόμενοι, ὄπα λειριόεσσαν ἱεῖσι. πρότερον γὰρ διὰ τοῦ ε, Ἑκαδημία ἐκαλεῖτο. ὁ δ' οὖν φιλόσοφος, καὶ Ἰσοκράτει φίλος ἦν, καὶ αὐτῶν Πραξιφάνης συνέγραψε διατριβήν τινα περὶ ποιητῶν γενομένην ἐν ἀγρῷ, παρὰ Πλάτωνι ἐπιξενωθέντος τοῦ Ἰσοκράτους. καὶ αὐτόν φησιν Ἀριστόξενος, τρὶς ἐστρατεῦσθαι. ἅπαξ μὲν εἰς Τάναγραν, δεύτερον δὲ εἰς Κόρινθον, τρίτον ἐπὶ Δηλίῳ, ἔνθα καὶ ἀριστεῦσαι. μῖξιν τε ἐποιήσατο τῶν τε Ἡρακλειτείων λόγων καὶ Πυθαγορικῶν καὶ Σωκρατικῶν. τὰ μὲν γὰρ αἰσθητὰ καθ' Ἡράκλειτον, τὰ δὲ νοητὰ κατὰ Πυθαγόραν, τὰ δὲ πολιτικὰ κατὰ Σωκράτην ἐφιλοσόφει. λέγουσι δέ τινες, ὧν ἐστι καὶ Σάτυρος, ὅτι Δίωνι ἐπέστειλεν εἰς Σικελίαν, ὠνήσασθαι τρία βιβλία Πυθαγορικὰ παρὰ Φιλολάου, μνῶν ἑκατόν. καὶ γὰρ ἐν εὐπορίᾳ φασὶν ἦν, παρὰ Διονυσίου λαβὼν ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα τάλαντα, ὡς καὶ Ὀνήτωρ φησὶν ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ, Εἰ χρηματιεῖται ὁ σοφός. πολλὰ δὲ καὶ παρ' Ἐπιχάρμου

Ἐπιχάρμου τοῦ κωμῳδοποιοῦ προσωφέληται τὰ πλεῖστα μεταγράψας, καθά φησιν Ἄλκιμος ἐν τοῖς πρὸς Ἀμύνταν, ἅ ἐστι τέτταρα. ἔνθα καὶ ἐν τῷ πρώτῳ φησὶ ταῦτα. φαίνεται δὲ καὶ Πλάτων πολλὰ τῶν Ἐπιχάρμου λέγων. σκεπτέον δέ. ὁ Πλάτων φησίν, αἰσθητὸν μὲν εἶναι, τὸ μηδέποτε ἐν τῷ ποιῷ, μηδὲ ποσῷ διαμένον, ἀλλ' ἀεὶ ῥέον καὶ μεταβάλλον. ὡς ἐξ ὧν ἄν τις ἀνέλοι τὸν ἀριθμὸν τούτων οὔτε ἴσων, οὔτε τινῶν, οὔτε ποσῶν, οὔτε ποιῶν ὄντων. ταῦτα δ' ἐστὶν ὧν ἀεὶ γένεσις, οὐσία δὲ μηδέποτε πέφυκε. νοητὸν δὲ ἐξ οὗ μηδὲν ἀπογίνεται μηδὲ προσγίνεται. τοῦτο δ' ἐστίν, ἡ τῶν ἀϊδίων φύσις, ἣν ὁμοίαν τε καὶ τὴν αὐτὴν ἀεὶ συμβέβηκεν εἶναι, καὶ μὴν ὅ γε Ἐπίχαρμος περὶ τῶν αἰσθητῶν καὶ νοητῶν, ἐναργῶς εἴρηκεν. ἀλλ' ἀεί τοι θεοὶ παρῆσαν καὶ ὑπέλιπον οὐ πώποκα. τάδε δ' ἀεὶ πάρεσθ' ὅμοια, διὰ δὲ τῶν αὐτῶν ἀεί. ἀλλὰ λέγεται μὲν πρᾶτον χάος γενέσθαι τῶν θεῶν. πῶς δέ κ' ἀμήχανόν γ' ἀπό τινος μηδὲν ὅτι πρᾶτον μέλλοι. οὐκ ἄρ' ἔμελλε πρᾶτον οὐδέν. οὐ δὲ μὰ Δία. δεύτερον δ' ὧν ἁμμὲς νῦν ὧδε λέγομεν μέλλει τάδ' εἶναι ποτ' ἀαθμόν γε. περισσὸν αἰ δὲ λῇς τὸν ἄρτιον, ποτεθέμεν, λῇς ψᾶφον ἢ καὶ τὰν ὑπαρχοῦσαν λαβεῖν, ἢ δοκεῖ κά τοι καὶ ὁ αὐτὸς εἶμεν, οὐκ ἐμὶν τάχα. οὐ δὲ μάν, οὐδ' αἰ ποτὶ μέτρον παχυαῖον ποτεθέμεν, λῇ τις ἕτερον στερρὸν μᾶκος ἢ τοῦ πρόσθ' ἐόντος ἀποταμεῖν. ἔτι δ' ὑπάρχοι κεῖνο τὸ μέτρον. οὐ γὰρ ὧδε νῦν ὁρῆ, καὶ τὼς ἀνθρώπως. ὁ μὲν γὰρ αὔξεθ' ὁ δὲ γαμάν, φθίνει. ἐν μεταλλαγᾷ δὲ πάντες ἐντὶ πάντα τὸν χρόνον. ὁ δὲ μεταλλάσσει κατὰ φύσιν, καὶ οὔποκ' ἐν ταυτῷ μένει, ἄλλ' ἕτερον εἴη. κατὰ δὴ τοῦ παρεξεστακότος, καὶ τὺ δὴ κἀγὼ χθὲς ἄλλοι, καὶ νῦν ἄλλοι τελέθομες. καὖθις ἄλλοι, κ' οὔποχ' αὑτοὶ κατὰ τὸν λόγον. ἔτι φησὶν ὁ Ἄλκιμος καὶ ταυτί. φασὶν οἱ σοφοὶ τὴν ψυχήν, τὰ μὲν διὰ τοῦ σώματος αἰσθάνεσθαι, οἷον ἀκούουσαν, βλέπουσαν. τὰ δ' αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἐνθυμεῖσθαι, μηδὲν τῷ σώματι χρωμένην. διὸ καὶ τῶν ὄντων, τὰ μὲν αἰσθητὰ εἶναι, τὰ δὲ νοητά. ὧν ἕνεκα καὶ Πλάτων ἔλεγε. ὅτι δεῖ τοὺς συνιδεῖν τὰς τοῦ παντὸς ἀρχὰς ἐπιθυμοῦντας, πρῶτον μὲν αὐτὰς καθ' αὑτὰς διελέσθαι τὰς ἰδέας οἷον ὁμοιότητα καὶ μονάδα καὶ πλῆθος, καὶ μέγεθος, καὶ στάσιν καὶ κίνησιν. δεύτερον, αὐτὸ καθ' αὑτό, τὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν, καὶ δίκαιον. καὶ τὰ τοιαῦτα ὑποθέσθαι. τρίτον, τῶν ἰδεῶν συνιδεῖν ὅσαι πρὸς ἀλλήλας εἰσίν. οἷον ἐπιστήμην ἢ μέγεθος ἢ δεσποτείαν ἐνθυμουμένους, ὅτι τὰ παρ' ἡμῖν διὰ τὸ μετέχειν ἐκείνων, ὁμώνυμα ἐκείνοις ὑπάρχει. λέγω δὲ οἷον δίκαια μὲν ὅσα τοῦ δικαίου. καλὰ δὲ ὅσα τοῦ καλοῦ. ἔστι δὲ τῶν εἰδῶν ἓν ἕκαστον ἀΐδιόν τε καὶ νόημα, καὶ πρὸς τούτοις ἀπαθές. διὸ καὶ φησὶν ἐν τῇ φύσει τὰς ἰδέας ἑστάναι καθάπερ παραδείγματα. τὰ δ' ἄλλα ταύταις ἐοικέναι τούτων ὁμοιότητας καθεστῶτα. ὁ τοίνυν Ἐπίχαρμος, περί τε τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ περὶ τῶν ἰδεῶν, οὕτω λέγει. ἆρ' ἐστὶν αὔλησίς τι πρᾶγμα; πάνυ μὲν οὖν. ἄνθρωπος οὖν αὔλησίς ἐστιν; οὐδαμῶς. φέρ' ἴδω. τί δ' αὐλητάς; τίς εἶμεν τοι δοκεῖ ἄνθρωπος; ἢ οὐ γάρ; πάνυ μὲν οὖν. οὐκοῦν δοκεῖς οὕτως ἔχειν καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ πρᾶγμα. εἰ μὲν καθ' αὑτὸ ἐστί τις δέκα εἰδῇ μαθὼν τήνω, ἀγαθὸς ἤδη γίνεται. ὥσπερ γὰρ εἰ τὴν αὔλησιν αὐλητὰς μαθών, ἢ τὴν ὄρχησιν ὀρχηστάς τις, ἢ πλοκεὺς πλοκάς, ἢ πᾶν γε ὁμοίως τῶν τοιούτων. ὅτι λῇς οὐχ αὐτὸς εἴη χ' ἁ τέχνα, τεχνικός γε μάν. Πλάτων ἐν τῇ περὶ τῶν ἰδεῶν ὑπολήψει φησίν, εἴπερ ἐστὶ μνήμη, τὰς ἰδέας ἐν τοῖς οὖσιν ὑπάρχειν, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἠρεμοῦντός τινος καὶ μένοντος εἶναι. μένειν δὲ οὐδὲν ἕτερον ἢ τὰς ἰδέας. τίνα γὰρ ἂν τρόπον φησὶ διεσώζετο τὰ ζῶα, μὴ τῆς ἰδέας ἐφαπτόμενα, καὶ πρὸς τοῦτο τὸν νοῦν φυσικῶς εἰληφότα. νῦν δὲ μνημονεύει τῆς ὁμοιότητός τε καὶ τροφῆς, ὁποία τίς ἐστιν αὐτοῖς, ἐνδεικνύμενος διότι πᾶσι τοῖς ζώοις ἔμφυτός ἐστιν ἡ τῆς ὁμοιότητος θεωρία. διὸ καὶ τῶν ὁμοφύλων αἰσθάνεται. πῶς οὖν ὁ Ἐπίχαρμος; εὔμαιε τὸ σοφόν ἐστιν οὐ καθ' ἓν μόνον. ἀλλ' ὅσα περ ζῇ, πάντα γνώμαν ἔχει. καὶ γὰρ τὸ θῆλυ τῶν ἀλεκτορίδων γένος. αἰ λῇς καταμαθεῖν ἀτενές, οὐ τίκτει τέκνα ζῶντα. ἀλλ' ἐπώαζει καὶ ποιεῖ ψυχὴν ἔχειν. τὸ δὲ σοφὸν ἁ φύσις τόδ' οἶδεν ὡς ἔχει μόνα. πεπαίδευται γὰρ αὐταύτας ὕπο. καὶ πάλιν, θαυμαστὸν οὐδὲν ἁμὲ ταῦθ' οὕτω λέγειν καὶ ἁνδάνειν αὐτοῖσιν αὐτούς, καὶ δοκεῖν καλῶς πεφυκέναι. καὶ γὰρ ἁ κύων κυνὶ κάλλιστον εἶμεν φαίνεται, καὶ βοῦς βοΐ. ὄνος δὲ ὄνῳ κάλλιστον, ὗς δὲ ὑΐ. καὶ ταῦτα μὲν καὶ τὰ τοιαῦτα διὰ τῶν τεττάρων βιβλίων παραπήγνυσιν ὁ Ἄλκιμος, παρασημαίνων τὴν ἐξ Ἐπιχάρμου Πλάτωνι περιγινομένην ὠφέλειαν. ὅτι δ' οὐδ' αὐτὸς Ἐπίχαρμος ἠγνόει τὴν αὐτοῦ σοφίαν. μαθεῖν ἐστι κἀκ τούτων. ἐν οἷς τὸν ζηλώσοντα προμαντεύεται. ὡς δὲ ἐγὼ δοκέω. δοκέω γὰρ σαφὲς ἅμα τοῦθ' ὅτι τῶν ἐμῶν μνᾶμα πόκ' ἐσσεῖται λόγων τούτων ἔτι. καὶ λαβών τις αὐτά, περιδύσας τὸ μέτρον ὃ νῦν ἔχει. εἷμα δοὺς καὶ πορφύραν λόγοισι ποικίλας καλοῖς, δυσπάλαιστος ὤν, τοὺς ἄλλους εὐπαλαίστους ἀποφανεῖ. δοκεῖ δὲ Πλάτων καὶ τὰ Σώφρονος τοῦ μιμογράφου βιβλία ἠμελημένα, πρῶτος εἰς Ἀθήνας διακομίσαι, καὶ ἠθοποιῆσαι πρὸς αὐτῶν. ἃ καὶ εὑρεθῆναι ὑπὸ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ. τρὶς δὲ πέπλευκεν εἰς Σικελίαν. πρῶτον μὲν κατὰ θέαν τῆς νήσου καὶ τῶν κρατήρων. ὅτε καὶ Διονύσιος ὁ Ἑρμοκράτους τύραννος ὤν, ἠνάγκασεν ὥστε συμμῖξαι αὐτῷ. ὁ δὲ διαλεγόμενος περὶ τυραννίδος, καὶ φάσκων, ὡς οὐκ ἔστι τοῦτο κρεῖττον ὃ συμφέρει αὐτῷ μόνον εἰ μὴ καὶ ἀρετῇ διαφέροι, προσέκρουσεν αὐτῷ. ὀργισθεὶς γὰρ οἱ λόγοι σου φησὶ γεροντιῶσι. καὶ ὅς, σοῦ δέ γε τυραννιῶσιν. ἐντεῦθεν ἀγανακτήσας ὁ τύραννος, πρῶτον μὲν ἀνελεῖν ὥρμησεν αὐτόν· εἶτα παρακληθεὶς ὑπὸ Δίωνος καὶ Ἀριστομένους, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε. παρέδωκε δ' αὐτὸν Πόλιδι τῷ Λακεδαιμονίῳ κατὰ καιρὸν διαπρεσβείαν ἀφιγμένῳ, ὥστε ἀποδόσθαι. κα-

κεῖνος

κεῖνος ἀγαγὼν αὐτὸν εἰς Αἴγιναν ἐπίπρασκεν. ὅτε δὴ Χάρμανδρος Χαρμανδρίδου ἐγράψατο αὐτῷ δίκην θανάτου, κατὰ τὸν παρ' αὐτοῖς τεθέντα νόμον, τὸν πρῶτον ἐπιβάντα Ἀθηναίων τῇ νήσῳ ἀκρίτως ἀποθνήσκειν. ἦν δ' αὐτὸς ὁ θεὶς τὸν νόμον, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. εἰπόντος δέ τινος, ἀλλὰ κατὰ παιδιὰν, φιλόσοφον εἶναι τὸν ἐπιβάντα, ἀπέλυσαν. ἔνιοι δέ φασι παραχθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τηρούμενον, μηδ' ὁτιοῦν φθέγξασθαι. ἑτοίμως δὲ ἐκδέξασθαι τὸ συμβαῖνον. οἱ δὲ ἀποκτεῖναι μὲν αὐτὸν οὐ διέγνωσαν. πωλεῖν δὲ ἔκριναν τῷ τρόπῳ τῶν αἰχμαλώτων. λυτροῦται δὲ αὐτὸν κατὰ τύχην παρὼν, Ἀννίκερις ὁ Κυρηναῖος εἴκοσι μνῶν. οἱ δὲ τριάκοντα, καὶ ἀναπέμπει Ἀθήναζε πρὸς τοὺς ἑταίρους. οἱ δ' εὐθὺς τἀργύριον διέπεμψαν, ὅπερ οὐ προσήκατο εἰπὼν, μὴ μόνους ἐκείνους ἀξίους εἶναι Πλάτωνος κήδεσθαι. ἔνιοι δὲ καὶ Δίωνα ἀποστεῖλαι φασὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὸν μὴ προσέσθαι. ἀλλὰ κηπίδιον αὐτῷ, τὸ ἐν ἀκαδημίᾳ πρίασθαι. τὸν μέντοι Πόλλιν λόγος ὑπό τε Χαβρίου ἡττηθῆναι, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Ἑλίκῃ καταποντωθῆναι. τοῦ δαιμονίου μηνύσαντος αὐτῷ διὰ τὸν φιλόσοφον, ὡς καὶ Φαβωρῖνος φησὶν ἐν πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων. οὐ μὴν δὲ ἡσύχαζεν ὁ Διονύσιος. μαθὼν δὲ ἐπέστειλε Πλάτωνι μὴ κακῶς ἀγορεύειν αὐτόν. καὶ ὃς ἀντεπέστειλε, μὴ τοσαύτην αὐτῷ σχολὴν εἶναι, ὥστε Διονυσίου μεμνῆσθαι. δεύτερον, πρὸς νεώτερον ἧκε Διονύσιον, αἰτῶν γῆν καὶ ἀνθρώπους τοὺς κατὰ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ ζησομένους. ὁ δὲ καίπερ ὑποσχόμενος, οὐκ ἐποίησεν. ἔνιοι δέ φασι κινδυνεῦσαι αὐτὸν, ὡς ἀναπείθοντα Δίωνα καὶ Θεώταν ἐπὶ τῇ τῆς νήσου ἐλευθερίᾳ. ὅτε καὶ Ἀρχύτας αὐτὸν ὁ Πυθαγορικὸς γράψας ἐπιστολὴν πρὸς Διονύσιον, παρῃτήσατο δὴ διέσωσεν εἰς Ἀθήνας. ἔστι δὲ ἡ ἐπιστολὴ ἥδε. Ἀρχύτας Διονυσίῳ ὑγιαίνειν.

Ἀπεστάλκαμεν πάντες οἱ Πλάτωνος φίλοι τὼς περὶ Λαμίσκον τε καὶ Φωτίδαν ἀπολαψούμενοι τὸν ἄνδρα, κατὰ τὰν παρὰ τὶν γενομέναν ὁμολογίαν. ὀρθῶς δὲ καὶ ποιέοις μιμνασκόμενος τήνας τᾶς σπουδᾶς. ἡνίκα πάντας ἄμμε παρεκάλεις ποτὶ τὰν Πλάτωνος ἄφιξιν, ἀξιῶν προτρέπεσθαί τε αὐτὸν δὴ ἀναδέχεσθαι τά τε ἄλλα, καὶ τὰ περὶ τὴν ἀσφάλειαν, μένοντί τε καὶ ἀφορμῶντι. μέμνασο δὲ καὶ τῆνο, ὅτι περὶ πολλῶν ἐποιήσω τὰν ἄφιξιν αὐτῶ, καὶ ἀγάπας ἐκ τήνω τῶ χρόνω ὡς οὐδένα τῶν παρὰ τίν. αἰ δέ τις γέγονε τραχύτας, καθ' ἀνθρωπίζειν χρὴ κἀποδιδόμεν ἄμμιν ἀβλαβῆ τὸν ἄνδρα. ταῦτα γὰρ ποιῶν δίκαια πράξεις, δὴ ἄμμιν χαριῆ. τρίτον ἦλθε, διαλλάξων Δίωνα Διονυσίῳ. οὐ τυχὼν δὲ ἄπρακτος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα. ἔνθα πολιτείας μὲν οὐχ ἥψατο, καίτοι πολιτικώτατος ὢν ἐξ ὧν γέγραφεν. αἴτιον δὲ τὸ ἤδη τὸν δῆμον ἄλλοις πολιτεύμασιν ἐνειθίσθαι. φησὶ δὲ Πάμφιλος ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῷ τῶν ὑπομνημάτων, ὡς Ἀρκάδες καὶ Θηβαῖοι μεγάλην πόλιν οἰκίζοντες, παρεκάλουν αὐτὸν νομοθέτην. ὁ δὲ μαθὼν ἴσον οὐ θέλοντας, οὐκ ἐπορεύθη. λόγος δὲ ὅτι καὶ Χαβρίᾳ συνεῖπε τῷ στρατηγῷ φεύγοντι θανάτου, μηδ' ἑνὸς τῶν πολιτῶν τοῦτο πρᾶξαι βουληθέντος. ὅτε δὴ ἀνιόντι αὐτῷ εἰς τὴν ἀκρόπολιν σὺν τῷ Χαβρίᾳ Κρωβύλος ὁ συκοφάντης ἀπαντήσας, φησὶν, ἄλλῳ συναγορεύσων ἥκεις; ἀγνοῶν ὅτι καὶ σὲ τὸ Σωκράτους κώνειον ἀναμένει; τὸν δὲ φάναι, καὶ ὅτε ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐστρατευόμην ὑπέμενον τοὺς κινδύνους, καὶ νῦν ὑπὲρ τοῦ καθήκοντος διὰ φίλον ὑπομενῶ. Οὗτος πρῶτος ἐν ἐρωτήσει λόγον παρήνεγκεν, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν ὀγδόῃ παντοδαπῆς ἱστορίας, καὶ πρῶτος τὸν κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τῆς ζητήσεως τρόπον εἰσηγήσατο Λεωδάμαντι τῷ Θασίῳ, δὴ πρῶτος ἐν φιλοσοφίᾳ ἀντίποδα ὠνόμασε, δὴ στοιχεῖον, καὶ διαλεκτικὴν, καὶ ποιήματα, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τὸν προμήκη, καὶ τῶν περάτων τὴν ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν, καὶ θεοῦ πρόνοιαν. καὶ πρῶτος τῶν φιλοσόφων ἀντεῖπε πρὸς τὸν λόγον τοῦ Λυσίου τοῦ Κεφάλου, ἐκθέμενος αὐτὸν κατὰ λέξιν ἐν τῷ Φαίδρῳ, καὶ πρῶτος ἐθεώρησε τῆς γραμματικῆς τὴν δύναμιν. πρῶτός τε ἀντειρηκὼς σχεδὸν ἅπασι τοῖς πρὸ αὐτοῦ. ζητεῖται δὲ διὰ τί μὴ ἐμνημόνευσε Δημοκρίτου, τοῦτον φησὶ Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς εἰς ὀλύμπια ἀνιόντος, τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας ἐπιστραφῆναι πρὸς αὐτόν. ὅτε καὶ Δίωνι συνέμιξε μέλλοντι στρατεύειν ἐπὶ Διονύσιον. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων Φαβωρίνου φέρεται, ὅτι Μιθριδάτης ὁ Πέρσης ἀνδριάντα Πλάτωνος ἀνέθετο εἰς τὴν ἀκαδημίαν, καὶ ἐπέγραψε, Μιθριδάτης ὁ Ῥοδοβάτου Πέρσης μούσαις εἰκόνα ἀνέθηκε Πλάτωνος, ἣν Σιλανίων ἐποίησε. φησὶ δ' Ἡρακλείδης ὅτι νέος ὢν οὕτως ἦν αἰδήμων καὶ κόσμιος, ὥστε μηδέποτ' ὀφθῆναι γελῶν ὑπεράγαν. τοιοῦτος δ' ὢν, ὅμως ἐσκώφθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν κωμικῶν. Θεόπομπος γοῦν ἐν Αὐτοχάρει φησὶν οὕτως. Ἓν γάρ ἐστιν οὐδὲ ἕν, τὰ δὲ δύο, μόλις ἕν ἐστιν ὥς φησι Πλάτων. Ἀλλὰ δὴ Ἀναξανδρίδης ἐν Θησεῖ, ὅτε τὰς μορίας ἔτρωγεν ὥσπερ Πλάτων. Ἀλλὰ καὶ Τίμων οὑτωσὶ παραγραμματίζων αὐτὸν, ὡς ἀνέπλασε Πλάτων πεπλασμένα θαύματα εἰδώς. Ἄλεξις Μεροπίδι.

Εἰς καιρὸν ἥκεις. ὡς ἔγωγ' ἀπορουμένη ἄνω, κάτω τε περιπατοῦσ' ὥσπερ Πλάτων. Σοφὸν οὐδὲν εὕρηκ' ἀλλὰ κοπιῶ τὰ σκέλη. καὶ ἐν Ἀγκυλίωνι. Λέγεις περὶ ὧν οὐκ οἶδα συγγνῶς τρέχων Πλάτωνι, καὶ γνώσῃ λίτρον καὶ κρόμμυον. Ἄμφις Ἀμφικράτει, τὸ δ' ἀγαθὸν ὅτι ποτ' ἐστὶν, οὗ σὺ τυγχάνειν μέλλεις διὰ ταύτην, ἧττον οἶδα τοῦτ' ἐγὼ ὦ δέσποτ' ἢ τὸ Πλάτωνος ἀγαθόν, πρόσεχε δή. ἐν δὲ Δεξιδημίδῃ ὦ Πλάτων. ὡς οὐδὲν ἤδησθα πλὴν σκυθρωπάζειν μόνον, ὥσπερ κοχλίας σεμνῶς ἐπηρκὼς τὰς ὀφρῦς. Κρατῖνος δ' ἐν Ὑποβολιμαίῳ. ἄνθρωπος εἶ δηλονότι, δὴ ψυχὴν ἔχεις. κατὰ μὲν Πλάτων' οὐκ οἶδα, ὑπονοῶ δ' ἔχειν. Ἄλεξις Ὀλυμπιοδώρῳ. σῶμα μὲν ἐμοῦ τὸ θνητὸν, αὖ-

θρωπος

θρωπος ἐγγενόμενος. τὸ δ' ἀθάνατον, ἐξῆρε πρὸς τὸν ἀέρα. ταῦτ' οὖν χολὴ Πλάτωνος; καὶ ἐν παρασίτῳ, ἢ μετὰ Πλάτωνος ἀδολεσχεῖν καταμόνας. χλευάζει δ' αὐτὸν καὶ Ἀναξίλας, ἐν Βοτρυλίωνι καὶ κίρκῳ καὶ πλουσίαις. Ἀρίστιππος δ' ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς φησὶν αὐτὸν, Ἀστέρος μειρακίου τινὸς ἀστρολογεῖν συνασκουμένου, ἐρασθῆναι. ἀλλὰ καὶ Δίωνος τοῦ προειρημένου. ἔνιοι καὶ Φαίδρου φασί. δηλοῦσι δὲ τὸν ἔρωτα αὐτοῦ τάδε τὰ ἐπιγράμματα, ἃ καὶ πρὸς αὐτοῦ γενέσθαι εἰς αὐτούς.

Ἀστέρας εἰσαθρεῖς ἀστὴρ ἐμός, εἴθε γενοίμην
Οὐρανός, ὡς πολλοῖς ὄμμασιν εἰς σὲ βλέπω.
Ἀστὴρ πρὶν μὲν ἔλαμπες ἐνὶ ζωοῖσιν ἑῷος,
Νῦν δὲ θανὼν λάμπεις ἕσπερος ἐν φθιμένοις.

Εἰς δὲ τὸν Δίωνα, ὧδε.

Δάκρυα μὲν Ἑκάβῃ τε καὶ Ἰλιάδεσσι γυναιξὶ
Μοῖραι ἐπέκλωσαν δή ποτε γινομέναις.
Σοὶ δὲ Δίων ῥέξαντι καλῶν ἐπινίκιον ἔργον
Δαίμονες εὐρείας ἐλπίδας ἐξέχεαν.
Κεῖσαι δ' εὐρυχόρῳ ἐν πατρίδι, τίμιος ἀστοῖς,
Ὦ ἐμὸν ἐκμήνας θυμὸν ἔρωτι Δίων.

Τοῦτο καὶ ἐπιγεγράφθαι φασὶν ἐν Συρακούσαις ἐπὶ τῷ τάφῳ. ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀλέξιδος φασὶν ἐρασθεὶς καὶ Φαίδρου, καθὰ προείρηται, τοῦτον ἐποίησε τὸν τρόπον.

Νῦν ὅτε μηδὲν Ἄλεξις ὅσον μόνον εἶφ' ὅτι καλός
Ὦπται, καὶ πάντῃ πᾶσι περιβλέπεται.
Θυμέ, τί μηνύεις κυσὶν ὀστέον; εἶτ' ἀνιήσεις
Ὕστερον; οὐχ οὕτω Φαῖδρον ἀπωλέσαμεν;

Ἔχειν τε Ἀρχεάνασσαν, εἰς ἣν καὶ αὐτὴν, οὕτω ποιῆσαι.

Ἀρχεάνασσαν ἔχω τὴν ἐκ Κολοφῶνος ἑταίραν,
Ἧς καὶ ἐπὶ ῥυτίδων ἕζετο δριμὺς ἔρως.
Ἆ δειλοὶ νεότητος ἀπαντήσαντες ἐκείνης
Πρωτοπλόου, δι' ὅσης ἤλθετε πυρκαϊῆς.

Ἀλλὰ καὶ εἰς Ἀγάθωνα.

Τὴν ψυχὴν Ἀγάθωνα φιλῶν ἐπὶ χείλεσιν εἶχον.
Ἦλθε γὰρ ἡ τλήμων, ὡς διαβησομένη.

Καὶ ἄλλο.

Τῷ μήλῳ βάλλω σε, σὺ δ' εἰ μὲν ἑκοῦσα φιλεῖς με,
Δεξαμένη τῆς σῆς παρθενίης μετάδος.
Εἰ δ' ἄρ' ὃ μὴ γίνοιτο νοεῖς, τοῦτ' αὐτὸ λαβοῦσα,
Σκέψαι τὴν ὥραν ὡς ὀλιγοχρόνιος.
Μῆλον ἐγώ, βάλλει με φιλῶν σέ τις. ἀλλ' ἐπίνευσον
Ξανθίππη. κἀγὼ καὶ σὺ μαραινόμεθα.

Φασὶ δὲ καὶ τὸ εἰς τοὺς Ἐρετριέας τοὺς σαγηνευθέντας αὐτοῦ εἶναι.

Εὐβοίης γένος ἦμεν Ἐρετρικόν, ἄγχι δὲ Σούσων
Κείμεθα, φεῦ γαίης τόσσον ἀφ' ἡμετέρης.

Κἀκεῖνο.

Ἁ Κύπρις Μούσαισι, κοράσια τὰν Ἀφροδίταν
Τιμᾶτ', ἢ τὸν ἔρον ὔμμιν ἐφοπλίσομαι.
Χ' αἱ Μοῦσαι ποτὶ Κύπριν, Ἄρει τὰ στωμύλα ταῦτα;
Ἁμῖν δ' οὐ πέταται τοῦτο τὸ παιδάριον.

Καὶ ἄλλο.

Χρυσὸν ἀνὴρ εὑρὼν, ἔλιπε βρόχον. αὐτὰρ ὁ χρυσὸν,
Ὃν λίπεν οὐχ εὑρὼν, ἧψεν ὃν εὗρε βρόχον.

Ἀλλά τοι Μόλων ἀπεχθῶς ἔχων πρὸς αὐτὸν, οὐ τοῦτο φησὶ θαυμαστὸν εἰ Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ, ἀλλ' εἰ Πλάτων ἐν Σικελίᾳ. ἔοικε δὲ καὶ Ξενοφῶν πρὸς αὐτὸν ἔχειν οὐκ εὐμενῶς. ὥσπερ γοῦν διαφιλονεικοῦντες, τὰ ὅμοια γεγράφασι, συμπόσιον, Σωκράτους ἀπολογίαν, τὰ ἠθικὰ ἀπομνημονεύματα. εἶθ' ὁ μὲν πολιτείαν. ὁ δὲ Κύρου παιδείαν, καὶ ἐν τοῖς νόμοις ὁ Πλάτων, πλάσμα φησὶν εἶναι τὴν παιδείαν αὐτοῦ. μὴ γὰρ εἶναι Κῦρον τοιοῦτον, ἀμφότεροί τε Σωκράτους μνημονεύοντες, ἀλλήλων οὐδαμοῦ, πλὴν Ξενοφῶν Πλάτωνος ἐν τρίτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων. λέγεται δ' ὅτι καὶ Ἀντισθένης

μέλλων

μέλλων ἀναγινώσκειν τι τῶν γεγραμμένων αὐτῷ, παρεκάλεσεν αὐτὸν παρατυχεῖν. καὶ πυθομένου τί μέλλει ἀναγινώσκειν, εἶπεν, ὅτι περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἀντιλέγειν. τοῦ δ᾽ εἰπόντος, πῶς οὖν σὺ περὶ αὐτοῦ τούτου γράφεις; καὶ διδάσκοντος ὅτι περιτρέπεται, ἔγραψε διάλογον ὁ Πλάτων, Σάθωνα ἐπιγράψας. ἐξ οὗ διετέλουν ἀλλοτρίως ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους. φασὶ δὲ Σωκράτην ἀκούσαντα τὸν Λύσιν ἀναγινώσκοντος Πλάτωνος, Ἡράκλεις εἰπεῖν, ὡς πολλά μου καταψεύδεθ᾽ ὁ νεανίσκος. οὐκ ὀλίγα γὰρ ὧν οὐκ εἴρηκε Σωκράτης, γέγραφεν ἀνήρ. Εἶχε δὲ φιλέχθρως ὁ Πλάτων καὶ πρὸς Ἀρίστιππον. ἐν γοῦν τῷ περὶ ψυχῆς διαβάλλων αὐτόν φησιν, ὅτι οὐ παρεγένετο Σωκράτει τελευτῶντι. ἀλλ᾽ ἐν Αἰγίνῃ ἦν, καὶ σύνεγγυς καὶ πρὸς Αἰσχίνην δέ τινα φιλοτιμίαν εἶχε. φασὶ δ᾽ ὅτι περ καὶ αὐτὸς εὐδοκίμει παρὰ Διονυσίῳ, ὃν ἐλθόντα δι᾽ ἀπορίαν, ὑπὸ μὲν Πλάτωνος παροφθῆναι, ὑπὸ δ᾽ Ἀριστίππου συσταθῆναι. τούς τε λόγους οὓς Κρίτωνι περιτέθεικεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ περὶ τῆς φυγῆς συμβουλεύοντι, φησὶν Ἰδομενεὺς εἶναι Αἰσχίνου· τὸν δ᾽ ἐκείνῳ περιθεῖναι διὰ τὴν πρὸς τοῦτον δυσμένειαν, αὐτοῦ τε Πλάτων οὐδαμόθι τῶν ἑαυτοῦ συγγραμμάτων μνήμην πεποίηται, ὅτι μὴ ἐν τῷ περὶ ψυχῆς καὶ ἀπολογίᾳ. φησὶ δ᾽ Ἀριστοτέλης τὴν τῶν λόγων ἰδέαν αὐτοῦ, μεταξὺ ποιήματος εἶναι καὶ πεζοῦ λόγου. τοῦτον μόνον παραμεῖναι Πλάτωνι Φαβωρῖνός που φησὶν, ἀναγινώσκοντι τὸν περὶ ψυχῆς λόγον, τοὺς δ᾽ ἄλλους ἀναστῆναι πάντας. ἔνιοί τε φασὶν, ὅτι Φίλιππος ὁ Ὀπούντιος τοὺς νόμους αὐτοῦ μετέγραψεν, ὄντας ἐν κηρῷ. τούτου δὲ καὶ τὴν Ἐπινομίδα φασὶν εἶναι. Εὐφορίων δὲ καὶ Παναίτιος εἰρήκασι πολλάκις ἐστραμμένην εὑρῆσθαι τὴν ἀρχὴν τῆς πολιτείας. ἣν πολιτείαν, Ἀριστόξενός φησι πᾶσαν σχεδὸν ἐν τοῖς Πρωταγόρου γεγράφθαι ἀντιλογικοῖς. λόγος δὲ πρῶτον γράψαι αὐτὸν τὸν Φαῖδρον, καὶ γὰρ ἔχει τι μειρακιῶδες τὸ πρόβλημα. Δικαίαρχος δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς γραφῆς ὅλον ἐπιμέμφεται, ὡς φορτικόν. Ὁ γοῦν Πλάτων, λέγεται θεασάμενός τινα κυβεύοντα αἰτιάσασθαι. τοῦ δὲ εἰπόντος, ὡς ἐπὶ μικροῖς, ἀλλὰ τό γε ἔθος εἶπεν οὐ μικρόν. ἐρωτηθεὶς εἰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ ἔσται ὥσπερ τῶν πρότερον, ἀπεκρίνατο, ὀνόματος δεῖ τυχεῖν πρῶτον, εἶτα πολλὰ ἔσται. εἰσελθόντος ποτὲ Ξενοκράτους, εἶπε, μαστίγωσαι τὸν παῖδα. αὐτὸν γὰρ μὴ δύνασθαι διὰ τὸ ὀργίζεσθαι. ἀλλὰ καὶ πρός τινα τῶν παίδων, ἐμαστίγωσα σε ἂν εἶπεν, εἰ μὴ ὀργιζόμην. ἐφ᾽ ἵππου καθίσας, εὐθέως κατέβη φήσας εὐλαβεῖσθαι, μὴ ἱπποτυφίᾳ ληφθῇ. τοῖς μεθύουσι συνεβούλευε, κατοπτρίζεσθαι. ἀποστήσεσθαι γὰρ τῆς τοιαύτης ἀσχημοσύνης. πίνειν δ᾽ εἰς μέθην, οὐδαμοῦ πρέπον ἔλεγε, πλὴν ἐν ταῖς τοῦ καὶ τὸν οἶνον δόντος θεοῦ ἑορταῖς. καὶ τὸ πολλὰ δὲ καθεύδειν, ἀπήρεσκεν αὐτῷ. ἐν γοῦν τοῖς νόμοις φησὶ κοιμώμενος δὲ οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος. εἶναι δὲ ἥδιστον τῶν ἀκουσμάτων τὴν ἀλήθειαν, οἱ δὲ τὸ λέγειν τἀληθῆ. περὶ ἀληθείας δ᾽ ἐν τοῖς νόμοις φησὶν οὕτως. καλὸν μὲν ἡ ἀλήθεια ὦ ξένε καὶ μόνιμον. ἔοικε δὲ οὐ ῥάδιον πείθειν. ἀλλὰ καὶ ἠξίου μνημόσυνον αὐτοῦ λείπεσθαι ἢ ἐν φίλοις ἢ ἐν βιβλίοις. ἐξετόπιζε καὶ αὐτὸς τὰ πλεῖστα καθά τινες φασί. καὶ ἐτελεύτα μὲν, ὃν εἴπομεν τρόπον. Φιλίππου βασιλεύοντος ἔτος τρισκαιδέκατον, καθὰ καὶ Φαβωρῖνος φησὶν ἀπομνημονευμάτων τρίτῳ. ὑφ᾽ οὗ καὶ ἐπιτιμηθῆναι φησὶν αὐτὸν Θεόπομπος. Μυρωνιανὸς δ᾽ ἐν ὁμοίοις φησὶ, Φίλωνα παροιμίας μνημονεύειν περὶ τῶν Πλάτωνος φθειρῶν, ὡς οὕτως αὐτοῦ τελευτήσαντος. καὶ ἐτάφη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ἔνθα τὸν πλεῖστον χρόνον διετέλεσε φιλοσοφῶν, ὅθεν καὶ Ἀκαδημαϊκὴ προσηγορεύθη ἡ ἀπ᾽ αὐτοῦ αἵρεσις. καὶ παρεπέμφθη πανδημεὶ πρὸς τῶν αὐτόθι, διαθέμενος τοῦτον τὸν τρόπον. τάδε κατέλιπε Πλάτων καὶ διέθετο. τὸ ἐν Ἡφαιστιαδῶν χωρίον, ᾧ γείτων βοράθεν ἡ ὁδὸς ἡ ἐκ τοῦ Κηφισιάσιν ἱεροῦ, νότοθεν τὸ Ἡράκλειον τὸ ἐν Ἡφαιστιαδῶν. πρὸς ἡλίου δὲ ἀνιόντος Ἀρχέστρατος φρεάριος. πρὸς ἡλίου δὲ δυομένου, Φίλιππος χολιδεύς, καὶ μὴ ἐξέστω τοῦτο μηδενὶ μήτε ἀποδόσθαι, μήτε ἀλλάξασθαι, ἀλλ᾽ ἔστω Ἀδειμάντου τοῦ παιδίου, εἰς τὸ δυνατόν. καὶ τὸ ἐν Ἐρισιαδῶν χωρίον, ὃ παρὰ Καλλιμάχου, ἐπριάμην. ᾧ γείτων βοράθεν Εὐρυμέδων μυρρινούσιος. νότοθεν δὲ Δημόστρατος ξυπετέρων, πρὸς ἡλίου ἀνιόντος, Εὐρυμέδων μυρρινούσιος, πρὸς ἡλίου δυομένου Κηφισός. ἀργυρίου μνᾶς τρεῖς. φιάλην ἀργυρᾶν, ἕλκουσαν ἑκατὸν ἑξήκοντα πέντε. κυμβεῖον ἄγον τεσσαράκοντα πέντε. δακτύλιον χρυσοῦν, καὶ ἐνώτιον χρυσοῦν, ἄγοντα συνάμφω τέσσαρας δραχμάς. ὀβολοὺς τρεῖς. Εὐκλείδης ὁ λιθοτόμος ὀφείλει μοι τρεῖς μνᾶς. Ἄρτεμιν ἀφίημι ἐλευθέραν. οἰκέτας καταλείπω. Τύχωνα, Βίκταν, Ἀπολλωνιάδην, Διονύσιον. σκεύη τὰ γεγραμμένα, ὧν ἔχει τὰ ἀντίγραφα Δημήτριος. ὀφείλω δ᾽ οὐδενὶ οὐδέν. Ἐπίτροποι δὲ Σωσθένης, Σπεύσιππος, Δημήτριος, Ἡγίας, Εὐρυμέδων, Καλλίμαχος, Θράσιππος. καὶ διέθετο μὲν οὕτως. ἐπεγράφη δ᾽ αὐτοῦ τῷ τάφῳ, ἐπιγράμματα τάδε.

Πρῶτον.

Σωφροσύνῃ προφέρων θνητῶν, ἤθει τε δικαίῳ,
Ἐνθάδε δὴ κεῖται δῖος Ἀριστοκλέης.
Εἰ δέ τις ἐκ πάντων σοφίης μέγαν ἔσχεν ἔπαινον,
Οὗτος ἔχει πλεῖστον, καὶ φθόνος οὐχ ἕπεται.

Ἕτερον δέ.

Γαῖα μὲν ἐν κόλποις κρύπτει τόδε σῶμα Πλάτωνος,
Ψυχὴ δ᾽ ἀθανάτων τάξιν ἔχει μακάρων.

υἱὸν Ἀρίστωνος. τόν τις καὶ τηλόθι ναίων,
Τιμᾷ ἀνὴρ ἀγαθὸς θεῖον ἰδόντα βίον.

Καὶ ἄλλο νεώτερον.

Αἰετὲ τίπτε βέβηκας ὑπὲρ τάφον, ἢ τίνος εἰπέ.
Ἀστερόεντα θεῶν οἶκον ἀποσκοπέεις;
Ψυχῆς εἰμὶ Πλάτωνος, ἀποπταμένης ἐς ὄλυμπον
Εἰκών, σῶμα δὲ τὸ γηγενὲς Ἀτθὶς ἔχει.

Ἔστι καὶ ἡμέτερον, οὕτως ἔχον.

Καὶ πῶς, εἰ μὴ φοῖβος ἀν' ἑλλάδα φῦσε Πλάτωνα,
Ψυχὰς ἀνθρώπων γράμμασιν ἠκέσατο.
Καὶ γὰρ ὁ τοῦδε γεγώς, Ἀσκληπιός ἐστιν ἰητὴρ
Σώματος, ὡς ψυχῆς ἀθανάτοιο Πλάτων.

Καὶ ἄλλο, ὡς ἐτελεύτα.

Φοῖβος, ἔφυσε βροτοῖς ἀσκληπιὸν, ἠδὲ Πλάτωνα.
Τὸν μὲν ἵνα ψυχὴν, τὸν δ' ἵνα σῶμα σάοι.
Δαισάμενος δὲ γάμον, πόλιν ἤλυθεν, ἥν ποτε αὐτῷ
Ἔκτισε, καὶ δαπέδῳ ζηνὸς ἐνιδρύσατο.

Καὶ τὰ μὲν ἐπιγράμματα ταῦτα. μαθηταὶ δ' αὐτοῦ Σπεύσιππος ἀθηναῖος. Ξενοκράτης χαλκηδόνιος. Ἀριστοτέλης σταγειρίτης. Φίλιππος ὁ ὀπούντιος. Ἑστιαῖος περίνθιος. Δίων συρακούσιος. Ἄμυκλος ἡρακλεώτης. Ἔρασος καὶ Κορίσκος, σκήψιοι. Τιμόλαος κυζικηνός. Εὐαίων λαμψακηνός. Πύθων καὶ Ἡρακλείδης, αἴνιοι. Ἱπποθάλης καὶ Κάλλιππος, ἀθηναῖοι. Δημήτριος ἀμφιπολίτης. Ἡρακλείδης ποντικός. καὶ ἄλλοι πλείους, σὺν οἷς καὶ γυναῖκες δύο, Λασθένεια μαντινική. καὶ Ἀξιοθέα φλιασία. ἣ καὶ ἀνδρεῖα ἠμπίσχετο, ὥς φησι Δικαίαρχος. ἔνιοι δὲ καὶ Θεόφραστον ἀκοῦσαί φασιν αὐτοῦ, καὶ Ὑπερείδην τὸν ῥήτορα Χαμαιλέων φησί, καὶ Λυκοῦργον. ὁμοίως Πολέμων ἱστορεῖ καὶ Δημοσθένην. Σαβῖνος λέγει καὶ Μνησίστρατον θάσιον, παρατιθέμενος ἐν δ' μελετικῆς ὕλης, καὶ εἰκός ἐστι. Φιλοπλάτωνι δέ σοι δικαίως ὑπαρχούσῃ, καὶ παρ' ὁντινοῦν τὰ τοῦ φιλοσόφου δόγματα φιλοτίμως ζητούσῃ, ἀναγκαῖον ἡγησάμην ὑπογράψαι καὶ τὴν φύσιν τῶν λόγων, καὶ τὴν τάξιν τῶν διαλόγων, καὶ τὴν ἔφοδον τῆς ἐπαγωγῆς ὡς οἷόν τε στοιχειωδῶς, καὶ ἐπὶ κεφαλαίων, πρὸς τὸ μὴ ἀμοιρεῖν αὐτοῦ τῶν δογμάτων, τὴν περὶ τοῦ βίου συναγωγήν. γλαῦκα γὰρ εἰς Ἀθήνας φασὶν εἰ δέοι σοι τὰ κατ' εἶδος διηγεῖσθαι. διαλόγους τοίνυν φασὶ πρῶτον γράψαι, Ζήνωνα τὸν ἐλεάτην, Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πρώτῳ περὶ ποιητῶν, Ἀλεξαμενὸν στυρέα, ἢ τήιον, ὡς καὶ Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασι. δοκεῖ δέ μοι Πλάτων ἀκριβώσας τὸ εἶδος, καὶ τὰ πρωτεῖα δικαίως ἂν ὥσπερ τοῦ κάλλους, οὕτω καὶ τῆς εὑρέσεως ἀποφέρεσθαι. Ἔστι δὲ διάλογος, ἐξ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως συγκείμενος, περί τινος τῶν φιλοσοφουμένων καὶ πολιτικῶν, μετὰ τῆς πρεπούσης ἠθοποιΐας τῶν παραλαμβανομένων προσώπων καὶ τῆς κατὰ τὴν λέξιν κατασκευῆς. Διαλεκτικὴ δ' ἐστὶ, τέχνη λόγων, δι' ἧς ἀνασκευάζομέν τι, ἢ κατασκευάζομεν ἐξ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως τῶν προσδιαλεγομένων. τοῦ δὴ λόγου τοῦ Πλατωνικοῦ, δύο εἰσὶν ἀνωτάτω χαρακτῆρες, ὅ τε ὑφηγητικὸς, καὶ ὁ ζητητικός. διαιρεῖται δ' ὁ ὑφηγητικὸς, εἰς ἄλλους δύο χαρακτῆρας, θεωρητικόν τε, καὶ πρακτικόν. καὶ τῶν ὁ μὲν θεωρητικὸς, εἰς τὸν φυσικὸν καὶ λογικόν. ὁ δὲ πρακτικὸς, εἰς τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικόν. τοῦ δὲ ζητητικοῦ καὶ αὐτοῦ δύο εἰσὶν οἱ πρῶτοι χαρακτῆρες, ὅ τε γυμναστικὸς, καὶ ἀγωνιστικός. καὶ τοῦ μὲν γυμναστικοῦ, μαιευτικός τε καὶ πειραστικός, τοῦ δὲ ἀγωνιστικοῦ, ἐνδεικτικὸς καὶ ἀνατρεπτικός. οὐ λανθάνει δ' ἡμᾶς ὅτι τινὲς ἄλλως διαφέρειν τοὺς διαλόγους φασί. λέγουσι γὰρ αὐτῶν, τοὺς μὲν δραματικούς. τοὺς δὲ διηγηματικούς, τοὺς δὲ μικτούς. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, τραγικῶς μᾶλλον ἢ φιλοσόφως τὴν διαφορὰν τῶν διαλόγων προσωνόμασαν. εἰσὶ δὲ τοῦ μὲν φυσικοῦ, οἷον ὁ Τίμαιος. τοῦ δὲ λογικοῦ, ὅ τε πολιτικὸς καὶ ὁ Κρατύλος, καὶ Παρμενίδης καὶ Σοφιστής. τοῦ δ' ἠθικοῦ, ἥ τε ἀπολογία καὶ ὁ Κρίτων, καὶ Φαίδων, καὶ Φαῖδρος, καὶ τὸ Συμπόσιον, Μενέξενός τε καὶ Κλειτοφῶν, καὶ Φίληβος, καὶ ἐπιστολαί, Ἵππαρχος, Ἀντερασταί. τοῦ δὲ πολιτικοῦ, ἥ τε πολιτεία καὶ οἱ νόμοι καὶ ὁ Μίνως, καὶ Ἐπινομίς, καὶ ὁ Ἀτλαντικός. τοῦ δὲ μαιευτικοῦ, Ἀλκιβιάδαι, Θεάγης, Λύσις, Λάχης. τοῦ δὲ πειραστικοῦ, Εὐθύφρων, Μένων, Ἴων, Χαρμίδης, Θεαίτητος. τοῦ δὲ ἐνδεικτικοῦ, ὡς ὁ Πρωταγόρας, καὶ τοῦ ἀνατρεπτικοῦ, Εὐθύδημος. Ἱππίαι δύο, Γοργίας. καὶ περὶ μὲν διαλόγου, τί ποτέ ἐστι, καὶ τίνες αὐτοῦ διαφοραί, ἀπόχρη λέγειν. ἐπεὶ δὲ πολλὴ στάσις ἐστὶ, καὶ οἱ μὲν φασὶν αὐτὸν δογματίζειν, οἱ δ' οὔ, φέρε καὶ περὶ τούτων διαλάβωμεν. αὐτὸ τοίνυν τὸ δογματίζειν ἐστὶ, δόγμα τιθέναι, ὡς τὸ νομοθετεῖν, νόμους τιθέναι. δόγματα δὲ ἑκατέρως καλεῖται, τό τε δοξαζόμενον, καὶ ἡ δόξα αὐτή. τούτων δὲ τὸ μὲν δοξαζόμενον, πρότασίς ἐστιν, ἡ δὲ δόξα ὑπόληψις. ὁ τοίνυν Πλάτων περὶ μὲν ὧν κατείληφεν, ἀποφαίνεται. τὰ δὲ ψευδῆ διελέγχει. περὶ δὲ τῶν ἀδήλων ἐπέχει, καὶ περὶ μὲν τῶν αὐτῷ δοκούντων, ἀποφαίνεται, διὰ τεττάρων προσώπων, Σωκράτους, Τιμαίου, τοῦ Ἀθηναίου ξένου, τοῦ Ἐλεάτου ξένου. εἰσὶ δ' οἱ ξένοι, οὐχ ὥς τινες ὑπέλαβον Πλάτων καὶ Παρμενίδης. ἀλλὰ πλάσματά εἰσιν ἀνώνυμα. ἐπεὶ

μα. ἐπεὶ καὶ τὰ Σωκράτους καὶ τὰ Τιμαίου Πλάτων λέγων δογματίζει. περὶ δὲ τῶν ψευδῶν ἐλεγχομένους εἰσάγει, οἷον Θρασύμαχον καὶ Καλλικλέα, καὶ Πῶλον, Γοργίαν τε καὶ Πρωταγόραν. ἔτι δ᾽ Ἱππίαν καὶ Εὐθύδημον, καὶ δὴ καὶ τοὺς ὁμοίους. ποιούμενος δὴ τὰς ἀποδείξεις, πλεῖστω χρῆται τῷ τῆς ἐπαγωγῆς τρόπῳ, οὐ μὴν μονοτρόπῳ, ἀλλὰ διχῆ. ἔστι μὲν γὰρ ἐπαγωγὴ, λόγος διά τινων ἀληθῶν, τὸ ὅμοιον ἑαυτῷ ἀληθὲς οἰκείως ἐπιφέρων. δύο δὲ τῆς ἐπαγωγῆς εἰσι τρόποι, ὅτε κατ᾽ ἐναντίωσιν, καὶ ὁ ἐκ τῆς ἀκολουθίας. ὁ μὲν οὖν κατ᾽ ἐναντίωσιν ἐστὶν, ἐξ οὗ τῷ ἐρωτωμένῳ περὶ πᾶσαν ἀπόκρισιν ἀκολουθήσει τὸ ἐναντίον, οἷον ὁ ἐμὸς πατὴρ, τῷ σῷ πατρὶ, ἤτοι ἕτερός ἐστιν ἢ ὁ αὐτός. εἰ μὲν οὖν ἕτερός ἐστι τοῦ ἐμοῦ πατρὸς ὁ σὸς πατὴρ, πατρὸς ἕτερος ὢν, οὐκ ἂν εἴη πατήρ. εἰ δὲ ὁ αὐτός ἐστι τῷ ἐμῷ πατρὶ, ὁ αὐτὸς ὢν τῷ ἐμῷ πατρὶ, ὁ ἐμὸς ἂν εἴη πατήρ. καὶ πάλιν εἰ μὴ ἔστι ζῶον ὁ ἄνθρωπος, λίθος ἂν εἴη ἢ ξύλον. οὐκ ἔστι δὲ λίθος ἢ ξύλον. ἔμψυχον γάρ ἐστι καὶ ἐξ αὐτοῦ κινεῖται. ζῶον ἄρα ἐστίν. εἰ δὲ ζῶον ἐστὶ, ζῶον δὲ καὶ ὁ κύων καὶ ὁ βοῦς. εἴη ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος ζῶον καὶ κύων καὶ βοῦς. οὗτος μὲν ὁ τῆς ἐπαγωγῆς κατ᾽ ἐναντίωσιν καὶ μάχην τρόπος. ᾧ ἐχρῆτο, οὐ πρὸς τὸ δογματίζειν, ἀλλὰ πρὸς τὸ διελέγχειν. ὁ δὲ τῆς ἀκολουθίας, ἔστι διπλοῦς. ὁ μὲν τὸ ἐπὶ μέρους ζητούμενον, διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους ἀποδεικνύς. ὁ δὲ τὸ καθόλου διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους. καὶ ἔστιν ὁ μὲν πρότερος ῥητορικός, ὁ δὲ δεύτερος διαλεκτικός, οἷον ἐν τῷ προτέρῳ ζητεῖται εἰ ὅδε ἀπέκτεινεν. ἀπόδειξις τὸ εὑρῆσθαι αὐτὸν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ᾑμαγμένον. ῥητορικός δ᾽ ἐστὶν ὁ τρόπος τῆς ἐπαγωγῆς οὗτος. ἐπειδὴ καὶ ἡ ῥητορικὴ περὶ τὰ ἐπὶ μέρους οὐ τὰ καθόλου τὴν πραγματείαν ἔχει. ζητεῖ γὰρ οὐ περὶ αὐτοῦ τοῦ δικαίου, ἀλλὰ τῶν ἐπὶ μέρους δικαίων. ὁ δὲ ἕτερός ἐστι διαλεκτικός, προαποδειχθέντος τοῦ καθόλου διὰ τῶν ἐπὶ μέρους, οἷον ζητεῖται, εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, καὶ εἰ ἐκ τῶν τεθνεώτων οἱ ζῶντες, ὅπερ ἀποδείκνυται ἐν τῷ περὶ ψυχῆς διά τινος καθολικοῦ. ὅτι ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ καθόλου κατασκευάζεται, ἔκ τινων ὄντων ἐπὶ μέρους. οἷον ὅτι τὸ καθεύδειν, ἐκ τοῦ ἐγρηγορέναι, καὶ ἀνάπαλιν. καὶ τὸ μεῖζον ἐκ τοῦ μικροτέρου, καὶ ἀνάπαλιν. τούτῳ δὲ ἐχρῆτο εἰς τὴν τῶν ἑαυτῷ δοκούντων κατασκευήν. ὥσπερ δὲ τὸ παλαιὸν ἐν τῇ τραγῳδίᾳ, πρότερον μὲν μόνος, ὁ χορὸς διεδραμάτιζεν. ὕστερον δὲ Θέσπις ἕνα ὑποκριτὴν ἐξεῦρεν, ὑπὲρ τοῦ διαναπαύεσθαι τὸν χορόν. καὶ δεύτερον Αἰσχύλος, τὸν δὲ τρίτον Σοφοκλῆς, καὶ συνεπλήρωσαν τὴν τραγῳδίαν. οὕτως καὶ τῆς φιλοσοφίας ὁ λόγος. πρότερον μὲν ἦν μονοειδὴς ὡς ὁ φυσικός. δεύτερον δὲ Σωκράτης προσέθηκε τὸν ἠθικόν. τρίτον δὲ Πλάτων τὸν διαλεκτικόν, καὶ ἐτελεσιούργησε τὴν φιλοσοφίαν. Θρασύλλος δέ φησι, καὶ κατὰ τὴν τραγικὴν τετραλογίαν, ἐκδοῦναι αὐτὸν τοὺς διαλόγους. οἷον ἐκεῖνοι τέτρασι δράμασιν ἠγωνίζοντο, Διονυσίοις, Ληναίοις, Παναθηναίοις, Χύτροις. ὧν τὸ τέταρτον ἦν Σατυρικόν. τὰ δὲ τέτταρα δράματα ἐκαλεῖτο τετραλογία. εἰσὶ τοίνυν φησὶν οἱ πάντες αὐτῷ γνήσιοι διάλογοι, ἓξ καὶ πεντήκοντα. τῆς μὲν πολιτείας εἰς δέκα διαιρουμένης. ἣν καὶ εὑρίσκεσθαι σχεδὸν ὅλην, παρὰ Πρωταγόρᾳ ἐν τοῖς ἀντιλογικοῖς, φησὶ Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῆς ἱστορίας δευτέρῳ. τῶν δὲ νόμων, εἰς δυοκαίδεκα. τετραλογίας δὲ ἐννέα ἑνὸς βιβλίου χώραν ἐπεχούσης τῆς πολιτείας, καὶ ἑνὸς τῶν νόμων. πρώτην μὲν οὖν τετραλογίαν, τίθησι τὴν κοινὴν ὑπόθεσιν ἔχουσαν. παραδεῖξαι γὰρ βούλεται ὁποῖος ἂν εἴη ὁ τοῦ φιλοσόφου βίος. διπλαῖς τε χρῆται ταῖς ἐπιγραφαῖς ἑκάστου τῶν βιβλίων, τῇ μὲν ἀπὸ τοῦ ὀνόματος, τῇ δὲ ἀπὸ τοῦ πράγματος. Ταύτης τῆς τετραλογίας ἥ τις ἐστὶ πρώτης, ἡγεῖται Εὐθύφρων, ἢ περὶ ὁσίου. ὁ διάλογος δ᾽ ἐστὶ πειραστικός. δεύτερος ἀπολογία Σωκράτους, ἠθικός. τρίτος, Κρίτων, ἢ περὶ πρακτοῦ, ἠθικός. τέταρτος, Φαίδων, ἢ περὶ ψυχῆς ἠθικός. Δευτέρα τετραλογία, ἧς ἡγεῖται Κρατύλος, ἢ περὶ ὀρθότητος ὀνομάτων, λογικός. Θεαίτητος, ἢ περὶ ἐπιστήμης, πειραστικός. Σοφιστής, ἢ περὶ τοῦ ὄντος, λογικός. Πολιτικός, ἢ περὶ βασιλείας, λογικός.

Τῆς τρίτης ἡγεῖται Παρμενίδης, ἢ περὶ ἰδεῶν, λογικός. Φίληβος, ἢ περὶ ἡδονῆς, ἠθικός. Συμπόσιον, ἢ περὶ ἔρωτος, ἠθικός. Φαῖδρος, ἢ περὶ καλοῦ, ἠθικός. Τῆς τετάρτης ἡγεῖται, Ἀλκιβιάδης πρῶτος, ἢ περὶ ἀνθρώπου φύσεως, μαιευτικός. Ἀλκιβιάδης δεύτερος, ἢ περὶ προσευχῆς, μαιευτικός. Ἵππαρχος ἢ φιλοκερδὴς ἠθικός. Ἀντερασταὶ ἢ περὶ φιλοσοφίας, ἠθικός. Τῆς πέμπτης ἡγεῖται Θεάγης, ἢ περὶ σοφίας μαιευτικός. Χαρμίδης, ἢ περὶ σωφροσύνης, πειραστικός. Λάχης, ἢ περὶ ἀνδρείας, μαιευτικός. Λύσις ἢ περὶ φιλίας, μαιευτικός. Τῆς ἕκτης ἡγεῖται, Εὐθύδημος ἢ ἐριστικός, ἀνατρεπτικός. Πρωταγόρας ἢ σοφισταὶ, ἐνδεικτικός. Γοργίας ἢ περὶ ῥητορικῆς, ἀνατρεπτικός. Μένων, ἢ περὶ ἀρετῆς, πειραστικός.

Τῆς ἑβδόμης ἡγοῦνται, Ἱππίαι δύο. πρῶτος ἢ περὶ τοῦ καλοῦ, δεύτερος ἢ περὶ τοῦ ψεύδους, ἀνατρεπτικοί. Ἴων ἢ περὶ Ἰλιάδος, πειραστικός. Μενέξενος, ἢ ἐπιτάφιος, ἠθικός. Τῆς ὀγδόης ἡγεῖται, Κλειτοφῶν ἢ προτρεπτικός, ἠθικός. Πολιτεία ἢ περὶ δικαίου, πολιτικός. Τίμαιος ἢ περὶ φύσεως, φυσικός. Κριτίας ἢ Ἀτλαντικός, ἠθικός. Τῆς ἐνάτης ἡγεῖται, Μίνως ἢ περὶ νόμου, πολιτικός. Νόμοι, ἢ περὶ τοῦ νομοθετεῖν, πολιτικός. Ἐπινομὶς ἢ φιλόσοφος, πολιτικός. ἐπιστολαὶ τρισκαίδεκα ἠθικαί, ἐν αἷς ἔγραφεν εὖ πράττειν. Ἐπίκουρος δὲ εὖ διάγειν, Κλέων χαίρειν. πρὸς Ἀριστόδημον μίαν, πρὸς Ἀρχύταν δύο, πρὸς Διονύσιον τέτταρας, πρὸς Ἑρμείαν, πρὸς Ἔραστον καὶ Κορίσκον μία. πρὸς Λεωδάμαντα μία, πρὸς Δίωνα μία, πρὸς Περδίκκαν μία, πρὸς τοὺς Δίωνος οἰκείους, δύο. οὗτος μὲν οὕτως διαιρεῖ, καί τινες. ἔνιοι δὲ ὧν ἐστι καὶ Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικός, εἰς τριλογίας ἕλκουσι τοὺς διαλόγους. Καὶ πρώτην μὲν τιθέασιν, ἧς ἡγεῖται Πολιτεία, Τίμαιος, Κριτίας. Δευτέραν Σοφιστής, πολιτικός, Κρατύλος. Τρίτην, νόμοι, Μίνως, Ἐπινομίς. Τετάρτην

τάρτην, θεαίτητος, εὐθύφρων, ἀπολογία. Πέμπτην, κρίτων, φαίδων, ἐπιστολαί. τὰ δ' ἄλλα καθ' ἓν καὶ ἀτάκτως. ἄρχονται δὲ οἱ μὲν, ὡς προείρηται, ἀπὸ τῆς πολιτείας. οἱ δ' ἀπὸ ἀλκιβιάδου τοῦ μείζονος. οἱ δὲ ἀπὸ θεάγους. ἔνιοι δὲ εὐθύφρονος. ἄλλοι δὲ κλειτοφῶντος. τινὲς τιμαίου. οἱ δ' ἀπὸ φαίδρου. ἕτεροι θεαιτήτου. πολλοὶ δὲ ἀπολογίαν τὴν ἀρχὴν ποιοῦνται. Νοθεύονται δὲ τῶν διαλόγων ὁμολογουμένως, μίδων ἢ ἱπποστρόφος. ἐρυξίας, ἢ ἐρασίστρατος, ἀλκυὼν, ἀκέφαλοι, ἢ σίσυφος, ἀξίοχος, φαίακες, δημόδοκος, χελιδών. ἑβδόμη, ἐπιμενίδης, ὧν ἡ ἀλκυὼν, λέοντος τινὸς εἶναι δοκεῖ, καθά φησι φαβωρῖνος ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων. ὀνόμασι δὲ κέχρηται ποικίλοις. πρὸς τὸ μὴ εὐσύνοπτον εἶναι τοῖς ἀμαθέσι τὴν πραγματείαν. ἰδιαίτατα μὲν σοφίαν ἡγεῖται εἶναι τὴν τῶν νοητῶν καὶ ὄντως ὄντων ἐπιστήμην, ἥν φησι περὶ θεὸν καὶ ψυχὴν σώματος κεχωρισμένην. ἰδίᾳ δὲ σοφίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν καλεῖ, ὄρεξιν οὖσαν τῆς θείας σοφίας. κοινῶς δὲ λέγεται παρ' αὐτῷ σοφία, καὶ ἡ πᾶσα ἐμπειρία. οἷον ὅταν σοφὸν λέγῃ τὸν δημιουργόν. χρῆται δὲ καὶ ἐπὶ διαφερόντων σημαινομένων, τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν. ὁ γοῦν φαῦλος λέγεται παρ' αὐτῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ. ὡς καὶ παρὰ Εὐριπίδῃ, ἐν λικυμνίῳ φέρεται ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους, οὑτωσί. φαῦλον ἄκομψον, τὰ μέγιστ' ἀγαθόν, πᾶσαν ἐν ἔργῳ περιτεμνόμενον σοφίαν, λέσχην ἀτρίβωνα. χρῆται δὲ ὁ Πλάτων ἐνίοτε αὐτῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ καλοῦ. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπὶ τοῦ μετρίου. πολλάκις δὲ καὶ διαφέρουσιν ὀνόμασιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημαινομένου χρῆται. τὴν γοῦν ἰδέαν, καὶ εἶδος ὀνομάζει, καὶ γένος καὶ παράδειγμα, καὶ ἀρχὴν, καὶ αἴτιον. χρῆται δὲ καὶ ταῖς ἐναντίαις φωναῖς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. τὸ γοῦν αἰσθητὸν, καὶ ὂν καλεῖ καὶ μὴ ὄν. ὂν μὲν διὰ τὸ γένεσιν αὐτοῦ εἶναι. μὴ ὂν δὲ διὰ τὴν συνεχῆ μεταβολήν. καὶ τὴν ἰδέαν, οὔτε κινούμενον, οὔτε μένον. καὶ ταυτὸ καὶ ἓν καὶ πολλά. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ πλειόνων εἴθισται ποιεῖν. ἔστι δὲ ἡ ἐξήγησις τῶν λόγων αὐτοῦ, τριπλῆ. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκδιδάξαι χρὴ, ὅτι ἐστὶν ἕκαστον τῶν λεγομένων. ἔπειτα, τίνος ἕνεκα λέλεκται. πότερα κατὰ προηγούμενον, ἢ ἐν εἰκόνος μέρει, καὶ εἰς δογμάτων κατασκευὴν, ἢ εἰς ἔλεγχον τοῦ προσδιαλεγομένου. τὸ δὲ τρίτον εἰ ὀρθῶς λέλεκται. ἐπεὶ δὲ καὶ σημεῖά τινα τοῖς βιβλίοις αὐτοῦ παρατίθενται, φέρε καὶ περὶ τούτων τι εἴπωμεν. χῖ, λαμβάνεται πρὸς τὰς λέξεις καὶ τὰ σχήματα, καὶ ὅλως τὴν Πλατωνικὴν συνήθειαν. διπλῆ πρὸς τὰ δόγματα καὶ τὰ ἀρέσκοντα Πλάτωνι.

Περιεστιγμένον πρὸς τὰς ἐκλογὰς καὶ καλλιγραφίας. διπλῆ περιεστιγμένη, πρὸς τὰς ἐνίων διορθώσεις. ὀβελὸς περιεστιγμένος πρὸς τὰς εἰκαίως ἀθετήσεις. ἀντίσιγμα περιεστιγμένον πρὸς τὰς διττὰς χρήσεις καὶ μεταθέσεις τῶν γραφῶν. κεραύνιον πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῆς φιλοσοφίας. ἀστερίσκος, πρὸς τὴν συμφωνίαν τῶν δογμάτων. ὀβελὸς πρὸς τὴν ἀθέτησιν. τὰ μὲν σημεῖα ταῦτα, καὶ τὰ βιβλία τοσαῦτα. ἅπερ Ἀντίγονός φησιν ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ Ζήνωνος νεωστὶ ἐκδοθέντα, εἴ τις ἤθελε διαγνῶναι, μισθὸν ἐτέλει τοῖς κεκτημένοις. τὰ δὲ ἀρέσκοντα αὐτῷ, ταῦτα ἦν. Ἀθάνατον ἔλεγε τὴν ψυχὴν, καὶ πολλὰ μεταμφιεννυμένην σώματα. ἀρχήν τε ἔχειν ἀριθμητικήν. τὸ δὲ σῶμα γεωμετρικήν. ὡρίζετο δὲ αὐτὴν ἰδέαν τοῦ πάντη διεστῶτος πνεύματος. αὐτοκίνητον δὲ εἶναι, καὶ τριμερῆ. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογιστικὸν μέρος, περὶ τῇ κεφαλῇ καθιδρῦσθαι. τὸ δὲ θυμοειδὲς, περὶ τῇ καρδίᾳ. τὸ δὲ ἐπιθυμητικὸν, περὶ τὸν ὀμφαλὸν, καὶ τὸ ἧπαρ συνίστασθαι. περιέχειν δὲ ἐκ τοῦ μέσου διαπαντὸς κύκλῳ τὸ σῶμα καὶ συνεστάναι ἐκ τῶν στοιχείων. διαιρεθεῖσάν τε κατὰ ἁρμονικὰ διαστήματα δύο κύκλους ποιεῖν συνημμένους. ὧν τὸν ἐντὸς κύκλον ἑξαχῆ τμηθέντα τοὺς ἅπαντας ἑπτὰ κύκλους ποιεῖν. καὶ τοῦτον μὲν κατὰ διάμετρον κεῖσθαι ἐπ' ἀριστερὰ ἔσωθεν. τὸν δὲ καταπλευρὰν ἐπὶ τὰ δεξιά. διὸ καὶ κρατεῖν αὐτὸν ἕνα ὄντα. τὸν γὰρ ἕτερον ἔσωθεν διῃρῆσθαι. καὶ τὸν μὲν εἶναι ταυτοῦ, τοὺς δὲ θατέρου. λέγων τὸν μὲν τῆς ψυχῆς κίνησιν εἶναι, τὴν δὲ τοῦ ὅλου. καὶ τὰς τῶν πλανωμένων φοράς. οὕτω δὴ ἐχούσης, τῆς ἐκ μέσου τομῆς αὐτῇ προσαρμοζομένης πρὸς τὰ ἔσχατα, γινώσκειν τά τε ὄντα καὶ ἐναρμόζειν διὰ τὸ ἔχειν ἐν αὐτῇ τὰ στοιχεῖα κατὰ ἁρμονίαν. καὶ γίνεσθαι δόξαν μὲν κατὰ τὸν θατέρου κύκλον ὀρθουμένου. ἐπιστήμην δὲ κατὰ τὸν ταυτοῦ. δύο δὲ τῶν πάντων ἀπέφηνεν ἀρχὰς, θεὸν καὶ ὕλην. ὃν καὶ νοῦν προσαγορεύει καὶ αἴτιον. εἶναι δὲ τὴν ὕλην ἀσχημάτιστον καὶ ἄπειρον, ἐξ ἧς γίνεσθαι τὰ συγκρίματα. ἀτάκτως δέ ποτε αὐτὴν κινουμένην, ὑπὸ τοῦ θεοῦ φησὶν εἰς ἕνα συναχθῆναι τόπον, τάξιν ἀταξίας κρείττονα ἡγησαμένου. τραπέσθαι δὲ τὴν οὐσίαν ταύτην εἰς τὰ τέτταρα στοιχεῖα, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν. ἐξ ὧν αὐτόν τε τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γεννᾶσθαι. μόνην δὲ τὴν γῆν, ἀμετάβολον εἶναι φησί, νομίζων αἰτίαν τὴν τῶν σχημάτων διαφοράν, ἐξ ὧν σύγκειται. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων, ὁμογενῆ φησὶν εἶναι τὰ σχήματα. ἅπαντα γὰρ ἐξ ἑνὸς συγκεῖσθαι τοῦ προμήκους τριγώνου. τῆς δὲ γῆς, ἴδιον εἶναι τὸ σχῆμα. πυρὸς μὲν γὰρ εἶναι στοιχεῖον πυραμίδα, ἀέρος, τὸ ὀκτάεδρον, ὕδατος τὸ εἰκοσάεδρον, γῆς δὲ κύβον. ὅθεν μήτε γῆν εἰς ταῦτα μεταβάλλειν, μήτε ταῦτα εἰς γῆν. οὐ διακεκρίσθαι δ' εἰς τοὺς οἰκείους τόπους ἕκαστον. ὅτι ἡ περιφορὰ σφίγγουσα καὶ πρὸς τὸ μέσον συνάγουσα, συγκρίνει τὰ μικρά. τὰ δὲ, διακρίνει τὰ μεγάλα. διόπερ τὰ εἴδη μεταβάλλοντα, καὶ τοὺς τόπους μεταβάλλειν. κόσμον τε εἶναι ἕνα γεννητόν. ἐπειδὴ καὶ αἰσθητός ἐστιν ὑπὸ θεοῦ κατεσκευασμένος. ἔμψυχόν τε εἶναι, διὰ τὸ κρεῖττον εἶναι τοῦ ἀψύχου τὸ ἔμψυχον, τοῦτό τε ὑποκεῖσθαι δημιούργημα τοῦ βελτίστου αἰτίου. ἕνα τε αὐτὸν καὶ οὐκ ἄπειρον κατεσκευάσθαι. ὅτι καὶ τὸ ὑπόδειγμα, ἓν ἦν. ἀφ' οὗ αὐτὸν ἐδημιούργησε. σφαιροειδῆ δὲ διὰ τὸ καὶ τὸν γεννήσαντα, τοιοῦτον ἔχειν σχῆμα. ἐκεῖνον μὲν γὰρ, περιέ-

χειν τὰ ἄλλα ζῶα. τοῦτον δὲ τὰ σχήματα πάντων. λεῖον δὲ καὶ οὐδὲν ὄργανον ἔχοντα κύκλῳ. διὰ τὸ μηδὲ μίαν εἶναι χρῆσιν αὐτῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἄφθαρτον διαμένειν τὸν κόσμον, διὰ τὸ μὴ διαλύεσθαι εἰς τὸ μὴ ὄν. καὶ τῆς μὲν ὅλης γενέσεως, αἴτιον εἶναι τὸν οὐρανόν. ὅτι πέφυκεν ἀγαθοποιὸν εἶναι τὸ ἀγαθόν. τοῦ δὲ οὐρανοῦ τῆς γενέσεως τὸ ἄριστον αἴτιον. τοῦ γὰρ καλλίστου τῶν γεννητῶν τὸ ἄριστον εἶναι τῶν νοητῶν αἴτιον. ὥστ' ἐπεὶ τοιοῦτος ὁ θεός, ὅμοιος δὲ τῷ ἀρίστῳ ὁ οὐρανός, κάλλιστός γε ὤν, οὐθενὶ ἂν ὅμοιος εἴη τῶν γεννητῶν ἀλλ' ἢ τῷ θεῷ. συνεστάναι δὲ τὸν κόσμον, ἐκ πυρός, ὕδατος, ἀέρος, γῆς· ἐκ πυρὸς μὲν ὅπως ὁρατὸς ᾖ. ἐκ γῆς δὲ ὅπως στερεός. ἐξ ὕδατος δὲ καὶ ἀέρος, ὅπως ἀνάλογος. αἱ γὰρ τῶν στερεῶν δυνάμεις δύο μεσότησιν ἀναλογοῦσιν, ὡς ἓν γενέσθαι τὸ πᾶν. ἐξ ἁπάντων δὲ ἵνα τέλειος καὶ ἄφθαρτος ᾖ. χρόνον τε γενέσθαι εἰκόνα τοῦ ἀϊδίου, κἀκεῖνον μὲν ἀεὶ μένειν. τὴν δὲ τοῦ οὐρανοῦ φορὰν χρόνον εἶναι. καὶ γὰρ νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα, καὶ τὰ τοιαῦτα χρόνου μέρη εἶναι. διόπερ ἄνευ τῆς τοῦ οὐρανοῦ φύσεως οὐκ εἶναι χρόνον. ἅμα γὰρ ὑπάρχειν αὐτῷ καὶ χρόνον εἶναι. μετὰ δὲ χρόνου γένεσιν, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ πλανώμενα γενέσθαι. ὅπως δὲ διάδηλος τῶν ὡρῶν ᾖ ἀριθμός, καὶ μετάσχῃ τὰ ζῶα ἀριθμοῦ, τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ἀνάψαι τὸν θεόν. εἶναι δὲ ὑπὲρ μὲν τὸν τῆς γῆς κύκλον σελήνην. ἐν δὲ τῷ ἐχομένῳ, ἥλιον. ἐν δὲ τοῖς ἐπάνω, τοὺς πλανήτας. ἔμψυχον δὲ πάντως διὰ τὸ ἐμψύχου φορᾷ δεδέσθαι. ἵνα δὲ ὁ κόσμος τελειωθῇ γενόμενος ὁμοίως τῷ νοητῷ ζῴῳ, τὴν τῶν ἄλλων ζώων γενέσθαι φύσιν. ἐπεὶ οὖν ἐκεῖνος εἶχε, καὶ τὸν οὐρανὸν δεῖν ἔχειν. θεοὺς μὲν ἔχειν τὸ πολὺ πυρίνους. εἶναι δὲ τρία γένη τ' ἄλλα, πτηνόν, ἔνυδρον, πεζόν. γῆν δὲ πρεσβυτάτην μὲν εἶναι τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ θεῶν. γενέσθαι δὲ δημιούργημα ὡς νύκτα καὶ ἡμέραν ποιεῖν. οὖσαν δ' ἐπὶ τοῦ μέσου, κινεῖσθαι περὶ τὸ μέσον. ἐπεὶ δ' αἰτίαι εἰσὶ δύο, τὰ μὲν διαμονὴν εἶναι, τὰ δ' ἐξ ἀναγκαίας αἰτίας φησί, λεκτέον. ταῦτα δ' ἐστίν, ἀήρ, πῦρ, γῆ, ὕδωρ. καὶ οὐκ ὄντα μὲν στοιχεῖα κατ' ἀκρίβειαν, ἀλλὰ δεκτικά. ταῦτα δ' ἐκ τῶν τριγώνων εἶναι συντιθεμένων καὶ διαλύεσθαι εἰς ταῦτα, στοιχεῖα δ' αὐτῶν εἶναι, τό τε πρόμηκες τρίγωνον, καὶ τὸ ἰσοσκελές. ἀρχὰς μὲν οὖν εἶναι καὶ αἴτια τὰ λεχθέντα δύο μέν, ὧν παράδειγμα τὸν θεὸν καὶ τὴν ὕλην, ὅπερ ἀνάγκη ἄμορφον εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δεκτικῶν. αἴτιον δὲ τούτων ἐξ ἀνάγκης εἶναι. δεχόμενον γάρ πως τὰς ἰδέας, γεννᾶν τὰς οὐσίας, καὶ δι' ἀνομοιότητα δυνάμεως κινεῖσθαι, καὶ κινούμενον τὰ κινούμενα ἐξ αὐτῆς ἀντικινεῖν. ταῦτα δὲ πρὶν μὲν ἀλόγως κινεῖσθαι καὶ ἀτάκτως. ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο συνιστάναι τὸν κόσμον, ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ συμμέτρως καὶ τεταγμένως γενέσθαι. τὰς μὲν γὰρ αἰτίας, καὶ πρὸ τῆς οὐρανοποιΐας δύο εἶναι. καὶ τρίτην γένεσιν, ἀλλ' οὐ σαφεῖς. ἴχνη δὲ μόνον καὶ ἀτάκτους. ἐπειδὴ δὲ ὁ κόσμος ἐγένετο, λαβεῖν καὶ ταύτας τάξιν. ἐξ ἁπάντων δὲ τῶν ὑπαρχόντων σωμάτων, γενέσθαι τὸν οὐρανόν. δοκεῖ δ' αὐτῷ τὸν θεὸν ὡς καὶ τὴν ψυχὴν ἀσώματον εἶναι. οὕτω γὰρ μάλιστα φθορᾶς καὶ πάθους ἀνεπίδεκτον ὑπάρχειν. τὰς δὲ ἰδέας ὑφίστατο, καθὰ καὶ προείρηται αἰτίας τινὰς καὶ ἀρχάς, τοῦ τοιαῦτ' εἶναι τὰ φύσει συνεστῶτα, οἷάπερ ἐστὶν αὐτά.

Περὶ δὲ ἀγαθῶν ἢ κακῶν, τοιαῦτα ἔλεγε. τέλος μὲν εἶναι τὴν ἐξομοίωσιν τῷ θεῷ. τὴν δ' ἀρετήν, αὐτάρκη μὲν εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν. ὀργάνων δὲ προσδεῖσθαι τῶν περὶ σῶμα πλεονεκτημάτων, ἰσχύος, ὑγείας, εὐαισθησίας, τῶν ὁμοίων, καὶ τῶν ἐκτὸς οἷον, πλούτου, καὶ εὐγενείας καὶ δόξης. οὐδὲν δὲ ἧττον εὐδαίμονα ἔσεσθαι τὸν σοφόν, κἂν ταῦτα μὴ παρῇ, πολιτεύεσθαι αὖ καὶ γαμήσειν, καὶ τοὺς κειμένους νόμους οὐ παραβήσεσθαι. ἐκ δὲ τῶν ἐνδεχομένων καὶ νομοθετήσειν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, ἐὰν μὴ τέλεον εὐπαραίτητα ὁρᾷ τὰ πράγματα, ἐν ὑπερβαλλούσῃ διαφορᾷ δήμου. οἴεται δὲ καὶ θεοὺς ἐφορᾶν τὰ ἀνθρώπινα, καὶ δαίμονας εἶναι, ἔννοιάν τε καλοῦ πρῶτος ἀπεφήνατο τὴν ἐχομένην τοῦ ἐπαινετοῦ καὶ λογικοῦ καὶ χρησίμου καὶ πρέποντος, καὶ ἁρμόττοντος, ἅπερ πάντα ἔχεσθαι τοῦ ἀκολούθου τῇ φύσει καὶ ὁμολογουμένου. διελέχθη δὲ καὶ περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος. ὥστε καὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ὀρθῶς ἀποκρίνεσθαι καὶ ἐρωτᾶν, πρῶτον αὐτὸν διασυστῆσαι κατακόρως χρησάμενον. ἐν δὲ τοῖς διαλόγοις καὶ τὴν δικαιοσύνην θεοῦ νόμον ὑπελάμβανεν ὡς ἰσχυροτέρως προτρέψαι τὰ δίκαια πράττειν. ἵνα μὴ καὶ μετὰ θάνατον δίκας ὑπόσχοιεν οἱ κακοῦργοι. ὅθεν καὶ μυθικώτερος ἐνίοις ὑπελήφθη τοῖς συγγράμμασιν ἐγκαταμίξας τὰς τοιαύτας διηγήσεις. ὅπως διὰ τοῦ ἀδήλου τρόπου τοῦ ἔχειν τὰ μετὰ τὸν θάνατον οὕτως, ἀπέχωνται τῶν ἀδικημάτων. καὶ ταῦτα μὲν ἦν αὐτῷ τὰ ἀρέσκοντα, διῄρει δέ φησιν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τὰ πράγματα τοῦτον τὸν τρόπον. τῶν ἀγαθῶν ἐστί, τὰ μὲν ἐν ψυχῇ, τὰ δὲ ἐν σώματι, τὰ δὲ ἐκτός. οἷον, ἡ μὲν δικαιοσύνη καὶ φρόνησις, καὶ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν ψυχῇ. τὸ δὲ κάλλος καὶ ἡ εὐεξία καὶ ἡ ὑγεία καὶ ἡ ἰσχύς, ἐν σώματι. οἱ δὲ φίλοι, καὶ ἡ τῆς πατρίδος εὐδαιμονία καὶ ὁ πλοῦτος ἐν τοῖς ἐκτός. τῶν ἀγαθῶν ἄρα, τρία εἴδη ἐστί. τὰ μὲν ἐν ψυχῇ, τὰ δ' ἐν σώματι. τὰ δ' ἐκτός. τῆς φιλίας τρία εἴδη. ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς ἐστι φυσική, ἡ δὲ ξενική, ἡ δὲ ἑταιρική. φυσικὴν μὲν οὖν ταύτην λέγομεν, ἣν οἱ γονεῖς, πρὸς τὰ ἔκγονα ἔχουσι, καὶ οἱ συγγενεῖς πρὸς ἀλλήλους. ταύτην δὲ κεκλήρωται καὶ τἆλλα ζῶα, ἑταιρικὴν δὲ καλοῦμεν, τὴν ἀπὸ συνηθείας γενομένην, καὶ μηδὲν προσήκουσαν γένει. ἀλλ' οἷον ἡ Πυλάδου πρὸς Ὀρέστην. ἡ δὲ ξενικὴ φιλία, ἡ ἀπὸ συστάσεως, καὶ διὰ γραμμάτων γενομένη πρὸς τοὺς ξένους. τῆς ἄρα φιλίας, ἡ μέν ἐστι φυσική, ἡ δὲ ἑταιρική, ἡ δὲ ξενική. προστιθέασι δέ τινες τετάρτην, ἐρωτικήν. τῆς πολιτείας ἐστίν, εἴδη πέντε. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς, ἐστὶ δημοκρατικόν,

τικόν, ἄλλο δὲ ἀριστοκρατικόν, τρίτον δὲ ὀλιγαρχικόν. τέταρτον, βασιλικόν. πέμπτον, τυραννικόν. δημοκρατικὸν μὲν οὖν ἐστὶν, ἐν αἷς πόλεσι κρατεῖ τὸ πλῆθος, καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς νόμους δι' ἑαυτοῦ αἱρεῖται. ἀριστοκρατία δέ ἐστιν, ἐν ᾗ μήθ' οἱ πλούσιοι, μήθ' οἱ πένητες, μήθ' οἱ ἔνδοξοι ἄρχουσιν, ἀλλ' οἱ ἄριστοι τῆς πόλεως προστατοῦσιν. ὀλιγαρχία δ' ἐστὶν, ὅταν ἀπὸ τιμημάτων αἱ ἀρχαὶ αἱρῶνται. ἐλάττους γάρ εἰσιν οἱ πλούσιοι τῶν πενήτων. τῆς δὲ βασιλείας, ἡ μὲν κατὰ νόμον, ἡ δὲ κατὰ γένος ἐστίν. ἡ μὲν οὖν ἐν Καρχηδόνι, κατὰ νόμον· πολιτικὴ γάρ ἐστιν. ἡ δὲ ἐν Λακεδαίμονι καὶ Μακεδονίᾳ, κατὰ γένος. ἀπὸ γάρ τινος γένους ποιοῦνται τὴν βασιλείαν. τυραννὶς δέ ἐστιν, ἐν ᾗ παρακρουσθέντες ἢ βιασθέντες ὑπό τινος, ἄρχονται. τῆς ἄρα πολιτείας ἡ μέν ἐστι δημοκρατία, ἡ δὲ ἀριστοκρατία, ἡ δὲ ὀλιγαρχία, ἡ δὲ βασιλεία, ἡ δὲ τυραννίς. τῆς δὲ δικαιοσύνης ἐστὶν, εἴδη τρία. ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς ἐστι περὶ θεοὺς, ἡ δὲ περὶ ἀνθρώπους, ἡ δὲ περὶ τοὺς ἀποιχομένους. οἱ μὲν γὰρ θύοντες κατὰ νόμους, καὶ τῶν ἱερῶν ἐπιμελούμενοι, δηλονότι περὶ θεοὺς εὐσεβοῦσιν. οἱ δὲ δάνεια ἀποδιδόντες καὶ παρακαταθήκας, δικαιοπραγοῦσι περὶ ἀνθρώπους. οἱ δὲ τῶν μνημείων ἐπιμελούμενοι, δηλονότι περὶ τοὺς ἀποιχομένους. τῆς ἄρα δικαιοσύνης ἡ μὲν πρὸς θεούς ἐστιν, ἡ δὲ πρὸς ἀνθρώπους, ἡ δὲ περὶ τοὺς ἀποιχομένους. τῆς ἐπιστήμης εἴδη ἐστὶ τρία. τὸ μὲν γάρ ἐστι πρακτικόν, τὸ δὲ ποιητικόν, τὸ δὲ θεωρητικόν. ἡ μὲν γὰρ οἰκοδομικὴ καὶ ναυπηγικὴ, ποιητικαί εἰσιν. ἔστι γὰρ αὐτῶν ἰδεῖν ἔργον πεποιημένον. πολιτικὴ δὲ καὶ αὐλητικὴ καὶ κιθαριστικὴ, καὶ αἱ τοιαῦται, πρακτικαί. οὐ γάρ ἐστιν οὐδὲν ἰδεῖν θετὸν αὐτῶν πεποιημένον, ἀλλὰ πράττουσί τι. ὁ μὲν γὰρ αὐλεῖ καὶ κιθαρίζει, ὁ δὲ πολιτεύεται. ἡ δὲ γεωμετρικὴ καὶ ἁρμονικὴ καὶ ἀστρολογικὴ, θεωρητικαί. οὔτε γὰρ πράττουσιν, οὔτε ποιοῦσιν οὐθέν. ἀλλ' ὁ μὲν γεωμέτρης, θεωρεῖ πῶς πρὸς ἀλλήλας ἔχουσιν αἱ γραμμαί, ὁ δὲ ἁρμονικὸς τοὺς φθόγγους, ὁ δ' ἀστρολογικὸς τὰ ἄστρα καὶ τὸν κόσμον. τῶν ἄρα ἐπιστημῶν αἱ μέν εἰσι θεωρητικαί, αἱ δὲ πρακτικαί, αἱ δὲ ποιητικαί. τῆς δὲ ἰατρικῆς ἐστὶν εἴδη πέντε, ἡ μὲν φαρμακευτικὴ, ἡ δὲ χειρουργικὴ, ἡ δὲ διαιτητικὴ, ἡ δὲ νοσογνωμονικὴ, ἡ δὲ βοηθητική. ἡ μὲν φαρμακευτικὴ, διὰ φαρμάκων ἰᾶται τὰς ἀρρωστίας. ἡ δὲ χειρουργικὴ, διὰ τοῦ τέμνειν καὶ καίειν ὑγιάζει. ἡ δὲ διαιτητικὴ, διὰ τοῦ διαιτᾶν ἀπαλλάττει τὰς ἀρρωστίας. ἡ δὲ νοσογνωμονικὴ, διὰ τοῦ γνῶναι τὸ ἀρρώστημα. ἡ δὲ βοηθητικὴ, διὰ τοῦ βοηθῆσαι, εἰς τὸ παραχρῆμα ἀπαλλάττει τῆς ἀλγηδόνος. τῆς ἄρα ἰατρικῆς ἡ μέν ἐστι φαρμακευτικὴ, ἡ δὲ χειρουργικὴ, ἡ δὲ διαιτητικὴ, ἡ δὲ βοηθητικὴ, ἡ δὲ νοσογνωμονική. νόμου διαίρεσις δύο. ὁ μὲν γὰρ αὐτοῦ γεγραμμένος, ὁ δὲ ἄγραφος. ᾧ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι πολιτευόμεθα, γεγραμμένος ἐστίν. ὁ δὲ κατὰ ἔθη γινόμενος, οὗτος ἄγραφος καλεῖται. οἷον, τὸ μὴ γυμνὸν πορεύεσθαι εἰς τὴν ἀγορὰν, μὴ δὲ γυναικεῖον ἱμάτιον περιβάλλεσθαι. ταῦτα γὰρ οὐδεὶς νόμος κωλύει, ἀλλ' ὅμως οὐ πράττομεν διὰ τὸ ἀγράφῳ νόμῳ κωλύεσθαι. τοῦ ἄρα νόμου ἐστὶν ὁ μὲν γεγραμμένος, ὁ δὲ ἄγραφος. ὁ λόγος διαιρεῖται εἰς πέντε. ὧν εἷς μέν ἐστιν, ὃν οἱ πολιτευόμενοι λέγουσιν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὃς καλεῖται πολιτικός. ἑτέρα δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ ῥήτορες γράφουσιν, εἰς ἐπίδειξίν τε προφέρουσιν, εἰς ἐγκώμια καὶ ψόγους καὶ κατηγορίας. τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος ἐστὶ ῥητορικόν. τρίτη δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ ἰδιῶται διαλέγονται πρὸς ἀλλήλους. οὗτος δὴ ὁ τρόπος προσαγορεύεται ἰδιωτικός. ἑτέρα δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ κατὰ βραχὺ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι τοῖς ἐρωτῶσι διαλέγονται. οὗτος δὲ καλεῖται, ὁ λόγος διαλεκτικός. πέμπτη δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ τεχνῖται περὶ τῆς ἑαυτῶν διαλέγονται τέχνης. ὃς δὴ καλεῖται τεχνικός. τοῦ λόγου ἄρα τὸ μέν ἐστι πολιτικόν, τὸ δὲ ῥητορικόν, τὸ δὲ ἰδιωτικόν, τὸ δὲ διαλεκτικόν, τὸ δὲ τεχνικόν. ἡ μουσικὴ εἰς τρία διαιρεῖται. ἔστι γὰρ ἡ μὲν διὰ τοῦ στόματος μόνον, οἷον ἡ ᾠδή. δεύτερον δὲ διὰ τοῦ στόματος καὶ τῶν χειρῶν, οἷον ἡ κιθαρῳδία. τρίτον ἀπὸ τῶν χειρῶν μόνον, οἷον ἡ κιθαριστική. τῆς ἄρα μουσικῆς ἐστὶ, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ στόματος μόνον, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ στόματος καὶ τῶν χειρῶν, τὸ δ' ἀπὸ τῶν χειρῶν μόνον. διαιρεῖται δὲ ἡ εὐγένεια εἰς εἴδη τέτταρα. ἓν μὲν, ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι καλοὶ κἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι, τοὺς ἐκ τούτων γεγενημένους εὐγενεῖς φασὶν εἶναι. ἄλλο δὲ, ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι δεδυναστευκότες καὶ ἄρχοντες γεγενημένοι, τοὺς ἐκ τούτων εὐγενεῖς φασὶν εἶναι. ἄλλο δὲ, ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι ὀνομαστοί, οἷον ἀπὸ στρατηγίας, ἀπὸ στεφανιτῶν ἀγώνων. καὶ γὰρ τοὺς ἐκ τούτων γεγενημένους, εὐγενεῖς προσαγορεύομεν. ἄλλο εἶδος, ἐὰν αὐτός τις ᾖ γενναῖος τὴν ψυχὴν καὶ μεγαλόψυχος, καὶ τοῦτον εὐγενῆ φασί. καὶ τῆς εὐγενείας, αὕτη κρατίστη. τῆς ἄρα εὐγενείας, τὸ μὲν ἀπὸ προγόνων ἐπιεικῶν, τὸ δὲ δυναστῶν, τὸ δὲ ἐνδόξων, τὸ δ' ἀπὸ τῆς αὐτοῦ καλοκἀγαθίας. τὸ κάλλος διαιρεῖται εἰς τρία. ἓν μὲν γὰρ αὐτοῦ ἐστὶν ἐπαινετόν. οἷον ἡ διὰ τῆς ὄψεως εὐμορφία. ἄλλο δὲ χρηστικόν, οἷον ὄργανον καὶ οἰκία, καὶ τὰ τοιαῦτα πρὸς χρῆσίν ἐστι καλά. τὰ δὲ πρὸς νόμους καὶ ἐπιτηδεύματα καὶ τὰ τοιαῦτα, πρὸς ὠφέλειαν ἐστὶ καλά. τοῦ ἄρα κάλλους, τὸ μέν ἐστι πρὸς ἔπαινον, τὸ δὲ πρὸς χρῆσιν, τὸ δὲ πρὸς ὠφέλειαν. ἡ ψυχὴ διαιρεῖται εἰς τρία. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς ἐστι λογικόν, τὸ δὲ ἐπιθυμητικόν, τὸ δὲ θυμικόν. τούτων δὲ τὸ μὲν λογικόν ἐστιν αἴτιον, τοῦ βουλεύεσθαι καὶ λογίζεσθαι καὶ διανοεῖσθαι, καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τὸ δ' ἐπιθυμητικὸν μέρος ἐστὶ τῆς ψυχῆς αἴτιον, τοῦ ἐπιθυμεῖν, φαγεῖν, καὶ τοῦ πλησιάσαι, καὶ τῶν τοιούτων πάντων. τὸ δὲ θυμικὸν μέρος, αἴτιόν ἐστι τοῦ θαρρεῖν καὶ ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι καὶ ὀργίζεσθαι. τῆς ἄρα ψυχῆς ἐστι τὸ μὲν λογιστικόν, τὸ δὲ ἐπιθυμητικόν, τὸ δὲ θυμικόν. τῆς τελείας ἀρετῆς εἴδη τέτταρα. ἓν μὲν φρόνησις, ἄλλο δικαιοσύνη, τρίτον ἀνδρεία, τέταρτον σωφροσύνη. τούτων ἡ μὲν φρόνησις, αἰτία τοῦ πράττειν ὀρθῶς τὰ πράγματα. ἡ δὲ δικαιοσύνη, τοῦ

ἐν ταῖς κοινωνίαις καὶ τοῖς συναλλάγμασιν δικαιοπραγεῖν. ἡ δὲ ἀνδρεία τοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ φοβεροῖς μὴ ἐξίστασθαι ποιεῖν, ἀλλὰ μένειν. ἡ δὲ σωφροσύνη τοῦ κρατεῖν τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ὑπὸ μηδεμιᾶς ἡδονῆς δουλοῦσθαι, ἀλλὰ κοσμίως ζῆν. τῆς ἀρετῆς ἄρα τὸ μέν ἐστι φρόνησις, ἄλλο δικαιοσύνη, τρίτον ἀνδρεία, τέταρτον σωφροσύνη. ἡ ἀρχὴ διαιρεῖται εἰς μέρη πέντε. ἓν μὲν εἰς τὸ κατὰ νόμον, ἓν δὲ εἰς τὸ κατὰ φύσιν, ἓν δὲ εἰς τὸ κατὰ ἔθος, τέταρτον εἰς τὸ κατὰ γένος. πέμπτον δὲ τὴν βίαν. οἱ μὲν ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντες ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐπὰν αἱρεθῶσι, κατὰ νόμον ἄρχουσιν. οἱ δὲ κατὰ φύσιν οἱ ἄῤῥενες, οὐ μόνον ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις. ἐπὶ πολὺ γὰρ τὰ ἄῤῥενα τῶν θηλέων πανταχοῦ ἄρχει. ἡ δὲ τοῦ κατὰ ἔθος ἀρχὴ, τοιαύτη ἐστὶν, οἵαν οἱ παιδαγωγοὶ τῶν παίδων ἄρχουσι, καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν φοιτώντων. κατὰ γένος δὲ ἀρχὴ τοιαύτη τὶς λέγεται, οἵαν οἱ Λακεδαιμόνιοι βασιλεῖς ἄρχουσιν. ἀπὸ γὰρ γένους τινὸς ἡ βασιλεία. καὶ ἐν Μακεδονίᾳ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄρχουσι. καὶ γὰρ ἐκεῖ ἀπὸ γένους ἡ βασιλεία καθίσταται. εἰ δὲ βιασάμενοι ἢ παρακρουσάμενοι, ἄρχουσιν ἀκόντων τῶν πολιτῶν, ἡ τοιαύτη ἀρχὴ κατὰ βίαν λέγεται εἶναι. τῆς ἀρχῆς ἄρα ἐστὶ τὸ μὲν κατὰ νόμον, τὸ δὲ κατὰ φύσιν, τὸ δὲ κατὰ ἔθος, τὸ δὲ κατὰ γένος, τὸ δὲ κατὰ βίαν. τῆς ῥητορείας εἴδη εἰσὶν ἕξ. ὅταν μὲν γὰρ κελεύωσι πολεμεῖν, ἢ συμμαχεῖν πρός τινα, καλεῖται τὸ τοιοῦτον εἶδος προτροπή. ὅταν δ' ἀξιῶσι μὴ πολεμεῖν μὴ δὲ συμμαχεῖν, ἀλλ' ἡσυχίαν ἄγειν, τὸ τοιοῦτον εἶδος ἐστὶν ἀποτροπή. τρίτον εἶδος τῆς ῥητορείας, ὅταν τὶς φάσκῃ ἀδικεῖσθαι ὑπό τινος, καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον ἀποφαίνει, τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος κατηγορία ὀνομάζεται. τέταρτον εἶδος τῆς ῥητορείας, ἀπολογία καλεῖται. ὅταν ἀποφαίνῃ αὑτὸν μηθὲν ἀδικοῦντα, μήτε ἄλλο ἄτοπον μηθὲν πράττοντα, τὸ δὴ τοιοῦτον ἀπολογίαν καλοῦσιν. πέμπτον εἶδος ῥητορείας, ὅταν τις εὖ λέγῃ, καὶ ἀποφαίνῃ καλὸν κἀγαθόν, τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος καλεῖται ἐγκώμιον. ἕκτον εἶδος, ὅταν τις ἀποφαίνῃ φαῦλον, τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος καλεῖται ψόγος. τῆς ἄρα ῥητορείας ἐστὶ τὸ μὲν ἐγκώμιον, τὸ δὲ ψόγος, τὸ δὲ προτροπή, τὸ δὲ ἀποτροπή, τὸ δὲ κατηγορία, τὸ δὲ ἀπολογία. τὸ ὀρθῶς λέγειν, διαιρεῖται εἰς τέτταρα. ἓν μὲν ἃ δεῖ λέγειν, ἓν δὲ ὅσα δεῖ λέγειν, τρίτον πρὸς οὓς δεῖ λέγειν. τέταρτον δὲ πηνίκα λέγειν δεῖ. ἃ μὲν οὖν δεῖ λέγειν, ἃ μέλλει συμφέρειν τῷ λέγοντι καὶ ἀκούοντι. τὸ δὲ ὅσα δεῖ λέγειν, μὴ πλείω μὴ δὲ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν. τὸ δὲ πρὸς οὓς δεῖ λέγειν, ἄν τε πρὸς πρεσβυτέρους ἁμαρτάνοντας διαλέγηται, ἁρμόττοντας δεῖ τοὺς λόγους διαλέγεσθαι ὡς πρεσβυτέροις. ἄν τε πρὸς νεωτέρους, ἁρμόττοντας δεῖ λέγεσθαι ὡς νεωτέροις. πηνίκα δὲ λέγειν ἐστὶ, μήτε προτέρῳ, μήτε ὑστέρῳ. εἰ δὲ μὴ, διαμαρτήσεσθαι καὶ κακῶς ἐρεῖν. ἡ εὐεργεσία διαιρεῖται εἰς τέτταρα. ἢ γὰρ χρήμασιν, ἢ σώμασιν, ἢ ταῖς ἐπιστήμαις, ἢ τοῖς λόγοις. τοῖς μὲν οὖν χρήμασιν, ὅταν δεομένῳ παραβοηθήσῃ τὶς εἰς χρημάτων λόγον εὐπορῆσαι. τοῖς δὲ σώμασιν εὖ ποιοῦσιν ἀλλήλους, ὅταν παραγενόμενοι τυπτομένοις, παραβοηθῶσιν. οἱ δὲ παιδεύοντες καὶ ἰατρεύοντες καὶ διδάσκοντες ἀγαθόν τι, οὗτοι ταῖς ἐπιστήμαις εὐεργετοῦσιν. ὅταν δ' εἰσέλθωσιν εἰς δικαστήριον ἄλλος ὑπὲρ ἄλλου βοηθὸς, καὶ λόγον τινὰ ἐπιεικῆ εἴπῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, οὗτος δὴ λόγῳ εὐεργετεῖ. τῆς ἄρα εὐεργεσίας, ἡ μὲν ἐστὶ διὰ χρημάτων, ἡ δὲ διὰ σωμάτων, ἡ δὲ διὰ ἐπιστημῶν, τετάρτη διὰ λόγων. διαιρεῖται τὸ τέλος τῶν πραγμάτων εἰς τέτταρα εἴδη. ἓν μὲν κατὰ νόμον τέλος τὰ πράγματα λαμβάνει, ὅταν ψήφισμα γένηται, καὶ τοῦθ' ὁ νόμος τελέσῃ. κατὰ φύσιν δὲ τέλος τὰ πράγματα λαμβάνει, ἥτε ἡμέρα καὶ ὁ ἐνιαυτὸς, καὶ αἱ ὧραι. κατὰ τέχνην δὲ τέλος τὰ πράγματα λαμβάνει, οἷον ἡ οἰκοδομική. οἰκίαν γάρ τις ἐπιτελεῖ, καὶ ἡ ναυπηγική, πλοῖα γάρ. κατὰ τύχην δὲ γίνεται τοῖς πράγμασι τέλος, ὅταν ἄλλως καὶ μὴ ὡς ὑπολαμβάνει τὶς ἀποβαίνεις. τοῦ τέλους ἄρα τῶν πραγμάτων, τὰ μὲν κατὰ νόμον, τὰ δὲ κατὰ φύσιν, τὰ δὲ κατὰ τέχνην, τὰ δὲ κατὰ τύχην ἐστίν. ἡ δύναμις διαιρεῖται εἰς τέτταρα εἴδη. ἓν μὲν ὃ δυνάμεθα τῇ διανοίᾳ λογίζεσθαι καὶ ὑπονοεῖν. ἕτερον δὲ τῷ σώματι, οἷον πορεύεσθαι καὶ διδόναι καὶ λαμβάνειν, καὶ τὰ τοιαῦτα. τρίτον, ὃ δυνάμεθα πλήθει στρατιωτῶν καὶ χρημάτων. ὅθεν καλεῖται πολλὴν δύναμιν ἔχων βασιλεύς. τετάρτη δὲ διαίρεσις δυνάμεως, πάσχειν καὶ εὖ ποιεῖν, καὶ κακῶς, οἷον ἀῤῥωστεῖν καὶ παιδεύεσθαι δυνάμεθα, καὶ ὑγιεῖς γίνεσθαι, καὶ πάντα τοιαῦτα. τῆς ἄρα δυνάμεως ἡ μέν ἐστιν ἐν διανοίᾳ, ἡ δ' ἐν τῷ σώματι, ἡ δ' ἐν στρατοπέδῳ καὶ χρήμασιν, ἡ δ' ἐν τῷ ποιεῖν, καὶ πάσχειν.

Τῆς φιλανθρωπίας ἐστὶν εἴδη τρία. ἓν μὲν διὰ τῆς προσηγορίας γινόμενον. οἷον ἐν οἷς τινες τὸν ἐντυχόντα, πάντα προσαγορεύουσι, καὶ τὴν δεξιὰν ἐμβάλλοντες χαιρετίζουσιν. ἄλλο εἶδος, ὅταν τις βοηθητικὸς ἢ παντὶ τῷ ἀτυχοῦντι. ἕτερον εἶδός ἐστι τῆς φιλανθρωπίας, ἐν ᾧ τινὲς φιλοδειπνισταί εἰσι. τῆς ἄρα φιλανθρωπίας τὸ μέν ἐστι διὰ τοῦ προσαγορεύειν, τὸ δὲ διὰ τοῦ εὐεργετεῖν, τὸ δὲ διὰ τοῦ ἑστιᾶν, καὶ φιλοσυνουσιάζειν. Ἡ εὐδαιμονία διαιρεῖται εἰς πέντε μέρη. ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς ἐστιν, εὐβουλία, ἡ δὲ εὐαισθησία, καὶ ὑγεία τοῦ σώματος. τρίτον, εὐτυχία ἐν ταῖς πράξεσι. τέταρτον, εὐδοξία παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. πέμπτον, εὐπορία χρημάτων, καὶ τῶν εἰς τὸν βίον χρησίμων. ἡ μὲν εὐβουλία γίνεται ἐκ παιδείας, καὶ ἐκ τοῦ πολλῶν ἔμπειρον γενέσθαι. ἡ δὲ εὐαισθησία, ἐκ τῶν τοῦ σώματος μελῶν. οἷον, ἐάν τις ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούῃ, καὶ τῇ ῥινὶ καὶ τῷ στόματι αἰσθάνηται, ὧν δεῖ αἰσθάνεσθαι. τὸ δὴ τοιοῦτον, εὐαισθησία. ἡ δὲ εὐτυχία, ὅταν ἐφ' ἃ σκοπῇ πράξῃ κατ' ὀρθὸν ἃ δεῖ πράττειν τὸν σπουδαῖον.

εὐδοξία

εὐδοξία δ' ἐστὶν, ὅταν τις εὖ ἀκούῃ. εὐπορία δ' ἐστὶν, ὅταν τις πρὸς τὰς ἐν τῷ βίῳ χρήσεις οὕτως ἔχῃ, ὥστε φίλους εὖ ποιῆσαι, καὶ φιλοτίμως καὶ εὐπόρως ἀπολειτουργῆσαι. ᾧ δὲ ὑπάρχει ταῦτα πάντα, οὗτός ἐστιν εὐδαίμων τελέως. τῆς ἄρα εὐδαιμονίας ἐστὶ, τὸ μὲν εὐβουλία, τὸ δὲ εὐαισθησία καὶ ὑγεία σώματος, τὸ δὲ εὐτυχία, τὸ δὲ εὐδοξία, τὸ δὲ εὐπορία. Αἱ τέχναι εἰς τρία διαιροῦνται. ἡ μὲν πρώτη, ἡ δὲ δευτέρα, ἡ δὲ τρίτη. πρώτη μὲν οὖν, ἡ μεταλλευτικὴ καὶ ὑλοτομική. παρασκευαστικαὶ γάρ εἰσιν. ἡ δὲ χαλκευτικὴ, καὶ ἡ τεκτονικὴ, μετασκευαστικαί εἰσιν. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ σιδήρου ἡ χαλκευτικὴ, ὅπλα ποιεῖ. ἡ δὲ τεκτονικὴ, ἐκ τῶν ξύλων αὐλοὺς καὶ λύρας. ἡ δὲ χρηστικὴ, οἷον ἱππικὴ, τοῖς χαλινοῖς χρῆται, ἡ πολεμικὴ τοῖς ὅπλοις, ἡ μουσικὴ τοῖς αὐλοῖς καὶ τῇ λύρᾳ. τέχνης ἄρα τρία εἴδη ἐστί. τὸ μέν τι πρότερον, τὸ δέ τι δεύτερον, τὸ δέ τι τρίτον. Τὸ ἀγαθὸν εἰς τέτταρα γένη διαιρεῖται, ὧν ἓν μὲν λέγομεν εἶναι τὸν τὴν ἀρετὴν ἔχοντα, ἰδίᾳ ἀγαθόν. ἄλλο δὲ, αὐτὴν τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην λέγομεν ἀγαθὸν εἶναι. τρίτον δὲ, οἷον σιτία καὶ γυμνάσια τὰ πρόσφορα καὶ φάρμακα. τέταρτον δὲ φαμὲν εἶναι ἀγαθὸν, οἷον αὐλητικὴν καὶ ὑποκριτικὴν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἀγαθοῦ ἄρα τέτταρα εἴδη ἐστί. τὸ μὲν, τὸ τὴν ἀρετὴν ἔχειν. ἕτερον δὲ, αὐτὴ ἡ ἀρετή. τρίτον δὲ, σιτία καὶ γυμνάσια τὰ ὠφέλιμα. τέταρτον δὲ αὐλητικὴν καὶ ὑποκριτικὴν, ἀγαθὸν λέγομεν εἶναι. Τῶν ὄντων, τὰ μέν ἐστι κακὰ, τὰ δὲ καλὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα. τούτων κακὰ μὲν λέγομεν ταῦτα, τὰ δυνάμενα βλάπτειν ἀεί. οἷον ἀκρασίαν καὶ ἀφροσύνην καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. τὰ δὲ τούτοις ἐναντία ἀγαθά ἐστιν. τὰ δὲ ἐνίοτε μὲν ὠφελεῖν, ἐνίοτε δὲ βλάπτειν, οἷον τὸ περιπατεῖν καὶ τὸ καθῆσθαι καὶ ἐσθίειν, ὅλως μήτε ὠφελῆσαι μήτε βλάψαι δυνάμενα. ταῦτα γοῦν οὔτε ἀγαθὰ οὔτε κακά ἐστι. τῶν ἄρα ὄντων, τὰ μὲν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα τούτων. Εὐνομία διαιρεῖται εἰς τρία. ἓν μὲν, ἐὰν ὦσιν οἱ νόμοι σπουδαῖοι, εὐνομίαν φαμὲν εἶναι. ἕτερον δὲ, ἐὰν τοῖς κειμένοις νόμοις ἐμμένωσιν οἱ πολῖται, καὶ τοῦτο φαμὲν εὐνομίαν εἶναι. τρίτον δὲ, ἐὰν ὄντων τῶν νόμων καὶ τὰ ἔθη καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα χρηστῶς πολιτεύωνται, καὶ τοῦτο εὐνομίαν προσαγορεύομεν. τῆς εὐνομίας ἄρα ἓν μέν ἐστι, νόμους σπουδαίους εἶναι. ἄλλο δὲ, ἐὰν τοῖς οὖσι νόμοις ἐμμένωσι. τρίτον δὲ, ἐὰν ἔθεσι καὶ ἐπιτηδεύμασι χρηστῶς πολιτεύωνται. Διαιρεῖται ἡ ἀνομία εἰς τρία. ὧν ἓν μέν ἐστιν, ἐὰν ὦσιν οἱ νόμοι μοχθηροὶ καὶ πρὸς ξένους καὶ πρὸς πολίτας. ἕτερον δὲ, ἂν τοῖς ὑπάρχουσι μὴ πείθωνται. ἄλλο δὲ, ἐὰν ὅλως μηδεὶς ᾖ νόμος. τῆς ἀνομίας ἄρα ἓν μέν ἐστι τὸ μοχθηροὺς εἶναι τοὺς νόμους, ἄλλο δὲ ἐὰν τοῖς οὖσι μὴ πείθωνται, τρίτον ἐὰν μηδεὶς ᾖ νόμος.

Τὰ ἐναντία διαιρεῖται εἰς τρία, οἷον ἀγαθὰ, κακίας ἐναντία φαμὲν εἶναι. ὡς τὴν δικαιοσύνην τῇ ἀδικίᾳ, καὶ τὴν φρόνησιν τῇ ἀφροσύνῃ, καὶ τὰ τοιαῦτα. κακὰ δὲ κακοῖς ἐναντία ἐστὶν, οἷον ἡ ἀσωτία, τῇ ἀνελευθερίᾳ, καὶ τὸ ἀδίκως στρεβλοῦσθαι, τῷ δικαίως στρεβλοῦσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα κακὰ κακοῖς ἐναντία ἐστί. τὰ δὲ ὡς οὐδετέροις οὐδέτερα. οἷον τὸ πένεσθαι τῷ πλουτεῖν, ἑκάτερον γὰρ καθ' αὑτὸ, οὔτ' ἀγαθὸν, οὔτε κακὸν, ἐναντία δὲ ὅμως. τῷ δὲ βαρὺ, τῷ κούφῳ, καὶ τὸ ταχὺ τῷ βραδεῖ, καὶ τὸ μέλαν τῷ λευκῷ, ὡς οὐδέτερα οὐδετέροις ἐναντία ἐστί. τῶν ἐναντίων ἄρα, τὰ μὲν ὡς ἀγαθὰ κακοῖς ἐναντία ἐστί, τὰ δὲ ὡς κακὰ κακοῖς, τὰ δὲ ὡς οὐδετέροις οὐδέτερα. Τῶν ἀγαθῶν γένη εἰσὶ τρία. τὰ μὲν γάρ ἐστιν ἑκτὰ, τὰ δὲ μεθεκτὰ, τὰ δὲ ὑπαρκτά. τὰ μὲν οὖν ἑκτά ἐστιν ὅσα ἐνδέχεται ἔχειν, οἷον ἡ δικαιοσύνη καὶ ὑγίεια. μεθεκτὰ δὲ, ὅσα ἔχειν μὲν μὴ ἐνδέχεται, μετασχεῖν δὲ αὐτῶν ἐνδέχεται, οἷον αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν, ἔχειν μὲν οὐκ ἐνδέχεται, μετασχεῖν δὲ αὐτοῦ ἐνδέχεται. ὑπαρκτὰ δὲ, ὅσα μήτε μετασχεῖν, μήτε ἔχειν ἐνδέχεται, ὑπάρχειν δὲ δεῖ. οἷον τὸ σπουδαῖον εἶναι, τὸ δίκαιον εἶναι, ἀγαθόν ἐστι. καὶ ταῦτα οὔτε ἔχειν, οὔτε μετασχεῖν ἐστιν, ἀλλ' ὑπάρχειν δεῖ σπουδαῖον εἶναι καὶ δίκαιον εἶναι. τῶν ἀγαθῶν ἄρα τὰ μὲν ἑκτὰ, τὰ δὲ μεθεκτὰ, τὰ δὲ ὑπαρκτά. Ἡ συμβουλία διαιρεῖται εἰς τρία. ἔστι γὰρ αὐτῆς ἓν μὲν ἐκ τῶν παρῳχημένων χρόνων λαμβανόμενον, ἓν δὲ ἐκ τῶν μελλόντων, ἓν δὲ ἐκ τῶν ἐνεστώτων. τὰ μὲν οὖν ἐκ τῶν παρῳχημένων, παράδειγμα. οἷον τί ἔπαθον Λακεδαιμόνιοι πιστεύσαντες. τὰ δ' ἐκ τῶν παρόντων, οἷον ἀποφαίνειν τείχη ἀσθενῆ, δειλοὺς ἀνθρώπους, σῖτον ὀλίγον. τὰ δ' ἐκ τῶν μελλόντων, οἷον ταῖς ὑπονοίαις μὴ ἀδικεῖν τὰς πρεσβείας. ὅπως μὴ ἄδοξος ἡ Ἑλλὰς γένηται. τῆς ἄρα συμβουλίας, τὰ μέν ἐστιν ἐκ τῶν παρῳχημένων, τὰ δ' ἐκ τῶν παρόντων, τὰ δ' ἐκ τῶν μελλόντων. Ἡ φωνὴ διαιρεῖται εἰς δύο. ἓν μὲν αὐτῆς ἐστιν ἔμψυχον, ἓν δὲ ἄψυχον. ἔμψυχον μὲν, ἡ τῶν ζώων φωνή. ἄψυχον δὲ, φθόγγοι καὶ ἦχοι. καὶ τῆς τοῦ ἐμψύχου φωνῆς, ἡ μὲν ἐστὶν ἐγγράμματος, ἡ δὲ ἀγράμματος. ἐγγράμματος μὲν, ἡ τῶν ἀνθρώπων. ἀγράμματος δὲ, ἡ τῶν ζώων. τῆς ἄρα φωνῆς ἡ μὲν ἔμψυχος, ἡ δὲ ἄψυχος. τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστι μεριστὰ, τὰ δὲ ἀμέριστα. τούτων δὲ τῶν μεριστῶν, τὰ μὲν ὁμοιομερῆ, τὰ δὲ ἀνομοιομερῆ. ἀμερῆ μὲν οὖν ἐστιν, ὅσα μὴ ἔχειν διαίρεσιν, μηδὲ ἔκ τινος σύγκειται. οἷον ἥ τε μονὰς καὶ ἡ στιγμὴ καὶ ὁ φθόγγος. μεριστὰ δὲ, ὅσα ἔκ τινος σύγκειται. οἷον αἵ τε συλλαβαὶ καὶ συμφωνίαι, καὶ ζῶα, καὶ ὕδωρ, καὶ χρυσός. καὶ ὁμοιομερῆ μὲν, ὅσα ἐξ ὁμοίων σύγκειται. καὶ μηδὲν διαφέρει τὸ ὅλον τοῦ μέρους, εἰ μὴ τῷ πλήθει. οἷον τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ χρυσίον, καὶ πᾶν τὸ τυχὸν καὶ τὸ τοιοῦτον. ἀνομοιομερῆ δὲ, ὅσα ἐξ ἀνομοίων μερῶν σύγκειται, οἷον οἰκία καὶ τὰ τοιαῦτα. τῶν ὄντων ἄρα τὰ μέν ἐστι μεριστὰ, τὰ δὲ ἀμερῆ. τῶν δὲ μεριστῶν, τὰ μὲν ὁμοιομερῆ, τὰ δὲ ἀνομοιομερῆ.

ΠΛΆΤΩΝΟΣ ΒΊΟΣ.

Τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστι καθ' ἑαυτά, τὰ δὲ πρός τι λέγεται. τὰ μὲν οὖν καθ' ἑαυτὰ λεγόμενά ὅσα ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ μηδενὸς προσδεῖται. ταῦτα δ' ἂν εἴη, οἷον ἄνθρωπος, ἵππος, καὶ τὰ ἄλλα ζῶ των γὰρ οὐδὲν δι' ἑρμηνείας χωρεῖ. τῶν δὲ πρός τι λεγομένων, ὅσα προσδεῖταί τινος ἑρμηνείας. οἱ μεῖζον τίνος καὶ τὸ θᾶττον, τίνος καὶ τὸ κάλλιον, καὶ τὰ τοιαῦτα. τό τε γὰρ μεῖζον, ἐλάττονός ἐστι μ καὶ τὸ θᾶττον, τινός ἐστι. τῶν ὄντων ἄρα τὰ μὲν αὐτὰ καθ' αὑτὰ λέγεται, τὰ δὲ πρός τι. ὧ[illegible] κα πρῶτα διῄρει κατὰ Ἀριστοτέλην. γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Πλάτων φιλόσοφος ῥόδιος, μαθη-τὴς Παναιτίου. καθά φησι Σέλευκος ὁ γραμματικὸς, ἐν πρώτῳ περὶ φιλοσοφίας. καὶ ἄλλος περιπατητικός, μαθητὴς Ἀριστοτέλους. καὶ ἕτερος Πρα-ξιφάνους, καὶ ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητής.

ΤΈΛΟΣ.

ΘΕΙΕ Πλάτων ξυνοπαδὲ θεοῖς καὶ δαίμοσιν ἥρως
Πᾶσιν ὁμιλεῖν μεγάλῳ Ζηνὶ παρεσπομένοις,
Ἅρμα κατ' οὐρανὸν εὐρὺν ἀελλοπόδων ὅτε πώλων
Κεῖνος ἐλᾷ πτηνῷ δίφρῳ ἐφεζόμενος.
Εἰ δ' ἄγε νῦν κατάβηθι λιπὼν χορὸν οὐρανιώνων,
Ἐς γᾶν ψυχοφυῶν εἰρεσίῃ πτερύγων.
Καὶ λάζευ τόδε τεῦχος, ὃ Σωκρατικὴν ὀαριστὺν
Ἀμφὶς ἔχει, καὶ σῆς κεδνὰ γένεθλα φρενός.
Ὦ σὺ κοσμοτέχνης ὀκτὼ πτύχας οὐλύμποιο
Ἐξ ἰδίων ἕλκων ἀρχέτυπον πραπίδων,
Δείματο καρπαλίμως. πάτρην σελάεσσιν ἀπείροις
Δαιδάλλων. τὴν πὺρ κλείομεν ἀπλανέα.
Τὰς δ' ἂρ ὑφεξείης μονοφεγγέας ἐξετόρευσεν
Αὐτόθεν ἀκροτάτης ἀντία κινυμένας.
Ἣ σφέας ἁρπάζουσα παλιμπλάγκτοιο κελεύθου
Σύρει ἀναγκαίῃ, ταὶ δὲ βιαζόμεναι
Οὐκ ἀέκουσαι ἕπονται. ὅμως ἑὸν οἶμον ἑκάστη
Ἔμπαλιν ἐξανύει βάρδιον ἢ τάχιον.
Ὦ σὺ κυδρὸς ἔρως ἀπὸ γαίης ὕψοσ' ἀείρων,
Ἱμέρῳ ἄμμε φλέγει κάλλεος οὐρανίου.
Ὦ σὺ σὺ ψυχᾶς φύσιν ἄφθορον, οὐδ' ἀμενηνοῦ
Σκήνευς ὀλλυμένου δεῖξας ἀπολλυμένην.
Ἄλλοτε διογενῶν πόλιν οὐρανογείτονα φωτῶν
Κτίζεις, οἷσι μέλει πότνια δικαιοσύνη,
Ἠδὲ καὶ εὐνομίη κουροτρόφος. οὐδ' ἀπ' ἐκείνου
Νόσφιν ἀπετραπέτην ἄστεος ὥστε πάλιν
Αἰδὼς καὶ νέμεσις. τίς ἕκαστά κε μυθολογεύοι
Ὅσσα θεοπνεύστοις ταῖς δ' ἐνέθου σελίσι.
Τάς γε λαβὼν ἀφίκοιο πόλιν βασιληΐδα πασέων,
Ὅσσας οὐρανόθεν δέρκεται ἠέλιος,
Ῥώμην ἑπτάλοφον γαίης κράτος αἰὲν ἔχουσαν.
Ἧς διὰ μεσσατίης Θύμβρις ἑλισσόμενος
Κοίρανος ἑσπερίων ποταμῶν κερατηφόρος εἶσιν
Οὖθαρ πιαίνων βώλακος αὐσονίης.
Ἐλθὼν δ' οὐ σικελῶν ὀλοόφρονα κεῖθι τύραννον
Ὠμοφάγον σκύλλης λευγαλέης πρόφιμον,
Ὑβριστὴν μουσέων Διονύσιον, ἀλλά γε δήεις
Ὃ τόθ' ὁμοῖον ἰδεῖν φῶτα μάτην ἐπόθεις.
Ἀμφότερον σοφίης τε πρόμον καὶ ποιμένα λαῶν
Ὁππόσοι ἀνθρώπων ναιετάουσιν ὅλην.
Λαυριάδην ἐρατῆς φλωρεντίδος ἀστέρα πάτρης
Λαμπρόν. ἀτὰρ Μεδίκων τῶν ὀνομαστοτάτων,
Τηλεθάον καλὸν ἔρνος ἀειθαλὲς ἀγλαόκαρπον
Τὸ πρὶν Ἰωάννην. νῦν δ' ἄρ' ἀπειρεσίων
Γαιάων ἄνακτα ΛΕΟΝΤΑ, κράτιστον ὀλύμπου
Κληδοῦχον, τοῦ νεῦμ' ὡς Διὸς ἀζόμεθα.
Πᾶς ὃν ἄναξ σέβεται γουνούμενος, οὐδέ τις αὐτῷ
Τολμᾷ σκηπτούχων ἀντιφερίζεμεναι.
Εἰσβὰς δ' ὀλβιόδαιμον ἀνάκτορον, εὐθὺς ἐραστὰς
Σεῖο Πλάτων πολλοὺς ὄψεαι ἐν μεγάροις.
Παντοίαις ἀρεταῖσι μεμηλότας. ἠδ' ὀαριστὰς
Τερπνοὺς καὶ πινυτοὺς ζωὸς ἐπιχθονίου.

Πάντοθεν

Πάντοθεν οὓς αὐτὸς μετεπέμψατο. καί σφισι χαίρει
Τιμήεντα διδοὺς καὶ πολύολβα γέρα.
Ἔξοχα δ' αὖ περὶ κῆρι φιλεῖ δύο, τὸν μὲν ἀφ' ἱρῆς
Ἑλλάδος οὐχ ἕνα τῶν, οἳ πελόμεσθα τανῦν,
Ῥωμαῖοι γραικοί τε καλεύμενοι. ἀλλὰ παλαιοῖς
Ἀτθίδος ἢ σπάρτης εἴκελον ἡμιθέοις.
Λασκαρέων γενεῆς ἐρικυδέος ἄκρον ἄωτον,
Καὶ τριπροσωποφανοῦς οὔνομ' ἔχοντα θεοῦ.
Ὅς μ' ἔτι τυτθὸν ἐόντα πατὴρ ἅτε φίλτατον υἱὸν
Στεργόμενος περὶ δὴ στέρξεν ἀπὸ κραδίης.
Καί μοι ξεῖνος ὁδοῦ πρὸς ἀχαιΐδα μοῦσαν ἀγούσης
Δεῖξεν ἀριγνώτως μοῦνος ἐπιστάμενος.
Τὸν δ' ἕτερον τριπλαῖσι κεκασμένον εὐεπίῃσι,
Καὶ πλασθέντα τριῶν χερσὶ σοφαῖς χαρίτων
Βεμβιάδην ἥρωα. πατὴρ δὲ συνίσορα πάντων
Θῆκεν ἀπορρήτων οὔατα τοῖσδε μέγας,
Πάντα οἱ ἐξαυδῶν μελεδήματα πορφύροντος
Θυμοῦ, ἀναπτύσσων τ' ἦτορ ἔνερθεν ὅλον.
Κεῖνοι δή σ' εἰσιδόντες, ἀγινήσουσιν ἐς ὦπα
Πατρός. ὁ δ' ἀσπασίως δέξεται. ἀλλὰ σὺ πρὶν,
Ἣ θέμις ἀχράντου δράξαι ποδός. ἵλαθι λέξας,
ὦ πάτερ, ὦ ποιμὰν ἵλαθι σαῖς ἀγέλαις.
Δέχνυσο δ' εὐμενέως δῶρον τό, περ Ἄλδος ἀμύμων
Δεψηταῖς ἐρίφων γραπτὸν ἐν ἀρνακίσι,
Πρόφρων σοὶ προΐησι διοτρεφές. αὐτὰρ ἀμοιβὴν
Τῆς δ' εὐεργεσίης ἤτεε κεῖνος ἀνήρ,
Οὐχ ἵνα οἱ χρυσόν τε καὶ ἄργυρον. οὐδ' ἵνα πέμψῃς
Ἐμπλείην ῥηγέων λάρνακα πορφυρέων.
Ἀλλ' ἵν' ἀποσβέσσῃς μαλερὸν πῦρ ἀλλοπροσάλλου
Ἄρηος, τοῦ δὴ νῦν πάντ' ἀμαθυνόμενα
Ὄλλυται, οὐκ ἀΐεις ὡς εὐγαιέας ἐν ἀρούραις
Πάντα πλέω λύθρου, πάντα πλέω νεκύων.
Παίδων δ' οἰμωγὴν καὶ θηλυτερῶν ὀλολυγὴν
Ὤκτισε μὲν Κύκλωψ, ᾤκτισε δ' Ἀντιφάτης.
Φλὸξ δ' ὀλοὴ τεμένη τε θεῶν οἴκους τε πολιτῶν
Δαρδάπτει μογερῶν τ' ἀγρονόμων καμάτους.
Ὅσσων δ' αὖθ' ἥφαιστος ἐφείσατο, ταῦτ' ἀλαπάζει
Βάρβαρος, οὐ στοργὴν, οὐδ' ἐλεητὺν ἔχων.
Παῦσον ἄναξ χάρμην ἐμφύλιον, ἔνθεο σοῖσιν
υἱάσιν εἰρήνην καὶ φιλότητα πάτερ.
Σχέτλιος ἦν τεταγὼν ἄρης πολυβενθὲς ἐς ἄντρον
ὥστε λίθοις φράξας πῶμα κατωρυχέσιν
Ἀλλὰ σύ μιν μοχλοῖσιν ἀνέλκυσον, ἠδὲ λόγοιο
Δεῖξον ἰδεῖν θείου λάτρισιν ἀρτεμέα
Εἰρήνην πολύκαρπον ἐΰφρονα βοτρυόδωρον
Εἰρήνην κόσμῳ παντὶ ποθεινοτάτην
Αὐτὰρ ἀριθμηθέντας ἐπιπροΐαψον ἅπαντας
Τουρκογενῶν ἀνόμοις ἔθνεσιν αἰνολύκων.
Οἳ χθόνα δουλώσαντες ἀχαιΐδα, νῦν μεμάασι
Νηυσὶ διεκπεράαν γῆν ἐς ἰηπυγίην
Ζεῦγλαν ἀπειλοῦντες δούλειον ἐπ' αὐχένι θήσειν
Ἄμμιν. ἀϊστώσειν δ' οὔνομα θειοτόκου.
Ἀλλὰ σὺ δὴ πρότερος τεῦξον σφίσιν αἰπὺν ὄλεθρον
Πέμψας εἰς ἀσίης μυρία φῦλα πέδον.

Χαλκεο-

Χαλκεοθωρήκων κελτάων θοῦριν ἐνυὼ
Ἵππους κενβιώτων πρώοσιν εἰδομένους.
Αἰθώνων μετέπειτα σακέσπαλον ἔθνος ἰβήρων.
Καὶ μέλαν ἐλβετίης πεζομάχοιο νέφος.
Γερμανῶν τε φάλαγγας ἀπείρονας ἀνδρογιγάντων,
Τοῖς δ' ὤθει Βρεττανῶν λαὸν ἀρηϊφίλων.
Πάσης τ' Ἰταλίης ὅσ' ἀλεύατο λείψανα πότμον,
Οὐδὲ διεῤῥαίσθη δούρασιν ἀλλοθρόων.
Ἄλλοι μὲν τραφερῆς δολιχὰς ἀναμετρήσαντες
Ἀτραπιτοὺς, ἀν' ὄρη καὶ διὰ μεσσόγεων,
Καὶ ποταμῶν διαβάντες ἀεὶ κελάδοντα ῥέεθρα,
Δυσμενέεσσι γένους κῆρα φέροιεν ἐμοῦ,
Θωρηχθέντες ὁμοῦ σὺν παίοσιν ἀγκυλοτόξοις
Τοῖς θαμὰ τουρκάων αἵματι δευομένοις.
Αὐτὰρ χιλιόναυς Βενέτων ἁλὸς ἀρχιμεδόντων
Οὐλαμὸς, ὠκυάλοις ὁλκάσι μαρνάμενος
Καὶ νέον ἰσπανῶν μεγακήτεες οὔρεσιν ἶσαι
Αἳ κορυφὰς ἰσῶν, ἐντὸς ἔχουσι νεφῶν,
Εὐθὺς ἐπ' ἑλλήσποντον (ὑπὲρ καρχήσια δὲ σφέων
Αἰὲν ἀειρέσθω σταυρὸς ἀλεξίκακος)
Ὁρμάσθων. ἦν γάρ τε πόλει Βυζαντίδι πρώτη
Νόστιμον ἀστράψῃ φέγγος ἐλευθερίης,
Αὐτὴν κενθλάσσας ἀμαιμακέτοιο δράκοντος
Συντρίψας κεφαλήν. τἄλλα δὲ τοῖο μέλη,
Ῥεῖ' ἀλαπαδνὰ γένοιντο. λεὼς ὅτι θάρσος ἀείρας
Γραικὸς, ὁ δουλείᾳ νῦν κατατρυχόμενος
Ἀρχαίης ἀρετῆς, ἵν' ἐλεύθερον ἦμαρ ἴδηται
Μνήσεται οὐτάζων δήϊον ἐνδομύχως.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κτείνωσιν ἀλάστορας ἢ πέραν ἰνδῶν
Φεύγοντας κρατερᾷ γ' ἐξελάσωσι βίῃ,
Αὐτῆμαρ σὺ θεοῖς ἐπινίκιον ὕμνον ἀείδων
Καὶ μεγάλης χαίρων εἵνεκε καμμονίης,
Ἀνδράσι νικηταῖς στεφανηφόρα κράατ' ἔχουσιν
Ἀσίδος ἀφνειῆς πλοῦτον ἀπειρέσιον,
Τουρκάων ἄφενός τε ῥυηφενίην τε καὶ ὄλβον
Ἑξηκονταέτης ὃν συνέλεξε χρόνος,
Χερσὶ τροπαιούχοις διαδάσσεαι ἀνδρακάς. οἱ δ' αὖ
Σκυλοχαρεῖς πάτρης μνησάμενοι σφετέρης,
Μέλψονται καθ' ὁδὸν παιήονα, καὶ πρύλιν ὅπλοις
Ὀρχήσονται ὅλᾳ ψυχᾷ ἀγαλλόμενοι.
Καὶ τότε δὴ ποτὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανοῦ εὐρυόδειαν
Πτήσεται Ἀστραίου πρέσβα δίκη θυγάτηρ,
Μηκέτι μηνίουσα βροτοῖς. ἐπεὶ οὐκ ἔτ' ἀλιτρὸν
Ἀλλ' ἔσται χρυσοῦν πᾶν γένος ἡμερίων
Σεῖο θεμιστεύοντος ὅλῃ χθονί. καὶ μετ' ὄλεθρον
Δυσσεβέων, οὔσης πανταχοῦ ἠρεμίης.
Καὶ τὰ μὲν εἴθε γένοιτο. μαθήμασι νῦν δὲ παλαιῶν
Ἑλλήνων, ὦναξ ἄρκεσον οἰχομένοις.
Θάρσυνον δ' ἑκάτοιο φιλαγρύπνους ὑποφήτας
Δώροις μειλίσσων καὶ γεράεσσι θεῶν.
Παντοδαπούς τε πάτερ ξυναγείρας ἢ μὲν ἀχαιῶν,
Ἠδὲ πολυσπερέων υἷας ἑσπερίων,
Πρωθήβας. καὶ μή τε φρενῶν ἐπιδευέας ἐσθλῶν
Μή τε φυῆς, μήτ' οὖν αἵματος εὐγενέος,

Ἐν ῥώμῃ

Ἐν Ῥώμῃ κατάνασσον, ἐπιστήσας σοφίῃσιν ἄνδρας
Οἳ σώζουσι λόγων ζώπυρον ὠγυγίων.
Ναίοιεν δ' ἀπάνευθε πολυσκάρθμοιο κυδοιμοῦ
Νηϊάδων προχοαῖς γειτονέοντα δόμον.
Τῷ δ' ἑκαδημείης ὄνομ' εἴη κυδιανείρης
Ζήλῳ τῆς προτέρης, ἥν ποτ' ἐγὼ νεμόμην,
Κούροις εὐφυέεσσιν ἐπισταμένως ὀαρίζων
Τούς γ' ἀναμιμνήσκων ὧν πάρος αὐτοὶ ἴσαν.
Ἀλλ' ἡ μὲν δὴ ὄλωλε. σὺ δ' ἣν καινὴν ἀναφήνῃς,
Ἔνθεν ἀεὶ εὐμαθίης πυρσὸς ἀναπτόμενος,
Βαιοῦ ἀπὸ σπινθῆρος, ἀναπλήσει μάλα πολλῶν
Ψυχὰς ἠϊθέων, φωτὸς ἀκηρασίου.
Ἐν Ῥώμῃ δ' ἑκὼν αὖθις ἀνηβήσειαν Ἀθῆναι
Ἀντίτοι Ἰλισσοῦ Θύμβριν ἀμειψάμεναι.
Ταῦτά τοι ἐκτελέσαντι κλέος πάτερ οὐρανόμηκες
Ἐσχατιὰς ἥξει μέσφ' ἐς ὑπερβορέων.
Ποία γάρ ποτε γλῶσσα τεὴν ποῖον στόμα φήμην,
Ἢ ἀγορητάων, ἢ καὶ ἀοιδοπόλων,
Οὐκ ἂν ἐφυμνήσειεν. ἀμαυρώσει δέ τις αἰὼν
Τηλεφανῆ τοίης πρήξιος ἀγλαΐην.
Ταῦτα τεοῦ γενετῆρος ἀοίδιμον ἠδὲ, προπάππω[ν]
Πάντας ἐπ' ἀνθρώπους οὔνομα θῆκαν ἄναξ.
Τῶν δὲ σέθεν προτέρων βάξις κακὴ ἀρχιερήων
Κακκέχυται. ἅτε δὴ πάμπαν ἀρειμανέων
Καί τε φιληδούντων ἀνδροκτασίαις ἀλεγειναῖς
Καὶ κεραϊζομένοις ἄστεσι τερπομένων.
ΤΟΙΑ σὺ προφάμενος, πεισθεὶς ἀπιόντα προσμε[...]
Θεῖε Πλάτων. ἐπεί οἱ πάτριόν ἐστιν ἔθος,
Εἰρήνην φιλέειν, ἑκὰς αὔσονος ὠθέμεν αἴης,
Ῥίμφα, ταλαύρινον βαρβαρόφωνον ἄρη,
Ἡ δ' ἑλικωνιάδων ἑλλήνιον ἄλσος ὀφέλλειν
Ὀρπήκεσσι φυτῶν ἄρτι κυϊσκομένων.
Ναὶ μὰν εὐμεγέθους σέο μορφῆς ἐκπρεπὲς εἰ[...]
Καί τε θεοῖς ἰκέλην ἀθανάτοισι φυήν,
Καὶ γεραροὺς ὤμους, βαθυχαιτήεντά τε κόσμον
Παλλαδίκου κορυφῆς κεῖνος ἀγασσάμενος,
Αἰδεσθείς τε σέβας πολιῶν καὶ σεμνὰ γένεια,
Οὐ νηκουστήσει σῶν ὑποθημοσυνῶν,
Πειθοῖ θελξινόῳ κηλούμενος. ἈΛΛΆ ΤΟΙ ὥρα
Πτηνὸν ἐόντι θεῶν ἅρμα καθιπτάμεναι.

ΤΈΛΟΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΠΊΝΑΞ ΤΩ͂Ν ΠΛΆΤΩΝΟΣ ΔΙΑΛΌΓΩΝ

κατὰ Θρασύλλον, ὡς ἱστορεῖ Διογένης εἰς ἐννέα τετραλογίας διῃρημένων. Πρώτη τετραλογία.

Εὐθύφρων, ἢ περὶ ὁσίου,	πειραστικός.	1
Σωκράτους ἀπολογία,	ἠθικός.	7
Κρίτων, ἢ περὶ πρακτοῦ,	ἠθικός.	17
Φαίδων, ἢ περὶ ψυχῆς,	ἠθικός.	22
Δευτέρα τετραλογία.		
Κρατύλος, ἢ περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος,	λογικός.	47
Θεαίτητος, ἢ περὶ ἐπιστήμης,	πειραστικός.	69
Σοφιστής, ἢ περὶ τοῦ ὄντος,	λογικός.	95
Πολιτικός, ἢ περὶ βασιλείας,	λογικός.	116
Τρίτη τετραλογία.		
Παρμενίδης, ἢ περὶ ἰδεῶν,	λογικός.	138
Φίληβος, ἢ περὶ ἡδονῆς,	ἠθικός.	154
Συμπόσιον, ἢ περὶ ἔρωτος,	ἠθικός.	176
Φαῖδρος, ἢ περὶ τοῦ καλοῦ,	ἠθικός.	195
Τετάρτη τετραλογία.		
Ἀλκιβιάδης α΄, ἢ περὶ φύσεως ἀνθρώπου.	μαιευτικός.	215
Ἀλκιβιάδης β΄, ἢ περὶ προσευχῆς,	μαιευτικός.	225
Ἵππαρχος, ἢ φιλοκερδής,	ἠθικός.	233
Ἐρασταί, ἢ περὶ φιλοσοφίας,	ἠθικός.	235
Πέμπτη τετραλογία.		
Θεάγης, ἢ περὶ σοφίας,	μαιευτικός.	238
Χαρμίδης, ἢ περὶ σωφροσύνης,	πειραστικός.	242
Λάχης, ἢ περὶ ἀνδρείας,	μαιευτικός.	252
Λύσις, ἢ περὶ φιλίας,	μαιευτικός.	261
Ἕκτη τετραλογία.		
Εὐθύδημος, ἢ ἐριστικός,	ἀνατρεπτικός.	268
Πρωταγόρας, ἢ σοφισταί,	ἐνδεικτικός.	283
Γοργίας, ἢ περὶ ῥητορικῆς,	ἀνατρεπτικός.	303
Μένων, ἢ περὶ ἀρετῆς,	πειραστικός.	324
[illegible]		
Ἑβδόμη τετραλογία.		
Ἱππίας μείζων, ἢ περὶ τοῦ καλοῦ,	ἀνατρεπτικός.	345
Ἱππίας ἐλάττων, ἢ περὶ τοῦ ψεύδους,	ἀνατρεπτικός.	355
Ἴων, ἢ περὶ Ἰλιάδος,	πειραστικός.	350
Μενέξενος, ἢ ἐπιτάφιος,	ἠθικός.	364
Ὀγδόη τετραλογία.		
Κλειτοφῶν, ἢ προτρεπτικός, ἠθικός, οὗτος μὲν δὲ εὑρητέος ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει, μετὰ τὸν Ἐρυξίαν, ἀριθμῷ.		
Ὤφειλε γὰρ ἐντυποῦσθαι πρὸ τῶν πολιτειῶν, ὡς ἡγεμὼν τῆς ὀγδόης τετραλογίας, καθάπερ ἐνταῦθα.		666
Αἱ πολιτεῖαι, ὡς μία βίβλος, πολιτικαί, αἵτινες εἰς δέκα διαιροῦνται διαλόγους, ὧδε,		
Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου,	πρῶτος.	371
Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου,	δεύτερος.	381
Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου,	τρίτος.	391
Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου,	τέταρτος.	403
Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου,	πέμπτος.	413
Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου,	ἕκτος.	425
Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου,	ἕβδομος.	435
Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου,	ὄγδοος.	445
Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου,	ἔνατος.	455

Πολιτειῶν,

Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου, δέκατος. 463

Τίμαιος, ἢ περὶ φύσεως, φυσικός. 474

Κριτίας, ἢ ἀτλαντικός, ἠθικός. 501

Ἐνάτη τετραλογία.

Μίνως, ἢ περὶ νόμου, πολιτικός. 507

Νόμοι, ἢ περὶ νομοθεσίας, ὡς μία βίβλος, πολιτικοί.

οἵτινες εἰς δώδεκα διαιροῦνται διαλόγους ὧδε.

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, πρῶτος. 510

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, δεύτερος. 520

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, τρίτος. 529

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, τέταρτος. 539

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, πέμπτος. 547

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, ἕκτος. 555

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, ἕβδομος. 568

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, ὄγδοος. 583

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, ἔνατος. 592

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, δέκατος. 603

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, ἑνδέκατος. 614

Νόμων, ἢ περὶ νομοθεσίας, δωδέκατος. 624

Ἐπινομίς, ἢ φιλόσοφος, πολιτικός. 635

Ἐπιστολαὶ τρισκαίδεκα, ἠθικαί. 669

Τέλος τῶν ἐννέα τετραλογιῶν.

Ὁμοῦ διάλογοι πεντήκοντα καὶ ἓξ τοῦ Πλάτωνος γνήσιοι, ὄντων, ὡς προείρηται, τῶν μὲν πολιτειῶν, δέκα, τῶν δὲ νόμων, αὐτοῦ τε ἐπινομίδος, δώδεκα.

Οἱ ἀναμφιβόλως νόθοι, οὗτοί εἰσιν.

Ἀξίοχος, ἢ περὶ θανάτου. 647

Περὶ δικαίου. 650

Περὶ ἀρετῆς, εἰ διδακτόν. 652

Δημόδοκος, ἢ περὶ τοῦ συμβουλεύεσθαι. 653

Σίσυφος, ἢ περὶ τοῦ βουλεύεσθαι. 656

Ἐρυξίας, ἢ ἐρασίστρατος, ἢ περὶ πλούτου. 658

Ὅροι. 666

Τιμαίου τοῦ Λοκροῦ περὶ φύσιος, δωρισί. 643

[redacted] in dictione [redacted]

ΤΕΛΟΣ.

ΕἸΣ ΤᾺ ΤΟΥ͂ ΠΛΆΤΩΝΟΣ ἍΠΑΝΤΑ ΛΈΞΕΩΝ ΤΕ ΚΑῚ ΓΝΩ͂ΜΩΝ ἜΛΕΓΧΟΣ.

Α.

Α, ἀντὶ τοῦ η, ξενικῶς 56.22
α, ἀντὶ τοῦ ὁμοῦ 55.44
ἀβουλία 61.10
τὸ ἀγαθὸν 381.49. καὶ 436.48. καὶ 468.3
ἀγαθὸν τὸ αὐτὸ, ἄγνωστον ἡμῖν 141.22
ἀγαθὸν, τὸ ἄγαστον. 58.14. καὶ 61.41. καὶ καλὸν 266.6. καὶ 499.26 καὶ λυσιτελοῦν 60.3. ποικίλον τε καὶ παντοδαπὸν 292.25. ὅ, τι ἀγαθοὺς ἀπεργάζεται 245.40. πράξεων ἁπασῶν τέλος 323.7
ἀγαθὸν καὶ ἡδὺ, οὐ ταυτόν. 173.9
ἀγαθοῦ ἰδέα. 434.7. μέγιστον μάθημα. 432.38.39. καὶ 442.34
ἀγαθοῦ μοῖρα 158.2. φύσις 173.14
ἀγαθοῦ πέρι λέγειν, ὡς χαλεπὸν 433.19.20
τὸ ἀγαθὸν διώκει ἅπασα ψυχὴ 433.1
ἀγαθὰ 271.46. καὶ 337.6. διπλᾶ 513.22. πάντα καὶ ὠφέλιμα 292.17. καὶ 340.36
τὰ ἀγαθὰ ἀληθῶς, ποῖα. 523.46. καθ᾽ αὑτά γε οὐκ ἀγαθὰ, καὶ πῶς μείζω κακά. 272.49. τοῖς ἀγαθοῖς ὄντως ἀγαθὰ, κακοῖς δὲ κακὰ 524.2
ἀγαθὸς ἀνήρ τίς 360.5. καὶ 563.5
ἀγαθὸς ἀγαθῷ μόνος μόνῳ φίλος 265.20
ἀγαθὸς ἀγαθῶν παρουσίᾳ ἀγαθός 322.14
ὁ ἀγαθὸς, ἄφθονος. 477.29. τῶν πάντων ἱερώτατον 509.38. θεοῦ ὅμοιον 509.37
ἀγαθὸς πᾶς καὶ δαιμόνιος, καὶ δαίμων ὀρθῶς καλούμενος 53.10
ἀγαθὸς θυμοειδὴς καὶ πρᾷος 548.43.53
ἀγαθὸς, σοφός 641.8
ἀγαθὸς μόνος ὁ θεός 296.12
ἀγαθός ταῦτα ἕκαστος, ἅπερ σοφός 258.17
ἀγαθὸς τότε μὲν κακός, ἄλλοτε δ᾽ ἐσθλός 296.19
τῷ ἀγαθῷ ἀεὶ ὑπεναντίον τι εἶναι ἀνάγκη 82.15
ἀγαθοὶ, φρόνιμοι. 53.5.
ἀγαθῷ ἀνδρὶ οὐδὲν κακὸν, οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι 16.52
ἀγαθὸν ἄνδρα ὑπὸ κακοῦ μὴ βλάπτεσθαι 12.31
ἀγαθὸν γενέσθαι, χαλεπὸν 294.11
ἀγαθὸν οὐ δοκεῖν, ἀλλ᾽ εἶναι ἐθέλειν τὸν γενναῖον ἄνδρα 383.19
ἀγαθὸν ὄντα, καὶ ἔνδοξον βίον θηρεύειν ὀρθότατον 627.45
ἀγαθοὶ ἄνδρες, θεῖοι καλούμενοι 345.12
ἀγαθοὶ καὶ χρήσιμοι 237.26
ἀγαθοὶ, οἱ αὑτῶν ἄρχειν δυνάμενοι 518.12. οἱ φρόνιμοι 53.5
ἀγαθοὶ ἀγαθοὺς ποιοῦσιν 277.8
ἀγαθοὶ ἀγαθοῖς πολέμιοι 265.37
ἀγαθῶν τάξις καὶ διαίρεσις. 175.22. ἡ διανομὴ 537.5. χρῆσις καὶ κτῆσις 272.30. καὶ 275.42. ἀγαθῶν δυστυχία 384.20
ἀγαθῶν καὶ κακῶν μέσα 310.51
ἀγαθοὺς εἶναι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πάντας ἀνθρώπους 335.11. φύσει δὲ οὐ 341.7
ἀγαλμάτων θεραπεία 621.32
ἀγαλμάτων πάντων διαφερόντως τιμητέον τὰ ἄστρα 639.17
ἀγάμων ζημία 545.46. καὶ 564.22
τὸ ἄγαν πᾶν εἰς τοὐναντίον μεταβάλλειν 452.39
ἀγγεῖον 128.31
ἀγελαιοκομικὴ 123.38.42.44. ἀγελαιοτροφία 118.4.37. καὶ 120.10. καὶ 123.32
ἀγελαιοτροφικὴ 129.9
ἀγελαιοτροφικῆς εἴδη 119.6
ἀγκιστρευτικὴ 97.31
ἄγνοια 82.23. καὶ 100.27.31. καὶ 460.20. ἁμαρτημάτων καὶ κακῶν αἰτία 220.39. 596.6. καὶ ὅσων κακῶν 229.35. ἄγνοια. ἀγνωσία 423.45. καὶ 424.18.21
ἄγνοια μεγίστη τίς 100.44. ἄγνοια πῶς ἀγαθὸν 229.51. καὶ 230.10
ἀγνοοῦντι, ἀλλ᾽ ἐπαινοῦντι ἢ ψέγοντι, νοῦν προσέχειν οὐκ ἄξιον 70.13
ἀγνοοῦντι ποῖα προσήκει ποινὴ 375.7
ἀγορᾶς ἐν πόλει χρεία 386.54
ἐν ἀγορᾷ ἄνδρες ἀριπρεπεῖς 317.39
ἀγνίᾳ δρῶσι τὰ κακὰ πάντα. Proclus. 357.
ἀγορανόμοι 558.35
ἀγορανόμων αἵρεσις 560.19.27. καὶ κατόρθωμα αὐτῶν 560.35
ἀγοραστικὴ 98.34
τὸ ἄγριον 400.38
ἄγρια ζῶα 118.49
ἀγρονόμοι 559.41. καὶ 560.17. καὶ 589.12
ἀγρῶν τμήσεως πέρι 421.8.21.36
ἀγχίνοια 245.21
ἀγχίνοια φύσεως 636.24
ἀγωνιστικὴ 97.11. καὶ 99.7
ἀγωνιστικῆς ἄρχοντες 560.44
ἀδάμας 488.31. καὶ 638.37
ᾅδης 611.38. ὥσπερ ἀειδὴς 54.48. ἢ ἀπὸ τοῦ εἰδέναι 55.17
ἐν ᾅδου δυναστὰς καὶ βασιλέας διατί πεποίηκε Ὅμηρος 333.4
ἄδεια ἀναισχυντίαν τίκτει 538.32
ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς συνοικεῖν νόμῳ ἐξεῖναι 418.5.6
ἀδικεῖν 360.3. τὸ ἀδικεῖν ἀγαθὸν 382.21. τῶν κακῶν μέγιστον 311.26. αὐτῷ τῷ ἀδικοῦντι καὶ κακὸν καὶ αἰσχρὸν 19.43
ἀδικεῖν οὐκ ἀποτρέπων, τοῦ μηδὲν ἀδικοῦντος τιμιώτερος 548.31
τὸ ἀδικεῖν, οὐ τὸ μεγάλα δύνασθαι 311.34
τὸ ἀδικεῖσθαι κακὸν 382.22. μὴ ἀδικεῖσθαι, πάνυ χαλεπὸν 583.29
ἀδικημάτων εἴδη δύο 595.16
ἀδικεῖν ἑκόντας οὐ δυνατὸν 19.37
ἀδικία 384.15. 412.35. καὶ 530.19 καὶ 596.19. καὶ 612.25
ἀδικία, ἀκούσιον 595.3. καὶ 596.23 καὶ κακῶν μέγιστον 326.40. 385.18. καὶ ἐμπόδισμα τοῦ διιόντος 58.41. ἀβουλία 379.19. κακία τε καὶ ἀμαθία 380.11
ἀδικία ἐσχάτη 383.13. πονηρία ψυχῆς 468.16. ὕβρεως ἔκγονον 534.50
ἀδικία τελεωτάτη, τυραννὶς 377.35
ἀδικία διατί παρὰ πολλῶν ὀνειδίζηται 377.44.45. τῷ ἔχοντι πότερον θανάσιμον 468.41
τῆς δικαιοσύνης κερδαλεώτερον 377.23. μεγίστη πόλεως κα-

κυργία 408.50.51
ἀδικίας ἀκόλουθος τιμωρία 547.
36. δίκη ἐν ᾅδου. 384.54
ἀδικίας ἔργον 380.34. ζημία.
82.28
ἀδικίας παράδειγμα ὁ Ἀρχέ-
λαος 312.7.11
ἀδικίαν ἐμποιεῖν 412.44
ἄδικον δοκούμενον 385.28
ἄδικος, ἄθλιος 312.7. καὶ 381.27
ἀμαθής τε καὶ κακὸς 380.8. ἐ-
λεεινὸς πάντως 548.50. ἐχθρὸς
θεοῖς 380.44. θεομισὴς 469.32
ἄδικος ἑκὼν οὐδείς 548.47
ἀδίκου βίος πότερον τοῦ δικαίου
κρείττων 379.5
ἄδικον ἄνδρα ποῖος βίος ἐπιμέ-
νει 383.27
ἄδικοι τύραννοι 456.52
ἀδίκων ἐν ᾅδου ζημίαι 384.10. καὶ
469.49
ἀδίκων δῶρα θεὸς οὐ δέχεται
612.6
ἀδίκοις πάντα κἀγαθὰ καλού-
μενα, κάκιστα 523.50
ἀδίκους εἰκότως εἶναι τοιούτους
383.12
ἀδικῶν δίκης τυγχάνων ἄθλιος
ἢ δυσδαίμων 312.47
τοῖς ἀδικοῦσι δοτέον δίκην
3.44.49.50.54
ἀδολεσχία ἀηδής 89.40
ἀδολεσχικός 99.25
ἀδράστεια 414.6
τὸ ἀεικίνητον, ἀθάνατον 202.23
ἀηδές 33.14
ἀηδὼν λυποῦσα οὐκ ᾄδει 33.54
ἀὴρ 487.18. εἰς πῦρ καὶ ὕδωρ
484.45. καὶ τούτων ἐν κοσμο-
ποιΐᾳ αἴτιον 478.14
ἀήρ, ὁ οὐρανὸς ἡμῖν καλούμενος
44.5
ἀέρος γένη 487.16. ὄνομα 57.25
ἄηται, τὰ πνεύματα, ποιητι-
κῶς 57.27
τὸ ἀθάνατον, καὶ ἀνώλεθρον 42.
40. καὶ ἀδιάφθορον 53
ἀθανασίας ἀποστέρησις 545.44
ἀθανασίας ἐπιθυμεῖν πάντας
ἀνθρώπους 545.40
ἀθέῳ πῶς τὸ θεοὺς εἶναι πείθειν
χρὴ 605.11
ἀθηναῖος. ἄπιστος 511.36
ἀθηναῖοι διὰ τί τῶν Λακεδαιμο-
νίων ἀεὶ ἥττους 231.41
ἀθηναῖοι δυσπρόσωποι 226.7. φύ-
σει μισοβάρβαροι 369.3
ἀθηναίων βασιλεῖς 366.28. γέ-
νος εἰς δαίδαλον 221.45. γυ-
ναῖκες 575.43. δημοκρατία
535.40. καὶ 537.22
ἀθηναίων εἰς Δῆλον πλοῦς κατ'
ἔτος 22.21. κατὰ Περσῶν μά-
χαι 367.12. ναυμαχία 540.9
ἀθηναίων ὅσοι ἀγαθοί, διαφερόν-
τως ἀγαθοί 517.31
ἀθηναίων περὶ τοὺς δεινοὺς ἀμέ-
λεια, καὶ φθόνος 1.34
ἀθηναίων πόλις φιλόλογός τε καὶ
πολυλόγος 517.17. φιλοικτίρ-
μων ἀεί, καὶ τοῦ ἥττονος θερα-
πίς 368.43
ἀθηναίων πόλις πρὸ κατακλυ-
σμοῦ 475.23.24
ἀθηναίων πόλεως τὰ παλαιὰ
ἔργα 475.48.49
ἀθηναίων τὸ φιλομαθὲς 409.27
ἀθηναίων ὑπὲρ Μίνω τῶν ἑπτὰ
παίδων δασμός 540.8
ἀθηναίοις κατὰ τῶν ἄλλων ἑλ-
λήνων πολέμου αἴτιον ὁ φθό-
νος 367.42
ἀθήνησι κακῶς ποιεῖν τινα οὐ
ῥάδιον 343.20
ἀθήνησι τυραννὶς τριετὴς μόνον,
ὑφ' Ἱππίου 234.31
ἀθλητῶν ἕξις 398.15
ἀθλητῶν πολεμικῶν ἄσκησις
398.18.19
ἄθλιος τίς 458.31. καὶ 523.42
ἄθλιον εἶναι τί 336.52
ἀθλιώτατος καὶ κάκιστος ὁ αὐ-
τὸς 456.54. καὶ 457.3
ἀθλοθέται 560.45
ἄθως διορυττόμενος 537.42
αἰγίνης νυκτοποιΐα 65.53
αἴγυπτος 640.24
αἰγύπτου περὶ Σόλωνος νόμος
474.43
αἰγύπτιοι βασιλεῖς οὐ χωρὶς ἱε-
ρατικῆς 129.39
αἰγύπτιοι τὰ νεκρῶν σώματα τα-
ριχευθέντα 32.7
αἰγύπτιοι πρῶτοι τὰ τῶν πάλαι
ἀθηναίων γραψάμενοι 504.3
αἰγυπτίων ἀνελευθερία 555.8. νό-
μος περὶ σχημάτων τε καὶ με-
λῶν 522.9. τέχνη περὶ ὄρχησιν
καὶ μέλη 573.2
αἰγυπτίων τὸ φιλοχρήματον 408.
28. χορεία 522.22
αἰγυπτίων παίδων μαθήματα
581.2
αἰδὼς 419.21. καὶ 519.17. καὶ 527.
52. καὶ 537.51. αἰσχύνης φόβος
539.21
αἰδὼς ἀγαθόν, καὶ οὐκ ἀγαθόν
245.43
αἰδὼς διαφόρως τις 537.26. ἠλι-
θιότης ὀνομασθεὶς 451.25
αἰδώς, ἵνα δέος. οὐκ ἀληθές. 5.24.
αἰδὼς τοῦ δέους μόριον 5.29. (27
αἰδῶ παισὶ πολλήν, ἀλλ' οὐ χρυ-
σὸν καταλειπτέον 547.52
αἰθὴρ 43.51. καὶ 487.17. ὡς ἀειθεὴρ
57.28
αἰκίας παῦ γένος, βίαιον
602.29
αἰκίας περί, νόμοι 602.31.48
αἷμα σαρκῶν καὶ παντὸς σώμα-
τος νομή 496.50
αἴνιγμα περὶ εὐνούχου καὶ νυκτε-
ρίδος 424.38
αἰολεῖν καὶ ποικίλλειν, ταυτὸ 57.4
αἰσθάνεσθαι, αἴσθησις 86.21
αἴσθησις 163.10. καὶ 482.4.34. ἀεὶ
τοῦ ὄντος 72.54. πότερον ἐπι-
στήμη 72.42
αἴσθησις καὶ ἐπιστήμη πότερον
ταυτὸν 83.30. καὶ 85.22
αἴσθησιν οὐδ' ἀληθείας οὐδ' οὐ-
σίας ἅπτεσθαι 86.22
αἰσθήσεις πότερον ἐξ ἐγκεφάλου
38.35
αἰσθήσεων ὀνόματα καὶ ἑξῆς 74.26
ἡ διὰ αἰσθήσεων σκέψις, ἀπάτης
μεστὴ 33.9
αἰσθητὸν οὐδὲν ἀληθὲς 33.13
αἰσχροκερδίας γραφὴ 556.54
αἰσχρὸν 179.26. καὶ 180.24. καὶ 188.
49. ὡς ἀεὶ ἴσχον τὸν ῥοῦν. 59.33
καὶ ἀεὶ χόῤῥουν 34
αἰσχρὸν οὐδέν, ἀγαθὸν 220.1
αἶσχος 100.18.34. αἰσχύνη 178.35
καὶ 519.14. καὶ 527.53
αἰσχύνοντι τοῦ αὐτοῦ, ἀβίωτον εἶναι
369.26
αἰσχυντίαν τοῖς νέοις πρέπειν
244.45
αἰτίας ἀπολομένης, αἰτία 160.30.
καὶ τοῦ οὗ αἰτία ἦν, ἀδύνα-
τον εἶναι 267.52

[illegible]

αἰτίας τῶν ὄντων ἄγνοια 39.40
αἰτίαι πρῶτα 483.47. δεύτεραι 48
αἰτίων δύο εἴδη 492.12
τὸ αἴτιον, δι᾽ ὅ τι γίνεται 58.26
αἰώρα τῆς γῆς 44.51
ἄκακοι 228.40
ἀκεστικὴ 125.44. καὶ 126.7
ἀκίνακαι 448.47
ἀκμῆς χρόνος 417.38
ἀκοὴ 248.38. καὶ 491.34. καὶ 507.39
ἀκοῆς, καὶ τῶν ταύτης παθημάτων αἴτιον 491.31.32
ἀκοῆς χρεία 484.8
ἄκοιτις 55.44. ὡς ὁμόκοιτις 48
ἀκολασία 27.2. καὶ 67.34. καὶ 384.15
ἀκολασίαι νέων 603.46
ἀκόλαστος 407.37
ἀκόλουθος 55.44. ὡς ὁμοκέλευθος 48
τῷ ἄκοντι κακουργοῦντι συγγνωστέον 358.53
ἀκροατῶν κοινῶν καὶ ἴσων διαφορὰ 293.22
ἀλγεινὸν πάθος 490.33. πᾶν ὅ, τι παρὰ φύσιν 497.13
ἀλγεινῶν αἴτιον 490.22
ἀλγηδὼν 60.43
ἀλγηδόνων γένεσις 162.14
ἀλεκτρυὼν ἀγεννὴς ὁ πρὶν νενικηκέναι ᾄδων 77.40
ἅλες, καὶ περὶ τῆς [illegible] ὠφελείας ἔπαινος 178.6
τῷ ἀληθεῖ χαλεπαίνειν οὐ θέμις 424.53
ἀλήθεια 524.47. καὶ 61.22. ὡς θεία ἄλη 24
ἀλήθεια ἀγαθοειδὲς 434.8. πάντων πᾶσι ἀγαθῶν ἡγεμονὶς 548.25. ψυχῆς νομὴ 203.27. μόνῳ ψυχῆς ὄμματι ὁρᾶται 440.15
ἀλήθεια ὡς τῷ ῥητορικῷ ἀναγκαῖα 208.3.41
ἀληθείας οὐδὲν σοφίᾳ οἰκειότερον 425.33
ἀληθείας πεδίον 203.27. καὶ 650.11
πρὸς ἀληθείας οὐ τιμητέος ἀνὴρ 463.13
ἀληθείας φροντιστέον ἡμῖν μᾶλλον ἢ τῆς τῶν πολλῶν δόξης 19.18
τὸ ἀληθὲς ἀεὶ ἐν τῷ διαλέγεσθαι σκεπτέον 155.36
ἀληθεύειν 92.22
ὁ ἀληθῆ λέγων, δεινὸς λέγειν 7.9
τὸ ἀληθινὸν πότερον ὄντως ὂν 105.7
ἁλιευτικὴ 97.20
ἅλιος ἀντὶ ἥλιος, δωρικῶς 57.1
ἁλίσκεσθαι ταχὺ, αἰσχρὸν 180.30
ἀλλακτικὴ 98.32
ἀλλαττομένων ἄλλο ἀντὶ ἄλλου πέρι, νόμος 615.32
ἀλληλοφαγία 635.48
τὸ ἄλλο καὶ τὸ ἕτερον, ἢ ὡδὶ τῷ αὐτῷ 153.26
ἀλλοδοξεῖν 87.29
ἀλλοδοξία 87.21
ἀλλοίωσις 84.20
ἁλουργοῦν 492.3
ἁλυκὰ 491.3
ἅλων θεοφιλὲς σῶμα 489.9
ἀμαζόνες 575.49
ἀμαζονὶς στήλη 647.49
ἀμαθεῖς τινες 89.36
ἀμαθία 67.34. καὶ 73.19. καὶ 100 47. καὶ 187.12.51. καὶ 220.39. 44. καὶ 301.27. καὶ 498.54. καὶ 520.14. δόξα ψευδὴς 80.3
ἀμαθία μεγίστη τίς 533.53. καὶ 534 42. πᾶσα ἀκούσιον 101.4
ἀμαθία τῶν ἀγαθῶν ἡγουμένη, κακὰ μείζω ταῦτα ἀπεργάζεται 272.49
ἀμαθία βασιλέων φθορὰ 533.44. καὶ 534.42
ἀμαθία ἐναργὴς ἡ θεοῦ ἄγνοια 82.23
ἀμαθίας μέγιστον τεκμήριον, τοῖς σοφοῖς διαφέρεσθαι 358.32
ἅμαξα 94.13
ἁμαρτανομένων εἴδη τρία 596.24
ἁμαρτανόντων πότερον ἀμείνους οἱ ἑκόντες, ἢ οἱ ἄκοντες 359.2
ἁμαρτημάτων ἀκουσίων ἰδίᾳ νουθετέον 10.36
ἀμβλυωπία 359.24
ἀμβροσία 203.19
ἀμελείας δύο εἴδη 610.23
ἀμελετησία 73.19
ἁμιλλητικὴ 99.9
ἄμουσος 110.10. ἄμουσοι 74.21 καὶ 401.4
ἀμπέλων δῶρον 567.26
ἀμπέλων πολλῶν οὐ δεῖσθαι 529.1
ἀμύητοι τίνες 74.18
ἀμφιδρόμια 76.21
ἀμφισβητεῖν καὶ ἐρίζειν, οὐ ταυτὸν 293.26
πρὸς τὸ ἀμφισβήτησιν φανερὰν γίγνεσθαι, χρόνος καὶ βραδὺ ξύμφορον 561.34
ἀμφισβητικὴ 99.12
ἀμφισβητησίμων πέρι, νόμος 629.19
ἀναβιώσκεσθαι 28.19.38
ἀναγείρεσθαι 28.10
ἀναγκαῖον 61.15.17
ἀνάγκη 484.17. βαρὺς 200.27. πότερον δεσμὸς ἰσχυρότερος ἢ ἐπιθυμία 54.54
ἀνάγκης ἄτρακτος 470.51
ἀνάγκη οὐδ᾽ ἂν θεῶν οὔτε μάχεσθαι, οὔτε μάχεσθαι 296.38. καὶ 552.34. καὶ 580.48
τὰ ἀναγκαῖα ὡς ῥᾷστα φέρειν 46.46
τὸ ἀναγκαῖα μὴ ἐπίστασθαι, αἰσχρὸν 580.33
ἀναγωγὴ τῶν νόμων, καὶ μὴ 615.20
ἀναίδεια, ἀνδρία καλουμένη 451.31
ἀναίδεια μέγιστον ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ κακὸν 519.17
ἀναισθησία 163.9
ἀναισχυντία 538.32
ἀναμιμνήσκεσθαι 339.45
ἀνάμνησις 29.1. καὶ 30.5. καὶ 163.13. καὶ 338.18. καὶ 549.12. ἡ ὀρθὴ δόξα 344.31. ἀφ᾽ ὁμοίων καὶ ἀνομοίων 29.13
ἀναμνησθῆναι 28.53
ἄναξ καὶ ἕκτωρ, ταυτὸν 51.9
ἀναπνοὴ ἐν σώματι, καὶ αὐτῆς αἰτία 496.5.43
ἀναρμοστία κακολογίας καὶ κακοηθείας ἀδελφὴ 397.13
τὸ ἀνάρτιον 42.31
ἀναρχία, ἐλευθερία καλουμένη 451.30.31
ἀναρχίας κακὸν 452.16
ἀναρχίαν ἐκ παντὸς βίου ἐξαιρετέον 624.42
ἀνδραποδισμοῦ πέρι 420.48
τὸ ἀνδρεῖον 400.38. οὐ τῷ ἀφόβῳ ταυτὸν 259.18
ἀνδρεῖος τίς 256.48. 391.45. 411. 3. 2 53.

ρι. 516. 36. πότερον ὁ μὴ θυ-
μοειδής 388.26
ἀνδρεῖοι τίνες 298.11. πότερον οἱ
θαῤῥαλέοι 298.37
ἀνδρείων νέων τιμαὶ 420.34
ἀνδρείους εἶναι πάντας δεῖ καὶ δει-
λία, πλὴν τοὺς φιλοσόφους
26.52
ἀνδρεῖα, οὐ τὰ θρασέα, ἀλλὰ τὰ
φρόνιμα 259.20
ἀνδρεία, ἢ ἀνδρία 58.41.135.50.
219.36.257.24.34.260.1.406
54.513.27.514.11.520.9.523.6.
536.40
ἀνδρία ἄνευ φρονήσεως 340.44
ἀνδρία ἀντὶ ἀναιδείας 451.31
ἀνδρία θεία 583.1. σοφία τις 258.
20. καὶ ποία. 25. χολή τις 514.19
ἀνδρία πόλεως 406.49
ἀνδρίας πέρι 301.44
ἀνδρίας πολλὰ εἴδη 257.8
ἀνδρίαν τοῖς ὀρθῶς φιλοσοφοῦ-
σιν προσήκειν μάλιστα 26.45
ἀνὴρ 58.45
ἀνδρὸς ἀρετὴ 334.30
ἀνδρῶν γένος κρεῖττον τοῦ τῶν γυ-
ναικῶν 482.3
ἀνδρογυναῖκες 586.22
ἀνδρόγυνον γένος 182.35.183.21
ἀνδροφόνου ἀποθανόντος οὐδὲν
φροντιστέον 2.13
ἀνδροφόνων ἐν ἄδου καθαρισμὸς
45.44
ἀνεπιστήμων 92.23
ἀνθρωπίνη ἐπιμελητικὴ δίαιτα
124.6
ἄνθρωπος 203.47. ὁ ἀναθρῶν ἃ
ὄπωπε 53.34
ἄνθρωπος διατί αὐξάνεται 38.41
ἄνθρωπος δύσκολον θρέμμα 565
30. καὶ χαλεπὸν κτῆμα 34. τῶν
ζώων θεῖον θαῦμα 518.21. θεοῦ
τι παίγνιον 574.49
ἄνθρωπος τοῦ αὐτοῦ σώματος ἕτε-
ρον 225.17. ἥμερον ζῶον 561.17.
τὸ τοῦ σώματος ἄρχον 225.23
ἄνθρωπος χρημάτων πάντων μέ-
τρον, κατὰ Πρωταγόραν 48.35.
72.43.76.18.83.2.85.3. οὐ πάν-
των μέτρον 543.51
ἄνθρωπος τελευτήσων, χαλεπὸν
617.49
ἄνθρωπος ψυχὴ 225.29. ζῶον ἀθά-
νατον, ἐν θνητῷ καθειργμένον
φρουρᾷ 648.19
ἄνθρωπον συνέσει τῶν ἄλλων
ζώων ὑπερέχειν 366.10
ἄνθρωποι ἑαυτοῖς κακῶν αἴτιοι
229.29
ἄνθρωποι θεῶν καὶ δαιμόνων κτή-
ματα 612.17
ἄνθρωποι οἱ πρῶτοι ποῖοι 287.50
ἀνθρώπων γένεσις αὐτοῦ ἀρχῆς τε
καὶ τελευτῆς 567.21
ἀνθρώπων γενέσεως τῆς πρώτης
πέρι 482.1.483.1
ἀνθρώπων γένος διττὸν 118.19. τρία
γένη τὸ πρῶτον 182.34.458.51.
γένη τέτταρα 446.26
ἀνθρώπων κοινωνία 386.23. πάν-
των κοινὸν ἐπιθύμημα ἕν τι
533.19
ἀνθρώπων πράγματα μεγάλης
σπουδῆς οὐκ ἄξια 574.44
ἀνθρώπων σοφώτατος πρὸς θεὸν
πίθηκος φανεῖται 348.37
ἀνθρώπων σπουδὴ περὶ τρία 553.
40. χρεῖα τριττὴ 567.37
ἀνθρώποις μακαρίοις τε καὶ εὐδαί-
μοσι γενέσθαι, ζῶσιν ἔτι, ἀδύ-
νατον 635.22
ἀνθρώπους θύειν τισὶ εἰωθὸς 508.13
567.29
ἀνθρώπους πάντας κυεῖσθαι κατά
τε σῶμα καὶ ψυχὴν 188.46
ἀνθρώπους φθείροντα καὶ σώζον-
τα 612.17
ἀνίας ὄνομα 60.43
ἄνισα 152.19
ἀνίσοις, τὰ ἴσα ἄνισα 557.45
ἀνοήτων ψυχὴ κοσκίνῳ ὁμοία
320.32
ἄνοια 168.44.534.5. τῶν ἰσχυρῶν
ἐχθρά τε καὶ αἰσχρὰ 169.11. μέ-
γιστη νόσος 534.52. ψυχῆς νό-
σημα 498.53
ἀνοίας γένη 498.54
ἀνόσιον πότερον τοῦ ὁσίου παν-
τὸς ἐναντίον, αὐτὸ δὲ αὐτῷ ὅ-
μοιον 2.33. καὶ 3.6
ἄνους 548.28
ἀνταδικεῖν καὶ ἀδικούμενον, οὐ
δίκαιον 19.45
ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα,
οὐ δίκαιον 19.47
ἀντιλέγειν 274.25
ἀντιλέγειν ὀνόμασι μυρίοις, οὐδα-
μῶς εὔπορον 577.35
ἀντιλογικὴ τέχνη 99.15.102.9
208.29.415.9
ἀντιοχὶς φυλὴ 13.11
ἀντωμοσία 81.2
ὁ ἄνω τόπος 489.48
ἄξιον 235.30
ἀξιώθετα 31.14
ἀπάτης πέρι, νόμος 615.35
ἀπατηρείων κηρεῶτις 474.31
ἀπειρία 303.33. πῶς τῆς πολυπει-
ρίας ἧττον κακὸν 580.54
τὸ ἄπειρον 159.17.160.15
ἄπειροι 228.40
ἀπελευθέρου πέρι, νόμοι 614.48
ἀπελευθέρως αὐτῶν θεραπεία
614.49
ἄπιστος 548.27
ἄπιστοι τύραννοι 456.51
ἀπίων πέρι, νόμος 589.48
ἁπλοῦν τοῖς θετταλοῖς καλεῖσθαι
τὸν Ἀπόλλω 55.42
τὸ ἁπλοῦν ταυτὸν ὃ καὶ ἀληθὲς
55.41
ἁπλότης κατὰ μουσικὴν καὶ γυ-
μναστικὴν τινὰ ἀπεργάζεται
398.35
ἀποδημεῖν τισὶ ἔξεστι 627.51
ἀποδημίας πέρι, νόμος 627.50
ἀποδιδρασκόντων σχῆμα καὶ σκ-
ευασία 21.36
ἀπόδων γένεσις 501.15
ἀποθνήσκειν 338.9
ἀποικίας 550.35
ἀποκτιννύναι αὐτὸν ἑαυτὸν οὐ
θεμιτὸν 24.1
τὸ ἀπόλλυσθαι 153.9
ἀπορία 59.20
ἀποχραίνειν 562.31
ἅπτειν καὶ δεῖν, ταυτὸν 60.9
ἁπτὸν οὐδὲν ἄνευ στερεοῦ 477.52
ἀρχαῖοι βασιλεῖς καὶ μεσσήνιοι
πῶς τῆς ἑαυτῶν τε καὶ ἑλλήνων
φθορᾶς αἴτιοι 534.34
ἀργείας ἱερείας υἱεῖς 648.49
ἀργεῖοι πρὸς λακεδαιμονίους 366.42
ἀργείων ἔνορκος 35.43
ἀργία δειλίας ἔκγονος 610.35
ὑπὸ ἀργίας διόλλυται τὰ σώματα
ἀργὸς 531.47 (τα 73.16
ἀργυραμοιβοὶ 129.22
ἀρετὴ 174.50.336.33.518.24.520.44
633.35. ὡς ἀειῤῥέτη, ἢ αἱρετὴ
59.23.25
ἀρετὴ ἀληθινὴ ἡ θεοῦ γνῶσις 82.21

ἀρετὴ ποία ἀληθὴς 27. 9. ἢ ἀνδραποδώδης 11. πότερον δύναμις τοῦ τἀγαθὰ πορίζεσθαι 337.3
ἀρετὴ, ἁρμονία 37.36
ἀρετὴ, καὶ ἀρετή τις 335.19. 337.25
ἀρετὴ ἀγαθὸν 340.31. καὶ ὠφέλιμον 35. πάντων ἀγαθῶν ἀνθρώποις αἴτιον 12.23
ἀρετὴ ἑκάστου κόσμος τε καὶ τάξις 325.43
ἀρετὴ, ἐλευθεροπρεπὴς 227.25
ἀρετὴ πότερον διδακτὸν 286. 48. 287.17. 340.13. 16. καὶ 341. 17 343.16.52. καὶ πότερον ἐπιστήμη 340.30. 341.18
ἀρετὴ καλὸν μὲν, ἀλλ' ἐπίπονον 384.14. 15
ἀρετὴ μεγίστη ἡ εὐσέβεια 641.13
ἀρετὴ νόμων σκοπὸς 632.34
ἀρετὴ πόθεν ἀνθρώποις παραγίγνηται 345.15. καὶ πότερον παρασκευαστὸν 288.38
ἀρετὴ ὑγεία τις 412.49
ἀρετῆς ἄνευ, πάντα τὰ κτήματα αἰσχρὰ 369.29
ἀρετῆς πότερον διδάσκαλοί τινες ὦσιν 341.21
ἀρετῆς εἶδος ἓν 413. 9. καὶ τέτταρα εἴδη 632.44
ἀρετῆς ἔμπροσθεν ἱδρῶτα θεῖναι θεοὺς 294.43
ἀρετῆς ἐπιμέλεια 576.24. κτῆμα 269.50. μισθὸς 384. 7. 469. 18. ὁδὸς 544.43
ἀρετῆς προτιμᾶν τὸ κάλλος, τῆς ψυχῆς ὄντως ἀτιμία 547. 22
ἀρετῆς καλὸν τὸ ἆθλον 46.[illegible]
ἀρετῆς μέρη 259.35
ἀρετῆς μορίων πέρι 290. 34
ἀρετῆς πέρι λόγους καθ' ἡμέραν ποιεῖσθαι, μέγιστον ἀνθρώπῳ ἀγαθὸν 15.27
ἀρετῆς χρεία ταῖς πόλεσι 226.54
ἀρετῇ ἀντιλέγειν χαλεπὸν, οὐδὲν δὲ τῷ Σωκράτει 186.53
ἀρετῇ πᾶν πλῆθος καὶ πᾶς πλοῦτος ὑπείκει 367. 17
ἀρετὴν ἄνδρες ἀγαθοὶ διατί παῖδας οὐ διδάσκουσιν, τἆλλα διδάσκοντες 288. 51
ἀρετὴν, δεῖ ὅταν τῷ βίος ᾖ, ἀσκεῖν 399.21
ἀρετὴν διώκειν διατί δεῖ 82.18
ἀρετὴ θεία μοίρᾳ παραγίγνεται ἀνθρώποις. 345.15.
πρὸς ἀρετὴν τὸ ὁμαλὸν, καὶ ξύμμετρον τοῦ ἀκράτου μυρίῳ διαφέρειν 564.3
πρὸς ἀρετὴν τίς ὁδὸς ὀρθὴ 27.5
ἀρετὴν οὐ μισθοὺς ἕνεκα διδακτέον 331.7
ἀρετὴν οὔτε φύσει εἶναι, οὔτε ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου 288.24
ἀρετὴν τοσούτῳ εἶναι ἀτιμοτέραν, ὅσῳ πλοῦτος τιμιώτερος 447.50
ἀρεταὶ ἄνευ φρονήσεως βλαβεραὶ 340. 51
ἀρετῶν ἡ πρώτη καὶ ἡγεμὼν 533.37
ἀριθμεῖν πῶς ἐμάθομεν 637. 9
ἀριθμητικὴ 90.44.116.40.171.30. 439.16.580.30. διττὴ 171.47. ἡ λογιστικὴ 581. 3
ἀριθμητικῆς χρεία 439.17.25 καὶ 636.32.50
ἀριθμητικός 219. 18
ἀριθμὸς τετράγωνος καὶ ἰσόπλευρος 71.13. προμήκης 17
ἀριθμῶν διανομαὶ καὶ ποικίλσεις 554.52. καὶ περὶ τούτους διατριβὴ 555.3
ἀριθμῶν χωρὶς οὐδεμία φρόνησις 636.44
ἀριθμῶν χρεία 438.16.480.53. καὶ τίνων 641.39
ἀριστοκρατία 130.11.133.47.134.26. 366.26.413.14.445. 44. περὶ τοῦ Κρόνου ἀρχῆς μίμημα 542.39
ἀριστοκρατικός 461.15
ἄριστοι οὓς ἂν θεοὶ φιλῶσι 296.33
ἀρκάδων ὑπὸ Λακεδαιμονίων διοικισθέντων 183. 47
ἁρμονία 37.13.37. καὶ 156.50.181.35. 38. [illegible] 521.5. 525.19. ἡ καὶ συμφωνία 55.46
ἁρμονία δωριστὶ, ἰαστὶ, φρυγιστὶ, λυδιστὶ 256.3
ἁρμονία τῶν οὐρανίων σφαιρῶν 55.47
ἁρμονίας ἐνέργεια 397. 27. χρεία 484. 10
ἁρμονίας τρεῖς ὅροι 413.26
ἁρμονίας πρὸς ψυχὴν σύγκρισις 36. 49
ἁρμονίαι μαλακαὶ 396. 22
ἁρμονίαι τίνες πόλει προσήκουσαι 396.25
ἁρμονιῶν εἴδη 396. 19
ἁρμονίαι θρηνώδεις, μιξολυδιστὶ καὶ συντονολυδιστὶ 396. 19. μαλακαὶ καὶ συμποτικαί, λυδιστὶ καὶ ἰαστί. πολεμικαί, δωριστί, καὶ φρυγιστί 396. 23.
ἁρπαγὴ 624.18. πολλῶν στρατοπέδων ὄλεθρος 421.1
ἁρπαγῆς πέρι, νόμος 624. 25
ἀρτεμίσιον 540. 31
ἡ περὶ ἀρτεμισίῳ τῶν Ἀθηναίων μάχη 367.21
τὸ ἄρτιον 5.35
ἀρρυθμία κακολογίας καὶ κακοηθείας ἀδελφὴ 397. 13
ἀρχαιολογίας ἀκούοντας χαίρειν τοὺς Λάκωνας 347.20
τὰ τοῦ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι ἀξιώματα 534. 19
ἀρχὴ 202.25. τὸ πρῶτον πάντων 149.4. παντὸς ἔργου μέγιστον 389.14
ἀρχῆς ἀρχὴ εὐσχημονέστερον. 638. 8
ἀρχῆς πέρι παντὸς πράγματος, πολλὴν εἶναι λόγον καὶ σκέψιν δεῖ 67. 20
ἀρχὴν τίσι τῶν πολιτῶν ἐπιτρεπτέον, καὶ τίσι οὐ 437. 45. 534.10.48
ἀρχῶν τε καὶ ἀρξόντων κατάστασις καὶ αἵρεσις 555. 25
ἀρχὰς μεγάλας οὐκ ἀμίκτους δεῖν νομοθετεῖν 535. 30
ἀρχιερεὺς 626. 2[illegible]
ἀρχιτέκτων 117. 17
ἀρχιτέκτονες ὀλίγοι 237.7
ἄρχων ἀγαθὸς 378.47
ἄρχων πᾶς καὶ δικαστὴς τίνων 651.39
ἄρχων, κρείττων 376. 28
ἄρχοντες 418.32
ὡς ποιμένες πόλεως 411. 19. καὶ νόμων ὑπηρέται, καὶ δοῦλοι 543.31.34
ἄρχοντες φαῦλοι ποῖοι 134. 43
ἀρχόντων κατάστασις καὶ αἵρεσις, ποίων καὶ ποία 401. 53.556.17
ἀρχόντων οὐσίας τίμημα 556. 50
ἀρχόντων πέρι, καὶ ἀρχομένων 401.18
ἀρχόντων εἰς τοὺς ἀρχομένους κατόρθωμα 377.10
ἀρχόντων νύκτωρ ἐν πόλεσι ἐγρήγορσις 576.41
ἀρχόντων προσαγορείαι 418.31
ἄρχουσιν ἔμφροσιν καὶ πάντα

ποιοῦσιν, οὐδὲν ἁμάρτημα εἶεν 132.14
ἄρχοντας τίνας εἶναι χρὴ 431.51 καὶ ποίους 442.46
ἀσέβεια 182.8. αἴτιον αὐτῆς 605.52. αἰτίαι τρεῖς 613.5. γένη δὲ ἕξ 6
ἀσεβείας πέρι, νόμος 612.51
ἀσεβοῦντι μηδενὶ ἐπιτρεπτέον 2.39
ἀσεβῶν χῶρος ἐν ᾅδου 650.23
ἀσκληπιάδαι ἰατροὶ 398.51. 399.2
ἀσπαλιευτικὴ 97.7.38
ἀσυνείων δύναμις 532.33
ἄστρα 57.13. ἀπλανῆ, θεῖα ζῶα 481.20. θεοὶ 639.30. 640.9. ἢ θεῶν εἰκόνες 639.15
ἄστρα ἔμψυχα 638.49. ψυχῆς τε καὶ σώματος μετέχειν 639.12
ἄστρα οὐ πλανᾶσθαι 582.10
ἄστρων διαπορεία 638.40. μέγεθος 49. καὶ φύσις 47
ἄστρων θεῖον γένος 638.26 καὶ φρόνιμον 34
ἀστραπὴ, ὡς ἀναστροπὴ 57.14
ἀστρονομία 182.6. βάθους φορὰ 440.34.35
ἀστρονομία καὶ μουσικὴ, ἀδελφαὶ ἐπιστῆμαι 441.17.18
ἀστρονομίας ἔπαινος 440.37. 641.29. εὕρεσις 640.22. μάθησις 581.39. χρεία 440.9
ἀστρονομικὴ 580.31
ἀστρονομικὸς τῷ ὄντι τίς 441.4
ἀστρονόμος ὁ ἀληθῶς τίς 641.30
ἀστρονόμοι θηρευτικοὶ 276.13
ἀσυνώμοι 558.35. 566.23. 591.19
ἀσυνώμων αἵρεσις 560.19
ἀσχημοσύνη κακολογίας καὶ κακοηθείας ἀδελφὴ 397.13
ἀσωτία μεγαλοπρέπεια καλουμένη 451.31
ἄτακτον, ἄφρον 638.32
ἀτελὲς οὐδὲν οὐδενὸς μέτρον 432.27
ἄτη ὁμηρικὴ 184.44
ἀτιμίας διανομὴ ὀρθὴ 537.4
ἀτλαντὶς νῆσος 502.25 504.9.38
ἀτλαντικὸν πέλαγος τὸ πάλαι πορεύσιμον 475.51. νῦν δὲ ἄπορον 476.14
ἀτλαντικὸς πόλεμος 502.23
τὸ ἄτοπον ἐξ ἀγνοίας 129.52
ἀττικὰ πέμματα 398.31
ἀττικὴ γῆ ἀνθρωπείαν τροφὴν ἤνεγκε πρώτη 366.14
ἀττικὴ γῆ θηρίων ἄγονος, ἄνθρωπον ἐγγεννήσεν 366.9
ἀττικὴ χώρα ὡς οἰκεία καὶ πρόσφορος ἀρετῇ καὶ φρονήσει πεφυκυῖα 502.39
ἀττικῆς χώρας ἔπαινος 366.4. εὐκρασία 475.44. ὅροι τὸ πάλαι τίνες 503.35
αὐληταὶ 396.36
αὐλοποιοὶ 396.36
αὔξησις 27.54
αὐξάνεσθαι 28.1
αὐτεπιτακτικὴ 117.38. 120.9 123.31
αὐτοπωλικὴ 98.35
αὐτὸ τοῦτο 225.3.32
τὰ αὐτὰ διττὰ 547.4
ἄφθογγα τὰ γράμματα 157.13
ἄφιλος 548.28
ἄφοβον καὶ ἀνδρεῖον οὐ ταὐτὸν 259.18
ἀφροδίτη ἄτακτος 588.11
ἀφροδίτα δύο 179.19
ἡ περὶ τἀφροδίσια ἡδονὴ, πάντων ὀξυτάτη 397.51
ἀφροδίσια τὰ παρὰ φύσιν διεφθαρμένα 515.11
ἀφροδισίων ἀκολασία 499.8
ἀφροδισίων ἡδοναὶ 175.8
ἀφροδισίων πέρι, νόμος 588.24
ἀφροδισίων πῶς ἀφεκτέον 587.44
ἄφρονες τίνες 228.45
ἀφροσύνη 228.14. 460.20
ἀφροσύνης εἴδη 228.37
ἀφροσύνης κάλλιστον ὄνομα, μεγαλοψυχία 232.25
ἄφωνα γράμματα 157.13
ἀχαιοὶ οἱ ὕστερον δωριεῖς 531.31
ἀχερούσια λίμνη 45.20
ἀχαίρων ποταμός 45.19. 650.10
ἀχθηδὼν 60.45

B

τὸ Β 51.26. ἄφωνον 92.40
Βακχεῖα ὄρχησις 570.31
Βάναυσος 187.33 237.46
Βάρβαροι 118.21
Βάρβαροι ἀστρονομίας εὑρεταὶ 640.22
Βάρβαροι τῶν ἑλλήνων ἀρχαιότεροι 63.9
Βάρβαροι, τοῦ ἑλληνικοῦ ὀθνεῖον γένος 422.16
Βαρβάρων ἑλληνικὰ ὀνόματα, καὶ τούτου αἴτιον 504.1
Βαρὺ 489.43
Βασιλεία 413.14
Βασιλεία ἱερατικὴ 129.39
Βασιλεὺς 117.11. 133.49. 238.14
Βασιλεὺς ὁ μέγας 263.27. 269.50 312.4. 532.35. 536.31
Βασιλεὺς, πολιτικός 124.9
Βασιλεὺς καὶ τύραννος, ἀνομοιότατοι 124.4. 471.10
Βασιλέως καὶ τυράννου πρὸς νομέα σύγκρισις 81.38. 120.35
Βασιλέως ὅσῳ ἡδέστερον ζῇ ὁ τύραννος 461.10
Βασιλέως στοὰ 1.7
Βασιλεῖς Αἰγύπτιοι οὐ χωρὶς ἱερατικῆς 129.39
Βασιλέων ἔκγονοι διατί φύσει οὐ φιλόσοφοι 431.36
Βασιλικὴ 120.15. 125.20. 130.10. 134.26. 135.36. 136.54
Βασιλικὴ τέχνη 276.31
Βασιλικὴ ἐπιστήμη 130.18. πολιτεία 541.44
Βασιλικὸς 130.34. 461.16
Βατίεια 50.45
Βαφῶν τέχνη 407.5
τὸ Βέβαιον 67.29
τὸ Βέλτιον 216.47.51. καὶ 318.43
τὸ Βέλτιστον εἰδότα, καὶ τὸ χεῖρον εἰδέναι 39.12
τὸ Βέλτιστον ἑκάστῳ, τοῦτο καὶ οἰκειότατον 460.53
τοῦ Βελτίστου ἐπιστήμη 230.13.38 καὶ 231.1
Βενδίδια. Γεω. 353. 381.30
Βέρεθρον τῆς γῆς 44.53
Βιάζεσθαι ἑαυτὸν οὐ θεμιτὸν 23.47.49. καὶ 24.1
Βίαια, καὶ ἀκούσια 596.43. καὶ ἑκούσια 598.37
Βίαιοι πράξεις ἀκούσιοι καὶ ἑκούσιοι, αἵ τε καὶ ὅσαι 600.34
Βιαίων πέρι, νόμος 603.43
Βιαστικὴ 99.11
Βίος ἀκόλαστος 549.46. νοσώδης [illegible]

[illegible]

ἢ ὑγιεινὸς 53. σώφρων 549. 45
Βίος ὁ ἄριστος τίς 550.6
Βίος ἄνευ φρονήσεως καὶ ἀρετῆς ποῖος 460.35
Βίος ὁ τοῦ νοεῖν τε καὶ φρονεῖν, θειότατος 162.48
Βίος ὁ ἐπὶ Κρόνου ποῖος 121. 49
Βίος ὁ εὐδαίμων 5.83.28
Βίος ἥδιστος, ὁ δικαιότατος 524. 20
Βίος θεῷ ἐπιτρεπτέος 328.6
Βίος ὡς κάλλιστα παρασκευαζόμενος, ποῖος 369.54. ἢ ὁ κάλλιστος 549.24
Βίος ὀρθὸς 570.28
Βίος ὁ τὸ πάντως ἀγαθὸν 547.19
Βίος παρεπιδημία τις 648.5
Βίον ὡς χρέος ἀποδοτέον 648.44
Βίου ἀνθρωπίνου συμφοραὶ 648. 32
Βίου καλλίστη βοήθεια τὰ δίκαια ἔργα 331.47
Βίου σκόπος ἀληθὴς 326.9
Βίοι τρεῖς 166.50.52
Βίοις προσηκόντων ἀριθμὸς 461.23
Βλαβερὸν, αἰσχρὸν 416.21
Βλαβερὸν, τί 60.8
Βλάβης πέρι, νόμοι 623. 23
Βλάπτειν οὐ δίκαιον καὶ ὀντιναοῦν 374.8
τὸ Βλάπτειν οὐ χαλεπὸν, καὶ παντὸς ἀνθρώπου 589.6
τὸ Βλάπτον 60.9
Βλέφαρα 483.28
Βλάστη παντὸς ζώου πρώτη, πολὺ μεγίστη 569.2
Βοηθείας τέχναι 636.12
Βοιωτοί 515.10
Βοιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων πόλεμος 367. 44
Βουλαπτέρουν, ἀντὶ βλαβερὸν 60.10
Βουλὴ, καὶ βούλεσθαι 61.9
Βουλῆς καλῆς μία περὶ παντὸς ἀρχὴ 199.19
Βούλησις ὅπως τῇ ἑαυτοῦ φρονήσει ἕπηται, οὐ τοὐναντίον, εὐκτέον 533.31
Βουφορβὸς 120.30
Βραδὺ 561.34
Βραχυλογία Λακωνικὴ 295.35. 44. καὶ 545. 51
Βραχυλογίαν οὐ προτιμᾶν χρὴ μᾶλλον, ἢ μῆκος 604.43

Γ

τοῦ Γ δύναμις 63.38
γαῖα, γῆ 57.29. ὡς γεννήτειρα 30
ἡ τοῦ γαμεῖν ἡλικία 545.37.563. 48. 568.32
γαμικαὶ ἑστιάσεις 564.43
γαμικοὶ νόμοι πρῶτοι ὀρθῶς τιθέμενοι 545.35
γαμικοὶ νόμοι 564.3
γάμος πρεπόντων τῇ πόλει ξύμφορον 563.54
γάμων ἢ παιδοποιΐας πέρι 417. 14.473.32
γάμων κοινωνία καὶ σύμμιξις 563.31
γαστὴρ 183.4
γαστριμαργία 199.34
γαστριμαργίας βλάβη 493.44
γεγάασι, τὸ γεγενῆσθαι 57.30
τὸ γεγονὸς ἀγένητον οὐκ ἔσται οὐδέποτε 622.27
γείτονα γείτονι μηδὲν ποιεῖν διάφορον, νόμος 589.7
τὸ γελᾶν ἐλέγχου εἶδος 313.12
γελοῖοι 169.10. τὸ γελοῖον 168.45
γέλως 169.22. γέλωτος ἰσχυροῦ ἀφεκτέον 392.37. ἢ γελώτων ἐξαισίων ἀφεκτέον 549.12
γένεσις τῆς ἀθανασίας χάριν 189. 16
γένεσις πάντων 607.27
γένεσις πάντων πότερον ἐκ τῶν ἐναντίων 27.43
γενέσεως πέρι καὶ φθορᾶς, αἰτίαι 38.27.33
γενέσεως καὶ φθορᾶς πέρι, δόξαι 606.36
γενέσει ἀθανασίας μετειληφέναι γένος ἀνθρώπων 545.44
γενέσεων ἀρχὴ ταῖς πόλεσι, τίς 545.33
γεννητῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων περίοδοι 446.14
γένους ἔπαινον οὐδενὸς ἄξιοι ὁ φιλόσοφος 81.44
γεραιοῖς καὶ μανθάνειν οὐδαμῶς αἰσχρὸν 260.41.46. καὶ 269.13
γερανοβοτίαι 119.4
γεωμέτραι θηρευτικοί 276. 13
γεωμετρία πᾶσα γνώσεως ἕνεκα 440.2.3
γεωμετρία 440.32. τοῦ ἀεὶ ὄντος γνῶσις

γεωμετρίας γελοῖον ὄνομα 641. 42
γεωμετρίας χρεία 439.43. 44
γεωμετρικὴ ἰσότης 326.17. ὑπόθεσις 340.17
γεωργία 181.32. 276. 45. 636.1. 645.3
γεωργικὴ 239.46
γεωργικοὶ νόμοι 588.50
γεωργῶν ἄριστοι τίνες 401.19
γεωργῶν τὸ κεφάλαιον, ἡ ἐκ τῆς γῆς τροφὴ 6.12
γιγνομένῳ παντὶ φθορὰ ἐστι 446.9
γηγενεῖς 120.53.121.47.402.51
τὸ γηγενὲς ἀνθρώπων γένος 121.45
γηγενὲς οὐδὲν ὀλυμπίων ἐντιμότερον 547.24
ἡ γῆ ἄνωθεν ἐπισκοποῦσιν ὥσπερ δωδεκάσκυτοι σφαῖραι 44.17
γῆ μήτηρ 630.53. τροφὸς ἡμετέρα, καὶ σωμάτων πρώτη τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ 481.22
γῆ τοῦ κόσμου μέσον 650.7
γῆ καθαρὰ ἐν οὐρανῷ 43.51. καὶ περὶ ταύτης μῦθος 44.16
γῆ πᾶσι πάντων θεῶν ἱερά 629. 49. τῶν τεττάρων γενῶν ἀκινητοτάτη 487.13
γῆς ἁπάσης ποτὲ κατανομὴ παρὰ θεῶν γενομένη 502.31. 504. 8
γῆς διανομὴ πρὸς πολιτείαν 551. 13. δύναμις 477.53. ἰσοῤῥοπία 43.44. μέγεθος ἢ ἰδέα 43.35. 42
γῆρας 648.43
γιγαντομαχία 107.22.389.39
τὸ γίγνεσθαι 150.8. 153.9. 171.13
γινώσκειν 92. 22. γιγνώσκειν 424.47
γινώσκειν καὶ δοξάζειν τί διαφέρουσιν 94.54.95.1
τὸ γιγνώσκειν ξύμπαντα, καὶ αὐτὸν αὐτὸν, τῷ σώφρονι καλὸν 157.33
γιγνώσκειν τὰ ἡμέτερα, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς, χαλεπὸν 618.5
γλαυκὸν 492.5
γλυκὴ 491.14
γλῶττα 494.34
γλώττης καὶ φωνῆς ἀποστερηθέντες πῶς τὰ πράγματα ἐδηλωσάμεθα 62.2
γνώμη 423.35

γνώμης ὄνομα 58.1. καὶ τὸ γνώμην 2
τὸ γνῶναι 95.21
γνῶναι ἑαυτὸν, παγχάλεπον 224.53
τὸ γνῶναι ἑαυτὸν, τί παρακελεύει 225.38.226.20.238.8.
τὸ γνῶναί τι τῶν μὴ καλῶν, ἄτιμον 514.43
γνῶσις 423.44. 424.18.21. ἀγαθοειδὲς 434.8
γνωστικὴ 120.8. γνωστὸν 424.44
γνωστοῦ περὶ, καὶ ἀγνώστου 423.39.42
γονέων ἀμέλεια 621.12
γονέων τιμαὶ 544.11. τοῖς ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς 369.38
γονέων ὡς κειμηλίων θεραπεία 621.17
γονεῦσι πρὸς τέκνα θεοὶ ἐπήκοοι 621.23
γόρτυν, γορτυνικὸν γένος 540.43
γραμματικὴ τέχνη 110.8.157.17
γραμματικοὶ 397.36
γραμμάτων εἴδη 157.11. ἐπιτήδευμα 577.20. εὕρεσις καὶ χρεία 213.7
γράφειν τέχνη πῶς 211.49
γράφειν λόγους οὐκ αἰσχρὸν, ἀλλὰ κακῶς γράφειν 207.19
γραφὴ 1.9. τῇ ζωγραφίᾳ ὅμοιον 213.24
γραφικὴ 636.10
τὸ γρυπὸν, βασιλικὸν 422.51
περὶ Γύγου μῦθος 382.36
γυμναὶ ἐν παλαίστραις γυναῖκες 414.27. 416.16.18
γυμνάσια 559.31. καὶ τὰ περὶ πόλεμον διαπονήματα 578.49
γυμνασίας πρὸς τὸν πόλεμον ἀμελουμένης αἰτία 584.27
γυμνασίων ἐπιτήδευμα 584.13
γυμνασίων παρὰ μετρίων, εὐεξία 236.44
γυμναστικὴ 100.36.181.32.239. 42. 389.7. 438.3.528.29. ἄνευ μουσικῆς 400.53. μουσικῆς ἀδελφὴ 398.21
γυμναστικὴ παίδων ἐν κινήσεσι 570.4. 571.41
γυμναστικῆς ἐπιτήδευμα 578.39. χρεία 398.7.500.4
γυμναστικὸν 216.50.53
γυμνοπαιδίαι παρὰ Λακεδαιμονίοις 514.9
γυναικείου δράματος περὶ 414.13
γυναικόανδρες 586.22
γυνὴ, γονὴ 58.46
γυνὴ ἀνδρὸς ἀσθενέστερον 414.21 καὶ ποίων μετέχει ἐπιτηδευμάτων 415.44
γυνὴ θηρίων πάντων δειλότατον 579.8
γυναικῶν γένεσις 500.45
γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν κοινωνία τίς, καὶ πῶς 419.46. κατά τε πόλεμον καὶ τὴν ἄλλην δίαιταν 473.29
γυναικῶν καὶ κόρων ἐν ὅπλοις ἐπιτηδεύματα, καὶ διατί 578.53. 579.10
γυναικῶν μέμψις περὶ ἀνδρῶν 447.21
γυναικῶν ξυνουσία φανερὰ 567.11
τὰ τῶν γυναικῶν ἀκοσμήτως περιορώμενα, οὐ τῶν ἡμετέρων ἥμισυ μόνον 567.5
γυναῖκας εἶναι κοινὰς δεῖν, τίνας τε καὶ πῶς 416.26.27
γυναιξὶ ταυτὸν ἐπιτήδευμα καὶ ἀνδράσι 575.28

Δ

Δ συμπόσεις 63.35 τῷ δὲ σὺ παλαιὸς αὐτὶ ζ κεχρῆσθαι 60.20.21
δαήμονες οἱ φρόνιμοι, ἀρχαία φωνὴ 53.7
δαιδάλου ἀγάλματα 344.23
δαίμων ἑκάστου 549.15. καὶ εἰς ᾅδου ἡγεμὼν 43.19.45.34
δαίμονες 52.52. καὶ 53.1. ἄξιον γένος 639.32. καὶ λύπης μετέχειν 37
δαίμονες ἢ τοι θεοὶ, ἢ θεῶν παῖδες 11. 18. 21. οἷον θεῖοι νομεῖς 122.1. ταῖς πόλεσιν παρὰ κρόνου ἄρχοντος ἐφεστηκότος 542.45
δαίμονος κακοὶ, καὶ φύλακος μερόπων 420.42
δαιμόνων γένεσις 481.30
δαιμόνιον ἀψευδὲς 391.20. καὶ τοῦ τοῦ δύναμις 187.26
δαιμόνιος ἀνήρ τίς 187.32
δακρύων ἐξ αἰσίων ἀφεκτέον 549.12
δάκτυλος 396.51
δειλία 59.19.219.44.520.14
δειμάτων παιδικῶν ἰάματα 569.47
δεινὰ 259.39.260.2. κακὰ 295.1
δεινὸς λέγειν ὁ ἀληθῆ λέγων 7.9
τὸ δέξαι 65.4
δέλτα Αἰγύπτου 474.43
δελφικὴ μαρτυρία περὶ Σωκράτους σοφίας 8.31.35
δελφοὶ 551.30.558.44
δεξιᾶς καὶ ἀριστερᾶς χρεία 571.19
τὸ δέον 60.16. 18.30. δέος 259. 40.301.32.419.21. δέος ἵνα αἰδώς 5.26.28
δέει καὶ δειλία ἀνδρείους εἶναι πάντας, πλὴν τῶν φιλοσόφων 26.52
δεσμωτήρια ἐν πόλει τρία 613.2
τὰ δεσπόζοντα ἀεὶ προτιμητέον τῶν δουλευόντων 547.5
δέσποιναν μὴ πρώτην ἐγείρεσθαι, αἰσχρὸν 576.34
δεσπότης 117.5.238.16.418.31
δεσπότης ἀνάξιος ὁ μηδέ ποτε δουλεύσας 560.4
δευτερεῖα 173.28
ἡ ἀπὸ Δηλίου φυγὴ 253.6
Δῆλος νῆσος 650.4
δημεραστὴς 226.6
δημηγόρων ἦθος ἐν τῷ διαλέγεσθαι 290.21
δημιουργὸς 463.15
δημιουργὸν οὐδένα εἰκῇ τι ποιεῖν 324.34
δημιουργοὶ 228.36.475.35
δημιουργοὶ περὶ ἑκάστων ἄριστα συμβουλεύουσι 286.54
δημιουργῶν γένος τίσι θεῶν ἱερὸν 617.12
δημιουργῶν ἐν πόλει χρεία 386.39
δημιουργῶν περὶ, νόμοι 590.21. 617.17
δημοκρατία 130.5.134.27.366.27. 445.36. 535.39.537.23. 541.43. 584.51. ὥσπερ πωλητήριον παντοπώλιον 450.21.22. τίνα τρόπον γίνεται, καὶ γενομένη ποῖόν τινα ἔχει 449.24.25. καὶ 450.6.7
δημοκρατίας ἀπόλυσις ἡ πλούτου ἀπληστία 452.4
δημοκρατίας κάλλιστον ἐλευθερία 452.6
δημοκρατικὸς ποῖος ἐξ ὀλιγαρχικοῦ 455.30.36

Δαιμόνιον Σωκράτους 241.

δημοκρατι-

δημοκρατουμένη πόλις τριχῆ 452.51
δημολογικός 115.51
δῆμος ποῖος 649.22
δήμου προσαγορίαι 418.33
δημοτικός 461.13
διαβολὴ πολλοῖς κἀγαθοῖς θανάτου αἰτία 11.30
διάθεσιν συγγραφέων τινῶν, ἀλλ' οὐχ εὕρεσιν σκεπτέον 198.45
διαθηκῶν πέρι, νόμοι 617.42. 618.14
διαιρέσεως χρεία 118.11
διαιρετικὰ 99.38
διαίτης τῆς ἰατρικῆς ἀμέλεια 399.14
διαίτης παιδαγωγία περὶ νόσους 500.15
διαιτιταὶ 630.5
διακριτικὴ 99.40. 101.28. 126.15
διαλέγεσθαι 225.7
διαλεκτικὴ 110.18. 210.12
διαλεκτικὴ μαθημάτων ἄλλων θριγκός, καὶ τέλος 442.43
διαλεκτικὴ μέθοδος 442.19
διαλεκτικῆς γυμνασίας, καὶ τῆς ἀδολεσχίας καλουμένης, χρεία 141.50. 213.49. 441.48. 442.5
διαλεκτικῆς φύσεως πεῖρα 443.39
τὸ διαλεκτικὸν φιλοσόφου κύριον 110.23
διαλεκτικός τίς 442.31. ὁ ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι ἐπιστάμενος 50.15
διαλεκτικοὶ 210.9
διαλεκτικῶν λόγων πλεῖνα ἀπτέον, καὶ τίσι 444.16.29
διαλεκτικῶς ἀποκρίνεσθαι τί 336.4
διαλογισμῶν χρεία 86.34. 95.31
ἐν διαλόγοις διατί τὰ τῶν εἰπόντων πρόσωπα ἐντίθεται 69.29
διάμετρον 339.36
διανοεῖσθαι 87.32
διάνοια 114.14.20. καὶ 435.9. 442.23.25
διάνοια ἑκάστῳ τῶν ὄντων τὸ τοῦ κληθῆναι αἴτιον 59.37.38
διάνοια τὸ τὰ πράγματα καλεῖν 59.39.43
διάνοια μεταξὺ δόξης τε καὶ νοῦ 435.7
διανοίας δύναμις 81.22. ὄψις 193.31
διανοίας θεοφιλοῦς φρουροί τε καὶ φύλακές τινες ἄριστοι 451.19
διανοίας ἱκανῶς θεραπευσάσης τύποι 398.11
διανοίας κάθαρσιν ποίαν εἶναι χρὴ τοῖς τελευτήσουσιν 26.20
διανοίας παρακλητικὰ 439.5.6
διάνοιαι, καὶ τετελευτησομένων περὶ τῶν ἐν ᾅδου δεῖμα 372.20
διαπασῶν ἁρμονία 407.54
διαρροίας γένεσις 498.48
διάστασις ἡ ὅλεως νόσημα 554.3
δίαυλος 585.14
διαφανὴ 491.42
ἡ διαφορὰ περὶ τίνων, ἔχθρας αἰτία 3.18
διαφωνία, μεγίστη ἀμαθία 534.42
διδακτὸν παντὸς εἶναι καὶ διδασκάλους καὶ μαθητὰς χρὴ 341.18
διδασκαλικὴ 100.39. 101.29
διδάσκαλον ζητεῖν ὡς ἄριστον χρὴ 260.41
διδάσκαλοι ἀγαθοί τινες 218.2
διδάσκειν 90.47
διδαχῆς σχῆμα ἄριστον τὸ μὴ ἐπαναγκὲς 443.25
διήγησις 210.18. ἄνευ μιμήσεως 394.30
διθύραμβος 394.35. 199.44. 538.14
δίιοι ἐρασταὶ 205.7. καὶ ἡρῷοι 15
δικαιολογεῖσθαι πῶς χρὴ 627.18
δίκαιον 372.44. 591.21. τὸ πάντα δίκαιον 58.22
δίκαιον δοκούμενον 385.27
δίκαιον καὶ δίκη, καλὸν 547.36
δίκαιον τὸ πολιτικὸν 558.2.5
δίκαιον οὐδὲν χωρὶς τοῦ σωφρονεῖν 536.43
δίκαιον πᾶν, πότερον καὶ ὅσιον 5.18. τοῦ δικαίου μόριον τὸ ὅσιον 5.31. καὶ ποῖον 39
τὸ δίκαιον πότερον τοῦ κρείττονος συμφέρον 375.36. 579.4
δικαίου ἕνεκα, πάντων τῶν ἄλλων καταφρονητέον 21.48
δικαίου ὅρος, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον 543.10
δίκαια πάντα, καὶ καλὰ 219.31. 594.38
δίκαιος ἀνὴρ ποῖος 383.18
δίκαιός τις 411.41. 412.5. 421.54. ἀγαθός τε καὶ σοφὸς 380.7. εὐδαίμων 312.6. 381.27
δίκαιος ἀνὴρ θεῷ ὁμοιότατος 82.21. θεοφιλὴς 380.44. 469.32
δίκαιος οὐδεὶς ἑκὼν 383.1. 385.10
δικαίῳ ἀνδρὶ πάντα καὶ κακὰ εἰς ἀγαθὸν τελευτᾷ 469.36
δίκαιον ἄνδρα ποῖος ἐπιμένει βίος 383.28.30
δίκαιον ἄνδρα τοῦ ἀδίκου πανταχοῦ ἔλαττον ἔχειν 377.25
δίκαιοι τινὲς 232.18. ἥμεροι 329.28. τῶν ἀδίκων μᾶλλον εὐδαιμονέστεροι 380.52
δικαίων παρὰ θεῶν μισθὸς 383.53
δικαιοσύνη 58.16. 189.45. 238.1.10. καὶ 337.16. 372.34. 373.9. 382.21. 384.15. 408.41. 513.5.27. ἀρετή τε καὶ σοφία 380.40. γενναία εὐήθεια 379.19. μέγιστον ἀγαθὸν 385.19.30
δικαιοσύνη πολιτικὴ ἀρετὴ 32.44. 227.6. τῆς ψυχῆς ἀρετή, 381.24. ἐν ποίῳ τῶν ἀγαθῶν γένει 382.3
δικαιοσύνη παρὰ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις ἔντιμος 232.17
δικαιοσύνη καὶ ὁσιότης πότερον ταυτὸν 291.1
δικαιοσύνη πόλεως ἐν τίσι 387.1. 407.25. 408.6
δικαιοσύνη πότερον δύναμίς τις, ἢ ἐπιστήμη, ἢ ἀμφότερα 359.48
δικαιοσύνη τιμιωτάτη καὶ δυσεύρετος 374.44
δικαιοσύνη, τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν 408.25
δικαιοσύνης τῆς ἐντὸς εἴδωλον 412.23
δικαιοσύνης ἔπαινος ψευδὴς 385.15.16
δικαιοσύνης ἔργον 380.32. χρεία ἐν εἰρήνῃ 373.15
δικαιοσύνην ἄριστον εἶναι αὐτῇ ψυχῇ μισθὸν 462.17
δικαιοσύνην ἐμπεσεῖν 412.44
δικαιοσύνην ἐπιτηδεύειν τοὺς ἄκοντας 382.35
δικαιοσύνην μὴ προσποιουμένους, μαίνεσθαι 288.20
εἰς δικαιοσύνην προτροπὴ 333.33
δικαιότατα ἤθη, οὗ μήτε πλοῦτος, μήτε πενία 530.18

δικανικὴ

δικανικὴ 99.14
δικανικοὶ 91.52
δικαστήριον, τῶν κολάσεως δεομένων, ἀλλ' οὐ μαθήσεως 10.39
δικαστηρίων ἰδίων τε καὶ δημοσίων πέρι, νόμοι 630.4.18
δικαστηρίων κατάστασις 561.31.39
δικαστηρίοις τισὶ νομοθετεῖν ἀνάγκη 601.14
δικαστικὴ 135.2.28. καὶ 237.54
δικαστὴς ἄφωνος, οὐχ ἱκανὸς 561.31
δικαστὴς οὐκ ἄρχων, καί τινα τρόπον ἄρχων 561.40
δικαστοῦ ἀρετὴ 7.23. καὶ 14.29
τοῦ δικαστοῦ δεῖσθαι, ἢ δεόμενον ἀποφεύγειν, οὐ δίκαιον 14.28
δικαστὴν ἀγαθὸν οὐ νέον, ἀλλὰ γέροντα εἶναι δεῖν 400.10
δικασταὶ ἀγαθοί, καὶ τούτων χρεία 399.51. 400.3
δικαστῶν κατάστασις 561.41
δικαστῶν ῥώμη νόμων ὑπηρέτις 135.34
δίκη 1.8.100.38. καὶ ταύτης διαβολὴ 623.49
δίκη ἀνοσίων τιμωρὸς 641.7
δίκη κακουργίας μεγίστη 547.31
δίκη κατὰ νόμον οὐδεμία ἐστὶ κακῶ 592.36
δίκη τῶν ξυγγενῶν αἱμάτων τιμωρὸς καὶ ἐπίσκοπος 599.45
δίκη, παρθένος αἰδοῦς 625.15
δίκη, πόλεως ἔρυμα 551. 4
δίκην προαγορεύεσθαι τινὰ κωλύοντος πέρι, νόμος 629.28
δίκην θεῷ ἀεὶ ξυνέπεσθαι 543.40
δικῶν μηχανή, καὶ ταύτης πέρι νόμος 623. 51
δίον τἀγαθόν, ἀλλ' οὐ τὸ δέον 60. 33
διονύσια, καὶ ἡ ἐν τούτοις μέθη 515.30
διὸς ἐλευθερίου στοὰ 238.39
διὸς πρὸς θεοὺς ἄλλους λόγος 481.39
διοσκόρων παρὰ Λακεδαιμονίοις παίγνια 571.52
διπλάσιον 248.33
διπλασίου δύναμις 641.48
δίφιλος ἀντὶ τοῦ διῒ φίλος 53.26
διψῆν 163.29
δίψος, λύπη 162.20. ἐπιθυμία 163.30
δολιχὸς 585.15. δολιχὸν τοῦ λόγου κατατείνειν 290.24
δόξα 38.36. 114.17. 21. καὶ 423.35.46. καὶ 424.10.21. καὶ 442.26. 533.37. οὔτ' ἄγνοια, οὔτε γνῶσις 424.19
δόξα τί, καὶ πόθεν λεγομένη 61.6
δόξα ἀληθὴς 158.20.165.10.344.14.17.50. καὶ 485.37. 508.5. ὀρθὴ 164.35. 187.13. πονηρὰ 164.33. ψευδὴς 87.22.89.16.105.19
δόξα τοῦ ἀρίστου ἐφιεμένη 199.28
δόξα ἐκ μνήμης καὶ αἰσθήσεως 164. 41
δόξα ὀρθὴ ἐπιστήμης οὐδὲν χεῖρον 344. 38
δόξα πότερον δύναμις 424. 5
δόξα ψευδὴς μέγιστον ἀνθρώποις κακὸν 307. 19
δόξης δύο ἰδέα 86. 35
δόξης ἐκ διανοίας ἔκβασις ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως 401. 30
δόξαν ἀληθῆ καὶ ἐπιστήμην, μόνα ὀρθῶς ἡγεῖσθαι 344. 50
δόξαι ἄνευ ἐπιστήμης πᾶσαι αἰσχραὶ 433. 14
δόξαι ἀληθεῖς ἐρωτήσεσιν ἐπεγερθεῖσαι, ἐπιστῆμαι γίγνονται 339. 54
δόξας ἀνθρώπων οὐ πάσας τιμᾶν χρὴ 18. 49
δοξάζειν 86.28. 87.37. 164.21. 424.47
δοξάζειν καὶ γινώσκειν τί διαφέρουσιν 94.54. 95.1
δοξάζειν ὀρθὰ, μεταξὺ σοφίας καὶ ἀμαθίας 187. 11
δοξαστὸν 424.27.44
δοξομιμητικὴ 115.40
δοξοσοφία 101. 30. δοξόσοφοι ἀντὶ σοφῶν 213.15
δουλεύσας μηδέποτε, οὐδ' ἂν δεσπότης γένοιτο ἐπαίνου ἄξιος 560.4
δοῦλοι 129.18.418.34. ἀγαθοί τινες 565. 22
δούλων κόλασις 571.3
δούλων πέρι, νόμοι 614.43
δούλων τροφὴ 565.40
δούλοις οὐδὲν πιστεύειν δεῖ 565.26
δουλοπρέπεια 227.26
δούλωσις ἡ σφοδρὰ καὶ ἀγρία, ἀνελευθέρους καὶ μισανθρώπους ποιεῖ 570.10
δριμέα 491.7
δρόμου πέρι, νόμος 585.8
δύναμις εἰ ἀγαθὸν, οὐδὲν δύνανται οἱ ῥήτορες 310.16
δυνάμεως καὶ ἰσχύος πέρι 298.34
δυνάμεις τί φήσομεν 423.50
δυναστεία 530.35
δυναστῶν ἔκγονοι διατί φύσει οὐ φιλόσοφοι 431.36.37
δυνατός τις 356.25
δύο 145.11
δυογὸν παλαιοῖς καλούμενον τὸ ζυγὸν 60.27
δυσεντερείας γένεσις 498.49
δυσμαθία 245.19
δυσμαθίαν παρέχει τὰ ἐναντία ἄλληλα ταράττοντα 578.30
δώδεκα 374. 51
δωδώνη 551.30. δωδωναίου διὸς ἱερὸν 213. 16. δωδώνης ἱέρειαι 201.51
δῶρα θειότατα τίνα 629.54
ὑπὸ δώρων θεὸς οὐ παράγεσθαι 232.11
δῶρα κακῶν ἢ ἀδίκων θεὸς οὐ δέχεσθαι 544.4.612.6
δώρων δύναμις 393.18
δώρων χωρὶς πατρίδι διακονεῖν χρὴ 629.41
δωριεῖς οἱ πρότερον ἀχαιοὶ 531.31
δωριστὶ, ἁρμονία 396. 24
δωρόδοκοι 393.17
δωροφορικὴ 98.17

E

Ἐαυτὶ ἢ τὸ παλαιὸν 63.20
ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ, ἐστὶ πᾶσι λεκτέον 227.30
τὸ ἑαυτοῦ ἐπιμελεῖσθαι, τί 224.29. 226.11
ἐγγυὴ κυρία ἐν γάμοις 564.38
ἐγγυῶν πέρι, νόμος 629.8
ἐγκέφαλος 493. 54. πότερον ὁ τὰς αἰσθήσεις παρέχων 38.35
ἐγκώμια τεθνηκότων καὶ ζώντων 574.15
ἐγχυτρίστριαι 508.17
ἐδωδὴ, ἡδονὴ 162.19
τὸ ἔθος, συνθήκη 66.36
εἰ βούλει 157.49. 291.19
εἰδέναι, τί 30.1. τοῦ εἰδέναι τι δύο τρόποι 216. 17
εἶδος καὶ μέρος τί διαφέρουσι 118.33
τοῦ εἰδότος οὐκ ἔστιν ἡ συμβουλή, καὶ οὐ πλουτοῦντος 216. 31
Ἐγγύα πάρα δ' ἄτη … 247.14.

εἶδη πότερον τῶν ὄντων ἰδέαι 141.36
εἴδωλα 104.51. εἴδωλον, τί 105.4
εἰδωλοποιΐα κατόπτρων καὶ λείων πάντων, πόθεν 483.32.33
εἰδωλοποιητικὴ 103.11. καὶ αὐτοῦ εἴδη. 36. καὶ 114.26
εἰδωλουργικῆς εἴδη 115.19
εἰκασία 435.10. 442.26
εἰκαστικὴ 103.19.29
τὸ εἰκός 212.27. πιθανὸν 21
εἰκός, εἰκὼν 103.28
εἰκόνος ὀρθότης 65.33
εἰκόνα ἑκάστην πέρι, τρία ἀναγκαῖα 527.1
εἰκόνες 434.28
εἰκότα 210.18. 212.22
δι' εἰκότων ἀποδείξεις 37.7
εἰλήθυια 188.50
εἰλιωτός 647.36
εἱλωτεία Λακεδαιμονίων 565.18
εἱμαρμένην οὐδ' ἂν εἷς ἐκφύγοι 328.6
τὸ εἶναι, ἦν, ἔσται 148.25. 480.25
εἰπεῖν 64.34
εἰρεῖν, τὸ λέγειν 53.18. 56.37
εἰρήνη, τὸ ἄριστον 512.21
εἴ σοι δοκεῖ 291.19
ἕκαστος ἡμῶν ἢ τοι κρείττων αὐτοῦ, ἢ ἥττων 511.43
τὸ ἕκαστον εἶναι 150.48
οἱ ἑκόντες ἁμαρτάνοντες, τῶν ἀκόντων βελτίους 358.41
ἑκόντως οὐδενὶ τρόπῳ ἀδικητέον 19.37
ἑκούσιον 61.13
ἑκούσιον κακούργημα τοῦ ἀκουσίου χαλεπώτερον 358.26
ἐκπνοὴ ἐν σώματος, καὶ αὐτῆς αἰτία 496.5.43
ἐλαίας δῶρον 567.27
ἐλαιηρὸν εἶδος 488.49
ἔλαιον τίσι ὠφέλιμον 292.23
ἐλαίου γένεσις 366.18
τὸ ἔλαττον ἐκ μείζονος 27.48. καὶ 41.22.
τὰ ἐλάττω, σμικρότητι ἐλάττω εἶναι 40.27.30
ἔλεγχος. ἐπεξέλεγχος 210.20
ἔλεγχος καθάρσεων μεγίστη 101.19
ἐλέγχου εἶδος τὸ γελᾶν 313.12
ἐλεεῖν τίνας χρὴ 548.51. (50
ἐλεεινὸς πάντως ὅγε ἄδικος 548.
ἐλευθερία 451.30. ἀντὶ ἀναρχίας 31
ἐλευθερία ἡ ἄγαν, εἰς ἄγαν δουλείαν 452.41
ἐλευθεροπρέπεια 227.25
ἐλευθέρων κόλασις 571.4
τὸ ἐλέφας οὐκ εὐχερὲς ἀνάθημα 629.51
ἑλλὰς πρὸς ἀρετὴν ἀρίστη χώρα 640.37
ἔλλειψις καὶ ὑπερβολὴ 126.39
ἑλληνικὸν γένος αὐτὸ αὑτῷ οἰκεῖον 421.15
ἕλληνες 118.20
ἑλλήνων σοφία 295.22
τοῦ ἑλληνίζειν ἀγαθοὶ διδάσκαλοι οἱ πολλοὶ 217.54
ἑλλήσποντος ζευγνύμενος 537.42
ἐλπὶς 492.29. δόξα μελλόντων 518.17. ἀγαθὴ γηροτρόφος 372.25
ἐλπίδες, οἱ ἐν ἑκάστοις ἡμῶν λόγοι 165.30
ἐμβρόντητοι 228.38
ἐμέρα ἀντὶ ἡμέρα 60.22
τὸ ἐμὸν 418.49. τὸ ἐμόν, καὶ τὸ οὐκ ἐμὸν λέγεσθαι, τίνα ἐν πόλει δύναμιν ἔχει 418.19
ἐμμέλεια 579.50
ἐμπειρία 303.32. 323.33
ἐμπορικὴ 98.38
ἔμποροι 129.22. 387.9
ἐμπόρων ἐν πόλει χρεία 386.50
ἐμπόρους τὰ σὰ ἐπαινεῖν 284.43
ἔμφρονες ὀλίγοι πολλῶν ἀφρόνων φοβερότεροι 184.20
τὸ ἐναντίον αὐτὸ ἑαυτῷ ἐναντίον οὐκ ἄν ποτε γίγνεσθαι 41.26
ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ μάλιστα φίλον 265.43
ἐναντία ἄνευ ἐναντίων μαθεῖν ἀδύνατον 580.6
τὰ ἐναντία ἐκ τῶν ἐναντίων γίγνεσθαι 27.44.51. καὶ 41.23.26
τῶν ἐναντίων αἱ κορυφαὶ συνημμέναι 23.22
ἐναντίως πραττόμενα ὑπὸ ἐναντίων πράττεσθαι 291.31
ἐναντιωτάτων φιλία 265.43
τὸ ἓν 439.8
τὸ ἓν ἀκίνητον 143.14
τὸ ἓν εἶναι 150.48
τὸ ἓν καὶ τὸ ὄν, οὐ ταυτὸν 144.43
τὸ ἓν μηδὲν αὐτὸ καθ' αὑτὸ 84.33
τὸ ἓν οὐδέ γε ἐάν τις διασχίσῃ, δύο γίγνεσθαι 38.50. καὶ 39.1
τὸ ἓν πάντα τε εἶναι, καὶ αὐτὸ ἐν αὑτῷ 84.4. 151.44
τοῦ ἑνὸς πέρι 142.34
ἐν ἑνὶ προστεθὲν πότερον δύο γίγνηται, ἢ ποιῇ 38.50
τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ταὐτοῦ φύσις οὐχ αὐτή 143.26
ἕνα, πολλῶν ἐφαπτόμενον, πάντων ἀποτυγχάνειν 394.44
ἕνα πολλὰς καλῶς ἐργάζεσθαι τέχνας, ἀδύνατον 388.5
οἱ ἕνδεκα, ἀρχὴ ἀθήνησι 15.14. καὶ 23.10. καὶ 34.6. καὶ 46.40
ἐνθουσίασις ἀρίστη ποία 204.3
ἐνθουσιασμὸς ποιητῶν καὶ χρησμῳδῶν 9.10
ἐνιαυτὸς 57.36. 481.1
ἐνιαυτὸς καὶ ἔτος, ταυτὸν 57.34. τὸ ἐν αὐτῷ ἐτάζων 37
οἱ ἐννέα ἄρχοντες 198.39
ἔνεοι 228.40
ἔντεχνα πάντα μετρήσεως μετειληφότα 127.23
ἐνυγροθηρικὴ 97.17
ἐνύδρων γένεσις 501.19
ἐνυπνίων ἐπιθυμίαι 455.13. φαντάσματα 483.32
ἐνυπνίων πέρι, κατὰ Πρωταγόραν 75.6
τὸ ἐξαίφνης 150.20
ἐξαπατᾶσθαι αὐτὸν ὑφ' αὑτοῦ, χαλεπώτατον 64.11
ἐξηγηταὶ 564.41
ἐξηγηταὶ ἱερῶν 558.47
ἐξουσία ἄνευ νοῦ 227.13
ἑορτῶν ἀμοιβαὶ 520.50
ἑορτῶν ἀριθμὸς καὶ ἐπιμέλεια 583.18
ἐπαίνου τρόπος ὀρθὸς 184.32. καλός τε κἀγαθός 185.53
ἐπαίνων ἢ ψόγων εὐλάβεια 509.35
ἐπαίνων ὁ ἐλεύθερος ἐν τίσι καταφανὴς μάλιστα 533.48
ἐπάνοδος 210.34
ἐπιδεικτικὴ 98.47
ἐπιεικὴς ἀνὴρ ποῖος πρὸς λύπην 466.12
τοὺς ἐπιεικεῖς, νέους ἔτι, εὐήθεις φαίνεσθαι 400.7
ἐπιθυμία 60.50. ἀνθρώπων, τρίττη 567.37
ἐπιθυμία ἄνευ λόγου 199.38

ἐπιθυμία ἡδονῶν 199.27
ἐπιθυμία μεγίστη τίς 55.5
ἐπιθυμία πότερον δεσμὸς ἰσχυρότερος ἢ ἀνάγκη 54.54
ἐπιθυμία πότερον τῆς φιλίας αἰτία 268.2
ἐπιθυμία φόνου αἴτιον 598.41
ἐπιθυμίας ἰσχυρότατος δεσμὸς 55.1
ἐπιθυμίαι 163.26
ἐπιθυμίαι ἀναλωτικαὶ καὶ χρηματιστικαὶ 450.54
ἐπιθυμίαι μὴ ἀναγκαῖαι 455.10
ἐπιθυμητικὸν ψυχῆς μέρος 458.39
ἐπίκουροι, ὡς κύνες 411.19. καὶ 418.33
ἐπικούρων βίος πολλῷ τοῦ τῶν ὀλυμπιονικῶν ἄμεινον 419.39
ἐπιλήσμονος τινὸς 89.29
ἐπιμελεῖσθαι ἑαυτοῦ, τί 224.29. 226.11
τὸ ἐπιορκεῖν ἐρώντων, παρὰ θεῶν συγγνώμην ἔχει 175.9
ἐπίστασθαι. ἐπιστήμη 187.11.12. 90.25.41. καὶ 271.10
ἐπίστασθαι πάντα ἀνθρώπων τινα, ἀδύνατον 102.13
ἐπιστατική, βασιλικὴ ἐπιστήμη 130.19
ἐπιστήμη 187.11. 90.25. ὡς ἐπιστημένη 58.7. 67.26. 70.40. 423.46. 424.9. 442.25. 501.38
ἐπιστήμη ἀληθῶς 173.49
ἐπιστήμη, ἀγαθὸν 155.26
ἐπιστήμη καὶ αἴσθησις, πότερον ταυτὸν 72.42. 76.16. οὐ ταυτὸν 86.25
ἐπιστήμη αὐτὴ τῶν αὐτῶν καὶ πάντως ἐχόντων 59.46. 260.3
ἐπιστήμη ἡ ἀληθὴς δόξα 86.31. μετὰ λόγου 92.7.26. 94.1
ἐπιστήμη οὐ πᾶσα ὀρθὴ μετὰ λόγου δόξα 94.37
ἐπιστήμη καὶ σοφία πότερον ταυτὸν 70.26
ἐπιστήμη εὐπραγίαν καὶ εὐτυχίαν παρέχει 272.38
ἐπιστήμη οὐκ ἐν τοῖς παθήμασιν 86.17
ἐπιστήμη πᾶσα ἀρετῆς χωριζομένη, πανουργία 369.32
ἐπιστήμη πότερον δύναμις 424.3.4
ἐπιστήμη πότερον πᾶσα, ἢ μία τις πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν ἀναγκαῖα, καὶ τίς αὕτη 273.18. 275.35.44
ἐπιστήμης καὶ νοῦ οὐδὲν ἐμμετρότερον 175.14
ἐπιστήμης οὐδὲν ἧττον ὠφέλιμον ὀρθὴ δόξα 344.17
ἐπιστήμης οὔτε νόμος οὔτε τάξις οὐδεμία κρείττων 600.52
ἐπιστήμης περὶ πολλῶν δόξα 299.7
ἐπιστήμης στερηθῆναι, μόνη κακὴ πρᾶξις 296.30
ἐπιστήμῃ κρίνεσθαι δεῖ, καὶ οὐ πλήθει 254.29
ἐπιστήμην καὶ δόξαν ἀληθῆ, μόνας ὀρθῶς ἡγεῖσθαι 344.59
ἐπιστήμην μόνον διδάσκεσθαι 340.27
ἐπίσταμαι 442.22. πῶς ἐκ δόξης ὀρθῆς 344.31
ἐπιστημῶν αἱ τὸν αὐτὰς ἔχοντα σοφὸν οὐκ ἀποτελοῦσαι 635.41
ἐπιστημῶν εἴδη δύο 116.44
ἐπιστημῶν τὸ καθαρὸν 171.23
ἐπιστημῶν κτῆμα ἄνευ τοῦ βελτίστου, βλαβερὸν 230.13.38. 231.1
ἐπιτακτικὴ 117.30. 120.9
ἐπιτηδεύματος παντὸς φαῦλοι πολλοί, σπουδαῖοι δὲ ὀλίγοι 282.39
ἐπίτριτον 641.52
ἐπιτρόπων ἐπιμελείας περί, νόμος 617.40
ἐπιτρόπων περί, νόμοι 618.30
ἐπίφθονον κτῆμα 629.50
ἔποπα οὐ δεῖ τὸ λυπεῖν θρηνοῦντα ᾄδειν 34.1
ἐπῳδαὶ 523.20.
ἐπῳδῶν περί, νόμοι 622.2
ἐπῳδῶν τέχνη 276.4
ἐρᾶν 188.30.31
ἐραστὴς ἀνόητος ὑπ᾽ ἀνάγκης 200.47
ἐραστὴς βλαβερός τε καὶ ἀηδέστατος 200.25.37
ἐραστὴς καλῶν 204.4
ἐραστὴς παιδικῶν θειότερον 179.9
ἐραστὴς πονηρός τίς 180.25
ἐραστὴς τῷ ἐρωμένῳ φθονερὸς 199.54. 200.19
ἐραστοῦ ἔπαινος 201.48
ἐραστοῦ φιλία, ποία 200.51
ἐρασταὶ 188.30.31
ἐρασταὶ δίιοι 205.7. καὶ ἡραῖοι 15
ἐρασταῖς χαρίζεσθαι, αἰσχρὸν 179.44
ἐραστὸν 188.6
ἐργάζεσθαι 246.35
ἐργὸν, ἐργασία 246.39
ἔργον οὐδὲν ὄνειδος, πῶς παρ᾽ Ἡσιόδου λελεγμένον 246.34
ἔργον ἑκάστου, τί 381.8
ἔρεβος 650.22
ἐρετριέων φθορὰ 537.32
ἐρίζειν καὶ ἀμφισβητεῖν οὐ ταυτὸν 293.26
ἐριστικὴ 99.20
ἑρκοθηρικὴ 97.25
ἕρκος 97.23
ἑρμαὶ 234.19
ἑρμαῖα 262.15
ἑρμηνευτικὴ 636.6
ἑρμοῦ περίοδος ὁ ἱερὸς 480.39
ἐρυθρὸν 491.54. ἐρυθρὰ χρόα 496.48
ἐρωμένου σώματος ἕξις 200.7
ἐρῶν 188.6
ἐρῶντα τοῦ μὴ ἐρῶντος μᾶλλον νοσεῖν 198.47
ἐρῶντος τρεῖς 586.51
ἐρώντων ἔπαινος 197.38
ἐρώντων κοινωνία βλαβερὰ 200.4
ἐρώντων καὶ φίλων σύγκρισις, καὶ διαφορὰ 196.51
ἔρως 183.46. 520.14. 187.42. 188.40. 586.42
ἔρως, ἀπὸ τῆς ῥώμης 199.40. ἁπαλὸς 184.48. διπλοῦς 181.19 ἡδονῇ τε καὶ λύπῃ μεμιγμένος 482.5.6. καλὸς καὶ πάνδημος 179.27. 181.48. νέος 184.40. ποιητὴς 185.14. πόρου ἐκ πενίας υἱὸς 187.39. ὑπερώνυμος 205.1. ὑγρὸς 184.52. φιλόσοφος 188.1
ἔρως τοῦ ἀγαθοῦ μόνου 188.34. καὶ καλῶν, ἀλλ᾽ οὐκ αἰσχρῶν 185.24. 186.45
ἔρως ἀθανασίας χάριν 189.28
ἔρως ἀφροδίτης ἀκόλουθος καὶ θεράπων 187.39
ἔρως, ἐπιθυμία 199.25
ἔρως ἐπιχειρητὴς παντὸς 492,29
ἔρως ἐρῶν, οὐκ ἐρώμενος 188.5
ἔρως θεῶν εὐδαιμονέστατος 184.35. καὶ φιλανθρωπότατος 182.30
ἔρως θεὸς 178.3. 187.16. καὶ τούτου ἔπαινος 178.22. 185.28. οὐ θεὸς

θεός 187.24
ἔρως μέγας δαίμων 187.26
ἔρως ὁ καλός 179.33. καὶ ὀρθός 397.54.
ἔρως, μανία 209.38
ἔρως οὐ τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ τοῦ τόκου ἐν τῷ καλῷ 188.1
ἔρως πόθεν ἀνθρώποις ἀλλήλων ἔμφυτος 183.18
ἔρως, τῶν ἀμφισβητησίμων 209.8
ἔρωτος κατ' αὐτὴν δίαιτα 185.1
ἔρωτος ἀρετὴ 185.4. γένος 187.34. γονεῖς 178.24. δύναμις 182.13 εἴδωλον 206.15 ὄνομα 61.2
ἔρωτος μηδεμία ἡδονὴ κρείττων 185.9
ἔρωτε δύο 179.19. 210.3
ἐρωτᾶν ῥᾷον ἢ ἀποκρίνεσθαι 374.36
ἐρωτῶντα, ἐρωτωμένῳ ἀκολουθεῖν δεῖ 6.20
ἐρωτικὴ ἀνάγκη 416.50
ἐρωτικῆς ἐπιθυμίας γένεσις 500.50.52
ἆρ' οὐ τὰ ἐρωτικὰ εἶναι ἢ ἄγεσθαι ὀρθῶς, τί 190.34
ἐρωτικῶν πέρι, νόμος 588.24
ἐσθλὸν ἔμμεναι χαλεπὸν 294.18.39. καὶ 295.46
ἐσία, ἡ καὶ οὐσία καὶ ὠσία 54.18
ἐς μαχαίρας κυβισᾶν 277.52
ἕσπερος 581.51. 640.28
ἔσρος ἀντὶ ἔρωτος, τοῖς παλαιοῖς 61.4
ἑστία πᾶσι πάντων θεῶν ἱερὰ 629.49
ἑστιάσεις γαμικαὶ 564.43
ἑστίων διανομὴ καὶ θεραπεία 552.15
ἐσύθη, ποιητικῶς τί 58.11
ἔσχατον 336.6
ἑταίρα, βλαβερὸν θρέμμα 200.23
ἑτεροδοξεῖν 87.52
ἑτεροδοξία 89.4
τὸ ἕτερον 143.38
τὸ ἕτερον καὶ τὸ ἄλλο, ἢ αὐτὸ ταὐτῷ 153.26
ἔτος 57.36
εὐβουλία 223.40. 406.30
εὐδαιμονία πόλεως 227.11
εὐδαιμονίας ἄνθρωποι ἡνίκα τυγχάνουσι 635.22
εὐδαίμων τίς 458.30
εὐδαίμων μόνος ὁ σώφρων καὶ ἀγαθός 226.51
εὐδαίμων ὁ ἀγαθὸς ἀνήρ 523.40
εὐδαίμονα ποιεῖν τῶν ἀγαθῶν χρῆσιν ὀρθήν, ἀλλ' οὐ κτῆσιν μόνον 272.30
εὐδαίμονες πῶς ἐσόμεθα 249.54
εὐδαίμονες 188.16. οὐκ ἀληθῶς, λεγόμενοι δέ 609.47
εὐδιάβολα ποῖα πρὸς πολλοὺς 1.30
εὐδοκιμεῖν καὶ ἐπαινεῖσθαι, οὐ ταυτὸν 293.28
εὐεξία παρὰ γυμνασίων μετρίων 236.44
τὸ εὖ ζῆν, τί 298.40.
εὐήθεια 397.7
εὐήθεις 228.39
τὸ εὐθὺ 142.43
εὐθυντὴς ποῖος 625.46.54
εὐθυνῶν πέρι, νόμος 625.44
εὖ λέγοντι χαλεπαίνειν, οὐ χάριεν 405.44
εὐμαθεῖς τίνες 89.25
εὐμαθῆ ὄντα καὶ πρᾷον ἅμα εἶναι, χαλεπὸν 69.43
εὐμαθία 245.18
εὐνοῦχος μήδων 536.19
εὐνοῦχοι βασιλέων Περσῶν 222.5
εὖ πράττειν πάντας ἀνθρώπους βούλεσθαι 271.43
εὐρυθμίας καὶ εὐαρμοστίας πᾶς βίος δεῖται 289.21
εὐσεβές 5.39. εὐσέβεια 183.50. ἀρετὴ μεγίστη 641.13
εὐσεβείας σκοπός 544.6.9
εὐτυχής τίς 520.40
εὐτυχία 272.1. εὐτυχίας μηδὲν προσδεῖσθαι, παρούσης σοφίας 272.17
εὐφραίνεσθαι καὶ ἥδεσθαι, οὐ ταυτὸν 293.30
εὐφημία πρὸς γονέας 544.17
εὐφροσύνη 60.48. ὡς εὐφερωσύνη 49
εὐχὴ κατάρα ὡς ἀληθῶς ὅμοια, ποῖα 229.38
εὐχὴ ποιητοῦ τινος εὐπρεπεστάτη 229.32
εὐχαὶ θεοῖς τῶν θυσιῶν χαριέστεραι 232.5
εὐχῶν ἀσφάλεια 231.31
εὔχεσθαι 6.22
ἔφεσος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀρχομένη 364.23.29
ἐφίππιος 585.14
ἐφόρων δύναμις 535.7. 542.26
ἔχειν καὶ κεκτῆσθαι, οὐ ταυτὸν 90.28
ἔχθρας αἰτία, ἡ περί τινων διαφορά 3.18
ἑωσφόρος 480.39. 581.50. 640.21.28

Z

Ζ ἀντὶ τοῦ δ 60.21
τὸ ζ πνευματῶδες 63.32
ζέσις 491.13
ζῆλος 530.19
ζῆλος τοῖς εὖ πράττουσιν 367.42
ζημία 233.40
ζημία μεγίστη, ὑπὸ πονηροτέρου ἐθέλοντος ἄρχεσθαι 378.50
τὸ ζημιῶδες 60.14. ἀντὶ δημιῶδες 38
ζῆν εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως, ταυτὸν 19.23
τὸ ζῆν οὐ περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν 19.22
ἡ τοῦ ζῆν ἀπαλλαγή, κακοῦ εἰς ἀγαθὸν μεταβολή 648.23
ζυγόν, τὸ δυογὸν παλαιοῖς καλούμενον 60.27
ζύμωσις 491.13
τῇ ζωγραφίᾳ ἡ γραφὴ ὅμοιον 213.24
ζωγράφος μιμητής 463.36
ζωγράφων πραγματεία 562.[illegible]
ζωογονία 637.53
ζωοθηρικὴ 97.16
ζῶον 499.35. 638.11. ὅ,τι περ ἂν μετάσχῃ τοῦ ζῆν 495.25
ζῶον, θνητὸν ἢ ἀθάνατον 202.44
ζώου παντὸς πρώτη βλάστη, πολὺ μεγίστη 569.2
ζώῳ ἀργῷ καὶ ῥαθύμως καταπεπτωκότι τί προσήκει 576.16
ζῶα 280.45. αἰθέρια 639.22. ἀέρια 24. ὑδάτια 25. γήινα 638.20. οὐράνια 26
ζώων γένεσις 501.5. γένη, καὶ ἰδέαι τέτταρες 481.13. εἴδη, ἥμερον, ἄγριον 118.48. κινήσεις ἓξ 482.27
ζωοτροφίας εἴδη 118.3. 120.9.
ζῶντας ἐγκωμίοις καὶ ὕμνοις τιμᾶν, οὐκ ἀσφαλές 574.15
ζῶντας ἐκ τῶν τεθνεώτων γίγνεσθαι 27.41. καὶ 28.14.38. καὶ 30.45

H

τοῦ Ἡ δύναμις 63.41.
ἥβη τοῦ ὑπηνήτου χαριεστάτη 283.9

ἥδεσθαι 164.21. τῆς ἡδέσθαι μορφαὶ πολλαὶ 154.50
ἡδονὴ 60.41. ἀντὶ ἡονῆς 42. καὶ 154.26.40.45. καὶ 160.45. 162.3.16. καὶ 166.31.526.16. πότερον ἀγαθὸν 157.51. 171.5. 549.28. 596.4.26
ἡδονὴ ἁπάντων ἀλαζονέστατον 175.8. μέγιστον κακῶν δέλεαρ 492.27.28
ἡδονὴ οὐχ ἧττον ἢ λύπη ἔκφρονα ποιεῖ 397.50
ἡδονὴ πᾶσα αἰσχρὰ 175.19
ἡδονὴ περὶ ἀφροδίσια πάντων ὀξυτάτη 397.51.52
ἡδονὴ πλὴν τῆς τοῦ φρονίμου παναληθὴς οὐδεμία 459.34
ἡδονὴ πονηρὰ 164.33. ὀρθὴ 35
ἡδονὴ πότερον ὀρθὸς πᾶσι ζώοις σκοπός 173.8
ἡδονὴ καὶ λύπη, δύο πηγαὶ 515.20. καὶ ἐν ἡμῖν ξυμβούλω 518.16. παίδων τε πρώτη αἴσθησις 520.38
ἡδονὴ πότερον παῦλα λύπης 459.53
ἡδονῆς ἀεὶ μὲν ἐστὶν γένεσιν, οὐσίαν δὲ οὐ 170.35
ἡδονῆς καὶ λύπης κοινωνία μέγιστον πόλεσι ἀγαθὸν 418.14
ἡδονῆς οὐδὲν ἀμετρότερον 175.13
ἡδονῇ τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ σῶμα ὥσπερ ἥλῳ προσπερονᾶσθαι 33.23
ἡδοναὶ λυπῶν ἀποφυγαὶ 167.14. αἱ ἀληθεῖς 169.45. 174.28.461.8. καθαραὶ καὶ ἄλυποι 175.29
ἡδοναὶ διατί κακαὶ ἢ ἀγαθαί, ἐκ τῶν πολλῶν δόξης 299.29
ἡδοναὶ πότερον μείζους περὶ νοσοῦντας, ἢ ὑγιαίνοντας 167.29
ἡδοναὶ σώματος ἀνδραποδώδεις 207.25
ἡδονῶν αἱ μὲν ἀγαθαί, αἱ δὲ κακαὶ 323.3
ἡδονῶν ἧττω εἶναι 309.7. ἀμαθία μεγίστη 301.14
ἡδονῶν ἥττων, τῶν λυπῶν ἥττονος χείρων 514.16
ἡδονῶν καὶ λυπῶν ἐν σώμασι μίξεις 168.3.7. καὶ ἐν ψυχαῖς 23. καὶ τοπαράπαν ἐν τῇ τοῦ βίου τραγῳδίᾳ καὶ κωμῳδίᾳ 169.27
ἡδονῶν μέθην 520.15. νίκη 588.1.
ἡδονῶν ῥώμην πῶς ἀγύμναστον ποιεῖν χρὴ 588.15
ἡδονῶν τίνες ἀναγκαῖαι καὶ οὐ 450.40. καὶ μὴ ἀναγκαῖαι 455.10
ἡδονῶν τρία εἴδη 458.52. 459.28
τὸ ἡδὺ ἀνθρώποις καλούμενον, θαυμασίως πεφυκὸς πρὸς τὸ λυπηρὸν 23.18
τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀγαθόν, οὐ ταυτὸν 173.9. 321.12
ἡδὺ ὅ, τι δίκαιον 524.35
ἡδὺ πάθος 490.33
ἡδέα τίνα 298.50
ἡδέων αἴτιον 490.22
ἡδύσματα 490.51
ἠθονόη, ἢ καὶ ἀθηνᾶ 56.24
ἤθους βάσανος ἀσφαλέστατος ὁ οἶνος 520.16.25
ἠλίθιοι 228.38. 447.30
ἡλικία καὶ παιδοποιΐα προσήκουσα 417.36
ἥλιος 57.1. 436.2. 480.36. ὄψεως αἴτιος 433.49. τοῦ ἀγαθοῦ ἔκγονος 433.51
ἥλιος, ἡ χρυσεία τοῦ Ὁμήρου σειρὰ 73.23
ἥλιος θεός 609.32
ἥλιος καὶ σελήνη, θεοὶ 10.49. 639.52
ἡλίου δύναμις 434.14. μέγεθος 638.51. περίοδος 480.38. 641.35. σῶμα καὶ ψυχὴ 609.22
ἡλίου δύσεως καὶ ἀνατολῆς ὑπὲρ Ἀτρέως καὶ Θυέστη μεταβολὴ 120.49
ἥλιον ἐκλείποντα ἐν ὕδατι σκεπτέον 40.1
ἥλιον ψυχὴ περιάγει 609.20
ἡμέρα 480.54. ὅτι ἡμέρα ποιεῖ 60.26
ἡμέραν τοὺς παλαιοὺς ἱμέραν καὶ ἑμέραν κεκλῆσθαι 60.22
ἥμερα ζῶα 118.48
ἡμεροθηρικὴ διττὴ 98.11
τὸ ἥμερον φιλοσόφου φύσεως 400.40
ἡμίθεον ζῶον τὸ ἐξ ὕδατος 639.41
τὸ ἡμιόλιον 42.17. 641.52
τὰ ἡμίφωνα 157.11
ἧπαρ 493.14
ἥπατος φύσις 493.27
ἡρακλείας λίθου δύναμις 361.40
ἡρακλεώτιδος λίθου πρὸς ποιητικὴν δύναμιν σύγκρισις 363.33
ἡράκλειαι στῆλαι 43.47
ἡρακλειδαὶ 532.40. οἱ λακεδαιμονίων 221.54. πρὸς ἀργείους 366.42
ἡρακλειδῶν ἀποικία 550.45
ἡρακλείων ἕλξις 496.39
ἡρακλεωτῶν δουλεία 565.19
ἡρακλῆς ὁ Προδίκου 178.4
ἡρακλήτειος ἥλιος 430.15
ἡραῖοι ἐρασταὶ 205.15
ἥρας ἱερόν, τὸ ἐκ τῆς ἀγάμου ζημίας 564.24
ἥρως, ἥρωες 53.12. 592.13. οἱ ἡμίθεοι 53.13. ἁγνοὶ 338.12
ἥρωες ἀττικῇ φωνῇ οἱ ῥήτορες 53.18
ἡσυχία μέσον λύπης τε καὶ ἡδονῆς 459.49
ἡσυχίας ἐστὶν τὸ ἀπόλλυσθαι 73.13
ἡσύχιοι πότερον οἱ σώφρονες 245.8

Θ

Θάλαττα χώρα πρόσοικος, ἡδὺ 539.33
ἐν θαλάττῃ οὐδὲν λόγου ἄξιον φύεσθαι 44.11
τὸ θάλλειν 58.48
θάνατος, τί 25.6. καὶ 26.20. 332.27. 648.23
θάνατος ἀλγεινὸς ἢ ἄπονος, τίς 497.13
θάνατος οὐδενὶ δικαίῳ φοβερός 331.51. καὶ τοῖς ὀρθῶς φιλοσοφοῦσιν ἥκιστα δεινὸς 26.30. 425.45
θάνατος τῶν κακῶν ἐλάχιστος 592.41. οὐκ ἔσχατον κακῶν ἀδίκοις 603.13. οὔτε περὶ τοὺς ζῶντας, οὔτε περὶ τοὺς μετηλλαχότας 649.26
θανάτου καταφρόνησις παρὰ τὸ αἰσχρόν τι ὑπομεῖναι 11.37.44. καὶ 15.49. καὶ 19.31
θανάτου μελέτη, ὀρθὴ φιλοσοφία 32.16
θανάτου μεταβολὴ εἰς ἀθανασίαν 649.49
θάνατον δεδιέναι τοῦ δοκοῦντος εἶναι σοφόν, ἀλλ' οὐκ ὄντος 11.51
θάνατον ἐκφυγεῖν ῥᾷδιον ἢ πονηρίαν 15.52
θάνατον οὐ κακὸν εἶναι 16.27. καὶ δυοῖν θάτερον, οἷον ὕπνος ἢ μετοίκησις 28.
θαῤῥαλέα 259.39. 260.2
θαῤῥαλέους πῶς ὡς ἥκιστα ἀναισχύντους

χιῶτους εἶναι χρὴ 520.11
θάῤῥος 492.28. 518.18. 519.17.20
θατέρου φύσις 478.50
τὸ θαυμάζειν φιλοσόφου πάθος 74.13
θεάτης ὥσπερ δακτύλιον ὑπὸ ἡρακλεώτιδος λίθου ἑλκόμενος 362.33
θεάτρου ἡδοναὶ διεφθαρμέναι 523.12
θέατρα πῶς φωνήεντα ἐξ ἀφώνων γιγνόμενα 538.28
τὸ θεῖον ἐφορῶντα τὰ τῶν πολλῶν ψυχῆς ὄμματα, καρτερεῖν ἀδύνατα 110.29
τὸ θεῖον πάντη ἀψευδές 391.20
τὸ θεῖον μὲν ὄνομα ἀνθρώποις, ἀλλ' οὐ τὸ θεοῦ προσήκειν 96.1
θεογονία 637.53
θεοειδὲς ἐν ἀνθρώποις 431.24
θεολογία σωκρατικὴ 389.52
θεομαχία 389.37
θεομισέστατος τίς 615.40
θεονόη, ἢ καὶ ἀθηνᾶ 56.23
θεοσεβείας πέρι καινοτομεῖν χαλεπόν 639.47
θεὸς μόνος ἀγαθὸς 296.12. 389.54. 477.29. καὶ ἀγαθῶν μόνον αἴτιος, ἀλλ' οὐ κακῶν 390.4.5. ἁπλοῦς καὶ ἀληθὴς 391.21. οὐδὲ γόης 390.28. λύπης τε καὶ ἡδονῆς οὐ μετέχον 639.37. μόνος τῷ ὄντι σοφὸς 9.25
θεὸς πάντων δημιουργὸς 114.46. τῶν ἀγαθῶν ξυμπάντων αἴτιος 636.34. δικαιότατος 82.20. τῶν ὄντων ἁπάντων ἀρχή τε καὶ τελευτή, καὶ μέσον 543.39. πάντων χρημάτων μέτρον 50
θεὸς οὐδεὶς δύσνους ἀνθρώποις 72.36
θεὸς πάντα τἀνθρώπινα διακυβερνᾷ 541.13
θεὸς ὁ πάτριος 406.14.15
θεοῦ γνῶσις ἢ ἄγνοια 82.22
θεοῦ διάνοια 203.12. τύπος 389.53. περὶ τῆς κοσμοποιΐας πρόνοια 477.28.39
θεῷ ἐπιτρεπτέος ὁ βίος 328.6
θεῷ ὁμοιότατος ὁ δίκαιος ἀνὴρ 82.21
θεῷ ὁμοιοῦσθαι δεῖν διὰ τὸ τὰ κακὰ φεύξαντας 82.16
θεῷ πείθεσθαι δεῖ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις 12.10
θεῷ προσφιλὴς γιγνόμενος ποῖος 543.51
θεὸν ἀνθρώπῳ οὐ μίγνυσθαι 187.31
θεὸν ἐπικαλεῖν ἐν πάσῃ ὁρμῇ δίκαιον 476.48.49. καὶ 542.18
θεὸν τὸν μέγιστον ζητεῖν, ἀνόσιον 581.42
θεὸν οὐ ψεύδεσθαι 8.39
θεοί τίνες καλούμενοι 345.7
θεοὶ ἀπὸ τοῦ θεῖν 52.48
θεοὶ ἀνθρωπείνων ἐπιστήμονες 648.47. δίκαιοι ἀγαθῶν νόμους 621.27. εὐδαίμονες 187.20. οὐ δωροδόκοι 232.16. τῶν ἀνθρώπων συνοπαδοί 95.50
θεοὶ λύσιοι 385.2
θεοί, ζῶα 281.4
θεοὶ ἐντόποιοι 208.46
θεοὶ ὁρατοὶ μέγιστοι καὶ τιμιώτατοι, τὰ ἄστρα 639.30
θεοὶ μεγάλοι ἥλιος καὶ σελήνη 581.48
θεοὶ πάντων ἐπιμελούμενοι 638.1
θεοὶ περὶ τὰ μέγιστα φυλάκων πάντων μέγιστοι 612.36
θεοὶ συγχορευταὶ 525.20
θεῶν ἀμφισβητήσεις 4.2. ἀρετὴ 610.10. γένεσις 481.34. δίκη 611.43
θεῶν ἔχθραι καὶ μάχαι 2.49. καὶ 3.16.40
θεῶν θεραπεία 5.51. 406.11. 637.46. δίκη 621.13. πρὸς εὐδαίμονα βίον, ἄριστον 544.27
θεῶν καὶ ἀνθρώπων κοινωνία 326.14
θεῶν ὀνόματα μὴ χραίνειν 615.47
θεῶν ὀχήματα 203.4
θεῶν πλέα πάντα 609.37. 642.8
θεῶν πέρι ὀρθῶς διανοηθέντας, ζῆν καλῶς 605.13
θεῶν τάξις 202.52
θεῶν ὕβρεως αἰτία, καὶ τούτων πέρι, νόμος 604.1
θεῶν ὑπὸ ἀνθρώπων παραγωγὴ 384.28.51
θεοῖς ἀναθήματα δωρεῖσθαι ἔμμετρα χρεὼν 629.48
θεοῖς παρὰ τῶν δώρων ἡμῶν οὐδεὶς ὠφέλεια 6.31
θεοῖς τί ποτε, καὶ πῶς εὐκτέον 227.46
θεὸς ἀδίκων δῶρα οὐ δέχεσθαι 612.6. ὑπὸ δώρων οὐ παράγεσθαι 232.11
θεὸς ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἐπιμελεῖσθαι καὶ φροντίζειν 24.11.18. καὶ 384.49. 609.44
θεὸς εἶναι 384.49. 604.17. 607.12
θεὸς οὔτε λανθάνειν οὔτε βιάζεσθαι δυνατὸν 384.48
θεὸς οὔτε χαίρειν οὔτε λυπεῖσθαι 162.48
θεὸς πάντα γιγνώσκειν καὶ δύνασθαι 610.29
θεοφιλὲς 4.48. θεοφιλὴς 165.28. 469.33. θεόφιλος 51.46. καὶ 52.40
θεραπεία 5.41.46. καὶ ἡ θεῶν θεραπεία ποῖα 51
θερμότητος πέρι 489.29.34
θετταλίας ἀταξία καὶ ἀκολασία 21.34
θετταλίας χηνοβοτίαι καὶ γερανοβοτίαι 119.5
θετταλικαὶ γυναῖκες 328.10
θετταλοὶ ἐφ' ἱππικῇ, καὶ πλούτῳ εὐδόκιμοι 334.6. 346.39
θετταλῶν πενεστικὸν ἔθνος 565.20
θετταλῶν χώρα πεδιὰς 511.14
θεωείκελον ἐν ἀνθρώποις 431.24
θεωροὶ νομοφύλακες 628.4
θῆβαι Αἰγύπτιαι 213.3
θηβαίων εὐνομία 21.26
θήλεια φύσις πρὸς ἀρετὴν χείρων τῆς τῶν ἀῤῥένων 567.6
θῆλυ, καὶ θυλὴ 58.46
τὸ θῆλυ λαθραιότερον μᾶλλον καὶ ἐπικλοπώτερον γένος 567.3
θήρα 560.15
θήρα ἀρίστη καὶ μόνη τίς 582.53
θήρας πέρι, νόμος 583.2
θήρας ποικιλία 582.35
θήρας τῆς πεζῆς μέρη 98.5
θηρεύειν ὀνόματα 319.3
θηρευτικὴ 97.11. 636.5
θηρευτικῇ αἱ ἐπιστημαι ὅμοιαι 276.13
θηρίων γένεσις 501.8
θηρία 118.40
θησαυρὸν πότερον κινητέον 614.12
θνητὴ φύσις πῶς ἀθανασίας μετέχει 189.15.27
θνητῶν γένεσις 492.24
θόλος ἀθήνησι τόπος 13.18.23

θούριοι 515.10
θρᾶκες πῶς ταῖς γυναιξὶ χρῶνται 575.41
θρᾳκῶν θυμοειδὲς 409.26.27
θρᾳκῶν μέθη 515.43
θρασεῖς πῶς ὡς ἥκιστα ἀναισχύντους εἶναι χρὴ 520.11
θρασύτης οὐκ ἀνδρεία 259.19
θρέμμα 129.1.6
θρῆνοι 538.13. θρῆνοι ἀνδρῶν ὀνομαστῶν 392.20
θύειν 6.21
τὸ θυμοειδὲς 400.38. τοῦ θυμοειδοῦς ὁρμὴ 458.45. 460.47
θυμοειδὴς καὶ πρᾷος 548.43.53
θυμὸς 60.51. 482.6. 492.29. 520.14. 596.3.25
θυμὸς ἄμαχόν τε καὶ ἀνίκητον 388.27
θυμὸς ἀχάριστον πρᾶγμα 622.46
θυμὸς λόγου ξύμμαχος 411.9.10.26. καὶ ὑπήκοος 43
θυμὸς πότερον ἀνδρείας αἰτία 388.26
θυμῷ γιγνόμενον ἑκουσίων τε καὶ ἀκουσίων μεθόριον 602.6
θυμῷ οὐ χαρίζεσθαι χρὴ 622.46
θυμῷ φόνος γεγονὼς ἑκουσίως, ἢ ἀκουσίως, καὶ περὶ τούτου νόμοι 597.29
θυσίαι τῶν παλαιῶν 567.32
θυσιῶν ἀριθμὸς καὶ ἐπιμέλεια 583.13
θυσιῶν τελεταὶ 384.33
θυσιῶν χαριέστεραι θεοῖς αἱ εὐχαὶ 232.5
θώραξ 492.34

I

τοῦ Ι χρῆσις πρὸς τὰ λεπτὰ 63.30
τῷ ι οἱ παλαιοὺς ἀντὶ ε καὶ η κεχρῆσθαι 60.20.21
ἴαμβος 396.52
ἰάσπιδες τῆς αἰθερίας γῆς μόρια 44.26
ἰαστί, ἁρμονία 396.22
ἰατρικὴ 100.36. 181.23. 239.40. 247.27. 249.36. 276.44. 373.4. 636.15. εἰς τί εὑρημένη 376.42. πότερον τέχνη 323.29. μισθαρνητικὴ 378.27. νοσημάτων παιδαγωγικὴ 399.2
ἰατρὸς 249.31. ἰατρὸς ἀκριβὴς 376.34. 377.7
ἰατρὸς πολλῶν ἑτέρων ἀντάξιος 132.31
ἰατροὶ τελευτῶντος, τοῦ θεραπευομένου, καθαροὶ 596.47
ἰατροὶ ἀγαθοί, καὶ τούτων ἐν πόλει χρεία 387.4.8. 399.50
ἰατρῶν τῶν καλουμένων δύο γένη 545.18
ἰατρῶν ἀγαθῶν δίαιται 244.2
ἰατρῶν ἁμαρτήματα 244.11.20
ἰβήρων μέθη 515.42
ἶβις ὄρνεον 212.54
ἴδε σαυτὸν 226.20
ἰδέα ἀγαθοῦ, τὸ μέγιστον μάθημα 432.38.39. 434.7. 442.34
ἰδέα τοῦ ἀρίστου 483.42
ἰδέα περὶ παντὸς καὶ ὁτουοῦν μία 156.30. 633.30
ἰδέας περὶ τῶν πάντων 485.43
ἰδέαν οὐδεὶς ποιεῖν δημιουργὸς δύναται 463.24
ἰδέα ἐν ἑκάστῳ δύω τινὲ 199.26
ἰδιοθηρευτικὴ 98.16
τὸ ἴδιον πόλεις διασπᾷ 600.44
ἰδίωσις μέγιστον πόλεως κακὸν 418.16
ἱερὰ μηδέ τις ἐν ἰδίαις οἰκίαις ἐκτήσθω, νόμος 613.37
ἱερατικὴ βασιλεία 129.39
ἱέρειαι 558.32
ἱερεῖς 129.34. 558.36
ἱερεῖς ἀπ' ἄλλων χωρὶς ἀφωρισμένοι 475.34.35
ἱερῶν ἡλικία 558.45. καὶ κατάστασις 558.40
ἱεροσυλία 603.52. καὶ περὶ ταύτης, νόμος 592.25
ἱερωσύνη κατ' ἐνιαυτὸν 558.45
ἵεσις τὸ παλαιὸν ἀντὶ κίνησις 63.22
τὸ περὶ ἱκέτας ἁμάρτημα, μέγιστον 548.19
ἵλεων 570.29
ἴλιον 531.19
ἰλισσὸς ποταμὸς 196.12
ἱμάτια 125.16. ἱματουργικὴ 18. καὶ 38
ἱμέρα, ἀντὶ ἡμέρα 60.22.25
ἵμερος 60.52.54. καὶ 61.2. 196.8. 204.36. τοῦ κάλλους, καὶ ἡδονὴ 204.36
ἰυγκὸν χωρίον 346.13
ἰὸς 488.37
ἱππάρχων κατάστασις 557.24
ἱππεύειν διδαξαμένους παῖδας εἰς πολεμικῶν θέαν ἀκτέον 420.18
ἱερὸν ἡ βασιλ[illegible]
ἱππική, ἐλευθέριον γυμνάσιον 253.23. καὶ θετταλοῖς μάλιστα ἔντιμον 346.39
ἵππος ἀγαθὸς 205.24. κακὸς 28
ἵππων ἀγῶνος πέρι 585.35
τὸ ἴσον 29.17. 143.42. 152.18
τὸ ἴσον αὐτό, καὶ ταῦτα τὰ ἴσα, οὐ ταὐτὸν 29.24
ἴσου τοῦ αὐτοῦ ἐπιστήμην ἡμᾶς πρὸ τοῦ αἰσθάνεσθαι τυχεῖν 29.43. ἀλλὰ καὶ πρὶν γενέσθαι 47
τοῦ ἴσου τιμὴ 382.35
ἰσονομικοῦ ἀνδρὸς βίος 451.43.44
ἰσότης 552.35. ἀρίστη καὶ ἀληθεστάτη, τίς 557.51. φιλίας μήτηρ 200.26
ἰσότης γεωμετρικὴ 326.17
ἰσότητε δύο 557.49
ἱστορία 67.29. περὶ φύσεως, ὑπερήφανος 38.31
ἰσχὺς 369.30. 529.14
ἰσχύος καὶ δυνάμεως πέρι 298.34
τὸ ἰσχυρότερον καὶ κρεῖττον, πότερον ταὐτὸν 318.43
οἱ περὶ ἰταλίαν πειραταὶ 565.37
ἰχθύων γένος πόθεν 501.19
ἰχὼρ 497.49

K

Καθαρμὸς 99.46. 100.11
καθαρμὸς τῶν περὶ μυθολογίαν ἁμαρτανόντων 201.28
κάθαρσις τίς ἐστιν τῆς ψυχῆς χρὴ τελευτήσουσιν 26.20
καθάρσεως φαρμακευτικῆς πέρι 500.8
καθαρτικὴ 101.28
καθεύδων οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος 576.39
καιρὸς πάντα τἀνθρώπινα διακυβερνᾷ 541.15
κακία 59.16. 518.24. ἀναρμοστία 37.35. δουλοπρεπὲς 227.24. νόσος τις 412.50
κακίας εἴδη ἄπειρα 413.9. τὰ πέντε ἐν ψυχῇ εἴδη 100.14
κακίας ὁδὸς 544.42
κακὸν 468.5
κακοῦ ὄνομα βαρβαρικὸν 59.27.30
κακὰ ὑπὸ φύσεως ἢ τύχης, ἐλεεινὰ 288.28
κακὰ τὸ παράπαν ἀπολέσθαι ἀ-
/ καθαρμοί τε ἢ λύσεις ἀδικημάτων διὰ θυσιῶν ἢ ζῶσι ἢ τελευτήσασι. 384.34.

διώατον 82.14
κακὸς ἀεὶ κακός 296.20
κακὸς ἑκὼν οὐδείς 499.11.12
κακὸν ἄλλο δεῖ κομάζειν, ἵν᾽ ἀμείνων ᾖ 625.32
κακὸν ὄντα λανθάνειν οὐ ῥᾴδιον 384.44
κακοὶ, ἄθλιοι 226.52
κακοὶ παντὸς ἄκοντος κακοὶ 595.1
κακοῖς κακὰ εἶναι καὶ τἀγαθὰ 524.3
κακῶν δῶρα θεοὺς οὐ δέχεσθαι 544.4
κακῶν οὐδὲν τίμιον 547.8
κακῶν τίνων ἕνεκα θυμοὶ καὶ κολάσεις 288.30
κακοὺς τοσούτω πλείω κακὰ ἐργάζεσθαι, ὅσω εἰσὶ φρονιμώτεροι 437.3
τὸ κακῶς ποιεῖν τοῦ πάσχειν πολλοῦ χεῖρον 12.33
κακηγορίας περὶ, νόμος 622.42
κάκιστος καὶ ἀθλιώτατος ὁ αὐτὸς 456.54.457.3
κακουργίας δίκη μεγίστη 547.31
κακοῦργοι 448.28
κακούργους διατὶ διδόναι δίκην χρὴ 622.27
καλὸν 50.34.179.25.180.23.188.49.257.31.348.8.47. καὶ 350.38
καλὸν τὸ αὐτὸ ἄγνωστον ἡμῖν 141.22
τὸ καλὸν αὐτὸ αὑτῷ ἀεὶ ὅμοιον 68.27
καλὸν αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ 40.17
τὸ καλὸν διανοίας ἐπωνυμία 59.36. ἢ φρονήσεως 43
τὸ καλὸν οὐκ ἄμετρον 499.26
καλὸν πότερον ὅτι χρήσιμον 351.9.18. καὶ ὅ,τι μηδαμοῦ αἰσχρὸν φαίνεται 349.33
τοῦ καλοῦ ὁτουοῦν αἰτία 40.22
τοῦ καλοῦ μάθημα 190.38. καὶ φύσις 25
τῷ καλῷ πάντα εἶναι καλὰ 40.23.26
καλὸν γίνεσθαι 304.51
τὰ καλὰ, τίνα 313.34
καλὰ πάντα τοῖσι τ᾽ αἰσχρὰ μὴ μέμικται 297.2
καλοὶ 465.15. καλοὶ κἀγαθοί 223.20
καλῶν, καὶ αἱ εἰκόνες καλαὶ 337.48
καλῶν οὐδὲν κακὸν 219.54
καλῶν συνουσία πῶς τινες ἐργῶνται 587.7
ὁ καλῶς λέγων, καλός τε κἀγαθός 86.1
καλλιῤῥόη 647.39
τὸ κάλλιστον ἐρασμιώτατον 397.46
καλλονὴ, ἡ τῇ γενέσει μοῖρα καὶ εἰλήθυια 188.50
κάλλος 174.50.369.30.520.14. σώματος 190.12. ψυχῆς 14
κάλλος παῦ αὐτῷ ξυγγενὲς 190.17
κάλλος προτιμᾶν ἀρετῆς, τῆς ψυχῆς ὄντως ἀτιμία 547.22
κάλλος ἐκφανέστατον καὶ ἐρασμιώτατον 204.22
τοῦ κάλλους ἐπίσκεψις ἀληθὴς 204.12
τοῦ κάλλους ἵμερος καὶ ἡδονὴ 204.36
καπηλεία 591.33. καὶ ταύτης πέρι, νόμος 590.45.591.29
καπηλείας χρεία τῇ πόλει τίς, καὶ περὶ ταύτης νόμοι 616.10
καπηλικὴ 98.37
κάπηλος 117.33. κάπηλοι 129.23.387.7
καπήλων ἐν πόλει χρεία 387.7
καπνὸς 491.25
καρδία φλεβῶν πηγὴ 492.38.39
καρκίνος σοφιστὴς 278.52
καρτερία οὐ πᾶσα, ἀνδρεία 257.27
καρχηδονίων μέθη 515.41
καρχηδονίων νόμος περὶ οὐδενὸς τῶν στρατοπέδου πόματος 528.49
καρχηδονίοις νόμιμον καὶ υἱεῖς θύειν τῷ κρόνῳ 508.13
καταγελασθῆναι, οὐδὲν πρᾶγμα 1.34.40
κάταγμα 126.26
καταδαρθάνειν 28.10
κατακλυσμός 474.50
κατακλυσμοῦ φθορὰ, καὶ ταύτην τίνος περιφυγόντος 529.23
μετὰ κατακλυσμὸν ποῖος ἀνθρώπων βίος 530.10
κατακλυσμοὺς γίνεσθαι πολλοὺς 475.20
κατάῤῥοι 398.50
κατάῤῥῳ νοσοῦντος, πῶς ἤδη τὰ πράγματα ἔχωσι 68.46
κατέχεσθαι 362.38
κάτοπτρον 59.2
κατόπτρου πρὸς ζωγράφον σύγκρισις 463.35
κατόπτρων καὶ λείων πάντων εἰδωλοποιΐα πόθεν 483.32.33
κατορθώματα εἰς ξυγγενεῖς 548.6. φίλους καὶ ἑταίρους 8. πόλιν καὶ πολίτας 10. ξένους 13. ἱκέτας 19
ὁ κάτω τόπος 489.48.49
κέαρ λάσιον 89.28
κέαρ ψυχῆς 89.23
κεῖοι παρ᾽ ἀθηναίων κεκρατημένοι 515.51
κεκτῆσθαι καὶ ἔχειν οὐ ταυτὸν 90.28
κελτῶν μέθη 515.41
κέραμον γένος 489.4
κεραμευτικὸν χωρίον 138.31
κερδαλέον, κέρδος 59.50
κέρδος, κερδαίνειν 233.37.51. καὶ 235.15
κερκίς, κερκίζειν 49.21.23.28
κεφαλὴ 494.1.42. θειότατον 483.5
κεφαλῆς ἐν ζώῳ ἀρετῇ 632.3
κήρινον ψυχῆς ἐκμαγεῖον 88.14.89.22.90.36
κῆρες 623.48
κηρύκων πέρι, νόμος 624.13
κηφὴν 451.1. κηφὴν σμήνους νόσημα 448.25
κηφήνων δύο εἴδη 448.28.452.46
κιβδηλείας πέρι, νόμος 615.34
κίειν, ἀντὶ τοῦ ἰέναι, ξενικὸν 63.21
κιθαρισταὶ 489.18
κιθαριστῶν πέρι, 578.16
κιθαρῳδικοὶ νόμοι 538.15
κινδύνου ἕνεκα οὐδὲν ἀνελεύθερον πρακτέον 15.46
τὸ κινεῖσθαι 84.17
κίνησις 111.2.607.39. τὸ πᾶν 74.22. ἀγαθὸν κατὰ ψυχήν τε καὶ σῶμα 73.20
κίνησις, ὡς ἵεσις 63.20.23
κίνησις ἐρωτικὴ 579.22
κινήσεως ἀρχὴ 202.29. μεταβολὴ 607.54. ψυχὴ 608.22
κινήσεως εἴδη 607.31

κινήσεως πάσης αἰτία ψυχὴ 641.5
κινήσεως καὶ ῥοῆς πάντα ἔκγονα 73.9
κινήσεις 142.54. ἑπτὰ 478.32
κινήσεις ζώων ἕξ 482.27
κινήσεων ἀρίστη καὶ χειρίστη, τίς 500.3
κινήσεων ποικιλία 579.41
κινήσεων σώματος εἴδη δύο 579.17
κλέπτης τίς δίκαιος 373.38
κληρονομίας πέρι, νόμος 618.14
κλινοποιός 463.37
κλοπὴ 624.18
κλοπῆς πέρι, νόμος 593.33. 629.36
κναφευτικὴ 125.43. 126.9
κνωσός, κνωσσός 509.42. 511.5. κνώσσιοι 539.5
κοιλίας ὑπὲρ τὰς φλέβας ὑδρεία 495.46
κοιλίας φύσις 493.42
κοινοτροφικὴ 118.4.54
κοινωνία πόλεως ξύνδεσμος 600.44. καὶ μέγιστον ἀγαθὸν 418.14. 419.2
κολακεία 323.38. 419.26
κολακεῖαι ὡς τὰς τέχνας ὑποδύωσι 309.59
κολακείαις μαλάττεσθαι θυμοὺς 514.13
κολακευτικὴ τετραχῆ διανενεμημένη 309.38
κολακικὴ 98.21
κόλαξ δεινὸν θηρίον 200.22
κολαστικὴ 100.37
κομμωτικὴ 309.14. 48
κόπος 292.22
κόποι καὶ ὕπνοι μαθήμασι πολέμιοι 443.34.35
κόρων καὶ γυναικῶν ἐν ὅπλοις ἐπιτηδεύματα, καὶ διατί 578.53. 579.10
κορίνθια κόρη 398.30
κορυβαντιῶντες 192.19. 361.46. 362.44
κορυβαντώντων αὐλαὶ 22.3
κορυβάντων ἰάματα 569.42. τελετὴ καὶ θρόνωσις 271.19
κορυφὴ 226.26. κορυφαῖοι 81.15
κόρων καὶ παρθένων δεξέτων διά κρισις 571.15
κόσμος 121.10. 161.30. 324.40. 326.15. 636.40. ὁ ἄνω 640.31. ἔξωθεν λεῖος 478.24
κόσμος θεὸς 478.40. 501.23.34. καὶ ζῶον ἔμψυχον καὶ ἔννουν 477.39. ζῶον τέλειον 478.20. ἀγήρων καὶ ἄνοσον 20. ἐν 14
κόσμος σφαιροειδὴς 478.22
κόσμος πότερον ἀγέννητος 477.5.6
κόσμου γένεσις 484.17. καὶ ταύτης ἀρχὴ κυριωτάτη 477.30
κόσμου διακόσμησις 161.7. ἀπὸ κρόνου 121.49. καὶ διὸς 122.11
κόσμου κίνησις 478.32. παράδειγμα 477.40. σῶμα, ἐκ τεττάρων 478.14. ψυχὴ 478.37
κόσμου παντὸς ψυχὴν ἐπιμελεῖσθαι 608.51
κόσμον εἶναι ἕνα, καὶ οὐκ ἀπείρους 487.9
κουρεῶτις ἀπατουρίων 474.31
κουρήτων ἐνόπλια παίγνια 571.52
κοῦφον 489.43
κράνιον 494.7
κρεῖττον καὶ βέλτιον πότερον ταυτὸν 318.43
κρείττων 376.28
τὸν κρείττω τοῦ ἥττονος ἄρχειν φύσεως νόμῳ 317.1
κρείττους τίνες 615.41
κρεῶν ἐπιμέλεια 560.23
κρήτης εὐνομία 21.18. πολύνοια μᾶλλον ἢ πολυλογία 517.19
κρήτης χώρας φύσις 511.13
κρῆτες καὶ Λακεδαιμόνιοι συμποσίων ἀπέχονται τῶν ἑλλήνων μόνοι 510.3
κρῆτες ποιήμασι τοῖς ξενικοῖς οὐ χρῶνται 530.40
κρητῶν ἀποικία 539.4
κρητῶν νόμοι παλαιότατοι 509.26
κρητῶν νόμοι 513.20. 539.47
κρητῶν νόμος περὶ ὅπλων ἕξιν 511.11
κρητῶν ξυσσίτια 511.18
κρήταις ἵππων οὐ πολλῶν χρεία 585.36
κρίνεσθαι δεῖ ἐπιστήμῃ, καὶ οὐ πλήθει 254.29
κρίσεως κακῆς αἰτία 332.13
κριτοῦ ἀληθοῦς φρόνησις καὶ ἀνδρεία 523.5
κριτῇ ἔμφρονι παντὶ τρία ἀναγκαῖα 527.2
κριτηρίων εἴδη 561.44
κριτική, Βασιλικὴ ἐπιστήμη 130.19
κροκή. κροκονιτικὴ 126.20.30
κρομμυωνία ὗς 259.8
κρυπτοί 560.17
κρύσταλλος 488.43
κτητικὴ τέχνη 97.5. καὶ ταύτης εἴδη 8. καὶ 98.32
κυανοῦν 492.4
κυβερνητικὴ 327.33
κυβερνήτου ἀληθινοῦ ἔργον 426.41
κύβων αὔξης πέρι καὶ βάθους 440.23
κύησις καὶ γέννησις, θεῖον καὶ ἀθάνατον πρᾶγμα 188.48
κυκλοτερὲς σχημάτων τελεώτατον 478.23
κύκνοι ἀποθανούμενοι διατί ᾄδουσιν 33.51. καὶ 34.2
κύκνους τοῦ Ἀπόλλωνος εἶναι, καὶ μαντικοὺς 34.2
κύμινδις ὄρνις 50.44
κυνηγεσία 560.15
κυνηγέτης ἀγαθὸς 258.10
κυνόσαργες 647.36
κυπαρίττιναι μνῆμαι ἐν ἱεροῖς 552.44
κυπάριττοι τῆς κρήτης 511.9
κυὼν ὁ αἰγυπτίων θεὸς 316.27
κυὼν γενναῖος 388.39
κύνες φρυγῶν φωνὴ 57.23
κωκυτὸς ποταμός 45.33. 650.10
κωμῳδίας παίγνια 580.11
κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ποιεῖν, οὐ ταυτοῦ 394.34
κωμῳδιῶν λῦπαι καὶ ἡδοναὶ μεμιγμέναι 169.26
κωμῳδοποιεῖν καὶ τραγῳδοποιεῖν τοῦ αὐτοῦ 195.19
κωμῳδῶν καλλωπισμὸς 198.52. καὶ σκώμματα 623.4

Λ

τοῦ Λ
λειότης 63.30. 66.26
λαβύρινθος 276.33
λάκαιναι σκύλακες 531.47. 539.3
λακεδαίμων
λακεδαίμονος εὐνομία 21.18. 346.36
λακεδαιμόνιοι ἀθηναίων ἀεὶ κρείττονες 231.41
λακεδαιμόνιοι καὶ κρῆτες συμποσίων ἀπέχονται τῶν ἑλλήνων μόνοι 510.5
λακεδαιμονίων καὶ βοιωτῶν πόλεμος 367.44

λακεδαιμονίων καὶ Περσῶν βασιλέων γένος 221.44
λακεδαιμονίων ἀρεταὶ καὶ πλοῦτος 2[illegible]. 23. ἀρχὴ ἡ πολιτεία ποῖα 535.536.35.542.25. εἱλωτεία 565.18. εὐφημία 232.1. μεγαλοψυχία 253.43. ξυσσίτια καὶ γυμνάσια 515.5.566.44. σοφία 295.27. τέχνη 566.8. φυγὴ, καὶ αὖ νίκη 257.4.13
λακεδαιμονίων ἐν τῷ εὔχεσθαι ἀσφάλεια 231.35. περὶ ἡδονὰς δὲ ἐγκράτεια 515.25
λακεδαιμονίων ἡρακλεῖδαι 221.54
λακεδαιμονίων νόμοι παλαιότατοι 509.24
λακεδαιμονίους οὐδενὸς ἄλλου ἢ τῆς ἀρχαιολογίας ἀκούοντας χαίρειν 347.13.20
λακωνικὸν, τὸ τὰ βραχύτερα ἀεὶ προτιμᾶν 545.51
λακωνικὴ βραχυλογία 295.35.44.517.18
λάκωνας ἀγαθὸν ἄνδρα, θεῖον καλεῖσθαι 345.12
τὸ λακωνίζειν μᾶλλον φιλοσοφεῖν, ἢ φιλογυμναστεῖν 295.37
λακωνικαὶ κόραι καὶ γυναῖκες 575.45
λαμπρὸν 491.51
λέγειν 64.34
λέγειν ὀρθῶς, τί 49.9
λείου καὶ τραχέος πέρι 490.19
λεοντίνοις βοηθοῦντες οἱ Ἀθηναῖοι 358.6
λέξεως εἴδη 395.39.45
τὸ λευκὸν 170.26
λευκὰ 491.44
λευκοί, θεῶν παῖδες 422.51
λήθη, τί 30.1.163.5.189.24
λήθης πεδίον 472.36
τὸ λίαν 59.19
λιβανωτὸς 590.37
λίθινον σῶμα πῶς διὰ ὕδατος 488.53
λίθων γένη χυτὰ 489.21.22
λῖσσαι 183.50
λογικὴ πότερον ἡ τοῦ λέγεσθαι δύναμις 172.20
λογισμοῦ ἀγωγὴ χρυσῆ καὶ ἱερὰ 518.26
λογισμοῦ στέρησις 158.20
λογισμοὶ ἀληθεῖς 154.28
λογιστικὴ 117.15.247.38.439.16. διττὴ 171.53. καὶ ταύτης χρεία 439.25
λογιστικός 356.48
τῷ λογιστικῷ προσήκειν τὸ ἄρχειν 411.42
λογιστικοὶ θηρευτικοὶ 276.13
οἱ λογιστικοὶ φύσει εἰς πάντα μαθήματα ὀξεῖς 439.37.38
λογογραφίας σπουδὴ τῶν πολιτικῶν 207.4
λογογράφος 214.35
λογοδαίδαλος 210.19
λογοποιῶν τέχνη 276.1.3.6
λόγος 65.14.94.4.113.37.114.15 ἀληθὴς ἢ ψευδὴς 48.22.567.44
λόγος κρείττων διπλασιότερος 461.36
λόγος τῷ τῆς ψυχῆς ἤθει ἕπεται 397.6
τὸ τοῦ λόγου ἀληθὲς, λεῖον καὶ θεῖον 56.45
λόγου δύναμις 56.43.477.18. εἴδη 94.41.389.9. οὐσία 92.20. σύστασις 62.45.209.26
λόγου ὅμηροι στοιχεῖα καὶ συλλαβαὶ 92.32
λόγου σμικρότατον μόριον τὸ ὄνομα 48.26
λόγον βέλτιστ᾽ ἐλέγχεσθαι, εἴ τις τὸ εὖ ἀφέλοι 291.20
λόγοι, φιλοσόφου ὄργανον 459.24
λόγων νᾶμα 494.50
ἐκ λόγων, κούφου πράγματος, ἔχθραι βαρύταται 622.46
λόγων κούφων καὶ πτηνῶν βαρυτάτη ζημία 544.17
λόγων πέρι πολλαὶ τέχναι 304.15
ἐν λόγοις τὴν ὄντων ἀλήθειαν σκεπτέον 40.5
λοιδορεῖν ἁμαρτήματα ἀνδρὸς μὲν, ἀλλ᾽ ἀναγκαῖον 523.34
λοιδορεῖσθαι 274.26
λοιμός 612.25
λοκροὶ ὑπὸ συρακουσίων νενικημένοι 515.50
λωτοφάγοι 451.22
λουτρὰ θερμὰ γεροντικὰ 559.32
λυγγὸς παυστήρια 181.9.182.18
λυδιστί, ἁρμονία 396.22
λυκαίου διὸς ἐν ἀρκαδίᾳ ἱερὸν, καὶ περὶ τούτου μῦθος 453.22
λύκαιον, καὶ ἐκεῖ τοῦ Σωκράτους διατριβαὶ 1.5
λύκος ἐξ ἀνθρώπου, περὶ λυκαίου διὸς ἱερὸν 453.24.29
λύπη 60.42.162.6.596.25
λύπη καὶ ἡδονή, δύο πηγαὶ 555.20. καὶ ἐν ἡμῖν ξυμβούλω 518.16. καὶ τούτοιν τὸ μεταξὺ 459.38. καὶ τὸ μηδέτερον 549.28
λύπη πότερον πάντα ἡδονῆς 459.54
λύπης καὶ ἡδονῆς κοινωνία, μέγιστον πόλεσι ἀγαθὸν 418.14
λύπη τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ σῶμα ὥσπερ ἥλῳ προσπερονᾶσθαι 33.23
πρὸς λύπην πῶς ἔχειν ἄνδρα ἐπιεικῆ χρὴ 466.16
λύπαι ἀγαθῶν φυγαὶ 492.28
λυπηρὸν τῷ ἡδεῖ ἐναντίον 23.19
λύρας, κιθάρας, σύριγγος ἐν πόλει χρεία 396.38
λύρας ἐπιτήδευμα 577.21.578.23
λύρας καὶ σώματος σύγκρισις 34.20
λυσιτελοῦν, τί 59.53.60.3

M

Μὰ τὸν ζῆθον 319.12. μὰ τὴν κύνα 308.27.352.18 τὸν Αἰγυπτίων θεὸν 316.27
μαγγανείων πέρι, νόμοι 622.2
μαγειρικὴ 373.6
μαγνῆτις λίθος 361.40
μάθημα βίαιον οὐδὲν ἔμμενον 443.27
μάθημα μέγιστον ἡ ἀγαθοῦ ἰδέα 432.38.442.34.434.7.437.13
μάθημα οὐδὲν μετὰ δουλείας μανθάνειν χρὴ τὸν ἐλεύθερον 443.26
μαθηματοπωλικὴ 98.49
μαθημάτων ἀνάγκαι θεῖαι τίνες 580.39
μαθημάτων δεόν 641.39. ἡδοναὶ 170.7.13. πώλησις καὶ καπηλεία 284.44
μαθημάτων τὰ κάλλιστα 237.3
μαθημάτων περὶ νόμους χρεία 628.23
μαθημάτων τῶν τῇ πόλει προσηκουσῶν πέρι 577.9.18
ἐν μαθημάτων ὠνῇ μείζων κίνδυνος, ἢ ἐν τῇ τῶν σιτίων 284.50

μαθήμασι

μαθήμασι μᾶλλον ἀποδεῖ λιαῦ ψυχὰς ἢ γυμνασίοις 442.51
μάθησις 73.18. οὐδ' ἐν ἄλλοτι ἢ ἀνάμνησις 28.41. καὶ 30.9. καὶ 36.44. καὶ 37.4. 338.16
μάθησις καὶ πίστις οὐ ταυτὸν 306.2
μαθητῶν τίμησις πρὸς διδάσκαλον 285.21
μαῖα οὐδεμία, αὐτὴ ἔτι κυΐσκομένη καὶ τίκτουσα 71.42
μαῖαι διατί τὴν προμνηστικὴν φεύγουσαι 72.2
μαίεσθαι, τὸ ζητεῖν 61.20
μαίνεσθαι τῷ σωφρονεῖν ἐναντίον 228.1
μαινόμενοι 228.38. καὶ τούτων περὶ νόμος 622.35
μακάρων νῆσοι 365.16
μαλακὸν 489.40
μᾶλλον λανθάνειν ἢ τῆς θαλάττης χοῦς 81.21
μανδραγόρᾳ συμποδίζειν 426.38
μανθάνειν 30.4. 70.24. 90.47. 271.10.23
μανθάνειν ἐπιθυμοῦντα τί δεῖ ποιεῖν 358.33
μανία 228.14. 498.54
μανία ἐπ' εὐτυχίᾳ παρὰ θεῶν δεδομένη 202.20
μανία μουσῶν 202.12
μανία οὐ κακὸν ἁπλοῦν, οὐδ' αἰσχρὸν 201.50. 202.1
μανίας εἴδη 209.39
μανίας περὶ τοῦ Πρωταγόρου 75.6
μανίας τρόποι πολλοὶ 622.39
μανική, καλλίστη τέχνη 202.2
μανικὸν καλεῖσθαι ἀπολλόδωρον, καὶ διατί 176.34
μάντις 258.43
μάντεως τὸν στρατηγὸν ἄρχειν καὶ νόμῳ 259.53
μάντεις θεῖοι 345.8. 493.26
μαντικὴ 182.7.11. καὶ 202.3. 507.43. 636.6
μαντικὴ ἀφροσύνη ἀνθρωπίνη δεδομένη παρὰ θεῶν 493.18
μαντικῆς ἐπιστατοῦσα σωφροσύνη 250.30
ἡ ἐν μαραθῶνι μάχη 367.14 537.38. 540.28
μαριανδυνῶν καταδούλωσις 565.19
μαρμαρυγαὶ 491.51
μαρτυρία πολλὴ καὶ εὐδοκιμοῦσα πολλάκις ψευδομαρτυρείη 312.27
μαρτυρίας πέρι, νόμος 623.30
μάχαι ἑορταστικαὶ 583.37
μάχεσθαι παῦ ζῷον διαφερόντως, παρόντων ὧν ἂν τέκη 420.5
μαχητικὴ 99.9
τὰ μεγάλα πάντα, μεγέθει μεγάλα εἶναι 40.26. ἢ τῷ ὑπερέχοντι 350.37
μεγάλα πάντα ἐπισφαλῆ 430.6
μεγαλοπρέπεια ἀντὶ ἀσωτίας 451.31
μεγαλοψυχία ἀφροσύνης κάλλιστον ὄνομα 232.25
μεγαλόψυχοι 228.39
μεγαρέων εὐνομία 21.26
μέθη 515.39. αἰώνιος ἀρετῆς μισθὸς 384.7. χαλεπὸν τοῖς ἀνθρώποις 177.44
μέθη απαρτιάταις μισηθεῖσα 515.30
μέθης κακὸν 518.44. καὶ πῶς νίκα οὐ κακὸν 564.48
μέθης ἀφεκτέον 398.13. μάλιστα δὲ καὶ τὸ παράπαν τοῖς νέοις 525.44
μέθης βαθμοὶ 520.2
μέθης χορεία 528.42
ὁ μεθυσθεὶς δὶς παῖς 518.47
μεθύων ἀνατρέπει πάντα 516.52
μεθύων ἀπείρειν παράφορος ἅμα καὶ κακὸς 564.54
τὸ μεῖζον 126.46. καὶ ἔλαττον 27.47. καὶ 41.22
τὰ μείζω, μεγέθει εἶναι μείζω 40.27
μείς, καὶ μείης 57.12. 480.54 (30
μελάγχλωροι 422.51
μέλανα 491.44
μέλανες ἀνδρικοὶ 422.51
μελετᾶν 189.23
μελέτη 73.18. 189.24
μελίτη χωρίον 138.23
μελοποιΐα 181.45
μελοποιοὶ 361.46.47
μέλος τί 528.25
μέλος καλὸν 521.26
μέλη τὰ τὴν φύσει ὀρθότητα παρεχόμενα 522.18
μελῶν ὀρθότης 527.24
μελῶν τε καὶ ἱερῶν πέρι, νόμος 573.26
μελῶν τίνα διδάσκειν χρὴ 578.32
μέλος ἐκ τριῶν, λόγου, ἁρμονίας, καὶ ῥυθμοῦ. 396.14.
μέλλει 488.51
μεμνῆσθαι 514.28
τὸ μέρος 142.35. μέρος καὶ εἶδος τί διαφέρουσιν 118.33
ἐν μεσημβρίᾳ οὐ καθευδητέον 207.43
τὸ μέσον 145.40
μεσσήνη 531.47
μεσσήνιοι βασιλεῖς καὶ ἀργεῖοι πῶς τῆς ἑαυτῶν τε καὶ ἑλλήνων φθορᾶς αἴτιοι 534.34
μεσσηνίων ἀποστάσεις 565.35
μεταβλητικὴ 98.35
μεταβολὴ 607.39. κίνησις 152.39 καὶ κινήσεως ἀρχὴ 607.54
μεταβολὴ πάντων πλὴν κακῶν, ἐν ὥραις πάσαις σφαλερώτατον 572.30
μεταδόρπια πλησμονῆς παραμύθια 504.49.50
μετεμψύχωσις τῶν φαύλων 32.38. κἀγαθῶν 43. καὶ φιλοσοφούντων 48
μετεμψυχώσεως πέρι 482.8
μέτρα 156.52
μετρικὴ 580.30
μετρικῆς ἄνοια, οὐκ ἀνθρώπινον 581.10.14
μετρικῆς τέχνης δύναμις 300.48
μετριότης 174.50
μετρητικὴ 126.42. 127.22 171.30. δίστη 171.53
μετριότης ἀγροικία καὶ ἀνελευθερία καλουμένη 451.26
μετρίου γνῶσις, τῶν νομοθετῶν 534.54
μέτρου οὐδενὸς οὐδ' ἐν ἀτελὲς 432.27
τὸ μή, καὶ τὸ οὐ 111.42
μηδικὴ παιδεία 536.15
μῆκος 71.18. διατί τἀνθρωπίνῳ σώματι 483.9
μήλων πέρι, νόμος 589.48
μηνὸς ὄνομα 57.12
μῆτις 187.35
μητραλοίων ἐν ᾅδου καθαρισμὸς 45.44
μῆτραι γυναικῶν 500.53
μητρὶς καὶ πατρὶς φίλη 456.45
μητροκτόνον θανάτων πολλῶν τυγχάνειν δίκαιον 598.25
μηχανὴ 59.11. μηχανοποιΐα 327.52
μιλήσιοι 515.10
μηδὲν ἄγαν. 247.14 μιμεῖσθαι

μιμεῖσθαι τίνας χρή, καὶ οὐ 395.8
μιμήσεις 114.40.465.37.526.29
μιμήσεως ὀρθότης 526.37
μιμήσεως πέρι 463.14
μιμήσεις αἱ ἐκ νέων εἰς ἔθη καὶ φύσιν καθίστανται 395.6
μιμητής 464.2
μιμητική 102.38.636.8. καὶ ταύτης εἴδη 103.17
μιξολυδιστὶ καὶ συντονολυδιστὶ, θρηνώδεις ἁρμονίαι 396.19
μισανθρωπία πόθεν γίγνεται 35.49. καὶ 36.9
μισάνθρωποι 35.48
μισθαρνευτική 98.16.20
μισθοδόται 418.33.34
μισθωτοί, καὶ τούτων ἐν πόλει χρεία 387.11
μεισόδημος 453.26
μισολογία πόθεν γίγνεται 35.49
μισολογίας οὐδὲν μεῖζον κακὸν 35.48. καὶ 36.19. μισολόγοι 35.48. 401.4
μνημάτων χωρίον 630.51
μνήμη 38.36.67.30.158.18.163.12
μνήμη τῶν διὰ ψυχῆς ἡδονῶν εἶδος 162.52
μνήμης ἀθανάτου ἐρῶντες πάντες ἄνθρωποι 189.35
μνήμης κηρός 89.21.29
μνήμονες τίνες 89.25
μνημοσύνη θεὸς 502.19. καὶ μουσῶν μήτηρ 88.16. ἣν ἐπικαλεῖ καὶ ὁ Σωκράτης 270.28
μνησίθεος 51.47
μοῖρα 188.50
μοῖραι τρεῖς 471.17. 638.38
μοιρῶν προσρήματα 631.34
μοιχῶν γένος πόθεν 183.21
μοναρχία 130.3.134.25.33.535.39
μονῳδία 560.47
μόριον 144.41
τὸ μόριον οὐ πολλῶν, ἀλλὰ ὅλου 150.39
μόσχος 51.16
μοῦσα καλλίστη τίς 523.2
μούσης πολιτικῆς καὶ ἀπολέμου εἴδη 579.37
μούσης τρίπους 545.53
μοῦσαι καὶ μουσική, ἀπὸ τοῦ μῶσθαι 55.54.217.2.520.51.525.20
μουσῶν τὸ ἡδύ 574.27
μουσῶν κῆποι 361.51
μουσῶν μανία 202.12
μουσῶν μήτηρ μνημοσύνη 88.16
μούσας ἐπικαλεῖ ὁ Σωκράτης 199.13.270.28.446.7
μουσική 171.34.181.32.42. καὶ 239.41.389.7.438.5.526.32.528.27
μουσικὴ ἄνευ γυμναστικῆς 400.44
μουσικὴ ἡ τῶν Αἰγυπτίων 522.9
μουσικὴ καὶ ἀστρονομία ἀδελφαὶ ἐπιστῆμαι 441.17.18
μουσικὴ παίδων 571.41
μουσικὴ μεγίστη, ἡ φιλοσοφία 23.36
μουσικὴ περὶ μελῶν ποίησιν 304.4. περί τε ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν 521.29
μουσικὴ τρόπων μίμημα 572.51
μουσικῆς ἀθηναίων τῆς παλαιᾶς εἴδη καὶ σχήματα 538.11
μουσικῆς ἀρχόντων κατάστασις 560.41
μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς κρᾶσις 411.44. καὶ χρεία 401.8
μουσικῆς ἁπλότης 398.35. ἐνέργεια 397.26. ὀρθότης 521.40. τέλος 398.5
μουσικῆς εἶδος καινὸν μεταβάλλειν εὐλαβητέον 405.7
τὸ τῆς μουσικῆς χαλεπὸν 527.4
μουσικῇ τίς τοῦ ἀριθμοῦ χρεία 637.3
μουσικὴν ἡδονῇ κρίνεσθαι 523.1
μουσικός 110.9
μουσικοὶ οἱ ἀληθῶς τίνες, καὶ πνίκα 397.39.401.11.462.38
μουσικοὶ γέλοιοι καὶ ἄχρηστοι τίνες 441.24
μουσικ[illegible]ων ἀκρόχολοι καὶ δύσκολοι 400.52
μυελὸν 494.2. καὶ τούτου γένεσις 493.46. καὶ φύσις 494.25
μῦθοι οἱ μείζους 389.23
ἐν μύθοις μάλιστα μέμφεσθαι, ἐάν τις μὴ καλῶς ψεύδηται 389.26
μύθους διατί παιδίοις πρῶτον λέγωμεν 389.11. καὶ τίνας 389.16.48
μυθολογεῖν, ἐπιπόνου ἀνδρὸς ἔργον 196.26
μυθολογία ἁμαρτανόντων τίς καθαρμός 201.28
μυθολογία ἐν πόλει μόνον χρηστέον, ὠφελείας ἕνεκα 396.5
μυκτήρων δύναμις 491.19
μυρίνη 50.45
μύρον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιχέαι τιμῆς ἕνεκα. 396.4.
μώνυχον γένος 119.31

N

τοῦ Νοῦ δύναμις 63.39
νάρκης ἰχθύος φύσις 337.40
ναυκλήροι 129.23
ναυμαχίας ἐπιτήδευμα οὐ καλὸν 540.15
νεανίσκου καὶ σκύλακος εἰς φυλακὴν σύγκρισις 288.23
νεῖλος 474.44.475.7
νείλου θρέμματα 629.7
ἐν τῷ νείλῳ τιθασσεία τῶν ἰχθύων 119.2
νεκρὸν 32.4
νεκρὸν συλᾶν ἀνελεύθερον 421.1
νεκρῶν κρίσεως πέρι, μῦθος 332.3
νεκρῶν πέρι ποῖα τὸ πάλαι τοῖς ἀθηναίοις νόμιμα 508.17
νεκροὺς θρηνεῖν ἄχρηστον, καὶ αὐτοῖς ἀχάριστον 370.5
νεκροὺς λούειν ταῖς γυναιξὶν εἰωθὸς 46.13
νέκταρ 203.19
νέμεσις δίκης ἄγγελος 544.18
νέον ἅπαν ἀεὶ κινεῖσθαι 521.3
νέον ἀπέχεσθαι μέθης τὸ παράπαν δεῖν 525.44
νέοι εὐπειθεῖς 524.50
νέων ἀκολασίαι 603.46
νέων ἀνδρείων τιμαὶ 420.34
νέων διαφθορεὺς 21.29
νέων εὖ τραφέντων πάντα κατ' ὀρθὸν πλεῖν 578.46
νέων αἰδὼς 548.2
νέων δόξαι δυσέκνιπτοι 389.46
νέων ἐπιμεληθῆναι πρῶτον δεῖσθαι 1.20. καὶ 31.3
νέων κατορθώματα 405.22. μαθήματα 571.15. οὐσία ἀρίστη τίς 547.50. φύσις διάπυρος καὶ ἀεικίνητος 525.15
νέων ψυχαὶ σπουδὴν φέρειν μὴ δυνάμεναι 523.21
νέοις οὐ ζητητέον περὶ νόμων, ποῖα καλῶς ἢ μὴ ἔχει 514.36
νέους εἶναι ὅτι μάλιστα εὐμαθεῖς δεῖ 578.30
νέους τίς διαφθείρει, ἢ βελτίους ποιεῖ 10.6
νεότης ἁπαλὴ καὶ εὔπλαστος 389.14
νεότης εἰς πᾶν ἐπίδοσιν ἔχει 70.35

νεῦρα 494.14. καὶ τούτων φύσις 494.14.22
νεωκόροι 558.32
νὴ τὸν κύνα 8.54. καὶ 39.38.195.49.250.18.264.18.396.41
νίκη πασῶν ἀρίστη καὶ πρώτη, τὸ νικᾶν αὐτὸν αὑτὸν 511.40
νίκης ἕνεκα ἐνίοτε εἶναι ἀπαιδευσίαν 517.8
νίκην ἀπεργαζόμενα δύο 519.20
νιστική 126.9
νίτρον 489.8
νοεῖν 154.27
νόησις 435.9, 442.27. ὡς νεόεσις. 58.2.4
νοήσεως παρακλητικὰ καὶ ἐγερτικά 438.30.42. καὶ 439.5
νοητὸν 33.14.439.4
νοητοῦ τομὴ 434.33.51
νόμιμα ἄγραφα 570.41
τὰ νόμιμα τὰ πρὸς πόλεμον τεθέντα 513.9
νόμιμα πάντα τοῦ ἀρίστου ἕνεκα 512.19
νομίσματος χρεία, καὶ ποίου, τῇ πόλει 386.54.552.53
νομογράφος 214.35
νομοθεσίας ἀρχὴ 530.46
νομοθεσίων αἰτίαι 541.7
νομοθετεῖν διατί ἀναγκαῖον 131.15
νομοθετικὴ 131.5
νομοθετήσαντος πρὸς αὐτὸν λόγος 583.49
νομοθέτης ἀγαθὸς ποῖος 513.4 καὶ ὀρθὸς 539.51. καὶ πῶς αὐξανόμενος 637.45
νομοθέτης πατρὸς, οὐ δεσπότου σχήματι 594.21
νομοθέτου κατόρθωμα 582.23
νομοθέτου πρὸς ζωγράφον σύγκρισις 562.40
νομοθέτῃ δύο περὶ ἑνὸς ποιεῖν οὐκ ἔστι 545.2
νομοθέτῃ ὅλης πόλεως, καὶ οὐχ ἑνὸς ἐν αὐτῇ γένους μελλ 437.18
νομοθέτῃ πῶς τακτέον τὰ τῆς πόλεως 513.28
νομοθέτῃ τί μέγιστον 633.6
νομοθέτην μόνον τῶν γραφόντων περὶ καλῶν κἀγαθῶν καὶ δικαίων ξυμβουλεύειν χρὴ 594.14
νομοθέτην πρὸς τί βλέπειν ἀεὶ χρὴ 533.32.535.31. 538.43
νομοθέτην τέλεον εἶναι, καὶ οὐ δ' ἥμισυν δεῖν 576.1
νομοφύλακες 556.49.566.27
νομοφύλακος καὶ νομοθέτου σύγχωρησις 563.4
νομοφυλάκων ἡλικία 557.3
νόμος 131.6.10. καὶ 507.33.518.19. 542.54.567.44. ἀνθρώπων τύραννος 293.35. πόλει μέγιστον ἀγαθὸν 346.50
νόμος τῆς πόλεως κοινὸς 518.26
νόμος πότερον δόξα τις 508.3
νόμος βασιλικὸς 509.5
νόμος τοῦ ὄντος εὕρεσις 508.8.509.6. ὁ τὰ ὀνόματα παραδιδοὺς 49.36
νόμος τίς ἐστιν πρῶτος δεῖ 545.32
νόμος φύσεως καὶ γεγραμμένος 316.39 (28
νόμου τοὔνομα νῷ προσῆκον 630.
νόμου μετέχον ἐν πόλει ἀγαθὰ πάντα ἀπεργάζεται 566.51
νόμον εἶναι τῶν ἀρχόντων δεσπότην δεῖ, καὶ οὐ τοὐναντίον 543 34
νόμοι, ἀγαθὰ γράμματα 134.33. τῆς ἀληθείας μιμήματα 133.33. ἀπ' ἀρετῆς, καὶ ταύτης ἕνεκα 513.16
νόμοι ἄριστοι ποῦ 551.51
νόμοι πρὸς τὸ συμφέρον τιθέμενοι 316.48
νόμοι οἱ ἐν ᾅδου, τῶν ἐπὶ γῆς ἀδελφοί 22.1
νόμοι ὀρθοί τίνες 543.25. πάτριοι 570.41. χαλκεῖς 510.13
νόμων αἰτία καὶ χρεία 600.40. 603.6.9. 630.31.
νόμων ἀρχὴ ἀφ' ἱερῶν 563.16. εἴδη τοσαῦτα ὅσα περὶ πολιτειῶν 543.5. ἐπανόρθωσις 563.39. μεταβολὴ 542.4. σκοπός, ἀρετὴ 632.34. τέλος 637.47
νόμων ἄνευ πόλιν οὐδεμίαν οὐδενὶ ἀρέσκειν 21.21
νόμων τὰ βέλτιστα, ἀλλ' οὐ βραχύτατα ἢ μήκη τιμητέον 546.3
νόμων διαθέσεως ὁ θεὸς αἴτιος 510.45
νόμων διαφθορεὺς 25.29
νόμων τῶν καλλίστων ἔργων 595.49
τῶν νόμων πρὸς Σωκράτη προσωποποιΐα 20.15
νόμων προοίμιον 546.36. κάλλιστον μὲν, τὸ θεοὺς εἶναι ἀγαθούς τε καὶ δίκην τιμῶντας δεικνύναι 504.47
νόμων ὑπόθεσις εἰς πολιτῶν εὐδαιμονίαν καὶ φιλίαν 553.33
νόμοις τοῖς πατρίοις μὴ πειθόμενον, τριχῇ ἀδικεῖν 20.49
νόσημα 612.24
νόσημα ἱερὸν 498.31. ἡ νόσος ἱερὰ 615.21
νοσημάτων ὀνόματα καινὰ 398.51
νόσος καὶ στάσις ταυτὸν 100.16
νόσον ποιεῖν τί 412.45
νόσοι ὑπὸ πνεύματος 498.17. ὑπὸ φλέγματος 27. ὑπὸ χολῆς 34
νόσων αἰτίαι 497.15
νόσων πέρι κατὰ Πρωταγόρου 75.6
νόσων τίνας φαρμακείας ἐρεθιστέον 500.9
νουθετικὴ 101.5
νοῦς 172.53.477.37.484.17. 533.37. ἀγαθὸν 155.26. ἑκάστων σωτηρία 632.6. θεὸς 608.44. αὐτοκράτωρ 58.35. ὁ πάντων φύσιν διακοσμῶν 53.45. καὶ πάντων αἴτιος 39.6
νοῦς τοῦ τῶν πάντων αἰτίου γενούσης 161.51.162.2
νοῦς καὶ δόξα ἀληθὴς πότερον ταυτὸν 485.37
νοῦς ἡμῖν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς βασιλεὺς 161.3. καὶ πάντα διακοσμοῦσα αἰτία 45
νοῦς οὐ χωρὶς ψυχῆς 477.36. ψυχῆς κυβερνήτης 203.11
νοῦς ἡδονῆς βελτίων τε καὶ ἄμεινον 175.37
νοῦς ἤτοι ταυτὸν καὶ ἀλήθεια, ἢ ὁμοιότατον 175.10
νοῦ καὶ ἐπιστήμης οὐδὲν ἐμμετρότερον 175.14
νοῦ κίνησις, καὶ ταύτης φύσις 608.52
νοῦν ἔξειν πᾶσιν εὐκτέον 533.32
νοῦν κάλλους μετειληφέναι μᾶλλον τῆς ἡδονῆς 175.15
νύμφῃ καὶ νυμφίῳ μέθης ἀφεκτέον 564.49
νύμφαι 579.31
νυμφίου καὶ νύμφης δίαιτα 566.33

νυμφικῶν

νυμφικῶν διαίτων πέρι 568.1
νυμφόληπτος 199.43
νύξ 480.53
νύκτα ὅλην εὕδοντα ὁντινοῦν, καὶ μὴ πρῶτον ἐξανίστασθαι, αἰσχρὸν καὶ ἀνελεύθερον 576.32

Ξ

Ξανθὸν 491.54
ξάνθος ποταμὸς 50.41
ξαντικὴ 125.41.126.9
ξενηλασία 627.40.629.7
ξενικῶν εἰσαγωγίμων πέρι, νόμος 590.39
ξένιος ἑκάστων δαίμων καὶ θεὸς 95.51. 548.16
ξένος ἀνθρώποις καὶ θεοῖς ἐλεεινότερος 548.15
ξένων γένη τέτταρα 628.38
ξένων ἐπιμιξία, ἠθῶν μεγίστη βλάβη 627.35
ξένων ὑποδοχῆς πέρι, νόμος 627.50
πρὸς ξένους ἁγιώτατα τὰ ξυμβόλαια 548.13
ξένους φιλοφρονεῖσθαι δεῖ 628.38
ξυγγενείας κατορθώματα 418.40
ξυμβόλαια 373.18
ξυμβόλαια ψυχῆς κινδυνεύειν 520.18
ξυμβολαίων πέρι, νόμος 614.8
ξυμμετρία 174.50
ξυμπόσια 516.26
ξυμφύλακες 418.35
ξυνάρχοντες 418.35
ξύνθετα 31.14
τὸ ξυνιέναι 271.26
ξυσσίτια 588.36
ξυσσίτια ἀνδρῶν καλῶς καθεστηκότα 566.54
ξυσσίτια κοινὰ 559.50
ξυσσιτίων χρεία 566.44

Ο

Ο αὐτὶ ω κεχρῆσθαι τοὺς παλαιοὺς 61.4
τοῦ ο δύναμις 63.41
ὄαροι, ὀαριστὺς 509.51
ὁ ἀὴρ, οὐρανὸς ἡμῖν καλούμενος 44.5
ὀδύνη 60.44
ὀδυρμοὶ ἀνδρῶν ἐλλογίμων 392.13
οἴησις 61.7
οἰκεῖον ἐστὶ ὅμοιον, ἢ ταὐτὸν 268.16
οἰκείων ὀνόματα καὶ ἔργα 418.42
[illegible] τὰ ὀνόματα [illegible] 48.13
οἰκετῶν πέρι 565.14
οἰκήσεων πέρι ἐν τῇ νέας πόλεως καταστάσει 565.51
οἰκοδομικὴ 247.29
οἰκονόμος 117.4.238.16
οἶκος οὐδεὶς ἐνοικοῦντός ἐστιν οὕτως, ὡς τῆς πόλεως 601.45
οἰκτρός τις 623.16
οἰονοστική, οἰωνιστική 202.5
οἶνος 488.48
οἶνος δι' ἃ τί ἀνθρώποις δοθείς 528.19
οἶνος μέχρις ἐτῶν ὀκτωκαίδεκα μὴ γεύεσθαι 525.41
οἶνος ἐστὶ τοῦ γήρως αὐστηρότητος φάρμακον 525.47
οἶνος τισὶ οὐ ποτέος 529.1
οἶνος ὑπὸ νήφοντος θεῷ κολαζόμενος ἀγαθὸν πόμα 564.13
οἴνου βάσανος ἐστὶ παιδεία 520.16. καὶ δύναμις 520.1. χρεία καὶ βλάβη 518.42.520.35
οἴνῳ μαλθακωτέρας γίγνεσθαι τὰς πρεσβυτέρων ψυχὰς 527.46
οἴνῳ τίσιν ἀφεκτέον 528.50
οἶνον δικαίως ἂν οἰόνουν καλεῖσθαι 56.10
οἰνόφυξ, τόπος 367.46
ὀλιγαρχία 130.4.11.133.48.134.26 445.35.448.36.541.36.584.51. καὶ αὐτὴ ἐκ τιμαρχίας μετάβασις 447.41.43
ὀλιγαρχίας ἁμάρτημα 448.9
ὀλιγαρχικός 451.3.461.13. πῶς ἐκ τιμοκρατικοῦ 448.38
τὸ ὀλίγιστον, πρῶτον καὶ ἓν 148.52
τὸ ὅλον 161.7.142.35.144.42
τὸ ὅλον ἐξ ἁπάντων, ἓν τέλειον 150.45
ὅλον καὶ πᾶν, πότερον ταὐτὸν 93.6
ὅλου ἐπιμέλεια πρὸς τὰ μέρη ἀναγκαιοτάτη 244.11
ὀλυμπιονικῶν μακάριος βίος 419
ὀλυμπίων πανήγυρις 355.23.(30
ὄλυμπος 635.40
ὄμματα, καὶ περὶ τοῦ ὁρᾶν 483.16
ὀμμάτων ἐπιταράξεις ἐκ δυεῖν 436.35
ὀμμάτων τὸ μέγιστον εἰς ὠφέλειαν ἔργον 483.51
ὀμίχλη 491.24
τὸ ὅμοιον 143.33
ὅμοιον ἐστὶ οἰκεῖον, ἢ ταὐτὸν 268.16
ὅμοιον ὁμοίῳ ἐχθρὸν 265.37
ὅμοιον ὁμοίῳ συγγενὲς φύσει 293.34
ὅμοιον ὄν, τὸ ὅμοιον ἀεὶ παρακαλεῖ 405.27
ὅμοια 291.25
ὅμοιος ὁμοίῳ φίλος 327.7
ὁμοιότης 552.35
ὁμοιότης φιλίας μήτηρ 200.26
ὁμολογία 181.39
ὀμφαλός 183.5
ὀμφαλοτομία 71.52
τὰ Ὁμήρου Ἀθήναζε τίς πρῶτος ἐκόμισεν 234.12
ὄναρ διὰ κεράτων ἢ δι' ἐλέφαντος (250.24
ὄναρ ζῆν 423.34
ὀνειδισμοῦ καλλίστη ἀπαλλαγὴ ποία 16.10
ὀνειρώττειν 423.32
ὀνομαθέτης κύριος ποῖος 50.1.20
ὀνομαθέται 64.17.65.28
ὄνομα τί 49.21.64.21.41.65.6. 22.66.9.113.28.
ὄνομα, μίμημα φωνῆς 62.11. καὶ ποῖον 16. ὄργανον, καὶ ποῖον 49.25.27. τοῦ λόγου σμικρότερον μόριον 48.26. τοῦ ὄντος ζήτημα 61.21
ὀνόματος πέρι ἀμφισβητήσουσι οὐκ οἷς μεγίστων πέρι σκέψις 442.24
ὀνόματα καλὰ τοῖς πᾶσι ἐπιτιθέον 239.15
ὀνόματα πρῶτα τίς ποτε τέθεικε 63.8
ὀνόματα οἷς χρώμεθα ἡμῖν παραδεδωκέναι τὸν νόμον 49.36
ὀνομάτων θέσις οὐ φαῦλόν τι, οὐδὲ τῶν ἐπιτυχόντων 48.2.50.19
ὀνομάτων ὀρθότης 61.49.64.14. 66.14.53 καὶ 47.40 καὶ 48.11 καὶ 49.15.53.150.29.271.22
ὀνομάτων τὰ πρῶτα 62.27.30. τὰ δὲ ἐκ προτέρων συγκείμενα 66.10
ὀνομάτων ταῖς συλλαβαῖς ἢ γράμμασιν ποικιλία, ἀλλ' ὥσπερ καὶ αὐτῶν ὄντων 51.31.53.25
ὀνομάτων τὸ μὲν εὖ κεῖσθαι, τὸ δὲ μὴ 65.46
ὀνομαστικός 62.26
ὀνομαστὸν καὶ ὀνόμασμα 61.22
ὀνοματουργός, ὁ νομοθέτης 49.39
ὄν, οὗ ζήτημα τὸ ὄνομα 61.21

τὸ μὴ

τὸ μὴ ὄν 112.7.47.104.3.153.6
τὸ ὂν δύναμις 108.7
τὸ ὂν κίνησις καὶ στάσις 109.5
τὸ ὂν καὶ τὸ ἕν, οὐ ταὐτόν 144.43
τὸ ὂν ὅ,τι καὶ πᾶν 108.44
τὸ ὂν ἐστὶ τὸ ταὐτόν, πότερον ἕν 110.52
τὸ ὄν, καὶ οὐσίαν ὁμολογεῖν τῷ ἀληθεῖ 65.26
ὄντος πέρι καὶ οὐκ ὄντος Τιμαίου
τὰ ὄντα 89.27 (λόγος 476.54
τῶν ὄντων αἰτίαι 605.27
τῶν ὄντων ἀλήθειαν ἐν λόγοις σκεπτέον 40.5
τῶν ὄντων αἰτίας πέρι, Ἀναξαγόρου δόγμα 39.6
τῶν ὄντων ἀποῤῥοαὶ 336.19
τῶν ὄντων δύο εἴδη, ὁρατὸν καὶ ἀειδὲς 31.26. καὶ δύο παραδείγματα, θεῖον καὶ ἄθεον 82.29
τῶν ὄντων πέρι, δόξαι 106.2
τῶν ὄντων τὰ μὲν κινεῖσθαι, τὰ δὲ μένειν 609.5
ὀνύχων χρεία 495.17
οἱ ὀξεῖς καὶ ἀγχίνοοι ὡς τὰ πολλὰ καὶ πρὸς τὰς ὀργὰς ὀξύῤῥοποι 69.45
ὀξὺ 491.14
ὀξύτης πόσῳ τῆς ἡσυχίας καλλίων 245.15
ὀξύτης σώματος πάντων πολεμικώτατον 585.9
ὀπισθότονοι 498.26
ὅπλα εἰς τὰ ἱερὰ μὴ ἀνατιθέον 428.6
ὁπλῖται ἐκ σπαρέντων ὀδόντων 524.49
ὁπλομαχίας χρεία 253.19. καὶ ἀχρησία 39
ὁπλομαχίαν μαθεῖν τοῖς μειρακίοις ἐπιτήδειον 253.14
ὅπλων ἀποβολὴ, καὶ ἀποβολεὺς 625.17.27.31
ὅπλων πέρι, νόμος 590.41
ὀπὸς 488.52
ὀπώρας κοινωνία ἐστὶ δωρεαὶ διτταί, καὶ τούτων πέρι νόμος 589.32
ὁρατὸν 439.4
ὁρατὸν οὐδὲν ἀληθὲς 33.14
ὁρατὸν οὐδὲν ἄνευ πυρὸς 477.52
ὁρατὸς πῶς ὁρατὸς καὶ ἁπτὸς 477.52. 478.11
ὀργάνων πολυχόρδων οὐδεμία τῇ πόλει χρεία 396.37
ὀργὴν τίσι ἐγγίγνεσθαι δεῖ 548.53
ὀργίζεσθαι ἧττον τοὺς γυναικοτέρους 411.13
ὀρείχαλκον 504.40.505.19
τῶν ὀρθῶς δοθέντων οὐδεμία ἀφαίρεσις 157.42
ὅριον Διὸς νόμος 588.50
ὅρκος ἀφροδίσιος 180.16
ὅρκους ἀντιδικούντων ἑκατέρων ἐξαιρετέον 627.8
ὄρνεον οὐδὲν ὅταν λυπεῖ ἄδειν 33.54
ὀρνέων γένεσις 501.6
ὀρνιθοθηρευτικὴ 79.19
ὀρνίθων θρέμματα παρ' Ἀθηναίων καὶ πρεσβυτέρους 569.12
ὅρος ὅρῳ οὐ πάντων προσμιγνὺς 602.4
οὐρανὸς 389.30.363.40. πότερον ἀγένητος 477.5
οὐρανὸς εἷς, καὶ μονογενὴς 477.46
51. ζώων ξυμπλήρης 639.26.39
σφαιροειδὴς 489.46
οὐρανὸς θεὸς 636.36
οὐρανοῦ ὀκτὼ δυνάμεις 640.5.18
οὐρανοῦ περίοδοι 121.4
οὐρανὸν περιάγει ψυχὴ 609.16
τῶν οὐρανίων σφαιρῶν ἁρμονία 55.47
ὀρφανικῶν πέρι, νόμος 617.40
ὀρφανοὶ, μεγίστη παρακαταθήκη καὶ ἱερωτάτη 619.48
ὀρφανῶν ἐπίτροποι 561.28
ὀρφανῶν τροφῆς πέρι, νόμοι 619 (32
ὀρεικοὶ βίοι 567.33
ὄρεινον 492.3
ὀρχεῖν καὶ ὀρχεῖσθαι 56.17
ὄρχησις 528.28.39.571.42
ὄρχησις ἀμφισβητουμένη καὶ ἀναμφισβήτητος 579.30
ὄρχησις τὸ πλεῖστον κινήσεων τοῦ σώματος μέρος καλούμενον 579.17
ὀρχήσεως πολιτικῆς ἐστὶ ἀπολέμου εἴδη 579.37
ὀρχησταὶ 578.40
ὀρχηστικὴ τέχνη πόθεν 579.45
ὀρχηστρίδες 578.40
ὅσιον ἢ αὐτὸ αὐτῷ πάμπολυ ταὐτόν 2.32.3.6
τὸ ὅσιον πᾶν ἢ καὶ δίκαιον 5.18
ὅσιον τοῦ δικαίου μόριον 5.23. καὶ ποῖον 39
ὁσιότης ἢ ἐμπορική τις 6.29
ὁσιότης ἢ τὸ θύειν καὶ εὔχεσθαι 6.20
ὁσίου καὶ ἀνοσίου διορισμὸς 2.35. 3.10.4.23.5.39.6.20.14.38
ὀσμῶν γένεσις 491.25
ὀσμῶν ἡδοναὶ 170.4
ὀσμῶν τὸ πᾶν ἡμιγενὲς 491.19
ὄσπρια 504.48
ὀστρέων γένος πόθεν 501.19
ὀστῶν γένεσις 494.4. ξυμβολαὶ 494.27. καὶ φύσις 493.45
ὀστῶν τὰ ἐμψυχότατα ὀλιγίσταις σαρξὶν ξυμπεφραγμένα 494.26
οὐδεὶς αὐτῷ μόνον γέγονεν 687.47
οὐσία 160.33. ἢ καὶ ἐσσία, καὶ ὠσία 54.18
οὐσία καὶ ἕν, οὐ ταὐτὸν 144.53
οὐσία ὄντως οὖσα 203.11
οὐσία πότερον αὐτὴ ὡσαύτως ἀεὶ ἔχει κατὰ ταὐτὰ ἢ ἄλλοτ' ἄλλως 31.15
οὐσία τί πρὸς γένεσιν 442.27
οὐσίαν γινώσκεσθαι μὲν, ψυχὴν δὲ γινώσκειν 108.22.108.22
οὐ τίς, ἀλλὰ τί λέγει, σκεπτέον 245.51
οὐχ οἷα τίς βούλεται, ἀλλ' οἷα δύναται 313.31
τὸ ὀφειλόμενον 373.3
ὀφθαλμία 228.25
ὀφθαλμοῦ ἀρετὴ 226.31
ὀφθαλμοὶ καλοί τινῶν 351.10
ὀφθαλμῶν κάτοπτρον 226.25
ὄχημα 128.35
ὄψις 507.38
ὄψις αἰσθήσεων ὀξυτάτη 204.20
ὄψις ἀρχῶν οὐδεμία 248.40
ὄψις ἡλιοειδὲς 434.9
ὄψεως καὶ χρώματος μέσον τὸ φῶς 433.40
ὄψον 387.24
ὀψοποιία 309.2
ὀψοποιικὴ ἢ ὀψοποιητικὴ 181.51.309.48

Π

Παγκράτιον 585.33
παθήματα σοφισμάτων οὐκ ἀνέχεσθαι 649.35
τὰ πάθη ἐν ἡμῖν οἷον νεῦρα ἢ μήρινθοί τινες 518.22
παίγνιον 128.44
παιδαγωγία κακὴ 427.49
παιδαγωγῶν χρεία 676.46
παιδεία 100.50.181.46.436.42.
... 149.17

49.517.9.520.41.46.523.16. ἡγεῶν ἢ νεανίσκων 252.18. 282.34
παιδεία νέων ἀρίστη 548.4
παιδεία πρώτη πότερον διὰ μουσῶν καὶ Ἀπόλλωνος 521.9
παιδεία τρυφερὰ μεγίστη πασῶν διαφορά 570.25
παιδείας ἄρχων πάσης, καὶ ἐπιμελητής 561.11
παιδείας ἄρχοντος 560.42
παιδείας καὶ τροφῆς περὶ τῶν παίδων 568.39
παιδείας κεφάλαιον, ὀρθὴ τροφή 517.52
παιδείας μέγιστον μέρος, ἐπῶν πέρι εἶναι δεινόν 294.7
παιδείας πέρι συμβαλλόμενοι θᾶττον 239.6
παιδείας χρεία 404.49
405.17.26.561.18
παῖδες οὐχ ἧττον τῆς πόλεως ἢ τῶν γεννητόρων 575.20
παῖδας ἐν μαθήμασιν ὥσπερ παίζοντας θρεπτέον 443.28
παῖδας ἢ οὐ χρὴ ποιεῖσθαι, ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα 18.21
παῖδας ὄρθρου πρὸς διδασκάλους τρέπεσθαι χρεών 576.45
παῖδας πρὸς πολεμικῶν μάχων θέαν ἀκτέον 419.53.54
παιδεραστία πόθεν 183.31
παίδευσις ἀντὶ ὕβρεως 451.30
παίδευσις ξενικὴ οὐ νόμιμος τοῖς Λακεδαιμονίοις 346.46
παιδευτική 101.23
παιδιά 102.36.526.27.528.40
παιδιὰ τῆς σπουδῆς ἀνάπαυλα 161.53
παιδιᾶς ἀρχή 528.38
παιδίων θυμός 411.28
παιδίων κλαυθμοναὶ καὶ βοαί, σημεῖα οὐκ εὐτυχῆ 570.17
παιδίων τὰ δυσυπνοοῦντα πῶς κατακοιμίζειν χρή 569.43
παιδίων μεταβολὴ νόμοις σφαλερώτατον 572.16
παιδικοῖς πῶς διαλεκτέον 263.50
παιδοποιΐα 238.45
παιδοποιΐα καὶ ταύτης φυλακή 568.11
παιδοποιΐας πέρι 568.3
παιδοτρίβης, καὶ τύπτει θάνατος 399.3
παιδοτρίβην 289.23
παιδουργία ἡ τῶν μεθυομένων 564.52
παῖς πάντων θηρίων δυσμεταχειριστότατον 576.47
παίδων ἀγωγή 289.5
παίδων γυμναστικὴ ἐν ταῖς κινήσεσι 570.4.571.41
τὸ τῶν παίδων δύσκολον 570.6
παίδων ἐπιμελητής 578.41
παίδων ἱκανότης ἀκριβής, ἄρρεν καὶ θήλεα 621.6
παίδων μαθήματα διττὰ 571.40
τροφή 576.45
τὰ παίδων μαθήματα θαυμαστὸν ἔχει τι μνημεῖον 476.24
παίδων πρώτη αἴσθησις ἡδονὴ καὶ λύπη 520.38
παισὶ συννομοτέρου εὐθὺς παιδείας μεθεκτέον 405.16
παισὶ τὸ ἦθος ἐμφύεσθαι κυριώτατον, διὰ ἔθος 570.33
παισὶ οἶνος μέχρις ἐτῶν ὀκτωκαίδεκα μὴ γεύεσθαι 525.41
παισὶ πολλὴν αἰδῶ, ἀλλ' οὐ χρυσὸν καταλειπτέον 547.52
παίζειν ἄνευ θυμοῦ 623.7
τοῦ παίζειν τίς χρεία παισὶν καλῶς ἀρξάμενος 405.18
παίωνες 538.13
παλαιοὶ κρείττονες ἡμῶν, καὶ ἐγγυτέρω θεῶν οἰκοῦντες 156.27
παλαιοὶ τῶν νῦν ἀεὶ προτιμᾶσθαι ἄξιοι 345.48
πάλλειν καὶ πάλλεσθαι 56.16
πάλης ἐπιτήδευμα 579.11
πάλιν ἐκρεῖν 45.1
παλινῳδία Στησιχόρου 201.31
παναθήναια τὰ μεγάλα 138.28
παναθηναίων πέπλος 2.51
πάνες 579.32
πάνοπος κρήνη 261.6
πᾶν καὶ ὅλον, πότερον ταυτὸν 93.6
τὸ πᾶν καὶ τὰ πάντα τί διαφέρει 93.9
τὸ πᾶν ζῷον, καὶ φρόνησιν εἰληχός 121.6
παράδειγμα δεικνύντι μηδὲν ἀπολειπτέον τῶν καλλίστων τε καὶ ἀληθεστάτων 554.39
παλαίστρα Ταυρέου. 242
παραδείγματος γένεσις 124.38
ἐκ παραδείγματος ὁρᾶν γεγονότος, οὐδὲν χαλεπόν 535.13
παραδειγμάτων χρεία 124.22
παράψογοι 210.21
παρέπαινοι 210.21
πάρεργα 82.30
πάριοι 5
ἡ πάτρις ἁπάντων συγγνῶν καὶ προγόνων τιμιώτερον, σεμνότερόν τε καὶ ἁγιώτερον 20.32
πατρίδος θεραπεία ὥσπερ δεσποίνης θεοῦ 552.12
πατρίδι χωρὶς δώρων διακονεῖν χρή 629.41
πατρὶ φόνου ἐπεξιέναι πῶς ἔξεστι 2.1
πατέρων ἀγαθῶν διατί φαῦλοι υἱεῖς 289.34
πατέρων πρὸς αὐτῶν παῖδας διαφοραί 620.20
πατροφόνου θανάτων πολλῶν τυγχάνειν δίκαιον 598.25
πατραλοίων ἐν ᾅδου καθαρισμός 45.44
πάχνη 488.44
πεζοθηρική 97.17
πεζονομική 119.13.26.120.11
πειθοῦς εἴδη δύο 306.6
πειθοῦς δημιουργὸς ῥητορικὴ 305.21. καὶ ἄλλαι τέχναι 40
τὸ πείθειν τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τῆς ἀληθείας 207.48
πείνη, λύπη 162.18
τὸ πεῖσαι 92.1
πελάργου φύσις 227.32
πέλας 52.9
πελοπίδαι 532.40
πελταστική 589.32
πενία 187.36.530.18.550.52.616.36
πενίας ἐν πόλει ὅρος 554.6
πένταθλοι 237.16
πεντακισχιλίων καὶ τετταράκοντα ἀριθμός 563.17.23
πεπαιδευμένων συνουσίαι ποῖαι 297.25
πέρας 145.36.160.15.336.6
περιττόν 41.41
περιφορὰ 84.21
περιχάρεια 549.13
περιωδυνία 549.14

περσαι ποιμένι 536.12
περσικὸς πλοῦτος καὶ δύναμις 222.38
περσικὸς περὶ τὴν ἑλλάδα στόλος 535.16. 537.30
περσῶν ἀρχὴ 366.48
περσῶν ἀρχὴ ὑπὸ Κύρου, Καμβύσου, καὶ Δαρείου ποία 535.47.54.
περσῶν βασιλεὺς ὁ μέγας 221.26.35
περσῶν βασιλέως γένος καὶ τροφὴ 222.1
περσῶν μοναρχία 535.39. ναυμαχία 367.26. πολιτεία 537.10. μέθη καὶ τρυφαὶ 515.41.44
πιθανὸν, τὸ εἰκὸς 212.21
πιθανουργικὴ 98.14
πιθήκων ὁ κάλλιστος, συμβληθεὶς ἄλλῳ γένει, αἰσχρὸς 348.33
πικρὰ 491.2
πίνειν εἰς μέθην ἐν Διονυσίοις μόνον ἐξεῖναι 564.47
πίστις 435.10.442.26
πίστις καὶ μάθησις οὐ ταυτὸν 306.2
τὸ πιστὸν 67.30
πιστὸς 548.27
πιστότης 513.5
πίστωσις, ἐπιπίστωσις 210.18
πλανητὰ ἄστρα 581.49
πλανητῶν τῶν ἑπτὰ σύστασις 480.38
πλάτανος 196.36
ἡ ἐν πλαταιαῖς μάχη 367.31. 540.29
πλεύμονος βίον ζῆν 158.22
τὸ πλῆθος 160.16
πλῆθος εἶναι φιλόσοφον, ἀδύνατον 428.38
πληκτικὴ θήρα 97.27
πλούσιος οὐκ εὐδαίμων ἀληθῶς, μὴ καὶ ἀγαθὸς ὢν 553.22
πλούσιοι δὲ ὄντι τινες 437.40
πλουσίων παῖδας τὰ πολλὰ κακὸν βίον ζῆν 536.33
πλουσίοις πολλὰ παραμύθια 372.2
πλουσίους σφόδρα, καὶ ἀγαθοὺς εἶναι ἀδύνατον 553.20.32
πλοῦτος 520.14.530.18.616.36
πλοῦτος δὲ μετ' ἀνανδρίας κεκτημένῳ οὐδὲν κάλλος 369.29
πλοῦτος καὶ πενία, δημιουργῶν τε καὶ πραγμάτων διαφθορὰ 404.3
πλοῦτος οὐ τυφλὸς 513.25
πλοῦτος σώματος ἕνεκα 598.46
πλούτου ἐν πόλει ὅρος 554.8
πλούτου ἔπαινος κακὸς 598.44
πλούτου καὶ πενίας κακὰ 404.11
πλούτου τίς χρεία ἀνδρὶ ἐπιεικεῖ 372.29
πλούτωνος ὄνομα 54.47
πλωτικὴ 126.7
πλωτικὸς μήτε ἐν τεθνηκόσι, μήτ' ἐν τοῖς βιοῦσιν 649.7
πνεύμονος ἰδέα 492.45
πόθος 60.54.61.1.2
ποιεῖν 246.34
ποιήματα 289.16
ποιήματα ποῖα ᾄδεσθαι ἐν τῇ πόλει χρὴ 583.43
ποιήματα περὶ μουσικὴν 526.39
ποιημάτων εἴδη 394.33.395.45
ποικίλλειν καὶ αἰολεῖν ταυτὸν 57.4
ποικιλία ἀκολασίας καὶ νόσου αἰτία 398.34
ποίησις, ποίημα 246.37. 188.23.25.27.28
ποίησις ἄνευ μανίας μουσῶν, ἀτελὴς 202.15
ποίησις καὶ τοὺς ἐπιεικεῖς λωβᾶσθαι ἱκανὴ 466.47
ποίησις μίμησις πρὸς ἀκοὴν 466.2
ποίησις πῶς λόγος γίνεται 324.6
ποιητὴς, ποιηταὶ 189.49.214.35
ποιητὴς ἀγαθὸς 262.9.464.21
ποιητὴς ἐν τῷ τῆς μούσης τρίποδι καθιζόμενος, οὐκ ἔμφρων 544.53
ποιητὴς ἐγκωμιαστικὸς ποῖος εἶναι χρὴ 583.40
ποιητὴς κοῦφον χρῆμα, καὶ πτηνὸν, καὶ ἱερὸν 561.52
ποιητῇ μύθους ποιεῖν, ἀλλ' οὐ λόγους πρέπει 23.41
ποιητὴν οὐδὲν δύνασθαι, εἰ μὴ ἔνθεον καὶ ἔκφρονα 361.53
ποιηταὶ ἀνθρώπινοι, καὶ τούτων περὶ μουσικὴν ἁμαρτήματα 527.11
ποιηταὶ εἰδώλων ἀρετῆς μιμηταὶ, καὶ ποῖοι 465.7. μαλακῶν μουσῶν ἔκγονοι 580.25. σοφίας πατέρες καὶ ἡγεμόνες 265.6
ποιηταὶ κατεχόμενοι θεῶν ἑρμηνεῖς 362.12. ἔνθεοι 361.44. τῷ ἀ- [illegible] μούσου παρανομίας ἄρχοντες 538.21. θεῶν παῖδες 385.
ποιηταὶ πρὸς κρεῖττον ἡδονὴν πάντα ποιοῦντες, φαῦλοι 523.11
ποιητῶν ἄλυρα μαθήματα ποίας χρείας 577.27
ποιητῶν γένος θεῖον καὶ ἐνθουσιαστικὸν 531.15
ποιητῶν γένος οὐ πάνυ ἱκανὸν τάγε ἀγαθὰ καὶ τὰ μὴ γιγνώσκειν 574.1
ποιητῶν διηγήσεις διὰ μιμήσεως 394.16
ποιητῶν ἔπη τῶν ἐν ᾅδου περὶ 391.49
ποιητῶν κρῆναι μελίρρυτοι 361.51
ποιητῶν ὀρθῶς γεγραμμένα ποῖα 523.41
ποιητῶν οὐδεὶς σοφία ἐνθουσιασμὸς 9.10
ποιητῶν περὶ ἀρετῆς τε καὶ θεῶν λόγοι 384.14
ποιητῶν ποικιλία 577.40
ποιηταῖς οὐκ ἐπιτρεπτέον λέγειν ὅ,τι αὐτοῖς φίλον 544.49
ποιητικὴ τέχνη 97.1.114.40. αἰνιγματώδης, φύσει 231.14
ποιητικὸν γένος περὶ τινῶν μιμητικῶν 474.1
ποιητικῇ τε καὶ φιλοσοφίᾳ παλαιὰ διαφορὰ 467.29
ποιητικοὶ πάντες θεῖοι 345.9
ποιητικῶν μῦθοι τινες ἀπόρρητοι 389.29
πολεμικὴ 636.13. τέχνης πολιτικῆς μέρος 288.1
πόλεμος 421.12.17
πολεμικῆς ἀγωνίας χρεία 388.7
πολέμου αἰτίαι 217.16. εἴδη 512.39
πολέμου ὅρος τίς ἀνδρί τε καὶ γυναικὶ ἡλικία 568.34
πολεμικοὶ νόμοι 420.23
οἱ πόλεμοι χρημάτων ἕνεκα 25.54
πόλις 386.15. ἀγαθὴ καὶ κακὴ ποῖα 408.30. 583.31. ἀνδρεία 416.48.50.52
πόλις ἀνθρώπων κακῶν κἀγαθῶν ἄπειρος, οὐ τέλειος 628.6
πόλις ἄπολις τίς 561.30
πόλις ἡ αὑτῆς ἥττων κακὴ, κρείττων δὲ ἀγαθὴ 511.50
πόλις γηγενὴς 402.21

πόλις δίκαια 408.34.409.13
41[illegible].38
πόλις εὖ οἰκουμένη τίς 437.40
πόλις ἰσχυρόν τι, φύσει 134.13
πόλις κρα[illegible]ερος δίκην 564.12
πόλις ὀρθῶς ᾠκισμένη 406.15
22
πόλις τε καὶ πολιτεία πρώτη 551.51. δευτέρα 552.9
πόλις στασιώδης καὶ οὔ, τίς 437.34
πόλις σοφὴ καὶ εὔβουλος 406.29.30.40
πόλις σώφρων 407.39
πόλις τίνα τρόπον φιλοσοφίαν μεταχειριζομένη, οὐ διολεῖται 430.6
πόλις τρυφῶσα 387.32. ὑγιὴς 387.34. φλεγμαίνουσα 387.35
πόλεως διαφορὰ καὶ ὄλεθρος ἡ μεταβολή 408.44.49
πόλεως εὐδαιμονία 227.11
πόλεως εὖ πολιτευομένης ὅρος 511.30
πόλεως εὔτακτα καὶ ἄτακτα 566.52
πόλεως ἵδρυσις ἐν χώρας μέσῳ 554.15
πόλεως καθαρμοί 550.26
πόλεως κακά 419.25
πόλεως κακουργία ἀδικία μεγίστη 408.50.51
πόλεως μεγίστη σωτηρίας ἀρχή 550.53
πόλεως μέγιστον ἀγαθόν τε καὶ κακὸν ποῖον 418.13
πόλεως οἰκήσεις 566.5
πόλεως ὄνομα 539.17.542.35
πόλεως καὶ πολιτῶν διανομή 551.10
πόλεως σωτηρία καὶ φθορὰ 543.33
πόλεως τείχη χαλκᾶ καὶ σιδηρᾶ μᾶλλον εἶναι δεῖ, ἢ γήϊνα 566.10
πόλεως τίς εἶναι ἐπιμελεῖσθαι δεῖ 370.18
πόλεως τρία γένη 411.24
πόλεως τυραννουμένης οὐδὲ ἀθλιώτερα οὐδὲ βασιλευομένης εὐδαιμονεστέρα 457.12.13
πόλεως καὶ τῶν αὐτῆς χωρίων διανομή 554.17
πόλεως φρουραί 559.1
πόλει σώζεσθαι μελλούσῃ τί ἀναγκαῖον 537.3
πόλιν ἐλευθέραν τε εἶναι καὶ ἔμφρονα καὶ ἑαυτῇ φίλην δεῖν 535.31. 538.43
πόλιν εὐδαίμονα ποιητέον ὅλην, ἀλλ' οὐκ ὀλίγους τινάς 430.33
πόλιν εὔνομον γίγνεσθαι χαλεπόν 542.16
πόλιν οὐδεμίαν οὐδενὶ ἀρέσκειν αὐτοῦ νόμων 21.21
πόλιν οὐκ ἐπιτροπεῦσαι ἱκανῶς οὐδὲ ἀπαιδεύτους, οὔτε ἐν παιδείᾳ διατρίβειν ἐωμένους 437.9
πόλεις αὐτοῦ ἀρετῆς, οὐδενὸς δεῖσθαι 226.54
πόλεις τὸ κοινὸν μὲν ξυνδεῖ, τὸ δὲ ἴδιον διασπᾷ 600.44
πόλεων ἀρχὴ καὶ αἰτία 386.12
πόλεων τὰ νόμιμα διατί πλανᾶται 632.27
πολιτεία 649.11. ὀρθὴ 130.52.132.13.19. ἀνθρώπων τροφὴ 366.23
πολιτεία μοναρχίας καὶ δημοκρατίας μέσον 557.43
πολιτεία οἵα, ἐξ οἵων ἀνδρῶν ἀρίστη 473.14
πολιτεία φιλότιμος 445.51
πολιτείας ἀρίστη διάθεσις 541.34
πολιτείας ἀρχή 529.7
πολιτείας εἴδη δύο 550.16
πολιτείας εὐεξία 404.53
πολιτείας κατάλυσις καὶ περὶ αὐτῆς νόμος 593.15
πολιτείας πάσης δεσμοὶ τὰ ἄγραφα νόμιμα 570.43
πολιτειῶν εἴδη ἑπτά 134.24
πολιτειῶν εἴδη πέντε 445.35. 43.458.27
πολιτειῶν μεταβάσεις πῶς γίνονται 446.13
πολιτειῶν οἷον μητέρες δύο 535.38
πολιτειῶν πέντε τρόποι 413.12
πολιτικὴ τέχνη 120.15.20.124.8 125.17.135.43.238.13. 276.35
πολιτικὸς ἀνὴρ ὁ ἑαυτὸν γιγνώσκων 226.47
πολιτικόν, τό γε δίκαιον 558.2.5
πολιτικῆς εἶναι, φύσεις τε καὶ ἕξεις τῶν ψυχῶν θεραπεύειν 520.26
πολιτικῆς ἔργα 276.51
πολιτικῆς παρασκευῆς πόνος καὶ κίνδυνος 550.41
πολίτας γνωρίμους αὐτοὺς αὐτοῖς εἶναι κάλλιστον τῇ πόλει 551.39
πολιτῶν δίαιτα 387.16
πολιτῶν οἵ τινες οὐκ ἀναγκαῖοι 387.41
πολιτῶν πολλῶν κοινωνία 386.36
πολιτῶν προσαγορεία 418.30
πολιτικοί 134.45
πολιτικοί, θεῖοι 345.9
πολιτικῶν πάλαι τοὺς σοφοὺς ἀπεσχηκέναι 345.39
πολιτικῶν σπουδὴ περὶ λογογραφίας 207.4
τὰ πολλά 150.54
πόλοι, καὶ πόλησις 55.45
οἱ πολλοὶ οὔτ' ἀγαθὰ οὔτε κακὰ οἷοί τ' ἐξεργάζεσθαι 17.50
οἱ πολλοὶ οὐ σπουδαῖοι διδάσκαλοι 217.48
πολυκτημοσύνην περὶ πόσου ποιεῖται φιλόσοφος 81.42
πολυμαθίας μετὰ κακῆς ἀγωγῆς ζημία 580.54
πολυπειρίας ἧττον κακὸν ἡ ἀπειρία 580.54
πολύτροπος 356.3
πολύτροποι πότερον οἱ φρόνιμοι 356.12
πομφόλυγες 491.12
πονηρία 100.22. νόσος ψυχῆς 30
πονηρίαν θανάτου θᾶττον θεῖν 15.52
πονηρίαν φεύγειν διατί δεῖ 82.18
πονηρὸς οὐδεὶς ἑκών 651.17
πονηροὶ ὅτε ὅμοιοι ἀλλήλοις, ὅτε φίλοι 265.14
πονηροὺς καὶ χρηστοὺς σφόδρα μὲν ὀλίγους εἶναι, τοὺς μεταξὺ δὲ πλείστους 36.2
πονήσαντα μάτην ὁτιοῦν, εἰς μηδὲν βέβαιον καταβαλεῖν, γελοῖον 631.42
πόνοι καὶ ῥαθυμία ἐκ ῥᾳστώνης 566.18

πόνοις μάλιςʼ ὕβριν σβέννυσθαι. 586.15
πόνοις μετρίοις σώματα εὖ ἔχειν 236.36
πόρος 187.36
πόρφυρα 590.38
ἐν ποτιδαίᾳ μάχη 242.47
πότος 235.12
πράγματα πάντα γίγνεσθαι φύσει, τέχνῃ, τύχῃ 605.27
πράμνειος οἶνος 363.25
πράξεις 246.39.43
πράξεων φίλη καὶ ἀκόλουθος θεῶν τίς 543.48
πράσιον 492.5
πράσεως καὶ ὠνῆς πέρι, νόμοι 615.11
πράττειν 246.35
τὸ πράττειν καὶ γνῶναι ταὐτὸ καὶ ἑαυτὸν, σώφρονι μόνῳ προσήκειν 493.24
πράττειν τὰ ἑαυτοῦ σωφροσύνη πῶς 245.54
τὸ πρέπον 350.32.42
τὸ πρέπον καὶ τὸ καλὸν, ταὐτὸν 350.53
πρεσβυτέρους ἄρχειν τῶν νέων, δίκαιον 419.18
πρεσβύτεροι πόθεν τῶν νέων ἐμφρονέστεροι 482.48.49
πρεσβυτέρων αἰδὼς καὶ τιμὴ 419.20.548.2.602.29.32
πρεσβύτης παρακινδυνεύειν ἐχόμος 274.19
πρεσβυτῶν διατριβὴ μετρικὴ, τῆς πεττείας πολὺ χαριεστέρα 581.31
πρεσβυτῶν ἔμφρων παιδιὰ 562.27
πρεσβυτῶν πέρι, νόμος 624.13
προαγωγεία 72.2
προγόνων ἵδρυμα 621.31
πρόβλημα 128.40
προδόσεως πέρι, νόμος 593.30
προικὸς πέρι, νόμος 553.9 564.29
προμνηστικὴν φεύγειν τὰς μαίας σεμνὰς 72.2
προοίμιον 210.16
τῶν προπολεμησάντων ἐν πόλει ἔργον 473.18.19
προσειπεῖν 64.35
πρόσωπον 483.14
πρυτάνεις 557.19
πρυτανεῖον 15.2
προφῆται 493.26. θεῶν παῖδες 385.3
πρῶτον καὶ ἐν, τὸ ὀλίγιστον 148.52
πταρμῷ τὴν λύγγα παύεσθαι 181.11.182.18
πτεροῦ δύναμις 202.48
πτηνῶν θήρα ἀνελεύθερος 582.49
πτωχὸς μηδεὶς ἐν τῇ πόλει γιγνέσθω, νόμος 623.20
πτωχοὶ ἐν πόλει ὄντες, κακούργους καὶ ἐνταῦθοι εἶναι πολλοὺς δηλοῦσι. 448.29
πῦρ 161.21.485.29.487.18
τὸ πῦρ παρὰ Προμηθέως 123.9
πῦρ διατί θερμόν 489.29
πῦρ εἰς ἀέρα 484.46
πῦρ πότερον αὐτὸ ἐφʼ ἑαυτοῦ 485.31
πυρὸς 640.34
πυρὸς γένεσις 73.15. καὶ δύναμις 477.53
πυρὸς γένη πολλά 487.14
πυρὸς ὄνομα βαρβαρικὸν 57.22
πυρὸς ποταμοὶ 44.48
πυρευτικὴ 97.30
πυῤῥὸν 492.3
πυριφλεγέθων ποταμὸς 45.26
πυῤῥίχη κίνησις 579.23
πυῤῥίχη ὄρχησις, καὶ εἰρηνικὴ 579.51
πυρετῶν πέρι 498.50
πυθαγόρειος βίος 464.46
πῶλος 51.16
πωλουμένου παντὸς πέρι ὅρκος τε καὶ ἔπαινος ἄπιστω, νόμος 615.50

Ρ

τὸ Ρ, ὥσπερ ὄργανον πάσης κινήσεως 63.19.25.66.25
ῥᾳθυμία ἀργίας καὶ τρυφῆς ἔκγονος 610.35
ῥᾳστώνη ἐκ πόνων 566.17
τοῦ ῥαψῳδοῦ ὁποῖα δεῖ 363.46
ῥαψῳδοὶ 585.49. τῶν ποιητῶν ἑρμηνεῖς 362.16
ῥαψῳδῶν ἀγὼν 360.19
ῥεῖν, ῥοὴ 63.26
ῥῆμα 113.27
ῥητορεία βασιλικῇ κοινωνοῦσα 135.2
ῥητορικὴ 135.14.210.13. ἐλευθερίας καὶ ἀρχῆς δημιουργὸς 305.15. καὶ πειθοῦς 21
ῥητορικὴ κολακείας μόριον 309.11
κολακικὴ 324.12. πολιτικῆς μορίου εἴδωλον 309.20
ῥητορικὴ σώζουσα τέχνη 327.30
ῥητορικὴ ἄνευ ἀληθείας γελοία 208.41
ῥητορικὴ περὶ τί 304.46. καὶ τίνος ἐμπειρία 308.51. οὐ περὶ πάντας λόγους 304.9
ῥητορικὴ πότερον τέχνη 208.11. οὐ δὲ τέχνη 308.49
ῥητορικὴ, ψυχαγωγία 208.16.211.51
ῥητορικῆς δύναμις 306.33. χρῆσις 315.36
ῥητορικῆς καὶ ἰατρικῆς ὁ αὐτὸς τρόπος 211.25
ῥητορικῇ ἀποχρωμένους κακοὺς, ἀλλʼ οὐ διδάσκοντας 306.52
ῥητορικὴν πασῶν τεχνῶν διαφέρειν 172.24
ῥητορικὴν πείθειν μόνον, ἀλλʼ οὐ διδάσκειν 306.10
ῥητορικὸς ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἀγνοῶν, ποῖος 208.3
ῥητορικὸς ὀρθῶς τίς 326.25
ῥητορικῷ ἐσομένῳ ποῖα εἰδέναι ἀνάγκη 211.52
ῥήτωρ 219.20
ῥήτωρ φύσει 211.16
ῥήτορος ἀρετὴ, τἀληθῆ λέγειν 7.23
ῥήτορι τὰ δόξαντα μᾶλλον ἢ τἀληθῆ μαθητέον 207.47
ῥήτορες 91.52. γόητες 365.17. πειθοῦς διδάσκαλοι 384.46. οὐ σοφοί 636.19
ῥήτορες παλαιοὶ καὶ νεώτεροι. τί διαφέρουσι 329.44
ῥητόρων γένος ἡρωικὸν 53.19. δύναμις 310.24. λόγοι 81.1
ῥητόρων καὶ φιλοσόφων σύγκρισις 80.49
ῥίψασπις 625.26. καὶ τούτου ζημία 625.35
ῥοῆς ἐμπόδισμα διαπαντὸς λοιδορεῖν

ῥεῖν τὸν ὀνομαθέντα 59.33
ῥοῆς καὶ κινήσεως πάντα ἔκγονα 73.9
ῥοῶν περὶ νόμος 589. 48
ῥυθμός, ῥυθμοὶ 156.52.181. 40.521.5.525.18
ῥυθμοῦ ἐνέργεια 397.27. χρεία 484.14
ῥυθμῶν εἴδη 396.45
ῥυθμοῖς πῶς ἐπιχειρητέον 62. 33

Σ

τὸ Σ πνευματῶδες 63.32. καὶ ψόφος τις 92. 49
σαΐς, σαΐτικος νόμος 474.43. 44
σαλαμῖνος ναυμαχία 537.30
ἡ περὶ σαλαμῖνα μάχη τῶν ἀθηναίων 367.21
σάρδια, τῆς αἰθερίας γῆς μόρια 44.26
σαρκὸς χρεία καὶ φύσις 493.45. 494.14.22
σάτυροι 579.32
σαυρομάτιδες γυναῖκες περὶ πόντον, ἱππικαὶ 575.24
σαυρομάτιδες γυναῖκες 575.52
σέλας ταυτὸν ὅ,τι καὶ φῶς 57.6
σελήνη 480.36
σελήνη νέα καὶ ἕνη, ὅθεν καὶ σεληναία 57.9. καὶ σεληνονεοάειρα 10
σελήνης περὶ ἀριθμῶν χρεία 637.18.23
σελήνης περίοδος 480.38. 640.34
σελήνην ἀφ' ἡλίου ἔχειν τὸ φῶς 57.6
ἡ σιγὴ, ἀντὶ συγχωρήσεως 66.44
σίδηρος 629.51
σικελικὴ ποικιλία 398.29
σικελίας ῥύαξ πηλοῦ 44.49
σιμὸς ἐπίχαρις 422.49
σίτου χρεία διττὴ 450.49
σιληνοὶ 579.32
σκάμανδρος ποταμὸς 50.42
σκεῦος 96.52
σκέψις καλλίστη τίς 318.29
σκέψις τῶν ὄντων ἀληθὴς 33.12
σκληρὸν 489.40
σκληρότης ὅ,τι ἐστὶ τριὲς σκληρότης 66.27
σκέλη 483.11
σκυθαὶ ἀμφιδέξιοι 571.25
σκύθας μάχεσθαι καὶ φεύγοντας 256.53
σκυθῶν κράνια 279.52
σκυθῶν θυμοειδὲς 409.26. καὶ μέθη 515.43
σκύλαξ γενναῖος 388.23.39
σκυτικὴ 70.44
σκυτοτομικὴ 128.50
σμάραγδοι τῆς αἰθερίας γῆς μόρια 44.26
σμικρολογία ψυχῇ φιλοσοφικῇ ἐναντιώτατον 425.42.43
σμικρὸν εὖ ἢ πολὺ μὴ ἱκανῶς πρᾶξαι, κρεῖττον 86.44
σοφία 188.1.239.35.637.43. ἀγαθὸν 271.52. ἡ ἀληθὴς διάνοια 80.2
σοφία ἀληθινὴ ἡ θεοῦ γνῶσις 82.22
σοφία ἀνθρωπίνη οὐδενὸς ἀξία 9.26
σοφία δημηγορικὴ καὶ δικανικὴ 384.46
σοφία ἑλλήνων 295.22
σοφία καὶ ἐπιστήμη πότερον ταυτὸν 70.26
σοφία, εὐτυχία 272.6. καὶ εὐτυχεῖν ἐργάζεται τοὺς ἀνθρώπους 14
σοφία ἡ τὰ πάντα διακοσμοῦσα αἰτία 161.45
σοφία μεγίστη τίς 534.15
σοφία πάσης ἀρετῆς τὸ μέγιστον μέρος 636.49
σοφία πόλεως 406.29.46
σοφία οὐδὲν ἀληθείας οἰκειότερον 425.33
σοφίας ἀγαθὸν 273.4.636.28
σοφίας ἄνευ τῶν ἄλλων κτημάτων οὐδὲν ὄφελος, οὐδ' ἀγαθὸν 232.40.50.53
σοφίας δόξα ἄτοπος 636.21
σοφίας ἕνεκα ὑπηρετεῖν τῷ δεῖσθαι οὐδὲν οὐδενὶ αἰσχρὸν 273.6
σοφίας ὄνομα 58.9.13
σοφία ψυχῆς ἀρετὴ 226.33
σοφίαν μέχρις οὗ ἀσκητέον 318.20
σοφιστὴς 98.23.99.28.110.17. 26.115.54.284.22
σοφιστὴς γοητικός 103.3.38. ποικίλον θηρίον 99.31
σοφιστὴς ἀντιλογικός 101.51. δοξομιμητὴς 115.42. δυσθήρατος 113.9. εἰδωλοποιός 104.49
σοφιστὴς ποῖα διδάσκειν ἐπαγγέλλεται 286.43
σοφιστὴς πολυκέφαλος 105.12
σοφιστὴς σοφός τε καὶ πολλῶν χρημάτων ἄξιος 78.50
σοφιστοῦ ποικιλία 101.37
σοφιστοῦ ὄνομα ὀνείδιστον 207.2
σοφιστοῦ πῶς ξυγγενὴς ὁ ἀπαλλιβυτὴς 97.50
σοφιστικὴ 99.1.2.3. 101.31.309.14
σοφιστικῆς τέχνης ἀπολογία 285.47
σοφίσματα 429.28
σοφιστικῶν ἱερῶν τὰ πρῶτα, καὶ παιδιὰ 271.21
σοφιστῶν μαθηταί 330.36
σοφιστῶν λόγους Σωκράτης εἰρωνικῶς ἐλέγχει 281.19
σοφισταὶ 50.31.341.52. ἀντίτεχνοι 428.20. οἱ τοὺς νέους διαφθείροντες 428.1
σοφισταὶ πάντα σφᾶς εἰδέναι φασὶν 277.34
σοφισταὶ πότερον ἀρετῆς διδάσκαλοι 343.28
σοφισταὶ πλανῆται 474.3.4
σοφισταὶ ῥητόρων βελτίονες 330.50
σοφισταὶ φανερὰ τῶν αὐτοῖς συγγιγνομένων διαφθορὰ καὶ λώβη 341.54
σοφιστῶν γένος ἡρωικὸν 53.19
σοφιστῶν διττῶν γένος 15.48
σοφιστῶν λῆρος 281.49.54
σοφιστῶν λόγου εὐπρέπεια μᾶλλον ἢ ἀλήθεια 282.18
σοφός τίς 411.54
ὁ ἑαυτὸν γιγνώσκων 9.28
σοφὸς τῷ ὄντι μόνος ὁ θεὸς 9.25.214.32
σοφὸς πλούσιος 214.47
σοφώτατος ἀληθέστατα τίς 642.19
σοφῶν πάντες φίλοι 263.19
σοφὸν αὐτὸν αὐτῷ μάλιστα δεῖν εἶναι σοφὸν 346.21

Σίβυλλα χρησμωδὸς ...

σοφοὶ τίνες 89. 27
σοφοὶ ἑπτά 295. 38
οἱ σοφοὶ, ἰατροὶ καὶ γεωργοὶ 78. 45
σοφοὶ πότερον οἱ ἐπιστήμονες 239. 19
σοφοὶ τίνα τρόπον γιγνησόμεθα 635. 32
σοφοὺς τοὺς πάλαι τῶν πολιτικῶν ἀπεσχηκέναι 345. 39
σούνιον 17. 30
σοῦς ταχεῖα ὁρμὴ τοῖς Λακεδαιμονίοις 58. 12
σπαρτιάτους ὀλίγα συμπόσια 515. 28
σπέρματος πέρι 499. 4 500. 49
σπληνὸς φύσις 493. 32
σπουδαῖα ἄνευ γελοίων μαθεῖν ἀδύνατον 580. 5
στάδιον 585. 13
στάσις 63. 24. 100. 17 111. 12. 421. 12. 14. 512. 14. 41
στάσις καὶ νόσος, ταυτόν 100. 16
στάσις πόλεως νόσημα 554. 3
στασιωτεῖαι ἀντὶ πολιτειῶν 543. 26
στάσεων αἴτιον 605. 53
στάσεων πολιτείαις τίς αἰτία 557. 46
στατική 171. 31. 247. 40
σταφυλὴ γενναία 589. 38
στερεὸν οὐκ ἄνευ γῆς 477. 53
στημῶν, στημονική 126. 27. 28
στίλβων 491. 51. 640. 29
στοὰ βασιλέως 1. 7. 95. 35
στόμα 494. 46
στοιχεῖον 157. 14
στοιχεῖα 66. 24
στοιχεῖα καὶ συλλαβαὶ τοῦ λόγου ὅμηροι 92. 32. τῶν ὄντων ἄλογα 92. 12. καὶ ἄγνωστα 21
στοιχείων διαίρεσις 62. 32
στοιχείων διάταξις καὶ γένεσις 486. 17
στοιχείων τὰ ὀνόματα μόνον, ἀλλ᾽ οὐκ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα λέγεσθαι 51. 23
στύγιος ποταμός, καὶ στὺξ λίμνη 45. 29
στρατηγία 135. 2
στρατηγική 636. 13
στρατηγική, θηρευτική τις 276. 9
στρατιωτικὴ τροφή 398. 24
στρατηγῶν αἵρεσις 557. 9
στρατηγῶν τὸ κεφάλαιον νικᾶν 6. 10
στρατηγῶν πέρι, νόμος 617. 31
στρατιῶν πέρι, νόμος 624. 31. 51
στρεπτική 126. 22
στρογγύλον 142. 42
συγγίνεσθαι τίσι ἔξεστι, καὶ μή 417. 49
συγγενείας διάγνωσις 417. 54
συγκριτική 126. 14. 18
συγκράσεως τιμή, τῷ Διονύσῳ ἢ Ἡφαίστῳ 173. 34
συγγραφεὺς λόγων 214. 35
σῦκα γενναῖα 589. 38
συκοφαντῶν πολιορκία 229. 16
συλλαβή 93. 3. 39
συλλαβῶν σύμβολα 62. 45
ὁ σύμβουλος, ἰατρός τις 216. 33
συμβούλῳ τί σκεπτέον μάλιστα 254. 47
συμβουλή, τοῦ εἰδότος οὐ καὶ τοῦ πλουτοῦντος 216. 31
συμποτικοὶ νόμοι 527. 49
συμποσίου ὀρθῶς παιδαγωγηθέντος τίς χρεία τῇ πόλει 517. 2
συμποσίοις πῶς χρηστέον 528. 43
τὸ συμφέρον πόθεν καλούμενον 59. 47
συμφωνία 181. 38. ἢ καὶ ἁρμονία 55. 46
συνιέναι, τὸ ἐπίστασθαι 58. 8
συντεθὲν πᾶν καὶ διαιρεῖσθαι 31. 11
συνέσεως ὄνομα 58. 7
συνουσίας χρεία πρὸς παιδολογίαν 587. 25
συρία 640. 24
συρακούσιοι τῶν λοκρῶν νικηταί 515. 50
σφαιροειδὲς σχημάτων τελεώτατον 478. 22
σφίγγα ἀντὶ σφιγγὸς καλεῖσθαι 59. 5
σχῆμα τί 335. 51
σχῆμα καλόν 521. 26
σχῆμα στερεοῦ πέρας 336. 11
σχημάτων κάλλος 169. 50
σῶμα 161. 9
σῶμα, σῆμα 53. 50. 51. καὶ 54. 1 320. 25
σῶμα οὐδ᾽ ἐν μεταβολῆς ἄμοιρον 121. 10
σῶμα ψυχῆς ὄχημα 492. 26
σῶμα ὥσπερ εἱργμός 33. 5
σῶμα ὅ, τι τίμιον 547. 43
σῶμα ἐμπόδιον πρὸς φρονήσεως κτῆσιν 25. 22. καὶ 50. 26. 33
σῶμα ὀστρέου τρόπον περιφέρεσθαι 204. 16
σῶμα ποῖον, καὶ τίνι εἴδει ὁμοιότατον 31. 53
σῶμα τοῦ τεθνηκότος, ὡς ζῶντος 332. 34
σῶμα τῆς ψυχῆς σκῆνος 648. 19
σῶμα ψυχῆς ἕνεκα 598. 47. ψυχῆς κατὰ φύσιν ἀρχούσης ἀρχόμενον 608. 27
σώματος ἐπιμέλεια 399. 25
σώματος κακά 314. 30
σώματος κινήσεων εἴδη δύο 579. 17
σώματος καὶ ψυχῆς πέρι 631. 6
σώματος μὲν εἶναι τὸ δουλεύειν, ψυχῆς δὲ τὸ δεσπόζειν 31. 46
διὰ τοῦ σώματος σκοπεῖν, τί 31. 36
σώματος τὸ πᾶν διαφέρουσα ψυχή 631. 5
σώματος τιμὴ μετὰ θεῶν καὶ ψυχῆς 547. 41
σώματος κόσμος ὑγίεια 324. 45
σώματι τὸ ταχὺ διαλύεσθαι προσήκειν 32. 1
σώματι εὖ ἕξειν μέλλοντι, ἡδυσμάτων ἀφεκτέον 398. 28
σώματα τὰ κάλλιστα 568. 51
σώματα μετρίοις πόνοις εὖ ἔχειν 236. 36
σώματα πάντα κινήσεων ὀνίνασθαι 569. 17
σώματα στερεὰ πέντε 638. 12. 18
σώματα ὑπ᾽ ἀργίας διόλλυσθαι, ὑπὸ γυμνασίων δὲ σώζεσθαι 73. 17
σώματα ψυχῆς πρότερα φασκόντων, ψευδὴς δόξα 606. 41
σωμάτων θεραπείας πέρι 499. 24
σωμάτων ταρίχευσις παρ᾽ Αἰγυπτίους 32. 6
σωμάτων φθορὰ πόθεν 478. 18

σωτῆρος 418.33
σωφρονιστήριον 613.3
σωφροσύνη 135.51. 185.8. 189.45. 199.30. 238.11. 384.15. 407.29. 412.4. 513.26. 536.39. ἁρμονία τίς 407.52. καὶ ἀνεπιστημοσύνης ἐπιστήμη 248.2. ἐπιστήμων ἐπιστήμη 249.22. καὶ αὐτὴ ἑαυτῆς ἐπιστήμη 247.45
σωφροσύνη, ἀνανδρία καλουμένη 451.25
σωφροσύνη εὐήθης καὶ ἀκόλαστος τῶν ἄλλων, πλὴν τῶν φιλοσόφων 26.53. καὶ 27.1.4
σωφρονεῖν καὶ σωφροσύνη τὸ ἑαυτὸν γιγνώσκειν 225.43. 238.8. 247.10
σωφροσύνη τίς 26.46. καὶ τίσι μάλιστα προσήκει 47
σωφροσύνη πόλεως ἀρετὴ 227.6
σωφροσύνη πόλεως 408.3
σωφροσύνη πότερον ἡ τῶν ἀγαθῶν πρᾶξις 246.50
σωφροσύνη πότερον ὅπερ αἰδώς 245.39
σωφροσύνη πότερον ἡ ἡσυχία 245.6
σωφροσύνη ψυχῆς ὑγίεια 244.16
σωφροσύνη πότερον τὸ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν 245.48
σωφροσύνη πολιτικὴ ἀρετὴ 32.44
σωφροσύνη πῶς ἀγαθὸν 245.44
σωφροσύνης ἔνδεια 549.52
σωφροσύνης ἐν πόλει χρεία 392.52
σωφροσύνης ὄνομα 58.5
σωφροσύνης πέρι 515.3
σωφροσύνης ὠφέλεια 249.46. 250.24
σωφροσύνη καὶ ἡδονῇ ὑπερβαλλούσῃ, μῶν κοινωνία τίς 397.49
σώφρων ἀνὴρ 326.2. 412.3
σώφρων ἢ ἀκόλαστος εὐδαιμονέστερος 320.39
σώφρων ὁ τὰ αὐτοῦ πράττων 246.41
σώφρων ὁ ἑαυτὸν γιγνώσκων 248.2
σώφρων θεῷ φίλος 543.52
σώφρων πῶς τις γίγνηται 519.28
σώφρονος ἔργον 493.24
τῷ σώφρονι καλὸν τὸ ξύμπαντα γιγνώσκειν 157.33
σώφρονες μῶν οἱ ἡσύχιοι 245.8

T

Τ Συμπίεσις 63.35
ταλασιουργία γυναικεῖον μάθημα 224.7
ταλασιουργικὴ 126.11
ταμίαι ἱερῶν χρημάτων 558.51
τανάγρα 367.43
τάξις 324.40
τάξις ἀταξίας πάντως ἀμείνων 477.33
τάξεως μετέχον ἐν πόλει πάντα ἀγαθὰ ἀπεργάζεται 566.51
ταξίαρχοι 557.11
ταραντῖνοι 515.35
τάρταρος 44.54. 650.22
τὸ ταυτὸν 111.2. ταυτοῦ φύσις 478.50
τοῦ ταυτοῦ καὶ ἑνὸς φύσις οὐχ αὐτὴ 143.26
ταφῆς ἀναλώματα 631.17
τάχος 257.17. ταχύτης 21
τάχους πέρι νόμος 585.8
τειχῶν πέρι 566.8
τεκμήρια 210.18
τὸ τεκὸν πᾶν ἐπιτήδειαν ἔχειν ὧν ἂν τέκῃ τροφὴν 366.12
τέκνων εὐχαὶ 229.10
τεκτονικὴ 70.45. 171.38. 239.48
τέκτων τίς 49.31
τεκτόνων ἰατρικὴ ποία 399.12
τέλειος ἄνθρωπος τίς 520.40
τελευτὴ 336.5. τὸ πάντων ὕστατον 149.6
τελευτᾶν ἐν εὐφημίᾳ χρῆναι 47.20
τελευτησάντων τελεταὶ καὶ καθαρμοὶ 384.34 27.14
τελευτησάντων πέρι καὶ θηκῶν, νόμος [illegible] 630.49
τελευτησάντων πέρι διαθέσεως νόμοι 617.42
τελευτησάντων ψυχὰς τῶν κατ' ἀνθρώπους πραγμάτων ἐπιμελεῖσθαι 619.38
τελευτήσουσιν τίς ἐστιν δεῖ κάθαρσις τῆς ψυχῆς 26.20
τέλος πραχθέντων πάντων τίς 631.30
τέλους πέρι, νόμος 590.36
τέρψις 60.46. 154.26. καὶ τέρπνον ὡς ἕρπνον 47.
τίτανοι 498.26
τετράγωνον 338.30
τετράγωνος καὶ ἰσόπλευρος ἀριθμός 71.13
τεττίγων γένεσις 183.14
τεττίγων γένος πόθεν 207.34
τέχνη, ὡς ἐχρῶντο 58.52
τέχνη οὐκ ἄνευ λόγου 309.46
τέχνη θεὸν καὶ τύχην ἕπεται 541.14
τέχνη αἰτία καὶ συναίτιον 125.54. 126.1
τέχνη ἀπεργαζόμενα 605.30
τέχνη γράφειν, πῶς 211.49
τέχναι 171.33. παρ' Ἡφαίστου 123.9. διτταὶ 171.43
τέχναι αἱ ἐκ κινδύνων σώζουσαι 327.29
τέχναι περὶ ἕκαστον τρεῖς 465.22
τεχνῶν πασῶν εἴδη δύο 96.50
τεχνῶν αἱ ἡγεμονικαὶ 171.29
τέχνας δύο οὐδένα διαπονεῖσθαι ἀκριβῶς μόνον, ἀδύνατον 590.24
τεχνικὰ 605.32
τεχνοπωλικὴ 98.50
τὸ τί 104.4
τιμαρχία πῶς ἐξ ἀριστοκρατείας 445.52. 446.3
τιμὴ 547.37
τιμὴ θεῖον ἀγαθὸν 547.8
τιμῆς διανομὴ ὀρθὴ 537.4
τιμαί, πολεμικοῖς ἀνδράσιν μεθοί 617.34
τίμιος τίς 548.30
τιμοκρατία 445.52
τιμωρία ἀδικίας ἀκόλουθος 547.36
τιμωρίας αἰτία 332.46
τιμωρίαι διὰ τί 288.36
τόκου πέρι καὶ κεφαλαίου, νόμος 553.10
τόλμη οὐκ ἀνδρεία 250.19
τόπων διαφοραί, πρὸς τὸ γίνεσθαι ἀνθρώπους ἀμείνους ἢ χείρους 555.12
πραγήματα 387.26
τὰ βαρικὰ ψευδῆ τε καὶ μυθώδη 56.46
τραγῳδία ὅλως σοφὸν 454.17
τραγῳδία Ἀθηναίων εὕρημα 510.23
τραγῳδίας ποιηταὶ τυραννίδος ὑμνηταὶ 454.22. 23. ἀπωδαῖοι 580.12
τραγῳδία πάσης ποιήσεως δημοτερπέστατόν τε καὶ ψυχαγωγικώτα-

γωγικώτατον 510.22.23
τραγῳδίας καὶ πολιτείας σύγκρισις 580.17
τραγῳδιῶν λύπαι καὶ ἡδοναὶ μεμιγμέναι 169.26
τραγῳδοποιῶν εὐστομία καὶ καλλωπισμός 59.1
τραγῳδοποιῶν μηχαναὶ ἀπορούντων τι 63.6
τραγῳδοποιῶν παρ' Ἀθηναίοις τιμή 253.47
τραγῳδοποιοὶ πότερον πάσας τέχνας ἐπίστανται 464.20
ὡς τραγικὸς Σωκράτης ἐκ τῆς πολιτείας εἴργεται 454.22
τραγῳδοποιὸς ἐν πόλει οὐκ ἀποδεκτέον 463.9
τραγῳδοποιοί, μιμηταὶ ὡς μάλιστα 465.37
τραγῳδοποιὸς μιμητής 464.2
τραυμάτων περί, νόμοι 601.27. 602.6
τρία 145.11
ἡ τριάς 41.45
οἱ τριάκοντα Ἀθήνῃσι 138.36
τρίγωνα 396.35
τριγώνων περί 486.21
τριόδοντια 97.33
τριχῶν γένεσις 495.8
τροίας ἅλωσις 531.27.532.36
τροφεῖς 418.33
τροφὴ δύσκολος 238.46. ὀρθὴ 568.50
τροφὴ ὀρθὴ παιδείας κεφάλαιον 517.52
τροφῆς περί 473.23
τροφῆς περί, νόμοι 588.49.590.46
τροφῆς χρεία 404.50.54
τροχαῖος 396.52
τρύπανον 49.20
τρυφὴ τῶν νέων ἤθη δύσκολα ποιεῖ 570.9
τύραννις 130.10.134.26.227.20. 445.36.541.44.584.51
τύραννις τί 311.29
τύραννις Ἀθήνῃσι τριετὴς μόνον ὑφ' Ἱππίου 234.31
τύραννις ἀδικία τελεωτάτη 377.35
τυραννίδος σπουδῇ πολλοὺς ἐπιβουλευθέντας τετελευτηκέναι 229.7
τυραννίδος τρόπος τίς, καὶ πῶς ἐκ δημοκρατίας 451.54.452.1
τυραννικὴ 124.8.240.7
τυραννικὴ φύσις, ἐλευθερίας ἀεὶ καὶ φιλίας ἀληθοῦς ἄγευστος 456.50.51
τυραννικοῦ ἀνδρὸς γένεσις 455.38
τύραννος 134.1.238.14.240.8
τύραννος καὶ βασιλεὺς ἀνομοιότατοι 124.4
τύραννος ἐκ προστατικῆς ῥίζης 453.20
τύραννος ὅσῳ ζῇ βασιλέως ἀηδέστερον 461.10
τύραννος ἀθλιώτατος 457.7.16.23
τύραννος κάκιστος 457.1
τύραννος τῷ ὄντι δοῦλος 458.17.18
τύραννος πατραλοίας καὶ χαλεπὸς γηροτρόφος 454.43
τύραννος διὰ τί ἀεὶ πόλεμον ταράττει 453.51
τυράννου καὶ βασιλέως πρὸς νομέων τινὰ σύγκρισις 81.38
τυράννου βίος τίς 456.1
τυράννου εὐδαιμονία 453.43
τυράννου ὑπεξαιρεῖν ἀνάγκη τοὺς ἀγαθοὺς ἀεὶ 454.1.7
τυράννου στρατόπεδον πόθεν θρέψεται 454.29
τυράννων δύναμις 310.25
τυράννων ἐν ᾅδου τιμωρίαι 470. 36.37. τυράννων παῖδας τὰ πολλὰ κακὸν βίον ζῆν 536.33
τυφὼν 296.33
τύχη ἀπεργαζομένη 605.30
τύχη, θεός, καιρός, πάντα τἀνθρώπινα διακυβερνῶσι 541.13

Υ

Ὑάλου γένεσις 489.21
ὕβρις 520.14.530.19. παίδευσις καλουμένη 451. 30. πολυώνυμον καὶ πολυειδὲς 199.31
ὕβρεως γένη, καὶ τούτων περὶ νόμοι 603.47
ὕβρεως ἔκγονον ἡ ἀδικία 534.50
ὕβριν μάλιστα τοῖς πόνοις σβέννυσθαι 586.15
ὑγιαίνειν, ἄριστον. δεύτερον καλὸν γενέσθαι. τρίτον, πλουτεῖν ἀδόλως 304.51
ὑγίειαν ποιεῖν τί 412.45
ὕδωρ 485.30.487.17. εἰς γῆν καὶ ἀέρα 484.43.44
ὕδωρ εὐωνότατον, ἀλλ' ἄριστον 281.36
ὕδωρ φρυγῶν ὄνομα [illegible]
πρὸς ὕδωρ λέγειν εἰωθότες οἱ δικανικοί 80.54.91.54
ὕδατος γένη δύο 487.18
ὑδάτων περί, νόμοι 589.19.590.3
ὕδρα σοφίστρια 278.50
υἱέος πέρι, ὅπως ὡς βέλτιστος ἔσται, μάλιστα φροντιστέον 241.13
υἱεῖς, μέγιστον κτῆμα 254.31
υἱέων παιδεία 282.34
ὕμνοι 538.12
ὕπαρ ζῆν 423.34
ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις 126.39
ὑπερουράνιος τόπος 303.9
ὑποδήλωσις 210.21
ὕπνος πολὺς οὔτε σώμασιν, οὔτε ψυχαῖς, οὔτε πράξεσιν ἁρμόττων 576.38
ὑστέραι γυναικῶν 500.53
ὑφαντικὴ 125.19.38. καὶ 126.34

Φ

Τὸ Φ πνευματῶδες 63.31
φαέθων 640.34
φαίνων 640.34
φαιὸν 492.4
φάληρον χωρίον 176.6
φάναι 64.34
φαντασία 114.19
φάντασμα 103.32
φαντάσματα ἀληθῆ 78.43
φανταστικὴ 103.35. 115.22
φαντασία τὸ φαίνεσθαι, μῶν αἴσθησις τὸ αἰσθάνεσθαι 72.51
φαρμακείαις οὐκ εἰκῇ χρηστέον 500.9
φάρμακον πίνουσι τί ποιητέον 47.6
φάρμακον πίσοντας οὐ δεῖν θερμαίνεσθαι 24.43
φάρμακα χρώμασιν ἢ ὀσμαῖς πεποικιλμένα, καὶ αὐτὰ ὄντα 51.32
φαρμάκων καὶ φαρμακείας περί, νόμοι 621.53
φᾶσις ποταμός 43.47
φάσματα 73.54
φήμης δύναμις 587.18
φθέγξασθαι 64.38
τὸ φθείρεσθαι 171.13
φθία ἐρίβωλος 17.37
φθίσις 27.54. φθίνειν 28.1
φθόγγων κάλλος 170.2
φθόγγων τὰ τέτταρα, ὅθεν πᾶσαι ἁρμονίαι 396.37
φθόνος 168.42.169.25.530.19.548. 37. καὶ τούτου δύναμις 169.14

φθονερὸς

φθονερός 548.40
φθόνος αὐτῷ τῷ κεκτημένῳ μάλιστα χαλεπόν 598.51
φθόνος ἐκ ζήλου 367.42
φθόνος ἔξω χοροῦ θείου 203.3
φθόνος πολλοῖς κἀγαθοῖς θανάτου αἰτία 11.30
φιλαυτίας κακόν 549.1
φιλερασταὶ πόθεν 183.32
φιλίας ἰσχυρᾶς τεκμήρια 197.46
φιλία 206.16
φιλία τῶν ἀγαθῶν μόνον 265.20
φιλία τῶν ἀνομοιοτάτων 265.40
φιλία τῶν ὁμοίων 265.11
φιλία, ὁμοιότης 206.4. ὁμόνοια 223.51. 224.11. ἀπὸ ἐναντίων καὶ ὁμοίων 586.43
φιλίας αἰτία πότερον ἡ ἐπιθυμία 268.2
φιλίας πίστεις 206.32
φιλίων τὰ ἤθη πόθος κολλᾷ 565.8
φίλος ὁ ἀγαθός 374.1.4
φίλος κεκινημένος τοῦ σώφρονος κρείττων 202.18
φίλον ὃ οὐ τινὸς ἕνεκα φίλον 267.26
φίλον τε καὶ ἐχθρὸν τὸν αὐτὸν νομιζέτω πᾶς τῇ πόλει, νόμος
φίλοι 373.43 (629.37
φίλων κτῆσις 264.17
φίλους ἀμελήσειν διὰ χρημάτων, αἰσχίστη δόξα 17.43
φίλους τοῦ θεοῦ ἄγοντος γίνεσθαι 265.8
τῶν φιλούντων πότερος πότερου φίλος 264.23
ὁ φιλῶν τυφλός 549.3
τὸ φιλεῖν αὐτὸν παντὶ φευκτέον 549.4
τὸ φιλεῖν τῆς στρατιᾶς 420.30
φιλήκοοι οὐ πάντως φιλόσοφοι 423.13
φιλόδοξοι ἀντὶ φιλοσόφων 424.
φιλογύναικες πόθεν 183.21 (52
φιλοθεάμονες 423.12.25
φιλοίνων πάθος 423.1
φιλοκέρδεια 520.14
φιλοκερδὲς ψυχῆς μέρος 458.43. 44.49
φιλοκερδὲς καὶ φιλοκερδεῖς 233.4.
φιλοκερδεῖς πάντες ἄνθρωποι 235.43 (33.50
φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον, ταὐτόν 388.50
φιλομαθής 425.35. 427.16
φιλομαθεῖς ἀληθῶς ποῖοι 33.29
τὸ φιλοσοφεῖν 237.44
φιλοσοφεῖν ὀρθῶς, τὸ τὸν θάνατον μελετᾶν 32.15
τὸ φιλοσοφεῖν, καλόν 236.19
τὸ φιλοσοφεῖν πᾶσι παντάπασι ἀναγκαῖον 273.13
τὸ φιλοσοφεῖν, τίνων μάλιστα 266.
φιλοσοφία 200.2. 275.34 (37
φιλοσοφία ἀληθὴς τίς 437.52
φιλοσοφία, ἡ πολυμαθία 236.25.
φιλοσοφία μουσικὴ 23.36 (238.29
φιλοσοφία πῶς τὴν φιλομαθέων ψυχὴν παραλάβῃ τε καὶ λύῃ
φιλοσοφία χάριεν πρᾶγμα 281.50 (33.4
φιλοσοφίας ἅπτεσθαι τίς ἱκανός
φιλοσοφίας ἀρχὴ 74.13 (443.3
φιλοσοφίας ἀτιμία πόθεν 443.1
φιλοσοφίας διαβολὴ μεγίστη πόθεν 427.6
φιλοσοφίας λόγους ἐχίδνης ἀγριώτερον πλήττειν καὶ δάκνειν 193.12
φιλοσοφίας μεῖζον ἀγαθὸν οὐδὲν ἐκ θεῶν δωρηθέν 484.2
φιλοσοφίας μετρίως ἁψυτέον 317.16
φιλοσοφίας περὶ τοῦ Καλλικλέους λόγος 317.15
φιλοσοφίας ὑπὸ πλήθους διαβαλλομένης αἰτία 430.54
φιλοσοφικῆς ψυχῆς μεγαλοπρέπεια 425.44.49
φιλοσοφία καὶ ποιητικῆς παλαιὰ διαφορά 467.29
φιλοσοφίαν μεταχειριζομένη πόλις τίνα τρόπον οὐ διολεῖται 430.6
φιλόσοφον καὶ φιλομαθὲς ταὐτόν 388.50
φιλόσοφος 110.17.28.214.3.423.6. 11.459.4. κόσμιος καὶ θεῖος 431.8
φιλόσοφος διατί ὑπὸ τῶν πολλῶν καταγελᾶται 81.52
φιλόσοφος ποῖος πρὸς τὰ δημόσια 81.33
φιλόσοφος τῷ ὄντι ὁποῖος 81.29. 82.9
φιλόσοφος πρὸς τὰ δουλικὰ ἀπειρόκαλος 82.9
φιλόσοφος πεντάθλῳ ἀπεικασθείς 237.21
φιλοσόφου ἀληθῶς, ποία ψυχὴ 33. 15.30. πραγματεία περὶ ψυχὴν 25.10.17. καὶ 26.26
φιλοσόφου ὄργανον οἱ λόγοι 459. 24. πάθος, τὸ θαυμάζειν 74.13
φιλοσόφου διάνοια πτερωτὴ 203.
φιλοσόφου φύσεως, τὸ ἥμερον 400.38. καὶ τίνες αὐτῆς διαφθοραί 427.34 (50
φιλοσόφῳ οὐκ ἔστιν σχολή, εἰς ἀνθρώπων πραγματείας βλέπειν 431.3
φιλόσοφον μόνον τῆς τοῦ ὄντος θέας, οἵαν ἡδονὴν ἔχει, γεγεῦσθαι 459.20
φιλόσοφοι ἀληθινοὶ τίνες 32.59. 423.17.425.9. ἀληθείας ἐρασταὶ 431.28
φιλόσοφοι, γελοῖοι ῥήτορες 80.48
φιλόσοφοι διατί πολιτείας οὐ μετέχουσι 437.25
φιλόσοφοι καὶ ἄρχοντες οἱ αὐτοὶ 422.26. 426.24.434.32.437.45
φιλόσοφοι οὐ φιλόδοξοι 424.54
φιλόσοφοι πάντες θεῖοι 96.2. καὶ παντοῖοι 3
φιλόσοφοι περὶ πάντα ὕπακροι 237.20.28
φιλόσοφοι πότερον ταῖς πόλεσιν ἄχρηστοι 426.21. καὶ πῶς 51. 429.36
φιλόσοφοι ὡς ζωγράφοι 431.14
φιλοσόφων ἡσυχία περὶ τὰ ἔξω 429.41
φιλοσόφων περὶ τοὺς λόγους σχολὴ 80.51
φιλοσόφων φύσις τίς 425.25
φιλοσόφους οὐκ ἄκοντας ἀποθνήσκειν 23.50. καὶ 24.17.49. ἀλλὰ τὸ αὐτὸ μελετᾶν 26.30
φιλοσοφοῦσιν μάλιστα προσήκειν τὴν ἀνδρείαν καὶ σωφροσύνην 26.45
οἱ φιλοσοφοῦντες τίνες 187.53. καὶ κατ' ἀξίαν φιλοσοφοῦντες ὀλίγοι 429.30
φιλοσοφοῦντες ψελλιζομένοις ὅμοιοι 317.29
φιλοσοφούντων ὀρθῶς μελέτημα, ψυχῆς χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ σώματος 26.26
φιλοσοφούντων διαβολαί 9.39
φιλοσοφούντων ψυχὰς εἰς θεῶν γένος ἀφικνεῖσθαι 32.48
φιλοσωμάτους, ἀλλ' οὐ φιλοσόφους, ἀγανα-

φυς, ἀγανακτεῖν μέλλοντας ἀποθανεῖσθαι 26.42
Φιλοτιμία 178.32
Φιλοτιμία φόνου αἴτιον 598.51
Φιλότιμος 459.2
Φιλοτίμων πάθος 483.2
Φιλότιμον καὶ Φιλόνεικον ψυχῆς μέρος 458.46
ἐκ φιλοτιμουμένου εἰς φιλοχρήματον μεταβολή 448.51.52
Φιλοφροσύνη τὸ ἄριστον 512.21
φιλοχρηματία 448.52.458.41.551.3.552.50
φιλοχρηματία παίδων ἕνεκα 547.49
φιλοχρηματίας κακόν 584.34
φλεβῶν ὑγεία 495.46
φλέγμα λευκόν 497.54.498.27
φλέγμα ὀξύ 497.50.498.32
φλιάσιοι 22.15
φλυαρολογία 649.32
τὸ φοβερὸν εἶναι τοῖς οὖσιν μόνον 649.31
φόβος 301.32.482.6.492.28.518.17.567.44.596.25
φόβος θεῖος 527.52
φόβου φάρμακον 519.31
φόβοι δειλοὶ κἄδικοι πολλῶν φόνων αἴτιοι 598.53
φόβων δύο εἴδη ἐναντία 519.10
φοινίκων ἀνελευθερία 555.9
φοινίκων τὸ φιλοχρήματον 408.28
φονεὺς ἐπὶ τίσι ὀρθῶς ἂν καθαρὸς εἴη 600.26
φονέος ἀδήλου πέρι, νόμος 600.20
φονέος αὐτοῦ πέρι, νόμος 600.6
φόνου δίκη 1.47. καὶ 2.1. καὶ 4.5
φόνου εἴδη, καὶ τούτων πέρι νόμοι 596.42
φόνοι διττοί 597.29
φόνοι θυμῷ πραχθέντες ἐπιβουλῇ ἢ ἀπροβουλίᾳ 597.36
φόνων ἑκουσίων πέρι, νόμοι 598.40.599.7
φρενῶν 492.35
φρόνησις 57.54.172.53.173.12.189.44.513.26.523.4. παρὰ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις ἔντιμος 232.17
φρόνησις, ἀγαθόν 155.26. οὐ τὸ ἀγαθόν 157.51
φρόνησις ἀρετὴ ἡ ξύμπασα, ἢ μέρος τι 341.6
φρόνησις ἀρετῶν πρώτη, καὶ ἡγεμών 340.48.533.37
φρόνησις ἡγεμὼν τοῦ ὀρθῶς πράττειν 344.15.16
φρόνησις μεγίστη τῶν μεγίστων προστατοῦντι πρέπει 259.29
φρόνησις οὐκ ἄνευ ξυμφωνίας 534.14
φρόνησις ποία ψυχῆς ἀρετή 436.53. καὶ ποῖον αὐτῆς πάθημα 31.41
φρόνησις τὸ ὀρθὸν νόμισμα 27.7
φρονήσεως αἰτία πότερον τὸ αἷμα, ἢ ἀήρ, ἢ πῦρ 38.34
φρονήσεως αἴτιος ὁ θεός 630.35
φρονήσεως εἴδωλον ὄψει οὐχ ὁρᾶσθαι 204.21
φρονήσεως ἔντευξις μηδαμοῦ ἄλλοθι καθαρῶς, ἢ ἐν ἅδου 26.33.37.39
φρονήσεως καλὸν τὸ ἆθλον 46.2
φρόνησιν κάλλους μετειληφέναι μᾶλλον ἢ ἡδονῆς 175.16
φρόνιμος, ἢ φρόνιμοι τίνες 228.44.230.23.28.232.8
φρονεῖν 154.27
φρουράρχοι 559.10
φρυγιστί, ἁρμονία 396.24
φύλακα ποῖον εἶναι χρή 401.48.402.1.388.28
φύλακα φύλακος δεῖσθαι, γελοῖον 398.14
φύλακες οἱ τελέως 406.40
φυλάκων ἄριστοι τίνες 401.25
φυλάκων ἔργον 473.22. τὸ μέγιστον 388.18
φυλάκων παιδεία 389.6
φύλακας ἀκριβεστάτους, Φιλοσόφους καθιστάναι δεῖν 432.4
φύλακας καθιστάναι τίνας χρή 425.12
φύλακας ποῖα μιμεῖσθαι χρή 394.54
φύλαρχοι 557.9
φυλή 554.27
φύσις 636.21. καὶ αὐτῆς ἀγχίνοια 25
φύσις ἀρίστη πῶς κάκιον ἀπαλλάττει ἢ φαύλης 427.47.48
φύσις ὡς ὀβολοστάτις 648.45
φύσεως ἡμετέρας ἀπείκασμα, παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας 435.18.19
περὶ φύσεως ζητημάτων ἀνόητος δόξα, καὶ ταύτης πηγή 606.29
φύσει ἀπεργαζόμενα 605.30
φύσει οὐκ εἶναι ἀγαθοὺς ἡμᾶς 341.7
φύσιν ἐπὶ πάντων δεικνύναι, ποῖον 211.43
φύσεις ἄρισται 641.14
φυσικῆς ἱστορίας Σωκράτης ἔτι νέος ἐπιθυμητικῶς 38.31
φύσαι 398.50
φυτοῦ παντὸς βλάστη πρὸς τὸ αὐτοῦ φύσεως ἀρετήν 561.15
φυτεία 238.45
φωνὴ 336.24. 156.41
φωνὴ ἄπειρος 157.9
φωνῆς διαστήματα 156.48
φωνῆς καὶ γλώττης ἀποστερηθέντες πῶς τὰ πράγματα ἐδηλωσάμεθα 62.2
φωνῆς χρεία 484.8
τὰ φωνήεντα 157.11
φωνήεντα τὰ ἑπτά, καὶ ἄλογα 92.41
φωνηέντων διαίρεσις 62.35
φῶς ἡλιοειδές 434.9
φῶς ὄψεως καὶ χρώματος μέσον 433.40.41

X

Χαίρειν 247.12. τὸ χαίρειν ἀγαθόν 154.26
χαίρειν, καὶ μὴ λυπεῖσθαι, οὐ ταυτόν 166.52
χαίροντες ἡσυχίαν οὐκ ἄγομεν 522.27
χάλαζα 488.43
χαλεπόν τι τῷ Σιμωνίδῃ 295.10
χαλκεύς τις 49.33
χαλκὶς ὄρνις 50.43
χαλκός 488.34.629.51
χάος 178.25.650.22
χαρά 60.45
χαραδρίου βίος 320.51
χάρις ἅπασιν ὁπόθεν ὑπάρχει, καὶ ποῖα 526.14
χασμωμένους ἐφορῶντες καὶ οἱ αὐτοὶ χασμῶσι 248.54
χεῖρες 483.11
χειρωτική 97.9
χελιδὼν λυποῦσα οὐκ ᾄδει 33.54
χηνοβοτίαι 119.4
χθονίων εἰς ἄψυχον βωμόν, μετρίως ἀναλίσκειν χρεών 631.15
χιών 488.44
χολῆς γένεσις καὶ εἴδη 497.47

χορεία

χορεία 521.11. 525.19. 528.40. ὅλη, καὶ μέρη αὐτῆς 528.23
χορείας πέρι, νόμος 573.27
χοροδιδασκαλία 223.34.39
χοροὶ, παρὰ τὴν χαρᾶς 521.8
χοροὶ τρεῖς 525.2
χορῶν παιδιὰ 560.48. καὶ τούτων ἄρχοντες 52. καὶ 563.33.36
χραίνειν 562.31
χρεία ἀνθρώπων τριττὴ 567.37
χρεία ἑκάστου 465.24
χρεῖαι, δι᾽ ὧν πόλεις 386.18
χρηματοφθορικὴ 99.21
χρήματα διὰ ἀρετῆς 12.23
χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖν, ἢ φίλους, αἰσχίστη δόξα 17.43
χρήματα τί ἐπιεικεῖ ἀνδρὶ καὶ τελευτήσοντι συμφέρει 372.30
χρήματα ψυχῆς καὶ σώματος ἕνεκα πεφυκέναι 553.38
χρημάτων εἰσφορᾶς πέρι τῶν κοινῶν, νόμος 629.44
χρημάτων ἕνεκα οἱ πόλεμοι 25.54
χρημάτων ἐπιμέλεια 553.39. οὐσία 73.27. κτῆσις 547.67
χρηματισαμένων περὶ τὰ χρήματα σπουδὴ 372.15
χρηματισμὸς 552.49
χρηματιστικὴ 98.22. χρηματιστικὸς 4.
τὸ χρήσιμον πότερον καὶ καλὸν 351.9.18
χρῆσις ἀγαθῶν 272.30
χρησμῳδοὶ, θεῖοι 345.5
χρηστὸς οὐδεὶς τὸν μὴ ἀδικοῦντα κατηγορεῖ 331.25
χρηστοὺς καὶ πονηροὺς σφόδρα ὀλίγους εἶναι, τοὺς δὲ μεταξὺ, πλείστους 36.2
χρόα τί 336.22. χρόαι 491.38
χρόνος 561.34. μετ᾽ οὐρανοῦ γενηθεὶς 480.32. καὶ τούτου μέρη 480.21
χρόνος βάσανος κάλλιστος 180.30
χρόνου γενέσεως πέρι 480.20
χρώματα λευκὰ πρέποντα θεοῖς 629.53
χρυσὸς ἀκήρατος 134.53
χρυσὸς, καὶ τὰ αἰσχρὰ φαινόμενα, καλὰ ποιεῖ 348.50
χρυσὸς πᾶς ἐπί τε καὶ ὑπὸ γῆς, ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος 547.28
χρυσοῦ γένεσις 488.29.31
χρυσὸν ἢ ἄργυρον ἰδιώτῃ μηδένα μηδενὶ κεκτῆσθαι, νόμος 552.53
χρυσοῦν γένος 53.2. καὶ σιδηροῦν 3
χρυσοῦς αἰὼν ὑπὸ Κρόνου 121.53. 122.1
χρυσοχοεῖν 413.45
χυμοὶ, καὶ τούτων εἴδη 488.45
χώρας φυλακὴ καὶ φρουρὰ 559.3

Ψ

τὸ Ψ πνευματῶδες 53.31
ψεῦδος 61.24.89.13. καὶ τούτου πέρι, νόμος 615.35
ψεῦδος αἰδοῖ, καὶ δίκη νεμεσητὸν 625.16
ψεῦδος ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων μισεῖσθαι 391.3
ψεῦδος ἑκούσιον καὶ ἀκούσιον 548.27
ψευδομαρτυρίας πέρι, νόμος 623.39
ψεύδεσθαι τίσι προσήκει 392.44
ψευδῆ λέγειν 64.32
οἱ ψευδεῖς 356.10.24
ψῆτται 183.20
ψοφεῖν 64.39
ψύξις 487.28
ψυχεμπορικὴ 98.47
ψυχρότητος πέρι 489.35.39
ψυχὴ 477.37. 606.38. ἀγένητον καὶ ἀθάνατον 202.34. βελτίω προσεοικυῖα 165.7. ἀειδὲς, ἢ ἀόρατος 31.33. 32.9.483.45
ψυχὴ ἀθάνατος 28.43. καὶ 30.45. καὶ 40.15. καὶ 42.29. 33. 338.8.340.2.467.54.468.48.631.8. καὶ ἀνώλεθρος 42.53.43.2. ἀδιάλυτος παραπλήσιον 32.2.33.37
ψυχὴ, ἄνθρωπος 225.29.648.19
ψυχὴ ἀνθρώπου ἀποθανόντος, πότερον ἔστι, καὶ τίνα δύναμιν ἔχει καὶ φρόνησιν 27.25. καὶ 34.44
ψυχὴ ἀνόητος αἰσχρὰ καὶ ἄμικτος 100.29
ψυχὴ ἀσώματος μόνη, καὶ ἀχρώματος 638.14
ψυχὴ πότερον ἁρμονία 34.30. 35.28. 36.49. 37.4 καὶ ταύτης πρὸς ἁρμονίαν λύρας σύγκρισις 34.30.
ψυχὴ διοικοῦσα καὶ ἐνοικοῦσα ἐν ἅπασι κινουμένοις 608.34
ψυχὴ δύσκολος τίς 641.16
ψυχὴ θεὸς 608.44. 609.32. καὶ μετὰ θεῶν θειότατον πῶς 547.3
ψυχὴ τοῦ ὅλου αἰτία, καὶ πάσης κινήσεως 641.4. ψυχὴ κινήσεως ἀρχὴ 608.22
ψυχὴ πάντων πρεσβυτάτη 606.49. 608.22. καὶ πρώτη γένεσις 608.20.22. 609.40. πρεσβύτατόν τε καὶ θειότατον 634.4. καὶ ἀθάνατον 23
ψυχὴ ἡ πάντων φύσιν διακοσμοῦσα 53.46
ψυχὴ πᾶσι τιμιώτατον 548.48
ψυχὴ τὸ πάλαι πᾶσα πτερωτὴ 204.33
ψυχὴ ποῖα, καὶ τίνι εἴδει ὁμοιότατον 31.51
ψυχὴ πῶς τὰ πάντα διάγει 609.26
ψυχὴ πῶς σωματοειδής τε καὶ τῆς τοῦ θείου συνουσίας ἄμοιρος γίγνεται 33.23.27
ψυχὴ τὰ μὲν δι᾽ αὐτῆς ἐπισκοπεῖ, τὰ δὲ διὰ σώματος δυνάμεων 86.2
ψυχὴ σώματος προτέρα καὶ πρεσβυτέρα 478.43. 608.26.638.4. καὶ θειότερον 642.8
ψυχὴ τί σώματος διαφέρει 639.10
ψυχὴ φιλόσοφος καὶ μὴ, ποία 425.48.49
ψυχῆς ἀθανασία 202.23.649.42. τὸ ἀληθὲς μάθημα, τί 437.53. ἀνάγκη 638.35. ἀρεταὶ 436.51
ψυχῆς ἀνθρωπίνης μεταβολὴ 203.45
ψυχῆς ἀπόλυσις οὐκ ἄνευ ἰδίας πονηρίας 468.28.
ψυχῆς αὐτῆς καθ᾽ αὑτὴν σκέψις 31.38.33.12
ψυχῆς γραμματεὺς 165.11. ἢ ζωγράφος 13
ψυχῆς εἴδη τρία 500.21. τρόποι πέντε 413.12
ψυχῆς ἐν ζώῳ ἀρετὴ 632.3
ψυχῆς ἕξις 409.32. πῶς βελτίων ἢ χείρων γίγνηται 73.17
ψυχῆς ἐπιθυμίαι τριτταὶ 458.36.52
ψυχῆς ἐπιμέλεια 12.22.43.12. καὶ θεραπεία 244.15
ψυχῆς ἐπιτάραξις διττὴ 436.37
ψυχῆς ἔργον, ἢ ἀρετὴ 381.18.21

ψυχῆς

ψυχῆς ἡδοναὶ τριτταὶ 458.36.52. κακὰ 314.32. λῦπαι 168.32
ψυχῆς ἦθος ἐν τίσι μάλιστα κινδυνεύηται 520.21
ψυχῆς ἡμετέρας ἐνὸν θεῖον ὄντως πνεῦμα 649.48
ψυχῆς τὸ θεῖον 226.34
ψυχῆς ἰδέα 202.34
ψυχῆς κάθαρσις τῶν τελευτησάντων ποία εἶναι χρὴ 26.20
ψυχῆς κέαρ 89.23
ψυχῆς κενότης καὶ πλήρωσις 460.21
ψυχῆς κινήσεις 608.39
ψυχῆς κόσμος ἀληθὴς τίς 46.9. ὁ νόμος 324.50
ψυχῆς κήρινον ἐκμαγεῖον 88.14. 89.22. 90.36
ψυχῆς κτῆμα 547.39
ψυχῆς κύησις 189.42
ψυχῆς λόγος τὸ αὐτὴν κινεῖν αὐτὴν δύνασθαι 608.16
ψυχῆς μέτοχα πάντα, μεταβάλλειν 611.35
ψυχῆς νόμοι, ἡ ἀλήθεια 203.27
ψυχῆς νοσήματα 498.53. νόσος καὶ αἶσχος 100.30.34. παθήματα τέτταρα 435.8. 442.25
ψυχῆς ὅ,τι μέγιστόν τε κακῶν καὶ ἔσχατον 33.18
ψυχῆς ὄνομα 53.38
ψυχῆς οὐσία καὶ σύστασις 478.46. οὐσία καὶ λόγος 202.31
ψυχῆς ὄμματι μόνῳ ἀλήθεια ὁρᾶται 440.15
ψυχῆς παίδευσις 200.50
ψυχῆς πάσης περιστερεών τις 90.37
ψυχῆς πτέρωμα 202.51
ψυχῆς σωτηρία 499.43
ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος λύσις, φιλοσόφων μελέτημα 26.27
ψυχῆς τιμὴ ἀληθὴς, καὶ ἀτιμίαι 547.11
ψυχῆς διὰ φιλοσοφίας παράληψίς τε καὶ λύσις 33.4. καὶ 14
ψυχῆς φῶς καὶ σκότος 434.1
ψυχῇ καὶ σώματι διαλύσεως οὐ κρεῖττον ἡ κοινωνία 583.25
ψυχὴν ἀγαθῶν ὡς ἀληθῶς παρὰ τὸν ἀγαθὸν θεὸν οἴχεσθαι 32.10.19
ψυχὴν ἐν ἀνθρώπῳ ἄρχειν 37.43
ψυχὴν ἐπιβλέπειν τὸν θεὸν, ἀλλ' οὐ θυσίας 232.13
ψυχὴν ἐπιμελεῖσθαι κόσμου παντὸς 608.51
ψυχὴν ἡμετέραν εἶναι καὶ πρὶν γεγονέναι ἡμᾶς 30.27.41. καὶ 34.42
ψυχὴν νοῦν προσλαμβάνουσαν ὀρθὰ παιδαγωγεῖν τὰ πάντα 608.44
ψυχὴν τινὸς βασανίζοντι τρία ἀναγκαῖα 318.10
ψυχὴν πῶς θεατέον ποία ἐστὶ 469.1
ψυχὴν ὅ,τι κακὴν ποιεῖ 468.13
ψυχὴν γινώσκειν, οὐσίαν δὲ γινώσκεσθαι 108.22
ψυχαὶ τοῖς ἄστροις ἰσάριθμοι 481.53
ψυχαὶ τελευτησάντων ἀνθρώπων μὴ ἐν ᾅδου 27.36. καὶ 28.15. καὶ 43.2
ψυχῶν ἀθανασία 16.28.50
ψυχῶν ἕξεις καὶ διαφοραὶ ἐννέα 203.33
ψυχῶν ἐν ᾅδου διαδικασία 45.34. καὶ καθαρισμὸς 36
ψυχῶν εἰς ᾅδου πορεία 43.17. 45.34
ψυχῶν ἀγαθῶν τε ἐν ᾅδου καὶ κακῶν πέρι 470.46
ψυχὰς φαύλων περὶ μνήματα καὶ τάφους καλινδεῖσθαί τε, καὶ σκιοειδῆ φαντάσματα παρέχειν 32.30

Ω

Τοῦ Ω δύναμις 63.40
ᾠδαὶ ποιητῶν 523.20
ᾠδῶν πέρι, νόμος 574.18
ᾠδῶν σχήματα θηλείαις καὶ ἄρρεσι πρεπουσῶν 574.32
ὠκεανὸς 45.18. θεῶν γένεσις 54.34
ὠνῆς καὶ πράσεως πέρι, νόμοι 615.11
ὧραι, ἀπὸ τοῦ ὁρίζειν 57.32
ὡρῶν σύστασις ἢ ἔρως 181.53
ὡραῖοι 465.15
ὠσία, ἡ καὶ οὐσία καὶ ἐσία 54.18.23
ὥσπερ σφαῖραν ἐνδέχεσθαι λόγον 271.8
τὸ ὠφέλιμον 292.17. 351.38. 354.35. καλὸν 416.20
ὠφέλιμον, ξενικὸν ὄνομα 60.4
ὠχρὸν 492.4

Τέλος.

ΚΥΡΙΩΝ, ΚΑΙ ΤΩΝ περὶ τούτων λεγομένων, Ἔλεγχος.

Ἄβαρις ὁ ὑπερβόρεος 244.42
ἀγαθοκλῆς 252.45. 286.1
ἀγάθων 183.54. 285.33
ἀγάθωνος ἐν τραγῳδίᾳ νίκη 176.20
ἀγάθωνος περὶ σοφίας ἔπαινος 177.27
ἀγαμέμνων 51.52
ἀγαμέμνων ἀναριθμητικὸς 438.20.21
ἀγαμέμνονος ὄνομα 51. 52. καὶ κατηγορία 53
ἀγαμέμνονος ψυχὴ 472.20
ἀγαμήδης 648.48
ἄγις 51.39. 222.54
ἀγλαοφῶν 361.25
ἀγραίας ἱερὸν 196.20
ἀδείμαντος 13.50. 138.11
ὁ ᾅδης σοφιστὴς 55.9. καὶ σοφὸς 27
ἄδμητος 189.35
ἀδράστεια 203.28. 414.6
ἄδραστος 211.4
ἀζάνης 504.31
ἀθάμαντος ἔκγονοι 508.14
ἀθηνᾶ 185.22. 617.12 (46
ἀθηνᾶ αἰγυπτίοις Νηὶθ 474.45.
ἀθηνᾶ διὰ τί ὡπλισμένη τοῖς παλαι τὸ ἀνάθημα 502.53
ἀθηνᾶ φιλοπόλεμός τε καὶ φιλόσοφος θεὸς 475.45
ἀθηνᾶς χορεία 571.53
ἀθηνᾶς ὄνομα 56.20
αἰακὸς 16.40. 33.2.22
αἰαντίδωρος 13.51
αἴας 16.43. 420.35
αἴας σιδήρῳ ἄτρωτος 193.46
αἴαντος τελαμωνίου ψυχὴ 472.19
αἴγιθος 239.51
αἰνείας 257.1
αἰσχύλου τινὰ ἔπη 43.23. 179.5. 276.39. 383.18. 447.39
αἰσχίνης 13.47. 22.49
αἴσωπος μυθόγραφος 23.21. 42
αἰσώπου μῦθος 222.32
ἀκαρνᾶνε τὼ παγκρατιστὰ ἀδελφὼ 269.3
ἀκεσίμβροτος 51.40
ἀκουμενὸς 210.40. 211.3
ἀκουσίλεως 178.27

ἀλευάδαι

ἀλευαδαὶ 334.9
ἄλκηστις 189.35. τῆς αὐτῆς εἰς αὔδρα ἔρως 178.45
ἀλκιβιάδης αὐλεῖν οὐκ ἤθελε 216.21. καὶ μεθύων 191.4. καὶ ζηλοτυπῶν Σωκράτην 25. ὑπὸ Σωκράτους ἐν μάχῃ διασωθεὶς 194.12. φιλόνεικος 293.19. Σωκράτους ἑταῖρος 330.28
ἀλκιβιάδου φρόνημα 215.12. τοῦ αὐτοῦ σπουδὴ περί τινα 216.20. μεγαλοφροσύνη 221.13. μεγαλοψυχία 232.25. παιδαγωγὸς 222.16. φιλοτιμία 223.6.228.54
ἀλκιβιάδαι δύο 270.19
ἀλκίνου ἀπόλογος 470.4
ἀλκμαίων 229.44
ἀμαζόνων 366.41
ἄμασις βασιλεὺς 474.45
ἀμάστρις 222.43
ἄμμων 213.3. 551.31
ἄμμωνος περὶ Λακεδαιμονίων εὐφημίας χρησμὸς 231.54
ἀμυάνδρος 474.36
ἄμυκος 571.47
ἀμύντωρ 621.22
ἀμφήρης 504.29
ἀμφιάραος 649.1
ἀμφίλυτος 240.4
ἀμφίων 529.34
ἀμφίονος ῥῆσις 325.31
ἀνακρέων 198.32. 234.1.240.24
ἀναξαγόρας 211.22.220.48.345.40
ἀναξαγόρου περὶ τῆς γενέσεως λόγος 28.31. τοῦ αὐτοῦ νοῦς 58.35. μίξις 310.4. περὶ τὰ χρήματα ἀμέλεια 346.17
ἀνάχαρσις σκύθης 464.45
ἄνδρων 285.25. 318.19
ἀνθεμίωνος πλοῦτος 341.25
ἀνταῖος 79.32.571.46
ἀντίμοιρος 285.16
ἀντισθένης 22.49
ἀντιφῶν 138.17. ὁ ῥαμνούσιος 365.29
ἄνυτος Σωκράτους κατηγόρος 7.27. καὶ 9.44. καὶ 12.4
ἀνύτου ἔπαινος 341.25
ἀπατουρίων κουρεῶτις 434.31
ἀπημάντης 347.33. 355.15
ἀπολλόδωρος 13.51. καὶ 15.34. καὶ 22.45. διατί μανικὸς λεγόμενος 176.34. κυζικηνὸς, ἀθηναίων στρατηγὸς 364.25
ἀπόλλων ἔρωτος μαθητὴς 185.22. πατρῷος 280.54. τῶν παρὰ Λακεδαιμονίοις νόμων αἴτιος 510.47. μουσηγέτης 520.51. χορηγὸς 525.20
ἀπόλλωνος ὄνομα 55.29. καὶ τοῦ αὐτοῦ δυνάμεις τέτταρες 33.53. τέχναι 185.20. ὄργανα 396.40 ἱερεῖς 626.28
ἀρδιαῖος τύραννος 470.31
ἄρης 617.12. ἐρωτικὸς 185.11
ἄρηος ὄνομα 56.29
ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου 72.23.242.11.252.13. 333.12.343.1
ἀρίστιππος 22.51. ὁ Λαρισαῖος 334.8
ἀριστογείτων 179.54. 234.34
ἀριστόδημος 535.10. ὁ κυδαθηναιεὺς 176.22
ἀριστοκράτης 312.31
ἀριστοτέλης ὁ τῶν τριάκοντα 138.36
ἀριστοφάνης γελωτοποιὸς 182.21
ἀριστοφάνους εἰς τὸν Σωκράτη φλυαρία 7.50. τοῦ αὐτοῦ περὶ Διόνυσον καὶ Ἀφροδίτην σπουδὴ 178.15
ἀριστοφῶν 303.29
ἀρίστων 13.51
ἁρμόδιος 234.34
ἄρτεμις ἄλοχος 71.44
ἀρτέμιδος ὄνομα 56.3
ἀρχέλαος 240.1. 333.1. μακεδονίας τύραννος 311.54
ἀρχελάου μακέδονος θάνατος 229.9
ἀρχέπολις 51.38
ἀρχίδαμος 222.54
ἀρχίλοχος 360.35
ἀρχιλόχου ἀλώπηξ 384.43
ἀρχῖνος 365.2
ἀσκληπιὸς 181.31. 398.52.399.8.37. 464.33
ἀσκληπιὸς πότερον θεοῦ υἱὸς, καὶ κεραυνωθεὶς 399.47
ἀσκληπιοῦ παῖδες 399.37. καὶ τοῦ αὐτοῦ ἰατρικὴ ποία 38
ἀσπασία Σωκράτους καὶ Περικλέους ἐν ῥητορικῇ διδάσκαλος 365.26
ἀστυάναξ 50.46.54. καὶ 51.5.37
ἄστυλλος 587.48
ἄσωπος 503.9
ἀταλάντης ψυχὴ 472.22
ἄτλας ὁ πάντα ξυνέχων 39.49. 504.26
ἀτρεὺς 51.54. καὶ 52.4
ἀτρέως ὄνομα 51.54. καὶ 52.4
ἀτρέως πέρι καὶ Θυέστου φάσμα 120.47
ἄτροπος 471.18. 631.34
αὐτόχθων 504.30
ἀφροδίτη 154.45. καλὴ 187.40
ἀφροδίτης ὄνομα 56.11. ἔρως 85.11
ἀχαιμένης 221.44
ἀχελῷος 196.39.209.12
ἀχιλλεὺς 179.1. 189.35. 393.19.28. 194.28. κινδύνου καταφρονητὴς 11.36. ὀδυσσέως ἀμείνων 355.17.31. 357.34. ἀληθής τε καὶ ἁπλοῦς 365.1. Θέτιδος υἱὸς, καὶ ὑπὸ Χείρωνος πεπαιδευμένος 358.16

B

Βάκις 240.4
Βίας 295.39. 345.40
Βρασίδας 194.29
Βριάρεως 279.44. ἑκατόγχειρος 571.36

Γ

Γαδειρικὴ χώρα 504.27
γάδειρος 504.28
γανυμήδης 206.8
γανυμήδους πέρι μῦθος 515.17
γηρυόνης 279.44
γηρυὼν 571.36
γλαύκων 138.12.360.30
γλαύκων ἀνδρειότατος 381.44
γοργίας ὁ λεοντῖνος 8.6.210.22.241.20. 343.29.346.1
γοργίας, νέστωρ 208.22
γοργίας πασῶν τεχνῶν τὴν ῥητορικὴν προτιμῶν 172.23
γοργίας, καὶ τῆς αὐτοῦ σοφίας προθυμία 334.9
γωβρύης ὁ μάγος 650.5

Δ

Δαίδαλος 5.6.11.15. καὶ 6.39.221.47. 345.46. 361.29. 440.54. 529.33
δάμων 220.49.252.45.259.26. ῥυθμῶν εὑρετὴς 396.40. μουσικὸς 647.39
δάμωνος γνώμη περὶ μουσικῆς τρόπων 405.9
δαναΐδων ὑδρεῖαι 650.23
δαρεῖος 207.15.366.53.536.21
δάτις ὁ δαρείου ναύαρχος 367.4. 537.30

δεινομάχης ὑός ὁ Ἀλκιβιάδης 222.44
δευκαλίων 474.50. 503.33
δημήτηρ 55.19.567.27
δημόδοκος 13.50
δημοκράτης ὁ τοῦ αἰξωνέως 261.31
διαπρεπὴς 504.32
διομήδης ὁμηρικός 232.29
διονύσιος ὁ γραμματικὸς 235.48
διονυσόδωρος 268.48
διόνυσος 520.51. 650.20. ὡς διδοίνυσος καλούμενος 56.9. τὴν τῆς συγκράσεως τιμὴν εἰληχὼς 173.34. τούτου χορὸς 525.21. καὶ οἴνου δωτὴρ 46
διόνυσος ὑφ' ἥρας, ψυχῆς γνώμην διαφορηθεὶς 528.10
διόνυσος καὶ ἀφροδίτη φιλοπαίγμονες θεοί 56.8
διονύσου δωρεὰ 528. 7. γένεσις, διθύραμβος 538.13
διόπομπος 587.48
διὸς βασιλεία μετὰ Κρόνον 122.11
διὸς ὄνομα 52.16.57. 35
διὸς ἐλευθερίου στοὰ 228.39
διὸς σκῆπτρον 510.16
διοσκούρω 277.13
διοτίμα μαντικὴ 187.1
δίων 365.2
δράκων 648.15
δρωπίδης 474.23
δωριεὺς 531.32

E

Εἰλήθυια 188.50
εἰληθυίας ἱερὸν 568.8
ἑκάεργος 650.5
ἑκαμήδη 363.25
ἕκτωρ 51.9.37
ἕκτορος ὄνομα 51.9
ἐλάσιππος 504.30
ἕλληνες ἀεὶ παῖδες 474.53
ἐμπεδοκλῆς 336.19
ἐνδυμίων 28.30
ἐπειὸς ὁ πανοπέως 361. 30. 571. 46
ἐπειοῦ πανοπέως ψυχὴ 472.24
ἐπιγένης 13.48.22.48
ἐπιμενίδης θεῖος ἀνὴρ 517. 34. 529. 37
ἐπιμήθεως διανομὴ 287.26
ὁ ἐπιτάφιος λόγος Ἀσπασίας 365.42
ἐπίχαρμος κωμῳδοποιός 73.8
ἐπιχάρμου παροιμία 648.30
ἐρατὼ 207.39
ἐρεχθεὺς 226.8
ἐριφύλη 462.8
ἑρμῆς 209.13
ἑρμογένης 22.48.48.1.56.42
ἑρμογένης σοφὸς ἐπιστάτης 59.9
ἑρμογένους ὄνομα 48.7.64. 26
ἑρμοκράτης 474.10
ἕρμος πολυψηφὶς 453. 37
ἑρμοῦ ὄνομα 56.35. ὡς εἰρέμης 40
ἐρυξίμαχος 210.39.285.25
ἐρυπτόλεμος 649. 19
ἔρως τῆς ἀφροδίτης, καὶ θεὸς 201.22
ἔρως, καὶ θαυμαστὴ αὐτοῦ περιγραφὴ 204.50
ἔναθλος 241.43
ἐστία πάντων οὐσία 54.22.202.54
ἐστίας ὄνομα 54. 13
εὐδαίμων 504.29
εὔδικος 247.33
εὔηνος ὁ Πάριος 8. 17. καὶ τούτου ποιήματα 23.30.46. 219.21
εὐήνωρ 504.13
εὐθύδημος 268. 47. 371.22
εὐθυδήμου περὶ τῆς τῶν ὄντων οὐσίας δόγμα 48.48
εὐθύφρων μάντις 1.32.42. ὁ Παντιοῦς 52.19
εὐθύφρωνος ἵπποι 56. 32
εὐθύφρονος μοῦσα 57.15. 64.8
εὐκλείδης 22.51
εὔμηλος 504.28
εὔμολπος 366.40
εὐώδωρος 343.10
εὐπόλεμος 51.39
εὐριπίδης ἐν τραγῳδίᾳ διαφέρων 454.18
εὐριπίδου τινὰ ἔπη 73.47.177. 54. 232. 41. 240.16. 317.23.42. 320.23
εὐριγένης 531. 51
εὐρυβάτης 289.52
εὐρυμέδων 367.37
εὐρυσάκης 221.46
εὐρύπυλος 398.53
εὐτυχίδης 52.40
εὐφρόνιος ὁ σουνιεὺς 69.53
ἐφιάλτος 182.46

Z

Ζάμολξις 244.7.9
Ζεύξιππος ἡρακλεώτης 286.31
Ζεύξις ὁ ζωγράφων 305. 32
Ζεὺς 185.22. 481.36. 639.28
Ζεὺς θεῶν ἄριστος, καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα δήσας 2.40. Κρόνου ὑός 52.21. φίλιος 198.19. ὁ μέγας ἐν οὐρανῷ ἡγεμὼν 202.52. ἐλευθέριος 238.38. πατρῷος 280. 53. καὶ οὐχ ἡμῖν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν ταμίας 390.11. θεῶν θεὸς 507.16. ἐφέστιος 509. 44. ξένιος 548.17.589. 54.629. 6. ὁμόφυλος 589.54. ὁμόγνιος καὶ πατρῷος 603.25
Ζῆθος πρὸς Ἀμφίωνα παρ' Εὐριπ. 317.42
Ζῆνα καὶ Δία ὀρθῶς τὸν θεὸν καλεῖσθαι, καὶ διατί 52.17
Ζήνων 138.29. 221.6
Ζώπυρος 222.17
Ζωροάστρου μαγεία 222.12

H

Ἠλίου ἱερεῖς 626. 28
ἠλιαστὸς 503.35
ἥρα 390. 49.481.36.639.28
ἥρα ἀργεία 648.50
ἥρας ὄνομα 55. 20. δεσμοὶ 389. 43
ἡρακλείδης ὁ κλαζομένιος 364. 26
ἡρακλειτέων ἐν τῷ διαλέγεσθαι ὁρμὴ 83.34
ἡράκλειτος 181. 34
ἡρακλείτου δόγμα, ἰέναι τε πάντα καὶ μένειν οὐδὲν 54.23.30. 348. 32
ἡρακλῆς 35.46.221.44. 317. 12. 650.20
ἡρακλῆς πρὸς Ὕδραν σοφίστριαν καὶ Κάρκινον σοφιστὴν 278.50
ἡρακλέους στῆλαι 475.52.504.27
ἠριδανὸς 503.34
ἡρμόδιος 179.54
ἡρόδικος 286.1.399.3
ἡρόδικος Γοργίου ἀδελφὸς, ἰατρὸς 303. 27
ἠρὸς τοῦ ἀρμενίου ἀπόλογος 470.5
ἠροσκάμανδρος 241.46
ἡσίοδος 16.41. 285. 53. 465. 4. 529. 38
ἡσιόδου γενεαλογία 52.25. παῖδες 189.54. μῦθοι 389.24
ἡσιόδου τινὰ ἔπη 52. 54. καὶ 53. 1. 63.52.94.12.178.24.184.41.246. 34.265.37.294.42.384.1.26.419. 45.420.41.510.14. 534. 36.544. 41.565.27.641.30. 610.17
ἡσίοδον καὶ Ὅμηρον πολλάκις

ταυτὰ

ταυτὰ λέγειν 360.36
ἥφαιστος 185.22.617.12
ἥφαιστος τῶν τέχνων δωτὴρ 123.
9. τὴν τῆς συγκράσεως τιμὴν
εἰληχὼς 173.34
ἡφαίστου ὄνομα 56.26. ῥίψις 389.
44. τοῦ αὐτοῦ καὶ Ἀθηνᾶς κοι-
νὴ φύσις 502.37
ἠχὼ 206.9

Θ

Θαλῆς ὁ μιλήσιος 345.40.295.
38. 464.44. καὶ αὐτοῦ εἰς φρέαρ
πτῶσις 81.26
θαμὸς 213.2
θάμυρος 361.34
θαμύρου ψυχὴ εἰς ἀηδόνα 472.18.
ὕμνοι 583.46
θαύμαντος θυγάτηρ ἶρις 74.14
θεάγης 13.50
θεάγης καλόν τε ὄνομα καὶ ἱερο-
πρεπὲς 239.16
θεάγης Σωκράτους ἑταῖρος 429.33
θεαίτητος 69.7. καὶ περὶ αὐτοῦ
Σωκράτους μαντεία 15. καὶ 70.2
θεαίτητος κατὰ Σωκράτει ὅμοιος
τὸ πρόσωπον 70.5. 95.9
θεαρίων 330.12
θεμιστοκλῆς 240.33. 306.28. 324.
26.329.8.34. 342.41
θεμιστοκλέους ἀπόφθεγμα 372.4
θέογνις ποιητὴς 343.34.512.50
θεόγνιδος ἔπη 343.34.512.51
θεόδοτος 13.49
θεόδωρος γεωμετρικὸς 69.29.38.
καὶ 70.10. ἐπὶ 71.8. καὶ 116. 14. ὁ-
δυσσεὺς 207. 22. Βυζάντιος
λογοδαίδαλος 210.19. σάμιος
361.30
θεοκλύμενος 363.35
θερσίτης 333.5
θερσίτου ψυχὴ 472.24
θέαπις 510.23
θέτις 390.48
θεῦθ δαίμων 213.1. γραμμάτων
πατὴρ 10. 157.10
θεραμένης 649.17
θησεὺς 393.32.533.28.621.22
θησέως εἰς κρήτην ἐπίπλοος, καὶ
τοῦ αὐτοῦ πλοῖον 22.22
θουκυδίδης 242.13.252.12.343.9.14
θράσυλλος 242.2
θρασύμαχος 371.21
θρασύμαχος, ὀδυσσεὺς 208.22
θυέστης 52.1. 587.15

Ι

Ἰατροκλῆς 51. 40
ἴβυκος 201.18
ἱερώνυμος 261.18
ἴκκος 285.54
ἴκκος ὁ ταραντῖνος 587.46
ἴναχος ἀργεῖος ποταμὸς 390.50
ἰόλεως 35.46.278.53
ἵππαρχος ἀθηναίων βασιλεὺς
234.11
ἱππάρχου ἑρμαῖ 234.19. θάνατος
32
ἱππίας 210.27.240.2
ἱππίας ὁ ἠλεῖος 8.6.285. 24. τῶν
ἠλείων πρεσβύτης 345.31. τύ
ραννος 234.30. ὀλυμπιονίκης
355.29. ἀστρονόμος 357.4
ἱππίου σοφιστοῦ ἐκ τῆς αὐτοῦ σοφίας
χρήματα 346.12. 353.11. ἔργα
357.12. κόσμος 349. 23. μνήμη
347.23. περὶ ἐπιτηδευμάτων
νέων λόγος 27
ἱπποδαμεία 52.9
ἱπποθάλης ἐρωτικὸς 261.23
ἱπποκράτης 211.29
ἱπποκράτης ὁ κῶος 283.48
ἱππόλυτος 533.29.621.22
ἶρις 470.48. ἀπὸ τοῦ εἴρειν 56.40
ἶρις ἡ θαύμαντος 74.14
ἰσίδος ποιήματα 522.19
ἰσμηνίας ὁ θηβαῖος 341. 26
ἰσοκράτης 214.38
ἴων ὁμηρικὸς 360. 33. ἐφέσιος 361.
35
ἴωνος ἀλαζονεία 361.37

Κ

Κάδμου περὶ μῦθος 524.48
καινεὺς ὁ θετταλὸς ἐκ γυναικὸς
εἰς ἄνδρα 625.34
καλλίας ὁ ἱππονίκου 8. 11. 77.51
221.6.285.15. 648.31
καλλίου εἰς σοφιστὰς πολυδωρεία
ἢ δαψίλεια 8.11. 50.31
καλλικλέους ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας
ἀποτροπὴ 317.15
καλλικλέους ἑταῖροι 318.18
καλλικρήτη 240.24
καλλίξενος 649.17
καλλιόπη 207.40
καμβύσης βασιλεὺς 535.54
κανηφορία 234.33
κάρκινος σοφιστὴς 278.50
κέβης 18.11. 22.50. 24.7
κέβης καρτερώτατος πρὸς τὸ ἀπι-
στεῖν τοῖς λόγοις 30.34
κέρβερος 461.33
κερκύων 571.46
κέφαλος 371.25
κίμων 240.33. 324. 25. 329.8.33
κινησίας ποιητὴς 323.49
κλεινίας 221.2.270.20.647.39
κλεινίου τελευτὴ ἐν κορωνείᾳ 218.
29
κλεισθένης 648.15
κλειτόμαχος 241.42
κλειτοῦς ἱερὸν ἐν ἀτλαντίδι 505.
21
κλειτοφῶν 371.22
κλεστὼ 504.14
κλεόβουλος 295.39
κλεόμβροτος 22.51
κλεόφαντος 342.45
κλώθω 471.18. 631.34
κόδρος ὁ ἀθηναῖος 189.36
κόννος 278.16. κιθαριστὴς, καὶ
Σωκράτους διδάσκαλος 269.
15. 365.27
κόρος 52. 22
κρατύλου περὶ ὀνομάτων ὀρθότη-
τος ἀσάφεια 63.47
κρεσφόντης 531.51.535.9
κρέων ὁ εὐριπίδειος 232. 41
κρεώφιλος 464.49
κρίστων 587. 48
κρίσων ἱμεραῖος δρομεὺς 293.2
κριτίας 243.2.474.9
κριτίου γένος 244.33
κριτόβουλος 13.47.15.34.22.48
κρίτων Σωκράτους ἡλικιώτης 13.
46.15.34.22.48
κροίσῳ γενόμενος χρησμὸς 453.37
κρόνος 389. 30.481.35
κρόνος οὐρανοῦ υἱὸς 52.23
κρόνου εἰς πατέρα καὶ υἱεῖς ἀσέ-
βεια 2.41. βασιλεία 120.52.121.
49. 122.11. 234.32. ἀρχὴ 542.39
κρόνῳ καρχηδόνιοι καὶ υἱεῖς θύου-
σιν 508.13
κτήσιππος 22.49.269.29
κυδίας 243. 41
κυψελίδης 198.49
κῦρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς 366.51.
535.48. 536.2
κωκυτὸς 392.8

Λ

Λάϊος 586.27
λάκων 208.12
λάμαχος 259.24

λάμπρος

λάμπρος 365.29
λαμπιδώ 222.53
λάχεσις 471.18. 631.34
λάχης 194.19
λεόντιος ὁ Ἀγλαΐωνος 411.2
λευκίππη 504.13
λέων σαλαμίνιος 33.19.24
λεωτυχίδης 222.53
λητώ 56.1. ἡ καὶ ληθώ 2
λικυμνίων 210.29
λυκαβητὸς 503.35
λύκουργος 207.15.464.39.509. 25.594.17
λυκούργου παῖδες 190.2
λύκων Σωκράτους κατήγορος 9.44
λυσανίας 372.10
λυσανίας ὁ σφήττιος 13.47
λυσίας 195.28.209.13
λυσίας λογογράφος 206.51
λυσίου λόγος κατ' ἐρώντων 196. 50. ποῖος 198.24
λυσίου λόγου ἔλεγχος 208.49. 214.39
λυσίμαχος 343.2
λύσις 261.24. 262.22

M

Μακαρεὺς 587.16
μαργίτης 231.18
μαρσύας ὁ σάτυρος 192.8. 274. 24.396.40. 509.20.529.34
μαρσύου δορὰ εἰς ἀσκὸν 274.24
μαχάων 363.24
μειδίας ὀρτυγοτρόφος 221.28
μέλης ποιητὴς 323.51
μελησίας 343.9
μέλισσος 85.12
μέλιτος τοῦ Σωκράτους κατηγόρος 1. 14. 7.47. 9.44
μενέλεως μαλθακός 176.47
μενέλαος Πρωτέα κατέχων 275. 27
μενέξενος 22.49.264.9
μηδεία ἡ κόλχος 274.20
μήστωρ 504.31
μῆτις 187.35
μητρόδωρος ὁ λαμψακηνὸς 360. 30
μίδου φρυγὸς ἐπίγραμμα 209.29
μίθαικος 330.13
μίκκος τοῦ Σωκράτους ἑταῖρος 261.15
μιλτιάδης 324.26.329.8.34
μίνως 16.39. 332.21 509.27.540.4. 610. 11. πόθεν χαλεπὸς καὶ ἀπαίδευτος λεγόμενος 510.26
μίνως σκηπτοῦχος 332.20. διὸς ὀαριστὺς 509. 42. νομοθέτης 510.47
μνημοσύνη 270.28
μνηστεὺς 504.29
μοῦσαι 185.22
μουσῶν ὄνομα 199.13. γένεσις 207.34
μουσαῖος 16. 41. 285.53. 362. 40. 384. 4.31
μύρτιλος 52. 7
μυρτίλου φόνος 52. 7
μύσων 295.39

N

Ναυσικύδης 318.19
νέστωρ 194.29.208.20.542.9
νέστωρ σοφώτατος 355.37
νηρηΐδες ὠδὴ δελφίνων 505.29
νικήρατος 260.31
νικίας 241.46. 312. 31
νικόστρατος ὁ θεοσδοτίδου 13.44
νῖνος ὁ Βασιλεὺς 532.34
νιόβη 474. 50

Ξ

Ξανθίας 343.10
ξανθίππη Σωκράτους γυνὴ 23. 12
ξάνθιππος 285.16. 343.5
ξενοφάνης 106.6
ξέρξης Βασιλεὺς 317.2. 536.28

O

Ὀδυσσεὺς 16.47.208.20. πολύτροπός τε καὶ ψευδὴς 355.38. 356.2.357. 34
ὀδυσσέως ψυχὴ 472.25
οἰδίπους 228.47. 587.16.621.20
οἰδίποδος εὐχὴ 227.51
οἰνοπίδης 235.51
ὄλυμπος 361.34. 529. 34
ὄλυμπος αὐλητὴς 192. 11. φρὺξ 509.20
ὁμηρικὸς Βίος 464.47
ὅμηρος 16.41.285.52.594.16
ὅμηρος θεῖος ποιητὴς 38. 5. τῶν ποιητῶν ἄριστος, σοφώτατός τε καὶ θειότατος 231.17. 360.25. 467. 23. τραγῳδοποιὸς 73. 9. τραγικῶν διδάσκαλος τε καὶ ἡγεμὼν 463.12.464.20. τῶν τούτων πρῶτος 467.23. πιθανώτερος 509. 31. ῥαψῳδὸς 522. 43
ὅμηρος ἰωνικὸν Βίον διεξέρχεται, καὶ οὐ λακωνικὸν 530.41
ὁμήρου τινὰ ἔπη 14. 12. καὶ 37. 54. καὶ 44.53. καὶ 50.41.54. καὶ 51.4. καὶ 54.34.57.30.64.6.73.9.23. 80.12. 85. 14.89.23.95. 50. 176. 45.158.13. 178.43.179.7.182.46. 184.44. 201.28.229. 29. 231.18. 232.6.29.236.54.245.42.256.53. 260. 44.283.8.294. 30.329. 28. 332.3. 333.4.20. 345.17. 355.47. 357.45.363.3.24.28.35. καὶ 384.3. 29.392.22.39.393.1.7.16.398.23. 52.399.40.405.5.411.31.420.34 431.24.436.9.446.7.509.41.47. 510.48. 530.36. 531.11. 540.14. 575.5.625.21
ὁμήρου χρυσεία σειρὰ 73.23
ὁμήρου παῖδες 189.54
ὁμήρου ὀδυσσεία καὶ ἰλιὰς περὶ δικαίων καὶ ἀδίκων 218.24
ὁμήρου ἰλιὰς τῆς ὀδυσσείας καλλίων 355.16
ὁμήρου ποίησις περὶ τίνων 360.43
ὁμήρου μῦθοι 389.24.45
ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον πολλάκις ταυτὰ λέγειν 360.36
ὅμηρον περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος θαυμάσιον εἶναι. 50,38. 51.12
ὀρέστης 51.48. 279.43
ὀρέστης ὀρθῶς ὠνομασθεὶς 51. 48
ὀρθαγόρας 286.33
ὀρφεῖοι ὕμνοι 583.46
ὀρφεὺς 16.41.178.51.285.53.361.34. 362.40. 384.31.527.13.529.34
ὀρφέως ἔπη 54.35
ὀρφέως ψυχὴ εἰς κύκνον 472.16
οὐρανία 51.24. οὐρανὸς 25. 207.4
οὐρανία μοῦσα 181.49

Π

Παλαμήδης 16.43. 208. 21.27. ἀριθμοῦ εὑρετὴς 438.18. 529.34
πάλλαδος ὄνομα 56.14
πὰν αἰπόλος, καὶ τούτου ἰδέα 56.48
πὰν Ἑρμοῦ υἱὸς διφυὴς 56. 42. 209.13
πάραλος 13.50. 285.15.343.5
παρμενίδης 85.14. 96.19. 105. 38. 106.51.112.14. 138.28. περὶ θεῶν πραγμάτων 184.41
πατροκλῆς 179.35. 278.54. 531. 51. πάτροκλος 179.3. 625. 20

παυσανίας

παυσανίας 183.54. 285.32
παιδοκλείδης 220.48
πεισίστρατος 234.11
πέλωψ 52.5
πενία 187.36
περίανδρος 239.53
πείθους 393.33
περικλῆς 194.29.240.33.306.29. 312.33. 324.27.329.8.20. 343.4. ὡς τὴν ῥητορικὴν τελεώτατος 211. 4. 19. πόθεν σοφὸς 220.48
περικλέους δεινότης 365. 26. καὶ δύναμις 215.18
περσεὺς 221.45
πηλεὺς 239.53
πίνδαρος 338.7
πινδάρου τινὰ ἔπη 81.23.281. 36.336.22. 317.9. 338.7.372.27. 384.38.399.46. 534.26.543.19
πιττακός 295.38. 345.40
πλάτων 13.51. καὶ 15.33. καὶ 22.49
πλάτωνος απήλαιον 435.20
πλούτων 54.49. θεὸς ἀνθρώπων γένει ἄριστος. 583. 24. σοφιστὴς θεὸς καὶ εὐεργέτης 55.10
πλούτωνος βασιλεία 650.7
πλουτῶνος μὴν ὁ δωδέκατος 583.23
πνὺξ 503.35
πολέμαρχος 51.39. 206.47. 371.21
πολύγνωτος γραφεὺς 361.25
πολυδάμας 375.26
πολύκλειτος 283.50
πολυκράτους χρήματα 341.26
πολύμνια μοῦσα 181.49
πόρος 187.36
ποσειδῶν 54. 42. 504. 9. νεὼς αὐτοῦ ἐν Ἀτλαντίδι 505. 23. 506.38
πρίαμος 392.26
πρόδικος ὁ κεῖος 86.72.29. 210. 25.241.20.246.43.259.26.285. 28.346.4.464.54
πρόδικος ὁ σοφὸς προῖκα οὐδένα διδάσκων 648.29
πρόδικος Σωκράτους διδάσκαλος 344.1
προδίκου πεντηκοντάδραχμος ἐπίδειξις 48.3. καὶ δραχμιαία 5
προδίκου σοφία θεία 294. 50
προμηθεὺς ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ κλέψας 287.43
προμηθεὺς τοῦ πυρὸς δοτὴρ 129. 9. 156.27
προμηθέως καὶ ἐπιμηθέως περὶ μῦθος 287.22
πρωταγόρας 210.29.284.6.464. 54. Γοργίου καὶ Προδίκου πρότερος 346.9
πρωταγόρας πάνσοφος 73.1
πρωταγόρας πλέον ἢ τετταράκοντα ἔτη τῆς ἑλλάδος σοφίας διδάσκαλος 342. 8. καὶ ἐγγὺς ἑβδομήκοντα ἔτη ἀποθανών 342.9
πρωταγόρας βάτραχος γύρινος 76.35
πρωταγόρου ἀλήθεια 50.34
πρωταγόρου ἀπὸ σοφίας διδασκομένης χρήματα 342.3
πρωταγόρου μαθηταὶ 285.14
πρωταγόρου περὶ τῆς τῶν ὄντων οὐσίας, δόγμα 48.35
πρωταγόρας πάντων μέτρον ὁ ἄνθρωπος 49.35 72.43.76.18
πρωτεὺς 6.47. 390.48. σοφιστὴς 275. 26. παντοδαπὸς 364.33
πυθόδωρος 138.19. 221.6
πυθοκλείδης 286.2
πυριλάμπης 138.17.244.35
πύῤῥα 474.51
πῶλος ὁ ἀκραγαντῖνος, μουσικὸς 210.28.241.20

Ρ

Ῥαδάμανθυς 16.39.332.22. 511. 1. 650.11. δικαστὴς ἀγαθὸς λεγόμενος 510.9
ῥαδαμάνθυος κρίσις 626.53
ῥέα 481.35

Σ

Σαννίων 242.2
σάραμβος 330.13
σαπφὼ 198.32
σειληνοὶ 192.6
σειρῆνες 55.8. 192.26
σίβυλλα 201. 53.240.4 (11
σιμμίας ὁ θηβαῖος 18.11.22.50.201.
σιμωνίδης ὁ κεῖος 234.15. 285.53. σοφὸς καὶ θεῖος ἀνὴρ 372.45. τούτου ἔπη 204.11
σίσυφος 16.47.333.5.650.23
σκαμάνδριος 50.46.54. καὶ 51.4
σκίῤῥων 79.31
σκύλλη 461.32
σόλων 190.3.207.15. 295.39.464. 41. 594.17. τῶν ἑπτὰ σοφῶν σοφώτατος 474.35
σόλωνος ἀπόφθεγμα 236.22.255. 47.256.9. γνώμη 443.23. ποίησις 474.35. ὁ περὶ αἰγύπτου λόγος 474.37
σοῦς λακὼν 58.12
σοφοκλέους ἀπόφθεγμα 371.46
στέφανος 343.9
στησίλεως ὁπλόμαχος 254. 2.7
στησύμβροτος ὁ θάσιος 360. 30
στησίχορος, καὶ τούτου παλινῳδία 201.28.48. καὶ 460.46
στὺξ 392.8
σωκράτης ὁ νεώτερος 96.33. 116.23
σωκράτης ἀεὶ ἀνυπόδητος 196.19
σωκράτης ἀεὶ τοῖς ῥήτορσι δυσχερὴς 365. 17. ἄκων σοφὸς 5. 14. πλανώμενος ἀεὶ καὶ ἀπορῶν 354.46
σωκράτης Ἀλκιβιάδου ἐραστὴς 215.5. 226.1. ἄριστος ἀνὴρ, φρονιμώτατός τε καὶ δικαιότατος 47. 33
σωκράτης Ἀσκληπιῷ ἀλεκτρυόνα ἤδη τελευτῶν ἀποδιδόναι κελεύει 47.28
σωκράτης Δαίδαλος 5.11
σωκράτης ἑβδομηκοντάετης ἐπὶ δικαστήριον ἀποβεβηκὼς πρῶτον 7.19
σωκράτης ἐρωτικὸς, καὶ ἐρωτικὰ μόνον σοφὸς 178.15. 261.21.241. 26
σωκράτης ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι εἰωθὼς 20.17. καὶ διατί ἀεὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐρωτᾷ, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀποκρίνεται 72.12
σωκράτης ἔτι νέος τῆς φυσικῆς ἱστορίας θαυμαστῶς ἐπιθυμήσας 38.30
σωκράτης θανάτου καταφρονητὴς 12.26. καὶ 13.9.21. καὶ ταφῆς ἀμελὴς 46.20.32
σωκράτης τῶν κύκνων ὁμόδουλός τε, καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸς 34.4
σωκράτης λόγων θύλακός τις 76. 26
σωκράτης μαίας υἱὸς, τῆς Φαιναρέτης 71. 36. καὶ αὐτὸς μαιευτικὸς 72.31.74.53
σωκράτης μάντις 201.16. Μαρσύᾳ καὶ σειληνοῖς ὁμοιωθεὶς 192.6.8. 37. καὶ

57. καὶ 194. 32. νάρκῃ ὅμοιος 337.40.
σωκράτης οὐδενὸς πώποτε διδάσκαλος 13.30. οὐδέποτε μεθύων 193. 52. οὐδέ πως περὶ ζῶν γλιχόμενος 47.2
σωκράτης οὐ τοπαράπαν ἄθεος 10.46. καὶ τίνας αὐτὸς θεοὺς νομίζει 49
σωκράτης περὶ νέων παιδείας μάλιστα σπουδαστικός 252.40
σωκράτης στρατιώτης 11. 45. καὶ 21.4. 193.48.49
σωκράτης ταυρηδὸν βλέπειν εἰωθώς 47.9
σωκράτης τῇ Ἀθηναίων πόλει ὑπὸ θεοῦ δοθείς 12.43
σωκράτης τὸ φάρμακον πῶς ἔπιε 47.8.13
σωκράτης φιλέταιρος 264. 16. 19. καὶ φιλόλογος 199.9. φιλόπατρίς τε καὶ ἄλλοσε οὐδαμόσε ἀποδεδημηκώς 21.4.19. καὶ 337.44
σωκράτους γραφὴ 1.9. καὶ 7.29. 48. καὶ 9. 54. ἐνύπνιον πρὶν τὸ τελευτῆσαι 17. 36. καὶ 23. 31. κατηγόροι 9.44. τελευτήσαντος χρησμώδημα 16.4. τελευτὴ ἢ θάνατος 22.39. καὶ 47.19
σωκράτους δαιμόνιον 1.29. καὶ 12. 53. καὶ 16.17. 72.24. 201.14. 241. 33. 269.25
σωκράτους δέος πρὸς τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα 154. 46
σωκράτους ἔθος τὸ ὅπῃ ἂν τύχοι ἱστάναι 177.14
σωκράτους ἐν λυκείῳ διατριβαὶ 1. 5
σωκράτους ἐν τῷ διαλέγεσθαι ἔθος, καὶ ἀκρίβεια 255. 39. 307. 16. 337.37. 357.37
σωκράτους ἐν ῥητορικῇ καὶ μουσικῇ διδάσκαλοι 365.27. φιλομαθία 196.45. εἰς διδασκάλους χάρις 375.21
σωκράτους ἔπαινος παρ' Ἀλκιβιάδῃ 192.6
σωκράτους εὐεργεσία εἰς Ἀθηναίους μεγίστη 14.50
σωκράτους εὐχὴ 214.45
σωκράτους λόγοι 194. 34. ποιήματα, Αἰσώπου μύθους ἐντείναντος 23.26.39.42. σοφία 8. 26. καὶ 12. 1. καὶ ταύτης περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ μαρτυρία 8. 31.35. καὶ 9.28. καὶ 12.12.21. καὶ 648. 26
σωκράτους ἔμβασις 194.22. σιμότης 69.41. 95.9
σωκράτους ἐγκράτεια 193. 25.44. ἐπιστήμη 76.28. εὐτέλεια 193. 44. καρτερία ἐν πόνοις 193. 51. πρὸς χειμῶνος 53. ἐν τῷ ἀσιτεῖν 50. καὶ τὸ ἱστάσθαι 194.6
σωκράτους πενία 9. 32. καὶ 12. 50. πρᾳότης 46.43. σωφροσύνη 177.26. 193.44. 334.16. φιλανθρωπία 1.39
σωκράτους τέχνη μαιευτικὴ 71. 36. 72.8. 95.32
σωκράτους υἱεῖς τρεῖς 14.13. καὶ 46.36
σωκράτους ὑπηρεσία μέγιστον τοῖς Ἀθηναίοις ἀγαθὸς 12.20.38. καὶ 14.50
σωκράτει τί ποτε πεποίηκε ὄνομά τε καὶ διαβολὴν 8.23. καὶ 9. 37
σωφρονίσκος τοῦ σωκράτους πατὴρ 279.8
σωσίας 52.40

T

Ταλαντεία, ταλάντατος 52. 12. 13
τάλως κρήτης νομοφύλαξ 510.12
τάνταλος 52.9. 285.28. 333.5
ταντάλου δίψος 650.23
ταντάλου ὄνομα 52.9
ταυρέου παλαίστρα 242.42
τειρεσίας 345. 18
τερψιχόρη 207.38
τερψίων 22.51
τηθὺς 54.34. 73.9. 83.53. 481.35
τηθύος ὄνομα 54.37
τήμενος 531.50. βασιλεὺς 535.9
τίμαιος λοκρὸς 474.7
τίμαιος ἀστρονομικώτατος 476.40
τίμαρχος 241.41
τίσανδρος 318. 18
τισίας 210. 22. 212.27
τίτυος 333.5
τιτύου σπλάγχνα 650.23
τριπτόλεμος 16.40. 567.27
τροφώνιος 648.48
τύννιχος ὁ Χαλκιδεὺς 362.8
τύρταιος 512.30. 526.6. 594.16

Ὕδρα σοφίστρια 278.50

Φ

Φαέθοντος μῦθος 475.5
φαῖδρος 201.47. 285.25
φαιδώνδης 22.51
φαίδωνος καλὴ κόμη 35.40
φαιναρέτη μαῖα ἡ τοῦ σωκράτους μήτηρ 71.37
φανοσθένης ὁ ἄνδριος 364.26
φαρμάκειος 196.25
φειδίας, καὶ αὐτοῦ χρήματα 283. 50. 342.4
φειδίου Ἀθηνᾶ 349.2
φειδοστράτου διδασκαλεῖον 347.32
φελλέως παιδία 503.20
φερεκράτης 289.50
φερρέφαττα 55. 22. ἢ καὶ φερσεφόνη 24. καὶ φερέπαφα 26
φήμιος ὁ ἰθακήσιος 361.34
φιλημονίδης 241.46
φιλήμων 241.46
φιλιππίδης 285.16
φιλόλαος 23.51. 24.2
φοίνιξ 621.22
φοίνιξ ὁ Φιλίππου 176.11
φοίνιξ Ἀχιλλέως παιδαγωγὸς 393. 19
φόρκυς 481.36
φορωνεὺς 474. 50
φρύνιχος 510.23
φρυνώνδας 289.52
φωκυλίδου γνώμη 399.21

X

Χαιρέδημος 279.8
χαιρεφῶν 8.31
χαλκηδόνιος 210.31
χαρμαντίδης 371.22
χαρμίδης 241.36. 243.10. 244. 27. 285.15. 647.39
χαρώνδας 464.41
χείρων Ἀχιλλέως παιδευτὴς 358.17
χίλων 295.40
χίμαιρα 461.32

Ω

Ὠκεανὸς 54.34. 73.9. 481.35
ὠκεανὸς θεῶν γένεσις 73. 9. καὶ πάντων 83.52
ὦπις 650.5
ὠρειθυίας ἁρπαγὴ 196.18
ὠρωπία 503.8
ὦτος 182.46

Τέλος

ΤΩΝ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ ΕΛΕΓΧΟΣ.

Α

Α μὴ κάθετο, μὴ ἀνέλῃ 614.22
ἄγαν σπεύδοντες, βραδύτερον ἀνύουσιν 118.53.124.13
ἀγαθῇ τύχῃ 511.11
ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν αὐτόματοι οἱ ἀγαθοί 176.44
ἄγκυραν βάλλειν 631.54
ἀδαμάντινος 382.51
ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη 383.45
ἀδώνιδος κῆποι 213.36
ἀεὶ τὸν ὅμοιον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον 265.9
ἀΐδος κυνῆ 469.20
αἰδὼς κεχρημένῳ ἀνδρὶ οὐκ ἀγαθὴ 245.42.260.44
ἀκέφαλος μῦθος 555.42
τὰ ἀκίνητα κινεῖν, καὶ μὴ κινεῖν 588.52.614.18
ἄκρῳ ποδὶ ἐπιβαίνειν 253.50
ἀνάγκη οὐδὲ θεὸς βιάζεσθαι δυνατός 552.24.580.48. ἀνάγκῃ οὐδὲ θεοὶ μάχονται 296.38
ἀνδραποδώδη ἔτι τρίχα ἔχειν ἐπὶ τῇ ψυχῇ 221.29
ἄνευ ὄψου ἑστιώμενοι 387.23
ἂν θεὸς ἐθέλῃ 224.28.347.34.513.54.555.44.594.25.637.52
ἄνω καὶ κάτω 36.14. καὶ 38.32. Cl 48.52.73.25.89.41.105.49.166.37.212.12.214.34.231.25.234.9.258.50.360.10.364.33.396.51.434.4.508.33.638.41.641.11
ἀπιέναι ἢ ἀποδύεσθαι 79.32
ἀποδύστα ὀρχήσασθαι 365.40
ἀπὸ σκοποῦ 83.30
ἀπό τινος ὄνου πεσεῖν 538.40
ἀρχαιότερος εἶ τοῦ δέοντος 278.14
ἀρχὴ ἥμισυ παντὸς 556.31
ἀφ' ἱεροῦ 551.43
ἀφ' ἑστίας 1.25

Β

Βαλόντα ἐκφεύξεσθαι 182.25
βάτραχος γύρινος 76.35

Γ

ὁ γέρων δὶς παῖς 518.47
γῆς ἄχθη 82.26
γλαύκου τέχνη 43.38
γλυκὺς ἀγκὼν 207.2
γλῶττα μὲν ὑπέσχετο, ἡ δὲ φρὴν οὔ 186.5
γνῶθι σεαυτὸν 168.47.196.31.223 4.234.22.247.10.15.295.43.618.5
γραῶν ὕθλος 82.20
γύγου δακτύλιον 382.40.469.19

Δ

Δαιδάλου σοφία 5.6.15. καὶ τέχνη 5.12
δαιδάλου τεχνικώτερος 6.40
δαρείου χρυσὸς 264.18
δεύτερος πλοῦς 39.52.133.31 157.33
δῆλον καὶ παιδί 187.54
δίκαιον καὶ τὸ τοῦ λύκου εἰπεῖν 212.16
δίκαιος δίκαια πράττειν 308.10
διομήδεια ἀνάγκη 428.34
ὁ διὸς κόρινθος 277.10
δὶς καὶ τρὶς τόγε καλῶς ἔχον 173.6
δὶς καὶ τρὶς καλὸν τὰ καλὰ λέγειν 322.40
δὶς τόγε καλῶς ῥηθὲν, οὐδὲν βλάπτει 556.42
δὶς παῖδες οἱ γέροντες 648.46
δός τι καὶ λάβε τι 648.30
δωριστὶ ἁρμόζεσθαι 257.54

Ε

Ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ 27.20. καὶ 32.10.73.38.227.30.260.52.360.22.533.49.552.8.566.1.573.21.588.24
ἑαυτοῦ ἐπιλανθάνεσθαι 195.46 198.54
ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα 247.17
ἐγγὺς ἰόντες 38.13
εἰ οὕτως σοὶ φίλον, οὐδ' ἐμοὶ ἐχθρόν 76.52
εἰς ὁμοίας λαβὰς ἔρχεσθαι 198.51
εἰς πῦρ ξαίνειν 566.48
ἐκ τῆς δρόμου φέρεσθαι 58.50
ἐκ δρυὸς ἢ πέτρας 445.41
ἐκ νέων 517.26
ἐκ παίδων 517.45
ἐκ ποδῶν 635.43
ἐν βορβόρῳ κεῖσθαι 27.15
ἐνδυμίωνος ὕπνος 28.30
ἐν τῷ καρὶ κίνδυνος 255.25 274.19
ἐν κοινῷ καὶ μέσῳ 634.47
ἐν μέγα φυλάττειν 404.49
ἐν ναύταις τεθραμμένοι 201.38
ἐν παρέργῳ 617.30
ἐν τῇ πρύμνῃ καθῆσθαι 276.39
ἐξ ἑνὸς πολλὰ ποιεῖν 336.32
ἐξ ἑνὸς στόματος 384.14
ἐν πίθῳ κεραμείαν μανθάνειν 255.26.328.48
ἐνύπνιον 129.29
ἐν φρέατι συνεχόμενος 78.5
ἐρασαὶ οὐ σοῦ, ἀλλὰ τῶν σῶν 226.4
εὕροιμ' ἂν ὅπῃ σαθρός ἐστι 2.27
εὐρυκλῆς 109.49
ἐχίδνης ἀγριώτερον 193.12
εὖ πάσχειν, ἢ ποιεῖν 20.34.52

Η

Ἡλυθίων ἄπεργα γενέθλα 297.1
ἧλιξ ἥλικα τέρπει 200.25 371.38
τὸ ἥμισυ τοῦ παντὸς πλέον 534.36
ἡράκλεες 79.34
ἧττον ἢ τὸ μηδὲν 83.39

Θ

Θεία κεφαλὴ 198.17
θεῖον ἐξαίρω λόγον 428.17
θεὸς ἀπὸ μηχανῆς 63.7
θεὸς οἶδεν 436.23
θηρίον οὐ τῇ ἑτέρᾳ ληπτέον 99.32
θησεὺς 79.34
θοίνης ἀπέχεσθαι 199.10

Ι

Ἰβύκειος ἵππος 142.24
ἵνα δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς 5.24.27
ἱππέας εἰς πεδίον 85.10
ἴσον ἴσῳ φίλον 586.41
ἰσότης, φιλότης 557.47

Κ

Καδμεία νίκη 516.10
κάδμου λόγος 38.7.11
καθάπερ οἱ χειμαζόμενοι 161.17
καθ' ἓν εἰς ταυτὸν 541.1
καὶ δυνατὸν, καὶ οὐ χαλεπὸν 637.33
καλὸν τόγε ὀρθὸν καὶ δὶς καὶ τρίς 630.16
τὸ καλὸν, φίλον 266.5
καλὰ δὴ πάντα λέγεις 277.27
τὰ καλὰ, χαλεπὰ 48.2. 430.7

ἀρχὰ παντὸς ἔργου μέγιστον 389.14

[illegible] ἡ ἐλευθερίαν 519.3

καρικὴ μοῦσα 573. 45
καρπὸν ὂν ἔσπειρας θερίζειν 208.5
κατ᾽ Ἀνταῖον τὸ δρᾶμα δρᾶν 79.32
κατὰ δύναμιν 63.2
κατὰ πόδα 106.26
κατόπιν ἑορτῆς 303.7
κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει 265.38
κινύρα μᾶλλον πλούσιος 523.41
κολοφὼν 529.3. τὸν κολοφῶνα ἀναγκάζειν 73.22. κολοφῶνα ἐπιτίθεσθαι 280.38.528.42
κορυζῶντα ἀπομύττειν 377.15
κοσκίνῳ ὕδωρ φέρειν 320.31 384.10
κρείσσωνι ἡμεραίῳ δρομεῖ ἕπεσθαι 293.2
κρόνος 275.3
κύκνειον ᾆσμα 33.50.& 34.2
κύτε κύνες οἷά περ αἱ δέσποιναι 452.29

Λ

Λαβὴν παρέχειν 445.31
λαμπάδα παραδιδόναι 565.12
τὴν λεοντὴν ἐνδεδυκότι οὐκ ἀποδυτέον 57.43
λευκὴ στάθμη 243.13
λίδιος λίθος 318.5
λίθος μυλίας 350.3
λίνον λίνῳ συνάπτειν 279.21
λείπειν τὴν τάξιν 11.49.420.23

Μ

Μᾶλλον λανθάνειν ἢ τῆς θαλάττης χόες 81.21
μεθύεσθαι ὑπὸ λόγου 268.17
μηδὲν ἄγαν 167.43.234.22 247.17.295.43.369.51
μηδὲν ὑγιὲς 201.26
μήτε γράμματα, μήτε νεῖν ἐπίστασθαι 534.13
μὴ κινεῖν εὖ κείμενον 156.8
μὴ κινεῖν ὅ,τις μὴ κατέθετο 589.40
μὴ προκαλεῖ τὸν ποιητὴν 510.20
μία φωνὴ, καὶ ἐξ ἑνὸς στόματος 514.36
μίδα μᾶλλον πλούσιος 399.44.523.41
μόνον οὐκ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρειν 465.2.3
μύθους μεταξὺ καταλείπειν, οὐ θέμις 325.17
μυσῶν ὁ ἔσχατος 95.7

Ν

Ναρθηκοφόροι μὲν πολλοὶ, Βάκχοι δέ γε παῦροι 27.17
νέβρος κατέναντι λέοντος 243.42
νήπιον παθόντα γνῶναι 194.45

Ξ

Ξυρεῖν τὸν λέοντα ἐπιχειρεῖν 376.32

Ο

Οἰδίποδος λύχη 227.55
οἴκοθεν ἔχειν τὸν πολέμιον 109.48
οἶνος αὖθις τε παίδων καὶ μετὰ παίδων ἀληθὴς 193.6
ὅλον ἕλκος 649.9
ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει 184.39
ὅμοιον ὁμοίῳ φίλον 265.9. 405.26.543.49.564.7.586.41
ὄναρ ἀντὶ ὀνείρατος 92.11
ὄναρ πλουτεῖν 594.38
ὄνος καθεδεῖται 70.30
ὀστράκου μεταπεσόντος 200.45
ὅ,τι ἦλθ᾽ ἐπὶ στόμα 452.27
οὐδ᾽ ἂν μῶμος μέμψαιτο 426.9
οὐδ᾽ ἀπὸ δρυὸς, οὐδ᾽ ἀπὸ πέτρης πέφυκα 14.12
οὐδὲ θεὸς ἀνάγκῃ μαχήσεται 580.36
οὐδ᾽ ὄναρ πράττειν 81.19
οὐδ᾽ εἰ κωμῳδοποιὸς εἴη 27.34
οὐδεὶς ἔσεταί ποτε κακὸς 552.48
οὐδεὶς ἐπείγων διώκει 604.44
οὐδὲν ὄρνεον ἄδει, ὅταν πεινῇ 33.54
οὐδὲν ὑγιὲς 27.12.36. 13.21.68.45.167.17.332.41.565.25
οὐδ᾽ ἴκταρ βάλλει 456.39
οὐδ᾽ οἱ γείτονες αἰσθάνονται 222.4
οὔθ᾽ ὕπαρ, οὔτ᾽ ὄναρ 164.17. 175.16
οὐ πᾶσα ὗς γνοίη 259.7
οὐ τρεῖς μόνον 565.29

Π

Παιανίζειν 648.6
παρὰ πόδα 105.48
πᾶσαν φωνὴν 606.10
περὶ ὄνου σκιᾶς 208.9
πεταμένον διώκειν 1.45
πικρῷ γλυκὺ μεμιγμένον 168.6
πλέον ἥμισυ παντὸς 419.45
πόλεις παίζουσι 404.30
πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοὶ 651.18
πολλοὶ καὶ καλοὶ 261.12
πρὶν νενικηκέναι ἐγκώμιον ᾄδειν 77.40.261.48
προποδῶν 408.15
πρὸς δύο μάχεσθαι καὶ ἐναντία, χαλεπὸν 616.35
πρὸς δύο οὐδ᾽ Ἡρακλῆς 35.45
πρόσω καὶ ὀπίσω βλέπειν 64.13
πρὸ τῶν μυστηρίων ἀπιέναι 336.28
πρωτέα μιμεῖσθαι 275.26. 364.33
πύλας πάνυ μεγάλας τοῖς ὠσὶν ἐπιθέσθαι 193.17
πῦρ ἐπὶ πῦρ 525.42

Σ

Σκιαμαχεῖν 7.38
πρὸς Σκίρρωνα τείνειν 79.31
σκοπὸν τυγχάνειν 544.9
σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταττίθεσθαι, προὔργον 63.52
σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ 240.16.454.19
τὸ σπάνιον, τίμιον 281.35
σπεῦδων ταχὺ, μᾶλλον βραδύνει 440.33
Στέργε δίκαια φρονῶν 234.26
συμβουλὴ ἱερὸν χρῆμα 239.5
σύν τε δύ᾽ ἐρχομένω 297.41
συρακούσια τράπεζα 398.29
σχολῇ που ὅ γε τοιοῦτος ἂν ποτε ἕλοι πόλιν 113.15

Τ

Τὰ τῶν φίλων κοινὰ 214.50 262.34.404.52.413.34.551.52
ταντάλου χρήματα 5.15
τάξιν λείπειν 205.44
τὰς ἁπάσας διαφεύγειν μὴ ῥᾴδιον 101.34
ταυρηδὸν βλέπειν 47.9
τετρημένος πίθος 320.30
τὴν σαυτοῦ σκιὰν δέδιες 40.42
τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν 322.52
τὸ τρίτον τῷ σωτῆρι 248.7.459.35

τὸ

τῶν σὺ καὶ ἐμοὶ ἐρεῖς 455.54
τρόπαιον οὔπω ἔστησαν οἱ ἀθυ-
μοῦντες 502.14
τυρταῖον πολεμικῶν πολεμικώ-
τερος 526.8
καὶ τυφλῷ δῆλον 419.29.
447.44
τυφῶνος πολυπλοκώτερον
196.33
τύχῃ ἀγαθῇ 17.31.178.17

Υ

Ὕπαρ ἀντ' ὀνείρατος 124.50
ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ἅλλεσθαι
58.28

Φ

Φθέγγειν οὐκ αἰσχρὰς τινας φω-
νάς 540.12
φεύγων τὸν καπνὸν, εἰς τὸ πῦρ ἐμπέ-
πτωκα 454.44
φίλη κεφαλὴ 209.21.277.32
360.49
φίλον μὴ ἐξαπάτα 234.28
φοινικικόν τι 402.6

Χ

Χαλεπὰ τὰ καλὰ 48.2.
355.5.409.19
χαλκεία πληγέντα 290.23
χεὶρ χεῖρα νίζει 648.30
χρύσεα χαλκείων διαμείβεσθαι
193.30
χρυσοχοεῖν 413.45

Ψ

Ψυχρῶς λέγειν 274.8

Ω

Ὡς λύκοι ἄρνα φιλοῦσι 200.
52
ὥσπερ ἀπὸ τῶν σειρήνων ἐπιχό-
μενος τὰ ὦτα 192.26
ὥσπερ βιβλία 290.22
ὥσπερ ἐν δουρείοις ἵπποις 85.29
ὥσπερ ἐν δείπνῳ 36.14
ὥσπερ ἴχνος μετελθεῖν 86.44.
καὶ, ὥσπερ ἴχνους τινὸς ἐφά-
πτεσθαι 51.12. καὶ, ὥσπερ κατ'
ἴχνη 46.18
ὥσπερ μέλιττα τὸ κέντρον ἐγκα-
ταλιπὼν οἴχῃ 36.35
ὥσπερ ὄναρ 339.42
ὥσπερ πρὸς ἕρματι πλεῖν 448.
39
ὥσπερ σειρῆνας παραπλεῖν 207.
31
ὥσπερ ὕδωρ τέμνειν 406.4

Τῶν παροιμιῶν τέλος.

ΕΙΣ ΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΚΛΟΥ ὑπομνήματα, Ἔλεγχος.

Α

Ἀγαθὸν αἴτιον τοῖς
νοουμένοις 428.
15. καὶ 429.10
τὸ ἀγαθὸν ὁ πρῶ-
τος θεός 430
τὸ ἀγαθὸν ὅτι οὐκ ἐπιστητὸν, καὶ
πῶς γνωστόν 428.7
ἀγαθὸν οὐδὲν γνῶναι δυνατὸν,
αὐτὸ τὸ ἁπλῶς ἀγαθὸν 427.7
ἀγαθότης, καὶ ἀγαθὸν πῶς ἐπι-
στητόν 430.
ἀγαθότης, γνῶσις, πρόνοια, πῶς
διαφέρουσιν ἀλλήλων 326
ἀγαθότης θεοῦ 110
ἄγγελοι οὔτε θνητοί, οὔτε ἀθάνατοι,
καὶ οὔτε λυτοί, οὔτ' ἄλυτοι 306
ἀγέννητον ἐν γεννητοῖς πῶς 429
14
ᾅδης, καὶ εἰς ᾅδην καταβαίνειν
347
ἀδικία πότερον τῆς δικαιοσύ-
νης δυνατωτέρα 354
αἵρεσις εἰ θεόθεν, ἢ αὐτοκίνητος
115
αἴσθησις ὅτι ἄλογος παντελῶς
76.53
αἰτία ποσαχῶς κατὰ Πλάτωνα καὶ
Ἀριστοτέλη 80
αἰῶνος φύσις 241.40
ἀθάνατον πρώτως καὶ δευτέρως
305.24
Ἀθηνᾶς ὀνόματα 52.23
ἀκροατῶν διαφοραὶ 7.42
ἀκρατῶν ζωαὶ 412.47
αἰσχρὸν διχῶς 418
ἀλήθεια ποσαχῶς 2.1
ἄλογον τί, καὶ ποῖον 344.7
ἄλογα εἴδη πόσα 260.11
ἄλογοι κινήσεις, ἐνέργειαι, πάθη
77. καὶ 413.8
ἄλυτον τί, καὶ πῶς, καὶ ποσα-
χῶς φύσει 304.29
ἀμερὲς ἐν τοῖς μέρεσι πῶς 429.
14
ἀμοιβὴν διατί ζητεῖ θεός 14
ἄνθρωπος μικρὸς κόσμος 2.27
ἄνθρωπος πρῶτος ποῖος 333
ἀνθρώπων κοινὰ 418
ἀπάτη παρὰ θεῶν πῶς γίνεται
381.47
ἀπατούρια 27.41
ἄπειρον καὶ πέρας πῶς ἐκ τοῦ
ἑνός 54
ἀπλανὴς γνῶσις τίς, τίς πλανω-
μένη 169
ἀπόδειξις πῶς ἐλέγχεται 104
ἀποδείξει γνῶναι θεὸν ἀδύνα-
τον 104
ἀρετή τί, καὶ ταύτης μέρη 407
ἀρετῶν ἁρμονία 409
ἀρετῶν διαίρεσις ἀκριβεστάτη
408
ἀρετῶν σύστημα κατὰ τοὺς Πυθα-
γορείους 409
ἀριθμῶν πέρι κατὰ τὸν Ἀριστοτέ-
λη 6.8
ἀρχὴ δύναμις πάντων τῶν ἐξ
αὐτῆς 1.23
αἱ ἀρχαὶ πῶς ἀκολουθοῦσι ἀλλή-
λων 432.5
τῶν ἀστέρων κίνησις ὁμόκεντρος,
αὐτὸ τῶν ἐπικύκλων 272
ἀστέρων κινήσεις δύο 276
ἀστρονόμων ἐπισκευαὶ δόξαι καὶ
ὑποθέσεις 262

Β

Βλαβερὸν καὶ βλαπτὸν πῶς
διαφέρουσι 356

Γ

Γένεσις μέσων, τοῦ ὄντος καὶ
μὴ ὄντος, πῶς γινώσκεται 423
γεννήτωρ πάντων ὁ θεός 52
γεννητὸν διχῶς, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος,
ὡς τὰ φυσικά, καὶ ἐκ τοῦ ὄντος,
ὡς τὰ αἰώνια, καὶ ὁ κόσμος ὁ
νοητός 86
τῶν γεννητῶν γνωστὸν, γνῶσις,
δόξα 236. καὶ 423. καὶ 424
γῆ πρεσβυτάτη τῶν θεῶν πῶς
283.20
γλῶσσα τοῖς ἀνθρώποις διατί δο-
θεῖσα 361
γνῶσις ἑκάστη πῶς γινώσκεται
107
γνωστὸν τριχῶς, φύσει, αἰσθήσει,
νοήσει 107
γυναῖκας ὥσπερ ἄνδρας πάν-
τα μαθητέον 419

Δ

Δημιουργία θεοῦ 334.15
δημιουργία τοῦ παντὸς οὐκ ἔχει
ἀρχὴν χρονικὴν 326
δημιουργία πρώτη τίς, καὶ δεύ-
τερα τίς 331.20

δημιουργία πρώτη ἀφανής, δευτέρα φανεῖσα, τρίτη τῶν σωμάτων, τετάρτη μερικῶν σωμάτων 334.15
ὁ δημιουργὸς ἀναίτιος τῶν ἁμαρτημάτων πῶς 332.6
δημιουργὸς πῶς κατέχει πάντα 331.39
δημιουργοὶ πῶς διαφέρουσι 336
δημιουργοὶ τρεῖς 4.37. καὶ 27.34
διαιρέσεως εἴδη 69.8
διαλεκτική 429.35
δικαιοσύνη οὐ νόμῳ καλὸν, ἀλλὰ φύσει, καὶ αὐταγαθὸν 411.53
δικαιοσύνη τῆς εὐδαιμονίας αἰτία 355.23
δίκη 310.31
δόξα ἀληθής, ψευδής, τὰ μὲν ἀληθής, τὰ δὲ ψευδής 344
δόξης ψευδοῦς μέρη, ὕπτιον, ἐναντίον, πλάγιον 344
δύναμις τί, καὶ τί ἴδιον αὐτοῦ 417
δύναμις τῶν μέσων τριχῶς 425
δυνάμεις ἄλογοι πόσαι 416.13

Ε

Ἔθος κακὸν, ἀγαθὸν 419
εἱμαρμένοι νόμοι δέκα 331.11
εἱμαρμένης ἐπέκεινα πῶς ἡ ψυχή 323.45
ἐκλογὴ θεία 49
ἐκπύρωσις εἰ δυνατή 34.6
ἐλάττωσις πόθεν 12.35
ἐναντιότης ἐν τοῖς οὐρανίοις καὶ νοητοῖς 40.50. καὶ 41.1
ἕν τι, ὃ μὴ ἐστὶν ὄν 424
ἑνότης τίς ζωῆς καὶ βίου, ἐν τοῖς οὐρανίοις 16.20
ἐπιθυμητικοὶ ποῖοι φύσει 36
ἐπιθυμία θηρίον πολυκέφαλον 413
ἐπιμέλεια 49
ἐπιστήμη τί, καὶ τίνων 424
ἕτερον καὶ ταυτὸν ἐν πᾶσι 419.11
εὑρεῖν τὸν δημιουργὸν 92
εὕρεσις διττή, ἐπιστήμη καὶ ἀνάμνησις 92
εὕρεσις τοῦ θεοῦ οὔτε δοξαστική, οὔτ᾽ ἐπιστημονική 92
εὐχῆς τίς οὐσία 64

Ζ

Ζῆν οὕτως, ὡς ὑπὸ θεοῖς ἀθλοθέταις ἀγωνιζομένους 350.4
ζωὴ τί 342.4
ζωὴ τριπλῆ, νοερά, ψυχική, σωματική 183
ζωὴ φιλοσοφικὴ καὶ τελεστικὴ 331.16
ζῷον πᾶν ἀνάγκη λογικὴν ἔχειν καὶ ἀθάνατον ψυχὴν 312.52

Η

Ἡδονὴ καὶ εὐφροσύνη πῶς διαφέρουσι 385.51
ἥλιος φῶς ποῖον 429.7
ἡλίου γένεσις, δύναμις 264
ἡφαίστου μῦθος 44

Θ

Τὸ θεῖον ἅπασι πῶς πάρεστι 64
θεῖαι τάξεις πόσαι 283.15
θείων διακοσμήσεων ἰδιώματα 283.15
οἱ τῶν θείων μεταβολὴ ἀεὶ ἐν τέλει 358
θείοις πῶς τὰ θνητὰ συνάπτονται 307
θεὸς κακῶν μὴ οὐ ποιεῖ 356
θεὸς καὶ θεοὶ πῶς λέγονται 302
θεοῦ ποίησις, νόησις, καὶ ἀνάπαλιν 307
θεοῦ ἱερῶν ποία γνῶσις 288.40
θεὸν βλαβερὸν εἶναι οὐ δυνατὸν 356
θεὸν τῶν κακῶν μὲν οὐδενὸς, πάντων δὲ τῶν ἀγαθῶν αἴτιον εἶναι 356
θεοὶ νέοι παρ᾽ Ὁμήρῳ διατί λέγονται 334
θεοὶ τῶν ἀσεβημάτων τῶν περὶ τοὺς ὅρκους καὶ σπονδὰς οὐκ αἴτιοι 378
θυμικοὶ ποῖοι φύσει 36

Ι

Ἰδιώματα τοῦ ὄντος 178.52

Κ

Τοῖς καλλίστοις διαστρόφως χρῆσθαι 369.46
κακὸν ἡ ἀκολασία 335.19
κακὸν εἰ ἐβούλετο ὁ θεὸς, ἢ οὐκ ἐβούλετο 115
κακὸν παρὰ θεῷ ἀγαθὸν, ἡμῖν δὲ κακὸν πῶς 115
κακὸν μερικὸν πῶς ἀγαθὸν 381.52
κακὸν πόθεν, καὶ τί 335.19. καὶ 358
τὸ κακὸν πῶς οὐκ ἔστι ἐν τοῖς οὖσι, ἐπειδὴ πάντα τῆς ἀγαθότητος μετέχει 116.10
κακοῦ ἀληθινοῦ ὁ θεὸς οὐκ αἴτιος 378
κακοῦ πέρι, καὶ τιμωρίας, καὶ δίκης 115
καλὸν ἁπλῶς, καὶ καλὰ πολλὰ τί διαφέρουσι 422
κομήτης τί σημαίνει 34.10
κόσμος ἀγένητος ἀρχὴν ἔχει πῶς 67. καὶ 254
κόσμος ὅτι κάλλιστος 101.30
κόσμος τίνα κατέχει 140
κρᾶσις ῥίζα τῆς ζωῆς 412
κρᾶσις τοῦ σώματος πότερον ἕπεται τῇ ψυχῇ 412
κριτήριον 78
κυουσῶν γυναικῶν ἴδια ἐπιτηδεύματα 419.2

Λ

Λογικὴ ψυχὴ ὄρεξιν ἔχει καὶ γνῶσιν 416.10
λογικὸν ἄλλο ἐν τοῖς θεοῖς, ἄλλο ἐν ἡμῖν 314

Μ

Μέθη 369.48
μερῶν σώματος ποιότητες 120
μίμησις τίς δυνατή, τίς ἀδύνατος 21.24
μίμησις τίς πρέπουσα τοῖς θεοῖς 21
μιμηταὶ ἀληθινοὶ 21
μνήμη τῶν παίδων μεγίστη
μονάδες τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλήθεια, κάλλος, συμμετρία 223
μουσικὴ ποίη παρ᾽ Ὁμήρῳ 404
μουσικῆς γένη πάντα 316
μουσικῇ πῶς χρῆται μουσικὸς, καὶ πῶς πολιτικὸς ἀνὴρ 363
μῦθοι 369.54
μυστήρια καὶ τελεταὶ τίνα χρείαν ἔχουσι 369.42
μυστηρίων ἔκφανσις καὶ πάροδος τῶν τελετῶν 369.42

Ν

Νόησις πρώτη 427
νόμος 49
νοῦς, δύναμις, τί διαφέρουσι 417.17
νοῦς πρῶτος 427
νὺξ ἄλλο ἢ στέρησις φωτὸς 283.52

Ο

Οἰκονομίας λόγου παρ᾽ Ὁμήρου κατέλαβεν ὁ Πλάτων 397
τὸ ὂν ἀεὶ εἶναι, τί 424.53
ὄν, καὶ μὴ ὄν, καὶ ἕν, πῶς καὶ πο
ὄν, καὶ

σαφῶς λέγεται 424
τοῦ ὄντος πότερον γένος τι 426
ὄντα ἀεὶ τρία, δημιουργός, παράδειγμα, κόσμος ὁ νοητός 110
ὄντως Πλάτωνι πῶς λέγεται 356.5
ὀνομάτων λόγος 397
ὀρεκτὸν πρῶτον τὸ εἶναι, δεύτερον, τὸ εὖ εἶναι 416
ὄρεξις 345.10
ὄρεξις ἄλογος πᾶσα 345.30

Π

Παιδία 416.26
πᾶν ἡ οὐσία, ἡ δύναμις, ἡ κίνησις; 424
παράλλαξις πῶς γίνεται 36.1
πατὴρ, ποιητής, πατὴρ καὶ ποιητής 95
πίστις τί 335
πλανήτων ἕκαστος σύστοιχον ἔχει 279. καὶ 258
πλανήτων ἰδιότητες, τάξεις, κινήσεις, καὶ διαστήματα 259
πλῆθος οὐκ ἔστι δυνάμεως 159
ποίησις δύναμις μιμητικὴ 21.24
ποιητικὴ ·367· 360
ποιητικῆς γένη 399· 403
πόλεμος φύσεως τίς 40.38
πολιτεῖαι πόσαι 344
πολιτεία τῇ ψυχῇ ὁμοία 351.4
πολιτικαὶ ἀρχαὶ 409.4
πρόνοια τί 126
προόδου φύσις 269
πυθαγορικῶν τρόποι ἐν τῷ διαλέγεσθαι 3
πυρὸς φύσις 33.13. καὶ 273.14

Ρ

Ρυθμῶν ἁρμονικῶν γένη 366

Σ

Σελήνη 429.12
σοφισταὶ πλανῆται 21
τῶν σπερμάτων ἄλλα μὲν γόνιμα, ἄλλα δὲ ἄγονα 419.1
σωκράτους τρόποι ἐν τῷ διαλέγεσθαι 3.20
σώματος καὶ ψυχῆς μίξις 348
σωτηρία 330.1

Τ

Τέχνη τριπλῆ ἡ τὸν κόσμον ἀποτελοῦσα 4.44
τιμαίου σκοπὸς 2.2
τριὰς πῶς ἐξ ἑαυτῆς ἅπαντα γεννᾷ 6.20

Υ

Ὕδωρ 33.16
ὕλη οὔτε πονηρὰ, οὔτ᾽ ἀγαθὴ 23.7. καὶ 358

Φ

Φαέθων 34.1
φαντασία, αἴσθησις, πῶς διαφέρουσι 327.12
φθόνος ἐν θεῷ οὐδείς 110
φθορὰ διατί ἐν τοῖς ἡμετέροις πολλή, ἐν τοῖς οὐρανίοις δὲ μηδεμία 38.54
φθορὰ διατί ἐν χρόνῳ 36.8
φθορὰ πῶς γίνεται 33.6
φθοραὶ διὰ πυρὸς μάλιστα 33.13
φιλόδοξος φιλοσόφου πῶς διαφέρει 422.32
φιλόσοφος ὁ ἑαυτὸν ἐκ γενέσεως ἀποχωρίζων 384
φρόνησις 49
φύσις διχῶς κατανοεῖται 283.15
φύσεως ὄνομα Πλάτωνι 4.10
τὸ κατὰ, παρὰ φύσιν, τριχῶς 423
φυσικὴ ζωὴ, καὶ φυσικῶς κεῖσθαι 345.16
φωνὴ ἀνθρώποις διατί 160.52

[redacted] Χ [redacted]

Χρόνος 248
χρόνος καὶ οὐρανὸς διότι 254
χρόνου περὶ Ἀριστοτέλης πῶς 241
τῶν ἐν χρόνῳ ἴδιον, ἀεὶ γίγνεσθαι. τῶν αἰωνίων, ἀεὶ εἶναι 241
χρόνον ἄνισον εἶναι ἀδύνατον 88

Ψ

Ψυχαγονίας περὶ, δόξαι ψευδεῖς 199.5
ψυχὴ ἀγέννητος καὶ γεννητὸς πῶς 72
ψυχὴ ἀθάνατος καὶ θεία οὐκ ἔστι, εἰ μὴ ὁμωνύμως 310
ἡ ψυχὴ εἱμαρμένης ἐπέκεινα πῶς 323.45
ψυχὴ ἐκ ποίας ἁρμονίας ἐστὶ 205
ψυχὴ ἡμετέρα ποῖόν τι 312
ψυχὴ ἡμετέρα πῶς κινεῖται, καὶ πόθεν 321.39
ψυχὴ θεία, ἀνθρωπίνη, πῶς ἐνεργοῦσι 229
ψυχὴ οὐσίαν ἔχει ἀεὶ γιγνομένην 177.49
ἡ ψυχὴ τρεῖς ὁλότητας ἔχει 200.2
περὶ ψυχῆς ἁρμονία 342.20
ψυχῆς εἰς οὐρανὸν ἐπάνοδος 326
ψυχῆς ἔσχατον πάθος ποῖον 344.31
ψυχῆς ζωαὶ τρεῖς ·399· 326
ψυχῆς κατάβασις 338
ἡ περὶ ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος μίξις ἃ ἀπεργάζεται πρώτως καὶ δευτέρως 326.7. καὶ 327
ψυχῆς μέρη τρία 399
ψυχῆς πάθη, δυνάμεις, ἀρεταὶ 344
ψυχῆς περὶ πᾶσαι ζητήσεις ποῖαι 176
ψυχῆς πόλεμος 348.10
ψυχῆς πολιτεία 371.11
ψυχῆς πρὸς φρόνησιν ὁδὸς 347
ψυχῆς σωτηρία 330.1
ψυχῆς ταραχὴ 340
ψυχῆς τελειότης πολιτικὴ 347
ψυχῆς φυγὴ 363
ἐν ψυχῇ ἃ ἔνεστι 230.51
ψυχῇ ἃ κοινὰ 317
ψυχῶν μερικῶν διαφοραὶ οὐκ ἀπὸ γενέσεων, ἀλλ᾽ ἀπ᾽ ἰδίας οὐσίας 320.20
ψυχῶν τάξις 320.19

Ω

Ὠφελεῖν, ὠφέλιμον, πῶς διαφέρουσιν 317

ΤΕΛΟΣ.

ORDO CHARTARVM.

1 2 3 4 5 6 α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω. Αα Ββ Γγ Δδ Εε Ζζ Ηη Θθ Ιι Κκ Λλ Μμ Νν Ξξ Οο Ππ Ρρ Σσ Ττ Υυ Φφ Χχ Ψψ Ωω. ΑαΑ ΒβΒ ΓγΓ ΔδΔ ΕεΕ ΖζΖ ΗηΗ ΘθΘ ΙιΙ. Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω. ΑΑ ΒΒ ΓΓ ΔΔ ΕΕ ΖΖ ΗΗ ΘΘ ΙΙ ΚΚ ΛΛ ΜΜ Omnes terniones, pręter ι ΘθΘ ΙιΙ & ΜΜ quater.

ΕΥΘΥΦΡΩΝ Η ΠΕΡΙ ΟΣΙΟΥ ΠΕΙΡΑΣΤΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ,

ΕΥΘΥΦΡΩΝ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

ΤΙ ΝΕΟΤΕΡΟΝ ὦ Σώκρατες γέγονεν, ὅτι σὺ τὰς ἐν λυκείῳ
καταλιπὼν διατριβὰς, ἐνθάδε νῦν διατρίβεις, περὶ τὴν τοῦ βασιλέως
στοάν; οὐ γάρ που καὶ σοί δίκη τίς οὖσα τυγχάνει πρὸς τὸν βασιλέα,
ὥσπερ ἐμοί. Σω. Οὔτοι δὴ ἀθηναῖοί γε, ὦ Εὐθύφρον, δίκην αὐτὴν
καλοῦσιν, ἀλλὰ γραφήν. Εὐ. Τί φῄς; γραφὴν σέ τις ὡς ἔοικε γέ-
γραπται. οὐ γάρ που ἐκεῖνό γε καταγνώσομαι, ὡς σύ γ' ἕτερον. Σω.
Οὐ γὰρ οὖν. Εὐ. Ἀλλὰ σὲ ἄλλος; Σω. Πάνυ γε. Εὐ. Τίς
οὗτος; Σω. Οὐδ' αὐτὸς πάνυ τοι γιγνώσκω ὦ Εὐθύφρον, τὸν ἄν-
δρα. νέος γάρ τίς μοι φαίνεται καὶ ἀγνώς. ὀνομάζουσι μέντοι αὐτόν ὡς
ἐγῷμαι, Μέλιτον. ἔστι δὲ τὸν δῆμον Πιτθεύς, εἴ τιν' ἐν νῷ ἔχεις Πιτθέα
Μέλιτον, οἷον τετανότριχα, καὶ οὐ πάνυ εὐγένειον, ἐπίγρυπον δέ. Εὐ. Οὐκ ἐννοῶ ὦ Σώκρατες. ἀλ
λὰ δή, τίνα γραφήν σε γέγραπται; Σω. Ἥν τινα, οὐκ ἀγεννῆ ἔμοιγε δοκεῖ. τὸ γὰρ νέον ὄντα, το-
σοῦτον πρᾶγμα ἐγνωκέναι, οὐ φαῦλόν ἐστιν. ἐκεῖνος γὰρ ὥς φησιν, οἶδε τίνα τρόπον οἱ νέοι διαφθείρονται.
καί τινες οἱ διαφθείροντες αὐτούς. καὶ κινδυνεύει σοφός τις εἶναι, καὶ τὴν ἐμὴν ἀμαθίαν κατιδὼν, ὡς δια
φθείροντος τοὺς ἡλικιώτας αὐτοῦ, ἔρχεται κατηγορήσων ὥσπερ πρὸς μητέρα πρὸς τὴν πόλιν. καὶ φαίνε
ταί μοι τῶν πολιτικῶν μόνος ἄρχεσθαι ὀρθῶς. ὀρθῶς γάρ ἐστι τῶν νέων πρῶτον ἐπιμεληθῆναι, ὅπως ἔσονται
ὅτι ἄριστοι. ὥσπερ γεωργὸν ἀγαθὸν τῶν νέων φυτῶν εἰκὸς πρῶτον ἐπιμεληθῆναι. μετὰ δὲ τοῦτο καὶ τῶν ἀλ
λων. καὶ δὴ καὶ Μέλιτος ἴσως πρῶτον μὲν ἡμᾶς ἐκκαθαίρει, τοὺς τῶν νέων τὰς βλάστας διαφθείροντας,
ὥς φησιν. ἔπειτα μετὰ τοῦτο δηλονότι τῶν πρεσβυτέρων ἐπιμεληθεὶς, πλείστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν
αἴτιος τῇ πόλει γενήσεται. ὥς τε τὸ εἰκὸς συμβῆναι, ἐκ τοιαύτης ἀρχῆς ἀρξαμένῳ. Εὐ. Βουλοίμην
ἂν ὦ Σώκρατες. ἀλλ' ὀρρωδῶ μὴ τοὐναντίον γένηται. ἀτεχνῶς γάρ μοι δοκεῖ ἀφ' ἑστίας ἄρχεσθαι κα-
κουργεῖν τὴν πόλιν, ἐπιχειρῶν ἀδικεῖν σέ. καί μοι λέγε τί καὶ ποιοῦντά σε, φησι, διαφθείρειν τοὺς νέους;
Σω. Ἄτοπα ὦ θαυμάσιε ὡς οὕτω γ' ἀκοῦσαι. φησὶ γάρ ποιητὴν εἶναί με θεῶν. καὶ ὡς καινοὺς ποιοῦντα
θεοὺς, τοὺς δ' ἀρχαίους οὐ νομίζοντα, ἐγράψατο τούτων αὐτῶν ἕνεκα, ὥς φησί. Εὐ. Μανθάνω ὦ Σώ-
κρατες, ὅτι δὴ σὺ τὸ δαιμόνιον φῂς σαυτῷ ἑκάστοτε γίγνεσθαι. ὡς οὖν καινοτομοῦντος περὶ τὰ θεῖα,
γέγραπται ταύτην τὴν γραφήν. καὶ ὡς διαβολῶν δὴ ἔρχεται εἰς τὸ δικαστήριον. εἰδὼς ὅτι εὐδιάβο-
λα τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς πολλούς. καὶ ἐμοῦ γάρ τοι ὅταν τι λέγω ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ περὶ τῶν θείων προ-
λέγων αὐτοῖς τὰ μέλλοντα, καταγελῶσιν ὡς μαινομένου, καί τοι οὐδὲν ὅ, τι οὐκ ἀληθὲς εἴρηκα, ὧν προ-
εἶπον. ἀλλ' ὅμως φθονοῦσιν ἡμῖν πᾶσι τοῖς τοιούτοις. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν χρὴ φροντίζειν, ἀλλ' ὁμόσε ἰέναι.
Σω. Ὦ φίλε Εὐθύφρον. ἀλλὰ τὸ μὲν καταγελασθῆναι, ἴσως οὐδὲν πρᾶγμα. ἀθηναίοις γάρ τοι ὡς ἐ-
μοὶ δοκεῖ, οὐ σφόδρα μέλει, ἄν τινα δεινὸν οἴωνται εἶναι. μὴ μέντοι διδασκαλικὸν τῆς αὐτοῦ σοφίας.
ὃν δ' ἂν, καὶ ἄλλους οἴωνται ποιεῖν τοιούτους, θυμοῦνται. εἴτ' οὖν φθόνῳ ὡς σὺ λέγεις, εἴτε δι' ἄλλο τι. Εὐ.
Τούτου πέρι, ὅπως ποτὲ πρὸς ἐμὲ ἔχουσιν, οὐ πάνυ ἐπιθυμῶ πειραθῆναι. Σω. Ἴσως γὰρ σὺ μὲν δο-
κεῖς σπάνιον σεαυτὸν παρέχειν. καὶ διδάσκειν οὐκ ἐθέλειν τὴν σεαυτοῦ σοφίαν. ἐγὼ δὲ φοβοῦμαι, μὴ ὑπὸ
φιλανθρωπίας δοκῶ αὐτοῖς ὅ, τι περ ἔχω ἐκκεχυμένως παντὶ ἀνδρὶ λέγειν. οὐ μόνον ἄνευ μισθοῦ, ἀλ-
λὰ καὶ προστιθεὶς ἂν ἡδέως, εἴ τις μου ἐθέλει ἀκούειν. εἰ μὲν οὖν ὃ νῦν δὴ ἔλεγον μέλλοιέν μου καταγελᾶν,
ὥσπερ σὺ φῂς σαυτοῦ, οὐδὲν ἂν εἴη ἀηδὲς, παίζοντας καὶ γελῶντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ διαγαγεῖν. εἰ δὲ
σπουδάσονται, τοῦτ' ἤδη ὅπῃ ἀποβήσεται, ἄδηλον, πλὴν ὑμῖν τοῖς μάντεσιν. Εὐ. Ἀλλ' οὐδὲν ἴσως
ἔσται ὦ Σώκρατες πρᾶγμα, ἀλλὰ σύ τε κατὰ νοῦν ἀγωνιεῖ τὴν δίκην. οἶμαι δὲ καὶ ἐμὲ τὴν ἐμήν. Σω.
Ἔστι δὲ δή σοι ὦ Εὐθύφρων; τίς ἡ δίκη; φεύγεις αὐτήν, ἢ διώκεις; Εὐ. Διώκω. Σω. Τίνα; Εὐ.
Ὃν διώκων αὖ δοκῶ μαίνεσθαι. Σω. Τί δέ; πετόμενόν τινα διώκεις; Εὐ. Πολλοῦ γε δεῖ πέτε-
σθαι, ὅς γε δὴ τυγχάνει ὢν εὖ μάλα πρεσβύτης. Σω. Τίς οὗτος; Εὐ. Ὁ ἐμὸς πατήρ. Σωκ.
Ὁ σὸς ὦ βέλτιστε; Εὐ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἔστι δὲ δὴ τί τὸ ἔγκλημα, καὶ τίνος ἡ δίκη; Εὐ. Φό-
νου ὦ Σώκρατες. Σω. Ἡράκλεις. ἦ που ὦ Εὐθύφρον ἀγνοεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν, ὅπῃ ποτὲ ὀρθῶς ἔχει. οὐ
γὰρ οἶμαί γε τοῦ ἐπιτυχόντος εἶναι ὀρθῶς αὐτὸ πρᾶξαι. ἀλλὰ πόρρω που ἤδη σοφίας ἐλαύνοντος.
Εὐ. Πόρρω μέντοι νὴ δία ὦ Σώκρατες. Σω. Ἔστι δὲ τῶν οἰκείων τίς ὁ τεθνεὼς ὑπὸ τοῦ σοῦ πατρός;

ἢ δῆλα δή; οὐ γὰρ ἄν που ὑπέρ γε ἀλλοτρίου ἐπεξήεισθα τῷ πατρὶ φόνου αὐτῷ. ΕΥ. Γελοῖον ὦ Σώκρατες, ὅτι οἴει τι διαφέρειν, εἴτε ἀλλότριος εἴτε οἰκεῖος ὁ τεθνεώς. ἀλλ' οὐ τοῦτο μόνον δεῖ φυλάττειν, εἴτε ἐν δίκῃ ἔκτεινεν ὁ κτείνας, εἴτε μή. καὶ εἰ μὲν ἐν δίκῃ, ἐᾶν. εἰ δὲ μή, ἐπεξιέναι. ἐάνπερ ὁ κτείνας συνέστιός σοι καὶ ὁμοτράπεζος ᾖ. ἴσον γὰρ τὸ μίασμα γίνεται, ἐὰν ξυνῇς τῷ τοιούτῳ ξυνειδώς, καὶ μὴ ἀφοσιοῖς σεαυτόν τε καὶ ἐκεῖνον τῇ δίκῃ ἐπεξιών. ἐπεὶ ὅ, γε ἀποθανών, πελάτης τις ἦν ἐμός. καὶ ὡς ἐγεωργοῦμεν ἐν τῇ Νάξῳ, ἐθήτευεν ἐκεῖ παρ' ἡμῖν. παροινήσας οὖν καὶ ὀργισθεὶς τῶν οἰκετῶν τινὶ τῶν ἡμετέρων, ἀποσφάττει αὐτόν. ὁ οὖν πατὴρ συνδήσας τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καταβαλὼν εἰς τάφρον τινά, πέμπει δεῦρο ἄνδρα πευσόμενον τοῦ ἐξηγητοῦ ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, τοῦ δεδεμένου ὠλιγώρει τε καὶ ἠμέλει, ὡς ἀνδροφόνου, καὶ οὐδὲν ὂν πρᾶγμα, εἰ καὶ ἀποθάνοι, ὅπερ οὖν καὶ ἔπαθεν. ὑπὸ γὰρ λιμοῦ καὶ ῥίγους καὶ τῶν δεσμῶν, ἀποθνήσκει πρὶν τὸν ἄγγελον παρὰ τοῦ ἐξηγητοῦ ἀφικέσθαι. ταῦτα δὴ οὖν καὶ ἀγανακτεῖ ὅ, τε πατὴρ καὶ οἱ ἄλλοι οἰκεῖοι, ὅτι ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ ἀνδροφόνου, τῷ πατρὶ φόνου ἐπεξέρχομαι, οὔτε ἀποκτείναντι, ὥς φασιν ἐκεῖνοι, οὔτ' εἰ ὅτι μάλιστ' ἀπέκτεινεν, ἀνδροφόνου γε ὄντος τοῦ ἀποθανόντος, οὐ δεῖν φροντίζειν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου. ἀνόσιον γὰρ εἶναι τὸ ὑὸν πατρὶ φόνου ἐπεξιέναι, κακῶς εἰδότες ὦ Σώκρατες τὸ θεῖον, ὡς ἔχει τοῦ ὁσίου τε πέρι, καὶ τοῦ ἀνοσίου. Σω. Σὺ δὲ δὴ πρὸς Διὸς ὦ Εὐθύφρον οὑτωσὶ ἀκριβῶς οἴει ἐπίστασθαι περὶ τῶν θείων, ὅπῃ ἔχει, καὶ τῶν ὁσίων τε καὶ ἀνοσίων, ὥστε τούτων οὕτω πραχθέντων, ὡς σὺ λέγεις, οὐ φοβῇ δικαζόμενος τῷ πατρί, ὅπως μὴ αὖ σὺ ἀνόσιον πρᾶγμα τυγχάνῃς πράττων; Ευ. Οὐδὲν γὰρ ἄν μοι ὄφελος ὦ Σώκρατες εἴη, οὐδέ τῳ ἂν διαφέροι Εὐθύφρων τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, εἰ μὴ τὰ τοιαῦτα πάντα ἀκριβῶς εἰδείην. Σω. Ἆρ' οὖν μοι ὦ θαυμάσιε Εὐθύφρον κράτιστόν ἐστι μαθητῇ σῷ γενέσθαι. καὶ πρὸ τῆς γραφῆς τῆς πρὸς Μέλιτον αὐτὰ ταῦτα προκαλεῖσθαι αὐτὸν λέγοντα, ὅτι ἔγωγε καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τὰ θεῖα περὶ πολλοῦ ἐποιούμην εἰδέναι. καὶ νῦν, ἐπειδή με ἐκεῖνος αὐτοσχεδιάζοντά φησι καὶ καινοτομοῦντα περὶ τῶν θείων ἐξαμαρτάνειν, μαθητὴς γέγονα σός. καὶ εἰ μὲν ὦ Μέλιτε φαίην ἄν, Εὐθύφρονα ὁμολογεῖς σοφὸν εἶναι τὰ τοιαῦτα, καὶ ὀρθῶς νομίζειν, καὶ ἐμὲ ἡγοῦ, καὶ μὴ δικάζου. εἰ δὲ μή, ἐκείνῳ τῷ διδασκάλῳ λάχε δίκην πρότερον ἢ ἐμοί, ὡς τοὺς πρεσβυτέρους διαφθείροντι, ἐμέ τε καὶ τὸν αὑτοῦ πατέρα. ἐμὲ μὲν, διδάσκοντι. ἐκεῖνον δὲ, νουθετοῦντι καὶ κολάζοντι. καὶ ἐὰν μή μοι πείθηται, μηδ' ἀφίῃ τῆς δίκης, ἢ ἀντ' ἐμοῦ γράφηταί σε, αὐτὰ ταῦτα λέγειν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἃ προὐκαλούμην αὐτόν. Ευ. Ναὶ μὰ Δία ὦ Σώκρατες, εἰ ἄρα ἐμὲ ἐπιχειρήσειε γράφεσθαι, εὕροιμ' ἄν, ὡς οἶμαι, ὅπῃ σαθρός ἐστι. καὶ πολὺ ἂν ἡμῖν πρότερον περὶ ἐκείνου λόγος γένοιτο ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἢ περὶ ἐμοῦ. Σω. Καὶ ἐγώ τοι ὦ φίλε ἑταῖρε, ταῦτα γιγνώσκων, μαθητὴς ἐπιθυμῶ γενέσθαι σός. εἰδὼς ὅτι καὶ ἄλλος πού τις, καὶ ὁ Μέλιτος οὗτος, σὲ μὲν οὐδὲ δοκεῖ ὁρᾶν. ἐμὲ δὲ οὕτως ὀξέως, ἀτεχνῶς καὶ ῥᾳδίως κατεῖδεν, ὥστε ἀσεβείας ἐγράψατο. νῦν οὖν πρὸς Διὸς λέγε μοι, ὃ νῦν σαφῶς εἰδέναι διϊσχυρίζου. ποῖον δή τι τὸ εὐσεβὲς φῂς εἶναι, καὶ τὸ ἀσεβές, καὶ περὶ φόνου, καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ἢ οὐ ταὐτόν ἐστιν ἐν πάσῃ πράξει, τὸ ὅσιον αὐτὸ αὑτῷ, καὶ τὸ ἀνόσιον αὖ, τοῦ μὲν ὁσίου παντὸς ἐναντίον; αὐτὸ δὲ αὑτῷ ὅμοιον, καὶ ἔχον μίαν τινὰ ἰδέαν κατὰ τὴν ἀνοσιότητα, πᾶν ὅ, τι περ ἂν μέλλοι ἀνόσιον εἶναι; Ευ. Πάντως δή που ὦ Σώκρατες. Σω. Λέγε δὴ τί φῂς εἶναι τὸ ὅσιον, καὶ τί τὸ ἀνόσιον; Ευ. Λέγω τοίνυν, ὅτι τὸ μὲν ὅσιόν ἐστιν, ὅπερ ἐγὼ νῦν ποιῶ, τῷ ἀδικοῦντι, ἢ περὶ φόνους, ἢ περὶ ἱερῶν κλοπάς, ἤ τι ἄλλο τῶν τοιούτων ἐξαμαρτάνοντι ἐπεξιέναι. ἐάν τε πατὴρ ὢν τυγχάνῃ, ἐάν τε μήτηρ, ἐάν τε ἄλλος ὁστισοῦν. τὸ δὲ μὴ ἐπεξιέναι, ἀνόσιον. ἐπεὶ ὦ Σώκρατες θέασαι, ὡς μέγα σοι ἐρῶ τεκμήριον τοῦ νόμου ὅτι οὕτως ἔχει, ὃ καὶ ἄλλοις ἤδη εἶπον, ὅτι ταῦτα ὀρθῶς ἂν εἴη οὕτω γιγνόμενα, μὴ ἐπιτρέπειν τῷ ἀσεβοῦντι, μηδ' ἄν, ὁστισοῦν τυγχάνῃ ὤν. αὐτοὶ γὰρ οἱ ἄνθρωποι τυγχάνουσι νομίζοντες τὸν Δία τῶν θεῶν ἄριστον καὶ δικαιότατον. καὶ τοῦτον ὁμολογοῦσι τὸν αὑτοῦ πατέρα δῆσαι, ὅτι τοὺς ὑεῖς κατέπινεν οὐκ ἐν δίκῃ, καὶ ἐκεῖνόν γε αὖ τὸν αὑτοῦ πατέρα ἐκτεμεῖν, δι' ἕτερα τοιαῦτα. ἐμοὶ δὲ χαλεπαίνουσιν, ὅτι τῷ πατρὶ ἐπεξέρχομαι ἀδικοῦντι. καὶ οὕτως αὐτοὶ ἑαυτοῖς τὰ ἐναντία λέγουσι περί τε τῶν θεῶν, καὶ περὶ ἐμοῦ. Σω. Ἆρά γε ὦ Εὐθύφρον τοῦτ' ἐστὶν, οὗ ἕνεκα τὴν γραφὴν φεύγω. ὅτι τὰ τοιαῦτα ἐπειδάν τις περὶ τῶν θεῶν λέγῃ, δυσχερῶς πως ἀποδέχομαι. δι' ἃ δή, ὡς ἔοικε, φήσει τίς με ἐξαμαρτάνειν. νῦν οὖν εἰ καὶ σοὶ ταῦτα συνδοκεῖ, τῷ εὖ εἰδότι περὶ τῶν τοιούτων, ἀνάγκη δή, ὡς ἔοικε, καὶ ἡμῖν ξυγχωρεῖν. τί γὰρ καὶ φήσομεν, οἵ γε καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦμεν περὶ αὐτῶν μηδὲν εἰδέναι; ἀλλά μοι εἰπὲ πρὸς Φιλίου, σὺ ὡς ἀληθῶς ἡγῇ ταῦτα γεγονέναι οὕτως; Ευ. Καὶ ἔτι γε, τούτων θαυμασιώτερα ὦ Σώκρατες, ἃ οἱ λοιποὶ οὐκ ἴσασι. Σωκ.

Καὶ πόλεμον ἄρα ἡγῇ σὺ εἶναι τῷ ὄντι ἐν τοῖς θεοῖς πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἔχθρας δεινὰς καὶ μάχας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ οἷα λέγεται ὑπὸ τῶν ποιητῶν, καὶ ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν γραφέων, τά, τε ἄλλα ἱερὰ ἡμῖν καταπεποίκιλται. καὶ δὴ καὶ τοῖς μεγάλοις παναθηναίοις ὁ πέπλος μεστὸς τῶν τοιούτων ποικιλμάτων ἀνάγεται εἰς τὴν ἀκρόπολιν. ταῦτα ἀληθῆ φῶμεν εἶναι ὦ Εὐθύφρον; Σω. Μὴ μόνα γε ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ὅπερ ἄρτι εἶπον, καὶ ἄλλα σοι ἐγὼ πολλά, ἐάνπερ βούλῃ, περὶ τῶν θείων διηγήσομαι. ἃ σὺ ἀκούων, εὖ οἶδ', ὅτι ἐκπλαγήσῃ. Σω. Οὐκ ἂν θαυμάζοιμι. ἀλλὰ ταῦτα μέν μοι εἰσαῦθις ἐπὶ

σχολῆς

σχολῆς δ᾽ ἐκινήσει. νυνὶ δὲ ὅπερ ἄρτι σε ἠρόμην, πειρῶ σαφέστερον εἰπεῖν. οὐ γάρ με ὦ ἑταῖρε τοπρότερον ἱκανῶς ἐδίδαξας ἐρωτήσαντα τὸ ὅσιον ὅ, τί ποτ᾽ εἴη. ἀλλά μοι εἶπες, ὅτι τοῦτο τυγχάνει ὅσιον ὄν, ὃ σὺ νῦν ποιεῖς φόνου ἐπεξιὼν τῷ πατρί. Εὐ. Καὶ ἀληθῆ γε ἔλεγον ὦ Σώκρατες. Σω. Ἴσως. ἀλλὰ γὰρ ὦ Εὐθύφρον καὶ ἄλλα πολλὰ φὴς εἶναι ὅσια; Εὐ. Καὶ γάρ ἐστι. Σω. Μέμνησαι οὖν ὅτι οὐ τοῦτό σοι διεκελευόμην ἕν τι ἢ δύο με διδάξαι τῶν πολλῶν ὁσίων. ἀλλ᾽ ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ εἶδος, ᾧ πάντα τὰ ὅσια, ὅσιά ἐστιν. ἔφησθα γάρ που μιᾷ ἰδέᾳ τά τε ἀνόσια, ἀνόσια εἶναι, καὶ τὰ ὅσια, ὅσια. ἢ οὐ μνημονεύεις; Εὐ. Ἔγωγε. Σω. Ταύτην τοίνυν με αὐτὴν δίδαξον τὴν ἰδέαν τίς ποτ᾽ ἐστιν, ἵνα εἰς ἐκείνην ἀποβλέπων, καὶ χρώμενος αὐτῇ παραδείγματι, ὃ μὲν ἂν τοιοῦτον ᾖ, ὧν ἂν ἢ σὺ ἢ ἄλλος τις πράττῃ, φῶ ὅσιον εἶναι. ὃ δ᾽ ἂν μὴ τοιοῦτον, μὴ φῶ. Εὐ. Ἀλλ᾽ εἰ οὕτω βούλει ὦ Σώκρατες, καὶ οὕτω σοι φράσω. Σω. Ἀλλὰ μὴν βούλομαί γε. Εὐ. Ἔστι τοίνυν τὸ μὲν τοῖς θεοῖς προσφιλὲς, ὅσιον. τὸ δὲ μὴ προσφιλὲς, ἀνόσιον. Σω. Παγκάλως ὦ Εὐθύφρον. καὶ ὡς ἐγὼ ἐζήτουν ἀποκρίνασθαί σε, οὕτω νῦν ἀπεκρίνω. εἰ μέν τοι ὡς ἀληθῶς, τοῦτο οὔπω οἶδα. ἀλλὰ σὺ δηλονότι ἐπεκδιδάξεις ὡς ἔστιν ἀληθῆ ἃ λέγεις. Εὐ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Φέρε δὴ ἐπισκεψώμεθα τί λέγομεν. τὸ μὲν θεοφιλές τε, καὶ ὁ θεοφιλὴς ἄνθρωπος, ὅσιος. τὸ δὲ θεομισὲς, καὶ ὁ θεομισὴς, ἀνόσιος. οὐ ταυτὸν δ᾽ ἐστιν. ἀλλὰ τὸ ἐναντιώτατον τὸ ὅσιον τῷ ἀνοσίῳ. οὐχ οὕτως; Εὐ. Οὕτω μὲν οὖν. Σω. Καὶ εὖγε φαίνεται εἰρῆσθαι; Εὐ. Δοκῶ ὦ Σώκρατες, εἴρηται γάρ. Σω. Οὐκοῦν καὶ ὅτι στασιάζουσιν οἱ θεοὶ καὶ διαφέρονται ἀλλήλοις ὦ Εὐθύφρον, καὶ ἔχθρα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους, καὶ τοῦτο εἴρηται; Εὐ. Εἴρηται γάρ. Σω. Ἔχθραν δὲ καὶ ὀργὰς ὦ ἄριστε ἡ περὶ τίνων διαφορὰ ποιεῖ, ὧδε δὲ σκοπῶμεν. ἆρα ἂν εἰ διαφεροίμεθα ἐγώ τε καὶ σὺ περὶ ἀριθμοῦ ὁπότερα πλείω, ἡ περὶ τούτων διαφορὰ ἐχθροὺς ἂν ἡμᾶς ποιοῖ καὶ ὀργίζεσθαι ἀλλήλοις, ἢ ἐπὶ λογισμὸν ἐλθόντες περίγε τῶν τοιούτων, ταχὺ ἂν ἀπαλλαγείημεν; Εὐ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ μείζονος καὶ τοῦ ἐλάττονος, εἰ διαφεροίμεθα, ἐπὶ τὸ μετρεῖν ἐλθόντες, ταχὺ παυσαίμεθ᾽ ἂν τῆς διαφορᾶς; Εὐ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Καὶ ἐπί γε τὸ ἱστάναι ἐλθόντες ὡς ἐγῶμαι περὶ τοῦ βαρυτέρου τε καὶ κουφοτέρου διακριθεῖμεν ἄν; Εὐ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Περὶ τίνος δὲ δὴ διενεχθέντες, καὶ ἐπὶ τίνα κρίσιν οὐ δυνάμενοι ἀφικέσθαι, ἐχθροί τε ἂν ἀλλήλοις εἶμεν καὶ ὀργιζοίμεθα; ἴσως οὐ πρόχειρόν σοι ἐστιν. ἀλλ᾽ ἐμοῦ λέγοντος σκόπει, εἰ τάδ᾽ ἐστὶ τό, τε δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον καὶ καλὸν καὶ αἰσχρὸν, καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν, ἆρ᾽ οὐ ταῦτά ἐστι περὶ ὧν διενεχθέντες, καὶ οὐ δυνάμενοι ἐπὶ ἱκανὴν κρίσιν αὐτῶν ἐλθεῖν, ἐχθροὶ ἀλλήλοις γιγνόμεθα ὅταν γιγνώμεθα, καὶ ἐγὼ καὶ σὺ, καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι πάντες; Εὐ. Ἀλλ᾽ ἔστιν αὕτη ἡ διαφορὰ ὦ Σώκρατες καὶ περὶ τούτων. Σω. Τί δὲ οἱ θεοὶ ὦ Εὐθύφρον, οὐκ εἴπερ τι διαφέρονται, διὰ αὐτὰ ταῦτα διαφέροιντ᾽ ἄν; Εὐ. Πολλὴ ἀνάγκη. Σω. Καὶ τῶν θεῶν ἄρα ὦ γενναῖε Εὐθύφρον ἄλλοι ἄλλα δίκαια ἡγοῦνται κατὰ τὸν σὸν λόγον, καὶ καλὰ καὶ αἰσχρὰ, καὶ ἀγαθὰ καὶ κακά. οὐ γὰρ ἄν που ἐστασίαζον ἀλλήλοις, εἰ μὴ περὶ τούτων διεφέροντο. ἢ γάρ; Εὐ. Ὀρθῶς λέγεις. Σω. Οὐκοῦν ἅπερ καλὰ ἡγοῦνται ἕκαστοι καὶ ἀγαθὰ καὶ δίκαια, ταῦτα καὶ φιλοῦσι; τὰ δὲ ἐναντία τούτων, καὶ μισοῦσιν; Εὐ. Πάνυ γε. Σω. Ταῦτα δέ γε ὡς σὺ φὴς, οἱ μὲν δίκαια ἡγοῦνται, οἱ δὲ, ἄδικα. περὶ ἃ καὶ ἀμφισβητοῦντες, στασιάζουσί τε καὶ πολεμοῦσιν ἀλλήλοις. ἆρ᾽ οὐχ οὕτως; Εὐ. Οὕτω. Σω. Ταὐτὰ ἄρα ὡς ἔοικε μισεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ φιλεῖται. καὶ θεομισῆ τε καὶ θεοφιλῆ ταῦτ᾽ ἂν εἴη. Εὐ. Ἔοικε. Σω. Καὶ ὅσια ἄρα καὶ ἀνόσια τὰ αὐτὰ ἂν εἴη, ὦ Εὐθύφρον, τούτῳ τῷ λόγῳ. Εὐ. Κινδυνεύει. Σω. Οὐκ ἄρα ὃ ἠρόμην ἀπεκρίνω ὦ θαυμάσιε. οὐ γὰρ τοῦτό γε ἠρώτων, ὃ τυγχάνει ταυτὸν ὂν ὅσιόν τε καὶ ἀνόσιον. ὃ δ᾽ ἂν θεοφιλὲς ᾖ, καὶ θεομισές ἐστιν, ὡς ἔοικεν. ὥστε ὦ Εὐθύφρον, ὃ σὺ νῦν ποιεῖς τὸν πατέρα κολάζων, οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ τοῦτο δρῶν, τῷ μὲν διῒ προσφιλὲς ποιεῖς. τῷ δὲ κρόνῳ καὶ τῷ οὐρανῷ, ἐχθρόν. καὶ τῷ μὲν ἡφαίστῳ, φίλον. τῇ δὲ ἥρᾳ, ἐχθρόν. καὶ εἴ τις ἄλλος θεῶν ἕτερος ἑτέρῳ διαφέρεται, περὶ αὐτοῦ καὶ ἐκείνοις κατὰ ταὐτά. Εὐ. Ἀλλ᾽ οἶμαι ὦ Σώκρατες περί γε τούτου τῶν θεῶν οὐδένα ἕτερον ἑτέρῳ διαφέρεσθαι, ὡς οὐ δεῖ δίκην διδόναι ἐκεῖνον, ὃς ἂν ἀδίκως τινὰ ἀποκτείνῃ. Σω. Τί δὲ, ἀνθρώπων ὦ Εὐθύφρον ἤδη τινὸς ἤκουσας ἀμφισβητοῦντος, ὡς τὸν ἀδίκως ἀποκτείναντα, ἢ ἄλλο ἀδίκως ποιοῦντα ὁτιοῦν, οὐ δεῖ διδόναι δίκην; Εὐ. Οὐδὲν μὲν οὖν παύονται ταῦτα ἀμφισβητοῦντες καὶ ἄλλοθι καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις. ἀδικοῦντες γὰρ πάμπολλα, πάντα ποιοῦσι καὶ λέγουσι, φεύγοντες τὴν δίκην. Σω. Ἦ καὶ ὁμολογοῦσιν ὦ Εὐθύφρον ἀδικεῖν, καὶ ὁμολογοῦντες, ὅμως οὐ δεῖν φασι σφᾶς διδόναι δίκην; Εὐ. Οὐδαμῶς τοῦτό γε. Σω. Οὐκ ἄρα πᾶν γε ποιοῦσι καὶ λέγουσι. τοῦτο γὰρ οἶμαι οὐ τολμῶσι λέγειν οὐδ᾽ ἀμφισβητεῖν, ὡς οὐχ ὑπεραδικοῦσί γε δοτέον δίκην. ἀλλ᾽ οἶμαι οὔ φασιν ἀδικεῖν. ἢ γάρ; Εὐ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οὐκ ἄρα ἐκεῖνό γε ἀμφισβητοῦσιν, ὡς οὐ τὸν ἀδικοῦντα διδόναι δίκην, ἀλλ᾽ ἐκεῖνο ἴσως ἀμφισβητοῦσι, τὸ τίς ἐστιν ὁ ἀδικῶν. καὶ τί δρῶν, καὶ πότε. Εὐ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οὐκοῦν ταὐτά γε ταῦτα καὶ οἱ θεοὶ πεπόνθασιν εἴπερ στασιάζουσί τε παρὰ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὡς ὁ σὸς ἐστι λόγος. καὶ οἱ μέν φασιν ἀδικεῖν ἀλλήλους, οἱ δὲ, οὔ φασιν. ἐπεὶ ἐκεῖνό γε δή που ὦ θαυμάσιε οὐδεὶς οὔτε θεῶν, οὔτε ἀνθρώπων τολμᾷ λέγειν, ὡς οὐ τῷ γε ἀδικοῦντι δοτέον δίκην. Εὐ. Ναὶ

τοῦτο μὲν ἀληθὲς λέγεις ὦ Σώκρατες, τό γε κεφάλαιον. Σω. Ἀλλ' ἕκαστόν γε οἶμαι ὦ Εὐθύφρον τῶν πραχθέντων ἀμφισβητοῦσιν οἱ ἀμφισβητοῦντες καὶ ἄνθρωποι καὶ θεοί, εἴπερ ἀμφισβητοῦσι θεοί πράξεώς τινος πέρι διαφερόμενοι, καὶ οἱ μὲν, δικαίως φασὶν αὐτὴν πεπρᾶχθαι, οἱ δὲ, ἀδίκως. ἆρ' οὐχ οὕτως; Εὐ. Πάνυ γε. Σω. Ἴθι τοίνυν ὦ φίλε Εὐθύφρον δίδαξον καὶ ἐμὲ, ἵνα σοφώτερος γένωμαι. τί σοι τεκμήριόν ἐστιν, ὡς πάντες θεοὶ ἡγοῦνται ἐκεῖνον ἀδίκως τεθνάναι, ὃς ἂν θητεύων ἀνδροφόνος γενόμενος, ξυνδεθεὶς ὑπὸ τοῦ δεσπότου τοῦ ἀποθανόντος, φθάσῃ τελευτήσας διὰ τὰ δεσμὰ, πρὶν τὸν συνδήσαντα παρὰ τῶν ἐξηγητῶν περὶ αὐτοῦ πυθέσθαι, τί χρὴ ποιεῖν. καὶ ὑπὲρ τοῦ τοιούτου δὴ ὀρθῶς ἔχει, ἐπεξιέναι καὶ ἐπισκήπτεσθαι φόνου τὸν υἱὸν τῷ πατρί; ἴθι περὶ τούτων πειρῶ τί μοι σαφὲς ἐνδείξασθαι, ὡς παντὸς μᾶλλον πάντες θεοὶ ἡγοῦνται ὀρθῶς ἔχειν ταύτην τὴν πρᾶξιν. κἄν μοι ἱκανῶς ἐνδείξῃ, ἐγκωμιάζων σε ἐπὶ σοφίᾳ, οὐδέποτε παύσομαι. Εὐ. Ἀλλ' ἴσως οὐκ ὀλίγον ἔργον ἐστὶν ὦ Σώκρατες. ἐπεὶ πάνυ γε σαφῶς ἔχοιμι ἂν ἐπιδεῖξαί σοι. Σω. Μανθάνω, ὅτι σοι δοκῶ τῶν δικαστῶν δυσμαθέστερος εἶναι. ἐπεὶ ἐκείνοις γε ἐνδείξῃ δηλονότι, ὡς ἄδικά τέ ἐστι, καὶ οἱ θεοὶ πάντες τὰ τοιαῦτα μισοῦσιν. Εὐ. Πάνυ γε σαφῶς ὦ Σώκρατες, ἐάν περ ἀκούωσί γε μου λέγοντος. Σω. Ἀλλ' ἀκούσονται, ἐάν περ εὖ δοκῇς λέγειν. τόδε δέ σου ἐνενόησα ἅμα λέγοντος, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν σκοπῶ, εἰ ὅτι μάλιστά με Εὐθύφρον διδάξειεν, ὡς οἱ θεοὶ ἅπαντες τὸν τοιοῦτον θάνατον ἡγοῦνται ἄδικον εἶναι, τί μᾶλλον ἐγὼ μεμάθηκα παρ' Εὐθύφρονος, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ὅσιόν τε καὶ τὸ ἀνόσιον. θεομισὲς μὲν γὰρ τοῦτο τὸ ἔργον ὡς ἔοικεν εἴη ἄν. ἀλλὰ γὰρ οὐ τούτῳ ἐφάνη ἄρτι ὡρισμένα, τὸ ὅσιον καὶ μή. τὸ γὰρ θεομισὲς ὂν καὶ θεοφιλὲς ἐφάνη. ὥστε τούτου μὲν ἀφίημί σε ὦ Εὐθύφρον, καὶ εἰ βούλει πάντες αὐτὸ ἡγείσθωσαν θεοὶ ἄδικον, καὶ πάντες μισούντων. ἀλλ' ἆρα τοῦτο νῦν ἐπανορθώμεθα ἐν τῷ λόγῳ, ὡς ὃ μὲν ἂν πάντες οἱ θεοὶ μισῶσιν, ἀνόσιόν ἐστιν. ὃ δ' ἂν φιλῶσιν, ὅσιον. ὃ δ' ἂν οἱ μὲν φιλῶσιν, οἱ δὲ μισῶσιν, οὐδέτερα, ἢ ἀμφότερα. ἆρ' οὕτω βούλει ἡμῖν ὡρίσθαι νῦν περὶ τοῦ ὁσίου καὶ τοῦ ἀνοσίου; Εὐ. Τί γὰρ κωλύει ὦ Σώκρατες; Σω. Οὐδὲν ἐμέ γε ὦ Εὐθύφρον, ἀλλὰ σὺ δὴ τὸ σὸν σκόπει, εἰ τοῦτο ὑποθέμενος, οὕτω ῥᾷστά με διδάξεις, ὃ ὑπέσχου. Εὐ. Ἀλλ' ἔγωγε φαίην ἂν, τοῦτο εἶναι τὸ ὅσιον, ὃ ἂν πάντες θεοὶ φιλῶσι. καὶ τὸ ἐναντίον, ὃ ἂν πάντες θεοὶ μισῶσιν, ἀνόσιον. Σω. Οὐκοῦν ἐπισκοπῶμεν αὖ τοῦτο ὦ Εὐθύφρον, εἰ καλῶς λέγεται; ἢ ἐῶμεν, καὶ οὕτως ἡμῶν τε αὐτῶν ἀποδεχώμεθα, καὶ τῶν ἄλλων, ἐὰν μόνον φῇ τίς τι ἔχειν οὕτω, ξυγχωροῦντες ἔχειν, ἢ σκεπτέον τί λέγει ὁ λέγων; Εὐ. Σκεπτέον. οἶμαι μέντοι ἔγωγε τοῦτο νυνὶ καλῶς λέγεσθαι. Σω. Τάχ' ὦ 'γαθὲ βέλτιον εἰσόμεθα. ἐννόησον γὰρ τὸ τοιόνδε. ἆρα τὸ ὅσιον ὅτι ὅσιόν ἐστι, φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν, ἢ ὅτι φιλεῖται, ὅσιόν ἐστιν; Εὐ. Οὐκ οἶδ' ὅ, τι λέγεις ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλ' ἐγὼ πειράσομαι σαφέστερον φράσαι. λέγομέν τι φερόμενον καὶ φέρον. καὶ ἀγόμενον καὶ ἄγον. καὶ ὁρώμενον καὶ ὁρῶν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα μανθάνεις ὅτι ἕτερα ἀλλήλων ἐστὶ, καὶ ᾗ ἕτερα; Εὐ. Ἔγωγέ μοι δοκῶ μανθάνειν. Σω. Οὐκοῦν καὶ φιλούμενόν τί ἐστι, καὶ τούτου ἕτερον τὸ φιλοῦν; Εὐ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Λέγε δή μοι πότερον τὸ φερόμενον διότι φέρεται, φερόμενόν ἐστιν, ἢ δι' ἄλλο τι; Εὐ. Οὔκ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο. Σω. Καὶ τὸ ἀγόμενον δὴ διότι ἄγεται, καὶ τὸ ὁρώμενον διότι ὁρᾶται; Εὐ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκ ἄρα διότι ὁρώμενόν γέ ἐστι, διὰ τοῦτο ὁρᾶται, ἀλλὰ τοὐναντίον διότι ὁρᾶται, διὰ τοῦτο ὁρώμενον. οὐδὲ διότι ἀγόμενόν ἐστι, διὰ τοῦτο ἄγεται, ἀλλὰ διότι ἄγεται, διὰ τοῦτο ἀγόμενον. οὐδὲ διότι φερόμενον φέρεται, ἀλλὰ διότι φέρεται, φερόμενον. ἆρα κατάδηλον ὦ Εὐθύφρον, ὃ βούλομαι λέγειν; βούλομαι δὲ τόδε, ὅτι εἴ τι γίγνεται, ἢ εἴ τι πάσχει τί, οὐχ ὅτι γιγνόμενόν ἐστι, γίγνεται. ἀλλ' ὅτι γίγνεται, γιγνόμενόν ἐστιν. οὐδὲ ὅτι πάσχον ἐστὶ, πάσχει. ἀλλ' ὅτι πάσχει, πάσχον ἐστίν. ἢ οὐ ξυγχωρεῖς οὕτως; Εὐ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν καὶ τὸ φιλούμενον, ἢ γιγνόμενόν τί ἐστιν, ἢ πάσχον τι ὑπό του; Εὐ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ τοῦτο ἄρα οὕτως ἔχει, ὥσπερ τὰ πρότερα. οὐχ ὅτι φιλούμενόν ἐστι φιλεῖται, ὑπὸ ὧν φιλεῖται, ἀλλ' ὅτι φιλεῖται, φιλούμενον. Εὐ. Ἀνάγκη. Σω. Τί δὴ οὖν λέγομεν περὶ τοῦ ὁσίου ὦ Εὐθύφρον; ἀλλ' ὅτι φιλεῖται ὑπὸ θεῶν πάντων, ὡς ὁ σὸς λόγος; Εὐ. Ναί. Σω. Ἆρα διὰ τοῦτο, ὅτι ὅσιόν ἐστιν, ἢ δι' ἄλλο τι; Εὐ. Οὔκ. ἀλλὰ διὰ τοῦτο. Σω. Διότι ἄρα ὅσιόν ἐστι, φιλεῖται, ἀλλ' οὐχ ὅτι φιλεῖται, διὰ τοῦτο ὅσιόν ἐστιν; Εὐ. Ἔοικε. Σω. Ἀλλὰ μὲν δὴ διότι φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν, φιλούμενόν ἐστι καὶ θεοφιλές; Εὐ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκ ἄρα τὸ θεοφιλὲς ὅσιόν ἐστιν ὦ Εὐθύφρον, οὐδὲ τὸ ὅσιον θεοφιλὲς, ὡς σὺ λέγεις. ἀλλ' ἕτερον τοῦτο τούτου. Εὐ. Πῶς δὴ σὺ ὦ Σώκρατες; Σω. Ὅτι ὁμολογοῦμεν, τὸ μὲν ὅσιον διὰ τοῦτο φιλεῖσθαι, ὅτι ὅσιόν ἐστιν. ἀλλ' οὐ διότι φιλεῖται, ὅσιον εἶναι. ἢ γάρ; Εὐ. Ναί. Σω. Τὸ δέ γε θεοφιλὲς, ὅτι φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν, αὐτῷ τούτῳ τῷ φιλεῖσθαι θεοφιλὲς εἶναι, ἀλλ' οὐχ ὅτι θεοφιλὲς, διὰ τοῦτο φιλεῖσθαι; Εὐ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἀλλ' εἴ γε ταὐτὸν ὦ φίλε ἦν Εὐθύφρον τὸ θεοφιλὲς, καὶ τὸ ὅσιον, εἰ μὲν διὰ τὸ ὅσιον εἶναι, ἐφιλεῖτο τὸ ὅσιον, καὶ διὰ τὸ θεοφιλὲς εἶναι, ἐφιλεῖτο ἂν τὸ θεοφιλές. εἰ δὲ διὰ τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ θεῶν τὸ θεοφιλὲς, θεοφιλὲς ἦν, καὶ τὸ ὅσιον ἂν, διὰ τὸ φιλεῖσθαι, ὅσιον ἦν. νῦν δὲ ὁρᾷς ὅτι ἐναντίως ἔχετον, ὡς παντάπασιν ἑτέρω ὄντε ἀλλήλων. τὸ μὲν γὰρ, ὅτι φιλεῖται ἐστὶν, οἷον φιλεῖσθαι. τὸ δ', ὅτι ἐστὶν οἷον φιλεῖσθαι, διὰ τοῦτο φιλεῖται. καὶ κινδυνεύεις ὦ Εὐθύφρον, ἐρωτώμενος τὸ ὅσιον ὅ, τι ποτ' ἐστὶ, τὴν μὲν οὐσίαν μοι

αὐτοῦ

αὐτοῦ οὐ βούλεσθαι δηλῶσαι. πάθος δέ τι περὶ αὐτοῦ λέγειν, ὅ,τι πέπονθε τοῦτο τὸ ὅσιον, φιλεῖσθαι ὑπὸ πάντων τῶν θεῶν. ὅ,τι δὲ ὄν, οὔπω εἶπες. εἰ οὖν σοι φίλον, μή με ἀποκρύψῃ, ἀλλὰ πάλιν εἰπὲ ἐξ ἀρχῆς, τί ποτε ὂν τὸ ὅσιον εἴτε φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν, εἴτε ὅ,τι δὴ πάσχει. οὐ γὰρ περὶ τούτου διοισόμεθα. ἀλλ' εἰπὲ προθύμως τί ἐστι τό, τε ὅσιον καὶ ἀνόσιον; Εὐ. Ἀλλ' ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω ἔγωγε ὅπως σοι εἴπω ὃ νοῶ. περιέρχεται γάρ πως ἀεὶ ἡμῖν ὃ ἂν προθώμεθα, καὶ οὐκ ἐθέλει μένειν, ὅπου ἂν ἱδρυσώμεθα αὐτό. Σω. Τοῦ ἡμετέρου προγόνου ὦ Εὐθύφρον, ἔοικεν εἶναι Δαιδάλου τὰ ὑπὸ σοῦ λεγόμενα. καὶ εἰ μὲν αὐτὰ ἐγὼ ἔλεγον καὶ ἐτιθέμην, ἴσως ἄν με ἐπέσκωπτες, ὡς ἄρα καὶ ἐμοὶ κατὰ τὴν ἐκείνου συγγένειαν τὰ ἐν τοῖς λόγοις ἔργα ἀποδιδράσκει, καὶ οὐκ ἐθέλει μένειν ὅπου ἄν τις αὐτὰ θῇ. νῦν δὲ, σαὶ γὰρ αἱ ὑποθέσεις εἰσίν, ἄλλου δή τινος δεῖ σκώμματος. οὐ γὰρ ἐθέλουσί σοι μένειν, ὡς καὶ αὐτῷ σοι δοκεῖ. Εὐ. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ σχεδόν τι τοῦ αὐτοῦ σκώμματος ὦ Σώκρατες, δεῖσθαι τὰ λεγόμενα. τὸ γὰρ περιιέναι αὐτοῖς τοῦτο καὶ μὴ μένειν ἐν ταυτῷ, οὐκ ἐγώ γε εἰμὶ ὁ ἐντιθείς. ἀλλὰ σύ μοι δοκεῖς ὁ Δαίδαλος. ἐπεὶ ἐμοῦ γε ἕνεκα, ἔμενεν ἂν ταῦτα οὕτω. Σω. Κινδυνεύω ἄρα ὦ ἑταῖρε ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς δεινότερος γεγονέναι τὴν τέχνην τοσούτῳ, ὅσῳ ὁ μὲν, τὰ αὑτοῦ μόνον ἐποίει οὐ μένοντα. ἐγὼ δὲ πρὸς τοῖς ἐμαυτοῦ ὡς ἔοικε, καὶ τὰ ἀλλότρια. καὶ δῆτα τοῦτό μοι τῆς τέχνης ἐστὶ κομψότατον, ὅτι ἄκων εἰμὶ σοφός. ἐβουλόμην γὰρ ἄν μοι τοὺς λόγους μένειν, καὶ ἀκινήτους ἱδρῦσθαι μᾶλλον, ἢ πρὸς τῇ Δαιδάλου σοφίᾳ τὰ Ταντάλου χρήματα γενέσθαι, καὶ τούτων μὲν ἅδην. ἐπειδὴ δέ μοι δοκεῖς σὺ τρυφᾶν, αὐτός σοι ξυμπροθυμήσομαι δεῖξαι, ὅπως ἄν με διδάξῃς περὶ τοῦ ὁσίου, καὶ μὴ προαποκάμῃς. ἴδε γὰρ εἰ οὐκ ἀναγκαῖόν σοι δοκεῖ δίκαιον εἶναι πᾶν τὸ ὅσιον. Εὐ. Ἔμοιγε. Σω. Ἆρ' οὖν καὶ πᾶν τὸ δίκαιον, ὅσιον; ἢ τὸ μὲν ὅσιον πᾶν, δίκαιον. τὸ δὲ δίκαιον οὐ πᾶν ὅσιον, ἀλλὰ τὸ μὲν αὐτοῦ ὅσιον, τὸ δέ τι καὶ ἄλλο; Εὐ. Οὐχ ἕπομαι ὦ Σώκρατες τοῖς λεγομένοις. Σω. Καὶ μὴν νεώτερός γ' ἐμοῦ εἶ οὐκ ἔλαττον ἢ ὅσῳ σοφώτερος. ἀλλ' ὃ λέγω τρυφᾷς ὑπὸ πλούτου τῆς σοφίας. ἀλλ' ὦ μακάριε ξύντεινε σαυτόν. καὶ γὰρ οὐδὲ χαλεπὸν κατανοῆσαι ὃ λέγω. λέγω γὰρ δὴ τὸ ἐναντίον, ἢ ὁ ποιητὴς ἐποίησεν ὁ ποιήσας. Ζῆνα δὲ τὸν θ' ἕρξαντα, καὶ ὃς τάδε πάντ' ἐφύτευσεν, Οὐκ ἐθέλεις εἰπεῖν. ἵνα γὰρ δέος ἔνθα καὶ αἰδώς, ἐγὼ οὖν τούτῳ διαφέρομαι τῷ ποιητῇ. εἴπω σοι ὅπῃ; Εὐ. Πάνυ γε. Σω. Οὐ δοκεῖ μοι εἶναι ἵνα δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς. πολλοὶ γάρ μοι δοκοῦσι καὶ νόσους καὶ πενίας, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα δεδιότες, δεδιέναι μέν, αἰδεῖσθαι δὲ μηδὲν ταῦτα ἃ δεδίασιν. οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ; Εὐ. Πάνυ γε. Σω. Ἀλλ' ἵνα γε αἰδώς, ἔνθα καὶ δέος εἶναι. ἐπεὶ ἔστιν ὅστις αἰδούμενός τι πρᾶγμα καὶ αἰσχυνόμενος, οὐ πεφόβηταί τε καὶ δέδοικεν ἅμα δόξαν πονηρίας; Εὐ. Δέδοικε μὲν οὖν. Σω. Οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἔχει λέγειν, ἵνα γὰρ δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς. ἀλλ' ἵνα μὲν αἰδώς, ἔνθα καὶ δέος. οὐ μέντοι γε ἵνα γε δέος, πανταχοῦ αἰδώς. ἐπὶ πλέον γὰρ οἶμαι δέος, αἰδοῦς. μόριον γὰρ δέους, αἰδώς. ὥσπερ ἀριθμοῦ, περιττόν. ὥστε οὐχ ἵνα περ ἀριθμός, ἔνθα καὶ περιττόν. ἵνα δὲ περιττόν, ἔνθα καὶ ἀριθμός. ἕπῃ γάρ που νῦν γε; Εὐ. Πάνυ γε. Σω. Τὸ τοιοῦτον τοίνυν καὶ ἐκεῖ λέγων ἠρώτων, ἆρα ἵνα δίκαιον ἔνθα καὶ ὅσιον. ἢ ἵνα μὲν ὅσιον, ἔνθα καὶ δίκαιον. ἵνα δὲ δίκαιον, οὐ πανταχοῦ ὅσιον. μόριον γὰρ τοῦ δικαίου, τὸ ὅσιον. οὕτω φῶμεν, ἢ ἄλλως σοι δοκεῖ; Εὐ. Οὐκ. ἀλλ' οὕτω. φαίνῃ γάρ μοι ὀρθῶς λέγειν. Σω. Ὅρα δὴ τὸ μετὰ τοῦτο. εἰ γὰρ μέρος τὸ ὅσιον τοῦ δικαίου, δεῖ δὴ ἡμᾶς ὡς ἔοικεν ἐξευρεῖν τὸ ποῖον μέρος ἂν εἴη τοῦ δικαίου τὸ ὅσιον. εἰ μὲν οὖν σύ με ἠρώτας τι τῶν νῦν δή, οἷον, ποῖον μέρος ἐστὶν ἀριθμοῦ τὸ ἄρτιον, καὶ τίς ὢν τυγχάνει οὗτος ὁ ἀριθμός, εἶπον ἂν ὅτι ὃς ἂν μὴ σκαληνὸς ᾖ, ἀλλ' ἰσοσκελής. ἢ οὐ δοκεῖ σοι; Εὐ. Ἔμοιγε. Σω. Πειρῶ δὴ καὶ σὺ ἐμὲ οὕτω διδάξαι, τὸ ποῖον μέρος τοῦ δικαίου ὅσιόν ἐστιν, ἵνα καὶ Μελίτῳ λέγωμεν, μηκέθ' ἡμᾶς ἀδικεῖν, μηδὲ ἀσεβείας γράφεσθαι, ὡς ἱκανῶς ἤδη παρὰ σοῦ μεμαθηκότας, τά τε εὐσεβῆ καὶ ὅσια, καὶ τὰ μή. Εὐ. Τοῦτο τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες τὸ μέρος τοῦ δικαίου εἶναι, εὐσεβές τε καὶ ὅσιον, τὸ περὶ τὴν τῶν θεῶν θεραπείαν. τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων, τὸ λοιπὸν εἶναι τοῦ δικαίου μέρος. Σω. Καὶ καλῶς γέ μοι ὦ Εὐθύφρον φαίνῃ λέγειν. ἀλλὰ σμικροῦ τινος ἔτι ἐνδεής εἰμι. τὴν γὰρ θεραπείαν οὔπω ξυνίημι, ἥν τινα ὀνομάζεις. οὐ γάρ που λέγεις, οἷαί περ καὶ αἱ περὶ τὰ ἄλλα θεραπεῖαί εἰσι, τοιαύτην καὶ περὶ θεούς. λέγομεν γάρ που. οἷόν φαμεν, ἵππους οὐ πᾶς ἐπίσταται θεραπεύειν, ἀλλ' ὁ ἱππικός. ἢ γάρ; Εὐ. Πάνυ γε. Σω. Ἡ γάρ που ἱππική, ἵππων θεραπεία. Εὐ. Ναί. Σω. Οὐδέ γε κύνας πᾶς ἐπίσταται θεραπεύειν, ἀλλ' ὁ κυνηγετικός; Εὐ. Οὕτω. Σω. Ἡ γάρ που κυνηγετική, κυνῶν θεραπεία. ἡ δέ γε βοηλατική, βοῶν. Εὐ. Πάνυ γε. Σω. Ἡ δὲ δὴ ὁσιότης τε καὶ εὐσέβεια θεῶν ὦ Εὐθύφρον, οὕτω λέγεις; Εὐ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν θεραπεία γε πᾶσα ταὐτὸν διαπράττεται. οἷον, τοιόνδε· ἐπ' ἀγαθῷ τινί ἐστι καὶ ὠφελείᾳ τοῦ θεραπευομένου, ὥσπερ ὁρᾷς δὴ ὅτι οἱ ἵπποι ὑπὸ τῆς ἱππικῆς θεραπευόμενοι ὠφελοῦνται καὶ βελτίους γίγνονται. ἢ οὐ δοκοῦσί σοι; Εὐ. Ἔμοιγε. Σω. Καὶ οἱ κύνες γέ που ὑπὸ τῆς κυνηγετικῆς, καὶ οἱ βόες ὑπὸ τῆς βοηλατικῆς, καὶ τἆλλα πάντα ὡσαύτως. ἢ ἐπὶ βλάβῃ οἴει τοῦ θεραπευομένου τὴν θεραπείαν εἶναι; Εὐ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Ἀλλ' ἐπ' ὠφελείᾳ; Εὐ. Πῶς δ' οὔ; Σω. Ἦ οὖν καὶ ὁσιότης θεραπεία οὖσα θεῶν, ὠφέλειά τέ ἐστι θεῶν, καὶ βελτίους τοὺς θεοὺς ποιεῖ; καὶ σὺ τοῦτο ξυγχωρήσαις ἄν, ὡς ἐπειδάν τι ὅσιον ποιῇς, βελτίω τινὰ τῶν θεῶν ἀπεργάζῃ; Εὐ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ ὦ Εὐθύφρον, οἶμαί σε τοῦτο λέγειν, πολλοῦ καὶ δέω. ἀλλὰ τούτου δὴ ἕνεκα καὶ ἀνηρόμην, τίνα ποτὲ λέγεις τὴν θεραπείαν τῶν θεῶν, οὐχ ἡγούμενός σε τοιαύτην λέγειν.

Ευ. Καὶ ὀρθῶς γε ὦ Σώκρατες, οὐ γὰρ τοιαύτην λέγω. Σω. Εἶεν, ἀλλὰ τίς δὴ θεῶν θεραπεία εἴη ἂν ἡ ὁσιότης; Ευ. Ἥνπερ ὦ Σώκρατες, οἱ δοῦλοι τοὺς δεσπότας θεραπεύουσι. Σω. Μανθάνω. ὑπηρετική τις ἂν ὡς ἔοικεν εἴη θεοῖς. Ευ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἔχοις ἂν οὖν εἰπεῖν ἡ ἰατροῖς ὑπηρετική, εἰς τίνος ἔργου ἀπεργασίαν τυγχάνει οὖσα ὑπηρετική. οὐκ εἰς ὑγιείας οἴει; Ευ. Ἔγωγε. Σω. Τί δὲ ἡ ναυπηγοῖς ὑπηρετική, εἰς τίνος ἔργου ἀπεργασίαν ὑπηρετική ἐστι; Ευ. Δηλονότι ὦ Σώκρατες εἰς πλοίου. Σω. Καὶ ἡ οἰκοδόμοις γέ που εἰς οἰκίας; Ευ. Ναί. Σω. Εἰπὲ δὴ ὦ ἄριστε. ἡ δὲ θεοῖς ὑπηρετική, εἰς τίνος ἔργου ἀπεργασίαν ὑπηρετικὴ ἂν εἴη; δῆλον γὰρ ὅτι σὺ οἶσθα, ἐπειδή περ τά γε θεῖα κάλλιστα φῂς εἰδέναι ἀνθρώπων. Ευ. Καὶ ἀληθῆ γε λέγω ὦ Σώκρατες. Σω. Εἰπὲ δὴ πρὸς Διός, τί ποτ᾽ ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ πάγκαλον ἔργον, ὃ οἱ θεοὶ ἀπεργάζονται ἡμῖν ὑπηρέταις χρώμενοι; Ευ. Πολλὰ καὶ καλὰ ὦ Σώκρατες. Σω. Καὶ γὰρ οἱ στρατηγοὶ ὦ φίλε. ἀλλ᾽ ὅμως τὸ κεφάλαιον αὐτῶν ῥᾳδίως ἂν εἴποις, ὅτι νίκην ἐν τῷ πολέμῳ ἀπεργάζονται. ἢ οὔ; Ευ. Πῶς δ᾽ οὔ; Σω. Πολλά γε οἶμαι καὶ καλὰ καὶ οἱ γεωργοί. ἀλλ᾽ ὅμως τὸ κεφάλαιον αὐτῶν ἐστι τῆς ἀπεργασίας, ἡ ἐκ τῆς γῆς τροφή. Ευ. Πάνυ γε. Σω. Τί δὲ δή, τῶν πολλῶν καὶ καλῶν, ἃ οἱ θεοὶ ἀπεργάζονται, τί τὸ κεφάλαιόν ἐστι τῆς ἀπεργασίας; Ευ. Καὶ ὀλίγον σοι πρότερον εἶπον ὦ Σώκρατες ὅτι πλείονος ἔργου ἐστὶν ἀκριβῶς ταῦτα πάντα ὡς ἔχει μαθεῖν. τόδε μέντοι σοι ἁπλῶς λέγω. ὅτι ἐὰν μὲν κεχαρισμένα τίς ἐπίστηται τοῖς θεοῖς λέγειν τε καὶ πράττειν, εὐχόμενός τε καὶ θύων, ταῦτ᾽ ἔστι τὰ ὅσια. καὶ σώζει τὰ τοιαῦτα τούς τε ἰδίους οἴκους, καὶ τὰ κοινὰ τῶν πόλεων. τὰ δ᾽ ἐναντία τῶν κεχαρισμένων, ἀσεβῆ. ἃ δὴ καὶ ἀνατρέπει ἅπαντα καὶ ἀπόλλυσι. Σω. Ἦ πολύ μοι διὰ βραχυτέρων ὦ Εὐθύφρον, εἰ ἐβούλου εἶπες ἄν, τὸ κεφάλαιον ὧν ἠρώτων. ἀλλὰ γὰρ ὡς οὐ πρόθυμός με εἶ διδάξαι δῆλος εἶ. καὶ γὰρ νῦν ἐπειδὴ ἐπ᾽ αὐτῷ ἦσθα, ἀπετράπου. ὃ εἰ ἀπεκρίνω, ἴσως ἂν ἤδη παρὰ σοῦ τὴν ὁσιότητα ἐμεμαθήκειν. νῦν δή, ἀνάγκη γὰρ τὸν ἐρωτῶντα τῷ ἐρωτωμένῳ ἀκολουθεῖν, ὅπῃ ἂν ἐκεῖνος ὑπάγῃ. τί δὴ αὖ λέγεις τὸ ὅσιον εἶναι, καὶ τὴν ὁσιότητα; οὐχὶ ἐπιστήμην τινὰ τοῦ θύειν τε καὶ εὔχεσθαι; Ευ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν τὸ θύειν δωρεῖσθαί ἐστι τοῖς θεοῖς; τὸ δ᾽ εὔχεσθαι, αἰτεῖν τοὺς θεούς; Ευ. Καὶ μάλα ὦ Σώκρατες. Σω. Ἐπιστήμη ἄρα αἰτήσεως καὶ δόσεως θεοῖς ὁσιότης ἂν εἴη, ἐκ τούτου τοῦ λόγου. Ευ. Πάνυ καλῶς ὦ Σώκρατες, ξυνῆκας ὃ εἶπον. Σω. Ἐπιθυμητὴς γάρ εἰμι ὦ φίλε τῆς σῆς σοφίας, καὶ προσέχω τὸν νοῦν αὐτῇ, ὥστε οὐ χαμαὶ πεσεῖται, ὅ,τι ἂν εἴποις. ἀλλά μοι λέξον τίς αὕτη ἡ ὑπηρεσία ἐστὶ τοῖς θεοῖς, αἰτεῖν τε φῂς αὐτοὺς καὶ διδόναι ἐκείνοις; Ευ. Ἔγωγε. Σω. Ἆρ᾽ οὖν οὐ τό γε ὀρθῶς αἰτεῖν ἂν εἴη, ὧν δεόμεθα παρ᾽ ἐκείνων ταῦτα αὐτοὺς αἰτεῖν; Ευ. Ἀλλά τι; Σω. Καὶ αὖ τὸ διδόναι ὀρθῶς, ὧν ἐκεῖνοι τυγχάνουσιν δεόμενοι παρ᾽ ἡμῶν, ταῦτα ἐκείνοις αὖ ἀντιδωρεῖσθαι. οὐ γάρ που τεχνικόν γ᾽ ἂν εἴη, δωροφορεῖν διδόντα τῳ, ταῦτα ὧν οὐδὲν δεῖται. Ευ. Ἀληθῆ λέγεις ὦ Σώκρατες. Σω. Ἐμπορικὴ ἄρα τίς ἂν εἴη ὦ Εὐθύφρον τέχνη ἡ ὁσιότης, θεοῖς καὶ ἀνθρώποις παρ᾽ ἀλλήλων. Ευ. Ἐμπορική, εἰ οὕτως ἥδιόν σοι ὀνομάζειν. Σω. Ἀλλ᾽ οὐδὲ ἥδιον ἔμοιγε, εἰ μὴ τυγχάνει ἀληθὲς ὄν. φράσον δή μοι, τίς ἡ ὠφέλεια τοῖς θεοῖς οὖσα ἀπὸ τῶν δώρων, ὧν παρ᾽ ἡμῶν λαμβάνουσιν; ἃ μὲν γὰρ διδόασι, παντὶ δῆλον. οὐδὲν γάρ ἐστιν ἡμῖν ἀγαθὸν ὅ,τι ἂν μὴ ἐκεῖνοι δῶσιν. ἃ δὲ παρ᾽ ἡμῶν λαμβάνουσι, τί ὠφελοῦνται; ἢ τοσοῦτον αὐτῶν πλεονεκτοῦμεν κατὰ τὴν ἐμπορίαν, ὥστε πάντα τὰ ἀγαθὰ παρ᾽ αὐτῶν λαμβάνομεν, ἐκεῖνοι δὲ παρ᾽ ἡμῶν οὐδέν; Ευ. Ἀλλ᾽ οἴει ὦ Σώκρατες, τοὺς θεοὺς ὠφελεῖσθαι ἀπὸ τούτων ἃ παρ᾽ ἡμῶν λαμβάνουσι; Σω. Ἀλλὰ τί δή ποτ᾽ ἂν εἴη ταῦτα ὦ Εὐθύφρον τὰ παρ᾽ ἡμῶν δῶρα τοῖς θεοῖς; Ευ. Τί δ᾽ οἴει ἄλλο, ἢ τιμή τε καὶ γέρας, καὶ ὅπερ ἐγὼ ἄρτι ἔλεγον, χάρις; Σω. Κεχαρισμένον ἄρα ἐστὶν ὦ Εὐθύφρον τὸ ὅσιον, ἀλλ᾽ οὐχὶ ὠφέλιμον, οὐδὲ φίλον τοῖς θεοῖς. Ευ. Οἶμαι ἔγωγε πάντων γε μάλιστα φίλον. Σω. Τοῦτο ἄρ᾽ ἐστὶν αὖ ὡς ἔοικε τὸ ὅσιον, τὸ τοῖς θεοῖς φίλον. Ευ. Μάλιστά γε. Σω. Θαυμάσῃ οὖν ταῦτα λέγων, ἐάν σοι οἱ λόγοι φαίνωνται μὴ μένοντες ἀλλὰ βαδίζοντες, καὶ ἐμὲ αἰτιάσῃ τὸν Δαίδαλον, βαδίζοντας αὐτοὺς ποιεῖν. αὐτὸς ὢν πολὺ τεχνικώτερος τοῦ Δαιδάλου, καὶ κύκλῳ περιιόντας ποιῶν. ἢ οὐκ αἰσθάνῃ ὅτι ὁ λόγος ἡμῖν περιελθών, πάλιν εἰς ταυτὸν ἥκει; μέμνησαι γάρ που ἔτι ἐν τῷ πρόσθεν τό,τε ὅσιον καὶ τὸ θεοφιλὲς οὐ ταυτὸν ἡμῖν ἐφάνη, ἀλλ᾽ ἕτερα ἀλλήλων. ἢ οὐ μέμνησαι; Ευ. Ἔγωγε. Σω. Νῦν οὖν οὐκ ἐννοεῖς ὅτι τὸ τοῖς θεοῖς φίλον φῂς ὅσιον εἶναι. τοῦτο δ᾽ ἄλλο τι ἢ θεοφιλὲς γίγνεται, ἢ οὔ; Ευ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν ἢ ἄρτι οὐ καλῶς ὡμολογοῦμεν, ἢ εἰ τότε καλῶς, νῦν οὐκ ὀρθῶς τιθέμεθα. Ευ. Ἔοικε. Σω. Ἐξ ἀρχῆς ἄρα ἡμῖν σκεπτέον πάλιν τί ἐστιν ὅσιον. ὡς ἐγώ, πρὶν ἂν μάθω, ἑκὼν εἶναι οὐκ ἀποδειλιάσω. ἀλλὰ μή με ἀτιμάσῃς, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ προσέχων τὸν νοῦν, ὅτι μάλιστα νῦν εἰπὲ τὴν ἀλήθειαν. οἶσθα γὰρ εἴπερ τις ἄλλος ἀνθρώπων. καὶ οὐκ ἀφετέος ἂν εἴης ὥσπερ ὁ Πρωτεύς, πρὶν ἂν εἴπῃς. εἰ γὰρ μὴ ᾔδησθα σαφῶς τό,τε ὅσιον καὶ τὸ ἀνόσιον, οὐκ ἔστιν ὅπως ἄν ποτε ἐπεχείρησας ὑπὲρ ἀνδρὸς θητὸς ἄνδρα πρεσβύτην πατέρα διωκάθειν φόνου. ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς ἂν ἔδεισας παρακινδυνεύειν μὴ οὐκ ὀρθῶς αὐτὸ ποιήσοις, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ᾐσχύνθης. νῦν δὲ εὖ οἶδα, ὅτι σαφῶς οἴει εἰδέναι τό,τε ὅσιον καὶ μή. εἰπὲ οὖν ὦ βέλτιστε Εὐθύφρον, καὶ μὴ ἀποκρύψῃ, ὅ,τι αὐτὸ ἡγεῖ. Ευ. Εἰσαῦθις τοίνυν ὦ Σώκρατες. νῦν γὰρ σπεύδω ποι, καί μοι ὥρα ἀπιέναι. Σω. Οἷα ποιεῖς ὦ ἑταῖρε; ἀπ᾽ ἐλπίδος με καταβαλὼν μεγάλης ἀπέρχῃ, ἣν εἶχον ὡς παρὰ σοῦ μαθὼν τά τε ὅσια καὶ μή, καὶ τῆς πρὸς Μέλιτον γραφῆς ἀπαλλάξομαι, ἐνδειξάμενος ἐκείνῳ ὅτι σοφὸς ἤδη παρ᾽ Εὐθύφρονος τὰ θεῖα γέγονα. καὶ ὅτι οὐκέτι ὑπ᾽ ἀγνοίας αὐτοσχεδιάζω, οὐδὲ καινοτομῶ περὶ αὐτά. καὶ δὴ καὶ τὸν ἄλλον βίον, ὅτι ἄμεινον βιωσοίμην.

ΣΩΚΡΑ-

ΗΘΙΚΟΣ.

ΟΤΙ μὲν ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πεπόνθατε ὑπὸ τῶν ἐμῶν κατηγόρων, οὐκ οἶδα. ἐγὼ γ᾽ οὖν καὶ αὐτὸς ὑπ᾽ αὐτῶν ὀλίγου δεῖν ἐμαυτοῦ ἐπελαθόμην, οὕτω πιθανῶς ἔλεγον. καίτοι ἀληθές γε ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν εἰρήκασι. μάλιστα δὲ αὐτῶν ἓν ἐθαύμασα τῶν πολλῶν ὧν ἐψεύσαντο, τοῦτο. ἐν ᾧ ἔλεγον, ὡς χρὴ ὑμᾶς εὐλαβεῖσθαι μὴ ὑπ᾽ ἐμοῦ ἐξαπατηθῆτε, ὡς δεινοῦ ὄντος λέγειν. τὸ γὰρ μὴ αἰσχυνθῆναι, ὅ, τι αὐτίκα ὑπ᾽ ἐμοῦ ἐξελεγχθήσονται ἔργῳ, ἐπειδὰν μηδ᾽ ὁπωστιοῦν φαίνωμαι δεινὸς λέγειν, τοῦτό μοι ἔδοξεν αὐτῶν ἀναισχυντότατον εἶναι. εἰ μὴ ἄρα δεινὸν καλοῦσιν αὐτοὶ λέγειν, τὸν τἀληθῆ λέγοντα. εἰ γὰρ τοῦτο λέγουσιν, ὁμολογοίην ἂν ἔγωγε οὐ κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ. οὗτοι μὲν οὖν ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν. ὑμεῖς δέ μου ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. οὐ μέντοι μὰ Δία ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κεκαλλιεπημένους γε λόγους, ὥσπερ οἱ τούτων, ῥήμασί τε καὶ ὀνόμασιν. οὐδὲ κεκοσμημένους, ἀλλ᾽ ἀκούσεσθε εἰκῇ λεγόμενα τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ὀνόμασι. πιστεύω γὰρ δίκαια εἶναι ἃ λέγω, καὶ μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω ἄλλως. οὐδὲ γὰρ ἂν δήπου πρέποι ὦ ἄνδρες τῇδε τῇ ἡλικίᾳ, ὥσπερ μειρακίῳ, πλάττοντι λόγους εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι. καὶ μέντοι καὶ πάνυ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦτο ὑμῶν δέομαι καὶ παρίεμαι, ἐὰν διὰ τῶν αὐτῶν λόγων ἀκούητέ μου ἀπολογουμένου δι᾽ ὧνπερ εἴωθα λέγειν καὶ ἐν ἀγορᾷ καὶ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν, ἵνα ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἀκηκόασι, καὶ ἄλλοθι, μήτε θαυμάζειν μήτε θορυβεῖν τούτου ἕνεκα. ἔχει γὰρ οὑτωσί. Νῦν ἐγὼ πρῶτον ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα, ἔτη γεγονὼς πλείω ἑβδομήκοντα. ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω τῆς ἐνθάδε λέξεως. ὥσπερ οὖν ἂν εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγχανον ὤν, ξυνεγινώσκετε δήπου ἄν μοι, εἰ ἐν ἐκείνῃ τῇ φωνῇ τε καὶ τῷ τρόπῳ ἔλεγον, ἐν οἷσπερ ἐτεθράμμην. καὶ δὴ καὶ νῦν τοῦτο ὑμῶν δέομαι, δίκαιον ὥς γέ μοι δοκῶ, τὸν μὲν τρόπον τῆς λέξεως ἐᾶν. ἴσως μὲν γάρ τι χείρων. ἴσως δὲ βελτίων ἂν εἴη. αὐτὸ δὲ τοῦτο σκοπεῖν, καὶ τούτῳ τὸν νοῦν προσέχειν, εἰ δίκαια λέγω, ἢ μή. δικαστοῦ μὲν γὰρ αὕτη ἀρετή. ῥήτορος δὲ, τἀληθῆ λέγειν. Πρῶτον μὲν οὖν δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς τὰ πρῶτά μου ψευδῆ κατηγορημένα, καὶ πρὸς τοὺς πρώτους κατηγόρους. ἔπειτα δὲ πρὸς τὰ ὕστερον, καὶ τοὺς ὑστέρους. ἐμοῦ γὰρ πολλοὶ κατήγοροι γεγόνασι πρὸς ὑμᾶς, καὶ πάλαι πολλὰ ἤδη ἔτη, καὶ οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες. οὓς ἐγὼ μᾶλλον φοβοῦμαι, ἢ τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον, καίπερ ὄντας καὶ τούτους δεινούς. ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι δεινότεροι ὦ ἄνδρες, οἳ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς ἐκ παίδων παραλαμβάνοντες, ἔπειθόν τε καὶ κατηγόρουν ἐμοῦ οὐδὲν ἀληθές. ὡς ἔστι τὶς Σωκράτης ἀνὴρ σοφός, τά τε μετέωρα φροντιστής, καὶ τὰ ὑπὸ γῆν πάντα ἀνεζητηκώς. καὶ τὸν ἥττω λόγον, κρείττω ποιῶν. οὗτοι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταύτην τὴν φήμην κατασκεδάσαντες, οἱ δεινοί εἰσί μου κατήγοροι. οἱ γὰρ ἀκούοντες, ἡγοῦνται τοὺς ταῦτα ζητοῦντας, οὐδὲ θεοὺς νομίζειν. ἔπειτα εἰσὶν οὗτοι οἱ κατήγοροι πολλοὶ καὶ πολὺν ἤδη χρόνον κατηγορηκότες. ἔτι δὲ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ λέγοντες πρὸς ὑμᾶς, ἐν ᾗ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε, παῖδες ὄντες ἔνιοι ὑμῶν καὶ μειράκια ἀτεχνῶς, ἐρήμην κατηγοροῦντες ἀπολογουμένου οὐδενός. ὃ δὲ πάντων ἀλογώτατον, ὅ, τι οὐδὲ τὰ ὀνόματα οἷόν τε αὐτῶν εἰδέναι καὶ εἰπεῖν, πλὴν εἴ τις κωμῳδιοποιὸς τυγχάνει ὤν. ὅσοι δὲ φθόνῳ καὶ διαβολῇ χρώμενοι ὑμᾶς ἀνέπειθον, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ πεπεισμένοι ἄλλους πείθοντες, οὗτοι πάντες ἀπορώτατοί εἰσιν. οὐδὲ γὰρ ἀναβιβάσασθαι οἷόν τ᾽ ἐστὶν αὐτῶν ἐνταυθοῖ, οὐδὲ ἐλέγξαι οὐδένα. ἀλλ᾽ ἀνάγκη ἀτεχνῶς ὥσπερ σκιαμαχεῖν ἀπολογούμενόν τε καὶ ἐλέγχειν, μηδενὸς ἀποκρινομένου. ἀξιώσατε οὖν καὶ ὑμεῖς, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, διττούς μου κατηγόρους γεγονέναι. ἑτέρους μὲν, τοὺς ἄρτι κατηγορήσαντας. ἑτέρους δὲ, τοὺς πάλαι, οὓς ἐγὼ λέγω. καὶ οἰήθητε δεῖν πρὸς ἐκείνους πρῶτόν με ἀπολογήσασθαι. καὶ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνων πρότερον ἠκούσατε κατηγορούντων. καὶ πολὺ μᾶλλον, ἢ τῶνδε τῶν ὕστερον. εἶεν. ἀπολογητέον δὴ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἐπιχειρητέον ὑμῶν ἐξελέσθαι τὴν διαβολὴν, ἣν ὑμεῖς ἐν πολλῷ χρόνῳ ἔχετε, ταύτην ἐν οὑτωσὶν ὀλίγῳ χρόνῳ. Βουλοίμην μὲν οὖν ἂν τοῦτο οὕτω γενέσθαι, εἴ τι ἄμεινον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοί, καὶ πλέον τί με ποιῆσαι ἀπολογούμενον. οἶμαι δὲ αὐτὸ χαλεπὸν εἶναι. καὶ οὐ πάνυ με λανθάνει, οἷόν ἐστιν. ὅμως δὲ τοῦτο μὲν ἴτω, ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον. τῷ δὲ νόμῳ πειστέον καὶ ἀπολογητέον. ἀναλάβωμεν οὖν ἐξ ἀρχῆς τίς ἡ κατηγορία, ἐξ ἧς ἡ ἐμὴ διαβολὴ γέγονεν. ᾗ δὴ καὶ πιστεύων Μέλιτός με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην. εἶεν. τί δὴ λέγοντες διέβαλλον οἱ διαβάλλοντες; ὥσπερ οὖν κατηγόρων, τὴν ἀντωμοσίαν δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν. Σωκράτης ἀδικεῖ, καὶ περιεργάζεται ζητῶν τά τε ὑπὸ γῆν καὶ τὰ ἐπουράνια. καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν. καὶ ἄλλους ταῦτα διδάσκων. τοιαύτη τίς ἐστι. Τοιαῦτα γὰρ ἑωρᾶτε καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀριστοφάνους κωμῳδίᾳ, Σωκράτην τινὰ ἐκεῖ περιφερόμενον, φάσκοντά τε ἀεροβατεῖν. καὶ ἄλλην πολλὴν φλυαρίαν φλυαροῦντα. ὧν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε μέγα, οὔτε σμικρὸν πέρι ἐπαΐω. καὶ οὐχ ὡς ἀτιμάζων λέγω τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην, εἴ τις περὶ τῶν τοιούτων σοφός ἐστι, μή πως ἐγὼ ὑπὸ Μελίτου τοσαύτας δίκας φεύγοιμι. ἀλλὰ γάρ μοι τῶν τοιούτων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι οὐδὲν μέτεστι. μάρτυρας δ᾽ αὖ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς παρέχομαι. καὶ ἀξιῶ

ὑμᾶς ἀλλήλους διδάσκειν τε καὶ φράζειν, ὅσοι ἐμοῦ πώποτε ἀκηκόατε διαλεγομένου. πολλοὶ δὲ ὑμῶν οἱ τοιοῦτοί εἰσι. φράζετε οὖν ἀλλήλοις, εἰ πώποτε ἢ σμικρὸν ἢ μέγα, ἤκουσέ τις ὑμῶν περὶ τῶν τοιούτων διαλεγομένου. καὶ ἐκ τούτου γνώσεσθε, ὅτι τοιαῦτ᾽ ἐστὶ καὶ τἄλλα περὶ ἐμοῦ ἃ οἱ πολλοὶ λέγουσιν. ἀλλὰ γὰρ οὔτε τούτων οὐδέν ἐστιν. οὐδέ γ᾽ εἴ τινος ἀκηκόατε, ὡς ἐγὼ παιδεύειν ἐπιχειρῶ ἀνθρώπους, καὶ χρήματα πράττομαι. οὐδὲ τοῦτο ἀληθές. ἐπεὶ καὶ τοῦτό γέ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι, εἴ τις οἷός τ᾽ εἴη παιδεύειν ἀνθρώπους, ὥσπερ Γοργίας ὁ Λεοντῖνος. καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος. καὶ Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος. τούτων γὰρ ἕκαστος ὦ ἄνδρες οἷός τ᾽ ἐστὶν ἰὼν εἰς ἑκάστην τῶν πόλεων, τοὺς νέους, οἷς ἔξεστι τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν προῖκα ξυνεῖναι ᾧ ἂν βούλωνται, τούτους πείθουσι τὰς ἐκείνων ξυνουσίας ἀπολιπόντας, σφίσι ξυνεῖναι χρήματα διδόντας, καὶ χάριν προσειδέναι. ἐπεὶ καὶ ἄλλος ἀνήρ ἐστι Πάριος ἐνθάδε σοφός, ὃν ἐγὼ ᾐσθόμην ἐπιδημοῦντα. ἔτυχον γὰρ προσελθὼν ἀνδρί, ὃς τετέλεκε χρήματα σοφισταῖς πλείω, ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι, Καλλίᾳ τῷ Ἱππονίκου. τοῦτον οὖν ἀνηρόμην. ἐστὸν γὰρ αὐτῷ δύο υἱέε. ὦ Καλλία ἦν δ᾽ ἐγώ, εἰ μέν σου τὼ υἱέε πώλω ἢ μόσχω ἐγενέσθην, εἴχομεν ἂν αὐτοῖν ἐπιστάτην λαβεῖν καὶ μισθώσασθαι, ὃς ἔμελλεν αὐτὼ καλὼ κἀγαθὼ ποιήσειν τὴν προσήκουσαν ἀρετήν. ἦν δ᾽ ἂν οὗτος ἢ τῶν ἱππικῶν τις, ἢ τῶν γεωργικῶν. νῦν δ᾽ ἐπειδὴ ἀνθρώπω ἐστόν, τίνα αὐτοῖν ἐν νῷ ἔχεις ἐπιστάτην λαβεῖν; τίς τῆς τοιαύτης ἀρετῆς τῆς ἀνθρωπίνης τε καὶ πολιτικῆς ἐπιστήμων ἐστίν; οἶμαι γάρ σε ἐσκέφθαι, διὰ τὴν τῶν υἱέων κτῆσιν. ἔστι τις ἔφην ἐγώ, ἢ οὔ; Πάνυ γε ἦ δ᾽ ὅς. Τίς ἦν δ᾽ ἐγώ, καὶ ποδαπός, καὶ πόσου διδάσκει;

Εὔηνος ἔφη ὦ Σώκρατες, Πάριος, πέντε μνῶν. καὶ ἐγὼ τὸν Εὔηνον ἐμακάρισα, εἰ ὡς ἀληθῶς ἔχοι ταύτην τὴν τέχνην, καὶ οὕτως ἐμμελῶς διδάσκοι. ἔγωγ᾽ οὖν καὶ αὐτὸς ἐκαλλυνόμην τε καὶ ἡβρυνόμην ἄν, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα. ἀλλ᾽ οὐ γὰρ ἐπίσταμαι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ὑπολάβοι ἂν οὖν τις ἴσως, ἀλλ᾽ ὦ Σώκρατες τὸ σὸν τί ἐστι πρᾶγμα; πόθεν αἱ διαβολαί σοι αὗται γεγόνασιν; οὐ γὰρ δήπου σοῦ γε οὐδὲν τῶν ἄλλων περιττότερον πραγματευομένου, ἔπειτα τοσαύτη φήμη τε καὶ λόγος γέγονεν, εἰ μή τι ἔπραττες ἀλλοῖον ἢ οἱ πολλοί. λέγε οὖν ἡμῖν τί ἐστιν, ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς περὶ σοῦ αὐτοσχεδιάζωμεν. ταυτί μοι δοκεῖ δίκαια λέγειν ὁ λέγων. κἀγὼ ὑμῖν πειράσομαι ἀποδεῖξαι τί ποτ᾽ ἐστὶν τοῦτο, ὃ ἐμοὶ πεποίηκε τό, τε ὄνομα καὶ τὴν διαβολήν. ἀκούετε δή, καὶ ἴσως μὲν δόξω τισὶν ὑμῶν παίζειν. εὖ μέντοι ἴστε, πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δι᾽ οὐδέν, ἀλλ᾽ ἢ διὰ σοφίαν τινά, τοῦτο τὸ ὄνομα ἔσχηκα. ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην; ἥπερ ἐστὶν ἴσως ἀνθρωπίνη σοφία. τῷ ὄντι γὰρ κινδυνεύω ταύτην εἶναι σοφός. οὗτοι δὲ τάχ᾽ ἄν, οὓς ἄρτι ἔλεγον, μείζω τινὰ ἢ κατ᾽ ἄνθρωπον σοφίαν, σοφοὶ εἶεν. ἢ οὐκ ἔχω ὅ, τι λέγω. οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε αὐτὴν ἐπίσταμαι. ἀλλ᾽ ὅς τις φησί, ψεύδεταί τε καὶ ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐμῇ λέγει. καί μοι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ θορυβήσητε μηδέν, ἂν δόξω τι ὑμῖν μέγα λέγειν. οὐ γὰρ ἐμὸν ἐρῶ τὸν λόγον, ὃν ἂν λέγω. ἀλλ᾽ εἰς ἀξιόχρεων ὑμῖν τὸν λέγοντα ἀνοίσω. τῆς γὰρ ἐμῆς, εἰ δή τις ἐστὶ σοφία καὶ οἵα, μάρτυρα ὑμῖν παρέξομαι τὸν θεὸν τὸν ἐν Δελφοῖς. Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε δήπου. οὗτος ἐμὸς ἑταῖρος ἦν ἐκ νέου. καὶ ὑμῶν τῷ πλήθει ἑταῖρός τε καὶ ξυνέφυγε τὴν φυγὴν ταύτην, καὶ μεθ᾽ ὑμῶν κατῆλθε. καὶ ἴστε δὴ οἷος ἦν Χαιρεφῶν. ὡς σφοδρός, ἐφ᾽ ὅτι ὁρμήσειε. καὶ δή ποτε καὶ εἰς Δελφοὺς ἐλθών, ἐτόλμησε τοῦτο μαντεύσασθαι. καὶ ὅπερ λέγω μὴ θορυβεῖτε ὦ ἄνδρες. ἤρετο γὰρ δή, εἴ τις ἐμοῦ εἴη σοφώτερος. ἀνεῖλεν οὖν ἡ Πυθία, μηδένα σοφώτερον εἶναι. καὶ τούτων πέρι, ὁ ἀδελφὸς ὑμῖν αὐτοῦ οὑτοσὶ μαρτυρήσει, ἐπειδὴ ἐκεῖνος τετελεύτηκε. σκέψασθε δὴ ὧν ἕνεκα ταῦτα λέγω. μέλλω γὰρ ὑμᾶς διδάξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ γέγονεν. ταῦτα γὰρ ἐγὼ ἀκούσας, ἐνεθυμούμην οὑτωσί. τί ποτε λέγει ὁ θεός; καὶ τί ποτε αἰνίττεται; ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν ξύνοιδα ἐμαυτῷ σοφὸς ὤν. τί οὖν ποτε λέγει, φάσκων ἐμὲ σοφώτατον εἶναι; οὐ γὰρ δήπου ψεύδεταί γε. οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ. καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἠπόρουν, τί ποτε λέγει. ἔπειτα μόλις πάνυ ἐπὶ ζήτησιν αὐτοῦ τοιαύτην τινὰ ἐτραπόμην. ἦλθον ἐπί τινα τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι, ὡς ἐνταῦθα εἴ περ που ἐλέγξων τὸ μαντεῖον, καὶ ἀποφανῶν τῷ χρησμῷ, ὅτι οὗτός γέ μου σοφώτερος. σὺ δ᾽ ἐμὲ ἔφησθα. διασκοπῶν οὖν τοῦτον. ὀνόματι γὰρ οὐδὲν δέομαι λέγειν, ἦν δέ τις τῶν πολιτικῶν, πρὸς ὃν ἐγὼ σκοπῶν τοιουτονὶ τί ἔπαθον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, ἔδοξέ μοι οὗτος ὁ ἀνὴρ δοκεῖν μὲν εἶναι σοφὸς ἄλλοις τε πολλοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα ἑαυτῷ, εἶναι δ᾽ οὔ. κἄπειτα ἐπειρώμην αὐτῷ δεικνύναι, ὅτι οἴοιτο μὲν εἶναι σοφός, εἴη δ᾽ οὔ. ἐντεῦθεν οὖν τούτῳ τε ἀπηχθόμην, καὶ πολλοῖς τῶν παρόντων. πρὸς ἐμαυτὸν δ᾽ οὖν ἀπιών, ἐλογιζόμην ὅτι τούτου μὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐγὼ σοφώτερός εἰμι. κινδυνεύει μὲν γὰρ ἡμῶν οὐδέτερος οὐδὲν καλὸν οὐδ᾽ ἀγαθὸν εἰδέναι. ἀλλ᾽ οὗτος μὲν οἴεταί τι εἰδέναι, οὐκ εἰδώς. ἐγὼ δὲ ὥσπερ οὖν οὐκ οἶδα, οὐδὲ οἴομαι. ἔοικα γοῦν τούτου γε σμικρῷ τινι αὐτῷ τούτῳ σοφώτερος εἶναι, ὅτι ἃ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἴομαι εἰδέναι. ἐντεῦθεν ἐπ᾽ ἄλλον ᾔα, τῶν ἐκείνου δοκούντων σοφωτέρων εἶναι. καί μοι ταὐτὰ ταῦτα ἔδοξε. καὶ ἐνταῦθα κἀκείνῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἀπηχθόμην. μετὰ ταῦτα οὖν ἤδη ἐφεξῆς ᾔα, αἰσθανόμενος μὲν καὶ λυπούμενος, καὶ δεδιὼς ὅτι ἀπηχθανόμην. ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἐδόκει εἶναι, τὸ τοῦ θεοῦ, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι, καὶ ἰτέον σκοποῦντι τὸν χρησμὸν τί λέγει ἐπὶ ἅπαντας τοὺς τί δοκοῦντας εἰδέναι. καὶ νὴ τὸν κύνα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

δεῖ γὰρ πρὸς ὑμᾶς τἀληθῆ λέγειν, ἦ μὴν ἐγὼ ἔπαθόν τι τοιοῦτον. οἱ μὲν μάλιστα εὐδοκιμοῦντες ἔδοξάν μοι ὀλίγου δεῖν τοῦ πλείστου ἐνδεεῖς εἶναι ζητοῦντι κατὰ τὸν θεόν. ἄλλοι δὲ δοκοῦντες φαυλότεροι, ἐπιεικέστεροι εἶναι ἄνδρες πρὸς τὸ φρονίμως ἔχειν. δεῖ δὴ ὑμῖν τὴν ἐμὴν πλάνην ἐπιδεῖξαι ὥσπερ πόνους τινὰς πονοῦντος, ἵνα μοι καὶ ἀνέλεγκτος ἡ μαντεία γένοιτο. μετὰ γὰρ τοὺς πολιτικοὺς ᾖα ἐπὶ τοὺς ποιητάς, τούς τε τῶν τραγῳδιῶν, καὶ τοὺς τῶν διθυράμβων, καὶ τοὺς ἄλλους, ὡς ἐνταῦθα ἐπ' αὐτοφώρῳ καταληψόμενος ἐμαυτὸν ἀμαθέστερον ἐκείνων ὄντα. ἀναλαμβάνων οὖν αὐτῶν τὰ ποιήματα, ἅ μοι ἐδόκει μάλιστα πεπραγματεῦσθαι αὐτοῖς, διηρώτων ἂν αὐτούς, τί λέγοιεν, ἵν' ἅμα τι καὶ μανθάνοιμι παρ' αὐτῶν. αἰσχύνομαι οὖν ὑμῖν εἰπεῖν ὦ ἄνδρες τἀληθῆ, ὅμως δὲ ῥητέον. ὡς ἔπος γὰρ εἰπεῖν ὀλίγου αὐτῶν ἅπαντες οἱ παρόντες ἂν βέλτιον ἔλεγον περὶ ὧν αὐτοὶ ἐπεποιήκεσαν. ἔγνων οὖν αὖ καὶ περὶ τῶν ποιητῶν ἐν ὀλίγῳ τοῦτο, ὅτι οὐ σοφίᾳ ποιοῖεν, ἃ ποιοῖεν, ἀλλὰ φύσει τινὶ καὶ ἐνθουσιάζοντες ὥσπερ οἱ θεομάντεις καὶ οἱ χρησμῳδοί. καὶ γὰρ οὗτοι λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ καλά, ἴσασι δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι. τοιοῦτόν τί μοι ἐφάνησαν πάθος καὶ οἱ ποιηταὶ πεπονθότες. καὶ ἅμα ᾐσθόμην αὐτῶν διὰ τὴν ποίησιν οἰομένων καὶ τἄλλα σοφωτάτων εἶναι ἀνθρώπων, ἃ οὐκ ἦσαν. ἀπῄα οὖν καὶ ἐντεῦθεν τῷ αὐτῷ οἰόμενος περιγεγονέναι, ὅπερ καὶ τῶν πολιτικῶν. τελευτῶν οὖν ἐπὶ τοὺς χειροτέχνας ᾖα. ἐμαυτῷ γὰρ ξυνῄδειν οὐδὲν ἐπισταμένῳ, ὡς ἔπος εἰπεῖν. τούτους δέ γ' ᾔδειν, ὅτι εὑρήσοιμι, πολλὰ καὶ καλὰ ἐπισταμένους. καὶ τούτου μὲν οὐκ ἐψεύσθην. ἀλλ' ἠπίσταντο, ἃ ἐγὼ οὐκ ἠπιστάμην. καί μου ταύτῃ σοφώτεροι ἦσαν. ἀλλ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταὐτόν μοι ἔδοξαν ἔχειν ἁμάρτημα, ὅπερ καὶ οἱ ποιηταί. καὶ οἱ ἀγαθοὶ δημιουργοί, διὰ τὸ τὴν τέχνην καλῶς ἐξεργάζεσθαι, ἕκαστος ἠξίου καὶ τἄλλα τὰ μέγιστα σοφώτατος εἶναι. καὶ αὐτῶν αὕτη ἡ πλημμέλεια, ἐκείνην τὴν σοφίαν ἀπέκρυπτεν. ὥστε με καὶ αὐτὸν ἀνερωτᾶν ὑπὲρ τοῦ χρησμοῦ, πότερα δεξαίμην ἄν, οὕτως ὥσπερ ἔχω, ἔχειν, μήτε τι σοφὸς ὢν τὴν ἐκείνων σοφίαν, μήτε ἀμαθὴς τὴν ἀμαθίαν, ἢ ἀμφότερα ἃ ἐκεῖνοι ἔχουσιν ἔχειν. ἀπεκρινάμην οὖν ἐμαυτῷ, καὶ τῷ χρησμῷ, ὅτι μοι λυσιτελεῖ, ὥσπερ ἔχω ἔχειν. ἐκ ταύτης δὴ τῆς ἐξετάσεως ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πολλαὶ μὲν ἀπέχθειαί μοι γεγόνασι, καὶ οἷαι χαλεπώταται καὶ βαρύταται. ὥστε πολλὰς διαβολὰς ἀπ' αὐτῶν γεγονέναι. ὄνομα δὲ τοῦτο, λέγεσθαι σοφὸς εἶναι. οἴονται γάρ με ἑκάστοτε οἱ παρόντες ταῦτα αὐτὸν εἶναι σοφόν, ἃ ἂν ἄλλον ἐξελέγξω. τὸ δέ, κινδυνεύει ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῷ ὄντι ὁ θεὸς σοφὸς εἶναι. καὶ ἐν τῷ χρησμῷ τούτῳ, τοῦτο λέγειν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστὶ καὶ οὐδενός. καὶ φαίνεται τοῦτο λέγειν τὸν Σωκράτην. προσκεχρῆσθαι δὲ τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ἐμὲ παράδειγμα ποιούμενος. ὥσπερ ἂν εἴποι, ὅτι οὗτος ὑμῶν ὦ ἄνθρωποι, σοφώτατός ἐστιν, ὅστις ὥσπερ Σωκράτης ἔγνωκεν, ὅτι οὐδενὸς ἄξιός ἐστι τῇ ἀληθείᾳ πρὸς σοφίαν. ταῦτ' οὖν ἐγὼ μὲν ἔτι καὶ νῦν περιϊὼν ἐπιζητῶ καὶ ἐρευνῶ, κατὰ τὸν θεόν. καὶ τῶν ἀστῶν καὶ τῶν ξένων, ἄν τινα οἴομαι σοφὸν εἶναι. καὶ ἐπειδάν μοι μὴ δοκῇ, τῷ θεῷ βοηθῶν ἐνδείκνυμαι, ὅτι οὐκ ἔστι σοφός. καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσχολίας, οὔτε τι τῶν τῆς πόλεως πρᾶξαί μοι σχολὴ γέγονεν, ἄξιον λόγου, οὔτε τῶν οἰκείων. ἀλλ' ἐν πενίᾳ μυρίᾳ εἰμί, διὰ τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν. πρὸς δὲ τούτοις οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦντες, οἷς μάλιστα σχολή ἐστιν, οἱ τῶν πλουσιωτάτων αὐτόματοι, χαίρουσιν ἀκούοντες ἐξελεγχομένων τῶν ἀνθρώπων. καὶ αὐτοὶ πολλάκις ἐμὲ μιμοῦνται, εἶτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν. κἄπειτα οἶμαι εὑρίσκουσι πολλὴν ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι τῶν ἀνθρώπων, εἰδότων δὲ ἢ ὀλίγα, ἢ οὐδέν. ἐντεῦθεν οὖν οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐξεταζόμενοι, ἐμοὶ ὀργίζονται, οὐχ αὑτοῖς. καὶ λέγουσιν, ὡς Σωκράτης τίς ἐστι μιαρώτατος, καὶ διαφθείρει τοὺς νέους. καὶ ἐπειδάν τις αὐτοὺς ἐρωτᾷ ὅ, τι ποιῶν, καὶ ὅ, τι διδάσκων, ἔχουσι μὲν οὐδὲν εἰπεῖν, ἀλλ' ἀγνοοῦσιν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν ἀπορεῖν τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσοφούντων πρόχειρα ταῦτα λέγουσιν, ὅτι τὰ μετέωρα, καὶ τὰ ὑπὸ γῆς, καὶ θεούς, μὴ νομίζειν. καὶ τὸν ἥττω λόγον, κρείττω ποιεῖν. τὰ γὰρ ἀληθῆ οἴομαι οὐκ ἂν ἐθέλοιεν λέγειν. ὅτι κατάδηλοι γίγνονται, προσποιούμενοι μὲν εἰδέναι, εἰδότες δὲ οὐδέν. ἅτε οὖν οἶμαι φιλότιμοι ὄντες καὶ σφοδροὶ καὶ πολλοί, καὶ ξυντεταγμένως καὶ πιθανῶς λέγοντες περὶ ἐμοῦ, ἐμπεπλήκασιν ὑμῶν τὰ ὦτα, καὶ πάλαι καὶ σφοδρῶς διαβάλλοντες. ἐκ τούτων καὶ Μέλιτός μοι ἐπέθετο καὶ Ἄνυτος καὶ Λύκων. Μέλιτος μέν, ὑπὲρ τῶν ποιητῶν ἀχθόμενος. Ἄνυτος δέ, ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν πολιτικῶν. Λύκων δέ, ὑπὲρ τῶν ῥητόρων. ὥστε ὅπερ ἐγὼ ἀρχόμενος ἔλεγον, θαυμάζοιμ' ἄν, εἰ οἷός τ' εἴην ἐγὼ ὑμῶν ταύτην τὴν διαβολὴν ἐξελέσθαι, ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ, οὕτω πολλὴν γεγονυῖαν. ταῦτ' ἔστιν ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τἀληθῆ, καὶ ὑμᾶς οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν ἀποκρυψάμενος ἐγὼ λέγω, οὐδὲ ὑποστειλάμενος. καίτοι οἶδα σχεδόν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἀπεχθάνομαι. ὃ καὶ τεκμήριον, ὅτι ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διαβολὴ ἡ ἐμή, καὶ τὰ αἴτια ταῦτά ἐστι. καὶ ἐάν τε νῦν, ἐάν τε αὖθις ζητήσητε ταῦτα, οὕτως εὑρήσετε. περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρῶτοί μου κατήγοροι κατηγόρουν, αὕτη ἔστω ἱκανὴ ἀπολογία πρὸς ὑμᾶς. πρὸς δὲ Μέλιτον τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόπολιν ὥς φησι, καὶ τοὺς ὑστέρους, μετὰ ταῦτα πειράσομαι ἀπολογήσασθαι. αὖθις γὰρ δὴ ὥσπερ τούτων ἑτέρων ὄντων κατηγόρων, λάβωμεν αὖ τὴν τούτων ἀντωμοσίαν. ἔχει δὲ ὧδέ πως.

Σωκράτη φησὶν ἀδικεῖν, τούς τε νέους διαφθείροντα, καὶ θεοὺς οὓς ἡ πόλις νομίζει, οὐ νομίζοντα,

ζοντα, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά. τὸ μὲν δὴ ἔγκλημα τοιοῦτόν ἐστι. τούτου δὲ τοῦ ἐγκλήματος ἓν ἕκαστον
ἐξετάσωμεν. Φησὶ γὰρ δὴ τοὺς νέους ἀδικεῖν με διαφθείροντα. ἐγὼ δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀδικεῖν φη-
μὶ Μέλιτον, ὅτι σπουδῇ χαριεντίζεται, ῥᾳδίως εἰς ἀγῶνας καθιστὰς ἀνθρώπους, περὶ πραγμάτων προσ-
ποιούμενος σπουδάζειν καὶ κήδεσθαι, ὧν οὐδὲν πώποτε τούτῳ ἐμέλησεν. ὡς δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, πειράσο-
μαι καὶ ὑμῖν ἐπιδεῖξαι. καί μοι δεῦρο ὦ Μέλιτε εἰπέ, ἄλλο τι ἢ περὶ πλείστου ποιῇ, ὅπως ὡς βέλτιστοι
οἱ νεώτεροι ἔσονται; Ἔγωγε. Ἴθι δὴ νῦν εἰπὲ τούτοις, τίς αὐτοὺς βελτίους ποιεῖ; δῆλον γὰρ ὅτι οἶσθα,
μέλον γέ σοι. τὸν μὲν γὰρ διαφθείροντα ἐξευρὼν ὡς φής, ἐμὲ εἰσάγεις τουτοισὶ καὶ κατηγορεῖς. τὸν δὲ δὴ
βελτίους ποιοῦντα, ἴθι εἰπέ, καὶ μήνυσον αὐτοῖς τίς ἐστιν. ὁρᾷς ὦ Μέλιτε ὅτι σιγᾷς, καὶ οὐκ ἔχεις εἰπεῖν;
καί τοι οὐκ αἰσχρόν σοι δοκεῖ εἶναι, καὶ ἱκανὸν τεκμήριον, οὗ δὴ ἐγὼ λέγω, ὅτι σοι οὐδὲν μεμέληκεν; ἀλλ'
εἰπὲ ὦ ἀγαθὲ τίς αὐτοὺς ἀμείνους ποιεῖ; Οἱ νόμοι. Ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ τίς ἄνθρω
πος, ὅστις πρῶτον καὶ αὐτὸ τοῦτο οἶδε, τοὺς νόμους. Οὗτοι ὦ Σώκρατες οἱ δικασταί. Πῶς λέγεις ὦ Μέ
λιτε; οἵδε τοὺς νέους παιδεύειν οἷοί τέ εἰσι, καὶ βελτίους ποιεῖν; Μάλιστα. Πότερον ἅπαντες, ἢ οἱ
μὲν αὐτῶν, οἱ δ' οὔ; Ἅπαντες. Εὖγε νὴ τὴν ἥραν λέγεις, καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ὠφελούντων. τί δὲ δή,
οἵδε οἱ ἀκροαταὶ βελτίους ποιοῦσιν, ἢ οὔ; Καὶ οὗτοι. Τί δὲ οἱ βουλευταί; Καὶ οἱ βουλευταί. Ἀλλ' ἄρα
ὦ Μέλιτε, μὴ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησιασταὶ διαφθείρουσι τοὺς νεωτέρους, ἢ κἀκεῖνοι βελτίους ποιοῦσιν
ἅπαντες; Καὶ ἐκεῖνοι. Πάντες ἄρα ὡς ἔοικεν ἀθηναῖοι καλοὺς κἀγαθοὺς ποιοῦσι, πλὴν ἐμοῦ. ἐγὼ δὲ
μόνος διαφθείρω. οὕτω λέγεις; Πάνυ σφόδρα ταῦτα λέγω. Πολλήν γέ μου κατέγνωκας ἀτυχίαν.
καί μοι ἀπόκριναι, ἦ καὶ περὶ ἵππους οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν, οἱ μὲν βελτίους ποιοῦντες αὐτούς, ἅπαντες
ἄνθρωποι εἶναι, εἷς δέ τις διαφθείρων; ἢ τοὐναντίον τούτου πᾶν, εἷς μέν τις, ὁ βελτίους γε οἷός τε ὢν
ποιεῖν, ἢ πάνυ ὀλίγοι οἱ ἱππικοί, οἱ δὲ πολλοὶ ἐάνπερ ξυνῶσι καὶ χρῶνται ἵπποις, διαφθείρουσιν; οὐχ
οὕτως ἔχει ὦ Μέλιτε καὶ περὶ ἵππων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ζώων; πάντως δή που ἐάν τε σὺ καὶ Ἄνυ-
τος μὴ φῆτε, ἐάν τε φῆτε. πολλὴ γὰρ ἄν τις εὐδαιμονία εἴη περὶ τοὺς νέους, εἰ εἷς μὲν μόνος αὐτοὺς
διαφθείρει, οἱ δὲ ἄλλοι ὠφελοῦσιν. ἀλλὰ γὰρ ὦ Μέλιτε ἱκανῶς ἐπιδείκνυσαι, ὅτι οὐδὲ πώποτε ἐφρόντι-
σας τῶν νέων. καὶ σαφῶς ἀποφαίνεις τὴν σαυτοῦ ἀμέλειαν, ὅτι οὐδέν σοι μεμέληκε περὶ ὧν ἐμὲ εἰσάγεις.
ἔτι δὲ ἡμῖν εἰπὲ ὦ πρὸς Διὸς Μέλιτε, πότερόν ἐστιν οἰκεῖν ἄμεινον ἐν πολίταις χρηστοῖς, ἢ πονηροῖς; ὦ
τᾶν, ἀπόκριναι. οὐδὲν γάρ τοι χαλεπὸν ἐρωτῶ. οὐχ οἱ μὲν πονηροὶ ἀεὶ κακόν τι ἐργάζονται τοὺς ἀεὶ ἐγγυ
τάτω αὐτῶν ὄντας, οἱ δ' ἀγαθοὶ ἀγαθόν τι; Πάνυγε. Ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ὑπὸ τῶν ξυνόντων
βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι; ἀπόκρινε ὠγαθέ. καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει ἀποκρίνεσθαι. ἔσθ' ὅστις
βούλεται βλάπτεσθαι; Οὐ δῆτα. Φέρε δὴ πότερον ἐμὲ εἰσάγεις δεῦρο, ὡς διαφθείροντα τοὺς νέους
καὶ τούτους πονηροτέρους ποιοῦντα, ἑκόντα, ἢ ἄκοντα; Ἑκόντα ἔγωγε. Τί δὴ ποτ' ὦ Μέλιτε το-
σοῦτον σὺ ἐμοῦ σοφώτερος εἶ τηλικούτου ὄντος, τηλικὸς δὲ ὤν; ὥστε σὺ μὲν ἔγνωκας, ὅτι οἱ μὲν κακοὶ
κακόν τι ἐργάζονται ἀεὶ τοὺς μάλιστα πλησίον ἑαυτῶν. οἱ δὲ ἀγαθοί, ἀγαθόν τι. ἐγὼ δὲ δὴ εἰς τοσοῦτον
ἀμαθίας ἥκω, ὥστε καὶ τοῦτο ἀγνοῶ, ὅτι ἐάν τινα μοχθηρὸν ποιήσω τῶν ξυνόντων, κινδυνεύσω κακόν
τι λαβεῖν ὑπ' αὐτοῦ. ὥστε τοῦτο τοσοῦτον κακὸν ἑκὼν ποιῶ ὡς φὴς σύ; ταῦτα ἐγώ σοι οὐ πείθομαι ὦ
Μέλιτε, οἶμαι δὲ οὐδὲ ἄλλων ἀνθρώπων οὐδένα. ἀλλά, ἢ οὐ διαφθείρω. ἢ διαφθείρω, ἄκων. ὥστε σύ γε
κατ' ἀμφότερα ψεύδῃ. εἰ δὲ ἄκων διαφθείρω τῶν τοιούτων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημάτων, οὐ δεῦρο νόμος
εἰσάγειν ἐστίν. ἀλλ' ἰδίᾳ λαβόντα διδάσκειν καὶ νουθετεῖν. δῆλον γάρ, ὅτι ἐὰν μάθω, παύσομαι ὅ, γε
ἄκων ποιῶ. σὺ δὲ ξυγγενέσθαι μέν μοι καὶ διδάξαι ἔφυγες, καὶ οὐκ ἠθέλησας. δεῦρο δὲ εἰσάγεις, οἷ νό
μος ἐστὶν εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, ἀλλ' οὐ μαθήσεως. ἀλλὰ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦτο μὲν δῆ
λον ἤδη ἐστίν, οὗ 'γὼ ἔλεγον. ὅτι Μελίτῳ τούτων οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν πώποτε ἐμέλησεν. ὅμως δὲ δὴ
λέγε ἡμῖν, πῶς με φὴς διαφθείρειν ὦ Μέλιτε τοὺς νεωτέρους; ἢ δῆλον ὅτι κατὰ τὴν γραφὴν ἣν ἐγράψω
θεοὺς διδάσκοντα μὴ νομίζειν, οὓς ἡ πόλις νομίζει; ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά, οὐ ταῦτα λέγεις ὅτι διδά-
σκων διαφθείρω; Πάνυ μὲν οὖν σφόδρα ταῦτα λέγω. Πρὸς αὐτῶν τοίνυν ὦ Μέλιτε τούτων τῶν
θεῶν, ὧν νῦν ὁ λόγος ἐστίν, εἰπὲ ἔτι σαφέστερον καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἀνδράσι τουτοισίν. ἐγὼ γὰρ οὐ δύναμαι
μαθεῖν, πότερον λέγεις διδάσκειν με νομίζειν εἶναί τινας θεούς. καὶ αὐτὸς ἄρα νομίζω εἶναι θεούς, καὶ
οὐκ εἰμὶ τοπαράπαν ἄθεος, οὐδὲ ταύτῃ ἀδικῶ. οὐ μέν τοι ὥσπερ γε ἡ πόλις, ἀλλ' ἑτέρους. καὶ τοῦτ' ἐστὶν
ὅ μοι ἐγκαλεῖς, ὅτι ἑτέρους; ἢ παντάπασί με φής, οὔτε αὐτὸν νομίζειν θεούς, τούς τε ἄλλους ταῦτα
διδάσκειν; Ταῦτα λέγω, ὡς τοπαράπαν οὐ νομίζεις θεούς. Ὦ θαυμάσιε Μέλιτε. ἵνα τί ταῦτα
λέγεις; οὐδὲ ἥλιον, οὐδὲ σελήνην ἄρα νομίζω εἶναι θεούς, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι; Μὰ Δί' ὦ ἄνδρες δι-
κασταί. ἐπεὶ τὸν μὲν ἥλιον, λίθον φησὶν εἶναι. τὴν δὲ σελήνην, γῆν. Ἀναξαγόρου οἴει κατηγορεῖν ὦ
φίλε Μέλιτε. καὶ οὕτω καταφρονεῖς τῶνδε, καὶ οἴει αὐτοὺς ἀπείρους γραμμάτων εἶναι, ὥστε οὐκ εἰδέναι
ὅτι τὰ Ἀναξαγόρου βιβλία τοῦ Κλαζομενίου γέμει τούτων τῶν λόγων. καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι ταῦτα παρ' ἐμοῦ μαν
θάνουσιν, ἃ ἔξεστιν ἐνίοτε, εἰ πάνυ πολλοῦ, δραχμῆς ἐκ τῆς ὀρχήστρας πριαμένοις Σωκράτους καταγελᾶν,
ἐὰν προσποιῆται ἑαυτοῦ εἶναι, ἄλλως τε καὶ οὕτως ἄτοπα ὄντα; ἀλλ' ὦ πρὸς Διὸς οὑτωσί σοι δοκῶ οὐδένα

νομίζειν

νομίζειν θεὸν εἶναι. Οὐ μὴν τοι μὰ Δία. οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν. Ἄπιστός γ᾽ εἶ ὦ Μέλιτε, καὶ ταῦτα ὡς ἐμοὶ δοκεῖς, σαυτῷ. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάνυ εἶναι ὑβριστὴς καὶ ἀκόλαστος, καὶ ἀτεχνῶς τὴν γραφὴν ταύτην ὕβρει τινὶ καὶ ἀκολασίᾳ καὶ νεότητι γράψασθαι. ἔοικε γὰρ ὥσπερ αἴνιγμα ξυντιθέντι διαπειρωμένῳ, ἆρα γνώσεται Σωκράτης ὁ σοφὸς δὴ ἐμοῦ χαριεντιζομένου, καὶ ἐναντία ἐμαυτῷ λέγοντος; ἢ ἐξαπατήσω αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀκούοντας. οὗτος γὰρ ἐμοὶ φαίνεται τὰ ἐναντία λέγειν αὐτὸς αὑτῷ ἐν τῇ γραφῇ, ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι, ἀδικεῖ Σωκράτης θεοὺς οὐ νομίζων, ἀλλὰ θεοὺς νομίζων. καίτοι τοῦτό ἐστι παίζοντος. συνεπισκέψασθε δὲ ὦ ἄνδρες, ᾗ μοι φαίνεται ταῦτα λέγειν. σὺ δὲ ἡμῖν ἀπόκριναι ὦ Μέλιτε. ὑμεῖς δὲ ὅπερ κατ᾽ ἀρχὰς ὑμᾶς παρῃτησάμην μέμνησθέ μοι, μὴ θορυβεῖν, ἐὰν ἐν τῷ εἰωθότι τρόπῳ τοὺς λόγους ποιῶμαι. ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων ὦ Μέλιτε ἀνθρώπεια μὲν νομίζει πράγματα εἶναι, ἀνθρώπους δὲ οὐ νομίζει; ἀποκρινέσθω ὦ ἄνδρες, καὶ μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα θορυβείτω. ἔσθ᾽ ὅστις ἵππους μὲν οὐ νομίζει, ἱππικὰ δὲ πράγματα; ἢ αὐλητὰς μὲν οὐ νομίζει, αὐλητικὰ δὲ πράγματα; οὐκ ἔστιν ὦ ἄριστε ἀνδρῶν. εἰ μὴ σὺ βούλει ἀποκρίνασθαι, ἐγώ σοι λέγω καὶ τοῖς ἄλλοις τουτοισί. ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπόκριναι. ἔσθ᾽ ὅστις δαιμόνια μὲν νομίζει πράγματα εἶναι, δαίμονας δὲ οὐ νομίζει; Οὐκ ἔστιν. Ὡς ὤνησας. ὅτι μόλις ἀπεκρίνω ὑπὸ τουτωνὶ ἀναγκαζόμενος; οὐκοῦν δαιμόνια μὲν φὴς με καὶ νομίζειν, καὶ διδάσκειν, εἴτ᾽ οὖν καινά, εἴτε παλαιά; ἀλλ᾽ οὖν δαιμόνιά γε νομίζω κατὰ τὸν σὸν λόγον. καὶ ταῦτα καὶ διωμόσω ἐν τῇ ἀντιγραφῇ. εἰ δὲ καὶ δαιμόνια νομίζω, καὶ δαίμονας δήπου πολλὴ ἀνάγκη νομίζειν με ἐστίν. οὐχ οὕτως ἔχει; ἔχει δή. τίθημι γάρ σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνῃ. τοὺς δὲ δαίμονας οὐχὶ ἤτοι θεούς γε ἡγούμεθα εἶναι, ἢ θεῶν παῖδας; φὴς, ἢ οὔ; Πάνυ γε. Οὐκοῦν εἴπερ δαίμονας ἡγοῦμαι ὡς σὺ φὴς, εἰ μὲν θεοί τινές εἰσιν οἱ δαίμονες, τοῦτ᾽ ἂν εἴη ὃ ἐγώ φημί σε αἰνίττεσθαι καὶ χαριεντίζεσθαι, θεοὺς οὐχ ἡγούμενον φάναι με, θεοὺς αὖ ἡγεῖσθαι πάλιν, ἐπειδήπερ γε δαίμονας ἡγοῦμαι; εἰ δ᾽ αὖ οἱ δαίμονες θεῶν παῖδές εἰσι, νόθοι τινές, ἢ ἐκ νυμφῶν, ἢ ἔκ τινων ἄλλων, ὧν δὴ καὶ λέγονται, τίς ἂν ἀνθρώπων, θεῶν μὲν παῖδας ἡγοῖτο εἶναι, θεοὺς δὲ μή; ὁμοίως γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη. ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππων μὲν παῖδας ἡγοῖτο, ἢ καὶ ὄνων τοὺς ἡμιόνους, ἵππους δὲ καὶ ὄνους μὴ ἡγοῖτο εἶναι. ἀλλ᾽ ὦ Μέλιτε, οὐκ ἔστιν ὅπως σὺ ταῦτα οὐχὶ ἀποπειρώμενος ἡμῶν ἐγράψω τὴν γραφὴν ταύτην, ἢ ἀπορῶν ὅ, τι ἐγκαλοῖς ἐμοὶ ἀληθὲς ἀδίκημα. ὅπως δὲ σύ τινα πείθοις ἄν, καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντα ἀνθρώπων, ὡς τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι καὶ δαιμόνια καὶ θεῖα ἡγεῖσθαι, καὶ αὖ τοῦ αὐτοῦ, μήτε δαίμονας, μήτε θεούς, μήτε ἥρωας; οὐδεμία μηχανή ἐστιν. ἀλλὰ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὡς μὲν ἐγὼ οὐκ ἀδικῶ κατὰ τὴν Μελίτου γραφήν, οὐ πολλῆς μοι δοκεῖ εἶναι ἀπολογίας, ἀλλὰ ἱκανὰ καὶ ταῦτα. Ὃ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον, ὅτι πολλή μοι ἀπέχθεια γέγονε καὶ πρὸς πολλούς, εὖ ἴστε ὅτι ἀληθές ἐστι. καὶ τοῦτ᾽ ἔστιν ὃ ἐμὲ αἱρήσει ἐάνπερ αἱρῇ, οὐ Μέλετος, οὐδὲ Ἄνυτος, ἀλλ᾽ ἡ τῶν πολλῶν διαβολή τε καὶ φθόνος. ἃ δὴ πολλοὺς καὶ ἄλλους καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας ᾕρηκεν, οἶμαι δὲ καὶ αἱρήσειν. οὐδὲν δὲ δεινόν, μὴ ἐν ἐμοὶ στῇ. ἴσως δ᾽ ἂν οὖν εἴποι τίς, εἶτ᾽ οὐκ αἰσχύνῃ ὦ Σώκρατες τοιοῦτον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύσας, ἐξ οὗ κινδυνεύεις νυνὶ ἀποθανεῖν; ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν, δίκαιον λόγον ἀντείποιμι, ὅτι οὐ καλῶς λέγεις ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἴει δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτου τί καὶ σμικρὸν ὄφελός ἐστιν. ἀλλ᾽ οὐκ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν ὅταν πράττῃ, πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει. καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ. φαῦλοι γὰρ ἂν τῷ γε σῷ λόγῳ εἶεν τῶν ἡμιθέων ὅσοι ἐν Τροίᾳ τετελευτήκασιν, οἵτε ἄλλοι, καὶ ὁ τῆς Θέτιδος υἱός. ὃς τοσοῦτον τοῦ κινδύνου κατεφρόνησε, παρὰ τὸ αἰσχρόν τι ὑπομεῖναι, ὥστε ἐπειδὴ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτῷ προθυμουμένῳ Ἕκτορα ἀποκτεῖναι, θεὸς οὖσα, οὑτωσί πως ὡς ἐγὼ οἶμαι. ὦ παῖ εἰ τιμωρήσεις Πατρόκλῳ τῷ ἑταίρῳ τὸν φόνον, καὶ Ἕκτορα ἀποκτενεῖς, αὐτὸς ἀποθανῇ. αὐτίκα γάρ τοι φησί, μεθ᾽ Ἕκτορα πότμος ἑτοῖμος. ὁ δὲ, τοῦτ᾽ ἀκούσας, τοῦ μὲν θανάτου, καὶ τοῦ κινδύνου ὠλιγώρησε. πολὺ δὲ μᾶλλον δείσας τὸ ζῆν κακὸς ὤν, καὶ τοῖς φίλοις μὴ τιμωρεῖν, αὐτίκα φησί, τεθναίην, τὴν δίκην ἐπιθεὶς τῷ ἀδικοῦντι. ἵνα μὴ ἐνθάδε μένω καταγέλαστος παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν ἄχθος ἀρούρης. μὴ αὐτὸν οἴει φροντίσαι θανάτου καὶ κινδύνου; οὕτω γὰρ ἔχει ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῇ ἀληθείᾳ. οὗ ἄν τις ἑαυτὸν τάξῃ, ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ ὑπὸ ἄρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο τι μηδέν, πρὸ τοῦ αἰσχροῦ. ἐγὼ οὖν δεινὰ ἂν εἴην εἰργασμένος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ ὅτε μὲν με οἱ ἄρχοντες ἔταττον, οὓς ὑμεῖς εἵλεσθε ἄρχειν μου, καὶ ἐν Ποτιδαίᾳ, καὶ ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ ἐπὶ Δηλίῳ, τότε μὲν οὗ ἐκεῖνοι ἔταττον, ἔμενον ὥσπερ καὶ ἄλλος τίς, καὶ ἐκινδύνευον ἀποθανεῖν. τοῦ δὲ θεοῦ τάττοντος ὡς ἐγὼ ᾠήθην τε καὶ ὑπέλαβον, φιλοσοφοῦντά με δεῖν ζῆν, καὶ ἐξετάζοντα ἐμαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, ἐνταῦθα δὲ φοβηθεὶς ἢ θάνατον, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν πρᾶγμα, λίποιμι τὴν τάξιν. δεινόν μὴν τ᾽ ἂν εἴη, καὶ ὡς ἀληθῶς τότ᾽ ἄν με δικαίως εἰσάγοι τίς εἰς δικαστήριον, ὅτι οὐ νομίζω θεοὺς εἶναι, ἀπειθῶν τῇ μαντείᾳ καὶ δεδιὼς θάνατον, καὶ οἰόμενος σοφὸς εἶναι, οὐκ ὤν. τὸ γάρ τοι θάνατον δεδιέναι ὦ ἄνδρες, οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι, μὴ ὄντα. δοκεῖν γὰρ εἰδέναι ἐστίν, ἃ οὐκ οἶδεν. οἶδε μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν θάνατον, οὐδ᾽ εἰ τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ πάντων μέγιστον ὂν τῶν ἀγαθῶν. δεδίασι δ᾽ ὡς εὖ εἰδότες, ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστι. καὶ τοῦτο πῶς οὐκ ἀμαθία ἐστὶν αὕτη ἡ ἐπονείδιστος, ἡ τοῦ οἴεσθαι εἰδέναι, ἃ οὐκ οἶδεν; ἐγὼ δὲ ὦ ἄνδρες τούτῳ καὶ ἐνταῦθα ἴσως

διαφέρω

διαφέρω τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. καὶ εἰ δή τῳ σοφώτερός του φαίην εἶναι, τούτῳ ἄν, ὅτι οὐκ εἰδὼς ἱκανῶς περὶ τῶν ἐν ἅδου, οὕτω καὶ οἴομαι οὐκ εἰδέναι. τὸ δὲ ἀδικεῖν καὶ τὸ ἀπειθεῖν τῷ βελτίονι καὶ θεῷ καὶ ἀνθρώπῳ, ὅτι κακὸν καὶ αἰσχρόν ἐστιν, οἶδα. πρὸ οὖν τῶν κακῶν ὧν οἶδα ὅτι κακά ἐστιν, ἃ μὴ οἶδα εἰ ἀγαθὰ ὄντα τυγχάνει, οὐδέποτε φοβήσομαι, οὐδὲ φεύξομαι. ὥστε οὐδ' εἴ με νῦν ὑμεῖς ἀφίετε, Ἀνύτῳ ἀπιθήσαντες, ὃς ἔφη, ἢ τὴν ἀρχὴν οὐ δεῖν ἐμὲ δεῦρο εἰσελθεῖν, ἢ ἐπειδὴ εἰσῆλθον, οὐχ οἷόν τ' εἶναι τὸ μὴ ἀποκτεῖναί με, λέγων πρὸς ὑμᾶς, ὡς εἰ διαφευξοίμην, ἤδη ἂν ὑμῶν οἱ υἱεῖς ἐπιτηδεύοντες ἃ Σωκράτης διδάσκει, πάντες παντάπασι διαφθαρήσοιντο. εἴ μοι πρὸς ταῦτα εἴποιτε, ὦ Σώκρατες νῦν μὲν Ἀνύτῳ οὐ πεισόμεθα, ἀλλ' ἀφίεμέν σε ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ὧτε μηκέτι ἐν ταύτῃ τῇ ζητήσει διατρίβειν, μηδὲ φιλοσοφεῖν. ἐὰν δὲ ἁλῷς ἔτι τοῦτο πράττων, ἀποθανῇ. εἰ οὖν με ὅπερ εἶπον ἐπὶ τούτοις ἀφίοιτε, εἴποιμ' ἂν ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἀσπάζομαι μὲν καὶ φιλῶ. πείσομαι δὲ τῷ θεῷ μᾶλλον, ἢ ὑμῖν. καὶ ἕωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἷός τε ὦ, οὐ μὴ παύσομαι φιλοσοφῶν. καὶ ὑμῖν παρακελευόμενός τε καὶ ἐνδεικνύμενος, ὅτῳ ἂν ἀεὶ ἐντυγχάνω ὑμῶν, λέγων οἷάπερ εἴωθα. ὅτι ὦ ἄριστε ἀνδρῶν, Ἀθηναῖος ὤν, πόλεως τῆς μεγίστης καὶ εὐδοκιμωτάτης εἰς σοφίαν καὶ ἰσχύν, χρημάτων μὲν οὐκ αἰσχύνῃ ἐπιμελόμενος, ὅπως σοι ἔσται ὡς πλεῖστα, καὶ δόξης καὶ τιμῆς. φρονήσεως δὲ καὶ ἀληθείας, καὶ τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται, οὐκ ἐπιμελῇ, οὐδὲ φροντίζεις; καὶ ἐάν τις ὑμῶν ἀμφισβητήσῃ, καὶ φῇ ἐπιμελεῖσθαι, οὐκ εὐθὺς ἀφήσω αὐτόν, οὐδ' ἄπειμι, ἀλλ' ἐρήσομαι αὐτόν, καὶ ἐξετάσω, καὶ ἐλέγξω. καὶ ἐάν μοι μὴ δοκῇ κεκτῆσθαι ἀρετήν, φάναι δέ, ὀνειδιῶ. ὅτι τὰ πλείστου ἄξια, περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται. τὰ δὲ φαυλότερα, περὶ πλείονος. ταῦτα καὶ νεωτέρῳ καὶ πρεσβυτέρῳ, ὅτῳ ἂν ἐντυγχάνω ποιήσω, καὶ ξένῳ, καὶ ἀστῷ. μᾶλλον δὲ τοῖς ἀστοῖς, ὅσῳ μοι ἐγγυτέρω ἐστὲ γένει. ταῦτα γὰρ κελεύει ὁ θεός, εὖ ἴστε. καὶ ἐγὼ οἴμαι οὐδέν πω ὑμῖν μεῖζον ἀγαθὸν γενέσθαι ἐν τῇ πόλει, ἢ τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι, ἢ πείθων ὑμῶν καὶ νεωτέρους καὶ πρεσβυτέρους, μήτε σωμάτων ἐπιμελεῖσθαι, μήτε χρημάτων πρότερον, μήτε ἄλλου τινὸς οὕτω σφόδρα, ὡς τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται. λέγων, ὅτι οὐκ ἐκ χρημάτων ἡ ἀρετὴ γίνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα, καὶ τἄλλα τἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων διαφθείρω τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερά. εἰ δέ τίς με φησὶν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν λέγει. πρὸς ταῦτα φαίην ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ πείθεσθε Ἀνύτῳ, ἢ μή, καὶ ἢ ἀφίετέ με, ἢ μή, ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσοντος, ἄλλα οὐδ' εἰ μέλλω πολλάκις τεθνάναι. Μὴ θορυβεῖτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ ἐμμείνατέ μοι οἷς ἐδεήθην ὑμῶν μὴ θορυβεῖν ἐφ' οἷς ἂν λέγω, ἀλλ' ἀκούειν. καὶ γὰρ ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὀνήσεσθε ἀκούοντες. μέλλω γὰρ οὖν ἄττα ἐρεῖν ὑμῖν καὶ ἄλλα, ἐφ' οἷς ἴσως βοήσεσθε. ἀλλὰ μηδαμῶς ποιεῖτε τοῦτο. εὖ γὰρ ἴστε, ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε τοιοῦτον ὄντα, οἷον ἐγὼ λέγω, οὐκ ἐμὲ μείζω βλάψετε, ἢ ὑμᾶς αὐτούς. ἐμὲ μὲν γὰρ οὐδὲν βλάψει οὔτε Μέλιτος, οὔτε Ἄνυτος, οὐδὲ γὰρ ἂν δύναιντο. οὐ γὰρ οἴμαι θεμιτὸν εἶναι, ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χείρονος βλάπτεσθαι. ἀποκτείνειε μέντ' ἂν ἴσως, ἢ ἐξελάσειεν, ἢ ἀτιμάσειεν. ἀλλὰ ταῦτα οὗτος ἴσως οἴεται, καὶ ἄλλος τίς που, μεγάλα κακά. ἐγὼ δ' οὐκ οἴομαι. ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, ποιεῖν, ἃ οὑτοσὶ νῦν ποιεῖ, ἄνδρα ἀδίκως ἐπιχειρεῖν ἀποκτιννύναι. νῦν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλοῦ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι, ὥς τις ἂν οἴοιτο. ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν, μὴ ἐξαμάρτητε περὶ τὴν τοῦ θεοῦ δόσιν ὑμῖν ἐμοῦ, καταψηφισάμενοι. ἐὰν γάρ με ἀποκτείνητε, οὐ ῥᾳδίως ἄλλον τοιοῦτον εὑρήσετε. ἀτεχνῶς, εἰ καὶ γελοιότερον εἰπεῖν, προσκείμενον τῇ πόλει ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὥσπερ ἵππῳ μεγάλῳ μὲν καὶ γενναίῳ, ὑπὸ μεγέθους δὲ νωθεστέρῳ, καὶ δεομένῳ ἐγείρεσθαι ὑπὸ μύωπός τινος. οἷον δή μοι δοκεῖ ὁ θεὸς ἐμὲ τῇ πόλει προστεθεικέναι τοιοῦτόν τινα, ὃς ὑμᾶς ἐγείρων καὶ πείθων καὶ ὀνειδίζων ἕνα ἕκαστον, οὐδὲν παύομαι, τὴν ἡμέραν ὅλην πανταχοῦ προσκαθίζων. τοιοῦτος οὖν ἄλλος οὐ ῥᾳδίως ὑμῖν γενήσεται, ὦ ἄνδρες. ἀλλ' ἐὰν ἐμοὶ πείθησθε, φείσεσθέ μου. ὑμεῖς δ' ἴσως τάχ' ἂν ἀχθόμενοι, ὥσπερ οἱ νυστάζοντες ἐγειρόμενοι, κρούσαντες ἄν με, πειθόμενοι Ἀνύτῳ, ῥᾳδίως ἂν ἀποκτείνητε. εἶτα τὸν λοιπὸν χρόνον καθεύδοντες διατελεῖτε ἄν, εἰ μή τινα ἄλλον ὑμῖν ὁ θεὸς ἐπιπέμψειε κηδόμενος ὑμῶν. ὅτι δ' ἐγὼ τυγχάνω ὢν τοιοῦτος, οἷος ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῇ πόλει δεδόσθαι, ἐνθένδε ἂν κατανοήσαιτε. οὐ γὰρ ἀνθρωπίνῳ ἔοικε, τὸ ἐμὲ τῶν μὲν ἐμαυτοῦ ἁπάντων ἠμεληκέναι, καὶ ἀνέχεσθαι τῶν οἰκείων ἀμελουμένων τοσαῦτα ἤδη ἔτη, τὸ δὲ ὑμέτερον πράττειν ἀεί, ἰδίᾳ ἑκάστῳ προσιόντα ὥσπερ πατέρα, ἢ ἀδελφὸν πρεσβύτερον πείθοντα ἐπιμελεῖσθαι ἀρετῆς. καὶ εἰ μέν τοι τι ἀπὸ τούτων ἀπέλαυον, καὶ μισθὸν λαμβάνων ταῦτα παρεκελευόμην, εἶχεν ἄν τινα λόγον. νῦν δὲ ὁρᾶτε δὴ καὶ αὐτοί, ὅτι οἱ κατήγοροι τἄλλα πάντα οὕτως ἀναισχύντως κατηγοροῦντες, τοῦτό γε οὐχ οἷοί τε ἐγένοντο ἀπαναισχυντῆσαι, παρασχόμενοι μάρτυρα, ὡς ἐγώ ποτέ τινα ἢ ἐπραξάμην μισθόν, ἢ ᾔτησα. ἱκανὸν γὰρ οἶμαι ἐγὼ παρέχομαι τὸν μάρτυρα, ὡς ἀληθῆ λέγω τὴν πενίαν. ἴσως ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι, ὅτι δὴ ἐγὼ ἰδίᾳ μὲν ταῦτα συμβουλεύω, περιϊὼν καὶ πολυπραγμονῶν. δημοσίᾳ δὲ οὐ τολμῶ ἀναβαίνων εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, ξυμβουλεύειν τῇ πόλει. τούτου δὲ αἴτιόν ἐστιν, ὃ ὑμεῖς ἐμοῦ πολλάκις ἀκηκόατε πολλαχοῦ λέγοντος, ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίγνεται, φωνή. ὃ δὴ καὶ ἐν τῇ γραφῇ ἐπικωμῳδῶν Μέλιτος ἐγράψατο. ἐμοὶ δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον, φωνή τις γιγνομένη, ἣ ὅταν γένηται,

ἀεὶ ἀποτρέπει

ἀεὶ ἀποτρέπει με τούτου ὃ ἂν μέλλω πράττειν, προτρέπει δὲ οὔποτε. τοῦτό ἐστιν ὅ μοι ἐναντιοῦται τὰ πολιτικὰ πράττειν. καὶ παγκάλως δέ μοι δοκεῖ ἐναντιοῦσθαι. εὖ γὰρ ἴστε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικὰ πράγματα, πάλαι ἂν ἀπολώλειν, καὶ οὔτ' ἂν ὑμᾶς ὠφελήκειν οὐδέν, οὔτ' ἂν ἐμαυτόν. καί μοι μὴ ἄχθεσθε λέγοντι τἀληθῆ. οὐ γάρ ἐστιν ὅς τις ἀνθρώπων σωθήσεται οὔτε ὑμῖν, οὔτε ἄλλῳ οὐδενὶ πλήθει γνησίως ἐναντιούμενος, καὶ διακωλύων πολλὰ ἄδικα καὶ παράνομα ἐν τῇ πόλει γίγνεσθαι. ἀλλὰ ἀναγκαῖόν ἐστι τὸν ὄντι μαχούμενον ὑπὲρ τοῦ δικαίου, καὶ εἰ μέλλει ὀλίγον χρόνον σωθήσεσθαι, ἰδιωτεύειν, ἀλλὰ μὴ δημοσιεύειν. μεγάλα δ' ἔγωγε ὑμῖν τεκμήρια παρέξομαι τούτων. οὐ λόγους, ἀλλ' ὃ ὑμεῖς τιμᾶτε, ἔργα. ἀκούσατε δή μοι τὰ ξυμβεβηκότα, ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐδ' ἂν ἑνὶ ὑπείκοιμι, παρὰ τὸ δέον, δείσας θάνατον, μὴ ὑπείκων δὲ ἅμα καὶ ἅμ' ἂν ἀπολοίμην. ἐρῶ δὲ ὑμῖν φορτικὰ μὲν καὶ δικανικά, ἀληθῆ δέ. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἄλλην μὲν ἀρχὴν οὐδεμίαν πώποτε ἦρξα ἐν τῇ πόλει. ἐβούλευσα δέ, καὶ ἔτυχεν ἡμῶν ἡ φυλὴ Ἀντιοχὶς πρυτανεύουσα, ὅτε ὑμεῖς τοὺς δέκα στρατηγοὺς τοὺς οὐκ ἀνελομένους τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας, ἐβουλεύσασθε ἀθρόους κρίνειν παρὰ νόμων, ὡς ἐν τῷ ὑστέρῳ χρόνῳ πᾶσιν ὑμῖν ἔδοξε. τότ' ἐγὼ μόνος τῶν πρυτανέων ἠναντιώθην ὑμῖν, μηδὲν ποιεῖν παρὰ τοὺς νόμους. καὶ ἐναντία ἐψηφισάμην, καὶ ἑτοίμων ὄντων ἐνδεικνύναι με καὶ ἀπάγειν τῶν ῥητόρων, καὶ ὑμῶν κελευόντων, καὶ βοώντων, μετὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου, ᾤμην μᾶλλόν με δεῖν διακινδυνεύειν, ἢ μεθ' ὑμῶν γενέσθαι μὴ δίκαια βουλευομένων, φοβηθέντα δεσμὸν ἢ θάνατον. καὶ ταῦτα μὲν ἦν, ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως. ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα αὖ μεταπεμψάμενοί με, πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν θόλον, προσέταξαν ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον ἵνα ἀποθάνοι. οἷα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ προσέταττον, βουλόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλῆσαι αἰτιῶν. τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ αὖ ἐνεδειξάμην, ὅτι ἐμοὶ μὲν θανάτου μέλει, εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὁτιοῦν. τοῦ δὲ, μηδὲν ἄδικον, μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλλει. ἐμὲ γὰρ ἐκείνη ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν οὕτως ἰσχυρὰ οὖσα, ὥστε ἄδικόν τι ἐργάσασθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς θόλου ἐξήλθομεν, οἱ μὲν τέτταρες ᾤχοντο εἰς Σαλαμῖνα, καὶ ἤγαγον Λέοντα. ἐγὼ δὲ ᾠχόμην ἀπιὼν οἴκαδε. καὶ ἴσως ἂν διὰ ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατελύθη. καὶ τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες. ἆρ' οὖν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγενέσθαι, εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια, καὶ πράττων ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ἐβοήθουν τοῖς δικαίοις, καὶ ὥσπερ χρὴ τοῦτο περὶ πλείστου ἐποιούμην; πολλοῦ γε δεῖ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλος ἀνθρώπων οὐδείς. ἀλλ' ἐγὼ διὰ παντὸς τοῦ βίου δημοσίᾳ τε, εἴπου τι ἔπραξα, τοιοῦτος φανοῦμαι, καὶ ἰδίᾳ ὁ αὐτὸς οὗτος, οὐδενὶ πώποτε ξυγχωρήσας οὐδὲν παρὰ τὸ δίκαιον, οὔτε ἄλλῳ, οὔτε τούτων οὐδενί, οὓς δὴ οἱ διαβάλλοντες ἐμέ, φασὶν ἐμοὺς μαθητὰς εἶναι. ἐγὼ δὲ διδάσκαλος μὲν οὐδενὸς πώποτ' ἐγενόμην. εἰ δέ τις ἐμοῦ λέγοντος, καὶ τὰ ἐμαυτοῦ πράττοντος ἐπιθυμοῖ ἀκούειν, εἴτε νεώτερος, εἴτε πρεσβύτερος, οὐδενὶ πώποτε ἐφθόνησα. οὐδὲ χρήματα μὲν λαμβάνων διαλέγομαι, μὴ λαμβάνων δὲ, οὔ. ἀλλ' ὁμοίως καὶ πλουσίῳ καὶ πένητι παρέχω ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν. καὶ ἐάν τις βούληται ἀποκρινόμενος ἀκούειν, ὧν ἂν λέγω. καὶ τούτων ἐγὼ εἴτε τις χρηστὸς γίγνεται, εἴτε μή, οὐκ ἂν δικαίως τὴν αἰτίαν ὑπέχοιμι, ὧν μήτε ὑπεσχόμην μηδενὶ μηδὲν πώποτε μάθημα, μήτε ἐδίδαξα. εἰ δέ τίς φησι παρ' ἐμοῦ πώποτε, ἢ μαθεῖν ἢ ἀκοῦσαι ἰδίᾳ, ὅ,τι μὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, εὖ ἴστε ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγει. ἀλλὰ τί δή ποτε μετ' ἐμοῦ χαίρουσί τινες πολὺν χρόνον διατρίβοντες, ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐγὼ εἶπον, ὅτι ἀκούοντες χαίρουσιν ἐξεταζομένοις τοῖς οἰομένοις μὲν εἶναι σοφοῖς, οὖσι δ' οὔ. ἔστι γὰρ οὐκ ἀηδές. ἐμοὶ δὲ τοῦτο, ὡς ἐγώ φημι, προστέτακται ὑπὸ τοῦ θεοῦ πράττειν, καὶ ἐκ μαντειῶν, καὶ ἐξ ἐνυπνίων, καὶ παντὶ τρόπῳ ὥπερ τίς ποτε καὶ ἄλλη θεία μοῖρα ἀνθρώπῳ, καὶ ὁτιοῦν προσέταξε πράττειν. ταῦτα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἀληθῆ ἐστι καὶ εὐεξέλεγκτα. εἰ γὰρ δὴ ἐγὼ τῶν νεωτέρων, τοὺς μὲν διαφθείρω, τοὺς δὲ διέφθαρκα, χρῆν δή που εἴτε τινὲς αὐτῶν πρεσβύτεροι γενόμενοι ἔγνωσαν, ὅτι νέοις οὖσιν αὐτοῖς ἐγὼ κακὸν πώποτέ τι συνεβούλευσα, νυνὶ αὐτοὺς ἀναβαίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι. εἰ δὲ μὴ αὐτοὶ ἤθελον, τῶν οἰκείων τινὰς τῶν ἐκείνων, πατέρας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἄλλους τοὺς προσήκοντας, εἴπερ ὑπ' ἐμοῦ κακόν τι ἐπεπόνθεσαν οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν, νῦν μεμνῆσθαι, καὶ τιμωρεῖσθαι. πάντως δὲ πάρεισι πολλοὶ αὐτῶν ἐνταυθοῖ, οὓς ἐγὼ ὁρῶ. πρῶτον μὲν Κρίτων οὑτοσὶ ἐμὸς ἡλικιώτης καὶ δημότης, Κριτοβούλου τοῦδε πατήρ. ἔπειτα Λυσανίας ὁ Σφήττιος, Αἰσχίνου τούτου πατήρ. ἔτι δ' Ἀντιφῶν ὁ Κηφισιεὺς οὑτοσί, Ἐπιγένους πατήρ. ἄλλοι τοίνυν οὗτοι, ὧν οἱ ἀδελφοὶ ἐν ταύτῃ τῇ διατριβῇ γεγόνασι, Νικόστρατος ὁ Θεοσδοτίδου, ἀδελφὸς Θεοδότου. καὶ ὁ μὲν Θεόδοτος τετελεύτηκεν, ὥστε οὐκ ἂν ἐκεῖνός γε αὐτοῦ καταδεηθείη. καὶ Πάραλος ὅδε ὁ Δημοδόκου, οὗ ἦν Θεάγης ἀδελφός. ὅδε δὲ Ἀδείμαντος ὁ Ἀρίστωνος, οὗ ἀδελφὸς οὑτοσὶ Πλάτων. καὶ Αἰαντίδωρος, οὗ Ἀπολλόδωρος ὁ ἀδελφός. καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐγώ γ' ἔχω ὑμῖν εἰπεῖν, ὧν τινα ἐχρῆν, μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ παρέχεσθαι Μέλιτον μάρτυρα. εἰ δὲ τότε ἐπελάθετο, νῦν παρασχέσθω. ἐγὼ παραχωρῶ. καὶ λεγέτω εἴ τι ἔχει τοιοῦτον. ἀλλὰ τούτου πᾶν τοὐναντίον εὑρήσετε ὦ ἄνδρες, πάντας ἐμοὶ βοηθεῖν ἑτοίμους τῷ διαφθεί-

ῥοῦντι, τῷ κακὰ ἐργαζομένῳ τοὺς οἰκείους αὐτῶν, ὥς φασι Μέλιτος, καὶ Ἄνυτος. αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ διεφθαρμένοι, τάχ᾽ ἂν λόγον ἔχοιεν βοηθοῦντες. οἱ δὲ ἀδιάφθαρτοι πρεσβύτεροι ἤδη ἄνδρες, οἱ τούτων προσήκοντες, τίνα ἄλλον λόγον ἔχουσι βοηθοῦντες ἐμοί, ἀλλ᾽ ἢ τὸν ὀρθόν τε καὶ δίκαιον, ὃν ξυνίσασι Μελίτῳ μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθῆ λέγοντι. εἶεν δὴ ὦ ἄνδρες, ἃ μὲν ἐγὼ ἔχοιμ᾽ ἂν ἀπολογεῖσθαι, σχεδόν τοι αὐτοὶ ταῦτα, καὶ ἄλλα ἴσως τοιαῦτα.

Τάχα δ᾽ ἄν τις ὑμῶν ἀγανακτήσειεν ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ, εἰ ὁ μὲν καὶ ἐλάττω τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος, ἐδεήθη τε καὶ ἱκέτευσε τοὺς δικαστὰς μετὰ πολλῶν δακρύων, παιδία τε αὐτοῦ ἀναβιβασάμενος, ἵνα ὅτι μάλιστα ἐλεηθείη, καὶ ἄλλους τῶν οἰκείων, καὶ φίλους πολλούς. ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα τούτων ποιήσω, καὶ ταῦτα κινδυνεύων ἂν δόξαιμι τὸν ἔσχατον κίνδυνον. τάχ᾽ ἂν οὖν τις ταῦτα ἐννοήσας αὐθαδέστερον ἂν πρός με σχοίη, καὶ ὀργισθεὶς αὐτοῖς τούτοις, θεῖτο ἂν μετ᾽ ὀργῆς τὴν ψῆφον. εἰ δή τις ὑμῶν οὕτως ἔχει, οὐκ ἀξιῶ μὲν ἔγωγε. εἰ δ᾽ οὖν ἐπιεικῆ ἄν μοι δοκῶ πρὸς τοῦτον λέγειν, λέγων, ὅτι ἐμοὶ ὦ ἄριστε εἰσὶ μέν πού τινες καὶ οἰκεῖοι. καὶ γὰρ τοῦτο αὐτὸ τὸ τοῦ Ὁμήρου. οὐδ᾽ ἐγὼ ἀπὸ δρυὸς, οὐδ᾽ ἀπὸ πέτρης πέφυκα, ἀλλ᾽ ἐξ ἀνθρώπων. ὥστε καὶ οἰκεῖοί μοι εἰσί, καὶ υἱεῖς γε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τρεῖς. εἷς μὲν, μειράκιον ἤδη. δύο δὲ, παιδία. ἀλλ᾽ ὅμως οὐδένα αὐτῶν δεῦρο ἀναβιβασάμενος, δεήσομαι ὑμῶν ἀποψηφίσασθαι. τί δὴ οὖν οὐδὲν τούτων ποιήσω; οὐκ αὐθαδιαζόμενος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐδ᾽ ὑμᾶς ἀτιμάζων. ἀλλ᾽ εἰ μὲν θαῤῥαλέως ἐγὼ ἔχω πρὸς θάνατον ἢ μή, ἄλλος λόγος. πρὸς δ᾽ οὖν δόξαν καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν, καὶ ὅλως τῇ πόλει, οὔ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι, ἐμὲ τούτων οὐδὲν ποιεῖν, καὶ τηλικόνδε ὄντα, καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχοντα, εἴτ᾽ οὖν ἀληθὲς, εἴτ᾽ οὖν ψεῦδος. ἀλλ᾽ οὖν δεδογμένον γέ ἐστι τὸν Σωκράτην διαφέρειν τινὶ τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. εἰ οὖν ὑμῶν οἱ δοκοῦντες διαφέρειν εἴτε σοφίᾳ, εἴτε ἀνδρείᾳ, εἴτε ἄλλῃ ἡτινιοῦν ἀρετῇ τοιοῦτοι ἔσονται, αἰσχρὸν ἂν εἴη, οἵους περ ἐγὼ πολλάκις ἑώρακά τινας ὅταν κρίνωνται. δοκοῦντας μέν τοι εἶναι, θαυμάσια δὲ ἐργαζομένους, ὡς δεινόν τι οἰομένους πείσεσθαι εἰ ἀποθανοῦνται, ὥσπερ ἀθανάτων ἐσομένων, ἐὰν ὑμεῖς αὐτοὺς μὴ ἀποκτείνητε. οἳ ἐμοὶ δοκοῦσιν αἰσχύνην τῇ πόλει περιάπτειν. ὥστ᾽ ἄν τινα καὶ τῶν ξένων ὑπολαβεῖν, ὅτι οἱ διαφέροντες ἀθηναίων εἰς ἀρετὴν, οὓς αὐτοὶ ἑαυτῶν ἔν τε ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς προκρίνουσιν, οὗτοι γυναικῶν οὐδὲν διαφέρουσι. ταῦτα γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὔτε ὑμᾶς χρὴ ποιεῖν τοὺς δοκοῦντας καὶ ὁπῃτιοῦν εἶναι, οὔτ᾽ ἂν ἡμεῖς ποιῶμεν, ὑμᾶς ἐπιτρέπειν. ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἐνδείκνυσθε, ὅτι πολὺ μᾶλλον καταψηφιεῖσθε τοῦ τὰ ἐλεεινὰ ταῦτα δράματα εἰσάγοντος, καὶ καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιοῦντος, ἢ τοῦ ἡσυχίαν ἄγοντος. χωρὶς δὲ τῆς δόξης ὦ ἄνδρες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι, δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ, οὐδὲ δεόμενον ἀποφεύγειν, ἀλλὰ διδάσκειν καὶ πείθειν. οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ κάθηται ὁ δικαστὴς, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ κρίνειν. ταῦτα καὶ ὀμώμοκεν οὐ χαριεῖσθαι οἷς ἂν δοκῇ αὐτῷ, ἀλλὰ δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους. οὔκουν χρὴ οὔτε ἡμᾶς ἐθίζειν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν, οὔθ᾽ ὑμᾶς ἐθίζεσθαι. οὐδέτεροι γὰρ ἂν ἡμῶν εὐσεβοῖεν. μὴ οὖν ἀξιοῦτέ με ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοιαῦτα δεῖν πρὸς ὑμᾶς πράττειν, ἃ μήτε ἡγοῦμαι καλὰ εἶναι, μήτε δίκαια, μήτε ὅσια. μάλιστα πάντως νὴ Δία μέν τοι, καὶ ἀσεβείας φεύγοντα ὑπὸ Μελίτου τουτουΐ. σαφῶς γὰρ εἰ πείθοιμι ὑμᾶς καὶ τῷ δεῖσθαι βιαζοίμην ὀμωμοκότας, θεοὺς ἂν διδάσκοιμι μὴ ἡγεῖσθαι ὑμᾶς εἶναι. καὶ ἀτεχνῶς ἀπολογούμενος κατηγοροίην ἂν ἐμαυτοῦ ὡς θεοὺς οὐ νομίζω. ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ οὕτως ἔχειν. νομίζω τε γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὡς οὐδεὶς τῶν ἐμῶν κατηγόρων, καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπω καὶ τῷ θεῷ, κρῖναι περὶ ἐμοῦ, ὅπῃ μέλλει ἐμοί τε ἄριστα εἶναι καὶ ὑμῖν.

Τὸ μὲν οὖν μὴ ἀγανακτεῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἐπὶ τούτῳ τῷ γεγονότι, ὅτι μου κατεψηφίσασθε, ἄλλα τέ μοι πολλὰ ξυμβάλλεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστόν μοι γέγονε τὸ γεγονὸς τοῦτο. ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον θαυμάζω ἑκατέρων τῶν ψήφων τὸν γεγονότα ἀριθμόν. οὐ γὰρ ᾤμην ἔγωγε οὕτω παρ᾽ ὀλίγον ἔσεσθαι, ἀλλὰ παραπολύ. νῦν δὲ ὡς ἔοικεν εἰ τρεῖς μόναι μετέπεσον τῶν ψήφων, ἀπεπεφεύγειν ἄν. Μέλιτον μὲν οὖν ὡς ἐμοὶ δοκῶ, καὶ νῦν ἀποπέφευγα. καὶ οὐ μόνον ἀποπέφευγα, ἀλλὰ καὶ παντὶ δῆλον τοῦτό γε, ὅτι εἰ μὴ ἀνέβη Ἄνυτος, καὶ Λύκων κατηγορήσοντες ἐμοῦ, κἂν ὦ φίλε χιλίας δραχμὰς οὐ μεταλαβὼν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων. τιμᾶται δ᾽ οὖν μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου, εἶεν. ἐγὼ δὲ δὴ τίνος ὑμῖν ἀντιτιμήσομαι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; ἢ δῆλον, ὅτι τῆς ἀξίας; τί οὖν τί ἄξιός εἰμι παθεῖν; ἢ ἀποτῖσαι, ὅτι μαθὼν ἐν τῷ βίῳ οὐχ ἡσυχίαν ἦγον; ἀλλ᾽ ἀμελήσας ὧν περ οἱ πολλοὶ χρηματισμοῦ τε, καὶ οἰκονομίας, καὶ στρατηγιῶν, καὶ δημιουργιῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν, καὶ ξυνωμοσιῶν, καὶ στάσεων τῶν ἐν τῇ πόλει γιγνομένων, ἡγησάμενος ἐμαυτὸν τῷ ὄντι ἐπιεικέστερον εἶναι, ἢ ὥστε εἰς ταῦτα ἰόντα σώζεσθαι; ἐνταῦθα μὲν οὐκ ᾖα, οἷ ἐλθὼν μήτε ὑμῖν, μήτε ἐμαυτῷ ἔμελλον μηδὲν ὄφελος εἶναι. ἐπὶ δὲ τὸ ἰδίᾳ ἕκαστον ἰὼν, εὐεργετεῖν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν ὡς ἐγώ φημι, ἐνταῦθα ᾖα. ἐπιχειρῶν ἕκαστον ὑμῶν πείθειν, μὴ πρότερον μήτε τῶν ἑαυτοῦ μηδενὸς ἐπιμελεῖσθαι, πρὶν ἑαυτοῦ ἐπιμεληθείη, ὅπως ὡς βέλτιστος καὶ φρονιμώτατος ἔσοιτο, μήτε τῶν τῆς πόλεως, πρὶν αὐτῆς τῆς πόλεως. τῶν τε ἄλλων οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιμελεῖσθαι. τί οὖν εἰμι ἄξιος παθεῖν τοιοῦτος ὤν; ἀγαθόν τι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. εἰ δή γε κατὰ τὴν ἀξίαν τῇ ἀληθείᾳ τιμᾶσθε. καὶ ταῦτά γε ἀγαθὸν τοιοῦτον ὅ, τι ἂν πρέποι ἐμοί. τί οὖν πρέπει ἀνδρὶ πένητι, εὐεργέτῃ, δεομένῳ

ἄγειν

ἄγειν σχολὴν ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ παρακελεύσει; οὐκ ἔσθ' ὅτι μᾶλλον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρέπει οὕτως, ὡς τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἐν πρυτανείῳ σιτεῖσθαι, πολύ γε μᾶλλον, ἢ εἴτις ὑμῶν ἵππῳ ἢ ξυνωρίδι ἢ ζεύγει νενίκηκεν ὀλυμπιάσιν. ὁ μὲν γὰρ ὑμᾶς ποιεῖ εὐδαίμονας δοκεῖν εἶναι. ἐγὼ δὲ, εἶναι. καὶ ὁ μὲν, τροφῆς οὐδὲν δεῖται. ἐγὼ δὲ, δέομαι. εἰ οὖν δεῖ με κατὰ τὸ δίκαιον τῆς ἀξίας τιμᾶσθαι, τούτου τιμῶμαι τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως. ἴσως οὖν ὑμῖν καὶ ταυτὶ λέγων, παραπλησίως δοκῶ λέγειν, ὥσπερ περὶ τοῦ οἴκτου καὶ τῆς ἀντιβολήσεως ἀπαυθαδιαζόμενος. τὸ δὲ, οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοιοῦτον, ἀλλὰ τοιόνδε μᾶλλον. πέπεισμαι ἐγὼ ἑκὼν εἶναι, μηδένα ἀδικεῖν ἀνθρώπων. ἀλλὰ ὑμᾶς τοῦτο οὐ πείθω. ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀλλήλοις διειλέγμεθα. ἐπεὶ ὡς ἐγῶμαι, εἰ ἦν ὑμῖν νόμος ὥσπερ καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις περὶ θανάτου, μὴ μίαν μόνον ἡμέραν κρίνειν, ἀλλὰ πολλὰς, ἐπείσθητε ἄν. νῦν δὲ οὐ ῥᾴδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι. πεπεισμένος δ' ἐγὼ μηδένα ἀδικεῖν, πολλοῦ δέω ἐμαυτόν γε ἀδικήσειν, καὶ κατ' ἐμαυτοῦ ἐρεῖν αὐτὸς, ὡς ἄξιός εἰμι τοῦ κακοῦ, καὶ τιμήσεσθαι τοιούτου τινὸς ἐμαυτῷ. τί δείσας, ἢ μὴ πάθω τοῦτο, οὗ Μέλιτός μοι τιμᾶται; ὅ φημι οὐκ εἰδέναι, οὔτ' εἰ ἀγαθὸν, οὔτ' εἰ κακόν ἐστιν. ἀντὶ τούτου δὴ ἕλωμαί τι ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων τούτου τιμησάμενος; πότερον δεσμοῦ; καὶ τί με δεῖ ζῆν ἐν δεσμωτηρίῳ, δουλεύοντα τῇ ἀεὶ καθισταμένῃ ἀρχῇ τοῖς ἕνδεκα; ἀλλὰ χρημάτων, καὶ δεδέσθαι ἕως ἂν ἐκτίσω; ἀλλὰ ταυτόν μοι ἐστὶν, ὅπερ δὴ νῦν ἔλεγον. οὐ γὰρ ἔστι μοι χρήματα ὁπόθεν ἐκτίσω. ἀλλὰ δὴ φυγῆς τιμήσομαι; ἴσως γὰρ ἄν μοι τούτου τιμήσαιτε. πολλὴ μέντ' ἄν με φιλοψυχία ἔχοι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ οὕτως ἀλόγιστός εἰμι, ὥστε μὴ δύνασθαι λογίζεσθαι, ὅτι ὑμεῖς μὲν ὄντες πολῖταί μου οὐχ οἷοί τε ἐγένεσθε, ἐνεγκεῖν τὰς ἐμὰς διατριβὰς καὶ τοὺς λόγους. ἀλλ' ὑμῖν βαρύτεραι γεγόνασι καὶ ἐπιφθονώτεραι, ὥστε ζητεῖτε αὐτῶν νυνὶ ἀπαλλαγῆναι. ἄλλοι δὲ ἄρα αὐτὰς οἴσουσι ῥᾳδίως. πολλοῦ γε δεῖ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. καλὸς οὖν ἄν μοι ὁ βίος εἴη, ἐξελθόντι τηλικῷδε ἀνθρώπῳ ἄλλην ἐξ ἄλλης πόλεως ἀμειβομένῳ καὶ ἐξελαυνομένῳ ζῆν. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι ὅποι ἂν ἔλθω, λέγοντος ἐμοῦ ἀκροάσονται οἱ νέοι, ὥσπερ ἐνθάδε. κἂν μὲν τούτους ἀπελαύνω, οὗτοί με αὐτοὶ ἐξελῶσι πείθοντες τοὺς πρεσβυτέρους. ἐὰν δὲ μὴ ἀπελαύνω, οἱ τούτων πατέρες τε καὶ οἰκεῖοι δι' αὐτοὺς τούτους. Ἴσως οὖν ἄν τις εἴποι, σιγῶν τε καὶ ἡσυχίαν ἄγων ὦ Σώκρατες, οὐχ οἷός τ' ἔσῃ ἡμῖν ἐξελθὼν ζῆν; Τουτὶ δὴ ἐστὶ πάντων χαλεπώτατον πεῖσαί τινας ὑμῶν. ἐάν τε γὰρ λέγω ὅτι τῷ θεῷ ἀπειθεῖν τοῦτ' ἐστὶ, καὶ διὰ τοῦτ' ἀδύνατον ἡσυχίαν ἄγειν, οὐ πείσεσθέ μοι, ὡς εἰρωνευομένῳ. ἐάν τ' αὖθις λέγω, ὅτι καὶ τυγχάνει μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ τοῦτο, ἑκάστης ἡμέρας περὶ ἀρετῆς τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, καὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούετε διαλεγομένου, καὶ ἐμαυτὸν καὶ ἄλλους ἐξετάζοντος, ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος, οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ, ταῦτα δ' ἔτι ἧττον πείσεσθέ μοι λέγοντι. τὰ δὲ, ἔχει μὲν οὕτως ὡς ἐγώ φημι ὦ ἄνδρες. πείθειν δὲ οὐ ῥᾴδια, καὶ ἐγὼ ἅμα οὐκ εἴθισμαι ἐμαυτὸν ἀξιοῦν κακοῦ οὐδενός. εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι χρήματα, ἐτιμησάμην ἂν χρημάτων ὅσα ἔμελλον ἐκτίσειν. οὐδὲν γὰρ ἂν ἐβλάβην. νῦν δὲ οὐ γὰρ ἔστιν, εἰ μὴ ἄρα ὅσον ἂν ἐγὼ δυναίμην ἐκτίσαι, τοσούτου βούλεσθέ μοι τιμῆσαι. ἴσως δ' ἂν δυναίμην ἐκτίσαι ὑμῖν που μνᾶν ἀργυρίου. τοσούτου οὖν τιμῶμαι. Πλάτων δὲ ὅδε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ Κρίτων καὶ Κριτόβουλος καὶ Ἀπολλόδωρος, κελεύουσί με τριάκοντα μνῶν τιμήσασθαι, αὐτοὶ δ' ἐγγυᾶσθαι. τιμῶμαι οὖν τοσούτου. ἐγγυηταὶ δ' ὑμῖν ἔσονται τοῦ ἀργυρίου οὗτοι ἀξιόχρεῳ. οὐ πολλοῦ γ' ἕνεκα χρόνου ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὄνομα ἕξετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λοιδορεῖν, ὡς Σωκράτην ἀπεκτόνηκατε, ἄνδρα σοφόν. φήσουσι γὰρ δή με σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ εἰμί, οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὀνειδίζειν. εἰ γοῦν περιεμείνατε ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο ἐγένετο ἐμὲ τεθνάναι δή. ὁρᾶτε γὰρ εἰς τὴν ἡλικίαν ὅτι πόῤῥω ἤδη ἐστὶ τοῦ βίου, θανάτου δὲ ἐγγύς. λέγω δὲ τοῦτο, οὐ πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ καταψηφισαμένους θάνατον. λέγω δὲ καὶ τόδε πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους. ἴσως με οἴεσθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἀπορίᾳ λόγων ἑαλωκέναι τοιούτων, οἷς ἂν ὑμᾶς ἔπεισα, εἰ ᾤμην δεῖν ἅπαντα ποιεῖν καὶ λέγειν, ὥστε ἀποφυγεῖν τὴν δίκην. πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' ἀπορίᾳ μὲν ἑάλωκα, οὐ μέντοι λόγων, ἀλλὰ τόλμης καὶ ἀναισχυντίας, καὶ τοῦ μὴ ἐθέλειν λέγειν πρὸς ὑμᾶς τοιαῦτα, οἷα ὑμῖν μὲν ἥδιστ' ἂν ἦν ἀκούειν, θρηνοῦντός μου καὶ ὀδυρομένου, καὶ ἄλλα ποιοῦντος καὶ λέγοντος πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγώ φημι, οἷα δὴ καὶ εἴθισθε ὑμεῖς τῶν ἄλλων ἀκούειν. ἀλλ' οὔτε τότε ᾠήθην δεῖν ἕνεκα τοῦ κινδύνου πρᾶξαι οὐδὲν ἀνελεύθερον, οὔτε νῦν μοι μεταμέλει οὕτως ἀπολογησαμένῳ, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αἱροῦμαι ὧδε ἀπολογησάμενος τεθνάναι, ἢ ἐκείνως ζῆν. οὔτε γὰρ ἐν δίκῃ, οὔτ' ἐν πολέμῳ, οὔτε ἐμὲ οὔτε ἄλλον οὐδένα δεῖ τοῦτο μηχανᾶσθαι, ὅπως ἀποφεύξεται πᾶν ποιῶν θάνατον. καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις πολλάκις δῆλον γίγνεται, ὅτι τό γε ἀποθανεῖν ῥᾷον, ἄν τις ἐκφύγοι, κατ' ὅπλα ἀφεὶς, καὶ ἐφ' ἱκετείαν τραπεὶς τῶν διωκόντων. καὶ ἄλλαι πολλαὶ μηχαναί εἰσιν ἐν ἑκάστοις τοῖς κινδύνοις, ὥστε διαφεύγειν θάνατον, ἐάν τις τολμᾷ πᾶν ποιεῖν καὶ λέγειν. ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ᾖ χαλεπὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, θάνατον ἐκφυγεῖν. ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον, πονηρίαν. θᾶττον γὰρ θανάτου θεῖ. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν, ἅτε βραδὺς ὢν καὶ πρεσβύτης, ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἑάλων. οἱ δὲ μου κατήγοροι, ἅτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς ὄντες, ὑπὸ τοῦ θάττονος, τῆς κακίας. καὶ νῦν δὴ ἐγὼ μὲν ἄπειμι ἀφ' ὑ-

μῶν θανάτου δίκην ὄφλων, οὗτοι δὲ ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὠφληκότες μοχθηρίαν καὶ ἀδικίαν. καὶ ἔγωγε τῷ τιμήματι ἐμμένω, καὶ οὗτοι. ταῦτα μὲν οὖν που ἴσως οὕτω καὶ ἔδει σχεῖν, καὶ οἶμαι αὐτὰ μετρίως ἔχειν. τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν χρησμῳδῆσαι, ὦ καταψηφισάμενοί μου. καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα, ἐν ᾧ μάλιστ' ἄνθρωποι χρησμῳδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι. φημὶ γὰρ ὦ ἄνδρες οἵ με ἀποκτενεῖτε, τιμωρίαν ὑμῖν ἥξειν εὐθὺς μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον, πολὺ χαλεπωτέραν νὴ Δία, ἢ οἵαν ἐμὲ ἀπεκτείνατε. νῦν γὰρ τοῦτο εἴργασθε, οἰόμενοι ἀπαλλάξεσθαι τοῦ διδόναι ἔλεγχον τοῦ βίου. τὸ δὲ, ὑμῖν πολὺ ἐναντίον ἀποβήσεται, ὡς ἐγώ φημι. πλείους ἔσονται ὑμᾶς οἱ ἐλέγχοντες, οὓς νῦν ἐγὼ κατεῖχον, ὑμεῖς δὲ οὐκ ᾐσθάνεσθε. καὶ χαλεπώτεροι ἔσονται, ὅσῳ νεώτεροί εἰσι, καὶ ὑμεῖς μᾶλλον ἀγανακτήσετε. εἰ γὰρ οἴεσθε ἀποκτείναντες ἀνθρώπους ἐπισχήσειν τοῦ ὀνειδίζειν τινὰ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ζῆτε, οὐ καλῶς διανοεῖσθε. οὔτε γὰρ ἔσθ' αὕτη ἡ ἀπαλλαγὴ οὔτε πάνυ δυνατὴ, οὔτε καλή. ἀλλ' ἐκείνη καὶ καλλίστη καὶ ῥάστη, μὴ τοὺς ἄλλους κολούειν, ἀλλ' αὑτὸν παρασκευάζειν ὅπως ἔσται ὡς βέλτιστος. ταῦτα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς καταψηφισαμένοις μαντευσάμενος ἀπαλλάττομαι. τοῖς δὲ ἀποψηφισαμένοις ἡδέως ἂν διαλεχθείην, ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τουτουῒ πράγματος, ἐν ᾧ οἱ ἄρχοντες ἀσχολίαν ἄγουσι, καὶ οὔπω ἔρχομαι, οἷ ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι. ἀλλά μοι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραμείνατε τοσοῦτον χρόνον. οὐδὲν γὰρ κωλύει διαμυθολογῆσαι πρὸς ἀλλήλους, ἕως ἔξεστιν. ὑμῖν γὰρ ὡς φίλοις οὖσιν, ἐπιδεῖξαι ἐθέλω τὸ νυνί μοι συμβεβηκὸς, τί ποτ' ἐνοεῖ. ἐμοὶ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑμᾶς γὰρ δικαστὰς καλῶν ὀρθῶς ἂν καλοίην, θαυμάσιόν τι γέγονεν. ἡ γὰρ εἰωθυῖά μοι μαντικὴ ἡ τοῦ δαιμονίου, ἐν μὲν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παντὶ, πάνυ πυκνὴ ἀεὶ ἦν, καὶ πάνυ ἐπὶ σμικροῖς ἐναντιουμένη, εἴ τι μέλλοιμι μὴ ὀρθῶς πράξειν. νυνὶ δὲ ξυμβέβηκέ μοι ἅπερ ὁρᾶτε καὶ αὐτοὶ, ταυτί. ἅγε δὴ οἰηθείη ἄν τις, καὶ νομίζεται ἔσχατα κακῶν εἶναι. ἐμοὶ δὲ οὔτε ἐξιόντι ἕωθεν οἴκοθεν ἠναντιώθη τὸ τοῦ θεοῦ σημεῖον, οὔτε ἡνίκα ἀνέβαινον ἐνταυθοῖ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, οὔτε ἐν τῷ λόγῳ οὐδενὶ, μέλλοντι τὶ ἐρεῖν. καί τοι ἐν ἄλλοις λόγοις πολλαχοῦ δή με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ. νυνὶ δὲ οὐδαμοῦ περὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν, οὔτ' ἐν ἔργῳ οὐδενὶ, οὔτ' ἐν λόγῳ ἠναντιώθη μοι. τί οὖν αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω; ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ. κινδυνεύει γάρ μοι τὸ ξυμβεβηκὸς τοῦτο, ἀγαθὸν γεγονέναι. καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπως ἡμεῖς ὀρθῶς ὑπολαμβάνομεν, ὅσοι οἰόμεθα κακὸν εἶναι τὸ τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον τοῦτο γέγονεν. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἠναντιώθη ἄν μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον, εἰ μή τι ἔμελλον ἐγὼ ἀγαθὸν πράξειν. ἐννοήσωμεν δὲ καὶ τῇδε, ὡς πολλὴ ἐλπίς ἐστιν, ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. δυοῖν γὰρ, θάτερόν ἐστι τὸ τεθνάναι. ἢ γὰρ οἷον μηδὲν εἶναι, μὴ δ' αἴσθησιν μηδεμίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα μεταβολή τις τυγχάνει οὖσα καὶ μετοίκησις τῆς ψυχῆς, τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. καὶ εἴτε δὴ μηδεμία αἴσθησίς ἐστιν, ἀλλ' οἷον ὕπνος, ἐπειδάν τις καθεύδων μὴ δ' ὄναρ μηδὲν ὁρᾷ, θαυμάσιον κέρδος ἂν εἴη ὁ θάνατος. ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι εἴ τινα ἐκλεξάμενον δέοι ταύτην τὴν νύκτα ἐν ᾗ οὕτω κατέδαρθεν, ὥς τε μὴ δὲ ὄναρ ἰδεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέντα, ταύτῃ τῇ νυκτὶ, δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν ὁπόσας ἄμεινον καὶ ἥδιον ἡμέρας καὶ νύκτας, ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινὰ, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα, εὐαριθμήτους ἂν εὑρεῖν αὐτὸν ταύτας, πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας. εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστι, κέρδος ἔγωγε λέγω. καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ὁ πᾶς χρόνος φαίνεται οὕτω δὴ εἶναι, ἢ μία νύξ. εἰ δ' αὖ οἷον ἀποδημῆσαί ἐστιν ὁ θάνατος ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἀληθῆ ἐστι τὰ λεγόμενα, ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσι πάντες οἱ τεθνεῶτες, τί μεῖζον ἀγαθὸν τούτου εἴη ὦ ἄνδρες δικασταί; εἰ γάρ τις ἀφικόμενος εἰς ᾅδου, ἀπαλλαγεὶς τουτωνὶ τῶν φασκόντων δικαστῶν εἶναι, εὑρήσει τοὺς ὡς ἀληθῶς δικαστὰς, οἵπερ καὶ λέγονται ἐκεῖ δικάζειν, Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς καὶ Αἰακὸς, καὶ Τριπτόλεμος, καὶ ἄλλοι ὅσοι τῶν ἡμιθέων δίκαιοι ἐγένοντο ἐν τῷ ἑαυτῶν βίῳ, ἆρα φαύλη ἂν εἴη ἡ ἀποδημία; ἢ αὖ Ὀρφεῖ ξυγγενέσθαι, καὶ Μουσαίῳ, καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ Ὁμήρῳ, ἐπὶ πόσῳ ἄν τις δέξαιτ' ἂν ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ πολλάκις ἐθέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ. ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστὴ ἂν εἴη ἡ διατριβὴ αὐτόθι, ὁπότε ἐντύχοιμι Παλαμήδει, καὶ Αἴαντι τῷ Τελαμῶνος, καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν ἄδικον τέθνηκεν. ἀντιπαραβάλλοντι τὰ ἐμαυτοῦ πάθη πρὸς τὰ ἐκείνων, ὡς ἐγῷμαι οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη. καὶ δὴ καὶ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα, ὥσπερ τοὺς ἐνταῦθα διάγειν, τίς αὐτῶν σοφός ἐστι, καὶ τίς οἴεται μὲν, ἔστι δ' οὔ. ἐπὶ πόσῳ δ' ἄν τις ὦ ἄνδρες δικασταὶ, δέξαιτ' ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλὴν στρατιὰν, ἢ Ὀδυσσέα, ἢ Σίσυφον, ἢ ἄλλους μυρίους ἄν τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; οἷς διαλέγεσθαι ἐκεῖ, καὶ ξυνεῖναι, καὶ ἐξετάζειν, ἀμήχανον ἂν εἴη εὐδαιμονίας πάντως, οὐ δήπου τούτου γε ἕνεκα οἱ ἐκεῖ ἀποκτείνουσι. τά τε γὰρ ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ, τῶν ἐνθάδε. καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν, εἴπερ γε τὰ λεγόμενα ἀληθῆ ἐστιν. ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς χρὴ ὦ ἄνδρες δικασταὶ εὐέλπιδας εἶναι πρὸς τὸν θάνατον. καὶ ἕν τι τοῦτο διανοεῖσθαι ἀληθὲς, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν, οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι. οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα. οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλά μοι δῆλόν ἐστι τοῦτο, ὅτι ἤδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ἦν μοι. διὰ ταυτὶ καὶ

ἐμὲ οὐδα-

ἐμὲ οὐδαμοῦ ἀπέτρεψε τὸ σημεῖον. καὶ ἔγωγε τοῖς καταψηφισαμένοις μου, καὶ τοῖς κατηγόροις, οὐ πάνυ χαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτῃ τῇ διανοίᾳ κατεψηφίζοντό μου καὶ κατηγόρουν, ἀλλ' οἰόμενοι βλάπτειν τι. τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι. τοὺς υἱεῖς μου ἐπειδὰν ἡβήσωσι, τιμωρήσασθε ὦ ἄνδρες ταὐτὰ ταῦτα λυποῦντες, ἅπερ ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπουν, ἐὰν ὑμῖν δοκῶσιν ἢ χρημάτων, ἢ ἄλλου του πρότερον ἐπιμελεῖσθαι, ἢ ἀρετῆς. καὶ ἐὰν δοκῶσί τι εἶναι, μηδὲν ὄντες, ὀνειδίζετε αὐτοῖς ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ, καὶ οἴονταί τι εἶναι, ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι. καὶ ἐὰν ταῦτα ποιῆτε, δίκαια πεπονθὼς ἐγὼ ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν, αὐτός τε καὶ οἱ υἱεῖς. ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανουμένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις. ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντί, πλὴν ἢ τῷ θεῷ.

Τέλος, Σωκράτους ἀπολογίας.

ΚΡΙΤΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΠΡΑΚΤΟΥ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Σωκράτης. Κρίτων. Ἠθικός.

Τί τηνικάδε ἀφῖξαι ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρῲ ἔτι ἐστί; Κρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Πηνίκα μάλιστα; Κρ. Ὄρθρος βαθύς. Σω. Θαυμάζω ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τοῦ δεσμωτηρίου φύλαξ ὑπακοῦσαι. Κρ. Συνήθης ἤδη μοί ἐστιν ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ πολλάκις δεῦρο φοιτᾶν. καίτοι καὶ εὐεργέτηται ὑπ' ἐμοῦ. Σω. Ἄρτι δὲ ἥκεις, ἢ πάλαι; Κρ. Ἐπιεικῶς πάλαι. Σω. Εἶτα πῶς οὐκ εὐθὺς ἐπήγειράς με, ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι; Κρ. Οὐ μὰ τὸν Δία ὦ Σώκρατες. οὐδ' ἂν αὐτὸς ἤθελον ἐν τοσαύτῃ ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ εἶναι. ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω, αἰσθανόμενος ὡς ἡδέως καθεύδεις. καὶ ἐπίτηδές σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἥδιστα διάγῃς. καὶ πολλάκις μὲν δή σε καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου. πολὺ δὲ μάλιστα ἐν τῇ νῦν παρεστώσῃ ξυμφορᾷ, ὡς ῥᾳδίως αὐτὴν καὶ πράως φέρεις. Σω. Καὶ γὰρ ἂν ὦ Κρίτων, πλημμελὲς εἴη, ἀγανακτεῖν τηλικοῦτον ὄντα, εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾶν. Κρ. Καὶ ἄλλοι ὦ Σώκρατες, τηλικοῦτοι ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς ἁλίσκονται. ἀλλ' οὐδὲν αὐτοῖς ἐπιλύεται ἡ ἡλικία, τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρούσῃ τύχῃ. Σω. Ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ τί δὴ οὕτω πρῲ ἀφῖξαι; Κρ. Ἀγγελίαν ὦ Σώκρατες φέρων χαλεπήν. οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐμοί, καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδείοις πᾶσι, καὶ χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν, ἣν ἐγὼ ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατα ἂν ἐνέγκαιμι. Σω. Τίνα ταύτην; ἢ τὸ πλοῖον ἀφῖκται ἐκ Δήλου, οὗ δεῖ ἀφικομένου τεθνάναι με; Κρ. Οὔτοι δὴ ἀφῖκται, ἀλλὰ δοκεῖ μέν μοι ἥξειν τήμερον, ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν ἥκοντές τινες ἀπὸ Σουνίου, καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. δῆλον οὖν ἐκ τούτων τῶν ἀγγέλων, ὅτι ἥξει τήμερον. καὶ ἀνάγκη δὴ εἰς αὔριον ἔσται ὦ Σώκρατες, τὸν βίον σε τελευτᾶν. Σω. Ἀλλ' ὦ Κρίτων τύχῃ ἀγαθῇ, εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ ἔστω. οὐ μέντοι οἶμαι ἥξειν αὐτὸ τήμερον. Κρ. Πόθεν τοῦτο τεκμαίρῃ; Σω. Ἐγώ σοι ἐρῶ. τῇ γάρ που ὑστεραίᾳ δεῖ με ἀποθνήσκειν, ἢ ᾗ ἂν ἔλθοι τὸ πλοῖον. φασί δέ γέ τοι δὴ οἱ τούτων κύριοι. οὐ τοίνυν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας οἶμαι αὐτὸ ἥξειν, ἀλλὰ τῆς ἑτέρας. τεκμαίρομαι δὲ ἔκ τινος ἐνυπνίου ὃ ἑώρακα ὀλίγον πρότερον, ταύτης τῆς νυκτός, καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τινι οὐκ ἐγεῖραί με. Κρ. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐνύπνιον; Σω. Ἐδόκει τίς μοι γυνὴ προσελθοῦσα, καλὴ καὶ εὐειδής, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέσαι με καὶ εἰπεῖν, ὦ Σώκρατες, ἤματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἵκοιο. Κρ. Ὡς ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον ὦ Σώκρατες. Σω. Ἐναργὲς μὲν οὖν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ ὦ Κρίτων. Κρ. Λίαν γε ὡς ἔοικεν. ἀλλ' ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πείθου, καὶ σώθητι. ὡς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, οὐδεμία ξυμφορά ἐστιν ἄλλη, ἀλλὰ χωρὶς μὲν σοῦ ἐστερῆσθαι τοιούτου ἐπιτηδείου, οἷον ἐγὼ οὐδένα μήποτε εὑρήσω. ἔτι δέ, καὶ πολλοῖς δόξω, οἳ ἐμὲ καὶ σὲ μὴ σαφῶς ἴσασιν, ὡς οἷός τε ὤν σε σώζειν, εἰ ἀναλίσκειν χρήματα ἀμελήσαιμι ἤθελον. καίτοι τίς ἂν αἰσχίων εἴη ταύτης δόξα, ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι, ἢ φίλους; οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοί, ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθένδε, ἡμῶν προθυμουμένων. Σω. Ἀλλὰ τί ἡμῖν ὦ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει, οἱ γὰρ ἐπιεικέστατοι. ὧν μᾶλλον ἄξιον φροντίζειν, ἡγήσονται αὐτὰ οὕτω πεπρᾶχθαι ὥσπερ ἂν πραχθῇ. Κρ. Ἀλλ' ὁρᾷς δή, ὅτι ἀνάγκη ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. αὐτὰ δὲ δῆλα τὰ παρόντα νυνί, ὅτι οἷοί τε εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι, ἀλλὰ σχεδὸν τὰ μέγιστα, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς διαβεβλημένος ᾖ. Σω. Εἰ γὰρ ὤφελον ὦ Κρίτων οἷοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἷοί τε ἦσαν, καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα, καὶ καλῶς ἂν εἶχε. νῦν δὲ οὐδέτερα οἷοί τε. οὔτε γὰρ φρόνιμον, οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι. ποιοῦσι δὲ τοῦτο ὅ, τι

ἂν τύχωσι. Κρ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω. τάδε δὲ ὦ Σώκρατες εἰπέ μοι. ἆρά γε μὴ ἐμοῦ προ-
μηθῇ, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, μὴ ἐὰν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθῃς, οἱ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέ-
χωσιν, ὡς σὲ ἐνθένδε ἐκκλέψασι. καὶ ἀναγκασθῶμεν, ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν, ἢ συχνὰ χρή-
ματα, ἢ καὶ ἄλλο τι πρὸς τούτοις παθεῖν; εἰ γάρ τοι τοιοῦτον φοβῇ, ἔασον αὐτὸ χαίρειν. ἡμᾶς γάρ που
δίκαιοι ἐσμὲν σώσαντές σε κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον, καὶ ἐὰν δέῃ ἔτι τούτου μείζω. ἀλλ᾽ ἐ-
μοὶ πείθου, καὶ μὴ ἄλλως ποίει. Σω. Καὶ ταῦτα προμηθοῦμαι ὦ Κρίτων, καὶ ἄλλα πολλά. Κρ.
Μὴ τοίνυν ταῦτα φοβοῦ. καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ τἀργύριόν ἐστιν, ὃ θέλουσι λαβόντες τινὲς σῶσαί σε, καὶ ἐξα-
γαγεῖν ἐνθένδε. ἔπειτα οὐχ ὁρᾷς τούτους τοὺς συκοφάντας, ὡς εὐτελεῖς, καὶ οὐδὲν ἂν δέοι ἐπ᾽ αὐτοὺς
πολλοῦ ἀργυρίου; σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρήματα, ὡς ἐγῷμαι ἱκανά. ἔπειτα καὶ εἴ τι ἐμοῦ κηδόμενος,
οὐκ οἴει δεῖν ἀναλίσκειν τἀμά, ξένοι οὗτοι ἐνθάδε ἕτοιμοι ἀναλίσκειν. εἷς δὲ καὶ κεκόμικεν ἐπ᾽ αὐτὸ
τοῦτο ἀργύριον ἱκανόν, Σιμμίας ὁ Θηβαῖος. ἕτοιμος δὲ καὶ Κέβης, καὶ ἄλλοι πολλοὶ πάνυ. ὥστε ὅπερ
λέγω, μήτε ταῦτα φοβούμενος ἀποκάμῃς σῶσαι σαυτόν, μήτε ὃ ἔλεγες ἐν τῷ δικαστηρίῳ δυσχε-
ρές σοι γενέσθω, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελθὼν ὅ, τι χρῶ σε αὐτῷ. πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοσε ὅποι ἂν ἀ-
φίκῃ, ἀγαπήσουσί σε. ἂν δὲ βούλῃ εἰς Θετταλίαν ἰέναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι, οἵ σε περὶ πολλοῦ ποιήσον-
ται, καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδένα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν. ἔτι δὲ ὦ Σώκρατες οὐδὲ
δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, ἐξὸν σωθῆναι, καὶ τοιαῦτα σπεύδεις πε-
ρὶ σεαυτὸν γενέσθαι, ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροί σου σπεύσαιέν τε καὶ ἔσπευσαν, σὲ διαφθεῖραι βουλόμε-
νοι. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς σαυτοῦ ἔμοιγε δοκεῖς προδιδόναι, οὕς σοι ἐξὸν καὶ ἐκθρέψαι καὶ
ἐκπαιδεῦσαι, οἰχήσῃ καταλιπών, καὶ τὸ σὸν μέρος, ὅ, τι ἂν τύχωσι, τοῦτο πράξουσι. τεύξονται δὲ
ὡς τὸ εἰκὸς τοιούτων, οἷά περ εἴωθε γίγνεσθαι ἐν ταῖς ὀρφανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς. ἢ γὰρ οὐ χρὴ ποιεῖ-
σθαι παῖδας, ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν, καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα. σὺ δέ μοι δοκεῖς τὰ ῥᾳθυμότα-
τα αἱρεῖσθαι. χρὴ δὲ ἅπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθός, καὶ ἀνδρεῖος ἕλοιτο, ταῦτα αἱρεῖσθαι, φάσκοντά γε δὴ ἀρε-
τῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι. ὡς ἔγωγε καὶ ὑπὲρ σοῦ, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτηδείων
αἰσχύνομαι, μὴ δόξῃ ἅπαν τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σέ, ἀνανδρίᾳ τινὶ τῇ ἡμετέρᾳ πεπρᾶχθαι, καὶ ἡ εἴ-
σοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον ὡς εἰσῆλθες, ἐξὸν μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν τῆς δίκης ὡς ἐγέ-
νετο, καὶ τὸ τελευταῖον δὴ τουτί, ὥσπερ κατάγελως τῆς πράξεως κακίᾳ τινὶ καὶ ἀνανδρίᾳ τῇ ἡμετέ-
ρᾳ διαπεφευγέναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἵτινές σε οὐδ᾽ ἐσώσαμεν. οὐδὲ σὺ σαυτόν, οἷόν τε ὂν καὶ δυνατόν,
εἴ τι καὶ σμικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν. ταῦτ᾽ οὖν ὦ Σώκρατες, ὅρα μὴ ἅμα τῷ κακῷ, καὶ αἰσχρὰ ᾖ σοί τε
καὶ ἡμῖν, ἀλλὰ βουλεύου. μᾶλλον δέ, οὐδὲ βουλεύεσθαι ἔτι ὥρα, ἀλλὰ βεβουλεῦσθαι. μία δὲ βουλή. τῆς
γὰρ ἐπιούσης νυκτὸς πάντα ταῦτα δεῖ πεπρᾶχθαι. εἰ δὲ περιμενοῦμεν, ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἷόν
τε. ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ ὦ Σώκρατες, πείθου μοι, καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποίει. Σω. Ὦ φίλε Κρίτων,
ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία, εἰ μετά τινος ὀρθότητος εἴη. εἰ δὲ μή, ὅσῳ μείζων, τοσούτῳ χαλεπωτέ-
ρα. σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἡμᾶς, εἴτε ταῦτα πρακτέον, εἴτε μή, ὡς ἐγὼ οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ τοιοῦ-
τος, οἷος τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι, ἢ τῷ λόγῳ, ὅς ἄν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος φαίνηται. τοὺς
δὴ λόγους, οὓς ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἔλεγον, οὐ δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν, ἐπειδή μοι ἥδε ἡ τύχη γέγονεν,
ἀλλὰ σχεδόν τι ὅμοιοι φαίνονταί μοι, καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω, καὶ τιμῶ, οὕσπερ καὶ πρότερον. ὧν ἐὰν
μὴ βελτίω ἔχωμεν λέγειν ἐν τῷ παρόντι, εὖ ἴσθι, ὅτι οὐ μή σοι ξυγχωρήσω. οὐδ᾽ ἂν πλείω τῶν νῦν
παρόντων ἡ τῶν πολλῶν δύναμις, ὥσπερ παῖδας ἡμᾶς μορμολύττηται, δεσμοὺς καὶ θανάτους ἐπιπέμ-
πουσα, καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις. Κρ. Πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποίμεθα αὐτά; Σω. Εἰ πρῶτον μὲν
τοῦτον τὸν λόγον ἀναλάβοιμεν, ὃν σὺ λέγεις περὶ τῶν δοξῶν. πότερον καλῶς ἐλέγετο ἑκάστοτε, ἢ οὔ,
ὅτι ταῖς μὲν δεῖ τῶν δοξῶν προσέχειν τὸν νοῦν, ταῖς δέ, οὔ. ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν ἀποθνήσκειν, καλῶς
ἐλέγετο. νῦν δέ, κατάδηλος ἄρα ἐγένετο, ὅτι ἄλλως ἕνεκα λόγου ἐλέγετο. ἦν δὲ παιδιὰ καὶ φλυα-
ρία ὡς ἀληθῶς. ἐπιθυμῶ δ᾽ ἔγωγε ἐπισκέψασθαι ὦ Κρίτων, κοινῇ μετὰ σοῦ, εἴ τι μοι ἀλλοιότερος φα-
νεῖται, ἐπειδή γε ὧδε ἔχω, ἢ ὁ αὐτός, καὶ ἐάσομεν χαίρειν, ἢ πεισόμεθα αὐτῷ. ἐλέγετο δέ πως ὡς ἐγῷ-
μαι ἑκάστοτε ὧδε ὑπὸ τῶν οἰομένων τι λέγειν, ὥσπερ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον. ὅτι τῶν δοξῶν ἃς οἱ ἄνθρω-
ποι δοξάζουσι, δέοι τὰς μέν, περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι. τὰς δέ, μή. τοῦτο πρὸς θεῶν ὦ Κρίτων, οὐ δοκεῖ
καλῶς σοι λέγεσθαι; σὺ γὰρ ὅσα γε τἀνθρώπεια, ἐκτὸς εἶ τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν αὔριον, καὶ οὐκ ἄν σε
παρακρούοι ἡ παροῦσα ξυμφορά, σκόπει δή. οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγεσθαι, ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δό-
ξας τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν. ἀλλὰ τὰς μέν, τὰς δ᾽ οὔ. οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ τῶν μέν, τῶν δ᾽ οὔ. τί φῄς; ταῦ-
τα οὐχὶ καλῶς λέγεται; Κρ. Καλῶς. Σω. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς τιμᾶν, τὰς δὲ πονηράς, μή; Κρ. Ναί.
Σω. Χρησταὶ δὲ οὐχ αἱ τῶν φρονίμων; πονηραὶ δέ, αἱ τῶν ἀφρόνων; Κρ. Πῶς δ᾽ οὔ; Σω. Φέρε δή, πῶς αὖ τὰ
τοιαῦτα ἐλέγετο. γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων, πότερον παντὸς ἀνδρὸς ἐπαίνῳ καὶ ψόγῳ καὶ δό-
ξῃ τὸν νοῦν προσέχει, ἢ ἑνὸς μόνου ἐκείνου, ὃς ἂν τυγχάνοι ἰατρός, ἢ παιδοτρίβης ὤν; Κρ. Ἑνὸς μόνου. Σω.
Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρὴ τοὺς ψόγους, καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἑνὸς ἐκείνου, ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν.

Κρ.

Κρ. Δῆλα δή. Σω. Ταύτῃ ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον καὶ ἐδεστέον γε καὶ ποτέον, ᾗ ἂν τῷ ἑνὶ δοκῇ τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαΐοντι μᾶλλον, ἢ ᾗ ξύμπασι τοῖς ἄλλοις. Κρ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Εἶεν. ἀπειθήσας δὲ τῷ ἑνὶ, καὶ ἀτιμάσας αὐτοῦ τὴν δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ τοὺς τῶν πολλῶν καὶ μηδὲν ἐπαϊόντων, ἆρα οὐδὲν κακὸν πείσεται; Κρ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Τί δ' ἐστι κακὸν τοῦτο, καὶ ποῖ τείνει, καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος; Κρ. Δηλονότι εἰς τὸ σῶμα. τοῦτο γὰρ διόλλυσι. Σω. Καλῶς λέγεις. οὐκοῦν καὶ τἆλλα ὦ Κρίτων οὕτως, ἵνα μὴ πάντα διΐωμεν. καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, καὶ αἰσχρῶν καὶ καλῶν, καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ ὧν νῦν ἡμῖν ἐστιν ἡ βουλή, πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς ἕπεσθαι, καὶ φοβεῖσθαι αὐτὴν, ἢ τῇ τοῦ ἑνὸς, εἴ τις ἐστὶν ἐπαΐων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον, ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους, ᾧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο. ἢ οὐδέν ἐστι τοῦτο; Κρ. Οἶμαι ἔγωγε ὦ Σώκρατες. Σω. Φέρε δὴ, ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον γιγνόμενον, ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ διαφθειρόμενον διολέσωμεν, πειθόμενοι μὴ τῇ τῶν ἐπαϊόντων δόξῃ, ἆρα βιωτὸν ἡμῖν ἐστι διεφθαρμένου αὐτοῦ; ἔστι δέ που τοῦτο σῶμα, ἢ οὐχί; Κρ. Ναί. Σω. Ἆρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν ἐστι μετὰ μοχθηροῦ καὶ διεφθαρμένου σώματος; Κρ. Οὐδαμῶς. Σω. Ἀλλὰ μετ' ἐκείνου ἄρα ἐστὶν ἡμῖν βιωτὸν διεφθαρμένου, ᾧ τὸ ἄδικον μὲν λωβᾶται, τὸ δὲ δίκαιον ὀνίνησιν. ἢ φαυλότερον ἡγούμεθα εἶναι τοῦ σώματος, ἐκεῖνο ὅ,τι ποτ' ἐστὶ τῶν ἡμετέρων, περὶ ὃ ἥτε ἀδικία καὶ ἡ δικαιοσύνη ἐστίν; Κρ. Οὐδαμῶς. Σω. Ἀλλὰ τιμιώτερον; Κρ. Πολύγε. Σω. Οὐκ ἄρα ὦ βέλτιστε πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον ὅ,τι ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ὅτι ὁ ἐπαΐων περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὁ εἷς, καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. ὥστε πρῶτον μὲν ταύτῃ οὐκ ὀρθῶς εἰσηγῇ, εἰσηγούμενος τῆς τῶν πολλῶν δόξης δεῖν ἡμᾶς φροντίζειν περὶ τῶν δικαίων καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ τῶν ἐναντίων. ἀλλὰ μὲν δὴ φαίη γ' ἄν τις, οἷοί τε εἰσὶν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ ἀποκτιννύναι; δῆλα δὴ καὶ ταῦτα. Κρ. Φαίη γὰρ ἄν, ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀληθῆ λέγεις. ἀλλ' ὦ θαυμάσιε, οὗτός γε ὁ λόγος ὃν διεληλύθαμεν, ἔμοιγε δοκεῖ ὅμοιος εἶναι τῷ προτέρῳ. καὶ τόνδε δὲ αὖ σκόπει, εἰ ἔτι μένει ἡμῖν ἢ οὔ, ὅτι οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν. Κρ. Ἀλλὰ μένει. Σω. Τὸ δὲ, εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὅτι ταυτόν ἐστι, μένει, ἢ οὐ μένει; Κρ. Μένει. Σω. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο σκεπτέον, πότερον δίκαιον ἐμὲ ἐνθένδε πειρᾶσθαι ἐξιέναι μὴ ἀφιέντων ἀθηναίων, ἢ οὐ δίκαιον. καὶ ἐὰν μὲν φαίνηται δίκαιον, πειρώμεθα. εἰ δὲ μὴ, ἐῶμεν. ἃς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περί τε χρημάτων ἀναλώσεως καὶ δόξης, καὶ παίδων τροφῆς, μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα ὦ Κρίτων σκέμματα ᾖ τῶν ῥᾳδίως ἀποκτιννύντων, καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἄν, εἰ οἷοί τε ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν νῷ, τούτων τῶν πολλῶν. ἡμῖν δ' ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτω αἱρεῖ, μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ᾖ, ἢ ὅπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν. πότερον δίκαια πράξομεν καὶ χρήματα τελοῦντες τούτοις τοῖς ἐμὲ ἐνθένδε ἐξάξουσι, καὶ χάριτας. καὶ αὐτοὶ ἐξάγοντές τε καὶ ἐξαγόμενοι. ἢ τῇ ἀληθείᾳ, ἀδικήσομεν πάντα ταῦτα ποιοῦντες. κἂν φαινώμεθα ἄδικα αὐτὰ ἐργαζόμενοι, μὴ οὐ δέῃ ὑπολογίζεσθαι, οὔτ' εἰ ἀποθνήσκειν δεῖ, παραμένοντας καὶ ἡσυχίαν ἄγοντας, οὔτε ἄλλο ὁτιοῦν πάσχειν πρὸ τοῦ ἀδικεῖν; Κρ. Καλῶς μέν μοι δοκεῖς λέγειν ὦ Σώκρατες. ὅρα δὲ τί δρῶμεν. Σω. Σκοπῶμεν ὦ 'γαθὲ κοινῇ. καὶ εἴ πῃ ἔχεις ἀντιλέγειν ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε, καί σοι πείσομαι. εἰ δὲ μὴ, παῦσαι ἤδη ὦ μακάριε πολλάκις μοι λέγων τὸν αὐτὸν λόγον. ὡς χρὴ ἐνθένδε ἀκόντων ἀθηναίων ἐμὲ ἀπιέναι. ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πεῖσαί σε ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ μὴ ἄκοντος. ὅρα δὲ δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχὴν ἐάν σοι ἱκανῶς λέγηται, καὶ πειρῶ ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον ᾗ ἂν μάλιστα οἴῃ. Κρ. Ἀλλὰ πειράσομαι. Σω. Οὐδενὶ τρόπῳ φαμὲν ἑκόντας ἀδικητέον εἶναι. ἢ τινὶ μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινὶ δὲ οὔ; ἢ οὐδαμῶς τό γε ἀδικεῖν οὔτε ἀγαθὸν, οὔτε καλὸν, ὡς πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ὡμολογήθη, ὅπερ καὶ ἄρτι ἐλέγετο; ἢ πᾶσαι ἡμῖν αἱ ἐκεῖναι πρόσθεν ὁμολογίαι ἐν ταῖσδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκκεχυμέναι εἰσί; καὶ πάλαι ὦ Κρίτων ἄρα τηλικοίδε γέροντες ἄνδρες πρὸς ἀλλήλους σπουδῇ διαλεγόμενοι, ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς, παίδων οὐδὲν διαφέροντες; ἢ παντὸς μᾶλλον οὕτως ἔχει, ὥσπερ τότε ἡμῖν ἐλέγετο, εἴτε φασὶν οἱ πολλοὶ, εἴτε μή. καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς ἔτι τῶνδε χαλεπώτερα πάσχειν, εἴτε καὶ πρᾳότερα, ὅμως τόγε ἀδικεῖν τῷ ἀδικοῦντι καὶ κακὸν καὶ αἰσχρὸν τυγχάνει ὂν παντὶ τρόπῳ φαμὲν, ἢ οὔ; Κρ. Φαμέν. Σω. Οὐδαμῶς ἄρα δεῖ ἀδικεῖν; Κρ. Οὐδῆτα. Σω. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα ἀνταδικεῖν, ὡς οἱ πολλοὶ οἴονται, ἐπειδή γε οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν; Κρ. Οὐ φαίνεται. Σω. Τί δαὶ δὴ, κακουργεῖν δεῖ ὦ Κρίτων, ἢ οὔ; Κρ. Οὐ δεῖ δήπου ὦ Σώκρατες. Σω. Τί δὲ ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα ὡς οἱ πολλοί φασι δίκαιον, ἢ οὐ δίκαιον; Κρ. Οὐδαμῶς. Σω. Τὸ γάρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους, τοῦ ἀδικεῖν οὐδὲν διαφέρει. Κρ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ, οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὁτιοῦν πάσχῃ ὑπ' αὐτῶν. καὶ ὅρα ὦ Κρίτων ταῦτα ὁμολογῶν, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογῇς. οἶδα γὰρ ὅτι ὀλίγοις τισὶ ταῦτα καὶ δοκεῖ καὶ δόξει. οἷς δ' οὕτω δέδοκται, καὶ οἷς μὴ, τούτοις οὐκ ἔστι κοινὴ βουλὴ, ἀλλ' ἀνάγκη τούτους ἀλλήλων καταφρονεῖν, ὁρῶντας ἀλλήλων τὰ βουλεύματα. σκόπει οὖν δὴ καὶ σὺ εὖ μάλα, πότερον κοινωνεῖς καὶ συνδοκεῖ σοι, καὶ ἀρχώμεθα ἐντεῦθεν βουλευόμενοι, ὡς οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντος οὔτε τοῦ ἀδικεῖν, οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν, οὔτε κακῶς πάσχοντα ἀμύνεσθαι ἀντιδρῶντα κακῶς. ἢ ἀφίστασαι, καὶ οὐ κοινωνεῖς τῆς ἀρχῆς; ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ πάλαι

οὕτω καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ. σοὶ δὲ εἴπῃ ἄλλῃ δέδοκται, λέγε καὶ δίδασκε. εἰ δ᾽ ἐμμένεις τοῖς πρόσθεν, τὸ μετὰ τοῦτο ἄκουε. Κρ. Ἀλλ᾽ ἐμμένω τε καὶ ξυνδοκεῖ μοι. ἀλλὰ λέγε. Σω. Λέγω δὴ αὖ τὸ μετὰ τοῦτο, μᾶλλον δὲ ἐρωτῶ· πότερον ἃ ἄν τις ὁμολογήσῃ τῳ, δίκαια ὄντα, ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον; Κρ. Ποιητέον. Σω. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει. ἀπιόντες ἐνθένδε ἡμεῖς μὴ πείσαντες τὴν πόλιν, πότερον κακῶς τινὰς ποιοῦμεν, καὶ ταῦτα οὓς ἥκιστα δεῖ, ἢ οὔ; καὶ ἐμμένομεν οἷς ὡμολογήσαμεν δικαίοις οὖσιν, ἢ οὔ; Κρ. Οὐκ ἔχω ὦ Σώκρατες ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτᾷς. οὐ γὰρ ἐννοῶ. Σω. Ἀλλ᾽ ὧδε σκόπει. εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε εἴτε ἀποδιδράσκειν, εἴθ᾽ ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως, ἐπιστάντες ἔροιντο. εἰπέ μοι ὦ Σώκρατες τί ἐν νῷ ἔχεις ποιεῖν ἄλλο τι, ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ ᾧ ἐπιχειρεῖς διανοῇ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι, καὶ ξύμπασαν τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος; ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τε ἔτι ἐκείνην τὴν πόλιν εἶναι, καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ᾗ ἂν αἱ γενόμεναι δίκαι μηδὲν ἰσχύωσιν, ἀλλ᾽ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί τε γίγνωνται καὶ διαφθείρωνται; τί ἐροῦμεν ὦ Κρίτων πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα. πολλὰ γὰρ ἄν τις ἔχοι ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου, ὃς τὰς δίκας τὰς δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι. ἢ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς, ὅτι ἠδίκει γὰρ ἡμᾶς ἡ πόλις, καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινε; ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν; Κρ. Ταῦτα νὴ Δία ὦ Σώκρατες. Σω. Τί οὖν ἄν, εἴπωσιν οἱ νόμοι, ὦ Σώκρατες, ἦ καὶ ταῦτα ὡμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοί, ἢ ἐμμένειν ταῖς δίκαις, αἷς ἂν ἡ πόλις δικάζῃ; εἰ οὖν αὐτῶν θαυμάζοιμεν λεγόντων, ἴσως ἂν εἴποιεν, ὅτι ὦ Σώκρατες μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα, ἀλλ᾽ ἀποκρίνου. ἐπειδὴ καὶ εἴωθας χρῆσθαι τῷ ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι. φέρε γὰρ τί ἐγκαλῶν ἡμῖν καὶ τῇ πόλει ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι. οὐ πρῶτον μέν σε ἐγεννήσαμεν ἡμεῖς, καὶ δι᾽ ἡμῶν ἔλαβε τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ, καὶ ἐφύτευσέ σε; φράσον οὖν, τούτοις ἡμῶν, τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τοὺς γάμους μέμφῃ τι, ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν; οὐ μέμφομαι φαίην ἄν. ἀλλὰ τοῖς περὶ τὴν τοῦ γενομένου τροφήν τε καὶ παιδείαν, ἐν ᾗ καὶ σὺ ἐπαιδεύθης; ἢ οὐ καλῶς προσέταττον ἡμῶν οἱ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι νόμοι, παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ σῷ, σε ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν; καλῶς φαίην ἄν. εἶεν, ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης, ἔχοις ἂν εἰπεῖν πρῶτον μέν, ὡς οὐχὶ ἡμέτερος ἦσθα καὶ ἔκγονος καὶ δοῦλος, αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι; καὶ εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, ἆρ᾽ ἐξ ἴσου οἴει εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡμῖν, καὶ ἅττ᾽ ἂν ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, ταῦτα καὶ σὺ ἀντιποιεῖν οἴει δίκαιον εἶναι; ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοι τὸν πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου ἦν τὸ δίκαιον, καὶ πρὸς δεσπότην, εἴ σοι ὢν ἐτύγχανεν, ὥστε ἅπερ πάσχεις ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν, οὔτε κακῶς ἀκούοντα ἀντιλέγειν, οὔτε τυπτόμενον ἀντιτύπτειν, οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλά, πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἄρα, καὶ τοὺς νόμους ἐξέσται σοι; ὥστε ἐάν σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι, δίκαιον ἡγούμενοι εἶναι, καὶ σὺ δὲ ἡμᾶς τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα καθ᾽ ὅσον δύνασαι ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναι, καὶ φήσεις ταῦτα ποιῶν δίκαια πράττειν, ὁ τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελούμενος; ἢ οὕτως εἶ σοφός, ὥστε λέληθέ σε ὅτι μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἁπάντων, τιμιώτερόν ἐστι πατρίς, καὶ σεμνότερον καὶ ἁγιώτερον; καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι, καὶ σέβεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπείκειν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν, ἢ πατέρα. καὶ ἢ πείθειν, ἢ ποιεῖν, ἃ ἂν κελεύοι. καὶ πάσχειν, ἐάν τι προστάττῃ παθεῖν, ἡσυχίαν ἄγοντα, ἐάν τι τύπτεσθαι, ἐάν τε δεῖσθαι, ἐάν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέα ταῦτα, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει. καὶ οὐχ ὑπεικτέον, οὐδὲ ἀναχωρητέον, οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν. ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ, καὶ πανταχοῦ, ποιητέον ἃ ἂν κελεύοι ἡ πόλις τε καὶ ἡ πατρίς. ἢ πείθειν αὐτήν, ᾗ τὸ δίκαιον πέφυκε. βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα, οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων ἔτι ἧττον τὴν πατρίδα. τί φήσομεν πρὸς ταῦτα ὦ Κρίτων; ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους, ἢ οὔ; Κρ. Ἐμοί γε δοκεῖ. Σω. Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκρατες, φαῖεν ἂν ἴσως οἱ νόμοι, εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅτι οὐ δίκαια ἡμᾶς ἐπιχειρεῖς δρᾶν, ἃ ἐπιχειρεῖς. ἡμεῖς γάρ σε γεννήσαντες, ἐκθρέψαντες, παιδεύσαντες, μεταδόντες ἁπάντων ὧν οἷοί τε ἦμεν καλῶν, σοί τε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι πολίταις, ὅμως προαγορεύομεν τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναι Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ, ἐπειδὰν δοκιμασθῇ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους, ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λαβόντα τὰ αὐτοῦ ἀπιέναι, ὅποι ἂν βούληται. καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων ἐμποδών ἐστιν οὐδ᾽ ἀπαγορεύει, ἐάν τέ τις βούληται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἰέναι, εἰ μὴ ἀρέσκοιμεν ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις, ἐάν τε μετοικεῖν ἄλλοσέ ποι ἐλθὼν ἰέναι ἐκεῖσε, ὅποι ἂν βούληται ἔχων τὰ αὐτοῦ. ὃς δ᾽ ἂν ὑμῶν παραμείνῃ, ὁρῶν ὃν τρόπον ἡμεῖς τάς τε δίκας δικάζομεν, καὶ τἆλλα τὴν πόλιν διοικοῦμεν, ἤδη φαμὲν τοῦτον ὡμολογηκέναι ἔργῳ ἡμῖν ἃ ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν, ποιήσειν ταῦτα. καὶ τὸν μὴ πειθόμενον, τριχῇ φαμὲν ἀδικεῖν, ὅτι τε γεννηταῖς οὖσιν ἡμῖν οὐ πείθεται, καὶ ὅτι τροφεῦσι, καὶ ὅτι ὁμολογήσας ἡμῖν πείθεσθαι, οὔτε πείθεται, οὔτε πείθει ἡμᾶς, εἰ μὴ καλῶς τι ποιοῦμεν. προτιθέντων ἡμῶν καὶ οὐκ ἀγρίως ἐπιταττόντων ποιεῖν, ἃ ἂν κελεύωμεν, ἀλλὰ ἐφιέντων δυοῖν θάτερα, ἢ πείθειν ἡμᾶς, ἢ ποιεῖν, τούτων οὐδέτερα ποιεῖ. ταύταις δὴ φαμὲν καὶ σὲ ὦ Σώκρατες ταῖς αἰτίαις ἐνέξεσθαι, εἴπερ ποιήσεις ἃ ἐπινοεῖς. καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναίων σέ, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μάλιστα. εἰ οὖν ἐγὼ εἴποιμι διατί δή, ἴσως ἄν μου δικαίως καθάπτοιντο λέγοντες, ὅτι ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθηναίων ἐγὼ αὐ-

τοῖς ὡμολογηκὼς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν. φαῖεν γὰρ ἄν, ὅτι ὦ Σώκρατες μεγάλα ἡμῖν τούτων τεκμήριά ἐστιν, ὅτι σοι καὶ ἡμεῖς ἠρέσκομεν, καὶ ἡ πόλις. οὐ γὰρ ἄν ποτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἁπάντων διαφερόντως ἐν αὐτῇ ἐπεδήμεις, εἰ μή σοι διαφερόντως ἤρεσκε. καὶ οὔτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτε ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες, ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἰσθμόν, οὔτε ἄλλοσε οὐδαμόσε, εἰ μή ποι στρατευσόμενος. οὔτε ἄλλην ἐποιήσω ἀποδημίαν πώποτε, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι. οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως, οὐδ' ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι. ἀλλὰ ἡμεῖς σοι ἱκανοὶ ἦμεν, καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις, οὕτω σφόδρα ἡμᾶς ᾑροῦ. καὶ ὡμολόγεις καθ' ἡμᾶς πολιτεύεσθαι. τά τε ἄλλα, καὶ παῖδας ἐν αὐτῇ ἐποιήσω, ὡς ἀρεσκούσης σοι τῆς πόλεως. ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ ἐξῆν σοι φυγῆς τιμήσασθαι εἰ ἐβούλου, καὶ ὅπερ νῦν ἀκούσης τῆς πόλεως ἐπιχειρεῖς, τότε ἑκούσης ποιῆσαι. σὺ δὲ τότε μὲν ἐκαλλωπίζου, ὡς οὐκ ἀγανακτῶν εἰ δέοι τεθνάναι σε. ἀλλ' ᾑροῦ ὡς ἔφησθα πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον. νῦν δὲ οὔτ' ἐκείνους τοὺς λόγους αἰσχύνῃ, οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων ἐντρέπῃ, ἐπιχειρῶν διαφθεῖραι. πράττεις τε ἅπερ ἂν δοῦλος ὁ φαυλότατος πράξειεν, ἀποδιδράσκειν ἐπιχειρῶν παρὰ τὰς ξυνθήκας τε καὶ τὰς ὁμολογίας, καθ' ἃς ἡμῖν ξυνέθου πολιτεύεσθαι. πρῶτον οὖν ἡμῖν τοῦτο αὐτὸ ἀπόκριναι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν φάσκοντές σε ὡμολογηκέναι πολιτεύσεσθαι καθ' ἡμᾶς ἔργῳ, ἀλλ' οὐ λόγῳ. ἢ οὐκ ἀληθῆ; τί φῶμεν πρὸς ταῦτα ὦ Κρίτον, ἄλλο τι ἢ ὁμολογῶμεν;

Κρ. Ἀνάγκη ὦ Σώκρατες. Σω. Ἄλλο οὖν φαῖεν ἢ ξυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις. οὐχ ὑπ' ἀνάγκης ὁμολογήσας, οὐδὲ ἀπατηθείς, οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀναγκασθεὶς βουλεύσασθαι. ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐν οἷς ἐξῆν σοι ἀπιέναι, εἰ μὴ ἠρέσκομεν ἡμεῖς, μηδὲ δίκαιαι ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολογίαι εἶναι. σὺ δὲ οὔτε Λακεδαίμονα προῃροῦ, οὔτε Κρήτην, ἃς δὴ ἑκάστοτε φῂς εὐνομεῖσθαι. οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, οὔτε τῶν βαρβάρων. ἀλλ' ἐλάττω ἐξ αὐτῆς ἀπεδήμησας, ἢ οἱ χωλοί τε καὶ τυφλοί, καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι. οὕτω σοι διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἤρεσκεν ἡ πόλις τε, καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι δηλονότι. τίνι γὰρ ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων; νῦν δὲ οὐκ ἐμμένεις τοῖς ὡμολογημένοις, ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ ὦ Σώκρατες, καὶ οὐ καταγέλαστός γε ἔσῃ, ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθών. σκόπει γὰρ δὴ ταῦτα παραβάς, καὶ ἐξαμαρτών τι τούτων, τί ἀγαθὸν ἐργάσῃ σαυτόν, ἢ τοὺς ἐπιτηδείους τοὺς σαυτοῦ. ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύσουσί γέ σου οἱ ἐπιτήδειοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν, καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως, ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι, σχεδόν τι δῆλον. αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατά τινα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε, ἢ Μεγαράδε, εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφότεραι, πολέμιος ἥξεις ὦ Σώκρατες τῇ τούτων πολιτείᾳ. καὶ ὅσοιπερ κήδονται τῶν αὐτῶν πόλεων, ὑποβλέψονταί σε, διαφθορέα ἡγούμενοι τῶν νόμων καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι. ὅστις γὰρ νόμων διαφθορεύς ἐστι, σφόδρα που δόξειεν ἂν νέων γε καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι. πότερον οὖν φεύξῃ τάς τε εὐνομουμένας πόλεις, καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς κοσμιωτάτους; καὶ τοῦτο ποιοῦντι, ἆρα ἄξιόν ἐστί σοι ζῆν; ἢ πλησιάσεις τούτοις καὶ ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενος τίνας λόγους ὦ Σώκρατες, ἢ οὕσπερ ἐνθάδε, ὡς ἡ ἀρετή, καὶ ἡ δικαιοσύνη πλείστου ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι; καὶ οὐκ οἴει ἄσχημον φανεῖσθαι τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα; οἴεσθαί γε χρή. ἀλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν πόλεων ἀπαρεῖς, ἥξεις δὲ εἰς Θετταλίαν παρὰ τοὺς ξένους τοῦ Κρίτωνος. ἐκεῖ γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ ἀκολασία. καὶ ἴσως ἂν ἡδέως σου ἀκούοιεν, ὡς γελοίως ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἀπεδίδρασκες, σκευήν τινα περιθέμενος ἢ διφθέραν λαβών, ἢ ἄλλα οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδράσκοντες, καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας. ὅτι δὲ γέρων ἀνὴρ σμικροῦ χρόνου τῷ βίῳ λοιποῦ ὄντος, ὡς τὸ εἰκός, ἐτόλμησας οὕτω γλίσχρως ἐπιθυμεῖν ζῆν, νόμους τοὺς μεγίστους παραβάς, οὐδεὶς ὃς ἐρεῖ; ἴσως ἄν, μή τινα λυπῇς. εἰ δὲ μή, ἀκούσῃ ὦ Σώκρατες πολλὰ καὶ ἀνάξια σαυτοῦ, ὑπερχόμενος δὴ πάντας ἀνθρώπους βιώσῃ, καὶ δουλεύων. τί ποιῶν, ἢ εὐωχούμενος ἐν Θετταλίᾳ; ὥσπερ ἐπὶ δεῖπνον ἀποδεδημηκὼς εἰς Θετταλίαν. λόγοι δὲ ἐκεῖνοι οἱ περὶ δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, ποῦ ἡμῖν ἔσονται; ἀλλὰ δὴ τῶν παίδων ἕνεκα βούλει ζῆν, ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς καὶ παιδεύσῃς; τί δ'; εἰς Θετταλίαν αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψεις τε καὶ παιδεύσεις, ξένους ποιήσας; ἵνα καὶ τοῦτό σου ἀπολαύσωσιν, ἢ τοῦτο μὲν οὔ, αὐτοῦ δὲ τρεφόμενοι σοῦ ζῶντος, βέλτιον θρέψονται καὶ παιδεύσονται μὴ ξυνόντος σοῦ αὐτοῖς; οἱ γὰρ ἐπιτήδειοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν. πότερον ἐὰν μὲν εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς ᾅδου ἀποδημήσῃς οὐχὶ ἐπιμελήσονται; εἴπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν ἐστι τῶν σοὶ φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι, οἴεσθαί γε χρή. ἀλλ' ὦ Σώκρατες πειθόμενος ἡμῖν τοῖς σοῖς τροφεῦσι, μήτε παῖδας περὶ πλείονος ποιοῦ, μήτε τὸ ζῆν, μήτε ἄλλο μηδέν, πρὸ τοῦ δικαίου. ἵνα εἰς ᾅδου ἐλθών, ἔχῃς ταῦτα πάντα ἀπολογήσασθαι τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν. οὔτε γὰρ ἐνθάδε σοι φαίνεται ταῦτα πράττοντι ἄμεινον εἶναι, οὐδὲ δικαιότερον, οὐδὲ ὁσιώτερον, οὐδὲ ἄλλῳ τῶν σῶν οὐδενί. οὔτε ἐκεῖσε ἀφικομένῳ ἄμεινον ἔσται. ἀλλὰ νῦν μὲν ἠδικημένος ἄπει, ἐὰν ἀπίῃς, οὐχ ὑφ' ἡμῶν τῶν νόμων, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων. ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς οὕτως αἰσχρῶς ἀνταδικήσας τε καὶ ἀντικακουργήσας τὰς σαυτοῦ ὁμολογίας τε καὶ ξυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβάς, καὶ κακὰ ἐργασάμενος τούτους οὓς ἥκιστα ἔδει, σαυτόν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα, καὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν ζῶντι, καὶ ἐκεῖ οἱ ἡμέ-

τεροι

τεροι ἀδελφοὶ οἱ ἐν ᾅδου νόμοι, οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέξονται, εἰδότες ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας ἀπολέσαι, τὸ σὸν μέρος. ἀλλὰ μή σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν, ἃ λέγει, μᾶλλον ἢ ἡμεῖς. Ταῦτα ὦ φίλε ἑταῖρε Κρίτων εὖ ἴσθι ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν. καὶ ἐν ἐμοὶ αὕτη ἡ ἠχὴ τούτων τῶν λόγων βομβεῖ, καὶ ποιεῖ, μὴ δύνασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν. ἀλλὰ ἴσθι ὅσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα. ἐάν τι λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς. ὅμως μέντοι, εἴ τι οἴει πλέον ποιήσειν, λέγε. Κρ. Ἀλλ᾽ ὦ Σώκρατες οὐκ ἔχω λέγειν. Σω. Ἔα τοίνυν ὦ Κρίτων, καὶ πράττωμεν ταύτῃ. ἐπειδὴ ταύτῃ ὁ θεὸς ὑφηγεῖται.

Τέλος τοῦ Κρίτωνος, ἢ περὶ πρακτοῦ.

ΦΑΙΔΩΝ Η ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Ἐχεκράτης. Φαίδων. Ἀπολλόδωρος. Σωκράτης. Κέβης. Σιμμίας. Κρίτων, ὁ τῶν ἕνδεκα ὑπηρέτης.

ΑΥΤΟΣ ὦ Φαίδων παρεγένου Σωκράτει, ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἢ ἄλλου του ἤκουσας; Φαί. Αὐτὸς ὦ Ἐχέκρατες. Ἐχ. Τί οὖν δή ἐστιν, ἅττα εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ θανάτου, καὶ πῶς ἐτελεύτα; ἡδέως γὰρ ἂν ἀκούσαιμι, καὶ γὰρ οὔτε τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχωριάζει τὰ νῦν Ἀθήναζε. οὔτε τις ξένος ἀφῖκται χρόνου συχνοῦ ἐκεῖθεν, ὅστις ἂν ἡμῖν σαφές τι ἀγγεῖλαι οἷός τ᾽ ἦν περὶ τούτων. πλήν γε δὴ ὅτι φάρμακον πιὼν ἀποθάνοι, τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶχε φράζειν. Φαί. Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης ἄρα ἐπύθεσθε ὃν τρόπον ἐγένετο; Ἐχ. Ναί. ταῦτα μὲν ἡμῖν ἤγγειλέ τις. καὶ ἐθαυμάζομέν γε ὅτι πάλαι γενομένης αὐτῆς, πολλῷ ὕστερον φαίνεται ἀποθανών. τί οὖν ἦν τοῦτο ὦ Φαίδων; Φαί. Τύχη τις αὐτῷ ὦ Ἐχέκρατες συνέβη. ἔτυχε γὰρ τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὃ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσι κατ᾽ ἔτος. Ἐχ. Τοῦτο δὲ δὴ τί ἐστι; Φαί. Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον ὥς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δὶς ἑπτὰ ἐκείνους ᾤχετο ἄγων, καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὔξαντο ὡς λέγεται τότε εἰ σωθεῖεν, ἑκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον. ἣν δὴ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ᾽ ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. ἐπειδὰν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν καὶ δημοσίᾳ μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν ἂν εἰς Δῆλον ἀφίκηται τὸ πλοῖον, καὶ πάλιν δεῦρο. τοῦτο δ᾽ ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίνεται, ὅταν τύχωσιν οἱ ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτούς. ἀρχὴ δ᾽ ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὰν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στέψῃ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου. τοῦτο δ᾽ ἔτυχεν ὥσπερ λέγω τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης γεγονός. διὰ ταῦτα καὶ ὁ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου. Ἐχ. Τί δὲ δὴ τὰ περὶ αὐτὸν τὸν θάνατον ὦ Φαίδων; τί ἦν τὰ λεχθέντα καὶ πραχθέντα; καὶ τίνες οἱ παραγενόμενοι τῶν ἐπιτηδείων τῷ ἀνδρί, ἢ οὐκ εἴων οἱ ἄρχοντες παρεῖναι, ἀλλ᾽ ἔρημος ἐτελεύτα φίλων; Φαί. Οὐδαμῶς. ἀλλὰ παρῆσάν τινες, καὶ πολλοί γε. Ἐχ. Ταῦτα δὴ πάντα προθυμήθητι, ὡς σαφέστατα ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι, εἰ μή τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὖσα. Φαί. Ἀλλὰ σχολάζω τε καὶ πειράσομαι ὑμῖν διηγήσασθαι. καὶ γὰρ τὸ μεμνῆσθαι Σωκράτους, καὶ αὐτὸν λέγοντα, καὶ ἄλλου ἀκούοντα, ἔμοιγε ἀεὶ πάντων ἥδιστον. Ἐχ. Ἀλλὰ μὴν ὦ Φαίδων καὶ τοὺς ἀκουσομένους γε, τοιούτους ἑτέρους ἔχεις. ἀλλὰ πειρῶ ὡς ἂν δύνῃ, ἀκριβέστατα διελθεῖν πάντα. Φαί. Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια ἔπαθον παραγενόμενος. οὔτε γὰρ ὡς θανάτῳ παρόντα με ἀνδρὸς ἐπιτηδείου ἔλεος εἰσῄει, εὐδαίμων γάρ μοι ὁ ἀνὴρ ἐφαίνετο ὦ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων. ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὥστε μοι παρίστασθαι ἐκεῖνον μηδ᾽ εἰς ᾅδου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας ἰέναι. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖσε ἀφικόμενον εὖ πράξειν, εἴπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος. διὰ δὴ ταῦτα, οὐδὲν πάνυ μοι ἐλεεινὸν εἰσῄει, ὡς εἰκὸς ἂν δόξειεν εἶναι παρόντι πένθει. οὔτε αὖ ἡδονή, ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ ἡμῶν ὄντων, ὥσπερ εἰώθειμεν. καὶ γὰρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες ἦσαν. ἀλλ᾽ ἀτεχνῶς ἄτοπόν τί μοι πάθος παρῆν. καί τις ἀήθης κρᾶσις ἀπό τε τῆς ἡδονῆς συγκεκραμένη ὁμοῦ καὶ τῆς λύπης, ἐνθυμουμένῳ ὅτι αὐτίκα ἐκεῖνος ἔμελλε τελευτᾷν. καὶ πάντες οἱ παρόντες σχεδόν τι οὕτω διεκείμεθα. ποτὲ μὲν, γελῶντες. ἐνίοτε δὲ δακρύοντες. εἷς δὲ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, Ἀπολλόδωρος. οἶσθα γάρ που τὸν ἄνδρα καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ. Ἐχ. Πῶς γὰρ οὔ; Φαί. Ἐκεῖνός τε τοίνυν παντάπασιν οὕτως εἶχε. καὶ αὐτὸς ἔγωγε ἐτεταράγμην, καὶ οἱ ἄλλοι. Ἐχ. Ἔτυχον δὲ ὦ Φαίδων τίνες παραγενόμενοι; Φαί. Οὗτός τε δὴ ὁ Ἀπολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρῆν, καὶ Κριτόβουλος. καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κρίτων, καὶ ἔτι Ἑρμογένης, καὶ Ἐπιγένης, καὶ Αἰσχίνης, καὶ Ἀντισθένης. ἦν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεύς, καὶ Μενέξενος, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων. Πλάτων δὲ οἶμαι, ἠσθένει. Ἐχ. Ξένοι δέ τινες παρῆσαν; Φαί. Ναί. Σιμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος, καὶ Κέβης, καὶ Φαιδώνδης. καὶ Μεγαρόθεν, Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων. Ἐχ. Τί δέ; Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο;

γένοντο; Φαί. Οὐ δῆτα. ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἐλέγοντο εἶναι. Εχ. Αλλος δέ τις παρῆν; Φαί. Σχεδόν τι οἶμαι τούτους παραγενέσθαι. Εχ. Τί οὖν δή. τίνες φῂς ἦσαν οἱ λόγοι; Φαί. Εγώ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι διηγήσασθαι. ἀεὶ γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν ἡμέρας εἰώθειμεν φοιτᾶν καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι παρὰ τὸν Σωκράτη, συλλεγόμενοι ἕωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ᾧ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο. πλησίον γὰρ ἦν τοῦ δεσμωτηρίου. περιεμένομεν οὖν ἑκάστοτε ἕως ἀνοιχθείη τὸ δεσμωτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων. ἀνεῴγετο γὰρ οὐ πρῴ. ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθείη, ᾖμεν παρὰ τὸν Σωκράτη. καὶ τὰ πολλὰ διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. καὶ δὴ καὶ τότε πρωϊαίτερον συνελέγημεν. τῇ γὰρ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ, ἐπειδὴ ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἑσπέρας, ἐπυθόμεθα ὅτι τὸ πλοῖον ἐκ Δήλου ἀφιγμένον εἴη. παρηγγείλαμεν οὖν ἀλλήλοις ἥκειν ὡς πρωϊαίτατα εἰς τὸ εἰωθός. καὶ ἥκομεν, καὶ ἡμῖν ἐξελθὼν ὁ θυρωρὸς ὅσπερ εἰώθει ὑπακούειν, εἶπεν ἐπιμένειν. καὶ μὴ πρότερον παριέναι, ἕως ἂν αὐτὸς κελεύσῃ. λύουσι γὰρ ἔφη οἱ ἕνδεκα Σωκράτη, καὶ παραγγέλλουσιν ὅπως ἂν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ τελευτᾷ. οὐ πολὺν δ' οὖν χρόνον ἐπισχὼν, ἧκε. καὶ ἐκέλευσεν ἡμᾶς εἰσιέναι. εἰσιόντες οὖν, κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι λελυμένον, τὴν δὲ Ξανθίππην, γιγνώσκεις γὰρ, ἔχουσάν τε τὸ παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. ὡς οὖν εἶδεν ἡμᾶς ἡ Ξανθίππη, ἀνευφήμησέ τε, καὶ τοιαῦτα ἄττα εἶπεν, οἷα δὴ εἰώθασιν αἱ γυναῖκες, ὅτι ὦ Σώκρατες, ὕστατον δή σε προσεροῦσι νῦν οἱ ἐπιτήδειοι, καὶ σὺ τούτους. καὶ ὁ Σωκράτης βλέψας εἰς τὸν Κρίτωνα, ὦ Κρίτων ἔφη, ἀπαγέτω τὶς ταύτην οἴκαδε. καὶ ἐκείνην μὲν ἀπῆγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος, βοῶσάν τε καὶ κοπτομένην. ὁ δὲ Σωκράτης ἀνακαθιζόμενος εἰς τὴν κλίνην, συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἔτριψε τῇ χειρί. καὶ τρίβων ἅμα ὡς ἄτοπον ἔφη ὦ ἄνδρες ἔοικέ τι εἶναι τοῦτο, ὃ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἡδύ. ὡς θαυμασίως πέφυκε πρὸς τὸ δοκοῦν ἐναντίον εἶναι, τὸ λυπηρόν. τὸ ἅμα μὲν αὐτὼ μὴ θέλειν παραγίνεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ. ἐὰν δέ τις διώκῃ τὸ ἕτερον, καὶ λαμβάνῃ, σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι ἀεὶ λαμβάνειν καὶ τὸ ἕτερον, ὥσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς ἡμμένω δύ' ὄντε. καί μοι δοκεῖ ἔφη, εἰ ἐνενόησεν αὐτὰ Αἴσωπος, μῦθον ἂν συνθεῖναι, ὡς ὁ θεὸς βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἐδύνατο, συνῆψεν εἰς ταυτὸν αὐτῶν τὰς κορυφάς. καὶ διὰ ταῦτα ᾧ ἂν τὸ ἕτερον παραγένηται, ἐπακολουθεῖ ὕστερον καὶ τὸ ἕτερον. ὥσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι ἔοικεν. ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἦν ἐν τῷ σκέλει τὸ ἀλγεῖν, ἥκειν δὴ φαίνεται ἐπακολουθοῦν τὸ ἡδύ. Ο οὖν Κέβης ὑπολαβὼν, νὴ τὸν δία ἔφη ὦ Σώκρατες εὖ γ' ἐποίησας, ἀναμνήσας με. περὶ γάρ τοι τῶν ποιημάτων ὧν πεποίηκας ἐντείνας τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους, καὶ τὸ εἰς τὸν Απόλλω προοίμιον, καὶ ἄλλοι τινές με ἤροντο ἤδη, ἀτὰρ καὶ Εὔηνος πρῴην. ὅ, τί ποτε διανοηθεὶς, ἐπειδὴ δεῦρο ἦλθες ἐποίησας αὐτὰ, πρότερον οὐδὲν πώποτε ποιήσας. εἰ οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμὲ Εὐήνῳ ἀποκρίνεσθαι, ὅταν με αὖθις ἐρωτᾷ, εὖ οἶδα γὰρ ὅτι ἐρήσεται, εἰπὲ τί χρὴ λέγειν; Λέγε τοίνυν ἔφη αὐτῷ ὦ Κέβης τἀληθῆ, ὅτι οὐκ ἐκείνῳ βουλόμενος, οὐδὲ τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἀντίτεχνος εἶναι, ἐποίησα ταῦτα. ᾔδειν γὰρ ὡς οὐ ῥᾴδιον εἴη, ἀλλ' ἐνυπνίων τινῶν ἀποπειρώμενος τί λέγοι, καὶ ἀφοσιούμενος εἰ ἄρα πολλάκις ταύτην τὴν μουσικήν μοι ἐπιτάττοι ποιεῖν. ἦν γὰρ δὴ ἄττα τοιάδε, πολλάκις μοι φοιτῶν τὸ αὐτὸ ἐνύπνιον ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ, ἄλλοτ' ἐν ἄλλῃ ὄψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ λέγον, ὦ Σώκρατες ἔφη, μουσικὴν ποίει καὶ ἐργάζου. καὶ ἐγὼ ἔν γε τῷ πρόσθεν χρόνῳ ὅπερ ἔπραττον, τοῦτο ὑπελάμβανον αὐτό μοι παρακελεύεσθαί τε καὶ ἐπικελεύειν. ὥσπερ οἱ τοῖς θέουσι διακελευόμενοι, καὶ ἐμοὶ οὕτω τὸ ἐνύπνιον, ὅπερ ἔπραττον τοῦτο ἐπικελεύειν μουσικὴν ποιεῖν, ὡς φιλοσοφίας μὲν οὔσης μεγίστης μουσικῆς. ἐμοῦ δὲ τοῦτο πράττοντος, νῦν δ' ἐπειδὴ ἥ τε δίκη ἐγένετο, καὶ ἡ τοῦ θεοῦ ἑορτὴ διεκώλυέ με ἀποθνήσκειν, ἔδοξε χρῆναι εἰ ἄρα πολλάκις μοι προστάττοι τὸ ἐνύπνιον, ταύτην τὴν δημώδη μουσικὴν ποιεῖν, μὴ ἀπειθῆσαι αὐτῷ, ἀλλὰ ποιεῖν. ἀσφαλέστερον γὰρ εἶναι μὴ ἀπιέναι, πρὶν ἀφοσιώσασθαι ποιήσαντα ποιήματα, πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ. οὕτω δὴ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οὗ ἦν ἡ παροῦσα θυσία. μετὰ δὲ τὸν θεὸν ἐννοήσας, ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητὴς εἶναι, ποιεῖν μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους. καὶ αὐτὸς οὐκ ἦν μυθολογικὸς, διὰ ταῦτα οὓς προχείρους εἶχον καὶ ἠπιστάμην μύθους τοὺς Αἰσώπου, τούτων ἐποίησα οἷς πρώτοις ἐνέτυχον. ταῦτα οὖν ὦ Κέβης Εὐήνῳ φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι, καὶ ἂν σωφρονῇ, ἐμὲ διώκειν. ἄπειμι δὲ ὡς ἔοικε τήμερον, κελεύουσι γὰρ Ἀθηναῖοι. Καὶ ὁ Σιμμίας, οἷον παρακελεύῃ ἔφη τοῦτο ὦ Σώκρατες Εὐήνῳ. πολλὰ γὰρ ἤδη ἐντετύχηκα τῷ ἀνδρί. σχεδὸν οὖν ἐξ ὧν ἐγὼ ᾔσθημαι, οὐδ' ὁπωστιοῦν ἄν σοι ἑκὼν εἶναι πείσεται.

Τί δαὶ ἦ δ' ὃς οὐ φιλόσοφος Εὔηνος; Εμοί γε δοκεῖ, ἔφη ὁ Σιμμίας. Εθελήσει τοίνυν καὶ Εὔηνος, καὶ πᾶς ὅτῳ ἀξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. οὐ μέντοι ἴσως βιάσεται αὑτόν, οὐ γάρ φασι θεμιτὸν εἶναι. καὶ ἅμα λέγων ταῦτα, καθῆκε τὰ σκέλη ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ καθεζόμενος οὕτως ἤδη, τὰ λοιπὰ διελέγετο. Ηρετο οὖν αὐτὸν ὁ Κέβης, πῶς τοῦτο λέγεις ὦ Σώκρατες, τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἑαυτὸν βιάζεσθαι, ἐθέλειν δ' ἂν τῷ ἀποθνήσκοντι τὸν φιλόσοφον ἕπεσθαι; Τί δὲ ὦ Κέβης, οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων Φιλολάῳ συγγεγονότες; Οὐδέν γε σαφὲς ὦ Σώκρατες. Αλλὰ μὴν καὶ ἐγὼ ἐξ ἀκοῆς περὶ αὐτῶν λέγω. ἃ μέντοι τυγχάνω ἀκηκοὼς, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει, μέλλοντα ἐκεῖσε ἀποδημεῖν, διασκοπεῖν τε καὶ μυθολογεῖν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς ἐκεῖ, ποίαν τινὰ οἰόμεθα αὐτὴν εἶναι. τί γὰρ ἄν τις καὶ ποιοῖ ἄλλο, ἐν τῷ μέχρις ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ; Κατὰ τί δὴ οὖν πο-

τε οὐ φασι θεμιτὸν εἶναι αὐτὸν ἑαυτὸν ἀποκτιννύναι ὦ Σώκρατες; ἤδη γὰρ ἔγωγε ὅπερ δὴ νῦν σὺ ἤρου καὶ Φιλολάου ἤκουσα, ὅτε παρ' ἡμῖν διῃτᾶτο, ἤδη δὲ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς οὐ δέοι τοῦτο ποιεῖν. σαφὲς δὲ περὶ αὐτῶν οὐδενὸς πώποτε οὐδὲν ἀκήκοα. Ἀλλὰ προθυμεῖσθαι χρὴ ἔφη. τάχα γὰρ ἂν καὶ ἀκούσαιο, ἴσως μέντοι θαυμαστόν σοι φανεῖται, εἰ τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων ἁπάντων ἁπλοῦν ἐστι, καὶ οὐδέποτε τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ ὥσπερ καὶ τἆλλα ἐστὶν, ὅτε καὶ οἷς βέλτιον τεθνάναι, ἢ ζῆν. οἷς δὲ βέλτιον τεθνάναι, θαυμαστὸν ἴσως σοι φαίνεται εἰ τούτοις τοῖς ἀνθρώποις μὴ ὅσιον αὐτοὺς ἑαυτοὺς εὖ ποιεῖν, ἀλλ' ἄλλον δεῖ περιμένειν εὐεργέτην. Καὶ ὁ Κέβης ἠρέμα ἐπιγελάσας ἴττω Ζεὺς ἔφη, τῇ αὐτοῦ φωνῇ εἰπών. Καὶ γὰρ ἂν δόξειεν ἔφη ὁ Σωκράτης, οὕτω γ' εἶναι ἄλογον. οὐ μέντοι, ἀλλ' ἴσως γ' ἔχει τινὰ λόγον. ὁ μὲν οὖν ἐν ἀπορρήτοις λεγόμενος περὶ αὐτῶν λόγος, ὡς ἔν τινι φρουρᾷ ἐσμεν οἱ ἄνθρωποι, καὶ οὐ δεῖ δὴ ἑαυτὸν ἐκ ταύτης λύειν, οὐδ' ἀποδιδράσκειν, μέγας τέ τίς μοι φαίνεται καὶ οὐ ῥάδιος διϊδεῖν. οὐ μέντοι, ἀλλὰ τόδε γέ μοι δοκεῖ ὦ Κέβης εὖ λέγεσθαι, τὸ θεοὺς εἶναι ἡμῶν τοὺς ἐπιμελουμένους, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἓν τῶν κτημάτων τοῖς θεοῖς εἶναι. ἢ σοὶ οὐ δοκεῖ οὕτως; Ἐμοί γ' ἔφη ὁ Κέβης. Οὐκοῦν ἦ δ' ὃς καὶ σὺ ἂν τῶν σαυτοῦ κτημάτων εἴ τι αὐτὸ ἑαυτὸ ἀποκτιννύοι μὴ σημήναντός σου, ὅτι βούλει αὐτὸ τεθνάναι, χαλεπαίνοις ἂν αὐτῷ; καὶ εἴ τινα ἔχοις τιμωρίαν, τιμωροῖο ἄν; Πάνυ γ' ἔφη. Ἴσως τοίνυν ταύτῃ οὐκ ἄλογον, μὴ πρότερον αὐτὸν ἀποκτιννύναι δεῖν, πρὶν ἀνάγκην τινὰ ὁ θεὸς ἐπιπέμψῃ, ὥσπερ καὶ τὴν νῦν ἡμῖν παροῦσαν. Ἀλλ' εἰκὸς ἔφη ὁ Κέβης τοῦτό γε φαίνεται. ὃ μέντοι νῦν δὴ ἔλεγες, τὸ τοὺς φιλοσόφους ῥᾳδίως ἂν ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἔοικε τοῦτο ὦ Σώκρατες ἀτόπῳ, εἴπερ ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, εὐλόγως ἔχει, τὸ θεόν τε εἶναι τὸν ἐπιμελούμενον ἡμῶν, καὶ ἡμᾶς ἐκείνου κτήματα εἶναι. τὸ γὰρ μὴ ἀγανακτεῖν τοὺς φρονιμωτάτους ἐκ ταύτης τῆς θεραπείας ἀπιόντας, ἐν ᾗ ἐπιστατοῦσιν αὐτῶν οἵπερ ἄριστοί εἰσι τῶν ὄντων ἐπιστάται θεοί, οὐκ ἔχει λόγον. οὐ γάρ που αὐτός γε ἑαυτοῦ ἄμεινον οἴεται ἐπιμελήσεσθαι ἐλεύθερος γενόμενος, ἀλλ' ἀνόητος μὲν ἄνθρωπος τάχ' ἂν οἰηθείη ταῦτα, φευκτέον εἶναι ἀπὸ τοῦ δεσπότου. καὶ οὐκ ἂν λογίζοιτο, ὅτι οὐ δεῖ ἀπό γε τοῦ ἀγαθοῦ φεύγειν, ἀλλ' ὅτι μάλιστα παραμένειν. διὸ ἀλογίστως ἂν φεύγοι. ὁ δὲ νοῦν ἔχων, ἐπιθυμοῖ που ἂν ἀεὶ εἶναι παρὰ τῷ αὐτοῦ βελτίονι. καίτοι οὕτως ὦ Σώκρατες τοὐναντίον εἶναι εἰκὸς, ἢ ὃ δὴ νῦν ἐλέγετο. τοὺς μὲν γὰρ φρονίμους ἀγανακτεῖν ἀποθνήσκοντας πρέπει, τοὺς δ' ἄφρονας, χαίρειν. Ἀκούσας οὖν ὁ Σωκράτης, ἡσθῆναί τέ μοι ἔδοξε τῇ τοῦ Κέβητος πραγματείᾳ. καὶ ἐπιβλέψας εἰς ἡμᾶς, ἀεί τοι ἔφη ὁ Κέβης λόγους τινὰς ἀνερευνᾷ. καὶ οὐ πάνυ εὐθέως ἐθέλει πείθεσθαι ὅ, τι ἄν τις εἴποι. Καὶ ὁ Σιμμίας. ἀλλὰ μὴν ἔφη ὦ Σώκρατες νῦν γε δοκεῖ τί μοι καὶ αὐτῷ λέγειν Κέβης. τί γὰρ ἂν βουλόμενοι ἄνδρες σοφοὶ ὡς ἀληθῶς δεσπότας ἀμείνους αὐτῶν φεύγοιεν, καὶ ῥᾳδίως ἀπαλλάττοιντο αὐτῶν; καί μοι δοκεῖ Κέβης εἰς σὲ τείνειν τὸν λόγον, ὅτι οὕτω ῥᾳδίως φέρεις καὶ ἡμᾶς ἀπολείπων, καὶ ἄρχοντας ἀγαθοὺς, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖς, θεούς.

Δίκαια ἔφη λέγετε. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς λέγειν, ὅτι χρή με ἀπολογήσασθαι ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη ὁ Σιμμίας. Φέρε δὴ ἦ δ' ὃς πειραθῶ πρὸς ὑμᾶς πιθανώτερον ἀπολογήσασθαι, ἢ πρὸς τοὺς δικαστάς. ἐγὼ γὰρ ἔφη ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, εἰ μὲν μὴ ᾤμην ἥξειν, πρῶτον μὲν παρὰ θεοὺς ἄλλους σοφούς τε καὶ ἀγαθοὺς, ἔπειτα καὶ παρ' ἀνθρώπους τετελευτηκότας ἀμείνους τῶν ἐνθάδε, ἠδίκουν ἂν, οὐκ ἀγανακτῶν τῷ θανάτῳ. νῦν δὲ εὖ ἴστε, ὅτι παρ' ἄνδρας τε ἐλπίζω ἀφίξεσθαι ἀγαθούς. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν πάνυ διϊσχυρισαίμην. ὅτι μέντοι παρὰ θεοὺς δεσπότας πάνυ ἀγαθοὺς ἥξειν, εὖ ἴστε, ὅτι εἴπερ τι ἄλλο τῶν τοιούτων διϊσχυρισαίμην ἂν, καὶ τοῦτο. ὥστε διὰ ταῦτα οὐχ ὁμοίως ἀγανακτῶ, ἀλλ' εὔελπίς εἰμι, εἶναί τι τοῖς τετελευτηκόσι. καὶ ὥσπερ γε καὶ πάλαι λέγεται, πολὺ ἄμεινον τοῖς ἀγαθοῖς, ἢ τοῖς κακοῖς. Τί οὖν ἔφη ὁ Σιμμίας ὦ Σώκρατες; πότερον αὐτὸς ἔχων τὴν διάνοιαν ταύτην ἐν νῷ ἔχεις ἀπιέναι, ἢ κἂν ἡμῖν μεταδοίης; κοινὸν γὰρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ καὶ ἡμῖν εἶναι ἀγαθὸν τοῦτο. καὶ ἅμα σοι ἡ ἀπολογία ἐστὶν, ἐὰν ἅπερ λέγεις, ἡμᾶς πείσῃς. Ἀλλὰ πειράσομαι ἔφη. πρῶτον δὲ Κρίτωνα τόνδε σκεψώμεθα, τί ἐστιν ὃ βούλεσθαί μοι δοκεῖ πάλαι εἰπεῖν. Τί δὲ ὦ Σώκρατες ἔφη ὁ Κρίτων ἄλλο γε ἢ πάλαι μοι λέγει ὁ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, ὅτι χρή σοι φράζειν ὡς ἐλάχιστα διαλέγεσθαι. φησὶ γὰρ θερμαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγομένους. δεῖν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ. εἰ δὲ μὴ, ἐνίοτε ἀναγκάζεσθαι καὶ δὶς καὶ τρὶς πίνειν τοὺς τι τοιοῦτον ποιοῦντας. Καὶ ὁ Σωκράτης, ἔα ἔφη χαίρειν αὐτόν. ἀλλὰ μόνον τὸ ἑαυτοῦ παρασκευαζέτω, ὡς καὶ δὶς δώσων. ἐὰν δὲ δέῃ, καὶ τρίς. Ἀλλὰ σχεδόν μέντοι ᾔδειν. ἔφη ὁ Κρίτων. ἀλλά μοι πράγματα πάλαι παρέχει. Ἔα αὐτὸν ἔφη. ἀλλ' ὑμῖν δὴ τοῖς δικασταῖς βούλομαι τὸν λόγον ἀποδοῦναι, ὥς μοι φαίνεται εἰκότως ἀνὴρ τῷ ὄντι ἐν φιλοσοφίᾳ διατρίψας τὸν βίον, θαρρεῖν μέλλων ἀποθανεῖσθαι. καὶ εὔελπις εἶναι ἐκεῖ μέγιστα οἴσεσθαι ἀγαθὰ, ἐπειδὰν τελευτήσῃ. πῶς ἂν οὖν δὴ τοῦθ' οὕτως ἔχοι ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἐγὼ πειράσομαι φράσαι. κινδυνεύουσι γὰρ ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἁπτόμενοι φιλοσοφίας, λεληθέναι τοὺς ἄλλους, ὅτι οὐδὲν ἄλλο αὐτοὶ ἐπιτηδεύουσιν, ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι. εἰ οὖν τοῦτο ἀληθὲς, ἄτοπον δήπου ἂν εἴη, προθυμεῖσθαι μὲν ἐν παντὶ τῷ βίῳ μηδὲν ἄλλο, ἢ τοῦτο, ἥκοντος δὲ δὴ αὐτοῦ, ἀγανακτεῖν ὃ πάλαι προυθυμοῦντό τε καὶ ἐπετήδευον. Καὶ ὁ Σιμμίας γελάσας, νὴ τὸν Δία ἔφη ὦ Σώκρατες, οὐ πάνυ γέ με νῦν

δὴ γελα-

δὴ γελασείοντα, ἐποίησας γελάσαι. οἶμαι γὰρ ἂν τοὺς πολλοὺς αὐτὸ τοῦτο ἀκούσαντας δοκεῖν εὖ πάνυ εἰρῆσθαι εἰς τοὺς φιλοσοφοῦντας, καὶ ξυμφάναι ἂν τοὺς μὲν παρ' ἡμῖν ἀνθρώπους καὶ πάνυ, ὅτι τῷ ὄντι οἱ φιλοσοφοῦντες θανατῶσι, καὶ σφᾶς γε οὐ λελήθασιν, ὅτι ἄξιοί εἰσι τοῦτο πάσχειν. Καὶ ἀληθῆ γ' ἂν λέγοιεν ὦ Σιμμία, πλήν γε τοῦ, σφᾶς μὴ λεληθέναι. λέληθε γὰρ αὐτούς, ἥ τε θανατῶσι, καὶ ἧ ἄξιοί εἰσι θανάτου, οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι. εἴπωμεν γὰρ ἔφη πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, χαίρειν εἰπόντες ἐκείνοις, ἡγούμεθά τι τὸν θάνατον εἶναι; Πάνυ γ' ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Σιμμίας. ἆρα μὴ ἄλλοτι, ἢ τὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγήν; καὶ εἶναι τοῦτο τεθνάναι, χωρὶς μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὲν, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι. χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσαν, αὐτὴν καθ' αὑτὴν εἶναι; ἆρα μὴ ἄλλοτι ἢ ὁ θάνατος, ἢ τοῦτο; Οὔκ, ἀλλὰ τοῦτο ἔφη. σκέψαι δὴ ὦ 'γαθέ, ἐὰν ἄρα καὶ σοὶ ξυνδοκῇ ἅπερ ἐμοί. ἐκ γὰρ τούτων μᾶλλον οἶμαι ἡμᾶς εἴσεσθαι περὶ ὧν σκοποῦμεν. φαίνεταί σοι φιλοσόφου ἀνδρὸς εἶναι ἐσπουδακέναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σιτίων τε καὶ ποτῶν; Ἥκιστά γε ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας. Τί δὲ τὰς τῶν ἀφροδισίων; Οὐδαμῶς. Τί δὲ τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας δοκεῖ σοι ἐντίμους ἡγεῖσθαι ὁ τοιοῦτος; οἷον ἱματίων διαφερόντων κτήσεις, καὶ ὑποδημάτων, καὶ τοὺς ἄλλους καλλωπισμοὺς τοὺς περὶ τὸ σῶμα. πότερον τιμᾶν δοκεῖ σοι, ἢ ἀτιμάζειν, καθόσον μὴ πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτῶν; Ατιμάζειν ἔμοιγε δοκεῖ ἔφη, ὅ γε ὡς ἀληθῶς φιλόσοφος.

Οὐκοῦν ὅλως δοκεῖ σοι ἔφη, ἡ τοῦ τοιούτου πραγματεία, οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθόσον δύναται ἀφεστάναι αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τετράφθαι; Ἔμοιγε. Ἆρ' οὖν πρῶτον μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις δῆλός ἐστιν ὁ φιλόσοφος ἀπολύων ὅτι μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς τοῦ σώματος κοινωνίας διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων; Φαίνεται. Καὶ δοκεῖ γέ που ὦ Σιμμία τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ᾧ μηδὲν ἡδὺ τῶν τοιούτων, μηδὲ μετέχει αὐτῶν, οὐκ ἄξιον εἶναι ζῆν, ἀλλ' ἐγγύς τι τείνειν τοῦ τεθνάναι, ὁ μηδὲν φροντίζων τῶν ἡδονῶν, αἳ διὰ τοῦ σώματός εἰσι. Πάνυ μὲν οὖν ἀληθῆ λέγεις. Τί δὲ δὴ περὶ αὐτὴν τῆς φρονήσεως κτῆσιν; πότερον ἐμπόδιον τὸ σῶμα, ἢ οὔ, ἐάν τις αὐτὸ ἐν τῇ ζητήσει κοινωνὸν συμπαραλαμβάνῃ; οἷον τὸ τοιόνδε λέγω. ἆρα ἔχει ἀλήθειάν τινα ὄψις τε καὶ ἀκοὴ τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τά γε τοιαῦτα καὶ οἱ ποιηταὶ ἀεὶ ἡμῖν θρυλλοῦσιν, ὅτι οὔτ' ἀκούομεν ἀκριβὲς οὐδέν, οὔτε ὁρῶμεν; καίτοι εἰ αὗται τῶν περὶ τὸ σῶμα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἰσι μηδὲ σαφεῖς, σχολῇ γε αἱ ἄλλαι. πᾶσαι γάρ που τούτων φαυλότεραί εἰσιν. ἢ σοὶ οὐ δοκοῦσι; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Πότε οὖν ἦδ', ὃς ἡ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἅπτεται; ὅταν μὲν γὰρ μετὰ τοῦ σώματος ἐπιχειρῇ τι σκοπεῖν, δῆλον ὅτι τότε ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτοῦ.

Ἀληθῆ λέγεις. Ἆρ' οὖν οὐκ ἐν τῷ λογίζεσθαι, εἴπερ που ἄλλοθι κατάδηλον αὐτῇ γίγνεταί τι τῶν ὄντων; Ναί. Λογίζεται δέ γε που τότε κάλλιστα, ὅταν αὐτὴν τούτων μηδὲν παραλυπῇ, μήτε ἀκοή, μήτε ὄψις, μήτε ἀλγηδών, μήτε τις ἡδονή. ἀλλ' ὅτι μάλιστα αὐτὴ καθ' αὑτὴν γίγνηται, ἐῶσα χαίρειν τὸ σῶμα, καὶ καθόσον δύναται μὴ κοινωνοῦσα αὐτῷ, μηδ' ἁπτομένη, ὀρέγηται τοῦ ὄντος. Ἔστι ταῦτα. Οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἡ τοῦ φιλοσόφου ψυχὴ μάλιστα ἀτιμάζει τὸ σῶμα, καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ. ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ' αὑτὴν γίγνεσθαι; Φαίνεται. Τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε ὦ Συμμία, φαμέν τι εἶναι δίκαιον αὐτό, ἢ οὐδέν; Φαμὲν τοι νὴ Δία. Καὶ οὐ καλόν καὶ ἀγαθόν; Πῶς δ' οὔ; Ἤδη οὖν πώποτέ τι τῶν τοιούτων τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδες; Οὐδαμῶς ἦδ' ὅς. Ἀλλ' ἄλλῃ τινὶ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφήψω αὐτῶν; λέγω δὲ περὶ πάντων, οἷον μεγέθους πέρι, ὑγιείας, ἰσχύος, καὶ τῶν ἄλλων ἑνὶ λόγῳ ἁπάντων τῆς οὐσίας, ὃ τυγχάνει ἕκαστον ὄν. ἆρα διὰ τοῦ σώματος τὸ ἀληθέστατον αὐτῶν θεωρεῖται; ἢ ὧδ' ἔχει, ὃς ἂν μάλιστα ἡμῶν καὶ ἀκριβέστατα παρασκευάσηται αὐτὸ ἕκαστον διανοηθῆναι, περὶ οὗ σκοπεῖ, οὗτος ἂν ἐγγύτατα ἴοι τοῦ γνῶναι ἕκαστον; Πάνυ μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν ἐκεῖνος ἂν τοῦτο ποιήσειε καθαρώτατα, ὅστις ὅτι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἕκαστον, μήτε τὴν ὄψιν παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι, μήτε ἄλλην αἴσθησιν ἐφέλκων μηδεμίαν μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτῇ καθ' αὑτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος, αὐτὸ καθ' αὑτὸ εἰλικρινὲς ἕκαστον ἐπιχειρεῖ θηρεύειν τῶν ὄντων, ἀπαλλαγεὶς ὅτι μάλιστα ὀφθαλμῶν τε καὶ ὤτων, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν ξύμπαντος τοῦ σώματος, ὡς ταράττοντος καὶ οὐκ ἐῶντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι, ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ. ἆρ' οὐχ οὗτος ἐστὶν ὦ Σιμμία, εἴπερ τις ἄλλος, ὁ τευξόμενος τοῦ ὄντος; Ὑπερφυῶς ἔφη ὁ Σιμμίας ὡς ἀληθῆ λέγεις ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν ἀνάγκη ἔφη ἐκ πάντων τούτων παρίστασθαι δόξαν τοιάνδε τινὰ τοῖς γνησίως φιλοσόφοις, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιαῦτα ἄττα λέγειν; ὅτι κινδυνεύει τοι ὥσπερ ἀτραπὸς ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, ὅτι ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν, καὶ ξυμπεφυρμένη ᾖ ἡμῶν ἡ ψυχὴ μετὰ τοῦ τοιούτου κακοῦ, οὐ μήποτε κτησώμεθα ἱκανῶς οὗ ἐπιθυμοῦμεν. φαμὲν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα, διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν. ἔτι δὲ ἄν τινες νόσοι προσπέσωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῶν τὴν τοῦ ὄντος θήραν, ἐρώτων τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν, καὶ φλυαρίας ἐμπίπλησιν ἡμᾶς πολλῆς. ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς τῷ ὄντι, ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲ φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. καὶ γὰρ πολέμους καὶ στάσεις καὶ μάχας οὐδὲν ἄλλο παρέχει, ἢ τὸ σῶμα, καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι. διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν, πάντες οἱ πόλεμοι γίγνονται. τὰ δὲ

χρήματα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι διὰ τὸ σῶμα, δουλεύοντες τῇ τούτου θεραπείᾳ. καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας πέρι, διὰ ταῦτα πάντα. τὸ δ' ἔσχατον πάντων, ὅτι ἐάν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τί, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὖ πανταχοῦ παραπῖπτον, θόρυβον παρέχει καὶ ταραχὴν, καὶ ἐκπλήττει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν τἀληθές. ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμῖν δέδεικται, ὅτι εἰ μέλλομέν ποτε καθαρῶς τι εἴσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτοῦ, καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ θεατέον αὐτὰ τὰ πράγματα. καὶ τότε ὡς ἔοικεν ἡμῖν ἔσται οὗ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φαμὲν ἐρασταὶ εἶναι φρονήσεως, ἐπειδὰν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει. ζῶσι δὲ οὔ. εἰ γὰρ μὴ οἷόν τε μετὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γνῶναι, δυοῖν θάτερον, ἢ οὐδαμοῦ ἔστι κτήσασθαι τὸ εἰδέναι, ἢ τελευτήσασι. τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἡ ψυχὴ ἔσται χωρὶς τοῦ σώματος, πρότερον δ' οὔ. καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν, οὕτως ὡς ἔοικεν ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐὰν ὅτι μάλιστα μηδὲν ὁμιλῶμεν τῷ σώματι, μηδὲ κοινωνῶμεν ὅ, τι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, μηδὲ ἀναπιμπλώμεθα τῆς τούτου φύσεως, ἀλλὰ καθαρεύωμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς ἀπολύσῃ ἡμᾶς. καὶ οὕτω μὲν καθαροὶ ἀπαλλαττόμενοι τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης, ὡς τὸ εἰκὸς μετὰ τοιούτων τε ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι' ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές. τοῦτο δ' ἐστὶν ἴσως τὸ ἀληθές. μὴ καθαρῷ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ᾖ. τοιαῦτα οἶμαι ὦ Σιμμία ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἀλλήλους λέγειν, καὶ δοξάζειν πάντας τοὺς ὀρθῶς φιλομαθεῖς. ἢ οὐ δοκεῖ σοι οὕτως; Παντός γε μᾶλλον ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν ἔφη ὁ Σωκράτης εἰ ταῦτ' ἀληθῆ ὦ ἑταῖρε, πολλὴ ἐλπὶς ἀφικομένῳ οἷ ἐγὼ πορεύομαι, ἱκανῶς ἐκεῖ εἴπερ που ἄλλοθι κτήσασθαι τοῦτο, οὗ ἕνεκα ἡ πολλὴ πραγματεία ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι βίῳ γέγονεν. ὥστε ἥγε ἀποδημία ἡ νῦν ἐμοὶ προστεταγμένη, μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος γίγνεται, καὶ ἄλλῳ ἀνδρί, ὃς ἡγεῖταί οἱ παρασκευάσθαι τὴν διάνοιαν ὥσπερ κεκαθαρμένην. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη ὁ Σιμμίας. Κάθαρσις δὲ εἶναι ἆρα οὐ τοῦτο ξυμβαίνει, ὅπερ πάλαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τὸ χωρίζειν ὅτι μάλιστα ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν, καὶ ἐθίσαι αὐτὴν καθ' αὑτὴν πανταχόθεν ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεσθαί τε καὶ ἀθροίζεσθαι, καὶ οἰκεῖν κατὰ τὸ δυνατὸν. καὶ ἐν τῷ νῦν παρόντι καὶ ἐν τῷ ἔπειτα, μόνην καθ' αὑτὴν ἐκλυομένην, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Οὐκοῦν τοῦτό γε θάνατος ὀνομάζεται, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος; Παντάπασί γ' ἦ δ' ὅς. Λύειν δέ γε αὐτὴν ὥς φαμεν προθυμοῦνται ἀεὶ μάλιστα καὶ μόνοι οἱ φιλοσοφοῦντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτό ἐστι τῶν φιλοσόφων, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος. ἢ οὔ; Φαίνεται. Οὐκοῦν ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔλεγον, γελοῖον ἂν εἴη, ἄνδρα παρασκευάζονθ' ἑαυτὸν ἐν τῷ βίῳ ὅτι ἐγγυτάτω ὄντα τοῦ τεθνάναι, οὕτω ζῆν, κἄπειθ' ἥκοντος αὐτῷ τούτου ἀγανακτεῖν. οὐ γελοῖον; Πῶς δ' οὔ. Τῷ ὄντι ἆρα ἔφη ὦ Σιμμία, οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀποθνήσκειν μελετῶσι, καὶ τὸ τεθνάναι ἥκιστ' αὐτοῖς ἀνθρώπων φοβερόν. ἐκ τῶνδε δὲ σκόπει. εἰ γὰρ διαβέβληνται μὲν πανταχῇ τῷ σώματι, αὐτὴν δὲ καθ' αὑτὴν ἐπιθυμοῦσι τὴν ψυχὴν ἔχειν, τούτου δὲ γιγνομένου φοβοῖντο καὶ ἀγανακτοῖεν, οὐ πολλὴ ἂν ἀλογία εἴη, εἰ μὴ ἄσμενοι ἐκεῖσε ἴοιεν, οἷ ἀφικομένοις ἐλπίς ἐστιν, οὗ διὰ βίου ἤρων τυχεῖν, ἤρων δὲ φρονήσεως. ᾧ τε διεβέβληντο, τούτου ἀπηλλάχθαι συνόντος αὐτοῖς; ἢ ἀνθρωπίνων μὲν παιδικῶν καὶ γυναικῶν καὶ υἱέων ἀποθανόντων, πολλοὶ δὴ ἑκόντες ἠθέλησαν εἰς ᾅδου ἐλθεῖν, ὑπὸ ταύτης ἀγόμενοι τῆς ἐλπίδος, τῆς τοῦ ὄψεσθαί τι ἐκεῖ ὧν ἐπεθύμουν, καὶ ξυνέσεσθαι. φρονήσεως δὲ ἄρα τίς τῷ ὄντι ἐρῶν, καὶ λαβὼν σφόδρα τὴν αὐτὴν ταύτην ἐλπίδα μηδαμοῦ ἄλλοθι ἐντεύξεσθαι αὐτῇ ἀξίως λόγου ἢ ἐν ᾅδου, ἀγανακτήσει τε ἀποθνήσκων, καὶ οὐκ ἄσμενος εἶσιν αὐτόσε; οἴεσθαί γε χρὴ, ἐὰν τῷ ὄντι ᾖ ὦ ἑταῖρε φιλόσοφος. σφόδρα γὰρ αὐτῷ ταῦτα δόξει, μηδαμοῦ ἄλλοθι καθαρῶς ἐντεύξεσθαι φρονήσει, ἀλλ' ἢ ἐκεῖ. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, οὐ πολλὴ ἂν ἀλογία εἴη, εἰ φοβοῖτο τὸν θάνατον ὁ τοιοῦτος; Πολλοί μέντοι νὴ δία ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ἱκανόν σοι τεκμήριον ἔφη τοῦτο ἀνδρὸς, ὃν ἂν ἴδῃς ἀγανακτοῦντα μέλλοντα ἀποθανεῖσθαι, ὅτι οὐκ ἄρ' ἦν φιλόσοφος, ἀλλά τις φιλοσώματος. ὁ αὐτὸς δέ που οὗτος τυγχάνει ὢν καὶ φιλοχρήματος καὶ φιλότιμος. ἤτοι τὰ ἕτερα τούτων, ἢ ἀμφότερα. Πάνυ ἔφη ἔχει οὕτως ὡς λέγεις. Ἆρ' οὖν ἔφη ὦ Σιμμία οὐ καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρία τοῖς οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει; Πάντως δήπου ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἡ σωφροσύνη, ἣν καὶ οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπτοῆσθαι, ἀλλ' ὀλιγώρως ἔχειν καὶ κοσμίως, ἆρ' οὐ τούτοις μόνοις προσήκει τοῖς μάλιστα τοῦ σώματος ὀλιγωροῦσί τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ζῶσιν; Ἀνάγκη ἔφη. Εἰ γὰρ ἐθελήσεις ἦ δ' ὅς, ἐννοῆσαι τήν γε τῶν ἄλλων ἀνδρίαν τε καὶ σωφροσύνην, δόξει σοι εἶναι ἄτοπος. Πῶς δὴ ὦ Σώκρατες; Οἶσθα ἦ δ' ὅς ὅτι τὸν θάνατον ἡγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι τῶν μεγίστων κακῶν εἶναι. Καὶ μάλα ἔφη. Οὐκοῦν φόβῳ μειζόνων κακῶν ὑπομένουσιν αὐτῶν οἱ ἀνδρεῖοι τὸν θάνατον, ὅταν ὑπομένωσιν; Ἔστι ταῦτα. Τῷ δεδιέναι ἄρα καὶ δέει ἀνδρεῖοί εἰσι πάντες, πλὴν οἱ φιλόσοφοι. καίτοι ἄτοπόν γε δέει τινὰ ἢ δειλίᾳ ἀνδρεῖον εἶναι.

Πάνυ μὲν οὖν. Τί δὲ, οἱ κόσμιοι αὐτῶν οὐ ταυτὸν τοῦτο πεπόνθασιν, ἀκολασίᾳ τινὶ σώφρονές εἰσι; καίτοι φαμέν γέ που ἀδύνατον εἶναι. ἀλλ' ὅμως αὐτοῖς συμβαίνει τούτῳ ὅμοιον εἶναι τὸ πάθος

τὸ περὶ

τὸ περὶ ταύτην τὴν εὐήθη σωφροσύνην. φοβούμενοι γὰρ ἑτέρων ἡδονῶν στερηθῆναι, καὶ ἐπιθυμοῦντες ἐκείνων, ἄλλων ἀπέχονται, ὑπ' ἄλλων κρατούμενοι. καίτοι καλοῦσί γε ἀκολασίαν, τὸ ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἄρχεσθαι. ἀλλ' ὅμως συμβαίνει αὐτοῖς κρατουμένοις ὑφ' ἡδονῶν, κρατεῖν ἄλλων ἡδονῶν. τοῦτο δ' ὅμοιόν ἐστιν, ᾧ νῦν δὴ ἐλέγετο, τῷ τρόπον τινὰ δι' ἀκολασίαν αὐτοὺς σεσωφρονίσθαι. Ἔοικε γάρ. Ὦ μακάριε Σιμμία. μὴ οὐχ αὕτη ᾖ ἡ ὀρθὴ πρὸς ἀρετὴν, ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς, καὶ λύπας πρὸς λύπας, καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι, καὶ μείζω πρὸς ἐλάττω, ὥσπερ νομίσματα. ἀλλ' ᾖ ἐκεῖνο μόνον τὸ νόμισμα ὀρθὸν, ἀντὶ οὗ δεῖ πάντα ταῦτα καταλλάττεσθαι, φρόνησις. καὶ τούτου μὲν πάντα καὶ μετὰ τούτου ὠνούμενά τε καὶ πιπρασκόμενα τῷ ὄντι ᾖ, καὶ ἀνδρία, καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη, καὶ ξυλλήβδην ἀληθὴς ἀρετὴ μετὰ φρονήσεως, καὶ προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων καὶ ἡδονῶν καὶ φόβων, καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν τοιούτων. χωριζόμενα δὲ φρονήσεως καὶ ἀλλαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων, μὴ σκιαγραφία τίς ᾖ ἡ τοιαύτη ἀρετὴ, καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τε, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' ἀληθὲς ἔχῃ. τὸ δ' ἀληθὲς, τῷ ὄντι ᾖ κάθαρσίς τις τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ἀνδρία, καὶ αὐτὴ ἡ φρόνησις μὴ καθαρμός τις ᾖ. καὶ κινδυνεύουσι καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῖν οὗτοι καταστήσαντες, οὐ φαῦλοί τινες εἶναι, ἀλλὰ τῷ ὄντι πάλαι αἰνίττεσθαι, ὅτι ὃς ἂν ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος εἰς ᾅδου ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσεται. ὁ δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος, μετὰ θεῶν οἰκήσει. εἰσὶ γὰρ δή φασιν, οἱ περὶ τὰς τελετὰς ναρθηκοφόροι μὲν πολλοί, βάκχοι δέ γε παῦροι. οὗτοι δ' εἰσὶ κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν οὐκ ἄλλοι, ἢ οἱ πεφιλοσοφηκότες ὀρθῶς. ὧν δὴ καὶ ἔγωγε κατὰ τὸ δυνατὸν οὐδὲν ἀπέλιπον ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ προυθυμήθην γενέσθαι. εἰ δὲ ὀρθῶς προυθυμήθην, καί τι ἠνύσαμεν, ἐκεῖσε ἐλθόντες τὸ σαφὲς εἰσόμεθα, ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ ὀλίγον ὕστερον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. ταῦτ' οὖν ἐγὼ ἔφη ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης ἀπολογοῦμαι. ὡς εἰκότως ὑμᾶς τε ἀπολείπων, καὶ τοὺς ἐνθάδε δεσπότας, οὐ χαλεπῶς φέρω οὐδ' ἀγανακτῶ, ἡγούμενος κἀκεῖ οὐδὲν ἧττον ἢ ἐνθάδε, δεσπόταις τε ἀγαθοῖς ἐντεύξεσθαι καὶ ἑταίροις. τοῖς δὲ πολλοῖς ἀπιστίαν παρέχει. εἴ τι οὖν ὑμῖν πιθανώτερός εἰμι ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, ἢ τοῖς Ἀθηναίων δικασταῖς, εὖ ἂν ἔχοι. Εἰπόντος δὴ τοῦ Σωκράτους ταῦτα, ὑπολαβὼν ὁ Κέβης ἔφη. ὦ Σώκρατες τὰ μὲν ἄλλα δοκεῖ ἔμοιγε καλῶς λέγεσθαι, τὰ δὲ περὶ τῆς ψυχῆς, πολλὴν ἀπιστίαν παρέχει τοῖς ἀνθρώποις, μὴ ἐπειδὰν ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος οὐδαμοῦ ἔτι ᾖ, ἀλλ' ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διαφθείρηταί τε καὶ ἀπολλύηται, ᾗ ἂν ὁ ἄνθρωπος ἀποθάνῃ, εὐθὺς ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος, καὶ ἐκβαίνουσα ὥσπερ πνεῦμα, ἢ καπνὸς διασκεδασθεῖσα, οἴχηται διαπταμένη, καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ᾖ. ἐπεὶ εἴπερ εἴη που αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν συνηθροισμένη, καὶ ἀπηλλαγμένη τούτων τῶν κακῶν ὧν σὺ νῦν δὴ διῆλθες, πολλὴ ἂν ἐλπὶς εἴη καὶ καλὴ ὦ Σώκρατες, ὡς ἀληθῆ ἐστιν ἃ σὺ λέγεις. ἀλλὰ τοῦτο δὴ ἴσως οὐκ ὀλίγης παραμυθίας δεῖται καὶ πίστεως, ὡς ἔστι τε ψυχὴ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου, καί τινα δύναμιν ἔχει καὶ φρόνησιν. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις ὁ Σωκράτης ὦ Κέβης. ἀλλὰ τί δὴ ποιῶμεν; ἢ περὶ αὐτῶν τούτων βούλει διαμυθολογῶμεν, εἴτε εἰκὸς οὕτως ἔχειν, εἴτε μή; Ἐγὼ γ' οὖν ἔφη ὁ Κέβης ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι, ἥν τινα δόξαν ἔχεις περὶ αὐτῶν. Οὔκουν γ' ἂν οἶμαι, ἦ δ' ὃς ὁ Σωκράτης, εἰπεῖν τινα νῦν ἀκούσαντα, οὐδ' εἰ κωμῳδοποιὸς εἴη, ὡς ἀδολεσχῶ, καὶ οὐ περὶ προσηκόντων τοὺς λόγους ποιοῦμαι. εἰ οὖν δοκεῖ, καὶ χρὴ διασκοπεῖσθαι, σκεψώμεθα αὐτὸ τῇδέ πῃ, εἴτε ἄρα ἐν ᾅδου εἰσὶν αἱ ψυχαὶ τελευτησάντων τῶν ἀνθρώπων, εἴτε καὶ οὔ. παλαιὸς μὲν οὖν ἔστι τις ὁ λόγος οὗτος οὗ μεμνήμεθα, ὡς εἰσὶν ἐνθένδε ἀφικόμεναι ἐκεῖ, καὶ πάλιν γε δεῦρο ἀφικνοῦνται, καὶ γίγνονται ἐκ τῶν τεθνεώτων. καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, πάλιν γίγνεσθαι ἐκ τῶν ἀποθανόντων τοὺς ζῶντας, ἄλλο τι ἢ εἶεν ἂν ἡμῶν αἱ ψυχαὶ ἐκεῖ. οὐ γὰρ ἄν που πάλιν ἐγίγνοντο, μὴ οὖσαι. καὶ τοῦτο ἱκανὸν τεκμήριον τοῦ ταῦτ' εἶναι, εἰ τῷ ὄντι φανερὸν γίγνοιτο, ὅτι οὐδαμόθεν ἄλλοθεν γίγνονται οἱ ζῶντες, ἢ ἐκ τῶν τεθνεώτων. εἰ δὲ μὴ ἔστι τοῦτο, ἄλλου ἄν του δέοι λόγου. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη ὁ Κέβης. Μὴ τοίνυν κατ' ἀνθρώπων ἦ δ' ὅς, σκόπει μόνον τοῦτο, εἰ βούλει ῥᾷδιον μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ ζώων πάντων καὶ φυτῶν, καὶ ξυλλήβδην ὅσα περ ἔχει γένεσιν περὶ πάντων ἴδωμεν, ἆρ' οὑτωσὶ γίγνεται ἅπαντα, οὐκ ἄλλοθεν, ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία, ὅσοις τυγχάνει ὂν τοιοῦτόν τι. οἷον τὸ καλὸν τῷ αἰσχρῷ, ἐναντίον που, καὶ δίκαιον ἀδίκῳ, καὶ ἄλλα δὴ μυρία οὕτως ἔχει. σκεψώμεθα ἄρα ἀναγκαῖον ὅσοις ἐστί τι ἐναντίον, μηδαμόθεν ἄλλοθεν αὐτὸ γίγνεσθαι, ἢ ἐκ τοῦ αὐτῷ ἐναντίου. οἷον ὅταν μεῖζόν τι γίγνηται, ἀνάγκη που ἐξ ἐλάττονος ὄντος πρότερον, ἔπειτα μεῖζον γίγνεσθαι; Ναί. Οὐκοῦν κἂν ἔλαττον γίγνηται, ἐκ μείζονος ὄντος πρότερον, ὕστερον ἔλαττον γενήσεται; Ἔστιν ἔφη οὕτω. Καὶ μὴν ἐξ ἰσχυροτέρου γε τὸ ἀσθενέστερον, καὶ ἐκ βραδυτέρου τὸ θᾶττον; Πάνυ γε. Τί δὲ, ἄν τι χεῖρον γίγνηται, οὐκ ἐξ ἀμείνονος; καὶ ἐὰν δικαιότερον, οὐκ ἐξ ἀδικωτέρου; Πῶς γὰρ οὔ; Ἱκανῶς οὖν ἔφη ἔχομεν τοῦτο, ὅτι πάντα οὕτω γίγνεται ἐξ ἐναντίων τὰ ἐναντία πράγματα; Πάνυ γε. Τί δ' αὖ; ἔστι τι καὶ τοιόνδε ἐν αὐτοῖς, οἷον μεταξὺ ἀμφοτέρων πάντων τῶν ἐναντίων, δυοῖν ὄντοιν, δύο γενέσεις. ἀπὸ μὲν τοῦ ἑτέρου, ἐπὶ τὸ ἕτερον. ἀπὸ δ' αὖ τοῦ ἑτέρου, πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον; μείζονος γὰρ πράγματος καὶ ἐλάττονος μεταξὺ, αὔξησις καὶ φθίσις,

καὶ καλοῦμεν οὕτω, τὸ μὲν αὐξάνεσθαι. τὸ δὲ, φθίνειν; Ναὶ ἔφη. Οὐκοῦν καὶ διακρίνεσθαι καὶ συγκρίνεσθαι καὶ ψύχεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι, καὶ πάντα οὕτω· κἂν εἰ μὴ χρώμεθα τοῖς ὀνόμασιν ἐνιαχοῦ, ἀλλ' ἔργῳ γοῦν πανταχοῦ οὕτως ἔχειν ἀναγκαῖον γίγνεσθαί τε αὐτὰ ἐξ ἀλλήλων, γένεσίν τε εἶναι ἑκατέρου εἰς ἄλληλα; Πάνυ γ' ἦ δ' ὅς. Τί οὖν ἔφη, τῷ ζῆν ἐστί τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι, τὸ καθεύδειν; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Τί; Τὸ τεθνάναι ἔφη. Οὐκοῦν ἐξ ἀλλήλων τε γίγνεται ταῦτα; εἴπερ ἐναντία ἐστί. καὶ αἱ γενέσεις εἰσὶν αὐτῶν μεταξὺ δύο, δυοῖν ὄντοιν;

Πῶς γὰρ οὔ; Τὴν μὲν τοίνυν ἑτέραν συζυγίαν ὧν νῦν δὴ ἔλεγον, ἐγώ σοι ἔφη ἐρῶ ὁ Σωκράτης, καὶ αὐτὴν καὶ τὰς γενέσεις, σὺ δέ μοι τὴν ἑτέραν. λέγω δὲ τὸ μὲν, καθεύδειν. τὸ δὲ, ἐγρηγορέναι, καὶ ἐκ τοῦ καθεύδειν τὸ ἐγρηγορέναι γίγνεσθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν, καὶ τὰς γενέσεις αὐτοῖν, τὴν μὲν, καταδαρθάνειν εἶναι. τὴν δὲ, ἀνεγείρεσθαι. ἱκανῶς σοι ἔφην, ἢ οὔ; Πάνυ μὲν οὖν.

Λέγε δὴ καὶ σύ μοι ἔφη οὕτω περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. οὐκ ἐναντίον μὲν φῂς τῷ ζῆν τὸ τεθνάναι εἶναι; Ἔγωγε. Γίγνεσθαι δὲ ἐξ ἀλλήλων; Ναί. Ἐξ οὖν τοῦ ζῶντος, τί τὸ γιγνόμενον;

Τὸ τεθνηκὸς ἔφη. Τί δὲ ἦ δ' ὃς ἐκ τοῦ τεθνεῶτος; Ἀναγκαῖον ἔφη ὁμολογεῖν, ὅτι τὸ ζῶν.

Ἐκ τῶν τεθνεώτων ἄρα ὦ Κέβης τὰ ζῶντά τε καὶ οἱ ζῶντες γίγνονται. Φαίνεται ἔφη.

Εἰσὶν ἄρα ἔφη αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐν ᾅδου. ἔοικεν. οὐκοῦν καὶ ταῖν γενέσεοιν, ταῖν περὶ ταῦτα ἥ γ' ἑτέρα σαφὴς οὖσα τυγχάνει; τὸ γὰρ ἀποθνήσκειν σαφὲς δήπου. ἢ οὔ; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Πῶς οὖν ἦ δ' ὃς ποιήσομεν, οὐκ ἀνταποδώσομεν τὴν ἐναντίαν γένεσιν, ἀλλὰ ταύτῃ χωλὴ ἔσται ἡ φύσις; ἢ ἀνάγκη ἀποδοῦναι τῷ ἀποθνήσκειν ἐναντίαν τινὰ γένεσιν; Πάντως που ἔφη. Τίνα ταύτην; Τὸ ἀναβιώσκεσθαι. Οὐκοῦν ἦ δ' ὃς εἴπερ ἐστὶ τὸ ἀναβιώσκεσθαι, ἐκ τῶν τεθνεώτων ἂν εἴη γένεσις εἰς τοὺς ζῶντας αὕτη, τὸ ἀναβιώσκεσθαι; Πάνυ γε. ὁμολογεῖται ἄρα ἡμῖν καὶ ταύτῃ τοὺς ζῶντας ἐκ τῶν τεθνεώτων γεγονέναι, οὐδὲν ἧττον ἢ τοὺς τεθνεῶτας ἐκ τῶν ζώντων. τούτου δὲ ὄντος, ἱκανόν που τεκμήριον εἶναι, ὅτι ἀναγκαῖον τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναί που, ὅθεν δὴ πάλιν γίγνεσθαι. Δοκεῖ μοι ἔφη ὦ Σώκρατες ἐκ τῶν ὡμολογημένων ἀναγκαῖον οὕτως ἔχειν. Ἰδὲ τοίνυν ἔφη ὦ Κέβης, ὅτι οὐδ' ἀδίκως ὡμολογήκαμεν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. εἰ γὰρ μὴ ἀεὶ ἀνταποδιδοίη τὰ ἕτερα τοῖς ἑτέροις γιγνόμενα ὥσπερ εἰ κύκλῳ περιϊόντα, ἀλλ' εὐθεῖά τις εἴη ἡ γένεσις ἐκ τοῦ ἑτέρου μόνον εἰς τὸ καταντικρὺ, καὶ μὴ ἀνακάμπτῃ πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον, μηδὲ καμπὴν ποιοῖτο, οἶσθ' ὅτι πάντα τελευτῶντα, τὸ αὐτὸ σχῆμα ἂν σχοίη, καὶ τὸ αὐτὸ πάθος ἂν πάθοι, καὶ παύσαιτο γιγνόμενα.

Πῶς λέγεις ἔφη; Οὐδὲν χαλεπὸν ἦ δ' ὃς, ἐννοῆσαι ὃ λέγω. ἀλλ' οἷον εἰ τὸ καταδαρθάνειν μὲν εἴη, τὸ δ' ἀνεγείρεσθαι μὴ ἀνταποδιδοίη γιγνόμενον ἐκ τοῦ καθεύδοντος, οἶσθ' ὅτι τελευτῶντα πάντα, λῆρον τὸν Ἐνδυμίωνα ἀποδείξειε, καὶ οὐδαμοῦ ἂν φαίνοιτο, διὰ τὸ καὶ τὰ ἄλλα πάντα ταυτὸν ἐκείνῳ πεπονθέναι, καθεύδειν. κἂν εἰ συγκρίνοιτο μὲν πάντα, διακρίνοιτο δὲ μὴ, ταχὺ ἂν τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου γεγονὸς εἴη ὁμοῦ πάντα χρήματα. ὡσαύτως δὲ ὦ φίλε Κέβης, καὶ εἰ ἀποθνήσκοι μὲν πάντα, ὅσα τοῦ ζῆν μεταλάβοι, ἐπειδὴ δὲ ἀποθάνοι μένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τὰ τεθνεῶτα, καὶ μὴ πάλιν ἀναβιώσκοιτο, ἆρ' οὐ πολλὴ ἀνάγκη τελευτῶντα πάντα τεθνάναι καὶ μηδὲν ζῆν; εἰ γὰρ ἐκ μὲν τῶν ἄλλων τὰ ζῶντα γίγνοιτο, τὰ δὲ ζῶντα θνήσκοι, τίς μηχανὴ μὴ οὐχὶ πάντα καταναλωθῆναι εἰς τὸ τεθνάναι; Οὐδεμία μοι δοκεῖ ἔφη ὁ Κέβης ὦ Σώκρατες, ἀλλά μοι δοκεῖς παντάπασιν ἀληθῆ λέγειν.

Ἔστι γὰρ ἔφη ὁ Κέβης ὡς ἐμοὶ δοκεῖ παντὸς μᾶλλον οὕτω, καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ ταῦτα οὐκ ἐξαπατώμενοι ὁμολογοῦμεν. ἀλλ' ἔστι καὶ τῷ ὄντι, καὶ τὸ ἀναβιώσκεσθαι, καὶ ἐκ τῶν τεθνεώτων τοὺς ζῶντας γίγνεσθαι, καὶ τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναι. καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς, ἄμεινον εἶναι. ταῖς δὲ κακαῖς, κάκιον. Καὶ μὴν ἔφη ὁ Κέβης ὑπολαβὼν καὶ κατ' ἐκεῖνόν γε τὸν λόγον ὦ Σώκρατες εἰ ἀληθής ἐστιν ὃν σὺ εἴωθας θαμὰ λέγειν, ὅτι ἡμῖν ἡ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις τυγχάνει οὖσα, καὶ κατὰ τοῦτο ἀνάγκη που ἡμᾶς ἐν προτέρῳ τινὶ χρόνῳ μεμαθηκέναι, ἃ νῦν ἀναμιμνησκόμεθα. τοῦτο δὲ ἀδύνατον, εἰ μὴ ἦν που ἡμῶν ἡ ψυχὴ πρὶν ἐν τῷδε τῷ ἀνθρωπίνῳ εἴδει γενέσθαι. ὥστε καὶ ταύτῃ, ἀθάνατόν τι ἔοικεν ἡ ψυχὴ εἶναι. Ἀλλ' ὦ Κέβης, ἔφη ὁ Σιμμίας ὑπολαβὼν, ποῖαι σοι τούτων αἱ ἀποδείξεις, ὑπόμνησόν με. οὐ γὰρ σφόδρα ἐν τῷ παρόντι μέμνημαι. ἑνὶ μὲν λόγῳ ἔφη ὁ Κέβης καλλίστῳ, ὅτι ἐρωτώμενοι οἱ ἄνθρωποι, ἐάν τις καλῶς ἐρωτᾷ, αὐτοὶ λέγουσι πάντα ᾗ ἔχει. καίτοι εἰ μὴ ἐτύγχανεν αὐτοῖς ἐπιστήμη ἐνοῦσα, καὶ ὀρθὸς λόγος, οὐκ ἂν οἷοί τ' ἦσαν τοῦτο ποιεῖν. ἔπειτα ἐάν τις ἐπὶ τὰ διαγράμματα ἄγῃ, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐνταῦθα σαφέστατα κατηγορεῖ, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει. Εἰ δὲ μὴ ταύτῃ γε ἔφη πείθῃ ὦ Σιμμία ὁ Σωκράτης, σκέψαι ἐὰν τῇδέ πῃ σοι σκοπουμένῳ συνδόξῃ. ἀπιστεῖς γὰρ δὴ πῶς ἡ καλουμένη μάθησις ἀνάμνησίς ἐστι. Ἀπιστῶ μὲν ἔγωγ' ἦ δ' ὃς ὁ Σιμμίας, οὔ. αὐτὸ δὲ τοῦτο ἔφη δέομαι μαθεῖν, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀναμνησθῆναι. καὶ σχεδόν γε ἐξ ὧν Κέβης ἐπεχείρησε λέγειν, ἤδη μέμνημαι, καὶ πείθομαι. οὐδὲν μὲν ἂν ἧττον ἀκούοιμι νῦν, πῇ σὺ ἐπεχείρησας λέγειν. Τῇδε ἔγωγ' ἦ δ' ὅς. ὁμολογοῦμεν γὰρ δήπου, εἴ τις τι ἀναμνησθήσεται, δεῖν αὐτὸν τοῦτο πρότερόν ποτε ἐπίστασθαι. Πάνυ γε ἔφη. Ἆρ' οὖν καὶ τόδε ὁμολογοῦμεν, ὅταν ἐπιστήμη παραγίγνηται τρό-

πῳ τοιούτῳ

πω τοιούτῳ ἀνάμνησιν εἶναι; λέγω δέ τινα τρόπον τοῦτον. ἐάν τίς τι ἕτερον ἢ ἰδὼν ἢ ἀκούσας, ἤ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβὼν, μὴ μόνον ἐκεῖνο γνῷ, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἐννοήσῃ, οὗ μὴ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη, ἀλλ' ἄλλη, ἆρα οὐχὶ τοῦτο δικαίως λέγομεν, ὅτι ἀνεμνήσθη οὗ τὴν ἔννοιαν ἔλαβεν; Πῶς λέγεις; Οἷον τὰ τοιάδε, ἄλλη που ἐπιστήμη ἀνθρώπου καὶ λύρας. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν οἶσθα ὅτι οἱ ἐρασταί, ὅταν ἴδωσι λύραν, ἢ ἱμάτιον, ἢ τί ἄλλο οἷς τὰ παιδικὰ αὐτῶν εἴωθε χρῆσθαι, πάσχουσι τοῦτο. ἔγνωσάν τε τὴν λύραν, καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ ἔλαβον τὸ εἶδος τοῦ παιδὸς οὗ ἦν ἡ λύρα. τοῦτο δ' ἐστὶν ἀνάμνησις. ὥσπερ γε καὶ Σιμμίαν τὶς ἰδὼν, πολλάκις Κέβητος ἀνεμνήσθη, καὶ ἄλλα που μυρία τοιαῦτ' ἂν εἴη. Μυρία μέντοι νὴ Δί', ἔφη ὁ Σιμμίας. Οὐκοῦν ἦ δ' ὅς τὸ τοιοῦτον ἀνάμνησίς τίς ἐστι. μάλιστα μέντοι ὅταν τις τοῦτο πάθῃ περὶ ἐκεῖνα, ἃ ὑπὸ χρόνου καὶ τοῦ μὴ ἐπισκοπεῖν ἤδη ἐπελέληστο. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Τί δὲ ἦ δ' ὅς. ἔστιν ἵππον γεγραμμένον ἰδόντα, καὶ λύραν γεγραμμένην, ἀνθρώπου ἀναμνησθῆναι; καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον, Κέβητος ἀναμνησθῆναι;

Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον, αὐτοῦ Σιμμίου ἀναμνησθῆναι; Ἔστι μὲν τοι ἔφη. ἆρ' οὖν οὐ κατὰ πάντα ταῦτα συμβαίνει τὴν ἀνάμνησιν εἶναι. τὴν μὲν, ἀφ' ὁμοίων. τὴν δὲ, καὶ ἀπ' ἀνομοίων; Ξυμβαίνει. ἀλλ' ὅταν γε ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἀναμιμνήσκηταί τίς τι, ἆρ' οὐκ ἀναγκαῖον τόδε προσπάσχειν, ἐννοεῖν, εἴτε τι ἐλλείπει τοῦτο κατὰ τὴν ὁμοιότητα εἴτε μὴ, ἐκείνου οὗ ἀνεμνήσθη; Ἀνάγκη ἔφη. Σκόπει δὴ ἦ δ' ὅς, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. φαμέν που τί εἶναι ἴσον· οὐ ξύλον ξύλῳ λέγω, οὐδὲ λίθον λίθῳ, οὐδ' ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν, ἀλλὰ παρὰ πάντα ταῦτα ἕτερόν τι αὐτὸ τὸ ἴσον. φῶμεν τί εἶναι, ἢ μηδέν; Φῶμεν τοίνυν νὴ Δί' ἔφη ὁ Σιμμίας, θαυμαστῶς γε. ἢ καὶ ἐπιστάμεθα αὐτὸ ὅ ἐστιν ἴσον; Πάνυ γε ἦ δ' ὅς. Πόθεν λαβόντες αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην; ἆρ' οὐκ ἐξ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἢ ξύλα, ἢ λίθους, ἢ ἄλλ' ἄττα ἰδόντες τὰ ἴσα ἐκ τούτων ἐκεῖνο ἐννοήσαμεν, ἕτερον ὂν τούτων, ἢ οὐχ ἕτερόν σοι φαίνεται; σκόπει δὲ καὶ τῇδε. ἆρ' οὐ λίθοι μὲν ἴσοι, καὶ ξύλα ἐνίοτε τὰ αὐτὰ ὄντα, τότε μὲν ἴσα φαίνεται, τότε δ' οὔ; Πάνυ μὲν οὖν.

Τί δὲ αὐτὰ τὰ ἴσα, ἔστιν ὅτε ἄνισά σοι ἐφάνη, ἢ ἡ ἰσότης ἀνισότης; Οὐδὲ πώποτέ γε ὦ Σώκρατες. Οὐ ταὐτὸν ἄρ' ἐστὶν ἦ δ' ὅς, ταῦτά τε τὰ ἴσα, καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον. Οὐδαμῶς μοι φαίνεται ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ μὴν ἐκ τούτων γ' ἔφη τῶν ἴσων ἑτέρων ὄντων ἐκείνου τοῦ ἴσου, ὅμως αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην ἐννενόηκάς τε καὶ εἴληφας. Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις. Οὐκοῦν ἢ ὁμοίου ὄντος τούτοις ἢ ἀνομοίου; Πάνυ γε. διαφέρει δέ γ' ἦ δ' ὅς οὐδέν. ἕως γὰρ ἂν ἄλλο ἰδὼν, ἀπὸ ταύτης τῆς ὄψεως ἄλλο ἐννοήσῃς, εἴτε ἀνόμοιον εἴτε ὅμοιον, ἀναγκαῖον ἔφη αὐτὸ ἀνάμνησιν γεγονέναι. Πάνυ μὲν οὖν. Τί δαὶ τόδ' ἦ δ' ὅς, ἢ πάσχομέν τι τοιοῦτον περὶ τὰ ἐν τοῖς ξύλοις τε καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν. ἐν τοῖς ἴσοις, ἆρα φαίνεται ἡμῖν οὕτως ἴσα εἶναι, ὥσπερ αὐτὸ ὅ ἐστιν ἴσον; ἢ ἐνδεῖ τι ἐκείνου τῷ μὴ τοιοῦτον εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἢ οὐδέν; Πολύ γε ἔφη ἐνδεῖ. Οὐκοῦν ὁμολογοῦμεν ὅταν τίς τι ἰδὼν ἐννοήσῃ, ὅτι βούλεται μὲν τοῦτο ὃ νῦν ἐγὼ ὁρῶ, εἶναι οἷον ἄλλο τι τῶν ὄντων. ἐνδεῖ δὲ καὶ οὐ δύναται τοιοῦτον εἶναι ἴσον οἷον ἐκεῖνο, ἀλλ' ἔστι φαυλότερον, ἀναγκαῖόν που τὸν τοῦτο ἐννοοῦντα, τυχεῖν προειδότα ἐκεῖνο ᾧ φησιν αὐτὸ προσεοικέναι μὲν, ἐνδεεστέρως δὲ ἔχειν; Ἀνάγκη. Τί οὖν, τὸ τοιοῦτον πεπόνθαμεν καὶ ἡμεῖς ἢ οὔ, περί τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον; Παντάπασί γε.

Ἀναγκαῖον ἄρα ἡμᾶς προειδέναι τὸ ἴσον πρὸ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ὅτε τὸ πρῶτον ἰδόντες τὰ ἴσα ἐννενοήσαμεν, ὅτι ὀρέγεται μὲν πάντα ταῦτ' εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἔχει δὲ ἐνδεεστέρως. Ἔστι ταῦτα. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε ὁμολογοῦμεν, μὴ ἄλλοθεν αὐτὸ ἐννενοηκέναι, μὴ δὲ δυνατὸν εἶναι ἐννοῆσαι, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ ἰδεῖν ἢ ἅψασθαι, ἢ ἔκ τινος ἄλλης τῶν αἰσθήσεων. ταὐτὸν δὲ πάντα ταῦτα λέγω.

Ταὐτὸν γάρ ἐστιν ὦ Σώκρατες πρός γε ὃ βούλεται δηλῶσαι ὁ λόγος. ἀλλὰ μὲν δὴ ἔκ γε τῶν αἰσθήσεων δεῖ ἐννοῆσαι, ὅτι πάντα τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν ἐκείνου τε ὀρέγεται τοῦ ὅ ἐστιν ἴσον, καὶ αὐτοῦ ἐνδεέστερά ἐστιν. ἢ πῶς λέγωμεν; Οὕτω. πρὸ γὰρ τοῦ ἄρξασθαι ἡμᾶς ὁρᾶν, ἢ ἀκούειν, καὶ τἆλλα αἰσθάνεσθαι, τυχεῖν ἔδει που εἰληφότας ἐπιστήμην αὐτοῦ τοῦ ἴσου ὅ, τι ἐστὶν, εἰ ἐμέλλομεν τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἴσα ἐκεῖσε ἀνοίσειν. ὅτι προθυμεῖται μὲν πάντα τὰ τοιαῦτα εἶναι, οἷον ἐκεῖνο. ἔστι δὲ αὐτοῦ φαυλότερα. ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν γενόμενοι εὐθὺς ἑωρῶμέν τε καὶ ἠκούομεν, καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις εἴχομεν; Πάνυ γε. Ἔδει δέ γε φαμὲν πρὸ τούτων τὴν τοῦ ἴσου ἐπιστήμην εἰληφέναι. Ναί. Πρὶν γενέσθαι ἄρα ὡς ἔοικεν, ἀνάγκη ἡμῖν αὐτὴν εἰληφέναι. Ἔοικεν. Οὐκοῦν εἰ μὲν λαβόντες αὐτὴν πρὸ τοῦ γενέσθαι ἔχοντες ἐγενόμεθα, ἠπιστάμεθα καὶ πρὶν γενέσθαι, καὶ εὐθὺς γενόμενοι, οὐ μόνον τὸ ἴσον καὶ τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαντα τὰ τοιαῦτα; οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἴσου νῦν ὁ λόγος ἡμῖν μᾶλλόν τι ἢ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ δικαίου καὶ ὁσίου, καὶ ὅπερ λέγω περὶ ἁπάντων οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τοῦτο, ὃ ἐστι, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν ἐρωτῶντες, καὶ ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν ἀποκρινόμενοι. ὥστε ἀναγκαῖον ἡμῖν εἶναι, τούτων ἁπάντων τὰς ἐπιστήμας πρὸ τοῦ γενέσθαι εἰληφέναι. Ἔστι ταῦτα. Καὶ εἰ μέν γε λαβόντες μὴ ἑκάστοτε ἐπιλελήσμεθα, εἰδότας ἀεὶ γίγνεσθαι, καὶ ἀεὶ διὰ βίου εἰδέναι. τὸ γὰρ

εἰδέναι τοῦτ᾽ ἐστὶ λαβόντα του ἐπιστήμην ἔχειν, καὶ μὴ ἀπολωλεκέναι. ἢ οὐ τοῦτο λήθην λέγομεν, ἐπιστήμης ἀποβολήν; Πάντως δήπου ἔφη ὦ Σώκρατες. εἰ δέ γε οἶμαι λαβόντες πρὶν γενέσθαι, γιγνόμενοι ἀπωλέσαμεν, ὕστερον δὲ ταῖς αἰσθήσεσι χρώμενοι περὶ αὐτὰ ἐκείνας ἀναλαμβάνομεν τὰς ἐπιστήμας ἅς ποτε καὶ πρὶν εἴχομεν, ἆρ᾽ οὐχ ὃ καλοῦμεν μανθάνειν, οἰκείαν ἂν ἐπιστήμην ἀναλαμβάνειν εἴη; τοῦτο δέ που ἀναμιμνήσκεσθαι λέγοντες, ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν; Πάνυ γε. Δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτό γ᾽ ἐφάνη. αἰσθόμενόν τι, ἢ ἰδόντα, ἢ ἀκούσαντα, ἤ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβόντα, ἕτερόν τι ἀπὸ τούτου ἐννοῆσαι ὃ ἐπελέληστο, ᾧ τοῦτο ἐπλησίαζεν ἀνόμοιον ὄν, ἢ ᾧ ὅμοιον. ὥστε ὅπερ λέγω δυοῖν θάτερον, ἤτοι ἐπιστάμενοί γε αὐτὰ γεγόναμεν, καὶ ἐπιστάμεθα διὰ βίου πάντες, ἢ ὕστερον οὕς φαμεν μανθάνειν, οὐδὲν, ἀλλ᾽ ἢ ἀναμιμνήσκονται οὗτοι, καὶ ἡ μάθησις, ἀνάμνησις ἂν εἴη. Καὶ μάλα δὴ οὕτως ἔχει ὦ Σώκρατες. Πότερον οὖν αἱρῇ ὦ Σιμμία. ἐπισταμένους ἡμᾶς γεγονέναι, ἢ ἀναμιμνήσκεσθαι ὕστερον ὧν πρότερον ἐπιστήμην εἰληφότες ἦμεν; Οὐκ ἔχω ὦ Σώκρατες ἐν τῷ παρόντι ἑλέσθαι. Τί δὲ ἔχεις ἑλέσθαι, καὶ πῇ σοι δοκεῖ περὶ αὐτοῦ; ἀνὴρ ἐπιστάμενος περὶ ὧν ἐπίσταται ἔχοι ἂν δοῦναι λόγον, ἢ οὔ; Πολλὴ ἀνάγκη ἔφη ὦ Σώκρατες. ἦ καὶ δοκοῦσί σοι πάντες ἔχειν διδόναι λόγον περὶ τούτων, ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν; Βουλοίμην μέντ᾽ ἂν ἔφη ὁ Σιμμίας, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον φοβοῦμαι μὴ αὔριον τηνικάδε οὐκέτι ᾖ ἀνθρώπων οὐδεὶς ἀξίως οἷός τε τοῦτο ποιῆσαι. Οὐκ ἄρα δοκοῦσί σοι ἐπίστασθαί γε ἔφη ὦ Σιμμία πάντες αὐτά; Οὐδαμῶς. ἀναμιμνήσκονται ἄρα ποτὲ ἃ ἔμαθον; Ἀνάγκη. πότε λαβοῦσαι αἱ ψυχαὶ ἡμῶν τὴν ἐπιστήμην; οὐ γὰρ δὴ ἀφ᾽ οὗ γε ἄνθρωποι γεγόναμεν. Οὐ δῆτα. Πρότερον ἄρα; Ναί. Ἦσαν ἄρα ὦ Σιμμία αἱ ψυχαὶ καὶ πρότερον, πρὶν εἶναι ἐν ἀνθρώπου εἴδει, χωρὶς σωμάτων, καὶ φρόνησιν εἶχον. Εἰ μὴ ἄρα γιγνόμενοι λαμβάνομεν ὦ Σώκρατες ταύτας τὰς ἐπιστήμας. οὗτος γὰρ λείπεται ἔτι ὁ χρόνος. Εἶεν ὦ ἑταῖρε. ἀπόλλυμεν δὲ αὐτὰς ἐν ποίῳ ἄλλῳ χρόνῳ; οὐ γὰρ δὴ ἔχοντές γε αὐτὰς γιγνόμεθα, ὡς ἄρτι ὡμολογήσαμεν. ἢ ἐν τούτῳ ἀπόλλυμεν, ᾧπερ καὶ λαμβάνομεν; ἢ ἔχεις ἄλλον τινὰ εἰπεῖν χρόνον; Οὐδαμῶς ὦ Σώκρατες, ἀλλ᾽ ἔλαθον ἐμαυτὸν οὐδὲν εἰπών. Ἆρ᾽ οὖν οὕτως ἔχει ἔφη ἡμῖν ὦ Σιμμία, εἰ μὲν ἔστιν ἃ θρυλλοῦμεν ἀεὶ, καλόν τέ τι καὶ ἀγαθὸν, καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη οὐσία, καὶ ἐπὶ ταύτην τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων πάντα ἀναφέρομεν. ὑπάρχουσαν πρότερον ἀνευρίσκοντες ἡμετέραν οὖσαν, καὶ ταῦτα ἐκείνῃ ἀπεικάζομεν, ἀναγκαῖον οὕτως ὥσπερ καὶ ταῦτα ἔστιν, οὕτω καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἶναι, καὶ πρὶν γεγονέναι ἡμᾶς. εἰ δὲ μὴ ἔστι ταῦτα, ἄλλως ἂν ὁ λόγος οὗτος εἰρημένος εἴη. ἆρ᾽ οὕτως ἔχει, καὶ ἴση ἀνάγκη ταῦτά τε εἶναι, καὶ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς πρὶν καὶ ἡμᾶς γεγονέναι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα, οὐδὲ τάδε; Ὑπερφυῶς ὦ Σώκρατες ἔφη ὁ Σιμμίας δοκεῖ μοι ἡ αὐτὴ ἀνάγκη εἶναι, καὶ εἰς καλόν γε καταφεύγει ὁ λόγος. εἰς τὸ ὁμοίως εἶναι τήν τε ψυχὴν ἡμῶν πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, καὶ τὴν οὐσίαν ἣν σὺ νῦν λέγεις. οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε οὐδὲν οὕτω μοι ἐναργὲς ὂν, ὡς τοῦτο τὸ πάντα τὰ τοιαῦτα εἶναι ὡς οἷόν τε μάλιστα καλόν τε καὶ ἀγαθὸν, καὶ τἄλλα πάντα ἃ σὺ νῦν δὴ ἔλεγες, καὶ ἐμοί γε ἱκανῶς ἀποδέδεικται. τί δὲ δὴ Κέβητι ἔφη ὁ Σωκράτης; δεῖ γὰρ καὶ Κέβητα πείθειν. Ἱκανῶς ἔφη ὁ Σιμμίας, ὥς ἔγωγε οἶμαι. καίτοι καρτερώτατος ἀνθρώπων ἐστὶ πρὸς τὸ ἀπιστεῖν τοῖς λόγοις. ἀλλ᾽ οἶμαι οὐκ ἐνδεῶς τοῦτο πεπεῖσθαι αὐτὸν, ὅτι πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχή. εἰ μέντοι καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν ἔτι ἔσται, οὐδ᾽ αὐτῷ μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες ἔφη ἀποδεδεῖχθαι. ἀλλ᾽ ἔτι ἐνέστηκεν ὃ νῦν δὴ Κέβης ἔλεγε, τὸ τῶν πολλῶν, ὅπως μὴ ἅμα ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀνθρώπου διασκεδάννυται ἡ ψυχὴ, καὶ αὐτῇ τοῦ εἶναι τοῦτο τέλος ᾖ. τί γὰρ κωλύει γίγνεσθαι μὲν αὐτὴν καὶ ξυνίστασθαι ἄλλοθέν ποθεν, καὶ εἶναι πρὶν καὶ εἰς ἀνθρώπειον σῶμα ἀφικέσθαι. ἐπειδὰν δὲ ἀφίκηται καὶ ἀπαλλάττηται τούτου, τότε καὶ αὐτὴν τελευτᾶν καὶ διαφθείρεσθαι; Εὖ λέγεις ἔφη ὦ Σιμμία ὁ Κέβης. φαίνεται γὰρ ὥσπερ ἥμισυ ἀποδεδεῖχθαι, οὗ δεῖ. ὅτι πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχή. δεῖν δὲ προσαποδεῖξαι ἔτι, εἰ καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν, οὐδὲν ἧττον ἔσται ἢ πρὶν γενέσθαι. εἰ μέλλει τέλος ἡ ἀπόδειξις ἕξειν. Ἀποδέδεικται μὲν ἔφη ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης ὁ Σωκράτης, καὶ νῦν εἰ θέλετε συνθεῖναι τοῦτόν τε τὸν λόγον εἰς ταυτὸν, καὶ ὃν πρὸ τούτου ὡμολογήσαμεν, τὸ γίνεσθαι πᾶν τὸ ζῶν ἐκ τοῦ τεθνεῶτος. εἰ γάρ ἔστιν ἡ ψυχὴ καὶ πρότερον, ἀνάγκη δ᾽ αὐτῇ εἰς τὸ ζῆν ἰούσῃ τε καὶ γιγνομένῃ, μηδαμόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ θανάτου τε καὶ ἐκ τοῦ τεθνάναι γίγνεσθαι, πῶς οὐκ ἀνάγκη αὐτὴν καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνῃ εἶναι, ἐπειδὴ δεῖ αὖθις αὐτὴν γίγνεσθαι. ἀποδέδεικται μὲν οὖν ὅπερ λέγεται καὶ νῦν. ὅμως δέ μοι δοκεῖς σύ τε καὶ Σιμμίας ἡδέως ἂν, καὶ τοῦτον διαπραγματεύσασθαι τὸν λόγον ἔτι μᾶλλον. καὶ δεδιέναι τὸ τῶν παίδων, μὴ ὡς ἀληθῶς ὁ ἄνεμος αὐτὴν ἐκβαίνουσαν ἐκ τοῦ σώματος διαφυσᾷ καὶ διασκεδάννυσιν, ἄλλως τε καὶ ὅταν τύχῃ τὶς μὴ ἐν νηνεμίᾳ, ἀλλ᾽ ἐν μεγάλῳ τινὶ πνεύματι ἀποθνήσκων. Καὶ ὁ Κέβης ἐπιγελάσας, ὡς δεδιότων ἔφη ὦ Σώκρατες πειρῶ ἀναπείθειν. μᾶλλον δὲ μὴ ὡς ἡμῶν δεδιότων, ἀλλ᾽ ἴσως ἔνι τὶς καὶ ἐν ἡμῖν παῖς ὅστις τὰ τοιαῦτα φοβεῖται. τοῦτον οὖν πειρώμεθα πείθειν, μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον, ὥσπερ τὰ μορμολύκια. Ἀλλὰ χρὴ ἔφη ὁ Σωκράτης ἐπᾴδειν αὐτῷ ἑκάστης ἡμέρας, ἕως ἂν ἐξιάσηται. πόθεν οὖν ἔφη ὦ Σώκρατες.

τῶν τοιούτων ἀγαθὸν ἐπῳδὸν ληψόμεθα, ἐπειδὴ σὺ ἔφη ἡμᾶς ἀπολείπεις; Πολλὴ μὲν ἡ Ἑλλάς, ἔφη ὦ Κέβης, ἐν ᾗ ἔνεισί που ἀγαθοὶ ἄνδρες. πολλὰ δὲ καὶ τὰ τῶν βαρβάρων γένη. οὓς πάντας χρὴ διερευνᾶσθαι, ζητοῦντας τοιοῦτον ἐπῳδόν, μήτε χρημάτων φειδομένους, μήτε πόνων. ὡς οὐκ ἔστιν εἰς ὅ,τι ἂν εὐκαιρότερον ἀναλίσκοιτε χρήματα. ζητεῖν δὲ χρὴ καὶ αὐτοὺς μετ᾽ ἀλλήλων. ἴσως γὰρ ἂν οὐδὲ ῥᾳδίως εὕροιτε μᾶλλον ὑμῶν δυναμένους τοῦτο ποιεῖν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ ὑπάρξει, ἔφη ὁ Κέβης. ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν, ἐπανέλθωμεν εἴ σοι ἡδομένῳ ἐστίν. Ἀλλὰ μὴν ἡδομένῳ γε. πῶς γὰρ οὐ μέλλει; Καλῶς ἔφη λέγεις. Οὐκοῦν τοιόνδε τι ἦν δ᾽ ὃς ὁ Σωκράτης, δεῖ ἡμᾶς ἀνερέσθαι ἑαυτούς, τῷ ποίῳ τινὶ ἄρα προσήκει τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν τὸ διασκεδάννυσθαι; καὶ ὑπὲρ τοῦ ποίου τινὸς δεδιέναι μὴ πάθῃ αὐτό. καὶ τῷ ποίῳ τινί. καὶ μετὰ τοῦτο αὖ ἐπισκέψασθαι, πότερον ψυχή ἐστι. καὶ ἐκ τούτων θαρρεῖν ἢ δεδιέναι ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. Ἆρ᾽ οὖν τῷ μὲν συντεθέντι τε καὶ συνθέτῳ ὄντι φύσει προσήκει τοῦτο πάσχειν, διαιρεθῆναι ταύτῃ ᾗπερ συνετέθη; εἰ δέ τι τυγχάνει ὂν ἀσύνθετον, τούτῳ μόνῳ προσήκει μὴ πάσχειν ταῦτα, εἴπερ τῳ ἄλλῳ. Δοκεῖ μοι ἔφη οὕτως ἔχειν ὁ Κέβης. οὐκοῦν ἅπερ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχει, ταῦτα μάλιστα εἰκὸς εἶναι τὰ ἀσύνθετα; τὰ δὲ ἄλλοτ᾽ ἄλλως καὶ μηδέποτε κατὰ ταὐτά, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ σύνθετα; Ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως. Ἴωμεν δὴ ἔφη ἐπὶ ταῦτα ἐφ᾽ ἅπερ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ. αὐτὴ ἡ οὐσία ἧς λόγον δίδομεν τοῦ εἶναι, καὶ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι, πότερον ὡσαύτως ἀεὶ ἔχει κατὰ ταὐτά, ἢ ἄλλοτ᾽ ἄλλως; αὐτὸ τὸ ἴσον, αὐτὸ τὸ καλόν, αὐτὸ ἕκαστον, ὃ ἔστι τὸ ὄν, μή ποτε μεταβολὴν καὶ ἡντινοῦν ἐνδέχεται; ἢ ἀεὶ αὐτῶν ἕκαστον, ὃ ἔστι μονοειδὲς ὄν, αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ ὡσαύτως κατὰ ταὐτὰ ἔχει, καὶ οὐδέποτε οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἀλλοίωσιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται; Ὡσαύτως ἔφη ἀνάγκη ὁ Κέβης, καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχειν ὦ Σώκρατες. Τί δὲ τῶν πολλῶν καλῶν οἷον ἀνθρώπων, ἢ ἵππων, ἢ ἱματίων, ἢ ἄλλων ἂν τινωνοῦν τοιούτων ἴσων ἢ καλῶν, ἢ πάντων τῶν ἐκείνοις ὁμωνύμων; ἆρα κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχει, ἢ πᾶν τοὐναντίον ἐκείνοις, οὔτε αὐτὰ αὑτοῖς, οὔτε ἀλλήλοις οὐδέ ποτε ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδαμῶς κατὰ ταὐτά ἐστιν; Οὕτως αὖ ἔφη ταῦτα ὁ Κέβης οὐδέποτε ὡσαύτως ἔχει. Οὐκοῦν τούτων μὲν κἂν ἅψαιο, κἂν ἴδοις, κἂν ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν αἴσθοιο. τῶν δὲ κατὰ ταὐτὰ ἐχόντων, οὐκ ἔστιν ὅτῳ ποτ᾽ ἂν ἄλλῳ ἐπιλάβοιο, ἢ τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ, ἀλλ᾽ ἔστιν ἀειδῆ τὰ τοιαῦτα καὶ οὐχ ὁρᾶται. Παντάπασιν ἔφη ἀληθῆ λέγεις. Θῶμεν οὖν βούλει ἔφη δύο εἴδη τῶν ὄντων, τὸ μὲν, ὁρατόν, τὸ δὲ ἀειδές;

Θῶμεν ἔφη. Καὶ τὸ μὲν ἀειδές, ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχον, τὸ δὲ ὁρατόν, μηδέποτε κατὰ ταὐτά; Καὶ τοῦτο ἔφη θῶμεν. Φέρε δὴ ἦν δ᾽ ὃς ἄλλο τι ἡμῶν αὐτῶν, ἢ τὸ μὲν, σῶμά ἐστι. τὸ δὲ ψυχή; Οὐδὲν ἄλλο ἔφη. Ποτέρῳ οὖν ὁμοιότερον τῷ εἴδει φαμὲν ἂν εἶναι καὶ ξυγγενέστερον τὸ σῶμα; Παντί ἔφη τοῦτό γε δῆλον, ὅτι τῷ ὁρατῷ. Τί δὲ ἡ ψυχή, ὁρατὸν ἢ ἀειδές; Οὐχ ὑπ᾽ ἀνθρώπων γε ὦ Σώκρατες ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς γε τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ μή, τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει ἐλέγομεν. ἢ ἄλλῃ τινὶ οἴει; Τῇ τῶν ἀνθρώπων. Τί οὖν περὶ ψυχῆς λέγομεν, ὁρατὸν εἶναι ἢ οὐχ ὁρατόν;

Οὐχ ὁρατόν. Ἀειδὲς ἄρα; Ναί. Ὁμοιότερον ἄρα ψυχὴ σώματός ἐστι τῷ ἀειδεῖ, τὸ δέ, τῷ ὁρατῷ. Πᾶσα ἀνάγκη ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν καὶ τόδε πάλαι ἐλέγομεν, ὅτι ἡ ψυχὴ ὅταν μὲν τῷ σώματι προσχρῆται εἰς τὸ σκοπεῖν τι, ἢ διὰ τοῦ ὁρᾶν, ἢ διὰ τοῦ ἀκούειν, ἢ δι᾽ ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως, τοῦτο γάρ ἐστι τὸ διὰ τοῦ σώματος τὸ δι᾽ αἰσθήσεως σκοπεῖν τι, τότε μὲν ἕλκεται ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὰ οὐδέποτε κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα. καὶ αὐτὴ πλανᾶται καὶ ταράττεται, καὶ ἰλιγγιᾷ ὥσπερ μεθύουσα ἅτε τοιούτων ἐφαπτομένη; Πάνυ γε. Ὅταν δέ γε αὐτὴ καθ᾽ αὑτὴν σκοπῇ, ἐκεῖσε οἴχεται εἰς τὸ καθαρόν τε καὶ ἀεὶ ὂν καὶ ἀθάνατον καὶ ὡσαύτως ἔχον. καὶ ὡς συγγενὴς οὖσα αὐτοῦ, ἀεὶ μετ᾽ ἐκείνου τε γίγνεται, ὅταν περ αὐτὴ καθ᾽ αὑτὴν γένηται, καὶ ἐξῇ αὐτῇ καὶ πέπαυταί τε τοῦ πλάνου. καὶ περὶ ἐκεῖνα ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ἔχει, ἅτε τοιούτων ἐφαπτομένη. καὶ τοῦτο αὐτῆς τὸ πάθημα, φρόνησις κέκληται.

Παντάπασιν ἔφη καλῶς, καὶ ἀληθῆ λέγεις ὦ Σώκρατες. Ποτέρῳ οὖν αὖ σοι δοκεῖ τῷ εἴδει, καὶ ἐκ τῶν πρόσθεν, καὶ ἐκ τῶν νῦν λεγομένων, ψυχὴ ὁμοιότερον εἶναι καὶ ξυγγενέστερον; Πᾶς ἂν ἔμοιγε δοκεῖ ἦν δ᾽ ὃς συγχωρῆσαι ὦ Σώκρατες ἐκ ταύτης τῆς μεθόδου, καὶ ὁ δυσμαθέστατος, ὅτι ὅλῳ καὶ παντὶ ὁμοιότερόν ἐστι ψυχή, τῷ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντι μᾶλλον, ἢ τῷ μή. Τί δὲ τὸ σῶμα; Τῷ ἑτέρῳ. Ὅρα δὴ καὶ τῇδε. ὅτι ἐπειδὰν ἐν τῷ αὐτῷ ὦσι ψυχὴ καὶ σῶμα, τῷ μέν, δουλεύειν καὶ ἄρχεσθαι ἡ φύσις προστάττει, τῇ δέ, ἄρχειν καὶ δεσπόζειν. καὶ κατὰ ταῦτα αὖ πότερόν σοι δοκεῖ ὅμοιον τῷ [illegible] εἶναι, καὶ πότερον τῷ θνητῷ; ἢ οὐ δοκεῖ σοι τὸ μὲν θεῖον, οἷον ἄρχειν τε καὶ ἡγεμονεύειν πεφυκέναι. τὸ δὲ θνητόν, ἄρχεσθαί τε καὶ δουλεύειν; Ἔμοιγε. Ποτέρῳ οὖν ἡ ψυχὴ ἔοικε; Δῆλα δὴ ὦ Σώκρατες, ὅτι ἡ μὲν ψυχή, τῷ θείῳ, τὸ δὲ σῶμα, τῷ θνητῷ. Σκόπει δὴ ἔφη ὦ Κέβης, εἰ ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων τάδε ἡμῖν ξυμβαίνει. τῷ μὲν θείῳ, καὶ ἀθανάτῳ, καὶ νοητῷ, καὶ μονοειδεῖ, καὶ ἀδιαλύτῳ, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως, καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ, ὁμοιότατον εἶναι ψυχήν. τῷ δ᾽ ἀνθρωπίνῳ, καὶ θνητῷ, καὶ ἀνοήτῳ, καὶ πολυειδεῖ, καὶ διαλυτῷ, καὶ μηδέποτε κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ, ὁμοιότατον αὖ εἶναι σῶμα. ἔχομέν τι παρὰ ταῦτα ἄλλο λέγειν ὦ φίλε Κέβης,

ὡς οὐχ οὕτως ἔχει; Οὐκ ἔχομεν. Τί οὖν τούτων οὕτως ἐχόντων; ἆρ' οὐχὶ σώματι μὲν ταχὺ διαλύεσθαι προσήκει; ψυχῇ δ' αὖ τὸ παράπαν ἀδιαλύτῳ εἶναι, ἢ ἐγγύς τι τούτου; Πῶς γὰρ οὔ; Ἐννοεῖς οὖν ἔφη, ὅτι ἐπειδὰν ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος, τὸ μὲν ὁρατὸν αὐτοῦ σῶμα καὶ ἐν ὁρατῷ κείμενον, ὃ δὴ νεκρὸν καλοῦμεν, ᾧ προσήκει διαλύεσθαι, καὶ διαπίπτειν, καὶ διαπνεῖσθαι, οὐκ εὐθὺς τούτων οὐδὲν πέπονθεν, ἀλλ' ἐπιεικῶς συχνὸν ἐπιμένει χρόνον, ἐὰν μέν τις καὶ χαριέντως ἔχων τὸ σῶμα τελευτήσῃ, καὶ ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ, καὶ πάνυ μάλα. συμπεσὸν γὰρ τὸ σῶμα καὶ ταριχευθὲν, ὥσπερ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ταριχευθέντες, ὀλίγου ὅλον μένει ἀμήχανον ὅσον χρόνον. ἔνια δὲ μέρη τοῦ σώματος καὶ ἐὰν σαπῇ, ὀστᾶ τε καὶ νεῦρα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὅμως ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀθάνατά ἐστιν. ἢ οὔ; Ναί. Ἡ δὲ ψυχὴ ἄρα τὸ ἀειδὲς, τὸ εἰς τοιοῦτον τόπον ἕτερον οἰχόμενον γενναῖον καὶ καθαρὸν καὶ ἀειδῆ εἰς ᾅδου, ὡς ἀληθῶς παρὰ τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον θεόν. οἷ ἂν θεὸς ἐθέλῃ, αὐτίκα καὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἰτέον. αὕτη δὲ δὴ ἡμῖν ἡ τοιαύτη, καὶ οὕτω πεφυκυῖα, ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος εὐθὺς διαπεφύσηται καὶ ἀπόλωλεν, ὥς φασιν οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι; πολλοῦ γε δεῖ ὦ Κέβης τε καὶ Σιμμία. ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ὧδ' ἔχει. ἐὰν μὲν καθαρὰ ἀπαλλάττηται μηδὲν τοῦ σώματος συνεφέλκουσα, ἅτε οὐδὲν κοινωνοῦσα αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ ἑκοῦσα εἶναι, ἀλλὰ φεύγουσα αὐτὸ, καὶ συνηθροισμένη αὐτὴ εἰς αὑτὴν ἅτε μελετῶσα ἀεὶ τοῦτο. τοῦτο δὲ, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ὀρθῶς φιλοσοφοῦσα, καὶ τῷ ὄντι τεθνάναι μελετῶσα ῥᾳδίως. ἢ οὐ τοῦτ' ἂν, εἴη μελέτη θανάτου; Παντάπασί γε. Οὐκοῦν οὕτω μὲν ἔχουσα, εἰς τὸ ὅμοιον αὐτῇ τὸ θεῖον ἀπέρχεται; τὸ θεῖόν τε καὶ ἀθάνατον καὶ φρόνιμον; οἷ ἀφικομένῃ, ὑπάρχει αὐτῇ εὐδαίμονι εἶναι, πλάνης καὶ ἀγνοίας καὶ φόβων καὶ ἀγρίων ἐρώτων καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν ἀνθρωπείων ἀπηλλαγμένῃ; ὥσπερ δὲ λέγεται κατὰ τῶν μεμυημένων, ὡς ἀληθῶς τὸν λοιπὸν χρόνον μετὰ θεῶν διάγουσα. οὕτω φῶμεν ὦ Κέβης, ἢ ἄλλως; Οὕτω νὴ Δί' ἔφη ὁ Κέβης. Ἐὰν δέ γε οἶμαι μεμιασμένη καὶ ἀκάθαρτος τοῦ σώματος ἀπαλλάττηται, ἅτε τῷ σώματι ἀεὶ ξυνοῦσα, καὶ τοῦτο θεραπεύουσα καὶ ἐρῶσα, καὶ γεγοητευμένη ὑπ' αὐτοῦ, ὑπό τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν, ὥστε μηδὲν ἄλλο δοκεῖν εἶναι ἀληθὲς, ἀλλ' ἢ τὸ σωματοειδὲς, οὗ τις ἂν ἅψαιτο καὶ ἴδοι, καὶ πίοι καὶ φάγοι, καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια χρήσαιτο, τὸ δὲ τοῖς ὄμμασι σκοτῶδες καὶ ἀειδὲς, νοητὸν δὲ καὶ φιλοσοφίᾳ αἱρετὸν, τοῦτο δὲ εἰθισμένη μισεῖν τε καὶ τρέμειν καὶ φεύγειν, οὕτω δὴ ἔχουσαν οἴει ψυχὴν αὐτὴν καθ' αὑτὴν εἰλικρινῆ ἀπαλλάξεσθαι; Οὐδ' ὁπωστιοῦν ἔφη. Ἀλλὰ διειλημμένην γε οἶμαι ὑπὸ τοῦ σωματοειδοῦς, ὃ αὐτῇ ἡ ὁμιλία τε καὶ ξυνουσία τοῦ σώματος διὰ τὸ ἀεὶ ξυνεῖναι, καὶ διὰ τὴν πολλὴν μελέτην ἐνεποίησε ξύμφυτον; Πάνυ γε. Ἐμβριθὲς δέ γε ὦ φίλε τοῦτο οἴεσθαι χρὴ εἶναι καὶ βαρὺ καὶ γεῶδες καὶ ὁρατὸν, ὃ δὴ καὶ ἔχουσα ἡ τοιαύτη ψυχὴ, βαρύνεταί τε καὶ ἕλκεται πάλιν εἰς τὸν ὁρατὸν τόπον, φόβῳ τοῦ ἀειδοῦς τε καὶ ᾅδου. ὥσπερ λέγεται, περὶ τὰ μνήματά τε καὶ τοὺς τάφους κυλινδουμένη, περὶ ἃ δὴ καὶ ὤφθη ἄττα ψυχῶν σκιοειδῆ φαντάσματα, οἷα παρέχονται αἱ τοιαῦται ψυχαὶ εἴδωλα, αἱ μὴ καθαρῶς ἀπολυθεῖσαι, ἀλλὰ τοῦ ὁρατοῦ μετέχουσαι. διὸ καὶ ὁρῶνται. Εἰκός γε ὦ Σώκρατες. Εἰκὸς μέντοι ὦ Κέβης, καὶ οὔτι γε τὰς τῶν ἀγαθῶν ταύτας εἶναι. ἀλλὰ τὰς τῶν φαύλων, αἳ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀναγκάζονται πλανᾶσθαι, δίκην τίνουσαι τῆς προτέρας τροφῆς, κακῆς οὔσης. καὶ μέχρι γε τούτου πλανῶνται, ἕως ἂν τῇ τοῦ ξυνεπακολουθοῦντος τοῦ σωματοειδοῦς ἐπιθυμίᾳ, πάλιν ἐνδεθῶσιν εἰς σῶμα. ἐνδοῦνται δὲ ὥσπερ εἰκὸς εἰς τὰ τοιαῦτα ἤθη, ὁποῖα ἄττ' ἂν καὶ μεμελετηκυῖαι τύχωσιν ἐν τῷ βίῳ. Τὰ ποῖα δὴ ταῦτα λέγεις ὦ Σώκρατες; Οἷον, τοὺς μὲν γαστριμαργίας τε καὶ ὕβρεις καὶ φιλοποσίας μεμελετηκότας, καὶ μὴ διευλαβημένους, εἰς τὰ τῶν ὄνων γένη, καὶ τῶν τοιούτων θηρίων εἰκὸς ἐνδύεσθαι. ἢ οὐκ οἴει; Πάνυ μὲν οὖν εἰκὸς λέγεις. Τοὺς δέ γε ἀδικίας τε καὶ τυραννίδας, καὶ ἁρπαγὰς προτετιμηκότας, εἰς τὰ τῶν λύκων τε καὶ ἱεράκων, καὶ ἰκτίνων γένη. ἢ ποῖ ἂν ἄλλοσε φαμὲν τὰς τοιαύτας ἰέναι; Ἀμέλει ἔφη ὁ Κέβης εἰς τὰ τοιαῦτα. Οὐκοῦν ἤδη δῆλα δὴ καὶ τἆλλα ᾗ ἂν, ἑκάστη ἴοι κατὰ τὰς αὐτῶν ὁμοιότητας τῆς μελέτης. Δῆλον δὴ ἔφη. πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν εὐδαιμονέστατοι ἔφη καὶ τούτων εἰσὶ, καὶ εἰς βέλτιστον τόπον ἰόντες οἱ τὴν δημοτικήν τε καὶ πολιτικὴν ἀρετὴν ἐπιτετηδευκότες, ἣν δὴ καλοῦσι σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην, ἐξ ἔθους τε καὶ μελέτης γεγονυῖαν, ἄνευ φιλοσοφίας τε καὶ νοῦ; Πῇ δὴ οὗτοι εὐδαιμονέστατοι;

Ὅτι τούτους εἰκός ἐστιν εἰς τοιοῦτον πάλιν ἀφικνεῖσθαι πολιτικὸν καὶ ἥμερον γένος, ἤπου μελιττῶν, ἢ σφηκῶν, ἢ μυρμήκων, ἢ καὶ εἰς ταυτόν γε πάλιν τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ γίγνεσθαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρας μετρίους. Εἰκός. Εἰς δέ γε θεῶν γένος μὴ φιλοσοφήσαντι καὶ παντελῶς καθαρῷ ἀπιόντι, οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι ἄλλῳ, ἢ τῷ φιλομαθεῖ. ἀλλὰ τούτων ἕνεκα ὦ ἑταῖρε Σιμμία τε καὶ Κέβης οἱ ὀρθῶς φιλόσοφοι, ἀπέχονται τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν ἁπασῶν, καὶ καρτεροῦσι. καὶ οὐ παραδιδόασιν αὐταῖς αὑτούς. οὔτε οἰκοφθορίαν τε καὶ πενίαν φοβούμενοι, ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι. οὐδὲ αὖ ἀτιμίαν τε καὶ ἀδοξίαν μοχθηρίας δεδιότες ὥσπερ οἱ φίλαρχοί τε καὶ φιλότιμοι. ἔπειτα ἀπέχονται αὐτῶν. Οὐ γὰρ ἂν πρέποι ἔφη ὦ Σώκρατες ὁ Κέβης. Οὐ μέντοι μὰ Δί' ἦ δ' ὅς. τοιγάρτοι τούτοις μὲν ἅπασιν ἔφη ὦ Κέβης, ἐκεῖνοι οἷς τι μέλει τῆς αὐτῶν ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι, χαίρειν

εἰπόντες

εἰπόντες, οὐ κατὰ ταυτὰ πορεύονται αὐτοῖς, ὡς οὐκ εἰδόσιν ὅπη ἔρχονται. αὐτοὶ δὲ ἡγούμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ πράττειν, καὶ τῇ ἐκείνης λύσει τε καὶ καθαρμῷ, ταύτῃ τρέπονται ἐκείνῃ ἑπόμενοι ᾗ ἐκείνη ὑφηγεῖται. Πῶς ὦ Σώκρατες; Ἐγὼ ἐρῶ ἔφη. γινώσκουσι γὰρ ἤδη οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι παραλαβοῦσα αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἡ φιλοσοφία ἀτεχνῶς διαδεδεμένην ἐν τῷ σώματι, καὶ προσκεκολλημένην, ἀναγκαζομένην δὲ ὥσπερ διὰ εἱργμοῦ διὰ τούτου σκοπεῖσθαι τὰ ὄντα, ἀλλὰ μὴ αὐτὴν δι᾽ αὐτῆς. καὶ ἐν πάσῃ ἀμαθίᾳ καλινδουμένην, καὶ τοῦ εἱργμοῦ τὴν δεινότητα κατιδοῦσα, ὅτι δι᾽ ἐπιθυμίας ἐστίν, ὡς ἂν μάλιστα αὐτὸς ὁ δεδεμένος ξυλλήπτωρ εἴη τοῦ δεδέσθαι, ὅπερ οὖν λέγω, γινώσκουσιν οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι οὕτω παραλαβοῦσα ἡ φιλοσοφία ἔχουσαν αὐτῶν τὴν ψυχήν, ἠρέμα παραμυθεῖται καὶ λύειν ἐπιχειρεῖ. ἐνδεικνυμένη ὅτι ἀπάτης μὲν μεστὴ ἡ διὰ τῶν ὀμμάτων σκέψις. ἀπάτης δέ, ἡ διὰ τῶν ὤτων, καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. πείθουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν ἀναχωρεῖν, ὅσον μὴ ἀνάγκη αὐτοῖς χρῆσθαι. αὐτὴν δὲ εἰς αὐτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀθροίζεσθαι παρακελευομένη. πιστεύειν δὲ μηδενὶ ἄλλῳ, ἀλλ᾽ ἢ αὐτὴν αὐτῇ, ὅτι ἂν νοήσῃ αὐτὴ καθ᾽ αὑτὴν αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ τῶν ὄντων. ὅτι δ᾽ ἂν δι᾽ ἄλλων σκοπῇ, ἐν ἄλλοις ὂν ἄλλο, μηδὲν ἡγεῖσθαι ἀληθές. εἶναι δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον, αἰσθητόν τε καὶ ὁρατόν. ὃ δὲ αὐτὴ ὁρᾷ, νοητόν τε καὶ ἀειδές. ταύτῃ οὖν τῇ λύσει οὐκ οἰομένη δεῖν ἐναντιοῦσθαι ἡ τοῦ ὡς ἀληθῶς φιλοσόφου ψυχή, οὕτως ἀπέχεται τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν, καὶ λυπῶν καὶ φόβων, καθ᾽ ὅσον δύναται. λογιζομένη ὅτι ἐπειδάν τις σφόδρα ἡσθῇ, ἢ φοβηθῇ, ἢ λυπηθῇ, ἢ ἐπιθυμήσῃ, οὐδὲν τοσοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ᾽ αὐτῶν, ὅσον ἄν τις οἰηθείη, οἷον ἢ νοσήσας, ἤ τι ἀναλώσας διὰ τὰς ἐπιθυμίας. ἀλλ᾽ ὃ πάντων μέγιστόν τε κακῶν καὶ ἔσχατόν ἐστι, τοῦτο πάσχει, καὶ οὐ λογίζεται αὐτό.

Τί τοῦτο ὦ Σώκρατες ἔφη ὁ Κέβης; Ὅτι ἡ ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου, ἀναγκάζεται ἅμα τε ἡσθῆναι ἢ λυπηθῆναι σφόδρα ἐπί τῳ, καὶ ἡγεῖσθαι περὶ ὃ ἂν μάλιστα τοῦτο πάσχῃ, τοῦτο ἐναργέστατόν τε καὶ ἀληθέστατον εἶναι, οὐχ οὕτως ἔχον. ταῦτα δὲ μάλιστα ὁρατά. ἢ οὔ; Πάνυ γε. Οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ πάθει μάλιστα καταδεῖται ἡ ψυχὴ ὑπὸ σώματος; Πῶς δή; Ὅτι ἑκάστη ἡδονὴ καὶ λύπη ὥσπερ ἧλον ἔχουσα, προσηλοῖ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα, καὶ προσπερονᾷ, καὶ ποιεῖ σωματοειδῆ, δοξάζουσαν ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, ἅπερ ἂν καὶ τὸ σῶμα φῇ. ἐκ γὰρ τοῦ ὁμοδοξεῖν τῷ σώματι καὶ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν, ἀναγκάζεται οἶμαι ὁμότροπός τε καὶ ὁμότροφος γίγνεσθαι, καὶ οἵα μηδέποτε εἰς ᾅδου καθαρῶς ἀφικέσθαι, ἀλλ᾽ ἀεὶ ἀνάπλεα τοῦ σώματος ἐξιέναι. ὥστε ταχὺ πάλιν πίπτειν εἰς ἄλλο σῶμα, καὶ ὥσπερ σπειρομένη ἐμφύεσθαι. καὶ ἐκ τούτων ἄμοιρος εἶναι τῆς τοῦ θείου τε καὶ καθαροῦ καὶ μονοειδοῦς συνουσίας. Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις ὁ Κέβης ὦ Σώκρατες. Τούτων τοίνυν ἕνεκα ὦ Κέβης οἱ δικαίως φιλομαθεῖς κόσμιοί εἰσι καὶ ἀνδρεῖοι, οὐχ ὧν οἱ πολλοὶ ἕνεκά φασιν. ἢ σὺ οἴει; Οὐ δῆτα ἔγωγε. Οὐ γὰρ ἀλλ᾽ οὕτω λογίσαιτ᾽ ἂν ψυχὴ ἀνδρὸς φιλοσόφου. καὶ οὐκ ἂν οἰηθείη τὴν μὲν φιλοσοφίαν χρῆναι ἑαυτὴν λύειν. λυούσης δὲ ἐκείνης, αὐτὴν παραδιδόναι ταῖς ἡδοναῖς καὶ λύπαις ἑαυτήν, πάλιν αὖ ἐγκαταδεῖν καὶ ἀνήνυτον ἔργον πράττειν, Πηνελόπης τινὰ ἐναντίως ἱστὸν μεταχειριζομένην. ἀλλὰ γαλήνην τούτων παρασκευάζουσαν, ἑπομένη τῷ λογισμῷ, καὶ ἀεὶ ἐν τούτῳ οὖσα, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ θεῖον, καὶ τὸ ἀδόξαστον θεωμένη, καὶ ὑπ᾽ ἐκείνου τρεφομένη, ζῆν τε οἴεται δεῖν οὕτως, ἕως ἂν ζῇ. καὶ ἐπειδὰν τελευτήσῃ, εἰς τὸ ξυγγενὲς καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον ἀφικομένη, ἀπηλλάχθαι τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν. ἐκ δὴ τῆς τοιαύτης τροφῆς, οὐδὲν δεινὸν μὴ φοβηθῇ, ταῦτα δ᾽ ἐπιτηδεύουσα ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὅπως μὴ διασπασθεῖσα ἐν τῇ ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος, ὑπὸ τινῶν ἀνέμων διαφυσηθεῖσα καὶ διαπταμένη οἴχηται, καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ᾖ. Σιγὴ οὖν ἐγένετο ταῦτα εἰπόντος τοῦ Σωκράτους, ἐπὶ πολὺν χρόνον. καὶ αὐτός τε πρὸς τῷ εἰρημένῳ λόγῳ ἦν ὁ Σωκράτης, ὡς ἰδεῖν ἐφαίνετο, καὶ ἡμῶν οἱ πλεῖστοι. Κέβης δὲ καὶ Σιμμίας σμικρὸν πρὸς ἀλλήλω διαλεγέσθην. καὶ ὁ Σωκράτης ἰδὼν αὐτὼ ἤρετο. τί ἔφη ὑμῖν τὰ λεχθέντα; μῶν μὴ δοκεῖ ἐνδεῶς λέγεσθαι; πολλὰς γὰρ δὴ ἔτι ἔχει ὑποψίας καὶ ἀντιλαβάς, εἴγε δή τις αὐτὰ μέλλει ἱκανῶς διεξιέναι. εἰ μὲν οὖν τι ἄλλο σκοπεῖσθον, οὐδὲν λέγω. εἰ δὲ περὶ τούτων ἀπορεῖτον, μηδὲν ἀποκνήσητε καὶ αὐτοὶ εἰπεῖν, καὶ διεξελθεῖν, εἴ πῃ ὑμῖν φαίνεται βέλτιον λεχθῆναι. καὶ αὖ καὶ ἐμὲ ξυμπαραλαβεῖν, εἴ τι μᾶλλον οἴεσθε μετ᾽ ἐμοῦ εὐπορήσειν. Καὶ ὁ Σιμμίας ἔφη. καὶ μὴν ὦ Σώκρατες τἀληθῆ σοι ἐρῶ. πάλαι γὰρ ἡμῶν ἑκάτερος ἀπορῶν, τὸν ἕτερον προωθεῖ. καὶ κελεύει ἐρέσθαι διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν μὲν ἀκοῦσαι, ὀκνεῖν δὲ ὄχλον παρέχειν, μή σοι ἀηδὲς ᾖ διὰ τὴν παροῦσαν ξυμφοράν. Καὶ ὃς ἀκούσας, ἐγέλασέ τε ἠρέμα καί φησι. Βαβαὶ ὦ Σιμμία. ἦ που χαλεπῶς ἂν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πείσαιμι, ὡς οὐ ξυμφορὰν ἡγοῦμαι τὴν παροῦσαν τύχην, ὅτι γε μηδ᾽ ὑμᾶς δύναμαι πείθειν. ἀλλὰ φοβεῖσθε μὴ δυσκολώτερόν τι νῦν διάκειμαι, ἢ ἐν τῷ πρόσθεν βίῳ. καὶ ὡς ἔοικε τῶν κύκνων δοκῶ φαυλότερος ὑμῖν εἶναι τὴν μαντικήν. οἳ ἐπειδὰν αἴσθωνται ὅτι δεῖ αὐτοὺς ἀποθανεῖν, ᾄδοντες καὶ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ, τότε δὴ πλεῖστα καὶ μάλιστα ᾄδουσι, γεγηθότες ὅτι μέλλουσι παρὰ τὸν θεὸν ἀπιέναι, οὗπέρ εἰσι θεράποντες. οἱ δὲ ἄνθρωποι διὰ τὸ αὐτῶν δέος τοῦ θανάτου, καὶ τῶν κύκνων καταψεύδονται. καὶ φασὶν αὐτοὺς θρηνοῦντας τὸν θάνατον, ὑπὸ λύπης ἐξᾴδειν. καὶ οὐ λογίζονται ὅτι οὐδὲν ὄρνεον ᾄδει ὅταν πεινῇ, ἢ ῥιγοῖ, ἤ τινα ἄλλην λύπην λυπῆται. οὐδὲ αὐτὴ ἥ τε ἀηδὼν καὶ χελιδών,

καὶ ὁ

ἢ ὁ ἔποψ, οὓς δὴ φασὶ διὰ λύπην θρηνοῦντα ᾄδειν. ἀλλ᾽ οὔτε ταῦτά μοι φαίνεται λυπούμενα ᾄδειν, οὔτε οἱ κύκνοι. ἀλλ᾽ ἅτε οἶμαι τοῦ Ἀπόλλωνος ὄντες, μαντικοί τε εἰσι, καὶ προειδότες τὰ ἐν ᾅδου ἀγαθὰ, ᾄδουσί τε καὶ τέρπονται ἐκείνην τὴν ἡμέραν διαφερόντως, ἢ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς ἡγοῦμαι ὁμόδουλός γε εἶναι τῶν κύκνων, καὶ ἱερὸς τοῦ αὐτοῦ θεοῦ. καὶ οὐ χεῖρον ἐκείνων τὴν μαντικὴν ἔχειν παρὰ τοῦ δεσπότου, οὐδὲ δυσθυμότερον αὐτῶν τοῦ βίου ἀπαλλάττεσθαι. ἀλλὰ τούτου γε ἕνεκα λέγειν τε χρὴ καὶ ἐρωτᾶν ὅ, τι ἂν βούλοισθε, ἕως ἀθηναίων ἐῶσιν ἄνδρες ἕνδεκα. Καλῶς ἔφη λέγεις ὁ Σιμμίας, καὶ ἐγώ τέ σοι ἐρῶ, ὃ ἀπορῶ. καὶ αὖ ὅδε, ᾗ οὐκ ἀποδέχεται τὰ εἰρημένα. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ ὦ Σώκρατες περὶ τῶν τοιούτων ἴσως ὥσπερ καὶ σοὶ, τὸ μὲν σαφὲς εἰδέναι ἐν τῷ νῦν βίῳ, ἢ ἀδύνατον εἶναι, ἢ παγχάλεπόν τι. τὸ μέντοι αὖ τὰ λεγόμενα περὶ αὐτῶν, μὴ οὐχὶ παντὶ τρόπῳ ἐλέγχειν, καὶ μὴ προαφίστασθαι, πρὶν ἂν πανταχῇ σκοπῶν ἀπείπῃ τίς, πάνυ μαλθακοῦ εἶναι ἀνδρός. δεῖν γὰρ περὶ αὐτὰ ἕν γέ τοι τούτων διαπράξασθαι, ἢ μαθεῖν ὅπῃ ἔχει, ἢ εὑρεῖν. ἢ εἰ ταῦτα ἀδύνατον, τὸν γοῦν βέλτιστον τῶν ἀνθρωπίνων λόγων λαβόντα, καὶ δυσεξελεγκτότατον, ἐπὶ τούτου ὀχούμενον, ὥσπερ ἐπὶ σχεδίας κινδυνεύοντα διαπλεῦσαι τὸν βίον, εἰ μή τις δύναιτο ἀσφαλέστερον καὶ ἀκινδυνότερον ἐπὶ βεβαιοτέρου ὀχήματος, ἢ λόγου θείου τινὸς διαπορευθῆναι. καὶ δὴ καὶ νῦν ἔγωγε οὐκ ἐπαισχυνθήσομαι ἐρέσθαι, ἐπειδὴ καὶ σὺ ταῦτα λέγεις. οὐδὲ ἐμαυτὸν αἰτιάσομαι ἐν ὑστέρῳ χρόνῳ, ὅτι νῦν οὐκ εἶπον ἅ μοι δοκεῖ. ἐμοὶ γὰρ ὦ Σώκρατες, ἐπειδὴ καὶ πρὸς ἐμαυτὸν καὶ πρὸς τόνδε σκοπῶ, τὰ εἰρημένα οὐ πάνυ φαίνεται ἱκανῶς εἰρῆσθαι. Καὶ ὁ Σωκράτης, ἴσως γὰρ ἔφη ὦ ἑταῖρε ἀληθῆ σοι φαίνεται, ἀλλὰ λέγε ὅπῃ δὴ οὐχ ἱκανῶς. Ταύτῃ ἔμοι γε ἦ δ᾽ ὅς, ᾗ δὴ καὶ περὶ ἁρμονίας ἄν τις καὶ λύρας τε καὶ χορδῶν, τὸν αὐτὸν τοῦτον λόγον εἴποι. ὡς ἡ μὲν ἁρμονία, ἀόρατόν τι καὶ ἀσώματον, καὶ πάγκαλόν τι, καὶ θεῖόν ἐστιν ἐν τῇ ἡρμοσμένῃ λύρᾳ. αὐτὴ δ᾽ ἡ λύρα καὶ αἱ χορδαὶ, σώματά τε καὶ σωματοειδῆ, καὶ σύνθετά τε καὶ γεώδη, καὶ ἐστὶ τοῦ θνητοῦ ξυγγενῆ. ἐπειδὰν οὖν ἢ κατάξῃ τίς τὴν λύραν, ἢ διατέμῃ καὶ διαρρήξῃ τὰς χορδὰς, εἴ τις διισχυρίζοιτο τῷ αὐτῷ λόγῳ ὥσπερ σὺ, ὡς ἀνάγκη ἔτι εἶναι τὴν ἁρμονίαν ἐκείνην, καὶ μὴ ἀπολωλέναι. οὐδεμία γὰρ μηχανὴ ἂν εἴη, τὴν μὲν λύραν ἔτι εἶναι, διερρωγυιῶν τῶν χορδῶν, καὶ τὰς χορδὰς θνητοειδεῖς οὔσας. τὴν δὲ ἁρμονίαν ἀπολωλέναι, τὴν τοῦ θείου τε καὶ ἀθανάτου ὁμοφυῆ τε καὶ ξυγγενῆ, προτέραν τοῦ θνητοῦ ἀπολομένην. ἀλλὰ φαίη ἀνάγκη ἔτι που εἶναι αὐτὴν τὴν ἁρμονίαν, καὶ πρότερον τὰ ξύλα καὶ τὰς χορδὰς κατασαπήσεσθαι, πρίν τι ἐκείνην παθεῖν. καὶ γὰρ οὖν ὦ Σώκρατες, οἶμαι ἔγωγε καὶ αὐτόν σε τοῦτο ἐντεθυμῆσθαι, ὅτι τοιοῦτό τι μάλιστα ὑπολαμβάνομεν τὴν ψυχὴν εἶναι. ὥσπερ ἐντεταμένου τοῦ σώματος ἡμῶν, καὶ ξυνεχομένου ὑπὸ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ ξηροῦ ἢ ὑγροῦ, καὶ τοιούτων τινῶν κρᾶσιν εἶναι καὶ ἁρμονίαν αὐτῶν τούτων τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ἐπειδὰν ταῦτα καλῶς ἢ μετρίως κραθῇ πρὸς ἄλληλα. εἰ οὖν τυγχάνῃ ἡ ψυχὴ οὖσα ἁρμονία τίς, δηλονότι ὅταν χαλασθῇ τὸ σῶμα ἡμῶν ἀμέτρως, ἢ ἐπιταθῇ ὑπὸ νόσων ἢ ἄλλων κακῶν, τὴν μὲν ψυχὴν ἀνάγκη εὐθὺς ὑπάρχειν ἀπολωλέναι, καίπερ οὖσαν θειοτάτην, ὥσπερ καὶ ἄλλαι ἁρμονίαι, αἵ τ᾽ ἐν τοῖς φθόγγοις, καὶ ἐν τοῖς τῶν δημιουργῶν ἔργοις πᾶσι. τὰ δὲ λείψανα τοῦ σώματος ἑκάστου, πολὺν χρόνον παραμένειν, ἕως ἂν ἢ κατακαυθῇ, ἢ κατασαπῇ. ὅρα οὖν πρὸς τοῦτον τὸν λόγον τί φήσομεν, ἐάν τις ἀξιοῖ κρᾶσιν οὖσαν τὴν ψυχὴν τῶν ἐν τῷ σώματι, ἐν τῷ καλουμένῳ θανάτῳ πρώτην ἀπόλλυσθαι; Διαβλέψάμενος οὖν ὁ Σωκράτης ὥσπερ τὰ πολλὰ εἰώθει, καὶ μειδιάσας, δίκαια μέντοι ἔφη λέγει Σιμμίας. εἰ οὖν τις ὑμῶν εὐπορώτερος ἐμοῦ, τί οὐκ ἀπεκρίνατο; ἢ γὰρ οὐ φαύλως ἔοικεν ἁπτομένῳ τοῦ λόγου. δοκεῖ μέντοι μοι χρῆναι πρὸ τῆς ἀποκρίσεως ἔτι πρότερον Κέβητος ἀκοῦσαι, τί αὖ ὅδε ἐγκαλεῖ τῷ λόγῳ. ἵνα χρόνου ἐγγενομένου βουλευσώμεθα, τί ἐροῦμεν. ἔπειτα δὲ ἀκούσαντας, ἢ συγχωρεῖν αὐτοῖς, ἐάν τι δοκῶσι προσᾴδειν. ἐὰν δὲ μὴ, οὕτως ἤδη ὑπερδικεῖν τοῦ λόγου. ἀλλ᾽ ἄγε ἦ δ᾽ ὅς ὦ Κέβης λέγε τί ἦν, τὸ σὲ αὖ θράττον, ἀπιστίαν παρέχει.

Λέγω δὲ ἦ δ᾽ ὃς ὁ Κέβης. ἐμοὶ γὰρ φαίνεται ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ ὁ λόγος εἶναι. καὶ ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέγομεν, ταυτὸν ἔγκλημα ἔχειν. ὅτι μὲν γὰρ ἦν ἡμῶν ἡ ψυχὴ, καὶ πρὶν εἰς τόδε τὸ εἶδος ἐλθεῖν, οὐκ ἀντιτίθεμαι, μὴ οὐχὶ πάνυ χαριέντως. καὶ εἰ μὴ ἐπαχθές ἐστιν εἰπεῖν, πάνυ ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι. ὡς δὲ καὶ ἀποθανόντων ἡμῶν ἔτι πού ἐστιν, οὔ μοι δοκεῖ τῇδε. ὡς μὲν οὐκ ἰσχυρότερον καὶ πολυχρονιώτερον ψυχὴ σώματος, οὐ συγχωρῶ τῇ Σιμμίου ἀντιλήψει. δοκεῖ γάρ μοι πᾶσι τούτοις πάνυ πολὺ διαφέρειν. Τί οὖν ἂν, φαίη ὁ λόγος, ἔτι ἀπιστεῖς; ἐπειδή γε ὁρᾷς ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου, τό γε ἀσθενέστερον, ἔτι ὄν, τὸ δὲ πολυχρονιώτερον, οὐ δοκεῖ σοι ἀναγκαῖον εἶναι ἔτι σώζεσθαι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ; πρὸς δὴ τοῦτο τόδε ἐπίσκεψαι, εἴ τι λέγω. εἰκόνος γάρ τινος ὡς ἔοικε κἀγὼ ὥσπερ ὁ Σιμμίας δέομαι. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ ὁμοίως λέγεσθαι ταῦτα, ὥσπερ ἄν τις περὶ ἀνθρώπου ὑφάντου πρεσβύτου ἀποθανόντος λέγοι τοῦτον τὸν λόγον. ὅτι οὐκ ἀπόλωλεν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ᾽ ἔστι που ἴσως. τεκμήριον δὲ παρέχοιτο θοἰμάτιον ὃ ἠμπίσχετο αὐτὸς ὑφηνάμενος, ὅτι ἐστὶ σῶν, καὶ οὐκ ἀπόλωλε. ἢ εἴ τις ἀπιστοῖ αὐτῷ ἀνερωτῴη, πότερον πολυχρονιώτερόν ἐστι τὸ γένος ἀνθρώπου ἢ ἱματίου, ἐν χρείᾳ τε ὄντος καὶ φορουμένου. ἀποκριναμένου δή τινος, ὅτι πολὺ τὸ τοῦ ἀνθρώπου, οἴοιτο ἀποδεδεῖχθαι, ὅτι παντὸς ἄρα μᾶλλον ὅ γε ἄνθρωπος σῶς ἐστιν, ἐπειδὴ τό γε ὀλιγοχρονιώτερον οὐκ ἀπόλωλε. τὸ δ᾽ οἶμαι ὦ Σιμμία οὐχ οὕτως ἔχει. σκόπει γὰρ καὶ σὺ ἃ λέγω, πᾶς

γὰρ ἂν

γὰρ ἂν ὑπολάβοι ὅτι εὐήθης λέγει ὁ τοῦτο λέγων. ὁ γὰρ ὑφάντης οὗτος πολλὰ κατατρίψας τοιαῦτα ἱμάτια καὶ ὑφηνάμενος, ἐκείνων μὲν ὕστερος ἀπόλωλε πολλῶν ὄντων, τοῦ δὲ τελευταίου οἶμαι πρότερος. καὶ οὐδέν τι μᾶλλον τούτου ἕνεκα ἄνθρωπός ἐστιν ἱματίου φαυλότερον, οὐδ' ἀσθενέστερον. τὴν αὐτὴν ταύτην οἶμαι εἰκόνα δέξαιτ' ἂν ἡ ψυχὴ πρὸς σῶμα. καί τις λέγων αὐτὰ ταῦτα περὶ αὐτῶν, μέτριά μοι φαίνοιτο λέγειν, ὡς ἡ ψυχὴ μὲν πολυχρόνιόν ἐστι. τὸ δὲ σῶμα, ἀσθενέστερον καὶ ὀλιγοχρονιώτερον. ἀλλὰ γὰρ ἂν φαίη ἑκάστην τῶν ψυχῶν πολλὰ σώματα κατατρίβειν, ἄλλως τε κἂν πολλὰ ἔτη βιῴη. εἰ γὰρ ῥέοι τὸ σῶμα, καὶ ἀπολλύοιτο ἔτι ζῶντος τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἡ ψυχὴ ἀεὶ τὸ κατατριβόμενον ἀνυφαίνοι, ἀναγκαῖον μὲν τ' ἂν εἴη, ὁπότε ἀπολλύοιτο ἡ ψυχή, τὸ τελευταῖον ὕφασμα τυχεῖν αὐτὴν ἔχουσαν, καὶ τούτου μόνου προτέραν ἀπόλλυσθαι. ἀπολλυμένης δὲ τῆς ψυχῆς, τότ' ἤδη τὴν φύσιν τῆς ἀσθενείας ἐπιδεικνύοιτο σῶμα. καὶ ταχὺ σαπὲν διοίχοιτο. ὥστε τούτῳ τῷ λόγῳ οὔπω ἄξιον πιστεύσαντα θαρρεῖν, ὡς ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν, ἔτι που ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἐστιν. εἰ γάρ τις καὶ πλέον ἔτι τῷ λέγοντι ἢ ἃ σὺ λέγεις, συγχωρήσειε δοὺς αὐτῷ, μὴ μόνον ἐν τῷ πρὶν καὶ γενέσθαι ἡμᾶς χρόνῳ εἶναι ἡμῶν τὴν ψυχήν, ἀλλὰ μηδὲν κωλύειν, καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν ἐνίων ἔτι εἶναι καὶ ἔσεσθαι, καὶ πολλάκις γενήσεσθαι, καὶ ἀποθανεῖσθαι αὖθις, οὕτω γὰρ αὐτὸ φύσει ἰσχυρὸν εἶναι, ὥστε πολλάκις γιγνομένην ψυχὴν αὐτέχειν, δοὺς δὲ ταῦτα μηκέτι ἐκεῖνο συγχωροῖ, μὴ οὐ πονεῖν αὐτὴν ἐν ταῖς πολλαῖς γενέσεσι, καὶ τελευτῶσάν γε ἔν τινι τῶν θανάτων παντάπασιν ἀπόλλυσθαι. τοῦτον δὲ τὸν θάνατον, καὶ ταύτην τὴν διάλυσιν τοῦ σώματος ἣ τῇ ψυχῇ φέρει ὄλεθρον, μηδένα φαίη εἰδέναι. ἀδύνατον γὰρ εἶναι ὁτῳοῦν αἰσθάνεσθαι ἡμῶν. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, οὐδενὶ προσήκει θάνατον θαρροῦντι μὴ οὐκ ἀνοήτως θαρρεῖν, ὃς ἂν μὴ ἔχοι ἀποδεῖξαι, ὅτι ἐστὶ ψυχὴ παντάπασιν ἀθάνατόν τε καὶ ἀνώλεθρον. εἰ δὲ μή, ἀνάγκην εἶναι ἀεὶ τὸν μέλλοντα ἀποθανεῖσθαι, δεδιέναι ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ ψυχῆς, μὴ ἐν τῇ νῦν τοῦ σώματος διαζεύξει παντάπασιν ἀπόληται. Πάντες οὖν ἀκούσαντες εἰπόντων αὐτῶν, ἀηδῶς διετέθημεν ὡς ὕστερον ἐλέγομεν πρὸς ἀλλήλους. ὅτι ὑπὸ τοῦ ἔμπροσθεν λόγου σφόδρα πεπεισμένους ἡμᾶς, πάλιν ἐδόκουν ἀναταράξαι, καὶ εἰς ἀπιστίαν καταβαλεῖν, οὐ μόνον τοῖς προειρημένοις λόγοις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ὕστερα μέλλοντα ῥηθήσεσθαι. μὴ οὐδενὸς ἄξιοι εἶμεν κριταί, ἢ καὶ τὰ πράγματα αὐτὰ ἄπιστα ᾖ. Εχ. Νὴ τοὺς θεοὺς ὦ Φαίδων συγγνώμην γε ἔχω ὑμῖν. καὶ γὰρ αὐτόν με νῦν ἀκούσαντά σου, τοιοῦτόν τι λέγειν πρὸς ἐμαυτὸν ἐπέρχεται. τίνι οὖν ἔτι πιστεύσομεν λόγῳ; ὁ γὰρ σφόδρα πιθανὸς ὤν, ὃν ὁ Σωκράτης ἔλεγε λόγον, νῦν εἰς ἀπιστίαν καταπέπτωκε. θαυμαστῶς γάρ μου ὁ λόγος οὗτος ἀντιλαμβάνεται, καὶ νῦν καὶ ἀεί, τὸ ἁρμονίαν τινὰ ἡμῶν εἶναι τὴν ψυχήν. καὶ ὥσπερ ὑπέμνησέ με ῥηθείς, ὅτι αὐτῷ μοι ταῦτα προὐδέδοκτο. καὶ πάνυ δέομαι πάλιν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἄλλου τινὸς λόγου ὅς με πείσει, ὡς τοῦ ἀποθανόντος οὐ συναποθνήσκει ἡ ψυχή. λέγε οὖν πρὸς Διός, πῇ ὁ Σωκράτης μετῆλθε τὸν λόγον, καὶ πότερον κἀκεῖνος ὥσπερ ὑμᾶς φῄς ἔνδηλός τι ἐγένετο ἀχθόμενος, ἢ οὔ, ἀλλὰ πρᾴως ἐβοήθει τῷ λόγῳ. ἢ καὶ ἱκανῶς ἐβοήθησεν ἢ ἐνδεῶς. πάντα ἡμῖν δίελθε ὡς δύνασαι ἀκριβέστατα. Φαι. Καὶ μὴν ὦ Ἐχέκρατες πολλάκις θαυμάσας Σωκράτη, οὐ πώποτε μᾶλλον ἠγάσθην, ἢ τότε παραγενόμενος. τὸ μὲν οὖν ἔχειν ὅτι λέγοι ἐκεῖνος, ἴσως οὐδὲν ἄτοπον. ἀλλ' ἔγωγε μάλιστα ἐθαύμασα αὐτοῦ. πρῶτον μὲν τοῦτο, ὡς ἡδέως καὶ εὐμενῶς καὶ ἀγαμένως τῶν νεανίσκων τὸν λόγον ἀπεδέξατο. ἔπειτα ἡμῶν ὡς ὀξέως ᾔσθετο ὃ πεπόνθειμεν ὑπὸ τῶν λόγων. ἔπειτα ὡς εὖ ἡμᾶς ἰάσατο. καὶ ὥσπερ πεφευγότας καὶ ἡττημένους ἀνεκαλέσατο. καὶ προὔτρεψε πρὸς τὸ παρέπεσθαί τε καὶ συσκοπεῖν τὸν λόγον. Εχ. Πῶς δή; Φαι. Ἐγὼ ἐρῶ. ἔτυχον γὰρ καθήμενος ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ παρὰ τὴν κλίνην, ἐπὶ χαμαιζήλου τινός. ὁ δέ, ἐπὶ πολλῷ ὑψηλοτέρου ἢ ἐγώ. καταψήσας οὖν μου τὴν κεφαλήν, καὶ συμπιέσας τὰς ἐπὶ τῷ αὐχένι τρίχας, εἰώθει γὰρ ὁπότε τύχοι παίζειν μου εἰς τὰς τρίχας, αὔριον δή ἔφη ἴσως ὦ Φαίδων, τὰς καλὰς ταύτας κόμας ἀποκ[illegible]. Ἔοικεν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Σώκρατες. Οὔκ, ἄν γε ἐμοὶ πείθῃ. Ἀλλὰ τί, ἦν δ' ἐγώ. Τήμερον ἔφη κἀγὼ τὰς ἐμάς, καὶ σὺ ταύτας, ἐάν περ γε ἡμῖν ὁ λόγος τελευτήσῃ, καὶ μὴ δυνώμεθα αὐτὸν ἀναβιώσασθαι. καὶ ἔγωγ' ἂν εἰ σὺ εἴην, καί με διαφύγοι ὁ λόγος, ἔνορκον ἂν ποιησαίμην ὥσπερ Ἀργεῖοι, μὴ πρότερον κομήσειν πρὶν ἂν νικήσω ἀναμαχόμενος τὸν Σιμμίου τε καὶ Κέβητος λόγον. Ἀλλ' ἦν δ' ἐγώ, πρὸς δύο οὐδ' Ἡρακλῆς λέγεται οἷός τε εἶναι. Ἀλλὰ καὶ ἐμὲ ἔφη, τὸν Ἰόλεων παρακάλει ἕως ἔτι φῶς ἐστι. Παρακαλῶ τοίνυν ἔφην, οὐχ ὡς Ἡρακλῆς, ἀλλ' ὡς Ἰόλεως τὸν Ἡρακλῆ. Οὐδὲν διοίσει ἔφη. ἀλλὰ πρῶτον εὐλαβηθῶμέν τι πάθος μὴ πάθωμεν. Τὸ ποῖον ἦν δ' ἐγώ; Μὴ γενώμεθα ἦ δ' ὃς μισόλογοι ὥσπερ οἱ μισάνθρωποι γιγνόμενοι. ὡς οὐκ ἔστιν ἔφη ὅ,τι ἄν τις μεῖζον τούτου κακὸν πάθοι, ἢ λόγους μισήσας. γίνεται δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τρόπου μισολογία τε καὶ μισανθρωπία. ἥ τε γὰρ μισανθρωπία ἐνδύεται ἐκ τοῦ σφόδρα τινὶ πιστεῦσαι ἄνευ τέχνης, καὶ ἡγήσασθαι πάντα πασί γε ἀληθῆ εἶναι καὶ ὑγιῆ καὶ πιστὸν τὸν ἄνθρωπον, ἔπειτα ὀλίγον ὕστερον εὑρεῖν τοῦτον πονηρόν τε καὶ ἄπιστον, καὶ αὖθις ἕτερον. καὶ ὅταν τοῦτο πολλάκις πάθῃ τις, καὶ ὑπὸ τούτων μάλιστα οὓς ἂν ἡγήσαιτο οἰκειοτάτους τε καὶ ἑταιροτάτους, τελευτῶν δὴ θαμὰ προσκρούων μισεῖ τε πάντας καὶ ἡγεῖται οὐδενὸς οὐδὲν ὑγιὲς εἶναι τοπαράπαν. ἢ οὐκ ᾔσθησαι σύ πω τοῦτο γιγνόμενον; Πάνυ γε, ἦν δ' ἐγώ. Οὐκοῦν ἦ δ' ὃς αἰσχρόν, καὶ δῆλον ὅτι ἄνευ

τέχνης

τέχνης τῆς περὶ τὰ ἀνθρώπεια ὁ τοιοῦτος χρῆσθαι ἐπιχειρεῖ τοῖς ἀνθρώποις; εἰ γάρ που μετὰ τέχνης ἐχρῆτο, ὥσπερ ἔχει, οὕτως ἂν ἡγήσαιτο. τοὺς μὲν χρηστοὺς καὶ πονηροὺς, σφόδρα ὀλίγους εἶναι ἑκατέρους. τοὺς δὲ μεταξὺ, πλείστους. Πῶς λέγεις, ἦν δ' ἐγώ; Ὥσπερ ἦ δ' ὅς, περὶ τῶν σφόδρα μικρῶν καὶ μεγάλων οἴει τι σπανιώτερον εἶναι, ἢ μέγαν ἢ σφόδρα σμικρὸν ἐξευρεῖν ἄνθρωπον, ἢ κύνα, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν; ἢ αὖ ταχὺν, ἢ βραδὺν, ἢ καλὸν, ἢ αἰσχρὸν, ἢ λευκὸν, ἢ μέλανα; ἢ οὐκ ᾔσθησαι, ὅτι πάντων τῶν τοιούτων τὰ μὲν ἄκρα τῶν ἐσχάτων, σπάνια καὶ ὀλίγα. τὰ δὲ μεταξὺ, ἄφθονα καὶ πολλά; Πάνυ γε ἦν δ' ἐγώ. Οὐκοῦν οἴει ἔφη, εἰ πονηρίας ἀγὼν προτεθείη, πάνυ ἂν ὀλίγους καὶ ἐνταῦθα τοὺς πρώτους φανῆναι; Εἰκός γε ἦν δ' ἐγώ. Εἰκὸς γὰρ ἔφη. ἀλλὰ ταύτῃ μὲν οὐχ ὅμοιοι οἱ λόγοι τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν. ἀλλὰ σοῦ νῦν δὴ προάγοντος, ἐγὼ ἐφεπόμην. ἀλλ' ἐκείνῃ ἡ ἐπειδάν τις πιστεύσει λόγῳ τινὶ ἀληθεῖ εἶναι, ἄνευ τῆς περὶ τοὺς λόγους τέχνης, κἄπειτα ὀλίγον ὕστερον αὐτῷ δόξῃ ψευδὴς εἶναι, ἐνίοτε μὲν ὤν, ἐνίοτε δ' οὐκ ὤν. καὶ αὖθις, ἕτερος καὶ ἕτερος. καὶ μάλιστα δὴ οἱ περὶ τοὺς ἀντιλογικοὺς λόγους διατρίψαντες, οἶσθ' ὅτι τελευτῶντες οἴονται σοφώτατοι γεγονέναι τε, καὶ κατανενοηκέναι μόνοι ὅτι οὔτε τῶν πραγμάτων οὐδενὸς οὐδὲν ὑγιὲς, οὐδὲ βέβαιον, οὔτε τῶν λόγων. ἀλλὰ πάντα τὰ ὄντα ἀτεχνῶς, ὥσπερ ἐν εὐρίπῳ ἄνω καὶ κάτω στρέφεται, καὶ χρόνον οὐδένα ἐν οὐδενὶ μένει. Πάνυ μὲν οὖν ἔφην ἐγώ, ἀληθῆ λέγεις. Οὐκοῦν ὦ Φαίδων ἔφη, οἰκτρὸν ἂν εἴη τὸ πάθος, εἰ ὄντος δή τινος ἀληθοῦς καὶ βεβαίου λόγου, καὶ δυνατοῦ κατανοῆσαι, ἔπειτα διὰ τὸ παραγίγνεσθαι τοιουτοισὶ λόγοις τοῖς αὐτοῖς, τοτὲ μὲν δοκοῦσιν ἀληθέσιν εἶναι, τοτὲ δὲ μή, μὴ ἑαυτόν τις αἰτιῷτο, μὴ δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτεχνίαν, ἀλλὰ τελευτῶν διὰ τὸ ἀλγεῖν ἄσμενος ἐπὶ τοὺς λόγους, αὖ ἑαυτοῦ τὴν αἰτίαν ἀπώσαιτο. καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν βίον μισῶν τε καὶ λοιδορῶν τοὺς λόγους διατελοῖ, τῶν δ' ὄντων τῆς ἀληθείας τε καὶ ἐπιστήμης στερηθείη; Νὴ τὸν Δία ἦν δ' ἐγώ, ὡς οἰκτρὸν δῆτα. Πρῶτον μὲν τοίνυν ἔφη τοῦτο εὐλαβηθῶμεν, καὶ μὴ παρίωμεν εἰς τὴν ψυχὴν, ὡς τῶν λόγων κινδυνεύει οὐδὲν ὑγιὲς εἶναι. ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, ὅτι ἡμεῖς οὔπω ὑγιῶς ἔχομεν. ἀλλ' ἀνδριστέον καὶ προθυμητέον ὑγιῶς ἔχειν. σοὶ μὲν οὖν καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ τοῦ ἔπειτα βίου παντὸς ἕνεκα. ἐμοὶ δὲ αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ θανάτου. ὡς κινδυνεύω ἔγωγε ἐν τῷ παρόντι περὶ αὐτοῦ τούτου, οὐ φιλοσόφως ἔχειν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ πάνυ ἀπαίδευτοι, φιλονείκως. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ὅταν περί του, ἀμφισβητῶσιν, ὅπῃ μὲν ἔχει περὶ ὧν ἂν ὁ λόγος ᾖ, οὐ φροντίζουσιν. ὅπως δὲ ἃ αὐτοὶ ἔθεντο, ταῦτα δόξει τοῖς παροῦσι, τοῦτο προθυμοῦνται. καὶ ἐγώ μοι δοκῶ ἐν τῷ παρόντι τοσοῦτον μόνον ἐκείνων διοίσειν. οὐ γὰρ ὅπως τοῖς παροῦσιν ἃ ἐγὼ λέγω δόξει ἀληθῆ εἶναι προθυμήσομαι, εἰ μὴ εἴη πάρεργον. ἀλλ' ὅπως αὐτῷ ἐμοὶ, ὅτι μάλιστα δόξει οὕτως ἔχειν. λογίζομαι γὰρ ὦ φίλε ἑταῖρε, καὶ θέασαι ὡς πλεονεκτικῶς. εἰ μὲν τυγχάνει ἀληθῆ ὄντα ἃ ἐγὼ λέγω, καλῶς δὴ ἔχει τὸ πεισθῆναι. εἰ δὲ μηδέν ἐστι τελευτήσαντι, ἀλλ' οὖν τοῦτόν γε τὸν χρόνον αὐτὸν τὸν πρὸ τοῦ θανάτου ἧττον τοῖς παροῦσιν ἀηδὴς ἔσομαι ὀδυρόμενος. ἡ δὲ ἄνοιά μοι αὕτη οὐ ξυνδιατελεῖ, κακὸν γὰρ ἂν ἦν. ἀλλ' ὀλίγον ὕστερον ἀπολεῖται. παρασκευασμένος μὲν δὴ ἔφη ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης οὑτωσὶ ἔρχομαι ἐπὶ τὸν λόγον. ὑμεῖς μέντοι ἂν ἐμοὶ πείθησθε, μικρὸν φροντίσαντες Σωκράτους, τῆς δὲ ἀληθείας πολὺ μᾶλλον. ἐὰν μέν τι ὑμῖν δοκῶ λέγειν ἀληθὲς, συνομολογήσατε. εἰ δὲ μή, παντὶ λόγῳ ἀντιτείνετε, εὐλαβούμενοι ὅπως μὴ ἐγὼ ὑπὸ προθυμίας ἅμα ἑαυτόν τε καὶ ὑμᾶς ἐξαπατήσας, ὥσπερ μέλιττα τὸ κέντρον ἐγκαταλιπὼν οἰχήσομαι. Ἀλλ' ἰτέον ἔφη. πρῶτόν με ὑπομνήσατε ἃ ἐλέγετε, ἐὰν μὴ φαίνωμαι μεμνημένος. Σιμμίας μὲν γὰρ ὡς ἐγῷμαι ἀπιστεῖ τε καὶ φοβεῖται, μὴ ἡ ψυχὴ ὅμως καὶ θειότερον καὶ κάλλιον ὂν τοῦ σώματος, προαπολλύηται ἐν ἁρμονίας εἴδει οὖσα. Κέβης δέ μοι ἔδοξε τοῦτο μὲν ἐμοὶ ξυγχωρεῖν, πολυχρονιώτερόν γε εἶναι ψυχὴν σώματος. ἀλλὰ τόδε ἄδηλον παντί, μὴ πολλὰ δὴ σώματα καὶ πολλάκις κατατρίψασα ἡ ψυχὴ, τὸ τελευταῖον σῶμα καταλιποῦσα νῦν αὐτὴ ἀπολλύηται. καὶ ᾖ αὐτὸ τοῦτο θάνατος, ψυχῆς ὄλεθρος, ἐπεὶ σῶμά γ' ἀεὶ ἀπολλύμενον οὐδὲν παύεται. ἄρ[illegible] ἄλλ' ἢ ταῦτ' ἐστὶν ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἃ δεῖ ἡμᾶς ἐπισκοπεῖσθαι; Ξυνωμολογείτην δὴ ταῦτ' εἶναι ἄμφω. Πότερον οὖν ἔφη, πάντας τοὺς ἔμπροσθεν λόγους οὐκ ἀποδέχεσθε, ἢ τοὺς μὲν, τοὺς δ' οὔ; Τοὺς μὲν, ἐφάτην, τοὺς δ' οὔ. Τί οὖν ἦ δ' ὅς, περὶ ἐκείνου τοῦ λόγου λέγετε, ἐν ᾧ ἔφαμεν τὴν μάθησιν ἀνάμνησιν εἶναι. καὶ τούτου οὕτως ἔχοντος, ἀναγκαίως ἔχειν ἄλλοθί που πρότερον ἡμῶν εἶναι τὴν ψυχὴν, πρὶν ἐν τῷ σώματι ἐνδεθῆναι; Ἐγὼ μὲν ἔφη ὁ Κέβης, καὶ τότε θαυμαστῶς ὡς ἐπείσθην ὑπ' αὐτοῦ, καὶ νῦν ἐμμένω ὡς οὐδενὶ λόγῳ. Καὶ μὴν ἔφη ὁ Σιμμίας, καὶ αὐτὸς οὕτως ἔχω. καὶ πάνυ ἂν θαυμάζοιμι, εἴ μοι περί γε τούτου ἄλλο ποτὲ ἔτι δόξειεν. Καὶ ὁ Σωκράτης, ἀλλ' ἀνάγκη σοι ἔφη ὦ ξένε Θηβαῖε, ἄλλα δόξαι, ἄνπερ μείνῃ ἥδε ἡ οἴησις, τὸ ἁρμονίαν μὲν εἶναι σύνθετον πρᾶγμα, ψυχὴν δὲ ἁρμονίαν τινὰ ἐκ τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐντεταμένων ξυγκεῖσθαι. οὐ γάρ που ἀποδέξῃ γε σαυτοῦ λέγοντος, ὡς πρότερον ἦν ἁρμονία συγκειμένη, πρὶν ἐκεῖνα εἶναι ἐξ ὧν ἔδει αὐτὴν συντεθῆναι. ἢ ἀποδέξῃ; Οὐδαμῶς ἔφη ὦ Σώκρατες. Αἰσθάνῃ οὖν ἦ δ' ὅς, ὅτι ταῦτά σοι ξυμβαίνει λέγειν, ὅταν φῇς μὲν εἶναι τὴν ψυχὴν πρὶν καὶ εἰς ἀνθρώπου εἶδός τε καὶ σῶμα ἀφικέσθαι, εἶναι δ' αὐτὴν ξυγκειμένην ἐκ τῶν οὐδέπω ὄντων. οὐ γὰρ δὴ ἁρμονία γέ σοι τοιοῦτόν ἐστιν, ᾧ ἀπεικάζεις. ἀλλὰ πρότερον καὶ ἡ λύρα, καὶ αἱ χορδαὶ καὶ

οἱ φθόγγοι

οἱ φθόγγοι ἔτι ἀνάρμοστοι ὄντες γίγνονται. τελευταῖον δὲ πάντων ξυνίσταται ἡ ἁρμονία, καὶ πρῶτον ἀπόλλυται. οὗτος οὖν σοι ὁ λόγος ἐκείνῳ πῶς ξυνᾴσεται; Οὐδαμῶς ἔφη ὁ Σιμμίας. Καὶ μὴν ἦ δ' ὅς πρέπει γε, εἴπερ τῳ ἄλλῳ λόγῳ ξυνῳδῷ εἶναι, καὶ τῷ περὶ ἁρμονίας. Πρέπει γὰρ ἔφη ὁ Σιμμίας.

Οὗτος τοίνυν ἔφη σοι οὐ ξυνῳδός. ἀλλ' ὅρα πότερον αἱρῇ τῶν λόγων, τὴν μάθησιν ἀνάμνησιν εἶναι, ἢ ψυχὴν ἁρμονίαν; Πολὺ μᾶλλον ἐκεῖνον ἔφη ὦ Σώκρατες. ὅδε μὲν γάρ μοι γέγονεν ἄνευ ἀποδείξεως, μετὰ εἰκότος τινὸς καὶ εὐπρεπείας, ὅθεν καὶ τοῖς πολλοῖς δοκεῖ ἀνθρώποις. ἐγὼ δὲ τοῖς διὰ τῶν εἰκότων τὰς ἀποδείξεις ποιουμένοις λόγοις, ξύνοιδα οὖσιν ἀλαζόσι, καὶ ἄν τις αὐτοὺς μὴ φυλάττηται, εὖ μάλα ἐξαπατῶσι, καὶ ἐν γεωμετρίᾳ, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. ὁ δὲ περὶ τῆς ἀναμνήσεως καὶ μαθήσεως λόγος, δι' ὑποθέσεως ἀξίας ἀποδέξασθαι εἴρηται. ἐρρήθη γάρ που οὕτως ἡμῶν εἶναι ἡ ψυχὴ, καὶ πρὶν εἰς σῶμα ἀφικέσθαι, ὥσπερ αὐτοῖς ἐστιν ἡ οὐσία ἔχουσα τὴν ἐπωνυμίαν τὴν τοῦ ὃ ἐστιν. ἐγὼ δὲ ταύτην ὡς ἐμαυτὸν πείθω, ἱκανῶς τε καὶ ὀρθῶς ἀποδέδεγμαι. ἀνάγκη οὖν μοι ὡς ἔοικε διὰ ταῦτα, μήτε ἐμαυτοῦ, μήτε ἄλλου ἀποδέχεσθαι λέγοντος, ὡς ψυχή ἐστιν ἁρμονία. Τί δὲ ἦ δ' ὅς ὦ Σιμμία, τῇδε δοκεῖ σοι ἁρμονίᾳ ἢ ἄλλῃ τινὶ συνθέσει προσήκειν, ἄλλως πως ἔχειν, ἢ ὡς ἐκεῖνα ἂν ἔχῃ, ἐξ ὧν ἂν συγκέηται; Οὐδαμῶς. Οὐ δὲ μὴν ποιεῖν τι ὡς ἐγῷμαι, οὐδέ τι πάσχειν ἄλλο, παρ' ἃ ἂν ἐκεῖνα ἢ ποιῇ ἢ πάσχῃ. Ξυνέφη. Οὐκ ἄρα ἡγεῖσθαί γε προσήκει ἁρμονίαν τούτων ἐξ ὧν ἂν συντεθῇ, ἀλλ' ἕπεσθαι. Ξυνεδόκει. Πολλοῦ ἄρα δεῖ, ἐναντία γε ἁρμονίαν κινηθῆναι, ἢ φθέγξασθαι, ἤ τι ἄλλο ἐναντιωθῆναι, τοῖς αὐτῆς μέρεσι. Πολλοῦ μέντοι ἔφη. Τί δέ, οὐχ οὕτως ἁρμονία πέφυκεν εἶναι, ἑκάστη ἁρμονία, ὡς ἂν ἁρμοσθῇ; Οὐ μανθάνω ἔφη. Ἢ οὐχὶ ἦ δ' ὃς ἐὰν μὲν μᾶλλον ἁρμοσθῇ, καὶ ἐπιπλέον, εἴπερ ἐνδέχεται τοῦτο γίγνεσθαι, μᾶλλόν τε ἂν ἁρμονία εἴη καὶ πλείων, εἰ δ' ἧττόν τε καὶ ἐπ' ἔλαττον, ἧττων τε καὶ ἐλάττων; Πάνυ γε. Ἦ οὖν ἔστι τοῦτο περὶ ψυχὴν, ὥστε καὶ κατὰ τὸ σμικρότατον μᾶλλον ἑτέραν ἑτέρας ψυχῆς ἐπὶ πλέον καὶ μᾶλλον, ἢ ἐπ' ἔλαττον καὶ ἧττον αὐτὸ τοῦτο εἶναι ψυχήν; Οὐδ' ὁπωστιοῦν ἔφη. Φέρε δὴ ἔφη πρὸς Διός. λέγεται ψυχὴ, ἡ μὲν, νοῦν τε ἔχειν καὶ ἀρετὴν, καὶ εἶναι ἀγαθὴ, ἡ δέ, ἄνοιάν τε καὶ μοχθηρίαν, καὶ εἶναι κακὴ, καὶ ταῦτα ἀληθῶς λέγεται; Ἀληθῶς μέντοι.

Τῶν οὖν τιθεμένων τὴν ψυχὴν ἁρμονίαν εἶναι, τί τις φήσει ταῦτα ὄντα εἶναι ἐν ταῖς ψυχαῖς, τήν τε ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν; πότερον ἁρμονίαν τινὰ αὖ ἄλλην καὶ ἀναρμοστίαν, καὶ τὴν μὲν, ἡρμόσθαι τὴν ἀγαθὴν, καὶ ἔχειν ἐν αὐτῇ ἁρμονίᾳ οὔσῃ, ἄλλην ἁρμονίαν, τὴν δέ, ἀνάρμοστον αὐτήν τε εἶναι καὶ οὐκ ἔχειν ἐν αὐτῇ ἄλλην; Οὐκ ἔχω ἔγωγε ἔφη ὁ Σιμμίας εἰπεῖν. δῆλον δὲ ὅτι τοιαῦτ' ἄττ' ἂν λέγοι, ὁ ἐκεῖνο ὑποθέμενος. Ἀλλὰ προωμολόγηται ἔφη, μηδὲν μᾶλλον μηδ' ἧττον ἑτέραν ἑτέρας ψυχὴν ψυχῆς εἶναι. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ὁμολόγημα, μηδὲν μᾶλλον μηδ' ἐπιπλέον, μηδ' ἧττον, μηδ' ἐπ' ἔλαττον ἑτέραν ἑτέρας, ἁρμονίαν ἁρμονίας εἶναι. ἢ γάρ; Πάνυ γε. Τὴν δέ γε μὴ μᾶλλον μηδὲ ἧττον ἁρμονίαν οὖσαν, μὴ δὲ μᾶλλον, μὴ δὲ ἧττον ἡρμόσθαι; ἔστιν οὕτως; Ἔστιν. Ἡ δὲ μήτε μᾶλλον μήτε ἧττον ἡρμοσμένη, ἔστιν, ὅτι πλέον ἢ ἔλαττον ἁρμονίας μετέχει; ἢ τὸ ἴσον; Τὸ ἴσον. Οὐκοῦν ψυχὴ ἐπειδὴ οὐδὲν μᾶλλον, οὐδὲ ἧττον ἄλλη ἄλλης αὐτὸ τοῦτο ψυχή ἐστιν, οὐ δὲ δὴ μᾶλλον οὐδὲ ἧττον ἥρμοσται. Οὕτω.

Τοῦτο δέ γε πεπονθυῖα, οὐδὲν πλέον ἀναρμοστίας οὐδὲ ἁρμονίας μετέχοι ἄν; Οὐ γὰρ οὖν. Τοῦτο δ' αὖ πεπονθυῖα, ἆρ' ἄν τι πλέον κακίας ἢ ἀρετῆς μετέχοι ἑτέρα ἑτέρας; εἴπερ ἡ μὲν κακία ἀναρμοστία, ἡ δὲ ἀρετὴ, ἁρμονία εἴη. Οὐδὲν πλέον. Μᾶλλον δέ γε που ὦ Σιμμία, κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, κακίας οὐδεμία ψυχὴ μεθέξει, εἴπερ ἁρμονία ἐστίν. ἁρμονία γὰρ δήπου, παντελῶς αὐτὸ τοῦτο οὖσα ἁρμονία, ἀναρμοστίας οὔ ποτ' ἂν μετάσχοι. Οὐ μέντοι. Οὐδέ γε δήπου ψυχὴ, οὖσα παντελῶς ψυχὴ, κακίας. Πῶς γὰρ ἔκ γε τῶν προειρημένων; Ἐκ τούτου ἄρα τοῦ λόγου ἡμῖν πᾶσαι ψυχαὶ πάντων ζώων ὁμοίως ἀγαθαὶ ἔσονται, εἴπερ ὁμοίως ψυχαὶ πεφύκασιν αὐτὸ τοῦτο ψυχαὶ εἶναι. Ἔμοιγε δοκεῖ ἔφη ὦ Σώκρατες. Ἦ καὶ καλῶς δοκεῖ ἦ δ' ὃς οὕτω λέγεσθαι, καὶ πάσχειν ταῦτα ὁ λόγος, εἰ ὀρθὴ ὑπόθεσις ἦν, τὸ, ψυχὴν ἁρμονίαν εἶναι; Οὐδ' ὁπωστιοῦν ἔφη. Τί δὲ ἦ δ' ὃς τῶν ἐν ἀνθρώπῳ πάντων ἔσθ' ὅ, τι ἄλλο λέγεις ἄρχειν ἢ ψυχὴν, ἄλλως τε καὶ φρόνιμον; Οὐκ ἔγωγε. Πότερον συγχωροῦσαν τοῖς κατὰ τὸ σῶμα πάθεσιν, ἢ καὶ ἐναντιουμένην τοῖς παθήμασι. λέγω δὲ τὸ τοιόνδε. ὡς εἰ καύματος ἐνόντος καὶ δίψους, ἐπὶ τοὐναντίον ἕλκειν, τὸ μὴ πίνειν. καὶ πείνης ἐνούσης, ἐπὶ τὸ μὴ ἐσθίειν. καὶ ἄλλα μυρία που ὁρῶμεν ἐναντιουμένην τὴν ψυχὴν, τοῖς κατὰ τὸ σῶμα. ἢ οὔ; Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν αὖ ὡμολογήσαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν, μή ποτ' ἂν αὐτὴν ἁρμονίαν γε οὖσαν, ἐναντία ᾄδειν οἷς ἐπιτείνοιτο, καὶ χαλῷτο, καὶ πάλλοιτο, καὶ ἄλλο ὁτιοῦν πάθος πάσχοι ἐκεῖνα ἐξ ὧν τυγχάνει οὖσα, ἀλλ' ἕπεσθαι ἐκείνοις καὶ οὔ ποτ' ἂν ἡγεμονεύειν; Ὡμολογήσαμεν ἔφη, πῶς γὰρ οὔ; Τί οὖν νῦν; οὐ πᾶν τοὐναντίον ἡμῖν φαίνεται, ἐργαζομένη, ἡγεμονεύουσά τε ἐκείνων πάντων ἐξ ὧν φησί τις αὐτὴν εἶναι, καὶ ἐναντιουμένη ὀλίγου πάντα διὰ παντὸς τοῦ βίου, καὶ δεσπόζουσα πάντας τρόπους. τὰ μὲν, χαλεπώτερον κολάζουσα, καὶ μετ' ἀλγηδόνων, τά τε κατὰ τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν ἰατρικὴν, τὰ δέ, πρᾳότερον. καὶ τὰ μὲν, ἀπειλοῦσα. τὰ δέ, νουθετοῦσα ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ ὀργαῖς καὶ φόβοις, ὡς ἄλλη οὖσα ἄλλῳ πράγματι διαλεγομένη. οἷόν που καὶ Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσείᾳ πεποίηκεν. οὗ λέγει τὸν Ὀδυσσέα,

Στῆθος δὲ πλήξας, κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ. Τέτλαθι δὴ κραδίη, καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης.

ἆρ' οἴει αὐτὸν ταῦτα ποιῆσαι διανοούμενον ὡς ἁρμονίας αὐτῆς οὔσης, καὶ οἵας ἄγεσθαι ὑπὸ τῶν τοῦ σώματος παθῶν, ἀλλ' οὐχ οἵας ἄγειν τε ταῦτα καὶ δεσπόζειν, καὶ οὔσης αὐτῆς πολὺ θειοτέρου τινὸς πράγματος, ἢ καθ' ἁρμονίαν; Νὴ Δία ὦ Σώκρατες οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Οὐκ ἄρα ὦ ἄριστε ἡμῖν, οὐδαμῇ καλῶς ἔχει ψυχὴν ἁρμονίαν τινὰ φάναι εἶναι. οὔτε γὰρ ἂν ὡς ἔοικεν Ὁμήρῳ θείῳ ποιητῇ ὁμολογοῖμεν, οὔτε αὐτοὶ ἡμῖν αὐτοῖς. Ἔχει οὕτως ἔφη. Εἶεν δή, ἦ δ' ὃς ὁ Σωκράτης. τὰ μὲν Ἁρμονίας ἡμῖν τῆς Θηβαϊκῆς, ἵλεά πως ὡς ἔοικε μετρίως γέγονε. τί δὲ δὴ τὰ Κάδμου ἔφη ὦ Κέβης πῶς ἱλασόμεθα, καὶ τίνι λόγῳ; Σύ μοι δοκεῖς ἔφη ὁ Κέβης ἐξευρήσειν. τουτονὶ γοῦν τὸν λόγον τὸν πρὸς τὴν ἁρμονίαν θαυμαστῶς μοι εἶπες, ὡς παρὰ δόξαν. Σιμμίου γὰρ λέγοντος ὅτε ἠπόρει, πάνυ ἐθαύμαζον εἴ τι ἕξει τις χρήσασθαι τῷ λόγῳ αὐτοῦ. πάνυ μοι οὖν ἀτόπως ἔδοξεν, εὐθὺς τὴν πρώτην ἔφοδον οὐ δέξασθαι τοῦ σοῦ λόγου. ταῦτα δὴ οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, καὶ τὸν τοῦ Κάδμου λόγον εἰ πάθοι. Ὠγαθέ ἔφη ὁ Σωκράτης. μὴ μέγα λέγε, μή τις ἡμῶν βασκανία περιτρέψῃ τὸν λόγον τὸν μέλλοντα λέγεσθαι. ἀλλὰ δὴ ταῦτα μὲν τῷ θεῷ μελήσει. ἡμεῖς δὲ ὁμηρικῶς ἐγγὺς ἰόντες, πειρώμεθα εἰ ἄρα τί λέγεις. ἔστι δὲ δὴ τὸ κεφάλαιον, ὧν ζητεῖς. ἀξιοῖς ἐπιδειχθῆναι ἡμῶν τὴν ψυχήν, ἀνώλεθρόν τε καὶ ἀθάνατον οὖσαν. εἰ φιλόσοφος ἀνὴρ μέλλων ἀποθανεῖσθαι, θαρρῶν τε καὶ ἡγούμενος ἀποθανὼν ἐκεῖ εὖ πράξειν διαφερόντως, ἢ ἐν ἄλλῳ βίῳ βιοὺς ἐτελεύτα, μὴ ἀνόητόν τε καὶ ἠλίθιον θάρρος θαρρήσει. τὸ δὲ ἀποφαίνειν ὅτι ἰσχυρόν τί ἐστιν ἡ ψυχὴ καὶ θεοειδές, καὶ ὅτι ἦν ἔτι πρότερον πρὶν ἡμᾶς γενέσθαι, οὐδὲν κωλύειν φῂς πάντα ταῦτα μηνύειν ἀθανασίαν μὲν μή, ὅτι δὲ πολυχρόνιόν τέ ἐστιν ἡ ψυχὴ καὶ ἦν που πρότερον, ἀμήχανον. ὅσον χρόνον καὶ ᾔδει τε καὶ ἔπραττε πολλὰ ἄττα. ἀλλὰ γὰρ οὐδέν τι μᾶλλον ἦν ἀθάνατον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ εἰς ἀνθρώπου σῶμα ἐλθεῖν, ἀρχὴ ἦν αὐτῇ ὀλέθρου, ὥσπερ νόσος. καὶ ταλαιπωρουμένη τε δὴ τοῦτον τὸν βίον ζῴη, καὶ τελευτῶσά γε, ἐν τῷ καλουμένῳ θανάτῳ ἀπολλύοιτο. διαφέρειν δὲ δὴ φῂς οὐδὲν εἴτε ἅπαξ εἰς σῶμα ἔρχεται, εἴτε πολλάκις, πρός γε τὸ ἕκαστον ἡμῶν φοβεῖσθαι. προσήκει γὰρ φοβεῖσθαι εἰ μὴ ἀνόητος εἴη, τῷ μὴ εἰδότι, μηδ' ἔχοντι λόγον διδόναι, ὡς ἀθάνατόν ἐστι. τοιαῦτ' ἄττα ἐστὶν οἶμαι ὦ Κέβης ἃ λέγεις. καὶ ἐξεπίτηδες πολλάκις ἀναλαμβάνω, ἵνα μή τι διαφύγοι ἡμᾶς, εἴ τι βούλει προσθῇς, ἢ ἀφέλῃς. Καὶ ὁ Κέβης, ἀλλ' οὐδὲν ἔγωγε ἐν τῷ παρόντι ἔφη οὔτ' ἀφελεῖν, οὔτε προσθεῖναι δέομαι. ἔστι δὲ ταῦτα ἃ λέγω. Ὁ οὖν Σωκράτης συχνὸν χρόνον ἐπισχών, καὶ πρὸς ἑαυτόν τι σκεψάμενος, οὐ φαῦλον πρᾶγμα ἔφη ὦ Κέβης ζητεῖς. ὅλως γὰρ δεῖ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τὴν αἰτίαν διαπραγματεύσασθαι. ἐγὼ οὖν σοι δίειμι περὶ αὐτῶν, ἐὰν βούλῃ, τά γε ἐμὰ πάθη. ἔπειτα ἄν τί σοι χρήσιμον φαίνηται ὧν ἂν λέγω, πρὸς τὴν πειθὼ περὶ ὧν λέγεις, χρήσῃ. Ἀλλὰ μὴν ἔφη ὁ Κέβης βούλομαί γε. Ἄκουε τοίνυν ὡς ἐροῦντος. ἐγὼ γὰρ ἔφη ὦ Κέβης νέος ὤν, θαυμαστῶς ὡς ἐπεθύμησα ταύτης τῆς σοφίας, ἣν δὴ καλοῦσι περὶ φύσεως ἱστορίαν. ὑπερήφανος γάρ μοι ἐδόκει εἶναι, εἰδέναι τὰς αἰτίας ἑκάστου, διατί γίγνεται ἕκαστον, καὶ διατί ἀπόλλυται, καὶ διατί ἔστι. καὶ πολλάκις ἐμαυτὸν ἄνω καὶ κάτω μετέβαλλον, σκοπῶν πρῶτον τὰ τοιάδε. ἆρ' ἐπειδὰν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν σηπεδόνα τινὰ λάβῃ, ὥς τινες ἔλεγον, τότε δὴ τὰ ζῷα συντρέφεται. καὶ πότερον τὸ αἷμά ἐστιν ᾧ φρονοῦμεν, ἢ ὁ ἀήρ, ἢ τὸ πῦρ. ἢ τούτων μὲν οὐδέν, ὁ δὲ ἐγκέφαλός ἐστιν ὁ τὰς αἰσθήσεις παρέχων τοῦ ἀκούειν, καὶ ὁρᾶν, καὶ ὀσφραίνεσθαι. ἐκ τούτων δὲ γίγνοιτο μνήμη καὶ δόξα. ἐκ δὲ μνήμης καὶ δόξης, λαβούσης τὸ ἠρεμεῖν, κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι ἐπιστήμην. καὶ αὖ τούτων τὰς φθορὰς σκοπῶν, καὶ τὰ περὶ τὸν οὐρανόν τε καὶ τὴν γῆν πάθη, τελευτῶν οὕτως ἐμαυτῷ ἔδοξα πρὸς ταύτην τὴν σκέψιν ἀφυὴς εἶναι, ὡς οὐδὲν χρῆμα. τεκμήριον δέ σοι ἐρῶ ἱκανόν. ἐγὼ γὰρ ἃ καὶ πρότερον σαφῶς ἠπιστάμην, ὥς γε δὴ ἐμαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκουν, τότε ὑπὸ ταύτης τῆς σκέψεως οὕτω σφόδρα ἐτυφλώθην, ὥστε ἀπέμαθον καὶ ταῦτα, ἃ πρὸ τοῦ ᾤμην εἰδέναι, περὶ ἄλλων τε πολλῶν, καὶ διατί ἄνθρωπος αὐξάνεται. τοῦτο γὰρ ᾤμην πρὸ τοῦ, παντὶ δῆλον εἶναι, ὅτι διὰ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν. ἐπειδὰν γὰρ ἐκ τῶν σιτίων, ταῖς μὲν σαρξὶ σάρκες προσγίγνωνται, τοῖς δὲ ὀστέοις ὀστᾶ, καὶ οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῶν οἰκεῖα ἑκάστοις προσγένηται, τότε δὴ τὸν ὀλίγον ὄγκον ὄντα, ὕστερον πολὺν γεγονέναι, καὶ οὕτω γίγνεσθαι τὸν σμικρὸν ἄνθρωπον, μέγαν. οὕτω τότε ᾤμην. οὐ δοκῶ σοι μετρίως; Ἔμοιγε ἔφη ὁ Κέβης. Σκέψαι δὴ καὶ τάδε ἔτι. ᾤμην γὰρ ἔγωγε ἱκανόν μοι δοκεῖν, ὁπότε τις φαίνοιτο ἄνθρωπος παραστὰς μέγας σμικρῷ, μείζων εἶναι αὐτῇ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἵππος ἵππῳ, καὶ ἔτι γε τούτων ἐναργέστερα, τὰ δέκα μοι ἐδόκει τῶν ὀκτὼ πλείονα εἶναι, διὰ τὸ δύο αὐτοῖς προσεῖναι. καὶ τὸ δίπηχυ τοῦ πηχυαίου μεῖζον εἶναι, διὰ τὸ ἡμίσει αὐτοῦ ὑπερέχειν.

Νῦν δὲ δὴ ἔφη ὁ Κέβης, τί σοι δοκεῖ περὶ αὐτῶν; Πόρρω που ἔφη νὴ Δία ἐμὲ εἶναι τοῦ οἴεσθαι περὶ τούτων τὴν αἰτίαν εἰδέναι. ὅς γε οὐκ ἀποδέχομαι ἐμαυτοῦ, οὐδὲ ὡς ἐπειδὰν ἑνί τις προσθῇ ἕν, ἢ τὸ ἓν ᾧ προσετέθη, δύο γέγονεν. ἢ τὸ προστεθὲν καὶ ᾧ προσετέθη, διὰ τὴν πρόσθεσιν τοῦ ἑτέρου τῷ ἑτέρῳ, δύο ἐγένετο. θαυμάζω γάρ, εἰ ὅτε μὲν ἑκάτερον αὐτῶν χωρὶς ἀλλήλων ἦν, ἓν ἄρ' ἑκάτερον ἦν, καὶ οὐκ ἤστην τότε δύο. ἐπεὶ δ' ἐπλησίασαν ἀλλήλοις, αὕτη ἄρα αὐτοῖς αἰτία ἐγένετο δυοῖν γενέσθαι ἡ ξύνοδος τοῦ πλησίον ἀλλήλων τεθῆναι. οὐδέ γε ὡς ἐάν τις ἓν διασχίσῃ, δύναμαι ἔτι πείθεσθαι, ὡς αὕτη

αὖ αἰτία

αὖ αἰτία γέγονεν ἡ σχίσις τοῦ δύο γεγονέναι. ἐναντία γὰρ γίγνεται ἢ τότε αἰτία τοῦ δύο γίγνεσθαι. τότε μὲν γὰρ, ὅτι συνήγετο πλησίον ἀλλήλων, καὶ προσετίθετο ἕτερον ἑτέρῳ. νῦν δ᾽, ὅτι ἀπάγεται καὶ χωρίζεται ἕτερον ἀφ᾽ ἑτέρου. οὐδέ γε διότι ἓν γίγνεται ὡς ἐπίσταμαι, ἔτι πείθω ἐμαυτόν. οὐδ᾽ ἄλλο οὐδὲν ἐν ὀλίγῳ, διότι γίγνεται ἢ ἀπόλλυται, ἢ ἔστι κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τῆς μεθόδου. ἀλλά τιν᾽ ἄλλον τρόπον αὐτὸς εἰκῆ φύρω. τοῦτον δὲ, οὐδαμῆ προσίεμαι. ἀλλ᾽ ἀκούσας μέν ποτε ἐκ βιβλίου τινὸς ὡς ἔφη Ἀναξαγόρου ἀναγιγνώσκοντος καὶ λέγοντος, ὡς ἄρα νοῦς ἐστὶν ὁ διακοσμῶν τε καὶ πάντων αἴτιος, ταύτῃ δὴ τῇ αἰτίᾳ ἥσθην τε καὶ ἔδοξέ μοι τρόπον τινὰ εὖ ἔχειν, τὸ τὸν νοῦν εἶναι πάντων αἴτιον. καὶ ἡγησάμην εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, τόν γε νοῦν κοσμοῦντα, πάντα κοσμεῖν καὶ ἕκαστον τιθέναι ταύτῃ, ὅπῃ ἂν βέλτιστα ἔχῃ. εἰ οὖν τις βούλοιτο τὴν αἰτίαν εὑρεῖν περὶ ἑκάστου, ὅπῃ γίγνεται ἢ ἀπόλλυται, ἢ ἔστι, τοῦτο δεῖν περὶ αὐτοῦ εὑρεῖν, ὅπῃ βέλτιστον αὐτῷ ἐστὶν, ἢ εἶναι, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν πάσχειν ἢ ποιεῖν. ἐκ δὲ δὴ τοῦ λόγου τούτου, οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖν προσήκειν ἀνθρώπῳ καὶ περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἀλλ᾽ ἢ τὸ ἄριστον καὶ τὸ βέλτιστον. ἀναγκαῖον δὲ εἶναι τὸν αὐτὸν τοῦτον καὶ τὸ χεῖρον εἰδέναι. τὴν αὐτὴν γὰρ εἶναι ἐπιστήμην περὶ αὐτῶν. ταῦτα δὴ λογιζόμενος, ἄσμενος εὑρηκέναι ᾤμην διδάσκαλον τῆς αἰτίας περὶ τῶν ὄντων κατὰ νοῦν ἐμαυτῷ, τὸν Ἀναξαγόραν. καί μοι φράσειν, πρῶτον μὲν, πότερον ἡ γῆ πλατεῖά ἐστιν, ἢ στρογγύλη. ἐπειδὴ δὲ φράσειεν, ἐπεκδιηγήσεσθαι τὴν αἰτίαν καὶ τὴν ἀνάγκην, λέγοντα τὸ ἄμεινον, καὶ ὅτι αὐτὴν ἄμεινον ἦν τοιαύτην εἶναι. καὶ εἰ ἐν μέσῳ φαίη εἶναι αὐτὴν, ἐπεκδιηγήσεσθαι ὡς ἄμεινον ἦν αὐτὴν ἐν μέσῳ εἶναι. καὶ εἴ μοι ταῦτα ἀποφαίνοιτο, παρεσκευάσμην ὡς οὐκ ἔτι ὑποθεσόμενος αἰτίας ἄλλο εἶδος. καὶ δὴ καὶ περὶ ἡλίου οὕτω παρεσκευάσμην ὡσαύτως πευσόμενος, καὶ σελήνης, καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων, τάχους τε περὶ πρὸς ἄλληλα, καὶ τροπῶν, καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων. πῇ ποτε ταῦτ᾽ ἄμεινόν ἐστιν ἕκαστον καὶ ποιεῖν, καὶ πάσχειν ἃ πάσχει. οὐ γὰρ ἄν ποτε αὐτὸν ᾤμην φάσκοντά γε ὑπὸ νοῦ αὐτὰ κεκοσμῆσθαι, ἄλλην τινὰ αὐτοῖς αἰτίαν ἐπενεγκεῖν, ἢ ὅτι βέλτιστον αὐτὰ οὕτως ἔχειν ἐστὶν, ὥσπερ ἔχει. ἑκάστῳ οὖν αὐτὸν ἀποδιδόντα τὴν αἰτίαν, καὶ κοινῇ πᾶσι, τὸ ἑκάστῳ βέλτιστον ᾤμην καὶ τὸ κοινὸν πᾶσιν ἐπεκδιηγήσεσθαι ἀγαθόν. καὶ οὐκ ἂν ἀπεδόμην πολλοῦ τὰς ἐλπίδας, ἀλλὰ πάνυ σπουδῇ λαβὼν τὰς βίβλους, ὡς τάχιστα οἷός τ᾽ ἦν ἀνεγίνωσκον, ἵν᾽ ὡς τάχιστα εἰδείην τὸ βέλτιστον καὶ τὸ χεῖρον. ἀπὸ δὴ θαυμαστῆς ὦ ἑταῖρε ἐλπίδος ᾠχόμην φερόμενος. ἐπειδὴ προϊὼν καὶ ἀναγινώσκων, ὁρῶ ἄνδρα, τῷ μὲν νῷ οὐδὲν χρώμενον, οὐδέ τινας αἰτίας ἐπαιτιώμενον εἰς τὸ διακοσμεῖν τὰ πράγματα, ἀέρας δὲ καὶ αἰθέρας καὶ ὕδατα αἰτιώμενον, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ ἄτοπα. καί μοι ἔδοξεν ὁμοιότατον πεπονθέναι, ὥσπερ ἄν τις λέγων, ὅτι Σωκράτης πάντα ὅσα πράττει, νῷ πράττει. κἄπειτα ἐπιχειρήσας λέγειν τὰς αἰτίας ἑκάστων ὧν πράττω, λέγοι, πρῶτον μὲν, ὅτι διὰ ταῦτα νῦν ἐνθάδε κάθημαι, ὅτι ξύγκειταί μου τὸ σῶμα ἐξ ὀστέων καὶ νεύρων. καὶ τὰ μὲν ὀστᾶ ἐστὶ στερεὰ, καὶ διαφυὰς ἔχει χωρὶς ἀπ᾽ ἀλλήλων. τὰ δὲ νεῦρα, οἷα ἐπιτείνεσθαι καὶ ἀνίεσθαι, περιαμπέχοντα τὰ ὀστᾶ μετὰ τῶν σαρκῶν καὶ δέρματος ὃ συνέχει αὐτά. αἰωρουμένων οὖν τῶν ὀστέων ἐν ταῖς αὐτῶν ξυμβολαῖς, χαλῶντα καὶ συντείνοντα τὰ νεῦρα, κάμπτεσθαί που ποιεῖ οἷόν τ᾽ εἶναι ἐμὲ νῦν τὰ μέλη, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν συγκαμφθεὶς ἐνθάδε κάθημαι. καὶ αὖ περὶ τοῦ διαλέγεσθαι ὑμῖν ἑτέρας τοιαύτας αἰτίας λέγοι, φωνάς τε καὶ ἀέρας, καὶ ἀκοὰς, καὶ ἄλλα μυρία τοιαῦτα αἰτιώμενος, ἀμελήσας τὰς ὡς ἀληθῶς αἰτίας λέγειν, ὅτι ἐπειδὴ Ἀθηναίοις ἔδοξε βέλτιον εἶναι ἐμοῦ καταψηφίσασθαι, διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἐμοὶ βέλτιον αὖ δέδοκται ἐνθάδε καθῆσθαι, καὶ δικαιότερον παραμένοντα ὑπέχειν τὴν δίκην ἣν ἂν κελεύσωσιν. ἐπεὶ νὴ τὸν κύνα ὡς ἐγᾦμαι, πάλαι ἂν ταῦτα τὰ νεῦρά τε καὶ τὰ ὀστᾶ, ἢ περὶ Μέγαρα ἢ Βοιωτοὺς ἦν ὑπὸ δόξης φερόμενα τοῦ βελτίστου, εἰ μὴ δικαιότερον ᾤμην καὶ κάλλιον εἶναι πρὸ τοῦ φεύγειν τε καὶ ἀποδιδράσκειν, ὑπέχειν τῇ πόλει δίκην ἥν τιν᾽ ἂν τάττῃ. ἀλλ᾽ αἴτια μὲν τὰ τοιαῦτα καλεῖν, λίαν ἄτοπον. εἰ δέ τις λέγοι ὅτι ἄνευ τοῦ τὰ τοιαῦτα ἔχειν καὶ ὀστᾶ καὶ νεῦρα, καὶ ὅσα ἄλλα ἔχω, οὐκ ἂν οἷός τ᾽ ἦν ποιεῖν τὰ δόξαντά μοι, ἀληθῆ ἂν λέγοι. ὡς μέντοι διὰ ταῦτα ποιῶ ἃ ποιῶ, καὶ ταῦτα νῷ πράττω, ἀλλ᾽ οὐ τῇ τοῦ βελτίστου αἱρέσει, πολλὴ ἂν καὶ μακρὰ ῥᾳθυμία ἂν εἴη τοῦ λόγου. τὸ γὰρ μὴ διελέσθαι οἷόν τ᾽ εἶναι, ὅτι ἄλλο μέν τί ἐστι τὸ αἴτιον τῷ ὄντι, ἄλλο δ᾽ ἐκεῖνο ἄνευ οὗ τὸ αἴτιον, οὐκ ἄν ποτ᾽ εἴη αἴτιον. ὃ δή μοι φαίνονται ψηλαφῶντες οἱ πολλοὶ ὥσπερ ἐν σκότει ἀλλοτρίῳ ὄμματι προσχρώμενοι, ὡς αἴτιον αὐτὸ προσαγορεύειν. διὸ δὴ καὶ ὁ μέν τις δίνην περιτιθεὶς τῇ γῇ ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ, μένειν δὴ ποιεῖ τὴν γῆν. ὁ δὲ, ὥσπερ καρδόπῳ πλατείᾳ βάθρον τὸν ἀέρα ὑπερείδει. τὴν δὲ τοῦ ὡς οἷόν τε βέλτιστα αὐτοῦ τεθῆναι δύναμιν, οὕτω νῦν κεῖσθαι, ταύτην οὔτε ζητοῦσιν, οὔτε τινὰ οἴονται δαιμονίαν ἰσχὺν ἔχειν. ἀλλὰ ἡγοῦνται τούτου ἄν ποτε Ἄτλαντα ἰσχυρότερον καὶ ἀθανατώτερον καὶ μᾶλλον ἅπαντα ξυνέχοντα ἐξευρεῖν. καὶ ὡς ἀληθῶς τὸ ἀγαθὸν καὶ δέον, ξυνδεῖν καὶ ξυνέχειν οὐδὲν οἴονται. ἐγὼ μὲν οὖν τοιαύτης αἰτίας ὅπῃ ποτὲ ἔχει, μαθητὴς ὁτουοῦν ἥδιστ᾽ ἂν γενοίμην. ἐπειδὴ δὲ ταύτης ἐστερήθην, καὶ οὔτ᾽ αὐτὸς εὑρεῖν, οὔτε παρ᾽ ἄλλου μαθεῖν οἷός τε ἐγενόμην, τὸν δεύτερον πλοῦν ἐπὶ τὴν τῆς αἰτίας ζήτησιν, ᾗ πεπραγμάτευμαι, βούλει σοι ἔφη ἐπίδειξιν ποιήσομαι ὦ Κέβης;

Ὑπερφυῶς μὲν οὖν ἔφη ὡς βούλομαι. Ἔδοξε τοίνυν μοι ἦν δ᾽ ὃς μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ ἀπείρηκα τὰ

ὄντα σκοπῶν, δεῖν εὐλαβηθῆναι μὴ πάθοιμι ὅπερ οἱ τὸν ἥλιον ἐκλείποντα θεωροῦντες καὶ σκοπούμενοι πάσχουσι. διαφθείρονται γάρ που ἔνιοι τὰ ὄμματα, ἐὰν μὴ ἐν ὕδατι, ἢ ἔν τινι τοιούτῳ σκοπῶνται τὴν εἰκόνα αὐτοῦ. τοιοῦτόν τι καὶ ἐγὼ διενοήθην, καὶ ἔδεισα, μὴ παντάπασι τὴν ψυχὴν τυφλωθείην, βλέπων πρὸς τὰ πράγματα τοῖς ὄμμασι, καὶ ἑκάστῃ τῶν αἰσθήσεων ἐπιχειρῶν ἅπτεσθαι αὐτῶν. ἔδοξε δή μοι χρῆναι, εἰς τοὺς λόγους καταφυγόντα ἐν ἐκείνοις σκοπεῖν τῶν ὄντων τὴν ἀλήθειαν. ἴσως μὲν οὖν ὡς εἰκάζω, τρόπον τινὰ οὐκ ἔοικεν. οὐ γὰρ πάνυ συγχωρῶ, τὸν ἐν τοῖς λόγοις σκοπούμενον τὰ ὄντα, ἐν εἰκόσι μᾶλλον σκοπεῖν, ἢ τὸν ἐν τοῖς ἔργοις. ἀλλ' οὖν δὴ ταύτῃ γε ὥρμησα, καὶ ὑποθέμενος ἑκάστοτε λόγον ὃν ἂν κρίνω ἐρρωμενέστατον εἶναι, ἃ μὲν ἄν μοι δοκῇ τούτῳ συμφωνεῖν, τίθημι ὡς ἀληθῆ ὄντα, καὶ περὶ αἰτίας καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἃ δ' ἂν μή, ὡς οὐκ ἀληθῆ. βούλομαι δέ σοι σαφέστερον εἰπεῖν ἃ λέγω. οἶμαι γάρ σε νῦν οὐ μανθάνειν. Οὐ μὰ τὸν δί' ἔφη ὁ Κέβης, οὐ σφόδρα. Ἀλλ' ἦδ' ὅς ὧδε λέγω οὐδὲν καινόν, ἀλλ' ἅπερ ἀεί τε ἄλλοτε, καὶ ἐν τῷ παρεληλυθότι λόγῳ, οὐδὲν πέπαυμαι λέγων. ἔρχομαι γὰρ δὴ ἐπιχειρῶν σοι ἐπιδείξασθαι τῆς αἰτίας τὸ εἶδος, ὃ πεπραγμάτευμαι. καὶ εἶμι πάλιν ἐπ' ἐκεῖνα τὰ πολυθρύλητα, καὶ ἄρχομαι ἀπ' ἐκείνων, ὑποθέμενος εἶναί τι καλὸν αὐτὸ καθ' αὑτό, καὶ ἀγαθόν, καὶ μέγα, καὶ τἆλλα πάντα. ἃ εἴ μοι δίδως τε καὶ ξυγχωρεῖς εἶναι ταῦτα, ἐλπίζω σοι ἐκ τούτων τὴν αἰτίαν ἐπιδείξειν, καὶ ἀνευρήσειν ὡς ἀθάνατον ἡ ψυχή. Ἀλλὰ μὴν ἔφη ὁ Κέβης ὡς διδόντος σοι, οὐκ ἂν φθάνοις περαίνων. Σκόπει δὴ ἔφη τὰ ἑξῆς ἐκείνοις, ἐάν σοι ξυνδοκῇ ὥσπερ ἐμοί. φαίνεται γάρ μοι, εἴ τί ἐστιν ἄλλο καλὸν πλὴν αὐτὸ τὸ καλόν, οὐδὲ δι' ἓν ἄλλο καλὸν εἶναι, ἢ διότι μετέχει ἐκείνου τοῦ καλοῦ. καὶ πάντα δὴ οὕτω λέγω. τῇ τοιᾷδε αἰτίᾳ συγχωρεῖς; Συγχωρῶ ἔφη. Οὐ τοίνυν ἦδ' ὅς ἔτι μανθάνω. οὐδὲ δύναμαι τὰς ἄλλας αἰτίας τὰς σοφὰς ταύτας γιγνώσκειν. ἀλλ' ἐάν τίς μοι λέγῃ διότι καλόν ἐστιν ὁτιοῦν, ἢ ὅτι χρῶμα εὐανθὲς ἔχον, ἢ σχῆμα, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν τῶν τοιούτων, τὰ μὲν ἄλλα χαίρειν ἐῶ. ταράττομαι γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι. τοῦτο δὲ ἁπλῶς καὶ ἀτέχνως καὶ ἴσως εὐήθως ἔχω παρ' ἐμαυτῷ, ὅτι οὐκ ἄλλο τι ποιεῖ αὐτὸ καλόν, ἢ ἐκείνου τοῦ καλοῦ εἴτε παρουσία, εἴτε κοινωνία, εἴτε ὅπῃ δὴ καὶ ὅπως προσγενομένη. οὐ γὰρ ἔτι γίγνεται διϊσχυρίζομαι, ἀλλ' ὅτι τῷ καλῷ πάντα τὰ καλὰ τοῦτο καλά. τοῦτο γάρ μοι δοκεῖ ἀσφαλέστατον εἶναι καὶ ἐμαυτῷ ἀποκρίνασθαι καὶ ἄλλῳ. καὶ τούτου ἐχόμενος, ἡγοῦμαι οὐκ ἄν ποτε πεσεῖν, ἀλλ' ἀσφαλὲς εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ ὁτῳοῦν ἄλλῳ ἀποκρίνασθαι, ὅτι τῷ καλῷ τὰ καλὰ γίγνεται καλά. ἢ οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ; Δοκεῖ. Καὶ μεγέθει ἄρα τὰ μεγάλα, μεγάλα. καὶ τὰ μείζω, μείζω. καὶ σμικρότητι τὰ ἐλάττω, ἐλάττω; Ναί. Οὐδὲ σὺ ἂν ἄρα ἂν ἀποδέχοιο, εἴ τίς τινα φαίη ἕτερον ἑτέρου τῇ κεφαλῇ μείζω εἶναι, καὶ τὸν ἐλάττω, τῷ αὐτῷ τούτῳ ἐλάττω. ἀλλὰ διαμαρτύροιο ἂν ὅτι σὺ μὲν οὐδὲν ἄλλο λέγεις, ἢ ὅτι τὸ μεῖζον πᾶν ἕτερον ἑτέρου, οὐδενὶ ἄλλῳ μεῖζόν ἐστιν, ἢ μεγέθει. καὶ διὰ τοῦτο μεῖζον, διὰ τὸ μέγεθος. τὸ δὲ ἔλαττον, οὐδενὶ ἄλλῳ ἔλαττον, ἢ σμικρότητι. καὶ διὰ τοῦτο ἔλαττον, διὰ τὴν σμικρότητα. φοβούμενος οἶμαι μή τίς σοι ἐναντίος λόγος ἀπαντήσοι, ἐὰν τῇ κεφαλῇ μείζονά τινα φῇς εἶναι καὶ ἐλάττω. πρῶτον μὲν τῷ αὐτῷ τὸ μεῖζον, μεῖζον εἶναι, καὶ τὸ ἔλαττον, ἔλαττον. ἔπειτα τῇ κεφαλῇ σμικρᾷ οὔσῃ, τὸν μείζω, μείζω εἶναι. καὶ τοῦτο δὴ τέρας εἶναι, τὸ σμικρῷ τινὶ μέγαν τινὰ εἶναι. ἢ οὐκ ἂν φοβοῖο ταῦτα; Καὶ ὁ Κέβης γελάσας, ἔγωγε ἔφη. Οὐκοῦν ἦδ' ὅς τὰ δέκα τῶν ὀκτὼ δυοῖν πλέω εἶναι, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὑπερβάλλειν, φοβοῖο ἂν λέγειν, ἀλλὰ μὴ πλήθει καὶ διὰ τὸ πλῆθος; καὶ τὸ δίπηχυ τοῦ πηχυαίου ἡμίσει μεῖζον εἶναι, ἀλλ' οὐ μεγέθει; ὁ αὐτὸς γάρ που φόβος. Πάνυ γ' ἔφη. Τί δὲ ἑνὶ ἑνὸς προστεθέντος, τὴν πρόσθεσιν αἰτίαν εἶναι τοῦ δύο γενέσθαι, ἢ σχισθέντος τὴν σχίσιν, οὐκ εὐλαβοῖο ἂν λέγειν; καὶ μέγα ἂν βοώης, ὅτι οὐκ οἶσθα ἄλλως πως ἕκαστον γιγνόμενον, ἢ μετασχὸν τῆς ἰδίας οὐσίας ἑκάστου οὗ ἂν μετάσχοι; καὶ ἐν τούτοις οὐκ ἔχεις ἄλλην τινὰ αἰτίαν τοῦ δύο γενέσθαι, ἀλλ' ἢ τὴν τῆς δυάδος μετάσχεσιν. καὶ δεῖν τούτου μετασχεῖν τὰ μέλλοντα δύο ἔσεσθαι, καὶ μονάδος ὃ ἂν μέλλῃ ἓν ἔσεσθαι; τὰς δὲ σχίσεις ταύτας καὶ προσθέσεις, καὶ τὰς ἄλλας τὰς τοιαύτας κομψείας, ἐῴης ἂν χαίρειν, παρεὶς ἀποκρίνασθαι τοῖς σεαυτοῦ σοφωτέροις. σὺ δὲ δεδιὼς ἂν τὸ λεγόμενον τὴν σαυτοῦ σκιάν, καὶ τὴν ἀπειρίαν, ἐχόμενος ἐκείνου τοῦ ἀσφαλοῦς τῆς ὑποθέσεως, οὕτως ἀποκρίναιο ἄν; εἰ δέ τις αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως ἔχοιτο, χαίρειν ἐῴης ἂν καὶ οὐκ ἀποκρίναιο, ἕως ἂν τὰ ἀπ' ἐκείνης ὁρμηθέντα σκέψαιο, εἴ σοι ἀλλήλοις ξυμφωνεῖ ἢ διαφωνεῖ. ἐπειδὴ δὲ ἐκείνης αὐτῆς δέοι σε διδόναι λόγον, ὡσαύτως ἂν διδοίης, ἄλλην αὖ ὑπόθεσιν ὑποθέμενος ἥτις τῶν ἄνωθεν βελτίστη φαίνοιτο, ἕως ἐπί τι ἱκανὸν ἔλθοις; ἅμα δὲ οὐκ ἂν φύροιο ὥσπερ οἱ ἀντιλογικοὶ περί τε τῆς ἀρχῆς διαλεγόμενος, καὶ τῶν ἐξ ἐκείνης ὡρμημένων, εἴπερ βούλοιό τι τῶν ὄντων εὑρεῖν; ἐκείνοις μὲν γὰρ ἴσως οὐδεὶς περὶ τούτου λόγος, οὐδὲ φροντίς. ἱκανοὶ γὰρ ὑπὸ σοφίας ὁμοῦ πάντα κυκῶντες, ὅμως δύνασθαι αὐτοὶ αὑτοῖς ἀρέσκειν. σὺ δὲ εἴπερ εἶ τῶν φιλοσόφων, οἶμαι ἄν, ὡς ἐγὼ λέγω ποιοῖς. Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις, ὅ, τε Σιμμίας ἅμα καὶ ὁ Κέβης. Εχ. Νὴ δία ὦ Φαίδων εἰκότως γε. θαυμαστῶς γάρ μοι δοκεῖ ὡς ἐναργῶς τῷ καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντι εἰπεῖν ἐκεῖνος ταῦτα. Φαι. Πάνυ μὲν οὖν ὦ Ἐχέκρατες, καὶ πᾶσι τοῖς παροῦσιν ἔδοξε. Εχ. Καὶ γὰρ ἡμῖν τοῖς ἀποῦσι, νῦν δὲ ἀκούουσιν. ἀλλὰ τίνα δὴ ἦν τὰ μετὰ ταῦτα λεχθέντα; Φαι. Ως μὲν ἐγὼ οἶμαι, ἐπεὶ αὐτῷ ταῦτα συνεχωρήθη, καὶ ὡμο-

λογεῖτο εἶναί τι ἕκαστον τῶν εἰδῶν, καὶ τούτων τἆλλα μεταλαμβάνοντα αὐτῶν τούτων τὴν ἐπωνυμίαν ἴσχειν. τὸ δὴ μετὰ ταῦτα ἠρώτα. εἰ δὴ ἦ δ' ὃς ταῦτα οὕτω λέγεις, ἆρ' οὐχ ὅταν Σιμμίαν Σωκράτους φῇς μείζω εἶναι, Φαίδωνος δὲ ἐλάττω, λέγεις τότ' εἶναι ἐν τῷ Σιμμίᾳ ἀμφότερα, καὶ μέγεθος καὶ σμικρότητα; Ἔγωγε. Ἀλλὰ γὰρ ἦ δ' ὃς ὁμολογεῖς τὸ τὸν Σιμμίαν ὑπερέχειν Σωκράτους, οὐχ ὡς τοῖς ῥήμασι λέγεται, οὕτω καὶ τὸ ἀληθὲς ἔχειν. οὐ γάρ που πεφυκέναι Σιμμίαν ὑπερέχειν τούτῳ τῷ Σιμμίαν εἶναι, ἀλλὰ τῷ μεγέθει ὃ τυγχάνει ἔχων. οὐδ' αὖ Σωκράτους ὑπερέχειν, ὅτι Σωκράτης ὁ Σωκράτης ἐστίν, ἀλλ' ὅτι σμικρότητα ἔχει ὁ Σωκράτης πρὸς τὸ ἐκείνου μέγεθος. Ἀληθῆ. Οὐδέ γε αὖ ὑπὸ Φαίδωνος ὑπερέχεσθαι τῷ, ὅτι Φαίδων ὁ Φαίδων ἐστίν. ἀλλ' ὅτι μέγεθος ἔχει ὁ Φαίδων, πρὸς τὴν Σιμμίου σμικρότητα; Ἔστι ταῦτα. Οὕτως ἄρα ὁ Σιμμίας ἐπωνυμίαν ἔχει σμικρός τε καὶ μέγας εἶναι, ἐν μέσῳ ὢν ἀμφοτέρων. τοῦ μὲν, τῷ μεγέθει ὑπερέχειν, τὴν σμικρότητα ὑπερέχων. τῷ δὲ, τὸ μέγεθος τῆς σμικρότητος παρέχων ὑπερέχον. καὶ ἅμα μειδιάσας, ἔοικα ἔφη καὶ συγγραφικῶς ἐρεῖν, ἀλλ' οὖν ἔχει γέ πως ὡς λέγω. Ξυνέφη. Λέγω δὲ τοῦ ἕνεκα, βουλόμενος δόξαι σοι ὅπερ ἐμοί. ἐμοὶ γὰρ φαίνεται οὐ μόνον αὐτὸ τὸ μέγεθος οὐδέποτε θέλειν ἅμα μέγα καὶ σμικρὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν ἡμῖν μέγεθος οὐδέποτε προσδέχεσθαι τὸ σμικρὸν, οὐδὲ θέλειν ὑπερέχεσθαι, ἀλλὰ δυοῖν τὸ ἕτερον, ἢ φεύγειν, καὶ ὑπεκχωρεῖν ὅταν αὐτῷ προσίῃ τὸ ἐναντίον τὸ σμικρὸν, ἢ προσελθόντος ἐκείνου ἀπολωλέναι. ὑπομένον δὲ καὶ δεξάμενον τὴν σμικρότητα, οὐκ ἐθέλειν εἶναι ἕτερον, ἢ ὅπερ ἦν. ὥσπερ ἐγὼ δεξάμενος καὶ ὑπομείνας τὴν σμικρότητα, καὶ ἔτι ὢν ὥσπερ εἰμὶ, οὗτος ὁ αὐτὸς σμικρός εἰμι. ἐκεῖνο δὲ, οὐ τετόλμηκε μέγα ὂν, σμικρὸν εἶναι. ὡς δ' αὔτως καὶ τὸ σμικρὸν τὸ ἐν ἡμῖν, οὐκ ἐθέλει ποτὲ μέγα γίγνεσθαι, οὐδὲ εἶναι. οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν τῶν ἐναντίων, ἔτι ὂν ὅπερ ἦν, ἅμα τοὐναντίον γίγνεσθαί τε καὶ εἶναι. ἀλλ' ἤτοι ἀπέρχεται, ἢ ἀπόλλυται ἐν τούτῳ τῷ παθήματι. Παντάπασιν ἔφη ὁ Κέβης οὕτω φαίνεταί μοι. Καί τις εἶπε τῶν παρόντων ἀκούσας. ὅστις δ' ἦν οὐ σαφῶς μέμνημαι. πρὸς θεῶν, οὐκ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὑμῖν λόγοις αὐτὸ τὸ ἐναντίον τῶν νυνὶ λεγομένων ὡμολογεῖτο, ἐκ τοῦ ἐλάττονος τὸ μεῖζον γίγνεσθαι, καὶ ἐκ τοῦ μείζονος τὸ ἔλαττον. καὶ ἀτεχνῶς αὕτη εἶναι ἡ γένεσις τοῖς ἐναντίοις ἐκ τῶν ἐναντίων; νῦν δέ μοι δοκεῖ λέγεσθαι, ὅτι τοῦτο οὐκ ἄν ποτε γένοιτο. Καὶ ὁ Σωκράτης παραβαλὼν τὴν κεφαλὴν καὶ ἀκούσας, ἀνδρικῶς ἔφη ἀπεμνημόνευκας. οὐ μέντοι ἐννοεῖς τὸ διαφέρον, τοῦ τε νῦν λεγομένου, καὶ τοῦ τότε. τότε μὲν γὰρ ἐλέγετο ἐκ τοῦ ἐναντίου πράγματος τὸ ἐναντίον πρᾶγμα γίγνεσθαι. νῦν δὲ ὅτι αὐτὸ τὸ ἐναντίον ἑαυτῷ ἐναντίον οὐκ ἄν ποτε γένοιτο, οὔτε τὸ ἐν ἡμῖν, οὔτε τὸ ἐν τῇ φύσει. τότε μὲν γὰρ ὦ φίλε περὶ τῶν ἐχόντων τὰ ἐναντία ἐλέγομεν, ἐπονομάζοντες αὐτὰ τῇ ἐκείνων ἐπωνυμίᾳ. νῦν δὲ περὶ ἐκείνων αὐτῶν, ὧν ἐνόντων ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν τὰ ὀνομαζόμενα. αὐτὰ δ' ἐκεῖνα οὐκ ἄν ποτε φαμὲν ἐθελῆσαι γένεσιν ἀλλήλων δέξασθαι. καὶ ἅμα βλέψας εἰς τὸν Κέβητα εἶπεν. ἆρα μή που ὦ Κέβης, καὶ σέ τι τούτων ἐτάραξεν, ὧν ὅδε εἶπεν; Οὐδ' ἔφη ὦ Κέβης οὕτως ἔχω. καὶ τοιοῦτό τι λέγω, ὡς οὐ πολλά με ταράττει. Συνωμολογήκαμεν ἄρα ἦ δ' ὃς ἁπλῶς τοῦτο, μηδέποτε ἐναντίον ἔσεσθαι ἑαυτῷ τὸ ἐναντίον. Παντάπασι ἔφη.

Ἔτι δή μοι καὶ τόδε σκέψαι ἔφη, εἰ ἄρα ξυνομολογήσεις. θερμόν τι καλεῖς, καὶ ψυχρόν; Ἔγωγε. ἆρ' οὐχ ὅπερ χιόνα καὶ πῦρ; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Ἀλλ' ἕτερόν τι πυρὸς τὸ θερμὸν, καὶ ἕτερόν τι χιόνος τὸ ψυχρόν; Ναί. Ἀλλὰ τόδε γ' οἶμαι δοκεῖ σοι, οὐδέποτε χιόνα οὖσαν δεξαμένην τὸ θερμὸν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέγομεν, ἔτι ἔσεσθαι ὅπερ ἦν χιόνα καὶ θερμόν, ἀλλὰ προσιόντος τοῦ θερμοῦ, ἢ ὑπεκχωρήσειν αὐτῷ, ἢ ἀπολεῖσθαι. Πάνυ γε. Καὶ τὸ πῦρ γε αὖ προσιόντος τοῦ ψυχροῦ αὐτῷ, ἢ ὑπεξιέναι ἢ ἀπολεῖσθαι. οὐ μέντοι ποτὲ τολμήσειν δεξάμενον τὴν ψυχρότητα ἔτι εἶναι ὅπερ ἦν πῦρ, καὶ ψυχρόν. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. Ἔστιν ἄρ' ἦ δ' ὃς περὶ ἔνια τῶν τοιούτων, ὥστε μὴ μόνον αὐτὸ τὸ εἶδος ἀξιοῦσθαι τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι. ὃ ἔστι μὲν οὐκ ἐκεῖνο, ἔχει δὲ τὴν ἐκείνου μορφὴν ἀεὶ, ὅτανπερ ᾖ. ἔτι δ' ἐν τοῖσδε ἴσως ἔσται σαφέστερον ὃ λέγω. τὸ γὰρ περιττὸν, ἀεί που δεῖ τούτου τοῦ ὀνόματος τυγχάνειν, ὅπερ νῦν λέγομεν. ἢ οὔ; Πάνυ γε. ἆρα μόνον τῶν ὄντων; τοῦτο γὰρ ἐρωτῶ. ἢ καὶ ἄλλο τι, ὃ ἔστι μὲν οὐχ ὅπερ τὸ περιττόν. ὅμως δὲ δεῖ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ ὀνόματος, καὶ τοῦτο καλεῖν ἀεὶ, διὰ τὸ οὕτω πεφυκέναι, ὥστε τοῦ περιττοῦ μηδέποτε ἀπολείπεσθαι. λέγω δὲ αὐτὸ εἶναι, οἷον καὶ ἡ τριὰς πέπονθε καὶ ἄλλα πολλά. σκόπει δὴ περὶ τῆς τριάδος. ἆρα οὐ δοκεῖ σοι τῷ τε αὐτῆς ὀνόματι ἀεὶ προσαγορευτέα εἶναι, καὶ τῷ τοῦ περιττοῦ, ὄντος οὐχ ὅπερ τῆς τριάδος; ἀλλ' ὅμως οὕτω πως πέφυκε καὶ ἡ τριὰς, καὶ ἡ πεμπτὰς, καὶ ὁ ἥμισυς τοῦ ἀριθμοῦ ἅπας, ὥστε οὐκ ὢν ὅπερ τὸ περιττὸν, ἀεὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐστι περιττός. καὶ αὖ τὰ δύο, καὶ τὰ τέσσαρα, καὶ ἅπας ὁ ἕτερος αὖ στίχος τοῦ ἀριθμοῦ, οὐκ ὢν ὅπερ τὸ ἄρτιον, ὅμως ἕκαστος αὐτῶν ἄρτιός ἐστιν ἀεί. ξυγχωρεῖς, ἢ οὔ; Πῶς γὰρ οὐκ ἔφη; Ὃ τοίνυν ἔφη βούλομαι δηλῶσαι, ἄθρει. ἔστι δὲ τόδε. ὅτι φαίνεται οὐ μόνον ἐκεῖνα τὰ ἐναντία ἄλληλα οὐ δεχόμενα, ἀλλὰ καὶ ὅσα, οὐκ ὄντα ἀλλήλοις ἐναντία, ἀεὶ ἔχει τὰ ἐναντία, οὐδὲ ταῦτα ἔοικε δεχομένοις ἐκείνην τὴν ἰδέαν, ἣ ἂν τῇ ἐν αὐτῇ οὔσῃ ἐναντία ᾖ. ἀλλ' ἐπιούσης αὐτῆς, ἤτοι ἀπολλύμενα, ἢ ὑπεκχωροῦντα. ἢ οὐ φήσομεν τὰ τρία καὶ ἀπολεῖσθαι πρότερον, καὶ ἄλλο ὁτιοῦν πείσεσθαι, πρὶν ὑπομεῖναι ἔτι τρία ὄντα, ἄρτια γενέσθαι; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη ὁ Κέβης. Οὐδὲ

μὴν ἦδ᾽ ὃς ἐναντίον γέ ἐστι δυὰς τριάδι. Οὐ γὰρ οὖν. οὐκ ἄρα μόνον τὰ εἴδη τὰ ἐναντία οὐχ ὑπομένει ἐπιόντα ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ ἄλλ᾽ ἄττα τὰ ἐναντία οὐχ ὑπομένει ἐπιόντα. Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις. Βούλει οὖν ἦδ᾽ ὃς ἐὰν οἷοί τε ὦμεν, ὁρισώμεθα ὁποῖα ταῦτ᾽ ἐστί; Πάνυ γε. ἆρ᾽ οὖν ἔφη ὦ Κέβης τάδε εἴη ἄν, ὅτι ἂν κατάσχῃ, μὴ μόνον ἀναγκάζειν τὴν αὑτοῦ ἰδέαν αὐτὸ ἴσχειν, ἀλλὰ καὶ ἐναντίου αὐτῷ δή τινος. Πῶς λέγεις; Ὥσπερ ἄρτι ἐλέγομεν. οἶσθα γὰρ δή που ὅτι ἃ ἂν ἡ τῶν τριῶν ἰδέα κατάσχῃ, ἀνάγκη αὐτοῖς οὐ μόνον τρισὶν εἶναι, ἀλλὰ καὶ περιττοῖς. Πάνυ γε. Ἐπὶ τὸ τοιοῦτον δή φαμεν, ἡ ἐναντία ἰδέα ἐκείνῃ τῇ μορφῇ ἣ ἂν τοῦτο ἀπεργάζηται, οὐδέ ποτ᾽ ἂν ἔλθοι. Οὐ γάρ. Εἰργάζετο δέ γε ἡ περιττή; Ναί. Ἐναντία δὲ ταύτῃ ἡ τοῦ ἀρτίου; Ναί. Ἐπὶ τὰ τρία ἄρα ἡ τοῦ ἀρτίου ἰδέα οὐδέ ποτε ἥξει; Οὐ δῆτα. Ἄμοιρα δὴ τοῦ ἀρτίου τὰ τρία. Ἄμοιρα.

Ἀνάρτιος ἄρα ἡ τριάς. Ναί. ὃ τοίνυν ἔλεγον ὁρίσασθαι, ποῖα οὐκ ἐναντία, τινὶ ὄντα, ὅμως οὐ δέχεται αὐτὸ τὸ ἐναντίον, οἷον νῦν ἡ τριὰς τῷ ἀρτίῳ οὐκ οὖσα ἐναντία, οὐδὲν τι μᾶλλον αὐτὸ δέχεται. τὸ γὰρ ἐναντίον αὐτῷ ἀεὶ ἐπιφέρει, καὶ ἡ δυὰς τῷ περιττῷ, καὶ τὸ πῦρ τῷ ψυχρῷ, καὶ ἄλλα πάμπολλα. ἀλλ᾽ ὅρα δὴ εἰ οὕτως ὁρίζῃ, μὴ μόνον τὸ ἐναντίον, τὸ ἐναντίον μὴ δέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο ὃ ἂν ἐπιφέρει τι ἐναντίον ἐκείνῳ, ἐφ᾽ ὅ, τι ἂν αὐτὸ ἴῃ, αὐτὸ τὸ ἐπιφέρον, τὴν τοῦ ἐπιφερομένου ἐναντιότητα μηδέ ποτε δέξασθαι. πάλιν δὲ ἀναμιμνήσκου, οὐ γὰρ χεῖρον πολλάκις ἀκούειν. τὰ πέντε τὴν τοῦ ἀρτίου οὐ δέξεται. οὐ δὲ τὰ δέκα τὴν τοῦ περιττοῦ, τὸ διπλάσιον. τοῦτο μὲν οὖν καὶ αὐτὸ ἄλλῳ ἐναντίον, ὅμως δὲ τὴν τοῦ περιττοῦ οὐ δέξεται. οὐ δὲ δὴ τὸ ἡμιόλιον, οὐδὲ τἄλλα τὰ τοιαῦτα, τὸ ἥμισυ τὴν τοῦ ὅλου, καὶ τριτημόριον αὖ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. εἴπερ ἕπῃ τε καὶ συνδοκεῖ σοι οὕτω.

Πάνυ σφόδρα καὶ ξυνδοκεῖ ἔφη καὶ ἕπομαι. Πάλιν δή μοι ἔφη ἐξ ἀρχῆς λέγε. καί μοι μὴ ὃ ἂν ἐρωτῶ ἀποκρίνου, ἀλλ᾽ ἄλλως, μιμούμενος ἐμέ. λέγω δὲ παρ᾽ ἣν τὸ πρῶτον ἔλεγον ἀπόκρισιν τὴν ἀσφαλῆ ἐκείνην ἐκ τῶν νῦν λεγομένων ἄλλην ὁρῶν, ἀσφάλειαν. εἰ γὰρ ἔροιό με, ὃ ἂν τί ἐν τῷ σώματι ἐγγένηται θερμὸν ἔσται, οὐ τὴν ἀσφαλῆ σοι ἐρῶ ἀπόκρισιν ἐκείνην, τὴν ἀμαθῆ. ὅτι ὃ ἂν θερμότης. ἀλλὰ κομψοτέραν ἐκ τῶν νῦν, ὅ, τι ὃ ἂν πῦρ. οὐδὲ ἂν ἔρῃ, ᾧ ἂν σώματι τί ἐγγένηται, νοσήσει. οὐκ ἐρῶ, ὅτι ᾧ ἂν νόσος, ἀλλ᾽ ᾧ ἂν πυρετός. οὐδ᾽ ᾧ ἂν ἀριθμῷ τί ἐγγένηται, περιττὸν ἔσται. οὐκ ἐρῶ, ᾧ ἂν περιττότης. ἀλλ᾽ ὃ ἂν μονάς, καὶ τἄλλα οὕτως. ἀλλ᾽ ὅρα εἰ ἤδη ἱκανῶς οἶσθ᾽ ὅτι βούλομαι. Ἀλλὰ πάνυ ἱκανῶς ἔφη. Ἀποκρίνου δὴ ἦδ᾽ ὃς, ᾧ ἂν τί ἐγγένηται σώματι ζῶν ἔσται; ᾧ ἂν ψυχὴ ἔφη. Οὐκοῦν ἀεὶ τοῦτο οὕτως ἔχει; Πῶς γὰρ οὐχί ἦδ᾽ ὅς; ἡ ψυχὴ ἄρα ὅ, τι ἂν αὐτὴ κατάσχῃ, ἀεὶ ἥκει ἐπ᾽ ἐκεῖνο φέρουσα ζωήν; ἥκει μέντοι ἔφη. Πότερον δ᾽ ἐστί τι ζωῇ ἐναντίον, ἢ οὐδέν; Ἐστὶν ἔφη. Τί; Θάνατος. Οὐκοῦν ἡ ψυχὴ τὸ ἐναντίον ᾧ αὐτὴ ἐπιφέρει ἀεί, οὐ μή ποτε δέξηται, ὡς ἐκ τῶν πρόσθεν ὡμολόγηται. Καὶ μάλα σφόδρα ἔφη ὁ Κέβης. Τί οὖν; τὸ μὴ δεχόμενον τὴν τοῦ ἀρτίου ἰδέαν, τί νῦν δὴ ὠμολογήσαμεν; Ἀνάρτιον ἔφη. Τὸ δὲ δίκαιον μὴ δεχόμενον, καὶ ὃ ἂν μουσικὸν μὴ δέχηται;

Ἄμουσον ἔφη. τὸ δὲ ἄδικον. Εἶεν. ὃ δ᾽ ἂν θάνατον μὴ δέχηται, τί καλοῦμεν; Ἀθάνατον ἔφη.

Οὐκοῦν ἡ ψυχὴ οὐ δέχεται θάνατον; Οὔ. Ἀθάνατον ἄρα ἡ ψυχή; Ἀθάνατον. Εἶεν ἔφη. τοῦτο μὲν δὴ ἀποδεδεῖχθαι φῶμεν; ἢ πῶς δοκεῖ; Καὶ μάλα γε ἱκανῶς ὦ Σώκρατες. Τί οὖν ἦδ᾽ ὃς ὦ Κέβης, εἰ τῷ ἀναρτίῳ ἀναγκαῖον ἦν ἀνωλέθρῳ εἶναι, ἄλλο τι τὰ τρία ἢ ἀνώλεθρα ἂν ἦν; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν εἰ καὶ τὸ ἄθερμον ἀναγκαῖον ἦν ἀνώλεθρον εἶναι, ὁπότε τις ἐπὶ χιόνα θερμὸν ἐπάγοι, ὑπεξῄει ἂν ἡ χιὼν οὖσα σῶς καὶ ἄτηκτος. οὐ γὰρ ἂν ἀπώλετό γε, οὐδ᾽ ἐδέξατο ἂν τὴν θερμότητα.

Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. Ὡς δ᾽ αὔτως οἶμαι κἂν εἰ τὸ ἄψυκτον ἀνώλεθρον ἦν, ὁπότε ἐπὶ τὸ πῦρ ψυχρόν τι ἐπῄει, οὔ ποτ᾽ ἂν ἀπεσβέννυτο, οὐδ᾽ ἀπώλλυτο. ἀλλὰ σῶν ἂν ἀπελθὸν ᾤχετο. Ἀνάγκη ἔφη.

Οὐκοῦν καὶ ὧδε ἔφη ἀνάγκη περὶ τοῦ ἀθανάτου εἰπεῖν. εἰ μὲν τὸ ἀθάνατον καὶ ἀνώλεθρόν ἐστιν, ἀδύνατον ψυχῇ, ὅταν θάνατος ἐπ᾽ αὐτὴν ἴῃ, ἀπόλλυσθαι. θάνατον μὲν γὰρ δὴ ἐκ τῶν προειρημένων οὐ δέξεται, οὐδ᾽ ἔσται τεθνηκυῖα. ὥσπερ τὰ τρία, οὐκ ἔσται ἔφαμεν ἄρτιον. οὐδέ γ᾽ αὖ τὸ περιττόν. οὐ δὲ δὴ τὸ πῦρ ψυχρόν. οὐδέ γε ἡ ἐν τῷ πυρὶ θερμότης. ἀλλὰ τί κωλύει φαίη ἄν τις, ἄρτιον μὲν τὸ περιττὸν μὴ γίγνεσθαι ἐπιόντος τοῦ ἀρτίου, ὥσπερ ὡμολόγηται, ἀπολλυμένου δὲ αὐτοῦ, ἀντ᾽ ἐκείνου ἄρτιον γεγονέναι; τῷ ταῦτα λέγοντι, οὐκ ἂν ἔχοιμεν διαμάχεσθαι ὅτι οὐκ ἀπόλλυται. τὸ γὰρ ἀνάρτιον, οὐκ ἀνώλεθρόν ἐστιν. ἐπεὶ εἰ τοῦτο ὡμολόγητο ἡμῖν, ῥᾳδίως ἂν διεμαχόμεθα, ὅτι ἐπελθόντος τοῦ ἀρτίου, τὸ περιττὸν καὶ τὰ τρία οἴχεται ἀπιόντα. καὶ περὶ πυρὸς καὶ θερμοῦ, καὶ τῶν ἄλλων οὕτως ἂν διεμαχόμεθα. ἢ οὔ; Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ νῦν περὶ τοῦ ἀθανάτου, εἰ μὲν ἡμῖν ὁμολογεῖται καὶ ἀνώλεθρον εἶναι, ψυχὴ ἂν εἴη πρὸς τῷ ἀθάνατος εἶναι, καὶ ἀνώλεθρος. εἰ δὲ μή, ἄλλου ἂν δέοι λόγου. Ἀλλ᾽ οὐδὲν δεῖ ἔφη τούτου γε ἕνεκα. σχολῇ γάρ, ἄν τι ἄλλο φθορὰν μὴ δέχοιτο, εἰ τό γε ἀθάνατον ἀΐδιον ὄν, φθορὰν δέξαιτο. Ὁ δέ γε θεὸς οἶμαι ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ αὐτὸ τὸ τῆς ζωῆς εἶδος, καὶ εἴ τι ἄλλο ἀθάνατόν ἐστι, παρὰ πάντων ἂν ὁμολογηθείη μηδέ ποτε ἀπόλλυσθαι.

Παρὰ πάντων μέντοι νὴ Δί᾽ ἔφη ἀνθρώπων τέ γε, καὶ ἔτι μᾶλλον ὡς ἐγᾦμαι παρὰ θεῶν. Ὁπότε δὴ τὸ ἀθάνατον καὶ ἀδιάφθορόν ἐστιν, ἄλλο τι ψυχὴ ἢ εἰ ἀθάνατος τυγχάνει οὖσα, καὶ ἀνώλεθρος ἂν εἴη; Πολλὴ ἀνάγκη. Ἐπιόντος ἄρα θανάτου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον, τὸ μὲν θνητὸν ὡς ἔοικεν αὐτοῦ, ἀποθνήσκει. τὸ δ᾽

ἀθάνατον, σῶν καὶ ἀδιάφθορον οἴχεται ἀπιόν, ὑπεκχωρῆσαν τῷ θανάτῳ. Φαίνεται. Πάντος μᾶλλον ἄρα ἔφη ὦ Κέβης ψυχὴ ἀθάνατον καὶ ἀνώλεθρον, καὶ τῷ ὄντι ἔσονται ἡμῶν αἱ ψυχαὶ ἐν ᾅδου. Οὔκουν ἔγωγε ὦ Σώκρατες ἔφη ἔχω παρὰ ταῦτα ἄλλο τι λέγειν, οὐδέ πῃ ἀπιστεῖν τοῖς λόγοις. ἀλλ' εἰ δή τι Σιμμίας ὅδε, ἤ τις ἄλλος ἔχει λέγειν, εὖ ἔχει μὴ κατασιγῆσαι. ὡς οὐκ οἶδα εἰς ὅν τινα τις ἄλλον καιρὸν ἀναβάλλοιτο ἢ τὸν νῦν παρόντα, περὶ τῶν τοιούτων βουλόμενος ἤ τι εἰπεῖν, ἢ ἀκοῦσαι. Ἀλλὰ μὴν ἦ δ' ὃς ὁ Σιμμίας οὐδ' αὐτὸς ἔχω ἔτι ὅπῃ ἀπιστῶ, ἔκ γε τῶν λεγομένων. ὑπὸ μέντοι τοῦ μεγέθους, περὶ ὧν οἱ λόγοι εἰσί, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἀτιμάζων, ἀναγκάζομαι ἀπιστίαν ἔτι ἔχειν παρ' ἐμαυτῷ περὶ τῶν εἰρημένων. Οὐ μόνον γ' ἔφη ὦ Σιμμία ὁ Σωκράτης, ἀλλὰ ταῦτά τε εὖ λέγεις, καὶ τάς γε ὑποθέσεις τὰς πρώτας, καὶ εἰ πισταὶ ἡμῖν εἰσίν, ὅμως ἐπισκεπτέαι σαφέστερον. καὶ ἐὰν αὐτὰς ἱκανῶς διέλητε ὡς ἐγῷμαι, ἀκολουθήσετε τῷ λόγῳ, καθόσον δυνατὸν μάλιστα ἀνθρώπῳ ἐπακολουθῆσαι. κἂν τοῦτο αὐτὸ σαφὲς γένηται, οὐδὲν ζητήσετε περαιτέρω. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. Ἀλλὰ τόδε ἔφη ὦ ἄνδρες δίκαιον διανοηθῆναι. ὅτι εἴπερ ἡ ψυχὴ ἀθάνατός ἐστιν, ἐπιμελείας δὴ δεῖται. οὐχ ὑπὲρ τοῦ χρόνου τούτου μόνον ἐν ᾧ καλοῦμεν τὸ ζῆν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ παντός. καὶ ὁ κίνδυνος νῦν δὴ καὶ δόξειεν ἄν, μάλιστα δεινὸς εἶναι, εἴ τις αὐτῆς ἀμελήσειεν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ὁ θάνατος τοῦ παντὸς ἀπαλλαγή, ἕρμαιον ἂν ἦν τοῖς κακοῖς, ἀποθανοῦσι τοῦ τε σώματος ἅμα ἀπηλλάχθαι, καὶ τῆς αὐτῶν κακίας μετὰ τῆς ψυχῆς. νῦν δὲ ἐπειδὴ ἀθάνατος φαίνεται οὖσα, οὐδεμία ἂν εἴη αὐτῇ ἄλλη ἀποφυγὴ κακῶν οὐδὲ σωτηρία, πλὴν τοῦ ὡς βελτίστην τε καὶ φρονιμωτάτην γενέσθαι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔχουσα εἰς ᾅδου ἡ ψυχὴ ἔρχεται, πλὴν τῆς παιδείας τε καὶ τροφῆς, ἃ δὴ καὶ λέγεται μέγιστα ὠφελεῖν ἢ βλάπτειν τὸν τελευτήσαντα εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκεῖσε πορείας. λέγεται δὲ οὕτως. ὡς ἄρα τελευτήσαντα ἕκαστον, ὁ ἑκάστου δαίμων ὅσπερ ζῶντα εἰλήχει, οὗτος ἄγειν ἐπιχειρεῖ εἰς δή τινα τόπον, οἷ δεῖ τοὺς ξυλλεγέντας διαδικασαμένους, εἰς ᾅδου πορεύεσθαι, μετὰ ἡγεμόνος ἐκείνου, ᾧ δὴ προστέτακται τοὺς ἐνθένδε ἐκεῖσε πορεῦσαι. τυχόντας δ' ἐκεῖ ὧν δεῖ τυχεῖν, καὶ μείναντας ὃν χρὴ χρόνον, ἄλλος δεῦρο πάλιν ἡγεμὼν κομίζει, ἐν πολλαῖς χρόνου καὶ μακραῖς περιόδοις. ἔστι δὲ ἄρα ἡ πορεία οὐχ ὡς ὁ Αἰσχύλου Τήλεφος λέγει. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἁπλῆν οἶμόν φησιν εἰς ᾅδου φέρειν. ἡ δ' οὔτε ἁπλῆ, οὔτε μία φαίνεταί μοι εἶναι. οὐδὲ γὰρ ἂν ἡγεμόνων ἔδει. οὐδὲ γάρ πού τις ἂν διαμάρτοι οὐδαμόσε, μιᾶς ὁδοῦ οὔσης. νῦν δὲ ἔοικε σχίσεις τε καὶ περιόδους πολλὰς ἔχειν. ἀπὸ τῶν θυσιῶν τε καὶ νομίμων τῶν ἐνθάδε τεκμαιρόμενος λέγω. ἡ μὲν οὖν κοσμία τε καὶ φρόνιμος ψυχή, ἕπεταί τε καὶ οὐκ ἀγνοεῖ τὰ παρόντα. ἡ δὲ ἐπιθυμητικῶς τοῦ σώματος ἔχουσα, ὅπερ ἐν τῷ πρόσθεν εἶπον, περὶ ἐκεῖνο πολὺν χρόνον ἐπτοημένη, καὶ περὶ τὸν ὁρατὸν τόπον πολλὰ ἀντιτείνασα καὶ πολλὰ παθοῦσα, βίᾳ καὶ μόλις ὑπὸ τοῦ προστεταγμένου δαίμονος οἴχεται ἀγομένη. ἀφικομένην δὲ ὅθιπερ αἱ ἄλλαι, τὴν μὲν ἀκάθαρτον, καί τι πεποιηκυῖαν τοιοῦτον, ἢ φόνων ἀδίκων ἡμμένην, ἢ ἄλλ' ἄττα τοιαῦτα εἰργασμένην ἃ τούτων ἀδελφά τε καὶ ἀδελφῶν ψυχῶν ἔργα τυγχάνει ὄντα, ταύτην μὲν ἅπας φεύγει τε καὶ ὑπεκτρέπεται. καὶ οὔτε ξυνέμπορος, οὔτε ἡγεμὼν ἐθέλει γίγνεσθαι. αὐτὴ δὲ πλανᾶται ἐν πάσῃ ἐχομένη ἀπορίᾳ, ἕως ἂν δή τινες χρόνοι γένωνται. ὧν ἐξελθόντων, ὑπ' ἀνάγκης φέρεται εἰς τὴν αὐτῇ πρέπουσαν οἴκησιν. ἡ δὲ καθαρῶς τε καὶ μετρίως τὸν βίον διεξελθοῦσα, καὶ ξυνεμπόρων καὶ ἡγεμόνων θεῶν τυχοῦσα, ᾤκησε τὸν αὐτῇ ἑκάστη τόπον προσήκοντα. πολλοὶ δέ εἰσι καὶ θαυμαστοὶ τῆς γῆς τόποι, καὶ αὐτή, οὔτε οἵα οὔτε ὅση δοξάζεται ὑπὸ τῶν περὶ γῆς εἰωθότων λέγειν, ὡς ἐγὼ ὑπό τινος πέπεισμαι. Καὶ ὁ Σιμμίας. πῶς ταῦτα ἔφη λέγεις ὦ Σώκρατες; περὶ γάρ τοι τῆς γῆς καὶ αὐτὸς πολλὰ δὴ ἀκήκοα. οὐ μέντοι ταῦτα, ἅ σε πείθει. ἡδέως ἂν οὖν ἀκούσαιμι. Ἀλλὰ μέντοι ὦ Σιμμία, οὐχ ἡ Γλαύκου τέχνη γέ μοι δοκεῖ εἶναι, διηγήσασθαι ἅ γ' ἐστίν. ὡς μέντοι ἀληθῆ, χαλεπώτερόν μοι φαίνεται, ἢ κατὰ τὴν Γλαύκου τέχνην, καὶ ἅμα μὲν ἐγὼ ἴσως οὐδ' ἂν οἷός τε εἴην. ἅμα δὲ εἰ καὶ ἠπιστάμην, ὁ βίος μοι δοκεῖ ὁ ἐμὸς ὦ Σιμμία τῷ μήκει τοῦ λόγου οὐκ ἐξαρκεῖν. τὴν μέντοι ἰδέαν τῆς γῆς οἵαν πέπεισμαι εἶναι, καὶ τοὺς τόπους αὐτῆς, οὐδέν με κωλύει λέγειν. Ἀλλ' ἔφη ὁ Σιμμίας καὶ ταῦτα ἀρκεῖ. Πέπεισμαι τοίνυν ἦ δ' ὃς ἐγώ, ὡς πρῶτον μὲν εἰ ἔστιν ἐν μέσῳ τῷ οὐρανῷ περιφερὴς οὖσα, μηδὲν αὐτῇ δεῖν μήτε ἀέρος πρὸς τὸ μὴ πεσεῖν, μήτε ἄλλης ἀνάγκης μηδεμιᾶς τοιαύτης. ἀλλὰ ἱκανὴν γε εἶναι αὐτὴν ἴσχειν, τὴν ὁμοιότητα τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ ἑαυτῷ πάντῃ, καὶ τῆς γῆς αὐτῆς τὴν ἰσορροπίαν. ἰσόρροπον γὰρ πρᾶγμα ὁμοίου τινὸς ἐν μέσῳ τεθὲν οὐχ ἕξει μᾶλλον οὐδ' ἧττον οὐδαμόσε κλιθῆναι. ὁμοίως δ' ἔχον, ἀκλινὲς μενεῖ. πρῶτον μὲν ἦ δ' ὃς τοῦτο πέπεισμαι. Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφη ὁ Σιμμίας. Ἔτι τοίνυν ἔφη πάμμεγά τι εἶναι αὐτό. καὶ ἡμᾶς οἰκεῖν τοὺς μέχρις Ἡρακλείων στηλῶν ἀπὸ Φάσιδος ἐν σμικρῷ τινὶ μορίῳ, ὥσπερ περὶ τέλμα μύρμηκας, ἢ βατράχους περὶ τὴν θάλατταν οἰκοῦντας. καὶ ἄλλους ἄλλοθι πολλοὺς ἐν πολλοῖς τοιούτοις τόποις οἰκεῖν. εἶναι γὰρ πανταχῇ περὶ τὴν γῆν, πολλὰ κοῖλα καὶ παντοδαπά, καὶ τὰς ἰδέας καὶ τὰ μεγέθη, εἰς ἃ ξυνερρυηκέναι τό, τε ὕδωρ καὶ τὴν ὁμίχλην, καὶ τὸν ἀέρα. αὐτὴν δὲ τὴν γῆν, καθαρὰν ἐν καθαρῷ κεῖσθαι τῷ οὐρανῷ, ἐν ᾧ περ ἐστὶ τὰ ἄστρα. ὃν δὴ αἰθέρα ὀνομάζειν τοὺς πολλοὺς τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα εἰωθότων λέγειν. οὗ δὴ ὑποστάθμην ταῦτα εἶναι, καὶ ξυρρεῖν ἀεὶ εἰς τὰ κοῖλα τῆς γῆς. ἡμᾶς οὖν οἰκοῦντας ἐν τοῖς κοίλοις αὐτῆς, λεληθέναι, καὶ οἴεσθαι ἄνω ἐπὶ τῆς γῆς οἰκεῖν. ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐν μέσῳ τῷ πυθμένι τοῦ πελάγους οἰκῶν, οἴοιτό τε ἐπὶ τῆς θαλάττης οἰκεῖν, καὶ διὰ τοῦ ὕδατος ὁρῶν τὸν ἥλιον

καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα, τὴν θάλατταν ἡγοῖτο οὐρανὸν εἶναι. διὰ δὲ βραδυτῆτά τε καὶ ἀσθένειαν, μηδὲ πώποτε ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς θαλάττης ἀφιγμένος, μὴ δὲ ἑωρακὼς εἴη, ἐκδὺς καὶ ἀνακύψας ἐκ τῆς θαλάττης εἰς τὸν ἐνθάδε τόπον, ὅσω καθαρώτερος καὶ καλλίων τυγχάνει ὢν τοῦ παρὰ σφίσιν, μὴ δὲ ἄλλου ἀκηκοὼς εἴη τοῦ ἑωρακότος. ταυτὸν δὴ τοῦτο καὶ ἡμᾶς πεπονθέναι. οἰκοῦντας γὰρ ἔν τινι κοίλῳ τῆς γῆς, οἴεσθαι ἐπάνω αὐτῆς οἰκεῖν, καὶ τὸν ἀέρα οὐρανὸν καλεῖν, ὡς διὰ τούτου οὐρανοῦ ὄντος, τὰ ἄστρα χωροῦντα. τὸ δὲ εἶναι ταυτόν, ὑπὸ ἀσθενείας καὶ βραδυτῆτος, οὐχ οἵους εἶναι ἡμᾶς διεξελθεῖν ἐπ' ἔσχατον τὸν ἀέρα. ἐπεὶ εἴ τις αὐτοῦ ἐπ' ἄκρα ἔλθοι, ἢ πτηνὸς γενόμενος ἀνάπτοιτο, κατιδεῖν ἀνακύψαντα, ὥσπερ ἐνθάδε οἱ ἐκ τῆς θαλάττης ἰχθύες ἀνακύπτοντες ὁρῶσι τὰ ἐνθάδε, οὕτως ἄν τινα καὶ τὰ ἐκεῖ κατιδεῖν. καὶ εἰ ἡ φύσις ἱκανὴ εἴη ἀνασχέσθαι θεωροῦσα, γνῶναι ἂν ὅτι ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς οὐρανός, καὶ τὸ ἀληθινὸν φῶς, καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς γῆ. ἥδε μὲν γὰρ ἡ γῆ καὶ οἱ λίθοι καὶ ἅπας ὁ τόπος ὁ ἐνθάδε, διεφθαρμένα ἐστὶ καὶ καταβεβρωμένα, ὥσπερ τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ ὑπὸ τῆς ἅλμης. καὶ οὔτε φύεται ἄξιον λόγου οὐδὲν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὔτε τέλειον ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδέν ἐστι. σήραγγες δὲ καὶ ἄμμος, καὶ πηλὸς ἀμήχανος, καὶ βόρβοροί εἰσιν, ὅπου ἂν καὶ ἡ γῆ ᾖ. καὶ πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν κάλλη κρίνεσθαι οὐδ' ὁπωστιοῦν ἄξια. ἐκεῖνα δὲ αὖ, τῶν παρ' ἡμῖν πολὺ ἂν ἔτι πλέον φανείη διαφέρειν. εἰ γὰρ δεῖ καὶ μῦθον λέγειν καλόν, καὶ ἄξιον ἀκοῦσαι ὦ Σιμμία οἷα τυγχάνει τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὑπὸ τῷ οὐρανῷ ὄντα. Ἀλλὰ μὴν ἔφη ὁ Σιμμίας ὦ Σώκρατες, ἡμεῖς γε τούτου τοῦ μύθου ἡδέως ἂν ἀκούσαιμεν. Λέγεται τοίνυν ἔφη ὦ ἑταῖρε, πρῶτον μὲν εἶναι τοιαύτη ἡ γῆ αὐτὴ ἰδεῖν, εἴ τις ἄνωθεν αὐτὴν θεῷτο, ὥσπερ αἱ δωδεκάσκυτοι σφαῖραι ποικίλη, χρώμασι διειλημμένη, ὧν καὶ τὰ ἐνθάδε εἶναι χρώματα ὥσπερ δείγματα, οἷς δὴ οἱ γραφεῖς καταχρῶνται. ἐκεῖ δὲ πᾶσαν τὴν γῆν ἐκ τοιούτων εἶναι, καὶ πολὺ ἔτι ἐκ λαμπροτέρων καὶ καθαρωτέρων ἢ τούτων. τὴν μὲν γὰρ ἁλουργῆ εἶναι καὶ θαυμαστὴν τὸ κάλλος. τὴν δὲ, χρυσοειδῆ. τὴν δὲ, ὅση λευκή, γύψου ἢ χιόνος λευκοτέραν, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων χρωμάτων συγκειμένην ὡσαύτως, καὶ ἔτι πλειόνων καὶ καλλιόνων, ἢ ὅσα ἡμεῖς ἑωράκαμεν. καὶ γὰρ αὐτὰ ταῦτα τὰ κοῖλα αὐτῆς, ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἔμπλεα ὄντα, χρώματός τι εἶδος παρέχεσθαι, στίλβοντα ἐν τῇ τῶν ἄλλων χρωμάτων ποικιλίᾳ, ὥστε ἕν τι αὐτῆς εἶδος ξυνεχὲς ποικίλον φαντάζεσθαι. ἐν δὲ ταύτῃ οὔσῃ τοιαύτῃ, ἀνάλογον τὰ φυόμενα φύεσθαι, δένδρα τε καὶ ἄνθη, καὶ τοὺς καρπούς. καὶ αὖ τὰ ὄρη ὡσαύτως, καὶ τοὺς λίθους ἔχειν ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τήν τε λειότητα καὶ τὴν διαφάνειαν καὶ τὰ χρώματα καλλίω. ὧν καὶ τὰ ἐνθάδε λιθίδια εἶναι ταῦτα τὰ ἀγαπώμενα μόρια, σάρδιά τε καὶ ἰάσπιδας, καὶ σμαράγδους, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. ἐκεῖ δὲ οὐδέν, ὅτι μὴ τοιοῦτον εἶναι, καὶ ἔτι τούτων καλλίω. τὸ δ' αἴτιον τούτου εἶναι, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ λίθοι καθαροί εἰσι καὶ οὐ κατεδηδεσμένοι, οὐδὲ διεφθαρμένοι, ὥσπερ οἱ ἐνθάδε, ὑπὸ σηπεδόνος καὶ ἅλμης ὑπὸ τῶν δεῦρο ξυνερρυηκότων, ἃ καὶ λίθοις καὶ γῇ καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις τε καὶ φυτοῖς, αἴσχη τε καὶ νόσους παρέχει. τὴν δὲ γῆν αὐτὴν κεκοσμῆσθαι τούτοις τε ἅπασι, καὶ ἔτι χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις αὖ τοῖς τοιούτοις. ἐκφανῆ γὰρ αὐτὰ πεφυκέναι, ὄντα πολλὰ πλήθει καὶ μεγάλα καὶ πανταχοῦ τῆς γῆς, ὥστε αὐτὴν ἰδεῖν εἶναι θέαμα εὐδαιμόνων θεατῶν. ζῶα δ' ἐπ' αὐτῆς εἶναι ἄλλα τε πολλὰ καὶ ἀνθρώπους. τοὺς μὲν, ἐν μεσογείᾳ οἰκοῦντας. τοὺς δὲ, περὶ τὸν ἀέρα, ὥσπερ ἡμεῖς περὶ τὴν θάλατταν. τοὺς δὲ, ἐν νήσοις, ἃς περιρρεῖν τὸν ἀέρα πρὸς τῇ ἠπείρῳ οὔσας. καὶ ἑνὶ λόγῳ, ὅπερ ἡμῖν τὸ ὕδωρ τε καὶ ἡ θάλαττά ἐστι πρὸς τὴν ἡμετέραν χρείαν, τοῦτο ἐκεῖ τὸν ἀέρα. ὃ δὲ ἡμῖν ἀήρ, τοῦτο ἐκεῖ τὸν αἰθέρα. τὰς δὲ ὥρας αὐτοῖς, κρᾶσιν ἔχειν τοιαύτην, ὥστε ἐκείνους ἀνόσους εἶναι, καὶ χρόνον τε ζῆν πολὺ πλείω τῶν ἐνθάδε. καὶ ὄψει καὶ ἀκοῇ, καὶ φρονήσει καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἡμῶν ἀφεστάναι τῇ αὐτῇ ἀποστάσει, ᾗπερ ἀήρ τε ὕδατος ἀφέστηκε, καὶ αἰθὴρ ἀέρος πρὸς καθαρότητα. καὶ δὴ καὶ θεῶν ἄλση τε καὶ ἱερὰ αὐτοῖς εἶναι, ἐν οἷς τῷ ὄντι οἰκητὰς θεοὺς εἶναι, καὶ φήμας τε καὶ μαντείας, καὶ αἰσθήσεις τῶν θεῶν, καὶ τοιαύτας συνουσίας γίνεσθαι αὐτοῖς πρὸς αὐτούς. καὶ τόνδε ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα ὁρᾶσθαι ὑπ' αὐτῶν, οἷα τυγχάνει ὄντα, καὶ τὴν ἄλλην εὐδαιμονίαν ἀκόλουθον εἶναι. καὶ ὅλην μὲν δὴ τὴν γῆν οὕτω πεφυκέναι, καὶ τὰ περὶ τὴν γῆν. τόπους δ' ἐν αὐτῇ εἶναι κατὰ τὰ ἔγκοιλα αὐτῆς, κύκλῳ περὶ ὅλην, πολλοὺς τοὺς μὲν, βαθυτέρους καὶ ἀναπεπταμένους μᾶλλον, ἢ ἐν ᾧ ἡμεῖς οἰκοῦμεν. τοὺς δὲ, βαθυτέρους ὄντας, τὸ χάσμα αὐτοὺς ἔλαττον ἔχειν τοῦ παρ' ἡμῖν τόπου. ἔστι δ' οὓς καὶ βραχυτέρους τῷ βάθει τοῦ ἐνθάδε εἶναι καὶ πλατυτέρους. τούτους δὲ πάντας, ὑπὸ γῆν εἰς ἀλλήλους συντετρῆσθαί τε πολλαχῇ, καὶ κατὰ στενότερα καὶ εὐρύτερα, καὶ διεξόδους ἔχειν. ᾗ πολὺ μὲν ὕδωρ ῥεῖν ἐξ ἀλλήλων εἰς ἀλλήλους, ὥσπερ εἰς κρατῆρας. καὶ ἀενάων ποταμῶν ἀμήχανα μεγέθη ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ θερμῶν ὑδάτων καὶ ψυχρῶν. πολὺ δὲ πῦρ, καὶ πυρὸς μεγάλους ποταμούς, πολλοὺς δὲ ὑγροῦ πηλοῦ, καὶ καθαρωτέρου, καὶ βορβορωδεστέρου. ὥσπερ ἐν Σικελίᾳ, οἱ πρὸ τοῦ ῥύακος πηλοῦ ῥέοντες ποταμοί, καὶ αὐτὸς ὁ ῥύαξ. ὧν δὴ καὶ ἑκάστους τοὺς τόπους πληροῦσθαι, ὧν ἂν ἑκάστοις τύχοι ἑκάστοτε ἡ περιρροὴ γιγνομένη. ταῦτα δὲ πάντα, κινεῖν ἄνω καὶ κάτω, ὥσπερ αἰώραν τινὰ ἐνοῦσαν ἐν τῇ γῇ. ἔστι δὲ ἄρα αὕτη ἡ αἰώρα διὰ φύσιν τοιάνδε τινά. ἕν τι τῶν χασμάτων τῆς γῆς, ἄλλως τε μέγιστον τυγχάνει ὂν καὶ διαμπερὲς τετρημένον δι' ὅλης τῆς γῆς. τοῦτο ὅπερ Ὅμηρος εἶπε λέγων αὐτό. τῆλε μάλ' ἧχι βάθιστον ὑπὸ χθονός ἐστι βέρεθρον. ὃ καὶ ἄλλοθι καὶ ἐκεῖνος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ποιητῶν, Τάρταρον κεκλήκασιν. εἰς γὰρ τοῦτο τὸ χάσμα συρρέου-

σί τε

σί τε πάντες οἱ ποταμοὶ, καὶ ἐκ τούτου πάλιν πάντες ἐκρέουσι. γίγνονται δὲ ἕκαστοι τοιοῦτοι, δι' οἵας ἂν καὶ τῆς γῆς ῥέωσιν. ἡ δ' αἰτία ἐστὶ τοῦ ἐκρεῖν τε ἐντεῦθεν καὶ εἰσρεῖν πάντα τὰ ῥεύματα, ὅτι πυθμένα οὐκ ἔχει, οὐδὲ βάσιν, τὸ ὑγρὸν τοῦτο. αἰωρεῖται δὴ καὶ κυμαίνει ἄνω καὶ κάτω. καὶ ὁ ἀὴρ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ περὶ αὐτὸ, ταυτὸν ποιεῖ. ξυνέπεται γὰρ αὐτῷ, καὶ ὅταν εἰς τὸ ἐπέκεινα τῆς γῆς ὁρμήσῃ, καὶ ὅταν εἰς τὸ ἐπὶ τάδε. καὶ ὥσπερ τῶν ἀναπνεόντων ἀεὶ, ἐκπνεῖ τε καὶ ἀναπνεῖ ῥέον τὸ πνεῦμα, οὕτω καὶ ἐκεῖ ξυναιωρούμενον τῷ ὑγρῷ τὸ πνεῦμα, δεινούς τινας ἀνέμους καὶ ἀμηχάνους παρέχεται, καὶ εἰσιὸν καὶ ἐξιόν. ὅταν τε οὖν ὑποχωρήσῃ τὸ ὕδωρ εἰς τὸν τόπον τὸν δὴ κάτω καλούμενον, τοῖς κατ' ἐκεῖνα τὰ ῥεύματα, διὰ τῆς γῆς εἰσρεῖ τε, καὶ πληροῖ αὐτὰ ὥσπερ οἱ ἐπαντλοῦντες. ὅταν τε αὖ ἐκεῖθεν μὲν ἀπολίπῃ, δεῦρο δὲ ὁρμήσῃ, τὰ ἐνθάδε πληροῖ αὖθις. τὰ δὲ, πληρωθέντα, ῥεῖ διὰ τῶν ὀχετῶν, καὶ διὰ τῆς γῆς. καὶ εἰς τοὺς τόπους ἕκαστα ἀφικνούμενα εἰς οὓς ἑκάστους ὁδοποιεῖται, θαλάττας τε καὶ λίμνας, καὶ ποταμοὺς, καὶ κρήνας ποιεῖ. ἐντεῦθεν δὲ πάλιν δυόμενα κατὰ τῆς γῆς, τὰ μὲν, μακροτέρους τόπους περιελθόντα καὶ πλείους, τὰ δὲ, ἐλάττους καὶ βραχυτέρους, πάλιν εἰς τὸν Τάρταρον ἐμβάλλει. τὰ μὲν πολὺ κατωτέρω ἢ ἐπηντλεῖτο. τὰ δὲ, ὀλίγον. πάντα δὲ ὑποκάτω εἰσρεῖ τῆς ἐκροῆς. καὶ ἔνια μὲν καταντικρὺ ἢ εἰσρεῖ ἐξέπεσεν, ἔνια δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος. ἔστι δὲ ἃ παντάπασι κύκλῳ περιελθόντα, ἢ ἅπαξ ἢ καὶ πλεονάκις περιελιχθέντα περὶ τὴν γῆν ὥσπερ οἱ ὄφεις, εἰς τὸ δυνατὸν κάτω καθεθέντα πάλιν ἐμβάλλει, ἢ δυνατὸν οὐκ ἐκατέρωσε μέχρι τοῦ μέσου καθιέναι. πέρα δ' οὔ. ἄναντες γὰρ ἀμφοτέροις τοῖς ῥεύμασι τὸ ἑκατέρωθεν γίγνεται μέρος. τὰ μὲν οὖν δὴ ἄλλα πολλά τε καὶ μεγάλα καὶ παντοδαπὰ ῥεύματά ἐστι. τυγχάνει δ' ἄρα ὄντα ἐν τούτοις τοῖς πολλοῖς τέτταρ' ἄττα ῥεύματα, ὧν τὸ μὲν μέγιστον καὶ ἐξωτάτω ῥέον περὶ κύκλῳ, ὁ καλούμενος Ὠκεανός ἐστι. τούτου δὲ καταντικρὺ καὶ ἐναντίως ῥέων Ἀχέρων. ὃς δι' ἐρήμων τόπων ῥεῖ ἄλλων, καὶ δὴ καὶ ὑπὸ γῆν ῥέων, εἰς τὴν λίμνην ἀφικνεῖται τὴν Ἀχερουσιάδα, οὗ αἱ τῶν τετελευτηκότων ψυχαὶ τῶν πολλῶν ἀφικνοῦνται. καί τινας εἱμαρμένους χρόνους μείνασαι, αἱ μὲν μακροτέρους, αἱ δὲ βραχυτέρους, πάλιν ἐκπέμπονται εἰς τὰς τῶν ζώων γενέσεις. τρίτος δὲ ποταμὸς τούτων κατὰ μέσον ἐκβάλλει, καὶ ἐγγὺς τῆς ἐκβολῆς ἐκπίπτει εἰς τόπον μέγαν πυρὶ πολλῷ καιόμενον, καὶ λίμνην ποιεῖ μείζω τῆς παρ' ἡμῖν θαλάττης ζέουσαν ὕδατος καὶ πηλοῦ. ἐντεῦθεν δὲ χωρεῖ κύκλῳ θολερὸς καὶ πηλώδης. περιελιττόμενος δὲ τῇ γῇ, ἄλλοσέ τε ἀφικνεῖται, καὶ παρ' ἔσχατα τῆς Ἀχερουσιάδος λίμνης, οὐ ξυμμιγνύμενος τῷ ὕδατι. περιελιχθεὶς δὲ πολλάκις ὑπὸ γῆς, ἐμβάλλει κατωτέρω τοῦ Ταρτάρου. οὗτος δ' ἐστὶν ὃν ἐπονομάζουσι Πυριφλεγέθοντα. οὗ καὶ οἱ ῥύακες ἀποσπάσματα ἀναφυσῶσιν, ὅπῃ ἂν τύχωσι τῆς γῆς. τούτου δ' αὖ καταντικρὺ, ὁ τέταρτος ἐκπίπτει εἰς τόπον πρῶτον δεινόν τε καὶ ἄγριον ὡς λέγεται, χρῶμα δὲ ἔχοντα ὅλον οἷον ὁ κυανός, ὃν δὴ ἐπονομάζουσι Στύγιον, καὶ τὴν λίμνην ποιεῖ ὁ ποταμὸς ἐμβάλλων Στύγα. ὁ δ' ἐμπεσὼν ἐνταῦθα, καὶ δεινὰς δυνάμεις λαβὼν ἐν τῷ ὕδατι, δὺς κατὰ τῆς γῆς, περιελιττόμενος χωρεῖ ἐναντίως τῷ Πυριφλεγέθοντι, καὶ ἀπαντᾷ ἐν τῇ Ἀχερουσιάδι λίμνῃ ἐξ ἐναντίας. καὶ οὐδὲ τὸ τούτου ὕδωρ οὐδενὶ μίγνυται, ἀλλὰ καὶ οὗτος κύκλῳ περιελθὼν, ἐμβάλλει εἰς τὸν Τάρταρον, ἐναντίως τῷ Πυριφλεγέθοντι. ὄνομα δὲ τούτῳ ἐστὶν ὡς οἱ ποιηταὶ φάσκουσι, Κωκυτός. τούτων δὲ οὕτω πεφυκότων, ἐπειδὰν ἀφίκωνται οἱ τετελευτηκότες εἰς τὸν τόπον οἷ ὁ δαίμων ἕκαστον κομίζει, πρῶτον μὲν διεδικάσαντο οἵ τε καλῶς καὶ ὁσίως καὶ βιώσαντες καὶ οἱ μή. καὶ οἳ μὲν ἂν δόξωσι μέσως βεβιωκέναι, πορευθέντες ἐπὶ τὸν Ἀχέροντα, ἀναβάντες ἃ δὴ αὐτοῖς ὀχήματά ἐστιν, ἐπὶ τούτων ἀφικνοῦνται εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἐκεῖ οἰκοῦσί τε, καὶ καθαιρόμενοι τῶν τε ἀδικημάτων διδόντες δίκας, ἀπολύονται εἴ τίς τι ἠδίκησε. τῶν τε εὐεργεσιῶν τιμὰς φέρονται κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστος. οἳ δ' ἂν δόξωσιν ἀνιάτως ἔχειν διὰ τὰ μεγέθη τῶν ἁμαρτημάτων, ἢ ἱεροσυλίας πολλὰς καὶ μεγάλας, ἢ φόνους ἀδίκους καὶ παρανόμους πολλοὺς ἐξειργασμένοι, ἢ ἄλλα ὅσα τυγχάνει ὄντα τοιαῦτα, τούτους δὲ ἡ προσήκουσα μοῖρα, ῥίπτει εἰς τὸν Τάρταρον, ὅθεν οὔποτε ἐκβαίνουσιν. οἳ δ' ἂν ἰάσιμα μὲν, μεγάλα δὲ δόξωσιν ἡμαρτηκέναι ἁμαρτήματα, οἷον πρὸς πατέρα ἢ μητέρα ὑπ' ὀργῆς βίαιόν τι πράξαντες, καὶ μεταμέλον αὐτοῖς τὸν ἄλλον βίον βιῶσιν, ἢ ἀνδροφόνοι τοιούτῳ τινὶ ἄλλῳ τρόπῳ γένωνται, τούτους δὲ ἐμπεσεῖν μὲν εἰς τὸν Τάρταρον ἀνάγκη. ἐμπεσόντας δὲ αὐτοὺς, καὶ ἐνιαυτὸν ἐκεῖ γενομένους, ἐκβάλλει τὸ κῦμα. τοὺς μὲν ἀνδροφόνους, κατὰ τὸν Κωκυτόν. τοὺς δὲ πατραλοίας καὶ μητραλοίας, κατὰ τὸν Πυριφλεγέθοντα. ἐπειδὰν δὲ φερόμενοι γένωνται κατὰ τὴν λίμνην τὴν Ἀχερουσιάδα, ἐνταῦθα βοῶσί τε καὶ καλοῦσιν οἱ μὲν, οὓς ἀπέκτειναν. οἱ δὲ, οὓς ὕβρισαν. καλέσαντες δ' ἱκετεύουσι καὶ δέονται ἐᾶσαι σφᾶς ἐκβῆναι εἰς τὴν λίμνην καὶ δέξασθαι. καὶ ἐὰν μὲν πείσωσι, ἀποβαίνουσί τε καὶ λήγουσι τῶν κακῶν. εἰ δὲ μὴ, φέρονται αὖθις εἰς τὸν Τάρταρον, καὶ ἐκεῖθεν πάλιν εἰς τοὺς ποταμούς. καὶ ταῦτα πάσχοντες οὐ πρότερον παύονται, πρὶν ἂν πείσωσιν, οὓς ἠδίκησαν. αὕτη γὰρ ἡ δίκη ὑπὸ τῶν δικαστῶν αὐτοῖς ἐτάχθη. οἳ δὲ δὴ ἂν δόξωσι διαφερόντως πρὸς τὸ ὁσίως βιῶναι, οὗτοί εἰσιν οἱ τῶνδε μὲν τῶν τόπων τῶν ἐν τῇ γῇ ἐλευθερούμενοί τε καὶ ἀπαλλαττόμενοι ὥσπερ δεσμωτηρίων, ἄνω δὲ εἰς τὴν καθαρὰν οἴκησιν ἀφικνούμενοι, καὶ ἐπὶ γῆς οἰκιζόμενοι. τούτων δὲ αὐτῶν οἱ φιλοσοφίᾳ ἱκανῶς καθηράμενοι, ἄνευ τε σωμάτων ζῶσι τοπαράπαν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, καὶ εἰς οἰκήσεις ἔτι τούτων καλλίους ἀφικνοῦνται. ἃς οὔτε ῥᾴδιον δηλῶσαι, οὔτε ὁ χρόνος ἱκανὸς ἐν τῷ

τῷ παρόντι.

τῷ παρόντι. ἀλλὰ τούτων δὴ ἕνεκα χρὴ ὧν διεληλύθαμεν ὦ Σιμμία πάντα ποιεῖν, ὥστε ἀρετῆς καὶ φρονήσεως ἐν τῷ βίῳ μετασχεῖν. καλὸν γὰρ τὸ ἆθλον, καὶ ἡ ἐλπὶς μεγάλη. τὸ μὲν οὖν ταῦτα διϊσχυρίσασθαι οὕτως ἔχειν ὡς ἐγὼ διελήλυθα, οὐ πρέπει νοῦν ἔχοντι ἀνδρί. ὅτι μέντοι ἢ ταῦτ᾽ ἐστὶν, ἢ ταῦτ᾽ ἄττα περὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰς οἰκήσεις, ἐπείπερ ἀθάνατόν γε ἡ ψυχὴ φαίνεται οὖσα, τοῦτο καὶ πρέπειν ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἄξιον κινδυνεῦσαι οἰομένῳ οὕτως ἔχειν. καλὸς γὰρ ὁ κίνδυνος. καὶ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ ἐπᾴδειν ἑαυτῷ. διὸ δὴ ἔγωγε καὶ πάλαι μηκύνω τὸν μῦθον. ἀλλὰ τούτων δὴ ἕνεκα θαῤῥεῖν χρὴ περὶ τῆς αὑτοῦ ψυχῆς ἄνδρα, ὅστις ἐν τῷ βίῳ τὰς μὲν ἄλλας ἡδονὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα, καὶ τοὺς κόσμους εἴασε χαίρειν, ὡς ἀλλοτρίους τε ὄντας, καὶ πλέον θάτερον ἡγησάμενος ἀπεργάζεσθαι. τὰς δὲ περὶ τὸ μανθάνειν ἐσπούδασέ τε, καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἀλλοτρίῳ, ἀλλὰ τῷ αὐτῆς κόσμῳ, σωφροσύνῃ τε καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ, καὶ ἀληθείᾳ, οὕτω περιμένει τὴν εἰς ᾅδου πορείαν, ὡς πορευσόμενος ὅταν ἡ εἱμαρμένη καλῇ. Ὑμεῖς μὲν οὖν ἔφη ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰσαῦθις ἔν τινι χρόνῳ ἕκαστοι πορεύσεσθε. ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ἂν ἀνὴρ τραγικὸς, ἡ εἱμαρμένη, καὶ σχεδόν τί μοι ὥρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν. δοκεῖ γὰρ ἤδη βέλτιον εἶναι λουσάμενον ποιεῖν τὸ φάρμακον, καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν, νεκρὸν λούειν. Ταῦτα δὴ εἰπόντος αὐτοῦ, ὁ Κρίτων εἶεν ἔφη ὦ Σώκρατες. τί δὲ τούτοις ἢ ἐμοὶ ἐπιτέλλῃ, ἢ περὶ τῶν παίδων, ἢ περὶ ἄλλου του, ὅ, τι ἄν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς, ἐν χάριτι μάλιστα ποιοῖμεν.

Ἅπερ ἀεὶ λέγω ἔφη ὦ Κρίτων, οὐδὲν καινότερον. ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ὑμεῖς, καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε, ἅττ᾽ ἂν ποιῆτε, κἂν μὴ νῦν ὁμολογήσητε. ἐὰν δὲ ὑμῶν μὲν αὐτῶν ἀμελῆτε, καὶ μὴ θέλητε ὥσπερ κατ᾽ ἴχνη κατὰ τὰ νῦν τε εἰρημένα, καὶ τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ζῆν, οὐδὲ ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε ἐν τῷ παρόντι καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε. Ταῦτα μὲν τοίνυν προθυμησόμεθα ἔφη, οὕτω ποιεῖν. θάπτωμεν δὲ τίνα σε τρόπον; ὅπως ἂν ἔφη βούλησθε. ἐάν περ γε λάβητέ με, καὶ μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς. γελάσας δὲ ἅμα ἡσυχῇ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλέψας, εἶπεν, οὐ πείθω ἔφη ὦ ἄνδρες Κρίτωνα, ὡς ἐγώ εἰμι οὗτος ὁ Σωκράτης ὁ νυνὶ διαλεγόμενος, καὶ διατάττων ἕκαστα τῶν λεγομένων, ἀλλ᾽ οἴεταί με ἐκεῖνον εἶναι ὃν ὄψεται ὀλίγον ὕστερον νεκρὸν, καὶ ἐρωτᾷ δὴ πῶς με θάπτῃ. ὅτι δὲ ἐγὼ πάλαι πολὺν λόγον πεποίημαι, ὡς ἐπειδὰν πίω τὸ φάρμακον, οὐκέτι ὑμῖν παραμενῶ, ἀλλ᾽ οἰχήσομαι ἀπιὼν εἰς μακάρων δή τινας εὐδαιμονίας. ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθούμενος ἅμα μὲν ὑμᾶς, ἅμα δ᾽ ἐμαυτόν. ἐγγυήσασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα ἔφη τὴν ἐναντίαν ἐγγύην, ἣν οὗτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἠγγυᾶτο. οὗτος μὲν γὰρ ἦ μὴν παραμενεῖν. ὑμεῖς δὲ, ἦ μὴν μὴ παραμενεῖν ἐγγυήσασθε, ἐπειδὰν ἀποθάνω, ἀλλὰ οἰχήσεσθαι ἀπιόντα. ἵνα Κρίτων ῥᾷον φέρῃ, καὶ μὴ ὁρῶν μου τὸ σῶμα, ἢ καιόμενον, ἢ κατορυττόμενον, ἀγανακτῇ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς δεινὰ ἄττα πάσχοντος. μὴ δὲ λέγῃ ἐν τῇ ταφῇ, ὡς ἢ προτίθεται Σωκράτη, ἢ ἐκφέρει, ἢ κατορύττει. εὖ γὰρ ἴσθι ἦ δ᾽ ὃς ὦ ἄριστε Κρίτων, τὸ μὴ καλῶς λέγειν, οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελὲς, ἀλλὰ καὶ κακόν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. ἀλλὰ θαῤῥεῖν τε χρὴ καὶ φάναι τοὐμὸν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως, ὅπως ἄν σοι φίλον ᾖ, καὶ μάλιστα ἡγῇ νόμιμον εἶναι. Ταῦτ᾽ εἰπὼν, ἐκεῖνος μὲν ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι ὡς λουσόμενος, καὶ ὁ Κρίτων εἵπετο αὐτῷ. ἡμᾶς δ᾽ ἐκέλευε περιμένειν. περιεμένομεν οὖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων, καὶ ἀνασκοποῦντες. τότε δ᾽ αὖ περὶ τῆς συμφορᾶς διεξιόντες ὅση ἡμῖν γεγονυῖα εἴη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι ὥσπερ πατρὸς στερηθέντες διάξειν ὀρφανοὶ τὸν ἔπειτα βίον. ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο καὶ ἠνέχθη παρ᾽ αὐτὸν τὰ παιδία, δύο γὰρ αὐτῷ υἱεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἷς δὲ μέγας, καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο. ἐκείναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος, διαλεχθείς τε καὶ ἐπιστείλας ἄττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἧκε παρ᾽ ἡμᾶς. καὶ ἦν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν. χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. ἐλθὼν δ᾽ ἐκαθέζετο λελουμένος. καὶ οὐ πολλὰ ἄττα μετὰ ταῦτα διελέχθη. Καὶ ἧκεν ὁ τῶν ἕνδεκα ὑπηρέτης. καὶ στὰς παρ᾽ αὐτὸν, ὦ Σώκρατες ἔφη, οὐ καταγνώσομαί γε σοῦ ὅπερ ἄλλων καταγινώσκω. ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὰν αὐτοῖς παραγγέλλω πίνειν τὸ φάρμακον, ἀναγκαζόντων τῶν ἀρχόντων. σὲ δ᾽ ἐγὼ καὶ ἄλλως ἔγνωκα ἐν τούτῳ χρόνῳ γενναιότατον καὶ πραότατον καὶ ἄριστον ἄνδρα ὄντα τῶν πώποτε δεῦρο ἀφικομένων. καὶ δὴ καὶ νῦν εὖ οἶδ᾽, ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις, γινώσκεις γὰρ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ ἐκείνοις. νῦν οὖν οἶσθα γὰρ ἃ ἦλθον ἀγγέλλων, χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ῥᾷστα φέρειν τὰ ἀναγκαῖα. καὶ ἅμα δακρύσας, μεταστρεφόμενος ἀπήει. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτὸν, καὶ σὺ ἔφη χαῖρε, καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιήσομεν. καὶ ἅμα πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἀστεῖος ἔφη ὁ ἄνθρωπος; καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον προσῄει, καὶ διελέγετο ἐνίοτε. καὶ ἦν ἀνδρῶν λῷστος. καὶ νῦν ὡς γενναίως με ἀποδακρύει; ἀλλ᾽ ἄγε δὴ ὦ Κρίτων πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εἰ τέτριπται. εἰ δὲ μὴ, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος. Καὶ ὁ Κρίτων, ἀλλ᾽ οἶμαι ἔφη ἔγωγε ὦ Σώκρατες, ἔτι ἥλιον εἶναι ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ οὔπω δεδυκέναι. καὶ ἅμα ἐγὼ οἶδα καὶ ἄλλους πάνυ ὀψὲ πίνοντας, ἐπειδὰν παραγγελθῇ αὐτοῖς, δειπνήσαντάς τε καὶ πιόντας εὖ μάλα. καὶ συγγενομένους γ᾽ ἐνίους, ὧν ἂν τύχωσιν ἐπιθυμοῦντες. ἀλλὰ μηδὲν ἐπείγου, ἔτι γὰρ ἐγχωρεῖ.

Καὶ ὁ Σωκράτης, εἰκότως γ᾽ ἔφη ὦ Κρίτων, ἐκεῖνοί τε ταῦτα ποιοῦσιν, ἃ σὺ λέγεις. οἴονται γὰρ κερ-

δαίνειν

δανεῖν ταῦτα ποιήσαντες. καὶ ἔγωγε εἰκότως ταῦτα οὐ ποιήσω. οὐδὲν γὰρ οἶμαι κερδαίνειν ὀλίγον ὕστερον πιὼν ἄλλο γε, ἢ γέλωτα ὀφλήσειν παρ' ἐμαυτῷ, γλιχόμενος τοῦ ζῆν, καὶ φειδόμενος οὐδενὸς ἔτι ἐνόντος. ἀλλ' ἴθι ἔφη πείθου, καὶ μὴ ἄλλως ποίει. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας, ἔνευσε τῷ παιδὶ πλησίον ἑστῶτι. καὶ ὁ παῖς ἐξελθὼν καὶ συχνὸν χρόνον διατρίψας, ἧκεν ἄγων τὸν μέλλοντα δώσειν τὸ φάρμακον, ἐν κύλικι φέροντα τετριμμένον. ἰδὼν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον, εἶεν ἔφη ὦ βέλτιστε. σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων. τί χρὴ ποιεῖν; Οὐδὲν ἄλλο ἔφη ἢ πιόντα περιϊέναι, ἕως ἄν σου βάρος ἐν τοῖς σκέλεσι γένηται, ἔπειτα κατακεῖσθαι. καὶ οὕτως αὐτὸ ποιήσει. καὶ ἅμα ὤρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει. καὶ ὃς λαβὼν, καὶ μάλα ἵλεως ὦ Ἐχέκρατες οὐδὲν τρέσας οὐδὲ διαφθείρας, οὔτε τοῦ χρώματος οὔτε τοῦ προσώπου. ἀλλ' ὥσπερ εἰώθει ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τί λέγεις ἔφη περὶ τοῦδε τοῦ πόματος, πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαί τινι ἔξεστιν, ἢ οὔ; Τοσοῦτον ἔφη ὦ Σώκρατες τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα μέτριον εἶναι πιεῖν. Μανθάνω ἦ δ' ὅς. ἀλλ' εὔχεσθαί γέ που τοῖς θεοῖς ἔξεστί τε καὶ χρὴ τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε εὐτυχῆ γενέσθαι. ἃ δὴ καὶ ἐγὼ εὔχομαί τε καὶ γένοιτο ταύτῃ. καὶ ἅμα εἰπὼν ταῦτα ἐπισχόμενος, καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἐξέπιε. καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἷοί τε ἦσαν κατέχειν τὸ μὴ δακρύειν. ὡς δὲ εἴδομεν πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι. ἀλλ' ἐμοῦ γε βίᾳ καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ ἐχώρει τὰ δάκρυα. ὥστε ἐγκαλυψάμενος, ἀπέκλαιον ἐμαυτόν. οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ τύχην, οἵου ἀνδρὸς ἑταίρου ἐστερημένος εἴην. ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος ἐμοῦ, ἐπειδὴ οὐχ οἷός τ' ἦν κατέχειν τὰ δάκρυα, ἐξανέστη. Ἀπολλόδωρος δὲ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο δακρύων, καὶ δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτῶν, οὐδένα ὅν τινα οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων, πλήν γε αὐτοῦ Σωκράτους. ἐκεῖνος δὲ οἷα ἔφη ποιεῖτε ὦ θαυμάσιοι. ἐγὼ μέντοι οὐχ ἥκιστα τούτου ἕνεκα τὰς γυναῖκας ἀπέπεμψα, ἵνα μὴ τοιαῦτα πλημμελοῖεν. καὶ γὰρ ἀκήκοα, ὅτι ἐν εὐφημίᾳ χρὴ τελευτᾶν. ἀλλ' ἡσυχίαν τε ἄγετε, καὶ καρτερεῖτε. καὶ ἡμεῖς ἀκούσαντες ᾐσχύνθημέν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ δακρύειν. ὁ δὲ περιελθὼν ἐπειδὴ οἱ βαρύνεσθαι ἔφη τὰ σκέλη, κατεκλίθη ὕπτιος. οὕτω γὰρ ἐκέλευσεν ὁ ἄνθρωπος. καὶ ἅμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οὗτος ὁ δοὺς τὸ φάρμακον, διαλιπὼν χρόνον, ἐπεσκόπει τοὺς πόδας, καὶ τὰ σκέλη. κἄπειτα σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τὸν πόδα, ἤρετο εἰ αἰσθάνοιτο. ὁ δ' οὐκ ἔφη, καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις τὰς κνήμας. καὶ ἐπανιὼν οὕτως ἡμῖν ἐπεδείκνυτο ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πήγνυτο. καὶ αὐτὸς ἥπτετο. καὶ εἶπεν. ὅτι ἐπειδὰν πρὸς τῇ καρδίᾳ γένηται αὐτῷ, τότε οἰχήσεται. ἤδη οὖν σχεδόν τι αὐτοῦ ἦν τὰ περὶ τὸ ἦτρον ψυχόμενα. καὶ ἐκκαλυψάμενος, ἐνεκεκάλυπτο γὰρ, εἶπεν. ὃ δὴ τελευταῖον ἐφθέγξατο. ὦ Κρίτων ἔφη, τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα. ἀλλὰ ἀπόδοτε, καὶ μὴ ἀμελήσητε. Ἀλλὰ ταῦτα ἔσται ἔφη ὁ Κρίτων. ἀλλ' ὅρα εἴ τι ἄλλο λέγεις. ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ, οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο. ἀλλ' ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν, ἐκινήθη τε. καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξεκάλυψεν αὐτόν. καὶ ὃς τὰ ὄμματα ἔστησεν. ἰδὼν δὲ ὁ Κρίτων, συνέλαβε τὸ στόμα τε καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. Ἥδε ἡ τελευτὴ ὦ Ἐχέκρατες τοῦ ἑταίρου ἡμῖν ἐγένετο, ἀνδρὸς ὡς ἡμεῖς φαῖμεν ἂν, τῶν τότε ὧν ἐπειράθημεν ἀρίστου, καὶ ἄλλως φρονιμωτάτου, καὶ δικαιοτάτου.

Τέλος τοῦ Φαίδωνος, ἢ περὶ ψυχῆς.

ΚΡΑΤΥΛΟΣ Η ΠΕΡΙ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΟΡΘΟΤΗΤΟΣ ΛΟΓΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ, ΚΡΑΤΥΛΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

ΒΟΥΛΕΙ οὖν καὶ Σωκράτει τῷδε ἀνακοινωσώμεθα τὸν λόγον; Κρ. Εἴ σοι δοκεῖ. Ερ. Κρατύλος φησὶν ὅδε ὦ Σώκρατες, ὀνόματος ὀρθότητα εἶναι ἑκάστῳ τῶν ὄντων φύσει πεφυκυῖαν. καὶ οὐ τοῦτο εἶναι ὄνομα, ὅ, τι ἄν τινες συνθέμενοι καλεῖν, καλῶσι, τῆς αὐτῶν φωνῆς μόριον ἐπιφθεγγόμενοι. ἀλλὰ ὀρθότητά τινα τῶν ὀνομάτων πεφυκέναι καὶ Ἕλλησι καὶ βαρβάροις τὴν αὐτὴν ἅπασιν. ἐρωτῶ οὖν αὐτὸν ἐγὼ, εἰ αὐτῷ Κρατύλος τῇ ἀληθείᾳ ὄνομα ἐστὶν, ἢ οὔ. ὁ δὲ, ὁμολογεῖ αὐτῷ γε τοῦτο ὄνομα εἶναι. τί δαὶ Σωκράτει ἔφην ἐγώ; Σωκράτης, ἦ δ' ὅς. οὐκοῦν καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ὅπερ καλοῦμεν ὄνομα ἕκαστον, τοῦτ' ἐστὶν ἑκάστῳ ὄνομα; ὁ δὲ, οὔκουν σοί γε ἦ δ' ὃς ὄνομα Ἑρμογένης. οὐδὲ ἂν πάντες καλῶσιν ἄνθρωποι. καὶ ἐμοῦ ἐρωτῶντος καὶ προθυμουμένου εἰδέναι, ὅ, τί ποτε λέγει, οὔτε ἀποσαφεῖ οὐδὲν, εἰρωνεύεταί τε πρός με προσποιούμενός τι αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ διανοεῖσθαι, ὡς εἰδὼς περὶ αὐτοῦ, ὃ εἰ βούλοιτο σαφῶς εἰπεῖν, ποιήσειεν ἂν καὶ ἐμὲ ὁμολογεῖν καὶ λέγειν, ἅπερ αὐτὸς λέγει. εἰ οὖν πη ἔχεις συμβαλεῖν τὴν Κρατύλου μαντείαν, ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι. μᾶλλον δὲ, αὐτῷ σοι ὅπῃ δοκεῖ ἔχειν περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος, ἔτι

ἂν ἥδιον

ἂν ἥδιον πυθοίμην, εἴ σοι βουλομένῳ ἐστίν. Σω. Ὦ παῖ Ἱππονίκου Ἑρμόγενες. παλαιὰ παροιμία, ὅτι χαλεπὰ τὰ καλά ἐστιν, ὅπῃ ἔχει μαθεῖν. καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τῶν ὀνομάτων, οὐ σμικρὸν τυγχάνει ὂν μάθημα. εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ἤδη ἠκηκόειν παρὰ Προδίκου τὴν πεντηκοντάδραχμον ἐπίδειξιν, ἣν ἀκούσαντι ὑπάρχει περὶ τούτου πεπαιδεῦσθαι ὥς φησιν ἐκεῖνος, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσέ σε αὐτίκα μάλα εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν, περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος. νῦν δὲ οὐκ ἀκήκοα, ἀλλὰ τὴν δραχμιαίαν. οὔκουν οἶδα πῇ ποτε τὸ ἀληθὲς ἔχει περὶ τῶν τοιούτων. συζητεῖν μέντοι ἕτοιμός εἰμι καὶ σοὶ καὶ Κρατύλῳ κοινῇ. ὅτι δὲ οὔ φησί σοι Ἑρμογένην ὄνομα εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, ὥσπερ ὑποπτεύω αὐτὸν σκώπτειν. οἴεται γὰρ ἴσως σε χρημάτων ἐφιέμενον κτήσεως, ἀποτυγχάνειν ἑκάστοτε. ἀλλ' ὃ νῦν δὴ ἔλεγον, εἰδέναι μὲν τὰ τοιαῦτα χαλεπόν. εἰς τὸ κοινὸν δὲ καταθέντας χρὴ σκοπεῖν, εἴτε ὡς σὺ λέγεις ἔχει, εἴτε ὡς Κρατύλος. Ερ. Καὶ μὴν ἔγωγε ὦ Σώκρατες πολλάκις δὴ καὶ τούτῳ διαλεχθεὶς καὶ ἄλλοις πολλοῖς, οὐ δύναμαι πεισθῆναι, ὡς ἄλλη τίς ἐστιν ὀρθότης ὀνόματος, ἢ συνθήκη καὶ ὁμολογία. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, ὅ, τι ἄν τις τῳ θῆται ὄνομα, τοῦτο εἶναι καὶ τὸ ὀρθόν. καὶ ἂν αὖθίς γε ἕτερον μεταθῆται, ἐκεῖνο δὲ μηκέτι καλῇ, οὐδὲν ἧττον τοῦτ' εἶναι ὀρθὸν τὸ μετατεθὲν τοῦ προτέρου κειμένου, ὥσπερ τοῖς οἰκέταις ἡμεῖς μετατιθέμεθα. οὐ γὰρ φύσει ἑκάστῳ πεφυκέναι ὄνομα οὐδὲν οὐδενί, ἀλλὰ νόμῳ καὶ ἔθει τῶν ἐθισάντων τε καὶ καλούντων. εἰ δέ πῃ ἄλλῃ ἔχει, ἕτοιμος ἔγωγε καὶ μανθάνειν καὶ ἀκούειν, οὐ μόνον παρὰ Κρατύλου, ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλου ὁτουοῦν. Σω. Ἴσως μέντοι τί λέγεις ὦ Ἑρμόγενες. σκεψώμεθα δέ, ὃ ἂν θῇ καλεῖν τις ἕκαστον, τοῦτ' ἐστὶν ἑκάστῳ ὄνομα; Ερ. Ἐμοίγε δοκεῖ. Σω. Καὶ ἂν ἰδιώτης καλῇ, καὶ ἂν πόλις; Ερ. Φημί. Σω. Τί οὖν, ἂν ἐγὼ καλῶ ὁτιοῦν τῶν ὄντων; οἷον ὃ νῦν καλοῦμεν ἄνθρωπον, ἐὰν ἐγὼ τοῦτο ἵππον προσαγορεύω, ὃ δὲ νῦν ἵππον, ἄνθρωπον, ἔσται δημοσίᾳ μὲν ὄνομα ἄνθρωπος τῷ αὐτῷ, ἰδίᾳ δὲ ἵππος, καὶ ἰδίᾳ μὲν αὖ ἄνθρωπος, δημοσίᾳ δὲ ἵππος. οὕτω λέγεις; Ερ. Ἐμοί γε δοκεῖ. Σω. Φέρε δή μοι τόδε εἰπέ. καλεῖς τι ἀληθῆ λέγειν καὶ ψευδῆ; Ερ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν εἴη ἂν λόγος ἀληθής, ὁ δὲ ψευδής; Ερ. Πάνυ γε. Σω. Ἆρ' οὖν οὗτος ὃς ἂν τὰ ὄντα λέγῃ ὡς ἔστιν, ἀληθής. ὃς δ' ἂν ὡς οὐκ ἔστι, ψευδής; Ερ. Ναί. Σω. Ἔστιν ἄρα τοῦτο, λόγῳ λέγειν τὰ ὄντα τε, καὶ μή; Ερ. Πάνυ γε. Σω. Ὁ λόγος δ' ἐστὶν ὁ ἀληθής. πότερον ὅλος μὲν ἀληθής, τὰ μόρια δ' αὐτοῦ οὐκ ἀληθῆ; Ερ. Οὔκ. ἀλλὰ καὶ τὰ μόρια. Σω. Πότερον δέ, τὰ μὲν μεγάλα μόρια ἀληθῆ, τὰ δὲ σμικρὰ οὔ; ἢ πάντα; Ερ. Πάντα οἶμαι ἔγωγε. Σω. Ἔστιν οὖν ὅ, τι λέγεις λόγου σμικρότερον μόριον ἄλλο, ἢ ὄνομα; Ερ. Οὔκ. ἀλλὰ τοῦτο σμικρότατον. Σω. Καὶ τὸ ὄνομα ἄρα, τὸ τοῦ ἀληθοῦς λόγου λέγεται; Ερ. Ναί. Σω. Ἀληθές γε, ὡς φῄς. Ερ. Ναί. Σω. Τὸ δὲ τοῦ ψευδοῦς μόριον οὐ ψεῦδος; Ερ. Φημί. Σω. Ἔστιν ἄρα ὄνομα ψευδὲς καὶ ἀληθὲς λέγειν, εἴπερ καὶ λόγον. Ερ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ὃ ἂν ἄρα ἕκαστος φῇ τῳ ὄνομα εἶναι, τοῦτό ἐστιν ἑκάστῳ ὄνομα; Ερ. Ναί. Σω. Ἦ καὶ ὁπόσα ἄν τις φῇ ἑκάστῳ ὀνόματα εἶναι, τοσαῦτα ἔσται; καὶ τότε ὁπόταν φῇ; Ερ. Οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε ὦ Σώκρατες ὀνόματος ἄλλην ὀρθότητα, ἢ ταύτην. ἐμοὶ μὲν ἕτερον εἶναι καλεῖν ἑκάστῳ ὄνομα, ὃ ἐγὼ ἐθέμην. σοὶ δὲ ἕτερον, ὃ ἂν σύ. οὕτω δὲ καὶ ταῖς πόλεσιν ὁρῶ ἰδίᾳ ἑκάσταις ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς κείμενα ὀνόματα. καὶ Ἕλλησι παρὰ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. καὶ Ἕλλησι παρὰ βαρβάρους. Σω. Φέρε δὴ ἴδωμεν ὦ Ἑρμόγενες, πότερον καὶ τὰ ὄντα οὕτως ἔχειν σοι φαίνεται, ἰδίᾳ αὐτῶν ἡ οὐσία εἶναι ἑκάστῳ, ὥσπερ Πρωταγόρας ἔλεγε, λέγων πάντων χρημάτων μέτρον εἶναι ἄνθρωπον. ὡς ἄρα οἷα μὲν ἂν ἐμοὶ φαίνηται τὰ πράγματα εἶναι, τοιαῦτα μέν ἐστιν ἐμοί. οἷα δ' ἂν σοί, τοιάδε. ἢ ἔχειν δοκεῖ σοι ἄττα αὐτῶν τινα βεβαιότητα τῆς οὐσίας; Ερ. Ἤδη ποτὲ ἔγωγε ὦ Σώκρατες, ἀπορῶν καὶ ἐνταῦθα ἐξηνέχθην, εἰς ἅπερ Πρωταγόρας λέγει. οὐ πάνυ τι μέντοι μοι δοκεῖ οὕτως ἔχειν. Σω. Τί δέ, ἐς τόδε ἤδη ἐξηνέχθης, ὥστε μὴ πάνυ σοι δοκεῖν εἶναί τινα ἄνθρωπον πονηρόν; Ερ. Οὐ μὰ τὸν Δία. ἀλλὰ πολλάκις δὴ αὐτὸ πέπονθα, ὥστε μοι δοκεῖν πάνυ πονηροὺς εἶναί τινας ἀνθρώπους, καὶ μάλα συχνούς. Σω. Τί δέ, πάνυ χρηστοὶ οὔπω σοι ἔδοξαν εἶναι ἄνθρωποι; Ερ. Καὶ μάλα ὀλίγοι. Σω. Ἔδοξαν δ' οὖν; Ερ. Ἔμοιγε. Σω. Πῶς οὖν τοῦτο τίθεσαι, ἆρ' ὧδε; τοὺς μὲν πάνυ χρηστούς, πάνυ φρονίμους. τοὺς δὲ πάνυ πονηρούς, πάνυ ἄφρονας; Ερ. Ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως. Σω. Οἷόν τε οὖν ἐστιν, εἰ Πρωταγόρας ἀληθῆ ἔλεγε, καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀλήθεια, τὸ οἷα ἂν δοκῇ ἑκάστῳ, τοιαῦτα καὶ εἶναι, τοὺς μὲν ἡμῶν φρονίμους εἶναι, τοὺς δὲ ἄφρονας; Ερ. Οὐ δῆτα. Σω. Καὶ ταῦτά γε ὡς ἐγῷμαι σοὶ πάνυ δοκεῖ, φρονήσεως οὔσης καὶ ἀφροσύνης, μὴ πάνυ δυνατὸν εἶναι Πρωταγόραν ἀληθῆ λέγειν. οὐδὲ γὰρ ἄν που τῇ ἀληθείᾳ ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου φρονιμώτερος εἴη, εἴπερ ἃ ἂν ἑκάστῳ δοκῇ, ἑκάστῳ ἀληθῆ ἔσται. Ερ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατ' Εὐθύδημόν γε οἶμαί σοι δοκῇ, πᾶσι πάντα ὁμοίως εἶναι ἅμα καὶ ἀεί. οὐ δὲ γὰρ ἂν οὕτως εἶεν οἱ μέν, χρηστοί. οἱ δέ, πονηροί. εἰ ὁμοίως ἅπασι καὶ ἀεὶ ἀρετή τε καὶ κακία εἴη. Ερ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οὐκοῦν εἰ μήτε πάντα πᾶσίν ἐστιν ὁμοίως ἅμα καὶ ἀεί, μήτε ἑκάστῳ ἰδίᾳ ἕκαστον τῶν ὄντων ἐστί, δῆλον δή, ὅτι αὐτὰ αὑτῶν οὐσίαν ἔχοντά τινα βέβαιόν ἐστι τὰ πράγματα. οὐ πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲ ὑφ' ἡμῶν ἑλκόμενα ἄνω καὶ κάτω, τῷ ἡμετέρῳ φαντάσματι, ἀλλὰ καὶ καθ' αὑτά, πρὸς τὴν αὑτῶν οὐσίαν ἔχοντα, ἧπερ πέφυκε. Ερ. Δοκεῖ μοι ὦ Σώκρατες οὕτως ἔχειν. Σω. Πότερον οὖν, αὐτὰ μὲν ἂν εἴη οὕτω πεφυκότα, αἱ δὲ πράξεις αὐτῶν οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον; ἢ καὶ αὗταί ἕν τι εἶδος

τῶν ὄντων

τῶν ὄντων εἰσὶ αἱ πράξεις; Ερ. Πάνυ γε καὶ αὗται. Σω. Κατὰ τὴν αὐτῶν ἄρα φύσιν καὶ αἱ πρά-
ξεις πράττονται, οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν δόξαν. οἷον ἐάν τι ἐπιχειρήσωμεν ἡμεῖς τῶν ὄντων τέμνειν, πό-
τερον ἡμῖν τμητέον ἕκαστον, ὡς ἂν ἡμεῖς βουλώμεθα, καὶ ᾧ ἂν βουληθῶμεν; ἢ ἐὰν μὲν κατὰ τὴν φύσιν βου-
ληθῶμεν ἕκαστον τέμνειν τοῦ τέμνειν τε καὶ τέμνεσθαι, καὶ ᾧ πέφυκε, τεμοῦμέν τε καὶ πλέον τι ἡμῖν
ἔσται, καὶ ὀρθῶς πράξομεν τοῦτο; ἐὰν δὲ παρὰ φύσιν, ἐξαμαρτησόμεθά τε καὶ οὐδὲν πράξομεν; Ερ.
Ἐμοί γε δοκεῖ οὕτως. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἐὰν κάειν τι ἐπιχειρήσωμεν, οὐ κατὰ πᾶσαν δόξαν δεῖ κά-
ειν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὀρθήν. αὕτη δ' ἐστὶν, ᾗ ἐπέφυκεν ἕκαστον κάεσθαί τε καὶ κάειν, καὶ ᾧ ἐπέφυκει.
Ερ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐκοῦν καὶ τ' ἄλλα οὕτως; Ερ. Πάνυ γε. Σω. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ τὸ λέγειν μία
τις τῶν πράξεών ἐστι; Ερ. Ναί. Σω. Πότερον οὖν, ᾗ ἂν τῷ δοκῇ λεκτέον εἶναι, ταύτῃ λέγων ὀρθῶς
λέξει; ἢ ἐὰν μὲν ᾗ πέφυκε τὰ πράγματα λέγειν τε καὶ λέγεσθαι, καὶ ᾧ ταύτῃ, καὶ τούτῳ λέγῃ, πλέον
τέ τι ποιήσει καὶ ἐρεῖ. ἐὰν δὲ μὴ, ἐξαμαρτήσεταί τε καὶ οὐδὲν ποιήσει; Ερ. Οὕτω μοι δοκεῖ ὡς λέ-
γεις. Σω. Οὐκοῦν τοῦ λέγειν μόριον, τὸ ὀνομάζειν; ὀνομάζοντες γάρ που λέγουσι τοὺς λόγους. Ερ.
Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ τὸ ὀνομάζειν, πρᾶξίς τίς ἐστιν; εἴπερ καὶ τὸ λέγειν, πρᾶξίς τις ἦν περὶ τὰ
πράγματα. Ερ. Ναί. Σω. Αἱ δὲ πράξεις ἐφάνησαν ἡμῖν οὐ πρὸς ἡμᾶς οὖσαι, ἀλλ' αὐτῶν τινα ἰδί-
αν φύσιν ἔχουσαι. Ερ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐκοῦν καὶ ὀνομαστέον, ᾗ πέφυκε τὰ πράγματα ὀνομά-
ζειν τε καὶ ὀνομάζεσθαι. καὶ ᾧ, ἀλλ' οὐχ ᾗ ἂν ἡμεῖς βουληθῶμεν, εἴπερ τι τοῖς ἔμπροσθεν μέλλει ὁμολογού-
μενον εἶναι. καὶ οὕτω μὲν ἂν πλέον τι ποιοῖμεν, καὶ ὀνομάζοιμεν, ἄλλως δὲ οὔ. Ερ. Φαίνεταί μοι.
Σω. Φέρε δὴ, ὃ ἔδει τέμνειν, ἔδει του, φαμὲν τέμνειν; Ερ. Ναί. Σω. Καὶ ὃ ἔδει κερκίζειν, ἔδει τῷ
κερκίζειν; καὶ ὃ ἔδει τρυπᾶν, ἔδει του τρυπᾶν; Ερ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ ὃ ἔδει δὴ ὀνομάζειν, ἔδει
του ὀνομάζειν; Ερ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Τί δὲ ἦν ἐκεῖνο, ᾧ ἔδει τρυπᾶν; Ερ. Τρύπανον. Σω.
Τί δὲ, ᾧ κερκίζειν; Ερ. Κερκίς. Σω. Τί δὲ, ᾧ ὀνομάζειν; Ερ. Ὄνομα. Σω. Εὖ λέγεις. ὄργα-
νον ἄρα τί ἐστι καὶ τὸ ὄνομα. Ερ. Πάνυ γε. Σω. Εἰ οὖν ἐγὼ ἐροίμην, τί ἦν ὄργανον ἡ κερκίς, οὐχ ᾧ
κερκίζομεν; Ερ. Ναί. Σω. Κερκίζοντες δὲ τί δρῶμεν; οὐ τὴν κρόκην, καὶ τὰς στήμονας συγκεχυ-
μένους διακρίνομεν; Ερ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ περὶ τρυπάνου ἕξεις οὕτως εἰπεῖν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων;
Ερ. Πάνυ γε. Σω. Ἔχεις δὴ καὶ περὶ ὀνόματος οὕτως εἰπεῖν. ὀργάνῳ ὄντι τῷ ὀνόματι, ὀνομάζοντες
τί ποιοῦμεν; Ερ. Οὐκ ἔχω λέγειν. Σω. Ἆρ' οὖν διδάσκομέν τι ἀλλήλους, καὶ τὰ πράγματα δια-
κρίνομεν ᾗ ἔχει; Ερ. Πάνυ γε. Σω. Ὄνομα ἄρα διδασκαλικόν δή ἐστιν ὄργανον, καὶ διακριτικὸν
τῆς οὐσίας, ὥσπερ κερκὶς ὑφάσματος. Ερ. Ναί. Σω. Ὑφαντικὸν δέ γε ἡ κερκίς. Ερ. Πῶς δ'
οὔ; Σω. Ὑφαντικὸς μὲν ἄρα κερκίδι καλῶς κεχρήσεται. καλῶς δ' ἐστὶν ὑφαντικῶς. διδασκαλικὸς
δὲ, ὀνόματι. καλῶς δ' ἐστὶ διδασκαλικῶς. Ερ. Ναί. Σω. Τῷ τίνος οὖν ἔργῳ ὁ ὑφάντης καλῶς
χρήσεται, ὅταν τῇ κερκίδι χρῆται; Ερ. Τῷ τοῦ τέκτονος. Σω. Πᾶς δὲ τέκτων ἐστὶν, ἢ ὁ τὴν τέ-
χνην ἔχων; Ερ. ὁ τὴν τέχνην. Σω. Τῷ τίνος δὲ ἔργῳ ὁ τρυπητὴς καλῶς χρήσεται, ὅταν τῷ
τρυπάνῳ χρῆται. Ερ. Τῷ τοῦ χαλκέως. Σω. Ἆρ' οὖν πᾶς χαλκεὺς, ἢ ὁ τὴν τέχνην ἔχων;
Ερ. ὁ τὴν τέχνην ἔχων. Σω. Εἶεν. τῷ δὲ τίνος ἔργῳ ὁ διδασκαλικὸς χρήσεται, ὅταν τῷ ὀνόματι χρῆ-
ται; Ερ. Οὐδὲ τοῦτ' ἔχω. Σω. Οὐδὲ τοῦτ' ἔχεις εἰπεῖν; τίς παραδίδωσιν ἡμῖν τὰ ὀνόματα οἷς χρώ-
μεθα; Ερ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἆρ' οὐχὶ ὁ νόμος δοκεῖ σοι, ὁ παραδιδοὺς αὐτά; Ερ. Ἔοικε. Σω.
Νομοθέτου ἄρα ἔργῳ χρήσεται ὁ διδασκαλικὸς, ὅταν ὀνόματι χρῆται. Ερ. Δοκεῖ μοι. Σω. Νο-
μοθέτης δέ σοι δοκεῖ πᾶς εἶναι ἀνὴρ, ἢ ὁ τὴν τέχνην ἔχων; Ερ. Ὁ τὴν τέχνην. Σω. Οὐκ ἄρα παν-
τὸς ἀνδρὸς ὦ Ἑρμόγενες ὄνομα θέσθαι ἐστὶν, ἀλλά τινος ὀνοματουργοῦ. οὗτος δ' ἐστὶν, ὡς ἔοικεν ὁ νομο-
θέτης, ὃς δὴ τῶν δημιουργῶν σπανιώτατος ἐν ἀνθρώποις γίνεται. Ερ. Ἔοικεν. Σω. Ἴθι δὴ
ἐπίσκεψαι, ποῖ βλέπων ὁ νομοθέτης, τὰ ὀνόματα τίθεται. ἐκ τῶν ἔμπροσθεν δὲ ἀνάσκεψαι, ποῖ βλέ-
πων ὁ τέκτων, τὴν κερκίδα ποιεῖ. ἆρ' οὐ πρὸς τοιοῦτόν τι, ὃ ἐπεφύκει κερκίζειν; Ερ. Πάνυ γε.
Σω. Τί δαὶ ἂν καταγῇ αὐτῷ ἡ κερκὶς ποιοῦντι, πότερον πάλιν ποιήσει ἄλλην πρὸς τὴν κατεα-
γυῖαν βλέπων; ἢ πρὸς ἐκεῖνο τὸ εἶδος, πρὸς ὅπερ καὶ ἣν κατέαξεν ἐποίει; Ερ. Πρὸς ἐκεῖνο, ἔμοιγε
δοκεῖ. Σω. Οὐκοῦν ἐκεῖνο, δικαιότατ' ἂν αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ κερκὶς καλέσαιμεν; Ερ. Ἔμοιγε δοκεῖ.
Σω. Οὐκοῦν ἐπειδὰν δέῃ λεπτῷ ἱματίῳ, ἢ παχεῖ, ἢ λινῷ, ἢ ἐρίῳ, ἢ ὁποιῳοῦν τινι κερκίδα ποι-
εῖν, πάσας μὲν δὴ τὸ τῆς κερκίδος ἔχειν εἶδος. οἵα δ' ἑκάστῳ καλλίστη ἐπεφύκει, ταύτην ἀποδιδό-
ναι τὴν φύσιν εἰς τὸ ἔργον ἕκαστον; Ερ. Ναί. Σω. Καὶ περὶ τῶν ἄλλων δὴ ὀργάνων ὁ αὐτὸς τρό-
πος. τὸ φύσει ἑκάστῳ πεφυκὸς ὄργανον ἐξευρόντα δεῖ ἀποδοῦναι εἰς ἐκεῖνο ἐξ οὗ ἂν ποιῇ, οὐχ οἷον ἂν
αὐτὸς βουληθῇ, ἀλλ' οἷον ἐπεφύκει. τὸ φύσει γὰρ ἑκάστῳ ὡς ἔοικε τρύπανον πεφυκὸς, εἰς τὸν σίδηρον
δὴ ἐπίστασθαι τιθέναι. Ερ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ τὴν φύσει κερκίδα ἑκάστῳ πεφυκυῖαν εἰς ξύ-
λον. Ερ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Φύσει γὰρ ἦν ἑκάστῳ εἴδει ὑφάσματος ὡς ἔοικεν ἑκάστη κερκὶς, καὶ
τἆλλα οὕτως. Ερ. Ναί. Σω. Ἆρ' οὖν ὦ βέλτιστε καὶ τὸ ἑκάστῳ φύσει πεφυκὸς ὄνομα, τὸν νομο-
θέτην ἐκεῖνον εἰς τοὺς φθόγγους καὶ τὰς συλλαβὰς δεῖ ἐπίστασθαι τιθέναι. καὶ βλέποντα πρὸς αὐτὸ ἐκεῖνο

ὃ ἔστιν ὄνομα, πάντα τὰ ὀνόματα ποιεῖν τε καὶ τίθεσθαι, εἰ μέλλει κύριος εἶναι ὀνομάτων θέτης. εἰ δὲ μὴ εἰς τὰς αὐτὰς συλλαβὰς ἕκαστος ὀνομαθέτης τίθησιν, οὐδὲν δεῖ τοῦτο ἀγνοεῖν. οὐ γὰρ εἰς τὸν αὐτὸν σίδηρον ἅπας χαλκεὺς τίθησι, τοῦ αὐτοῦ ἕνεκα ποιῶν τὸ αὐτὸ ὄργανον. ἀλλ' ὅμως ἕως ἂν τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἀποδιδῷ, ἐάντε ἐν ἄλλῳ σιδήρῳ, ὅμως ὀρθῶς ἔχει τὸ ὄργανον, ἐάντε ἐνθάδε, ἐάντε ἐν βαρβάροις τις ποιῇ. ἢ γάρ; Ἐρ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν οὕτως ἀξιώσεις καὶ τὸν ὀνομαθέτην, τόν τε ἐνθάδε καὶ τὸν ἐν τοῖς βαρβάροις, ἕως ἂν τὸ τοῦ ὀνόματος εἶδος ἀποδιδῷ τὸ προσῆκον ἑκάστῳ ἐν ὁποιαισοῦν συλλαβαῖς, οὐδὲν χείρω ὀνομαθέτην εἶναι τὸν ἐνθάδε, ἢ τὸν ὁπουοῦν ἄλλοθι; Ἐρ. Πάνυ γε. Σω. Τίς οὖν ὁ γνωσόμενος, εἰ τὸ προσῆκον εἶδος κερκίδος ἐν ὁποιῳοῦν ξύλῳ κεῖται; ὁ ποιήσας ὁ τέκτων, ἢ ὁ χρησόμενος ὁ ὑφάντης;

Ἐρ. Εἰκὸς μὲν μᾶλλον ὦ Σώκρατες τὸν χρησόμενον. Σω. Τίς οὖν ὁ περὶ τὸ τοῦ λυροποιοῦ ἔργον χρησόμενος; ἆρ' οὐχ οὗτος, ὃς ἐπίσταιτο ἂν ἐργαζομένῳ κάλλιστα ἐπιστατεῖν, καὶ ἐργασμένον γνοίη, εἴτ' εὖ εἴργασται, εἴτε μή; Ἐρ. Πάνυ γε. Σω. Τίς; Ἐρ. Ὁ κιθαριστής. Σω. Τίς δὲ ὁ τὸ τοῦ ναυπηγοῦ; Ἐρ. Κυβερνήτης. Σω. Τίς δὲ περὶ τὸ τοῦ ὀνομαθέτου ἔργον ἐπιστατήσειέ τ' ἂν κάλλιστα, καὶ εἰργασμένον κρίνειε καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις; ἆρ' οὐχ ὅσπερ χρήσεται; Ἐρ. Ναί. Σω. Ἆρ' οὖν οὐχ ὁ ἐρωτᾶν ἐπιστάμενος οὗτός ἐστιν; Ἐρ. Πάνυ γε. Σω. Ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἀποκρίνεσθαι; Ἐρ. Ναί. Σω. Τὸν δὲ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι ἐπιστάμενον, ἄλλο τι σὺ καλεῖς, ἢ διαλεκτικόν; Ἐρ. Οὐκ. ἀλλὰ τοῦτο. Σω. Τέκτονος μὲν ἄρα ἔργον ἐστὶ ποιῆσαι πηδάλιον ἐπιστατοῦντος κυβερνήτου, εἰ μέλλει καλὸν εἶναι τὸ πηδάλιον. Ἐρ. Φαίνεται. Σω. Ὀνομαθέτου δέ γε ὡς ἔοικεν ὄνομα, ἐπιστάτην ἔχοντος διαλεκτικὸν ἄνδρα, εἰ μέλλει καλῶς ὀνόματα θήσεσθαι. Ἐρ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Κινδυνεύει ἄρα ὦ Ἑρμόγενες εἶναι οὐ φαῦλον ὡς σὺ οἴει, ἡ τοῦ ὀνόματος θέσις. οὐδὲ φαύλων ἀνδρῶν, οὐδὲ τῶν ἐπιτυχόντων. καὶ Κρατύλος ἀληθῆ λέγει, λέγων φύσει τὰ ὀνόματα εἶναι τοῖς πράγμασι, καὶ οὐ πάντα δημιουργὸν ὀνομάτων εἶναι. ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνον τὸν ἀποβλέποντα εἰς τὸ τῇ φύσει ὄνομα ὂν ἑκάστῳ, καὶ δυνάμενον αὐτοῦ τό γε εἶδος τιθέναι εἴς τε τὰ γράμματα καὶ τὰς συλλαβάς. Ἐρ. Οὐκ ἔχω ὦ Σώκρατες ὅπως χρὴ πρὸς ἃ λέγεις ἐναντιοῦσθαι. ἴσως μέντοι οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν, οὕτως ἐξαίφνης πεισθῆναι. ἀλλὰ δοκῶ μοι ὧδε ἂν μᾶλλον πεισθήσεσθαί σοι, εἴ μοι δείξειας ἥν τινα φῂς εἶναι τὴν φύσει ὀρθότητα ὀνόματος. Σω. Ἐγὼ μὲν ὦ μακάριε Ἑρμόγενες οὐδεμίαν λέγω. ἀλλ' ἐπελάθου γε ὧν ὀλίγον πρότερον ἔλεγον, ὅτι οὐκ εἰδείην, ἀλλὰ σκεψοίμην μετὰ σοῦ. νυνὶ δὲ σκοπουμένοις ἡμῖν ἐμοί τε καὶ σοί, τοσοῦτον μὲν ἤδη φαίνεται παρὰ τὰ πρότερα, φύσει τέ τινα ὀρθότητα ἔχον τι εἶναι τὸ ὄνομα, καὶ οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐπίστασθαι καλῶς αὐτὸ πράγματι ὁτῳοῦν θέσθαι. ἢ οὔ; Ἐρ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο χρὴ ζητεῖν, εἴπερ ἐπιθυμεῖς εἰδέναι, ἥτις ποτ' αὖ ἐστιν αὐτοῦ ἡ ὀρθότης. Ἐρ. Ἀλλὰ μὴν ἐπιθυμῶ γε εἰδέναι. Σω. Σκόπει τοίνυν. Ἐρ. Πῶς οὖν χρὴ σκοπεῖν; Σω. Ὀρθοτάτη μὲν τῆς σκέψεως ὦ ἑταῖρε, μετὰ τῶν ἐπισταμένων, χρήματα ἐκείνοις τελοῦντα, καὶ χάριτας κατατιθέμενον. εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ σοφισταί, οἷσπερ καὶ ὁ ἀδελφός σου Καλλίας πολλὰ τελέσας χρήματα, σοφὸς δοκεῖ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐγκρατὴς εἶ τῶν πατρῴων, λιπαρεῖν χρὴ τὸν ἀδελφόν, καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ, διδάξαι σε τὴν ὀρθότητα περὶ τῶν τοιούτων, ἣν ἔμαθε παρὰ τοῦ Πρωταγόρου. Ἐρ. Ἄτοπος μέντ' ἂν εἴη μου ὦ Σώκρατες ἡ δέησις, εἰ τὴν μὲν ἀλήθειαν τὴν Πρωταγόρου ὅλως οὐκ ἀποδέχομαι, τὰ δὲ τῇ τοιαύτῃ ἀληθείᾳ ῥηθέντα, ἀγαπῴην, ὡς του ἄξια. Σω. Ἀλλ' εἰ μὴ αὖ σε ταῦτα ἀρέσκει, παρ' Ὁμήρου χρὴ μανθάνειν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ποιητῶν. Ἐρ. Καὶ τί λέγει ὦ Σώκρατες, Ὅμηρος περὶ ὀνομάτων; καὶ ποῦ; Σω. Πολλαχοῦ. μέγιστα δὲ καὶ κάλλιστα, ἐν οἷς διορίζει ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ἅ τε οἱ ἄνθρωποι ὀνόματα καλοῦσι καὶ οἱ θεοί. ἢ οὐκ οἴει αὐτὸν μέγα τι καὶ θαυμάσιον λέγειν ἐν τούτοις περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος; δῆλον γὰρ δὴ ὅτι οἵ γε θεοί, αὐτὰ καλοῦσι πρὸς ὀρθότητα, ἅπερ ἐστὶ φύσει ὀνόματα. ἢ σὺ οὐκ οἴει; Ἐρ. Εὖ οἶδα μὲν οὖν ἔγωγε, εἴπερ καλοῦσιν, ὅτι ὀρθῶς καλοῦσιν. ἀλλὰ ποῖα ταῦτα λέγεις; Σω. Οὐκ οἶσθα ὅ,τι περὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν τῇ Τροίᾳ ὃς ἐμονομάχει τῷ Ἡφαίστῳ, ὃν Ξάνθον φησὶ καλέουσιν οἱ θεοί, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον; Ἐρ. Ἔγωγε. Σω. Τί οὖν δή, οὐκ οἴει τοῦτο σεμνόν τι εἶναι γνῶναι, ὅπῃ ποτὲ ὀρθῶς ἔχει, ἐκεῖνον τὸν ποταμὸν Ξάνθον καλεῖν, μᾶλλον ἢ Σκάμανδρον; εἰ δὲ βούλει περὶ τῆς ὄρνιθος, ἣν λέγει ὅτι Χαλκίδα κικλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Κύμινδιν. φαῦλον ἡγεῖ τὸ μάθημα, ὅσῳ ὀρθότερόν ἐστι καλεῖσθαι Χαλκὶς Κυμίνδιδος τῷ αὐτῷ ὀρνέῳ, ἢ τὴν Βατίειάν τε καὶ Μυρίνην, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ τούτου τοῦ ποιητοῦ καὶ ἄλλων; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως μείζω ἐστίν, ἢ κατ' ἐμὲ καὶ σὲ ἐξευρεῖν. ὁ δὲ Σκαμάνδριός τε καὶ ὁ Ἀστυάναξ, ἀνθρωπινώτερον διασκέψασθαι ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ῥᾷον, ἅ φησιν ὀνόματα εἶναι τῷ τοῦ Ἕκτορος υἱεῖ, τίνα ποτὲ λέγει τὴν ὀρθότητα αὐτῶν. οἶσθα γὰρ δήπου ταῦτα τὰ ἔπη, ἐν οἷς ἔνεστιν ἃ ἐγὼ λέγω. Ἐρ. Πάνυ γε. Σω. Πότερον οὖν οἴει Ὅμηρον ὀρθότερον ἡγεῖσθαι τῶν ὀνομάτων κεῖσθαι τῷ παιδί, τὸν Ἀστυάνακτα, ἢ τὸν Σκαμάνδριον; Ἐρ. Οὐκ ἔχω λέγειν. Σω. Ὧδε δὴ σκόπει. εἴ τις ἔροιτό σε. πότερον οἴει ὀρθότερον καλεῖν τὰ ὀνόματα τοὺς φρονιμωτέρους, ἢ τοὺς ἀφρονεστέρους; Ἐρ. Δῆλον δὴ ὅτι τοὺς φρονιμωτέρους φαίην ἄν. Σω. Πότερον οὖν αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς πόλεσι φρονιμώτεραί σοι δοκοῦσιν εἶναι, ἢ οἱ ἄνδρες; ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν γένος. Ἐρ. Οἱ ἄνδρες. Σω. Οὐκοῦν οἶσθα ὅτι Ὅμηρος τὸ παιδίον τὸ τοῦ Ἕκτορος, ὑπὸ τῶν Τρώων φησὶ καλεῖσθαι Ἀστυάνακτα, Σκαμάνδριον δὲ δῆλον ὅτι ὑπὸ τῶν γυναικῶν;

γυναικῶν; ἐπειδὴ οἵ γε ἄνδρες αὐτὸν Ἀστυάνακτα ἐκάλουν. Ερ. Ἔοικέ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ Ὅμηρος τοὺς Τρῶας σοφωτέρους ἡγεῖτο, ἢ τὰς γυναῖκας αὐτῶν; Ερ. Οἶμαι ἔγωγε. Σω. Τὸν Ἀστυάνακτα ἄρα ὀρθότερον ᾤετο κεῖσθαι τῷ παιδί, ἢ τὸν Σκαμάνδριον. Ερ. Φαίνεται. Σω. Σκοπῶμεν δὴ διατί ποτε, ἢ αὐτὸς ἡμῖν κάλλιστα ὑφηγεῖται τὸ, διότι. φησὶ γάρ. οἶος γάρ σφιν ἔρυτο πόλιν καὶ τείχεα μακρά. διὰ ταῦτα δὴ ὡς ἔοικεν ὀρθῶς ἔχει καλεῖν τὸν τοῦ σωτῆρος υἱὸν Ἀστυάνακτα, τούτου ὃ ἔσωζεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὥς φησιν Ὅμηρος. Ερ. Φαίνεταί μοι. Σω. Τί δή ποτε; οὐ γάρ πω οὐδ᾽ αὐτὸς ἔγωγε μανθάνω ὦ Ἑρμόγενες. σὺ δὲ μανθάνεις; Ερ. Μὰ Δί᾽ οὐκ ἔγωγε. Σω. Ἀλλ᾽ ἄρα ὦ ᾽γαθὲ καὶ τῷ Ἕκτορι αὐτὸς ἔθετο τὸ ὄνομα Ὅμηρος. Ερ. Τί δή; Σω. Ὅτι μοι δοκεῖ καὶ τοῦτο παραπλήσιόν τι εἶναι τῷ Ἀστυάνακτι, καὶ ἔοικεν ἑλληνικοῖς ταῦτα τὰ ὀνόματα. ὁ γὰρ ἄναξ καὶ ὁ ἕκτωρ σχεδόν τι ταυτὸν σημαίνει. βασιλικὰ ἀμφότερα εἶναι τὰ ὀνόματα. οὗ γὰρ ἄν τις ἄναξ ᾖ, καὶ ἕκτωρ δήπου ἐστὶ τούτου. δῆλον γὰρ, ὅτι κρατεῖ τε αὐτοῦ καὶ κέκτηται, καὶ ἔχει αὐτό. ἢ οὐδέν σοι δοκῶ λέγειν; ἀλλὰ λανθάνω καὶ ἐμαυτὸν, οἰόμενός τινος ὥσπερ ἴχνους ἐφάπτεσθαι τῆς Ὁμήρου δόξης περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος; Ερ. Μὰ Δί᾽ οὐ σύ γε ὡς ἐμοὶ δοκεῖς. ἀλλ᾽ ἴσως του ἐφάπτῃ. Σω. Δίκαιόν γέ τοι ἐστὶν, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, τὸν λέοντος ἔκγονον, λέοντα καλεῖν. καὶ τὸν ἵππου ἔκγονον, ἵππον. οὔτι λέγω, ἐὰν ὥσπερ τέρας, γένηται ἐξ ἵππου ἄλλο τι, ἢ ἵππος. ἀλλὰ οὗ ἂν ᾖ τοῦ γένους ἔκγονον τὴν φύσιν, τοῦτο λέγω. ἐὰν βοὸς ἔκγονον φύσει, ἵππος παρὰ φύσιν τέκῃ μόσχον, οὐ πῶλον κλητέον ἀλλὰ μόσχον. οὐδὲ ἂν ἐξ ἀνθρώπου οἶμαι, μὴ τὸ ἀνθρώπου ἔκγονον γένηται, ἄλλο δὲ, τὸ ἔκγονον, ἄνθρωπος κλητέον. καὶ τὰ δένδρα ὡσαύτως, καὶ τὰ ἄλλα ἅπαντα. ἢ οὐ ξυνδοκεῖ; Ερ. Ξυνδοκεῖ. Σω. Καλῶς λέγεις. φύλαττε γάρ με, μή πη παρακρούσομαί σε. κατὰ γὰρ τὸν αὐτὸν λόγον κἂν ἐκ βασιλέως γίγνηταί τι ἔκγονον, βασιλεὺς κλητέος. εἰ δὲ ἐν ἑτέραις συλλαβαῖς, ἢ ἐν ἑτέραις τὸ αὐτὸ σημαίνει, οὐδὲν πρᾶγμα. οὐδ᾽ εἰ προσκεῖταί τι γράμμα, οὐδ᾽ εἰ ἀφῄρηται οὐδὲν οὐδὲ τοῦτο, ἕως ἂν ἐγκρατὴς ᾖ ἡ οὐσία τοῦ πράγματος, δηλουμένη ἐν τῷ ὀνόματι. Ερ. Πῶς τοῦτο λέγεις; Σω. Οὐδὲν ποικίλον, ἀλλ᾽ ὥσπερ τῶν στοιχείων οἶσθα, ὅτι ὀνόματα λέγομεν, ἀλλ᾽ οὐκ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, πλὴν τεττάρων. τοῦ ε. καὶ τοῦ υ. καὶ τοῦ ο. καὶ τοῦ ω. τοῖς δ᾽ ἄλλοις φωνήεσί τε καὶ ἀφώνοις, οἶσθα ὅτι περιτιθέντες ἄλλα γράμματα, λέγομεν, ὀνόματα ποιοῦντες. ἀλλ᾽ ἕως ἂν αὐτοῦ δηλουμένην τὴν δύναμιν ἐντιθῶμεν, ὀρθῶς ἔχει ἐκεῖνο τὸ ὄνομα καλεῖν, ὃ αὐτὸ ἡμῖν δηλώσει. οἷον τὸ βῆτα. ὁρᾷς ὅτι τοῦ η, καὶ τοῦ τ, καὶ τοῦ α προστεθέντων, οὐδὲν ἐλύπησεν, ὥστε μὴ οὐχὶ τὴν ἐκείνου τοῦ στοιχείου φύσιν δηλῶσαι ὅλῳ τῷ ὀνόματι, οὗ ἐβούλετο ὁ ὀνομαθέτης. οὕτως ἠπίστηθη καλῶς θέσθαι τοῖς γράμμασι τὰ ὀνόματα. Ερ. Ἀληθῆ μοι δοκεῖς λέγειν. Σω. Οὐκοῦν καὶ περὶ βασιλέως ὁ αὐτὸς λόγος. ἔσται γάρ ποτ᾽ ἐκ βασιλέως βασιλεύς. καὶ ἐξ ἀγαθοῦ, ἀγαθός. καὶ ἐκ καλοῦ καλός. καὶ τἄλλα πάντα οὕτως ἐξ ἑκάστου γένους, ἕτερον τοιοῦτον ἔκγονον, ἐὰν μὴ τέρας γίγνηται, κλητέον δὴ ταυτὰ ὀνόματα. ποικίλλειν δὲ ἔξεστι ταῖς συλλαβαῖς, ὥστε δόξαι ἂν τῷ ἰδιωτικῶς ἔχοντι, ἕτερα εἶναι ἀλλήλων τὰ αὐτὰ ὄντα. ὥσπερ ἡμῖν τὰ τῶν ἰατρῶν φάρμακα, χρώμασιν ἢ ὀσμαῖς πεποικιλμένα, ἄλλα φαίνεται τὰ αὐτὰ ὄντα. τῷ δέ γε ἰατρῷ, ἅτε τὴν δύναμιν τῶν φαρμάκων σκοπουμένῳ, τὰ αὐτὰ φαίνεται, καὶ οὐκ ἐκπλήττεται ὑπὸ τῶν προσόντων. οὕτω δὲ ἴσως καὶ ὁ ἐπιστάμενος περὶ ὀνομάτων, τὴν δύναμιν αὐτῶν σκοπεῖ. καὶ οὐκ ἐκπλήττεται, εἴ τι πρόσκειται γράμμα ἢ μετάκειται, ἢ ἀφῄρηται. ἢ καὶ ἐν ἄλλοις παντάπασι γράμμασίν ἐστιν ἡ τοῦ ὀνόματος δύναμις. ὥσπερ ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, Ἀστυάναξ τε καὶ Ἕκτωρ, οὐδὲν τῶν αὐτῶν γραμμάτων ἔχει, πλὴν τοῦ τ, ἀλλ᾽ ὅμως ταυτὸν σημαίνει. καὶ ἀρχέπολίς γε, τῶν μὲν γραμμάτων τί ἐπικοινωνεῖ; δηλοῖ δὲ ὅμως τὸ αὐτό. καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ βασιλέα σημαίνει. καὶ ἄλλα γε αὖ, στρατηγόν. οἷον Ἆγις. καὶ Πολέμαρχος. καὶ Εὐπόλεμος. καὶ ἰατρικά γε ἕτερα. Ἰατροκλῆς. καὶ Ἀκεσίμβροτος. καὶ ἕτερα ἂν ἴσως συχνὰ εὕροιμεν, ταῖς μὲν συλλαβαῖς καὶ τοῖς γράμμασι διαφωνοῦντα, τῇ δὲ δυνάμει ταυτὸν φθεγγόμενα. φαίνεται οὕτως, ἢ οὔ; Ερ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τοῖς μὲν δὴ κατὰ φύσιν γιγνομένοις, τὰ αὐτὰ ἀποδοτέον ὀνόματα. Ερ. Πάνυ γε. Σω. Τί δαὶ τοῖς παρὰ φύσιν, οἳ ἂν ἐν τέρατος εἴδει γένωνται; οἷον ὅταν ἐξ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, καὶ θεοσεβοῦς, ἀσεβὴς γένηται, ἆρ᾽ οὐχ ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν; κἂν ἵππος βοὸς ἔκγονον τέκῃ, οὐ τοῦ τεκόντος δήπου ἔδει τὴν ἐπωνυμίαν ἔχειν, ἀλλὰ τοῦ γένους, οὗ εἴη. Ερ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ τῷ ἐκ τοῦ εὐσεβοῦς ἄρα γενομένῳ ἀσεβεῖ, τὸ τοῦ γένους ὄνομα ἀποδοτέον. Ερ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐ θεόφιλον, ὡς ἔοικεν, οὐδὲ μνησίθεον, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν. ἀλλ᾽ ὅ, τι τἀναντία τούτοις σημαίνει, ἐάνπερ τῆς ὀρθότητος τυγχάνῃ τὰ ὀνόματα. Ερ. Παντός γε μᾶλλον ὦ Σώκρατες. Σω. Ὥσπερ γε καὶ ὁ Ὀρέστης ὦ Ἑρμόγενες κινδυνεύει ὀρθῶς ἔχειν. εἴτε τις τύχη ἔθετο αὐτῷ τὸ ὄνομα, εἴτε καὶ ποιητής τις, τὸ θηριῶδες τῆς φύσεως, καὶ τὸ ἄγριον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὀρεινὸν ἐνδεικνύμενος τῷ ὀνόματι. Ερ. Φαίνεται οὕτως ὦ Σώκρατες. Σω. Ἔοικε δέ γε καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ κατὰ φύσιν τὸ ὄνομα εἶναι. Ερ. Φαίνεται. Σω. Κινδυνεύει γὰρ τοιοῦτός τις εἶναι ὁ Ἀγαμέμνων, οἷος ἂν δόξειεν αὐτῷ διαπονεῖσθαι, καὶ καρτερεῖν. τέλος ἐπιθεὶς τοῖς δόξασι δι᾽ ἀρετήν. σημεῖον δὲ αὐτοῦ, ἡ ἐν Τροίᾳ μονὴ τοῦ πλήθους τε, καὶ καρτερίας. ὅτι οὖν ἀγαστὸς κατὰ τὴν ἐπιμονὴν οὗτος ὁ ἀνὴρ, ἐνσημαίνει τὸ ὄνομα ὁ Ἀγαμέμνων. ἴσως δὲ καὶ ὁ Ἀτρεὺς

ὀρθῶς ἔχειν. ὅ, τε γὰρ τοῦ Χρυσίππου αὐτῷ φόνος, καὶ ἃ πρὸς τὸν Θυέστην ὡς ὠμὰ διεπράττετο, πάντα ταῦτα ζημιώδη καὶ ἀτηρὰ πρὸς ἀρετήν. ἡ οὖν τοῦ ὀνόματος ἐπωνυμία, σμικρὸν παρακλίνει καὶ ἐπικεκάλυπται, ὥστε μὴ πᾶσι δηλοῦν τὴν φύσιν τοῦ ἀνδρός. τοῖς δ' ἐπαΐουσι περὶ ὀνομάτων, ἱκανῶς δηλοῖ ὃ βούλεται ὁ Ἀτρεύς. καὶ γὰρ κατὰ τὸ ἀτηρές, καὶ κατὰ τὸ ἄτρεστον, καὶ κατὰ τὸ ἀτηρόν, πανταχῇ ὀρθῶς αὐτῷ τὸ ὄνομα κεῖται. δοκεῖ δέ μοι καὶ τῷ Πέλοπι τὸ ὄνομα ἐμμέτρως κεῖσθαι. σημαίνει γὰρ τοῦτο τὸ ὄνομα, τὸν τὰ ἐγγὺς ὁρῶντα, ἄξιον εἶναι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας. Ερ. Πῶς δή; Σω. Οἷόν που καὶ κατ' ἐκείνου λέγεται τοῦ ἀνδρὸς ἐν τῷ τοῦ Μυρτίλου φόνῳ, οὐδὲν οἵου τε γενέσθαι προνοηθῆναι, οὐδὲ προϊδεῖν τοῦ πόρρω τοῦ εἰς τὸ πᾶν γένος, ὅσης αὐτῷ δυστυχίας ἐνεπίμπλατο. τὸ ἐγγὺς μόνον ὁρῶν, καὶ τὸ παραχρῆμα. τοῦτο δ' ἐστὶ πέλας, ἡνίκα προεθυμεῖτο λαβεῖν παντὶ τρόπῳ τὸν τῆς Ἱπποδαμείας γάμον. τῷ δὲ Ταντάλῳ καὶ πᾶς ἂν ἡγήσαιτο τοὔνομα ὀρθῶς, καὶ κατὰ φύσιν τεθῆναι, εἰ ἀληθῆ τὰ περὶ αὐτῶν λεγόμενα. Ερ. Τὰ ποῖα ταῦτα; Σω. Ἅ τε που ἔτι ζῶντι δυστυχήματα ἐγένετο πολλὰ καὶ δεινά, ὧν καὶ τέλος ἡ πατρὶς αὐτοῦ ὅλη ἀνετράπετο. καὶ τελευτήσαντι, ἐν ᾅδου ἡ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τοῦ λίθου ταλαντεία, θαυμαστῶς ὡς συμφώνως τῷ ὀνόματι. καὶ ἀτεχνῶς ἔοικεν. ὥσπερ ἂν εἴ τις βουλόμενος ταλάντατον ὀνομάσαι, ἀποκρυπτόμενος ὀνομάσειε, καὶ εἴποι ἀντ' ἐκείνου Τάνταλον. τοιοῦτόν τι καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα ἔοικεν ἐκπορίσαι ἡ τύχη τῆς φήμης. φαίνεται δὲ καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ λεγομένῳ τῷ Διῒ, παγκάλως τὸ ὄνομα κεῖσθαι. ἐστὶ δὲ οὐ ῥᾴδιον κατανοῆσαι. ἀτεχνῶς γάρ ἐστιν οἷον λόγος, τὸ τοῦ Διὸς ὄνομα. διελόντες δὲ αὐτὸ διχῇ, οἱ μὲν, τῷ ἑτέρῳ μέρει. οἱ δὲ, τῷ ἑτέρῳ χρώμεθα. οἱ μὲν γὰρ, Ζῆνα. οἱ δὲ, Δία καλοῦσι. συντιθέμενα δ' εἰς ἕν, δηλοῖ τὴν φύσιν τοῦ θεοῦ, ὃ δὴ προσήκειν φαμὲν ὀνόματι οἵῳ τε εἶναι ἀπεργάζεσθαι. οὐ γάρ ἐστιν ἡμῖν, καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ὅς τις ἐστὶν αἴτιος μᾶλλον τοῦ ζῆν, ἢ ὁ ἄρχων τε καὶ βασιλεὺς τῶν πάντων. συμβαίνει οὖν ὀρθῶς ὀνομάζεσθαι, οὗτος ὁ θεὸς εἶναι, δι' ὃν ζῆν ἀεὶ πᾶσι τοῖς ζῶσιν ὑπάρχει. διείληπται δὲ δίχα, ὥσπερ λέγω, ἓν ὂν τὸ ὄνομα, τῷ Διῒ, καὶ Ζηνί. τοῦτον δὲ, Κρόνου υἱόν, ὑβριστικὸν μὲν ἄν τινι δόξειεν εἶναι ἀκούσαντι ἐξαίφνης. εὔλογον δὲ, μεγάλης τινὸς διανοίας ἔκγονον εἶναι τὸν Δία. κόρον γὰρ σημαίνει οὐ παῖδα, ἀλλὰ τὸ καθαρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκήρατον τοῦ νοῦ. ἐστὶ δὲ οὗτος οὐρανοῦ υἱός, ὡς λόγος. ἡ δὲ αὖ ἐς τὸ ἄνω ὄψις, καλῶς ἔχει τοῦτο τὸ ὄνομα καλεῖσθαι οὐρανία, ὁρῶσα τὰ ἄνω. ὅθεν δὴ καὶ φασίν, ὦ Ἑρμόγενες, τὸν καθαρὸν νοῦν παραγίνεσθαι, οἱ μετεωρολόγοι. καὶ τῷ οὐρανῷ ὀρθῶς τὸ ὄνομα κεῖσθαι. εἰ δ' ἐμεμνήμην τὴν Ἡσιόδου γενεαλογίαν, τίνας ἔτι τοὺς ἀνωτέρω προγόνους λέγει τούτων, οὐκ ἂν ἐπαυόμην διεξιὼν ὡς ὀρθῶς αὐτοῖς τὰ ὀνόματα κεῖται, ἕως ἀπεπειράθην τῆς σοφίας ταυτησί, εἴ τι ποιήσει, εἰ ἄρα ἀπορεῖ, ἣ οὖν, ἡ ἐμοὶ ἐξαίφνης νῦν οὑτωσὶ προσπέπτωκεν ἄρτι, οὐκ οἶδ' ὁπόθεν. Ερ. Καὶ μὲν δή, ὦ Σώκρατες, ἀτεχνῶς γέ μοι δοκεῖς ὥσπερ οἱ ἐνθουσιῶντες ἐξαίφνης χρησμῳδεῖν. Σω. Καὶ αἰτιῶμαί γε, ὦ Ἑρμόγενες, μάλιστα αὐτὴν ἀπὸ Εὐθύφρονος τοῦ Παντίου προσπεπτωκέναι μοι. ἕωθεν γὰρ πολλὰ αὐτῷ συνῆν, καὶ παρεῖχον τὰ ὦτα. κινδυνεύει οὖν ἐνθουσιῶν, οὐ μόνον τὰ ὦτά μου ἐμπλῆσαι τῆς δαιμονίας σοφίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς ἐπειλῆφθαι. δοκεῖ οὖν μοι χρῆναι οὑτωσὶ ἡμᾶς ποιῆσαι, τὸ μὲν τήμερον εἶναι χρήσασθαι αὐτῇ, καὶ τὰ λοιπὰ περὶ τῶν ὀνομάτων ἐπισκέψασθαι. αὔριον δ', ἂν καὶ ὑμῖν συνδοκῇ, ἀποδιοπομπησόμεθά τε αὐτήν, καὶ καθαρούμεθα, ἐξευρόντες ὅς τις τὰ τοιαῦτα δεινὸς καθαίρειν, εἴτε τῶν ἱερέων τίς, εἴτε τῶν σοφιστῶν. Ερ. Ἀλλ' ἐγὼ μὲν συγχωρῶ. πάνυ γὰρ ἡδέως τὰ ἐπίλοιπα περὶ τῶν ὀνομάτων ἀκούσαιμι. Σω. Ἀλλὰ χρὴ οὕτω ποιεῖν. πόθεν οὖν βούλει ἀρξόμεθα διασκοποῦντες, ἐπειδήπερ εἰς τύπον τινὰ ἐμβεβήκαμεν, ἵνα εἰδῶμεν εἰ ἄρα ἡμῖν ἐπιμαρτυρήσει αὐτὰ τὰ ὀνόματα, μὴ πάνυ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου οὕτως ἕκαστα κεῖσθαι, ἀλλ' ἔχειν τινὰ ὀρθότητα; τὰ μὲν οὖν τῶν ἡρώων καὶ ἀνθρώπων λεγόμενα ὀνόματα, ἴσως ἂν ἡμᾶς ἐξαπατήσειε. πολλὰ μὲν γὰρ αὐτῶν κεῖται κατὰ προγόνων ἐπωνυμίας. οὐδὲν προσῆκον ἐνίοις, ὥσπερ κατ' ἀρχὰς ἐλέγομεν. πολλὰ δὲ ὥσπερ εὐχόμενοι τίθενται. οἷον Εὐτυχίδην, καὶ Σωσίαν, καὶ Θεόφιλον, καὶ ἄλλα πολλά. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα, δοκεῖ μοι χρῆναι ἐᾶν. εἰκὸς δὲ, μάλιστα ἡμᾶς εὑρεῖν τὰ ὀρθῶς κείμενα περὶ τὰ ἀεὶ ὄντα καὶ πεφυκότα. ἐσπουδάσθαι γὰρ ἐν ταῦτα μάλιστα πρέπει τὴν θέσιν τῶν ὀνομάτων. ἴσως δ' ἔνια αὐτῶν καὶ ὑπὸ θειοτέρας δυνάμεως, ἢ τῆς τῶν ἀνθρώπων ἐτέθη. Ερ. Δοκεῖς μοι καλῶς λέγειν, ὦ Σώκρατες. Σω. Ἆρ' οὖν οὐ δίκαιον ἀπὸ τῶν θεῶν ἄρχεσθαι, σκοπουμένους πῇ ποτε αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα οἱ θεοὶ ὀρθῶς ἐκλήθησαν; Ερ. Εἰκός γε. Σω. Τοιόνδε τοίνυν ἔγωγε ὑποπτεύω. φαίνονταί μοι οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα, τούτους μόνους θεοὺς ἡγεῖσθαι, οὕσπερ νῦν πολλοὶ τῶν βαρβάρων. ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ γῆν, καὶ ἄστρα, καὶ οὐρανόν. ἅτε γοῦν αὐτὰ ὁρῶντες πάντα ἀεὶ ἰόντα δρόμῳ καὶ θέοντα, ἀπὸ ταύτης τῆς φύσεως τῆς τοῦ θεῖν, θεοὺς αὐτοὺς ἐπονομάσαι. ὕστερον δὲ κατανοοῦντες τοὺς ἄλλους, πάντας ἤδη τούτῳ τῷ ὀνόματι προσαγορεύειν. ἔοικέ τι ὃ λέγω τῷ ἀληθεῖ, ἢ οὐδέν; Ερ. Πάνυ μὲν οὖν ἔοικε. Σω. Τί οὖν ἂν μετὰ τοῦτο σκοποῖμεν; Ερ. Δῆλον δὴ ὅτι δαίμονάς τε καὶ ἥρωας καὶ ἀνθρώπους. Σω. Δαίμονας; καὶ ὡς ἀληθῶς, ὦ Ἑρμόγενες, τί ἄν ποτε νοοῖ τὸ ὄνομα οἱ δαίμονες; σκέψαι ἄν τι σοι δόξω εἰπεῖν. Ερ. Λέγε μόνον. Σω. Οἶσθα οὖν, τίνας φησὶν Ἡσίοδος εἶναι τοὺς δαίμονας; Ερ. Οὐκ ἐννοῶ. Σω. Οὐδὲ ὅτι χρυσοῦν γένος τὸ πρῶτόν φησι γενέσθαι τῶν ἀνθρώπων; Ερ. Οἶδα τοῦτό γε. Σω. Λέγει τοίνυν περὶ αὐτοῦ. Αὐτὰρ ἐπειδὴ τοῦτο γένος κατὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν.

ἐκάλυψεν. οἱ μὲν, δαίμονες ἁγνοὶ, ἐπιχθόνιοι καλέονται. Ἐσθλοὶ, ἀλεξίκακοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων. Ερ. Τί οὖν δή; Σω. Ὅτι οἶμαι ἐγὼ λέγειν αὐτὸν τὸ χρυσοῦν γένος, οὐκ ἐκ χρυσοῦ πεφυκὸς, ἀλλ' ἀγαθόν τε καὶ καλόν. τεκμήριον δέ μοι ἐστὶν, ὅτι καὶ ἡμᾶς φησὶ σιδηροῦν εἶναι γένος. Ερ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οὐκοῦν καὶ τῶν νῦν οἴει ἂν φάναι αὐτὸν, εἴ τις ἀγαθός ἐστιν, ἐκείνου τοῦ χρυσοῦ γένους εἶναι; Ερ. Εἰκός γε. Σω. Οἱ δ' ἀγαθοὶ, ἄλλο τι ἢ φρόνιμοι; Ερ. Φρόνιμοι. Σω. Τοῦτο τοίνυν παντὸς μᾶλλον λέγει ὡς ἐμοὶ δοκεῖ τοὺς δαίμονας, ὅτι φρόνιμοι καὶ δαήμονες ἦσαν, δαίμονας αὐτοὺς ὠνόμασε. καὶ ἔν γε τῇ ἀρχαίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, αὐτὸ συμβαίνει τὸ ὄνομα. λέγει οὖν καλῶς καὶ οὗτος καὶ ἄλλοι ποιηταὶ πολλοὶ ὅσοι λέγουσιν, ὡς ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην μοῖραν καὶ τιμὴν ἔχει, καὶ γίνεται δαίμων κατὰ τὴν τῆς φρονήσεως ἐπωνυμίαν. ταύτῃ οὖν τίθεμαι καὶ ἐγὼ τὸν δαήμονα πάντ' ἄνδρα, ὃς ἂν ἀγαθὸς ᾖ, δαιμόνιον εἶναι, καὶ ζῶντα καὶ τελευτήσαντα, καὶ ὀρθῶς δαίμονα καλεῖσθαι. Ερ. Καὶ ἐγώ γέ μοι δοκῶ ὦ Σώκρατες τούτου πάνυ σοι σύμψηφος εἶναι. ὁ δὲ δὴ ἥρως τί ἂν εἴη; Σω. Τοῦτο δὲ οὐ πάνυ χαλεπὸν ἐννοῆσαι. σμικρὸν γὰρ παρῆκται αὐτῶν τὸ ὄνομα, δηλοῦν τὴν ἐκ τοῦ ἔρωτος γένεσιν. Ερ. Πῶς λέγεις; Σω. Οὐκ οἶσθα, ὅτι ἡμίθεοι οἱ ἥρωες; Ερ. Τί οὖν; Σω. Πάντες δή που γεγόνασιν, ἐρασθέντες ἢ θεὸς θνητῆς, ἢ θνητοὶ θεᾶς. ἐὰν οὖν σκοπῇς καὶ τοῦτο κατὰ τὴν ἀττικὴν τὴν παλαιὰν φωνὴν, μᾶλλον εἴσῃ. δηλώσει γάρ σοι, ὅτι παρὰ τὸ τοῦ ἔρωτος ὄνομα, ὅθεν γεγόνασιν οἱ ἥρωες, σμικρὸν παρηγμένον ἐστὶν ὀνόματος χάριν. καὶ ἤτοι τοῦτο λέγει τοὺς ἥρωας, ἢ ὅτι σοφοὶ ἦσαν, καὶ ῥήτορες, καὶ δεινοὶ, καὶ διαλεκτικοὶ, ἐρωτᾷν ἱκανοὶ ὄντες. τὸ γὰρ εἴρειν, λέγειν ἐστίν. ὅπερ οὖν ἄρτι λέγομεν, ἐν τῇ ἀττικῇ φωνῇ λεγόμενοι οἱ ἥρωες, ῥήτορές τινες καὶ ἐρωτικοὶ συμβαίνουσιν. ὥστε ῥητόρων καὶ σοφιστῶν γένος γίγνεται, τὸ ἡρωϊκὸν φῦλον. ἀλλὰ οὐ τοῦτο χαλεπόν ἐστιν ἐννοῆσαι, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τῶν ἀνθρώπων, διατί ποτε ἄνθρωποι καλοῦνται. σὺ ἔχεις εἰπεῖν; Ερ. Πόθεν ὦ 'γαθὲ ἔχω; οὐδ' εἴ τι οἷός τ' ἂν εἴην εὑρεῖν, οὐ συντείνω, διὰ τὸ ἡγεῖσθαί σε μᾶλλον εὑρήσειν, ἢ ἐμαυτόν. Σω. Τῇ τοῦ Εὐθύφρονος ἐπιπνοίᾳ πιστεύεις, ὡς ἔοικας. Ερ. Δῆλα δή. Σω. Ὀρθῶς γε σὺ πιστεύων, ὡς καὶ νῦν γέ μοι φαίνομαι κομψῶς ἐννενοηκέναι, καὶ κινδυνεύσω ἐὰν μὴ εὐλαβῶμαι, ἔτι τήμερον σοφώτερος τοῦ δέοντος γενέσθαι. σκόπει δὴ ὃ λέγω. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ τοιόνδε δεῖ ἐννοῆσαι περὶ ὀνομάτων, ὅτι πολλάκις ἐπεμβάλλομεν γράμματα, τὰ δ' ἐξαιροῦμεν, παρ' ὃ βουλόμεθα ὀνομάζοντες, καὶ τὰς ὀξύτητας μεταβάλλομεν. οἷον, Διῒ φίλος. τοῦτο ἵνα ἀντὶ ῥήματος ὄνομα ἡμῖν γένηται, τό, τε ἕτερον αὐτόθεν ἰῶτα ἐξείλομεν, καὶ ἀντὶ ὀξείας τῆς μέσης συλλαβῆς, βαρεῖαν ἐφθεγξάμεθα. ἄλλων δὲ, τοὐναντίον ἐμβάλλομεν γράμματα. τὰ δὲ, βαρύτερα φθεγγόμεθα. Ερ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τοῦτον τοίνυν ἓν καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων ὄνομα πέπονθεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. ἐκ γὰρ ῥήματος ὄνομα γέγονεν, ἑνὸς γράμματος τοῦ α ἐξαιρεθέντος, καὶ βαρυτέρας τῆς τελευτῆς γενομένης. Ερ. Πῶς λέγεις; Σω. Ὧδε σημαίνει τοῦτο τὸ ὄνομα ὁ ἄνθρωπος. ὅτι τὰ μὲν ἄλλα θηρία, ὧν ὁρᾷ, οὐδὲν ἐπισκοπεῖ, οὐδὲ ἀναλογίζεται, οὐδὲ ἀναθρεῖ. ὁ δὲ ἄνθρωπος ἅμα ἑώρακε, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ὄπωπε, καὶ ἀναθρεῖ, καὶ ἀναλογίζεται τοῦτο, ὃ ὄπωπεν. ἐντεῦθεν δὴ μόνον τῶν θηρίων, ὀρθῶς ὁ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος ὠνομάσθη, ἀναθρῶν ἃ ὄπωπε. τί οὖν τὸ μετὰ τοῦτο ἐρωμαί σε; ὃ ἡδέως ἂν πυθοίμην; Ερ. Πάνυ γε. Σω. Ὥσπερ τοίνυν μοι δοκεῖ τούτοις ἑξῆς εἶναί τι χρῆμα. ψυχὴν γάρ που καὶ σῶμα καλοῦμεν τοῦ ἀνθρώπου. Ερ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Πειρώμεθα δὴ καὶ ταῦτα διελεῖν, ὥσπερ τὰ ἔμπροσθεν. ψυχὴν λέγεις ἐπισκέψασθαι, ὡς εἰκότως τούτου τοῦ ὀνόματος τυγχάνει; ἔπειτ' αὖ τὸ σῶμα; Ερ. Ναί. Σω. Ὡς μὲν τοίνυν ἐκ τοῦ παραχρῆμα λέγειν, οἶμαί τι τοιοῦτον νοεῖν τοὺς τὴν ψυχὴν ὀνομάσαντας. ὡς τοῦτο ἄρα ὅταν παρῇ τῷ σώματι, αἴτιόν ἐστι τοῦ ζῆν αὐτῷ, τὴν τοῦ ἀναπνεῖν δύναμιν παρέχον, καὶ ἀναψύχον. ἅμα δὲ ἐκλείποντος τοῦ ἀναψύχοντος, τὸ σῶμα ἀπόλλυταί τε καὶ τελευτᾷ. ὅθεν δή μοι δοκοῦσιν αὐτὸ ψυχὴν καλέσαι. εἰ δὲ βούλει, ἔχε ἠρέμα. δοκῶ γάρ μοι τι καθορᾶν πιθανώτερον τούτου τοῖς ἀμφὶ Εὐθύφρονα. τούτου μὲν γὰρ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καταφρονήσαιεν ἂν, καὶ ἡγήσαιντο φορτικὸν εἶναι. τόδε δὲ σκόπει, ἐὰν ἄρα καὶ σοὶ ἀρέσῃ. Ερ. Λέγε μόνον. Σω. Τὴν φύσιν παντὸς τοῦ σώματος, ὥστε καὶ ζῆν καὶ περιϊέναι, τί σοι δοκεῖ ἔχειν τε καὶ ὀχεῖν ἄλλο, ἢ ψυχή; Ερ. Οὐδὲν ἄλλο. Σω. Τί δὲ, καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἁπάντων φύσιν, οὐ πιστεύεις Ἀναξαγόρᾳ, νοῦν καὶ ψυχὴν εἶναι τὴν διακοσμοῦσαν καὶ ἔχουσαν; Ερ. Ἔγωγε. Σω. Καλῶς ἄρα ἂν τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχοι τῇ δυνάμει ταύτῃ, ἣ φύσιν ὀχεῖ, καὶ ἔχει, φυσέχην ἐπονομάζειν. ἔξεστι δὲ καὶ ψυχὴν κομψευόμενον λέγειν. Ερ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Καὶ δοκεῖ γέ μοι τοῦτο ἐκείνου τεχνικώτερον εἶναι. Ερ. Καὶ γάρ ἐστι. Σω. Γελοῖον μέν τοι φαίνεται ὡς ἀληθῶς, ὀνομαζόμενον ὡς ἐτέθη. Ερ. Ἀλλὰ δὴ, τὸ μετὰ τοῦτο, πῶς φῶμεν ἔχειν; Σω. Τὸ σῶμα λέγεις; Ερ. Ναί. Σω. Πολλαχῇ μοι δοκεῖ τοῦτό γε, ἂν μὲν καὶ σμικρόν τις παρακλίνῃ, τοῦ πάνυ. καὶ γὰρ σῆμά τινές φασιν αὐτὸ εἶναι τῆς ψυχῆς, ὡς τεθαμμένης ἐν τῷ νῦν παρόντι. καὶ διότι αὖ τούτῳ σημαίνει ἃ ἂν σημαίνῃ ἡ ψυχὴ, καὶ ταύτῃ σῆμα ὀρθῶς καλεῖσθαι. δοκοῦσι μέν τοι μοι μάλιστα θέσθαι οἱ ἀμφὶ Ὀρφέα τοῦτο τὸ ὄνομα, ὡς δίκην διδούσης τῆς ψυχῆς, ὧν δὴ ἕνεκα δίδωσι. τοῦτον δὲ περίβολον ἔχειν, ἵνα σώζηται, δεσμωτηρίου εἰκόνα.

εἶναι οὖν τῆς ψυχῆς τοῦτο αὐτό, ὥσπερ ὀνομάζεται, ἕως ἂν ἐκτίσῃ τὰ ὀφειλόμενα, τὸ σῶμα. καὶ οὐδὲν δεῖν παράγειν οὐδὲ γράμμα. Ερ. Ταῦτα μέν μοι δοκεῖ ἱκανῶς ὦ Σώκρατες εἰρῆσθαι. περὶ δὲ τῶν θεῶν τῶν ὀνομάτων, οἷον καὶ περὶ τοῦ Διὸς νῦν δὴ ἔλεγες, ἔχοιμεν ἄν που κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπισκέψασθαι, κατὰ τίνα ποτὲ ὀρθότητα αὐτῶν τὰ ὀνόματα κεῖται; Σω. Ναί. μὰ Δία ἡμεῖς γε ὦ Ἑρμόγενες, εἴπερ γε νοῦν ἔχοιμεν, ἕνα μὲν τὸν κάλλιστον τρόπον, ὅτι περὶ θεῶν οὐδὲν ἴσμεν. οὔτε περὶ αὐτῶν, οὔτε περὶ τῶν ὀνομάτων, ἅττα ποτὲ ἑαυτοὺς καλοῦσι. δῆλον γὰρ ὅτι ἐκεῖνοί γε τἀληθῆ καλοῦσι. δεύτερος δ' αὖ τρόπος ὀρθότητος, ὥσπερ ἐν ταῖς εὐχαῖς νόμος ἐστὶν ἡμῖν εὔχεσθαι, οἵτινές τε καὶ ὁπόθεν χαίρουσιν ὀνομαζόμενοι, ταῦτα καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καλεῖν, ὡς ἄλλο μηδὲν εἰδότας. καλῶς γὰρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ νενομίσθαι. εἰ οὖν βούλει σκοπῶμεν, ὥσπερ προειπόντες τοῖς θεοῖς, ὅτι περὶ αὐτῶν οὐδὲν ἡμεῖς σκεψόμεθα. οὐ γὰρ ἀξιοῦμεν οἷοί τ' ἂν εἶναι σκοπεῖν. ἀλλὰ περὶ τῶν ἀνθρώπων ἥν ποτέ τινα δόξαν ἔχοντες, ἐτίθεντο αὐτοῖς τὰ ὀνόματα. τοῦτο γὰρ ἀνεμέσητον. Ερ. Ἀλλά μοι δοκεῖς ὦ Σώκρατες μετρίως λέγειν, καὶ οὕτω ποιῶμεν. Σω. Ἄλλο τι οὖν ἀφ' Ἑστίας ἀρχώμεθα κατὰ τὸν νόμον; Ερ. Δίκαιον γοῦν. Σω. Τί οὖν ἄν τις φαίη διανοούμενον τὸν ὀνομάσαντα Ἑστίαν ὀνομάσαι; Ερ. Οὐ μὰ τὸν Δία οὐδὲ τοῦτο οἶμαι ῥᾴδιον εἶναι. Σω. Κινδυνεύουσιν γοῦν ὦ 'γαθὲ Ἑρμόγενες οἱ πρῶτοι τὰ ὀνόματα τιθέμενοι, οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ μετεωρολόγοι καὶ ἀδολέσχαι τινές. Ερ. Τί δή; Σω. Καταφαίνεταί μοι ἡ θέσις τῶν ὀνομάτων, τοιούτων τινῶν ἀνθρώπων εἶναι. καὶ ἐάν τις τὰ ξενικὰ ὀνόματα ἀνασκοπῇ, οὐχ ἧττον ἀνευρίσκεται ὃ ἕκαστον βούλεται. οἷον καὶ ἐν τούτῳ, ὃ ἡμεῖς οὐσίαν καλοῦμεν, εἰσὶν οἳ ἐσίαν καλοῦσιν, οἱ δ' αὖ ὠσίαν. πρῶτον μὲν οὖν κατὰ τὸ ἕτερον ὄνομα τούτων, ἡ τῶν πραγμάτων οὐσία ἑσία καλεῖσθαι ἔχει λόγον. καὶ ὅτι γε αὖ ἡμεῖς τὸ τῆς οὐσίας μετέχον, ἐσίαν φαμέν, καὶ κατὰ τοῦτο ὀρθῶς ἂν καλοῖτο Ἑσία. ἐοίκαμεν γὰρ καὶ ἡμεῖς τὸ παλαιὸν ἐσίαν καλεῖν τὴν οὐσίαν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὰς θυσίας ἄν τις ἐννοήσας, ἡγήσαιτο οὕτω νοεῖν ταῦτα τοὺς τιθεμένους. τὸ γὰρ πρὸ πάντων θεῶν τῇ Ἑσίᾳ πρώτῃ προθύειν εἰκὸς ἐκείνους, οἵτινες τὴν τῶν πάντων οὐσίαν, ἐσίαν ἐπωνόμασαν. ὅσοι δ' αὖ ὠσίαν, σχεδόν τι αὖ οὗτοι καθ' Ἡράκλειτον ἂν ἡγοῖντο τὰ ὄντα, ἰέναι τε πάντα, καὶ μένειν οὐδέν. τὸ οὖν αἴτιον καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν, εἶναι τὸ ὠθοῦν. ὅθεν δὴ καλῶς ἔχειν, αὐτὸ ὠσίαν ὠνομάσθαι. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταύτης, ὡς παρὰ μηδὲν εἰδότων, εἰρήσθω. Μετὰ δ' Ἑσίαν, δίκαιον Ῥέαν καὶ Κρόνον ἐπισκέψασθαι. καίτοι τό γε τοῦ Κρόνου ὄνομα ἤδη διήλθομεν. ἴσως μέντοι οὐδὲν λέγω. Ερ. Τί δὴ ὦ Σώκρατες; Σω. ὦ 'γαθέ, ἐννενόηκά τι σμῆνος σοφίας. Ερ. Ποῖον δὴ τοῦτο; Σω. Γελοῖον πάνυ εἰπεῖν. οἶμαι μέντοι τινὰ πιθανότητα ἔχον. Ερ. Τίνα ταύτην; Σω. Τὸν Ἡράκλειτόν μοι δοκῶ καθορᾶν, παλαι' ἄττα σοφὰ λέγοντα ἀτεχνῶς τὰ ἐπὶ Κρόνου καὶ Ῥέας, ἃ καὶ Ὅμηρος ἔλεγε. Ερ. Πῶς τοῦτο λέγεις; Σω. Λέγει που Ἡράκλειτος, ὅτι πάντα χωρεῖ καὶ οὐδὲν μένει. καὶ ποταμοῦ ῥοῇ ἀπεικάζων τὰ ὄντα, λέγει. ὡς δὶς ἐς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίης. Ερ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Τί οὖν δοκεῖ σοι ἀλλοιότερον Ἡρακλείτου νοεῖν, ὁ τιθέμενος τοῖς τῶν ἄλλων θεῶν προγόνοις Ῥέαν τε καὶ Κρόνον; ἆρα, οἴει ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου αὐτὸν ἀμφοτέροις ῥευμάτων ὀνόματα θέσθαι; ὥσπερ οὖν Ὅμηρος, Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν φησί, καὶ μητέρα Τηθύν. οἶμαι δὲ καὶ Ἡσίοδος. λέγει δέ που καὶ Ὀρφεύς. ὅτι Ὠκεανὸς πρῶτος καλλίρροος ἦρξε γάμοιο, ὅς ῥα κασιγνήτην ὁμομήτορα Τηθὺν ὄπυιεν. ταῦτ' οὖν σκόπει, ὅτι καὶ ἀλλήλοις συμφωνεῖ, καὶ πρὸς τὰ τοῦ Ἡρακλείτου πάντα τείνει. Ερ. Φαίνῃ τί μοι λέγειν ὦ Σώκρατες. τὸ μέντοι τῆς Τηθύος οὐκ ἐννοῶ ὄνομα, τί βούλεται. Σω. Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε ὀλίγου αὐτὸ λέγει, ὅτι πηγῆς ὄνομα ἐπικεκρυμμένον ἐστί. τὸ γὰρ διαττώμενον καὶ τὸ ἠθούμενον, πηγῆς ἀπείκασμά ἐστιν. ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων, ἡ Τηθὺς τὸ ὄνομα σύγκειται. Ερ. Τοῦτο μὲν ὦ Σώκρατες κομψόν. Σω. Τί δ' οὐ μέλλει; ἀλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο; τὸν μὲν Δία εἴπομεν. Ερ. Ναί. Σω. Τοὺς ἀδελφοὺς δὴ αὐτοῦ λέγωμεν τόν τε Ποσειδῶ καὶ τὸν Πλούτωνα. καὶ τὸ ἕτερον ὄνομα, ὃ ὀνομάζουσιν αὐτόν. Ερ. Πάνυ γε. Σω. Τὸ μὲν τοίνυν τοῦ Ποσειδῶνός μοι φαίνεται ὠνομάσθαι τοῦ πρώτου ὀνομάσαντος, ὅτι αὐτὸν βαδίζοντα ἐπέσχεν ἡ τῆς θαλάττης φύσις, καὶ οὐκέτι εἴασε προελθεῖν, ἀλλ' ὥσπερ δεσμὸς τῶν ποδῶν αὐτῷ ἐγένετο. τὸν οὖν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως ταύτης θεόν, ὠνόμασε Ποσειδῶνα, ὡς ποσίδεσμον ὄντα. τὸ δὲ ε ἔγκειται ἴσως εὐπρεπείας ἕνεκα. τάχα δὲ οὐκ ἂν τοῦτο λέγοι, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ σ, δύο λλ τὸ πρῶτον ἐλέγετο, ὡς πολλὰ εἰδότος τοῦ θεοῦ. ἴσως δὲ ἀπὸ τοῦ σείειν, ὁ σείων ὠνόμασται. πρόσκειται δὲ καὶ τὸ π καὶ τὸ δ. τὸ δὲ Πλούτωνος, τοῦτο μέν, κατὰ τὴν τοῦ πλούτου δόσιν, ὅτι ἐκ τῆς γῆς κάτωθεν ἀνίεται ὁ πλοῦτος, ἐπωνομάσθη. ὁ δὲ ᾅδης, οἱ πολλοὶ μέν μοι δοκοῦσιν ὑπολαμβάνειν τὸ ἀειδὲς προσειρῆσθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ φοβούμενοι τὸ ὄνομα, Πλούτωνα καλοῦσιν αὐτόν. Ερ. Σοὶ δὲ πῶς φαίνεται ὦ Σώκρατες; Σω. Πολλαχῇ ἔμοιγε δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι διημαρτηκέναι περὶ τούτου τοῦ θεοῦ τῆς δυνάμεως, καὶ φοβεῖσθαι αὐτόν, οὐκ ἄξιον. ὅτι τε γάρ, ἐπειδὰν ἅπαξ τις ἡμῶν ἀποθάνῃ, ἀεὶ ἐκεῖ ἐστι, φοβοῦνται. καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ γυμνὴ τοῦ σώματος παρ' ἐκεῖνον ἀπέρχεται, καὶ τοῦτο πεφόβηνται. τὰ δέ μοι δοκεῖ πάντα εἰς ταὐτόν τι συντείνειν, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ ὄνομα. Ερ. Πῶς δή; Σω. Ἐγώ σοι ἐρῶ ἅ γέ μοι φαίνεται. εἰπὲ γάρ μοι. δεσμὸς ζώῳ ὁτῳοῦν, ὥστε μένειν ὁπουοῦν, πότερος ἰσχυρότερός ἐστιν. ἀνάγκη, ἢ ἐπι

θυμίας;

θυμία; Ερ. Πολὺ διαφέρει ὦ Σώκρατες ἡ ἐπιθυμία. Σω. Οἴει οὖν τὸν ᾅδην οὐκ ἂν πολλοὺς ἐκφεύγειν, εἰ μὴ τῷ ἰσχυροτάτῳ δεσμῷ ἔδει τοὺς ἐκεῖσε ἰόντας; Ερ. Δηλαδή. Σω. Επιθυμία ἄρα τινὶ αὐτοὺς ὡς ἔοικε δεῖ, εἴπερ τῷ μεγίστῳ δεσμῷ δεῖ, καὶ οὐκ ἀνάγκῃ. Ερ. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν ἐπιθυμίαι αὖ πολλαί εἰσιν; Ερ. Ναί. Σω. Τῇ μεγίστῃ ἄρα ἐπιθυμίᾳ τῶν ἐπιθυμιῶν δεῖ αὐτοὺς, εἴπερ μέλλει τῷ μεγίστῳ δεσμῷ κατέχειν. Ερ. Ναί. Σω. Εστιν οὖν τις μείζων ἐπιθυμία, ἢ ὅταν τίς τῳ συνὼν, οἴηται δι᾽ ἐκεῖνον ἔσεσθαι ἀμείνων ἀνήρ; Ερ. Μὰ δί᾽ οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν ὦ Σώκρατες.

Σω. Διὰ ταῦτα ἄρα φῶμεν ὦ Ερμόγενες, οὐδένα δεῦρο ἐθελῆσαι ἀπελθεῖν τῶν ἐκεῖθεν, οὐδὲ αὐτὰς τὰς Σειρῆνας. ἀλλὰ κατακεκηλῆσθαι ἐκείνας τε καὶ τοὺς ἄλλους πάντας. οὕτω καλοὺς τινας ὡς ἔοικεν ἐπίσταται λέγειν λόγους ὁ ᾅδης. καὶ ἔστιν ὥς γε ἐκ τοῦ λόγου τούτου, ὁ θεὸς οὗτος τέλεος σοφιστής τε καὶ μέγας εὐεργέτης τῶν παρ᾽ αὐτῷ, ὅς γε καὶ τοῖς ἐνθάδε τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀνίησιν. οὕτω πολλὰ αὐτῷ τὰ περιόντα ἐκεῖ ἐστι. καὶ τὸν Πλούτωνα ἀπὸ τούτου ἔχει τὸ ὄνομα. καὶ τὰ αὖ μὴ ἐθέλειν συνεῖναι τοῖς ἀνθρώποις ἔχουσι τὰ σώματα, ἀλλὰ τότε συγγίνεσθαι, ἐπειδὰν ἡ ψυχὴ καθαρὰ ᾖ πάντων τῶν περὶ τὸ σῶμα κακῶν καὶ ἐπιθυμιῶν, οὐ φιλόσοφον σοι δοκεῖ εἶναι, καὶ εὖ ἐντεθυμημένον; ὅτι οὕτω μὲν ἂν κατέχοι αὐτοὺς δήσας τῇ περὶ ἀρετὴν ἐπιθυμίᾳ. ἔχοντας δὲ τὴν τοῦ σώματος πτοίησιν καὶ μανίαν, οὐδ᾽ ἂν ὁ Κρόνος δύναιτο ὁ πατὴρ συγκατέχειν αὐτῷ ἐν τοῖς δεσμοῖς δήσας τοῖς αὐτοῦ λεγομένοις. Ερ. Κινδυνεύεις τὶ λέγειν ὦ Σώκρατες. Σω. Καὶ τό γε ὄνομα ὁ ᾅδης ὦ Ερμόγενες, πολλοῦ δεῖ ἀπὸ τοῦ ἀειδοῦς ἐπωνομάσθαι. ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ πάντα τὰ καλὰ εἰδέναι, ἀπὸ τούτου ὑπὸ τοῦ ὀνομαθέτου ᾅδης ἐκλήθη.

Ερ. Εἶεν. τί δὲ Δήμητράν τε καὶ Ηραν, καὶ Απόλλω, καὶ Αθηνᾶν, καὶ Ηφαιστον, καὶ Αρην, καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, πῶς λέγομεν; Σω. Δημήτηρ μὲν φαίνεται κατὰ τὴν δόσιν τῆς ἐδωδῆς, διδοῦσα ὡς μήτηρ, δημήτηρ κεκλῆσθαι. Ηρα δὲ ὡς ἐρατή τις. ὥσπερ οὖν καὶ λέγεται ὁ Ζεὺς αὐτῆς ἐρασθεὶς ἔχειν. ἴσως δὲ μετεωρολογῶν ὁ ὀνομαθέτης, τὸν ἀέρα ἤραν ὠνόμασεν, ἐπικρυπτόμενος. θεὶς τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τελευτήν. γνοίης δ᾽ ἂν εἰ πολλάκις λέγοις τὸ τῆς Ηρας ὄνομα. Φερρέφαττα δὲ, πολλοὶ μὲν καὶ τοῦτο φοβοῦνται τὸ ὄνομα, καὶ τὸν Απόλλω, ὑπὸ ἀπειρίας ὡς ἔοικεν, ὀνομάτων ὀρθότητος. καὶ γὰρ μεταβάλλοντες σκοποῦνται τὴν Φερσεφόνην, καὶ δεινὸν αὐτοῖς φαίνεται. τὸ δὲ, μηνύει σοφὴν εἶναι τὴν θεόν. ἅτε γὰρ φερομένων τῶν πραγμάτων, τὸ ἐφαπτόμενον καὶ ἐπαφῶν, καὶ δυνάμενον ἐπακολουθεῖν, σοφία ἂν εἴη. φερέπαφα οὖν διὰ τὴν σοφίαν, καὶ τὴν ἐπαφὴν τοῦ φερομένου, ἡ θεὸς ἂν ὀρθῶς καλοῖτο, ἢ τοιοῦτόν τι. δι᾽ ὅπερ καὶ σύνεστιν αὐτῇ ὁ ᾅδης σοφὸς ὢν, διότι τοιαύτη ἐστί. νῦν δὲ αὐτῆς ἐκκλίνουσι τὸ ὄνομα, εὐστομίαν περὶ πλείονος ποιούμενοι τῆς ἀληθείας, ὥστε Φερρέφατταν αὐτὴν καλεῖν. ταυτὸν δὲ καὶ περὶ τὸν Απόλλω, ὅπερ λέγω, πολλοὶ πεφόβηνται περὶ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, ὥς τι δεινὸν μηνύοντος. ἢ οὐκ ᾔσθησαι; Ερ. Πάνυ μὲν οὖν, καὶ ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τὸ δέ γ᾽ ἐστὶν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, κάλλιστα κείμενον πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. Ερ. Πῶς δή; Σω. Εγὼ πειράσομαι φράσαι, ὅ γέ μοι φαίνεται. οὐ γὰρ ἔστιν ὅ,τι ἂν μᾶλλον ἥρμοσεν ὄνομα, ἓν ὂν, τέτταρσι δυνάμεσι ταῖς τοῦ θεοῦ, ὥστε πασῶν ἐφάπτεσθαι, καὶ δηλοῦν τρόπον τινὰ μουσικήν τε καὶ μαντικὴν, καὶ ἰατρικὴν, καὶ τοξικήν. Ερ. Λέγε δή. ἄτοπον γάρ τι μοι λέγεις τὸ ὄνομα εἶναι. Σω. Εὐάρμοστον μὲν οὖν, ἅτε μουσικοῦ ὄντος τοῦ θεοῦ. πρῶτον μὲν γὰρ ἡ κάθαρσις καὶ οἱ καθαρμοὶ, καὶ κατὰ τὴν ἰατρικὴν, καὶ κατὰ τὴν μαντικὴν, καὶ αἱ τοῖς ἰατρικοῖς φαρμάκοις, καὶ αἱ τοῖς μαντικοῖς περιθειώσεις τε καὶ λουτρὰ τὰ ἐν τοῖς τοιούτοις, καὶ αἱ περιρράνσεις, πάντα ταῦτα, ἕν τι δύναιντ᾽ ἂν καθαρὸν παρέχειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχήν. ἢ οὔ; Ερ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν ὁ καθαίρων θεὸς, καὶ ὁ ἀπολούων τε, καὶ ὁ ἀπολύων τῶν τοιούτων κακῶν, οὗτος ἂν εἴη; Ερ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Κατὰ μὲν τοίνυν τὰς ἀπολύσεις τε καὶ ἀπολούσεις, ὡς ἰατρὸς ὢν τῶν τοιούτων, ἀπολύων ἂν ὀρθῶς καλοῖτο. κατὰ δὲ τὴν μαντικὴν, καὶ τὸ ἀληθές τε καὶ τὸ ἁπλοῦν, ταυτὸν γάρ ἐστιν, ὥσπερ οὖν οἱ Θετταλοὶ καλοῦσιν αὐτὸν, ὀρθότατ᾽ ἂν καλοῖτο. ἁπλὸν γάρ φασι πάντες Θετταλοὶ τοῦτον τὸν θεόν. διὰ δὲ τὸ, ἀεὶ βολῶν ἐγκρατὴς εἶναι τοξικῇ, ἀεὶ βάλλων ἐστί. κατὰ δὲ τὴν μουσικὴν, δεῖ ὑπολαβεῖν, ὥσπερ τὸν ἀκόλουθόν τε καὶ τὴν ἄκοιτιν; ὅτι τὸ α σημαίνει πολλαχοῦ, τὸ ὁμοῦ. καὶ ἐνταῦθα τὴν ὁμοῦ πόλησιν, καὶ περὶ τὸν οὐρανὸν, οὓς δὴ πόλους καλοῦσι. καὶ τὴν περὶ τὴν ἐν τῇ ᾠδῇ, ἁρμονίαν. ἣ δὴ συμφωνία καλεῖται. ὅτι ταῦτα πάντα, ὥς φασιν οἱ κομψοὶ περὶ μουσικὴν καὶ ἀστρονομίαν, ἁρμονίᾳ τινὶ πολεῖ ἅμα πάντα. ἐπιστατεῖ δὲ οὗτος ὁ θεὸς τῇ ἁρμονίᾳ, ὁμοπολῶν αὐτὰ πάντα, καὶ κατὰ θεοὺς, καὶ κατ᾽ ἀνθρώπους. ὥσπερ οὖν τὸν ὁμοκέλευθον καὶ ὁμόκοιτιν, ἀκόλουθον καὶ ἄκοιτιν ἐκαλέσαμεν, μεταβάλλοντες ἀντὶ τοῦ ο α, οὕτω καὶ Απόλλωνα ἐκαλέσαμεν, ὃς ἦν ὁμοπολῶν, ἕτερον λ ἐμβάλλοντες. ὅτι ὁμώνυμον ἐγίγνετο, τῷ χαλεπῷ ὀνόματι. ὅπερ καὶ νῦν ὑποπτεύοντές τινες, διὰ τὸ μὴ ὀρθῶς σκοπεῖσθαι τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματος, φοβοῦνται αὐτὸ, ὡς σημαῖνον φθοράν τινα. τὸ δὲ πολὺ ὥσπερ ἄρτι ἐλέγετο, πασῶν ἐφαπτόμενον κεῖται τῶν τοῦ θεοῦ δυνάμεων, ἁπλοῦ, ἀεὶ βάλλοντος, ἀπολούοντος, ὁμοπολοῦντος. Τὰς δὲ μούσας τε καὶ ὅλως τὴν μουσικὴν, ἀπὸ τοῦ μῶσθαι, ὡς ἔοικε, καὶ τῆς ζητήσεώς τε καὶ φιλοσοφίας τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπωνόμασε.

Λητὼ δὲ, ἀπὸ τῆς πραότητος τῆς θεοῦ, κατὰ τὸ ἐθελήμονα εἶναι ὧν ἄν τις δέηται. ἴσως δὲ ὡς οἱ ξένοι καλοῦσι, πολλοὶ γὰρ Ληθὼ καλοῦσιν. ἔοικεν οὖν πρὸς τὸ μὴ τραχὺ τοῦ ἤθους, ἀλλ' ἥμερόν τε καὶ λεῖον, Ληθὼ κεκλῆσθαι ὑπὸ τῶν τοῦτο καλούντων. Ἄρτεμις δὲ, τὸ ἀρτεμὲς φαίνεται καὶ τὸ κόσμιον, διὰ τὴν τῆς παρθενίας ἐπιθυμίαν. ἴσως δὲ ἀρετῆς ἵστορα, τὴν θεὸν ἐκάλεσεν ὁ καλέσας. τάχα δ' ἂν καὶ ὡς τὸν ἄροτον μισησάσης τὸν ἀνδρὸς ἐν γυναικί. ἢ διὰ τούτων τι, ἢ διὰ πάντα ταῦτα, τὸ ὄνομα τοῦτο ὁ τιθέμενος ἔθετο τῇ θεῷ. Ερ. Τί δαὶ ὁ Διόνυσός τε καὶ ἡ Ἀφροδίτη; Σω. Μεγάλα ὦ παῖ Ἱππονίκου ἐρωτᾷς. ἀλλὰ ἔστι γὰρ καὶ σπουδαίως εἰρημένος ὁ τρόπος τῶν ὀνομάτων τούτοις τοῖς θεοῖς, καὶ παιδικῶς. τὸν μὲν οὖν σπουδαῖον, ἄλλους τινὰς ἐρώτα. τὸν δὲ παιδικὸν, οὐδὲν κωλύει διελθεῖν. φιλοπαίγμονες γὰρ καὶ οἱ θεοί. ὅτε γὰρ Διόνυσος εἴη ἂν ὁ διδοὺς τὸν οἶνον, Διδοίνυσος ἐν παιδιᾷ καλούμενος. οἶνος δ', ὅτι οἴεσθαι νοῦν ἔχειν ποιεῖ τῶν πινόντων τοὺς πολλοὺς, οὐκ ἔχοντας, οἰόνους δικαιότατ' ἂν καλούμενος. περὶ δὲ Ἀφροδίτης, οὐκ ἄξιον Ἡσιόδῳ ἀντιλέγειν, ἀλλὰ συγχωρεῖν. ὅτι διὰ τὴν τοῦ ἀφροῦ γένεσιν, Ἀφροδίτη ἐκλήθη. Ερ. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' Ἀθηνᾶς, Ἀθηναῖος γ' ὢν ὦ Σώκρατες ἐπιλήσει, οὐδ' Ἡφαίστου τε καὶ Ἄρεος. Σω. Οὐδὲ εἰκός γε. Ερ. Οὐ γάρ. Σω. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἕτερον ὄνομα αὐτῆς, οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν, διὸ κεῖται. Ερ. Τὸ ποῖον; Σω. Παλλάδα που αὐτὴν καλοῦμεν. Ερ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ὀρχήσεως ἡγούμενοι τεθεῖσθαι, ὀρθῶς ἂν ὡς ἔγωμαι ἡγοίμεθα. τὸ γάρ που, ἢ αὑτὸν, ἤ τι ἄλλο μετεωρίζειν, ἢ ἀπὸ τῆς γῆς, ἢ ἐν ταῖς χερσὶ, πάλλειν τε καὶ πάλλεσθαι, καὶ ὀρχεῖν καὶ ὀρχεῖσθαι καλοῦμεν. Ερ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Παλλάδα μὲν τοίνυν ταύτῃ. Ερ. Καὶ ὀρθῶς γε. ἀλλὰ δὴ τὸ ἕτερον, πῶς λέγεις; Σω. Τὸ τῆς Ἀθηνᾶς; Ερ. Ναί. Σω. Τοῦτο ἐμβριθέστερον ὦ φίλε. ἐοίκασι δὴ καὶ οἱ παλαιοὶ τὴν Ἀθηνᾶν νομίζειν, ὥσπερ οἱ νῦν περὶ Ὅμηρον δεινοί. καὶ γὰρ τούτων οἱ πολλοὶ ἐξηγούμενοι τὸν ποιητὴν, φασὶ τὴν Ἀθηνᾶν αὐτὸν νοῦν τε καὶ διάνοιαν πεποιηκέναι. καὶ ὁ τὰ ὀνόματα ποιῶν, ἔοικε τοιοῦτόν τι περὶ αὐτῆς διανοεῖσθαι. ἔτι δὲ μειζόνως λέγων θεοῦ νόησιν, ὡσπερεὶ λέγοι ὅτι ἡ θεονόη ἐστὶν αὕτη. τῷ α ξενικῶς, ἀντὶ τοῦ η χρησάμενος, καὶ τὸ ι καὶ τὸ σ ἀφελών. ἴσως δὲ οὐδὲ ταύτῃ, ἀλλ' ὡς τὰ θεῖα νοούσης αὐτῆς διαφερόντως τῶν ἄλλων, θεονόην ἐκάλεσεν. οὐδὲν δὲ ἀπέχει, καὶ τὴν ἐν τῷ ἤθει νόησιν ὡς οὖσαν τὴν θεὸν ταύτην, ἠθονόην μὲν βούλεσθαι προσειπεῖν. παραγαγὼν δὲ, ἢ αὐτὸς, ἤ τινες ὕστερον ἐπὶ τὸ κάλλιον ὡς ᾤοντο, Ἀθηνᾶν ἐκάλεσαν. Ερ. Τί δαὶ δὴ τὸν Ἥφαιστον. πῇ λέγεις; Σω. Ἦ τὸν γενναῖον τὸν φάεος ἵστορα ἐρωτᾷς; Ερ. Ἔοικα. Σω. Οὐκοῦν οὗτος μὲν παντὶ δῆλος φαῖστος ὢν, τὸ η προσελκυσάμενος. Ερ. Κινδυνεύει, ἐὰν μή πῃ σοι ὡς ἔοικεν ἔτι ἄλλῃ δόξῃ. Σω. Ἀλλ' ἵνα μὴ δόξῃ, τὸν Ἄρη ἐρώτα. Ερ. Ἐρωτῶ. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὲν βούλει, κατὰ τὸ ἄρρεν τε καὶ κατὰ τὸ ἀνδρεῖον, Ἄρης ἂν εἴη. εἰ δ' αὖ κατὰ τὸ σκληρόν τε καὶ ἀμετάστροφον, ὃ δὴ ἄρρατον καλεῖται, καὶ ταύτῃ ἂν πανταχῇ πολεμικῷ θεῷ πρέποι, Ἄρη καλεῖσθαι. Ερ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἐκ μὲν οὖν τῶν θεῶν, πρὸς θεῶν, ἀπαλλαγῶμεν. ὡς ἐγὼ δέδοικα περὶ αὐτῶν διαλέγεσθαι. περὶ δὲ ἄλλων εἴ τινων βούλει, πρόβαλλέ μοι, ὄφρα ἴδηαι οἷοι Εὐθύφρονος ἵπποι. Ερ. Ἀλλὰ ποιήσω ταῦτα, ἔτι γε ἐν ἐρόμενός σε περὶ Ἑρμοῦ. ἐπειδή με καὶ οὔ φησι Κρατύλος Ἑρμογένην εἶναι. πειρώμεθα οὖν τὸν Ἑρμῆν σκέψασθαι, τί καὶ νοεῖ τὸ ὄνομα, ἵνα καὶ εἰδῶμεν εἴ τι ὅδε λέγει. Σω. Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε ἔοικε περὶ λόγον τι εἶναι ὁ Ἑρμῆς, καὶ τὸ ἑρμηνέα εἶναι, καὶ τὸ ἄγγελον, καὶ τὸ κλοπικόν τε καὶ τὸ ἀπατηλὸν ἐν λόγοις, καὶ τὸ ἀγοραστικόν. περὶ λόγου δύναμίν ἐστι πᾶσα αὕτη ἡ πραγματεία. ὅπερ οὖν καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέγομεν, τὸ εἴρειν λόγου χρεία ἐστί. τὸ δὲ, οἷον καὶ Ὅμηρος πολλαχοῦ λέγει, ἐμήσατο φησί, τοῦτο δὲ μηχανήσασθαί ἐστιν. ἐξ ἀμφοτέρων οὖν τούτων, τὸν τὸ λέγειν τε καὶ τὸ εἴρειν μησάμενος, τὸ δὲ λέγειν δὴ ἐστιν εἴρειν, τοῦτον τὸν θεὸν, ὡσπερεὶ ἐπιτάττει ἡμῖν ὁ νομοθέτης. ὦ ἄνθρωποι, ὃς τὸ εἴρειν ἐμήσατο, δικαίως ἂν καλοῖτο ὑπὸ ὑμῶν εἰρέμης. νῦν δὲ ἡμεῖς ὡς οἰόμεθα καλλωπίζοντες τὸ ὄνομα, Ἑρμῆν καλοῦμεν. καὶ ἥ γε Ἶρις, ἀπὸ τοῦ εἴρειν ἔοικε κεκλημένη, ὅτι ἄγγελός ἐστι. Ερ. Νὴ τὸν Δία εὖ ἄρα μοι δοκεῖ Κρατύλος λέγειν, τὸ ἐμὲ μὴ εἶναι Ἑρμογένη. οὔκουν εὐμήχανός γε εἰμὶ λόγου. Σω. Καὶ τόν γε τὸν Πᾶνα τοῦ Ἑρμοῦ εἶναι υἱὸν διφυῆ, ἔχει τὸ εἰκὸς ὦ ἑταῖρε. Ερ. Πῶς δή; Σω. Οἶσθα ὅτι ὁ λόγος τὸ πᾶν σημαίνει, καὶ κυκλεῖ καὶ πολεῖ ἀεί, καὶ ἔστι διπλοῦς, ἀληθής τε καὶ ψευδής; Ερ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἀληθὲς αὐτοῦ, λεῖον καὶ θεῖον, καὶ ἄνω οἰκοῦν ἐν τοῖς θεοῖς; τὸ δὲ ψεῦδος, κάτω ἐν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τραχὺ, καὶ τραγικόν; ἐνταῦθα γὰρ πλεῖστοι οἱ μῦθοί τε καὶ τὰ ψεύδη ἐστὶ περὶ τὸν τραγικὸν βίον. Ερ. Πάνυ γε. Σω. Ὀρθῶς ἄρα ὁ πᾶν μηνύων καὶ ἀεὶ πολῶν, Πὰν αἰπόλος εἴη, διφυὴς Ἑρμοῦ υἱός. τὰ μὲν ἄνωθεν, λεῖος. τὰ δὲ κάτωθεν, τραχὺς, καὶ τραγοειδής. καὶ ἔστιν ἤτοι λόγος, ἢ λόγου ἀδελφὸς ὁ Πὰν, εἴπερ Ἑρμοῦ υἱός ἐστιν. ἀδελφῷ δὲ ἐοικέναι ἀδελφὸν, οὐδὲν θαυμαστόν. ἀλλ' ὅπερ ἐγὼ ἔλεγον ὦ μακάριε, ἀπαλλαγῶμεν ἐκ τῶν θεῶν. Ερ. Τῶν γε τοιούτων ὦ Σώκρατες, εἰ βούλει. περὶ δὲ τῶν τοιῶνδε, τί σε κωλύει διελθεῖν; οἷον ἡλίου τε καὶ σελήνης, καὶ ἄστρων, καὶ γῆς, καὶ αἰθέρος, καὶ ἀέρος, καὶ πυρὸς, καὶ ὕδατος, καὶ ὡρῶν, καὶ ἐνιαυτοῦ; Σω. Συχνά μοι προστάττεις. ὅμως δὲ εἴπερ σοι κεχαρισμένον ἔσται, ἐθέλω. Ερ. Καὶ μὴν χαριεῖ. Σω. Τί δὴ οὖν βούλει πρῶτον; ἢ ὥσπερ εἶπες τὸν ἥλιον διέλθωμεν; Ερ. Πάνυ γε. Σω.

Ἔοικε

Ἔοικε τοίνυν καταδήλῳ γιγνομένῳ ἂν μᾶλλον, εἰ τῷ δωρικῷ τις ὀνόματι χρῷτο. ἅλιον γὰρ καλοῦσιν οἱ δωριεῖς. ἅλιος οὖν εἴη μὲν ἂν, κατὰ τὸ ἁλίζειν εἰς ταυτὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὰν ἀνατέλλῃ· εἴη δ' ἂν καὶ τῷ περὶ τὴν γῆν ἀεὶ εἱλεῖν, ἰών. ἐοίκοι δ' ἂν καὶ ὅτι ποικίλλει ἰὼν τὰ γιγνόμενα ἐκ τῆς γῆς. τὸ δὲ ποικίλλειν καὶ αἰολεῖν, ταυτόν. Ἑρ. Τί δὲ ἡ σελήνη; Σω. Τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα, φαίνεται τὸν Ἀναξαγόραν πιέζειν. Ἑρ. Τί δή; Σω. Ἔοικε δηλοῦν τι παλαιότερον, ὃ ἐκεῖνος νεωστὶ ἔλεγεν. ὅτι ἡ σελήνη ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἔχει τὸ φῶς. Ἑρ. Πῶς δή; Σω. Τὸ μέν που σέλας καὶ τὸ φῶς, ταυτόν. Ἑρ. Ναί. Σω. Νέον δέ που καὶ ἕνον ἀεί ἐστι περὶ τὴν σελήνην τοῦτο τὸ φῶς, εἴπερ ἀληθῆ οἱ Ἀναξαγόρειοι λέγουσι. κύκλῳ γάρ που ἀεὶ αὐτὴν περιιὼν, νέον ἀεὶ ἐπιβάλλει. ἕνον δὲ ὑπάρχει τὸ τοῦ προτέρου μηνός. Ἑρ. Πάνυ γε. Σω. Σελαναίαν δέ γε καλοῦσιν αὐτὴν πολλοί. Ἑρ. Πάνυ γε. Σω. Ὅτι δὲ σέλας νέον τε καὶ ἕνον ἔχει ἀεὶ, σελαενονεοάεια μὲν δικαιότατ' ἂν τῶν ὀνομάτων καλοῖτο. συγκεκροτημένον δὲ, σελαναία κέκληται. Ἑρ. Διθυραμβῶδές γε τοῦτο τοὔνομα ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ τὸν μῆνα καὶ τὰ ἄστρα, πῶς λέγεις; Σω. Ὁ μὲν μεὶς, ἀπὸ τοῦ μειοῦσθαι, εἴη ἂν μείης ὀρθῶς κεκλημένος. τὰ δ' ἄστρα, ἔοικε τῆς ἀστραπῆς ἐπωνυμίαν ἔχειν. ἡ δὲ ἀστραπὴ, ὅτι τοὺς ὦπας ἀναστρέφει, ἀναστρωπὴ ἂν εἴη. νῦν δὲ ἀστραπὴ καλλωπισθεῖσα κέκληται. Ἑρ. Τί δὲ τὸ πῦρ τε καὶ τὸ ὕδωρ. Σω. Τὸ πῦρ ἀπορῶ. καὶ κινδυνεύει, ἤτοι ἡ τοῦ Εὐθύφρονός με μοῦσα ἐπιλελοιπέναι, ἢ τοῦτο παγχάλεπόν τι εἶναι. σκέψαι οὖν ἣν εἰσάγω μηχανὴν ἐπὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ἃ ἂν ἀπορῶ. Ἑρ. Τίνα δή; Σω. Ἐγώ σοι ἐρῶ. ἀπόκριναι γάρ μοι. ἔχοις ἂν εἰπεῖν, πῦρ κατὰ τίνα τρόπον καλεῖται; Ἑρ. Μὰ δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Σκέψαι δὴ ὃ ἐγὼ ὑποπτεύω περὶ αὐτοῦ. ἐννοῶ γὰρ, ὅτι πολλὰ οἱ Ἕλληνες ὀνόματα, ἄλλως τε καὶ οἱ ὑπὸ τοῖς βαρβάροις οἰκοῦντες, παρὰ τῶν βαρβάρων εἰλήφασι. Ἑρ. Τί οὖν δή; Σω. Εἴ τις ζητοῖ ταῦτα κατὰ τὴν ἑλληνικὴν φωνὴν ὡς ἐοικότως κεῖται, ἀλλὰ μὴ κατ' ἐκείνην ἐξ ἧς τὸ ὄνομα τυγχάνει ὂν, οἶσθα ὅτι ἀποροῖ ἄν. Ἑρ. Εἰκότως γε. Σω. Ὅρα τοίνυν καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ πῦρ, μή τι βαρβαρικὸν ᾖ. τοῦτο γὰρ οὔτε ῥᾴδιον προσάψαι ἐστὶν ἑλληνικῇ φωνῇ, φανεροί τ' εἰσὶν οὕτως αὐτὸ καλοῦντες φρύγες, σμικρόν τι παρακλίνοντες, καὶ τό γε ὕδωρ, καὶ τὰς κύνας, καὶ ἄλλα πολλά. Ἑρ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐ τοίνυν δεῖ ταῦτα προσβιάζεσθαι, ἐπεὶ ἔχοι γ' ἄν τις εἰπεῖν περὶ αὐτῶν. τὸ μὲν οὖν πῦρ, καὶ τὸ ὕδωρ, ταύτῃ ἀπωθοῦμαι. ὁ δὲ δὴ ἀὴρ, ἆρά γε ὦ Ἑρμόγενες ὅτι αἴρει τὰ ἀπὸ τῆς γῆς ἀὴρ κέκληται, ἢ ὅτι ἀεὶ ῥεῖ, ἢ ὅτι πνεῦμα ἐξ αὐτοῦ γίγνεται ῥέοντος. οἱ γὰρ ποιηταί που τὰ πνεύματα ἀήτας καλοῦσιν. ἴσως οὖν λέγει, ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι πνευματόρρουν, ἀητόρρουν. ὅθεν δὴ βούλεται αὐτὸν οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ἐστὶν ἀήρ. τὸν δὲ αἰθέρα, τῇδέ πῃ ὑπολαμβάνω. ὅτι ἀεὶ θεῖ περὶ τὸν ἀέρα ῥέων, ἀειθεὴρ δικαίως ἂν καλοῖτο. γῆ δὲ μᾶλλον σημαίνει ὃ βούλεται, ἐάν τις γαῖαν ὀνομάσῃ. γαῖα γὰρ γεννήτειρα ἂν εἴη ὀρθῶς κεκλημένη, ὥς φησιν Ὅμηρος. τὸ γὰρ γεγάασι, γεγεννῆσθαι λέγει. Ἑρ. Εἶεν. Σω. Τί οὖν ἡμῖν ἦν τὸ μετὰ τοῦτο; Ἑρ. Ὧραι ὦ Σώκρατες, καὶ ἐνιαυτὸς, καὶ ἔτος. Σω. Αἱ μὲν δὴ ὧραι, ἀττικιστὶ ὡς τὸ παλαιὸν ῥητέον, εἴπερ βούλει τὸ εἰκὸς εἰδέναι. ὧραι γάρ εἰσι διὰ τὸ ὁρίζειν χειμῶνάς τε καὶ θέρη καὶ πνεύματα. καὶ τοὺς καρποὺς ἐκ τῆς γῆς, ὁρίζουσαι δὲ, δικαίως ἂν ὅραι καλοῖντο. ἐνιαυτὸς δὲ καὶ ἔτος, κινδυνεύει ἕν τι εἶναι. τὸ γὰρ τὰ φυόμενα καὶ τὰ γιγνόμενα ἐν μέρει ἕκαστον προάγον εἰς φῶς, καὶ αὐτὸ ἐν αὑτῷ ἐξετάζον τοῦτο, ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τὸ τοῦ Διὸς ὄνομα δίχα διῃρημένον, οἱ μὲν, ζῆνα, οἱ δὲ, δία ἐκάλουν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα, οἱ μὲν ἐνιαυτὸν, ὅτι ἐν ἑαυτῷ. οἱ δὲ ἔτος, ὅτι ἐτάζει. ὁ δὲ ὅλος λόγος ἐστὶ, τὸ ἐν αὑτῷ ἐτάζον, τοῦτο προσαγορεύεσθαι ἓν ὂν δίχα. ὥστε δύο ὀνόματα γεγονέναι, ἐνιαυτόν τε καὶ ἔτος, ἐξ ἑνὸς λόγου. Ἑρ. Ἀλλὰ δῆτα ὦ Σώκρατες πολὺ ἐπιδίδως. Σω. Πόρρω ἤδη οἶμαι φαίνομαι σοφίας ἐλαύνειν. Ἑρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τάχα μᾶλλον ἐφήσεις. Ἑρ. Ἀλλὰ μετὰ τοῦτο τὸ εἶδος, ἔγωγε ἡδέως ἂν θεασαίμην ταῦτα τὰ καλὰ ὀνόματα, τίνι ποτὲ ὀρθότητι κεῖται τὰ περὶ τὴν ἀρετὴν. οἷον φρόνησίς τε, καὶ σύνεσις, καὶ δικαιοσύνη, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα πάντα. Σω. Ἐγείρεις μὲν ὦ ἑταῖρε οὐ φαῦλον γένος ὀνομάτων. ὅμως δὲ ἐπειδήπερ τὴν λεοντῆν ἐνδέδυκα, οὐκ ἀποδειλιατέον. ἀλλ' ἐπισκεπτέον ὡς ἔοικε, φρόνησιν, καὶ σύνεσιν, καὶ γνώμην, καὶ ἐπιστήμην, καὶ τἄλλα δὴ ἃ φὴς, πάντα ταῦτα τὰ καλὰ ὀνόματα. Ἑρ. Πάνυ μὲν οὖν οὐ δεῖ ἡμᾶς προαποστῆναι. Σω. Καὶ μὴν νὴ τὸν κύνα δοκῶ γέ μοι οὐ κακῶς μαντεύεσθαι, ὃ καὶ νῦν δὴ ἐνενόησα. ὅτι οἱ πάνυ παλαιοὶ ἄνθρωποι οἱ τιθέμενοι τὰ ὀνόματα, παντὸς μᾶλλον, ὥσπερ καὶ τῶν νῦν οἱ πολλοὶ τῶν σοφῶν, ὑπὸ τοῦ πυκνὰ περιστρέφεσθαι ζητοῦντες ὅπῃ ἔχει τὰ ὄντα, ἀεὶ ἰλιγγιῶσι. κἄπειτα αὐτοῖς φαίνεται περιφέρεσθαι τὰ πράγματα, καὶ πάντως φέρεσθαι. αἰτιῶνται δὴ οὐ τὸ ἔνδον τὸ παρὰ σφίσι πάθος, αἴτιον εἶναι ταύτης τῆς δόξης. ἀλλὰ αὐτὰ τὰ πράγματα οὕτω πεφυκέναι, οὐδὲν αὐτῶν μόνιμον εἶναι, οὐδὲ βέβαιον, ἀλλὰ ῥεῖν καὶ φέρεσθαι, καὶ μεστὰ εἶναι πάσης φορᾶς καὶ γενέσεως ἀεί. λέγω δὲ ἐννοήσας πρὸς πάντα τὰ νῦν δὴ ὀνόματα. Ἑρ. Πῶς δὴ τοῦτο ὦ Σώκρατες; Σω. Οὐ κατενόησας ἴσως τὰ ἄρτι λεγόμενα, ὅτι παντάπασιν ὡς φερομένοις τε καὶ ῥέουσι, καὶ γιγνομένοις τοῖς πράγμασι τὰ ὀνόματα ἐπίκειται; Ἑρ. Οὐ πάνυ ἐνεθυμήθην. Σω. Καὶ μὴν πρῶτον μὲν τοῦτο ὃ πρῶτον εἴπομεν, παντάπασιν ὡς ἐπὶ τοιούτων ἐστί. Ἑρ. Τὸ ποῖον; Σω. Ἡ φρόνησις. φορᾶς γάρ ἐστι καὶ ῥοῦ νόησις. εἴη δ'

ἂν καὶ

αὖ καὶ ὄνησιν ὑπολαβεῖν φορᾶς. ἀλλ' οὖν περί γε τὸ φέρεσθαί ἐστιν. εἰ δὲ βούλει, ἡ γνώμη παντάπασι
δηλοῖ γονῆς σκέψιν, καὶ νώμησιν. τὸ γὰρ νωμᾶν, καὶ τὸ σκοπεῖν, ταὐτόν. εἰ δὲ βούλει, αὐτὸ ἡ νόησις τοῦ
νέου ἐστὶν ἕσις. τὸ δὲ νέα εἶναι τὰ ὄντα, σημαίνει γιγνόμενα ἀεὶ εἶναι. τούτου οὖν ἐφίεσθαι τὴν ψυχὴν, μηνύει
τὸ ὄνομα ὁ θέμενος τὴν νεόεσιν. οὐ γὰρ νόησις τὸ ἀρχαῖον ἐκαλεῖτο, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ η, εἰ ἔδει λέγειν δύο
νεόεσιν. σωφροσύνη δὲ, σωτηρία οὗ νῦν δὴ ἐσκέμμεθα, φρονήσεως. καὶ μὴν ἥγε ἐπιστήμη μηνύει, ὡς
φερομένοις τοῖς πράγμασιν ἑπομένης τῆς ψυχῆς τῆς ἀξίας λόγου, καὶ οὔτε ἀπολειπομένης, οὔτε προθεού-
σης. διὸ δεῖ ἐμβάλλοντας δὴ τὸ ε, ἐπιστημένην αὐτὴν ὀνομάζειν. σύνεσις δ' αὖ οὕτω μὲν δόξειεν ἂν
ὥσπερ συλλογισμὸς εἶναι. ὅταν δὲ συνιέναι λέγῃ, ταυτὸν παντάπασι συμβαίνει τῷ ἐπίστασθαι λεγό-
μενον. συμπορεύεσθαι γὰρ λέγει τὴν ψυχὴν τοῖς πράγμασι τὸ συνιέναι. ἀλλὰ μὴν ἥγε σοφία, φορᾶς
ἐφάπτεσθαι σημαίνει. σκοτωδέστερον δὲ τοῦτο καὶ ξενικώτερον, ἀλλὰ δεῖ ἐκ τῶν ποιητῶν ἀναμιμνή-
σκεσθαι, ὅτι πολλαχοῦ λέγουσι περὶ ὅτου ἂν τύχωσι τῶν ἀρχομένων ταχὺ προϊέναι, ἐσύθη φασί. λα-
κωνικῷ δὲ ἀνδρὶ τῶν εὐδοκίμων καὶ ὄνομα ἦν Σοῦς. τὴν γὰρ ταχεῖαν ὁρμὴν Λακεδαιμόνιοι, τοῦτο
καλοῦσιν. ταύτης οὖν τῆς φορᾶς ἐπαφὴν σημαίνει ἡ σοφία, ὡς φερομένων τῶν ὄντων. καὶ μὴν τό γε
ἀγαθὸν τοῦτο τῆς φύσεως πάσης τῷ ἀγαστῷ βούλεται τὸ ὄνομα ἐπικεῖσθαι. ἐπειδὴ γὰρ πορεύεται τὰ ὄν
τα, ἔνι μὲν ἄρα αὐτοῖς τάχος, ἔνι δὲ βραδυτής. ἔστιν οὖν οὐ πᾶν τὸ ταχὺ, ἀλλά τι αὐτὸ ἀγαστόν. τούτῳ οὖν
δὴ τῷ ἀγαστῷ αὕτη ἡ ἐπωνυμία ἐστὶ, τἀγαθόν. δικαιοσύνη δὲ, ὅτι μὲν ἐπὶ τῇ τοῦ δικαίου συνέσει τοῦ-
το κεῖται τὸ ὄνομα, ῥᾴδιον συμβαλεῖν. αὐτὸ δὲ τὸ δίκαιον, χαλεπόν. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἔοικε μέχρι μὲν
του, ὁμολογεῖσθαι παρὰ πολλῶν. ἔπειτα δὲ ἀμφισβητεῖσθαι. ὅσοι γὰρ ἡγοῦνται τὸ πᾶν εἶναι ἐν πορείᾳ, τὸ
μὲν πολὺ αὐτοῦ ὑπολαμβάνουσι τοιοῦτόν τι εἶναι, οἷον οὐδὲν ἄλλο ἢ χωρεῖν. διὰ δὲ τούτου παντὸς εἶναί τι
διεξιὸν, δι' οὗ πάντα τὰ γιγνόμενα γίγνεσθαι. εἶναι δὲ τάχιστον τοῦτο καὶ λεπτότατον. οὐ γὰρ ἂν δύνα-
σθαι ἄλλως διὰ τοῦ ὄντος ἰέναι παντὸς, εἰ μὴ λεπτότατόν τε ἦν, ὥς τε αὐτὸ μηδὲν στέγειν, καὶ τάχιστον,
ὥς τε χρῆσθαι ὥσπερ ἑστῶσι τοῖς ἄλλοις. ἐπεὶ δ' οὖν ἐπιτροπεύει τὰ ἄλλα πάντα διαϊὸν, τοῦτο τὸ ὄνομα
ἐκλήθη ὀρθῶς δίκαιον, εὐστομίας ἕνεκα τὴν τοῦ κ δύναμιν προσλαβόν. μέχρι μὲν οὖν ἐνταῦθα, ὃ νῦν
δὴ ἐλέγομεν, παρὰ πολλῶν ὁμολογεῖται τοῦτο εἶναι τὸ δίκαιον. ἐγὼ δὲ ὦ Ἑρμόγενες ἅτε λιπαρὴς ὢν περὶ
αὐτοῦ, ταῦτα μὲν πάντα διαπέπυσμαι ἐν ἀπορρήτοις, ὅτι τοῦτ' ἐστὶ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ αἴτιον. δι' ὃ γὰρ
γίνεται, τοῦτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον. καὶ ἰδίᾳ καλεῖν ἔφη τις τοῦτο ὀρθῶς ἔχειν διὰ ταῦτα. ἐπειδὰν δ' ἠρέμα
αὐτοὺς ἐπανερωτῶ ἀκούσας ταῦτα μηδὲν ἧττον, τί οὖν ποτ' ἐστὶν ὦ ἄριστε τὸ δίκαιον, εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει;
δοκῶ τε ἤδη μακρότερα τοῦ προσήκοντος ἐρωτᾶν, καὶ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ἅλλεσθαι. ἱκανῶς γάρ με
φασὶ πεπύσθαι καὶ ἀκηκοέναι. καὶ ἐπιχειροῦσι βουλόμενοι ἀποπιμπλάναι με, ἄλλος ἄλλα ἤδη λέγειν, καὶ
οὐκέτι συμφωνοῦσιν. ὁ μὲν γάρ τις φησὶ τοῦτο εἶναι δίκαιον, τὸν ἥλιον. τοῦτον γὰρ μόνον διαϊόντα καὶ κά-
οντα ἐπιτροπεύειν τὰ ὄντα. ἐπειδὰν δὲ τῷ λέγω αὐτὸ ἄσμενος, ὡς καλόν τι ἀκηκοὼς, καταγελᾷ μου οὗ-
τος ὁ ἀκούσας, καὶ ἐρωτᾷ, εἰ οὐδὲν δίκαιον οἶμαι εἶναι ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἐπειδὰν ὁ ἥλιος δύῃ; λιπαροῦντος
οὖν ἐμοῦ, ὅ, τι αὖ ἐκεῖνος λέγει, αὐτὸ τὸ πῦρ φησι. τοῦτο δὲ οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν εἰδέναι. ὁ δὲ, οὐκ αὐτὸ τὸ πῦρ φη-
σιν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ θερμὸν τὸ ἐν τῷ πυρὶ ἐνόν. ὁ δὲ, τούτων μὲν πάντων καταγελᾶν φησιν. εἶναι δὲ τὸ δί-
καιον, ὃ λέγει Ἀναξαγόρας, νοῦν εἶναι τοῦτο. αὐτοκράτορα γὰρ ὄντα αὐτὸν, καὶ οὐδενὶ μεμιγμένον, πάν-
τα φησὶν αὐτὸν κοσμεῖν τὰ πράγματα, διὰ πάντων ἰόντα. ἐνταῦθα δὴ ἐγὼ ὦ φίλε πολὺ ἐν πλέο-
νι ἀπορίᾳ εἰμὶ, ἢ πρὶν ἐπιχειρῆσαι μανθάνειν περὶ τοῦ δικαίου ὅ, τί ποτ' ἐστιν. ἀλλ' οὖν οὗπερ ἕνεκα ἐσκο-
ποῦμεν, τό γε ὄνομα τοῦτο φαίνεται αὐτῷ διὰ ταῦτα κεῖσθαι. Ερ. Φαίνῃ μοι ὦ Σώκρατες ταῦτα μὲν
ἀκηκοέναι του. καὶ οὐκ αὐτοσχεδιάζειν. Σω. Τί δὲ τἄλλα; Ερ. Οὐ πάνυ. Σω. Ἄκουε δή. ἴσως
γὰρ ἄν σε καὶ τὰ ἐπίλοιπα ἐξαπατήσαιμι, ὡς οὐκ ἀκηκοὼς λέγω. μετὰ γὰρ δικαιοσύνην, τί λείπεται ἡ-
μῖν. ἀνδρείαν οἶμαι οὔπω διήλθομεν. ἀδικία μὲν γὰρ δηλονότι ἐστὶν, ὄντως ἐμπόδισμα τοῦ διαϊόντος.
ἀνδρεία δὲ σημαίνει, ὡς ἐν μάχῃ ἐπονομαζομένης τῆς ἀνδρείας. μάχην δ' εἶναι ἐν τῷ ὄντι εἴπερ ῥεῖ, οὐκ ἄλ-
λο τι, ἢ τὴν ἐναντίαν ῥοήν. ἐὰν οὖν τις ἐξέλῃ τὸ δ, τοῦ ὀνόματος τῆς ἀνδρείας, αὐτὸ μηνύει τὸ ἔργον, τὸ
ὄνομα ἡ ἀνρεία. δῆλον οὖν, ὅτι οὐ πᾶσα ῥοῇ, ἡ ἐναντία ῥοή, ἀνδρεία ἐστὶν, ἀλλὰ τῇ παρὰ τὸ δίκαιον ῥεού-
σῃ. οὐ γὰρ ἂν ἐπῃνεῖτο ἡ ἀνδρεία. καὶ τὸ ἄρρεν, καὶ ὁ ἀνὴρ ἐπὶ παραπλησίῳ τινὶ τούτῳ ἐστὶ τῇ ἄνω ῥοῇ. γυ-
νὴ δὲ, γονή μοι φαίνεται βούλεσθαι εἶναι. τὸ δὲ θῆλυ, ἀπὸ τῆς θηλῆς τι φαίνεται ἐπωνομάσθαι. ἡ δὲ θηλὴ ἆρά γε
ὦ Ἑρμόγενες, ὅτι τεθηλέναι ποιεῖ, ὥσπερ τὰ ἀρδόμενα; Ερ. Ἔοικέ γε ὦ Σώκρατες. Σω. Καὶ μὴν
αὐτό γε τὸ θάλλειν, τὴν αὔξην μοι δοκεῖ ἀπεικάζειν τὴν τῶν νέων, ὅτι ταχεῖα καὶ ἐξαιφνιδία γίνεται. οἷόν
περ οὖν μεμίμηται τῷ ὀνόματι συναρμόσας ἀπὸ τοῦ θεῖν καὶ ἅλλεσθαι, τὸ ὄνομα. ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπισκοπεῖς με
ὥσπερ ἐκτὸς δρόμου φερόμενον, ἐπειδὰν λείου ἐπιλάβωμαι; λοιπὰ δὲ ἡμῖν ἔτι συχνὰ, τῶν δοκούντων
σπουδαίων εἶναι. Ερ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. ὧν γ' ἐστὶν ἓν, καὶ τέχνην ἰδεῖν ὅ, τί ποτε βούλεται εἶναι.
Ερ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν τοῦτό γε ἕξιν νοῦ σημαίνει, ἐχονόη, τὸ μὲν τ ἀφελόντι, ἐμβα-
λόντι δὲ τὸ ο μεταξὺ τοῦ χ καὶ τοῦ ν, καὶ τοῦ νυ καὶ τοῦ ἦτα; Ερ. Καὶ μάλα γε γλίσχρως ὦ Σώκρατες.
Σω. ὦ μακάριε οὐκ οἶσθ', ὅτι τὰ πρῶτα ὀνόματα τεθέντα, κατακέχωσται ἤδη ὑπὸ τῶν βουλομένων

τραγῳδεῖν

τραγῳδεῖν αὐτά, περιτιθέντων γράμματα καὶ ἐξαιρούντων εὐστομίας ἕνεκα, καὶ πανταχῇ στρεφόντων, καὶ ὑπὸ καλλωπισμοῦ καὶ ὑπὸ χρόνου; ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ κατόπτρῳ, οὐ δοκεῖ σοι ἄτοπον εἶναι τὸ ἐμβεβλῆσθαι τὸ ῥῶ; ἀλλὰ τοιαῦτα οἶμαι ποιοῦσιν οἱ τῆς μὲν ἀληθείας οὐδὲν φροντίζοντες, τὸ δὲ στόμα πλάττοντες. ὥστ᾽ ἐπεμβάλλοντες πολλὰ ἐπὶ τὰ πρῶτα ὀνόματα, τελευτῶντες ποιοῦσι μηδ᾽ ἂν ἕνα ἀνθρώπων συνεῖναι ὅ, τί ποτε βούλεται τὸ ὄνομα. ὥσπερ καὶ τὴν σφίγγα, ἀντὶ σφιγὸς σφίγγα καλοῦσι, καὶ ἄλλα πολλά. Ερ. Ταῦτα μὲν ἐστὶν οὕτως ὦ Σώκρατες. Σω. Εἰ δ᾽ αὖ τις ἐάσει καὶ ἐντιθέναι καὶ ἐξαιρεῖν ἅττ᾽ ἂν βούληταί τις εἰς τὰ ὀνόματα, πολλὴ εὐπορία ἔσται. καὶ πᾶν ἂν παντί τις ὄνομα πράγματι προσαρμόσειεν. Ερ. Αληθῆ λέγεις. Σω. Αληθῆ μέντοι. Αλλὰ τὸ μέτριον οἶμαι δεῖ φυλάττειν καὶ τὸ εἰκός, σὲ τὸν σοφὸν ἐπιστάτην. Ερ. Βουλοίμην ἄν. Σω. Καὶ ἐγώ σοι ξυμβούλομαι ὦ Ερμόγενες. ἀλλὰ μὴ λίαν ὦ δαιμόνιε ἀκριβολογοῦ, μή με ἀπογυιώσῃς μένεος. ἔρχομαι γὰρ ἐπὶ τὴν κορυφὴν ὧν εἴρηκα, ἐπειδὰν μετὰ τέχνην, μηχανὴν ἐπισκεψώμεθα. μηχανὴ γάρ μοι δοκεῖ, τοῦ ἀνεῖν ἐπιπολὺ σημεῖον εἶναι. τὸ γὰρ μῆκος, πρὸς τὸ πολὺ σημαίνει. ἐξ ἀμφοῖν οὖν τούτοιν σύγκειται, μήκους τε καὶ τοῦ ἀνεῖν, τὸ ὄνομα ἡ μηχανή. ἀλλ᾽ ὅπερ νῦν δὴ εἶπον, ἐπὶ τὴν κορυφὴν δεῖ τῶν εἰρημένων ἐλθεῖν. ἀρετὴ γὰρ καὶ κακία ὅ, τι βούλεται τὰ ὀνόματα ζητητέα. τὸ μὲν οὖν ἕτερον, οὔπω καθορῶ. τὸ δ᾽ ἕτερον, δοκεῖ μοι κατάδηλον εἶναι. συμφωνεῖ γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν πᾶσιν. ἅτε γὰρ ἰόντων τῶν πραγμάτων, πᾶν τὸ κακῶς ἰόν, κακία ἂν εἴη. τοῦτο δέ, ὅταν ἐν ψυχῇ ᾖ τὸ κακῶς ἰέναι ἐπὶ τὰ πράγματα, μάλιστα τὴν τοῦ ὅλου ἐπωνυμίαν ἔχει τῆς κακίας. τὸ δὲ κακῶς ἰέναι ὅ, τι ποτέ ἐστι, δοκεῖ μοι δηλοῦν καὶ ἐν τῇ δειλίᾳ, ὃ οὔπω διήλθομεν, ἀλλ᾽ ὑπερέβημεν. δέον αὐτὸ μετὰ τὴν ἀνδρείαν σκέψασθαι. δοκοῦμεν δέ μοι καὶ ἄλλα πολλὰ ὑπερβεβηκέναι. ἡ δ᾽ οὖν δειλία, τῆς ψυχῆς σημαίνει δεσμὸν εἶναι ἰσχυρόν. τὸ γὰρ λίαν, ἰσχύς τίς ἐστι. δεσμὸς οὖν ὁ λίαν, καὶ ὁ μέγιστος τῆς ψυχῆς, ἡ δειλία ἂν εἴη. ὥσπέρ γε καὶ ἡ ἀπορία, κακόν. καὶ πᾶν ὡς ἔοικεν ὅ, τι ἂν ἐμποδὼν ᾖ τῷ ἰέναι καὶ πορεύεσθαι. τοῦτ᾽ οὖν φαίνεται τὸ κακῶς ἰέναι δηλοῦν, τὸ ἰσχομένως τε καὶ ἐμποδιζομένως πορεύεσθαι. ὃ δὴ ψυχὴ ὅταν ἔχῃ, κακίας μεστὴ γίνεται. εἰ δ᾽ ἐπὶ τοιούτοις ἡ κακία ἐστὶ τοὔνομα, τοὐναντίον τούτου ἡ ἀρετὴ ἂν εἴη. σημαῖνον πρῶτον μὲν εὐπορίαν. ἔπειτα δὲ λελυμένην τὴν ῥοὴν τῆς ἀγαθῆς ψυχῆς εἶναι ἀεί. ὥστε τὸ ἀσχέτως καὶ τὸ ἀκωλύτως ἀεὶ ῥέον, ἐπωνυμίαν εἴληφεν ὡς ἔοικε τοῦτο τοὔνομα. ὀρθῶς μὲν ἔχει, ἀειρρείτην καλεῖν. ἴσως δὲ αἱρετὴν λέγει, ὡς οὔσης ταύτης, τῆς ἕξεως αἱρετωτάτης. συγκεκρότηται δὲ καὶ καλεῖται ἀρετή. καὶ ἴσως μὲν αὖ φήσεις πλάττειν. ἐγὼ δέ φημι ὃ ἔμπροσθεν εἶπον. ὀρθῶς ἔχει ἡ κακία, καὶ τοῦτο τοὔνομα τὴν ἀρετὴν ὀρθῶς ἔχειν. Ερ. Τὸ δὲ δὴ κακόν, δι᾽ οὗ πολλὰ τῶν ἔμπροσθεν εἴρηκας, τί ἂν νοοῖ τοὔνομα; Σω. Ατοπόν τι νὴ Δία ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ χαλεπὸν συμβαλεῖν. ἐπάγω οὖν καὶ τούτῳ ἐκείνην τὴν μηχανήν. Ερ. Ποίαν ταύτην; Σω. Τὴν τοῦ βαρβαρικόν τι καὶ τοῦτο φάναι εἶναι. Ερ. Καὶ ἔοικάς μοι ὀρθῶς λέγοντι. Σω. Αλλ᾽ εἰ δοκεῖ, ταῦτα μὲν ἐῶμεν. τὸ δὲ καλὸν καὶ τὸ αἰσχρὸν πειρώμεθα ἰδεῖν, πῇ εὐλόγως ἔχει. τὸ μὲν τοίνυν αἰσχρόν, καὶ δὴ κατάδηλόν μοι φαίνεται ὃ νοεῖ. καὶ τοῦτο γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν ὁμολογεῖται. τὸ γὰρ ἐμποδίζον καὶ ἴσχον τῆς ῥοῆς τὰ ὄντα, λοιδορεῖν μοι φαίνεται διαπαντὸς ὁ τὰ ὀνόματα θείς. καὶ νῦν, τῷ ἀεὶ ἴσχοντι τὸν ῥοῦν, τοῦτο τὸ ὄνομα ἔθετο ἀεισχόρρουν. νῦν δὲ συγκρότησαντες, αἰσχρὸν καλοῦσι. Ερ. Τί δὲ τὸ καλόν; Σω. Τοῦτο χαλεπώτερον κατανοῆσαι. καίτοι λέγουσί γε αὐτὸ ἁρμονίᾳ μόνον καὶ μήκει τοῦ, οὗ παρῆκται. Ερ. Πῶς δή; Σω. Τῆς διανοίας τις ἔοικεν ἐπωνυμία εἶναι τοῦτο τὸ ὄνομα. Ερ. Πῶς λέγεις; Σω. Φέρε, τί οἴει σὺ εἶναι τὸ αἴτιον κληθῆναι ἑκάστῳ τῶν ὄντων; ἆρ᾽ οὐκ ἐκεῖνο, τὸ τὰ ὀνόματα θέμενον; Ερ. Πάντως που. Σω. Οὐκοῦν διάνοια ἂν εἴη τοῦτο, ἤτοι θεῶν, ἢ ἀνθρώπων, ἢ ἀμφοτέρων; Ερ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν τὸ καλέσαν τὰ πράγματα καὶ τὸ καλόν, ταυτόν ἐστι τοῦτο διάνοια. Ερ. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν καὶ ὅσα μὲν ἂν νοῦς τε καὶ διάνοια ἐργάσηται, ταῦτά ἐστι τὰ ἐπαινετά. τὰ δὲ μή, ψεκτά. Ερ. Πάνυγε. Σω. Τὸ οὖν ἰατρικόν, ἰατρικὰ ἐργάζεται. καὶ τὸ τεκτονικόν, τεκτονικά. ἢ πῶς λέγεις; Ερ. Οὕτως ἔγωγε. Σω. Καὶ τὸ καλὸν ἄρα καλά. Ερ. Δεῖ γέ τοι. Σω. Εστι δέ γε τοῦτο ὥς φαμεν, διάνοια. Ερ. Πάνυγε. Σω. Ορθῶς ἄρα φρονήσεως αὕτη ἡ ἐπωνυμία ἐστὶ τὸ καλόν, τῆς τὰ τοιαῦτα ἀπεργαζομένης, ἃ δὴ καλὰ φάσκοντες εἶναι, ἀσπαζόμεθα. Ερ. Φαίνεται. Σω. Τί οὖν ἡμῖν ἔτι λοιπὸν τῶν τοιούτων; Ερ. Ταῦτα τὰ περὶ τὸ ἀγαθόν τε καὶ καλὸν συμφέροντά τε καὶ λυσιτελοῦντα, καὶ ὠφέλιμα, καὶ κερδαλέα, καὶ τἀναντία τούτων. Σω. Οὐκοῦν τὸ μὲν συμφέρον, ἤδη που ἂν σὺ εὕροις ἐκ τῶν πρότερον σκοπῶν. τῆς γὰρ ἐπιστήμης ἀδελφόν τι φαίνεται. οὐδὲν γὰρ ἄλλο δηλοῖ, ἢ τὴν ἅμα φορὰν τῆς ψυχῆς μετὰ τῶν πραγμάτων. καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ τοιούτου πραττόμενα, συμφέροντά τε καὶ σύμφορα κεκλῆσθαι, ἀπὸ τοῦ συμπεριφέρεσθαι. Ερ. Εοικε. Σω. Τὸ δέ γε κερδαλέον, ἀπὸ τοῦ κέρδους. κέρδος δέ, νυ ἀντὶ τοῦ δέλτα ἀποδιδόντι ἐς τὸ ὄνομα, δηλοῖ ὃ βούλεται. τὸ γὰρ ἀγαθὸν κατ᾽ ἄλλον τρόπον ὀνομάζει. ὅτι γὰρ κεράννυται ἐς πάντα διεξιόν, ταύτην αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐπονομάζων, ἔθετο τοὔνομα. δέλτα ἐνθεὶς ἀντὶ τοῦ νυ, κέρδος ἐφθέγξατο. Ερ. Λυσιτελοῦν δὲ τί δή; Σω. Εοικεν ὦ Ερμόγενες, οὐχὶ καθάπερ οἱ κάπηλοι αὐτῷ χρῶνται, ἐὰν τὸ ἀνάλωμα ἀπολύῃ, οὐ ταύτῃ λέγειν μοι δοκεῖ τὸ λυσιτελοῦν. ἀλλ᾽

ὅτι τάχι-

ὅτι τάχιστον ὂν τοῦ ὄντος, ἵστασθαι οὐκ ἐᾷ τὰ πράγματα. οὐδὲ τέλος λαβοῦσαν τὴν φορὰν τοῦ φέρεσθαι, στῆναί τε καὶ παύσασθαι. ἀλλ' ἀεὶ λύει αὐτῆς, ἄν τι ἐπιχειρῇ τέλος ἐγγίνεσθαι καὶ παρέχει ἄπαυστον καὶ ἀθάνατον αὐτήν. ταύτῃ μοι δοκεῖ ἐπιφημίσαι τὸ ἀγαθὸν, λυσιτελοῦν. τὸ γὰρ τῆς φορᾶς λύον τὸ τέλος, λυσιτελοῦν καλέσαι. ὠφέλιμον δὲ, ξενικὸν τοὔνομα, ᾧ καὶ Ὅμηρος πολλαχοῦ κέχρηται, τῷ ὀφέλλειν. ἔστι δὲ τοῦτο, τοῦ αὔξειν καὶ ποιεῖν ἐπωνυμία. Ἑρ. Τὰ δὲ δὴ τούτων ἐναντία πῶς ἔχει ἡμῖν; Σω. Ὅσα μὲν ἀπόφησιν αὐτῶν, ὥς γέ μοι δοκεῖ, οὐδὲν δεῖ ταῦτα διεξιέναι. Ἑρ. Ποῖα ταῦτα; Σω. Ἀσύμφορον, καὶ ἀνωφελὲς, καὶ ἀλυσιτελὲς, καὶ ἀκερδές. Ἑρ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἀλλὰ βλαβερόν γε καὶ ζημιῶδες. Ἑρ. Ναί. Σω. Καὶ τὸ μέν γε βλαβερὸν, τὸ βλάπτον τὸν ῥοῦν εἶναι λέγει. τὸ δὲ βλάπτον αὖ σημαίνει, βουλόμενον ἅπτειν. τὸ δὲ ἅπτειν καὶ δεῖν ταυτόν ἐστι. τοῦτο δὲ πανταχοῦ ψέγει. τὸ βουλόμενον οὖν ἅπτειν ῥοῦν, ὀρθότατα μὲν ἂν εἴη βουλαπτεροῦν. καλλωπισθὲν δὲ, καλεῖσθαί μοι φαίνεται βλαβερόν. Ἑρ. Ποικίλα γέ σοι ὦ Σώκρατες ἐκβαίνει τὰ ὀνόματα. καὶ γὰρ νῦν μοι ἔδοξας ὥσπερ τοῦ τῆς Ἀθηναίας νόμου προαύλιον στομαυλῆσαι, τοῦτο τὸ ὄνομα προειπὼν τὸ βουλαπτεροῦν. Σω. Οὐκ ἐγὼ ὦ Ἑρμόγενες αἴτιος, ἀλλ' οἱ θέμενοι τὸ ὄνομα. Ἑρ. Ἀληθῆ λέγεις. ἀλλὰ δὴ τὸ ζημιῶδες τί ἂν εἴη. Σω. Τί δ' ἂν εἴη ποτὲ ζημιῶδες, θέασαι ὦ Ἑρμόγενες ὡς ἐγὼ τἀληθῆ λέγω, λέγων ὅτι προστιθέντες γράμματα καὶ ἐξαιροῦντες, σφόδρα ἀλλοιοῦσι τὰς τῶν ὀνομάτων διανοίας, οὕτως ὥστε σμικρὰ πάνυ παραστρέφοντες ἐνίοτε, τἀναντία ποιεῖν σημαίνειν. οἷον καὶ ἐν τῷ δέοντι. ἐνενόησα γὰρ αὐτὸ καὶ ἀνεμνήσθην ἄρτι ἀπὸ τοῦδε, ὃ ἔμελλόν σοι ἐρεῖν. ὅτι ἡ μὲν νέα φωνὴ ἡμῖν ἡ καλὴ αὕτη, καὶ τοὐναντίον περιέτρεψε μηνύειν τὸ δέον, καὶ τὸ ζημιῶδες, ἀφανίζουσα ὅτι νοεῖ. ἡ δὲ παλαιὰ, ἀμφότερον δηλοῖ ὃ βούλεται τοὔνομα. Ἑρ. Πῶς λέγεις; Σω. Ἐγώ σοι ἐρῶ. οἶσθα ὅτι οἱ παλαιοὶ οἱ ἡμέτεροι, τῷ ἰῶτα καὶ τῷ δέλτα εὖ μάλα ἐχρῶντο, καὶ οὐχ ἥκιστα αἱ γυναῖκες, αἵπερ μάλιστα τὴν ἀρχαίαν φωνὴν σώζουσι. νῦν δὲ ἀντὶ μὲν τοῦ ἰῶτα ἢ ε, ἢ ἦτα μεταστρέφουσιν. ἀντὶ δὲ δέλτα, ζῆτα, ὡς δὴ μεγαλοπρεπέστερα ὄντα. Ἑρ. Πῶς δή; Σω. Οἷον, οἱ μὲν ἀρχαιότατοι, ἱμέραν τὴν ἡμέραν ἐκάλουν. οἱ δὲ ἑμέραν. οἱ δὲ νῦν, ἡμέραν. Ἑρ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οἶσθα οὖν ὅτι μόνον τοῦτο δηλοῖ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, τὴν διάνοιαν τοῦ θεμένου. ὅτι γὰρ ἀσμένοις τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἱμείρουσιν, ἐκ τοῦ σκότους τὸ φῶς ἐγίγνετο, ταύτῃ ὀνόμασαν ἱμέραν. Ἑρ. Φαίνεται. Σω. Νῦν δέ γε τετραγῳδημένον, οὐδ' ἂν κατανοήσαις ὅ, τι βούλεται ἡ ἡμέρα. καί τοι τινὲς οἴονται, ὡς δὴ ἡμέρα ἥμερα ποιεῖ, διὰ ταῦτα ὠνομάσθαι αὐτὴν οὕτως. Ἑρ. Δοκεῖ μοι. Σω. Καὶ τό γε ζυγὸν, οἶσθα ὅτι δυογὸν οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν; Ἑρ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ τὸ μέν γε ζυγὸν, οὐδὲν δηλοῖ. τὸ δὲ, τοῖν δυοῖν ἕνεκα τῆς δέσεως ἐς τὴν ἀγωγὴν, ἐπωνόμασται δυογὸν, δικαίως. νῦν δὲ ζυγόν. καὶ ἄλλα πάμπολλα οὕτως ἔχει. Ἑρ. Φαίνεται. Σω. Κατὰ ταῦτα τοίνυν πρῶτον μὲν τὸ δέον οὕτω λεγόμενον, τοὐναντίον σημαίνει πᾶσι τοῖς περὶ τὸ ἀγαθὸν ὀνόμασιν. ἀγαθοῦ γὰρ ἰδέα οὖσα τὸ δέον, φαίνεται δεσμὸς εἶναι καὶ κώλυμα φορᾶς. ὥσπερ ἀδελφὸν ὂν τοῦ βλαβεροῦ. Ἑρ. Καὶ μάλα ὦ Σώκρατες οὕτω φαίνεται. Σω. Ἀλλ' οὐκ ἐὰν τῷ ἀρχαίῳ ὀνόματι χρῇ, ὃ πολὺ μᾶλλον εἰκός ἐστιν ὀρθῶς κεῖσθαι, ἢ τὸ νῦν. ἀλλ' ὁμολογήσει τοῖς πρόσθεν ἀγαθοῖς, ἐὰν ἀντὶ τοῦ ε, τὸ ἰῶτα ἀποδιδῷς, ὥσπερ τὸ παλαιόν. δίον γὰρ αὖ σημαίνει, ἀλλ' οὐ δέον τἀγαθὸν ὅπερ ἀεὶ ἐπαινεῖ, καὶ οὕτως οὐκ ἐναντιοῦται αὐτὸς αὐτῷ, ὁ τὰ ὀνόματα τιθέμενος. ἀλλὰ δέον καὶ ὠφέλιμον καὶ λυσιτελοῦν, καὶ κερδαλέον, καὶ ἀγαθὸν, καὶ συμφέρον, καὶ εὔπορον, τὸ αὐτὸ φαίνεται ἑτέροις ὀνόμασι σημαῖνον τὸ διακοσμοῦν, καὶ διιὸν πανταχοῦ ἐγκεκωμιασμένον. τὸ δὲ ἴσχον καὶ δοῦν, ψεγόμενον. καὶ δὴ καὶ τὸ ζημιῶδες, ἐὰν κατὰ τὴν ἀρχαίαν φωνὴν ἀποδῷς ἀντὶ τοῦ ζῆτα, δέλτα, φανεῖταί σοι κεῖσθαι τὸ ὄνομα ἐπὶ τῷ δοῦντι τὸ ἰὸν, ἐπονομασθὲν δημιῶδες. Ἑρ. Τί δαὶ δὴ ἡδονὴ καὶ λύπη, καὶ ἐπιθυμία, καὶ τὰ τοιαῦτα ὦ Σώκρατες; Σω. Οὐ πάνυ χαλεπά μοι φαίνεται ὦ Ἑρμόγενες. ἥ τε γὰρ ἡδονὴ, ἡ πρὸς τὴν ὄνησιν ἔοικε τείνουσα πρᾶξις, τοῦτο ἔχειν τὸ ὄνομα. τὸ δέλτα δὲ ἔγκειται, ὥστε ἡδονὴ, ἀντὶ ἡονῆς καλεῖται. ἥτε λύπη, ἀπὸ τῆς διαλύσεως τοῦ σώματος ἔοικεν ἐπωνομάσθαι, ἣν ἐν τούτῳ τῷ πάθει ἴσχει τὸ σῶμα. καὶ ἥδε ἀνία, τὸ ἐμποδίζον τοῦ ἰέναι. ἡ δὲ ἀλγηδὼν, ξενικόν τι φαίνεταί μοι ἀπὸ τοῦ ἀλγεινοῦ ὠνομασμένον. ὀδύνη δὲ, ἀπὸ τῆς ἐνδύσεως τῆς λύπης κεκλημένη. Ἑρ. Ἔοικεν. Σω. Ἀχθηδὼν δὲ, καὶ παντὶ δῆλον ἀπεικασμένον τὸ ὄνομα τῷ τῆς φορᾶς βάρει. χαρὰ δὲ, τῇ διαχύσει καὶ εὐπορίᾳ τῆς ῥοῆς τῆς ψυχῆς ἔοικε κεκλημένη. τέρψις δὲ, ἀπὸ τοῦ τερπνοῦ. τὸ δὲ τερπνὸν, ἀπὸ τῆς διὰ τῆς ψυχῆς ἕρψεως, πνοῇ ἀπεικασθὲν κέκληται. ἐνδίκως μὲν ἂν ἕρπνουν καλούμενον, ὑπὸ χρόνου δὲ τερπνὸν παρηγμένον. εὐφροσύνη δὲ, οὐδὲν προσδεῖται τοῦ διότι ῥηθῆναι. παντὶ δῆλον, ὅτι ἀπὸ τοῦ εὖ τοῖς πράγμασι τὴν ψυχὴν συμφέρεσθαι, τοῦτο ἔλαβε τὸ ὄνομα. εὐφερωσύνην τό γε δίκαιον, ὅμως δὲ αὐτὸ καλοῦμεν εὐφροσύνην. οὐδ' ἐπιθυμία χαλεπόν. τῇ γὰρ ἐπὶ τὸν θυμὸν ἰούσῃ δυνάμει δηλονότι τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα. θυμὸς δὲ, ἀπὸ τῆς θύσεως καὶ ζέσεως τῆς ψυχῆς, ἔχει αὖ τοῦτο τὸ ὄνομα. ἀλλὰ μὴν ἵμερός γε τῷ μάλιστα ἕλκοντι τὴν ψυχὴν ῥῷ ἐπωνομάσθη. ὅτι γὰρ ἱέμενος ῥεῖ καὶ ἀφιέμενος τῶν πραγμάτων, καὶ οὕτω δὴ ἐπισπᾷ σφόδρα τὴν ψυχὴν διὰ τὴν ἕσιν τῆς ῥοῆς. ἀπὸ ταύτης οὖν πάσης τῆς δυνάμεως, ἵμερος ἐκλήθη. καὶ μὴν πόθος αὖ καλεῖται, σημαίνων οὐ τοῦ παρόντος εἶναι ἱμέρου

τέ καὶ

ἢ καὶ ῥεύματος, ἀλλὰ τοῦ ἄλλοθί που ὄντος καὶ ἀπόντος. ὅθεν πόθος ἐπωνόμασται. ὃς τότε, ὅταν παρῇ οὗ τις ἐφίετο, ἵμερος ἐκαλεῖτο, ἀπογενομένου δὲ, ὁ αὐτὸς οὗτος πόθος ἐκλήθη. ἔρως δὲ, ὅτι εἰσρεῖ ἔξωθεν, καὶ οὐκ οἰκεία ἐστὶν ἡ ῥοὴ αὕτη τῷ ἔχοντι, ἀλλ' ἐπείσακτος διὰ τῶν ὀμμάτων. διὰ ταῦτα ἀπὸ τοῦ ἐσρεῖν, ἔσρος τό γε παλαιὸν ἐκαλεῖτο. τὸ γὰρ ο ἀντὶ τοῦ ω ἐχρώμεθα. νῦν δ' ἔρως κέκληται, διὰ τὴν τοῦ ω ἀντὶ τοῦ ο μεταλλαγήν. ἀλλὰ τί ἔτι οὐ λέγεις ὅ,τι σκοπῶμεν; Ερ. Δόξα, καὶ τὰ τοιαῦτα, πῇ σοι φαίνεται; Σω. Δόξα μὲν, ἤτοι τῇ διώξει ἐπωνόμασται, ἣν ἡ ψυχὴ διώκουσα τοῦ εἰδέναι ὅπη ἔχει τὰ πράγματα πορεύεται. ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ τόξου βολῇ. ἔοικε δὲ τοῦτο μᾶλλον. ἡ γοῦν οἴησις, τούτῳ συμφωνεῖ. οἶσιν γὰρ τῆς ψυχῆς ἐπὶ πᾶν πρᾶγμα, οἷόν ἐστιν ἕκαστον τῶν ὄντων, δηλούσῃ προσέοικεν. ὥσπερ γε καὶ ἡ βουλὴ, πρὸς τὴν βολήν, καὶ τὸ βούλεσθαι τὸ ἐφίεσθαι σημαίνει, καὶ βουλεύεσθαι. πάντα ταῦτα δόξῃ ἑπόμεν' ἄττα φαίνεται τῆς βολῆς ἀπεικάσματα. ὥσπερ αὖ καὶ τοὐναντίον ἡ ἀβουλία, ἀτυχία δοκεῖ εἶναι, ὡς οὐ βαλόντος οὐδὲ τυχόντος, οὗ τ' ἔβαλλε, καὶ ὃ ἐβούλετο, καὶ περὶ οὗ ἐβουλεύετο, καὶ οὗ ἐφίετο. Ερ. Ταῦτα ἤδη μοι δοκεῖς ὦ Σώκρατες πυκνότερον ἐπάγειν. τέλος γὰρ ἤδη θεῷ. ἀνάγκην δ' οὖν ἔτι βούλομαι διαπεράναι, ὅτι τούτοις ἑξῆς ἐστι, καὶ τὸ ἑκούσιον. Σω. Τὸ μὲν οὖν ἑκούσιον, τὸ εἶκον καὶ μὴ ἀντιτυποῦν, ἀλλ' ὥς λέγω εἶκον τῷ ἰόντι, δεδηλωμένον ἂν εἴη τούτῳ τῷ ὀνόματι τῷ κατὰ τὴν βούλησιν γιγνομένῳ. τὸ δὲ ἀναγκαῖον καὶ ἀντίτυπον, παρὰ τὴν βούλησιν ὂν, τὸ περὶ τὴν ἁμαρτίαν ἂν εἴη καὶ ἀμαθίαν. ἀπείκασται δὲ τῇ κατὰ τὰ ἄγκη πορείᾳ. ὅτι δύσπορα καὶ τραχέα καὶ λάσια ὄντα, ἴσχει τοῦ ἰέναι. ἐντεῦθεν οὖν ἴσως ἐκλήθη ἀναγκαῖον, τῇ διὰ τοῦ ἄγκους ἀπεικασθὲν πορείᾳ. ἕως δὲ πάρεστιν ἡ ῥώμη, μὴ ἀνιῶμεν αὐτήν. ἀλλὰ καὶ σὺ μὴ ἀνίει, ἀλλ' ἐρώτα. Ερ. Ἐρωτῶ δὴ τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα. τήν τε ἀλήθειαν, καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ τὸ ὂν, καὶ αὐτὸ τοῦτο περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἡμῖν ἐστιν, ὄνομα. διότι τὸ ὄνομα ἔχει. Σω. Μαίεσθαι οὖν καλεῖς τι; Ερ. Ἔγωγε τὸ ζητεῖν. Σω. Ἔοικε τοίνυν ἐκ λόγου ὀνόματι συγκεκροτημένῳ λέγοντος. ὅτι τοῦτ' ἐστὶν ὂν, οὗ τυγχάνει ζήτημα τὸ ὄνομα. μᾶλλον δὲ ἂν αὐτὸ γνοίης, ἐν ᾧ λέγομεν τὸ ὀνομαστόν. ἐνταῦθα γὰρ σαφῶς λέγει τοῦτο εἶναι, ὀνόμασμα ἐστίν. ἡ δ' ἀλήθεια, καὶ τοῦτο τοῖς ἄλλοις ἔοικε συγκεκροτῆσθαι. ἡ γὰρ θεία τοῦ ὄντος φορὰ, ἔοικε προσειρῆσθαι τούτῳ τῷ ῥήματι τῇ ἀληθείᾳ, ὡς θεία οὖσα ἄλη. τὸ δὲ ψεῦδος, τοὐναντίον τῇ φορᾷ. πάλιν γὰρ αὖ λοιδορούμενον ἥκει τὸ ἰσχόμενον καὶ τὸ ἀναγκαζόμενον ἡσυχάζειν. ἀπείκασται δὲ τοῖς καθεύδουσι. τὸ ψι δὲ προσγενόμενον, ἐκρύπτει τὴν βούλησιν τοῦ ὀνόματος. τὸ δὲ ὂν καὶ ἡ οὐσία, ὁμολογεῖ τῷ ἀληθεῖ, τὸ ἰῶτα ἀποβαλόν. ἰὸν γὰρ σημαίνει. καὶ τὸ οὐκ ὂν αὖ, ὥς τινες καὶ ὀνομάζουσιν αὐτὸ, οὐκ ἰόν. Ερ. Ταῦτα μέν μοι δοκεῖς ὦ Σώκρατες ἀνδρείως πάνυ διακεκροτηκέναι. εἰ δέ τίς σε ἔροιτο τοῦτο τὸ ἰὸν, καὶ τὸ ῥέον, καὶ τὸ δοῦν, τίνα ἔχει ὀρθότητα ταῦτα τὰ ὀνόματα, τίνα ἂν αὐτῷ ἀποκριναίμεθα λέγεις; ἢ γάρ; Σω. Πάνυ μὲν οὖν. ἓν μέν τοι, νῦν ἄρτι που ἐπορισάμεθα, ὥστε δοκεῖν τι λέγειν ἀποκρινόμενοι. Ερ. Τὸ ποῖον τοῦτο; Σω. Φάναι ὃ ἐὰν μὴ γιγνώσκωμεν, βαρβαρικόν τι τοῦτ' εἶναι. εἴη μὲν οὖν ἴσως ἄν τι τῇ ἀληθείᾳ καὶ τοιοῦτον αὐτῶν. εἴη δὲ κἂν ὑπὸ παλαιότητος τὰ πρῶτα τῶν ὀνομάτων ἀνεύρετα εἶναι. διὰ γὰρ τὸ πανταχῇ στρέφεσθαι τὰ ὀνόματα, οὐδὲν θαυμαστὸν ἂν εἴη, εἰ ἡ παλαιὰ φωνὴ πρὸς τὴν νυνὶ, βαρβαρικῆς μηδὲν διαφέροι. Ερ. Καὶ οὐδέν γε ἀπὸ τρόπου λέγεις. Σω. Λέγω γὰρ οὖν εἰκότα. οὐ μέν τοι μοι δοκεῖ προφάσεις ὁ ἀγὼν εἰσδέχεσθαι. ἀλλὰ προθυμητέον αὐτὰ διασκέψασθαι. ἐνθυμηθῶμεν δὲ, εἴ τις ἀεὶ δι' ὧν ἂν λέγηται τὸ ὄνομα, ἐκεῖνα ἀνερήσεται τὰ ῥήματα. καὶ αὖθις αὖ δι' ὧν ἂν τὰ ῥήματα λεχθῇ, ἐκεῖνα πεύσεται, καὶ τοῦτο μὴ παύσεται ποιῶν, ἆρ' οὐκ ἀνάγκη τελευτῶντα ἀπειπεῖν τὸν ἀποκρινόμενον; Ερ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Πότε οὖν ἀπειπὼν ὁ ἀπαγορεύων, δικαίως παύοιτ' ἄν; ἆρ' οὐκ ἐπειδὰν ἐπ' ἐκείνοις γένηται τοῖς ὀνόμασιν, ἃ ὥσπερεὶ στοιχεῖα τῶν ἄλλων ἐστὶ καὶ λόγων καὶ ὀνομάτων. ταῦτα γάρ που οὐκέτι δίκαιον φανῆναι ἐξ ἄλλων ὀνομάτων συγκείμενα, ἂν οὕτως ἔχῃ. οἷον νῦν δὴ τὸ ἀγαθὸν ἔφαμεν ἐκ τοῦ ἀγαστοῦ, καὶ ἐκ τοῦ θοοῦ συγκεῖσθαι. τὸ δὲ θοὸν, ἴσως φαῖμεν ἂν ἐξ ἑτέρων. ἐκεῖνα δὲ ἐξ ἄλλων. ἀλλ' ἐάν ποτέ γε λάβωμεν, ὃ οὐκέτι ἔκ τινων ἑτέρων σύγκειται ὀνομάτων, δικαίως ἂν φαῖμεν, ἐπὶ στοιχείῳ τε ἤδη εἶναι. καὶ οὐκέτι τοῦτο ἡμᾶς δεῖν εἰς ἄλλα ὀνόματα ἀναφέρειν. Ερ. Ἔμοιγε δοκεῖ ὀρθῶς λέγειν. Σω. Ἆρ' οὖν καὶ νῦν ἃ ἐρωτᾷς τὰ ὀνόματα, στοιχεῖα ὄντα τυγχάνει, καὶ δεῖ αὐτῶν ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ ἤδη τὴν ὀρθότητα ἐπισκέψασθαι, ἥτις ἐστίν; Ερ. Εἰκός γε. Σω. Εἰκὸς δῆτα ὦ Ἑρμόγενες. πάντα γοῦν φαίνεται τὰ ἔμπροσθεν εἰς ταῦτ' ἀνεληλυθέναι. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὥς μοι δοκεῖ ἔχειν, δεῦρο αὖ συνεπίσκεψαι μετ' ἐμοῦ, μή τι παραληρήσω λέγων, οἵαν δεῖ τὴν τῶν πρώτων ὀνομάτων ὀρθότητα εἶναι; Ερ. Λέγε μόνον, ὡς ὅσον γε δυνάμεως παρ' ἐμοί ἐστι, συνεπισκέψομαι.

Σω. Ὅτι μὲν τοίνυν μία γέ τις ἡ ὀρθότης παντὸς ὀνόματος, καὶ πρώτου καὶ ὑστάτου, καὶ οὐδὲν διαφέρει τὸ ὄνομα εἶναι οὐδὲν αὐτῶν, οἶμαι καὶ σοὶ συνδοκεῖν. Ερ. Πάνυ γε. Σω. Ἀλλὰ μὴν ὧν γε νῦν διεληλύθαμεν, τῶν ὀνομάτων ἡ ὀρθότης τοιαύτη τις ἐβούλετο εἶναι, οἵα δηλοῦν οἷον ἕκαστόν ἐστι τῶν ὄντων. Ερ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Τοῦτο μὲν ἄρα οὐδὲν ἧττον καὶ τὰ πρῶτα δεῖ ἔχειν καὶ τὰ ὕστερα, εἴπερ ὀνόματα ἔσται. Ερ. Πάνυ γε. Σω. Ἀλλὰ τὰ μὲν ὕστερα ὡς ἔοικε διὰ τῶν προτέρων οἷά τε ἦν τοῦτο ἀπεργάζεσθαι. Ερ. Φαίνεται. Σω. Εἶεν. τὰ δὲ δὴ πρῶτα οἷς οὔπω ἕτερα ὑπόκειται, τίνι τρόπῳ κατὰ τὸ

Z δυνατὸν

δυνατὸν ὅτι μάλιστα φανερὰ ἡμῖν ποιήσει τὰ ὄντα, εἴπερ μέλλει ὀνόματα εἶναι; ἀπόκριναι δέ μοι τόδε. εἰ φωνὴν μὴ εἴχομεν μηδὲ γλῶτταν, ἐβουλόμεθα δὲ δηλοῦν ἀλλήλοις τὰ πράγματα, ἆρ' οὐκ ἂν ὥσπερ νῦν οἱ ἐνεοὶ ἐπεχειροῦμεν ἂν σημαίνειν ταῖς χερσὶ καὶ κεφαλῇ, καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι; Ερ. Πῶς γὰρ ἂν ἄλλως ὦ Σώκρατες; Σω. Εἰ μὲν γ' οἶμαι τὸ ἄνω καὶ τὸ κοῦφον ἐβουλόμεθα δηλοῦν, ἤρομεν ἂν πρὸς τὸν οὐρανὸν τὴν χεῖρα, μιμούμενοι αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ πράγματος. εἰ δὲ τὰ κάτω καὶ τὰ βαρέα, πρὸς τὴν γῆν. καὶ ἵππον θέοντα, ἤ τι ἄλλο τῶν ζώων ἐβουλόμεθα δηλοῦν, οἶσθα ὅτι ὡς ὁμοιότατ' ἂν τὰ ἡμέτερα αὐτῶν σώματα καὶ σχήματα ἐποιοῦμεν ἐκείνοις. Ερ. Ανάγκη μοι δοκεῖ ὡς λέγεις ἔχειν. Σω. Οὕτω γὰρ ἂν οἶμαι δήλωμά του σώματος ἐγίγνετο, μιμησαμένου ὡς ἔοικε τοῦ σώματος ἐκεῖνο, ὃ ἐβούλετο δηλῶσαι. Ερ. Ναί. Σω. Επειδὴ δὲ φωνῇ τε καὶ γλώττῃ καὶ στόματι βουλόμεθα δηλοῦν, ἆρ' οὐ τότε ἑκάστου τό τε δήλωμα ἡμῖν ἔσται, τὸ ἀπὸ τούτων γιγνόμενον, ὅταν μίμημα γένηται διὰ τούτων περὶ ὁτιοῦν; Ερ. Ανάγκη μοι δοκεῖ. Σω. Ονομ' ἄρ' ἐστὶν ὡς ἔοικε μίμημα φωνῆς. ἐκείνου, ὃ μιμεῖται καὶ ὀνομάζει ὁ μιμούμενος τῇ φωνῇ ὃ ἂν μιμῆται. Ερ. Δοκεῖ μοι. Σω. Μὰ Δί', ἀλλ' οὐκ ἐμοί πω δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι ὦ ἑταῖρε. Ερ. Τί δή; Σω. Τοὺς τὰ πρόβατα μιμουμένους τούτους, καὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας, καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, ἀναγκαζοίμεθ' ἂν ὁμολογεῖν ὀνομάζειν ταῦτα ἅπερ μιμοῦνται. Ερ. Αληθῆ λέγεις. Σω. Καλῶς οὖν ἔχειν δοκεῖ σοι; Ερ. Οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ τίς ἂν ὦ Σώκρατες, μίμησις εἴη τὸ ὄνομα. Σω. Πρῶτον μὲν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐκ ἐὰν καθάπερ τῇ μουσικῇ μιμώμεθα τὰ πράγματα, οὕτω μιμώμεθα, καίτοι φωνῇ γε καὶ τότε μιμούμεθα. ἔπειτα οὐκ ἐὰν ἅπερ ἡ μουσικὴ μιμεῖται καὶ ἡμεῖς μιμώμεθα, οὔ μοι δοκοῦμεν ὀνομάσειν. λέγω δέ τι τοῦτο. ἔστι τοῖς πράγμασι φωνὴ, καὶ σχῆμα ἑκάστῳ, καὶ χρῶμά γε πολλοῖς; Ερ. Πάνυ γε. Σω. Εοικε τοίνυν, οὐκ ἐάν τις ταῦτα μιμῆται, οὐδὲ περὶ ταύτας τὰς μιμήσεις ἡ τέχνη ἡ ὀνομαστικὴ εἶναι. αὗται μὲν γάρ εἰσιν, ἡ μὲν, μουσική. ἡ δὲ, γραφική. ἦ γάρ; Ερ. Ναί. Σω. Τί δὲ δὴ τόδε; οὐ καὶ οὐσία δοκεῖ σοι εἶναι ἑκάστῳ, ὥσπερ καὶ χρῶμα, καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν πρῶτον αὐτῷ τῷ χρώματι, καὶ τῇ φωνῇ οὐκ ἔστιν οὐσία τις ἑκατέρῳ αὐτῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ἠξίωται ταύτης τῆς προσρήσεως τοῦ εἶναι; Ερ. Εμοιγε δοκεῖ. Σω. Τί οὖν εἴ τις αὐτὸ τοῦτο μιμεῖσθαι δύναιτο ἑκάστου τὴν οὐσίαν γράμμασί τε καὶ συλλαβαῖς, ἆρ' οὐκ ἂν δηλοῖ ἕκαστον ὃ ἔστιν, ἢ οὔ; Ερ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Καὶ τί ἂν φαίης τὸν τοῦτο δυνάμενον; ὥσπερ τοὺς προτέρους, τὸν μὲν, μουσικὸν ἔφησθα. τὸν δὲ, γραφικόν. τοῦτον δὲ τίνα; Ερ. Τοῦτο ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες, ὅπερ πάλαι ζητοῦμεν, οὗτος ἂν εἶναι ὁ ὀνομαστικός. Σω. Εἰ ἄρα τοῦτο ἀληθὲς, ἤδη ὡς ἔοικεν ἐπισκεπτέον περὶ ἐκείνων τῶν ὀνομάτων, ὧν σὺ ἤρου, περὶ ῥοῆς τε καὶ τοῦ ἰέναι, καὶ σχέσεως, εἰ τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς συλλαβαῖς τοῦ ὄντος ἐπιλαμβάνεται αὐτῶν, ὥστε ἀπομιμεῖσθαι τὴν οὐσίαν, εἴτε καὶ οὔ; Ερ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Φέρε δὴ ἴδωμεν, πότερον ἄρα ταῦτα μόνα ἐστὶ τῶν πρώτων ὀνομάτων, ἢ καὶ ἄλλα πολλά. Ερ. Οἶμαι ἔγωγε καὶ ἄλλα. Σω. Εἰκὸς γάρ. ἀλλὰ τίς ἂν εἴη ὁ τρόπος τῆς διαιρέσεως, ὅθεν ἄρχεται μιμεῖσθαι ὁ μιμούμενος; ἆρα οὐκ ἐπείπερ συλλαβαῖς τε καὶ γράμμασιν ἡ μίμησις τυγχάνει οὖσα τῆς οὐσίας, ὀρθότατόν ἐστι διελέσθαι τὰ στοιχεῖα πρῶτον; ὥσπερ οἱ ἐπιχειροῦντες τοῖς ῥυθμοῖς, τῶν στοιχείων πρῶτον τὰς δυνάμεις διείλοντο. ἔπειτα τῶν συλλαβῶν, καὶ οὕτως ἤδη ἔρχονται ἐπὶ τοὺς ῥυθμοὺς σκεψόμενοι, πρότερον δ' οὔ. Ερ. Ναί. Σω. Ἆρ' οὖν καὶ ἡμᾶς οὕτω δεῖ πρῶτον μὲν τὰ φωνήεντα διελέσθαι, ἔπειτα τῶν ἑτέρων, κατὰ εἴδη. τά τε ἄφωνα καὶ ἄφθογγα; οὑτωσὶ γάρ που λέγουσιν οἱ δεινοὶ περὶ τούτων. καὶ τὰ αὖ φωνήεντα μὲν, οὐ μέντοι γε ἄφθογγα, καὶ αὐτῶν τῶν φωνηέντων ὅσα διάφορα εἴδη ἔχει ἀλλήλων; καὶ ἐπειδὰν ταῦτα διελώμεθα τὰ ὄντα εὖ πάντα, αὖθις δεῖ ὀνόματα ἐπιθεῖναι, εἰ ἔστιν εἰς ἃ ἀναφέρεται πάντα, ὥσπερ τὰ στοιχεῖα. ἐξ ὧν ἐστιν ἰδεῖν αὐτά τε καὶ εἰ ἐν αὐτοῖς ἔνεστιν εἴδη κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ ἐν τοῖς στοιχείοις. ταῦτα πάντα καλῶς διαθεασαμένους, ἐπίστασθαι ἐπιφέρειν ἕκαστον κατὰ τὴν ὁμοιότητα, ἐάν τε ἓν ἑνὶ δέῃ ἐπιφέρειν, ἐάν τε συγκεραννύντα πολλὰ, ὥσπερ οἱ ζωγράφοι βουλόμενοι ἀφομοιοῦν, ἐνίοτε μὲν ὄστρεον μόνον ἐπήνεγκαν, ἐνίοτε δὲ ὁτιοῦν ἄλλο τῶν φαρμάκων. ἔστι δὲ ὅτε πολλὰ συγκεράσαντες. οἷον, ὅταν ἀνδρείκελον σκευάζωσιν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ὡς ἂν οἶμαι δοκεῖ ἑκάστη ἡ εἰκὼν δεῖσθαι ἑκάστου φαρμάκου. οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς τὰ στοιχεῖα ἐπὶ τὰ πράγματα ἐποίσομεν. καὶ ἓν ἐπὶ ἕν, οὗ ἂν δοκῇ δεῖν, καὶ σύμβολα ποιοῦντες, ὃ δὴ συλλαβὰς καλοῦσι. καὶ συλλαβὰς αὖ συντιθέντες, ἐξ ὧν τά τε ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα συντίθενται. καὶ πάλιν ἐκ τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, μέγα ἤδη τι καὶ καλὸν καὶ ὅλον συστήσομεν. ὥσπερ ἐκεῖ τὸ ζῶον τῇ γραφικῇ, ἐνταῦθα τὸν λόγον τῇ ὀνομαστικῇ ἢ ῥητορικῇ, ἢ ἥτις ἐστὶν ἡ τέχνη. μᾶλλον δὲ οὐχ ἡμεῖς, ἀλλὰ λέγων ἐξηνέχθην. συνέθεσαν μὲν γὰρ οὕτως ἧπερ σύγκειται, οἱ παλαιοί. ἡμᾶς δὲ δεῖ εἴπερ τεχνικῶς ἐπιστησόμεθα, σκοπεῖσθαι αὐτὰ πάντα, οὕτω διελομένους, εἴ τε κατὰ τρόπον τά τε πρῶτα ὀνόματα κεῖται καὶ τὰ ὕστερα, εἴ τε καὶ μὴ, οὕτω θεᾶσθαι. ἄλλως δὲ συνείρειν, μὴ φαῦλον ᾖ, καὶ οὐ καθ' ὁδὸν ὦ φίλε Ερμόγενες. Ερ. Ισως νὴ Δί' ὦ Σώκρατες. Σω. Τί οὖν σὺ πιστεύεις σαυτῷ οἷός τ' ἂν εἶναι ταῦτα οὕτω διελέσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὔ. Ερ. Πολλοῦ ἄρα δέω ἔγωγε. Σω. Εάσωμεν οὖν; ἢ βούλει οὕτως, ὅπως ἂν δυνώμεθα, καὶ ἂν σμικρόν τι αὐτῶν οἷοί τ' ὦμεν κατιδεῖν, ἐπιχειρῶμεν προειπόντες, ὥσπερ ὀλίγον πρότερον τοῖς θεοῖς, ὅτι οὐδὲν εἰδότες τῆς ἀληθείας, τὰ τῶν ἀνθρώπων δόγματα περὶ αὐτῶν

εἰκάζομεν,

ἀπεικάζομεν, οὕτω δὲ καὶ νῦν αὖ εἰπόντες ἡμῖν αὐτοῖς, ἴωμεν, ὅτι εἰ μέντοι χρηστόν, ἔδει αὐτὰ διειλέσθαι, εἴ τε ἄλλον ὁντινοῦν, εἴ τε ἡμᾶς, οὕτως ἔδει αὐτὰ διαιρεῖσθαι. νῦν δὲ τὸ λεγόμενον, κατὰ δύναμιν δεήσει ἡμᾶς περὶ αὐτῶν πραγματεύεσθαι. δοκεῖ ταῦτα, ἢ πῶς λέγεις; Ερ. Πάνυ μὲν οὖν σφόδρα ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Γελοῖα μὲν οἶμαι φανεῖσθαι ὦ Ερμόγενες, γράμμασι καὶ συλλαβαῖς τὰ πράγματα μεμιμημένα, κατάδηλα γιγνόμενα. ὅμως δὲ ἀνάγκη, οὐ γὰρ ἔχομεν τούτου βέλτιον, εἰς ὅ, τι ἐπανενέγκωμεν περὶ ἀληθείας τῶν πρώτων ὀνομάτων. εἰ μὴ ἄρα δή, ὥσπερ οἱ τραγῳδοποιοὶ ἐπειδάν τι ἀπορῶσιν ἐπὶ τὰς μηχανὰς καταφεύγουσι, θεοὺς αἴροντες, καὶ ἡμεῖς οὕτως εἰπόντες, ἀπαλλαγῶμεν. ὅτι τὰ πρῶτα ὀνόματα οἱ θεοὶ ἔθεσαν, καὶ διὰ ταῦτα ὀρθῶς ἔχει. ἆρα καὶ ἡμῖν κράτιστος οὗτος τῶν λόγων; ἢ ἐκεῖνος, ὅτι παρὰ βαρβάρων τινῶν αὐτὰ παρειλήφαμεν; εἰσὶ δὲ ἡμῶν ἀρχαιότεροι βάρβαροι. ἢ ὅτι ὑπὸ παλαιότητος, ἀδύνατον αὐτὰ ἐπισκέψασθαι, ὥσπερ καὶ τὰ βαρβαρικά; αὗται γὰρ αἱ πᾶσαι ἐκδύσεις εἰσί, καὶ μάλα κομψαί, τῷ μὴ ἐθέλοντι λόγον διδόναι περὶ τῶν πρώτων ὀνομάτων, ὡς ὀρθῶς κεῖται. καίτοι ὅτῳ τίς τρόπῳ τῶν πρώτων ὀνομάτων τὴν ὀρθότητα μὴ οἶδεν, ἀδύνατόν που τῶν γε ὑστέρων εἰδέναι, ἃ ἐξ ἐκείνων ἀνάγκη δηλοῦσθαι, ὧν τις πέρι μηδὲν οἶδεν. ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸν φάσκοντα περὶ αὐτῶν τεχνικὸν εἶναι, περὶ τῶν πρώτων ὀνομάτων μάλιστά τε καὶ καθαρώτατα δεῖ ἔχειν ἀποδεῖξαι, ἢ εὖ εἰδέναι, ὅτι τά γε ὕστερα ἤδη φλυαρήσει. ἢ σοὶ ἄλλως δοκεῖ; Ερ. Οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν ἄλλως ὦ Σώκρατες. Σω. Ἃ μὲν τοίνυν ἐγὼ ᾔσθημαι περὶ τῶν πρώτων ὀνομάτων, πάνυ μοι δοκεῖ ὑβριστικὰ εἶναι καὶ γελοῖα. τούτων οὖν σοι μεταδώσω, ἂν βούλῃ. σὺ δ᾽ ἄν τι ἔχῃς βέλτιον ποθὲν λαβεῖν, πειρᾶσθαι καὶ ἐμοὶ μεταδιδόναι. Ερ. Ποιήσω ταῦτα. ἀλλὰ θαρρῶν λέγε. Σω. Πρῶτον μὲν τοίνυν τὸ ρ ἔμοιγε φαίνεται ὥσπερ ὄργανον εἶναι πάσης τῆς κινήσεως. ἣν οὐδ᾽ εἴπομεν, διότι ἔχει τοῦτο τοὔνομα. ἀλλὰ γὰρ δῆλον ὅτι ἵεσις βούλεται εἶναι. οὐ γὰρ η ἐχρώμεθα, ἀλλὰ ε τὸ παλαιόν. ἡ δὲ ἀρχή, ἀπὸ τοῦ κίειν. ξενικὸν δέ, τοὔνομα. τοῦτο δ᾽ ἐστὶν ἰέναι. εἰ οὖν τις τὸ παλαιὸν αὐτῆς εὕροι ὄνομα εἰς τὴν ἡμετέραν φωνὴν συμβαῖνον, ἵεσις ἂν ὀρθῶς καλοῖτο. νῦν δὲ ἀπό τε τοῦ ξενικοῦ τοῦ κίειν, καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ η μεταβολῆς, καὶ τῆς τοῦ ν ἐνθέσεως, κίνησις κέκληται. ἔδει δὲ κιείνησιν καλεῖσθαι, ἢ εἶσιν. ἡ δὲ στάσις, ἀπόφασις τοῦ ἰέναι βούλεται εἶναι. διὰ δὲ τὸν καλλωπισμόν, στάσις ὠνόμασται. τὸ δ᾽ αὖ ρ τὸ στοιχεῖον ὥσπερ λέγω, καλὸν ἔδοξεν ὄργανον εἶναι τῆς κινήσεως τῷ τὰ ὀνόματα τιθεμένῳ, πρὸς τὸ ἀφομοιοῦν τῇ φορᾷ. πολλαχοῦ γοῦν χρῆται αὐτῷ εἰς αὐτήν. πρῶτον μὲν αὐτῷ τῷ ῥεῖν καὶ ῥοῇ, διὰ τούτου τοῦ γράμματος τὴν φορὰν μιμεῖται. εἶτα ἐν τῷ τρόμῳ, εἶτα ἐν τῷ τραχεῖ. ἔτι δὲ ἐν τοῖς τοιοῖσδε ῥήμασιν, οἷον κρούειν, θραύειν, ἐρείκειν, θρύπτειν, κερματίζειν, ῥυμβεῖν. πάντα ταῦτα τὸ πολὺ ἀπεικάζει διὰ τοῦ ρ. ἑώρα γὰρ οἶμαι τὴν γλῶτταν ἐν τούτῳ ἥκιστα μένουσαν, μάλιστα δὲ σειομένην. διό φαίνεταί μοι τούτῳ καὶ πρὸς ταῦτα κατακεχρῆσθαι. τῷ δ᾽ αὖ ι, πρὸς τὰ λεπτὰ πάντα, ἃ δὴ μάλιστα διὰ πάντων ἴοι ἄν, διὰ ταῦτα τὸ ἰέναι, καὶ τὸ ἵεσθαι διὰ τοῦ ι ἀπομιμεῖται. ὥσπερ γε διὰ τοῦ φ, καὶ τοῦ ψ, καὶ τοῦ σίγμα, καὶ τοῦ ζῆτα. ὅτι πνευματώδη τὰ γράμματα, πάντα τὰ τοιαῦτα μεμίμηται αὐτοῖς ὀνομάζων. οἷον τὸ ψυχρόν, καὶ τὸ ζέον, καὶ τὸ σείεσθαι, καὶ ὅλως σεισμόν, καὶ ὅταν που τὸ φυσῶδες μιμῆται, πανταχοῦ ἐνταῦθα ὡς τὸ πολὺ τὰ τοιαῦτα γράμματα ἐπιφέρειν φαίνεται ὁ τὰ ὀνόματα θέμενος. τῆς δ᾽ αὖ τοῦ δ συμπιέσεως, καὶ τοῦ τ, καὶ ἀπερείσεως τῆς γλώττης τὴν δύναμιν, χρήσιμον φαίνεται ἡγήσασθαι πρὸς τὴν μίμησιν τοῦ δεσμοῦ, καὶ τῆς στάσεως. ὅτι δὲ ὀλισθάνει μάλιστα ἐν τῷ λ ἡ γλῶττα κατιδὼν ὁ ἀφομοιῶν ὠνόμασε τά, τε λεῖα, καὶ αὐτὸ τὸ ὀλισθάνειν, καὶ τὸ λιπαρόν, καὶ τὸ κολλῶδες, καὶ τἆλλα πάντα τὰ τοιαῦτα. ᾗ δὲ ὀλισθανούσης τῆς γλώττης ἀντιλαμβάνεται ἡ τοῦ γ δύναμις, τὸ γλίσχρον ἀπεμιμήσατο, καὶ γλυκύ, καὶ γλοιῶδες. τοῦ δ᾽ αὖ ν τὸ εἴσω αἰσθόμενος τῆς φωνῆς, τὸ ἔνδον καὶ τὰ ἐντὸς ὠνόμασεν, ὡς ἀφομοιῶν τοῖς γράμμασι τὰ ἔργα. τὸ δ᾽ αὖ ω τῷ μεγάλῳ ἀπέδωκε, καὶ τῷ μήκει τὸ η. ὅτι μεγάλα τὰ γράμματα. εἰς δὲ τὸ στρογγύλον τοῦ ο δεόμενος σημείου, τοῦτο πλεῖστον αὐτῷ εἰς τὸ ὄνομα ἐνεκέρασε, καὶ τἆλλα οὕτω φαίνεται προσβιάζειν καὶ κατὰ γράμματα, καὶ κατὰ συλλαβὰς ἑκάστῳ τῶν ὄντων, σημεῖόν τε καὶ ὄνομα ποιῶν ὁ ὀνομαθέτης. ἐκ δὲ τούτων, τὰ λοιπὰ εἴδη αὐτοῖς τούτοις συντιθέναι ἀπομιμούμενος. αὕτη μοι φαίνεται ὦ Ερμόγενες, βούλεσθαι εἶναι ἡ τῶν ὀνομάτων ὀρθότης, εἰ μή τι ἄλλο Κρατύλος ὅδε λέγει. Ερ. Καὶ μὴν ὦ Σώκρατες πολλά γέ μοι πολλάκις πράγματα παρέχει Κρατύλος, ὥσπερ κατ᾽ ἀρχὰς ἔλεγον, φάσκων μὲν εἶναι ὀρθότητα ὀνομάτων. ἥ τις δ᾽ ἐστίν, οὐδὲν σαφὲς λέγων. ὥστε τε μὴ δύνασθαι εἰδέναι, πότερον ἑκών, ἢ ἄκων, οὕτως ἀσαφῶς ἑκάστοτε περὶ αὐτῶν λέγει. νῦν οὖν μοι ὦ Κρατύλε ἐναντίον Σωκράτους εἰπέ. πότερον ἀρέσκει σοι, ἢ λέγει Σωκράτης περὶ ὀνομάτων, ἢ ἔχεις πῃ ἄλλῃ κάλλιον λέγειν; καὶ εἰ ἔχεις, λέγε, ἵνα ἤτοι μάθῃς παρὰ Σωκράτους, ἢ διδάξῃς ἡμᾶς ἀμφοτέρους. Κρ. Τί δὲ ὦ Ερμόγενες, δοκεῖ σοι ῥᾴδιον εἶναι οὕτω ταχὺ μαθεῖν τε καὶ διδάξαι ὁτιοῦν πρᾶγμα, μὴ ὅ, τι τοσοῦτον. ὃ δὴ δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι; Ερ. Μὰ Δί᾽ οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ τὸ τοῦ Ησιόδου καλῶς μοι φαίνεται ἔχειν. τό, εἰ καί τις σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθείη, προὔργου εἶναι. εἰ οὖν καὶ σμικρόν τι οἷός τ᾽ εἶ πλέον ποιῆσαι, μὴ ἀπόκαμνε. ἀλλ᾽ εὐεργέτει καὶ Σωκράτη τόνδε, δίκαιος δ᾽ εἶ, καὶ ἐμέ. Σω. Καὶ μὲν δὴ ἔγωγε καὶ αὐτὸς ὦ Κρατύλε, οὐδὲν ἂν ἰσχυρισαίμην ὧν εἴρηκα. ἃ δέ μοι ἐφαί-

νετο μεθ' Ἑρμογένους ἐπεσκεψάμην. ὥστε τούτου γε ἕνεκα θαῤῥῶν, λέγε εἴ τι ἔχεις βέλτιον, ὡς ἐμοῦ ἐνδεξομένου. εἰ μέν τοι ἔχεις τι σὺ κάλλιον τούτων λέγειν, οὐκ ἂν θαυμάζοιμι. δοκεῖς γάρ μοι αὐτός τε ἐσκέφθαι τὰ τοιαῦτα, καὶ παρ' ἄλλων μεμαθηκέναι. ἐὰν οὖν λέγῃς τι κάλλιον, ἕνα τῶν μαθητῶν περὶ ὀρθότητος ὀνομάτων, καὶ ἐμὲ γράφου. Κρ. Ἀλλὰ μὲν δὴ ὦ Σώκρατες ὥσπερ σὺ λέγεις, μεμέληκέ τέ μοι περὶ αὐτῶν, καὶ ἴσως ἂν σε ποιησαίμην μαθητήν. φοβοῦμαι μέν τοι, μὴ τούτου πᾶν τοὐναντίον ᾖ. ὅτι μοί πως ἐπέρχεται πρὸς σὲ λέγειν τὸ τοῦ Ἀχιλλέως, ὃ ἐκεῖνος ἐν λιταῖς πρὸς τὸν Αἴαντα λέγει. φησὶ δὲ, Αἶαν διογενὲς Τελαμώνιε κοίρανε λαῶν. πάντα τί μοι κατὰ θυμὸν ἐείσω μυθήσασθαι. καὶ ἐμοὶ σὺ ὦ Σώκρατες ἐπιεικῶς φαίνῃ κατὰ νοῦν χρησμῳδεῖν. εἴτε παρ' Εὐθύφρονος ἐπίπνους γενόμενος, εἴτε καὶ ἄλλη τὶς μοῦσα πάλαι σε ἐνοῦσα, ἐλελήθει. Σω. ὦ 'γαθὲ Κρατύλε, θαυμάζω καὶ αὐτὸς πάλαι τὴν ἐμαυτοῦ σοφίαν, καὶ ἀπιστῶ. δοκεῖ οὖν μοι χρῆναι ἐπανασκέψασθαι τί καὶ λέγω. τὸ γὰρ ἐξαπατᾶσθαι αὐτὸν ὑφ' αὑτοῦ πάντων χαλεπώτατον. ὅταν γὰρ μηδὲ σμικρὸν ἀποστατῇ, ἀλλ' ἀεὶ παρῇ ὁ ἐξαπατήσων, πῶς οὐ δεινόν; δεῖ δὴ ὡς ἔοικε θαμὰ μεταστρέφεσθαι ἐπὶ τὰ προειρημένα, καὶ πειρᾶσθαι τὸ ἐκείνου τοῦ ποιητοῦ, βλέπειν ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω. καὶ δὴ καὶ νῦν ἡμεῖς ἴδωμεν τί ἡμῖν εἴρηται. ὀνόματος φαμὲν ὀρθότης ἐστὶν αὕτη, ἥ τις ἐνδείξεται οἷόν ἐστι τὸ πρᾶγμα. τοῦτο φῶμεν ἱκανῶς εἰρῆσθαι; Κρ. Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ πάνυ σφόδρα ὦ Σώκρατες. Σω. Διδασκαλίας ἄρα ἕνεκα τὰ ὀνόματα λέγεται; Κρ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν φῶμεν καὶ ταύτην τέχνην εἶναι, καὶ δημιουργοὺς αὐτῆς; Κρ. Πάνυ γε. Σω. Τίνας; Κρ. Οὕσπερ σὺ κατ' ἀρχὰς ἔλεγες τοὺς ὀνομαθέτας. Σω. Πότερον οὖν καὶ ταύτην φῶμεν τὴν τέχνην ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐγγίγνεσθαι, ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας, ἢ μή; βούλομαι δὲ λέγειν τὸ τοιόνδε. ζωγράφοι εἰσί που, οἱ μὲν, χείρους. οἱ δὲ, ἀμείνους; Κρ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν οἱ μὲν ἀμείνους, τὰ αὑτῶν ἔργα καλλίω παρέχονται, τὰ ζῷα. οἱ δὲ, φαυλότερα; καὶ οἰκοδόμοι ὡσαύτως, οἱ μὲν, καλλίους τὰς οἰκίας ἐργάζονται. οἱ δὲ, αἰσχίους; Κρ. Ναί. Σω. ἆρ' οὖν καὶ νομοθέται οἱ μὲν, καλλίω τὰ ἔργα αὑτῶν παρέχονται. οἱ δὲ, αἰσχίω; Κρ. Οὔ μοι δοκεῖ τοῦτο ἔτι. Σω. Οὐκ ἄρα δοκοῦσί σοι νόμοι οἱ μὲν, βελτίους. οἱ δὲ, φαυλότεροι εἶναι; Κρ. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐδὲ δὴ ὄνομα, ὡς ἔοικε, δοκεῖ σοι κεῖσθαι τὸ μὲν, χεῖρον. τὸ δὲ, ἄμεινον; Κρ. Οὐ δῆτα. Σω. Πάντα ἄρα τὰ ὀνόματα ὀρθῶς κεῖται; Κρ. Ὅσα γε ὀνόματά ἐστι. Σω. Τί οὖν, ὃ καὶ ἄρτι ἐλέγετο, Ἑρμογένει τῷδε; πότερον μὴ δὲ ὄνομα τούτῳ κεῖσθαι φῶμεν, εἰ μή τι αὐτῷ Ἑρμοῦ γενέσεως προσήκει; ἢ κεῖσθαι μὲν, οὐ μέν τοι ὀρθῶς γε; Κρ. Οὐδὲ κεῖσθαι ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ δοκεῖν μὲν κεῖσθαι. εἶναι δὲ ἑτέρου τοῦτο τὸ ὄνομα, οὗπερ καὶ ἡ φύσις, ἡ τὸ ὄνομα δηλοῦσα. Σω. Πότερον οὐδὲ ψεύδεται, ὅταν τὶς φῇ Ἑρμογένη αὐτὸν εἶναι; μὴ γὰρ οὐδὲ τοῦτο αὖ ᾖ, τὸ τοῦτον φάναι Ἑρμογένη εἶναι, εἰ μὴ ἔστι. Κρ. Πῶς λέγεις; Σω. ἆρα, ὅτι ψευδῆ λέγειν τὸ παράπαν οὐκ ἔστιν, ἆρα τοῦτό σοι δύναται ὁ λόγος; συχνοὶ γάρ τινες οἱ λέγοντες ὦ φίλε Κρατύλε, καὶ νῦν καὶ πάλαι. Ερ. Πῶς γὰρ ἂν ὦ Σώκρατες, λέγων γέ τις τοῦτο ὃ λέγει, μὴ τὸ ὂν λέγοι; ἢ οὐ τοῦτό ἐστι τὸ ψευδῆ λέγειν, τὸ μὴ τὰ ὄντα λέγειν; Σω. Κομψότερος μὲν ὁ λόγος, ἢ κατ' ἐμὲ καὶ κατὰ τὴν ἐμὴν ἡλικίαν ὦ ἑταῖρε. ὅμως μέν τοι εἰπέ μοι τοσόνδε. πότερον λέγειν μὲν οὐ δοκεῖ σοι εἶναι ψευδῆ. φάναι δέ; Κρ. Οὔ μοι δοκεῖ οὐδὲ φάναι. Σω. Οὐδὲ εἰπεῖν. οὐδὲ προσειπεῖν; οἷον, εἴ τις ἀπαντήσας σοι ἐπὶ ξενίας, λαβόμενος τῆς χειρὸς εἴποι. χαῖρε ὦ ξένε ἀθηναῖε υἱὲ Σμικρίωνος Ἑρμόγενες. οὗτος λέξειεν ἂν ταῦτα, ἢ φαίη ἂν ταῦτα, ἢ εἴποι ἂν ταῦθα, ἢ προσείποι ἂν, οὕτω σὲ μὲν οὔ, Ἑρμογένη δὲ τόνδε, ἢ οὐδένα; Κρ. Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ ὦ Σώκρατες ἄλλως ἂν οὗτος ταῦτα φθέγξασθαι. Σω. Ἀλλ' ἀγαπητὸν καὶ τοῦτο. πότερον γὰρ ἀληθῆ ἂν φθέγξατο ταῦτα ὁ φθεγξάμενος, ἢ ψευδῆ; ἢ τὸ μέν τι αὐτῶν, ἀληθές. τὸ δὲ, ψεῦδος; καὶ γὰρ ἂν καὶ τοῦτο ἐξαρκοίη. Κρ. Ψοφεῖν ἔγωγ' ἂν φαίην τὸν τοιοῦτον, μάτην αὐτὸν ἑαυτὸν κινοῦντα. ὥσπερ ἂν, εἴ τις χαλκεῖον κινήσειε κρούσας. Σω. Φέρε δὴ ἐάν πῃ διαλλαχθῶμεν ὦ Κρατύλε. ἆρ' οὐκ ἄλλο μὲν ἂν φαίης τὸ ὄνομα εἶναι, ἄλλο δὲ ἐκεῖνο, οὗ τὸ ὄνομά ἐστιν; Κρ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν καὶ τὸ ὄνομα ὁμολογεῖς μίμημά τι εἶναι τοῦ πράγματος; Κρ. Πάντων μάλιστα. Σω. Οὐκοῦν καὶ τὰ ζωγραφήματα, τρόπον τινὰ ἄλλον λέγεις μιμήματα εἶναι πραγμάτων τινῶν; Κρ. Ναί. Σω. Φέρε δή. ἴσως γὰρ ἐγὼ οὐ μανθάνω ἅττα ποτ' ἐστὶν ἃ λέγεις. σὺ δὲ τάχ' ἂν ὀρθῶς λέγοις. ἔστι διανεῖμαι καὶ προσενεγκεῖν ταῦτα ἀμφότερα τὰ μιμήματα, τά τε ζωγραφήματα, κἀκεῖνα τὰ ὀνόματα, τοῖς πράγμασιν ὧν μιμήματά ἐστιν, ἢ οὔ; Κρ. Ἔστι. Σω. Πρῶτον μὲν δὴ σκόπει τόδε. ἆρ' ἄν τις τὴν μὲν τοῦ ἀνδρὸς εἰκόνα τῷ ἀνδρὶ ἀποδοίη, τὴν δὲ τῆς γυναικὸς τῇ γυναικί, καὶ τἄλλα οὕτως; Κρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν καὶ τοὐναντίον, τὴν μὲν τοῦ ἀνδρὸς τῇ γυναικί, τὴν δὲ τῆς γυναικὸς τῷ ἀνδρί; Κρ. Ἔστι καὶ ταῦτα. Σω. ἆρ' οὖν αὗται αἱ διανομαὶ, ἀμφότεραι ὀρθαὶ, ἢ ἡ ἑτέρα; ἡ ἑτέρα ἂν ἑκάστῳ οἶμαι τὸ προσῆκόν τε καὶ ὅμοιον ἀποδιδῶ. Κρ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ἵνα τοίνυν μὴ μαχώμεθα ἐν τοῖς λόγοις ἐγώ τε καὶ σὺ φίλοι ὄντες, ἀπόδεξαί μου ὃ λέγω. τὴν τοιαύτην γὰρ ὦ ἑταῖρε καλῶ ἔγωγε διανομὴν, ἐπ' ἀμφοτέροις μὲν τοῖς μιμήμασι τοῖς τε ζῴοις καὶ τοῖς ὀνόμασι, πρὸς τῷ ὀρθὴν καὶ ἀληθῆ. τὴν δ' ἑτέραν τὴν τοῦ ἀνομοίου δόσιν τε καὶ ἐπιφορὰν, οὐκ ὀρθὴν, καὶ ψευδῆ, ὅταν ἐπ' ὀνόμασιν ᾖ. Κρ.

Ἀλλ' ὅμως

Ἀλλ᾽ ὅμως μὴ ὦ Σώκρατες ἐν μὲν τοῖς ζωγραφήμασιν ᾖ τοῦτο, τὸ μὴ ὀρθῶς διανέμειν. ἐπὶ δὲ τοῖς ὀνόμασιν, οὔ. ἀλλ᾽ ἀναγκαῖον ᾖ, ἀεὶ ὀρθῶς. Σω. Πῶς λέγεις; τί τοῦτο ἐκείνου διαφέρει; ἆρ᾽ οὐκ ἔστι προσελθόντα ἀνδρί τῳ εἰπεῖν, ὅτι τουτί σόν ἐστι γράμμα, καὶ δεῖξαι αὐτῷ ἂν μὲν τύχῃ ἐκείνου εἰκόνα. ἂν δὲ τύχῃ, γυναικός; τὸ δὲ δεῖξαι λέγω, εἰς τὴν τῶν ὀφθαλμῶν αἴσθησιν καταστῆσαι. Κρ. Πάνυ γε. Σω. Τί δαί, πάλιν αὐτῷ τοῦτο προσελθόντα εἰπεῖν, ὅτι τουτί ἐστι σὸν ὄνομα; ἔστι δέ που καὶ τὸ ὄνομα μίμημα, ὥσπερ τὸ ζωγράφημα. τοῦτο δὴ λέγω, ἆρ᾽ οὐκ ἂν εἴη αὐτῷ εἰπεῖν, ὅτι τοῦτί ἐστι σὸν ὄνομα; καὶ μετὰ τοῦτο εἰς τὴν τῆς ἀκοῆς αὖ αἴσθησιν καταστῆσαι, ἂν μὲν τύχῃ, τὸ ἐκείνου μίμημα εἰπόντα ὅτι ἀνήρ. ἂν δὲ τύχῃ, τὸ τοῦ θήλεος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, εἰπόντα ὅτι γυνή; οὐ δοκεῖ σοι τοῦτο οἷόν τ᾽ εἶναι καὶ γίγνεσθαι ἐνίοτε; Κρ. Ἐθέλω σοι ὦ Σώκρατες συγχωρῆσαι, καὶ ἔστω οὕτω. Σω. Καλῶς γε σὺ ποιῶν ὦ φίλε, εἰ ἔστιν τοῦτο οὕτως ἔχον. οὐδὲ γὰρ δεῖ νῦν πάνυ διαμάχεσθαι περὶ αὐτοῦ. εἰ δ᾽ οὖν ἔστι τοιαύτη τίς διανομὴ καὶ ἐνταῦθα, τὸ μὲν ἕτερον τούτων, ἀληθεύειν βουλόμεθα καλεῖν. τὸ δὲ ἕτερον, ψεύδεσθαι. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, καὶ ἔστι μὴ ὀρθῶς διανέμειν τὰ ὀνόματα, μηδὲ ἀποδιδόναι τὰ προσήκοντα ἑκάστῳ, ἀλλ᾽ ἐνίοτε τὰ μὴ προσήκοντα, εἴη ἂν καὶ ῥήματα, ταυτὸν τοῦτο ποιεῖν. εἰ δὲ ῥήματα καὶ ὀνόματά ἐστιν οὕτω τιθέναι, ἀνάγκη καὶ λόγους. λόγοι γάρ που ὡς ἐγῷμαι ἡ τούτων σύνθεσίς ἐστιν. ἢ πῶς λέγεις ὦ Κρατύλε; Κρ. Οὕτω. καλῶς γάρ μοι δοκεῖς λέγειν. Σω. Οὐκοῦν εἰ γράμμασιν αὖ τὰ πρῶτα ὀνόματα ἀπεικάζομεν, ἔστιν ὥσπερ ἐν τοῖς ζωγραφήμασι, καὶ πάντα τὰ προσήκοντα χρώματά τε καὶ σχήματα ἀποδοῦναι. καὶ μὴ πάντα αὖ, ἀλλ᾽ ἔνια ἐλλείπειν, ἔνια δὲ καὶ προστιθέναι, καὶ πλείω καὶ μείζω. ἢ οὐκ ἔστι; Κρ. Ἔστιν. Σω. Οὐκοῦν ὁ μὲν ἀποδιδοὺς πάντα καλά, τὰ γράμματά τε καὶ τὰς εἰκόνας ἀποδίδωσιν. ὁ δὲ ἢ προστιθείς, ἢ ἀφαιρῶν, γράμματα μὲν καὶ εἰκόνας ἐργάζεται καὶ οὗτος, ἀλλὰ πονηράς. Κρ. Ναί. Σω. Τί δαί, ὁ διὰ τῶν συλλαβῶν τε καὶ γραμμάτων τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων ἀπομιμούμενος, ἆρα οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἂν μὲν πάντα ἀποδῷ τὰ προσήκοντα, καλὴ ἡ εἰκὼν ἔσται; τοῦτο δ᾽ ἐστὶν ὄνομα. ἐὰν δὲ σμικρὰ ἐλλείπῃ, ἢ προστιθῇ ἐνίοτε, εἰκὼν μὲν γενήσεται, καλὴ δὲ οὔ; ὥστε τὰ μὲν, καλῶς εἰργασμένα ἔσται τῶν ὀνομάτων, τὰ δέ, κακῶς. Κρ. Ἴσως. Σω. Ἴσως ἄρα ἔσται ὁ μὲν, ἀγαθὸς δημιουργὸς ὀνομάτων. ὁ δέ, κακός; Κρ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν τούτῳ ὀνοματοθέτης ἦν ὄνομα; Κρ. Ναί. Σω. Ἴσως ἄρα νὴ δί᾽ ἔσται, ὥσπερ ἐν ταῖς ἄλλαις τέχναις, καὶ ὁ ὀνοματοθέτης ὁ μὲν, ἀγαθός. ὁ δέ, κακός. ἐάνπερ τὰ ἔμπροσθεν ἐκεῖνα ὁμολογηθῇ ἡμῖν. Κρ. Ἔστι ταῦτα, ἀλλ᾽ ὁρᾷς ὦ Σώκρατες, ὅταν ταῦτα τὰ γράμματα τό, τε α καὶ τὸ β, καὶ ἓν ἕκαστον τῶν στοιχείων, τοῖς ὀνόμασιν ἀποδιδῶμεν τῇ γραμματικῇ τέχνῃ, ἐάν τι ἀφέλωμεν, ἢ προσθῶμεν, ἢ μεταθῶμέν τι, γέγραπται μὲν ἡμῖν τὸ ὄνομα, οὐ μέντοι ὀρθῶς. ἀλλὰ τοπαράπαν οὐδὲ γέγραπται. ἀλλ᾽ εὐθὺς ἕτερόν ἐστιν, ἐάν τι τούτων πάθῃ. Σω. Μὴ γὰρ οὐ καλῶς σκοπῶμεν, οὕτω σκοποῦντες ὦ Κρατύλε. Κρ. Πῶς δή; Σω. Ἴσως ὅσα ἔκ τινος ἀριθμοῦ ἀναγκαῖον εἶναι, ἢ μὴ εἶναι, πάσχοι ἂν τοῦτο ὃ σὺ λέγεις, ὥσπερ καὶ αὐτὰ τὰ δέκα, ἢ ὅστις βούλει ἄλλος ἀριθμός, ἐὰν ἀφέλῃς τί ἢ προσθῇς, ἕτερος εὐθὺς γέγονε. τοῦ δὲ ποιοῦ τινος καὶ ξυμπάσης εἰκόνος, μὴ οὐχ᾽ αὕτη ἡ ὀρθότης. ἀλλὰ τὸ ἐναντίον, οὐδὲ τοπαράπαν δέῃ πάντα ἀποδοῦναι, οἷόν ἐστιν ὃ εἰκάζει, εἰ μέλλει εἰκὼν εἶναι. σκόπει δὲ εἴ τι λέγω. ἆρ᾽ ἂν δύο πράγματα εἴη τάδε; οἷον Κρατύλος, καὶ Κρατύλου εἰκών; εἴ τις θεῶν μὴ μόνον τὸ σὸν χρῶμα καὶ σχῆμα ἀπεικάσειεν, ὥσπερ οἱ ζωγράφοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐντὸς πάντα τοιαῦτα ποιήσειεν, οἷά περ τὰ σά. καὶ μαλακότητας, καὶ θερμότητας τὰς αὐτὰς ἀποδοίη, καὶ κίνησιν, καὶ ψυχήν, καὶ φρόνησιν, οἷά περ ἡ παρὰ σοὶ ἐνθείη αὐτῇ, καὶ ἑνὶ λόγῳ πάντα ἅπερ σὺ ἔχεις, τοιαῦτα ἕτερα καταστήσειε πλησίον σου, πότερον Κρατύλος ἂν καὶ εἰκὼν Κρατύλου τότ᾽ εἴη τὸ τοιοῦτον, ἢ δύο Κρατύλοι; Κρ. Δύο ἔμοιγε δοκοῦσιν ὦ Σώκρατες Κρατύλοι. Σω. Ὁρᾷς οὖν ὦ φίλε, ὅτι ἄλλην χρὴ εἰκόνος ὀρθότητα, καὶ ζητεῖν ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν, καὶ οὐκ ἀναγκάζειν, ἐάν τι ἀπῇ ἢ προσῇ, μηκέτι αὐτὴν εἰκόνα εἶναι; ἢ οὐκ αἰσθάνῃ, ὅσου ἐνδέουσιν αἱ εἰκόνες τὰ αὐτὰ ἔχειν ἐκείνοις, ὧν εἰκόνες εἰσί; Κρ. Ἔγωγε. Σω. Γελοῖα γοῦν ὦ Κρατύλε ὑπὸ τῶν ὀνομάτων πάθοι ἂν ἐκεῖνα, ὧν ὀνόματά ἐστι τὰ ὀνόματα, εἰ πάντα πανταχῇ αὐτοῖς ὁμοιωθείη. διττὰ γὰρ ἂν που πάντα γένοιτο, καὶ οὐκ ἂν ἔχοι αὐτῶν εἰπεῖν οὐδέτερον, ὁπότερόν ἐστι, τὸ μὲν, αὐτό. τὸ δέ, ὄνομα; Κρ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Θαῤῥῶν τοίνυν ὦ γενναῖε, ἔα καὶ ὄνομα, τὸ μὲν, εὖ κεῖσθαι. τὸ δέ, μή. καὶ μὴ ἀνάγκαζε πάντ᾽ ἔχειν τὰ γράμματα, ἵνα κομιδῇ ᾖ τοιοῦτον, οἷόν περ οὗ ὄνομά ἐστιν. ἀλλ᾽ ἔα καὶ τὸ μὴ προσῆκον γράμμα ἐπιφέρειν. εἰ δὲ γράμμα, καὶ ὄνομα ἐν λόγῳ. εἰ δὲ ὄνομα, καὶ λόγον ἐν λόγῳ μὴ προσήκοντα τοῖς πράγμασιν ἐπιφέρεσθαι, καὶ μηδὲν ἧττον ὀνομάζεσθαι πρᾶγμα καὶ λέγεσθαι, ἕως ἂν ὁ τύπος ἐνῇ τοῦ πράγματος περὶ οὗ ἂν ὁ λόγος ᾖ, ὥσπερ ἐν τοῖς τῶν στοιχείων ὀνόμασιν, εἰ μέμνησαι, ἃ νῦν δὴ ἐγὼ καὶ Ἑρμογένης ἐλέγομεν. Κρ. Ἀλλὰ μέμνημαι. Σω. Καλῶς τοίνυν. ὅταν γὰρ τοῦτο ἐνῇ, κἂν μὴ πάντα τὰ προσήκοντα ἔχῃ, λελέξεταί γε τὸ πρᾶγμα. καλῶς, ὅταν πάντα. κακῶς δέ, ὅταν ὀλίγα. λέγεσθαι δ᾽ οὖν ὦ μακάριε ἐῶμεν, ἵνα μὴ ὄφλωμεν ὥσπερ οἱ ἐν Αἰγίνῃ νύκτωρ περιιόντες ὀψὲ ὁδοῦ, καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τὰ πράγματα δόξωμεν αὐτῇ τῇ ἀληθείᾳ οὕτω πως ἐληλυθέναι ὀψιαίτερον τοῦ δέοντος. ἢ ζήτει τινὰ ἄλλην ὀνόματος ὀρθότητα, καὶ μὴ ὁμολόγει, δήλωμα συλ-

λαβαῖς τοῖς γράμμασι πράγματος, ὄνομα εἶναι. εἰ γὰρ ταῦτα ἀμφότερα ἐρεῖς, οὐχ οἷός τ' ἔσῃ συμφωνῆσαι αὐτῷ. Κρ. Ἀλλά μοι δοκεῖς γε ὦ Σώκρατες, μετρίως λέγειν, καὶ οὕτω τίθεμαι. Σω. Ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα ἡμῖν ξυνδοκεῖ, μετὰ ταῦτα δὴ σκοπῶμεν. εἰ μέλλει φαμὲν κεῖσθαι καλῶς τὸ ὄνομα, τὰ προσήκοντα δεῖ αὐτῷ γράμματα ἔχειν. Κρ. Ναί. Σω. Προσήκει δὲ τὰ ὅμοια τοῖς πράγμασι. Κρ. Πάνυ γε. Σω. Τὰ μὲν ἄρα καλῶς κείμενα, οὕτω κεῖται. εἰ δέ μή τι καλῶς ἐτέθη, τὸ μὲν πολὺ ἴσως ἐκ προσηκόντων ἂν εἴη γραμμάτων, καὶ ὁμοίων, εἴπερ ἔσται εἰκὼν, ἔχοι δ' ἄν τι καὶ οὐ προσῆκον, διὸ οὐκ ἂν καλὸν εἴη, οὐδὲ καλῶς εἰργασμένον τὸ ὄνομα. οὕτω φαμὲν, ἢ ἄλλως; Κρ. Οὐδὲν δεῖ οἶμαι διαμάχεσθαι ὦ Σώκρατες. ἐπεὶ οὐκ ἀρέσκει γέ με, τὸ φάναι ὄνομα μὲν εἶναι, μὴ μέντοι καλῶς γε κεῖσθαι. Σω. Πότερον τοῦτο οὐκ ἀρέσκει σε, τὸ εἶναι τὸ ὄνομα δήλωμα τοῦ πράγματος; Κρ. Ἔμοιγε. Σω. Ἀλλὰ τὸ εἶναι τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν, ἐκ προτέρων συγκείμενα. τὰ δὲ, πρῶτα. οὐ καλῶς σοι δοκεῖ λέγεσθαι;

Κρ. Ἔμοιγε. Σω. Ἀλλὰ τὰ πρῶτα εἰ μέλλει δηλώματά τινων γίγνεσθαι, ἔχεις τινὰ καλλίω τρόπον τοῦ δηλώματα αὐτὰ γενέσθαι ἄλλον, ἢ αὐτὰ ποιῆσαι ὅτι μάλιστα τοιαῦτα, οἷα ἐκεῖνα ἃ δεῖ δηλοῦν αὐτά; ἢ ὅδε μᾶλλόν σε ἀρέσκει ὁ τρόπος, ὃν Ἑρμογένης λέγει καὶ ἄλλοι πολλοὶ, τὸ συνθήματα εἶναι τὰ ὀνόματα, καὶ δηλοῦν τοῖς συνθεμένοις, προειδόσι δὲ τὰ πράγματα. καὶ εἶναι ταύτην ὀρθότητα ὀνόματος, συνθήκην. διαφέρειν δὲ οὐδὲν, ἐάν τέ τις συνθῆται ὥσπερ νῦν σύγκειται, ἐάν τε καὶ τοὐναντίον. ἐπὶ μὲν ο νῦν σμικρὸν, μέγα καλεῖν. ἐπὶ δὲ ω μέγα, σμικρόν. πότερός σε ὁ τρόπος ἀρέσκει; Κρ. Ὅλῳ καὶ παντὶ διαφέρει ὦ Σώκρατες τὸ ὁμοιώματι δηλοῦν, ὅ, τι ἄν τις δηλοῖ, ἀλλὰ μὴ τῷ ἐπιτυχόντι.

Σω. Καλῶς λέγεις. οὐκοῦν εἴπερ ἔσται τὸ ὄνομα ὅμοιον τῷ πράγματι, ἀναγκαῖον πεφυκέναι τὰ στοιχεῖα ὅμοια τοῖς πράγμασιν, ἐξ ὧν τὰ πρῶτα ὀνόματά τις συνθήσει; ὧδε δὲ λέγω. ἆρά ποτ' ἄν τις συνέθηκεν, ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ζωγράφημα ὅμοιόν τῳ τῶν ὄντων, εἰ μὴ φύσει ὑπῆρχε φάρμακα ὅμοια ὄντα, ἐξ ὧν συντίθεται τὰ ζωγραφούμενα ἐκείνοις ἃ μιμεῖται ἡ γραφική; ἢ ἀδύνατον; Κρ. Ἀδύνατον.

Σω. Οὐκοῦν ὡσαύτως καὶ ὀνόματα οὐκ ἄν ποτε ὅμοια γένοιτο οὐδενὶ, εἰ μὴ ὑπάρξει ἐκεῖνα πρῶτον ὁμοιότητά τινα ἔχοντα, ἐξ ὧν συντίθεται τὰ ὀνόματα ἐκείνοις, ὧν ἐστι τὰ ὀνόματα μιμήματα. ἔστι δὲ, ἐξ ὧν συνθετέον, στοιχεῖα. Κρ. Ναί. Σω. Ἤδη τοίνυν καὶ σὺ κοινώνει τοῦ λόγου οὗπερ ἄρτι Ἑρμογένης. φέρε καλῶς σοι δοκοῦμεν λέγειν, ὅτι τὸ ρ τῇ φορᾷ καὶ κινήσει καὶ σκληρότητι προσέοικεν, ἢ οὐ καλῶς; Κρ. Καλῶς ἔμοιγε. Σω. Τὸ δὲ λ τῷ λείῳ καὶ μαλακῷ, καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν; Κρ. Ναί.

Σω. Οἶσθα οὖν ὅτι ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἡμεῖς μὲν φαμὲν σκληρότης, Ἐρετριεῖς δὲ, σκληροτήρ; Κρ. Πάνυ γε.

Σω. Πότερον οὖν τότε ρ καὶ τὸ σ ἔοικεν ἀμφότερα τῷ αὐτῷ, καὶ δηλοῖ ἐκείνοις τε τὸ αὐτὸ, τελευτῶντος τοῦ ρ, καὶ ἡμῖν τοῦ σ, ἢ τοῖς ἑτέροις ἡμῶν οὐ δηλοῖ; Κρ. Δηλοῖ μὲν οὖν ἀμφοτέροις. Σω. Πότερον ἢ ὅμοια τυγχάνει ὄντα τὸ ρ καὶ τὸ σ, ἢ ἡ μή; Κρ. Ἢ ὅμοια. Σω. Ἢ οὖν ὅμοιά ἐστι πανταχῇ; Κρ. Πρός γε ἴσως τὸ φορὰν δηλοῦν. Σω. Ἢ καὶ τὸ λ ἐγκείμενον, οὐ τὸ ἐναντίον δηλοῖ σκληρότητος; Κρ. Ἴσως γὰρ οὐκ ὀρθῶς ἔγκειται ὦ Σώκρατες, ὥσπερ καὶ ἃ νῦν δὴ σὺ πρὸς Ἑρμογένη ἔλεγες. ἐξαίρων τε καὶ ἐντιθεὶς γράμματα οὗ δέοι, καὶ ὀρθῶς ἐδόκεις ἔμοιγε. καὶ νῦν ἴσως ἀντὶ τοῦ λ, ρ, δεῖ λέγειν. Σω. Εὖ λέγεις. τί οὖν νῦν ὡς ἐλέγομεν, οὐδὲν μανθάνομεν ἀλλήλων, ἐπειδάν τις φῇ σκληρόν; οὐδὲ οἶσθα σὺ νῦν ὅ, τι ἐγὼ λέγω. Κρ. Ἔγωγε, διά γε τὸ ἔθος ὦ φίλτατε. Σω. Ἔθος δὲ λέγων, οἴει τι διάφορον λέγειν συνθήκης; ἢ ἄλλο τι λέγεις τὸ ἔθος, ἢ ὅ, τι ἐγὼ ὅταν τοῦτο φθέγγωμαι, διανοοῦμαι ἐκεῖνο; σὺ δὲ γινώσκεις, ὅτι ἐκεῖνο διανοοῦμαι. οὐ τοῦτο λέγεις; Κρ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν εἰ γινώσκεις ἐμοῦ φθεγγομένου, δήλωμά σοι γίγνεται παρ' ἐμοῦ. Κρ. Ναί. Σω. Ἀπὸ τοῦ ἀνομοίου γε ἢ ὃ διανοούμενος φθέγγομαι, εἴπερ τὸ λ ἀνόμοιόν ἐστι τῇ ἣ φῂς σὺ σκληρότητι. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, τί ἄλλο ἢ αὐτὸς σαυτῷ συνέθου, καὶ σοὶ γίγνεται ἡ ὀρθότης τοῦ ὀνόματος συνθήκη; ἐπειδή γε δηλοῖ καὶ τὰ ὅμοια καὶ τὰ ἀνόμοια γράμματα, ἔθους τε καὶ συνθήκης τυχόντα. εἰ δ' ὅτι μάλιστα μή ἐστι τὸ ἔθος συνθήκη, οὐκ ἂν καλῶς ἔτι ἔχοι λέγειν τὴν ὁμοιότητα δήλωμα εἶναι, ἀλλὰ τὸ ἔθος. ἐκεῖνο γὰρ ὡς ἔοικε, καὶ ὁμοίῳ καὶ ἀνομοίῳ δηλοῖ. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα συγχωροῦμεν ὦ Κρατύλε. (τὴν γὰρ σιγήν σου συγχώρησιν θήσω,) ἀναγκαῖόν που καὶ συνθήκην τι καὶ ἔθος συμβάλλεσθαι πρὸς δήλωσιν ὧν διανοούμενοι λέγομεν. ἐπεὶ ὦ βέλτιστε, εἰ θέλεις ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν ἐλθεῖν, πόθεν οἴει ἕξειν ὀνόματα ὅμοια ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν ἀριθμῶν ἐπενεγκεῖν, ἐὰν μὴ ἐᾷς τι τὴν σὴν ὁμολογίαν καὶ συνθήκην, κῦρος ἔχειν τῶν ὀνομάτων ὀρθότητος πέρι; ἐμοὶ μὲν οὖν καὶ αὐτῷ ἀρέσκει μὲν, κατὰ τὸ δυνατὸν ὅμοια εἶναι τὰ ὀνόματα τοῖς πράγμασιν. ἀλλὰ μὴ ὡς ἀληθῶς τὸ τοῦ Ἑρμογένους, γλίσχρα ἢ ἡ ὁλκὴ αὕτη τῆς ὁμοιότητος, ἀναγκαῖον δὲ ἢ καὶ τῷ φορτικῷ τούτῳ προσχρῆσθαι τῇ συνθήκῃ, εἰς ὀνομάτων ὀρθότητα. ἐπεὶ ἴσως κατά γε τὸ δυνατὸν, κάλλιστ' ἂν λέγοιτο, ὅταν ἢ πᾶσιν ἢ ὡς πλείστοις ὁμοίως λέγηται. τοῦτο δ' ἐστὶ, προσήκουσιν. αἴσχιστα δὲ, τοὐναντίον. τόδε δέ μοι ἔτι εἰπὲ μετὰ ταῦτα. τίνα ἡμῖν δύναμιν ἔχει τὰ ὀνόματα, καὶ τί φῶμεν αὐτὰ καλὸν ἀπεργάζεσθαι; Κρ. Διδάσκειν ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες, καὶ τοῦτο πάνυ ἁπλοῦν εἶναι, ὃς ἂν τὰ ὀνόματα ἐπίσταται, ἐπίστασθαι καὶ τὰ πράγματα.

Σω. Ἴσως γὰρ ὦ Κρατύλε τὸ τοιόνδε λέγεις, ὡς ἐπειδάν τις εἰδῇ τὸ ὄνομα οἷόν ἐστιν, ἔστι δὲ οἷόνπερ τὸ πρᾶγμα,

τὸ πρᾶγμα, εἴσεται δὴ καὶ τὸ πρᾶγμα. ἐπείπερ ὅμοιον τυγχάνει ὂν τῷ ὀνόματι. τέχνη δὲ μία ἄρ' ἐστὶν ἡ αὐτὴ πάντων τῶν ἀλλήλοις ὁμοίων. κατὰ τοῦτο δή μοι δοκεῖς λέγειν, ὡς ὃς ἂν τὰ ὀνόματα εἰδῇ, εἴσεται καὶ τὰ πράγματα. Κρ. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Ἔχε δή, ἴδωμεν τίς ποτ' ἂν εἴη ὁ τρόπος οὗτος τῆς διδασκαλίας τῶν ὄντων, ὃν σὺ λέγεις νῦν. καὶ πότερον ἔστι μὲν καὶ ἄλλος, οὗτος μέντοι βελτίων, ἢ οὐδὲ ἔστιν ἄλλος, ἢ οὗτος. ποτέρως οἴει; Κρ. Οὕτως ἔγωγε. οὐ πάνυ τι εἶναι ἄλλον. τοῦτο δὲ μόνον καὶ βέλτιστον. Σω. Πότερον δὲ καὶ εὕρεσιν τῶν ὄντων τὴν αὐτὴν ταύτην εἶναι, τὸν τὰ ὀνόματα εὑρόντα, καὶ ἐκεῖνα εὑρηκέναι ὧν νῦν ἐστι τὰ ὀνόματα; ἢ ζητεῖν μὲν καὶ εὑρίσκειν ἕτερον δεῖ τρόπον, μανθάνειν δὲ τοῦτον; Κρ. Πάντων μάλιστα καὶ ζητεῖν καὶ εὑρίσκειν τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον κατὰ ταῦτα. Σω. Φέρε δὴ ἐννοήσωμεν ὦ Κρατύλε, εἴ τις ζητῶν τὰ πράγματα, ἀκολουθεῖ τοῖς ὀνόμασι, σκοπῶν οἷον ἕκαστον βούλεται εἶναι, ἆρ' ἐννοεῖς ὅτι οὐ μικρὸς κίνδυνός ἐστιν ἐξαπατηθῆναι; Κρ. Πῶς; Σω. Δηλονότι ὁ θέμενος πρῶτος τὰ ὀνόματα, οἷα ἡγεῖτο εἶναι τὰ πράγματα, τοιαῦτα ἐτίθετο καὶ τὰ ὀνόματα, ὡς φαμέν. ἦ γάρ; Κρ. Ναί. Σω. Εἰ οὖν ἐκεῖνος μὴ ὀρθῶς ἡγεῖτο, ἔθετο δὲ οἷα ἡγεῖτο, τί ἡμᾶς οἴει τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ πείσεσθαι, ἄλλο τι ἢ ἐξαπατηθήσεσθαι; Κρ. Ἀλλὰ μὴ οὐχ οὕτως ἔχει ὦ Σώκρατες. ἀλλ' ἀναγκαῖον ᾖ, εἰδότα τίθεσθαι τὸν τιθέμενον τὰ ὀνόματα. εἰ δὲ μή, ὅπερ πάλαι ἐγὼ ἔλεγον, οὐδ' ἂν ὀνόματα εἴη. μέγιστον δέ σοι ἔστω τεκμήριον, ὅτι οὐκ ἔσφαλται τῆς ἀληθείας ὁ τιθέμενος. οὐ γὰρ ἄν ποτε οὕτω σύμφωνα ἦν αὐτῷ ἅπαντα. ἢ οὐκ ἐννοεῖς αὐτός, λέγων ὡς πάντα κατ' αὐτὰ καὶ ἐπὶ ταυτὸν ἐγίγνετο τὰ ὀνόματα; Σω. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὦ 'γαθὲ Κρατύλε, οὐδέν ἐστιν ἀπολόγημα. εἰ γὰρ τὸ πρῶτον σφαλεὶς ὁ τιθέμενος, τἆλλα ἤδη πρὸς τοῦτ' ἐβιάζετο, καὶ αὐτῷ συμφωνεῖν ἠνάγκαζεν, οὐδὲν ἄτοπον. ὥσπερ τῶν διαγραμμάτων ἐνίοτε τοῦ πρώτου σμικροῦ καὶ ἀδήλου, ψευδοῦς γενομένου, τὰ λοιπὰ πάμπολλα ἤδη ὄντα ἑπόμενα ὁμολογεῖν ἀλλήλοις. δεῖ δὴ περὶ τῆς ἀρχῆς παντὸς πράγματος, παντὶ ἀνδρὶ τὸν πολὺν λόγον εἶναι καὶ τὴν πολλὴν σκέψιν, εἴτε ὀρθῶς, εἴτε μή, ὑπόκειται. ἐκείνης δὲ ἐξετασθείσης ἱκανῶς, τὰ λοιπὰ φαίνεσθαι ἐκείνῃ ἑπόμενα. οὐ μέντοι ἀλλὰ θαυμάζοιμ' ἄν, εἰ καὶ τὰ ὀνόματα συμφωνεῖ αὐτὰ αὐτοῖς. πάλιν γὰρ ἐπισκεψώμεθα, ἃ τὸ πρότερον διήλθομεν. ὡς τοῦ παντὸς ἰόντος τε καὶ φερομένου καὶ ῥέοντος, φαμὲν σημαίνειν ἡμῖν τὴν οὐσίαν τὰ ὀνόματα. ἄλλο τι ἢ ἐστὶν ἢ οὕτω σοὶ δοκεῖ δηλοῦν; Κρ. Πάνυ σφόδρα καὶ ὀρθῶς γε σημαίνει. Σω. Σκοπῶμεν δὴ ἐξ αὐτῶν ἀναλαβόντες. πρῶτον μὲν τοῦτο τὸ ὄνομα τὴν ἐπιστήμην, ὡς ἀμφίβολόν ἐστι. καὶ μᾶλλον ἔοικε σημαῖνον τί, ὅτι ἵστησιν ἡμῶν ἐπὶ τοῖς πράγμασι τὴν ψυχήν, ἢ ὅτι συμπεριφέρεται. καὶ ὀρθότερόν ἐστιν, ὥσπερ νῦν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν λέγειν μᾶλλον, ἢ ἐκβάλλοντας τὸ ε, πιστήμην. ἀλλὰ τὴν ἐμβολὴν ποιήσασθαι ἀντὶ τῆς ἐν τῷ ε, ἐν τῷ ι. ἔπειτα τὸ βέβαιον, ὅτι βάσεως τινός ἐστι καὶ στάσεως μίμημα, ἀλλ' οὐ φορᾶς. ἔπειτα ἡ ἱστορία αὐτό που σημαίνει, ὅτι ἵστησι τὸν ῥοῦν. καὶ τὸ πιστόν, ἱστᾶν παντάπασι σημαίνει. ἔπειτα δὲ ἡ μνήμη, παντί που μηνύει, ὅτι μονή ἐστιν ἐν τῇ ψυχῇ, ἀλλ' οὐ φορά. εἰ δὲ βούλει, ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ συμφορά, εἰ κατὰ τὸ ὄνομά τις ἀκολουθήσει, φανεῖται ταυτὸν τῇ συνέσει ταύτῃ καὶ ἐπιστήμῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι τοῖς περὶ τὰ σπουδαῖα ὀνόμασιν. ἔτι τοίνυν ἡ ἀμαθία καὶ ἡ ἀκολασία, παραπλησία τούτοις φαίνεται. ἡ μὲν γὰρ τοῦ ἅμα θεῷ ἰόντος πορεία, φαίνεται ἡ ἀμαθία. ἡ δ' ἀκολασία, παντάπασιν ἀκολουθία τοῖς πράγμασι φαίνεται. καὶ οὕτως ἃ νομίζομεν ἐπὶ τοῖς κακίστοις ὀνόματα εἶναι, ὁμοιότατ' ἂν φαίνοιτο τοῖς ἐπὶ τοῖς καλλίστοις. οἶμαι δὲ καὶ ἄλλα πόλλ' ἄν τις εὕροι, εἰ πραγματεύοιτο, ἐξ ὧν οἰηθείη ἂν αὖ πάλιν τὸν τὰ ὀνόματα τιθέμενον, οὐχὶ ἰόντα οὐδὲ φερόμενα, ἀλλὰ μένοντα τὰ πράγματα σημαίνειν. Κρ. Ἀλλ' ὦ Σώκρατες ὁρᾷς, ὅτι τὰ πολλὰ ἐκείνως ἐσήμαινε. Σω. Τί οὖν τοῦτο ὦ Κρατύλε. ὥσπερ ψήφους διαριθμησόμεθα τὰ ὀνόματα; καὶ ἐν τούτῳ ἔσται ἡ ὀρθότης, ὁπότερα ἂν πλείω φαίνηται τὰ ὀνόματα σημαίνοντα, ταῦτα δὴ ἔσται τἀληθῆ; Κρ. Οὔκουν εἰκός γε. Σω. Οὐδ' ὁπωστιοῦν ὦ φίλε. καὶ ταῦτα μέν γε αὐτοῦ ἐάσωμεν. τάδε δὲ ἐπισκεψώμεθα, εἰ ἡμῖν καὶ τῇδε ὁμολογεῖς, εἴτε καὶ οὔ. φέρε, τοὺς τὰ ὀνόματα ταῖς πόλεσι τιθεμένους ἑκάστοτε ἔν τε ταῖς ἑλληνικαῖς καὶ βαρβαρικαῖς, οὐκ ἀρτίως ὁμολογοῦμεν νομοθέτας εἶναι, καὶ τὴν τέχνην τὴν τοῦτο δυναμένην νομοθετικήν; Κρ. Πάνυ γε. Σω. Λέγε δή, οἱ πρῶτοι νομοθέται τὰ πρῶτα ὀνόματα πότερον γινώσκοντες τὰ πράγματα οἷς ἐτίθεντο, ἐτίθεντο, ἢ ἀγνοοῦντες; Κρ. Οἶμαι μὲν ἐγὼ ὦ Σώκρατες γινώσκοντες. Σω. Οὐ γάρ που ὦ ἑταῖρε Κρατύλε ἀγνοοῦντες. Κρ. Οὔ μοι δοκεῖ. Σω. Ἐπανέλθωμεν δὴ πάλιν ὅθεν δεῦρο μετέβημεν. ἄρτι γὰρ ἐν τοῖς πρόσθεν εἰ μέμνησαι, τὸν τιθέμενον τὰ ὀνόματα, ἀναγκαῖον ἔφησθα εἶναι, εἰδότα τίθεσθαι οἷς ἐτίθετο. πότερον οὖν ἔτι σοι δοκεῖ οὕτως, ἢ οὔ; Κρ. Ἔτι. Σω. Ἦ καὶ τὸν τὰ πρῶτα τιθέμενον, εἰδότα φῂς τίθεσθαι; Κρ. Εἰδότα. Σω. Ἐκ ποίων οὖν ὀνομάτων ἢ μεμαθηκὼς ἢ εὑρηκὼς ἦν τὰ πράγματα, εἴπερ τά γε πρῶτα μήπω ἔκειτο. μαθεῖν δ' αὖ φαμέν, τὰ πράγματα καὶ εὑρεῖν, ἀδύνατον εἶναι ἄλλως, ἢ τὰ ὀνόματα μαθόντας, ἢ αὐτοὺς ἐξευρόντας, οἷά ἐστι. Κρ. Δοκεῖ τί μοι λέγειν ὦ Σώκρατες. Σω. Τίνα οὖν τρόπον φῶμεν αὐτοὺς εἰδότας θέσθαι, ἢ νομοθέτας εἶναι, πρὶν καὶ ὁτιοῦν ὄνομα κεῖσθαί τε, καὶ ἐκείνους εἰδέναι, εἴπερ μὴ ἔστι τὰ πράγματα μαθεῖν, ἀλλ' ἢ ἐκ τῶν ὀνομάτων; Κρ. Οἶμαι μὲν ἐγὼ τὸν ἀληθέστατον λόγον περὶ τούτων εἶναι ὦ Σώκρατες,

μείζω τινὰ δύναμιν εἶναι ἢ ἀνθρωπείαν, τὴν θεμένην τὰ πρῶτα ὀνόματα τοῖς πράγμασιν. ὥστε ἀναγκαῖον εἶναι, αὐτὰ ὀρθῶς ἔχειν. Σω. Εἶτα οἴει ἐναντία ἂν ἐτίθετο αὐτὸς αὑτῷ ὁ θήσων δαίμων τίς, ἢ θεός; ἢ οὐδέν σοι ἐδοκοῦμεν ἄρτι λέγειν; Κρ. Ἀλλὰ μὴ οὐκ ᾖ τούτων τὰ ἕτερα ὀνόματα. Σω. Πότερα ὦ ἄριστε; τὰ ἐπὶ τὴν στάσιν ἄγοντα, ἢ τὰ ἐπὶ τὴν φοράν; οὐ γάρ που νῦν τὸ ἄρτι λεχθὲν, πλήθει κριθήσεται.

Κρ. Οὔτω δὴ δίκαιόν γε ὦ Σώκρατες. Σω. Ὀνομάτων οὖν στασιασάντων, καὶ τῶν μὲν φασκόντων ἑαυτὰ εἶναι τὰ ὅμοια τῇ ἀληθείᾳ, τῶν δ' ἑαυτά, τίνι ἔτι διακρινοῦμεν; ἢ ἐπί τι ἐλθόντες; οὐ γάρ που ἐπὶ ὀνόματά γε ἕτερα ἄλλα τούτων. οὐ γὰρ ἔστιν. ἀλλὰ δηλονότι ἄλλ' ἄττα ζητητέα πλὴν ὀνομάτων, ἃ ἡμῖν ἐμφανιεῖ ἄνευ ὀνομάτων, ὁπότερα τούτων ἐστὶ τἀληθῆ, δείξαντα δηλονότι τὴν ἀλήθειαν τῶν ὄντων. Κρ. Δοκεῖ μοι οὕτω. Σω. Ἔστιν ἄρα ὡς ἔοικεν ὦ Κρατύλε δυνατὸν, μαθεῖν ἄνευ ὀνομάτων τὰ ὄντα, εἴπερ ταῦτα οὕτως ἔχει. Κρ. Φαίνεται. Σω. Διὰ τίνος ἄλλου οὖν ἔτι προσδοκᾷς ἂν ταῦτα μαθεῖν; ἆρα δι' ἄλλου του, ἢ οὗπερ εἰκός γε καὶ δικαιότατον, δι' ἀλλήλων γε εἴ πῃ συγγενῆ ἐστι, καὶ αὐτὰ δι' αὑτῶν; τὸ γάρ που ἕτερον ἐκείνων καὶ ἄλλο ὂν, ἕτερον ἄν τι καὶ ἀλλοῖον σημαίνοι, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνα. Κρ. Ἀληθῆ μοι φαίνῃ λέγειν. Σω. Ἔχε δὴ πρὸς Διός. τὰ δὲ ὀνόματα οὐ πολλάκις μέντοι ὡμολογήκαμεν, τὰ καλῶς κείμενα, ἐοικότα εἶναι ἐκείνοις ὧν ὀνόματα κεῖται, καὶ εἶναι εἰκόνας τῶν πραγμάτων; Κρ. Ναί. Σω. Εἰ οὖν ἔστι μὲν ὅτι μάλιστα δι' ὀνομάτων τὰ πράγματα μανθάνειν, ἔστι δὲ καὶ δι' ἑαυτῶν, ποτέρα ἂν εἴη καλλίων καὶ σαφεστέρα ἡ μάθησις; ἐκ τῆς εἰκόνος μανθάνειν αὐτήν τε αὑτὴν εἰ καλῶς εἴκασται, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἧς ἦν ἡ εἰκών; ἢ ἐκ τῆς ἀληθείας αὐτήν τε αὑτὴν καὶ τὴν εἰκόνα αὐτῆς, εἰ πρεπόντως εἴργασται; Κρ. Ἐκ τῆς ἀληθείας μοι δοκεῖ ἀνάγκη εἶναι. Σω. Ὅντινα μὲν τοίνυν τρόπον δεῖ μανθάνειν, ἢ καὶ εὑρίσκειν τὰ ὄντα, μεῖζον ἴσως ἐστὶν ἐγνωκέναι, ἢ κατ' ἐμὲ καὶ σέ. ἀγαπητὸν δὲ καὶ τοῦτο ὁμολογήσασθαι, ὅτι οὐκ ἐξ ὀνομάτων, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτὰ ἐξ αὑτῶν καὶ μαθητέον καὶ ζητητέον, ἢ ἐκ τῶν ὀνομάτων. Κρ. Φαίνεται ὦ Σώκρατες. Σω. Ἔτι τοίνυν τόδε σκεψώμεθα, ὅπως μὴ ἡμᾶς τὰ πολλὰ ταῦτα ὀνόματα ἐς ταυτὸν τείνοντα ἐξαπατᾷ, καὶ τῷ ὄντι μὲν οἱ θέμενοι αὐτὰ, διανοηθέντες γε ἔθεντο, ὡς ἰόντων ἁπάντων ἀεὶ καὶ ῥεόντων. φαίνονται γὰρ ἔμοιγε καὶ αὐτοὶ οὕτω διανοηθῆναι. τὸ δ' εἰ ἔτυχεν, οὐχ οὕτως ἔχει. ἀλλ' οὗτοι αὐτοί τε ὥσπερ εἴς τινα δίνην ἐμπεσόντες, κυκῶνται, καὶ ἡμᾶς ἐφελκόμενοι προσεμβάλλουσι. σκέψαι γὰρ ὦ θαυμάσιε Κρατύλε, ὃ ἔγωγε πολλάκις ὀνειρώττω. πότερον φῶμέν τι εἶναι αὐτὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν, καὶ ἓν ἕκαστον τῶν ὄντων οὕτως, ἢ μή. Κρ. Ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες εἶναι. Σω. Αὐτὸ τοίνυν ἐκεῖνο σκεψώμεθα, μὴ εἰ πρόσωπόν τί ἐστι καλὸν, ἤ τι τῶν τοιούτων, καὶ δοκεῖ ταῦτα πάντα ῥεῖν. ἀλλ' αὐτὸ φῶμεν τὸ καλὸν, οὐ τοιοῦτον ἀεὶ ἐστιν, οἷόν ἐστι; Κρ. Ἀνάγκη. Σω. Ἆρ' οὖν οἷόν τε προσειπεῖν αὐτὸ ὀρθῶς, εἰ ἀεὶ ὑπεξέρχεται, πρῶτον μὲν, ὅτι ἐκεῖνό ἐστιν. ἔπειτα, ὅτι τοιοῦτον; ἢ ἀνάγκη ἅμα ἡμῶν λεγόντων, ἄλλο αὐτὸ εὐθὺς γίγνεσθαι καὶ ὑπεξιέναι, καὶ μηκέτι οὕτως ἔχειν; Κρ. Ἀνάγκη. Σω. Πῶς οὖν ἂν εἴη τι ἐκεῖνο, ὃ μηδέποτε ὡσαύτως ἔχει; εἰ γάρ ποτε ὡσαύτως ἔχει, ἔν γ' ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ὁπότε ὡσαύτως ἔχει, δῆλον ὅτι οὐδὲν μεταβαίνει. εἰ δὲ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχει, καὶ τὸ αὐτό ἐστι, πῶς ἂν τοῦτό γε μεταβάλλοι ἢ κινοῖτο, μηδὲν ἐξιστάμενον τῆς αὑτοῦ ἰδέας; Κρ. Οὐδαμῶς. Σω. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἂν γνωσθείη γε ὑπ' οὐδενός. ἅμα γὰρ ἂν ἐπιόντος τοῦ γνωσομένου, ἄλλο καὶ ἀλλοῖον γίγνοιτο. ὥστε οὐκ ἂν γνωσθείη ἔτι ὁποῖόν γέ τι ἐστὶν, ἢ πῶς ἔχον. γνῶσις δὲ δήπου οὐδεμία γιγνώσκει ὃ γιγνώσκει, μηδαμῶς ἔχον. Κρ. Ἔστιν ὡς λέγεις. Σω. Ἀλλ' οὐδὲ γνῶσιν εἶναι φάναι εἰκὸς ὦ Κρατύλε, εἰ μεταπίπτει πάντα χρήματα, καὶ μηδὲν μένει. εἰ μὲν γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἡ γνῶσις, τοῦ γνῶσις εἶναι μὴ μεταπίπτει, μένοι τε ἂν ἀεὶ ἡ γνῶσις, καὶ εἴη γνῶσις. εἰ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ εἶδος μεταπίπτει τῆς γνώσεως, ἅμα τ' ἂν μεταπίπτοι εἰς ἄλλο εἶδος γνώσεως, καὶ οὐκ ἂν εἴη γνῶσις. εἰ δὲ ἀεὶ μεταπίπτει, ἀεὶ οὐκ ἂν εἴη γνῶσις. καὶ ἐκ τούτου τοῦ λόγου, οὔτε τὸ γνωσόμενον, οὔτε τὸ γνωσθησόμενον ἂν εἴη. εἰ δὲ ἔστι μὲν ἀεὶ τὸ γιγνῶσκον, ἔστι δὲ τὸ γιγνωσκόμενον, ἔστι δὲ τὸ καλὸν, ἔστι δὲ τὸ ἀγαθὸν, ἔστι δὲ ἓν ἕκαστον τῶν ὄντων, οὔ μοι φαίνεται ταῦτα ὅμοια ὄντα, ἃ νῦν ἡμεῖς λέγομεν ῥοῇ οὐδὲν οὐδὲ φορᾷ. Ταῦτ' οὖν πότερόν ποτε οὕτως ἔχει, ἢ ἐκείνως ὡς οἱ περὶ Ἡράκλειτον λέγουσι, καὶ ἄλλοι πολλοί, μὴ οὐ ῥάδιον ᾖ ἐπισκέψασθαι. οὐδὲ πάνυ νοῦν ἔχοντος ἀνθρώπου, ἐπιτρέψαντα ὀνόμασιν αὑτὸν καὶ τὴν αὑτοῦ ψυχὴν θεραπεύειν, πεπιστευκότα ἐκείνοις καὶ τοῖς θεμένοις αὐτὰ διϊσχυρίζεσθαι, ὥς τι εἰδότα. καὶ αὑτοῦ γε καὶ τῶν ὄντων καταγινώσκειν, ὡς οὐδὲν ὑγιὲς οὐδενός, ἀλλὰ πάντα ὥσπερ κεράμια ῥεῖ, καὶ ἀτεχνῶς ὥσπερ οἱ κατάρρῳ νοσοῦντες ἄνθρωποι, οὕτως οἴεσθαι καὶ τὰ πράγματα διακεῖσθαι, ὑπὸ ῥεύματός τε καὶ κατάρρου πάντα χρήματα ἔχεσθαι. Ἴσως μὲν οὖν δὴ ὦ Κρατύλε οὕτως ἔχει. ἴσως δὲ καὶ οὔ. σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἀνδρείως τε καὶ εὖ, καὶ μὴ ῥᾳδίως ἀποδέχεσθαι. ἔτι γὰρ νέος εἶ, καὶ ἡλικίαν ἔχεις. σκεψάμενον δὲ ἐὰν εὕρῃς, μεταδιδόναι καὶ ἐμοί. Κρ. Ἀλλὰ ποιήσω ταῦτα. εὖ μέντοι ἴσθι ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐδὲ νυνὶ ἀσκέπτως ἔχω. ἀλλά μοι σκοπουμένῳ καὶ πράγματα ἔχοντι, πολὺ μᾶλλον ἐκείνως φαίνεται ἔχειν, ἢ ὡς Ἡράκλειτος λέγει. Σω. Εἰσαῦθις τοίνυν με ὦ ἑταῖρε διδάξεις, ἐπειδὰν ἥκῃς. νῦν δὲ ὥσπερ παρεσκεύασαι, πορεύου εἰς ἀγρόν. προπέμψει δέ σε καὶ Ἑρμογένης ὅδε. Κρ. Ταῦτ' ἔσται ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ καὶ σὺ πειρῶ ἔτι ἐννοεῖν ταῦτα ἤδη.

Τέλος Κρατύλου, ἢ περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος.

ΘΕΑΙΤΗΤΟΣ,

ΘΕΑΙΤΗΤΟΣ Η ΠΕΡΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ. ΠΕΙΡΑΣΤΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ, ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ, ΤΕΡΨΙΩΝ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΘΕΑΙΤΗΤΟΣ.

Εὐκλ. ΑΡΤΙ ὦ Τερψίων, ἢ πάλαι ἐξ ἀγροῦ; Τερ. Ἐπιεικῶς πάλαι. καὶ σέ γε ἐζήτουν κατ' ἀγορὰν, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι οὐχ οἷός τ' ἦν εὑρεῖν. Ευκ. Οὐ γὰρ ἦν κατὰ πόλιν. Τερ. Ποῦ μήν; Ευ. Εἰς λιμένα καταβαίνων, Θεαιτήτῳ ἐνέτυχον φερομένῳ ἐκ Κορίνθου ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου Ἀθήναζε. Τερ. Ζῶντι, ἢ τετελευτηκότι; Ευ. Ζῶντι, καὶ μάλα μόλις. χαλεπῶς μὲν γὰρ ἔχει, καὶ ὑπὸ τραυμάτων τινῶν. μᾶλλον μὴν αὐτὸν αἱρεῖ, τὸ γεγονὸς νόσημα ἐν τῷ στρατεύματι. Τερ. Μῶν ἡ δυσεντερία; Ευ. Ναί. Τερ. Οἷον ἄνδρα λέγεις ἐν κινδύνῳ εἶναι. Ευ. Καλόν τε καὶ ἀγαθὸν ὦ Τερψίων. ἐπεί τοι καὶ νῦν ἤκουον τινῶν μάλα ἐγκωμιαζόντων αὐτὸν περὶ τὴν μάχην. Τερ. Καὶ οὐδέν γε ἄτοπον, ἀλλὰ πολὺ θαυμαστότερον, εἰ μὴ τοιοῦτος ἦν. ἀτὰρ πῶς οὐκ αὐτοῦ Μεγαροῖ κατέλυεν; Ευ. Ἠπείγετο οἴκαδε. ἐπεὶ ἔγωγ' ἐδεόμην καὶ συνεβούλευον, ἀλλ' οὐκ ἤθελε. καὶ δῆτα προπέμψας αὐτὸν, ἀπιὼν πάλιν, ἀνεμνήσθην καὶ ἐθαύμασα Σωκράτους, ὡς μαντικῶς ἄλλα τε δὴ εἶπε, καὶ περὶ τούτου. δοκεῖ γάρ μοι ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου ἐντυχεῖν αὐτῷ μειρακίῳ ὄντι, καὶ συγγενόμενός τε καὶ διαλεχθεὶς, πάνυ ἀγασθῆναι αὐτοῦ τὴν φύσιν. καί μοι ἐλθόντι Ἀθήναζε, τούς τε λόγους οὓς διελέχθη αὐτῷ διηγήσατο, καὶ μάλα ἀξίους ἀκοῆς. εἶπέ τε, ὅτι πᾶσα ἀνάγκη εἴη τοῦτον ἐλλόγιμον γενέσθαι, εἴπερ εἰς ἡλικίαν ἔλθοι. καὶ ἀληθῆ γε ὡς ἔοικεν εἶπε. Τερ. Ἀτὰρ τίνες ἦσαν οἱ λόγοι; ἔχοις ἂν διηγήσασθαι; Ευ. Οὐ μὰ τὸν Δία οὔκουν οὕτω γε ἀπὸ στόματος. ἀλλ' ἐγραψάμην μὲν τότ' εὐθὺς οἴκαδ' ἐλθὼν, ὑπομνήματα. ὕστερον δὲ κατὰ σχολὴν ἀναμιμνησκόμενος, ἔγραφον. καὶ ὁσάκις Ἀθήναζε ἀφικοίμην, ἐπανηρώτων τὸν Σωκράτη, ὃ μὴ ἐμεμνήμην. καὶ δεῦρο ἐλθὼν, ἐπηνωρθούμην. ὥστε μοι σχεδόν τι πᾶς ὁ λόγος γέγραπται. Τερ. Ἀληθῆ. ἤκουσα σου καὶ πρότερον. καὶ μέν τοι ἀεὶ μέλλων κελεύσειν ἐπιδεῖξαι, διατέτριφα δεῦρο. ἀλλὰ τί κωλύει νῦν ἡμᾶς διελθεῖν; πάντως ἔγωγε καὶ ἀναπαύσασθαι δέομαι, ὡς ἐξ ἀγροῦ ἥκων. Ευ. Ἀλλὰ μὲν δὴ καὶ αὐτὸς μέχρι Ἐρινεοῦ Θεαίτητον προὔπεμψα, ὥστε οὐκ ἂν ἀηδῶς ἀναπαυοίμην. ἀλλ' ἴωμεν, καὶ ἡμῖν ἅμα ἀναπαυομένοις, ὁ παῖς ἀναγνώσεται. Τερ. Ὀρθῶς λέγεις. Ευ. Τὸ μὲν δὴ βιβλίον ὦ Τερψίων, τουτί. ἐγραψάμην δὲ δὴ οὕτω σὶ τὸν λόγον. οὐκ ἐμοὶ Σωκράτη διηγούμενον ὡς διηγεῖτο, ἀλλὰ διαλεγόμενον οἷς ἔφη διαλεχθῆναι. ἔφη δὲ τῷ τε γεωμέτρῃ Θεοδώρῳ, καὶ τῷ Θεαιτήτῳ. ἵνα οὖν ἐν τῇ γραφῇ μὴ παρέχοιεν πράγματα, αἱ μεταξὺ τῶν λόγων διηγήσεις περὶ αὐτοῦ τε ὁπότε λέγοι ὁ Σωκράτης. οἷον κἀγὼ ἔφην, ἢ καὶ ἐγὼ εἶπον. ἢ αὖ περὶ τοῦ ἀποκρινομένου. ὅτι συνέφη, ἢ οὐχ ὡμολόγει, τούτων ἕνεκα, ὡς αὐτὸν αὐτοῖς διαλεγόμενον ἔγραψα, ἐξελὼν τὰ τοιαῦτα. Τερ. Καὶ οὐδέν γε ἀπὸ τρόπου, ὦ Εὐκλείδη. Ευ. Ἀλλὰ παῖ λαβὲ τὸ βιβλίον καὶ λέγε. Σω. Εἰ μὲν τῶν ἐν Κυρήνῃ μᾶλλον ἐκηδόμην ὦ Θεόδωρε, τὰ ἐκεῖ ἄν σε καὶ περὶ ἐκείνων ἀνηρώτων. εἴ τινες αὐτόθι περὶ γεωμετρίαν, ἤ τινα ἄλλην φιλοσοφίαν εἰσὶ τῶν νέων ἐπιμέλειαν ποιούμενοι. νῦν δὲ, ἧττον γὰρ ἐκείνους ἢ τούσδε φιλῶ, καὶ μᾶλλον ἐπιθυμῶ εἰδέναι, τίνες ἡμῖν τῶν νέων ἐπίδοξοι γενέσθαι ἐπιεικεῖς. ταῦτα δὴ αὐτός τε σκοπῶ καθόσον δύναμαι, καὶ τοὺς ἄλλους ἐρωτῶ, οἷς ἂν ὁρῶ τοὺς νέους ἐθέλοντας συγγίνεσθαι. σοὶ δὲ οὐκ ὀλίγιστοι πλησιάζουσι, καὶ δικαίως. ἄξιος γὰρ τά τε ἄλλα, καὶ γεωμετρίας ἕνεκα. εἰ δὴ οὖν τινὶ ἐνέτυχες ἀξίῳ λόγου, ἡδέως ἂν πυθοίμην. Θεό. Καὶ μὴν ὦ Σώκρατες, ἐμοί τε εἰπεῖν καὶ σοὶ ἀκοῦσαι, πάνυ ἄξιον. οἵῳ ὑμῖν τῶν πολιτῶν μειρακίῳ ἐντετύχηκα. καὶ εἰ μὲν ἦν καλὸς, ἐφοβούμην ἂν σφόδρα λέγειν. μὴ καί τῳ δόξω ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ εἶναι. νῦν δὲ, καὶ μή μοι ἄχθου, οὐκ ἔστι καλός. προσέοικε δέ σοι τήν τε σιμότητα, καὶ τὸ ἔξω τῶν ὀμμάτων. ἧττον δὲ, ἢ σὺ, ταῦτ' ἔχει. ἀδεῶς δὴ λέγω. εὖ γὰρ ἴσθι, ὅτι ὧν δὴ πώποτε ἐνέτυχον, καὶ πάνυ πολλοῖς πεπλησίακα, οὐδένα πω ᾐσθόμην οὕτω θαυμαστῶς εὖ πεφυκότα. τὸ γὰρ εὐμαθῆ ὄντα, ὡς ἄλλῳ χαλεπὸν, πρᾶον αὖ εἶναι διαφερόντως, καὶ ἐπὶ τούτοις ἀνδρεῖον παρ' ὁντινοῦν. ἐγὼ μὲν οὔτ' ἂν ᾠόμην γενέσθαι, οὔτε ὁρῶ γιγνομένους. ἀλλ' οἵ τε ὀξεῖς ὥσπερ οὗτος, καὶ ἀγχίνοι καὶ μνήμονες, ὡς τὰ πολλὰ καὶ πρὸς τὰς ὀργὰς ὀξύρροποί εἰσι, καὶ ἄττοντες φέρονται, ὥσπερ τὰ ἀνερμάτιστα πλοῖα, καὶ μανικώτεροι, ἢ ἀνδρειότεροι φύονται. οἵ τε αὖ ἐμβριθέστεροι, νωθροί πως ἀπαντῶσι πρὸς τὰς μαθήσεις, καὶ λήθης γέμοντες. ὁ δὲ, οὕτω λείως τε καὶ ἀπταίστως καὶ ἀνυσίμως ἔρχεται ἐπὶ τὰς μαθήσεις τε καὶ ζητήσεις μετὰ πολλῆς τῆς πρᾳότητος, οἷον ἐλαίου ῥεῦμα ἀψοφητὶ ῥέοντος, ὥστε θαυμάσαι τὸ, τηλικοῦτον ὄντα, οὕτω ταῦτα διαπράττεσθαι. Σω. Εὖ ἀγγέλλεις. τίνος δὲ καὶ ἔστι τῶν πολιτῶν; Θεό. Ἀκήκοα μὲν τοὔνομα, μνημονεύω δὲ οὔ. ἀλλὰ γάρ ἐστι τῶνδε τῶν προσιόντων, ὁ ἐν τῷ μέσῳ. ἄρτι γὰρ ἐν τῷ ἔξω δρόμῳ ἠλείφοντο ἑταῖροί τέ τινες οὗτοι αὐτοῦ, καὶ αὐτός. νῦν δέ μοι δοκοῦσιν ἀλειψάμενοι, δεῦρο ἰέναι. ἀλλὰ σκόπει εἰ γινώσκεις αὐτόν. Σω. Γινώσκω, ὁ τοῦ Σουνιέως Εὐφρονίου ἐστί. καὶ πάνυ γε ὦ φίλε ἀνδρὸς, οἷον καὶ σὺ

τοῦτον

τούτου δ' ἀκήκοα, καὶ ἄλλως εὐδοκίμου. καὶ μέντοι καὶ οὐσίαν μάλα πολλὴν κατέλιπε. τὸ δ' ὄνομα οὐκ οἶδα τοῦ μειρακίου. Θεό. Θεαίτητος ὦ Σώκρατες τό γε ὄνομα. τὴν μέντοι οὐσίαν δοκοῦσί μοι ἐπίτροποί τινες διεφθαρκέναι. ἀλλ' ὅμως καὶ πρὸς τὴν τῶν χρημάτων ἐλευθεριότητα, θαυμαστὸς ὦ Σώκρατες. Σω. Γενικὸν λέγεις τὸν ἄνδρα. καί μοι κέλευε αὐτὸν ἐνθάδε παρακαθίζεσθαι. Θεό. Ἔσται ταῦτα. Θεαίτητε δεῦρο, παρὰ Σωκράτη. Σω. Πάνυ μὲν οὖν ὦ Θεαίτητε, ἵνα κἀγὼ ἐμαυτὸν ἀνασκέψωμαι, ποῖόν τι ἔχω τὸ πρόσωπον. φησὶ γὰρ Θεόδωρος, ἔχειν με σοὶ ὅμοιον. ἀτὰρ εἰ νῷιν ἐχόντοιν ἑκατέρου λύραν, ἔφη αὐτὰς ἡρμόσθαι ὁμοίως, πότερον εὐθὺς ἂν ἐπιστεύομεν, ἢ ἐπεσκεψάμεθ' ἂν εἰ μουσικὸς ὢν λέγει. Θεαί. Ἐπεσκεψάμεθ' ἄν. Σω. Οὐκοῦν τοιοῦτον μὲν εὑρόντες, ἐπειθόμεθ' ἄν. ἄμουσον δὲ, ἠπιστοῦμεν; Θεαί. Ἀληθῆ. Σω. Νῦν δέ γ' οἶμαι, εἴ τι μέλλει ἡμῖν περὶ τῆς τῶν προσώπων ὁμοιότητος, σκεπτέον εἰ γραφικὸς ὢν λέγει, ἢ οὔ. Θεαί. Δοκεῖ μοι. Σω. Ἦ οὖν ζωγραφικὸς Θεόδωρος; Θεαί. Οὐχ ὅσον γέ με εἰδέναι. Σω. Ἆρ' οὐδὲ γεωμετρικός; Θεαί. Πάντως δήπου ὦ Σώκρατες. Σω. Ἦ καὶ ἀστρονομικὸς καὶ λογιστικός τε καὶ μουσικὸς, καὶ ὅσα παιδείας ἔχεται; Θεαί. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Εἰ μὲν ἄρα ἡμᾶς τοῦ σώματός τι φησὶν ὁμοίους εἶναι, ἐπαινῶν πῃ ἢ ψέγων, οὐ πάνυ αὐτῷ ἄξιον τὸν νοῦν προσέχειν. Θεαί. Ἴσως οὔ. Σω. Τί δ' εἰ ποτέρου τὴν ψυχὴν ἐπαινοῖ πρὸς ἀρετήν τε καὶ σοφίαν, ἆρ' οὐκ ἄξιον τῷ μὲν ἀκούσαντι προθυμεῖσθαι ἀνασκέψασθαι τὸν ἐπαινεθέντα, τῷ δὲ, προθύμως αὑτὸν ἐπιδεικνύναι; Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν ὦ Σώκρατες. Σω. Ὥρα τοίνυν ὦ φίλε Θεαίτητε, σοὶ μὲν ἐπιδεικνύναι, ἐμοὶ δὲ σκοπεῖσθαι. ὡς εὖ ἴσθι, ὅτι Θεόδωρος πολλοὺς δὴ πρός με ἐπαινέσας ξένους τε καὶ ἀστοὺς, οὐδένα πω ἐπῄνεσεν, ὡς σὲ νῦν δή. Θεαί. Εὖ ἂν ἔχοι ὦ Σώκρατες. ἀλλ' ὅρα μὴ παίζων ἔλεγε. Σω. Οὐχ οὗτος ὁ τρόπος Θεοδώρου. ἀλλὰ μὴ ἀναδύου τὰ ὡμολογημένα, σκηπτόμενος παίζοντα λέγειν τόνδε, ἵνα μὴ καὶ ἀναγκασθῇ μαρτυρεῖν. πάντως γὰρ οὐδεὶς ἐπισκήψει αὐτῷ. ἀλλὰ θαῤῥῶν ἔμμενε τῇ ὁμολογίᾳ. Θεαί. Ἀλλὰ χρὴ ταῦτα ποιεῖν, εἴ σοι δοκεῖ. Σω.

Λέγε δή μοι. μανθάνεις που παρὰ Θεοδώρου γεωμετρίας ἄττα; Θεαί. Ἔγωγε. Σω. Καὶ τῶν περὶ ἀστρονομίαν τε καὶ ἁρμονίας καὶ λογισμούς; Θεαί. Προθυμοῦμαί γε δή. Σω. Καὶ γὰρ ἐγὼ ὦ παῖ παρά γε τούτου, καὶ παρ' ἄλλων, οὓς ἂν οἴωμαί τι τούτων ἐπαΐειν. ἀλλ' ὅμως τὰ μὲν ἄλλα, ἔχω περὶ αὐτὰ μετρίως. σμικρὸν δέ τι ἀπορῶ, ὃ μετὰ σοῦ τε καὶ τῶνδε σκεπτέον. καί μοι λέγε, ἆρ' οὐ τὸ μανθάνειν ἐστὶ, τὸ σοφώτερον γίνεσθαι περὶ ὃ μανθάνει τις; Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Σοφίᾳ δέ γ' οἶμαι σοφοὶ, οἱ σοφοί. Θεαί. Ναί. Σω. Τοῦτο δὲ, μῶν διαφέρει τί ἐπιστήμης; Θεαί. Τὸ ποῖον; Σω. Ἡ σοφία. ἢ οὐχ ἅπερ ἐπιστήμονες, ταῦτα καὶ σοφοί; Θεαί. Τί μήν; Σω. Ταὐτὸν ἄρα σοφία καὶ ἐπιστήμη; Θεαί. Ναί. Σω. Τοῦτ' αὐτὸ τοίνυν ἐστὶν ὃ ἀπορῶ, καὶ οὐ δύναμαι λαβεῖν ἱκανῶς παρ' ἐμαυτῷ, ἐπιστήμη ὅ,τί ποτε τυγχάνει ὄν. ἆρ' οὖν δὴ ἔχομεν λέγειν αὐτό; τί φατέ; τίς ἂν ἡμῶν πρῶτος εἴποι; ὁ δὲ ἁμαρτὼν, καὶ ὃς ἂν ἀεὶ ἁμαρτάνῃ, καθεδεῖται ὥσπερ φασὶν οἱ παῖδες οἱ σφαιρίζοντες, ὄνος. ὃς δ' ἂν περιγένηται ἀναμάρτητος, βασιλεύσει ἡμῶν, καὶ ἐπιτάξει ὅ,τι ἂν βούληται ἀποκρίνεσθαι. τί σιγᾶτε; οὔ τί που ὦ Θεόδωρε ἐγὼ ὑπὸ φιλολογίας ἀγροικίζομαι; προθυμούμενος ὑμᾶς ποιῆσαι διαλέγεσθαι, καὶ φίλους τε καὶ προσηγόρους ἀλλήλοις γίγνεσθαι. Θεό. Ἥκιστα ὦ Σώκρατες τὸ τοιοῦτον ἂν εἴη ἄγροικον. ἀλλὰ τῶν μειρακίων τινὰ κέλευε σοι ἀποκρίνασθαι. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀήθης περὶ τοιαύτης διαλέκτου, καὶ οὐδ' αὖ συνεθίζεσθαι ἡλικίαν ἔχω. τοῖσδε δὲ, πρέποι τε ἂν τοῦτο, καὶ πολὺ πλέον ἐπιδιδοῖεν. τῷ γὰρ ὄντι ἡ νεότης, εἰς πᾶν ἐπίδοσιν ἔχει. ἀλλ' ὥσπερ ἤρξω, μὴ ἀφίεσο τοῦ Θεαιτήτου, ἀλλ' ἐρώτα. Σω. Ἀκούεις δὴ ὦ Θεαίτητε ἃ λέγει ὁ Θεόδωρος; ᾧ ἀπιστεῖν ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὔτε σὺ ἐθελήσεις, οὔτε θέμις περὶ τὰ τοιαῦτα ἀνδρὶ σοφῷ ἐπιτάττοντι, νεώτερον ἀπειθεῖν. ἀλλ' εὖ καὶ γενναίως εἰπὲ, τί σοι δοκεῖ εἶναι ἐπιστήμη; Θεαί. Ἀλλὰ χρὴ ὦ Σώκρατες, ἐπειδήπερ ὑμεῖς κελεύετε. πάντως γὰρ ἄν τι καὶ ἁμάρτω, ἐπανορθώσετε. Σω. Πάνυ μὲν οὖν, ἄν περ οἷοί τε ὦμεν. Θεαί. Δοκεῖ τοίνυν μοι καὶ ἃ παρὰ Θεοδώρου ἄν τις μάθοι, ἐπιστῆμαι εἶναι. γεωμετρία τε καὶ ἃς νῦν δὴ σὺ διῆλθες, καὶ αὖ σκυτοτομική τε, καὶ αἱ τῶν ἄλλων δημιουργῶν τέχναι πᾶσαί τε καὶ ἑκάστη τούτων, οὐκ ἄλλο τι ἢ ἐπιστήμη εἶναι. Σω. Γενναίως μοι καὶ φιλοδώρως ὦ φίλε ἓν αἰτηθεὶς, πολλὰ δίδως, καὶ ποικίλα ἀντὶ ἁπλοῦ. Θεαί. Πῶς; τί τοῦτο λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ἴσως μὲν οὐδέν. ὃ μέντοι οἶμαι, φράσω. ὅταν λέγῃς σκυτικὴν, μή τι ἄλλο φράζεις, ἢ ἐπιστήμην ὑποδημάτων ἐργασίας; Θεαί. Οὐδέν. Σω. Τί δ', ὅταν τεκτονικὴν, μή τι ἄλλο ἢ ἐπιστήμην περὶ τῶν ξυλίνων σκευῶν ἐργασίας; Θεαί. Οὐδὲ τοῦτο. Σω. Οὐκοῦν ἐν ἀμφοῖν, οὗ ἑκατέρα ἐπιστήμη τοῦτο ὁρίζεις. Θεαί. Ναί. Σω. Τὸ δ' ἐπερωτηθὲν ὦ Θεαίτητε, οὐ τοῦτο ἦν, τίνων ἡ ἐπιστήμη. οὐδὲ, ὁπόσαι τινές. οὐ γὰρ ἀριθμῆσαι αὐτὰς βουλόμενοι, ἠρόμεθα. ἀλλὰ γνῶναι ἐπιστήμην αὐτὸ, ὅ,τί ποτ' ἐστίν. ἢ οὐδὲν λέγω; Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς. Σω. Σκέψαι δὴ καὶ τόδε. εἴ τις ἡμᾶς τῶν φαύλων τι καὶ προχείρων ἔροιτο, οἷον περὶ πηλοῦ, ὅ,τί ποτ' ἐστὶν, εἰ ἀποκριναίμεθα αὐτῷ, πηλὸς ὁ τῶν χυτρέων, καὶ πηλὸς ὁ τῶν κοροπλάθων, καὶ πηλὸς ὁ τῶν πλινθουργῶν, οὐκ ἂν γελοῖοι ὦμεν; Θεαί. Ἴσως. Σω. Πρῶτον μέν γέ που, οἰόμενοι συνιέναι ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀποκρίσεως τὸν ἐρωτῶντα. ὅταν εἴπωμεν πηλὸς, εἴτε ὁ τῶν κοροπλάθων προσθέντες, εἴτε ἄλλων ὡντινωνοῦν δημιουργῶν. ἢ οἴει τίς τι συνίησί τινος ὄνομα, ὃ μὴ οἶδε τί ἐστιν; Θεαί. Οὐδαμῶς. Σω. Οὐδ' ἄρα ἐπιστήμην ὑποδημάτων συνίησιν, ὁ ἐπιστήμην μὴ εἰδώς. Θεαί. Οὐ γάρ. Σω.

Σκυτικὴν

Σκυτικὴν ἄρα οὐ συνίησιν, ὃς ἂν ἐπιστήμην ἀγνοῇ, οὐδὲ τινὰ ἄλλην τέχνην. Θεαι. Ἔστιν οὕτω. Σω. Γελοία ἄρα ἡ ἀπόκρισις τῷ ἐρωτηθέντι ἐπιστήμη τί ἐστιν, ὅταν ἀποκρίνηται, τέχνης τινὸς ὄνομα. τινὸς γὰρ ἐπιστήμην ἀποκρίνεται, οὐ τοῦτ᾽ ἐρωτηθείς. Θεαι. Ἔοικε. Σω. Ἔπειτα γέ που ἐξὸν φαύλως καὶ βραχέως ἀποκρίνασθαι, περιέρχεται ἀπέραντον ὁδόν. οἷον καὶ ἐν τῇ τοῦ πηλοῦ ἐρωτήσει, φαῦλόν που καὶ ἁπλοῦν εἰπεῖν, ὅτι γῆ ὑγρῷ φυραθεῖσα, πηλὸς ἂν εἴη. τὸ δ᾽ ὅτου, ἐᾶν χαίρειν. Θεαι. Ῥᾴδιον ὦ Σώκρατες νῦν γε οὕτω φαίνεται. ἀτὰρ κινδυνεύεις ἐρωτᾶν, οἷον καὶ αὐτοῖς ἡμῖν ἔναγχος εἰσῆλθε διαλεγομένοις, ἐμοί τε καὶ τῷ σῷ ὁμωνύμῳ τούτῳ Σωκράτει. Σω. Τὸ ποῖον δὴ ὦ Θεαίτητε; Θεαι. Περὶ δυνάμεών τι ἡμῖν Θεόδωρος ὅδε ἔγραφε, τῆς τε τρίποδος πέρι καὶ πεντέποδος ἀποφαίνων, ὅτι μήκει οὐ σύμμετροι τῇ ποδιαίᾳ. καὶ οὕτω κατὰ μίαν ἑκάστην προαιρούμενος μέχρι τῆς ἑπτακαιδεκάποδος. ἐν δὲ ταύτῃ πως ἐνέσχετο. ἡμῖν οὖν εἰσῆλθέ τι τοιοῦτον. ἐπειδὴ ἄπειροι τὸ πλῆθος αἱ δυνάμεις ἐφαίνοντο, πειραθῆναι συλλαβεῖν εἰς ἕν, ὅτῳ πάσας ταύτας προσαγορεύσομεν τὰς δυνάμεις. Σω. Ἦ καὶ εὕρετέ τι τοιοῦτον; Θεαι. Ἔμοιγε δοκοῦμεν. σκόπει δὲ καὶ σύ. Σω. Λέγε. Θεαι. Τὸν ἀριθμὸν πάντα δίχα διελάβομεν. τὸν μὲν δυνάμενον ἴσον ἰσάκις γίγνεσθαι, τῷ τετραγώνῳ τὸ σχῆμα ἀπεικάσαντες, τετράγωνόν τε καὶ ἰσόπλευρον προσείπομεν. Σω. Καὶ εὖγε. Θεαι. Τὸν τοίνυν μεταξὺ τούτου, ὧν καὶ τὰ τρία, καὶ τὰ πέντε, καὶ πᾶς ὃς ἀδύνατος ἴσος ἰσάκις γενέσθαι, ἀλλ᾽ ἢ πλείων ἐλαττονάκις, ἢ ἐλάττων πλεονάκις γίγνεται. μείζων δὲ καὶ ἐλάττων ἀεὶ πλευρὰ αὐτὸν περιλαμβάνει, τῷ προμήκει αὖ σχήματι ἀπεικάσαντες, προμήκη ἀριθμὸν ἐκαλέσαμεν. Σω. Κάλλιστα. ἀλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο; Θεαι. Ὅσαι μὲν γραμμαὶ τὸν ἰσόπλευρον καὶ ἐπίπεδον ἀριθμὸν τετραγωνίζουσι, μῆκος ὡρισάμεθα. ὅσαι δὲ τὸν ἑτερομήκη, δυνάμεις. ὡς μήκει μὲν οὐ συμμέτρους ἐκείναις. τοῖς δ᾽ ἐπιπέδοις, ἃ δύνανται. καὶ περὶ τὰ στερεὰ ἄλλο τοιοῦτον. Σω. Ἄριστά γ᾽ ἀνθρώπων ὦ παῖδες. ὥστε μοι δοκεῖ ὁ Θεόδωρος οὐκ ἔνοχος τοῖς ψευδομαρτυρίοις ἔσεσθαι. Θεαι. Καὶ μὴν ὦ Σώκρατες ὅ γε ἐρωτᾷς περὶ ἐπιστήμης, οὐκ ἂν δυναίμην ἀποκρίνασθαι. ὥσπερ περὶ τοῦ μήκους τε καὶ τῆς δυνάμεως. καίτοι σύ γέ μοι δοκεῖς τοιοῦτόν τι ζητεῖν, ὥστε πάλιν αὖ φαίνεται ψευδὴς ὁ Θεόδωρος. Σω. Τί δαί, εἴ σε πρὸς δρόμον ἐπαινῶν, μηδενὶ ἔφη οὕτω δρομικῷ τῶν νέων ἐντετυχηκέναι. εἶτα διαθέων, τοῦ ἀκμάζοντος καὶ ταχίστου ἡττήθης, ἧττόν τι ἂν οἴει ἀληθῶς τόνδ᾽ ἐπαινέσαι; Θεαι. Οὐκ ἔγωγε. Σω. Ἀλλὰ τὴν ἐπιστήμην ὥσπερ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, σμικρόν τι οἴει εἶναι ἐξευρεῖν, καὶ οὐ τῶν πάντῃ ἄκρων; Θεαι. Νὴ τὸν Δί᾽ ἔγωγε, καὶ μάλα γε τῶν ἀκροτάτων. Σω. Θάρρει τοίνυν περὶ σαυτῷ. καί τι οἴου Θεόδωρον λέγειν. προθυμήθητι δὲ παντὶ τρόπῳ τῶν τε ἄλλων πέρι καὶ ἐπιστήμης λαβεῖν λόγον, τί ποτε τυγχάνει ὄν; Θεαι. Προθυμίας μὲν ἕνεκεν ὦ Σώκρατες φανεῖται. Σω. Ἴθι δή, καλῶς γὰρ ἄρτι ὑφηγήσω. πειρῶ μιμούμενος τὴν περὶ τῶν δυνάμεων ἀπόκρισιν, ὥσπερ ταύτας πολλὰς οὔσας ἑνὶ εἴδει περιέλαβες, οὕτω καὶ τὰς πολλὰς ἐπιστήμας ἑνὶ λόγῳ προσειπεῖν. Θεαι. Ἀλλ᾽ εὖ ἴσθι ὦ Σώκρατες, πολλάκις δὴ αὐτὸ ἐπεχείρησα σκέψασθαι, ἀκούων τὰς παρὰ σοῦ ἀποφερομένας ἐρωτήσεις. ἀλλὰ γὰρ οὔτ᾽ αὐτὸς δύναμαι πεῖσαι ἐμαυτόν, ὡς ἱκανῶς τι λέγω, οὔτ᾽ ἄλλου ἀκοῦσαι λέγοντος οὕτως ὡς σὺ διακελεύῃ, οὐ μὲν δὴ αὖ, οὐδ᾽ ἀπαλλαγῆναι τοῦ μέλειν. Σω. Ὠδίνεις γὰρ ὦ φίλε Θεαίτητε, διὰ τὸ μὴ κενός, ἀλλ᾽ ἐγκύμων εἶναι. Θεαι. Οὐκ οἶδα ὦ Σώκρατες. ὃ μέντοι πέπονθα, λέγω. Σω. Εἶτα ὦ καταγέλαστε, οὐκ ἀκήκοας ὡς ἐγώ εἰμι υἱὸς μαίας, μάλα γενναίας τε καὶ βλοσυρᾶς Φαιναρέτης; Θεαι. Ἤδη τοῦτό γε ἤκουσα. Σω. Ἆρα καὶ ὅτι ἐπιτηδεύω τὴν αὐτὴν τέχνην ἀκήκοας; Θεαι. Οὐδαμῶς. Σω. Ἀλλ᾽ εὖ ἴσθ᾽ ὅτι. μὴ μέντοι μου κατείπῃς πρὸς τοὺς ἄλλους. λέληθα γὰρ ὦ ἑταῖρε ταύτην ἔχων τὴν τέχνην. οἱ δέ, ἅτε οὐκ εἰδότες, τοῦτο μὲν οὐ λέγουσι περὶ ἐμοῦ. ὅτι δὲ ἀτοπώτατός εἰμι, καὶ ποιῶ τοὺς ἀνθρώπους ἀπορεῖν, καὶ τοῦτο ἀκήκοας; Θεαι. Ἔγωγε. Σω. Εἴπω οὖν σοι τὸ αἴτιον; Θεαι. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἐννόησον δὴ τὸ περὶ τὰς μαίας ἅπαν ὡς ἔχει, καὶ ῥᾷον μαθήσῃ ὃ βούλομαι. οἶσθα γάρ που ὅτι οὐδεμία αὐτῶν ἔτι αὐτὴ κυϊσκομένη τε καὶ τίκτουσα ἄλλας μαιεύεται. ἀλλ᾽ αἱ ἤδη ἀδύνατοι τίκτειν. Θεαι. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Αἰτίαν δέ γε τούτου φασὶν εἶναι τὴν Ἄρτεμιν. ὅτι ἄλοχος οὖσα, τὴν λοχείαν εἴληχε. στερίφαις μὲν οὖν ἄρα οὐκ ἔδωκε μαιεύεσθαι, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἀσθενεστέρα ἢ λαβεῖν τέχνην ὧν ἂν ᾖ ἄπειρος. ταῖς δὲ διὰ ἡλικίαν ἀτόκοις προσέταξε, τιμῶσα τὴν αὐτῆς ὁμοιότητα. Θεαι. Εἰκός. Σω. Οὐκοῦν καὶ τόδε εἰκός τε καὶ ἀναγκαῖον, τὰς κυούσας καὶ μή, γιγνώσκεσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν μαιῶν, ἢ τῶν ἄλλων; Θεαι. Πάνυ γε. Σω.

Καὶ μὴν καὶ διδοῦσαί γε αἱ μαῖαι φαρμάκια, καὶ ἐπᾴδουσαι, δύνανται ἐγείρειν τε τὰς ὠδῖνας, καὶ μαλθακωτέρας ὧν ἂν βούλωνται ποιεῖν. καὶ τίκτειν τε δὴ τὰς δυστοκούσας. καὶ ἐὰν νέον ὂν δόξῃ ἀμβλίσκειν, ἀμβλίσκουσιν. Θεαι. Ἔστι ταῦτα. Σω. Ἆρ᾽ οὖν ἔτι καὶ τόδε αὐτῶν ᾔσθησαι. ὅτι καὶ προμνήστριαί εἰσι δεινόταται, ὡς πάνσοφοι οὖσαι περὶ τοῦ γνῶναι, ποίαν χρὴ ποίῳ ἀνδρὶ συνοῦσαν, ὡς ἀρίστους παῖδας τίκτειν; Θεαι. Οὐ πάνυ τοῦτο οἶδα. Σω. Ἀλλ᾽ ἴσθ᾽ ὅτι ἐπὶ τούτῳ μεῖζον φρονοῦσιν, ἢ ἐπὶ τῇ ὀμφαλοτομίᾳ. ἐννόει γὰρ τῆς αὐτῆς, ἢ ἄλλης οἴει τέχνης εἶναι, θεραπείαν τε καὶ συγκομιδὴν τῶν ἐκ γῆς καρπῶν, καὶ αὖ τὸ γιγνώσκειν, εἰς ποίαν γῆν ποῖον φυτόν τε καὶ σπέρμα καταβλητέον; Θεαι. Οὐκ, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς. Σω. Εἰς γυναῖκα δὲ ὦ φίλε, ἄλλην μὲν οἴει

περὶ τοιούτου, ἄλλην δὲ συγκομιδῆς; Θεαί. Οὔκουν εἰκός γε. Σω. Οὐ γάρ. ἀλλὰ διὰ τὴν ἄδικόν τε καὶ ἄτεχνον συναγωγὴν ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ᾗ δὴ προαγωγεία ὄνομα, φεύγουσι καὶ τὴν προμνηστικὴν ἅτε σεμναὶ οὖσαι αἱ μαῖαι, φοβούμεναι μὴ εἰς ἐκείνην τὴν αἰτίαν διὰ ταύτην ἐμπέσωσιν. ἐπεὶ ταῖς γε ὄντως μαίαις μόναις που προσήκει καὶ προμνήσασθαι ὀρθῶς. Θεαί. Φαίνεται. Σω. Τὸ μὲν τοίνυν τῶν μαιῶν, τοσοῦτον. ἔλαττον δέ, τοῦ ἐμοῦ δράματος. οὐ γὰρ πρόσεστι γυναιξὶν ἐνίοτε μὲν εἴδωλα τίκτειν. ἔστι δ᾽ ὅτε ἀληθινά. τοῦτο δὲ μὴ ῥάδιον εἶναι διαγνῶναι. εἰ γὰρ προσῆν, μέγιστόν τε καὶ κάλλιστον ἔργον ἦν ἂν ταῖς μαίαις, τὸ κρίνειν τὸ ἀληθές τε καὶ μή. ἢ οὐκ οἴει; Θεαί. Ἔγωγε. Σω. Τῇ δέ γ᾽ ἐμῇ τέχνῃ, τῆς μαιεύσεως τὰ μὲν ἄλλα ὑπάρχει, ὅσα ἐκείναις. διαφέρει δὲ τῷ τε ἄνδρας, ἀλλὰ μὴ γυναῖκας μαιεύεσθαι, καὶ τῷ τὰς ψυχὰς αὐτῶν τικτούσας ἐπισκοπεῖν, ἀλλὰ μὴ τὰ σώματα. μέγιστον δὲ τοῦτ᾽ ἔνι τῇ ἡμετέρᾳ τέχνῃ, βασανίζειν δυνατὸν εἶναι παντὶ τρόπῳ, πότερον εἴδωλον καὶ ψεῦδος ἀποτίκτει τοῦ νέου ἡ διάνοια, ἢ γόνιμόν τε καὶ ἀληθές. ἐπεὶ τόδε γε, καὶ ἐμοὶ ὑπάρχει, ὅπερ ταῖς μαίαις. ἄγονός εἰμι σοφίας. καὶ ὅπερ ἤδη πολλοί μοι ὠνείδισαν, ὡς τοὺς μὲν ἄλλους ἐρωτῶ, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀποκρίνομαι περὶ οὐδενός, διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν σοφόν, ἀληθὲς ὀνειδίζουσι. τὸ δὲ αἴτιον τούτου, τόδε. μαιεύεσθαί με ὁ θεὸς ἀναγκάζει, γεννᾶν δὲ ἀπεκώλυσεν. εἰμὶ δὴ οὖν αὐτὸς μὲν οὐ πάνυ τι σοφός, οὐδέ τί μοι ἐστὶν εὕρημα τοιοῦτον, γεγονὸς τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἔκγονον. οἱ δέ μοι συγγιγνόμενοι, τὸ μὲν πρῶτον φαίνονται ἔνιοι μὲν καὶ πάνυ ἀμαθεῖς, πάντες δὲ προϊούσης τῆς συνουσίας, οἷσπερ ἂν ὁ θεὸς παρείκοι, θαυμαστὸν ὅσον ἐπιδιδόντες ὡς αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις δοκοῦσι. καὶ τοῦτο ἐναργές, ὅτι παρ᾽ ἐμοῦ, οὐδὲν πώποτε μαθόντες, ἀλλ᾽ αὐτοὶ παρ᾽ αὐτῶν πολλὰ καὶ καλὰ εὑρόντες τε καὶ κατέχοντες. τῆς μέντοι μαιείας, ὁ θεός τε καὶ ἐγὼ αἴτιος. ὧδε δὲ δῆλον. πολλοὶ ἤδη τοῦτο ἀγνοήσαντες, καὶ ἑαυτοὺς αἰτιασάμενοι, ἐμοῦ δὲ καταφρονήσαντες, ἢ αὐτοὶ ὑπ᾽ ἄλλων πεισθέντες, ἀπῆλθον πρωϊαίτερον τοῦ δέοντος. ἀπελθόντες δέ, τά τε λοιπὰ ἐξήμβλωσαν διὰ πονηρὰν συνουσίαν, καὶ τὰ ὑπ᾽ ἐμοῦ μαιευθέντα κακῶς τρέφοντες ἀπώλεσαν, ψευδῆ καὶ εἴδωλα περὶ πλείονος ποιησάμενοι τοῦ ἀληθοῦς. τελευτῶντες δ᾽ αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἔδοξαν ἀμαθεῖς εἶναι. ὧν εἷς γέγονεν Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, καὶ ἄλλοι πάνυ πολλοί. οἷς ὅταν πάλιν ἔλθωσι δεόμενοι τῆς ἐμῆς συνουσίας, καὶ θαυμαστὰ δρῶντες, ἐνίοις μὲν τὸ γιγνόμενόν μοι δαιμόνιον ἀποκωλύει συνεῖναι, ἐνίοις δὲ ἐᾷ. καὶ πάλιν οὗτοι ἐπιδιδόασι. πάσχουσι δὲ δὴ οἱ ἐμοὶ συγγιγνόμενοι καὶ τοῦτο ταὐτὸν ταῖς τικτούσαις. ὠδίνουσι γάρ, καὶ ἀπορίας ἐμπίπλανται νύκτας τε καὶ ἡμέρας πολὺ μᾶλλον, ἢ ἐκεῖναι. ταύτην δὲ τὴν ὠδῖνα, ἐγείρειν τε καὶ ἀποπαύειν ἡ ἐμὴ τέχνη δύναται. καὶ οὗτοι μὲν δὴ οὕτως. ἐνίοτε δέ, ὦ Θεαίτητε, οἳ ἄν μοι μὴ δόξωσί πως ἐγκύμονες εἶναι, γνοὺς ὅτι οὐδὲν ἐμοῦ δέονται, πάνυ εὐμενῶς προμνῶμαι. καὶ σὺν θεῷ εἰπεῖν, πάνυ ἱκανῶς τοπάζω, οἷς ἂν συγγενόμενοι ὄναιντο. ὧν πολλοὺς μὲν δὴ ἐξέδωκα Προδίκῳ. πολλοὺς δὲ ἄλλους, σοφοῖς τε καὶ θεσπεσίοις ἀνδράσι. ταῦτα δή σοι ὦ ἄριστε ἕνεκα τοῦδε ἐμήκυνα, ὑποπτεύων σε ὥσπερ καὶ αὐτὸς οἴει, ὠδίνειν τι κυοῦντα ἔνδον. προσφέρου οὖν πρός με, ὡς πρὸς μαίας υἱόν, καὶ αὐτὸν μαιευτικόν. καὶ ἃ ἂν ἐρωτῶ, προθυμοῦ ὅπως οἷός τ᾽ εἶ, οὕτως ἀποκρίνασθαι. καὶ ἐὰν ἄρα σκοπούμενός τι ὧν ἂν λέγῃς, ἡγήσωμαι εἴδωλον καὶ μὴ ἀληθές, εἶτα ὑπεξαιρῶμαι καὶ ἀποβάλλω, μὴ ἀγρίαινε, ὥσπερ αἱ πρωτοτόκοι περὶ τὰ παιδία. πολλοὶ γὰρ ἤδη ὦ θαυμάσιε πρός με οὕτω διετέθησαν, ὥστε ἀτεχνῶς δάκνειν ἕτοιμοι εἶναι, ἐπειδάν τινα λῆρον αὐτῶν ἀφαιρῶμαι, καὶ οὐκ οἴονται εὐνοίᾳ τοῦτο ποιεῖν. πόρρω ὄντες τοῦ εἰδέναι, ὅτι οὐδεὶς θεὸς δύσνους ἀνθρώποις. οὐδ᾽ ἐγὼ δυσνοίᾳ τοιοῦτον οὐδὲν δρῶ. ἀλλά μοι ψεῦδός τε συγχωρῆσαι, καὶ ἀληθὲς ἀφανίσαι, οὐδαμῶς θέμις. πάλιν δὴ οὖν ἐξ ἀρχῆς ὦ Θεαίτητε ὅτι ποτ᾽ ἐστὶν ἐπιστήμη, πειρῶ λέγειν. ὡς δ᾽ οὐχ οἷός τ᾽ εἶ, μηδέποτ᾽ εἴπῃς. ἐὰν γὰρ θεὸς ἐθέλῃ καὶ ἀνδρίζῃ, οἷός τ᾽ ἔσῃ. Θεαί. Ἀλλὰ μέντοι ὦ Σώκρατες σοῦ γε οὕτω παρακελευομένου, αἰσχρὸν μὴ οὐ παντὶ τρόπῳ προθυμεῖσθαι ὅ, τι τις ἔχει λέγειν. δοκεῖ οὖν μοι ὁ ἐπιστάμενός τι, αἰσθάνεσθαι τοῦτο ὃ ἐπίσταται. καὶ ὥς γε νυνὶ φαίνεται, οὐκ ἄλλο τί ἐστιν ἐπιστήμη, ἢ αἴσθησις. Σω. Εὖ γε καὶ γενναίως, ὦ παῖ. χρὴ γὰρ οὕτως ἀποφαινόμενον λέγειν. ἀλλὰ φέρε δὴ αὐτὸ κοινῇ σκεψώμεθα, γόνιμον, ἢ ἀνεμιαῖον τυγχάνει ὄν. αἴσθησις φὴς ἐπιστήμη; Θεαί. Ναί. Σω. Κινδυνεύεις μέντοι λόγον οὐ φαῦλον εἰρηκέναι περὶ ἐπιστήμης, ἀλλ᾽ ὃν ἔλεγε καὶ Πρωταγόρας. τρόπον δέ τινα ἄλλον εἴρηκε τὰ αὐτὰ ταῦτα. φησὶ γάρ που, πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπον εἶναι. τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστι. τῶν δὲ μὴ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστιν. ἀνέγνωκας γάρ που; Θεαί. Ἀνέγνωκα, καὶ πολλάκις. Σω. Οὐκοῦν οὕτω πως λέγει, ὡς οἷα μὲν ἕκαστα ἐμοὶ φαίνεται, τοιαῦτα μέν ἐστιν ἐμοί. οἷα δὲ σοί, τοιαῦτα αὖ σοί; ἄνθρωπος δὲ σύ τε, κἀγώ. Θεαί. Λέγει γὰρ οὖν οὕτως. Σω. Εἰκὸς μέν σοι, σοφὸν ἄνδρα μὴ ληρεῖν. ἐπακολουθήσωμεν οὖν αὐτῷ. ἆρ᾽ οὐκ ἐνίοτε πνέοντος ἀνέμου τοῦ αὐτοῦ, ὁ μὲν ἡμῶν ῥιγοῖ, ὁ δ᾽ οὔ; καὶ ὁ μὲν ἠρέμα. ὁ δὲ σφόδρα; Θεαί. Καὶ μάλα. Σω. Πότερον οὖν τότε αὐτὸ ἐφ᾽ ἑαυτοῦ τὸ πνεῦμα ψυχρόν, ἢ οὐ ψυχρὸν φήσομεν; ἢ πεισόμεθα τῷ Πρωταγόρᾳ, ὅτι τῷ μὲν ῥιγοῦντι, ψυχρόν. τῷ δὲ μή, οὔ; Θεαί. Ἔοικε. Σω. Οὐκοῦν καὶ φαίνεται οὕτως ἑκατέρῳ; Θεαί. Ναί. Σω. Τὸ δέ γε φαίνεσθαι, αἰσθάνεσθαί ἐστιν; Θεαί. Ἔστι γάρ. Σω. Φαντασία ἄρα καὶ αἴσθησις ταὐτόν, ἔν τε θερμοῖς, καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις. οἷα γὰρ αἰσθάνεται ἕκαστος, τοιαῦτα ἑκάστῳ καὶ κινδυνεύει εἶναι. Θεαί. Ἔοικε. Σω. Αἴσθησις ἄρα, τοῦ ὄντος ἀεί ἐστιν, καὶ ἀψευδής, ὡς ἐπιστήμη οὖσα. Θεαί. Φαίνεται. Σω. Ἆρ᾽ οὖν,

πρὸς

πρὸς χαρίτων πάνσοφός τις ἦν ὁ Πρωταγόρας, καὶ τοῦτο ἡμῖν μὲν ἠνίξατο τῷ πολλῷ συρφετῷ, τοῖς δὲ μαθηταῖς ἐν ἀπορρήτῳ τὴν ἀλήθειαν ἔλεγε; Θεαί. Πῶς δὴ ὦ Σώκρατες τοῦτο λέγεις; Σω. Ἐγὼ ἐρῶ, καὶ μάλ' οὐ φαῦλον λόγον. ὡς ἄρα ἓν μὲν αὐτὸ καθ' αὑτὸ, οὐδέν ἐστιν, οὐδ' ἄν τι προσείποις ὀρθῶς, οὐδ' ὁποιονοῦν τι. ἀλλ' ἐὰν ὡς μέγα προσαγορεύῃς, καὶ σμικρὸν φανεῖται. καὶ ἐὰν βαρὺ, κοῦφον. ξύμπαντά τε οὕτως, ὡς μηδενὸς ὄντος ἑνὸς, μήτε τινὸς, μήτε ὁποιουοῦν. ἐκ δὲ δὴ φορᾶς τε καὶ κινήσεως καὶ κράσεως πρὸς ἄλληλα, γίγνεται πάντα ἃ δή φαμεν εἶναι, οὐκ ὀρθῶς προσαγορεύοντες. ἔστι μὲν γὰρ οὐδέποτ' οὐδέν. ἀεὶ δὲ γίγνεται. καὶ περὶ τούτου πάντες ἑξῆς οἱ σοφοὶ, πλὴν Παρμενίδου ξυμφερέσθων. Πρωταγόρας τε, καὶ Ἡράκλειτος, καὶ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ τῶν ποιητῶν οἱ ἄκροι τῆς ποιήσεως ἑκατέρας, κωμῳδίας μὲν Ἐπίχαρμος, τραγῳδίας δὲ Ὅμηρος, εἰπὼν, Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν. πάντα εἴρηκεν ἔκγονα ῥοῆς τε καὶ κινήσεως. ἢ οὐ δοκεῖ τοῦτο λέγειν; Θεαί. Ἔμοιγε. Σω. Τίς οὖν ἂν ἔτι πρός γε τοσοῦτον στρατόπεδον, καὶ στρατηγὸν Ὅμηρον, δύναιτο ἀμφισβητήσας μὴ οὐ καταγέλαστος γενέσθαι; Θεαί. Οὐ ῥᾴδιον ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐ γὰρ ὦ Θεαίτητε, ἐπεὶ καὶ τάδε τῷ λόγῳ σημεῖα ἱκανά. ὅτι τὸ μὲν εἶναι δοκοῦν, καὶ τὸ γίγνεσθαι, κίνησις παρέχει. τὸ δὲ μὴ εἶναι καὶ ἀπόλλυσθαι, ἡσυχία. τὸ γὰρ θερμόν τε καὶ πῦρ, ὃ δὴ καὶ τἆλλα γεννᾷ καὶ ἐπιτροπεύει, αὐτὸ γεννᾶται ἐκ φορᾶς καὶ τρίψεως. τούτω δὲ κινήσεις. ἢ οὐχ αὗται γενέσεις πυρός; Θεαί. Αὗται μὲν οὖν. Σω. Καὶ μὴν τό γε τῶν ζῴων γένος ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων φύεται. Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Σω. Τί δαὶ ἡ τῶν σωμάτων ἕξις, οὐχ ὑπὸ ἡσυχίας μὲν καὶ ἀργίας διόλλυται, ὑπὸ γυμνασίων δὲ καὶ κινήσεων ὡς ἐπιπολὺ σῴζεται; Θεαί. Ναί. Σω. Ἡ δ' ἐν τῇ ψυχῇ ἕξις, οὐχ ὑπὸ μαθήσεως μὲν καὶ μελέτης, κινήσεων ὄντων, κτᾶταί τε μαθήματα, καὶ σῴζεται, καὶ γίγνεται βελτίων; ὑπὸ δ' ἡσυχίας, ἀμελετησίας τε καὶ ἀμαθίας οὔσης, οὔτε τι μανθάνει, ἅτε ἂν μάθοι ἐπιλανθάνεται; Θεαί. Καὶ μάλα. Σω. Τὸ μὲν ἄρα ἀγαθὸν, κίνησις, κατά τε ψυχὴν καὶ κατὰ σῶμα. τὸ δὲ, τοὐναντίον; Θεαί. Ἔοικε. Σω. Ἔτι οὖν σοι λέγω νηνεμίας τε καὶ γαλήνας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὅτι αἱ μὲν ἡσυχίαι, σήπουσι καὶ ἀπολλύουσι. τὰ δ' ἕτερα, σῴζει. καὶ ἐπὶ τούτοις τὸν κολοφῶνα ἀναγκάζω, προσβιβάζων τὴν χρυσῆν σειρὰν, ὡς οὐδὲν ἄλλο, ἢ τὸν ἥλιον Ὅμηρος λέγει, καὶ δηλοῖ ὅτι ἕως μὲν ἂν ἡ περιφορὰ ᾖ κινουμένη καὶ ὁ ἥλιος, πάντα ἔστι καὶ σῴζεται τὰ ἐν θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις. εἰ δὲ σταίη τοῦτο ὥσπερ δεθὲν, πάντα χρήματ' ἂν διαφθαρείη. καὶ γένοιτ' ἂν τὸ λεγόμενον ἄνω κάτω πάντα. Θεαί. Ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες ταῦτα δηλοῦν, ἅπερ λέγεις. Σω. Ὑπόλαβε τοίνυν ὦ ἄριστε οὑτωσὶ κατὰ τὰ ὄμματα, πρῶτον ὃ δὴ καλεῖς χρῶμα λευκὸν, μὴ εἶναι αὐτὸ ἕτερόν τι ἔξω τῶν σῶν ὀμμάτων, μὴ δ' ἐν τοῖς ὄμμασι, μὴ δέ τιν' αὐτῷ χώραν ἀποτάξῃς. ἤδη γὰρ ἂν εἴη τε ἄν που ἐν τάξει καὶ μένοι, καὶ οὐκ ἂν ἐν τῇ γενέσει γίγνοιτο. Θεαί. Ἀλλὰ πῶς; Σω. Ἑπώμεθα τῷ ἄρτι λόγῳ, μηδὲν αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἓν ὂν τιθέντες, καὶ ἡμῖν οὕτω μέλαν τε καὶ λευκὸν, καὶ ὁτιοῦν ἄλλο χρῶμα ἐκ τῆς προσβολῆς τῶν ὀμμάτων πρὸς τὴν προσήκουσαν φορὰν φανεῖται γεγενημένον. καὶ ὃ δὴ ἕκαστον εἶναι φαμὲν χρῶμα, οὔτε τὸ προσβάλλον, οὔτε τὸ προσβαλλόμενον ἔσται, ἀλλὰ μεταξύ τι ἑκάστῳ ἴδιον γεγονός. ἢ σὺ διισχυρίσαιο ἂν, ὡς οἷον σοὶ φαίνεται ἕκαστον χρῶμα, τοιοῦτον καὶ κυνὶ καὶ ὁτῳοῦν ζῴῳ; Θεαί. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Τί δ' ἄλλῳ ἀνθρώπῳ, ἆρ' ὅμοιον καὶ σοὶ φαίνεται ὁτιοῦν; ἔχεις τοῦτο ἰσχυρῶς; ἢ πολὺ μᾶλλον, ὅτι οὐδὲ σοὶ αὐτῷ ταυτὸν, διὰ τὸ μηδέποτε ὁμοίως αὐτὸν σεαυτῷ ἔχειν; Θεαί. Τοῦτο μᾶλλόν μοι δοκεῖ, ἢ ἐκεῖνο. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὲν ᾧ παραμετρούμεθα, ἢ οὗ ἐφαπτόμεθα, μέγα, ἢ λευκὸν, ἢ θερμὸν ἦν, οὐκ ἄν ποτε ἄλλῳ προσπεσὸν, ἄλλο ἂν ἐγεγόνει αὐτό γε μηδὲν μεταβάλλον. εἰ δὲ αὖ τὸ παραμετρούμενον, ἢ ἐφαπτόμενον ἕκαστον ἦν τούτων, οὐκ ἂν αὖ ἄλλου προσελθόντος, ἤ τι παθόντος, αὐτὸ μηδὲν παθὸν, ἄλλο ἂν ἐγένετο. ἐπεὶ νῦν γε ὦ φίλε θαυμαστά τε καὶ γελοῖα εὐχερῶς πως ἀναγκαζόμεθα λέγειν, ὡς φαίη ἂν Πρωταγόρας τε καὶ πᾶς ὁ τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ ἐπιχειρῶν λέγειν. Θεαί. Πῶς δὴ, καὶ ποῖα λέγεις; Σω. Σμικρὸν λαβὲ παράδειγμα, καὶ πάντα εἴσῃ ἃ βούλομαι. ἀστραγάλους γάρ που ἕξ, ἂν μὲν τέτταρας αὐτοῖς προσενέγκῃς, πλείους φαμὲν εἶναι τῶν τεττάρων καὶ ἡμιολίους. ἐὰν δὲ δώδεκα, ἐλάττους καὶ ἡμίσεις. καὶ οὐδὲ ἀνεκτὸν ἄλλως λέγειν. ἢ σὺ ἀνέξῃ; Θεαί. Οὐκ ἔγωγε. Σω. Τί οὖν; ἄν σε Πρωταγόρας ἔρηται, ἤ τις ἄλλος, ὦ Θεαίτητε, ἔσθ' ὅπως τι μεῖζον ἢ πλέον γίγνεται ἄλλως, ἢ αὐξηθέν; τί ἀποκρινῇ; Θεαί. Ἐὰν μὲν ὦ Σώκρατες τὸ δοκοῦν πρὸς τὴν νῦν ἐρώτησιν ἀποκρίνωμαι, ὅτι οὐκ ἔστιν. ἐὰν δὲ πρὸς τὴν προτέραν, φυλάττων μὴ ἐναντία εἴπω, ὅτι ἔστι. Σω. Εὖ γε νὴ τὴν Ἥραν ὦ φίλε, καὶ θείως. ἀτὰρ ὡς ἔοικεν, ἐὰν ἀποκρίνῃ ὅτι ἔστι, Εὐριπίδειόν τι ξυμβήσεται. ἡ μὲν γὰρ γλῶττα ἀνέλεγκτος ἡμῖν ἔσται, ἡ δὲ φρὴν οὐκ ἀνέλεγκτος. Θεαί. Ἀληθῆ. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὲν δεινοὶ καὶ σοφοὶ ἐγώ τε καὶ σὺ ἦμεν, πάντα τὰ τῶν φρενῶν ἐξητακότες, ἤδη ἂν τὸ λοιπὸν ἐκ περιουσίας ἀλλήλων ἀποπειρώμενοι, συνελθόντες σοφιστικῶς εἰς μάχην τοιαύτην, ἀλλήλων τοὺς λόγους τοῖς λόγοις ἐκρούομεν. νῦν δὲ ἅτε ἰδιῶται, πρῶτον βουλησόμεθα θεάσασθαι αὐτὰ πρὸς αὐτὰ, τί ποτ' ἔστιν ἃ διανοούμεθα, πότερον ἡμῖν ἀλλήλοις συμφωνεῖ, ἢ οὐδ' ὁπωστιοῦν. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν ἔγωγε τοῦτ' ἂν βουλοίμην. Σω. Καὶ μὴν ἐγώ. ὅτε δ' οὕτως ἔχει, ἄλλο τι, ἢ ἠρέμα ὡς πάνυ πολλὴν σχολὴν ἄγοντες, πάλιν ἐπανασκεψόμεθα, οὐ δυσκολαίνοντες, ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξετάζοντες, ἅττα ποτ' ἔστι ταῦτα τὰ φάσματα ἐν ἡμῖν. ὧν πρῶτον ἐπισκοποῦντες,

φήσομεν ὡς ἐγὼ οἶμαι, μηδέποτε μηδὲν ἂν μεῖζον, μήτε ἔλαττον γίγνεσθαι, μήτε ὄγκῳ μήτε ἀριθμῷ, ἕως ἴσον ἂν εἴη αὐτὸ ἑαυτῷ. οὐχ οὕτως; Θεαί. Ναί. Σω. Δεύτερόν δέ γε, ᾧ μήτε προστιθοῖτο, μήτε ἀφαιροῖτο, τοῦτο μήτε αὐξάνεσθαί ποτε, μήτε φθίνειν, ἀεὶ δὲ ἴσον εἶναι. Θεαί. Κομιδῆ μὲν οὖν. Σω. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ τρίτον, ὃ μὴ πρότερον ἦν, ὕστερον. ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἄνευ τοῦ γενέσθαι καὶ γίγνεσθαι, ἀδύνατον δοκεῖ γε δή. Θεαί. Δοκεῖ. Σω. Ταῦτα δὴ οἶμαι ὁμολογήματα τρία μάχεται αὐτὰ αὑτοῖς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ, ὅταν τὰ περὶ τῶν ἀστραγάλων λέγωμεν, ἢ ὅταν φῶμεν ἐμὲ τηλικόνδε ὄντα, μήτε αὐξηθέντα, μήτε τοὐναντίον παθόντα ἐν ἐνιαυτῷ, σοῦ τοῦ νέου, νῦν μὲν μείζω εἶναι, ὕστερον δὲ ἐλάττω μηδὲν τοῦ ἐμοῦ ὄγκου ἀφαιρεθέντος, ἀλλὰ σοῦ αὐξηθέντος. εἰμὶ γὰρ δὴ ὕστερον, ὃ πρότερον οὐκ ἦν, οὐ γενόμενος. ἄνευ γὰρ τοῦ γίγνεσθαι, γενέσθαι ἀδύνατον. μηδὲν δὲ ἀπολλὺς τοῦ ὄγκου, οὐκ ἄν ποτε ἐγιγνόμην ἐλάττων. καὶ ἄλλα δὴ μυρία ἐπὶ μυρίοις οὕτως ἔχει, εἴπερ καὶ ταῦτα παραδεξόμεθα. ἕπῃ γάρ που ὦ Θεαίτητε. δοκεῖς μοι γοῦν οὐκ ἄπειρος τῶν τοιούτων εἶναι. Θεαί. Καὶ νὴ τοὺς θεούς γε ὦ Σώκρατες ὑπερφυῶς θαυμάζω, τί ποτ' ἐστὶν ταῦτα. καὶ ἐνίοτε ὡς ἀληθῶς βλέπων εἰς αὐτὰ, σκοτοδινιῶ. Σω. Θεόδωρος γὰρ ὦ φίλε φαίνεται οὐ κακῶς τοπάζειν περὶ τῆς φύσεώς σου. μάλα γὰρ φιλοσόφου τοῦτο τὸ πάθος, τὸ θαυμάζειν. οὐ γὰρ ἄλλη ἀρχὴ φιλοσοφίας, ἢ αὕτη. καὶ ἔοικεν ὁ τὴν Ἶριν Θαύμαντος ἔκγονον φήσας, οὐ κακῶς γενεαλογεῖν. ἀλλὰ πότερον μανθάνεις ἤδη διὸ ταῦτα τοιαῦτ' ἐστὶν, ἐξ ὧν τὸν Πρωταγόραν φαμὲν λέγειν, ἢ οὔπω; Θεαί. Οὔπω μοι δοκῶ. Σω. Χάριν οὖν μοι εἴσῃ, ἐάν σοι ἀνδρὸς, μᾶλλον δὲ ἀνδρῶν ὀνομαστῶν τῆς διανοίας τὴν ἀλήθειαν ἀποκεκρυμμένην, συνεξερευνήσωμαι αὐτοῦ; Θεαί. Πῶς γὰρ οὐκ εἴσομαι, καὶ πάνυ γε πολλήν; Σω. Ἄθρει δὴ περισκοπῶν, μή τις τῶν ἀμυήτων ἐπακούῃ. εἰσὶ δὲ οὗτοι, οἱ οὐδὲν ἄλλο οἰόμενοι εἶναι, ἢ οὗ ἂν δύνωνται ἀπρὶξ ταῖν χεροῖν λαβέσθαι. πράξεις δὲ καὶ γενέσεις, καὶ πᾶν τὸ ἀόρατον οὐκ ἀποδεχόμενοι, ὡς ἐν οὐσίας μέρει. Θεαί. Καὶ μὲν δὴ ὦ Σώκρατες σκληρούς γε λέγεις καὶ ἀντιτύπους ἀνθρώπους. Σω. Εἰσὶ γὰρ ὦ παῖ μάλ' εὖ ἄμουσοι. ἄλλοι δὲ πολλοὶ κομψότεροι, ὧν μέλλω σοι τὰ μυστήρια λέγειν. ἀρχὴ δὲ ἐξῆς, καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν πάντα ἤρτηται, ἥδε, αὐτοῦ. ὡς τὸ πᾶν κίνησις ἦν, καὶ ἄλλο παρὰ τοῦτο οὐδέν. τῆς δὲ κινήσεως, δύο εἴδη, πλήθει μὲν ἄπειρον ἑκάτερον, δύναμιν δὲ, τὸ μὲν, ποιεῖν ἔχον. τὸ δὲ, πάσχειν. ἐκ δὲ τῆς τούτων ὁμιλίας τε καὶ τρίψεως πρὸς ἄλληλα, γίγνεται ἔκγονα. πλήθει μὲν, ἄπειρα. δίδυμα δὲ τὸ μὲν, αἰσθητόν. τὸ δὲ, αἴσθησις, ἀεὶ συνεκπίπτουσα καὶ γεννωμένη μετὰ τοῦ αἰσθητοῦ. αἱ μὲν οὖν αἰσθήσεις, τὰ τοιάδε ἡμῖν ἔχουσιν ὀνόματα. ὄψεις τε, καὶ ἀκοαὶ, καὶ ὀσφρήσεις, καὶ ψύξεις τε καὶ καύσεις, καὶ ἡδοναί γε δὴ καὶ λῦπαι, καὶ ἐπιθυμίαι, καὶ φόβοι κεκλημέναι, καὶ ἄλλαι ἀπέραντοι μὲν αἱ ἀνώνυμοι. παμπληθεῖς δὲ, αἱ ὠνομασμέναι. τὸ δ' αὖ αἰσθητὸν γένος, τούτων ἑκάσταις ὁμόγονον. ὄψεσι μὲν παντοδαπαῖς, χρώματα παντοδαπά. ἀκοαῖς δὲ ὡσαύτως, φωναί. καὶ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσι, τὰ ἄλλα αἰσθητὰ ξυγγενῆ γιγνόμενα. τί δὴ οὖν ἡμῖν βούλεται οὗτος ὁ μῦθος ὦ Θεαίτητε πρὸς τὰ πρότερα; ἆρα ἐννοεῖς; Θεαί. Οὐ πάνυ ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλ' ἄθρει ἐάν πως ἀποτελεσθῇ. βούλεται γὰρ δὴ λέγειν, ὡς ταῦτα πάντα μὲν, ὥσπερ λέγομεν, κινεῖται. τάχος δὲ καὶ βραδυτὴς ἔνι τῇ κινήσει αὐτῶν. ὅσον μὲν οὖν βραδὺ, ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ πρὸς τὰ πλησιάζοντα, τὴν κίνησιν ἴσχει. καὶ οὕτω δὴ γεννᾷ. τὰ δὲ, γεννώμενα οὕτω δὴ, θάττω ἐστί. φέρεται γὰρ, καὶ ἐν φορᾷ αὐτῶν ἡ κίνησις πέφυκεν. ἐπειδὰν οὖν ὄμμα καὶ ἄλλο τι τῶν τούτων συμμέτρων πλησιάσαν, γεννήσῃ τὴν λευκότητά τε καὶ αἴσθησιν αὐτῇ ξύμφυτον, ἃ οὐκ ἄν ποτε ἐγένετο, ἑκατέρου ἐκείνων πρὸς ἄλλο ἐλθόντος, τότε δὴ μεταξὺ φερομένων, τῆς μὲν ὄψεως πρὸς τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς δὲ λευκότητος πρὸς τοῦ συναποτίκτοντος τὸ χρῶμα, ὁ μὲν ὀφθαλμὸς ἄρα ὄψεως ἔμπλεως ἐγένετο. καὶ ὁρᾷ δὴ τότε, καὶ ἐγένετο οὔτι ὄψις, ἀλλὰ ὀφθαλμὸς ὁρῶν. τὸ δὲ ξυγγεννῆσαν τὸ χρῶμα, λευκότητος περιεπλήσθη, καὶ ἐγένετο οὐ λευκότης αὖ, ἀλλὰ λευκὸν, εἴτε ξύλον, εἴτε λίθος, εἴτε ὁτιοῦν συνέβη χρῶμα χρωσθῆναι τῷ τοιούτῳ χρώματι. καὶ τἄλλα δὴ οὕτω, σκληρὸν καὶ θερμὸν, καὶ πάντα τὸν αὐτὸν τρόπον ὑποληπτέον, αὐτὸ μὲν καθ' αὑτὸ μηδὲν εἶναι, ὃ δὴ καὶ τότε ἐλέγομεν. ἐν δὲ τῇ πρὸς ἄλληλα ὁμιλίᾳ, πάντα γίγνεσθαι καὶ παντοῖα, ἀπὸ τῆς κινήσεως. ἐπεὶ καὶ τὸ ποιοῦν εἶναί τι καὶ τὸ πάσχον αὐτῶν, ἐπὶ ἑνὸς νοῆσαι, ὥς φασιν οὐκ εἶναι παγίως. οὔτε γὰρ ποιοῦν ἐστί τι, πρὶν ἂν τῷ πάσχοντι συνέλθῃ. οὔτε πάσχον, πρὶν ἂν τῷ ποιοῦντι. τό, τε τινὶ συνελθὸν καὶ ποιοῦν, ἄλλῳ αὖ προσπεσὸν, πάσχον ἀνεφάνη. ὥστε ἐξ ἁπάντων τούτων, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἐλέγομεν, οὐδὲν εἶναι ἓν αὐτὸ καθ' αὑτὸ, ἀλλὰ τινὶ ἀεὶ γίγνεσθαι, τὸ δ' εἶναι, πανταχόθεν ἐξαιρετέον. οὐχ ὅτι ἡμεῖς πολλὰ καὶ ἄρτι ἠναγκάσμεθα ὑπὸ συνηθείας καὶ ἀνεπιστημοσύνης χρῆσθαι αὐτῷ. τὸ δ' οὐ δεῖ, ὡς ὁ τῶν σοφῶν λόγος, οὔτε τι συγχωρεῖν, οὔτε του, οὔτ' ἐμοῦ, οὔτε τόδε οὔτ' ἐκεῖνο, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ὄνομα ὅ,τι ἂν ἱστῇ, ~~ἀλλὰ~~ κατὰ φύσιν φθέγγεσθαι γιγνόμενα, καὶ ποιούμενα καὶ ἀπολλύμενα καὶ ἀλλοιούμενα, ὡς ἐάν τί τις στήσῃ τῷ λόγῳ, εὐέλεγκτος ὁ τοῦτο ποιῶν. δεῖ δὲ καὶ κατὰ μέρος οὕτω λέγειν, καὶ περὶ πολλῶν ἀθροισθέντων, ᾧ δὴ ἀθροίσματι, ἄνθρωπόν τε τίθενται καὶ λίθον, καὶ ἕκαστον ζῶόν τε καὶ εἶδος. ταῦτα δὴ ὦ Θεαίτητε, ἆρ' ἡδέα δοκεῖ σοι εἶναι, καὶ γεύοιο ἂν αὐτῶν ὡς ἀρεσκόντων; Θεαί. Οὐκ οἶδα ἔγωγε ὦ Σώκρατες. καὶ γὰρ οὐδὲ περὶ σοῦ δύναμαι κατανοῆσαι, πότερον δοκοῦντά σοι λέγεις αὐτὰ, ἢ ἐμοῦ ἀποπειρᾷ. Σω. Οὐ μνημονεύεις ὦ φίλε, ὅτι ἐγὼ μὲν οὔτ' οἶδα, οὔτε ποιοῦμαι τῶν τοιούτων οὐδὲν ἐμόν; ἀλλ' εἰμὶ αὐτῶν ἄγονος. σὲ δὲ μαιεύομαι. καὶ τούτου ἕνεκα ἐπᾴδω τε, καὶ παρατίθημι ἑκάστων τῶν σοφῶν ἀπογεύεσθαι, ἕως ἂν εἰς φῶς τὸ σὸν δόγμα ξυνεξαγάγω.

ἐξαγάγω. ἐξαχθέντος δὲ, τότ' ἤδη σκέψομαι, εἴτ' ἀνεμιαῖον, εἴτε γόνιμον ἀναφανήσεται. ἀλλὰ θαῤῥῶν καὶ καρτερῶν, εὖ καὶ ἀνδρείως ἀποκρίνου, ἃ ἂν φαίνηταί σοι περὶ ὧν ἐρωτῶ. Θεαί. Ἐρώτα δή.

Σω. Λέγε τοίνυν πάλιν, εἴ σοι ἀρέσκει τὸ μή τι εἶναι, ἀλλὰ γίγνεσθαι ἀεὶ ἀγαθὸν καὶ καλὸν, καὶ πάντα ἃ ἄρτι διῇμεν. Θεαί. Ἀλλ' ἔμοι γε, ἐπειδὴ σοῦ ἀκούω οὕτως διεξιόντος, θαυμασίως φαίνεται ὡς ἔχειν λόγον, καὶ ὑποληπτέον ἧπερ διελήλυθας. Σω. Μὴ τοίνυν ἀπολίπωμεν, ὅσον ἐλλεῖπον αὐτοῦ. λείπεται δὲ, ἐνυπνίων τε πέρι καὶ νόσων, τῶν τε ἄλλων καὶ μανίας, ὅσα τε παρακούειν, ἢ παρορᾶν, ἢ ἄλλοτι παραισθάνεσθαι λέγεται. οἶσθα γάρ που ὅτι ἐν πᾶσι τούτοις, ὁμολογουμένως ἐλέγχεσθαι δοκεῖ, ὃν ἄρτι διῇμεν λόγον, ὡς παντὸς μᾶλλον ἡμῖν ψευδεῖς αἰσθήσεις ἐν αὐτοῖς γιγνομένας. καὶ πολλοῦ δεῖ τὰ φαινόμενα ἑκάστῳ ταῦτα καὶ εἶναι, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον οὐδὲν ὧν φαίνεται εἶναι.

Θεαί. Ἀληθέστατα λέγεις ὦ Σώκρατες. Σω. Τίς δὴ οὖν ὦ παῖ λείπεται λόγος τῷ τὴν αἴσθησιν ἐπιστήμην τιθεμένῳ, καὶ τὰ φαινόμενα ἑκάστῳ, ταῦτα καὶ εἶναι τούτῳ ᾧ φαίνεται; Θεαί. Ἐγὼ μὲν ὦ Σώκρατες ὀκνῶ εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἔχω τί λέγω. διότι μοι νῦν δὴ ἐπέπληξας εἰπόντι αὐτό. ἐπεὶ ὡς ἀληθῶς γε οὐκ ἂν δυναίμην ἀμφισβητῆσαι, ὡς οἱ μαινόμενοι, ἢ οἱ ὀνειρώττοντες, εὖ, ψευδῆ δοξάζουσιν. ὅταν οἱ μὲν, θεοὶ αὐτῶν οἴωνται εἶναι. οἱ δὲ, πτηνοί τε, καὶ ὡς πετόμενοι ἐν τῷ ὕπνῳ διανοοῦνται.

Σω. Ἆρ' οὖν οὐδὲ τὸ τοιόνδε ἀμφισβήτημα ἐννοεῖς περὶ αὐτῶν, μάλιστα δὲ περὶ τοῦ ὄναρ τε καὶ ὕπαρ; Θεαί. Τὸ ποῖον; Σω. Ὃ πολλάκις σε οἶμαι ἀκηκοέναι, ἐρωτώντων τί ἄν τις ἔχοι τεκμήριον ἀποδεῖξαι, εἴ τις ἔροιτο νῦν οὕτως ἐν τῷ παρόντι, πότερον καθεύδομεν, καὶ πάντα ἃ διανοούμεθα, ὀνειρώττομεν. ἢ ἐγρηγόραμέν τε καὶ ὕπαρ ἀλλήλοις διαλεγόμεθα. Θεαί. Καὶ μὴν ὦ Σώκρατες ἄπορόν γε, ὅτῳ χρὴ ἐπιδεῖξαι τεκμηρίῳ. πάντα γὰρ ὥσπερ ἀντίστροφα, τὰ αὐτὰ παρακολουθεῖ. ἅτε γὰρ νυνὶ διειλέγμεθα, οὐδὲν κωλύει καὶ ἐν τῷ ἐνυπνίῳ δοκεῖν ἀλλήλοις διαλέγεσθαι. καὶ ὅταν δὴ ὄναρ ὀνείρατα δοκῶμεν διηγεῖσθαι, οὐκ ἄτοπος ἡ ὁμοιότης τούτων ἐκείνοις. Σω. Ὁρᾷς οὖν ὅτι τόγε ἀμφισβητῆσαι οὐ χαλεπὸν, ὅτε καὶ πότερόν ἐστιν ὕπαρ, ἢ ὄναρ ἀμφισβητεῖται. καὶ δὴ ἴσου ὄντος τοῦ χρόνου, ὃν καθεύδομεν, ᾧ ἐγρηγόραμεν, ἐν ἑκατέρῳ διαμάχεται ἡμῶν ἡ ψυχὴ, τὰ ἀεὶ παρόντα δόγματα παντὸς μᾶλλον εἶναι ἀληθῆ. ὥστε ἴσον μὲν χρόνον τάδε φαμὲν ὄντα εἶναι, ἴσον δὲ ἐκεῖνα, καὶ ὁμοίως ἐφ' ἑκατέροις διϊσχυριζόμεθα. Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν καὶ περὶ νόσων τε καὶ μανιῶν, ὁ αὐτὸς λόγος. πλὴν τοῦ χρόνου, ὅτι οὐχὶ ἴσος. Θεαί. Ὀρθῶς. Σω. Τί οὖν, πλήθει χρόνου καὶ ὀλιγότητι τὸ ἀληθὲς ὁρισθήσεται; Θεαί. Γελοῖον μέντ' ἂν εἴη πολλαχῇ. Σω. Ἀλλὰ τί ἄλλο ἔχεις σαφὲς ἐνδείξασθαι, ὁποῖα τούτων τῶν δοξασμάτων ἀληθῆ; Θεαί. Οὔ μοι δοκῶ. Σω. Ἐμοῦ τοίνυν ἄκουε, οἷα περὶ αὐτῶν ἂν λέγοιεν οἱ τὰ ἀεὶ δοκοῦντα ὁριζόμενοι, τῷ δοκοῦντι εἶναι ἀληθῆ. λέγουσι δὲ ὡς ἐγὼ οἶμαι οὕτως ἐρωτῶντες. ὦ Θεαίτητε, ὃ ἂν ἕτερον ᾖ παντάπασι, μή πῃ τινὰ δύναμιν τὴν αὐτὴν ἕξει τῷ ἑτέρῳ; καὶ μὴ ὑπολάβωμεν τῇ μὲν, ταυτὸν εἶναι ὃ ἐρωτῶμεν, τῇ δὲ, ἕτερον, ἀλλ' ὅλως ἕτερον. Θεαί.

Ἀδύνατον τοίνυν ταυτόν τι ἔχειν, ἢ ἐν δυνάμει, ἢ ἐν ἄλλῳ ὁτῳοῦν, ὅταν ᾖ κομιδῇ ἕτερον. Σω.

Ἆρ' οὖν οὐ καὶ ἀνόμοιον ἀναγκαῖον τὸ τοιοῦτον ὁμολογεῖν; Θεαί. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Εἰ ἄρα τι συμβαίνει ὅμοιόν τῳ γίγνεσθαι, ἢ ἀνόμοιον, εἴτε ἑαυτῷ, εἴτε ἄλλῳ, ὁμοιούμενον μὲν, ταυτὸν φήσομεν γίγνεσθαι. ἀνομοιούμενον δὲ, ἕτερον; Θεαί. Ἀνάγκη. Σω. Οὐκοῦν πρόσθεν ἐλέγομεν, ὡς πολλὰ μὲν εἴη τὰ ποιοῦντα καὶ ἄπειρα, ὡσαύτως δέ γε καὶ τὰ πάσχοντα; Θεαί. Ναί. Σω. Καὶ μὴν ὅ, τι γε ἄλλο ἄλλῳ συμμιγνύμενον, καὶ ἄλλῳ, οὐ ταυτὰ ἀλλ' ἕτερα γεννήσει; Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Λέγωμεν δὴ ἐμέ τε καὶ σὲ, καὶ τἆλλ' ἤδη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον Σωκράτη ὑγιαίνοντα καὶ Σωκράτη αὖ ἀσθενοῦντα. πότερον ὅμοιον τοῦτ' ἐκείνῳ, ἢ ἀνόμοιον φήσομεν; Θεαί. Ἆρα τὸν ἀσθενοῦντα Σωκράτη ὅλον τοῦτον λέγεις, ὅλῳ ἐκείνῳ τῷ ὑγιαίνοντι Σωκράτει; Σω. Κάλλιστα ὑπέλαβες, αὐτὸ τοῦτο λέγω.

Θεαί. Ἀνόμοιον δήπου καὶ ἕτερον. Σω. Ἆρα οὕτως ὥσπερ ἀνόμοιον; Θεαί. Ἀνάγκη. Σω. Καὶ καθεύδοντα δὴ, καὶ πάντα ἃ νῦν διήλθομεν ὡσαύτως φήσεις; Θεαί. Ἔγωγε. Σω. Ἕκαστον δὴ τῶν πεφυκότων τι ποιεῖν ἄλλοτι, ὅταν μὲν λάβῃ ὑγιαίνοντα Σωκράτη, ὡς ἑτέρῳ μοι χρήσεται; ὅταν δὲ ἀσθενοῦντα, ὡς ἑτέρῳ; Θεαί. Τί δ' οὐ μέλλει; Σω. Καὶ ἕτερα δὴ ἐφ' ἑκατέρου γεννήσομεν. ἐγώ τε ὁ πάσχων, καὶ ἐκεῖνο τὸ ποιοῦν; Θεαί. Τί μήν; Σω. Ὅταν δὴ οἶνον πίνω ὑγιαίνων, ἡδύς μοι φαίνεται, καὶ γλυκύς; Θεαί. Ναί. Σω. Ἐγέννησε γὰρ δὴ ἐκ τῶν προωμολογημένων, τότε ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον, γλυκύτητά τε καὶ αἴσθησιν, ἅμα φερόμενα ἀμφότερα. καὶ ἡ μὲν αἴσθησις πρὸς τοῦ πάσχοντος οὖσα, αἰσθανομένην τὴν γλῶσσαν ἀπειργάσατο. ἡ δὲ γλυκύτης πρὸς τοῦ οἴνου περὶ αὐτὸν φερομένη, γλυκὺν τὸν οἶνον τῇ ὑγιαινούσῃ γλώττῃ ἐποίησε καὶ εἶναι καὶ φαίνεσθαι. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν τὰ πρότερα ἡμῖν οὕτως ὡμολόγητο. Σω. Ὅταν δὲ ἀσθενοῦντα, ἄλλοτι ἢ πρῶτον μὲν τῇ ἀληθείᾳ οὐ τὸν αὐτὸν ἔλαβεν. ἀνομοίῳ γὰρ δὴ προσῆλθε. Θεαί. Ναί. Σω. Ἕτερα δὴ αὖ ἐγγεννησάμην, ὅτε τοιοῦτος Σωκράτης, καὶ ἡ τοῦ οἴνου πόσις. περὶ μὲν τὴν γλῶτταν, αἴσθησιν πικρότητος. περὶ δὲ τὸν οἶνον, γιγνομένην καὶ φερομένην πικρότητα, καὶ τὸν μὲν, οὐ πικρότητα, ἀλλὰ πικρόν. ἐμὲ δὲ, οὐκ αἴσθησιν, ἀλλ' αἰσθανόμενον. Θεαί. Κομιδῆ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν ἐγώ τε, οὐδὲν ἄλλοποτε γενήσομαι,

νήσομαι, οὕτως αἰσθανόμενος. τοῦ γὰρ ἄλλου, ἄλλη αἴσθησις, καὶ ἀλλοῖον καὶ ἄλλον ποιεῖ τὸν αἰσθανόμενον. οὔτ' ἐκεῖνο τὸ ποιοῦν ἐμὲ, μή ποτ' ἄλλῳ συνελθὸν, ταυτὸν γεννῆσαν, τοιοῦτον γένηται. ἀπὸ γὰρ ἄλλου ἄλλο γεννῆσαν, ἀλλοῖον γενήσεται. Θεαί. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐδὲ μὴν ἔγωγε ἐμαυτῷ τοιοῦτος, ἐκεῖνό τε ἑαυτῷ τοιοῦτον γενήσεται. Θεαί. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Ἀνάγκη δέ γε ἐμέ τε τινὸς γίγνεσθαι, ὅταν αἰσθανόμενος γίγνωμαι. αἰσθανόμενον γὰρ, μηδενὸς δὲ αἰσθανόμενον, ἀδύνατον γίγνεσθαι. ἐκεῖνό τε τινὶ γίγνεσθαι, ὅταν γλυκὺ ἢ πικρὸν ἤ τι τοιοῦτον γίγνηται. γλυκὺ γὰρ, μηδενὶ δὲ γλυκὺ, ἀδύνατον γενέσθαι. Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Λείπεται δὴ, οἶμαι, ἡμῖν ἀλλήλοις, εἴτ' ἐσμὲν εἶναι, εἴτε γιγνόμεθα γίγνεσθαι. ἐπείπερ ἡμῶν ἡ ἀνάγκη, τὴν οὐσίαν συνδεῖ μὲν, συνδεῖ δὲ οὐδενὶ τῶν ἄλλων, οὐδ' αὖ ἡμῖν αὐτοῖς. ἀλλήλοις δὴ λείπεται συνδεδέσθαι. ὥστε εἴτε τις εἶναί τι ὀνομάζει, τινὶ εἶναι, ἢ τινὸς, ἢ πρός τι, ῥητέον αὐτῷ, εἴτε γίγνεσθαι. αὐτὸ δὲ ἐφ' αὑτοῦ τι, ἢ ὂν, ἢ γιγνόμενον, οὔτε αὐτῷ λεκτέον, οὔτ' ἄλλου λέγοντος ἀποδεκτέον. ὡς ὁ λόγος ὃν διεληλύθαμεν σημαίνει. Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν ὅτε δὴ τὸ ἐμὲ ποιοῦν, ἐμοί ἐστι καὶ οὐκ ἄλλῳ, ἐγὼ καὶ αἰσθάνομαι αὐτοῦ, ἄλλος δ' οὔ; Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἀληθὴς ἄρα ἐμοὶ ἡ ἐμὴ αἴσθησις. τῆς γὰρ ἐμῆς οὐσίας ἀεί ἐστι. καὶ ἐγὼ κριτὴς κατὰ τὸν Πρωταγόραν, τῶν τε ὄντων ἐμοὶ, ὡς ἔστι. καὶ τῶν μὴ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστι. Θεαί. Ἔοικε. Σω. Πῶς οὖν, ἀψευδὴς ὢν καὶ μὴ πταίων τῇ διανοίᾳ περὶ τὰ ὄντα, ἢ γιγνόμενα, οὐκ ἐπιστήμων ἂν εἴην ὧνπερ αἰσθητής; Θεαί. Οὐδαμῶς ὅπως οὔ. Σω. Παγκάλως ἄρα σοι εἴρηται, ὅτι ἐπιστήμη οὐκ ἄλλο τί ἐστιν, ἢ αἴσθησις. καὶ εἰς ταυτὸν συμπέπτωκε, κατὰ μὲν Ὅμηρον, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον φῦλον, οἷον ῥεύματα κινεῖσθαι τὰ πάντα. κατὰ δὲ Πρωταγόραν τὸν σοφώτατον, πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπον εἶναι. κατὰ δὲ Θεαίτητον, τούτων οὕτως ἐχόντων, αἴσθησιν ἐπιστήμην γίγνεσθαι. ἢ γὰρ ὦ Θεαίτητε φῶμεν τοῦτο σὸν μὲν εἶναι οἷον νεογενὲς παιδίον, ἐμὸν δὲ μαίευμα; ἢ πῶς λέγεις; Θεαί. Οὕτως ἀνάγκη ὦ Σώκρατες. Σω. Τοῦτο μὲν δὴ ὡς ἔοικε μόλις ποτὲ ἐγεννήσαμεν, ὅ, τι δήποτε καὶ τυγχάνει ὄν. μετὰ δὲ τὸν τόκον, τὰ ἀμφιδρόμια αὐτοῦ ὡς ἀληθῶς ἐν κύκλῳ περιθρεκτέον τῷ λόγῳ σκοπουμένους, μὴ λάθῃ ἡμᾶς οὐκ ἄξιον ὂν τροφῆς τὸ γιγνόμενον, ἀλλὰ ἀνεμιαῖόν τε καὶ ψεῦδος. ἢ σὺ οἴει πάντως δεῖν τό γε σὸν τρέφειν, καὶ μὴ ἐκτιθέναι; ἢ καὶ ἀνέξει ἐλεγχόμενον ὁρῶν, καὶ οὐ σφόδρα χαλεπανεῖς, ἐάν τις σου ὡς πρωτοτόκου αὐτὸ ὑφαιρῇ; Θεό. Ἀνέξεται ὦ Σώκρατες Θεαίτητος. οὐδαμῶς γὰρ δύσκολος. ἀλλὰ πρὸς θεῶν εἰπὲ, εἰ αὖ οὐχ οὕτως ἔχει. Σω. Φιλολόγος γ' εἶ ἀτεχνῶς καὶ χρηστὸς ὦ Θεόδωρε. ὅτι με οἴει λόγων τινὰ εἶναι θύλακον, καὶ ῥᾳδίως ἐξελόντα ἐρεῖν ὡς οὐκ αὖ ἔχει οὕτω ταῦτα. τὸ δὲ γιγνόμενον, οὐκ ἐννοεῖς, ὅτι οὐδεὶς τῶν λόγων ἐξέρχεται παρ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἀεὶ παρὰ τοῦ ἐμοὶ προσδιαλεγομένου. ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἐπίσταμαι πλέον πλὴν βραχέος, ὅσον λόγον παρ' ἑτέρου σοφοῦ λαβεῖν, καὶ ἀποδέξασθαι μετρίως. καὶ νῦν τοῦτο παρὰ τοῦδε πειράσομαι, οὔ τι αὐτὸς εἰπεῖν. Θεαί. Σὺ κάλλιον ὦ Σώκρατες λέγεις. καὶ ποίει οὕτω. Σω. Οἶσθ' οὖν ὦ Θεόδωρε, ὃ θαυμάζω τοῦ ἑταίρου σου Πρωταγόρου; Θεό. Τὸ ποῖον; Σω. Τὰ μὲν ἄλλα μοι πάνυ ἡδέως εἴρηκεν, ὡς τὸ δοκοῦν ἑκάστῳ τοῦτο καὶ ἔστι. τὴν δ' ἀρχὴν τοῦ λόγου τεθαύμακα. ὅτι οὐκ εἶπεν ἀρχόμενος τῆς ἀληθείας, ὅτι πάντων χρημάτων μέτρον ἐστὶν ὗς, ἢ κυνοκέφαλος, ἤ τι ἄλλο ἀτοπώτερον τῶν ἐχόντων αἴσθησιν. ἵνα μεγαλοπρεπῶς καὶ πάνυ καταφρονητικῶς ἤρξατο ἡμῖν λέγειν. ἐνδεικνύμενος, ὅτι ἡμεῖς μὲν αὐτὸν ὥσπερ θεὸν ἐθαυμάζομεν ἐπὶ σοφίᾳ. ὁ δ' ἄρα ἐτύγχανεν ὢν εἰς φρόνησιν, οὐδὲν βελτίων βατράχου γυρίνου, μὴ ὅτι ἄλλου του ἀνθρώπων. ἢ πῶς λέγομεν ὦ Θεόδωρε; εἰ γὰρ δὴ ἑκάστῳ ἀληθὲς ἔσται, ὃ ἂν δι' αἰσθήσεως δοξάζῃ, καὶ μήτε τὸ ἄλλου πάθος ἄλλος βέλτιον διακρινεῖ, μήτε τὴν δόξαν κυριώτερος ἔσται ἐπισκέψασθαι ἕτερος τὴν ἑτέρου, ὀρθὴ ἢ ψευδὴς, ἀλλ' ὃ πολλάκις εἴρηται, αὐτὸς τὰ αὑτοῦ ἕκαστος μόνον δοξάσει, ταῦτα δὲ πάντα ὀρθὰ καὶ ἀληθῆ, τί δή ποτε ὦ ἑταῖρε Πρωταγόρας μὲν σοφὸς ὥστε καὶ ἄλλων διδάσκαλος ἀξιοῦσθαι δικαίως μετὰ μεγάλων μισθῶν, ἡμεῖς δὲ ἀμαθέστεροί τε, καὶ φοιτητέον ἡμῖν ἦν παρ' ἐκεῖνον, μέτρῳ ὄντι αὐτῷ ἑκάστῳ τῆς αὑτοῦ σοφίας; καὶ ταῦτα πῶς μὴ φῶμεν δημούμενον λέγειν τὸν Πρωταγόραν; τὸ δὲ δὴ ἐμόν τε καὶ τῆς ἐμῆς τέχνης τῆς μαιευτικῆς, σιγῶ. ὅσον γέλωτα ὀφλισκάνομεν; οἶμαι δὲ καὶ ξύμπασα ἡ τοῦ διαλέγεσθαι πραγματεία. τὸ γὰρ ἐπισκοπεῖν καὶ ἐπιχειρεῖν ἐλέγχειν τὰς ἀλλήλων φαντασίας τε καὶ δόξας ὀρθὰς ἑκάστου οὔσας, οὐ μακρὰ μὲν καὶ διωλύγιος φλυαρία, εἰ ἀληθὴς ἡ Ἀλήθεια Πρωταγόρου; ἀλλὰ μὴ παίζουσα ἐκ τοῦ ἀδύτου τῆς βίβλου ἐφθέγξατο. Θεό. ὦ Σώκρατες. φίλος ἀνὴρ, ὥσπερ σὺ νῦν δὴ εἶπες, οὐκ ἂν οὖν δεξαίμην δι' ἐμοῦ ὁμολογοῦντος, ἐλέγχεσθαι Πρωταγόραν. οὐδ' αὖ σοὶ παρὰ δόξαν ἀντιτείνειν. τὸν οὖν Θεαίτητον πάλιν λάβε πάντως, καὶ δὴ νῦν μάλα ἐμμελῶς σοι ἐφαίνετο ὑπακούειν. Σω. Ἆρα κἂν εἰς Λακεδαίμονα ἐλθὼν ὦ Θεόδωρε πρὸς τὰς παλαίστρας, ἀξιοῖς ἂν ἄλλους θεώμενος γυμνοὺς, ἐνίους φαύλους, αὐτὸς μὴ ἀντεπιδεικνύναι τὸ εἶδος, παραποδυόμενος; Θεό. Ἀλλὰ τί μὴν δοκεῖς, εἴπερ μέλλοιέν μοι ἐπιτρέψειν καὶ πείσεσθαι, ὥσπερ νῦν οἶμαι ὑμᾶς πείσειν, ἐμὲ μὲν ἐᾶν θεᾶσθαι, καὶ μὴ ἕλκειν πρὸς τὸ γυμνάσιον, σκληρὸν ἤδη ὄντα. τῷ δὲ δὴ νεωτέρῳ τε καὶ ὑγροτέρῳ ὄντι προσπαλαίειν. Σω. Ἀλλ' εἰ οὕτως ὦ Θεόδωρε σοὶ φίλον, οὐδ' ἐμοὶ ἐχθρὸν, φασὶν οἱ παροιμιαζόμενοι. πάλιν δὴ οὖν ἐπὶ τὸν σοφὸν Θεαίτητον ἰτέον. λέγε δὴ ὦ Θεαίτητε, πρῶτον μὲν ἃ νῦν δὴ διήλθομεν. ἆρα οὐ συνθαυμάζεις, εἰ ἐξαίφνης οὕτως ἀναφανήσῃ μηδὲν χείρων εἰς σοφίαν ὁτουοῦν ἀνθρώπων, ἢ καὶ θεῶν; ἢ ἧττόν τι οἴει τὸ Πρωταγόρειον μέ

πρὸς εἰς θεοὺς, ἢ εἰς ἀνθρώπους λέγεσθαι; Θεαί. Μὰ δί' οὐκ ἔγωγε. καὶ ὅπερ γε ἐρωτᾷς πάνυ θαυμάζω. ἡνίκα γὰρ διῄειμεν, ὃν τρόπον λέγοιεν τὸ δοκοῦν ἑκάστῳ, τοῦτο καὶ εἶναι τῷ δοκοῦντι, πάνυ μοι εὖ ἐφαίνετο λέγεσθαι. νῦν δὲ αὖ τοὐναντίον ταχὺ μεταπέπτωκε. Σω. Νέος γὰρ εἶ ὦ φίλε παῖ. τῆς οὖν δημηγορίας, ὀξέως ὑπακούεις καὶ πείθῃ. πρὸς γὰρ ταῦτα ἐρεῖ Πρωταγόρας, ἤ τις ἄλλος ὑπὲρ αὐτοῦ, ὦ γενναῖοι παῖδές τε καὶ γέροντες δημηγορεῖτε συγκαθεζόμενοι, θεούς τε εἰς τὸ μέσον ἄγοντες, οὓς ἐγὼ ἔκ τε τοῦ λέγειν καὶ τοῦ γράφειν περὶ αὐτῶν, ὡς εἰσὶν ἢ ὡς οὐκ εἰσὶν, ἐξαιρῶ. καὶ ἃ αὖ οἱ πολλοὶ ἀποδέχοιντο ἀκούοντες, λέγετε ταῦτα (ὡς δεινὸν, εἰ μηδὲν διοίσει εἰς σοφίαν ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων βοσκήματος ὁτουοῦν) ἀπόδειξιν δὲ καὶ ἀνάγκην οὐδ' ἡντινοῦν λέγετε, ἀλλὰ τῷ εἰκότι χρῆσθε. ᾧ εἰ ἐθέλοι Θεόδωρος, ἢ ἄλλος τις τῶν γεωμετρῶν χρώμενος γεωμετρεῖν, ἄξιος οὐδ' ἑνὸς μόνου ἂν εἴη. σκοπεῖτε οὖν σύ τε καὶ Θεόδωρος, εἰ ἀποδέξεσθε πιθανολογίᾳ τε καὶ εἰκόσι περὶ τηλικούτων λεγομένους λόγους. Θεαί. Ἀλλ' οὐ δίκαιον ὦ Σώκρατες οὔτε σὺ, οὔτε ἂν ἡμεῖς φαῖμεν. Σω. Ἄλλῃ δὴ σκεπτέον, ὡς ἔοικεν ἄλλῃ. ὡς ὅ, τε σὸς λόγος καὶ ὁ Θεοδώρου. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν ἄλλῃ. Σω. Τῇδε δὴ σκοπῶμεν, εἰ ἄρα ἐστὶν ἐπιστήμη τε καὶ αἴσθησις ταὐτὸν, ἢ ἕτερον. εἰς γὰρ τοῦτό που πᾶς ὁ λόγος ἡμῖν ἔτεινε. καὶ τούτου χάριν τὰ πολλὰ καὶ ἄτοπα ταῦτα ἐκινήσαμεν. οὐ γάρ; Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Ἦ οὖν ὁμολογήσομεν ἃ τῷ ὁρᾶν αἰσθανόμεθα, ἢ τῷ ἀκούειν, πάντα ταῦτα ἅμα καὶ ἐπίστασθαι; οἷον τῶν βαρβάρων πρὶν μαθεῖν τὴν φωνὴν, πότερον οὐ φήσομεν ἀκούειν, ὅταν φθέγγωνται; ἢ ἀκούειν τε καὶ ἐπίστασθαι ἃ λέγουσι; καὶ αὖ γράμματα μὴ ἐπιστάμενοι, βλέποντες εἰς αὐτὰ, πότερον οὐχ ὁρᾶν, ἢ ἐπίστασθαι, εἴπερ ὁρῶμεν, διισχυριούμεθα; Θεαί. Αὐτό γε ὦ Σώκρατες τοῦτο αὐτῶν, ὅπερ ὁρῶμέν τε καὶ ἀκούομεν, ἐπίστασθαι φήσομεν. τὸ μὲν γὰρ τὸ σχῆμά τε καὶ τὸ χρῶμα ὁρᾶν τε καὶ ἐπίστασθαι, τὸ δὲ τὴν ὀξύτητα καὶ βαρύτητα ἀκούειν τε ἅμα καὶ εἰδέναι. ἃ δὲ οἵ τε γραμματισταὶ περὶ αὐτῶν καὶ οἱ ἑρμηνεῖς διδάσκουσιν, οὔτε αἰσθάνεσθαι τῷ ὁρᾶν, ἢ ἀκούειν, οὔτε ἐπίστασθαι. Σω. Ἄριστά γε ὦ Θεαίτητε. καὶ οὐκ ἄξιόν σοι πρὸς ταῦτα ἀμφισβητῆσαι, ἵνα καὶ αὐξάνῃ. ἀλλ' ὅρα δὴ καὶ τόδε ἄλλο προσιὸν, καὶ σκόπει πῇ αὐτὸ διωσόμεθα. Θεαί. Τὸ ποῖον δή; Σω. Τὸ τοιόνδε. εἴ τις ἔροιτο, ἆρα δυνατὸν ὅτου τις ἐπιστήμων γένοιτό ποτε, ἔτι ἔχοντα μνήμην αὐτοῦ τούτου, καὶ σωζόμενον, τότε ὅτε μέμνηται, μὴ ἐπίστασθαι αὐτὸ τοῦτο ὃ μέμνηται. μακρολογῶ δὲ ὡς ἔοικε, βουλόμενος ἐρέσθαι, εἰ μαθών τις τι, μεμνημένος μὴ οἶδε. Θεαί. Καὶ πῶς ὦ Σώκρατες; τέρας γὰρ ἂν εἴη ὃ λέγεις. Σω. Μὴ οὖν ἐγὼ ληρῶ; σκόπει δέ. ἆρα τὸ ὁρᾶν οὐκ αἰσθάνεσθαι λέγεις, καὶ τὴν ὄψιν αἴσθησιν; Θεαί. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν ὁ ἰδών τι, ἐπιστήμων ἐκείνου γέγονεν ὃ εἶδε, κατὰ τὸν ἄρτι λόγον; Θεαί. Ναί. Σω. Τί δαί; μνήμην οὐ λέγεις μέντοι τί; Θεαί. Ναί. Σω. Πότερον οὐδενὸς, ἢ τινός; Θεαί. Τινὸς δήπου. Σω. Οὐκοῦν ὧν ἔμαθε, καὶ ὧν ᾔσθετο τοιουτωνί τινων; Θεαί. Τί μήν; Σω. Ὃ δὴ εἶδέ τις, μέμνηταί που ἐνίοτε; Θεαί. Μέμνηται. Σω. Ἦ καὶ μύσας; ἢ τοῦτο δράσας, ἐπελάθετο; Θεαί. Ἀλλὰ δεινὸν ὦ Σώκρατες τοῦτό γε φάναι. Σω. Δεῖ γε μέντοι, εἰ σώσοιμεν τὸν πρόσθεν λόγον. εἰ δὲ μὴ, οἴχεται. Θεαί. Καὶ ἐγὼ νὴ τὸν δία ὑποπτεύω. οὐ μὴν ἱκανῶς γε συννοῶ. ἀλλ' εἰπὲ, πῇ; Σω. Τῇδε. ὁ μὲν ὁρῶν, ἐπιστήμων φαμὲν τούτου γέγονεν, οὗπερ ὁρᾷ. ὄψις γὰρ καὶ αἴσθησις καὶ ἐπιστήμη, ταὐτὸν ὡμολόγηται. Θεαί. Πάνυ γε. Σω. Ὁ δέ γε ὁρῶν καὶ ἐπιστήμων γεγονὼς οὗ ἑώρα, ἐὰν μύσῃ, μέμνηται μὲν, οὐχ ὁρᾷ δὲ αὐτό. ἦ γάρ; Θεαί. Ναί. Σω. Τὸ δέ γε οὐχ ὁρᾷ, οὐκ ἐπίστασθαί ἐστιν, εἴπερ καὶ τὸ ὁρᾶν ἐπίστασθαι. Θεαί. Ἀληθῆ. Σω. Συμβαίνει ἄρα, οὗ τις ἐπιστήμων ἐγένετο, ἔτι μεμνημένον αὐτὸν, μὴ ἐπίστασθαι, ἐπειδὴ οὐχ ὁρᾷ. ὃ τέρας ἔφαμεν ἂν εἶναι, εἰ γίγνοιτο. Θεαί. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Τῶν ἀδυνάτων δή τι συμβαίνειν φαίνεται, ἐάν τις ἐπιστήμην καὶ αἴσθησιν ταὐτὸν φῇ εἶναι. Θεαί. Ἔοικε. Σω. Ἄλλο ἄρα ἑκάτερον φατέον. Θεαί. Κινδυνεύει. Σω. Τί οὖν δῆτ' ἂν εἴη ἐπιστήμη, πάλιν ἐξ ἀρχῆς ὡς ἔοικε λεκτέον. καίτοι τί ποτε μέλλομεν ὦ Θεαίτητε δρᾶν; Θεαί. Τίνος πέρι; Σω. Φαινόμεθά μοι ἀλεκτρυόνος ἀγεννοῦς δίκην, πρὶν νενικηκέναι, ἀποπηδήσαντες ἀπὸ τοῦ λόγου ᾄδειν. Θεαί. Πῶς δή; Σω. Ἀντιλογικῶς ἐοίκαμεν πρὸς τὰς τῶν ὀνομάτων ὁμολογίας ἀνομολογησάμενοι, καὶ τοιούτῳ τινὶ περιγενόμενοι τοῦ λόγου, ἀγαπᾶν. καὶ οὐ φάσκοντες ἀγωνισταὶ, ἀλλὰ σοφοὶ εἶναι, λανθάνομεν ταὐτὰ ἐκείνοις τοῖς δεινοῖς ἀνδράσι ποιοῦντες.

Θεαί. Οὔπω μανθάνω ὅπως λέγεις. Σω. Ἀλλ' ἐγὼ πειράσομαι δηλῶσαι περὶ αὐτῶν ὅ, γε δὴ νοῶ. ἠρόμεθα γὰρ δὴ, εἰ μαθὼν καὶ μεμνημένος τίς τι, μὴ ἐπίσταται. καὶ τὸν ἰδόντα καὶ μύσαντα, μεμνημένον, ὁρῶντα δὲ οὐ, ἀποδείξαντες, οὐκ εἰδότα ἀπεδείξαμεν καὶ ἅμα μεμνημένον. τοῦτο δ' εἶναι ἀδύνατον. καὶ οὕτω δὴ μῦθος ἀπώλετο ὁ Πρωταγόρειος, καὶ ὁ σὸς ἅμα, ὁ τῆς ἐπιστήμης καὶ αἰσθήσεως, ὅτι ταὐτόν ἐστι. Θεαί. Φαίνεται. Σω. Οὔτι ἂν οἶμαι ὦ φίλε, εἴπερ γε ὁ πατὴρ τοῦ ἑτέρου μύθου ἔζη, ἀλλὰ πολλὰ ἂν ἤμυνε. νῦν δὲ ὀρφανὸν αὐτὸν ἡμεῖς προπηλακίζομεν. καὶ γὰρ οὐδ' οἱ ἐπίτροποι, οὓς Πρωταγόρας κατέλιπε, βοηθεῖν ἐθέλουσιν. ὧν Θεόδωρος εἷς ὅδε. ἀλλὰ δὴ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν τοῦ δικαίου ἕνεκ' αὐτῷ βοηθεῖν.

Θεό. Οὐ γὰρ ἐγὼ ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ μᾶλλον Καλλίας ὁ Ἱππονίκου, τῶν ἐκείνου ἐπίτροπος. ἡμεῖς δέ πως θᾶττον ἐκ τῶν ψιλῶν λόγων, πρὸς τὴν γεωμετρίαν ἀπενεύσαμεν. χάριν γε μέντοι σοὶ ἕξομεν, ἐὰν αὐτῷ βοηθῇς. Σω. Καλῶς λέγεις ὦ Θεόδωρε. σκέψαι οὖν τήν γ' ἐμὴν βοήθειαν. τῶν γὰρ ἄρτι δεινότερα ἄν τις ὁμολογήσειε, μὴ προσέχων τοῖς ῥήμασι τὸν νοῦν, ᾗ τὸ πολὺ εἰθίσμεθα φάναι τε καὶ ἀπαρνεῖσθαι. σοὶ

λέγω

λέγω ὅπῃ, ὦ Θεαίτητε; Θεό. Εἰς τὸ κοινὸν μὲν οὖν ἀποκρινέσθω δὲ ὁ νεώτερος. σφαλεὶς γὰρ, ἧττον ἀσχημονήσει. Σω. Λέγω δὴ τὸ δεινότατον ἐρώτημα. ἔστι δὲ οἶμαι τοιόνδε τι. ἆρα οἷόν τε τὸν αὐτὸν εἰδότα τι, τοῦτο ὃ οἶδε μὴ εἰδέναι; Θεό. Τί δὴ οὖν ἀποκριναίμεθα ὦ Θεαίτητε; Θεαι. Ἀδύνατόν που οἶμαι ἔγωγε. Σω. Οὔκ, εἰ τὸ ὁρᾶν γε ἐπίστασθαι θήσεις. τί γὰρ χρήσῃ ἀφύκτῳ ἐρωτήματι, τὸ λεγόμενον ἐν φρέατι συνεχόμενος, ὅταν ἐρωτᾷ ἀνέκπληκτος ἀνὴρ, καταλαβὼν τῇ χειρὶ σου τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν, εἰ ὁρᾷς τὸ ἱμάτιον τῷ κατειλημμένῳ; Θεαι. Οὐ φήσω οἶμαι τούτῳ γε, τῷ μέντοι ἑτέρῳ. Σω. Οὐκοῦν ὁρᾷς τε καὶ οὐχ ὁρᾷς ἅμα ταυτόν; Θεαι. Οὕτω γέ πως. Σω. Οὐδὲν ἐγὼ (φήσει) τοῦτο οὔτε τάττω, οὔτ' ἠρόμην τὸ, ὅπως, ἀλλ' εἰ ὃ ἐπίστασαι, τοῦτο καὶ οὐκ ἐπίστασαι. νῦν δ' ὃ οὐχ ὁρᾷς, ὁρῶν φαίνῃ. ὡμολογηκὼς δὲ τυγχάνεις τὸ ὁρᾶν, ἐπίστασθαι. καὶ τὸ μὴ ὁρᾶν, μὴ ἐπίστασθαι. ἐξ οὖν τούτων, λογίζου τί σοι συμβαίνει. Θεαι. Ἀλλὰ λογίζομαι, ὅτι τἀναντία οἷς ὑπεθέμην. Σω. Ἴσως δέ γ' ὦ θαυμάσιε πλείω ἂν τοιαῦτ' ἔπαθες, εἴ τίς σε προσηρώτα, εἰ ἐπίστασθαι ἔστι μὲν ὀξὺ, ἔστι δὲ ἀμβλὺ, καὶ ἐγγύθεν μὲν ἐπίστασθαι, πόρρωθεν δὲ μὴ, καὶ σφόδρα καὶ ἠρέμα τὸ αὐτὸ, καὶ ἄλλα μυρία. ἃ ἐλλοχῶν ἂν πελταστικὸς ἀνὴρ μισθοφόρος ἐν λόγοις, ἐρόμενος, ἡνίκ' ἐπιστήμην καὶ αἴσθησιν ταυτὸν ἔθου, ἐμβαλὼν ἂν εἰς τὸ ἀκούειν καὶ ὀσφραίνεσθαι, καὶ τὰς τοιαύτας αἰσθήσεις, ἤλεγχεν ἂν ἐπέχων καὶ οὐκ ἀνιεὶς, πρὶν θαυμάσας τὴν πολυάρατον σοφίαν, συνεποδίσθης ὑπ' αὐτοῦ. οὗ δή σε χειρωσάμενός τε καὶ συνδήσας, ἤδη ἂν τότε ἐλύτρου χρημάτων, ὅσων σοί τε κἀκείνῳ ἐδόκει. τίν' οὖν δὴ ὁ Πρωταγόρας, φαίης ἂν ἴσως, λόγον ἐπίκουρον τοῖς αὐτοῦ ἐρεῖ; ἄλλο τι πειρώμεθα λέγειν; Θεαι. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ταῦτά τε δὴ πάντα, ὅσα ἡμεῖς ἐπαμύνοντες αὐτῷ λέγομεν, καὶ ὁμόσε οἶμαι χωρήσεται, καταφρονῶν ἡμῶν καὶ λέγων. οὗτος δὴ ὁ Σωκράτης ὁ χρηστὸς, ἐπειδὴ αὐτῷ παιδίον τι ἐρωτηθὲν, ἔδεισεν, εἰ οἷόν τε τὸν αὐτὸν τὸ αὐτὸ μεμνῆσθαι ἅμα καὶ μὴ εἰδέναι, καὶ δεῖσαν, ἀπέφησε διὰ τὸ μὴ δύνασθαι προορᾶν, γέλωτα δὴ τὸν ἐμὲ ἐν τοῖς λόγοις ἀπέδειξε. τὸ δὲ, ὦ ῥᾳθυμότατε Σώκρατες, τῇδ' ἔχει. ὅταν τι τῶν ἐμῶν δι' ἐρωτήσεως σκοπῇς, ἐὰν μὲν ὁ ἐρωτηθεὶς, οἷάπερ ἂν ἐγὼ ἀποκριναίμην ἀποκρινόμενος, σφάλληται, ἐγὼ ἐλέγχομαι. εἰ δὲ ἀλλοῖα, αὐτὸς ὁ ἐρωτηθείς. αὐτίκα γὰρ δοκεῖς τινά σοι συγχωρήσεσθαι μνήμην παρεῖναί τῳ ὧν ἔπαθε, τοιοῦτόν τι οὖσαν πάθος, οἷον ὅτε ἔπασχε, μηκέτι πάσχοντι. πολλοῦ γε δεῖ. ἢ αὖ ἀποκνήσειν ὁμολογεῖν οἷόν τ' εἶναι εἰδέναι καὶ μὴ εἰδέναι τὸν αὐτὸν τὸ αὐτό; ἢ ἐάνπερ τοῦτο δείσῃ, δώσειν ποτὲ τὸν αὐτὸν εἶναι τὸν ἀνομοιούμενον τῷ πρὶν ἀνομοιοῦσθαι ὄντι; μᾶλλον δὲ τὸν, εἶναί τινα, ἀλλ' οὐχὶ τοὺς, καὶ τούτους γιγνομένους ἀπείρους, ἐάνπερ ἀνομοίωσις γίγνηται; εἰ δὴ ὀνομάτων γε δεήσει θηρεύσεις, διευλαβεῖσθαι ἀλλήλων. ἀλλ' ὦ μακάριε, φήσει, γενναιοτέρως ἐπ' αὐτὸ ἐλθὼν ὃ λέγω, εἰ δύνασαι, ἐξέλεγξον ὡς οὐχὶ ἴδιαι αἰσθήσεις ἡμῶν ἑκάστῳ γίγνονται. ἢ ὡς ἰδίων γιγνομένων, οὐδέν τι ἂν μᾶλλον τὸ φαινόμενον μόνῳ ἐκείνῳ γίγνοιτο. ἢ εἰ εἶναι δεῖ, ὀνομάζειν ἔστιν, ᾧπερ φαίνεται. ὗς δὲ καὶ κυνοκεφάλους λέγων, οὐ μόνον αὐτὸς ὑηνεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀκούοντας τοῦτο δρᾶν εἰς τὰ συγγράμματά μου ἀναπείθεις, οὐ καλῶς ποιῶν. ἐγὼ γάρ φημι μὲν τὴν ἀλήθειαν ἔχειν, ὡς γέγραφα. μέτρον γὰρ ἕκαστον ἡμῶν εἶναι τῶν τε ὄντων καὶ μή. μυρίον μέντοι διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου αὐτῷ τούτῳ, ὅτι τῷ μὲν, ἄλλα ἔστι τε καὶ φαίνεται. τῷ δὲ, ἄλλα. καὶ σοφίαν καὶ σοφὸν ἄνδρα πολλοῦ δέω, τὸ μὴ φάναι εἶναι. ἀλλ' αὐτὸν τοῦτον καὶ λέγω σοφὸν, ὃς ἄν τινι ἡμῶν ᾧ φαίνεται καὶ ἔστι κακὰ, μεταβάλλων, ποιήσει ἀγαθὰ φαίνεσθαί τε καὶ εἶναι. τὸν δὲ λόγον αὖ μὴ τῷ ῥήματί μου δίωκε, ἀλλ' ὧδε ἔτι σαφέστερον μάθε τί λέγω. οἷον γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέγετο, ἀναμνήσθητι, ὅτι τῷ μὲν ἀσθενοῦντι, πικρὰ φαίνεται ἃ ἐσθίει, καὶ ἔστι. τῷ δὲ ὑγιαίνοντι, τἀναντία ἔστι καὶ φαίνεται. σοφώτερον μὲν οὖν τούτων οὐδέτερον δεῖ ποιῆσαι. οὐδὲ γὰρ δυνατόν, οὐδὲ κατηγορητέον, ὡς ὁ μὲν κάμνων ἀμαθὴς, ὅτι τοιαῦτα δοξάζει, ὁ δὲ ὑγιαίνων σοφὸς, ὅτι ἀλλοῖα. μεταβλητέον δ' ἐπὶ θάτερα. ἀμείνων γὰρ ἡ ἑτέρα ἕξις. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῇ παιδείᾳ, ἀπὸ ἑτέρας ἕξεως, ἐπὶ τὴν ἀμείνω μεταβλητέον. ἀλλ' ὁ μὲν ἰατρὸς, φαρμάκοις μεταβάλλει. ὁ δὲ σοφιστὴς, λόγοις. ἐπεὶ οὔ τί γε, ψευδῆ δοξάζοντά τίς τινα ὕστερον ἀληθῆ ἐποίησε δοξάζειν. οὔτε γὰρ τὰ μὴ ὄντα δυνατὸν δοξάσαι, οὔτε ἄλλα παρ' ἃ ἂν πάσχῃ. ταῦτα δὲ ἀεὶ ἀληθῆ. ἀλλ' οἶμαι πονηρᾷ ψυχῆς ἕξει δοξάζοντα συγγενῆ ἑαυτῆς, χρηστὴ ἐποίησε δοξάσαι ἕτερα τοιαῦτα. ἃ δή τινες τὰ φαντάσματα ὑπὸ ἀπειρίας ἀληθῆ καλοῦσιν. ἐγὼ δὲ βελτίω μὲν τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων, ἀληθέστερα δὲ οὐδέν. καὶ τοὺς σοφοὺς ὦ φίλε Σώκρατες πολλοῦ δέω βατράχους λέγειν. ἀλλὰ κατὰ μὲν τὰ σώματα ἰατροὺς λέγω. κατὰ δὲ φυτὰ, γεωργούς. φημὶ γὰρ καὶ τούτους τοῖς φυτοῖς ἀντὶ πονηρῶν αἰσθήσεων, ὅταν τι αὐτῶν ἀσθενῇ, χρηστὰς καὶ ὑγιεινὰς αἰσθήσεις τε καὶ ἀληθεῖς ἐμποιεῖν. τοὺς δέ γε σοφούς τε καὶ ἀγαθοὺς ῥήτορας, ταῖς πόλεσι τὰ χρηστὰ ἀντὶ τῶν πονηρῶν δίκαια δοκεῖν εἶναι ποιεῖν. ἐπεὶ οἷά γ' ἂν ἑκάστῃ πόλει δίκαια καὶ καλὰ δοκῇ, ταῦτα καὶ εἶναι αὐτῇ, ἕως ἂν αὐτὰ νομίζῃ. ἀλλ' ὁ σοφὸς ἀντὶ πονηρῶν ὄντων αὐτοῖς ἑκάστων, χρηστὰ ἐποίησεν εἶναι καὶ δοκεῖν. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ ὁ σοφιστὴς τοὺς παιδευομένους οὕτω δυνάμενος παιδαγωγεῖν, σοφός τε καὶ ἄξιος πολλῶν χρημάτων τοῖς παιδευθεῖσι. καὶ οὕτω σοφώτεροί τέ εἰσιν ἕτεροι ἑτέρων, καὶ οὐδεὶς ψευδῆ δοξάζει. καὶ σοὶ ἐάντε βούλῃ, ἐάντε μὴ, ἀνεκτέον ὄντι μέτρῳ. σώζεται γὰρ ἐν τούτοις ὁ λόγος οὗτος. ὃ σὺ εἰ μὲν ἔχεις ἐξ ἀρχῆς ἀμφισβητεῖν, ἀμφισβήτει λόγῳ ἀντιδιεξελθών. εἰ δὲ δι' ἐρωτήσεων βούλει, δι' ἐρωτήσεων. οὐδὲ γὰρ τοῦτο φευκτέον, ἀλλὰ πάντων μάλιστα διωκτέον τῷ νοῦν ἔχοντι. ποίει μέντοι οὑτωσί,

μὴ ἀδίκει

μὴ ἀδίκει ἐν τῷ ἐρωτᾶν. καὶ γὰρ πολλὴ ἀλογία, ἀρετῆς φάσκοντα ἐπιμελεῖσθαι, μηδὲν ἀλλ' ἢ ἀδικοῦντα ἐν λόγοις διατελεῖν. ἀδικεῖν δ' ἐστὶν ἐν τῷ τοιούτῳ, ὅταν τις μὴ χωρὶς μὲν ὡς ἀγωνιζόμενος τὰς διατριβὰς ποιῆται, χωρὶς δὲ διαλεγόμενος. καὶ ἐν μὲν τῷ, παίζῃ τε καὶ σφάλλῃ καθόσον ἂν δύνηται. ἐν δὲ τῷ διαλέγεσθαι, σπουδάζῃ τε καὶ ἐπανορθοῖ τὸν προσδιαλεγόμενον, ἐκεῖνα μόνα αὐτῷ ἐνδεικνύμενος τὰ σφάλματα, ἃ αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν προτέρων συνουσιῶν παρεκέκρουστο. ἂν μὲν γὰρ οὕτω ποιῇς, ἑαυτοὺς αἰτιάσονται οἱ προσδιατρίβοντές σοι, τῆς αὑτῶν ταραχῆς καὶ ἀπορίας, ἀλλ' οὐ σέ. καὶ σὲ μὲν διώξονται καὶ φιλήσουσιν, αὑτοὺς δὲ μισήσουσι, καὶ φεύξονται ἀφ' ἑαυτῶν εἰς φιλοσοφίαν. ἵν' ἄλλοι γενόμενοι, ἀπαλλαγῶσι τῶν, οἳ πρότερον ἦσαν. ἐὰν δὲ τἀναντία τούτων δρᾷς, ὥσπερ οἱ πολλοί, τἀναντία ξυμβήσεταί σοι. καὶ τοὺς συνόντας ἀντὶ φιλοσόφων, μισοῦντας τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἀποφανεῖς, ἐπειδὰν πρεσβύτεροι γένωνται. ἐὰν οὖν ἐμοὶ πείθῃ, ὃ καὶ πρότερον ἐρρέθη, οὐ δυσμενῶς οὐδὲ μαχητικῶς, ἀλλ' ἵλεῳ τῇ διανοίᾳ συγκαθεὶς, ὡς ἀληθῶς, σκέψει τί ποτε λέγομεν. κινεῖσθαί τε ἀποφαινόμενοι τὰ πάντα, τό, τε δοκοῦν ἑκάστῳ, τοῦτο καὶ εἶναι, ἰδιώτῃ τε καὶ πόλει. καὶ ἐκ τούτων ἐπισκέψει, εἴτε ταυτὸν, εἴτε καὶ ἄλλο ἐπιστήμη καὶ αἴσθησις. ἀλλ' οὐχ ὥσπερ ἄρτι ἐκ συνηθείας ῥημάτων τε καὶ ὀνομάτων, ἃ οἱ πολλοὶ ὅπῃ ἂν τύχωσιν ἕλκοντες, ἀπορίας ἀλλήλοις παντοδαπὰς παρέχουσι.

Ταῦτα ὦ Θεόδωρε τῷ ἑταίρῳ σου εἰς βοήθειαν προσηρξάμην κατ' ἐμὴν δύναμιν, σμικρὰ ἀπὸ σμικρῶν. εἰ δ' αὐτὸς ἔζη, μεγαλειότερον ἂν τοῖς αὑτοῦ ἐβοήθησε. Θεό. Παίζεις ὦ Σώκρατες. πάνυ γὰρ νεανικῶς τῷ ἀνδρὶ βεβοήθηκας. Σω. Εὖ λέγεις ὦ ἑταῖρε. καί μοι εἰπὲ, ἐνενόησας που λέγοντος ἄρτι τοῦ Πρωταγόρου καὶ ὀνειδίζοντος ἡμῖν, ὅτι πρὸς παιδίον τοὺς λόγους ποιούμενοι, τῷ τοῦ παιδὸς φόβῳ ἀγωνιζοίμεθα εἰς τὰ ἑαυτοῦ; καὶ χαριεντισμόν τινα ἀποκαλῶν, ἀποσεμνύνων δὲ τὸ πάντων μέτρον, σπουδάσαι ἡμᾶς διεκελεύσατο περὶ τὸν αὑτοῦ λόγον; Θεό. Πῶς γὰρ οὐκ ἐνενόησα ὦ Σώκρατες; Σω. Τί οὖν, κελεύεις πείθεσθαι αὐτῷ; Θεό. Σφόδρα γε. Σω. Ὁρᾷς οὖν ὅτι τάδε πάντα πλὴν σοῦ, παιδία ἐστίν; εἰ οὖν πεισόμεθα τῷ ἀνδρὶ, ἐμὲ καὶ σὲ δεῖ ἐρωτῶντάς τε καὶ ἀποκρινομένους ἀλλήλοις, σπουδάσαι αὐτοῦ περὶ τὸν λόγον, ἵνα μὴ τοῦτό γε ἔχῃ ἐγκαλεῖν, ὡς παίζοντες πρὸς μειράκια, διεσκεψάμεθ' αὖ τοῦτον τὸν λόγον. Θεό. Τί δ' οὐ πολλῶν τοι Θεαίτητος μεγάλους πώγωνας ἐχόντων, ἄμεινον ἂν ἐπακολουθήσειε, λόγῳ διερευνωμένοις; Σω. Ἀλλ' οὔ τι σοῦ γε ὦ Θεόδωρε ἄμεινον. μὴ οὖν οἴου ἐμὲ μὲν τῷ σῷ ἑταίρῳ τετελευτηκότι δεῖν παντὶ τρόπῳ ἐπαμύνειν, σὲ δὲ μηδενί. ἀλλ' ἴθι ὦ ἄριστε ὀλίγον ἐπίσπου μέχρι τούτου αὐτοῦ, ἕως ἂν εἰδῶμεν, εἴτε ἄρα σὲ δεῖ διαγραμμάτων πέρι μέτρον εἶναι, εἴτε πάντες ὁμοίως σοὶ ἱκανοὶ ἑαυτοῖς, εἴς τε ἀστρονομίαν καὶ τἄλλα, ὧν δὴ σὺ πέρι αἰτίαν ἔχεις διαφέρειν. Θεό. Οὐ ῥᾴδιον ὦ Σώκρατες, σοὶ παρακαθήμενον μὴ διδόναι λόγον. ἀλλ' ἐγὼ ἄρτι παρελήρησα φάσκων σε ἐπιτρέψειν μοι μὴ ἀποδύεσθαι, καὶ οὐχὶ ἀναγκάσειν καθάπερ Λακεδαιμόνιοι. σὺ δέ μοι δοκεῖς πρὸς τὸν Σκίρρωνα μᾶλλον τείνειν. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ ἀπιέναι, ἢ ἀποδύεσθαι κελεύουσι. σὺ δὲ κατ' Ἀνταῖόν τί μοι μᾶλλον δοκεῖς τὸ δρᾶμα δρᾶν. τὸν γὰρ προσελθόντα οὐκ ἀνίης, πρὶν ἀναγκάσῃς ἀποδύσας ἐν τοῖς λόγοις προσπαλαῖσαι. Σω. Ἄριστά γε ὦ Θεόδωρε τὴν νόσον μου ἀπείκασας. ἰσχυρικώτερος μέν τοι ἐγὼ ἐκείνων. μυρίοι γὰρ ἤδη μοι Ἡρακλέες τε καὶ Θησέες ἐντυχόντες καρτεροὶ πρὸς τὸ λέγειν, μάλ' εὖ συγκεκόφασιν. ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν τι μᾶλλον ἀφίσταμαι. οὕτω τις ἔρως δεινὸς ἐνδέδυκε τῆς περὶ ταῦτα γυμνασίας. μὴ οὖν μηδὲ σὺ φθονήσῃς προσανατριψάμενος, σαυτόν τε ἅμα καὶ ἐμὲ ὀνῆσαι. Θεό. Οὐδὲν ἔτι ἀντιλέγω. ἀλλὰ ἄγε ὅπῃ ἐθέλεις, πάντως τὴν περὶ ταῦτα εἱμαρμένην ἣν σὺ ἐπικλώσῃς, δεῖ ἀνατλῆναι ἐλεγχόμενον. οὐ μέν τοι περαιτέρω γε ὧν προτίθεσαι, οἷός τ' ἔσομαι παρασχεῖν ἐμαυτόν σοι. Σω. Ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ μέχρι τούτων. καί μοι πάνυ τήρει τὸ τοιόνδε. μή που παιδικόν τι λάθωμεν εἶδος τῶν λόγων ποιούμενοι, καί τις πάλιν ἡμῖν αὐτὸ ὀνειδίσῃ. Θεό. Ἀλλὰ δὴ πειράσομαί γε καθόσον ἂν δύνωμαι. Σω. Τοῦδε τοίνυν πρῶτον πάλιν ἀντιλαβώμεθα ὅπερ τὸ πρότερον. καὶ ἴδωμεν, ὀρθῶς ἢ οὐκ ὀρθῶς ἐδυσχεραίνομεν ἐπιτιμῶντες τῷ λόγῳ, ὅτι αὐτάρκη ἕκαστον εἰς φρόνησιν ἐποίει. καὶ ἡμῖν συνεχώρησεν ὁ Πρωταγόρας, περί τε τοῦ ἀμείνονος καὶ τοῦ χείρονος διαφέρειν τινὰς, οὓς δὴ καὶ εἶναι σοφούς. οὐχὶ δή; Θεό. Ναί. Σω. Εἰ μὲν τοίνυν αὐτὸς παρὼν ὡμολόγει, ἀλλὰ μὴ ἡμεῖς βοηθοῦντες ὑπὲρ αὐτοῦ συνεχωρήσαμεν, οὐδὲν ἂν πάλιν ἔδει ἐπαναλαβόντας βεβαιοῦσθαι. νῦν δὲ τάχ' ἄν τις ἡμᾶς ἀκύρους τιθείη τῆς ὑπὲρ ἐκείνου ὁμολογίας. διὸ κάλλιον ὡς ἔχει σαφέστερον περὶ τούτου αὐτοῦ διομολογήσασθαι. οὐ γάρ τι σμικρὸν παραλλάττει, οὕτως ἔχον, ἢ ἄλλως. Θεό. Λέγεις ἀληθῆ. Σω. Μὴ τοίνυν δι' ἄλλων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐκείνου λόγου, ὡς διὰ βραχυτάτων λάβωμεν τὴν ὁμολογίαν. Θεό. Πῶς; Σω. Οὑτωσί. τὸ δοκοῦν ἑκάστῳ, τοῦτο καὶ εἶναί φησί που ᾧ δοκεῖ; Θεό. Φησὶ γὰρ οὖν. Σω. Οὐκοῦν ὦ Πρωταγόρα καὶ ἡμεῖς ἀνθρώπου, μᾶλλον δὲ πάντων ἀνθρώπων δόξας λέγομεν, καὶ φαμὲν οὐδένα ὅντινα οὐ, τὰ μὲν αὑτὸν ἡγεῖσθαι τῶν ἄλλων σοφώτερον, τὰ δὲ ἄλλους ἑαυτοῦ, καὶ ἔν γε τοῖς μεγίστοις κινδύνοις, ὅταν ἐν στρατείαις, ἢ νόσοις, ἢ ἐν θαλάττῃ χειμάζωνται, ὡς πρὸς θεοὺς ἔχειν τοὺς ἐν ἑκάστοις ἄρχοντας σωτῆρας σφῶν προσδοκῶντας, οὐκ ἄλλῳ τῳ διαφέροντας, ἢ τῷ εἰδέναι. καὶ πάντα που μεστὰ τἀνθρώπινα ζητούντων διδασκάλους τε καὶ ἄρχοντας ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζώων, τῶν τε ἐργασιῶν, οἰομένων τε αὖ ἱκανῶν μὲν διδάσκειν, ἱκανῶν δὲ ἄρχειν

εἶναι; καὶ ἐν τούτοις ἅπασι τί ἄλλο φήσομεν, ἢ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἡγεῖσθαι σοφίαν καὶ ἀμαθίαν εἶναι παρὰ σφίσιν; Θεό. Οὐδὲν ἄλλο. Σω. Οὐκοῦν τὴν μὲν σοφίαν, ἀληθῆ διάνοιαν ἡγοῦνται. τὴν δὲ ἀμαθίαν, ψευδῆ δόξαν; Θεό. Τί μήν; Σω. Τί οὖν ὦ Πρωταγόρα χρησόμεθα τῷ λόγῳ; πότερον ἀληθῆ φῶμεν ἀεὶ τοὺς ἀνθρώπους δοξάζειν; ἢ ποτὲ μὲν ἀληθῆ, ποτὲ δὲ καὶ ψευδῆ; ἐξ ἀμφοτέρων γάρ που συμβαίνει, μὴ ἀεὶ ἀληθῆ, ἀλλ' ἀμφότερα αὐτοὺς δοξάζειν. σκόπει γὰρ ὦ Θεόδωρε, εἰ ἐθέλοι ἄν τις τῶν ἀμφὶ Πρωταγόραν, ἢ σὺ αὐτὸς διαμάχεσθαι, ὡς οὐδεὶς ἡγεῖται ἕτερος ἕτερον ἀμαθῆ τε εἶναι καὶ ψευδῆ δοξάζειν.

Θεό. Ἀλλ' ἄπιστον ὦ Σώκρατες. Σω. Καὶ μὴν εἰς τοῦτό γε ἀνάγκης ὁ λόγος ἥκει ὁ πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπον λέγων. Θεό. Πῶς δή; Σω. Ὅταν σὺ κρίνας τι παρὰ σαυτῷ, πρός με ἀποφαίνῃ περί τινος δόξαν, σοὶ μὲν δὴ τοῦτο κατὰ τὸν ἐκείνου λόγον ἀληθὲς ἔστω, ἡμῖν δὲ δὴ τοῖς ἄλλοις, περὶ τῆς σῆς κρίσεως, πότερον οὐκ ἔστι κριταῖς γενέσθαι, ἢ ἀεὶ σε κρίνομεν ἀληθῆ δοξάζειν; ἢ μυρίοι ἑκάστοτέ σοι μάχονται ἀντιδοξάζοντες, ἡγούμενοι ψευδῆ κρίνειν τε καὶ οἴεσθαι. Θεό. Νὴ τὸν Δία ὦ Σώκρατες, μάλα μυρίοι δῆτά φησιν Ὅμηρος, οἵ γέ μοι τὰ ἐξ ἀνθρώπων πράγματα παρέχουσι. Σω. Τί οὖν; βούλει λέγομεν, ὡς σὺ τότε σαυτῷ μὲν ἀληθῆ δοξάζεις, τοῖς δὲ μυρίοις ψευδῆ; Θεό. Ἔοικεν ἔκ γε τοῦ λόγου ἀνάγκη εἶναι. Σω. Τί δὲ αὐτῷ Πρωταγόρᾳ; ἆρ' οὐχὶ ἀνάγκη; εἰ μὲν μὴ δὲ αὐτὸς ᾤετο μέτρον εἶναι ἄνθρωπον, μὴ δὲ οἱ πολλοί, ὥσπερ οὐδὲ οἴονται, μηδενὶ δὴ εἶναι ταύτην τὴν ἀλήθειαν, ἣν ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ αὐτὸς μὲν ᾤετο, τὸ δὲ πλῆθος μὴ συνοίεται, οἶσθ' ὅτι πρῶτον μέν, ὅσῳ πλείους οἷς μὴ δοκεῖ ἢ οἷς δοκεῖ, τοσούτῳ μᾶλλον οὐκ ἔστιν ἢ ἔστι; Θεό. Ἀνάγκη, εἴπερ γε καθ' ἑκάστην δόξαν ἔσται καὶ οὐκ ἔσται. Σω. Ἔπειτά γε τοῦτ' ἔχει κομψότατον. ἐκεῖνος μὲν περὶ τῆς αὐτοῦ οἰήσεως τὴν τῶν ἀντιδοξαζόντων οἴησιν, ᾗ ἐκεῖνον ἡγοῦνται ψεύδεσθαι, συγχωρεῖ που ἀληθῆ εἶναι, ὁμολογῶν τὰ ὄντα δοξάζειν ἅπαντας. Θεό. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν τὴν αὑτοῦ ἂν ψευδῆ συγχωροῖ, εἰ τὴν τῶν ἡγουμένων αὐτὸν ψεύδεσθαι ὁμολογεῖ ἀληθῆ εἶναι; Θεό. Ἀνάγκη. Σω. Οἱ δέ γ' ἄλλοι, οὐ συγχωροῦσιν ἑαυτοῖς ψεύδεσθαι. Θεό. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Ὁ δέ γ' αὖ ὁμολογεῖ καὶ ταύτην ἀληθῆ τὴν δόξαν, ἐξ ὧν γέγραφε. Θεό. Φαίνεται.

Σω. Ἐξ ἁπάντων ἄρα ἀπὸ Πρωταγόρου ἀρξαμένων ἀμφισβητήσεται. μᾶλλον δὲ ὑπό γε ἐκείνου ὁμολογήσεται. ὅταν τῷ τἀναντία λέγοντι συγχωρῇ, ἀληθῆ αὐτὸν δοξάζειν. τότε καὶ ὁ Πρωταγόρας αὐτὸς συγχωρήσεται, μήτε κύνα, μήτε τὸν ἐπιτυχόντα ἄνθρωπον μέτρον εἶναι, μὴ δὲ περὶ ἑνός, οὗ ἂν μὴ μάθῃ. οὐχ οὕτω; Θεό. Οὕτω. Σω. Οὐκοῦν ἐπειδὴ ἀμφισβητεῖται ὑπὸ πάντων, οὐδενὶ ἂν εἴη ἡ Πρωταγόρου ἀλήθεια ἀληθής, οὔτε τινὶ ἄλλῳ, οὔτ' αὐτῷ ἐκείνῳ. Θεό. Ἄγαν ὦ Σώκρατες τὸν ἑταῖρόν μου καταθέομεν. Σω. Ἀλλά τοι ὦ φίλε ἄδηλον, εἰ καὶ παραθέομεν τὸ ὀρθόν. εἰκὸς γὰρ ἐκεῖνον πρεσβύτερον ὄντα, σοφώτερον ἡμῶν εἶναι. καὶ εἰ αὐτίκα ἐντεῦθεν ἀνακύψειε μέχρι τοῦ αὐχένος, πολλὰ ἂν ἐμέ τε ἐλέγξας ληροῦντα ὡς τὸ εἰκός, καὶ σὲ ὁμολογοῦντα, καταδὺς ἂν οἴχοιτο ἀποτρέχων. ἀλλ' ἡμῖν ἀνάγκη οἶμαι χρῆσθαι ἡμῖν αὐτοῖς, ὁποῖοί τινές ἐσμεν, καὶ τὰ δοκοῦντα, ἀεὶ ταῦτα λέγειν. καὶ δῆτα καὶ νῦν ἄλλο τι φῶμεν ὁμολογεῖν ἂν τοῦτό γε ὁντινοῦν, τὸ εἶναι σοφώτερον ἕτερον ἑτέρου, εἶναι δὲ καὶ ἀμαθέστερον. Θεό. Ἐμοί γ' οὖν δοκεῖ. Σω. Ἦ καὶ ταύτῃ ἂν μάλιστα ἵστασθαι τὸν λόγον, ᾗ ἡμεῖς ὑπεγράψαμεν βοηθοῦντες Πρωταγόρᾳ, ὡς τὰ μὲν πολλὰ ᾗ δοκεῖ, ταύτῃ καὶ ἔστιν ἑκάστῳ, θερμά, ξηρά, γλυκέα, πάντα ὅσα τοῦ τύπου τούτου; εἰ δέ που ἔν τισι συγχωρήσεται διαφέρειν ἄλλον ἄλλου, περὶ τὰ ὑγιεινὰ καὶ νοσώδη, ἐθελῆσαι ἂν φάναι, μὴ πᾶν γύναιον καὶ παιδίον, καὶ θηρίον δὲ ἱκανὸν εἶναι ἰᾶσθαι αὐτὸ γινώσκον ἑαυτῷ τὸ ὑγιεινόν. ἀλλὰ ἐνταῦθα δὴ ἄλλον ἄλλου διαφέρειν, εἴπερ που. Θεό. Ἔμοιγε δοκεῖ οὕτω. Σω. Οὐκοῦν καὶ περὶ πολιτικῶν, καλὰ μὲν καὶ αἰσχρά, δίκαια καὶ ἄδικα, καὶ ὅσια καὶ μή, οἷα ἂν ἑκάστη πόλις οἰηθεῖσα θῆται νόμιμα ἑαυτῇ, ταῦτα καὶ εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἑκάστῃ; καὶ ἐν τούτοις μὲν οὐδὲν σοφώτερον, οὔτε ἰδιώτην ἰδιώτου, οὔτε πόλιν πόλεως εἶναι; ἐν δὲ τῷ συμφέροντα ἑαυτῇ, ἢ μὴ συμφέροντα τίθεσθαι, ἐνταῦθ' εἴπερ που αὖ ὁμολογήσει, σύμβουλόν τε συμβούλου διαφέρειν, καὶ πόλεως δόξαν ἑτέραν ἑτέρας πρὸς ἀλήθειαν. καὶ οὐκ ἂν πάνυ τολμήσειε φῆσαι, ἃ ἂν θῆται πόλις συμφέροντα οἰηθεῖσα αὑτῇ, παντὸς μᾶλλον ταῦτα καὶ συνοίσειν. ἀλλ' ἐκεῖ οὗ λέγω ἐν τοῖς δικαίοις καὶ ἀδίκοις, καὶ ὁσίοις καὶ ἀνοσίοις, ἐθέλουσιν ἰσχυρίζεσθαι, ὡς οὐκ ἔστι φύσει αὐτῶν οὐδὲν οὐσίαν ἑαυτοῦ ἔχον, ἀλλὰ τὸ κοινῇ δόξαν, τοῦτο γίνεται ἀληθὲς τότε, ὅταν δόξῃ, καὶ ὅσον ἂν δοκῇ χρόνον. καὶ ὅσοι γε δὴ μὴ παντάπασι τὸν Πρωταγόρου λόγον λέγουσιν, ὧδέ πως τὴν σοφίαν ἄγουσι. λόγος δὲ ἡμᾶς ὦ Θεόδωρε ἐκ λόγου μείζων ἐξ ἐλάττονος καταλαμβάνει. Θεό. Οὐκοῦν σχολὴν ἄγομεν ὦ Σώκρατες.

Σω. Φαινόμεθα. καὶ πολλάκις μέν γε δὴ ὦ δαιμόνιε καὶ ἄλλοτε κατενόησα, ἀτὰρ καὶ νῦν, ὡς εἰκότως οἱ ἐν ταῖς φιλοσοφίαις πολὺν χρόνον διατρίψαντες, εἰς τὰ δικαστήρια ἰόντες, γελοῖοι φαίνονται ῥήτορες.

Θεό. Πῶς δὴ οὖν λέγεις; Σω. Κινδυνεύουσιν οἱ ἐν δικαστηρίοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐκ νέων κυλινδούμενοι, πρὸς τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ τῇ τοιᾷδε διατριβῇ τεθραμμένους, ὡς οἰκέται πρὸς ἐλευθέρους τεθράφθαι.

Θεό. Πῇ δή; Σω. Ἧι τοῖς μέν, τοῦτο ὃ σὺ εἶπες, ἀεὶ πάρεστι σχολή, καὶ τοὺς λόγους ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ σχολῆς ποιοῦνται. ὥσπερ ἡμεῖς νυνὶ τρίτον ἤδη λόγον ἐκ λόγου μεταλαμβάνομεν. οὕτω κἀκεῖνοι, ἐὰν αὐτοὺς ὁ ἐπελθὼν τοῦ προκειμένου μᾶλλον καθάπερ ἡμᾶς ἀρέσῃ, καὶ διὰ μακρῶν, ἢ βραχέων μέλει οὐδὲν λέγειν, ἂν μόνον τύχωσι τοῦ ὄντος. οἱ δὲ ἐν ἀσχολίᾳ τε ἀεὶ λέγουσι. κατεπείγει γὰρ ὕδωρ ῥέον, καὶ οὐκ ἐγχωρεῖ περὶ οὗ ἂν ἐπιθυμή-

σωσι

σωσι τοὺς λόγους ποιεῖσθαι. ἀλλ' ἀνάγκην ἔχων ὁ ἀντίδικος ἐφέστηκε, καὶ ὑπογραφὴν παραναγινωσκομένην, ὧν ἐκτὸς οὐ ῥητέον, ἣν ἀντωμοσίαν καλοῦσιν. οἱ δὲ λόγοι ἀεὶ, περὶ ὁμοδούλου, πρὸς δεσπότην καθήμενον, ἐν χειρὶ τὴν δίκην ἔχοντα. καὶ οἱ ἀγῶνες οὐδέποτε τὴν ἄλλως, ἀλλ' ἀεὶ τὴν περὶ αὐτοῦ, πολλάκις δὲ καὶ περὶ ψυχῆς ὁ δρόμος. ὥστ' ἐξ ἁπάντων τούτων, ἔντονοι καὶ δριμεῖς γίγνονται, ἐπιστάμενοι τὸν δεσπότην λόγῳ τε θωπεῦσαι, καὶ ἔργῳ χαρίσασθαι. σμικροὶ δὲ καὶ οὐκ ὀρθοὶ τὰς ψυχάς. τὴν γὰρ αὔξην καὶ τὸ εὐθύ τε καὶ τὸ ἐλεύθερον, ἡ ἐκ νέων δουλεία ἀφῄρηται, ἀναγκάζουσα πράττειν σκολιά, μεγάλους κινδύνους καὶ φόβους ἔτι ἁπαλαῖς ψυχαῖς ἐπιβάλλουσα. οὓς οὐ δυνάμενοι μετὰ τοῦ δικαίου καὶ ἀληθοῦς ὑποφέρειν, εὐθὺς ἐπὶ τὸ ψεῦδός τε καὶ τὸ ἀλλήλους ἀνταδικεῖν τρεπόμενοι, πολλὰ κάμπτονται, καὶ συγκλῶνται. ὥσθ' ὑγιὲς οὐδὲν ἔχοντες τῆς διανοίας, εἰς ἄνδρας ἐκ μειρακίων τελευτῶσι, δεινοί τε καὶ σοφοὶ γεγονότες, ὡς οἴονται. καὶ οὗτοι μὲν δὴ τοιοῦτοι, ὦ Θεόδωρε. τοὺς δὲ τοῦ ἡμετέρου χοροῦ, πότερον βούλει διελθόντες ἢ ἐάσαντες, πάλιν ἐπὶ τὸν λόγον τρεπώμεθα; ἵνα μὴ καὶ ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, λίαν πολὺ τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ μεταλήψει τῶν λόγων καταχρώμεθα.

Θεό. Μηδαμῶς ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ διελθόντες. πάνυ γὰρ εὖ τοῦτο εἴρηκας, ὅτι οὐχ ἡμεῖς οἱ ἐν τῷ τοιῷδε χορεύοντες τῶν λόγων ὑπηρέται, ἀλλ' οἱ λόγοι οἱ ἡμέτεροι, ὥσπερ οἰκέται. καὶ ἕκαστος αὐτῶν περιμένει ἀποτελεσθῆναι, ὅταν ἡμῖν δοκῇ. οὔτε γὰρ δικαστὴς οὔτε θεατὴς, ὥσπερ ποιηταῖς, ἐπιτιμήσων τε καὶ ἄρξων ἐπιστατεῖ παρ' ἡμῖν.

Σω. Λέγωμεν δὴ ὡς ἔοικεν, ἐπεὶ σοί γε δοκεῖ, περὶ τῶν κορυφαίων. τί γὰρ ἄν τις τούς γε φαύλως διατρίβοντας ἐν φιλοσοφίᾳ λέγοι; οὗτοι δέ που ἐκ νέων, πρῶτον μὲν εἰς ἀγορὰν οὐκ ἴσασι τὴν ὁδόν, οὐδὲ ὅπου δικαστήριον, ἢ βουλευτήριον, ἤ τι κοινὸν ἄλλο τῆς πόλεως συνέδριον. νόμους δὲ καὶ ψηφίσματα λεγόμενα, ἢ γεγραμμένα, οὔτε ὁρῶσιν, οὔτε ἀκούουσι. σπουδαὶ δὲ ἑταιρειῶν ἐπ' ἀρχὰς, καὶ σύνοδοι καὶ δεῖπνα, καὶ σὺν αὐλητρίσι κῶμοι, οὐδὲ ὄναρ πράττειν προσίσταται αὐτοῖς. εὖ δὲ ἢ κακῶς τι γέγονεν ἐν πόλει, ἤ τί τῳ κακόν ἐστιν ἐκ προγόνων γεγονὸς, ἢ πρὸς ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, μᾶλλον αὐτὸν λέληθεν, ἢ οἱ τῆς θαλάττης λεγόμενοι χόες. καὶ ταῦτα πάντ' οὐδ' ὅτι οὐκ οἶδεν, οἶδεν. οὐδὲ γὰρ αὐτῶν ἀπέχεται τοῦ εὐδοκιμεῖν χάριν, ἀλλὰ τῷ ὄντι τὸ σῶμα μόνον ἐν τῇ πόλει κεῖται αὐτοῦ, καὶ ἐπιδημεῖ. ἡ δὲ διάνοια, ταῦτα πάντα ἡγησαμένη σμικρὰ, καὶ οὐδὲν ἀτιμάσασα, πανταχῇ φέρεται κατὰ Πίνδαρον, τά τε γᾶς ὑπένερθε, καὶ τὰ ἐπίπεδα γεωμετροῦσα, οὐρανοῦ τε ὕπερ ἀστρονομοῦσα. καὶ πᾶσαν πάντῃ φύσιν ἐρευνωμένη τῶν ὄντων ἑκάστου ὅλου, εἰς τι τῶν ἐγγὺς οὐδὲν αὑτὴν συγκαθιεῖσα.

Θεό. Πῶς τοῦτο λέγεις ὦ Σώκρατες;

Σω. Ὥσπερ καὶ Θαλῆν ἀστρονομοῦντα ὦ Θεόδωρε καὶ ἄνω βλέποντα, πεσόντα εἰς φρέαρ, Θρᾷττά τις ἐμμελὴς καὶ χαρίεσσα θεραπαινὶς, ἀποσκῶψαι λέγεται, ὡς τὰ μὲν ἐν οὐρανῷ προθυμοῖτο εἰδέναι, τὰ δ' ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ παρὰ πόδας, λανθάνοι αὐτόν. ταυτὸν δὲ ἀρκεῖ σκῶμμα ἐπὶ πάντας ὅσοι ἐν φιλοσοφίᾳ διάγουσι. τῷ γὰρ ὄντι τὸν τοιοῦτον, ὁ μὲν πλησίον καὶ ὁ γείτων λέληθεν. οὐ μόνον ὅ, τι πράττει, ἀλλ' ὀλίγου καὶ εἰ ἄνθρωπός ἐστιν ἤ τι ἄλλο θρέμμα. τί δέ ποτ' ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ τί τῇ τοιαύτῃ φύσει προσήκει διάφορον τῶν ἄλλων, ποιεῖν ἢ πάσχειν, ζητεῖ τε καὶ πράγματ' ἔχει διερευνώμενος. μανθάνεις γάρ που ὦ Θεόδωρε, ἢ οὔ;

Θεό. Ἔγωγε. καὶ ἀληθῆ λέγεις.

Σω. Τοιγάρτοι ὦ φίλε ἰδίᾳ τε συγγιγνόμενος ὁ τοιοῦτος ἑκάστῳ καὶ δημοσίᾳ, ὅπερ ἀρχόμενος ἔλεγον, ὅταν ἐν δικαστηρίῳ ἤ που ἄλλοθι ἀναγκασθῇ περὶ τῶν παρὰ πόδας καὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς διαλέγεσθαι, γέλωτα παρέχει, οὐ μόνον Θρᾴτταις, ἀλλὰ καὶ τῷ ἄλλῳ ὄχλῳ, εἰς φρέατά τε καὶ πᾶσαν ἀπορίαν ἐμπίπτων ὑπὸ ἀπειρίας. καὶ ἡ ἀσχημοσύνη δεινὴ, δόξαν ἀβελτηρίας παρεχομένη. ἔν τε γὰρ ταῖς λοιδορίαις, ἴδιον ἔχει οὐδὲν οὐδένα λοιδορεῖν, ἅτ' οὐκ εἰδὼς κακὸν οὐδὲν οὐδενὸς, ἐκ τοῦ μὴ μεμελετηκέναι. ἀπορῶν οὖν γελοῖος φαίνεται. ἔν τε τοῖς ἐπαίνοις καὶ ταῖς τῶν ἄλλων μεγαλαυχίαις, οὐ προσποιήτως, ἀλλὰ τῷ ὄντι γελῶν ἔνδηλος γιγνόμενος, ληρώδης δοκεῖ εἶναι. τύραννόν τε γὰρ ἢ βασιλέα ἐγκωμιαζόμενον, ἕνα τῶν νομέων οἷον συβώτην ἢ ποιμένα, ἤ τινα βουκόλον ἡγεῖται ἀκούειν εὐδαιμονιζόμενον, πολὺ βδάλλοντα. δυσκολώτερον δὲ ἐκείνων ζῷον καὶ ἐπιβουλότερον ποιμαίνειν τε καὶ βδάλλειν νομίζει αὐτούς. ἄγροικον δὲ καὶ ἀπαίδευτον ὑπὸ ἀσχολίας οὐδὲν ἧττον τῶν νομέων τὸν τοιοῦτον ἀναγκαῖον γίγνεσθαι, σηκὸν ἐν ὄρει τὸ τεῖχος περιβεβλημένον. γῆς δὲ ὅταν μυρία πλέθρα, ἢ ἔτι πλείω ἀκούσῃ, ὥς τις ἄρα κεκτημένος, θαυμαστὰ πλήθει κέκτηται, πάνυ σμικρὰ δοκεῖ ἀκούειν, εἰς ἅπασαν εἰωθὼς τὴν γῆν βλέπειν. τὰ δὲ δὴ γένη ὑμνούντων, ὡς γενναῖός τις ἑπτὰ πάππους πλουσίους ἔχων ἀποφῆναι, παντάπασιν ἀμβλὺ καὶ ἐπὶ σμικρὸν ὁρώντων ἡγεῖται τὸν ἔπαινον, ὑπὸ ἀπαιδευσίας, οὐ δυναμένων εἰς τὸ πᾶν ἀεὶ βλέπειν, οὐδὲ λογίζεσθαι ὅτι πάππων καὶ προγόνων μυριάδες ἑκάστῳ γεγόνασιν ἀναρίθμητοι, ἐν αἷς πλούσιοι καὶ πτωχοὶ καὶ βασιλεῖς καὶ δοῦλοι, βάρβαροί τε καὶ Ἕλληνες πολλάκις μυρίοι γεγόνασιν ὁτῳοῦν. ἀλλ' ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσι καταλόγῳ προγόνων σεμνυνομένων, καὶ ἀναφερόντων εἰς Ἡρακλέα τὸν Ἀμφιτρύωνος, ἄτοπα αὐτῷ καταφαίνεται τῆς σμικρολογίας. ὅτι δὲ ὁ ἀπ' Ἀμφιτρύωνος εἰς τὸ ἄνω πέντε καὶ εἰκοστὸς τοιοῦτος ἦν, οἵα συνέβαινεν αὐτῷ τύχη, καὶ ὁ πεντηκοστὸς ἀπ' αὐτοῦ, γελᾷ. οὐ δυναμένων λογίζεσθαί τε καὶ χαυνότητα ἀνοήτου ψυχῆς ἀπαλλάττειν. ἐν ἅπασι δὴ τούτοις ὁ τοιοῦτος ὑπὸ τῶν πολλῶν καταγελᾶται, τὰ μὲν, ὑπερηφάνως ἔχων ὡς δοκεῖ. τὰ δ' ἐν ποσὶν, ἀγνοῶν τε καὶ ἐν ἑκάστοις ἀπορῶν.

Θεό. Παντάπασι τὰ γιγνόμενα λέγεις ὦ Σώκρατες.

Σω. Ὅταν δέ γέ τινα αὐτὸς ὦ φίλε ἑλκύσῃ ἄνω, καὶ ἐθελήσῃ τις αὐτῷ ἐκβῆναι ἐκ τοῦ τί ἐγώ σε ἀδικῶ, ἢ σὺ ἐμὲ, εἰς σκέψιν αὐτῆς δικαιοσύνης τε

νης τε καὶ ἀδικίας, τί τε ἑκάτερον αὐτοῖν καὶ τί τῶν πάντων ἢ ἀλλήλων διαφέρετον, ἢ ἐκ τοῦ εἰ βασιλεὺς εὐδαίμων κεκτημένος τ' αὖ πολὺ χρυσίον, εἰς βασιλείας πέρι καὶ ἀνθρωπίνης ὅλως εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ἐπίσκεψιν, ποίω τέ τινε ἐστὸν, καὶ τίνα τρόπον ἀνθρώπου φύσει προσήκει τὸ μὲν, κτήσασθαι αὐτοῖν, τὸ δὲ, ἀποφυγεῖν, περὶ πάντων τούτων ὅταν αὖ δέῃ λόγον διδόναι τὸν σμικρὸν ἐκεῖνον τὴν ψυχὴν καὶ δριμὺν καὶ δικανικὸν, πάλιν αὖ τὰ ἀντίστροφα ἀποδίδωσιν. ἰλιγγιῶν τε γὰρ ἀπὸ ὑψηλοῦ κρεμασθεὶς, καὶ βλέπων μετέωρος ἄνωθεν ὑπὸ ἀηθείας, ἀδημονῶν τε καὶ ἀπορῶν καὶ βαρβαρίζων, γέλωτα θρᾴτταις μὲν οὐ παρέχει, οὐδ' ἄλλῳ ἀπαιδεύτῳ οὐδενί. οὐ γὰρ αἰσθάνονται. τοῖς δ' ἐναντίως, ἢ ὡς ἀνδραπόδοις τραφεῖσι πᾶσιν. οὗτος δὴ ἑκατέρου τρόπος ὦ Θεόδωρε. ὁ μὲν, τῷ ὄντι ἐν ἐλευθερίᾳ τε καὶ σχολῇ τεθραμμένου, ὃν δὴ φιλόσοφον καλεῖς, ᾧ ἀνεμέσητον εὐήθει δοκεῖν καὶ οὐδενὶ εἶναι, ὅταν εἰς δουλικὰ ἐμπέσῃ διακονήματα, οἷον στρωματόδεσμον μὴ ἐπιστάμενος συσκευάσασθαι, μηδὲ ὄψον ἡδῦναι, ἢ θῶπας λόγους. ὁ δ' αὖ, τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα δυναμένου τορῶς τε καὶ ὀξέως διακονεῖν, ἀναβάλλεσθαι δὲ οὐκ ἐπισταμένου ἐπιδέξια ἐλευθέρως, οὐδέ γ' ἁρμονίαν λόγων λαβόντος ὀρθῶς ὑμνῆσαι θεῶν τε καὶ ἀνδρῶν εὐδαιμόνων βίον ἀληθῆ. Θεό. Εἰ πάντας ὦ Σώκρατες πείθοις ἃ λέγεις ὥσπερ ἐμὲ, πλείων ἂν εἰρήνη, καὶ κακὰ ἐλάττω κατ' ἀνθρώπους εἴη. Σω. Ἀλλ' οὔτ' ἀπολέσθαι τὰ κακὰ δυνατὸν ὦ Θεόδωρε. ὑπεναντίον γάρ τι τῷ ἀγαθῷ ἀεὶ εἶναι ἀνάγκη, οὔτ' ἐν θεοῖς αὐτὰ ἱδρῦσθαι. τὴν δὲ θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τόπον περιπολεῖ ἐξ ἀνάγκης. διὸ καὶ πειρᾶσθαι χρὴ ἐνθένδε ἐκεῖσε φεύγειν ὅτι τάχιστα. φυγὴ δὲ ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν. ὁμοίωσις δὲ, δίκαιον καὶ ὅσιον μετὰ φρονήσεως γενέσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὦ ἄριστε οὐ πάνυ τι ῥᾴδιον πεῖσαι, ὡς ἄρα οὐχ ὧν ἕνεκα οἱ πολλοί φασι δεῖν πονηρίαν μὲν φεύγειν, ἀρετὴν δὲ διώκειν, τούτων χάριν τὸ μὲν, ἐπιτηδευτέον, τὸ δ' οὔ, ἵνα δὴ μὴ κακὸς, καὶ ἵνα ἀγαθὸς δοκῇ εἶναι. ταῦτα μὲν γάρ ἐστιν ὁ λεγόμενος γραῶν ὕθλος, ὡς ἐμοὶ φαίνεται. τὸ δὲ ἀληθὲς, ὧδε λέγωμεν. θεὸς, οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἄδικος, ἀλλ' ὡς οἷόν τε δικαιότατος, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὁμοιότερον οὐδὲν, ἢ ὃς ἂν ἡμῶν αὖ γένηται ὅτι δικαιότατος. περὶ τούτου καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς δεινότης ἀνδρὸς, καὶ οὐδενία τε καὶ ἀνανδρία. ἡ μὲν γὰρ τούτου γνῶσις, σοφία καὶ ἀρετὴ ἀληθινή. ἡ δὲ ἄγνοια, ἀμαθία καὶ κακία ἐναργής. αἱ δ' ἄλλαι δεινότητές τε δοκοῦσαι καὶ σοφίαι, ἐν μὲν πολιτικαῖς δυναστείαις γιγνόμεναι φορτικαί, ἐν δὲ τέχναις, βάναυσοι. τῷ οὖν ἀδικοῦντι, καὶ ἀνόσια λέγοντι ἢ πράττοντι, μακρῷ ἄριστ' ἔχει, τὸ μὴ συγχωρεῖν δεινῷ ὑπὸ πανουργίας εἶναι. ἀγάλλονται γὰρ τῷ ὀνείδει, καὶ οἴονται ἀκούειν ὅτι οὐ λῆροί εἰσι, γῆς ἄλλως ἄχθη, ἀλλ' ἄνδρες, οἵους δεῖ ἐν πόλει τοὺς σωθησομένους. λεκτέον οὖν τἀληθὲς, ὅτι τοσούτῳ μᾶλλόν εἰσιν οἷοι οὐκ οἴονται, ὅτι οὐχὶ οἴονται. ἀγνοοῦσι γὰρ ζημίαν ἀδικίας, ὃ δεῖ ἥκιστα ἀγνοεῖν. οὐ γάρ ἐστιν ἣν δοκοῦσι πληγαί τε καὶ θάνατοι, ὧν ἐνίοτε πάσχουσιν οὐδὲν ἀδικοῦντες, ἀλλὰ ἣν ἀδύνατον ἐκφυγεῖν. Θεό. Τίνα δὴ λέγεις; Σω. Παραδειγμάτων ὦ φίλε ἐν τῷ ὄντι ἑστώτων, τοῦ μὲν θείου εὐδαιμονεστάτου, τοῦ δὲ ἀθέου ἀθλιωτάτου, οὐχ ὁρῶντες ὅτι οὕτως ἔχει, ὑπὸ ἠλιθιότητός τε καὶ τῆς ἐσχάτης ἀνοίας λανθάνουσι, τῷ μὲν ὁμοιούμενοι διὰ τὰς ἀδίκους πράξεις, τῷ δὲ ἀνομοιούμενοι, οὗ δὴ τίνουσι δίκην ζῶντες τὸν εἰκότα βίον ᾧ ὁμοιοῦνται. ἐὰν δ' εἴπωμεν ὅτι ἂν μὴ ἀπαλλαγῶσι τῆς δεινότητος, καὶ τελευτήσαντας αὐτοὺς ἐκεῖνος μὲν ὁ τῶν κακῶν καθαρὸς τόπος οὐ δέξεται, ἐνθάδε δὲ τὴν αὑτοῖς ὁμοιότητα τῆς διαγωγῆς ἀεὶ ἕξουσι, κακοὶ κακοῖς συνόντες, ταῦτα δὴ καὶ παντάπασιν ὡς δεινοὶ καὶ πανοῦργοι, ἀνοήτων τινῶν ἀκούσονται. Θεό. Καὶ μάλα δὴ ὦ Σώκρατες. Σω. Οἶδά τοι ὦ ἑταῖρε. ἓν μέντοι τι αὐτοῖς συμβέβηκεν, ὅτι ἂν ἰδίᾳ λόγον δέῃ δοῦναί τε καὶ δέξασθαι περὶ ὧν ψέγουσι, καὶ ἐθελήσωσιν ἀνδρικῶς πολὺν χρόνον ὑπομεῖναι, καὶ μὴ ἀνάνδρως φεύγειν, τότε ἀτόπως ὦ δαιμόνιε τελευτῶντες, οὐκ ἀρέσκουσιν αὐτοὶ αὑτοῖς περὶ ὧν λέγουσι, καὶ ἡ ῥητορικὴ ἐκείνη πως ἀπομαραίνεται, ὥστε παίδων μηδὲν δοκεῖν διαφέρειν. περὶ μὲν οὖν τούτων, ἐπειδὴ καὶ πάρεργα τυγχάνει λεγόμενα, ἀποστῶμεν. εἰ δὲ μὴ, πλείω ἀεὶ ἐπιρρέοντα, καταχώσει ἡμῶν τὸν ἐξ ἀρχῆς λόγον. ἐπὶ δὲ τὰ ἔμπροσθεν ἴωμεν, εἰ καὶ σοὶ δοκεῖ. Θεό. Ἐμοὶ μὲν τὰ τοιαῦτα ὦ Σώκρατες οὐκ ἀηδέστερα ἀκούειν. ῥᾴω γὰρ τηλικῷδε ὄντι ἐπακολουθεῖν. εἰ μέντοι δοκεῖ, πάλιν ἐπανίωμεν. Σω. Οὐκοῦν ἐνταῦθά που ἦμεν τοῦ λόγου, ἐν ᾧ ἔφαμεν τοὺς τὴν φερομένην οὐσίαν λέγοντας, καὶ τὸ ἀεὶ δοκοῦν ἑκάστῳ, τοῦτο καὶ εἶναι τούτῳ ᾧ δοκεῖ, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἐθέλειν διισχυρίζεσθαι, καὶ οὐχ ἥκιστα περὶ τὰ δίκαια, ὡς παντὸς μᾶλλον ἃ ἂν θῆται πόλις δόξαντα αὐτῇ, ταῦτα καὶ ἔστι δίκαια, τιθεμένῃ ἕωσπερ ἂν κέηται. περὶ δὲ τἀγαθοῦ οὐδένα ἀνδρεῖον ἔθ' οὕτως εἶναι, ὥστε τολμᾶν διαμάχεσθαι, ὅτι καὶ ἃ ἂν ὠφέλιμα οἰηθεῖσα πόλις ἑαυτῇ θῆται, καὶ ἔστι τοσοῦτον χρόνον, ὅσον ἂν κέηται, ὠφέλιμα. πλὴν εἴ τις τὸ ὄνομα λέγοι. τοῦτο δέ που σκῶμμα ἂν εἴη πρὸς ὃ λέγομεν. οὐχί; Θεό. Πάνυ γε.

Σω. Μὴ λεγέτω τὸ ὄνομα, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ὃ ὀνομαζόμενον θεωρεῖται. μὴ γάρ. ἀλλ' ὃ ἂν τοῦτο ὀνομάζῃ, τούτου δήπου στοχάζεται νομοθετουμένη. καὶ πάντας τοὺς νόμους, καθόσον οἴεταί τε καὶ δύναται ὡς ὠφελιμωτάτους ἑαυτῇ τίθεται, ἢ πρὸς ἄλλο τι βλέπουσα νομοθετεῖται; Θεαί. Οὐδαμῶς. Σω.

Ἦ οὖν καὶ τυγχάνει ἀεὶ, ἢ καὶ πολλὰ καὶ διαμαρτάνει ἑκάστη; Θεό. Οἶμαι ἔγωγε καὶ διαμαρτάνειν. Σω. Ἔτι τοίνυν ἐνθένδε ἂν μᾶλλον πᾶς τις ὁμολογήσειε ταυτὰ ταῦτα, εἰ περὶ παντός τις τοῦ εἴδους ἐρωτῴη, ἐν ᾧ καὶ τὸ ὠφέλιμον τυγχάνει ὄν. ἔστι δέ που, καὶ περὶ τὸν μέλλοντα χρόνον. ὅταν γὰρ νομοθετώμεθα, ὡς ἐσομένους ὠφελίμους τοὺς νόμους τιθέμεθα εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον. τοῦτο

δὲ μέλλον μᾶλλον ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν. Θεό. Πάνυ γε. Σω. Ἴθι δὴ οὑτωσὶ ἐρωτῶμεν Πρωταγόραν, ἢ ἄλλον τινὰ τῶν ἐκείνῳ τὰ αὐτὰ λεγόντων. πάντων μέτρον ἄνθρωπός ἐστιν, ὥς φατε ὦ Πρωταγόρα, λευκῶν, βαρέων, κούφων, οὐδενὸς ὅτου οὐ τῶν τοιούτων. ἔχων γὰρ αὐτῶν τὸ κριτήριον ἐν ἑαυτῷ, οἷα πάσχει τοιαῦτα οἰόμενος, ἀληθῆ τε οἴεται αὐτῷ καὶ ὄντα. οὐχ οὕτως; Θεό. Οὕτως. Σω. Ἦ καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, φήσομεν ὦ Πρωταγόρα, ἔχει τὸ κριτήριον ἐν ἑαυτῷ, καὶ οἷα ἂν οἰηθῇ ἔσεσθαι, ταῦτα καὶ γίγνεται ἐκείνῳ τῷ οἰηθέντι; οἷον θερμά. ἆρ' ὅταν τις οἰηθῇ ἰδιώτης, αὐτὸν πυρετὸν λήψεσθαι, καὶ ἔσεσθαι ταύτην τὴν θερμότητα, καὶ ἕτερος ἰατρὸς δὲ ἀντοιηθῇ, κατὰ τὴν ποτέρου δόξαν φῶμεν τὸ μέλλον ἀποβήσεσθαι; ἢ κατὰ τὴν ἀμφοτέρων; καὶ τῷ μὲν ἰατρῷ οὐ θερμὸς, οὐδὲ πυρέττων γενήσεται, ἑαυτῷ δὲ, ἀμφότερα; Θεό. Γελοῖον μέντ' ἂν εἴη. Σω. Ἀλλ' οἶμαι περὶ οἴνου γλυκύτητος καὶ αὐστηρότητος μελλούσης ἔσεσθαι, ἡ τοῦ γεωργοῦ δόξα, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ κιθαριστοῦ κυρία. Θεό. Τί μήν; Σω. Οὐδ' ἂν περὶ ἀναρμόστου τε καὶ εὐαρμόστου ἐσομένου, παιδοτρίβης ἂν βέλτιον δοξάσειε μουσικοῦ, ὃ καὶ ἔπειτα αὐτῷ τῷ παιδοτρίβῃ δόξει εὐάρμοστον εἶναι. Θεό. Οὐδαμῶς. Σω. Οὐκοῦν καὶ τοῦ μέλλοντος ἑστιάσεσθαι, μὴ μαγειρικοῦ ὄντος σκευαζομένης θοίνης, ἀκυροτέρα ἡ κρίσις τῆς τοῦ ὀψοποιοῦ, περὶ τῆς ἐσομένης ἡδονῆς; περὶ μὲν γὰρ δὴ τοῦ ἤδη ὄντος ἑκάστῳ ἡδέος, ἢ γεγονότος, μηδέν πω τῷ λόγῳ διαμαχόμεθα. ἀλλὰ περὶ τοῦ μέλλοντος ἑκάστῳ καὶ δόξειν καὶ ἔσεσθαι. πότερον αὐτὸς αὑτῷ ἄριστος κριτής; ἢ σὺ ὦ Πρωταγόρα, τό, τε περὶ λόγους πιθανὸν ἑκάστῳ ἡμῶν ἐσόμενον εἰς δικαστήριον, βέλτιον ἂν προδοξάσαις, ἢ τῶν ἰδιωτῶν ὁστισοῦν; Θεό. Καὶ μάλα ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε σφόδρα ὑπισχνεῖτο, πάντων διαφέρειν αὐτός.

Σω. Νὴ Δία ὦ μέλε. ἢ οὐδείς γ' ἂν αὐτῷ διελέγετο, διδοὺς πολὺ ἀργύριον, εἰ μὴ τοὺς συνόντας ἔπειθεν, ὅτι καὶ τὸ μέλλον ἔσεσθαί τε καὶ δόξειν, οὔτε μάντις, οὔτε τις ἄλλος ἄμεινον κρίνειεν ἂν, ἢ αὐτὸς αὑτῷ. Θεό. Ἀληθέστατα. Σω. Οὐκοῦν καὶ αἱ νομοθεσίαι καὶ τὸ ὠφέλιμον, περὶ τὸ μέλλον ἐστί; καὶ πᾶς ἂν ὁμολογοῖ, νομοθετουμένην πόλιν, πολλάκις ἀνάγκην εἶναι τοῦ ὠφελιμωτάτου ἀποτυγχάνειν. Θεό. Μάλα γε. Σω. Μετρίως ἄρα ἡμῖν πρὸς τὸν διδάσκαλόν σου εἰρήσεται, ὅτι ἀνάγκη αὐτῷ ὁμολογεῖν, σοφώτερόν τε ἄλλον ἄλλου εἶναι. καὶ τὸν μὲν τοιοῦτον, μέτρον εἶναι. ἐμοὶ δὲ τῷ ἀνεπιστήμονι, μὴ δὲ ὁπωστιοῦν ἀνάγκην εἶναι, μέτρῳ γίγνεσθαι, ὡς ἄρτι με ἠνάγκαζεν ὁ ὑπὲρ ἐκείνου λόγος, εἴτ' ἐβουλόμην εἴτε μὴ, τοιοῦτον εἶναι. Θεό. Ἐκείνῃ μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες μάλιστα ἁλίσκεσθαι ὁ λόγος ἁλισκόμενος. καὶ ταύτῃ, ᾗ τὰς τῶν ἄλλων δόξας, κυρίας ποιεῖ. αὗται δὲ ἐφάνησαν, τοὺς ἐκείνου λόγους οὐδαμῇ ἀληθεῖς ἡγούμεναι.

Σω. Πολλαχῇ ὦ Θεόδωρε καὶ ἄλλῃ ἂν τό γε τοιοῦτον ἁλοίη, μὴ πᾶσαν παντὸς ἀληθῆ δόξαν εἶναι. περὶ δὲ τὸ παρὸν ἑκάστῳ πάθος, ἐξ ὧν αἱ αἰσθήσεις καὶ αἱ κατὰ ταύτας δόξαι γίγνονται, χαλεπώτερον ἑλεῖν, ὡς οὐκ ἀληθεῖς. ἴσως δὲ οὐδὲν λέγω. ἀνάλωτοι γὰρ, εἰ ἔτυχον, εἰσί. καὶ οἱ φάσκοντες αὐτὰς ἐναργεῖς τε εἶναι καὶ ἐπιστήμας, τάχα ἂν ὄντα λέγοιεν. καὶ Θεαίτητος ὅδε οὐκ ἀπὸ σκοποῦ εἴρηκεν, αἴσθησιν καὶ ἐπιστήμην ταυτὸν θέμενος. προσιτέον οὖν ἐγγυτέρω, ὡς ὁ ὑπὲρ Πρωταγόρου λόγος ἐπέταττε, καὶ σκεπτέον τὴν φερομένην ταύτην οὐσίαν διακρούοντα, εἴτε ὑγιὲς εἴτε σαθρὸν φθέγγεται. μάχη δ' οὖν περὶ αὐτῆς οὐ φαύλη, οὐδ' ὀλίγοις γέγονε. Θεό. Πολλοῦ καὶ δεῖ φαύλη εἶναι. ἀλλὰ περὶ μὲν τὴν Ἰωνίαν, καὶ ἐπιδίδωσι πάμπολυ. οἱ γὰρ τοῦ Ἡρακλείτου ἑταῖροι, χορηγοῦσι τούτου τοῦ λόγου μάλα ἐρρωμένως. Σω. Τῷ τοι ὦ φίλε Θεόδωρε μᾶλλον σκεπτέον ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ αὐτοὶ ὑποτείνονται. Θεό. Παντάπασι μὲν οὖν. καὶ γὰρ ὦ Σώκρατες περὶ τούτων τῶν Ἡρακλειτείων, ἢ ὥσπερ σὺ λέγεις Ὁμηρείων, καὶ ἔτι παλαιοτέρων, αὐτοῖς μὲν τοῖς περὶ τὴν Ἔφεσον, ὅσοι προσποιοῦνται ἔμπειροι εἶναι, οὐδὲν μᾶλλον οἷόν τε διαλεχθῆναι, ἢ τοῖς οἰστρῶσιν. ἀτεχνῶς γὰρ κατὰ τὰ συγγράμματα φέρονται. τὸ δ' ἐπιμεῖναι ἐπὶ λόγῳ καὶ ἐρωτήματι, καὶ ἡσυχίως ἐν μέρει ἀποκρίνασθαι καὶ ἐρέσθαι, ἧττον αὐτοῖς ἔνι, ἢ τὸ μηδέν. μᾶλλον δὲ ὑπερβάλλει τὸ οὐδ' οὐδὲν, πρὸς τὸ μηδὲ σμικρὸν ἐνεῖναι τοῖς ἀνδράσιν ἡσυχίας. ἀλλ' ἄν τινά τις ἔρῃ, ὥσπερ ἐκ φαρέτρας ῥηματίσκια αἰνιγματώδη ἀνασπῶντες, ἀποτοξεύουσι. κἂν τούτου ζητῇς λόγον λαβεῖν, τί εἴρηκεν, ἑτέρῳ πεπλήξῃ καινῶς μετωνομασμένῳ. περανεῖς δὲ οὐδέποτε οὐδὲν πρὸς οὐδένα αὐτῶν, οὐδέ γε ἐκεῖνοι αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους. ἀλλ' εὖ πάνυ φυλάττουσι τὸ μηδὲν βέβαιον ἐᾶν εἶναι, μήτ' ἐν λόγῳ μήτ' ἐν ταῖς αὑτῶν ψυχαῖς. ἡγούμενοι ὡς ἐμοὶ δοκεῖ αὐτὸ στάσιμον εἶναι. τούτῳ δὲ πάνυ πολεμοῦσι, καὶ καθόσον δύνανται, πανταχόθεν ἐκβάλλουσι. Σω. Ἴσως ὦ Θεόδωρε τοὺς ἄνδρας μαχομένους ἑώρακας, εἰρηνεύουσι δὲ οὐ συγγέγονας. οὐ γὰρ σοὶ ἑταῖροί εἰσιν. ἀλλ' οἶμαι τὰ τοιαῦτα τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ σχολῆς φράζουσιν, οὓς ἂν βούλωνται ὁμοίους αὑτοῖς ποιῆσαι. Θεό. Ποίοις μαθηταῖς ὦ δαιμόνιε; οὐδὲ γίγνεται τῶν τοιούτων ἕτερος ἑτέρου μαθητὴς, ἀλλ' αὐτόματοι ἀναφύονται, ὁπόθεν ἂν τύχοι ἕκαστος αὐτῶν ἐνθουσιάσας, καὶ τὸν ἕτερον ὁ ἕτερος οὐδὲν ἡγεῖται εἰδέναι. παρὰ μὲν οὖν τούτων, ὅπερ ἦα ἐρῶν, οὐκ ἂν ποτε λάβοις λόγον, οὔτε ἑκόντων οὔτε ἀκόντων. αὐτοὺς δὲ δεῖ παραλαβόντας ὥσπερ πρόβλημα, ἐπισκοπεῖσθαι. Σω. Καὶ μετρίως γε λέγεις. τό γε δὴ πρόβλημα, ἄλλο τι παρειλήφαμεν ἢ παρὰ μὲν τῶν ἀρχαίων, μετὰ ποιήσεως ἐπικρυπτομένων τοὺς πολλοὺς, ὡς ἡ γένεσις τῶν ἄλλων πάντων, ὠκεανός τε καὶ Τηθὺς, ῥεύματα τυγχάνει, καὶ οὐδὲν ἕστηκε. παρὰ δὲ τῶν ὑστέρων ἅτε σοφωτέρων, ἀναφανδὸν ἀποδεικνυμένων, ἵνα καὶ οἱ σκυτοτόμοι αὐτῶν τὴν σοφίαν μάθωσιν ἀκούσαντες, καὶ παύσωνται ἠλιθίως οἰόμενοι, τὰ

μένοι, τὰ μὲν ἑστάναι, τὰ δὲ κινεῖσθαι τῶν ὄντων. μαθόντες δ᾽ ὅτι πάντα κινεῖται, τιμῶσιν αὐτούς. ὀλίγου δὲ ἐπελαθόμην ὦ Θεόδωρε, ὅτι ἄλλοι αὖ τἀναντία τούτοις ἀπεφήναντο. οἷον ἀκίνητον τελέθει τῷ παντὶ ὄνομ᾽ εἶναι, καὶ ἄλλα ὅσα Μέλισσοί τε καὶ Παρμενίδαι ἐναντιούμενοι πᾶσι τούτοις διϊσχυρίζονται. ὡς ἕν τε πάντα ἐστί, καὶ ἕστηκεν αὐτὸ ἐν αὐτῷ, οὐκ ἔχον χώραν ἐν ᾗ κινεῖται. τούτοις οὖν ὦ ἑταῖρε πᾶσι, τί χρησώμεθα; κατὰ σμικρὸν γὰρ προϊόντες, λελήθαμεν ἀμφοτέρων, εἰς τὸ μέσον πεπτωκότες, καὶ ἂν μή πῃ ἀμυνόμενοι διαφύγωμεν, δίκην δώσομεν, ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς παλαίστραις διὰ γραμμῆς παίζοντες, ὅταν ὑπ᾽ ἀμφοτέρων ληφθέντες, ἕλκωνται εἰς τἀναντία. δοκεῖ οὖν μοι τοὺς ἑτέρους πρότερον σκεπτέον, ἐφ᾽ οὕσπερ ὡρμήσαμεν, τοὺς ῥέοντας. καὶ ἐὰν μέν τι φαίνωνται λέγοντες, συνέλξομεν μετ᾽ αὐτῶν ἡμᾶς αὐτούς, τοὺς ἑτέρους ἐκφυγεῖν πειρώμενοι. ἐὰν δὲ οἱ τοῦ ὅλου στασιῶται ἀληθέστερα λέγειν δοκῶσι, φευξόμεθα παρ᾽ αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ τὰ ἀκίνητα κινούντων. ἀμφότεροι δ᾽ ἂν φανῶσι μηδὲν μέτριον λέγοντες, γελοῖοι ἐσόμεθα, ἡγούμενοι ἡμᾶς μέντοι λέγειν φαύλους ὄντας, παμπαλαίους δὲ καὶ πανσόφους ἄνδρας ἀποδεδοκιμακότες. ὅρα οὖν ὦ Θεόδωρε, εἰ λυσιτελεῖ εἰς τοσοῦτον προϊέναι κίνδυνον.

Θεό. Οὐδὲν μὲν οὖν ἀνεκτὸν ὦ Σώκρατες, μὴ οὐ διασκέψασθαι τί λέγουσιν ἑκάτεροι τῶν ἀνδρῶν.

Σω. Σκεπτέον, ἂν εἴη σοῦ γε οὕτω προθυμουμένου. δοκεῖ οὖν μοι ἀρχὴ εἶναι τῆς σκέψεως, κινήσεως πέρι, ποῖόν τί ποτε ἄρα λέγοντές φασι τὰ πάντα κινεῖσθαι. βούλομαι δὲ λέγειν τὸ τοιόνδε. πότερον ἕν τι εἶδος αὐτῆς λέγουσιν, ἢ ὥσπερ ἐμοὶ φαίνεται, δύο. μὴ μέντοι μόνον ἐμοὶ δοκείτω, ἀλλὰ συμμέτεχε καὶ σύ, ἵνα κοινῇ πάσχωμεν ἄν τι καὶ δέῃ. καί μοι λέγε, ἆρα κινεῖσθαι καλεῖς, ὅταν τι χώραν ἐκ χώρας μεταβάλλῃ, ἢ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ στρέφηται; Θεό. Ἔγωγε. Σω. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἓν ἔστω εἶδος. ὅταν δὲ ᾖ μὲν ἐν τῷ αὐτῷ, γηράσκῃ δέ, ἢ μέλαν ἐκ λευκοῦ, ἢ σκληρὸν ἐκ μαλακοῦ γίγνηται, ἤ τινα ἄλλην ἀλλοίωσιν ἀλλοιῶται, ἆρα οὐκ ἄξιον ἕτερον εἶδος φάναι κινήσεως; Θεό. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ἀναγκαῖον μὲν οὖν. δύο δὴ λέγω τούτω εἴδη κινήσεως, ἀλλοίωσιν. τὴν δὲ, περιφοράν. Θεό. Ὀρθῶς γε λέγων. Σω. Τοῦτο τοίνυν οὕτω διελόμενοι, διαλεγώμεθα ἤδη τοῖς τὰ πάντα φάσκουσι κινεῖσθαι, καὶ ἐρωτῶμεν. πότερον πᾶν φατὲ ἀμφοτέρως κινεῖσθαι, φερόμενόν τε καὶ ἀλλοιούμενον, ἢ τὸ μέν τι ἀμφοτέρως, τὸ δ᾽ ἑτέρως; Θεό. Ἀλλὰ μὰ Δί᾽ ἔγωγε οὐκ ἔχω εἰπεῖν. οἶμαι δ᾽ ἂν φάναι ἀμφοτέρως. Σω. Εἰ δέ γε μή, ὦ ἑταῖρε κινούμενά τε ἑαυτοῖς καὶ ἑστῶτα φανεῖται, καὶ οὐδὲν μᾶλλον ὀρθῶς ἕξει εἰπεῖν ὅτι κινεῖται τὰ πάντα, ἢ ὅτι ἕστηκε. Θεό. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Οὐκοῦν ἐπειδὴ κινεῖσθαι αὐτὰ δεῖ, τὸ δὲ μὴ κινεῖσθαι μὴ ἐνεῖναι μηδενί, πάντα δὴ πᾶσαν κίνησιν ἀεὶ κινεῖται. Θεό. Ἀνάγκη.

Σω. Σκόπει δή μοι τόδε αὐτῶν, τὴν θερμότητος ἢ λευκότητος ἢ ὁτουοῦν γένεσιν, οὐχ οὕτω πως ἐλέγομεν φάναι αὐτούς, φέρεσθαι ἕκαστον τούτων ἅμα αἰσθήσει μεταξὺ τοῦ ποιοῦντός τε καὶ πάσχοντος. καὶ τὸ μὲν πάσχον, αἰσθητόν, ἀλλ᾽ οὐκ αἴσθησιν ἔτι γίγνεσθαι. τὸ δὲ ποιοῦν, ποιόν τι ἀλλ᾽ οὐ ποιότητα; ἴσως οὖν ἡ ποιότης ἅμα ἀλλόκοτόν τε φαίνεται ὄνομα, καὶ οὐ μανθάνεις ἀθρόον λεγόμενον. κατὰ μέρη οὖν ἄκουε. τὸ γὰρ ποιοῦν, οὔτε θερμότης, οὔτε λευκότης. θερμὸν δὲ καὶ λευκὸν γίγνεται, καὶ τἄλλα οὕτω. μέμνησαι γάρ που ἐν τοῖς πρόσθεν ὅτι οὕτως ἐλέγομεν, ἓν μηδὲν αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ εἶναι, μηδ᾽ αὖ τὸ ποιοῦν ἢ πάσχον, ἀλλ᾽ ἐξ ἀμφοτέρων πρὸς ἄλληλα συγγιγνομένων, τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ αἰσθητὰ ἀποτίκτοντα, τὰ μὲν, ποιά ἄττα γίγνεσθαι, τὰ δέ, αἰσθανόμενα. Θεό. Μέμνημαι. πῶς δ᾽ οὔ; Σω. Τὰ μὲν τοίνυν ἄλλα χαίρειν ἐάσωμεν, εἴτε ἄλλως, εἴτε οὕτω λέγουσιν. οὗ δ᾽ ἕνεκα λέγομεν, τοῦτο μόνον φυλάττωμεν, ἐρωτῶντες, κινεῖται καὶ ῥεῖ ὥς φατε τὰ πάντα; ἢ γάρ; Θεό. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ἀμφοτέρας ἃς διειλόμεθα κινήσεις, φερόμενά τε καὶ ἀλλοιούμενα; Θεό. Πῶς δ᾽ οὔ; εἴπερ γε δεῖ τελέως κινήσεσθαι. Σω. Εἰ μὲν τοίνυν ἐφέρετο μόνον, ἠλλοιοῦτο δὲ μή, εἴχομεν ἄν που εἰπεῖν, οἷα ἄττα ῥεῖ τὰ φερόμενα, ἢ πῶς λέγομεν; Θεό. Οὕτω. Σω. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τοῦτο μένει, τὸ λευκὸν ῥεῖν τὸ ῥέον, ἀλλὰ μεταβάλλει, ὥστε καὶ αὐτοῦ τούτου εἶναι ῥοήν, τῆς λευκότητος, καὶ μεταβολὴν εἰς ἄλλην χρόαν, ἵνα μὴ ἁλῷ ταύτῃ μένον, ἆρά ποτε οἷόν τέ τι προσειπεῖν χρῶμα, ὥστε καὶ ὀρθῶς προσαγορεύειν; Θεό. Καὶ τίς μηχανὴ ὦ Σώκρατες, ἢ ἄλλο γέ τι τῶν τοιούτων, εἴπερ ἀεὶ λέγοντος ὑπεξέρχεται, ἅτε δὴ ῥέον;

Σω. Τί δὲ περὶ αἰσθήσεως ἐροῦμεν ὁποιασοῦν, οἷον τῆς τοῦ ὁρᾶν ἢ ἀκούειν; μενεῖν ποτε ἐν αὐτῷ τῷ ὁρᾶν, ἢ ἀκούειν; Θεό. Οὔκουν δεῖ γε, εἴπερ πάντα κινεῖται. Σω. Οὔτε ἄρα ὁρᾶν προσρητέον τι μᾶλλον, ἢ μὴ ὁρᾶν, οὐδέ τιν᾽ ἄλλην αἴσθησιν μᾶλλον, ἢ μή, πάντων γε πάντως κινουμένων. Θεό. Οὐ γὰρ οὖν.

Σω. Καὶ μὴν αἴσθησίς γε ἐπιστήμη, ὡς ἔφαμεν ἐγώ τε καὶ Θεαίτητος. Θεό. Ἦν ταῦτα. Σω. Οὐδὲν ἄρα ἐπιστήμην μᾶλλον, ἢ μὴ ἐπιστήμην ἀπεκρινάμεθα, ἐρωτώμενοι ὅ, τι ἐστὶν ἐπιστήμη. Θεό. Ἐοίκατε. Σω. Καλὸν ἂν ἡμῖν συμβαίνοι τὸ ἐπανόρθωμα τῆς ἀποκρίσεως, προθυμηθεῖσιν ἀποδεῖξαι ὅτι πάντα κινεῖται, ἵνα δὴ ἐκείνη ἡ ἀπόκρισις ὀρθὴ φανῇ. τὸ δ᾽ ὡς ἔοικεν ἐφάνη, εἰ πάντα κινεῖται, πᾶσα ἀπόκρισις περὶ ὅτου ἄν τις ἀποκρίνηται, ὁμοίως ὀρθὴ εἶναι, οὕτω τ᾽ ἔχειν φάναι καὶ μὴ οὕτως. εἰ δὲ βούλει, γίγνεσθαι, ἵνα μὴ στήσωμεν αὐτοὺς τῷ λόγῳ. Θεό. Ὀρθῶς λέγεις. Σω. Πλήν γε ὦ Θεόδωρε, ὅτι οὕτω τε εἶπον, καὶ οὐχ οὕτω. δεῖ δὲ οὐδὲ τοῦτο οὕτω λέγειν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἔτι κινοῖτο, οὕτω. οὐδ᾽ αὖ μὴ οὕτω. οὐδὲ γὰρ τοῦτο κίνησις. ἀλλὰ τιν᾽ ἄλλην φωνὴν θετέον τοῖς τὸν λόγον τοῦτον λέγουσιν, ὡς νῦν γε πρὸς τὴν αὑτῶν

ὑπόθεσιν

ὑπόθεσιν, οὐκ ἔχουσι ῥήματα, εἰ μὴ ἄρα τὸ οὐδ' ὅπως. μάλιστα δ' οὕτως ἂν αὐτοῖς ἁρμόττοι, ἄπειρον λεγόμενον. Θεό. Οἰκειοτάτη οὖν διάλεκτος αὕτη αὐτοῖς. Σω. Οὐκοῦν ὦ Θεόδωρε τοῦ τε σοῦ ἑταίρου ἀπηλλάγμεθα, καὶ οὔπω συγχωροῦμεν αὐτῷ, πάντ' ἄνδρα πάντων χρημάτων μέτρον εἶναι, ἂν μὴ φρόνιμός τις ᾖ. ἐπιστήμην τε, αἴσθησιν οὐ συγχωρησόμεθα, κατά γε τὴν τοῦ πάντα κινεῖσθαι μέθοδον, ἢ εἰ μή τι πως ἄλλως Θεαίτητος ὅδε λέγει. Θεό. Ἄριστ' εἴρηκας ὦ Σώκρατες. τούτων γὰρ περανθέντων, καὶ ἐμὲ δεῖ ἀπηλλάχθαι σοι ἀποκρινόμενον κατὰ τὰς συνθήκας, ἐπειδὴ τὸ περὶ τοῦ Πρωταγόρου λόγου τέλος σχοίη. Θεαί. Μὴ πρίν γ' ἂν ὦ Θεόδωρε, Σωκράτης τε καὶ σὺ τοὺς φάσκοντας αὖ τὸ πᾶν ἑστάναι διέλθητε, ὥσπερ ἄρτι προὔθεσθε. Θεό. Νέος ὢν ὦ Θεαίτητε, τοὺς πρεσβυτέρους ἀδικεῖν διδάσκεις, ὁμολογίας παραβαίνοντας. ἀλλὰ παρασκευάζου ὅπως τῶν ἐπιλοίπων Σωκράτει δώσεις λόγον, ἐάν περ γε βούληται. Θεαί. ἥδιστα μέν τ' ἂν ἤκουσα περὶ ὧν λέγω. Θεό. Ἱππέας εἰς πεδίον προκαλεῖ, Σωκράτη εἰς λόγους προκαλούμενος. ἐρώτα οὖν, καὶ ἀκούσῃ. Σω. Ἀλλά μοι δοκῶ ὦ Θεόδωρε, περί γε ὧν κελεύει Θεαίτητος, οὐ πείσεσθαι αὐτῷ. Θεό. Τί δὴ οὖν, οὐ πείσεσθαι; Σω. Μέλισσον μὲν καὶ τοὺς ἄλλους οἳ ἓν ἑστὼς λέγουσι τὸ πᾶν, αἰσχυνόμενος μὴ φορτικῶς σκοπῶμεν, ἧττον αἰσχύνομαι, ἢ ἕνα ὄντα Παρμενίδην. Παρμενίδης δέ μοι φαίνεται, τὸ τοῦ Ὁμήρου, αἰδοῖός τέ μοι εἶναι ἅμα δεινός τε. συμπροσέμιξα γὰρ δὴ τῷ ἀνδρί, πάνυ νέος, πάνυ πρεσβύτῃ. καί μοι ἐφάνη βάθος τι ἔχειν παντάπασι γενναῖον. φοβοῦμαι οὖν μὴ οὔτε τὰ λεγόμενα ξυνιῶμεν, τί τε διανοούμενος εἶπε, πολὺ πλέον λειπώμεθα. καὶ τὸ μέγιστον, οὗ ἕνεκα ὁ λόγος ὥρμηται, ἐπιστήμη περὶ τί ποτ' ἐστίν, ἄσκεπτον γένηται ὑπὸ τῶν ἐπεισκωμαζόντων λόγων, εἴ τις αὐτοῖς πείσεται. ἄλλως τε καὶ ὃ νῦν ἐγείρομεν, πλήθει ἀμήχανον, εἴτε τις ἐν παρέργῳ σκέψεται, ἀνάξι' ἂν πάθοι, εἴ τε ἱκανῶς μηκυνόμενος, τὸ τῆς ἐπιστήμης ἀφανιεῖ. δεῖ δὲ οὐδέτερα, ἀλλὰ Θεαίτητον ὧν κυεῖ περὶ ἐπιστήμης πειρᾶσθαι ἡμᾶς τῇ μαιευτικῇ τέχνῃ ἀπολῦσαι. Θεαί. Ἀλλὰ χρή, εἰ δοκεῖ οὕτω ποιεῖν. Σω. Ἔτι τοίνυν ὦ Θεαίτητε τοσόνδε περὶ τῶν εἰρημένων ἐπίσκεψαι. αἴσθησιν γὰρ δὴ ἐπιστήμην ἀπεκρίνω. ἦ γάρ; Θεαί. Ναί. Σω. Εἰ οὖν τίς σε ὧδ' ἐρωτῴη, τῷ, τὰ λευκὰ καὶ μέλανα ὁρᾷ ἄνθρωπος, καὶ τῷ, τὰ ὀξέα καὶ βαρέα ἀκούει, εἴποις ἂν οἶμαι ὄμμασί τε καὶ ὠσί. Θεαί. Ἔγωγε. Σω. Τὸ δὲ εὐχερὲς τῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων, καὶ μὴ δι' ἀκριβείας ἐξεταζόμενον, τὰ μὲν πολλὰ οὐκ ἀγεννές, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τούτου ἐναντίον ἀνελεύθερον. ἔστι δὲ ὅτε ἀναγκαῖον, οἷον καὶ νῦν ἀνάγκη ἐπιλαβέσθαι τῆς ἀποκρίσεως ἣν ἀποκρίνῃ, ᾗ οὐκ ὀρθή. σκόπει γάρ, ἀπόκρισις ποτέρα ὀρθοτέρα. ᾧ ὁρῶμεν, τοῦτο εἶναι ὀφθαλμούς, ἢ δι' οὗ ὁρῶμεν; καὶ ᾧ ἀκούομεν ὦτα, ἢ δι' οὗ ἀκούομεν; Θεαί. Δι' ὧν ἕκαστα αἰσθανόμεθα ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες μᾶλλον, ἢ οἷς. Σω. Δεινὸν γάρ που ὦ παῖ, εἰ πολλαί τινες ἐν ἡμῖν, ὥσπερ ἐν δουρείοις ἵπποις, αἰσθήσεις ἐγκάθηνται. ἀλλὰ μὴ εἰς μίαν τινὰ ἰδέαν, εἴτε ψυχήν, εἴτε ὅ δεῖ καλεῖν, πάντα ταῦτα ξυντείνει, ᾗ διὰ τούτων οἷον ὀργάνων αἰσθανόμεθα ὅσα αἰσθητά. Θεαί. Ἀλλά μοι δοκεῖ οὕτω μᾶλλον, ἢ ἐκείνως. Σω. Τοῦ δέ τοι ἕνεκα αὐτά σοι διακριβοῦμαι, εἴ τινι ἡμῶν αὐτῶν, τῷ αὐτῷ διὰ μὲν ὀφθαλμῶν ἐφικνούμεθα λευκῶν τε καὶ μελάνων, διὰ δὲ τῶν ἄλλων, ἑτέρων αὖ τινῶν. καὶ ἕξεις ἐρωτώμενος, πάντα τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ σῶμα ἀναφέρειν. ἴσως δὲ βέλτιον σε λέγειν αὐτὰ ἀποκρινόμενον μᾶλλον, ἢ ἐμὲ ὑπὲρ σοῦ πολυπραγμονεῖν. καί μοι λέγε. θερμὰ καὶ ξηρὰ καὶ κοῦφα, καὶ γλυκέα, δι' ὧν αἰσθάνῃ, ἆρα οὐ τοῦ σώματος ἕκαστα τίθης, ἢ ἄλλου τινός; Θεαί. Οὐδενὸς ἄλλου. Σω. Ἦ καὶ ἐθελήσεις ὁμολογεῖν, ἃ δι' ἑτέρας δυνάμεως αἰσθάνῃ, ἀδύνατον εἶναι δι' ἄλλης ταῦτ' αἰσθέσθαι; οἷον ἃ δι' ἀκοῆς, δι' ὄψεως; ἢ ἃ δι' ὄψεως, δι' ἀκοῆς; Θεαί. Πῶς γὰρ οὐκ ἐθελήσω; Σω. Εἴ τι ἄρα περὶ ἀμφοτέρων διανοῇ, οὐκ ἂν διά γε τοῦ ἑτέρου ὀργάνου, οὐδ' αὖ διὰ τοῦ ἑτέρου περὶ ἀμφοτέρων αἰσθάνοι' ἄν. Θεαί. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Περὶ δὴ φωνῆς καὶ περὶ χρόας, πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο περὶ ἀμφοτέρων, ἦ διανοῇ, ὅτι ἀμφοτέρω ἐστόν; Θεαί. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν καὶ ὅτι ἑκάτερον ἑκατέρου μὲν ἕτερον, ἑαυτῷ δὲ ταὐτόν; Θεαί. Τί μήν; Σω. Καὶ ὅτι ἀμφοτέρω δύο, ἑκάτερον δὲ ἕν; Θεαί. Καὶ τοῦτο. Σω. Οὐκοῦν καὶ εἴτε ἀνομοίω, εἴτε ὁμοίω ἀλλήλοιν, δυνατὸς εἶ ἐπισκέψασθαι; Θεαί. Ἴσως. Σω. Ταῦτα δὴ πάντα διὰ τίνος περὶ αὐτοῖν διανοῇ; οὔτε γὰρ δι' ἀκοῆς, οὔτε δι' ὄψεως οἷόν τε τὸ κοινὸν λαμβάνειν περὶ αὐτῶν. ἔτι δὲ καὶ τόδε τεκμήριον περὶ οὗ λέγομεν. εἰ γὰρ δυνατὸν εἴη ἀμφοτέρως σκέψασθαι, ἆρ' ἐστὸν ἁλμυρώ, ἢ οὔ, οἶσθ' ὅτι ἕξεις εἰπεῖν ᾧ ἐπισκέψῃ. καὶ τοῦτο οὔτε ὄψις, οὔτε ἀκοὴ φαίνεται, ἀλλά τι ἄλλο.

Θεαί. Τί δ' οὐ μέλλει, ἥ γε διὰ τῆς γλώττης δύναμις; Σω. Καλῶς λέγεις. ἡ δὲ δὴ διὰ τίνος δύναμις, τό τ' ἐπὶ πᾶσι κοινὸν καὶ τὸ ἐπὶ τούτοις δηλοῖ σοι, ᾧ τὸ ἔστιν ἐπονομάζεις καὶ τὸ οὐκ ἔστιν, ἃ νῦν δὴ ἠρωτῶμεν περὶ αὐτῶν. τούτοις πᾶσι, ποῖα ἀποδώσεις ὄργανα, δι' ὧν αἰσθάνεται ἡμῶν τὸ αἰσθανόμενον ἕκαστα; Θεαί. Οὐσίαν λέγεις καὶ τὸ μὴ εἶναι, καὶ ὁμοιότητα καὶ ἀνομοιότητα, καὶ τὸ ταὐτόν τε καὶ τὸ ἕτερον, ἔτι δὲ ἕν τε καὶ τὸν ἄλλον ἀριθμὸν περὶ αὐτῶν. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἄρτιόν τε καὶ περιττὸν ἐρωτᾷς, καὶ τἄλλα ὅσα τούτοις ἕπεται, διὰ τίνος ποτὲ τῶν τοῦ σώματος τῇ ψυχῇ αἰσθανόμεθα. Σω. Ὑπέρευ ὦ Θεαίτητε ἀκολουθεῖς. καὶ ἔστιν ἃ ἐρωτῶ, αὐτὰ ταῦτα. Θεαί. Ἀλλὰ μὰ Δία ὦ Σώκρατες ἔγωγε οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν, πλήν γ' ὅτι μοι δοκεῖ τὴν ἀρχήν, οὐδ' εἶναι τοιοῦτον οὐδὲν τούτοις ὄργανον ἴδιον, ὥσπερ ἐκείνοις. ἀλλ' αὐτὴ δι' αὑτῆς ἡ ψυχὴ τὰ κοινά μοι φαίνεται περὶ πάντων ἐπισκοπεῖν. Σω. Καλὸς

γὰρ εἶ ὦ Θεαίτητε, καὶ οὐχ ὡς ἔλεγε Θεόδωρος, αἰσχρός. ὁ γὰρ καλῶς λέγων, καλός τε κἀγαθός. πρὸς δὲ τῷ καλῷ εὖ ἐποίησάς με, μάλα συχνοῦ λόγου ἀπαλλάξας, εἰ φαίνεταί σοι, τὰ μὲν, αὐτὴ δι' αὑτῆς ἡ ψυχὴ ἐπισκοπεῖν, τὰ δὲ, διὰ τῶν τοῦ σώματος δυνάμεων. τοῦτο γὰρ ἦν, ὃ καὶ αὐτῷ μοι ἐδόκει. ἐβουλόμην δὲ καὶ σοὶ δόξαι. Θεαί. Ἀλλὰ μὴν φαίνεταί γε. Σω. Ποτέρων οὖν τίθης τὴν οὐσίαν; τοῦτο γὰρ μάλιστα ἐπὶ πάντων παρέπεται. Θεαί. Ἐγὼ μὲν, ὧν αὐτὴ ἡ ψυχὴ καθ' αὑτὴν ἐπορέγεται. Σω. Ἦ καὶ τὸ ὅμοιον καὶ τὸ ἀνόμοιον, καὶ τὸ ταὐτὸν, καὶ ἕτερον; Θεαί. Ναί. Σω. Τί δαί, καλὸν, καὶ αἰσχρὸν, καὶ ἀγαθὸν, καὶ κακόν; Θεαί. Καὶ τούτων μοι δοκεῖ ἐν τοῖς μάλιστα πρὸς ἄλληλα σκοπεῖσθαι τὴν οὐσίαν, ἀναλογιζομένη ἐν ἑαυτῇ τὰ γεγονότα καὶ τὰ παρόντα, πρὸς τὰ μέλλοντα. Σω. Ἔχε δὴ, ἄλλο τι τοῦ μὲν σκληροῦ τὴν σκληρότητα, διὰ τῆς ἐπαφῆς αἰσθήσεται. καὶ τοῦ μαλακοῦ, τὴν μαλακότητα ὡσαύτως. Θεαί. Ναί. Σω. Τὴν δέ γε οὐσίαν, καὶ ὅ, τι ἐστὸν, καὶ τὴν ἐναντιότητα πρὸς ἀλλήλω, καὶ τὴν οὐσίαν αὖ τῆς ἐναντιότητος αὐτὴ ἡ ψυχὴ ἐπανιοῦσα καὶ συμβάλλουσα πρὸς ἄλληλα κρίνειν πειρᾶται ἡμῖν. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν τὰ μὲν εὐθὺς γενομένοις πάρεστι φύσει αἰσθάνεσθαι, ἀνθρώποις τε καὶ θηρίοις, ὅσα διὰ τοῦ σώματος παθήματα ἐπὶ τὴν ψυχὴν τείνει; τὰ δὲ περὶ τούτων ἀναλογίσματα πρός τε οὐσίαν καὶ ὠφέλειαν, μόγις καὶ ἐν χρόνῳ διὰ πολλῶν πραγμάτων καὶ παιδείας παραγίγνεται οἷς ἂν καὶ παραγίγνηται; Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Οἷόν τε οὖν ἀληθείας τυχεῖν, ᾧ μὴ δὲ οὐσίας; Θεαί. Ἀδύνατον. Σω. Οὗ δὲ ἀληθείας τις ἀτυχήσει, ποτὲ τούτου ἐπιστήμων ἔσται; Θεαί. Καὶ πῶς ἂν ὦ Σώκρατες; Σω. Ἐν μὲν ἄρα τοῖς παθήμασιν, οὐκ ἔνι ἐπιστήμη. ἐν δὲ τῷ περὶ ἐκείνων συλλογισμῷ. οὐσίας γὰρ καὶ ἀληθείας ἐνταῦθα μὲν ὡς ἔοικε δυνατὸν ἅψασθαι, ἐκεῖ δὲ ἀδύνατον. Θεαί. Φαίνεται. Σω. Ἦ οὖν ταὐτὸν ἐκεῖνό τε καὶ τοῦτο καλεῖς, τοσαύτας διαφορὰς ἔχοντε; Θεαί. Οὔκουν ἂν δὴ δίκαιόν γε. Σω. Τί οὖν δὴ ἐκείνῳ ἀποδίδως ὄνομα; τῷ ὁρᾶν, ἀκούειν, ὀσφραίνεσθαι, ψύχεσθαι, θερμαίνεσθαι; Θεαί. Αἰσθάνεσθαι ἔγωγε. τί γὰρ ἄλλο; Σω. Ξύμπαν ἄρ' αὐτὸ καλεῖς αἴσθησιν. Θεαί. Ἀνάγκη. Σω. Ὧι γε φαμὲν οὐ μέτεστιν ἀληθείας ἅψασθαι, οὐδὲ γὰρ οὐσίας. Θεαί. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Οὐδ' ἄρ' ἐπιστήμης. Θεαί. Οὐ γάρ. Σω. Οὐκ ἄρ' ἂν εἴη ποτὲ ὦ Θεαίτητε αἴσθησίς τε καὶ ἐπιστήμη ταὐτόν. Θεαί. Οὐ φαίνεται ὦ Σώκρατες. Σω. Καὶ μάλιστά γε νῦν καταφανέστατον γέγονεν, ἄλλο ὂν αἰσθήσεως ἐπιστήμη. ἀλλ' οὔτι μὲν δὴ τούτου γε ἕνεκα ἠρχόμεθα διαλεγόμενοι, ἵνα εὕρωμεν τί ποτ' οὐκ ἔστ' ἐπιστήμη, ἀλλὰ τί ἐστιν. ὅμως δὲ τοσοῦτόν γε προβεβήκαμεν, ὥστε μὴ ζητεῖν αὐτὴν ἐν αἰσθήσει τοπαράπαν. ἀλλ' ἐν ἐκείνῳ τῷ ὀνόματι, ὅτι ποτ' ἔχει ἡ ψυχὴ ὅταν αὐτὴ καθ' αὑτὴν πραγματεύηται περὶ τὰ ὄντα. Θεαί. Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε καλεῖται ὦ Σώκρατες ὡς ἐγῷμαι δοξάζειν. Σω. Ὀρθῶς γὰρ οἴει ὦ φίλε. καὶ ὅρα δὴ νῦν πάλιν ἐξ ἀρχῆς, πάντα τὰ πρόσθεν ἐξαλείψας, εἴ τι μᾶλλον καθορᾷς, ἐπειδὴ ἐνταῦθα προελήλυθας. καὶ λέγε αὖθις, τί ποτ' ἐστὶν ἐπιστήμη; Θεαί. Δόξαν μὲν πᾶσαν εἰπεῖν ὦ Σώκρατες ἀδύνατον, ἐπειδὴ καὶ ψευδής ἐστι δόξα. κινδυνεύει δὲ ἡ ἀληθὴς δόξα, ἐπιστήμη εἶναι. καί μοι τοῦτο ἀποκεκρίσθω. ἐὰν γὰρ μὴ φανῇ προϊοῦσιν ὥσπερ τὸ νῦν, ἄλλο τι πειρασόμεθα λέγειν. Σω. Οὕτω μέντοι χρὴ ὦ Θεαίτητε λέγειν προθύμως μᾶλλον, ἢ ὡς τὸ πρῶτον ὤκνεις ἀποκρίνεσθαι. ἐὰν γὰρ οὕτω δρῶμεν, δυοῖν θάτερον ἢ εὑρήσομεν ἐφ' ὃ ἐρχόμεθα, ἢ ἧττον οἰησόμεθα εἰδέναι ὃ μηδαμῇ ἴσμεν. καί τοι οὐκ ἂν εἴη μεμπτὸς μισθὸς ὁ τοιοῦτος. καὶ δὴ καὶ νῦν τί φής; δυοῖν ὄντοιν ἰδέαιν δόξης, τοῦ μὲν, ἀληθινοῦ, ψευδοῦς δὲ τοῦ ἑτέρου, τὴν ἀληθῆ δόξαν ἐπιστήμην ὁρίζῃ; Θεαί. Ἔγωγε. τοῦτο γὰρ αὖ νῦν μοι φαίνεται. Σω. Ἆρ' οὖν ἔτι ἄξιον περὶ δόξης ἀναλαβεῖν πάλιν; Θεαί. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις; Σω. Θράττει μέ πως νῦν τε καὶ ἄλλοτε δὴ πολλάκις, ὥστ' ἐν ἀπορίᾳ πολλῇ πρὸς ἐμαυτὸν καὶ πρὸς ἄλλον γεγονέναι, οὐκ ἔχοντα εἰπεῖν, τί ποτ' ἐστὶ τοῦτο τὸ πάθος παρ' ἡμῖν, καὶ τίνα τρόπον ἐγγινόμενον. Θεαί. Τὸ ποῖον δή; Σω. Τὸ δοξάζειν τινὰ ψευδῆ. σκοπῶ δὴ καὶ νῦν, ἔτι διστάζων, πότερον ἐάσομεν αὐτὸ, ἢ ἐπισκεψόμεθα ἄλλον τρόπον, ἢ ὀλίγον πρότερον. Θεαί. Τί μὴν ὦ Σώκρατες, εἴπερ γε καὶ ὁπηοῦν φαίνεται δεῖν; ἄρτι γὰρ οὐ κακῶς γε σὺ καὶ ὁ Θεόδωρος ἐλέγετε σχολῆς πέρι, ὡς οὐδὲν ἐν τοῖς τοιοῖσδε κατεπείγει. Σω. Ὀρθῶς ὑπέμνησας. ἴσως γὰρ οὐκ ἀπὸ καιροῦ, πάλιν ὥσπερ ἴχνος μετελθεῖν. κρεῖττον γάρ που σμικρὸν εὖ, ἢ πολὺ μὴ ἱκανῶς περᾶναι. Θεαί. Τί μήν; Σω. Πῶς οὖν; τί δὴ καὶ λέγομεν; ψευδῆ φαμὲν ἑκάστοτε εἶναι δόξαν. καί τινα ἡμῶν δοξάζειν ψευδῆ, τὸν δ' αὖ ἀληθῆ, ὡς φύσει οὕτως ἐχόντων; Θεαί. Φαμὲν γὰρ δή. Σω. Οὐκοῦν τόδε γ' ἔστ' ἡμῖν περὶ πάντα καὶ καθ' ἕκαστον, ἤτοι εἰδέναι, ἢ μὴ εἰδέναι; μανθάνειν γὰρ καὶ ἐπιλανθάνεσθαι μεταξὺ τούτων ὡς ὄντα, χαίρειν λέγω ἐν τῷ παρόντι. νῦν γὰρ ἡμῖν πρὸς λόγον ἐστὶν οὐδὲν. Θεαί. Ἀλλὰ μὴν ὦ Σώκρατες, ἄλλο γ' οὐδὲν λείπεται περὶ ἕκαστον, πλὴν εἰδέναι, ἢ μὴ εἰδέναι. Σω. Οὐκοῦν ἤδη ἀνάγκη τὸν δοξάζοντα, δοξάζειν ἢ ὧν τι οἶδεν, ἢ μὴ οἶδε; Θεαί. Ἀνάγκη. Σω. Καὶ μὴν εἰδότα γε μὴ εἰδέναι τὸ αὐτὸ, ἢ μὴ εἰδότα εἰδέναι, ἀδύνατον. Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Σω. Ἆρ' οὖν ὁ τὰ ψευδῆ δοξάζων ἃ οἶδε, ταῦτα οἴεται οὐ ταῦτα εἶναι, ἀλλὰ ἕτερα ἄττα ὧν οἶδε, καὶ ἀμφότερα εἰδὼς, ἀγνοεῖ αὖ ἀμφότερα; Θεαί. Ἀλλὰ ἀδύνατον ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλ' ἆρα ἃ μὴ οἶδεν, ἡγεῖται αὐτὰ εἶναι ἕτερα ἄττα ὧν μὴ οἶδε; καὶ τοῦτ' ἐστὶ τῷ μήτε Θεαίτητον μήτε Σωκράτη εἰδότι, εἰς τὴν διάνοιαν λαβεῖν, ὡς

θεῖν, ὡς ὁ Σωκράτης, Θεαίτητος, ἢ Θεαίτητος, Σωκράτης. Θεαί. Καὶ πῶς ἄν; Σω. Ἀλλ' οὐ μὴν ἅ γέ τις οἶδεν, οἴεταί που ἃ μὴ οἶδεν αὐτὰ εἶναι. οὐδ' αὖ ἃ μὴ οἶδεν, ἃ οἶδε. Θεαί. Τέρας γὰρ ἔσται. Σω. Πῶς οὖν ἂν ἔτι ψευδῆ δοξάσειεν; ἐκτὸς γὰρ τούτων, ἀδύνατόν που δοξάζειν, ἐπείπερ πάντα ἢ ἴσμεν, ἢ οὐκ ἴσμεν. ἐν δὲ τούτοις, οὐδαμοῦ φαίνεται δυνατὸν, ψευδῆ δοξάσαι. Θεαί. Ἀληθέστατα. Σω. ἆρ' οὖν οὐ ταύτῃ σκεπτέον ὃ ζητοῦμεν, κατὰ τὸ εἰδέναι καὶ μὴ εἰδέναι ἰόντας, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶναι καὶ μή. Θεαί. Πῶς λέγεις; Σω. Μὴ ἁπλοῦν ᾖ, ὅτι ὁ τὰ μὴ ὄντα περὶ ὁτουοῦν δοξάζων, οὐκ ἔσθ' ὡς οὐ ψευδῆ δοξάσει, κἂν ὁπωσοῦν ἄλλως τὰ τῆς διανοίας ἔχῃ. Θεαί. Εἰκός γ' αὖ ὦ Σώκρατες. Σω. Πῶς οὖν τί ἐροῦμεν ὦ Θεαίτητε, ἐάν τις ἡμᾶς ἀνακρίνῃ, (δυνατὸν δὲ ὁτῳοῦν ὃ λέγεται) καί τις ἀνθρώπων τὸ μὴ ὂν δοξάσει, εἴτε περὶ τῶν ὄντων του, εἴτε αὐτὸ καθ' αὑτό; καὶ ἡμεῖς δὴ ὡς ἔοικε πρὸς ταῦτα φήσομεν, ὅταν γε ἀληθῆ μὴ οἴηται οἰόμενος. ἢ πῶς ἐροῦμεν; Θεαί. Οὕτω. Σω. ἦ οὖν καὶ ἄλλοθί που τὸ τοιοῦτόν ἐστι; Θεαί. Τὸ ποῖον; Σω. Εἴ τις ὁρᾷ μέν τι, ὁρᾷ δὲ οὐδέν; Θεαί. Καὶ πῶς; Σω. Ἀλλὰ μὴν εἰ ἕν γέ τι ὁρᾷ, τῶν ὄντων τι ὁρᾷ. ἢ σὺ οἴει ποτὲ τὸ ἓν ἐν τοῖς μὴ οὖσιν εἶναι; Θεαί. Οὐκ ἔγωγε. Σω. Ὁ ἄρα ἕν γέ τι ὁρῶν, ὄν τι ὁρᾷ. Θεαί. Φαίνεται. Σω. Καὶ ὁ ἄρα τι ἀκούων, ἕν γέ τι ἀκούει, καὶ ὂν ἀκούει. Θεαί. Ναί. Σω. Καὶ ὁ ἁπτόμενος δή του, ἑνός γέ του ἅπτεται, καὶ ὄντος ἅπτεται, εἴπερ ἑνός. Θεαί. Καὶ τοῦτο. Σω. Ὁ δὲ δὴ δοξάζων, οὐχ ἕν τι δοξάζει; Θεαί. Ἀνάγκη. Σω. Ὁ δ' ἕν τι δοξάζων, οὐκ ὄν τι; Θεαί. Συγχωρῶ. Σω. Ὁ ἄρα μὴ ὂν δοξάζων, οὐδὲν δοξάζει. Θεαί. Οὐ φαίνεται. Σω. Ἀλλὰ μὴν ὅ γε μηδὲν δοξάζων, τοπαράπαν οὐδὲ δοξάζει. Θεαί. Δῆλον ὡς ἔοικε. Σω. Οὐκ ἄρα οἷόν τε, τὸ μὴ ὂν δοξάζειν. οὔτε περὶ τῶν ὄντων, οὔτε αὐτὸ καθ' αὑτό. Θεαί. Οὐ φαίνεται. Σω. Ἄλλο τι ἄρ' ἐστὶ τὸ ψευδῆ δοξάζειν, τοῦ τὰ μὴ ὄντα δοξάζειν. Θεαί. Ἄλλο ἔοικε. Σω. Οὐ γὰρ οὕτως, οὔτε ὡς ὀλίγον πρότερον ἐσκοποῦμεν, ψευδής ἐστι δόξα ἐν ἡμῖν. Θεαί. Οὐ γὰρ οὖν δή. Σω. Ἀλλ' ἄρα ὧδε τοῦτο γιγνόμενον προσαγορεύομεν. Θεαί. Πῶς; Σω. Ἀλλοδοξίαν τινὰ οὖσαν ψευδῆ φαμὲν εἶναι δόξαν, ὅταν τίς τι τῶν ὄντων, ἄλλο αὖ τῶν ὄντων ἀνταλλαξάμενος, τῇ διανοίᾳ φῇ εἶναι. οὕτω γὰρ ὂν μὲν ἀεὶ δοξάζει, ἕτερον δὲ ἀνθ' ἑτέρου, καὶ ἁμαρτάνων οὗ ἐσκόπει, δικαίως ἂν καλοῖτο ψευδῆ δοξάζων. Θεαί. Ὀρθότατά μοι νῦν δοκεῖς εἰρηκέναι. ὅταν γάρ τις ἀντὶ καλοῦ αἰσχρόν, ἢ ἀντὶ αἰσχροῦ καλὸν δοξάζῃ, τότε ὡς ἀληθῶς δοξάζει ψευδῆ. Σω. Δῆλος εἶ ὦ Θεαίτητε καταφρονῶν μου, καὶ οὐ δεδιώς. Θεαί. Τί μάλιστα; Σω. Οὐκ ἄν οἶμαί σοι δοκῶ τοῦ ἀληθῶς ψευδοῦς ἀντιλαβέσθαι ἐρόμενος, εἰ οἷόν τε ταχὺ βραδέως, ἢ κοῦφον βαρέως, ἢ ἄλλο τι ἐναντίον μὴ κατὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ ἐναντίου γίγνεσθαι ἑαυτῷ ἐναντίως. τοῦτο μὲν οὖν ἵνα μὴ μάτην θαῤῥήσῃς, ἀφίημι. ἀρέσκει δὲ ὡς φῂς, τὸ τὰ ψευδῆ δοξάζειν ἀλλοδοξεῖν εἶναι; Θεαί. Ἔμοιγε. Σω. Ἔστιν ἄρα κατὰ τὴν σὴν δόξαν, ἕτερόν τι ὡς ἕτερον, καὶ μὴ ὡς ἐκεῖνο τῇ διανοίᾳ τίθεσθαι. Θεαί. Ἔστι μέν τοι. Σω. Ὅταν οὖν τοῦθ' ἡ διάνοιά του δρᾷ, οὐ καὶ ἀνάγκη αὐτὴν, ἤτοι ἀμφότερα, ἢ τὸ ἕτερον διανοεῖσθαι; Θεαί. Ἀνάγκη μὲν οὖν. Σω. Ἤτοι ἅμα γε, ἢ ἐν μέρει; Θεαί. Κάλλιστα. Σω. Τὸ δὲ διανοεῖσθαι, ἆρ' ὅπερ ἐγὼ καλεῖς; Θεαί. Τί καλῶν; Σω. Λόγον ὃν αὐτὴ πρὸς αὑτὴν ἡ ψυχὴ διεξέρχεται, περὶ ὧν ἂν σκοπῇ, ὥς γε μὴ εἰδώς σοι ἀποφαίνομαι. τοῦτο γάρ μοι ἰνδάλλεται, διανοουμένη, οὐκ ἄλλο τι ἢ διαλέγεσθαι αὐτὴ ἑαυτὴν ἐρωτῶσα καὶ ἀποκρινομένη, καὶ φάσκουσα καὶ οὐ φάσκουσα. ὅταν δὲ ὁρίσασα, εἴτε βραδύτερον, εἴτε ὀξύτερον ἐπαΐξασα, τὸ αὐτὸ ἤδη φῇ καὶ μὴ διστάζῃ, δόξαν ταύτην τίθεμεν αὐτῆς. ὥστ' ἔγωγε τὸ δοξάζειν, λέγειν καλῶ, καὶ τὴν δόξαν, λόγον εἰρημένον. οὐ μέν τοι πρὸς ἄλλον, οὐδὲ φωνῇ, ἀλλὰ σιγῇ πρὸς αὑτόν. σὺ δὲ τί; Θεαί. Κἀγώ. Σω. Ὅταν ἄρα τίς τὸ ἕτερον ἕτερον δοξάζῃ, καὶ φησὶν ὡς ἔοικε τὸ ἕτερον ἕτερον εἶναι πρὸς ἑαυτόν. Θεαί. Τί μήν; Σω. Ἀναμιμνήσκου δὴ εἰ πώποτ' εἶπες πρὸς σεαυτόν, ὅτι παντὸς μᾶλλον τό, τοι καλὸν αἰσχρόν ἐστι, ἢ τὸ ἄδικον δίκαιον, ἢ καὶ τὸ πάντων κεφάλαιον σκόπει, εἴ ποτ' ἐπεχείρησας σεαυτὸν πείθειν, ὡς παντὸς μᾶλλον τὸ ἕτερον ἕτερόν ἐστιν, ἢ πᾶν τοὐναντίον, οὐδ' ἐν ὕπνῳ πώποτε ἐτόλμησας εἰπεῖν πρὸς σεαυτόν, ὡς παντάπασιν ἄρα τὰ περιττὰ ἄρτιά ἐστιν, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον. Θεαί. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἄλλον δέ τινα οἴει ὑγιαίνοντα ἢ μαινόμενον, τολμῆσαι σπουδῇ πρὸς ἑαυτὸν εἰπεῖν ἀναπείθοντα αὑτόν, ὡς ἀνάγκη τὸν ἵππον, βοῦν εἶναι, ἢ τὰ δύο, ἕν; Θεαί. Μὰ δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν εἰ τὸ λέγειν πρὸς ἑαυτὸν δοξάζειν ἐστίν, οὐδεὶς ἀμφότερα λέγων καὶ δοξάζων, καὶ ἐφαπτόμενος ἀμφοῖν τῇ ψυχῇ, εἴποι ἂν καὶ δοξάσειεν, ὡς τὸ ἕτερον, ἕτερόν ἐστιν. ἐατέον δὲ καὶ σοὶ τὸ ῥῆμα περὶ τοῦ ἑτέρου. λέγω γὰρ αὐτὸ τῇδε, μηδένα δοξάζειν ὡς τὸ αἰσχρὸν καλόν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. Θεαί. Ἀλλ' ὦ Σώκρατες ἐῶ τε, καί μοι δοκεῖ ὡς λέγεις. Σω. Ἄμφω μὲν ἄρα δοξάζοντα, ἀδύνατον τὸ ἕτερον ἕτερον δοξάζειν. Θεαί. Ἔοικε. Σω. Ἀλλὰ μὴν τὸ ἕτερόν γε μόνον δοξάζων, τὸ δὲ ἕτερον μηδαμῆ, οὐδέποτε δοξάσει τὸ ἕτερον ἕτερον εἶναι. Θεαί. Ἀληθῆ λέγεις. ἀναγκάζοιτο γὰρ ἂν ἐφάπτεσθαι, καὶ οὗ μὴ δοξάζει. Σω. Οὔτ' ἄρ' ἀμφότερα, οὔτε τὸ ἕτερον δοξάζοντι, ἐγχωρεῖ ἀλλοδοξεῖν. ὥστ' εἴ τις ὁριεῖται δόξαν εἶναι ψευδῆ, τὸ ἑτεροδοξεῖν, οὐδὲν ἂν λέγοι, οὔτε γὰρ ταύτῃ, οὔτε κατὰ τὰ πρότερα φαίνεται ψευδὴς ἐν ἡμῖν οὖσα δόξα. Θεαί. Οὐκ ἔοικε. Σω. Ἀλλὰ μέν τοι ὦ Θεαίτητε, εἰ τοῦτο μὴ φανήσεται ὄν, πολλὰ ἀναγκασθησόμεθα ὁμολογεῖν καὶ ἄτοπα.

Θεαί. Τὰ ποῖα δή; Σω. Οὐκ ἐρῶ σοι, πρὶν ἂν πανταχῇ περιαθῶ σκοπῶν. αἰσχυνοίμην γὰρ ἂν ὑπὲρ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἀποροῦμεν, ἀναγκαζομένων ὁμολογεῖν οἷα λέγω, ἀλλ' ἐὰν εὕρωμεν καὶ ἐλεύθεροι γενόμεθα, τότ' ἤδη περὶ τῶν ἄλλων ἐροῦμεν, ὡς πασχόντων αὐτά, ἐκτὸς τοῦ γελοίου ἑστῶτες. ἐὰν δὲ πάντῃ ἀπορήσωμεν, ταπεινωθέντες οἶμαι τῷ λόγῳ, παρέξομεν ὡς ναυτιῶντες πατεῖν τε καὶ χρῆσθαι ὅτι ἂν βούληται. ᾗ οὖν ἔτι πόρον τινὰ εὑρίσκω τοῦ ζητήματος ἡμῖν, ἄκουε. Θεαί. Λέγε μόνον. Σω. Οὐ φήσω ἡμᾶς ὀρθῶς ὁμολογῆσαι, ἡνίκα ὡμολογήσαμεν, ἅ τις οἶδεν, ἀδύνατον δοξάσαι ἃ μὴ οἶδεν εἶναι αὐτά, καὶ ψευσθῆναι. ἀλλά πῃ δυνατόν. Θεαί. Ἆρα λέγεις ὃ καὶ ἐγὼ τότε ὑπώπτευσα, ἡνίκ' αὐτὸ ἔφαμεν τοιοῦτον εἶναι, ὅτι ἐνίοτ' ἐγὼ γιγνώσκων Σωκράτη, πόρρωθεν δὲ ὁρῶν ἄλλον ὃν οὐ γινώσκω, ᾠήθην εἶναι Σωκράτη ὃν οἶδα; γίγνεται γὰρ δὴ ἐν τῷ τοιούτῳ οἷον λέγεις. Σω. Οὐκοῦν ἀπέστημεν αὐτοῦ, ὅτι ἃ ἴσμεν, ἐποίει ἡμᾶς εἰδότας μὴ εἰδέναι; Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Μὴ γὰρ οὕτω τιθῶμεν, ἀλλ' ὧδε. καὶ ἴσως πῃ ἡμῖν συγχωρήσεται, ἴσως δὲ ἀντιτενεῖ. ἀλλὰ γὰρ ἐν τῷ τοιούτῳ ἐχόμεθα, ἐν ᾧ ἀνάγκη πάντα μεταστρέφοντα λόγον βασανίζειν. σκόπει οὖν εἴ τι λέγω. ἆρα ἔστι μὴ εἰδότα τι πρότερον, ὕστερον μαθεῖν; Θεαί. Ἔστι μέντοι. Σω. Οὐκοῦν καὶ αὖθις ἕτερον καὶ ἕτερον; Θεαί. Τί δ' οὔ; Σω.

Θὲς δή μοι λόγου ἕνεκα ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἐνὸν κήρινον ἐκμαγεῖον, τῷ μὲν μεῖζον, τῷ δ' ἔλαττον, καὶ τῷ μὲν καθαρωτέρου κηροῦ, τῷ δὲ κοπρωδεστέρου καὶ σκληροτέρου. ἐνίοις δὲ ὑγροτέρου, ἔστι δ' οἷς μετρίως ἔχοντος. Θεαί. Τίθημι. Σω. Δῶρον τοίνυν αὐτὸ φῶμεν εἶναι τῆς τῶν μουσῶν μητρὸς μνημοσύνης, καὶ ἐς τοῦτο ὅ, τι ἂν βουληθῶμεν μνημονεῦσαι ὧν ἂν ἴδωμεν, ἢ ἀκούσωμεν, ἢ αὐτοὶ ἐννοήσωμεν, ὑπέχοντες αὐτὸ ταῖς αἰσθήσεσι καὶ ἐννοίαις, ἀποτυποῦσθαι, ὥσπερ δακτυλίων σημεῖα ἐνσημαινομένους, καὶ ὃ μὲν ἂν ἐκμαγῇ, μνημονεύειν τε, καὶ ἐπίστασθαι, ἕως ἂν ἐνῇ τὸ εἴδωλον αὐτοῦ. ὅταν δὲ ἐξαλειφθῇ, ἢ μὴ οἷόν τε γένηται ἐκμαγῆναι, ἐπιλελῆσθαί τε καὶ μὴ ἐπίστασθαι. Θεαί. Ἔστω οὕτω. Σω. Ὁ τοίνυν ἐπιστάμενος μὲν αὐτά, σκοπῶν δέ τι ὧν ὁρᾷ ἢ ἀκούει, ἄθρει εἰ ἄρα τοιῷδε τρόπῳ ψευδῆ ἂν δοξάσαι.

Θεαί. Ποίῳ δή τινι; Σω. Ἃ οἶδεν, οἰηθεὶς εἶναι, τοτὲ μὲν ἃ οἶδε, τοτὲ δὲ ἃ μή. ταῦτα γὰρ ἐν τοῖς πρόσθεν οὐ καλῶς ὡμολογήσαμεν, ὁμολογοῦντες ἀδύνατα. Θεαί. Νῦν δὲ πῶς λέγεις; Σω. Δεῖ ὧδε λέγεσθαι περὶ αὐτῶν ἐξ ἀρχῆς διοριζομένους. ὅτι ὃ μέν τις οἶδεν, ἔχων αὐτοῦ μνημεῖον ἐν τῇ ψυχῇ, αἰσθάνεται δὲ αὐτὸ μή, οἰηθῆναι ἕτερόν τι ὧν οἶδεν, ἔχοντα καὶ ἐκείνου τύπον, αἰσθανόμενον δὲ μή, ἀδύνατον. καὶ ὅ γε οἶδεν, αὖ οἰηθῆναι εἶναι ὃ μὴ οἶδε, μηδ' ἔχει αὐτοῦ σφραγῖδα, καὶ ὃ μὴ οἶδεν, ὃ μὴ οἶδεν αὖ, καὶ ὃ μὴ οἶδεν, ὃ οἶδε. καὶ ὃ αἰσθάνεταί γε, ἕτερόν τι ὧν αἰσθάνεται οἰηθῆναι εἶναι. καὶ ὃ αἰσθάνεται, ὧν τι μὴ αἰσθάνεται, καὶ ὃ μὴ αἰσθάνεται, ὧν μὴ αἰσθάνεται, καὶ ὃ μὴ αἰσθάνεται ὧν αἰσθάνεται. καὶ ἔτι γε αὖ ὧν οἶδε καὶ αἰσθάνεται καὶ ἔχει τὸ σημεῖον κατὰ τὴν αἴσθησιν, οἰηθῆναι αὖ ἕτερόν τι ὧν οἶδε καὶ αἰσθάνεται, καὶ ἔχει αὖ καὶ ἐκείνου τὸ σημεῖον κατὰ τὴν αἴσθησιν, ἀδυνατώτερον ἔτι ἐκείνων, εἰ οἷόν τε, καὶ ὃ οἶδε καὶ ὃ αἰσθάνεται, ἔχων τὸ μνημεῖον ὀρθῶς, ὃ οἶδεν οἰηθῆναι ἀδύνατον, καὶ ὃ οἶδε καὶ ὃ αἰσθάνεται ἔχων κατὰ ταῦτα ὃ αἰσθάνεται, καὶ ὃ αὖ μὴ οἶδε, μὴ αἰσθάνεται, ὃ μὴ οἶδε, μὴ δὲ αἰσθάνεται, καὶ ὃ μὴ οἶδε μηδὲ αἰσθάνεται, ὃ μὴ οἶδε. καὶ ὃ μὴ οἶδε, μὴ δὲ αἰσθάνεται, ὃ μὴ αἰσθάνεται. πάντα ταῦτα ὑπερβάλλει ἀδυναμίᾳ τοῦ ἐν αὐτοῖς ψευδῆ τινὰ δοξάσαι. λείπεται δὴ ἐν τοῖς τοιοῖσδε, εἴπερ που ἄλλοθι, τὸ τοιοῦτον γενέσθαι. Θεαί. Ἐν τίσι δή; ἐὰν ἄρα ἐξ αὐτῶν τι μᾶλλον μάθω, νῦν μὲν γὰρ οὐχ ἕπομαι. Σω. Ἐν οἷς οἶδεν, οἰηθῆναι αὐτά, ἕτερ' ἄττα εἶναι ὧν οἶδε καὶ αἰσθάνεται, ἢ ὧν μὴ οἶδεν, αἰσθάνεται δέ, ἢ ὧν οἶδε καὶ αἰσθάνεται, ὧν οἶδεν αὖ καὶ αἰσθάνεται. Θεαί. Νῦν πολὺ πλεῖον ἀπελείφθην ἢ τότε. Σω. Ὧδε δὴ ἀνάπαλιν ἄκουε. ἐγὼ εἰδὼς Θεόδωρον καὶ ἐν ἐμαυτῷ μεμνημένος οἷός ἐστι, καὶ Θεαίτητον κατὰ ταῦτα, ἄλλο τι, ἐνίοτε μὲν ὁρῶ αὐτούς, ἐνίοτε δὲ οὔ. καὶ ἅπτομαί ποτ' αὐτῶν, τοτὲ δ' οὔ. καὶ ἀκούω, ἤ τινα ἄλλην αἴσθησιν αἰσθάνομαι, τοτὲ δ' αἴσθησιν μὲν οὐδεμίαν ἔχω περὶ ἡμῶν, μέμνημαι δὲ ὑμᾶς οὐδὲν ἧττον, καὶ ἐπίσταμαι αὐτὸς ἐμαυτῷ. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τοῦτο τοίνυν πρῶτον μάθε, ὧν βούλομαι δηλῶσαι. ὡς ἔστι μὲν ἃ οἶδε, μὴ αἰσθάνεσθαι. ἔστι δὲ αἰσθάνεσθαι. Θεαί. Ἀληθῆ. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἃ μὴ οἶδε, πολλάκις μὲν ἔστι μηδὲ αἰσθάνεσθαι, πολλάκις δὲ αἰσθάνεσθαι μόνον; Θεαί. Ἔστι καὶ τοῦτο. Σω. Ἴδε δὴ ἐάν τι μᾶλλον νῦν ἐπίσπῃ. Σωκράτης ἐπιγινώσκει Θεόδωρον καὶ Θεαίτητον, ὁρᾷ δὲ μηδέτερον, μὴ δὲ ἄλλη αἴσθησις αὐτῷ πάρεστι περὶ αὐτῶν, οὐκ ἄν ποτε ἐν ἑαυτῷ δοξάσειεν, ὡς ὁ Θεαίτητός ἐστι Θεόδωρος. λέγω τι, ἢ οὐδέν; Θεαί. Ναί, ἀληθῆ γε. Σω. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἐκείνων πρῶτον ἦν ὧν ἔλεγον. Θεαί. Ἦν γάρ. Σω. Δεύτερον τοίνυν, ὅτι τὸν μὲν γινώσκων ὑμῶν, τὸν δὲ μὴ γινώσκων, αἰσθανόμενος δὲ μηδέτερον, οὐκ ἄν ποτε αὖ οἰηθείην ὃν οἶδα, εἶναι ὃν μὴ οἶδα. Θεαί. Ὀρθῶς.

Σω. Τρίτον δέ, μηδέτερον γινώσκων, μὴ δὲ αἰσθανόμενος, οὐκ ἂν οἰηθείην ὃν μὴ οἶδα ἕτερόν τιν' εἶναι ὧν μὴ οἶδα. καὶ τἄλλα τὰ πρότερα πάντ' ἐφεξῆς νόμιζε πάλιν ἀκηκοέναι, ἐν οἷς οὐδέ ποτ' ἐγὼ περὶ σοῦ καὶ Θεοδώρου τὰ ψευδῆ δοξάσω, οὔτε γινώσκων, οὔτε ἀγνοῶν ἄμφω, οὔτε τὸν μέν, τὸν δ' οὐ γινώσκων. καὶ περὶ αἰσθήσεων κατὰ ταὐτά, εἰ ἄρα ἕπῃ. Θεαί. Ἕπομαι. Σω. Λείπεται τοίνυν τὰ ψευδῆ δοξάσαι, ἐν τῷδε. ὅταν γινώσκων σὲ καὶ Θεόδωρον, καὶ ἔχων ἐν ἐκείνῳ τῷ κηρίνῳ, ὥσπερ δακτυλίων σφῷν ἀμφοῖν τὰ σημεῖα διὰ μακροῦ, καὶ μὴ ἱκανῶς ὁρῶν ἄμφω, προθυμηθῶ τὸ οἰκεῖον ἑκατέρου

σημεῖον

σημεῖον ἀποδοὺς τῇ οἰκείᾳ ὄψει, ἐμβιβάσας προσαρμόσαι εἰς τὸ ἑαυτῆς ἴχνος, ἵνα γένηται ἀναγνώρισις· εἶτα τούτων ἀποτυχὼν, καὶ ὥσπερ οἱ ἔμπαλιν ὑποδούμενοι, παραλλάξας, προσβάλω τὴν ἑκατέρου ὄψιν πρὸς τὸ ἀλλότριον σημεῖον, ἢ καὶ οἷα τὰ ἐν τοῖς κατόπτροις τῆς ὄψεως πάθη, δεξιὰ εἰς ἀριστερὰ μεταῤῥεούσης, ταυτὸν παθὼν διαμάρτω, τότε δὴ συμβαίνει ἡ ἑτεροδοξία, καὶ τὸ ψευδὴ δοξάζειν. Θεαί. Ἔοικε γὰρ ὦ Σώκρατες θαυμασίως ὡς λέγεις, τὸ τῆς δόξης πάθος. Σω. Ἔτι τοίνυν καὶ ὅταν ἀμφοτέρους γινώσκων τὸν μὲν, πρὸς τὸ γινώσκειν αἰσθάνομαι. τὸν δὲ, μή. τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ ἑτέρου, μὴ κατὰ τὴν αἴσθησιν ἔχω. ὃ ἐν τοῖς πρόσθεν οὕτως ἔλεγον, καί μου τότε οὐκ ἐμάνθανες. Θεαί. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Τοῦτο μὲν ἔλεγον, ὅτι γινώσκων τὸν ἕτερον, καὶ αἰσθανόμενος, καὶ τὴν γνῶσιν κατὰ τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ ἔχων, οὐδέποτε οἰήσεται εἶναι αὐτὸν ἕτερόν τινα ὧν γινώσκει τε καὶ αἰσθάνεται, καὶ τὴν γνῶσιν αὖ καὶ ἐκείνου ἔχει κατὰ τὴν αἴσθησιν. ἦν γὰρ τοῦτο; Θεαί. Ναί. Σω. Παρελείπετο δέ γέ που τὸ νῦν λεγόμενον, ἐν ᾧ δή φαμεν τὴν ψευδῆ δόξαν γίγνεσθαι, τὸ ἄμφω γιγνώσκοντα, καὶ ἄμφω ὁρῶντα, ἤ τινα ἄλλην αἴσθησιν ἔχοντα ἀμφοῖν, τὼ σημείω μὴ κατὰ τὴν αὐτοῦ αἴσθησιν ἑκάτερον ἔχειν. ἀλλ' οἷον τοξότην φαῦλον ἱέντα, παραλλάξαι τοῦ σκοποῦ καὶ ἁμαρτεῖν, ὃ δὴ καὶ ψεῦδος ἄρα ὠνόμασται. Θεαί. Εἰκότως γε. Σω. Καὶ ὅταν τοίνυν, τῷ μὲν παρῇ αἴσθησις τῶν σημείων, τῷ δὲ μὴ, τὸ δὲ τῆς ἀπούσης αἰσθήσεως, τῇ παρούσῃ προσαρμόσῃ, πάντῃ ταύτῃ ψεύδεται ἡ διάνοια. καὶ ἑνὶ λόγῳ, περὶ ὧν μὲν μὴ οἶδέ τις μηδὲ ᾔσθετο πώποτε, οὐκ ἔστιν ὡς ἔοικεν, οὔτε ψεύδεσθαι, οὔτε ψευδὴς δόξα, εἴ τι νῦν ἡμεῖς ὑγιὲς λέγομεν. περὶ δὲ ὧν ἴσμεν τε καὶ αἰσθανόμεθα, ἐν αὐτοῖς τούτοις στρέφεται καὶ ἑλίττεται ἡ δόξα, ψευδὴς καὶ ἀληθὴς γιγνομένη. καταντικρὺ μὲν καὶ κατὰ τὸ εὐθὺ τὰ οἰκεῖα συνάγουσα ἀποτυπώματα, καὶ τυπούσα, ἀληθής. εἰς πλάγια δὲ καὶ σκολιὰ, ψευδής. Θεαί. Οὐκοῦν καλῶς ὦ Σώκρατες λέγεται;

Σω. Ἔτι τοίνυν καὶ τάδε ἀκούσας, μᾶλλον αὐτὸ ἐρεῖς. τὸ μὲν γὰρ τἀληθὲς δοξάζειν, καλόν. τὸ δὲ ψεύδεσθαι, αἰσχρόν. Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Σω. Ταῦτα τοίνυν φασὶν ἐνθένδε γίγνεσθαι. ὅταν μὲν ὁ κηρὸς τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ, βαθύς τε καὶ πολὺς καὶ λεῖος καὶ μετρίως εἰργασμένος ᾖ, τὰ ἰόντα διὰ τῶν αἰσθήσεων ἐνσημαινόμενα εἰς τοῦτο τὸ τῆς ψυχῆς κέαρ, ὅ ἔφη Ὅμηρος αἰνιττόμενος τὴν τοῦ κηροῦ ὁμοιότητα, τότε μὲν καὶ τούτοις καθαρὰ τὰ σημεῖα ἐγγιγνόμενα καὶ ἱκανῶς τοῦ βάθους ἔχοντα πολυχρόνιά τε γίνεται. καὶ εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι, πρῶτον μὲν εὐμαθεῖς, ἔπειτα μνήμονες, εἶτα οὐ παραλλάττουσι τῶν αἰσθήσεων τὰ σημεῖα, ἀλλὰ δοξάζουσιν ἀληθῆ. σαφῆ γὰρ καὶ ἐν εὐρυχωρίᾳ ὄντα, ταχὺ διανέμουσιν ἐπὶ τὰ αὑτῶν ἕκαστα ἐκμαγεῖα, ἃ δὴ ὄντα καλεῖται. καὶ σοφοὶ δὴ οὗτοι καλοῦνται. ἢ οὐ δοκεῖ σοι; Θεαί. Ὑπερφυῶς μὲν οὖν.

Σω. Ὅταν τοίνυν λάσιόν του τὸ κέαρ ᾖ, ὃ δὴ ἐπῄνεσεν ὁ πάντα σοφὸς ποιητὴς, ἢ ὅταν κοπρῶδες καὶ μὴ καθαροῦ τοῦ κηροῦ, ἢ ὑγρὸν σφόδρα, ἢ σκληρὸν, ὧν μὲν ὑγρὸν, εὐμαθεῖς μὲν, ἐπιλήσμονες δὲ γίγνονται. ὧν δὲ σκληρὸν, τἀναντία. οἱ δὲ δὴ λάσιον καὶ τραχὺ, λιθῶδές τι, ἢ γῆς ἢ κόπρου συμμιγείσης ἔμπλεων ἔχοντες, ἀσαφῆ τὰ ἐκμαγεῖα ἴσχουσιν. ἀσαφῆ δὲ καὶ οἱ τὰ σκληρά, βάθος γὰρ οὐκ ἔνι. ἀσαφῆ δὲ καὶ οἱ τὰ ὑγρὰ, ὑπὸ γὰρ τοῦ συγχεῖσθαι, ταχὺ γίγνεται ἀμυδρά. ἐὰν δὲ πρὸς πᾶσι τούτοις ἐπ' ἀλλήλων συμπεπτωκότα ᾖ, ὑπὸ στενοχωρίας, ἐάν του σμικρὸν ᾖ τὸ ψυχάριον, ἔτι ἀσαφέστερα ἐκείνων. πάντες οὖν οὗτοι γίγνονται οἷοι δοξάζειν ψευδῆ. ὅταν γάρ τι ὁρῶσιν, ἢ ἀκούωσιν, ἢ ἐπινοῶσιν ἕκαστοι, ἀπονέμειν ταχὺ ἑκάστοις οὐ δυνάμενοι, βραδεῖς τέ εἰσι καὶ ἀλλοτριονομοῦντες, παρορῶσί τε καὶ παρακούουσι, καὶ παρανοοῦσι πλεῖστα. καὶ καλοῦνται αὖ οὗτοι ἐψευσμένοι τε δὴ τῶν ὄντων, καὶ ἀμαθεῖς. Θεαί. Ὀρθότατα ἀνθρώπων λέγεις ὦ Σώκρατες. Σω. Φῶμεν ἄρα ἐν ἡμῖν ψευδεῖς δόξας εἶναι; Θεαί. Σφόδρα γε. Σω. Καὶ ἀληθεῖς δή; Θεαί. Καὶ ἀληθεῖς. Σω. Ἤδη οὖν οἰόμεθα ἱκανῶς ὡμολογῆσθαι, ὅτι παντὸς μᾶλλον ἐστὸν ἀμφοτέρα τούτω τὼ δόξα. Θεαί. Ὑπερφυῶς μὲν οὖν. Σω. Δεινόν γε ὦ Θεαίτητε ὡς ἀληθῶς κινδυνεύει καὶ ἀηδὲς εἶναι, ἀνὴρ ἀδολέσχης. Θεαί. Τί δὲ, πρὸς τί τοῦτ' εἶπες; Σω. Τὴν ἐμαυτοῦ δυσμαθίαν δυσχεράνας, καὶ ὡς ἀληθῶς ἀδολεσχίαν. τί γὰρ ἄν τις ἄλλο θεῖτο ὄνομα, ὅταν ἄνω κάτω τοὺς λόγους ἕλκῃ τις ὑπὸ νωθείας, οὐ δυνάμενος πεισθῆναι, καὶ ᾖ δυσαπάλλακτος ἀφ' ἑκάστου λόγου; Θεαί. Σὺ δὲ δὴ τί δυσχεραίνεις; Σω. Οὐ δυσχεραίνω μόνον, ἀλλὰ καὶ δέδοικα ὅ, τι ἀποκρινοῦμαι, ἄν τις ἔρηταί με, ὦ Σώκρατες, εὕρηκας δὴ ψευδῆ δόξαν, ὅτι οὔτε ἐν ταῖς αἰσθήσεσίν ἐστι πρὸς ἀλλήλας, οὔτ' ἐν ταῖς διανοίαις, ἀλλ' ἐν τῇ συνάψει αἰσθήσεως πρὸς διάνοιαν. φήσω δὲ ἐγὼ οἶμαι, καλλωπιζόμενος, ὥς τι εὑρηκότων ἡμῶν καλόν. Θεαί. Ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες, οὐκ αἰσχρὸν εἶναι τὸ νῦν ἀποδεδειγμένον. Σω. Οὐκοῦν φησὶ λέγεις, ὅτι αὖ τὸν ἄνθρωπον ὃν διανοούμεθα μόνον, ὁρῶμεν δ' οὔ, ἵππον οὐκ ἄν ποτε οἰηθείημεν εἶναι, ὃ νῦν οὔτε ὁρῶμεν, οὔτε ἁπτόμεθα, διανοούμεθα δὲ μόνον, καὶ ἄλλ' οὐδὲν αἰσθανόμεθα περὶ αὐτοῦ; ταῦτα οἶμαι φήσω λέγειν. Θεαί. Καὶ ὀρθῶς γε. Σω. Τί οὖν φησὶ, τὰ ἕνδεκα, ἃ μηδὲν ἄλλο ἢ διανοεῖταί τις, ἄλλό τι ἐκ τούτου τοῦ λόγου, οὐκ ἄν ποτε οἰηθείη δώδεκα εἶναι, ἃ μόνον αὖ διανοεῖται; ἴθι δὴ οὖν σὺ ἀποκρινοῦ. Θεαί. Ἀλλ' ἀποκρινοῦμαι, ὅτι ὁρῶν μὲν ἄν τις ἢ ἐφαπτόμενος, οἰηθείη τὰ ἕνδεκα δώδεκα εἶναι, ἃ μέντοι ἐν τῇ διανοίᾳ ἔχει, οὐκ ἄν ποτε περὶ αὐτῶν ταῦτα δοξάζειν οὕτω. Σω. Τί οὖν οἴει τινὰ πώποτε αὐτὸν ἐν αὑτῷ, πέντε καὶ ἑπτὰ, λέγω δὲ μὴ ἀνθρώπους ἑπτὰ καὶ πέντε προθέμενον σκοπεῖν, μηδ' ἄλλο τοιοῦτον, ἀλλ' αὐτὰ πέντε καὶ ἑπτὰ, ἅ φαμεν

ἐκεῖ μνημεῖα ἐν τῷ ἐκμαγείῳ εἶναι, καὶ ψευδῆ ἐν αὐτοῖς οὐκ εἶναι δοξάσαι; ταῦτα αὐτὰ, εἴ τις ἀνθρώπων ἤδη πώποτε ἐσκέψατο, λέγων πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτῶν πόσα ποτ᾽ ἐστὶ, καὶ ὁ μὲν τις εἶπεν οἰηθεὶς ἕνδεκα αὐτὰ εἶναι, ὁ δὲ, δώδεκα. ἢ πάντες λέγουσί τε καὶ οἴονται δώδεκα αὐτὰ εἶναι; Θεαί. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἀλλὰ πολλοὶ δὴ καὶ ἕνδεκα. ἐὰν δέ γε ἐν πλείονι ἀριθμῷ τὶς σκοπῆται, μᾶλλον σφάλλεται. οἶμαι γάρ σε περὶ παντὸς ἀριθμοῦ μᾶλλον λέγειν. Σω. Ὀρθῶς γὰρ οἴει. καὶ ἐνθυμοῦ, μή τί ποτε γίγνηται ἄλλο, ἢ αὐτὰ τὰ δώδεκα τὰ ἐν τῷ ἐκμαγείῳ ἕνδεκα οἰηθῆναι. Θεαί. Ἔοικέ γε. Σω. Οὐκοῦν εἰς τοὺς πρώτους πάλιν ἀνήκει λόγους; ὁ γὰρ τοῦτο παθὼν, ὃ οἶδεν, ἕτερον αὐτὸ οἴεται εἶναι ὧν αὖ οἶδεν, ὃ ἔφαμεν ἀδύνατον. καὶ τούτῳ αὐτῷ, ἠναγκάζομεν μὴ εἶναι ψευδῆ δόξαν, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ ὁ αὐτὸς ἀναγκάζοιτο εἰδὼς, μὴ εἰδέναι ἅμα. Θεαί. Ἀληθέστατα. Σω. Οὐκοῦν ἄλλο τι ἢ δεῖ ἀποφαίνειν τὸ ψευδῆ δοξάζειν, ἢ διανοίας πρὸς αἴσθησιν παραλλαγήν. εἰ γὰρ τοῦτ᾽ ἦν, οὐκ ἄν ποτε ἐν αὐτοῖς τοῖς διανοήμασιν ἐψευδόμεθα. νῦν δὲ ἤτοι οὐκ ἔστιν ψευδὴς δόξα, ἢ ἅ τις οἶδεν οἷόν τε μὴ εἰδέναι. καὶ τούτων πότερα αἱρεῖς;

Θεαί. Ἄπορον αἵρεσιν προτίθης ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλὰ μὴν τοι ἀμφότερά γε κινδυνεύει ὁ λόγος οὐκ ἐάσειν. ὅμως δὲ (πάντα γὰρ τολμητέον) τί, εἰ ἐπιχειρήσαιμεν ἀναισχυντεῖν; Θεαί. Πῶς; Σω. Ἐθελήσαντες εἰπεῖν, ποῖόν τί ποτ᾽ ἐστὶ τὸ ἐπίστασθαι; Θεαί. Καὶ τί τοῦτο ἀναίσχυντον; Σω. Ἔοικας οὐκ ἐννοεῖν, ὅτι πᾶς ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ὁ λόγος ζήτησις γέγονεν ἐπιστήμης, ὡς οὐκ εἰδόσι τί ποτ᾽ ἐστί. Θεαί. Ἐννοῶ μὲν οὖν. Σω. Ἔπειτ᾽ οὐκ ἀναιδὲς δοκεῖ, μὴ εἰδότας ἐπιστήμην, ἀποφαίνεσθαι τὸ ἐπίστασθαι, οἷόν ἐστιν; ἀλλὰ γὰρ ὦ Θεαίτητε πάλαι ἐσμὲν ἀνάπλεῳ τοῦ μὴ καθαρῶς διαλέγεσθαι. μυριάκις γὰρ εἰρήκαμεν τὸ, γιγνώσκομεν καὶ οὐ γιγνώσκομεν, καὶ ἐπιστάμεθα καὶ οὐκ ἐπιστάμεθα, ὥς τι συνιέντες ἀλλήλων, ἐν ᾧ ἔτι ἐπιστήμην ἀγνοοῦμεν. εἰ δὲ βούλει καὶ νῦν ἐν τῷ παρόντι κεχρήμεθ᾽ αὖ τῷ ἀγνοεῖν τε καὶ συνιέναι, ὡς προσῆκον αὐτοῖς χρῆσθαι, εἴπερ στερόμεθα ἐπιστήμης. Θεαί. Ἀλλὰ τίνα τρόπον διαλέξῃ ὦ Σώκρατες τούτων ἀπεχόμενος; Σω. Οὐδένα, ὤν γε ὃς εἰμί. εἰ μὴν τοι ἦν ἀντιλογικὸς οἷος ἀνὴρ, εἰ καὶ νῦν παρῆν, τούτων τ᾽ ἂν ἔφη ἀπέχεσθαι, καὶ ἡμῖν σφόδρ᾽ ἂν ἃ ἐγὼ λέγω, ἐπέπληττεν. ἐπειδὴ οὖν ἐσμὲν φαῦλοι, βούλει τολμήσω εἰπεῖν οἷόν ἐστι τὸ ἐπίστασθαι; φαίνεται γάρ μοι προὔργου τί ἂν γενέσθαι. Θεαί. Τόλμα τοίνυν νὴ Δία. τούτων δὲ μὴ ἀπεχομένῳ σοι, ἔσται πολλὴ συγγνώμη. Σω. Ἀκήκοας οὖν ὃ νῦν λέγουσι τὸ ἐπίστασθαι; Θεαί. Ἴσως. οὐ μέντοι ἔν γε τῷ παρόντι μνημονεύω. Σω. Ἐπιστήμης πού ἕξιν φασὶν αὐτὸ εἶναι. Θεαί. Ἀληθῆ. Σω. Ἡμεῖς τοίνυν σμικρὸν μεταθώμεθα καὶ εἴπωμεν ἐπιστήμης κτῆσιν. τί οὖν δὴ φήσεις τοῦτο ἐκείνου διαφέρειν; ἴσως μὲν οὐδέν. ὃ δ᾽ οὖν δοκεῖ, ἀκούσας συνδοκίμαζε. Θεαί. Ἐάν περ γε οἷός τ᾽ ὦ. Σω. Οὐ τοίνυν μοι ταυτὸν φαίνεται τὸ κεκτῆσθαι τῷ ἔχειν. οἷον εἰ ἱμάτιον πριάμενός τις, καὶ ἐγκρατὴς ὢν μὴ φοροῖ, ἔχειν μὲν οὐκ ἂν αὐτὸν αὐτὸ, κεκτῆσθαι δέ γε φαῖμεν. Θεαί. Καὶ ὀρθῶς γε. Σω. Ὅρα δὴ καὶ ἐπιστήμην εἰ δυνατὸν οὕτω κεκτημένον μὴ ἔχειν. ἀλλ᾽ ὥσπερ εἴ τις ὄρνιθας ἀγρίας, περιστερὰς, ἤ τι ἄλλο θηρεύσας, οἴκοι κατασκευασάμενος περιστερεῶνα τρέφοι, τρόπον μὲν γὰρ ἄν που τινὰ φαῖμεν αὐτὸν αὐτὰς ἀεὶ ἔχειν, ὅτι δὴ κέκτηται. ἢ γάρ; Θεαί. Ναί.

Σω. Τρόπον δέ γ᾽ ἄλλον οὐδεμίαν ἔχειν. ἀλλὰ δύναμιν μὲν αὐτῷ περὶ αὐτὰς παραγεγονέναι, ἐπειδὴ ἐν οἰκείῳ περιβόλῳ ὑποχειρίους ἐποιήσατο, λαβεῖν καὶ ἔχειν, ἐπειδὰν βούληται, θηρευσαμένῳ ἣν ἂν ἀεὶ ἐθέλῃ, καὶ πάλιν ἀφιέναι, καὶ τοῦτο ἐξεῖναι ποιεῖν, ὁποσάκις ἂν δοκῇ αὐτῷ. Θεαί. Ἔστι ταῦτα. Σω.

Πάλιν δὴ ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν κήρινόν τι ἐν ταῖς ψυχαῖς κατεσκευάζομεν οὐκ οἶδ᾽ ὅ, τι πλάσμα, νῦν αὖ ἐν ἑκάστῃ ψυχῇ ποιήσωμεν περιστερεῶνά τινα παντοδαπῶν ὀρνίθων, τὰς μὲν κατ᾽ ἀγέλας οὔσας χωρὶς τῶν ἄλλων, τὰς δὲ κατ᾽ ὀλίγας, ἐνίας δὲ μόνας διὰ πασῶν ὅπῃ ἂν τύχωσι πετομένας.

Θεαί. Πεποιήσθω δή. ἀλλὰ τί τοὐντεῦθεν; Σω. Παιδίων μὲν ὄντων, φάναι χρὴ εἶναι τοῦτο τὸ ἀγγεῖον κενόν. ἀντὶ δὲ τῶν ὀρνίθων, ἐπιστήμας νοῆσαι. ἣν δ᾽ ἂν ἐπιστήμην κτησάμενος, καθείρξῃ εἰς τὸν περίβολον, φάναι αὐτὸν μεμαθηκέναι, ἢ εὑρηκέναι τὸ πρᾶγμα, οὗ ἦν αὕτη ἡ ἐπιστήμη. καὶ τὸ ἐπίστασθαι, τοῦτ᾽ εἶναι. Θεαί. Ἔστω. Σω. Τὸ τοίνυν πάλιν, ἣν ἂν βούληται τῶν ἐπιστημῶν θηρεύειν, καὶ λαβόντα ἴσχειν, καὶ αὖθις ἀφιέναι, σκόπει τίνων δεῖται ὀνομάτων, εἴτε τῶν αὐτῶν ὧν τὸ πρῶτον ὅτε ἐκτᾶτο, εἴτε ἑτέρων; μαθήσῃ δ᾽ ἐνθένδε σαφέστερον τί λέγω. ἀριθμητικὴν μὲν γὰρ λέγεις τέχνην; Θεαί. Ναί. Σω. Ταύτην δὴ ὑπόλαβε θήραν ἐπιστημῶν ἀρτίου τε καὶ περιττοῦ παντός. Θεαί. Ὑπολαμβάνω. Σω. Ταύτῃ δὴ οἶμαι τῇ τέχνῃ αὐτός τε ὑποχειρίους τὰς ἐπιστήμας τῶν ἀριθμῶν ἔχει, καὶ ἄλλῳ παραδίδωσιν ὁ παραδιδούς. Θεαί. Ναί. Σω. Καὶ καλοῦμέν γε παραδιδόντα μὲν διδάσκειν, παραλαμβάνοντα δὲ, μανθάνειν. ἔχοντα δὲ δὴ τῷ κεκτῆσθαι ἐν τῷ περιστερεῶνι ἐκείνῳ, ἐπίστασθαι. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τῷ δὴ ἐντεῦθεν ἤδη πρόσσχες τὸν νοῦν. ἀριθμητικὸς γὰρ ὢν τελέως, ἄλλο τι πάντας ἀριθμοὺς ἐπίσταται; πάντων γὰρ ἀριθμῶν εἰσὶν αὐτῷ ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστῆμαι. Θεαί. Τί μήν; Σω. Ἦ οὖν ὁ τοιοῦτος, ἀριθμοῖ ἄν ποτέ τι, ἢ αὐτὸς πρὸς αὑτὸν αὐτὰ, ἢ ἄλλο τι τῶν ἔξω ὅσα ἔχει ἀριθμόν; Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Τὸ δὲ ἀριθμεῖν γε, οὐκ ἄλλο τι θήσομεν τοῦ σκοπεῖσθαι, πόσος τις ἀριθμὸς τυγχάνει ὤν. Θεαί. Οὕτω.

Σω. Ὃ ἄρα ἐπίσταται, σκοπούμενος, φαίνεται ὡς οὐκ εἰδὼς, ὃν ὡμολογήκαμεν ἅπαντα ἀριθμὸν εἰδέναι. ἀκούεις γάρ που τὰς τοιαύτας ἀμφισβητήσεις; Θεαί. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν ἡμεῖς ἀπεικάζοντες τῇ τῶν

περιστερῶν

περιστερῶν κτῆσίν τε καὶ θήραν, ἐροῦμεν ὅτι διττὴ ἦν ἡ θήρα. ἡ μὲν, πρὶν κεκτῆσθαι, τοῦ κεκτῆσθαι ἕνεκα. ἡ δὲ κεκτημένῳ, τοῦ λαβεῖν καὶ ἔχειν ἐν ταῖς χερσὶν ἃ πάλαι ἐκέκτητο. οὕτω δὲ καὶ ὧν πάλαι ἐπιστῆμαι ἦσαν αὐτῷ μαθόντι, ἠπίστατο αὐτὰ, πάλιν ἔστι καταμανθάνειν ταυτὰ ταῦτα, ἀναλαμβάνοντα τὴν ἐπιστήμην ἑκάστου καὶ ἴσχοντα. ἣν ἐκέκτητο μὲν πάλαι, πρόχειρον δ' οὐκ εἶχε τῇ διανοίᾳ. Θεαί. Ἀληθῆ. Σω. Τοῦτο δὴ ἄρτι ἠρώτων ὅπως χρὴ τοῖς ὀνόμασι χρώμενον, λέγειν περὶ αὐτῶν, ὅταν ἀριθμήσων ἴῃ ὁ ἀριθμητικὸς, ἤ τι ἀναγνωσόμενος ὁ γραμματικός. ὡς ἐπιστάμενος ἄρα ἐν τῷ τοιούτῳ, πάλιν ἔρχεται μαθησόμενος παρ' ἑαυτοῦ, ἃ ἐπίσταται. Θεαί. Ἀλλ' ἄτοπον ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλὰ ἃ οὐκ ἐπίσταται φῶμεν αὐτὸν ἀναγνώσεσθαι καὶ ἀριθμήσειν, δεδωκότες αὐτῷ, πάντα μὲν γράμματα. πάντα δὲ ἀριθμὸν ἐπίστασθαι; Θεαί. Ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἄλογον. Σω. Βούλει οὖν λέγομεν, ὅτι τῶν μὲν ὀνομάτων οὐδὲν ἡμῖν μέλει, ὅπῃ τις χαίρει, ἕλκων τὸ ἐπίστασθαι καὶ μανθάνειν; ἐπειδὴ δὲ ὡρισάμεθα ἕτερον μέν τι τὸ κεκτῆσθαι τὴν ἐπιστήμην, ἕτερον δὲ τὸ ἔχειν, ὃ μέν τις κέκτηται, μὴ κεκτῆσθαι ἀδύνατον φαμὲν εἶναι. ὥστε οὐδέποτε συμβαίνει, ὅ τις οἶδε μὴ εἰδέναι. ψευδῆ μέντοι δόξαν οἷόν τ' εἶναι περὶ αὐτοῦ λαβεῖν. μὴ γὰρ ἔχειν τὴν ἐπιστήμην τούτου οἷόν τε, ἀλλ' ἑτέραν ἀντ' ἐκείνης, ὅταν θηρεύων τινὰ ἀπ' αὐτοῦ ἐπιστήμην, διαπετομένων, ἀνθ' ἑτέρας ἑτέραν ἁμαρτὼν λάβῃ. ὅτε ἄρα τὰ ἕνδεκα δώδεκα οἰηθῆ εἶναι, τὴν τῶν ἕνδεκα ἐπιστήμην ἀντὶ τῆς τῶν δώδεκα λαβὼν, τὴν ἐν αὐτῷ οἷον φάτταν ἀντὶ περιστερᾶς. Θεαί. Ἔχει γὰρ οὖν λόγον. Σω. Ὅταν δέ γε ἣν ἐπιχειρεῖ λαβεῖν λάβῃ, ἀψευδεῖν τε καὶ τὰ ὄντα δοξάζειν τότε. καὶ οὕτω δὴ εἶναι ἀληθῆ τε καὶ ψευδῆ δόξαν, καὶ ὧν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδυσχεραίνομεν, οὐδὲν ἐμποδὼν γίγνεσθαι. ἴσως οὖν μοι συμφήσεις. ἢ πῶς ποιήσεις; Θεαί. Οὕτω. Σω. Καὶ γὰρ τοῦ μὲν, ἃ ἐπίστανται μὴ ἐπίστασθαι, ἀπηλλάγμεθα. ἃ γὰρ κεκτήμεθα, μὴ κεκτῆσθαι οὐδαμοῦ ἔτι συμβαίνει, οὔτε ψευσθεῖσί τινος, οὔτε μή. δεινότερον μέντοι πάθος ἄλλο παραφαίνεσθαί μοι δοκεῖ. Θεαί. Τὸ ποῖον; Σω. Εἰ ἡ τῶν ἐπιστημῶν ἐπαλλαγὴ, ψευδὴς γενήσεταί ποτε δόξα. Θεαί. Πῶς δή; Σω. Πρῶτον μὲν, τὸ, τινὸς ἔχοντα ἐπιστήμην τοῦτο αὐτὸ ἀγνοεῖν, μὴ ἀγνωμοσύνῃ, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ ἐπιστήμῃ. ἔπειτα, ἕτερον αὖ, τοῦτο δοξάζειν, τὸ δ' ἕτερον τοῦτο, πῶς οὐ πολλὴ ἀλογία; ἐπιστήμης παραγενομένης, γνῶναι μὲν τὴν ψυχὴν μηδὲν, ἀγνοῆσαι δὲ πάντα; ἐκ γὰρ τούτου τοῦ λόγου, κωλύει οὐδὲν καὶ ἄγνοιαν παραγενομένην, γνῶναί τι ποιῆσαι, καὶ τυφλότητα ἰδεῖν, εἴπερ καὶ ἐπιστήμη ἀγνοῆσαί ποτέ τινα ποιήσει. Θεαί. Ἴσως γὰρ ὦ Σώκρατες, οὐ καλῶς τὰς ὄρνιθας ἐτίθεμεν, ἐπιστήμας μόνον τιθέντες. ἔδει δὲ καὶ ἀνεπιστημοσύνας τιθέναι ὁμοῦ συνδιαπετομένας ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ τὸν θηρεύοντα τότε μὲν ἐπιστήμην λαμβάνοντα, τότε δ' ἀνεπιστημοσύνην τοῦ αὐτοῦ πέρι, ψευδῆ μὲν δοξάζειν τῇ ἀνεπιστημοσύνῃ, ἀληθῆ δὲ τῇ ἐπιστήμῃ. Σω. Οὐ ῥᾴδιόν γε ὦ Θεαίτητε μὴ ἐπαινεῖν σε. ὃ μέντοι εἶπες, πάλιν ἐπίσκεψαι. ἔστω μὲν γὰρ ὡς λέγεις. ὁ δὲ δὴ τὴν ἀνεπιστημοσύνην λαβὼν, ψευδῆ μὲν φὴς δοξάσει. ἦ γάρ; Θεαί. Ναί. Σω. Οὐ δή που καὶ ἡγήσεταί γε ψευδῆ δοξάζειν. Θεαί. Πῶς γάρ; Σω. Ἀλλ' ἀληθῆ γε, καὶ ὡς εἰδὼς διακείσεται περὶ ὧν ἔψευσται. Θεαί. Τί μήν; Σω. Ἐπιστήμην ἄρα οἰήσεται τεθηρευκὼς ἔχειν, ἀλλ' οὐκ ἀνεπιστημοσύνην. Θεαί. Δῆλον. Σω. Οὐκοῦν μακρὰν περιελθόντες, πάλιν ἐπὶ τὴν πρώτην πάρεσμεν ἀπορίαν. ὁ γὰρ ἐλεγκτικὸς ἐκεῖνος γελάσας, φήσει. πότερον ὦ βέλτιστοι ἀμφοτέρας τις εἰδὼς, ἐπιστήμην τε καὶ ἀνεπιστημοσύνην, ἣν οἶδεν, ἑτέραν αὐτὴν οἴεταί τινα εἶναι ὧν οἶδεν; ἢ οὐδετέραν αὐτὴν εἰδὼς, ἣν μὴ οἶδε, δοξάζει ἑτέραν ὧν οὐκ οἶδεν; ἢ τὴν μὲν εἰδὼς, τὴν δ' οὔ, ἣν οἶδεν, ἣν μὴ οἶδεν, ἢ ἣν μὴ οἶδεν, ἣν οἶδεν ἡγεῖται; ἢ πάλιν αὖ μοι ἐρεῖτε, ὅτι τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἀνεπιστημοσυνῶν εἰσὶν αὖ ἐπιστῆμαι, ἃς ὁ κεκτημένος ἐν ἑτέροις τισὶ γελοίοις περιστερεῶσιν, ἢ κηρίνοις πλάσμασι καθείρξας, ἕωσπερ ἂν κέκτηται, ἐπίσταται. καὶ ἐὰν μὴ προχείρους ἔχῃ ἐν τῇ ψυχῇ. καὶ οὕτω δὴ ἀναγκασθήσεσθε, εἰς ταυτὸν περιτρέχειν μυριάκις, οὐδὲν πλέον ποιοῦντες. τί πρὸς ταῦτα ὦ Θεαίτητε ἀποκρινούμεθα; Θεαί. Ἀλλὰ μὰ Δία ὦ Σώκρατες, ἔγωγε οὐκ ἔχω τί χρὴ λέγειν. Σω. Ἆρ' οὖν ἡμῖν ὦ παῖ καλῶς ὁ λόγος ἐπιπλήττει, καὶ ἐνδείκνυται, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ψευδῆ δόξαν προτέραν ζητοῦμεν ἐπιστήμης, ἐκείνην ἀφέντες; τὸ δ' ἐστὶν ἀδύνατον γνῶναι, πρὶν ἄν τις ἐπιστήμην ἱκανῶς λάβοι τί ποτ' ἐστί. Θεαί. Ἀνάγκη ὦ Σώκρατες ἐν τῷ παρόντι ὡς λέγεις οἴεσθαι. Σω. Τί οὖν, τις ἐρεῖ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐπιστήμην; οὐ γάρ που ἀπεροῦμέν γέ πω. Θεαί. Ἥκιστα, ἐάνπερ μὴ σύ γε ἀπαγορεύῃς. Σω. Λέγε δὴ, τί ἂν αὐτὸ μάλιστα εἰπόντες, ἥκιστ' ἂν ἡμῖν αὐτοῖς ἐναντιωθεῖμεν; Θεαί. Ὅπερ ἐπεχειροῦμεν ὦ Σώκρατες ἐν τῷ πρόσθεν. οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε ἄλλο οὐδέν. Σω. Τὸ ποῖον; Θεαί. Τὴν ἀληθῆ δόξαν, ἐπιστήμην εἶναι. ἀναμάρτητόν γέ πού ἐστι τὸ δοξάζειν ἀληθῆ, καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γιγνόμενα, πάντα καλὰ καὶ ἀγαθὰ γίγνεται. Σω. Ὁ τὸν ποταμὸν καθηγούμενος ὦ Θεαίτητε, ἔφη ἄρα δείξειν αὐτό. καὶ τοῦτο ἐὰν ἰόντες ἐρευνῶμεν, τάχ' ἂν ἐμπόδιον γενόμενον αὐτὸ φήνειε τὸ ζητούμενον. μένουσι δὲ, δῆλον οὐδέν. Θεαί. Ὀρθῶς λέγεις. ἀλλ' ἴωμέν γε καὶ σκοπῶμεν. Σω. Οὐκοῦν τοῦτό γε βραχείας σκέψεως· τέχνη γάρ σοι ὅλη σημαίνει, μὴ εἶναι ἐπιστήμην αὐτό. Θεαί. Πῶς δή, καὶ τίς αὕτη; Σω. Ἡ τῶν μεγίστων εἰς σοφίαν, οὓς δὴ καλοῦσι ῥήτοράς τε καὶ δικανικούς. οὗτοι γάρ που τῇ ἑαυτῶν τέχνῃ, πείθουσιν. οὐ διδάσκοντες, ἀλλὰ δοξάζειν ποιοῦντες ἃ ἂν βούλωνται. ἢ σὺ οἴει δεινούς τινας οὕτω διδασκάλους εἶναι, ὥστε οἷς μὴ παρεγένοντό τινες ἀποστερουμένοις χρήματα ἤ τι ἄλλο βιαζομένοις, τούτοις δύνασθαι πρὸς ὕδωρ σμικρὸν διδάξαι ἱκανῶς τῶν γενομένων

τὴν ἀλήθειαν; Θεαί. Οὐδ' ἀμῶς ἔγωγε οἶμαι, ἀλλὰ πεῖσαι μέν. Σω. Τὸ πεῖσαι δ' οὐχὶ δοξάσαι λέγεις ποιῆσαι; Θεαί. Τί μήν; Σω. Οὐκοῦν ὅταν δικαίως πεισθῶσι δικασταὶ περὶ ὧν ἰδόντι μόνον ἔστιν εἰδέναι, ἄλλως δὲ μή, ταῦτα τότε ἐξ ἀκοῆς κρίνοντες, ἀληθῆ δόξαν λαβόντες, ἄνευ ἐπιστήμης ἔκριναν ὀρθὰ πεισθέντες, εἴπερ εὖ ἐδίκασαν; Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Οὐκ ἄν ὦ φίλε, εἴ γε ταὐτὸν ἦν δόξα τε ἀληθὴς καὶ δικαστήριον καὶ ἐπιστήμη, ὀρθά ποτ' ἂν δικαστὴς ἄκρος ἐδόξαζεν, ἄνευ ἐπιστήμης. νῦν δὲ ἔοικεν ἄλλο τι ἑκάτερον εἶναι. Θεαί. Ὅ γε ἐγὼ ὦ Σώκρατες εἰπόντος του ἀκούσας, ἐπιλελήσμην, νῦν δ' ἐννοῶ. ἔφη δὲ τὴν μὲν μετὰ λόγου ἀληθῆ δόξαν, ἐπιστήμην εἶναι. τὴν δὲ ἄλογον, ἐκτὸς ἐπιστήμης. καὶ ὧν μὲν μή ἐστι λόγος, οὐκ ἐπιστητὰ εἶναι οὑτωσὶ καὶ ὀνομάζων. ἃ δ' ἔχει, ἐπιστητά. Σω. Ἦ καλῶς λέγεις. τὰ δὲ δὴ ἐπιστητὰ, ταῦτα καὶ μή, πῇ διῄρει λέγε. εἰ ἄρα κατὰ ταὐτὰ σύ τε κἀγὼ ἀκηκόαμεν. Θεαί. Ἀλλ' οὐκ οἶδα εἰ ἐξευρήσω. λέγοντος μέντ' ἂν ἑτέρου, ὡς ἐγῷμαι ἀκολουθήσαιμι. Σω. Ἄκουε δὴ ὄναρ ἀντὶ ὀνείρατος. ἐγὼ γὰρ αὖ ἐδόκουν ἀκούειν τινῶν, ὅτι τὰ μὲν πρῶτα οἱονπερεὶ στοιχεῖα, ἐξ ὧν ἡμεῖς τε συγκείμεθα καὶ τἆλλα, λόγον οὐκ ἔχοι. αὐτὸ γὰρ καθ' αὑτὸ ἕκαστον ὀνομάσαι μόνον εἴη. προσειπεῖν δὲ οὐδὲν ἄλλο δυνατόν, οὔθ' ὡς ἔστιν, οὔθ' ὡς οὐκ ἔστιν. ἤδη γὰρ ἂν οὐσίαν, ἢ μὴ οὐσίαν αὐτῷ προστίθεσθαι. δεῖ δὲ οὐδὲν προσφέρειν, εἴπερ αὐτὸ ἐκεῖνο μόνον τις ἐρεῖ. ἐπεὶ οὐδὲ τὸ αὐτό, οὐδὲ τὸ ἐκεῖνο, οὐδὲ τὸ ἕκαστον, οὐδὲ τὸ μόνον, οὐδὲ τοῦτο προσοιστέον, οὐδ' ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. ταῦτα μὲν γὰρ περιτρέχοντα πᾶσι προσφέρεσθαι, ἕτερα ὄντα ἐκείνων οἷς προστίθεται. δεῖν δὲ, εἴπερ ἦν δυνατὸν αὐτὸ λέγεσθαι, καὶ εἶχεν οἰκεῖον αὐτοῦ λόγον, ἄνευ τῶν ἄλλων ἁπάντων λέγεσθαι. νῦν δὲ ἀδύνατον εἶναι ὁτιοῦν τῶν πρώτων ῥηθῆναι λόγῳ. οὐ γὰρ εἶναι αὐτῷ, ἀλλ' ἢ ὀνομάζεσθαι μόνον, ὄνομα γὰρ μόνον ἔχειν. τὰ δὲ ἐκ τούτων ἤδη συγκείμενα, ὥσπερ αὐτὰ πέπλεκται, οὕτω καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν συμπλακέντα, λόγον γεγονέναι. ὀνομάτων γὰρ συμπλοκὴν εἶναι, λόγου οὐσίαν. οὕτω δὴ τὰ μὲν στοιχεῖα, ἄλογα καὶ ἄγνωστα εἶναι, αἰσθητὰ δέ. τὰς δὲ συλλαβάς, γνωστάς τε καὶ ῥητάς, καὶ ἀληθεῖ δόξῃ δοξαστάς. ὅταν μὲν οὖν ἄνευ λόγου τὴν ἀληθῆ δόξαν τινὸς λάβῃ τις, ἀληθεύειν μὲν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν περὶ αὐτό, γιγνώσκειν δ' οὔ. τὸν γὰρ μὴ δυνάμενον δοῦναί τε καὶ δέξασθαι λόγον, ἀνεπιστήμονα εἶναι περὶ τούτου. προσλαβόντα δὲ λόγον, δυνατόν τε ταῦτα πάντα γεγονέναι, καὶ τελέως πρὸς ἐπιστήμην ἔχειν. οὕτω σὺ τὸ ἐνύπνιον, ἢ ἄλλως ἀκήκοας; Θεαί. Οὕτω μὲν οὖν παντάπασι. Σω. Ἀρέσκει οὖν σε, καὶ τίθεσαι ταύτῃ, δόξαν ἀληθῆ μετὰ λόγου ἐπιστήμην εἶναι; Θεαί. Κομιδῇ μὲν οὖν. Σω. Ἆρ' ὦ Θεαίτητε νῦν οὕτω τῇδε τῇ ἡμέρᾳ εἰλήφαμεν, ὃ πάλαι καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ζητοῦντες πρὶν εὑρεῖν κατεγήρασαν; Θεαί. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ ὦ Σώκρατες καλῶς λέγεσθαι τὸ νῦν ῥηθέν. Σω. Καὶ εἰκός γε αὐτὸ τοῦτο οὕτως ἔχειν. τίς γὰρ ἂν καὶ ἔτι ἐπιστήμη εἴη χωρὶς λόγου τε καὶ ὀρθῆς δόξης; ἕν μέντοι τί με τῶν ῥηθέντων ἀπαρέσκει. Θεαί. Τὸ ποῖον δή; Σω. Ὃ καὶ δοκεῖ λέγεσθαι κομψότατα. ὡς τὰ μὲν στοιχεῖα ἄγνωστα. τὸ δὲ τῶν συλλαβῶν γένος, γνωστόν. Θεαί. Οὐκοῦν ὀρθῶς; Σω. Ἰστέον δή. ὥσπερ γὰρ ὁμήρους ἔχομεν τοῦ λόγου, τὰ παραδείγματα, οἷς χρώμενος εἶπε πάντα ταῦτα. Θεαί. Ποῖα δή; Σω. Τὰ τῶν γραμμάτων στοιχεῖά τε καὶ συλλαβάς. ἢ οἴει ἄλλοσέ ποι βλέποντα ταῦτα εἰπεῖν τὸν εἰπόντα ἃ λέγομεν; Θεαί. Οὐκ, ἀλλ' εἰς ταῦτα. Σω. Βασανίζωμεν δὴ αὐτὰ ἀναλαμβάνοντες. μᾶλλον δὲ ἡμᾶς αὐτούς, οὕτως, ἢ οὐχ οὕτω γράμματα ἐμάθομεν; φέρε πρῶτον, ἆρ' αἱ μὲν συλλαβαὶ λόγον ἔχουσι, τὰ δὲ στοιχεῖα ἄλογα; Θεαί. Ἴσως. Σω. Πάνυ μὲν οὖν καὶ ἐμοὶ φαίνεται. Σωκράτους γοῦν εἴ τις ἔροιτο τὴν πρώτην συλλαβὴν οὑτωσί, ὦ Θεαίτητε λέγε, τί ἐστι σω; τί ἀποκρινῇ; Θεαί. Ὅτι σ καὶ ω. Σω. Οὐκοῦν τοῦτον ἔχεις λόγον τῆς συλλαβῆς. Θεαί. Ἔγωγε. Σω. Ἴθι δὴ οὕτως εἰπὲ καὶ τὸν τοῦ σ λόγον. Θεαί. Καὶ πῶς τοῦ στοιχείου τις ἐρεῖ στοιχεῖα; καὶ γὰρ δὴ ὦ Σώκρατες, τό τε σ, τῶν ἀφώνων ἐστί. ψόφος τις μόνον, οἷον συριττούσης τῆς γλώττης. τοῦ δ' αὖ β οὔτε φωνή, οὔτε ψόφος, οὐδὲ τῶν [illegible]στων στοιχείων. ὥστε πάνυ ἔχει τὸ εὖ λέγεσθαι αὐτὰ ἄλογα. ὧν γε τὰ ἐναργέστατα ἑπτὰ αὐτά, φωνὴν μόνην ἔχει, λόγον δὲ οὐδ' ὁντινοῦν. Σω. Τουτὶ μὲν ἄρα ὦ ἑταῖρε κατωρθώκαμεν περὶ ἐπιστήμης. Θεαί. Φαινόμεθα. Σω. Τί δὲ δὴ τὸ μὴ γνωστὸν εἶναι τὸ στοιχεῖον, ἀλλὰ τὴν συλλαβήν; ἆρ' ὀρθῶς ἀποδεδείγμεθα; Θεαί. Εἰκός γε. Σω. Φέρε δὴ τὴν συλλαβήν, πότερον λέγομεν τὰ ἀμφότερα στοιχεῖα, καὶ ἐὰν πλείω ἢ ἢ δύο, τὰ πάντα; ἢ μίαν τινὰ ἰδέαν γεγονυῖαν συντεθέντων αὐτῶν; Θεαί. Τὰ πάντα ἔμοιγε δοκοῦμεν. Σω. Ὅρα δὴ ἐπὶ δυοῖν, σ καὶ ω, ἀμφότερά ἐστιν ἡ πρώτη συλλαβὴ τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος. ἄλλο τι ὁ γινώσκων αὐτήν, τὰ ἀμφότερα γινώσκει; Θεαί. Τί μήν; Σω. Τὸ σίγμα καὶ τὸ ω ἄρα γινώσκει. Θεαί. Ναί. Σω. Τί δ' ἑκάτερον ἆρ' ἀγνοεῖ, καὶ οὐδέτερον εἰδὼς ἀμφότερα γινώσκει; Θεαί. Ἀλλὰ δεινὸν καὶ ἄλογον ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλὰ μέντοι εἴ γε ἀνάγκη ἑκάτερον γινώσκειν, εἴπερ ἀμφότερά τις γνώσεται, προγινώσκειν τὰ στοιχεῖα ἅπαντα ἀνάγκη τῷ μέλλοντί ποτε γνώσεσθαι συλλαβήν, καὶ οὕτως ἡμῖν ὁ καλὸς λόγος ἀποδεδρακὼς οἰχήσεται. Θεαί. Καὶ μάλα γε ἐξαίφνης. Σω. Οὐ γὰρ καλῶς αὐτὸν φυλάττομεν. χρῆν γὰρ ἴσως τὴν συλλαβὴν τίθεσθαι, μὴ τὰ στοιχεῖα, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων ἕν τι γεγονὸς εἶδος, ἰδέαν μίαν αὐτὸ αὑτοῦ ἔχον, ἕτερον δὲ τῶν στοιχείων. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. καὶ τάχα γ' ἂν μᾶλλον οὕτως ἢ ἐκείνως ἔχοι.

πῃ ἔχοι. Σω. Σκεπτέον, καὶ οὐ προδοτέον οὕτως ἀνάνδρως μέγαν τε καὶ σεμνὸν λόγον. Θεαί. Οὐ
γὰρ οὖν. Σω. Ἐχέτω δὴ ὡς νῦν φαμεν μία ἰδέα ἐξ ἑκάστων τῶν συναρμοττόντων στοιχείων γιγνομέ-
νη ἡ συλλαβή, ὁμοίως ἔν τε γράμμασι, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασι. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐ-
κοῦν μέρη αὐτῆς οὐ δεῖ εἶναι; Θεαί. Τί δή; Σω. Ὅτι οὗ ἂν ᾖ μέρη, τὸ ὅλον ἀνάγκη τὰ πάντα μέρη
εἶναι. ἢ καὶ τὸ ὅλον ἐκ τῶν μερῶν λέγεις γεγονός, ἕν τι εἶδος ἕτερον τῶν πάντων μερῶν; Θεαί. Ἔγω-
γε. Σω. Τὸ δὲ δὴ πᾶν καὶ τὸ ὅλον, πότερον ταὐτὸν καλεῖς, ἢ ἕτερον ἑκάτερον; Θεαί. Ἔχω μὲν
οὐδὲν σαφές. ὅτι δὲ κελεύεις προθύμως ἀποκρίνασθαι, παρακινδυνεύων λέγω, ὅτι ἕτερον. Σω. Ἡ μὲν
προθυμία ὦ Θεαίτητε, ὀρθή. εἰ δὲ καὶ ἡ ἀπόκρισις, σκεπτέον. Θεαί. Δεῖ δέ γε δή. Σω. Οὐκοῦν
διαφέροι ἂν τὸ ὅλον τοῦ παντός, ὡς ὁ νῦν λόγος; Θεαί. Ναί. Σω. Τί δὲ δή, τὰ πάντα καὶ τὸ πᾶν
ἔσθ' ὅτι διαφέρει; οἷον ἐπειδὰν λέγωμεν ἕν, δύο, τρία, τέτταρα, πέντε, ἕξ, καὶ ἐὰν δὶς τρία, ἢ τρὶς δύο,
ἢ τέτταρά τε καὶ δύο, ἢ τρία καὶ δύο καὶ ἕν, πότερον ἐν πᾶσι τούτοις τὸ αὐτό, ἢ ἕτερον λέγομεν;
Θεαί. Ταὐτόν. Σω. ἆρ' ἄλλο τι, ἢ ἕξ; Θεαί. Οὐδέν. Σω. Οὐκοῦν ἐφ' ἑκάστης λέξεως πάντα τὰ
ἓξ εἰρήκαμεν; Θεαί. Ναί. Σω. Πάλιν δ' † οὐδ' ἓν λέγομεν τὰ πάντα λέγοντες; Θεαί. Ἀνάγκη. † οὐδέν.
Σω. Ἢ ἄλλο τι τὰ ἕξ; Θεαί. Οὐδ' ἕν. Σω. Ταὐτὸν ἄρα ἔν γε τοῖς ὅσα ἐξ ἀριθμοῦ ἐστι, τό τε πᾶν προ-
σαγορεύομεν, καὶ τὰ ἅπαντα. Θεαί. Φαίνεται. Σω. Ὧδε δὴ περὶ αὐτῶν λέγωμεν, ὁ τοῦ πλέθρου
ἀριθμός, καὶ πλέθρον ταὐτόν, ἢ γάρ; Θεαί. Ναί. Σω. Καὶ ὁ τοῦ σταδίου δὴ ὡσαύτως; Θεαί. Ναί.
Σω. Καὶ μὴν ὁ τοῦ στρατοπέδου γε, καὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ὁμοίως; ὁ γὰρ ἀριθμὸς
πᾶς, τὸ ὂν πᾶν ἕκαστον αὐτῶν ἐστι. Θεαί. Ναί. Σω. Ὁ δὲ ἑκάστων ἀριθμός, μῶν ἄλλο τι ἢ μέρη ἐστί;
Θεαί. Οὐδ' ἕν. Σω. Ὅσα ἄρα ἔχει μέρη, ἐκ μερῶν ἂν εἴη. Θεαί. Φαίνεται. Σω. Τὰ δέ γε πάν-
τα μέρη τὸ πᾶν εἶναι ὡμολόγηται, εἴπερ καὶ ὁ πᾶς ἀριθμός, τὸ πᾶν ἔσται. Θεαί. Οὕτω. Σω. Τὸ ὅ-
λον ἄρ' οὐκ ἔστιν ἐκ μερῶν. πᾶν γὰρ ἂν εἴη, τὰ πάντα ὂν μέρη. Θεαί. Οὐκ ἔοικε. Σω. Μέρος δ' ἔσθ'
ὅτου ἄλλου ἐστὶν ὅπερ ἐστίν, ἢ τοῦ ὅλου; Θεαί. Τοῦ παντός γε. Σω. Ἀνδρικῶς γε ὦ Θεαίτητε μάχῃ.
τὸ πᾶν δέ, οὐχ ὅταν μηδὲν ἀπῇ, αὐτὸ τοῦτο πᾶν ἐστι; Θεαί. Ἀνάγκη. Σω. Ὅλον δὲ οὐ ταὐτὸν τοῦτο
ἔσται, οὗ ἂν μηδαμῇ μηδὲν ἀποστατῇ. οὗ δ' ἂν ἀποστατῇ, οὔτε ὅλον, οὔτε πᾶν, ἅμα γενόμενον ἐκ τοῦ
αὐτοῦ τὸ αὐτό; Θεαί. Δοκεῖ μοι νῦν οὐδὲν διαφέρειν πᾶν τε καὶ ὅλον. Σω. Οὐκοῦν ἐλέγομεν ὅτι οὗ
ἂν μέρη ᾖ, τὸ ὅλον τε καὶ πᾶν, τὰ πάντα μέρη ἔσται; Θεαί. Πάνυ γε. Σω. Πάλιν δή, ὅπερ ἄρτι
ἐπεχείρουν. οὐκ εἴπερ ἡ συλλαβὴ μὴ τὰ στοιχεῖά ἐστιν, ἀνάγκη αὐτὴν μὴ ὡς μέρη ἔχειν ἑαυτῆς τὰ στοι-
χεῖα, ἢ ταὐτὸν οὖσαν αὐτοῖς ὁμοίως ἐκείνοις γνωστὴν εἶναι; Θεαί. Οὕτω. Σω. Οὐκοῦν τοῦτο ἵνα μὴ
γένηται, ἕτερον αὐτῶν αὐτὴν ἐθέμεθα. Θεαί. Ναί. Σω. Τί δ', εἰ μὴ τὰ στοιχεῖα συλλαβῆς μέρη ἐ-
στιν, ἔχεις ἄλλ' ἄττα εἰπεῖν, ἃ μέρη μέν ἐστι συλλαβῆς, οὐ μέντοι στοιχεῖά γ' ἐκείνης; Θεαί. Οὐδαμῶς
ὦ Σώκρατες, μόρια ταύτης συγχωροίην. γελοῖον που τὰ στοιχεῖα ἀφέντα, ἐπ' ἄλλα ἰέναι. Σω. Παν-
τάπασι δὴ ὦ Θεαίτητε κατὰ τὸν νῦν λόγον μία τις ἰδέα, ἀμέριστος συλλαβὴ ἂν εἴη. Θεαί. Ἔοικε.
Σω. Μέμνησαι οὖν ὦ φίλε, ὅτι ὀλίγον ἐν τῷ πρόσθεν ἀπεδεχόμεθα ἡγούμενοι εὖ λέγεσθαι ὅτι τῶν πρώ-
των οὐκ εἴη λόγος, ἐξ ὧν τὰ ἄλλα σύγκειται. διότι αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἕκαστον εἴη ἀσύνθετον. καὶ οὐδὲ τὸ
εἶναι περὶ αὐτοῦ ὀρθῶς ἔχοι προσφέροντα εἰπεῖν. οὐδὲ τοῦτο ὡς ἕτερα καὶ ἀλλότρια λεγόμενα, καὶ αὕτη δὴ
ἡ αἰτία, ἄλογόν τι καὶ ἄγνωστον αὐτὸ ποιοῖ; Θεαί. Μέμνημαι. Σω. ἢ οὖν ἄλλη τις, ἢ αὕτη ἡ αἰτία,
τοῦ μονοειδές τις καὶ ἀμέριστον αὐτὸ εἶναι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ ἄλλην. Θεαί. Οὐ γὰρ οὖν δὴ φαίνεται.
Σω. Οὐκοῦν εἰς ταὐτὸν ἐμπέπτωκεν ἡ συλλαβὴ εἶδος ἐκείνῳ, εἴπερ μέρη τε μὴ ἔχει, καὶ μία ἐστὶν ἰδέα;
Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Εἰ μὲν ἄρα πολλὰ στοιχεῖα ἡ συλλαβή ἐστι, καὶ ὅλον τι, μέρη δ' αὐ-
τῆς ταῦτα, ὁμοίως αἵ τε συλλαβαὶ γνωσταὶ καὶ ῥηταί, καὶ τὰ στοιχεῖα. ἐπείπερ τὰ πάντα μέρη, τῷ ὅλῳ
ταὐτὸν ἐφάνη. Θεαί. Καὶ μάλα. Σω. Εἰ δέ γε ἕν τε καὶ ἀμερές, ὁμοίως μὲν συλλαβή, ὡσαύτως δὲ
στοιχεῖον, ἄλογόν τε καὶ ἄγνωστον. ἡ γὰρ αὐτὴ αἰτία, ποιήσει αὐτὰ τοιαῦτα. Θεαί. Οὐκ ἔχω ἄλλως
εἰπεῖν. Σω. Τοῦτο μὲν ἄρα μὴ ἀποδεχώμεθα, ὃς ἂν λέγῃ συλλαβὴν μέν, γνωστὸν καὶ ῥητόν, στοιχεῖον
τοὐναντίον. Θεαί. Μὴ γάρ, εἴπερ τῷ λόγῳ πεισόμεθα. Σω. Τί δ' αὖ τοὐναντίον λέγοντος, ἆρ' οὐ
μᾶλλον ἂν ἀποδέξαιο, ἐξ ὧν αὐτὸς σύνοισθα σαυτῷ ἐν τῇ τῶν γραμμάτων μαθήσει; Θεαί. Τὸ ποῖον;
Σω. Ὡς οὐδὲν ἄλλο μανθάνων διετέλεσας, ἢ τὰ στοιχεῖα ἐν τῇ ὄψει διαγινώσκειν πειρώμενος, καὶ
ἐν τῇ ἀκοῇ αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἕκαστον, ἵνα μὴ ἡ θέσις σε ταράττῃ λεγομένων τε καὶ γραφομένων. Θεαί.
Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Ἐν δὲ κιθαριστοῦ τελέως μεμαθηκέναι, μῶν ἄλλο τι ἦν, ἢ τὸ τῷ φθόγγῳ ἑκάστῳ
δύνασθαι ἐπακολουθεῖν, ποίας χορδῆς εἴη; ἃ δὴ στοιχεῖα πᾶς ἂν ὁμολογήσειε μουσικῆς λέγεσθαι. Θεαί.
Οὐδὲν ἄλλο. Σω. Ὧν μὲν ἄρ' αὐτοὶ ἔμπειροί ἐσμεν στοιχείων καὶ συλλαβῶν, εἰ δεῖ ἀπὸ τούτων τεκμαίρε-
σθαι, καὶ εἰς τὰ ἄλλα, πολὺ τὸ τῶν στοιχείων γένος, ἐναργεστέραν τε τὴν γνῶσιν ἔχειν φήσομεν καὶ κυριω-
τέραν τῆς συλλαβῆς, πρὸς τὸ λαβεῖν τελέως ἕκαστον μάθημα. καὶ ἐάν τις φῇ συλλαβὴν μὲν γνωστόν, ἄγνω-
στον δὲ πεφυκέναι στοιχεῖον, ἑκόντα ἢ ἄκοντα παίζειν ἡγησόμεθ' αὐτόν. Θεαί. Κομιδῇ μὲν οὖν. Σω. Ἀλ-
λὰ δὴ τούτου μὲν ἔτι κἂν ἄλλαι φανεῖεν ἀποδείξεις, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. τὸ δὲ προκείμενον μὴ ἐπιλαθώμεθα δι'

αὐτὰς

αὐτὰ ἰδεῖν, ὅτι δή ποτε καὶ λέγεται, τὸ μετὰ δόξης ἀληθοῦς λόγον προσγενόμενον, τὴν τελεωτάτην ἐπιστήμην γεγονέναι. Θεαί. Οὐκοῦν χρὴ ὁρᾶν. Σω. Φέρε δὴ τινά ποτε βούλεται τὸν λόγον ἡμῖν σημαίνειν. τριῶν γάρ ἕν τί μοι δοκεῖ λέγειν. Θεαί. Τίνων δή; Σω. Τὸ μὲν πρῶτον εἴη ἄν, τὸ τὴν αὑτοῦ διάνοιαν ἐμφανῆ ποιεῖν διὰ φωνῆς μετὰ ῥημάτων τε καὶ ὀνομάτων, ὥσπερ εἰς κάτοπτρον ἢ ὕδωρ τὴν δόξαν ἐκτυπούμενον εἰς τὴν διὰ τοῦ στόματος ῥοήν. ἢ οὐ δοκεῖ σοι τὸ τοιοῦτον λόγος εἶναι; Θεαί. Ἔμοιγε. Σω. Τὸν οὖν αὐτὸ δρῶντα, λέγειν φαμέν. οὐκοῦν τοῦτό γε πᾶς ποιεῖν δυνατὸς, θᾶττον ἢ σχολαίτερον τὸ ἐνδείξασθαι, τί δοκεῖ περὶ ἑκάστου αὐτῷ ὁ μὴ ἐνεὸς ἢ κωφὸς ἀπ' ἀρχῆς. καὶ οὕτως ὅσοι τι ὀρθὸν δοξάζουσι, πάντες αὐτὸ φανοῦνται μετὰ λόγου ἔχοντες, καὶ οὐδαμοῦ ἔτι ὀρθὴ δόξα χωρὶς ἐπιστήμης γενήσεται. Θεαί. Ἀληθῆ. Σω. Μὴ τοίνυν ῥαδίως καταγινώσκωμεν, τὸ μηδὲν εἰρηκέναι τὸν ἀποφηνάμενον ἐπιστήμην, ὃ νῦν σκοποῦμεν. ἴσως γὰρ ὁ λέγων, οὐ τοῦτο ἔλεγεν. ἀλλὰ τὸ ἐρωτηθέντα τί ἕκαστον, δυνατὸν εἶναι τὴν ἀπόκρισιν διὰ τῶν στοιχείων ἀποδοῦναι τῷ ἐρομένῳ. Θεαί. Οἷόν τι λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Οἷον καὶ Ἡσίοδος περὶ ἁμάξης λέγει. τὸ ἑκατὸν δέ τε δούραθ' ἁμάξης. ἃ ἐγὼ μὲν, οὐκ ἂν δυναίμην εἰπεῖν, οἶμαι δὲ οὐδὲ σύ. ἀλλ' ἀγαπῷμεν ἂν ἐρωτηθέντες ὅ, τι ἐστὶν ἅμαξα, εἰ ἔχοιμεν εἰπεῖν, τροχοί, ἄξων, ὑπερτήρια, ἄντυγες, ζυγός. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ὁ δέ γε ἴσως οἴοιτ' ἂν ἡμᾶς ὥσπερ ἂν τὸ σὸν ὄνομα ἐρωτηθέντας, καὶ ἀποκριναμένους κατὰ συλλαβὴν, γελοίους εἶναι, ὀρθῶς μὲν δοξάζοντας, καὶ λέγοντας ἃ λέγομεν, οἰομένους δὲ γραμματικοὺς εἶναι, καὶ ἔχειν τε καὶ λέγειν γραμματικῶς, τὸν τοῦ Θεαιτήτου ὀνόματος λόγον. τὸ δ' οὐκ εἶναι ἐπιστημόνως οὐδὲν λέγειν, πρὶν ἂν διὰ τῶν στοιχείων μετὰ τῆς ἀληθοῦς δόξης ἕκαστον περαίνῃ τις, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν που ἐῤῥήθη. Θεαί. Ἐῤῥήθη γάρ.

Σω. Οὕτω τοίνυν καὶ περὶ ἁμάξης ἡμᾶς μὲν ὀρθὴν ἔχειν δόξαν. τὸν δὲ διὰ τῶν ἑκατὸν ἐκείνων δυνάμενον διελθεῖν αὐτῆς τὴν οὐσίαν, προσλαβόντα τοῦτο, λόγον τε προσειληφέναι τῇ ἀληθεῖ δόξῃ, καὶ ἀντὶ δοξαστικοῦ, τεχνικόν τε καὶ ἐπιστήμονα περὶ ἁμάξης οὐσίας γεγονέναι, διὰ στοιχείων τὸ ὅλον περάναντα.

Θεαί. Οὐκοῦν εὖ δοκεῖ σοι ὦ Σώκρατες; Σω. Εἴ σοὶ ὦ ἑταῖρε δοκεῖ, καὶ ἀποδέχῃ τὴν διὰ τοῦ στοιχείου διέξοδον περὶ ἑκάστου λόγον εἶναι, τὴν δὲ κατὰ συλλαβὰς, ἢ καὶ κατὰ μεῖζον ἔτι ἀλογίαν, τοῦτό μοι λέγε, ἵν' αὐτὸ ἐπισκοπῶμεν. Θεαί. Ἀλλὰ πάνυ ἀποδέχομαι. Σω. Πότερον ἡγούμενος ἐπιστήμονα εἶναι ὁντινοῦν ὁτουοῦν, ὅταν τὸ αὐτὸ, τοτὲ μὲν τοῦ αὐτοῦ δοκεῖ αὐτῷ εἶναι, τοτὲ δὲ ἑτέρου; ἢ καὶ ὅταν τοῦ αὐτοῦ, τοτὲ μὲν ἕτερον, τοτὲ δὲ ἕτερον δοξάζῃ; Θεαί. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Εἶτα, ἀμνημονεῖς ἐν τῇ τῶν γραμμάτων μαθήσει κατ' ἀρχὰς, σαυτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους δρῶντας αὐτά; Θεαί. Ἆρα λέγεις τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τοτὲ μὲν ἕτερον, τοτὲ δὲ ἕτερον ἡγουμένους γράμμα; καὶ τὸ αὐτὸ, τοτὲ μὲν εἰς τὴν προσήκουσαν, τοτὲ δὲ εἰς ἄλλην τιθέντας συλλαβήν; Σω. Ταῦτα λέγω. Θεαί. Μὰ Δί' οὐ τοίνυν ἀμνημονῶ. οὐδέ γέ πω ἡγοῦμαι ἐπίστασθαι τοὺς οὕτως ἔχοντας. Σω. Τί οὖν; ὅταν ἐν τῷ τοιούτῳ καιρῷ Θεαίτητον γράφων τις θ καὶ ε, οἴεταί τε δεῖν γράφειν, καὶ γράψει. καὶ αὖ Θεόδωρον ἐπιχειρῶν γράφειν, τ καὶ ε, οἴεταί τε δεῖν γράφειν, καὶ γράψῃ, ἆρ' ἐπίστασθαι φήσομεν αὐτὸν τὴν πρώτην τῶν ὑμετέρων ὀνομάτων συλλαβήν; Θεαί. Ἀλλ' ἄρτι ὡμολογήσαμεν, τὸν οὕτως ἔχοντα, μή πω εἰδέναι. Σω. Κωλύει οὖν τι καὶ περὶ τὴν δευτέραν συλλαβὴν, καὶ τρίτην καὶ τετάρτην, οὕτως ἔχειν τὸν αὐτόν; Θεαί. Οὐδέν γε.

Σω. Ἆρ' οὖν τότε τὴν διὰ στοιχείου διέξοδον ἔχων, γράψει Θεαίτητον μετὰ ὀρθῆς δόξης, ὅταν ἑξῆς γράφῃ; Θεαί. Δῆλον δή. Σω. Οὐκοῦν ἔτι ἀνεπιστήμων ὢν, ὀρθὰ δὲ δοξάζων, ὥς φαμεν; Θεαί.

Ναί. Σω. Λόγον γε ἔχων μετὰ ὀρθῆς δόξης; τὴν γὰρ διὰ τοῦ στοιχείου ὁδὸν ἔχων ἔγραφεν, ἣν δὴ λόγον ὡμολογήσαμεν. Θεαί. Ἀληθῆ. Σω. Ἔστιν ἄρα ὦ ἑταῖρε μετὰ λόγου ὀρθὴ δόξα, ἣν οὔπω δεῖ ἐπιστήμην καλεῖν. Θεαί. Κινδυνεύει. Σω. Ὄναρ δὴ ὡς ἔοικεν ἐπλουτήσαμεν, οἰηθέντες ἔχειν τὸν ἀληθέστατον ἐπιστήμης λόγον. Θεαί. Ἢ μή πω κατηγορῶμεν, ἴσως γὰρ τοῦτό τις αὐτὸν ὁριεῖται. ἀλλὰ τὸ λοιπὸν εἶδος τῶν τριῶν. ὧν ἕν γέ τι ἔφαμεν λόγον θήσεσθαι, τὸν ἐπιστήμην ὁριζόμενον δόξαν εἶναι ὀρθὴν μετὰ λόγου. Σω. Ὀρθῶς ὑπέμνησας. ἔτι γὰρ ἓν λοιπόν. τὸ μὲν γὰρ ἦν διανοίας ἐν φωνῇ ὥσπερ εἴδωλον. τὸ δ' ἄρτι λεχθὲν, διὰ στοιχείου ὁδὸς ἐπὶ τὸ ὅλον. Θεαί. Τὸ δὲ δὴ τρίτον, τί λέγεις; Σω. Ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ εἴποιεν, τὸ ἔχειν τι σημεῖον εἰπεῖν, ᾧ τῶν ἁπάντων διαφέρει τὸ ἐρωτηθέν. Θεαί. Οἷον τίνα, τίνος, ἔχεις μοι λόγον εἰπεῖν; Σω. Οἷον, εἰ βούλει ἡλίου πέρι, ἱκανὸν οἶμαί σοι εἶναι ἀποδέξασθαι, ὅτι τὸ λαμπρότατόν ἐστι τῶν κατ' οὐρανὸν ἰόντων περὶ γῆν. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν.

Σω. Λάβε δὴ οὗ χάριν εἴρηται. ἔστι δὲ ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν. ὡς ἄρα τὴν διαφορὰν, ἑκάστου ἂν λαμβάνῃς, ᾗ τῶν ἄλλων διαφέρει λόγον ὥς φασί τινες λήψει. ἕως δ' ἂν κοινοῦ τινος ἐφάπτῃ, ἐκείνων πέρι σοι ἔσται ὁ λόγος, ὧν ἂν ἡ κοινότης ᾖ. Θεαί. Μανθάνω, καί μοι δοκεῖ καλῶς ἔχειν λόγον τὸ τοιοῦτον καλεῖν.

Σω. Ὃς δ' ἂν μετ' ὀρθῆς δόξης περὶ ὁτουοῦν τῶν ὄντων τὴν διαφορὰν τῶν ἄλλων προσλάβῃ, αὐτοῦ ἐπιστήμων γεγονὼς ἔσται, οὗ πρότερον ἦν δοξαστής. Θεαί. Φαμέν γε μὴν οὕτω. Σω. Νῦν δῆτα ὦ Θεαίτητε παντάπασί γε ἔγωγε, ἐπειδὴ ἐγγὺς ὥσπερ σκιαγραφήματος γέγονα τοῦ λεγομένου, ξυνίημι οὐδὲ σμικρόν. ἕως δὲ ἀφειστήκη πόῤῥωθεν, ἐφαίνετό τι μοι λέγεσθαι. Θεαί. Πῶς τί τοῦτο; Σω.

Φράσω, ἐὰν οἷός τε γένωμαι. ὀρθὴν ἔγωγε ἔχων δόξαν περὶ σοῦ, ἐὰν μὲν προσλάβω τὸν σὸν λόγον,

γινώσκω

γινώσκω δή σε. εἰ δὲ μή, δοξάζω μόνον. Θεαί. Ναί. Σω. Λόγος δέ γε ἦν, ἡ τῆς σῆς διαφορότητος ἑρμηνεία. Θεαί. Οὕτω. Σω. Ἡνίκ' οὖν ἐδόξαζον μόνον, ἄλλο τι, ᾧ τῶν ἄλλων διαφέρεις, τούτων οὐδενὸς ἡπτόμην τῇ διανοίᾳ. Θεαί. Οὐκ ἔοικε. Σω. Τῶν κοινῶν τι ἄρα διενοούμην, ὧν οὐδὲν σὺ μᾶλλον ἤ τις ἄλλος ἔχει. Θεαί. Ἀνάγκη. Σω. Φέρε δὴ πρὸς Διός, πῶς ποτε ἐν τῷ τοιούτῳ σὲ μᾶλλον ἐδόξαζον, ἢ ἄλλον ὁντινοῦν; θὲς γάρ με, διανοούμενον ὡς ἔστιν οὗτος Θεαίτητος, ὃς ἂν ᾖ τε ἄνθρωπος, καὶ ἔχῃ ῥῖνα, καὶ ὀφθαλμούς, καὶ στόμα, καὶ οὕτω δὴ ἓν ἕκαστον τῶν μελῶν. αὕτη οὖν ἡ διάνοια, ἔσθ' ὅτι μᾶλλον ποιήσει με Θεαίτητον, ἢ Θεόδωρον διανοεῖσθαι, ἢ τὸ λεγόμενον Μυσῶν τὸν ἔσχατον; Θεαί. Τί γάρ; Σω. Ἀλλ' ἐὰν δὴ μὴ μόνον τὸν ἔχοντα ῥῖνα καὶ ὀφθαλμοὺς διανοηθῶ, ἀλλὰ καὶ τὸν σιμόν τε καὶ ἐξόφθαλμον, μή τι σε αὖ μᾶλλον δοξάσω, ἢ ἐμαυτόν, ἢ ὅσοι τοιοῦτοι; Θεαί. Οὐδέν. Σω. Ἀλλ' οὐ πρότερόν γε οἶμαι Θεαίτητος ἐν ἐμοὶ δοξασθήσεται, πρὶν ἂν ἡ σιμότης αὕτη, τῶν ἄλλων σιμοτήτων ὧν ἐγὼ ἑώρακα διάφορόν τι μνημεῖον παρ' ἐμοὶ ἐνσημηναμένη καταθῆται. καὶ τἆλλα οὕτως ἐξ ὧν εἶ σύ, ἢ ἐμέ, καὶ ἐὰν αὔριον ἀπαντήσω, ἀναμνήσει καὶ ποιήσει ὀρθὰ δοξάζειν περὶ σοῦ. Θεαί. Ἀληθέστατα. Σω. Περὶ τὴν διαφορότητα ἄρα καὶ ἡ ὀρθὴ δόξα ἂν εἴη ἑκάστου πέρι. Θεαί. Φαίνεταί γε. Σω. Τὸ οὖν προσλαβεῖν λόγον τῇ ὀρθῇ δόξῃ, τί ἂν ἔτι εἴη; εἰ μὲν γὰρ προσδοξάσαι λέγει ᾗ διαφέρει τι τῶν ἄλλων, πάνυ γελοία γίνεται ἡ ἐπίταξις. Θεαί. Πῶς; Σω. Ὧν ὀρθὴν δόξαν ἔχομεν ᾗ τῶν ἄλλων διαφέρει, τούτων προσλαβεῖν ἡμᾶς κελεύει ὀρθὴν δόξαν ᾗ τῶν ἄλλων διαφέρει. καὶ οὕτως ἡ μὲν σκυτάλης ἢ ὑπέρου ἢ ὅτου δὴ λέγεται περιτροπή, πρὸς ταύτην τὴν ἐπίταξιν οὐδὲν ἂν λέγοι. τυφλοῦ δὲ παρακέλευσις ἂν καλοῖτο δικαιότερον. τὸ γὰρ ἃ ἔχομεν ταῦτα προσλαβεῖν κελεύειν, ἵνα μάθωμεν ἃ δοξάζομεν, πάνυ γενναίως ἔοικεν ἐσκοτωμένῳ. Θεαί. Εἰπὲ δή, τί νῦν δὴ ὡς ἐρῶν ἐπύθου; Σω. Εἰ τὸ λόγον ὦ παῖ προσλαβεῖν, γνῶναι κελεύει, ἀλλὰ μὴ δοξάσαι τὴν διαφορότητα, ἡδὺ χρῆμ' ἂν εἴη τοῦ καλλίστου τῶν περὶ ἐπιστήμην λόγου. τὸ γὰρ γνῶναι, ἐπιστήμην που λαβεῖν ἐστιν. ἦ γάρ; Θεαί. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ἐρωτηθεὶς ὡς ἔοικε, τί ἐστιν ἐπιστήμη, ἀποκρινεῖται ὅτι δόξα ὀρθὴ μετὰ ἐπιστήμης διαφορότητος. λόγου γὰρ πρόσληψις, τοῦτ' ἂν εἴη κατ' ἐκεῖνον. Θεαί. Ἔοικε. Σω. Καὶ παντάπασί γε εὔηθες, ζητούντων ἡμῶν ἐπιστήμην, δόξαν φάναι ὀρθὴν εἶναι μετ' ἐπιστήμης, εἴτε διαφορότητος, εἴτε ὁτουοῦν. οὔτε ἄρα αἴσθησις ὦ Θεαίτητε, οὔτε δόξα ἀληθής, οὔτε μετ' ἀληθοῦς δόξης λόγος προσγιγνόμενος, ἐπιστήμη ἂν εἴη. Θεαί. Οὐκ ἔοικε. Σω. Ἦ οὖν ἔτι κυοῦμέν τι καὶ ὠδίνομεν ὦ φίλε περὶ ἐπιστήμης, ἢ πάντα ἐκτετόκαμεν; Θεαί. Καὶ ναὶ μὰ Δία ἔγωγε πλείω, ἢ ὅσα εἶχον ἐν ἐμαυτῷ διὰ σὲ εἴρηκα. Σω. Οὐκοῦν ταῦτα μὲν πάντα ἡ μαιευτικὴ ἡμῖν τέχνη ἀνεμιαῖα φησὶ γεγενῆσθαι, οὐκ ἄξια τροφῆς; Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Ἐὰν τοίνυν ἄλλων μετὰ ταῦτα ἐγκύμων ἐπιχειρῇς γίγνεσθαι ὦ Θεαίτητε, ἐάν τε γίγνῃ, βελτιόνων ἔσῃ πλήρης, διὰ τὴν νῦν ἐξέτασιν. ἐάν τε κενὸς ᾖς, ἧττον ἔσῃ βαρὺς τοῖς συνοῦσι, καὶ ἡμερώτερος σωφρόνως, οὐκ οἰόμενος εἰδέναι, ἃ μὴ οἶσθα. τοσοῦτον γὰρ μόνον ἡ ἐμὴ τέχνη δύναται, πλέον δὲ οὐδέν. οὐδέ τι οἶδα ὧν οἱ ἄλλοι ὅσοι μεγάλοι καὶ θαυμάσιοι ἄνδρες εἰσί τε καὶ γεγόνασι. τὴν δὲ μαιείαν ταύτην, ἐγώ τε καὶ ἡ μήτηρ ἐκ θεοῦ ἐλάχομεν. ἡ μέν, τῶν γυναικῶν. ἐγὼ δέ, τῶν νέων τε καὶ γενναίων, καὶ ὅσοι καλοί. νῦν μὲν οὖν ἀπαντητέον μοι εἰς τὴν τοῦ Βασιλέως στοὰν ἐπὶ τὴν τοῦ Μελίτου γραφήν, ἥν με γέγραπται. ἕωθεν δὲ ὦ Θεόδωρε, δεῦρο πάλιν ἀπαντῶμεν.

Τέλος Θεαιτήτου, ἢ περὶ ἐπιστήμης.

ΣΟΦΙΣΤΗΣ, Η ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΤΟΣ, ΛΟΓΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ, ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΞΕΝΟΣ, ΘΕΑΙΤΗΤΟΣ, ΕΛΕΑΤΗΣ.

ΚΑΤΑ τὴν χθὲς ὁμολογίαν ὦ Σώκρατες, ἥκομεν αὐτοί τε κοσμίως, καὶ τόνδε τινὰ ξένον ἄγομεν, τὸ μὲν γένος ἐξ Ἐλέας, ἕτερον δὲ τῶν ἀμφὶ Παρμενίδην καὶ ξύνωνα ἑταίρων, μάλα δὲ ἄνδρα φιλόσοφον. Σω. Ἆρ' οὖν ὦ Θεόδωρε οὐ ξένον, ἀλλά τινα θεὸν ἄγων κατὰ τὸν Ὁμήρου λόγον λέληθας, ὥς φησιν ἄλλους τε θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις, ὁπόσοι μετέχουσιν αἰδοῦς δικαίας, καὶ δὴ καὶ τὸν ξένιον οὐχ ἥκιστα θεὸν συνοπαδὸν γιγνόμενον, ὕβρεις τε καὶ εὐνομίας τῶν ἀνθρώπων καθορᾶν. τάχ' οὖν ἂν καὶ σοί τις οὗτος τῶν κρειττόνων συνέποιτο, φαύλους ἡμᾶς ὄντας ἐν τοῖς λόγοις ἐποψόμενός τε καὶ ἐλέγξων, θεὸς ὤν τις ἐλεγκτικός. Θεό. Οὐχ οὗτος ὁ τρόπος ὦ Σώκρατες τοῦ ξένου, ἀλλὰ μετριώτερος τῶν

περὶ τὰς

περὶ τὰς ἔριδας ἐσπουδακότων. καί μοι δοκεῖ θεὸς μὲν ἀνὴρ οὐδαμῶς εἶναι, θεῖος μήν. πάντας γὰρ ἐγὼ τοὺς φιλοσόφους, τοιούτους προσαγορεύω. Σω. Καὶ καλῶς γε ὦ φίλε. τοῦτο μέν τοι κινδυνεύει τὸ γένος, οὐ πολύ τι ῥᾷον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, εἶναι διακρίνειν, ἢ τὸ τοῦ θεοῦ. πάνυ γὰρ ἄνδρες οὗτοι παντοῖοι φανταζόμενοι, διὰ τὴν τῶν ἄλλων ἄγνοιαν, ἐπιστρωφῶσι πόληας, οἱ μὴ πλαστῶς, ἀλλ᾽ ὄντως φιλόσοφοι, καθορῶντες ὑψόθεν τὸν τῶν κάτω βίον. καὶ τοῖς μὲν δοκοῦσιν εἶναι τοῦ μηδενὸς τίμιοι, τοῖς δ᾽ ἄξιοι τοῦ παντός. καὶ τοτὲ μὲν πολιτικοὶ φαντάζονται, τοτὲ δὲ σοφισταί, τοτὲ δ᾽ ἔστιν οἷς δόξαν παράσχοιντο ἂν ὡς παντάπασιν ἔχοντες μανικῶς. τοῦ μέν τοι ξένου ἡμῖν ἡδέως ἂν πυνθανοίμην, εἰ φίλον αὐτῷ, τί ταῦθ᾽ οἱ περὶ τὸν ἐκεῖ τόπον ἡγοῦντο, καὶ ὠνόμαζον. Θεό. Τὰ ποῖα δή; Σω. Σοφιστήν, πολιτικόν, φιλόσοφον. Θεό. Τί δὲ μάλιστα, καὶ τὸ ποῖόν τι περὶ αὐτῶν διαπορηθεὶς ἐρέσθαι διενοήθης; Σω. Τόδε, πότερον ἓν πάντα ταῦτα ἐνόμιζον ἢ δύο, ἢ καθάπερ τὰ ὀνόματα τρία, τρία καὶ τὰ γένη διαιρούμενοι, καθ᾽ ἓν ὄνομα γένος ἑκάστῳ προσῆπτον. Θεό. Ἀλλ᾽ οὐδεὶς ὡς ἐγῶμαι φθόνος αὐτῷ, διελθεῖν αὐτά. ἢ πῶς ὦ ξένε λέγομεν; Ξέ. Οὕτως ὦ Θεόδωρε. φθόνος μὲν γὰρ οὐδείς, οὐδὲ χαλεπὸν εἰπεῖν, ὅτι γε τρία ἡγοῦντο. καθ᾽ ἕκαστον μὴν διορίσασθαι σαφῶς τί ποτ᾽ ἐστίν, οὐ σμικρόν, οὐδὲ ῥᾴδιον ἔργον. Θεό. Καὶ μὲν δὴ κατὰ τύχην γε ὦ Σώκρατες λόγων ἐπελάβου παραπλησίων, ὧν καὶ πρὶν ἡμᾶς δεῦρ᾽ ἐλθεῖν διερωτῶντες αὐτὸν ἐτυγχάνομεν. ὁ δέ, ταῦτα ἅπερ καὶ πρὸς σὲ νῦν, τότε ἐσκήπτετο πρὸς ἡμᾶς. ἐπεὶ διακηκοέναι γε φησὶν ἱκανῶς, καὶ οὐκ ἀμνημονεῖν. Σω. Μὴ τοίνυν ἡμῶν ὦ ξένε, τήν γε πρώτην αἰτησάντων χάριν, ἀπαρνηθεὶς γένῃ. τοσόνδε δ᾽ ἡμῖν φράζε. πότερον εἴωθας ἥδιον αὐτὸς ἐπὶ σαυτοῦ μακρῷ λόγῳ διεξιέναι, λέγων τοῦτο, ὃ ἂν ἐνδείξασθαί τῳ βουληθῇς. ἢ δι᾽ ἐρωτήσεων, οἷόν ποτε καὶ Παρμενίδῃ χρωμένῳ καὶ διεξιόντι λόγους παγκάλους παρεγενόμην ἐγὼ νέος ὤν, ἐκείνου μάλα δὴ τότε ὄντος πρεσβύτου. Ξέ. Τῷ μὲν ὦ Σώκρατες ἀλύπως τε καὶ εὐηνίως προσδιαλεγομένῳ, ῥᾷον οὕτω τὸ πρὸς ἄλλον. εἰ δὲ μή, τὸ καθ᾽ αὑτόν. Σω. Ἔξεστι τοίνυν τῶν παρόντων ὃν ἂν βουληθῇς ἐκλέξασθαι. πάντες γὰρ ὑπακούσονταί σοι πρᾴως. συμβούλῳ μὴν ἐμοὶ χρώμενος, τῶν νέων τινὰ αἱρήσῃ, Θεαίτητον τόνδε, ἢ καὶ τῶν ἄλλων εἴ τις σοι κατὰ νοῦν. Ξέ. Ὦ Σώκρατες αἰδώς τις μ᾽ εἶχε τὸ νῦν πρῶτον συγγενόμενον ὑμῖν, μὴ κατὰ σμικρὸν ἔπος πρὸς ἔπος ποιεῖσθαι τὴν συνουσίαν, ἀλλ᾽ ἐκτείναντα ἀπομηκύνειν λόγον συχνὸν κατ᾽ ἐμαυτόν, εἴτε καὶ πρὸς ἕτερον, οἷον ἐπίδειξιν ποιούμενον. τῷ γὰρ ὄντι τὸ νῦν ῥηθέν, οὐχ ὅσον ὧδε ἐρωτηθὲν ἐλπίσειεν ἂν αὐτὸ εἶναί τις. ἀλλὰ τυγχάνει λόγου παμμήκους ὄν. τὸ δὲ αὖ σοί μὴ χαρίζεσθαι καὶ τοῖσδε, ἄλλως τε καὶ σοῦ λέξαντος ὡς εἶπες, ἄξενόν τι καταφαίνεταί μοι καὶ ἄγριον. ἐπεὶ Θεαίτητόν γε τὸν προσδιαλεγόμενον εἶναι δέχομαι παντάπασιν, ἐξ ὧν αὐτός τε πρότερον διείλεγμαι, καὶ σὺ τανῦν μοι διακελεύῃ. Θεαί. Ἆρα τοίνυν ὦ ξένε οὕτω, καὶ καθάπερ εἶπε Σωκράτης, πᾶσι κεχαρισμένος ἔσῃ. Ξέ. Κινδυνεύει πρὸς μὲν ταῦτα οὐδὲν ἔτι λεκτέον εἶναι Θεαίτητε. πρὸς δὲ σὲ ἤδη τὸ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικε, γίγνοιτο ἂν ὁ λόγος. ἂν δ᾽ ἄρα τι τῷ μήκει πονῶν ἄχθῃ, μὴ ἐμὲ αἰτιᾶσθαι τούτων, ἀλλὰ τούσδε τοὺς σοὺς ἑταίρους. Θεό. Ἀλλ᾽ οἶμαι δὴ νῦν οὕτως οὐκ ἀπερεῖν. ἂν δ᾽ ἄρα τι τοιοῦτον γίγνηται, καὶ τόνδε παραληψόμεθα Σωκράτη, τὸν Σωκράτους μὲν ὁμώνυμον, ἐμὸν δὲ ἡλικιώτην καὶ συγγυμναστήν, ᾧ συνδιαπονεῖν μετ᾽ ἐμοῦ τὰ πολλὰ οὐκ ἄηθες. Ξέ. Εὖ λέγεις. καὶ ταῦτα μὲν ἰδίᾳ βουλεύσῃ προϊόντος τοῦ λόγου. κοινῇ δὲ μετ᾽ ἐμοῦ σοι συσκεπτέον, ἀρχομένῳ πρῶτον ὡς ἐμοὶ φαίνεται νῦν ἀπὸ τοῦ σοφιστοῦ, ζητοῦντι καὶ ἐμφανίζοντι λόγῳ, τί ποτ᾽ ἐστί. νῦν γὰρ δὴ σὺ κἀγὼ τούτου πέρι, τοὔνομα μόνον ἔχομεν κοινῇ. τὸ δὲ ἔργον ἐφ᾽ ᾧ καλοῦμεν, ἑκάτερος τάχ᾽ ἂν ἰδίᾳ παρ᾽ ἡμῖν αὐτοῖς ἔχοιμεν. δεῖ δὲ ἀεὶ παντὸς πέρι, τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μᾶλλον διὰ λόγων, ἢ τοὔνομα μόνον συνωμολογεῖσθαι χωρὶς λόγου. τὸ δὲ φῦλον, ὃ νῦν ἐπινοοῦμεν ζητεῖν, οὐ πάντων ῥᾷστον συλλαβεῖν, τί ποτ᾽ ἐστὶν ὁ σοφιστής. ὅσα δ᾽ αὖ τῶν μεγάλων δεῖ διαπονεῖσθαι καλῶς, περὶ τῶν τοιούτων δέδοκται πᾶσι, καὶ πάλαι, τὸ πρότερον ἐν σμικροῖς καὶ ῥᾴοσιν αὐτὰ δεῖν μελετᾶν, πρὶν ἂν ἐν αὐτοῖς τοῖς μεγίστοις. νῦν οὖν ὦ Θεαίτητε ἔγωγε καὶ νῷν οὕτω συμβουλεύω, χαλεπὸν καὶ δυσθήρατον ἡγησαμένοις εἶναι τὸ τοῦ σοφιστοῦ γένος, πρότερον ἐν ἄλλῳ ῥᾴονι τὴν μέθοδον αὐτοῦ προμελετᾶν. εἰ μὴ σύ ποθεν εὐπετεστέραν ἔχεις εἰπεῖν ἄλλην ὁδόν. Θεαί. Ἀλλ᾽ οὐκ ἔχω. Ξέ. Βούλει δῆτα περί τινος τῶν φαύλων μετιόντες πειραθῶμεν παράδειγμα αὐτὸ θέσθαι τοῦ μείζονος; Θεαί. Ναί. Ξέ. Τί δῆτα προταξαίμεθ᾽ ἄν, εὔγνωστον μὲν καὶ σμικρόν, λόγον δὲ μηδενὸς ἐλάττονα ἔχον τῶν μειζόνων; οἷον ἀσπαλιευτής. ἆρ᾽ οὐ πᾶσί τε γνώριμον, καὶ σπουδῆς οὐ πάνυ τι πολλῆς τινὸς ἐπάξιον; Θεαί. Οὕτω. Ξέ. Μέθοδον μὴν αὐτὸν ἐλπίζω καὶ λόγον οὐκ ἀνεπιτήδειον ἡμῖν ἔχειν πρὸς ὃ βουλόμεθα. Θεαί. Καλῶς τοίνυν ἂν ἔχοι. Ξέ. Φέρε δή, τῇδε ἀρχώμεθα αὐτοῦ. καί μοι λέγε, πότερον ὡς τεχνίτην αὐτόν, ἢ τινα ἄτεχνον, ἄλλην δὲ δύναμιν ἔχοντα θήσομεν; Θεαί. Ἥκιστά γε ἄτεχνον. Ξέ. Ἀλλὰ μὴν τῶν γε τεχνῶν πασῶν, σχεδὸν εἴδη δύο. Θεαί. Πῶς; Ξέ. Γεωργία μέν, καὶ ὅση περὶ τὸ θνητὸν πᾶν σῶμα θεραπεία, τό, τε αὖ περὶ τὸ σύνθετον καὶ πλαστόν, ὃ δὴ σκεῦος ὠνομάκαμεν, ἥ τε μιμητική, ξύμπαντα ταῦτα δικαιότατ᾽ ἂν ἑνὶ προσαγορεύοι τ᾽ ὀνόματι. Θεαί. Πῶς, καὶ τίνι; Ξέ. Πᾶν ὅπερ ἂν μὴ πρότερόν τις ὄν, ὕστερον εἰς οὐσίαν ἄγοι, τὸν μὲν ἄγοντα, ποιεῖν. τὸ δὲ ἀγόμενον, ποιεῖσθαί πού φαμεν. Θεαί. Ὀρθῶς. Ξέ. Τὰ δέ γε νῦν,

ἃ δὴ

ἃ δὴ διήλθομεν ἅπαντα, εἶχεν εἰς τοῦτο τὴν αὐτῶν δύναμιν. Θεαί. Εἶχε γὰρ οὖν. Ξέ. Ποιητικὴν
τοίνυν αὐτὰ συγκεφαλαιωσάμενοι προσείπωμεν. Θεαί. Ἔστω. Ξέ. Τὸ δὴ μαθητικὸν αὖ μετὰ-
τοῦτο εἶδος ὅλον, καὶ τὸ τῆς γνωρίσεως, τό, τε χρηματιστικὸν καὶ ἀγωνιστικὸν καὶ θηρευτικόν, ἐπειδὴ δη-
μιουργεῖ μὲν οὐδὲν τούτων, τὰ δὲ ὄντα καὶ γεγονότα, τὰ μὲν, χειροῦται λόγοις καὶ πράξεσι, τὰ δέ, τοῖς χει
ρουμένοις οὐκ ἐπιτρέπει, μάλιστ' ἄν που διὰ ταῦτα ξύμπαντα τὰ μέρη τέχνη τις κτητικὴ λεχθεῖσα ἂν
διαγράψειε. Θεαί. Ναί. πρέποι γὰρ ἄν. Ξέ. Κτητικῆς δὴ καὶ ποιητικῆς ξυμπασῶν οὐσῶν τῶν
τεχνῶν, ἐν ποτέρᾳ τὴν ἀσπαλιευτικὴν ὦ Θεαίτητε τιθῶμεν; Θεαί. Ἐν κτητικῇ που δῆλον.
Ξέ. Κτητικῆς δ' ἆρ' οὐ δύο εἴδη; τὸ μὲν, ἑκόντων πρὸς ἑκόντας μεταβλητικὸν ὄν, διά τε δωρεῶν, καὶ
ἀγοράσεων, καὶ μισθώσεων. τὸ δὲ λοιπὸν ἢ κατ' ἔργα, ἢ κατὰ λόγους χειρούμενον ξύμπαν, χειρωτικὸν ἂν
εἴη; Θεαί. Φαίνεται γοῦν, ἐκ τῶν εἰρημένων. Ξέ. Τί δέ, τὴν χειρωτικὴν ἆρ' οὐ διχῇ τμητέον;
Θεαί. Πῇ; Ξέ. Τὸ μὲν ἀναφανδὸν, ὅλον ἀγωνιστικὸν θέντες. τὸ δὲ κρυφαῖον αὐτῆς πᾶν, θηρευτι-
κόν. Θεαί. Ναί. Ξέ. Τήν γε μὴν θηρευτικὴν, ἄλογον τὸ μὴ οὐ τέμνειν διχῇ. Θεαί. Λέγε,
ὅπῃ; Ξέ. Τὸ μὲν, ἀψύχου γένους διελομένους, τὸ δ' ἐμψύχου. Θεαί. Τί μήν; εἴπερ ἐστόν γε ἄμφω.

Ξέ. Πῶς δὲ οὐκ ἐστόν; καὶ δεῖ γε ἡμᾶς τὸ μὲν τῶν ἀψύχων, ἀνώνυμον ἐᾶν. πλὴν † καὶ ἔνια τῆς κολυμβη κατ' ἔνια
τικῆς ἄττα μέρη, καὶ τοιαῦτ' ἄλλα βραχέα, χαίρειν ἐᾶσαι. τὸ δέ, τῶν ἐμψύχων ζώων οὖσαν θήραν, προσει
πεῖν ζωοθηρικήν. Θεαί. Ἔστω. Ξέ. Ζωοθηρικῆς δὲ ἆρ' οὐ διπλοῦν εἶδος ἂν λέγοιτο ἐν δίκῃ; τὸ μὲν,
πεζοῦ γένους, πολλοῖς εἴδεσι καὶ ὀνόμασι διῃρημένον, πεζοθηρικόν. τὸ δ' ἕτερον, νευστικοῦ ζώου πᾶν, ἐνυ-
γροθηρικόν; Θεαί. Πάνυ γε. Ξέ. Νευστικοῦ δέ, τὸ μὲν πτηνὸν φῦλον ὁρῶμεν, τὸ δὲ ἔνυδρον. Θεαί.
Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Καὶ τοῦ πτηνοῦ μὲν γένους, πᾶσα ἡμῖν ἡ θήρα, λέγεταί πού τις ὀρνιθοθηρευτική. Θεαί.
Λέγεται γὰρ οὖν. Ξέ. Τοῦ δὲ ἐνύδρου σχεδὸν τὸ σύνολον, ἁλιευτική. Θεαί. Ναί. Ξέ. Τί δὲ
ταύτην αὖ τὴν θήραν, ἆρ' οὐκ ἂν κατὰ μέγιστα μέρη δύο διελοίμην; Θεαί. Κατὰ ποῖα; Ξέ. Καθ' ἃ
τὸ μὲν ἕρκεσιν αὐτόθι ποιεῖται τὴν θήραν, τὸ δὲ πληγῇ. Θεαί. Πῶς λέγεις; καὶ πῇ διαιρούμενον ἑκά
τερον; Ξέ. Τὸ μὲν, ὅτι πᾶν ὅσον ἂν ἕνεκα κωλύσεως εἴργῃ τι περιέχον, ἕρκος εἰκὸς ὀνομάζειν.
Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξέ. Κύρτους δή, καὶ δίκτυα, καὶ βρόχους, καὶ πόρκους, καὶ τὰ τοιαῦτα, μῶν
ἄλλο τι πλὴν ἕρκη χρὴ προσαγορεύειν; Θεαί. Οὐδὲν ἄλλο. Ξέ. Τοῦτο μὲν ἄρα ἑρκοθηρικὸν τῆς
ἄγρας τὸ μέρος φήσομεν, ἤ τι τοιοῦτον. Θεαί. Ναί. Ξέ. Τὸ δὲ ἀγκίστροις καὶ τριόδουσι πληγῇ γι
γνόμενον, ἕτερον μὲν ἐκείνου, πληκτικὴν δέ τινα θήραν ἡμᾶς προσειπεῖν ἑνὶ λόγῳ νῦν χρεών, ἤ τί τις
ἂν ὦ Θεαίτητε εἴποι κάλλιον. Θεαί. Ἀμελῶμεν τοῦ ὀνόματος. ἀρκεῖ γὰρ καὶ τοῦτο. Ξέ. Τῆς τοί-
νυν πληκτικῆς, τὸ μὲν νυκτερινὸν οἶμαι πρὸς πυρὸς φῶς γιγνόμενον ὑπ' αὐτῶν τῶν περὶ τὴν θήραν,
πυρευτικὴν ῥηθῆναι συμβέβηκε. Θεαί. Πάνυ γε. Ξέ. Τὸ δέ γε μεθημερινόν, ὡς ἐχόντων ἐν ἄ-
κροις ἄγκιστρα καὶ τῶν τριοδόντων, πᾶν ἀγκιστρευτικόν. Θεαί. Λέγεται γὰρ οὖν. Ξέ. Τοῦ τοίνυν
ἀγκιστρευτικοῦ τῆς πληκτικῆς, τὸ μὲν ἄνωθεν εἰς τὸ κάτω γιγνόμενον, διὰ τὸ τοῖς τριόδουσιν οὕτω μάλι-
στα χρῆσθαι, τριοδοντία οἶμαί τις κέκληται. Θεαί. Φασὶ γοῦν τινές. Ξέ. Τὸ δέ γε λοιπὸν ἐστιν
ἓν ἔτι μόνον ὡς εἰπεῖν εἶδος. Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξέ. Τὸ τῆς ἐναντίας ταύτῃ πληγῆς, ἀγκίστρῳ τε
γιγνόμενον, καὶ τῶν ἰχθύων, οὐχ ᾗ τις ἂν τύχῃ τοῦ σώματος, ὥσπερ τοῖς τριόδουσιν. ἀλλὰ περὶ τὴν κεφα
λὴν καὶ τὸ στόμα τοῦ θηρευθέντος ἑκάστοτε, καὶ κάτωθεν εἰς τοὐναντίον ἄνω, ῥάβδοις καὶ καλάμοις
ἀνασπώμενον. οὗ τί φήσομεν ὦ Θεαίτητε δεῖν τοὔνομα λέγεσθαι; Θεαί. Δοκῶ μὲν ὅπερ ἄρτι πρου
θέμεθα δεῖν ἐξευρεῖν, τοῦτ' αὐτὸ νῦν ἀποτετελέσθαι. Ξέ. Νῦν ἄρα τῆς ἀσπαλιευτικῆς πέρι οὐ σύ γε
κἀγὼ συνωμολογήκαμεν, οὐ μόνον τοὔνομα, ἀλλὰ καὶ τὸν λόγον περὶ αὐτὸ τοὔργον εἰλήφαμεν ἱκανῶς.
ξυμπάσης γὰρ τέχνης τὸ μὲν ἥμισυ μέρος κτητικὸν ἦν. κτητικοῦ δέ, χειρωτικόν. χειρωτικοῦ δέ, θηρευ-
τικόν. τοῦ δὲ θηρευτικοῦ, ζωοθηρικόν. ζωοθηρικοῦ δέ, ἐνυδροθηρικόν. ἐνυδροθηρικοῦ δέ, τὸ κάτωθεν τμῆμα
ὅλου ἁλιευτικόν. ἁλιευτικῆς δέ, πληκτικόν. πληκτικῆς δέ, ἀγκιστρευτικόν. τούτου δὲ τὸ περὶ τὴν κάτω
θεν ἄνω πληγὴν ἀνασπωμένην, ἀπ' αὐτῆς τῆς πράξεως ἀφομοιωθὲν τοὔνομα, ἡ νῦν ἀσπαλιευτικὴ ζητη
θεῖσα ἐπίκλην γέγονε. Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν τοῦτό γε ἱκανῶς δεδήλωται. Ξέ. Φέρε δή,
κατὰ τοῦτο τὸ παράδειγμα καὶ τὸν σοφιστὴν ἐπιχειρῶμεν εὑρεῖν, ὅ, τί ποτ' ἐστί. Θεαί. Κομιδῇ μὲν οὖν.

Ξέ. Καὶ μὴν ἐκεῖνό γ' ἦν τὸ ζήτημα πρῶτον, πότερον ἰδιώτην, ἤ τινα τέχνην ἔχοντα θετέον εἶναι
τὸν ἀσπαλιευτήν. Θεαί. Ναί. Ξέ. Καὶ νῦν δή, τοῦτον ἰδιώτην θήσομεν ὦ Θεαίτητε, ἢ παντά
πασιν ὡς ἀληθῶς σοφιστήν; Θεαί. Οὐδαμῶς ἰδιώτην. μανθάνω γὰρ ὃ λέγεις, ὡς πάντως δεῖ τοιοῦ
τον εἶναι, τό γε ὄνομα τοῦτο ἔχων. Ξέ. Ἀλλά τινα τέχνην αὐτὸν ἡμῖν ἔχοντα ὡς ἔοικε θετέον; Θεαί.
Τίνα ποτ' οὖν δὴ ταύτην; Ξέ. Ἆρ' ὦ πρὸς θεῶν ἠγνοήκαμεν τἀνδρὸς τὸν ἄνδρα ὄντα ξυγγενῆ;

Θεαί. Τίνα τοῦτον; Ξέ. Τὸν ἀσπαλιευτὴν τοῦ σοφιστοῦ. Θεαί. Πῇ; Ξέ. Θηρευτά τινε κα-
ταφαίνεσθον ἄμφω μοι. Θεαί. Τίνος θήρας ἅτερος; τὸν μὲν γὰρ ἕτερον εἴπομεν. Ξέ. Δίχα που
νῦν δὴ διείλομεν τὴν ἄγραν πᾶσαν. τὸ μὲν νευστικοῦ μέρους, τὸ δὲ πεζοῦ τέμνοντες. Θεαί. Ναί. Ξέ.
Καὶ τὸ μὲν διήλθομεν, ὅσον περὶ τὰ νευστικὰ τῶν ἐνύδρων. τὸ δὲ πεζὸν εἰάσαμεν ἄσχιστον, εἰπόντες ὅτι
πολυειδὲς

πολυειδὲς εἴη. Θεαί. Πάνυ γε. Ξέ. Μέχρι μὲν τοίνυν ἐνταῦθα ὁ σοφιστὴς καὶ ὁ ἀσπαλιευτὴς ἅμα ἀπὸ τῆς κτητικῆς τέχνης πορεύεσθον. Θεαί. Ἐοίκατον γοῦν. Ξέ. Ἐκτρέπεσθον δέ γε ἀπὸ τῆς ζωοθηρικῆς. ὁ μὲν, ἐπὶ θάλατταν που καὶ ποταμοὺς, καὶ λίμνας τὰ ἐν τούτοις ζῶα θηρευσόμενος. Θεαί. Τί μήν; Ξέ. ὁ δέ γε ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποταμοὺς ἑτέρους αὖ τινὰς, πλούτου καὶ νεότητος οἷον λειμῶνας ἀφθόνους, τὰ ἐν τούτοις θρέμματα χειρωσόμενος. Θεαί. Πῶς λέγεις; Ξέ. Τῆς πεζῆς θήρας, γίγνεσθον δύο μεγίστω τινὲ μέρη. Θεαί. Ποῖον ἑκάτερον; Ξέ. Τὸ μὲν, τῶν ἡμέρων. τὸ δὲ, τῶν ἀγρίων.

Θεαί. Εἶτ' ἔστι τις θήρα τῶν ἡμέρων; Ξέ. Εἴπερ γέ ἐστιν ἄνθρωπος ἥμερον ζῶον. θὲς δὴ ὅπῃ χαίρεις. εἴτε μηδὲν τιθεὶς ἥμερον, εἴτε ἄλλο μὲν ἥμερόν τι, τὸν δὲ ἄνθρωπον ἄγριον. εἴτε ἥμερον μὲν λέγεις αὖ τὸν ἄνθρωπον, ἀνθρώπων δὲ μηδεμίαν ἡγῇ θήραν. τούτων, ὁπότερ' ἂν ἡγῇ φίλον εἰρῆσθαί σοι, τοῦτο ἡμῖν διόρισον. Θεαί. Ἀλλ' ἡμᾶς τε ἥμερον ὦ ξένε ἡγοῦμαι ζῶον, θήραν τε ἀνθρώπων εἶναι λέγω. Ξέ. Διττὴν τοίνυν καὶ τὴν ἡμεροθηρικὴν εἴπωμεν. Θεαί. Κατὰ τί λέγοντες; Ξέ. Τὴν μὲν ληστικὴν, καὶ ἀνδραποδιστικὴν, καὶ τυραννικὴν, καὶ ξύμπασαν τὴν πολεμικὴν, ἓν πάντα βίαιον θήραν ὁρισάμενοι.

Θεαί. Καλῶς. Ξέ. Τὴν δέ γε δικανικὴν, καὶ δημηγορικὴν, καὶ προσομιλητικὴν, ἓν αὖ τὸ ξύνολον, πιθανουργικήν τινα μίαν τέχνην προσειπόντες. Θεαί. Ὀρθῶς. Ξέ. Τῆς δὲ πιθανουργικῆς, διττὰ λέγομεν γένη. Θεαί. Ποῖα; Ξέ. Τὸ μὲν ἕτερον, ἰδίᾳ. τὸ δὲ, δημοσίᾳ γιγνόμενον. Θεαί. Γίγνεσθον γὰρ οὖν εἶδος ἑκάτερον. Ξέ. Οὐκοῦν αὖ τῆς ἰδιοθηρευτικῆς, τὸ μὲν, μισθαρνευτικόν τί ἐστι. τὸ δὲ, δωροφορικόν. Θεαί. Οὐ μανθάνω. Ξέ. Τῇ τῶν ἐρώντων θήρᾳ τὸν νοῦν, ὡς ἔοικας, οὔπω προσέσχες. Θεαί. Τοῦ πέρι; Ξέ. Ὅτι τοῖς θηρευθεῖσι δῶρα προσεπιδόασι. Θεαί. Ἀληθέστατα λέγεις. Ξέ. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἐρωτικῆς τέχνης εἶδος ἔστω. Θεαί. Πάνυ γε. Ξέ. Τοῦ δέ γε μισθαρνευτικοῦ, τὸ μὲν προσομιλοῦν διὰ χάριτος, καὶ παντάπασι δι' ἡδονῆς τὸ δέλεαρ πεποιημένον, καὶ τὸν μισθὸν πραττόμενον τροφὴν ἑαυτῷ μόνην, κολακικὴν ὡς ἐγῷμαι πάντες φαῖμεν ἂν, ἡδυντικήν τινα τέχνην εἶναι. Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Τὸ δὲ ἐπαγγελλόμενον μὲν ὡς ἀρετῆς ἕνεκα τὰς ὁμιλίας ποιούμενον, μισθὸν δὲ νόμισμα πραττόμενον, ἆρα οὐ τοῦτο τὸ γένος ἑτέρῳ προσειπεῖν ἄξιον ὀνόματι;

Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Τίνι δὴ τούτῳ; πειρῶ λέγειν; Θεαί. Δῆλον δή. τὸν γὰρ σοφιστήν μοι δοκοῦμεν εὑρηκέναι. τοῦτ' οὖν ἔγωγε εἰπὼν, τὸ προσῆκον ὄνομ' ἂν ἡγοῦμαι καλεῖν αὐτόν. Ξέ. Κατὰ δὴ τὸν νῦν ὦ Θεαίτητε λόγον, ὡς ἔοικεν, ἡ τέχνης οἰκειωτικῆς, χειρωτικῆς, κτητικῆς, θηρευτικῆς, ζωοθηρίας, πεζοθηρίας, χερσαίας, ἡμεροθηρικῆς, ἀνθρωποθηρίας, ἰδιοθηρίας, μισθαρνικῆς, νομισματοπωλικῆς, δοξοπαιδευτικῆς, νέων, πλουσίων, καὶ ἐνδόξων, γινομένη θήρα, προσρητέον, ὡς ὁ νῦν λόγος συμβαίνει ἡμῖν, σοφιστική. Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Ξέ. Ἔτι δὲ καὶ τῇδε ἴδωμεν. οὐ γάρ τι φαύλης μέτοχόν ἐστι τέχνης τὸ νῦν ζητούμενον, ἀλλ' εὖ μάλα ποικίλης. καὶ γὰρ οὖν ἐν τοῖς πρόσθεν εἰρημένοις, φάντασμα παρέχεται, μὴ τοῦτο ὃ νῦν αὐτὸ ἡμεῖς φαμὲν, ἀλλ' ἕτερον εἶναί τι γένος. Θεαί. Πῇ δή; Ξέ. Τὸ τῆς κτητικῆς τέχνης, διπλοῦν ἦν εἶδός που. τὸ μὲν, θηρευτικὸν μέρος ἔχον. τὸ δὲ, ἀλλακτικόν. Θεαί. Ἦν γὰρ οὖν. Ξέ. Τῆς τοίνυν ἀλλακτικῆς, δύο εἴδη λέγωμεν. τὸ μὲν δωρητικὸν, τὸ δὲ ἕτερον ἀγοραστικόν. Θεαί. Εἰρήσθω. Ξέ. Καὶ μὴν αὖ φήσομεν ἀγοραστικὴν διχῇ τέμνεσθαι. Θεαί. Πῇ; Ξέ. Τὴν μὲν τῶν αὐτουργῶν, αὐτοπωλικὴν διαιρουμένην. τὴν δὲ ἀλλότρια ἔργα μεταβαλλομένην, μεταβλητικήν. Θεαί. Πάνυ γε. Ξέ. Τί δὲ τῆς μεταβλητικῆς; οὐχ ἡ μὲν κατὰ πόλιν ἀλλαγὴ σχεδὸν αὐτῆς ἥμισυ μέρος ὂν, καπηλικὴ προσαγορεύεται; Θεαί. Ναί. Ξέ. Τὸ δέ γε ἐξ ἄλλης εἰς ἄλλην πόλιν διαλλαττόμενον, ὠνῇ καὶ πράσει, ἐμπορική; Θεαί. Τί δ' οὔ; Ξέ. Τῆς δ' ἐμπορικῆς ἆρ' οὐκ ᾐσθήμεθα ὅτι τὸ μὲν, ὅσοις τὸ σῶμα τρέφεται κέχρηται. τὸ δὲ, ὅσοις ἡ ψυχὴ πωλοῦν διὰ νομίσματος ἀλλάττεται; Θεαί. Πῶς τοῦτο λέγεις; Ξέ. Τὸ περὶ τὴν ψυχὴν ἴσως ἀγνοοῦμεν. ἐπεὶ τό γε ἕτερόν που ξυνίεμεν. Θεαί. Ναί. Ξέ. Μουσικήν τε τοίνυν ξυνάπασαν λέγωμεν, ἐκ πόλεως ἑκάστοτε εἰς πόλιν, ἔνθεν μὲν ὠνηθεῖσαν, ἑτέρωσε δὲ, ἀγομένην καὶ πιπρασκομένην. καὶ γραφικὴν, καὶ θαυματοποιητικὴν, καὶ πολλὰ ἕτερα τῆς ψυχῆς, τὰ μὲν παραμυθίας, τὰ δὲ καὶ σπουδῆς χάριν ἀχθέντα καὶ πωλούμενα, τὸν ἄγοντα καὶ πωλοῦντα, μηδὲν ἧττον τῆς τῶν σιτίων καὶ ποτῶν πράσεως, ἔμπορον ὀρθῶς ἂν λεγόμενον παρέχειν. Θεαί. Ἀληθέστατα λέγεις. Ξέ. Οὐκοῦν καὶ τὸν μαθήματα ξυνωνούμενον, πόλιν τε ἐκ πόλεως νομίσματος ἀμείβοντα, ταὐτὸν προσερεῖς ὄνομα; Θεαί. Σφόδρα γε. Ξέ. Τῆς δὴ ψυχεμπορικῆς ταύτης, ἆρ' οὐ τὸ μὲν, ἐπιδεικτικὴ δικαιότατα λέγοιτ' ἂν, τὸ δὲ, γελοῖον μὲν οὐχ ἧττον τοῦ πρόσθεν, ὅμως δὲ μαθημάτων οὖσαν πρᾶσιν αὐτὴν, ἀδελφῷ τινι τῆς πράξεως ὀνόματι προσειπεῖν ἀνάγκη;

Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξέ. Ταύτης τοίνυν τῆς μαθηματοπωλικῆς, τὸ μὲν περὶ τὰ τῶν ἄλλων τεχνῶν μαθήματα, ἑτέρῳ. τὸ δὲ περὶ τὸ τῆς ἀρετῆς, ἄλλῳ προσρητέον. Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Τεχνοπωλικὸν μὲν τό γε περὶ τ' ἄλλα ἂν ἁρμόττοι. τὸ δὲ περὶ ταῦτα, σὺ προθυμήθητι λέγειν ὄνομα. Θεαί. Καὶ τί τις ἂν ἄλλο ὄνομα εἰπὼν οὐκ ἂν πλημμελοίη, πλὴν τὸ νῦν ζητούμενον αὐτὸ εἶναι τὸ σοφιστικὸν γένος; Ξέ. Οὐδὲν ἄλλο. ἴθι δὴ νῦν συναγάγωμεν αὐτὸ λέγοντες, ὡς τὸ τῆς κτητικῆς μεταβλητικὴν ἀγοραστικῆς, ἐμπορικοῦ, ψυχεμπορικῆς περὶ λόγους καὶ μαθήματα ἀρετῆς πωλητικὸν, δεύτερον ἀνεφάνη

φαίνη

φαίνῃ σοφιστική. Θεαί. Μάλα γε. Ξέ. Τρίτον δέ οἶμαί σε, κἂν εἴ τις αὐτοῦ καθιδρυμένος ἐν πόλει, τὰ μὲν ὠνούμενος, τὰ δὲ καὶ τεκταινόμενος αὐτὸς μαθήματα περὶ τὰ αὐτὰ ταῦτα, καὶ πωλῶν, ἐκ τούτου τὸ ζῆν προὐτάξατο, καλεῖν οὐδὲν ἄλλο πλὴν ὅπερ δὴ νῦν. Θεαί. Τί δ᾽, οὐ μέλλω. Ξέ. Καὶ τὸ κτητικῆς ἄρα, μεταβλητικόν, ἀγοραστικόν, καπηλικόν, εἴτε αὐτοπωλικὸν ἀμφοτέρως ὅ,τιπερ ἂν ᾖ περὶ τὰ τοιαῦτα, μαθηματοπωλικὸν γένος, ἀεὶ σὺ προσερεῖς ὡς φαίνῃ σοφιστικόν.

Θεαί. Ἀνάγκη. τῷ γὰρ λόγῳ δεῖ συνακολουθεῖν. Ξέ. Ἔτι δὴ σκοπῶμεν, εἴ τινι τοιῷδε προσέοικεν ἄρα τὸ νῦν μεταδιωκόμενον γένος. Θεαί. Ποίῳ δή; Ξέ. Τῆς κτητικῆς ἀγωνιστική τι μέρος ἡμῖν ἦν. Θεαί. Ἦν γὰρ οὖν. Ξέ. Οὐκ ἀπὸ τρόπου τοίνυν ἐστὶ, διαιρεῖν αὐτὴν δίχα. Θεαί. Καθ᾽ ὁποῖα; λέγε. Ξέ. Τὸ μὲν, ἁμιλλητικὸν αὐτῆς τιθέντας. τὸ δὲ, μαχητικόν. Θεαί. Ἔστι.

Ξέ. Τῆς τοίνυν μαχητικῆς, τῷ μὲν σώματα πρὸς σώματα γιγνομένῳ, σχεδὸν εἰκὸς καὶ πρέπον λέγειν ὄνομα τι τοιοῦτον τιθεμένους οἷον βιαστικόν. Θεαί. Ναί. Ξέ. Τῷ δὲ λόγοις πρὸς λόγους τί τις ὦ Θεαίτητε ἄλλο εἴπῃ, πλὴν ἀμφισβητικόν; Θεαί. Οὐδέν. Ξέ. Τὸ δέ γε περὶ τὰς ἀμφισβητήσεις θετέον διττόν. Θεαί. Πῇ; Ξέ. Καθόσον μὲν γὰρ γίγνεται μήκεσί τε πρὸς ἐναντία μήκη λόγων, καὶ περὶ δίκαια καὶ ἄδικα δημοσίᾳ, δικανικόν. Θεαί. Ναί. Ξέ. Τὸ δ᾽ ἐν ἰδίοις αὖ καὶ κατακεκερματισμένον ἐρωτήσεσι πρὸς ἀποκρίσεις, μῶν εἰθίσμεθα καλεῖν ἄλλο, πλὴν ἀντιλογικόν;

Θεαί. Οὐδέν. Ξέ. Τοῦ δὲ ἀντιλογικοῦ, τὸ μὲν ὅσον περὶ τὰ ξυμβόλαια ἀμφισβητεῖται μὲν, εἰκῇ δὲ καὶ ἀτέχνως περὶ αὐτὸ πράττεται, ταῦτα θετέον μὲν εἶδος, ἐπείπερ αὐτὸ διέγνωκεν ὡς ἕτερον ὂν ὁ λόγος, ἀτὰρ ἐπωνυμίας, οὐθ᾽ ὑπὸ τῶν ἔμπροσθεν ἔτυχεν, οὔτε νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν τυχεῖν ἄξιον.

Θεαί. Ἀληθῆ. Ξέ. Κατὰ σμικρὰ γὰρ λίαν καὶ παντοδαπὰ διῄρηται. Θεαί. Τὸ δέ γε ἔντεχνον, καὶ περὶ δικαίων αὐτῶν καὶ ἀδίκων, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅλως ἀμφισβητοῦν, ἆρ᾽ οὐκ ἐριστικὸν αὖ λέγειν εἰθίσμεθα; Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Τοῦ μὲν ἐριστικοῦ, τὸ μὲν, χρηματοφθορικόν. τὸ δὲ, χρηματιστικὸν ὂν τυγχάνει. Θεαί. Παντάπασί γε. Ξέ. Τὴν ἐπωνυμίαν τοίνυν ἣν ἑκάτερον δεῖ καλεῖν αὐτῶν, πειραθῶμεν εἰπεῖν. Θεαί. Οὐκοῦν χρή. Ξέ. Δοκῶ μὴν τόδ᾽ ἡδονὴν ἐκ τῆς περὶ ταῦτα διατριβῆς, ἀμελὲς τῶν οἰκείων γιγνόμενον, περὶ δὲ τὴν λέξιν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀκουόντων οὐ μεθ᾽ ἡδονῆς ἀκουόμενον, καλεῖσθαι κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν, οὐχ ἕτερον ἀδολεσχικοῦ. Θεαί. Λέγεται γὰρ οὖν οὕτω πως. Ξέ. Τὸ τοίνυν τοὐναντίον ἀπὸ τῶν ἰδιωτικῶν ἐρίδων χρηματιζόμενον, ἐν τῷ μέρει σὺ πειρῶ νῦν εἰπεῖν. Θεαί. Καὶ τίς ἂν αὖ εἰπὼν ἕτερον οὐκ ἐξαμάρτοι, πλήν γε τὸν θαυμαστὸν πάλιν ἐκεῖνον, ἥκειν αὖ νῦν τέταρτον, τὸν μεταδιωκόμενον ὑφ᾽ ἡμῶν σοφιστήν.

Ξέ. Οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ τὸ χρηματιστικὸν γένος ὡς ἔοικεν, ἐριστικῆς ὂν τέχνης. τῆς ἀντιλογικῆς, τῆς ἀμφισβητικῆς, τῆς μαχητικῆς, τῆς ἀγωνιστικῆς, τῆς κτητικῆς ἐστιν ὡς ὁ λόγος αὖ μεμήνυκε νῦν ὁ σοφιστής.

Θεαί. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ξέ. Ὁρᾷς οὖν ὡς ἀληθῶς λέγεται τὸ ποικίλον εἶναι τοῦτο τὸ θηρίον. καὶ τὸ λεγόμενον, οὐ τῇ ἑτέρᾳ ληπτέον; Θεαί. Οὐκοῦν ἀμφοῖν χρή. Ξέ. Χρὴ γὰρ οὖν, καὶ κατὰ δύναμίν γε οὕτω ποιητέον. τοιόνδε τι μεταθέοντας ἴχνος αὐτοῦ. καί μοι λέγε. τῶν οἰκετικῶν ὀνομάτων καλοῦμεν ἄττα που; Θεαί. Καὶ πολλά. ἀτὰρ ποῖα δὴ τῶν πολλῶν πυνθάνῃ; Ξέ. Τὰ τοιάδε, οἷον διηθεῖν τε λέγομεν καὶ διαττᾶν, καὶ βράττειν, καὶ διακρίνειν. Θεαί. Τί μήν; Ξέ. Καὶ πρός γε τούτοις ἔτι ξαίνειν, καὶ κατάγειν, καὶ κερκίζειν, καὶ μυρία ἐν ταῖς τέχναις ἄλλα τοιαῦτα ἐνόντα ἐπιστάμεθα. ἦ γάρ; Θεαί. Τὸ ποῖον αὐτῶν πέρι βουληθεὶς δηλῶσαι παραδείγματα προθεὶς ταῦτα κατὰ πάντων ἤρου; Ξέ. Διαιρετικά που τὰ λεχθέντα εἴρηται ξύμπαντα.

Θεαί. Ναί. Ξέ. Κατὰ τὸν ἐμὸν τοίνυν λόγον, ὥσπερεὶ ταῦτα μίαν οὖσαν ἐν ἅπασι τέχνην, ἑνὸς ὀνόματος ἀξιώσομεν αὐτήν. Θεαί. Τίνα προσειπόντες; Ξέ. Διακριτικήν. Θεαί. Ἔστω.

Ξέ. Σκόπει δὴ ταύτης αὖ δύο ἄν πῃ δυνώμεθα κατιδεῖν εἴδη. Θεαί. Ταχεῖαν ὡς ἐμοὶ σκέψιν ἐπιτάττεις. Ξέ. Καὶ μὴν ἔν γε ταῖς εἰρημέναις διακρίσεσι, τὸ μὲν, χεῖρον ἀπὸ βελτίονος ἀποχωρίζειν ἦν. τὸ δ᾽ ὅμοιον ἀφ᾽ ὁμοίου. Θεαί. Σχεδὸν οὕτω νῦν λεχθὲν φαίνεται. Ξέ. Τῆς μὲν τοίνυν ὄνομα οὐκ ἔχω λεγόμενον. τῆς δὲ καταλειπούσης μὲν τὸ βέλτιον διακρίσεως, τὸ δὲ χεῖρον ἀποβαλλούσης, ἔχω. Θεαί. Λέγε, τί; Ξέ. Πᾶσα ἡ τοιαύτη διάκρισις ὡς ἐγὼ ξυννοῶ, λέγεται παρὰ πάντων καθαρμός τις. Θεαί. Λέγεται γὰρ οὖν. Ξέ. Οὐκοῦν τό γε καθαρτικὸν εἶδος αὖ διπλοῦν ὂν πᾶς ἂν ἴδοι; Θεαί. Ναί. κατὰ σχολήν γε ἴσως. οὐ μὴν ἔγωγε καθορῶ νῦν. Ξέ. Καὶ μὴν τὰ περὶ τὰ σώματα πολλὰ εἴδη καθάρσεων, ἑνὶ περιλαβεῖν ὀνόματι προσήκει. Θεαί. Ποῖα, καὶ τίνι; Ξέ. Τά τε τῶν ζώων, ὅσα ἐντὸς σωμάτων ὑπὸ γυμναστικῆς, ἰατρικῆς τε, ὀρθῶς διακρινόμενα καθαίρεται, καὶ τὰ περὶ τὰ ἐκτὸς, ἃ εἰπεῖν μὲν φαῦλα, ὅσα βαλανευτικὴ παρέχεται. καὶ τῶν ἀψύχων σωμάτων, ὧν γναφευτικὴ, καὶ ξύμπασα κοσμητικὴ, τὴν ἐπιμέλειαν παρεχομένη κατὰ σμικρὰ πολλὰ καὶ γελοῖα δοκοῦντα ὀνόματα ἔσχεν. Θεαί. Μάλα γε. Ξέ. Παντάπασι μὲν οὖν ὦ Θεαίτητε. ἀλλὰ γὰρ τῇ τῶν λόγων μεθόδῳ, σπογγιστικῆς, ἢ φαρμακοποσίας, οὐδὲν ἧττον, οὐδέ τι μᾶλλον τυγχάνει μέλον, εἰ τὸ μὲν σμικρά, τὸ δὲ μεγάλα ἡμᾶς ὠφελεῖ καθαῖρον. τοῦ κτήσασθαι γὰρ

ἕνεκα νοῦν πασῶν τεχνῶν, τὸ ξυγγενὲς καὶ τὸ μὴ ξυγγενὲς κατανοεῖν πειρωμένη, τιμᾷ πρὸς τοῦτο ἐξ ἴσου πάσας. καὶ θάτερα τῶν ἑτέρων κατὰ τὴν ὁμοιότητα οὐδὲν ἡγεῖται γελοιότερον. σεμνότερον δέ τι, τὸν διὰ στρατηγικῆς, ἢ φθειριστικῆς δηλοῦντα θηρευτικὴν, οὐδὲν νενόμικεν, ἀλλ' ὡς τὸ πολὺ χαυνότερον. καὶ δὴ καὶ νῦν ὅπερ ἤρου, τί προσεροῦμεν ὄνομα ξυμπάσας δυνάμεις, ὅσαι σῶμα εἴτε ἔμψυχον εἴτε ἄψυχον εἰλήχασι καθαίρειν, οὐδὲν αὐτῇ διοίσει ποῖόν τι λεχθὲν, εὐπρεπέστατον εἶναι δόξει. μόνον ἐχέτω χωρὶς τῶν τῆς ψυχῆς καθάρσεων, πάντα ξυνδήσαν ὅσα ἄλλο τι καθαίρει. τὸν γὰρ περὶ τὴν διάνοιαν καθαρμὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπικεχείρηκεν ἀφορίσασθαι τανῦν, εἴπερ ὅ γε βούλεται μανθάνομεν. Θεαί. Ἀλλὰ μεμάθηκα καὶ συγχωρῶ, δύο μὲν εἴδη καθάρσεως. ἓν δὲ τὸ περὶ τὴν ψυχὴν εἶδος εἶναι, τοῦ περὶ τὸ σῶμα χωρὶς ὄν. Ξε. Πάντων κάλλιστα. καί μοι τὸ μετὰ τοῦτο ἐπάκουε, πειρώμενος αὖ τὸ λεχθὲν διχῇ τέμνειν. Θεαί. Καθ' ὅποι ἂν ὑφηγῇ, πειράσομαί σοι συντέμνειν.

Ξε. Πονηρίαν ἕτερον ἀρετῆς ἐν ψυχῇ λεγομέν τι; Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Καὶ μὴν καθαρμός ἦν, τὸ λιπεῖν μὲν θάτερον, ἐκβάλλειν δὲ ὅσον ἂν ᾖ πού τι φλαῦρον. Θεαί. Ἦν γὰρ οὖν. Ξε. Καὶ ψυχῆς ἄρα καθόσον ἂν εὑρίσκωμεν κακίας ἀφαίρεσίν τινα, καθαρμὸν αὐτὸν λέγοντες ἐν μέλει φθεγξόμεθα. Θεαί. Καὶ μάλα γε. Ξε. Δύο μὲν εἴδη κακίας περὶ ψυχὴν ῥητέον. Θεαί. Ποίας;

Ξε. Τὸ μὲν, οἷον νόσον ἐν σώματι, τὸ δ' οἷον αἶσχος ἐγγιγνόμενον. Θεαί. Οὐκ ἔμαθον. Ξε.

Νόσον ἴσως καὶ στάσιν οὐ ταυτὸν νενόμικας. Θεαί. Οὐδ' αὖ πρὸς τοῦτο ἔχω, τί χρή με ἀποκρίνασθαι. Ξε. Πότερον ἄλλο τι στάσιν ἡγούμενος, ἢ τὴν τοῦ φύσει ξυγγενοῦς ἔκ τινος διαφορᾶς διαφθοράν; Θεαί. Οὐδέν. Ξε. Ἀλλ' αἶσχος ἄλλο τι, πλὴν τὸ τῆς ἀμετρίας πανταχοῦ δυσειδὲς ἐνὸν γένος; Θεαί. Οὐδαμῶς ἄλλο. Ξε. Τί δαὶ ἐν ψυχῇ δόξας ἐπιθυμίαις, καὶ θυμὸν ἡδοναῖς, καὶ λόγον λύπαις, καὶ πάντα ἀλλήλοις ταῦτα τῶν φλαύρως ἐχόντων οὐκ ᾐσθήμεθα διαφερόμενα; Θεαί. Καὶ σφόδρα γε. Ξε. Συγγενῆ γε μὴν ἐξ ἀνάγκης ξύμπαντα γέγονε. Θεαί.

Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Στάσιν ἄρα καὶ νόσον τῆς ψυχῆς πονηρίαν λέγοντες, ὀρθῶς ἐροῦμεν. Θεαί.

Ὀρθότατα μὲν οὖν. Ξε. Τί δ' ὅσα κινήσεως μετασχόντα, καὶ σκοπόν τινα θέμενα, πειρώμενα τούτου τυγχάνειν, καθ' ἑκάστην ὁρμὴν παράφορα αὐτοῦ γίγνεται καὶ ἀποτυγχάνει, πότερον αὐτὰ φήσομεν ὑπὸ συμμετρίας τῆς πρὸς ἄλληλα, ἢ τοὐναντίον ὑπὸ ἀμετρίας αὐτὰ πάσχειν; Θεαί.

Δῆλον ὡς ὑπὸ ἀμετρίας. Ξε. Ἀλλὰ μὴν ψυχήν γε ἴσμεν ἄκουσαν πᾶσαν πᾶν ἀγνοοῦσαν.

Θεαί. Σφόδρα γε. Ξε. Τό γε μὴν ἀγνοεῖν ἐστιν, ἐπ' ἀλήθειαν ὁρμωμένης ψυχῆς, παραφόρου ξυνέσεως γιγνομένης οὐδὲν ἄλλο, πλὴν παραφροσύνη. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Ψυχὴν ἄρα ἀνόητον, αἰσχρὰν καὶ ἄμετρον θετέον. Θεαί. Ἔοικε. Ξε. Ἔστι δὴ δύο ταῦτα ὡς φαίνεται κακῶν ἐν αὐτῇ γένη. τὸ μὲν, πονηρία καλούμενον ὑπὸ τῶν πολλῶν, νόσος αὐτῆς σαφέστατα ὄν.

Θεαί. Ναί. Ξε. Τὸ δέ γε ἄγνοιαν μὲν καλοῦσι, κακίαν δὲ αὐτὸ ἐν ψυχῇ μόνον γιγνόμενον, οὐκ ἐθέλουσιν ὁμολογεῖν. Θεαί. Κομιδῇ συγχωρητέον, ὃ δὴ νῦν λέξαντος ἠμφεγνόησά σου, τὸ δύο εἶναι γένη κακίας ἐν ψυχῇ. καὶ δειλίαν μὲν, καὶ ἀκολασίαν, καὶ ἀδικίαν ξύμπαντα ἡγητέον νόσον ἐν ἡμῖν, τὸ δὲ τῆς πολλῆς καὶ παντοδαπῆς ἀγνοίας πάθος, αἶσχος θετέον. Ξε. Οὐκοῦν ἐν σώματί γε περὶ δύο παθήματε τούτω, δύο τέχνα τινὲ ἐγγενέσθην; Θεαί. Τίνε τούτω; Ξε.

Περὶ μὲν αἶσχος, γυμναστική. περὶ δὲ νόσον, ἰατρική; Θεαί. Φαίνεσθον. Ξε. Οὐκοῦν καὶ περὶ μὲν ὕβριν καὶ ἀδικίαν καὶ δειλίαν, ἡ κολαστικὴ πέφυκε, τεχνῶν μάλιστα δὴ πασῶν προσήκουσα δίκη; Θεαί. Τὸ γοῦν εἰκός, ὡς εἰπεῖν, κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν. Ξε. Τί δὲ περὶ ξύμπασαν ἄγνοιαν; μῶν ἄλλην τινὰ, ἢ διδασκαλικὴν, ὀρθότατα εἴποι τις ἄν; Θεαί. Οὐδεμίαν. Ξε. Φέρε δή. διδασκαλικῆς δὲ ἄρα, ἓν μόνον γένος φατέον εἶναι, ἢ πλείω; δύο δέ τινε αὐτῆς εἶναι μεγίστω σκόπει. Θεαί. Σκοπῶ. Ξε. Καί μοι δοκοῦμεν τῇδε ἂν πῃ τάχιστα εὑρεῖν. Θεαί. Πῇ; Ξε.

Τὴν ἄγνοιαν ἰδόντες εἴ πη κατὰ μέσον αὐτῆς τομὴν ἔχει τινά. διπλῆ γὰρ αὕτη γιγνομένη, δῆλον ὅτι καὶ τὴν διδασκαλικὴν δύο ἀναγκάζει μόρια ἔχειν, ἓν ἐφ' ἑνὶ γένει τῶν αὐτῆς ἑκατέρῳ.

Θεαί. Τί οὖν καταφανές πῃ σοι τὸ νῦν ζητούμενον; Ξε. Ἀγνοίας γοῦν μέγα τί μοι δοκῶ καὶ χαλεπὸν ἀφωρισμένον ὁρᾶν εἶδος, πᾶσι τοῖς ἄλλοις αὐτῆς ἀντίσταθμον μέρεσι. Θεαί. Ποῖον δή;

Ξε. Τὸ μὴ κατειδότα τι, δοκεῖν εἰδέναι. δι' οὗ κινδυνεύει πάντα ὅσα διανοίᾳ σφαλλόμεθα, γίγνεσθαι πᾶσι. Θεαί. Ἀληθῆ. Ξε. Καὶ δὴ καὶ τούτῳ γε οἶμαι μόνῳ τῆς ἀγνοίας, ἀμαθία τοὔνομα προσρηθῆναι. Θεαί. Πάνυ γε. Ξε. Τί δὲ δὴ τῷ τῆς διδασκαλικῆς ἄρα μέρει τῷ τοῦτο ἀπαλλάττοντι λεκτέον; Θεαί. Οἶμαι μὲν οὖν ὦ ξένε, τὸ μὲν ἄλλο, δημιουργικὰς διδασκαλίας. τοῦτο δὲ ἐνθάδε γε, παιδείαν δι' ἡμῶν κεκλῆσθαι. Ξε. Καὶ γὰρ σχεδόν ὦ Θεαίτητε ἐν πᾶσιν Ἕλλησιν. ἀλλὰ γὰρ ἡμῖν ἔτι καὶ τοῦτο σκεπτέον, εἰ ἄτομον ἤδη ἐστὶ πᾶν, ἢ ἄρα τινὰ ἔχον διαίρεσιν ἀξίαν ἐπωνυμίας. Θεαί. Οὐκοῦν χρὴ σκοπεῖν. Ξε. Δοκεῖ τοίνυν μοι καὶ τοῦτο ἔτι πῃ σχίζεσθαι. Θεαί.

Κατὰ τί; Ξε. Τῆς ἐν τοῖς λόγοις διδασκαλικῆς, ἡ μὲν, τραχυτέρα τις ἔοικεν ὁδὸς εἶναι. τὸ δ' ἕτερον αὐτῆς μόριον, λειότερον. Θεαί. Τὸ ποῖον δὴ τούτων ἑκάτερον λέγωμεν; Ξε. Τὸ μὲν,

ἀρχαιο-

ἀρχαιοπρεπές τι πάτριον, ᾧ πρὸς τοὺς ὑεῖς μάλιστα ἐχρῶντό τε, καὶ ἔτι πολλοὶ χρῶνται τανῦν, ὅταν αὐτοῖς ἐξαμαρτάνωσι. τὰ μὲν χαλεπαίνοντες, τὰ δὲ μαλθακωτέρως παραμυθούμενοι. τὸ δ' οὖν ξύμπαν αὐτὸ ὀρθότατα εἴποι τις ἂν νουθετικήν. ΘΕΑΙ. Ἔστιν οὕτω. ΞΕ. Τὸ δέ γε ὡς ἐοίκασί τινες αὖ λόγον ἑαυτοῖς δόντες ἡγήσασθαι, πᾶσαν ἀκούσιον ἀμαθίαν εἶναι, καὶ μαθεῖν οὐδέποτ' ἂν ἐθέλειν τὸν οἰόμενον σοφὸν εἶναι τούτων ὧν οἴοιτο πέρι δεινὸς εἶναι. μετὰ δὲ πολλοῦ πόνου τὸ νουθετητικὸν εἶδος τῆς παιδείας μικρὸν ἀνύτειν. ΘΕΑΙ. Ὀρθῶς γε νομίζοντες. ΞΕ. Καὶ γάρ τοι ταύτης τῆς δόξης ἐπὶ ἐκβολὴν, ἄλλῳ τρόπῳ στέλλονται. ΘΕΑΙ. Τίνι δή; ΞΕ. Διερωτῶσιν ὧν ἂν οἴηταί τις τι πέρι λέγειν, λέγων μηδέν. εἶθ' ἅτε πλανωμένων τὰς δόξας ῥᾳδίως ἐξετάζουσι, καὶ συνάγοντες δὴ τοῖς λόγοις, εἰς ταὐτὸν τιθέασι παρ' ἀλλήλας. τιθέντες δὲ, ἐπιδεικνύουσιν αὐτὰς αὑταῖς ἅμα περὶ τῶν αὐτῶν πρὸς τὰ αὐτὰ κατὰ ταὐτὰ ἐναντίας. οἱ δ' ὁρῶντες, ἑαυτοῖς μὲν χαλεπαίνουσι, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ἡμεροῦνται. καὶ τούτῳ δὴ τῷ τρόπῳ τῶν περὶ αὐτοὺς μεγάλων καὶ σκληρῶν δοξῶν ἀπαλλάττονται, πασῶν τε ἀπαλλαγῶν, ἀκούειν τε ἡδίστην, καὶ τῷ πάσχοντι βεβαιότατα γιγνομένην. νομίζοντες γὰρ ὦ παῖ φίλε οἱ καθαίροντες αὐτοὺς, ὥσπερ οἱ περὶ τὰ σώματα ἰατροὶ νενομίκασι, μὴ πρότερον ἂν τῆς προσφερομένης τροφῆς ἀπολαύειν δύνασθαι σῶμα, πρὶν ἂν τὰ ἐμποδίζοντα ἐν ἑαυτῷ τις ἐκβάλῃ. ταὐτὸν καὶ περὶ ψυχῆς διενοήθησαν ἐκεῖνοι, μὴ πρότερον αὐτὴν ἕξειν τῶν προσφερομένων μαθημάτων ὄνησιν, πρὶν ἂν ἐλέγχων τις τὸν ἐλεγχόμενον εἰς αἰσχύνην καταστήσας, τὰς τοῖς μαθήμασιν ἐμποδίους δόξας ἐξελὼν, καθαρὸν ἀποφήνῃ, καὶ ταῦτα ἡγούμενον, ἅπερ οἶδεν εἰδέναι μόνα, πλείω δὲ μή. ΘΕΑΙ. Βελτίστη γοῦν καὶ σωφρονεστάτη τῶν ἕξεων αὕτη. ΞΕ. Διὰ ταῦτα δὴ πάντα ἡμῖν ὦ Θεαίτητε, καὶ τὸν ἔλεγχον λεκτέον ὡς ἄρα μεγίστη καὶ κυριωτάτη τῶν καθάρσεων ἐστί. καὶ τὸν ἀνέλεγκτον αὖ νομιστέον ἂν, καὶ τυγχάνῃ βασιλεὺς ὁ μέγας ὢν, τὰ μέγιστα ἀκάθαρτον ὄντα, ἀπαίδευτόν τε καὶ αἰσχρὸν γεγονέναι ταῦτα, ἃ καθαρώτατον καὶ κάλλιστον ἔπρεπε τὸν ὄντως ἐσόμενον εὐδαίμονα εἶναι. ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν. ΞΕ. Τί δαὶ τοὺς ταύτῃ χρωμένους τῇ τέχνῃ τίνας φήσομεν; ἐγὼ μὲν γὰρ φοβοῦμαι σοφιστὰς φάναι. ΘΕΑΙ. Τί δή; ΞΕ. Μὴ μεῖζον αὐτοῖς προσάπτωμεν γέρας. ΘΕΑΙ. Ἀλλὰ μὴν προσέοικέ τινι τοιούτῳ τὰ νῦν εἰρημένα. ΞΕ. Καὶ γὰρ κυνὶ λύκος ἀγριώτατον ἡμερωτάτῳ. τὸν δὲ ἀσφαλῆ δεῖ πάντων μάλιστα περὶ τὰς ὁμοιότητας ἀεὶ ποιεῖσθαι τὴν φυλακήν. ὀλισθηρότατον γὰρ τὸ γένος. ὅμως δὲ ἔστωσαν. οὐ γὰρ περὶ σμικρῶν ὅρων τὴν ἀμφισβήτησιν οἴομαι γενήσεσθαι τότε, ὁπόταν ἱκανῶς φυλάττωσι. ΘΕΑΙ. Οὔκουν τό γε εἰκός. ΞΕ. Ἔστω δὴ διακριτικῆς τέχνης, καθαρτική. καθαρτικῆς δὲ, τὸ περὶ ψυχὴν μέρος ἀφωρίσθω. τούτου δὲ, διδασκαλική. διδασκαλικῆς δὲ, παιδευτική. τῆς δὲ παιδευτικῆς, ὁ περὶ τὴν μάταιον δοξοσοφίαν γιγνόμενος ἔλεγχος ἐν τῷ νῦν λόγῳ παραφανέντι μηδὲν ἄλλ' ἡμῖν εἶναι λεγέσθω, πλὴν ἡ γένει γενναία σοφιστική. ΘΕΑΙ. Λεγέσθω μέν. ἀπορῶ δὲ ἔγωγε ἤδη διὰ τὸ πολλὰ πεφάνθαι, τί χρή ποτε ὡς ἀληθῆ λέγοντα καὶ διισχυριζόμενον εἰπεῖν ὄντως εἶναι τὸν σοφιστήν. ΞΕ. Εἰκότως γε σὺ ἀπορῶν. ἀλλά τοι κἀκεῖνον ἡγεῖσθαι χρὴ νῦν ἤδη σφόδρα ἀπορεῖν ὅπῃ ποτὲ ἔτι διαδύσεται τὸν λόγον. ὀρθὴ γὰρ ἡ παροιμία, τὸ τὰς ἁπάσας μὴ ῥᾴδιον εἶναι διαφεύγειν. νῦν οὖν καὶ μάλιστα ἐπιθετέον αὐτῷ. ΘΕΑΙ. Καλῶς λέγεις. ΞΕ. Πρῶτον δὴ στάντες οἷον ἐξαναπνεύσωμεν. καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλογισώμεθα ἅμα ἀναπαυόμενοι, φέρε ὁπόσα ἡμῖν ὁ σοφιστὴς πέφανται. δοκῶ μὲν γὰρ τὸ πρῶτον εὑρέθη νέων καὶ πλουσίων ἔμμισθος θηρευτής. ΘΕΑΙ. Ναί. ΞΕ. Τό γε δεύτερον ἔμπορός τις περὶ τὰ τῆς ψυχῆς μαθήματα. ΘΕΑΙ. Πάνυ γε. ΞΕ. Τρίτον δὲ ἆρα οὐ περὶ ταὐτὰ ταῦτα κάπηλος ἀνεφάνη; ΘΕΑΙ. Ναί. καὶ τέταρτόν γε αὐτοπώλης περὶ τὰ μαθήματα ἡμῖν. ΞΕ. Ὀρθῶς ἐμνημόνευσας. πέμπτον δ' ἐγὼ πειράσομαι μνημονεύειν. τῆς γὰρ ἀγωνιστικῆς περὶ λόγους, ἦν τις ἀθλητὴς τὴν ἐριστικὴν τέχνην ἀφωρισμένος. ΘΕΑΙ. Ἦν γὰρ οὖν. ΞΕ. Τό γε μὴν ἕκτον ἀμφισβητήσιμον μὲν, ὅμως δὲ θῶμεν αὐτῷ συγχωρήσαντες. δοξῶν ἐμποδίων μαθήμασι περὶ ψυχὴν, καθαρτὴν αὐτὸν εἶναι. ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν. ΞΕ. Ἆρ' οὖν ἐννοεῖς ὅταν ἐπιστήμων τις πολλῶν φαίνηται, μιᾶς δὲ τέχνης ὀνόματι προσαγορεύηται, τὸ φάντασμα τοῦτο ὡς οὐκ ἔσθ' ὑγιές; ἀλλὰ δῆλον ὡς ὁ πάσχων αὐτὸ πρός τινα τέχνην, οὐ δύναται κατιδεῖν ἐκεῖνο αὐτῆς, εἰς ὃ πάντα τὰ μαθήματα ταῦτα βλέπει. διὸ καὶ πολλοῖς ὀνόμασιν ἀνθ' ἑνὸς τὸν ἔχοντα αὐτὰ προσαγορεύει. ΘΕΑΙ. Κινδυνεύει τοῦτο ταύτῃ πῃ μάλιστα πεφυκέναι. ΞΕ. Μὴ τοίνυν ἡμεῖς γε αὐτὸ ἐν τῇ ζητήσει δι' ἀργίαν πάσχωμεν. ἀλλ' ἀναλάβωμεν πρῶτον τῶν περὶ τὸν σοφιστὴν εἰρημένων. ἓν γάρ τί μοι μάλιστα κατεφάνη αὐτὸν μηνῦον. ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον; ΞΕ. Ἀντιλογικὸν αὐτὸν ἔφαμεν εἶναί που. ΘΕΑΙ. Ναί. ΞΕ. Τί δ' οὐ καὶ τῶν ἄλλων αὐτοῦ τούτου διδάσκαλον γίγνεσθαι; ΘΕΑΙ. Τί μήν; ΞΕ. Σκοπῶμεν δὴ περὶ τίνος ἄρα καί φασιν οἱ τοιοῦτοι ποιεῖν ἀντιλογικούς. ἡ δὲ σκέψις ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ἔστω τῇδέ πῃ. φέρε περὶ τῶν θείων, ὅσ' ἀφανῆ τοῖς πολλοῖς, ἆρ' ἱκανοὺς ποιοῦσι τοῦτο δρᾶν; ΘΕΑΙ. Λέγεται οὖν δὴ περὶ αὐ-

τῶν ταῦτα. Ξέ. Τί δ' ὅσα φανερὰ γῆς τε καὶ οὐρανοῦ, καὶ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα; Θεαί. Τί γάρ; Ξέ. Ἀλλὰ μὴν ἔν γε ταῖς ἰδίαις συνουσίαις ὁπόταν γενέσεώς τε καὶ οὐσίας πέρι κατὰ πάντων λέγηταί τι, ξύνισμεν ὡς αὐτοί τε ἀντειπεῖν δεινοί, τούς τε ἄλλους ὅτι ποιοῦσιν ἅπερ αὐτοὶ δυνατούς. Θεαί. Παντάπασί γε. Ξέ. Τί δ' αὖ περὶ νόμων καὶ ξυμπάντων τῶν πολιτικῶν; ἆρ' οὐχ ὑπισχνοῦνται ποιεῖν ἀμφισβητικούς. Θεαί. Οὐδεὶς γὰρ ἂν αὐτοῖς ὡς ἔπος εἰπεῖν διελέγετο, μὴ τοῦτο ὑπισχνουμένοις. Ξέ. Τά γε μὴν περὶ πασῶν τε καὶ κατὰ μίαν ἑκάστην τέχνην, ἃ δεῖ πρὸς ἕκαστον αὐτὸν τὸν δημιουργὸν ἀντειπεῖν, δεδημοσιωμένα που καταβέβληται γεγραμμένα, τῷ βουλομένῳ μαθεῖν. Θεαί. Τὰ Πρωταγόρειά μοι φαίνῃ, περί τε πάλης καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν εἰρηκέναι.

Ξέ. Καὶ πολλῶν γε ὦ μακάριε ἑτέρων. ἀτὰρ δὴ τὸ τῆς ἀντιλογικῆς τέχνης, ἆρ' οὐκ ἐν κεφαλαίῳ περὶ πάντων πρὸς ἀμφισβήτησιν ἱκανή τις δύναμις ἔοικεν εἶναι; Θεαί. Φαίνεται γοῦν δὴ σχεδὸν οὐδὲν ὑπολιπεῖν. Ξέ. Σὺ δὲ δὴ πρὸς θεῶν ὦ παῖ δυνατὸν ἡγῇ τοῦτο; τάχα γὰρ ἂν ὑμεῖς μὲν ὀξύτερον οἱ νέοι πρὸς αὐτὸν βλέποιτε, ἡμεῖς δὲ ἀμβλύτερον. Θεαί. Τὸ ποῖον; καὶ πρὸς τί μάλιστα λέγεις; οὐ γάρ πω κατανοῶ τὸ νῦν ἐρωτώμενον. Ξέ. Εἰ πάντα ἐπίστασθαί τινα ἀνθρώπων ἐστὶ δυνατόν; Θεαί. Μακάριον μέντ' ἂν ἡμῶν ὦ Ξένε ἦν τὸ γένος. Ξέ. Πῶς οὖν ἄν ποτέ τις πρός γε τὸν ἐπιστάμενον αὐτὸς ἀνεπιστήμων ὤν, δύναιτο ὑγιές τι λέγων ἀντειπεῖν; Θεαί. Οὐδαμῶς. Ξέ.

Τί ποτ' οὖν ἂν εἴη τὸ τῆς σοφιστικῆς δυνάμεως θαῦμα; Θεαί. Τοῦ δὴ πέρι; Ξέ. Καθ' ὅν τινα τρόπον ποτὲ δυνατοὶ τοῖς νέοις δόξαν παρασκευάζειν, ὡς εἰσὶ πάντα πάντων αὐτοὶ σοφώτατοι. δῆλον γὰρ ὡς εἰ μήτε ἀντέλεγον ὀρθῶς, μήτε ἐκείνοις ἐφαίνοντο, φαινόμενοί τε εἰ μηδὲν αὖ μᾶλλον ἐδόκουν διὰ τὴν ἀμφισβήτησιν εἶναι φρόνιμοι, τὸ σὸν δὴ τοῦτο, σχολῇ ποτ' ἂν αὐτοῖς τὶς χρήματα διδούς, ἤθελεν ἂν τούτων αὐτῶν μαθητὴς γίγνεσθαι. Θεαί. Σχολῇ μέντ' ἄν. Ξέ. Νῦν δέ γ' ἐθέλουσι. Θεαί. Καὶ μάλα. Ξέ. Δοκοῦσι γὰρ οἶμαι πρὸς ταῦτα ἐπιστημόνως ἔχειν αὐτοὶ πρὸς ἅπερ ἀντιλέγουσι. Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Δρῶσι δέ γε τοῦτο πρὸς ἅπαντα φαμέν; Θεαί. Ναί.

Ξέ. Πάντα ἄρα σοφοὶ τοῖς μαθηταῖς φαίνονται. Θεαί. Τί μήν; Ξέ. Οὐκ ὄντες γε. ἀδύνατον γὰρ τοῦτό γε ἐφάνη. Θεαί. Πῶς γὰρ οὐκ ἀδύνατον; Ξέ. Δοξαστικὴν ἄρα τινὰ περὶ πάντων ἐπιστήμην ὁ σοφιστὴς ἡμῖν, ἀλλ' οὐκ ἀλήθειαν ἔχων ἀναπέφανται. Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. καὶ κινδυνεύει γε τὸ νῦν εἰρημένον, ὀρθότατα περὶ αὐτῶν εἰρῆσθαι. Ξέ. Λάβωμεν τοίνυν σαφέστερόν τι παράδειγμα περὶ τούτων. Θεαί. Τὸ ποῖον δή; Ξέ. Τόδε. καί μοι πειρῶ προσέχων τὸν νοῦν, εὖ μάλα ἀποκρίνασθαι. Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξέ. Εἴ τις φαίη, μὴ λέγειν μηδ' ἀντιλέγειν, ἀλλὰ ποιεῖν καὶ δρᾶν, μιᾷ τέχνῃ ξυνάπαντα ἐπίστασθαι πράγματα. Θεαί. Πῶς πάντα εἶπες; Ξέ.

Ξέ. Τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥηθέντος σύ γ' ἡμῖν εὐθὺς ἀγνοεῖς, τὰ γὰρ ξύμπαντα, ὡς ἔοικας, οὐ μανθάνεις. Θεαί. Οὐ γὰρ οὖν. Ξέ. Λέγω τοίνυν, σὲ καὶ ἐμέ, τῶν πάντων. καὶ πρὸς ἡμῖν, τὰ ἄλλα ζῷα καὶ δένδρα. Θεαί. Πῶς λέγεις; Ξέ. Εἴ τις ἐμὲ καὶ σέ, καὶ τἄλλα φυτὰ πάντα ποιήσειν φαίη.

Θεαί. Τίνα δὴ λέγων τὴν ποίησιν; οὐ γὰρ δὴ γεωργόν γε ἐρεῖς τινὰ γὰρ δὴ καὶ ζῴων αὐτὸν εἶπες ποιητήν. Θεαί. Φημί. καὶ πρός γε θαλάττης, καὶ γῆς, καὶ οὐρανοῦ, καὶ θεῶν, καὶ τῶν ἄλλων ξυμπάντων. καὶ τοίνυν καὶ ταχὺ ποιήσας αὐτῶν ἕκαστα, πάνυ σμικροῦ νομίσματος ἀποδίδοται.

Θεαί. Παιδιὰν λέγεις τινά. Ξέ. Τί δαὶ τὴν τοῦ λέγοντος ὅτι πάντα οἶδε, καὶ ταῦτα ἕτερον ἂν διδάξειεν ὀλίγου καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, μῶν οὐ παιδιὰν νομιστέον; Θεαί. Πάντως που.

Ξέ. Παιδιᾶς δὲ ἔχεις τί τεχνικώτερον, ἢ καὶ χαριέστερον εἶδος, ἢ τὸ μιμητικόν; Θεαί. Οὐδαμῶς. πάμπολυ γὰρ εἴρηκας εἶδος, εἰς ἓν πάντα ξυλλαβών, καὶ σχεδὸν ποικιλώτατον. Ξέ. Οὐκοῦν τόν γ' ὑπισχνούμενον δυνατὸν εἶναι μιᾷ τέχνῃ πάντα ποιεῖν, γιγνώσκομέν που τοῦτο, ὅτι μιμήματα καὶ ὁμώνυμα τῶν ὄντων ἀπεργαζόμενος τῇ γραφικῇ τέχνῃ, δυνατὸς ἔσται τοὺς ἀνοήτους τῶν νέων παίδων πόῤῥωθεν τὰ γεγραμμένα ἐπιδεικνύς, λανθάνειν, ὡς ὅτιπερ ἂν βουληθῇ δρᾶν, τοῦτο ἱκανώτατος ὢν ἀποτελεῖν ἔργῳ; Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Τί δαὶ δὴ περὶ τοὺς λόγους; ἆρ' οὐ προσδοκῶμεν εἶναί τινα ἄλλην τέχνην, ᾗ οὐ δυνατὸν αὖ τυγχάνειν τοὺς νέους, καὶ ἔτι πόῤῥω τῶν πραγμάτων τῆς ἀληθείας ἀφεστῶτας, διὰ τῶν ὄντων τοῖς λόγοις γοητεύειν, δεικνύντας εἴδωλα λεγόμενα περὶ πάντων, ὥστε ποιεῖν, ἀληθῆ δοκεῖν λέγεσθαι, καὶ τὸν δὴ λέγοντα σοφώτατον πάντων ἅπαντ' εἶναι; Θεαί. Τί γὰρ οὐκ ἂν εἴη ἄλλη τὶς τοιαύτη τέχνη; Ξέ. Τοὺς πολλοὺς γοῦν ὦ Θεαίτητε τῶν τότε ἀκουόντων, ἆρ' οὐκ ἀνάγκη χρόνου τε ἐπελθόντος αὐτοῖς ἱκανοῦ, καὶ προϊούσης ἡλικίας, τοῖς τε οὖσι προσπίπτοντας ἐγγύθεν, καὶ διὰ παθημάτων ἀναγκαζομένους ἐναργῶς ἐφάπτεσθαι τῶν ὄντων, μεταβάλλειν τὰς τότε γενομένας δόξας, ὥστε σμικρὰ μὲν φαίνεσθαι τὰ μεγάλα, χαλεπὰ δὲ τὰ ῥάδια. καὶ πάντα πάντῃ ἀνατετράφθαι τὰ ἐν τοῖς λόγοις φαντάσματα, ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς πράξεσιν ἔργων παραγενομένων. Θεαί. Ὡς γοῦν ἐμοὶ τηλικῷδε ὄντι κρῖναι. οἶμαι δὲ καὶ ἐμὲ

τῶν ἔτι

τῶν ἔτι πόῤῥωθεν ἀφεστηκότων εἶναι. Ξέ. Τοιγαροῦν ἡμεῖς σε, οἱ δὲ πάντες πειρασόμεθα, καὶ νῦν πειρώμεθα ὡς ἐγγυτάτω ἄνευ τῶν μαθημάτων προσάγειν. περὶ δ' οὖν τοῦ σοφιστοῦ, τόδε μοι λέγε. πότερον ἤδη τοῦτο σαφὲς ὅτι τῶν γοήτων ἐστί τις, μιμητὴς ὢν τῶν ὄντων. διστάζομεν ἔτι μὴ περὶ ὅσων περ ἀντιλέγειν δοκεῖ δυνατὸς εἶναι, περὶ τοσούτων, καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀληθῶς ἔχων τυγχάνοι;

Θεαί. Καὶ πῶς ἂν ὦ ξένε; ἀλλὰ σχεδὸν ἤδη σαφὲς ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι τῶν τῆς παιδείας μετεχόντων ἐστί τις μερῶν. Ξέ. Εἰσγόητα μὲν δὴ καὶ μιμητὴν ἄρα θετέον αὐτόν τινα. Θεαί. Πῶς γὰρ οὐ θετέον; Ξέ. Ἄγε δή, νῦν γὰρ ἡμέτερον ἔργον ἤδη, τὸν θῆρα μηκέτ' ἀνεῖναι. σχεδὸν γὰρ αὐτὸν περιειλήφαμεν ἐν ἀμφιβληστρικῷ τινι τῶν ἐν τοῖς λόγοις περὶ τὰ τοιαῦτα ὀργάνων. ὥς τε οὐκέτ' ἐκφεύξεται τόδε γε. Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξέ. Τὸ μὴ ἐκ τοῦ γένους εἶναι τοῦ τῶν θαυματοποιῶν τὶς εἷς; Θεαί. Κἀμοὶ τοῦτό γε οὕτω περὶ αὐτοῦ ξυνδοκεῖ. Ξέ. Δέδοκται τοίνυν, ὅτι τάχιστα διαιρεῖν τὴν εἰδωλοποιητικὴν τέχνην. καὶ καταβάντας εἰς αὐτήν, ἐὰν μὲν ἡμᾶς εὐθὺς ὁ σοφιστὴς ὑπομείνῃ, συλλαβεῖν αὐτὸν κατὰ τὰ ἐπεσταλμένα ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ λόγου, κἀκείνῳ παραδόντας ἀποφῆναι τὴν ἄγραν. ἐὰν δ' ἄρα κατὰ μέρη τῆς μιμητικῆς δύηταί πη, ξυνακολουθεῖν αὐτῷ, διαιροῦντας ἀεὶ τὴν ὑποδεχομένην αὐτὸν μοῖραν, ἕωσπερ ἂν ληφθῇ. πάντως, οὔτε οὗτος, οὔτε ἄλλο γένος οὐδέν, μή ποτε ἐκφυγὸν ἐπεύξηται, τὴν τῶν οὕτω δυναμένων μετιέναι, καθέκαστά τε καὶ ἐπὶ πάντα μέθοδον. Θεαί. Λέγεις εὖ, καὶ ταῦτα ταύτῃ ποιητέον. Ξέ. Κατὰ δὴ τὸν παρεληλυθότα τρόπον τῆς διαιρέσεως, ἔγωγέ μοι καὶ νῦν φαίνομαι δύο καθορᾶν εἴδη, τῆς μιμητικῆς. τὴν δὲ ζητουμένην ἰδέαν ἐν ὁποτέρῳ ποθ' ἡμῖν οὖσα τυγχάνει, καταμαθεῖν οὐδέ πω μοι δοκῶ νῦν δυνατὸς εἶναι.

Θεαί. Σὺ δ' ἀλλ' εἰπὲ πρῶτον καὶ δίελε ἡμῖν τίνε τὼ δύο λέγεις. Ξέ. Μίαν μὲν τὴν εἰκαστικὴν ὁρῶν ἐν αὐτῇ τέχνην. ἔστι δ' αὕτη μάλιστα, ὁπόταν κατὰ τὰς τοῦ παραδείγματος συμμετρίας, τὶς ἐν μήκει καὶ βάθει καὶ πλάτει, καὶ πρὸς τούτοις ἔτι χρώματα ἀποδιδοὺς τὰ προσήκοντα ἑκάστοις, τὴν τοῦ μιμήματος γένεσιν ἀπεργάζηται. Θεαί. Τί δ' οὐ πάντες οἱ μιμούμενοί τι τοῦτ' ἐπιχειροῦσι δρᾶν;

Ξέ. Οὔκουν. ὅσοι γε τῶν μεγάλων πού τι πλάττουσιν ἔργων. ἢ γράφουσιν. εἰ γὰρ ἀποδιδοῖεν τὴν τῶν καλῶν ἀληθινὴν συμμετρίαν, οἶσθ' ὅτι σμικρότερα μὲν τοῦ δέοντος τὰ ἄνω, μείζω δὲ τὰ κάτω φαίνοιτ' ἄν, διὰ τὸ τὰ μὲν πόῤῥωθεν, τὰ δ' ἐγγύθεν ὑφ' ἡμῶν ὁρᾶσθαι; Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξέ.

Ἆρ' οὖν οὐ χαίρειν τὸ ἀληθὲς ἐάσαντες οἱ δημιουργοὶ νῦν, οὐ τὰς οὔσας συμμετρίας, ἀλλὰ τὰς δοξούσας εἶναι καλὰς τοῖς εἰδώλοις ἐναπεργάζονται; Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξέ. Τὸ μὲν ἄρα ἕτερον, οὐδὲ δίκαιον, εἰκός γε ὄν, εἰκόνα καλεῖν; Θεαί. Παντάπασί γε. Ξέ. Ἆρ' οὖν τὸ μὲν ἕτερον δίκαιον εἰκαστικὸν καλεῖν; Θεαί. Ναί. Ξέ. Καὶ τῆς γε μιμητικῆς τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος κλητέον ὅπερ εἴπομεν ἐν τῷ πρόσθεν εἰκαστικήν; Θεαί. Κλητέον. Ξέ. Τί δαὶ τὸ φαινόμενον μὲν διὰ τὴν οὐκ ἐκ καλοῦ θέαν, ἐοικέναι τῷ καλῷ, δύναμιν δὲ εἴ τις λάβοι τὰ τηλικαῦτα ἱκανῶς ὁρᾶν, μὴ δὲ εἰκὸς ᾧ φησιν ἐοικέναι, τί καλοῦμεν; ἆρ' οὐκ, ἐπείπερ φαίνεται μέν, ἔοικε δὲ οὔ, φάντασμα; Θεαί. Τί μήν; Ξέ. Οὐκοῦν πάμπολυ καὶ κατὰ τὴν ζωγραφίαν τοῦτο τὸ μέρος ἐστί, καὶ κατὰ τὴν ξύμπασαν μιμητικήν; Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Τὴν δὴ φάντασμα, ἀλλ' οὐκ εἰκόνα ἀπεργαζομένην τέχνην, ἆρ' οὐ φανταστικὴν ὀρθότατ' ἂν προσαγορεύοιμεν; Θεαί. Πολύ γε. Ξέ. Τούτω τοίνυν τὼ δύο ἔλεγον εἴδη τῆς εἰδωλοποιητικῆς, εἰκαστικήν, καὶ φανταστικήν. Θεαί. Ὀρθῶς. Ξέ.

Ὃ δέ γε καὶ τότ' ἠμφιγνόουν, ἐν ποτέρᾳ τὸν σοφιστὴν θετέον, οὐδὲ νῦν πω δύναμαι θεάσασθαι σαφῶς. ἀλλ' ὄντως θαυμαστὸς ἀνὴρ καὶ κατιδεῖν παγχάλεπος. ἐπεὶ καὶ νῦν μάλα εὖ καὶ κομψῶς εἰς ἄπορον εἶδος διερευνήσασθαι καταπέφευγεν. Θεαί. Ἔοικε. Ξέ. Ἆρ' οὖν αὐτὸ γιγνώσκων σύμφῃς, ἢ σε οἷον ῥύμη τὶς ὑπὸ τοῦ λόγου συνειθισμένον συνεπεσπάσατο πρὸς τὸ ταχὺ ξυμφῆσαι; Θεαί. Πῶς, καὶ πρὸς ὅτι τοῦτο εἴρηκας; Ξέ. Ὄντως ὦ μακάριε, ἐσμὲν ἐν παντάπασι χαλεπῇ σκέψει. τὸ γὰρ φαίνεσθαι τοῦτο, καὶ τὸ δοκεῖν, εἶναι δὲ μή, καὶ τὸ λέγειν μὲν ἄττα, ἀληθῆ δὲ μή, πάντα ταῦτά ἐστι μεστὰ ἀπορίας ἀεὶ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ, καὶ νῦν. ὅπως γὰρ εἰπόντα χρὴ ψευδῆ λέγειν, ἢ δοξάζειν ὄντως εἶναι, καὶ τοῦτο φθεγξάμενον ἐν ἀντιλογίᾳ μὴ συνέχεσθαι, παντάπασιν ὦ Θεαίτητε χαλεπόν. Θεαί. Τί δή; Ξέ. Τετόλμηκεν ὁ λόγος οὗτος ὑποθέσθαι τὸ μὴ ὂν εἶναι. ψεῦδος γάρ, οὐκ ἂν ἄλλως ἐγίγνετο ὄν. Παρμενίδης δὲ ὁ μέγας ὦ παῖ, παισὶν ἡμῖν οὖσιν ἀρχόμενός γε καὶ διὰ τέλους τοῦτο ἀπεμαρτύρατο. πεζῇ τε ὧδε ἑκάστοτε λέγων, καὶ μετὰ μέτρων. οὐ γὰρ μή ποτε τοῦτ' οὐδαμῇ (φησίν) εἶναι ὄντα. Ἀλλὰ σὺ τῆσδ' ἀφ' ὁδοῦ διζήμενος εἶργε νόημα. Παρ' ἐκείνου τε οὖν μαρτυρεῖται. καὶ μάλιστά γε δὴ πάντων ὁ λόγος αὐτὸς ἂν δηλώσειε μέτρια βασανισθείς. τοῦτο οὖν αὐτὸ πρῶτον θεασώμεθα, εἰ μή τι σοι διαφέρει. Θεαί. Τὸ μὲν ἐμὸν ὅπῃ βούλει τίθεσο. τὸν δὲ λόγον, ᾗ βέλτιστα διέξεισι σκοπῶν αὐτός τε ἴθι, κἀμὲ κατὰ ταύτην τὴν ὁδὸν ἄγε. Ξέ. Ἀλλὰ χρὴ δρᾶν ταῦτα. καί μοι λέγε, τὸ μηδαμῶς ὂν τολμῶμέν που φθέγγεσθαι; Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Μὴ τοίνυν ἔριδος ἕνεκα, μὴ δὲ παιδιᾶς, ἀλλ' εἰ σπουδῇ δέοι συννοήσαντά τινα ἀποφήνασθαι τῶν ἀκροατῶν, ποῖ χρὴ

τοὔνομ' ἐπιφέρειν τοῦτο, τὸ μὴ ὄν, ἔχειν δοκοῦμεν αὖ εἰς τί καὶ ἐπὶ ποῖον, αὐτόν τε καταχρήσασθαι, καὶ τῷ πυνθανομένῳ δεικνύναι. Θεαί. Χαλεπὸν ἤρου, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν οἵῳ γε ἐμοὶ παντάπασιν ἄπορον. Ξέ. Ἀλλ' οὖν τοῦτό γε δῆλον, ὅτι τῶν τι ὄντων ἐπὶ τὸ μὴ ὂν οὐκ οἰστέον. Θεαί. Πῶς γὰρ ἄν; Ξέ. Οὐκοῦν ἐπείπερ οὐκ ἐπὶ τὸ ὄν, οὐδ' ἐπὶ τὸ τί φέρων, ὀρθῶς ἄν τις φέροι. Θεαί. Πῶς δή; Ξέ. Καὶ τοῦτο ἡμῖν που φανερὸν, ὡς καὶ τὸ τί τοῦτο ῥῆμα, ἐπὶ ὄντι λέγομεν ἑκάστοτε. μόνον γὰρ αὐτὸ λέγειν, ὥσπερ γυμνὸν καὶ ἀπηρημωμένον ἀπὸ τῶν ὄντων ἁπάντων ἀδύνατον. ἢ γάρ; Θεαί. Ἀδύνατον. Ξέ. Ἆρα τῇδε σκοπῶν ξύμφης, ὡς ἀνάγκη τόν τι λέγοντα, ἕν γέ τι λέγειν; Θεαί. Οὕτω. Ξέ. Ἑνὸς γὰρ δὴ τό γε τί φήσεις σημεῖον εἶναι. τὸ δὲ τινέ, δυοῖν. τὸ δὲ τινὲς, πολλῶν. Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Τὸν δὲ δὴ μή τι λέγοντα, ἀναγκαιότατον ὡς ἔοικε παντάπασι μηδὲν λέγειν. Θεαί. Ἀναγκαιότατον μὲν οὖν. Ξέ. Ἆρ' οὖν οὐδὲ τοῦτο συγχωρητέον, τὸ τὸν τοιοῦτον λέγειν μέν τι, λέγειν μέν τοι μηδέν. ἀλλ' οὐδὲ λέγειν φατέον, ὅς ἂν ἐπιχειρῇ μὴ ὂν φθέγγεσθαι. Θεαί. Τέλος γοῦν ἂν ἀπορίας ἔχοι ὁ λόγος. Ξέ. Μήπω μέγ' εἴπῃς. ἔστι γὰρ ὦ μακάριε, ἔστι καὶ ταῦτά γε τῶν ἀποριῶν ἡ μεγίστη καὶ πρώτη. περὶ γὰρ αὐτὴν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν οὖσα τυγχάνει. Θεαί. Πῶς φῂς λέγε, καὶ μηδὲν ἀποκνήσῃς. Ξέ. Τῷ μὲν ὄντι που προσγένοιτ' ἄν τι τῶν ὄντων ἕτερον. Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Μὴ ὄντι δὲ, τῶν ὄντων ἆρά ποτε προσγίγνεσθαι φήσομεν δυνατὸν εἶναι; Θεαί. Καὶ πῶς; Ξέ. Ἀριθμὸν δὴ τὸν ξύμπαντα, τῶν ὄντων τίθεμεν; Θεαί. Εἴπερ γε καὶ ἄλλο τι θετέον, ὡς ὄν. Ξέ. Μὴ τοίνυν μηδ' ἐπιχειρῶμεν ἀριθμοῦ μήτε πλῆθος, μήτε τὸ ἓν πρὸς τὸ μὴ ὂν προσφέρειν. Θεαί. Οὔκουν ἂν ὀρθῶς γε ὡς ἔοικεν ἐπιχειροῖμεν, ὥς φησιν ὁ λόγος. Ξέ. Πῶς οὖν ἂν ἢ διὰ τοῦ στόματος φθέγξαιτο ἄν τις, ἢ καὶ τῇ διανοίᾳ τοπαράπαν λάβοι τὰ μὴ ὄντα, ἢ τὸ μὴ ὂν, χωρὶς ἀριθμοῦ; Θεαί. Λέγε, ὅπῃ; Ξέ. Μὴ ὄντα μὲν ἐπειδὰν λέγωμεν, ἆρα οὐ πλῆθος ἀριθμοῦ ἐπιχειροῦμεν προστιθέναι; Θεαί. Τί μήν; Ξέ. Μὴ ὂν δὲ, ἆρα οὐ τὸ ἓν αὖ; Θεαί. Σαφέστατά γε. Ξέ. Καὶ μὴν οὔτε δίκαιόν γε οὔτε ὀρθόν φαμεν, ὂν ἐπιχειρεῖν μὴ ὄντι προσαρμόττειν. Θεαί. Λέγεις ἀληθέστατα. Ξέ. Συννοεῖς οὖν ὡς οὔτε φθέγξασθαι δυνατὸν ὀρθῶς, οὔτ' εἰπεῖν, οὔτε διανοηθῆναι τὸ μὴ ὂν αὐτὸ καθ' αὑτὸ, ἀλλ' ἔστιν ἀδιανόητόν τε καὶ ἄρρητον, καὶ ἄφθεγκτον, καὶ ἄλογον; Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Ξέ. Ἆρ' οὖν ἐψευσάμην, ἄρτι λέγων τὴν μεγίστην ἀπορίαν ἐρεῖν αὐτοῦ πέρι; Θεαί. Τόδε ἔτι μείζω τινὰ λέγειν ἄλλην ἔχομεν; Ξέ. Τί δ' ὦ θαυμάσιε, οὐκ ἐννοεῖς αὐτοῖς τοῖς λεχθεῖσιν, ὅτι καὶ τὸν ἐλέγχοντα εἰς ἀπορίαν καθίστησι τὸ μὴ ὂν οὕτως, ὥστε ὁπόταν αὐτὸ ἐπιχειρῇ τις ἐλέγχειν, ἐναντία αὐτὸν αὑτῷ περὶ ἐκεῖνο ἀναγκάζεσθαι λέγειν; Θεαί. Πῶς φῂς; εἰπὲ ἔτι σαφέστερον. Ξέ. Οὐδὲν δεῖ τὸ σαφέστερον ἐν ἐμοὶ σκοπεῖν. ἐγὼ μὲν γὰρ ὑποθέμενος, οὔτε ἑνὸς οὔτε τῶν πολλῶν τὸ μὴ ὂν δεῖν μετέχειν, ἄρτι τε καὶ νῦν οὕτως ἓν αὐτὸ εἴρηκα. τὸ μὴ ὂν γὰρ φημί, ξυνίης τί; Θεαί. Ναί. Ξέ. Καὶ μὴν αὖ καὶ σμικρὸν ἔμπροσθεν ἄφθεγκτόν τε αὐτὸ καὶ ἄρρητον, καὶ ἄλογον ἔφην εἶναι. ξυνέπῃ; Θεαί. Ξυνέπομαι. πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Οὐκοῦν τό γε εἶναι προσάπτειν πειρώμενος, ἐναντία τοῖς πρόσθεν ἔλεγον; Θεαί. Φαίνῃ. Ξέ. Τί δαὶ τοῦτο προσάγων, οὐχ ὡς ἑνὶ διελεγόμην; Θεαί. Ναί. Ξέ. Καὶ μὴν ἄλογόν γε λέγων, καὶ ἄρρητον, καὶ ἄφθεγκτον, ὥς γε πρὸς ἓν τὸν λόγον ἐποιούμην. Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Φαμὲν δέ γε δεῖν, εἴπερ ὀρθῶς τις λέξει, μήτε ὡς ἓν, μήτε ὡς πολλὰ διορίζειν αὐτὸ, μηδὲ τοπαράπαν αὐτὸ καλεῖν. † ἓν τε γὰρ ἤδη κἂν κατὰ ταύτην αὖ τὴν πρόσρησιν προσαγορεύοιτο. Θεαί. Παντάπασί γε. Ξέ. Τὸν μὲν τοίνυν ἐμέ γε ἔτι, τί τις ἂν λέγοι; καὶ γὰρ πάλαι καὶ τανῦν ἡττημένον ἂν εὕροι περὶ τὸν τοῦ μὴ ὄντος ἔλεγχον. ὥστε ἐν ἐμοί γε λέγοντι, καθάπερ εἶπον, μὴ σκοπῶμεν τὴν ὀρθολογίαν περὶ τὸ μὴ ὄν. ἀλλ' εἶα δὴ νῦν ἐν σοὶ σκεψώμεθα. Θεαί. Πῶς φῄς; Ξέ. Ἴθι ἡμῖν εὖ καὶ γενναίως, ἅτε νέος ὢν, ὅτι μάλιστα δύνασαι συντείνας πειράθητι, μήτε οὐσίαν, μήτε τὸ ἓν, μήτε πλῆθος ἀριθμοῦ προστιθεὶς τῷ μὴ ὄντι, κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον φθέγξασθαί τι περὶ αὐτοῦ. Θεαί. Πολλὴ μέντ' ἄν με καὶ ἄτοπος ἔχοι προθυμία τῆς ἐπιχειρήσεως, εἰ σὲ τοιαῦθ' ὁρῶν πάσχοντα, αὐτὸς ἐπιχειροίην. Ξέ. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ σὲ μὲν καὶ ἐμὲ χαίρειν ἐῶμεν, ἕως δ' ἄν τινι δυναμένῳ δρᾶν τοῦτο ἐντυγχάνομεν, μέχρι τούτου λέγωμεν ὡς παντὸς μᾶλλον πανούργως εἰς ἄπορον ὁ σοφιστὴς τόπον καταδέδυκε. Θεαί. Καὶ μάλα γε φαίνεται. Ξέ. Τοιγαροῦν εἴ τινα φήσομεν αὐτὸν ἔχειν φανταστικὴν τέχνην, ῥᾳδίως ἐκ ταύτης τῆς χρείας τῶν λόγων ἀντιλαμβανόμενος ἡμῶν, εἰς τοὐναντίον ἀποστρέψει τοὺς λόγους, ὅταν εἰδωλοποιὸν αὐτὸν καλῶμεν, ἀνερωτῶν, τί τὸ παράπαν εἴδωλον λέγομεν. σκοπεῖν οὖν ὦ Θεαίτητε χρὴ, τί τις τῷ νεανίᾳ πρὸς τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρινεῖται. Θεαί. Δῆλον ὅτι φήσομεν τά τε ἐν τοῖς ὕδασι καὶ κατόπτροις, εἴδωλα. ἔτι καὶ τὰ γεγραμμένα, καὶ τὰ τετυπωμένα, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα που τοιαῦτά ἐστιν ἕτερα. Ξέ. Φανερὸς ὦ Θεαίτητε εἶ, σοφιστὴν οὐχ ἑωρακώς. Θεαί. Τί δή; Ξέ. Δόξει σοι μύειν, ἢ παντάπασιν οὐκ ἔχειν ὄμματα. Θεαί. Πῶς; Ξέ. Τὴν ἀπόκρισιν ὅταν οὕτως αὐτῷ διδῷς, ἐὰν ἐν κατόπτροις, ἢ πλάσμασι λέγῃς τί,

καταγελά-

† ἔντι γὰρ ἤδη.

καταγελάσεταί σου τῶν λόγων, ὅταν ὡς βλέπων τὶ λέγῃς αὐτῷ, προσποιούμενος οὔτε κάτοπτρα οὔτε ὕδατα γιγνώσκειν, οὔ τε παράπαν ὄψιν. τὸ δ᾽ ἐκ τῶν λόγων ἐρωτήσει σε μόνον. Θεαι. Ποῖον; Ξε. Τὸ διὰ πάντων τούτων, ἃ πολλὰ εἰπὼν, ἠξίωσας ἑνὶ προσειπεῖν ὀνόματι φθεγξάμενος εἴδωλον ἐπὶ πᾶσιν, ὡς ἓν ὄν. λέγε οὖν, καὶ ἀμύνου, μηδὲν ὑποχωρῶν τὸν ἄνδρα. Θεαι. Τί δῆτα ὦ ξένε εἴδωλον ἂν φαῖμεν εἶναι, πλήν γε τὸ πρὸς τἀληθινὸν ἀφωμοιωμένον, ἕτερον τοιοῦτον; Ξε. Ἕτερον δὲ λέγεις τοιοῦτον, ἀληθινὸν, ἢ ἐπὶ τίνι τὸ τοιοῦτον εἶπες; Θεαι. Οὐδαμῶς ἀληθινόν γε, ἀλλ᾽ ἐοικὸς μέν. Ξε. ἆρα τὸ ἀληθινὸν ὄντως ὂν λέγων; Θεαι. Οὕτω. Ξε. Τί δαὶ τὸ μὴ ἀληθινὸν, ἆρ᾽ ἐναντίον ἀληθοῦς; Θεαι. Τί μήν; Ξε. Οὐκ ὂν ἄρα λέγεις τὸ ἐοικὸς, εἴπερ αὐτό γε μὴ ἀληθινὸν ἐρεῖς. ἀλλ᾽ ἔστι γε μήν. Θεαι. Πῶς; Ξε. Οὔκουν ἀληθῶς γέ φῄς. Θεαι. Οὐ γὰρ οὖν, πλήν γ᾽ εἰκὼν ὄντως. Ξε. Οὐκ ὂν ἄρα οὐκ ὄντως ἐστὶν ὄντως ἣν λέγομεν εἰκόνα; Θεαι. Κινδυνεύει τοιαύτην τινὰ πεπλέχθαι συμπλοκὴν τὸ μὴ ὂν τῷ ὄντι, καὶ μάλα ἄτοπον. Ξε. Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον; ὁρᾷς γοῦν ὅτι καὶ νῦν διὰ τῆς ἐπαλλάξεως ταύτης, ὁ πολυκέφαλος σοφιστὴς ἠνάγκασεν ἡμᾶς, τὸ μὴ ὂν οὐχ ἑκόντας ὁμολογεῖν εἶναί πως. Θεαι. Ὁρῶ, καὶ μάλα. Ξε. Τί δαὶ δὴ τὴν τέχνην αὐτοῦ τίνα ἀφορίσαντες, ἡμῖν αὐτοῖς συμφωνεῖν οἷοί τε ἐσόμεθα; Θεαι. Πῆ, καὶ τὸ ποῖον τί φοβούμενος, οὕτω λέγεις; Ξε. Ὅταν περὶ τὸ φάντασμα αὐτὸν ἀπατᾶν φῶμεν, καὶ τὴν τέχνην εἶναί τινα ἀπατητικὴν αὐτοῦ, τότε πότερον ψευδῆ δοξάζειν τὴν ψυχὴν ἡμῶν φήσομεν ὑπὸ τῆς ἐκείνου τέχνης, ἢ τί ποτ᾽ ἐροῦμεν; Θεαι. Τοῦτο. τί γὰρ ἂν ἄλλο εἴπομεν; Ξε. Ψευδὴς δ᾽ αὖ δόξα ἔσται, τἀναντία τοῖς οὖσι δοξάζουσα; ἢ πῶς; Θεαι. Τἀναντία. Ξε. Λέγεις ἄρα τὰ μὴ ὄντα δοξάζειν, τὴν ψευδῆ δόξαν; Θεαι. Ἀνάγκη. Ξε. Πότερον μὴ εἶναι τὰ μὴ ὄντα δοξάζουσαν, ἢ πῶς εἶναι τὰ μηδαμῶς ὄντα; Θεαι. Εἶναί πως τὰ μὴ ὄντα δεῖ γε, εἴπερ ψεύσεταί ποτέ τίς τι, καὶ κατὰ βραχύ. Ξε. Τί δ᾽ οὐ καὶ μηδαμῶς εἶναι τὰ πάντως ὄντα δοξάζεται; Θεαι. Ναί. Ξε. Καὶ τοῦτο δὴ ψεῦδος. Θεαι. Καὶ τοῦτο. Ξε. Καὶ λόγος οἶμαι ψευδὴς, οὕτω κατὰ ταυτὰ ταῦτα νομισθήσεται, τά τε ὄντα λέγων μὴ εἶναι, καὶ τὰ μὴ ὄντα εἶναι. Θεαι. Πῶς γὰρ ἂν ἄλλως τοιοῦτος γένοιτο; Ξε. Σχεδὸν οὐδαμῶς. ἀλλὰ ταῦτα ὁ σοφιστὴς οὐ φήσει. ἢ τίς μηχανὴ συγχωρεῖν τινὰ τῶν εὖ φρονούντων, ὅταν ἄφθεγκτα καὶ ἄῤῥητα, καὶ ἄλογα, καὶ ἀδιανόητα προδιωμολογημένα ᾖ, τὰ πρὸ τούτων ὁμολογηθέντα. μανθάνομεν ὦ Θεαίτητε ὃ λέγεις; Θεαι. Πῶς γὰρ οὐ μανθάνομεν; ὅτι τἀναντία φήσει λέγειν ἡμᾶς τοῖς νῦν δὴ, ψευδῆ τολμήσαντας εἰπεῖν, ὡς ἔστιν ἐν δόξαις τε καὶ κατὰ λόγους. τῷ γὰρ μὴ ὄντι τὸ ὂν προσάπτειν ἡμᾶς πολλάκις ἀναγκάζεσθαι, διομολογησαμένους νῦν δή που εἶναι τοῦτο πάντων ἀδυνατώτατον. Ξε. Ὀρθῶς ἀπεμνημόνευσας. ἀλλ᾽ ὥρα δὴ βουλεύσασθαι, τί χρὴ δρᾷν τοῦ σοφιστοῦ πέρι. τὰς γὰρ ἀντιλήψεις καὶ ἀπορίας, ἐὰν αὐτὸν διερευνῶμεν ἐν τῇ τῶν ψευδουργῶν καὶ γοήτων τέχνῃ τιθέντες, ὁρᾷς ὡς εὔποροι καὶ πολλαί. Θεαι. Καὶ μάλα. Ξε. Μικρὸν μέρος τοίνυν αὐτῶν διεληλύθαμεν, οὐσῶν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀπεράντων. Θεαι. Ἀδύνατον γὰρ, ὡς ἔοικεν, εἴη τὸν σοφιστὴν ἑλεῖν, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. Ξε. Τί οὖν; οὕτως ἀποστησόμεθα νῦν μαλακισθέντες; Θεαι. Οὔκουν ἔγωγέ φημι δεῖν, εἰ καὶ κατὰ σμικρὸν οἷοί τ᾽ ἐπιλαβέσθαι πῃ τἀνδρός ἐσμεν. Ξε. Ἕξεις οὖν συγγνώμην, καὶ καθάπερ νῦν εἶπες, ἀγαπήσεις, ἐάν πῃ καὶ κατὰ βραχὺ παρασπασώμεθα οὕτως ἰσχυροῦ λόγου. Θεαι. Πῶς γὰρ οὐχ ἕξω; Ξε. Τόδε τοίνυν ἔτι μᾶλλον παραιτοῦμαί σε. Θεαι. Τὸ ποῖον; Ξε. Μή με οἷον πατραλοίαν ὑπολάβῃς γίγνεσθαί τινα. Θεαι. Τί δή; Ξε. Τὸν τοῦ πατρὸς Παρμενίδου λόγον, ἀναγκαῖον ἡμῖν ἀμυνομένοις ἔσται βασανίζειν, καὶ βιάζεσθαι τό, τε μὴ ὂν ὡς ἔστι κατά τι, καὶ τὸ ὂν αὖ πάλιν, ὡς οὐκ ἔστι πῄ. Θεαι. Φαίνεται τὸ τοιοῦτον διαμαχητέον ἐν τοῖς λόγοις. Ξε. Πῶς γὰρ οὐ φαίνεται; καὶ τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο, τυφλῷ. τούτων γὰρ μήτε ἐλεγχθέντων, μήτε ὁμολογηθέντων, σχολῇ ποτέ τις οἷός τε ἔσται περὶ λόγων ψευδῶν λέγων, ἢ δόξης, εἴτε εἰδώλων, εἴτε εἰκόνων, εἴτε μιμημάτων, εἴτε φαντασμάτων αὐτῶν, ἢ καὶ περὶ τεχνῶν τῶν, ὅσαι περὶ ταῦτά εἰσι, μὴ καταγέλαστος εἶναι, τὰ ἐναντία ἀναγκαζόμενος αὐτῷ λέγειν. Θεαι. Ἀληθέστατα. Ξε. Διὰ ταῦτα μέν τοι τολμητέον ἐπιτίθεσθαι τῷ πατρικῷ λόγῳ. ἢ τὸ παράπαν ἐατέον, εἰ τοῦτό τις εἴργει δρᾷν ὄκνος. Θεαι. Ἀλλ᾽ ἡμᾶς τοῦτό γε μηδὲν μηδαμῇ εἴρξῃ. Ξε. Τρίτον τοίνυν ἔτι σε σμικρόν τι παραιτήσομαι. Θεαι. Λέγε μόνον. Ξε. Εἶπόν που νῦν δὴ λέγων, ὡς πρὸς τὸν περὶ ταῦτ᾽ ἔλεγχον ἀεί τε ἀπειρηκὼς ἐγὼ τυγχάνω καὶ δὴ καὶ τανῦν. Θεαι. Εἶπες. Ξε. Φοβοῦμαι δὴ τὰ εἰρημένα μή ποτε διὰ ταῦτά σοι μανικὸς εἶναι δόξω, παρὰ πόδα μεταβαλὼν ἐμαυτὸν ἄνω καὶ κάτω. σὴν γὰρ δὴ χάριν ἐλέγχειν τὸν λόγον ἐπιθησόμεθα, ἐάν περ ἐλέγχωμεν. Θεαι. Ὡς τοίνυν ἔμοιγε μηδαμῇ δόξων μηδὲν πλημμελεῖν ἂν ἐπὶ τὸν ἔλεγχον τοῦτον καὶ τὴν ἀπόδειξιν ἴῃς, θαῤῥῶν ἴθι τούτου γε ἕνεκα. Ξε. Φέρε δὴ τίνα ἀρχήν τις ἂν ἄρξαιτο παρακινδυνευτικοῦ λόγου. δοκῶ μὲν γὰρ τήνδ᾽ ὦ παῖ τὴν ὁδὸν ἀναγκαιοτάτην ἡμῖν εἶναι τρέπεσθαι. Θεαι. Ποίαν δή; Ξε. Τὰ δοκοῦντα νῦν ἐναργῶς ἔχειν, ἐπισκέψασθαι πρῶτον, μή πῃ τεταραγμένοι μὲν ὦμεν περὶ ταῦτα. ῥᾳδίως δ᾽ ἀλλήλοις ὁμολογῶμεν, ὡς εὐκρινῶς ἔχοντες. Θεαι. Λέγε σαφέστερον ὃ λέγεις.

γεις. Ξε. Εὐκόλως μοι δοκεῖ Παρμενίδης ἡμῖν διειλέχθαι, καὶ πᾶς ὅς τις πώποτε ἐπὶ κρίσιν ὥρμησε τοῦ τὰ ὄντα διορίσασθαι πόσα τε καὶ ποῖά ἐστι. Θεαί. Πῆ; Ξε. Μῦθόν τινα ἕκαστος φαίνεταί μοι διηγεῖσθαι, παισὶν ὡς οὖσιν ἡμῖν. ὁ μὲν, ὡς τρία τὰ ὄντα, πολεμεῖ δὲ ἀλλήλοις ἐνίοτε αὐτῶν ἄττα πῆ, τοτὲ δὲ φίλα γιγνόμενα, γάμους τε καὶ τόκους, καὶ τροφὰς τῶν ἐκγόνων παρέχεται. δύο δὲ ἕτερος εἰπὼν, ὑγρὸν καὶ ξηρὸν, ἢ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, συνοικίζει τε αὐτὰ καὶ ἐκδίδωσι. τὸ δὲ παρ᾽ ἡμῶν Ἐλεατικὸν ἔθνος, ἀπὸ Ξενοφάνους τε καὶ ἔτι πρόσθεν ἀρξάμενον, ὡς ἑνὸς ὄντος τῶν πάντων καλουμένων, οὕτω διεξέρχεται τοῖς μύθοις. Ἰάδες δὲ καὶ Σικελικαί τινες ὕστερον μοῦσαι, ξυνενόησαν ὅτι συμπλέκειν ἀσφαλέστατον ἀμφότερα, καὶ λέγειν ὡς τὸ ὂν, πολλά τε καὶ ἕν ἐστιν. ἔχθρα δὲ καὶ φιλία συνέχεται. διαφερόμενον γὰρ ἀεὶ ξυμφέρεται φασὶν αἱ συντονώτεραι τῶν μουσῶν. αἱ δὲ μαλακώτεραι, τὸ μὲν ἀεὶ ταῦτα οὕτως ἔχειν, ἐχάλασαν. ἐν μέρει δὲ, τοτὲ μὲν ἓν εἶναί φασι τὸ πᾶν καὶ φίλον ὑπ᾽ ἀφροδίτης, τοτὲ δὲ, πολλὰ καὶ πολέμιον αὐτὸ αὑτῷ διὰ νεῖκός τι. ταῦτα δὲ πάντα, εἰ μὲν ἀληθῶς τις ἢ μὴ τούτων εἴρηκε, χαλεπὸν καὶ πλημμελὲς οὕτω μεγάλα κλεινοῖς καὶ παλαιοῖς ἀνδράσιν ἐπιτιμᾶν, ἐκεῖνο δὲ ἀνεπίφθονον ἀποφήνασθαι. Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξε. Ὅτι λίαν τῶν πολλῶν ἡμῶν ὑπεριδόντες ὠλιγώρησαν. οὐδὲν γὰρ φροντίσαντες, εἴτ᾽ ἐπακολουθοῦμεν αὐτοῖς λέγουσιν, εἴτε ἀπολειπόμεθα, περαίνουσι τὸ σφέτερον αὐτοὶ ἕκαστοι. Θεαί. Πῶς λέγεις; Ξε. Ὅταν τις αὐτῶν φθέγξηται λέγων, ὡς ἔστιν, ἢ γέγονεν, ἢ γίγνεται πολλὰ, ἢ δύο ἢ ἓν, καὶ θερμὸν αὖ ψυχρῷ συγκεραννύμενον, ἄλλο θείη διακρίσεις καὶ συγκρίσεις ὑποτιθεὶς, τούτων ὦ Θεαίτητε ἑκάστοτε σύ τι πρὸς θεῶν ξυνίεις ὅτι λέγουσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ ὅτε μὲν ἦν νεώτερος, τοῦτό τε τὸ νῦν ἀπορούμενον ὁπότε τις εἴποι τὸ μὴ ὂν, ἀκριβῶς ᾤμην ξυνιέναι. νῦν δὲ ὁρᾷς ἵν᾽ ἐσμὲν αὐτοῦ περὶ τῆς ἀπορίας. Θεαί. Ὁρῶ. Ξε. Τάχα τοίνυν ἴσως οὐχ ἧττον, καὶ κατὰ τὸ ὂν ταὐτὸ τοῦτο πάθος εἰληφότες ἐν τῇ ψυχῇ, περὶ μὲν τούτου εὐπορεῖν φαμὲν, καὶ μανθάνειν ὁπόταν τις αὐτὸ φθέγξηται. περὶ δὲ θάτερον, οὔ. πρὸς ἀμφότερα ὁμοίως ἔχοντες. Θεαί. Ἴσως. Ξε. Καὶ περὶ τῶν ἄλλων δὴ τῶν προειρημένων ἡμῖν, ταὐτὸ τοῦτο εἰρήσθω. Θεαί. Πάνυ γε. Ξε. Τῶν μὲν τοίνυν πολλῶν πέρι, καὶ μετὰ τοῦτο σκεψόμεθ᾽ ἂν δόξῃ. περὶ δὲ τοῦ μεγίστου τε καὶ ἀρχηγοῦ πρώτου, νῦν σκεπτέον. Θεαί. Τίνος δὴ λέγεις; ἢ δηλονότι τὸ ὂν φὴς πρῶτον δεῖν διερευνήσασθαι, τί ποθ᾽ οἱ λέγοντες αὐτὸ δηλοῦν ἡγοῦνται; Ξε. Κατὰ πόδα γε ὦ Θεαίτητε ὑπέλαβες. λέγω γὰρ δὴ ταύτῃ δεῖν ποιεῖσθαι τὴν μέθοδον ἡμᾶς, οἷον αὐτῶν παρόντων ἀναπυνθανομένους ὧδε. φέρε ὁπόσοι θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἤ τινε δύο τοιούτω, τὰ πάντ᾽ εἶναί φατε, τί ποτε ἄρα τοῦτ᾽ ἀμφοῖν φθέγγεσθε, λέγοντες ἄμφω καὶ ἑκάτερον εἶναι; τί τὸ εἶναι τοῦτο ὑπολάβωμεν ὑμῶν; πότερον τρίτον παρὰ τὸ δύο ἐκεῖνα, καὶ τρία τὸ πᾶν, ἀλλὰ μὴ δύο ἔτι καθ᾽ ἡμᾶς τιθῶμεν; οὐ γάρ πω τοῖν γε δυοῖν καλοῦντες θάτερον ὂν, ἀμφότερα ὁμοίως εἶναι λέγετε. σχεδὸν γὰρ ἂν ἀμφοτέρως ἓν, ἀλλ᾽ οὐ δύο ἤτην. Θεαί. Ἀληθῆ λέγεις. Ξε. Ἀλλ᾽ ἆρά γε τὰ ἄμφω βούλεσθε καλεῖν ὄν; Θεαί. Ἴσως. Ξε. Ἀλλ᾽ ὦ φίλοι φήσομεν, καὶ οὕτω τὰ δύο λέγοιτε ἂν σαφέστατα ἕν. Θεαί. Ὀρθότατα εἴρηκας. Ξε. Ἐπειδὴ τοίνυν ἡμεῖς ἠπορήκαμεν, ὑμεῖς αὐτὰ ἡμῖν ἐμφανίζετε ἱκανῶς. τί ποτε βούλεσθε σημαίνειν, ὁπόταν ὂν φθέγγησθε; δῆλον γὰρ ὡς ἡμεῖς μὲν ταῦτα πάλαι γιγνώσκετε. ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ μὲν, ᾠόμεθα, νῦν δ᾽ ἠπορήκαμεν. διδάσκετε οὖν πρῶτον τοῦτ᾽ αὐτὸ ἡμᾶς, ἵνα μὴ δοξάζωμεν μανθάνειν μὲν τὰ λεγόμενα παρ᾽ ὑμῶν. τὸ δὲ, τούτου γίγνηται πᾶν τοὐναντίον. ταῦτα δὴ λέγοντές τε καὶ ἀξιοῦντες παρά τε τούτων καὶ παρὰ τῶν ἄλλων, ὅσοι πλέον ἑνὸς λέγουσι τὸ πᾶν εἶναι, μῶν ὦ παῖ τι πλημμελήσομεν; Θεαί. Ἥκιστά γε. Ξε. Τί δαὶ παρὰ τῶν ἓν τὸ πᾶν λεγόντων, ἆρ᾽ οὐ πευστέον εἰς δύναμιν, τί ποτε λέγουσι τὸ ὄν; Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Τόδε τοίνυν ἀποκρινέσθωσαν. ἕν που φατὲ μόνον εἶναι; φαμὲν γὰρ, φήσουσιν. ἦ γάρ; Θεαί. Ναί. Ξε. Τί δὲ, ὂν καλεῖτέ τι; Θεαί. Ναί. Ξε. Πότερον ὅπερ ἓν, ἐπὶ τῷ αὐτῷ προσχρώμενοι δυοῖν ὀνόμασιν; ἢ πῶς; Θεαί. Τίς οὖν αὐτοῖς ἡ μετὰ τοῦτο ὦ ξένε ἀπόκρισις; Ξε. Δῆλον ὦ Θεαίτητε, ὅτι τῷ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ὑποθεμένῳ, πρὸς τὸ νῦν ἐρωτηθὲν καὶ πρὸς ἄλλο δὲ ὁτιοῦν, οὐ πάντως ῥᾷστον ἀποκρίνασθαι. Θεαί. Πῶς; Ξε. Τὸ δὲ δύο ὀνόματα ὁμολογεῖν εἶναι, μηδὲν θέμενον πλὴν ἓν, καταγέλαστόν που. Θεαί. Πῶς δ᾽ οὔ; Ξε. Καὶ τὸ παράπαν γε ἀποδέχεσθαι τοῦ λέγοντος, ὡς ἔστι ὄνομά τι, λόγον οὐκ ἂν ἔχον. Θεαί. Πῆ; Ξε. Τιθείς τε τοὔνομα τοῦ πράγματος ἕτερον, δύο λέγει πού τινε. Θεαί. Ναί. Ξε. Καὶ μὴν ἂν ταὐτόν γε αὐτῷ τιθῇ τοὔνομα, ἢ μηδενὸς ὄνομα ἀναγκασθήσεται λέγειν. εἰ δέ τινος αὐτὸ φύσει, συμβήσεται τὸ ὄνομα ὀνόματος ὄνομα μόνον, ἄλλου δὲ οὐδενὸς ὄν. Θεαί. Οὕτω. Ξε. Καὶ τὸ ἕν γε, ἑνὸς ἓν ὂν μόνον, καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτὸ ἓν ὄν. Θεαί. Ἀνάγκη. Ξε. Τί δὲ, τὸ ὅλον ἕτερον τοῦ ὄντος ἑνὸς, ἢ ταὐτὸν φήσουσι τούτῳ; Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; φήσουσί τε καὶ φασί. Ξε. Εἰ τοίνυν ὅλον ἐστὶν, ὥσπερ καὶ Παρμενίδης λέγει,

» πάντοθεν εὐκύκλου σφαίρας ἐναλίγκιον ὄγκῳ μεσόθεν ἰσοπαλὲς πάντη, τὸ γὰρ οὔ τέ τι
» μεῖζον, οὔτε βεβαιότερον πέλειν, χρεὼν ἐστὶ τῇ, ἢ τῇ

τοιοῦτόν γε ὂν, τὸ ὂν μέσον τε καὶ ἔσχατον ἔχει. ταῦτα δὲ ἔχον, πᾶσα ἀνάγκη μέρη ἔχειν. ἢ πῶς; Θεαί. Οὕτω. Ξε. Ἀλλὰ μὴν τό γε μεμερισμένον,

μερισμένον, πάθος μὲν τοῦ ἑνὸς τοῖς ἔχειν ἐπὶ τοῖς μέρεσι πᾶσιν, οὐδὲν ἀποκωλύει. καὶ ταύτῃ δὴ πᾶν τε ὂν καὶ ὅλον, ἓν εἶναι. Θεαί. Τί δ' οὔ; Ξε. Τὸ δὲ πεπονθὸς ταῦτα, ἆρ' οὐκ ἀδύνατον αὐτό γε τὸ ἓν αὐτὸ εἶναι; Θεαί. Πῶς; Ξε. Ἀμερὲς δήπου δεῖ παντελῶς τό γε ἀληθῶς ἓν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον εἰρῆσθαι. Θεαί. Δεῖ γὰρ οὖν. Ξε. Τὸ δέ γε τοιοῦτον, ἐκ πολλῶν μερῶν ὄν, οὐ συμφωνήσει τῷ λόγῳ. Θεαί. Μανθάνω. Ξε. Πότερον δὴ πάθος ἔχον τὸ ὅλον τοῦ ἑνός, οὕτως ἕν τε ἔσται καὶ ὅλον; ἢ παντάπασι μὴ λέγωμεν ὅλον εἶναι τὸ ὄν; Θεαί. Χαλεπὴν προβέβληκας αἵρεσιν. Ξε. Ἀληθέστατα μέντοι λέγεις. πεπονθός τε γὰρ τὸ ὂν ἓν εἶναί πως, οὐ ταυτὸν ὂν τῷ ἑνὶ φαίνεται, καὶ πλέονα δὴ τὰ πάντα ἑνὸς ἔσται; Θεαί. Ναί. Ξε. Καὶ μὴν ἐάν γε τὸ ὂν ᾖ μὴ ὅλον, διὰ τὸ πεπονθέναι τὸ ὑπ' ἐκείνου πάθος, ᾖ δὲ αὐτὸ τὸ ὅλον, ἐνδεὲς τὸ ὂν ἑαυτοῦ ξυμβαίνει. Θεαί. Πάνυ γε. Ξε. Καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον ἑαυτοῦ στερόμενον, οὐκ ὂν ἔσται τὸ ὄν. Θεαί. Οὕτω. Ξε. Καὶ ἑνός γε αὖ πλείω τὰ πάντα γίγνεται, τοῦ τε ὄντος καὶ τοῦ ὅλου χωρὶς ἰδίαν ἑκατέρου φύσιν εἰληφότος. Θεαί. Ναί. Ξε. Μὴ ὄντος δέ γε τοπαράπαν τοῦ ὅλου, ταὐτά τε ταῦτα ὑπάρχει τῷ ὄντι, καὶ πρὸς τῷ μὴ εἶναι, μηδ' ἂν γενέσθαι ποτὲ ὄν. Θεαί. Τί δή; Ξε. Τὸ γενόμενον, ἀεὶ γέγονεν ὅλον. ὥστε οὔτε οὐσίαν, οὔτε γένεσιν ὡς οὖσαν δεῖ προσαγορεύειν, τὸ ἓν ἢ τὸ ὅλον ἐν τοῖς οὖσι μὴ τιθέντα. Θεαί. Παντάπασιν ἔοικε ταῦθ' οὕτως ἔχειν. Ξε. Καὶ μὴν οὐδ' ὁποσονοῦν τι δεῖ τὸ μὴ ὅλον εἶναι. ποσόν τι γὰρ ὂν ὁπόσον ἂν ᾖ, τοσοῦτον ὅλον ἀναγκαῖον αὐτὸ εἶναι. Θεαί. Κομιδῇ γε. Ξε. Καὶ τοίνυν ἄλλα μυρία ἀπεράντους ἀπορίας ἕκαστον εἰληφὸς φανεῖται, τῷ τὸ ὂν εἴτε δύο τινὲ, εἴτε ἓν, μόνον εἶναι λέγοντι. Θεαί. Δηλοῖ σχεδὸν καὶ τὰ νῦν ὑποφαινόμενα. συνάπτεται γὰρ ἕτερον ἐξ ἄλλου, μείζω καὶ χαλεπωτέραν φέρον περὶ τῶν ἔμπροσθεν ἀεὶ ῥηθέντων πλάνην. Ξε. Τοὺς μὲν τοίνυν διακριβολογουμένους, ὄντος τε πέρι καὶ μή, πάνυ μὲν οὐ διεληλύθαμεν. ὅμως δὲ ἱκανῶς ἐχέτω. τοὺς δὲ ἄλλως λέγοντας αὖ θεατέον, ἵν' ἐκ πάντων εἰδῶμεν, ὅτι τὸ ὂν τοῦ μὴ ὄντος οὐδὲν εὐπορώτερον εἰπεῖν, ὅ, τι ποτ' ἐστί. Θεαί. Οὐκοῦν πορεύεσθαι χρὴ καὶ ἐπὶ τούτους.

Ξε. Καὶ μὴν ἔοικέ γε ἐν αὐτοῖς οἷον γιγαντομαχία τις εἶναι, διὰ τὴν ἀμφισβήτησιν περὶ τῆς οὐσίας πρὸς ἀλλήλους. Θεαί. Πῶς; Ξε. Οἱ μὲν, εἰς γῆν ἐξ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ἀοράτου, πάντα ἕλκουσι ταῖς χερσὶν ἀτεχνῶς πέτρας καὶ δρῦς περιλαμβάνοντες. τῶν γὰρ τοιούτων ἐφαπτόμενοι πάντων, διϊσχυρίζονται τοῦτο εἶναι μόνον, ὃ παρέχει προσβολὴν καὶ ἐπαφήν τινα, ταυτὸν σῶμα καὶ οὐσίαν ὁριζόμενοι. τῶν δὲ ἄλλων εἴ τις φησὶ μὴ σῶμα ἔχον εἶναι, καταφρονοῦντες τοπαράπαν, καὶ οὐδὲν ἐθέλοντες ἄλλο ἀκούειν. Θεαί. Ἦ δεινοὺς εἴρηκας ἄνδρας. ἤδη γὰρ καὶ ἐγὼ τούτων συχνοῖς περιέτυχον. Ξε. Τοιγαροῦν οἱ πρὸς αὐτοὺς ἀμφισβητοῦντες μάλα εὐλαβῶς ἄνωθεν ἐξ ἀοράτου ποθὲν ἀμύνονται, νοητὰ ἄττα καὶ ἀσώματα εἴδη βιαζόμενοι τὴν ἀληθινὴν οὐσίαν εἶναι. τὰ δὲ ἐκείνων σώματα καὶ τὴν λεγομένην ὑπ' αὐτῶν ἀλήθειαν, κατὰ σμικρὰ διαθραύοντες ἐν τοῖς λόγοις, γένεσιν ἀντ' οὐσίας φερομένην τινὰ προσαγορεύουσιν. ἐν μέσῳ δὲ περὶ ταῦτα ἄπλετος ἀμφοτέρων μάχη τις ὦ Θεαίτητε ἀεὶ ξυνέστηκε. Θεαί. Ἀληθῆ.

Ξε. Παρ' ἀμφοῖν τοίνυν τοῖν γενοῖν κατὰ μέρος λάβωμεν λόγον ὑπὲρ ἧς τίθενται τῆς οὐσίας. Θεαί. Πῶς οὖν δὴ ληψόμεθα; Ξε. Παρὰ μὲν τῶν ἐν εἴδεσιν αὐτὴν τιθεμένων, ῥᾷον. ἡμερώτεροι γάρ. παρὰ δὲ τῶν εἰς σῶμα πάντα ἑλκόντων βίᾳ, χαλεπώτερον. ἴσως δὲ σχεδὸν ἀδύνατον. ἀλλ' ὧδέ μοι δεῖν δοκεῖ περὶ αὐτῶν δρᾶν. Θεαί. Πῶς; Ξε. Μάλιστα μὲν εἴ πη δυνατὸν ἦν, ἔργῳ βελτίους αὐτοὺς ποιεῖν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ ἐγχωρεῖ, λόγῳ ποιῶμεν ὑποτιθέμενοι νομιμώτερον αὐτούς, ἢ νῦν ἐθέλοντας ἂν ἀποκρίνασθαι. τὸ γὰρ ὁμολογηθὲν παρὰ βελτιόνων που, κυριώτερον ἢ τὸ παρὰ χειρόνων. ἡμεῖς δὲ οὐ τούτων φροντίζομεν, ἀλλὰ τἀληθὲς ζητοῦμεν. Θεαί. Ὀρθότατα. Ξε. Κέλευε δὴ τοὺς βελτίους γεγονότας ἀποκρίνασθαί σοι. καὶ τὸ λεχθὲν παρ' αὐτῶν, ἑρμήνευε. Θεαί. Ταῦτ' ἔσται. Ξε. Λεγόντων δὴ θνητὸν ζῶον, εἰ φασὶν εἶναί τι; Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Τοῦτο δὲ οὐ σῶμα ἔμψυχον ὁμολογοῦσι; Θεαί. Πάνυ γε. Ξε. Τιθέντες τι τῶν ὄντων ψυχήν; Θεαί. Ναί. Ξε. Τί δὲ ψυχήν; οὐ τὴν μὲν δικαίαν, τὴν δὲ ἄδικον φασὶν εἶναι. καὶ τὴν μὲν φρόνιμον, τὴν δὲ ἄφρονα; Θεαί. Τί μήν; Ξε. Ἀλλ' οὐ δικαιοσύνης ἕξει καὶ παρουσίᾳ τοιαύτην αὐτῶν ἑκάστην γίγνεσθαι, καὶ τῶν ἐναντίων ἐναντίαν; Θεαί. Ναὶ καὶ ταῦτα ξύμφασιν. Ξε. Ἀλλὰ μὴν τό γε δυνατόν τῳ παραγίγνεσθαι καὶ ἀπογίγνεσθαι πάντως εἶναί τι φήσουσι; Θεαί. Φασὶ μὲν οὖν. Ξε. Οὔσης οὖν δικαιοσύνης καὶ φρονήσεως, καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, καὶ τῶν ἐναντίων, καὶ δὴ καὶ ψυχῆς ἐν ᾗ ταῦτα ἐγγίγνεται, πότερον ὁρατὸν καὶ ἁπτὸν εἶναί φασί τι αὐτῶν, ἢ πάντα ἀόρατα; Θεαί. Σχεδὸν οὐδὲν τούτων γε ὁρατόν. Ξε. Τί δὲ τῶν τοιούτων, μῶν σῶμά τι λέγουσιν ἴσχειν; Θεαί. Τοῦτο οὐκέτι κατὰ ταῦτα ἀποκρίνονται πᾶν. ἀλλὰ τὴν μὲν ψυχὴν αὐτὴν δοκεῖν σφίσι σῶμά τι κεκτῆσθαι, φρόνησιν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ὧν ἠρώτηκας, αἰσχύνονται τὸ τολμᾶν ἢ μηδὲν τῶν ὄντων αὐτὰ ὁμολογεῖν, ἢ πάντ' εἶναι σώματα διϊσχυρίζεσθαι. Ξε. Σαφῶς γὰρ ἡμῖν ὦ Θεαίτητε βελτίους γεγόνασιν οἱ ἄνδρες. ἐπεὶ τούτων οὐδ' ἂν ἓν ἐπαισχυνθεῖεν ὅσοίγε αὐτῶν σπαρτοί τε καὶ αὐτόχθονες, ἀλλὰ διατείνοιντ' ἂν πᾶν ὃ μὴ δυνατοὶ ταῖς χερσὶ συμπιέζειν εἰσίν, ὡς ἄρα τοῦτο οὐδὲν τοπαράπαν ἐστί. Θεαί. Σχεδὸν οἷα διανοοῦνται λέγεις. Ξε. Πάλιν τοίνυν ἀνερωτῶμεν αὐτούς. εἰ γάρ τι καὶ σμικρὸν ἐθέλουσι τῶν ὄντων συγχωρεῖν ἀσώματον,

ἐξαρκεῖ.

διαρκεῖ. τὸ γὰρ ἐπί τε τούτοις ἅμα, καὶ ἐπ' ἐκείνοις ὅσα ἔχει σῶμα ξυμφυὲς γεγονός, εἰς ὃ βλέποντες ἀμφότερα εἶναι λέγουσι, τοῦτ' αὐτοῖς ῥητέον. Θεαί. Τάχ' οὖν ἴσως ἂν ἀποροῖεν, εἰ δή τι τοιοῦτον πεπόνθασι. Ξέ. Σκόπει προτεινομένων ἡμῶν, ἆρ' ἐθέλοιεν ἂν δέχεσθαι καὶ ὁμολογεῖν, τοιόνδ' εἶναι τὸ ὄν. Θεαί. Τὸ ποῖον δή; λέγε, καὶ τάχα εἰσόμεθα. Ξέ. Λέγω δὴ τὸ καὶ ὁποιανοῦν τινα κεκτημένον δύναμιν, εἴτε τὸ ποιεῖν ἕτερον ὁτιοῦν πεφυκός, εἴτε εἰς τὸ παθεῖν, καὶ σμικρότατον ὑπὸ τοῦ φαυλοτάτου, κἂν εἰ μόνον εἰσάπαξ, πᾶν τοῦτο ὄντως εἶναι. τίθεμαι γὰρ ὅρον ὁρίζειν τὰ ὄντα, ὡς ἔστιν οὐκ ἄλλο τι πλὴν δύναμις. Θεαί. Ἀλλ' ἐπείπερ αὐτοί γε οὐκ ἔχουσιν ἐν τῷ παρόντι τούτου βέλτιον λέγειν, δέχονται τοῦτο. Ξέ. Καλῶς. ἴσως γὰρ εἰσύστερον ἡμῖν τε καὶ τούτοις ἕτερον ἂν φανείη. πρὸς μὲν οὖν τούτους, τοῦτο ἡμῖν ἐνταῦθα μενέτω ξυνομολογηθέν. Θεαί. Μένει. Ξέ. Πρὸς δὲ τοὺς ἑτέρους ἴωμεν τοὺς τῶν εἰδῶν φίλους. σὺ δ' ἡμῖν καὶ τὰ παρὰ τούτων ἀφερμήνευε. Θεαί. Ταῦτ' ἔσται. Ξέ. Γένεσιν τὴν δὲ οὐσίαν χωρίς που διελόμενοι λέγετε; ἦ γάρ; Θεαί. Ναί. Ξέ. Καὶ σώματι μὲν ἡμᾶς, γενέσει δι' αἰσθήσεως κοινωνεῖν. διὰ λογισμοῦ δὲ ψυχῇ πρὸς τὴν ὄντως οὐσίαν, ἣν ἀεὶ κατὰ ταυτὰ ὡσαύτως ἔχειν φατέ. γένεσιν δὲ ἄλλοτε ἄλλως; Θεαί. Φαμὲν γὰρ οὖν. Ξέ. Τὸ δὲ δὴ κοινωνεῖν, ὦ πάντων ἄριστοι, τί τοῦθ' ἡμᾶς ἐπ' ἀμφοῖν φῶμεν λέγειν; ἆρ' οὐ τὸ νῦν δὴ παρ' ἡμῶν ῥηθέν; Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξέ. Πάθημα ἢ ποίημα ἐκ δυνάμεώς τινος, ἀπὸ τῶν πρὸς ἄλληλα ξυνιόντων γιγνόμενον. τάχ' οὖν ὦ Θεαίτητε αὐτῶν τὴν πρὸς ταῦτα ἀπόκρισιν, σὺ μὲν οὐ κατακούεις, ἐγὼ δὲ ἴσως διὰ συνήθειαν. Θεαί. Τίν' οὖν δὴ λέγουσι λόγον; Ξέ. Οὐ συγχωροῦσιν ἡμῖν τὸ νῦν δὴ ῥηθὲν πρὸς τοὺς γηγενεῖς, οὐσίας πέρι. Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξέ. Ἱκανὸν ἔθεμεν ὅρον πού τῶν ὄντων, ὅταν τῳ παρῇ ἡ τοῦ πάσχειν ἢ δρᾶν, καὶ πρὸς τὸ σμικρότατον δύναμις; Θεαί. Ναί. Ξέ. Πρὸς δὴ ταῦτα τόδε λέγουσιν, ὅτι γενέσει μὲν, μέτεστι τοῦ πάσχειν καὶ ποιεῖν δυνάμεως. πρὸς δὲ οὐσίαν, τούτων οὐδετέρου τὴν δύναμιν ἁρμόττειν φασί. Θεαί. Οὐκοῦν λέγουσί τι; Ξέ. Πρὸς ὅ γε λεκτέον ἡμῖν, ὅτι δεόμεθα παρ' αὐτῶν ἔτι πυθέσθαι σαφέστερον, εἰ προσομολογοῦσι τὴν μὲν ψυχὴν γινώσκειν, τὴν δ' οὐσίαν γινώσκεσθαι. Θεαί. Φασὶ μὴν τοῦτό γε. Ξέ. Τί δὲ τὸ γινώσκειν, ἢ τὸ γιγνώσκεσθαι; φατὲ ποίημα, ἢ πάθος, ἢ ἀμφότερον; ἢ τὸ μὲν πάθημα, τὸ δὲ θάτερον. ἢ παντάπασιν οὐδέτερον οὐδετέρου τούτων μεταλαμβάνειν; δῆλον ὡς οὐδέτερον οὐδετέρου. τἀναντία γὰρ ἂν τοῖς ἔμπροσθεν λέγοιεν. Θεαί. Μανθάνω τόδε γε. Ξέ. Ὡς τὸ γιγνώσκειν εἴπερ ἔσται ποιεῖν τι, τὸ γιγνωσκόμενον, ἀναγκαῖον αὖ ξυμβαίνει πάσχειν. τὴν οὐσίαν δὴ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον γιγνωσκομένην ὑπὸ τῆς γνώσεως, καθόσον γιγνώσκεται, κατὰ τοσοῦτον κινεῖσθαι διὰ τὸ πάσχειν. ὃ δή φαμεν οὐκ ἂν γενέσθαι περὶ τὸ ἠρεμοῦν. Θεαί. Ὀρθῶς. Ξέ. Τί δαὶ πρὸς Διός; ὡς ἀληθῶς κίνησιν, καὶ ζωὴν, καὶ ψυχὴν, καὶ φρόνησιν, ἦ ῥαδίως πεισθησόμεθα τῷ παντελῶς ὄντι μὴ παρεῖναι; μηδὲ ζῆν αὐτὸ, μηδὲ φρονεῖν, ἀλλὰ σεμνὸν καὶ ἅγιον νοῦν οὐκ ἔχον ἀκίνητον, ἑστὼς εἶναι;

Θεαί. Δεινὸν μέντ' ἂν ὦ ξένε λόγον συγχωροῖμεν. Ξέ. Ἀλλὰ νοῦν μὲν ἔχειν, ζωὴν δὲ μὴ φῶμεν;

Θεαί. Καὶ πῶς; Ξέ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀμφότερα ἐνόντ' αὐτῷ λέγομεν, οὐ μὴν ἐν ψυχῇ γε φήσομεν αὐτὸ ἔχειν αὐτά; Θεαί. Καὶ τίν' ἂν ἕτερον ἔχοι τρόπον; Ξέ. Ἀλλὰ δῆτα νοῦν μὲν καὶ ζωὴν καὶ ψυχὴν, ἀκίνητον μέντοι τὸ παράπαν, ἔμψυχον ὂν ἑστάναι; Θεαί. Πάντα ἔμοι γε ἄλογα ταῦτ' εἶναι φαίνεται. Ξέ. Καὶ τὸ κινούμενον δὴ καὶ κίνησιν συγχωρητέον ὡς ὄντα. Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Ξυμβαίνει δ' οὖν ὦ Θεαίτητε, ἀκινήτων τε ὄντων, νοῦν μηδενὶ περὶ μηδενὸς εἶναι μηδαμοῦ. Θεαί. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ξέ. Καὶ μὴν ἐὰν αὖ φερόμενα καὶ κινούμενα πάντ' εἶναι συγχωρῶμεν, καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ ταυτὸν τοῦτο ἐκ τῶν ὄντων ἐξαιρήσομεν. Θεαί. Πῶς; Ξέ. Τὸ κατὰ ταυτὰ καὶ ὡσαύτως καὶ περὶ τὸ αὐτὸ, δοκεῖ σοι χωρὶς στάσεως γενέσθαι ποτ' ἄν; Θεαί. Οὐδαμῶς. Ξέ. Τί δ' ἄνευ τούτων νοῦν καθορᾷς ὄντα ἢ γενόμενον ἂν, καὶ ὁπουοῦν; Θεαί. Ἥκιστα. Ξέ. Καὶ μὴν πρός γε τοῦτον παντὶ λόγῳ μαχητέον, ὃς ἂν ἐπιστήμην ἢ φρόνησιν ἢ νοῦν ἀφανίζων, ἰσχυρίζηται περί τινος ὁπηοῦν. Θεαί. Σφόδρα γε. Ξέ. Τῷ δὴ φιλοσόφῳ καὶ ταῦτα μάλιστα τιμῶντι, πᾶσα ὡς ἔοικεν ἀνάγκη διὰ ταῦτα, μήτε τῶν ἓν, ἢ καὶ τὰ πολλὰ εἴδη λεγόντων τὸ πᾶν ἑστηκὸς ἀποδέχεσθαι, τῶν δὲ αὖ πανταχῇ τὸ ὂν κινούντων, μηδὲ τοπαράπαν ἀκούειν. ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν παίδων εὐχὴν, ὅσα ἀκίνητα καὶ κεκινημένα, τὸ ὄν τε καὶ τὸ πᾶν, ξυναμφότερα λέγειν. Θεαί. Ἀληθέστατα. Ξέ. Τί δὴ οὖν, ἆρ' οὐκ ἐπιεικῶς ἤδη φαινόμεθα περιειληφέναι τῷ λόγῳ τὸ ὄν; Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξέ. Βαβαὶ μέντ' ἂν ἄρα ὦ Θεαίτητε, ὥς μοι δοκοῦμεν νῦν αὐτοῦ γνώσεσθαι πέρι τὴν ἀπορίαν τῆς σκέψεως; Θεαί. Πῶς αὖ, καὶ τί τοῦτ' εἴρηκας; Ξέ. Ὦ μακάριε οὐκ ἐννοεῖς, ὅτι νῦν ἐσμὲν ἐν ἀγνοίᾳ τῇ πλείστῃ περὶ αὐτοῦ, φαινόμεθα δέ τι λέγειν ἡμῖν αὐτοῖς. Θεαί. Ἔμοιγ' οὖν ὅπῃ δ' αὖ λελήθαμεν οὕτως ἔχοντες, οὐ πάνυ ξυνίημι. Ξέ. Σκόπει δὴ σαφέστερον, εἰ ταῦτα νῦν ξυνομολογοῦντες, δικαίως ἂν ἐπερωτηθείημεν, ἅπερ αὐτοὶ τότε ἠρωτῶμεν τοὺς λέγοντας εἶναι τὸ πᾶν θερμὸν καὶ ψυχρόν. Θεαί. Ποῖα; ὑπόμνησόν με. Ξέ. Πάνυ μὲν οὖν καὶ πειράσομαί γε δρᾶν τοῦτο ἐρωτῶν σε, καθάπερ ἐκείνους τότε, ἵνα ἅμα τι καὶ προΐωμεν.

Θεαί. Ὀρθῶς. Ξέ. Εἶεν δὴ κίνησιν καὶ στάσιν, ἆρ' οὐκ ἐναντιώτατα λέγεις ἀλλήλοις; Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Καὶ μὴν εἶναί γε ὁμοίως φῂς ἀμφότερα αὐτὰ, καὶ ἑκάτερον; Θεαί. Φημὶ γὰρ οὖν.

Ξε. ἆρα κινεῖσθαι λέγων ἀμφότερα καὶ ἑκάτερον, ὅταν εἶναι συγχωρῇς; Θεαι. Οὐδαμῶς. Ξε. Ἀλλ' ἑστάναι σημαίνεις λέγων αὐτὰ ἀμφότερα εἶναι; Θεαι. Καὶ πῶς; Ξε. Τρίτον ἄρτι παρὰ ταῦτα τὸ ὂν ἐν τῇ ψυχῇ τιθείς, ὡς ὑπ' ἐκείνου τήν τε στάσιν καὶ τὴν κίνησιν περιεχομένην συλλαβὼν, καὶ ἀπιδὼν αὐτῶν πρὸς τὴν τῆς οὐσίας κοινωνίαν, οὕτως εἶναι προσεῖπας ἀμφότερα. Θεαι. Κινδυνεύομεν ὡς ἀληθῶς τρίτον ἀπομαντεύεσθαί τι τὸ ὂν, ὅταν κίνησιν καὶ στάσιν εἶναι λέγωμεν. Ξε. Οὐκ ἄρα κίνησις καὶ στάσις ἐστὶ ξυναμφότερον τὸ ὂν, ἀλλ' ἕτερον δή τι τούτων. Θεαι. Ἔοικε. Ξε. Κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἄρα τὸ ὂν, οὔτε ἕστηκεν οὔτε κινεῖται. Θεαι. Σχεδόν. Ξε. Πῇ χρὴ τὴν διάνοιαν ἔτι τρέπειν τὸν βουλόμενον ἐναργές τι περὶ αὐτοῦ παρ' ἑαυτῷ βεβαιώσασθαι; Θεαι. Ποῖ γάρ; Ξε. Οἶμαι μὲν οὐδαμόσε ἔτι ῥάδιον. εἰ γάρ τι μὴ κινεῖται, πῶς οὐχ ἕστηκεν; ἢ τὸ μηδαμῶς ἑστὸς, πῶς οὐκ αὖ κινεῖται; τὸ δὲ ὂν ἡμῖν νῦν ἐκτὸς τούτων, ἀμφοτέρων ἀναπέφανται. ἢ δυνατὸν οὖν τοῦτο; Θεαι. Πάντων μὲν οὖν ἀδυνατώτατον. Ξε. Τόδε τοίνυν μνησθῆναι δίκαιον ἐπὶ τούτοις. Θεαι. Τὸ ποῖον; Ξε. Ὅτι τοῦ μὴ ὄντος ἐρωτηθέντες τοὔνομα, ἐφ' ὅ, τι ποτὲ δεῖ φέρειν, πάσῃ συνεχόμεθα ἀπορίᾳ, μέμνησαι;

Θεαι. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Μῶν οὖν ἐν ἐλάττονί τινι νῦν ἐσμὲν ἀπορίᾳ περὶ τὸ ὄν; Θεαι. Ἐμοὶ μὲν ὦ ξένε, εἰ δυνατὸν εἰπεῖν, ἐν πλείονι φαινόμεθα. Ξε. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἐνταῦθα κείσθω διηπορημένον. ἐπειδὴ δὲ ἐξ ἴσου τό, τε ὂν καὶ τὸ μὴ ὂν ἀπορίας μετειλήφατον, νῦν ἐλπὶς ἤδη καθάπερ ἂν αὐτῶν θάτερον εἴτε ἀμυδρότερον εἴτε σαφέστερον ἀναφαίνηται, καὶ θάτερον οὕτως ἀναφαίνεσθαι. καὶ ἐὰν αὖ μηδέτερον ἰδεῖν δυνώμεθα, τὸν γοῦν λόγον ὅπηπερ ἂν οἷοί τε ὦμεν, εὐπρεπέστατα διωσόμεθα οὕτως ἀμφοῖν ἅμα. Θεαι. Καλῶς. Ξε. Λέγωμεν δὴ καθ' ὅν τινά ποτε τρόπον, πολλοῖς ὀνόμασι, ταὐτὸν τοῦτο ἑκάστοτε προσαγορεύομεν. Θεαι. Οἷον δή τι παράδειγμα εἰπέ. Ξε. Λέγομεν ἄνθρωπον δήπου πόλλ' ἄττα ἐπονομάζοντες, τά τε χρώματα ἐπιφέροντες αὐτῷ, καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰ μεγέθη, καὶ κακίας, καὶ ἀρετάς. ἐν οἷς πᾶσι καὶ ἑτέροις μυρίοις, οὐ μόνον ἄνθρωπον αὐτὸν εἶναι φαμὲν, ἀλλὰ καὶ ἀγαθὸν, καὶ ἕτερα ἄπειρα, καὶ τἆλλα δὴ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, οὕτως ἐν ἕκαστον ὑποθέμενοι, πάλιν αὐτὸ πολλὰ καὶ πολλοῖς ὀνόμασι λέγομεν. Θεαι. Ἀληθῆ λέγεις. Ξε. Ὅθεν γε οἶμαι τοῖς τε νέοις καὶ τῶν γερόντων τοῖς ὀψιμαθέσι, θοίνην παρεσκευάκαμεν. εὐθὺς γὰρ ἀντιλαβέσθαι παντὶ πρόχειρον, ὡς ἀδύνατον τά τε πολλὰ ἓν, καὶ τὸ ἓν πολλὰ εἶναι. καὶ δήπου χαίρουσιν, οὐκ ἐῶντες ἀγαθὸν λέγειν ἄνθρωπον. ἀλλὰ τὸ μὲν ἀγαθὸν, ἀγαθόν. τὸν δὲ ἄνθρωπον, ἄνθρωπον. ἐντυγχάνεις γὰρ ὦ Θεαίτητε ὡς ἐγῷμαι πολλάκις τὰ τοιαῦτα ἐσπουδακόσιν ἐνίοτε πρεσβυτέροις ἀνθρώποις. καὶ ὑπὸ πενίας τῆς περὶ φρόνησιν κτήσεως, τὰ τοιαῦτα τεθαυμακόσι, καὶ δή τι καὶ πάνσοφον οἰομένοις τοῦτο αὐτὸ ἀνευρηκέναι. Θεαι. Πάνυ μὲν οὖν.

Ξε. Ἵνα τοίνυν πρὸς ἅπαντας ἡμῖν ὁ λόγος ᾖ τοὺς πώποτε περὶ οὐσίας καὶ ὁτιοῦν διαλεχθέντας, ἔστω καὶ πρὸς τούτους καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὅσοις ἔμπροσθεν διειλέγμεθα τὰ νῦν ὡς ἐν ἐρωτήσει λεχθησόμενα. Θεαι. Τὰ ποῖα δή; Ξε. Πότερον μήτε τὴν οὐσίαν κινήσει καὶ στάσει προσάπτωμεν, μήτε ἄλλο ἄλλῳ μηδὲν μηδενί, ἀλλ' ὡς ἄμικτα ὄντα καὶ ἀδύνατα μεταλαμβάνειν ἀλλήλων, οὕτως αὐτὰ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν λόγοις τιθῶμεν; ἢ πάντα εἰς ταὐτὸν ξυνάγωμεν, ὡς δυνατὰ ἐπικοινωνεῖν ἀλλήλοις; ἢ τὰ μὲν, τὰ δὲ μή; τούτων ὦ Θεαίτητε τί ποτ' ἂν προαιρεῖσθαι τούτους φήσαιμεν; Θεαι. Ἐγὼ μὲν ὑπὲρ αὐτῶν οὐδὲν ἔχω πρὸς ταῦτα ἀποκρίνασθαι. τί οὖν οὐ καθ' ἓν ἀποκρινόμενον, ἐφ' ἑκάστου τὰ ξυμβαίνοντα ἐσκέψω;

Ξε. Καλῶς λέγεις. καὶ τιθῶμέν γε αὐτοὺς λέγειν εἰ βούλει πρῶτον μηδενὶ μηδὲν μηδεμίαν δύναμιν ἔχειν κοινωνίας, εἰς μηδέν. οὐκοῦν κίνησίς τε καὶ στάσις οὐδαμῇ μεθέξετον οὐσίας; Θεαι. Οὐ γὰρ οὖν. Ξε. Τί δέ, ἔσται πότερον αὐτῶν οὐσίας μὴ προσκοινωνοῦν; Θεαι. Οὐκ ἔσται. Ξε. Ταχὺ δὴ ταύτῃ γε τῇ συνομολογίᾳ πάντα ἀνάστατα γέγονεν, ὡς ἔοικεν, ἅμα τε τῶν τὸ πᾶν κινούντων, καὶ τῶν ὡς ἓν ἱστάντων, καὶ ὅσοι κατ' εἴδη τὰ ὄντα κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ἔχοντα εἶναί φασιν ἀεί. πάντες γὰρ οὗτοι τό γε εἶναι προσάπτουσιν, οἱ μὲν ὄντως κινεῖσθαι λέγοντες, οἱ δὲ ὄντως ἑστηκότα εἶναι. Θεαι. Κομιδῇ μὲν οὖν.

Ξε. Καὶ μὴν καὶ ὅσοι τοτὲ μὲν συντιθέασι τὰ πάντα, τοτὲ δὲ διαιροῦσιν, εἴτε εἰς ἓν καὶ ἐξ ἑνὸς ἄπειρα, εἴτε εἰς πέρας ἔχοντα στοιχεῖα διαιρούμενοι, καὶ ἐκ τούτων συντιθέντες, ὁμοίως μὲν ἐὰν ἐν μέρει τοῦτο τιθῶσι γιγνόμενον, ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν ἀεί, κατὰ πάντα ταῦτα, λέγοιεν ἂν οὐδὲν, εἴπερ μηδεμία ἐστὶ ξύμμιξις. Θεαι. Ὀρθῶς. Ξε. Ἔτι τοίνυν, ἂν αὐτοὶ πάντων καταγελαστότατα μετίοιμεν τὸν λόγον, οἱ μηδὲν ἐῶντες κοινωνίᾳ παθήματος ἑτέρου θάτερον προσαγορεύειν. Θεαι. Πῶς; Ξε. Τῷ τε εἶναί που περὶ πάντα ἀναγκάζονται χρῆσθαι. καὶ τῷ χωρίς, καὶ τῷ ἄλλων, καὶ τῷ καθ' αὑτό, καὶ μυρίοις ἑτέροις. ὧν ἀκρατεῖς ὄντες εἴργεσθαι, καὶ μὴ συνάπτειν ἐν τοῖς λόγοις, οὐκ ἄλλων δέονται τῶν ἐξελεγχόντων, ἀλλὰ τὸ λεγόμενον οἴκοθεν τὸν πολέμιον καὶ ἐναντιωσόμενον ἔχοντες, ἐντὸς ὑποφθεγγόμενον ὥσπερ τὸν ἄτοπον Εὐρυκλέα περιφέροντες ἀεὶ πορεύονται. Θεαι. Κομιδῇ λέγεις ὅμοιόν τε καὶ ἀληθές. Ξε. Τί δ' ἂν πάντα ἀλλήλοις ἐῶμεν δύναμιν ἔχειν ἐπικοινωνίας; τοῦτο μὲν οἷός τε κἀγὼ διαλύειν. Θεαι. Πῶς; Ξε. Ὅτι κίνησίς γε αὕτη παντάπασιν ἵσταιτ' ἂν, καὶ στάσις αὖ πάλιν αὕτη κινοῖτο, εἴπερ ἐπιγιγνοίσθην ἐπ' ἀλλήλοιν. ἀλλὰ μὴν τοῦτό γέ που ταῖς μεγίσταις ἀνάγκαις ἀδύνατον, κίνησίν τε ἵστασθαι καὶ στάσιν κινεῖσθαι. Θεαι. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Τὸ τρίτον δὴ μόνον λοιπόν. Θεαι. Ναί. Ξε. Καὶ μὴν ἕν γέ τι τούτων

ἀναγκαῖον, ἢ πάντα, ἢ μηδὲν, ἢ τὰ μὲν ἐθέλειν, τὰ δὲ, μὴ συμμίγνυσθαι. Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Καὶ μὴν τάς γε δύο ἀδύνατον εὑρέθη. Θεαί. Ναί. Ξέ. Πᾶς ἄρα ὁ βουλόμενος ὀρθῶς ἀποκρίνεσθαι, τὸ λοιπὸν τῶν τριῶν θήσει. Θεαί. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ξέ. Ὅτε δὴ τὰ μὲν ἐθέλει τοῦτο δρᾶν, τὰ δ' οὔ, σχεδὸν οἷον τὰ γράμματα πεπονθότ' ἂν εἴη. καὶ γὰρ ἐκείνων τὰ μὲν, ἀναρμοστεῖ που πρὸς ἄλληλα, τὰ δὲ ξυναρμόττει. Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Τὰ δέ γε φωνήεντα, διαφερόντως τῶν ἄλλων οἷον δεσμὸς διὰ πάντων κεχώρηκεν, ὥστε ἄνευ τινὸς αὐτῶν, ἀδύνατον ἁρμόττειν καὶ τῶν ἄλλων ἕτερον ἑτέρῳ. Θεαί. Καὶ μάλα γε. Ξέ. Πᾶς οὖν οἶδεν, ὁποῖα ὁποίοις δυνατὰ κοινωνεῖν, ἢ τέχνης δεῖ, τῷ μέλλοντι δρᾶν ἱκανῶς αὐτά; Θεαί. Τέχνης. Ξέ. Ποίας; Θεαί. Τῆς γραμματικῆς. Ξέ. Τί δὲ περὶ τοὺς τῶν ὀξέων καὶ βαρέων φθόγγους, ἆρ' οὐχ οὕτως; ὁ μὲν τοὺς συγκεραννυμένους τε καὶ μὴ, τέχνην ἔχων γιγνώσκειν, μουσικός. ὁ δὲ μὴ ξυνιεὶς, ἄμουσος. Θεαί. Οὕτω. Ξέ. Καὶ κατὰ τῶν ἄλλων δὴ τεχνῶν καὶ ἀτεχνιῶν, τοιαῦτα εὑρήσομεν ἕτερα. Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Τί δ'; ἐπειδὴ καὶ τὰ γένη πρὸς ἄλληλα κατὰ ταὐτὰ μίξεως ἔχειν ὡμολογήκαμεν, ἆρ' οὐ μετ' ἐπιστήμης τινὸς ἀναγκαῖον διὰ τῶν λόγων πορεύεσθαι, τὸν ὀρθῶς μέλλοντα δείξειν, ποῖα ποίοις συμφωνεῖ τῶν γενῶν, καὶ ποῖα ἄλληλα οὐ δέχεται. καὶ δὴ καὶ διὰ πάντων εἰ συνέχοντα ταῦτ' ἐστὶν, ὥστε συμμίγνυσθαι δυνατὰ εἶναι. καὶ πάλιν ἐν ταῖς διαιρέσεσιν, εἰ δι' ὅλων ἕτερα τῆς διαιρέσεως αἴτια; Θεαί. Πῶς γὰρ οὐκ ἐπιστήμης δεῖ, καὶ σχεδόν γε ἴσως τῆς μεγίστης; Ξέ. Τί οὖν αὖ προσεροῦμεν ὦ Θεαίτητε ταύτην; ἢ πρὸς Διὸς ἐλάθομεν εἰς τὴν τῶν ἐλευθέρων ἐμπεσόντες ἐπιστήμην; καὶ κινδυνεύομεν ζητοῦντες τὸν σοφιστὴν, πρότερον ἀνευρηκέναι τὸν φιλόσοφον; Θεαί. Πῶς λέγεις; Ξέ. Τὸ κατὰ γένη διαιρεῖσθαι, καὶ μήτε ταὐτὸν εἶδος ἕτερον ἡγήσασθαι, μήτε ἕτερον ὂν ταὐτὸν, μῶν οὐ τῆς διαλεκτικῆς φήσομεν ἐπιστήμης εἶναι; Θεαί. Ναί, φήσομεν. Ξέ. Οὐκοῦν ὅ γε τοῦτο δυνατὸς δρᾶν, μίαν ἰδέαν διὰ πολλῶν, ἑνὸς ἑκάστου κειμένου χωρὶς, πάντη διατεταμένην, ἱκανῶς διαισθάνεται. καὶ πολλὰς ἑτέρας ἀλλήλων, ὑπὸ μιᾶς ἔξωθεν περιεχομένας, καὶ μίαν αὖ δι' ὅλων πολλῶν ἐν ἑνὶ ξυνημμένην, καὶ πολλὰς χωρὶς πάντη διωρισμένας. τοῦτο δ' ἐστὶν, ᾗ τε κοινωνεῖν ἕκαστα δύναται, καὶ ὅπη μὴ, διακρίνειν κατὰ γένος ἐπίστασθαι. Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Ξέ. Ἀλλὰ μὴν τό γε διαλεκτικὸν, οὐκ ἄλλῳ δώσεις ὡς ἐγῷμαι, πλὴν τῷ καθαρῶς τε καὶ δικαίως φιλοσοφοῦντι. Θεαί. Πῶς γὰρ ἂν ἄλλῳ δοίη τις; Ξέ. Τὸν μὲν δὴ φιλόσοφον, ἐν τοιούτῳ τινὶ τόπῳ καὶ νῦν καὶ ἔπειτα ἀνευρήσομεν, ἐὰν ζητῶμεν, ἰδεῖν μὲν χαλεπὸν ἐναργῶς καὶ τοῦτον. ἕτερον μὴν τρόπον ἥ τε τοῦ σοφιστοῦ χαλεπότης, ἥ τε τούτου. Θεαί. Πῶς; Ξέ. Ὁ μὲν ἀποδιδράσκων εἰς τὴν τοῦ μὴ ὄντος σκοτεινότητα, τριβῇ προσαπτόμενος αὐτῆς, διὰ τὸ σκοτεινὸν τοῦ τόπου κατανοῆσαι χαλεπός. ἦ γάρ; Θεαί. Ἔοικε. Ξέ. Ὁ δέ γε φιλόσοφος, τῇ τοῦ ὄντος ἀεὶ διὰ λογισμῶν προσκείμενος ἰδέᾳ, διὰ τὸ λαμπρὸν αὖ τῆς χώρας, οὐδαμῶς εὐπετὴς ὀφθῆναι. τὰ γὰρ τῆς τῶν πολλῶν ψυχῆς ὄμματα, καρτερεῖν πρὸς τὸ θεῖον ἀφορῶντα, ἀδύνατα. Θεαί. Καὶ ταῦτα εἰκὸς οὐχ ἧττον ἐκείνων οὕτως ἔχειν. Ξέ. Οὐκοῦν περὶ μὲν τούτου, τάχα ἐπισκεψόμεθα σαφέστερον, ἂν ἔτι βουλομένοις ἡμῖν ᾖ. περὶ δὲ τοῦ σοφιστοῦ που, δῆλον ὡς οὐκ ἀνετέον, πρὶν ἂν ἱκανῶς αὐτὸν θεασώμεθα. Θεαί. Καλῶς εἶπες. Ξέ. Ὅτ' οὖν δὴ, τὰ μὲν ἡμῖν τῶν γενῶν ὡμολόγηται κοινωνεῖν ἐθέλειν ἀλλήλοις, τὰ δὲ μὴ, καὶ τὰ μὲν ἐπ' ὀλίγον, τὰ δ' ἐπὶ πολλὰ, τὰ δὲ καὶ διὰ πάντων, οὐδὲν κωλύειν τοῖς πᾶσι κεκοινωνηκέναι. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ξυνεπισπώμεθα τῷ λόγῳ τῇδε σκοποῦντες, μὴ περὶ πάντων τῶν εἰδῶν, ἵνα μὴ ταραττώμεθα ἐν πολλοῖς. ἀλλὰ προελόμενοι τῶν μεγίστων λεγομένων ἄττα, πρῶτον μὲν, ποῖα ἕκαστα ἐστὶν, ἔπειτα κοινωνίας ἀλλήλων πῶς ἔχει δυνάμεως. ἵνα τό, τε ὂν καὶ μὴ ὂν, εἰ μὴ πάσῃ σαφηνείᾳ δυνάμεθα λαβεῖν, ἀλλ' οὖν λόγου γε ἐνδεεῖς μηδὲν γιγνώμεθα περὶ αὐτῶν, καθόσον ὁ τρόπος ἐνδέχεται τῆς νῦν σκέψεως. ἐὰν ἄρα ἡμῖν πῃ παρεικάθῃ τὸ μὴ ὂν, λέγουσιν ὡς ἔστιν ὄντως μὴ ὂν, ἀθῴοις ἀπαλλάττειν. Θεαί. Οὐκοῦν χρή. Ξέ. Μέγιστα μὴν τῶν γενῶν, ἃ νῦν δὴ διήειμεν, τό, τε ὂν αὐτὸ, καὶ στάσις, καὶ κίνησις. Θεαί. Πολύ γε. Ξέ. Καὶ μὴν τώ γε δύο φαμὲν αὐτοῖν ἀμίκτω πρὸς ἀλλήλω. Θεαί. Σφόδρα γε. Ξέ. Τὸ δέ γε ὂν, μικτὸν ἀμφοῖν. ἐστὸν γὰρ ἄμφω που. Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Τρία δὴ γίγνεται ταῦτα. Θεαί. Τί μήν; Ξέ. Οὐκοῦν αὐτῶν ἕκαστον τοῖν μὲν δυοῖν ἕτερόν ἐστιν, αὐτὸ δὲ ἑαυτῷ ταὐτόν; Θεαί. Οὕτω. Ξέ. Τί ποτ' αὖ νῦν οὕτως εἰρήκαμεν τό, τε ταὐτὸν καὶ θάτερον; πότερα δύο γένη τινὲ αὐτῶ, τῶν μὲν τριῶν ἄλλω, ξυμμιγνυμένω μὴν ἐκείνοις ἐξ ἀνάγκης ἀεί; καὶ περὶ πέντε, ἀλλ' οὐ περὶ τριῶν, ὡς ὄντων αὐτῶν σκεπτέον; ἢ τοῦτε ταὐτὸν τοῦτο καὶ θάτερον, ὡς ἐκείνων τι προσαγορεύοντες, λανθάνομεν ἡμᾶς αὐτούς; Θεαί. Ἴσως. Ξέ. Ἀλλ' οὔτι μὴν κίνησίς γε καὶ στάσις, οὔθ' ἕτερον οὔτε ταὐτόν ἐστι. Θεαί. Πῶς; Ξέ. Ὅ,τι περ ἂν κοινῇ προσείπωμεν κίνησιν καὶ στάσιν, τοῦτο οὐδέτερον αὐτοῖν οἷόν τε εἶναι. Θεαί. Τί δή; Ξέ. Κίνησίς τε στήσεται, καὶ στάσις αὖ κινηθήσεται. περὶ γὰρ ἀμφότερα θάτερον ὁποτερονοῦν γιγνόμενον αὐτοῖν ἀναγκάσει μεταβάλλειν αὖ θάτερον, ὡσεὶ τοὐναντίον τῆς αὐτοῦ φύσεως, ἅτε μετασχὸν τοῦ ἐναντίου. Θεαί. Κομιδῇ γε. Ξέ. Μετέχετον μὴν ἄμφω ταὐτοῦ καὶ θατέρου. Θεαί. Ναί. Ξέ. Μὴ τοίνυν λέγωμεν κίνησιν γ' εἶναι ταὐτὸν ἢ θάτερον, μηδ' αὖ στάσιν. Θεαί. Μὴ γάρ. Ξέ. Ἀλλ' ἆρα τὸ ὂν καὶ τὸ ταὐτὸν, ὡς ἕν τι διανοητέον ἡμῖν; Θεαί. Ἴσως. Ξέ. Ἀλλ' εἰ τὸ ὂν καὶ τὸ ταὐτὸν μηδὲν διάφορον σημαίνετον, κίνησιν αὖ πάλιν καὶ στάσιν ἀμφότερα εἶναι λέγοντες, ἀμφότερα οὕτως αὐτὰ ταὐτὸν, ὡς ὄντα προσεροῦμεν. Θεαί. Ἀλλὰ μὴν

τοῦτό γε

τῶν γε ἀδύνατον. Ξε. Ἀδύνατον ἄρα ταυτὸν καὶ τὸ ὂν ἓν εἶναι. Θεαί. Σχεδόν. Ξε. Τέταρτον δὴ πρὸς τοῖς τρισὶν εἴδεσιν εἶδος τὸ ταυτὸν τιθῶμεν. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Τί δὲ τὸ θάτερον, ἆρα ἡμῖν λεκτέον πέμπτον; ἢ τοῦτο, καὶ τὸ ὄν, ὡς δύο ἄττα ὀνόματα ἐφ' ἑνὶ γένει διανοεῖσθαι δεῖ; Θεαί. Τάχ' ἄν. Ξε. Ἀλλ' οἶμαί σε συγχωρεῖν, τῶν ὄντων τὰ μὲν αὐτὰ καθ' αὑτά, τὰ δὲ πρὸς ἄλλα ἀεὶ λέγεσθαι. Θεαί. Τί δ' οὔ; Ξε. Τὸ δ' ἕτερον, ἀεὶ πρὸς ἕτερον. ἢ γάρ; Θεαί. Οὕτω. Ξε. Οὐκ ἄν, εἴγε τὸ ὂν καὶ τὸ θάτερον μὴ πάμπολυ διεφερέτην. ἀλλ' εἴπερ θάτερον ἀμφοῖν μετεῖχε τοῖν εἴδοιν ὥσπερ τὸ ὄν, ἦν ἄν ποτέ τι καὶ τῶν ἑτέρων ἕτερον οὐ πρὸς ἕτερον. νῦν δὲ ἀτεχνῶς ἡμῖν, ὅ,τιπερ ἂν ἕτερον ᾖ, συμβέβηκεν ἐξ ἀνάγκης πρὸς ἕτερον τοῦτο αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν εἶναι. Θεαί. Λέγεις, καθάπερ ἔχει. Ξε. Πέμπτον δὴ τὴν θατέρου φύσιν λεκτέον ἐν τοῖς εἴδεσιν οὖσαν ἐν οἷς προαιρούμεθα. Θεαί. Ναί. Ξε. Καὶ διὰ πάντων γε αὐτὴν αὐτῶν φήσομεν εἶναι διεληλυθυῖαν. ἓν ἕκαστον γὰρ ἕτερον εἶναι τῶν ἄλλων, οὐ διὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν, ἀλλὰ διὰ τὸ μετέχειν τῆς ἰδέας τῆς θατέρου. Θεαί. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ξε. Ὧδε δὴ λέγωμεν ἐπὶ τῶν πέντε καθ' ἓν ἀναλαμβάνοντες. Θεαί. Πῶς; Ξε. Πρῶτον μὲν κίνησιν, ὡς ἔστι παντάπασιν ἕτερον στάσεως. ἢ πῶς λέγομεν; Θεαί. Οὕτω. Ξε. Οὐ στάσις ἄρ' ἐστί. Θεαί. Οὐδαμῶς. Ξε. Ἔστι δέ γε, διὰ τὸ μετέχειν τοῦ ὄντος. Θεαί. Ἔστι. Ξε. Αὖθις δὴ πάλιν ἡ κίνησις ἕτερον ταυτοῦ ἐστι. Θεαί. Σχεδόν. Ξε. Οὐ ταυτὸν ἄρα ἐστί. Θεαί. Οὐ γὰρ οὖν. Ξε. Ἀλλὰ μὴν αὕτη γ' ἦν ταυτὸν διὰ τὸ μετέχειν αὖ πάντ' αὐτοῦ. Θεαί. Καὶ μάλα. Ξε. Τὴν κίνησιν δὴ ταυτόν τ' εἶναι καὶ μὴ ταυτὸν ὁμολογητέον, καὶ οὐ δυσχεραντέον. οὐ γὰρ ὅταν εἴπωμεν αὐτὴν ταυτὸν καὶ μὴ ταυτόν, ὁμοίως εἰρήκαμεν. ἀλλ' ὁπόταν μὲν ταυτόν, διὰ τὴν μέθεξιν ταυτοῦ πρὸς αὑτὴν οὕτω λέγομεν. ὅταν δὲ μὴ ταυτόν, διὰ τὴν κοινωνίαν αὖ θατέρου δι' ἣν ἀποχωριζομένη ταυτοῦ, γέγονεν οὐκ ἐκεῖνο ἀλλ' ἕτερον. ὥστε ὀρθῶς αὖ λέγεται πάλιν οὐ ταυτόν. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Οὐκοῦν κἂν εἴ πῃ μετελάμβανεν αὐτὴ κίνησις στάσεως, οὐδὲν ἂν ἄτοπον ἦν, στάσιμον αὐτὴν προσαγορεύειν. Θεαί. Ὀρθότατά γε, εἴπερ τῶν γενῶν συγχωρησόμεθα, τὰ μὲν ἀλλήλοις ἐθέλειν μίγνυσθαι, τὰ δὲ μή. Ξε. Καὶ μὴν ἐπί γε τὴν τούτου πρότερον ἀπόδειξιν ἢ τῶν νῦν ἀφικόμεθα ἐλέγχοντες ὡς ἔστι κατὰ φύσιν ταύτῃ. Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Λέγωμεν δὴ πάλιν. ἡ κίνησις ἐστὶν ἕτερον τοῦ ἑτέρου, καθάπερ ταυτοῦ τε ἦν ἄλλο καὶ τῆς στάσεως; Θεαί. Ἀναγκαῖον. Ξε. Οὐχ ἕτερον ἄρ' ἐστί πῃ, καὶ ἕτερον, κατὰ τὸν νῦν δὴ λόγον. Θεαί. Ἀληθῆ. Ξε. Τί οὖν δὴ τὸ μετὰ τοῦτο; ἆρ' αὖ τῶν μὲν τριῶν ἕτερον αὐτὴν φήσομεν εἶναι, τοῦ δὲ τετάρτου μὴ φῶμεν, ὁμολογήσαντες αὐτὰ εἶναι πέντε, περὶ ὧν καὶ ἐν οἷς προὐθέμεθα σκοπεῖν; Θεαί. Καὶ πῶς; Ξε. Ἀδύνατον γὰρ συγχωρεῖν ἐλάττω τὸν ἀριθμὸν τοῦ νῦν δὴ φανέντος. ἀδεῶς ἄρα τὴν κίνησιν ἕτερον εἶναι τοῦ ὄντος διαμαχόμενοι λέγωμεν. Θεαί. Ἀδεέστατα μὲν οὖν. Ξε. Οὐκοῦν δὴ σαφῶς ἡ κίνησις ὄντως οὐκ ὄν ἐστι καὶ ὄν, ἐπείπερ τοῦ ὄντος μετέχει. Θεαί. Σαφέστατά γε. Ξε. Ἔστιν ἄρα ἐξ ἀνάγκης τὸ μὴ ὄν, ἐπί τε κινήσεως εἶναι, καὶ κατὰ πάντα τὰ γένη. κατὰ πάντα γὰρ ἡ θατέρου φύσις, ἕτερον ἀπεργαζομένη τοῦ ὄντος, ἕκαστον οὐκ ὂν ποιεῖ. καὶ ξύμπαντα δὴ κατὰ ταὐτά, οὕτως οὐκ ὄντα ὀρθῶς ἐροῦμεν, καὶ πάλιν ὅτι μετέχει τοῦ ὄντος, εἶναί τε καὶ ὄντα. Θεαί. Κινδυνεύει. Ξε. Περὶ ἕκαστον ἄρα τῶν εἰδῶν, πολὺ μέν ἐστι τὸ ὄν, ἄπειρον δὲ πλήθει τὸ μὴ ὄν. Θεαί. Ἔοικε. Ξε. Οὐκοῦν καὶ τὸ ὂν αὐτό, τῶν ἄλλων ἕτερον εἶναι λεκτέον; Θεαί. Ἀνάγκη. Ξε. Καὶ τὸ ὂν ἄρ' ἡμῖν ὅσαπέρ ἐστι τὰ ἄλλα, κατὰ τοσαῦτα οὐκ ἔστιν. ἐκεῖνα γὰρ οὐκ ὄν, ἓν μὲν αὐτό ἐστιν. ἀπέραντα δὲ τὸν ἀριθμὸν τἄλλα, οὐκ ἔστιν αὖ. Θεαί. Σχεδὸν οὕτω. Ξε. Οὐκοῦν δὴ καὶ ταῦτα οὐ δυσχεραντέον, ἐπείπερ ἔχει κοινωνίαν ἀλλήλοις ἡ τῶν γενῶν φύσις. εἰ δέ τις ταῦτα μὴ συγχωρεῖ, πείσας ἡμῶν τοὺς ἔμπροσθεν λόγους, οὕτω πειθέτω τὰ μετὰ ταῦτα. Θεαί. Δικαιότατα εἴρηκας. Ξε. Ἴδωμεν δὴ καὶ τόδε. Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξε. Ὁπόταν τὸ μὴ ὂν λέγωμεν, ὡς ἔοικεν οὐκ ἐναντίον τι λέγομεν τοῦ ὄντος, ἀλλ' ἕτερον μόνον. Θεαί. Πῶς; Ξε. Οἷον ὅταν εἴπωμέν τι μὴ μέγα, τότε μᾶλλόν τί σοι φαινόμεθα τὸ σμικρόν, ἢ τὸ ἴσον δηλοῦν τῷ ῥήματι. Θεαί. Καὶ πῶς; Ξε. Οὐκ ἄρ' ἐναντίον, ὅταν ἀπόφασις λέγηται, σημαίνειν συγχωρησόμεθα. τοσοῦτον δὲ μόνον, ὅτι τῶν ἄλλων τι μηνύει τὸ μὴ καὶ τὸ οὐ προτιθέμενα τῶν ἐπιόντων ὀνομάτων. μᾶλλον δὲ τῶν πραγμάτων, περὶ ἅττ' ἂν κέηται τὰ ἐπιφθεγγόμενα ὕστερον, τῆς ἀποφάσεως ὀνόματα. Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Ξε. Τόδε δὲ διανοηθῶμεν, εἰ καὶ σοὶ ξυνδοκεῖ. Θεαί. Τί τὸ ποῖον; Ξε. Ἡ θατέρου μοι φύσις φαίνεται κατακεκερματίσθαι, καθάπερ ἐπιστήμη. Θεαί. Πῶς; Ξε. Μία μέν ἐστί που καὶ ἐκείνη. τὸ δ' ἐπί τῳ γιγνόμενον μέρος, αὐτῆς ἕκαστον ἀφορισθέν, ἐπωνυμίαν ἴσχει τινὰ ἑαυτῆς ἰδίαν. διὸ πολλαὶ τέχναι τισὶ λέγονται καὶ ἐπιστῆμαι. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Οὐκοῦν καὶ τὰ τῆς θατέρου φύσεως μόρια μιᾶς οὔσης, ταυτὸν πέπονθε τοῦτο; Θεαί. Τάχ' ἄν. Ξε. Ἀλλ' ὅπῃ δὴ λέγωμεν. ἔστι τῷ καλῷ τι θατέρου μόριον ἀντιτιθέμενον; Θεαί. Ἔστι. Ξε. Τοῦτ' οὖν ἀνώνυμον ἐροῦμεν, ἤ τιν' ἔχον ἐπωνυμίαν; Θεαί. Ἔχον. ὃ γὰρ μὴ καλὸν ἑκάστοτε φθεγγόμεθα, τοῦτο οὐκ ἄλλου τινὸς ἕτερόν ἐστιν, ἢ τῆς τοῦ καλοῦ φύσεως. Ξε. Ἴθι νῦν τόδε μοι λέγε. Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξε. Ἄλλο τι τῶν ὄντων τινὸς ἑνὸς γένους ἀφορισθὲν καὶ πρός τι τῶν ὄντων αὖ πάλιν ἀντιτεθὲν, οὕτω ξυμβέβηκεν εἶναι, τὸ μὴ καλόν; Θεαί. Οὕτω. Ξε. Ὄντος δὴ πρὸς ὂν ἡ ἀντίθεσις ὡς ἔοικ' εἶναί τι συμβαίνει τὸ μὴ καλόν. Θεαί. Ὀρθότατα. Ξε. Τί οὖν κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ἆρα μᾶλλον μὲν τὸ καλὸν ἡμῖν ἐστι τῶν ὄντων, ἧττον δὲ τὸ μὴ καλόν; Θεαί. Οὐ-

δή. Ξέ. Ὁμοίως ἄρα τὸ μὴ μέγα, καὶ τὸ μέγα αὐτὸ εἶναι λεκτέον; Θεαί. Ὁμοίως. Ξέ. Οὐκοῦν καὶ τὸ μὴ δίκαιον τῷ δικαίῳ κατὰ ταὐτὰ θετέον πρὸς τὸ μηδέν τι μᾶλλον εἶναι θάτερον θατέρου. Θεαί. Τί μήν; Ξέ. Καὶ τἆλλα δὴ ταύτῃ λέξομεν, ἐπείπερ ἡ θατέρου φύσις ἐφάνη τῶν ὄντων οὖσα. ἐκείνης δὲ οὔσης, ἀνάγκη δὴ καὶ τὰ μόρια αὐτῆς, μηδενὸς ἧττον ὄντα τιθέναι. Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Οὐκοῦν ὡς ἔοικεν ἡ τῆς θατέρου μορίου φύσεως, καὶ τῆς τοῦ ὄντος πρὸς ἄλληλα ἀντικειμένων ἀντίθεσις, οὐδὲν ἧττον εἰ θέμις εἰπεῖν αὐτοῦ τοῦ ὄντος οὐσία ἐστίν, οὐκ ἐναντίον ἐκείνῳ σημαίνουσα, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον ἕτερον ἐκείνου.

Θεαί. Σαφέστατά γε. Ξέ. Τίν' οὖν αὐτὴν προσείπωμεν; Θεαί. Δῆλον ὅτι τὸ μὴ ὄν, ὃ διὰ τὸν σοφιστὴν ἐζητοῦμεν, αὐτό ἐστι τοῦτο. Ξέ. Πότερον οὖν ὥσπερ εἶπες ἐστὶν οὐδενὸς τῶν ἄλλων οὐσίας ἐλλειπόμενον; καὶ δεῖ θαρροῦντα ἤδη λέγειν, ὅτι τὸ μὴ ὂν βεβαίως ἐστὶ τὴν αὑτοῦ φύσιν ἔχον, ὥσπερ τὸ μέγα ἦν μέγα, καὶ τὸ καλὸν ἦν καλόν, καὶ τὸ μὴ μέγα καὶ τὸ μὴ καλόν; οὕτω δὲ καὶ τὸ μὴ ὂν κατὰ ταὐτὸν ἦν τε καὶ ἐστὶ μὴ ὄν, ἐνάριθμον τῶν πολλῶν ὄντων εἶδος ἕν; ἤ τινα ἔτι πρὸς αὐτὸ ὦ Θεαίτητε ἀπιστίαν ἔχομεν; Θεαί. Οὐδεμίαν. Ξέ. Οἶσθ' οὖν ὅτι Παρμενίδῃ μακροτέρως τῆς ἀπορρήσεως ἠπιστήκαμεν; Θεαί. Τί δή; Ξέ. Πλέον ἢ κεῖνος ἀπεῖπε σκοπεῖν, ἡμεῖς εἰς τὸ πρόσθεν ἔτι ζητήσαντες ἀπεδείξαμεν αὐτῷ. Θεαί. Πῶς; Ξέ. Ὅτι ὁ μέν πού φησιν. οὐ γὰρ μή ποτε τοῦτ' οὐδαμῇ εἶναι μὴ ὄντα. Ἀλλὰ σὺ τῆσδ' ἀφ' ὁδοῦ διζήσιος εἶργε νόημα. Θεαί. Λέγει γὰρ οὖν οὕτω. Ξέ. Ἡμεῖς δέ γε οὐ μόνον τὰ μὴ ὄντα ὡς ἐστὶν ἀπεδείξαμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος, ὃ τυγχάνει ὂν τοῦ μὴ ὄντος, ἀπεφηνάμεθα. τὴν γὰρ θατέρου φύσιν ἀποδείξαντες οὖσάν τε καὶ κατακεκερματισμένην ἐπὶ πάντα τὰ ὄντα πρὸς ἄλληλα, τὸ πρὸς τὸ ὂν ἕκαστον μόριον αὐτῆς ἀντιτιθέμενον, ἐτολμήσαμεν εἰπεῖν ὡς αὐτὸ τοῦτό ἐστιν ὄντως τὸ μὴ ὄν. Θεαί. Καὶ παντάπασί γε ὦ ξένε ἀληθέστατά μοι δοκοῦμεν εἰρηκέναι. Ξέ. Μὴ τοίνυν ἡμᾶς εἴπῃ τις, ὅτι τοὐναντίον τοῦ ὄντος τὸ μὴ ὂν ἀποφαινόμενοι, τολμῶμεν λέγειν ὡς ἐστίν. ἡμεῖς γὰρ περὶ μὲν ἐναντίου τινὸς αὐτῷ χαίρειν πάλαι λέγομεν, εἴτ' ἐστὶν εἴτε μή, λόγον ἔχον, ἢ καὶ παντάπασιν ἄλογον. ὃ δὲ νῦν εἰρήκαμεν εἶναι τὸ μὴ ὄν, ἢ πεισάτω τις ὡς οὐ καλῶς λέγομεν ἐλέγξας, ἢ μέχριπερ ἂν ἀδυνατῇ, λεκτέον καὶ ἐκείνῳ καθάπερ ἡμεῖς λέγομεν. ὅτι συμμίγνυται ἀλλήλοις τὰ γένη, καὶ τό, τε ὂν καὶ θάτερον διὰ πάντων καὶ δι' ἀλλήλων διεληλυθότα, τὸ μὲν ἕτερον μετασχὸν τοῦ ὄντος. ἐστὶ μὲν διὰ ταύτην τὴν μέθεξιν, οὐ μὴν ἐκεῖνό γε οὗ μετέσχεν, ἀλλ' ἕτερον. ἕτερον δὲ τοῦ ὄντος ὄν, ἐστὶ σαφέστατα ἐξ ἀνάγκης εἶναι μὴ ὄν. τὸ δὲ ὂν αὖ θατέρου μετειληφός, ἕτερον τῶν ἄλλων ἂν εἴη γενῶν. ἕτερον δ' ἐκείνων ἁπάντων ὄν, οὐκ ἔστιν ἕκαστον αὐτῶν, οὐδὲ σύμπαντα τὰ ἄλλα, πλὴν αὐτό. ὥστε τὸ ὂν ἀναμφισβητήτως αὖ μυρία ἐπὶ μυρίοις οὐκ ἔστι. καὶ τἆλλα δὴ καθ' ἕκαστον οὕτω, καὶ σύμπαντα, πολλαχῇ μὲν ἐστί, πολλαχῇ δ' οὐκ ἔστι. Θεαί. Ἀληθῆ. Ξέ. Καὶ ταύταις δὴ ταῖς ἐναντιώσεσιν εἴτε ἀπιστεῖ τις, ἐπισκεπτέον αὐτῷ, καὶ λεκτέον βέλτιόν τι τῶν νῦν εἰρημένων. εἴτε ὥς τι χαλεπὸν κατανενοηκὼς χαίρει, τοτὲ μὲν ἐπὶ θάτερα, τοτὲ δ' ἐπὶ θάτερα τοὺς λόγους ἕλκων, οὐκ ἄξια πολλῆς σπουδῆς ἐσπούδακεν, ὡς οἱ νῦν λόγοι φασί. τοῦτο μὲν γὰρ οὔτε τι κομψόν, οὔτε χαλεπὸν εὑρεῖν. ἐκεῖνο δὲ ἤδη καὶ χαλεπὸν ἅμα καὶ καλόν. Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξέ. Ὃ καὶ πρόσθεν εἴρηται. τὸ ταῦτα ἐάσαντα, ὡς δυνατὰ τοῖς λεγομένοις οἷόν τ' εἶναι καθ' ἕκαστον ἐλέγχοντα ἐπακολουθεῖν. ὅταν τέ τις ἕτερον ὄν πῃ, ταὐτὸν εἶναι φῇ, καὶ ὅταν ταὐτὸν ὂν ἕτερον, ἐκείνῃ καὶ κατ' ἐκεῖνο ὅ φησι τούτων πεπονθέναι † πότερον. τὸ δὲ ταὐτὸν ἕτερον ἀποφαίνειν ἁμῇ γέ πῃ, καὶ τὸ θάτερον ταὐτό, καὶ τὸ μέγα σμικρόν, καὶ τὸ ὅμοιον ἀνόμοιον, καὶ χαίρειν οὕτω τἀναντία ἀεὶ προφέροντα ἐν τοῖς λόγοις, οὔτε τις ἔλεγχος οὗτος ἀληθινός, ἄρτι τε τῶν ὄντων τινὸς ἐφαπτομένου δῆλος, νεογενὴς ὤν. Θεαί. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ξέ. Καὶ γὰρ ὦγαθέ, τό γε πᾶν ἀπὸ παντὸς ἐπιχειρεῖν ἀποχωρίζειν, ἄλλως τε οὐκ ἐμμελές, καὶ δὴ καὶ παντάπασιν ἀμούσου τινὸς καὶ ἀφιλοσόφου. Θεαί. Τί δή; Ξέ. Τελεωτάτη πάντων λόγων ἐστὶν ἀφάνισις, τὸ διαλύειν ἕκαστον ἀπὸ πάντων. διὰ γὰρ τὴν ἀλλήλων τῶν εἰδῶν συμπλοκήν, ὁ λόγος γέγονεν ἡμῖν. Θεαί. Ἀληθῆ. Ξέ. Σκόπει τοίνυν ὡς ἐν καιρῷ δὴ νῦν τοῖς τοιούτοις διεμαχόμεθα, καὶ προσηναγκάζομεν ἐᾶν ἕτερον ἑτέρῳ μίγνυσθαι. Θεαί. Πρὸς δὴ τί; Ξέ. Πρὸς τὸ τὸν λόγον ἡμῖν τῶν ὄντων ἕν τι γενῶν εἶναι. τούτου γὰρ στερηθέντες, τὸ μὲν μέγιστον, φιλοσοφίας ἂν στερηθεῖμεν. ἔτι δ' ἐν τῷ παρόντι δεῖ λόγον ἡμᾶς διομολογήσασθαι, τί ποτ' ἐστίν. εἰ δὲ ἀφῃρέθημεν αὐτό, μὴ δ' εἶναι τὸ παράπαν, οὐδὲν ἂν ἔτι που λέγειν οἷοί τ' ἦμεν. ἀφῃρέθημεν δ' ἄν, εἰ συνεχωρήσαμεν μηδεμίαν εἶναι μίξιν μηδενὶ πρὸς μηδέν. Θεαί. Ὀρθῶς τοῦτό γε. λόγον δὲ διότι νῦν διομολογητέον, οὐκ ἔμαθον. Ξέ. Ἀλλ' ἴσως τῇδ' ἑπόμενος, ῥᾷστ' ἂν μάθοις. Θεαί. Πῇ; Ξέ. Τὸ μὲν δὴ μὴ ὂν ἡμῖν ἕν τι τῶν ἄλλων γένος ὂν ἀνεφάνη, κατὰ πάντα τὰ ὄντα διεσπαρμένον. Θεαί. Οὕτω. Ξέ. Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο σκεπτέον, εἰ δόξῃ τε καὶ λόγῳ μίγνυται. Θεαί. Τί δή; Ξέ. Μὴ μιγνυμένου μὲν αὐτοῦ τούτοις, ἀναγκαῖον ἀληθῆ πάντ' εἶναι. μιγνυμένου δέ, δόξα τε ψευδὴς γίγνεται καὶ λόγος. τὸ γὰρ τὰ μὴ ὄντα δοξάζειν ἢ λέγειν, τοῦτ' ἐστί που τὸ ψεῦδος ἐν διανοίᾳ τε καὶ λόγοις γιγνόμενον. Θεαί. Οὕτω. Ξέ. Ὄντος δέ γε ψεύδους, ἐστὶν ἀπάτη. Θεαί. Ναί. Ξέ. Καὶ μὴν ἀπάτης οὔσης, εἰδώλων τε καὶ εἰκόνων ἤδη καὶ φαντασίας, πάντα ἀνάγκη μεστὰ εἶναι. Θεαί. Πῶς γὰρ οὔ; Ξέ. Τὸν δέ γε σοφιστὴν ἔφαμεν ἐν τούτῳ που τῷ τόπῳ καταπεφευγέναι μέν. ἔξαρνον δὲ γεγονέναι τὸ παράπαν μηδ' εἶναι ψεῦδος. τὸ γὰρ μὴ ὂν οὔτε διανοεῖσθαί τινα, οὔτε λέγειν. οὐσίας γὰρ οὐδὲν οὐδαμῇ τὸ μὴ ὂν μετέχειν.

ὂν μετέχειν. Θεαί. Ἦν ταῦτα. Ξέ. Νῦν δέ γε τοῦτο μὲν ἐφάνη, μετέχον τοῦ ὄντος. ὥστε ταύτῃ μὲν ἴσως οὐκ ἂν μάχοιτο ἔτι. τάχα δ' ἂν φαίη, τῶν εἰδῶν τὰ μὲν μετέχειν τοῦ μὴ ὄντος, τὰ δ' οὔ. καὶ λόγον δὴ καὶ δόξαν, εἶναι τῶν οὐ μετεχόντων. ὥστε τὴν εἰδωλοποιητικὴν καὶ φανταστικὴν ἐν ᾗ φαμὲν αὐτὸν εἶναι, διαμάχοιτ' ἂν πάλιν ὡς παντάπασιν οὐκ ἔστιν, ἐπειδὴ δόξα καὶ λόγος οὐ κοινωνεῖ τοῦ μὴ ὄντος. ψεῦδος γὰρ τὸ παράπαν οὐκ εἶναι, ταύτης μὴ συνισταμένης τῆς κοινωνίας. διὰ ταῦτ' οὖν λόγον πρῶτον καὶ δόξαν καὶ φαντασίαν διερευνητέον ὅ, τί ποτ' ἔστιν, ἵνα φανέντων, καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτῶν τῷ μὴ ὄντι κατίδωμεν. κατιδόντες δὲ, τὸ ψεῦδος ὂν ἀποδείξωμεν. ἀποδείξαντες δὲ, τὸν σοφιστὴν εἰς αὐτὸν ἐνδήσωμεν, εἴπερ ἔνοχός ἐστιν. ἢ καὶ ἀπολύσαντες, ἐν ἄλλῳ γένει ζητῶμεν. Θεαί. Κομιδῇ γε ὦ ξένε ἔοικεν ἀληθὲς εἶναι, τὸ περὶ τὸν σοφιστὴν καταρχὰς λεχθὲν, ὅτι δυσθήρατον εἴη τὸ γένος. φαίνεται γὰρ οὖν προβλημάτων γέμειν, ὧν ἐπειδάν τι προβάλῃ, τοῦτο πρότερον ἀναγκαῖον διαμάχεσθαι, πρὶν ἐπ' αὐτὸν ἐκεῖνον ἀφικέσθαι. νῦν γὰρ μόγις μὲν τὸ μὴ ὂν, ὡς οὐκ ἔστι προβληθὲν διεπράσαμεν. ἕτερον δὲ προβέβληται, καὶ δεῖ δὴ ψεῦδος ὡς ἔστι καὶ περὶ λόγον καὶ περὶ δόξαν ἀποδεῖξαι, καὶ μετὰ τοῦτο ἴσως ἕτερον, καὶ ἔτ' ἄλλο μετ' ἐκεῖνο, καὶ πέρας ὡς ἔοικεν οὐδὲν φανήσεται ποτέ. Ξέ. Θαρρεῖν ὦ Θεαίτητε χρὴ τὸν καὶ σμικρόν τι δυνάμενον εἰς τὸ πρόσθεν ἀεὶ προϊέναι. τί γὰρ ὅγ' ἀθυμῶν ἐν τούτοις, δράσειεν ἂν ἐν ἄλλοις; ἢ μηδὲν ἐν ἐκείνοις ἀνύτων, ἢ καὶ πάλιν εἰς τοὔπισθεν ἀπωσθείς; σχολῇ πού τὸ κατὰ τὴν παροιμίαν λεγόμενον, ὅγε τοιοῦτος ἄν ποτε ἕλοι πόλιν. νῦν δ' ἐπεὶ ὦ 'γαθὲ τοῦτο ὃ λέγεις διαπεπέρανται, τό, τοι μέγιστον ἡμῖν τεῖχος ἡρημένον ἂν εἴη. τὰ δ' ἄλλα ἤδη ῥᾴω καὶ σμικρότερα. Θεαί. Καλῶς εἶπες. Ξέ. Λόγον δὴ πρῶτον καὶ δόξαν καθάπερ ἐρρήθη νῦν διαλάβωμεν, ἵνα ἐναργέστερον ἀπολογησώμεθα, πότερον αὐτῶν ἅπτεται τὸ μὴ ὂν, ἢ παντάπασιν ἀληθῆ μὲν ἐστὶν ἀμφότερα ταῦτα, ψεῦδος δὲ οὐδέποτε οὐδέτερον. Θεαί. Ὀρθῶς. Ξέ. Φέρε δὴ καθάπερ περὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν γραμμάτων ἐλέγομεν, περὶ τῶν ὀνομάτων πάλιν ὡσαύτως ἐπισκεψώμεθα. φαίνεται γάρ πῃ ταύτῃ τὸ νῦν ζητούμενον. Θεαί. Τὸ ποῖον οὖν δὴ περὶ τῶν ὀνομάτων ὑπακουστέον; Ξέ. Εἴτε πάντα ἀλλήλοις ξυναρμόττει, εἴτε μηδὲν, εἴτε τὰ μὲν ἐθέλει, τὰ δὲ μή. Θεαί. Δῆλον τοῦτό γε ὅτι τὰ μὲν ἐθέλει, τὰ δ' οὔ. Ξέ. Τὸ τοιόνδε λέγεις ἴσως. ὅτι τὰ μὲν ἐφεξῆς λεγόμενα καὶ δηλοῦντά τι, ξυναρμόττει. τὰ δὲ τῇ συνεχείᾳ μηδὲν σημαίνοντα, ἀναρμοστεῖ. Θεαί. Πῶς; τί τοῦτ' εἶπες; Ξέ. Ὅπερ ᾠήθην ὑπολαβόντα σε προσομολογεῖν. ἔστι γὰρ ἡμῖν που τῶν τῇ φωνῇ περὶ τὴν οὐσίαν δηλωμάτων, διττὸν γένος. Θεαί. Πῶς; Ξέ. Τὸ μὲν ὀνόματα, τὸ δὲ ῥήματα κληθέν. Θεαί. Εἰπὲ ἑκάτερον. Ξέ. Τὸ μὲν ἐπὶ ταῖς πράξεσιν ὂν δήλωμα, ῥῆμά που λεγόμενον. Θεαί. Ναί. Ξέ. Τὸ δέ γ' ἐπ' αὐτοῖς ἐκεῖνα πράττουσι σημεῖον τῆς φωνῆς ἐπιτεθὲν, ὄνομα. Θεαί. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ξέ. Οὐκοῦν ἐξ ὀνομάτων μὲν μόνων συνεχῶς λεγομένων, οὐκ ἔστι ποτὲ λόγος. οὐδ' αὖ ῥημάτων χωρὶς ὀνομάτων λεχθέντων. Θεαί. Ταῦτ' οὐκ ἔμαθον. Ξέ. Δῆλον γὰρ ὡς πρὸς ἕτερόν τι βλέπων ἄρτι ξυνωμολόγεις. ἐπεὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐβουλόμην εἰπεῖν, ὅτι συνεχῶς ὧδε λεγόμενα ταῦτα, οὐκ ἔστι λόγος. Θεαί. Πῶς; Ξέ. Οἷον, βαδίζει, τρέχει, καθεύδει, καὶ τἄλλα ὅσα πράξεις σημαίνει ῥήματα. κἂν πάντα τις ἐφεξῆς αὐτὰ εἴπῃ, λόγον οὐδέν τι μᾶλλον ἀπεργάζεται. Θεαί. Πῶς γάρ; Ξέ. Οὐκοῦν καὶ πάλιν ὅταν λέγηται, λέων, ἔλαφος, ἵππος, ὅσα τε ὀνόματα τῶν τὰς πράξεις αὖ πραττόντων ὠνομάσθη, καὶ κατὰ ταύτην δὴ τὴν συνέχειαν οὐδείς πω συνέστη λόγος. οὐδεμίαν γὰρ οὔτε οὕτως οὔτ' ἐκείνως πρᾶξιν οὐδ' ἀπραξίαν οὐδὲ οὐσίαν ὄντος οὐδὲ μὴ ὄντος δηλοῖ τὰ φωνηθέντα, πρὶν ἄν τις τοῖς ὀνόμασι τὰ ῥήματα κεράσῃ. τότε δὴ ἥρμοσέ τε, καὶ λόγος ἐγένετο εὐθὺς ἡ πρώτη συμπλοκὴ, σχεδὸν τῶν λόγων ὁ πρῶτος, ὁ καὶ σμικρότατος. Θεαί. Πῶς ἄρ' ὧδε λέγεις; Ξέ. Ὅταν εἴπῃ τις, ἄνθρωπος μανθάνει. λόγον εἶναι φῂς τοῦτον ἐλάχιστόν τε καὶ πρῶτον; Θεαί. Ἔγωγε. Ξέ. Δηλοῖ γὰρ ἤδη που τότε περὶ τῶν ὄντων ἢ γιγνομένων ἢ γεγονότων, ἢ μελλόντων. καὶ οὐκ ὀνομάζει μόνον, ἀλλά τι περαίνει, συμπλέκων τὰ ῥήματα τοῖς ὀνόμασι. διὸ λέγειν τε καὶ αὐτὸν, ἀλλ' οὐ μόνον ὀνομάζειν εἴπομεν, καὶ δὴ καὶ τῷ πλέγματι τούτῳ, τὸ ὄνομα ἐφθεγξάμεθα λόγον. Θεαί. Ὀρθῶς. Ξέ. Οὕτω δὴ καθάπερ τὰ πράγματα, τὰ μὲν ἀλλήλοις ἥρμοττε, τὰ δ' οὔ, καὶ περὶ τὰ τῆς φωνῆς αὖ σημεῖα, τὰ μὲν οὐχ ἁρμόττει, τὰ δὲ ἁρμόττοντα αὐτῶν, λόγον ἀπειργάσατο. Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Ξέ. Ἔτι δὴ σμικρὸν τόδε. Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξέ. Λόγον ἀναγκαῖον ὅταν περ ᾖ, τινὸς εἶναι λόγον. μὴ δὲ τινὸς, ἀδύνατον. Θεαί. Οὕτω. Ξέ. Οὐκοῦν καὶ ποιόν τινα αὐτὸν εἶναι δεῖ; Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Προσέχωμεν δὴ τὸν νοῦν ἡμῖν αὐτοῖς. Θεαί. Δεῖ γοῦν. Ξέ. Λέξω τοίνυν σοι λόγον, συνθεὶς πρᾶγμα πράξει δι' ὀνόματος καὶ ῥήματος. ὅτου δ' ἂν ὁ λόγος ᾖ, σύ μοι φράζειν. Θεαί. Ταῦτ' ἔσται κατὰ δύναμιν. Ξέ. Θεαίτητος κάθηται. μῶν μὴ μακρὸς ὁ λόγος; Θεαί. Οὐκ, ἀλλὰ μέτριος. Ξέ. Σὸν ἔργον δὴ φράζειν, περὶ οὗ ἐστι, καὶ ὅτου. Θεαί. Δῆλον ὅτι περὶ ἐμοῦ τε καὶ ἐμός. Ξέ. Τί δὲ ὅδ' αὖ; Θεαί. Ποῖος; Ξέ. Θεαίτητος ᾧ νῦν ἐγὼ διαλέγομαι, πέτεται. Θεαί. Καὶ τοῦτον οὐδ' ἂν εἷς ἄλλως εἴποι, πλὴν ἐμόν τε καὶ περὶ ἐμοῦ. Ξέ. Ποιὸν δέ γέ τινα φαμὲν ἀναγκαῖον ἕκαστον εἶναι τῶν λόγων. Θεαί. Ναί. Ξέ. Τούτων δὴ ποῖόν τινα ἑκάτερον φατέον εἶναι; Θεαί. Τὸν μὲν ψευδῆ που, τὸν δὲ ἀληθῆ. Ξέ. Λέγει δὲ αὐτῶν, ὁ μὲν ἀληθὴς, τὰ ὄντα, ὡς ἔστι περὶ σοῦ. Θεαί. Τί μήν; Ξέ. Ὁ δὲ δὴ ψευδὴς, ἕτερα τῶν ὄντων.

Θεαί. Ναί. Ξε. Τὰ μὴ ὄντ' ἄρα, ὡς ὄντα λέγει. Θεαί. Σχεδόν. Ξε. Ὄντως δέ γε ὄντα ἕτερα περὶ σοῦ. πολλὰ μὲν γὰρ ἔφαμεν ὄντα περὶ ἕκαστον εἶναί που, πολλὰ δὲ οὐκ ὄντα. Θεαί. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ξε. Ὃν ὕστερον δὴ λόγον εἴρηκα περὶ σοῦ, πρῶτον μὲν ἐξ ὧν ὡρισάμεθα τί ποτ' ἐστὶ λόγος, ἀναγκαιότατον αὐτὸν ἕνα τῶν βραχυτάτων εἶναι. Θεαί. Νῦν δὴ γοῦν ταύτῃ ξυνωμολογήσαμεν. Ξε. Ἔπειτα δέ γε, τινός. Θεαί. Οὕτως. Ξε. Εἰ δὲ μή ἐστι σός, οὐκ ἄλλου γε οὐδενός. Θεαί. Πῶς γάρ; Ξε. Μηδενός γε ὤν, οὐδ' ἂν λόγος εἴη τὸ παράπαν. ἀπεφήναμεν γάρ, ὅτι τῶν ἀδυνάτων ἦν, λόγον ὄντα μηδενὸς εἶναι λόγον. Θεαί. Ὀρθότατα. Ξε. Περὶ δὴ σοῦ, λεγόμενα μέντοι θάτερα ὡς τὰ αὐτά, καὶ μὴ ὄντα ὡς ὄντα, παντάπασιν ὡς ἔοικεν ἡ τοιαύτη σύνθεσις ἔκ τε ῥημάτων γιγνομένη καὶ ὀνομάτων, ὄντως τε καὶ ἀληθῶς γίγνεσθαι λόγος ψευδής. Θεαί. Ἀληθέστατα μὲν οὖν. Ξε. Τί δὲ δὴ διάνοιά τε καὶ δόξα καὶ φαντασία; μῶν οὐκ ἤδη δῆλον, ὅτι ταῦτα γένη ψευδῆ τε καὶ ἀληθῆ πάνθ' ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐγγίγνεται; Θεαί. Πῶς; Ξε. Ὧδ' εἴσῃ ῥᾷον, ἂν πρῶτον λάβῃς αὐτὰ τί ποτ' ἐστί, καὶ τί διαφέρουσιν ἕκαστα ἀλλήλων. Θεαί. Δίδου μόνον.

Ξε. Οὐκοῦν διάνοια μὲν καὶ λόγος ταυτόν; πλὴν ὁ μὲν ἐντὸς τῆς ψυχῆς πρὸς αὐτὴν διάλογος ἄνευ φωνῆς γιγνόμενος, τοῦτ' αὐτὸ ἡμῖν ἐπωνομάσθη, διάνοια. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Τὸ δέ γ' ἀπ' ἐκείνης ῥεῦμα διὰ τοῦ στόματος ἰὸν μετὰ φθόγγου, κέκληται λόγος. Θεαί. Ἀληθῆ. Ξε.

Καὶ μὴν ἐν λόγοις γε αὐτὸ ἴσμεν ὄν. Θεαί. Τὸ ποῖον; Ξε. Φάσιν τε καὶ ἀπόφασιν. Θεαί. Ἴσμεν. Ξε. Ὅταν οὖν τοῦτο ἐν ψυχῇ κατὰ διάνοιαν ἐγγίγνηται μετὰ σιγῆς, πλὴν δόξης ἔχεις ὅ, τι προσείπῃς αὐτό; Θεαί. Καὶ πῶς; Ξε. Τί δ' ὅταν μὴ καθ' αὑτήν, ἀλλὰ δι' αἰσθήσεως παρῇ τινι, τὸ τοιοῦτον αὖ πάθος, ἆρ' οἷόν τε ὀρθῶς εἰπεῖν ἕτερόν τι πλὴν φαντασίαν; Θεαί. Οὐδέν. Ξε. Οὐκοῦν ἐπείπερ λόγος ἀληθὴς ἦν καὶ ψευδής, τούτων δ' ἐφάνη, διάνοια μὲν αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν ψυχῆς διάλογος, δόξα δέ, διανοίας ἀποτελεύτησις, φαίνεται δὲ ὃ λέγομεν, σύμμιξις αἰσθήσεως καὶ δόξης, ἀνάγκη δὴ καὶ τούτων τῷ λόγῳ ξυγγενῶν ὄντων, ψευδῆ τε αὐτῶν ἔνια καὶ ἐνίοτε εἶναι. Θεαί.

Πῶς δ' οὔ; Ξε. Κατανοεῖς οὖν ὅτι πρότερον εὑρέθη ψευδὴς δόξα καὶ λόγος, ἢ κατὰ τὴν προσδοκίαν ἣν ἐφοβήθημεν ἄρτι, μὴ παντάπασιν ἀνήνυτον ἔργον ἐπιβαλλοίμεθα ζητοῦντες αὐτό; Θεαί. Κατανοῶ. Ξε. Μὴ τοίνυν μηδ' εἰς τὰ λοιπὰ ἀθυμῶμεν, ἐπειδὴ γὰρ πέφανται ταῦτα, τῶν ἔμπροσθεν ἀναμνησθῶμεν κατ' εἴδη διαιρέσεων. Θεαί. Ποίων δή; Ξε. Διειλόμεθα τῆς εἰδωλοποιικῆς εἴδη δύο. τὴν μὲν εἰκαστικήν, τὴν δὲ φανταστικήν. Θεαί. Ναί. Ξε. Καὶ τὸν σοφιστὴν εἴπομεν, ὡς ἀποροῖμεν εἰς ὁπότερον αὖ θήσομεν; Θεαί. Ἦν ταῦτα. Ξε. Καὶ τοῦθ' ἡμῶν ἀπορουμένων, ἔτι μείζων κατεχύθη σκοτοδινία, φανέντος τοῦ λόγου τοῦ πᾶσιν ἀμφισβητοῦντος. ὡς οὔτε εἰκών, οὔτε εἴδωλον, οὔτε φάντασμα εἴη τοπαράπαν οὐδέν. διὰ τὸ μηδαμῶς μηδέ ποτε μηδαμοῦ ψεῦδος εἶναι. Θεαί. Λέγεις ἀληθῆ. Ξε. Νῦν δέ γ' ἐπειδὴ πέφανται μὲν λόγος, πέφανται δ' οὖσα δόξα ψευδής, ἐγχωρεῖ δὴ μιμήματα τῶν ὄντων εἶναι, καὶ τέχνην ἐκ ταύτης γίγνεσθαι τῆς διαθέσεως ἀπατητικήν. Θεαί. Ἐγχωρεῖ. Ξε. Καὶ μὴν ὅτι γ' ἦν ὁ σοφιστὴς τούτων, πότερον διωμολογημένον ἡμῖν ἐν τοῖς πρόσθεν ἦν; Θεαί. Ναί. Ξε. Πάλιν τοίνυν ἐπιχειρῶμεν σχίζοντες διχῇ τὸ προτεθὲν γένος, πορεύεσθαι. κατὰ τοὐπὶ δεξιὰ ἀεὶ μέρος τοῦ τμηθέντος, ἐχόμενοι τῆς τοῦ σοφιστοῦ κοινωνίας, ἕως ἂν αὐτοῦ τὰ κοινὰ πάντα περιελόντες τὴν οἰκείαν λιπόντες φύσιν, ἐπιδείξωμεν μάλιστα μὲν ἡμῖν αὐτοῖς, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἐγγυτάτω γένει τῆς τοιαύτης μεθόδου πεφυκόσι. Θεαί. Ὀρθῶς. Ξε. Οὐκοῦν τότε μὲν ἠρχόμεθα, ποιητικὴν καὶ κτητικὴν τέχνην διαιρούμενοι. Θεαί. Ναί. Ξε. Καὶ τῆς κτητικῆς, ἐν θηρευτικῇ, καὶ ἐν ἀγωνίᾳ, καὶ ἐν ἐμπορικῇ, καί τισιν ἐν τοιούτοις εἴδεσιν ἐφαντάζετο ἡμῖν. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Νῦν δέ γ' ἐπειδὴ μιμητικὴ περιείληφεν αὐτὸν τέχνη, δῆλον ὡς αὐτὴν τὴν ποιητικὴν δίχα διαιρετέον πρώτην. ἡ γάρ που μίμησις, ποίησίς τίς ἐστιν, εἰδώλων μέντοι φαμέν, ἀλλ' οὐκ αὐτῶν ἑκάστων. ἢ γάρ; Θεαί. Παντάπασι μὲν οὖν. Ξε. Ποιητικῆς δὴ πρῶτον δύο ἔστω μέρη. Θεαί. Ποίω; Ξε. Τὸ μὲν θεῖον, τὸ δ' ἀνθρώπινον. Θεαί. Οὔπω μεμάθηκα. Ξε. Ποιητικήν, εἴπερ μεμνήμεθα τὰ κατ' ἀρχὰς λεχθέντα, πᾶσαν ἔφαμεν εἶναι δύναμιν, ἥτις ἂν αἰτία γίγνηται τοῖς μὴ πρότερον οὖσιν, ὕστερον γίγνεσθαι. Θεαί. Μεμνήμεθα. Ξε. Ζῷα δὴ πάντα θνητὰ καὶ φυτά, ὅσα τ' ἐπὶ γῆς ἐκ σπερμάτων καὶ ῥιζῶν φύεται, καὶ ὅσα ἄψυχα ἐν γῇ ξυνίσταται, σώματα τηκτὰ καὶ ἄτηκτα, μῶν ἄλλου τινὸς ἢ θεοῦ δημιουργοῦντος φήσομεν ὕστερον γίγνεσθαι, πρότερον οὐκ ὄντα; ἢ τῷ τῶν πολλῶν δόγματι καὶ ῥήματι χρώμενοι; Θεαί. Ποίῳ; Ξε. Τῷ, τὴν φύσιν αὐτὰ γεννᾶν, ἀπό τινος αἰτίας αὐτομάτης, καὶ ἄνευ διανοίας φυούσης, ἢ μετὰ λόγου τε καὶ ἐπιστήμης θείας, ἀπὸ θεοῦ γιγνομένης. Θεαί. Ἐγὼ μὲν ἴσως διὰ τὴν ἡλικίαν, πολλάκις ἀμφότερα μεταδοξάζω. νῦν μὴν βλέπων εἰς σὲ καὶ ὑπολαμβάνω οἴεσθαί σε κατά γε θεὸν αὐτὰ γίγνεσθαι, ταύτῃ καὶ αὐτὸς νενόμικα. Ξε. Καλῶς γε ὦ Θεαίτητε. καὶ εἰ μέν γέ σε ἡγούμεθα τῶν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἄλλως πως δοξαζόντων εἶναι, νῦν ἂν τῷ λόγῳ μετὰ πειθοῦς ἀναγκαίας ἐπεχειροῦμεν ποιεῖν ὁμολογεῖν. ἐπειδὴ δέ σου καταμανθάνω τὴν φύσιν, ὅτι καὶ ἄνευ τῶν παρ' ἡμῶν λόγων αὐτὴ πρόσεισιν ἐφ' ἅπερ νῦν ἕλκεσθαι φῄς, ἐάσω. χρόνος γὰρ ἐκ περιττοῦ γίγνοιτ' ἄν. ἀλλὰ θήσω, τὰ μὲν φύσει λεγόμενα ποιεῖσθαι θείᾳ τέχνῃ. τὰ δ' ἐκ τούτων ὑπ' ἀνθρώπων συνιστά-

μένα ἀνθρωπίνη, καὶ κατὰ τὸ ὕστερον δὴ τὸν λόγον δύο ποιητικῆς γένη, τὸ μὲν ἀνθρώπινον εἶναι, τὸ δὲ θεῖον. Θεαί. Ὀρθῶς. Ξέ. Τέμνε δὴ δυοῖν οὔσαιν δίχα ἑκατέραν αὖθις. Θεαί. Πῶς; Ξέ. Οἷον τότε μὲν κατὰ πλάτος τέμνων τὴν ποιητικὴν πᾶσαν, νῦν δὲ αὖ κατὰ μῆκος τετμήσθω. τέτταρα μὴν αὐτῆς οὕτω τὰ πάντα μέρη γίγνεται, δύο μὲν τὰ πρὸς ἡμῶν ἀνθρώπεια, δύο δ' αὖ τὰ πρὸς θεῶν θεῖα; Θεαί. Ναί. Ξέ. Τὰ δέ γ' ὡς ἑτέρως αὖ διῃρημένα, μέρος μὲν ἓν ἀφ' ἑκατέρας τῆς μερίδος αὐτοποιητικόν, τὼ δ' ὑπολοίπω σχεδὸν μάλιστ' ἂν λεγοίσθην εἰδωλοποιικώ. καὶ κατὰ ταῦτα δὴ πάλιν ἡ ποιητικὴ διχῇ διαιρεῖται. Θεαί. † Λέγεται ὅπῃ ἑκατέρα αὖθις. Ξέ. Ἡμεῖς μέν που καὶ τἆλλα ζῷα, καὶ ἐξ ὧν τὰ πεφυκότ' ἐστὶ, πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ τὰ τούτων ἀδελφὰ, θεοῦ γεννήματα πάντα ἴσμεν αὐτὰ ἀπειργασμένα ἕκαστα, ἢ πῶς; Θεαί. Οὕτω. Ξέ. Τούτων δέ γε ἑκάστων εἴδωλα, ἀλλ' οὐκ αὐτὰ, παρέπεται δαιμονίᾳ καὶ ταῦτα μηχανῇ γεγονότα. Θεαί. Ποῖα; Ξέ. Τά τε ἐν τοῖς ὕπνοις, καὶ ὅσα μεθ' ἡμέραν φαντάσματα αὐτοφυῆ λέγεται, σκιὰ μὲν, ὅταν ἐν τῷ πυρὶ σκότος ἐγγίγνηται. διπλοῦν δὲ, ἡνίκ' ἂν φῶς οἰκεῖόν τε καὶ ἀλλότριον περὶ τὰ λαμπρὰ καὶ λεῖα εἰς ἓν συνελθὸν, τῆς ἔμπροσθεν εἰωθυίας ὄψεως, ἐναντίαν αἴσθησιν παρέχον, εἶδος ἀπεργάζηται. Θεαί. Δύο γὰρ οὖν ἐστι ταῦτα θείας ἔργα ποιήσεως. αὐτό τε, καὶ τὸ παρακολουθοῦν εἴδωλον ἑκάστῳ. Ξέ. Τί δὲ τὴν ἡμετέραν τέχνην; ἆρ' οὐκ αὐτὴν μὲν οἰκίαν οἰκοδομικῇ φήσομεν ποιεῖν, γραφικῇ δέ τιν' ἑτέραν, οἷον ὄναρ ἀνθρώπινον ἐγρηγορόσιν ἀπειργασμένην; Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν. Ξέ. Οὐκοῦν καὶ τἆλλα οὕτω κατὰ δύο διττὰ ἔργα τῆς ἡμετέρας αὖ ποιητικῆς πράξεως, τὸ μὲν αὐτό φαμεν, αὐτουργική. τὸ δὲ, εἴδωλον, εἰδωλοποιική. Θεαί. Νῦν μᾶλλον ἔμαθον, καὶ τίθημι δύο διχῇ ποιητικῆς εἴδη. θεία μὲν καὶ ἀνθρωπίνη, κατὰ θάτερον τμῆμα. κατὰ δὲ θάτερον, τὸ μὲν αὐτῶν, ὄν. τὸ δὲ, ὁμοιωμάτων τινῶν γέννημα. Ξέ. Τῆς τοίνυν εἰδωλουργικῆς ἀναμνησθῶμεν, ὅτι τὸ μὲν εἰκαστικὸν, τὸ δὲ φανταστικὸν ἔμελλεν εἶναι γένος, εἰ τὸ ψεῦδος ὄντως ὂν ψεῦδος, καὶ τῶν ὄντων ἕν τι φανείη πεφυκός. Θεαί. Ἦν γὰρ οὖν. Ξέ. Οὐκοῦν ἐφάνη τε, καὶ διὰ ταῦτα δὴ καταριθμήσομεν αὐτὼ νῦν ἀναμφισβητήτως εἴδη δύο. Θεαί. Ναί. Ξέ. Τὸ τοίνυν φανταστικὸν αὖθις διορίζομεν δίχα. Θεαί. Πῇ; Ξέ. Τὸ μὲν, δι' ὀργάνων γιγνόμενον. τὸ δὲ, αὐτοῦ παρέχοντος ἑαυτὸν ὄργανον τοῦ ποιοῦντος τὸ φάντασμα. Θεαί. Πῶς φῄς; Ξέ. Ὅταν οἶμαι τὸ σὸν σχῆμα τις τῷ ἑαυτοῦ χρώμενος σώματι προσόμοιον, ἢ φωνὴν φωνῇ φαίνεσθαι ποιῇ, μίμησις τοῦτο τῆς φανταστικῆς, μάλιστα κέκληταί που. Θεαί. Ναί. Ξέ. Μιμητικὸν δὴ τοῦτο αὐτῆς προσειπόντες ἀπονειμώμεθα. τὸ δ' ἄλλο πᾶν, ἀφῶμεν μαλακισθέντες, καὶ παρέντες ἑτέρῳ συναγαγεῖν τε εἰς ἓν, καὶ πρέπουσαν ἐπωνυμίαν ἀποδοῦναί τιν' αὐτῷ. Θεαί. Νενεμήσθω. τὸ δὲ, μεθείσθω. Ξέ. Καὶ μὴν καὶ τοῦτο ἔτι διπλοῦν ὦ Θεαίτητε ἄξιον ἡγεῖσθαι. δι' ἃ δὲ, σκόπει. Θεαί. Λέγε. Ξέ. Τῶν μιμουμένων, οἱ μὲν εἰδότες ὃ μιμοῦνται τοῦτο πράττουσιν, οἱ δ' οὐκ εἰδότες. καίτοι τίνα μείζω διαίρεσιν ἀγνωσίας τε καὶ γνώσεως θήσομεν; Θεαί. Οὐδεμίαν. Ξέ. Οὐκοῦν τό γε ἄρτι λεχθὲν, εἰδότων ἦν μίμημα; τὸ γὰρ σὸν σχῆμα καὶ σὲ, γιγνώσκων ἄν τις μιμήσαιτο. Θεαί. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Τί δαὶ δικαιοσύνης τὸ σχῆμα καὶ ὅλης συλλήβδην ἀρετῆς; ἆρ' οὐκ ἀγνοοῦντες μὲν, δοξάζοντες δέ πῃ, σφόδρα ἐπιχειροῦσι πολλοὶ τὸ δοκοῦν σφίσι, τοῦτο ὡς ἐνὸν αὐτοῖς προθυμεῖσθαι φαίνεσθαι ποιεῖν, ὅτι μάλιστα ἔργοις τε καὶ λόγοις μιμούμενοι; Θεαί. Καὶ πάνυ γε πολλοί. Ξέ. Μῶν οὖν πάντες ἀποτυγχάνουσι τοῦ δοκεῖν εἶναι δίκαιοι μηδαμῶς ὄντες, ἢ τούτου πᾶν τοὐναντίον; Θεαί. Πᾶν. Ξέ. Μιμητὴν δὴ τοῦτόν γε ἕτερον ἐκείνου λεκτέον οἶμαι, τὸν ἀγνοοῦντα τοῦ γιγνώσκοντος. Θεαί. Ναί. Ξέ. Πόθεν οὖν ὄνομα ἑκατέρῳ τις αὐτοῦ λήψεται πρέπον; ἢ δῆλον δὴ χαλεπὸν ὄν, διότι τῆς τοῦ γένους κατ' εἴδη διαιρέσεως, παλαιά τις ὡς ἔοικεν αἰτία τοῖς ἔμπροσθεν καὶ ἀσύννους παρῆν, ὥστε μηδ' ἐπιχειρεῖν μηδένα διαιρεῖσθαι. καθὸ δὴ, τῶν ὀνομάτων, ἀνάγκη μὴ σφόδρα εὐπορεῖν. ὅμως δὲ κἂν εἰ τολμηρότερον εἰρῆσθαι, διαγνώσεως ἕνεκα τὴν μὲν μετὰ δόξης μίμησιν δοξομιμητικὴν προσείπωμεν. τὴν δὲ μετ' ἐπιστήμης, ἱστορικήν τινα μίμησιν. Θεαί. Ἔστω. Ξέ. Θατέρῳ τοίνυν χρηστέον. ὁ γὰρ σοφιστὴς, οὐκ ἐν τοῖς εἰδόσιν ἦν, ἀλλ' ἐν τοῖς μιμουμένοις δή. Θεαί. Καὶ μάλα. Ξέ. Τὸν δοξομιμητὴν δὴ σκοπώμεθα, ὥσπερ σίδηρον, εἴτε ὑγιὴς, εἴτε διπλόην ἔχων τινά ἐστιν ἐν ἑαυτῷ. Θεαί. Σκοπῶμεν. Ξέ. Ἔχει τοίνυν καὶ μάλα συχνήν. ὁ μὲν γὰρ, εὐήθης αὐτῶν ἐστιν, οἰόμενος εἰδέναι ταῦτα ἃ δοξάζει. τὸ δὲ θατέρου σχῆμα διὰ τὴν ἐν τοῖς λόγοις κυλίνδησιν, ἔχει πολλὴν ὑποψίαν καὶ φόβον, ὡς ἀγνοεῖ ταῦτα ἃ πρὸς τοὺς ἄλλους ὡς εἰδὼς ἐσχημάτισται. Θεαί. Πάνυ μὲν οὖν ἐστιν ἑκατέρου γένους ὧν εἴρηκας. Ξέ. Οὐκοῦν τὸν μὲν ἁπλοῦν μιμητήν τινα, τὸν δὲ εἰρωνικὸν μιμητὴν θήσομεν; Θεαί. Εἰκὸς γοῦν. Ξέ. Τούτου δ' αὖ τὸ γένος, ἓν ἢ δύο φῶμεν; Θεαί. Ὅρα σύ. Ξέ. Σκοπῶ. καί μοι διττὸν καταφαίνεσθόν τινε, τὸν μὲν δημοσίᾳ τε καὶ μακροῖς λόγοις, πρὸς πλήθη δυνατὸν εἰρωνεύεσθαι, καθορῶ. τὸν δὲ, ἰδίᾳ τε καὶ βραχέσι λόγοις, ἀναγκάζοντα τὸν προσδιαλεγόμενον ἐναντιολογεῖν αὐτὸν αὑτῷ. Θεαί. Λέγεις ὀρθότατα. Ξέ. Τίνα οὖν ἀποφαινόμεθα τὸν μακρολογώτερον εἶναι; πότερα πολιτικὸν, ἢ δημολογικόν; Θεαί. Δημολογικόν. Ξέ. Τί δὲ τὸν ἕτερον ἐροῦμεν; σοφὸν ἢ σοφιστικόν; Θεαί. Τὸ μέν που σοφὸν ἀδύνατον, ἐπείπερ οὐκ εἰδότα αὐτὸν ἔθεμεν. μιμητὴς δ' ὢν τοῦ σοφοῦ, δῆλον ὅτι παρωνύμιον αὐτοῦ τι λήψεται. καὶ σχεδὸν ἤδη μεμάθηκα, ὅτι τοῦτον δεῖ προσειπεῖν, ἀληθῶς αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν παντάπασιν ὄντως σοφιστήν. Ξέ. Οὐκοῦν συνδήσωμεν αὐτοῦ καθάπερ ἔμπροσθεν τοὔνο-

μα, συμπλέξαντος ἀπὸ τελευτῆς ἐπ' ἀρχήν. Θεαι. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Τὸν δὴ τῆς ἐναντιολογικῆς εἰρωνικοῦ μέρους, τῆς δοξαστικῆς μιμητικὸν, τοῦ φανταστικοῦ γένους ἀπὸ τῆς εἰδωλοποιϊκῆς, οὐ θεῖον ἀλλ' ἀνθρωπικὸν τῆς ποιήσεως, ἀφωρισμένον ἐν λόγοις τὸ θαυματοποιϊκὸν μόριον, ταύτης τῆς γενεᾶς τε καὶ αἵματος, ὃς ἂν φῇ τὸν ὄντως σοφιστὴν εἶναι, τἀληθέστατα ὡς ἔοικεν ἐρεῖ. Θεαι. Παντάπασι μὲν οὖν.

Τέλος Σοφιστοῦ, ἢ περὶ τοῦ ὄντος.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ, Ἢ ΠΕΡῚ ΒΑΣΙΛΕΊΑΣ ΛΟΓΙΚΌΣ.

ΤᾺ ΤΟΥ͂ ΔΙΑΛΌΓΟΥ, ΠΡΌΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΆΤΗΣ, ΘΕΌΔΩΡΟΣ, ΞΈΝΟΣ, ΣΩΚΡΆΤΗΣ Ὁ ΝΕΏΤΕΡΟΣ.

Σω. Ἦ πολλὴν χάριν ὀφείλω σοι τῆς Θεαιτήτου γνωρίσεως ὦ Θεόδωρε ἅμα, καὶ τῆς τοῦ ξένου. Θεό. Τάχα δέ γε ὦ Σώκρατες ὀφειλήσεις ταύτης τριπλασίαν, ἐπειδὰν τόν τε πολιτικὸν ἀπεργάσωνταί σοι, καὶ τὸν φιλόσοφον. Σω. Εἶεν οὕτω τοῦτο ὦ φίλε Θεόδωρε, φήσομεν ἀκηκοότες εἶναι τοῦ περὶ λογισμοὺς καὶ τὰ γεωμετρικὰ κρατίστου; Θεό. Πῶς ὦ Σώκρατες; Σω. Τῶν ἀνδρῶν ἕκαστον θέντος τῆς ἴσης ἀξίας, οἳ τῇ τιμῇ πλέον ἀλλήλων ἀφεστᾶσιν, ἢ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τὴν τῆς ὑμετέρας τέχνης. Θεό. Εὖ γε νὴ τὸν ἡμέτερον θεὸν ὦ Σώκρατες τὸν Ἄμμωνα, καὶ δικαίως. καὶ πάνυ μὲν οὖν μνημονικῶς ἐπέπληξάς μοι, τὸ περὶ τοὺς λογισμοὺς ἁμάρτημα. καὶ σὲ μὲν ἀντὶ τούτων εἰσαῦθις μέτειμι, σὺ δ' ἡμῖν ὦ ξένε μηδαμῶς ἀποκάμῃς χαριζόμενος. ἀλλ' ἑξῆς εἴτε τὸν πολιτικὸν ἄνδρα πρότερον, εἴτε τὸν φιλόσοφον προαιρῇ, προελόμενος διέξελθε. Ξε. Ταῦτ' ὦ Θεόδωρε ποιητέον ἐπείπερ ἅπαξ γε ἐγχειρήσαμεν, καὶ οὐκ ἀποστατέον, πρὶν ἂν αὐτῶν πρὸς τὸ τέλος ἔλθωμεν. ἀλλὰ γὰρ περὶ Θεαιτήτου τοῦδε τί χρὴ δρᾶν με; Θεό. Τοῦ πέρι; Ξε. Διαναπαύσωμεν αὐτὸν, μεταλαβόντες αὐτοῦ τὸν συγγυμναστὴν τόνδε Σωκράτην; ἢ πῶς συμβουλεύεις; Θεό. Καθάπερ εἶπες. μεταλάμβανε. νέω γὰρ ὄντε, ῥᾷον οἴσετον πάντα πόνον ἀναπαυομένω. Σω. Καὶ μὴν κινδυνεύετον ὦ ξένε ἄμφω ποθὲν ἐμοὶ συγγένειαν ἔχειν τινά. τὸν μὲν γε οὖν ὑμεῖς κατὰ τὴν τοῦ προσώπου φύσιν ὅμοιον ἐμοὶ φαίνεσθαι φατέ. τοῦ δ' ἡμῖν ἡ κλῆσις ὁμώνυμος οὖσα, καὶ ἡ πρόσρησις παρέχεταί τινα οἰκειότητα. δεῖ δὴ τούς γε συγγενεῖς ἡμᾶς ἀεὶ προθύμως διὰ λόγων ἀναγνωρίζειν. Θεαιτήτῳ μὲν οὖν αὐτός τε συνέμιξα χθὲς διὰ λόγων, καὶ νῦν ἀκήκοα ἀποκρινομένου, Σωκράτους δὲ οὐδέτερα. δεῖ δὲ σκέψασθαι καὶ τοῦτον. ἐμοὶ μὲν οὖν εἰσαῦθις, σοὶ δὲ νῦν ἀποκρινέσθω. Ξε. Ταῦτ' ἔσται ὦ Σώκρατες. ἀκούεις δὴ Σώκρατες; Νέος Σω. Ναί. Ξε. Συγχωρεῖς οὖν οἷς λέγει; Νέος Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Οὐ τὰ σὰ κωλύειν φαίνεται. δεῖ δὲ ἴσως ἔτι ἧττον τἀμὰ διακωλύειν. ἀλλὰ δὴ μετὰ τὸν σοφιστὴν, ἀναγκαῖον ὡς ἐμοὶ φαίνεται, τὸν πολιτικὸν ἄνδρα διαζητεῖν νῷν. καί μοι λέγε πότερον τῶν ἐπιστημόνων τιν' ἡμῖν καὶ τοῦτον θετέον, ἢ πῶς; Νέος Σω. Οὕτω. Ξε. Τὰς ἐπιστήμας ἄρα διαληπτέον, ὥσπερ ἡνίκα τὸν πρότερον ἐσκοποῦμεν. Νέος Σω. Τάχ' ἄν. Ξε. Οὐ μὴν δὴ κατὰ ταυτόν γε ὦ Σώκρατες φαίνεταί μοι τμῆμα. Νέος Σω. Τί μήν; Ξε. Κατ' ἄλλο. Νέος Σω. Ἔοικέ γε. Ξε. Τὴν οὖν πολιτικὴν ἀτραπὸν πῇ τις ἀνευρήσει; δεῖ γὰρ αὐτὴν ἀνευρεῖν, καὶ χωρὶς ἀφελόντας ἀπὸ τῶν ἄλλων, ἰδέαν αὐτῇ μίαν ἐπισφραγίσασθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἐκτροπαῖς ἓν ἄλλο εἶδος ἐπισημηναμένους, πάσας τὰς ἐπιστήμας ὡς οὔσας δύο εἴδη, διανοηθῆναι τὴν ψυχὴν ἡμῶν ποιῆσαι. Νέος Σω. Τοῦτ' ἤδη σὸν οἶμαι τὸ ἔργον ὦ ξένε, ἀλλ' οὐκ ἐμὸν γίγνεται. Ξε. Δεῖ γε μὴν ὦ Σώκρατες αὐτὸ εἶναι καὶ σὸν, ὅταν ἐμφανὲς ἡμῖν γένηται. Νέος Σω. Καλῶς εἶπες. Ξε. Ἆρ' οὖν οὐκ ἀριθμητικὴ μὲν, καί τινες ἕτεραι ταύτῃ συγγενεῖς τέχναι, ψιλαὶ τῶν πράξεών εἰσι, τὸ δὲ γνῶναι παρέχονται μόνον; Νέος Σω. Ἔστιν οὕτω. Ξε. Αἱ δέ γε περὶ τεκτονικὴν αὖ καὶ σύμπασαν χειρουργίαν, ὥσπερ ἐν ταῖς πράξεσιν ἐνοῦσαν σύμφυτον τὴν ἐπιστήμην κέκτηνται, καὶ συναποτελοῦσι τὰ γιγνόμενα ὑπ' αὐτῶν σώματα, πρότερον οὐκ ὄντα. Νέος Σω. Τί μήν; Ξε. Ταύτῃ τοίνυν συμπάσας ἐπιστήμας διαίρει. τὴν μὲν πρακτικὴν προσειπὼν, τὴν δὲ μόνον γνωστικήν. Νέος Σω. Ἔστω σοι ταῦθ' ὡς μιᾶς ἐπιστήμης τῆς ὅλης εἴδη δύο. Ξε. Πότερον οὖν τὸν πολιτικὸν, καὶ βασιλέα, καὶ δεσπότην, καὶ ἔτ' οἰκονόμον θήσομεν, ὡς ἓν πάντα ταῦτα προσαγορεύοντες, ἢ τοσαύτας τέχνας αὐτὰς εἶναι φῶμεν, ὅσα περ ὀνόματα ἐρρήθη; μᾶλλον δέ μοι δεῦρο ἕπου. Νέος Σω. Πῇ; Ξε. Τῇδε, εἴ τῳ τίς τῶν δημοσιευόντων ἰατρῶν ἱκανὸς ξυμβουλεύειν ἰδιωτεύων αὐτὸς, ἆρ' οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῷ προσαγορεύεσθαι τοὔνομα τῆς τέχνης ταυτὸν ὅπερ ᾧ συμβουλεύει; Νέος Σω. Ναί. Ξε. Τί δ' ὅστις βασιλεύοντι χώρας ἀνδρὶ παραινεῖν δεινὸς, ἰδιώτης ὢν αὐτὸς

ὢν αὐτός, ἆρ' οὐ φήσομεν ἔχειν αὐτὸν τὴν ἐπιστήμην, ἣν ἔδει τὸν ἄρχοντα αὐτὸν κεκτῆσθαι; Νέος Σω. Φήσομεν. Ξέ. Ἀλλὰ μὴν ἥγε ἀληθινοῦ βασιλέως, βασιλική; Νέος Σω. Ναί. Ξέ. Ταύτην δὲ ὁ κεκτημένος, οὐκ ἄν τε ἄρχων ἄν τ' ἰδιώτης ὢν τυγχάνῃ, πάντως κατά γε τὴν τέχνην αὐτὴν βασιλικὸς ὀρθῶς προσρηθήσεται; Νέος Σω. Δίκαιον γοῦν. Ξέ. Καὶ μὴν οἰκονόμος γε καὶ δεσπότης, ταυτόν. Νέος Σω. Τί μήν; Ξέ. Τί δὲ μεγάλης σχῆμα οἰκήσεως, ἢ σμικρᾶς αὖ πόλεως ὄγκος, μῶν δὴ πρὸς ἀρχὴν διοίσετον; Νέος Σω. Οὐδέν. Ξέ. Οὐκοῦν, ὃ νῦν δὴ διεσκοπούμεθα, φανερὸν ὡς ἐπιστήμη μία περὶ πάντ' ἐστὶ ταῦτα. ταύτην δὲ εἴτε βασιλικὴν, εἴτε πολιτικὴν, εἴτε οἰκονομικήν τις ὀνομάζει, μηδὲν αὐτῷ διαφερώμεθα. Σω. Τί γάρ; Ξέ. Ἀλλὰ μὴν τόδε γε δῆλον, ὡς βασιλεὺς ἅπας, χερσὶ καὶ ξύμπαντι τῷ σώματι, σμικρ' ἄττα εἰς τὸ κατέχειν τὴν ἀρχὴν δύναται, πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς σύνεσιν καὶ ῥώμην. Σω. Δῆλον. Ξέ. Τῆς δὴ γνωστικῆς μᾶλλον, ἢ τῆς χειροτεχνικῆς καὶ ὅλως πρακτικῆς βούλει τὸν βασιλέα φῶμεν οἰκειότερον εἶναι; Σω. Τί μήν; Ξέ. Τὴν ἄρα πολιτικὴν καὶ πολιτικὸν, καὶ βασιλικὴν καὶ βασιλικὸν, εἰς ταυτὸν ὡς ἓν ταῦτα πάντα ξυνθήσομεν. Σω. Δῆλον. Ξέ. Οὐκοῦν πορευοίμεθ' ἂν ἑξῆς, μετὰ ταῦτα τὴν γνωστικὴν διορίζοίμεθα. Σω. Πάνυ γε. Ξέ. Πρόσεχε δὴ τὸν νοῦν, ἂν ἄρα ἐν αὐτῇ τινα διαφυὴν κατανοήσωμεν. Σω. Φράζε, ποίαν; Ξέ. Τοιάνδε. λογιστική πού τις ἡμῖν ἦν τέχνη; Σω. Ναί. Ξέ. Τῶν γνωστικῶν γε οἶμαι παντάπασι τεχνῶν. Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Γνούσῃ δὴ λογιστικῇ τὴν ἐν τοῖς ἀριθμοῖς διαφορὰν, μῶν τι πλέον ἔργον δώσομεν, ἢ τὰ γνωσθέντα κρῖναι; Σω. Τί μήν; Ξέ. Καὶ γὰρ ἀρχιτέκτων γε πᾶς, οὐκ αὐτὸς ἐργαστικὸς, ἀλλ' ἐργατῶν ἄρχων. Σω. Ναί. Ξέ. Παρεχόμενός γέ που γνῶσιν, ἀλλ' οὐ χειρουργίαν. Σω. Οὕτω. Ξέ. Δικαίως δὴ μετέχειν ἂν λέγοιτο τῆς γνωστικῆς ἐπιστήμης. Σω. Πάνυ γε. Ξέ. Τοῦτο δέ γε οἶμαι προσήκει κρίναντι, μὴ τέλος ἔχειν, μηδ' ἀπηλλάχθαι καθάπερ ὁ λογιστὴς ἀπήλλακτο. προστάττειν δ' ἑκάστοις τῶν ἐργατῶν τό γε πρόσφορον, ἕως ἂν ἀπεργάσωνται τὸ προσταχθέν. Σω. Ὀρθῶς. Ξέ. Οὐκοῦν γνωστικαὶ μὲν αἵτε τοιαῦται σύμπασαι, καὶ ὁπόσαι συνέπονται τῇ λογιστικῇ· κρίσει δὲ καὶ ἐπιτάξει διαφέρετον ἀλλήλοιν τούτω τὼ γένεε. Σω. Φαίνεσθον. Ξέ. Ἆρ' οὖν συμπάσης τῆς γνωστικῆς, εἰ τὸ μὲν ἐπιτακτικὸν μέρος, τὸ δὲ κριτικὸν διαιρούμενοι προσείποιμεν, ἐμμελῶς ἂν φαῖμεν διῃρῆσθαι. Σω. Κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν. Ξέ. Ἀλλὰ μὴν τοῖς γε κοινῇ τι πράττουσιν, ἀγαπητὸν ὁμονοεῖν. Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Τούτου τοίνυν μέχρι περ ἂν αὐτοὶ κοινωνῶμεν, ἐατέον τά γε τῶν ἄλλων δοξάσματα χαίρειν. Σω. Τί μήν; Ξέ. Φέρε δὴ ταύταιν ταῖν τέχναιν ἡμῖν τὸν βασιλικὸν ἐνποτέρᾳ θετέον; ἆρ' ἐν τῇ κριτικῇ, καθάπερ τινὰ θεατήν; ἢ μᾶλλον τῆς ἐπιτακτικῆς ὡς ὄντα αὐτὸν τέχνης θήσομεν, δεσπόζοντά γε; Θεαί. Πῶς γὰρ οὐ μᾶλλον; Ξέ. Τὴν ἐπιτακτικὴν δὴ τέχνην πάλιν ἂν εἴη θεατέον, εἴ πῃ διέστηκε. καί μοι δοκεῖ τῇδέ πῃ. καθάπερ ἡ τῶν καπήλων τέχνη τῆς τῶν αὐτοπώλων διώρισται τέχνης, καὶ τὸ βασιλικὸν γένος ἔοικεν ἀπὸ τοῦ τῶν κηρύκων γένους ἀφωρίσθαι. Σω. Πῶς; Ξέ. Πωληθέντα που πρότερον ἔργα ἀλλότρια παραδεχόμενοι, δεύτερον πωλοῦσι πάλιν οἱ κάπηλοι. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξέ. Οὐκοῦν καὶ τὸ κηρυκικὸν φῦλον ἐπιταχθὲν, τἀλλότρια νοήματα παραδεχόμενον, αὐτὸ δεύτερον ἐπιτάττει πάλιν ἑτέροις. Σω. Ἀληθέστατα. Ξέ. Τί οὖν; εἰς ταυτὸν μίξομεν βασιλικὴν, ἑρμηνευτικῇ, κελευστικῇ, μαντικῇ, κηρυκικῇ, καὶ πολλαῖς ἑτέραις τούτων τέχναις συγγενέσιν, αἳ σύμπασαι τό γ' ἐπιτάττειν ἔχουσιν; ἢ βούλει καθάπερ εἰκάζομεν νῦν δὴ γὰρ τοὔνομα παρεικάσωμεν, ἐπειδὴ καὶ σχεδὸν ἀνώνυμον ὂν τυγχάνει τὸ τῶν αὐτεπιτακτῶν γένος. καὶ ταύτῃ ταῦτα διελώμεθα, τὸ μὲν τῶν βασιλέων γένος, εἰς τὴν αὐτεπιτακτικὴν θέντες, τοῦ δὲ ἄλλου παντὸς ἀμελήσαντες ὄνομα ἕτερον αὐτοῖς παραχωρήσαντες θέσθαι τινά; τοῦ γὰρ ἄρχοντος ἕνεκα ἡμῖν ἡ μέθοδος ἦν, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ ἐναντίου. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξέ. Οὐκοῦν ἐπειδὴ τοῦτο μετρίως ἀφέστηκεν ἀπ' ἐκείνων, ἀλλοτριότητι διορισθὲν πρὸς οἰκειότητα, τοῦτο αὐτὸ πάλιν αὖ διαιρεῖν ἀναγκαῖον, εἴ τινα τομὴν ἔτι ἔχομεν ὑπείκουσαν ἐν τούτῳ. Σω. Πάνυ γε. Ξέ. Καὶ μὴν φαινόμεθα ἔχειν. ἀλλ' ἐπακολουθῶν συντέμνε. Σω. Πῇ; Ξέ. Πάντας ὁπόσους ἂν ἄρχοντας διανοηθῶμεν ἐπιτάξει προσχρωμένους, ἆρ' οὐχ εὑρήσομεν γενέσεώς τινος ἕνεκα προστάττοντας. Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξέ. Καὶ μὴν τά τε γιγνόμενα πάντα δίχα διαλαβεῖν οὐ παντάπασι χαλεπόν. Σω. Πῇ; Ξέ. Τὰ μὲν ἔμψυχα αὐτῶν ἐστί που ξυμπάντων, τὰ δ' ἄψυχα. Σω. Ναί. Ξέ. Τούτοις δέ γε αὐτοῖς τὸ τοῦ γνωστικοῦ μέρους ἐπιτακτικὸν ὂν, εἴπερ βουλόμεθα τέμνειν, τεμοῦμεν. Σω. Κατὰ τί; Ξέ. Τὸ μὲν, ἐπὶ ταῖς τῶν ἀψύχων γενέσεσιν αὐτοῦ τάσσοντες. τὸ δ' ἐπὶ ταῖς τῶν ἐμψύχων. καὶ πᾶν οὕτως ἤδη διαιρήσεται δίχα. Σω. Παντάπασί γε. Ξέ. Τὸ μὲν τοίνυν αὐτῶν παραλίπωμεν. τὸ δ' ἀναλάβωμεν, ἀναλαβόντες δὲ μερισώμεθα εἰς δύο τὸ σύμπαν. Σω. Λέγεις δ' αὐτοῖν ἀναληπτέον εἶναι πότερον; Ξέ. Πάντως που τὸ περὶ τὰ ζῶα ἐπιτακτικόν. οὐ γὰρ δή τό γε τῆς βασιλικῆς ἐπιστήμης ἐστί ποτε τῶν ἀψύχων ἐπιστατοῦν, οἷον ἀρχιτεκτονικόν. ἀλλὰ γενναιότερον ἐν τοῖς ζώοις, καὶ περὶ αὐτὰ ταῦτα τὴν δύναμιν ἀεὶ κεκτημένον. Σω. Ὀρθῶς. Ξέ. Τήν γε μὴν τῶν ζώων γένεσιν καὶ τροφὴν, τὴν μέν τις ἂν ἴδοι μονοτροφίαν οὖσαν. τὴν δὲ, κοινὴν τῶν ἐν ταῖς

ἀγέλαις θρεμμάτων ἐπιμέλειαν. Σω. Ὀρθῶς. Ξε. Ἀλλ' οὐ μὴν τόν γε πολιτικὸν εὑρήκαμεν ἰδιότροπον ὥσπερ βουκόλον, ἤ τινα ἱπποκόμον. ἀλλ' ἱπποφορβῷ τε καὶ βουφορβῷ μᾶλλον προσεοικότα.

Σω. Φαίνεταί γε δὴ ῥηθὲν νῦν. Ξε. Πότερον οὖν τῆς ζωοτροφίας τὴν τῶν ξυμπόλων κοινὴν τροφὴν, ἀγελαιοτροφίαν ἢ κοινοτροφικήν τινα ὀνομάζωμεν; Σω. Ὁπότερον ἂν ἐν τῷ λόγῳ συμβαίνοι. Ξε. Καλῶς γε ὦ Σώκρατες. κἂν διαφυλάξῃς τὸ μὴ σπουδάζειν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι, πλουσιώτερος εἰς τὸ γῆρας ἀναφανήσῃ φρονήσεως. νῦν δὲ τοῦτο μὲν καθάπερ διακελεύει ποιητέον. τὴν δὲ ἀγελαιοτροφικὴν, ἆρ' ἐννοεῖς, πῇ τις δίδυμον ἀποφήνας τὸ ζητούμενον ἐν διπλασίοις, ἢ τὰ νῦν ἐν τοῖς ἡμίσεσιν εἰς τότε ποιήσει ζητεῖσθαι. Σω. Προθυμήσομαι. καί μοι δοκεῖ τῶν μὲν ἀνθρώπων ἑτέρα τις εἶναι, τῶν δὲ αὖ θηρίων ἄλλη τροφή. Ξε. Παντάπασί γε προθυμότατα καὶ ἀνδρειότατα διῄρησαι. μὴ μήν τοι τοῦτό γε εἰσαῦθις κατὰ δύναμιν πάσχωμεν. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Μὴ σμικρὸν μόριον ἓν πρὸς πολλὰ καὶ μεγάλα ἀφαιρῶμεν, μὴ δὲ εἴδους χωρίς. ἀλλὰ τὸ μέρος, ἅμα εἶδος ἐχέτω. κάλλιστον μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἄλλων εὐθὺς διαχωρίζειν τὸ ζητούμενον, ἂν ὀρθῶς ἔχῃ, καθάπερ ὀλίγον σὺ πρότερον οἰηθεὶς ἔχειν τὴν διαίρεσιν. ἐπέσπευσας τὸν λόγον, ἰδὼν ἐπ' ἀνθρώπους πορευόμενον. ἀλλὰ γὰρ ὦ φίλε, λεπτουργεῖν οὐκ ἀσφαλές. διὰ μέσων δὲ ἀσφαλέστερον ἰέναι τέμνοντας, καὶ μᾶλλον ἰδέαις ἄν τις προστυγχάνοι. τοῦτο δὲ διαφέρει τὸ πᾶν πρὸς τὰς ζητήσεις. Σω. Πῶς ὦ ξένε λέγεις τοῦτο; Ξε. Πειρατέον ἔτι σαφέστερον φράζειν, εὐνοίᾳ τῆς σῆς φύσεως ὦ Σώκρατες. ἐν τῷ μὲν οὖν παρεστηκότι τὰ νῦν δηλῶσαι μηδὲν ἐνδεῶς, ἀδύνατον. ἐπιχειρητέον δέ τι καὶ σμικρῷ πλέον αὐτὸ προαγαγεῖν εἰς τὸ πρόσθεν σαφηνείας ἕνεκα.

Σω. Ποῖον οὖν φράζεις διαιρουμένους ἡμᾶς οὐκ ὀρθῶς ἄρτι δρᾶν; Ξε. Τοιόνδε. οἷον εἴ τις τἀνθρώπινον ἐπιχειρήσας δίχα διελέσθαι γένος, διαιροῖ καθάπερ οἱ πολλοὶ τῶν ἐνθάδε διανέμουσι, τὸ μὲν ἑλληνικὸν ὡς ἓν ἀπὸ πάντων ἀφαιροῦντες χωρίς. σύμπασι δὲ τοῖς ἄλλοις γένεσιν, ἀπείροις οὖσι καὶ ἀμίκτοις, καὶ ἀσυμφώνοις πρὸς ἄλληλα, βάρβαρον μιᾷ κλήσει προσειπόντες αὐτὸ, διὰ ταύτην τὴν μίαν κλῆσιν, καὶ γένος ἓν αὐτὸ εἶναι προσδοκῶσιν. ἢ τὸν ἀριθμόν τις αὖ νομίζοι κατ' εἴδη δύο διαιρεῖν, μυριάδα ἀποτεμνόμενος ἀπὸ πάντων, ὡς ἓν εἶδος ἀποχωρίζων, καὶ τῷ λοιπῷ δὴ παντὶ θέμενος ἓν ὄνομα, διὰ τὴν κλῆσιν αὖ καὶ τοῦτ' ἀξιοῖ γένος ἐκείνου χωρὶς ἕτερον ἓν γίγνεσθαι. κάλλιον δέ που καὶ μᾶλλον κατ' εἴδη καὶ δίχα διαιροῖτ' ἄν, εἰ τὸν μὲν ἀριθμὸν ἀρτίῳ καὶ περιττῷ τις τέμνοι. τὸ δὲ αὖ τῶν ἀνθρώπων γένος, ἄῤῥενι καὶ θήλει. Λυδοὺς δὲ ἢ Φρύγας, ἤ τινας ἑτέρους πρὸς ἅπαντας τάττων ἀποσχίζοι, τότε, ἡνίκα ἀποροῖ γένος ἅμα καὶ μέρος εὑρίσκειν ἑκάτερον τῶν σχισθέντων. Σω. Ὀρθότατα. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο αὐτὸ ὦ ξένε πῶς ἄν τις γένος καὶ μέρος ἐναργέστερον γνοίη, ὡς οὐ ταυτόν ἐστιν, ἀλλ' ἕτερον ἀλλήλοιν. Ξε. Ὦ βέλτιστε ἀνδρῶν, οὐ φαῦλον προστάττεις Σώκρατες. ἡμεῖς μὲν καὶ νῦν μακρότερον τοῦ δέοντος ἀπὸ τοῦ προτεθέντος λόγου πεπλανήμεθα. σὺ δὲ ἔτι πλέον ἡμᾶς κελεύεις πλανηθῆναι. νῦν μὲν οὖν ὥσπερ εἰκὸς ἐπανίωμεν πάλιν. ταῦτα δὲ εἰσαῦθις κατὰ σχολὴν καθάπερ ἰχνεύοντες μέτιμεν. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτό γε αὖ παντάπασι φύλαξαι, μή ποτε παρ' ἐμοῦ δόξῃς αὐτὸ ἐναργῶς διωρισμένον ἀκηκοέναι. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Εἶδός τε καὶ μέρος ἕτερον ἀλλήλων εἶναι. Σω. Τί μήν; Ξε. Ὡς εἶδος μὲν ὅταν ἦ του, καὶ μέρος ἀναγκαῖον αὐτὸ εἶναι τοῦ πράγματος ὅτου περ ἂν εἶδος λέγηται. μέρος δὲ, εἶδος οὐδεμία ἀνάγκη. ταύτῃ με ἢ κείνῃ μᾶλλον ὦ Σώκρατες ἀεὶ φάθι λέγειν. Σω. Ταῦτ' ἔσται. Ξε. Φράσον δή μοι τὸ μετὰ τοῦτο. Σω. Ποῖον; Ξε. Τὸ τῆς ἀποπλανήσεως, ὁπόθεν ἡμᾶς δεῦρ' ἤγαγεν. οἶμαι μὲν γὰρ μάλιστα, ὅθεν ἐρωτηθεὶς σὺ τὴν ἀγελαιοτροφίαν ὅπῃ διαιρετέον, εἶπες μάλα προθύμως δύ' εἶναι ζώων γένη. τὸ μὲν, ἀνθρώπινον. ἕτερον δὲ, τῶν ἄλλων ξυμπάντων θηρίων ἕν. Σω. Ἀληθῆ. Ξε. Καί ἐμοί γε δὴ τότ' ἐφάνης, μέρος ἀφαιρῶν, ἡγεῖσθαι καταλιπεῖν τὸ λοιπὸν αὖ πάντων γένος ἕν, ὅτι πᾶσι ταυτὸν ἐπονομάζειν ἔχες ὄνομα θηρία καλέσας. Σω. Ἦν καὶ ταῦτα οὕτω. Ξε. Τὸ δέ γε ὦ πάντων ἀνδρειότατε, τάχ' ἂν εἴ που φρόνιμόν ἐστι τι ζῶον ἕτερον. οἷον δοκεῖ τὸ τῶν γεράνων, ἤ τι τοιοῦτον ἄλλο, ὃ κατὰ ταῦτα ἴσως διονομάζει. καθάπερ καὶ σὺ, γεράνους μὲν ἓν γένος ἀντιτιθὲν τοῖς ἄλλοις ζώοις, καὶ σεμνῦνον αὐτὸ ἑαυτό. τὰ δὲ ἄλλα μετὰ τῶν ἀνθρώπων ξυλλαβὸν εἰς ταυτὸ, οὐδὲν ἄλλο πλὴν ἴσως θηρία προσείποι. πειραθῶμεν οὖν ἡμεῖς ἐξευλαβεῖσθαι πάνθ' ὁπόσα τοιαῦτα. Σω. Πῶς; Ξε. Μὴ πᾶν τὸ ζώων γένος διαιρούμενοι, ἵνα ἧττον αὐτὰ πάσχωμεν. Σω. Οὐδὲν γὰρ δεῖ. Ξε. Καὶ γὰρ οὖν καὶ τότε ἡμαρτάνετο ταύτῃ. Σω. Τί δή; Ξε. Τῆς γνωστικῆς ὅσον ἐπιτακτικὸν ἡμῖν μέρος, ἦν που τοῦ ζωοτροφικοῦ γένους, ἀγελαίων μὴν ζώων. ἦ γάρ; Σω. Ναί. Ξε. Διῄρητο τοίνυν ἤδη καὶ τότε ξύμπαν τὸ ζῶον, τῷ τιθασῷ καὶ ἀγρίῳ. τὰ μὲν γὰρ ἔχοντα τιθασεύεσθαι φύσιν, ἥμερα προσείρηται. τὰ δὲ μὴ ἔχοντα, ἄγρια. Σω. Καλῶς. Ξε. Ἣν δέ γε θηρεύομεν ἐπιστήμην, ἐν τοῖς ἡμέροις ἦν τε καὶ ἔστιν, ἐπὶ τοῖς ἀγελαίοις μὴν ζητητέα θρέμμασι. Σω. Ναί. Ξε. Μὴ τοίνυν διαιρώμεθα, ὥσπερ τότε, πρὸς ἅπαντα ἀποβλέψαντες. μὴ δὲ σπεύσαντες, ἵνα δὴ ταχὺ γενώμεθα πρὸς τῇ πολιτικῇ. πεποίηκε γὰρ ἡμᾶς καὶ νῦν παθεῖν τὸ κατὰ τὴν παροιμίαν πάθος. Σω. Ποῖον; Ξε. Οὐχ ἡσυχῇ εὖ διαιροῦντας, ἠνυκέναι βραδύτερον. Σω. Καὶ καλῶς γε ὦ ξένε πεποίηκε. Ξε. Ταῦτ' ἔστω. πάλιν δ' οὖν ἐξ ἀρχῆς τὴν κοινοτροφικὴν πειρώμεθα διαιρεῖν. ἴσως γὰρ καὶ τοῦτο, ὃ σὺ προθυμῇ, διαπεραινόμενος

ὁ λόγος

ὁ λόγος αὐτός σοι κάλλιον μηνύσει. καί μοι φράζε. Σω. Ποῖον δή; Ξε. Τὸ δὲ τινῶν πολλάκις ἄρα διακήκοας. οὐ γὰρ δὴ προστυχής γε αὐτὸς οἶδ' ὅτι γέγονας, ταῖς ἐν τῷ Νείλῳ τιθασείαις τῶν ἰχθύων, καὶ τῶν ἐν ταῖς βασιλικαῖς λίμναις. ἐν μὲν γὰρ κρήναις, τάχ' ἂν ἴσως εἴης ᾐσθημένος. Σω. Πάνυ μὲν οὖν καὶ ταῦτα τεθέαμαι, κἀκεῖνα πολλῶν ἀκήκοα. Ξε. Καὶ μὴν χηνοβοτίας γε καὶ γερανοβοτίας, εἰ καὶ μὴ πεπλάνησαι περὶ τὰ Θετταλικὰ πεδία, πέπυσαι γοῦν καὶ πιστεύεις εἶναι. Σω. Τί μήν; Ξε. Τοῦδ' εἵνεκά τι πάντα ἠρώτησα ταῦτα, διότι τῆς τῶν ἀγελαίων τροφῆς, ἔστι μὲν ἔνυδρον, ἔστι δὲ καὶ ξηροβατικόν. Σω. Ἔστι γὰρ οὖν. Ξε. Ἆρ' οὖν καὶ σοὶ ξυνδοκεῖ ταύτῃ δεῖν διχάζειν τὴν κοινοτροφικὴν ἐπιστήμην, ἐφ' ἑκατέρῳ τούτων τὸ μέρος αὐτῆς ἐπινέμοντας ἑκάτερον; τὸ μὲν ἕτερον ὑγροτροφικὸν ὀνομάζοντας, τὸ δ' ἕτερον ξηροτροφικόν; Σω. Ἔμοιγε. Ξε. Καὶ μὴν καὶ τὸ βασιλικὸν οὕτως οὐ ζητήσομεν ὁποτέρας ἐστὶ τῆς τέχνης, δῆλον δὴ γὰρ παντί. Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Πᾶς μὲν δὴ τόγε ξηροτροφικὸν τῆς ἀγελαιοτροφίας διέλοιτ' ἂν φῦλον. Σω. Πῶς; Ξε. Τῷ πτηνῷ τε καὶ πεζῷ διορισάμενος. Σω. Ἀληθέστατα. Ξε. Τί δαί; τὸ πολιτικὸν ὥσπερ τὸ πεζὸν ζητητέον; ἢ οὐκ οἴει καὶ τὸν ἀφρονέστατον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, δοξάζειν οὕτω; Σω. Ἔγωγε. Ξε. Τὴν δὲ πεζονομικὴν καθάπερ ἄρτιον ἀριθμὸν δεῖ τεμνομένην δίχα ἀποφαίνειν. Σω. Δῆλον. Ξε. Καὶ μὴν ἐφ' ὅγε μέρος ὥρμηκεν ἡμῖν ὁ λόγος, ἐπ' ἐκεῖνο δύο τινὲ καθορᾶν ὁδὼ τεταμένα φαίνεται. τὴν μὲν θᾶττω, πρὸς μέγα μέρος σμικρὸν διαιρουμένην. τὴν δὲ, ὅπερ ἐν τῷ πρόσθεν ἐλέγομεν ὅτι δεῖ μεσοτομεῖν, ὡς μάλιστα τοῦτ' ἔχουσαν μᾶλλον, μακροτέραν γε μήν. ἔξεστιν οὖν ὁποτέραν ἂν βουληθῶμεν, ταύτην πορευθῆναι. Σω. Τί δὲ ἀμφοτέρας ἀδύνατον; Ξε. Ἅμα γ' ὦ θαυμαστέ. ἐν μέρει γε μὴν, δῆλον ὅτι δυνατόν. Σω. Ἐν μέρει τοίνυν ἔγωγε ἀμφοτέρας αἱροῦμαι. Ξε. Ῥᾴδιον, ἐπειδὴ τὸ λοιπὸν βραχύ. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν καὶ μεσοῦσιν ἅμα τῆς πορείας, χαλεπὸν ἂν ἦν ἡμῖν τὸ πρόσταγμα. νῦν δ' ἐπειδὴ δοκεῖ ταύτῃ, τὴν μακροτέραν πρότερον ἴωμεν. νεαλέστεροι γὰρ ὄντες, ῥᾷον αὐτὴν πορευσόμεθα. τὴν δὲ δὴ διαίρεσιν, ὅρα. Σω. Λέγε. Ξε. Τὰ πεζὰ ἡμῖν τῶν ἡμέρων ὅσαπερ ἀγελαῖα, διῃρημένα ἐστὶ φύσει. Σω. Τίνι δή; Ξε. Τῷ, τῶν μὲν τὴν γένεσιν ἀκέρων εἶναι, τῶν δὲ κερασφόρων. Σω. Φαίνεται. Ξε. Τὴν δὴ πεζονομικὴν διελὼν, ἀποδίδου ἑκατέρῳ τῷ μέρει λόγῳ χρώμενος. ἂν γὰρ ὀνομάζειν αὐτὰ βουληθῇς, ἔσται σοι περιπεπλεγμένον μᾶλλον τοῦ δέοντος. Σω. Πῶς οὖν χρὴ λέγειν; Ξε. Ὧδε. τῆς πεζονομικῆς ἐπιστήμης δίχα διαιρεθείσης, τὸ μόριον θάτερον ἐπὶ τῷ κερασφόρῳ μέρει τῷ τῆς ἀγέλης ἐπιτετάχθαι, τὸ δὲ ἕτερον ἐπὶ τὸ τῆς ἀκεράτου. Σω. Ταῦτ' ἔστω ταύτῃ λεχθέντα. πάντως γὰρ ἱκανῶς δεδήλωται. Ξε. Καὶ μὴν ὅγε βασιλεὺς ἡμῖν αὖ καταφανὴς, ὅτι κολοβῶν τινα ἀγέλην ἀκεράτων νομεύει. Σω. Πῶς γὰρ οὐ δῆλος; Ξε. Ταύτην τοίνυν κατατραύσαντες, τὸ γιγνόμενον αὐτῷ πειρώμεθα ἀποδοῦναι. Σω. Πάνυ γε. Ξε. Πότερον οὖν βούλει τῷ σχιστῷ τε καὶ τῷ καλουμένῳ μώνυχι διαιρεῖν αὐτὴν, ἢ τῇ κοινογονίᾳ τε καὶ ἰδιογονίᾳ; μανθάνεις γάρ που. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Ὅτι τὸ μὲν τῶν ἵππων καὶ ὄνων πέφυκεν ἐξ ἀλλήλων γεννᾶν. Σω. Ναί. Ξε. Τὸ δέ γε λοιπὸν ἔτι τῆς μιᾶς ἀγέλης τῶν ἡμέρων, ἀμιγὲς γένει πρὸς ἄλληλα. Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Τί δ' ὁ πολιτικὸς, ἆρ' ἐπιμέλειαν ἔχειν φαίνεται, πότερα κοινογενοῦς φύσεως, ἤ τινος ἰδιογενοῦς; Σω. Δῆλον ὅτι τῆς ἀμίκτου. Ξε. Ταύτην δὴ δεῖ καθάπερ τὰ ἔμπροσθεν, ὡς ἔοικεν, ἡμᾶς δίχα διαστέλλειν. Σω. Δεῖ γὰρ οὖν. Ξε. Καὶ μὴν τόγε ζῶον ὅσον ἥμερον καὶ ἀγελαῖον σχεδὸν, πλὴν γενοῖν δυοῖν, πᾶν ἤδη κατακεκερμάτισται. τὸ γὰρ τῶν κυνῶν, οὐκ ἐπάξιον καταριθμεῖν γένος, ὡς ἐν ἀγελαίοις θρέμμασι. Σω. Οὐ γὰρ οὖν. ἀλλὰ τίνι δὴ τὼ δύο διαιροῦμεν; Ξε. Ὧπερ καὶ δίκαιόν γε Θεαίτητόν τε καὶ σὲ διανέμειν, ἐπειδὴ γεωμετρίας ἅπτεσθον. Σω. Τῷ; Ξε. Τῇ διαμέτρῳ δήπου, καὶ πάλιν τῇ τῆς διαμέτρου διαμέτρῳ. Σω. Πῶς εἶπες; Ξε. Ἡ φύσις ἣν τὸ γένος ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων κέκτηται, μῶν ἄλλως πως εἰς τὴν πορείαν πέφυκεν, ἢ καθάπερ ἡ διάμετρος ἡ δυνάμει δίπους; Σω. Οὐκ ἄλλως. Ξε. Καὶ μὴν ἥ γε τοῦ λοιποῦ γένους πάλιν ἐστὶ κατὰ δύναμιν αὖ τῆς ἡμετέρας δυνάμεως διάμετρος. εἴπερ δυοῖν γέ ἐστι ποδοῖν δὶς πεφυκυῖα. Σω. Πῶς δ' οὐκ ἔστι; καὶ δὴ καὶ σχεδὸν ὃ βούλει δηλοῦν, μανθάνω. Ξε. Πρὸς δὴ τούτοις, ἕτερον αὖ τι τῶν πρὸς γέλωτα εὐδοκιμησάντων ἂν ὦ Σώκρατες, ἆρα καθορῶμεν ἡμῖν γεγονὸς ἐν τοῖς διῃρημένοις; Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Τἀνθρώπινον ἡμῶν ἅμα γένος ξυνειληχὸς, καὶ ξυνδεδραμηκὸς γένει τῷ τῶν ὄντων γενναιοτάτῳ καὶ ἅμα εὐχερεστάτῳ. Σω. Καθορῶ, καὶ μάλ' ἀτόπως ξυμβαῖνον. Ξε. Τί δ' οὐκ εἰκὸς, ὕστατα ἀφικνεῖσθαι τὰ βραδύτατα; Σω. Ναί, τοῦτό γε. Ξε. Τόδε δὲ οὐκ ἐννοοῦμεν, ὡς ἔτι γελοιότερος φαίνεται ὁ βασιλεὺς, μετὰ τῆς ἀγέλης ξυνδιαθέων καὶ ξύνδρομα πεπορευμένος, τῷ τῶν ἀνδρῶν αὖ πρὸς τὸν εὐχερῆ βίον ἄριστα γεγυμνασμένῳ; Σω. Παντάπασι μὲν οὖν. Ξε. Νῦν γὰρ ὦ Σώκρατες ἐκεῖνό ἐστι καταφανὲς μᾶλλον, τὸ ῥηθὲν τότ' ἐν τῇ περὶ τὸν σοφιστὴν ζητήσει. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Ὅτι τῇ τοιᾷδε μεθόδῳ τῶν λόγων, οὔτε σεμνοτέρου μᾶλλον ἐμέλησεν, ἢ μή. τόν τε σμικρότερον, οὐδὲν ἠτίμακε πρὸ τοῦ μείζονος. ἀεὶ δὲ καθ' αὑτὴν περαίνει τἀληθέστατον. Σω. Ἔοικε. Ξε. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο ἵνα μὴ μέμψῃς ἐρωτήσας τὴν βραχυτέραν ὁδὸν ἥτις τότε ἦν, ἐπὶ τὸν τοῦ βασιλέως ὅρον, αὐτός σοι

πρότερον

πρότερον ἔλθω. Σω. Σφόδρα γε. Ξε. Λέγω δή, δεῖν τότε εὐθὺς τὸ πεζὸν τῷ δίποδι πρὸς τὸ τετράπουν γένος διανεῖμαι. κατιδόντα δέ, τἀνθρώπινον ἔτι μόνῳ τῷ πτηνῷ ξυνειληχὸς τὴν δίποδα ἀγέλην, πάλιν τῷ ψιλῷ καὶ τῷ πτεροφυεῖ τέμνειν. τμηθείσης δὲ αὐτῆς καὶ τότ' ἤδη τῆς ἀνθρωπονομικῆς δηλωθείσης τέχνης, φέροντα τὸν πολιτικὸν καὶ βασιλικόν, οἷον ἡνίοχον εἰς αὐτὴν ἐνστήσαντα παραδοῦναι τὰς τῆς πόλεως ἡνίας, ὡς οἰκείας αὐτῷ ταύτης οὔσης τῆς ἐπιστήμης. Σω. Καλῶς, καὶ καθαπερεὶ χρέος ἀποδέδωκάς μοι τὸν λόγον, προσθεὶς τὴν ἐκτροπὴν οἷον τόκον, καὶ ἀναπληρώσας αὐτόν. Ξε. Φέρε δὴ καὶ ξυνείρωμεν, ἐπανελθόντες ἐπὶ τὴν ἀρχὴν μέχρι τῆς τελευτῆς, τὸν λόγον τοῦ ὀνόματος τῆς τοῦ πολιτικοῦ τέχνης. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Τῆς γνωστικῆς τοίνυν ἐπιστήμης ἡμῖν ἦν καταρχὰς μέρος, ἐπιτακτικόν. τούτου δὲ ἀπεικασθὲν τὸ μόριον, αὐτεπίτακτον ἐρρήθη. ζωοτροφικὴ δὲ πάλιν αὐτεπιτακτικῆς οὐ τὸ σμικρότατον τῶν γενῶν ἀπεσχίζετο. καὶ ζωοτροφικῆς εἶδος, ἀγελαιοτροφικόν, ἀγελαιοτροφικοῦ δ' αὖ, πεζονομικόν. τοῦ δὲ πεζονομικοῦ μάλιστα ἀπετέμνετο τέχνη τῆς ἀκεράτου φύσεως θρεπτική. ταύτης δ' αὖ τὸ μέρος, οὐκ ἔλαττον τριπλοῦ συμπλέκειν ἀναγκαῖον, ἂν εἰς ἕν τις αὐτὸ ὄνομα ξυνάγειν βουληθῇ, γενέσεως οὐ μικτοῦ νομευτικὴν ἐπιστήμην προσαγορεύων. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου τμῆμα, ἐπὶ ποίμνῃ δίποδι μέρος ἀνθρωπονομικόν, ἔτι λειφθὲν μόνον, τοῦτ' αὐτό ἐστιν ἤδη τὸ ζητηθέν, ἅμα βασιλικὸν ταὐτὸν κληθὲν καὶ πολιτικόν. Σω. Παντάπασι μὲν οὖν. Ξε. Ἆρά γ' ὦ Σώκρατες ἀληθῶς ἡμῖν τοῦτο, καθάπερ σὺ νῦν εἴρηκας, οὕτως ἐστὶ καὶ πεπραγμένον; Σω. Τὸ ποῖον δή; Ξε. Τὸ παντάπασι καὶ ἱκανῶς εἰρῆσθαι τὸ προτεθέν; ἢ τοῦτ' αὐτὸ καὶ μάλιστα ἡ ζήτησις ἐλλείπει, τὸ τὸν λόγον εἰρῆσθαι μέν πως, οὐ μὴν παντάπασί γε τελέως ἀπειργάσθαι; Σω. Πῶς εἶπες; Ξε. Ἐγὼ νῷν πειράσομαι τοῦτ' αὐτὸ ὃ διανοοῦμαι νῦν ἔτι μᾶλλον δηλῶσαι. Σω. Λέγοις ἄν. Ξε. Οὐκοῦν τῶν νομευτικῶν ἡμῖν πολλῶν φανεισῶν ἄρτι τεχνῶν, μία τις ἦν ἡ πολιτική, καὶ μιᾶς τινος ἀγέλης ἐπιμέλεια. Σω. Ναί. Ξε. Ταύτην δέ γε διώριζεν ὁ λόγος οὐχ ἵππων εἶναι τροφόν, οὐδ' ἄλλων θηρίων, ἀλλ' ἀνθρώπων κοινοτροφικὴν ἐπιστήμην. Σω. Οὕτω. Ξε. Τὸ δὴ τῶν νομέων πάντων διάφορον, καὶ τὸ τῶν βασιλέων, θεασόμεθα. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Εἴ τις τῶν ἄλλων τῳ τέχνης ἄλλης ὄνομα ἔχων, κοινῇ τῆς ἀγέλης ξυντροφὸς εἶναί φησι καὶ προσποιεῖται. Σω. Πῶς φής; Ξε. Οἷον οἱ ἔμποροι, καὶ γεωργοί, καὶ σιτουργοὶ πάντες, καὶ πρὸς τούτοις γυμνασταί, καὶ τὸ τῶν ἰατρῶν γένος, οἶδ' ὅτι τοῖς περὶ τὰ ἀνθρώπινα νομεῦσιν οὓς πολιτικοὺς ἐκαλέσαμεν, παντάπασι τῷ λόγῳ διαμάχοιντ' ἄν, οὗτοι σύμπαντες, ὡς σφεῖς τῆς τροφῆς ἐπιμελοῦνται τῆς ἀνθρωπίνης, οὐ μόνον ἀγελαίων ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἀρχόντων αὐτῶν. Σω. Οὐκοῦν ὀρθῶς ἂν λέγοιεν; Ξε. Ἴσως. καὶ τοῦτο μὲν ἐπισκεψάμεθα. τόδε δὲ ἴσμεν, ὅτι τῷ βουκόλῳ γε οὐδεὶς ἀμφισβητεῖται περὶ τούτων οὐδενός. ἀλλ' αὐτὸς τῆς ἀγέλης τροφὸς ὁ βουφορβός, αὐτὸς ἰατρός, αὐτὸς οἷον νυμφευτής, καὶ περὶ τοὺς τῶν γιγνομένων τόκους καὶ λοχείας μόνος ἐπιστήμων τῆς μαιευτικῆς. ἔτι τοίνυν παιδιᾶς καὶ μουσικῆς, ἐφ' ὅσον αὐτοῦ τὰ θρέμματα φύσει μετείληφεν, οὐκ ἄλλος κρείττων παραμυθεῖσθαι καὶ κηλῶν πραΰνειν, μετά γε ὀργάνων καὶ ψιλῷ τῷ στόματι, τὴν τῆς αὐτοῦ ποίμνης ἄριστα μεταχειριζόμενος μουσικήν. καὶ δὴ καὶ τῶν ἄλλων πέρι νομέων ὁ αὐτὸς τρόπος. ἦ γάρ; Σω. Ὀρθότατα. Ξε. Πῶς οὖν ἡμῖν ὁ λόγος ὀρθὸς φανεῖται καὶ ἀκέραιος ὁ περὶ τοῦ βασιλέως, ὅταν αὐτὸν νομέα καὶ τροφὸν ἀγέλης ἀνθρωπίνης φῶμεν μόνον ἐκκρίνοντες, μυρίων ἄλλων ἀμφισβητούντων; Σω. Οὐδαμῶς. Ξε. Οὐκοῦν ὀρθῶς ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐφοβήθημεν, ὑποπτεύσαντες, μὴ λέγοντες μέν τι τυγχάνοιμεν σχῆμα βασιλικόν, οὐ μὴν ἀπειργασμένοι γε εἶμεν πω δι' ἀκριβείας τὸν πολιτικόν, ἕως ἂν τοὺς περικεχυμένους αὐτῷ, καὶ τῆς συννομικῆς αὐτῷ ἀντιποιουμένους, περιελόντες καὶ χωρίσαντες, ἀπ' ἐκείνων καθαρὸν μόνον αὐτὸν ἀποφήνωμεν. Σω. Ὀρθότατα μὲν οὖν. Ξε. Τοῦτο τοίνυν ὦ Σώκρατες ἡμῖν ποιητέον, εἰ μὴ μέλλοιμεν ἐπὶ τῷ τέλει καταισχῦναι τὸν λόγον. Σω. Ἀλλὰ μὴν οὐδαμῶς τοῦτό γε δραστέον. Ξε. Πάλιν τοίνυν ἐξ ἄλλης ἀρχῆς δεῖ καθ' ἑτέραν ὁδὸν πορευθῆναί τινα. Σω. Ποίαν δή; Ξε. Σχεδὸν παιδιὰν ἐγκερασαμένους. συχνῷ γὰρ μέρει δεῖ μεγάλου μύθου προσχρήσασθαι, καὶ τὸ λοιπὸν δή, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν, μέρος ἀεὶ μέρους ἀφαιρουμένους, ἐπ' ἄκρον ἀφικνεῖσθαι τὸ ζητούμενον. οὐκοῦν χρή; Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Ἀλλὰ δὴ τῷ μύθῳ μου πάνυ πρόσεχε τὸν νοῦν, καθάπερ οἱ παῖδες. πάντως οὐ πολλὰ ἐκφεύγεις παιδιᾶς ἔτη. Σω. Λέγοις ἄν. Ξε. Ἦν τοίνυν καὶ ἔτι ἔσται τῶν πάλαι λεχθέντων πολλά τε ἄλλα, καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τὴν Ἀτρέως τε καὶ Θυέστου λεχθεῖσαν ἔριν φάσμα. ἀκήκοας γάρ που, καὶ ἀπομνημονεύεις ὅ φασι γενέσθαι τότε. Σω. Τὸ περὶ τῆς χρυσῆς ἀρνὸς ἴσως σημεῖον φράζεις; Ξε. Οὐδαμῶς. ἀλλὰ τὸ περὶ τῆς μεταβολῆς δύσεώς τε καὶ ἀνατολῆς ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων. ὡς ἄρα ὅθεν μὲν ἀνατέλλει νῦν, εἰς τοῦτον τότε τὸν τόπον ἐδύετο, ἀνέτελλε δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου. τότε δὲ δὴ μαρτυρήσας ἄρα ὁ θεὸς Ἀτρεῖ, μετέβαλλεν αὐτὸ ἐπὶ τὸ νῦν σχῆμα. Σω. Λέγεται γὰρ οὖν δὴ καὶ τοῦτο. Ξε. Καὶ μὴν αὖ καὶ τήν γε βασιλείαν ἣν ἦρξε Κρόνος, πολλῶν ἀκηκόαμεν. Σω. Πλείστων μὲν οὖν. Ξε. Τί δέ, τὸ τοὺς ἔμπροσθεν φύεσθαι γηγενεῖς, καὶ μὴ ἐξ ἀδήλων γεννᾶσθαι; Σω. Καὶ τοῦτο ἓν τῶν πάλαι λεχθέντων. Ξε. Ταῦτα τοίνυν ἐστὶ μὲν ξύμπαντα ἐκ ταὐτοῦ πάθους, καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα μυρία, καὶ τούτων ἔτι θαυμαστότερα.

τέρα. διὰ δὲ χρόνου πλῆθος, τὰ μὲν αὐτῶν ἀπέσβηκε, τὰ δὲ διεσπαρμένα εἴρηται χωρὶς ἕκαστα ἀπ' ἀλλήλων. ὃ δ' ἐστὶ πᾶσι τούτοις αἴτιον τὸ πάθος, οὐδεὶς εἴρηκε. νῦν δὲ δὴ λεκτέον, εἰς γὰρ τὴν τοῦ βασιλέως ἀπόδειξιν πρέψει ῥηθέν. Σω. Κάλλιστ' εἶπες, καὶ λέγε μηδὲν ἐλλείπων. Ξε. Ἀκούοις ἄν. τὸ γὰρ πᾶν τόδε, τοτὲ μὲν αὐτὸς ὁ θεὸς ξυμποδηγεῖ πορευόμενον καὶ συγκυκλεῖ. τοτὲ δ' ἀνῆκεν, ὅταν αἱ περίοδοι τοῦ προσήκοντος αὐτῷ μέτρον εἰλήφασιν ἤδη χρόνου. τὸ δὲ, πάλιν αὐτόματον εἰς τἀναντία περιάγεται, ζῷον ὂν, καὶ φρόνησιν εἰληχὸς ἐκ τοῦ συναρμόσαντος αὐτὸ κατ' ἀρχάς. τοῦτο δὲ αὐτῷ τὸ ἀνάπαλιν ἰέναι, διὰ τόδ' ἐξ ἀνάγκης ἔμφυτον γέγονε. Σω. Διὰ τὸ ποῖον δή; Ξε. Τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχειν ἀεὶ, καὶ ταὐτὸν εἶναι, τοῖς πάντων θειοτάτοις προσήκει μόνοις. σώματος δὲ φύσις, οὐ ταύτης τῆς τάξεως. ὃν δὲ οὐρανὸν καὶ κόσμον ἐπωνομάκαμεν, πολλῶν μὲν καὶ μακαρίων παρὰ τοῦ γεννήσαντος μετείληφεν. ἀτὰρ οὖν δὴ κεκοινώνηκέ γε καὶ σώματος, ὅθεν αὐτῷ μεταβολῆς ἀμοίρῳ γίγνεσθαι διαπαντὸς ἀδύνατον, κατὰ δύναμίν γε μὴν ὅτι μάλιστα ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ ταὐτὰ μίαν φορὰν κινεῖται. διὸ τὴν ἀνακύκλησιν εἴληχεν, ὅτι σμικροτάτην τῆς αὐτοῦ κινήσεως παράλλαξιν. αὐτὸ δὲ ἑαυτὸ στρέφειν ἀεὶ, σχεδὸν οὐδενὶ δυνατὸν, πλὴν τῷ τῶν κινουμένων πάντων ἡγουμένῳ. κινεῖν δὲ τούτῳ τοτὲ μὲν ἄλλως, αὖθις δὲ ἐναντίως, οὐ θέμις. ἐκ πάντων δὴ τούτων, τὸν κόσμον μήτε αὐτὸν χρὴ φάναι στρέφειν ἑαυτὸν ἀεὶ, μήτ' αὖ ὅλον ἀεὶ ὑπὸ θεοῦ στρέφεσθαι διττὰς καὶ ἐναντίας περιαγωγὰς, μήτ' αὖ δύο τινὲ θεὼ φρονοῦντε ἑαυτοῖς ἐναντία στρέφειν αὐτόν. ἀλλ' ὅπερ ἄρτι ἐῤῥήθη καὶ μόνον λοιπὸν, τοτὲ μὲν ὑπ' ἄλλης συμποδηγεῖσθαι θείας αἰτίας, τὸ ζῆν πάλιν ἐπικτώμενον, καὶ λαμβάνοντα ἀθανασίαν ἐπισκευαστὴν παρὰ τοῦ δημιουργοῦ. τοτὲ δ' ὅταν ἀνεθῇ, δι' ἑαυτὸν αὐτὸν ἰέναι. κατὰ καιρὸν ἀφεθέντα τοιοῦτον, ὥστε ἀνάπαλιν πορεύεσθαι πολλὰς περιόδων μυριάδας, διὰ τὸ μέγιστον ὂν καὶ ἰσοῤῥοπώτατον, ἐπὶ σμικροτάτου βαῖνον ποδὸς ἰέναι. Σω. Φαίνεταί γ' οὖν δὴ καὶ μάλα εἰκότως εἰρῆσθαι πάνθ' ὅσα διελήλυθας. Ξε.

Λογισάμενοι δὴ ξυννοήσωμεν τὸ πάθος ἐκ τῶν νῦν λεχθέντων, ὃ πάντων ἔφαμεν εἶναι τῶν θαυμαστῶν αἴτιον. ἔστι γὰρ οὖν δὴ τοῦτ' αὐτό. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Τὸ τὴν τοῦ παντὸς φορὰν, τοτὲ μὲν ἐφ' ἃ νῦν κυκλεῖται φέρεσθαι, τοτὲ δ' ἐπὶ τἀναντία. Σω. Πῶς δή; Ξε. Ταύτην τὴν μεταβολὴν ἡγεῖσθαι δεῖ τῶν περὶ τὸν οὐρανὸν γιγνομένων τροπῶν πασῶν εἶναι μεγίστην, καὶ τελεωτάτην τροπήν. Σω. Ἔοικε γοῦν. Ξε. Μεγίστας τοίνυν καὶ μεταβολὰς χρὴ νομίζειν γίγνεσθαι τότε, τοῖς ἐντὸς ἡμῖν οἰκοῦσιν αὐτοῦ. Σω. Καὶ τοῦτο εἰκός. Ξε. Μεταβολὰς δὲ μεγάλας καὶ πολλὰς καὶ παντοίας συμφερομένας, ἆρ' οὐκ ἴσμεν τὴν τῶν ζώων φύσιν ὅτι χαλεπῶς ἀνέχεται; Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Φθοραὶ τοίνυν ἐξ ἀνάγκης τότε μέγισται συμβαίνουσι, τῶν τε ἄλλων ζώων, καὶ δὴ καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὀλίγον τι περιλείπεται, περὶ δὲ τούτους ἄλλα τε παθήματα πολλὰ καὶ θαυμαστὰ καὶ καινὰ συμπίπτει. μέγιστον δὲ τόδε, καὶ συνεπόμενον τῇ τοῦ παντὸς ἀνειλίξει τότε, ὅταν ἡ τῆς νῦν καθεστηκυίας ἐναντία γίγνηται τροπή. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Ἣν ἡλικίαν ἕκαστον εἶχε τῶν ζώων, αὕτη πρῶτον μὲν ἔστη πάντων. καὶ ἐπαύσατο, πᾶν ὅσον ἦν θνητὸν, ἐπὶ τὸ γεραίτερον ἰδεῖν πορευόμενον. μεταβάλλον δὲ πάλιν ἐπὶ τοὐναντίον, οἷον νεώτερον καὶ ἁπαλώτερον ἐφύετο. καὶ τῶν μὲν πρεσβυτέρων αἱ λευκαὶ τρίχες ἐμελαίνοντο, τῶν δ' αὖ γενειώντων αἱ παρειαὶ λεαινόμεναι, πάλιν ἐπὶ τὴν παρελθοῦσαν ὥραν ἕκαστον καθίστασαν. τῶν τε ἡβώντων τὰ σώματα λεαινόμενα, καὶ σμικρότερα καθ' ἡμέραν ἑκάστην καὶ νύκτα γιγνόμενα, πάλιν εἰς τὴν τοῦ νεογενοῦς παιδὸς φύσιν ἀπῄει, κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα ἀφομοιούμενα, τὸ δ' ἐντεῦθεν ἤδη μαραινόμενα κομιδῇ τὸ πάμπαν ἐξηφανίζετο. τῶν δ' αὖ βιαίως τελευτώντων ἐν τῷ τότε χρόνῳ, τὸ τοῦ νεκροῦ σῶμα ταὐτὰ ταῦτα πάσχον παθήματα διατέλους, ἄδηλον ἐν ὀλίγαις ἡμέραις διεφθείρετο. Σω. Γένεσις δὲ δὴ τίς τότ' ἦν ὦ ξένε ζώων, καὶ τίνα τρόπον ἐξ ἀλλήλων ἐγεννῶντο; Ξε. Δῆλον ὦ Σώκρατες, ὅτι τὸ μὲν ἐξ ἀλλήλων οὐκ ἦν ἐν τῇ τότε φύσει γεννώμενον. τὸ δὲ γηγενὲς εἶναί ποτε γένος λεχθὲν, τοῦτ' ἦν τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐκ γῆς πάλιν ἀναστρεφόμενον. ἀπεμνημονεύετο δὲ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων τῶν πρώτων, οἳ τελευτώσῃ μὲν τῇ προτέρᾳ περιφορᾷ, τὸν ἑξῆς χρόνον ἐγειτόνουν, τῆσδε δὲ κατ' ἀρχὰς ἐφύοντο. τούτων γὰρ οὗτοι κήρυκες ἐγένονθ' ἡμῖν τῶν λόγων, οἳ νῦν ὑπὸ πολλῶν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστοῦνται. τὸ γὰρ ἐντεῦθεν οἶμαι χρὴ ξυννοεῖν. ἑπόμενον γάρ ἐστι, τῷ τοὺς πρεσβύτας ἐπὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἰέναι φύσιν, ἐκ τῶν τετελευτηκότων αὖ, κειμένων δὲ ἐν γῇ, πάλιν ἐκεῖ ξυνισταμένους καὶ ἀναβιωσκομένους, ἕπεσθαι τῇ τροπῇ συνανακυκλουμένης εἰς τἀναντία τῆς γενέσεως, καὶ γηγενεῖς δὴ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἐξ ἀνάγκης φυομένους, οὕτως ἔχειν τοὔνομα καὶ τὸν λόγον, ὅσους μὴ θεὸς αὐτῶν εἰς ἄλλην μοῖραν ἐκόμισε. Σω. Κομιδῇ μὲν οὖν τοῦτό γε ἕπεται τοῖς ἔμπροσθεν. ἀλλὰ δὴ τὸν βίον ὃν ἐπὶ τῆς Κρόνου φὴς εἶναι δυνάμεως, πότερον ἐν ἐκείναις ἦν ταῖς τροπαῖς, ἢ ἐν ταῖσδε; τὴν μὲν γὰρ τῶν ἄστρων τε καὶ ἡλίου μεταβολὴν, δῆλον ὡς ἐν ἑκατέραις συμπίπτει ταῖς τροπαῖς γίγνεσθαι. Ξε. Καλῶς τῷ λόγῳ συμπαρηκολούθηκας. ὃ δ' ἤρου περὶ τοῦ πάντα αὐτόματα γίγνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις, ἥκιστα τῆς νῦν ἐστι καθεστηκυίας φορᾶς, ἀλλ' ἦν καὶ τοῦτο τῆς ἔμπροσθεν. τότε γὰρ αὐτῆς πρῶτον τῆς κυκλήσεως ἦρχεν ἐπιμελούμενος ὅλης ὁ θεός, ὡς νῦν κατὰ τόπους ταὐτὸν τοῦτο ὑπὸ θεῶν ἀρχόντων πάντῃ τὰ τοῦ κόσμου μέρη διειλημμένα. καὶ δὴ καὶ τὰ

ζῷα κατὰ γένη. καὶ ἀγέλας οἷον νομεῖς θεῖοι διειλήφεσαν δαίμονες, αὐτάρκης εἰς πάντα ἕκαστος ἑκάστοις ὤν, οἷς αὐτὸς ἔνεμεν. ὥστε οὔτ' ἄγριον ἦν οὐδὲν, οὔτε ἀλλήλων ἐδωδαί. πόλεμός τε οὐκ ἐνῆν, οὐδὲ στάσις τοπαράπαν. ἄλλα θ' ὅσα τῆς τοιαύτης ἐστὶ κατακοσμήσεως ἑπόμενα, μυρία ἂν εἴη λέγειν. τὸ δὲ οὖν τῶν ἀνθρώπων λεχθὲν αὐτομάτου περὶ βίου, διὰ τὸ τοιόνδε εἴρηται. θεὸς ἔνεμεν αὐτοὺς, αὐτὸς ἐπιστατῶν. καθάπερ νῦν ἄνθρωποι, ζῷον ὂν ἕτερον θειότερον, ἄλλα γένη φαυλότερα αὐτῶν νομεύουσι. νέμοντος δὲ ἐκείνου, πολιτεῖαί τε οὐκ ἦσαν, οὐδὲ κτήσεις γυναικῶν καὶ παίδων. ἐκ γῆς γὰρ ἀνεβιώσκοντο πάντες, οὐδὲν μεμνημένοι τῶν πρόσθεν. ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα ἀπῆν πάντα. καρποὺς δὲ ἀφθόνους εἶχον, ἀπό τε δένδρων καὶ πολλῆς ὕλης ἄλλης, οὐχ ὑπὸ γεωργίας φυομένους, ἀλλ' αὐτομάτης ἀναδιδούσης τῆς γῆς. γυμνοὶ δὲ καὶ ἄστρωτοι θυραυλοῦντες τὰ πολλὰ ἐνέμοντο. τὸ γὰρ τῶν ὡρῶν αὐτοῖς ἄλυπον ἐκέκρατο. μαλακὰς δὲ εὐνὰς εἶχον, ἀναφυομένης ἐκ γῆς πόας ἀφθόνου. τὸν δὴ βίον ὦ Σώκρατες ἀκούεις μὲν τὸν τῶν ἐπὶ Κρόνου. τόνδε δ' ὡς λόγος ἐπὶ Διὸς εἶναι τὸν νυνὶ, παρὼν αὐτὸς ᾔσθησαι. κρῖναι δ' αὐτοῖν τὸν εὐδαιμονέστερον, ἆρ' ἂν δύναιό τε καὶ ἐθελήσαις; Σω. Οὐδαμῶς. Ξε. Βούλει δῆτα, ἐγώ σοι τρόπον τινὰ διακρίνω; Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Εἰ μὲν τοίνυν οἱ τρόφιμοι τοῦ Κρόνου, παρούσης αὐτοῖς οὕτω πολλῆς σχολῆς καὶ δυνάμεως, πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις διὰ λόγων δύνασθαι συγγίγνεσθαι, κατεχρῶντο τούτοις σύμπασιν ἐπὶ φιλοσοφίαν, μετά τε θηρίων καὶ μετ' ἀλλήλων ὁμιλοῦντες, καὶ πυνθανόμενοι παρὰ πάσης φύσεως, εἴ τινά τις ἰδίαν δύναμιν ἔχουσα, ᾔσθετό τι διάφορον τῶν ἄλλων εἰς συναγυρμὸν φρονήσεως, εὔκριτον ὅτι τῶν νῦν οἱ τότε μυρίῳ πρὸς εὐδαιμονίαν διέφερον. εἰ δὲ ἐμπιπλάμενοι σίτων ἅδην καὶ ποτῶν, διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ θηρία μύθους οἷοι δὴ καὶ τὰ νῦν περὶ αὐτῶν λέγονται, καὶ τοῦτο ὥστε κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν ἀποφήνασθαι, καὶ μάλ' εὔκριτον. ὅμως δ' οὖν ταῦτα μὲν ἀφῶμεν, ἕως ἂν ἡμῖν μηνυτής τις ἱκανὸς φανῇ, ποτέρως οἱ τότε τὰς ἐπιθυμίας εἶχον περί τε ἐπιστημῶν καὶ τῆς τῶν λόγων χρείας. οὗ δ' ἕνεκα τὸν μῦθον ἠγείραμεν, τοῦτο λεκτέον, ἵνα τὸ μετὰ τοῦτο εἰς τὸ πρόσθεν περαίνωμεν. Ἐπειδὴ γὰρ πάντων τούτων χρόνος ἐτελεώθη, καὶ μεταβολὴν ἔδει γίγνεσθαι, καὶ δὴ καὶ τὸ γήϊνον ἤδη πᾶν ἀνήλωτο γένος, πάσας ἑκάστης τῆς ψυχῆς τὰς γενέσεις ἀποδεδωκυίας, ὅσα ἦν ἑκάστῃ προσταχθὲν τοσαῦτα εἰς γῆν σπέρματα πεσούσης, τότε δὴ τοῦ παντὸς ὁ μὲν κυβερνήτης οἷον πηδαλίων οἴακος ἀφέμενος, εἰς τὴν αὑτοῦ περιωπὴν ἀπέστη. τὸν δὲ δὴ κόσμον πάλιν ἀνέστρεφεν εἱμαρμένη τε καὶ ξύμφυτος ἐπιθυμία. πάντες οὖν οἱ κατὰ τοὺς τόπους συνάρχοντες τῷ μεγίστῳ δαίμονι θεοὶ, γνόντες ἤδη τὸ γιγνόμενον, ἀφίεσαν αὖ τὰ μέρη τοῦ κόσμου τῆς αὑτῶν ἐπιμελείας. ὁ δὲ μεταστρεφόμενος καὶ συμβάλλων, ἀρχῆς τε καὶ τελευτῆς ἐναντίαν ὁρμὴν ὁρμηθεὶς, σεισμὸν πολὺν ἐν ἑαυτῷ ποιῶν, ἄλλην αὖ φθορὰν ζῴων παντοίων ἀπειργάσατο. μετὰ δὲ ταῦτα προελθόντος ἱκανοῦ χρόνου, θορύβου τε καὶ ταραχῆς ἤδη παυόμενος, καὶ τῶν σεισμῶν γαλήνης ἐπιλαβόμενος, εἴς τε τὸν εἰωθότα δρόμον τὸν ἑαυτοῦ κατακοσμούμενος ᾔει, ἐπιμέλειαν καὶ κράτος ἔχων αὐτὸς τῶν ἐν αὐτῷ τε καὶ ἑαυτοῦ, τὴν τοῦ δημιουργοῦ καὶ πατρὸς ἀπομνημονεύων διδαχὴν εἰς δύναμιν. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν, ἀκριβέστερον ἀπετέλει. τελευτῶν δὲ, ἀμβλύτερον. τούτων δὲ αὐτῷ τὸ σωματοειδὲς τῆς συγκράσεως αἴτιον, τὸ τῆς πάλαι ποτὲ φύσεως ξύντροφον, ὅτι πολλῆς ἦν μέτοχον ἀταξίας, πρὶν εἰς τὸν νῦν κόσμον ἀφικέσθαι. παρὰ μὲν γὰρ τοῦ συνθέντος, πάντα καλὰ κέκτηται. παρὰ δὲ τῆς ἔμπροσθεν ἕξεως, ὅσα χαλεπὰ καὶ ἄδικα ἐν οὐρανῷ γίγνεται, ταῦτα ἐξ ἐκείνης αὐτός τε ἔχει, καὶ τοῖς ζῴοις ἐναπεργάζεται. μετὰ μὲν οὖν τοῦ κυβερνήτου τὰ ζῷα τρέφων ἐν αὑτῷ, μικρὰ μὲν φλαῦρα, μεγάλα δὲ ἐνέτικτεν ἀγαθά. χωριζόμενος δὲ ἐκείνου, τὸν ἐγγύτατα χρόνον ἀεὶ τῆς ἀφέσεως κάλλιστα πάντα διάγει. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ λήθης ἐγγιγνομένης ἐν αὐτῷ, μᾶλλον καὶ δυναστεύει τὸ τῆς παλαιᾶς ἀναρμοστίας πάθος. τελευτῶντος δὲ ἐξανθεῖ τοῦ χρόνου, καὶ σμικρὰ μὲν τἀγαθὰ, πολλὴν δὲ τὴν τῶν ἐναντίων κρᾶσιν ἐπεγκεραννύμενος, ἐπὶ διαφθορᾶς κίνδυνον αὑτοῦ τε ἀφικνεῖται καὶ τῶν ἐν αὐτῷ. διὸ δὴ καὶ τότ' ἤδη θεὸς ὁ κοσμήσας αὐτὸν, καθορῶν ἐν ἀπορίαις ὄντα, κηδόμενος ἵνα μὴ χειμασθεὶς ὑπὸ ταραχῆς διαλυθεὶς, εἰς τὸν τῆς ἀνομοιότητος ἄπειρον ὄντα τόπον δύῃ, πάλιν ἔφεδρος αὐτοῦ τῶν πηδαλίων γιγνόμενος, τὰ νοσήσαντα καὶ λυθέντα ἐν τῇ καθ' αὑτὸν προτέρᾳ περιόδῳ στρέψας, κοσμεῖ τε, καὶ ἐπανορθῶν, ἀθάνατον αὐτὸν καὶ ἀγήρω ἀπεργάζεται. τοῦτο μὲν οὖν τέλος ἁπάντων εἴρηται. τὸ δ' ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἀπόδειξιν ἱκανὸν ἐκ τοῦ πρόσθεν ἁπτόμενοι τοῦ λόγου. στρεφθέντος γὰρ αὖ τοῦ κόσμου τὴν ἐπὶ τὴν νῦν γένεσιν ὁδὸν, τὸ τῆς ἡλικίας αὖ πάλιν ἵστατο, καὶ καινὰ τἀναντία ἀπεδίδου, τοῖς τότε. τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ σμικρότητος ὀλίγου δέοντα ἠφανίσθαι τῶν ζῴων ηὐξάνετο. τὰ δ' ἐκ γῆς νεογενῆ σώματα πολιὰ φύντα, πάλιν ἀποθνήσκοντα εἰς γῆν κατῄει. καὶ τἆλλα τε πάντα μετέβαλλεν, ἀπομιμούμενα καὶ ξυνακολουθοῦντα τῷ τοῦ παντὸς παθήματι. καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς κυήσεως καὶ γεννήσεως καὶ τροφῆς μίμημα συνείπετο τοῖς πᾶσιν ὑπ' ἀνάγκης. οὐ γὰρ ἐξῆν ἔτ' ἐν γῇ δι' ἑτέρων συνιστάντων φύεσθαι ζῷον, ἀλλὰ καθάπερ τῷ κόσμῳ προσετέτακτο αὐτοκράτορα εἶναι τῆς αὑτοῦ πορείας, οὕτω δὴ κατὰ ταυτὰ καὶ τοῖς μέρεσιν αὐτοῖς δι' αὐτῶν καθόσον οἷόν τ' ἦν, φύειν τε καὶ γεννᾶν καὶ τρέφειν προσετάττετο ὑπὸ τῆς ὁμοίας ἀγωγῆς. οὗ δὲ ἕνεκα ὁ λόγος ὥρμηκε

πᾶς,

πᾶς, ἐπ᾽ αὐτῷ νῦν ἐσμὲν ἤδη. περὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων θηρίων, πολλὰ ἂν καὶ μακρὰ διεξελθεῖν γίγνοιτο, ἐξ ὧν ἕκαστα καὶ δι᾽ ἃς αἰτίας μεταβέβληκε. περὶ δὲ ἀνθρώπων, βραχύτερα καὶ μᾶλλον προσήκοντα. τῆς γὰρ τοῦ κεκτημένου καὶ νέμοντος ἡμᾶς δαίμονος ἀπορημωθέντες ἐπιμελείας, τῶν πολλῶν αὖ θηρίων ὅσα χαλεπὰ τὰς φύσεις ἦν ἀπαγριωθέντων, αὐτοὶ δὲ ἀσθενεῖς ἄνθρωποι καὶ ἀφύλακτοι γεγονότες, διηρπάζοντο ὑπ᾽ αὐτῶν. καὶ ἔτ᾽ ἀμήχανοι καὶ ἄτεχνοι κατὰ τοὺς πρώτους ἦσαν χρόνους, ἅτε τῆς μὲν αὐτομάτης τροφῆς ἐπιλελοιπυίας, πορίζεσθαι δὲ οὐκ ἐπιστάμενοί πω, διὰ μηδεμίαν αὐτοὺς χρείαν πρότερον ἀναγκάζειν. ἐκ τούτων πάντων ἐν μεγάλαις ἀπορίαις ἦσαν. ὅθεν δὴ τὰ πάλαι λεχθέντα παρὰ θεῶν δῶρα ἡμῖν δεδώρηται μετ᾽ ἀναγκαίας διδαχῆς καὶ παιδεύσεως. πῦρ μὲν παρὰ Προμηθέως, τέχναι δὲ παρ᾽ Ἡφαίστου, καὶ τῆς συντέχνου. σπέρματα δὲ αὖ καὶ φυτὰ παρ᾽ ἄλλων. καὶ πάνθ᾽ ὁπόσα τὸν ἀνθρώπινον βίον συγκατεσκεύακεν, ἐκ τούτων γέγονεν. ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐκ θεῶν ὅπερ ἐῤῥήθη νῦν δὴ τῆς ἐπιμελείας ἐπέλιπεν ἀνθρώπους, δι᾽ ἑαυτῶν τε ἔδει τήν τε διαγωγὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοὺς αὐτῶν ἔχειν, καθάπερ ὅλος ὁ κόσμος, ᾧ συμμιμούμενοι καὶ ξυνεπόμενοι τὸν ἀεὶ χρόνον, νῦν μὲν οὕτω, τότε δὴ ἐκείνως ζῶμέν τε καὶ φυόμεθα. καὶ τὸ μὲν δὴ τοῦ μύθου, τέλος ἐχέτω. χρήσιμον δὲ αὐτὸν ποιησόμεθα, πρὸς τὸ κατιδεῖν ὅσον ἡμάρτομεν ἀποφηνάμενοι τὸν βασιλικόν τε καὶ πολιτικὸν ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ. Σω. Πῶς οὖν, καὶ πόσον ἁμάρτημα φὴς εἶναι γεγονὸς ἡμῖν;

Ξε. Τῇ μὲν, βραχύτερον. τῇ δὲ, μάλα γενναῖον. καὶ πολλῷ μεῖζον, καὶ πλέον, ἢ τότε. Σω. Πῶς;

Ξε. Ὅτι μὲν ἐρωτώμενοι τὸν ἐκ τῆς νῦν περιφορᾶς καὶ γενέσεως βασιλέα καὶ πολιτικὸν, τὸν ἐκ τῆς ἐναντίας περιόδου ποιμένα τῆς τότε ἀνθρωπίνης ἀγέλης εἴπομεν, καὶ ταῦτα θεὸν ἀντὶ θνητοῦ, ταύτῃ μὲν πάμπολυ παρηνέχθημεν. ὅτι δὲ ξυμπάσης τῆς πόλεως ἄρχοντα αὐτὸν ἀπεφήναμεν, ὅντινα δὲ τρόπον οὐ διείπομεν, ταύτῃ δὲ αὖ τὸ μὲν λεχθὲν ἀληθὲς, οὐ μὴν ὅλον γε οὐδὲ σαφὲς ἐῤῥήθη. διὸ καὶ βραχύτερον, ἢ κατ᾽ ἐκεῖνο ἡμαρτήκαμεν. Σω. Ἀληθῆ. Ξε. Δεῖ τοίνυν τὸν τρόπον ὡς ἔοικε διορίσαντας τῆς ἀρχῆς τῆς πόλεως, οὕτω τελέως τὸν πολιτικὸν ἡμῖν εἰρῆσθαι προσδοκᾶν. Σω. Καλῶς.

Ξε. Διὰ ταῦτα μὴν καὶ τὸν μῦθον παρεθέμεθα, ἵνα ἐνδείξαιτο περὶ τῆς ἀγελαιοτροφίας, μὴ μόνον ὡς πάντες αὐτῆς ἀμφισβητοῦσι τῷ νῦν ζητουμένῳ τανῦν, ἀλλὰ κἀκεῖνον αὐτὸν ἐναργέστερον ἴδοιμεν, ὃν προσήκει κατὰ τὸ παράδειγμα μόνον ποιμένων τε καὶ βουκόλων τὸν ἀνθρωπίνης ἐπιμέλειαν ἔχοντα τροφῆς, τούτου μόνου ἀξιωθῆναι τοῦ προσρήματος. Σω. Ὀρθῶς. Ξε. Οἶμαι δ᾽ ἔγωγε ὦ Σώκρατες, τοῦτο μὲν ἔτι μεῖζον, ἢ κατὰ βασιλέα, εἶναι τὸ σχῆμα τὸ τοῦ θείου νομέως. τοὺς δ᾽ ἐνθάδε νῦν ὄντας πολιτικοὺς, τοῖς ἀρχομένοις ὁμοίους τε εἶναι πολὺ μᾶλλον τὰς φύσεις, καὶ παραπλησιαίτερον παιδείας μετειληφέναι καὶ τροφῆς. Σω. Πάντως που. Ξε. Ζητητέοι γε μὴν οὐδὲν ἂν, εἰ ἦσαν οὔθ᾽ ἧττον, οὔτε μᾶλλον, εἴθ᾽ οὕτως εἴτ᾽ ἐκείνως πεφύκασι. Σω. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Τί δὲ δὴ, πάλιν ἐπανέλθωμεν; ἣν γὰρ φαμὲν αὐτεπιτακτικὴν μὲν εἶναι τέχνην ἐπὶ ζώοις, οὐ μὴν ἰδίᾳ γε, ἀλλὰ κοινῇ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχουσαν. καὶ προσείπομεν δὴ τότε γε εὐθὺς ἀγελαιοτροφικήν. μέμνησαι γάρ;

Σω. Ναί. Ξε. Ταύτης τοίνυν πῃ διημαρτάνομεν. τὸν γὰρ πολιτικὸν οὐδαμῇ συνελάβομεν, οὐδ᾽ ὠνομάσαμεν, ἀλλ᾽ ἡμᾶς ἔλαθε κατὰ τὴν ὀνομασίαν ἐκφυγών. Σω. Πῶς; Ξε. Τοῦ τὰς ἀγέλας ἑκάστας τρέφειν, τοῖς μὲν ἄλλοις που πᾶσι μέτεστι νομεῦσι, τῷ πολιτικῷ δὲ οὐ μέτον ἐπηνέγκαμεν τοὔνομα, δέοντι τῶν κοινῶν ἐπενεγκεῖν τι σύμπασι. Σω. Ἀληθῆ λέγεις, εἴπερ ἐτύγχανέ γε ὄν. Ξε. Πῶς δ᾽ οὐκ ἦν τό γε θεραπεύειν που πᾶσι κοινὸν, μηδὲν διορισθείσης τροφῆς, μηδέ τινος ἄλλης πραγματείας, ἀλλὰ τινὰ ἀγελαιοκομικὴν, ἢ θεραπευτικὴν, ἢ καί τινα ἐπιμελητικὴν αὐτὴν ὀνομάσασιν ὡς κατὰ πάντων, ἐξῆν περικαλύπτειν καὶ τὸν πολιτικὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις, ἐπειδὴ δεῖν τοῦτ᾽ ἐσήμαινεν ὁ λόγος. Σω. Ὀρθῶς. ἀλλ᾽ ἡ μετὰ τοῦτο διαίρεσις αὖ τίνα τρόπον ἐγίγνετ᾽ ἄν;

Ξε. Κατὰ ταῦτα, καθάπερ ἔμπροσθεν διῃρούμεθα τὴν ἀγελαιοτροφικὴν πεζοῖς τε καὶ † ἀπτῆσι καὶ ἀμίκτοις τε καὶ ἀκεράτοις, τοῖς αὐτοῖς ἄν που τούτοις διαιρούμενοι, καὶ τὴν ἀγελαιοκομικὴν, τήν τε νῦν καὶ τὴν ἐπὶ Κρόνου βασιλείαν περιειληφότες ἂν ἦμεν ὁμοίως ἐν τῷ λόγῳ. Σω. Φαίνεται. ζητῶ δὲ αὖ τί τὸ μετὰ τοῦτο. Ξε. Δῆλον ὅτι λεχθέντος οὕτω τοῦ τῆς ἀγελαιοκομικῆς ὀνόματος, οὐκ ἄν ποτ᾽ ἐγένετο ἡμῖν τὸ τινὰς ἀμφισβητεῖν, ὡς οὐδ᾽ ἐπιμέλεια τὸ παράπαν οὐκ εἴη. ὥσπερ τότε καὶ δικαίως ἠμφισβητήθη, μηδεμίαν εἶναι τέχνην ἐν ἡμῖν ἀξίαν τούτου τοῦ θρεπτικοῦ προσρήματος, εἰ δ᾽ οὖν τις εἴη, πολλοῖς πρότερον αὐτῆς καὶ μᾶλλον προσήκειν, ἢ τινι τῶν βασιλέων. Σω. Ὀρθῶς. Ξε. Ἐπιμέλεια δέ γε ἀνθρωπίνης συμπάσης κοινωνίας, οὐδεμία ἂν ἐθελήσειε, μᾶλλον ἑτέρα καὶ πρᾳοτέρα τῆς βασιλικῆς φάναι, καὶ ἐπὶ πάντων ἀνθρώπων ἀρχῆς εἶναι τέχνη. Σω. Λέγεις ὀρθῶς. Ξε. Μετὰ ταῦτα δέ γε ὦ Σώκρατες, ἆρ᾽ ἐννοοῦμεν ὅτι πρὸς αὐτῷ δὴ τῷ τέλει συχνὸν αὖ διημαρτάνετο; Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Τόδε, ὡς ἄρ᾽ εἰ καὶ διενοήθημεν ὅτι μάλιστα τῆς δίποδος ἀγέλης εἶναί τινα θρεπτικὴν τέχνην, οὐδέν τι μᾶλλον ἡμᾶς ἔδει βασιλικὴν εὐθὺς αὐτὴν καὶ πολιτικὴν ὡς ἀποτετελεσμένην προσαγορεύειν. Σω. Τί μήν; Ξε. Πρῶτον μὲν ὃ ἐλέγομεν τοὔνομα μετασκευωρήσασθαι πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν μᾶλλον ἐπαγαγόντας, ἢ τὴν τροφήν. ἔπειτα ταύτην τέμνειν. οὐ γὰρ σμικρὰς

ἂν ἔχοι τμήσεις ἔτι. Σω. Ποίας; Ξε. Ἧι τε τὸν θεῖον ἄν που διειλόμεθα νομέα χωρίς, καὶ τὸν ἀνθρώπινον ἐπιμελητήν. Σω. Ὀρθῶς. Ξε. Αὖθις δέ γε τὴν ἀπονεμηθεῖσαν ἐπιμελητικὴν δίχα τέμνειν ἀναγκαῖον ἦν. Σω. Τίνι; Ξε. Τῷ βιαίῳ τε καὶ ἑκουσίῳ. Σω. Τί δή; Ξε. Καὶ ταύτῃ που τὸ πρότερον ἁμαρτάνοντες, εὐηθέστερα τοῦ δέοντος εἰς ταυτὸν βασιλέα καὶ τύραννον συνέθεμεν, ἀνομοιοτάτους ὄντας, αὐτούς τε, καὶ τὸν τῆς ἀρχῆς ἑκατέρου τρόπον. Σω. Ἀληθῆ. Ξε.

Νῦν δέ γε πάλιν ἐπανορθούμενοι, καθάπερ εἶπον, τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιμελητικὴν δίχα διαιρώμεθά γε, τῷ βιαίῳ τε καὶ ἑκουσίῳ. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Καὶ τὴν μέν γέ που τῶν βιαίων, τυραννικήν. τὴν δὲ ἑκούσιον καὶ ἑκουσίων διπόδων ἀγελαιοκομικὴν ζῴων, προσειπόντες πολιτικήν, τὸν ἔχοντα οὖν τὴν τέχνην ταύτην καὶ ἐπιμέλειαν, ὄντως ὄντα βασιλέα καὶ πολιτικὸν ἀποφαινώμεθα. Σω. Καὶ κινδυνεύει γε ὦ ξένε τελέως ἂν ἡμῖν οὕτως ἔχειν ἡ περὶ τῶν πολιτικῶν ἀπόδειξις.

Ξε. Καλῶς ἂν ὦ Σώκρατες ἡμῖν ἔχοι. δεῖ δὲ μὴ σοὶ μόνῳ ταῦτα, ἀλλὰ κἀμοὶ μετὰ σοῦ κοινῇ συνδοκεῖν. νῦν δὲ κατά γε τὴν ἐμὴν οὔπω φαίνεται τέλεον ὁ βασιλεὺς ἡμῖν σχῆμα ἔχειν. ἀλλὰ καθάπερ ἀνδριαντοποιοὶ παρὰ καιρὸν ἐνίοτε σπεύδοντες, πλείω καὶ μείζω τοῦ δέοντος ἕκαστα τῶν ἔργων ἐπεμβαλλόμενοι βραδύνουσι, καὶ νῦν ἡμεῖς ἵνα δὴ πρὸς τῷ ταχεῖ καὶ μεγαλοπρεπῶς δηλώσαιμεν τὸ τοῦ ἔμπροσθεν ἁμάρτημα διεξόδου, τῷ βασιλεῖ νομίσαντες πρέπειν μεγάλα παραδείγματα ποιεῖσθαι, θαυμαστὸν ὄγκον ἀράμενοι τοῦ μύθου, μεῖζον ἢ τοῦ δέοντος ἠναγκάσθημεν αὐτοῦ μέρει προσχρήσασθαι. διὸ μακροτέραν τὴν ἀπόδειξιν πεποιήκαμεν, καὶ πάντως τῷ μύθῳ τέλος οὐκ ἐπέθεμεν. ἀλλ' ἀτεχνῶς ὁ λόγος ἡμῖν ὥσπερ ζῷον τὴν ἔξωθεν μὲν περιγραφὴν ἔοικεν ἱκανῶς ἔχειν. τὴν δὲ οἷον τοῖς φαρμάκοις καὶ τῇ συγκράσει, τῶν χρωμάτων ἐνάργειαν οὐκ ἀπειληφέναι πω. γραφῆς δὲ καὶ συμπάσης χειρουργίας, λέξει καὶ λόγῳ δηλοῦν πᾶν ζῷον μᾶλλον πρέπει τοῖς δυναμένοις ἕπεσθαι. τοῖς δ' ἄλλοις, διὰ χειρουργιῶν. Σω. Τοῦτο μὲν ὀρθῶς. ὅπῃ δὲ ἡμῖν οὔπω φῂς ἱκανῶς εἰρῆσθαι, δήλωσον. Ξε. Χαλεπὸν ὦ δαιμόνιε μὴ παραδείγμασι χρώμενον, ἱκανῶς ἐνδείκνυσθαί τι τῶν μειζόνων. κινδυνεύει γὰρ ἡμῶν ἕκαστος οἷον ὄναρ εἰδὼς ἅπαντα, πάντ' αὖ πάλιν ὥσπερ ὕπαρ ἀγνοεῖν. Σω. Πῶς τοῦτ' εἶπες; Ξε. Καὶ μάλα ἀτόπως ἐοίκαμεν ἕκαστον, ἐν ταῖς ἑξῆς βραχυτάταισγε ἐν τῷ παρόντι κινῆσαι, τὸ περὶ τῆς ἐπιστήμης πάθος ἐν ἡμῖν. Σω. Τί δή; Ξε. Παραδείγματος ὦ μακάριε αὖ μοι καὶ τὸ παράδειγμα αὐτὸ δεδέηκε. Σω. Τί οὖν; λέγε, μηδὲν ἐμοῦ γε ἕνεκα ἀποκνῶν. Ξε.

Λεκτέον, ἐπειδὴ καὶ σύγε ἕτοιμος ἀκολουθεῖν. ἴσμεν γάρ που παῖδας ἴσμεν, ὅταν ἄρτι γραμμάτων ἔμπειροι γίγνωνται. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Ὅτι τῶν στοιχείων ἕκαστον, ἐν ταῖς βραχυτάταις καὶ ῥᾴσταις τῶν συλλαβῶν, ἱκανῶς διαισθάνονται, καὶ τἀληθῆ φράζειν περὶ ἐκεῖνα δυνατοὶ γίγνονται.

Σω. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Ταῦτα δέ γε ταῦτα ἐν ἄλλαις ἀμφιγνοοῦντες, πάλιν δόξῃ τε ψεύδονται καὶ λόγῳ. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Ἆρ' οὖν οὐχ ὧδε ῥᾷστον καὶ κάλλιστον ἐπάγειν αὐτοὺς ἐπὶ τὰ μήπω γιγνωσκόμενα; Σω. Πῶς; Ξε. Ἀναγαγεῖν πρῶτον ἐπ' ἐκεῖνα, ἐν οἷς ταυτὰ ταῦτα ὀρθῶς ἐδόξαζον. ἀναγαγόντας δὲ τιθέναι παρὰ τὰ μήπω γιγνωσκόμενα. καὶ παραβάλλοντας ἐνδεικνύναι τὴν αὐτὴν ὁμοιότητα, καὶ φύσιν ἐν ἀμφοτέραις οὖσαν συμπλοκαῖς, μέχρι περ ἂν πᾶσι τοῖς ἀγνοουμένοις, τὰ δοξαζόμενα ἀληθῶς παρατιθέμενα δειχθῇ. δειχθέντα δέ, παραδείγματα οὕτως γιγνόμενα, ποιήσῃ τῶν στοιχείων ἕκαστον πάντων ἐν πάσαις ταῖς συλλαβαῖς, τὸ μὲν ἕτερον, ὡς τῶν ἄλλων ἕτερον ὄν. τὸ δὲ ταὐτόν, ὡς ταυτὸν ἀεὶ κατὰ ταυτὰ ἑαυτῷ προσαγορεύεσθαι. Σω. Παντάπασι μὲν οὖν. Ξε. Οὐκοῦν τοῦτο μὲν ἱκανῶς συνειλήφαμεν; ὅτι παραδείγματός γ' ἐστὶ τότε γένεσις, ὁπόταν ὂν ταυτόν, ἐν ἑτέρῳ διεσπασμένῳ δοξαζόμενον ὀρθῶς καὶ συναχθὲν περὶ ἑκάτερον, ὡς συνάμφω μίαν ἀληθῆ δόξαν ἀποτελῇ; Σω. Φαίνεται. Ξε. Θαυμάζοιμ' ἂν οὖν εἰ ταυτὸν τοῦτο ἡμῶν ἡ ψυχὴ φύσει περὶ τὰ τῶν πάντων στοιχεῖα πεπονθυῖα, τοτὲ μὲν ὑπ' ἀληθείας περὶ ἓν ἕκαστον ἄν τισι συνίσταται, τοτὲ δὲ περὶ πάντων ἐν ἑτέροις αὖ φέρεται, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἁμηγέπῃ τῶν συγκράσεων ὀρθῶς δοξάζει, μετατιθέμενα δ' εἰς τὰς τῶν πραγμάτων μακρὰς καὶ μὴ ῥᾳδίους συλλαβάς, ταυτὰ ταῦτα πάλιν ἀγνοεῖ; Σω. Καὶ θαυμαστόν γε οὐδέν. Ξε. Πῶς γὰρ ὦ φίλε δύναιτο ἄν τις ἀρχόμενος ἀπὸ δόξης ψευδοῦς, ἐπί τι τῆς ἀληθείας καὶ μικρὸν μέρος ἀφικόμενος κτήσασθαι φρόνησιν; Σω. Σχεδὸν οὐδαμῶς. Ξε. Οὐκοῦν ταῦτα εἰ ταύτῃ πέφυκεν, οὐδὲν δὴ πλημμελοῖμεν ἄν, ἐγώ τε καὶ σύ, πρῶτον μὲν ἐπιχειρήσαντες ὅλου παραδείγματος ἰδεῖν τὴν φύσιν ἐν σμικρῷ κατὰ μέρος ἄλλῳ παραδείγματι, μετὰ δὲ ταῦτα μέλλοντες ἤδη τὸ τοῦ βασιλέως μέγιστον ὄν, ταυτὸν εἶδος ἀπ' ἐλαττόνων φέροντές ποθεν, διὰ παραδείγματος ἐπιχειρεῖν αὖ τὴν τῶν κατὰ πόλιν θεραπείαν τέχνῃ γνωρίζειν, ἵνα ὕπαρ ἀντ' ὀνείρατος ἡμῖν γίγνηται. Σω. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς.

Ξε. Πάλιν δὴ τὸν ἔμπροσθεν λόγον ἀναληπτέον. ὡς ἐπειδὴ τῷ βασιλικῷ γένει τῆς περὶ τὰς πόλεις ἐπιμελείας ἀμφισβητοῦσι μυρίοι, δεῖ δὴ πάντας ἀποχωρίζειν τούτους, καὶ μόνον ἐκεῖνον λιπεῖν. καὶ πρὸς τοῦτο δὴ παραδείγματος ἔφαμεν δεῖν ἡμῖν τινός. Σω. Καὶ μάλα. Ξε. Τί δῆτα παράδειγμά τις ἂν ἔχων, τὴν αὐτὴν πολιτικὴν πραγματείαν, σμικρότατον παραθέμενος, ἱκανῶς ἂν

εὕροι

εὕροι τὸ ζητούμενον; βούλει πρὸς Διὸς ὦ Σώκρατες, εἰ μή τι πρόχειρον ἕτερον ἔχομεν, ἀλλ' οὖν τήν γε ὑφαντικὴν προελώμεθα; καὶ ταύτην εἰ δοκεῖ μὴ πᾶσαν. ἀποχρήσει γὰρ ἴσως ἡ περὶ τὰ ἐκ τῶν ἐρίων ὑφάσματα. τάχα γὰρ ἂν ἡμῖν καὶ τοῦτο τὸ μέρος αὐτῆς μαρτυρήσειε προαιρεθὲν ὃ βουλόμεθα. Σω. Τί γὰρ οὔ; Ξε. Τί δῆτα οὐ καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τέμνοντες μέρη μερῶν ἕκαστον διῃρούμεθα, καὶ νῦν περὶ ὑφαντικὴν ταυτὸ τοῦτο ἐδράσαμεν, καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι μάλιστα διὰ βραχέων ταχὺ πάντ' ἐπελθόντες, πάλιν ἤλθομεν ἐπὶ τὸ νῦν χρήσιμον; Σω. Πῶς λέγεις; Ξε. Αὐτὴν τὴν διέξοδον ἀπόκρισίν σοι ποιήσομαι. Σω. Κάλλιστ' εἶπες. Ξε. Ἔστι τοίνυν πάντα ἡμῖν, ὁπόσα δημιουργοῦμεν καὶ κτώμεθα, τὰ μὲν ἕνεκα τοῦ ποιεῖν τι, τὰ δὲ τοῦ μὴ πάσχειν ἀμυντήρια. καὶ τῶν ἀμυντηρίων, τὰ μὲν ἀλεξιφάρμακα καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, τὰ δὲ προβλήματα. τῶν δ' αὖ γε προβλημάτων, τὰ μὲν πρὸς τὸν πόλεμον ὁπλίσματα, τὰ δὲ φράγματα. καὶ τῶν φραγμάτων, τὰ μὲν παραπετάσματα, τὰ δὲ πρὸς χειμῶνας καὶ καύματα ἀλεξιτήρια. τῶν δὲ ἀλεξιτηρίων, τὰ μὲν στεγάσματα, τὰ δὲ σκεπάσματα. καὶ τῶν σκεπασμάτων, ὑποπετάσματα μὲν ἄλλα, περικαλύμματα δὲ ἕτερα. τῶν περικαλυμμάτων δὲ, τὰ μὲν ὁλόσχιστα, σύνθετα δὲ ἕτερα. τῶν δὲ συνθέτων, τὰ μὲν τρητά, τὰ δὲ ἄνευ τρήσεως ξυνδετά. καὶ τῶν ἀτρήτων, τὰ μὲν νεύρινα φυτῶν ἐκ γῆς, τὰ δὲ τρίχινα. τῶν δὲ τριχίνων, τὰ μὲν ὕδασι καὶ γῇ κολλητά, τὰ δὲ αὐτὰ αὐτοῖς συνδετά. τούτοισι δὴ τοῖς ἐκ τῶν αὐτῶν συνδουμένοις ἐργασθεῖσιν ἀμυντηρίοις καὶ σκεπάσμασι, τὸ μὲν ὄνομα ἱμάτια ἐκαλέσαμεν. τὴν δὲ τῶν ἱματίων μάλιστα ἐπιμελουμένην τέχνην, ὥσπερ τότε τὴν τῆς πόλεως πολιτικὴν εἴπομεν, οὕτω καὶ νῦν ταύτην προσείπωμεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἱματουργικήν. φῶμεν δὲ καὶ ὑφαντικὴν, ὅσον ἐπὶ τῇ τῶν ἱματίων ἐργασίᾳ μέγιστον ἦν μόριον, μηδὲν διαφέρειν πλὴν ὀνόματι ταύτης τῆς ἱματουργικῆς. καθάπερ κἀκεῖ τότε τὴν βασιλικὴν τῆς πολιτικῆς. Σω. Ὀρθότατά γε. Ξε. Τὸ μετὰ τοῦτο δὴ συλλογισώμεθα, ὅτι τὴν τῶν ἱματίων ὑφαντικὴν οὕτω ῥηθεῖσαν, τίς τάχ' ἂν ἱκανῶς εἰρῆσθαι δόξειε, μὴ δυνάμενος συννοεῖν, ὅτι τῶν μὲν ἐγγὺς συνεργῶν οὔπω διώρισται. πολλῶν δὲ ἑτέρων συγγενῶν ἀπεμερίσθη. Σω. Ποίων εἰπὲ συγγενῶν; Ξε. Οὐχ ἕσπου τοῖς λεχθεῖσιν, ὡς φαίνῃ. πάλιν οὖν ἔοικεν ἐπανιτέον, ἀρχόμενον ἀπὸ τελευτῆς. εἰ γὰρ συννοεῖς τὴν οἰκειότητα, τὴν μὲν διετέμομεν ἀπ' αὐτῆς, νῦν δὴ τὴν τῶν στρωμάτων σύνθεσιν περιβολῇ χωρίζοντες καὶ ὑποβολῇ. Σω. Μανθάνω. Ξε. Καὶ μὴν τὴν ἐκ τῶν λίνων καὶ σπάρτων καὶ πάντων ὅσα φυτῶν ἄρτι νεῦρα κατὰ λόγον εἴπομεν δημιουργίαν, πᾶσαν ἀφείλομεν. τήν τ' αὖ † πολιτικὴν ἀφωρισάμεθα, καὶ τὴν τρήσει καὶ ῥαφῇ χρωμένην σύνθεσιν, ἧς ἡ πλείστη σκυτοτομική. Σω. Πάνυ μὲν οὖν.

† κολλητικὴν

Ξε. Καὶ τοίνυν τὴν τῶν ὁλοσχίστων σκεπασμάτων θεραπείαν δερματουργικήν. καὶ τὰς τῶν στεγασμάτων ὅσαι τέ ἐν οἰκοδομικῇ, καὶ ὅλῃ τεκτονικῇ, καὶ ἐν ἄλλαις τέχναις, ῥευμάτων στεκτικαὶ γίγνονται, συμπάσας ἀφείλομεν. ὅσαι τε περὶ τὰς κλοπὰς καὶ τὰς βίᾳ πράξεις, διακωλυτικὰ ἔργα παρέχονται τέχναι φραγμάτων, περί τε γένεσιν ἐπιθηματουργίας οὖσαι, καὶ τὰς τῶν θυρωμάτων πήξεις γομφωτικῆς ἀπονεμηθεῖσαι μόρια τέχνης. τήν τε ὁπλοποιητικὴν ἀπετεμόμεθα, μεγάλης καὶ παντοίας τῆς προβληματουργικῆς τμῆμα οὖσαν δυνάμεως. καὶ δὴ καὶ τὴν μαγευτικὴν, τὴν περὶ τὰ ἀλεξιφάρμακα κατ' ἀρχὰς εὐθὺς διωρισάμεθα ξύμπασαν. καὶ λελοίπαμεν, ὡς δόξαιμεν ἂν, αὐτὴν τὴν ζητηθεῖσαν ἀμυντικὴν χειμώνων ἐρέου προβλήματος ἐργαστικὴν, ὄνομα δὲ ὑφαντικὴν λεχθεῖσαν. Σω. Ἔοικε γὰρ οὖν. Ξε. Ἀλλ' οὐκ ἔστι που τέλεον ὦ παῖ τοῦτο λελεγμένον. ὁ γὰρ ἐν ἀρχῇ τῆς τῶν ἱματίων ἐργασίας ἁπτόμενος, τοὐναντίον ὑφῇ δρᾶν φαίνεται. Σω. Πῶς; Ξε. Τὸ μὲν τῆς ὑφῆς συμπλοκή τίς ἐστί που. Σω. Ναί. Ξε. Τὸ δέ γε τῶν συνεστώτων καὶ συμπεπιλημένων διαλυτική. Σω. Τὸ ποῖον δή; Ξε. Τὸ τῆς τοῦ ξαίνοντος τέχνης ἔργον. ἢ τὴν ξαντικὴν τολμήσομεν ὑφαντικὴν, καὶ τὸν ξάντην ὡς ὄντα ὑφάντην καλεῖν; Σω. Οὐδαμῶς.

Ξε. Καὶ μὴν τήν γε αὖ στήμονος ἐργαστικὴν καὶ κρόκης εἴ τις ὑφαντικὴν προσαγορεύει, παράδοξόν τε καὶ ψεῦδος ὄνομα λέγει. Σω. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Τί δὲ κναφευτικὴν σύμπασαν, καὶ τὴν ἀκεστικὴν, πότερα μηδεμίαν ἐπιμέλειαν, μὴ δέ τινα θεραπείαν ἐσθῆτος θῶμεν; ἢ καὶ ταύτας πάσας ὡς ὑφαντικὰς λέξομεν; Σω. Οὐδαμῶς. Ξε. Ἀλλὰ μὴν τῆς γε θεραπείας ἀμφισβητήσουσιν αὗται ξύμπασαι καὶ τῆς γενέσεως τῆς τῶν ἱματίων τῇ τῆς ὑφαντικῆς δυνάμει. μέγιστον μὲν μέρος ἐκείνῃ διδοῦσαι, μεγάλα δὲ καὶ σφίσιν αὐταῖς ἀπονέμουσαι. Σω. Πάνυ γε. Ξε. Πρὸς τοίνυν ταύταις ἔτι τὰς τῶν ἐργαλείων δημιουργοὺς τέχνας, δι' ὧν ἀποτελεῖται τὰ τῆς ὑφῆς ἔργα, δοκεῖν χρὴ τότε συναιτίας εἶναι προσποιήσασθαι παντὸς ὑφάσματος. Σω. Ὀρθότατα. Ξε. Πότερον οὖν ἡμῖν ὁ περὶ τῆς ὑφαντικῆς λόγος, οὗ προειλόμεθα μέρους, ἱκανῶς ἔσται διωρισμένος, ἐὰν ἄρ' αὐτὴν τῶν ἐπιμελειῶν ὁπόσαι περὶ τὴν ἐρέαν ἐσθῆτα, εἰς τὴν καλλίστην καὶ μεγίστην πασῶν τιθῶμεν; ἢ λέγοιμεν μὲν ἄν τι ἀληθές, οὐ μὴν σαφές γε οὐδὲ τέλεον, πρὶν ἂν καὶ ταύτας αὐτῆς πάσας περιέλωμεν; Σω. Ὀρθῶς. Ξε. Οὐκοῦν μετὰ ταῦτα ποιητέον, ὃ λέγομεν, ἵν' ἐφεξῆς ἡμῖν ὁ λόγος ἴῃ; Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Πρῶτον μὲν τοίνυν δύο τέχνας οὔσας περὶ πάντα τὰ δρώμενα θεασώμεθα. Σω. Τίνας; Ξε. Τὴν μὲν

γενέσεως οὖσαν συναίτιον, τὴν δ' αὐτὴν αἰτίαν. Σω. Πῶς; Ξε. Ὅσαι μὲν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μὴ δημιουργοῦσι, ταῖς δὲ δημιουργούσαις ὄργανα παρασκευάζουσιν, ὧν μὴ παραγενομένων, οὐκ ἄν ποτε ἐργασθείη τὸ προστεταγμένον ἑκάστῃ τῶν τεχνῶν, ταύτας μὲν ξυναιτίους. τὰς δὲ, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀπεργαζομένας, αἰτίας. Σω. Ἔχει γοῦν λόγον. Ξε. Μετὰ τοῦτο δὴ, τὰς μὲν περί τε ἀτράκτους καὶ κερκίδας, καὶ ὁπόσα ἄλλα ὄργανα τῆς περὶ τὰ ἀμφιέσματα γενέσεως κοινωνεῖ, πάσας συναιτίους εἴπωμεν. τὰς δὲ αὐτὰ θεραπευούσας καὶ δημιουργούσας, αἰτίας. Σω. Ὀρθότατα.

Ξε. Τῶν αἰτιῶν δὴ, πλυντικὴν μὲν καὶ ἀκεστικὴν, καὶ πᾶσαν τὴν περὶ ταῦτα θεραπευτικὴν πολλῆς οὔσης τῆς κοσμητικῆς, τοὐνταῦθα αὐτῆς μόριον, εἰκὸς μάλιστα περιλαμβάνειν ὀνομάζοντας πᾶν τῇ τέχνῃ τῇ κναφευτικῇ. Σω. Καλῶς. Ξε. Καὶ μὴν ξαντικὴν γε καὶ νηστικὴν, καὶ πάντα αὖ τὰ περὶ τὴν ποίησιν αὐτὴν τῆς ἐσθῆτος ἧς λέγομεν μέρη, μία τίς ἐστι τέχνη τῶν ὑπὸ πάντων λεγομένων ἡ ταλασιουργική. Σω. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Τῆς δὴ ταλασιουργικῆς δύο τμήματα ἐστὸν, καὶ τούτοιν ἑκάτερον ἅμα δυοῖν πεφύκατον τέχναιν μέρη. Σω. Πῶς; Ξε. Τὸ μὲν, ξαντικὸν, καὶ τὸ τῆς κερκιστικῆς ἥμισυ. καὶ ὅσα τὰ συγκείμενα ἀπ' ἀλλήλων ἀφίστησι, πᾶν τοῦτο ὡς ἐν φράζειν τῆς τε ταλασιουργίας αὐτῆς ἐστί που. καὶ μεγάλα τινὲ κατὰ πάντα ἡμῖν ἤστην τέχνα, ἡ συγκριτική τε καὶ διακριτική. Σω. Ναί. Ξε. Τῆς τοίνυν διακριτικῆς ἥ τε ξαντικὴ καὶ τὰ νῦν δὴ ῥηθέντα ἅπαντά ἐστιν. ἡ γὰρ ἐν ἐρίοις τε καὶ στήμοσι διακριτικὴ, κερκίδι μὲν ἄλλον τρόπον γιγνομένη, χερσὶ δὲ ἕτερον, ἔσχεν ὅσα ἀρτίως ὀνόματα ἐῤῥήθη. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Αὖθις δὴ πάλιν συγκριτικῆς μόριον ἅμα καὶ ταλασιουργίας ἐν αὐτῇ γιγνόμενον λάβωμεν. ὅσα δὲ τῆς διακριτικῆς ἦν αὐτόθι, μεθιῶμεν, σύμπαντα δίχα τέμνοντες τὴν ταλασιουργίαν, διακριτικῷ τε καὶ συγκριτικῷ τμήματι. Σω. Διῃρήσθω. Ξε. Τὸ συγκριτικὸν τοίνυν αὖ σοι καὶ ταλασιουργικὸν ἅμα μόριον ὦ Σώκρατες διαιρετέον, εἴπερ ἱκανῶς μέλλομεν τὴν προῤῥηθεῖσαν ὑφαντικὴν αἱρήσειν. Σω. Οὐκοῦν χρή. Ξε. Χρὴ μὲν οὖν. καὶ λέγωμέν γε αὐτῆς τὸ μὲν, εἶναι στρεπτικὸν, τὸ δὲ συμπλεκτικόν. Σω. Ἆρ' οὖν μανθάνω; δοκεῖς γάρ μοι τὸ περὶ τὴν τοῦ στήμονος ἐργασίαν λέγειν στρεπτικόν. Ξε. Οὐ μόνον γε, ἀλλὰ καὶ κρόκης. ἢ γένεσιν ἄστροφόν τινα αὐτῆς εὑρήσομεν; Σω. Οὐδαμῶς. Ξε. Διόρισαι δὴ καὶ τούτοιν ἑκάτερον. ἴσως γὰρ ὅδ' ὁρισμὸς ἔγκαιρος ἄν σοι γένοιτο. Σω. Πῇ; Ξε. Τῇδε, τῶν περὶ ξαντικὴν ἔργων μηκυνθέν τε καὶ σχὸν πλάτος, λέγομεν εἶναι κάταγμά τι. Σω. Ναί. Ξε. Τούτου δὴ τὸ μὲν ἀτράκτῳ τε στραφὲν καὶ στερεὸν νῆμα γενόμενον, στήμονα μὲν φάσι τὸ νῆμα. τὴν δὲ ἀπευθύνουσαν αὐτὸ τέχνην, εἶναι στημονικήν. Σω. Ὀρθῶς. Ξε. Ὅσα δέ γε αὖ τὴν μὲν συστροφὴν χαύνην λαμβάνει, τῇ δὲ τοῦ στήμονος ἐμπλέξει, πρὸς τὴν τῆς γνάψεως ὁλκὴν ἐμμέτρως τὴν μαλακότητα ἴσχει, ταῦτ' ἄρα κρόκην μὲν τὰ νηθέντα. τὴν δὲ ἐπιτεταγμένην αὐτοῖς εἶναι τέχνην, κροκονητικὴν φῶμεν. Σω. Ὀρθότατα. Ξε. Καὶ μὴν τό γε τῆς ὑφαντικῆς μέρος ὃ προὐθέμεθα, παντί που δῆλον ἤδη. τὸ γὰρ συγκριτικῆς τῆς ἐν ταλασιουργίᾳ μόριον, ὅταν εὐθυπλοκίᾳ κρόκης καὶ στήμονος ἀπεργάζηται πλέγμα, τὸ μὲν πλεχθὲν σύμπαν, ἐσθῆτα ἐρεᾶν. τὴν δ' ἐπὶ τούτῳ τέχνην οὖσαν, προσαγορεύομεν ὑφαντικήν. Σω. Ὀρθότατα. Ξε. Εἶεν. τί δή ποτε οὖν οὐκ εὐθὺς ἀπεκρινάμεθα πλεκτικὴν εἶναι κρόκης καὶ στήμονος ὑφαντικὴν, ἀλλὰ περιήλθομεν ἐν κύκλῳ πάμπολλα διοριζόμενοι μάτην; Σω. Οὐκοῦν ἔμοιγε ὦ ξένε μάτην οὐδὲν τῶν ῥηθέντων ἔδοξε ῥηθῆναι. Ξε. Καὶ θαυμαστόν γε οὐδέν. ἀλλὰ τάχ' ἂν ὦ μακάριε δόξειε, πρὸς δὴ τὸ νόσημα τὸ τοιοῦτον ἂν ἄρα πολλάκις ὕστερον ἐπίῃ. θαυμαστὸν γὰρ οὐδέν. λόγον ἄκουσόν τινα, προσήκοντα περὶ πάντων τῶν τοιούτων ῥηθῆναι. Σω. Λέγε μόνον. Ξε. Πρῶτον τοίνυν ἴδωμεν πᾶσαν τήν τε ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν, ἵνα κατὰ λόγον ἐπαινῶμεν καὶ ψέγωμεν τὰ μακρότερα τοῦ δέοντος ἑκάστοτε λεγόμενα, καὶ τἀναντία περὶ τὰς τοιαύτας διατριβάς. Σω. Οὐκοῦν χρή. Ξε. Περὶ δὴ τούτων αὐτῶν ὁ λόγος ἡμῖν οἶμαι γιγνόμενος, ὀρθῶς ἂν γίγνοιτο. Σω. Τίνων; Ξε. Μήκους τε πέρι καὶ βραχύτητος, καὶ πάσης ὑπεροχῆς καὶ ἐλλείψεως. ἡ γάρ που μετρητικὴ περὶ πάντ' ἐστὶ ταῦτα. Σω. Ναί. Ξε. Διέλωμεν τοίνυν αὐτὴν δύο μέρη. δεῖ γὰρ δὴ πρὸς ὃ νῦν σπεύδομεν. Σω. Λέγοις ἂν τὴν διαίρεσιν, ὅπῃ. Ξε. Τῇδε. τὸ μὲν, κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα μεγέθους καὶ σμικρότητος κοινωνίαν. τὸ δὲ, τὸ κατὰ τὴν τῆς γενέσεως ἀναγκαίαν οὐσίαν. Σω. Πῶς λέγεις; Ξε. Ἆρ' οὐ κατὰ φύσιν δοκεῖ σοι, τὸ μεῖζον μηδενὸς ἑτέρου δεῖν μεῖζον λέγειν, ἢ τοῦ ἐλάττονος; καὶ τοὔλαττον αὖ τοῦ μείζονος ἔλαττον, ἄλλου δὲ μηδενός; Σω. Ἔμοιγε. Ξε. Τί δὲ, τὸ τὴν τοῦ μετρίου φύσιν ὑπερβάλλον καὶ ὑπερβαλλόμενον ὑπ' αὐτῆς ἐν λόγοις εἴτε καὶ ἐν ἔργοις, ἆρ' οὐκ αὖ λέξομεν ὡς ὄντως γιγνόμενον, ἐν ᾧ καὶ διαφέρουσι μάλιστα ἡμῶν οἵ τε κακοὶ καὶ ἀγαθοί; Σω. Φαίνεται. Ξε. Διττὰς ἄρα ταύτας οὐσίας καὶ κρίσεις τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ σμικροῦ θετέον. ἀλλ' οὐχ ὡς ἔφαμεν ἄρτι, πρὸς ἄλληλα μόνον δεῖν. ἀλλ' ὥσπερ νῦν εἴρηται μᾶλλον, τὴν μὲν πρὸς ἄλληλα λεκτέον, τὴν δ' αὖ πρὸς τὸ μέτριον. οὗ δὲ ἕνεκα μαθεῖν ἆρ' ἂν βουλοίμεθα; Σω. Τί μήν; Ξε. Εἰ πρὸς μηδὲν ἕτερον τὴν τοῦ μείζονος ἐάσει τὶς φύσιν ἢ πρὸς τοὔλαττον, οὐκ ἔσται ποτὲ πρὸς τὸ μέτριον; ἢ γάρ; Σω. Οὕτω. Ξε. Οὐκοῦν τάς τε τέχνας τε αὐτὰς καὶ τἄργα αὐτῶν σύμπαντα, διολοῦμεν τούτῳ τῷ λόγῳ; καὶ δὴ καὶ τὴν νῦν ζητουμένην

πολιτικὴν

πολιτικὴν καὶ τὴν ῥηθεῖσαν ὑφαντικὴν ἀφανιοῦμεν. ἅπασαι γὰρ αἱ τοιαῦται που τὸ τοῦ μετρίου πλέον καὶ ἔλαττον, οὐχ ὡς οὐκ ὄν, ἀλλ' ὡς ὂν χαλεπὸν περὶ τὰς πράξεις παραφυλάττουσι. καὶ τούτῳ δὴ τῷ τρόπῳ τὸ μέτριον σῴζουσαι, πάντα ἀγαθὰ καὶ καλὰ ἀπεργάζονται. Σω. Τί μήν; Ξε. Οὐκοῦν ἂν τὴν πολιτικὴν ἀφανίσωμεν, ἄπορος ἡμῖν ἡ μετὰ τοῦτο ἔσται ζήτησις τῆς βασιλικῆς ἐπιστήμης; Σω. Καὶ μάλα. Ξε. Πότερον οὖν καθάπερ ἐν τῷ σοφιστῇ προσηναγκάσαμεν εἶναι τὸ μὴ ὄν, ἐπειδὴ κατὰ τοῦτο διέφυγεν ἡμᾶς ὁ λόγος, οὕτω καὶ νῦν τὸ πλέον αὖ καὶ ἔλαττον μετρητὰ προσαναγκαστέον γίγνεσθαι, μὴ πρὸς ἄλληλα μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τοῦ μετρίου γένεσιν; οὐ γὰρ δὴ δυνατόν γε οὔτε πολιτικόν γε οὔτ' ἄλλον τινὰ τῶν περὶ τὰς πράξεις ἐπιστήμονα ἀναμφισβητήτως γεγονέναι, τούτου μὴ συνομολογηθέντος. Σω. Οὐκοῦν καὶ νῦν ὅτι μάλιστα χρὴ ταὐτὸν ποιεῖν.

Ξε. Πλέον ὦ Σώκρατες ἔτι τοῦτο τὸ ἔργον, ἢ 'κεῖνο. καίτοι κἀκείνου γε μεμνήμεθα, τὸ μῆκος ὅσον ἦν. ἀλλ' ὑποτίθεσθαι μὲν τὸ τοιόνδε περὶ αὐτῶν, καὶ μάλα δίκαιον. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Ὡς ποτὲ δεήσει τοῦ νῦν λεχθέντος, πρὸς τὴν περὶ αὐτὸ τἀκριβὲς ἀπόδειξιν. ὅτι δὲ πρὸς τὰ νῦν καλῶς καὶ ἱκανῶς δείκνυται, δοκεῖ μοι βοηθεῖν μεγαλοπρεπῶς ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος, ὡς ἄρα ἡγητέον, ὁμοίως τὰς τέχνας πάσας εἶναι μεῖζόν τε ἅμα καὶ ἔλαττον μετρεῖσθαι μὴ πρὸς ἄλληλα μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τοῦ μετρίου γένεσιν. τούτου τε γὰρ ὄντος, ἐκεῖνά ἐστι. κἀκείνων ὄντων, ἐστὶ καὶ ταῦτα. μὴ δὲ ὄντος ποτέρου τούτων, οὐδέτερον αὐτῶν ἔσται ποτέ. Σω. Τοῦτο μὲν ὀρθῶς. ἀλλὰ τί δὴ τὸ μετὰ τοῦτο;

Ξε. Δῆλον ὅτι διαιροῖμεν ἂν τὴν μετρητικήν, καθάπερ ἐρρήθη, ταύτῃ δίχα τέμνοντες. ἓν μὲν τιθέντες αὐτῆς μόριον συμπάσας τέχνας, ὁπόσαι τὸν ἀριθμόν, καὶ μήκη, καὶ βάθη, καὶ πλάτη, καὶ ταχυτῆτας πρὸς τοὐναντίον μετροῦσι. τὸ δὲ ἕτερον, ὁπόσαι πρὸς τὸ μέτριον, καὶ τὸ πρέπον, καὶ τὸν καιρόν, καὶ τὸ δέον, καὶ πάνθ' ὁπόσα εἰς τὸ μέσον ἀπῳκίσθη τῶν ἐσχάτων. Σω. Καὶ μέγα γ' ἑκάτερον τμῆμα εἶπες, καὶ πολὺ διαφέρον ἀλλήλοιν. Ξε. Ὃ γὰρ ἐνίοτε ὦ Σώκρατες οἰόμενοι δή τι σοφὸν φράζειν πολλοὶ τῶν κομψῶν λέγουσιν, ὡς ἄρα μετρητικὴ περὶ πάντ' ἐστὶ τὰ γιγνόμενα, τοῦτ' αὐτὸ τὸ νῦν λεχθὲν ὂν τυγχάνει. μετρήσεως μὲν γὰρ δή τινα τρόπον πάνθ' ὁπόσα ἔντεχνα μετείληφε. διὰ δὲ τὸ μὴ κατ' εἴδη συνειθίσθαι σκοπεῖν διαιρουμένους ταῦτά τε τοσοῦτον διαφέροντα, συμβάλλουσιν εὐθὺς εἰς ταὐτὸν ὅμοια νομίσαντες. καὶ τοὐναντίον αὖ τούτου δρῶσιν ἕτερα, οὐ κατὰ μέρη διαιροῦντες. δέον ὅταν μὲν τὴν τῶν πολλῶν τις πρότερον αἴσθηται κοινωνίαν, μὴ προαφίστασθαι, πρὶν ἂν ἐν αὐτῇ τὰς διαφορὰς ἴδῃ πάσας, ὁπόσαιπερ ἐν εἴδεσι κεῖνται. τὰς δὲ αὖ παντοδαπὰς ἀνομοιότητας, ὅταν ἐν πλήθεσιν ὀφθῶσι, μὴ δυνατὸν εἶναι δυσωπούμενον παύεσθαι, πρὶν ἂν σύμπαντα τὰ οἰκεῖα, ἐντὸς μιᾶς ὁμοιότητος ἕρξας γένους τινὸς οὐσίᾳ περιβάληται. ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς περί τε τούτων, καὶ περὶ τῶν ἐλλείψεων καὶ ὑπερβολῶν εἰρήσθω. φυλάττωμεν δὲ μόνον, ὅτι δύο γένη περὶ αὐτὰ ἐξεύρηται τῆς μετρητικῆς, καὶ ἅ φαμεν αὐτ' εἶναι μεμνώμεθα. Σω. Μεμνησόμεθα. Ξε. Μετὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον, ἕτερον προσδεξώμεθα περὶ αὐτῶν τε τῶν ζητουμένων, καὶ περὶ πάσης τῆς ἐν τοῖς τοιοῖσδε λόγοις διατριβῆς. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Εἴ τις ἀνέροιτο ἡμᾶς τὴν περὶ γράμματα συνουσίαν τῶν μανθανόντων, ὁπόταν τις ὁτιοῦν ὄνομα ἐρωτηθῇ τίνων ἐστὶ γραμμάτων, πότερον αὐτῷ τότε φῶμεν γίγνεσθαι τὴν ζήτησιν ἑνὸς ἕνεκα μᾶλλον τοῦ προβληθέντος, ἢ τοῦ περὶ πάντα τὰ προβαλλόμενα γραμματικωτέρῳ γίγνεσθαι; Σω. Δῆλον ὅτι τοῦ περὶ ἅπαντα. Ξε. Τί δ' αὖ νῦν ἡμῖν ἡ περὶ τοῦ πολιτικοῦ ζήτησις, ἕνεκα αὐτοῦ τούτου προβέβληται μᾶλλον, ἢ τοῦ περὶ πάντα διαλεκτικωτέροις γίγνεσθαι; Σω. Καὶ τοῦτο δηλονότι τοῦ περὶ πάντα. Ξε. Ἦ που τόν γε τῆς ὑφαντικῆς γε λόγον αὐτῆς ταύτης ἕνεκα θηρεύειν οὐδεὶς ἂν ἐθελήσειε νοῦν ἔχων. ἀλλ' οἶμαι τοὺς πλείστους λέληθεν, ὅτι τοῖς μὲν τῶν ὄντων ῥᾳδίως καταμαθεῖν αἰσθηταί τινες ὁμοιότητες πεφύκασιν, ἃς οὐδὲν χαλεπὸν δηλοῦν, ὅταν αὐτῶν τις βουληθῇ τῷ λόγον αἰτοῦντι περὶ τοῦ μὴ μετὰ πραγμάτων, ἀλλὰ χωρὶς λόγου ῥᾳδίως ἐνδείξασθαι. τοῖς δ' αὖ μεγίστοις οὖσι καὶ τιμιωτάτοις, οὐκ ἔστιν εἴδωλον οὐδὲν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εἰργασμένον ἐναργῶς, οὗ δειχθέντος, τὴν τοῦ πυνθανομένου ψυχὴν ὁ βουλόμενος ἀποπληρῶσαι, πρὸς τῶν αἰσθήσεων τινὰ προσαρμόττων ἱκανῶς πληρώσει. διὸ δεῖ μελετᾶν, λόγον ἑκάστου δυνατὸν εἶναι δοῦναι καὶ δέξασθαι. τὰ γὰρ ἀσώματα κάλλιστα ὄντα καὶ μέγιστα, λόγῳ μόνον, ἄλλῳ δὲ οὐδενὶ σαφῶς δείκνυται. τούτων δὲ ἕνεκα, πάντ' ἐστὶ τὰ νῦν λεγόμενα. ῥᾴων δ' ἐν τοῖς ἐλάττοσιν ἡ μελέτη παντὸς πέρι μᾶλλον, ἢ περὶ τὰ μείζω. Σω. Κάλλιστ' εἶπες. Ξε. Ὧν τοίνυν χάριν ἅπανθ' ἡμῖν ταῦτ' ἐρρήθη, τούτων ἐμνήσθημεν. Σω. Τίνων; Ξε. Ταύτης τε οὐχ ἥκιστα αὐτῆς ἕνεκα τῆς δυσχερείας, ἣν περὶ τὴν μακρολογίαν τὴν περὶ τὴν ὑφαντικὴν ἀπεδεξάμεθα δυσχερῶς, καὶ τὴν περὶ τὴν τοῦ παντὸς ἀνείλιξιν, καὶ τὴν τοῦ σοφιστοῦ περὶ τῆς τοῦ μὴ ὄντος οὐσίας, ἐννοοῦντες ὡς ἔσχε μῆκος πλέον. καὶ ἐπὶ τούτοις δὴ πᾶσιν ἐπεπλήξαμεν ἡμῖν αὐτοῖς, δείσαντες μὴ περίεργα ἅμα καὶ μακρὰ λέγοιμεν. ἵν' οὖν εἰσαῦθις μηδὲν πάσχωμεν τοιοῦτον, τούτων ἕνεκα πάντων τὰ πρόσθεν νῷν εἰρῆσθαι φάθι. Σω. Ταῦτ' ἔσται. λέγε ἑξῆς μόνον. Ξε. Λέγω τοίνυν, ὅτι χρὴ δὴ μεμνημένους ἐμὲ καὶ σὲ τῶν νῦν

εἰρημένων, τόν τε ψόγον ἑκάστοτε καὶ ἔπαινον ποιεῖσθαι βραχύτητος ἅμα καὶ μήκους ὧν ἂν ἀεὶ πέρι λέγωμεν, μὴ πρὸς ἄλληλα τὰ μήκη κρίνοντες, ἀλλὰ κατὰ τὸ τῆς μετρικῆς μέρος. ὅ, τότε ἔφαμεν δεῖν μεμνῆσθαι πρὸς τὸ πρέπον. Σω. Ὀρθῶς. Ξε. Οὐ τοίνυν οὐδὲ πρὸς τοῦτο πάντα. οὔτε γὰρ πρὸς τὴν ἡδονὴν μήκους ἁρμόττοντος οὐδὲν προσδεησόμεθα, πλὴν εἰ μὴ πάρεργόν τι. τότε αὖ πρὸς τὴν τοῦ προβληθέντος ζήτησιν, ὡς ἂν ῥᾶστα καὶ τάχιστα εὕροιμεν δεύτερον, ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον ὁ λόγος ἀγαπᾷν παραγγέλλει. πολὺ δὲ μάλιστα καὶ πρῶτον τὴν μέθοδον αὐτὴν τιμᾷν, τοῦ κατ᾽ εἴδη δυνατὸν εἶναι διαιρεῖν. καὶ δὴ καὶ λόγον, ἄν τε παμμήκης λεχθεὶς, τὸν ἀκούσαντα εὑρετικώτερον ἀπεργάζηται, τοῦτον σπουδάζειν, καὶ τῷ μήκει μηδὲν ἀγανακτεῖν. ἄν τ᾽ αὖ βραχύτερος, ὡσαύτως. ἔτι δ᾽ αὖ πρὸς τούτοις τῶν περὶ τὰς τοιάσδε συνουσίας ψέγοντα λόγων μήκη, καὶ τὰς ἐν κύκλῳ περιόδους οὐκ ἀποδεχόμενον, ὅτι χρὴ τὸν τοιοῦτον μὴ πάνυ ταχὺ μηδ᾽ εὐθὺς οὕτω μεθιέναι ψέξαντα μόνον ὡς μακρὰ τὰ πρόσθεν ταῦτα τὰ λεχθέντα. ἀλλὰ καὶ προσαποφαίνειν οἴεσθαι δεῖν, ὡς βραχύτερα ἂν γενόμενα τοὺς συνόντας ἀπειργάζετο διαλεκτικωτέρους, καὶ τῆς τῶν ὄντων λόγῳ δηλώσεως εὑρετικωτέρους. τῶν δὲ ἄλλων καὶ πρὸς ἄλλ᾽ ἄττα ψόγων καὶ ἐπαίνων μηδὲν φροντίζειν, μηδὲ τοπαράπαν ἀκούειν δοκεῖν τῶν τοιούτων λόγων. καὶ τούτων μὲν ἅλις, εἰ καὶ σοὶ ταύτῃ ξυνδοκεῖ. πρὸς δὲ δὴ τὸν πολιτικὸν ἴωμεν πάλιν, τῆς προῤῥηθείσης ὑφαντικῆς αὐτῷ φέροντες τὸ παράδειγμα. Σω. Καλῶς εἶπες, καὶ ποιῶμεν ἃ λέγεις. Ξε. Οὐκοῦν ἀπό γε τῶν πολλῶν ὁ βασιλεὺς ὅσαι ξύννομοι, μᾶλλον δὲ ἀπὸ πασῶν τῶν περὶ τὰς ἀγέλας διακεχώρισται· λοιπαὶ δὲ φαμὲν αἱ κατὰ πόλιν αὐτὴν τῶν τε ξυναιτίων καὶ τῶν αἰτίων ἃς πρώτας ἀπ᾽ ἀλλήλων διαιρετέον. Σω. Ὀρθῶς. Ξε. Οἶσθ᾽ οὖν, ὅτι χαλεπὸν τέμνειν αὐτὰς δίχα. τὸ δ᾽ αἴτιον ὡς οἶμαι προϊοῦσιν οὐχ ἧττον ἔσται καταφανές. Σω. Οὐκοῦν χρὴ δρᾷν οὕτω. Ξε. Κατὰ μέλη τοίνυν αὐτὰς οἷον ἱερεῖον διαιρώμεθα, ἐπειδὴ δίχα ἀδυνατοῦμεν. δεῖ γὰρ εἰς τὸν ἐγγύτατα ὅτι μάλιστα τέμνειν ἀριθμὸν ἀεί. Σω. Πῶς οὖν ποιῶμεν τανῦν; Ξε. Ὥσπερ ἔμπροσθεν ὁπόσαι παρείχοντο ὄργανα περὶ τὴν ὑφαντικὴν, πάσας που τότε ἐτίθεμεν ὡς συναιτίους.

Σω. Ναί. Ξε. Καὶ νῦν δὴ ταυτὸν μὲν τοῦτο. ἔτι δὲ μᾶλλον, ἢ τόθ᾽ ἡμῖν ποιητέον. ὅσαι γὰρ σμικρὸν, ἢ μέγα τι δημιουργοῦσι κατὰ πόλιν ὄργανον θετέον ἁπάσας ταύτας ὡς οὔσας συναιτίους. ἄνευ γὰρ τούτων οὐκ ἄν ποτε γένοιτο πόλις, οὐδὲ πολιτική. τούτων δ᾽ αὖ βασιλικῆς ἔργον τέχνης, οὐδὲν που θήσομεν. Σω. Οὐ γάρ. Ξε. Καὶ μὲν δὴ χαλεπὸν ἐπιχειροῦμεν δρᾷν, ἀποχωρίζοντες τοῦτο ἀπὸ τῶν ἄλλων τὸ γένος. ὅτι γὰρ οὖν τῶν ὄντων ὡς ἔστιν ἑνός γε τινὸς ὄργανον εἰπόντα δοκεῖν εἰρηκέναι τι πιθανόν, ὅμως δὲ ἕτερον οὖν τῶν ἐν πόλει κτημάτων εἴπωμεν τόδε. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Ὡς οὐκ ἔστι ταύτην τὴν δύναμιν ἔχον. οὐ γὰρ ἐπὶ γενέσεως αἰτίᾳ πήγνυται καθάπερ ὄργανον, ἀλλ᾽ ἕνεκα τοῦ δημιουργηθέντος σωτηρίας. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Τοῦτο. ὃ δὴ ξηροῖς καὶ ὑγροῖς, καὶ ἐμπύροις καὶ ἀπύροις παντοδαπὸν εἶδος ἐργασθὲν, ἀγγεῖον. ὃ δὴ μιᾷ κλήσει προσφθεγγόμεθα, καὶ μάλα γε συχνὸν εἶδος. καὶ τῇ ζητουμένῃ γε ὡς οἶμαι προσῆκον οὐδὲν ἀτεχνῶς ἐπιστήμῃ. Σω. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Τούτων δὴ τρίτον ἕτερον εἶδος κτημάτων πάμπολυ κατοπτέον πεζὸν καὶ ἔνυδρον, καὶ πολυπλανὲς καὶ ἀπλανὲς, καὶ τίμιον καὶ ἄτιμον. ἓν δὲ ὄνομα ἔχον, διότι πᾶν ἕνεκα τινὸς ἐφέδρας ἐστὶ, θᾶκος ἀεί τινι γιγνόμενον. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Ὄχημα αὐτό που λεγόμενον. οὐ πάνυ πολιτικῆς ἔργον, ἀλλὰ μᾶλλον πολὺ τεκτονικῆς, καὶ κεραμικῆς, καὶ χαλκοτυπικῆς. Σω. Μανθάνω.

Ξε. Τί δὲ τέταρτον ἆρ᾽ ἕτερον εἶναι τούτων λεκτέον, ἐν ᾧ τὰ πλεῖστά ἐστι τῶν πάλαι ῥηθέντων; ἐσθής τε ξύμπασα, καὶ τῶν ὅπλων τὸ πολύ, καὶ τείχη, πάντα δ᾽ ὅσα γήϊνα περιβλήματα καὶ λίθινα, καὶ μυρία ἕτερα. προβολῆς δὲ ἕνεκα ξυμπάντων αὐτῶν εἰργασμένων, δικαιότατ᾽ ἂν ὅλον προσαγορεύοιτο πρόβλημα. καὶ πολλῷ μᾶλλον τέχνης οἰκοδομικῆς ἔργον, καὶ ὑφαντικῆς τὸ πλεῖστον νομίζοιτ᾽ ἂν ὀρθότερον, ἢ πολιτικῆς. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Πέμπτον δὲ ἆρ᾽ ἂν ἐθέλοιμεν τὸ περὶ τὸν κόσμον καὶ γραφικὴν θεῖναι; καὶ ὅσα ταύτῃ προσχρώμενα καὶ μουσικῇ μιμήματα τελεῖται, πρὸς τὰς ἡδονὰς μόνον ἡμῶν ἀπειργασμένα, δικαίως δ᾽ ἂν ὀνόματι περιληφθέντα ἑνί. Σω. Ποίῳ; Ξε. Παιγνιόν τι δὴ λέγεται. Σω. Τί μήν; Ξε. Τοῦτο τοίνυν τούτοις ἓν ὄνομα ἅπασι πρέψει προσαγορευθέν. οὐ γὰρ σπουδῆς οὐδὲν αὐτῶν χάριν, ἀλλὰ παιδιᾶς ἕνεκα πάντα δρᾶται. Σω. Καὶ τοῦτο σχεδὸν μανθάνω. Ξε. Τὸ δὲ πᾶσι τούτοις σώματα παρέχον, ἐξ ὧν καὶ ἐν οἷς δημιουργοῦσιν ὁπόσαι τῶν τεχνῶν νῦν εἴρηνται, παντοδαπὸν εἶδος πολλῶν ἑτέρων τεχνῶν ἔγγονον ὂν, ἆρ᾽ οὐχ ἕκτον θήσομεν; • Σω. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις; Ξε. Χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ πάνθ᾽ ὁπόσα μεταλλεύεται, καὶ ὅσα δρυοτομικὴ, καὶ κουρὰ ξύμπαντα τέμνουσα παρέχει τεκτονικῇ, καὶ πλεκτικῇ, καὶ ἔτι φλοιστικῇ. φυτῶν τε καὶ ἐμψύχων δέρματα σωμάτων περιαιροῦσα σκυτοτομική. καὶ ὅσαι περὶ τοιαῦτ᾽ εἰσὶ τέχναι. καὶ φελλῶν καὶ βίβλων καὶ δεσμῶν ἐργαστικαὶ, παρέχον δημιουργεῖν συνθετὰ ἐκ μὴ συντιθεμένων εἴδη γενῶν. ἓν δὲ αὐτὸ προσαγορεύομεν πᾶν τὸ πρωτογενὲς ἀνθρώποις κτῆμα καὶ ἀξύνθετον, καὶ βασιλικῆς ἐπιστήμης οὐδαμῶς ἔργον ὄν. Σω. Καλῶς. Ξε. Τὴν δὴ τῆς τροφῆς κτῆσιν, καὶ ὅσα εἰς τὸ σῶμα ξυγκαταμιγνύμενα ἑαυτοῦ μέρεσι μέρη σώματος, εἰς τὸ θεραπεῦσαί τινα δύναμιν εἴληχε, λεκτέον,

λεκτέον, ἕβδομον ὀνομάσαντας αὐτὸ ξύμπαν ἡμῶν εἶναι τροφόν. εἰ μή τι κάλλιον ἔχομεν ἄλλο θέσθαι. γεωργικῇ δὲ, καὶ θηρευτικῇ, καὶ γυμναστικῇ, καὶ ἰατρικῇ, καὶ μαγειρικῇ, πᾶν ὑποτιθέντες ὀρθότερον ἀποδώσομεν, ἢ τῇ πολιτικῇ. Σω. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Σχεδὸν τοίνυν ὅσα ἔχεται κτήσεως πλὴν τῶν ἡμέρων ζώων, ἐν τούτοις ἑπτὰ οἶμαι γένεσιν εὑρῆσθαι. σκόπει δέ. ἦν γὰρ δικαιότατα μὲν ἂν, τεθὲν κατ' ἀρχὰς τὸ πρωτογενὲς εἶδος. μετὰ δὲ τοῦτο ὄργανον, ἀγγεῖον, ὄχημα, πρόβλημα, παίγνιον, θρέμμα. παραλείπομεν δὲ εἴ τι μὴ μέγα λέληθεν, ἔς τι τούτων μέγα δυνατὸν ἁρμόττειν. οἷον ἡ τοῦ νομίσματος ἰδέα, καὶ σφραγίδων, καὶ παντὸς χαρακτῆρος. γένος τε γὰρ ἐν αὐτοῖς ταῦτα οὐδὲν ἔχει μέγα ξύννομον. ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς κόσμον, τὰ δὲ εἰς ὄργανα, βίᾳ μὲν, ὅμως δὲ πάντως ἑλκόμενα συμφωνήσει. τὰ δὲ περὶ ζώων κτῆσιν τῶν ἡμέρων, πλὴν δούλων, ἡ πρότερον ἀγελαιοτροφικὴ διαμερισθεῖσα, πάντας εἰληφυῖα ἀναφανεῖται. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Τὸ δὲ δὴ δούλων καὶ πάντων ὑπηρετῶν λοιπόν, ἐν οἷς που καὶ μαντεύομαι τοὺς περὶ αὐτὸ τὸ πλέγμα ἀμφισβητοῦντας τῷ βασιλεῖ, καταφανεῖς γενήσεσθαι. καθάπερ τοῖς ὑφάνταις τότε, τοὺς περὶ τὸ νήθειν τε καὶ ξαίνειν, καὶ ὅσα ἄλλα εἴπομεν. οἱ δ' ἄλλοι πάντες ὡς συναίτιοι λεχθέντες, ἅμα τοῖς ἔργοις τοῖς νῦν δὴ ῥηθεῖσιν, ἀνήλωνται καὶ ἀπεχωρίσθησαν ἀπὸ βασιλικῆς τε καὶ πολιτικῆς πράξεως. Σω. Ἐοίκασι γοῦν. Ξε.

Ἴθι δὴ σκεψώμεθα τοὺς λοιποὺς προσελθόντες ἐγγύθεν, ἵν' αὐτοὺς εἴδωμεν βεβαιότερον. Σω.

Οὐκοῦν χρή. Ξε. Τοὺς μὲν δὴ μεγίστους ὑπηρέτας, ὡς ἐνθένδε ἰδεῖν, τοὐναντίον ἔχοντας εὑρίσκομεν οἷς ὑπωπτεύσαμεν ἐπιτήδευμα καὶ πάθος. Σω. Τίνας; Ξε. Τοὺς ὠνητούς τε καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ κτητούς, οὓς ἀναμφισβητήτως δούλους ἔχομεν εἰπεῖν, ἥκιστα βασιλικῆς μεταποιουμένους τέχνης. Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Τί δαὶ τῶν ἐλευθέρων, ὅσοι τοῖς νῦν δὴ ῥηθεῖσιν εἰς ὑπηρετικὴν ἑκόντες αὐτοὺς τάττουσι, τάς τε γεωργίας καὶ τὰ τῶν ἄλλων τεχνῶν ἔργα διακομίζοντες ἐπ' ἀλλήλους καὶ ἀνισοῦντες, οἱ μὲν κατ' ἀγοράς, οἱ δὲ πόλιν ἐκ πόλεως, ἀλλάττοντες κατὰ θάλατταν καὶ πεζῇ, νόμισμά τε πρὸς τ' ἄλλα καὶ αὐτὸ πρὸς αὐτὸ διαμείβοντες, οὓς ἀργυραμοιβούς τε καὶ ἐμπόρους καὶ ναυκλήρους καὶ καπήλους ἐπωνομάκαμεν; μῶν τῆς πολιτικῆς ἀμφισβητήσουσί τι; Σω. Τάχ' ἂν ἴσως τῆς γε τῶν ἐμπορευτικῶν. Ξε. Ἀλλ' οὐ μὴν οὕς γε ὁρῶμεν, μισθωτοὺς καὶ θῆτας πᾶσιν ἑτοίμους ὑπηρετοῦντας, μή ποτε βασιλικῆς μεταποιουμένους εὕρωμεν. Σω. Πῶς γάρ; Ξε. Τί δὲ ἄρα τοὺς τὰ τοιάδε διακονοῦντας ἡμῖν ἑκάστοτε; Σω. Τὰ ποῖα εἶπες, καὶ τίνας; Ξε. Ὧν τὸ κηρυκικὸν ἔθνος, ὅσοι τε περὶ γράμματα σοφοὶ γίγνονται πολλάκις ὑπηρετήσαντες, καὶ πόλλ' ἄττα ἕτερα περὶ τὰς ἀρχὰς διαπονεῖσθαί τινες ἕτεροι πάνδεινοι. τί τούτους αὖ λέξομεν; Σω. Ὅπερ εἶπες νῦν, ὑπηρέτας, ἀλλ' οὐκ αὐτοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας. Ξε. Ἀλλ' οὐ μὴν οἶμαί γε ἐνύπνιον ἰδὼν, εἶπον ταύτῃ πῃ φανήσεσθαι τοὺς διαφερόντως ἀμφισβητοῦντας τῆς πολιτικῆς. καίτοι σφόδρα γε ἄτοπον ἂν εἶναι δόξειε τὸ, ζητεῖν τούτους ἐν ὑπηρετικῇ μοίρᾳ τινί. Σω. Κομιδῇ μὲν οὖν.

Ξε. Ἔτι δὴ προσμίξωμεν ἐγγύτερον τοῖς μήπω βεβασανισμένοις. εἰσὶ δὲ οἵ τε περὶ μαντικὴν ἔχοντές τινος ἐπιστήμης διακόνου μόριον. ἑρμηνευταὶ γάρ που νομίζονται περὶ θεῶν ἀνθρώποις.

Σω. Ναί. Ξε. Καὶ μὴν καὶ τὸ τῶν ἱερέων αὖ γένος, ὡς τὸ νόμιμόν φησι, παρὰ μὲν ἡμῶν δωρεὰς θεοῖς διὰ θυσιῶν ἐπιστήμον ἐστὶ κατὰ νοῦν ἐκείνοις δωρεῖσθαι, παρὰ δὲ ἐκείνων ἡμῖν εὐχαῖς κτῆσιν ἀγαθῶν αἰτήσασθαι. ταῦτα δὲ διακόνου τέχνης ἐστί που μόρια ἀμφότερα. Σω. Φαίνεται γοῦν.

Ξε. Ἤδη τοίνυν μοι δοκοῦμεν οἷόν γέ τινος ἴχνους ἐφ' ὃ πορευόμεθα προσάπτεσθαι. τὸ γὰρ δὴ τῶν ἱερέων σχῆμα καὶ τὸ τῶν μάντεων, εὖ μάλα φρονήματος πληροῦται, καὶ δόξαν σεμνὴν λαμβάνει διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐγχειρημάτων. ὥστε περὶ μὲν Αἴγυπτον, οὐδ' ἔξεσι βασιλέα χωρὶς ἱερατικῆς ἄρχειν. ἀλλ' ἐὰν ἄρα καὶ τύχῃ πρότερον ἐξ ἄλλου γένους βιασάμενος, ὕστερον ἀναγκαῖον εἰς τοῦτο εἰστελεῖσθαι αὐτὸν τὸ γένος. ἔτι δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλαχοῦ ταῖς μεγίσταις ἀρχαῖς, τὰ μέγιστα τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα θύματα εὕροι τις ἂν προσταττόμενα θύειν. καὶ δὴ καὶ παρ' ὑμῖν οὐχ ἥκιστα δῆλον ὃ λέγω. τῷ γὰρ λαχόντι βασιλεῖ, φασὶ τῇδε τὰ σεμνότατα καὶ μάλιστα πάτρια τῶν ἀρχαίων θυσιῶν ἀποδεδόσθαι. Σω. Καὶ πάνυ γε. Ξε. Τούτους τε τοίνυν τοὺς κληρωτοὺς βασιλέας ἅμα καὶ ἱερέας, καὶ ὑπηρέτας αὐτῶν, καί τινα ἕτερον πάμπολυν ὄχλον σκεπτέον, ὃς ἄρτι κατάδηλος νῦν ἡμῖν γέγονεν ἀποχωρισθέντων τῶν ἔμπροσθεν. Σω. Τίνας δ' αὐτοὺς καὶ λέγεις;

Ξε. Καὶ μάλα τινὰς ἀτόπους. Σω. Τί δή; Ξε. Πάμφυλόν τι γένος αὐτῶν, ὥς γε ἀρτίως σκοπουμένῳ φαίνεται. πολλοὶ μὲν γὰρ λέουσι τῶν ἀνδρῶν εἴξασι, καὶ κενταύροις, καὶ τοιούτοισιν ἑτέροις. πάμπολλοι δὲ σατύροις, καὶ τοῖς ἀσθενέσι καὶ πολυτρόποις θηρίοις. ταχὺ δὲ μεταβάλλουσι τάς τε ἰδέας, καὶ τὴν δύναμιν, εἰς ἀλλήλους. καὶ μέντοι μοι νῦν ὦ Σώκρατες ἄρτι δοκῶ κατανενοηκέναι τοὺς ἄνδρας. Σω. Λέγοις ἄν. ἔοικας γὰρ ἄτοπόν τι καθορᾶν. Ξε. Ναί. τὸ γὰρ ἄτοπον ἐξ ἀγνοίας πᾶσι συμβαίνει. καὶ γὰρ δὴ καὶ νῦν αὐτὸς τοῦτο ἔπαθον, ἐξαίφνης ἠμφιγνόησα κατιδὼν τὸν περὶ τὰ τῶν πόλεων πράγματα χορόν. Σω. Ποῖον; Ξε. Τὸν πάντων τῶν σοφιστῶν μέγιστον γόητα, καὶ ταύτης τῆς τέχνης ἐμπειρότατον, ὃν ἀπὸ τῶν ὄντως

ὄντων

ὄντως πολιτικῶν καὶ βασιλικῶν καίπερ παγχάλεπον ὄντα ἀφαιρεῖν, ἀφαιρετέον, εἰ μέλλομεν ἰδεῖν ἐναργῶς τὸ ζητούμενον. Σω. Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε οὐκ αἰτητέον. Ξε. Οὐκοῦν δὴ κατά γε τὴν ἐμήν. καί μοι φράζε τόδε. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. ἆρ' οὐ μοναρχία τῶν πολιτικῶν ἡμῖν ἀρχῶν ἐστι μία; Σω. Ναί. Ξε. Καὶ μετὰ μοναρχίαν, εἴποι τις ἂν οἶμαι τὴν ὑπὸ τῶν ὀλίγων δυναστείαν.

Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Τρίτον δὲ σχῆμα πολιτείας οὐχ ἡ τοῦ πλήθους ἀρχὴ, δημοκρατία τοὔνομα κληθεῖσα; Σω. Καὶ πάνυ γε. Ξε. Τρεῖς δ' οὖσαι, μῶν οὐ πέντε τρόπον τινὰ γίγνονται, δύο ἐξ ἑαυτῶν ἄλλα πρὸς αὑταῖς ὀνόματα τίκτουσαι; Σω. Ποῖα δή; Ξε. Πρὸς τὸ βίαιόν που καὶ ἑκούσιον ἀποσκοποῦντες νῦν, καὶ πενίαν, καὶ πλοῦτον, καὶ νόμον, καὶ ἀνομίαν ἐν αὐταῖς γιγνόμενα, διπλῆν ἑκατέραν τοῖν δυοῖν διαιροῦντες. μοναρχίαν μὲν προσαγορεύουσιν ὡς δύο παρεχομένην εἴδη, δυοῖν ὀνόμασι. τυραννίδι, τὸ δὲ βασιλικῇ. Σω. Τί μήν; Ξε. Τὴν δὲ ὑπὸ ὀλίγων γε ἑκάστοτε κρατηθεῖσαν πόλιν, ἀριστοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ. Σω. Καὶ πάνυ γε. Ξε. Δημοκρατίας γε μὴν ἐάν τ' οὖν βιαίως, ἐάν τε ἑκουσίως τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων τὸ πλῆθος ἄρχῃ, καὶ ἐάν τε τοὺς νόμους ἀκριβῶς φυλάττον, ἐάν τε μὴ, πάντως τοὔνομα οὐδεὶς αὐτοῖς εἴωθε μεταλλάττειν. Σω. Ἀληθῆ. Ξε. Τί οὖν οἰόμεθά τινα τούτων τῶν πολιτειῶν ὀρθὴν εἶναι τούτοις τοῖς ὅροις ὁρισθεῖσαν, ἑνὶ καὶ ὀλίγοις καὶ πολλοῖς, καὶ πλούτῳ καὶ πενίᾳ, καὶ τῷ βιαίῳ καὶ ἑκουσίῳ, καὶ μετὰ γραμμάτων καὶ ἄνευ νόμων ξυμβαίνουσαν γίγνεσθαι; Σω. Τί γὰρ δὴ καὶ κωλύει; Ξε. Σκόπει δὴ σαφέστερον, τῇδε ἑπόμενος. Σω. Πῇ; Ξε. Τῷ ῥηθέντι κατὰ πρώτας πότερον ἐμμενοῦμεν, ἢ διαφωνήσομεν;

Σω. Τῷ δὴ ποίῳ λέγεις; Ξε. Τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν, τῶν ἐπιστημῶν εἶναί τινα ἔφαμεν οἶμαι.

Σω. Ναί. Ξε. Καὶ τούτων γε οὐχ ἁπασῶν, ἀλλὰ κριτικὴν δή που τινὰ, καὶ ἐπιστατικὴν ἐκ τῶν ἄλλων προειλόμεθα. Σω. Ναί. Ξε. Κἀκ τῆς ἐπιστατικῆς, τὴν μὲν ἐπ' ἀψύχοις ἔργοις, τὴν δὲ ἐπὶ ζώοις. καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον μερίζοντες, δεῦρ' ἀεὶ προεληλύθαμεν, ἐπιστήμης οὐκ ἐπιλανθανόμενοι. τὸ δ' ἥ τις, οὐχ ἱκανῶς που δυνάμενοι διακριβώσασθαι. Σω. Λέγεις ὀρθῶς. Ξε. Τοῦτο τοίνυν ἆρ' ἐννοοῦμεν, ὅτι τὸν ὅρον οὐκ ὀλίγους, οὐδὲ πολλοὺς, οὐδὲ τὸ ἑκούσιον, οὐδὲ τὸ ἀκούσιον, οὐδὲ πενίαν, οὐδὲ πλοῦτον γίγνεσθαι περὶ αὐτῶν χρεών, ἀλλά τινα ἐπιστήμην, εἴπερ ἀκολουθήσομεν τοῖς ἔμπροσθεν; Σω. Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε ἀδύνατον μὴ ποιεῖν. Ξε. Ἐξ ἀνάγκης δὴ νῦν τοῦτο οὕτω σκεπτέον, ἐν τίνι ποτὲ τούτων ἐπιστήμη ξυμβαίνει γίγνεσθαι, περὶ ἀνθρώπων ἀρχῆς σχεδὸν τῆς χαλεπωτάτης καὶ μεγίστης κτήσασθαι. δεῖ γὰρ ἰδεῖν αὐτὴν, ἵνα θεασώμεθα τίνας ἀφαιρετέον ἀπὸ τοῦ φρονίμου βασιλέως, οἳ προσποιοῦνται μὲν εἶναι πολιτικοί, καὶ πείθουσι πολλοὺς, εἰσὶ δὲ οὐδαμῶς. Σω. Δεῖ γὰρ δὴ ποιεῖν τοῦτο, ὡς ὁ λόγος ἡμῖν προείρηκε. Ξε. Μῶν οὖν δοκεῖ πλῆθός γε ἐν πόλει, ταύτην τὴν ἐπιστήμην δυνατὸν εἶναι κτήσασθαι; Σω. Καὶ πῶς; Ξε. Ἀλλ' ἆρα ἐν χιλιάνδρῳ πόλει δυνατὸν ἑκατόν τινας ἢ καὶ πεντήκοντα αὐτῶν ἱκανῶς κτήσασθαι; Σω. Ῥᾴστη μὲν τ' ἂν οὕτω γ' εἴη πασῶν τῶν τεχνῶν. ἴσμεν γὰρ ὅτι χιλίων ἀνδρῶν ἄκροι πεττευταί, τοσοῦτοι πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν, οὐκ ἂν γένοιντό ποτε, μή τι δὴ βασιλεῖς γε. δεῖ γὰρ δὴ τόν γε τὴν βασιλικὴν ἔχοντα ἐπιστήμην, ἄν τ' ἄρχῃ, καὶ ἐὰν μὴ, κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον ὅμως βασιλικὸν προσαγορεύεσθαι. Ξε. Καλῶς ἀπεμνημόνευσας. ἑπόμενον δὲ οἶμαι τούτῳ τὴν μὲν ὀρθὴν ἀρχὴν περὶ ἕνα τινὰ καὶ δύο, καὶ παντάπασιν ὀλίγους δεῖ ζητεῖν, ὅταν ὀρθὴ γίγνηται. Σω. Τί μήν; Ξε. Τούτους δέ γε ἐάν τε ἑκόντων, ἐάν τε ἀκόντων ἄρχωσιν, ἄν τε κατὰ τὰ γράμματα, ἄν τε ἄνευ γραμμάτων, καὶ ἐὰν πλουτοῦντες ἢ πενόμενοι, νομιστέον ὥσπερ νῦν ἡγούμεθα κατὰ τέχνην ἡντινοῦν ἀρχὴν ἄρχοντας. τοὺς ἰατροὺς δὲ οὐχ ἥκιστα νενομίκαμεν. ἐάν τε ἑκόντας, ἐάν τε ἄκοντας ἡμᾶς ἰῶνται τέμνοντες, ἢ κάοντες, ἤ τινα ἄλλην ἀλγηδόνα προσάπτοντες, καὶ ἐὰν κατὰ γράμματα, ἢ χωρὶς γραμμάτων, καὶ ἐὰν πένητες ὄντες ἢ πλούσιοι πάντως οὐδὲν ἧττον ἰατρούς φαμεν, ἕως περ ἂν ἐπιστατοῦντες τέχνῃ καθαίροντες, εἴτε ἄλλως ἰσχναίνοντες, εἴτε καὶ αὐξάνοντες, ἂν μόνον ἐπ' ἀγαθῷ τῷ τῶν σωμάτων βελτίω ποιοῦντες ἐκ χειρόνων, σώζωσιν οἱ θεραπεύοντες ἕκαστοι τὰ θεραπευόμενα. ταύτῃ φήσομεν ὡς οἶμαι καὶ οὐκ ἄλλῃ, τοῦτον ὅρον ὀρθὸν εἶναι μόνον ἰατρικῆς καὶ ἄλλης ἡστινοσοῦν ἀρχῆς. Σω. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ξε. Ἀναγκαῖον δὴ καὶ πολιτειῶν ὡς ἔοικε ταύτην διαφερόντως ὀρθὴν εἶναι καὶ μόνην πολιτείαν, ἐν ᾗ τις ἂν εὑρίσκοι τοὺς ἄρχοντας ἀληθῶς ἐπιστήμονας, καὶ οὐ δοκοῦντας μόνον. ἐάν τε κατὰ νόμους, ἐάν τε ἄνευ νόμων ἄρχωσι. καὶ ἑκόντων, ἢ ἀκόντων. ἢ πενόμενοι, ἢ πλουτοῦντες. τούτων ὑπολογιστέον οὐδὲν οὐδαμῶς εἶναι κατ' οὐδεμίαν ὀρθότητα. Σω. Καλῶς. Ξε. Καὶ ἐάν τέ γε ἀποκτιννύντες τινὰς, ἢ καὶ ἐκβάλλοντες καθαίρωσιν ἐπ' ἀγαθῷ τὴν πόλιν, εἴ τε καὶ ἀποικίας οἷον σμήνη μελιττῶν ἐκπέμποντές ποι σμικροτέραν ποιῶσιν, ἤ τινας ἐπεισαγόμενοί ποθεν ἄλλους ἔξωθεν πολίτας ποιοῦντες αὐτὴν αὔξωσιν, ἕως περ ἂν ἐπιστήμῃ καὶ τῷ δικαίῳ προσχρώμενοι σώζοντες, ἐκ χείρονος βελτίω ποιῶσι κατὰ δύναμιν ταύτην. τότε καὶ κατὰ τοὺς τοιούτους ὅρους, ἡμῖν μόνην ὀρθὴν πολιτείαν εἶναι ῥητέον. ὅσας δὲ ἄλλας λέγομεν, οὐ γνησίως, οὐδ' ὄντως οὔσας λεκτέον. ἀλλὰ μεμιμημένας ταύτην, ἃς μὲν ὡς εὐνόμους λέγομεν ἐπὶ τὰ καλλίω. τὰς δὲ ἄλλας, ἐπὶ τὰ αἰσχίονα μεμιμῆσθαι. Σω. Τὰ μὲν ἄλλα

ὦ Ξένε,

ὦ ξένε, μετρίως ἔοικεν εἰρῆσθαι. τὸ δὲ καὶ ἄνευ νόμων δεῖν ἄρχειν, χαλεπώτερον ἀκούειν ἐῤῥήθη. Ξε. Σμικρόν γε ἔφθης με ἐρόμενος ὦ Σώκρατες. ἔμελλον γάρ σε διερωτήσειν ταῦτα, πότερον ἀποδέχῃ πάντα, ἤ τι καὶ δυσχεραίνεις τῶν λεχθέντων. νῦν δὲ ἤδη φανερὸν, ὅτι τοῦτο βουλησόμεθα τὸ περὶ τῆς τῶν ἄνευ νόμων ἀρχόντων ὀρθότητος διελθεῖν ἡμᾶς. Σω. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Τρόπον μέντοι τινὰ δῆλον, ὅτι τῆς βασιλικῆς ἐστὶν ἡ νομοθετική. τὸ δ' ἄριστον, οὐ τοὺς νόμους ἐστὶν ἰσχύειν, ἀλλ' ἄνδρα τὸν μετὰ φρονήσεως βασιλικόν. οἶσθ' ὅπῃ; Σω. Πῇ δὴ λέγεις; Ξε. Ὅτι νόμος οὐκ ἄν ποτε δύναιτο τό, τε ἄριστον καὶ τὸ δικαιότατον ἀκριβῶς ἅμα πᾶσι περιλαβὼν τὸ βέλτιστον ἐπιτάττειν. αἱ γὰρ ἀνομοιότητες τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πράξεων, καὶ τὸ μηδέποτε μηδὲν ὡς εἰπεῖν ἐπὶ ἡσυχίαν ἄγειν τῶν ἀνθρωπίνων, οὐδὲν ἐῶσιν ἁπλοῦν ἐν οὐδενὶ περὶ ἁπάντων καὶ ἐπὶ πάντα τὸν χρόνον ἀποφαίνεσθαι τέχνην οὐδ' ἡντινοῦν. ταῦτα δὴ συγχωροῦμέν που; Σω. Τί μήν; Ξε. Τὸν δέ γε νόμον ὁρῶμεν σχεδὸν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ξυντείνοντα, ὥσπερ τινὰ ἄνθρωπον αὐθάδη καὶ ἀμαθῆ καὶ μηδένα ἐῶντα ποιεῖν παρὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. μὴ δ' ἐπερωτᾷν μηδένα, μὴ δ' αὖ τι νέον ἄρα τῳ ξυμβαίνῃ βέλτιον, παρὰ τὸν λόγον ὃν αὐτὸς ἐπέταξε. Σω. Ἀληθῆ. ποιεῖ γὰρ ἀτεχνῶς καθάπερ εἴρηκας νῦν ὁ νόμος ἡμῖν ἑκάστοις. Ξε. Οὐκοῦν ἀδύνατον εὖ ἔχειν πρὸς τὰ μηδέποτε ἁπλᾶ, τὸ διαπαντὸς γιγνόμενον ἁπλοῦν. Σω. Κινδυνεύει. Ξε. Διατί δή ποτ' οὖν ἀναγκαῖον νομοθετεῖν, ἐπειδήπερ οὐκ ὀρθότατον ὁ νόμος, ἀνευρετέον τούτου τὴν αἰτίαν. Σω. Τί μήν; Ξε. Οὐκοῦν καὶ παρ' ὑμῖν εἰσί τινες οἷαι καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσιν ἀθρόων ἀνθρώπων ἀσκήσεις, εἴτε πρὸς δρόμον, εἴτε πρὸς ἄλλο τι φιλονεικείας ἕνεκα; Σω. Καὶ πάνυ γε πολλαί. Ξε. Φέρε νῦν ἀναλάβωμεν πάλιν μνήμῃ τὰς τῶν τέχνῃ γυμναζόντων ἐπιτάξεις ἐν ταῖς τοιαύταις ἀρχαῖς. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Ὅτι λεπτουργεῖν οὐκ ἐγχωρεῖν ἡγοῦνται καθ' ἕνα ἕκαστον, τῷ σώματι τὸ προσῆκον ἑκάστῳ προστάττοντες. ἀλλὰ παχύτερον οἴονται δεῖν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐπὶ πολλοὺς τὴν τοῦ λυσιτελοῦντος τοῖς σώμασι ποιεῖσθαι τάξιν. Σω. Καλῶς. Ξε. Διό δή γε καὶ ἴσους πόνους νῦν διδόντες ἀθρόοις, ἅμα μὲν ἐξορμῶσιν, ἅμα δὲ καταπαύουσι δρόμου καὶ πάλης, καὶ πάντων τῶν περὶ τὰ σώματα πόνων. Σω. Ἔστι ταῦτα. Ξε. Καὶ τὸν νομοθέτην τοίνυν ἡγώμεθα, τὸν ταῖς ἀγέλαις ἐπιστατήσοντα τοῦ δικαίου πέρι καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ξυμβολαίων, μή ποθ' ἱκανὸν γενήσεσθαι πᾶσιν ἀθρόοις προστάττοντα, ἀκριβῶς ἑνὶ ἑκάστῳ τὸ προσῆκον ἀποδιδόναι. Σω. Τὸ γοῦν εἰκός. Ξε. Ἀλλὰ τὸ τοῖς πολλοῖς γε οἶμαι καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καί πως οὑτωσὶ παχυτέρως, ἑκάστοις τὸν νόμον θήσει, καὶ ἐν γράμμασιν ἀποδιδοὺς, καὶ ἐν ἀγραμμάτοις, πατρίοις δὲ ἔθεσι νομοθετῶν. Σω. Ὀρθῶς. Ξε. Ὀρθῶς μέντοι. πῶς γὰρ ἄν τις ἱκανὸς γένοιτ' ἄν ποτε ὦ Σώκρατες, ὥστε ἀεὶ διὰ βίου παρακαθήμενος, ἑκάστῳ δι' ἀκριβείας προστάττειν τὸ προσῆκον; ἐπεὶ τοῦτ' ἂν δυνατὸς ὢν ὡς οἶμαι τῶν τὴν βασιλικὴν ὁστισοῦν ὄντως ἐπιστήμην εἰληφότων, σχολῇ ποτ' ἂν ἑαυτῷ θεῖτ' ἐμποδίσματα, γράφων τοὺς λεχθέντας τούτους νόμους. Σω. Ἐκ τῶν νῦν γοῦν ὦ ξένε εἰρημένων. Ξε. Μᾶλλον δέ γε ὦ βέλτιστε, ἐκ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι. Σω. Τίνων δή; Ξε. Τῶν τοιῶνδε. εἴπωμεν γὰρ δὴ πρός γε ἡμᾶς αὐτοὺς, ἰατρὸν μέλλοντα ἢ καί τινα γυμναστικὸν ἀποδημεῖν, καὶ ἀπέσεσθαι τῶν θεραπευομένων συχνὸν ὡς οἴοιτο χρόνον, μὴ μνημονεύσειν οἰηθέντα τὰ προσταχθέντα τοὺς γυμναζομένους ἢ τοὺς κάμνοντας, ὑπομνήματα γράφειν ἂν ἐθέλειν αὐτοῖς, ἢ πῶς; Σω. Οὕτω. Ξε. Τί δ' εἰ παρὰ δόξαν ἐλάττω χρόνον ἀποδημήσας ἔλθοι πάλιν; ἆρ' οὐκ ἂν παρ' ἐκεῖνα τὰ γράμματα τολμήσειεν ἄλλα ὑποτίθεσθαι, ξυμβαινόντων ἄλλων βελτιόνων τοῖς κάμνουσι, διὰ πνεύματα, ἤ τι καὶ ἄλλο παρὰ τὴν ἐλπίδα τῶν ἐκ Διὸς ἑτέρως πως τῶν εἰωθότων γιγνόμενα; καρτερῶν δ' ἂν, ἡγοῖτο δεῖν μὴ ἐκβαίνειν τὰ ἀρχαῖά ποτε νομοθετηθέντα, μήτε αὐτὸν προστάττοντα ἄλλα, μήτε τὸν κάμνοντα ἕτερα τολμῶντα παρὰ τὰ γραφέντα δρᾷν, ὡς ταῦτα ὄντα ἰατρικὰ καὶ ὑγιεινά. τὰ δὲ ἑτέρως γιγνόμενα, νοσώδη τε καὶ οὐκ ἔντεχνα; ἢ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἔν γε ἐπιστήμῃ ξυμβαῖνον καὶ ἀληθεῖ τέχνῃ περὶ ἅπαντα, παντάπασι γέλως ἂν ὁ μέγιστος γίγνοιτο τῶν νομοθετημάτων. Σω. Παντάπασι μὲν οὖν. Ξε. Τῷ δὲ τὰ δίκαια καὶ ἄδικα, καὶ καλὰ καὶ αἰσχρὰ, καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ γράψαντι, καὶ ἄγραφα νομοθετήσαντι ταῖς τῶν ἀνθρώπων ἀγέλαις, ὁπόσαι κατὰ πόλιν ἐν ἑκάσταις νομεύονται κατὰ τοὺς τῶν γραψάντων νόμους, ἂν ὁ μετὰ τέχνης γράψας ἤ τις ἕτερος ὅμοιος ἀφίκηται, μὴ ἐξέστω δὴ παρὰ ταῦτα ἕτερα προστάττειν; ἢ καὶ τοῦτο τὸ ἀπόῤῥημα, οὐδὲν ἧττον ἂν ἐκείνου, τῇ ἀληθείᾳ γελοῖον φαίνοιτο; Σω. Τί μήν; Ξε. Οἶσθ' οὖν ἤδη περὶ τοιούτῳ λόγον τὸν παρὰ τῶν πολλῶν λεγόμενον; Σω. Οὐκ ἐννοῶ νῦν γ' οὕτω. Ξε. Ἀλλὰ μὴν εὐπρεπής. φασὶ γὰρ δὴ δεῖν, εἴ τις γιγνώσκει παρὰ τοὺς τῶν ἔμπροσθεν βελτίους νόμους, νομοθετεῖν τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἕκαστον πείσαντα. ἄλλως δὲ μή. Σω. Τί οὖν οὐκ ὀρθῶς; Ξε. Ἴσως. ἂν δ' οὖν τις μὴ πείθων βιάζηται τὸ βέλτιον, ἀπόκριναι, τί τοὔνομα τῆς βίας ἔσται; μὴ μέντοι πω, περὶ δὲ τῶν ἔμπροσθεν πρότερον. Σω. Ποῖον δὴ λέγεις; Ξε. Ἄν τις ἄρα μὴ πείθων τὸν ἰατρευόμενον, ἔχων δὲ ὀρθῶς τὴν τέχνην, παρὰ τὰ γεγραμμένα, τὸ βέλτιον ἀναγκάζῃ δρᾷν παῖδα ἤ τινα ἄνδρα, ἢ καὶ γυναῖκα, τί τοὔνομα τῆς βίας ἔσται ταύτης; ἆρ' οὐ πᾶν μᾶλλον, ἢ τὸ παρὰ τὴν τέχνην λεγόμενον ἁμάρτημα, τὸ νοσῶδες; καὶ πάντα ὀρθῶς εἰπεῖν ἐστι πρότερον τῷ βιασθέντι περὶ τὸ τοιοῦτον, πλὴν ὅτι

νοσώδη

νοσώδη καὶ ἄτεχνα πέπονθεν ὑπὸ τῶν βιασαμένων ἰατρῶν; Σω. Ἀληθέστατα λέγεις. Ξε. Τί δ' ἡμῖν δὴ τὸ παρὰ τὴν πολιτικὴν τέχνην ἁμάρτημα λεγόμενόν ἐστιν; ἆρ' οὐ τὸ αἰσχρόν, καὶ τὸ κακόν, καὶ ἄδικον; Σω. Παντάπασί γε. Ξε. Τῶν δὴ βιασθέντων παρὰ τὰ γεγραμμένα καὶ πάτρια, δρᾷν ἕτερα δικαιότερα καὶ ἀμείνω καὶ καλλίω τῶν ἔμπροσθεν, φέρε τὸν τῶν τοιούτων αὖ ψόγον περὶ τῆς τοιαύτης βίας, ἆρ' εἰ μέλλει μὴ καταγελαστότατος εἶναι πάντων, πάντα αὐτῷ μᾶλλον λεκτέον ἑκάστοτε, πλὴν ὡς αἰσχρὰ καὶ ἄδικα, καὶ κακὰ πεπόνθασιν οἱ βιασθέντες ὑπὸ τῶν βιασαμένων; Σω. Ἀληθέστατα λέγεις. Ξε. Ἀλλ' ἄρα ἐὰν μὲν πλούσιος ὁ βιασάμενος ᾖ, δίκαια, ἂν δ' ἄρα πένης, ἄδικα τὰ βιασθέντα ἐστίν; ἢ κἂν πείσας κἂν μὴ πείσας τις, πλούσιος ἢ πένης, ἢ κατὰ γράμματα ἢ παρὰ γράμματα δρᾷ μὴ ξύμφορα, ἢ ἀξύμφορα, τοῦτον δὴ καὶ περὶ ταῦτα τὸν ὅρον εἶναι τόν γε ἀληθινώτατον ὀρθῆς πόλεως διοικήσεως; ὃν ὁ σοφὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ διοικήσει, τὸ τῶν ἀρχομένων ὥσπερ ὁ κυβερνήτης τὸ τῆς νεὼς καὶ ναυτῶν ἀεὶ ξυμφέρον παραφυλάττων. οὐ γράμματα τιθείς, ἀλλὰ τὴν τέχνην, νόμον παρεχόμενος, σώζει τοὺς συνναύτας, οὕτω καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον παρὰ τῶν οὕτως ἄρχειν δυναμένων ὀρθὴ γίγνοιτ' ἂν πολιτεία, τὴν τῆς τέχνης ῥώμην τῶν νόμων παρεχομένων κρείττω. καὶ πάντα ποιοῦσι τοῖς ἔμφροσιν ἄρχουσιν, οὐκ ἔστιν ἁμάρτημα, μέχρι περ ἂν ἓν μέγα φυλάττωσι, τὸ μετὰ νοῦ καὶ τέχνης δικαιότατον ἀεὶ διανέμοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει, σώζειν τε αὐτοὺς οἷοί τε ὦσι, καὶ ἀμείνους ἐκ χειρόνων ἀποτελεῖν κατὰ τὸ δυνατόν. Σω. Οὐκ ἔστ' ἀντειπεῖν παρά γε ἃ νῦν εἴρηται. Ξε. Καὶ μὴν καὶ πρὸς ἐκεῖνα οὐδὲ ἀντιρρητέον. Σω. Τὰ ποῖα εἶπες; Ξε. Ὡς οὐκ ἄν ποτε πλῆθος οὐδ' ὡντινωνοῦν τὴν τοιαύτην λαβὸν ἐπιστήμην οἷόν τ' ἂν, γένοιτο μετὰ νοῦ διοικεῖν πόλιν. ἀλλὰ περὶ σμικρόν τι καὶ ὀλίγον καὶ τὸ ἕν ἐστι ζητητέον, τὴν μίαν ἐκείνην πολιτείαν τὴν ὀρθήν. τὰς δ' ἄλλας, μιμήματα θετέον, ὥσπερ καὶ ὀλίγον πρότερον ἐῤῥήθη. τὰς μὲν ἐπὶ τὰ καλλίονα, τὰς δὲ ἐπὶ τὰ αἰσχίω μιμουμένας ταύτην. Σω. Πῶς τί τοῦτ' εἴρηκας; οὐδὲ γὰρ ἄρτι δῆθεν κατέμαθον περὶ τῶν μιμημάτων. Ξε. Καὶ μὴν οὐ φαῦλόν γε ἂν κινήσας τις τοιοῦτον τὸν λόγον αὐτοῦ καταβάλοι, καὶ μὴ διελθὼν ἐνδείξηται τὸ νυνὶ γιγνόμενον ἁμάρτημα περὶ αὐτό. Σω. Ποῖον δή; Ξε. Τοιόνδε τι δεῖ γε ζητεῖν, οὐ πάνυ ξύνηθες, οὐδὲ ῥᾴδιον ἰδεῖν, ὅμως μὴν πειρώμεθα λαβεῖν αὐτό. φέρε γάρ, ὀρθῆς ἡμῖν μόνης οὔσης ταύτης τῆς πολιτείας ἣν εἰρήκαμεν, οἶσθ' ὅτι τὰς ἄλλας δεῖ τοῖς ταύτης συγγράμμασι χρωμένας οὕτω σώζεσθαι, δρώσας τὸ νῦν ἐπαινούμενον, καίπερ οὐκ ὀρθότατον ὄν; Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Τὸ παρὰ τοὺς νόμους μηδὲν μηδένα τολμᾶν ποιεῖν τῶν ἐν τῇ πόλει. τὸν τολμῶντα δὲ θανάτῳ ζημιοῦσθαι, καὶ πᾶσι τοῖς ἐσχάτοις. καὶ τοῦτ' ἔστιν ὀρθότατα καὶ κάλλιστ' ἔχον ὡς δεύτερον, ἐπειδὰν τὸ πρῶτόν τις μεταθῇ τὸ νῦν δὴ ῥηθέν. ᾧ δὲ τρόπῳ γεγονός ἐστι τοῦτο, ὃ δὴ δεύτερον ἔφήσαμεν, διαπερανώμεθα. ἦ γάρ; Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Εἰς δὴ τὰς εἰκόνας ἐπανίωμεν πάλιν, αἷς ἀναγκαῖον ἀπεικάζειν ἀεὶ τοὺς βασιλικοὺς ἄρχοντας. Σω. Ποίας; Ξε. Τὸν γενναῖον κυβερνήτην, καὶ τὸν ἑτέρων πολλῶν ἀντάξιον ἰατρόν. κατίδωμεν γὰρ δή τι σχῆμα ἐν τούτοις αὐτοῖς πλασάμενοι. Σω. Ποῖόν τι; Ξε. Τοιόνδε. οἷον, εἰ πάντες περὶ αὐτῶν διανοηθεῖμεν ὅτι δεινότατα ὑπ' αὐτῶν πάσχομεν. ὃν μὲν γὰρ ἂν ἐθελήσωσιν ἡμῶν τούτων ἑκάτεροι σώζειν, ὁμοίως δὴ σώζουσιν. ὃν δ' ἂν λωβᾶσθαι βουληθῶσι, λωβῶνται. τέμνοντες, καὶ καίοντες. καὶ προστάττοντες ἀναλώματα φέρειν παρ' ἑαυτούς, οἷον φόρους, ὧν σμικρὰ μὲν εἰς τὸν κάμνοντα καὶ οὐδὲν ἀναλίσκουσι. τοῖς δὲ ἄλλοις, αὐτοί τε καὶ οἱ οἰκέται χρῶνται, καὶ δὴ καὶ τελευτῶντες, ἢ παρὰ ξυγγενῶν, ἢ περὶ τινῶν ἐχθρῶν τοῦ κάμνοντος χρήματα μισθὸν λαμβάνοντες ἀποκτιννύασιν. οἵ τ' αὖ κυβερνῆται, μυρία ἕτερα τοιαῦτα ἐργάζονται, καταλιπόντες τε ἔκ τινος ἐπιβουλῆς ἐν ταῖς ἀναγωγαῖς ἐρήμους, καὶ σφάλματα ποιοῦντες ἐν τοῖς πελάγεσιν ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλατταν, καὶ ἕτερα κακουργοῦσιν. εἰ δὴ ταῦτα διανοηθέντες βουλευσαίμεθα περὶ αὐτῶν βουλήν τινα τούτων τῶν τεχνῶν, μηκέτι ἐπιτρέπειν ἄρχειν αὐτοκράτορι μηδ' ἑτέρᾳ, μήτ' οὖν δούλων, μήτ' ἐλευθέρων, ξυλλέξαι δὲ ἐκκλησίαν ἡμῶν αὐτῶν, ἢ ξύμπαντα τὸν δῆμον, ἢ τοὺς πλουσίους μόνον, ἐξεῖναι δὲ καὶ ἰδιωτῶν καὶ τῶν ἄλλων δημιουργῶν, περί τε πλοῦ, καὶ περὶ νόσων γνώμην ξυμβάλλεσθαι, καθότι χρὴ τοῖς φαρμάκοις ἡμᾶς καὶ τοῖς ἰατρικοῖς ὀργάνοις πρὸς τοὺς κάμνοντας χρῆσθαι. καὶ δὴ καὶ τοῖς πλοίοις τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ναυτικοῖς ὀργάνοις εἰς τὴν τῶν πλοίων χρείαν, καὶ περὶ τοὺς κινδύνους τούς τε πρὸς αὐτὸν τὸν πλοῦν, ἀνέμων καὶ θαλάττης πέρι, καὶ πρὸς τὰς τοῖς λῃσταῖς ἐντεύξεις, καὶ ἐὰν ναυμαχεῖν ἄρα δέῃ που μακροῖς πλοίοις, πρὸς ἕτερα τοιαῦτα. τὰ δὲ τῷ πλήθει δόξαντα περὶ τούτων, εἴτε τινῶν ἰατρῶν καὶ κυβερνητῶν, εἴτ' ἄλλων ἰδιωτῶν ξυμβουλευόντων, γράψαντας ἐν κύρβεσί τισι καὶ στήλαις, τὰ δὲ καὶ ἄγραφα πάτρια θεμένους ἔθη, κατὰ ταῦτ' ἤδη τὸν ἔπειτα χρόνον ναυτίλλεσθαι, καὶ τὰς τῶν καμνόντων θεραπείας ποιεῖσθαι. Σω. Κομιδῆ γε εἴρηκας ἄτοπα. Ξε. Κατ' ἐνιαυτόν δέ γε ἄρχοντας καθίστασθαι τοῦ πλήθους, εἴτε ἐκ τῶν πλουσίων, εἴτε ἐκ τοῦ δήμου παντός, ὃς ἂν κληρούμενος λαγχάνῃ. τοὺς δὲ κατασταντας ἄρχοντας, ἄρχειν κατὰ τὰ γράμματα, κυβερνῶντας τὰς ναῦς καὶ τοὺς κάμνοντας ἰωμένους. Σω. Ταῦτ' ἔτι χαλεπώτερα. Ξε. Θεῶ δὴ καὶ τὸ μεταταῦτα ἑπόμενον. ἐπειδὰν γὰρ δὴ τῶν ἀρχόντων ἑκάστοις ὁ ἐνιαυτὸς ἐξέλθῃ, δεήσει δικαστήρια καθίσαντας ἀνδρῶν, ἢ τῶν

πλουσίων

πλουσίων ἐκ προκρίσεως, ἢ ξύμπαντα τὸν δῆμον τοὺς λαχόντας, εἰς τούτους εἰσάγειν τοὺς ἄρξαντας καὶ εὐθύνειν, κατηγορεῖν δὲ τὸν βουλόμενον, ὡς οὐ κατὰ τὰ γράμματα τὸν ἐνιαυτὸν ἐκυβέρνησε τὰς ναῦς, οὐδὲ κατὰ τὰ παλαιὰ τῶν προγόνων ἔθη. τὰ αὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῶν τοὺς κάμνοντας ἰωμένων. ὧν δ' ἂν καταψηφισθῇ, τιμᾶν ὅ, τι χρὴ παθεῖν αὐτῶν τινας, ἢ ἀποτίνειν. Σω. Οὐκοῦν ὅ γε θέλων καὶ ἑκὼν ἐν τοῖς τοιούτοις ἄρχειν, δικαιότατ' ἂν ὁτιοῦν πάσχοι, καὶ ἀποτίνοι. Ξε. Καὶ τοίνυν ἔτι δεήσει θέσθαι νόμον ἐπὶ πᾶσι τούτοις, ἄν τις κυβερνητικὴν καὶ τὸ ναυτικὸν ἢ τὸ ὑγιεινὸν καὶ ἰατρικῆς ἀλήθειαν περὶ πνεύματά τε καὶ θερμὰ καὶ ψυχρὰ ζητῶν φαίνηται παρὰ τὰ γράμματα, καὶ σοφιζόμενος ὁτιοῦν περὶ τὰ τοιαῦτα, πρῶτον μὲν, μήτε ἰατρικὸν αὐτὸν μήτε κυβερνητικὸν ὀνομάζειν, ἀλλὰ μετεωρολόγον ἀδολέσχην τινὰ σοφιστήν. εἶθ' ὡς διαφθείροντα ἄλλους νεωτέρους, καὶ ἀναπείθοντα ἐπιτίθεσθαι κυβερνητικῇ καὶ ἰατρικῇ μὴ κατὰ νόμους, ἀλλ' αὐτοκράτορας ἄρχειν τῶν πλοίων, καὶ τῶν νοσούντων γραψάμενον εἰσάγειν τὸν βουλόμενον οἷς ἔξεστιν εἰς δή τι δικαστήριον. ἂν δὲ παρὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ γεγραμμένα δόξῃ πείθειν εἴτε νέους, εἴτε πρεσβύτας, κολάζειν τοῖς ἐσχάτοις. οὐδὲν γὰρ δεῖ τῶν νόμων εἶναι σοφώτερον. οὐδένα γὰρ ἀγνοεῖν τό, τε ἰατρικὸν καὶ τὸ ὑγιεινὸν, οὐδὲ τὸ κυβερνητικὸν καὶ ναυτικόν. ἐξεῖναι γὰρ τῷ βουλομένῳ μανθάνειν γεγραμμένα καὶ πάτρια ἔθη κείμενα. ταῦτα δὴ περί τε ταύτας τὰς ἐπιστήμας εἰ γίγνοιτο οὕτως ὡς λέγομεν ὦ Σώκρατες, καὶ στρατηγικῆς, καὶ ξυμπάσης ἡστινοσοῦν θηρευτικῆς, καὶ γραφικῆς ξυμπάσης ὁτιοῦν μέρος μιμητικῆς, καὶ τεκτονικῆς, καὶ ξυνόλης ὁποιασοῦν σκευουργίας, ἢ καὶ γεωργίας, καὶ τῆς περὶ τὰ φυτὰ ξυνόλης τέχνης, ἢ καί τινα ἱπποφορβίαν αὖ κατὰ συγγράμματα θεασαίμεθα γιγνομένην ἢ σύμπασαν ἀγελαιοκομικὴν, ἢ μαντικὴν, ἢ πᾶν ὅ, τι μέρος διακονικὴ περιείληφεν, ἢ πεττείαν, ἢ ξύμπασαν ἀριθμητικὴν ψιλὴν, εἴτε ἐπίπεδον, εἴτε ἐν βάθεσιν, εἴτε ἐν τάχεσιν οὖσάν που, περὶ ἅπαντα ταῦτα οὕτω πραττόμενα, τί ποτ' ἂν φανείη κατὰ τὰ συγγράμματα γιγνόμενα καὶ μὴ κατὰ τέχνην. Σω. Δῆλον ὅτι πᾶσαί τε αἱ τέχναι παντελῶς ἂν ἀπόλοινθ' ἡμῖν, καὶ οὐδὲ εἰσαῦθις γένοιντ' ἄν ποτε, διὰ τὸν ἀποκωλύοντα τοῦτον ζητεῖν νόμον. ὥστε ὁ βίος ὢν καὶ νῦν χαλεπὸς, εἰς τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἀβίωτος γίγνοιτ' ἂν τοπαράπαν. Ξε. Τί δὲ τόδε, εἰ κατὰ συγγράμματα μὲν ἀναγκάζοιμεν ἕκαστον γίγνεσθαι τῶν εἰρημένων, καὶ τοῖς συγγράμμασιν ἐπιστατεῖν ἡμῖν τὸν χειροτονηθέντα, ἢ λαχόντα ἐκ τύχης, οὗτος δὲ μηδὲν φροντίζων τῶν γραμμάτων, ἢ κέρδους ἕνεκά τινος, ἢ χάριτος ἰδίας, παρὰ ταῦτα ἐπιχειροῖ δρᾶν ἕτερα μηδὲν γινώσκων, ἆρ' οὐ τοῦ κακοῦ τοῦ πρόσθεν μεῖζον ἂν ἔτι τοῦτο γίγνοιτο κακόν; Σω. Ἀληθέστατά γε. Ξε. Παρὰ γὰρ οἶμαι τοὺς νόμους, τοὺς ἐκ πείρας πολλῆς κειμένους, καί τινων ξυμβούλων ἕκαστα χαριέντως ξυμβουλευσάντων καὶ ξυμπεισάντων θέσθαι τὸ πλῆθος, ὁ παρὰ ταῦτα τολμῶν δρᾶν, ἁμαρτήματος ἁμάρτημα πολλαπλάσιον ἀπεργαζόμενος, ἀνατρέπει πᾶσαν ἂν πρᾶξιν ἔτι μειζόνως τῶν ξυγγραμμάτων. Σω. Πῶς δ' οὐ μέλλει; Ξε.

Διὰ ταῦτα δὴ τοῖς περὶ ὁτουοῦν νόμους καὶ ξυγγράμματα τιθεμένοις, δεύτερος πλοῦς τὸ παρὰ ταῦτα, μήτε ἕνα, μήτε πλῆθος μηδὲν μηδέ ποτε ἐᾶν δρᾶν, μὴδ' ὁτιοῦν. Σω. Ὀρθῶς. Ξε.

Οὐκοῦν μιμήματα μὲν ἂν ἑκάστων ταῦτα εἴη τῆς ἀληθείας, τὰ παρὰ τῶν εἰδότων εἰς δύναμιν εἶναι γεγραμμένα; Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Καὶ μὴν τόν γε εἰδότα ἔφαμεν τὸν ὄντως πολιτικὸν, εἰ μεμνήμεθα, ποιήσειν τῇ τέχνῃ πολλὰ εἰς τὴν αὑτοῦ πρᾶξιν τῶν γραμμάτων οὐδὲν φροντίζοντα, ὁπόταν ἄλλ' αὐτῷ βελτίω δόξῃ παρὰ τὰ γεγραμμένα ὑφ' αὐτοῦ, καὶ ἐπεσταλμένα ἀποῦσί τισιν. Σω. Ἔφαμεν γάρ. Ξε. Οὐκοῦν ἀνὴρ ὁστισοῦν εἷς, ἢ πλῆθος ὁτιοῦν, οἷς ἂν νόμοι κείμενοι τυγχάνωσι, παρὰ ταῦτα ὅ, τι ἂν ἐπιχειρήσωσι ποιεῖν ὡς βέλτιον ἕτερον ὂν, ταυτὸν δρῶσι κατὰ δύναμιν ὅπερ ὁ ἀληθινὸς ἐκεῖνος; Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Ἆρ' οὖν εἰ μὲν ἀνεπιστήμονες ὄντες τὸ τοιοῦτον δρῷεν, μιμεῖσθαι μὲν ἂν ἐπιχειροῖεν τὸ ἀληθὲς, μιμοῖντ' ἂν μέντοι πάνυ κακῶς. εἰ δ' ἔντεχνοι, τοῦτο οὐκ ἔστιν ἔτι μίμημα, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀληθέστατον ἐκεῖνο. Σω. Πάντως που. Ξε. Καὶ μὴν ἔμπροσθέν γε ὡμολογημένον ἡμῖν κεῖται, μηδὲν πλῆθος μηδ' ἡντινοῦν λαβεῖν δυνατὸν εἶναι τέχνην. Σω. Κεῖται γὰρ οὖν. Ξε. Οὐκοῦν εἰ μὲν ἔστι βασιλική τις τέχνη, τὸ τῶν πλουσίων πλῆθος καὶ ὁ ξύμπας δῆμος οὐκ ἄν ποτε λάβοι τὴν πολιτικὴν ταύτην ἐπιστήμην. Σω. Πῶς γὰρ ἄν; Ξε. Δεῖ δὴ τὰς τοιαύτας γε ὡς ἔοικε πολιτείας, εἰ μέλλουσι καλῶς τὴν ἀληθινὴν ἐκείνην τὴν τοῦ ἑνὸς μετὰ τέχνης ἄρχοντος πολιτείαν εἰς δύναμιν μιμήσεσθαι, μηδέ ποτε κειμένων αὐτοῖς τῶν νόμων μηδὲν ποιεῖν παρὰ τὰ γεγραμμένα καὶ πάτρια ἔθη. Σω. Κάλλιστα εἴρηκας. Ξε. Ὅταν ἄρα οἱ πλούσιοι ταύτην μιμῶνται, τότε ἀριστοκρατίαν καλοῦμεν τὴν τοιαύτην πολιτείαν. ὁπόταν δὲ τῶν νόμων μὴ φροντίζωσιν, ὀλιγαρχίαν. Σω. Κινδυνεύει. Ξε. Καὶ μὴν ὁπόταν αὖθις εἷς ἄρχῃ κατὰ νόμους μιμούμενος τὸν ἐπιστήμονα, βασιλέα καλοῦμεν. οὐ διορίζοντες ὀνόματι τὸν μετ' ἐπιστήμης, ἢ δόξης κατὰ νόμους μοναρχοῦντα. Σω. Κινδυνεύομεν. Ξε. Οὐκοῦν κἄν τις ἄρα ἐπιστήμων ὄντως ὢν εἷς ἄρχῃ, πάντως τό γε ὄνομα ταυτὸν βασιλεὺς καὶ οὐδὲν ἕτερον προσρηθήσεται· δι' ἃ δὴ τὰ πέντε ὀνόματα τῶν νῦν λεγομένων πολιτειῶν, ἓν μόνον γέγονεν. Σω. Ἔοικε γοῦν. Ξε. Τί δ' ὅταν μήτε κατὰ νόμους, μήτε κατὰ ἔθη πράττῃ τις εἷς ἄρχων, προσποιῆται δὲ ὥσπερ ὁ ἐπιστήμων ὡς ἄρα παρὰ τὰ γεγραμμένα τό γε βέλτιστον ποιητέον, ᾖ δέ τις ἐπιθυ-

μία καὶ ἄγνοια τούτου τοῦ μιμήματος ἡγουμένη, πᾶν οὐ τότε τὸν τοιοῦτον ἕκαστον τύραννον κλητέον; Σω. Τί μήν; Ξε. Οὕτω δὴ τύραννός τε γέγονε φαμὲν καὶ βασιλεύς, καὶ ὀλιγαρχία, καὶ ἀριστοκρατία, καὶ δημοκρατία. δυσχερανάντων τῶν ἀνθρώπων τὸν ἕνα ἐκεῖνον μόναρχον καὶ ἀπιστησάντων μηδένα τῆς τοιαύτης ἀρχῆς ἄξιον ἂν γενέσθαι ποτέ, ὥστε ἐθέλειν καὶ δυνατὸν εἶναι μετὰ ἀρετῆς καὶ ἐπιστήμης ἄρχοντα, τὰ δίκαια καὶ ὅσια διανέμειν ὀρθῶς πᾶσι, λωβᾶσθαι δὲ καὶ ἀποκτιννύναι καὶ κακοῦν ὃν ἂν βουληθῇ ἑκάστοτε ἡμῶν. ἐπεὶ γενόμενόν γ' ἄν, οἷον λέγομεν, ἀγαπᾶσθαί τε ἄν, καὶ οἰκεῖν διακυβερνῶντα εὐδαιμόνως ὀρθὴν ἀκριβῶς μόνον πολιτείαν. Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Νῦν δέ γε ὅτε οὐκ ἔστι γιγνόμενος, ὡς δὴ φαμὲν ἐν ταῖς πόλεσι βασιλεύς, οἷος ἐν σμήνεσιν ἐμφύεται, τό τε σῶμα εὐθὺς καὶ τὴν ψυχὴν διαφέρων εἷς, δεῖ δὴ συνελθόντας ξυγγράμματα γράφειν, ὡς ἔοικε, μεταθέοντας τὰ τῆς ἀληθεστάτης πολιτείας ἴχνη. Σω. Κινδυνεύει. Ξε. Θαυμάζομεν δῆτα ὦ Σώκρατες, ἐν ταῖς τοιαύταις πολιτείαις ὅσα ξυμβαίνει γίγνεσθαι κακά, καὶ ὅσα ξυμβήσεται, τοιαύτης τῆς κρηπῖδος ὑποκειμένης αὐταῖς τῆς κατὰ γράμματα καὶ ἔθη μὴ μετὰ ἐπιστήμης πραττούσης τὰς πράξεις, ἑτέρᾳ προσχρωμένης παντὶ κατάδηλον, ὡς πάντ' ἂν διολέσειε τὰ ταύτῃ γιγνόμενα. ἢ ἐκεῖνο ἡμῖν θαυμαστέον μᾶλλον, ὡς ἰσχυρόν τι πόλις ἐστὶ φύσει. πάσχουσαι γὰρ δὴ τοιαῦτα αἱ πόλεις νῦν χρόνον ἀπέραντον, ὅμως ἔνιαί τινες αὐτῶν μόνιμοί τε εἰσὶ καὶ οὐκ ἀνατρέπονται, πολλαὶ μὴν ἐνίοτε καθάπερ πλοῖα καταδυόμεναι διόλλυνται καὶ διολώλασι, καὶ ἔτι διολοῦνται, διὰ τὴν τῶν κυβερνητῶν καὶ ναυτῶν μοχθηρίαν, τῶν περὶ τὰ μέγιστα μεγίστην ἄγνοιαν εἰληφότων, οἳ περὶ τὰ πολιτικὰ κατ' οὐδὲν γιγνώσκοντες, ἡγοῦνται κατὰ πάντα σαφέστατα πασῶν ἐπιστημῶν ταύτην εἰληφέναι. Σω. Ἀληθέστατα. Ξε. Τίς οὖν δὴ τῶν οὐκ ὀρθῶν πολιτειῶν τούτων, ἥκιστα χαλεπὴ συζῆν πασῶν χαλεπῶν οὐσῶν, καὶ τίς βαρυτάτη, δεῖ τι κατιδεῖν ἡμᾶς. καίπερ πρός γε τὸ νῦν προτεθὲν ἡμῖν πάρεργον λεγόμενον, οὐ μὴν ἀλλ' εἴς γε τὸ ὅλον ἴσως ἅπανθ' ἕνεκα τοῦ τοιούτου πάντες δρῶμεν χάριν. Σω. Δεῖ. πῶς δ' οὔ; Ξε. Τὴν αὐτὴν τοίνυν φασὶ τριῶν οὐσῶν, χαλεπὴν διαφερόντως ἅμα καὶ ῥᾴστην γίγνεσθαι. Σω. Πῶς φῄς; Ξε. Οὐκ ἄλλως πλὴν μοναρχίαν φημὶ καὶ ὀλίγων ἀρχὴν καὶ πολλῶν εἶναι, τρεῖς ταύτας ἡμῖν λεγομένας τοῦ νῦν ἐπικεχυμένου λόγου κατ' ἀρχάς. Σω. Ἦσαν γὰρ οὖν. Ξε. Ταύτας τοίνυν δίχα τέμνοντες, μίαν ἑκάστην ἓξ ποιῶμεν, τὴν ὀρθὴν χωρὶς ἀποκρίναντες τούτων ἑβδόμην. Σω. Πῶς οὖν; Ξε. Ἐκ μὲν τῆς μοναρχίας, βασιλικὴν καὶ τυραννικήν. ἐκ δ' αὖ τῶν μὴ πολλῶν, τήν τε εὐώνυμον ἔφαμεν ἀριστοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν. ἐκ δ' αὖ τῶν πολλῶν, τότε μὲν ἁπλῆν ἐπονομάζοντες ἐτίθεμεν δημοκρατίαν. νῦν δὲ αὖ καὶ ταύτην ἡμῖν θετέον ἐστὶ διπλῆν. Σω. Πῶς δή, καὶ τίνι διαιροῦντες ταύτην; Ξε. Οὐδὲν διαφέροντι τῶν ἄλλων, οὐδ' εἰ τοὔνομα ἤδη διπλοῦν ἐστι ταύτης, ἀλλὰ τό γε κατὰ νόμους ἄρχειν καὶ παρανόμως, ἔστι καὶ ταύτῃ καὶ ταῖς ἄλλαις. Σω. Ἔστι γὰρ οὖν. Ξε. Τότε μὲν τοίνυν τὴν ὀρθὴν ζητοῦσι, τοῦτο τὸ τμῆμα οὐκ ἦν χρήσιμον, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἀπεδείξαμεν. ἐπειδὴ δὲ ἐξείλομεν ἐκείνην, τὰς δ' ἄλλας ἔθεμεν ἀναγκαίας, ἐν ταύταις δὴ τὸ παράνομον καὶ ἔννομον ἑκάστην διχοτομεῖ τούτων. Σω. Ἔοικε τούτου νῦν ῥηθέντος τοῦ λόγου. Ξε. Μοναρχία τοίνυν ζευχθεῖσα μὲν ἐν γράμμασιν ἀγαθοῖς, οὓς νόμους λέγομεν, ἀρίστη πασῶν τῶν ἕξ. ἄνομος δέ, χαλεπὴ καὶ βαρυτάτη ξυνοικῆσαι. Σω. Κινδυνεύει. Ξε. Τὴν δέ γε τῶν μὴ πολλῶν, ὥσπερ ἑνὸς καὶ πλήθους τὸ ὀλίγον μέσον, οὕτως ἡγησώμεθα μέσην ἐπ' ἀμφότερα. τὴν δ' αὖ τοῦ πλήθους, κατὰ πάντα ἀσθενῆ, καὶ μηδὲν μήτε ἀγαθόν, μήτε κακὸν μέγα δυναμένην ὡς πρὸς τὰς ἄλλας, διὰ τὸ τὰς ἀρχὰς ἐν ταύτῃ διανενεμῆσθαι κατὰ σμικρὰ εἰς πολλούς. διὸ γέγονε πασῶν μὲν νομίμων τῶν πολιτειῶν οὐσῶν τούτων χειρίστη. παρανόμων δ' οὐσῶν ξυμπασῶν, βελτίστη. καὶ ἀκολάστων μὲν πασῶν οὐσῶν, ἐν δημοκρατίᾳ νικᾷ ζῆν. κοσμίων δ' οὐσῶν, ἥκιστα ἐν ταύτῃ βιωτέον. ἐν τῇ πρώτῃ δέ, πολὺ πρῶτόν τε καὶ ἄριστον, πλὴν τῆς ἑβδόμης. πασῶν γὰρ ἐκείνην γε ἐκκριτέον, οἷον θεὸν ἐξ ἀνθρώπων, ἐκ τῶν ἄλλων πολιτειῶν. Σω. Φαίνεται ταῦθ' οὕτω γίγνεσθαί τε καὶ ξυμβαίνειν, καὶ ποιητέον ᾗπερ λέγεις. Ξε. Οὐκοῦν δὴ καὶ τοὺς κοινωνοὺς τούτων τῶν πολιτειῶν πασῶν, πλὴν τῆς ἐπιστήμονος, ἀφαιρετέον, ὡς οὐκ ὄντας πολιτικούς, ἀλλὰ στασιαστικούς, καὶ εἰδώλων μεγίστων προστάτας ὄντας, καὶ αὐτοὺς εἶναι τοιούτους, μεγίστους δὲ ὄντας μιμητάς, καὶ γόητας μεγίστους, γίγνεσθαι τῶν σοφιστῶν σοφιστάς; Σω. Κινδυνεύει τοῦτο εἰς τοὺς πολιτικοὺς λεγομένους περιεστράφθαι τὸ ῥῆμα ὀρθότατα. Ξε. Εἶεν. τοῦτο μὲν ἀτεχνῶς ἡμῖν ὥσπερ δρᾶμα, καθάπερ ἐρρήθη νῦν δὴ κενταυρικὸν ὁρᾶσθαι, καὶ σατυρικόν τινα θίασον, ὃν δὴ χωριστέον ἀπὸ πολιτικῆς εἶναι τέχνης, νῦν δ' οὕτω πάνυ μόγις ἐχωρίσθη. Σω. Φαίνεται. Ξε. Τούτου δ' ἕτερον ἔτι χαλεπώτερον λείπεται, τῷ ξυγγενές τε ὁμοῦ τῷ εἶναι μᾶλλον τῷ βασιλικῷ γένει καὶ δυσκαταμαθητότερον. καί μοι φαινόμεθα τοῖς τὸν χρυσὸν καθαίρουσι πάθος ὅμοιον πεπονθέναι. Σω. Πῶς; Ξε. Γῆν που καὶ λίθους καὶ πόλλ' ἄττα ἕτερα ἀποκρίνουσι κἀκεῖνοι πρῶτον οἱ δημιουργοί, μετὰ δὲ ταῦτα λείπεται ξυμμεμιγμένα τὰ ξυγγενῆ τοῦ χρυσοῦ τίμια, καὶ πυρὶ μόνον ἀφαιρετά, χαλκὸς καὶ ἄργυρος. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀδάμας. μετὰ βασάνων ταῖς ἑψήσεσι μόγις ἀφαιρεθέντα, τὸν λεγόμενον ἀκήρατον χρυσὸν εἴασεν ἡμᾶς ἰδεῖν αὐτὸν μόνον ἐφ' ἑαυτοῦ. Σω. Λέγεται γὰρ οὖν, ταῦτα οὕτω γίγνεσθαι. Ξε. Κατὰ τὸν αὐτὸν τοίνυν λόγον ἔοικε καὶ νῦν ἡμῖν, τὰ μὲν ἕτερα καὶ ὁπόσα ἀλλότρια,

καὶ τὰ

καὶ τὰ μὴ φίλα πολιτικῆς ἐπιστήμης ἀποκεχωρίσθαι, λείπεσθαι δὲ τὰ τίμια καὶ ξυγγενῆ. τούτων δ' ἐστί που στρατηγία καὶ δικαστική, ὅση βασιλικῇ κοινωνοῦσα ῥητορεία καὶ πείθουσα τὸ δίκαιον, ξυνδιακυβερνᾷ τὰς ἐν ταῖς πόλεσι πράξεις. ἃ δὴ τίνι τρόπῳ ῥᾷστά τις ἀπομερίζων, δείξει γυμνὸν καὶ μόνον ἐκεῖνον καθ' αὑτὸν τὸν ζητούμενον ὑφ' ἡμῶν. Σω. Δῆλον ὅτι τοῦτό πη δρᾶν πειρατέον. Ξε. Πέρας μὲν τοίνυν ἕνεκα φανερὸς ἔσται. διὰ δὲ μουσικῆς αὐτὸν ἐγχειρητέον δηλῶσαι, καί μοι λέγε. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Μουσικῆς ἐστι πού τις ἡμῖν μάθησις, καὶ ὅλως τῶν περὶ χειροτεχνίας ἐπιστημῶν; Σω. Ἔστι.

Ξε. Τί δέ, τὸ δ' αὖ τούτων ἡντινοῦν εἴτε δεῖ μανθάνειν ἡμᾶς, εἴτε μή, πότερα φήσομεν ἐπιστήμην αὖ καὶ ταύτην εἶναί τινα περὶ αὐτὰ ταῦτα, ἢ πῶς; Σω. Οὕτως εἶναι φήσομεν. Ξε. Οὐκοῦν ἑτέραν ὁμολογήσομεν ἐκείνων εἶναι ταύτην; Σω. Ναί. Ξε. Πότερα δ' αὐτῶν οὐδεμίαν ἄρχειν δεῖν ἄλλην ἄλλης, ἢ ἐκείνας ταύτης, ἢ ταύτην δεῖν ἐπιτροπεύουσαν ἄρχειν ξυμπασῶν τῶν ἄλλων; Σω. Ταύτην ἐκείνων τὴν εἰ δεῖ μανθάνειν ἢ μή. Ξε. Τῆς μανθανομένης καὶ διδασκούσης ἄρα σὺ γ' ἀποφαίνει δεῖν ἡμῖν ἄρχειν; Σω. Σφόδρα γε. Ξε. Καὶ τὴν εἰ δεῖ πείθειν ἄρα ἢ μή, τῆς δυναμένης πείθειν; Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Εἶεν. τίνι τὸ πειστικὸν οὖν ἀποδώσομεν ἐπιστήμῃ πλήθους τε καὶ ὄχλου διὰ μυθολογίας, ἀλλὰ μὴ διὰ διδαχῆς. Σω. Φανερὸν οἶμαι, καὶ τοῦτο ῥητορικῇ δοτέον ὄν.

Ξε. Τὸ δ' εἴτε διὰ πειθοῦς, εἴτε διά τινος βίας δεῖ πράττειν πρός τινας ὁτιοῦν, ἢ καὶ τὸ παράπαν ἔχειν, τοῦτ' αὖ ποίᾳ προσθήσομεν ἐπιστήμῃ. Σω. Τῇ τῆς πειστικῆς ἀρχούσῃ καὶ λεκτικῆς. Ξε. Εἴη δὲ οὐκ ἂν ἄλλη τις ὡς οἶμαι, πλὴν ἡ τοῦ πολιτικοῦ δύναμις. Σω. Κάλλιστ' εἴρηκας. Ξε. Καὶ τοῦτο μὲν ἔοικε ταχὺ κεχωρίσθαι πολιτικῆς τὸ ῥητορικόν, ὡς ἕτερον εἶδος ὂν ὑπηρετοῦν μὴν ταύτῃ.

Σω. Ναί. Ξε. Τί δὲ περὶ τῆς τοιᾶσδ' αὖ δυνάμεως διανοητέον; Σω. Ποίας; Ξε. Τῆς ὡς πολεμητέον ἑκάστοις, οἷς ἂν προελώμεθα πολεμεῖν. εἴτε αὐτὴν ἄτεχνον, εἴτε ἔντεχνον ἐροῦμεν; Σω. Καὶ πῶς ἂν ἄτεχνον διανοηθεῖμεν, ἥν γε ἡ στρατηγικὴ καὶ πᾶσα ἡ πολεμικὴ πρᾶξις πράττει;

Ξε. Τὴν δ' εἴτε πολεμητέον, εἴτε διὰ φιλίας ἀπαλλακτέον, οἵαν τε καὶ ἐπιστήμονα διαβουλεύσασθαι, ταύτης ἑτέραν ὑπολάβωμεν, ἢ τὴν αὐτὴν ταύτῃ; Σω. Τοῖς πρόσθεν ἀναγκαῖον ἑπομένοισιν, ἑτέραν. Ξε. Οὐκοῦν ἄρχουσαν ταύτην αὐτῆς ἀποφανούμεθα, εἴπερ τοῖς ἔμπροσθέν γε ὑποληψόμεθα ὁμοίως; Σω. Φημί. Ξε. Τίν' οὖν ποτε καὶ ἐπιχειρήσομεν, οὕτω δεινῆς καὶ μεγάλης τέχνης ξυμπάσης τῆς πολεμικῆς δεσπότιν ἀποφαίνεσθαι, πλήν γε δὴ τὴν ὄντως οὖσαν βασιλικήν; Σω. Οὐδεμίαν ἄλλην. Ξε. Οὐκ ἄρα πολιτικὴν θήσομεν ὑπηρετικήν γε οὖσαν τὴν τῶν στρατηγῶν ἐπιστήμην. Σω. Οὐκ εἰκός. Ξε. Ἴθι δὴ καὶ τὴν τῶν δικαστῶν τῶν ὀρθῶς δικαζόντων θεασώμεθα δύναμιν.

Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Ἆρ' οὖν ἐπιπλέον τι δύναται τοῦ, περὶ ξυμβόλαια πάνθ' ὁπόσα κεῖται νόμιμα παρὰ νομοθέτου βασιλέως παραλαβοῦσα κρίνειν εἰς ἐκεῖνα σκοποῦσα, τά τε δίκαια ταχθέντα εἶναι καὶ ἄδικα, τὴν αὑτῆς ἰδίαν ἀρετὴν παρεχομένη, τοῦ μήθ' ὑπό τινων δώρων, μήθ' ὑπὸ φόβων, μήτε οἴκτων, μήθ' ὑπό τινος ἄλλης ἔχθρας, μὴ δὲ φιλίας ἡττηθεῖσα παρὰ τὴν τοῦ νομοθέτου τάξιν ἐθέλειν ἂν τὰ ἀλλήλων ἐγκλήματα διαιρεῖν; Σω. Οὔκ. ἀλλὰ σχεδὸν ὅσον εἴρηκας, ταύτης ἐστὶ τῆς δυνάμεως ἔργον. Ξε. Καὶ τὴν τῶν δικαστῶν ἄρα ῥώμην ἀνευρίσκομεν, οὐ βασιλικὴν οὖσαν, ἀλλὰ νόμων φύλακα καὶ ὑπηρέτιν ἐκείνης. Σω. Ἔοικέ γε. Ξε. Τό γε δὴ κατανοητέον ἰδόντι ξυμπάσας τὰς εἰρημένας ἐπιστήμας, ὅτι πολιτική τις αὐτῶν οὐδεμία ἐφάνη. τὴν γὰρ ὄντως οὖσαν βασιλικήν, οὐκ αὐτὴν δεῖ πράττειν, ἀλλ' ἄρχειν τῶν δυναμένων πράττειν, γινώσκουσαν τὴν ἀρχήν τε καὶ ὁρμὴν τῶν μεγίστων ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐγκαιρίας τε πέρι καὶ ἀκαιρίας, τὰς δ' ἄλλας, τὰ προσταχθέντα δρᾶν.

Σω. Ὀρθῶς. Ξε. Διὰ ταῦτα ἄρα ἃς μὲν ἄρτι διεληλύθαμεν, οὔτε ἀλλήλων, οὔθ' αὑτῶν ἄρχουσαι, περὶ δέ τινα ἰδίαν αὐτῆς οὖσα ἑκάστη πρᾶξιν, κατὰ τὴν ἰδιότητα τῶν πράξεων τοὔνομα δικαίως εἴληφεν ἴδιον. Σω. Ἐοίκασι γοῦν. Ξε. Τὴν δὲ ἁπασῶν τε τούτων ἄρχουσαν, καὶ τῶν νόμων καὶ ξυμπάντων τῶν κατὰ πόλιν ἐπιμελουμένην, καὶ πάντα ξυνυφαίνουσαν ὀρθότητα, τοῦ κοινοῦ τῇ κλήσει περιλαβόντες τὴν δύναμιν αὐτῆς, προσαγορεύοιμεν δικαιότατ' ἂν ὡς ἔοικε, πολιτικήν. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Οὐκοῦν δὴ καὶ κατὰ τὸ τῆς ὑφαντικῆς παράδειγμα βουλοίμεθ' ἂν ἐπεξελθεῖν αὐτὴν νῦν, ὅτε καὶ πάντα τὰ γένη τὰ κατὰ πόλιν δῆλα ἡμῖν γέγονε; Σω. Καὶ σφόδρα γε. Ξε. Τὴν δὴ βασιλικὴν συμπλοκήν, ὡς ἔοικε λεκτέον, ποία τ' ἐστί, καὶ τίνι τρόπῳ συμπλέκουσα, ποῖον ἡμῖν ὕφασμα ἀποδίδωσι. Σω. Δῆλον. Ξε. Ἦ χαλεπὸν ἐνδείξασθαι πρᾶγμα. ἀναγκαῖον ἄρα γέγονεν ὡς φαίνεται. Σω. Πάντως γε μὴν ῥητέον. Ξε. Τὸ γὰρ ἀρετῆς μέρος ἀρετῆς εἴδει διάφορον εἶναί τινα τρόπον τοῖς περὶ λόγους ἀμφισβητικοῖς, καὶ μάλ' εὐεπίθετον πρὸς τὰς τῶν πολλῶν δόξας. Σω. Οὐκ ἔμαθον. Ξε. Ἀλλ' ὧδε πάλιν. ἀνδρείαν γὰρ οἶμαί σε ἡγεῖσθαι μέρος ἓν ἀρετῆς ἡμῖν εἶναι. Σω. Πάνυ γε. Ξε. Καὶ μὴν σωφροσύνην γε ἀνδρείας μὲν ἕτερον, ἓν δ' οὖν καὶ τοῦτο μόριον ἧς κἀκεῖνο; Σω. Ναί.

Ξε. Τούτων δὴ πέρι θαυμαστόν τινα λόγον ἀποφαίνεσθαι τολμητέον. Σω. Ποῖον; Ξε. Ὡς ἐστὸν κατὰ δή τινα τρόπον εὖ μάλα πρὸς ἀλλήλας ἔχθραν καὶ στάσιν ἐναντίαν ἔχοντε, ἐν πολλοῖς τῶν ὄντων.

Σω. Πῶς λέγεις; Ξε. Οὐκ εἰωθότα λόγον οὐδαμῶς. πάντα γὰρ οὖν δὴ ἀλλήλοις τά γε τῆς ἀρετῆς μό-

ρια λέγεται τοῦ φίλια. Σω. Ναί. Ξε. Σκοπῶμεν δὴ προσέχοντες τὸν νοῦν εὖ μάλα, πότερον οὕτως ἁπλοῦν ἐστι τοῦτο, ἢ παντὸς μᾶλλον αὐτῶν ἔχον διαφορὰν τοῖς ξυγγενέσιν ἐστί. Σω. Ναί, λέγοις ἂν πῇ σκεπτέον; Ξε. Ἐν τοῖς ξύμπασι χρὴ ζητεῖν, ὅσα καλὰ μὲν λέγομεν, εἰς δύο δὲ αὐτὰ τίθεμεν ἐναντία ἀλλήλων εἴδη. Σω. Λέγε τι σαφέστερον. Ξε. Ὀξύτητα καὶ τάχος, εἴτε κατὰ σώματα, εἴτε ἐν ψυχαῖς, εἴτε κατὰ φωνῆς φοράν, εἴτε αὐτῶν τούτων, εἴτ' ἐν εἰδώλοις ὄντων, ὁπόσα μουσικὴ μιμουμένη καὶ ἔτι γραφικὴ μιμήματα παρέχεται, τούτων τινὸς ἐπαινέτης εἴτε αὐτὸς πώποτε γέγονας, εἴτε ἄλλου παρὼν ἐπαινοῦντος ᾔσθησαι. Σω. Τί μήν; Ξε. Ἦ καὶ μνήμην ἔχεις ὅν τινα τρόπον αὐτὸ δρῶσιν ἐν ἑκάστοις τούτων. Σω. Οὐδαμῶς. Ξε. Ἆρ' οὖν δυνατὸς αὐτὸ ἂν γενοίμην, ὥσπερ καὶ διανοοῦμαι, διὰ λόγων ἐνδείξασθαί σοι. Σω. Τί δ' οὔ; Ξε. Ῥᾴδιον ἔοικας ἡγεῖσθαι τὸ τοιοῦτον. σκοπώμεθα δ' οὖν αὐτὸ ἐν τοῖς ὑπεναντίοις γένεσι. τῶν γὰρ δὴ πράξεων, ἐν πολλαῖς καὶ πολλάκις ἑκάστοτε τάχος καὶ σφοδρότητα καὶ ὀξύτητα διανοήσεώς τε καὶ σώματος, ἔτι δὲ καὶ φωνῆς ὅταν ἀγασθῶμεν, λέγομεν αὐτὸ ἐπαινοῦντες μιᾷ χρώμενοι προσρήσει τῇ τῆς ἀνδρείας. Σω. Πῶς; Ξε. Ὀξὺ καὶ ἀνδρεῖον πρῶτόν που φαμέν, καὶ ταχὺ καὶ ἀνδρικόν, καὶ σφοδρὸν ὡσαύτως. καὶ πάντως ἐπιφέροντες τοὔνομα ὃ λέγω κοινὸν πάσαις ταῖς φύσεσι ταύταις, ἐπαινοῦμεν αὐτάς. Σω. Ναί. Ξε. Τί δὲ τὸ τῆς ἠρεμαίας αὖ γενέσεως εἶδος, ἆρ' οὐ πολλάκις ἐπηνέκαμεν ἐν πολλαῖς τῶν πράξεων; Σω. Καὶ σφόδρα γε. Ξε. Μῶν οὖν τἀναντία λέγοντες ἢ περὶ ἐκείνων τοῦτο φθεγγόμεθα; Σω. Πῶς; Ξε. Ὡς ἡσυχαῖά πού φαμεν ἑκάστοτε, καὶ σωφρονικά, περί τε διάνοιαν πραττόμενα ἀγασθέντες, καὶ κατὰ τὰς πράξεις αὖ βραδέα καὶ μαλακά, καὶ ἔτι περὶ φωνὰς γιγνόμενα λεῖα καὶ βαρέα, καὶ πᾶσαν ῥυθμικὴν κίνησιν, καὶ ὅλην μοῦσαν ἐν καιρῷ βραδυτῆτι προσχρωμένην, οὐ τὸ τῆς ἀνδρείας, ἀλλὰ τὸ τῆς κοσμιότητος ὄνομα ἐπιφέρομεν αὐτοῖς ξύμπασιν. Σω. Ἀληθέστατα.

Ξε. Καὶ μὲν ὁπόταν αὖ γε ἀμφότερα γίγνηται ταῦτα ἡμῖν ἀκαίρια, μεταβάλλοντες ἑκάτερα αὐτῶν ψέγομεν, ἐπὶ τἀναντία πάλιν ἀπονέμοντες τοῖς ὀνόμασι. Σω. Πῶς; Ξε. Ὀξύτερα μὲν αὐτὰ γιγνόμενα τοῦ καιροῦ καὶ θάττω, καὶ σκληρότερα φαινόμενα, ὑβριστικὰ καὶ μανικὰ λέγοντες. τὰ δὲ βαρύτερα καὶ βραδύτερα καὶ μαλακώτερα, δειλὰ καὶ βλακικά. καὶ σχεδὸν ὡς τὸ πολὺ ταῦτά τε καὶ τὴν σώφρονα φύσιν, καὶ τὴν ἀνδρείαν τὴν τῶν ἐναντίων, οἷον πολεμίας διαλαχούσας στάσιν ἰδέας, οὔτ' ἀλλήλαις μιγνυμένας ἐφευρίσκομεν ἐν ταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα πράξεσιν. ἔτι τε τοὺς ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτὰς ἴσχοντας διαφερομένους ἀλλήλοις ὀψόμεθα, ἐὰν μεταδιώκωμεν. Σω. Ποῦ δὴ λέγεις; Ξε. Ἐν πᾶσί τε δὴ τούτοις οἷς νῦν εἴπομεν, ὡς εἰκός γε, καὶ ἐν ἑτέροις πολλοῖς. κατὰ γὰρ οἶμαι τὴν αὐτῶν ἑκατέροις ξυγγένειαν, τὰ μὲν ἐπαινοῦντες ὡς οἰκεῖα σφέτερα, τὰ δὲ τῶν διαφόρων ψέγοντες ὡς ἀλλότρια, πολλὴν εἰς ἔχθραν ἀλλήλοις, καὶ πολλῶν πέρι καθίστανται. Σω. Κινδυνεύουσι. Ξε. Παιδιὰ τοίνυν αὕτη γέ τις ἡ διαφορὰ τούτων ἐστὶ τῶν εἰδῶν. περὶ δὲ τὰ μέγιστα, νόσος ξυμβαίνει πασῶν ἐχθίστη γίγνεσθαι ταῖς πόλεσι. Σω. Περὶ δὴ ποῖα φῄς; Ξε. Περὶ ὅλην ὥς γε εἰκὸς τὴν τοῦ ζῆν παρασκευήν, οἱ μὲν γὰρ δὴ διαφερόντως ὄντες κόσμιοι, τὸν ἡσύχιον ἀεὶ βίον ἕτοιμοι ζῆν, αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς μόνοι τὰ σφέτερα αὐτῶν πράττοντες, οἴκοι τε αὖ πρὸς ἅπαντας οὕτως ὁμιλοῦντες, καὶ πρὸς τὰς ἔξωθεν πόλεις ὡσαύτως ἕτοιμοι ὄντες τρόπον τινὰ ἄγειν εἰρήνην. καὶ διὰ τὸν ἔρωτα δὴ τοῦτον ἀκαιρότερον ὄντα ἢ χρὴ, ὅταν ἃ βούλονται πράττωσιν, ἔλαθον αὐτοί τε ἀπολέμως ἴσχοντες, καὶ τοὺς νέους ὡσαύτως διατιθέντες. ὄντες τε ἀεὶ τῶν ἐπιτιθεμένων. ἐξ ὧν οὐκ ἐν πολλοῖς ἔτεσιν αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ ξύμπασα ἡ πόλις, ἀντ' ἐλευθέρων πολλάκις ἔλαθον αὑτοὺς γενόμενοι δοῦλοι.

Σω. Χαλεπὸν εἶπες καὶ δεινὸν πάθος. Ξε. Τί δ' οἱ πρὸς τὴν ἀνδρείαν μᾶλλον ῥέποντες, ἆρ' οὐκ ἐπὶ πόλεμον ἀεί τινα τὰς αὑτῶν ξυντείνοντες πόλεις, διὰ τὴν τοῦ τοιούτου βίου σφοδροτέραν τοῦ δέοντος ἐπιθυμίαν, εἰς ἔχθραν πολλοῖς καὶ δυνατοῖς καταστάντες, ἢ πάμπαν διώλεσαν, ἢ δούλας αὖ καὶ ὑποχειρίους τοῖς ἐχθροῖς ὑπέθεσαν τὰς αὑτῶν πατρίδας; Σω. Ἔστι καὶ ταῦτα. Ξε. Πῶς οὖν μὴ φῶμεν ἐν τούτοις ἀμφότερα τὰ γένη πολλὴν πρὸς ἄλληλα ἀεὶ καὶ τὴν μεγίστην ἴσχειν ἔχθραν καὶ στάσιν; Σω. Οὐδαμῶς ὡς οὐ φήσομεν. Ξε. Οὐκοῦν ὅπερ ἐσκοποῦμεν κατ' ἀρχὰς ἀνευρήκαμεν, ὅτι μόρια ἀρετῆς οὐ σμικρὰ ἀλλήλοις διαφέρεσθον φύσει, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἴσχοντας δρᾶτον τὸ αὐτὸ τοῦτο. Σω. Κινδυνεύετον. Ξε. Τόδε τοίνυν αὖ λάβωμεν. Σω. Τὸ ποῖον; Ξε. Εἴ τις που τῶν συνθετικῶν ἐπιστημῶν πρᾶγμα ὁτιοῦν τῶν αὑτῆς ἔργων, κἂν εἰ τὸ φαυλότατον ἑκοῦσα ἐκ μοχθηρῶν καὶ χρηστῶν τινῶν ξυνίστησιν; ἢ πᾶσα ἐπιστήμη πανταχοῦ, τὰ μὲν μοχθηρὰ εἰς δύναμιν ἀποβάλλει, τὰ δ' ἐπιτήδεια καὶ τὰ χρηστά, ἔλαβεν; ἐκ τούτων δὲ καὶ ὁμοίων καὶ ἀνομοίων ὄντων, πάντ' εἰς ἓν αὐτὰ ξυνάγουσα, μίαν τινὰ δύναμιν καὶ ἰδέαν δημιουργεῖ; Σω. Τί μήν; Ξε. Οὐδ' ἄρα ἡ κατὰ φύσιν ἀληθῶς οὖσα ἡμῖν πολιτική, μήποτε ἐκ χρηστῶν καὶ κακῶν ἀνθρώπων ἑκοῦσα εἶναι συστήσηταί τινα πόλιν. ἀλλ' εὔδηλον, ὅτι παιδείᾳ πρῶτον βασανιεῖ. μετὰ δὲ τὴν βάσανον, αὖ τοῖς δυναμένοις παιδεύειν καὶ ὑπηρετεῖν πρὸς τοῦτο αὐτὸ παραδώσει, προστάττουσα καὶ ἐπιστατοῦσα αὐτή. καθάπερ ὑφαντικὴ τοῖς τε ξαίνουσι καὶ τοῖς τ' ἄλλα προπαρασκευάζουσιν, ὅσα πρὸς τὴν πλέξιν αὐτῆς ξυμπαρακολουθοῦσα προστάττει καὶ ἐπιστατεῖ, τοιαῦτα δὴ ἑκάστοις ἐνδεικνῦσα τὰ ἔργα ἀποτελεῖν, οἷα ἂν ἐπιτήδεια ἡγῆται πρὸς τὴν αὑτῆς εἶναι ξυμπλοκήν. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Ταὐτὸν δὴ μοι τοῦθ' ἡ βασιλικὴ φαίνεται, πᾶσι τοῖς κατὰ νόμον παιδευταῖς καὶ τροφεῦσι, τὴν τῆς ἐπιστατικῆς

αὐτῆ

αὕτη δύναμιν ἔχουσα, οὐκ ἐπιτρέπειν ἀσκεῖν ὅτι μή τις πρὸς τὴν αὐτῆς σύγκρασιν ἀπεργαζόμενος ἦθός τι πρέπον ἀποτελεῖ. ταῦτα δὲ μόνα προσκελεύεσθαι παιδεύειν, καὶ τοὺς μὲν μὴ δυναμένους κοινωνεῖν ἤθους ἀνδρείου καὶ σώφρονος, ὅσα τε ἄλλα ἐστὶ τείνοντα πρὸς ἀρετήν, ἀλλ' εἰς ἀθεότητα καὶ ὕβριν καὶ ἀδικίαν ὑπὸ κακῆς βίᾳ φύσεως ἀπωθούμενα, θανάτοις τε ἐκβάλλει καὶ φυγαῖς, καὶ ταῖς μεγίσταις κολάζουσα ἀτιμίαις. Σω. Λέγεται γοῦν πως οὕτω. Ξε. Τοὺς δ' ἐν ἀμαθίᾳ τε αὖ καὶ ταπεινότητι πολλῇ κυλινδουμένους, εἰς τὸ δουλικὸν ὑποζεύγνυσι γένος. Σω. Ὀρθότατα. Ξε. Τοὺς λοιποὺς τοίνυν, ὅσων αἱ φύσεις ἐπὶ τὸ γενναῖον ἱκαναὶ παιδείας τυγχάνουσαι καθίστασθαι, καὶ δέξασθαι μετὰ τέχνης σύμμιξιν πρὸς ἀλλήλας, τούτων τὰς μὲν ἐπὶ τὴν ἀνδρείαν μᾶλλον συντεινούσας, οἷον στημονοφυὲς νομίσασ' αὐτῶν εἶναι τὸ στερεὸν ἦθος. τὰς δὲ ἐπὶ τὸ κόσμιον πίονί τε καὶ μαλακῷ, καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα κροκώδει διανήματι προσχρωμένας. ἐναντία δὲ τεινούσας ἀλλήλαις, πειρᾶται τοιόνδε τινὰ τρόπον συνδεῖν καὶ συμπλέκειν. Σω. Ποῖον δή; Ξε. Πρῶτον μὲν κατὰ τὸ συγγενὲς τὸ ἀειγενὲς ὂν τῆς ψυχῆς αὐτῶν μέρος, θείῳ συναρμοσαμένη δεσμῷ, μετὰ δὲ τὸ θεῖον τὸ ζῳογενὲς αὐτῶν αὖθις ἀνθρωπίνοις. Σω. Πῶς τοῦτ' εἶπες αὖ; Ξε. Τὴν τῶν καλῶν καὶ δικαίων πέρι καὶ ἀγαθῶν, καὶ τῶν τούτοις ἐναντίων ὄντως οὖσαν ἀληθῆ δόξαν μετὰ βεβαιώσεως, ὁπόταν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐγγίγνηται, θείαν φημὶ ἐν δαιμονίῳ γίγνεσθαι γένει. Σω. Πρέπει γοῦν οὕτω. Ξε. Τὸν δὴ πολιτικὸν, καὶ τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην, ἆρ' ἴσμεν, ὅτι προσήκει μόνον δυνατὸν εἶναι τῇ τῆς βασιλικῆς μούσῃ τοῦτο αὐτὸ ἐμποιεῖν τοῖς ὀρθῶς μεταλαβοῦσι παιδείας, οὓς ἐλέγομεν νῦν δή; Σω. Τὸ γοῦν εἰκός. Ξε. Ὃς δ' ἂν δρᾶν γε ὦ Σώκρατες ἀδυνατῇ τὸ τοιοῦτον, μηδέποτε τοῖς νῦν ζητουμένοις ὀνόμασιν αὐτὸν προσαγορεύωμεν. Σω. Ὀρθότατα. Ξε. Τί οὖν ἀνδρεία ψυχὴ λαμβανομένη τῆς τοιαύτης ἀληθείας, ἆρ' οὐχ ἡμεροῦται, καὶ τῶν δικαίων μάλιστα οὕτω κοινωνεῖν ἂν ἐθελήσει. μὴ μεταλαβοῦσα δὲ, ἀποκλίνει μᾶλλον πρὸς θηριώδη τινὰ φύσιν; Σω. Πῶς δ' οὔ; Ξε. Τί δὲ τὸ τῆς κοσμίας φύσεως, ἆρ' οὐ τούτων μὲν μεταλαβὸν τῶν δοξῶν, ὄντως σῶφρον, καὶ κόσμιον ὥς γε ἐν πολιτείᾳ γίγνεται. μὴ κοινωνῆσαν δὲ ὧν λέγομεν, ἐπονείδιστόν τινα εὐηθείας δικαιότατα λαμβάνει φήμην; Σω. Πάνυ μὲν οὖν. Ξε. Οὐκοῦν συμπλοκὴν καὶ σύνδεσμον τοῦτον τοῖς μὲν κακοῖς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς καὶ τοῖς ἀγαθοῖς πρὸς τοὺς κακοὺς, μηδέποτε φῶμεν γίγνεσθαι μόνιμον, μηδέ τινα ἐπιστήμην αὐτῷ δὴ σπουδῇ πρὸς τοὺς τοιούτους ἂν χρῆσθαί ποτε; Σω. Πῶς γάρ; Ξε. Τοῖς δὲ εὐγενέσι γε ἐξ ἀρχῆς γενομένοις ἤθεσι, θρεφθεῖσί τε κατὰ φύσιν, μόνοις διὰ νόμων ἐμφύεσθαι, καὶ ἐπὶ τούτοις δὴ τοῦτ' εἶναι τέχνῃ φάρμακον, καὶ καθάπερ εἴπομεν τοῦτον θειότερον εἶναι τὸν σύνδεσμον ἀρετῆς μερῶν φύσεως ἀνομοίων καὶ ἐπὶ τἀναντία φερομένων. Σω. Ἀληθέστατα. Ξε. Τοὺς μὲν λοιποὺς ὄντας ἀνθρωπίνους δεσμοὺς, ὑπάρχοντος τούτου τοῦ θείου, σχεδὸν οὐδὲν χαλεπὸν οὔτε ἐννοεῖν, οὔτε ἐννοήσαντα ἀποτελεῖν. Σω. Πῶς δή, καὶ τίνας; Ξε. Τοὺς τῶν ἐπιγαμιῶν καὶ παίδων κοινωνήσεων, καὶ τῶν περὶ τὰς ἰδίας ἐκδόσεις καὶ γάμους. οἱ γὰρ πολλοὶ, τὰ περὶ ταῦτα οὐκ ὀρθῶς συνδοῦνται, πρὸς τὴν τῶν παίδων γέννησιν. Σω. Τί δή; Ξε. Τὰ μὲν πλούτου καὶ δυνάμεων ἐν τοῖς τοιούτοις διώγματά τι καὶ τίς ἂν ὡς ἄξια λόγου σπουδάζοι μεμφόμενος; Σω. Οὐδέν. Ξε. Μᾶλλον δέ γε δίκαιον τῶν περὶ τὰ γένη ποιουμένων ἐπιμέλειαν τούτων πέρι λέγειν, εἴ τι μὴ κατὰ τρόπον πράττουσιν. Σω. Εἰκὸς γὰρ οὖν. Ξε. Πράττουσι μὲν οὐδὲ ἐξ ἑνὸς ὀρθοῦ λόγου, τὴν ἐν τῷ παραχρῆμα διώκοντες ῥᾳστώνην, καὶ τῷ τοὺς μὲν προσομοίους αὐτοῖς ἀσπάζεσθαι, τοὺς δ' ἀνομοίους μὴ στέργειν, πλεῖστον τῇ δυσχερείᾳ μέρος ἀπονέμοντες. Σω. Πῶς; Ξε. Οἱ μέν που κόσμιοι, τὸ σφέτερον αὐτῶν ἦθος ζητοῦσι, καὶ κατὰ δύναμιν γαμοῦσί τε παρὰ τούτων, καὶ τὰς ἐκδιδομένας παρ' αὐτῶν, εἰς τοιούτους ἐκπέμπουσι πάλιν, ὡς δ' αὔτως τὸ περὶ τὴν ἀνδρείαν γένος δρᾷ τὴν αὐτοῦ μεταδιῶκον φύσιν. δέον ποιεῖν ἀμφότερα τὰ γένη, τούτων τοὐναντίον ἅπαν. Σω. Πῶς, καὶ διὰ τί; Ξε. Διότι πέφυκεν ἀνδρεία τε ἐν πολλαῖς γενέσιν ἄμικτος γεννωμένη σώφρονι φύσει, κατὰ μὲν ἀρχὰς ἀκμάζειν ῥώμῃ, τελευτῶσα δὲ ἐξανθεῖν παντάπασι μανίαις. Σω. Εἰκός. Ξε. Ἡ δὲ αἰδοῦς γε αὖ λίαν πλήρης ψυχὴ, καὶ ἀκεράσας τόλμης ἀνδρείας, ἐπὶ δὲ γενεὰς πολλὰς οὕτω γεννηθεῖσα, νωθεστέρα φύεσθαι τοῦ καιροῦ, καὶ ἀποτελευτῶσα δὴ παντάπασιν ἀναπηροῦσθαι. Σω. Καὶ τοῦτο εἰκὸς οὕτω συμβαίνειν. Ξε. Τούτους δὴ τοὺς δεσμοὺς ἔλεγον, ὅτι χαλεπὸν οὐδὲν συνδεῖν, ὑπάρξαντος τοῦ περὶ τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ μίαν ἔχειν ἀμφότερα τὰ γένη δόξαν. τοῦτο γὰρ ἓν καὶ ὅλον ἐστὶ βασιλικῆς συνυφάνσεως ἔργον, μηδέποτε ἐᾶν ἀφίστασθαι σώφρονα ἀπὸ τῶν ἀνδρείων ἠθῶν. συγκερκίζοντα δὲ ὁμοδοξίαις, καὶ τιμαῖς καὶ ἀτιμίαις, καὶ δόξαις, καὶ ὁμηρειῶν ἐκδόσεσιν εἰς ἀλλήλους λεῖον καὶ τὸ λεγόμενον εὐήτριον ὕφασμα, συνάγοντα ἐξ αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς πόλεσιν ἀρχὰς ἀεὶ κοινῇ τούτοις ἐπιτρέπειν. Σω. Πῶς; Ξε. Οὗ μὲν ἂν ἑνὸς ἄρχοντος χρεία συμβαίνῃ, τὸν ταῦτα ἀμφότερα ἔχοντα αἱρούμενον ἐπιστάτην. οὗ δ' ἂν πλειόνων, τούτων μέρος ἑκατέρων συμμιγνύντα. τὰ μὲν γὰρ σωφρόνων ἀρχόντων ἤθη, σφόδρα μὲν εὐλαβῆ καὶ δίκαια καὶ σωτήρια. δριμύτητος δὲ, καί τινος ἰταμότητος ὀξείας, καὶ πρακτικῆς ἐνδεῖται. Σω. Δοκεῖ γοῦν μοι καὶ τάδε. Ξε. Ἀνδρεία γε αὖ πρὸς μὲν τὸ δίκαιον καὶ εὐλαβὲς, ἐκείνων ἐπιδεεστέρα. τὰ δ' ἐν ταῖς πράξεσι, τὸ μὲν διαφερόντως ἴσχει. πάντα δὲ καλῶς γίγνεσθαι τὰ περὶ τὰς πόλεις ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, τούτοιν μὴ καὶ παρα-

γενομένοιν ἀμφοῖν, ἀδύνατον. Σω. Πῶς γὰρ οὔ; Ξε. Τοῦτο δὴ τέλος ὑφάσματος εὐθυπλοκίᾳ ξυμπλακὲν γίγνεσθαι φῶμεν πολιτικῆς πράξεως, τὸ τῶν ἀνδρείων καὶ σωφρόνων ἀνθρώπων ἦθος, ὁπόταν ὁμονοίᾳ καὶ φιλίᾳ κοινὸν ξυναγαγοῦσα αὐτῶν τὸν βίον ἡ βασιλικὴ τέχνη, πάντων μεγαλοπρεπέστατον ὑφασμάτων καὶ ἄριστον ἀποτελέσασα, ὥστ' εἶναι κοινόν, τούς τ' ἄλλους ἐν ταῖς πόλεσι πάντας δούλους καὶ ἐλευθέρους ἀμπίσχουσα, συνέχῃ τούτῳ τῷ πλέγματι. καὶ καθόσον εὐδαίμονι προσήκει γίγνεσθαι πόλει, τούτου μηδαμῇ μηδὲν ἐλλείπουσα, ἄρχῃ τε καὶ ἐπιστατῇ. Σω. Κάλλιστα αὖ τὸν βασιλικὸν ἀπετέλεσας ἄνδρα ἡμῖν ὦ ξένε, καὶ τὸν πολιτικόν.

Τέλος τοῦ πολιτικοῦ, ἢ περὶ βασιλείας.

ΠΑΡΜΕΝΊΔΗΣ, Ἢ ΠΕΡῚ ἸΔΕΩΝ.

ΚΈΦΑΛΟΣ.

Ἐπειδὴ Ἀθήναζε οἴκοθεν ἐκ Κλαζομενῶν ἀφικόμεθα, κατ' ἀγορὰν ἐνετύχομεν Ἀδειμάντῳ τε καὶ Γλαύκωνι. καί μου λαβόμενος τῆς χειρὸς ὁ Ἀδείμαντος, χαῖρ' ἔφη ὦ Κέφαλε, καὶ εἴ του δέῃ τῶν τῇδε ὧν ἡμεῖς δυνατοί, φράζε. Ἀλλὰ μὲν δὴ εἶπον ἐγώ, πάρειμί γε ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, δεησόμενος ὑμῶν. Λέγοις ἂν ἔφη, τὴν δέησιν.

Καὶ ἐγὼ εἶπον. τῷ ἀδελφῷ ὑμῶν τῷ ὁμομητρίῳ, τί ἦν ὄνομα; οὐ γὰρ μέμνημαι. παῖς δέ που ἦν, ὅτε τὸ πρότερον ἐπεδήμησα δεῦρο ἐκ Κλαζομενῶν. πολὺς δὲ ἤδη χρόνος ἐξ ἐκείνου. τῷ μὲν γὰρ πατρί δοκῶ, Πυριλάμπης ὄνομα. Πάνυ γε ἔφη. αὐτῷ δέ γε, Ἀντιφῶν. ἀλλὰ τί μάλιστα πυνθάνῃ; Οἵδ' εἶπον ἐγώ, πολῖταί τέ μοι εἰσί, μάλα φιλόσοφοι, ἀκηκόασί τε ὅτι οὗτός ὁ Ἀντιφῶν, Πυθοδώρῳ τινὶ Ζήνωνος ἑταίρῳ πολλὰ ἐντετύχηκε. καὶ τοὺς λόγους, οὕς ποτε Σωκράτης καὶ Ζήνων καὶ Παρμενίδης διελέχθησαν, πολλάκις ἀκούσας τοῦ Πυθοδώρου ἀπομνημονεύει. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. Τούτων τοίνυν εἶπον δεόμεθα ἀκοῦσαι. Ἀλλ' οὐ χαλεπόν ἔφη. μειράκιον γὰρ ὢν αὐτούς, εὖ μάλα διεμελέτησεν. ἐπεὶ νῦν γε κατὰ τὸν πάππον τε καὶ ὁμώνυμον πρὸς ἱππικῇ τὰ πολλὰ διατρίβει. ἀλλ' εἰ δεῖ, ἴωμεν παρ' αὐτόν. ἄρτι γὰρ ἐνθένδε οἴκαδε οἴχεται. οἰκεῖ δὲ ἐγγὺς ἐν Μελίτῃ. Ταῦτα εἰπόντες, ἐβαδίζομεν, καὶ κατελάβομεν τὸν Ἀντιφῶντα οἴκοι, χαλινόν τινα χαλκεῖ ἐκδιδόντα σκευάσαι. ἐπειδὴ δὲ ἐκείνου ἀπηλλάγη, οἵ τε ἀδελφοὶ ἔλεγον αὐτῷ ὧν ἕνεκα παρεῖμεν, ἀνεγνώρισέ τέ με ἐκ τῆς προτέρας ἐπιδημίας, καὶ ἠσπάζετο. καὶ δεομένων ἡμῶν διελθεῖν τοὺς λόγους, τὸ μὲν πρῶτον ὤκνει. πολὺ γὰρ ἔφη ἔργον εἶναι. ἔπειτα μέντοι διηγεῖτο. ἔφη δὲ δὴ ὁ Ἀντιφῶν λέγειν τὸν Πυθόδωρον, ὅτι ἀφίκοντό ποτε εἰς Παναθήναια τὰ μεγάλα Ζήνων τε καὶ Παρμενίδης. τὸν μὲν οὖν Παρμενίδην, εὖ μάλα ἤδη πρεσβύτην εἶναι, σφόδρα πολιόν, καλὸν δὲ καὶ ἀγαθὸν τὴν ὄψιν, περὶ ἔτη μάλιστα πέντε καὶ ἑξήκοντα. Ζήνωνα δέ, ἐγγὺς ἐτῶν τετταράκοντα τότε εἶναι, εὐμήκη δὲ καὶ χαρίεντα ἰδεῖν. καὶ λέγεσθαι αὐτὸν παιδικὰ τοῦ Παρμενίδου γεγονέναι. καταλύειν δὲ αὐτοὺς ἔφη παρὰ τῷ Πυθοδώρῳ ἐκτὸς τείχους ἐν Κεραμεικῷ, οἷ δὴ καὶ ἀφικέσθαι τόν τε Σωκράτη, καὶ ἄλλους τινὰς μετ' αὐτοῦ πολλούς, ἐπιθυμοῦντας ἀκοῦσαι τῶν τοῦ Ζήνωνος γραμμάτων. τό τε γὰρ αὐτὰ πρῶτον ὑπ' ἐκείνων κομισθῆναι. Σωκράτη δὲ εἶναι τότε σφόδρα νέον. ἀναγινώσκειν οὖν αὐτοῖς τὸν Ζήνωνα αὐτόν. τὸν δὲ Παρμενίδην τυχεῖν ἔξω ὄντα. καὶ εἶναι πάνυ βραχὺ ἔτι λοιπὸν τῶν λόγων ἀναγινωσκομένων, ἡνίκα αὐτός τε ἐπεισελθεῖν ἔφη ὁ Πυθόδωρος ἔξωθεν, καὶ τὸν Παρμενίδην μετ' αὐτοῦ, καὶ Ἀριστοτέλη τὸν τῶν τριάκοντα γενόμενον. καὶ σμίκρ' ἄττα, ἔτι ἐπακοῦσαι τῶν γραμμάτων. οὐ μὴν αὐτός γε, ἀλλὰ καὶ πρότερον ἀκηκοέναι τοῦ Ζήνωνος. τὸν οὖν Σωκράτη ἀκούσαντα, πάλιν τε κελεῦσαι τὴν πρώτην ὑπόθεσιν τοῦ πρώτου λόγου ἀναγνῶναι, καὶ ἀναγνωσθείσης. Πῶς φάναι ὦ Ζήνων τοῦτο λέγεις, εἰ πολλά ἐστι τὰ ὄντα, ὡς ἄρα δεῖ αὐτὰ ὅμοιά τε εἶναι καὶ ἀνόμοια; τοῦτο δὲ ἀδύνατον. οὔτε γὰρ τὰ ἀνόμοια, ὅμοια. οὔτε τὰ ὅμοια, ἀνόμοια οἷόν τε εἶναι. οὐχ οὕτω λέγεις; Οὕτω, φάναι τὸν Ζήνωνα.

Οὐκοῦν εἰ ἀδύνατον τά τε ἀνόμοια ὅμοια εἶναι, καὶ τὰ ὅμοια ἀνόμοια, ἀδύνατον δὴ καὶ πολλὰ εἶναι; εἰ γὰρ πολλὰ εἴη, πάσχοι ἂν, τὰ ἀδύνατα. ἆρα τοῦτό ἐστιν ὃ βούλονταί σου οἱ λόγοι, οὐκ ἄλλο τι, ἢ διαμάχεσθαι παρὰ πάντα τὰ λεγόμενα ὡς οὐ πολλά ἐστι; καὶ τούτου αὐτοῦ οἴει σοι τεκμήριον εἶναι ἕκαστον τῶν λόγων, ὥστε καὶ ἡγῇ τοσαῦτα τεκμήρια παρέχεσθαι ὅσους περ λόγους γέγραφας, ὡς οὐκ ἔστι πολλά. οὕτως λέγεις, ἢ ἐγὼ οὐκ ὀρθῶς καταμανθάνω; Οὔκ. ἀλλὰ φάναι τὸν Ζήνωνα, καλῶς συνῆκας ὅλον τὸ γράμμα ὃ βούλεται. Μανθάνω εἰπεῖν τὸν Σωκράτην, ὦ Παρμενίδη, ὅτι Ζήνων ὅδε οὐ μόνον τῇ ἄλλῃ σου φιλίᾳ βούλεται ᾠκειῶσθαι, ἀλλὰ τοῦ τῷ συγγράμματι. ταὐτὸν γὰρ γέγραφε τρόπον τινά, ὅπερ σύ. μεταβάλλων δὲ ἡμᾶς πειρᾶται ἐξαπατᾶν, ὡς ἕτερόν τι λέγων. σὺ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ποιήμασιν, ἓν φῂς εἶναι τὸ πᾶν, καὶ τούτων τεκμήρια παρέχῃ, καλῶς γε καὶ εὖ. ὅδε δὲ αὖ, οὐ πολλά φησιν εἶναι. τεκμήρια δὲ καὶ αὐτὸς πάμπολλα καὶ παμμεγέθη παρέχεται. τὸ οὖν τὸν μέν, ἓν φάναι, τὸν δέ, μὴ πολλά, καὶ οὕτως ἑκάτερον

λέγειν,

λέγειν, ὥστε μηδὲν τῶν αὐτῶν εἰρηκέναι δοκεῖν, σχεδόν τι λέγοντας ταὐτὰ, ὑπὲρ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους φαίνεται ὑμῖν τὰ εἰρημένα εἰρῆσθαι. Ναὶ φάναι τὸν Ζήνωνα ὦ Σώκρατες. σὺ δ' οὖν τὴν ἀλήθειαν τοῦ γράμματος οὐ πανταχοῦ ᾔσθησαι, καί τοι ὥσπερ γε αἱ Λάκαιναι σκύλακες, εὖ μεταθεῖς τε καὶ ἰχνεύεις τὰ λεχθέντα. ἀλλὰ πρῶτον μέν σε τοῦτο λανθάνει, ὅτι οὐ παντάπασιν οὕτω σεμνύνεται τὸ γράμμα, ὥστε ἅπερ σὺ λέγεις διανοηθὲν γραφῆναι τοὺς ἀνθρώπους δὲ ἐπικρυπτόμενον, ὥς τι μέγα διαπραττόμενον. ἀλλὰ σὺ μὲν εἶπες τῶν συμβεβηκότων τι. ἔστι δὲ τό γε ἀληθὲς, βοήθειά τις ταῦτα τὰ γράμματα τῷ Παρμενίδου λόγῳ, πρὸς τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτὸν κωμῳδεῖν, ὡς εἰ ἕν ἐστι πολλὰ, καὶ γελοῖα συμβαίνει πάσχειν τῷ λόγῳ, καὶ ἐναντία αὐτῷ. ἀντιλέγει δὴ οὖν τοῦτο τὸ γράμμα, πρὸς τοὺς τὰ πολλὰ λέγοντας, καὶ ἀνταποδίδωσι ταῦτα καὶ πλείω. τοῦτο βουλόμενον δηλοῦν, ὡς ἔτι γελοιότερα πάσχοι ἂν αὐτῶν ἡ ὑπόθεσις, ἡ εἰ πολλά ἐστιν, ἢ ἡ τοῦ ἓν εἶναι, εἴ τις ἱκανῶς ἐπεξίοι. διὰ τοιαύτην δὴ φιλονεικίαν, ὑπὸ νέου ὄντος ἐμοῦ ἐγράφη. καί τις αὐτὸ ἔκλεψε γραφὲν, ὥστε οὐδὲ ἐμὲ βουλεύσασθαι ἐξεγένετο, εἴτ' ἐξοιστέον αὐτὸ εἰς τὸ φῶς, εἴτε μή. ταύτῃ οὖν σε λανθάνει ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐχ ὑπὸ νέου φιλονεικίας οἴει αὐτὸ γεγράφθαι, ἀλλ' ὑπὸ πρεσβυτέρου φιλοτιμίας. ἐπεὶ ὅπερ γ' εἶπον, οὐ κακῶς ἀπείκασας. Ἀλλ' ἀποδέχομαι φάναι τὸν Σωκράτην, καὶ ἡγοῦμαι ὡς λέγεις ἔχειν.

τόδε δέ μοι εἰπέ. οὐ νομίζεις εἶναι αὐτὸ καθ' αὑτὸ εἶδός τι ὁμοιότητος; καὶ τῷ τοιούτῳ αὖ ἄλλό τι ἐναντίον, ὃ ἐστιν ἀνόμοιον; τούτοιν δὲ δυοῖν ὄντοιν, καὶ ἐμὲ καὶ σὲ, καὶ τὰ ἄλλα, ἃ δὴ πολλὰ καλοῦμεν μεταλαμβάνειν. καὶ τὰ μὲν τῆς ὁμοιότητος μεταλαμβάνοντα, ὅμοια γίγνεσθαι ταύτῃ τε καὶ κατὰ τοσοῦτον, ὅσον ἂν μεταλαμβάνοι; τὰ δὲ τῆς ἀνομοιότητος, ἀνόμοια. τὰ δὲ ἀμφοτέρων, ἀμφότερα; εἰ δὲ καὶ πάντα ἐναντίων ὄντων ἀμφοτέρων μεταλαμβάνει, καὶ ἔστι τῷ μετέχειν ἀμφοῖν, ὅμοιά τε καὶ ἀνόμοια αὐτὰ αὑτοῖς, τί θαυμαστόν; εἰ μὲν γὰρ αὐτὰ τὰ ὅμοιά τις ἀπέφαινεν ἀνόμοια γιγνόμενα, ἢ τὰ ἀνόμοια ὅμοια, τέρας ἂν οἶμαι ἦν. εἰ δὲ τὰ τούτων μετέχοντα ἀμφοτέρων, ἀμφότερα ἀποφαίνει πεπονθότα, οὐδὲν ἔμοιγε ὦ Ζήνων ἄτοπον δοκεῖ. οὐδέ γε, εἰ ἓν ἅπαντα ἀποφαίνει τίς, τῷ μετέχειν τοῦ ἑνός. καὶ ταὐτὰ ταῦτα πολλὰ, τῷ πλήθους αὖ μετέχειν. ἀλλ' εἰ ὅ ἐστιν ἕν, αὐτὸ τοῦτο πολλὰ ἀποδείξει, καὶ αὖ τὰ πολλὰ δὴ ἕν, τοῦτο ἤδη θαυμάσομαι. καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὡσαύτως. εἰ μὲν αὐτὰ τὰ γένη τε καὶ εἴδη ἐν αὑτοῖς ἀποφαίνοι τἀναντία ταῦτα πάθη πάσχοντα, ἄξιον θαυμάζειν. εἰ δέ με ἕν τις ἀποδείξει ὄντα καὶ πολλὰ, τί θαυμαστόν; λέγων, ὅταν μὲν βούληται πολλὰ ἀποφαίνειν, ὡς ἕτερα μὲν τὰ ἐπὶ δεξιά μου ἐστὶν, ἕτερα δὲ τὰ ἐπ' ἀριστερὰ, καὶ ἕτερα μὲν τὰ πρόσθεν, ἕτερα δὲ τὰ ὄπισθεν, καὶ ἄνω καὶ κάτω ὡσαύτως. πλήθους γὰρ οἶμαι μετέχω. ὅταν δὲ ἕν, ἐρεῖ ὡς ἑπτὰ ἡμῶν ὄντων, εἷς ἐγώ εἰμι ἄνθρωπος, μετέχων καὶ τοῦ ἑνός. ὥστε ἀληθῆ ἀποφαίνοι ἀμφότερα. ἐὰν οὖν τις τοιαῦτα ἐπιχειρῇ, πολλὰ καὶ ἓν ταὐτὰ ἀποφαίνειν, λίθους καὶ ξύλα, καὶ τὰ τοιαῦτα, φήσομεν αὐτὸν πολλὰ καὶ ἓν ἀποδεικνύναι, οὐ τὸ ἓν πολλὰ, οὐδὲ τὰ πολλὰ ἕν, οὐδέ τι θαυμαστὸν λέγειν, ἀλλ' ἅπερ ἂν πάντες ὁμολογῶμεν. ἐὰν δέ τις ὧν νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, πρῶτον μὲν διαιρῆται χωρὶς αὐτὰ καθ' αὑτὰ τὰ εἴδη, οἷον ὁμοιότητά τε καὶ ἀνομοιότητα, καὶ πλῆθος, καὶ τὸ ἓν, καὶ στάσιν, καὶ κίνησιν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, εἶτα ἐν ἑαυτοῖς ταῦτα δυνάμενα συγκεράννυσθαι καὶ διακρίνεσθαι ἀποφαίνῃ, ἀγαίμην ἂν ἔγωγ' ἔφη θαυμαστῶς ὦ Ζήνων. ταῦτα δὲ ἀνδρείως μὲν πάνυ ἡγοῦμαι πεπραγματεῦσθαι, πολὺ μέντ' ἂν ὧδε μᾶλλον ὡς λέγω ἀγασθείην, εἴ τις ἔχοι τὴν αὐτὴν ταύτην ἀπορίαν ἐν αὐτοῖς τοῖς εἴδεσι παντοδαπῶς πλεκομένην, ὥσπερ ἐν τοῖς ὁρωμένοις διήλθετε, οὕτω καὶ ἐν τοῖς λογισμῷ λαμβανομένοις ἐπιδεῖξαι. Λέγοντος δὴ ἔφη ὁ Πυθόδωρος τοῦ Σωκράτους ταῦτα, αὐτὸς μὲν οἴεσθαι ἐφ' ἑκάστου ἄχθεσθαι τόν τε Παρμενίδην, καὶ τὸν Ζήνωνα. τοὺς δὲ πάνυ γε αὐτῷ προσέχειν τὸν νοῦν, καὶ θαμὰ εἰς ἀλλήλους βλέποντας μειδιᾶν, ὡς ἀγαμένους τὸν Σωκράτην, ὅπερ οὖν καὶ παυσαμένου αὐτοῦ εἰπεῖν, τὸν Παρμενίδην, ὦ Σώκρατες, φάναι, ὡς ἄξιος εἶ ἄγασθαι, τῆς ὁρμῆς τῆς ἐπὶ τοὺς λόγους. καί μοι εἰπὲ, αὐτὸς σὺ οὕτως διῄρησαι ὡς λέγεις, χωρὶς μὲν εἴδη αὐτὰ ἄττα, χωρὶς δὲ τὰ τούτων αὖ μετέχοντα. καὶ τί σοι δοκεῖ εἶναι αὐτὸ ὁμοιότης χωρὶς, ἧς ἡμεῖς ὁμοιότητος ἔχομεν. καὶ ἓν δὴ καὶ πολλά. καὶ πάντα ὅσα δὴ νῦν Ζήνωνος ἤκουες; Ἔμοιγε, φάναι τὸν Σωκράτην. ἦ καὶ τὰ τοιάδε, εἰπεῖν τὸν Παρμενίδην, οἷον δικαίου τι εἶδος αὐτὸ καθ' αὑτό, καὶ καλοῦ κἀγαθοῦ, καὶ πάντων αὖ τῶν τοιούτων; Ναὶ, φάναι.

Τί δ' ἀνθρώπου εἶδος χωρὶς ἡμῶν; καὶ τῶν οἷοι ἡμεῖς ἐσμὲν πάντων, αὐτό τι εἶδος ἀνθρώπου, ἢ πυρὸς, ἢ καὶ ὕδατος; Ἐν ἀπορίᾳ, φάναι, πολλάκις δὴ ὦ Παρμενίδη περὶ αὐτῶν γέγονα, πότερα χρὴ φάναι, ὥσπερ περὶ ἐκείνων, ἢ ἄλλως. Ἦ καὶ περὶ τῶνδε ὦ Σώκρατες; ἃ καὶ γελοῖα δόξειεν ἂν εἶναι. οἷον θρὶξ, καὶ πηλὸς, καὶ ῥύπος, ἢ ἄλλο τι ἀτιμότατόν τε καὶ φαυλότατον. ἀπορεῖς ἔτι χρὴ φάναι, καὶ τούτων ἑκάστου εἶδος εἶναι χωρὶς, ὂν ἄλλο αὐτῶν, ἢ ὧν ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα, εἴτε καὶ μή; Οὐδαμῶς, φάναι τὸν Σωκράτην. ἀλλὰ ταῦτά γε ἅπερ ὁρῶμεν, ταῦτα καὶ εἶναι. εἶδος δέ τι αὐτῶν οἰηθῆναι εἶναι, μὴ λίαν ᾖ ἄτοπον. ἤδη μέντοι ποτέ με καὶ ἔθραξε, μή τι ᾖ περὶ πάντων ταὐτόν. ἔπειτα ὅταν ταύτῃ στῶ, φεύγων οἴχομαι, δείσας μή ποτε εἴς τινα ἄμυθον φλυαρίαν ἐμπε-

σὼν διαφθαρῶ. ἐκεῖσε δ' οὖν ἀφικόμενος, εἰς ἃ δὴ νῦν ἐλέγομεν εἴδη ἔχειν, περὶ ἐκεῖνα πραγματευόμενος διατρίβω. Νέος γὰρ εἶ ἔτι, φάναι τὸν Παρμενίδην, ὦ Σώκρατες. καὶ οὔπω σου ἀντείληπται φιλοσοφία, ὡς ἔτι ἀντιλήψεται κατ' ἐμὴν δόξαν, ὅτε οὐδὲν αὐτῶν ἀτιμάσεις. νῦν δὲ ἔτι πρὸς ἀνθρώπων ἀποβλέπεις δόξας, διὰ τὴν ἡλικίαν. Τόδε οὖν μοι εἰπέ. δοκεῖ σοι ὡς φὴς εἴδη εἶναι ἄττα, ὧν τάδε τὰ ἄλλα μεταλαμβάνοντα, τὰς ἐπωνυμίας αὐτῶν ἴσχειν. οἷον ὁμοιότητος μὲν μεταλαβόντα, ὅμοια. μεγέθους δὲ, μεγάλα. κάλλους δὲ καὶ δικαιοσύνης, δίκαιά τε καὶ καλὰ γίγνεσθαι; Πάνυ γε, φάναι τὸν Σωκράτην. Οὐκοῦν ἤτοι ὅλου τοῦ εἴδους, ἢ μέρους, ἕκαστον τὸ μεταλαμβάνον μεταλαμβάνει, ἢ ἄλλη τις ἂν μετάληψις χωρὶς τούτων γένοιτο; Καὶ πῶς ἄν; εἶπε. Πότερον οὖν δοκεῖ σοι ὅλον τὸ εἶδος ἐν ἑκάστῳ εἶναι τῶν πολλῶν ἓν ὄν; ἢ πῶς; Τί γὰρ κωλύει, φάναι τὸν Σωκράτην, ὦ Παρμενίδη ἓν εἶναι; Ἓν ἄρα ὂν καὶ ταυτὸ ἐν πολλοῖς καὶ χωρὶς οὖσιν, ὅλον ἅμα ἐνέσται. καὶ οὕτως αὐτὸ αὑτοῦ χωρὶς ἂν εἴη. Οὐκ ἂν εἶναι, φάναι. οἷον εἰ ἡμέρα εἴη μία καὶ ἡ αὐτὴ οὖσα, πολλαχοῦ ἅμα ἐστὶ, καὶ οὐδέν τι μᾶλλον αὐτὴ αὑτῆς χωρίς ἐστιν, εἰ οὕτω καὶ ἕκαστον τῶν εἰδῶν ἓν ἐν πᾶσιν ἅμα ταυτὸν εἴη. Ἡδέως γε φάναι, ὦ Σώκρατες ἓν ταυτὸν ἅμα πολλαχοῦ ποιεῖς, οἷον εἰ ἱστίῳ καταπετάσας πολλοὺς ἀνθρώπους, φαίης ἓν ἐπὶ πολλοῖς εἶναι ὅλον. ἢ οὐ τὸ τοιοῦτον ἡγῇ λέγειν; Ἴσως, φάναι. Ἦ οὖν ὅλον ἐφ' ἑκάστῳ τὸ ἱστίον εἴη ἄν, ἢ μέρος αὐτοῦ ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ; Μέρος. Μεριστὰ ἄρα φάναι, ὦ Σώκρατες ἐστὶν αὐτὰ τὰ εἴδη. καὶ τὰ μετέχοντα αὐτῶν, μέρους ἂν μετέχοι, καὶ οὐκέτι ἐν ἑκάστῳ ὅλον, ἀλλὰ μέρος ἑκάστου ἂν ἐν εἴη. Φαίνεται οὕτω γε. Ἦ οὖν ἐθελήσεις ὦ Σώκρατες φάναι, τὸ ἓν εἶδος ἡμῖν τῇ ἀληθείᾳ μερίζεσθαι, καὶ ἔτι ἓν ἔσται; Οὐδαμῶς, εἰπεῖν. Ὅρα γὰρ φάναι, εἰ αὐτὸ τὸ μέγεθος μεριεῖς, καὶ ἕκαστον τῶν πολλῶν μεγάλων μεγέθους μέρει σμικροτέρῳ αὐτοῦ τοῦ μεγέθους, μέγα ἔσται, ἆρ' οὐκ ἄλογον φανεῖται; Πάνυ γε, ἔφη. Τί δὲ τοῦ ἴσου μέρους ἕκαστον σμικρὸν ἀπολαβόντι, ἕξει ᾧ ἐλάττονι ὄντι αὐτοῦ τοῦ ἴσου, τὸ ἔχον ἴσον τῳ ἔσται; Ἀδύνατον. Ἀλλὰ τοῦ σμικροῦ μέρος τις ἡμῶν ἕξει. τούτου δὲ αὐτοῦ τὸ σμικρὸν μεῖζον ἔσται, ἅτε μέρους ἑαυτοῦ ὄντος. καὶ οὕτω δὴ αὐτὸ τὸ σμικρὸν μεῖζον ἔσται. ᾧ δ' ἂν προστεθῇ τὸ ἀφαιρεθὲν, τοῦτο σμικρότερον ἔσται, ἀλλ' οὐ μεῖζον ἢ πρίν. Οὐκ ἂν γένοιτο φάναι, τοῦτό γε. Τίνα οὖν τρόπον εἰπεῖν, ὦ Σώκρατες τῶν εἰδῶν σοι τἆλλα μεταλήψεται, μήτε κατὰ μέρη, μήτε κατὰ ὅλα μεταλαμβάνειν δυνάμενα; Οὐ μὰ τὸν Δία φάναι, οὔ μοι δοκεῖ εὔκολον εἶναι τὸ τοιοῦτον οὐδαμῶς διορίσασθαι. Τί δὲ δὴ πρὸς τόδε πῶς ἔχεις; Τὸ ποῖον; Οἶμαί σε ἐκ τοῦ τοιοῦδε ἓν ἕκαστον εἶδος οἴεσθαι εἶναι, ὅταν πόλλ' ἄττα μεγάλα δόξῃ σοι εἶναι, μία τις ἴσως δοκεῖ ἰδέα αὐτὴ εἶναι ἐπὶ πάντα ἰδόντι, ὅθεν ἓν τὸ μέγα ἡγῇ εἶναι. Ἀληθῆ λέγεις, φάναι. Τί δ' αὐτὸ τὸ μέγα καὶ τἆλλα τὰ μεγάλα, ἐὰν ὡσαύτως τῇ ψυχῇ ἐπὶ πάντα ἴδῃς, οὐχὶ ἕν τι αὖ μέγα φανεῖται, ᾧ ταῦτα πάντα ἀνάγκη μεγάλα φαίνεσθαι; Ἔοικεν. Ἄλλο ἄρα εἶδος μεγέθους ἀναφανήσεται, παρ' αὐτό τε τὸ μέγεθος γεγονὸς, καὶ τὰ μετέχοντα αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τούτοις αὖ πᾶσιν ἕτερον, ᾧ ταῦτα πάντα μεγάλα ἔσται. καὶ οὐκέτι δὴ ἓν ἕκαστόν σοι τῶν εἰδῶν ἔσται, ἀλλ' ἄπειρα τὸ πλῆθος. Ἀλλὰ φάναι ὦ Παρμενίδη τὸν Σωκράτην, μὴ τῶν εἰδῶν ἕκαστον τούτων ᾖ νόημα, καὶ οὐδαμοῦ αὐτῷ προσήκει ἐγγίγνεσθαι ἄλλοθι, ἢ ἐν ψυχῇ. οὕτω γὰρ ἂν ἕν τε ἕκαστον εἴη, καὶ οὐκ ἂν ἔτι πάσχοι ἃ νῦν δὴ ἐλέγετο. Τί οὖν φάναι, ἓν ἕκαστόν ἐστι τῶν νοημάτων; νόημα δὲ, οὐδενός; Ἀλλ' ἀδύνατον, εἰπεῖν. Ἀλλὰ τινός; Ναί. Ὄντος, ἢ οὐκ ὄντος; Ὄντος. Οὐχ ἑνός τινος, ὃ ἐπὶ πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ νόημα ἐπὸν νοεῖ, μίαν τινὰ οὖσαν ἰδέαν; Ναί. Εἶτα, οὐκ εἶδος ἔσται τοῦτο τὸ νοούμενον ἓν εἶναι, ἀεὶ ὂν τὸ αὐτὸ ἐπὶ πᾶσιν; Ἀνάγκη αὖ φαίνεται. Τί δὲ δή, εἰπεῖν τὸν Παρμενίδην, οὐκ ἀνάγκῃ ᾗ τἆλλα φὴς τῶν εἰδῶν μετέχειν, ἢ δοκεῖ σοι ἐκ νοημάτων ἕκαστον εἶναι, καὶ πάντα νοεῖν, ἢ νοήματα ὄντα, ἀνόητα εἶναι; Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο φάναι, ἔχει λόγον. ἀλλ' ὦ Παρμενίδη μάλιστα ἔμοιγε καταφαίνεται ὧδε ἔχειν, τὰ μὲν εἴδη ταῦτα ὥσπερ παραδείγματα ἑστάναι τῇ φύσει. τὰ δὲ ἄλλα, τούτοις ἐοικέναι, καὶ εἶναι ὁμοιώματα. καὶ ἡ μέθεξις αὕτη τοῖς ἄλλοις γίγνεσθαι τῶν εἰδῶν, οὐκ ἄλλη τις, ἢ εἰκασθῆναι αὐτοῖς. Εἰ οὖν τι ἔφη ἔοικε τῷ εἴδει οἷόν τε, ἐκεῖνο τὸ εἶδος μὴ ὅμοιον εἶναι τῷ εἰκασθέντι, καθόσον αὐτῷ ἀφωμοιώθη; ἢ ἔστι τις μηχανὴ, τὸ ὅμοιον μὴ ὁμοίῳ εἶναι ὅμοιον; Οὐκ ἔστι. Τὸ δὲ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ ἆρ' οὐ μεγάλη ἀνάγκη, ἑνὸς τοῦ αὐτοῦ εἴδους μετέχειν; Ἀνάγκη. Οὗ δ' ἂν, τὰ ὅμοια μετέχοντα ὅμοια ᾖ, οὐκ ἐκεῖνο ἔσται αὐτὸ τὸ εἶδος; Παντάπασι μὲν οὖν. Οὐκ ἄρα οἷόν τέ τι τῷ εἴδει ὅμοιον εἶναι, οὐδὲ τὸ εἶδος ἄλλῳ. εἰ δὲ μὴ, παρὰ τὸ εἶδος ἀεὶ ἄλλο ἀναφανήσεται εἶδος. καὶ ἂν ἐκεῖνό τῳ ὅμοιον ᾖ, ἕτερον αὖ. καὶ οὐδέποτε παύσεται ἀεὶ καινὸν εἶδος γιγνόμενον, ἐὰν καὶ τὸ εἶδος τῷ ἑαυτοῦ μετέχοντι ὅμοιον γίγνηται. Ἀληθέστατα λέγεις. Οὐκ ἄρα ὁμοιότητι τἆλλα τῶν εἰδῶν μεταλαμβάνει, ἀλλά τι ἄλλο δεῖ ζητεῖν ᾧ μεταλαμβάνει. Ἔοικεν. Ὁρᾷς οὖν φάναι, ὦ Σώκρατες ὅση ἡ ἀπορία, ἐάν τις ὡς εἴδη ὄντα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ διορίζηται; Καὶ μάλα. Εὖ τοίνυν ἴσθι φάναι, ὅτι ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδέπω ἅπτῃ αὐτῆς ὅση ἐστὶν ἡ ἀπορία, εἰ ἓν εἶδος ἕκαστον τῶν ὄντων, ἀεί τι ἀφοριζόμενος θήσεις. Πῶς δή; εἰπεῖν. Πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, φάναι. μέγιστον δὲ τόδε. εἴ τις φαίη, μὴ δὲ προσήκειν αὐτὰ γιγνώσκεσθαι, ὄντα τοιαῦτα οἷά φαμεν δεῖν εἶναι τὰ εἴδη, τῷ ταῦτα λέγοντι οὐκ ἂν ἔχοι τις ἐνδείξασθαι, ὅτι ψεύδεται, εἰ μὴ πολλῶν μὲν τύχοι ἔμπειρος ὢν ὁ ἀμφισβητῶν, καὶ μὴ ἀφυής. ἐθέλοι δὲ πάνυ πολλὰ καὶ

πόρρωθεν

πόῤῥωθεν πραγματευομένου τοῦ ἐνδεικνυμένου ἕπεσθαι. ἀλλ' ἀπίθανος ἂν εἴη, ὁ ἄγνωστα αὐτὰ ἀναγκάζων εἶναι. Πῇ δή ὦ Παρμενίδη; φάναι τὸν Σωκράτη. Ὅτι ὦ Σώκρατες οἶμαι ἄν, καὶ σὲ καὶ ἄλλον, ὅς τις αὐτήν τινα καθ' αὑτὴν αὐτοῦ ἑκάστου οὐσίαν τίθεται εἶναι, ὁμολογῆσαι ἄν, πρῶτον μὲν μηδεμίαν αὐτῶν εἶναι ἐν ἡμῖν. Πῶς γὰρ ἄν, αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἔτι εἴη; φάναι τὸν Σωκράτη. Καλῶς λέγεις, εἰπεῖν. Οὐκοῦν καὶ ὅσαι τῶν ἰδεῶν πρὸς ἀλλήλας εἰσὶν αἵ εἰσιν, αὐταὶ πρὸς αὑτὰς τὴν οὐσίαν ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν, εἴτε ὁμοιώματα, εἴτε ὅπῃ δή τις αὐτὰ τίθεται, ὧν ἡμεῖς μετέχοντες, εἶναι ἕκαστα ἐπονομαζόμεθα; τὰ δὲ παρ' ἡμῖν ταῦτα ὁμώνυμα ὄντα ἐκείνοις, αὐτὰ αὖ πρὸς αὑτά ἐστιν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ εἴδη, καὶ ἑαυτῶν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων, ὅσα αὖ ὀνομάζεται οὕτω. Πῶς λέγεις; φάναι τὸν Σωκράτην. Οἷον, φάναι τὸν Παρμενίδην, εἴ τις ἡμῶν του δεσπότης ἢ δοῦλός ἐστιν, οὐκ αὐτοῦ δεσπότου δή που, ὅ ἐστι δεσπότης, ἐκείνου δοῦλός ἐστιν, οὐδὲ αὐτοῦ δούλου, ὅ ἐστι δοῦλος, δεσπότης ὁ δεσπότης. ἀλλ' ἄνθρωπος ὤν, ἀνθρώπου ἀμφότερα ταῦτά ἐστιν. αὐτὴ δὲ δεσποτεία, αὐτῆς δουλείας ἐστὶν ὅ ἐστι. καὶ δουλεία ὡσαύτως, αὐτὴ δουλεία αὐτῆς δεσποτείας. ἀλλ' οὐ τὰ ἐν ἡμῖν πρὸς ἐκεῖνα τὴν δύναμιν ἔχει, οὐδὲ ἐκεῖνα πρὸς ἡμᾶς. ἀλλ' ὃ λέγω αὐτὰ αὑτῶν καὶ πρὸς αὑτὰ ἐκεῖνά τέ ἐστι, καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ὡσαύτως πρὸς ἑαυτά. ἢ οὐ μανθάνεις ὃ λέγω; Πάνυ γ' εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, μανθάνω. Οὐκοῦν καὶ ἐπιστήμη φάναι, αὐτὴ μὲν ὅ ἐστιν ἐπιστήμη τῆς, ὅ ἐστιν ἀλήθεια αὐτῆς αὖ, ἐκείνης ἂν εἴη ἐπιστήμη; Πάνυ γε. Ἑκάστη δὲ αὖ τῶν ἐπιστημῶν, ἣ ἔστιν ἑκάστου τῶν ὄντων ὅ ἐστιν, εἴη ἂν ἐπιστήμη, ἢ οὔ; Ναί. Ἡ δὲ παρ' ἡμῖν ἐπιστήμη, οὐ τῆς παρ' ἡμῖν ἂν ἀληθείας εἴη; καὶ αὖ ἑκάστη ἡ παρ' ἡμῖν ἐπιστήμη, τῶν παρ' ἡμῖν ὄντων ἑκάστου ἄν, ἐπιστήμη συμβαίνοι εἶναι; Ἀνάγκη. Ἀλλὰ μὴν αὐτά γε τὰ εἴδη ὡς ὁμολογεῖς οὔτε ἔχομεν, οὔτε παρ' ἡμῖν οἷόν τε εἶναι; Οὐ γὰρ οὖν. Γιγνώσκεται δέ γέ που ὑπ' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τοῦ τῆς ἐπιστήμης αὐτὰ τὰ γένη ἃ ἔστιν ἕκαστα; Ναί. Ὅ γε ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν. Οὐ γάρ. Οὐκ ἄρα ὑπό γε ἡμῶν γιγνώσκεται τῶν εἰδῶν οὐδέν, ἐπειδὴ αὐτῆς ἐπιστήμης οὐ μετέχομεν. Οὐκ ἔοικεν.

Ἄγνωστον ἄρα ἡμῖν ἐστι, καὶ αὐτὸ τὸ καλὸν ὅ ἐστι, καὶ τὸ ἀγαθόν, καὶ πάντα ἃ δὴ ὡς ἰδέας αὐτὰς οὔσας ὑπολαμβάνομεν. Κινδυνεύει. Ὅρα δὴ ἔτι τούτου δεινότερον τόδε. Τὸ ποῖον; Φαίης ἄν που, εἴπερ ἔστιν αὐτό τι γένος ἐπιστήμης, πολὺ αὐτὸ ἀκριβέστερον εἶναι, ἢ τὴν παρ' ἡμῖν ἐπιστήμην, καὶ κάλλος, καὶ πάντα τὰ ἄλλα οὕτω; Ναί. Οὐκοῦν εἴπερ τι ἄλλο αὐτῆς ἐπιστήμης μετέχει, οὐκ ἄν τινα μᾶλλον ἢ θεὸν φαίης ἔχειν τὴν ἀκριβεστάτην ἐπιστήμην; Ἀνάγκη. Ἆρ' οὖν οἷός τε αὖ ἔσται ὁ θεὸς τὰ παρ' ἡμῖν γινώσκειν, αὐτὴν ἐπιστήμην ἔχων; Τί γὰρ οὔ; Ὅτι ἔφη ὁ Παρμενίδης, ὡμολόγηται ἡμῖν ὦ Σώκρατες, μήτ' ἐκεῖνα τὰ εἴδη πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν τὴν δύναμιν ἔχειν ἣν ἔχει, μήτε τὰ παρ' ἡμῖν πρὸς ἐκεῖνα, ἀλλ' αὐτὰ πρὸς αὑτὰ ἑκάτερα. Ὡμολόγηται γάρ. Οὐκοῦν εἰ παρὰ τῷ θεῷ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀκριβεστάτη δεσποτεία, καὶ αὕτη ἡ ἀκριβεστάτη ἐπιστήμη, οὔτ' ἂν ἡ δεσποτεία ἡ ἐκείνων ἡμῶν ποτε ἂν δεσπόσειεν, οὔτ' ἂν ἡ ἐπιστήμη ἡμᾶς γνοίη, οὐδέ τι ἄλλο τῶν παρ' ἡμῖν. ἀλλὰ ὁμοίως ἡμεῖς ἐκείνων οὐκ ἄρχομεν τῇ παρ' ἡμῖν ἀρχῇ, οὐδὲ γιγνώσκομεν τοῦ θείου οὐδὲν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιστήμῃ. ἐκεῖνοί τε αὖ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, οὔτε δεσπόται ἡμῶν εἰσιν, οὔτε γιγνώσκουσι τὰ ἀνθρώπεια πράγματα θεοὶ ὄντες. ἀλλὰ μὴ λίαν ἔφη θαυμαστὸς ὁ λόγος, εἴ τις τὸν θεὸν ἀποστερήσει τοῦ εἰδέναι; Ταῦτα μέντοι ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Παρμενίδης, καὶ ἔτι ἄλλα πρὸς τούτοις πάνυ πολλὰ ἀναγκαῖον ἔχειν τὰ εἴδη, εἰ εἰσὶν αὗται αἱ ἰδέαι τῶν ὄντων, καὶ ὁριεῖταί τις αὐτό τι ἕκαστον εἶδος, ὥστε ἀπορεῖν τε τὸν ἀκούοντα, καὶ ἀμφισβητεῖν, ὡς οὔτε ἔστι ταῦτα, εἴτε ὅτι μάλιστα εἴη, πολλὴ ἀνάγκη αὐτὰ εἶναι τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἄγνωστα. καὶ ταῦτα λέγοντα, δοκεῖν τέ τι λέγειν, καὶ ὃ ἄρτι ἐλέγομεν, θαυμαστῶς ὡς δυσανάπειστον εἶναι, καὶ ἀνδρὸς πάνυ μὲν εὐφυοῦς τοῦ δυνησομένου μαθεῖν, ὡς ἔστι γένος τι ἑκάστου, καὶ οὐσία αὐτὴ καθ' αὑτήν. ἔτι δὲ θαυμαστοτέρου τοῦ εὑρήσοντος, καὶ ἄλλον δυνησομένου διδάξαι, πάντα ταῦτα ἱκανῶς διευκρινησάμενον. Συγχωρῶ σοι ἔφη ὦ Παρμενίδη ὁ Σωκράτης. πάνυ γάρ μοι κατὰ νοῦν λέγεις.

Ἀλλὰ μέντοι, εἶπεν ὁ Παρμενίδης, εἰ δή γέ τις ὦ Σώκρατες αὖ μὴ ἐάσει εἴδη τῶν ὄντων εἶναι, εἰς πάντα τὰ δὴ νῦν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀποβλέψας, μὴ δὲ ὁριεῖται εἶδος ἑνὸς ἑκάστου, οὐδὲ ὅποι τρέψει τὴν διάνοιαν ἕξει, μὴ ἐῶν ἰδέαν τῶν ὄντων ἑκάστου τὴν αὐτὴν ἀεὶ εἶναι. καὶ οὕτω τὴν τοῦ διαλέγεσθαι δύναμιν, παντάπασι διαφθερεῖ. τοῦ τοιούτου μὲν οὖν μοι δοκεῖς καὶ μᾶλλον ᾐσθῆσθαι. Ἀληθῆ λέγεις, φάναι. Τί οὖν ποιήσεις φιλοσοφίας πέρι; ποῖ τρέψει ἀγνοουμένων τούτων; Οὐ πάνυ μοι δοκῶ καθορᾶν ἔν γε τῷ παρόντι. πρῲ γὰρ εἰπεῖν πρὶν γυμνασθῆναι ὦ Σώκρατες, ὁρίζεσθαι ἐπιχειρεῖς, καλόν τέ τι καὶ δίκαιον, καὶ ἀγαθόν, καὶ ἓν ἕκαστον τῶν εἰδῶν. ἐνενόησα γὰρ καὶ πρώην σου ἀκούων διαλεγομένου ἐνθάδε Ἀριστοτέλει τῷδε. καλὴ μὲν οὖν καὶ θεία εὖ ἴσθι ἡ ὁρμή, ἣν ὁρμᾷς ἐπὶ τοὺς λόγους. ἕλκυσον δὲ σαυτόν, καὶ γύμνασον μᾶλλον διὰ τῆς δοκούσης ἀχρήστου εἶναι καὶ καλουμένης ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀδολεσχίας, ἕως ἔτι νέος εἶ. εἰ δὲ μή, σε διαφεύξεται ἡ ἀλήθεια. Τίς οὖν ὁ τρόπος φάναι, ὦ Παρμενίδη τῆς γυμνασίας; Οὗτος εἶπεν, ὅνπερ ἤκουσας Ζήνωνος. πλὴν τοῦτό γέ σου καὶ πρὸς τοῦτον ἠγάσθην, εἰπόντος ὅτι οὐκ εἴας ἐν τοῖς ὁρωμένοις οὐδὲ περὶ ταῦτα τὴν πλάνην ἐπισκοπεῖν, ἀλλὰ περὶ ἐκεῖνα, ἃ μάλιστά τις ἂν λόγῳ λάβοι, καὶ εἴδη ἂν ἡγήσαιτο εἶναι. δοκεῖ γάρ μοι ἔφη, ταύτῃ γε

οὐδὲν

οὐδὲν χαλεπὸν εἶναι, καὶ ὅμοια καὶ ἀνόμοια, καὶ ἄλλο ὁτιοῦν τὰ ὄντα πάσχοντα ἀποφαίνειν. καὶ καλῶς γ' ἔφη. χρὴ δὲ καὶ τόδε ἔτι πρὸς τούτω ποιεῖν, μὴ μόνον εἰ ἔστιν ἕκαστον ὑποτιθέμενον, σκοπεῖν τὰ συμβαίνοντα ἐκ τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ ἔστι, τὸ αὐτὸ τοῦτο ὑποτίθεσθαι, εἰ βούλει μᾶλλον γυμνασθῆναι.

Πῶς λέγεις; φάναι. Οἷον, ἔφη, εἰ βούλει περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως ἣν Ζήνων ὑπέθετο, εἰ πολλά ἐστι, τί χρὴ συμβαίνειν καὶ αὐτοῖς τοῖς πολλοῖς πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς τὸ ἕν, καὶ τῷ ἑνὶ πρός τε αὐτὸ, καὶ πρὸς τὰ πολλά. καὶ αὖ εἰ μὴ ἔστι πολλὰ, πάλιν σκοπεῖν, τί συμβήσεται καὶ τῷ ἑνὶ, καὶ τοῖς πολλοῖς, καὶ πρὸς αὐτὰ, καὶ πρὸς ἄλληλα. καὶ αὖθις αὖ ἐὰν ὑποθῇ, εἰ ἔστιν ὁμοιότης, ἢ εἰ μὴ ἔστι, τί ἐφ' ἑκατέρας τῆς ὑποθέσεως συμβήσεται, καὶ αὐτοῖς τοῖς ὑποτεθεῖσι καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα. καὶ περὶ ἀνομοίου ὁ αὐτὸς λόγος. καὶ περὶ κινήσεως, καὶ περὶ στάσεως, καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ εἶναι καὶ τοῦ μὴ εἶναι. καὶ ἑνὶ λόγῳ περὶ ὅτου ἂν ἀεὶ ὑποθῇ, ὡς ὄντος καὶ οὐκ ὄντος, καὶ ὁτιοῦν ἄλλο πάθος πάσχοντος, δεῖ σκοπεῖν τὰ συμβαίνοντα πρὸς αὐτὸ, καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν ἄλλων, ὅ,τι ἂν προέλῃ, καὶ πρὸς πλείω καὶ πρὸς ξύμπαντα ὡσαύτως, καὶ τὰ ἄλλα αὖ πρὸς αὐτά τε καὶ πρὸς ἄλλο ὅ,τι ἂν ἀεὶ προαιρῇ, ἐάν τε ὡς ὂν ὑποθῇ ὃ ὑπετίθεσο, ἐάν τε ὡς μὴ ὄν. εἰ μέλλεις τελέως γυμνασάμενος κυρίως διόψεσθαι τὸ ἀληθές. Ἀμήχανον γ' ἔφη, λέγεις ὦ Παρμενίδη πραγματείαν, καὶ οὐ σφόδρα μανθάνω. ἀλλά μοι τί οὐ διῆλθες αὐτὸς ὑποθέμενός τι, ἵνα μᾶλλον καταμάθω; Πολὺ ἔργον φάναι, ὦ Σώκρατες προστάττεις, ὡς τηλικῷδε. Ἀλλὰ σὺ, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, Ζήνων τί οὐ διῆλθες ἡμῖν; Καὶ τὸν Ζήνωνα ἔφη γελάσαντα φάναι. αὐτοῦ ὦ Σώκρατες δεόμεθα Παρμενίδου. μὴ γὰρ οὐ φαῦλον ᾖ ὃ λέγει. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅσον ἔργον προστάττεις; εἰ μὲν οὖν πλείους ἦμεν, οὐκ ἂν ἄξιον ἦν δεῖσθαι. ἀπρεπῆ γὰρ τὰ τοιαῦτα, πολλῶν ἐναντίον λέγειν, ἄλλως τε καὶ τηλικούτω. ἀγνοοῦσι γὰρ οἱ πολλοὶ, ὅτι ἄνευ ταύτης τῆς διὰ πάντων διεξόδου τε καὶ πλάνης, ἀδύνατον ἐντυχόντα τῷ ἀληθεῖ, νοῦν σχεῖν. ἐγὼ μὲν οὖν ὦ Παρμενίδη, Σωκράτει συνδέομαι, ἵνα καὶ αὐτὸς ἀκούσω διὰ χρόνου. Ταῦτα δὴ εἰπόντος τοῦ Ζήνωνος, ἔφη ὁ Ἀντιφῶν φάναι τὸν Πυθόδωρον, αὐτόν τε δεῖσθαι τοῦ Παρμενίδου καὶ τὸν Ἀριστοτέλην καὶ τοὺς ἄλλους, ἐνδείξασθαι ὃ λέγοι, καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖν. Τὸν οὖν Παρμενίδην, ἀνάγκη φάναι πείθεσθαι. καίτοι δοκῶ μοι τὸ τοῦ Ἰβυκείου ἵππου πεπονθέναι. ᾧ ἐκεῖνος ἀθλητῇ ὄντι καὶ πρεσβυτέρῳ ὑφ' ἅρματι μέλλοντι ἀγωνιεῖσθαι, καὶ δι' ἐμπειρίαν τρέμοντι τὸ μέλλον, ἑαυτὸν ἀπεικάζων, ἄκων ἔφη καὶ αὐτὸς οὕτω πρεσβύτης ὢν εἰς τὸν ἔρωτα ἀναγκάζεσθαι ἰέναι. κἀγώ μοι δοκῶ μεμνημένος μάλα φοβεῖσθαι, πῶς χρὴ τηλικόνδε ὄντα διανεῦσαι τοιοῦτόν τε καὶ τοσοῦτον πλῆθος λόγων. ὅμως δὲ (δεῖ γὰρ χαρίζεσθαι) ἐπειδὴ καὶ ὁ Ζήνων λέγει, αὐτοί γάρ ἐσμεν. πόθεν οὖν δὴ ἀρξόμεθα, καὶ τί πρῶτον ὑποθησόμεθα; ἢ βούλεσθε ἐπειδήπερ δοκεῖ πραγματειώδη παιδιὰν παίζειν, ἀπ' ἐμοῦ ἄρξομαι καὶ τῆς ἐμαυτοῦ ὑποθέσεως, περὶ τοῦ ἑνὸς αὐτοῦ ὑποθέμενος, εἴτε ἕν ἐστιν, εἴτε μὴ ἕν, τί χρὴ συμβαίνειν; Πάνυ μὲν οὖν, φάναι τὸν Ζήνωνα.

Τίς οὖν εἰπεῖν μοι ἀποκρινεῖται, ἢ ὁ νεώτατος; ἥκιστα γὰρ ἂν πολυπραγμονῇ, καὶ ἃ οἴεται μάλιστ' ἂν ἀποκρίνοιτο, καὶ ἅμα ἐμοὶ ἀνάπαυλα ἂν εἴη ἡ ἐκείνου ἀπόκρισις. Ἕτοιμός σοι ὦ Παρμενίδη, φάναι τοῦτον τὸν Ἀριστοτέλην. ἐμὲ γὰρ λέγεις τὸν νεώτατον λέγων. ἀλλ' ἐρώτα ὡς ἀποκρινομένου δή.

Εἶεν φάναι. εἰ ἕν ἐστιν ἄλλο τι, οὐκ ἂν εἴη πολλὰ τὸ ἕν. πῶς γὰρ ἄν; οὔτε ἄρα μέρος αὐτοῦ, οὔτε ὅλον αὐτὸ δεῖ εἶναι. Τί δή; Τὸ μέρος που μέρος ὅλου ἐστί; Ναί. Τί δὲ τὸ ὅλον; οὐχὶ οὗ ἂν μέρος μηδὲν ἀπῇ, ὅλον ἂν εἴη; Πάνυ γε. Ἀμφοτέρως ἄρα τὸ ἕν, ἐκ μερῶν ἂν εἴη, ὅλον τε ὂν καὶ μέρη ἔχον. Ἀνάγκη.

Ἀμφοτέρως αὖ ἄρα οὕτω τὸ ἓν πολλὰ εἴη, ἀλλ' οὐχ ἕν. Ἀληθῆ. Δεῖ δέ γε μὴ πολλὰ, ἀλλ' ἓν αὐτὸ εἶναι. Δεῖ. Οὔτ' ἄρα ὅλον ἔσται, οὔτε μέρη ἕξει, εἰ ἓν ἔσται τὸ ἕν. Οὐ γάρ. Οὐκοῦν εἰ μηδὲν ἔχει μέρος, οὔτ' ἀρχὴν, οὔτε τελευτὴν, οὔτε μέσον ἔχει. μέρη γὰρ ἂν ἤδη αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα εἴη. Ὀρθῶς. Καὶ μὴν τελευτή γε καὶ ἀρχὴ πέρας ἑκάστου. Πῶς δ' οὔ; Ἄπειρον ἄρα τὸ ἕν. εἰ μήτε ἀρχὴν, μήτε τελευτὴν ἔχει. Ἄπειρον. Καὶ ἄνευ σχήματος ἄρα. οὔτε γὰρ ἂν στρογγύλου, οὔτε εὐθέος μετέχοι. Πῶς;

Στρογγύλον γέ που ἐστὶ τοῦτο, οὗ ἂν τὰ ἔσχατα πανταχῇ ἀπὸ τοῦ μέσου ἴσον ἀπέχῃ. Ναί. Καὶ μὴν εὐθύ γε, οὗ ἂν τὸ μέσον ἀμφοῖν τοῖν ἐσχάτοιν ἐπίπροσθεν ᾖ. Οὕτως. Οὐκοῦν μέρη ἂν ἔχοι τὸ ἕν, καὶ πολλ' ἂν εἴη, εἴτ' εὐθέος σχήματος, εἴτε περιφεροῦς μετέχοι; Πάνυ μὲν οὖν. Οὔτε ἄρα εὐθὺ, οὔτε περιφερές ἐστιν, ἐπείπερ οὐδὲ μέρη ἔχει. Ὀρθῶς. Καὶ μὴν τοιοῦτόν γε ὂν, οὐδαμοῦ ἂν εἴη. οὔτε γὰρ ἐν ἄλλῳ, οὔτε ἐν ἑαυτῷ εἴη. Πῶς δή; Ἐν ἄλλῳ μὲν ὂν, κύκλῳ που ἂν περιέχοιτο ὑπ' ἐκείνου ἐν ᾧ ἂν εἴη, καὶ πολλαχοῦ ἂν αὐτοῦ ἅπτοιτο πολλοῖς. τοῦ δὲ ἑνός τε καὶ ἀμεροῦς καὶ κύκλου μὴ μετέχοντος, ἀδύνατον πολλαχῇ κύκλῳ ἅπτεσθαι. Ἀδύνατον. Ἀλλὰ μὴν αὐτό γε ἐν ἑαυτῷ ὂν, κἂν ἑαυτὸ εἴη περιέχον, ὂν οὐκ ἄλλο ἢ αὐτὸ, εἴπερ καὶ ἐν ἑαυτῷ εἴη. ἐν τῷ γάρ τι εἶναι μὴ περιέχοντι, ἀδύνατον. Ἀδύνατον γάρ. Οὐκοῦν ἕτερον μὲν ἄν τι εἴη αὐτὸ τὸ περιέχον, ἕτερον δὲ τὸ περιεχόμενον; οὐ γὰρ ὅλον γε ἄμφω ταυτὸν ἅμα πείσεται καὶ ποιήσει. καὶ οὕτω τὸ ἕν, οὐκ ἂν εἴη ἔτι ἕν, ἀλλὰ δύο. Οὐ γὰρ οὖν. Οὐκ ἄρα ἐστί που τὸ ἕν, μήτε ἐν ἑαυτῷ, μήτε ἐν ἄλλῳ ἐνόν. Οὐκ ἔστιν. Ὅρα δὴ, οὕτως ἔχον, εἰ οἷόν τε ἐστὶν ἑστάναι, ἢ κινεῖσθαι. Τί δὴ γὰρ οὔ; Ὅτι κινούμενόν τε, ἢ φέροιτο, ἢ ἀλλοιοῖτο ἄν. αὗται γὰρ μόναι κινήσεις. Ναί. Ἀλλοιούμενον δὲ τὸ ἓν ἑαυτοῦ, ἀδύ

τοῦ, ἀδύνατόν πω ἓν ἔτι που εἶναι. Ἀδύνατον. Οὐκ ἄρα κατ' ἀλλοίωσίν γε κινεῖται. Οὐ φαίνεται. Ἀλλ' ἄρα, τῷ φέρεσθαι; Ἴσως. Καὶ μὴν εἰ φέροιτο τὸ ἕν, ἤτοι ἐν τῷ αὐτῷ ἂν περιφέροιτο κύκλῳ, ἢ μεταλλάττοι χώραν ἑτέραν ἐξ ἑτέρας. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν κύκλῳ μὲν περιφερόμενον, ἐπὶ μέσου βεβηκέναι ἀνάγκη, καὶ τὰ περὶ τὸ μέσον φερόμενα ἄλλα μέρη ἔχειν ἑαυτοῦ; ᾧ δὲ μήτε μέσου, μήτε μερῶν προσήκει, τίς μηχανὴ τοῦτο κύκλῳ ποτὲ ἐπὶ τοῦ μέσου ἐνεχθῆναι; Οὐδεμία. Ἀλλὰ δὴ χώραν ἀμεῖβον ἄλλοτ' ἄλλοθι γίγνεται, καὶ οὕτω κινεῖται; Εἴπερ γε δή. Οὐκοῦν εἶναι μέν που ἔν τινι αὐτὸ, ἀδύνατον ἐφάνη; Ναί. Ἆρ' οὖν γίγνεσθαι ἔτι ἀδυνατώτερον; Οὐκ ἐννοῶ ὅπῃ. Εἰ ἔν τῳ τι γίγνεται, οὐκ ἀνάγκη μήτε πω ἐν ἐκείνῳ εἶναι, ἔτι ἐγγιγνόμενον, μήτ' ἔτι ἔξω ἐκείνου παντάπασιν, εἴπερ ἤδη ἐγγίγνεται. Ἀνάγκη. Εἰ ἄρα τι ἄλλο πείσεται, τοῦτο ἐκεῖνο ἂν μόνον πάσχοι, οὗ μέρη εἴη. τὸ μὲν γάρ ἄν τι αὐτοῦ, ἤδη ἐν ἐκείνῳ. τὸ δὲ, ἔξω εἴη ἅμα. τὸ δὲ μὴ ἔχον μέρη, οὐχ οἷόν τέ που ἔσται τρόπῳ οὐδενὶ ὅλον ἅμα, μήτε ἐντὸς εἶναί τινος, μήτε ἔξω. Ἀληθῆ. Οὗ δὲ μήτε μέρη εἰσὶ, μήτε ὅλον τυγχάνει ὄν, οὐ πολὺ ἔτι ἀδυνατώτερον ἐγγίγνεσθαί που, μήτε κατὰ μέρη, μήτε ὅλον ἐγγιγνόμενον. Φαίνεται.

Οὔτ' ἄρα ποι ἰὸν, καὶ ἔν τῳ γιγνόμενον χώραν ἀλλάττει, οὔτ' ἐν τῷ αὐτῷ περιφερόμενον, οὔτε ἀλλοιούμενον. Οὐκ ἔοικε. Κατὰ πᾶσαν ἄρα κίνησιν τὸ ἓν ἀκίνητον. Ἀκίνητον. Ἀλλὰ μὴν καὶ εἶναί γε φαμὲν ἔν τινι αὐτὸ, ἀδύνατον. Φαμὲν γάρ. Οὐδ' ἄρα ποτὲ ἐν τῷ αὐτῷ ἐστι. Τί δή; Ὅτι ἤδη ἂν ἐν ἐκείνῳ εἴη, ἐν ᾧ τῷ αὐτῷ ἐστι. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀλλ' οὔτε ἐν ἑαυτῷ οὔτε ἐν ἄλλῳ οἷόν τε ἦν αὐτῷ ἐνεῖναι. Οὐ γὰρ οὖν. Οὐδέποτε ἄρα ἐστὶ τὸ ἓν ἐν τῷ αὐτῷ. Οὐκ ἔοικεν. Ἀλλὰ μὴν τό γε μηδέποτε ἐν τῷ αὐτῷ ὂν, οὔτε ἡσυχίαν ἄγει, οὔτε ἕστηκεν. Οὐ γὰρ οἷόν τε. Τὸ ἓν ἄρα ὡς ἔοικεν, οὔτε ἕστηκεν, οὔτε κινεῖται. Οὔκουν δὴ φαίνεταί γε. Οὐδὲ μὴν ταὐτόν γε οὔτε ἑτέρῳ, οὔτε ἑαυτῷ ἔσται. οὐδ' αὖ ἕτερον, οὔτε αὑτοῦ, οὔτε ἑτέρου ἂν εἴη. Πῇ δή; Ἕτερον μέν που ἑαυτοῦ ὂν, ἑνὸς ἕτερον ἂν εἴη, καὶ οὐκ ἂν εἴη ἕν. Ἀληθῆ. Καὶ μὴν ταὐτόν γε ἑτέρῳ ὂν, ἐκεῖνο ἂν εἴη, αὐτὸ δ' οὐκ ἂν εἴη. ὥστε οὐδ' ἂν οὕτως εἴη ὅπερ ἔστιν ἕν, ἀλλ' ἕτερον ἑνός. Οὐ γὰρ οὖν. Ταὐτὸν μὲν ἄρα ἑτέρῳ, ἢ ἕτερον ἑαυτοῦ οὐκ ἔσται. Οὐ γάρ. Ἕτερον δέ γε ἑτέρου οὐκ ἔσται, ἕως ἂν ᾖ ἕν. οὐ γὰρ ἑνὶ προσήκει, ἑτέρῳ τινὸς εἶναι, ἀλλὰ μόνῳ ἑτέρῳ ἑτέρου, ἄλλῳ δὲ οὐδενί. Ὀρθῶς. Τὸ μὲν ἄρα ἓν εἶναι, οὐκ ἔσται ἕτερον. ἢ οἴει; Οὐ δῆτα.

Ἀλλὰ μὴν εἰ μὴ τούτῳ, οὐχ ἑαυτῷ ἔσται. εἰ δὲ μὴ αὐτῷ, οὐδὲ αὐτό. αὐτὸ δὲ μηδαμῇ ὂν ἕτερον, οὐδενὸς ἔσται ἕτερον. Ὀρθῶς. Οὐδὲ μὴν ταὐτὸν ἑαυτῷ ἔσται. Πῶς δ' οὔ; Οὐχ ἧπερ τοῦ ἑνὸς φύσις. αὐτὴ δήπου καὶ τοῦ ταὐτοῦ. Τί δή; Ὅτι οὐκ ἐπειδὰν ταὐτὸν γένηταί τῳ τι, ἓν γίγνεται. Ἀλλὰ τί μήν; Τοῖς πολλοῖς ταὐτὸν γενόμενον, πολλὰ ἀνάγκη γίγνεσθαι, ἀλλ' οὐχ ἕν. Ἀληθῆ. Ἀλλ' εἰ τὸ ἓν καὶ τὸ ταὐτὸν μηδαμῇ διαφέρει, ὁπότε τι ταὐτὸν ἐγγίγνοιτο, ἀεὶ ἂν ἓν ἐγίγνετο. καὶ ὁπότε ἕν, ταὐτόν. Πάνυ γε. Εἰ ἄρα τὸ ἓν ἑαυτῷ ταὐτὸν ἔσται, οὐχ ἓν ἑαυτῷ ἔσται. καὶ οὕτως ἓν ὂν, οὐχ ἓν ἔσται. Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε ἀδύνατον. Ἀδύνατον ἄρα καὶ τῷ ἑνὶ, ἢ ἑτέρου ἕτερον εἶναι, ἢ ἑαυτῷ ταὐτόν. Ἀδύνατον. Οὕτω δὴ ἕτερόν γε ἢ ταὐτὸν, τὸ ἕν, οὔτ' ἂν αὑτῷ, οὔτ' ἂν ἑτέρῳ εἴη. Οὐ γὰρ οὖν. Οὐδὲ μὴν ὅμοιόν τινι ἔσται, οὐδ' ἀνόμοιον, οὔθ' ἑαυτῷ, οὔθ' ἑτέρῳ. Τί δή; Ὅτι τὸ ταὐτόν που πεπονθὸς ὅμοιον. Ναί. Τοῦ δέ γε ἑνὸς χωρὶς ἐφάνη τὴν φύσιν τὸ ταὐτόν. Ἐφάνη γάρ. Ἀλλὰ μὴν εἴ τι πέπονθε, χωρὶς τοῦ ἓν εἶναι τὸ ἕν, πλείω ἂν εἶναι πεπόνθοι, ἢ ἕν. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. Ναί. Οὐδαμῶς ἔστιν ἄρα ταὐτὸν πεπονθὸς εἶναι τὸ ἕν, οὔτε ἄλλῳ οὔτε ἑαυτῷ. Οὐ φαίνεται. Οὐδὲ ὅμοιον ἄρα δυνατὸν αὐτὸ εἶναι, οὔτε ἄλλῳ, οὔτε ἑαυτῷ. Οὐκ ἔοικεν. Οὐδὲ μὴν ἕτερόν γε πέπονθεν εἶναι τὸ ἕν. καὶ γὰρ οὕτω πλείω ἂν πεπόνθοι εἶναι, ἢ ἕν. Πλείω γάρ. Τό γε μὴν ἕτερον πεπονθὸς ἢ ἑαυτοῦ ἢ ἄλλου, ἀνόμοιον ἂν εἴη, ἢ ἑαυτῷ ἢ ἄλλῳ. εἴπερ τὸ ταὐτὸ πεπονθὸς, ὅμοιον. Ὀρθῶς. Τὸ δέ γε ἓν ὡς ἔοικεν, οὐδαμῶς ἕτερον πεπονθὸς, οὐδαμῶς ἀνόμοιόν ἐστιν, οὔτε ἑαυτῷ, οὔτε ἑτέρῳ. Οὐ γὰρ οὖν. Οὔτε ἄρα ὅμοιον, οὔτε ἀνόμοιον οὔθ' ἑτέρῳ, οὔτε ἑαυτῷ ἂν εἴη τὸ ἕν. Οὐ φαίνεται. Καὶ μὴν τοιοῦτόν γε ὂν, οὔτε ἴσον, οὔτε ἄνισον ἔσται, οὔτε ἑαυτῷ, οὔτε ἄλλῳ. Πῇ δή; Ἴσον μὲν ὂν, τῶν αὐτῶν μέτρων ἔσται ἐκείνῳ, ᾧ ἂν ἴσον ᾖ. Ναί. Μεῖζον δέ που ἢ ἔλαττον ὂν, οἷς μὲν ἂν σύμμετρον ᾖ, τῶν μὲν ἐλαττόνων πλείω μέτρα ἕξει, τῶν δὲ μειζόνων ἐλάττω. Ναί. Οἷς δ' ἂν μὴ σύμμετρον, τῶν μὲν σμικροτέρων, τῶν δὲ μειζόνων μέτρων ἔσται. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν ἀδύνατον τὸ μὴ μετέχον τοῦ αὐτοῦ, ἢ μέτρων τῶν αὐτῶν εἶναι, ἢ ἄλλων ὡντινωνοῦν τῶν αὐτῶν; Ἀδύνατον. Ἴσον μὲν ἄρα οὔτ' ἂν ἑαυτῷ, οὔτε ἄλλῳ εἴη, μὴ τῶν αὐτῶν μέτρων ὄν. Οὐκοῦν φαίνεταί γε. Ἀλλὰ μὴν πλειόνων γε μέτρων ὂν ἢ ἐλαττόνων, ὅσωνπερ μέτρων τοσούτων καὶ μερῶν ἂν εἴη. καὶ οὕτως αὖ οὐκέτι ἓν ἔσται, ἀλλὰ τοσαῦτα ὅσαπερ καὶ τὰ μέτρα. Ὀρθῶς. Εἰ δέ γε ἑνὸς μέτρου εἴη, ἴσον ἂν γίγνοιτο τῷ μέτρῳ. τοῦτο δὲ ἀδύνατον ἐφάνη, ἴσον τῳ αὐτὸ εἶναι. Ἐφάνη γάρ. Οὔτε ἄρα ἑνὸς μέτρου μετέχον, οὔτε πολλῶν, οὔτε ὀλίγων, οὔτε τὸ παράπαν τοῦ αὐτοῦ μετέχον, οὔτε ἑαυτῷ ποτε ὡς ἔοικεν ἔσται ἴσον, οὔτε ἄλλῳ. οὐδ' αὖ μεῖζον, οὐδὲ ἔλαττον, οὔτε ἑαυτοῦ, οὔτε ἑτέρου. Παντάπασι μὲν οὖν οὕτω. Τί δὲ πρεσβύτερον ἢ νεώτερον, ἢ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἔχειν τὸ ἓν δοκεῖ τῳ δυνατὸν εἶναι; Τί δὴ γὰρ οὔ; Ὅτι που ἡλικίαν μὲν τὴν αὐτὴν ἔχον, ἢ ἑαυτῷ, ἢ ἄλλῳ, ἰσότητος χρόνου καὶ ὁμοιότητος μεθέξει. ὧν ἐλέγομεν οὐ μετεῖναι τῷ ἑνὶ, οὔτε ὁμοιότητος, οὔτε ἰσότητος.

ἰσότητος. Ἐλέγομεν γὰρ οὖν. Καὶ μὴν καὶ ὅτι ἀνομοιότητός τε καὶ ἀνισότητος οὐ μετέχει, καὶ τοῦτο ἐλέγομεν. Πάνυ μὲν οὖν. Πῶς οὖν οἷόν τε ἔσται τινὸς ἢ πρεσβύτερον ἢ νεώτερον εἶναι, ἢ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἔχειν τῳ, τοιοῦτον ὄν; Οὐδαμῶς. Οὐκ ἄρ' ἂν εἴη νεώτερόν γε οὐδὲ πρεσβύτερον, οὐδὲ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἔχον τὸ ἕν, οὔτε αὐτῷ, οὔτε ἄλλῳ. Οὐ φαίνεται. Ἆρ' οὖν οὐδὲ ἐν χρόνῳ τὸ παράπαν δύναιτ' ἂν εἶναι τὸ ἕν, εἰ τοιοῦτον εἴη. ἢ οὐκ ἀνάγκη, ἐάν τι ᾖ ἐν χρόνῳ, ἀεὶ αὐτὸ αὑτοῦ πρεσβύτερον γίγνεσθαι;

Ἀνάγκη. Οὐκοῦν τόγε πρεσβύτερον, ἀεὶ νεωτέρου πρεσβύτερον. Τί μήν; Τὸ πρεσβύτερον ἄρα ἑαυτοῦ γιγνόμενον, καὶ νεώτερον ἑαυτοῦ ἅμα γίγνεται. εἴπερ μέλλει ἔχειν ὅτου πρεσβύτερον γίγνηται.

Πῶς λέγεις; Ὧδε. διάφορον ἕτερον ἑτέρου οὐδὲν δεῖ γίγνεσθαι, ἤδη ὄντος διαφόρου. ἀλλὰ τοῦ μὲν ἤδη ὄντος ἤδη εἶναι, τοῦ δὲ γεγονότος γεγονέναι, τοῦ δὲ μέλλοντος μέλλειν. τοῦ δὲ γιγνομένου, οὔτε γεγονέναι, οὔτε μέλλειν, οὔτε εἶναί πω διάφορον, ἀλλὰ γίγνεσθαι καὶ ἄλλως οὐκ εἶναι. Ἀνάγκη γάρ. Ἀλλὰ μὴν τόγε πρεσβύτερον διαφορότης νεωτέρου ἐστί, καὶ οὐδενὸς ἄλλου. Ἔστι γάρ. Τὸ ἄρα πρεσβύτερον ἑαυτοῦ γιγνόμενον, ἀνάγκη καὶ νεώτερον ἅμα ἑαυτοῦ γίγνεσθαι. Ἔοικεν. Ἀλλὰ μὴν καὶ μήτε πλείω ἑαυτοῦ χρόνον γίγνεσθαι, μήτ' ἐλάττω. ἀλλὰ τὸν ἴσον χρόνον καὶ γίγνεσθαι ἑαυτῷ καὶ εἶναι, καὶ γεγονέναι, καὶ μέλλειν ἔσεσθαι. Ἀνάγκη γὰρ οὖν καὶ ταῦτα. Ἀνάγκη ἄρα ἐστίν, ὡς ἔοικεν, ὅσα γε ἐν χρόνῳ ἐστί, καὶ μετέχει τοῦ τοιούτου, ἕκαστον αὐτῶν τὴν αὐτήν τε αὐτὸ ἑαυτῷ ἡλικίαν ἔχειν, καὶ πρεσβύτερόν τε αὑτοῦ ἅμα καὶ νεώτερον γίγνεσθαι. Κινδυνεύει. Ἀλλὰ μὴν τῷ γε ἑνὶ τῶν τοιούτων παθημάτων οὐδὲν μετῆν. Οὐ γὰρ μετῆν. Οὐδὲ ἄρα χρόνου αὐτῷ μέτεστιν, οὐδ' ἔστιν ἔν τινι χρόνῳ. Οὔκουν δὴ ὥς γε ὁ λόγος αἱρεῖ. Τί οὖν, τὸ ἦν, καὶ τὸ γέγονε, καὶ τὸ ἐγίγνετο, οὐ χρόνου μέθεξιν δοκεῖ σημαίνειν τοῦ ποτὲ γεγονότος; Καὶ μάλα. Τί δὲ τὸ ἔσται, καὶ τὸ γενήσεται, καὶ τὸ γενηθήσεται, οὐ τοῦ ἔπειτα τοῦ μέλλοντος; Ναί. Τὸ δὲ δὴ ἔστι καὶ τὸ γίγνεται, οὐ τοῦ νῦν παρόντος; Πάνυ μὲν οὖν. Εἰ ἄρα τὸ ἓν μηδαμῇ μηδενὸς μετέχει χρόνου, οὔτε ποτὲ γέγονεν, οὔτ' ἐγίγνετο, οὔτ' ἦν ποτέ, οὔτε νῦν γέγονεν, οὔτε γίγνεται, οὔτ' ἔστιν, οὔτ' ἔπειτα γενήσεται, οὔτε γενηθήσεται, οὔτ' ἔσται. Ἀληθέστατα. Ἔστιν οὖν οὐσίας ὅπως ἄν τι μετάσχοι ἄλλως, ἢ κατὰ τούτων τι; Οὐκ ἔστιν. Οὐδαμῶς ἄρα τὸ ἓν οὐσίας μετέχει.

Οὐκ ἔοικεν. Οὐδαμῶς ἄρα ἔστι τὸ ἕν. Οὐ φαίνεται. Οὐδ' ἄρα οὕτως ἔστιν, ὥστε ἓν εἶναι. εἴη γὰρ ἂν ἤδη ὄν, καὶ οὐσίας μετέχον. ἀλλ' ὡς ἔοικε τὸ ἕν, οὔτε ἕν ἐστιν, οὔτε ἔστιν, εἰ δεῖ τῷ τοιῷδε λόγῳ πιστεύειν.

Κινδυνεύει. Ὃ δὲ μὴ ἔστι, τούτῳ τῷ μὴ ὄντι, εἴη ἄν τι, ἢ αὐτῷ, ἢ αὐτοῦ; καὶ πῶς; Οὐδ' ἄρα ὄνομά ἐστιν αὐτῷ, οὐδὲ λόγος, οὐδέ τις ἐπιστήμη, οὐδὲ αἴσθησις, οὐδὲ δόξα. Οὐ φαίνεται. Οὐδ' ὀνομάζεται ἄρα, οὐδὲ λέγεται, οὐδὲ δοξάζεται, οὐδὲ γιγνώσκεται, οὐδέ τι τῶν ὄντων αὐτοῦ αἰσθάνεται. Οὐκ ἔοικεν. Ἦ δυνατὸν οὖν περὶ τὸ ἓν ταῦτα οὕτως ἔχειν; Οὔκουν ἔμοιγε δοκεῖ. Βούλει οὖν ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐπανέλθωμεν, ἐάν τι ἡμῖν ἐπανιοῦσιν ἀλλοῖον φανῇ; Πάνυ μὲν οὖν βούλομαι. Οὐκοῦν ἓν εἰ ἔστι, φαμὲν τὰ συμβαίνοντα περὶ αὐτοῦ, ποῖά ποτε τυγχάνει ὄντα, διομολογητέα ταῦτα. οὐχ οὕτω; Ναί. Ὅρα δὴ ἐξ ἀρχῆς. ἓν εἰ ἔστιν, ἆρα οἷόν τε αὐτὸ εἶναι μέν, οὐσίας δὲ μὴ μετέχειν; Οὐχ οἷόν τε. Οὐκοῦν καὶ ἡ οὐσία τοῦ ἑνὸς εἴη ἄν, οὐ ταὐτὸν οὖσα τῷ ἑνί. οὐ γὰρ ἂν ἐκείνη ἦν ἐκείνου οὐσία. οὐδ' ἂν ἐκεῖνο τὸ ἓν ἐκείνης μετεῖχεν. ἀλλ' ὅμοιον ἂν ἦν λέγειν, ἕν τε εἶναι, καὶ ἓν ἕν. νῦν δὲ οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ ὑπόθεσις, εἰ ἓν τί χρὴ συμβαίνειν, ἀλλ' εἰ ἓν ἔστιν. οὐχ οὕτω; Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ὡς ἄλλο τι σημαῖνον τὸ ἔστι, τοῦ ἕν; Ἀνάγκη. Ἆρ' οὖν ἄλλο ἢ ὅτι οὐσίας μετέχει τὸ ἓν τοῦτ' ἂν εἴη τὸ λεγόμενον, ἐπειδάν τις συλλήβδην εἴπῃ ὅτι ἓν ἔστι; Πάνυ γε. Πάλιν δὴ λέγωμεν ἓν εἰ ἔστι τί συμβήσεται. σκόπει οὖν, οὐκ ἀνάγκη ταύτην τὴν ὑπόθεσιν τοιοῦτον ὂν τὸ ἓν σημαίνειν, οἷον μέρη ἔχειν; Πῶς; Ὧδε. εἰ δὲ ἔστι τοῦ ἑνὸς ὄντος λέγεται, καὶ τὸ ἓν τοῦ ὄντος ἑνός. ἔστι δὲ οὐ τὸ αὐτὸ ἥ τε οὐσία καὶ τὸ ἕν. τοῦ αὐτοῦ δὲ ἐκείνου οὗ ὑπεθέμεθα τοῦ ἑνὸς ὄντος, ἆρα οὐκ ἀνάγκη τὸ μὲν ὅλον ἓν ὂν εἶναι αὐτοῦ, τούτου δὲ γίγνεσθαι μόρια, τό, τε ἕν, καὶ τὸ εἶναι; Ἀνάγκη. Πότερον οὖν ἑκάτερον τῶν μορίων τούτων, μόριον μόνον προσεροῦμεν, ἢ τοῦ ὅλου μόριον, τόγε μόριον προσρητέον; Τοῦ ὅλου. Καὶ ὅλον ἄρα ἐστὶν ὃ ἂν ἓν ᾖ, καὶ μόριον ἔχει. Πάνυ γε. Τί οὖν, τῶν μορίων ἑκάτερον τούτων τοῦ ἑνὸς ὄντος τό, τε ἓν καὶ τὸ ὄν, ἆρα ἀπολείπεσθον, ἢ τὸ ἓν τοῦ ὄντος εἶναι μόριον, ἢ τὸ ὂν τοῦ ἑνὸς μόριον; Οὐκ ἂν εἴη. Πάλιν ἄρα καὶ τῶν μορίων ἑκάτερον τό, τε ἓν ἴσχει καὶ τὸ ὄν. καὶ γίγνεται τὸ ἐλάχιστον ἐκ δυοῖν αὖ μορίοιν, τὸ μόριον. καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὕτως ἀεὶ ὅ, τι περ ἂν μόριον γένηται, τούτω τὼ μορίω ἀεὶ ἴσχει. τό, τε γὰρ ἕν, τὸ ὂν ἀεὶ ἴσχει, καὶ τὸ ὂν τὸ ἕν. ὥστε ἀνάγκη δύ' ἀεὶ γιγνόμενον, μηδέποτε ἓν εἶναι. Παντάπασι μὲν οὖν. Οὐκοῦν ἄπειρον ἂν τὸ πλῆθος οὕτω, τὸ ἓν ὂν εἴη; Ἔοικέ γε. Ἴθι δὴ καὶ τῇδε ἔτι. Πῇ; Οὐσίας φαμὲν μετέχειν τὸ ἕν, διὸ ἔστιν ὄν; Ναί. Καὶ διὰ ταῦτα δὴ τὸ ἓν ὂν πολλὰ ἐφάνη. Οὕτω. Τί δὴ αὐτὸ τὸ ἕν, ὃ δή φαμεν οὐσίας μετέχειν, ἐὰν αὐτὸ τῇ διανοίᾳ μόνον καθ' αὑτὸ λάβωμεν, ἄνευ τούτου οὗ φαμεν μετέχειν, ἆρά γε ἓν μόνον φανήσεται, ἢ καὶ πολλὰ τὸ αὐτὸ τοῦτο; Ἕν οἶμαι ἔγωγε. Ἴδωμεν δὴ ἄλλο τι. ἕτερον μὲν ἀνάγκη τὴν οὐσίαν αὐτοῦ εἶναι, ἕτερον δὲ αὐτό. εἴπερ μὴ οὐσίας τὸ ἕν, ἀλλ' ὡς ἓν οὐσίας μετέχειν.

Ἀνάγκη. Οὐκοῦν εἰ ἕτερον μὲν ἡ οὐσία, ἕτερον δὲ τὸ ἕν, οὔτε τῷ ἕν, τὸ ἓν τῆς οὐσίας ἕτερον, οὔτε τῷ οὐσία εἶναι, ἡ οὐσία τοῦ ἑνὸς ἄλλο. ἀλλὰ τῷ ἑτέρῳ τε καὶ ἄλλῳ ἕτερα ἀλλήλων. Πάνυ μὲν οὖν. Ὥστε οὐ

ταὐτόν

ταὐτόν ἐστιν, οὔτε τῷ ἑνί, οὔτε τῇ οὐσίᾳ τὸ ἕτερον. Πῶς γάρ; Τί οὖν, ἐὰν προελώμεθα αὐτῶν, εἴτε βούλει τὴν οὐσίαν καὶ τὸ ἕτερον, εἴτε τὴν οὐσίαν καὶ τὸ ἕν, εἴτε τὸ ἓν καὶ τὸ ἕτερον, ἆρ' οὐκ ἐν ἑκάστῃ τῇ προαιρέσει προαιρούμεθά τινε ὣ ὀρθῶς ἔχει καλεῖσθαι ἀμφότερα; Πῶς; Ὧδε. ἔστιν οὐσίαν εἰπεῖν; Ἔστι. Καὶ αὖθις εἰπεῖν ἕν; Καὶ τοῦτο. Ἆρ' οὖν οὐχ ἑκάτερον αὐτοῖν εἴρηται; Ναί. Τί δ' ὅταν εἴπω οὐσία τε καὶ ἕν, ἆρα οὐκ ἀμφοτέρω; Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ ἐὰν οὐσία τε καὶ ἕτερον, ἢ ἕτερόν τε καὶ ἕν, καὶ οὕτω πανταχῶς ἐφ' ἑκάστου ἄμφω λέγω; Ναί. Ὧ δ' ἂν ἄμφω ὀρθῶς προσαγορεύησθον, ἆρα οἷόν τε ἄμφω μὲν αὐτὼ εἶναι, δύο δὲ μή; Οὐχ οἷόν τε. Ὧ δ' ἂν δύο ἦτον, ἔστι τις μηχανή, μὴ οὐχ ἑκάτερον αὐτοῖν ἓν εἶναι; Οὐδεμία. Τούτων ἄρα ἐπείπερ σὺν δύο ἕκαστα συμβαίνει εἶναι, καὶ ἓν ἂν εἴη ἕκαστον. Φαίνεται. Εἰ δὲ ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐστι, συντεθέντος ἑνὸς ὁποιουοῦν ἡτινιοῦν συζυγίᾳ, οὐ τρία γίγνεται τὰ πάντα; Ναί. Τρία δὲ οὐ περιττά, καὶ δύο ἄρτια; Πῶς δ' οὔ; Τί δέ; δυοῖν ὄντοιν, οὐκ ἀνάγκη εἶναι καὶ δίς, καὶ τριῶν ὄντων τρίς, εἴπερ ὑπάρχει τῷ τε δύο τὸ δὶς ἕν, καὶ τῷ τρία τὸ τρὶς ἕν; Ἀνάγκη. Δυοῖν δὲ ὄντοιν καὶ δίς, οὐκ ἀνάγκη δύο δὶς εἶναι; καὶ τριῶν καὶ τρίς, οὐκ ἀνάγκη αὖ τρία τρὶς εἶναι; Πῶς δ' οὔ; Τί δέ; τριῶν ὄντων καὶ δὶς ὄντων, καὶ δυοῖν ὄντοιν καὶ τρὶς ὄντοιν, οὐκ ἀνάγκη τρία τε δὶς εἶναι, καὶ δὶς τρία; Πολλή γε. Ἄρτιά τε ἄρα ἀρτιάκις ἂν εἴη, καὶ περιττὰ περιττάκις, καὶ ἄρτια περιττάκις, καὶ περιττὰ ἀρτιάκις. Ἔστιν οὕτως. Εἰ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, οἴει τινὰ ἀριθμὸν ὑπολείπεσθαι, ὃν οὐκ ἀνάγκη εἶναι; Οὐδαμῶς γε. Εἰ ἄρα ἔστιν ἕν, ἀνάγκη καὶ ἀριθμὸν εἶναι. Ἀνάγκη. Ἀλλὰ μὴν ἀριθμοῦ γε ὄντος, πόλλ' ἂν εἴη, καὶ πλῆθος ἄπειρον τῶν ὄντων. ἢ οὐκ ἄπειρος ἀριθμὸς πλήθει, καὶ μετέχων οὐσίας γίγνεται; Καὶ πάνυ γε. Οὐκοῦν εἰ πᾶς ἀριθμὸς οὐσίας μετέχει, καὶ τὸ μόριον ἕκαστον τοῦ ἀριθμοῦ μετέχοι ἂν αὐτῆς; Ναί. Ἐπὶ πάντα ἄρα πολλὰ ὄντα ἡ οὐσία νενέμηται, καὶ οὐδενὸς ἀποστατεῖ τῶν ὄντων, οὔτε τοῦ σμικροτάτου, οὔτε τοῦ μεγίστου. ἢ τοῦτο μὲν ἄλογον ἐρέσθαι. πῶς γὰρ ἂν δή, οὐσία γε τῶν ὄντων του ἀποστατοῖ; Οὐδαμῶς. Κατακεκερμάτισται ἄρα ὡς οἷόν τε σμικρότατα καὶ μέγιστα καὶ πανταχῶς ὄντα, καὶ μεμέρισται πάντων μάλιστα, καὶ ἔστι μέρη ἀπέραντα τῆς οὐσίας. Ἔχει οὕτω. Πλεῖστα ἄρα ἐστὶ τὰ μέρη αὐτῆς. Πλεῖστα μέν τοι. Τί οὖν; ἔστι τι αὐτῶν, ὃ ἔστι μὲν μέρος τῆς οὐσίας, οὐδὲν μέν τοι μέρος; Καὶ πῶς ἂν τοι τοῦτο γένοιτο; Ἀλλ' ἐπείπερ γε οἶμαι ἔστιν, ἀνάγκη αὐτὸ ἀεὶ ἕως περ ἂν ᾖ, ἕν γέ τι εἶναι. μηδὲν δὲ ἀδύνατον. Ἀνάγκη. Πρὸς ἅπαντι ἄρα ἑκάστῳ τῷ τῆς οὐσίας μέρει πρόσεστι τὸ ἕν, οὐκ ἀπολειπόμενον οὔτε σμικροτέρου, οὔτε μείζονος μέρους, οὔτε ἄλλου οὐδενός. Οὕτως. Ἆρα οὖν ἓν ὄν, πολλαχοῦ ἅμα ὅλον ἐστί; τοῦτο ἄθρει. Ἀλλ' ἀθρῶ, καὶ ὁρῶ ὅτι ἀδύνατον. Μεμερισμένον ἄρα, εἴπερ μὴ ὅλον. ἄλλως γάρ που οὐδαμῶς ἅμα ἅπασι τοῖς τῆς οὐσίας μέρεσι παρέσται, ἢ μεμερισμένον. Ναί. Καὶ μὴν τό γε μεριστὸν πολλὴ ἀνάγκη εἶναι τοσαῦτα, ὅσα περ μέρη. Ἀνάγκη. Οὐκ ἄρα ἀληθῆ ἄρτι ἐλέγομεν, λέγοντες ὡς πλεῖστα μέρη ἡ οὐσία νενεμημένη. οὐδὲ γὰρ πλείω τοῦ ἑνὸς νενέμηται, ἀλλ' ἴσα ὡς ἔοικε, τῷ ἑνί. οὔτε γὰρ τὸ ὂν τοῦ ἑνὸς ἀπολείπεται, οὔτε τὸ ἓν τοῦ ὄντος. ἀλλ' ἐξισοῦσθον δύο ὄντε ἀεὶ παρὰ πάντα. Παντάπασιν οὕτω φαίνεται. Τὸ ἓν ἄρα αὐτὸ κεκερματισμένον ὑπὸ τῆς οὐσίας, πολλά τε καὶ ἄπειρα τὸ πλῆθός ἐστι. Φαίνεται. Οὐ μόνον ἄρα τὸ ὂν ἓν πολλά ἐστιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἕν, ὑπὸ τοῦ ὄντος διανενεμημένον, πολλὰ ἀνάγκη εἶναι. Παντάπασι μὲν οὖν. Καὶ μὴν ὅτι γε ὅλου τὰ μόρια μόρια, πεπερασμένον ἂν εἴη κατὰ τὸ ὅλον τὸ ἕν. ἢ οὐ περιέχεται ὑπὸ τοῦ ὅλου τὰ μόρια; Ἀνάγκη. Ἀλλὰ μὴν τό γε περιέχον, πέρας ἂν εἴη; Πῶς δ' οὔ; Τὸ ἓν ἄρα ὄν, ἕν τέ ἐστί που καὶ πολλά, καὶ ὅλον καὶ μόρια, καὶ πεπερασμένον καὶ ἄπειρον πλήθει. Φαίνεται. Ἆρ' οὖν οὐκ ἐπείπερ πεπερασμένον, καὶ ἔσχατα ἔχον; Ἀνάγκη. Τί δ'; εἰ ὅλον, οὐ καὶ ἀρχὴν ἂν ἔχοι, καὶ μέσον, καὶ τελευτήν; ἢ οἷόν τέ τι ὅλον εἶναι, ἄνευ τριῶν τούτων; κἂν του ἓν ὁτιοῦν αὐτῶν ἀποστατῇ, ἐθελήσει ἔτι ὅλον εἶναι; Οὐκ ἐθελήσει. Καὶ ἀρχὴν δή, ὡς ἔοικε, καὶ τελευτήν, καὶ μέσον ἔχοι ἂν τὸ ἕν. Ἔχει. Ἀλλὰ μὴν τό γε μέσον, ἴσον τῶν ἐσχάτων ἀπέχει. οὐ γὰρ ἂν ἄλλως μέσον εἴη. Οὐ γάρ. Καὶ σχήματος δή τινος, ὡς ἔοικε, τοιοῦτον ὄν, μετέχοι ἂν τὸ ἕν, ἤτοι εὐθέος, ἢ στρογγύλου, ἤ τινος μικτοῦ ἐξ ἀμφοῖν. Μετέχοι γὰρ ἄν. Ἆρ' οὖν οὕτως ἔχον, οὐκ αὐτό τε ἐν ἑαυτῷ ἔσται καὶ ἐν ἄλλῳ; Πῶς; Τῶν μερῶν που ἕκαστον ἐν τῷ ὅλῳ ἐστί, καὶ οὐδὲν ἐκτὸς τοῦ ὅλου. Οὕτω. Πάντα δὲ τὰ μέρη ὑπὸ τοῦ ὅλου περιέχεται; Ναί. Καὶ μὴν τά γε πάντα μέρη τὰ αὑτοῦ τὸ ἕν ἐστι, καὶ οὔτε τι πλέον, οὔτε ἔλαττον, ἢ πάντα. Οὐ γάρ. Οὐκοῦν καὶ τὸ ὅλον τὸ ἕν ἐστι; Πῶς δ' οὔ; Εἰ ἄρα πάντα τὰ μέρη ἐν ὅλῳ τυγχάνει ὄντα, ἔστι δὲ τά τε πάντα τὸ ἕν, καὶ αὐτὸ τὸ ὅλον, περιέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ ὅλου τὰ πάντα, ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ἂν περιέχοιτο τὸ ἕν. καὶ οὕτως ἂν ἤδη τὸ ἕν, αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ εἴη. Φαίνεται. Ἀλλὰ μέν τοι τό γε ὅλον αὖ οὐκ ἐν τοῖς μέρεσίν ἐστιν, οὔτε ἐν πᾶσιν, οὔτε ἔν τινι. εἰ γὰρ ἐν πᾶσιν, ἀνάγκη καὶ ἐν ἑνί. ἐν τινὶ γὰρ ἑνὶ μὴ ὄν, οὐκ ἂν ἔτι που δύναιτο ἔν γε ἅπασιν εἶναι. εἰ δὲ τοῦτο μὲν τὸ ἓν τῶν ἁπάντων ἐστί, τὸ δὲ ὅλον ἐν τούτῳ μὴ ἔνι, πῶς ἔτι ἔν γε τοῖς πᾶσιν ἐνέσται; Οὐδαμῶς. Οὐδὲ μὴν ἐν τισὶ τῶν μερῶν. εἰ γὰρ ἐν τισὶ τὸ ὅλον εἴη, τὸ πλέον ἂν ἐν τῷ ἐλάττονι εἴη, ὅ ἐστιν ἀδύνατον. Ἀδύνατον γάρ. Μὴ ὂν δ' ἐν πλείοσι, μηδ' ἐν ἑνί, μηδ' ἐν ἅπασι τοῖς μέρεσι τὸ ὅλον, οὐκ ἀνάγκη ἐν ἑτέρῳ τινὶ εἶναι, ἢ μηδαμοῦ ἔτι εἶναι; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν μηδαμοῦ μὲν ὄν, οὐδὲν ἂν εἴη. ὅλον δὲ ὄν, ἐπειδὴ οὐκ ἐν αὐτῷ ἐστιν, ἀνάγκη ἐν ἄλλῳ εἶναι. Πάνυ

γε. Ἡ μὲν ἄρα τὸ ἓν ὅλον, ἐν ἄλλῳ ἐστίν. ἣ δὲ τὰ πάντα μέρη ὄντα τυγχάνει, αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ. καὶ οὕτω τὸ ἕν, ἀνάγκη αὐτό τε ἐν ἑαυτῷ εἶναι, καὶ ἐν ἑτέρῳ. Ἀνάγκη. Οὕτω δὴ πεφυκὸς τὸ ἕν, ἆρ' οὐκ ἀνάγκη καὶ κινεῖσθαι καὶ ἑστάναι; Πῇ; Ἕστηκε μέν που εἴπερ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ ἐστιν. ἐν γὰρ ἑνὶ ὄν, καὶ ἐκ τούτου μὴ μεταβαῖνον, ἐν τῷ αὐτῷ ἂν εἴη, ἐν ἑαυτῷ ὄν. Ἔστι γάρ. Τὸ δέ γε ἐν τῷ αὐτῷ ἀεὶ ὄν, ἑστὼς δήπου ἀνάγκη ἀεὶ εἶναι. Πάνυ γε. Τί δέ, τὸ ἐν ἑτέρῳ ἀεὶ ὄν, οὐ τὸ ἐναντίον, ἀνάγκη μηδέποτ' ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι. μηδέποτε δὲ ὂν ἐν τῷ αὐτῷ, μὴ δὲ ἑστάναι, μὴ ἑστὼς δὲ, κινεῖσθαι; Οὕτως. Ἀνάγκη ἄρα τὸ ἕν, αὐτό τε ἐν ἑαυτῷ ἀεὶ ὂν καὶ ἐν ἑτέρῳ, ἀεὶ κινεῖσθαί τε καὶ ἑστάναι. Φαίνεται. Καὶ μὴν ταὐτόν γε δεῖ εἶναι αὐτὸ ἑαυτῷ, καὶ ἕτερον ἑαυτοῦ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὡσαύτως, ταὐτόν τε καὶ ἕτερον εἶναι. εἴπερ καὶ τὰ πρόσθεν πέπονθε. Πῶς; Πᾶν που πρὸς ἅπαν ὧδε ἔχει, ἢ ταὐτόν ἐστιν, ἢ ἕτερον. ἢ ἐὰν μὴ ταὐτὸν ᾖ μὴ δ' ἕτερον, μέρος ἂν εἴη τούτου πρὸς ὃ οὕτως ἔχει, ἢ ὡς πρὸς μέρος ὅλον ἂν εἴη. Φαίνεται. Ἆρ' οὖν τὸ ἓν αὐτὸ αὑτοῦ μέρος ἐστίν; Οὐδαμῶς. Οὐδ' ἄρα ὡς πρὸς μέρος αὐτὸ αὑτοῦ ὅλον ἂν εἴη, πρὸς ἑαυτὸ μέρος ὄν. Οὐ γὰρ οἷόν τε. Ἀλλ' ἆρα ἕτερόν ἐστιν ἑνὸς τὸ ἕν; Οὐ δῆτα. Οὐκ ἄρα ἑαυτοῦ γε ἕτερον ἂν εἴη. Οὐ μέντοι. Εἰ οὖν μήτε ἕτερον, μήτε ὅλον, μήτε μέρος αὐτὸ πρὸς ἑαυτό ἐστιν, οὐκ ἀνάγκη ἤδη ταὐτὸν εἶναι αὐτὸ ἑαυτῷ; Ἀνάγκη. Τί δέ, τὸ ἑτέρωθι ὂν αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ ὄντος ἑαυτῷ, οὐκ ἀνάγκη αὐτὸ ἑαυτοῦ ἕτερον εἶναι, εἴπερ καὶ ἑτέρωθι ἔσται; Ἔμοιγε δοκεῖ. Οὕτω μὴν ἐφάνη ἔχον τὸ ἕν, αὐτό τε ἐν ἑαυτῷ ὂν ἅμα καὶ ἐν ἑτέρῳ. Ἐφάνη γάρ. Ἕτερον ἄρα ὡς ἔοικεν εἴη ταύτῃ ἂν, ἑαυτοῦ τὸ ἕν. Ἔοικε. Τί οὖν, εἴ τού τι ἕτερόν ἐστιν, οὐχ ἑτέρου ὄντος ἕτερον ἔσται; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὅσα μὴ ἕν ἐστιν, ἅπανθ' ἕτερα τοῦ ἑνὸς, καὶ τὸ ἕν, τῶν μὴ ἕν; Πῶς δ' οὔ; Ἕτερον ἂν εἴη ἄρα τὸ ἓν τῶν ἄλλων. Ἕτερον. Ὅρα δὴ αὐτό τε ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον, ἆρ' οὐκ ἐναντία ἀλλήλοις; Πῶς δ' οὔ; Ἦ οὖν ἐθελήσει ταὐτὸν ἐν τῷ ἑτέρῳ, ἢ ἕτερον ἐν ταὐτῷ ποτε εἶναι; Οὐκ ἐθελήσει. Εἰ ἄρα τὸ ἕτερον ἐν ταὐτῷ μηδέποτε ἔσται, οὐδὲν ἐστι τῶν ὄντων ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ ἕτερον χρόνον οὐδένα. εἰ γὰρ ὁντινοῦν εἴη, ἐν τῷ ἐκεῖνον ἂν τὸν χρόνον ἐν ταὐτῷ εἴη τὸ ἕτερον. οὐχ οὕτως; Οὕτως. Ἐπειδὴ δ' οὐδέποτε ἐν τῷ αὐτῷ ἐστιν, οὐδέ ποτε ἔν τινι τῶν ὄντων ἂν εἴη τὸ ἕτερον. Ἀληθῆ. Οὔτ' ἄρα ἐν τοῖς μὴ ἕν, οὔτε ἐν τῷ ἑνὶ ἐνείη ἂν, τὸ ἕτερον. Οὐ γὰρ οὖν. Οὐκ ἄρα τῷ ἑτέρῳ γ' ἂν εἴη τὸ ἓν τῶν μὴ ἕν, οὐδὲ τὰ μὴ ἓν τοῦ ἑνὸς, ἕτερα. Οὐ γάρ. Οὐδὲ μὴν ἑαυτοῖς γε ἕτερ' ἂν εἴη ἀλλήλων, μὴ μετέχοντα τοῦ ἑτέρου. Πῶς γάρ; Εἰ δὲ μήτε ἑαυτοῖς ἕτερά ἐστι, μήτε τῷ ἑτέρῳ, οὐ πάντῃ ἂν ἤδη ἐκφύγοι τὸ μὴ ἕτερα εἶναι ἀλλήλων. Ἐκφεύγοι. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ ἑνός γε μετέχει, τὰ μὴ ἕν. οὐ γὰρ ἂν μὴ ἓν ἦν, ἀλλά πῃ ἂν ἓν ἦν. Ἀληθῆ. Οὐδ' ἂν ἀριθμὸς εἴη ἄρα, τὰ μὴ ἕν. οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτω μὴ ἓν ἦν παντάπασιν, ἀριθμόν γε ἔχοντα. Οὐ γὰρ οὖν. Τί δὲ τὰ μὴ ἕν, τοῦ ἑνὸς ἆρα μόριά ἐστιν; ἢ κἂν οὕτω μετεῖχε τοῦ ἑνὸς, τὰ μὴ ἕν; Μετεῖχεν. Εἰ ἄρα πάντῃ τὸ μὲν ἕν ἐστι, τὰ δὲ μὴ ἕν, οὔτ' ἂν μόριον τῶν μὴ ἓν τὸ ἓν εἴη, οὔτε ὅλον ὡς μόριον, οὔτε αὖ τὰ μὴ ἓν τοῦ ἑνὸς μόρια, οὔτε ὅλα ὡς μορίῳ τῷ ἑνί. Οὐ γάρ. Ἀλλὰ μὴν ἔφαμεν, τὰ μήτε μόρια μήτε ὅλα μήτε ἕτερα ἀλλήλων, ταὐτὰ ἔσεσθαι ἀλλήλοις. Ἔφαμεν γάρ. Φῶμεν ἄρα καὶ τὸ ἕν, πρὸς τὰ μὴ ἓν οὕτως ἔχον, τὸ αὐτὸ εἶναι αὐτοῖς; Φῶμεν. Τὸ ἓν ἄρα ὡς ἔοικεν, ἕτερόν τε τῶν ἄλλων ἐστὶ καὶ ἑαυτοῦ, καὶ ταὐτὸν ἐκείνοις τε καὶ ἑαυτῷ. Κινδυνεύει φαίνεσθαι, ἔκ γε τοῦ λόγου. Ἆρ' οὖν καὶ ὅμοιόν τε καὶ ἀνόμοιον ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις; Ἴσως. Ἐπειδὴ γοῦν ἕτερον τῶν ἄλλων ἐφάνη, καὶ τἆλλά που ἕτερ' ἂν ἐκείνου εἴη. Τί μήν; Οὐκοῦν ἕτερον τῶν ἄλλων, ὥσπερ καὶ τἆλλα ἐκείνου, καὶ οὔτε μᾶλλον οὔτε ἧττον; Τί γάρ; Εἰ ἄρα μήτε μᾶλλον μήτε ἧττον, ὁμοίως. Ναί. Οὐκοῦν ᾗ ἕτερον εἶναι πέπονθε τῶν ἄλλων, καὶ τἆλλα ἐκείνου ὡσαύτως, ταύτῃ ταὐτὸν ἂν πεπονθότα εἶεν, καὶ τότε ἓν τοῖς ἄλλοις, καὶ τἆλλα τῷ ἑνί. Πῶς λέγεις; Ὧδε. ἕκαστον τῶν ὀνομάτων οὐκ ἐπί τινι καλεῖς; Ἔγωγε. Τί οὖν, τὸ αὐτὸ ὄνομα εἴποις ἂν πλεονάκις, ἢ ἅπαξ; Ἔγωγε. Πότερον οὖν ἐὰν μὲν ἅπαξ εἴπῃς, ἐκεῖνο προσαγορεύεις, ὅπερ ἐστὶ τοὔνομα· ἐὰν δὲ πολλάκις, οὐκ ἐκεῖνο; ἢ ἐάν τε ἅπαξ, ἐάν τε πολλάκις τὸ αὐτὸ ὄνομα φθέγξῃ, πολλὴ ἀνάγκη σε τὸ αὐτὸ καὶ λέγειν ἀεί; Τί μήν; Οὐκοῦν καὶ τὸ ἕτερον ὄνομά ἐστιν ἐπί τινι; Πάνυ γε. Ὅταν ἄρα αὐτὸ φθέγγῃ, ἐάν τε ἅπαξ, ἐάν τε πολλάκις, οὐκ ἐπ' ἄλλῳ οὐδὲ ἄλλο τι ὀνομάζεις, ἢ ἐκεῖνο, οὗπερ ἦν ὄνομα. Ἀνάγκη. Ὅταν δὴ λέγωμεν, ὅτι ἕτερον μὲν τἆλλα τοῦ ἑνός, ἕτερον δὲ τὸ ἓν τῶν ἄλλων, δὶς τὸ ἕτερον εἰπόντες, οὐδέν τι μᾶλλον ἐπ' ἄλλῃ, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνῃ τῇ φύσει αὐτὸ ἀεὶ λέγομεν, ἧσπερ ἦν τοὔνομα. Πάνυ μὲν οὖν. Ἧ ἄρα ἕτερον τῶν ἄλλων τὸ ἕν, καὶ τἆλλα τοῦ ἑνός, κατὰ ταὐτὸ ἕτερον πεπονθέναι οὐκ ἄλλο, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἂν πεπονθὸς εἴη τὸ ἓν τοῖς ἄλλοις. τὸ δέ που ταὐτὸν πεπονθὸς, ὅμοιον. οὐχί; Ναί. Ἧ δὴ τὸ ἓν ἕτερον τῶν ἄλλων πέπονθεν εἶναι, κατ' αὐτὸ τοῦτο ἅπαν ἅπασιν ὅμοιον ἂν εἴη. ἅπαν γὰρ ἁπάντων ἕτερόν ἐστιν. Ἔοικεν. Ἀλλὰ μὴν τό γε ὅμοιον τῷ ἀνομοίῳ ἐναντίον; Ναί. Οὐκοῦν καὶ τὸ ἕτερον τῷ ταὐτῷ αὐτῷ; Καὶ τοῦτο. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτό γ' ἐφάνη,
† τὸ ἓν
ὡς ἄρα † τὸ ἓν τοῖς ἄλλοις ταὐτόν τε καὶ ἕτερον. Ἐφάνη γάρ. Τοὐναντίον δέ γε πάθος ἐστὶ τὸ εἶναι τὸ αὐτὸ τοῖς ἄλλοις, τῷ ἕτερον εἶναι τῶν ἄλλων. Πάνυ γε. Ἧ γε μὴν ἕτερον, ὅμοιον ἐφάνη. Ναί. Ἧ ἄρα ταὐτόν, ἀνόμοιον ἔσται κατὰ τοὐναντίον πάθος τῷ ὁμοιοῦντι πάθει, ὁμοίου δέ που τὸ ἕτερον; Ναί. Ἀνομοιώσει ἄρα τὸ ταὐτόν, ἢ οὐκ ἐναντίον ἔσται τῷ ἑτέρῳ. Ἔοικεν. Ὅμοιον ἄρα καὶ ἀνόμοιον ἔσται τὸ

ἓν τοῖς

ἐν τοῖς ἄλλοις. ᾗ μὲν ἕτερον, ὅμοιον. ᾗ δὲ ταὐτὸν, ἀνόμοιον. Ἔχει γὰρ οὖν δὴ ὡς ἔοικε καὶ τοιοῦτον λόγον. Καὶ γὰρ τόνδε ἔχει. Τίνα; Ἧ ταὐτὸν πέπονθε, μὴ ἀλλοῖον πεπονθέναι, μὴ ἀλλοῖον δὲ πεπονθὸς, μὴ ἀνόμοιον. μὴ ἀνόμοιον δὲ, ὅμοιον εἶναι. ᾗ δ᾽ ἄλλο πέπονθεν, ἀλλοῖον, ἀλλοῖον δὲ ὂν, ἀνόμοιον εἶναι.

Ἀληθῆ λέγεις. Ταὐτόν τε ἄρα ὂν τὸ ἓν τοῖς ἄλλοις, καὶ ὅτι ἕτερόν ἐστι, κατ᾽ ἀμφότερα καὶ καθ᾽ ἑκάτερον, ὅμοιόν τε ἂν εἴη καὶ ἀνόμοιον τοῖς ἄλλοις. Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ ἑαυτῷ ὡσαύτως, ἐπείπερ ἕτερόν τε ἑαυτοῦ καὶ ταὐτὸν ἑαυτῷ ἐφάνη κατ᾽ ἀμφότερα, καὶ κατὰ ἑκάτερον ὅμοιόν τε καὶ ἀνόμοιον φανήσεται; Ἀνάγκη. Τί δὲ δὴ περὶ τοῦ ἅπτεσθαι τὸ ἓν αὑτοῦ, καὶ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦ μὴ ἅπτεσθαι πέρι, πῶς ἔχει, σκόπει. Σκοπῶ. Αὐτὸ γάρ που ἐν ἑαυτῷ ὅλῳ τὸ ἓν ἐφάνη ὄν. Ὀρθῶς. Οὐκοῦν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ ἕν; Ναί. ᾗ μὲν ἄρα ἐν τοῖς ἄλλοις, τῶν ἄλλων ἅπτοιτο ἄν, ᾗ δὲ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ, τῶν μὲν ἄλλων ἀπείργοιτο ἅπτεσθαι, αὐτὸ δὲ αὑτοῦ ἅπτοιτο ἂν, ἐν ἑαυτῷ ὄν. Φαίνεται. Οὕτω μὲν δὴ ἅπτοιτο ἂν τὸ ἓν, αὑτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων. Ἅπτοιτο. Τί δὲ τῇδε; ἆρ᾽ οὐ πᾶν τὸ μέλλον ἅψεσθαί τινος, ἐφεξῆς δεῖ κεῖσθαι ἐκείνῳ, οὗ μέλλει ἅπτεσθαι, ταύτην τὴν ἕδραν κατέχον, ἣ ἂν κατ᾽ ἐκείνην ᾖ ἕδρα, ᾗ ἂν κέηται ἅπτεται; Ἀνάγκη. Καὶ τὸ ἓν ἄρα εἰ μέλλει αὐτὸ αὑτοῦ ἅπτεσθαι, ἐφεξῆς δεῖ εὐθὺς μετὰ ἑαυτὸ κεῖσθαι, τὴν ἐχομένην χώραν κατέχον ἐκείνης ἐν ᾗ αὐτό ἐστι. Δεῖ γὰρ οὖν. Οὐκοῦν δύο μὲν ὂν τὸ ἓν, ποιήσειεν ἂν ταῦτα, καὶ ἐν δυοῖν χώραιν ἅμα γένοιτο. ἕως δ᾽ ἂν ᾖ ἕν, οὐκ ἐθελήσει; Οὐ γὰρ οὖν. Ἡ αὐτὴ ἄρα ἀνάγκη τῷ ἑνὶ μήτε δύο εἶναι, μήτε ἅπτεσθαι αὐτὸ αὑτοῦ. Ἡ αὐτή. Ἀλλ᾽ οὐδὲ μὴν τῶν ἄλλων ἅψεται. Τί δή; Ὅτι φαμὲν, τὸ μέλλον ἅψεσθαι χωρὶς ὂν, ἐφεξῆς δεῖν ἐκείνῳ εἶναι, οὗ μέλλει ἅπτεσθαι. τρίτον δὲ αὐτῶν ἐν μέσῳ μηδὲν εἶναι. Ἀληθῆ. Δύο ἄρα δεῖ τὸ ὀλίγιστον εἶναι, εἰ μέλλει ἅψις εἶναι. Δεῖ. Ἐὰν δὲ τοῖν δυοῖν ὅροιν τρίτον προσγένηται ἑξῆς, αὐτὰ μὲν τρία ἔσται, αἱ δὲ ἅψεις δύο. Ναί. Καὶ οὕτω δὴ ἀεὶ ἑνὸς προσγιγνομένου, μία ἅψις προσγίγνεται. καὶ συμβαίνει τὰς ἅψεις τοῦ πλήθους τῶν ἀριθμῶν μιᾷ ἐλάττους εἶναι. ᾧ γὰρ τὰ πρῶτα δύο ἐπλεονέκτησε τῶν ἅψεων, εἰς τὸ πλείω εἶναι τὸν ἀριθμὸν ἢ τὰς ἅψεις, τῷ ἴσῳ τούτῳ καὶ ὁ ἔπειτα ἀριθμὸς πᾶς, πασῶν τῶν ἅψεων πλεονεκτεῖ. ἤδη γὰρ τὸ λοιπὸν ἅμα † εἴτε τῷ ἀριθμῷ προσγίνεται, καὶ μία ἅψις ταῖς ἅψεσιν. Ὀρθῶς. Ὅσα ἄρα ἐστὶ τὰ ὄντα τὸν ἀριθμὸν, ἀεὶ μιᾷ αἱ ἅψεις ἐλάττους εἰσὶν αὐτῶν. Ἀληθῆ. Εἰ δέ γε ἓν μόνον ἐστὶ, δυὰς δὲ μὴ ἔστιν, ἅψις οὐκ ἂν εἴη. Πῶς γάρ; Οὐκοῦν φαμὲν τὰ ἄλλα τοῦ ἑνὸς, οὔτε ἕν ἐστιν, οὔτε μετέχει αὐτοῦ, εἴπερ ἄλλα ἐστίν. † ἕν τι

Οὐ γάρ. Οὐκ ἄρα ἔνεστιν ἀριθμὸς ἐν τοῖς ἄλλοις, ἑνὸς μὴ ἐνόντος ἐν αὐτοῖς. Πῶς γάρ; Οὔτ᾽ ἄρα ἕν ἐστι τὰ ἄλλα, οὔτε δύο, οὔτε ἄλλου ἀριθμοῦ ἔχοντα ὄνομα οὐδέν. Οὔ. Τὸ ἓν ἄρα μόνον ἐστὶν ἕν, καὶ δυὰς οὐκ ἂν εἴη. Οὐ φαίνεται. Ἅψις ἄρα οὐκ ἔστι, δυοῖν μὴ ὄντοιν. Οὐκ ἔστιν. Οὔτ᾽ ἄρα τὸ ἓν τῶν ἄλλων ἅπτεται, οὔτε τἄλλα τοῦ ἑνὸς, ἐπείπερ ἅψις οὐκ ἔστιν. Οὐ γὰρ οὖν. Οὕτω δὴ κατὰ πάντα ταῦτα, τὸ ἓν τῶν ἄλλων καὶ ἑαυτοῦ ἅπτεταί τε καὶ οὐχ ἅπτεται. Ἔοικεν. Ἆρ᾽ οὖν καὶ ἴσον ἐστὶ καὶ ἄνισον, αὑτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις; Πῶς; Εἰ μεῖζον εἴη τὸ ἓν ἢ τἄλλα, ἢ ἔλαττον, ἢ αὖ τἄλλα τοῦ ἑνὸς μείζω ἢ ἐλάττω, ἆρα οὐκ ἂν τῷ μὲν ἓν εἶναι τὸ ἓν, καὶ τἄλλα ἄλλα τοῦ ἑνὸς, οὔτε τι μείζω, οὔτε τι ἐλάττω ἂν εἴη ἀλλήλων αὐταῖς γε ταύταις ταῖς οὐσίαις; ἀλλ᾽ εἰ μὲν πρὸς τῷ τοιαῦτα εἶναι, ἑκάτερα ἰσότητα ἔχοιεν, ἴσα ἂν εἴη πρὸς ἄλληλα. εἰ δὲ τὰ μὲν μέγεθος, τὸ δὲ σμικρότητα, ἢ καὶ μέγεθος μὲν τὸ ἕν, σμικρότητα δὲ τἄλλα, ὁποτέρῳ μὲν τῷ εἴδει μέγεθος προσείη, μεῖζον ἂν εἴη. ᾧ δὲ σμικρότης, ἔλαττον. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ἐστόν γέ τινε τούτω εἴδη, τό, τε μέγεθος καὶ ἡ σμικρότης. οὐ γὰρ ἄν που μὴ ὄντε γε ἐναντίω τε ἀλλήλοιν ἤτην, καὶ ἐν τοῖς οὖσιν ἐγγιγνοίσθην. Πῶς γὰρ ἄν; Εἰ ἄρα ἐν τῷ ἑνὶ σμικρότης ἐγγίγνεται, ἤτοι ἐν ὅλῳ ἂν, ἢ ἐν μέρει αὐτοῦ ἐνείη. Ἀνάγκη. Τί δ᾽ εἰ ἐν ὅλῳ ἐγγίγνοιτο, οὐχὶ ἢ ἐξ ἴσου ἂν, τῷ ἑνὶ δι᾽ ὅλου αὐτοῦ τεταμένη εἴη, ἢ περιέχουσα αὐτό; Δῆλον δή. Ἆρ᾽ οὐκ ἐξ ἴσου μὲν οὖσα ἡ σμικρότης τῷ ἑνὶ, ἴση ἂν αὐτῷ εἴη, περιέχουσα δὲ μείζων; Πῶς δ᾽ οὔ; Δυνατὸν οὖν σμικρότητα ἴσην τῷ εἶναι, ἢ μείζω τινός; καὶ πράττειν τε τὰ μεγέθους τε καὶ ἰσότητος, ἀλλὰ μὴ τὰ ἑαυτῆς; Ἀδύνατον. Ἐν μὲν ὅλῳ ἄρα τῷ ἑνὶ, οὐκ ἂν εἴη σμικρότης. ἀλλ᾽ εἴπερ ἐν μέρει; Ναί. Οὔτι γε ἐν παντὶ αὖ τῷ μέρει. εἰ δὲ μὴ, ταῦτα ποιήσει ἅπερ πρὸς τὸ ὅλον ἴση ἔσται, ἢ μείζων τοῦ μέρους, ἐν ᾧ ἂν ἀεὶ ἐνῇ. Ἀνάγκη. Οὐδενί ποτε ἄρα ἐνέσται τῶν ὄντων σμικρότης, μήτ᾽ ἐν μέρει, μήτ᾽ ἐν ὅλῳ ἐγγιγνομένη. οὐδέ τι ἔσται σμικρὸν, πλὴν αὐτῆς σμικρότητος. Οὐκ ἔοικεν. Οὐδ᾽ ἄρα μέγεθος ἐνέσται ἐν αὐτῷ. μεῖζον γὰρ ἄν τι εἴη ἄλλο, καὶ πλὴν αὐτοῦ μεγέθους, ἐκεῖνο ἐν ᾧ τὸ μέγεθος ἐνείη, καὶ ταῦτα σμικροῦ αὐτοῦ οὐκ ὄντος. οὗ ἀνάγκη ὑπερέχειν, ἐάνπερ ᾖ μέγα, τοῦτο δὲ ἀδύνατον. ἐπειδὴ σμικρότης οὐδαμοῦ ἔνι. Ἀληθῆ. Ἀλλὰ μὴν αὐτὸ μέγεθος, οὐκ ἄλλου μεῖζον, ἢ αὐτῆς σμικρότητος. οὐδὲ σμικρότης ἄλλου ἔλαττον, ἢ αὐτοῦ μεγέθους. Οὐ γάρ. Οὔτε ἄρα τἄλλα μείζω τοῦ ἑνός, οὐδὲ ἐλάττω, μήτε μέγεθος μήτε σμικρότητα ἔχοντα. οὔτε αὐτὼ τούτω πρὸς τὸ ἓν ἔχετον τὴν δύναμιν, τὴν τοῦ ὑπερέχειν τε καὶ ὑπερέχεσθαι. ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλω. οὔτε αὖ τὸ ἓν τούτοιν, οὐδὲ τῶν ἄλλων μεῖζον ἂν, οὐδ᾽ ἔλαττον εἴη, μήτε μέγεθος, μήτε σμικρότητα ἔχον. Οὐκοῦν φαίνεταί γε. Ἆρ᾽ οὖν εἰ μήτε μεῖζον, μήτε ἔλαττον τὸ ἓν τῶν ἄλλων, ἀνάγκη αὐτὸ ἐκείνων μήτε ὑπερέχειν, μήτε ὑπερέχεσθαι. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν τό γε μήτε ὑπερέχον, μήτε ὑπερεχόμενον, πολλὴ ἀνάγκη ἐξ ἴσου εἶναι. ἐξ ἴσου δὲ ὂν, ἴσον εἶναι; Πῶς γὰρ οὔ; Καὶ μὴν καὶ αὐτό γε τὸ

ἓν πρὸς ἑαυτὸ, οὕτως ἂν ἔχοι. μήτε μέγεθος ἐν ἑαυτῷ, μήτε σμικρότητα ἔχον, οὔτ᾽ ἂν ὑπερέχοιτο, οὔτ᾽ ἂν
ὑπερέχοι ἑαυτοῦ. ἀλλ᾽ ἐξ ἴσου ὂν, ἴσον ἀεὶ εἴη ἑαυτῷ. Πάνυ μὲν οὖν. Τὸ ἓν ἄρα ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλ-
λοις ἴσον ἂν εἴη. Φαίνεται. Καὶ μὴν αὐτό γε ἐν ἑαυτῷ ὂν, καὶ περὶ ἑαυτὸ ἂν εἴη ἔξωθεν. καὶ περιέχον
μὲν, μεῖζον ἂν ἑαυτοῦ εἴη. περιεχόμενον δὲ, ἔλαττον. καὶ οὕτω μεῖζον ἂν καὶ ἔλαττον εἴη αὐτὸ ἑαυτοῦ τὸ ἕν.
Εἴη γὰρ ἄν. Οὐκοῦν καὶ τό, ἀνάγκη μηδὲν εἶναι ἐκτὸς τοῦ ἑνός τε καὶ τῶν ἄλλων; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλὰ
μὴν καὶ εἶναί που δεῖ, τό γε ὂν ἀεί. Ναί. Οὐκοῦν τό γε ἔν τῳ ὂν, ἐν μείζονι ἔσται ἔλαττον ὄν. οὐ γὰρ ἂν
ἄλλως ἕτερον ἐν ἑτέρῳ εἴη. Οὐ γάρ. Ἐπειδὴ δὲ οὐδέν ἕτερόν ἐστι, χωρὶς τῶν ἄλλων καὶ τοῦ ἑνός, δεῖ δὲ
αὐτὰ ἔν τῳ εἶναι, οὐκ ἀνάγκη ἤδη ἐν ἀλλήλοις εἶναι, τά τε ἄλλα ἐν τῷ ἑνί, καὶ τὸ ἓν ἐν τοῖς ἄλλοις, ἢ μη-
δαμοῦ εἶναι; Φαίνεται. Ὅτι μὲν ἄρα τὸ ἓν ἐν τοῖς ἄλλοις ἔνεστι, μείζω ἂν εἴη τἄλλα τοῦ ἑνός, περιέχον-
τα αὐτό. τὸ δὲ ἓν ἔλαττον τῶν ἄλλων, περιεχόμενον. ὅτι δὲ τἄλλα ἐν τῷ ἑνί, τὸ ἓν τῶν ἄλλων κατὰ τὸν
αὐτὸν λόγον, μεῖζον ἂν εἴη. τὰ δὲ ἄλλα τοῦ ἑνός, ἐλάττω. Ἔοικε. Τὸ ἓν ἄρα ἴσον τε καὶ μεῖζον καὶ ἔλατ-
τόν ἐστιν αὐτό τε αὑτοῦ καὶ τῶν ἄλλων. Φαίνεται. Καὶ μὴν εἴπερ μεῖζον καὶ ἔλαττον καὶ ἴσον, ἴσων
ἂν εἴη μέτρων καὶ πλειόνων καὶ ἐλαττόνων αὐτῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις. ἐπειδὴ δὲ μέτρων, καὶ μερῶν. Πῶς δ᾽
οὔ; Ἴσων ἄρα μέτρων ὂν καὶ πλειόνων καὶ ἐλαττόνων, καὶ ἀριθμῷ ἔλαττον ἂν καὶ πλεῖον εἴη, αὐτό τε αὑ-
τοῦ καὶ τῶν ἄλλων. καὶ ἴσον αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις κατὰ ταυτά. Πῶς; Ὧνπερ μεῖζόν ἐστι, πλειόνων που
καὶ μέτρων ἂν εἴη αὐτῶν. ὅσων δὲ μέτρων, καὶ μερῶν, καὶ ὧνπερ ἔλαττον, ὡσαύτως. καὶ οἷς ἴσον, κατὰ ταυτά.
Οὕτως. Οὐκοῦν ἑαυτοῦ μεῖζον καὶ ἔλαττον ὂν καὶ ἴσον, ἴσων ἂν εἴη μέτρων καὶ πλειόνων καὶ ἐλατ-
τόνων αὐτῷ. ἐπειδὴ δὲ μέτρων, καὶ μερῶν; Πῶς δ᾽ οὔ; Ἴσων μὲν ἄρα μερῶν ὂν αὐτῷ, ἴσον ἂν τὸ πλῆ-
θος αὐτῷ εἴη. πλειόνων δὲ πλέον, ἐλαττόνων δὲ ἔλαττον τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ. Φαίνεται. Οὐκοῦν καὶ
πρὸς τἄλλα ὡσαύτως ἕξει τὸ ἕν; ὅτι μὲν μεῖζον αὐτῶν φαίνεται, ἀνάγκη πλέον εἶναι καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.
ὅτι δὲ σμικρότερον, ἔλαττον. ὅτι δὲ ἴσον μεγέθει, ἴσον καὶ τὸ πλῆθος εἶναι τοῖς ἄλλοις; Ἀνάγκη. Οὕ-
τω δὴ αὖ ὡς ἔοικε τὸ ἕν, καὶ ἴσον, καὶ πλέον καὶ ἔλαττον τὸν ἀριθμόν, αὐτό τε αὑτοῦ ἔσται καὶ τῶν ἄλλων.
Ἔσται. Ἆρ᾽ οὖν καὶ χρόνου μετέχει τὸ ἕν, καὶ ἔστι τε καὶ γίγνεται, νεώτερόν τε καὶ πρεσβύτερον, αὐτό τε
αὑτοῦ καὶ τῶν ἄλλων, καὶ οὔτε νεώτερον, οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε ἑαυτοῦ, οὔτε τῶν ἄλλων χρόνου μετέχον;
† αὐτῷ Πῶς; Εἶναι μέν που † αὐτὸ ὑπάρχει, εἴπερ ἕν ἐστι. Ναί. Τὸ δὲ εἶναι ἄλλο τί ἐστιν ἢ μέθεξις οὐσίας
μετὰ χρόνου τοῦ παρόντος; ὥσπερ τὸ ἦν μετὰ τοῦ παρεληλυθότος, καὶ αὖ τὸ ἔσται μετὰ τοῦ μέλλοντος, οὐσίας
ἐστὶ κοινωνίας. Ἔστι γάρ. Μετέχειν μὲν ἄρα ἐστὶ χρόνου, εἴπερ καὶ τοῦ εἶναι. Πάνυ γε. Οὐκοῦν πο-
ρευομένου τοῦ χρόνου; Ναί. Ἀεὶ ἄρα πρεσβύτερον γίγνεται ἑαυτοῦ, εἴπερ προέρχεται κατὰ χρόνον.
Ἀνάγκη. Ἆρ᾽ οὖν μεμνήμεθα, ὅτι νεωτέρου γιγνομένου τὸ πρεσβύτερον πρεσβύτερον γίγνεται; Με-
μνήμεθα. Οὐκοῦν ἐπειδὴ πρεσβύτερον ἑαυτοῦ γίγνεται τὸ ἕν, νεωτέρου ἂν γιγνομένου ἑαυτοῦ, πρεσβύ-
τερον γίγνοιτο; Ἀνάγκη. Γίγνεται μὲν δὴ νεώτερόν τε καὶ πρεσβύτερον αὐτοῦ οὕτω. Ναί.
Ἔστι δὲ πρεσβύτερον ἆρ᾽ οὐχ ὅταν κατὰ τὸν νῦν χρόνον ᾖ γιγνόμενον τὸν μεταξὺ τοῦ ἦν τε καὶ ἔσται; οὐ γὰρ
που πορευόμενόν γε ἐκ τοῦ ποτὲ εἰς τὸ ἔπειτα, ὑπερβήσεται τὸ νῦν. Οὐ γάρ. Ἆρ᾽ οὖν οὐκ ἐπίσχει τό-
τε τοῦ γίγνεσθαι πρεσβύτερον, ἐπειδὰν τῷ νῦν ἐντύχῃ, καὶ οὐ γίγνεται, ἀλλ᾽ ἔστι τότ᾽ ἤδη πρεσβύτερον.
προϊὸν γὰρ οὐκ ἄν ποτε ληφθείη ὑπὸ τοῦ νῦν. τὸ γὰρ προϊὸν οὕτως ἔχει, ὡς ἀμφοτέρων ἐφάπτεσθαι τοῦ, τε
νῦν καὶ τοῦ ἔπειτα. τοῦ μὲν νῦν, ἀφιέμενον. τοῦ δ᾽ ἔπειτα, ἐπιλαμβανόμενον. μεταξὺ ἀμφοτέρων γιγνόμε-
νον, τοῦ τε ἔπειτα καὶ τοῦ νῦν. Ἀληθῆ. Εἰ δέ γε ἀνάγκη μὴ παρελθεῖν τὸ νῦν πᾶν τὸ γιγνόμενον,
ἐπειδὰν κατὰ τοῦτο ᾖ, ἐπίσχει ἀεὶ τοῦ γίγνεσθαι. καὶ ἔστι τότε τοῦτο ὅ, τι ἂν τύχοι γιγνόμενον. Φαίνεται.
Καὶ τὸ ἓν ἄρα ὅταν πρεσβύτερον γιγνόμενον ἐντύχῃ τῷ νῦν, ἐπέσχε τοῦ γίγνεσθαι, καὶ ἔστι τότε πρεσβύ-
τερον. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν οὗπερ ἐγίγνετο πρεσβύτερον, τούτου καὶ ἔστιν; ἐγίγνετο δὲ αὑτοῦ.
Ναί. Ἔστι δὲ τὸ πρεσβύτερον, νεωτέρου πρεσβύτερον; Ἔστι. Καὶ νεώτερον ἄρα τότε αὑτοῦ ἐστὶ τὸ
ἕν, ὅταν πρεσβύτερον γιγνόμενον, ἐντύχῃ τῷ νῦν. Ἀνάγκη. Τό γε μὴν νῦν, ἀεὶ πάρεστι τῷ ἑνὶ
διὰ παντὸς τοῦ εἶναι. ἔστι γὰρ ἀεὶ νῦν, ὅταν περ ᾖ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀεὶ ἄρα ἐστί τε καὶ γίγνεται πρεσβύ-
τερον ἑαυτοῦ καὶ νεώτερον τὸ ἕν. Ἔοικε. Πλείω δὲ χρόνον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστὶν ἢ γίγνεται, ἢ τὸν ἴσον;
Τὸν ἴσον. Ἀλλὰ μὴν τόν γε ἴσον χρόνον ἢ γιγνόμενον, ἢ ὂν τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἔχει. Πῶς δ᾽ οὔ;
Τὸ δὲ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἔχον, οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερόν ἐστιν. Οὐ γάρ. Τὸ ἓν ἄρα τὸν ἴσον
χρόνον αὐτὸ ἑαυτῷ καὶ γιγνόμενον καὶ ὂν, οὔτε νεώτερον, οὔτε πρεσβύτερον ἑαυτοῦ ἐστὶν, οὔτε γίγνεται.
Οὔ μοι δοκεῖ. Τί δὲ τῶν ἄλλων; Οὐκ ἔχω λέγειν. Τόδε γε μὴν ἔχεις λέγειν, ὅτι τἄλλα τοῦ ἑνός, εἴπερ
ἕτερά ἐστιν, ἀλλὰ μὴ ἕτερον, πλείω ἐστὶν ἑνός; ἕτερον μὲν γὰρ ὂν, ἓν ἂν ᾖ. ἕτερα δὲ ὄντα, πλείω ἑνός ἐστι,
καὶ πλῆθος ἂν ἔχοι. Ἔχοι γὰρ ἄν. Πλῆθος δὲ ὂν, ἀριθμοῦ πλείονος ἂν μετέχοι ἢ τοῦ ἑνός. Πῶς
δ᾽ οὔ; Τί οὖν, ἀριθμοῦ φήσομεν τὰ πλείω γίγνεσθαί τε, καὶ γεγονέναι πρότερον, ἢ τὰ ἐλάττω; Τὰ
ἐλάττω. Τὸ ὀλίγιστον ἄρα, πρῶτον. τοῦτο δ᾽ ἐστὶ, τὸ ἕν. ἦ γάρ; Ναί. Πάντων ἄρα τὸ ἓν πρῶτον γέγο-
νε τῶν ἀριθμὸν ἐχόντων. ἔχει δὲ καὶ τἄλλα πάντα ἀριθμόν, εἴπερ ἄλλα, καὶ μὴ ἄλλο ἐστίν. Ἔχει γάρ.
Πρῶτον δέ γε οἶμαι γεγονὸς, πρότερον γέγονε. τὰ δὲ ἄλλα, ὕστερον. τὰ δ᾽ ὕστερα γεγονότα, νεώτερα τοῦ

πρότερον γεγονότος. καὶ οὕτως ἂν εἴη τὰ ἄλλα νεώτερα τοῦ ἑνός. τὸ δὲ ἓν, πρεσβύτερον τῶν ἄλλων. Εἴη γὰρ ἄν. Τί δὲ τόδε; ἆρ' ἂν εἴη τὸ ἓν παρὰ φύσιν τὴν αὑτοῦ γεγονός; ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον. Ἀλλὰ μὴν μέρη γε ἔχον ἐφάνη τὸ ἕν. εἰ δὲ μέρη, καὶ ἀρχὴν καὶ τελευτὴν καὶ μέσον. Ναί. Οὐκοῦν πάντων πρῶτον ἀρχὴ γίγνεται, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἑνὸς, καὶ ἑκάστου τῶν ἄλλων, καὶ μετὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ τἆλλα πάντα μέχρι τοῦ τέλους; Τί μήν; Καὶ μὴν μόρια γε φήσομεν ταῦτ' εἶναι πάντα τἆλλα τοῦ ὅλου τε καὶ ἑνός. αὐτὸ δὲ ἐκεῖνο ἅμα τῇ τελευτῇ γεγονέναι ἕν τε καὶ ὅλον; Φήσομεν γάρ. Τελευτὴ δέ γε οἶμαι ὕστατον γίγνεται. τούτῳ δ' ἅμα τὸ ἓν πέφυκε γίγνεσθαι. ὥστ' εἴπερ ἀνάγκη, αὐτὸ τὸ ἓν μὴ παρὰ φύσιν γίγνεσθαι ἅμα, τελευτῇ ἂν γεγονὸς, ὕστατον ἂν τῶν ἄλλων πεφυκὸς εἴη γίγνεσθαι. Φαίνεται. Νεώτερον ἄρα τῶν ἄλλων τὸ ἓν ἐστὶ, τὰ δ' ἄλλα τοῦ ἑνὸς πρεσβύτερα. Οὕτως αὖ μοι φαίνεται, Τί δὲ δὴ ἀρχὴν, ἢ ἄλλο μέρος ὁτιοῦν τοῦ ἑνὸς, ἢ ἄλλου ὁτουοῦν, ἐάνπερ μέρος ᾖ, ἀλλὰ μὴ μέρη, οὐκ ἀναγκαῖον ἓν εἶναι, μέρος γε ὄν; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν τὸ ἓν ἅμα τε τῷ πρώτῳ γιγνομένῳ γίγνοιτ' ἂν, καὶ ἅμα τῷ δευτέρῳ, καὶ οὐδενὸς ἀπολείπεται τῶν ἄλλων γιγνομένων, ὅτιπερ ἂν προσγίγνηται ὁτῳοῦν, ἕως ἂν πρὸς τὸ ἔσχατον διελθὸν, ὅλον ἓν γένηται, οὔτε μέσου, οὔτε ἐσχάτου, οὔτε πρώτου, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς ἀπολειφθὲν ἐν τῇ γενέσει. Ἀληθῆ. Πᾶσιν ἄρα τοῖς ἄλλοις τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἴσχει τὸ ἕν. ὥστ' εἰ μὴ παρὰ φύσιν πέφυκεν, αὐτὸ τὸ ἓν, οὔτε πρότερον, οὔτε ὕστερον τῶν ἄλλων γεγονὸς ἂν εἴη, ἀλλ' ἅμα. καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον τὸ ἓν τῶν ἄλλων οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερον ἂν εἴη, οὐδὲ τἆλλα τοῦ ἑνός. κατὰ δὲ τὸν πρόσθεν, πρεσβύτερόν τε καὶ νεώτερον, καὶ τἆλλα ἐκείνου ὡσαύτως. Πάνυ μὲν οὖν. Ἔστι μὲν δὴ οὕτως ἔχον τε καὶ γεγονός. ἀλλὰ τί αὖ περὶ τοῦ γίγνεσθαι αὐτὸ πρεσβύτερόν τε καὶ νεώτερον τῶν ἄλλων, καὶ τἆλλα τοῦ ἑνὸς, καὶ μήτε νεώτερον μήτε πρεσβύτερον γίγνεσθαι, ἆρα ὥσπερ περὶ τοῦ εἶναι, οὕτω καὶ περὶ τοῦ γίγνεσθαι ἔχει, ἢ ἑτέρως; Οὐκ ἔχω λέγειν. Ἀλλ' ἐγὼ τοσόνδε γε. ὅτι εἰ καὶ ἔστι πρεσβύτερον ἕτερον ἑτέρου, γίγνεσθαί γε αὐτὸ πρεσβύτερον ἔτι, ἢ ὡς τοπρῶτον εὐθὺς γενόμενον διήνεγκε τῇ ἡλικίᾳ, οὐκ ἂν ἔτι δύναιτο. οὐδ' αὖ τὸ νεώτερον ὂν, ἔτι νεώτερον γίγνεσθαι. ἀνίσοις γὰρ ἴσα προστιθέμενα, χρόνῳ τε καὶ ἄλλῳ ὁτῳοῦν ἴσῳ ποιεῖ διαφέρειν ἀεὶ, ὅσῳπερ ἂν τοπρῶτον διενέγκῃ. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκ ἄρα τό γε ὂν, τοῦ ἑνὸς ὄντος γίγνοιτ' ἄν ποτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερον. εἴπερ ἴσῳ διαφέρει ἀεὶ τὴν ἡλικίαν. ἀλλ' ἔστι καὶ γέγονε πρεσβύτερον. τὸ δὲ, νεώτερον. γίγνεται δ' οὔ. Ἀληθῆ. Καὶ τὸ ἓν ἄρα ὂν, τῶν ἄλλων ὄντων οὔτε πρεσβύτερόν ποτε, οὔτε νεώτερον γίγνεται. Οὐ γὰρ οὖν. Ὅρα δὲ εἰ τῇδε πρεσβύτερα καὶ νεώτερα γίγνεται. Πῇ δή; Ἧ τό, τε ἓν τῶν ἄλλων ἐφάνη πρεσβύτερον, καὶ τἆλλα τοῦ ἑνός. Τί οὖν; Ὅταν τὸ ἓν τῶν ἄλλων πρεσβύτερον, ἢ πλείω χρόνον γέγονεν ἢ τἆλλα; Ναί. Πάλιν δὴ σκόπει, ἐὰν πλείονι καὶ ἐλάττονι χρόνῳ προστιθῶμεν τὸν ἴσον χρόνον, ἆρα τῷ ἴσῳ μορίῳ διοίσει τὸ πλέον τοῦ ἐλάττονος, ἢ σμικροτέρῳ. Σμικροτέρῳ. Οὐκ ἄρα ἔσται ὅτιπερ τοπρῶτον ἦν πρὸς τἆλλα ἡλικίᾳ διαφέρον τὸ ἓν, τοῦτο καὶ εἰς τὸ ἔπειτα. ἀλλὰ ἴσον λαμβάνον χρόνον τοῖς ἄλλοις, ἔλαττον αἰεὶ τῇ ἡλικίᾳ διοίσει αὐτῶν ἢ πρότερον. ἢ οὔ; Ναί. Οὐκοῦν τό γε ἔλαττον διαφέρον ἡλικίᾳ πρός τι ἢ πρότερον, νεώτερον γίγνοιτ' ἂν ἢ ἐν τῷ πρόσθεν, πρὸς ἐκεῖνα πρὸς ἃ ἦν πρεσβύτερον πρότερον; Νεώτερον. Εἰ δὲ ἐκεῖνο νεώτερον, οὐκ ἐκεῖνα αὖ τὰ ἄλλα, πρὸς τὸ ἓν πρεσβύτερα ἢ πρότερον; Πάνυ γε. Τὸ μὲν νεώτερον ἄρα γεγονὸς, πρεσβύτερον γίγνεται πρὸς τὸ πρότερον γεγονός τε καὶ πρεσβύτερον ὄν. ἔστι δὲ οὐδέποτε πρεσβύτερον, ἀλλὰ γίγνεται αἰεὶ ἐκείνου πρεσβύτερον. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ νεώτερον ἐπιδίδωσι, τὸ δ' ἐπὶ τὸ πρεσβύτερον. τὸ δ' αὖ πρεσβύτερον, τοῦ νεωτέρου νεώτερον γίγνεται ὡσαύτως. ἰόντε γὰρ αὐτὼ εἰς τὸ ἐναντίον, τὸ ἐναντίον ἀλλήλοιν γίγνεσθον. τὸ μὲν νεώτερον, πρεσβύτερον τοῦ πρεσβυτέρου. τὸ δὲ πρεσβύτερον, νεώτερον τοῦ νεωτέρου. γενέσθαι δὲ, οὐκ ἂν οἵω τε ἤτην. εἰ γὰρ δύνοιντο, οὐκ ἂν ἔτι γίγνοιντο, ἀλλ' εἶεν ἄν. νῦν δὲ γίγνονται μὲν πρεσβύτερα ἀλλήλων, καὶ νεώτερα. τὸ μὲν ἓν τῶν ἄλλων νεώτερον γίγνεται, ὅτι πρεσβύτερον ἐφάνη ὂν, καὶ πρότερον γεγονός. τὰ δὲ ἄλλα τοῦ ἑνὸς πρεσβύτερα, ὅτι ὕστερα γέγονε. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τἆλλα οὕτω πρὸς τὸ ἓν ἴσχει. ἐπειδήπερ αὐτοῦ πρεσβύτερα ἐφάνη καὶ πρότερα γεγονότα. Φαίνεται γὰρ οὖν οὕτω. Οὐκοῦν ᾗ μὲν οὐδὲν ἕτερον ἑτέρου πρεσβύτερον γίγνεται οὐδὲ νεώτερον, κατὰ τὸ, ἴσῳ ἀριθμῷ ἀλλήλων ἀεὶ διαφέρειν, οὔτε τὸ ἓν τῶν ἄλλων πρεσβύτερον γίγνοιτ' ἂν, οὐδὲ νεώτερον, οὔτε τἆλλα τοῦ ἑνός; ᾗ δὲ ἄλλῳ ἀεὶ μορίῳ διαφέρειν ἀνάγκη τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων γενόμενα, καὶ τὰ ὕστερα τῶν προτέρων, ταύτῃ δὴ ἀνάγκη πρεσβύτερά τε καὶ νεώτερα ἀλλήλων γίγνεσθαι, τάτε ἄλλα τοῦ ἑνὸς, καὶ τὸ ἓν τῶν ἄλλων. Πάνυ μὲν οὖν. Κατὰ δὴ πάντα ταῦτα, τὸ ἓν αὐτό τε αὑτοῦ καὶ τῶν ἄλλων πρεσβύτερον καὶ νεώτερον ἔστι τε καὶ γίγνεται, καὶ οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερον οὔτ' ἔστιν, οὔτε γίγνεται, οὔτε αὑτοῦ, οὔτε τῶν ἄλλων. Παντελῶς μὲν οὖν. Ἐπειδὴ δὲ χρόνου μετέχει τὸ ἓν, καὶ τοῦ πρεσβύτερόν τε καὶ νεώτερον γίγνεσθαι, ἆρ' οὐκ ἀνάγκη καὶ τοῦ ποτὲ μετέχειν, καὶ τοῦ ἔπειτα, καὶ τοῦ νῦν, εἴπερ χρόνου μετέχει; Ἀνάγκη. Ἦν ἄρα τὸ ἓν καὶ ἔστι καὶ ἔσται, καὶ ἐγίγνετο καὶ γίγνεται. Τί μήν; Καὶ εἴη ἄν τι ἐκείνῳ καὶ ἐκείνου καὶ ἦν καὶ ἔστι καὶ ἔσται. Πάνυ γε. Καὶ ἐπιστήμη δὴ εἴη ἂν αὐτοῦ, καὶ δόξα καὶ αἴσθησις, εἴπερ καὶ νῦν ἡμεῖς περὶ αὐτοῦ πάντα ταῦτα πράττομεν.

Ὀρθῶς λέγεις. Καὶ ὄνομα δὴ καὶ λόγος ἔστιν αὐτῷ, καὶ ὀνομάζεται καὶ λέγεται. καὶ ὅσαπερ καὶ

περὶ τἆλλα τῶν τοιούτων τυγχάνει ὄντα, καὶ περὶ τὸ ἓν ἐστι. Παντελῶς μὲν οὖν ἔχει οὕτως. Ἔτι δὴ τὸ τρίτον λέγωμεν, τὸ ἓν εἰ ἐστιν οἷον διεληλύθαμεν, ἆρ' οὐκ ἀνάγκη αὐτὸ ἕν τε ὂν καὶ πολλά, καὶ μήτε ἓν μήτε πολλά, καὶ μετέχον χρόνου, ὅτι μὲν ἐστιν ἕν, οὐσίας μετέχειν ποτέ. ὅτι δ' οὐκ ἔστι, μὴ μετέχειν αὖ ποτὲ οὐσίας; Ἀνάγκη. Ἆρ' οὖν ὅτε μετέχει, οἷόν τε ἔσται τότε μὴ μετέχειν, ἢ ὅτε μὴ μετέχει μετέχειν; Οὐχ οἷόν τε. Ἐν ἄλλῳ ἄρα χρόνῳ μετέχει, καὶ ἐν ἄλλῳ οὐ μετέχει. οὕτω γὰρ ἂν μόνως, τοῦ αὐτοῦ μετέχοι τε καὶ οὐ μετέχοι. Ὀρθῶς. Οὐκοῦν ἔστι καὶ οὗτος χρόνος ὅτε μεταλαμβάνει τοῦ εἶναι, καὶ ὅτε ἀπαλλάττεται αὐτοῦ; ἢ πῶς οἷόν τε ἔσται, τότε μὲν ἔχειν τὸ αὐτό, τότε δὲ μὴ ἔχειν, ἐὰν μή ποτε καὶ λαμβάνῃ αὐτὸ καὶ ἀφίῃ; Οὐδαμῶς. Τὸ δὴ οὐσίας μεταλαμβάνειν, ἆρά γε οὐ γίγνεσθαι καλεῖς; Ἔγωγε. Τὸ δὲ ἀπαλλάττεσθαι οὐσίας, ἆρα οὐκ ἀπόλλυσθαι; Καὶ πάνυ γε. Τὸ ἓν δὴ ὡς ἔοικε λαμβάνον τε καὶ ἀφιὲν οὐσίαν, γίγνεταί τε καὶ ἀπόλλυται. Ἀνάγκη. Ἓν δὲ καὶ πολλὰ ὄν, καὶ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ἆρ' οὐχ ὅταν μὲν γίγνηται ἕν, τὸ πολλὰ εἶναι ἀπόλλυται. ὅταν δὲ πολλά, τὸ ἓν εἶναι ἀπόλλυται; Πάνυ γε. Ἓν δὲ γιγνόμενον καὶ πολλά, ἆρ' οὐκ ἀνάγκη διακρίνεσθαί τε καὶ συγκρίνεσθαι; Πολλή γε. Καὶ μὴν ἀνόμοιόν γε καὶ ὅμοιον ὅταν γίγνηται, ὁμοιοῦσθαί τε καὶ ἀνομοιοῦσθαι; Ναί. Καὶ ὅταν μεῖζον καὶ ἔλαττον καὶ ἴσον, αὐξάνεσθαί τε καὶ φθίνειν καὶ ἰσοῦσθαι; Οὕτως. Ὅταν δὲ κινούμενόν τε ἱστῆται, καὶ ὅταν ἑστὼς ἐπὶ τὸ κινεῖσθαι μεταβάλλῃ, δεῖ δήπου αὐτό γε μηδ' ἐν ἑνὶ χρόνῳ εἶναι; Πῶς δή; Ἑστώς τε πρότερον ὕστερον κινεῖσθαι, καὶ πρότερον κινούμενον ὕστερον ἑστάναι. ἄνευ μὲν τοῦ μεταβάλλειν οὐχ οἷόν τε ἔσται ταῦτα πάσχειν. Πῶς γάρ; Χρόνος δέ γε οὐδεὶς ἐστιν, ἐν ᾧ τι οἷόν τε ἅμα μήτε κινεῖσθαι μήτε ἑστάναι. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀλλ' οὐδὲ μὴν μεταβάλλει ἄνευ τοῦ μεταβάλλειν. Οὐκ εἰκός. Πότ' οὖν μεταβάλλει; οὔτε γὰρ ἑστὼς ἄν, οὔτε κινούμενον μεταβάλλοι, οὔτε ἐν χρόνῳ ὄν. Οὐ γὰρ οὖν. Ἆρ' οὖν ἔστι τὸ ἄτοπον τοῦτο, ἐν ᾧ τότ' ἂν εἴη ὅτε μεταβάλλει; Τὸ ποῖον δή; Τὸ ἐξαίφνης. τὸ γὰρ ἐξαίφνης, τοιοῦτόν τι ἔοικε σημαίνειν, ὡς ἐξ ἐκείνου μεταβάλλον εἰς ἑκάτερον. οὐ γὰρ ἐκ τοῦ ἑστάναι, ἑστῶτος ἔτι μεταβάλλει. οὐδ' ἐκ τῆς κινήσεως, κινουμένης ἔτι μεταβάλλει. ἀλλὰ ἡ ἐξαίφνης αὕτη φύσις, ἄτοπός τις ἐγκάθηται, μεταξὺ τῆς κινήσεώς τε καὶ στάσεως, ἐν χρόνῳ οὐδὲν οὖσα, καὶ εἰς ταύτην δὴ καὶ ἐκ ταύτης, τό τε κινούμενον μεταβάλλει ἐπὶ τὸ ἑστάναι, καὶ τὸ ἑστὼς ἐπὶ τὸ κινεῖσθαι. Κινδυνεύει. Καὶ τὸ ἓν δὴ εἴπερ ἕστηκέ τε καὶ κινεῖται, μεταβάλλοι ἂν ἐφ' ἑκάτερα. μόνως γὰρ ἄν, οὕτως ἀμφότερα ποιοῖ. μεταβάλλον δ' ἐξαίφνης μεταβάλλει, καὶ ὅτε μεταβάλλει, ἐν οὐδενὶ χρόνῳ ἂν εἴη. οὐδὲ κινοῖτ' ἂν τότε, οὐδ' ἂν σταίη. Οὐ γάρ. Ἆρ' οὖν οὕτω καὶ πρὸς τὰς ἄλλας μεταβολὰς ἔχει, ὅταν ἐκ τοῦ εἶναι εἰς τὸ ἀπόλλυσθαι μεταβάλλῃ, ἢ ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ γίγνεσθαι, μεταξύ τινων τότε γίγνεται κινήσεών τε καὶ στάσεων, καὶ οὔτε ἔστι τότε, οὔτε οὐκ ἔστιν, οὔτε γίγνεται, οὔτε ἀπόλλυται; Ἔοικε γοῦν. Κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἐξ ἑνὸς ἐπὶ πολλὰ ἰόν, καὶ ἐκ πολλῶν ἐφ' ἕν, οὔτε ἕν ἐστιν, οὔτε πολλά, οὔτε διακρίνεται, οὔτε συγκρίνεται, καὶ ἐξ ὁμοίου ἐπὶ ἀνόμοιον, καὶ ἐξ ἀνομοίου ἐπὶ τὸ ὅμοιον ἰόν, οὔτε ὅμοιον, οὔτε ἀνόμοιον, οὔτε ὁμοιούμενον, οὔτε ἀνομοιούμενον. καὶ ἐκ μικροῦ ἐπὶ μέγα, καὶ ἐπὶ ἴσον καὶ εἰς τἀναντία ἰόν, οὔτε σμικρὸν οὔτε μέγα οὔτε ἴσον οὔτε αὐξανόμενον οὔτε φθίνον οὔτε ἰσούμενον εἴη ἄν. Ἔοικε. Ταῦτα δὴ τὰ παθήματα πάντ' ἂν πάσχοι, τὸ ἓν εἰ ἔστι. Πῶς δ' οὔ; Τί δὲ τοῖς ἄλλοις προσήκοι ἂν πάσχειν, ἓν εἰ ἔστιν, ἆρα οὐ σκεπτέον; Σκεπτέον. Λέγωμεν δὴ ἓν εἰ ἔστι τἆλλα τοῦ ἑνὸς τί χρὴ πεπονθέναι; Λέγωμεν. Οὐκοῦν ἐπείπερ ἄλλα τοῦ ἑνός ἐστιν, οὔτε τὸ ἕν ἐστι τἆλλα· οὐ γὰρ ἂν ἄλλα τοῦ ἑνὸς ἦν. Ὀρθῶς. Οὐδὲ μὴν στέρεταί γε παντάπασι τοῦ ἑνὸς τἆλλα, ἀλλὰ μετέχει πῃ.

Πῇ δή; Ὅτι που τὰ ἄλλα τοῦ ἑνός, μόρια ἔχοντα, ἄλλα ἐστίν. εἰ γὰρ μόρια μὴ ἔχοι, παντελῶς ἂν ἓν εἴη.

Ὀρθῶς. Μόρια δέ γε φαμὲν τούτου ἐστίν, ὃ ἂν ὅλον ᾖ. Φαμὲν γάρ. Ἀλλὰ μὴν τό γε ὅλον ἓν ἐκ πολλῶν ἀνάγκη εἶναι, οὗ ἔσται μόρια τὰ μόρια. ἕκαστον γὰρ τῶν μορίων, οὐ πολλῶν μόριον χρὴ εἶναι, ἀλλὰ ὅλου.

Πῶς τοῦτο; Εἴ τι πολλῶν μόριον εἴη, ἐν οἷς ἂν αὐτὸ εἴη, ἑαυτοῦ τε δή που μόριον ἔσται, ὃ ἐστιν ἀδύνατον. καὶ τῶν ἄλλων δὴ ἑνὸς ἑκάστου, εἴπερ καὶ πάντων. ἑνὸς γὰρ μὴ ἂν μόριον, πλὴν τούτου, τῶν ἄλλων ἔσται, καὶ οὕτως ἑνὸς ἑκάστου οὐκ ἔσται μόριον. μὴ ὂν δὲ μόριον ἑκάστου, οὐδενὸς τῶν πολλῶν ἔσται. μηδενὸς δὲ ὄν, πάντων τούτων τι εἶναι, ὧν οὐδενὸς οὐδέν ἐστι, καὶ μόριον καὶ ἄλλο ὁτιοῦν, ἀδύνατον εἶναι. Φαίνεταί γε δή.

Οὐκ ἄρα τῶν πολλῶν, οὐδὲ πάντων τὸ μόριον, μόριον. ἀλλὰ μιᾶς τινὸς ἰδέας, καὶ ἑνός τινος ὃ καλοῦμεν ὅλον, ἐξ ἁπάντων ἓν τέλειον γεγονός. τούτου μόριον ἄν, τὸ μόριον εἴη. Παντάπασι μὲν οὖν. Εἰ ἄρα τἆλλα μόρια ἴσχει, κἂν τοῦ ὅλου τε καὶ ἑνὸς μετέχοι. Πάνυ γε. Ἓν ἄρα ὅλον τέλειον μόρια ἔχον, ἀνάγκη εἶναι τἆλλα τοῦ ἑνός. Ἀνάγκη. Καὶ μὴν καὶ περὶ τοῦ μορίου γε ἑκάστου ὁ αὐτὸς λόγος. καὶ γὰρ τοῦτο ἀνάγκη μετέχειν τοῦ ἑνός. εἰ γὰρ ἕκαστον αὐτῶν μόριόν ἐστι, τό γε ἕκαστον εἶναι, ἓν δή που σημαίνει. ἀφωρισμένον μὲν τῶν ἄλλων, καθ' αὑτὸ δὲ ὄν, εἴπερ ἕκαστον ἔσται. Ὀρθῶς. Μετέχοι δέ γε ἂν τοῦ ἑνὸς δηλονότι, ἄλλο ὂν ἢ ἕν. οὐ γὰρ ἂν μετεῖχεν, ἀλλ' ἦν ἂν αὐτὸ ἕν. νῦν δὲ ἑνὶ μὲν εἶναι, πλὴν αὐτῷ τῷ ἑνί, ἀδύνατόν που. Ἀδύνατον. Μετέχειν δέ γε τοῦ ἑνὸς ἀνάγκη, τῷ τε ὅλῳ καὶ τῷ μορίῳ. τὸ μὲν γὰρ ἕν, ὅλον ἔσται, οὗ μόρια τὰ μόρια. τὸ δ' αὖ ἕκαστον ἓν μόριον τοῦ ὅλου, ὃ ἂν ᾖ μόριον ὅλου. Οὕτως.

Οὐκοῦν ἕτερα ὄντα τοῦ ἑνὸς μεθέξει τὰ μετέχοντα αὐτοῦ; Πῶς δ' οὔ; Τὰ δ' ἕτερα τοῦ ἑνός, πολλά που εἴη ἄν. εἰ γὰρ μήτε ἕν, μήτε ἑνὸς πλείω εἴη τἆλλα τοῦ ἑνός, οὐδὲν ἂν εἴη. Οὐ γὰρ οὖν.

Ἐπεὶ δέ γε

Ἐπεὶ δέ γε πλέω ἑνός ἐστι τά τε τοῦ ἑνὸς μορίου, καὶ τὰ τοῦ ἑνὸς ὅλου μετέχοντα, οὐκ ἀνάγκη δὴ ἄπειρα πλήθει εἶναι αὐτά γε ἐκεῖνα τὰ μεταλαμβάνοντα τοῦ ἑνός; Πῶς; Ὧδε ἴδωμεν. ἄλλο τι οὐχ ἓν ὄντα, οὐδὲ μετέχοντα τοῦ ἑνὸς τότε, ὅτε μεταλαμβάνει αὐτοῦ, μεταλαμβάνει. Δηλαδή. Οὐκοῦν πλήθη ὄντα, ἐν οἷς τὸ ἓν οὐκ ἔνι; Πλήθη μέντοι. Τί οὖν εἰ ἐθέλοιμεν τῇ διανοίᾳ τῶν τοιούτων ἀφελεῖν, ὡς οἷοί τέ ἐσμεν ὅ, τι ὀλίγιστον, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ ἀφαιρεθὲν ἐκεῖνο, εἴπερ τοῦ ἑνὸς μὴ μετέχοι, πλῆθος εἶναι καὶ οὐχ ἕν; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν οὕτως ἀεὶ σκοποῦντι, αὐτὴν καθ' αὑτὴν τὴν ἑτέραν φύσιν τοῦ εἴδους, ὅσον ἂν αὐτῆς ἀεὶ ὁρῶμεν, ἄπειρον ἔσται πλήθει; Παντάπασι μὲν οὖν.

Καὶ μὴν ἐπειδάν γε ἓν ἕκαστον μόριον γένηται, πέρας ἤδη ἔχει πρὸς ἄλληλα, καὶ πρὸς τὸ ὅλον, καὶ τὸ ὅλον πρὸς τὰ μόρια. Κομιδῆ μὲν οὖν. Τοῖς ἄλλοις δὴ τοῦ ἑνὸς συμβαίνει, ἐκ μὲν τοῦ ἑνὸς καὶ ἐξ ἑαυτῶν κοινωνησάντων, ὡς ἔοικεν ἕτερόν τι γίγνεσθαι ἐν αὐτοῖς. ὃ δὴ πέρας παρέχει πρὸς ἄλληλα. ἡ δὲ αὐτῶν φύσις καθ' ἑαυτά, ἀπειρίαν. Φαίνεται. Οὕτω δὴ τἄλλα τοῦ ἑνός, καὶ ὅλα τὰ μόρια, ἄπειρά τέ ἐστι, καὶ πέρατος μετέχει. Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ ὅμοιά τε καὶ ἀνόμοια ἀλλήλοις τε καὶ ἑαυτοῖς; Πῇ δή; Ἧ μέν που ἄπειρά ἐστι κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν πάντα, ταυτὸν πεπονθότα ἂν εἴη ταύτῃ. Πάνυ γε. Καὶ μὴν ᾗ γε ἅπαντα πέρατος μετέχει, καὶ ταύτῃ πάντ' ἂν εἴη ταυτὸν πεπονθότα. Πῶς δ' οὔ; Ἧ δέ γε πεπερασμένα τε εἶναι καὶ ἄπειρα πέπονθεν, ἐναντία πάθη ἀλλήλοις ὄντα, ταῦτα τὰ πάθη πέπονθε. Ναί. Τὰ δ' ἐναντία γε ὡς οἷόν τε ἀνομοιότατα. Τί μήν; Κατὰ μὲν ἄρα ἑκάτερον τὸ πάθος, ὅμοια ἂν εἴη αὐτά τε αὑτοῖς καὶ ἀλλήλοις. κατὰ δ' ἀμφότερα, ἀμφοτέρως ἐναντιώτατά τε καὶ ἀνομοιότατα. Κινδυνεύει. Οὕτω δὴ τἄλλα, ταὐτά τε αὑτοῖς καὶ ἀλλήλοις, ὅμοιά τε καὶ ἀνόμοια εἴη ἄν. Οὕτω. Καὶ ταὐτὰ δὴ καὶ ἕτερα ἀλλήλων, καὶ κινούμενα καὶ ἑστῶτα. καὶ πάντα τὰ ἐναντία πάθη, οὐκέτι χαλεπῶς εὑρήσομεν πεπονθότα τἄλλα τοῦ ἑνός, ἐπείπερ καὶ ταῦτα ἐφάνη πεπονθότα. Ὀρθῶς λέγεις. Οὐκοῦν εἰ ταῦτα μὲν ἤδη ἐῶμεν ὡς φανερά, ἐπισκοποῖμεν δὲ πάλιν, ἓν εἰ ἔστιν ἆρα, καὶ οὐχ οὕτως ἔχει τἄλλα τοῦ ἑνός, ἢ οὕτω μόνον; Πάνυ μὲν οὖν. Λέγωμεν δὴ ἐξ ἀρχῆς, ἓν εἰ ἔστι, τί χρὴ τἄλλα τοῦ ἑνὸς πεπονθέναι. Λέγωμεν γάρ. Ἆρ' οὖν χωρὶς μὲν τὸ ἓν τῶν ἄλλων, χωρὶς δὲ τἄλλα τοῦ ἑνός; Τί δή; Ὅτι που οὐκ ἔστι παρὰ ταῦτα ἕτερον, ὃ ἄλλο μέν ἐστι τοῦ ἑνός, ἄλλο δὲ τῶν ἄλλων. πάντα γὰρ εἴρηται, ὅταν ῥηθῇ τό, τε ἓν καὶ τἄλλα. Πάντα γάρ. Οὐκ ἄρα ἔτ' ἔστιν ἕτερον τούτων, ἐν ᾧ τό, τε ἓν ἂν εἴη, τῷ αὐτῷ καὶ τἄλλα. Οὐ γάρ. Οὐδέποτ' ἄρα ἐν ταὐτῷ ἐστι τὸ ἓν καὶ τἄλλα. Οὐκ ἔοικε. Χωρὶς ἄρα.

Ναί. Οὐδὲ μὴν μόριά γε ἔχειν φαμὲν, τὸ ὡς ἀληθῶς ἕν. Πῶς γάρ; Οὔτ' ἄρα ὅλον εἴη ἂν τὸ ἓν ἐν τοῖς ἄλλοις, οὔτε μόρια αὐτοῦ, εἰ χωρίς τέ ἐστι τῶν ἄλλων, καὶ μόρια μὴ ἔχει. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐδενὶ ἄρα τρόπῳ μετέχοι ἂν τἄλλα τοῦ ἑνός, μήτε κατὰ μόριόν τι αὐτοῦ, μήτε κατὰ ὅλον μετέχοντα.

Οὐκ ἔοικεν. Οὐδαμῇ ἄρα ἓν τἄλλα ἐστίν, οὐδ' ἔχει ἐν ἑαυτοῖς ἓν οὐδέν. Οὐ γὰρ οὖν. Οὐδ' ἄρα πολλά ἐστι τἄλλα. ἓν γὰρ ἂν ἦν ἕκαστον αὐτῶν μόριον τοῦ ὅλου, εἰ πολλὰ ἦν. νῦν δὲ οὔτε ἕν, οὔτε πολλά, οὔτε ὅλον, οὔτε μόριά ἐστι τἄλλα τοῦ ἑνός, ἐπειδὴ αὐτοῦ οὐδαμοῦ μετέχει. Ὀρθῶς. Οὐδ' ἄρα δύο, οὔτε τρία, οὔτε αὐτά ἐστι τὰ ἄλλα, οὔτε ἔνεστιν ἐν αὐτοῖς, εἴπερ τοῦ ἑνὸς πανταχῇ στέρεται.

Οὕτως. Οὐδὲ ὅμοια ἄρα καὶ ἀνόμοια, οὔτε αὐτά ἐστι τῷ ἑνὶ τὰ ἄλλα, οὔτε ἔνεστιν ἐν αὐτοῖς ὁμοιότης καὶ ἀνομοιότης. εἰ γὰρ ὅμοια καὶ ἀνόμοια αὐτὰ εἴη, ἢ ἔχει ἐν ἑαυτοῖς ὁμοιότητα καὶ ἀνομοιότητα, δύο που εἴδη ἐναντία ἀλλήλοις ἔχοι ἂν ἐν ἑαυτοῖς τἄλλα τοῦ ἑνός. Φαίνεται. Ἦν δέ γε ἀδύνατον δυοῖν τινοιν μετέχειν, ἃ μηδενὸς μετέχει. Ἀδύνατον. Οὔτ' ἄρα ὅμοια, οὔτ' ἀνόμοιά ἐστιν, οὔτ' ἀμφότερα τἄλλα. ὅμοια μὲν γὰρ ἂν ὄντα ἢ ἀνόμοια, ἑνὸς ἂν τοῦ ἑτέρου εἴδους μετέχοι. ἀμφότερα δὲ ὄντα, δυοῖν τοῖν ἐναντίοιν. ταῦτα δὲ ἀδύνατον ἐφάνη. Ἀληθῆ. Οὐδ' ἄρα τὰ αὐτὰ † οὐδ' ἕτερα, οὐδὲ κινούμενα, οὐδὲ ἑστῶτα, οὐδὲ γιγνόμενα, οὐδὲ ἀπολλύμενα, οὐδὲ μείζω, οὐδὲ ἐλάττω, οὐδὲ ἴσα, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν πέπονθε τῶν τοιούτων. εἰ γάρ τι τοιοῦτον πεπονθέναι ὑπομένει τἄλλα, καὶ ἑνὸς καὶ δυοῖν καὶ τριῶν καὶ περιττοῦ καὶ ἀρτίου μεθέξει. ὧν αὐτοῖς ἀδύνατον ἐφάνη μετέχειν, τοῦ ἑνός γε πάντῃ πάντως στερομένοις. † οὐδ' ἕτερα

Ἀληθέστατα. Οὕτω δὴ ἓν εἰ ἔστι, πάντα τέ ἐστι τὸ ἕν, καὶ οὐδὲ ἕν ἐστι, καὶ πρὸς ἑαυτὸ καὶ πρὸς τἄλλα ὡσαύτως. Παντελῶς μὲν οὖν. Εἶεν. εἰ δὲ δὴ μὴ ἔστι τὸ ἕν, τί χρὴ συμβαίνειν. ἆρ' οὐ σκεπτέον μετὰ τοῦτο; Σκεπτέον γάρ. Τίς ἂν εἴη αὕτη ἡ ὑπόθεσις, εἰ ἓν μὴ ἔστιν; ἆρά τι διαφέρει τῆσδε, εἰ μὴ ἓν μὴ ἔστι; Διαφέρει μέντοι. Διαφέρει μόνον, ἢ καὶ πᾶν τοὐναντίον ἐστὶν εἰπεῖν, εἰ μὴ ἓν μὴ ἔστι, τοῦ ἓν μὴ ἔστι. Πᾶν τοὐναντίον. Τί δ' εἴ τις λέγοι, εἰ μέγεθος μὴ ἔστιν, ἢ σμικρότης μὴ ἔστιν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἆρα ἐφ' ἑκάστου ἂν δηλοῖ, ὅτι ἕτερόν τι λέγει τὸ μὴ ὄν; Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ νῦν δηλοῖ, ὅτι ἕτερον λέγει τῶν ἄλλων τὸ μὴ ὄν, ὅταν εἴπῃ ἓν εἰ μὴ ἔστι, καὶ ἴσμεν ὃ λέγει; Ἴσμεν. Πρῶτον μὲν ἄρα γνωστόν τι λέγει. ἔπειτα ἕτερον τῶν ἄλλων, ὅταν εἴπῃ ἕν. εἴτε τὸ εἶναι αὐτῷ προσθείς, εἴτε τὸ μὴ εἶναι. οὐδὲν γὰρ ἧττον γιγνώσκεται τί τὸ λεγόμενον μὴ εἶναι, καὶ ὅτι διάφορον τῶν ἄλλων. ἢ οὔ; Ἀνάγκη. Ὧδε ἄρα λεκτέον ἐξ ἀρχῆς, ἓν εἰ μὴ ἔστι, τί χρὴ εἶναι. πρῶτον μὲν οὖν αὐτῷ τοῦτο ὑπάρχειν δεῖ, ὡς ἔοικεν, εἶναι αὐτοῦ ἐπιστήμην, ἢ μηδὲ ὅ, τι λέγεται γιγνώσκεσθαι, ὅταν τις εἴπῃ ἓν εἰ μὴ ἔστιν. Ἀληθῆ. Οὐκοῦν καὶ τἄλλα ἕτερα αὐτοῦ εἶναι, ἢ μηδὲ ἐκεῖνο ἕτερον

τῶν ἄλλων λέγεσθαι; Πάνυ γε. Καὶ ἑτεροιότης ἄρα ἐστὶν αὐτῷ πρὸς τῇ ἐπιστήμῃ. οὐ γὰρ τὴν τῶν ἄλλων ἑτεροιότητα λέγει, ὅταν τὸ ἓν ἕτερον τῶν ἄλλων λέγῃ, ἀλλὰ τὴν ἐκείνου. Φαίνεται. Καὶ μὴν τοῦ γε ἐκείνου, καὶ τοῦ τινός, καὶ τούτου, καὶ τούτῳ, καὶ τούτων, καὶ πάντων τῶν τοιούτων, μετέχει τὸ μὴ ὄν. οὐ γὰρ ἂν τὸ ἓν ἐλέγετο, οὐδ' ἂν τοῦ ἑνὸς ἕτερα, οὐδ' ἐκείνῳ ἄν τι ἦν, οὐδ' ἄν τι ἐλέγετο, εἰ μήτε τοῦ τινὸς αὐτῷ μετῆν, μήτε τῶν ἄλλων τούτων. Ὀρθῶς. Εἶναι μὲν δὴ τῷ ἑνὶ οὐχ οἷόν τε, εἴπερ γε μὴ ἔστι. μετέχειν δὲ πολλῶν, οὐδὲν κωλύει. ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη, εἴπερ τό γε ἓν ἐκεῖνο, καὶ μὴ ἄλλο μὴ ἔστιν. εἰ μέντοι μήτε τὸ ἕν, μήτ' ἐκεῖνο, μήτ' ἔσται, ἀλλὰ περὶ ἄλλου του ὁ λόγος, οὐδὲ φθέγγεσθαι δεῖ οὐδέν. εἰ δὲ τὸ ἓν ἐκεῖνο, καὶ μὴ ἄλλο ὑπόκειται μὴ εἶναι, καὶ τοῦ ἐκείνου, καὶ ἄλλων πολλῶν, ἀνάγκη αὐτῷ μετεῖναι. Καὶ πάνυ γε. Καὶ ἀνομοιότης ἄρα αὐτῷ ἐστι πρὸς τἆλλα. τὰ γὰρ ἄλλα τοῦ ἑνὸς ἕτερα ὄντα, ἑτεροῖα καὶ εἴη ἄν. Ναί. Τὰ δ' ἑτεροῖα οὐκ ἀλλοῖα; Πῶς δ' οὔ; Τὰ δ' ἀλλοῖα, οὐκ ἀνόμοια; Ἀνόμοια μὲν οὖν. Οὐκοῦν εἴπερ τῷ ἑνὶ ἀνόμοιά ἐστι, δῆλον ὅτι ἀνομοίῳ τά γε ἀνόμοια, ἀνόμοια ἂν εἴη. Δῆλον. Εἴη δ' ἂν καὶ τῷ ἑνὶ ἀνομοιότης, πρὸς ἣν τἆλλα ἀνόμοια αὐτῷ ἐστιν.

Ἔοικεν. Εἰ δὲ δὴ τῶν ἄλλων ἀνομοιότης ἐστὶν αὐτῷ, ἆρ' οὐκ ἀνάγκη ἑαυτοῦ ὁμοιότητα αὐτῷ εἶναι;

Πῶς; Εἰ ἑνὸς ἀνομοιότης ἐστὶ τῷ ἑνί, οὐκ ἄν που περὶ τοῦ τοιούτου ὁ λόγος εἴη, οἵου τοῦ ἑνός. οὐδ' ἂν ἡ ὑπόθεσις εἴη περὶ ἑνός, ἀλλὰ περὶ ἄλλου ἢ ἑνός. Πάνυ γε. Οὐ δεῖ δέ γε. Οὐ δῆτα. Δεῖ ἄρα ὁμοιότητα τῷ ἑνὶ αὐτοῦ ἑαυτῷ εἶναι. Δεῖ. Καὶ μὴν οὐδ' αὖ ἴσον γ' ἐστὶ τοῖς ἄλλοις. εἰ γὰρ εἴη ἴσον, εἴη τε ἂν ἤδη, καὶ ὅμοιον ἂν εἴη αὐτοῖς κατὰ τὴν ἰσότητα. ταῦτα δ' ἀμφότερα ἀδύνατα, εἴπερ μὴ ἔστιν ἕν. Ἀδύνατα. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔστι τοῖς ἄλλοις ἴσον, ἆρα οὐκ ἀνάγκη καὶ τἆλλα ἐκείνῳ μὴ ἴσα εἶναι; Ἀνάγκη. Τὰ δὲ μὴ ἴσα, οὐκ ἄνισα; Ναί. Τὰ δὲ ἄνισα οὐ τῷ ἀνίσῳ ἄνισα;

Πῶς δ' οὔ; Καὶ ἀνισότητος δὴ μετέχει τὸ ἕν, πρὸς ἣν τἆλλα αὐτῷ ἐστιν ἄνισα. Μετέχει.

Ἀλλὰ μέντοι ἀνισότητός ἐστι μέγεθός τε καὶ σμικρότης. Ἔστι γάρ. Ἔστιν ἄρα καὶ μέγεθός τε καὶ σμικρότης τῷ τοιούτῳ ἑνί. Κινδυνεύει. Μέγεθος μὴν καὶ σμικρότης ἀεὶ ἀφέστατον ἀλλήλοιν.

Πάνυ γε. Μεταξὺ ἄρα τί αὐτοῖν ἀεί ἐστιν. Ἔστιν. Ἔχεις οὖν τί ἄλλο εἰπεῖν μεταξὺ αὐτοῖν, ἢ ἰσότητα; Οὔκ, ἀλλὰ τοῦτο. Ὅτῳ ἄρα ἐστὶ μέγεθος καὶ σμικρότης, ἔστι καὶ ἰσότης αὐτῷ, μεταξὺ τούτοιν οὖσα. Φαίνεται. Τῷ δὲ ἑνὶ μὴ ὄντι, ὡς ἔοικε, καὶ ἰσότητος ἂν μετείη καὶ μεγέθους καὶ σμικρότητος. Ἔοικε. Καὶ μὴν οὐσίας γε δεῖ αὐτὸ μετέχειν πῃ. Πῶς δή; Ἔχειν αὐτὸ δεῖ οὕτως ὡς λέγομεν. εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἔχει, οὐκ ἂν ἀληθῆ λέγοιμεν ἡμεῖς, λέγοντες τὸ ἓν μὴ εἶναι. εἰ δὲ ἀληθῆ, δῆλον ὅτι ὄντα αὐτὰ λέγομεν. ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτω μὲν οὖν. Ἐπειδὴ δὲ φαμὲν ἀληθῆ λέγειν, ἀνάγκη ἡμῖν φάναι καὶ ὄντα λέγειν. Ἀνάγκη. Ἔστιν ἄρα ὡς ἔοικε τὸ ἕν, οὐκ ὄν. εἰ γὰρ μὴ ἔσται μὴ ὄν, ἀλλά τι τοῦ εἶναι ἀνήσει πρὸς τὸ μὴ εἶναι, εὐθὺς ἔσται ὄν. Παντάπασι μὲν οὖν. Δεῖ ἄρα αὐτὸ δεσμὸν ἔχειν τοῦ μὴ εἶναι, τὸ εἶναι μὴ ὄν, εἰ μέλλει μὴ εἶναι, ὁμοίως ὥσπερ τὸ ὂν τὸ μὴ ὂν ἔχειν μὴ εἶναι, ἵνα τελέως αὖ εἶναι ᾖ. ὄντως γὰρ ἄν, τό τε ὂν μάλιστ' ἂν εἴη, καὶ τὸ μὴ ὄν, οὐκ ἂν εἴη μετέχοντα. τὸ μὲν ὂν οὐσίας τοῦ εἶναι ὄν. μὴ οὐσίας δὲ τοῦ εἶναι μὴ ὄν, εἰ μέλλει τελέως εἶναι. τὸ δὲ μὴ ὄν, μὴ οὐσίας μὲν τοῦ μὴ εἶναι μὴ ὄν. οὐσίας δὲ τοῦ εἶναι μὴ ὄν, εἰ καὶ τὸ μὴ ὂν αὖ τελέως ἔσται. Ἀληθέστατα. Οὐκοῦν ἐπείπερ τῷ τε ὄντι τοῦ μὴ εἶναι, καὶ τῷ μὴ ὄντι τοῦ εἶναι μέτεστι, καὶ τῷ ἑνὶ ἐπειδὴ οὐκ ἔστι, τοῦ εἶναι ἀνάγκη μετεῖναι εἰς τὸ μὴ εἶναι.

Ἀνάγκη. Καὶ οὐσία δὴ φαίνεται, τῷ ἑνὶ εἰ μὴ ἔστι. Φαίνεται. Καὶ μὴ οὐσία ἄρα, εἴπερ μὴ ἔστι. Πῶς δ' οὔ; Οἷόν τε οὖν τὸ ἔχον πως, μὴ ἔχειν οὕτω, μὴ μεταβάλλον ἐκ ταύτης τῆς ἕξεως;

Οὐχ οἷόν τε. Πᾶν ἄρα τὸ τοιοῦτον μεταβολὴν σημαίνει, ὃ ἂν οὕτω τε καὶ μὴ οὕτως ἔχῃ. Πῶς δ' οὔ; Μεταβολὴ δὲ κίνησις, ἢ τί φήσομεν; Κίνησις. Οὐκοῦν τὸ ἕν, ὄν τε καὶ οὐκ ὂν ἐφάνη;

Ναί. Οὕτως ἄρα, καὶ οὐχ οὕτως ἔχον φαίνεται. Ἔοικε. Καὶ κινούμενον ἄρα τὸ οὐκ ὂν ἓν πέφανται. ἐπείπερ καὶ μεταβολὴν ἐκ τοῦ εἶναι, ἐπὶ τὸ μὴ εἶναι ἔχον. Κινδυνεύει. Ἀλλὰ μὴν εἰ μηδαμοῦ τέ ἐστι τῶν ὄντων, ὡς οὐκ ἔστιν εἴπερ μὴ ἔστιν, οὐδ' ἂν μεθίσταιτο ποθέν ποι. Πῶς γάρ; Οὐκ ἄρα τῷ γε μεταβαίνειν κινοῖτ' ἄν. Οὐ γάρ. Οὐδὲ μὴν ἐν τῷ αὐτῷ ἂν στρέφοιτο. ταὐτοῦ γὰρ οὐδαμοῦ ἅπτεται. ὂν γάρ ἐστι τὸ ταὐτόν. τὸ δὲ μὴ ὂν ἐν τῷ τῶν ὄντων ἀδύνατον εἶναι. Ἀδύνατον γάρ.

Οὐκ ἄρα τὸ ἓν μὴ ὄν, στρέφεσθαι ἂν δύναιτο ἐν ἐκείνῳ, ἐν ᾧ μὴ ἔστιν. Οὐ γὰρ οὖν. Οὐδὲ μὴν ἀλλοιοῦταί που τὸ ἓν ἑαυτοῦ, οὔτε τὸ ὄν, οὔτε τὸ μὴ ὄν. οὐ γὰρ ἂν ἦν ὁ λόγος ἔτι περὶ τοῦ ἑνός, εἴπερ ἠλλοιοῦτο αὐτὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ περὶ ἄλλου τινός. Ὀρθῶς. Εἰ δὲ μήτ' ἀλλοιοῦται, μήτε ἐν ταὐτῷ στρέφεται, μήτε μεταβαίνει, ἆρ' ἄν πῃ ἔτι κινοῖτο; Πῶς δή; Τό γε μὴν ἀκίνητον, ἀνάγκη ἡσυχίαν ἄγειν. τὸ δὲ ἡσυχάζον, ἑστάναι. Ἀνάγκη. Τὸ ἓν ἄρα ὡς ἔοικεν οὐκ ὄν, ἕστηκέ τε καὶ κινεῖται. Ἔοικε. Καὶ μὴν εἴπερ γε κινεῖται, μεγάλη ἀνάγκη αὐτῷ ἀλλοιοῦσθαι. ὅπῃ γὰρ ἄν τι κινηθῇ, κατὰ τοσοῦτον οὐκέθ' ὡσαύτως ἔχει ὡς εἶχεν, ἀλλ' ἑτέρως. Οὕτω. Κινούμενον δὲ τὸ ἕν, καὶ ἀλλοιοῦται. Ναί. Καὶ μὴν μηδαμῇ γε κινούμενον, οὐδαμῇ ἂν ἀλλοιοῖτο. Οὐ γάρ. Ἧι μὲν ἄρα κινεῖται τὸ οὐκ ὂν ἕν, ἀλλοιοῦται. ᾗ δὲ μὴ κινεῖται, οὐκ ἀλλοιοῦται. Οὐ γάρ. Τὸ ἓν ἄρα μὴ ὄν, ἀλλοιοῦταί τε καὶ οὐκ ἀλλοιοῦται. Φαίνεται. Τὸ δ' ἀλλοιούμενον, ἆρ' οὐκ ἀνάγκη γίγνεσθαι μὲν ἕτερον ἢ πρότερον, ἀπόλλυσθαι δὲ ἐκ τῆς προτέρας ἕξεως. τὸ δὲ μὴ ἀλλοιούμενον, μήτε γίγνεσθαι, μήτε

σθαι, μήτε ἀπόλλυσθαι; Ἀνάγκη. Καὶ τὸ ἓν ἄρα μὴ ὄν, ἀλλοιούμενον μὲν, γίγνεταί τε καὶ ἀπόλλυται. μὴ ἀλλοιούμενον δὲ, οὔτε γίγνεται, οὔτε ἀπόλλυται. καὶ οὕτω τὸ ἓν μὴ ὄν, γίγνεταί τε καὶ ἀπόλλυται, καὶ οὔτε γίγνεται, οὔτ' ἀπόλλυται. Οὐ γάρ. Αὖθις δὴ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἴωμεν, πάλιν ὀψόμενοι, εἰ ταυτὰ ἡμῖν φανεῖται ἅπερ καὶ νῦν, ἢ ἕτερα. Ἀλλὰ χρή. Οὐκοῦν ἓν εἰ μὴ ἔστι, φαμὲν τί χρὴ περὶ αὐτοῦ συμβαίνειν; Ναί. Τὸ δὲ μὴ ἔστιν ὅταν λέγωμεν, ἆρα μὴ ἄλλο τι σημαίνει, ἢ οὐσίας ἀπουσίαν τούτῳ, ὃ ἂν φῶμεν μὴ εἶναι. Οὐδὲν ἄλλο. Πότερον οὖν ὅταν φῶμεν μὴ εἶναί τι, πῶς οὐκ εἶναί φαμεν αὐτό, πῶς δὲ εἶναι; ἢ τοῦτο τὸ μὴ ἔστι λεγόμενον ἁπλῶς σημαίνει, ὅτι οὐδαμῶς οὐδαμῇ ἐστιν, οὐδέ πη μετέχει οὐσίας τόγε μὴ ὄν; Ἁπλούστατα μὲν οὖν. Οὔτε ἄρα δύναιτο εἶναι τὸ μὴ ὄν, οὔτε ἄλλως οὐδαμῶς οὐσίας μετέχειν. Οὐ γάρ. Τὸ δὲ γίγνεσθαι καὶ τὸ ἀπόλλυσθαι μή τι ἄλλο ἦ, ἢ τὸ μὲν, οὐσίας μεταλαμβάνειν, τὸ δ' ἀπολλύναι οὐσίαν; Οὐδὲν ἄλλο. Ὧι δέ γε μηδὲν τούτου μέτεστιν, οὔτ' ἂν λαμβάνοι, οὔτ' ἀπολλύοι αὐτό. Πῶς γάρ; Τῷ ἑνὶ ἄρα ἐπειδὴ οὐδαμῇ ἐστιν, οὔτε ἑκτέον, οὔτε ἀπαλλακτέον, οὔτε μεταληπτέον οὐσίας οὐδαμῶς. Εἰκός. Οὔτε ἄρα ἀπόλλυται τὸ μὴ ὂν ἓν, οὔτε γίγνεται, ἐπείπερ οὐδαμῇ μετέχει οὐσίας. Οὐ φαίνεται. Οὐδ' ἄρ' ἀλλοιοῦται οὐδαμῇ. ἤδη γὰρ ἂν γίγνοιτό τε καὶ ἀπολλύοιτο τοῦτο πάσχον. Ἀληθῆ. Εἰ δὲ μὴ ἀλλοιοῦται, οὐκ ἀνάγκη μὴ δὲ κινεῖσθαι. Ἀνάγκη. Οὐδὲ μὴν ἑστάναι φήσομεν τὸ μηδαμοῦ ὄν. τὸ γὰρ ἑστὼς ἐν τῷ αὐτῷ τινὶ ἀεὶ δεῖ εἶναι. Τῷ αὐτῷ. Πῶς γὰρ οὔ; Οὕτω δὴ αὖ τὸ μὴ ὄν, μήτε ποτὲ ἑστάναι, μήτε κινεῖσθαι λέγωμεν. Μὴ γὰρ οὖν. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἔστι γε αὐτῷ τί τῶν ὄντων. ἤδη γὰρ ἂν τούτου μετέχον ὄντος, οὐσίας μετέχοι. Δῆλον.

Οὔτε ἄρα μέγεθος, οὔτε σμικρότης, οὔτε ἰσότης αὐτῷ ἐστιν. Οὐ γάρ. Οὐδὲ μὴν ὁμοιότης γε, οὐδὲ ἑτεροιότης, οὔτε πρὸς αὐτὸ οὔτε πρὸς τἄλλα εἴη ἂν αὐτῷ. Οὐ φαίνεται. Τί δὲ τἄλλα, ἔσθ' ὅπως ἂν εἴη αὐτῷ, εἰ μηδὲν αὐτῷ δεῖ εἶναι; Οὐκ ἔστιν. Οὔτε ἄρα ὅμοια, οὔτε ἀνόμοια, οὔτε ταυτά, οὔτε ἕτερά ἐστιν αὐτῷ τὰ ἄλλα. Οὐ γάρ. Τί δαὶ τὸ ἐκείνου, ἢ τὸ ἐκείνῳ, ἢ τὸ τί, ἢ τὸ τοῦτο, ἢ τὸ τούτου, ἢ ἄλλου, ἢ ἄλλῳ, ἢ ποτὲ, ἢ ἔπειτα, ἢ νῦν, ἢ ἐπιστήμη, ἢ δόξα, ἢ αἴσθησις, ἢ λόγος, ἢ ὄνομα, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν τῶν ὄντων περὶ τὸ μὴ ὂν ἔσται; Οὐκ ἔσται. Οὕτω δὴ ἓν οὐκ ὄν, οὐκ ἔχει πως οὐδαμῇ. Οὔκουν δὴ ἔοικέ γε, οὐδαμῇ ἔχειν. Ἔτι δὴ λέγωμεν, ἓν εἰ μὴ ἔστι, τἄλλα τί χρὴ πεπονθέναι. Λέγωμεν γάρ. Ἄλλα μέν που δεῖ αὐτὰ εἶναι. εἰ γὰρ μηδὲ ἄλλα ἐστίν, οὐκ ἂν περὶ τῶν ἄλλων λέγοιτο. Οὕτως. Εἰ δὲ περὶ τῶν ἄλλων ὁ λόγος, τάγε ἄλλα ἕτερά ἐστιν. ἢ οὐκ ἐπὶ τῷ αὐτῷ καλεῖς τό, τε ἄλλο καὶ τὸ ἕτερον; Ἔγωγε. Ἕτερον δέ γε πού φαμεν τὸ ἕτερον εἶναι ἑτέρου, καὶ τὸ ἄλλο δὴ ἄλλο εἶναι ἄλλου; Ναί. Καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρα, εἰ μέλλοι ἄλλα εἶναι, ἐστί τι οὗ ἄλλα ἔσται. Ἀνάγκη. Τί δὴ οὖν ἂν εἴη; Τοῦ μὲν γὰρ ἑνὸς οὐκ ἔσται ἄλλα, μὴ ὄντος γε. Οὐ γάρ. Ἀλλήλων ἄρα ἐστί. τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἔτι λείπεται, ἢ μηδενὸς εἶναι ἄλλοις. Ὀρθῶς. Κατὰ πλήθη ἄρα ἕκαστα ἀλλήλων ἄλλα ἐστί. κατὰ ἓν γὰρ, οὐκ ἂν οἷά τε εἴη, μὴ ὄντος ἑνός. ἀλλ' ἕκαστος ὡς ἔοικεν ὁ ὄγκος αὐτῶν, ἄπειρός ἐστι πλήθει. κἂν τὸ σμικρότατον δοκοῦν εἶναι, λάβῃ τίς, ὥσπερ ὄναρ ἐν ὕπνῳ φαίνεται ἐξαίφνης ἀντὶ ἑνὸς δόξαντος εἶναι πολλά, καὶ ἀντὶ σμικροτάτου παμμέγεθες, πρὸς τὰ κερματιζόμενα ἐξ αὐτοῦ. Ὀρθότατα. Τοιούτων δὴ ὄγκων ἄλλα ἀλλήλων εἴη ἂν τὰ ἄλλα, εἰ ἑνὸς μὴ ὄντος ἄλλα ἐστί. Κομιδῇ μὲν οὖν. Οὐκοῦν πολλοὶ ὄγκοι ἔσονται, εἷς ἕκαστος φαινόμενος. ὢν δὲ οὔ, εἴπερ ἓν μὴ ἔσται. Οὕτω. Καὶ ἀριθμὸς δὲ εἶναι αὐτῶν δόξει, εἴπερ ἓν ἕκαστον, πολλῶν ὄντων. Πάνυ γε. Καὶ τὰ μὲν δὴ ἄρτια, τὰ δὲ περιττὰ ἐν αὐτοῖς ὄντα, οὐκ ἀληθῶς φαίνεται, εἴπερ ἓν μὴ ἔσται. Οὐ γὰρ οὖν. Καὶ μὴν καὶ σμικρότατόν γε φαμὲν, δόξειεν αὐτοῖς εἶναι. φαίνεται δὲ τοῦτο πολλὰ καὶ μεγάλα, πρὸς ἕκαστον τῶν πολλῶν, ὡς σμικρῶν ὄντων. Πῶς δ' οὔ; Καὶ ἴσος μὴν τοῖς πολλοῖς, καὶ σμικροῖς ἕκαστος ὄγκος δοξασθήσεται εἶναι. οὐ γὰρ ἂν μετέβαινεν ἐκ μείζονος εἰς ἔλαττον φαινόμενος, πρὶν εἰς τὸ μεταξὺ δόξειεν ἐλθεῖν. τοῦτο δ' εἴη ἂν φάντασμα ἰσότητος.

Εἰκός. Οὐκοῦν καὶ πρὸς ἄλλον ὄγκον πέρας ἔχων αὐτός τε πρὸς αὐτὸν, οὔτε ἀρχὴν, οὔτε πέρας, οὔτε μέσον ἔχων; Πῇ δή; Ὅτι ἀεὶ αὐτῶν ὅταν τίς τι λάβῃ τῇ διανοίᾳ ὥς τι τούτων ὄν, πρό τε τῆς ἀρχῆς, ἄλλη ἀεὶ φαίνεται ἀρχή. μετά τε τὴν τελευτὴν, ἑτέρα ὑπολειπομένη τελευτή. ἔν τε τῷ μέσῳ, ἄλλα μεσαίτερα τοῦ μέσου. σμικρότερα δὲ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἑνὸς αὐτῶν ἑκάστου λαμβάνεσθαι, ἅτε οὐκ ὄντος τοῦ ἑνός. Ἀληθέστατα. Θρύπτεται δὲ οἶμαι κερματιζόμενον ἀνάγκη πᾶν τὸ ὄν, ὃ ἄν τις λάβῃ τῇ διανοίᾳ. ὄγκος γάρ που ἑνὸς ἄνευ λαμβάνοιτο ἄν. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν τό γε τοιοῦτον, πόρρωθεν μὲν ὁρῶντι καὶ ἀμβλὺ ἓν φαίνεσθαι ἀνάγκη; ἐγγύθεν δὲ καὶ ὀξὺ νοοῦντι, πλήθει ἄπειρον ἓν ἕκαστον φανῆναι, εἴπερ στέρεται τοῦ ἑνὸς μὴ ὄντος; Ἀναγκαιότατον μὲν οὖν. Οὕτω δὴ ἄπειρά τε καὶ πέρας ἔχοντα, καὶ ἓν καὶ πολλά, ἕκαστα τὰ ἄλλα δεῖ φαίνεσθαι, ἓν εἰ μὴ ἔστι, τἄλλα δὲ τοῦ ἑνός. Δεῖ γάρ. Οὐκοῦν καὶ ὅμοιά τε καὶ ἀνόμοια δόξει εἶναι; Πῇ δή; Οἷον ἐσκιαγραφημένα ἀποστάντι μὲν, ἓν πάντα φαινόμενα, ταυτὸν φαίνεσθαι πεπονθέναι, καὶ ὅμοια εἶναι. Πάνυ γε. Προσελθόντι δέ γε, πολλὰ καὶ ἕτερα, καὶ τῷ τοῦ ἑτέρου φαντάσματι ἑτεροῖα καὶ ἀνόμοια ἑαυτοῖς.

Οὕτω. Καὶ ὁμοίους δὴ καὶ ἀνομοίους τοὺς ὄγκους, αὐτούς τε ἑαυτοῖς ἀνάγκη φαίνεσθαι καὶ ἀλλήλοις. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ τοὺς αὐτοὺς καὶ ἑτέρους ἀλλήλων, καὶ ἁπτομένους καὶ

χωρὶς

χωρὶς ἑαυτῶν, καὶ κινουμένους πάσας κινήσεις, καὶ ἑστῶτας πανταχῆ, καὶ γιγνομένους καὶ ἀπολλυμένους, καὶ μηδέτερα, καὶ πάντα που τὰ τοιαῦτα ἃ διεξελθεῖν εὐπετὲς ἡμῖν ἤδη, εἰ ἑνὸς μὴ ὄντος πολλά ἐστιν. Ἀληθέστατα μὲν οὖν. Ἔτι δὴ ἅπαξ ἐλθόντες πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, εἴπωμεν ἓν εἰ μὴ ἔστιν, τἆλλα δὲ τοῦ ἑνὸς τί χρὴ εἶναι; Εἴπωμεν γὰρ οὖν. Οὐκοῦν ἓν μὲν οὐκ ἔσται τἆλλα. Πῶς γάρ; Οὐδὲ μὴν πολλά γε· ἐν γὰρ πολλοῖς οὖσιν, εἴη ἂν καὶ ἕν. εἰ γὰρ μηδὲν αὐτῶν ἐστὶν ἕν, ἅπαντα οὐδέν ἐστιν, ὥστε οὐδ' ἂν πολλὰ εἴη. Ἀληθῆ. Μὴ ἐνόντος δὲ ἑνὸς ἐν τοῖς ἄλλοις, οὔτε πολλά, οὔτε ἕν ἐστι τἆλλα. Οὐ γάρ. Οὐδέ γε φαίνεται ἓν, οὐδὲ πολλά. Τί δή; Ὅτι τἆλλα τῶν μὴ ὄντων οὐδαμῆ οὐδαμῶς οὐδεμίαν κοινωνίαν ἔχει, οὐδέ τι τῶν μὴ ὄντων παρὰ τῶν ἄλλων του ἐστίν. οὐδὲ γὰρ μέρος ἐστὶ τοῖς μὴ οὖσιν. Ἀληθῆ. Οὐδ' ἄρα δόξα τοῦ μὴ ὄντος παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐστίν, οὐδέ τι φάντασμα. οὐδὲ δοξάζεται οὐδαμῆ οὐδαμῶς τὸ μὴ ὂν ὑπὸ τῶν ἄλλων. Οὐ γὰρ οὖν. Ἓν ἄρα εἰ μὴ ἔστιν, οὐ δοξάζεταί τι τῶν ἄλλων ἓν εἶναι, οὐδὲ πολλά. ἄνευ γὰρ ἑνὸς, πολλὰ δοξάσαι ἀδύνατον. Ἀδύνατον γάρ. Ἓν ἄρα εἰ μὴ ἔστι, τἆλλα οὔτε ἔστιν, οὔτε δοξάζεται ἓν, οὔτε πολλά. Οὐκ ἔοικεν. Οὐδ' ἄρα ὅμοια, οὐδὲ ἀνόμοια. Οὐ γάρ. Οὐδὲ μὴν τὰ αὐτά γε † οὐδέτερα, οὐδὲ ἁπτόμενα, οὐδὲ χωρίς, οὐδὲ ἄλλα ὅσα ἐν τοῖς πρόσθεν διήλθομεν, ὡς φαινόμενα αὐτὰ τούτων, οὔτε τι ἔστιν, οὔτε φαίνεται τἆλλα, ἓν εἰ μὴ ἔστιν. Ἀληθῆ. Οὐκοῦν καὶ συλλήβδην εἰ εἴποιμεν, ἓν εἰ μὴ ἔστιν οὐδέν ἐστιν, ὀρθῶς ἂν εἴποιμεν; Παντάπασι μὲν οὖν. Εἰρήσθω τοίνυν τοῦτό τε, καὶ ὅτι ὡς ἔοικεν, ἓν εἴτ' ἔστιν εἴτε μὴ ἔστιν, αὐτό τε καὶ τἆλλα καὶ πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα πάντα πάντως ἐστί τε καὶ οὐκ ἔστι, καὶ φαίνεταί τε καὶ οὐ φαίνεται. Ἀληθέστατα.

† οὐδ' ἕτερα

Τέλος Παρμενίδου, ἢ περὶ ἰδεῶν.

ΦΙΛΗΒΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΗΔΟΝΗΣ. ΗΘΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΠΡΩΤΑΡΧΟΣ, ΦΙΛΗΒΟΣ.

ΣΩ. Ὅρα δὴ Πρώταρχε τίνα λόγον μέλλεις παρὰ Φιλήβου δέχεσθαι νῦν, καὶ πρὸς τίνα τὸν παρ' ἡμῖν ἀμφισβητεῖν, ἂν μή σοι κατὰ νοῦν ᾖ λεγόμενος. βούλει συγκεφαλαιωσώμεθα ἑκάτερον; Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Φίληβος μὲν τοίνυν ἀγαθὸν εἶναί φησι τὸ χαίρειν πᾶσι ζῴοις, καὶ τὴν ἡδονὴν καὶ τέρψιν, καὶ ὅσα τοῦ γένους ἐστὶ τούτου σύμφωνα. τὸ δὲ παρ' ἡμῶν ἀμφισβήτημά ἐστι μὴ ταῦτα, ἀλλὰ τὸ φρονεῖν, καὶ τὸ νοεῖν, καὶ μεμνῆσθαι, καὶ τὰ τούτων αὖ ξυγγενῆ, δόξαν τε ὀρθὴν, καὶ ἀληθεῖς λογισμοὺς τῆς γε ἡδονῆς ἀμείνω καὶ λῴω γίγνεσθαι, ξύμπασιν ὅσαπερ αὐτῶν δυνατὰ μεταλαβεῖν. δυνατοῖς δὲ μετασχεῖν ὠφελιμώτατον ἁπάντων εἶναι, πᾶσι τοῖς οὖσί τε καὶ ἐσομένοις. μῶν οὐχ οὕτω πως λέγομεν ὦ Φίληβε ἑκάτεροι; Φι. Πάντων μὲν οὖν μάλιστα ὦ Σώκρατες. Σω. Δέχῃ δὴ τοῦτον τὸν νῦν διδόμενον ὦ Πρώταρχε λόγον; Πρ. Ἀνάγκη δέχεσθαι. Φίληβος γὰρ ἡμῖν ὁ καλὸς ἀπείρηκε. Σω. Δεῖ δὴ περὶ αὐτῶν τρόπῳ παντὶ τἀληθές πῃ περανθῆναι. Πρ. Δεῖ γὰρ οὖν. Σω. Ἴθι δὴ πρὸς τούτοις διομολογησώμεθα καὶ τόδε. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Ὡς νῦν αὐτῶν ἑκάτερος ἕξιν ψυχῆς καὶ διάθεσιν ἀποφαίνειν τινὰ ἐπιχειρήσει, τὴν δυναμένην ἀνθρώποις πᾶσι τὸν βίον εὐδαίμονα παρέχειν. ἆρ' οὐχ οὕτως; Πρ. Οὕτω μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν ὑμεῖς μὲν τὴν τοῦ χαίρειν, ἡμεῖς δ' αὖ τὴν τοῦ φρονεῖν; Πρ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Τί δ' ἂν ἄλλη τις κρείττων τούτων φανῇ; μῶν οὐκ ἂν μὲν ἡδονῇ μᾶλλον φαίνηται ξυγγενής, ἡττώμεθα μὲν ἀμφότεροι τοῦ ταῦτα ἔχοντος βεβαίως βίου; κρατεῖ δὲ ὁ τῆς ἡδονῆς, τὸν τῆς φρονήσεως; Πρ. Ναί. Σω. Ἂν δέ γε φρονήσει, νικᾷ μὲν φρόνησις τὴν ἡδονήν, ἡ δὲ ἡττᾶται. ταῦθ' οὕτως ὁμολογούμενα φατέ, ἢ πῶς; Πρ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ. Σω. Τί δὲ Φιλήβῳ; τί φής; Φι. Ἐμοὶ μὲν πάντως νικᾶν ἡδονὴ δοκεῖ καὶ δόξει. σὺ δ' ὦ Πρώταρχε αὐτὸς γνώσῃ. Πρ. Παραδοὺς ὦ Φίληβε ἡμῖν τὸν λόγον, οὐκ ἂν ἔτι κύριος εἴης τῆς πρὸς Σωκράτη ὁμολογίας, ἢ καὶ τοὐναντίον. Φι. Ἀληθῆ λέγεις. ἀλλὰ γὰρ ἀφοσιοῦμαι, καὶ μαρτύρομαι νῦν αὐτὴν τὴν θεόν. Πρ. Καὶ ἡμεῖς σοι τούτων αὐτῶν συμμάρτυρες ἂν ἦμεν, ὡς ταῦτα ἔλεγες ἃ λέγεις. ἀλλὰ δὴ τὰ μετὰ ταῦτα ἑξῆς ὦ Σώκρατες, ὅμως καὶ μετὰ Φιλήβου ἑκόντος ἢ ὅπως ἂν ἐθέλῃ, πειρώμεθα περαίνειν. Σω. Πειρατέον, ἀπ' αὐτῆς δὴ τῆς θεοῦ, ἣν ὅδε Ἀφροδίτην μὲν λέγεσθαί φησι, τὸ δ' ἀληθέστατον αὐτῆς ὄνομα, ἡδονὴν εἶναι. Πρ. Ὀρθότατα. Σω. Τὸ δ' ἐμὸν δέος ὦ Πρώταρχε ἀεὶ πρὸς τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα, οὐκ ἔστι κατ' ἄνθρωπον, ἀλλὰ πέρα τοῦ μεγίστου φόβου. καὶ νῦν τὴν μὲν Ἀφροδίτην ὅπῃ ἐκείνῃ φίλον, ταύτῃ προσαγορεύω. τὴν δὲ ἡδονὴν οἶδα ὡς ἔστι ποικίλον. καὶ ὅπερ εἶπον, ἀπ' ἐκείνης ἡμᾶς ἀρχομένους ἐνθυμεῖσθαι δεῖ καὶ σκοπεῖν, ἥντινα φύσιν ἔχει. ἔστι γὰρ ἀκούειν μὲν οὕτως ἁπλῶς ἕν τι, μορφὰς δὲ δήπου παντοίας εἴληφε, καί τινα τρόπον ἀνομοίας ἀλλήλαις. ἰδὲ γάρ· ἥδεσθαι μὲν φαμὲν τὸν ἀκολασαίνοντα ἄνθρωπον.

πον. ἥδεσθαι δὲ καὶ τὸν σωφρονοῦντα, αὐτῷ τῷ σωφρονεῖν. ἥδεσθαι δ' αὖ καὶ τὸν ἀνοηταίνοντα, καὶ ἀνοήτων δοξῶν καὶ ἐλπίδων μεστόν. ἥδεσθαι δ' αὖ καὶ τὸν φρονοῦντα, αὐτῷ τῷ φρονεῖν. καὶ τούτων τῶν ἡδονῶν ἑκατέρας, πῶς ἄν τις ὁμοίας ἀλλήλαις εἶναι λέγων, οὐκ ἀνόητος φαίνοιτο ἐνδίκως; Πρ. Εἰσὶ μὲν γὰρ ἀπ' ἐναντίων ὦ Σώκρατες αὗται πραγμάτων, οὐ μὴν αὐταί γε ἀλλήλαις ἐναντίαι. πῶς γὰρ ἡδονή γε ἡδονῇ μὴ οὐχ ὁμοιότατον ἂν εἴη, τοῦτο αὐτὸ ἑαυτῷ πάντων χρημάτων; Σω. Καὶ γὰρ χρῶμα ὦ δαιμόνιε χρώματι κατά γε αὐτὸ τοῦτ' οὐδὲν διοίσει, τὸ χρῶμα εἶναι τὸ πᾶν, τό γε μὴν μέλαν τῷ λευκῷ πάντες γιγνώσκομεν ὡς πρὸς τῷ διάφορον εἶναι καὶ ἐναντιώτατον ὂν τυγχάνει. καὶ δὴ καὶ σχῆμα σχήματι κατὰ ταυτὸν γένει μέν ἐστι πᾶν ἕν. τὰ δὲ μέρη τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ, τὰ μὲν ἐναντιώτατα ἀλλήλοις, τὰ δὲ διαφορότητα ἔχοντα μυρίαν που τυγχάνει. καὶ πολλ' ἕτερα οὕτως ἔχονθ' εὑρήσομεν. ὥστε τούτῳ γε τῷ λόγῳ μὴ πίστευε, τῷ πάντα τὰ ἐναντιώτατα ἓν ποιοῦντι. φοβοῦμαι δὲ μή τινας ἡδονὰς ἡδοναῖς εὑρήσομεν ἐναντίας. Πρ. Ἴσως. ἀλλὰ τί τοῦθ' ἡμῖν βλάψει τὸν λόγον; Σω. Ὅτι προσαγορεύεις αὐτὰ ἀνόμοια ὄντα, ἑτέρῳ (φήσομεν) ὀνόματι. λέγεις γὰρ ἀγαθὰ πάντα εἶναι τὰ ἡδέα. τὸ μὲν οὖν, μὴ οὐχ ἡδέα εἶναι τὰ ἡδέα, λόγος οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ. κακὰ δὲ ὄντα αὐτῶν τὰ πολλά, καὶ ἀγαθὰ δὲ ὡς ἡμεῖς φαμέν, ὅμως πάντα σὺ προσαγορεύεις ἀγαθὰ αὐτά, ὁμολογῶν ἀνόμοια εἶναι τῷ λόγῳ, εἴ τις σε προσαναγκάζοι. τί οὖν δὴ ταυτὸν ἐν ταῖς κακαῖς ὁμοίως καὶ ἐν ἀγαθαῖς ἐνόν, πάσας ἡδονὰς ἀγαθὸν εἶναι προσαγορεύεις; Πρ. Πῶς λέγεις ὦ Σώκρατες; οἴει γάρ τινα συγχωρήσεσθαι θέμενον ἡδονὴν εἶναι τἀγαθόν, εἶτα ἀνέξεσθαί σου λέγοντος, τὰς μὲν εἶναί τινας ἡδονὰς ἀγαθάς, τὰς δέ τινας ἑτέρας αὐτῶν κακάς; Σω. Ἀλλ' οὖν ἀνομοίους γε φήσεις αὐτὰς ἀλλήλαις εἶναι, καί τινας ἐναντίας. Πρ. Οὔτι καθόσον γε ἡδοναί. Σω. Πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν φερόμεθα λόγον ὦ Πρώταρχε. οὐδ' ἄρα ἡδονὴν ἡδονῆς διάφορον, ἀλλὰ πάσας ὁμοίας εἶναι φήσομεν. καὶ τὰ παραδείγματα ἡμᾶς δὴ τὰ νῦν λεχθέντα, οὐδὲν τιτρώσκει. πειρασόμεθα δὲ καὶ ἐροῦμεν, ἅπερ οἱ πάντων φαυλότατοί τε καὶ περὶ λόγους ἅμα νέοι. Πρ. Τὰ ποῖα δὴ λέγεις; Σω. Ὅτι σε μιμούμενος ἐγὼ καὶ ἀμυνόμενος ἐὰν τολμῶ λέγειν, ὡς τὸ ἀνομοιότατόν ἐστι τῷ ἀνομοιοτάτῳ πάντων ὁμοιότατον, ἕξω τὰ αὐτά σοι λέγειν. καὶ φανούμεθά γε νεώτεροι τοῦ δέοντος, καὶ ὁ λόγος ἐκπεσὼν ἡμῖν οἰχήσεται. πάλιν οὖν αὐτὸν ἀνακρουώμεθα. καὶ τάχ' ἀνιόντες εἰς τὰς ὁμοίας ἴσως ἄν πως ἀλλήλοις συγχωρήσαιμεν. Πρ. Λέγε, πῶς; Σω. Ἐμὲ θὲς ὑπὸ σοῦ πάλιν ἐρωτώμενον ὦ Πρώταρχε. Πρ. Τὸ ποῖον δή; Σω. Φρόνησίς τε καὶ ἐπιστήμη καὶ νοῦς καὶ πάνθ' ὁπόσα δὴ κατ' ἀρχὰς ἐγὼ θέμενος εἶπον ἀγαθά, διερωτώμενος ὅ, τί ποτέ ἐστιν τἀγαθόν, ἆρ' οὐ ταυτὸν πείσονται τοῦτο ὅπερ ὁ σὸς λόγος; Πρ. Πῶς; Σω. Πολλαί τε αἱ ξυνάπασαι ἐπιστῆμαι δόξουσιν εἶναι, καὶ ἀνόμοιοί τινες αὐτῶν ἀλλήλαις. εἰ δὲ καὶ ἐναντίαι πῃ γίγνονταί τινες, ἆρα ἄξιος ἂν εἴην τοῦ διαλέγεσθαι νῦν, εἰ φοβηθεὶς τοῦτο αὐτὸ μηδεμίαν ἀνόμοιον φαίην ἐπιστήμην ἐπιστήμης γίγνεσθαι; κἄπειθ' ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος ὥσπερ μῦθος ἀπολόμενος οἴχοιτο, αὐτοὶ δὲ σωζοίμεθα ἐπί τινος ἀλογίας. ἀλλ' οὐ μὴν τοῦτο δεῖ γενέσθαι, πλὴν τοῦ σωθῆναι. τό γε μήν μοι ἴσον τοῦ σοῦ τε καὶ ἐμοῦ λόγου ἀρέσκει. πολλαὶ μὲν ἡδοναὶ καὶ ἀνόμοιοι γιγνέσθων, πολλαὶ δὲ ἐπιστῆμαι καὶ διάφοροι. τὴν τοίνυν διαφορότητα ὦ Πρώταρχε τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ τ' ἐμοῦ καὶ τοῦ σοῦ, μὴ ἀποκρυπτόμενοι, κατατιθέντες δὲ εἰς τὸ μέσον, τολμῶμεν ἄν πῃ ἐλεγχόμενοι μηνύσωσι, πότερον ἡδονὴν τἀγαθὸν δεῖ λέγειν, ἢ φρόνησιν, ἤ τι τρίτον ἄλλο εἶναι. νῦν γὰρ οὐ δή που πρός γε αὐτὸ τοῦτο φιλονεικοῦμεν, ὅπως ἁγὼ τίθεμαι ταῦτ' ἔσται τὰ νικῶντα, ἢ ταῦθ' ἃ σύ. τῷ δ' ἀληθεστάτῳ δεῖ που συμμαχεῖν ἡμᾶς ἄμφω. Πρ. Δεῖ γὰρ οὖν. Σω. Τοῦτον τοίνυν τὸν λόγον, ἔτι μᾶλλον δι' ὁμολογίας βεβαιωσώμεθα. Πρ. Τὸν ποῖον δή; Σω. Τὸν πᾶσι παρέχοντα ἀνθρώποις πράγματα ἑκοῦσί τε καὶ ἄκουσιν ἐνίοις καὶ ἐνίοτε. Πρ. Λέγε σαφέστερον. Σω. Τὸν νῦν δὴ παραπεσόντα λέγω, φύσει πως πεφυκότα θαυμαστόν. ἓν γὰρ δὴ τὰ πολλὰ εἶναι, καὶ τὸ ἓν πολλά, θαυμαστὸν λεχθέν. καὶ ῥᾴδιον ἀμφισβητῆσαι, τῷ τούτων ὁποτερονοῦν τιθεμένῳ. Πρ. Ἆρ' οὖν λέγεις, ὅταν τις ἐμὲ φῇ Πρώταρχον ἕνα γεγονότα φύσει, πολλοὺς εἶναι. πάλιν τοὺς ἐμὲ καὶ ἐναντίους ἀλλήλοις μέγαν καὶ σμικρὸν τιθέμενος, καὶ βαρὺν καὶ κοῦφον τὸν αὐτόν, καὶ ἄλλα μυρία. Σω. Σὺ μὲν ὦ Πρώταρχε εἴρηκας τὰ δεδημευμένα τῶν θαυμαστῶν, περὶ τὸ ἓν καὶ πολλά. συγκεχωρημένα δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν ὑπὸ πάντων ἤδη, μὴ δεῖν τῶν τοιούτων ἅπτεσθαι. παιδαριώδη καὶ ῥᾴδια, καὶ σφόδρα τοῖς λόγοις ἐμπόδια ὑπολαμβανόντων γίγνεσθαι. ἐπεὶ μηδὲ τὰ τοιάδε, ὅταν τις ἑκάστου τὰ μέλη τε καὶ ἅμα μέρη διελὼν τῷ λόγῳ, πάντα ταῦτα τὸ ἓν ἐκεῖνο εἶναι διομολογησάμενος, ἐλέγχῃ καταγελῶν ὅτι τέρατα διηνάγκασαι φάναι. τό, τε ἓν ὡς πολλά ἐστι καὶ ἄπειρα, καὶ τὰ πολλὰ ὡς ἓν μόνον. Πρ. Σὺ δὲ δὴ ποῖα ἕτερα ὦ Σώκρατες λέγεις, ἃ μήπω συγκεχωρημένα δεδήμευται περὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον λόγον; Σω. Ὁπόταν ὦ παῖ τὸ ἓν μὴ τῶν γιγνομένων τε καὶ ἀπολλυμένων τις τιθῆται, καθάπερ ἀρτίως ἡμεῖς εἴπομεν, ἐνταυθοῖ μὲν γὰρ καὶ τὸ τοιοῦτον ἓν ὅπερ εἴπομεν νῦν δὴ συγκεχώρηται, τὸ μὴ δεῖν ἐλέγχειν. ὅταν δέ τις ἕνα ἄνθρωπον ἐπιχειρῇ τίθεσθαι, καὶ βοῦν ἕνα, καὶ τὸ καλὸν ἕν, καὶ τἀγαθὸν ἕν, περὶ τούτων τῶν ἑνάδων καὶ τῶν τοιούτων ἡ πολλὴ σπουδὴ μετὰ διαιρέσεως ἀμφισβήτησις γίγνεσθαι. Πρ. Πῶς; Σω. Πρῶτον μὲν εἴ τινας δεῖ τοιαύτας εἶναι μονάδας ὑπολαμβάνειν, ἀληθῶς οὔσας. εἶτα πῶς αὖ ταύτας μίαν ἑκάστην οὖσαν ἀεὶ

τὴν

τὴν αὐτὴν, καὶ μήτε γένεσιν, μήτε ὄλεθρον προσδεχομένην, ὅμως εἶναι βεβαιότητα μίαν ταύτην. μετὰ δὲ τοῦτ' ἐν τοῖς γιγνομένοις αὖ καὶ ἀπείροις, εἴτε διεσπασμένην καὶ πολλὰ γεγονυῖαν θετέον. εἴθ' ὅλην αὐτὴν αὑτῆς χωρίς. ὃ δὴ πάντων ἀδυνατώτατον φαίνοιτ' ἄν, ταὐτὸν καὶ ἓν ἅμα, ἐν ἑνί τε καὶ πολλοῖς γίγνεσθαι. ταῦτ' ἔστι τὰ περὶ τὰ τοιαῦτα ἓν καὶ πολλά, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνα ὦ Πρώταρχε, ἁπάσης ἀπορίας αἴτια, μὴ καλῶς ὁμολογηθέντα. καὶ εὐπορίας ἂν αὖ, καλῶς. Πρ. Οὐκοῦν χρὴ τοῦθ' ἡμᾶς ὦ Σώκρατες ἐν τῷ νῦν πρῶτον διαπονήσασθαι. Σω. Ὡς γοῦν ἐγὼ φαίην ἄν. Πρ. Καὶ πάντας τοίνυν ἡμᾶς ὑπόλαβε συγχωρεῖν σοι τάδε τὰ τοιαῦτα. Φίληβον δ' ἴσως κράτιστον ἐν τῷ νῦν ἐπερωτῶντα, μὴ κινεῖν εὖ κείμενον. Σω. Εἶεν. πόθεν οὖν ἄν τις ταύτης ἄρξηται, πολλῆς οὔσης καὶ παντοίας περὶ τὰ ἀμφισβητούμενα μάχης. ἆρ' ἐνθένδε; Πρ. Πόθεν; Σω. Φαμέν που ταὐτὸν ἓν καὶ πολλὰ ὑπὸ λόγων γιγνόμενα, περιτρέχειν πάντῃ καθ' ἕκαστον τῶν λεγομένων ἀεὶ καὶ πάλαι καὶ νῦν. καὶ τοῦτο οὔτε μὴ παύσηταί ποτε, οὔτε ἤρξατο νῦν. ἀλλ' ἔστι τὸ τοιοῦτον ὡς ἐμοὶ φαίνεται, τῶν λόγων αὐτῶν ἀθάνατόν τι καὶ ἀγήρων πάθος ἐν ἡμῖν. ὁ δὲ πρῶτον αὐτοῦ γευσάμενος ἑκάστοτε τῶν νέων, ἡσθεὶς ὥς τινα σοφίας εὑρηκὼς θησαυρόν, ὑφ' ἡδονῆς ἐνθουσιᾷ τε καὶ πάντα κινεῖ λόγον ἄσμενος. τοτὲ μὲν ἐπὶ θάτερα κυκλῶν, καὶ συμφύρων εἰς ἕν. τοτὲ δὲ πάλιν ἀνειλίττων καὶ διαμερίζων εἰς ἀπορίαν, αὑτὸν μὲν πρῶτον καὶ μάλιστα καταβάλλων. δεύτερον δ' ἀεὶ τὸν ἐχόμενον ἄν τε νεώτερος, ἄν τε πρεσβύτερος, ἄν τε ἧλιξ ὢν τυγχάνῃ, φειδόμενος οὔτε πατρός, οὔτε μητρός, οὔτε ἄλλου τῶν ἀκουόντων οὐδενός. ὀλίγου δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζώων, οὐ μόνον τῶν ἀνθρώπων. ἐπεὶ βαρβάρων γε οὐδενὸς ἂν φείσαιτο, εἴπερ ἑρμηνέα μόνον ποθὲν ἔχοι. Πρ. Ἆρ' ὦ Σώκρατες οὐχ ὁρᾷς ἡμῶν τὸ πλῆθος, ὅτι νέοι πάντες ἐσμέν; καὶ οὐ φοβεῖ μή σοι μετὰ Φιλήβου ξυνεπιθώμεθα, ἐὰν ἡμᾶς λοιδορῇς; ὅμως δὲ (μανθάνομεν γάρ, ὃ λέγεις) εἴ τις τρόπος ἐστὶ καὶ μηχανή, τὴν μὲν τοιαύτην ταραχὴν ἡμῖν ἔξω τοῦ λόγου εὐμενῶς πως ἀπελθεῖν, ὁδὸν δέ τινα καλλίω ταύτης ἐπὶ τὸν λόγον ἀνευρεῖν, σύ τε προθυμοῦ τοῦτο, καὶ ἡμεῖς συνακολουθήσομεν εἰς δύναμιν. οὐ γὰρ σμικρὸς ὁ παρὼν λόγος ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐ γὰρ οὖν ὦ παῖδες, ὥς φησιν ὑμᾶς προσαγορεύων Φίληβος. οὐ μὴν ἔστι καλλίων ὁδός, οὐδ' ἂν γένοιτο, ἧς ἐγὼ ἐραστὴς μέν εἰμι ἀεί. πολλάκις δέ με ἤδη διαφυγοῦσα, ἔρημον καὶ ἄπορον κατέστησε. Πρ. Τίς αὕτη; λεγέσθω μόνον. Σω. Ἣν δηλῶσαι μὲν οὐ πάνυ χαλεπόν, χρῆσθαι δὲ παγχάλεπον. πάντα γὰρ ὅσα τέχνης ἐχόμενα ἂν εὑρεθῇ πώποτε, διὰ ταύτης φανερὰ γέγονε. σκόπει δὲ ἣν λέγω. Πρ. Λέγε μόνον. Σω. Θεῶν μὲν εἰς ἀνθρώπους δόσις ὥς γε καταφαίνεται ἐμοί, ποθὲν ἐκ θεῶν ἐρρίφη διά τινος Προμηθέως ἅμα φανοτάτῳ τινὶ πυρί. καὶ οἱ μὲν παλαιοὶ κρείττονες ἡμῶν καὶ ἐγγυτέρω θεῶν οἰκοῦντες, ταύτην φήμην παρέδοσαν. ὡς ἐξ ἑνὸς μὲν καὶ πολλῶν ὄντων τῶν ἀεὶ λεγομένων εἶναι, πέρας δὲ καὶ ἀπειρίαν ἐν ἑαυτοῖς ξύμφυτον ἐχόντων, δεῖν οὖν ἡμᾶς τούτων οὕτω διακεκοσμημένων ἀεὶ μίαν ἰδέαν περὶ παντὸς ἑκάστοτε θεμένους ζητεῖν. εὑρήσειν γὰρ ἐνοῦσαν. ἐὰν οὖν μεταλάβωμεν, μετὰ μίαν δύο εἴ πως εἰσὶ σκοπεῖν. εἰ δὲ μή, τρεῖς, ἤ τινα ἄλλον ἀριθμόν. καὶ τῶν ἓν ἐκείνων ἕκαστον πάλιν ὡσαύτως, μέχριπερ ἂν τὸ κατ' ἀρχὰς ἓν, μὴ ὅτι ἓν καὶ πολλὰ καὶ ἄπειρά ἐστι μόνον, ἴδῃ τις, ἀλλὰ καὶ ὁπόσα. τὴν δὲ τοῦ ἀπείρου ἰδέαν πρὸς τὸ πλῆθος μὴ προσφέρειν, πρὶν ἄν τις τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ πάντα κατίδῃ, τὸν μεταξὺ τοῦ ἀπείρου τε καὶ τοῦ ἑνός. τότε δ' ἤδη τὸ ἓν ἕκαστον τῶν πάντων εἰς τὸ ἄπειρον μεθέντα χαίρειν ἐᾶν. οἱ μὲν οὖν θεοὶ ὅπερ εἶπον, οὕτως ἡμῖν παρέδοσαν σκοπεῖν, καὶ μανθάνειν, καὶ διδάσκειν ἀλλήλους. οἱ δὲ νῦν τῶν ἀνθρώπων σοφοί, ἓν μὲν ὅπως ἂν τύχωσι καὶ πολλά, θᾶττον καὶ βραδύτερον ποιοῦσι τοῦ δέοντος, μετὰ δὲ τὸ ἓν ἄπειρα εὐθύς, τὰ δὲ μέσα αὐτοὺς ἐκφεύγει. οἷς διακεχώρισται τό, τε διαλεκτικῶς πάλιν, καὶ τὸ ἐριστικῶς ἡμᾶς ποιεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους τοὺς λόγους. Πρ. Τὰ μὲν πως ὦ Σώκρατες δοκῶ σου μανθάνειν. τὰ δέ, ἔτι δέομαι σαφέστερον ἃ λέγεις ἀκοῦσαι. Σω. Σαφὲς

† γράμμασιν μὴν ὦ Πρώταρχε ἐστὶν ἐν τοῖς † πράγμασιν, ὃ λέγω. καὶ λάμβανε αὐτὸ ἐν τούτοις, οἷσπερ καὶ πεπαίδευσαι. Πρ. Πῶς; Σω. Φωνὴ μὲν ἡμῖν ἐστί που μία διὰ τοῦ στόματος ἰοῦσα, καὶ ἄπειρος αὖ πλήθει πάντων τε καὶ ἑκάστου. Πρ. Τί μήν; Σω. Καὶ οὐδὲν ἑτέρῳ γε τούτων ἐσμέν πω σοφοί, οὔτε ὅ, τι τὸ ἄπειρον αὐτῆς ἴσμεν, οὔθ' ὅτι τὸ ἕν, ἀλλ' ὅτι πόσα τέ ἐστι καὶ ὁποῖα, τοῦτ' ἔστι τὸ γραμματικὸν ἕκαστον ποιοῦν ἡμῶν. Πρ. Ἀληθέστατα. Σω. Καὶ μὴν καὶ τὸ μουσικὸν ὃ τυγχάνει ποιοῦν, τοῦτ' ἔστι ταὐτόν. Πρ. Πῶς; Σω. Φωνὴ μέν που, καὶ τὸ κατ' ἐκείνην τὴν τέχνην ἐστὶ μία ἐν αὐτῇ. Πρ. Πῶς δ' οὔ; Σω. Δύο δὲ θῶμεν, βαρὺ καὶ ὀξύ, καὶ τρίτον ὁμότονον. ἢ πῶς; Πρ. Οὕτως. Σω. Ἀλλ' οὔπω σοφὸς ἂν εἴης τὴν μουσικήν, εἰδὼς ταῦτα μόνα. μὴ εἰδὼς δὲ ὥς γ' ἔπος εἰπεῖν, εἰς ταῦτα οὐδενὸς ἄξιος ἔσῃ. Πρ. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Ἀλλ' ὦ φίλε ἐπειδὰν λάβῃς τὰ διαστήματα ὁπόσα ἐστὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς φωνῆς, ὀξύτητός τε πέρι καὶ βαρύτητος, καὶ ὁποῖα, καὶ τοὺς ὅρους τῶν διαστημάτων, καὶ τὰ ἐκ τούτων ὅσα συστήματα γέγονεν. ἃ κατιδόντες οἱ πρόσθεν παρέδοσαν ἡμῖν τοῖς ἑπομένοις ἐκείνοις, καλεῖν αὐτὰ ἁρμονίας. ἔν τε ταῖς κινήσεσιν αὖ τοῦ σώματος ἕτερα τοιαῦτα ἐνόντα πάθη γιγνόμενα, ἃ δὴ δι' ἀριθμῶν μετρηθέντα, δεῖν αὐτά φασι ῥυθμοὺς καὶ μέτρα ἐπονομάζειν. καὶ ἅμα ἐννοεῖν, ὡς οὕτω δεῖ περὶ παντὸς ἑνὸς καὶ πολλῶν σκοπεῖν. ὅταν γὰρ ταῦτά τε λάβῃς οὕτω, τότε ἐγένου σοφός. ὅταν δὲ ἄλλο τῶν ὄντων ὁτιοῦν ταύτῃ σκοπούμενος ἕλῃς, οὕτως ἔμφρων περὶ τοῦτο γέγονας. τὸ δ' ἄπειρόν σε ἑκάστων καὶ ἐν ἑκάστοις πλῆθος,

ἄπειρον

ἄπειρον ἑκάστοτε ποιεῖ τὸ φρονεῖν, καὶ οὐκ ἐλλόγιμον, οὐδ' ἐνάριθμον, ἅτ' οὐκ εἰς ἀριθμὸν οὐδένα ἐν οὐ-
δενὶ πώποτε ἀπιδόντα. Πρ. Κάλλιστα ὦ Φίληβε ἔμοιγε τανῦν λεγόμενα εἰρηκέναι φαίνεται Σω-
κράτης. Φί. Καὶ ἐμοὶ ταῦτά γε αὐτά. ἀλλὰ τί δή ποτε πρὸς ἡμᾶς ὁ λόγος οὗτος νῦν εἴρηται; καὶ τί
ποτε βουλόμενος; Σω. Ὀρθῶς μέν τοι τοῦθ' ἡμᾶς ὦ Πρώταρχε ἠρώτηκε Φίληβος. Πρ. Πάνυ μὲν
οὖν. καὶ ἀποκρίνου γε αὐτῷ. Σω. Δράσω ταῦτα, διελθὼν σμικρὸν ἔτι περὶ αὐτῶν τούτων. ὥσπερ γὰρ
ἓν ὁτιοῦν εἴ τίς ποτε λάβοι, τοῦτον ὥς φαμεν οὐκ ἐπ' ἀπείρου δεῖ φύσιν βλέπειν εὐθύς, ἀλλ' ἐπί τινα ἀρι-
θμόν, οὕτω καὶ τοὐναντίον ὅταν τις τὸ ἄπειρον ἀναγκασθῇ πρῶτον λαμβάνειν, μὴ ἐπὶ τὸ ἓν εὐθύς, ἀλλ'
ἐπ' ἀριθμὸν αὖ τινα πλῆθος ἕκαστον ἔχοντά τι κατανοεῖν, τελευτᾶν τε ἐκ πάντων εἰς ἕν. πάλιν δὲ ἐν
τοῖς γράμμασι τὸ νῦν λεγόμενον λάβωμεν. Πρ. Πῶς; Σω. Ἐπειδὴ φωνὴν ἄπειρον κατενόησεν, εἴ-
τε τις θεός, εἴτε καὶ θεῖος ἄνθρωπος, ὡς λόγος ἐν Αἰγύπτῳ Θεῦθ τινα τοῦτον γενέσθαι λέγων. ὃς πρῶτος
τὰ φωνήεντα ἐν τῷ ἀπείρῳ κατενόησεν, οὐχ ἓν ὄντα ἀλλὰ πλείω. καὶ πάλιν ἕτερα φωνῆς † οὔ, φθόγγου † ὄντα.
δὲ μετέχοντά τινος, ἀριθμὸν δέ τινα καὶ τούτων εἶναι. τρίτον δὲ εἶδος γραμμάτων διεστήσατο, τὰ νῦν λε-
γόμενα ἄφωνα ἡμῖν. τὸ μετὰ τοῦτο διῄρηταί τε ἄφθογγα καὶ ἄφωνα μέχρις ἑνὸς ἑκάστου, καὶ τὰ φωνήεντα
καὶ τὰ μέσα, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἕως αὐτῶν ἀριθμὸν λαβὼν ἑνί τε ἑκάστῳ καὶ ξύμπασι, στοιχεῖον ἐπω-
νόμασε. καθορῶν δὲ ὡς οὐδεὶς ἡμῶν οὐδ' ἂν ἓν αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἄνευ πάντων αὐτῶν μάθοι, τοῦτον τὸν δε-
σμὸν αὖ λογισάμενος ὡς ὄντα ἕνα, καὶ ταῦτα πάντα ἕν πως ποιοῦντα, μίαν ἐπ' αὐτοῖς ὡς οὖσαν γραμ-
ματικὴν τέχνην ἐπεφθέγξατο προσειπών. Φί. Ταῦτ' ἔτι σαφέστερον ἐκείνων αὐτά τε πρὸς ἄλλη-
λα ὦ Πρώταρχε ἔμαθον. τὸ δ' αὐτό μοι τοῦ λόγου νῦν τε καὶ σμικρὸν ἔμπροσθεν ἐλλείπεται. Σω. Μῶν
ὦ Φίληβε τό, τί πρὸς ἔπος αὖ ταῦτ' ἐστί; Φί. Ναί. τοῦτ' ἐστὶν ὃ πάλαι ζητοῦμεν ἐγώ τε καὶ Πρώταρχος.
Σω. Ἦ μὴν ἐπ' αὐτῷ γε ἤδη γεγονότες, ζητεῖτε ὡς φῂς πάλαι; Φί. Πῶς; Σω. Ἆρ' οὐ περὶ φρο-
νήσεώς ἦν καὶ ἡδονῆς ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ὁ λόγος, ὁπότερον αὐτοῖν αἱρετέον; Φί. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Καὶ
μὴν ἕν γε ἑκάτερον αὐτοῖν εἶναι φαμέν. Φί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τοῦτ' αὐτὸ τοίνυν ἡμᾶς ὁ πρόσθεν
λόγος ἀπαιτεῖ, πῶς ἐστιν ἓν καὶ πολλὰ αὐτῶν ἑκάτερον, καὶ πῶς μὴ ἄπειρα εὐθύς, ἀλλά τινα ποτὲ ἀριθ-
μὸν ἑκάτερον ἔμπροσθεν κέκτηται, τοῦ ἄπειρα αὐτῶν ἕκαστα γεγονέναι. Πρ. Οὐκ εἰς φαῦλόν γε
ἐρώτημα ὦ Φίληβε, οὐκ οἶδ' ὅν τινα τρόπον κύκλῳ πως περιαγαγὼν ἡμᾶς ἐμβέβληκε Σωκράτης. καὶ
σκόπει δὴ πότερος ἡμῶν ἀποκρινεῖται τὸ νῦν ἐρωτώμενον. ἴσως δὴ γελοῖον τὸ ἐμὲ τοῦ λόγου διάδοχον
παντελῶς ὑποστάντα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸ νῦν ἐρωτηθὲν ἀποκρίνασθαί σοι, πάλιν τοῦτο προστάττειν.
γελοιότερον δ' οἶμαι πολύ, τὸ μηδέτερον ἡμῶν δύνασθαι. σκόπει δὴ τί δράσομεν. εἴδη γάρ μοι δο-
κεῖ νῦν ἐρωτᾶν ἡδονῆς ἡμᾶς Σωκράτης, εἴτ' ἔστιν εἴτε μή. καὶ ὁπόσα ἐστί, καὶ ὁποῖα. τῆς τ' αὖ φρονήσεως
πέρι, κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως. Σω. Ἀληθέστατα λέγεις ὦ παῖ Καλλίου. μὴ γὰρ δυνάμενοι τοῦτο κατὰ
παντός, ἑνὸς καὶ ὁμοίου, καὶ ταὐτοῦ δρᾶν, καὶ τοῦ ἐναντίου, ὡς ὁ παρελθὼν λόγος ἐμήνυσεν, οὐδεὶς εἰς οὐ-
δὲν οὐδενὸς ἂν ἡμῶν οὐδέ ποτε γένοιτο ἄξιος. Πρ. Σχεδὸν ἔοικεν οὕτως ὦ Σώκρατες ἔχειν. ἀλλὰ
καλὸν μὲν τὸ ξύμπαντα γιγνώσκειν τῷ σώφρονι. δεύτερος δ' εἶναι πλοῦς δοκεῖ, μὴ λανθάνειν αὐτὸν αὐ-
τόν. τί δή μοι τοῦτο εἴρηται τανῦν, ἐγώ σοι φράσω. σὺ τήνδε ἡμῖν τὴν συνουσίαν ὦ Σώκρατες ἐπέδω-
κας πᾶσι, καὶ σαυτὸν πρὸς τὸ διελέσθαι τί τῶν ἀνθρωπίνων κτημάτων ἄριστον. Φιλήβου γὰρ εἰπόντος ἡδο-
νὴν καὶ τέρψιν καὶ χαρὰν, καὶ πάνθ' ὁπόσα τοιαῦτά ἐστι, σὺ πρὸς αὐτὰ ἀντεῖπες ὡς οὐ ταῦτα ἀλλ' ἐκεῖνά
ἐστιν, ἃ πολλάκις ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναμιμνήσκομεν ἑκόντες, ὀρθῶς δρῶντες, ἵν' ἐν μνήμῃ παρακείμενα ἑκά-
τερα βασανίζηται. φῂς δ' ὡς ἔοικε σὺ (τὸ προσρηθησόμενον ὀρθῶς) ἄμεινον ἡδονῆς γε ἀγαθὸν εἶναι,
νοῦν, ἐπιστήμην, σύνεσιν, τέχνην. καὶ πάντα αὖ τὰ τούτων ξυγγενῆ κτᾶσθαι δεῖ, ἀλλ' οὐχὶ ἐκεῖνα. τού-
των δὴ μετ' ἀμφισβητήσεως ἑκατέρων λεχθέντων, ἡμεῖς σοι μετὰ παιδιᾶς ἠπειλήσαμεν, ὡς οὐκ ἀφή-
σομεν οἴκαδέ σε, πρὶν ἂν τούτων τῶν λόγων πέρας ἱκανὸν γένηταί τι διορισθέντων. σὺ δὲ συνεχώρησας
καὶ ἔδωκας εἰς ταῦθ' ἡμῖν σαυτόν. ἡμεῖς δὲ δὴ λέγομεν καθάπερ οἱ παῖδες, ὅτι τῶν ὀρθῶς δοθέντων ἀ-
φαίρεσις οὐκ ἔστι. παῦσαι δὴ τὸν τρόπον ἡμῖν ἀπαντῶν τοῦτον ἐπὶ τὰ νῦν λεγόμενα. Σω. Τίνα λέ-
γεις; Πρ. Εἰς ἀπορίαν ἐμβάλλων, καὶ ἀνερωτῶν, ὧν μὴ δυναίμεθ' ἂν ἱκανὴν ἀπόκρισιν ἐν τῷ παρόντι
διδόναι σοι. μὴ γὰρ οἰόμεθα τέλος ἡμῖν εἶναι τῶν νῦν, τὴν πάντων ἡμῶν ἀπορίαν. ἀλλ' εἰ δρᾶν τοῦθ'
ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν, σοὶ δραστέον. ὑπέσχου γάρ. βουλεύου δὴ πρὸς ταῦτα αὐτός, πότερον ἡδονῆς εἴδη
σοι καὶ ἐπιστήμης διαιρετέον, ἢ καὶ ἐατέον, εἴ πῃ καθ' ἕτερόν τινα τρόπον οἷός τ' εἶ καὶ βούλει δηλῶσαί πως
ἄλλως τὰ νῦν ἀμφισβητούμενα παρ' ἡμῖν. Σω. Δεινὸν μὲν τοίνυν ἔτι προσδοκᾶν οὐδὲν δεῖ τὸν ἐμέ,
ἐπειδὴ τοῦθ' οὕτως εἶπες. τὸ γὰρ εἰ βούλει ῥηθέν, λύει πάντα φόβον ἑκάστων πέρι. πρὸς δὲ αὖ τούτοις μνή-
μην τινὰ δοκεῖ τίς μοι δεδωκέναι θεῶν ἡμῖν. Πρ. Πῶς δή, καὶ τίνων; Σω. Λόγων ποτέ τινων πά-
λαι ἀκούσας ὄναρ ἢ καὶ ἐγρηγορὼς, νῦν ἐννοῶ περί τε ἡδονῆς καὶ φρονήσεως, ὡς οὐδέτερον αὐτοῖν ἐστιν
ἀγαθόν. ἀλλ' ἄλλο τι τρίτον, ἕτερον μὲν τούτων, ἄμεινον δὲ ἀμφοῖν. καί τοι τοῦτο ἐὰν ἐναργῶς ἡμῖν φα-
νῇ νῦν, ἀπήλλακται μὲν ἡδονὴ τοῦ νικᾶν. τὸ γὰρ ἀγαθὸν, οὐκ ἂν ἔτι ταὐτὸν αὐτῇ γίγνεται. ἢ πῶς;
Πρ. Οὕτω. Σω. Τῶν δέ γε εἰς τὴν διαίρεσιν εἰδῶν ἡδονῆς, οὐδὲν ἔτι προσδεησόμεθα κατ' ἐμὴν

δόξαν. προϊὸν δ' ἔτι σαφέστερον δείξει. Πρ. Κάλλιστα εἰπών, οὕτω καὶ διαπέραινε. Σω. Σμικρὰ ἄττα τοίνυν ἔμπροσθεν ἔτι διομολογησώμεθα. Πρ. Τὰ ποῖα; Σω. Τὴν τἀγαθοῦ μοῖραν, πότερον ἀνάγκη τέλεον, ἢ μὴ τέλεον εἶναι. Πρ. Πάντων δήπου τελεώτατον ὦ Σώκρατες. Σω. Τί δέ, ἱκανὸν τἀγαθόν; Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; καὶ πάντων γε εἰς τοῦτο διαφέρειν τῶν ὄντων. Σω. Τόδε γε μὴν ὡς οἶμαι περὶ αὐτοῦ ἀναγκαιότατον εἶναι λέγειν, ὡς πᾶν τὸ γιγνῶσκον αὐτὸ θηρεύει καὶ ἐφίεται βουλόμενον ἑλεῖν καὶ περὶ αὐτὸ κτήσασθαι. καὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν φροντίζει, πλὴν τῶν ἀποτελουμένων ἅμα ἀγαθοῖς. Πρ. Οὐκ ἔστι τούτοις ἀντειπεῖν. Συ. Σκοπῶμεν δὴ καὶ κρίνωμεν τόν τε ἡδονῆς καὶ τὸν φρονήσεως βίον, ἰδόντες χωρίς. Πρ. Πῶς εἶπες; Σω. Μήτε ἐν τῷ τῆς ἡδονῆς ἐνέστω φρόνησις, μήτε ἐν τῷ τῆς φρονήσεως ἡδονή. δεῖ γὰρ εἴπερ πότερον αὐτῶν ἐστ' ἀγαθόν, μηδενὸς μηδὲν ἔτι προσδεῖσθαι. δεόμενον δ' ἂν φανῇ ὁπότερον, οὐκ ἔστι που τοῦτ' ἔτι τὸ ὄντως ἡμῖν ἀγαθόν. Πρ. Πῶς γὰρ ἄν; Σω. Οὐκοῦν ἐν σοὶ πειρώμεθα βασανίζοντες ταῦτα; Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἀποκρίνου δή. Πρ. Λέγε. Σω. Δέξαιο ἂν σὺ Πρώταρχε ζῆν τὸν βίον ἅπαντα ἡδόμενος ἡδονὰς τὰς μεγίστας; Πρ. Τί δ' οὔ; Σω. Ἆρ' οὖν ἔτι τινὸς ἄν σοι προσδεῖν ἡγοῖο, εἰ τοῦτ' ἔχεις παντελῶς; Πρ. Οὐδαμῶς. Σω. Ὅρα δὴ τοῦ φρονεῖν καὶ νοεῖν καὶ λογίζεσθαι τὰ δέοντα, καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά, μῶν μὴ δὲ ὁρᾶν τι; Πρ. Καὶ τί; πάντα γὰρ ἔχοιμ' ἄν που, τὸ χαίρειν ἔχων. Σω. Οὐκοῦν οὕτω ζῶν, ἀεὶ μὲν διὰ βίου ταῖς μεγίσταις ἡδοναῖς χαίροις ἄν; Πρ. Τί δ' οὔ; Σω. Νοῦν δέ γε καὶ μνήμην, καὶ ἐπιστήμην, καὶ δόξαν μὴ κεκτημένος ἀληθῆ, πρῶτον μὲν τοῦτο αὐτό, εἰ χαίρεις, ἢ μὴ χαίρεις, ἀνάγκη δήπου σε ἀγνοεῖν, κενόν γε ὄντα πάσης φρονήσεως. Πρ. Ἀνάγκη. Σω. Καὶ μὴν ὡσαύτως μνήμην μὴ κεκτημένον, ἀνάγκη δήπου μηδ' ὅτι ποτὲ ἔχαιρες μεμνῆσθαι. τῆς τ' ἐν τῷ παραχρῆμα ἡδονῆς προσπιπτούσης μνήμην μηδ' ἡντινοῦν ὑπομένειν. δόξαν δ' αὖ μὴ κεκτημένον ἀληθῆ, μὴ δοξάζειν χαίρειν, χαίροντα. λογισμοῦ δὲ στερόμενον, μηδὲ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ὡς χαιρήσεις, δυνατὸν εἶναι λογίζεσθαι. ζῆν δὲ οὐκ ἀνθρώπου βίον, ἀλλά τινος πλεύμονος, ἢ τῶν ὅσα θαλάττια μετ' ὀστρεΐνων ἔμψυχά ἐστι σωμάτων. ἔστι ταῦτα; ἢ παρὰ ταῦτα ἔχομεν ἄλλως πως διανοηθῆναι; Πρ. Καὶ πῶς; Σω. Ἆρ' οὖν αἱρετὸς ἡμῖν βίος ὁ τοιοῦτος; Πρ. Εἰς ἀφασίαν παντάπασί με ὦ Σώκρατες οὗτος ὁ λόγος ἐμβέβληκε τανῦν. Σω. Μήπω τοίνυν μαλθακιζώμεθα. τὸν δὲ τοῦ νοῦ μεταλαβόντες αὖ βίον, ἴδωμεν. Πρ. Τὸν ποῖον δὴ λέγεις; Σω. Εἴ τις δέξαιτ' ἂν αὖ ζῆν ἡμῶν, φρόνησιν μὲν καὶ νοῦν καὶ ἐπιστήμην καὶ μνήμην πᾶσαν πάντων κεκτημένος, ἡδονῆς δὲ μετέχων μήτε μέγα, μήτε σμικρόν, μηδ' αὖ λύπης, ἀλλὰ τὸ παράπαν ἀπαθὴς πάντων τῶν τοιούτων. Πρ. Οὐδέτερος ὁ βίος ὦ Σώκρατες ἔμοιγε τούτων αἱρετός, οὐδ' ἄλλῳ μή ποτε ὡς ἐγᾦμαι φανῇ. Σω. Τί δ' ὁ ξυναμφότερος ὦ Πρώταρχε ἐξ ἀμφοῖν συμμιχθείς, κοινὸς γενόμενος. Πρ. Ἡδονῆς λέγεις, καὶ νοῦ, καὶ φρονήσεως; Σω. Οὕτω. καὶ τὸν τοιοῦτον λέγω. Πρ. Ἔγωγε. πᾶς δήπου τοῦτόν γε αἱρήσεται πρότερον, ἢ 'κείνων ὁποτερονοῦν. καὶ πρὸς τούτοις οὐχ ὁ μέν, ὁ δ' οὔ. Σω. Μανθάνομεν οὖν ὅ, τι νῦν ἡμῖν ἐστι τὸ ξυμβαῖνον ἐν τοῖς παροῦσι λόγοις; Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. ὅτι γε τρεῖς μὲν βίοι προὐτέθησαν. τοῖν δυοῖν δ' οὐδέτερος ἱκανός, οὐδὲ αἱρετός, οὔτ' ἀνθρώπων, οὔτε ζώων οὐδενί. Σω. Μῶν οὖν οὐκ ἤδη τούτων γε πέρι δῆλον, ὡς οὐδέτερος αὐτοῖν εἶχε τἀγαθόν; ἦν γὰρ ἂν ἱκανὸς καὶ τέλεος, καὶ πᾶσι φυτοῖς καὶ ζώοις αἱρετός, οἷσπερ δυνατὸν ἦν οὕτως ἀεὶ διὰ βίου ζῆν. εἰ δέ τις ἄλλα ᾑρεῖθ' ἡμῶν, παρὰ φύσιν ἂν τὴν τοῦ ἀληθῶς αἱρετοῦ ἐλάμβανεν, ἄκων ἐξ ἀγνοίας, ἤ τινος ἀνάγκης οὐκ εὐδαίμονος. Πρ. Ἔοικε γοῦν ταῦθ' οὕτως ἔχειν. Σω. Ὡς μὲν τοίνυν τήν γε Φιλήβου θεὸν οὐ δεῖ διανοεῖσθαι ταὐτὸν καὶ τἀγαθόν, ἱκανῶς εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ. Φι. Οὐδὲ γὰρ ὁ σὸς νοῦς ὦ Σώκρατες ἔστι τἀγαθόν. ἀλλ' ἕξει που ταὐτὰ τὰ ἐγκλήματα. Σω. Τάχ' ἄν, ὦ Φίληβε, ὅ γ' ἐμός. οὐ μέντοι τόν γε ἀληθινὸν ἅμα καὶ θεῖον οἶμαι νοῦν, ἀλλ' ἄλλως πως ἔχειν. τῶν μὲν οὖν νικητηρίων πρὸς τὸν κοινὸν βίον, οὐκ ἀμφισβητῶ πω ὑπὲρ νοῦ. τῶν δὲ δὴ δευτερείων, ὁρᾶν καὶ σκοπεῖν χρὴ πέρι τί δράσομεν. τάχα γὰρ ἂν τοῦ κοινοῦ τούτου βίου αἰτιώμεθ' ἂν ἑκάτερος, ὁ μὲν τὸν νοῦν αἴτιον, ὁ δ' ἡδονὴν εἶναι. καὶ οὕτω τὸ μὲν ἀγαθὸν τούτων ἀμφοτέρων, οὐδέτερον ἂν εἴη. τάχα δ' ἂν αἴτιόν τις ὑπολάβοι πότερον αὐτῶν εἶναι. τούτου δὴ πέρι καὶ μᾶλλον ἔτι πρὸς Φίληβον διαμαχοίμην ἄν, ὡς ἐν τῷ μικτῷ τούτῳ βίῳ, ὅ, τι ποτ' ἔστι τοῦτο, ὃ λαβὼν ὁ βίος οὗτος γέγονεν αἱρετὸς ἅμα καὶ ἀγαθός, οὐχ ἡδονή, ἀλλὰ νοῦς τούτῳ ξυγγενέστερον καὶ ὁμοιότερόν ἐστι. καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, οὔτ' αὖ τῶν πρωτείων οὐδ' αὖ τῶν δευτερείων ἡδονῇ μέτον ἀληθῶς ἄν ποτε λέγοιτο. πορρωτέρω δ' ἐστὶ τῶν τριτείων, εἴ τι τῷ ἐμῷ νῷ δεῖ πιστεύειν ἡμᾶς τανῦν. Πρ. Ἀλλὰ μὴν ὦ Σώκρατες ἔμοιγε δοκεῖ νῦν μὲν ἡδονή σοι πεπτωκέναι, καθαπερεὶ πληγεῖσα ὑπὸ τῶν νῦν δὴ λόγων. τῶν γὰρ νικητηρίων πέρι μαχομένη κεῖται. τὸν δὲ νοῦν ὡς ἔοικε λεκτέον, ὡς ἐμφρόνως οὐκ ἀντεποιεῖτο τῶν νικητηρίων. τὰ γὰρ αὐτὰ ἔπαθεν ἄν. τῶν δὲ δὴ δευτερείων στερηθεῖσα ἡδονή, παντάπασιν ἄν τινα καὶ ἀτιμίαν σχοίη πρὸς τῶν αὐτῆς ἐραστῶν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνοις ἔτ' ἂν ὁμοίως φαίνοιτο καλή. Σω. Τί οὖν; οὐκ ἄμεινον αὐτὴν ἐᾶν ἤδη, καὶ μὴ τὴν ἀκριβεστάτην αὐτῇ προσφέροντα βάσανον καὶ ἐξελέγχοντα λυπεῖν; Πρ. Οὐδὲν λέγεις, ὦ Σώκρατες. Σω. Ἆρ' ὅτι τὸ ἀδύνατον εἶπον, λυπεῖν ἡδονήν; Πρ. Οὐ μόνον γε, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀγνοεῖς ὡς οὐδείς πω σε ἡμῶν μεθήσει, πρὶν ἂν εἰς τέλος ἐπεξέλθῃς

τούτων

τούτων τῷ λόγῳ. Σω. Βεβαία ἄρα ὦ Πρώταρχε, συχνοῦ μὲν λόγου τοῦ λοιποῦ. σχεδὸν δὲ ῥᾴδιον πάνυ τι νῦν. καὶ γὰρ δὴ φαίνεται δεῖν ἄλλης μηχανῆς ἐπὶ τὰ δευτερεῖα ὑπὲρ νοῦ πορευόμενον, οἷον βέλη ἔχειν ἕτερα τῶν ἔμπροσθεν λόγων. ἔστι δὲ ἴσως ἔνια καὶ ταυτά. οὐκοῦν χρή; Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Τὴν δέ γε ἀρχὴν αὐτοῦ διευλαβεῖσθαι πειρώμεθα τιθέμενοι. Πρ. Ποίαν δὴ λέγεις; Σω. Πάντα τὰ νῦν ὄντα ἐν τῷ παντὶ, διχῇ διαλάβωμεν. μᾶλλον δ᾽ εἰ βούλει, τριχῇ. Πρ. Καθ᾽ ὅ, τι φράζοις ἄν; Σω. Λάβωμεν ἄττα τῶν νῦν δὴ λόγων. Πρ. Ποῖα; Σω. Τὸν θεὸν ἐλέγομέν που, τὸ μὲν ἄπειρον δεῖξαι τῶν ὄντων, τὸ δὲ πέρας. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τούτων δὴ τῶν εἰδῶν τὰ δύο τιθώμεθα, τὸ δὲ τρίτον ἐξ ἀμφοῖν τούτοιν ἕν τι ξυμμισγόμενον. εἰμὶ δ᾽ ὡς ἔοικεν ἐγὼ γελοῖός τις ἱκανῶς κατ᾽ εἴδη διϊστὰς, καὶ συναριθμούμενος. Πρ. Τί φῄς ὠγαθέ; Σω. Τετάρτου μοι γένους αὖ προσδεῖν φαίνεται. Πρ. Λέγε, τίνος; Σω. Τῆς συμμίξεως τούτων πρὸς ἄλληλα τὴν αἰτίαν ὅρα, καὶ τίθει μοι πρὸς τρισὶν ἐκείνοις, τέταρτον τοῦτο. Πρ. Μῶν οὖν σοι καὶ πέμπτου προσδεήσει διάκρισίν τινος δυναμένου; Σω. Τάχ᾽ ἄν, οὐ μὴν οἶμαί γε ἐν τῷ νῦν. ἐὰν δέ τι δέῃ, συγγνώσῃ πού μοι σὺ μεταδιώκοντι πέμπτον βίον. Πρ. Τί μήν; Σω. Πρῶτον μὲν δὴ, τῶν τεσσάρων τὰ τρία διελόμενοι, τὰ δύο τούτων πειρώμεθα πολλὰ ἑκάτερον ἐσχισμένον καὶ διεσπασμένον ἰδόντες, εἰς ἓν πάλιν ἑκάτερον συναγαγόντες νοῆσαι, πῇ ποτε ἦν αὐτῶν ἓν καὶ πολλὰ ἑκάτερον. Πρ. Εἴ μοι σαφέστερον ἔτι περὶ αὐτῶν εἴποις, τάχ᾽ ἂν ἑποίμην. Σω. Λέγω τοίνυν τὰ δύο ἃ προτίθεμαι ταῦτ᾽ εἶναι ἅπερ νῦν δὴ, τὸ μὲν ἄπειρον, τὸ δὲ πέρας ἔχον. ὅτι δὲ τρόπον τινὰ τὸ ἄπειρον πολλά ἐστι, πειράσομαι φράζειν. τὸ δὲ πέρας ἔχον, ἡμᾶς περιμενέτω. Πρ. Μένει. Σω. Σκέψαι δή. χαλεπὸν μὲν γὰρ καὶ ἀμφισβητήσιμον, ὃ κελεύω σε σκοπεῖν. ὅμως δὲ σκόπει, θερμοτέρου καὶ ψυχροτέρου πέρι πρῶτον ὅρα πέρας, εἴ ποτέ τι νοήσαις ἄν. ἢ τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον ἐν αὐτοῖς οἰκοῦν τοῖς γένεσιν ἕωσπερ ἂν ἐνοικῆτον, τέλος οὐκ ἂν ἐπιτρεψαίτην γίγνεσθαι. γενομένης γὰρ τελευτῆς, καὶ αὐτὼ τετελευτήκατον. Πρ. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Ἀεὶ δέ γε φαμὲν ἔν τε τῷ ψυχροτέρῳ καὶ τῷ θερμοτέρῳ, τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον ἐνεῖναι. Πρ. Καὶ μάλα. Σω. Ἀεὶ τοίνυν ὁ λόγος ἡμῖν σημαίνει τούτω μὴ τέλος ἔχειν. ἀτελῆ δ᾽ ὄντε δήπου, παντάπασιν ἀπείρω γίγνεσθον. Πρ. Καὶ σφόδρα γε ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλ᾽ εὖ γε ὦ φίλε Πρώταρχε ὑπέλαβες, καὶ ἀνέμνησας, ὅτι καὶ τὸ σφόδρα τοῦτο ὃ σὺ νῦν ἐφθέγξω, καὶ τό γε ἠρέμα, τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχετον τῷ τε μᾶλλον καὶ ἧττον. ὅπου γὰρ ἐνῆτον, οὐκ ἐᾶτον εἶναι ποσὸν ἕκαστον, ἀλλ᾽ ἀεὶ σφοδρότερον ἡσυχαιτέρου καὶ τοὐναντίον ἑκάσταις πράξεσιν ἐμποιοῦντε τὸ πλέον καὶ τὸ ἔλαττον ἀπεργάζεσθον. τὸ δὲ ποσὸν ἀφανίζετον. ὃ γὰρ ἐλέχθη νῦν δὴ μὴ ἀφανίσαντε τὸ ποσὸν, ἀλλ᾽ ἐάσαντε αὐτό τε καὶ τὸ μέτριον ἐν τῇ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ σφόδρα καὶ ἠρέμα ἕδρᾳ ἐγγενέσθαι, αὐτὰ ἔρρει ταῦτα ἐκ τῆς αὐτῶν χώρας, ἐν ᾗ ἐνῆν. οὐ γὰρ ἔτι θερμότερον οὐδὲ ψυχρότερον ἤστην ἂν, λαβόντε τὸ ποσόν. προχωρεῖ γὰρ καὶ οὐ μένει τό τε θερμότερον ἀεὶ, καὶ τὸ ψυχρότερον ὡσαύτως. τὸ δὲ ποσὸν ἔστη καὶ προϊὸν ἐπαύσατο. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον, ἄπειρον γίγνοιτ᾽ ἂν τὸ θερμότερον καὶ τοὐναντίον ἅμα. Πρ. Φαίνεται γοῦν ὦ Σώκρατες. ἔστι δ᾽ ὅπερ εἶπες, οὐ ῥᾴδια ταῦτα ξυνέπεσθαι. τὸ δὲ εἰσαῦθίς τε καὶ αὖθις ἴσως λεχθέντα, τόν τε ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἐρωτώμενον ἱκανῶς ἂν συμφωνοῦντας ἀποφήνειεν. Σω. Ἀλλ᾽ εὖ μὲν λέγεις, καὶ πειρατέον οὕτω ποιεῖν. νῦν μέντοι ἄθρει, τῆς τοῦ ἀπείρου φύσεως εἰ τοῦτο δεξόμεθα σημεῖον, ἵνα μὴ πάντ᾽ ἐπεξιόντες μηκύνωμεν. Πρ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις; Σω. Ὁπόσ᾽ ἂν ἡμῖν φαίνηται μᾶλλόν τε καὶ ἧττον γιγνόμενα, καὶ τὸ σφόδρα καὶ ἠρέμα δεχόμενα, καὶ τὸ λίαν καὶ ὅσα τοιαῦτα πάντα εἰς τὸ τοῦ ἀπείρου γένος, ὡς εἰς ἓν δεῖ πάντα ταῦτα τιθέναι, κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον ὃν ἔφαμεν. ὅσα διέσπασται καὶ διέσχισται συναγαγόντας χρῆναι κατὰ δύναμιν μίαν ἐπισημαίνεσθαί τινα φύσιν, εἰ μέμνησαι. Πρ. Μέμνημαι. Σω. Οὐκοῦν τὰ μὴ δεχόμενα ταῦτα, τούτων δὲ τὰ ἐναντία πάντα δεχόμενα πρῶτον μὲν τὸ ἴσον καὶ ἰσότητα, μετὰ δὲ τὸ ἴσον τὸ διπλάσιον, καὶ πᾶν ὅτι περ ἂν πρὸς ἀριθμὸν ἀριθμὸς, ἢ μέτρον πρὸς μέτρον. ταῦτα ξύμπαντα εἰς τὸ πέρας ἀπολογιζόμενοι, καλῶς ἂν δοκοῖμεν δρᾶν τοῦτο. ἢ πῶς σὺ φῄς; Πρ. Κάλλιστά γε ὦ Σώκρατες. Σω. Εἶεν. τὸ δὲ τρίτον τὸ μικτὸν ἐκ τούτοιν ἀμφοῖν, τίνα ἰδέαν φήσομεν ἔχειν; Πρ. Σὺ καὶ ἐμοὶ φράσεις, ὡς οἶμαι. Σω. Θεὸς μὲν οὖν, ἄν περ γε ἐμαῖς εὐχαῖς ἐπήκοος γίγνηταί τις θεῶν. Πρ. Εὔχου δὴ, καὶ σκόπει. Σω. Σκοπῶ. καί μοι δοκεῖ τις ὦ Πρώταρχε αὐτῶν, φίλος ἡμῖν νῦν δὴ γεγονέναι. Πρ. Πῶς λέγεις τοῦτο, καὶ τίνι τεκμηρίῳ χρῇ; Σω. Φράσω δηλονότι. σὺ δέ μοι συνακολούθησον τῷ λόγῳ. Πρ. Λέγε μόνον. Σω. Θερμότερον ἐφθεγγόμεθα νῦν δή πού τι καὶ ψυχρότερον. ἢ γάρ; Πρ. Ναί. Σω. Πρόσθες δὴ ξηρότερον καὶ ὑγρότερον αὐτοῖς, καὶ πλέον καὶ ἔλαττον, καὶ θᾶττον καὶ βραδύτερον, καὶ μεῖζον καὶ σμικρότερον, καὶ ὁπόσα ἐν τῷ πρόσθεν τῆς τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον δεχομένης ἐτίθεμεν εἰς ἓν φύσεως. Πρ. Τῆς τοῦ ἀπείρου λέγεις; Σω. Ναί. συμμίγνυε δέ γε εἰς αὐτὴν τὸ μετὰ ταῦτα τὴν αὖ τοῦ πέρατος γένναν. Πρ. Ποίαν; Σω. Ἣν καὶ νῦν δὴ δέον ἡμᾶς, καθάπερ τὴν τοῦ ἀπείρου συνηγάγομεν εἰς ἓν, οὕτω καὶ τὴν τοῦ περατοειδοῦς συναγαγεῖν, οὐ συνηγάγομεν. ἀλλ᾽ ἴσως καὶ νῦν ταὐτὸν δράσει. τούτων ἀμφοτέρων συναγομένων, καταφανὴς κἀκείνη γενήσεται. Πρ. Ποίαν, καὶ πῶς λέγεις; Σω. Τὴν τοῦ ἴσου καὶ δι-

πλατεῖ, καὶ ὁπόση παύει πρὸς ἄλληλα τἀναντία διαφόρως ἔχοντα, σύμμετρα δὲ καὶ σύμφωνα ἐνθεῖσα ἀριθμὸν ἀπεργάζεται. Πρ. Μανθάνω. φαίνῃ γάρ μοι λέγειν μιγνὺς ταῦτα, γενέσεις τινὰς ἐφ' ἑκάστων αὐτῶν συμβαίνειν. Σω. Ὀρθῶς γὰρ φαίνομαι. Πρ. Λέγε τοίνυν. Σω. Ἆρ' οὐκ ἐν μὲν νόσοις ἡ τούτων ὀρθὴ κοινωνία τὴν ὑγιείας φύσιν ἐγέννησε; Πρ. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Ἐν δὲ ὀξεῖ, καὶ βαρεῖ, καὶ ταχεῖ, καὶ βραδεῖ ἀπείροις οὖσιν, ἆρ' οὐ ταῦτα ἐγγιγνόμενα ταὐτὰ ἅμα πέρας τε ἀπειργάσατο καὶ μουσικὴν ξύμπασαν τελεώτατα συνεστήσατο; Πρ. Μάλιστά γε. Σω. Καὶ μὴν ἔν γε χειμῶσι καὶ πνίγεσιν ἐγγενομένη, τὸ μὲν πολὺ λίαν καὶ ἄπειρον ἀφείλετο, τὸ δὲ ἔμμετρον καὶ ἅμα σύμμετρον ἀπειργάσατο. Πρ. Τί μήν; Σω. Οὐκοῦν ἐκ τούτων ὧραί τε καὶ ὅσα καλὰ πάντα ἡμῖν γέγονε, τῶν τε ἀπείρων καὶ τῶν πέρας ἐχόντων συμμιχθέντων. Πρ. Πῶς δ' οὔ; Σω. Καὶ ἄλλα γε δὴ μυρία ἐπιλείπω λέγων. οἷον μετ' ὑγιείας κάλλος, καὶ ἰσχὺν, καὶ ἐν ψυχαῖς αὖ πάμπολλα ἕτερα καὶ πάγκαλα. ὕβριν γάρ που καὶ ξύμπασαν πάντων πονηρίαν, αὕτη κατιδοῦσα ἡ θεὸς ὦ καλὲ Φίληβε, πέρας οὐδὲν οὔτε ἡδονῶν οὔτε πλησμονῶν ἐνὸν ἐν αὐτοῖς, νόμον καὶ τάξιν πέρας ἔχοντ' ἔθετο. καὶ σὺ μὲν ἀποκνᾶν ἔφης αὐτὴν, ἐγὼ δὲ τοὐναντίον ἀποσῶσαι λέγω. σοὶ δὲ ὦ Πρώταρχε πῶς φαίνεται; Πρ. Καὶ μάλα ὦ Σώκρατες ἔμοιγε κατὰ νοῦν. Σω. Οὐκοῦν τὰ μὲν τρία ταῦτα εἴρηκα, εἰ ξυννοεῖς. Πρ. Ἀλλ' οἶμαι κατανοεῖν. ἓν μὲν γάρ μοι δοκεῖς τὸ ἄπειρον λέγειν. ἓν δὲ καὶ δεύτερον, τὸ πέρας ἐν τοῖς οὖσι. τρίτον δὲ οὐ σφόδρα κατέχω, τί βούλει φράζειν. Σω. Τὸ γὰρ πλῆθός σε ὦ θαυμάσιε ἐξέπληξε τῆς τοῦ τρίτου γενέσεως. καίτοι πολλά γε καὶ τὸ ἄπειρον παρέσχετο γένη. ὅμως δ' ἐπισφραγισθέντα τῷ τοῦ μᾶλλον καὶ ἐναντίου γένει, ἓν ἐφάνη. Πρ. Ἀληθῆ. Σω. Καὶ μὴν τό γε πέρας, οὔτε πολλὰ εἶχεν, οὔτ' ἐδυσκολαίνομεν ὡς οὐκ ἦν ἓν φύσει. Πρ. Πῶς γὰρ ἄν; Σω. Οὐδαμῶς. ἀλλὰ τρίτον φασί με λέγειν, ἓν τοῦτο τιθέντα τὸ τούτων ἔκγονον ἅπαν, γένεσιν εἰς οὐσίαν ἐκ τῶν μετὰ τοῦ πέρατος ἀπειργασμένων μέτρων. Πρ. Ἔμαθον. Σω. Ἀλλὰ δὴ πρὸς τρισὶ τέταρτόν τι ποτὲ ἔφαμεν εἶναι γένος, σκεπτέον. κοινὴ δὴ ἡ σκέψις. ὅρα γὰρ εἴ σοι δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι, πάντα τὰ γιγνόμενα διά τινα αἰτίαν γίγνεσθαι. Πρ. Ἔμοιγε. πῶς γὰρ ἂν χωρὶς τούτων γίγνοιτο; Σω. Οὐκοῦν ἡ τοῦ ποιοῦντος φύσις, οὐδὲν πλὴν ὀνόματι τῆς αἰτίας διαφέρει. τὸ δὲ ποιοῦν καὶ τὸ αἴτιον, ὀρθῶς ἂν εἴη λεγόμενον ἕν. Πρ. Ὀρθῶς. Σω. Καὶ μὴν τό γε ποιούμενον αὖ καὶ τὸ γιγνόμενον οὐδὲν πλὴν ὀνόματι, καθάπερ τὸ νῦν δὴ διαφέρον εὑρήσομεν. ἢ πῶς; Πρ. Οὕτως. Σω. Ἆρ' οὖν ἡγεῖται μὲν τὸ ποιοῦν ἀεὶ κατὰ φύσιν, τὸ δὲ ποιούμενον ἐπακολουθεῖ γιγνόμενον ἐκείνῳ; Πρ. Πάνυ γε. Σω. Ἄλλο ἄρα, καὶ οὐ ταὐτὸν αἰτία τ' ἐστὶ καὶ τὸ δουλεῦον εἰς γένεσιν αἰτίᾳ. Πρ. Τί μήν; Σω. Οὐκοῦν τὰ μὲν γιγνόμενα, καὶ ἐξ ὧν γίγνεται πάντα, τὰ τρία παρέσχετο ἡμῖν γένη; Πρ. Καὶ μάλα. Σω. Τὸ δὲ δὴ πάντα ταῦτα δημιουργοῦν, λέγωμεν τέταρτον τὴν αἰτίαν, ὡς ἱκανῶς ἕτερον ἐκείνων δεδηλωμένον. Πρ. Λέγωμεν γὰρ οὖν. Σω. Ὀρθῶς μὴν ἔχει διωρισμένων τῶν τεττάρων, ἑνὸς ἑκάστου μνήμης ἕνεκα ἐφεξῆς αὐτὰ καταριθμήσασθαι. Πρ. Τί μήν; Σω. Πρῶτον μὲν τοίνυν ἄπειρον λέγω, δεύτερον δὲ πέρας, ἔπειτ' ἐκ τούτων τρίτον μικτὴν καὶ γεγενημένην οὐσίαν. τὴν δὲ τῆς μίξεως αἰτίαν καὶ γενέσεως τετάρτην λέγων, ἆρα μὴ πλημμελοίην αὖ τι; Πρ. Καὶ πῶς; Σω. Φέρε δή, τὸ μετὰ τοῦθ' ἡμῖν τίς ὁ λόγος; καὶ τί ποτε βουληθέντες, εἰς ταῦτα ἀφικόμεθα; ἆρ' οὐ τόδε ἦν; δευτερεῖα ἐζητοῦμεν πότερον ἡδονῆς γίγνοιτ' ἄν, ἢ φρονήσεως. οὐχ οὕτως ἦν; Πρ. Οὕτω μὲν οὖν. Σω. Ἆρ' οὖν νῦν ἐπειδὴ ταῦτα οὕτω διειλόμεθα, κάλλιον ἂν ἴσως καὶ τὴν κρίσιν ἐπιτελεσαίμεθα πρώτου πέρι καὶ δευτέρου, περὶ ὧν δὴ τὸ πρῶτον ἠμφισβητήσαμεν; Πρ. Ἴσως. Σω. Ἴθι δὴ νικῶντα ἔθεμέν που τὸν μικτὸν βίον, ἡδονῆς τε καὶ φρονήσεως. ἦν οὕτως; Πρ. Ἦν. Σω. Οὐκοῦν τοῦτον μὲν τὸν βίον ὁρῶμέν που τίς ἐστι, καὶ ὁποίου γένους. Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Καὶ μέρος γ' αὐτὸν φήσομεν εἶναι τοῦ τρίτου οἶμαι γένους. οὐ γὰρ ὁ δυοῖν τινοῖν ἐστι μικτὸς ἐκεῖνος, ἀλλ' ὁ ξυμπάντων τῶν ἀπείρων ὑπὸ τοῦ πέρατος δεδεμένων. ὥστε ὀρθῶς ὁ νικηφόρος οὗτος βίος, μέρος ἐκείνου γίγνοιτ' ἄν. Πρ. Ὀρθότατα μὲν οὖν. Σω. Εἶεν. τί δὲ ὁ σὸς ὦ Φίληβε ἡδὺς καὶ ἄμικτος ὤν, ἐν τίνι γένει τῶν εἰρημένων λεγόμενος ὀρθῶς ἄν ποτε λέγοιτο; ὧδε δ' ἀπόκριναί μοι πρὶν ἀποφήνασθαι. Φι. Λέγε μόνον. Σω. Ἡδονὴ καὶ λύπη πέρας ἔχετον, ἢ τῶν τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον δεχομένων ἐστόν; Φι. Ναί, τὸ μᾶλλον ὦ Σώκρατες. οὐ γὰρ ἂν ἡδονὴ πᾶν ἀγαθὸν ἦν, εἰ μὴ ἄπειρον ἐτύγχανε πεφυκὸς καὶ πλήθει καὶ τῷ μᾶλλον. Σω. Οὐδέ γ' ἂν ὦ Φίληβε, λύπη πᾶν κακόν. ὥστ' ἄλλο τι νῷν σκεπτέον, ἢ τὴν τοῦ ἀπείρου φύσιν, ὡς παρέχεταί τι μέρος ταῖς ἡδοναῖς ἀγαθοῦ. τούτων δή σοι τῶν ἀπεράντων γεγονὸς ἔστω. φρόνησιν δὲ καὶ ἐπιστήμην καὶ νοῦν, εἰς τί ποτε τῶν προειρημένων ὦ Πρώταρχέ τε καὶ Φίληβε νῦν θέντες, οὐκ ἂν ἀσεβοῖμεν; οὐ γάρ μοι δοκεῖ σμικρὸς ἡμῖν ὁ κίνδυνος εἶναι, κατορθώσασι καὶ μή, περὶ τὸ νῦν ἐρωτώμενον. Φι. Σεμνύνεις γὰρ ὦ Σώκρατες τὸν σαυτοῦ θεόν. Σω. Καὶ γὰρ σὺ ὦ ἑταῖρε τὴν σαυτοῦ. τὸ δ' ἐρωτώμενον ὅμως ἡμῖν λεκτέον. Πρ. Ὀρθῶς τοι λέγει Σωκράτης ὦ Φίληβε. καὶ αὐτῷ πειστέον. Φι. Οὐκοῦν ὑπὲρ ἐμοῦ σὺ Πρώταρχε προῄρησαι λέγειν; Πρ. Πάνυ γε. νῦν μέντοι σχεδὸν ἀπορῶ, καὶ δέομαί γε ὦ Σώκρατες αὐτόν σε ἡμῖν γενέσθαι προφήτην, ἵνα μηδὲν ἡμεῖς σοι περὶ τὸν ἀγωνιστὴν ἐξαμαρτάνοντες, παρὰ μέλος φθεγξώμεθά τι. Φι. Πειστέον ὦ Πρώταρχε. οὐδὲ γὰρ χα-

λιπὸν οὐδὲν ἐπιτάττεις. Σω. Ἀλλ' ὄντως σε ἐγὼ καθάπερ εἶπε Φίληβος, σεμνύνων ἐν τῷ παίζειν ἐθορύβησα, νοῦν καὶ ἐπιστήμην ἐρόμενος ὁποίου γένους εἴη. Πρ. Παντάπασί γε ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλὰ μὴν ῥάδιον. πάντες γὰρ συμφωνοῦσιν οἱ σοφοί, ἑαυτοὺς ὄντως σεμνύνοντες, ὡς νοῦς ἐστι βασιλεὺς ἡμῖν οὐρανοῦ καὶ γῆς. καὶ ἴσως εὖ λέγουσι. διὰ μακροτέρων δ' εἰ βούλει τὴν σκέψιν αὐτοῦ τοῦ γένους ποιησώμεθα. Πρ. Λέγ' ὅπως βούλει, μηδὲν μῆκος ἡμῖν ὑπολογιζόμενος ὦ Σώκρατες, ὡς οὐκ ἀπεχθησόμενος. Σω. Καλῶς εἶπες. ἀρξώμεθα δέ πως ὧδε ἐπανερωτῶντες. Πρ. Πῶς; Σω. Πότερον ὦ Πρώταρχε τὰ ξύμπαντα, καὶ τόδε τὸ καλούμενον ὅλον, ἐπιτροπεύειν φῶμεν τὴν τοῦ ἀλόγου καὶ εἰκῆ δύναμιν, καὶ τὸ ὅπη ἔτυχεν; ἢ τἀναντία καθάπερ οἱ πρόσθεν ἡμῶν ἔλεγον, νοῦν καὶ φρόνησίν τινα θαυμαστὴν συντάττουσαν διακυβερνᾶν; Πρ. Οὐδὲν τῶν αὐτῶν ὦ θαυμάσιε Σώκρατες. ὃ μὲν γὰρ σὺ λέγεις νῦν, οὐδ' ὅσιον εἶναί μοι φαίνεται. τὸ δὲ νοῦν πάντα διακοσμεῖν αὐτὰ φάναι, καὶ τῆς ὄψεως τοῦ κόσμου, καὶ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἀστέρων, καὶ πάσης τῆς περιφορᾶς ἄξιον. καὶ οὐκ ἄλλως ἔγωγ' ἄν ποτε περὶ αὐτῶν εἴποιμι, οὐδ' ἂν δοξάσαιμι. Σω. Βούλει δῆτα καὶ ἡμεῖς τοῖς ἔμπροσθεν ὁμολογουμένοις ξυμφήσωμεν, ὡς ταῦτ' οὕτως ἔχει; καὶ μὴ μόνον οἰώμεθα δεῖν τἀλλότρια ἄνευ κινδύνου λέγειν, ἀλλὰ καὶ συγκινδυνεύωμεν, καὶ μετέχωμεν τοῦ ψόγου, ὅταν ἀνὴρ δεινὸς φῇ ταῦτα μὴ οὕτως ἀλλ' ἀτάκτως ἔχειν; Πρ. Πῶς γὰρ οὐκ ἂν βουλοίμην; Σω. Ἴθι δὴ τὸν ἐπιόντα περὶ τούτων νῦν ἡμῖν λόγον ἄθρει. Πρ. Λέγε μόνον. Σω. Τὰ περὶ τὴν τῶν σωμάτων φύσιν ἁπάντων τῶν ζώων, πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ πνεῦμα καθορῶμέν που καὶ γῆν, καθάπερ οἱ χειμαζόμενοι φασὶν ἐνόντα ἐν τῇ συστάσει; Πρ. Καὶ μάλα. χειμαζόμεθα γὰρ ὄντως ὑπ' ἀπορίας ἐν τοῖς νῦν λόγοις. Σω. Φέρε δή, περὶ ἑκάστου τῶν παρ' ἡμῖν λάβε τὸ τοιόνδε. Πρ. Ποῖον; Σω. Ὅτι σμικρόν τε τούτων ἕκαστον παρ' ἡμῖν ἔνεστι καὶ φαῦλον, καὶ οὐδαμῇ οὐδαμῶς εἰλικρινὲς ὄν, καὶ τὴν δύναμιν οὐκ ἀξίαν τῆς φύσεως ἔχον. ἐν ἑνὶ δὲ λαβὼν περὶ πάντων νόει ταυτόν. οἷον πῦρ ἐστι μέν πού παρ' ἡμῖν, ἔστι δ' ἐν τῷ παντί. Πρ. Τί μήν; Σω. Οὐκοῦν σμικρὸν μέν τι τὸ παρ' ἡμῖν, καὶ ἀσθενὲς καὶ φαῦλον. τὸ δ' ἐν τῷ παντί, πλήθει τε θαυμαστόν, καὶ κάλλει, καὶ πάσῃ δυνάμει τῇ περὶ τὸ πῦρ οὔσῃ; Πρ. Καὶ μάλα ἀληθές, ὃ λέγεις. Σω. Τί δέ, τρέφεται καὶ γίγνεται ἐκ τούτου, καὶ ἄρχεται τὸ τοῦ παντὸς πῦρ ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν πυρός, ἢ τοὐναντίον ὑπ' ἐκείνου τό τ' ἐμὸν καὶ τὸ σὸν καὶ τὸ τῶν ἄλλων ζώων ἅπαντ' ἴσχει ταῦτα; Πρ. Τοῦτο μὲν οὐδ' ἀποκρίσεως ἄξιον ἐρωτᾷς. Σω. Ὀρθῶς. ταυτά γ' ἂν ἐρεῖς οἶμαι περί τε τῆς ἐν τοῖς ζώοις γῆς τῆς ἐνθάδε, καὶ τῆς ἐν τῷ παντί, καὶ τῶν ἄλλων δὴ ὅσων ἠρώτησα ὀλίγον ἔμπροσθεν. οὕτως ἀποκρινῇ; Πρ. Τίς γὰρ ἀποκρινόμενος ἄλλως, ὑγιαίνων ἄν ποτε φανείη; Σω. Σχεδὸν οὐδ' ὁστισοῦν. ἀλλὰ τὸ μετὰ τοῦτο ἑξῆς ἕπου. πάντα γὰρ ἡμεῖς ταῦτα τὰ νῦν δὴ λεχθέντα, ἆρ' οὐκ εἰς ἓν συγκείμενα ἰδόντες, ἐπωνομάσαμεν σῶμα; Πρ. Τί μήν; Σω. Ταυτὸν δὴ λάβε καὶ περὶ τοῦδε, ὃν κόσμον λέγομεν. διὰ τὸν αὐτὸν γὰρ τρόπον ἄν, εἴη πού σῶμα σύνθετον ὂν ἐκ τῶν αὐτῶν. Πρ. Ὀρθότατον λέγεις. Σω. Πότερον οὖν ἐκ τούτου τοῦ σώματος ὅλως τὸ παρ' ἡμῖν σῶμα, ἢ ἐκ τοῦ παρ' ἡμῖν τοῦτο τρέφεταί τε, καὶ ὅσα νῦν δὴ περὶ αὐτῶν εἴπομεν, εἴληφέ τε καὶ ἔχει; Πρ. Καὶ τοῦθ' ἕτερον ὦ Σώκρατες, οὐκ ἄξιον ἐρωτήσεως. Σω. Τί δ' ἢ τόδε, ἆρα ἄξιον, ἢ πῶς ἐρεῖς; Πρ. Λέγε, τὸ ποῖον; Σω. Τὸ παρ' ἡμῖν σῶμα ἆρ' οὐ ψυχὴν φήσομεν ἔχειν; Πρ. Δῆλον, ὅτι φήσομεν. Σω. Πόθεν ὦ φίλε Πρώταρχε λαβόν, εἴπερ μὴ τό γε τοῦ παντὸς σῶμα ἔμψυχον ὂν ἐτύγχανε ταυτά γε ἔχον τούτῳ, καὶ ἔτι καλλίονα; Πρ. Δῆλον ὡς οὐδαμόθεν ἄλλοθεν ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐ γάρ που δοκοῦμέν γε ὦ Πρώταρχε τὰ τέτταρα ἐκεῖνα, πέρας καὶ ἄπειρον, καὶ κοινὸν καὶ τὸ τῆς αἰτίας γένος ἐν ἅπασι τέταρτον ἐνὸν τοῦτο, ἐν μὲν τοῖς παρ' ἡμῖν ψυχήν τε παρέχον, καὶ σῶμα σκιὰν ἐμποιοῦν, καὶ πταίσαντος σώματος ἰατρικήν, καὶ ἐν ἄλλοις ἄλλα συντιθὲν καὶ ἀκούμενον, πᾶσαν καὶ παντοίαν σοφίαν ἐπικαλεῖσθαι. τῶν δ' αὐτῶν τούτων ὄντων ἐν ὅλῳ τε οὐρανῷ καὶ κατὰ μεγάλα μέρη, καὶ προσέτι καλῶν καὶ εἰλικρινῶν, ἐν τούτοις δ' οὐκ ἄρα μεμηχανῆσθαι τὴν τῶν καλλίστων καὶ τιμιωτάτων φύσιν. Πρ. Ἀλλ' οὐδαμῶς τοῦτό γ' ἂν λόγον ἔχοι. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὴ τοῦτο μετ' ἐκείνου τοῦ λόγου ἂν ἑπόμενοι, βέλτιον λέγοιμεν, ὡς ἔστιν ἃ πολλάκις εἰρήκαμεν, ἄπειρόν τε ἐν τῷ παντὶ πολὺ καὶ πέρας ἱκανόν, καί τις ἐπ' αὐτοῖς αἰτία οὐ φαύλη, κοσμοῦσά τε καὶ συντάττουσα ἐνιαυτούς τε καὶ ὥρας καὶ μῆνας, σοφία καὶ νοῦς λεγομένη δικαιότατ' ἄν. Πρ. Δικαιότατα δῆτα. Σω. Σοφία μὴν καὶ νοῦς ἄνευ ψυχῆς, οὐκ ἄν ποτε γενοίσθην. Πρ. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Οὐκοῦν ἐν μὲν τῇ τοῦ Διὸς ἐρεῖς φύσει, βασιλικὴν μὲν ψυχήν, βασιλικὸν δὲ νοῦν ἐγγίγνεσθαι, διὰ τὴν τῆς αἰτίας δύναμιν. ἐν δὲ ἄλλοις ἄλλα καλά, καθότι φίλον ἑκάστοις λέγεσθαι. Πρ. Μάλα γε. Σω. Τοῦτον δὴ τὸν λόγον ἡμᾶς μή τι μάτην δόξῃς ὦ Πρώταρχε εἰρηκέναι. ἀλλ' ἔστι τοῖς μὲν πάλαι ἀποφηναμένοις, ὡς ἀεὶ τοῦ παντὸς νοῦς ἄρχει, ξύμμαχος ἐκείνοις. Πρ. Ἔστι γὰρ οὖν. Σω. Τῇ δέ γε ἐμῇ ζητήσει πεπορικὼς ἀπόκρισιν, ὅτι νοῦς ἐστι γένους τοῦ πάντων αἰτίου λεχθέντος, τῶν τεττάρων ὧν ἦν ἡμῖν ἓν τοῦτο. ἔχεις γὰρ δή που νῦν ἡμῶν ἤδη τὴν ἀπόκρισιν. Πρ. Ἔχω, καὶ μάλα ἱκανῶς. καί τοι με ἀποκρινάμενος ἔλαθες. Σω. Ἀνάπαυλα γὰρ τῆς σπουδῆς ὦ Πρώταρχε γίνεται ἐνίοτε ἡ παιδιά. Πρ. Καλῶς εἶπες.

Σω. Νῦν δή που ὦ ἑταῖρε, οὗ μὲν γένους ἐστί, καὶ τίνα ποτὲ δύναμιν κέκτηται, σχεδὸν ἐπιεικῶς ἡμῖν

τανῦν δεδήλωται. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Καὶ μὴν ἡδονῆς γε ὡσαύτως πάλαι τὸ γένος ἐφάνη. Πρ. Καὶ μάλα. Σω. Μεμνώμεθα δὴ καὶ ταῦτα περὶ ἀμφοῖν, ὅτι νοῦς μὲν αἰτίας ἦν ξυγγενὴς, καὶ τούτου σχεδὸν τοῦ γένους. ἡδονὴ δὲ, ἄπειρός τε αὐτὴ, καὶ τοῦ μήτε ἀρχὴν, μήτε μέσα, μήτε τέλος ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἐν ἑαυτῷ ἔχοντος, μηδὲ ἕξοντός ποτε γένους. Πρ. Μεμνησόμεθα. πῶς γὰρ οὔ; Σω. Δεῖ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο, ἐν ᾧ τέ ἐστιν ἑκάτερον αὐτοῖν, καὶ διατὶ πάθος γίγνεσθον, ὁπόταν γίγνησθον, ἰδεῖν ἡμᾶς πρῶτον τὴν ἡδονήν. ὥσπερ τὸ γένος αὐτῆς πρότερον ἐβασανίσαμεν, οὕτω καὶ ταῦτα πρότερα. λύπης δ᾽ αὖ χωρὶς, τὴν ἡδονὴν οὐκ αὖ ποτε δυναίμεθα ἱκανῶς βασανίσαι. Πρ. Ἀλλ᾽ εἰ ταύτῃ χρὴ πορεύεσθαι, ταύτῃ πορευώμεθα. Σω. Ἆρ᾽ οὖν σοι καθάπερ ἐμοὶ φαίνεται, τῆς γενέσεως αὐτῶν πέρι; Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Ἐν τῷ κοινῷ μοι γένει φαίνεσθον ἅμα λύπη τε καὶ ἡδονὴ γίγνεσθαι κατὰ φύσιν. Πρ. Κοινὸν δέ γε ὦ φίλε Σώκρατες ὑπομίμνησκε ἡμᾶς, τί ποτε τῶν προειρημένων βούλει δηλοῦν. Σω. Ἔσται ταῦτ᾽ εἰς δύναμιν ὦ θαυμάσιε. Πρ. Καλῶς εἶπες. Σω. Κοινὸν τοίνυν ὑπακούωμεν, ὃ δὴ τῶν τεττάρων τρίτον ἐλέγομεν. Πρ. Ὃ μετὰ τὸ ἄπειρον καὶ πέρας ἔλεγες, ἐν ᾧ καὶ ὑγίειαν, οἶμαι δὲ καὶ ἁρμονίαν ἐτίθεσο; Σω. Κάλλιστ᾽ εἶπες. τὸν νοῦν δὲ ὅτι μάλιστ᾽ ἤδη πρόσεχε. Πρ. Λέγε μόνον. Σω. Λέγω τοίνυν τῆς ἁρμονίας μὲν λυομένης ἡμῖν ἐν τοῖς ζώοις, ἅμα λύσιν τῆς φύσεως, καὶ γένεσιν ἀλγηδόνων ἐν τῷ τότε γίγνεσθαι χρόνῳ. Πρ. Πάνυ λέγεις εἰκός. Σω. Πάλιν δὲ ἁρμοττομένης τε καὶ εἰς τὴν αὐτῆς φύσιν ἀπιούσης, ἡδονὴν γίγνεσθαι λεκτέον, εἰ δεῖ δι᾽ ὀλίγων περὶ μεγίστων ὅτι τάχιστα ῥηθῆναι. Πρ. Οἶμαι μέν σε ὀρθῶς λέγειν ὦ Σώκρατες. ἐμφανέστερον δὲ ἔτι τὰ αὐτὰ ταῦτα πειρώμεθα λέγειν. Σω. Οὐκοῦν τὰ δημόσιά που καὶ περιφανῆ ῥᾷστον συννοεῖν; Πρ. Ποῖα; Σω. Πεῖνη μέν που λύσις καὶ λύπη. Πρ. Ναί. Σω. Ἐδωδὴ δὲ πλήρωσις γιγνομένη, πάλιν ἡδονή. Πρ. Ναί; Σω. Δίψος δ᾽ αὖ φθορὰ καὶ λύπη, καὶ λύσις. ἡ δὲ τοῦ ὑγροῦ πάλιν τὸ ξηρανθὲν πληροῦσα δύναμις, ἡδονή. διάκρισις δέ γ᾽ αὖ καὶ διάλυσις ἡ παρὰ φύσιν τοῦ πνίγους, πάθη λύπη. κατὰ φύσιν δὴ πάλιν ἀπόδοσίς τε καὶ ψύξις, ἡδονή. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Καὶ ῥίγους ἡ μὲν παρὰ φύσιν τοῦ ζώου τῆς ὑγρότητος πῆξις, λύπη. πάλιν δ᾽ εἰς ταυτὸν ἀπιόντων καὶ διακρινομένων, ἡ κατὰ φύσιν ὁδὸς ἡδονή. καὶ ἑνὶ λόγῳ σκόπει, εἴ σοι μέτριος ὁ λόγος, ὃς ἂν φῇ, τὸ ἐκ τῆς ἀπείρου καὶ πέρατος κατὰ φύσιν ἔμψυχον γεγονὸς εἶδος ὅπερ ἔλεγον ἐν τῷ πρόσθεν, ὅταν μὲν τοῦτο φθείρηται, τὴν μὲν φθορὰν λύπην εἶναι. τὴν δ᾽ εἰς τὴν αὐτῶν οὐσίαν ὁδὸν, ταύτην δ᾽ αὖ πάλιν τὴν ἀναχώρησιν πάντων, ἡδονήν. Πρ. Ἔστω. δοκεῖ γάρ μοι τύπον γέ τινα ἔχειν. Σω. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἓν εἶδος τιθώμεθα λύπης τε καὶ ἡδονῆς, ἐν τούτοις τοῖς πάθεσιν ἑκατέροις. Πρ. Κείσθω. Σω. Τίθει τοίνυν αὐτῆς τῆς ψυχῆς κατὰ τὸ τούτων τῶν παθημάτων προσδόκημα, τὸ μὲν πρὸ τῶν ἡδέων ἐλπιζόμενον, ἡδὺ καὶ θαῤῥαλέον, τὸ δὲ πρὸ τῶν λυπηρῶν, φοβερὸν καὶ ἀλγεινόν. Πρ. Ἔστι γὰρ οὖν τοῦθ᾽ ἡδονῆς καὶ λύπης ἕτερον εἶδος, τὸ χωρὶς τοῦ σώματος αὐτῆς τῆς ψυχῆς διὰ προσδοκίαν γιγνόμενον. Σω. Ὀρθῶς ὑπέλαβες. ἐν γὰρ τούτοις οἶμαι κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν, εἰλικρινέσι τε ἑκατέροις γιγνομένοις ὡς δοκεῖ καὶ ἀμίκτοις, λύπης τε καὶ ἡδονῆς ἐμφανὲς ἔσεσθαι τὸ περὶ τὴν ἡδονήν. πότερον ὅλον ἐστὶ τὸ γένος ἀσπαστὸν, ἢ τοῦτο μὲν ἑτέρῳ τινὶ τῶν προειρημένων δοτέον ἡμῖν γενῶν. ἡδονῇ τε καὶ λύπῃ, καθάπερ θερμῷ καὶ ψυχρῷ καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις, τότε μὲν ἀσπαστέον αὐτὰ, τότε δὲ οὐκ ἀσπαστέον, ὡς ἀγαθὰ μὲν οὐκ ὄντα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἔνια δεχόμενα τὴν τῶν ἀγαθῶν ἔστιν ὅτε φύσιν. Πρ. Ὀρθότατα λέγεις, ὅτι ταύτῃ πῃ δεῖ διαθηρευθῆναι τὸ νῦν μεταδιωκόμενον. Σω. Πρῶτον μὲν τοίνυν τόδε ξυνίδωμεν. ὡς εἴπερ ὄντως ἐστὶ τὸ λεγόμενον, διαφθειρομένων μὲν αὐτῶν, ἀλγηδών. ἀνασωζομένων δὲ, ἡδονή. τῶν μήτε διαφθειρομένων, μήτε ἀνασωζομένων, ἐννοήσωμεν πέρι τίνα ποτὲ ἕξιν δεῖ τότε ἐν ἑκάστοις εἶναι τοῖς ζώοις, ὅταν οὕτως ἴσχῃ. σφόδρα δὲ προσέχων τὸν νοῦν εἰπὲ, ἆρ᾽ οὐ πᾶσα ἀνάγκη πᾶν ἐν τῷ τότε χρόνῳ ζῶον μήτε τι λυπεῖσθαι, μήτε ἥδεσθαι, μήτε μέγα, μήτε σμικρόν; Πρ. Ἀνάγκη μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν ἔστι τίς τρίτη ἡμῶν ἡ τοιαύτη διάθεσις, παρά τε τὴν τοῦ χαίροντος, καὶ περὶ τὴν τοῦ λυπουμένου. Πρ. Τί μήν; Σω. Ἄγε δὴ τοίνυν ταύτης προθυμοῦ μεμνῆσθαι. πρὸς γὰρ τὴν τῆς ἡδονῆς κρίσιν, οὐ σμικρὸν μεμνῆσθαι ταύτην ἔσθ᾽ ἡμῖν, ἢ μή. βραχὺ δέ τι περὶ αὐτῆς εἰ βούλει διαπεράνωμεν. Πρ. Λέγε, ποῖον; Σω. Τῷ τὸν τοῦ φρονεῖν ἑλομένῳ βίον, οἶσθ᾽ ὡς τοῦτον τὸν τρόπον οὐδὲν ἀποκωλύει ζῆν. Πρ. Τὸν τοῦ μὴ χαίρειν, μηδὲ λυπεῖσθαι λέγεις; Σω. Ἐῤῥήθη γάρ που τότε ἐν τῇ παραβολῇ τῶν βίων, μηδὲν δεῖν μήτε μέγα, μήτε σμικρὸν χαίρειν τῷ τὸν τοῦ νοεῖν καὶ φρονεῖν βίον ἑλομένῳ. Πρ. Καὶ μάλα οὕτως ἐῤῥήθη. Σω. Οὐκοῦν οὕτως ἂν ἐκείνῳ γε ὑπάρχοι. καὶ ἴσως οὐδὲν ἄτοπον, εἰ πάντων τῶν βίων ἐστὶ θειότατος. Πρ. Οὔκουν εἰκός γε οὔτε χαίρειν θεοὺς, οὔτε τὸ ἐναντίον; Σω. Πάνυ μὲν οὖν οὐκ εἰκός. ἄσχημον γοῦν αὐτῶν ἑκάτερον γιγνόμενόν ἐστιν. ἀλλὰ δὴ τοῦτο μὲν ἔτι καὶ εἰσαῦθις ἐπισκεψώμεθα, ἐὰν πρὸς λόγον τι ᾖ. καὶ τῷ νῷ πρὸς τὰ δευτερεῖα, ἐὰν μὴ πρὸς τὰ πρωτεῖα δυνώμεθα προσθεῖναι, προσθήσομεν. Πρ. Ὀρθότατα λέγεις. Σω. Καὶ μὴν τό γε ἕτερον εἶδος τῶν ἡδονῶν, ὃ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἔφαμεν εἶναι, διὰ μνήμης πᾶν ἐστι γεγονός. Πρ. Πῶς; Σω. Μνήμην ὡς ἔοικεν ὅ, τί ποτέ ἐστι πρότερον ἀναληπτέον. καὶ κινδυνεύει πάλιν ἔτι πρότερον αἴσθησιν μνήμης, εἰ μέλλει περὶ ταῦθ᾽ ἡμῖν κατὰ τρόπον φανερά πῃ γενήσεσθαι. Πρ. Πῶς φῄς; Σω. Θὲς τῶν περὶ

τὸ σῶμα ἡμῶν ἑκάστοτε παθημάτων, τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι κατασβεννύμενα πρὶν ἐπὶ τὴν ψυχὴν διεξελθεῖν, ἀπαθῆ ἐκείνην ἐάσαντα. τὰ δὲ δι᾽ ἀμφοῖν ἰόντα, καί τινα ὥσπερ σεισμὸν ἐντιθέντα ἴδιόν τε καὶ κοινὸν ἑκατέρῳ. Πρ. Κείσθω. Σω. Τὰ μὲν δὴ μὴ δι᾽ ἀμφοῖν ἰόντα, ἐὰν τὴν ψυχὴν ἡμῶν φῶμεν λανθάνειν, τὰ δὲ δι᾽ ἀμφοῖν μὴ λανθάνειν, ἆρ᾽ ὀρθότατα ἐροῦμεν; Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Τὸ τοίνυν λεληθέναι, μηδαμῶς ὑπολάβῃς ὡς λέγω λήθης ἐνταῦθά που γένεσιν. ἔστι γὰρ λήθη μνήμης ἔξοδος. ἣ δ᾽ ἐν τῷ λεγομένῳ νῦν, οὔπω γέγονε. τοῦ δὲ μήτε ὄντος, μήτε γεγονότος πως, γίγνεσθαι φάναι τινὰ ἀποβολήν, ἄτοπον. ἦ γάρ; Πρ. Τί μήν; Σω. Τὰ τοίνυν ὀνόματα μετάβαλε μόνον. Πρ. Πῶς; Σω. Ἀντὶ μὲν τοῦ λεληθέναι τὴν ψυχήν, ὅταν ἀπαθὴς αὕτη γίγνηται τῶν σεισμῶν τῶν τοῦ σώματος, ἣν νῦν λήθην καλεῖς, ἀναισθησίαν ἐπονόμασον. Πρ. Ἔμαθον. Σω. Τὸ δὲ ἐν ἑνὶ πάθει τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα κοινῇ γιγνόμενον, κοινῇ καὶ κινεῖσθαι, ταύτην δ᾽ αὖ τὴν κίνησιν ὀνομάζων αἴσθησιν, οὐκ ἀπὸ τρόπου φθέγγοι᾽ ἄν. Πρ. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Οὐκοῦν ἤδη μανθάνομεν, ὃ βουλόμεθα καλεῖν τὴν αἴσθησιν; Πρ. Τί μήν; Σω. Σωτηρίαν τοίνυν αἰσθήσεως τὴν μνήμην λέγων, ὀρθῶς ἄν τις λέγοι, κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν. Πρ. Ὀρθῶς γὰρ οὖν. Σω. Μνήμης δὲ ἀνάμνησιν ἆρ᾽ οὐ διαφέρουσαν λέγομεν; Πρ. Ἴσως. Σω. Ἆρ᾽ οὖν οὐ τόδε; Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Ὅταν ἃ μετὰ τοῦ σώματος ἔπασχέ ποθ᾽ ἡ ψυχή, ταῦτ᾽ ἄνευ τοῦ σώματος αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ ὅτι μάλιστα ἀναλαμβάνῃ, τότε ἀναμιμνήσκεσθαί που λέγομεν. ἦ γάρ; Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Καὶ μὴν καὶ ὅταν ἀπολέσασα μνήμην εἴτε αἰσθήσεως, εἴτ᾽ αὖ μαθήματος, αὖθις ταύτην ἀναπολήσῃ πάλιν αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ, καὶ ταῦτα ξύμπαντα, ἀναμνήσεις καὶ μνήμας που λέγομεν. Πρ. Ὀρθῶς λέγεις. Σω. Οὗ δὴ χάριν ἅπαντ᾽ εἴρηται ταῦτα, ἔστι τόδε.

Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Ἵνα μὴ τὴν ψυχῆς ἡδονὴν χωρὶς σώματος ὅτι μάλιστα καὶ ἐναργέστατα λάβοιμεν, καὶ ἅμα ἐπιθυμίαν. διὰ γὰρ τούτων πως, ταῦτα ἀμφότερα ἔοικε δηλοῦσθαι. Πρ. Λέγωμεν τοίνυν ὦ Σώκρατες ἤδη τὸ μετὰ ταῦτα. Σω. Πολλά γε περὶ γένεσιν ἡδονῆς, καὶ πᾶσαν τὴν μορφὴν αὐτῆς ἀναγκαῖον ὡς ἔοικε λέγοντας σκοπεῖν. καὶ γὰρ νῦν πρότερον ἔτι φαίνεται ληπτέον ἐπιθυμίαν εἶναι, τί ποτ᾽ ἐστὶ καὶ ποῦ γίγνεται. Πρ. Σκοπῶμεν τοίνυν. οὐδὲν γὰρ ἀπολοῦμεν. Σω. Ἀπολοῦμεν οὖν καὶ ταῦτά γε ὦ Πρώταρχε εὑρόντες, ὃ νῦν ζητοῦμεν, τὴν περὶ αὐτὰ ταῦτα ἀπορίαν. Πρ. Ὀρθῶς ἠμύνω. τὸ δ᾽ ἐφεξῆς τούτοις πειρώμεθα λέγειν. Σω. Οὐκοῦν νῦν δὴ πεῖνάν τε καὶ δίψος, καὶ πόλλ᾽ ἔτερα τοιαῦτα ἔφαμεν εἶναί τινας ἐπιθυμίας; Πρ. Σφόδρα γε. Σω. Πρὸς τί ποτε ἄρα ταυτὸν βλέψαντες, οὕτω πολὺ διαφέροντα ταῦθ᾽ ἑνὶ προσαγορεύομεν ὀνόματι; Πρ. Μὰ Δί᾽ οὐ ῥᾴδιον ἴσως εἰπεῖν ὦ Σώκρατες. ἀλλ᾽ ὅμως λεκτέον. Σω. Ἐκεῖθεν δὴ πάλιν ἐκ τῶν αὐτῶν ἀναλάβωμεν. Πρ. Πόθεν δή; Σω. Διψῇ που λέγομεν ἑκάστοτέ τι; Πρ. Πῶς δ᾽ οὔ; Σω. Τοῦτο δέ γ᾽ ἐστὶ κενοῦται. Πρ. Τί μήν; Σω. Ἆρ᾽ οὖν τὸ δίψος ἐστὶν ἐπιθυμία; Πρ. Ναί. Σω. Πόματός γε; Πρ. Πόματος. Σω. Ἢ πληρώσεως πόματος; Πρ. Οἶμαι μὲν πληρώσεως. Σω. Ὁ κενούμενος ἡμῶν ἄρα, ὡς ἔοικεν ἐπιθυμεῖ τῶν ἐναντίων ἢ πάσχει. κενούμενος γάρ, ἐρᾷ πληροῦσθαι. Πρ. Σαφέστατά γε. Σω. Τί οὖν, ὁ τὸ πρῶτον κενούμενός ἐστιν ὁπόθεν εἴτ᾽ αἰσθήσει πληρώσεως ἐφάπτοιτ᾽ ἄν, εἴτε μνήμῃ τούτου, ὃ μήτ᾽ ἐν τῷ νῦν χρόνῳ πάσχει, μήτε ἐν τῷ πρόσθεν πώποτ᾽ ἔπαθε; Πρ. Καὶ πῶς; Σω. Ἀλλὰ μὴν ὅ γ᾽ ἐπιθυμῶν, τινὸς ἐπιθυμεῖ φαμέν; Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκ ἄρα ὅ γε πάσχει, τούτου ἐπιθυμεῖ. διψῇ γάρ. τοῦτο δὲ κένωσις. ὁ δέ, ἐπιθυμεῖ πληρώσεως. Πρ. Ναί. Σω. Πληρώσεως ἄρα πῄ τι τοῦ διψῶντος ἄν, ἐφάπτοιτο. Πρ. Ἀναγκαῖον. Σω. Τὸ μὲν δὴ σῶμα ἀδύνατον. κενοῦται γάρ που. Πρ. Ναί. Σω. Τὴν ψυχὴν ἄρα τῆς πληρώσεως ἐφάπτεσθαι λοιπὸν τῇ μνήμῃ. Πρ. Δηλονότι. Σω. Τῷ τίνι γὰρ ἂν ἄλλῳ ἐφάψαιτο; Πρ. Σχεδὸν οὐδενί. Σω. Μανθάνομεν οὖν ὃ συμβέβηχ᾽ ἡμῖν ἐκ τούτων τῶν λόγων. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Σώματος ἐπιθυμίαν οὔ φησιν ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος γίγνεσθαι. Πρ. Πῶς; Σω. Ὅτι τοῖς ἐκείνου παθήμασιν ἐναντίαν ἀεὶ παντὸς ζώου μηνύει τὴν ἐπιχείρησιν. Πρ. Καὶ μάλα. Σω. Ἡ δ᾽ ὁρμή γε ἐπὶ τοὐναντίον ἄγουσα, ἢ τὰ παθήματα, δηλοῖ που μνήμην οὖσαν τῶν τοῖς παθήμασιν ἐναντίων. Πρ. Πάνυ γε. Σω. Τὴν ἄρα ἐπάγουσαν ἐπὶ τὰ ἐπιθυμούμενα ἀποδείξας μνήμην ὁ λόγος, ψυχῆς ξύμπασαν τήν τε ὁρμὴν καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζώου παντὸς ἀπέφηνεν. Πρ. Ὀρθότατα. Σω. Διψῆν ἄρα τὸ σῶμα ἡμῶν, ἢ πεινῆν, ἤ τι τῶν τοιούτων πάσχειν, οὐδαμῇ ὁ λόγος αἱρεῖ. Πρ. Ἀληθέστατα. Σω. Ἔτι δὴ καὶ τόδε περὶ τὰ αὐτὰ ταῦτα κατανοήσωμεν. βίου γὰρ εἶδος τί μοι φαίνεται βούλεσθαι δηλοῦν ὁ λόγος ἡμῖν ἐν τούτοις αὐτοῖς. Πρ. Ἐν τίσι καὶ ποίου βίου πέρι φράζεις; Σω. Ἐν τῷ πληροῦσθαι καὶ κενοῦσθαι, καὶ πᾶσιν ὅσα περὶ σωτηρίαν τέ ἐστι τῶν ζώων καὶ τὴν φθοράν. καὶ εἴ τις τούτων ἐν ἑκατέρῳ γιγνόμενος ἡμῶν ἀλγεῖ, τότε δὲ χαίρει κατὰ τὰς μεταβολάς. Πρ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Τί δ᾽ ὅταν ἐν μέσῳ τούτων γίγνηται; Πρ. Πῶς ἐν μέσῳ; Σω. Διὰ μὲν τὸ πάθος ἀλγεῖ. μέμνηται δὲ τῶν ἡδέων γενομένων. παύοιτ᾽ ἂν τῆς ἀλγηδόνος, πεπλήρωται δὲ μή πω, τί τότε φῶμεν; ἢ μὴ φῶμεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν παθημάτων εἶναι; Πρ. Φῶμεν μὲν οὖν. Σω. Πότερον ἀλγοῦνθ᾽ ὅλως, ἢ χαίροντα; Πρ. Μὰ Δί᾽, ἀλλὰ διπλῇ τινι λύπῃ λυπούμενον. κατὰ μὲν τὸ σῶμα, ἐν τῷ παθήματι. κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν

ξ 4 προσδοκίας

προσδοκίας τινὶ πόθῳ. Σω. Πῶς ὦ Πρώταρχε τὸ διπλοῦν τῆς λύπης εἶπες; ἆρ' οὐκ ἔστι μὲν ὅτε τὶς ἡμῶν κενούμενος ἐν ἐλπίδι φανερᾷ τοῦ πληρωθήσεσθαι καθέστηκε, τότε δὲ τοὐναντίον ἀνελπίστως ἔχει; Πρ. Καὶ μάλα γε. Σω. Μῶν οὖν οὐχὶ ἐλπίζων μὲν πληρωθήσεσθαι, τῷ μεμνῆσθαι δοκεῖ σοι χαίρειν; ἅμα δὲ κενούμενος, ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἀλγεῖ; Πρ. Ἀνάγκη. Σω. Τότ' ἄρα ἄνθρωπος καὶ τἆλλα ζῶα λυπεῖταί τε ἅμα καὶ χαίρει. Πρ. Κινδυνεύει. Σω. Τί δ' ὅταν ἀνελπίστως ἔχῃ κενούμενος τεύξεσθαι πληρώσεως, ἆρ' οὐ τότε τὸ διπλοῦν γίγνοιτ' ἂν περὶ τὰς λύπας πάθος, ὃ σὺ νῦν κατιδὼν ᾠήθης ἁπλῶς εἶναι διπλοῦν; Πρ. Ἀληθέστατα ὦ Σώκρατες. Σω. Ταύτῃ δὴ τῇ σκέψει τούτων τῶν παθημάτων, τόδε χρησώμεθα. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Πότερον ἀληθεῖς ταύτας τὰς λύπας τε καὶ ἡδονὰς, ἢ ψευδεῖς εἶναι λέξομεν, ἢ τὰς μέν τινας ἀληθεῖς, τὰς δ' οὔ; Πρ. Πῶς δ' ὦ Σώκρατες ἂν, εἶεν ψευδεῖς ἡδοναὶ, ἢ λῦπαι; Σω. Πῶς δὲ ὦ Πρώταρχε φόβοι ἂν, ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς; ἢ προσδοκίαι ἀληθεῖς ἢ μή; ἢ δόξαι ἀληθεῖς, ἢ ψευδεῖς; Πρ. Δόξας μὲν ἔγωγ' ἄν που συγχωροίην. τὰ δ' ἕτερα ταῦτ' οὐκ ἄν. Σω. Πῶς φής; λόγον μέν τοι τινὰ κινδυνεύομεν οὐ πάνυ σμικρὸν ἐπεγείρειν. Πρ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἀλλ' εἰ πρὸς τὰ παρεληλυθότα ὦ παῖ κείνου τοῦ ἀνδρὸς προσήκοντα, τοῦτο σκεπτέον. Πρ. Ἴσως τοῦτό γε. Σω. Χαίρειν τοίνυν δεῖ λέγειν τοῖς ἄλλοις μήκεσιν, ἢ καὶ ὁτῳοῦν τῶν περὶ τὸ προσῆκον λεγομένων. Πρ. Ὀρθῶς. Σω. Λέγε δή μοι. θαῦμα γάρ ἐμέ γ' ἔχει διατέλους αἰεὶ περὶ τὰ αὐτὰ, ἃ νῦν δὴ προεθέμεθα ἀπορήματα. Πρ. Πῶς δὴ φής; Σω. Ψευδεῖς, αἱ δ' ἀληθεῖς, οὐκ εἰσὶν ἡδοναί; Πρ. Πῶς γὰρ ἄν; Σω. Οὔτε δὴ ὄναρ, οὔθ' ὕπαρ ὥς φῂς ἐστιν, οὔτ' ἐν μανίαις, οὔτ' ἐν πάσαις ἀφροσύναις, οὐδείς ἐσθ' ὅς τίς ποτε δοκεῖ μὲν χαίρειν, χαίρει δὲ οὐδαμῶς. οὐδ' αὖ δοκεῖ μὲν λυπεῖσθαι, λυπεῖται δ' οὔ. Πρ. Πάνθ' οὕτω ταῦτα ὦ Σώκρατες ἔχειν πάντες ὑπειλήφαμεν. Σω. ἆρ' οὖν ὀρθῶς; ἢ σκεπτέον εἴτ' ὀρθῶς, εἴτε μὴ, ταῦτα λέγεται; Πρ. Σκεπτέον ὡς ἐγὼ φαίην ἄν. Σω. Διορισώμεθα δὴ σαφέστερον ἔτι, τὸ νῦν δὴ λεγόμενον ἡδονῆς τε πέρι καὶ δόξης. ἔστι γάρ πού τι δοξάζειν ἡμῖν; Πρ. Ναί. Σω. Καὶ ἥδεσθαι. Πρ. Ναί. Σω. Καὶ μὴν καὶ τὸ δοξαζόμενον ἐστί τι; Πρ. Πῶς δ' οὔ; Σω. Καὶ τό γε ᾧ τὸ ἡδόμενον ἥδεται; Πρ. Καὶ πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν τὸ δοξάζον ἐάντε ὀρθῶς, ἐάντε μὴ ὀρθῶς δοξάζῃ, τό γε δοξάζειν ὄντως οὐδέ ποτε ἀπόλλυσι. Πρ. Πῶς γὰρ ἄν; Σω. Οὐκοῦν καὶ τὸ ἡδόμενον ἐάντε ὀρθῶς, ἐάντε μὴ ὀρθῶς ἥδηται, τό γε ὄντως ἥδεσθαι, δῆλον ὡς οὐδέ ποτε ἀπολεῖ. Πρ. Ναὶ καὶ ταῦθ' οὕτως ἔχει. Σω. Τῷ ποτε οὖν τρόπῳ δόξα ψευδής τε καὶ ἀληθὴς ἡμῖν φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ τῆς ἡδονῆς μόνον ἀληθὲς, δοξάζειν δ' ὄντως καὶ χαίρειν ἀμφότερα ὁμοίως εἴληφε. Πρ. Σκεπτέον. Σω. ἆρα ὅτι δόξῃ μὲν ἐπιγίγνεσθον ψεῦδός τε καὶ ἀληθὲς; καὶ ἐγένετο οὐ μόνον δόξα διὰ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ὁποία τις ἑκατέρα, σκεπτέον φὴς τοῦτ' εἶναι; Πρ. Ναί. Σω. Πρὸς δέ γε τούτοις, εἰ καὶ τοπαράπαν ἡμῖν, τὰ μέν ἐστι ποῖ' ἄττα ἡδονή τε καὶ λύπη μόνον ἅπερ ἐστὶ, ποιὼ τινὲ δὲ οὐ γίγνεσθον. καὶ ταῦτ' ἡμῖν διομολογητέον; Πρ. Δῆλον. Σω. Ἀλλ' οὐδὲν τοῦτό γε χαλεπὸν ἰδεῖν, ὅτι καὶ ποιώ τινε. πάλαι γὰρ εἴπομεν, ὅτι μεγάλαι τε καὶ σμικραὶ καὶ σφόδρα ἑκάτεραι γίγνονται λῦπαί τε καὶ ἡδοναί. Πρ. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Ἂν δέ γε πονηρία τούτων ὦ Πρώταρχε προσγίγνηταί τινι, πονηρὰν μὲν φήσομεν οὕτω γίγνεσθαι δόξαν, πονηρὰν δὲ καὶ ἡδονήν. Πρ. Ἀλλὰ τί μὴν ὦ Σώκρατες; Σω. Τί δ' ἂν ὀρθότης, ἢ τοὐναντίον ὀρθότητι, τινὶ τούτων προσγίγνηται; μῶν οὐκ ὀρθὴν μὲν δόξαν ἐροῦμεν, ἐὰν ὀρθότητα ἴσχῃ. ταὐτὸν δὲ ἡδονήν; Πρ. Ἀναγκαῖον. Σω. Ἂν δέ γε ἁμαρτανόμενον τὸ δοξαζόμενον ᾖ, τὴν δόξαν τότε ἁμαρτάνουσάν γε οὐκ ὀρθὴν ὁμολογητέον, οὐδ' ὀρθῶς δοξάζουσαν; Πρ. Πῶς γὰρ ἄν; Σω. Τί δ' ἂν αὖ λύπην ἤ τινα ἡδονὴν περὶ τὸ ἐφ' ᾧ λυπεῖται, ἢ τοὐναντίον ἁμαρτάνουσαν ἐφορῶμεν, ὀρθὴν ἢ χρηστὴν, ἤ τι τῶν καλῶν ὀνομάτων αὐτῇ προσθήσομεν; Πρ. Ἀλλ' οὐχ οἷόν τε, εἴπερ ἁμαρτήσεταί γε ἡδονή. Σω. Καὶ μὴν ἔοικέ γε ἡδονὴ πολλάκις οὐ μετὰ δόξης ὀρθῆς, ἀλλὰ μετὰ ψεύδους ἡμῖν γίγνεσθαι. Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; καὶ τὴν μὲν δόξαν γε ὦ Σώκρατες ἐν τῷ τοιούτῳ καὶ τότε ἐλέγομεν ψευδῆ. τὴν δ' ἡδονὴν αὐτὴν, οὐδεὶς ἂν ποτε προσείποι ψευδῆ. Σω. Ἀλλὰ προθύμως ἀμύνεις τῷ τῆς ἡδονῆς ὦ Πρώταρχε λόγῳ τανῦν. Πρ. Οὐδέν γε. ἀλλ' ἅπερ ἀκούω λέγω. Σω. Διαφέρει δ' ἡμῖν οὐδὲν ὦ ἑταῖρε, ἡ μετὰ δόξης τε ὀρθῆς, καὶ μετ' ἐπιστήμης ἡδονὴ, τῆς μετὰ τοῦ ψεύδους καὶ ἀνοίας πολλάκις ἑκάστοις ἡμῶν ἐγγιγνομένης; Πρ. Εἰκὸς γοῦν, μὴ σμικρὸν διαφέρειν. Σω. Τῆς δὴ διαφορᾶς αὐτοῖν ἐπὶ θεωρίαν ἔλθωμεν. Πρ. Ἄγε ὅπῃ σοι φαίνεται. Σω. Τῇδε δὴ ἄγω. Πρ. Πῇ; Σω. Δόξα φαμὲν ἡμῖν ἐστι μὲν ψευδής; ἔστι δὲ καὶ ἀληθής; Πρ. Ἔστι. Σω. Ἕπεται μὴν ταύταις ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἡδονὴ καὶ λύπη πολλάκις. ἀληθεῖ καὶ ψευδεῖ δόξῃ λέγω. Πρ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν ἐκ μνήμης τε καὶ αἰσθήσεως δόξα ἡμῖν καὶ τὸ διαδοξάζειν ἐγχωρεῖν γίγνεται ἑκάστοτε; Πρ. Καὶ μάλα. Σω. ἆρ' οὖν ἡμᾶς ὧδε περὶ ταῦτα ἀναγκαῖον ἡγούμεθα ἴσχειν; Πρ. Πῶς; Σω. Πολλάκις ἰδόντι τινὶ πόρρωθεν μὴ πάνυ σαφῶς τὰ καθορώμενα, ξυμβαίνειν βούλεσθαι κρίνειν φαίης ἂν ταῦθ' ἅπερ ὁρᾷ. Πρ. Φαίην ἄν. Σω. Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο, αὐτὸς αὑτὸν οὗτος ἀνέροιτ' ἂν ὧδε. Πρ. Πῶς; Σω. Τί ποτε ἄρ' ἐστὶ τὸ περὶ τὴν πέτραν τοῦθ' ἑστάναι φανταζόμενον ὑπό τινι δένδρῳ; ταῦτ' εἰπεῖν ἄν τις πρὸς ἑαυτὸν δοκῇ σοι τοιαῦτ' ἄττα κατιδὼν φαντασθέντα ἑαυτῷ ποτε. Πρ. Τί μήν; Σω. ἆρ'

οὖν μετὰ

μετὰ ταῦτα ὁ τοιοῦτος ὡς ἀποκρινόμενος ἂν, πρὸς αὐτὸν εἴποι τοῦτο ὡς ἐστὶν ἄνθρωπος ἐπιτυχῶς εἰπών. Πρ. Καὶ πάνυ γε. Σω. Καὶ παρενεχθείς γ᾽ αὖ τάχ᾽ ἂν, ὡς ἐστί τινων ποιμένων ἔργον τὸ καθορώμενον ἄγαλμα προσείποι. Πρ. Μάλιστά γε. Σω. Κἂν μέν τις γ᾽ αὐτῷ παρῇ, τά, τε πρὸς αὐτὸν ῥηθέντα ἐντείνας εἰς φωνὴν πρὸς τὸν παρόντα, αὐτὰ ταῦτ᾽ ἂν πάλιν φθέγξαιτο, καὶ λόγος δὴ γέγονεν οὕτως ὃ τότε δόξαν ἐκαλοῦμεν. Πρ. Τί μήν; Σω. Ἂν δ᾽ ἄρα μόνος ᾖ, τοῦτο ταυτὸν πρὸς αὐτὸν διανοούμενος, ἐνίοτε καὶ πλείω χρόνον ἔχων ἐν αὐτῷ πορεύεται. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τί οὖν; ἆρά σοι φαίνεται τὸ περὶ τούτων, ὅπερ ἐμοί; Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Δοκεῖ μοι τότε ἡμῶν ἡ ψυχὴ βιβλίῳ τινὶ προσεοικέναι. Πρ. Πῶς; Σω. Ἡ μνήμη ταῖς αἰσθήσεσι ξυμπίπτουσα εἰς ταυτὸν, κἀκεῖνα ἃ περὶ ταῦτά ἐστι τὰ παθήματα, φαίνονταί μοι σχεδὸν οἷον γράφειν ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς τότε λόγους. καὶ ὅταν μὲν ἀληθῆ γράψῃ, τοῦτο τὸ πάθημα δόξα τε ἀληθὴς, καὶ λόγοι ἀπ᾽ αὐτοῦ ξυμβαίνουσιν, ἀληθεῖς ἐν ἡμῖν γιγνόμενοι. ψευδῆ δ᾽ ὅταν ὁ τοιοῦτος παρ᾽ ἡμῖν γραμματεὺς γράψῃ, τἀναντία τοῖς ἀληθέσιν ἀπέβη. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν δοκεῖ μοι, καὶ ἀποδέχομαι τὰ ῥηθέντα οὕτω. Σω. Ἀποδέχου δὴ καὶ ἕτερον δημιουργὸν ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς, ἐν τῷ τότε χρόνῳ γιγνόμενον. Πρ. Τίνα; Σω. Ζωγράφον, ὃς μετὰ τὸν γραμματιστὴν τῶν λεγομένων εἰκόνας ἐν τῇ ψυχῇ τούτων γράφει. Πρ. Πῶς δὴ τοῦτον αὖ, καὶ πότε λέγομεν; Σω. Ὅταν ἀπ᾽ ὄψεως, ἤ τινος ἄλλης αἰσθήσεως τὰ τότε δοξαζόμενα καὶ λεγόμενα ἀπαγαγών τις, τὰς τῶν δοξασθέντων καὶ λεχθέντων εἰκόνας ἐν αὐτῷ ὁρᾷ πως. ἢ τοῦτο οὐκ ἔστι γιγνόμενον παρ᾽ ἡμῖν; Πρ. Σφόδρα μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν αἱ μὲν τῶν ἀληθῶν δοξῶν καὶ λόγων εἰκόνες, ἀληθεῖς. αἱ δὲ τῶν ψευδῶν, ψευδεῖς; Πρ. Παντάπασι. Σω. Εἰ δὴ ταῦτ᾽ ὀρθῶς εἰρήκαμεν, ἔτι καὶ τόδε ἐπὶ τούτοις σκεψώμεθα. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Εἰ περὶ μὲν τῶν ὄντων καὶ τῶν γεγονότων, ταῦτα ἡμῖν οὕτω πάσχειν ἀναγκαῖον, περὶ δὲ τῶν μελλόντων οὔ. Πρ. Περὶ ἁπάντων μὲν οὖν τῶν χρόνων ὡσαύτως. Σω. Οὐκοῦν αἵ γε διὰ τῆς ψυχῆς ἡδοναὶ καὶ λῦπαι, ἐλέχθησαν ἐν τοῖς πρόσθεν, ὡς πρὸ τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν καὶ λυπῶν προγίγνοιτ᾽ ἄν; ὥσθ᾽ ἡμῖν συμβαίνει τὸ προχαίρειν τε καὶ προλυπεῖσθαι περὶ τὸν μέλλοντα χρόνον εἶναι γιγνόμενον. Πρ. Ἀληθέστατα. Σω. Πότερον οὖν τὰ γράμματά τε καὶ ζωγραφήματα, ἃ σμικρῷ πρότερον ἐτίθεμεν ἐν ἡμῖν γίγνεσθαι, περὶ μὲν τὸν γεγονότα καὶ τὸν παρόντα χρόνον ἐστί. περὶ δὲ τὸν μέλλοντα, οὐκ ἔστι; Πρ. Σφόδρα γε. Σω. ἆρα σφόδρα λέγεις, ὅτι πάντ᾽ ἐστὶ ταῦτα ἐλπίδες εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον οὖσαι, ἡμεῖς δ᾽ αὖ διὰ παντὸς τοῦ βίου ἀεὶ γέμομεν ἐλπίδων; Πρ. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Ἄγε δὴ πρὸς τοῖς νῦν εἰρημένοις, καὶ τόδε ἀπόκριναι. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Δίκαιος ἀνὴρ καὶ εὐσεβὴς καὶ ἀγαθὸς πάντως, ἆρ᾽ οὐ θεοφιλής ἐστι; Πρ. Τί μήν; Σω. Τί δ᾽ ἄδικός τε καὶ παντάπασι κακὸς, ἆρ᾽ οὐ τοὐναντίον ἐκείνῳ; Πρ. Πῶς δ᾽ οὔ; Σω. Πολλῶν μὴν ἐλπίδων ὡς ἐλέγομεν ἄρτι πᾶς ἄνθρωπος γέμει. Πρ. Τί δ᾽ οὔ; Σω. Λόγοι μήν εἰσιν ἐν ἑκάστοις ἡμῶν, ἃς ἐλπίδας ὀνομάζομεν. Πρ. Ναί. Σω. Καὶ δὴ καὶ τὰ φαντάσματα ἐζωγραφημένα. καί τις ὁρᾷ πολλάκις ἑαυτῷ χρυσὸν γιγνόμενον ἄφθονον, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ πολλὰς ἡδονάς, καὶ δὴ καὶ ἐζωγραφημένον αὐτὸν ἐφ᾽ ἑαυτῷ χαίροντα σφόδρα καθορᾷ. Πρ. Τί δ᾽ οὔ; Σω. Τούτων οὖν πότερα φῶμεν, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ὡς τὸ πολὺ τὰ γεγραμμένα παρατίθεσθαι ἀληθῆ, διὰ τὸ θεοφιλεῖς εἶναι; τοῖς δὲ κακοῖς, ὡς αὖ πολὺ τοὐναντίον. ἢ μὴ φῶμεν; Πρ. Καὶ μάλα φατέον. Σω. Οὐκοῦν καὶ τοῖς κακοῖς ἡδοναί γε οὐδὲν ἧττον πάρεισιν ἐζωγραφημέναι, ψευδεῖς δὲ αὗταί που; Πρ. Τί μήν; Σω. Ψευδέσιν ἄρα ἡδοναῖς τὰ πολλὰ οἱ πονηροὶ χαίρουσιν, οἱ δ᾽ ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀληθέσι. Πρ. Ἀναγκαιότατα λέγεις. Σω. Εἰσὶ δὴ κατὰ τοὺς νῦν λόγους ψευδεῖς ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς ἡδοναὶ, μεμιμημέναι μέν τοι τὰς ἀληθεῖς ἐπὶ τὰ γελοιότερα. καὶ λῦπαι δὲ ὡσαύτως. Πρ. Εἰσί. Σω. Οὐκοῦν ἦν δοξάζειν μὲν ὄντως ἀεὶ τῷ τὸ παράπαν δοξάζοντι, μὴ ἐπ᾽ οὖσι δὲ, μὴ δὲ ἐπὶ γεγονόσι, μὴ δ᾽ ἐπεσομένοις ἐνίοτε; Πρ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ ταῦτά γε ἦν οἶμαι τὰ ἀπεργαζόμενα δόξαν ψευδῆ τότε. καὶ τὸ ψευδῶς δοξάζειν. ἢ γάρ; Πρ. Ναί. Σω. Τί οὖν; οὐκ ἀνταποδοτέον ταῖς λύπαις τε καὶ ἡδοναῖς τὴν τούτων ἀντίστροφον ἕξιν ἐν ἐκείνοις; Πρ. Πῶς; Σω. Ὡς ἦν μὲν χαίρειν ὄντως ἀεὶ τῷ τὸ παράπαν, ὁπωσοῦν καὶ εἰκῆ χαίροντι. μὴ μὲν τοι ἐπὶ τοῖς οὖσι, μήδ᾽ ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν ἐνίοτε. πολλάκις δὲ καὶ ἴσως πλειστάκις ἐπὶ τοῖς μὴ δὲ μέλλουσί ποτε γενήσεσθαι. Πρ. Καὶ ταῦθ᾽ οὕτως ὦ Σώκρατες ἀναγκαῖον ἔχειν. Σω. Οὐκοῦν ὁ αὐτὸς λόγος ἂν εἴη, περὶ φόβων τε καὶ θυμῶν καὶ πάντων τῶν τοιούτων, ὡς ἔστι καὶ ψευδῆ. πάντα τὰ τοιαῦτα ἐνίοτε. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τί δὲ, πονηρὰς δόξας καὶ χρηστὰς ἄλλως, ἢ ψευδεῖς γιγνομένας ἔχομεν εἰπεῖν; Πρ. Οὐκ ἄλλως. Σω. Οὐδ᾽ ἡδονὰς δ᾽ οἶμαι κατανοοῦμεν ὡς ἄλλον τινὰ τρόπον εἰσὶ πονηραὶ, πλὴν τῷ ψευδεῖς γ᾽ εἶναι. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν τοὐναντίον ὦ Σώκρατες εἴρηκας. σχεδὸν γὰρ τῷ ψεύδει μὲν, οὐ πάνυ πονηρὰς ἄν τις λύπας τε καὶ ἡδονὰς θείη, μεγάλῃ δὲ ἄλλῃ καὶ πολλῇ συμπιπτούσας πονηρίᾳ. Σω. Τὰς μὲν τοίνυν πονηρὰς ἡδονὰς, καὶ διὰ πονηρίαν οὔσας τοιαύτας, ὀλίγον ὕστερον ἐροῦμεν, ἂν ἔτι δοκῇ νῷν. τὰς δὲ ψευδεῖς ἔτι κατ᾽ ἄλλον τρόπον ἐν ἡμῖν πολλὰς καὶ πολλάκις ἐνούσας τε καὶ ἐγγιγνομένας λεκτέον. τούτῳ γὰρ ἴσως χρησόμεθα πρὸς τὰς κρίσεις. Πρ. Πῶς γὰρ οὔκ; εἴπερ γε εἰσί. Σω. Ἀλλ᾽ ὦ Πρώταρχε εἰσί, κατά γε τὴν ἐμήν. τοῦτο

δὲ τὸ δόγμα, ἕως ἂν κέηται παρ' ἡμῖν, ἀδιάλυτον ἀνέλεγκτον δή που γίγνεσθαι. Πρ. Καλῶς. Σω. Προσιστώμεθα δὴ καθάπερ ἀθληταὶ πρὸς τοῦτον αὖ τὸν λόγον. Πρ. Ἴωμεν. Σω. Ἀλλὰ μὴν εἴπομεν εἴπερ μεμνήμεθα ὀλίγον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὡς αἱ λεγόμεναι ἐπιθυμίαι ἐν ἡμῖν ὦσι, δίχα, ἄρα τότε τὸ σῶμα καὶ χωρὶς τῆς ψυχῆς τοῖς παθήμασι διείληπται. Πρ. Μεμνήμεθα, καὶ προερρήθη ταῦτα. Σω. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν ἦν ἡ ψυχὴ τῶν τοῦ σώματος ἐναντίων ἕξεων; τὸ δὲ τὴν ἀλγηδόνα ἤ τινα διὰ πάθος ἡδονὴν, τὸ σῶμα ἦν τὸ παραδεχόμενον; Πρ. Ἦν γὰρ οὖν. Σω. Συλλογίζου δὴ τὸ γιγνόμενον ἐν τούτοις. Πρ. Λέγε. Σω. Γίγνεται τοίνυν, ὁπόταν ἦ ταῦτα ἅμα παρακεῖσθαι λύπας τε καὶ ἡδονὰς, καὶ τούτων αἰσθήσεις ἅμα παρ' ἀλλήλας ἐναντίων οὐσῶν γίγνεσθαι, ὃ καὶ νῦν δὴ ἐφάνη. Πρ. Φαίνεται γοῦν. Σω. Οὐκοῦν καὶ τόδε εἴρηται; καὶ συνωμολογημένον ἡμῖν ἔμπροσθεν κεῖται. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Ὡς τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον ἄμφω τούτω δέχεσθον, λύπη τε καὶ ἡδονή. καὶ ὅτι τῶν ἀπείρων ἤτην. Πρ. Εἴρηται. τί μήν; Σω. Τίς οὖν μηχανὴ ταῦτ' ὀρθῶς κρίνεσθαι. Πρ. Πῇ δὴ, καὶ πῶς; Σω. Εἰ τὸ βούλημα ἡμῖν τῆς κρίσεως τούτων ἐν τοιούτοις τισὶ διαγνῶναι βούλεται ἑκάστοτε, τίς τούτων πρὸς ἀλλήλας μείζων, καὶ τίς ἐλάττων, καὶ τίς μᾶλλον, καὶ τίς σφοδροτέρα λύπη τε πρὸς ἡδονὴν, καὶ λύπη πρὸς λύπην, καὶ ἡδονὴ πρὸς ἡδονήν. Πρ. Ἀλλ' ἔστι ταῦτά τε τοιαῦτα, καὶ ἡ βούλησις τῆς κρίσεως αὕτη. Σω. Τί οὖν; ἐν μὲν ὄψει, τὸ πόρρωθεν καὶ ἐγγύθεν ὁρᾶν τὰ μεγέθη, τὴν ἀλήθειαν ἀφανίζει, καὶ ψευδῆ ποιεῖ δοξάζειν. ἐν λύπαις δ' ἄρα καὶ ἡδοναῖς οὐκ ἔστι ταὐτὸν τοῦτο γιγνόμενον; Πρ. Πολὺ μὲν οὖν μᾶλλον ὦ Σώκρατες. Σω. Ἐναντίον δὴ τὸ νῦν τῷ σμικρὸν ἔμπροσθεν γέγονε. Πρ. Τὸ ποῖον λέγεις; Σω. Τότε μὲν αἱ δόξαι ψευδεῖς τε καὶ ἀληθεῖς αὗται γιγνόμεναι, τὰς λύπας τε ἅμα καὶ ἡδονὰς τοῦ παρ' αὐταῖς παθήματος ἀνεπίμπλασαν. Πρ. Ἀληθέστατα. Σω. Νῦν δέ γε αὗται, διὰ τὸ πόρρωθέν τε καὶ ἐγγύθεν ἑκάστοτε μεταβαλλόμεναι θεωρεῖσθαι, καὶ ἅμα τιθέμεναι παρ' ἀλλήλας, αἱ μὲν ἡδοναὶ παρὰ τὸ λυπηρὸν μείζους φαίνονται καὶ σφοδρότεραι, λῦπαι δ' αὖ διὰ τὸ παρ' ἡδονὰς τοὐναντίον ἐκείναις. Πρ. Ἀνάγκη γίγνεσθαι τὰ τοιαῦτα διὰ ταῦτα. Σω. Οὐκοῦν ὅσῳ μείζους τῶν οὐσῶν ἑκάτεραι καὶ ἐλάττους φαίνονται, τοῦτο ἀποτεμόμενος, ἑκάτερον τὸ φαινόμενον ἀλλ' οὐκ ὂν, οὔτε αὐτὸ ὀρθῶς φαινόμενον ἐρεῖς, οὐδ' αὖ ποτε τὸ ἐπὶ τοῦτο μέρος τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης γιγνόμενον ὀρθόν τε καὶ ἀληθὲς τολμήσεις λέγειν; Πρ. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Τούτων τοίνυν ἑξῆς ὀψόμεθα, ἐὰν τῇδε ἀπαντῶμεν. ἡδονὰς καὶ λύπας ψευδεῖς ἔτι μᾶλλον ἢ ταύτας φαινομένας τε καὶ οὔσας ἐν τοῖς ζώοις. Πρ. Ποίας δὴ, καὶ πῶς λέγεις; Σω. Εἴρηταί που πολλάκις, ὅτι τῆς φύσεως ἑκάστων διαφθειρομένης μὲν συγκρίσεσι καὶ διακρίσεσι, καὶ πληρώσεσι, καὶ κενώσεσι, καί τισιν αὔξεσι καὶ φθίσεσι, λῦπαί τε καὶ ἀλγηδόνες καὶ ὀδύναι καὶ πάνθ' ὁπόσα τοιαῦτ' ὀνόματ' ἔχει, ξυμβαίνει γιγνόμενα. Πρ. Ναὶ ταῦτα εἴρηται πολλάκις. Σω. Εἰς δέ γε τὴν αὐτῶν φύσιν ὅταν καθιστῆται, ταύτην αὖ τὴν κατάστασιν, ἡδονὴν ἀπεδεξάμεθα παρ' ἡμῶν αὐτῶν. Πρ. Ὀρθῶς. Σω. Τί δ' ὅταν περὶ τὸ σῶμα μηδὲν τούτων γιγνόμενον ἡμῶν ᾖ; Πρ. Πότε δὲ τοῦτ' ἂν γένοιτο ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐδὲν πρὸς λόγον ὦ Πρώταρχε, ὃ σὺ νῦν ἤρου τὸ ἐρώτημα. Πρ. Τί δή; Σω. Διότι τὴν ἐμὴν ἐρώτησιν, οὐ κωλύσεις με διερέσθαι σε πάλιν. Πρ. Ποίαν; Σω. Εἰ δ' οὖν μὴ γίγνοιτο ὦ Πρώταρχε φήσω τὸ τοιοῦτον, τί ποτε ἀναγκαῖον ἐξ αὐτοῦ συμβαίνειν ἡμῖν; Πρ. Μὴ κινουμένου τοῦ σώματος ἐφ' ἑκάτερα φής; Σω. Οὕτω. Πρ. Δῆλον δὴ τοῦτό γε ὦ Σώκρατες, ὡς οὔτε ἡδονὴ γίγνοιτ' ἂν ἐν τῷ τοιούτῳ ποτὲ, οὔτ' ἄν τις λύπη. Σω. Κάλλιστ' εἶπες. ἀλλὰ γὰρ οἶμαι τόδε λέγεις, ὡς ἀεί τι τούτων ἀναγκαῖον ἡμῖν ξυμβαίνειν, ὡς οἱ σοφοί φασιν. ἀεὶ γὰρ ἅπαντα ἄνω τε καὶ κάτω ῥεῖ. Πρ. Λέγουσι γὰρ οὖν, καὶ δοκοῦσί γε οὐ φαύλως λέγειν. Σω. Πῶς καὶ ἂν, μὴ φαῦλοί γε ὄντες; ἀλλὰ γὰρ ὑπεκστῆναι τὸν λόγον ἐπιφερόμενον τοῦτον βούλομαι. τῇδ' οὖν διανοοῦμαι φεύγειν, καὶ σύ μοι ξύμφευγε. Πρ. Λέγε, ὅπῃ; Σω. Ταῦτα μὲν τοίνυν οὕτως ἔστω φῶμεν πρὸς τούτους. σὺ δ' ἀπόκριναι. πότερον ἀεὶ πάντα ὅσα πάσχει τι τῶν ἐμψύχων, ταῦτ' αἰσθάνεται τὸ πάσχον, καὶ οὔτ' αὐξανόμενοι λανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς, οὔτε τι τῶν τοιούτων οὐδὲν πάσχοντες; ἢ πᾶν τοὐναντίον; ὀλίγου γὰρ τά γε τοιαῦτα λέληθε πάνθ' ἡμᾶς. Πρ. Ἅπαν δή που τοὐναντίον. Σω. Οὐ τοίνυν καλῶς ἡμῖν εἴρηται τὸ νῦν δὴ ῥηθὲν, ὡς αἱ μεταβολαὶ κάτω τε καὶ ἄνω γιγνόμεναι, λύπας τε καὶ ἡδονὰς ἀπεργάζονται. Πρ. Τί μήν; Σω. Ὧδ' ἔσται κάλλιον καὶ ἀνεπιληπτότερον τὸ λεγόμενον. Πρ. Πῶς; Σω. Αἱ μὲν μεγάλαι μεταβολαὶ, λύπας τε καὶ ἡδονὰς ποιοῦσιν ἡμῖν. αἱ δ' αὖ μέτριαί τε καὶ σμικραὶ τοπαράπαν οὐδέτερα τούτων. Πρ. Ὀρθότερον οὕτως ἢ 'κείνως ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν εἰ ταῦτα οὕτω, πάλιν ὁ νῦν δὴ ῥηθεὶς βίος ἂν ἥκοι. Πρ. Ποῖος; Σω. Ὃν ἄλυπόν τε καὶ ἄνευ χαρμονῶν ἔφαμεν εἶναι. Πρ. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Ἐκ δὴ τούτων τιθῶμεν τριττοὺς ἡμῖν βίους. ἕνα μὲν ἡδὺν, τὸν δ' αὖ λυπηρὸν, τὸν δ' ἕνα μηδέτερα. ἢ πῶς ἂν φαίης σὺ περὶ τούτων; Πρ. Οὐκ ἄλλως ἔγωγε ἢ ταύτῃ, τρεῖς εἶναι τοὺς βίους. Σω. Οὐκοῦν οὐκ ἂν εἴη τὸ μὴ λυπεῖσθαί ποτε ταὐτὸν τῷ χαίρειν. Πρ. Πῶς γὰρ ἄν; Σω. Ὁπόταν οὖν ἀκούσῃς, ὡς ἥδιστον πάντων ἐστὶ διατελεῖν ἀλύπως τὸν βίον ἅπαντα, τί τόθ' ὑπολαμβάνεις λέγειν τὸν τοιοῦτον; Πρ. Ἡδὺ λέγειν φαίνεταί μοιγε οὗτος, τὸ μὴ λυπεῖσθαι.

Σω.

Σω. Τριῶν οὖν ὄντων ἡμῖν ὧν τινων βούλει, τίθει, καλλίοσιν ἵνα ὀνόμασι χρώμεθα, τὸ μὲν χρυσόν, τὸ δ' ἄργυρον, τρίτον δὲ τὸ μηδέτερα τούτων. Πρ. Κεῖται. Σω. Τὸ δέ, μηδέτερα τούτων, ἔσθ' ἡμῖν ὅπως θάτερα γένοιτ' ἄν, χρυσὸς ἢ ἄργυρος; Πρ. Καὶ πῶς ἄν; Σω. Οὐδ' ἄρα ὁ μέσος βίος ἡδὺς ἢ λυπηρὸς λεγόμενος, ὀρθῶς ἄν ποτε οὔτ' εἰ δοξάζει τις δοξάζοιτο, οὔτ' εἰ λέγοι λεχθείη, κατά γε τὸν ὀρθὸν λόγον. Πρ. Πῶς γὰρ ἄν; Σω. Ἀλλὰ μὴν ὦ ἑταῖρε, λεγόντων γε ταῦτα καὶ δοξαζόντων αἰσθανόμεθα. Πρ. Καὶ μάλα. Σω. Πότερον οὖν χαίρειν οἴονται τότε, ὅταν μὴ λυπῶνται;

Πρ. Φασὶ γοῦν. Σω. Οὐκοῦν οἴονται τότε χαίρειν. οὐ γὰρ ἂν ἔλεγόν που. Πρ. Κινδυνεύει. Σω. Ψευδῆ μὴν δοξάζουσι περὶ τοῦ χαίρειν, εἴπερ χωρὶς τοῦ μὴ λυπεῖσθαι, καὶ τοῦ χαίρειν, ἡ φύσις ἑκατέρου.

Πρ. Καὶ μὴν χωρίς γοῦν. Σω. Πότερον οὖν αἱρώμεθα παρ' ἡμῖν ταῦτ' εἶναι καθάπερ ἄρτι τρία, ἢ δύο μόνα; λύπην μὲν κακὸν τοῖς ἀνθρώποις, τὴν δ' ἀπαλλαγὴν τῶν λυπῶν αὐτὸ τοῦτο ἀγαθὸν ὄν, ἡδὺ προσαγορεύεσθαι; Πρ. Πῶς δὴ νῦν τοῦτο ὦ Σώκρατες, ἐρωτώμεθα ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν; οὐ γὰρ μανθάνω.

Σω. Ὄντως γὰρ τοὺς πολεμίους Φιλήβου τοῦδε ὦ Πρώταρχε οὐ μανθάνεις. Πρ. Λέγεις δὲ αὐτοὺς τίνας;

Σω. Καὶ μάλα δεινοὺς λεγομένους τὰ περὶ φύσιν, οἳ τοπαράπαν ἡδονὰς οὔ φασιν εἶναι. Πρ. Τί μήν;

Σω. Λυπῶν ταύτας εἶναι πάσας ἀποφυγάς, ἃς νῦν οἱ περὶ Φίληβον ἡδονὰς ἐπονομάζουσι. Πρ. Τούτοις οὖν ἡμᾶς πότερα πείθεσθαι συμβουλεύεις, ἢ πῶς ὦ Σώκρατες; Σω. Οὔκ. ἀλλ' ὥσπερ μάντεσι προσχρῆσθαί τισι, μαντευομένοις οὐ τέχνῃ, ἀλλά τινι δυσχερείᾳ φύσεως οὐκ ἀγεννοῦς, λίαν μεμισηκότων τὴν τῆς ἡδονῆς δύναμιν, καὶ νενομικότων οὐδὲν ὑγιές, ὥστε καὶ αὐτὸ τοῦτο αὐτῆς τὸ ἐπαγωγόν, γοήτευμα ἀλλ' οὐχ ἡδονὴν εἶναι. τούτοις μὲν οὖν ταῦτα ἂν προσχρήσαιο, σκεψάμενος ἔτι καὶ τἆλλα αὐτῶν δυσχεράσματα. μετὰ δὲ ταῦτα αἵ γε μοι δοκοῦσιν ἡδοναὶ ἀληθεῖς εἶναι, πεύσῃ. ἵνα ἐξ ἀμφοῖν τοῖν λόγοιν, σκεψάμενοι τὴν δύναμιν αὐτῆς παραθώμεθα πρὸς τὴν κρίσιν. Πρ. Ὀρθῶς λέγεις. Σω. Μεταδιώκωμεν δὴ τούτους ὥσπερ ξυμμάχους, κατὰ τὸ τῆς δυσχερείας αὐτῶν ἴχνος. οἶμαι γὰρ τοιόνδε τι λέγειν αὐτούς, ἀρχομένους ποθὲν ἄνωθεν, ὡς εἰ βουληθεῖμεν ὁτουοῦν εἴδους τὴν φύσιν ἰδεῖν, οἷον τὴν τοῦ σκληροῦ, πότερον εἰς τὰ σκληρότατα ἀποβλέποντες οὕτως ἂν μᾶλλον συννοήσαιμεν, ἢ πρὸς τὰ πολλοστὰ σκληρότητι. δεῖ δή σε ὦ Πρώταρχε, καθάπερ ἐμοὶ καὶ τούτοις τοῖς δυσχερέσιν ἀποκρίνεσθαι. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. καὶ λέγω γε αὐτοῖς, ὅτι πρὸς τὰ πρῶτα μεγέθη. Σω. Οὐκοῦν εἰ καὶ τὸ τῆς ἡδονῆς γένος ἰδεῖν, ἥν τινά ποτε ἔχει φύσιν βουληθείημεν, οὐκ εἰς τὰς πολλοστὰς ἡδονὰς ἀποβλεπτέον, ἀλλ' εἰς τὰς ἀκροτάτας καὶ σφοδροτάτας λεγομένας. Πρ. Πᾶς ἄν σοι ταύτῃ συγχωροίη τὰ νῦν. Σω. Ἆρ' οὖν αἱ πρόχειροί γε αἵπερ καὶ μέγισται τῶν ἡδονῶν, ὃ λέγομεν πολλάκις, αἱ περὶ τὸ σῶμά εἰσιν αὗται; Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Πότερον οὖν καὶ μείζους εἰσὶ καὶ γίγνονται περὶ τοὺς κάμνοντας ἐν ταῖς νόσοις, ἢ περὶ τοὺς ὑγιαίνοντας; εὐλαβηθῶμεν δή, μὴ προπετῶς ἀποκρινόμενοι πταίσωμεν. Πρ. Πῇ; Σω. Τάχα γὰρ ἴσως φαῖμεν ἄν, περὶ ὑγιαίνοντας. Πρ. Εἰκός γε. Σω. Τί δ' οὐχ αὗται τῶν ἡδονῶν ὑπερβάλλουσιν, ὧν ἂν καὶ ἐπιθυμίαι μέγισται προσγίγνωνται; Πρ. Τοῦτο μὲν ἀληθές. Σω. Ἀλλ' οὐχ ὅτι πυρέττοντες, καὶ ἐν τοιούτοις νοσήμασιν ἐχόμενοι μᾶλλον διψῶσι καὶ ῥιγοῦσι, καὶ πάντα ὁπόσα διὰ τοῦ σώματος εἰώθασι πάσχειν, μᾶλλον δὲ ἐνδείᾳ ξυγγίγνονται, καὶ ἀποπληρουμένων μείζους ἡδονὰς ἴσχουσιν. ἢ τοῦτο οὐ φήσομεν ἀληθὲς εἶναι; Πρ. Πάνυ μὲν οὖν ῥηθὲν φαίνεται. Σω. Τί οὖν, ὀρθῶς ἂν φαινοίμεθα λέγοντες, ὡς εἴ τις τὰς μεγίστας ἡδονὰς ἰδεῖν βούλοιτο, οὐκ εἰς ὑγίειαν, ἀλλ' εἰς νόσον ἰόντας δεῖ σκοπεῖν; ὅρα δὲ μή με ἡγῇ διανοούμενον ἐρωτᾶν σε, εἰ πλείω χαίρουσιν οἱ σφόδρα νοσοῦντες τῶν ὑγιαινόντων, ἀλλ' οἴου μέγεθός με ζητεῖν ἡδονῆς, καὶ τὸ σφόδρα περὶ τοῦ τοιούτου ποῦ ποτε γίγνεται ἑκάστοτε. νοῆσαι γὰρ δεῖ φαμὲν ἥν τινα φύσιν ἔχει, καὶ τίνα λέγουσιν οἱ φάσκοντες μὴ δ' εἶναι τοπαράπαν αὐτήν.

Πρ. Ἀλλὰ σχεδὸν ἕπομαι τῷ λόγῳ σου. Σω. Τάχα ὦ Πρώταρχε οὐχ ἧττον δείξεις. ἀποκρινῇ γάρ. ἐν ὕβρει μείζους ἡδονάς, οὐ πλείους λέγω. τῷ σφόδρα δὲ καὶ τῷ μᾶλλον ὑπερεχούσας ὁρᾷς, ἢ ἐν τῷ σώφρονι βίῳ. λέγε δέ, προσέχων τὸν νοῦν. Πρ. Ἀλλ' ἔμαθον ὃ λέγεις, καὶ πολὺ τὸ διάφορον ὁρῶ. τοὺς μὲν γὰρ σώφρονάς που, καὶ ὁ παροιμιαζόμενος ἐπίσχει λόγος, ἑκάστοτε τὸ μηδὲν ἄγαν παρακελευόμενος, ᾧ πείθονται. τὸ δὲ τῶν ἀφρόνων τε καὶ ὑβριστῶν μέχρι μανίας ἡ σφοδρὰ ἡδονὴ κατέχουσα περιβοήτους ἀπεργάζεται. Σω. Καλῶς. καὶ εἴγε τοῦθ' οὕτως ἔχει, δῆλον ὡς ἔν τινι πονηρίᾳ ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐκ ἀρετῇ μέγισται μὲν ἡδοναί, μέγισται δὲ καὶ λῦπαι γίγνονται. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν τούτων τινὰς προελόμενον δεῖ σκοπεῖσθαι, τίνα ποτὲ τρόπον ἐχούσας λέγομεν αὐτὰς εἶναι μεγίστας. Πρ. Ἀνάγκη.

Σω. Σκόπει δὴ τὰς τῶν τοιῶνδε νοσημάτων ἡδονάς, τίνα ποτὲ ἔχουσι τρόπον. Πρ. Ποίων; Σω. Τὰς τῶν ἀσχημόνων, ἅς, οὓς εἴπομεν δυσχερεῖς, μισοῦσι παντελῶς. Πρ. Ποίας; Σω. Οἷον τὰς τῆς ψώρας ἰάσεις, τὸ τρίβειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, οὐκ ἄλλης δεόμενα φαρμάξεως. τοῦτο γὰρ δὴ τὸ πάθος ἡμῖν ὦ πρὸς θεῶν τί ποτε φῶμεν ἐγγίγνεσθαι; πότερον ἡδονήν, ἢ λύπην; Πρ. Ἔμμικτον τοῦτό γε ὦ Σώκρατες ἔοικε γίγνεσθαί τι κακόν. Σω. Οὐ μὲν δὴ Φιλήβου γε ἕνεκα παρεθέμην τὸν λόγον, ἀλλ' ἄνευ τούτων ὦ Πρώταρχε τῶν ἡδονῶν, καὶ τῶν ταύταις ἑπομένων ἂν μὴ κατοφθῶσι, σχεδὸν οὐκ ἄν ποτε δυναίμεθα διακρίνασθαι τὸ νῦν ζητούμενον. Πρ. Οὐκοῦν ἰτέον ἐπὶ τὰς τούτων συγγενεῖς. Σω. Τὰς ἐν

τῇ μίξει κοινωνούσας λέγεις; Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Εἰσὶ τοίνυν μίξεις αἱ μὲν, κατὰ τὸ σῶμα ἐν αὐτοῖς τοῖς σώμασιν, αἱ δ' αὐτῆς τῆς ψυχῆς ἐν τῇ ψυχῇ. τὰς δὲ αὖ τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος ἀνευρήσομεν λύπας ἡδοναῖς μιχθείσας, τοτὲ μὲν ἡδονὰς τὰ ξυναμφότερα, τοτὲ δὲ λύπας ἐπικαλουμένας. Πρ. Πῶς; Σω. Ὁπόταν ἐν τῇ καταστάσει τις ἢ τῇ διαφθορᾷ τἀναντία ἅμα πάθη πάσχῃ, ῥιγῶν ποτὲ θέρηται, καὶ θερμαινόμενος ἐνίοτε ψύχηται, ζητῶν οἶμαι τὸ μὲν ἔχειν, τοῦ δ' ἀπαλλάττεσθαι. τὸ δὴ λεγόμενον πικρῷ γλυκὺ μεμιγμένον, μετὰ δυσαπαλλακτίας παρὸν ἀγανάκτησιν, καὶ ὕστερον ξύστασιν ἀγρίαν ποιεῖ. Πρ. Καὶ μάλ' ἀληθὲς τὸ νῦν δὴ λεγόμενον. Σω. Οὐκοῦν αἱ τοιαῦται μίξεις, αἱ μὲν ἐξ ἴσων εἰσὶ λυπῶν τε καὶ ἡδονῶν, αἱ δ' ἐκ τῶν ἑτέρων πλειόνων; Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Λέγε δὴ τὰς μὲν, ὅταν πλείους λύπαι τῶν ἡδονῶν γίγνωνται, τὰς τῶν ψώρας λεγομένας, νῦν δὴ ταύτας εἶναι. καὶ τὰς τῶν γαργαλισμῶν, ὁπόταν ἐντὸς τὸ ζέον ᾖ καὶ τὸ φλεγμαῖνον, τῇ τρίψει δὲ καὶ τῇ κινήσει μὴ ἐφικνῆταί τις. τὸ δ' ἐπιπολῆς μόνον διαχέῃ, τότε φέροντες εἰς πῦρ αὐτὰ, καὶ εἰς τοὐναντίον ἀπορίαις μεταβάλλοντες ἐνίοτε ἀμηχάνους ἡδονὰς, τότε δὲ τοὐναντίον τοῖς ἐντὸς πρὸς τὰς τῶν ἔξω λύπας, ἡδοναῖς συγκερασθείσας εἰς ὁπότερ' ἂν ῥέψῃ παρέσχοντο, διὰ τὸ τὰ συγκεκριμένα βίᾳ διαχεῖν, ἢ τὰ διακεκριμένα συγχεῖν, καὶ ὁμοῦ λύπας ἡδοναῖς παρατιθέναι. Πρ. Ἀληθέστατα. Σω. Οὐκοῦν ὁπόταν αὖ πλείων ἡδονὴ κατὰ τοιαῦτα πάντα ξυμμιχθῇ, τὸ μὲν ὑπομεμιγμένον τῆς λύπης, γαργαλίζει τε καὶ ἠρέμα ἀγανακτεῖν ποιεῖ; τὸ δ' αὐτῆς ἡδονῆς πολὺ πλέον ἐγκεχυμένον, συντείνει τε καὶ ἐνίοτε πηδᾶν ποιεῖ. καὶ παντοῖα μὲν χρώματα, παντοῖα δὲ σχήματα, παντοῖα δὲ πνεύματα ἀπεργαζόμενα, πᾶσαν ἔκπληξιν καὶ βοὰς μετὰ ἀφροσύνης ἐνεργάζεται. Πρ. Μάλα γε. Σω. Καὶ λέγειν τε ὦ ἑταῖρε αὐτόν τε περὶ ἑαυτοῦ ποιεῖ, καὶ ἄλλον, ὡς ταύταις ταῖς ἡδοναῖς τερπόμενος, οἷον ἀποθνήσκει. καὶ ταύτας γε δὴ παντάπασιν ἀεὶ μεταδιώκει τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἂν ἀκολαστότερός τε καὶ ἀφρονέστερος ὢν τυγχάνῃ. καὶ καλεῖ δὴ μεγίστας ταύτας, καὶ τὸν ἐν αὐταῖς ὅτι μάλιστ' ἀεὶ ζῶντα εὐδαιμονέστατον καταριθμεῖται. Πρ. Πάντα ὦ Σώκρατες, τὰ συμβαίνοντα πρὸς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων εἰς δόξαν, διεπέρανας. Σω. Περί γε τῶν ἡδονῶν ὦ Πρώταρχε τῶν ἐν τοῖς κοινοῖς παθήμασιν αὐτοῦ τοῦ σώματος, τῶν ἐπιπολῆς τε καὶ ἐντὸς κερασθέντων. περὶ δὲ τῶν ἐν ψυχῇ σώματι τἀναντία ξυμβάλλεται, λύπην τε ἅμα πρὸς ἡδονὴν, καὶ ἡδονὴν πρὸς λύπην. ὥστ' εἰς μίαν ἀμφότερα κρᾶσιν ἰέναι. ταῦτα ἔμπροσθεν μὲν διήλθομεν, ὡς ὁπόταν αὖ κενῶται, πληρώσεως ἐπιθυμεῖ. καὶ ἐλπίζων μὲν, χαίρει. κενούμενος δὲ, ἀλγεῖ. ταῦτα δὲ τότε μὲν οὐκ ἐμαρτυράμεθα. νῦν δὲ λέγομεν, ὡς ψυχῆς πρὸς σῶμα διαφερομένης, ἐν πᾶσι τούτοις πλήθει ἀμηχάνοις οὖσι, μίξις μία λύπης τε καὶ ἡδονῆς ξυμπίπτει γενομένη. Πρ. Κινδυνεύεις ὀρθότατα λέγειν. Σω. Ἔτι τοίνυν ἡμῖν τῶν μίξεων λύπης τε καὶ ἡδονῆς λοιπὴ μία. Πρ. Ποία φῄς; Σω. Ἣν αὐτὴν τὴν ψυχὴν αὑτῇ πολλάκις λαμβάνειν σύγκρισιν ἔφαμεν. Πρ. Πῶς οὖν τοῦτ' αὐτὸ λέγομεν; Σω. Ὀργὴν, καὶ φόβον, καὶ πόθον, καὶ θρῆνον, καὶ ἔρωτα, καὶ ζῆλον, καὶ φθόνον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἆρ' οὐκ αὐτῆς τῆς ψυχῆς τίθεσαι ταύτας λύπας τινάς; Πρ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν αὐτὰς ἡδονῶν μεστὰς εὑρήσομεν ἀμηχάνων; ἢ δεόμεθα ὑπομιμνήσκεσθαι τὸ ὅς τ' ἐφέηκε τοῖς θυμοῖς καὶ ταῖς ὀργαῖς τὸ πολύφρονά περ χαλεπῆναι. ὅστε πολὺ γλυκίων μέλιτος καταλειβομένοιο, καὶ τὰς ἐν τοῖς θρήνοις καὶ πόθοις ἡδονὰς ἐν λύπαις οὔσας ἀναμεμιγμένας; Πρ. Οὔκ, ἀλλ' οὕτω ταῦτά γε καὶ οὐκ ἄλλως ἂν ξυμβαίνοι γιγνόμενα. Σω. Καὶ μὴν καὶ τάς γε τραγικὰς θεωρήσεις, ὅταν ἅμα χαίροντες κλάωσι μέμνησαι; Πρ. Τί δ' οὔ; Σω. Τὴν δ' ἐν ταῖς κωμῳδίαις διάθεσιν ἡμῶν τῆς ψυχῆς, ἆρ' οἶσθ' ὡς ἔστι κἀν τούτοις μίξις λύπης γε καὶ ἡδονῆς; Πρ. Οὐ πάνυ κατανοῶ. Σω. Παντάπασι γὰρ οὐ ῥᾴδιον ὦ Πρώταρχε, ἐν τούτῳ ξυννοεῖν τὸ τοιοῦτον ἑκάστοτε πάθος. Πρ. Οὔκουν ὥς γ' ἔοικεν ἐμοί. Σω. Λάβωμέν γε μὴν αὐτὸ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ σκοτεινότερόν ἐστιν. ἵνα καὶ ἐν ἄλλοις ῥᾷον καταμαθεῖν τις οἷός τ' ᾖ, μίξιν λύπης τε καὶ ἡδονῆς. Πρ. Λέγοις ἄν. Σω. Τὸ τοίνυν δὴ ῥηθὲν ὄνομα φθόνου, πότερα λύπην τινὰ ψυχῆς θήσεις, ἢ πῶς; Πρ. Οὕτω. Σω. Ἀλλὰ μὴν ὁ φθονῶν γε, ἐπὶ κακοῖς τοῖς τῶν πέλας ἡδόμενος ἀναφανήσεται. Πρ. Σφόδρα γε. Σω. Κακὸν μὴν † ἀνία, καὶ ἣν δὴ λέγομεν ἀβελτέραν ἕξιν. Πρ. Τί μήν; Σω. Ἐκ δὴ τούτων ἴδε τὸ γελοῖον, ἥντινα φύσιν ἔχει. Πρ. Λέγε μόνον. Σω. Ἔστι δὴ πονηρία μέν τις τὸ κεφάλαιον, ἕξεώς τινος ἐπίκλην λεγομένη. τῆς δ' αὖ πάσης πονηρίας ἐστὶ τοὐναντίον πάθος ἔχον, ἢ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς γραμμάτων. Πρ. Τὸ γνῶθι σαυτὸν λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ἔγωγε. τοὐναντίον μὴν ἐκείνῳ δηλονότι, τὸ μηδαμῇ γιγνώσκειν αὐτὸν λεγόμενον ὑπὸ τοῦ γράμματος ἂν εἴη. Πρ. Τί μήν; Σω. Ὦ Πρώταρχε πειρῶ δὴ αὐτὸ τοῦτο τριχῇ τέμνειν. Πρ. Πῇ φῄς; οὐ γὰρ μὴ δυνατὸς ὦ. Σω. Λέγεις δὴ δεῖν ἐμὲ τοῦτο διελέσθαι τανῦν; Πρ. Καὶ δέομαί γε πρὸς τῷ λέγειν. Σω. Ἆρ' οὖν οὐ τῶν ἀγνοούντων αὑτοὺς κατὰ τρία ἀνάγκη τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν ἕκαστον; Πρ. Πῶς; Σω. Πρῶτον μὲν κατὰ χρήματα δοξάζειν εἶναι πλουσιώτερον, ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν οὐσίαν. Πρ. Πολλοὶ γοῦν εἰσι τὸ τοιοῦτον πάθος ἔχοντες. Σω. Πλείους δέ γε οἳ μείζους καὶ καλλίους αὑτοὺς δοξάζουσι, καὶ πάντα ὅσα κατὰ τὸ σῶμα εἶναι διαφερόντως τῆς οὔσης αὐτοῖς ἀληθείας. Πρ. Πάνυ γε. Σω. Πολὺ δὲ

† ἄνοια, ἤ, ἄγνοια.

πλεῖστοί γε

πλεῖστοί γε οἶμαι περὶ τὸ τρίτον εἶδος, ἐν ταῖς ψυχαῖς τούτων διημαρτήκασιν ἀρετῆς δοξάζοντες βελτίους ἑαυτοὺς, οὐκ ὄντες. Πρ. Σφόδρα μὲν οὖν. Σω. Τῶν ἀρετῶν δ᾽ ἆρ᾽ οὐ σοφίας πέρι, τὸ πλῆθος πάντως ἀντεχόμενον, μεστὸν ἐρίδων καὶ δοξοσοφίας ἐστὶ καὶ ψευδοῦς; Πρ. Πῶς δ᾽ οὔ; Σω. Κακὸν μὲν δὴ πᾶν ἄν τις τὸ τοιοῦτον εἰπὼν, ὀρθῶς ἂν εἴποι πάθος. Πρ. Σφόδρα γε. Σω. Τοῦτο τοίνυν ἔτι διαιρετέον ὦ Πρώταρχε δίχα, εἰ μέλλομεν τὸν παιδικὸν ἰδόντες φθόνον, ἄτοπον ἡδονῆς καὶ λύπης ὄψεσθαι μίξιν. Πρ. Πῶς οὖν τέμνωμεν δίχα λέγεις; Σω. Πάντες ὁπόσοι ταύτην τὴν ψευδῆ δόξαν περὶ ἑαυτῶν ἀνοήτως δοξάζουσι, καθάπερ ἁπάντων ἀνθρώπων καὶ τούτων ἀναγκαιότατον ἕπεσθαι, τοῖς μὲν ῥώμην αὐτῶν καὶ δύναμιν, τοῖς δὲ οἶμαι τοὐναντίον. Πρ. Ἀνάγκη. Σω. Ταύτῃ τοίνυν δίελε. καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν εἰσὶ μετ᾽ ἀσθενείας τοιοῦτοι, καὶ ἀδύνατοι καταγελώμενοι τιμωρεῖσθαι, γελοίους τούτους φάσκων εἶναι, τἀληθῆ φθέγξῃ. τοὺς δὲ δυνατοὺς τιμωρεῖσθαι, φοβεροὺς καὶ ἰσχυροὺς καὶ ἐχθροὺς προσαγορεύων, ὀρθότατον τούτων σαυτῷ λόγον ἀποδώσεις. ἄνοια γὰρ ἡ μὲν τῶν ἰσχυρῶν, ἐχθρά τε καὶ αἰσχρά. βλαβερὰ γὰρ καὶ τοῖς πέλας, αὐτή τε καὶ ὅσαι εἰκόνες ταύτης εἰσίν. ἡ δ᾽ ἀσθενὴς, ἡμῖν τὴν τῶν γελοίων εἴληχε φύσιν. Πρ. Ὀρθότατα λέγεις. ἀλλὰ γὰρ ἡ τῶν ἡδονῶν καὶ λυπῶν μίξις, ἐν τούτοις οὔ πω μοι καταφανής.

Σω. Τὴν τοίνυν τοῦ φθόνου δύναμιν λάβε πρῶτον. Πρ. Λέγε μόνον. Σω. Λύπη τις ἄδικός ἐστι, καὶ ἡδονή; Πρ. Τοῦτο μὲν ἀνάγκη. Σω. Οὐκοῦν ἐπὶ μὲν τοῖς τῶν ἐχθρῶν κακοῖς, οὔτ᾽ ἄδικον, οὔτε φθονερόν ἐστι τὸ χαίρειν; Πρ. Τί μήν; Σω. Τά γε τῶν φίλων ὁρῶντας, ἔστιν ὅτε κακὰ, μὴ λυπεῖσθαι. χαίρειν δὲ, ἆρ᾽ οὐκ ἄδικόν ἐστι; Πρ. Πῶς δ᾽ οὔ; Σω. Οὐκοῦν τὴν ἄνοιαν εἴπομεν ὅτι κακὸν πᾶσιν;

Πρ. Ὀρθῶς. Σω. Τί οὖν τῶν φίλων δοξοσοφίαν, καὶ δοξοκαλίαν, καὶ ὅσα νῦν διήλθομεν ἐν τρισὶ λέγοντες εἴδεσι γίγνεσθαι, γελοῖα μὲν ὁπόσα ἀσθενῆ, μισητὰ δ᾽ ὁπόσα ἐρρωμένα, ἢ μὴ φῶμεν ὅπερ εἶπον ἄρτι, τὴν τῶν φίλων ἕξιν ταύτην, ὅταν ἔχῃ τις τὴν ἀβλαβῆ τοῖς ἄλλοις, γελοίαν εἶναι; Πρ. Πάνυ γε. Σω. Κακὸν δὲ οὐχ ὁμολογοῦμεν αὐτὴν, ἄνοιάν γε οὖσαν; Πρ. Σφόδρα γε. Σω. Χαίρομεν δὲ ἢ λυπούμεθα, ὅταν ἐπ᾽ αὐτῇ γελῶμεν; Πρ. Δῆλον ὅτι χαίρομεν. Σω. Ἡδονὴν δὲ ἐπὶ τοῖς τῶν φίλων κακοῖς, οὐ φθόνον ἔφαμεν εἶναι τὸν τοῦτ᾽ ἀπεργαζόμενον; Πρ. Ἀνάγκη. Σω. Γελῶντας ἄρα ἡμᾶς ἐπὶ τοῖς τῶν φίλων γελοίοις, φησὶν ὁ λόγος κεραννύντας ἡδονὴν φθόνῳ, λύπῃ τὴν ἡδονὴν ξυγκεραννύναι. τὸν γὰρ φθόνον ὡμολογῆσθαι λύπην ψυχῆς ἡμῖν πάλαι. τὸ δὲ γελᾶν, ἡδονήν. ἅμα δὲ γίγνεσθαι τούτω ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις. Πρ. Ἀληθῆ. Σω. Μηνύει δὲ νῦν ὁ λόγος ἡμῖν, ἐν θρήνοις τε καὶ ἐν τραγῳδίαις μὴ τοῖς δράμασι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τοῦ βίου ξυμπάσῃ τραγῳδίᾳ καὶ κωμῳδίᾳ, λύπας ἡδοναῖς ἅμα κεράννυσθαι, καὶ ἐν ἄλλοις δὴ μυρίοις. Πρ. Ἀδύνατον μὴ ὁμολογεῖν ταῦτα ὦ Σώκρατες, εἰ καί τις φιλονεικοῖ πάντῃ πρὸς τἀναντία. Σω. Ὀργὴν μὴν καὶ πόθον, καὶ θρῆνον, καὶ φόβον, καὶ ἔρωτα, καὶ ζῆλον, καὶ φθόνον προὐθέμεθα, καὶ ὁπόσα τοιαῦτα ἐν οἷς ἔφαμεν εὑρήσειν μιγνύμενα τὰ νῦν πολλάκις λεγόμενα. ἢ γάρ; Πρ. Ναί.

Σω. Μανθάνομεν οὖν ὅτι θρήνου πέρι καὶ φθόνου καὶ ὀργῆς, πάντα ἐστὶ τὰ νῦν δὴ διαπερανθέντα; Πρ. Πῶς γὰρ οὐ μανθάνομεν; Σω. Οὐκοῦν πολλὰ ἔτι τὰ λοιπά; Πρ. Καὶ πάνυ γε. Σω. Διὰ δὴ τί μάλισθ᾽ ὑπολαμβάνεις με δεῖξαί σοι τὴν ἐν τῇ κωμῳδίᾳ μίξιν; ἆρ᾽ οὐ πίστεως χάριν; ὅτι τήν γε ἐν τοῖς φόβοις καὶ ἔρωσι, καὶ τοῖς ἄλλοις, ῥᾴδιον κρᾶσιν ἐπιδεῖξαι. λαβόντα δὲ τοῦτο παρὰ σαυτῷ ἀφεῖναί με, μηκέτι ἐπ᾽ ἐκεῖνα ἰόντα δεῖν μηκύνειν τοὺς λόγους, ἀλλ᾽ ἁπλῶς λαβεῖν τοῦτο. ὅτι καὶ σῶμα ἄνευ ψυχῆς, καὶ ψυχὴ ἄνευ σώματος, καὶ κοινῇ μετ᾽ ἀλλήλων ἐν τοῖς παθήμασι μεστά ἐστι συγκεκραμμένης ἡδονῆς λύπαις. νῦν οὖν λέγε, πότερα ἀφίης με, ἢ μέσας ποιήσεις νύκτας. εἰπὼν δὲ σμικρὰ οἶμαί σου τεύξεσθαι μεθεῖναί με. τούτων γὰρ ἁπάντων, αὔριον ἐθελήσω σοι λόγον δοῦναι. τανῦν δὲ, ἐπὶ τὰ λοιπὰ βούλομαι στέλλεσθαι πρὸς τὴν κρίσιν ἣν Φίληβος ἐπιτάττει. Πρ. Καλῶς εἶπες ὦ Σώκρατες. ἀλλ᾽ ὅσα λοιπὰ, ἡμῖν διέξελθε ὅπῃ σοι φίλον. Σω. Κατὰ φύσιν τοίνυν μετὰ τὰς μιχθείσας ἡδονὰς, ὑπὸ δή τινος ἀνάγκης ἐπὶ τὰς ἀμίκτους πορευοίμεθ᾽ ἂν ἐν τῷ μέρει. Πρ. Κάλλιστ᾽ εἶπες. Σω. Ἐγὼ δὴ πειράσομαι μεταβαλὼν σημαίνειν ἡμῖν αὐτάς. τοῖς γὰρ φάσκουσι λυπῶν εἶναι παῦλαν πάσας τὰς ἡδονὰς, οὐ πάνυ πως πείθομαι. ἀλλ᾽ ὅπερ εἶπον μάρτυσι καταχρῶμαι πρὸς τὸ τινὰς ἡδονὰς εἶναι δοκούσας, οὔσας δ᾽ οὐδαμῶς, καὶ μεγάλας ἑτέρας τινὰς ἅμα καὶ πολλὰς φανταθείσας, εἶναι δ᾽ αὐτὰς συμπεφυρμένας ὁμοῦ λύπαις τε καὶ ἀναπαύσεσιν ὀδυνῶν τῶν μεγίστων, περί τε σώματος καὶ ψυχῆς ἀπορίας. Πρ. Ἀληθεῖς δ᾽ αὖ τίνας ὦ Σώκρατες ὑπολαμβάνων ὀρθῶς τις διανοοῖτ᾽ ἄν; Σω. Τὰς περί τε τὰ καλὰ λεγόμενα χρώματα, καὶ περὶ τὰ σχήματα, καὶ τῶν ὀσμῶν τὰς πλείστας καὶ τὰς τῶν φθόγγων, καὶ ὅσα τὰς ἐνδείας ἀναισθήτους ἔχοντα καὶ ἀλύπους, τὰς πληρώσεις αἰσθητὰς καὶ ἡδείας καθαρὰς λυπῶν παραδίδωσι. Πρ. Πῶς δὴ ταῦτα ὦ Σώκρατες αὖ λέγομεν οὕτω; Σω. Πάνυ μὲν οὖν, οὐκ εὐθὺς δῆλά ἐστιν ἃ λέγω. πειρατέον μὴν δηλοῦν. σχημάτων τε γὰρ κάλλος, οὐχ ὅπερ ἂν ὑπολάβοιεν οἱ πολλοὶ πειρῶμαι νῦν λέγειν, οἷον ζώων, ἤ τινων ζωγραφημάτων, ἀλλ᾽ εὐθύ τι λέγω φησὶν ὁ λόγος καὶ περιφερὲς, καὶ ἀπὸ τούτων δὴ τά τε τοῖς τόρνοις γιγνόμενα ἐπίπεδά τε καὶ στερεὰ, καὶ τὰ τοῖς κανόσι καὶ γωνίαις, εἴ μου μανθάνεις. ταῦτα γὰρ οὐκ εἶναι πρός τι καλὰ λέγω καθάπερ ἄλλα, ἀλλ᾽ ἀεὶ καλὰ καθ᾽ αὑτὰ πεφυκέναι, καί τινας ἡδονὰς οἰκείας ἔχειν, οὐδὲν ταῖς τῶν κινήσεων προσφερεῖς. καὶ χρώματα δὴ τοῦ τοῦτον τὸν τύπον ἔχοντα καλὰ, καὶ ἡδονάς.

ἀλλ' ἆρα μανθάνομεν, ἢ πῶς; Πρ. Πειρῶμαι μὲν ὦ Σώκρατες. πειράθητι δὲ καὶ σὺ σαφέστερον ἔτι λέγειν. Σω. Λέγω δὴ τὰς τῶν φθόγγων τὰς λείας καὶ λαμπρὰς, τὰς ἕν τι καθαρὸν ἱείσας μέλος, οὐ πρὸς ἕτερον καλὰς, ἀλλ' αὐτὰς καθ' αὑτὰς εἶναι, καὶ τούτων ξυμφύτους ἡδονὰς ἑπομένας. Πρ. Ἔστι γὰρ οὖν καὶ τοῦτο. Σω. Τὸ δὲ περὶ τὰς ὀσμὰς, ἧττον μὲν θεῖον γένος ἡδονῶν. τὸ δὲ μὴ συμμεμίχθαι ἐν αὐταῖς ἀναγκαίας λύπας, καὶ ὅπῃ τοῦτο καὶ ἐν ὅτῳ τυγχάνει γεγονὸς ἡμῖν, τοῦτ' ἐκείνης τίθημι ἀντίστροφον ἅπαν. ἀλλ' εἰ κατανοεῖς ταῦτα, εἴδη δύο λεγομένων ἡδονῶν; Πρ. Κατανοῶ. Σω. Ἔτι δὴ τοίνυν τούτοις προσθῶμεν τὰς περὶ τὰ μαθήματα ἡδονάς. εἰ ἄρα δοκοῦσιν ἡμῖν αὗται πείνας μὲν μὴ ἔχειν τοῦ μανθάνειν, μηδὲ διὰ μαθημάτων πείνην ἀλγηδόνας ἐξ ἀρχῆς γιγνομένας. Πρ. Ἀλλ' οὕτω ξυνδοκεῖ. Σω. Τί δὲ μαθημάτων πληρωθεισῶν, ἐὰν ὕστερον ἀποβολαὶ διὰ τῆς λήθης γίγνωνται, καθορᾷς τινας ἐν αὐταῖς ἀλγηδόνας; Πρ. Οὔτι φύσει γε, ἀλλ' ἔν τισι λογισμοῖς τοῦ μαθήματος, ὅταν τις στερηθεὶς λυπηθῇ διὰ τὴν χρείαν. Σω. Καὶ μὴν ὦ μακάριε νῦν γε ἡμεῖς αὐτὰ καὶ τὰ τῆς φύσεως μόνον παθήματα, χωρὶς τοῦ λογισμοῦ διαπεραινόμεθα. Πρ. Ἀληθῆ τοίνυν λέγεις, ὅτι χωρὶς λύπης ἡμῖν λήθη γίγνεται ἑκάστοτε ἐν τοῖς μαθήμασι. Σω. Ταύτας τοίνυν τὰς τῶν μαθημάτων ἡδονὰς, ἀμίκτους τε εἶναι λύπαις ῥητέον, καὶ οὐδαμῶς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τῶν σφόδρα ὀλίγων. Πρ. Πῶς γὰρ οὐ ῥητέον; Σω. Οὐκοῦν ὅτε μετρίως ἤδη διακεκρίμεθα χωρὶς τάς τε καθαρὰς ἡδονὰς, καὶ τὰς σχεδὸν ἀκαθάρτους ὀρθῶς ἂν λεχθείσας, προσθῶμεν τῷ λόγῳ ταῖς μὲν σφοδραῖς ἡδοναῖς, ἀμετρίαν, ταῖς δὲ μὴ, τοὐναντίον ἐμμετρίαν, καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ σφοδρὸν αὖ, καὶ πολλάκις καὶ ὀλιγάκις γιγνομένας τοιαύτας, τῆς τοῦ ἀπείρου τε γ' ἐκείνου καὶ ἧττον καὶ μᾶλλον, διά τε σώματος καὶ ψυχῆς φερομένου προσθῶμεν αὐταῖς εἶναι γένους. τὰς δὲ μὴ, τῶν ἐμμέτρων. Πρ. Ὀρθότατα λέγεις ὦ Σώκρατες. Σω. Ἔτι τοίνυν πρὸς τούτοις μετὰ ταῦτα τόδε αὐτῶν διαθετέον. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Τί ποτε χρὴ φάναι πρὸς ἀλήθειαν εἶναι, τὸ καθαρόν τε καὶ εἰλικρινὲς, ἢ τὸ σφόδρα τε καὶ τὸ πολὺ, καὶ τὸ μέγα, καὶ τὸ ἱκανόν. Πρ. Τί ποτ' ἄρα ὦ Σώκρατες ἐρωτᾷς βουλόμενος; Σω. Μηδὲν ὦ Πρώταρχε ἐπιλείπειν ἐλέγχων, ἡδονῆς τε καὶ ἐπιστήμης. εἰ τὸ μὲν ἄρ' αὐτῶν ἑκατέρου καθαρόν ἐστι, τὸ δ' οὐ καθαρόν, ἵνα καθαρὸν ἑκάτερον ἰὸν εἰς τὴν κρίσιν, ἐμοὶ καὶ σοὶ καὶ ξυνάπασι τοῖσδε ῥᾴω παρέχῃ τὴν κρίσιν. Πρ. Ὀρθότατα. Σω. Ἴθι δὴ περὶ πάντων ὅσα καθαρὰ γένη λέγομεν, οὑτωσὶ διανοηθῶμεν, προελόμενοι πρῶτον αὐτῶν ἕν τι διασκοπῶμεν. Πρ. Τί οὖν προελώμεθα; Σω. Τὸ λευκὸν ἐν τοῖς πρώτοις, εἰ βούλει θεασώμεθα γένος. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν.

Σω. Πῶς οὖν αὖ λευκοῦ, καὶ τίς καθαρότης ἡμῖν εἴη; πότερα τὸ μέγιστόν τε καὶ πλεῖστον, ἢ τὸ ἀκρατέστατον, ἐν ᾧ χρώματος μηδεμία μοῖρα ἄλλη μηδενὸς ἂν εἴη; Πρ. Δῆλον ὅτι τὸ μάλιστ' εἰλικρινὲς ὄν. Σω. Ὀρθῶς. ἆρ' οὖν τοῦτο ἀληθέστατον ὦ Πρώταρχε. καὶ ἅμα δὴ κάλλιστον τῶν λευκῶν πάντων θήσομεν, ἀλλ' οὐ τὸ πλεῖστον, οὐδὲ τὸ μέγιστον; Πρ. Ὀρθότατά γε. Σω. Σμικρὸν ἄρα καθαρὸν λευκὸν, μεμιγμένου πολλοῦ λευκοῦ, λευκότερον ἅμα καὶ κάλλιον καὶ ἀληθέστερον ἐὰν φῶμεν γίγνεσθαι, παντάπασιν ἐροῦμεν ὀρθῶς. Πρ. Ὀρθότατα μὲν οὖν. Σω. Τί οὖν, οὐ δήπου πολλῶν δεησόμεθα παραδειγμάτων τοιούτων ἐπὶ τὸν τῆς ἡδονῆς περὶ λόγον, ἀλλ' ἀρκεῖ νοεῖν ἡμῖν αὐτόθεν, ὡς ἄρα καὶ ξύμπασα ἡδονὴ σμικρὰ μεγάλης, καὶ ὀλίγη πολλῆς, καθαρὰ λύπης, ἡδίων καὶ ἀληθεστέρα καὶ καλλίων γίγνοιτ' ἄν; Πρ. Σφόδρα μὲν οὖν καὶ τόγε παράδειγμα ἱκανόν. Σω. Τί δὲ τὸ τοιόνδε; ἆρα περὶ ἡδονῆς οὐκ ἀκηκόαμεν ὡς ἀεὶ γένεσίς ἐστιν, οὐσία δὲ οὐκ ἔστι τὸ παράπαν ἡδονῆς; κομψοὶ γὰρ δή τινες αὖ τοῦτον τὸν λόγον ἐπιχειροῦσι μηνύειν ἡμῖν, οἷς δεῖ χάριν ἔχειν. Πρ. Τί δή; Σω. Διαπερανοῦμαί σοι τοῦτ' αὐτὸ ἐπανερωτῶν ὦ Πρώταρχε φίλε; Πρ. Λέγε, καὶ ἐρώτα μόνον. Σω. Ἐστὸν δή τινε δύο. τὸ μὲν αὐτὸ καθ' αὑτό, τὸ δὲ ἀεὶ ἐφιέμενον ἄλλου. Πρ. Πῶς τούτω, καὶ τίνε λέγεις; Σω. Τὸ μὲν, σεμνότατον ἀεὶ πεφυκός, τὸ δ' ἐλλιπὲς ἐκείνου. Πρ. Λέγε τι σαφέστερον. Σω. Παιδικά που καλὰ καὶ ἀγαθά τε θεωρήκαμεν ἅμα, καὶ ἐραστὰς ἀνδρείους αὐτῶν. Πρ. Σφόδρα γε. Σω. Τούτοις τοίνυν ἐοικότα δυοῖν οὖσι, δύ' ἄλλα ζήτει, κατὰ πάντα ὅσα λέγομεν εἶναι τὸ τρίτον ἑτέρῳ. Πρ. Λέγε σαφέστερον ὦ Σώκρατες ὅ, τι λέγεις. Σω. Οὐδὲν ποικίλον ὦ Πρώταρχε. ἀλλ' ὁ λόγος ἐρεσχελεῖ νῷν. λέγει δ' ὅτι τὸ μὲν, ἕνεκά του τῶν ὄντων ἐστ' ἀεί. τὸ δ' οὗ χάριν ἑκάστοτε τὸ τινὸς ἕνεκα γιγνόμενον ἀεὶ γίγνεται. Πρ. Μόγις ἔμαθον, διὰ τὸ πολλάκις λεχθῆναι. Σω. Τάχα δ' ἴσως ὦ παῖ μᾶλλον μαθησόμεθα προελθόντος τοῦ λόγου.

Πρ. Τί γὰρ οὔ; Σω. Δύο δὴ τάδε ἕτερα λάβωμεν. Πρ. Ποῖα; Σω. Ἓν μέν τι γένεσιν πάντων, τὴν δὲ οὐσίαν ἕτερον ἕν. Πρ. Δύο ἀποδέχομαί σου ταῦτα, οὐσίαν καὶ γένεσιν. Σω. Ὀρθότατα. πότερον οὖν τούτων, ἕνεκα ποτέρου; τὴν γένεσιν οὐσίας ἕνεκα φῶμεν, ἢ τὴν οὐσίαν εἶναι γενέσεως ἕνεκα; Πρ. Τοῦτο ὃ προσαγορεύεται οὐσία εἰ γενέσεως ἕνεκα τοῦτ' ἐστὶν ὅπερ ἐστὶ νῦν πυνθάνῃ;

Σω. Φαίνομαι. Πρ. Πρὸς θεῶν ἆρ' ἂν ἐπανερωτᾷς με; Σω. Τοιόνδε τι λέγω ὦ Πρώταρχε μοι πότερα πλοίων ναυπηγίαν ἕνεκα φὴς γίγνεσθαι μᾶλλον, ἢ πλοῖα ναυπηγίας; καὶ πάνθ' ὁπόσα τοιαῦτ' ἐστὶ, λέγω τοῦτ' αὐτὸ ὦ Πρώταρχε. Πρ. Τί οὖν οὐκ αὐτὸς ἀπεκρίνω σαυτῷ ὦ Σώκρατες; Σω. Οὐδὲν ὅτι οὔ. σὺ μέντοι τοῦ λόγου μέτεχε. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Φημὶ δὴ γενέσεως μὲν ἕνεκα, φάρμακά τε καὶ πάντα ὄργανα, καὶ πᾶσαν ὕλην παρατίθεσθαι πᾶσιν. ἑκάστην δὲ γένεσιν ἄλλην, ἄλλης

οὐσίας

οὐσίας τινὸς ἑκάστης ἕνεκα γίγνεσθαι. ξύμπασαν δὲ γένεσιν, οὐσίας ἕνεκα γίγνεσθαι ξυμπάσης. Πρ. Σαφέστατα μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν ἡδονή γε, εἴπερ γένεσίς ἐστιν, ἕνεκά τινος οὐσίας ἐξ ἀνάγκης γίγνοιτ᾽ ἄν; Πρ. Τί μήν; Σω. Τό γε μὴν οὗ ἕνεκα τὸ ἕνεκά του γιγνόμενον ἀεὶ γίγνοιτ᾽ ἄν, ἐν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ μοίρᾳ ἐκεῖνό ἐστι. τὸ δὲ τινὸς ἕνεκα γιγνόμενον, εἰς ἄλλην ὦ ἄριστε μοῖραν θετέον. Πρ. Ἀναγκαιότατον. Σω. Ἆρ᾽ οὖν ἡδονή γε εἴπερ γένεσίς ἐστιν, εἰς ἄλλην, ἢ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μοῖραν αὐτὴν τιθέντες, ὀρθῶς θήσομεν; Πρ. Ὀρθότατα μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν ὅπερ ἀρχόμενος εἶπον τούτου τοῦ λόγου, τῷ μηνύσαντι τῆς ἡδονῆς πέρι, τὸ γένεσιν μὲν, οὐσίαν δὲ μὴ δ᾽ ἡντινοῦν αὐτῆς εἶναι, χάριν δεῖ ἔχειν; δῆλον γὰρ, ὅτι οὗτος τῶν φασκόντων ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι καταγελᾷ. Πρ. Σφόδρα γε. Σω. Καὶ μὴν αὐτὸς οὗτος ἑκάστοτε, καὶ τῶν ἐν ταῖς γενέσεσιν ἀποτελουμένων καταγελάσεται. Πρ. Πῶς δὴ, καὶ ποίων λέγεις; Σω. Τῶν ὅσοι ἐξιώμενοι, ἢ πείνην, ἢ δίψαν, ἢ τι τῶν τοιούτων ὅσα γένεσις ἐξιᾶται, χαίρουσι διὰ τὴν γένεσιν, ἅτε ἡδονῆς οὔσης αὐτῆς, καί φασι ζῆν οὐκ ἂν δέξασθαι, μὴ διψῶντές τε καὶ πεινῶντες, καὶ τἆλλα ἅ τις ἂν εἴποι πάντα τὰ ἑπόμενα τοῖς τοιούτοις παθήμασι μὴ πάσχοντες. Πρ. Ἐοίκασι γοῦν. Σω. Οὐκοῦν τῷ γίγνεσθαί γε τοὐναντίον ἅπαντες τὸ φθείρεσθαι φαῖμεν ἄν; Πρ. Ἀναγκαῖον. Σω. Τὴν δὴ φθορὰν καὶ γένεσιν αἱροῖτ᾽ ἄν, ὁ τοῦθ᾽ αἱρούμενος, ἀλλ᾽ οὐ τὸν τρίτον ἐκεῖνον βίον, τὸν ἐν ᾧ μήτε χαίρειν, μήτε λυπεῖσθαι, φρονεῖν δ᾽ ἦν δυνατὸν ὡς οἷόν τε καθαρώτατα. Πρ. Πολλή τις ὡς ἔοικεν ὦ Σώκρατες ἀλογία ξυμβαίνει γίγνεσθαι, ἐάν τις τὴν ἡδονὴν ὡς ἀγαθὸν ἡμῖν τιθῆται. Σω. Πολλή. ἐπεὶ καὶ τῇδε ἔτι λέγωμεν. Πρ. Πῇ; Σω. Πῶς οὐκ ἄλογόν ἐστι μηδὲν ἀγαθὸν εἶναι, μὴ δὲ καλὸν, μήτε ἐν σώμασι, μήτ᾽ ἐν πολλοῖς ἄλλοις, πλὴν ἐν ψυχῇ, καὶ ἐνταῦθα ἡδονὴν μόνον. ἀνδρίαν δὲ, ἢ σωφροσύνην, ἢ νοῦν, ἤ τι τῶν ἄλλων ὅσα ἀγαθὰ εἴληχε ψυχὴ, μηδὲν τοιοῦτον εἶναι; πρὸς τούτοις δὲ ἔτι τὸν μὴ χαίροντα, ἀλγοῦντα δὲ ἀναγκάζεσθαι φάναι κακὸν εἶναι τότε, ὅταν ἀλγῇ, κἂν ᾖ ἄριστος πάντων. καὶ τὸν χαίροντα αὖ ὅσῳ μᾶλλον χαίρει, τότε ὅταν χαίρῃ τοσούτῳ διαφέρειν πρὸς ἀρετήν; Πρ. Πάντ᾽ ἐστὶ ταῦτα ὦ Σώκρατες ὡς δυνατὸν ἀλογώτατα. Σω. Μὴ τοίνυν ἡδονῆς μέντοι ἐξέτασιν πᾶσαν ἐπιχειρῶμεν ποιήσασθαι, νοῦ δὲ καὶ ἐπιστήμης οἷον φειδόμενοι σφόδρα φανῶμεν, γενναίως δὲ εἴ πῃ τί σαθρὸν ἔχει πᾶν περικρούωμεν, ἕως ὅτι καθαρώτατόν ἐστ᾽ αὐτῶν φύσει τοῦτο κατιδόντες, εἰς τὴν κρίσιν χρώμεθα τὴν κοινὴν τοῖς τε τούτων, καὶ τοῖς τῆς ἡδονῆς μέρεσιν ἀληθεστάτοις. Πρ. Ὀρθῶς. Σω. Οὐκοῦν ἡμῖν τὸ μὲν, οἶμαι δημιουργικόν ἐστι τῆς περὶ τὰ μαθήματα ἐπιστήμης. τὸ δὲ, περὶ παιδείαν, ἢ τροφήν; ἢ πῶς; Πρ. Οὕτω. Σω. Ἐν δὴ ταῖς χειροτεχνικαῖς διανοηθῶμεν πρῶτα, εἰ τὸ μὲν, ἐπιστήμης αὐτῶν μᾶλλον ἐχόμενον, τὸ δὲ, ἧττον ἔνι. καὶ δεῖ τὰ μὲν, ὡς καθαρώτατα νομίζειν, τὰ δ᾽ ὡς ἀκαθαρτότατα. Πρ. Οὐκοῦν χρή. Σω. Τὰς τοίνυν ἡγεμονικὰς διαληπτέον ἑκάστων αὐτῶν χωρίς. Πρ. Ποίας, καὶ πῶς; Σω. Οἷον πασῶν που τεχνῶν ἄν τις ἀριθμητικὴν χωρίζῃ, καὶ μετρητικὴν, καὶ στατικὴν ὡς ἔπος εἰπεῖν, φαῦλον τὸ καταλειπόμενον ἑκάστης ἂν γίγνοιτο. Πρ. Φαῦλον μέντοι. Σω. Τὸ γοῦν μετὰ ταῦτ᾽ εἰκάζειν λείποιτ᾽ ἂν, καὶ τὰς αἰσθήσεις καταμελετᾶν ἐμπειρίᾳ καί τινι τριβῇ ταῖς τῆς στοχαστικῆς προσχρωμένους δυνάμεσιν, ἃς πολλοὶ τέχνας ἐπονομάζουσι, μελέτῃ καὶ πόνῳ τὴν ῥώμην ἀπειργασμένους. Πρ. Ἀναγκαιότατα λέγεις. Σω. Οὐκοῦν μεστὴ μέν που μουσικὴ πρῶτον τὸ ξύμφωνον ἁρμόττουσα οὐ μέτρῳ, ἀλλὰ μελέτης στοχασμῷ. καὶ ξύμπασα αὐτῆς αὐλητικὴ, τὸ μέτρον ἑκάστης χορδῆς τῷ στοχάζεσθαι φερομένης θηρεύουσα, ὥστε πολὺ μεμιγμένον ἔχειν τὸ μὴ σαφὲς, σμικρὸν δὲ τὸ βέβαιον. Πρ. Ἀληθέστατα. Σω. Καὶ μὴν ἰατρικήν τε, καὶ γεωργίαν, καὶ κυβερνητικὴν, καὶ στρατηγικὴν ὡσαύτως εὑρήσομεν ἐχούσας. Πρ. Καὶ πάνυ γε. Σω. Τεκτονικὴν δέ γε οἶμαι πλείστοις μέτροις τε καὶ ὀργάνοις χρωμένην, τὰ πολλὴν ἀκρίβειαν αὐτῇ πορίζοντα τεχνικωτέραν τῶν πολλῶν ἐπιστημῶν παρέχεται. Πρ. Πῇ; Σω. Κατά τε ναυπηγίαν, καὶ κατ᾽ οἰκοδομίαν, καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις τῆς ξυλουργικῆς. κανόνι γὰρ οἶμαι καὶ τόρνῳ χρῆται, καὶ διαβήτῃ, καὶ στάθμῃ, καί τινι προσαγωγίῳ κεκομψευμένῳ. Πρ. Καὶ πάνυ γε ὦ Σώκρατες ὀρθῶς λέγεις. Σω. Θῶμεν τοίνυν διχῇ τὰς λεγομένας τέχνας, τὰς μὲν μουσικῇ ξυνεπομένας ἐν τοῖς ἔργοις ἐλάττονος ἀκριβείας μετισχούσας, τὰς δὲ τεκτονικῇ πλείονος. Πρ. Κείσθω. Σω. Τούτων δὲ ταύτας ἀκριβεστάτας εἶναι τέχνας, ἃς δὴ νῦν πρώτας εἴπομεν. Πρ. Ἀριθμητικὴν φαίνῃ μοι λέγειν, καὶ ὅσας μετὰ ταύτης τέχνας ἐφθέγξω νῦν δή. Σω. Πάνυ μὲν οὖν. ἀλλ᾽ ὦ Πρώταρχε, ἆρ᾽ οὐ διττὰς αὖ καὶ ταύτας λεκτέον, ἢ πῶς; Πρ. Ποίας δὴ λέγεις; Σω. Ἀριθμητικὴν πρῶτον. ἆρ᾽ οὐκ ἄλλην μέν τινα τὴν τῶν πολλῶν φατέον, ἄλλην δ᾽ αὖ τὴν τῶν φιλοσοφούντων; Πρ. Πῇ ποτε διορισάμενος οὖν ἄλλην, τὴν δὲ ἄλλην θείη τις ἂν ἀριθμητικήν; Σω. Οὐ σμικρὸς ὅρος ὦ Πρώταρχε. οἱ μὲν γάρ που μονάδας ἀνίσους καταριθμοῦνται τῶν περὶ ἀριθμὸν, οἷον στρατόπεδα δύο, καὶ βοῦς δύο, καὶ δύο τὰ σμικρότατα, ἢ καὶ τὰ πάντων μέγιστα. οἱ δ᾽ οὐκ ἄν ποτε αὐτοῖς συνακολουθήσειαν, εἰ μὴ μονάδα μονάδος ἑκάστης τῶν μυρίων μηδεμίαν ἄλλην ἄλλης διαφέρουσάν τις θήσει. Πρ. Καὶ μάλα εὖ λέγεις, οὐ σμικρὰν διαφορὰν τῶν περὶ ἀριθμὸν τευταζόντων, ὥστε λόγον ἔχειν δύο αὐτὰς εἶναι. Σω. Τί δὲ λογιστικὴ καὶ μετρητικὴ κατὰ τεκτονικὴν καὶ κατ᾽ ἐμπορικὴν, τῶν κατὰ φιλοσοφίαν γεωμετρίας τε καὶ λογισμῶν καταμελετωμένων· πότερον

ὡς μία ἑκατέρα λεκτέον, ἢ δύο τιθῶμεν; Πρ. Τῇ πρόσθεν ἑπόμενος, ἔγωγ᾽ ἂν δύο κατὰ τὴν ἐμὴν ψῆφον τιθείην ἑκατέραν τούτων. Σω. Ὀρθῶς. οὗ δ᾽ ἕνεκα ταῦτα προηνεγκάμεθα εἰς τὸ μέσον, ἆρα ἐννοεῖς; Πρ. Ἴσως. ἀλλὰ σὲ βουλοίμην ἂν ἀποφήνασθαι τὸ νῦν ἐρωτώμενον. Σω. Δοκεῖ τοίνυν ἔμοιγε οὗτος ὁ λόγος οὐχ ἧττον, ἢ ὅτε λέγειν αὐτὸν ἠρχόμεθα, ταῖς ἡδοναῖς ζητῶν ἀντίστροφον ἐνταῦθα προβεβληκέναι, σκοπῶν ἆρά ἐστί τις ἑτέρας ἄλλη καθαρωτέρα ἐπιστήμης ἐπιστήμη, καθάπερ ἡδονῆς ἡδονή. Πρ. Καὶ μάλα σαφὲς τοῦτό γε, ὅτι ταῦθ᾽ ἕνεκα τούτων ἐπικεχείρηκε. Σω. Τί οὖν, ἆρ᾽ οὐκ ἐν μὲν τοῖς ἔμπροσθεν, ἐπ᾽ ἄλλοις ἄλλην τέχνην οὖσαν ἀνηυρίσκει σαφεστέραν οὖσαν, καὶ ἀσαφεστέραν ἄλλην ἄλλης; Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἐν τούτοις δέ, ἆρ᾽ οὔ τινα τέχνην ὡς ὁμώνυμον φθεγξάμενος εἰς δόξαν καταστήσας ὡς μιᾶς, πάλιν ὡς δυοῖν ἐπανερωτᾷ τούτοιν αὐτοῖν τὸ σαφὲς καὶ τὸ καθαρόν τε περὶ ταῦτα, πότερον ἡ τῶν φιλοσοφούντων ἢ μὴ φιλοσοφούντων ἀκριβέστερον ἔχει; Πρ. Καὶ μάλα δοκεῖ μοι τοῦτο διερωτᾶν. Σω. Τίν᾽ οὖν ὦ Πρώταρχε αὐτῷ δίδωμεν ἀπόκρισιν; Πρ. Ὦ Σώκρατες εἰς θαυμαστὸν διαφορᾶς μέγεθος, εἰς σαφήνειαν προεληλύθαμεν ἐπιστημῶν. Σω. Οὐκοῦν ἀποκρινούμεθα ῥᾷον; Πρ.

Τί μήν; καὶ εἰρήσθω γε, ὅτι πολὺ μὲν αὗται τῶν ἄλλων τεχνῶν διαφέρουσι. τούτων δ᾽ αὐτῶν αἱ περὶ τὴν τῶν ὄντως φιλοσοφούντων ὁρμήν, ἀμήχανον ἀκριβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ περὶ τὰ μέτρα τε καὶ ἀριθμοὺς διαφέρουσιν. Σω. Ἔστω ταῦτα κατὰ σέ, καί σοι δὴ πιστεύοντες, θαῤῥοῦντες ἀποκρινόμεθα τοῖς δεινοῖς περὶ λόγων ὁλκήν. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Ὡς εἰσὶ δύο ἀριθμητικαί, καὶ ταύταις ἄλλαι δύο τοιαῦται ξυνεπόμεναι συχναὶ τὴν διδυμότητα ἔχουσαι ταύτην, ὀνόματος ἑνὸς κεκοινωνημέναι. Πρ. Διδῶμεν τύχῃ ἀγαθῇ τούτοις, οὓς φὴς δεινοὺς εἶναι, ταύτην τὴν ἀπόκρισιν ὦ Σώκρατες. Σω. Ταύτας οὖν λέγομεν ἐπιστήμας ἀκριβεῖς μάλιστα εἶναι; Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἀλλ᾽ ἡμᾶς ὦ Πρώταρχε ἀναίνοιτ᾽ ἂν ἡ τοῦ διαλέγεσθαι δύναμις, εἴ τινα πρὸ αὐτῆς ἄλλην κρίναιμεν. Πρ. Τίνα δὲ ταύτην αὖ δεῖ λέγειν; Σω. Δῆλον ὅτι ἡ πᾶσαν τήν γε νῦν λεγομένην γνοίη. τὴν γὰρ περὶ τὸ ὂν καὶ τὸ ὄντως, καὶ τὸ κατὰ ταυτὸν ἀεὶ πεφυκός, πάντως ἔγωγε οἶμαι ἡγεῖσθαι ξύμπαντας ὅσοις νοῦ καὶ σμικρὸν προσήρτηται, μακρῷ ἀληθεστάτην εἶναι γνῶσιν. σὺ δὲ τί πῶς ὦ Πρώταρχε διακρίνοις ἄν; Πρ. Ἤκουον μὲν ἔγωγε ὦ Σώκρατες ἑκάστοτε Γοργίου πολλάκις, ὡς ἡ τοῦ πείθειν, πολὺ διαφέροι πασῶν τεχνῶν. πάντα γὰρ ὑφ᾽ αὑτῇ δοῦλα δι᾽ ἑκόντων, ἀλλ᾽ οὐ διὰ βίας ποιοῖτο. καὶ μακρῷ πασῶν ἀρίστη εἴη τῶν τεχνῶν. νῦν δ᾽ οὔτε σοί, οὔτε δὴ ἐκείνῳ βουλοίμην ἂν ἐναντία τίθεσθαι. Σω. Τὰ ὅπλα μοι δοκεῖς βουληθεὶς εἰπεῖν, αἰσχυνθεὶς ἀπολιπεῖν. Πρ. Ἔστω νῦν ταῦτα, ταύτῃ ὅπῃ σοι δοκεῖ. Σω. Ἆρ᾽ οὖν αἴτιος ἐγώ, τοῦ μὴ καλῶς ὑπολαβεῖν σε; Πρ. Τὸ ποῖον;

Σω. Οὐκ ὦ φίλε Πρώταρχε τοῦτο ἔγωγε ἐζήτουν πω, τίς τέχνη ἢ τίς ἐπιστήμη πασῶν διαφέρει, τῷ μεγίστη καὶ ἀρίστη καὶ πλεῖστα ὠφελοῦσα ἡμᾶς. ἀλλὰ τίς ποτε τὸ σαφές, καὶ τὸ ἀκριβές, καὶ τὸ ἀληθέστατον ἐπισκοπεῖ, κἂν εἰ σμικρὰ καὶ μὴ σμικρὰ ὀνίνασα. τοῦτ᾽ ἔστιν ὃ νῦν δὴ ζητοῦμεν. ἀλλ᾽ ὅρα. οὐδὲ γὰρ ἀπεχθήσῃ Γοργίᾳ, τῇ μὲν ἐκείνου ὑπάρχειν τέχνῃ διδοὺς πρὸς χρείαν τοῖς ἀνθρώποις κρατεῖν. ἣ δὲ εἶπον νῦν ἐγὼ πραγματεία, καθάπερ τοῦ λευκοῦ πέρι τότε ἔλεγον, κἂν εἰ σμικρὸν καθαρὸν δὲ εἴη, τοῦ πολλοῦ καὶ μὴ τοιούτου διαφέρειν, τούτῳ γ᾽ αὐτῷ τῷ ἀληθεστάτῳ. καὶ νῦν δὴ σφόδρα διανοηθέντες, καὶ ἱκανῶς διαλογισάμενοι, μήτ᾽ εἴ τινας ὠφελείας ἐπιστημῶν βλέψαντες, μήτε τινὰς εὐδοκιμίας, ἀλλ᾽ εἴ τις πέφυκε τῆς ψυχῆς ἡμῶν δύναμις ἐρᾶν τε τοῦ ἀληθοῦς, καὶ πάντα ἕνεκα τούτου πράττειν, ταύτην εἴπωμεν διεξερευνησάμενοι τὸ καθαρὸν νοῦ τε καὶ φρονήσεως, εἰ ταύτην μάλιστα ἐκ τῶν εἰκότων κεκτῆσθαι φαῖμεν ἄν, ἤ τινα ἑτέραν ταύτης κυριωτέραν ἡμῖν ζητητέον. Πρ. Ἀλλὰ σκοπῶ, καὶ χαλεπὸν οἶμαι συγχωρῆσαί τινα ἄλλην ἐπιστήμην ἢ τέχνην τῆς ἀληθείας ἀντέχεσθαι μᾶλλον, ἢ ταύτην. Σω. Ἆρ᾽ οὖν ἐννοήσας τὸ τοιόνδε εἴρηκας ὃ λέγεις νῦν, ὡς αἱ πολλαὶ τέχναι καὶ ὅσαι περὶ ταῦτα πεπόνηνται, πρῶτον μὲν δόξαις χρῶνται, καὶ τὰ περὶ δόξας ζητοῦσι ξυντεταγμένως, εἴτε καὶ περὶ φύσεως ἡγεῖταί τις ζητεῖν, οἶσθ᾽ ὅτι τὰ περὶ τὸν κόσμον τόνδε ὅπῃ γέγονε, καὶ ὅπῃ πάσχει τι, καὶ ὅπῃ ποιεῖ, ταῦτα ζητεῖ διὰ βίου. φαῖμεν ἂν ταῦτα, ἢ πῶς; Πρ. Οὕτω. Σω. Οὐκοῦν οὐ περὶ τὰ ὄντα αἰεί, περὶ δὲ τὰ γιγνόμενα καὶ γενησόμενα καὶ γεγονότα ἡμῶν ὁ τοιοῦτος ἀνῄρηται τὸν πόνον; Πρ. Ἀληθέστατα. Σω. Τούτων οὖν τί σαφὲς ἂν φαῖμεν τῇ ἀκριβεστάτῃ ἀληθείᾳ γίγνεσθαι, ὧν μήτε ἔσχε μηδὲν πώποτε κατὰ ταυτά, μήθ᾽ ἕξει, μήτε εἰς τὸ νῦν παρὸν ἔχει; Πρ. Καὶ πῶς; Σω. Περὶ οὖν τὰ μὴ κεκτημένα βεβαιότητα μηδ᾽ ἡντινοῦν, πῶς ἄν ποτε βέβαιον γίγνοιθ᾽ ἡμῖν καὶ ὁτιοῦν; Πρ. Οἶμαι μὲν οὐδαμῶς. Σω. Οὐδ᾽ ἄρα νοῦς, οὐδέ τις ἐπιστήμη περὶ αὐτά ἐστι, τὸ ἀληθέστατον ἔχουσα. Πρ. Οὐκοῦν εἰκός γε. Σω. Τὸν μὲν δὴ σὲ καὶ ἐμὲ καὶ Γοργίαν καὶ Φίληβον, χρὴ συχνὰ χαίρειν ἐᾶν. τόδε δέ, διαμαρτύρασθαι τῷ λόγῳ. Πρ.

Τὸ ποῖον; Σω. Ὡς ἢ περὶ ἐκεῖνα ἔσθ᾽ ἡμῖν τό, τε βέβαιον, καὶ τὸ καθαρόν, καὶ ἀληθές, καὶ ὃ δὴ λέγομεν εἰλικρινές, περὶ τὰ ἀεὶ καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἀμικτότατα ἔχον, ἢ δεύτερος ἐκείνων, ὅτι μάλιστά ἐστι ξυγγενές. τὰ δ᾽ ἄλλα πάντα, δεύτερά τε καὶ ὕστερα λεκτέον. Πρ. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Τὰ δὴ τῶν ὀνομάτων περὶ τὰ τοιαῦτα κάλλιστα, ἆρ᾽ οὐ τοῖς καλλίστοις δικαιότατον ἀπονέμειν; Πρ. Εἰκός γε.

Σω. Οὐκοῦν νοῦς ἐστι καὶ φρόνησις, ἅγ᾽ ἄν τις τιμήσειε μάλιστα ὀνόματα; Πρ. Ναί. Σω. Ταῦτ᾽ ἄρα ἐν ταῖς περὶ τὸ ὂν ὄντως ἐννοίαις ἐστὶν ἀπηκριβωμένα ὀρθῶς κείμενα καλεῖσθαι. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν.

Σω. Καὶ

Σω. Καὶ μὴν ἄγε εἰς τὴν κρίσιν ἐγὼ τότε παρεχόμην, οὐκ ἄλλ' ἔστιν ἢ ταῦτα τὰ ὀνόματα. Πρ. Τί μήν ὦ Σώκρατες; Σω. Εἶεν· τὸ μὲν δὴ φρονήσεώς τε καὶ ἡδονῆς πέρι πρὸς τὴν ἀλλήλων μίξιν εἴ τις φαίη καθαπερεὶ δημιουργοῖς ἡμῖν, ἐξ ὧν ἢ ἐν οἷς δεῖ δημιουργεῖν τι παρακεῖσθαι, καλῶς ἂν τῷ λόγῳ ἀπεικάζοι. Πρ. Καὶ μάλα. Σω. Τὸ δὴ μετὰ ταῦτα ἆρ' οὐ μιγνύναι ἐπιχειρητέον; Πρ. Τί μήν; Σω. Οὐκοῦν τάδε προειποῦσι καὶ ἀναμνήσασιν ἡμᾶς αὐτοὺς ὀρθότερον ἂν ἔχοι; Πρ. Τὰ ποῖα; Σω. Ἃ καὶ πρότερον ἐμνήσθημεν. εὖ δ' ἡ παροιμία δοκεῖ ἔχειν, τὸ, δὶς καὶ τρὶς, τό γε καλῶς ἔχον ἐπαναπολεῖν τῷ λόγῳ δεῖν. Πρ. Τί μήν; Σω. Φέρε δὴ πρὸς Διός, οἶμαι γὰρ οὑτωσί πως τὰ τότε λεχθέντα ῥηθῆναι. Πρ. Πῶς; Σω. Φίληβός φησι τὴν ἡδονὴν σκοπὸν ὀρθὸν πᾶσι ζώοις γεγονέναι, καὶ δεῖν πάντας τούτου στοχάζεσθαι, καὶ δὴ καὶ τἀγαθὸν τοῦτ' αὐτὸ εἶναι ξύμπασι, καὶ δύο ὀνόματα ἀγαθὸν καὶ ἡδὺ ἑνί τινι καὶ φύσει μιᾷ τούτω ὀρθῶς τεθέντ' ἔχειν. Σωκράτης δὲ πρῶτον μὲν οὔ φησι τοῦτ' εἶναι, δύο δὲ καθάπερ τὰ ὀνόματα, καὶ τό τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἡδὺ διάφορον ἀλλήλων φύσιν ἔχειν. μᾶλλον δὲ μέτοχον εἶναι τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μοίρας τὴν φρόνησιν, ἢ τὴν ἡδονήν. οὐ ταῦτ' ἐστί τε καὶ ἦν τὰ τότε λεγόμενα ὦ Πρώταρχε; Πρ. Σφόδρα μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν καὶ τόδε καὶ τότε καὶ νῦν ἡμῖν ἂν ξυνομολογοῖτο; Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Τὴν τἀγαθοῦ διαφέρειν φύσιν τῷδε μᾶλλον τῶν ἄλλων. Πρ. Τίνι; Σω. Ὧι παρείη τοῦτ' αἰεὶ τῶν ζώων διατέλους πάντως καὶ πάντῃ, μηδενὸς ἑτέρου ποτὲ ἔτι προσδεῖσθαι, τὸ δὲ ἱκανὸν τελεώτατον ἔχειν. οὐχ οὕτως; Πρ. Οὕτω μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν τῷ λόγῳ ἐπειράθημεν χωρὶς ἑκάτερον ἑκατέρου θέντες εἰς τὸν βίον ἑκάστων, ἄμικτον μὲν ἡδονὴν φρονήσει, φρόνησιν δὲ ἡδονῆς ὡσαύτως, μὴ δὲ τὸ σμικρότατον ἐχούσας; Πρ. Ἦν ταῦτα. Σω. Μῶν οὖν ἡμῖν αὐτῶν τότε, πότερον ἱκανὸν ἔδοξεν εἶναί τῳ; Πρ. Καὶ πῶς; Σω. Εἰ δέ γε παρηνέχθη μέν τι τότε, νῦν ὁστισοῦν ἐπαναλαβὼν ὀρθότερον εἰπάτω. μνήμην καὶ ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν καὶ ἀληθῆ δόξαν τῆς αὐτῆς ἰδέας τιθέμενος, καὶ σκοπῶν εἴ τις ἄνευ τούτων δέξαιτ' ἄν, ἢ καὶ ὁτιοῦν εἶναι, ἢ καὶ γίγνεσθαι, μὴ ὅτι δή γε ἡδονὴν, εἴθ' ὡς πλείστην, εἴθ' ὡς σφοδροτάτην. ἣν μήτε ἀληθῶς δοξάζοι χαίρειν, μήτε τὸ παράπαν γιγνώσκοι τί ποτε πέπονθε πάθος, μήτ' αὖ μνήμην τοῦ πάθους μηδ' ὁντινοῦν χρόνον ἔχοι. ταὐτὰ δὲ λεγέτω καὶ περὶ φρονήσεως. εἴ τις ἄνευ πάσης ἡδονῆς καὶ τῆς βραχυτάτης δέξαιτ' ἂν φρόνησιν ἔχειν μᾶλλον, ἢ μετά τινων ἡδονῶν. ἢ πάσας ἡδονὰς χωρὶς φρονήσεως μᾶλλον, ἢ μετὰ φρονήσεώς αὖ τινος. Πρ. Οὐκ ἔστιν ὦ Σώκρατες. ἀλλ' οὐδὲν δεῖ ταῦτά γε πολλάκις ἐπερωτᾶν. Σω. Οὐκοῦν τό γε τέλεον καὶ πᾶσιν αἱρετὸν καὶ τὸ παντάπασιν ἀγαθὸν, οὐδέτερον ἂν τούτων εἴη. Πρ. Πῶς γὰρ ἄν; Σω. Τὸ τοίνυν ἀγαθὸν ἤτοι σαφῶς, ἢ καί τινα τύπον αὐτοῦ ληπτέον. ἵν' ὅπερ ἐλέγομεν δευτερεῖα ὅτῳ δώσομεν, ἔχωμεν. Πρ. Ὀρθότατα λέγεις. Σω. Οὐκοῦν ὁδὸν μέν τινα ἐπὶ τἀγαθὸν εἰλήφαμεν; Πρ. Τίνα; Σω. Καθάπερ εἴ τίς τινα ἄνθρωπον ζητῶν, τὴν οἴκησιν πρῶτον ὀρθῶς ἵνα οἰκεῖ πύθοιτο αὐτοῦ, μέγα τί δή που πρὸς τὴν εὕρεσιν ἂν ἔχοι τοῦ ζητουμένου. Πρ. Πῶς δ' οὔ; Σω. Καὶ νῦν δή τις λόγος ἐμήνυσεν ἡμῖν ὥσπερ καὶ κατ' ἀρχὰς, μὴ ζητεῖν ἐν τῷ ἀμίκτῳ βίῳ τἀγαθὸν, ἀλλ' ἐν τῷ μικτῷ. Πρ. Πάνυ γε. Σω. Ἐλπὶς μὴν πλείων ἐν τῷ μιχθέντι καλῶς τὸ ζητούμενον ἔσεσθαι φανερώτερον, ἢ ἐν τῷ μή. Πρ. Πολύ γε. Σω.

Τοῖς δὴ θεοῖς ὦ Πρώταρχε εὐχόμενοι κεραννύωμεν, εἴτε Διόνυσος, εἴτε Ἥφαιστος, εἴθ' ὅστις θεῶν ταύτην τὴν τιμὴν εἴληχε τῆς συγκράσεως. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Καὶ μὴν καθάπερ ἡμῖν οἰνοχόοις τισὶ παρεστῶσι κρῆναι. μέλιτος μὲν ἂν ἀπεικάζοι τις τὴν τῆς ἡδονῆς. τὴν δὲ τῆς φρονήσεως νηφαντικὴν καὶ ἄοινον, αὐστηροῦ καὶ ὑγιεινοῦ τινος ὕδατος. ἃς προθυμητέον ὡς κάλλιστα συμμιγνύναι. Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Φέρε δὴ πρότερον, ἆρα πᾶσαν ἡδονὴν πάσῃ φρονήσει μιγνύντες, τοῦ καλῶς ἂν μάλιστα ἐπιτύχοιμεν; Πρ. Ἴσως. Σω. Ἀλλ' οὐκ ἀσφαλές. ᾗ δὲ ἀκινδυνότερον ἂν μιγνύοιμεν, δόξαν μοι δοκῶ τινα ἀποφήνασθαι ἄν. Πρ. Λέγε τίνα; Σω. Ἦν ἡμῖν ἡδονή τε ἀληθῶς ὡς οἰόμεθα μᾶλλον ἑτέρας ἄλλη, καὶ δὴ τέχνη τέχνης ἀκριβεστέρα; Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Καὶ ἐπιστήμη δὴ ἐπιστήμης διάφορος. ἡ μὲν, ἐπὶ τὰ γιγνόμενα καὶ ἀπολλύμενα ἀποβλέπουσα, ἡ δὲ, ἐπὶ τὰ μήτε γιγνόμενα, μήτε ἀπολλύμενα, κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ ὡσαύτως ὄντα ἀεί. ταύτην εἰς τὸ ἀληθὲς ἐπισκοπούμενοι, ἡγησάμεθα ἐκείνης ἀληθεστέραν εἶναι. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς. Σω. Οὐκοῦν εἰ τἀληθέστατα τμήματα ἑκατέρας ἴδοιμεν πρῶτον ξυμμίξαντες, ἆρα ἱκανὰ ταῦτα ξυγκεκραμένα τὸν ἀγαπητότατον βίον ἀπεργασάμενα παρέχειν ἡμῖν; ἤ τινος ἔτι προσδεόμεθα, καὶ τῶν μὴ τοιούτων; Πρ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ δρᾶν οὕτω. Σω.

Ἔστω δή τις ἡμῖν φρονῶν ἄνθρωπος, αὐτῆς πέρι δικαιοσύνης ὅτι ἔστι καὶ λόγον ἔχων ἑπόμενον τῷ νοεῖν, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν ὄντων ὡσαύτως διανοούμενος. Πρ. Ἔστω γὰρ οὖν. Σω. Ἆρ' οὖν οὗτος ἱκανῶς ἐπιστήμης ἕξει κύκλου μὲν καὶ σφαίρας αὐτῆς τῆς θείας τὸν λόγον ἔχων, τὴν δὲ ἀνθρωπίνην ταύτην σφαῖραν, καὶ τοὺς κύκλους τούτους ἀγνοῶν, καὶ χρώμενος ἐν οἰκοδομίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως κανόσι καὶ τοῖς κύκλοις; Πρ. Γελοίαν διάθεσιν ἡμῶν ὦ Σώκρατες, ἐν ταῖς θείαις οὖσαν μόνον ἐπιστήμαις λέγομεν. Σω. Πῶς φής; ἦ τοῦ ψευδοῦς κανόνος ἅμα καὶ τοῦ κύκλου τὴν οὐ βέβαιον οὐδὲ καθαρὰν τέχνην, ἐμβλητέον κοινῇ, καὶ συγκρατέον; Πρ. Ἀναγκαῖον γάρ, εἰ μέλλει τις ἡμῶν καὶ τὴν ὁδὸν ἑκάστοτε ἐξευρήσειν οἴκαδε. Σω. Ἦ καὶ μουσικὴν, ἣν ὀλίγον ἔμπροσθεν ἔφαμεν, στοχάσεώς τε καὶ μιμήσεως μεστὴν οὖσαν

καθαρότητος ἐνδεῖν; Πρ. Ἀναγκαῖον φαίνεται ἔμοιγε, εἴπερ γε ἡμῶν ὁ βίος ἔσται καὶ ὁπωσοῦν ποτὲ βίος. Σω. Βούλει δῆτα, ὥσπερ θυρωρὸς ὑπ' ὄχλου τινὸς ὠθούμενος καὶ βιαζόμενος, ἡττηθεὶς, ἀναπετάσας τὰς θύρας ἀφῶ πάσας τὰς ἐπιστήμας εἰσρεῖν, καὶ μίγνυσθαι ὁμοῦ καθαρᾷ τὴν ἐνδεεστέραν; Πρ. Οὔκουν ἔγωγε οἶδα ὦ Σώκρατες, ὅτι τις ἂν βλάπτοιτο πάσας λαβὼν τὰς ἄλλας ἐπιστήμας, ἔχων τὰς πρώτας. Σω. Μεθιῶ δὴ τὰς ξυμπάσας ῥεῖν, εἰς τὴν τῆς Ὁμήρου καὶ μάλα ποιητικῆς μισγαγκείας ὑποδοχήν. Πρ.

Πάνυ μὲν οὖν μεθιέναι. Σω. Καὶ πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν ἡδονῶν πηγὴν ἰτέον. ὡς γὰρ διενοήθημεν αὐτὰς μιγνύναι, τὰ τῶν ἀληθῶν μόρια πρῶτον οὐκ ἐξεγένηθη ἡμῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ πᾶσαν ἀγαπᾶν ἐπιστήμην εἰς ταυτὸν μεθεῖμεν ἀθρόας, καὶ πρόσθεν τῶν ἡδονῶν. Πρ. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Ὥρα δὴ βουλεύεσθαι νῷν καὶ περὶ τῶν ἡδονῶν, πότερα καὶ ταύτας πάσας ἀθρόας ἀφετέον, ἢ καὶ τούτων πρώτας μεθετέον ἡμῖν, ὅσαι ἀληθεῖς. Πρ. Πολύ γε διαφέρει πρός γε ἀσφάλειαν, πρώτας τὰς ἀληθεῖς ἀφεῖναι. Σω. Μεθείσθων δή. τί δὲ μετὰ ταῦτα; ἆρ' οὐκ εἰ μέν τινες ἀναγκαῖαι, καθάπερ ἐκεῖ, συμμικτέον καὶ ταύτας; Πρ. Τί δ' οὔ; τάς γε ἀναγκαίας δήπουθεν. Σω. Εἰ δέ γε καὶ καθάπερ τὰς τέχνας πάσας ἀβλαβές τε καὶ ὠφέλιμον ἦν ἐπίστασθαι διὰ βίου, καὶ νῦν δὴ ταυτὰ λέγομεν περὶ τῶν ἡδονῶν, εἴπερ πάσας ἡδονὰς ἥδεσθαι διὰ βίου συμφέρον τε ἡμῖν ἐστὶ καὶ ἀβλαβὲς, ἅπασι πάσας ξυγκρατέον. Πρ. Πῶς οὖν δὴ περὶ αὐτῶν τούτων λέγομεν; καὶ πῶς ποιῶμεν; Σω. Οὐχ ἡμᾶς ὦ Πρώταρχε διερωτᾶν χρὴ, τὰς ἡδονὰς δὲ αὐτὰς καὶ τὰς φρονήσεις διαπυνθανομένους τὸ τοιόνδε ἀλλήλων πέρι. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Ὦ φίλαι (εἴτε ἡδονὰς ὑμᾶς χρὴ προσαγορεύειν, εἴτε ἄλλῳ ὁτῳοῦν ὀνόματι) μῶν οὐκ ἂν δέξαισθε οἰκεῖν μετὰ φρονήσεως πάσης, ἢ χωρὶς τοῦ φρονεῖν; οἶμαι μὲν πρὸς ταῦτα, τόδ' αὐτὰς ἀναγκαιότατον εἶναι λέγειν. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Ὅτι καθάπερ ἔμπροσθεν ἐρρήθη, τὸ μόνον καὶ ἔρημον εἰλικρινὲς εἶναί τι γένος, οὔτε πάνυ τι δυνατὸν, οὔτ' ὠφέλιμον. πάντων γε μὴν ἡγούμεθα γενῶν ἄριστον, ἓν ἀνθ' ἑνὸς συνοικεῖν ἡμῖν, τὸ τοῦ γιγνώσκειν τὰ ἄλλα τε πάντα, καὶ αὖ τὴν αὐτὴν ἡμῶν τελέως εἰς δύναμιν ἑκάστην. Πρ. Καὶ καλῶς γε εἰρήκατε τανῦν, φήσομεν. Σω. Ὀρθῶς. πάλιν τοίνυν μετὰ τοῦτο τὴν φρόνησιν καὶ τὸν νοῦν ἀνερωτητέον. ἆρ' ἡδονῶν τι προσδεῖσθε ἐν τῇ ξυγκράσει; φαῖμεν ἂν, αὖ τὸν νοῦν τε καὶ τὴν φρόνησιν ἀνερωτῶντες, ποίων φαῖμεν ἂν ἴσως ἡδονῶν, Πρ. Εἰκός. Σω. Ὁ δέ γ' ἡμέτερος λόγος μετὰ τοῦτ' ἐστὶν ὅδε. πρὸς ταῖς ἀληθέσιν ἐκείναις ἡδοναῖς, φήσομεν, ἆρ' ἔτι προσδεῖσθ' ὑμῖν τὰς μεγίστας ἡδονὰς ξυνοίκους εἶναι καὶ τὰς σφοδροτάτας; καὶ πῶς ὦ Σώκρατες; (ἴσως φαῖεν ἂν) αἵ γ' ἐμποδίσματά τε μυρία ἡμῖν ἔχουσι, τὰς ψυχὰς ἐν αἷς οἰκοῦμεν ταράττουσαι διὰ μανικὰς ἡδονάς, καὶ γίγνεσθαί τε ἡμᾶς τὴν ἀρχὴν οὐκ ἐῶσι. τά τε γιγνόμενα ἡμῶν τέκνα, ὡς τὸ πολὺ δι' ἀμέλειαν λήθην ἐμποιοῦσαι, παντάπασι διαφθείρουσιν. ἄλλας τε ἡδονὰς ἀληθεῖς καὶ καθαρὰς, ἃς εἶπες, σχεδὸν οἰκείας ἡμῖν νόμιζε, καὶ πρὸς ταύτας τὰς μεθ' ὑγιείας καὶ τοῦ σωφρονεῖν, καὶ δὴ καὶ ξυμπάσης ἀρετῆς. ὁπόσαι καθάπερ θεοῦ ὀπαδοὶ γιγνόμεναι αὐτῇ ξυνακολουθοῦσι πάντῃ ταύτας. μιγνύντας δ' ἀεὶ μετ' ἀφροσύνης καὶ τῆς ἄλλης κακίας ἑπομένας, πολλή που ἀλογία τῷ νῷ μιγνύναι, τὸν βουλόμενον ὅτι καλλίστην ἰδόντα καὶ ἀστασιαστοτάτην μῖξιν καὶ κρᾶσιν, μαθεῖν ἐν ταύτῃ πειρᾶσθαί τί ποτε ἔν τε ἀνθρώπῳ καὶ τῷ παντὶ πέφυκεν ἀγαθὸν. καὶ τίνα ἰδέαν αὐτὴν εἶναί ποτε μαντευτέον. ἆρ' οὐκ ἐμφρόνως ταῦτα, καὶ ἐχόντως ἑαυτὸν τὸν νοῦν φήσομεν, ὑπέρ τε ἑαυτοῦ καὶ μνήμης καὶ δόξης ὀρθῆς, ἀποκρίνασθαι τὰ νῦν ῥηθέντα; Πρ. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε γε ἀναγκαῖον, καὶ οὐκ ἄλλως ἄν ποτε γένοιτο οὐδ' ἂν ἕν. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. ᾯ μὴ μίξομεν ἀλήθειαν, οὐκ ἄν ποτε τοῦτο ἀληθῶς γίγνοιτο, οὐδ' ἂν γενόμενον εἴη. Πρ. Πῶς γὰρ ἄν; Σω. Οὐδαμῶς. ἀλλ' εἴ τινος ἔτι προσδεῖ τῇ συγκράσει ταύτῃ, λέγετε σὺ καὶ Φίληβος. ἐμοὶ μὲν γὰρ καθαπερεὶ κόσμος τις ἀσώματος ἄρξων καλῶς ἐμψύχου σώματος, ὁ νῦν λόγος ἀπειργάσθαι φαίνεται. Πρ. Καὶ ἐμοὶ τοίνυν ὦ Σώκρατες οὕτω λέγε δεδόχθαι. Σω. Ἆρ' οὖν ἐπὶ μὲν τοῖς τοῦ ἀγαθοῦ νῦν ἤδη προθύροις, καὶ τῆς οἰκήσεως ἐφεστάναι τῆς τοῦ τοιούτου λέγοντες, ἴσως ὀρθῶς ἄν τινα τρόπον φαῖμεν; Πρ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ. Σω. Τί δῆτα ἐν τῇ ξυμμίξει τιμιώτατον ἅμα, καὶ μάλιστ' αἴτιον εἶναι δόξειεν ἂν, ἡμῖν τοῦ πᾶσι γεγονέναι προσφιλῆ τὴν τοιαύτην διάθεσιν; τοῦτο γὰρ ἰδόντες μετὰ τοῦτ' ἐπισκεψώμεθα, εἴθ' ἡδονῇ, εἴτε νῷ προσφυὲς τε καὶ οἰκειότερον ἐν τῷ παντὶ συνέστηκεν. Πρ. Ὀρθῶς. τοῦτο γάρ ἐστιν, εἰς τὴν κρίσιν ἡμῖν ἐστι ξυμφορώτατον. Σω. Καὶ μὴν ξυμπάσης γε μίξεως οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἢ παντὸς ἀξία γίγνεται ἡτισοῦν, ἢ τοπαράπαν οὐδενός. Πρ.

Πῶς λέγεις; Σω. Οὐδεὶς που τοῦτο ἀνθρώπων ἀγνοεῖ. Πρ. Τὸ ποῖον; Σω. Ὅτι μέτρου καὶ τῆς ξυμμέτρου φύσεως μὴ τυχοῦσα ἡτισοῦν καὶ ὁπωσοῦν ξύγκρασις πᾶσα, ἐξ ἀνάγκης ἀπόλλυσι τά τε κεραννύμενα καὶ πρώτην ἑαυτήν. οὐδὲ γὰρ κρᾶσις, ἀλλά τις ἄκρατος ξυμπεφορημένη ἀληθῶς ἡ τοιαύτη γίγνεται ἑκάστοτε ὄντως τοῖς κεκτημένοις ξυμφορά. Πρ. Ἀληθέστατα. Σω. Νῦν δὴ καταπέφευγεν ἡμᾶς ἡ τἀγαθοῦ δύναμις, εἰς τὴν τοῦ καλοῦ φύσιν. μετριότης γὰρ καὶ ξυμμετρία, κάλλος δήπου καὶ ἀρετὴ πανταχοῦ ξυμβαίνει γίγνεσθαι. Πρ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Καὶ μὴν ἀλήθειάν γε ἔφαμεν αὐτοῖς ἐν τῇ κράσει μεμίχθαι. Πρ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὴ μιᾷ δυνάμεθα ἰδέᾳ τὸ ἀγαθὸν θηρεῦσαι, σὺν τρισὶ λαβόντες, κάλλει καὶ συμμετρίᾳ καὶ ἀληθείᾳ, λέγωμεν ὡς τοῦτο οἷον ἓν ὀρθότατ' ἂν αἰτιασαίμεθ' ἂν, τῶν ἐν τῇ ξυμμίξει. καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ἀγαθὸν ὂν, τοιαύτην αὐτὴν γεγονέναι. Πρ. Ὀρθότατα μὲν οὖν. Σω. Ἤδη τοίνυν ὦ

νῦν ὦ

νυν ὦ Πρώταρχε ἱκανὸς ἡμῖν γένοιτ᾽ ἂν, ὅστις οὖν κριτὴς ἡδονῆς τε πέρι καὶ φρονήσεως, ὁπότερον αὐτοῖν τοῦ ἀρίστου ξυγγενέστερόν τε καὶ τιμιώτερον ἐν ἀνθρώποις τέ ἐστι καὶ θεοῖς. Πρ. Δῆλον μέν. ὅμως δ᾽ αὖ τῷ λόγῳ ἐπεξελθεῖν βέλτιον. Σω. Καθ᾽ ἓν ἕκαστον τοίνυν τῶν τριῶν, πρὸς τὴν ἡδονὴν καὶ τὸν νοῦν κρίνωμεν. δεῖ γὰρ ἰδεῖν, ποτέρῳ μᾶλλον ξυγγενὲς ἕκαστον αὐτῶν ἀπονεμοῦμεν. Πρ. Κάλλους καὶ ἀληθείας καὶ μετριότητος πέρι λέγεις; Σω. Ναί. πρῶτον δέ γε ἀληθείας λαβοῦ ὦ Πρώταρχε. καὶ λαβόμενος βλέψας εἰς τρία, νοῦν καὶ ἀλήθειαν καὶ ἡδονὴν, πολὺν ἐπισχὼν χρόνον, ἀπόκριναι σαυτῷ. πότερον ἡδονὴ ξυγγενέστερον, ἢ νοῦς ἀληθείᾳ. Πρ. Τί δὲ χρόνου δεῖ; πολὺ γὰρ οἶμαι διαφέρετον. ἡδονὴ μὲν γὰρ ἁπάντων ἀλαζονέστατον. ὡς δὲ λόγος καὶ ἐν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς περὶ τὰ ἀφροδίσια, αἳ δὴ μέγισται δοκοῦσιν εἶναι, καὶ τὸ ἐπιορκεῖν συγγνώμην εἴληφε παρὰ θεῶν, ὡς καθάπερ παίδων τῶν ἡδονῶν, νοῦν οὐδὲ τὸν ὀλίγιστον κεκτημένων. νοῦς δὲ ἤτοι ταυτὸν καὶ ἀλήθειά ἐστιν, ἢ πάντων ὁμοιότατόν τε καὶ ἀληθέστατον. Σω. Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο τὴν μετριότητα ὡς οὕτως σκέψαι, πότερον ἡδονὴ φρονήσεως, ἢ φρόνησις ἡδονῆς πλείω κέκτηται; Πρ. Εὔσκεπτόν γε καὶ ταύτην σκέψιν προβέβληκας. οἶμαι γὰρ ἡδονῆς μὲν καὶ περιχαρείας, οὐδὲν τῶν ὄντων πεφυκὸς ἀμετρότερον εὑρεῖν ἄν τινα. νοῦ δὲ καὶ ἐπιστήμης ἐμμετρότερον οὐδ᾽ ἂν ἕν ποτε. Σω. Καλῶς εἴρηκας. ὅμως δ᾽ ἔτι λέγε τὸ τρίτον. νοῦς ἡμῖν κάλλους μετείληφε πλεῖον, ἢ τὸ τῆς ἡδονῆς γένος. ὥστε εἶναι καλλίω νοῦν ἡδονῆς, ἢ τοὐναντίον. Πρ. Ἀρ᾽ οὖν φρόνησιν μὲν καὶ νοῦν ὦ Σώκρατες, οὐδεὶς πώποτε οὔθ᾽ ὕπαρ, οὔτ᾽ ὄναρ αἰσχρὸν, οὔτε εἶδεν οὔτε ἐπενόησεν οὐδαμῆ οὐδαμῶς, οὔτε γιγνόμενον, οὔτε ὄντα, οὔτε ἐσόμενον; Σω. Ὀρθῶς; Πρ. Ἡδονάς δέ γε που, καὶ ταύτας σχεδὸν τὰς μεγίστας, ὅταν ἴδωμεν ἡδόμενον ὁντινοῦν, ἢ τὸ γελοῖον ἐπ᾽ αὐταῖς, ἢ τὸ πάντων αἴσχιστον ἑπόμενον ὁρῶντες, αὐτοί τε αἰσχυνόμεθα, καὶ ἀφανίζοντες κρύπτομεν ὅτι μάλιστα, νυκτὶ πάντα τὰ τοιαῦτα διδόντες, ὡς φῶς οὐ δέον ὁρᾶν αὐτά. Σω. Πάντῃ δὴ φήσεις ὦ Πρώταρχε ὑπό τε ἀγγέλων πέμπων καὶ παροῦσι φράζων, ὡς ἡδονὴ κτῆμα οὐκ ἔστι πρῶτον, οὐδ᾽ αὖ δεύτερον, ἀλλὰ πρῶτον μέν πῃ περὶ μέτρον καὶ τὸ μέτριον καὶ καίριον, καὶ πάντα ὁπόσα τοιαῦτα χρὴ νομίζειν τὴν ἀΐδιον ᾑρῆσθαι φύσιν. Πρ. Φαίνεται οὖν ἐκ τῶν νῦν λεγομένων.

Σω. Δεύτερον μὴν περὶ τὸ σύμμετρον καὶ καλὸν καὶ τὸ τέλεον καὶ ἱκανὸν, καὶ πάνθ᾽ ὁπόσα τῆς γενεᾶς ταύτης αὖ ἐστιν. Πρ. Ἔοικε γοῦν. Σω. Τὸ τοίνυν τρίτον, ὡς ἡ ἐμὴ μαντεία, νοῦν καὶ φρόνησιν τιθεὶς, οὐκ ἂν μέγα τι τῆς ἀληθείας παρεξέλθοις. Πρ. Ἴσως. Σω. Ἀρ᾽ οὖν οὐ τέταρτα, ἃ τῆς ψυχῆς ἔθεμεν αὐτῆς, ἐπιστήμας τε καὶ τέχνας καὶ δόξας ὀρθὰς λεχθείσας, ταῦτ᾽ εἶναι τὰ πρὸς τοῖς τρισὶ τέταρτα; εἴπερ τοῦ ἀγαθοῦ γέ ἐστι μᾶλλον, ἢ τῆς ἡδονῆς ξυγγενῆ. Πρ. Τάχ᾽ ἄν. Σω. Πέμπτας τοίνυν ἃς ἡδονὰς ἔθεμεν, ἀλύπους ὁρισάμενοι, καθαρὰς ἐπονομάσαντες τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἐπιστήμας, ταῖς δὲ αἰσθήσεσιν ἑπομένας. Πρ. Ἴσως. Σω. Ἕκτῃ δ᾽ ἐν γενεᾷ (φησὶν Ὀρφεὺς) καταπαύσατε κόσμον ἀοιδῆς. ἀτὰρ κινδυνεύει καὶ ὁ ἡμέτερος λόγος ἐν ἕκτῃ καταπεπαυμένος εἶναι κρίσει. τὸ δὴ μετὰ ταῦθ᾽ ἡμῖν οὐδὲν λοιπὸν, πλὴν ὥσπερ κεφαλὴν ἀποδοῦναι τοῖς εἰρημένοις. Πρ. Οὐκοῦν χρή. Σω.

Ἴθι δὴ τὸ τρίτον τῷ σωτῆρι τὸν αὐτὸν διαμαρτυράμενοι λόγον ἐπεξέλθωμεν. Πρ. Ποῖον δή;

Σω. Φίληβος τἀγαθὸν ἐτίθετο ἡμῖν ἡδονὴν εἶναι πᾶσαν καὶ παντελῆ. Πρ. Τὸ τρίτον ὦ Σώκρατες ὡς ἔοικας ἔλεγες ἀρτίως τὸν ἐξ ἀρχῆς ἐπαναλαβεῖν δεῖν λόγον. Σω. Ναί. τὸ δέ γε μετὰ τοῦτο, ἀκούωμεν. ἐγὼ γὰρ δὴ κατιδὼν ἅπερ νυνὶ διελήλυθα, καὶ δυσχεράνας τὸν Φιλήβου λόγον οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλάκις μυρίων, εἶπον, ὡς ἡδονῆς † γένους εἴη ἂν, μακρῷ βέλτιόν τε καὶ ἄμεινον τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ. † γρ. ὁ νοῦς Πρ. Ἦν ταῦτα. Σω. Ὑποπτεύων δέ γε καὶ ἄλλα εἶναι πολλὰ εἶπον, ὡς εἰ φανείη τὸ τούτοιν ἀμφοῖν βέλτιον, ὑπὲρ τῶν δευτερείων νῷ πρὸς ἡδονὴν ξυνδιαμαχοίμην. ἡδονὴ δὲ, καὶ δευτερείων στερήσοιτο. Πρ. Εἶπες γὰρ οὖν. Σω. Καὶ μετὰ ταῦτά γε πάντων ἱκανώτατα, τούτοιν οὐδέτερον ἱκανὸν ἐφάνη. Πρ. Ἀληθέστατα. Σω. Οὐκοῦν παντάπασιν ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ νοῦς ἀπήλλακτο καὶ ἡδονὴ μή τοι τἀγαθόν γε αὐτὸ μηδ᾽ ἕτερον αὐτοῖν εἶναι, στερομένοιν αὐταρκείας καὶ τῆς τοῦ ἱκανοῦ καὶ τελέου δυνάμεως. Πρ. Ὀρθότατα. Σω. Φανέντος δέ γε ἄλλου τρίτου κρείττονος τούτοιν ἑκατέρου, μυρίῳ γ᾽ αὖ νοῦς ἡδονῆς οἰκειότερον καὶ προσφυέστερον πέφανται νῦν τῇ τοῦ νικῶντος ἰδέᾳ. Πρ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκοῦν πέμπτον κατὰ τὴν κρίσιν ἣν νῦν ὁ λόγος ἀπεφήνατο γίγνοιτ᾽ ἂν, ἡ τῆς ἡδονῆς δύναμις; Πρ. Ἔοικε. Σω. Πρῶτον δέ γε οὐκ ἂν οἱ πάντες βόες τε καὶ ἵπποι καὶ τἄλλα ξύμπαντα θηρία φῶσί τῳ τὸ χαίρειν διώκειν. οἷς πιστεύοντες ὥσπερ μάντεις ὄρνισιν οἱ πολλοὶ, κρίνουσι τὰς ἡδονὰς εἰς τὸ ζῆν ἡμῖν εὖ κρατίστας εἶναι. καὶ τοὺς θηρίων ἔρωτας οἴονται κυρίους εἶναι μάρτυρας, μᾶλλον ἢ τοὺς τῶν ἐν μούσῃ φιλοσόφῳ μεμαντευμένων ἑκάστοτε λόγων. Πρ. Ἀληθέστατα ὦ Σώκρατες εἰρῆσθαί σοι νῦν ἤδη φαμὲν ἅπαντες. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἀφίετέ με; Πρ. Σμικρὸν ἔτι λοιπὸν ὦ Σώκρατες. οὐ γὰρ δή που σύ γε ἀπερεῖς πρότερος ἡμῶν. ὑπομνήσω δέ σε τὰ λοιπόμενα.

Τέλος Φιλήβου, ἢ περὶ ἡδονῆς.

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ, Η ΠΕΡΙ ΕΡΩΤΟΣ. ΗΘΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ, ΠΡΟΣΩΠΑ.

Ἀπολλόδωρος. Ἑταῖρος Ἀπολλοδώρου. Γλαύκων. Ἀριστόδημος. Σωκράτης. Ἀγάθων. Φαῖδρος. Παυσανίας. Ἐρυξίμαχος. Ἀριστοφάνης. Διοτίμα. Ἀλκιβιάδης.

Ἀπολ. Δοκῶ μοι περὶ ὧν πυνθάνεσθε οὐκ ἀμελέτητος εἶναι. καὶ γὰρ ἐτύγχανον πρώην εἰς ἄστυ οἴκοθεν ἀνιὼν Φαληρόθεν. τῶν οὖν γνωρίμων τις ὄπισθεν κατιδών με πόρρωθεν ἐκάλεσε, καὶ παίζων ἅμα τῇ κλήσει, ὁ Φαληρεὺς ἔφη οὗτος Ἀπολλόδωρος οὐ περιμενεῖς; κἀγὼ ἐπιστὰς, περιέμεινα. καὶ ὃς Ἀπολλόδωρε ἔφη. Καὶ μὴν ἔναγχός σε ἐζήτουν, βουλόμενος διαπυθέσθαι τὴν Ἀγάθωνος ξυνουσίαν, καὶ Σωκράτους, καὶ Ἀλκιβιάδου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τότε ἐν τῷ συνδείπνῳ παραγενομένων περὶ τῶν ἐρωτικῶν λόγων, τίνες ἦσαν. ἄλλος γάρ τις μοι διηγεῖτο ἀκηκοὼς Φοίνικος τοῦ Φιλίππου. ἔφη δὲ καὶ σὲ εἰδέναι. ἀλλὰ καὶ οὐδὲν εἶχε σαφὲς λέγειν. σὺ οὖν μοι διήγησαι. δικαιότατος γὰρ εἶ τοὺς τοῦ ἑταίρου λόγους ἀπαγγέλλειν. πρότερον δέ μοι ἦδ' ὃς εἰπέ. σὺ αὐτὸς παρεγένου τῇ συνουσίᾳ ταύτῃ, ἢ οὔ; Κἀγὼ εἶπον, ὅτι παντάπασιν ἔοικέ σοι οὐδὲν διηγεῖσθαι σαφὲς ὁ διηγούμενος, εἰ νεωστὶ ἡγῇ τὴν συνουσίαν γεγονέναι ταύτην ἣν ἐρωτᾷς, ὥστε καὶ ἐμὲ παραγενέσθαι. Ἔγωγε δή. Πόθεν ἦν δ' ἐγὼ Γλαύκων; οὐκ οἶσθ' ὅτι πολλῶν ἐτῶν Ἀγάθων ἐνθάδε οὐκ ἐπιδεδήμηκεν; ἀφ' οὗ δ' ἐγὼ Σωκράτει συνδιατρίβω, καὶ ἐπιμελὲς πεποίημαι ἑκάστης ἡμέρας εἰδέναι ὅ,τι ἂν λέγῃ, ἢ πράττῃ, οὐδέπω τρία ἔτη ἐστίν. πρὸ τοῦ δὲ περιτρέχων ὅπη τύχοιμι, καὶ οἰόμενός τι ποιεῖν ἀθλιώτερος ἦν ὁτουοῦν, οὐχ ἧττον ἢ σὺ νυνί, οἰόμενος δεῖν πάντα μᾶλλον πράττειν ἢ φιλοσοφεῖν. Καὶ ὅς, μὴ σκῶπτ' ἔφη. ἀλλ' εἰπέ μοι πότε ἐγένετο ἡ συνουσία αὕτη. Κἀγὼ εἶπον, ὅτι παίδων ἡμῶν ὄντων ἔτι, ὅτε τῇ πρώτῃ τραγῳδίᾳ ἐνίκησεν Ἀγάθων, τῇ ὑστεραίᾳ, ἢ ᾗ τὰ ἐπινίκια ἔθυεν, αὐτός τε καὶ οἱ χορευταί. Πάνυ ἔφη ἄρα πάλαι, ὡς ἔοικεν. ἀλλὰ τίς σοι διηγεῖτο, ἢ αὐτὸς Σωκράτης; Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' ὥσπερ Φοίνικι Ἀριστόδημος ἦν τις Κυδαθηναιεὺς σμικρὸς, ἀνυπόδητος αἰεί. παραγεγόνει δ' ἐν τῇ συνουσίᾳ, Σωκράτους ἐραστὴς ὢν ἐν τοῖς μάλιστα τῶν τότε, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ. οὐ μέν τοι ἀλλὰ καὶ Σωκράτη γε ἔνια ἤδη ἀνηρόμην, ὧν ἐκείνου ἤκουσα. καί μοι ὡμολόγει, καθάπερ ἐκεῖνος διηγεῖτο. Τί οὖν ἔφη οὐ διηγῇ σύ μοι; πάντως δὲ ἡ ὁδὸς ἡ εἰς ἄστυ, ἐπιτηδεία πορευομένοις καὶ λέγειν καὶ ἀκούειν. Οὕτω δὴ ἰόντες ἅμα τοὺς λόγους περὶ αὐτῶν ἐποιούμεθα. ὥστε ὅπερ ἀρχόμενος εἶπον, οὐκ ἀμελετήτως ἔχω. εἰ οὖν δεῖ καὶ ὑμῖν διηγήσασθαι, ταῦτα χρὴ ποιεῖν. καὶ γὰρ ἔγωγε καὶ ἄλλως ὅταν μέν τινας περὶ φιλοσοφίας λόγους ἢ αὐτὸς ποιῶμαι, ἢ ἄλλων ἀκούω, χωρὶς τοῦ οἴεσθαι ὠφελεῖσθαι, ὑπερφυῶς ὡς χαίρω. ὅταν δὲ ἄλλους τινὰς ἄλλως τε καὶ τοὺς ὑμετέρους τοὺς τῶν πλουσίων καὶ χρηματιστῶν, αὐτός τε ἄχθομαι, ὑμᾶς τε τοὺς ἑταίρους ἐλεῶ, ὅτι οἴεσθέ τι ποιεῖν οὐδὲν ποιοῦντες. καὶ ἴσως αὖ ὑμεῖς ἡγεῖσθε ἐμὲ κακοδαίμονα εἶναι, καὶ οἴομαι ὑμᾶς ἀληθῆ οἴεσθαι. ἐγὼ μέν τοι ὑμᾶς οὐκ οἴομαι, ἀλλ' εὖ οἶδα. Ἑται.

Ἀεὶ ὅμοιος εἶ ὦ Ἀπολλόδωρε. ἀεὶ γὰρ σαυτόν τε κατηγορεῖς, καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ δοκεῖς μοι ἀτεχνῶς πάντως ἀθλίους ἡγεῖσθαι, πλὴν Σωκράτους, ἀπὸ σαυτοῦ ἀρξάμενος. καὶ ὁπόθεν ποτὲ ταύτην τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβες, τὸ μανικὸς καλεῖ, οὐκ οἶδα ἔγωγε. ἐν μὲν γὰρ τοῖς λόγοις ἀεὶ τοιοῦτος εἶ, σαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγριαίνεις, πλὴν Σωκράτους. Ἀπ. Ὦ φίλτατε, καὶ δῆλόν γε δὴ ὅτι οὕτω διανοούμενος, καὶ περὶ ἐμαυτοῦ καὶ περὶ ὑμῶν, μαίνομαι καὶ παραπαίω. Ἑται. Οὐκ ἄξιον περὶ τούτων ὦ Ἀπολλόδωρε νῦν ἐρίζειν, ἀλλ' ὅπερ ἐδεόμεθά σου, μὴ ἄλλως ποιήσεις. ἀλλὰ διήγησαι τίνες ἦσαν οἱ λόγοι.
Ἀπ. Ἦσαν τοίνυν ἐκεῖνοι τοιοίδε τινές. μᾶλλον δ' ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ὡς ἐκεῖνος διηγεῖτο, καὶ ἐγὼ πειράσομαι διηγήσασθαι. ἔφη γάρ οἱ Σωκράτη ἐντυχεῖν λελουμένον τε, καὶ τὰς βλαύτας ὑποδεδεμένον, ἃ ἐκεῖνος ὀλιγάκις ἐποίει, καὶ ἐρέσθαι αὐτὸν ὅποι ἴοι, οὕτω καλὸς γεγενημένος. Καὶ τὸν εἰπεῖν, ὅτι ἐπὶ δεῖπνον εἰς Ἀγάθωνος. χθὲς γὰρ αὐτὸν διέφυγον, τοῖς ἐπινικίοις φοβηθεὶς τὸν ὄχλον. ὡμολόγησα δ' εἰς τήμερον παρέσεσθαι. ταῦτα δὴ ἐκαλλωπισάμην, ἵνα καλὸς παρὰ καλὸν ἴω. ἀλλὰ σὺ ἦδ' ὃς Ἀριστόδημε πῶς ἔχεις πρὸς τὸ ἐθέλειν ἂν ἰέναι ἄκλητος ἐπὶ δεῖπνον; Κἀγὼ ἔφη εἶπον. ὅτι οὕτως, ὅπως ἂν σὺ κελεύῃς.

Ἕπου τοίνυν ἔφη, ἵνα καὶ τὴν παροιμίαν διαφθείρωμεν μεταβαλόντες, ὡς ἄρα καὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν αὐτόματοι ἀγαθοί. Ὅμηρος μὲν γὰρ κινδυνεύει οὐ μόνον διαφθεῖραι, ἀλλὰ καὶ ὑβρίσαι εἰς ταύτην τὴν παροιμίαν. ποιήσας γὰρ τὸν Ἀγαμέμνονα διαφερόντως ἀγαθὸν ἄνδρα τὰ πολεμικά, τὸν δὲ Μενέλεων μαλθακὸν αἰχμητήν, θυσίαν ποιουμένου καὶ ἑστιῶντος τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἄκλητον ἐποίησεν ἐλθόντα τὸν Μενέλεων ἐπὶ τὴν θοίνην, χείρω ὄντα ἐπὶ τὴν τοῦ ἀμείνονος. Ταῦτ' ἀκούσας εἰπεῖν ἔφη. ἴσως μέν τοι κινδυνεύσω καὶ ἐγὼ οὐχ ὡς σὺ λέγεις ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ καθ' Ὅμηρον φαῦλος ὢν ἐπὶ σοφοῦ ἀνδρὸς ἰέναι θοίνην ἄκλητος. ἄρ' οὖν ἄγων με τι ἀπολογήσῃ, ὡς ἔγωγε οὐχ ὁμολογήσω ἄκλητος ἥκειν, ἀλλ' ὑπὸ σοῦ κεκλημένος. Σύν τε δύ' ἔφη ἐρχομένω πρὸ ὁδοῦ βουλευσόμεθα ὅ,τι ἐροῦμεν. ἀλλὰ ἴωμεν.

Τοιαῦτ' ἄττα σφᾶς ἔφη διαλεχθέντας ἰέναι. τὸν οὖν Σωκράτη ἑαυτῷ πως προσέχοντα τὸν νοῦν,

κατὰ τὴν

κατὰ τὴν ὁδὸν πορεύεσθαι ὑπολειπόμενον. καὶ περιμένοντος οὖ, κελεύειν προϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν. ἐπεὶ δὴ δὲ γενέσθαι ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ τῇ Ἀγάθωνος, ἀνεωγμένην καταλαμβάνειν τὴν θύραν. καί τι ἔφη αὐτόθι γελοῖον παθεῖν. τὸν μὲν γὰρ εὐθὺς παῖδά τινα ἔνδοθεν ἀπαντήσαντα ἄγειν, οὗ κατέκειντο οἱ ἄλλοι, καὶ καταλαμβάνειν ἤδη μέλλοντας δειπνεῖν. εὐθὺς οὖν ὡς ἰδεῖν τὸν Ἀγάθωνα. ὦ φάναι Ἀριστόδημε εἰς καλὸν ἥκεις, ὅπως συνδειπνήσῃς. εἰ δ᾽ ἄλλου τινὸς ἕνεκα ἦλθες, εἰσαῦθις ἀναβαλοῦ. ὡς καὶ χθὲς ζητῶν σε ἵνα καλέσαιμι, οὐχ οἷός τ᾽ ἦν ἰδεῖν. ἀλλὰ Σωκράτη ἡμῖν πῶς οὐκ ἄγεις; Καὶ ἐγὼ ἔφη μεταστρεφόμενος, οὐδαμοῦ ὁρῶ Σωκράτην ἑπόμενον. εἶπον οὖν, ὅτι καὶ αὐτὸς μετὰ Σωκράτους ἥκοιμι, κληθεὶς ὑπ᾽ ἐκείνου, δεῦρ᾽ ἐπὶ δεῖπνον. Καλῶς γ᾽ ἔφη ποιῶν σύ. ἀλλὰ ποῦ ἐστιν οὗτος; Ὄπισθεν ἐμοῦ ἄρτι εἰσῄει. ἀλλὰ θαυμάζω καὶ αὐτὸς, ποῦ ἂν εἴη. Οὐ σκέψῃ ἔφη παῖ, φάναι τὸν Ἀγάθωνα, καὶ εἰσάξεις Σωκράτη; Σὺ δ᾽ ἤδ᾽ ὃς Ἀριστόδημε παρ᾽ Ἐρυξίμαχον κατακλινοῦ. σὲ ἐμὲ ἔφη ἀπονίζειν τὸν παῖδα, ἵνα που κατακέοιτο. ἄλλον δέ τινα τῶν παίδων ἥκειν, ἀγγέλλοντα ὅτι Σωκράτης οὗτος ἀναχωρήσας ἐν τῷ τῶν γειτόνων προθύρῳ ἕστηκε, κἀμοῦ καλοῦντος οὐκ ἐθέλει εἰσιέναι. Ἄτοπόν γ᾽ ἔφη λέγεις. οὐκοῦν καλεῖ αὐτὸν, καὶ μὴ ἀφήσῃς. Καὶ ὡς ἔφη εἰπεῖν, μηδαμῶς. ἀλλ᾽ ἐᾶτε αὐτόν. ἔθος γάρ τοι τοῦτ᾽ ἔχει, ἐνίοτε ἀποστὰς, ὅπῃ ἂν τύχοι ἕστηκεν. ἥξει δὲ αὐτίκα, ὡς ἐγὼ οἶμαι. μὴ οὖν κινεῖτε, ἀλλ᾽ ἐᾶτε. Ἀλλ᾽ οὕτω χρὴ ποιεῖν εἴ σοι δοκεῖ, ἔφη φάναι τὸν Ἀγάθωνα. ἀλλ᾽ ἡμᾶς ὦ παῖδες τοὺς ἄλλους ἑστιᾶτε. πάντως παρατίθετε ὅ,τι ἂν βούλησθε. ἐπειδάν τις ὑμῖν μὴ ἐφεστήκῃ. ὃ ἐγὼ οὐδεπώποτε ἐποίησα. νῦν οὖν νομίζοντες καὶ ἐμὲ ὑφ᾽ ὑμῶν κεκλῆσθαι ἐπὶ δεῖπνον, καὶ τούσδε τοὺς ἄλλους θεραπεύετε, ἵνα ὑμᾶς ἐπαινῶμεν.

Μετὰ ταῦτα ἔφη σφᾶς μὲν δειπνεῖν. τὸν δὲ Σωκράτη οὐκ εἰσιέναι. τὸν οὖν Ἀγάθωνα πολλάκις κελεύειν μεταπέμψασθαι τὸν Σωκράτη. αὐτὸν δὲ οὐκ ἐᾶν. ἥκειν οὖν αὐτὸν, οὐ πολὺν χρόνον (ὡς εἰώθει) διατρίψαντα, ἀλλὰ μάλιστα σφᾶς μεσοῦν δειπνοῦντας. τὸν οὖν Ἀγάθωνα, τυγχάνειν γὰρ ἔσχατον κατακείμενον μόνον, Δεῦρ᾽ ἔφη φάναι Σώκρατες παρ᾽ ἐμὲ κατάκεισο, ἵνα καὶ τοῦ σοφοῦ ἁπτόμενός σου ἀπολαύσω, ὅ σοι προσέστη ἐν τοῖς προθύροις. δῆλον γὰρ ὅτι εὗρες αὐτὸ, καὶ ἔχεις. οὐ γὰρ ἂν προαπέστης. Καὶ τὸν Σωκράτην καθίζεσθαι καὶ εἰπεῖν. ὅτι εὖ ἂν ἔχοι φάναι ὦ Ἀγάθων, εἰ τοιοῦτον εἴη ἡ σοφία, ὥστ᾽ ἐκ τοῦ πληρεστέρου εἰς τὸν κενώτερον ῥεῖν ἡμῶν, ἐὰν ἁπτώμεθα ἀλλήλων, ὥσπερ τὸ ἐν ταῖς κύλιξιν ὕδωρ, τὸ διὰ τοῦ ἐρίου ῥέον ἐκ τῆς πληρεστέρας εἰς τὴν κενωτέραν. εἰ γὰρ οὕτως ἔχει καὶ ἡ σοφία, πολλοῦ τιμῶμαι τὴν παρὰ σοὶ κατάκλισιν. οἶμαι γάρ με παρὰ σοῦ πολλῆς καὶ καλῆς σοφίας πληρωθήσεσθαι. ἡ μὲν γὰρ ἐμὴ φαύλη τις ἂν εἴη, καὶ ἀμφισβητήσιμον ὥσπερ ὄναρ οὖσα. ἡ δὲ σὴ λαμπρά τε καὶ πολλὴν ἐπίδοσιν ἔχουσα. ἥ γε παρὰ σοῦ νέου ὄντος οὕτω σφόδρα ἐξέλαμψε καὶ ἐκφανὴς ἐγένετο πρώην, ἐν μάρτυσι τῶν ἑλλήνων πλέον ἢ τρισμυρίοις. Ὑβριστὴς εἶ ἔφη ὦ Σώκρατες ὁ Ἀγάθων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ ὀλίγον ὕστερον διαδικασόμεθα, ἐγώ τε καὶ σὺ περὶ τῆς σοφίας, δικαστῇ χρώμενοι τῷ Διονύσῳ. νῦν δὲ πρὸς τὸ δεῖπνον πρῶτα τρέπου. Μετὰ ταῦτα ἔφη κατακλινέντος τοῦ Σωκράτους καὶ δειπνήσαντος, καὶ τῶν ἄλλων, σπονδάς τε σφᾶς ποιήσασθαι, καὶ ᾄσαντας τὸν θεὸν, καὶ τἆλλα τὰ νομιζόμενα, τρέπεσθαι πρὸς τὸν πότον. τὸν οὖν Παυσανίαν ἔφη λόγου τοιούτου τινὸς κατάρχειν. Εἶεν ἄνδρες φάναι, τίνα τρόπον ἥδιστα πιώμεθα. ἐγὼ μὲν οὖν λέγω ὑμῖν, ὅτι τῷ ὄντι πάνυ χαλεπῶς ἔχω ὑπὸ τοῦ χθὲς πότου. καὶ δέομαι ἀναψυχῆς τινος. οἶμαι δὲ καὶ ὑμῶν τοὺς πολλούς. παρῆτε γὰρ χθές. σκοπεῖσθε οὖν τίνι τρόπῳ ἂν ὡς ῥᾷστα πίνοιμεν.

Τὸν οὖν Ἀριστοφάνη εἰπεῖν. τοῦτο μέντοι εὖ λέγεις ὦ Παυσανία. τὸ, παντὶ τρόπῳ παρασκευάσασθαι ῥᾳστώνην τινὰ τῆς πόσεως. καὶ γὰρ καὶ αὐτός εἰμι τῶν χθὲς βεβαπτισμένων. Ἀκούσαντα οὖν αὐτῶν ἔφη Ἐρυξίμαχον τὸν Ἀκουμένου, ἦ καλῶς φάναι λέγετε. καὶ ἔτι ἑνὸς δέομαι ὑμῶν ἀκοῦσαι, πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἐρρῶσθαι πίνειν Ἀγάθων. Οὐδαμῶς φάναι, οὐδ᾽ αὐτὸς ἔρρωμαι. Ἕρμαιον ἂν εἴη ἡμῖν ἤδ᾽ ὃς ὡς ἔοικεν ἐμοί τε καὶ Ἀριστοδήμῳ καὶ Φαίδρῳ καὶ τοῖσδε, εἰ ὑμεῖς οἱ δυνατώτατοι πίνειν, νῦν ἀπειρήκατε. ἡμεῖς μὲν γὰρ ἀεὶ ἀδύνατοι. Σωκράτη δ᾽ ἐξαιρῶ τοῦ λόγου. ἱκανὸς γὰρ καὶ ἀμφότερα, ὥστ᾽ ἐξαρκέσει αὐτῷ ὁπότερ᾽ ἂν ποιῶμεν. ἐπειδὴ οὖν μοι δοκεῖ, οὐδεὶς τῶν παρόντων προθύμως ἔχειν πρὸς τὸ πολὺν πίνειν οἶνον, ἴσως ἂν ἐγὼ περὶ τοῦ μεθύσκεσθαι οἷόν ἐστι τἀληθῆ λέγων, ἧττον ἂν εἴην ἀηδής. ἐμοὶ γὰρ δὴ τοῦτό γε οἶμαι κατάδηλον γεγονέναι ἐκ τῆς ἰατρικῆς, ὅτι χαλεπὸν τοῖς ἀνθρώποις ἡ μέθη ἐστί. καὶ οὔτε αὐτὸς ἑκὼν εἶναι πόρρω ἐθελήσαιμι ἂν πιεῖν, οὔτε ἄλλῳ συμβουλεύσαιμι, ἄλλως τε καὶ κραιπαλῶντα ἔτι ἐκ τῆς προτεραίας. Ἀλλὰ μὴν ἔφη φάναι ὑπολαβόντα Φαῖδρον τὸν Μυρινούσιον, ἔγωγέ σοι εἴωθα πείθεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἅττ᾽ ἂν περὶ ἰατρικῆς λέγεις. νῦν δ᾽ αὖ εὖ βούλονται καὶ οἱ λοιποί. Ταῦτα δὴ ἀκούσαντας συγχωρεῖν πάντας, μὴ διὰ μέθης ποιήσασθαι τὴν ἐν τῷ παρόντι συνουσίαν, ἀλλ᾽ οὕτω πίνοντας πρὸς ἡδονήν. Ἐπειδὴ τοίνυν φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον, τοῦτο μὲν δέδοκται πίνειν ὅσον ἂν ἕκαστος βούληται, ἐπάναγκες δὲ μηδὲν εἶναι, τὸ μετὰ τοῦτο εἰσηγοῦμαι. τὴν μὲν ἄρτι εἰσελθοῦσαν αὐλητρίδα χαίρειν ἐᾶν, αὐλοῦσαν ἑαυτῇ, ἢ ἐὰν δὲ βούληται, ταῖς γυναιξὶ ταῖς ἔνδον. ἡμᾶς δὲ διὰ λόγων ἀλλήλοις συνεῖναι τὸ τήμερον. καὶ δι᾽ οἵων λόγων, εἰ βούλεσθε, ἐθέλω ὑμῖν εἰσηγήσασθαι.

Φάναι δὴ πάντας, καὶ βούλεσθαι, καὶ κελεύειν αὐτὸν εἰσηγεῖσθαι. Εἰπεῖν οὖν τὸν Ἐρυξίμαχον. Ἐρ. Ὅτι ἡ μέν μοι ἀρχὴ τοῦ λόγου ἐστὶ κατὰ τὴν Εὐριπίδου Μελανίππην. οὐ γὰρ ἐμὸς ὁ

μῦθος

μῦθος, ἀλλὰ Φαίδρου τοῦδε, ὃν μέλλω λέγειν. Φαῖδρος γὰρ ἑκάστοτε πρός με ἀγανακτῶν λέγει. οὐ δεινόν φησιν ὦ Ἐρυξίμαχε ἄλλοις μέν τισι θεῶν ὕμνους καὶ παιῶνας εἶναι ὑπὸ τῶν ποιητῶν πεποιημένους, τῷ δὲ Ἔρωτι τηλικούτῳ ὄντι καὶ τοσούτῳ θεῷ, μηδὲ ἕνα πώποτε τοσούτων γεγονότων ποιητῶν πεποιηκέναι μηδὲν ἐγκώμιον. εἰ δὲ βούλει αὖ σκέψασθαι τοὺς χρηστοὺς σοφιστάς, Ἡρακλέους μὲν καὶ ἄλλων ἐπαίνους καταλογάδην συγγράφειν, ὥσπερ ὁ βέλτιστος Πρόδικος. καὶ τοῦτο μὲν ἧττον καὶ θαυμαστόν. ἀλλ' ἔγωγε ἤδη τινὶ ἐνέτυχον βιβλίῳ ἀνδρὸς σοφοῦ, ἐν ᾧ ἐνῆσαν ἅλες ἔπαινον θαυμάσιον ἔχοντες πρὸς ὠφέλειαν. καὶ ἄλλα συχνὰ τοιαῦτα ἴδοις ἂν ἐγκεκωμιασμένα. τὸ οὖν τοιούτων μὲν πέρι πολλὴν σπουδὴν ποιήσασθαι, Ἔρωτα δὲ μηδένα πω ἀνθρώπων τετολμηκέναι εἰς ταυτηνὶ τὴν ἡμέραν ἀξίως ὑμνῆσαι, ἀλλ' οὕτως ἠμέληται τοσοῦτος θεός. ταῦτα δή μοι δοκεῖ εὖ λέγειν Φαῖδρος. ἐγὼ οὖν ἐπιθυμῶ, ἅμα μὲν τούτῳ ἔρανον εἰσενεγκεῖν καὶ χαρίσασθαι, ἅμα δὲ ἐν τῷ παρόντι πρέπον μοι δοκεῖ εἶναι, ἡμῖν τοῖς παροῦσι κοσμῆσαι τὸν θεόν. εἰ οὖν ξυνδοκεῖ καὶ ὑμῖν, γένοιτ' ἂν ἡμῖν ἐν λόγοις ἱκανὴ διατριβή. δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι ἕκαστον ἡμῶν λόγον εἰπεῖν ἔπαινον Ἔρωτος ἐπιδέξια ὡς ἂν δύνηται κάλλιστον. ἄρχειν δὲ Φαῖδρον πρῶτον, ἐπειδὴ καὶ πρῶτος κατάκειται, καὶ ἔστιν ἅμα πατὴρ τοῦ λόγου. Σω. Οὐδείς σοι ὦ Ἐρυξίμαχε φάναι τὸν Σωκράτη ἐναντία ψηφιεῖται. οὔτε γὰρ ἄν που ἐγὼ ἀποφήσαιμι, ὃς οὐδέν φημι ἄλλο ἐπίστασθαι, ἢ τὰ ἐρωτικά. οὔτε που Ἀγάθων καὶ Παυσανίας. οὐδὲ μὴν Ἀριστοφάνης, ᾧ περὶ Διόνυσον καὶ Ἀφροδίτην πᾶσα διατριβή. οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τουτωνί, ὧν ἐγὼ ὁρῶ. καίτοι οὐκ ἐξ ἴσου γίγνεται ἡμῖν τοῖς ὑστάτοις κατακειμένοις. ἀλλὰ ἐὰν οἱ πρόσθεν ἱκανῶς καὶ καλῶς εἴπωσιν, ἐξαρκέσει ἡμῖν. ἀλλὰ τύχῃ ἀγαθῇ καταρχέτω Φαῖδρος, καὶ ἐγκωμιαζέτω τὸν Ἔρωτα. Ταῦτα δὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἄρα ξυνέφασάν τε καὶ ἐκέλευον, ἅπερ ὁ Σωκράτης. πάντων μὲν οὖν ἃ ἕκαστος εἶπεν, οὔτε πάνυ ὁ Ἀριστόδημος ἐμέμνητο, οὔτ' αὖ ἐγὼ ἃ ἐκεῖνος ἔλεγε πάντα. ἃ δὲ μάλιστα καὶ ὧν ἔδοξέ μοι ἀξιομνημονεύτων εἶναι, τούτων ὑμῖν ἐρῶ ἑκάστου τὸν λόγον. πρῶτον μὲν γάρ, ὥσπερ λέγω, ἔφη Φαῖδρον ἀρξάμενον ἐνθένδε ποθὲν λέγειν.

Φαι. Ὅτι μέγας θεὸς εἴη ὁ Ἔρως, καὶ θαυμαστὸς ἐν ἀνθρώποις τε καὶ θεοῖς, πολλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ, οὐχ ἥκιστα δὲ κατὰ τὴν γένεσιν. τὸ γὰρ ἐν τοῖς πρεσβυτάτοις εἶναι τῶν θεῶν, τίμιον, ἦ δ' ὅς. τεκμήριον δὲ τούτου. γονεῖς γὰρ Ἔρωτος οὔτ' εἰσίν, οὔτε λέγονται ὑπ' οὐδενός, οὔτε ἰδιώτου, οὔτε ποιητοῦ. ἀλλ' Ἡσίοδος πρῶτον μὲν Χάος γενέσθαι φησίν. αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί, ἠδ' Ἔρως. φησὶ μετὰ τὸ Χάος δύω τούτω γενέσθαι Γῆν τε καὶ Ἔρωτα. Παρμενίδης δὲ τὴν γένεσιν λέγει, πρώτιστον μὲν Ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων. Ἡσιόδῳ δὲ καὶ Ἀκουσίλεως ὁμολογεῖ. οὕτω πολλαχόθεν ὁμολογεῖται ὁ Ἔρως ἐν τοῖς πρεσβυτάτοις εἶναι. πρεσβύτατος δὲ ὤν, μεγίστων ἀγαθῶν ἡμῖν αἴτιός ἐστιν. οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔχω εἰπεῖν ὅτι μεῖζόν ἐστιν ἀγαθὸν εὐθὺς νέῳ ὄντι, ἢ ἐραστὴς χρηστός, καὶ ἐραστῇ παιδικά. ὃ γὰρ χρὴ ἀνθρώποις ἡγεῖσθαι παντὸς τοῦ βίου τοῖς μέλλουσι καλῶς βιώσεσθαι, τοῦτο οὔτε συγγένεια οἵα τε ἐμποιεῖν οὕτω καλῶς, οὔτε τιμαί, οὔτε πλοῦτος, οὔτ' ἄλλο οὐδέν, ὡς Ἔρως. λέγω δὲ δὴ τί τοῦτο; τὴν ἐπὶ μὲν τοῖς αἰσχροῖς αἰσχύνην, ἐπὶ δὲ τοῖς καλοῖς φιλοτιμίαν. οὐ γάρ ἐστιν ἄνευ τούτων οὔτε πόλιν οὔτε ἰδιώτην μεγάλα καὶ καλὰ ἔργα ἐξεργάζεσθαι. φημὶ τοίνυν ἐγὼ ἄνδρα, ὅστις ἐρᾷ, εἴ τι αἰσχρὸν ποιῶν κατάδηλος γίγνοιτο, ἢ πάσχων ὑπό του δι' ἀνανδρίαν μὴ ἀμυνόμενος, οὔτ' ἂν ὑπὸ πατρὸς ὀφθέντα οὕτως ἀλγῆσαι, οὔτε ὑπὸ ἑταίρων, οὔτε ὑπ' ἄλλου οὐδενός, ὡς ὑπὸ παιδικῶν. ταυτὸν δὲ τοῦτο καὶ τὸν ἐρώμενον ὁρῶμεν, ὅτι διαφερόντως τοὺς ἐραστὰς αἰσχύνεται, ὅταν ὀφθῇ ἐν αἰσχρῷ τινι ὤν. εἰ οὖν μηχανή τις γένοιτο, ὥστε πόλιν γενέσθαι ἢ στρατόπεδον ἐραστῶν τε καὶ παιδικῶν, οὐκ ἔστιν ὅπως ἄμεινον οἰκήσειαν τὴν ἑαυτῶν, ἢ ἀπεχόμενοι πάντων τῶν αἰσχρῶν, καὶ φιλοτιμούμενοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ μαχόμενοί γ' ἂν οἱ τοιοῦτοι μετ' ἀλλήλων, νικῷεν ἄν, ὀλίγοι ὄντες ὡς ἔπος εἰπεῖν πάντας ἀνθρώπους. ἐρῶν γὰρ ἀνὴρ ὑπὸ παιδικῶν ὀφθῆναι, ἢ λιπὼν τάξιν, ἢ ὅπλα ἀποβαλών, ἧττον ἂν δήπου δέξαιτο, ἢ ὑπὸ πάντων τῶν ἄλλων. καὶ πρὸ τούτου τεθνάναι ἂν πολλάκις ἕλοιτο, καὶ μὴν ἐγκαταλιπεῖν γε τὰ παιδικὰ ἢ μὴ βοηθῆσαι κινδυνεύοντι, οὐδεὶς οὕτω κακός, ὅντινα οὐκ ἂν αὐτὸς ὁ Ἔρως ἔνθεον ποιήσειε πρὸς ἀρετήν, ὥστε ὅμοιον εἶναι τῷ ἀρίστῳ φύσει. καὶ ἀτεχνῶς. ὃ ἔφη Ὅμηρος, μένος ἐμπνεῦσαι ἐνίοις τῶν ἡρώων τὸν θεόν, τοῦτο ὁ Ἔρως τοῖς ἐρῶσι παρέχει γιγνόμενον παρ' αὑτοῦ. καὶ μὴν ὑπεραποθνήσκειν γε μόνοι ἐθέλουσιν οἱ ἐρῶντες, οὐ μόνον ὅτι ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες. τούτου δὲ καὶ ἡ Πελίου θυγάτηρ Ἄλκηστις ἱκανὴν μαρτυρίαν παρέχεται, ὑπὲρ τοῦδε τοῦ λόγου εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐθελήσασα μόνη ὑπὲρ τοῦ αὑτῆς ἀνδρὸς ἀποθανεῖν, ὄντων αὐτῷ πατρός τε καὶ μητρός. οὓς ἐκείνη τοσοῦτον ὑπερεβάλετο τῇ φιλίᾳ διὰ τὸν Ἔρωτα, ὥστε ἀποδεῖξαι αὐτοὺς ἀλλοτρίους ὄντας τῷ υἱεῖ, καὶ ὀνόματι μόνον προσήκοντας. καὶ τοῦτ' ἐργασαμένη τὸ ἔργον, οὕτω καλὸν ἔδοξεν ἐργάσασθαι οὐ μόνον ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ θεοῖς, ὥστε πολλῶν πολλὰ καὶ καλὰ ἐργασαμένων εὐαριθμήτοις δή τισιν ἔδοσαν τοῦτο γέρας οἱ θεοὶ ἐξ ᾅδου ἀνεῖναι πάλιν τὴν ψυχήν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκείνης ἀνεῖσαν, ἀγασθέντες τῷ ἔργῳ. οὕτω καὶ θεοὶ τὴν περὶ τὸν Ἔρωτα σπουδήν τε καὶ ἀρετὴν μάλιστα τιμῶσιν. Ὀρφέα δὲ τὸν Οἰάγρου ἀτελῆ ἀπέπεμψαν ἐξ ᾅδου, φάσμα δείξαντες τῆς γυναικός, ἐφ' ἣν ἥκεν, αὐτὴν δὲ οὐ δόντες, ὅτι μαλθακίζεσθαι ἐδόκει, ἅτε ὢν κιθαρῳδός. καὶ οὐ τολμᾶν ἕνεκα τοῦ Ἔρωτος ἀποθνήσκειν, ὥσπερ Ἄλκηστις, ἀλλὰ διαμηχανᾶσθαι ζῶν εἰσιέναι εἰς ᾅδου. τοιγάρτοι διὰ ταῦτα, δίκην αὐτῷ ἐπέθεσαν καὶ ἐποίησαν τὸν θάνατον αὐτοῦ

ὑπὸ γυναι

ὑπὸ γυναικῶν γίγνεσθαι. οὐχ ὥσπερ Ἀχιλλέα τὸν τῆς Θέτιδος υἱὸν ἐτίμησαν, καὶ εἰς μακάρων νήσους ἀπέπεμψαν. ὅτι πεπυσμένος παρὰ τῆς μητρὸς, ὡς ἀποθανοῖτο ἀποκτείνας Ἕκτορα, μὴ ποιήσας δὲ τοῦτο οἴκαδ' ἐλθὼν γηραιὸς τελευτήσοι, ἐτόλμησεν ἑλέσθαι βοηθήσας τῷ ἐραστῇ Πατρόκλῳ καὶ τιμωρήσας, οὐ μόνον ὑπεραποθανεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπαποθανεῖν τετελευτηκότι. ὅθεν δὴ καὶ ὑπεραγασθέντες οἱ θεοὶ, διαφερόντως αὐτὸν ἐτίμησαν. ὅτι τὸν ἐραστὴν οὕτω περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο. Αἰσχύλος δὲ φλυαρεῖ φάσκων Ἀχιλλέα Πατρόκλου ἐρᾶν, ὃς ἦν καλλίων οὐ μόνον Πατρόκλου, ἀλλ' ἄρα καὶ τῶν ἡρώων ἁπάντων, καὶ ἔτι ἀγένειος, ἔπειτα νεώτερος πολὺ, ὥς φησιν Ὅμηρος. ἀλλὰ γὰρ τῷ ὄντι μάλιστα μὲν ταύτην τὴν ἀρετὴν οἱ θεοὶ τιμῶσι, τὴν περὶ τὸν ἔρωτα. μᾶλλον μέντοι θαυμάζουσι καὶ ἄγανται καὶ εὖ ποιοῦσιν, ὅταν ὁ ἐρώμενος τὸν ἐραστὴν ἀγαπᾷ, ἢ ὅταν ὁ ἐραστὴς τὰ παιδικά. θειότερον γὰρ ἐραστὴς παιδικῶν. ἔνθεος γάρ ἐστι. διὰ ταῦτα καὶ τὸν Ἀχιλλέα τῆς Ἀλκήστιδος μᾶλλον ἐτίμησαν, εἰς μακάρων νήσους ἀποπέμψαντες. οὕτω δὴ καὶ ἔγωγέ φημι Ἔρωτα θεῶν πρεσβύτατον καὶ τιμιώτατον, καὶ κυριώτερον εἶναι εἰς ἀρετῆς καὶ εὐδαιμονίας κτῆσιν ἀνθρώποις, καὶ ζῶσι καὶ τελευτήσασι. Φαῖδρον μὲν τοιοῦτόν τινα λόγον ἔφη εἰπεῖν. μετὰ δὲ Φαῖδρον, ἄλλους τινὰς εἶναι, ὧν οὐ πάνυ διεμνημόνευεν. οὓς παρεὶς τὸν Παυσανίου λόγον διηγεῖτο. εἰπεῖν δ' αὐτόν. Παυ. Ὅτι οὐ καλῶς μοι δοκεῖ ὦ Φαῖδρε προβεβλῆσθαι ἡμῖν ὁ λόγος, τὸ ἁπλῶς οὕτω παρηγγέλθαι ἐγκωμιάζειν Ἔρωτα. εἰ μὲν γὰρ εἷς ἦν ὁ ἔρως, καλῶς ἂν εἶχε. νῦν δὲ, οὐ γάρ ἐστιν εἷς, μὴ ὄντος δὲ ἑνὸς, ὀρθότερόν ἐστι πρότερον προρρηθῆναι, ὁποῖον δεῖ ἐπαινεῖν. ἐγὼ οὖν πειράσομαι τοῦτο ἐπανορθώσασθαι. πρῶτον μὲν Ἔρωτα φράσαι, ὃν δεῖ ἐπαινεῖν. ἔπειτα ἐπαινέσαι ἀξίως τοῦ θεοῦ. πάντες γὰρ ἴσμεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνευ Ἔρωτος Ἀφροδίτη. ταύτης δὲ μιᾶς μὲν οὔσης, εἷς ἂν ἦν Ἔρος. ἐπεὶ δὲ δύο ἐστὸν, δύο ἀνάγκη καὶ Ἔρωτε εἶναι. πῶς δ' οὐ δύο τὰ θεά; ἡ μέν γέ που πρεσβυτέρα, καὶ ἀμήτωρ, Οὐρανοῦ θυγάτηρ. ἣν δὴ καὶ οὐρανίαν ἐπονομάζομεν. ἡ δὲ νεωτέρα, Διὸς καὶ Διώνης, ἣν δὴ πάνδημον καλοῦμεν. ἀναγκαῖον δὴ καὶ Ἔρωτα τὸν μὲν, τῇ ἑτέρᾳ συνεργὸν, πάνδημον ὀρθῶς καλεῖσθαι, τὸν δὲ, οὐράνιον. ἐπαινεῖν μὲν οὖν δεῖ πάντας θεούς. ἃ δ' οὖν ἑκάτερος εἴληχε, πειρατέον εἰπεῖν. πᾶσα γὰρ πρᾶξις, ὧδ' ἔχει. αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς πραττομένη, οὔτε καλὴ, οὔτε αἰσχρά. οἷον, ὃ νῦν ἡμεῖς ποιοῦμεν, ἢ πίνειν, ἢ ᾄδειν, ἢ διαλέγεσθαι, οὐκ ἔστι τούτων αὐτὸ καθ' αὐτὸ καλὸν οὐδέν. ἀλλ' ἐν τῇ πράξει, ὡς ἂν πραχθῇ, τοιοῦτον ἀπέβη. καλῶς μὲν γὰρ πραττόμενον καὶ ὀρθῶς, καλὸν γίγνεται. μὴ ὀρθῶς δὲ, αἰσχρόν. οὕτω δὴ καὶ τὸ ἐρᾶν καὶ ὁ Ἔρως, οὐ πᾶς ἐστι καλός, οὐδὲ ἄξιος ἐγκωμιάζεσθαι, ἀλλ' ὁ καλῶς προτρέπων ἐρᾶν. ὁ μὲν οὖν τῆς πανδήμου Ἀφροδίτης ὡς ἀληθῶς, πάνδημός ἐστι, καὶ ἐξεργάζεται ὅτι ἂν τύχοι. καὶ οὗτός ἐστιν ὃν οἱ φαῦλοι τῶν ἀνθρώπων ἐρῶσιν. ἐρῶσι δὲ οἱ τοιοῦτοι πρῶτον μὲν οὐχ ἧττον γυναικῶν ἢ παίδων. ἔπειτα ὧν καὶ ἐρῶσι τῶν σωμάτων μᾶλλον, ἢ τῶν ψυχῶν. ἔπειτα ὡς ἂν δύνωνται ἀνοητοτάτων, πρὸς τὸ διαπράξασθαι μόνον βλέποντες, ἀμελοῦντες δὲ τοῦ καλῶς ἢ μή. ὅθεν δὴ ξυμβαίνει αὐτοῖς ὅ,τι ἂν τύχωσι τοῦτο πράττειν, ὁμοίως μὲν ἀγαθὸν, ὁμοίως δὲ τοὐναντίον. ἔστι γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς θεοῦ, νεωτέρας τε οὔσης πολὺ ἢ τῆς ἑτέρας, καὶ μετεχούσης ἐν τῇ γενέσει καὶ θήλεος καὶ ἄῤῥενος. ὁ δὲ τῆς οὐρανίας, πρῶτον μὲν οὐ μετεχούσης θήλεος, ἀλλ' ἄῤῥενος μόνον, καὶ ἔστιν οὗτος ὁ τῶν παίδων ἔρως. ἔπειτα πρεσβυτέρας, ὕβρεως ἀμοίρου. ὅθεν δὴ ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν τρέπονται οἱ ἐκ τούτου ἔρωτος ἐπίπνοι, τὸ φύσει ἐῤῥωμενέστερον, καὶ νοῦν μᾶλλον ἔχον ἀγαπῶντες. καί τις ἂν γνοίη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παιδεραστίᾳ τοὺς εἰλικρινῶς ὑπὸ τούτου τοῦ Ἔρωτος ὡρμημένους. οὐ γὰρ ἐρῶσι παίδων, ἀλλ' ἐπειδὰν ἤδη ἄρχωνται νοῦν ἴσχειν. τοῦτο δὲ πλησιάζει τῷ γενειάσκειν. παρεσκευασμένοι γὰρ οἶμαι εἰσιν οἱ ἐντεῦθεν ἀρχόμενοι ἐρᾶν, ὡς τὸν βίον ἅπαντα ξυνεσόμενοι, καὶ κοινῇ συμβιωσόμενοι. ἀλλ' οὐκ ἐξαπατήσαντες ἐν ἀφροσύνῃ λαβόντες ὡς νέον καταγελάσαντες, οἰχήσεσθαι ἐπ' ἄλλον ἀποτρέχοντες. χρῆν δὲ καὶ νόμον εἶναι μὴ ἐρᾶν παίδων, ἵνα μὴ εἰς ἄδηλον πολλὴ σπουδὴ ἀνηλίσκετο. τὸ γὰρ τῶν παίδων τέλος ἄδηλον οἷ τελευτᾷ κακίας καὶ ἀρετῆς ψυχῆς τε πέρι καὶ σώματος. οἱ μὲν οὖν ἀγαθοὶ, τὸν νόμον τοῦτον αὐτοὶ αὑτοῖς ἑκόντες τίθενται. χρῆν δὲ καὶ τούτους τοὺς πανδήμους ἐραστὰς προσαναγκάζειν τὸ τοιοῦτον, ὥσπερ καὶ τῶν ἐλευθέρων γυναικῶν προσαναγκάζομεν αὐτοὺς καθόσον δυνάμεθα μὴ ἐρᾶν. οὗτοι γάρ εἰσιν, οἱ καὶ τὸ ὄνειδος πεποιηκότες, ὥστε τινὰ τολμᾶν λέγειν, ὡς αἰσχρὸν χαρίζεσθαι ἐρασταῖς. λέγουσι δὲ εἰς τούτους ἀποβλέποντες, ὁρῶντες αὐτῶν τὴν ἀκαιρίαν καὶ ἀδικίαν. ἐπεὶ οὐ δήπου κοσμίως τε καὶ νομίμως ὁτιοῦν πρᾶγμα πραττόμενον, ψόγον ἂν δικαίως φέροι. καὶ δὴ καὶ ὁ περὶ τὸν Ἔρωτα νόμος ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσι νοῆσαι ῥᾴδιος, ἁπλῶς γὰρ ὥρισται. ὁ δ' ἐνθάδε καὶ ὁ ἐν Λακεδαίμονι, ποικίλος. ἐν Ἤλιδι μὲν γὰρ καὶ ἐν Βοιωτοῖς καὶ οὗ μὴ σοφοὶ λέγειν, ἁπλῶς νενομοθέτηται, καλὸν τὸ χαρίζεσθαι ἐρασταῖς. καὶ οὐκ ἄν τις εἴποι, οὔτε νέος οὔτε παλαιὸς, ὡς αἰσχρόν. ἵνα οἶμαι μὴ πράγματ' ἔχουσι, λόγῳ πειρώμενοι πείθειν τοὺς νέους, ἅτε ἀδύνατοι λέγειν. τῆς δὲ Ἰωνίας καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ αἰσχρὸν νενόμισται, ὅσοι ὑπὸ βαρβάροις οἰκοῦσι. τοῖς γὰρ βαρβάροις διὰ τὰς τυραννίδας αἰσχρὸν τοῦτό γε, καὶ ἥ γε φιλοσοφία, καὶ ἡ φιλογυμνασία. οὐ γὰρ οἶμαι συμφέρει τοῖς ἄρχουσι, φρονήματα μεγάλα ἐγγίγνεσθαι τῶν ἀρχομένων. οὐδὲ φιλίας ἰσχυρὰς, καὶ κοινωνίας. ὃ δὴ μάλιστα φιλεῖ τά τε ἄλλα πάντα καὶ ὁ Ἔρως ἐμποιεῖν. ἔργῳ δὲ τοῦτο ἔμαθον καὶ οἱ ἐνθάδε τύραννοι. ὁ γὰρ Ἀριστογείτονος ἔρως καὶ Ἁρμοδίου φιλία βέβαιος γενομένη, κατέλυσεν αὐτῶν τὴν ἀρχήν.

οὕτως

οὕτως, ὃ μὲν αἰσχρὸν ἐτέθη χαρίζεσθαι ἐρασταῖς, κακίᾳ τῶν θεμένων κεῖται, τῶν μὲν ἀρχόντων πλεονεξίᾳ, τῶν δὲ ἀρχομένων ἀνανδρίᾳ. οὗ δὲ καλὸν ἁπλῶς ἐνομίσθη, διὰ τὴν τῶν θεμένων τῆς ψυχῆς ἀργίαν. ἐνθάδε δὲ πολὺ τούτων κάλλιον νενομοθέτηται. καὶ ὅπερ εἶπον, οὐ ῥᾴδιον κατανοῆσαι. ἐνθυμηθέντι γὰρ ὅ,τι λέγεται, κάλλιον τὸ φανερῶς ἐρᾶν τοῦ λάθρα, καὶ μάλιστα τῶν γενναιοτάτων καὶ ἀρίστων, καὶ ἂν αἰσχίους ἄλλων ὦσι. καὶ ὅτι αὖ ἡ παρακέλευσις τῷ ἐρῶντι παρὰ πάντων θαυμαστή, οὐχ ὥς τι αἰσχρὸν ποιοῦντι, καὶ ἑλόντι τε, καλὸν δοκεῖ εἶναι, καὶ μὴ ἑλόντι, αἰσχρόν. καὶ πρὸς τὸ ἐπιχειρεῖν, ἑλεῖν ἐξουσίαν ὁ νόμος δέδωκε τῷ ἐραστῇ θαυμαστὰ ἔργα ἐργαζομένῳ ἐπαινεῖσθαι. ἃ εἴ τις τολμῴη ποιεῖν, ἄλλ' ὁτιοῦν διώκων καὶ βουλόμενος διαπράξασθαι πλὴν τοῦτο, φιλοσοφίας τὰ μέγιστα καρποῖτ' ἂν ὀνείδη. εἰ γὰρ ἢ χρήματα βουλόμενος παρά του λαβεῖν, ἢ ἀρχὴν ἄρξαι, ἢ τιν' ἄλλην δύναμιν, ἐθέλει ποιεῖν, οἷάπερ οἱ ἐρασταὶ πρὸς τὰ παιδικά, ἱκετείας τε καὶ ἀντιβολήσεις ἐν ταῖς δεήσεσι ποιούμενοι, καὶ ὅρκους ὀμνύντες, καὶ κοιμήσεις ἐπὶ θύραις, καὶ ἐθέλοντες δουλείας δουλεύειν, οἵας οὐδ' ἂν δοῦλος οὐδείς, ἐμποδίζοιτο ἂν μὴ πράττειν οὕτω τὴν πρᾶξιν, καὶ ὑπὸ φίλων καὶ ὑπὸ ἐχθρῶν, τῶν μὲν ὀνειδιζόντων κολακείας καὶ ἀνελευθερίας, τῶν δὲ νουθετούντων καὶ αἰσχυνομένων ὑπὲρ αὐτῶν. τῷ δ' ἐρῶντι ταῦτα πάντα ποιοῦντι, χάρις ἔπεστι, καὶ δέδοται ὑπὸ τοῦ νόμου ἄνευ ὀνείδους πράττειν, ὡς πάγκαλόν τι πρᾶγμα διαπραττομένου. ὃ δὲ δεινότατον ὥς γε λέγουσιν οἱ πολλοί, ὅτι καὶ ὀμνύντι μόνῳ συγγνώμη παρὰ θεῶν, ἐκβάντι τῶν ὅρκων. ἀφροδίσιον γὰρ ὅρκον, οὔ φασιν εἶναι. οὕτω καὶ οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι πᾶσαν ἐξουσίαν πεποιήκασι τῷ ἐρῶντι, ὡς ὁ νόμος φησὶν ὁ ἐνθάδε. ταύτῃ μὲν οὖν οἰηθείη ἄν τις πάγκαλον νομίζεσθαι ἐν τῇδε τῇ πόλει, καὶ τὸ ἐρᾶν, καὶ τὸ φίλους γίγνεσθαι τοῖς ἐρασταῖς. ἐπειδὰν δὲ παιδαγωγοὺς ἐπιστήσαντες οἱ πατέρες τοῖς ἐρωμένοις μὴ ἐῶσι διαλέγεσθαι τοῖς ἐρασταῖς, καὶ τῷ παιδαγωγῷ ταῦτα προστεταγμένα ᾖ, ἡλικιῶται δὲ καὶ ἑταῖροι ὀνειδίζουσιν, ἐάν τι ὁρῶσι τοιοῦτο γιγνόμενον. καὶ τοὺς ὀνειδίζοντας αὖ οἱ πρεσβύτεροι μὴ διακωλύωσι, μὴ δὲ λοιδορῶσιν ὡς οὐκ ὀρθῶς λέγοντας, εἰς δὲ ταῦτά τις αὖ βλέψας, ἡγήσαιτ' ἄν, πάλιν αἴσχιστον τὸ τοιοῦτον ἐνθάδε νομίζεσθαι. τὸ δέ, οἶμαι ὧδ' ἔχει. οὐχ ἁπλοῦν ἐστιν ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἐλέχθη, οὔτε καλὸν εἶναι αὐτὸ καθ' αὑτό, οὔτε αἰσχρόν, ἀλλὰ καλῶς μὲν πραττόμενον, καλόν, αἰσχρῶς δέ, αἰσχρόν. αἰσχρῶς μὲν οὖν ἐστι, πονηρῷ τε καὶ πονηρῶς χαρίζεσθαι. καλῶς δέ, χρηστῷ τε καὶ καλῶς. πονηρὸς δ' ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ ἐραστής, ὁ πάνδημος, ὁ τοῦ σώματος μᾶλλον ἐρῶν ἢ τῆς ψυχῆς. καὶ γὰρ οὐδὲ μόνιμός ἐστιν, ἅτε οὐδὲ μονίμου ἐρῶν πράγματος. ἅμα γὰρ τῷ τοῦ σώματος ἄνθει λήγοντι, οὗπερ ἤρα, οἴχεται ἀποπτάμενος πολλοὺς λόγους καὶ ὑποσχέσεις καταισχύνας. ὁ δὲ τοῦ ἤθους χρηστοῦ ὄντος ἐραστής, διὰ βίου μένει, ἅτε μονίμῳ συντακείς. τούτους δὴ βούλεται ὁ ἡμέτερος νόμος εὖ καὶ καλῶς βασανίζειν. καὶ τοῖς μέν, χαρίσασθαι, τοὺς δὲ διαφεύγειν. διὰ ταῦτα οὖν, τοῖς μὲν διώκειν παρακελεύεται, τοῖς δὲ φεύγειν, ἀγωνοθετῶν καὶ βασανίζων ποτέρων ποτέ ἐστιν ὁ ἐρῶν, καὶ ποτέρων ὁ ἐρώμενος. οὕτω δὴ ὑπὸ ταύτης τῆς αἰτίας, πρῶτον μὲν τὸ ἁλίσκεσθαι ταχύ, αἰσχρὸν νενόμισται. ἵνα χρόνος ἐγγένηται, ὃς δὴ δοκεῖ τὰ πολλὰ καλῶς βασανίζειν. ἔπειτα τὸ ὑπὸ χρημάτων, καὶ ὑπὸ πολιτικῶν δυνάμεων ἁλῶναι, αἰσχρόν. ἐάν τε κακῶς πάσχων πτήξῃ καὶ μὴ καρτερήσῃ, ἄν τ' εὐεργετούμενος εἰς χρήματα ἢ εἰς διαπράξεις πολιτικάς, μὴ καταφρονήσῃ. οὐδὲν γὰρ δοκεῖ τούτων οὔτε βέβαιον, οὔτε μόνιμον εἶναι, χωρὶς τοῦ μηδὲ πεφυκέναι ἀπ' αὐτῶν γενναίαν φιλίαν. μία δὴ λείπεται τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ ὁδός, εἰ μέλλει καλῶς χαριεῖσθαι ἐραστῇ παιδικά. ἔστι γὰρ ἡμῖν νόμος ὥσπερ ἐπὶ τοῖς ἐρασταῖς ἦν, δουλεύειν ἐθέλοντα ἡντινοῦν δουλείαν παιδικοῖς, μὴ κολακείαν εἶναι, μηδὲ ἐπονείδιστον. οὕτω δὴ καὶ ἄλλη μία μόνη δουλεία ἑκούσιος λείπεται, οὐκ ἐπονείδιστος. αὕτη δέ ἐστιν ἡ περὶ τὴν ἀρετήν. νενόμισται γὰρ δὴ ἡμῖν, ἐάν τις ἐθέλῃ τινὰ θεραπεύειν, ἡγούμενος δι' ἐκεῖνον ἀμείνων ἔσεσθαι ἢ κατὰ σοφίαν τινά, ἢ κατὰ ἄλλο ὁτιοῦν μέρος ἀρετῆς, αὕτη αὖ ἡ ἐθελοδουλεία οὐκ αἰσχρὰ εἶναι, οὐδὲ κολακεία. δεῖ δὴ τὼ νόμω τούτω συμβαλεῖν εἰς ταὐτό, τόν τε περὶ τὴν παιδεραστίαν, καὶ τὸν περὶ τὴν φιλοσοφίαν τε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν, εἰ μέλλει ξυμβῆναι καλὸν γενέσθαι, τῷ ἐραστῇ παιδικὰ χαρίσασθαι. ὅταν γὰρ εἰς τὸ αὐτὸ ἔλθωσιν ἐραστής τε καὶ παιδικά. νόμον ἔχων ἑκάτερος, ὁ μὲν χαρισαμένοις παιδικοῖς ὑπηρετῶν ὁτιοῦν δικαίως ἂν ὑπηρετεῖν, ὁ δὲ τῷ ποιοῦντι αὐτὸν σοφόν τε καὶ ἀγαθὸν δικαίως αὖ, ὁτιοῦν ἂν ὑπουργεῖν. καὶ ὁ μὲν δυνάμενος εἰς φρόνησιν, καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ξυμβάλλεσθαι, ὁ δὲ δεόμενος εἰς παίδευσιν καὶ τὴν ἄλλην σοφίαν κτᾶσθαι, τότε δὴ τούτων ξυνιόντων εἰς ταὐτὸν τῶν νόμων, μοναχοῦ ἐνταῦθα ξυμπίπτει τὸ καλὸν εἶναι παιδικὰ ἐραστῇ χαρίσασθαι. ἄλλοθι δὲ οὐδαμοῦ. ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐξαπατηθῆναι οὐδὲν αἰσχρόν. ἐπὶ δὲ τοῖς ἄλλοις πᾶσι καὶ ἐξαπατωμένῳ αἰσχύνην φέρει, καὶ μή. εἰ γάρ τις ἐραστῇ ὡς πλουσίῳ πλούτου ἕνεκα χαρισάμενος ἐξαπατηθείη, καὶ μὴ λάβοι χρήματα, ἀναφανέντος τοῦ ἐραστοῦ πένητος, οὐδὲν ἧττον αἰσχρόν. δοκεῖ γὰρ ὁ τοιοῦτος τό γε, αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι, ὅτι ἕνεκα χρημάτων ὁτιοῦν ἂν ὁτῳοῦν ὑπηρετοῖ. τοῦτο δὲ οὐ καλόν. κατὰ τὸν αὐτὸν δὴ λόγον, κἂν εἴ τις ὡς ἀγαθῷ χαρισάμενος καὶ αὐτὸς ὡς ἀμείνων ἐσόμενος διὰ τὴν φιλίαν ἐραστοῦ ἐξαπατηθείη, ἀναφανέντος ἐκείνου κακοῦ, καὶ οὐ κεκτημένου ἀρετήν, ὅμως καλὴ ἡ ἀπάτη. δοκεῖ γὰρ αὖ καὶ οὗτος τὸ καθ' αὑτὸν δεδηλωκέναι, ὅτι ἀρετῆς ἕνεκα καὶ τοῦ βελτίων γενέσθαι πᾶν ἂν παντὶ προθυμηθείη. τοῦτο δ' αὖ πάντων κάλλιστον. οὕτω πάντως γε καλὸν ἀρετῆς γ' ἕνεκα χαρίζεσθαι.

οὗτός ἐστιν ὁ τῆς οὐρανίας θεοῦ ἔρως καὶ οὐράνιος. καὶ πολλοῦ ἄξιος, καὶ πόλει καὶ ἰδιώταις. πολλὴν ἐπιμέλειαν ἀναγκάζων ποιεῖσθαι πρὸς ἀρετὴν, τόν τε ἐρῶντα αὐτὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐρώμενον. οἱ δ' ἕτεροι πάντες τῆς ἑτέρας τῆς πανδήμου. ταῦτά σοι ἔχω, ὡς ἐκ τοῦ παραχρῆμα ὦ Φαῖδρε περὶ ἔρωτος συμβάλλομαι. Παυσανίου δὲ παυσαμένου, διδάσκουσι γάρ με ἴσα λέγειν οὑτωσὶ οἱ σοφοὶ, ἔφη ὁ Ἀριστόδημος, δεῖν μὲν Ἀριστοφάνην λέγειν. τυχεῖν δὲ αὐτῷ τινὰ ἢ ὑπὸ πλησμονῆς, ἢ ὑπό τινος ἄλλου λύγγα ἐπιπεπτωκυῖαν, καὶ οὐχ οἷόν τε εἶναι λέγειν. ἀλλ' εἰπεῖν αὐτὸν, ἐγγυτάτω γὰρ αὐτοῦ τὸν ἰατρὸν Ἐρυξίμαχον κατακεῖσθαι. Ἀρ.

Ω Ἐρυξίμαχε δίκαιος εἶ, ἢ παῦσαί με τῆς λυγγὸς, ἢ λέγειν ὑπὲρ ἐμοῦ, ἕως ἂν ἐγὼ παύσωμαι. καὶ τὸν Ἐρυξίμαχον εἰπεῖν. ἀλλὰ ποιήσω ἀμφότερα ταῦτα. ἐγὼ μὲν γὰρ ἐρῶ ἐν τῷ σῷ μέρει, σὺ δ' ἐπειδὰν παύσῃ ἐν τῷ ἐμῷ. ἐν ᾧ δ' ἂν ἐγὼ λέγω, ἐὰν μὲν σοὶ ἐθέλῃ, ἀπνευστὶ ἔχοντι πολὺν χρόνον, παύσεται ἡ λύγξ. εἰ δὲ μὴ, ὕδατι ἀνακογχυλίασον. εἰ δ' ἄρα πάνυ ἰσχυρά ἐστιν, ἀναλαβὼν τι τοιοῦτο οἵῳ κινήσαις ἂν τὴν ῥῖνα, πτάρε. καὶ ἐὰν τοῦτο ποιήσῃς ἅπαξ ἢ δίς, καὶ εἰ πάνυ ἰσχυρά ἐστι, παύσεται. Ουκ ἂν φθάνοις λέγων, εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνην, ἐγὼ δὲ ταῦτα ποιήσω. Εἰπεῖν δὴ τὸν Ἐρυξίμαχον. Ἐρ. Δοκεῖ τοίνυν μοι ἀναγκαῖον εἶναι, ἐπειδὴ Παυσανίας ὁρμήσας ἐπὶ τὸν λόγον καλῶς, οὐχ ἱκανῶς ἀπετέλεσε, δεῖν ἐμὲ πειρᾶσθαι τέλος ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ. τὸ μὲν γὰρ διπλοῦν εἶναι τὸν Ἔρωτα, δοκεῖ μοι καλῶς διελέσθαι. ὅτι δὲ οὐ μόνον ἐστὶν ἐπὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς καλοὺς, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τοῖς τε σώμασι τῶν πάντων ζώων, καὶ τοῖς ἐν τῇ γῇ φυομένοις. καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι, καθεωρακέναι μοι δοκῶ ἐκ τῆς ἰατρικῆς τῆς ἡμετέρας τέχνης, ὡς μέγας καὶ θαυμαστὸς καὶ ἐπὶ πᾶν ὁ θεὸς τείνει, καὶ κατ' ἀνθρώπινα καὶ κατὰ θεῖα πράγματα. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς λέγων, ἵνα καὶ πρεσβεύωμεν τὴν τέχνην. ἡ γὰρ φύσις τῶν σωμάτων, τὸν διπλοῦν Ἔρωτα τοῦτον ἔχει. τὸ γὰρ ὑγιὲς τοῦ σώματος, καὶ τὸ νοσοῦν, ὁμολογουμένως ἕτερόν τε καὶ ἀνόμοιόν ἐστι. τὸ δὲ ἀνόμοιον, ἀνομοίων ἐπιθυμεῖ καὶ ἐρᾷ. ἄλλος μὲν οὖν ὁ ἐπὶ τῷ ὑγιεινῷ ἔρως, ἄλλος δὲ ὁ ἐπὶ τῷ νοσώδει. ἔστι δὴ ὥσπερ ἄρτι Παυσανίας ἔλεγε, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς καλὸν χαρίζεσθαι τῶν ἀνθρώπων, τοῖς δὲ ἀκολάστοις αἰσχρόν. οὕτω καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς σώμασι τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἑκάστου τοῦ σώματος καὶ ὑγιεινοῖς, καλὸν χαρίζεσθαι, καὶ δεῖ. καὶ τοῦτό ἐστιν, ᾧ ὄνομα τὸ ἰατρικόν. τοῖς δὲ κακοῖς καὶ νοσώδεσιν, αἰσχρόν τε καὶ δεῖ ἀχαριστεῖν, εἰ μέλλει τις τεχνικὸς εἶναι. ἔστι γὰρ ἰατρικὴ (ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν) ἐπιστήμη τῶν τοῦ σώματος ἐρωτικῶν, πρὸς πλησμονὴν καὶ κένωσιν. καὶ ὁ διαγιγνώσκων ἐν τούτοις τὸν καλόν τε καὶ αἰσχρὸν ἔρωτα, οὗτός ἐστιν ὁ ἰατρικώτατος. καὶ ὁ μεταβάλλειν ποιῶν, ὥστε ἀντὶ τοῦ ἑτέρου ἔρωτος τὸν ἕτερον κτήσασθαι. καὶ οἷς μὴ ἔνεστιν ἔρως, δεῖ δ' ἐγγενέσθαι, ἐπιστάμενος ἐμποιῆσαι, καὶ ἐνόντα ἐξελεῖν, ἀγαθὸς ἂν εἴη δημιουργός. δεῖ γὰρ δὴ τὰ ἔχθιστα ὄντα ἐν τῷ σώματι, φίλα οἷόν τ' εἶναι ποιεῖν, καὶ ἐρᾶν ἀλλήλων. ἔστι δὲ ἔχθιστα, τὰ ἐναντιώτατα, ψυχρὸν θερμῷ, πικρὸν γλυκεῖ, ξηρὸν ὑγρῷ. πάντα τὰ τοιαῦτα τούτοις ἐπιστηθεὶς ἔρωτα ἐμποιῆσαι καὶ ὁμόνοιαν ὁ ἡμέτερος πρόγονος Ἀσκληπιὸς, ὥς φασιν οἵδε οἱ ποιηταὶ καὶ ἐγὼ πείθομαι, συνέστησε τὴν ἡμετέραν τέχνην. ἥτε οὖν ἰατρικὴ ὥσπερ λέγω πᾶσα, διὰ τοῦ θεοῦ τούτου κυβερνᾶται. ὡσαύτως δὲ καὶ γυμναστικὴ, καὶ γεωργία. μουσικὴ δὲ, καὶ παντὶ κατάδηλος τῷ καὶ μικρὸν προσέχοντι τὸν νοῦν, ὅτι κατὰ ταυτὰ ἔχει τούτοις. ὥσπερ ἴσως καὶ Ἡράκλειτος βούλεται λέγειν, ἐπεὶ τοῖς γε ῥήμασιν οὐ καλῶς λέγει. τὸ γὰρ ἕν φησι διαφερόμενον αὐτὸ αὐτῷ ξυμφέρεσθαι, ὥσπερ ἁρμονίαν τόξου τε καὶ λύρας. ἔστι δὲ πολλὴ ἀλογία ἁρμονίαν φάναι διαφέρεσθαι, ἢ ἐκ διαφερομένων ἔτι εἶναι. ἀλλ' ἴσως τόδε ἐβούλετο λέγειν. ὅτι ἐκ διαφερομένων πρότερον τοῦ ὀξέος καὶ βαρέος, ἔπειτα ὕστερον ὁμολογησάντων, γέγονεν ὑπὸ τῆς μουσικῆς τέχνης ἡ ἁρμονία. οὐ γὰρ δήπου ἐκ διαφερομένων γε ἔτι τοῦ ὀξέος καὶ βαρέος, ἁρμονία ἂν εἴη. ἡ γὰρ ἁρμονία, συμφωνία ἐστι. συμφωνία δὲ, ὁμολογία τις. ὁμολογίαν δὲ ἐκ διαφερομένων, ἕως ἂν διαφέρωνται, ἀδύνατον εἶναι. διαφερόμενον δὲ αὖ καὶ μὴ ὁμολογοῦν, ἀδύνατον ἁρμόσαι. ὥσπερ γε καὶ ὁ ῥυθμὸς ἐκ τοῦ ταχέος καὶ βραδέος, ἐκ διενηνεγμένων πρότερον, ὕστερον δὲ ὁμολογησάντων, γέγονε. τὴν δὲ ὁμολογίαν πᾶσι τούτοις ὥσπερ ἐκεῖ ἡ ἰατρικὴ, ἐνταῦθα ἡ μουσικὴ ἐντίθησιν, ἔρωτα καὶ ὁμόνοιαν ἀλλήλοις ἐμποιήσασα. καὶ ἔστιν αὖ μουσικὴ, περὶ ἁρμονίαν καὶ ῥυθμὸν ἐρωτικῶν ἐπιστήμη. καὶ ἐν μέν γε αὐτῇ τῇ συστάσει ἁρμονίας τε καὶ ῥυθμοῦ, οὐδὲν χαλεπὸν τὰ ἐρωτικὰ διαγιγνώσκειν. οὐδὲ ὁ διπλοῦς Ἔρως ἐνταῦθά πώς ἐστιν, ἀλλ' ἐπειδὰν δέῃ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καταχρῆσθαι ῥυθμῷ τε καὶ ἁρμονίᾳ. ἢ ποιοῦντα, ὃ δὴ μελοποιΐαν καλοῦσιν. ἢ χρώμενον ὀρθῶς τοῖς πεποιημένοις μέλεσί τε καὶ μέτροις, ὃ δὴ παιδεία ἐκλήθη. ἐνταῦθα δὴ καὶ χαλεπὸν, καὶ ἀγαθοῦ δημιουργοῦ δεῖ. πάλιν γὰρ ἥκει ὁ αὐτὸς λόγος. ὅτι τοῖς μὲν κοσμίοις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὡς ἂν κοσμιώτεροι γίγνοιντο οἱ μήπω ὄντες, δεῖ χαρίζεσθαι, καὶ φυλάττειν τὸν τούτων ἔρωτα. καὶ οὗτός ἐστιν ὁ καλὸς, ὁ οὐράνιος, ὁ τῆς Οὐρανίας μούσης Ἔρως. ὁ δὲ Πολυμνίας, ὁ πάνδημος. ὃν δεῖ εὐλαβούμενον προσφέρειν οἷς ἂν προσφέροι, ὅπως ἂν τὴν μὲν ἡδονὴν αὐτοῦ καρπώσηται, ἀκολασίαν δὲ μηδεμίαν ἐμποιήσῃ. ὥσπερ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τέχνῃ μέγα ἔργον, ταῖς περὶ τὴν ὀψοποιϊκὴν τέχνην ἐπιθυμίαις καλῶς χρῆσθαι, ὥστ' ἄνευ νόσου τὴν ἡδονὴν καρπώσασθαι. καὶ ἐν μουσικῇ δὴ καὶ ἐν ἰατρικῇ, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι καὶ τοῖς ἀνθρωπείοις καὶ τοῖς θείοις, καθόσον παρείκοι φυλακτέον ἑκάτερον τὸν ἔρωτα. ἔνεστον γάρ. ἐπεὶ καὶ ἡ τῶν ὡρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ σύστασις, μεστή ἐστιν ἀμφοτέρων τούτων. καὶ ἐπειδὰν μὲν πρὸς ἄλληλα τοῦ κοσμίου τύχῃ ἔρωτος, ἃ νῦν δὴ ἐγὼ

π ἔλεγον

ἔλεγον, τά τε θερμὰ καὶ τὰ ψυχρὰ, καὶ ξηρὰ καὶ ὑγρὰ, ἁρμονίαν καὶ κρᾶσιν λάβῃ, σώφρονα ἥκει φέροντα εὐετηρίαν τε καὶ ὑγίειαν ἀνθρώποις καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις τε καὶ φυτοῖς, καὶ οὐδὲν ἠδίκησεν. ὅταν δὲ ὁ μετὰ τῆς ὕβρεως ἔρως ἐγκρατέστερος περὶ τὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὥρας γένηται, διέφθειρέ τε πολλὰ καὶ ἠδίκησεν. οἵ τε γὰρ λοιμοὶ φιλοῦσι γίγνεσθαι ἐκ τῶν τοιούτων, καὶ ἄλλ' ἀνόμοια πολλὰ νοσήματα καὶ τοῖς θηρίοις καὶ τοῖς φυτοῖς. καὶ γὰρ πάχναι καὶ χάλαζαι καὶ ἐρυσίβαι, ἐκ πλεονεξίας καὶ ἀκοσμίας περὶ ἄλληλα τῶν τοιούτων γίγνεται ἐρωτικῶν. ὧν ἐπιστήμη, περὶ ἄστρων τε φορὰς καὶ ἐνιαυτῶν ὥρας, ἀστρονομία καλεῖται. ἔτι τοίνυν καὶ αἱ θυσίαι ἅπασαι, καὶ οἷς μαντικὴ ἐπιστατεῖ (ταῦτα δ' ἐστὶν ἡ περὶ θεούς τε καὶ ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους κοινωνία) οὐ περὶ ἄλλο τί ἐστιν, ἢ περὶ Ἔρωτος φυλακήν τε καὶ ἴασιν. πᾶσα γὰρ ἡ ἀσέβεια φιλεῖ γίγνεσθαι, ἐὰν μή τις τῷ κοσμίῳ Ἔρωτι χαρίζηται, μηδὲ τιμᾷ τε αὐτὸν καὶ πρεσβεύῃ ἐν παντὶ ἔργῳ, ἀλλὰ περὶ τὸν ἕτερον. καὶ περὶ γονέας καὶ ζῶντας καὶ τετελευτηκότας, καὶ περὶ θεούς. ἃ δὴ προστέτακται τῇ μαντικῇ ἐπισκοπεῖν τοὺς ἔρωτας, καὶ ἰατρεύειν. καὶ ἔστιν αὖ ἡ μαντικὴ, φιλίας θεῶν καὶ ἀνθρώπων δημιουργὸς, τῷ ἐπίστασθαι τὰ κατὰ ἀνθρώπους ἐρωτικὰ ὅσα τείνει πρὸς θέμιν καὶ ἀσέβειαν. οὕτω πολλὴν καὶ μεγάλην, μᾶλλον δὲ πᾶσαν δύναμιν ἔχει ξυλλήβδην μὲν, ὁ πᾶς Ἔρως. ὁ δὲ περὶ τἀγαθὰ μετὰ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἀποτελούμενος, καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ θεοῖς, οὗτος τὴν μεγίστην δύναμιν ἔχει, καὶ πᾶσαν ἡμῖν εὐδαιμονίαν παρασκευάζει, καὶ ἀλλήλοις δυναμένους ὁμιλεῖν, καὶ φίλους εἶναι καὶ τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν θεοῖς. ἴσως μὲν οὖν καὶ ἐγὼ τὸν Ἔρωτα ἐπαινῶν πολλὰ παραλείπω. οὐ μέντοι ἑκών γε. ἀλλ' εἴ τι ἐξέλιπον, σὸν ἔργον ὦ Ἀριστόφανες ἀναπληρῶσαι. ἢ εἴ πως ἄλλως ἐν νῷ ἔχεις ἐγκωμιάζειν τὸν θεὸν, ἐγκωμίαζε, ἐπειδὴ καὶ τῆς λυγγὸς πέπαυσαι.

Ἐκδεξάμενον οὖν ἔφη εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνην, ὅτι καὶ μάλ' ἐπαύσατο. οὐ μέντοι πρίν γε τὸν πταρμὸν προσενεχθῆναι αὐτῇ. ὥστε με θαυμάζειν, εἰ τὸ κόσμιον τοῦ σώματος ἐπιθυμεῖ τοιούτων ψόφων καὶ γαργαλισμῶν, οἷον καὶ ὁ πταρμός ἐστι. πάνυ γὰρ εὐθὺς ἐπαύσατο, ἐπειδὴ αὐτῷ τὸν πταρμὸν προσήνεγκα. Καὶ τὸν Ἐρυξίμαχον, ὠγαθὲ φάναι Ἀριστόφανες, ὅρα τί ποιεῖς. γελωτοποιεῖς μέλλων λέγειν, καὶ φύλακά με τοῦ λόγου ἀναγκάζεις γίγνεσθαι τοῦ σεαυτοῦ, ἐάν τι γελοῖον εἴπῃς, ἐξόν σοι ἐν εἰρήνῃ λέγειν. Καὶ τὸν Ἀριστοφάνη γελάσαντα εἰπεῖν, εὖ λέγεις Ἐρυξίμαχε. καί μοι ἔστω ἄρρητα τὰ εἰρημένα. ἀλλὰ μή με φύλαττε. ὡς ἐγὼ φοβοῦμαι περὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, οὔ τι μὴ γελοῖα εἴπω (τοῦτο μὲν γὰρ ἂν κέρδος εἴη, καὶ τῆς ἡμετέρας μούσης ἐπιχώριον) ἀλλὰ μὴ καταγέλαστα. Βαλών γε φάναι ὦ Ἀριστόφανες, οἴει ἐκφεύξεσθαι; ἀλλὰ πρόσεχε τὸν νοῦν, καὶ οὕτω λέγε, ὡς δώσων λόγον. ἴσως μέντοι, ἂν δόξῃ μοι, ἀφήσω σε. Ἀρ. Καὶ μὴν ὦ Ἐρυξίμαχε, εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνη, ἄλλῃ γέ πῃ ἐν νῷ ἔχω λέγειν, ἢ ᾗ σύ τε καὶ Παυσανίας εἰπέτην. ἐμοὶ γὰρ δοκοῦσιν ἄνθρωποι παντάπασι τὴν τοῦ Ἔρωτος δύναμιν οὐκ ᾐσθῆσθαι. ἐπεὶ αἰσθανόμενοί γε, μέγιστ' ἂν αὐτοῦ ἱερὰ κατασκευάσαι, καὶ βωμοὺς καὶ θυσίας ἂν ποιεῖν μεγίστας. οὐχ ὥσπερ νῦν τούτων οὐδὲν γίγνεται περὶ αὐτὸν, δέον πάντων μάλιστα γίγνεσθαι. ἔστι γὰρ θεῶν φιλανθρωπότατος, ἐπίκουρός τε ὢν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἰατρὸς τούτων. ὧν ἰαθέντων, μεγίστη ἂν εὐδαιμονία τῷ ἀνθρωπείῳ γένει εἴη. ἐγὼ οὖν πειράσομαι ὑμῖν εἰσηγήσασθαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ. ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων διδάσκαλοι ἔσεσθε. δεῖ δὲ πρῶτον ὑμᾶς μαθεῖν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ τὰ παθήματα αὐτῆς. ἡ γὰρ πάλαι ἡμῶν φύσις, οὐχ αὑτὴ ἦν ἥπερ νῦν, ἀλλὰ ἀλλοία. πρῶτον μὲν γὰρ τρία ἦν τὰ γένη τὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐχ ὥσπερ νῦν δύο, ἄρρεν καὶ θῆλυ. ἀλλὰ καὶ τρίτον προσῆν, κοινὸν ὂν ἀμφοτέρων τούτων, οὗ νῦν ὄνομα λοιπὸν, αὐτὸ δὲ ἠφάνισται. ἀνδρόγυνον γὰρ ἓν τότε μὲν ἦν καὶ εἶδος καὶ ὄνομα, ἐξ ἀμφοτέρων κοινὸν τοῦ τε ἄρρενος καὶ θήλεος. νῦν δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἢ ἐν ὀνείδει ὄνομα κείμενον. ἔπειτα ὅλον ἦν ἑκάστου τοῦ ἀνθρώπου τὸ εἶδος στρογγύλον, νῶτον καὶ πλευρὰς κύκλῳ ἔχον, χεῖρας δὲ τέτταρας εἶχε, καὶ σκέλη τὰ ἴσα ταῖς χερσὶ, καὶ πρόσωπα δύο ἐπ' αὐχένι κυκλοτερεῖ, ὅμοια πάντῃ. κεφαλὴν δ' ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς προσώποις ἐναντίοις κειμένοις μίαν. καὶ ὦτα τέτταρα, καὶ αἰδοῖα δύο. καὶ τἆλλα πάντα, ὡς ἀπὸ τούτων ἄν τις εἰκάσειεν. ἐπορεύετο δὲ καὶ ὀρθὸν, ὥσπερ νῦν, ὁποτέρωσε βουληθείη. καὶ ὁπότε ταχὺ ὁρμήσειεν θεῖν, ὥσπερ οἱ κυβιστῶντες καὶ εἰς ὀρθὸν τὰ σκέλη περιφερόμενοι κυβιστῶσι κύκλῳ, τότε ὀκτὼ οὖσι τοῖς μέλεσιν ἀπερειδόμενοι, ταχὺ ἐφέροντο κύκλῳ. ἦν δὲ διὰ ταῦτα τρία τὰ γένη, καὶ τοιαῦτα. ὅτι τὸ μὲν ἄρρεν ἦν τοῦ ἡλίου τὴν ἀρχὴν ἔκγονον. τὸ δὲ θῆλυ, τῆς γῆς. τὸ δὲ ἀμφοτέρων μετέχον, τῆς σελήνης. ὅτι καὶ ἡ σελήνη ἀμφοτέρων μετέχει. περιφερῆ δὲ δὴ ἦν καὶ αὐτὰ καὶ ἡ πορεία αὐτῶν, διὰ τὸ τοῖς γονεῦσιν ὅμοια εἶναι. ἦν οὖν τὴν ἰσχὺν δεινὰ, καὶ τὴν ῥώμην, καὶ τὰ φρονήματα μεγάλα εἶχον. ἐπεχείρησαν δὲ τοῖς θεοῖς, καὶ ὃ λέγει Ὅμηρος περὶ Ἐφιάλτου τε καὶ Ὤτου, περὶ ἐκείνων λέγεται, τὸ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάβασιν ἐπιχειρεῖν ποιεῖν, ὡς ἐπιθησομένων τοῖς θεοῖς. ὁ οὖν Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ ἐβουλεύοντο ὅ, τι χρὴ αὐτοὺς ποιῆσαι. καὶ ἠπόρουν. οὔτε γὰρ ὅπως ἀποκτείναιεν εἶχον, καὶ ὥσπερ τοὺς Γίγαντας κεραυνώσαντες τὸ γένος ἀφανίσαιεν. αἱ τιμαὶ γὰρ αὐτοῖς καὶ τὰ ἱερὰ, τὰ παρὰ τῶν ἀνθρώπων, ἠφανίζετο. οὔτε ὅπως ἐῷεν ἀσελγαίνειν. μόγις δὴ ὁ Ζεὺς ἐννοήσας, λέγει ὅτι δοκῶ μοι ἔφη ἔχειν μηχανὴν, ὡς ἂν εἶέν τε ἄνθρωποι, καὶ παύσαιντο τῆς ἀκολασίας ἀσθενέστεροι γενόμενοι. νῦν μὲν γὰρ αὐτοὺς ἔφη διατεμῶ δίχα ἕκαστον, καὶ ἅμα μὲν ἀσθενέστεροι ἔσονται, ἅμα δὲ χρησιμώτεροι ἡμῖν διὰ τὸ πλείους τὸν ἀριθμὸν γεγονέναι. καὶ βαδιοῦνται ὀρθοὶ ἐπὶ δυοῖν σκελοῖν. ἐὰν δὲ ἔτι δοκῶσιν ἀσελγαίνειν, καὶ μὴ ἐθέλωσιν ἡσυχίαν ἄγειν, πάλιν αὖ ἔφη τεμῶ δίχα, ὥστ' ἐφ' ἑνὸς πορεύσονται σκέλους ἀσκωλιάζοντες. ταῦτα εἰπὼν, ἔτεμνε τοὺς ἀνθρώπους

δίχα,

δίχα, ὥσπερ οἱ τὰ ὢα τέμνοντες καὶ μέλλοντες ταριχεύειν, ἢ ὥσπερ οἱ τὰ ὢα ταῖς θριξίν. ὃν τινὰ δὲ τέμοι, τὸν Ἀπόλλω ἐκέλευε τό, τε πρόσωπον μεταστρέφειν, καὶ τὸ τοῦ αὐχένος ἥμισυ πρὸς τὴν τομήν. ἵνα θεώμενος τὴν αὐτοῦ τμῆσιν, κοσμιώτερος εἴη ὁ ἄνθρωπος. καὶ τἄλλα ἰᾶσθαι ἐκέλευεν. ὁ δὲ τό, τε πρόσωπον μετέστρεφε, καὶ συνέλκων πανταχόθεν τὸ δέρμα ἐπὶ τὴν γαστέρα νῦν καλουμένην, ὥσπερ τὰ σύσπαστα βαλάντια, ἓν στόμα ποιῶν, ἀπέδει κατὰ μέσην τὴν γαστέρα, ὃ δὴ τὸν ὀμφαλὸν καλοῦσι. καὶ τὰς μὲν ἄλλας ῥυτίδας τὰς πολλὰς ἐξελέαινε. καὶ τὰ στήθη διήρθρου, ἔχων τι τοιοῦτον ὄργανον, οἷον οἱ σκυτοτόμοι περὶ τὸν καλάποδα λεαίνοντες, τὰς τῶν σκυτῶν ῥυτίδας. ὀλίγας δὲ κατέλιπε τὰς περὶ αὐτὴν τὴν γαστέρα καὶ τὸν ὀμφαλόν, μνημεῖον εἶναι τοῦ παλαιοῦ πάθους. ἐπειδὴ οὖν ἡ φύσις δίχα ἐτμήθη, ποθοῦν ἕκαστον τὸ ἥμισυ τὸ αὑτοῦ ξυνῄει, καὶ περιβάλλοντες τὰς χεῖρας, καὶ συμπλεκόμενοι ἀλλήλοις ἐπιθυμοῦντες συμφῦναι, ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καὶ τῆς ἄλλης ἀργίας, διὰ τὸ μηδὲν ἐθέλειν χωρὶς ἀλλήλων ποιεῖν. καὶ ὁπότε τι ἀποθάνοι τῶν ἡμίσεων, τὸ δὲ λειφθείη, τὸ λειφθὲν ἄλλο ἐζήτει, καὶ συνεπλέκετο. εἴτε γυναικὸς τῆς ὅλης ἐντύχοι ἡμίσει, ὃ δὴ νῦν γυναῖκα καλοῦμεν, εἴτ᾽ ἀνδρός. καὶ οὕτως ἀπώλλυντο. ἐλεήσας δὲ ὁ Ζεύς, ἄλλην μηχανὴν πορίζεται, καὶ μετατίθησιν αὐτῶν τὰ αἰδοῖα εἰς τὸ πρόσθεν. τέως γὰρ καὶ ταῦτα ἐκτὸς εἶχον. καὶ ἐγέννων, καὶ ἔτικτον, οὐκ εἰς ἀλλήλους, ἀλλ᾽ εἰς γῆν ὥσπερ οἱ τέττιγες. μετέθηκέ τε οὖν οὕτως αὐτῶν εἰς τὸ πρόσθεν. καὶ διὰ τούτων τὴν γένεσιν ἐν ἀλλήλοις ἐποίησε, διὰ τοῦ ἄρρενος ἐν τῷ θήλει, τῶνδε ἕνεκα. ἵνα ἐν τῇ συμπλοκῇ, ἅμα μὲν εἰ ἀνὴρ γυναικὶ ἐντύχοι, γεννῷεν, καὶ γίγνοιτο τὸ γένος. ἅμα δ᾽ εἰ καὶ ἄρρην ἄρρενι, πλησμονὴ γοῦν γίγνοιτο τῆς συνουσίας καὶ διαναπαύοιντο. καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα τρέποιντο, καὶ τοῦ ἄλλου βίου ἐπιμελοῖντο. ἔστι δὴ οὖν ἐκ τόσου ὁ ἔρως ἔμφυτος ἀλλήλων τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τῆς ἀρχαίας φύσεως συναγωγεύς, καὶ ἐπιχειρῶν ποιῆσαι ἓν ἐκ δυοῖν, καὶ ἰάσασθαι τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην. ἕκαστος οὖν ἡμῶν ἐστιν ἀνθρώπου ξύμβολον, ἅτε τετμημένος, ὥσπερ αἱ ψῆτται ἐξ ἑνὸς δύο. ζητεῖ δὴ ἀεὶ τὸ ἑαυτοῦ ἕκαστον ξύμβολον. ὅσοι μὲν οὖν τῶν ἀνδρῶν τοῦ κοινοῦ τμῆμά εἰσιν, ὃ δὴ τότε ἀνδρόγυνον ἐκαλεῖτο, φιλογύναικές τε εἰσί, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν μοιχῶν ἐκ τούτου τοῦ γένους γεγόνασι. καὶ ὅσαι αὖ γυναῖκες φίλανδροί τε καὶ μοιχεύτριαι, ἐκ τούτου τοῦ γένους γίγνονται. ὅσαι δὲ τῶν γυναικῶν γυναικὸς τμῆμά εἰσιν, οὐ πάνυ αὗται τοῖς ἀνδράσι τὸν νοῦν προσέχουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὰς γυναῖκας τετραμμέναι εἰσί, καὶ αἱ ἑταιρίστριαι, ἐκ τούτου τοῦ γένους γίγνονται. ὅσοι δὲ ἄρρενος τμῆμά εἰσι, τὰ ἄρρενα διώκουσι. καὶ τέως μὲν ἂν παῖδες ὦσιν, ἅτε τεμάχια ὄντα τοῦ ἄρρενος, φιλοῦσι τοὺς ἄνδρας, καὶ χαίρουσι συγκατακείμενοι καὶ συμπεπλεγμένοι τοῖς ἀνδράσι. καὶ εἰσὶν οὗτοι βέλτιστοι τῶν παίδων καὶ μειρακίων, ἅτε ἀνδρειότατοι ὄντες φύσει. φασὶ δὲ δή τινες αὐτοὺς ἀναισχύντους εἶναι, ψευδόμενοι. οὐ γὰρ ὑπ᾽ ἀναισχυντίας τοῦτο δρῶσιν, ἀλλ᾽ ὑπὸ θάρρους καὶ ἀνδρείας καὶ ἀρρενωπίας, τὸ ὅμοιον αὐτοῖς ἀσπαζόμενοι. μέγα δὲ τεκμήριον. καὶ γὰρ τελεωθέντες, μόνοι ἀποβαίνουσιν εἰς τὰ πολιτικὰ ἄνδρες οἱ τοιοῦτοι. ἐπειδὰν δὲ ἀνδρωθῶσι, παιδεραστοῦσι. καὶ πρὸς γάμους καὶ παιδοποιΐας οὐ προσέχουσι τὸν νοῦν, φύσει. ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀναγκάζονται. ἀλλ᾽ ἐξαρκεῖ αὐτοῖς μετ᾽ ἀλλήλων καταζῆν ἀγάμοις. πάντως μὲν οὖν ὁ τοιοῦτος, παιδεραστής τε καὶ φιλεραστὴς γίγνεται, ἀεὶ τὸ ξυγγενὲς ἀσπαζόμενος. ὅταν μὲν οὖν καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ ἐντύχῃ τῷ αὑτοῦ ἡμίσει, καὶ ὁ παιδεραστής, καὶ ἄλλος πᾶς, τότε καὶ θαυμαστὰ ἐκπλήττονται. φιλίᾳ τε καὶ οἰκειότητι καὶ ἔρωτι οὐκ ἐθέλοντες ὡς ἔπος εἰπεῖν χωρίζεσθαι ἀλλήλων, οὐδὲ σμικρὸν χρόνον. καὶ οἱ διατελοῦντες μετ᾽ ἀλλήλων διὰ βίου, οὗτοί εἰσιν. οἳ οὐδ᾽ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν ὅ, τι βούλονται σφίσι παρ᾽ ἀλλήλων γίγνεσθαι. οὐδενὶ γὰρ ἂν δόξειε τοῦτ᾽ εἶναι ἡ τῶν ἀφροδισίων συνουσία, ὡς ἄρα τούτου ἕνεκα ἕτερος ἑτέρῳ χαίρει ξυνὼν, οὕτως ἐπὶ μεγάλης σπουδῆς. ἀλλ᾽ ἄλλο τι βουλομένη ἑκατέρου ἡ ψυχὴ δήλη ἐστίν, ὃ οὐ δύναται εἰπεῖν, ἀλλὰ μαντεύεται ὃ βούλεται, καὶ αἰνίττεται. καὶ εἰ αὐτοῖς ἐν τῷ αὐτῷ κατακειμένοις ἐπιστὰς ὁ Ἥφαιστος ἔχων τὰ ὄργανα ἔροιτο, Τί ἐσθ᾽ ὃ βούλεσθε ὦ ἄνθρωποι ὑμῖν παρ᾽ ἀλλήλων γενέσθαι; καὶ εἰ ἀποροῦντας αὐτοὺς πάλιν ἔροιτο, Ἆρά γε τοῦδε ἐπιθυμεῖτε, ἐν τῷ αὐτῷ γενέσθαι μάλιστα ἀλλήλοις, ὥστε καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν μὴ ἀπολείπεσθαι ἀλλήλων; εἰ γὰρ τούτου ἐπιθυμεῖτε, ἐθέλω ὑμᾶς συντῆξαι καὶ συμφυσαι εἰς τὸ αὐτό, ὥστε δύο ὄντας ἕνα γεγονέναι. καὶ ἕως τ᾽ ἂν ζῆτε, ὡς ἕνα ὄντα κοινῇ ἀμφοτέρους ζῆν. καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνητε, ἐκεῖ αὖ ἐν ἅδου ἀντὶ δυοῖν ἕνα εἶναι κοινῇ τεθνεῶτε. ἀλλ᾽ ὁρᾶτε εἰ τούτου ἐρᾶτε, καὶ ἐξαρκεῖ ὑμῖν ἂν τούτου τύχητε. ταῦτα ἀκούσας, ἴσμεν, ὅτι οὐδ᾽ ἂν εἷς ἐξαρνηθείη, οὐδ᾽ ἄλλ᾽ ὅτι ἂν φανείη βουλόμενος. ἀλλ᾽ ἀτεχνῶς οἴοιτ᾽ ἂν ἀκηκοέναι τοῦτο, ὃ πάλαι ἄρα ἐπεθύμει, συνελθὼν καὶ συντακεὶς τῷ ἐρωμένῳ ἐκ δυοῖν εἷς γενέσθαι. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἴτιον, ὅτι ἡ ἀρχαία φύσις ἡμῶν ἦν αὕτη, καὶ ἦμεν ὅλοι. τοῦ ὅλου οὖν τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ δίωξει, ἔρως ὄνομα. καὶ πρὸ τοῦ (ὥσπερ λέγω) ἓν ἦμεν. νυνὶ δὲ διὰ τὴν ἀδικίαν, διῳκίσθημεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ Ἀρκάδες ὑπὸ Λακεδαιμονίων. φόβος οὖν ἐστιν, ἐὰν μὴ κόσμιοι ὦμεν πρὸς τοὺς θεούς, ὅπως μὴ καὶ αὖθις διασχισθησόμεθα. καὶ περίιμεν ἔχοντες ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς στήλαις καταγραφὴν ἐκτετυπωμένοι, διαπεπρισμένοι κατὰ τὰς ῥῖνας γεγονότες, ὥσπερ λίσπαι. ἀλλὰ τούτων ἕνεκα, πάντ᾽ ἄνδρα χρὴ ἅπαντα παρακελεύεσθαι εὐσεβεῖν περὶ θεούς, ἵνα τὰ μὲν ἐκφύγωμεν, τῶν δὲ τύχωμεν, ὡς ὁ Ἔρως ἡμῖν ἡγεμὼν καὶ στρατηγός, ὧ μηδεὶς ἐναντία πραττέτω. πράττει δ᾽ ἐναντία, ὅστις θεοῖς ἀπεχθάνεται. φίλοι γὰρ γενόμενοι καὶ διαλλαχθέντες τῷ θεῷ, ἐξευρήσομέν τε καὶ ἐντευξόμεθα τοῖς παιδικοῖς τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν. ὃ τῶν νῦν ὀλίγοι ποιοῦσι. καὶ μή μου ὑπολάβῃ Ἐρυξίμαχος κωμῳδῶν τὸν λόγον, ὡς Παυσανίαν καὶ Ἀγάθωνα λέγω. ἴσως μὲν γὰρ καὶ οὗτοι τούτων

τυγχάνουσιν ὄντες. καὶ εἰσὶν ἀμφότεροι τὴν φύσιν ἄρρενες. λέγω δὲ οὖν ἔγωγε καθ' ἁπάντων καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὅτι οὕτως ἂν ἡμῶν τὸ γένος εὔδαιμον γένοιτο, εἰ ἐκτελέσαιμεν τὸν ἔρωτα, καὶ τῶν παιδικῶν τῶν αὐτοῦ ἕκαστος τύχοι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀπελθὼν φύσιν. εἰ δὲ τοῦτο ἄριστον, ἀναγκαῖον καὶ τῶν νῦν παρόντων τὸ τούτου ἐγγυτάτω ἄριστον εἶναι. τοῦτο δ' ἐστὶ παιδικῶν τυχεῖν, κατὰ νοῦν αὐτῷ πεφυκότων. οὗ δὴ τὸν αἴτιον θεὸν ὑμνοῦντες, δικαίως ἂν ὑμνοῖμεν Ἔρωτα. ὃς ἔν τε τῷ παρόντι ἡμᾶς πλεῖστα ὀνίνησιν εἰς τὸ οἰκεῖον ἄγων, καὶ εἰς τὸ ἔπειτα ἐλπίδας μεγίστας παρέχεται, ἡμῶν παρεχομένων πρὸς θεοὺς εὐσέβειαν, καταστήσας ἡμᾶς εἰς τὴν ἀρχαίαν φύσιν, καὶ ἰασάμενος μακαρίους καὶ εὐδαίμονας ποιῆσαι. οὗτος ἔφη ὦ Ἐρυξίμαχε ὁ ἐμὸς λόγος ἐστὶ περὶ Ἔρωτος, ἀλλοῖος ἢ ὁ σός. ὥσπερ οὖν ἐδεήθην σου, μὴ κωμῳδήσῃς αὐτὸν, ἵνα καὶ τῶν λοιπῶν ἀκούσωμεν τί ἕκαστος ἐρεῖ. μᾶλλον δὲ τί ἑκάτερος. Ἀγάθων γὰρ καὶ Σωκράτης λοιποί. Ἀλλὰ πείσομαί σοι, ἔφη φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον. καὶ γάρ μοι ὁ λόγος ἡδέως ἐρρέθη. καὶ εἰ μὴ ξυνῄδειν Σωκράτει τε καὶ Ἀγάθωνι δεινοῖς οὖσι περὶ τὰ ἐρωτικὰ, πάνυ ἂν ἐφοβούμην μὴ ἀπορήσωσι λόγων, διὰ τὸ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ εἰρῆσθαι. νῦν δὲ ὅμως θαρρῶ. Τὸν οὖν Σωκράτη εἰπεῖν. καλῶς γὰρ αὐτὸς ἠγώνισαι ὦ Ἐρυξίμαχε. εἰ δὲ γένοιο οὗ νῦν ἐγώ εἰμι, μᾶλλον δὲ ἴσως οὗ ἔσομαι ἐπειδὰν καὶ Ἀγάθων εἴπῃ, εὖ καὶ μάλ' ἂν φοβοῖο, καὶ ἐν παντὶ εἴης ὥσπερ ἐγὼ νῦν. Φαρμάττειν βούλει με ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν τὸν Ἀγάθωνα. ἵνα θορυβηθῶ, διὰ τὸ οἴεσθαι τὸ θέατρον προσδοκίαν μεγάλην ἔχειν, ὡς εὖ ἐροῦντος ἐμοῦ. Ἐπιλήσμων μέντ' ἂν εἴην ὦ Ἀγάθων, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, εἰ ἰδὼν τὴν σὴν ἀνδρείαν καὶ μεγαλοφροσύνην ἀναβαίνοντος ἐπὶ τὸν ὀκρίβαντα μετὰ τῶν ὑποκριτῶν, καὶ βλέψαντος ἐναντίον τοσούτου θεάτρου μέλλοντος ἐπιδείξασθαι σαυτοῦ λόγους, καὶ οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐκπλαγέντος, νῦν οἰηθείην σε θορυβηθήσεσθαι ἕνεκα ἡμῶν ὀλίγων ἀνθρώπων. Τί δαὶ ὦ Σώκρατες; τὸν Ἀγάθωνα φάναι. οὐ δή πού με οὕτω θεάτρου μεστὸν ἡγῇ, ὥστε καὶ ἀγνοεῖν ὅτι νοῦν ἔχοντι ὀλίγοι ἔμφρονες πολλῶν ἀφρόνων φοβερώτεροι; Οὐ μέντ' ἂν καλῶς ποιοίην (φάναι τὸν Σωκράτη) ὦ Ἀγάθων, περὶ σοῦ τί ἐγὼ ἄγροικον δοξάζων. ἀλλ' εὖ οἶδα, ὅτι εἴ τισιν ἐντύχοις οὓς ἡγοῖο σοφοὺς, μᾶλλον ἂν αὐτῶν φροντίζοις, ἢ τῶν πολλῶν. ἀλλὰ μὴ οὐχ οὗτοι ὑμεῖς ὦμεν. ἡμεῖς μὲν γὰρ καὶ ἐκεῖ παρῆμεν, καὶ ἦμεν τῶν πολλῶν. εἰ δὲ ἄλλοις ἐντύχοις σοφοῖς, τάχ' ἂν αἰσχύνοιο αὐτοὺς, εἴ τι ἴσως οἴοιο αἰσχρὸν ὂν ποιεῖν. ἢ πῶς λέγεις;

Ἀληθῆ λέγεις, φάναι. Τοὺς δὲ πολλοὺς οὐκ ἂν αἰσχύνοιο, εἴ τι οἴοιο αἰσχρὸν ποιεῖν. Καὶ τὸν Φαῖδρον ἔφη ὑπολαβόντα εἰπεῖν. ὦ φίλε Ἀγάθων, ἐὰν ἀποκρίνῃ Σωκράτει, οὐδὲν ἔτι διοίσει αὐτῷ ὁπηοῦν τῶν ἐνθάδε ὁτιοῦν γίγνεσθαι, ἐὰν μόνον ἔχῃ ὅτῳ διαλέγηται, ἄλλως τε καὶ καλῷ. ἐγὼ δὲ ἡδέως μὲν ἀκούω Σωκράτους διαλεγομένου. ἀναγκαῖον δέ μοι ἐπιμεληθῆναι τοῦ ἐγκωμίου τῷ Ἔρωτι, καὶ ἀποδέξασθαι παρ' ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν τὸν λόγον. ἀποδοὺς οὖν ἑκάτερος τῷ θεῷ, οὕτως ἤδη διαλεγέσθω. Ἀγ. Ἀλλὰ καλῶς λέγεις ὦ Φαῖδρε, φάναι τὸν Ἀγάθωνα. καὶ οὐδέν με κωλύει λέγειν. Σωκράτει γὰρ καὶ αὖθις ἔσται πολλάκις διαλέγεσθαι. ἐγὼ δὲ δὴ βούλομαι πρῶτον μὲν εἰπεῖν, ὡς χρή με εἰπεῖν. ἔπειτα εἰπεῖν. δοκοῦσι γάρ μοι πάντες οἱ πρόσθεν εἰρηκότες, οὐ τὸν θεὸν ἐγκωμιάζειν, ἀλλὰ τοὺς ἀνθρώπους εὐδαιμονίζειν τῶν ἀγαθῶν ὧν ὁ θεὸς αὐτοῖς αἴτιος. ὁποῖος δέ τις αὐτὸς ὢν ταῦτα ἐδωρήσατο, οὐδεὶς εἴρηκεν. εἷς δὲ τρόπος ὀρθὸς παντὸς ἐπαίνου περὶ παντὸς, λόγῳ διελθεῖν οἷος οἵων αἴτιος ὢν τυγχάνει περὶ οὗ ἂν ὁ λόγος ᾖ. οὕτω δὴ τὸν Ἔρωτα καὶ ἡμᾶς δίκαιον ἐπαινέσαι πρῶτον αὐτὸν οἷός ἐστιν, ἔπειτα τὰς δόσεις. φημὶ οὖν ἐγὼ, πάντων θεῶν εὐδαιμόνων ὄντων, Ἔρωτα (εἰ θέμις καὶ ἀνεμέσητον εἰπεῖν) εὐδαιμονέστατον εἶναι αὐτῶν, κάλλιστον ὄντα καὶ ἄριστον. ἔστι δὲ κάλλιστος ὢν τοιόσδε. πρῶτον μὲν νεώτατος θεῶν ὦ Φαῖδρε. μέγα δὲ τεκμήριον τῷ λόγῳ αὐτὸς παρέχεται, φεύγων φυγῇ τὸ γῆρας, ταχὺ ὂν δηλονότι. θᾶττον γοῦν τοῦ δέοντος ἡμῖν προσέρχεται. ὃ δὴ πέφυκεν Ἔρως μισεῖν, καὶ οὐδ' ἐντὸς πολλοῦ πλησιάζειν. μετὰ δὲ νέων ἀεὶ ξύνεστί τε καὶ ἔστιν. ὁ γὰρ παλαιὸς λόγος εὖ ἔχει, ὡς ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. ἐγὼ δὲ Φαίδρῳ πολλὰ ἄλλα ὁμολογῶν, τοῦτο οὐχ ὁμολογῶ, ὡς Ἔρως Κρόνου καὶ Ἰαπετοῦ ἀρχαιότερός ἐστι. ἀλλά φημι νεώτατον αὐτὸν εἶναι θεῶν, καὶ ἀεὶ νέον. τὰ δὲ παλαιὰ πράγματα περὶ θεοὺς, ἃ Ἡσίοδος καὶ Παρμενίδης λέγουσιν, ἀνάγκῃ καὶ οὐκ Ἔρωτι γεγονέναι, εἰ ἐκεῖνοι ἀληθῆ ἔλεγον. οὐ γὰρ ἂν ἐκτομαὶ, οὐδὲ δεσμοὶ ἀλλήλων ἐγίγνοντο καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ βίαια, εἰ Ἔρως ἐν αὐτοῖς ἦν. ἀλλὰ φιλία καὶ εἰρήνη ὥσπερ νῦν, ἐξ οὗ Ἔρως τῶν θεῶν βασιλεύει. νέος μὲν οὖν ἐστι. πρὸς δὲ τῷ νέῳ, ἁπαλός. ποιητοῦ δ' ἐστὶν ἐνδεὴς, οἷος ἦν Ὅμηρος πρὸς τὸ ἐπιδεῖξαι θεοῦ ἁπαλότητα. Ὅμηρος γὰρ Ἄτην, θεόν τε φησὶν εἶναι καὶ ἁπαλήν. τοὺς γοῦν πόδας αὐτῆς ἁπαλοὺς εἶναι λέγων. Τῆς μὲν θ' ἁπαλοὶ πόδες. οὐ γὰρ ἐπ' οὔδει πίλναται, ἀλλ' ἄρα ἥγε κατ' ἀνδρῶν κράατα βαίνει. καλῷ οὖν δοκεῖ μοι τεκμηρίῳ τὴν ἁπαλότητα ἀποφαίνειν, ὅτι οὐκ ἐπὶ σκληροῦ βαίνει, ἀλλ' ἐπὶ μαλθακοῦ. τῷ αὐτῷ δὴ καὶ ἡμεῖς χρησόμεθα τεκμηρίῳ περὶ Ἔρωτα, ὅτι ἁπαλός. οὐ γὰρ ἐπὶ γῆς βαίνει, οὐδ' ἐπὶ κρανίων (ἅ ἐστιν οὐ πάνυ μαλακά) ἀλλ' ἐν τοῖς μαλακωτάτοις τῶν ὄντων καὶ βαίνει καὶ οἰκεῖ. ἐν γὰρ ἤθεσι καὶ ψυχαῖς θεῶν καὶ ἀνθρώπων τὴν οἴκησιν ἵδρυται, καὶ οὐκ αὖ ἑξῆς ἐν πάσαις ταῖς ψυχαῖς, ἀλλ' ᾗ τινι ἂν σκληρὸν ἦθος ἐχούσῃ ἐντύχῃ, ἀπέρχεται. ᾗ δ' ἂν μαλακὸν, οἰκίζεται. ἁπτόμενον οὖν ἀεὶ καὶ ποσὶ καὶ πάντῃ ἐν μαλακωτάτοις τῶν μαλακωτάτων, ἁπαλώτατον ἀνάγκη εἶναι. νεώτατος μὲν δή ἐστι, καὶ ἁπαλώτατος. πρὸς δὲ τούτοις, ὑγρὸς τὸ εἶδος. οὐ γὰρ ἂν οἷός τ' ἦν πάντῃ περιπτύσσεσθαι, οὐδὲ διὰ πάσης ψυχῆς, καὶ εἰσιὼν τὸ πρῶτον λανθάνειν καὶ ἐξιὼν, εἰ σκληρὸς ἦν. συμμέτρου δὲ καὶ ὑγρᾶς ἰδέας μέγα τεκμήριον, ἡ εὐσχημοσύνη. ὃ δὴ καὶ διαφερόντως ἐκ πάντων ὁμολο-

γουμένως

γουμένως Ἔρως ἔχει. ἀσχημοσύνη γὰρ καὶ Ἔρωτι πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ πόλεμος. χρόας δὲ κάλλος, ἡ κατ' ἄνθη δίαιτα τοῦ θεοῦ σημαίνει. ἀνανθεῖ γὰρ καὶ ἀπηνθηκότι καὶ σώματι καὶ ψυχῇ, καὶ ἄλλῳ ὁτῳοῦν, οὐκ ἐνίζει Ἔρως. οὗ δ' ἂν εὐανθής τε καὶ εὐώδης τόπος ᾖ, ἐνταῦθα καὶ ἵζει καὶ μένει. περὶ μὲν οὖν κάλλους τοῦ θεοῦ καὶ ταῦτα ἱκανά. καὶ ἔτι πολλὰ λείπεται. περὶ δὲ ἀρετῆς Ἔρωτος μετὰ ταῦτα λεκτέον. τὸ μὲν μέγιστον, ὅτι Ἔρως οὔτ' ἀδικεῖ, οὔτ' ἀδικεῖται, οὔτε ὑπὸ θεοῦ, οὔτε θεόν, οὔτε ὑπ' ἀνθρώπου, οὔτε ἄνθρωπον. οὔτε γὰρ αὐτὸς βίᾳ πάσχει, εἴ τι πάσχει. βία γὰρ Ἔρωτος οὐχ ἅπτεται, οὔτε βίᾳ ποιῶν ποιεῖ. πᾶς γὰρ ἑκὼν Ἔρωτι πᾶν ὑπηρετεῖ. ἃ δ' ἂν τις ἑκὼν ἑκόντι ὁμολογήσῃ, φασὶν οἱ πόλεως βασιλῆς νόμοι δίκαια εἶναι. πρὸς δὲ τῇ δικαιοσύνῃ, σωφροσύνης πλείστης μετέχει. εἶναι γὰρ ὁμολογεῖται σωφροσύνη, τὸ κρατεῖν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν, Ἔρωτος δὲ μηδεμίαν ἡδονὴν κρείττω εἶναι. εἰ δὲ ἥττους, κρατοῖντ' ἂν ὑπὸ τοῦ Ἔρωτος. ὁ δὲ, κρατοῖ, κρατῶν δὲ ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ὁ Ἔρως, διαφερόντως ἂν σωφρονοῖ. καὶ μὴν ἔς γε ἀνδρείαν, Ἔρωτι οὐδὲ Ἄρης ἀνθίσταται. οὐ γὰρ ἔχει Ἔρωτα Ἄρης. ἀλλ' Ἔρως Ἄρη, Ἀφροδίτης ὡς λόγος. κρείττων δὲ ὁ ἔχων τοῦ ἐχομένου. τοῦ δ' ἀνδρειοτάτου τῶν ἄλλων κρατῶν, πάντων ἂν ἀνδρειότατος εἴη. περὶ μὲν οὖν δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας τοῦ θεοῦ εἴρηται. περὶ δὲ σοφίας λείπεται. ὅσον οὖν δυνατὸν, πειρατέον μὴ ἐλλείπειν. καὶ πρῶτον μὲν ἵν' αὖ καὶ ἐγὼ τὴν ἡμετέραν τέχνην τιμήσω, ὥσπερ Ἐρυξίμαχος τὴν ἑαυτοῦ, ποιητὴς ὁ θεὸς σοφὸς οὕτως, ὥστε καὶ ἄλλον ποιῆσαι. πᾶς γοῦν ποιητὴς γίγνεται, κἂν ἄμουσος ᾖ τοπρίν, οὗ ἂν Ἔρως ἅψηται. ᾧ δὴ πρέπει ἡμᾶς μαρτυρίῳ χρῆσθαι, ὅτι ποιητὴς ὁ Ἔρως ἀγαθὸς, ἐν κεφαλαίῳ πᾶσαν ποίησιν τὴν κατὰ μουσικήν. ἃ γάρ τις ἢ μὴ ἔχει, ἢ μὴ οἶδεν, οὔτ' ἂν ἑτέρῳ δοίη, οὔτ' ἂν ἄλλον διδάξειε. καὶ μὲν δὴ τήν γε τῶν ζώων ποίησιν πάντων, τίς ἐναντιώσεται μὴ οὐχὶ Ἔρωτος εἶναι σοφίαν, ᾗ γίγνεταί τε καὶ φύεται πάντα τὰ ζῶα; ἀλλὰ τὴν τῶν τεχνῶν δημιουργίαν, οὐκ ἴσμεν ὅτι οὗ μὲν ἂν ὁ θεὸς οὗτος διδάσκαλος γένηται, ἐλλόγιμος καὶ φανὸς ἀπέβη; οὗ δ' ἂν Ἔρως μὴ ἐφάψηται, σκοτεινός; τοξικήν γε μὴν καὶ ἰατρικὴν καὶ μαντικὴν Ἀπόλλων ἀνηῦρεν, ἐπιθυμίας καὶ Ἔρωτος ἡγεμονεύσαντος. ὥστε καὶ οὗτος, Ἔρωτος ἂν εἴη μαθητής. καὶ Μοῦσαι μουσικῆς, καὶ Ἥφαιστος χαλκείας, καὶ Ἀθηνᾶ ἱστουργίας, καὶ Ζεὺς κυβερνήσεως θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. ὅθεν δὴ καὶ κατεσκευάσθη τῶν θεῶν τὰ πράγματα Ἔρωτος ἐγγενομένου, δηλονότι κάλλους. αἴσχει γὰρ οὐκ ἔπεστιν Ἔρως. πρὸ τοῦ δὲ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ εἶπον, πολλὰ καὶ δεινὰ θεοῖς ἐγίγνετο (ὡς λέγεται) διὰ τὴν τῆς ἀνάγκης βασιλείαν. ἐπειδὴ δ' ὁ θεὸς οὗτος ἔφυ, ἐκ τοῦ ἐρᾶν τῶν καλῶν, πάντ' ἀγαθὰ γέγονε καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις. οὕτως ἐμοὶ δοκεῖ ὦ Φαῖδρε, Ἔρως πρῶτος αὐτὸς ὢν κάλλιστος καὶ ἄριστος, μετὰ τοῦτο τοῖς ἄλλοις ἄλλων τοιούτων αἴτιος εἶναι. ἐπέρχεται δέ μοι τι καὶ ἔμμετρον εἰπεῖν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ποιῶν. Εἰρήνην μὲν ἐν ἀνθρώποις, πελάγει δὲ γαλήνην, νηνεμίαν ἀνέμων, κοίτην ὕπνον τ' ἐνὶ κήδει. οὗτος δὲ ἡμᾶς ἀλλοτριότητος μὲν κενοῖ, οἰκειότητος δὲ πληροῖ. τὰς τοιάσδε ξυνόδους μετ' ἀλλήλων πάσας τιθείς, συνιέναι ἐν ἑορταῖς, ἐν χοροῖς, ἐν θυσίαις γιγνόμενος ἡγεμών. πρᾳότητα μὲν πορίζων, ἀγριότητα δ' ἐξορίζων, φιλόδωρος εὐμενείας, ἄδωρος δυσμενείας. ἵλεως, ἀγαθός, θεατὸς σοφοῖς, ἀγαστὸς θεοῖς, ζηλωτὸς ἀμοίροις, κτητὸς εὐμοίροις. τρυφῆς, ἁβρότητος, χλιδῆς, χαρίτων, ἱμέρου, πόθου πατήρ. ἐπιμελὴς ἀγαθῶν, ἀμελὴς κακῶν. ἐν πόνῳ, ἐν φόβῳ, ἐν πόθῳ, ἐν λόγῳ κυβερνήτης. ἐπιβάτης, παραστάτης τε καὶ σωτὴρ ἄριστος, ξυμπάντων τε θεῶν καὶ ἀνθρώπων κόσμος, ἡγεμὼν κάλλιστος καὶ ἄριστος. ᾧ δεῖ ἕπεσθαι πάντα ἄνδρα ἐφυμνοῦντα καλῶς, καλῆς ᾠδῆς μετέχοντα, ἣν ᾄδει θέλγων πάντων θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων νόημα. οὗτος (ἔφη) ὁ παρ' ἐμοῦ λόγος ὦ Φαῖδρε τῷ θεῷ ἀνακείσθω, τὰ μὲν παιδιᾶς, τὰ δὲ σπουδῆς μετρίας καθ' ὅσον ἐγὼ δύναμαι μετέχων.

Εἰπόντος δὲ τοῦ Ἀγάθωνος, πάντα ἔφη ὁ Ἀριστόδημος ἀναθορυβῆσαι τοὺς παρόντας, ὡς πρεπόντως τοῦ νεανίσκου εἰρηκότος καὶ αὐτῷ καὶ τῷ θεῷ. τὸν οὖν Σωκράτη εἰπεῖν, βλέψαντα εἰς τὸν Ἐρυξίμαχον, Ἆρά σοι δοκῶ (φάναι) ὦ παῖ Ἀκουμενοῦ ἀδεὲς πάλαι δέος δεδιέναι; ἀλλ' οὐ μαντικῶς ἃ νῦν δὴ ἔλεγον εἰπεῖν, ὅτι Ἀγάθων θαυμαστῶς ἐροῖ, ἐγὼ δ' ἀπορήσαιμι; Τὸ μὲν ἕτερον (φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον) μαντικῶς δοκεῖς μοι εἰρηκέναι, ὅτι Ἀγάθων εὖ ἐρεῖ. τὸ δὲ, σὲ ἀπορήσειν, οὐκ οἶμαι. Καὶ πῶς ὦ μακάριε, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, οὐ μέλλω ἀπορεῖν καὶ ἐγὼ καὶ ἄλλος ὁστισοῦν, μέλλων λέξειν μετὰ καλὸν οὕτω καὶ παντοδαπὸν λόγον ῥηθέντα; καὶ τὰ μὲν ἄλλα, οὐχ ὁμοίως μὲν θαυμαστά. τὸ δὲ ἐπὶ τελευτῆς τοῦ κάλλους τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, τίς οὐκ ἂν ἐξεπλάγη ἀκούων; ἐπεὶ ἔγωγε ἐνθυμούμενος, ὅτι αὐτὸς οὐχ οἷός τ' ἔσομαι οὐδ' ἐγγὺς τούτων οὐδὲν καλὸν εἰπεῖν, ὑπ' αἰσχύνης ὀλίγου ἀποδρὰς ᾠχόμην εἴ πῃ εἶχον. καὶ γάρ με Γοργίου ὁ λόγος ἀνεμίμνησκεν, ὥστε ἀτεχνῶς τὸ τοῦ Ὁμήρου ἐπεπόνθειν. ἐφοβούμην μή μοι τελευτῶν ὁ Ἀγάθων Γοργίου κεφαλὴν δεινοῦ λέγειν ἐν τῷ λόγῳ ἐπὶ τὸν ἐμὸν λόγον πέμψας, αὐτόν με λίθον τῇ ἀφωνίᾳ ποιήσειε. καὶ ἐνενόησα τότε ἄρα καταγέλαστος ὤν, ἡνίκα ἡμῖν ὡμολόγουν ἐν τῷ μέρει μεθ' ὑμῶν ἐγκωμιάσεσθαι τὸν Ἔρωτα, καὶ ἔφην εἶναι δεινὸς τὰ ἐρωτικά, οὐδὲν εἰδὼς ἄρα τοῦ πράγματος ὡς ἔδει ἐγκωμιάζειν ὁτιοῦν. ἐγὼ μὲν γὰρ ὑπ' ἀβελτηρίας ᾤμην, δεῖν τἀληθῆ λέγειν περὶ ἑκάστου τῶν ἐγκωμιαζομένων. καὶ τοῦτο μὲν ὑπάρχειν. ἐξ αὐτῶν δὲ τούτων τὰ κάλλιστα ἐκλεγομένους, ὡς εὐπρεπέστατα τιθέναι. καὶ πάνυ δὴ μέγα ἐφρόνουν, ὡς εὖ ἐρῶν, ὡς εἰδὼς τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἐπαινεῖν ὁτιοῦν. τὸ δὲ, ἄρα ὡς ἔοικεν οὐ τοῦτο ἦν τὸ καλῶς ἐπαινεῖν ὁτιοῦν, ἀλλὰ τὸ ὡς μέγιστα ἀνατιθέναι τῷ πράγματι καὶ ὡς κάλλιστα, ἐάντε ᾖ οὕτως ἔχοντα, ἐάντε μή. εἰ δὲ ψευδῆ, οὐδὲν ἄρ' ἦν πρᾶγμα. προυρρήθη γὰρ, ὡς

ἔοικεν ὅπως ἕκαστος ἡμῶν τὸν Ἔρωτα ἐγκωμιάζειν δόξῃ, οὐχ ὅπως ἐγκωμιάσεται. διὰ ταῦτα δὴ οἶμαι, πάντα λόγον κινοῦντες ἀνατίθετε τῷ ἔρωτι. καὶ φατὲ αὐτὸν, τοιοῦτόν τε εἶναι καὶ τοσούτων αἴτιον, ὅπως ἂν φαίνηται ὡς κάλλιστος καὶ ἄριστος, δηλονότι τοῖς μὴ γινώσκουσιν. οὐ γὰρ ἄν που τοῖς γε εἰδόσι, καὶ καλῶς γ᾽ ἔχει καὶ σεμνῶς ὁ ἔπαινος. ἀλλὰ γὰρ ἐγὼ οὐκ ᾔδειν ἄρα τὸν τρόπον τοῦ ἐπαίνου, οὐδ᾽ εἰδὼς ὑμῖν ὡμολόγησα καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει ἐπαινέσεσθαι. ἡ γλῶττα οὖν ὑπέσχετο, ἡ δὲ φρὴν, οὔ. χαιρέτω δή. οὐ γὰρ ἔτι ἐγκωμιάζω τοῦτον τὸν τρόπον. οὐ γὰρ ἂν δυναίμην. οὐ μέντοι. ἀλλὰ τά γε ἀληθῆ εἰ βούλεσθε, ἐθέλω εἰπεῖν κατ᾽ ἐμαυτὸν, οὐ πρὸς τοὺς ὑμετέρους λόγους, ἵνα μὴ γέλωτα ὄφλω. ὅρα οὖν ὦ Φαῖδρε εἴ τι καὶ τοιούτου λόγου δέῃ, περὶ Ἔρωτος τἀληθῆ λεγόμενα ἀκούειν. ὀνόμασι δὲ καὶ θέσει ῥημάτων τοιαύτῃ, ὁποία δ᾽ ἄν τις τύχοι ἐπελθοῦσα. Τὸν οὖν Φαῖδρον ἔφη καὶ τοὺς ἄλλους κελεύειν λέγειν, ὅπῃ αὐτὸς οἴοιτο δεῖν εἰπεῖν ταύτῃ. Ἔτι τοίνυν (φάναι) ὦ Φαῖδρε, πάρες μοι Ἀγάθωνα μικρ᾽ ἄττα ἐρέσθαι, ἵνα ἀνομολογησάμενος παρ᾽ αὐτοῦ, οὕτως ἤδη λέγω.

Ἀλλὰ παρίημι, φάναι τὸν Φαῖδρον. ἀλλ᾽ ἐρώτα. Μετὰ ταῦτα δὴ τὸν Σωκράτη ἔφη ἐνθένδε ποθὲν ἄρξασθαι. Σω. Καὶ μὴν ὦ φίλε Ἀγάθων καλῶς μοι ἔδοξας καθηγήσασθαι τοῦ λόγου, λέγων ὅτι πρῶτον μὲν δέοι αὐτὸν ἐπιδεῖξαι ὁποῖός τίς ἐστιν ὁ Ἔρως, ὕστερον δὲ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ταύτην τὴν ἀρχὴν πάνυ ἄγαμαι. ἴθι οὖν μοι, περὶ Ἔρωτος ἐπειδὴ καὶ τἆλλα καλῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς διῆλθες οἷός ἐστι, καὶ τόδε εἰπὲ, πότερόν ἐστι τοιοῦτος οἷος εἶναί τινος ἔρως ὁ Ἔρως, ἢ οὐδενός. ἐρωτῶ δ᾽ οὐκ εἰ μητρός τινος ἢ πατρός ἐστι (γελοῖον γὰρ ἂν εἴη τὸ ἐρώτημα, εἰ Ἔρως ἐστὶν ἔρως πατρὸς ἢ μητρός) ἀλλ᾽ ὥσπερ ἂν εἰ αὐτὸ τοῦτο πατέρα ἠρώτων, ἆρα ὁ πατήρ ἐστι πατήρ τινος, ἢ οὔ; εἶπες ἂν δήπου μοι εἰ ἐβούλου καλῶς ἀποκρίνασθαι, ὅτι ἔστιν υἱέος γε, ἢ θυγατρὸς ὁ πατὴρ, πατήρ. ἢ οὔ; Πάνυ γε φάναι τὸν Ἀγάθωνα. Οὐκοῦν καὶ ἡ μήτηρ ὡσαύτως; Ὁμολογῆσαι καὶ τοῦτο. Ἔτι τοίνυν, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, ἀπόκριναι ὀλίγα πλείω, ἵνα μᾶλλον καταμάθῃς ὃ βούλομαι. εἰ γὰρ ἐροίμην, τί δαὶ ἀδελφὸς αὐτὸ τοῦθ᾽ ὅπερ ἐστὶν, ἔστι τινὸς ἀδελφὸς, ἢ οὔ; Φάναι, εἶναι. Οὐκοῦν ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς; Ὁμολογεῖν. Πειρῶ δὴ φάναι καὶ τὸν Ἔρωτα εἰπεῖν. ὁ Ἔρως, ἔρως ἐστὶν οὐδενὸς, ἢ τινός; Πάνυ μὲν οὖν ἐστί. Τοῦτο μὲν τοίνυν, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, φύλαξον παρὰ σαυτῷ μεμνημένος ὅτου. τοσόνδε δὲ εἰπὲ, πότερον ὁ Ἔρως ἐκείνου οὗ ἐστιν ἔρως ἐπιθυμεῖ αὐτοῦ, ἢ οὔ; Πάνυ γε, φάναι. Πότερον ἔχων αὐτὸ οὗ ἐπιθυμεῖ τε καὶ ἐρᾷ, εἶτα ἐπιθυμεῖ τε καὶ ἐρᾷ, ἢ οὐκ ἔχων; Οὐκ ἔχων, ὡς τὸ εἰκός γε, φάναι. Σκόπει δὴ, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, ἀντὶ τοῦ εἰκότος εἰ ἀνάγκη οὕτω τὸ ἐπιθυμοῦν ἐπιθυμεῖν, οὗ ἐνδεές ἐστιν, ἢ μὴ ἐπιθυμεῖν, ἐὰν μὴ ἐνδεὲς ᾖ. ἐμοὶ μὲν γὰρ θαυμαστῶς δοκεῖ ὦ Ἀγάθων, ὡς ἀνάγκη εἶναι. σοὶ δὲ, πῶς; Κἀμοὶ φάναι δοκεῖ. Καλῶς λέγεις. ἆρ᾽ οὖν βούλοιτ᾽ ἄν τις μέγας ὢν, μέγας εἶναι, ἢ ἰσχυρὸς ὢν, ἰσχυρός; Ἀδύνατον ἐκ τῶν ὁμολογουμένων. Οὐ γάρ που ἐνδεὴς ἂν εἴη, τούτων ὅ γε ὤν. Ἀληθῆ λέγεις. Εἰ γὰρ καὶ ἰσχυρὸς ὢν βούλοιτο ἰσχυρὸς εἶναι, φάναι τὸν Σωκράτη, καὶ ταχὺς ὢν ταχὺς, καὶ ὑγιὴς ὢν ὑγιὴς, ἴσως γὰρ ἄν τις ταυτὶ οἰηθείη καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, τοὺς ὄντας τε τοιούτους, καὶ ἔχοντας ταῦτα, τούτων ἅπερ ἔχουσι καὶ ἐπιθυμεῖν. ἵν᾽ οὖν μὴ ἐξαπατηθῶμεν, τούτου ἕνεκα λέγω. τούτους γὰρ ὦ Ἀγάθων εἰ ἐννοεῖς, ἔχειν μὲν ἕκαστον τούτων ἐν τῷ παρόντι ἀνάγκη ἃ ἔχουσιν, ἐάν τε βούλωνται ἐάν τε μή. καὶ τούτου γε δήπου τίς ἂν ἐπιθυμήσειεν; ἀλλ᾽ ὅταν τις λέγῃ, ὅτι ἐγὼ ὑγιαίνων, βούλομαι ὑγιαίνειν. καὶ πλουτῶν, βούλομαι πλουτεῖν, καὶ ἐπιθυμῶ αὐτῶν τούτων ἃ ἔχω, εἴποιμεν ἂν αὐτῷ, ὅτι σὺ ὦ ἄνθρωπε πλοῦτον κεκτημένος καὶ ὑγείαν καὶ ἰσχὺν, βούλει καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ταῦτα κεκτῆσθαι. ἐπεὶ ἐν τῷ γε νῦν παρόντι, εἴτε βούλει εἴτε μὴ, ἔχεις. σκόπει οὖν ὅταν τοῦτο λέγῃς, ὅτι ἐπιθυμῶ τῶν παρόντων, εἰ ἄλλο τι λέγεις ἢ τόδε. ὅτι βούλομαι τὰ νῦν παρόντα, καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον παρεῖναι. ἄλλο τι ὁμολογοῖτ᾽ ἄν; Συμφάναι ἔφη τὸν Ἀγάθωνα. Εἰπεῖν δὴ τὸν Σωκράτη. οὐκοῦν δὴ τοῦτό γ᾽ ἐστὶν ἐκείνου ἐρᾶν, ὃ οὔπω ἕτοιμον αὐτῷ ἐστιν, οὐδὲ ἔχει, τὸ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, ταῦτα εἶναι αὐτῷ σωζόμενα τὰ νῦν παρόντα. Πάνυ γε, φάναι. Καὶ οὗτος ἄρα καὶ ἄλλος πᾶς ὁ ἐπιθυμῶν, τοῦ μὴ ἑτοίμου ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦ μὴ παρόντος, καὶ ὃ μὴ ἔχει, καὶ ὃ μὴ ἔστιν αὐτὸς, καὶ οὗ ἐνδεής ἐστι. τοιαῦτ᾽ ἄττα ἐστὶν, ὧν ἡ ἐπιθυμία τε καὶ ὁ ἔρως ἐστί. Πάνυ γ᾽ εἰπεῖν. Ἴθι δὴ, φάναι τὸν Σωκράτη, ἀνομολογησώμεθα τὰ εἰρημένα. ἄλλο τι ἐστὶν ὁ Ἔρως πρῶτον μὲν τινῶν, ἔπειτα τούτων ὧν ἂν ἔνδεια παρῇ αὐτῷ. Ναὶ, φάναι. Ἐπὶ δὴ τούτοις ἀναμνήσθητι, τίνων ἔφησθα ἐν τῷ λόγῳ εἶναι τὸν ἔρωτα. εἰ δὲ βούλει, ἐγώ σε ἀναμνήσω. οἶμαι γάρ σε οὑτωσί πως εἰπεῖν, ὅτι τοῖς θεοῖς κατεσκευάσθη τὰ πράγματα δι᾽ ἔρωτα καλῶν. αἰσχρῶν γὰρ οὐκ εἴη ἔρως. οὐχ οὑτωσί πως ἔλεγες; Εἶπον γὰρ, φάναι τὸν Ἀγάθωνα. Καὶ ἐπιεικῶς γε λέγεις ὦ ἑταῖρε, φάναι τὸν Σωκράτη. καὶ εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, ἄλλο τι ὁ ἔρως κάλλους ἂν εἴη ἔρως, αἴσχους δ᾽ οὔ. Ὡμολόγει. Οὐκοῦν ὡμολόγηται, οὗ ἐνδεής ἐστι καὶ μὴ ἔχει, τούτου ἐρᾶν. Ναὶ, εἰπεῖν. Ἐνδεὴς ἄρ᾽ ἐστὶ, καὶ οὐκ ἔχει ὁ ἔρως κάλλος; Ἀνάγκη, φάναι. Τί δὲ τὸ ἐνδεὲς κάλλους, καὶ μηδαμῇ κεκτημένον κάλλους, ἆρα λέγεις σὺ καλὸν εἶναι; Οὐ δῆτα. Ἔτι οὖν ὁμολογεῖς ἔρωτα καλὸν εἶναι, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; Καὶ τὸν Ἀγάθωνα εἰπεῖν, κινδυνεύω ὦ Σώκρατες οὐδὲν εἰδέναι ὧν τότε εἶπον. Καὶ μὴν καλῶς γε εἶπες, φάναι, ὦ Ἀγάθων. ἀλλὰ σμικρὸν ἔτι εἰπὲ, τἀγαθὰ οὐ καὶ καλὰ δοκεῖ σοι εἶναι; Ἔμοι γε.

Εἰ ἄρα ὁ Ἔρως τῶν καλῶν ἐνδεής ἐστι, τὰ δὲ ἀγαθὰ καλὰ, κἂν τῶν ἀγαθῶν ἐνδεὴς εἴη. Ἐγὼ, φάναι, ὦ Σώκρατες σοὶ οὐκ ἂν δυναίμην ἀντιλέγειν. ἀλλ᾽ οὕτως ἐχέτω ὡς σὺ λέγεις. οὐ μὲν οὖν τῇ ἀληθείᾳ, φάναι, ὦ φιλούμενε Ἀγάθων δύνασαι ἀντιλέγειν. ἐπεὶ Σωκράτει γε οὐδὲν χαλεπόν. καὶ σὲ μέν γε ἤδη ἐάσω.

τὸν δ᾽

τὸν δὲ λόγον τὸν περὶ τοῦ Ἔρωτος, ὅν ποτ᾽ ἤκουσα γυναικὸς μαντικῆς Διοτίμας, ἣ ταῦτά τε σοφὴ ἦν καὶ ἄλλα πολλά, καὶ Ἀθηναίοις ποτὲ θυσαμένοις πρὸ τοῦ λοιμοῦ δέκα ἔτη ἀναβολὴν ἐποίησε τῆς νόσου. ἣ δὴ καὶ ἐμὲ τὰ ἐρωτικὰ ἐδίδαξεν. ὃν οὖν ἐκείνη ἔλεγε λόγον, πειράσομαι ὑμῖν διελθεῖν ἐκ τῶν ὡμολογημένων ἐμοὶ καὶ Ἀγάθωνι αὐτὸς ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ, ὅπως ἂν δύνωμαι. δεῖ δή, ὦ Ἀγάθων, ὥσπερ σὺ διηγήσω, διελθεῖν αὐτὸν πρῶτον, τίς ἐστιν ὁ ἔρως, καὶ ποῖός τις. ἔπειτα τὰ ἔργα αὐτοῦ. δοκεῖ οὖν μοι ῥᾷστον εἶναι οὕτω διελθεῖν, ὥσποτέ με ἡ ξένη ἀνακρίνουσα διῄει. σχεδὸν γάρ τι καὶ ἐγὼ πρὸς αὐτὴν ἕτερα τοιαῦτα ἔλεγον, οἷά περ νῦν πρὸς ἐμὲ Ἀγάθων. ὡς εἴη ὁ Ἔρως μέγας θεός, εἴη δὲ τῶν καλῶν. ἤλεγχε δέ με τούτοις τοῖς λόγοις, οἷσπερ ἐγὼ τοῦτον, ὡς οὔτε καλὸς εἴη κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον, οὔτε ἀγαθός. Καὶ ἐγώ, πῶς λέγεις ἔφην ὦ Διοτίμα; αἰσχρὸς ἄρα ὁ Ἔρως ἐστί, καὶ κακός; Καὶ ἥ, οὐκ εὐφημήσεις ἔφη. ἢ οἴει ὅ,τι ἂν μὴ καλὸν ᾖ, ἀναγκαῖον αὐτὸ αἰσχρὸν εἶναι; Μάλιστά γε. ἦ καὶ ἂν μὴ σοφόν, ἀμαθές. ἢ οὐκ ᾔσθησαι, ὅτι ἐστί τι μεταξὺ σοφίας καὶ ἀμαθίας; Τί τοῦτο; Τὸ ὀρθὰ δοξάζειν, καὶ ἄνευ τοῦ ἔχειν λόγον δοῦναι, οὐκ οἶσθ᾽ ἔφη ὅτι οὔτε ἐπίστασθαί ἐστιν (ἄλογον γὰρ πρᾶγμα, πῶς ἂν εἴη ἐπιστήμη;) οὔτε ἀμαθία. τὸ γὰρ τοῦ ὄντος τυγχάνον, πῶς ἂν εἴη ἀμαθία. ἔστι δὲ δή που τοιοῦτον ἡ ὀρθὴ δόξα, μεταξὺ φρονήσεως καὶ ἀμαθίας. Ἀληθῆ, ἦν δ᾽ ἐγώ, λέγεις.

Μὴ τοίνυν ἀνάγκαζε, ὃ μὴ καλόν ἐστιν, αἰσχρὸν εἶναι. μὴ δὲ ὃ μὴ ἀγαθόν, κακόν. οὕτω δὲ καὶ τὸν Ἔρωτα, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁμολογεῖς μὴ εἶναι ἀγαθόν, μὴ δὲ καλόν, μηδέν τι μᾶλλον οἴου δεῖν αὐτὸν αἰσχρὸν καὶ κακὸν εἶναι, ἀλλά τι μεταξὺ ἔφη τούτοιν. Καὶ μήν, ἦν δ᾽ ἐγώ, ὁμολογεῖταί γε παρὰ πάντων μέγας θεὸς εἶναι.

Τῶν μὴ εἰδότων, ἔφη, πάντων λέγεις, ἢ καὶ τῶν εἰδότων; Ξυμπάντων μὲν οὖν. Καὶ ἣ γελάσασα, καὶ πῶς ἂν ἔφη, ὦ Σώκρατες ὁμολογοῖτο μέγας θεὸς εἶναι παρὰ τούτων, οἵ φασιν αὐτὸν οὐδὲ θεὸν εἶναι; Τίνες οὗτοι; ἦν δ᾽ ἐγώ. Εἷς μὲν ἔφη σύ, μία δ᾽ ἐγώ. Κἀγὼ εἶπον, πῶς τοῦτο ἔφην λέγεις; Καὶ ἣ ῥᾳδίως, ἔφη. λέγε γάρ μοι, οὐ πάντας θεοὺς φῂς εὐδαίμονας εἶναι καὶ καλούς, ἢ τολμήσαις ἄν τινα μὴ φάναι καλόν τε καὶ εὐδαίμονα θεὸν εἶναι; Μὰ Δί᾽ οὐκ ἔγωγ᾽, ἔφην. Εὐδαίμονας δὲ δὴ λέγεις, οὐ τοὺς τἀγαθὰ καὶ καλὰ κεκτημένους; Πάνυ γε. Ἀλλὰ μὴν Ἔρωτά γε ὡμολόγηκας δι᾽ ἔνδειαν τῶν ἀγαθῶν καὶ καλῶν, ἐπιθυμεῖν αὐτῶν τούτων ὧν ἐνδεής ἐστιν. Ὡμολόγηκα γάρ. Πῶς δ᾽ ἂν οὖν θεὸς εἴη, ὅ γε τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἄμοιρος; Οὐδαμῶς, ὥς γ᾽ ἔοικεν. Ὁρᾷς οὖν, ἔφη, ὅτι καὶ σὺ Ἔρωτα οὐ θεὸν νομίζεις; Τί οὖν ἄν, ἔφην, εἴη ὁ Ἔρως θνητός; Ἥκιστά γε. Ἀλλὰ τί μήν; Ὥσπερ τὰ πρότερα ἔφη, μεταξὺ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου. Τί οὖν ὦ Διοτίμα; Δαίμων μέγας ὦ Σώκρατες. καὶ γὰρ πᾶν τὸ δαιμόνιον μεταξύ ἐστι θεοῦ τε καὶ θνητοῦ. Τίνα, ἦν δ᾽ ἐγώ, δύναμιν ἔχον; Ἑρμηνεῦον καὶ διαπορθμεῦον θεοῖς τὰ παρ᾽ ἀνθρώπων, καὶ ἀνθρώποις τὰ παρὰ θεῶν. τῶν μέν, τὰς δεήσεις καὶ θυσίας. τῶν δέ, τὰς ἐπιτάξεις τε καὶ ἀμοιβὰς τῶν θυσιῶν. ἐν μέσῳ δὲ ὂν ἀμφοτέρων συμπληροῖ, ὥστε τὸ πᾶν αὐτὸ αὑτῷ ξυνδεδέσθαι. διὰ τούτου καὶ ἡ μαντικὴ πᾶσα χωρεῖ, καὶ ἡ τῶν ἱερέων τέχνη τῶν τε περὶ τὰς θυσίας καὶ τὰς τελετὰς καὶ τὰς ἐπῳδάς, καὶ τὴν μαντείαν πᾶσαν καὶ γοητείαν. θεὸς δὲ ἀνθρώπῳ οὐ μίγνυται, ἀλλὰ διὰ τούτου πᾶσά ἐστιν ἡ ὁμιλία καὶ ἡ διάλεκτος θεοῖς πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ἐγρηγορόσι καὶ καθεύδουσι. καὶ ὁ μὲν περὶ τὰ τοιαῦτα σοφός, δαιμόνιος ἀνήρ. ὁ δὲ ἄλλο τι σοφὸς ὤν, ἢ περὶ τὰς τέχνας, ἢ χειρουργίας τινάς, βάναυσος. οὗτοι δὴ οἱ δαίμονες πολλοὶ καὶ παντοδαποί εἰσιν. εἷς δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ὁ Ἔρως. Πατρὸς δέ, ἦν δ᾽ ἐγώ, τίνος ἐστὶ καὶ μητρός; Μακρότερον μέν, ἔφη, διηγήσασθαι. ὅμως δέ σοι ἐρῶ. ὅτε γὰρ ἐγένετο ἡ Ἀφροδίτη, εἱστιῶντο οἱ θεοὶ οἵ τε ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Μήτιδος υἱὸς Πόρος. ἐπειδὴ δὲ ἐδείπνησαν, προσαιτήσουσα οἷον δὴ εὐωχίας οὔσης ἀφίκετο ἡ Πενία, καὶ ἦν περὶ τὰς θύρας. ὁ οὖν Πόρος μεθυσθεὶς τοῦ νέκταρος (οἶνος γὰρ οὔπω ἦν) εἰς τὸν τοῦ Διὸς κῆπον εἰσελθών, βεβαρημένος εὗδεν. ἡ οὖν Πενία ἐπιβουλεύουσα διὰ τὴν αὑτῆς ἀπορίαν παιδίον ποιήσασθαι ἐκ τοῦ Πόρου, κατακλίνεταί τε παρ᾽ αὐτῷ καὶ ἐκύησε τὸν Ἔρωτα. διὸ δὴ καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἀκόλουθος καὶ θεράπων γέγονεν ὁ Ἔρως, γεννηθεὶς ἐν τοῖς ἐκείνης γενεθλίοις. καὶ ἅμα φύσει ἐραστὴς ὢν περὶ τὸ καλόν, καὶ τῆς Ἀφροδίτης καλῆς οὔσης. ἅτε οὖν Πόρου καὶ Πενίας υἱὸς ὢν ὁ Ἔρως, ἐν τοιαύτῃ τύχῃ καθέστηκε. πρῶτον μὲν πένης ἀεί ἐστι, καὶ πολλοῦ δεῖ ἁπαλός τε καὶ καλός, οἷον οἱ πολλοὶ οἴονται, ἀλλὰ σκληρός, καὶ αὐχμηρός, καὶ ἀνυπόδητος, καὶ ἄοικος, χαμαιπετὴς ἀεὶ ὤν, καὶ ἄστρωτος, ἐπὶ θύραις καὶ ἐν ὁδοῖς ὑπαιθρίοις κοιμώμενος, τὴν τῆς μητρὸς φύσιν ἔχων, ἀεὶ ἐνδείᾳ ξύνοικος. κατὰ δὲ αὖ τὸν πατέρα, ἐπίβουλός ἐστι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τοῖς καλοῖς, ἀνδρεῖος ὤν, καὶ ἴτης, καὶ σύντονος, θηρευτὴς δεινός, ἀεί τινας πλέκων μηχανάς, καὶ φρονήσεως ἐπιθυμητής, καὶ πόριμος, φιλοσοφῶν διὰ παντὸς τοῦ βίου, δεινὸς γόης, καὶ φαρμακεύς, καὶ σοφιστής. καὶ οὔτε ὡς ἀθάνατος πέφυκεν, οὔτε ὡς θνητός. ἀλλὰ τοτὲ μὲν τῆς αὐτῆς ἡμέρας θάλλει τε καὶ ζῇ ὅταν εὐπορήσῃ, τοτὲ δὲ ἀποθνήσκει, πάλιν δὲ ἀναβιώσκεται διὰ τὴν τοῦ πατρὸς φύσιν. τὸ δὲ ποριζόμενον, ἀεὶ ὑπεκρεῖ. ὥστε οὔτε ἀπορεῖ Ἔρως ποτέ, οὔτε πλουτεῖ. σοφίας τε αὖ καὶ ἀμαθίας ἐν μέσῳ ἐστίν. ἔχει γὰρ ὧδε. θεῶν οὐδεὶς φιλοσοφεῖ, οὐδ᾽ ἐπιθυμεῖ σοφὸς γενέσθαι. ἔστι γὰρ οὐδ᾽ εἴ τις ἄλλος σοφός, οὐ φιλοσοφεῖ. οὐδ᾽ αὖ οἱ ἀμαθεῖς φιλοσοφοῦσιν, οὐδ᾽ ἐπιθυμοῦσι σοφοὶ γενέσθαι. αὐτὸ γὰρ τοῦτό ἐστι χαλεπὸν ἀμαθία, τὸ μὴ ὄντα καλὸν κἀγαθὸν μηδὲ φρόνιμον, δοκεῖν αὐτῷ εἶναι ἱκανόν. οὔκουν ἐπιθυμεῖ, ὁ μὴ οἰόμενος ἐνδεὴς εἶναι, οὗ ἂν μὴ οἴηται ἐπιδεῖσθαι. Τίνες οὖν, ἔφην ἐγώ, ὦ Διοτίμα οἱ φιλοσοφοῦντες, εἰ μήτε οἱ σοφοὶ μήτε οἱ ἀμαθεῖς; Δῆλον δὴ ἔφη τοῦτό γε ἤδη καὶ παιδί, ὅτι οἱ μεταξὺ τούτων ἀμφοτέρων, ὧν ἂν καὶ ὁ Ἔρως. ἔστι γὰρ δὴ

τῶν καλλίστων ἡ σοφία. Ἔρως δ᾽ ἐστὶν ἔρως περὶ τὸ καλόν. ὥστε ἀναγκαῖον Ἔρωτα φιλόσοφον εἶναι, φιλόσοφον δὲ ὄντα, μεταξὺ εἶναι σοφοῦ καὶ ἀμαθοῦς. αἰτία δ᾽ αὐτῷ καὶ τούτων ἡ γένεσις. πατρὸς μὲν γὰρ σοφοῦ ἐστι καὶ εὐπόρου, μητρὸς δὲ οὐ σοφῆς καὶ ἀπόρου. ἡ μὲν οὖν φύσις τοῦ δαίμονος ὦ φίλε Σώκρατες αὕτη. ὃν δὲ σὺ ᾠήθης Ἔρωτα εἶναι, θαυμαστὸν οὐδὲν ἔπαθες. ᾠήθης δὲ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ τεκμαιρομένη ἐξ ὧν λέγεις σύ, τὸ ἐρώμενον Ἔρωτα εἶναι, οὐ τὸ ἐρῶν. διὰ ταῦτά σοι οἶμαι πάγκαλος ἐφαίνετο ὁ Ἔρως. καὶ γάρ ἐστι τὸ ἐραστόν, τὸ τῷ ὄντι καλὸν καὶ ἁβρὸν καὶ τέλειον καὶ μακαριστόν. τὸ δέ γε ἐρῶν, ἄλλην ἰδέαν τοιαύτην ἔχον, οἵαν ἐγὼ διῆλθον. Καὶ ἐγὼ εἶπον. εἶεν δὴ ὦ ξένη. καλῶς γὰρ λέγεις. τοιοῦτος ὢν ὁ Ἔρως, τίνα χρείαν ἔχει τοῖς ἀνθρώποις; Τοῦτο δὴ μετὰ ταῦτ᾽, ἔφη, ὦ Σώκρατες πειράσομαί σε διδάξαι. ἔστι μὲν γὰρ δὴ τοιοῦτος, καὶ οὕτω γεγονὼς ὁ Ἔρως. ἔστι δὲ τῶν καλῶν, ὡς σὺ φής. εἰ δέ τις ἡμᾶς ἔροιτο, τί τῶν καλῶν ἐστὶν ὁ Ἔρως ὦ Σώκρατές τε καὶ Διοτίμα; ὧδε δὲ σαφέστερον ἐρῶ. ὁ ἐρῶν, τῶν καλῶν τί ἐρᾷ; Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὅτι γενέσθαι αὑτῷ. Ἀλλ᾽ ἔτι ποθεῖ, ἔφη, ἡ ἀπόκρισις ἐρώτησιν τοιάνδε. τί ἔσται ἐκείνῳ, ᾧ ἂν γένηται τὰ καλά; Οὐ πάνυ, ἔφην, ἔτι ἔχειν ἐγὼ πρὸς ταύτην τὴν ἐρώτησιν προχείρως ἀποκρίνεσθαι.

Ἀλλ᾽ ἔφη ὥσπερ ἂν εἴ τις μεταβαλὼν ἀντὶ τοῦ καλοῦ τῷ ἀγαθῷ χρώμενος πυνθάνοιτο. φέρε ὦ Σώκρατες ἐρῶ, ὁ ἐρῶν τῶν ἀγαθῶν τί ἐρᾷ; Γενέσθαι, ἦν δ᾽ ἐγώ, αὑτῷ. Καὶ τί ἔσται ἐκείνῳ, ᾧ ἂν γένηται τἀγαθά; Τοῦτ᾽ εὐπορώτερον, ἦν δ᾽ ἐγὼ ἔχω, ἀποκρίνασθαι. ὅτι εὐδαίμων ἔσται. Κτήσει γάρ, ἔφη, ἀγαθῶν οἱ εὐδαίμονες εὐδαίμονες. καὶ οὐκέτι προσδεῖ ἔρεσθαι, ἵνα τί δὲ βούλεται εὐδαίμων εἶναι ὁ βουλόμενος, ἀλλὰ τέλος δοκεῖ ἔχειν ἡ ἀπόκρισις. Ἀληθῆ λέγεις εἶπον ἐγώ. Ταύτην δὴ τὴν βούλησιν καὶ τὸν ἔρωτα τοῦτον, πότερα κοινὸν οἴει εἶναι πάντων ἀνθρώπων, καὶ πάντας τἀγαθὰ βούλεσθαι αὑτοῖς εἶναι ἀεί; ἢ πῶς λέγεις; Οὕτως, ἦν δ᾽ ἐγώ, κοινὸν εἶναι πάντων. Τί δὴ οὖν ἔφη ὦ Σώκρατες, οὐ πάντας ἐρᾶν φαμέν, εἴπερ γε πάντες τῶν αὐτῶν ἐρῶσι καὶ ἀεί; ἀλλὰ τινάς φαμεν ἐρᾶν, τοὺς δ᾽ οὔ; Θαυμάζω, ἦν δ᾽ ἐγώ, καὶ αὐτός. Ἀλλὰ μὴ θαύμαζ᾽ ἔφη. ἀφελόντες γὰρ ἄρα τοῦ ἔρωτός τι εἶδος ὀνομάζομεν, τὸ τοῦ ὅλου ἐπιτιθέντες ὄνομα Ἔρωτα. τὰ δὲ ἄλλα, ἄλλοις καταχρώμεθα ὀνόμασιν. Ὥσπερ τί; ἦν δ᾽ ἐγώ. Ὥσπερ τόδε. οἶσθ᾽ ὅτι ποίησίς ἐστί τι πολύ. ἡ γάρ τοι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὂν ἰόντι ὁτῳοῦν αἰτία πᾶσά ἐστι ποίησις. ὥστε καὶ αἱ ὑπὸ πάσαις ταῖς τέχναις ἐργασίαι, ποιήσεις εἰσί. καὶ οἱ τούτων δημιουργοὶ πάντες, ποιηταί. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλ᾽ ὅμως ἤδη οἶσθ᾽ ὅτι οὐ καλοῦνται ποιηταί, ἀλλὰ ἄλλα ἔχουσιν ὀνόματα. ἀπὸ δὲ πάσης τῆς ποιήσεως, ἓν μόριον ἀφορισθὲν τὸ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰ μέτρα, τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι προσαγορεύεται. ποίησις γὰρ τοῦτο μόνον καλεῖται. καὶ οἱ ἔχοντες τοῦτο τὸ μόριον τῆς ποιήσεως, ποιηταί. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφην. Οὕτω τοίνυν καὶ περὶ τὸν Ἔρωτα. τὸ μὲν κεφάλαιόν ἐστι πᾶσα ἡ τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμία καὶ τοῦ εὐδαιμονεῖν, ὁ μέγιστός τε καὶ δολερὸς ἔρως παντί. ἀλλ᾽ οἱ μὲν ἄλλοι τρεπόμενοι πολλαχῇ ἐπ᾽ αὐτόν, ἢ κατὰ χρηματισμόν, ἢ κατὰ φιλογυμναστίαν, ἢ κατὰ φιλοσοφίαν, οὔτ᾽ ἐρᾶν καλοῦνται, οὔτ᾽ ἐρασταί. οἱ δὲ κατὰ ἕν τι εἶδος ἰόντες καὶ ἐσπουδακότες, τὸ τοῦ ὅλου ὄνομα ἔχουσιν, ἔρωτά τε καὶ ἐρᾶν, ἐρασταί. Κινδυνεύεις ἀληθῆ λέγειν, ἔφην ἐγώ. Καὶ λέγεται μέν γέ τις, ἔφη, λόγος ὡς οἳ ἂν τὸ ἥμισυ ἑαυτῶν ζητῶσιν, οὗτοι ἐρῶσιν. ὁ δ᾽ ἐμὸς λόγος, οὔτε ἡμίσεός φησιν εἶναι τὸν Ἔρωτα, οὔτε ὅλου, ἐὰν μὴ τυγχάνῃ γέ που ὦ ἑταῖρε ἀγαθὸν ὄν. ἐπεὶ αὐτῶν τε καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἐθέλουσιν ἀποτέμνεσθαι οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν αὐτοῖς δοκῇ τὰ ἑαυτῶν πονηρὰ εἶναι. οὐ γὰρ τὸ ἑαυτῶν οἶμαι ἕκαστοι ἀσπάζονται. εἰ μὴ εἴ τις τὸ μὲν ἀγαθὸν οἰκεῖον καλεῖ καὶ ἑαυτοῦ, τὸ δὲ κακὸν ἀλλότριον. ὡς οὐδέν γε ἄλλο ἐστὶν οὗ ἐρῶσιν ἄνθρωποι, ἢ τοῦ ἀγαθοῦ. ἢ σοὶ δοκοῦσι; Μὰ Δί᾽ οὐκ ἔμοιγε, ἦν δ᾽ ἐγώ. Ἆρ᾽ οὖν ἤδη οὕτως ἁπλοῦν ἐστι λέγειν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἀγαθοῦ ἐρῶσι; Ναί, ἔφην. Τί δέ, οὐ προσθετέον ἔφη, ὅτι καὶ εἶναι τὸ ἀγαθὸν αὑτοῖς ἐρῶσι; Προσθετέον. Ἆρ᾽ οὖν ἔφη καὶ οὐ μόνον εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ εἶναι; Καὶ τοῦτο προσθετέον. Ἔστιν ἄρα ξυλλήβδην, ἔφη, ὁ Ἔρως τοῦ τὸ ἀγαθὸν αὑτῷ εἶναι ἀεί. Ἀληθέστατα, ἔφην ἐγώ, λέγεις.

Ὅτε δὴ τοῦτο ὁ Ἔρως ἐστὶν ἀεί, ἤδη τῶν τίνα τρόπον διωκόντων αὐτόν, καὶ ἐν τίνι πράξει ἡ σπουδὴ καὶ ἡ σύστασις, Ἔρως ἂν καλοῖτο, τί τοῦτο τυγχάνει ὂν τὸ ἔργον, ἔχεις εἰπεῖν; Οὐ μέντ᾽ ἂν σε, ἔφην ἐγώ, ὦ Διοτίμα ἐθαύμαζον ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἐφοίτων παρὰ σὲ αὐτὰ ταῦτα μαθησόμενος. Ἀλλ᾽ ἐγώ σοι, ἔφη, ἐρῶ. ἔστι γὰρ τοῦτο τόκος ἐν καλῷ, καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχήν. Μαντείας, ἦν δ᾽ ἐγώ, δεῖται ὅτι ποτε λέγεις, καὶ οὐ μανθάνω. Ἀλλ᾽ ἐγὼ ἤδη σαφέστερον ἐρῶ. κυοῦσι γάρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες πάντες ἄνθρωποι, καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχήν. καὶ ἐπειδὰν ἔν τινι ἡλικίᾳ γένωνται, τίκτειν ἐπιθυμεῖ ἡμῶν ἡ φύσις. τίκτειν δὲ ἐν μὲν αἰσχρῷ οὐ δύναται, ἐν δὲ τῷ καλῷ. ἡ γὰρ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνουσία, τόκος ἐστίν. ἔστι δὲ τοῦτο θεῖον τὸ πρᾶγμα, καὶ τοῦτο ἐν θνητῷ ὄντι τῷ ζώῳ ἀθάνατόν ἐστιν, ἡ κύησις καὶ ἡ γέννησις. ταῦτα δ᾽ ἐν τῷ ἀναρμόστῳ ἀδύνατον γενέσθαι. ἀνάρμοστον δ᾽ ἐστὶ τὸ αἰσχρὸν παντὶ τῷ θείῳ. τὸ δὲ καλόν, ἁρμόττον. μοῖρα οὖν καὶ εἰλήθυια, ἡ καλλονή ἐστι τῇ γενέσει. διὰ ταῦτα ὅταν μὲν καλῷ προσπελάζῃ τὸ κυοῦν, ἵλεών τε δὴ γίγνεται, καὶ εὐφραινόμενον διαχεῖται, καὶ τίκτει τε καὶ γεννᾷ. ὅταν δὲ αἰσχρῷ, σκυθρωπόν τε καὶ λυπούμενον συσπειρᾶται, καὶ ἀποτρέπεται, καὶ ἀνείλλεται, καὶ οὐ γεννᾷ, ἀλλὰ ἴσχον τὸ κύημα χαλεπῶς φέρει. ὅθεν δὴ τῷ κυοῦντί τε καὶ ἤδη σπαργῶντι, πολλὴ ἡ ποίησις γέγονε περὶ τὸ καλόν, διὰ τὸ μεγάλης ὠδῖνος ἀπολύειν τὸν ἔχοντα. ἔστι γὰρ ὦ Σώκρατες ἔφη οὐ τοῦ καλοῦ Ἔρως, ὡς σὺ οἴει. Ἀλλὰ τί μήν;

Τῆς

τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ τόκου ἐν τῷ καλῷ. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Τί δὴ οὖν τῆς γεννήσεως; ὅτι ἀειγενές ἐστι καὶ ἀθάνατον, ὡς θνητῷ ἡ γέννησις. ἀθανασίας δὲ ἀναγκαῖον ἐπιθυμεῖν μετὰ ἀγαθοῦ, ἐκ τῶν ὡμολογημένων, εἴπερ τοῦ ἀγαθοῦ ἑαυτῷ εἶναι ἀεὶ ἔρως ἐστίν. ἀναγκαῖον δὴ ἐκ τούτου τοῦ λόγου, καὶ τῆς ἀθανασίας τὸν ἔρωτα εἶναι. ταῦτά τε οὖν πάντα ἐδίδασκέ με, ὁπότε περὶ τῶν ἐρωτικῶν λόγους ποιοῖτο. καί ποτε ἤρετο, τί οἴει ὦ Σώκρατες αἴτιον εἶναι τούτου τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἐπιθυμίας; ἢ οὐκ αἰσθάνῃ ὡς δεινῶς διατίθεται πάντα τὰ θηρία, ἐπειδὰν γεννᾶν ἐπιθυμήσῃ, καὶ τὰ πεζὰ καὶ τὰ πτηνά, νοσοῦντά τε πάντα καὶ ἐρωτικῶς διατιθέμενα; πρῶτον μὲν περὶ τὸ ξυμμιγῆναι ἀλλήλοις. ἔπειτα περὶ τὴν τροφὴν τοῦ γενομένου. καὶ ἕτοιμά ἐστιν ὑπὲρ τούτων καὶ διαμάχεσθαι τὰ ἀσθενέστατα τοῖς ἰσχυροτάτοις, καὶ ὑπεραποθνήσκειν, καὶ αὐτὰ τῷ λιμῷ παρατεινόμενα, ὥστ' ἐκεῖνα ἐκτρέφειν, καὶ ἄλλο πᾶν ποιοῦντα. τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους, ἔφη, οἴοιτ' ἄν τις ἐκ λογισμοῦ ταῦτα ποιεῖν. τὰ δὲ θηρία τίς αἰτία οὕτως ἐρωτικῶς διατίθεσθαι; ἔχεις λέγειν; Καὶ ἐγὼ αὖ ἔλεγον, ὅτι οὐκ εἰδείην. Ἡ δ' εἶπε. διανοῇ οὖν δεινός ποτε γενήσεσθαι τὰ ἐρωτικά, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐννοῇς; Ἀλλὰ διὰ ταῦτά τοι ὦ Διοτίμα, ὅπερ νῦν δὴ εἶπον, παρὰ σὲ ἥκω, γνοὺς ὅτι διδασκάλων δέομαι. ἀλλά μοι λέγε καὶ τούτων τὴν αἰτίαν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὰ ἐρωτικά.

Εἰ τοίνυν, ἔφη, πιστεύεις ἐκείνου εἶναι φύσει τὸν ἔρωτα, οὗ πολλάκις ὡμολογήκαμεν, μὴ θαύμαζε. ἐνταῦθα γὰρ τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ λόγον ἡ θνητὴ φύσις ζητεῖ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀεί τε εἶναι καὶ ἀθάνατος, δύναται δὲ ταύτῃ μόνον τῇ γενέσει. ὅτι ἀεὶ καταλείπει ἕτερον νέον ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ. ἐπεὶ καὶ ἐν ἕκαστον τῶν ζώων ζῆν καλεῖται καὶ εἶναι τὸ αὐτό, οἷον ἐκ παιδαρίου ὁ αὐτὸς λέγεται, ἕως ἂν πρεσβύτης γένηται, οὗτος μέντοι οὐδέποτε τὰ αὐτὰ ἔχων ἐν ἑαυτῷ ὅμως ὁ αὐτὸς καλεῖται, ἀλλὰ νέος ἀεὶ γιγνόμενος, τὰ δὲ ἀπολλύς. καὶ κατὰ τὰς τρίχας, καὶ σάρκα, καὶ ὀστᾶ, καὶ αἷμα, καὶ ξύμπαν τὸ σῶμα. καὶ μὴ ὅτι κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ψυχήν. οἱ τρόποι, τὰ ἤθη, δόξαι, ἐπιθυμίαι, ἡδοναί, λῦπαι, φόβοι, τούτων ἕκαστα οὐδέποτε τὰ αὐτὰ πάρεστιν ἑκάστῳ. ἀλλὰ τὰ μὲν γίγνεται, τὰ δὲ ἀπόλλυται. πολὺ δὲ τούτων ἀτοπώτερόν ἐστιν, ὅτι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, μὴ ὅτι αἱ μὲν γίγνονται, αἱ δὲ ἀπόλλυνται ἡμῖν, καὶ οὐδέποτε οἱ αὐτοί ἐσμεν, οὐδὲ κατὰ τὰς ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ μία ἑκάστη τῶν ἐπιστημῶν ταυτὸν πάσχει. ὃ γὰρ καλεῖται μελετᾶν, ὡς ἐξιούσης ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης. λήθη γὰρ ἐπιστήμης ἔξοδος. μελέτη δὲ, πάλιν καινὴν ἐμποιοῦσα ἀντὶ τῆς ἀπιούσης μνήμην, σώζει τὴν ἐπιστήμην. ὥστε τὴν αὐτὴν δοκεῖν εἶναι. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ, πᾶν τὸ θνητὸν σώζεται. οὐ τῷ παντάπασι τὸ αὐτὸ ἀεὶ εἶναι, ὥσπερ τὸ θεῖον, ἀλλὰ τῷ τὸ ἀπιὸν καὶ παλαιούμενον, ἕτερον νέον ἐγκαταλείπειν, οἷον αὐτὸ ἦν. ταύτῃ τῇ μηχανῇ ὦ Σώκρατες, ἔφη, θνητὸν ἀθανασίας μετέχει, καὶ σῶμα καὶ τἆλλα πάντα. ἀθάνατον δὲ, ἄλλῃ. μὴ οὖν θαύμαζε, εἰ τὸ αὑτοῦ ἀποβλάστημα φύσει πᾶν τιμᾷ. ἀθανασίας γὰρ χάριν παντὶ αὕτη ἡ σπουδὴ καὶ ὁ ἔρως ἕπεται. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας τὸν λόγον, ἐθαύμασά τε καὶ εἶπον. εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ σοφωτάτη Διοτίμα, ταῦτα ὡς ἀληθῶς οὕτως ἔχει; Καὶ ἥ, ὥσπερ οἱ τέλεοι σοφισταί, εὖ ἴσθι (ἔφη) ὦ Σώκρατες. ἐπεί γε καὶ τῶν ἀνθρώπων εἰ ἐθέλεις εἰς τὴν φιλοτιμίαν βλέψαι, θαυμάζοις ἂν τῆς ἀλογίας περὶ ἃ ἐγὼ εἴρηκα, εἰ μὴ ἐννοεῖς. ἐνθυμηθεὶς, ὡς δεινῶς διάκεινται ἔρωτι τοῦ ὀνομαστοὶ γενέσθαι, καὶ κλέος εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀθάνατον καταθέσθαι. καὶ ὑπὲρ τούτου κινδύνους τε κινδυνεύειν ἕτοιμοί εἰσι πάντες μᾶλλον ἢ ὑπὲρ τῶν παίδων, καὶ χρήματ' ἀναλίσκειν, καὶ πόνους πονεῖν οὐστινας οὖν, καὶ ὑπεραποθνήσκειν. ἐπεὶ οἴει σὺ ἔφη Ἄλκηστιν ὑπὲρ Ἀδμήτου ἀποθανεῖν ἄν, ἢ Ἀχιλλέα Πατρόκλῳ ἐπαποθανεῖν, ἢ προαποθανεῖν ἂν τὸν ἡμέτερον Κόδρον ὑπὲρ τῆς βασιλείας τῶν παίδων, μὴ οἰομένους ἀθάνατον μνήμην ἀρετῆς πέρι αὐτῶν ἔσεσθαι, ἣν νῦν ἡμεῖς ἔχομεν; πολλοῦ γε δεῖ ἔφη. ἀλλ' οἶμαι ὑπὲρ ἀρετῆς ἀθανάτου καὶ τοιαύτης δόξης εὐκλεοῦς πάντες πάντα ποιοῦσιν, ὅσῳ ἂν ἀμείνους ὦσι, τοσούτῳ μᾶλλον. τοῦ γὰρ ἀθανάτου ἐρῶσιν. οἱ μὲν οὖν ἐγκύμονες ἔφη κατὰ σώματα ὄντες, πρὸς τὰς γυναῖκας μᾶλλον τρέπονται. καὶ ταύτῃ ἐρωτικοί εἰσι διὰ παιδογονίας, ἀθανασίαν καὶ μνήμην καὶ εὐδαιμονίαν ὡς οἴονται αὑτοῖς εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον πάντα ποριζόμενοι. οἱ δὲ κατὰ τὴν ψυχήν. εἰσὶ γὰρ οὖν ἔφη, οἳ καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς κυοῦσιν ἔτι μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς σώμασιν, ἃ ψυχῇ προσήκει καὶ κυῆσαι καὶ κυεῖν. τί οὖν προσήκει; φρόνησίν τε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν. ὧν δή εἰσι καὶ οἱ ποιηταὶ πάντες γεννήτορες, καὶ τῶν δημιουργῶν ὅσοι λέγονται εὑρετικοὶ εἶναι. πολὺ δὲ μεγίστη εἶναι ἔφη, καὶ καλλίστη τῆς φρονήσεως, ἡ περὶ τὰς τῶν πόλεών τε καὶ οἰκήσεων διακόσμησις. ᾗ δὴ ὄνομά ἐστι σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη. τούτων δ' αὖ ὅταν τις ἐκ νέου ἐγκύμων ᾖ τὴν ψυχήν, θεῖος ὤν, καὶ ἡκούσης τῆς ἡλικίας, τίκτειν τε καὶ γεννᾶν ἤδη ἐπιθυμεῖ. ζητεῖ δὴ οἶμαι καὶ οὗτος περιιὼν τὸ καλὸν ἐν ᾧ ἂν γεννήσειεν. ἐν τῷ γὰρ αἰσχρῷ οὐδέποτε γεννήσει. τά τε οὖν σώματα τὰ καλὰ μᾶλλον ἢ τὰ αἰσχρὰ ἀσπάζεται, ἅτε κυῶν. καὶ ἐὰν ἐντύχῃ ψυχῇ καλῇ καὶ γενναίᾳ καὶ εὐφυεῖ, πάνυ δὴ ἀσπάζεται τὸ ξυναμφότερον. καὶ πρὸς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον εὐθὺς εὐπορεῖ λόγων περὶ ἀρετῆς, καὶ περὶ οἷον χρὴ εἶναι τὸν ἄνδρα τὸν ἀγαθόν, καὶ ἃ ἐπιτηδεύειν, καὶ ἐπιχειρεῖ παιδεύειν. ἁπτόμενος γὰρ οἶμαι τοῦ καλοῦ καὶ ὁμιλῶν αὐτῷ, ἃ πάλαι ἐκύει, τίκτει καὶ γεννᾷ, καὶ ἀπὼν καὶ παρὼν μεμνημένος. καὶ τὸ γεννηθὲν, συνεκτρέφει κοινῇ μετ' ἐκείνου. ὥστε πολὺ μείζω κοινωνίαν τῆς τῶν παίδων πρὸς ἀλλήλους οἱ τοιοῦτοι ἴσχουσι, καὶ φιλίαν βεβαιοτέραν, ἅτε καλλιόνων καὶ ἀθανατωτέρων παίδων κεκοινωνηκότες. καὶ πᾶς ἂν δέξαιτο ἑαυτῷ τοιούτους παῖδας μᾶλλον γεγονέναι, ἢ τοὺς ἀνθρωπίνους, καὶ εἰς Ὅμηρον ἀποβλέψας καὶ Ἡσίοδον, καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς τοὺς ἀγαθοὺς

γαθοὺς ζηλῶν, οἷα ἔκγονα ἑαυτῶν καταλείπουσι, ἃ ἐκείνοις ἀθάνατον κλέος καὶ μνήμην παρέχεται αὐτὰ τοιαῦτα ὄντα. εἰ δὲ βούλει, ἔφη, οἵους Λυκοῦργος παῖδας κατελίπετο ἐν Λακεδαίμονι, σωτῆρας τῆς Λακεδαίμονος, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν τῆς Ἑλλάδος. τίμιος δὲ παρ' ὑμῖν καὶ Σόλων, διὰ τὴν τῶν νόμων γέννησιν. καὶ ἄλλοι ἄλλοθι πολλαχοῦ ἄνδρες, καὶ ἐν Ἕλλησι καὶ ἐν βαρβάροις, πολλὰ καὶ καλὰ ἀποφηνάμενοι ἔργα, γεννήσαντες παντοίαν ἀρετήν. ὧν καὶ ἱερὰ πολλὰ ἤδη γέγονε, διὰ τοὺς τοιούτους παῖδας. διὰ δὲ τοὺς ἀνθρωπίνους, οὐδενός πω. Ταῦτα μὲν οὖν τὰ ἐρωτικὰ ἴσως ὦ Σώκρατες, κἂν σὺ μυηθείης. τὰ δὲ τέλεα καὶ ἐποπτικά, ὧν ἕνεκα καὶ ταῦτά ἐστιν, ἐάν τις ὀρθῶς μετίῃ, οὐκ οἶδ' εἰ οἷός τ' ἂν εἴης. ἐρῶ μὲν οὖν, ἔφη, ἐγώ, καὶ προθυμίας οὐδὲν ἀπολείψω. πειρῶ δὲ ἕπεσθαι ἂν οἷός τε ᾖς. δεῖ γάρ, ἔφη, τὸν ὀρθῶς ἰόντα ἐπὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα, ἄρχεσθαι μὲν νέον ὄντα ἰέναι ἐπὶ τὰ καλὰ σώματα. καὶ πρῶτον μέν, ἐὰν ὀρθῶς ἡγῆται ὁ ἡγούμενος, ἑνὸς αὐτὸν σώματος ἐρᾶν, καὶ ἐνταῦθα γεννᾶν λόγους καλούς. ἔπειτα δὲ αὐτὸν κατανοῆσαι, ὅτι τὸ κάλλος τὸ ἐπὶ ὁτῳοῦν σώματι τῷ ἐπὶ ἑτέρῳ σώματι ἀδελφόν ἐστι. καὶ εἰ δεῖ διώκειν τὸ ἐπ' εἴδει καλόν, πολλὴ ἄνοια μὴ οὐχ ἕν τε καὶ ταὐτὸν ἡγεῖσθαι τὸ ἐπὶ πᾶσι τοῖς σώμασι κάλλος. τοῦτο δ' ἐννοήσαντα, καταστῆναι πάντων τῶν καλῶν σωμάτων ἐραστήν. ἑνὸς δὲ τὸ σφόδρα τοῦτο χαλάσαι, καταφρονήσαντα, καὶ σμικρὸν ἡγησάμενον. μετὰ δὲ ταῦτα τὸ ἐν ταῖς ψυχαῖς κάλλος, τιμιώτερον ἡγήσασθαι τοῦ ἐν τῷ σώματι. ὥστε καὶ ἂν ἐπιεικὴς ὢν τὴν ψυχήν τις, καὶ ἐὰν σμικρὸν ἄνθος ἔχῃ, ἐξαρκεῖν αὐτῷ καὶ ἐρᾶν, καὶ κήδεσθαι καὶ τίκτειν λόγους τοιούτους, καὶ ζητεῖν οἵτινες ποιήσουσι βελτίους τοὺς νέους, ἵνα ἀναγκασθῇ αὖ θεάσασθαι τὸ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι, καὶ τοῖς νόμοις καλόν, καὶ τοῦτ' ἰδεῖν ὅτι πᾶν αὐτὸ αὑτῷ ξυγγενές ἐστιν. ἵνα τὸ περὶ τὸ σῶμα καλόν, σμικρόν τι ἡγήσηται εἶναι. μετὰ δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα, ἐπὶ τὰς ἐπιστήμας ἀγαγεῖν, ἵνα ἴδῃ αὖ ἐπιστημῶν κάλλος, καὶ βλέπων πρὸς πολὺ ἤδη τὸ καλόν, μηκέτι τὸ παρ' ἑνί, ὥσπερ οἰκέτης ἀγαπῶν παιδαρίου κάλλος, ἢ ἀνθρώπου τινός, ἢ ἐπιτηδεύματος ἑνὸς δουλεύων, φαῦλος ᾖ καὶ σμικρολόγος. ἀλλ' ἐπὶ τὸ πολὺ πέλαγος τετραμμένος τοῦ καλοῦ, καὶ θεωρῶν, πολλοὺς καὶ καλοὺς λόγους καὶ μεγαλοπρεπεῖς τίκτει, καὶ διανοήματα ἐν φιλοσοφίᾳ ἀφθόνῳ, ἕως ἂν ἐνταῦθα ῥωσθεὶς καὶ αὐξηθεὶς κατίδῃ τινὰ ἐπιστήμην μίαν τοιαύτην, ἥ ἐστι καλοῦ τοιοῦδε. πειρῶ δέ μοι ἔφη τὸν νοῦν προσέχειν, ὡς οἷόν τε μάλιστα. ὃς γὰρ ἂν μέχρις ἐνταῦθα πρὸς τὰ ἐρωτικὰ παιδαγωγηθῇ, θεώμενος ἐφεξῆς τε καὶ ὀρθῶς τὰ καλά, πρὸς τέλος ἤδη ἰὼν τῶν ἐρωτικῶν, ἐξαίφνης κατόψεταί τι θαυμαστὸν τὴν φύσιν καλόν. τοῦτο ἐκεῖνο ὦ Σώκρατες, οὗ δὴ ἕνεκα καὶ οἱ ἔμπροσθεν πάντες πόνοι ἦσαν. πρῶτον μὲν ἀεὶ ὄν, καὶ οὔτε γιγνόμενον, οὔτε ἀπολλύμενον, οὔτε αὐξανόμενον, οὔτε φθῖνον. ἔπειτα οὐ τῇ μὲν καλόν, τῇ δ' αἰσχρόν. οὐδὲ τοτὲ μέν, τοτὲ δ' οὔ. οὐδὲ πρὸς μὲν τὸ καλόν. πρὸς δὲ τὸ αἰσχρόν. οὐδ' ἔνθα μέν, καλόν. ἔνθα δέ, αἰσχρόν (ὡς τισὶ μὲν ὂν καλόν, τισὶ δὲ αἰσχρόν) οὐδ' αὖ φαντασθήσεται αὐτῷ τὸ καλόν, οἷον πρόσωπόν τι, οὐδὲ χεῖρες, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὧν σῶμα μετέχει, οὐδέ τις λόγος, οὐδέ τις ἐπιστήμη. οὐδέ που ὂν ἐν ἑτέρῳ τινί, οἷον ἐν ζῴῳ, ἢ ἐν γῇ, ἢ ἐν οὐρανῷ, ἢ ἐν τῷ ἄλλῳ. ἀλλὰ αὐτὸ καθ' αὑτὸ μεθ' αὑτοῦ μονοειδὲς ἀεὶ ὄν. τὰ δὲ ἄλλα πάντα καλά, ἐκείνου μετέχοντα τρόπον τινὰ τοιοῦτον. οἷον γιγνομένων τε τῶν ἄλλων καὶ ἀπολλυμένων, μηδὲν ἐκεῖνο μήτε τι πλέον, μήτε ἔλαττον γίγνεσθαι, μηδὲ πάσχειν μηδέν. ὅταν δὲ δή τις ἀπὸ τῶνδε διὰ τὸ ὀρθῶς παιδεραστεῖν ἐπανιών, ἐκεῖνο τὸ καλὸν ἄρχηται καθορᾶν, σχεδὸν ἄν τι ἅπτοιτο τοῦ τέλους. τοῦτο γὰρ δή ἐστι τὸ ὀρθῶς ἐπὶ τὰ ἐρωτικὰ ἰέναι, ἢ ὑπ' ἄλλου ἄγεσθαι. ἀρχόμενον ἀπὸ τῶνδε τῶν καλῶν, ἐκείνου ἕνεκα τοῦ καλοῦ, ἀεὶ ἐπανιέναι ὥσπερ ἐπαναβαθμοῖς χρώμενον, ἀπὸ ἑνὸς ἐπὶ δύο, καὶ ἀπὸ δυοῖν ἐπὶ πάντα τὰ καλὰ σώματα, καὶ ἀπὸ τῶν καλῶν σωμάτων, ἐπὶ τὰ καλὰ ἐπιτηδεύματα, καὶ ἀπὸ τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων, ἐπὶ τὰ καλὰ μαθήματα. ἕως ἂν ἀπὸ τῶν μαθημάτων, ἐπ' ἐκεῖνο τὸ μάθημα τελευτήσῃ, ὅ ἐστιν οὐκ ἄλλου ἢ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ καλοῦ μάθημα, καὶ γνῷ αὐτὸ τελευτῶν, ὅ ἐστι καλόν. ἐνταῦθα τοῦ βίου ὦ φίλε Σώκρατες, ἔφη ἡ μαντινικὴ ξένη, εἴπερ που ἄλλοθι βιωτὸν ἀνθρώπῳ, θεωμένῳ αὐτὸ τὸ καλόν. ὃ ἐάν ποτε ἴδῃς, οὐ κατὰ χρυσίον τε καὶ ἐσθῆτα, καὶ τοὺς καλοὺς παῖδάς τε καὶ νεανίσκους δόξει σοι εἶναι. οὓς νῦν ὁρῶν ἐκπέπληξαι, καὶ ἕτοιμος εἶ καὶ σὺ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὁρῶντες τὰ παιδικά, καὶ ξυνόντες ἀεὶ αὐτοῖς, εἴπως οἷόν τ' ἦν, μήτε ἐσθίειν, μήτε πίνειν, ἀλλὰ θεᾶσθαι μόνον καὶ ξυνεῖναι. τί δῆτα ἔφη οἰόμεθα, εἴ τῳ γένοιτο αὐτὸ τὸ καλὸν ἰδεῖν εἰλικρινές, καθαρόν, ἄμικτον, ἀλλὰ μὴ ἀνάπλεων σαρκῶν τε ἀνθρωπίνων καὶ χρωμάτων, καὶ ἄλλης πολλῆς φλυαρίας θνητῆς, ἀλλ' αὐτὸ τὸ θεῖον καλόν, δύναιτο μονοειδὲς κατιδεῖν. ἆρ' οἴει, ἔφη, φαῦλον βίον γίγνεσθαι ἐκεῖσε βλέποντος ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνο ὃ δεῖ θεωμένου καὶ ξυνόντος αὐτῷ; ἢ οὐκ ἐνθυμῇ ἔφη, ὅτι ἐνταῦθα αὐτῷ μοναχοῦ γενήσεται ὁρῶντι ᾧ ὁρατὸν τὸ καλόν, τίκτειν οὐκ εἴδωλα ἀρετῆς, ἅτε οὐκ εἰδώλου ἐφαπτομένῳ, ἀλλ' ἀληθῆ, ἅτε τοῦ ἀληθοῦς ἐφαπτομένῳ; τεκόντι δὲ ἀρετὴν ἀληθῆ, καὶ θρεψαμένῳ, ὑπάρχει θεοφιλεῖ γενέσθαι, καὶ εἴπερ τῳ ἄλλῳ ἀνθρώπῳ ἀθανάτῳ, καὶ ἐκείνῳ. Ταῦτα δή ὦ Φαῖδρέ τε καὶ οἱ ἄλλοι, ἔφη μὲν Διοτίμα. πέπεισμαι δ' ἐγώ, πεπεισμένος δὲ πειρῶμαι καὶ τοὺς ἄλλους πείθειν, ὅτι τούτου τοῦ κτήματος τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει συνεργὸν ἀμείνω ἔρωτος οὐκ ἄν τις ῥᾳδίως λάβοι. διὸ δὴ ἔγωγέ φημι χρῆναι πάντα ἄνδρα τὸν Ἔρωτα τιμᾶν, καὶ αὐτὸς τιμῶ τὰ ἐρωτικά, καὶ διαφερόντως ἀσκῶ, καὶ τοῖς ἄλλοις παρακελεύομαι, καὶ νῦν τε καὶ ἀεὶ ἐγκωμιάζω τὴν δύναμιν καὶ ἀνδρείαν τοῦ Ἔρωτος, καθ' ὅσον οἷός τ' εἰμί. τοῦτον οὖν τὸν λόγον ὦ Φαῖδρε, εἰ μὲν βούλει ὡς ἐγκώμιον εἰς Ἔρωτα νόμισον εἰρῆσθαι. εἰ δὲ ὅτι καὶ ὅπῃ χαίρεις ὀνομάζων, τοῦτο ὀνόμαζε. Εἰπόντος δὲ ταῦτα τοῦ Σωκράτους, τοὺς

τος, σὲ μὲν ἐπαινεῖν, τὸν δ' Ἀριστοφάνην λέγειν τι ἐπιχειρεῖν, ὅτι ἐμνήσθη αὐτοῦ λέγων ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ λόγου. καὶ ἐξαίφνης τὴν αὔλειον θύραν κρουομένην πολὺν ψόφον παρασχεῖν, ὡς κωμαστῶν καὶ αὐλητρίδος φωνὴν ἀκούειν. Τὸν οὖν Ἀγάθωνα, παῖδες (φάναι) οὐ σκέψεσθε; καὶ ἐὰν μέν τις τῶν ἐπιτηδείων ᾖ, καλεῖτε. εἰ δὲ μή, λέγετε ὅτι οὐ πίνομεν, ἀλλὰ ἀναπαυόμεθα ἤδη. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον Ἀλκιβιάδου τὴν φωνὴν ἀκούειν, ἐν τῇ αὐλῇ σφόδρα μεθύοντος, καὶ μέγα βοῶντος, καὶ ἐρωτῶντος ὅπου Ἀγάθων, καὶ κελεύοντος ἄγειν παρ' Ἀγάθωνα. ἄγειν οὖν αὐτὸν παρὰ σφᾶς τήν τε αὐλητρίδα ὑπολαβοῦσαν, καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ἀκολούθων, καὶ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὰς θύρας ἐστεφανωμένον αὐτόν, κιττοῦ τινι στεφάνῳ δασεῖ, καὶ ἴων, καὶ ταινίας ἔχοντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πάνυ πολλάς, καὶ εἰπεῖν. Ἄνδρες χαίρετε, μεθύοντα ἄνδρα πάνυ σφόδρα δέξεσθε συμπότην, ἢ ἀπίωμεν ἀναδήσαντες μόνον Ἀγάθωνα ἐφ' ὅπερ ἤλθομεν. ἐγὼ γάρ τοι, φάναι, χθὲς μὲν οὐχ οἷός τ' ἐγενόμην ἀφικέσθαι. νῦν δὲ ἥκω ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχων τὰς ταινίας, ἵνα ἀπὸ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς τὴν τοῦ σοφωτάτου καὶ καλλίστου κεφαλὴν (ἐὰν εἴπω οὑτωσὶ) ἀναδήσω. ἆρα καταγελάσεσθέ μου, ὡς μεθύοντος; ἐγὼ δὲ κἂν ὑμεῖς γελᾶτε, ὅμως εὖ οἶδ' ὅτι ἀληθῆ λέγω. ἀλλά μοι λέγετε αὐτόθεν ἐπὶ ῥητοῖς εἰσίω, ἢ μή. συμπίεσθε, ἢ οὔ; Πάντας οὖν ἀναθορυβῆσαι καὶ κελεύειν εἰσιέναι καὶ κατακλίνεσθαι, καὶ τὸν Ἀγάθωνα καλεῖν αὐτόν, καὶ τὸν ἰέναι ἀγόμενον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ περιαιρούμενον ἅμα τὰς ταινίας ὡς ἀναδήσοντα, ἐπίπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν ἔχοντα οὐ κατιδεῖν τὸν Σωκράτη. ἀλλὰ καθίζεσθαι παρὰ τὸν Ἀγάθωνα ἐν μέσῳ Σωκράτους τε καὶ ἐκείνου. παραχωρῆσαι γὰρ τὸν Σωκράτη, ὡς ἐκεῖνον καθίζειν. παρακαθεζόμενον δὲ αὐτόν, ἀσπάζεσθαί τε τὸν Ἀγάθωνα, καὶ ἀναδεῖν. Εἰπεῖν οὖν τὸν Ἀγάθωνα. ὑπολύετε παῖδες Ἀλκιβιάδην, ἵνα ἐκ τρίτων κατακέηται. Πάνυ γε, εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην. ἀλλὰ τίς ἡμῖν τρίτος ὅδε συμπότης; καὶ ἅμα μεταστρεφόμενον αὐτόν, ὁρᾶν τὸν Σωκράτη. ἰδόντα δέ, ἀναπηδῆσαι καὶ εἰπεῖν. ὦ Ἡράκλεις, τουτὶ τί ἦν; Σωκράτης οὗτος; ἐλλοχῶν αὖ με ἐνταῦθα κατέκεισο, ὥσπερ εἰώθεις ἐξαίφνης ἀναφαίνεσθαι, ὅπου ἐγὼ ᾤμην ἥκιστά σε ἔσεσθαι. καὶ νῦν τί ἥκεις; καὶ τί αὖ ἐνταῦθα κατεκλίνης, ὡς οὐ παρὰ Ἀριστοφάνει οὔτε εἴ τις ἄλλος γελοῖος ἔστι τε καὶ βούλεται; ἀλλὰ διεμηχανήσω, ὅπως παρὰ τῷ καλλίστῳ τῶν ἔνδον κατακείσῃ. Καὶ τὸν Σωκράτη, Ἀγάθων (φάναι) ὅρα, εἴ μοι ἐπαμυνεῖς. ὡς ἐμοὶ ὁ τούτου ἔρως τοῦ ἀνθρώπου, οὐ φαῦλον πρᾶγμα γέγονεν. ἀπ' ἐκείνου γὰρ τοῦ χρόνου, ἀφ' οὗ τούτου ἠράσθην, οὐκέτι ἔξεστί μοι οὔτε προσβλέψαι, οὔτε διαλεχθῆναι καλῷ οὐδ' ἑνί, ἢ οὑτοσὶ ζηλοτυπῶν με καὶ φθονῶν, θαυμάσια ἐργάζεται, καὶ λοιδορεῖταί τε, καὶ τὼ χεῖρε μόγις ἀπέχεται. ὅρα οὖν μή τι καὶ νῦν ἐργάσηται, ἀλλὰ διάλλαξον ἡμᾶς, ἢ ἐὰν ἐπιχειρῇ βιάζεσθαι, ἐπάμυνε. ὡς ἐγὼ τὴν τούτου μανίαν τε καὶ φιλεραστίαν πάνυ ὀρρωδῶ. Ἀλλ' οὐκ ἔστι φάναι τὸν Ἀλκιβιάδην ἐμοὶ καὶ σοὶ διαλλαγή. ἀλλὰ τούτων μὲν εἰσαῦθίς σε τιμωρήσομαι. νῦν δέ μοι Ἀγάθων, φάναι, μετάδος τῶν ταινιῶν, ἵνα ἀναδήσω καὶ τὴν τούτου ταυτηνὶ τὴν θαυμαστὴν κεφαλήν, καὶ μή μοι μέμφηται, ὅτι σὲ μὲν ἀνέδησα, αὐτὸν δὲ νικῶντα ἐν λόγοις πάντας ἀνθρώπους, οὐ μόνον πρώην ὥσπερ σύ, ἀλλ' ἀεί, ἔπειτα οὐκ ἀνέδησα. καὶ ἅμα αὐτὸν λαβόντα τῶν ταινιῶν, ἀναδεῖν τὸν Σωκράτη, καὶ κατακλίνεσθαι. ἐπειδὴ δὲ κατεκλίνη, εἰπεῖν. Εἶεν δὴ ἄνδρες. δοκεῖτε γάρ μοι νήφειν. οὐκ ἐπιτρεπτέον οὖν ὑμῖν, ἀλλὰ ποτέον. ὡμολόγηται γὰρ ταῦθ' ἡμῖν. ἄρχοντα οὖν αἱροῦμαι τῆς πόσεως, ἕως ἂν ὑμεῖς ἱκανῶς πίητε, ἐμαυτόν. ἀλλὰ φερέτω Ἀγάθων, εἴ τι ἔστιν ἔκπωμα μέγα. μᾶλλον δὲ οὐδὲν δεῖ. ἀλλὰ φέρε παῖ, φάναι, τὸν ψυκτῆρα ἐκεῖνον, ἰδόντα αὐτὸν πλέον ἢ ὀκτὼ κοτύλας χωροῦντα. τοῦτον ἐμπλησάμενον, πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐκπιεῖν, ἔπειτα τῷ Σωκράτει κελεύειν ἐγχεῖν, καὶ ἅμα εἰπεῖν. πρὸς μὲν Σωκράτη ὦ ἄνδρες τὸ σόφισμά μοι οὐδέν. ὁπόσον γὰρ ἂν κελεύσῃ τις, τοσοῦτον ἐκπιών, οὐδὲν μᾶλλον μή ποτε μεθυσθῇ. τὸν μὲν οὖν Σωκράτη ἐγχέαντος τοῦ παιδός, πίνειν. Τὸν δ' Ἐρυξίμαχον, πῶς οὖν (φάναι) ὦ Ἀλκιβιάδη ποιοῦμεν; οὕτως οὔτε τι λέγομεν ἐπὶ τῇ κύλικι, οὔτε τι ᾄδομεν. ἀλλ' ἀτεχνῶς, ὥσπερ οἱ διψῶντες, πιόμεθα; Τὸν οὖν Ἀλκιβιάδην εἰπεῖν, ὦ Ἐρυξίμαχε βέλτιστε βελτίστου πατρὸς καὶ σωφρονεστάτου, χαῖρε. Καὶ γὰρ σύ, φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον. ἀλλὰ τί ποιῶμεν; Ὅ, τι ἂν σὺ κελεύῃς. δεῖ γάρ σοι πείθεσθαι. ἰατρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. ἐπίταττε οὖν ὅ, τι βούλει. Ἄκουσον δὴ εἰπεῖν τὸν Ἐρυξίμαχον. ἡμῖν πρὶν σὲ εἰσελθεῖν ἔδοξε, χρῆναι ἐπιδέξια ἕκαστον ἐν μέρει λόγον περὶ Ἔρωτος εἰπεῖν, ὡς δύναιτο κάλλιστον, καὶ ἐγκωμιάσαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἡμεῖς, εἰρήκαμεν. σὺ δ' ἐπειδὴ οὐκ εἴρηκας καὶ ἐκπέπωκας, δίκαιος εἶ εἰπεῖν. εἰπὼν δ' ἐπιτάξαι Σωκράτει ὅ, τι ἂν βούλῃ, καὶ τοῦτον τῷ ἐπὶ δεξιᾷ, καὶ οὕτω τοὺς ἄλλους. Ἀλλὰ φάναι ὦ Ἐρυξίμαχε τὸν Ἀλκιβιάδην, καλῶς μὲν λέγεις. μεθύοντα δὲ ἄνδρα παρὰ νηφόντων λόγους παραβάλλειν, μὴ οὐκ ἐξ ἴσου ᾖ. καὶ ἅμα ὦ μακάριε πείθει τί σε Σωκράτης, ὧν ἄρτι εἶπεν; ἢ οἶσθα ὅτι τοὐναντίον ἐστὶ πᾶν, ἢ ὃ ἔλεγεν; οὗτος γὰρ ἐάν τινα ἐγὼ ἐπαινέσω τούτου παρόντος ἢ θεὸν ἢ ἄνθρωπον ἄλλον ἢ τοῦτον, οὐκ ἀφέξεταί μου τὼ χεῖρε. Οὐκ εὐφημήσεις, φάναι τὸν Σωκράτη. Μὰ τὸν Ποσειδῶ, εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην, μηδὲν λέγε πρὸς ταῦτα. ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἕνα ἄλλον ἐπαινέσαιμι, σοῦ παρόντος. Ἀλλ' οὕτω ποίει, φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον, εἰ βούλει Σωκράτη ἐπαίνεσον. Πῶς λέγεις; εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην. δοκεῖ χρῆναι ὦ Ἐρυξίμαχε. ἐπιθῶμαι τῷ ἀνδρί, καὶ τιμωρήσωμαι ὑμῶν ἐναντίον. Οὗτος, φάναι τὸν Σωκράτη, τί ἐν νῷ ἔχεις; ἐπὶ τὰ γελοιότερά με ἐπαινέσεις; ἢ τί ποιήσεις; Τἀληθῆ ἐρῶ. ἀλλ' ὅρα εἰ παρίης. Ἀλλὰ μὲν δή φάναι, τά γε ἀληθῆ παρίημι καὶ κελεύω λέγειν.

γελᾶν. Οὐκ ἂν φθάνοιμι, εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην. καὶ μέντοι οὑτωσὶ ποίησον, ἐάν τι μὴ ἀληθὲς λέγω, μεταξὺ ἐπιλαβοῦ ἂν βούλῃ, καὶ εἰπὲ ὅτι τοῦτο ψεύδομαι. ἑκὼν γὰρ εἶναι οὐδὲν ψεύσομαι. ἐὰν μέντοι ἀναμιμνησκόμενος ἄλλο ἄλλοθεν λέγω, μηδὲν θαυμάσῃς. οὐ γάρ τι ῥᾴδιον τὴν σὴν ἀτοπίαν ὧδ' ἔχοντι, εὐπόρως καὶ ἐφεξῆς καταριθμῆσαι. Σωκράτη δ' ἐγὼ ἐπαινεῖν ὦ ἄνδρες οὕτως ἐπιχειρήσω δι' εἰκόνων. οὗτος μὲν οὖν ἴσως οἰήσεται ἐπὶ τὰ γελοιότερα. ἔσται δ' ἡ εἰκὼν τοῦ ἀληθοῦς ἕνεκα, οὐ τοῦ γελοίου. Φημὶ γὰρ δὴ ὁμοιότατον αὐτὸν εἶναι τοῖς σιληνοῖς τούτοις, τοῖς ἐν τοῖς ἑρμογλυφείοις καθημένοις, οὕστινας ἐργάζονται οἱ δημιουργοί, σύριγγας ἢ αὐλοὺς ἔχοντας. οἳ διχάδε διοιχθέντες, φαίνονται ἔνδοθεν ἀγάλματα ἔχοντες θεῶν. καὶ φημὶ αὖ ἐοικέναι αὐτὸν τῷ σατύρῳ τῷ Μαρσύᾳ. ὅτι μὲν οὖν τό γε εἶδος ὅμοιος εἶ τούτοις ὦ Σώκρατες, οὐδ' αὐτὸς δήπου ἀμφισβητήσαις. ὡς δὲ καὶ τἆλλα ἔοικας, μετὰ τοῦτο ἄκουε. ὑβριστὴς εἶ, ἢ οὔ; ἐὰν γὰρ μὴ ὁμολογῇς, μάρτυρας παρέξομαι. ἀλλ' οὐκ αὐλητής; πολύ γε θαυμασιώτερος ἐκείνου. ὁ μέν γε δι' ὀργάνων ἐκήλει τοὺς ἀνθρώπους τῇ ἀπὸ τοῦ στόματος δυνάμει, καὶ ἔτι νυνί, ὃς ἂν τὰ ἐκείνου αὐλῇ. ἃ γὰρ Ὄλυμπος ηὔλει, Μαρσύου λέγω, τούτου διδάξαντος. τὰ οὖν ἐκείνου ἐάν τε ἀγαθὸς αὐλητὴς αὐλῇ, ἐάν τε φαύλη αὐλητρίς, μόνα κατέχεσθαι ποιεῖ, καὶ δηλοῖ τοὺς τῶν θεῶν τε καὶ τελετῶν δεομένους, διὰ τὸ θεῖα εἶναι. σὺ δ' ἐκείνου τοσοῦτον μόνον διαφέρεις, ὅτι ἄνευ ὀργάνων, ψιλοῖς λόγοις ταὐτὸν τοῦτο ποιεῖς. ἡμεῖς γοῦν, ὅταν μέν του ἄλλου ἀκούωμεν λέγοντος καὶ πάνυ ἀγαθοῦ ῥήτορος ἄλλους λόγους, οὐδὲν μέλει ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδενί. ἐπειδὰν δέ σου τις ἀκούῃ, ἢ τῶν σῶν λόγων ἄλλου λέγοντος, κἂν πάνυ φαῦλος ᾖ ὁ λέγων, ἐάν τε γυνὴ ἀκούῃ, ἐάν τε ἀνήρ, ἐάν τε μειράκιον, ἐκπεπληγμένοι ἐσμὲν καὶ κατεχόμεθα. ἐγὼ γοῦν ὦ ἄνδρες, εἰ μὴ ἔμελλον κομιδῇ δόξειν μεθύειν, εἶπον ὀμόσας ἂν ὑμῖν, οἷα δὴ πέπονθα αὐτὸς ὑπὸ τῶν τούτου λόγων, καὶ πάσχω ἔτι καὶ νυνί. ὅταν γὰρ ἀκούω, πολύ μοι μᾶλλον ἢ τῶν κορυβαντιώντων ἥ τε καρδία πηδᾷ, καὶ δάκρυα ἐκχεῖται ὑπὸ τῶν λόγων τῶν τούτου. ὁρῶ δὲ καὶ ἄλλους παμπόλλους τὰ αὐτὰ πάσχοντας. Περικλέους δὲ ἀκούων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν ῥητόρων, εὖ μὲν ἡγούμην λέγειν. τοιοῦτον δ' οὐδὲν ἔπασχον, οὐδ' ἐτεθορύβητό μου ἡ ψυχή, οὐδ' ἠγανάκτει ὡς ἀνδραποδωδῶς διακειμένου. ἀλλ' ὑπὸ τουτουῒ τοῦ Μαρσύου πολλάκις δὴ οὕτω διετέθην, ὥστε μοι δόξαι μὴ βιωτὸν εἶναι ἔχοντι ὡς ἔχω. καὶ ταῦτα ὦ Σώκρατες οὐκ ἐρεῖς ὡς οὐκ ἀληθῆ. καὶ ἔτι γε νῦν ξύνοιδα ἐμαυτῷ, ὅτι εἰ ἐθέλοιμι παρέχειν τὰ ὦτα, οὐκ ἂν καρτερήσαιμι, ἀλλὰ ταὐτὰ ἂν πάσχοιμι. ἀναγκάζει γάρ με ὁμολογεῖν, ὅτι πολλοῦ ἐνδεὴς ὢν αὐτὸς ἔτι, ἐμαυτοῦ μὲν ἀμελῶ, τὰ δ' Ἀθηναίων πράττω. βίᾳ οὖν ὥσπερ ἀπὸ τῶν Σειρήνων ἐπισχόμενος τὰ ὦτα, οἴχομαι φεύγων, ἵνα μὴ αὐτοῦ καθήμενος παρὰ τούτῳ καταγηράσω. πέπονθα δὲ πρὸς τοῦτον μόνον ἀνθρώπων, ὃ οὐκ ἄν τις οἴοιτο ἐν ἐμοὶ ἐνεῖναι, τὸ αἰσχύνεσθαι ὁντινοῦν. ἐγὼ δὲ τοῦτον μόνον αἰσχύνομαι. ξύνοιδα γὰρ ἐμαυτῷ ἀντιλέγειν μὲν οὐ δυναμένῳ, ὡς οὐ δεῖ ποιεῖν ἃ οὗτος κελεύει. ἐπειδὰν δὲ ἀπέλθω, ἡττημένῳ τῆς τιμῆς τῆς ὑπὸ τῶν πολλῶν. δραπετεύω οὖν αὐτὸν καὶ φεύγω, καὶ ὅταν ἴδω, αἰσχύνομαι τὰ ὡμολογημένα. καὶ πολλάκις μὲν ἡδέως ἂν ἴδοιμι αὐτὸν μὴ ὄντα ἐν ἀνθρώποις. εἰ δ' αὖ τοῦτο γένοιτο, εὖ οἶδα ὅτι πολὺ μεῖζον ἂν ἀχθοίμην. ὥστε οὐκ ἔχω ὅ,τι χρήσωμαι τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ. καὶ ὑπὸ μὲν δὴ τῶν αὐλημάτων, καὶ ἐγὼ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τοιαῦτα πεπόνθασιν ὑπὸ τοῦδε τοῦ σατύρου. ἀλλὰ δὴ ἐμοῦ ἀκούσατε, ὡς ὅμοιός τ' ἐστὶν οἷς ἐγὼ ᾔκασα αὐτόν, καὶ τὴν δύναμιν ὡς θαυμασίαν ἔχει. εὖ γὰρ ἴστε, ὅτι οὐδεὶς ὑμῶν τοῦτον γινώσκει. ἀλλὰ ἐγὼ δηλώσω, ἐπεί περ ἠρξάμην. ὁρᾶτε γὰρ ὅτι Σωκράτης ἐρωτικῶς διάκειται τῶν καλῶν, καὶ ἀεὶ περὶ τούτους ἐστὶ καὶ ἐκπέπληκται, καὶ αὖ ἀγνοεῖ πάντα, καὶ οὐδὲν οἶδεν, ὡς τὸ σχῆμα αὐτοῦ τοῦτο οὐ σιληνῶδες σφόδρα γε. τοῦτο γὰρ οὗτος ἔξωθεν περιβέβληται, ὥσπερ ὁ γεγλυμμένος σιληνός. ἔνδοθεν δὲ ἀνοιχθείς, πόσης οἴεσθε γέμει ὦ ἄνδρες συμπόται σωφροσύνης; ἴστε ὅτι οὔτ' εἴ τις καλός ἐστι μέλει αὐτῷ οὐδέν, ἀλλὰ καταφρονεῖ τοσοῦτον, ὅσον οὐδ' ἂν εἷς οἰηθείη, οὔτ' εἴ τις πλούσιος, οὔτ' εἰ ἄλλην τινὰ τιμὴν ἔχων τῶν ὑπὸ πλήθους μακαριζομένων. ἡγεῖται δὲ πάντα ταῦτα τὰ κτήματα, οὐδενὸς ἄξια, καὶ ἡμᾶς οὐδὲν εἶναι. εἰρωνευόμενος δὲ καὶ παίζων πάντα τὸν βίον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διατελεῖ. σπουδάσαντος δὲ αὐτοῦ καὶ ἀνοιχθέντος, οὐκ οἶδα εἴ τις ἑώρακε τὰ ἐντὸς ἀγάλματα. ἀλλ' ἐγὼ ἤδη ποτ' εἶδον, καί μοι ἔδοξεν οὕτω θεῖα καὶ χρυσᾶ εἶναι καὶ πάγκαλα καὶ θαυμαστά, ὥστε ποιητέον εἶναι ἐν βραχεῖ ὅ,τι κελεύοι Σωκράτης. ἡγούμενος δὲ αὐτὸν ἐσπουδακέναι ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὥρᾳ, ἕρμαιον ἡγησάμην εἶναι καὶ εὐτύχημα ἐμὸν θαυμαστόν, ὡς ὑπάρχον μοι χαρισαμένῳ Σωκράτει, πάντ' ἀκοῦσαι ὅσαπερ οὗτος ᾔδει. ἐφρόνουν γὰρ δὴ ἐπὶ τῇ ὥρᾳ θαυμάσιον ὅσον. ταῦτα οὖν διανοηθείς, πρὸ τοῦ οὐκ εἰωθὼς ἄνευ ἀκολούθου μόνος μετ' αὐτοῦ γίγνεσθαι, τότε ἀποπέμπων τὸν ἀκόλουθον μόνος συνεγιγνόμην. δεῖ γὰρ πρὸς ὑμᾶς πάντα τἀληθῆ εἰπεῖν. ἀλλὰ προσέχετε τὸν νοῦν. καὶ εἰ ψεύδομαι Σώκρατες, ἐξέλεγχε. συνεγιγνόμην γὰρ ὦ ἄνδρες μόνος μόνῳ, καὶ ᾤμην αὐτίκα διαλέξεσθαι αὐτόν μοι, ἅπερ ἂν ἐραστὴς παιδικοῖς ἐν ἐρημίᾳ διαλεχθείη, καὶ ἔχαιρον. τούτων δ' οὐ μάλα ἐγίγνετο οὐδέν. ἀλλ' ὥσπερ εἰώθει διαλεχθεὶς ἄν μοι καὶ συνημερεύσας, ᾤχετο ἀπιών. μετὰ ταῦτα συγγυμνάζεσθαι προὐκαλούμην αὐτόν, καὶ συνεγυμναζόμην, ὥς τι ἐνταῦθα περανῶν. συνεγυμνάζετο οὖν μοι, καὶ προσεπάλαιε πολλάκις οὐδενὸς παρόντος. καὶ τί δεῖ λέγειν; οὐδὲν γάρ μοι πλέον ἦν. ἐπειδὴ δὲ οὐδαμῇ ταύτῃ ἥνυτον, ἔδοξέ μοι ἐπιθετέον εἶναι τῷ ἀνδρὶ κατὰ τὸ καρτερόν, καὶ οὐκ ἀνετέον, ἐπειδήπερ ἐνεκεχειρήκειν. ἀλλὰ ἰστέον ἤδη, τί ἐστι τὸ πρᾶγμα. προκαλοῦμαι δὴ αὐτὸν πρὸς τὸ συνδειπνεῖν, ἀτεχνῶς ὥσπερ ἐραστὴς παιδικοῖς ἐπιβουλεύων.

ἐπιβουλεύων. καί μοι οὐδὲ τοῦτο ταχὺ ὑπήκουσεν, ὅμως δ' οὖν χρόνῳ ἐπείσθη. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκετο τὸ πρῶτον συνδειπνήσας ἀπιέναι ἐβούλετο. καὶ τότε μὲν αἰσχυνόμενος ἀφῆκα αὐτόν. αὖθις δὲ ἐπιβουλεύσας, ἐπειδὴ ἐδεδειπνήκει, διελεγόμην πόρρω τῶν νυκτῶν, καὶ ἐπειδὴ ἐβούλετο ἀπιέναι, σκηπτόμενος ὅτι ὀψὲ εἴη, προσηνάγκασα αὐτὸν μένειν. ἀνεπαύετο οὖν ἐν τῇ ἐχομένῃ ἐμοῦ κλίνῃ, ἐν ᾗπερ ἐδείπνει, καὶ οὐδεὶς ἐν τῷ οἰκήματι ἄλλος καθηῦδεν ἢ ἡμεῖς. μέχρι μὲν οὖν δὴ δεῦρο τοῦ λόγου καλῶς ἂν ἔχοι, καὶ πρὸς ὁντινοῦν λέγειν. τὸ δ' ἐντεῦθεν οὐκ ἄν μου ἠκούσατε λέγοντος, εἰ μὴ πρῶτον μὲν τὸ λεγόμενον, οἶνος ἄνευ τε παίδων καὶ μετὰ παίδων ἦν ἀληθής. ἔπειτα ἀφανίσαι Σωκράτους ἔργον ὑπερήφανον εἰς ἔπαινον ἐλθόντα, ἄδικόν μοι φαίνεται. ἔτι δὲ τὸ τοῦ δηχθέντος ὑπὸ τοῦ ἔχεως πάθος, κἀμὲ ἔχει. φασὶ γάρ πού τινα τοῦτο παθόντα οὐκ ἐθέλειν λέγειν οἷον ἦν, πλὴν τοῖς δεδηγμένοις, ὡς μόνοις γνωσομένοις τε καὶ συγγνωσομένοις, εἰ πᾶν ἐτόλμα δρᾶν τε καὶ λέγειν ὑπὸ τῆς ὀδύνης. ἐγὼ οὖν δεδηγμένος τε ὑπὸ ἀλγεινοτέρου, καὶ τὸ ἀλγεινότατον ὧν ἄν τις δηχθείη. τὴν καρδίαν γὰρ ἢ ψυχὴν ἢ ὅ,τι δεῖ αὐτὸ ὀνομάσαι πληγείς τε καὶ δηχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ λόγων (οἳ ἔχονται ἐχίδνης ἀγριώτερον, νέου ψυχῆς καὶ μὴ ἀφυοῦς ὅταν λάβωνται, καὶ ποιοῦσι δρᾶν τε καὶ λέγειν ὁτιοῦν) καὶ ὁρῶν αὖ Φαίδρους, Ἀγάθωνας, Ἐρυξιμάχους, Παυσανίας, Ἀριστοδήμους τε, καὶ Ἀριστοφάνεις, Σωκράτη δὲ αὐτὸν τί δεῖ καὶ λέγειν, καὶ ὅσοι ἄλλοι. πάντες γὰρ κεκοινωνήκατε τῆς φιλοσόφου μανίας τε καὶ βακχείας. διὸ πάντες ἀκούσεσθε. συγγνώσεσθε γὰρ τοῖς τότε πραχθεῖσι, καὶ τοῖς νῦν λεγομένοις. οἱ δὲ οἰκέται, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐστὶ βέβηλός τε καὶ ἄγροικος, πύλας πάνυ μεγάλας τοῖς ὠσὶν ἐπίθεσθε. ἐπειδὴ γὰρ οὖν ὦ ἄνδρες ὅ,τε λύχνος ἀπεσβήκει, καὶ οἱ παῖδες ἔξω ἦσαν, ἔδοξέ μοι χρῆναι μηδὲν ποικίλλειν πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἐλευθέρως εἰπεῖν ἅ μοι ἐδόκει. Καὶ εἶπον κινήσας αὐτόν, Σώκρατες καθεύδεις; Οὐ δῆτα, ἦ δ' ὅς. Οἶσθα οὖν ἅ μοι δέδοκται; Τί μάλιστα; ἔφη. Σὺ ἐμοὶ δοκεῖς, ἦν δ' ἐγώ, ἐμοῦ ἐραστὴς ἄξιος γεγονέναι μόνος. καί μοι φαίνῃ ὀκνεῖν μνησθῆναι πρός με. ἐγὼ δὲ οὑτωσὶ ἔχων, πάνυ ἀνόητον ἡγοῦμαι εἶναί σοι μὴ οὐ καὶ τοῦτο χαρίζεσθαι, καὶ εἴ τι ἄλλο ἢ τῆς οὐσίας τῆς ἐμῆς δέοιο, ἢ τῶν φίλων τῶν ἐμῶν. ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδέν ἐστι πρεσβύτερον τοῦ, ὡς ὅτι βέλτιστον ἐμὲ γενέσθαι. τούτου δὲ οἶμαί μοι συλλήπτορα οὐδένα κυριώτερον εἶναί σου. ἐγὼ δὴ τοιούτῳ ἀνδρὶ πολὺ μᾶλλον ἂν μὴ χαριζόμενος αἰσχυνοίμην τοὺς φρονίμους, ἢ χαριζόμενος τούς τε πολλοὺς καὶ ἄφρονας. Καὶ οὗτος ἀκούσας, μάλα εἰρωνικῶς καὶ σφόδρα ἑαυτῷ εἰωθότως ἔλεξεν, ὦ φίλε Ἀλκιβιάδη, κινδυνεύεις τῷ ὄντι οὐ φαῦλος εἶναι. εἴπερ ἀληθῆ τυγχάνει ὄντα ἃ λέγεις περὶ ἐμοῦ. καί τις ἔστ' ἐν ἐμοὶ δύναμις, δι' ἧς ἂν σὺ γένοιο ἀμείνων. ἀμήχανόν τι κάλλος ὁρῴης ἂν ἐν ἐμοί, καὶ τῆς παρὰ σοὶ εὐμορφίας πάμπολυ διαφέρον. εἰ δὴ καθορῶν αὐτὸ κοινώσασθαί τέ μοι ἐπιχειρεῖς, καὶ ἀλλάξασθαι κάλλος ἀντὶ κάλλους, οὐκ ὀλίγῳ μου πλεονεκτεῖν διανοῇ. ἀλλ' ἀντὶ δόξης ἀλήθειαν καλῶν κτᾶσθαι ἐπιχειρεῖς, καὶ τῷ ὄντι χρύσεα χαλκείων διαμείβεσθαι νοεῖς. ἀλλ' ὦ μακάριε ἄμεινον σκόπει, μή σε λανθάνω οὐδὲν ὤν. ἥ τοι τῆς διανοίας ὄψις ἄρχεται ὀξὺ βλέπειν, ὅταν ἡ τῶν ὀμμάτων τῆς ἀκμῆς λήγειν ἐπιχειρῇ. σὺ δὲ τούτων ἔτι πόρρω. Κἀγὼ ἀκούσας, τὰ μὲν παρ' ἐμοῦ ἔφην ταῦτ' ἐστίν, ὧν οὐδὲν ἄλλως εἴρηται, ἢ ὡς διανοοῦμαι. σὺ δὲ αὐτὸς οὕτω βουλεύου, ὅτι σοί τε ἄριστον καὶ ἐμοὶ ἡγῇ. Ἀλλ' ἔφη τοῦτό γε εὖ λέγεις. ἐν γὰρ τῷ ἐπιόντι χρόνῳ βουλευόμενοι πράξομεν, ὃ ἂν φαίνηται νῷν περί τε τούτων, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἄριστον. Ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούσας τε καὶ εἰπών, καὶ ἀφεὶς, ὥσπερ βέλη τετρῶσθαι αὐτὸν ᾤμην. καὶ ἀναστάς γε, οὐδὲ ἐπιτρέψας τούτῳ εἰπεῖν οὐδὲν ἔτι, ἀμφιέσας τὸ ἱμάτιον τὸ ἐμαυτοῦ τοῦτον (καὶ γὰρ ἦν χειμών) ὑπὸ τὸν τρίβωνα κατακλινεὶς, τὸν τουτουὶ περιβαλὼν τὼ χεῖρε τούτῳ τῷ δαιμονίῳ ὡς ἀληθῶς καὶ θαυμαστῷ, κατεκείμην τὴν νύκτα ὅλην. καὶ οὐδὲ ταῦτα αὖ ὦ Σώκρατες ἐρεῖς ὅτι ψεύδομαι. ποιήσαντος δὲ δὴ ταῦτα ἐμοῦ, οὗτος τοσοῦτον περιεγένετό τε καὶ κατεφρόνησε καὶ κατεγέλασε τῆς ἐμῆς ὥρας, καὶ ὕβρισε, καί περ ἐκεῖνό γε ᾤμην τὶ εἶναι ὦ ἄνδρες δικασταί. δικασταὶ γάρ ἐστε τῆς Σωκράτους ὑπερηφανίας. εὖ γὰρ ἴστε μὰ θεοὺς μὰ θεάς, οὐδὲν περιττότερον καταδεδαρθηκὼς ἀνέστην μετὰ Σωκράτους, ἢ εἰ μετὰ πατρὸς καθηῦδον, ἢ ἀδελφοῦ πρεσβυτέρου. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, τίνα οἴεσθέ με διάνοιαν ἔχειν, ἡγούμενον μὲν ἠτιμάσθαι, ἀγάμενον δὲ τὴν τούτου φύσιν τε καὶ σωφροσύνην καὶ ἀνδρείαν, ἐντετυχηκότα ἀνθρώπῳ τοιούτῳ οἵῳ ἐγὼ οὐκ ἂν ᾤμην ποτὲ ἐντυχεῖν εἰς φρόνησιν, καὶ εἰς καρτερίαν; ὥστε οὔθ' ὅπως οὖν ὀργιζοίμην εἶχον, καὶ ἀποστερηθείην τῆς τούτου συνουσίας, οὔτε ὅπῃ προσαγαγοίμην αὐτὸν εὐπόρουν. εὖ γὰρ ᾔδειν, ὅτι χρήμασί γε πολὺ μᾶλλον ἄτρωτος ἦν πανταχῇ, ἢ σιδήρῳ ὁ Αἴας. ᾧ τε ᾤμην αὐτὸν μόνῳ ἁλώσεσθαι, διεπεφεύγει με. ἠπόρουν δὴ καταδεδουλωμένος τε ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς οὐδεὶς ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου περιῄα. ταῦτά τε γάρ μοι ἅπαντα προυγεγόνει. καὶ μετὰ ταῦτα στρατεία ἡμῖν εἰς Ποτίδαιαν ἐγένετο κοινή, καὶ συνεσιτοῦμεν ἐκεῖ. πρῶτον μὲν οὖν τοῖς πόνοις οὐ μόνον ἐμοῦ περιῆν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ὁπόταν γοῦν ἀναγκασθείημεν ἀποληφθέντες που, οἷα δὴ ἐπὶ στρατείας ἀσιτεῖν, οὐδὲν ἦσαν οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ καρτερεῖν. ἔν τ' αὖ ταῖς εὐωχίαις, μόνος ἀπολαύειν οἷός τ' ἦν τά τ' ἄλλα. καὶ πίνειν οὐκ ἐθέλων, ὁπότε ἀναγκασθείη πάντας ἐκράτει, καὶ ὃ πάντων θαυμαστότατον, Σωκράτη μεθύοντα οὐδεὶς πώποτε ἑώρακεν ἀνθρώπων. τούτου μὲν οὖν μοι δοκεῖ καὶ αὐτίκα ὁ ἔλεγχος ἔσεσθαι. πρὸς δὲ τὰς τοῦ χειμῶνος καρτερήσεις (δεινοὶ γὰρ αὐτόθι χειμῶνες) θαυμάσια εἰργάζετο τά τε ἄλλα, καί ποτε ὄντος τοῦ

πάγου οἵου δεινοτάτου, καὶ πάντων ἢ οὐκ ἐξιόντων ἔνδοθεν, ἢ εἴ τις ἐξίοι ἠμφιεσμένων τε θαυμαστὰ δὴ ὅσα καὶ ὑποδεδεμένων καὶ ἐνειλιγμένων τοὺς πόδας εἰς πίλους καὶ ἀρνακίδας, οὗτος δ᾽ ἐν τούτοις ἐξῄει ἔχων ἱμάτιον μὲν τοιοῦτον οἷόνπερ καὶ πρότερον εἰώθει φορεῖν. ἀνυπόδητος δὲ διὰ τοῦ κρυστάλλου ῥᾷον ἐπορεύετο, ἢ οἱ ἄλλοι ὑποδεδεμένοι. οἱ δὲ στρατιῶται ὑπέβλεπον αὐτὸν ὡς καταφρονοῦντα σφῶν. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. οἷον δ᾽ αὖ τόδ᾽ ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνὴρ ἐκεῖ ποτε ἐπὶ στρατείας, ἄξιον ἀκοῦσαι. ξυννοήσας γὰρ αὐτόθι, ἕωθεν τι ἑστήκει σκοπῶν. καὶ ἐπειδὴ οὐ προὐχώρει αὐτῷ, οὐκ ἀνίει, ἀλλὰ εἱστήκει ζητῶν. καὶ ἤδη ἦν μεσημβρία, καὶ ἄνθρωποι ᾐσθάνοντο. καὶ θαυμάζοντες, ἄλλος ἄλλῳ ἔλεγεν, ὅτι Σωκράτης ἐξ ἑωθινοῦ φροντίζων τι ἕστηκε. τελευτῶντες δέ τινες τῶν Ἰώνων ἐπειδὴ ἑσπέρα ἦν δειπνήσαντες, (καὶ γὰρ θέρος τότε ἦν) χαμεύνια ἐξενεγκάμενοι, ἅμα μὲν ἐν τῷ ψύχει καθηῦδον. ἅμα δὲ ἐφύλαττον αὐτόν, εἰ καὶ τὴν νύκτα ἑστήκοι. ὁ δὲ εἱστήκει, μέχρις ἕως ἐγένετο, καὶ ἥλιος ἀνέσχεν. ἔπειτα ᾤχετ᾽ ἀπιὼν, προσευξάμενος τῷ ἡλίῳ. εἰ δὲ βούλεσθε ἐν ταῖς μάχαις, τοῦτο γὰρ δὴ δίκαιόν γε αὐτῷ ἀποδοῦναι. ὅτε γὰρ ἡ μάχη ἦν, ἐξ ἧς ἐμοὶ καὶ τἀριστεῖα ἔδωκαν οἱ στρατηγοί, οὐδεὶς ἄλλος ἐμὲ ἔσωσεν ἀνθρώπων, ἢ οὗτος. οὐκ ἐθέλων τετρωμένον ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ συνδιέσωσε καὶ τὰ ὅπλα καὶ αὐτὸν ἐμέ. καὶ ἐγὼ μὲν ὦ Σώκρατες καὶ τότε ἐκέλευόν σοι διδόναι τἀριστεῖα τοὺς στρατηγούς, καὶ τοῦτό γέ μοι οὔτε μέμψῃ, οὔτε ἐρεῖς ὅτι ψεύδομαι. ἀλλὰ γὰρ τῶν στρατηγῶν πρὸς τὸ ἐμὸν ἀξίωμα ἀποβλεπόντων, καὶ βουλομένων ἐμοὶ διδόναι τἀριστεῖα, αὐτὸς προθυμότερος ἐγένου τῶν στρατηγῶν ἐμὲ λαβεῖν ἢ σαυτόν. ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες ἄξιον ἦν θεάσασθαι Σωκράτη, ὅτε ἀπὸ Δηλίου φυγῇ ἀνεχώρει τὸ στρατόπεδον. ἔτυχον γὰρ παραγενόμενος ἵππον ἔχων, οὗτος δὲ ὅπλα. ἀνεχώρει οὖν ἐσκεδασμένων ἤδη τῶν ἀνθρώπων, οὗτός τε ἅμα καὶ Λάχης, καὶ ἐγὼ περιτυγχάνω, καὶ ἰδὼν εὐθὺς παρακελεύομαί τε αὐτοῖν θαρρεῖν, καὶ ἔλεγον ὅτι οὐκ ἀπολείψω αὐτώ. ἐνταῦθα δὴ καὶ κάλλιον ἐθεασάμην Σωκράτη ἢ ἐν Ποτιδαίᾳ. αὐτὸς γὰρ ἧττον ἐν φόβῳ ἦν, διὰ τὸ ἐφ᾽ ἵππου εἶναι. πρῶτον μὲν ὅσον περιῆν Λάχητος τῷ ἔμφρων εἶναι. ἔπειτα ἔμοιγε ἐδόκει ὦ Ἀριστόφανες τὸ σὸν δὴ τοῦτο καὶ ἐκεῖ διαπορεύεσθαι, ὥσπερ καὶ ἐνθάδε βρενθυόμενος καὶ τὼ ὀφθαλμὼ παραβάλλων ἠρέμα παρασκοπῶν καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς πολεμίους, δῆλος ὢν παντὶ καὶ πάνυ πόρρωθεν, ὅτι εἴ τις ἅψεται τούτου τοῦ ἀνδρός, μάλα ἐρρωμένως ἀμυνεῖται. διὸ καὶ ἀσφαλῶς ἀπῄει, καὶ οὗτος καὶ ὁ ἕτερος. σχεδὸν γάρ τοι τῶν οὕτω διακειμένων ἐν τῷ πολέμῳ οὐδὲ ἅπτονται, ἀλλὰ τοὺς προτροπάδην φεύγοντας διώκουσι. πολλὰ μὲν οὖν ἄν τις καὶ ἄλλα ἔχοι Σωκράτους ἐπαινέσαι καὶ θαυμάσια, ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, τάχ᾽ ἄν τις καὶ περὶ ἄλλου τοιαῦτα εἴποι. τὸ δὲ μηδενὶ ἀνθρώπων ὅμοιον εἶναι, μήτε τῶν παλαιῶν μήτε τῶν νῦν ὄντων, τοῦτο ἄξιον παντὸς θαύματος. οἷος γὰρ Ἀχιλλεὺς ἐγένετο, ἀπεικάσειεν ἄν τις καὶ Βρασίδαν καὶ ἄλλους, καὶ οἷος αὖ Περικλῆς, καὶ Νέστορα, καὶ Ἀντήνορα. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι, καὶ τοὺς ἄλλους κατὰ ταῦτ᾽ ἄν τις ἀπεικάζοι. οἷος δὲ οὑτοσὶ γέγονε τὴν ἀτοπίαν ἄνθρωπος, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ, οὐδ᾽ ἐγγὺς ἂν εὕροι τις ζητῶν, οὔτε τῶν νῦν, οὔτε τῶν παλαιῶν, εἰ μὴ ἄρα οἷς ἐγὼ λέγω ἀπεικάζοι τις αὐτόν, ἀνθρώπων μὲν μηδενί, τοῖς δὲ Σιληνοῖς καὶ Σατύροις, αὐτόν τε καὶ τοὺς λόγους. καὶ γὰρ οὖν καὶ τοῦτο ἐν τοῖς πρώτοις παρέλιπον, ὅτι καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ ὁμοιότατοί εἰσι τοῖς Σιληνοῖς τοῖς διοιγομένοις. εἰ γὰρ ἐθέλει τις τῶν Σωκράτους ἀκούειν λόγων, φανεῖεν ἂν πάνυ γελοῖοι τὸ πρῶτον, τοιαῦτα καὶ ὀνόματα καὶ ῥήματα ἔξωθεν περιαμπέχονται Σατύρου ἄν τινα ὑβριστοῦ δοράν. ὄνους γὰρ κανθηλίους λέγει, καὶ χαλκέας τινάς, καὶ σκυτοτόμους, καὶ βυρσοδέψας, καὶ ἀεὶ διὰ τῶν αὐτῶν τὰ αὐτὰ φαίνεται λέγειν. ὥστε ἄπειρος καὶ ἀνόητος ἄνθρωπος πᾶς ἂν τῶν λόγων καταγελάσειε. διοιγομένους δὲ ἰδὼν ἄν τις καὶ ἐντὸς αὐτῶν γιγνόμενος, πρῶτον μὲν νοῦν ἔχοντας ἔνδον μόνους εὑρήσει τῶν λόγων. ἔπειτα θειοτάτους, καὶ πλεῖστα ἀγάλματα ἀρετῆς ἐν αὑτοῖς ἔχοντας. καὶ ἐπὶ πλεῖστον τείνοντας, μᾶλλον δὲ ἐπὶ πᾶν ὅσον προσήκει σκοπεῖν τῷ μέλλοντι καλῷ κἀγαθῷ ἔσεσθαι. ταῦτ᾽ ἐστὶν ὦ ἄνδρες, ἃ ἐγὼ Σωκράτους ἐπαινῶ, καὶ αὖ ἃ μέμφομαι, συμμίξας ὑμῖν εἶπον ἅ με ὕβρισε. καὶ μέντοι οὐκ ἐμὲ μόνον ταῦτα πεποίηκεν, ἀλλὰ καὶ Χαρμίδην τὸν Γλαύκωνος, καὶ Εὐθύδημον τὸν Διοκλέους, καὶ ἄλλους πάνυ πολλούς, οὓς οὗτος ἐξαπατῶν ὡς ἐραστής, παιδικὰ μᾶλλον αὐτὸς καθίσταται ἀντ᾽ ἐραστοῦ, ἃ δὴ καὶ σοὶ λέγω ὦ Ἀγάθων, μὴ ἐξαπατᾶσθαι ὑπὸ τούτου, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων παθημάτων γνόντα εὐλαβηθῆναι, καὶ μὴ κατὰ τὴν παροιμίαν ὥσπερ νήπιον παθόντα γνῶναι. Εἰπόντος δὴ ταῦτα τοῦ Ἀλκιβιάδου, γέλωτα γενέσθαι ἐπὶ τῇ παρρησίᾳ αὐτοῦ. ὅτι ἐδόκει ἔτι ἐρωτικῶς ἔχειν τοῦ Σωκράτους. Τὸν οὖν Σωκράτη, νήφειν μοι δοκεῖς (φάναι) ὦ Ἀλκιβιάδη. οὐ γὰρ ἄν ποτε οὕτω κομψῶς κύκλῳ περιβαλλόμενος ἀφανίσαι ἐνεχείρεις, οὗ ἕνεκα ταῦτα πάντα εἴρηκας, καὶ ὡς ἐν παρέργῳ δὴ λέγων ἐπὶ τελευτῆς αὐτὸ ἔθηκας. ὡς οὐ πάντα τούτου ἕνεκα εἰρηκώς, τοῦ ἐμὲ καὶ Ἀγάθωνα διαβάλλειν, οἰόμενος δεῖν ἐμὲ μὲν σοῦ ἐρᾶν, καὶ μηδενὸς ἄλλου. Ἀγάθωνα δὲ ὑπὸ σοῦ ἐρᾶσθαι, καὶ μηδ᾽ ὑφ᾽ ἑνὸς ἄλλου. ἀλλ᾽ οὐκ ἔλαθες, ἀλλὰ τὸ σατυρικόν σου δρᾶμα τοῦτο καὶ σιληνικὸν κατάδηλον ἐγένετο. ἀλλ᾽ ὦ φίλε Ἀγάθων, μηδὲν πλέον αὐτῷ γένηται. ἀλλὰ παρασκευάζου, ὅπως ἐμὲ καὶ σὲ μηδεὶς διαβάλλῃ. Τὸν οὖν Ἀγάθωνα εἰπεῖν, καὶ μὴν ὦ Σώκρατες κινδυνεύεις ἀληθῆ λέγειν. τεκμαίρομαι δὲ καὶ ὡς κατακλίνη ἐν μέσῳ ἐμοῦ τε καὶ σοῦ, ἵνα χωρὶς ἡμᾶς διαλάβῃ. οὐδὲν οὖν πλέον αὐτῷ ἔσται. ἀλλ᾽ ἐγὼ παρὰ σὲ ἐλθὼν κατακλινήσομαι. Πάνυ γε, φάναι τὸν Σωκράτη.

κράτη. δεῦρο ὑποκάτω ἐμοῦ κατακλίνου. Ὦ Ζεῦ εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην, οἷα αὖ πάσχω ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου; οἴεταί μου δεῖν πανταχῇ περιεῖναι. ἀλλ' εἰ μή τι ἄλλο ὦ θαυμάσιε, ἐν μέσῳ ἡμῶν ἔα Ἀγάθωνα κατακεῖσθαι. Ἀλλ' ἀδύνατον, φάναι τὸν Σωκράτη. σὺ μὲν γάρ με ἐπῄνεσας. δεῖ δ' ἐμὲ αὐτὸν ἐπιδέξια ἐπαινεῖν. ἐὰν οὖν ὑπὸ σοὶ κατακλινῇ Ἀγάθων, οὐ δή που ἐμὲ πάλιν ἐπαινέσεται, πρὶν ὑπ' ἐμοῦ μᾶλλον ἐπαινεθῆναι. ἀλλ' ἔασον ὦ δαιμόνιε, καὶ μὴ φθονήσῃς τῷ μειρακίῳ ὑπ' ἐμοῦ ἐπαινεθῆναι. καὶ γὰρ πάνυ ἐπιθυμῶ αὐτὸν ἐγκωμιάσαι. Ἰοὺ ἰού, φάναι τὸν Ἀγάθωνα, Ἀλκιβιάδη οὐκ ἔσθ' ὅπως ἐνθάδε μείναιμι. ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον μεταναστήσομαι, ἵνα ὑπὸ Σωκράτους ἐπαινεθῶ. Ταῦτα ἐκεῖνα, φάναι τὸν Ἀλκιβιάδην, τὰ εἰωθότα Σωκράτους παρόντος τῶν καλῶν μεταλαβεῖν ἀδύνατον ἄλλῳ. καὶ νῦν ὡς εὐπόρως καὶ πιθανὸν λόγον εὗρεν, ὥς τε παρ' ἑαυτῷ τουτονὶ κατακεῖσθαι. Τὸν μὲν οὖν Ἀγάθωνα, ὡς κατακεισόμενον παρὰ τῷ Σωκράτει ἀνίστασθαι. ἐξαίφνης δὲ κωμαστὰς ἥκειν παμπόλλους ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ ἐπιτυχόντας ἀνεῳγμέναις ἐξιόντος τινὸς εἰς τὸ ἄντικρυς, πορεύεσθαι παρὰ σφᾶς, καὶ κατακλίνεσθαι, καὶ θορύβου μεστὰ πάντα εἶναι, καὶ οὐκέτι ἐν κόσμῳ οὐδενὶ ἀναγκάζεσθαι πίνειν πάμπολυν οἶνον. τὸν μὲν οὖν Ἐρυξίμαχον καὶ τὸν Φαῖδρον καὶ ἄλλους τινὰς ἔφη ὁ Ἀριστόδημος οἴχεσθαι ἀπιόντας οἴκαδε· ὕπνον λαβεῖν καὶ καταδαρθεῖν πάνυ πολὺ ἅτε μακρῶν τῶν νυκτῶν οὐσῶν. ἐξεγέρεσθαι δὲ πρὸς ἡμέραν ἤδη ἀλεκτρυόνων ᾀδόντων. ἐξεγρόμενος δὲ ἰδεῖν τοὺς μὲν ἄλλους καθεύδοντας καὶ οἰχομένους, Ἀγάθωνα δὲ καὶ Ἀριστοφάνην καὶ Σωκράτη, ἔτι μόνους ἐγρηγορέναι καὶ πίνειν ἐκ φιάλης μεγάλης ἐπιδέξια. τὸν οὖν Σωκράτη αὐτοῖς διαλέγεσθαι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὁ Ἀριστόδημος οὐκ ἔφη μεμνῆσθαι τῶν λόγων. οὔτε γὰρ ἐξ ἀρχῆς παραγενέσθαι, ὑπονυστάζειν τε. τὸ μέντοι κεφάλαιον ἔφη, προσαναγκάζειν τὸν Σωκράτη ὁμολογεῖν αὐτούς, τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς εἶναι κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ἐπίστασθαι ποιεῖν, καὶ τὸν τέχνῃ τραγῳδιοποιὸν ὄντα, καὶ κωμῳδιοποιὸν εἶναι. ταῦτα δὴ ἀναγκαζομένους αὐτούς, καὶ οὐ σφόδρα ἑπομένους, νυστάζειν. καὶ πρῶτον μὲν καταδαρθεῖν τὸν Ἀριστοφάνη. ἤδη δὲ ἡμέρας γιγνομένης, τὸν Ἀγάθωνα. τὸν οὖν Σωκράτη κατακοιμίσαντ' ἐκείνους, ἀναστάντα ἀπιέναι, καὶ αὐτὸς ὥσπερ εἰώθει ἕπεσθαι, καὶ ἐλθόντα εἰς Λύκειον ἀπονιψάμενον ὥσπερ ἄλλοτε τὴν ἄλλην ἡμέραν διατρίβειν, καὶ οὕτω διατρίψαντα εἰς ἑσπέραν οἴκοι ἀναπαύεσθαι.

Τέλος Συμποσίου, ἢ περὶ ἔρωτος.

ΦΑΙ̂ΔΡΟΣ, Ἢ ΠΕΡῚ ΚΑΛΟΥ̂.

ΤᾺ ΤΟΥ̂ ΔΙΑΛΌΓΟΥ ΠΡΌΣΩΠΑ.

ΦΑΙ̂ΔΡΟΣ, ΚΑῚ ΣΩΚΡΆΤΗΣ.

Ω ΦΙ΄ΛΕ Φαῖδρε, ποῖ δὴ καὶ πόθεν; Φαι. Παρὰ Λυσίου ὦ Σώκρατες τοῦ Κεφάλου. πορεύομαι δὲ πρὸς περίπατον ἔξω τείχους. συχνὸν γὰρ ἐκεῖ διέτριψα χρόνον, καθήμενος ἐξ ἑωθινοῦ. τῷ δὲ σῷ καὶ ἐμῷ ἑταίρῳ πειθόμενος Ἀκουμενῷ, κατὰ τὰς ὁδοὺς ποιοῦμαι τοὺς περιπάτους. φησὶ γὰρ ἀκοπωτέρους τῶν ἐν τοῖς δρόμοις εἶναι. Σω. Καλῶς γὰρ ὦ ἑταῖρε λέγει. ἀτὰρ Λυσίας ἦν ὡς ἔοικεν ἐν ἄστει; Φαι. Ναί. παρ' Ἐπικράτει, ἐν τῇδε τῇ πλησίον τοῦ Ὀλυμπίου οἰκίᾳ τῇ Μορυχίᾳ. Σω. Τίς οὖν δὴ ἦν διατριβή; ἢ δῆλον ὅτι τῶν λόγων ὑμᾶς Λυσίας εἱστία; Φαι. Πεύσῃ, εἴ σοι σχολὴ προϊόντι ἀκούειν. Σω. Τί δέ, οὐκ ἂν οἴει με κατὰ Πίνδαρον καὶ ἀσχολίας ὑπέρτερον πρᾶγμα ποιήσασθαι, τὸ τεήν τε καὶ Λυσίου διατριβὴν ἀκοῦσαι; Φαι. Πρόαγε δή. Σω. Λέγοις ἄν. Φαι. Καὶ μὴν ὦ Σώκρατες προσήκουσά γέ σοι ἡ ἀκοή. ὁ γάρ τοι λόγος ἦν περὶ ὃν διετρίβομεν, οὐκ οἶδ' ὅν τινα τρόπον ἐρωτικός. γέγραφε γὰρ δὴ ὁ Λυσίας πειρώμενόν τινα τῶν καλῶν, οὐχ ὑπὸ ἐραστοῦ δέ, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ κεκόμψευται. λέγει γὰρ ὡς χαριστέον μὴ ἐρῶντι μᾶλλον, ἢ ἐρῶντι. Σω. Ὦ γενναῖος, εἴθε γράψειεν ὡς χρὴ πένητι μᾶλλον ἢ πλουσίῳ, καὶ πρεσβυτέρῳ ἢ νεωτέρῳ, καὶ ὅσα ἄλλα ἐμοί τε πρόσεστι καὶ τοῖς πολλοῖς ἡμῶν. ἦ γὰρ ἂν ἀστεῖοι καὶ δημωφελεῖς εἶεν οἱ λόγοι. ἔγωγ' οὖν οὕτως ἐπιτεθύμηκα ἀκοῦσαι, ὥς τε ἂν βαδίζων ποιῇ τὸν περίπατον Μεγάραδε, καὶ κατὰ Ἡρόδικον προσβὰς τῷ τείχει πάλιν ἀπίῃς, οὐ μή σου ἀπολειφθῶ.

Φαι. Πῶς λέγεις ὦ βέλτιστε Σώκρατες; οἴει με ἃ Λυσίας ἐν πολλῷ χρόνῳ κατὰ σχολὴν συνέθηκε, δεινότατος ὢν τῶν νῦν γράφειν, ταῦτα ἰδιώτην ὄντα ἀπομνημονεύσειν ἀξίως ἐκείνου. πολλοῦ γε δέω. καίτοι ἐβουλόμην γ' ἂν μᾶλλον, ἢ μοι πολὺ χρυσίον γενέσθαι. Σω. Ὦ Φαῖδρε, εἰ ἐγὼ Φαῖδρον ἀγνοῶ, καὶ ἐμαυτοῦ ἐπιλέλησμαι. ἀλλὰ γὰρ οὐδέτερά ἐστι τούτων. εὖ οἶδα ὅτι Λυσίου λόγον ἀκούων ἐκεῖνος, οὐ μόνον ἅπαξ ἤκουσεν, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐπαναλαμβάνων, ἐκέλευσεν οἱ λέγειν. ὁ δέ, ἐπείθετο προθύμως. τῷ δέ, οὐδὲ ταῦτα ἦν ἱκανά, ἀλλὰ τελευτῶν παραλαβὼν τὸ βιβλίον, ἃ μάλιστα ἐπεθύμει ἐπεσκόπει. καὶ τοῦτο δρῶν, ἐξ ἑωθινοῦ καθήμενος, ἀπειπὼν εἰς περίπατον ᾔει. ὡς μὲν ἐγὼ οἶμαι νὴ τὸν κύνα, ἐξεπιστάμενος τὸν λόγον, εἰ μὴ πάνυ τις ἦν μακρός. ἐπορεύετο δ' ἐκτὸς τείχους, ἵνα μελετῴη. ἀπαντήσας

δὲ τῷ νοσοῦντι περὶ λόγων ἀκοὴν, ἰδὼν μὲν ἰόντα ἥσθη, ὅτι ἕξοι τὸν συγκορυβαντιῶντα, καὶ προάγειν ἐκέλευε. δεομένου δὲ λέγειν τοῦ τῶν λόγων ἐραστοῦ, ἐθρύπτετο, ὡς δὴ οὐκ ἐπιθυμῶν λέγειν. τελευτῶν δὲ ἔμελλε καὶ εἰ μή τις ἑκὼν ἀκούοι, βίᾳ ἐρεῖν. σὺ οὖν ὦ Φαῖδρε αὐτοῦ δεήθητι ὅπερ τάχα πάντως ποιήσει.

Φαι. Νῦν ἤδη ποιεῖν ἐμοὶ ὡς ἀληθῶς πολὺ κράτιστόν ἐστιν οὕτως ὅπως δύνωμαι λέγειν, ὥς μοι δοκεῖς σὺ οὐδαμῶς με ἀφήσειν, πρὶν ἂν εἴπω ἁμωσγέπως. Σω. Πάνυ γάρ σοι ἀληθῆ δοκῶ. Φαι. Οὑτωσὶ τοίνυν ποιήσω. τῷ ὄντι γὰρ ὦ Σώκρατες, παντὸς μᾶλλον τάγε ῥήματα οὐκ ἐξέμαθον. τὴν μέντοι διάνοιαν σχεδὸν ἁπάντων, οἷς ἔφη διαφέρειν τὰ τοῦ ἐρῶντος ἢ τὰ τοῦ μὴ, ἐν κεφαλαίοις ἕκαστον ἐφεξῆς δίειμι ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου. Σω. Δείξας γε πρῶτον ὦ φιλότης, τί ἄρα ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἔχεις ὑπὸ τῷ ἱματίῳ. τοπάζω γάρ σε ἔχειν τὸν λόγον αὐτόν. εἰ δὲ τοῦτό ἐστιν, οὑτωσὶ διανοοῦ περὶ ἐμοῦ, ὡς ἐγώ σε πάνυ μὲν φιλῶ. παρόντος δὲ Λυσίου, ἐμαυτόν σοι ἐμμελετᾶν παρέχειν οὐ πάνυ δέδοκται. ἀλλ' ἴθι δείκνυε. Φαι. Παῦε. ἐκκέκρουκάς με ἐλπίδος ὦ Σώκρατες, ἣν εἶχον ἐν σοὶ ὡς ἐγγυμνασόμενος. ἀλλὰ ποῦ δὴ βούλει καθιζόμενοι ἀναγνῶμεν; Σω. Δεῦρ' ἐκτραπόμενοι κατὰ τὸν Ἰλισσὸν ἴωμεν. εἶτα ὅπου ἂν δόξῃ ἐν ἡσυχίᾳ καθιζώμεθα. Φαι. Εἰς καιρὸν ὡς ἔοικεν ἀνυπόδητος ὢν ἔτυχον. σὺ μὲν γὰρ δὴ ἀεί. ῥᾷστον οὖν ἡμῖν κατὰ τὸ ὑδάτιον βρέχουσι τοὺς πόδας ἰέναι, καὶ οὐκ ἀηδὲς, ἄλλως τε καὶ τήνδε τὴν ὥραν τοῦ ἔτους τε καὶ τῆς ἡμέρας. Σω. Πρόαγε δὴ καὶ σκόπει ἅμα ὅπου καθιζησόμεθα. Φαι. Ὁρᾷς οὖν ἐκείνην τὴν ὑψηλοτάτην πλάτανον; Σω. Τί μήν; Φαι. Ἐκεῖ σκιά τ' ἐστὶ, καὶ πνεῦμα μέτριον, καὶ πόα καθίζεσθαι, ἢ ἐὰν βουλώμεθα κατακλιθῆναι. Σω. Προάγοις ἄν. Φαι. Εἰπέ μοι ὦ Σώκρατες, οὐκ ἐνθένδε μέντοι ποθὲν ἀπὸ τοῦ Ἰλισσοῦ λέγεται ὁ Βορέας τὴν Ὠρείθυιαν ἁρπάσαι; Σω. Λέγεται γάρ. Φαι. Ἆρ' οὖν ἐνθένδε; χαρίεντα γοῦν καὶ καθαρὰ καὶ διαφανῆ τὰ ὑδάτια φαίνεται, καὶ ἐπιτήδεια κόραις παίζειν παρ' αὐτά. Σω. Οὐκ, ἀλλὰ κάτωθεν ὅσον δὺ ἢ τρία στάδια, ᾗ πρὸς τὸ τῆς Ἀγραίας διαβαίνομεν. καί που τίς ἐστι βωμὸς αὐτόθι Βορέου. Φαι. Οὐ πάνυ νενόηκα. ἀλλ' εἰπὲ πρὸς Διὸς ὦ Σώκρατες, καὶ σὺ τοῦτο τὸ μυθολόγημα πείθῃ ἀληθὲς εἶναι; Σω. Ἀλλ' εἰ ἀπιστοίην, ὥσπερ οἱ σοφοὶ, οὐκ ἂν ἄτοπος εἴην. εἶτα σοφιζόμενος φαίην αὐτὴν πνεῦμα Βορέου κατὰ τῶν πλησίον πετρῶν σὺν Φαρμακείᾳ παίζουσαν ὦσαι. καὶ οὕτω δὴ τελευτήσασαν, λεχθῆναι ὑπὸ τοῦ Βορέου ἀνάρπαστον γεγονέναι, ἢ ἐξ Ἀρείου πάγου. λέγεται γὰρ αὖ καὶ οὗτος ὁ λόγος, ὡς ἐκεῖθεν, ἀλλ' οὐκ ἐνθένδε ἡρπάσθη. ἐγὼ δὲ ὦ Φαῖδρε ἄλλως μὲν τὰ τοιαῦτα χαρίεντα ἡγοῦμαι. λίαν δὲ δεινοῦ καὶ ἐπιπόνου καὶ οὐ πάνυ εὐτυχοῦς ἀνδρὸς, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν. ὅτι δ' αὐτῷ ἀνάγκη μετὰ τοῦτο, τὸ τῶν ἱπποκενταύρων εἶδος ἐπανορθοῦσθαι. καὶ αὖθις τὸ τῆς Χιμαίρας, καὶ ἐπιρρεῖ δὲ ὄχλος τοιούτων Γοργόνων, καὶ Πηγάσων, καὶ ἄλλων ἀμηχάνων, πλήθει τε καὶ ἀτοπίᾳ τερατολόγων τινῶν φύσεων. αἷς εἴ τις ἀπιστῶν προσβιβᾷ κατὰ τὸ εἰκὸς ἕκαστον ἅτε ἀγροίκῳ τινὶ σοφίᾳ χρώμενος, πολλῆς αὐτῷ σχολῆς δεήσει. ἐμοὶ δὲ πρὸς ταῦτα οὐδαμῶς ἐστι σχολή. τὸ δὲ αἴτιον ὦ φίλε τούτου, τόδε. οὐ δύναμαί πω κατὰ τὸ Δελφικὸν γράμμα, γνῶναι ἐμαυτόν. γελοῖον δή μοι φαίνεται, τοῦτο ἔτι ἀγνοοῦντα, τὰ ἀλλότρια σκοπεῖν. ὅθεν δὴ χαίρειν ἐάσας ταῦτα, πειθόμενος δὲ τῷ νομιζομένῳ περὶ αὐτῶν (ὃ νῦν δὴ ἔλεγον) σκοπῶ οὐ ταῦτα, ἀλλὰ ἐμαυτὸν, εἴτε τι θηρίον ὂν τυγχάνω Τυφῶνος πολυπλοκώτερον, καὶ μᾶλλον ἐπιτεθυμμένον, εἴτε ἡμερώτερόν τε καὶ ἁπλούστερον ζῶον, θείας τινὸς καὶ ἀτύφου μοίρας φύσει μετέχον. ἀτὰρ ὦ ἑταῖρε μεταξὺ τῶν λόγων, ἆρ' οὐ τόδε ἦν τὸ δένδρον ἐφ' ὅπερ ἦγες ἡμᾶς; Φαι. Τοῦτο μὲν οὖν αὐτό. Σω. Νὴ τὴν Ἥραν καλή γε ἡ καταγωγή. ἥ τε γὰρ πλάτανος αὕτη μάλα ἀμφιλαφής τε καὶ ὑψηλή. τοῦ τε ἄγνου τὸ ὕψος καὶ τὸ σύσκιον πάγκαλον, καὶ ὡς ἀκμὴν ἔχει τῆς ἄνθης, ὡς ἂν εὐωδέστατον παρέχοι τὸν τόπον. ἥ τε αὖ πηγὴ χαριεστάτη ὑπὸ τῆς πλατάνου ῥεῖ μάλα ψυχροῦ ὕδατος, ὥς γε τῷ ποδὶ τεκμήρασθαι. νυμφῶν τέ τινων καὶ Ἀχελῴου ἱερὸν ἀπὸ τῶν κορῶν τε καὶ ἀγαλμάτων ἔοικεν εἶναι. εἰ δ' αὖ βούλει τὸ εὔπνουν τοῦ τόπου, ὡς ἀγαπητόν τε καὶ σφόδρα ἡδὺ, θερινόν τε καὶ λιγυρὸν ὑπηχεῖ τῷ τῶν τεττίγων χορῷ. πάντων δὲ κομψότατον τὸ τῆς πόας, ὅτι ἐν ἠρέμα προσάντει ἱκανὴ πέφυκε κατακλινέντι τὴν κεφαλὴν παγκάλως ἔχειν. ὥστε ἄριστά σοι ἐξενάγηται ὦ φίλε Φαῖδρε. Φαι. Σὺ δέ γε ὦ θαυμάσιε ἀτοπώτατός τις φαίνῃ. ἀτεχνῶς γὰρ ὃ λέγεις ξεναγουμένῳ τινὶ καὶ οὐκ ἐπιχωρίῳ ἔοικας. οὕτως ἐκ τοῦ ἄστεος οὔτ' εἰς τὴν ὑπερορίαν ἀποδημεῖς, οὔτ' ἔξω τείχους ἔμοιγε δοκεῖς τοπαράπαν ἐξιέναι. Σω. Συγγίνωσκέ μοι ὦ ἄριστε. φιλομαθὴς γάρ εἰμι. τὰ μὲν οὖν χωρία καὶ τὰ δένδρα οὐδέν μ' ἐθέλει διδάσκειν, οἱ δ' ἐν τῷ ἄστει ἄνθρωποι. σὺ μέντοι δοκεῖς μοι τῆς ἐμῆς ἐξόδου τὸ φάρμακον εὑρηκέναι. ὥσπερ γὰρ οἱ τὰ πεινῶντα θρέμματα θαλλὸν, ἤ τινα καρπὸν προσσείοντες ἄγουσι, σὺ ἐμοὶ λόγους οὕτω προτείνων ἐν βιβλίοις τήν τε Ἀττικὴν φαίνῃ περιάξειν ἅπασαν καὶ ὅποι ἂν ἄλλοσε βούλῃ. νῦν δ' οὖν ἐν τῷ παρόντι δεῦρ' ἀφικόμενος, ἐγὼ μέν μοι δοκῶ κατακείσεσθαι. σὺ δ' ἐν ὁποίῳ σχήματι οἴει ῥᾷστα ἀναγνώσεσθαι, τοῦθ' ἑλόμενος

» ἀναγίνωσκε. Φαι. Ἄκουε δή. Περὶ μὲν τῶν ἐμῶν πραγμάτων ἐπίστασαι, καὶ ὡς νομίζω συμφέρειν ἡμῖν τούτων γενομένων ἀκήκοας. ἀξιῶ δὲ μὴ διὰ τοῦτο ἀτυχῆσαι ὧν δέομαι, ὅτι οὐκ ἐραστὴς ὤν σου τυγχάνω. ὡς ἐκείνοις μὲν τότε μεταμέλει ὧν ἂν εὖ ποιήσωσιν, ἐπειδὰν τῆς ἐπιθυμίας παύσωνται. τοῖς δὲ, οὐκ ἔστι χρόνος ἐν ᾧ μεταγνῶναι προσήκει. οὐ γὰρ ὑπ' ἀνάγκης, ἀλλ' ἑκόντες ὡς ἂν ἄριστα περὶ τῶν οἰκείων βουλεύσαιντο, πρὸς τὴν δύναμιν τὴν αὐτῶν, εὖ ποιοῦσιν. Ἔτι δὲ οἱ μὲν ἐρῶντες σκοποῦσιν ἅ, τε

κακῶς

κακῶς διέθεντο τῶν αὑτῶν διὰ τὸν ἔρωτα καὶ ἃ πεποιήκασιν εὖ, καὶ ὃν εἶχον πόνον προστιθέντες, ἡγοῦνται πάλαι τὴν ἀξίαν ἀποδεδωκέναι χάριν τοῖς ἐρωμένοις. τοῖς δὲ μὴ ἐρῶσιν, οὔτε τὴν τῶν οἰκείων ἀμέλειαν διὰ τοῦτο ἔστι προσφασίζεσθαι, οὔτε τοὺς παρεληλυθότας πόνους ὑπολογίζεσθαι, οὔτε τὰς πρὸς τοὺς προσήκοντας διαφορὰς αἰτιάσασθαι. ὥστε περιῃρημένων τοσούτων κακῶν οὐδὲν ὑπολείπεται, ἀλλ' ἢ ποιεῖν προθύμως ὅ,τι ἂν αὐτοῖς οἴωνται πράξαντες χαριεῖσθαι. Ἔτι δὲ, εἰ διὰ τοῦτο ἄξιον τοὺς ἐρῶντας περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, ὅτι τούτους μάλιστά φασι φιλεῖν ὧν ἂν ἐρῶσι, καὶ ἕτοιμοί εἰσι καὶ ἐκ τῶν λόγων καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῖς ἄλλοις ἀπεχθανόμενοι τοῖς ἐρωμένοις χαρίζεσθαι, ῥάδιον γνῶναι εἰ ἀληθῆ λέγουσιν. ὅτι ὅσων ἂν ὕστερον ἐρασθῶσιν ἐκείνους αὐτῶν περὶ πλείονος ποιήσονται, καὶ δῆλον ὅτι ἐὰν ἐκείνοις δοκεῖ, καὶ τούτους κακῶς ποιήσουσι. καίτοι πῶς εἰκός ἐστι τοιοῦτον πρᾶγμα προΐεσθαι, τοιαύτην ἔχοντι συμφορὰν, ἣν οὐδ' ἂν ἐπιχειρήσειεν οὐδεὶς ἔμπειρος ὢν ἀποτρέπειν; καὶ γὰρ αὐτοὶ ὁμολογοῦσι νοσεῖν μᾶλλον ἢ σωφρονεῖν, καὶ εἰδέναι ὅτι κακῶς φρονοῦσιν, ἀλλ' οὐ δύνασθαι αὑτῶν κρατεῖν. ὥστε πῶς ἂν εὖ φρονήσαντες ταῦτα καλῶς ἔχειν ἡγήσωνται, περὶ ὧν οὕτω διακείμενοι βούλονται; Καὶ μὲν δὴ εἰ μὲν ἐκ τῶν ἐρώντων τὸν βέλτιστον αἱροῖο, ἐξ ὀλίγων ἄν σοι ἡ ἔκλεξις εἴη. εἰ δ' ἐκ τῶν ἄλλων τὸν σαυτῷ ἐπιτηδειότατον, ἐκ πολλῶν. ὥστε πολὺ πλείων ἐλπὶς ἐν τοῖς πολλοῖς ὄντα τυχεῖν τὸν ἄξιον τῆς σῆς φιλίας. Εἰ τοίνυν τὸν νόμον τὸν καθεστηκότα δέδοικας, μὴ πυθομένων τῶν ἀνθρώπων ὄνειδός σοι γένηται, εἰκός ἐστι τοὺς μὲν ἐρῶντας οὕτως ἂν οἰομένους καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ζηλοῦσθαι, ὥσπερ αὐτοὺς ὑφ' αὑτῶν ἐπαρθῆναι τῷ λέγειν, καὶ φιλοτιμουμένους ἐπιδείκνυσθαι πρὸς ἅπαντας, ὅτι οὐκ ἄλλως αὐτοῖς πεπόνηται. τοὺς δὲ μὴ ἐρῶντας κρείττους αὑτῶν ὄντας, τὸ βέλτιστον ἀντὶ τῆς δόξης τῆς παρὰ τῶν ἀνθρώπων αἱρεῖσθαι. Ἔτι δὲ τοὺς μὲν ἐρῶντας πολλοὺς ἀνάγκη πυθέσθαι καὶ ἰδεῖν ἀκολουθοῦντας τοῖς ἐρωμένοις, καὶ ἔργον τοῦτο ποιουμένους, ὥστε ὅταν ὀφθῶσι διαλεγόμενοι ἀλλήλοις, τότε αὐτοὺς οἴονται ἢ γεγενημένης ἢ μελλούσης ἔσεσθαι τῆς ἐπιθυμίας συνεῖναι. τοὺς δὲ μὴ ἐρῶντας, οὐδ' αἰτιᾶσθαι διὰ τὴν συνουσίαν ἐπιχειροῦσιν. εἰδότες ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἢ διὰ φιλίαν τῳ διαλέγεσθαι, ἢ δι' ἄλλην τινὰ ἡδονήν. Καὶ μὲν δὴ εἴ σοι δέος παρέστηκεν, ἡγουμένῳ χαλεπὸν εἶναι φιλίαν συμμένειν, καὶ ἄλλῳ μὲν τρόπῳ διαφορᾶς γενομένης, κοινὴν ἀμφοτέροις καταστῆναι τὴν συμφοράν. προεμένου δέ σου ἃ περὶ πλείστου ποιῇ, μεγάλην ἄν σοι βλάβην γενέσθαι, εἰκότως ἂν τοὺς ἐρῶντας μᾶλλον φοβοῖο. πολλὰ γὰρ αὐτούς ἐστι τὰ λυποῦντα, καὶ πάντ' ἐπὶ τῇ αὑτῶν βλάβῃ νομίζουσι γίγνεσθαι. διόπερ καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἄλλους τῶν ἐρωμένων συνουσίας ἀποτρέπουσι, φοβούμενοι τοὺς μὲν οὐσίαν κεκτημένους μὴ χρήμασιν αὐτοὺς ὑπερβάλωνται. τοὺς δὲ πεπαιδευμένους, μὴ συνέσει κρείττους γένωνται. τῶν δ' ἄλλο τι κεκτημένων ἀγαθὸν, τὴν δύναμιν ἑκάστου φυλάττονται. πείσαντες μὲν οὖν ἀπεχθέσθαι σε τούτοις, εἰς ἐρημίαν φίλων καθιστᾶσιν. ἂν δὲ τὸ σαυτοῦ σκοπῶν ἄμεινον ἐκείνων φρονῇς, ἥξεις αὐτοῖς εἰς διαφοράν. ὅσοι δὲ μὴ ἐρῶντες ἔτυχον, ἀλλὰ δι' ἀρετὴν ἔπραξαν ὧν ἐδέοντο, οὐκ ἂν τοῖς συνοῦσι φθονοῖεν. ἀλλὰ τοὺς μὴ ἐθέλοντας, μισοῖεν. ἡγούμενοι ὑπ' ἐκείνων μὲν ὑπερορᾶσθαι, ὑπὸ τῶν συνόντων δὲ ὠφελεῖσθαι. ὥστε πολὺ πλείων ἐλπὶς φιλίαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ πράγματος, ἢ ἔχθραν γενήσεσθαι.

Καὶ μὲν δὴ τῶν ἐρώντων πολλοὶ πρότερον τοῦ σώματος ἐπεθύμησαν, ἢ τὸν τρόπον ἔγνωσαν, καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων ἔμπειροι ἐγένοντο. ὥστε ἄδηλον εἰ ἔτι αὐτοῖς τότε βουλήσονται φίλοι εἶναι, ἐπειδὰν τῆς ἐπιθυμίας παύσωνται. τοῖς δὲ μὴ ἐρῶσιν, οἳ καὶ πρότερον ἀλλήλοις φίλοι ὄντες ταῦτα ἔπραξαν, οὐκ ἐξ ὧν ἂν εὖ πάθωσι ταῦτα εἰκὸς ἐλάττω τὴν φιλίαν αὐτοῖς ποιῆσαι, ἀλλὰ ταῦτα μνημεῖα καταλειφθῆναι τῶν μελλόντων ἔσεσθαι. Καὶ μὲν δὴ βελτίονί σοι προσήκει γενέσθαι ἐμοὶ πειθομένῳ, ἢ ἐραστῇ. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ καὶ παρὰ τὸ βέλτιστον τά τε λεγόμενα καὶ τὰ πραττόμενα ἐπαινοῦσιν. τὰ μὲν, δεδιότες μὴ ἀπέχθωνται. τὰ δὲ, καὶ αὐτοὶ χεῖρον διὰ τὴν ἐπιθυμίαν γιγνώσκοντες. τοιαῦτα γὰρ ὁ ἔρως ἐπιδείκνυται. δυστυχοῦντας μὲν, ἃ μὴ λύπην τοῖς ἄλλοις παρέχει, ἀνιαρὰ ποιεῖ νομίζειν. εὐτυχοῦντας δὲ, καὶ τὰ μὴ ἡδονῆς ἄξια, παρ' ἐκείνων ἐπαίνου ἀναγκάζει τυγχάνειν. ὥστε πολὺ μᾶλλον ἐλεεῖν τοὺς ἐρωμένους, ἢ ζηλοῦν αὐτοῖς προσήκει. ἐὰν δέ μοι πείθῃ, πρῶτον μὲν οὐ τὴν παροῦσαν ἡδονὴν θεραπεύων συνέσομαί σοι, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ὠφέλειαν ἔσεσθαι, οὐχ ὑπ' ἔρωτος ἡττώμενος, ἀλλ' ἐμαυτοῦ κρατῶν. οὐδὲ διὰ σμικρὰ ἰσχυρὰν ἔχθραν ἀναιρούμενος, ἀλλὰ διὰ μεγάλα βραδέως ὀλίγην ὀργὴν ποιούμενος, τῶν μὲν ἀκουσίων συγγνώμην ἔχων, τὰ δὲ ἑκούσια πειρώμενος ἀποτρέπειν. ταῦτα γάρ ἐστι φιλίας πολὺν χρόνον ἐσομένης τεκμήρια. εἰ δ' ἄρα μοι τοῦτο παρέστηκεν, ὡς οὐχ οἷόν τε ἰσχυρὰν φιλίαν γενέσθαι ἐὰν μή τις ἐρῶν τυγχάνῃ, ἐνθυμεῖσθαι χρὴ ὅτι οὔτ' ἂν τοὺς ὑεῖς περὶ πολλοῦ ἐποιούμεθα, οὔτ' ἂν τοὺς πατέρας καὶ τὰς μητέρας, οὔτ' ἂν πιστοὺς φίλους ἐκεκτήμεθα, οἳ οὐκ ἐξ ἐπιθυμίας τοιαύτης γεγόνασιν, ἀλλ' ἐξ ἑτέρων ἐπιτηδευμάτων. Ἔτι δὲ εἰ χρὴ τοῖς δεομένοις μάλιστα χαρίζεσθαι, προσήκει καὶ τῶν ἄλλων μὴ τοὺς βελτίστους ἀλλὰ τοὺς ἀπορωτάτους εὖ ποιεῖν. μεγίστων γὰρ ἀπαλλαγέντες κακῶν, πλείστην χάριν αὐτοῖς εἴσονται. καὶ μὲν δὴ καὶ ἐν ταῖς ἰδίαις δαπάναις, οὐ τοὺς φίλους ἄξιον παρακαλεῖν, ἀλλὰ τοὺς προσαιτοῦντας, καὶ τοὺς δεομένους πλησμονῆς. ἐκεῖνοι γὰρ καὶ ἀγαπήσουσι καὶ ἀκολουθήσουσι, καὶ ἐπὶ τὰς θύρας ἥξουσι, καὶ μάλιστα ἡσθήσονται, καὶ οὐκ ἐλαχίστην χάριν εἴσονται, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς εὔξονται. ἀλλ' ἴσως προσήκει οὐ τοῖς σφόδρα δεομένοις χαρίζεσθαι,

ἀλλὰ τοῖς μάλιστα ἀποδοῦναι χάριν δυναμένοις. οὐδὲ τοῖς ἐρῶσι μόνον, ἀλλὰ τοῖς τοῦ πράγματος ἀξίοις. οὐδὲ ὅσοι τῆς σῆς ὥρας ἀπολαύσονται, ἀλλὰ οἵτινες πρεσβυτέρῳ γενομένῳ τῶν σφετέρων ἀγαθῶν μεταδώσουσιν. οὐδὲ, οἱ διαπραξάμενοι πρὸς τοὺς ἄλλους φιλοτιμήσονται, ἀλλ᾽ οἵτινες αἰσχυνόμενοι πρὸς ἅπαντα σιωπήσονται. οὐδὲ τοῖς ὀλίγον χρόνον σπουδάζουσιν, ἀλλὰ τοῖς ὁμοίως διὰ παντὸς τοῦ βίου φίλοις ἐσομένοις. οὐδὲ οἵτινες παυόμενοι τῆς ἐπιθυμίας, ἔχθρας πρόφασιν ζητήσουσιν, ἀλλ᾽ οἳ παυσάμενοι τῆς ὥρας, τότε τὴν αὐτῶν ἀρετὴν ἐπιδείξονται. σὺ οὖν τῶν τε εἰρημένων μέμνησο, καὶ ἐκεῖνο ἐνθυμοῦ ὅτι τοὺς μὲν ἐρῶντας οἱ φίλοι νουθετοῦσιν, ὡς ὄντος κακοῦ τοῦ ἐπιτηδεύματος. τοῖς δὲ μὴ ἐρῶσιν, οὐδεὶς πώποτε τῶν οἰκείων ἐμέμψατο, ὡς διὰ τοῦτο κακῶς βουλευομένοις περὶ ἑαυτῶν.

Ἴσως ἂν οὖν ἔροιό με, εἰ ἅπασί σοι παραινῶ τοῖς μὴ ἐρῶσι χαρίζεσθαι. ἐγὼ δὲ οἶμαι, οὐδ᾽ ἂν τὸν ἐρῶντα πρὸς ἅπαντάς σε κελεύειν τοὺς ἐρῶντας ταύτην ἔχειν τὴν διάνοιαν. οὔτε γὰρ τῷ λαμβάνοντι, χάριτος ἴσης ἄξιον. οὔτε σοὶ βουλομένῳ τοὺς ἄλλους λανθάνειν, ὁμοίως δυνατόν: δεῖ δὲ βλάβην μὲν ἀπ᾽ αὐτοῦ μηδεμίαν, ὠφέλειαν δὲ ἀμφοῖν γίγνεσθαι. ἐγὼ μὲν οὖν ἱκανά μοι νομίζω τὰ εἰρημένα. εἰ δέ τι σὺ ποθεῖς ἡγούμενος παραλελεῖφθαι, ἐρώτα. Τί σοι φαίνεται ὦ Σώκρατες ὁ λόγος, οὐχ ὑπερφυῶς τά τε ἄλλα καὶ τοῖς ὀνόμασιν εἰρῆσθαι; Σω. Δαιμονίως μὲν οὖν ὦ ἑταῖρε, ὥστε με ἐκπλαγῆναι. καὶ τοῦτο ἐγὼ ἔπαθον διὰ σὲ ὦ Φαῖδρε πρὸς σὲ ἀποβλέπων, ὅτι ἐμοὶ ἐδόκεις γάνυσθαι ὑπὸ τοῦ λόγου μεταξὺ ἀναγινώσκων. ἡγούμενος γάρ σε μᾶλλον ἢ ἐμὲ ἐπαΐειν περὶ τῶν τοιούτων, σοὶ εἱπόμην, καὶ ἑπόμενος, συνεβάκχευσα μετὰ σοῦ τῆς θείας κεφαλῆς. Φαι. Εἶεν, οὕτω δὴ δοκεῖ παίζειν; Σω. Δοκῶ γάρ σοι παίζειν, καὶ οὐχὶ ἐσπουδακέναι; Φαι. Μηδαμῶς ὦ Σώκρατες, ἀλλ᾽ ὡς ἀληθῶς εἰπὲ πρὸς Διὸς φιλίου, οἴει ἄν τινα ἔχειν εἰπεῖν ἄλλον τῶν ἑλλήνων ἕτερα μείζω τούτων καὶ πλείω περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος; Σω. Τί δὲ καὶ ταύτῃ δεῖ ὑπ᾽ ἐμοῦ τε καὶ σοῦ τὸν λόγον ἐπαινεθῆναι, ὡς τὰ δέοντα εἰρηκότος τοῦ ποιητοῦ; ἀλλ᾽ οὐκ ἐκείνῃ μόνον, ὅτι σαφῆ καὶ στρογγύλα καὶ ἀκριβῶς ἕκαστα τῶν ὀνομάτων ἀποτετόρνευται; εἰ γὰρ δεῖ, συγχωρητέον χάριν σήν. ἐπεὶ ἐμέ γε ἔλαθεν ὑπὸ τῆς ἐμῆς οὐδενείας. τῷ γὰρ ῥητορικῷ αὐτοῦ μόνῳ τὸν νοῦν προσεῖχον. τοῦτο δὲ οὐδὲ αὐτὸν ᾤμην Λυσίαν οἴεσθαι ἱκανὸν εἶναι. καὶ οὖν μοι ἔδοξεν ὦ Φαῖδρε (εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις) δὶς καὶ τρὶς τὰ αὐτὰ εἰρηκέναι, ὡς οὐ πάνυ εὐπορῶν τοῦ πολλὰ λέγειν περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἴσως οὐδὲν αὐτῷ μέλον τοῦ τοιούτου. καὶ ἐφάνη μοι νεανιεύεσθαι, ἐπιδεικνύμενος ὡς οἷός τε ὢν ταῦτα ἑτέρως τε καὶ ἑτέρως λέγων, ἀμφοτέρως εἰπεῖν ἄριστα. Φαι. Οὐδὲν λέγεις ὦ Σώκρατες. αὐτὸ μὲν γὰρ τοῦτο καὶ μάλιστα ὁ λόγος ἔχει. τῶν γὰρ ἐνόντων ἀξίως ῥηθῆναι ἐν τῷ πράγματι, οὐδὲν παραλέλοιπεν. ὥστε παρὰ τὰ ἐκείνῳ εἰρημένα, μηδὲν ἄν ποτε δύνασθαι εἰπεῖν ἄλλα πλείω καὶ πλείονος ἄξια. Σω. Τοῦτο ἐγώ σοι οὐκέτι οἷός τε ἔσομαι πείθεσθαι. παλαιοὶ γὰρ καὶ σοφοὶ ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες περὶ αὐτῶν εἰρηκότες καὶ γεγραφότες ἐξελέγξουσί με, ἐάν σοι χαριζόμενος συγχωρῶ. Φαι. Τίνες οὗτοι; καὶ ποῦ σὺ βελτίω τούτων ἀκήκοας; Σω. Νῦν μὲν οὕτως οὐκ ἔχω εἰπεῖν. δῆλον δὲ ὅτι τινῶν ἀκήκοα, ἤ που Σαπφοῦς τῆς καλῆς, ἢ Ἀνακρέοντος τοῦ σοφοῦ, ἢ καὶ συγγραφέων τινῶν; πόθεν δὴ τεκμαιρόμενος λέγω; πλῆρές πως ὦ δαιμόνιε τὸ στῆθος ἔχων, αἰσθάνομαι παρὰ ταῦτα ἂν ἔχειν εἰπεῖν, ἕτερα μὴ χείρω. ὅτι μὲν οὖν παρά γε ἐμαυτοῦ οὐδὲν αὐτῶν ἐννενόηκα, εὖ οἶδα, συνειδὼς ἐμαυτῷ ἀμαθίαν. λείπεται δὴ οἶμαι ἐξ ἀλλοτρίων ποθὲν ναμάτων διὰ τῆς ἀκοῆς πεπληρῶσθαί με δίκην ἀγγείου. ὑπὸ δὲ νωθείας αὖ καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐπιλέλησμαι, ὅπως τε καὶ ὧν τινων ἤκουσα. Φαι. Ἀλλ᾽ ὦ γενναιότατε κάλλιστα εἴρηκας. σὺ γὰρ ἐμοὶ ὧν τινων μὲν καὶ ὅπως ἤκουσας, μηδ᾽ ἂν κελεύω, εἴπῃς. τοῦτο δὲ αὐτὸ ὃ λέγεις, ποίησον τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ βελτίω τε καὶ μὴ ἐλάττω. ἕτερα ὑπόσχες τι εἰπεῖν, τούτων ἀπεχόμενος. καί σοι ἐγὼ, ὥσπερ οἱ ἐννέα ἄρχοντες, ὑπισχνοῦμαι χρυσῆν εἰκόνα ἰσομέτρητον εἰς Δελφοὺς ἀναθήσειν, οὐ μόνον ἐμαυτοῦ ἀλλὰ καὶ σήν. Σω. Φίλτατος εἶ καὶ ὡς ἀληθῶς χρυσοῦς ὦ Φαῖδρε, εἴ με οἴει λέγειν ὡς Λυσίας τοῦ παντὸς ἡμάρτηκε, καὶ οἷόν τε δὴ παρὰ ταῦτα πάντα, ἄλλ᾽ εἰπεῖν. τοῦτο δὲ οἶμαι οὐδ᾽ ἂν τὸν φαυλότατον παθεῖν συγγραφέα. αὐτίκα περὶ οὗ ὁ λόγος, τίνα οἴει λέγοντα ὡς χρὴ μὴ ἐρῶντι μᾶλλον ἢ ἐρῶντι χαρίζεσθαι, παρέντα τοῦ μὲν, τὸ φρόνιμον ἐγκωμιάζειν, τοῦ δὲ, τὸ ἄφρον ψέγειν, ἀναγκαῖα γοῦν ὄντα, εἶτ᾽ ἄλλ᾽ ἄττα ἕξειν λέγειν; ἀλλ᾽ οἶμαι τὰ μὲν τοιαῦτα ἐατέα, καὶ συγγνωστέα λέγοντι. καὶ τῶν μὲν τοιούτων, οὐ τὴν εὕρεσιν, ἀλλὰ τὴν διάθεσιν ἐπαινετέον. τῶν δὲ μὴ ἀναγκαίων τε καὶ χαλεπῶν εὑρεῖν, πρὸς τῇ διαθέσει καὶ τὴν εὕρεσιν. Φαι. Συγχωρῶ ὃ λέγεις, μετρίως γάρ μοι δοκεῖς εἰρηκέναι. ποιήσω οὖν καὶ ἐγὼ οὕτω. τὸ μὲν τὸν ἐρῶντα τοῦ μὴ ἐρῶντος μᾶλλον νοσεῖν, δώσω σοι ὑποτίθεσθαι. τῶν δὲ λοιπῶν ἕτερα πλείω καὶ πλείονος ἄξια εἰπὼν τῶν Λυσίου, παρὰ τὸ Κυψελιδῶν ἀνάθημα, σφυρήλατος ἐν Ὀλυμπίᾳ στάθητι. Σω. Ἐσπούδακας ὦ Φαῖδρε, ὅτι σοῦ τῶν παιδικῶν ἐπελαβόμην ἐρεσχελῶν σε. καὶ οἴει δή με ὡς ἀληθῶς ἐπιχειρήσειν εἰπεῖν, παρὰ τὴν ἐκείνου σοφίαν ἕτερόν τι ποικιλώτερον. Φαι. Περὶ μὲν τούτου ὦ φίλε εἰς τὰς ὁμοίας λαβὰς ἐλήλυθας. ῥητέον μὲν γάρ σοι παντὸς μᾶλλον οὕτως, ὅπως οἷός τε εἶ. ἵνα δὲ μὴ τὸ τῶν κωμῳδῶν φορτικὸν πρᾶγμα ἀναγκαζώμεθα ποιεῖν, ἀνταποδιδόντες ἀλλήλοις, εὐλαβήθητι. καὶ μὴ βούλει με ἀναγκάσαι λέγειν ἐκεῖνο τὸ, εἰ ἐγὼ ὦ Σώκρατες Σωκράτην ἀγνοῶ, καὶ ἐμαυτοῦ ἐπιλέλησμαι. καὶ ὅτι ἐπεθύμει μὲν λέγειν, ἐθρύπτετο δέ.

πτετο δέ. ἀλλὰ διανοήθητι, ὅτι ἐντεῦθεν οὐκ ἄπιμεν πρὶν ἂν σὺ εἴπῃς, ἃ ἔφησθα ἐν τῷ στήθει ἔχειν. ἐσμὲν δὲ μόνω μὲν ἐν ἐρημίᾳ. ἰσχυρότερος δὲ ἐγὼ καὶ νεώτερος. ἐκ δ' ἁπάντων τούτων ξυνίες ὅ σοι λέγω, καὶ μηδαμῶς πρὸς βίαν βουληθῇς μᾶλλον ἢ ἑκὼν λέγειν. Σω. Ἀλλ' ὦ μακάριε Φαῖδρε γελοῖος ἔσομαι, παρ' ἀγαθὸν ποιητὴν ἰδιώτης αὐτοσχεδιάζων περὶ τῶν αὐτῶν. Φαι. Οἶσθ' ὡς ἔχει; παῦσαι πρός με καλλωπιζόμενος. σχεδὸν γὰρ ἔχω, ὃ εἰπὼν, ἀναγκάζω σε λέγειν. Σω. Μηδαμῶς τοίνυν εἴπῃς. Φαι. Οὔκ; ἀλλὰ καὶ δὴ λέγω. ὁ δέ μοι λόγος, ὅρκος ἔσται. ὄμνυμι γάρ σοι τινὰ μέν τοι τινὰ θεῶν, ἢ βούλει τὴν πλάτανον ταυτηνί, ἦ μὴν ἐάν μοι μὴ εἴπῃς τὸν λόγον ἐναντίον αὐτῆς ταύτης, μηδέποτέ σοι ἕτερον λόγον μηδένα μηδενὸς μήτε ἐπιδείξειν, μήτ' ἐξαγγελεῖν. Σω. Βαβαὶ ὦ μιαρὲ, ὡς εὖ ἀνεῦρες τὴν ἀνάγκην ἀνδρὶ φιλολόγῳ, ποιεῖν ὃ ἂν κελεύοις; Φαι. Τί δῆτα ἔχων στρέφῃ; Σω. Οὐδὲν ἔτι, ἐπειδὴ σύ γε ταῦτα ὀμώμοκας. πῶς γὰρ ἂν οἷός τ' εἴην τοιαύτης θοίνης ἀπέχεσθαι; Φαι. Λέγε δή. Σω. Οἶσθ' οὖν ὡς ποιήσω; Φαι. Τοῦ πέρι; Σω. Ἐγκαλυψάμενος ἐρῶ, ἵνα ὅτι τάχιστα διαδράμω τὸν λόγον, καὶ μὴ βλέπων πρὸς σὲ ὑπ' αἰσχύνης διαπορῶμαι. Φαι. Λέγε μόνον. τὰ δ' ἄλλα ὅπως βούλει, ποίει. Σω. Ἄγετε δὴ ὦ Μοῦσαι, εἴτε δι' ᾠδῆς εἶδος λίγειαι, εἴτε διὰ γένος μουσικὸν τὸ λιγύων ταύτην ἔσχετ' ἐπωνυμίαν, ξύμμοι λάβεσθε τοῦ μύθου, ὅν με ἀναγκάζει ὁ βέλτιστος οὑτοσὶ λέγειν. ἵνα ὁ ἑταῖρος αὐτοῦ καὶ πρότερον δοκῶν τούτῳ σοφὸς εἶναι, νῦν ἔτι μᾶλλον δόξῃ. Ἦν οὕτω δὴ παῖς, μᾶλλον δὲ μειρακίσκος ἁπαλὸς μάλα καλός. τούτῳ δὲ ἦσαν ἐρασταὶ, πάνυ πολλοί. εἷς δέ τις αὐτῶν αἱμύλος ἦν, ὃς οὐδενὸς ἧττον ἐρῶν. ἐπεπείκει τὸν παῖδα, ὡς οὐκ ἐρῴη. καί ποτε αὐτὸν αἰτῶν, ἔπειθε τοῦτ' αὐτὸ, ὡς μὴ ἐρῶντι πρὸ τοῦ ἐρῶντος δέοι χαρίζεσθαι. ἔλεγέ τε ὧδε. περὶ παντὸς ὦ παῖ μία ἀρχὴ τοῖς μέλλουσι καλῶς βουλεύεσθαι εἰδέναι δεῖ, περὶ οὗ ἂν ᾖ ἡ βουλὴ, ἢ ἅπαντος ἁμαρτάνειν ἀνάγκη. τοὺς δὲ πολλοὺς λέληθεν, ὅτι οὐκ ἴσασι τὴν οὐσίαν ἑκάστου. ὡς οὖν εἰδότες, οὐ διομολογοῦνται ἐν ἀρχῇ τῆς σκέψεως. προελθόντες δὲ, τὸ εἰκὸς ἀποδιδόασιν. οὔτε γὰρ ἑαυτοῖς, οὔτε ἄλλοις ὁμολογοῦσιν. ἐγὼ οὖν καὶ σὺ, μὴ πάθωμεν ὃ ἄλλοις ἐπιτιμῶμεν, ἀλλ' ἐπειδὴ σοὶ καὶ ἐμοὶ ὁ λόγος πρόκειται, πότερα ἐρῶντι ἢ μὴ μᾶλλον εἰς φιλίαν ἰτέον, περὶ ἔρωτος οἷόν τέ ἐστι καὶ ἣν ἔχει δύναμιν, ὁμολογίᾳ θέμενοι ὅρον, εἰς τοῦτο ἀποβλέποντες καὶ ἀναφέροντες τὴν σκέψιν ποιώμεθα, εἴτε ὠφέλειαν εἴτε βλάβην παρέχει. Ὅτι μὲν οὖν δὴ ἐπιθυμία τις ὁ ἔρως, ἅπαντι δῆλον. ὅτι δ' αὖ καὶ μὴ ἐρῶντες, ἐπιθυμοῦσι τῶν καλῶν, ἴσμεν. τῷ δὴ τὸν ἐρῶντά τε καὶ μὴ κρινοῦμεν, δεῖ αὖ νοῆσαι. ὅτι ἡμῶν ἐν ἑκάστῳ δύω τινέ ἐστον ἰδέα, ἄρχοντε καὶ ἄγοντε. οἷν ἑπόμεθα, ᾗ ἂν ἄγητον. ἡ μὲν, ἔμφυτος οὖσα ἐπιθυμία ἡδονῶν, ἄλλη δὲ ἐπίκτητος δόξα ἐφιεμένη τοῦ ἀρίστου. τούτω δὲ ἐν ἡμῖν, τοτὲ μὲν ὁμονοεῖτον, ἔστι δὲ ὅτε στασιάζετον. καὶ τοτὲ μὲν ἡ ἑτέρα, ἄλλοτε δὲ ἡ ἑτέρα κρατεῖ. δόξης μὲν οὖν ἐπὶ τὸ ἄριστον λόγῳ ἀγούσης, καὶ κρατούσης τῷ κράτει, σωφροσύνη ὄνομα. ἐπιθυμίας δὲ ἀλόγως ἑλκούσης ἐπὶ ἡδονὰς, καὶ ἀρξάσης ἐν ἡμῖν τῇ ἀρχῇ, ὕβρις ἐπωνομάσθη. ὕβρις δὲ δὴ πολυώνυμον. πολυμερὲς γὰρ καὶ πολυειδὲς, καὶ τούτων τῶν ἰδεῶν ἐκπρεπὴς ἣ ἂν τύχῃ γενομένη, τὴν αὐτῆς ἐπωνυμίαν ὀνομαζόμενον τὸν ἔχοντα παρέχεται, οὔτε τινὰ καλὴν, οὔτε ἐπαξίαν κεκλῆσθαι. περὶ μὲν γὰρ ἐδωδὴν, κρατοῦσα τοῦ λόγου τε τοῦ ἀρίστου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν ἐπιθυμία, γαστριμαργία τε καὶ τὸν ἔχοντα ταυτὸν τοῦτο κεκλημένον παρέξεται. περὶ δὲ αὖ μέθας τυραννεύσασα, τὸν κεκτημένον ταύτῃ ἄγουσα, δῆλον οὗ τεύξεται προσρήματος. καὶ τἆλλα δὴ τὰ τούτων ἀδελφὰ καὶ ἀδελφῶν ἐπιθυμιῶν ὀνόματα, τῆς ἀεὶ δυναστευούσης, ᾗ προσήκει καλεῖσθαι πρόδηλον. ἧς δ' ἕνεκα πάντα τὰ πρόσθεν εἴρηται, σχεδὸν μὲν ἤδη φανερόν. λεχθὲν δὲ ἢ μὴ λεχθὲν, πᾶν πως σαφέστερον. ἡ γὰρ ἄνευ λόγου δόξης ἐπὶ τὸ ὀρθὸν ὁρμώσης κρατήσασα ἐπιθυμία, πρὸς ἡδονὴν ἀχθεῖσα κάλλους, καὶ ὑπὸ αὖ τῶν ἑαυτῆς συγγενῶν ἐπιθυμιῶν ἐπὶ σωμάτων κάλλος, ἐρρωμένως ῥωσθεῖσα νικήσασα ἀγωγὴ, ἀπ' αὐτῆς τῆς ῥώμης ἐπωνυμίαν λαβοῦσα, ἔρως ἐκλήθη. ἀτὰρ ὦ φίλε Φαῖδρε, δοκῶ τί σοι ὥσπερ ἐμαυτῷ πάθος πεπονθέναι; Φαι. Πάνυ μὲν οὖν ὦ Σώκρατες, παρὰ τὸ εἰωθὸς εὔροιά τίς σε εἴληφε. Σω. Σιγῇ τοίνυν μου ἄκουε. τῷ ὄντι γὰρ θεῖος ἔοικεν ὁ τόπος εἶναι. ὥστε ἐὰν ἄρα πολλάκις νυμφόληπτος προϊόντος τοῦ λόγου γένωμαι, μὴ θαυμάσῃς. τὰ νῦν γὰρ οὐκέτι πόῤῥω διθυράμβων φθέγγομαι. Φαι. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Τούτων μέν τοι σὺ αἴτιος. ἀλλὰ τὰ λοιπὰ ἄκουε. ἴσως γὰρ ἂν ἀποτράποιτο τὸ ἐπιόν. ταῦτα μὲν οὖν θεῷ μελήσει. ἡμῖν δὲ πρὸς τὸν παῖδα πάλιν τῷ λόγῳ ἰτέον. εἶεν ὦ φέριστε. ὃ μὲν δὴ τυγχάνει ὂν περὶ οὗ βουλευτέον, εἴρηταί τε καὶ ὥρισται. βλέποντες δὲ δὴ πρὸς αὐτὸ, τὰ λοιπὰ λέγωμεν, τίς ὠφέλεια ἢ βλάβη ἀπό τε ἐρῶντος καὶ μὴ, τῷ χαριζομένῳ, ἐξ εἰκότος συμβήσεται. τῷ μὲν δὴ ὑπὸ ἐπιθυμίας ἀρχομένῳ, ἢ δουλεύοντί τε ἡδονῇ, ἀνάγκη που τὸν ἐρώμενον ὡς ἥδιστον ἑαυτῷ παρασκευάζειν. νοσοῦντι δὲ πᾶν ἡδὺ, τὸ μὴ ἀντιτεῖνον. κρεῖττον δὲ, καὶ ἴσον, ἐχθρόν. οὔτε δὴ κρείττω οὔτε ἰσούμενον, ἑκὼν ἐραστὴς παιδικὰ ἀνέξεται. ἥττω δὲ καὶ ὑποδεέστερον, ἀεὶ ἀπεργάζεται. ἥττων δὲ ἀμαθὴς, σοφοῦ. δειλὸς, ἀνδρείου. ἀδύνατος εἰπεῖν, ῥητορικοῦ. βραδὺς, ἀγχίνου. τοσούτων κακῶν καὶ ἔτι πλειόνων κατὰ τὴν διάνοιαν τοῦ ἐραστοῦ, τῷ ἐρωμένῳ ἀνάγκη γιγνομένων τε καὶ φύσει ἐνόντων, τῶν μὲν ἥδεσθαι, τὰ δὲ παρασκευάζειν, ἢ στέρεσθαι τοῦ παραυτίκα ἡδέος. φθονερὸν δὴ ἀνάγκη εἶναι, καὶ πολλῶν μὲν ἄλλων συνουσιῶν ἀπείργοντα καὶ ὠφελίμων,

ὅθεν ἂν μάλιστα ἀνὴρ γίγνοιτο, μεγάλης αἴτιον εἶναι βλάβης. μεγίστης δὲ τῆς, ὅθεν ἂν φρονιμώτατος εἴη. τοῦτο δὲ ἡ θεία φιλοσοφία τυγχάνει ὄν, ἧς ἐραστὴν παιδικὰ ἀνάγκη πόρρωθεν εἴργειν, περίφοβον ὄντα τοῦ καταφρονηθῆναι. τά τε ἄλλα μηχανᾶσθαι, ὅπως ἂν ᾖ πάντα ἀγνοῶν, καὶ πάντα ἀποβλέπων εἰς τὸν ἐραστήν. οἷος ὤν, τῷ μὲν ἥδιστος, ἑαυτῷ δὲ βλαβερώτατος εἴη. τὰ μὲν οὖν κατὰ διάνοιαν, ἐπίτροπός τε καὶ κοινωνὸς οὐδαμῆ λυσιτελὴς ἀνὴρ ἔχων ἔρωτα. τὴν δὲ τοῦ σώματος ἕξιν τε καὶ θεραπείαν οἵαν τε, καὶ ὡς θεραπεύσει οὗ ἂν γένηται κύριος, ὃς ἡδὺ πρὸ ἀγαθοῦ ἠνάγκασαι διώκειν, δεῖ μετὰ ταῦτα ἰδεῖν. ὀφθήσεται δέ τινα μαλθακὸν καὶ οὐ στερεὸν διώκων, οὐδ᾽ ἐν ἡλίῳ καθαρῷ τεθραμμένον, ἀλλὰ ὑπὸ συμμιγεῖ σκιᾷ, πόνων μὲν ἀνδρείων καὶ ἱδρώτων ξηρῶν ἄπειρον, ἔμπειρον δὲ ἁπαλῆς καὶ ἀνάνδρου διαίτης, ἀλλοτρίοις τε χρώμασι καὶ κόσμοις χήτει οἰκείων κοσμούμενον. ὅσα τε ἄλλα τούτοις ἕπεται, πάντα ἐπιτηδεύοντα, ἃ δῆλα καὶ οὐκ ἄξιον περαιτέρω προβαίνειν, ἀλλὰ ἓν κεφάλαιον ὁρισαμένους ἐπ᾽ ἄλλο ἰέναι. τὸ γὰρ τοιοῦτον σῶμα, ἐν πολέμῳ τε καὶ ἄλλαις χρείαις ὅσαι μεγάλαι, οἱ μὲν ἐχθροὶ θαρροῦσιν, οἱ δὲ φίλοι καὶ αὐτοὶ οἱ ἐρασταὶ φοβοῦνται. τοῦτο μὲν οὖν ὡς δῆλον, ἐατέον. τὸ δὲ ἐφεξῆς, ῥητέον. τίνα ἡμῖν ὠφέλειαν, ἢ τίνα βλάβην περὶ τὴν κτῆσιν ἡ τοῦ ἐρῶντος ὁμιλία τε καὶ ἐπιτροπία παρέξεται. σαφὲς δὴ τοῦτό γε παντὶ μέν, μάλιστα δὲ τῷ ἐραστῇ, ὅτι τῶν φιλτάτων τε καὶ εὐνουστάτων καὶ θειοτάτων κτημάτων, ὀρφανὸν πρὸ παντὸς εὔξαιτ᾽ ἂν εἶναι τὸν ἐρώμενον. πατρὸς γὰρ καὶ μητρὸς καὶ ξυγγενῶν καὶ φίλων, στέρεσθαι ἂν αὐτὸν δέξαιτο, διακωλυτὰς καὶ ἐπιτιμητὰς ἡγούμενος τῆς ἡδίστης πρὸς αὐτὸν ὁμιλίας. ἀλλὰ μὴν οὐσίαν γε ἔχοντα χρυσοῦ ἤ τινος ἄλλης κτήσεως, οὔτε εὐάλωτον ὁμοίως, οὔτε ἁλόντα εὐμεταχείριστον ἡγήσεται. ἐξ ὧν πᾶσα ἀνάγκη ἐραστὴν παιδικοῖς φθονεῖν μὲν οὐσίαν κεκτημένοις, ἀπολλυμένοις δὲ χαίρειν. ἔτι τοίνυν ἄγαμον, ἄπαιδα, ἄοικον, ὅτι πλεῖστον χρόνον παιδικὰ ἐραστὴς εὔξαιτο ἂν γενέσθαι, τὸ αὑτοῦ γλυκὺ ὡς πλεῖστον χρόνον καρποῦσθαι ἐπιθυμῶν. ἔστι μὲν δὴ καὶ ἄλλα κακά. ἀλλά τις ἔμιξε δαίμων τοῖς πλείστοις ἐν τῷ παραυτίκα ἡδονήν. οἷον, κόλακι δεινῷ θηρίῳ καὶ βλάβῃ μεγάλῃ, ὅμως ἐπέμιξεν ἡ φύσις ἡδονήν τινα οὐκ ἄμουσον. καί τις ἑταίραν ὡς βλαβερὸν ψέξειεν ἄν, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν τοιουτοτρόπων θρεμμάτων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων, οἷς τό γε καθ᾽ ἡμέραν ἡδίστοισιν εἶναι ὑπάρχει. παιδικοῖς δὲ ἐραστὴς πρὸς τῷ βλαβερῷ καὶ εἰς τὸ συνημερεύειν πάντων ἀηδέστατον. ἥλικα γὰρ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, τέρπειν τὸν ἥλικα. ἡ γὰρ οἶμαι χρόνων ἰσότης ἐπ᾽ ἴσας ἡδονὰς ἄγουσα, δι᾽ ὁμοιότητα φιλίαν παρέχεται. ἀλλ᾽ ὅμως κόρον γε καὶ ἡ τούτων συνουσία ἔχει. καὶ μὴν τό γε ἀναγκαῖον αὖ βαρὺ παντὶ περὶ πᾶν λέγεται. ὃ δὴ πρὸς τῇ ἀνομοιότητι μάλιστα ἐραστὴς πρὸς παιδικὰ ἔχει. νεωτέρῳ γὰρ πρεσβύτερος συνών, οὔθ᾽ ἡμέρας, οὔτε νυκτὸς ἀπολείπεται ἑκών, ἀλλ᾽ ὑπ᾽ ἀνάγκης τε καὶ οἴστρου ἐλαύνεται, ὃς ἐκείνῳ μὲν ἡδονὰς ἀεὶ διδοὺς ἄγει, ὁρῶντι, ἀκούοντι, ἁπτομένῳ, καὶ πᾶσαν αἴσθησιν αἰσθανομένῳ τοῦ ἐρωμένου, ὥστε μεθ᾽ ἡδονῆς ἀραρότως αὐτῷ ὑπηρετεῖν. τῷ δὲ δὴ ἐρωμένῳ, ποῖον παραμύθιον, ἢ τίνας ἡδονὰς διδούς, ποιήσει τὸν ἴσον χρόνον συνόντι, μὴ οὐχὶ ἐπ᾽ ἔσχατον ἐλθεῖν ἀηδίας; ὁρῶντι μὲν ὄψιν πρεσβυτέραν καὶ οὐκ ἐν ὥρᾳ. ἑπομένων δὲ τῶν ἄλλων ταύτῃ, ἃ καὶ λόγῳ ἐστὶν ἀκούειν οὐκ ἐπιτερπές, μὴ ὅτι δὴ ἔργῳ, ἀνάγκης ἀεὶ προσκειμένης μεταχειρίζεσθαι. φυλακάς τε δὴ καχυπόπτους φυλαττομένῳ διαπαντὸς καὶ πρὸς ἅπαντας, ἀκαίρους τε ἐπαίνους καὶ ὑπερβάλλοντας ἀκούοντι. ὡς δ᾽ αὔτως ψόγους, νήφοντος μὲν οὐκ ἀνεκτούς. εἰς δὲ μέθην ἰόντος, πρὸς τῷ μὴ ἀνεκτῷ, ἐπαισχεῖ, παρρησίᾳ κατακορεῖ καὶ ἀναπεπταμένῃ χρωμένου. καὶ ἐρῶν μέν, βλαβερός τε καὶ ἀηδής. λήξας δὲ τοῦ ἔρωτος, εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἄπιστος, εἰς ὃν πολλὰ καὶ μετὰ πολλῶν ὅρκων τε καὶ δεήσεων ὑπισχνούμενος, μόγις κατεῖχε, τήν γ᾽ ἐν τῷ τότε ξυνουσίαν ἐπίπονον οὖσαν φέρειν δι᾽ ἐλπίδα ἀγαθῶν. τότε δὴ δέον ἐκτίνειν, μεταβαλὼν ἄλλον ἄρχοντα καὶ προστάτην ἐν ἑαυτῷ, νοῦν καὶ σωφροσύνην, ἀντ᾽ ἔρωτος καὶ μανίας, ἄλλος γεγονὼς λέληθε τὰ παιδικά. καὶ ὁ μὲν αὐτὸν χάριν ἀπαιτεῖ τῶν τότε, ὑπομιμνήσκων τὰ πραχθέντα καὶ λεχθέντα, ὡς τῷ αὐτῷ διαλεγόμενος. ὁ δέ, ὑπ᾽ αἰσχύνης, οὔτε εἰπεῖν τολμᾷ ὅτι ἄλλος γέγονεν, οὔθ᾽ ὅπως τὰ τῆς προτέρας ἀνοήτου ἀρχῆς ὁρκωμόσιά τε καὶ ὑποσχέσεις ἐμπεδώσει ἔχει, νοῦν ἤδη ἐσχηκὼς καὶ σεσωφρονηκώς, ἵνα μὴ πράττων ταὐτὰ τῷ πρόσθεν, ὅμοιός τε ἐκείνῳ καὶ ὁ αὐτὸς πάλιν γένηται. φυγὰς δὴ γίγνεται ἐκ τούτων καὶ ἀπεστερηκὼς ὑπ᾽ ἀνάγκης, ὁ πρὶν ἐραστής, ὀστράκου μεταπεσόντος, ἵεται φυγῇ μεταβαλών. ὁ δέ, ἀναγκάζεται διώκειν, ἀγανακτῶν καὶ ἐπιθεάζων. ἠγνοηκὼς τὸ ἅπαν ἐξ ἀρχῆς ὅτι οὐκ ἄρα ἔδει ποτὲ ἐρῶντι, καὶ ὑπ᾽ ἀνάγκης ἀνοήτῳ χαρίζεσθαι. ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον μὴ ἐρῶντι καὶ νοῦν ἔχοντι. εἰ δὲ μή, ἀναγκαῖον εἴη ἐνδοῦναι ἑαυτόν, ἀπίστῳ, δυσκόλῳ, φθονερῷ, ἀηδεῖ, βλαβερῷ μὲν πρὸς οὐσίαν, βλαβερῷ δὲ πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἕξιν. πολὺ δὲ βλαβερωτάτῳ πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς παίδευσιν, ἧς οὔτε ἀνθρώποις, οὔτε θεοῖς τῇ ἀληθείᾳ τιμιώτερον, οὔτε ἔστιν, οὔτε ποτὲ ἔσται. ταῦτά τε οὖν χρή, ὦ παῖ, ξυννοεῖν, καὶ εἰδέναι τὴν ἐραστοῦ φιλίαν, ὅτι οὐ μετ᾽ εὐνοίας γίγνεται, ἀλλὰ σιτίου τρόπον χάριν πλησμονῆς, ὡς λύκοι ἄρνα φιλοῦσ᾽, ὣς παῖδα φιλοῦσιν ἐρασταί. τοῦτ᾽ ἐκεῖνο ὦ Φαῖδρε, οὐκέτ᾽ ἂν πέρα ἀκούσαις ἐμοῦ λέγοντος, ἀλλὰ δή σοι πέρας ἐχέτω ὁ λόγος.

ΦΑΙ. Καίτοι γε ᾤμην γε μεσοῦν αὐτόν, καὶ ἐρεῖν τὰ ἴσα περὶ τοῦ μὴ ἐρῶντος, ὡς δεῖ ἐκείνῳ χαρίζεσθαι

ρίζεσθαι μᾶλλον, λέγων αὖ ὅσα ἔχει ἀγαθά. νῦν δὲ δὴ ὦ Σώκρατες τί ἀποπαύῃ; Σω. Οὐκ ᾔσθου ὦ μα
κάριε ὅτι ἤδη ἔπη φθέγγομαι, ἀλλ' οὐκέτι διθυράμβους, καὶ ταῦτα ψέγων. ἐὰν δ' ἐπαινεῖν τὸν ἕτερον
ἄρξωμαι, τί με οἴει ποιήσειν; ἆρ' οἶσθ' ὅτι ὑπὸ τῶν νυμφῶν, αἷς με σὺ προὔβαλες, ἐκ προνοίας σαφῶς
ἐνθουσιάσω; λέγω οὖν ἑνὶ λόγῳ, ὅτι ὅσα τὸν ἕτερον λελοιδορήκαμεν, τῷ ἑτέρῳ τἀναντία τούτων ἀγα
θὰ πρόσεστι. καὶ τί δεῖ μακροῦ λόγου; περὶ γὰρ ἀμφοῖν ἱκανῶς εἴρηται. καὶ οὕτω δὴ ὁ μῦθος ὅτι πάσχειν προ
σήκει αὐτῷ, τοῦτο πείσεται. κἀγὼ τὸν ποταμὸν τοῦτον διαβὰς ἀπέρχομαι, πρὶν ὑπὸ σοῦ τι μεῖζον ἀναγ
κασθῆναι. Φαι. Μή πω γε ὦ Σώκρατες, πρὶν ἂν τὸ καῦμα παρέλθῃ. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὡς σχεδὸν ἤδη μεσημ
βρία ἵσταται, ἡ δὴ καλουμένη σταθερά. ἀλλὰ περιμείναντες καὶ ἅμα περὶ τῶν εἰρημένων διαλεχθέντες
τάχα, ἐπειδὰν ἀποψύξῃ, ἴωμεν. Σω. Θεῖός γ' εἶ περὶ τοὺς λόγους ὦ Φαῖδρε, καὶ ἀτεχνῶς θαυμάσιος.
οἶμαι γὰρ ἐγὼ τῶν ἐπὶ τοῦ σοῦ βίου γεγονότων λόγων, μηδένα πλείους ἢ σὲ πεποιηκέναι γεγενῆσθαι, ἤ
τοι αὐτὸν λέγοντα, ἢ ἄλλους ἑνί γε τρόπῳ προσαναγκάζοντα. Σιμμίαν Θηβαῖον ἐξαιρῶ λόγου. τῶν δὲ ἄλ
λων πάμπολυ κρατεῖς, καὶ νῦν αὖ δοκεῖς αἴτιός μοι γεγενῆσθαι λόγῳ τινὶ ῥηθῆναι, οὐ πόλεμόν γε ἀγ
γέλλεις. Φαι. Ἀλλὰ πῶς δὴ καὶ τίνι τούτῳ; Σω. Ἡνίκ' ἔμελλον ὠγαθὲ τὸν ποταμὸν διαβαίνειν, τὸ
δαιμόνιόν τε καὶ τὸ εἰωθὸς σημεῖόν μοι γίγνεσθαι, ἐγένετο. ἀεὶ δέ με ἐπίσχει, ὃ ἂν μέλλω πράττειν, καί τι
να φωνὴν ἔδοξα αὐτόθεν ἀκοῦσαι, ἥ με οὐκ ἐᾷ ἀπιέναι πρὶν ἂν ἀφοσιώσωμαι, ὥς τι ἡμαρτηκότα εἰς τὸ
θεῖον. εἰμὶ δὴ οὖν μάντις μὲν, οὐ πάνυ δὲ σπουδαῖος, ἀλλ' ὥσπερ οἱ τὰ γράμματα φαῦλοι, ὅσον ἐμαυ
τῷ μόνον ἱκανός. σαφῶς οὖν ἤδη μανθάνω τὸ ἁμάρτημα. ὡς δή τι ὦ ἑταῖρε μαντικόν γέ τι καὶ ἡ ψυχή.
ἐμὲ γὰρ ἔθραξε μέν τι καὶ πάλαι λέγοντα τὸν λόγον, καί πως ἐδυσωπούμην κατ' Ἴβυκον, μή τι παρὰ
θεοῖς ἀμπλακὼν τιμὰν πρὸς ἀνθρώπων ἀμείψω. νῦν δ' ᾔσθημαι τὸ ἁμάρτημα. Φαι. Λέγεις δὲ δὴ τί;
Σω. Δεινὸν ὦ Φαῖδρε. δεινὸν λόγον αὐτός τε ἐκόμισας, ἐμέ τε ἠνάγκασας εἰπεῖν. Φαι. Πῶς δή;
Σω. Εὐήθη καὶ ὑπό τι ἀσεβῆ. οὗ τίς ἂν εἴη δεινότερος; Φαι. Οὐδείς, εἴγε σὺ ἀληθῆ λέγεις. Σω.
Τί οὖν τὸν Ἔρωτα, οὐκ Ἀφροδίτης καὶ θεόν τινα ἡγῇ; Φαι. Λέγεταί γε δή. Σω. Οὔτι ὑπό γε
Λυσίου, οὐδὲ ὑπὸ τοῦ σοῦ λόγου, ὃς διὰ τοῦ ἐμοῦ στόματος καταφαρμακευθέντος ὑπὸ σοῦ ἐλέχθη. εἰ δ' ἔ
στιν (ὥσπερ οὖν ἔστι) θεός, ἤ τι θεῖον ὁ Ἔρως, οὐδὲν ἂν κακὸν εἴη. τὼ δὴ λόγω τὼ νῦν δὴ περὶ αὐτοῦ εἰπέ
την, ὡς τοιούτου ὄντος. ταύτῃ τε οὖν ἡμαρτανέτην περὶ τὸν Ἔρωτα. ἔτι τε ἡ εὐήθεια αὐτοῖν πάνυ ἀστεία
τὸ μηδὲν ὑγιὲς λέγοντε, μηδὲ ἀληθὲς σεμνύνεσθαι, ὥς τι ὄντε. εἰ ἄρα ἀνθρωπίσκους τινὰς ἐξαπατή
σαντε, εὐδοκιμήσετον ἐν αὐτοῖς. ἐμοὶ μὲν οὖν ὦ φίλε, καθήρασθαι ἀνάγκη. ἔστι δὲ τοῖς ἁμαρτάνουσι περὶ
μυθολογίαν καθαρμὸς ἀρχαῖος, ὃν Ὅμηρος μὲν οὐκ ᾔσθετο, Στησίχορος δέ. τῶν γὰρ ὀμμάτων στερηθεὶς
διὰ τὴν Ἑλένης κακηγορίαν, οὐκ ἠγνόησεν ὥσπερ Ὅμηρος. ἀλλ' ἅτε μουσικὸς ὤν, ἔγνω τὴν αἰτίαν, καὶ
ποιεῖ εὐθύς, Οὐκ ἔστ' ἔτυμος ὁ λόγος οὗτος, οὐδ' ἔβας Ἐν νηυσὶν εὐσέλμοις, οὐδ' ἵκεο πέργαμα Τροίας.
ποιήσας δὴ πᾶσαν τὴν καλουμένην παλινῳδίαν, παραχρῆμα ἀνέβλεψεν. ἐγὼ οὖν σοφώτερος ἐκεί
νων γενήσομαι, κατ' αὐτό γε τοῦτο. πρὶν γάρ τι παθεῖν διὰ τὴν τοῦ Ἔρωτος κακηγορίαν, πειράσομαι αὐ
τῷ ἀποδοῦναι τὴν παλινῳδίαν γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, καὶ οὐχ ὥσπερ τότε ὑπ' αἰσχύνης ἐγκεκαλυμμένος.
Φαι. Τουτωνὶ ὦ Σώκρατες οὐκ ἔστιν, ἅττ' ἂν ἐμοὶ εἴποις ἥδιω. Σω. Καὶ γὰρ ὠγαθὲ Φαῖδρε ἐννοεῖς
ὡς ἀναιδῶς εἰρήσθον τὼ λόγω, οὗτός τε καὶ ὁ ἐκ τοῦ βιβλίου ῥηθείς. εἰ γὰρ ἀκούων τις τύχοι ἡμῶν γεννά
δας καὶ πρᾶος τὸ ἦθος, ἑτέρου δὲ τοιούτου ἐρῶν, ἢ καὶ πρότερόν ποτε ἐρασθείς, λεγόντων ὡς διὰ σμικρὰ
μεγάλας ἔχθρας οἱ ἐρασταὶ ἀναιροῦνται, καὶ ἔχουσι πρὸς τὰ παιδικὰ φθονερῶς τε καὶ βλαβερῶς, πῶς
οὐκ ἂν οἴει αὐτὸν ἡγεῖσθαι ἀκούειν ἐν ναύταις που τεθραμμένων, καὶ οὐδένα ἐλεύθερον ἔρωτα ἑωρακό
των. πολλοῦ δ' ἂν δεῖν ἡμῖν ὁμολογεῖν, ἃ ψέγομεν τὸν Ἔρωτα. Φαι. Ἴσως νὴ Δί' ὦ Σώκρατες.
Σω. Τοῦτόν γε τοίνυν ἔγωγε αἰσχυνόμενος καὶ αὐτὸν τὸν Ἔρωτα δεδιώς, ἐπιθυμῶ ποτίμῳ λόγῳ
οἷον ἁλμυρὰν ἀκοὴν ἀποκλύσασθαι. συμβουλεύω δὲ καὶ Λυσίᾳ ὅτι τάχιστα γράψαι, ὡς χρὴ ἐραστῇ μᾶλ
λον ἢ μὴ ἐρῶντι ἐκ τῶν ὁμοίων χαρίζεσθαι. Φαι. Ἀλλ' εὖ ἴσθι ὅτι ἕξει τοῦθ' οὕτως. σοῦ γὰρ εἰπόντος τὸν
τοῦ ἐραστοῦ ἔπαινον, πᾶσα ἀνάγκη Λυσίαν ὑπ' ἐμοῦ ἀναγκασθῆναι γράψαι αὖ περὶ τοῦ αὐτοῦ λόγον.
Σω. Τοῦτο μὲν πιστεύω, ἕωσπερ ἂν ᾖς ὃς εἶ. Φαι. Λέγε τοίνυν θαρρῶν. Σω. Ποῦ δή μοι ὁ παῖς
πρὸς ὃν ἔλεγον, ἵνα καὶ τοῦτο ἀκούσῃ, καὶ μὴ ἀνήκοος ὢν φθάσῃ χαρισάμενος τῷ μὴ ἐρῶντι.
Φαι. Οὗτος παρὰ σοὶ μάλα πλησίον ἀεὶ πάρεστιν, ὅταν καὶ σὺ βούλῃ. Σω. Οὑτωσὶ τοίνυν ὦ παῖ
καλὲ ἐννόησον. ὡς ὁ μὲν πρότερος ἦν λόγος Φαίδρου τοῦ Πυθοκλέους Μυρρινουσίου ἀνδρός. ὃν δὲ μέλλω λέ
γειν, Στησιχόρου τοῦ Εὐφήμου Ἱμεραίου. λεκτέος δὲ ὧδε, Ὅτι οὐκ ἔστ' ἔτυμος ὁ λόγος, ὃς ἂν παρόντος ἐρα
στοῦ, τῷ μὴ ἐρῶντι μᾶλλον φῇ δεῖν χαρίζεσθαι, διότι δὴ ὁ μὲν μαίνεται, ὁ δὲ σωφρονεῖ. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἁ
πλοῦν τὸ μανίαν κακὸν εἶναι, καλῶς ἂν ἐλέγετο. νῦν δὲ τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν γίγνεται διὰ μα
νίας, θείᾳ μέντοι δόσει διδομένης. ἥ τε γὰρ δὴ ἐν Δελφοῖς προφῆτις, αἵ τ' ἐν Δωδώνῃ ἱέρειαι, μανεῖ
σαι μὲν πολλὰ δὴ καὶ καλὰ ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ τὴν Ἑλλάδα εἰργάσαντο. σωφρονοῦσαι δὲ, βραχέα, ἢ οὐ
δέν. καὶ ἐὰν δὴ λέγωμεν Σίβυλλάν τε καὶ ἄλλους ὅσοι μαντικῇ χρώμενοι ἐνθέῳ, πολλὰ δὴ πολλοῖς προλέ
γον εἰς τὸ μέλλον ὀρθῶς, μηκυνοῖμεν ἂν δῆλα παντὶ λέγοντες. τόδε μὴν ἄξιον ἐπιμαρτύρασθαι, ὅτι καὶ τῶν
παλαιῶν

παλαιῶν οἱ τὰ ὀνόματα τιθέμενοι, οὐκ αἰσχρὸν ἡγοῦντο οὐδὲ ὄνειδος, μανίαν. οὐ γὰρ ἂν τῇ καλλίστῃ τέχνῃ, ᾗ τὸ μέλλον κρίνεται, αὐτὸ τοῦτο τοὔνομα ἐμπλέκοντες, μανικὴν ἐκάλεσαν. ἀλλ᾽ ὡς καλοῦ ὄντος, ὅταν θείᾳ μοίρᾳ γίγνηται, οὕτω νομίσαντες ἔθεντο. οἱ δὲ νῦν ἀπειροκάλως τὸ ταῦ ἐπεμβάλλοντες, μαντικὴν ἐκάλεσαν. ἐπεὶ καὶ τήν γε τῶν ἐμφρόνων ζήτησιν τοῦ μέλλοντος, διά τε ὀρνίθων ποιουμένων καὶ τῶν ἄλλων σημείων, ἅτ᾽ ἐκ διανοίας ποριζομένων ἀνθρωπίνῃ οἰήσει, νοῦν τε καὶ ἱστορίαν οἰονοϊστικὴν ἐπωνόμασαν. ἣν νῦν οἰωνιστικὴν, τῷ ω σεμνύνοντες οἱ νέοι καλοῦσιν. ὅσῳ δὴ οὖν τελεώτερον καὶ ἐντιμότερον μαντικὴ οἰωνιστικῆς, τό τε ὄνομα τοῦ ὀνόματος, ἔργον τε ἔργου, τόσῳ κάλλιον μαρτυροῦσιν οἱ παλαιοὶ μανίαν σωφροσύνης τὴν ἐκ θεοῦ τῆς παρ᾽ ἀνθρώπων γιγνομένης.

Ἀλλὰ μὴν νόσων γε καὶ πόνων τῶν μεγίστων, ἃ δὴ παλαιῶν ἐκ μηνιμάτων ποθὲν ἔν τισι τῶν γενῶν ἡ μανία ἐγγενομένη, καὶ προφητεύσασα οἷς ἔδει, ἀπαλλαγὴν εὕρετο καταφυγοῦσα πρὸς θεῶν εὐχάς τε καὶ λατρείας. ὅθεν δὴ καθαρμῶν τε καὶ τελετῶν τυχοῦσα ἐξάντη ἐποίησε τὸν αὐτὴν ἔχοντα πρός τε τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειτα χρόνον, λύσιν τῷ ὀρθῶς μανέντι τε καὶ κατασχομένῳ τῶν παρόντων κακῶν εὑρομένη. τρίτη δὲ, ἀπὸ μουσῶν κατοχή τε καὶ μανία, λαβοῦσα ἁπαλὴν καὶ ἄβατον ψυχὴν, ἐγείρουσα καὶ ἐκβακχεύουσα κατά τε ᾠδὰς καὶ κατὰ τὴν ἄλλην ποίησιν, μυρία τῶν παλαιῶν ἔργα κοσμοῦσα τοὺς ἐπιγιγνομένους παιδεύει. ὃς δ᾽ ἂν ἄνευ μανίας μουσῶν ἐπὶ ποιητικὰς θύρας ἀφίκηται, πεισθεὶς ὡς ἄρα ἐκ τέχνης ἱκανῶς ποιητὴς ἐσόμενος, ἀτελὴς αὐτός τε καὶ ἡ ποίησις, ὑπὸ τῆς τῶν μαινομένων ἡ τοῦ σωφρονοῦντος ἠφανίσθη. τοσαῦτα μέν σοι καὶ ἔτι πλείω ἔχω μανίας γιγνομένης ἀπὸ θεῶν, λέγειν καλὰ ἔργα, ὥστε τοῦτό γε αὐτὸ μὴ φοβώμεθα, μηδέ τις ἡμᾶς λόγος θορυβείτω, δεδιττόμενος ὡς πρὸ τοῦ κεκινημένου τὸν σώφρονα δεῖ προαιρεῖσθαι φίλον. ἀλλὰ τόδε πρὸς ἐκείνῳ δείξας φερέσθω τὰ νικητήρια, ὡς οὐκ ἐπ᾽ ὠφελείᾳ ὁ ἔρως τῷ ἐρῶντι καὶ τῷ ἐρωμένῳ ἐκ θεῶν ἐπιπέμπεται. ἡμῖν δὲ ἀποδεικτέον αὖ τοὐναντίον, ὡς ἐπ᾽ εὐτυχίᾳ τῇ μεγίστῃ παρὰ θεῶν ἡ τοιαύτη μανία δίδοται. ἡ δὲ δὴ ἀπόδειξις, ἔσται δεινοῖς μὲν ἄπιστος, σοφοῖς δὲ πιστή. δεῖ οὖν πρῶτον ψυχῆς φύσεως πέρι θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης, ἰδόντα πάθη τε καὶ ἔργα, τἀληθὲς νοῆσαι. ἀρχὴ δὲ ἀποδείξεως ἥδε.

Πᾶσα ψυχὴ, ἀθάνατος. τὸ γὰρ ἀεὶ κίνητον, ἀθάνατον. τὸ δ᾽ ἄλλο κινοῦν καὶ ὑπ᾽ ἄλλου κινούμενον, παῦλαν ἔχον κινήσεως, παῦλαν ἔχει ζωῆς. μόνον δὴ τὸ αὐτὸ κινοῦν, ἅτε οὐκ ἀπολεῖπον ἑαυτὸ, οὔποτε λήγει κινούμενον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα κινεῖται, τοῦτο πηγὴ καὶ ἀρχὴ κινήσεως. ἀρχὴ δὲ, ἀγένητον. ἐξ ἀρχῆς γὰρ ἀνάγκη πᾶν τὸ γιγνόμενον γίγνεσθαι. αὐτὴν δὲ, μηδ᾽ ἐξ ἑνός. εἰ γὰρ ἔκ του ἀρχὴ γίγνοιτο, οὐκ ἂν ἐξ ἀρχῆς γίγνοιτο. ἐπειδὴ δὲ ἀγένητόν ἐστι, καὶ ἀδιάφθορον αὐτὸ ἀνάγκη εἶναι. ἀρχῆς γὰρ δὴ ἀπολομένης, οὔτε αὐτή ποτε ἔκ του, οὔτε ἄλλο ἐξ ἐκείνης γενήσεται. εἴπερ ἐξ ἀρχῆς δεῖ τὰ πάντα γίγνεσθαι. οὕτω δὴ κινήσεως μὲν ἀρχὴ, τὸ αὐτὸ κινοῦν. τοῦτο δὲ οὔτ᾽ ἀπόλλυσθαι, οὔτε γίγνεσθαι δυνατὸν, ἢ πάντα τε οὐρανὸν, πᾶσάν τε γῆν συμπεσοῦσαν στῆναι, καὶ μή ποτε αὖθις ἔχειν στῆναι, ὅθεν κινηθέντα γενήσεται. ἀθανάτου δὲ πεφασμένου τοῦ ὑφ᾽ ἑαυτοῦ κινουμένου, ψυχῆς οὐσίαν τε καὶ λόγον τοῦτον αὐτό τις λέγων, οὐκ αἰσχυνεῖται. πᾶν γὰρ σῶμα, ᾧ μὲν ἔξωθεν τὸ κινεῖσθαι, ἄψυχον, ᾧ δὲ ἔνδοθεν αὐτὸ ἐξ αὑτοῦ, ἔμψυχον. ὡς ταύτης οὔσης φύσεως ψυχῆς. εἰ δ᾽ ἔστι τοῦτο οὕτως ἔχον, μὴ ἄλλο τι εἶναι τὸ αὐτὸ αὑτὸ κινοῦν, ἢ ψυχὴν, ἐξ ἀνάγκης ἀγένητόν τε καὶ ἀθάνατον ψυχὴ ἂν εἴη.

Περὶ μὲν οὖν ἀθανασίας αὐτῆς, ἱκανῶς. περὶ δὲ τῆς ἰδέας αὐτῆς, ὧδε λεκτέον, οἷον μέν ἐστι πάντῃ πάντως θείας εἶναι καὶ μακρᾶς διηγήσεως. ᾧ δὲ ἔοικεν, ἀνθρωπίνης τε καὶ ἐλάττονος. ταύτῃ οὖν λέγωμεν. ἔοικε δὴ τῇ ξυμφύτῳ δυνάμει ὑποπτέρου ζεύγους τε καὶ ἡνιόχου. θεῶν μὲν οὖν ἵπποι τε καὶ ἡνίοχοι πάντες, αὐτοί τε ἀγαθοὶ καὶ ἐξ ἀγαθῶν. τὸ δὲ τῶν ἄλλων, μέμικται. καὶ πρῶτον μὲν ἡμῶν ὁ ἄρχων, συνωρίδος ἡνιοχεῖ. εἶτα τῶν ἵππων ὁ μὲν αὐτῷ καλός τε καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐκ τοιούτων. ὁ δὲ, ἐξ ἐναντίων τε καὶ ἐναντίος. χαλεπὴ δὴ καὶ δύσκολος ἐξ ἀνάγκης ἡ περὶ ἡμᾶς ἡνιόχησις. πῇ δὴ οὖν θνητόν τε καὶ ἀθάνατον ζῶον ἐκλήθη, πειρατέον εἰπεῖν. ἡ ψυχὴ πᾶσα παντὸς ἐπιμελεῖται τοῦ ἀψύχου. πάντα δὲ οὐρανὸν περιπολεῖ, ἄλλοτε ἐν ἄλλοις εἴδεσι γιγνομένη. τελέα μὲν οὖν οὖσα καὶ ἐπτερωμένη, μετεωροπολεῖ τε καὶ ἅπαντα τὸν κόσμον διοικεῖ. ἡ δὲ πτερορρυήσασα, φέρεται ἕως ἂν στερεοῦ τινος ἀντιλάβηται. οὗ κατοικισθεῖσα, σῶμα γήϊνον λαβοῦσα, αὐτὸ αὑτὸ δοκοῦν κινεῖν διὰ τὴν ἐκείνης δύναμιν, ζῶον τὸ ξύμπαν ἐκλήθη, ψυχὴ καὶ σῶμα παγὲν, θνητόν τ᾽ ἔσχεν ἐπωνυμίαν. ἀθάνατον δὲ, οὐδ᾽ ἐξ ἑνὸς λόγου λελογισμένου, ἀλλὰ πλάττομεν, οὔτε ἰδόντες, οὔτε ἱκανῶς νοήσαντες θεὸν, ἀθάνατόν τι ζῶον, ἔχον μὲν ψυχὴν, ἔχον δὲ σῶμα, τὸν ἀεὶ δὲ χρόνον ταῦτα ξυμπεφυκότα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον, ταύτῃ ἐχέτω τε καὶ λεγέσθω. τὴν δ᾽ αἰτίαν τῆς τῶν πτερῶν ἀποβολῆς δι᾽ ἣν ψυχῆς ἀπορρεῖ, λάβωμεν. ἔστι δέ τις τοιάδε.

Πέφυκεν ἡ πτεροῦ δύναμις, τὸ ἐμβριθὲς ἄγειν ἄνω μετεωρίζουσα, ᾗ τὸ τῶν θεῶν γένος οἰκεῖ. κεκοινώνηκε δέ πῃ μάλιστα τῶν περὶ τὸ σῶμα τοῦ θείου, ψυχή. τὸ δὲ θεῖον, καλὸν, σοφὸν, ἀγαθὸν, καὶ πᾶν ὅ,τι τοιοῦτο. τούτοις δὴ τρέφεταί τε καὶ αὔξεται μάλιστα τό γε τῆς ψυχῆς πτέρωμα. αἰσχρῷ δὲ καὶ κακῷ καὶ τοῖς ἐναντίοις, φθίνει τε καὶ διόλλυται. ὁ μὲν δὴ μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεὺς, πτηνὸν ἅρμα ἐλαύνων πρῶτος πορεύεται, διακοσμῶν πάντα καὶ ἐπιμελούμενος. τῷ δ᾽ ἕπεται στρατιὰ θεῶν τε καὶ δαιμόνων, κατὰ ἕνδεκα μέρη κεκοσμημένη. μένει γὰρ Ἑστία ἐν θεῶν οἴκῳ μόνη. τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι ἐν τῷ τῶν δώδεκα ἀριθμῷ τεταγμένοι θεοὶ ἄρχοντες,

ἡγοῦνται

ἡγοῦνται κατὰ τάξιν ἣν ἕκαστος ἐτάχθη. πολλαὶ μὲν οὖν καὶ μακάριαι θέαι τε καὶ διέξοδοι ἐντὸς οὐρανοῦ, ἃς θεῶν γένος εὐδαιμόνων ἐπιστρέφεται, πράττων ἕκαστος αὐτῶν τὸ αὐτοῦ. ἕπεται δὲ ὁ ἀεὶ θέλων τε καὶ δυνάμενος. φθόνος γὰρ ἔξω χοροῦ θείου ἵσταται. ὅταν δὲ δὴ πρὸς δαῖτά τε καὶ ἐπὶ θοίνην ἴωσιν, ἄκραν ἐπὶ τὴν οὐρανίον ἁψῖδα πορεύονται πρὸς ἄναντες ἤδη. τὰ μὲν θεῶν ὀχήματα ἰσορρόπως εὐήνια ὄντα, ῥᾳδίως πορεύεται, τὰ δὲ ἄλλα, πορεύονται μόγις. βρίθει γὰρ ὁ τῆς κάκης ἵππος μετέχων, ἐπὶ τὴν γῆν ῥέπων τε καὶ βαρύνων, ᾧ μὴ καλῶς ἦν τεθραμμένος ὑπὸ τῶν ἡνιόχων. ἔνθα δὴ πόνος τε καὶ ἀγὼν ἔσχατος ψυχῇ πρόκειται. αἱ μὲν γὰρ ἀθάνατοι καλούμεναι, ἡνίκα ἂν πρὸς ἄκρῳ γένωνται, ἔξω πορευθεῖσαι, ἔστησαν ἐπὶ τῷ τοῦ οὐρανοῦ νώτῳ. στάσας δὲ αὐτὰς περιάγει ἡ περιφορά. αἱ δὲ, θεωροῦσι τὰ ἔξω τοῦ οὐρανοῦ. τὸν δὲ ὑπερουράνιον τόπον, οὔτε τις ὕμνησέ πω τῶν τῇδε ποιητής, οὔτε ποθ᾽ ὑμνήσει κατ᾽ ἀξίαν. ἔχοι δὲ ὧδε. τολμητέον γὰρ οὖν τό γε ἀληθὲς εἰπεῖν, ἄλλως τε καὶ περὶ ἀληθείας λέγοντα. ἡ γὰρ ἀχρώματός τε καὶ ἀσχημάτιστος καὶ ἀναφὴς οὐσία ὄντως οὖσα, ψυχῆς κυβερνήτῃ μόνῳ θεατὴ νῷ χρῆται. περὶ ἣν τὸ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης γένος, τοῦτον ἔχει τὸν τόπον. ἅτ᾽ οὖν θεοῦ διάνοια νῷ τε καὶ ἐπιστήμῃ ἀκηράτῳ τρεφομένη, καὶ ἁπάσης ψυχῆς ὅσῃ ἂν μέλλῃ τὸ προσῆκον δέξασθαι, ἰδοῦσα διὰ χρόνου τὸ ὄν, ἀγαπᾷ τε καὶ θεωροῦσα τἀληθῆ τρέφεται καὶ εὐπαθεῖ, ἕως ἂν κύκλῳ ἡ περιφορὰ εἰς ταυτὸν περιενέγκῃ. ἐν δὲ τῇ περιόδῳ καθορᾷ μὲν αὐτὴν δικαιοσύνην, καθορᾷ δὲ σωφροσύνην, καθορᾷ δὲ ἐπιστήμην, οὐχ ᾗ γένεσις πρόσεστιν, οὐδ᾽ ἥ ἐστί που ἑτέρα ἐν ἑτέρῳ οὖσα, ὧν ἡμεῖς νῦν ὄντων καλοῦμεν, ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ ὅ ἐστιν ὂν ὄντως ἐπιστήμην οὖσαν. καὶ τἄλλα ὡσαύτως τὰ ὄντως ὄντα θεασαμένη καὶ ἑστιαθεῖσα, δῦσα πάλιν εἰς τὸ εἴσω τοῦ οὐρανοῦ, οἴκαδε ἦλθεν. ἐλθούσης δὲ αὐτῆς, ὁ ἡνίοχος πρὸς τὴν φάτνην τοὺς ἵππους στήσας, παρέβαλεν ἀμβροσίαν τε καὶ ἐπ᾽ αὐτῇ νέκταρ ἐπότισε. καὶ οὗτος μὲν θεῶν βίος. αἱ δὲ ἄλλαι ψυχαί, ἡ μὲν ἄριστα θεῷ ἑπομένη καὶ εἰκασμένη, ὑπερῆρεν εἰς τὸν ἔξω τόπον τὴν τοῦ ἡνιόχου κεφαλήν, καὶ συμπεριηνέχθη τὴν περιφοράν, θορυβουμένη ὑπὸ τῶν ἵππων καὶ μόγις καθορῶσα τὰ ὄντα. ἡ δὲ, τότε μὲν ἦρε, τότε δὲ ἔδυ. βιαζομένων δὲ τῶν ἵππων, τὰ μὲν εἶδε, τὰ δ᾽ οὔ. αἱ δὲ δὴ ἄλλαι, γλιχόμεναι μὲν ἅπασαι τοῦ ἄνω ἕπονται, ἀδυνατοῦσαι δέ, ὑποβρύχιαι συμπεριφέρονται, πατοῦσαι ἀλλήλας καὶ ἐπιβάλλουσαι ἑτέρα πρὸ τῆς ἑτέρας πειρωμένη γενέσθαι. θόρυβος οὖν καὶ ἅμιλλα καὶ ἱδρὼς ἔσχατος γίγνεται. οὗ δὴ κακίᾳ ἡνιόχων, πολλαὶ μὲν χωλεύονται, πολλαὶ δὲ πολλὰ πτερὰ θραύονται, πᾶσαι δὲ πολὺν ἔχουσαι πόνον ἀτελεῖς τῆς τοῦ ὄντος θέας ἀπέρχονται, καὶ ἀπελθοῦσαι τροφῇ δοξαστῇ χρῶνται. οὗ δὴ ἕνεχ᾽ ἡ πολλὴ σπουδή, τὸ ἀληθείας ἰδεῖν πεδίον, οὗ ἐστιν. ἥ τε δὴ προσήκουσα ψυχῆς τῷ ἀρίστῳ νομή, ἐκ τοῦ ἐκεῖσε λειμῶνος τυγχάνει οὖσα. ἥ τε τοῦ πτεροῦ φύσις ᾧ ψυχὴ κουφίζεται, τούτῳ τρέφεται. θεσμός τε Ἀδραστείας ὅδε, ἥ τις ἂν ψυχὴ θεῷ ξυνοπαδὸς γενομένη κατίδοι τι τῶν ἀληθῶν, μέχρι τε τῆς ἑτέρας περιόδου εἶναι ἀπήμονα, κἂν ἀεὶ τοῦτο δύνηται ποιεῖν, ἀεὶ ἀβλαβῆ εἶναι. ὅταν δὲ ἀδυνατήσασα ἐπισπέσθαι μὴ ἴδῃ, καί τινι συντυχίᾳ χρησαμένη, λήθης τε καὶ κακίας πλησθεῖσα βαρυνθῇ, βαρυνθεῖσα δέ, πτερορρυήσῃ τε καὶ ἐπὶ τὴν γῆν πέσῃ, τότε νόμος ταύτην μὴ φυτεῦσαι εἰς μηδεμίαν θήρειον φύσιν ἐν τῇ πρώτῃ γενέσει. ἀλλὰ τὴν μὲν πλεῖστα ἰδοῦσαν, εἰς γονὴν ἀνδρὸς γενησομένου φιλοσόφου, ἢ φιλοκάλου, ἢ μουσικοῦ τινος καὶ ἐρωτικοῦ. τὴν δὲ δευτέραν, εἰς βασιλέως ἐννόμου, ἢ πολεμικοῦ καὶ ἀρχικοῦ. τρίτην, εἰς πολιτικοῦ, ἢ τινος οἰκονομικοῦ, ἢ χρηματιστικοῦ. τετάρτην, εἰς φιλοπόνου γυμναστικοῦ, ἢ περὶ σώματος ἴασίν τινα ἐσομένου. πέμπτην, μαντικὸν βίον, ἤ τινα τελεστικὸν ἕξουσαν. ἕκτην, ποιητικόν. ἑβδόμη, γεωμετρικός, ἢ δημιουργικός. ὀγδόη, σοφιστικός, ἢ δημοκοπικός. ἐνάτη, τυραννικός. ἐν δὲ τούτοις ἅπασιν ὃς μὲν ἂν δικαίως διαγάγῃ, ἀμείνονος μοίρας μεταλαμβάνει. ὃς δ᾽ ἂν ἀδίκως, χείρονος. εἰς μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ ὅθεν ἥκει ἡ ψυχὴ ἑκάστη, οὐκ ἀφικνεῖται ἐτῶν μυρίων (οὐ γὰρ πτεροῦται πρὸ τοσούτου χρόνου) πλὴν ἡ τοῦ φιλοσοφήσαντος ἀδόλως, ἢ παιδεραστήσαντος μετὰ φιλοσοφίας. αὗται δὲ τρίτῃ περιόδῳ τῇ χιλιετεῖ, ἐὰν ἕλωνται τρὶς ἐφεξῆς τὸν βίον τοῦτον, οὕτω πτερωθεῖσαι τρισχιλιοστῷ ἔτει ἀπέρχονται. αἱ δὲ ἄλλαι, ὅταν τὸν πρῶτον βίον τελευτήσωσι, κρίσεως ἔτυχον. κριθεῖσαι δέ, αἱ μὲν εἰς τὰ ὑπὸ γῆς δικαιωτήρια ἐλθοῦσαι, δίκην ἐκτίνουσιν. αἱ δ᾽ εἰς τοῦ οὐρανοῦ τινὰ τόπον ὑπὸ τῆς δίκης κουφισθεῖσαι, διάγουσιν ἀξίως οὗ ἐν ἀνθρώπου εἴδει ἐβίωσαν βίου. τῷ δὲ χιλιοστῷ ἀμφότεραι ἀφικνούμεναι ἐπὶ κλήρωσίν τε καὶ αἵρεσιν τοῦ δευτέρου βίου, αἱροῦνται ὃν ἂν ἐθέλῃ ἑκάστη. ἔνθα καὶ εἰς θηρίου βίον ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀφικνεῖται. καὶ ἐκ θηρίου ὅς ποτε ἄνθρωπος ἦν, πάλιν εἰς ἄνθρωπον. οὐ γάρ, ἥγε μή ποτε ἰδοῦσα τὴν ἀλήθειαν, εἰς τόδε ἥξει τὸ σχῆμα. δεῖ γὰρ ἄνθρωπον ξυνιέναι κατ᾽ εἶδος λεγόμενον, ἐκ πολλῶν ἰὸν αἰσθήσεων εἰς ἓν λογισμῷ ξυναιρούμενον. τοῦτο δέ ἐστιν ἀνάμνησις ἐκείνων, ἅ ποτ᾽ εἶδεν ἡμῶν ἡ ψυχὴ συμπορευθεῖσα θεῷ, καὶ ὑπεριδοῦσα ἃ νῦν εἶναι φαμέν, καὶ ἀνακύψασα εἰς τὸ ὄντως ὄν. διὸ δὴ δικαίως μόνη πτεροῦται ἡ τοῦ φιλοσόφου διάνοια. πρὸς γὰρ ἐκείνοις ἀεί ἐστι μνήμῃ κατὰ δύναμιν, πρὸς οἷσπερ ὁ θεὸς ὤν, θεῖός ἐστι. τοῖς δὲ δὴ τοιούτοις ἀνὴρ ὑπομνήμασιν ὀρθῶς χρώμενος, τελέους ἀεὶ τελετὰς τελούμενος, τέλεος ὄντως μόνος γίγνεται. ἐξιστάμενος δὲ τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων, καὶ πρὸς τῷ θείῳ γιγνόμενος, νουθετεῖται μὲν ὑπὸ τῶν πολλῶν, ὡς παρακινῶν. ἐνθουσιάζων δέ, λέληθε τοὺς πολλούς. ἔστι δὴ οὖν δεῦρο ὁ πᾶς ἥκων λόγος περὶ τῆς τετάρτης μανίας, ἣν ὅταν τὸ

τῇδέ

τῇδέ τις ὁρῶν κάλλος τοῦ ἀληθοῦς ἀναμιμνησκόμενος, ἀναπτερῶταί τε καὶ ἀναπτερούμενος προθυμῆται ἀναπτέσθαι. ἀδυνατῶν δέ, ὄρνιθος δίκην βλέπων ἄνω, τῶν κάτω δὲ ἀμελῶν, αἰτίαν ἔχει ὡς μανικῶς διακείμενος. ὡς ἄρα αὕτη πασῶν τῶν ἐνθουσιάσεων ἀρίστη τε, καὶ ἐξ ἀρίστων τῷ τε ἔχοντι καὶ τῷ κοινωνοῦντι αὐτοῦ γίγνεται. καὶ ὅτι ταύτης μετέχων τῆς μανίας ὁ ἐρῶν, τῶν καλῶν ἐραστὴς καλεῖται. καθάπερ γὰρ εἴρηται, πᾶσα μὲν ἀνθρώπου ψυχὴ, φύσει τεθέαται τὰ ὄντα, ἢ οὐκ ἂν ἦλθεν εἰς τόδε τὸ ζῶον. ἀναμιμνήσκεσθαι δ' ἐκ τῶνδε ἐκεῖνα, οὐ ῥάδιον ἁπάσῃ, οὔτε ὅσαι βραχέως εἶδον τότε τἀκεῖ, οὔθ' αἳ δεῦρο πεσοῦσαι ἐδυστύχησαν, ὥστε ὑπό τινων ὁμιλιῶν ἐπὶ τὸ ἄδικον τραπόμεναι, λήθην ὧν τότε εἶδον ἱερῶν ἔχειν. ὀλίγαι δὴ λείπονται, αἷς τὸ τῆς μνήμης ἱκανῶς πάρεστιν. αὗται δὲ ὁπόταν τι τῶν ἐκεῖ ὁμοίωμα ἴδωσιν, ἐκπλήττονται, καὶ οὐκέτ' αὐτῶν γίγνονται. ὃ δ' ἔστι τὸ πάθος, ἀγνοοῦσι, διὰ τὸ μὴ ἱκανῶς διαισθάνεσθαι. δικαιοσύνης μὲν οὖν καὶ σωφροσύνης, καὶ ὅσα ἄλλα τίμια ψυχαῖς, οὐκ ἔνεστι φέγγος οὐδὲν ἐν τοῖς τῇδε ὁμοιώμασιν. ἀλλὰ δι' ἀμυδρῶν ὀργάνων, μόγις αὐτῶν καὶ ὀλίγοι ἐπὶ τὰς εἰκόνας ἰόντες, θεῶνται τὸ τοῦ εἰκασθέντος γένος. κάλλος δὲ τότε ἦν ἰδεῖν λαμπρὸν, ὅτε σὺν εὐδαίμονι χορῷ μακαρίαν ὄψιν τε καὶ θέαν ἑπόμενοι, μετὰ μὲν Διὸς ἡμεῖς, ἄλλοι δὲ μετ' ἄλλου θεῶν, εἶδόν τε καὶ ἐτελοῦντο τελετῶν ἣν θέμις λέγειν μακαριωτάτην, ἣν ὠργιάζομεν ὁλόκληροι μὲν αὐτοὶ ὄντες, καὶ ἀπαθεῖς κακῶν ὅσα ἡμᾶς ἐν ὑστέρῳ χρόνῳ ὑπέμενεν. ὁλόκληρα δὲ καὶ ἁπλᾶ καὶ ἀτρεμῆ καὶ εὐδαίμονα φάσματα μυούμενοί τε καὶ ἐποπτεύοντες, ἐν αὐγῇ καθαρᾷ καθαροὶ ὄντες, καὶ ἀσήμαντοι τούτου ὃ νῦν δὴ σῶμα περιφέροντες ὀνομάζομεν, ὀστρέου τρόπον δεδεσμευμένοι. ταῦτα μὲν οὖν μνήμῃ κεχαρίσθω, δι' ἣν πόθῳ τῶν τότε, νῦν μακρότερα εἴρηται. περὶ δὲ κάλλους, ὥσπερ εἴπομεν, μετ' ἐκείνων δὲ ἔλαμπεν ὄν, δεῦρό τε ἐλθόντες κατειλήφαμεν αὐτὸ, διὰ τῆς ἐναργεστάτης αἰσθήσεως τῶν ἡμετέρων στίλβον ἐναργέστατα. ὄψις γὰρ ἡμῖν ὀξυτάτη τῶν διὰ τοῦ σώματος ἔρχεται αἰσθήσεων, ᾗ φρόνησις οὐχ ὁρᾶται. δεινοὺς γὰρ ἂν παρεῖχεν ἔρωτας, εἴ τι τοιοῦτον ἑαυτῆς ἐναργὲς εἴδωλον παρείχετο εἰς ὄψιν ἰόν. καὶ τἄλλα ὅσα ἐραστά. νῦν δὲ κάλλος μόνον ταύτην ἔσχε μοῖραν, ὥστ' ἐκφανέστατον εἶναι καὶ ἐρασμιώτατον. ὁ μὲν οὖν μὴ νεοτελὴς, ἢ διεφθαρμένος, οὐκ ὀξέως ἐνθένδε ἐκεῖσε φέρεται πρὸς αὐτὸ τὸ κάλλος, θεώμενος αὐτοῦ τὴν τῇδε ἐπωνυμίαν. ὥστε οὐ σέβεται προσορῶν, ἀλλ' ἡδονῇ παραδοὺς, τετράποδος νόμῳ βαίνειν ἐπιχειρεῖ καὶ παιδοσπορεῖν. καὶ ὕβρει προσομιλῶν, οὐ δέδοικεν, οὐδ' αἰσχύνεται παρὰ φύσιν ἡδονὴν διώκων. ὁ δὲ ἀρτιτελὴς ὁ τῶν τότε πολυθεάμων, ὅταν θεοειδὲς πρόσωπον ἴδῃ, κάλλος εὖ μεμιμημένον, ἤ τινα ἀσώματον ἰδέαν, πρῶτον μὲν ἔφριξε, καί τι τῶν τότε ὑπῆλθεν αὐτὸν δειμάτων. εἶτα προσορῶν, ὡς θεὸν σέβεται. καὶ εἰ μὴ ἐδεδίει τὴν τῆς σφόδρα μανίας δόξαν, θύοι ἂν ὡς ἀγάλματι καὶ θεῷ τοῖς παιδικοῖς. ἰδόντα δὲ αὐτὸν, οἷον ἐκ τῆς φρίκης, μεταβολή τε καὶ ἱδρὼς καὶ θερμότης ἀήθης λαμβάνει. δεξάμενος γὰρ τοῦ κάλλους τὴν ἀπορροὴν διὰ τῶν ὀμμάτων, ἐθερμάνθη, ᾗ ἡ τοῦ πτεροῦ φύσις ἄρδεται. θερμανθέντος δὲ, ἐτάκη τὰ περὶ τὴν ἔκφυσιν, ἃ πάλαι ὑπὸ σκληρότητος συμμεμυκότα εἶργε μὴ βλαστάνειν. ἐπιρρυείσης δὲ τῆς τροφῆς, ᾤδησέ τε καὶ ὥρμησε φύεσθαι ἀπὸ τῆς ῥίζης ὁ τοῦ πτεροῦ καυλὸς ὑπὸ πᾶν τὸ τῆς ψυχῆς εἶδος. πᾶσα γὰρ ἦν τὸ πάλαι πτερωτή. ζεῖ οὖν ἐν τούτῳ ὅλη, καὶ ἀνακηκίει. καὶ ὅπερ τὸ τῶν ὀδοντοφυούντων πάθος περὶ τοὺς ὀδόντας γίγνεται, ὅταν ἄρτι φύωσι, κνῆσίς τε καὶ ἀγανάκτησις περὶ τὰ οὖλα, ταυτὸν δὴ πέπονθεν ἡ τοῦ πτεροφυεῖν ἀρχομένου ψυχή, ζεῖ τε καὶ ἀγανακτεῖ, καὶ γαργαλίζεται φύουσα τὰ πτερά. ὅταν μὲν οὖν βλέπουσα πρὸς τὸ τοῦ παιδὸς κάλλος, ἐκεῖθεν μέρη ἐπιόντα δή που καὶ ῥέοντα, ἃ δὴ διὰ ταῦτα ἵμερος καλεῖται, δεχομένη τὸν ἵμερον ἄρδηταί τε καὶ θερμαίνηται, λωφᾷ τε τῆς ὀδύνης καὶ γέγηθεν. ὅταν δὲ χωρὶς γένηται, καὶ αὐχμήσῃ τὰ τῶν διεξόδων στόματα ᾗ τὸ πτερὸν ὁρμᾷ συναναινόμενα μύσαντα, ἀποκλείει τὴν βλάστην τοῦ πτεροῦ. ἡ δ' ἐντὸς μετὰ τοῦ ἱμέρου ἀποκεκλεισμένη, πηδῶσα οἷον τὰ σφύζοντα τῇ διεξόδῳ, ἐγχρίει ἑκάστη τῇ καθ' αὑτήν. ὥστε πᾶσα κεντουμένη κύκλῳ ἡ ψυχή, οἰστρᾷ καὶ ὀδυνᾶται. μνήμην δ' αὖ ἔχουσα τοῦ καλοῦ, γέγηθεν. ἐκ δ' ἀμφοτέρων μεμιγμένων, ἀδημονεῖ τε τῇ ἀτοπίᾳ τοῦ πάθους, καὶ ἀποροῦσα λυττᾷ. καὶ ἐμμανὴς οὖσα, οὔτε νυκτὸς δύναται καθεύδειν, οὔτε μεθ' ἡμέραν οὗ ἂν ᾖ μένειν. θεῖ δὲ ποθοῦσα ὅπου ἂν οἴηται ὄψεσθαι τὸν ἔχοντα τὸ κάλλος. ἰδοῦσα δὲ, καὶ ἐποχετευσαμένη ἵμερον, ἔλυσε μὲν τὰ τότε συμπεφραγμένα. ἀναπνοὴν δὲ λαβοῦσα, κέντρων τε καὶ ὠδίνων ἔληξεν. ἡδονὴν δ' αὖ ταύτην γλυκυτάτην ἐν τῷ παρόντι καρποῦται, ὅθεν δὴ ἑκοῦσα εἶναι οὐκ ἀπολείπεται. οὐδέ τινα τοῦ καλοῦ περὶ πλείονος ποιεῖται, ἀλλὰ μητέρων τε καὶ ἀδελφῶν καὶ ἑταίρων πάντων λέλησται. καὶ οὐσίας δι' ἀμέλειαν ἀπολλυμένης, παρ' οὐδὲν τίθεται. νομίμων δὲ καὶ εὐσχημόνων οἷς πρὸ τοῦ ἐκαλλωπίζετο πάντων καταφρονήσασα, δουλεύειν ἑτοίμη καὶ κοιμᾶσθαι, ὅπου ἂν ἐᾷ τις ἐγγυτάτω τοῦ πόθου. πρὸς γὰρ τὸ σέβεσθαι τὸν τὸ κάλλος ἔχοντα, ἰατρὸν εὕρηκε μόνον τῶν μεγίστων πόνων. τοῦτο δὴ τὸ πάθος ὦ παῖ καλὲ πρὸς ὃν δή μοι ὁ λόγος, ἄνθρωποι μὲν Ἔρωτα ὀνομάζουσι. θεοὶ δὲ ὃ καλοῦσιν ἀκούσας, εἰκότως διὰ νεότητα γελάσεις. λέγουσι δὲ οἶμαί τινες Ὁμηρίδαι, ἐκ τῶν ἀποθέτων ἐπῶν, δύο ἔπη εἰς τὸν Ἔρωτα. ὧν τὸ ἕτερον πάνυ ὑβριστικὸν, καὶ οὐ σφόδρα τοι ἔμμετρον. ὑμνοῦσι δὲ ὧδε. Τὸν δ' ἤτοι θνητοὶ μὲν Ἔρωτα καλοῦσι ποτηνὸν, Ἀθάνατοι δὲ πτέρωτα, διὰ πτερόφοιτον ἀνάγκην. τούτοις δὴ ἔξεστι μὲν πείθεσθαι, ἔξεστι δὲ μή. ὅμως δὲ ἥ γε αἰτία καὶ τὸ πάθος τῶν ἐρώντων τοῦτο ἐκεῖνο τυγχάνει ὄν. τῶν μὲν οὖν Διὸς

ὀπαδῶν

ὁ παθὼν ὁ ληφθεὶς, ἐμβριθέστερον δύναται φέρειν τὸ τοῦ πτερωνύμου ἄχθος. ὅσοι δὲ Ἄρεώς τε θεραπευταί, καὶ μετ' ἐκείνου περιεπόλουν, ὅταν ὑπ' Ἔρωτος ἁλῶσι, καί τι οἰηθῶσιν ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου, φονικοὶ καὶ ἕτοιμοι καθιερεύειν αὑτούς τε καὶ τὰ παιδικά. καὶ οὕτω καθ' ἕκαστον θεόν, οὗ ἕκαστος ἦν χορευτής, ἐκεῖνον τιμῶν τε καὶ μιμούμενος εἰς τὸ δυνατὸν ζῇ, ἕως ἂν ᾖ ἀδιάφθορος, καὶ τὴν τῇδε πρώτην γένεσιν βιοτεύῃ, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ πρός γε τοὺς ἐρωμένους καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμιλεῖ τε καὶ προσφέρεται. τόν τε οὖν Ἔρωτα τῶν καλῶν πρὸς τρόπου ἐκλέγεται ἕκαστος. καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν ἐκεῖνον ὄντα ἑαυτῷ, οἷον ἄγαλμα τεκταίνεται καὶ κατακοσμεῖ, ὡς τιμήσων τε καὶ ὀργιάσων. οἱ μὲν δὴ Διὸς, δῖόν τινα ζητοῦσι τὴν ψυχὴν τὸν ὑφ' αὐτῶν ἐρώμενον. σκοποῦσιν οὖν εἰ φιλόσοφός τε καὶ ἡγεμονικὸς τὴν φύσιν. καὶ ὅταν αὐτὸν εὑρόντες ἐρασθῶσι, πᾶν ποιοῦσιν ὅπως τοιοῦτος ἔσται. ἐὰν οὖν μὴ πρότερον ἐμβεβῶσι τῷ ἐπιτηδεύματι, τότε ἐπιχειρήσαντες, μανθάνουσί τε ὅθεν ἄν τι δύνωνται, καὶ αὐτοὶ μετέρχονται. ἰχνεύοντες δὲ παρ' ἑαυτῶν ἀνευρίσκειν τὴν τοῦ σφετέρου θεοῦ φύσιν, ἀποροῦσι, διὰ τὸ συντόνως ἠναγκάσθαι πρὸς τὸν θεὸν βλέπειν. καὶ ἐφαπτόμενοι αὐτοῦ τῇ μνήμῃ, ἐνθουσιῶντες ἐξ ἐκείνου λαμβάνουσι τὰ ἔθη καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, καθ' ὅσον δυνατὸν θεοῦ ἀνθρώπῳ μετασχεῖν. καὶ τούτων δὴ τὸν ἐρώμενον αἰτιώμενοι, ἔτι τε μᾶλλον ἀγαπῶσι. κἂν ἐκ Διὸς †ἀρύτωσιν, ὥσπερ αἱ Βάκχαι, ἐπὶ τὴν τοῦ ἐρωμένου ψυχὴν ἐπαντλοῦντες ποιοῦσιν ὡς δυνατὸν ὁμοιότατον τῷ σφετέρῳ θεῷ. ἀρύτωσιν ὅσοι δ' αὖ μεθ' Ἥρας εἵποντο, βασιλικὸν ζητοῦσι. καὶ εὑρόντες περὶ τοῦτον, πάντα δρῶσι τὰ αὐτά. οἱ δὲ Ἀπόλλωνός τε καὶ ἑκάστου τῶν θεῶν, οὕτω κατὰ τὸν θεὸν ἰόντες ζητοῦσι τὸν σφέτερον παῖδα πεφυκέναι. καὶ ὅταν κτήσωνται, μιμούμενοι αὐτοί τε καὶ τὰ παιδικὰ πείθοντες, καὶ ῥυθμίζοντες εἰς τὸ ἐκείνου ἐπιτήδευμα καὶ ἰδέαν, ἄγουσιν ὅση ἑκάστῳ δύναμις. οὐ φθόνῳ, οὐδ' ἀνελευθέρῳ δυσμενείᾳ χρώμενοι πρὸς τὰ παιδικά, ἀλλ' εἰς ὁμοιότητα αὐτοῖς καὶ τῷ θεῷ ὃν ἂν τιμῶσι πᾶσαν πάντως ὅτι μάλιστα πειρώμενοι ἄγειν οὕτω ποιοῦσι. προθυμία μὲν οὖν τῶν ὡς ἀληθῶς ἐρώντων καὶ τελετή, ἐάν γ' ἐνδιαπράξωνται ὃ προθυμοῦνται, ἣν λέγω. οὕτω καλή τε καὶ εὐδαιμονικὴ ὑπὸ τοῦ δι' ἔρωτα μανέντος φίλου τῷ φιληθέντι γίγνεται, ἐὰν αἱρεθῇ. ἁλίσκεται δὲ δὴ ὁ αἱρεθεὶς, τοιῷδε τρόπῳ. καθάπερ ἐν ἀρχῇ τοῦδε τοῦ μύθου, τριχῇ διειλόμην ψυχὴν ἑκάστην. ἱππομόρφω μὲν δύο τινὲ εἴδη, ἡνιοχικὸν δὲ εἶδος τρίτον. καὶ νῦν ἔτι ἡμῖν ταῦτα μενέτω. τῶν δὲ δὴ ἵππων, ὁ μὲν φαμὲν ἀγαθός, ὁ δ' οὔ. ἀρετὴ δέ τις τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ κακοῦ κακία, οὐ διείπομεν. νῦν δὲ λεκτέον. ὁ μὲν τοίνυν αὐτοῖν ἐν τῇ καλλίονι στάσει ὤν, τό τε εἶδος ὀρθὸς καὶ διηρθρωμένος, ὑψαύχην, ἐπίγρυπος, λευκὸς ἰδεῖν, μελανόμματος, τιμῆς ἐραστὴς μετὰ σωφροσύνης τε καὶ αἰδοῦς, καὶ ἀληθινῆς δόξης ἑταῖρος, ἄπληκτος, κελεύσματι μόνον καὶ λόγῳ ἡνιοχεῖται. ὁ δ' αὖ σκολιὸς πολύς, εἰκῇ συμπεφορημένος, κρατεραύχην, βραχυτράχηλος, σιμοπρόσωπος, μελάγχρως, γλαυκόμματος, ὕφαιμος, ὕβρεως καὶ ἀλαζονείας ἑταῖρος, περὶ ὦτα λάσιος, κωφός, μάστιγι μετὰ κέντρων μόγις ὑπείκων. ὅταν δ' οὖν ὁ ἡνίοχος ἰδὼν τὸ ἐρωτικὸν ὄμμα, πᾶσαν αἰσθήσει διαθερμήνας τὴν ψυχήν, γαργαλισμοῦ τε καὶ πόθου κέντρων ὑποπλησθῇ, ὁ μὲν εὐπειθὴς τῷ ἡνιόχῳ τῶν ἵππων, ἀεί τε καὶ τότε αἰδοῖ βιαζόμενος, ἑαυτὸν κατέχει μὴ ἐπιπηδᾶν τῷ ἐρωμένῳ. ὁ δὲ οὔτε κέντρων ἡνιοχικῶν, οὔτε μάστιγος ἔτι ἐντρέπεται. σκιρτῶν δὲ βίᾳ φέρεται, καὶ πάντα πράγματα παρέχων τῷ σύζυγί τε καὶ ἡνιόχῳ, ἀναγκάζει ἰέναι τε πρὸς τὰ παιδικά, καὶ μνείαν ποιεῖσθαι τῆς τῶν ἀφροδισίων χάριτος. τὼ δὲ, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντιτείνετον, ἀγανακτοῦντε ὡς δεινὰ καὶ παράνομα ἀναγκαζομένω. τελευτῶντε δὲ, ὅταν μηδὲν ᾖ πέρας κακοῦ, πορεύεσθον ἀγομένω, εἴξαντε καὶ ὁμολογήσαντε ποιήσειν τὸ κελευόμενον. καὶ πρὸς αὐτῷ τ' ἐγένοντο, καὶ εἶδον τὴν ὄψιν τὴν τῶν παιδικῶν ἀστράπτουσαν. ἰδόντος δὲ τοῦ ἡνιόχου, ἡ μνήμη πρὸς τὴν τοῦ κάλλους φύσιν ἠνέχθη. καὶ πάλιν εἶδεν αὐτὴν μετὰ σωφροσύνης, ἐν ἁγνῷ βάθρῳ βεβῶσαν. ἰδοῦσα δὲ ἔδεισέ τε, καὶ σεφθεῖσα ἀνέπεσεν ὑπτία. καὶ ἅμα ἠναγκάσθη εἰς τοὐπίσω ἀνελκύσαι τὰς ἡνίας, οὕτω σφόδρα, ὥστ' ἐπὶ τὰ ἰσχία ἄμφω καθίσαι τὼ ἵππω. τὸν μὲν ἑκόντα, διὰ τὸ μὴ ἀντιτείνειν. τὸν δὲ ὑβριστὴν, μάλα ἄκοντα. ἀπελθόντε δὲ ἀπωτέρω, ὁ μὲν, ὑπ' αἰσχύνης τε καὶ θάμβους, ἱδρῶτι πᾶσαν ἔβρεξε τὴν ψυχήν. ὁ δὲ, λήξας τῆς ὀδύνης ἣν ὑπὸ τοῦ χαλινοῦ τε ἔσχε καὶ τοῦ πτώματος, μόγις ἐξαναπνεύσας ἐλοιδόρησεν ὀργῇ, πολλὰ κακίζων τόν τε ἡνίοχον καὶ τὸν ὁμόζυγα, ὡς δειλίᾳ τε καὶ ἀνανδρίᾳ λιπόντε τὴν τάξιν καὶ ὁμολογίαν. καὶ πάλιν οὐκ ἐθέλοντας προσιέναι ἀναγκάζων, μόγις συνεχώρησε δεομένων εἰσαῦθις ὑπερβαλέσθαι. ἐλθόντος δὲ τοῦ συντεθέντος χρόνου, οὗ ἀμνημονεῖν προσποιουμένω, ἀναμιμνήσκων βιαζόμενος χρεμετίζων ἕλκων, ἠνάγκασεν αὖ προσελθεῖν τοῖς παιδικοῖς ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς λόγους. καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦσαν, ἐγκύψας καὶ ἐκτείνας τὴν κέρκον, ἐνδακὼν τὸν χαλινόν, μετ' ἀναιδείας ἕλκει. ὁ δ' ἡνίοχος ἔτι μᾶλλον ταὐτὸ πάθος παθών, ὥσπερ ἀπὸ ὕσπληγος ἀναπεσὼν ἔτι μᾶλλον τοῦ ὑβριστοῦ ἵππου ἐκ τῶν ὀδόντων βίᾳ ὀπίσω σπάσας τὸν χαλινόν, τήν τε κακήγορον γλῶτταν καὶ τὰς γνάθους καθῄμαξε, καὶ τὰ σκέλη τε καὶ τὰ ἰσχία πρὸς τὴν γῆν ἐρείσας, ὀδύναις ἔδωκεν. ὅταν δὲ ταὐτὸν πολλάκις πάσχων ὁ πονηρὸς τῆς ὕβρεως λήξῃ, ταπεινωθεὶς ἕπεται ἤδη τῇ τοῦ ἡνιόχου προνοίᾳ. καὶ ὅταν ἴδῃ τὸν καλόν, φόβῳ διόλλυται, ὥστε ξυμβαίνει τότ' ἤδη τὴν τοῦ ἐραστοῦ ψυχὴν τοῖς παιδικοῖς αἰδουμένην τε καὶ δεδοικυῖαν ἕπεσθαι. ἅτε οὖν πᾶσαν θεραπείαν ὡς ἰσόθεος θεραπευόμενος, οὐχ ὑπὸ σχηματιζομένου τοῦ ἐρῶντος, ἀλλὰ ἀληθῶς τοῦτο πεπονθότος, καὶ αὐτὸς ὢν φύσει φίλος, εἰς ταὐτὸν

ἄγει τὴν φιλίαν τῷ θεραπεύοντι. ἐὰν ἄρα καὶ ἐν τῷ πρόσθεν ὑπὸ ξυμφοιτητῶν ἤ τινων ἄλλων διαβεβλημένος ᾖ, λεγόντων ὡς αἰσχρὸν ἐρῶντι πλησιάζειν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπωθῇ τὸν ἐρῶντα. προϊόντος δὲ ἤδη τοῦ χρόνου, ἥ τε ἡλικία καὶ τὸ χρεὼν ἤγαγεν εἰς τὸ προέσθαι αὐτὸν εἰς ὁμιλίαν. οὐ γὰρ δή ποτε εἵμαρται κακὸν κακῷ φίλον, οὐδ᾽ ἀγαθὸν μὴ φίλον ἀγαθῷ εἶναι. προσεμένου δὲ καὶ λόγον τε καὶ ὁμιλίαν δεξαμένου, ἐγγύθεν ἡ εὔνοια γιγνομένη τοῦ ἐρῶντος, ἐκπλήττει τὸν ἐρώμενον, διαισθανόμενον ὅτι οὐδ᾽ οἱ ξύμπαντες ἄλλοι φίλοι τε καὶ οἰκεῖοι μοῖραν φιλίας οὐδεμίαν παρέχονται πρὸς τὸν ἔνθεον φίλον. ὅταν δὲ χρονίζῃ τοῦτο δρῶν, καὶ πλησιάζῃ μετὰ τοῦ ἅπτεσθαι ἔν τε γυμνασίοις καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ὁμιλίαις, τότ᾽ ἤδη ἡ τοῦ ῥεύματος ἐκείνου πηγή, ὃν Ἵμερον Ζεὺς Γανυμήδους ἐρῶν ὠνόμασε, πολλὴ φερομένη πρὸς τὸν ἐραστήν, ἡ μὲν εἰς αὐτὸν ἔδυ, ἡ δ᾽ ἀπομεστουμένου ἔξω ἀπορρεῖ, καὶ οἷον πνεῦμα, ἤ τις Ἠχὼ ἀπὸ λείων τε καὶ στερεῶν ἁλλομένη, πάλιν ὅθεν ὡρμήθη φέρεται, οὕτω τὸ τοῦ κάλλους ῥεῦμα πάλιν εἰς τὸν καλὸν διὰ τῶν ὀμμάτων ἰόν, ᾗ πέφυκεν ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἰέναι ἀφικόμενον, καὶ ἀναπτερῶσαν τὰς διόδους τῶν πτερῶν, ἄρδει τε καὶ ὥρμησε πτεροφυεῖν τε, καὶ τὴν τοῦ ἐρωμένου αὖ ψυχὴν ἔρωτος ἐνέπλησεν. ἐρᾷ μὲν οὖν. ὅτου δὲ ἀπορεῖ, καὶ οὔθ᾽ ὅ,τι πέπονθεν οἶδεν, οὐδ᾽ ἔχει φράσαι. ἀλλ᾽ οἷον ἀπ᾽ ἄλλου ὀφθαλμίας ἀπολελαυκώς, πρόφασιν εἰπεῖν οὐκ ἔχει. ὥσπερ δὲ ἐν κατόπτρῳ, ἐν τῷ ἐρῶντι ἑαυτὸν ὁρῶν, λέληθε. καὶ ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρῇ, λήγει κατὰ ταὐτὰ ἐκείνῳ τῆς ὀδύνης. ὅταν δὲ ἀπῇ, κατὰ ταὐτὰ αὖ ποθεῖ, καὶ ποθεῖται, εἴδωλον ἔρωτος ἀντέρωτος ἔχων. καλεῖ δὲ αὐτὸν καὶ οἴεται οὐκ ἔρωτα, ἀλλὰ φιλίαν εἶναι. ἐπιθυμεῖ δὲ ἐκείνῳ παραπλησίως μέν, ἀσθενεστέρως δέ, ὁρᾶν, ἅπτεσθαι, φιλεῖν, συγκατακεῖσθαι, καὶ δὴ οἷον εἰκὸς ποιεῖ τὸ μετὰ τοῦτο ταχὺ ταῦτα. ἐν οὖν τῇ συγκοιμήσει, τοῦ μὲν ἐραστοῦ ὁ ἀκόλαστος ἵππος ἔχει ὅτι λέγοι πρὸς τὸν ἡνίοχον, καὶ ἀξιοῖ ἀντὶ πολλῶν πόνων σμικρὰ ἀπολαῦσαι. ὁ δὲ τῶν παιδικῶν ἔχει μὲν οὐδὲν εἰπεῖν. σπαργῶν δὲ καὶ ἀπορῶν, περιβάλλει τὸν ἐραστήν, καὶ φιλεῖ ὡς σφόδρα εὔνουν ἀσπαζόμενος. ὅταν τε συγκατακέωνται οἷός ἐστι μὴ ἂν ἀπαρνηθῆναι τὸ αὐτοῦ μέρος χαρίσασθαι τῷ ἐρῶντι, εἰ δεηθείη τυχεῖν. ὁ δὲ ὁμόζυξ αὖ μετὰ τοῦ ἡνιόχου πρὸς ταῦτα μετ᾽ αἰδοῦς, καὶ λόγου ἀντιτείνει. ἐὰν μὲν δὴ οὖν εἰς τεταγμένην τε δίαιταν καὶ φιλοσοφίαν νικήσῃ τὰ βελτίω τῆς διανοίας ἀγαγόντα, μακάριον μὲν καὶ ὁμονοητικὸν τὸν ἐνθάδε βίον διάγουσιν, ἐγκρατεῖς αὑτῶν καὶ κόσμιοι ὄντες, δουλωσάμενοι μὲν ᾧ κακία ψυχῆς ἐνεγίνετο, ἐλευθερώσαντες δὲ ᾧ ἀρετή. τελευτήσαντες δὲ δή, ὑπόπτεροι καὶ ἐλαφροὶ γεγονότες, τῶν τριῶν παλαισμάτων τῶν ὡς ἀληθῶς ὀλυμπιακῶν ἓν νενικήκασιν. οὗ μεῖζον ἀγαθὸν οὔτε σωφροσύνη ἀνθρωπίνη, οὔτε θεία μανία δυνατὴ πορίσαι ἀνθρώπῳ. ἐὰν δὲ διαίτῃ φορτικωτέρᾳ τε καὶ ἀφιλοσόφῳ, φιλοτίμῳ δὲ χρήσωνται, τάχ᾽ ἄν που ἐν μέθαις ἤ τινι ἄλλῃ ἀμελείᾳ τὼ ἀκολάστω αὐτοῖν ὑποζυγίω λαβόντε τὰς ψυχὰς ἀφρούρους, συναγαγόντε εἰς ταὐτὸν τὴν ὑπὸ τῶν πολλῶν μακαριστὴν αἵρεσιν, εἱλέτην τε καὶ διεπράξαντο. καὶ διαπραξαμένω, τὸ λοιπὸν ἤδη χρῶνται μὲν αὐτῇ. σπανίᾳ δέ, ἅτε οὐ πάσῃ δεδογμένα τῇ διανοίᾳ πράττοντες. φίλω μὲν οὖν καὶ τούτω, ἧττον δὲ ἐκείνων, ἀλλήλοιν διά τε τοῦ ἔρωτος καὶ ἔξω γενομένω διάγουσι, πίστεις τὰς μεγίστας ἡγουμένω ἀλλήλοιν δεδωκέναι τε καὶ δεδέχθαι. ἃς οὐ θεμιτὸν εἶναι λύσαντας, εἰς ἔχθραν ποτὲ ἐλθεῖν. ἐν δὲ τῇ τελευτῇ ἄπτεροι μέν, ὡρμηκότες δὲ πτεροῦσθαι, ἐκβαίνουσι τοῦ σώματος. ὥστε οὐ σμικρὸν ἆθλον τῆς ἐρωτικῆς μανίας φέρονται. εἰς γὰρ σκότον καὶ τὴν ὑπὸ γῆς πορείαν, οὐ νόμος ἐστὶν ἔτι ἐλθεῖν τοῖς κατηργμένοις ἤδη τῆς ἐπουρανίου πορείας. ἀλλὰ φανὸν βίον διάγοντας, εὐδαιμονεῖν μετ᾽ ἀλλήλων πορευομένους καὶ ὁμοπτέρους ἔρωτος χάριν ὅταν γένωνται γενέσθαι.

Ταῦτα τοσαῦτα ὦ παῖ καὶ οὕτω θεῖά σοι δωρήσεται ἡ παρ᾽ ἐραστοῦ φιλία. ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ μὴ ἐρῶντος οἰκειότης, σωφροσύνῃ θνητῇ κεκραμένη, θνητά τε καὶ φειδωλὰ οἰκονομοῦσα, ἀνελευθερίαν ὑπὸ πλήθους ἐπαινουμένην ὡς ἀρετὴν τῇ φίλῃ ψυχῇ ἐντεκοῦσα, ἐννέα χιλιάδας ἐτῶν περὶ τὴν κυλινδουμένην αὐτήν, καὶ ὑπὸ γῆς ἄνουν παρέξει. Αὕτη σοι ὦ φίλε Ἔρως εἰς ἡμετέραν δύναμιν, ὅτι καλλίστη καὶ ἀρίστη δέδοταί τε καὶ ἐκτέτισται παλινῳδία, τά τε ἄλλα καὶ τοῖς ὀνόμασιν ἠναγκασμένη ποιητικοῖς τισι διὰ Φαῖδρον εἰρῆσθαι. ἀλλὰ τῶν προτέρων τε συγγνώμην, καὶ τῶνδε χάριν ἔχων, εὐμενὴς καὶ ἵλεως τὴν μοι ἐρωτικὴν τέχνην ἣν δέδωκας, μήτε ἀφέλῃ, μήτε πηρώσῃς δι᾽ ὀργήν. δίδου τ᾽ ἔτι μᾶλλον ἢ νῦν, παρὰ τοῖς καλοῖς τίμιον εἶναι. ἐν τῷ πρόσθεν δ᾽ εἴ τι λόγῳ σοι ἀπηνὲς εἴπομεν Φαῖδρός τε καὶ ἐγώ, Λυσίαν τὸν τοῦ λόγου πατέρα αἰτιώμενος, παῦε τῶν τοιούτων λόγων. ἐπὶ φιλοσοφίαν δέ, ὥσπερ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πολέμαρχος τέτραπται, τρέψον. ἵνα καὶ ὁ ἐραστὴς ὅδε αὐτοῦ μηκέτι ἐπαμφοτερίζῃ καθάπερ νῦν, ἀλλὰ ἁπλῶς πρὸς Ἔρωτα μετὰ φιλοσόφων λόγων τὸν βίον ποιῆται. ΦΑΙ. Συνεύχομαί σοι ὦ Σώκρατες, εἴπερ ἄμεινον ταῦθ᾽ ἡμῖν εἶναι, ταῦτα γίγνεσθαι. τὸν λόγον δέ σου πάλαι θαυμάσας ἔχω, ὅσῳ καλλίω τοῦ προτέρου ἀπειργάσω. ὥστε ὀκνῶ μή μοι ὁ Λυσίας ταπεινὸς φανῇ, ἐὰν ἄρα καὶ ἐθελήσῃ πρὸς αὐτὸν ἄλλον ἀντιπαρατεῖναι. καὶ γάρ τις αὐτὸν ὦ θαυμάσιε ἔναγχος τῶν πολιτικῶν τοῦτ᾽ αὐτὸ λοιδορῶν ὠνείδιζε, καὶ διὰ πάσης τῆς λοιδορίας ἐκάλει λογογράφον. τάχα οὖν ἂν ὑπὸ φιλοτιμίας ἐπίσχοι ἡμῖν ἂν τοῦ γράφειν. ΣΩ. Γελοῖόν γ᾽ ὦ νεανία τὸ δόγμα λέγεις, καὶ τοῦ ἑταίρου συχνὸν διαμαρτάνεις, εἰ αὐτὸν οὕτω τινὰ ἡγῇ ψοφοδεᾶ. ἴσως δὲ καὶ τὸν λοιδορούμενον αὐτῷ οἴει νομίζοντα λέγειν ἃ ἔλεγεν. ΦΑΙ. Ἐφαίνετο γὰρ ὦ Σώκρατες, καὶ σύνοισθά που καὶ αὐτός, ὅτι οἱ μέγιστον δυνάμενοί τε καὶ σεμνότατοι ἐν ταῖς πόλεσιν,

αἰσχύνονται

αἰσχύνονται λόγους τε γράφειν, καὶ καταλείπειν συγγράμματα ἑαυτῶν, δόξαν φοβούμενοι τοῦ ἔπειτα χρόνου, μὴ σοφισταὶ καλῶνται. ΣΩ. Γλυκὺς ἀγκὼν ὦ Φαῖδρε λέληθέ σε, ὅτι ἀπὸ τοῦ μακροῦ ἀγκῶνος τοῦ κατὰ τὸν Νεῖλον ἐκλήθη. καὶ πρὸς τῷ ἀγκῶνι, λανθάνει σε ὅτι οἱ μέγιστον φρονοῦντες τῶν πολιτικῶν, μάλιστα ἐρῶσι λογογραφίας τε καὶ καταλείψεως συγγραμμάτων. οἵ γε καὶ ἐπειδάν τινα γράφωσι λόγον, οὕτως ἀγαπῶσι τοὺς ἐπαινέτας, ὥστε προσπαραγράφουσι πρώτους οἳ ἂν ἑκασταχοῦ ἐπαινῶσιν αὐτούς.

ΦΑΙ. Πῶς τοῦτο λέγεις; οὐ γὰρ μανθάνω. ΣΩ. Οὐ μανθάνεις ὅτι ἐν ἀρχῇ ἀνδρὸς πολιτικοῦ συγγράμματος, πρῶτος ὁ ἐπαινέτης γέγραπται; ΦΑΙ. Πῶς; ΣΩ. Ἔδοξέ που (φησὶν) αὐτῷ τὸ σύγγραμμα τῇ βουλῇ, ἢ τῷ δήμῳ, ἢ ἀμφοτέροις. καὶ ὃς εἶπε τὸν ἑαυτὸν δὴ λέγων μάλα σεμνῶς καὶ ἐγκωμιάζων ὁ συγγραφεύς. ἔπειτα λέγει δὴ μετὰ τοῦτο, ἐπιδεικνύμενος τοῖς ἐπαινέταις τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν, ἐνίοτε πάνυ μακρὸν ποιησάμενος σύγγραμμα. ἤ σοι ἄλλο τι φαίνεται τὸ τοιοῦτο, ἢ λόγος συγγεγραμμένος;

ΦΑΙ. Οὐκ ἔμοιγε. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐὰν μὲν οὗτος ἐμμένῃ, γεγηθὼς ἀπέρχεται ἐκ τοῦ θεάτρου ὁ ποιητής. ἐὰν δὲ ἐξαλειφθῇ καὶ ἄμοιρος γένηται λογογραφίας τε καὶ τοῦ ἄξιος εἶναι συγγράφειν, πενθεῖ αὐτός τε καὶ οἱ ἑταῖροι. ΦΑΙ. Καὶ μάλα. ΣΩ. Δῆλόν γε ὅτι οὐχ ὡς ὑπερφρονοῦντες τοῦ ἐπιτηδεύματος, ἀλλ' ὡς τεθαυμακότες. ΦΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Τί δέ, ὅταν ἱκανὸς γένηται ῥήτωρ, ἢ βασιλεύς, ὥστε λαβὼν τὴν Λυκούργου, ἢ Σόλωνος, ἢ Δαρείου δύναμιν ἀθάνατος γενέσθαι λογογράφος ἐν πόλει, ἆρ' οὖν οὐκ ἰσόθεον ἡγεῖται αὐτός τε αὐτὸν ἔτι ζῶν; καὶ οἱ ἔπειτα γιγνόμενοι ταυτὰ ταῦτα περὶ αὐτοῦ νομίζουσι θεώμενοι αὐτοῦ τὰ συγγράμματα; ΦΑΙ. Καὶ μάλα. ΣΩ. Οἴει οὖν τινα τῶν τοιούτων ὅς τις καὶ ὁπωστιοῦν δύσνους Λυσίᾳ, ὀνειδίζειν αὐτὸ τοῦτο ὅτι συγγράφει; ΦΑΙ. Οὔκουν εἰκός γε, ἐξ ὧν σὺ λέγεις. καὶ γὰρ ἂν τῇ αὐτοῦ ἐπιθυμίᾳ ὡς ἔοικεν ὀνειδίζοι. ΣΩ. Τοῦτο μὲν ἄρα παντὶ δῆλον, ὅτι οὐκ αἰσχρὸν αὐτό γε τὸ γράφειν λόγους. ΦΑΙ. Τί γάρ; ΣΩ. Ἀλλ' ἐκεῖνο οἶμαί γε αἰσχρὸν ἤδη, τὸ μὴ καλῶς λέγειν τε καὶ γράφειν, ἀλλ' αἰσχρῶς τε καὶ κακῶς. ΦΑΙ. Δῆλον δή. τίς οὖν ὁ τρόπος τοῦ καλῶς τε καὶ μὴ γράφειν; ΣΩ. Δεόμεθά τι ὦ Φαῖδρε Λυσίαν περὶ τούτων ἐξετάσαι, καὶ ἄλλον ὅς τις πώποτέ τι γέγραφεν ἢ γράψει, εἴτε πολιτικὸν σύγγραμμα, εἴτε ἰδιωτικὸν ἐν μέτρῳ ὡς ποιητής, ἢ ἄνευ μέτρου ὡς ἰδιώτης.

ΦΑΙ. Ἐρωτᾷς εἰ δεόμεθα; τίνος μὲν οὖν ἕνεκ' ἄν τις ὡς εἰπεῖν ζῴη, ἀλλ' ἢ τῶν τοιούτων ἡδονῶν ἕνεκα; οὐ γὰρ που ἐκείνων γε ὧν προλυπηθῆναι δεῖ, ἢ μηδὲ ἡσθῆναι. ὃ δὴ ὀλίγου πᾶσαι αἱ περὶ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἔχουσι, διὸ καὶ δικαίως ἀνδραποδώδεις κέκληνται. ΣΩ. Σχολὴ μὲν δὴ ὡς ἔοικε, καὶ ἅμα μοι δοκοῦσιν ὡς ἐν τῷ πνίγει ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῖν οἱ τέττιγες ᾄδοντες, καὶ ἀλλήλοις διαλεγόμενοι καθορᾶν καὶ ἡμᾶς. εἰ οὖν ἴδοιεν καὶ νὼ καθάπερ τοὺς πολλοὺς ἐν μεσημβρίᾳ μὴ διαλεγομένους, ἀλλὰ νυστάζοντας, καὶ κηλουμένους ὑφ' αὑτῶν δι' ἀργίαν τῆς διανοίας, δικαίως ἂν καταγελῷεν, ἡγούμενοι ἀνδράποδ' ἄττα σφίσιν ἐλθόντα εἰς τὸ καταγώγιον, ὥσπερ προβάτια μεσημβριάζοντα περὶ τὴν κρήνην εὕδειν. ἐὰν δὲ ὁρῶσι διαλεγομένους, καὶ παραπλέοντάς σφας ὥσπερ Σειρῆνας ἀκηλήτους, ὃ γέρας ἔχουσι παρὰ θεῶν ἀνθρώποις διδόναι, τάχ' ἂν δοῖεν ἀγασθέντες. ΦΑΙ. Ἔχουσι δὲ δὴ τί τοῦτο; ἀνήκοος γὰρ ὡς ἔοικε τυγχάνω ὤν.

ΣΩ. Οὐ μὲν δὴ πρέπει γε φιλόμουσον ἄνδρα τῶν τοιούτων ἀνήκοον εἶναι. λέγεται δ' ὥς ποτ' ἦσαν οὗτοι ἄνθρωποι τῶν πρὶν Μούσας γεγονέναι. γενομένων δὲ Μουσῶν, καὶ φανείσης ᾠδῆς, οὕτως ἄρα τινὲς τῶν τότε ἐξεπλάγησαν ὑφ' ἡδονῆς, ὥστε ᾄδοντες ἠμέλησαν σίτων τε καὶ ποτῶν, καὶ ἔλαθον τελευτήσαντες αὑτούς. ἐξ ὧν τὸ τεττίγων γένος μετ' ἐκεῖνο φύεται, γέρας τοῦτο παρὰ Μουσῶν λαβόν, μηδὲν τροφῆς δεῖσθαι γενόμενον, ἀλλ' ἄσιτόν τε καὶ ἄποτον εὐθὺς ᾄδειν, ἕως ἂν τελευτήσῃ. καὶ μετὰ ταῦτα ἐλθὸν παρὰ Μούσας ἀπαγγέλλειν, τίς τίνα αὐτῶν τιμᾷ τῶν ἐνθάδε. Τερψιχόρῃ μὲν οὖν, τοὺς ἐν τοῖς χοροῖς τετιμηκότας αὐτὴν ἀπαγγέλλοντες, ποιοῦσι προσφιλεστέρους. τῇ δὲ Ἐρατοῖ, τοὺς ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ταῖς ἄλλαις οὕτω κατὰ τὸ εἶδος τιμῆς ἑκάστης. τῇ δὲ πρεσβυτάτῃ Καλλιόπῃ, καὶ τῇ μετὰ ταύτην Οὐρανίᾳ, τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ διάγοντάς τε καὶ τιμῶντας τὴν ἐκείνων μουσικὴν ἀγγέλλουσι. αἳ δὴ μάλιστα τῶν Μουσῶν περί τε οὐρανὸν καὶ λόγους οὖσαι, θείους τε καὶ ἀνθρωπίνους, ἱᾶσι καλλίστην φωνήν. πολλῶν οὖν δὴ ἕνεκεν λεκτέον τι, καὶ οὐ καθευδητέον ἐν τῇ μεσημβρίᾳ. ΦΑΙ. Λεκτέον γὰρ οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν ὅπερ νῦν προὐθέμεθα σκέψασθαι τὸν λόγον, ὅπῃ καλῶς ἔχει λέγειν τε καὶ γράφειν, καὶ ὅπῃ μὴ σκεπτέον. ΦΑΙ. Δῆλον. ΣΩ. Ἆρ' οὖν οὐχ ὑπάρχειν δεῖ τοῖς εὖ τε καὶ καλῶς ῥηθησομένοις τὴν τοῦ λέγοντος διάνοιαν, εἰδυῖαν τἀληθὲς ὧν ἂν ἐρεῖν πέρι μέλλῃ; ΦΑΙ. Οὑτωσὶ περὶ τούτου ἀκήκοα ὦ φίλε Σώκρατες, οὐκ εἶναι ἀνάγκην τῷ μέλλοντι ῥήτορι ἔσεσθαι τὰ τῷ ὄντι δίκαια μανθάνειν, ἀλλὰ τὰ δόξαντα ἂν πλήθει οἵπερ δικάσουσιν. οὐδὲ τὰ ὄντως ἀγαθὰ ἢ καλά, ἀλλ' ὅσα δόξει. ἐκ γὰρ τούτων εἶναι τὸ πείθειν, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς ἀληθείας. ΣΩ. Οὔτοι ἀπόβλητον ἔπος εἶναι δεῖ ὦ Φαῖδρε, ὃ ἂν εἴπωσι σοφοί. ἀλλὰ σκοπεῖν, μή τι λέγωσι. καὶ δὴ καὶ τὸ νῦν λεχθέν, οὐκ ἀφετέον. ΦΑΙ. Ὀρθῶς λέγεις. ΣΩ. Ὧδε δὴ σκοπῶμεν αὐτό. ΦΑΙ. Πῶς; ΣΩ. Εἴ σε πείθοιμι ἐγὼ τοὺς πολεμίους ἀμύνειν κτησάμενον ἵππον, ἄμφω δὲ ἵππον ἀγνοοῖμεν, τοσόνδε μέντοι τυγχάνοιμι εἰδὼς περὶ σοῦ, ὅτι Φαῖδρος ἵππον ἡγεῖται τὸ τῶν ἡμέρων ζώων μέγιστα ἔχον ὦτα. ΦΑΙ. Γελοῖον ἂν ὦ Σώκρατες εἴη. ΣΩ. Οὔπω γε, ἀλλ' ὅτε δὴ σπουδῇ σε πείθοιμι συντιθεὶς λόγον ἔπαινον κατὰ τοῦ ὄνου, ἵππον ἐπονομάζων, καὶ λέγων ὡς παντὸς ἄξιον τὸ θρέμμα οἴκοι τε κεκτῆσθαι καὶ ἐπὶ στρατιᾶς, ἀποπο-

λιμῷ τε χρήσιμον, καὶ προσενεγκεῖν δυνατὸν σκευή, καὶ ἄλλα πολλὰ ὠφέλιμον. Φαῖ. Παγγέλοιον γ' ἂν ἤδη εἴη. Σω. Ἆρ' οὖν οὐ κρεῖττον γελοῖον, ἢ δεινόν τε καὶ ἐχθρὸν εἶναι, ἢ φίλον; Φαῖ. Φαίνεται. Σω. Ὅταν οὖν ὁ ῥητορικὸς ἀγνοῶν ἀγαθὸν καὶ κακόν, λαβὼν πόλιν ὡσαύτως ἔχουσαν πείθῃ, μὴ περὶ ὄνου σκιᾶς ὡς ἵππου τὸν ἔπαινον ποιούμενος, ἀλλὰ περὶ κακοῦ ὡς ἀγαθοῦ, δόξας δὲ πλήθους μεμελετηκὼς πείσῃ κακὰ πράττειν ἀντ' ἀγαθῶν, ποῖόν τινα οἴει μετὰ ταῦτα τὴν ῥητορικὴν καρπὸν ὧν ἔσπειρε θερίζειν; Φαῖ. Οὐ πάνυ ἐπιεικῆ. Σω. Ἆρ' οὖν ὦ 'γαθέ, ἀγροικότερον τοῦ δέοντος λελοιδορήκαμεν τὴν τῶν λόγων τέχνην; ἡ δ' ἴσως ἂν εἴποι, Τί ποτ' ὦ θαυμάσιοι ληρεῖτε; ἐγὼ γὰρ οὐδέν' ἀγνοοῦντα τἀληθὲς ἀναγκάζω μανθάνειν λέγειν, ἀλλ' εἴ τις ἐμὴ ξυμβουλή, κτησάμενος ἐκεῖνο, οὕτως ἐμὲ λαμβάνειν. τὸ δ' οὖν μέγα λέγω, ὡς ἄνευ ἐμοῦ τῷ τὰ ὄντα εἰδότι οὐδέν τι μᾶλλον ἔσται πείθειν τέχνῃ. οὐκοῦν δίκαια ἐρεῖ λέγουσα ταῦτα;

Φαῖ. Φημί, ἐὰν οἵ γε ἐπιόντες αὐτῇ λόγοι μαρτυρῶσιν εἶναι τέχνην. ὥσπερ γὰρ ἀκούειν δοκῶ τινων προσιόντων, καὶ διαμαρτυρομένων λόγων, ὅτι ψεύδεται, καὶ οὐκ ἔστι τέχνη ἀλλ' ἄτεχνος τριβή. τοῦ δὲ λέγειν φησὶν ὁ Λάκων ἔτυμος τέχνη ἄνευ τοῦ ἀληθείας ἧφθαι, οὔτ' ἔστιν οὔτε μή ποτε ὕστερον γένηται. τούτων δὴ τῶν λόγων ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ δεῦρο αὐτοὺς παράγων, ἐξέταζε τί καὶ πῶς λέγουσι. Σω. Πάρει τε δή, θρέμματα γενναῖα, καλλίπαιδά τε Φαῖδρον πείθετε, ὡς ἂν μὴ ἱκανῶς φιλοσοφήσῃ, οὐδὲ ἱκανός ποτε λέγειν ἔσται περὶ οὐδενός. ἀποκρινέσθω δὴ ὁ Φαῖδρος. ἐρωτᾶτε. ἆρ' οὐ τὸ μὲν ὅλον ἡ ῥητορικὴ ἂν εἴη τέχνη, ψυχαγωγία τις διὰ λόγων, οὐ μόνον ἐν δικαστηρίοις καὶ ὅσοι ἄλλοι δημόσιοι σύλλογοι, ἀλλὰ καὶ ἐν ἰδίοις ἡ αὐτὴ σμικρῶν τε καὶ μεγάλων πέρι; καὶ οὐδὲν ἐντιμότερον τό γε ὀρθὸν περὶ σπουδαῖα ἢ φαῦλα γιγνόμενον. ἢ πῶς σὺ ταῦτ' ἀκήκοας; Φαῖ. Οὐ μὰ τὸν Δία οὐ παντάπασιν οὕτως. ἀλλὰ μάλιστα μέν πως περὶ τὰς δίκας λέγεται, καὶ γράφεται τέχνῃ. λέγεται δὲ καὶ περὶ δημηγορίας. ἐπὶ πλέον δὲ οὐκ ἀκήκοα. Σω. Ἀλλ' ἢ τὰς Νέστορός τε καὶ Ὀδυσσέως τέχνας μόνον περὶ λόγων ἀκήκοας, ἃς ἐν Ἰλίῳ σχολάζοντε συνεγραψάτην; τῶν δὲ Παλαμήδους ἀνήκοος γέγονας; Φαῖ. Καὶ ναὶ μὰ Δία ἔγωγε τῶν Νέστορος, εἰ μὴ Γοργίαν Νέστορά τινα κατασκευάζεις, ἤ τινα Θρασύμαχόν τε καὶ Θεόδωρον Ὀδυσσέα. Σω. Ἴσως, ἀλλὰ γὰρ τούτους ἐῶμεν. σὺ δ' εἰπέ, ἐν δικαστηρίοις οἱ ἀντίδικοι τί δρῶσιν; οὐκ ἀντιλέγουσι μέντοι; ἢ τί φήσομεν; Φαῖ. Τοῦτ' αὐτό. Σω. Περὶ τοῦ δικαίου τε καὶ ἀδίκου; Φαῖ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ὁ τέχνῃ τοῦτο δρῶν, ποιήσει φανῆναι τὸ αὐτὸ τοῖς αὐτοῖς, τοτὲ μὲν δίκαιον, ὅταν δὲ βούληται, ἄδικον; Φαῖ. Τί μήν; Σω. Καὶ ἐν δημηγορίᾳ δή, τῇ πόλει δοκεῖν τὰ αὐτά, τοτὲ μὲν ἀγαθά, τοτὲ δ' αὖ τἀναντία; Φαῖ. Οὕτως. Σω. Τὸν οὖν Ἐλεατικὸν Παλαμήδην λέγοντα οὐκ ἴσμεν τέχνῃ, ὥστε δοκεῖν φαίνεσθαι τοῖς ἀκούουσι τὰ αὐτὰ ὅμοια καὶ ἀνόμοια, καὶ ἓν καὶ πολλά, μένοντά τε αὖ καὶ φερόμενα;

Φαῖ. Μάλα γε. Σω. Οὐκ ἄρα μόνον περὶ δικαστήριά τε ἐστὶν ἡ ἀντιλογική, καὶ περὶ δημηγορίαν, ἀλλ' ὡς ἔοικε περὶ πάντα τὰ λεγόμενα, μία τις τέχνη, εἴπερ ἔστιν αὕτη ἂν εἴη ἥ τις οἷός τ' ἔσται πᾶν παντὶ ὁμοιοῦν τῶν δυνατῶν καὶ οἷς δυνατόν, καὶ ἄλλου ὁμοιοῦντος καὶ ἀποκρυπτομένου, εἰς φῶς ἄγειν. Φαῖ. Πῶς δὴ τὸ τοιοῦτον λέγεις; Σω. Τῇδε δοκῶ ζητοῦσι φανεῖσθαι. ἀπάτη πότερον ἐν πολὺ διαφέρουσι γίγνεται μᾶλλον, ἢ ὀλίγον; Φαῖ. Ἐν τοῖς ὀλίγον. Σω. Ἀλλὰ δὴ κατὰ σμικρὸν μεταβαίνων μᾶλλον λήσεις, ἐλθὼν ἐπὶ τὸ ἐναντίον, ἢ κατὰ μέγα. Φαῖ. Πῶς δ' οὔ; Σω. Δεῖ ἄρα τὸν μέλλοντα ἀπατήσειν μὲν ἄλλον, αὐτὸν δὲ μὴ ἀπατήσεσθαι, τὴν ὁμοιότητα τῶν ὄντων καὶ ἀνομοιότητα ἀκριβῶς διειδέναι. Φαῖ. Ἀνάγκη μὲν οὖν. Σω. Ἦ οὖν οἷός τε ἔσται ἀλήθειαν ἀγνοῶν ἑκάστου, τὴν τοῦ ἀγνοουμένου ὁμοιότητα μικράν τε καὶ μεγάλην ἐν τοῖς ἄλλοις διαγιγνώσκειν; Φαῖ. Ἀδύνατον. Σω. Οὐκοῦν τοῖς παρὰ τὰ ὄντα δοξάζουσι καὶ ἀπατωμένοις, δῆλον ὡς τὸ πάθος τοῦτο δι' ὁμοιοτήτων τινῶν εἰσερρύη. Φαῖ. Γίγνεται οὖν οὕτως. Σω. Ἔστιν οὖν ὅπως τεχνικὸς ἔσται μεταβιβάζειν κατὰ σμικρὸν διὰ τῶν ὁμοιοτήτων ἀπὸ τοῦ ὄντος ἑκάστοτε ἐπὶ τοὐναντίον ἀπάγων, ἢ αὐτὸς τοῦτο διαφεύγειν, ὁ μὴ ἐγνωρικὼς ὃ ἔστιν ἕκαστον τῶν ὄντων; Φαῖ. Οὐ μή ποτε. Σω. Λόγων ἄρα τέχνην ὦ ἑταῖρε ὁ τὴν ἀλήθειαν μὴ εἰδώς, δόξας δὲ τεθηρακώς, γελοίαν τινά, ὡς ἔοικε, καὶ ἄτεχνον παρέξεται. Φαῖ. Κινδυνεύει. Σω. Βούλει οὖν ἐν τῷ Λυσίου λόγῳ ὃν φέρεις, καὶ ἐν οἷς ἡμεῖς εἴπομεν ἰδεῖν, τι ὧν φαμεν ἄτεχνόν τε καὶ ἔντεχνον εἶναι. Φαῖ. Πάντων γέ που μάλιστα, ὡς νῦν γε ψιλῶς πως λέγομεν, οὐκ ἔχοντες ἱκανὰ παραδείγματα. Σω. Καὶ μὴν κατὰ τύχην γέ τινα ὡς ἔοικεν ἐρρηθήτην τὼ λόγω, ἔχοντέ τι παράδειγμα, ὡς ἂν ὁ εἰδὼς τὸ ἀληθές, προσπαίζων ἐν λόγοις παράγοι τοὺς ἀκούοντας. καὶ ἔγωγε ὦ Φαῖδρε αἰτιῶμαι τοὺς ἐντοπίους θεούς. ἴσως δὲ καὶ οἱ τῶν Μουσῶν προφῆται, οἱ ὑπὲρ κεφαλῆς ᾠδοί, ἐπιπεπνευκότες ἂν ἡμῖν εἶεν τοῦτο τὸ γέρας. οὐ γάρ που ἔγωγε τέχνης τινὸς τοῦ λέγειν μέτοχος. Φαῖ. Ἔστω ὡς λέγεις. μόνον δήλωσον, ὃ φῄς. Σω. Ἴθι δή μοι ἀνάγνωθι τὴν τοῦ Λυσίου λόγου ἀρχήν.

Φαῖ. Περὶ μὲν τῶν ἐμῶν πραγμάτων ἐπίστασαι, καὶ ὡς νομίζω συμφέρειν ἡμῖν τούτων γενομένων, ἀκήκοας. ἀξιῶ δὲ μὴ διὰ τοῦτο ἀτυχῆσαι ὧν δέομαι, ὅτι οὐκ ἐραστὴς ὢν σοῦ τυγχάνω. ὡς ἐκείνοις μὲν τότε μεταμέλει ὧν ἂν εὖ ποιήσωσιν, ἐπειδὰν τῆς ἐπιθυμίας παύσωνται. Σω. Παῦσαι. τί δὴ οὖν οὗτος ἁμαρτάνει καὶ ἄτεχνον ποιεῖ, λεκτέον. ἦ γάρ; Φαῖ. Ναί. Σω. Ἆρ' οὖν οὐ παντὶ δῆλον τό γε τοιόνδε, ὡς περὶ μὲν ἔνια τῶν τοιούτων ὁμονοητικῶς ἔχομεν, περὶ δ' ἔνια στασιαστικῶς; Φαῖ. Δοκῶ μὲν ὃ λέγεις μανθάνειν, ἔτι δ' εἰπὲ σαφέστερον. Σω. Ὅταν τις ὄνομα εἴπῃ σιδήρου ἢ ἀργύρου, ἆρ' οὐ τὸ αὐτὸ πάντες διενοήθημεν;

Φαῖ.

Φαῖ. Καὶ μάλα. Σω. Τί δ' ὅταν δικαίου ἢ ἀγαθοῦ; οὐκ ἄλλος ἄλλῃ φέρεται, καὶ ἀμφισβητοῦμεν ἀλλήλοις τε καὶ ἡμῖν αὐτοῖς; Φαῖ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἐν μὲν ἄρα τοῖς, συμφωνοῦμεν. ἐν δὲ τοῖς, οὔ; Φαῖ. Οὕτω. Σω. Ποτέρωθι οὖν εὐαπατητότεροί ἐσμεν, καὶ ἡ ῥητορικὴ ἐν ποτέροις μεῖζον δύναται; Φαῖ. Δῆλον ὅτι, ἐν οἷς πλανώμεθα. Σω. Οὐκοῦν τὸν μέλλοντα τέχνην ῥητορικὴν μετιέναι, πρῶτον μὲν δεῖ ταῦτα ὁδῷ διῃρῆσθαι, καὶ εἰληφέναι τινὰ χαρακτῆρα ἑκατέρου τοῦ εἴδους, ἐν ᾧ τε ἀνάγκη τὸ πλῆθος πλανᾶσθαι, καὶ ἐν ᾧ μή. Φαῖ. Καλὸν γοῦν ἂν ὦ Σώκρατες εἶδος εἴη κατανενοηκὼς, ὁ τοῦτο λαβών. Σω. Ἔπειτά γε οἶμαι πρὸς ἑκάστῳ γιγνόμενον, μὴ λανθάνειν, ἀλλ' ὀξέως αἰσθάνεσθαι, περὶ οὗ ἂν μέλλῃ ἐρεῖν, ποτέρου ὂν τυγχάνει τοῦ γένους. Φαῖ. Τί μήν; Σω. Τί οὖν τὸν Ἔρωτα; πότερον φῶμεν εἶναι τῶν ἀμφισβητησίμων, ἢ τῶν μή; Φαῖ. Τῶν ἀμφισβητησίμων δήπου. Σω. Ἢ οἴει ἄν σοι συγχωρῆσαι εἰπεῖν, ἃ νῦν δὴ εἶπες περὶ αὐτοῦ, ὡς βλάβη τέ ἐστι τῷ ἐρωμένῳ καὶ ἐρῶντι, καὶ αὖθις ὡς μέγιστον τῶν ἀγαθῶν τυγχάνει; Φαῖ. Ἄριστα λέγεις. Σω. Ἀλλ' εἰπὲ καὶ τόδε (ἐγὼ γάρ τοι διὰ τὸ ἐνθουσιαστικὸν οὐ πάνυ μέμνημαι) εἰ ὡρισάμην Ἔρωτα, ἀρχόμενος τοῦ λόγου. Φαῖ. Νὴ Δία ἀμηχάνως γε ὡς σφόδρα. Σω. Φεῦ ὅσῳ λέγεις τεχνικωτέρας νύμφας τὰς Ἀχελώου καὶ Πᾶνα τὸν Ἑρμοῦ, Λυσίου τοῦ Κεφάλου, πρὸς λόγους εἶναι. ἢ οὐδὲν λέγω; ἀλλὰ καὶ ὁ Λυσίας ἀρχόμενος τοῦ ἐρωτικοῦ, ἠνάγκασεν ἡμᾶς ὑπολαβεῖν τὸν Ἔρωτα ἕν τι τῶν ὄντων, ὃ αὐτὸς ἐβουλήθη. καὶ πρὸς τοῦτο ἤδη συνταξάμενος, πάντα τὸν ὕστερον λόγον διεπεράνατο. βούλει πάλιν ἀναγνῶμεν αὐτοῦ τὴν ἀρχήν; Φαῖ. Εἰ σοί γε δοκεῖ. ὃ μέντοι ζητεῖς, οὐκ ἔστ' αὐτόθι. Σω. Λέγε ἵνα ἀκούσω αὐτοῦ ἐκείνου. Φαῖ. Περὶ μὲν τῶν ἐμῶν πραγμάτων ἐπίστασαι, καὶ ὡς νομίζω συμφέρειν ἡμῖν τούτων γενομένων, ἀκήκοας. ἀξιῶ δὲ μὴ διὰ τοῦτο ἀτυχῆσαι ὧν δέομαι, ὅτι οὐκ ἐραστὴς ὢν σοῦ τυγχάνω. ὡς ἐκείνοις μὲν τότε μεταμέλει ὧν ἂν εὖ ποιήσωσιν, ἐπειδὰν τῆς ἐπιθυμίας παύσωνται. Σω. Ἦ πολλοῦ δεῖν ἔοικε ποιεῖν ὅδε γε, ὃ ζητοῦμεν. ὃς οὐδὲ ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλ' ἀπὸ τελευτῆς ἐξ ὑπτίας ἀνάπαλιν διανεῖν ἐπιχειρεῖ τὸν λόγον. καὶ ἄρχεται ἀφ' ὧν πεπαυμένος ἂν ἤδη ὁ ἐραστὴς λέγοι πρὸς τὰ παιδικά. ἢ οὐδὲν εἶπον Φαῖδρε, φίλη κεφαλή; Φαῖ. Ἔστι γέ τοι δὴ ὦ Σώκρατες τελευτή, περὶ οὗ τὸν λόγον ποιεῖται. Σω. Τί δὲ τἆλλα; οὐ χύδην δοκεῖ βεβλῆσθαι τὰ τοῦ λόγου; ἢ φαίνεται τὸ δεύτερον εἰρημένον, ἔκ τινος ἀνάγκης δεύτερον δεῖν τεθῆναι, ἤ τι ἄλλο τῶν ῥηθέντων; ἐμοὶ μὲν γὰρ ἔδοξεν ὡς μηδὲν εἰδότι, οὐκ ἀγεννῶς τὸ ἐπιὸν εἰρῆσθαι τῷ γράφοντι. σὺ δ' ἔχεις τινὰ ἀνάγκην λογογραφικήν, ᾗ ταῦτα ἐκεῖνος οὕτως ἐφεξῆς παρ' ἄλληλα ἔθηκε; Φαῖ. Χρηστὸς εἶ, ὅτι με ἡγῇ ἱκανὸν εἶναι τὰ ἐκείνου οὕτως ἀκριβῶς διιδεῖν. Σω. Ἀλλὰ τόδε γε οἶμαί σε φάναι ἄν, δεῖν πάντα λόγον ὥσπερ ζῷον συνεστάναι, σῶμά τι ἔχοντα αὐτὸν αὑτοῦ, ὥστε μήτε ἀκέφαλον εἶναι, μήτε ἄπουν, ἀλλὰ μέσα τε ἔχειν καὶ ἄκρα πρέποντα ἀλλήλοις καὶ τῷ ὅλῳ γεγραμμένα. Φαῖ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Σκέψαι τοίνυν τὸν τοῦ ἑταίρου σου λόγον, εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως ἔχει, καὶ εὑρήσεις τοῦ ἐπιγράμματος οὐδὲν διαφέροντα, ὃ Μίδᾳ τῷ Φρυγί φασί τινες ἐπιγεγράφθαι. Φαῖ. Ποῖον τοῦτο καὶ τί πεπονθός; Σω. Ἔστι μὲν τοῦτο τόδε. Χαλκῆ παρθένος εἰμί, Μίδα δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι, ὄφρ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ, αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύτου ἐπὶ τύμβου ἀγγελέω παριοῦσι, Μίδας ὅτι τῇδε τέθαπται. ὅτι δὲ οὐδὲν διαφέρει αὐτοῦ, πρῶτόν ἢ ὕστατόν τι λέγεσθαι, ἐννοεῖς πού ὡς ἐγῷμαι. Φαῖ. Σκώπτεις τὸν λόγον ἡμῶν ὦ Σώκρατες. Σω. Τοῦτον μὲν τοίνυν, ἵνα μὴ σὺ ἄχθῃ, ἐάσω. καίτοι συχνά γε ἔχειν μοι δοκεῖ παραδείγματα, πρὸς ἅ τις βλέπων, ὀνίναιτ' ἄν, μιμεῖσθαι αὐτὰ ἐπιχειρῶν, μὴ πάνυ τι. εἰς δὲ τοὺς ἑτέρους λόγους ἴωμεν. ἦν γάρ τι ἐν αὐτοῖς ὡς δοκῶ προσῆκον ἰδεῖν, τοῖς βουλομένοις περὶ λόγων σκοπεῖν. Φαῖ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις; Σω. Ἐναντίω που ἤστην. ὁ μὲν γάρ, ὡς τῷ ἐρῶντι. ὁ δ' ὡς τῷ μή, δεῖν χαρίζεσθαι ἐλεγέτην. Φαῖ. Καὶ μάλ' ἀνδρικῶς. Σω. Ὤιμην σε τἀληθὲς ἐρεῖν, ὅτι μανικῶς. ὃ μέντοι ἐζήτουν, ἔστιν αὐτὸ τοῦτο. μανίαν γάρ τινα ἐφήσαμεν τὸν ἔρωτα. ἢ γάρ; Φαῖ. Ναί. Σω. Μανίας δέ γε εἴδη δύο. τὴν μὲν ὑπὸ νοσημάτων ἀνθρωπίνων, τὴν δὲ ὑπὸ θείας ἐξαλλαγῆς τῶν εἰωθότων νομίμων γιγνομένην. Φαῖ. Πάνυ γε. Σω. Τῆς δὲ θείας, τεττάρων θεῶν τέτταρα μέρη διελόμενοι, μαντικὴν μὲν ἐπίπνοιαν, Ἀπόλλωνος θέντες. Διονύσου δέ, τελεστικήν. Μουσῶν δ' αὖ, ποιητικήν. τετάρτην δέ, Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος, ἐρωτικὴν μανίαν ἐφήσαμέν τε ἀρίστην εἶναι. καὶ οὐκ οἶδ' ὅπῃ τὸ ἐρωτικὸν πάθος ἀπεικάζοντες, ἴσως μὲν ἀληθοῦς τινος ἐφαπτόμενοι. τάχα δ' ἂν καὶ ἄλλοσε παραφερόμενοι, κεράσαντες οὐ παντάπασιν ἀπίθανον λόγον, μυθικόν τινα ὕμνον προσεπαίσαμεν μετρίως τε καὶ εὐφήμως τὸν ἐμόν τε καὶ σὸν δεσπότην Ἔρωτα ὦ Φαῖδρε, καλῶν παίδων ἔφορον. Φαῖ. Καὶ μάλα ἐμοὶ μὲν οὐκ ἀηδῶς ἀκοῦσαι. Σω. Τόδε τοίνυν αὐτόθεν λάβωμεν, ὡς ἀπὸ τοῦ ψέγειν πρὸς τὸ ἐπαινεῖν ἔσχεν ὁ λόγος μεταβῆναι. Φαῖ. Πῶς δὴ οὖν αὐτὸ λέγεις; Σω. Ἐμοὶ μὲν φαίνεται τὰ μὲν ἄλλα τῷ ὄντι παιδιᾷ πεπαῖσθαι. τούτων δέ τινων ἐκ τύχης ῥηθέντων δυοῖν εἰδοῖν, εἰ αὐτὴν τὴν δύναμιν τέχνῃ λαβεῖν δύναιτό τις, οὐκ ἄχαρι. Φαῖ. Τίνων δή; Σω. Εἰς μίαν τε ἰδέαν συνορῶντα ἄγειν τὰ πολλαχῇ διεσπαρμένα. ἵνα ἕκαστον ὁριζόμενος, δῆλον ποιῇ περὶ οὗ ἂν ἀεὶ διδάσκειν ἐθέλῃ. ὥσπερ τὰ νῦν δὴ περὶ Ἔρωτος ὃ ἔστιν ὁρισθέν, εἴτ' εὖ εἴτε κακῶς ἐλέχθη. τὸ γοῦν σαφὲς καὶ τὸ αὐτὸ αὑτῷ ὁμολογούμενον, διὰ ταῦτα ἔσχεν εἰπεῖν ὁ λόγος. Φαῖ. Τὸ δ' ἕτερον δὴ εἶδος τί λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Τὸ πάλιν κατ' εἴδη δύνασθαι διατέμνειν κατ' ἄρθρα, ᾗ πέφυκε. καὶ μὴ ἐπιχειρεῖν καταγνύναι μέρος μηδέν, κακοῦ μαγείρου τρόπῳ χρώμενον. ἀλλ' ὥσπερ ἄρτι τὼ λόγω, τὸ ἄφρον τῆς διανοίας ἕν τι κοινῇ εἶδος ἐλαβέτην. ὥ-

ὥσπερ δὲ σώματος ἐξ ἑνὸς διπλᾶ καὶ ὁμώνυμα πέφυκε σκαιὰ, τὰ δὲ δεξιὰ κληθέντα, οὕτω καὶ τὸ τῆς παρανοίας ὡς ἐν ἡμῖν πεφυκὸς εἶδος ἡγησαμένω τὼ λόγω. ὁ μὲν, τὸ ἐπ' ἀριστερὰ τεμνόμενος μέρος, πάλιν τοῦτο τέμνων οὐκ ἐπανῆκε, πρὶν ἐν αὐτοῖς ἐφευρὼν ὀνομαζόμενον σκαιόν τινα ἔρωτα ἐλοιδόρησε μάλ' ἐν δίκῃ. ὁ δ' εἰς τὰ δεξιὰ τῆς μανίας ἀγαγὼν ἡμᾶς, ὁμώνυμον μὲν ἐκείνῳ, θεῖον δ' αὖ τινα ἔρωτα ἐφευρὼν καὶ προτεινάμενος ἐπῄνεσεν, ὡς μεγίστων ἡμῖν αἴτιον ἀγαθῶν. Φαῖ. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Τούτων δὴ ἔγωγε αὐτός τε ἐραστὴς ὦ Φαῖδρε τῶν διαιρέσεων καὶ συναγωγῶν, ἵν' οἷός τε ὦ λέγειν τε καὶ φρονεῖν. ἐάν τέ τινα ἄλλον ἡγήσωμαι δυνατὸν εἰς ἓν καὶ ἐπὶ πολλὰ πεφυκότα ὁρᾶν, τοῦτον διώκω κατόπισθε μετ' ἴχνιον ὥστε θεοῖο. καὶ μέντοι καὶ τοὺς δυναμένους αὐτὸ δρᾶν, εἰ μὲν ὀρθῶς ἢ μὴ προσαγορεύω, θεὸς οἶδε. καλῶ δὲ οὖν μέχρι τοῦδε διαλεκτικούς. τὰ νῦν δὲ παρὰ σοῦ τε καὶ Λυσίου μαθόντας εἰπὲ τί χρὴ καλεῖν; ἢ τοῦτο ἐκεῖνό ἐστιν ἡ λόγων τέχνη, ᾗ Θρασύμαχός τε καὶ οἱ ἄλλοι χρώμενοι, σοφοὶ μὲν αὐτοὶ λέγειν γεγόνασιν, ἄλλους τε ποιοῦσιν, οἳ ἂν δωροφορεῖν αὐτοῖς ὡς βασιλεῦσιν ἐθέλωσι; Φαῖ. Βασιλικοὶ μὲν ἄνδρες, οὐ μὲν δὴ ἐπιστήμονές γε ὧν ἐρωτᾷς. Σω. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὸ εἶδος ὀρθῶς ἔμοιγε δοκεῖς καλεῖν, διαλεκτικὸν καλῶν. τὸ δὲ ῥητορικὸν, δοκεῖ μοι διαφεύγειν ἔθ' ἡμᾶς. Φαῖ. Πῶς φῄς; Σω. Καλόν που τί αὖ εἴη, ὃ τούτων ἀπολειφθὲν, ὅμως τέχνῃ λαμβάνεται. πάντως δ' οὐκ ἀτιμαστέον αὐτὸ σοί τε καὶ ἐμοί. λεκτέον δὲ τί μέντοι καὶ ἔστι τὸ λειπόμενον τῆς ῥητορικῆς. Φαῖ. Καὶ μάλα που συχνὰ ὦ Σώκρατες τά γ' ἐν τοῖς βιβλίοις τοῖς περὶ λόγων τέχνης γεγραμμένοις. Σω. Καὶ καλῶς γε ὑπέμνησας. προοίμιον μὲν οἶμαι πρῶτον, ὡς δεῖ τοῦ λόγου λέγεσθαι ἐν ἀρχῇ. ταῦτα λέγεις; ἦ γὰρ τὰ κομψὰ τῆς τέχνης; Φαῖ. Ναί. Σω. Δεύτερον δὲ δὴ διήγησίν τινα, μαρτυρίας τε ἐπ' αὐτῇ, τρίτον, τεκμήρια. τέταρτον, εἰκότα. καὶ πίστωσιν οἶμαι καὶ ἐπιπίστωσιν τόν γε βέλτιστον λογοδαίδαλον Βυζάντιον ἄνδρα. Φαῖ. Τὸν χρηστὸν λέγεις Θεόδωρον; Σω. Τί μήν; καὶ ἔλεγχόν γε καὶ ἐπεξέλεγχον, ὡς ποιητέον ἐν κατηγορίᾳ τε καὶ ἀπολογίᾳ. τὸν δὲ κάλλιστον Πάριον Εὔηνον εἰς μέσον οὐκ ἄγομεν, ὡς ὑποδήλωσίν τε πρῶτος εὗρε καὶ παρεπαίνους. οἱ δ' αὐτὸν καὶ παραψόγους φασὶν ἐν μέτρῳ λέγειν, μνήμης χάριν. σοφὸς γὰρ ἀνήρ. Τισίαν τε Γοργίαν τε ἐάσομεν εὕδειν, οἳ πρὸ τῶν ἀληθῶν τὰ εἰκότα εἶδον, ὡς τιμητέα μᾶλλον. τά τε αὖ σμικρὰ μεγάλα, καὶ τὰ μεγάλα σμικρὰ φαίνεσθαι ποιοῦσι, διὰ ῥώμην λόγου, καινά τ' ἀρχαίως, τά τ' ἐναντία καινῶς. συντομίαν τε λόγων καὶ ἄπειρα μήκη περὶ πάντων ἀνεῦρον. ταῦτα δὲ ἀκούων ποτέ μου Πρόδικος, ἐγέλασε, καὶ μόνος αὐτὸς εὑρηκέναι ἔφη ὧν δεῖ λόγων τέχνην. δεῖν δὲ οὔτε μακρῶν οὔτε βραχέων, ἀλλὰ μετρίων. Φαῖ. Σοφώτατά γε ὦ Πρόδικε. Σω. Ἱππίαν δὲ οὐ λέγομεν; οἶμαι γὰρ ἂν σύμψηφον αὐτῷ καὶ τὸν Ἠλεῖον ξένον γενέσθαι. Φαῖ. Τί δ' οὔ; Σω. Τὰ δὲ Πώλου πῶς φράσομεν αὖ μουσεῖα λόγων; ὡς διπλασιολογίαν, καὶ γνωμολογίαν, καὶ εἰκονολογίαν, ὀνομάτων τε Λικυμνίων ἃ ἐκείνῳ ἐδωρήσατο πρὸς ποίησιν εὐεπείας. Φαῖ. Πρωταγόρεια δὲ ὦ Σώκρατες οὐκ ἦν μέντοι τοιαῦτ' ἄττα; Σω. Ὀρθοέπειά γέ τις ὦ παῖ, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλά. τῶν γε μὴν οἰκτρογόων ἐπὶ γῆρας καὶ πενίαν ἑλκομένων λόγων, κεκρατηκέναι τέχνῃ μοι φαίνεται τὸ τοῦ Χαλκηδονίου σθένος. ὀργίσαι τε αὖ πολλοὺς ἅμα δεινὸς ἀνὴρ γέγονε, καὶ πάλιν ὠργισμένοις ἐπᾴδων κηλεῖν ὡς ἔφη. διαβάλλειν τε καὶ ἀπολύσασθαι διαβολὰς ὅθεν δὴ κράτιστος. τὸ δὲ δὴ τέλος τῶν λόγων, κοινῇ πᾶσιν ἔοικε συνδεδογμένον εἶναι. ᾧ τινὲς μὲν ἐπάνοδον, ἄλλοι δὲ ἄλλο τίθενται ὄνομα. Φαῖ. Τὸ ἐν κεφαλαίῳ ἕκαστα λέγειν ὑπομνῆσαι ἐπὶ τελευτῆς τοὺς ἀκούοντας περὶ τῶν εἰρημένων; Σω. Ταῦτα λέγω, καὶ εἴ τι σὺ ἄλλο ἔχεις εἰπεῖν λόγων τέχνης πέρι. Φαῖ. Σμικρά γε, καὶ οὐκ ἄξια λέγειν. Σω. Ἐῶμεν δὴ τά γε σμικρά. ταῦτα δὲ ὑπ' αὐγὰς μᾶλλον ἴδωμεν, τίνα καὶ πότ' ἔχει τὴν τῆς τέχνης δύναμιν. Φαῖ. Καὶ μάλα ἐρρωμένην ὦ Σώκρατες ἔν γε δὴ πλήθους συνόδοις. Σω. Ἔχει γάρ. ἀλλ' ὦ δαιμόνιε ἰδὲ καὶ σὺ, εἰ ἄρα καὶ σοὶ φαίνεται διεστηκὸς αὐτῶν τὸ ἤτριον ὥσπερ ἐμοί. Φαῖ. Δείκνυε μόνον. Σω. Εἰπὲ δή μοι. εἴ τις προσελθὼν τῷ ἑταίρῳ σου Ἐρυξιμάχῳ, ἢ τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἀκουμενῷ, εἴποι, ὅτι ἐγὼ ἐπίσταμαι τοιαῦτ' ἄττα σώμασι προσφέρειν, ὥστε θερμαίνειν τε ἐὰν βούλωμαι, καὶ ψύχειν, καὶ ἐὰν μὲν δόξῃ μοι ἐμεῖν ποιεῖν, ἐὰν δ' αὖ κάτω διαχωρεῖν, καὶ ἄλλα πάμπολλα τοιαῦτα, καὶ ἐπιστάμενος αὐτὰ ἀξιῶ ἰατρὸς εἶναι, καὶ ἄλλον ποιεῖν ᾧ ἂν τὴν τούτων ἐπιστήμην παραδῶ, τί ἂν οἴει ἀκούσαντας εἰπεῖν; Φαῖ. Τί δ' ἄλλο γε ἢ ἔρεσθαι, εἰ προσεπίσταται καὶ οὕς τινας δεῖ, καὶ ὁπότε ἕκαστα τούτων ποιεῖν, καὶ μέχρις ὁπόσου. Σω. Εἰ οὖν εἴποι, ὅτι οὐδαμῶς, ἀλλ' ἀξιῶ τὸν ταῦτα παρ' ἐμοῦ μαθόντα αὐτὸν οἷόν τ' εἶναι ποιεῖν, ἃ ἐρωτᾷς. Φαῖ. Εἴποι ἂν οἶμαι, ὅτι μαίνεται ἄνθρωπος, καὶ ἐκ βιβλίου ποθὲν ἀκούσας, ἢ περιτυχὼν φαρμακίοις, ἰατρὸς οἴεται γεγονέναι, οὐδὲν ἐπαΐων τῆς τέχνης. Σω. Τί δ' εἰ Σοφοκλεῖ αὖ προσελθὼν καὶ Εὐριπίδῃ τις λέγοι, ὡς ἐπίσταται περὶ σμικροῦ πράγματος ῥήσεις παμμήκεις ποιεῖν, καὶ περὶ μεγάλου πάνυ σμικράς, ὅταν τε βούληται οἰκτράς καὶ τοὐναντίον, καὶ αὖ φοβερὰς καὶ ἀπειλητικάς, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτα, καὶ διδάσκων αὐτὰ, τραγῳδίας ποίησιν οἴεται παραδιδόναι; Φαῖ. Καὶ οὗτοι ἂν ὦ Σώκρατες οἶμαι καταγελῷεν, εἴ τις οἴεται τραγῳδίαν ἄλλο τι εἶναι, ἢ τὴν τούτων σύστασιν πρέπουσαν ἀλλήλοις τε καὶ τῷ ὅλῳ συνισταμένην. Σω. Ἀλλ' οὐκ ἂν ἀγροίκως γε οἶμαι λοιδορήσειαν, ἀλλ' ὥσπερ ἂν μουσικὸς ἐντυχὼν ἀνδρὶ οἰομένῳ ἁρμονικῷ εἶναι ὅτι δὴ τυγχάνει ἐπιστάμενος ὡς οἷόν τε ὀξυτάτην καὶ βαρυτάτην χορδὴν ποιεῖν, οὐκ ἀγρίως εἴποι ἄν, ὦ μοχθηρὲ μελαγχολᾷς, ἀλλ' ἅτε μουσικὸς ὢν, πρᾳότερον. ὅτι ὦ ἄριστε ἀνάγκη μὲν καὶ ταῦτ' ἐπίστασθαι τὸν μέλλοντα ἁρμονικὸν ἔσεσθαι. οὐδὲν μὴν κωλύει οὐδὲ σμικρὸν ἁρμονίας ἐπαΐειν, τὸν τὴν

σὴν ἕξιν

σὴν ἕξιν ἔχοντα. τὰ γὰρ πρὸ ἁρμονίας ἀναγκαῖα μαθήματα ἐπίστασαι, ἀλλ' οὐ τὰ ἁρμονικά. Φαι. Ὀρθότατά γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ ὁ Σοφοκλῆς τὸν σφίσιν ἐπιδεικνύμενον τὰ πρὸ τραγῳδίας ἂν φαίη, ἀλλ' οὐ τὰ τραγικά. καὶ ὁ Ἀκουμενός, τὰ πρὸ ἰατρικῆς, ἀλλ' οὐ τὰ ἰατρικά. Φαι. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Τί δὲ τὸν μελίγηρυν Ἄδραστον οἰόμεθα, ἢ καὶ Περικλέα, εἰ ἀκούσειαν ὧν νῦν ἡμεῖς διῄειμεν τῶν παγκάλων τεχνημάτων βραχυλογιῶν τε καὶ εἰκονολογιῶν, καὶ ὅσα ἄλλα διελθόντες ὑπ' αὐγὰς ἔφαμεν εἶναι σκεπτέα, πότερον χαλεπῶς ἂν αὐτοὺς ὥσπερ ἐγώ τε καὶ σὺ ὑπ' ἀγροικίας ῥῆμά τι εἰπεῖν ἀπαίδευτον εἰς τοὺς ταῦτα γεγραφότας τε καὶ διδάσκοντας, ὡς ῥητορικὴν τέχνην; ἢ ἅτε ἡμῶν ὄντας σοφωτέρους, κἂν νῷν ἐπιπλῆξαι εἰπόντας; ὦ Φαῖδρέ τε καὶ Σώκρατες οὐ χρὴ χαλεπαίνειν ἀλλὰ συγγινώσκειν, εἴ τινες μὴ ἐπιστάμενοι διαλέγεσθαι, ἀδύνατοι ἐγένοντο ὁρίσασθαι τί ποτε ἔστιν ἡ ῥητορική. ἐκ δὲ τούτου τοῦ πάθους τὰ πρὸ τῆς τέχνης ἀναγκαῖα μαθήματα ἔχοντες, ῥητορικὴν ᾠήθησαν ηὑρηκέναι, καὶ ταῦτα δὴ διδάσκοντες ἄλλους, ἡγοῦνται σφίσι τελέως ῥητορικὴν δεδιδάχθαι. τὸ δὲ ἕκαστα τούτων πιθανῶς λέγειν τε καὶ τὸ ὅλον συνίστασθαι, οὐδὲν ἔργον αὐτοὺς δεῖν παρ' ἑαυτῶν τοὺς μαθητὰς σφῶν πορίζεσθαι ἐν τοῖς λόγοις. Φαι. Ἀλλὰ μὴν ὦ Σώκρατες κινδυνεύει γε τοιοῦτόν τι εἶναι τὸ τῆς τέχνης, ἣν οὗτοι οἱ ἄνδρες ὡς ῥητορικὴν διδάσκουσί τε καὶ γράφουσι. καὶ ἔμοιγε δοκεῖς ἀληθῆ εἰρηκέναι. ἀλλὰ δὴ τὴν τοῦ τῷ ὄντι ῥητορικοῦ τε καὶ πιθανοῦ τέχνην, πῶς καὶ πόθεν ἄν τις δύναιτο πορίσασθαι; Σω. Τὸ μὲν δύνασθαι ὦ Φαῖδρε ὥστε ἀγωνιστὴν τέλεον γενέσθαι, εἰκός. ἴσως δὲ καὶ ἀναγκαῖον ἔχειν ὥσπερ τ' ἄλλα, εἰ μέν σοι ὑπάρχει φύσει ῥητορικῷ εἶναι, ἔσῃ ῥήτωρ ἐλλόγιμος, προσλαβὼν ἐπιστήμην τε καὶ μελέτην. ὅτου δ' ἂν ἐλλείπῃς τούτων, ταύτῃ ἀτελὴς ἔσῃ. ὅσον δὲ αὐτοῦ τέχνη, οὐχ ᾗ Λυσίας καὶ Θρασύμαχος πορεύεται δοκεῖ μοι φαίνεσθαι ἡ μέθοδος. Φαι. Ἀλλὰ πῆ δή; Σω. Κινδυνεύει ὦ ἄριστε, εἰκότως ὁ Περικλῆς πάντων τελεώτατος εἰς τὴν ῥητορικὴν γενέσθαι. Φαι. Τί δή;

Σω. Πᾶσαι ὅσαι μεγάλαι τῶν τεχνῶν, προσδέονται ἀδολεσχίας καὶ μετεωρολογίας φύσεως πέρι. τὸ γὰρ ὑψηλόνουν τοῦτο, καὶ τὸ πάντῃ τελεσιουργικόν, ἔοικεν ἐντεῦθεν ποθὲν εἰσιέναι. ὃ καὶ Περικλῆς πρὸς τῷ εὐφυὴς εἶναι ἐκτήσατο. προσπεσὼν γὰρ οἶμαι τοιούτῳ ὄντι Ἀναξαγόρᾳ, μετεωρολογίας ἐμπλησθείς, καὶ ἐπὶ φύσιν νοῦ τε καὶ ἀνοίας ἀφικόμενος, ὧν δὴ πέρι τὸν πολὺν λόγον ἐποιεῖτο Ἀναξαγόρας, ἐντεῦθεν εἵλκυσεν ἐπὶ τὴν τῶν λόγων τέχνην τὸ πρόσφορον αὐτῇ. Φαι. Πῶς τοῦτο λέγεις; Σω. Ὁ αὐτός που τρόπος τέχνης ῥητορικῆς, ὅσπερ καὶ ἰατρικῆς. Φαι. Πῶς δή; Σω. Ἐν ἀμφοτέραις δεῖ διελέσθαι φύσιν, σώματος μὲν ἐν τῇ ἑτέρᾳ, ψυχῆς δὲ ἐν τῇ ἑτέρᾳ. εἰ μέλλεις μὴ τριβῇ μόνον καὶ ἐμπειρίᾳ, ἀλλὰ τέχνῃ, τῷ μὲν φάρμακα καὶ τροφὴν προσφέρων ὑγίειαν καὶ ῥώμην ἐμποιήσειν, τῇ δέ, λόγους τε καὶ ἐπιτηδεύσεις νομίμους, πειθὼ ἣν ἂν βούλῃ καὶ ἀρετὴν παραδώσειν. Φαι. Τὸ γοῦν εἰκὸς ὦ Σώκρατες οὕτω. Σω. Ψυχῆς οὖν φύσιν ἀξίως λόγου κατανοῆσαι οἴει δυνατὸν εἶναι, ἄνευ τῆς τοῦ ὅλου φύσεως; Φαι. Εἰ μὲν Ἱπποκράτει γε τῷ τῶν Ἀσκληπιαδῶν δεῖ τι πείθεσθαι, οὐδὲ περὶ σώματος, ἄνευ τῆς μεθόδου ταύτης. Σω. Καλῶς γὰρ ὦ ἑταῖρε λέγει. χρὴ μέντοι πρὸς τῷ Ἱπποκράτει τὸν λόγον ἐξετάζοντα σκοπεῖν, εἰ συμφωνεῖ. Φαι. Φημί.

Σω. Τὸ τοίνυν περὶ φύσεως, σκόπει τί ποτε λέγει Ἱπποκράτης τε καὶ ὁ ἀληθὴς λόγος. ἆρ' οὐχ ὧδε χρὴ διανοεῖσθαι περὶ ὁτουοῦν φύσεως; πρῶτον μέν, ἁπλοῦν ἢ πολυειδές ἐστιν οὗ πέρι βουλησόμεθα εἶναι αὐτοὶ τεχνικοί, καὶ ἄλλους δυνατοὶ ποιεῖν. ἔπειτα δὲ ἐὰν μὲν ἁπλοῦν ᾖ, σκοπεῖν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τίνα πρός τι πέφυκεν εἰς τὸ δρᾶν ἔχον, ἢ τίνα εἰς τὸ παθεῖν ὑπό του. ἐὰν δὲ πλείω εἴδη, ταῦτα ἀριθμησάμενος, ὅπερ ἐφ' ἑνός, τοῦτ' ἰδεῖν ἐφ' ἑκάστου, τὸ τί ποιεῖν αὐτὸ πέφυκεν, ἢ τὸ τί παθεῖν ὑπό του; Φαι. Κινδυνεύει, ὦ Σώκρατες. Σω. Ἡ γοῦν ἄνευ τούτων μέθοδος, ἐοίκοι ἂν ὥσπερ τυφλοῦ πορείᾳ. ἀλλ' οὐ μὴν ἀπεικαστέον τόν γε τέχνῃ μετιόντα ὁτιοῦν τυφλῷ, οὐδὲ κωφῷ. ἀλλὰ δῆλον ὡς ἄν τῳ τις τέχνῃ λόγους διδῷ, τὴν οὐσίαν δείξει ἀκριβῶς τῆς φύσεως τούτου, πρὸς ὃ τοὺς λόγους προσοίσει. ἔσται δέ που ψυχὴ τοῦτο. Φαι. Τί μήν; Σω. Οὐκοῦν ἡ ἅμιλλα αὐτῷ τέταται πρὸς τοῦτο πᾶσα; πειθὼ γὰρ ἐν τούτῳ ποιεῖν ἐπιχειρεῖ. ἦ γάρ; Φαι. Ναί. Σω. Δῆλον ἄρα ὅτι ὁ Θρασύμαχός τε καὶ ὃς ἂν ἄλλος σπουδῇ τέχνην ῥητορικὴν διδῷ, πρῶτον πάσῃ ἀκριβείᾳ γράψει τε καὶ ποιήσει ψυχὴν ἰδεῖν, πότερον ἓν καὶ ὅμοιον πέφυκεν, ἢ κατὰ σώματος μορφὴν πολυειδές. τοῦτο γάρ φαμεν φύσιν εἶναι δεικνύναι. Φαι. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Δεύτερον δέ γε ὅτῳ τί ποιεῖν ἢ παθεῖν ὑπό του πέφυκε. Φαι. Τί μήν; Σω. Τρίτον δὲ δὴ διαταξάμενος τὰ λόγων τε καὶ ψυχῆς γένη, καὶ τὰ τούτων παθήματα δίεισι πάσας αἰτίας, προσαρμόττων ἕκαστον ἑκάστῳ, καὶ διδάσκων οἵα οὖσα ὑφ' οἵων λόγων δι' ἣν αἰτίαν ἐξ ἀνάγκης, ἡ μὲν πείθεται, ἡ δὲ ἀπειθεῖ. Φαι. Κάλλιστα γοῦν ἄν, ὡς ἔοικ', ἔχοι οὕτως. Σω. Οὔτοι μὲν οὖν ὦ φίλε ἄλλως ἐνδεικνύμενον ἢ λεγόμενον τέχνῃ ποτὲ γραφήσεται ἢ λεχθήσεται, οὔτε τι ἄλλο, οὔτε τοῦτο. ἀλλ' οἱ νῦν γράφοντες, ὧν σὺ ἀκήκοας τέχνας λόγων, πανοῦργοί εἰσι, καὶ ἀποκρύπτονται, εἰδότες ψυχῆς πέρι παγκάλως. πρὶν ἂν οὖν τὸν τρόπον τοῦτον λέγωσί τε καὶ γράφωσι, μὴ πειθώμεθ' αὐτοῖς τέχνῃ γράφειν. Φαι. Τίνα τοῦτον; Σω. Αὐτὰ μὲν τὰ ῥήματα εἰπεῖν οὐκ εὐπετές. ὡς δὲ δεῖ γράφειν, εἰ μέλλει τεχνικῶς ἔχειν καθ' ὅσον ἐνδέχεται, λέγειν ἐθέλω. Φαι. Λέγε δή. Σω. Ἐπειδὴ λόγου δύναμις τυγχάνει ψυχαγωγία οὖσα, τὸν μέλλοντα ῥητορικὸν ἔσεσθαι ἀνάγκη εἰδέναι, ψυχὴ ὅσα εἴδη ἔχει. ἔστιν οὖν τόσα καὶ τόσα, καὶ τοῖα καὶ τοῖα, ὅθεν οἱ μὲν τοιοίδε, οἱ δὲ τοιοίδε γίγνονται. τούτων δὲ οὕτω διῃρημένων, λόγων αὖ τόσα καὶ τόσα ἐστὶν εἴδη. τοιόνδε ἕκαστον. οἱ μὲν οὖν τοιοίδε ὑπὸ τῶν τοιῶνδε λόγων διὰ τήνδε τὴν αἰτίαν ἐς τὰ τοιάδε εὐπειθεῖς, οἱ δὲ τοιοίδε

δὲ τάδε δυσπειθής. δεῖ δὴ ταῦτα ἱκανῶς νοήσαντα, μεταταῦτα θεώμενον αὐτὰ ἐν ταῖς πράξεσιν ὄντα τε καὶ πραττόμενα ὀξέως τῇ αἰσθήσει δύνασθαι ἐπακολουθεῖν, ἢ μηδὲ εἰδέναι πω πλέον αὐτοῦ, ὧν τότε ἤκουε λόγων ξυνών. ὅταν δὲ εἰπεῖν τε ἱκανῶς ἔχοι, οἷος ὑφ' οἵων πείθεται, παραγινόμενόν τε δυνατὸς ᾖ διαισθανόμενος ἑαυτῷ ἐνδείκνυσθαι ὅτι οὗτός ἐστι, καὶ αὕτη ἡ φύσις περὶ ἧς τότε ἦσαν οἱ λόγοι, νῦν ἔργῳ παροῦσα, ᾗ προσοιστέον τούσδε ὧδε τοὺς λόγους, ἐπὶ τὴν τῶνδε πειθώ. ταῦτα δὲ ἤδη πάντα ἔχοντι, προσλαβόντι καιροὺς τοῦ πότε λεκτέον καὶ ἐπισχετέον, βραχυλογίας τε αὖ καὶ ἐλεεινολογίας καὶ δεινώσεως, ἑκάστων τε ὅσ' ἂν εἴδη μάθῃ λόγων, τούτων τὴν εὐκαιρίαν τε καὶ ἀκαιρίαν διαγνόντι καλῶς τε καὶ τελέως ἐστὶν ἡ τέχνη ἀπειργασμένη. πρότερον δ' οὔ. ἀλλ' ὅ,τι ἂν τις αὐτῶν ἐλλείποι λέγων, ἢ διδάσκων, ἢ γράφων, φῇ δὲ τέχνῃ λέγειν, ὁ μὴ πειθόμενος κρατεῖ. τί δὴ οὖν (φήσει ἴσως ὁ συγγραφεύς) ὦ Φαῖδρέ τε καὶ Σώκρατες, δοκεῖ οὕτως, ἢ ἄλλως πως ἀποδεκτέον λεγομένης λόγων τέχνης; Φαι. Ἀδύνατόν που ὦ Σώκρατες ἄλλως. καίτοι οὐ σμικρόν γε φαίνεται ἔργον. Σω. Ἀληθῆ λέγεις. τούτου τοι ἕνεκα χρὴ πάντας τοὺς λόγους ἄνω καὶ κάτω μεταστρέφοντα ἐπισκοπεῖν, εἴ τις πη ῥάων καὶ βραχυτέρα φαίνεται ἐπ' αὐτὴν ὁδός, ἵνα μὴ μάτην πολλὴν ἀπίῃ καὶ τραχεῖαν, ἐξὸν ὀλίγην τε καὶ λείαν. ἀλλ' εἴ τινά πη βοήθειαν ἔχεις, ἐπακηκοὼς Λυσίου ἤ τινος ἄλλου, πειρῶ λέγειν ἀναμιμνησκόμενος. Φαι. Ἕνεκα μὲν πείρας ἔχοιμ' ἄν, ἀλλ' οὔτι νῦν γ' οὕτως ἔχω. Σω. Βούλει οὖν ἐγώ τιν' εἴπω λόγον, ὃν περὶ ταῦτα τινῶν ἀκήκοα; Φαι. Τί μήν; Σω. Λέγεται γοῦν ὦ Φαῖδρε δίκαιον εἶναι καὶ τὸ τοῦ λύκου εἰπεῖν. Φαι. Καὶ σύ γε οὕτω ποίει.

Σω. Φασὶ τοίνυν οὐδὲν οὕτω ταῦτα δεῖν σεμνύνειν, οὐδ' ἀνάγειν ἄνω μακρὰν περιβαλλομένους. παντάπασι γάρ, ὃ καὶ κατ' ἀρχὰς εἴπομεν τοῦδε τοῦ λόγου, ὅτι οὐδὲν ἀληθείας μετέχειν δέοι δικαίων ἢ ἀγαθῶν πέρι πραγμάτων, ἢ καὶ ἀνθρώπων γε τοιούτων φύσει ὄντων ἢ τροφῇ, τὸν μέλλοντα ἱκανῶς ῥητορικὸν ἔσεσθαι. τοπαράπαν γὰρ οὐδὲν ἐν τοῖς δικαστηρίοις τούτων ἀληθείας μέλειν οὐδενί, ἀλλὰ τοῦ πιθανοῦ. τοῦτο δ' εἶναι τὸ εἰκός, ᾧ δεῖν προσέχειν τὸν μέλλοντα τέχνῃ ἐρεῖν. οὐδὲ γὰρ αὖ τὰ πραχθέντα δεῖν λέγειν ἐνίοτε, ἐὰν μὴ εἰκότως ᾖ πεπραγμένα, ἀλλὰ τὰ εἰκότα ἔν τε κατηγορίᾳ καὶ ἀπολογίᾳ, καὶ πάντως λέγοντα τὸ δὴ εἰκὸς διωκτέον εἶναι, πολλὰ εἰπόντα χαίρειν τῷ ἀληθεῖ. τοῦτο γὰρ διὰ παντὸς τοῦ λόγου γιγνόμενον, τὴν ἅπασαν τέχνην πορίζειν. Φαι. Αὐτά γε ὦ Σώκρατες διελήλυθας, ἃ λέγουσιν οἱ περὶ τοὺς λόγους τεχνικοὶ προσποιούμενοι εἶναι. ἀνεμνήσθην γὰρ ὅτι ἐν τῷ πρόσθεν βραχέως τοῦ τοιούτου ἐφηψάμεθα. δοκεῖ δὲ τοῦτο πάμμεγα εἶναι τοῖς περὶ ταῦτα. Σω. Ἀλλὰ μὴν τόν γε Τισίαν αὐτὸν πεπάτηκας ἀκριβῶς. Σω. Εἰπέτω τοίνυν καὶ τόδε ἡμῖν ὁ Τισίας, μή τι ἄλλο λέγει τὸ εἰκὸς ἢ τὸ τῷ πλήθει δοκοῦν. Φαι. Τί γὰρ ἄλλο; Σω. Τοῦτο δὴ ὡς ἔοικε σοφὸν εὑρὼν ἅμα καὶ τεχνικὸν ἔγραψεν, ὡς ἐάν τις ἀσθενὴς καὶ ἀνδρικὸς ἰσχυρὸν καὶ δειλὸν συγκόψας, ἱμάτιον ἤ τι ἄλλο ἀφελόμενος εἰς δικαστήριον ἄγηται, δεῖ δὴ τἀληθὲς μηδέτερον λέγειν. ἀλλὰ τὸν μὲν δειλόν, μὴ ὑπὸ μόνου φάναι τοῦ ἀνδρικοῦ συγκεκόφθαι. τὸν δέ, τοῦτο μὲν ἐλέγχειν, ὡς μόνω ἤστην. ἐκείνῳ δὲ καταχρήσασθαι τῷ, πῶς δ' ἂν ἐγὼ τοιόσδε, τοιῷδε ἐπεχείρησα; ὁ δ' οὐκ ἐρεῖ δὴ τὴν ἑαυτοῦ κάκην, ἀλλά τι ἄλλο ψεύδεσθαι ἐπιχειρῶν, τάχ' ἂν ἔλεγχόν πη παραδοίη τῷ ἀντιδίκῳ. καὶ περὶ τἄλλα δὴ τοιαῦτ' ἄττα ἐστί, τὰ τέχνῃ λεγόμενα. οὐ γὰρ ὦ Φαῖδρε; Φαι. Τί μήν; Σω. Φεῦ δεινός γ' ἔοικεν ἀποκεκρυμμένην τέχνην ἀνευρεῖν ὁ Τισίας, ἢ ἄλλος ὅστις δή ποτ' ὢν τυγχάνει, καὶ ὁπόθεν χαίρει ὀνομαζόμενος. ἀτὰρ ὦ ἑταῖρε τούτῳ ἡμεῖς πότερον λέγωμεν, ἢ μή; Φαι. Τὸ ποῖον; Σω. Ὅτι, ὦ Τισία πάλαι ἡμεῖς πρὶν καὶ σὲ παρελθεῖν τυγχάνομεν λέγοντες, ὡς ἄρα τοῦτο τὸ εἰκὸς τοῖς πολλοῖς δι' ὁμοιότητα τοῦ ἀληθοῦς τυγχάνει ἐγγιγνόμενον. τὰς δὲ ὁμοιότητας ἄρτι διήλθομεν, ὅτι πανταχοῦ ὁ τὴν ἀλήθειαν εἰδώς, κάλλιστα ἐπίσταται εὑρίσκειν. ὥστε εἰ μὲν ἄλλο τι περὶ τέχνης λόγων λέγεις, ἀκούοιμεν ἄν. εἰ δὲ μή, οἷς νῦν διήλθομεν πεισόμεθα. ὡς ἐὰν μή τις τῶν τε ἀκουσομένων τὰς φύσεις διαριθμήσηται, καὶ κατ' εἴδη τε διαιρεῖσθαι τὰ ὄντα, καὶ μιᾷ ἰδέᾳ δυνατὸς ᾖ καθ' ἓν ἕκαστον περιλαμβάνειν, οὔποτ' ἔσται τεχνικὸς λόγων πέρι, καθ' ὅσον δυνατὸν ἀνθρώπῳ. ταῦτα δὲ οὐ μή ποτε κτήσηται ἄνευ πολλῆς πραγματείας. ἣν οὐχ ἕνεκα τοῦ λέγειν καὶ πράττειν πρὸς ἀνθρώπους δεῖ διαπονεῖσθαι τὸν σώφρονα, ἀλλὰ τοῦ θεοῖς κεχαρισμένα μὲν λέγειν δύνασθαι, κεχαρισμένως δὲ πράττειν τὸ πᾶν εἰς δύναμιν. οὐ γὰρ δὴ ἄρα ὦ Τισία φασὶν οἱ σοφώτεροι ἡμῶν, ὁμοδούλοις δεῖ χαρίζεσθαι μελετᾶν τὸν νοῦν ἔχοντα, ὅτι μὴ πάρεργον, ἀλλὰ δεσπόταις ἀγαθοῖς τε καὶ ἐξ ἀγαθῶν. ὥστ' εἰ μακρὰ ἡ περίοδος, μὴ θαυμάσῃς. μεγάλων γὰρ ἕνεκα περιιτέον, οὐχ ὡς σὺ δοκεῖς. ἔσται μὴν ὡς ὁ λόγος φησίν, ἐάν τις ἐθέλῃ, καὶ ταῦτα κάλλιστα ἐξ ἐκείνων γιγνόμενα. Φαι. Παγκάλως ἔμοιγε δοκεῖ λέγεσθαι ὦ Σώκρατες, εἴπερ οἷός γέ τις εἴη. Σω. Ἀλλὰ καὶ ἐπιχειροῦντί τοι τοῖς καλοῖς, καλὸν καὶ πάσχειν ὅτι ἂν τῷ ξυμβῇ παθεῖν. Φαι. Καὶ μάλα. Σω. Οὐκοῦν τὸ μὲν τέχνης τε καὶ ἀτεχνίας λόγων πέρι, ἱκανῶς ἐχέτω. Φαι. Τί μήν; Σω. Τὸ δ' εὐπρεπείας δὴ γραφῆς πέρι καὶ ἀπρεπείας, πῇ γιγνόμενον καλῶς ἂν ἔχοι καὶ ὅπῃ ἀπρεπῶς, λοιπόν. ἦ γάρ; Φαι. Ναί. Σω. Οἶσθ' οὖν ὅπῃ μάλιστα θεῷ χαριῇ, λόγων πέρι πράττων ἢ λέγων; Φαι. Οὐδαμῶς. σὺ δέ; Σω. Ἀκοήν γ' ἔχω λέγειν τῶν προτέρων. τὸ δ' ἀληθὲς αὐτοὶ ἴσασιν. εἰ δὲ τοῦτο εὕροιμεν αὐτοί, ἆρά γ' ἂν ἔθ' ἡμῖν μέλοι τι τῶν ἀνθρωπίνων δοξασμάτων; Φαι. Γελοῖον ἤρου. ἀλλ' ἃ φῂς ἀκηκοέναι, λέγε. Σω. Ἤκουσα τοίνυν περὶ Ναύκρατιν τῆς Αἰγύπτου γενέσθαι τῶν ἐκεῖ παλαιῶν τινα θεῶν, οὗ καὶ τὸ ὄρνεον τὸ ἱερόν, ὃ δὴ καλοῦσιν Ἶβιν. αὐτῷ δὲ ὄνομα τῷ δαίμονι εἶναι

Θεύθ. τοῦτον δὲ πρῶτον ἀριθμόν τε καὶ λογισμὸν εὑρεῖν, καὶ γεωμετρίαν καὶ ἀστρονομίαν. ἔτι δὲ πεττείας τε καὶ κυβείας, καὶ δὴ καὶ γράμματα. βασιλέως δ' αὖ τότε ὄντος Αἰγύπτου ὅλης Θαμοῦ, περὶ τὴν μεγάλην πόλιν τοῦ ἄνω τόπου ἣν οἱ Ἕλληνες Αἰγυπτίας Θήβας καλοῦσι, καὶ τὸν θεὸν Ἄμμωνα. παρὰ τοῦτον ἐλθὼν ὁ Θεὺθ τὰς τέχνας ἐπέδειξε, καὶ ἔφη δεῖν διαδοθῆναι τοῖς ἄλλοις Αἰγυπτίοις. ὁ δὲ ἤρετο ἥντινα ἑκάστη ἔχοι ὠφέλειαν. διεξιόντος δὲ ὅ, τι καλῶς ἢ μὴ καλῶς δοκεῖ λέγειν, τὸ μὲν ἔψεγε, τὸ δ' ἐπῄνει. πολλὰ μὲν δὴ περὶ ἑκάστης τῆς τέχνης ἐπ' ἀμφότερα Θαμοῦν τῷ Θεὺθ λέγεται ἀποφήνασθαι, ἃ λόγος πολὺς ἂν εἴη διελθεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τοῖς γράμμασιν ἦν, τοῦτο δὲ ὦ βασιλεῦ τὸ μάθημα (ἔφη ὁ Θεὺθ) σοφωτέρους Αἰγυπτίους καὶ μνημονικωτέρους παρέξει. μνήμης τε γὰρ καὶ σοφίας φάρμακον εὑρέθη. ὁ δ' εἶπεν, ὦ τεχνικώτατε Θεύθ, ἄλλος μὲν τεκεῖν δυνατὸς τὰ τῆς τέχνης, ἄλλος δὲ κρῖναι τίν' ἔχει μοῖραν βλάβης τε καὶ ὠφελείας τοῖς μέλλουσι χρῆσθαι. καὶ νῦν σὺ πατὴρ ὢν γραμμάτων, δι' εὔνοιαν τοὐναντίον εἶπες ἢ δύναται. τοῦτο γὰρ τῶν μαθόντων λήθην μὲν ἐν ψυχαῖς παρέξει μνήμης ἀμελετησίᾳ, ἅτε διὰ πίστιν γραφῆς ἔξωθεν ὑπ' ἀλλοτρίων τύπων, οὐκ ἔνδοθεν αὐτοὺς ὑφ' αὑτῶν ἀναμιμνησκομένους. οὔκουν μνήμης, ἀλλ' ὑπομνήσεως φάρμακον εὗρες. σοφίας δὲ τοῖς μαθηταῖς δόξαν, οὐκ ἀλήθειαν πορίζεις. πολυήκοοι γάρ σοι γενόμενοι ἄνευ διδαχῆς, πολυγνώμονες εἶναι δόξουσιν, ἀγνώμονες ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος ὄντες. καὶ χαλεποὶ ξυνεῖναι, δοξόσοφοι γεγονότες ἀντὶ σοφῶν. Φαι. ὦ Σώκρατες, ῥᾳδίως σὺ Αἰγυπτίους τε καὶ ὁποδαποὺς ἂν ἐθέλῃς λόγους ποιεῖς. Σω. Οἱ δέ γ' ὦ φίλε ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Δωδωναίου ἱερῷ δρυὸς λόγους ἔφασαν μαντικοὺς πρώτους γενέσθαι. τοῖς μὲν οὖν τότε, ἅτε οὐκ οὖσι σοφοῖς ὥσπερ ὑμεῖς οἱ νέοι, ἀπέχρη δρυὸς καὶ πέτρας ἀκούειν ὑπ' εὐηθείας, εἰ μόνον ἀληθῆ λέγοιεν. σοὶ δ' ἴσως διαφέρει, τίς ὁ λέγων καὶ ποδαπός. οὐ γὰρ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖς, εἴτε οὕτως, εἴτε ἄλλως ἔχει. Φαι. Ὀρθῶς ἐπέπληξας. καί μοι δοκεῖ περὶ γραμμάτων ἔχειν, ἧπερ ὁ Θηβαῖος λέγει. Σω. Οὐκοῦν ὁ τέχνην οἰόμενος ἐν γράμμασι καταλιπεῖν, καὶ αὖ ὁ παραδεχόμενος ὥς τι σαφὲς καὶ βέβαιον ἐκ γραμμάτων ἐσόμενον, πολλῆς ἂν εὐηθείας γέμοι, καὶ τῷ ὄντι τὴν Ἄμμωνος μαντείαν ἀγνοεῖ, πλέον τι οἰόμενος εἶναι λόγους γεγραμμένους, τοῦ τὸν εἰδότα ὑπομνῆσαι περὶ ὧν ἂν ᾖ τὰ γεγραμμένα. Φαι. Ὀρθότατα.

Σω. Δεινὸν γάρ που ὦ Φαῖδρε τοῦτ' ἔχει γραφή, καὶ ὡς ἀληθῶς ὅμοιον ζωγραφίᾳ. καὶ γὰρ τὰ ἐκείνης ἔκγονα, ἕστηκεν μὲν ὡς ζῶντα. ἐὰν δ' ἀνέρῃ τι, σεμνῶς πάνυ σιγᾷ. ταὐτὸν δὲ καὶ οἱ λόγοι. δόξαις μὲν ἄν, ὥς τι φρονοῦντας αὐτοὺς λέγειν. ἐὰν δέ τι ἔρῃ τῶν λεγομένων βουλόμενος μαθεῖν, ἕν τι σημαίνει μόνον ταὐτὸν ἀεί. ὅταν δὲ ἅπαξ γραφῇ, κυλινδεῖται μὲν πανταχοῦ πᾶς λόγος ὁμοίως παρὰ τοῖς ἐπαΐουσιν. ὡς δ' αὔτως παρ' οἷς οὐδὲν προσήκει. καὶ οὐκ ἐπίσταται λέγειν, οἷς δεῖ γε καὶ μή. πλημμελούμενος δὲ καὶ οὐκ ἐν δίκῃ λοιδορηθείς, τοῦ πατρὸς ἀεὶ δεῖται βοηθοῦ. αὐτὸς γὰρ οὔτ' ἀμύνασθαι οὔτε βοηθῆσαι δυνατὸς αὑτῷ. Φαι. Καὶ ταῦτά σοι ὀρθότατα εἴρηται. Σω. Τί δ'; ἄλλον ὁρῶμεν λόγον τούτου ἀδελφὸν γνήσιον, τῷ τρόπῳ γίγνεται, καὶ ὅσῳ ἀμείνων καὶ δυνατώτερος τούτου φύεται; Φαι. Τίνα τοῦτον, καὶ πῶς λέγεις γιγνόμενον; Σω. Ὃς μετ' ἐπιστήμης γράφεται ἐν τῇ τοῦ μανθάνοντος ψυχῇ. δυνατὸς μὲν ἀμῦναι ἑαυτῷ, ἐπιστήμων δὲ λέγειν τε καὶ σιγᾶν πρὸς οὓς δεῖ. Φαι. Τὸν τοῦ εἰδότος λόγον λέγεις ζῶντα καὶ ἔμψυχον, οὗ ὁ γεγραμμένος, εἴδωλον ἄν τι λέγοιτο δικαίως. Σω. Παντάπασι μὲν οὖν. τόδε δή μοι εἰπέ. ὁ νοῦν ἔχων γεωργός, ὧν σπερμάτων κήδοιτο καὶ ἔγκαρπα βούλοιτο γενέσθαι, πότερα σπουδῇ ἂν θέρους εἰς Ἀδώνιδος κήπους ἀρῶν χαίροι, θεωρῶν καλοὺς ἐν ἡμέραισιν ὀκτὼ γιγνομένους; ἢ ταῦτα μὲν δὴ παιδιᾶς τε καὶ ἑορτῆς χάριν δρῴη ἄν, ὅτε καὶ ποιοῖ; ἐφ' οἷς δὲ ἐσπούδακε, τῇ γεωργικῇ ἂν χρώμενος ἂν τέχνῃ σπείρας εἰς τὸ προσῆκον, ἀγαπῴη ἂν ἐν ὀγδόῳ μηνὶ ὅσα ἔσπειρε τέλος λαβόντα.

Φαι. Οὕτω που ὦ Σώκρατες, τὰ μὲν σπουδῇ, τὰ δὲ ὡς ἑτέρως ἂν ᾗ λέγεις ποιοῖ. Σω. Τὸν δὲ δικαίων τε καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἐπιστήμας ἔχοντα, τοῦ γεωργοῦ φῶμεν ἧττον νοῦν ἔχειν εἰς τὰ ἑαυτοῦ σπέρματα; Φαι. Ἥκιστά γε. Σω. Οὐκ ἄρα σπουδῇ αὐτὰ ἐν ὕδατι γράψει μέλανι, σπείρων διὰ καλάμου μετὰ λόγων, ἀδυνάτων μὲν αὐτοῖς λόγῳ βοηθεῖν, ἀδυνάτων δὲ ἱκανῶς τἀληθὲς διδάξαι. Φαι. Οὔκουν δὴ τό γ' εἰκός. Σω. Οὐ γάρ. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐν γράμμασι κήπους ὡς ἔοικε, παιδιᾶς χάριν σπερεῖ τε καὶ γράψει. ὅταν δὲ γράφῃ ἑαυτῷ τε ὑπομνήματα θησαυριζόμενος, εἰς τὸ λήθης γῆρας ἐὰν ἵκηται, καὶ παντὶ τῷ ταὐτὸν ἴχνος μετιόντι, ἡσθήσεταί τε αὐτοὺς θεωρῶν φυομένους ἁπαλούς. ὅταν δὲ ἄλλοι παιδιαῖς ἄλλαις χρῶνται, συμποσίοις τε ἄρδοντες αὐτούς, ἑτέροις τε ὅσα τούτων ἀδελφά, τότ' ἐκεῖνος ὡς ἔοικεν ἀντὶ τούτων οἷς λέγων παίζων διάξει. Φαι. Παγκάλην λέγεις παρὰ φαύλην παιδιὰν ὦ Σώκρατες, τοῦ ἐν λόγοις δυναμένου παίζειν, δικαιοσύνης τε καὶ ἄλλων ὧν λέγεις πέρι μυθολογοῦντα. Σω. Ἔστι γὰρ ὦ φίλε Φαῖδρε οὕτω. πολὺ δ' οἶμαι καλλίων σπουδὴ περὶ αὐτὰ γίγνεται, ὅταν τις τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ χρώμενος, λαβὼν ψυχὴν προσήκουσαν, φυτεύῃ τε καὶ σπείρῃ μετ' ἐπιστήμης λόγους, οἳ ἑαυτοῖς τῷ τε φυτεύσαντι βοηθεῖν ἱκανοί τε καὶ οὐχὶ ἄκαρποι, ἀλλὰ ἔχοντες σπέρμα. ὅθεν ἄλλοι ἐν ἄλλοις ἤθεσι φυόμενοι, τοῦτ' ἀεὶ ἀθάνατον παρέχειν ἱκανοί, καὶ τὸν ἔχοντα εὐδαιμονεῖν ποιοῦντες, εἰς ὅσον ἀνθρώπῳ δυνατὸν μάλιστα. Φαι. Πολὺ γὰρ τοῦτ' ἔτι κάλλιον λέγεις. Σω. Νῦν δὴ ἐκεῖνα ἤδη ὦ Φαῖδρε δυνάμεθα κρίνειν, τούτων ὡμολογημένων. Φαι. Τὰ ποῖα; Σω. Ὧν δὴ πέρι βουληθέντες ἰδεῖν ἀφικόμεθα εἰς τόδε, ὅπως τὸ Λυσίου τε ὄνειδος ἐξετάσαιμεν,

τάσαιμεν, περὶ τῶν λόγων γραφῆς πέρι. καὶ αὐτοὺς τοὺς λόγους, οἳ τέχνῃ καὶ ἄνευ τέχνης γράφοιντο. τὸ μὲν οὖν ἔντεχνον καὶ μή, δοκεῖ μοι δεδηλῶσθαι μετρίως. Φαι. Ἔδοξέ γε δή. Σω. Πάλιν δὲ ὑπόμνησόν με, πῶς. πρὶν ἄν τις τό, τε ἀληθὲς ἑκάστων εἰδῇ, περὶ ὧν λέγει ἢ γράφει, κατ᾿ αὐτό τε πᾶν ὁρίζεσθαι δυνατὸς γένηται, ὁρισάμενός τε πάλιν κατ᾿ εἴδη μέχρι τοῦ ἀτμήτου τέμνειν ἐπιστηθῇ, περί τε ψυχῆς φύσεως διιδὼν κατὰ ταῦτα, τὸ προσαρμόττον ἑκάστῃ φύσει εἶδος ἀνευρίσκων, οὕτω τιθῇ. καὶ διακοσμῇ τὸν λόγον, ποικίλῃ μὲν ποικίλους ψυχῇ καὶ παναρμονίους διδοὺς λόγους, ἁπλοῦς δὲ ἁπλῇ. οὐ πρότερον δυνατὸν τέχνῃ ἔσεσθαι, καθ᾿ ὅσον πέφυκε μεταχειρισθῆναι τὸ λόγων γένος. οὔτε τι πρὸς τὸ διδάξαι, οὔτε τι πρὸς τὸ πεῖσαι, ὡς ὁ ἔμπροσθεν πᾶς μεμήνυκεν ἡμῖν λόγος. Φαι. Παντάπασι μὲν οὖν τοῦτό γε οὕτω πως ἐφάνη. Σω. Τί δ᾿ αὖ περὶ τοῦ καλὸν ἢ αἰσχρὸν εἶναι, τὸ λόγους λέγειν τε καὶ γράφειν, καὶ ὅπῃ γιγνόμενον ἐν δίκῃ λέγοιτ᾿ ἂν ὄνειδος. εἰ μὴ ἄρα οὐ δεδήλωκε τὰ λεχθέντα ὀλίγον ἔμπροσθεν;

Φαι. Τὰ ποῖα; Σω. Ὡς εἴτε Λυσίας ἤ τις ἄλλος πώποτε ἔγραψεν, ἢ γράφει ἰδίᾳ, ἢ δημοσίᾳ νόμους τιθεὶς σύγγραμμα πολιτικὸν γράφων, καὶ μεγάλην τινὰ ἐν αὐτῷ βεβαιότητα ἡγούμενος καὶ σαφήνειαν, οὕτω μὲν ὄνειδος τῷ γράφοντι, εἴτε τις φησὶν εἴτε μή. τὸ γὰρ ἀγνοεῖν, ὕπαρ τε καὶ ὄναρ δικαίων τε καὶ ἀδίκων πέρι καὶ κακῶν καὶ ἀγαθῶν, οὐκ ἐκφεύγει τῇ ἀληθείᾳ μὴ οὐκ ἐπονείδιστον εἶναι, οὐδὲ ἂν ὁ πᾶς ὄχλος αὐτὸ ἐπαινέσῃ. Φαι. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Ὁ δέ γε ἐν μὲν τῷ γεγραμμένῳ λόγῳ περὶ ἑκάστου παιδιάν τε ἡγούμενος πολλὴν ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ οὐδένα πώποτε λόγον ἐν μέτρῳ, οὐδ᾿ ἄνευ μέτρου μεγάλης ἄξιον σπουδῆς γραφῆναι, οὐδὲ λεχθῆναι, ὡς οἱ ῥαψῳδούμενοι ἄνευ ἀνακρίσεως καὶ διδαχῆς πειθοῦς ἕνεκα ἐλέχθησαν. ἀλλὰ τῷ ὄντι αὐτῶν τοὺς βελτίστους εἰδότων ὑπόμνησιν γεγονέναι. ἐν δὲ τοῖς διδασκομένοις καὶ μαθήσεως χάριν λεγομένοις, καὶ τῷ ὄντι γραφομένοις ἐν ψυχῇ περὶ δικαίων τε καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν, ἐν μόνοις ἡγούμενος τό, τε ἐναργὲς εἶναι καὶ τέλεον καὶ ἄξιον σπουδῆς, δεῖν δὲ τοὺς τοιούτους λόγους αὐτοῦ λέγεσθαι οἷον υἱεῖς γνησίους εἶναι, πρῶτον μὲν τὸν ἐν ἑαυτῷ, ἐὰν εὑρεθεὶς ἐνῇ, ἔπειτα εἴ τινες τούτου ἔκγονοί τε καὶ ἀδελφοὶ ἅμα ἐν ἄλλαισιν ἄλλων ψυχαῖς κατ᾿ ἀξίαν ἐνέφυσαν, τοὺς δὲ ἄλλους χαίρειν ἐῶν, οὗτος δὲ ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ κινδυνεύει ὦ Φαῖδρε εἶναι, οἷον ἐγώ τε καὶ σὺ εὐξαίμεθ᾿ ἂν σέ τε καὶ ἐμὲ γενέσθαι. Φαι. Παντάπασι μὲν οὖν ἔγωγε βούλομαί τε καὶ εὔχομαι ἃ λέγεις. Σω.

Οὐκοῦν ἤδη πεπαίσθω μετρίως ἡμῖν τὰ περὶ λόγων. καὶ σύ τε ἐλθὼν φράζε Λυσίᾳ, ὅτι νὼ καταβάντε εἰς τὸ νυμφῶν νᾶμά τε καὶ μουσῶν, ἠκούσαμεν λόγων, οἳ ἐπέστελλον λέγειν Λυσίᾳ τε καὶ εἴ τις ἄλλος συντίθησι λόγους, καὶ Ὁμήρῳ καὶ εἴ τις ἄλλος αὖ ποίησιν ψιλήν, ἢ ἐν ᾠδῇ συντέθεικε, τρίτον δὲ Σόλωνι, καὶ ὅστις ἐν πολιτικοῖς λόγοις νόμους ὀνομάζων συγγράμματα ἔγραψεν, εἰ μὲν εἰδὼς ᾗ τὸ ἀληθὲς ἔχει συντέθεικε ταῦτα, καὶ ἔχων βοηθεῖν εἰς ἔλεγχον ἰὼν περὶ ὧν ἔγραψε, καὶ λέγων αὐτὸς δυνατὸς τὰ γεγραμμένα φαῦλα ἀποδεῖξαι, οὔτι τῶνδε ἐπωνυμίαν ἔχοντα δεῖ λέγεσθαι τὸν τοιοῦτον, ἀλλ᾿ ἐφ᾿ οἷς ἐσπούδακεν ἐκείνων. Φαι. Τίνας οὖν τὰς ἐπωνυμίας αὐτῷ νέμεις; Σω. Τὸ μὲν σοφὸν ὦ Φαῖδρε καλεῖν, ἐμοί γε μέγα εἶναι δοκεῖ, καὶ θεῷ μόνῳ πρέπειν. τὸ δὲ ἢ φιλόσοφον, ἤ τι τοιοῦτον, μᾶλλόν τε ἂν αὐτῷ καὶ ἁρμόττοι καὶ ἐμμελεστέρως ἔχοι. Φαι. Καὶ οὐδέν γε ἀπὸ τρόπου. Σω. Οὐκοῦν αὖ τὸν μὴ ἔχοντα τιμιώτερα ὧν συνέθηκεν ἢ ἔγραψεν, ἄνω καὶ κάτω στρέφων ἐν χρόνῳ, πρὸς ἄλληλα κολλῶν τε καὶ ἀφαιρῶν, ἐν δίκῃ που ποιητὴν ἢ λόγων συγγραφέα ἢ νομογράφον προσερεῖς; Φαι. Τί μήν; Σω. Ταῦτα τοίνυν τῷ ἑταίρῳ φράζε. Φαι. Τί δὲ σύ; πῶς ποιήσεις; οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τὸν σὸν ἑταῖρον δεῖ παρελθεῖν. Σω. Τίνα τοῦτον; Φαι. Ἰσοκράτην τὸν καλόν. ὃ τί ἀπαγγελεῖς ὦ Σώκρατες; τίνα αὐτὸν φήσομεν εἶναι; Σω. Νέος ἔτι ὦ Φαῖδρε Ἰσοκράτης. ὃ μέντοι μαντεύομαι κατ᾿ αὐτοῦ, λέγειν ἐθέλω. Φαι. Τὸ ποῖον δή; Σω. Δοκεῖ μοι ἀμείνων, ἢ κατὰ τοὺς περὶ Λυσίαν εἶναι λόγους, τὰ τῆς φύσεως. ἔτι δὲ ἤθει γεννικωτέρῳ κεκρᾶσθαι. ὥστε οὐδὲν ἂν γένοιτο θαυμαστὸν προϊούσης τῆς ἡλικίας, εἰ περὶ αὐτούς τε τοὺς λόγους οἷς νῦν ἐπιχειρεῖ πλέον ἢ παίδων διενέγκοι τῶν πώποτε ἁψαμένων λόγων. ἔτι τε εἰ αὐτῷ μὴ ἀποχρήσαι ταῦτα, ἐπὶ μείζω δέ τις αὐτὸν ἄγοι ὁρμὴ θειοτέρα. φύσει γὰρ ὦ φίλε ἔνεστί τις φιλοσοφία τῇ τοῦ ἀνδρὸς διανοίᾳ. ταῦτα δὴ οὖν ἐγὼ μὲν παρὰ τῶνδε τῶν θεῶν, ὡς ἐμοῖς παιδικοῖς Ἰσοκράτει ἐξαγγέλλω. σὺ δ᾿ ἐκεῖνα, ὡς σοῖς, Λυσίᾳ. Φαι. Ταῦτα ἔσται. ἀλλὰ ἴωμεν, ἐπειδὴ καὶ τὸ πνῖγος ἠπιώτερον γέγονεν. Σω. Οὐκοῦν εὐξαμένῳ πρέπει τοῖσδε πορεύεσθαι; Φαι. Τί μήν; Σω. Ὦ φίλε Πάν τε καὶ ἄλλοι ὅσοι τῇδε θεοί, δοίητέ μοι καλῷ γενέσθαι τἄνδοθεν. τἄξωθεν δὲ ὅσα ἔχω, τοῖς ἐντὸς εἶναί μοι φίλια.

πλούσιον δὲ νομίζοιμι τὸν σοφόν. τὸ δὲ χρυσοῦ πλῆθος εἴη μοι, ὅσον μήτε φέρειν μήτε
ἄγειν δύναιτο ἄλλος, ἢ ὁ σώφρων. ἔτι ἄλλου του δεόμεθα ὦ Φαῖδρε; ἐμοὶ μὲν
γὰρ μετρίως ηὔκται. Φαι. Καὶ ἐμοὶ ταῦτα συνεύχου. κοινὰ
γὰρ τὰ τῶν φίλων. Σω. Ἴωμεν.

Τέλος Φαίδρου, ἢ περὶ καλοῦ.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΠΡΩΤΟΣ. Η ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ. ΜΑΙΕΥΤΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ. ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ.

ΣΩΚ. Ω ΠΑΙ̂ Κλεινίου, οἶμαί σε θαυμάζειν, ὅτι πρῶτος ἐραστής σου γενόμενος, τῶν ἄλλων πεπαυμένων, μόνος οὐκ ἀπαλλάττομαι. καὶ ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι, δι' ὄχλου ἐγένοντό σοι διαλεγόμενοι, ἐγὼ δὲ τοσούτων ἐτῶν οὐδὲ προσεῖπον. τούτου δὲ τὸ αἴτιον γέγονεν, οὐκ ἀνθρώπινον, ἀλλά τι δαιμόνιον ἐναντίωμα, οὗ σὺ τὴν δύναμιν καὶ ὕστερον πεύσῃ. νῦν δ' ἐπειδὴ οὐκέτι ἐναντιοῦται, οὕτω προσελήλυθα. εὔελπις δέ εἰμι, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ ἐναντιώσεσθαι αὐτό. σχεδὸν οὖν κατανενόηκα ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ σκοπούμενος, ὡς πρὸς τοὺς ἐραστὰς ἔσχες. πολλῶν γὰρ γενομένων καὶ μεγαλοφρόνων, οὐδεὶς ὃς οὐχ ὑπερβληθεὶς τῷ φρονήματι ὑπό σου πέφευγε. τὸν δὲ λόγον ᾧ ὑπερπεφρόνηκας, ἐθέλω διελθεῖν. οὐδενὸς φῂς ἀνθρώπων ἐνδεὴς εἶναι εἰς οὐδέν. τὰ γὰρ ὑπάρχοντά σοι μεγάλα εἶναι, ὥστε μηδενὸς δεῖσθαι, ἀπὸ τοῦ σώματος ἀρξάμενα τελευτῶντα εἰς τὴν ψυχήν. οἴει γὰρ δὴ εἶναι πρῶτον μὲν κάλλιστός τε καὶ μέγιστος. καὶ τοῦτο μὲν δὴ παντὶ δῆλον ἰδεῖν, ὅτι οὐ ψεύδῃ. ἔπειτα νεανικωτάτου γένους ἐν τῇ σεαυτοῦ πόλει, οὔσῃ μεγίστῃ τῶν ἑλληνίδων. καὶ ἐνταῦθα πρὸς πατρός τέ σοι φίλους καὶ συγγενεῖς πλείστους εἶναι καὶ ἀρίστους, οἳ εἴ τι δέοι ὑπηρετοῖεν ἄν σοι. τούτων δὲ τοὺς πρὸς μητρὸς, οὐδὲ χείρους οὐδ' ἐλάττους. ξυμπάντων δὲ ὧν εἶπον μείζω οἴει σοι δύναμιν ὑπάρχειν, Περικλέα τὸν Ξανθίππου, ὃν ὁ πατὴρ ἐπίτροπον κατέλιπε σοί τε καὶ τῷ ἀδελφῷ. ὃς οὐ μόνον ἐν τῇδε τῇ πόλει δύναται πράττειν ὅ, τι ἂν βούληται, ἀλλ' ἐν πάσῃ τῇ Ἑλλάδι, καὶ τῶν βαρβάρων ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις γένεσι. προσθήσω δὲ καὶ ὅτι τῶν πλουσίων. δοκεῖς δέ μοι ἐπὶ τούτῳ ἥκιστα μεγαλοφρονεῖν. κατὰ πάντα δὴ ταῦτα σύ τε μεγαλαυχούμενος, κεκράτηκας τῶν ἐραστῶν ἐκεῖνοί τε ὑποδεέστεροι ὄντες, ἐκρατήθησαν. καὶ σε ταῦτ' οὐ λέληθεν. ὅθεν δὴ εὖ οἶδα ὅτι θαυμάζοις, τί διανοούμενός ποτε οὐκ ἀπαλλάττομαι τοῦ ἔρωτος, καὶ ἥν τιν' ἔχων ἐλπίδα ὑπομένω, τῶν ἄλλων πεφευγότων. Αλ. Καὶ ἴσως γε ὦ Σώκρατες οὐκ οἶσθ', ὅτι σμικρόν με ἔφθης. ἐγὼ γάρ τοι ἐν νῷ εἶχον, πρότερός σοι προσελθὼν ταυτὰ ταῦτ' ἐρέσθαι. τί ποτε βούλει; καὶ εἰς τίνα ἐλπίδα βλέπων ἐνοχλεῖς με, ἀεὶ ὅπου ἂν ὦ ἐπιμελέστατα παρών. τῷ ὄντι γὰρ θαυμάζω ὅ, τί ποτ' ἐστὶ τὸ σὸν πρᾶγμα. καὶ ἥδιστ' ἂν πυθοίμην. Σω. Ἀκούσῃ μὲν ἄρα μου, ὡς τὸ εἰκὸς, προθύμως. εἴπερ ὥς φῂς, ἐπιθυμεῖς εἰδέναι καὶ ἀκοῦσαι τί διανοοῦμαι, ὡς ἀκουσομένῳ καὶ περιμενοῦντι λέγω. Αλ. Πάνυ μὲν οὖν. ἀλλὰ λέγε. Σω. Ὅρα δή. οὐ γάρ τοι εἴη ἂν θαυμαστὸν, εἰ ὥσπερ μόγις ἠρξάμην, οὕτω μόγις καὶ παυσαίμην. Αλ. Ὠγαθὲ λέγε. ἀκούσομαι γάρ. Σω. Λεκτέον ἂν εἴη. χαλεπὸν μὲν οὖν πρὸς ἄνδρα οὐχ ἥττονα ἐραστῶν προσφέρεσθαι ἐραστῇ. ὅμως δὲ τολμητέον φράσαι τὴν ἐμὴν διάνοιαν. ἐγὼ γὰρ ὦ Ἀλκιβιάδη, εἰ μέν σε ἑώρων ἃ νῦν δὴ διῆλθον ἀγαπῶντα, καὶ οἰόμενον δεῖν ἐν τούτοις καταβιῶναι, πάλαι ἂν ἀπηλλάγμην τοῦ ἔρωτος, ὥς γε δὴ ἐμαυτὸν πείθω. νῦν δὲ ἕτερα αὖ κατηγορήσω διανοήματα σὰ, πρὸς αὐτόν σε. ᾧ καὶ γνώσῃ, ὅτι προσέχων γέ σοι τὸν νοῦν διατετέλεκα. δοκεῖς γάρ μοι, εἴ τίς σοι εἴποι θεῶν, ὦ Ἀλκιβιάδη, πότερον βούλει ζῆν ἔχων ἃ νῦν ἔχεις, ἢ αὐτίκα τεθνάναι εἰ μή σοι ἐξέσται μείζω κτήσασθαι; δοκεῖς ἄν μοι ἑλέσθαι τεθνάναι. ἀλλὰ νῦν ἐπὶ τίνι δή ποτε ἐλπίδι ζῇς, ἐγὼ φράσω. ἡγεῖ ἐὰν θᾶττον εἰς τὸν Ἀθηναίων δῆμον παρέλθῃς (τοῦτο δὲ ἔσεσθαι μάλα ἡμερῶν ὀλίγων) παρελθὼν δὲ ἐνδείξεσθαι Ἀθηναίοις ὅτι ἄξιος εἶ τιμᾶσθαι, ὡς οὔτε Περικλῆς, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν πώποτε γενομένων, καὶ τοῦτο ἐνδειξάμενος, μέγιστον δυνήσεσθαι ἐν τῇ πόλει. ἐὰν δ' ἐνθάδε μέγιστος ᾖς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις, καὶ οὐ μόνον ἐν Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις, ὅσοι ἐν τῇ αὐτῇ ἡμῖν οἰκοῦσιν ἠπείρῳ. καὶ εἰ αὖ σοι εἴποι ὁ αὐτὸς οὗτος θεὸς, ὅτι αὐτοῦ σε δεῖ δυναστεύειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, διαβῆναι δὲ εἰς τὴν Ἀσίαν οὐκ ἐξέσται σοι, οὐδὲ ἐπιθέσθαι τοῖς ἐκεῖ πράγμασιν, οὐκ ἂν αὖ δοκεῖς μοι ἐθέλειν οὐδὲ ἐπὶ τούτοις μόνοις ζῆν, εἰ μὴ ἐμπλήσεις τοῦ σοῦ ὀνόματος καὶ τῆς σῆς δυνάμεως πάντας ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώπους. καὶ οἶμαί σε πλὴν Κύρου καὶ Ξέρξου ἡγεῖσθαι οὐδένα ἄξιον λόγου γεγονέναι. ὅτι μὲν οὖν ταύτην τὴν ἐλπίδα ἔχεις, εὖ οἶδα καὶ οὐκ εἰκάζω. ἴσως οὖν ἂν εἴποις, ἅτε εἰδὼς ὅτι ἀληθῆ λέγω. Τί δὴ οὖν ὦ Σώκρατες τοῦτό ἐστί σοι πρὸς λόγον ὃν ἔφησθα ἐρεῖν, διὸ ἐμοῦ οὐκ ἀπαλλάττῃ; Ἐγὼ δή σοι γε ἐρῶ ὦ φίλε παῖ Κλεινίου καὶ Δεινομάχης. τούτων γάρ σοι ἁπάντων τῶν διανοημάτων τέλος ἐπιτεθῆναι, ἄνευ ἐμοῦ ἀδύνατον. τοσαύτην ἐγὼ οἶμαι δύναμιν ἔχειν, εἰς τὰ σὰ πράγματα καὶ εἰς σέ. διὸ δὴ καὶ πάλαι οἶμαί με τὸν θεὸν οὐκ ἐᾶν διαλέγεσθαί σοι, ὃν ἐγὼ περιέμενον ὁπηνίκα ἐάσει. ὥσπερ γὰρ σὺ ἐλπίδας ἔχεις ἐν τῇ πόλει ἐνδείξασθαι ὅτι αὐτῇ παντὸς ἄξιος εἶ, ἐνδειξάμενος δὲ ὅτι οὐδὲν ὅτι οὐ παραυτίκα δυνήσεσθαι, οὕτω κἀγὼ παρὰ σοὶ ἐλπίζω μέγιστον δυνήσεσθαι, ἐνδειξάμενος ὅτι παντὸς μᾶλλον ἄξιός εἰμι. καὶ οὔτ' ἐπίτροπος, οὔτε συγγενὴς, οὔτε

ἄλλος οὐδεὶς ἱκανὸς παραδοῦναι τὴν δύναμιν ἧς ἐπιθυμεῖς, πλὴν ἐμοῦ, μετὰ θεοῦ μέντοι. νεωτέρῳ μὲν οὖν ὄντι σοι, καὶ πρὶν τοσαύτης ἐλπίδος γέμειν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐκ εἴα ὁ θεὸς διαλέγεσθαι, ἵνα μὴ μάτην διαλεγοίμην. νῦν δὲ ἐφῆκε. νῦν γὰρ ἄν μου ἀκούσαις. Αλ. Πολύ γέ μοι ὦ Σώκρατες νῦν ἀτοπώτερος φαίνῃ ἐπειδὴ ἤρξω λέγειν, ἢ ὅτε σιγῶν εἵπου. καίτοι σφόδρα γε ἦσθα ἰδεῖν καὶ τότε τοιοῦτος. εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ταῦτα διανοοῦμαι ἢ μή, ὡς ἔοικε διέγνωκας. καὶ ἐὰν μὴ φῶ, οὐδέν μοι ἔσται πλέον πρὸς τὸ πείθειν σε. εἶεν. εἰ δὲ δὴ ὅτι μάλιστα ταῦτα διανενόημαι, πῶς διὰ σοῦ μοι ἔσται, καὶ ἄνευ σοῦ οὐκ ἂν γένοιτο; ἔχεις λέγειν; Σω. Ἆρα ἐρωτᾷς, εἴ τινα ἔχω εἰπεῖν λόγον μακρόν, οἵους δὴ ἀκούειν εἴθισαι; οὐ γάρ ἐστι τοιοῦτον τὸ ἐμόν. ἀλλ' ἐνδείξασθαι μέν σοι ὡς ἐγᾦμαι οἷός τ' ἂν εἴην, ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, ἐὰν ἓν μόνον μοι ἐθελήσῃς βραχὺ ὑπηρετῆσαι. Αλ. Ἀλλ' εἴ γε δὴ μὴ χαλεπόν τι λέγεις τὸ ὑπηρέτημα, ἐθέλω. Σω. Εἰ χαλεπὸν δοκεῖ τὸ ἀποκρίνασθαι τὰ ἐρωτώμενα; Αλ. Οὐ χαλεπόν. Σω. Ἀποκρίνου δή. Αλ. Ἐρώτα.

Σω. Οὐκοῦν ὡς διανοουμένου σου ταῦτα ἐρωτῶ, ἅ φημί σε διανοεῖσθαι; Αλ. Ἔστω εἰ βούλει οὕτως, ἵνα καὶ εἰδῶ, ὅ, τι καὶ ἐρεῖς. Σω. Φέρε δή. διανοῇ γὰρ ὡς ἐγώ φημι παριέναι συμβουλεύσων Ἀθηναίοις ἐντὸς οὐ πολλοῦ χρόνου. εἰ οὖν μέλλοντός σου ἰέναι ἐπὶ τὸ βῆμα, λαβόμενος ἐροίμην, ὦ Ἀλκιβιάδη, ἐπειδὴ περί τινος Ἀθηναῖοι διανοοῦνται βουλεύεσθαι, ἀνίστασαι συμβουλεύσων, ἆρ' ἐπειδὴ περὶ ὧν σὺ ἐπίστασαι βέλτιον ἢ οὗτοι; τί ἂν ἀποκρίναιο; Αλ. Εἴποιμ' ἂν δήπου, περὶ ὧν οἶδα βέλτιον ἢ οὗτοι. Σω. Περὶ ὧν ἄρ' εἰδὼς τυγχάνεις, ἀγαθὸς ξύμβουλος εἶ; Αλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκοῦν ταῦτα μόνον οἶδα, ἃ παρ' ἄλλων ἔμαθες, ἢ αὐτὸς ἐξεῦρες; Αλ. Ποῖα γὰρ ἄλλα; Σω. Ἔστιν οὖν ὅπως ἄν ποτε ἔμαθές τι, ἢ ἐξεῦρες, μήτε μανθάνειν ἐθέλων μήτε αὐτὸς ζητεῖν; Αλ. Οὐκ ἔστι. Σω. Τί δὲ ἠθέλησας ἂν ζητῆσαι ἢ μαθεῖν, ἃ ἐπίστασθαι ᾤου; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἃ ἄρα νῦν τυγχάνεις ἐπιστάμενος, ἦν χρόνος ὅτε οὐκ ἡγοῦ εἰδέναι; Αλ. Ἀνάγκη. Σω. Ἀλλὰ μὴν ἅ γε μεμάθηκας, σχεδόν τι καὶ ἐγὼ οἶδα. εἰ δέ τι ἐμὲ λέληθεν, εἰπέ. ἔμαθες γὰρ σύ γε (κατὰ μνήμην τὴν ἐμὴν) γράμματα, καὶ κιθαρίζειν, καὶ παλαίειν. οὐ γὰρ δὴ αὐλεῖν γε ἤθελες μαθεῖν. ταῦτ' ἐστὶν ἃ σὺ ἐπίστασαι. εἰ μή πού τι μανθάνων ἐμὲ λέληθας. οἶμαι δ' οὔτε γε νύκτωρ, οὔτε μεθ' ἡμέραν ἐξιὼν ἔνδοθεν. Αλ. Ἀλλ' οὐ πεφοίτηκα εἰς ἄλλων, ἢ τούτων. Σω. Πότερον οὖν ὅταν περὶ γραμμάτων Ἀθηναῖοι βουλεύωνται, πῶς ἂν ὀρθῶς γράφοιεν, τότε ἀναστήσῃ αὐτοῖς συμβουλεύσων; Αλ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Ἀλλ' ὅταν περὶ κρουμάτων ἐν λύρᾳ; Αλ. Οὐδαμῶς. Σω. Οὐδὲ μὴν οὐδὲ περὶ παλαισμάτων γε εἰώθασι βουλεύεσθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Αλ. Οὐ μέντοι. Σω. Ὅταν οὖν περὶ τίνος βουλεύωνται; οὐ γάρ που ὅταν γε περὶ οἰκοδομίας; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Οἰκοδόμος γὰρ ταῦτά γε σοῦ βέλτιον συμβουλεύσει. ναί; Αλ. Ναί. Σω. Οὐδὲ μὴν ὅταν περὶ μαντικῆς βουλεύωνται; Αλ. Οὔ. Σω. Μάντις γὰρ αὖ ταῦτα ἄμεινον, ἢ σύ. Αλ. Ναί. Σω. Ἐάν τε γε σμικρὸς ἢ μέγας ᾖ, ἐάν τε καλὸς ἢ αἰσχρός, ἔτι τε γενναῖος ἢ ἀγεννής. Αλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Εἰδότος γὰρ οἶμαι περὶ ἑκάστου ἡ συμβουλή, καὶ οὐ πλουτοῦντος. Αλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἀλλ' ἐάν τε πένης, ἐάν τε πλούσιος ᾖ ὁ παραινῶν, οὐδὲν διοίσει Ἀθηναίοις ὅταν περὶ τῶν ἐν τῇ πόλει βουλεύωνται, πῶς ἂν ὑγιαίνοιεν. ἀλλὰ ζητήσουσιν ἰατρὸν εἶναι τὸν σύμβουλον. Αλ. Εἰκότως γε. Σω. Ὅταν οὖν περὶ τίνος σκοπῶνται, τότε σὺ ἀνιστάμενος, ὡς συμβουλεύσων ὀρθῶς ἀναστήσῃ; Αλ. Ὅταν περὶ τῶν ἑαυτῶν ὦ Σώκρατες πραγμάτων. Σω. Τῶν περὶ ναυπηγίας λέγεις, ὁποίας τινὰς χρὴ αὐτοὺς τὰς ναῦς ναυπηγεῖσθαι; Αλ. Οὐκ ἔγωγε, ὦ Σώκρατες. Σω. Ναυπηγεῖν γὰρ οἶμαι οὐκ ἐπίστασαι. τοῦτ' αἴτιον, ἢ ἄλλο τι; Αλ. Οὔκ. ἀλλὰ τοῦτο. Σω. Ἀλλὰ περὶ ποίων τῶν ἑαυτῶν λέγεις πραγμάτων ὅταν βουλεύωνται; Αλ. Ὅταν περὶ πολέμου ὦ Σώκρατες, ἢ περὶ εἰρήνης, ἢ περὶ ἄλλου του τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων. Σω. Ἆρα λέγεις ὅταν βουλεύωνται πρὸς τίνας χρὴ εἰρήνην ποιεῖσθαι, καὶ τίσι πολεμεῖν, καὶ τίνα τρόπον; Αλ. Ναί. Σω. Χρὴ δ' οἷς βέλτιον; Αλ. Ναί. Σω. Καὶ τότε, ὁπότε βέλτιον; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ τοσοῦτον χρόνον ὅσον ἄμεινον; Αλ. Ναί. Σω. Εἰ οὖν βουλεύοιντο Ἀθηναῖοι, τίσι χρὴ προσπαλαίειν, καὶ τίσιν ἀκροχειρίζεσθαι, καὶ τίνα τρόπον, σὺ ἄμεινον ἂν συμβουλεύοις ἢ ὁ παιδοτρίβης; Αλ. Ὁ παιδοτρίβης δήπου. Σω. Ἔχεις οὖν εἰπεῖν, πρὸς τί βλέπων ὁ παιδοτρίβης συμβουλεύσειεν οἷς δεῖ προσπαλαίειν, καὶ οἷς μή, καὶ ὁπότε, καὶ ὅντινα τρόπον; λέγω δὲ τὸ τοιόνδε. ἆρα τούτοις δεῖ προσπαλαίειν οἷς βέλτιον, ἢ οὔ; Αλ. Ναί. Σω. Ἆρα καὶ τοσαῦτα, ὅσα ἄμεινον; Αλ. Τοσαῦτα. Σω. Οὐκοῦν καὶ τότε, ὅτε ἄμεινον; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Ἀλλὰ μὴν καὶ ᾄδοντα δεῖ κιθαρίζειν ποτὲ πρὸς τὴν ᾠδὴν καὶ βαίνειν; Αλ. Δεῖ γάρ. Σω. Οὐκοῦν τότε, ὁπότε βέλτιον; Αλ. Ναί. Σω. Καὶ τοσαῦτα, ὅσα βέλτιον; Αλ. Φημί. Σω. Τί οὖν ἐπειδὴ βέλτιον μὲν ὠνόμαζες ἐπ' ἀμφοτέροις, τῷ τε κιθαρίζειν πρὸς τὴν ᾠδήν, καὶ τῷ προσπαλαίειν, τί καλεῖς τὸ ἐν τῷ ὀρθῶς κιθαρίζειν βέλτιον; ὥσπερ ἐγὼ τὸ ἐν τῷ παλαίειν καλῶ γυμναστικόν. σὺ δ' ἐκεῖνο τί καλεῖς; Αλ. Οὐκ ἐννοῶ. Σω. Ἀλλὰ πειρῶ ἐμὲ μιμεῖσθαι. ἐγὼ γάρ που ἀπεκρινάμην, τὸ διαπαντὸς ὀρθῶς ἔχον. ὀρθῶς δὲ δή που ἔχει, τὸ κατὰ τὴν τέχνην γιγνόμενον. ἢ οὔ; Αλ. Ναί. Σω. Ἡ δὲ τέχνη, οὐ γυμναστικὴ ἦν; Αλ. Πῶς δ' οὔ; Σω. Ἐγὼ δ' εἶπον τὸ ἐν τῷ παλαίειν βέλτιον γυμναστικόν. Αλ. Εἶπες γάρ. Σω. Οὐκοῦν καλῶς; Αλ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ἴθι καὶ σύ. πρέποι γὰρ ἄν που καὶ σοὶ τὸ καλῶς διαλέγεσθαι. εἰπὲ πρῶτον τίς ἡ τέχνη, ἧς τὸ

κιθαρίζειν

κιθαρίζειν καὶ τὸ ᾄδειν καὶ τὸ ἐμβαίνειν ὀρθῶς. συνάπασα τίς καλεῖται; οὔπω δύνασαι εἰπεῖν; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλ' ὧδε πειρῶ. τίνες αἱ θεαὶ ὧν ἡ τέχνη; Αλ. Τὰς μούσας ὦ Σώκρατες λέγεις; Σω. Ἔγωγε. ὅρα δή. τίνα ἀπ' αὐτῶν ἐπωνυμίαν ἡ τέχνη ἔχει. Αλ. Μουσικήν μοι δοκεῖς λέγειν. Σω. Λέγω γάρ. τί οὖν τὸ κατὰ ταύτην ὀρθῶς γιγνόμενόν ἐστιν; ὥσπερ ἐκεῖ ἐγώ σοι τὸ κατὰ τὴν τέχνην ἔλεγον ὀρθῶς, τὴν γυμναστικήν. καὶ σὺ δὴ οὖν οὕτως ἐνταῦθα τί φῄς; πῶς γίγνεσθαι; Αλ. Μουσικῶς μοι δοκεῖ. Σω. Εὖ λέγεις. ἴθι δή, καὶ τὸ ἐν τῷ πολεμεῖν βέλτιον, καὶ τὸ ἐν τῷ εἰρήνην ἄγειν τοῦτο τὸ βέλτιον, τί ὀνομάζεις; ὥσπερ ἐκεῖ ἐφ' ἑκάστῳ ἔλεγες τῷ ἀμείνονι, ὅτι μουσικώτερον. καὶ ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ, ὅτι γυμναστικώτερον. πειρῶ δὴ καὶ ἐνταῦθα λέγειν τὸ βέλτιον. Αλ. Ἀλλ' οὐ πάνυ τι ἔχω. Σω. Ἀλλὰ μὴν τοι αἰσχρόν γε, εἰ μέν τίς σε λέγοντα καὶ συμβουλεύοντα περὶ σιτίων, ὅτι βέλτιον τόδε τοῦδε καὶ νῦν καὶ τοσοῦτον, ἔπειτα ἐρωτήσειε, τί τὸ ἄμεινον λέγεις ὦ Ἀλκιβιάδη, περὶ μὲν τούτων ἔχειν εἰπεῖν ὅτι τὸ ὑγιεινότερον. καίτοι οὐ προσποιῇ γε ἰατρὸς εἶναι. περὶ δὲ οὗ προσποιῇ ἐπιστήμων εἶναι, καὶ συμβουλεύσεις ἀνιστάμενος, ὡς εἰδώς, τούτου δὲ ὡς ἔοικας πέρι ἐρωτηθεὶς ἐὰν μὴ ἔχῃς εἰπεῖν, οὐκ αἰσχύνῃ; ἢ οὐκ αἰσχρὸν φανεῖται; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Σκόπει δὴ καὶ προθυμοῦ εἰπεῖν, πρὸς τί τείνει τὸ ἐν τῷ εἰρήνην τε ἄγειν ἄμεινον, καὶ τὸ ἐν τῷ πολεμεῖν οἷς δεῖ. Αλ. Ἀλλὰ σκοπῶν οὐ δύναμαι ἐννοῆσαι. Σω. Οὐδ' οἶσθα, ἐπειδὰν πόλεμον ποιώμεθα ὅ, τι ἐγκαλοῦντες ἀλλήλοις πάθημα ἐρχόμεθα ἐπὶ τὸ πολεμεῖν; καὶ ὅ, τι αὐτὸ ὀνομάζοντες ἐρχόμεθα; Αλ. Ἔγωγε ὅτι ἐξαπατώμενοί τι, ἢ βιαζόμενοι, ἢ ἀποστερούμενοι. Σω. Ἔχε, πῶς ἕκαστα τούτων πάσχοντες; πειρῶ εἰπεῖν τί διαφέρει τὸ ὧδε ἢ ὧδε. Αλ. Εἰ τὸ ὧδε λέγεις ὦ Σώκρατες, τὸ δικαίως ἢ ἀδίκως; Σω. Αὐτὸ τοῦτο. Αλ. Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε διαφέρει ὅλον τε καὶ πᾶν. Σω. Τί οὖν Ἀθηναίοις σὺ πρὸς ποτέρους συμβουλεύσεις πολεμεῖν, τοὺς ἀδικοῦντας, ἢ τοὺς τὰ δίκαια πράττοντας; Αλ. Δεινόν τοῦτό γε ἐρωτᾷς. εἰ γὰρ καὶ διανοεῖταί τις ὡς δεῖ πρὸς τοὺς τὰ δίκαια πράττοντας πολεμεῖν, οὐκ ἂν ὁμολογήσειέ γε. Σω. Οὐ γὰρ νόμιμον τοῦθ', ὡς ἔοικεν. Αλ. Οὐ δῆτα. οὐδέ γε καλὸν δοκεῖ εἶναι. Σω. Πρὸς τοῦτ' ἄρα καὶ σὺ τὸ δίκαιον τοὺς λόγους ποιήσῃ; Αλ. Ἀνάγκη. Σω. Ἄλλο τι οὖν (ὃ νῦν δὴ ἐγὼ ἠρώτων) βέλτιον πρὸς τὸ πολεμεῖν καὶ μή, καὶ οἷς δεῖ, καὶ οἷς μή, καὶ ὁπότε καὶ μή, ἢ τὸ δικαιότερον τυγχάνει ὄν; ἢ οὔ; Αλ. Φαίνεταί γε. Σω. Πῶς ὦ φίλε Ἀλκιβιάδη; πότερον σαυτὸν λέληθας ὅτι οὐκ ἐπίστασαι τοῦτο, ἢ ἐμὲ ἔλαθες μανθάνων καὶ φοιτῶν εἰς διδασκάλου ὅς σε ἐδίδασκε διαγιγνώσκειν τὸ δικαιότερόν τε καὶ ἀδικώτερον; καὶ τίς ἐστιν οὗτος; φράσον καὶ ἐμοί, ἵνα αὐτῷ φοιτητὴν προξενήσῃς ἐμέ. Αλ. Σκώπτεις ὦ Σώκρατες. Σω. Μὰ τὸν Φίλιον τὸν ἐμόν τε καὶ σόν, ὃν ἐγὼ ἥκιστ' ἂν ἐπιορκήσαιμι. ἀλλ' εἴπερ ἔχεις, εἰπὲ τίς ἐστι; Αλ. Τί δ' εἰ μὴ ἔχω; οὐκ ἂν οἴει με ἄλλως εἰδέναι περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων; Σω. Ναί, εἴγε εὕροις. Αλ. Ἀλλ' οὐκ ἂν εὑρεῖν με ἡγῇ; Σω. Καὶ μάλα γε, εἰ ζητήσαις. Αλ. Εἶτα, ζητῆσαι οὐκ ἂν οἴει με; Σω. Ἔγωγε, εἰ οἰηθείης γε μὴ εἰδέναι. Αλ. Εἶτα οὐκ ἦν ὅτε οὐκ εἶχον οὕτω; Σω. Καλῶς λέγεις. ἔχεις οὖν εἰπεῖν τοῦτον τὸν χρόνον, ὅτε οὐκ ᾤου εἰδέναι τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα; φέρε πέρυσιν ἐζήτεις τε καὶ οὐκ ᾤου εἰδέναι, ἢ ᾤου; καὶ τἀληθῆ ἀποκρίνου, ἵνα μὴ μάτην οἱ διάλογοι γίγνωνται. Αλ. Ἀλλ' ᾤμην εἰδέναι. Σω. Τρίτον δὲ ἔτος καὶ τέταρτον καὶ πέμπτον, οὐχ οὕτως; Αλ. Ἔγωγε. Σω. Ἀλλὰ μὴν τόγε πρὸ τοῦ, παῖς ἦσθα ἢ γάρ; Αλ. Ναί. Σω. Τότε μὲν τοίνυν εὖ οἶδα ὅτι ᾤου εἰδέναι. Αλ. Πῶς εὖ οἶσθα; Σω.

Πολλάκις σου ἐν διδασκάλων ἤκουον παιδὸς ὄντος καὶ ἄλλοθι, καὶ ὁπότε ἀστραγαλίζοις ἢ ἄλλην τινὰ παιδιὰν παίζοις, οὐχ ὡς ἀποροῦντος περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ἀλλὰ μάλα μέγα καὶ θαῤῥαλέως λέγοντος περὶ ὅτου τύχοις τῶν παίδων, ὡς πονηρός τε καὶ ἄδικος εἴη, καὶ ὡς ἀδικοῖ. ἢ οὐκ ἀληθῆ λέγω; Αλ. Ἀλλὰ τί ἔμελλον ποιεῖν ὦ Σώκρατες, ὁπότε τίς με ἀδικοῖ; Σω. Σὺ δ' εἰ τύχοις ἀγνοῶν εἴτε ἀδικοῖο εἴτε μή, τότε λέγεις τί σε χρὴ ποιεῖν; Αλ. Μὰ Δί' ἀλλ' οὐκ ἠγνόουν ἔγωγε, ἀλλὰ σαφῶς ἐγίγνωσκον ὅτι ἠδικούμην. Σω. Ὤιου ἄρα ἐπίστασθαι καὶ παῖς ὢν ὡς ἔοικε τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα; Αλ. Ἔγωγε, καὶ ἠπιστάμην γε. Σω. Ἐν ὁποίῳ χρόνῳ ἐξευρών; οὐ γὰρ δή που ἐν ᾧ γε ᾤου εἰδέναι. Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Πότε οὖν ἀγνοεῖν ἡγοῦ; σκόπει. οὐ γὰρ εὑρήσεις τοῦτον τὸν χρόνον. Αλ. Μὰ Δί' ὦ Σώκρατες οὐκ ἔχω ἔγωγε εἰπεῖν. Σω. Εὑρὼν μὲν ἄρα οὐκ οἶσθα αὐτά; Αλ. Οὐ πάνυ φαίνομαι. Σω. Ἀλλὰ μὴν ἄρτι γε οὐδὲ μαθὼν ἔφησθα εἰδέναι. εἰ δὲ μήτε εὗρες, μήτε ἔμαθες, πῶς οἶσθα καὶ πόθεν; Αλ. Ἀλλ' ἴσως τοῦτό σοι οὐκ ὀρθῶς ἀπεκρινάμην, τὸ φάναι εἰδέναι αὐτὸς ἐξευρών. τὸ δὲ πῶς εἶχεν; ἔμαθον οἶμαι καὶ ἐγὼ ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι. Σω. Πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν ἥκομεν λόγον. παρὰ τοῦ; φράζε κἀμοί. Αλ. Παρὰ τῶν πολλῶν. Σω. Οὐκ εἰς σπουδαίους γε διδασκάλους καταφεύγεις, εἰς τοὺς πολλοὺς ἀναφέρων. Αλ. Τί δὲ οὐχ ἱκανοὶ διδάξαι οὗτοι; Σω. Οὔκουν τὰ πεττευτικά γε καὶ τὰ μή. καίτοι φαυλότερα αὐτὰ εἶναι τῶν δικαίων οἶμαι. τί δὲ σὺ οὐχ οὕτως οἴει; Αλ. Ναί. Σω. Εἶτα τὰ μὲν φαυλότερα οὐχ οἷοι διδάσκειν, τὰ δὲ σπουδαιότερα; Αλ. Οἶμαι ἔγωγε. ἀλλὰ γοῦν πολλὰ οἷοί τ' εἰσὶ διδάσκειν σπουδαιότερα τοῦ πεττεύειν. Σω. Ποῖα ταῦτα; Αλ. Οἷον καὶ τὸ ἑλληνίζειν περὶ τούτων ἔγωγε ἔμαθον. καὶ οὐκ ἂν ἔχοιμι ἐμαυτοῦ εἰπεῖν διδάσκαλον. ἀλλ' εἰς τοὺς αὐτοὺς ἀναφέρω, οὓς σὺ φῂς οὐ σπουδαίους εἶναι διδασκάλους. Σω. Ἀλλ' ὦ γενναῖε. τούτου μὲν ἀγαθοὶ διδάσκαλοι οἱ πολλοί, καὶ δικαίως

ἐπαινοῖντ' ἂν αὐτῶν εἰς διδασκαλίαν. Αλ. Τί δή; Σω. ὅτι ἔχουσι περὶ αὐτὰ, ἃ χρὴ τοὺς ἀγαθοὺς διδασκάλους ἔχειν. Αλ. Τί τοῦτο λέγεις; Σω. Οὐκ οἶσθ' ὅτι χρὴ τοὺς μέλλοντας διδάσκειν ὁτιοῦν, αὐτοὺς πρῶτον εἰδέναι; ἢ οὔ; Αλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκοῦν τοὺς εἰδότας, ὁμολογεῖν τε ἀλλήλοις καὶ μὴ διαφέρεσθαι; Αλ. Ναί. Σω. Ἐν οἷς δ' ἂν διαφέρωνται, ταῦτα φήσεις εἰδέναι αὐτούς; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Τούτων οὖν διδάσκαλοι πῶς ἂν εἶεν; Αλ. Οὐδαμῶς. Σω. Τί οὖν δοκοῦσί σοι διαφέρεσθαι οἱ πολλοὶ ποῖόν ἐστι λίθος ἢ ξύλον, κἄν τινα ἐρωτᾷς; ἆρ' οὐ ταυτὰ ὁμολογοῦσι καὶ ἐπὶ ταυτὰ ὁρμῶσιν, ὅταν βούλωνται λαβεῖν λίθον ἢ ξύλον; ὡσαύτως καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτα. σχεδὸν γάρ τι μανθάνω τὸ ἑλληνίζειν ἐπίστασθαι, ὅτι τοῦτο λέγεις. ἢ οὔ; Αλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν εἰς μὲν ταῦτα ὥσπερ εἴπομεν ἀλλήλοις τε ὁμολογοῦσι καὶ αὐτοὶ αὐτοῖς ἰδίᾳ, καὶ δημοσίᾳ αἱ πόλεις πρὸς ἀλλήλας οὐκ ἀμφισβητοῦσιν, αἱ μὲν ταυτὰ, αἱ δ' ἄλλα φάσκουσαι. Αλ. Οὐ γάρ. Σω. Εἰκότως ἂν ἄρα τούτων καὶ διδάσκαλοι εἶεν ἀγαθοί. Αλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὲν βουλοίμεθ' ἂν ποιῆσαί τινα περὶ αὐτῶν εἰδέναι, ὀρθῶς ἂν αὐτὸν πέμποιμεν εἰς διδασκαλίαν τούτων τῶν πολλῶν. Αλ. Πάνυ γε. Σω. Τί δ' εἰ βουληθείημεν εἰδέναι μὴ μόνον ποῖοι ἄνθρωποί εἰσιν, ἢ ποῖοι ἵπποι, ἀλλὰ καὶ τίνες αὐτῶν δρομικοί τε καὶ μὴ, ἆρα ἔτι οἱ πολλοὶ τοῦτο ἱκανοὶ διδάξαι; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἱκανὸν δέ σοι τεκμήριον ὅτι οὐκ ἐπίστανται, οὐδὲ ἐχέγγυοι διδάσκαλοί εἰσι τούτων, ἐπειδὴ οὐδὲν ὁμολογοῦσιν ἑαυτοῖς περὶ αὐτῶν. Αλ. Ἔμοιγε. Σω. Τί δ' εἰ βουληθείημεν εἰδέναι μὴ μόνον ποῖοι ἄνθρωποι εἰσὶν, ἀλλ' ὁποῖοι ὑγιεινοὶ ἢ νοσώδεις, ἆρα ἱκανοὶ ἂν ἡμῖν ἦσαν διδάσκαλοι οἱ πολλοί; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἱκανὸν δ' ἄν σοι τεκμήριον ὅτι μοχθηροί εἰσι τούτων διδάσκαλοι, εἰ ἑώρας αὐτοὺς διαφερομένους. Αλ. Ἔμοιγε. Σω. Τί δὲ δὴ νῦν περὶ τῶν δικαίων ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων, οἱ πολλοὶ δοκοῦσί σοι ὁμολογεῖν αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἢ ἀλλήλοις; Αλ. Ἥκιστα νὴ Δί' ὦ Σώκρατες. Σω. Τί δαὶ μάλιστα περὶ αὐτῶν διαφέρεσθαι; Αλ. Πολύ γε. Σω. Οὔκουν οἶμαί γε πώποτέ σε ἰδεῖν, οὐδ' ἀκοῦσαι σφόδρα οὕτω διαφερομένους ἀνθρώπους περὶ ὑγιεινῶν καὶ μὴ, ὥστε διὰ ταῦτα μάχεσθαί τε καὶ ἀποκτιννύναι ἀλλήλους. Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλὰ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων ἔγωγε οἶδ' ὅτι (καὶ εἰ μὴ ἑώρακας) ἀκήκοας γοῦν ἄλλων τε πολλῶν καὶ Ὁμήρου. καὶ Ὀδυσσείας γὰρ καὶ Ἰλιάδος ἀκήκοας. Αλ. Πάντως δή που ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν ταῦτα ποιήματά ἐστι περὶ διαφορᾶς δικαίων τε καὶ ἀδίκων; Αλ. Ναί. Σω. Καὶ αἱ μάχαι γε καὶ οἱ θάνατοι διὰ ταύτην τὴν διαφορὰν, τοῖς τε Ἀχαιοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις Τρωσὶν ἐγένοντο, καὶ τοῖς μνηστῆρσι, τοῖς τῆς Πηνελόπης, καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ. Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οἶμαι δὲ καὶ τοῖς ἐν Τανάγρᾳ Ἀθηναίων τε καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ἀποθανοῦσι, καὶ τοῖς ὕστερον ἐν Κορωνείᾳ, ἐν οἷς καὶ ὁ σὸς πατὴρ Κλεινίας ἐτελεύτησεν, οὐδὲ περὶ ἑνὸς ἄλλου διαφορὰν, ἢ περὶ τοῦ δικαίου τε καὶ ἀδίκου, τοὺς θανάτους καὶ τὰς μάχας πεποιηκέναι. ἢ γάρ; Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τούτους οὖν φῶμεν ἐπίστασθαι περὶ ὧν οὕτω σφόδρα διαφέρονται, ὥστε ἀμφισβητοῦντες ἀλλήλοις, τὰ ἔσχατα σφᾶς αὐτοὺς ἐργάζονται; Αλ. Οὐ φαίνεταί γε. Σω. Οὐκοῦν εἰς τοὺς τοιούτους διδασκάλους ἀναφέρεις, οὓς ὁμολογεῖς αὐτὸς μὴ εἰδέναι; Αλ. Ἔοικα.

Σω. Πῶς οὖν εἰκός σε εἰδέναι τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, περὶ ὧν οὕτω πλανᾷ καὶ οὔτε μαθὼν φαίνῃ παρ' οὐδενὸς, οὔτε αὐτὸς ἐξευρών; Αλ. Ἐκ μὲν ὧν σὺ λέγεις οὐκ εἰκός. Σω. Ὁρᾷς αὖ τοῦθ' ὡς οὐ καλῶς εἶπες ὦ Ἀλκιβιάδη; Αλ. Τὸ ποῖον; Σω. Ὅτι ἐμὲ φῂς ταῦτα λέγειν. Αλ. Τί δὲ, οὐ σὺ λέγεις ὡς ἐγὼ οὐδὲν ἐπίσταμαι περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων; Σω. Οὐ μέντοι. Αλ. Ἀλλ' ἐγώ; Σω. Ναί. Αλ. Πῶς δή; Σω. Ὧδε ἔσῃ. ἐάν σε ἔρωμαι, τὸ ἓν καὶ τὰ δύο πότερα πλέω ἐστί; φήσεις ὅτι τὰ δύο; Αλ. Ἔγωγε. Σω. Πόσῳ; Αλ. Ἑνί. Σω. Πότερος οὖν ἡμῶν ὁ λέγων, ὅτι τὰ δύο τοῦ ἑνὸς ἑνὶ πλέω; Αλ. Ἐγώ. Σω. Οὐκοῦν ἐγὼ μὲν ἠρώτων, σὺ δὲ ἀπεκρίνου; Αλ. Ναί. Σω. Περὶ δὴ τούτων, μῶν ἐγὼ φαίνομαι λέγων ὁ ἐρωτῶν, ἢ σὺ ὁ ἀποκρινόμενος; Αλ. Ἐγώ. Σω. Τί δ' ἂν ἐγὼ μὲν ἐρωτῶ, καὶ ποῖα γράμματα Σωκράτους; σὺ δὲ εἴπῃς, πότερος ὁ λέγων; Αλ. Ἐγώ. Σω. Ἴθι δὴ ἑνὶ λόγῳ εἰπέ. ὅταν ἐρώτησίς τε καὶ ἀπόκρισις γίγνηται, πότερος ὁ λέγων; ὁ ἐρωτῶν, ἢ ὁ ἀποκρινόμενος; Αλ. Ὁ ἀποκρινόμενος ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν ἄρτι διὰ παντὸς ἐγὼ μὲν ἦν ὁ ἐρωτῶν; Αλ. Ναί. Σω. σὺ δὲ ὁ ἀποκρινόμενος; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Τί οὖν τὰ λεχθέντα, πότερος ἡμῶν εἴρηκε; Αλ. Φαίνομαι μὲν ὦ σώκρατες ἐκ τῶν ὡμολογημένων, ἐγώ. σω. Οὐκοῦν ἐλέχθη, ὅτι περὶ δικαίων καὶ ἀδίκων Ἀλκιβιάδης ὁ καλὸς ὁ Κλεινίου οὐκ ἐπίσταιτο; οἴοιτο δὲ καὶ μέλλοι εἰς ἐκκλησίαν ἐλθὼν συμβουλεύσειν Ἀθηναίοις, περὶ ὧν οὐδὲν οἶδεν. οὐ ταῦτ' ἦν; Αλ. Φαίνεται. Σω. Τὸ τοῦ Εὐριπίδου ἄρα συμβαίνει ὦ Ἀλκιβιάδη. σοῦ τάδε κινδυνεύεις, ἀλλ' οὐκ ἐμοῦ ἀκηκοέναι. οὐδ' ἐγώ εἰμι ὁ ταῦτα λέγων, ἀλλὰ σύ. ἐμὲ δὲ αἰτιᾷ μάτην.

Αλ. Καὶ μέντοι εὖ λέγεις. Σω. Μανικὸν γάρ ἐν νῷ ἔχεις ἐπιχείρημα, ἐπιχειρεῖν ὦ βέλτιστε διδάσκειν ἃ οὐκ οἶσθα, ἀμελήσας μανθάνειν. Αλ. Οἶμαι μὲν ὦ σώκρατες Ἀθηναίους ὀλιγάκις βουλεύεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας πότερα δικαιότερα ἢ ἀδικώτερα. τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα, ἡγοῦνται δῆλα εἶναι. ἐάσαντες οὖν περὶ αὐτῶν, σκοποῦσιν ὁπότερα συνοίσει πράξασιν. οὐ γὰρ ταυτὰ οἶμαι τά τε δίκαια καὶ

τὰ συμφέ-

τὰ συμφέροντα. ἀλλὰ πολλοῖς δὴ ἐλυσιτέλησεν ἀδικήσασι μεγάλα ἀδικήματα. καὶ ἑτέροις οἶμαι δίκαια ἐργασαμένοις, οὐ ξυνήνεγκε. Σω. Τί οὖν εἰ ὅτι μάλιστα ἕτερα μὲν τὰ δίκαια τυγχάνει ὄντα, ἕτερα δὲ τὰ συμφέροντα, οὔ τι που σὺ αὖ σὺ οἴει ταῦτα εἰδέναι ἃ συμφέρει τοῖς ἀνθρώποις, καὶ διότι; Αλ. Τί γὰρ κωλύει ὦ Σώκρατες; εἰ μή με αὖ ἐρήσῃ παρ᾽ ὅτου ἔμαθον, ἢ ὅπως αὐτὸς εὗρον. Σω. Οἷον τοῦτο ποιεῖς, εἴ τι μὴ ὀρθῶς λέγεις, τυγχάνει δὲ δυνατὸν ἀποδεῖξαι δι᾽ οὗπερ καὶ τὸν πρότερον λόγον, οἴει δὴ καινὰ ἄττα δεῖν ἀκούειν, ἀποδείξεις τε ἑτέρας ὡς τῶν προτέρων οἷον σκευαρίων κατατετριμμένων. καὶ οὐκέτ᾽ ἂν σὺ αὐτὰ ἀμπίσχοιο, εἰ μή τις σοι τεκμήριον καθαρὸν καὶ ἄχραντον οἴσει. ἐγὼ δὲ χαίρειν ἐάσας τὰς σὰς προδρομὰς τοῦ λόγου, οὐδὲν ἧττον ἐρήσομαι ὁπόθεν μαθὼν αὐτὰ συμφέροντα ἐπίστασαι, καὶ ὅς τίς ἐστι διδάσκαλος, καὶ πάντα ἐκεῖνα τὰ πρότερον ἐρωτῶ μιᾷ ἐρωτήσει. ἀλλὰ γὰρ δῆλον ὡς εἰς ταυτὸν ἥξεις, καὶ οὐχ ἕξεις ἀποδεῖξαι, οὔθ᾽ ὡς ἐξευρὼν οἶσθα τὰ συμφέροντα, οὔθ᾽ ὡς μαθών. ἐπειδὴ δὲ τρυφᾷς, καὶ οὐκέτ᾽ ἂν ἡδέως τοῦ αὐτοῦ γεύσαιο λόγου, τοῦτο μὲν ἐῶ χαίρειν, εἴτε οἶσθα εἴτε μὴ τὰ Ἀθηναίοις συμφέροντα. πότερον δὲ ταὐτά ἐστι δίκαιά τε καὶ συμφέροντα, ἢ ἕτερα, τί οὐκ ἀπέδειξας, εἰ μὲν βούλει, ἐρωτῶν με ὥσπερ ἐγὼ σέ; εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ σαυτοῦ λόγῳ διέξελθε. Αλ. Ἀλλ᾽ οὐκ οἶδα, εἰ οἷός τ᾽ ἂν εἴην ὦ Σώκρατες πρὸς σὲ διελθεῖν. Σω. Ἀλλ᾽ ὠγαθέ, ἐμὲ ἐκκλησίαν νόμισον καὶ δῆμον. καὶ ἐκεῖ τοι σε δεήσει ἕνα ἕκαστον πείθειν. ἦ γάρ; Αλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν τοῦ αὐτοῦ, ἕνα τε οἷόν τε εἶναι καθ᾽ μόνας πείθειν, καὶ ξυμπόλλους περὶ ὧν ἂν εἰδῇ; ὥσπερ ὁ γραμματιστὴς ἕνα τε πείθει που περὶ γραμμάτων καὶ πολλούς. Αλ. Ναί. Σω. ἆρ᾽ οὖν καὶ περὶ ἀριθμοῦ ὁ αὐτὸς ἕνα τε καὶ πολλοὺς πείσει; Αλ. Ναί. Σω. Οὗτος δ᾽ ἔσται ὁ εἰδὼς ὁ ἀριθμητικός. Αλ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ σύ, ἅπερ καὶ πολλούς, οἷός τε πείθειν εἶ ταῦτα καὶ ἕνα; Αλ. Εἰκός γε. Σω. Ἔστι δὲ ταῦτα δηλονότι ἃ οἶσθα. Αλ. Ναί. Σω. Ἄλλο τι οὖν ἢ τοσοῦτον μόνον διαφέρει τοῦ ἐν τῷ δήμῳ ῥήτορος ὁ ἐν τῇ τοιᾷδε ξυνουσίᾳ, ὅτι ὁ μὲν ἀθρόους πείθει ταῦτα, ὁ δὲ καθ᾽ ἕνα. Αλ. Κινδυνεύει. Σω. Ἴθι δὴ νῦν, ἐπειδὴ τοῦ αὐτοῦ φαίνεται πολλούς τε καὶ ἕνα πείθειν, ἐν ἐμοὶ ἐμμελέτησον καὶ ἐπιχείρησον ἐπιδεῖξαι, ὡς τὸ δίκαιον ἐνίοτε οὐ ξυμφέρει. Αλ. Ὑβριστὴς εἶ ὦ Σώκρατες. Σω. Νῦν γοῦν ὑφ᾽ ὕβρεως μέλλω σε πείθειν τἀναντία, οἷς σὺ ἐμὲ οὐκ ἐθέλεις. Αλ. Λέγε δή. Σω. Ἀποκρίνου μόνον τὰ ἐρωτώμενα. Αλ. Μή. ἀλλὰ σὺ αὐτὸς λέγε. Σω. Τί δαὶ οὐχ ὅτι μάλιστα βούλει πεισθῆναι; Αλ. Πάντως δήπου. Σω. Οὐκοῦν εἰ λέγεις ὅτι αὐτὰ οὕτως ἔχει, μάλιστ᾽ ἂν εἴης πεπεισμένος; Αλ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ἀποκρίνου δή. καὶ ἂν μὴ αὐτὸς σὺ σαυτοῦ ἀκούσῃς, ὅτι τὰ δίκαια συμφέροντά ἐστιν, ἄλλῳ λέγοντι μὴ πιστεύσῃς. Αλ. Οὔτοι. ἀλλ᾽ ἀποκριτέον. καὶ γὰρ οὐδὲν οἴομαι βλαβήσεσθαι. Σω. Μαντικὸς γὰρ εἶ. καί μοι λέγε. τῶν δικαίων φὴς ἔνια μὲν συμφέρειν, ἔνια δ᾽ οὔ; Αλ. Ναί. Σω. Τί δέ, τὰ μέν, καλὰ εἶναι αὐτῶν, τὰ δ᾽ οὔ; Αλ. Πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς; Σω. Εἴ τις ἤδη σοι ἔδοξεν αἰσχρὰ μέν, δίκαια δὲ πράττειν; Αλ. Οὐκ ἔμοιγε. Σω. Ἀλλὰ πάντα τὰ δίκαια καὶ καλά; Αλ. Ναί. Σω. Τί δ᾽ αὖ τὰ καλά; πότερον πάντα ἀγαθά, ἢ τὰ μέν, τὰ δ᾽ οὔ; Αλ. Οἶμαι ἔγωγε ὦ Σώκρατες, ἔνια τῶν καλῶν κακὰ εἶναι. Σω. ἦ καὶ αἰσχρά, ἀγαθά; Αλ. Ναί. Σω. Ἆρα λέγεις τὰ τοιάδε, οἷον πολλοὶ ἐν πολέμῳ βοηθήσαντες ἑταίρῳ ἢ οἰκείῳ, τραύματα ἔλαβον καὶ ἀπέθανον, οἱ δ᾽ οὐ βοηθήσαντες, δέον, ὑγιεῖς ἀπῆλθον; Αλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν τὴν τοιαύτην βοήθειαν καλὴν μὲν λέγεις, κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ σῶσαι οὓς ἔδει; τοῦτο δ᾽ ἐστὶν ἀνδρία, ἢ οὔ; Αλ. Ναί. Σω. Κακὴν δέ γε κατὰ τοὺς θανάτους τε καὶ τὰ ἕλκη. ἦ γάρ; Αλ. Ναί. Σω. ἆρ᾽ οὖν οὐκ ἄλλο μὲν ἡ ἀνδρία, ἄλλο δὲ ὁ θάνατος; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκ ἄρα κατὰ ταυτόν γέ ἐστι καλὸν καὶ κακόν, τὸ τοῖς φίλοις βοηθεῖν. Αλ. Οὐ φαίνεται. Σω. Ὅρα τοίνυν εἰ ᾗ γε καλὸν καὶ ἀγαθόν. ὥσπερ ἐνταῦθα. κατὰ τὴν ἀνδρίαν γὰρ ὡμολόγεις καλὸν εἶναι τὴν βοήθειαν. τοῦτ᾽ οὖν αὐτὸ σκόπει τὴν ἀνδρίαν, ἀγαθὸν ἢ κακόν; ὧδε δὲ σκόπει, σὺ πότερα ἂν δέξαιό σοι εἶναι, ἀγαθὰ ἢ κακά; Αλ. Ἀγαθά. Σω. Οὐκοῦν τὰ μέγιστα; Αλ. Μάλιστα. Σω. Καὶ ἥκιστα τῶν τοιούτων δέξαι᾽ ἂν στέρεσθαι; Αλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Πῶς οὖν λέγεις περὶ ἀνδρίας; ἐπὶ πόσῳ ἂν αὐτοῦ δέξαιο στέρεσθαι; Αλ. Οὐδὲ ζῆν ἂν ἐγὼ δεξαίμην, δειλὸς ὤν. Σω. Ἔσχατον ἄρα σοι κακὸν εἶναι δοκεῖ ἡ δειλία; Αλ. Ἔμοιγε. Σω. Ἐξ ἴσου τῷ τεθνάναι, ὡς ἔοικε. Αλ. Φημί. Σω. Οὐκοῦν θανάτῳ τε καὶ δειλίᾳ, ἐναντιώτατα ζωὴ καὶ ἀνδρία; Αλ. Ναί. Σω. Καὶ τὰ μὲν μάλιστα βούλοιό σοι, τὰ δὲ ἥκιστα; Αλ. Ναί. Σω. ἆρ᾽ ὅτι τὰ μέν, ἄριστα ἡγεῖ, τὰ δέ, κάκιστα; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Τὸ ἄρα βοηθεῖν ἐν πολέμῳ τοῖς φίλοις, ᾗ μὲν καλόν, κατ᾽ ἀγαθοῦ πρᾶξιν τὴν τῆς ἀνδρίας, καλὸν αὐτὸ προσεῖπας; Αλ. Φαίνομαί γε. Σω. Κατὰ δέ γε κακοῦ πρᾶξιν τὴν τοῦ θανάτου, κακόν; Αλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ὧδε δίκαιον προσαγορεύειν ἑκάστην τῶν πράξεων, εἴπερ ᾗ κακὸν ἐργάζεται, κακὴν καλεῖς. καὶ ᾗ ἀγαθόν, ἀγαθὴν κλητέον; Αλ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. ἆρ᾽ οὖν καὶ ᾗ ἀγαθόν, καλόν. ᾗ δὲ κακόν, αἰσχρόν; Αλ. Ναί. Σω. Τὴν ἄρα ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς φίλοις βοήθειαν λέγων καλὴν μὲν εἶναι, κακὴν δέ, οὐδὲν διαφερόντως λέγεις, ἢ εἰ προσεῖπες αὐτήν, ἀγαθὴν μέν, κακὴν δέ. Αλ. Ἀληθῆ μοι δοκεῖς λέγειν ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐδὲν ἄρα τῶν καλῶν, καθόσον καλόν, κακόν. οὐδὲ τῶν αἰσχρῶν,

καθόσον αἰσχρόν, ἀγαθόν. ΑΛ. Οὐ φαίνεται. ΣΩ. Ἔτι τοίνυν καὶ ὧδε σκέψαι· ὅστις καλῶς πράττει, οὐχὶ καὶ εὖ πράττει; ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οἱ δ' εὖ πράττοντες, οὐκ εὐδαίμονες; ΑΛ. Πῶς γὰρ οὔ; ΣΩ. Οὐκοῦν εὐδαίμονες διὰ ἀγαθῶν κτῆσιν; ΑΛ. Μάλιστα. ΣΩ. Κτῶνται δὲ ταῦτα τῷ εὖ καὶ καλῶς πράττειν; ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τὸ εὖ ἄρα πράττειν ἀγαθόν. ΑΛ. Πῶς δ' οὔ; ΣΩ. Οὐκοῦν καλὸν ἡ εὐπραγία; ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Ταυτὸν ἄρα ἐφάνη ἡμῖν πάλιν αὖ καλόν τε καὶ ἀγαθόν. ΑΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Ὅ,τι ἂν ἄρα εὕρωμεν καλόν τε καὶ ἀγαθὸν εὑρήσομεν ἔκ γε τούτου τοῦ λόγου. ΑΛ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Τί δέ, τὰ ἀγαθὰ συμφέρει, ἢ οὔ; ΑΛ. Συμφέρει. ΣΩ. Μνημονεύεις οὖν περὶ τῶν δικαίων πῶς ὡμολογήσαμεν; ΑΛ. Οἶμαί γε τοὺς δίκαια πράττοντας, ἀναγκαῖον εἶναι καλὰ πράττειν. ΣΩ. Οὐκοῦν τοὺς τὰ καλά, ἀγαθά; ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τὰ δὲ ἀγαθὰ συμφέρει; ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τὰ δίκαια ἄρα ὦ Ἀλκιβιάδη, συμφέροντά ἐστιν. ΑΛ. Ἔοικε. ΣΩ. Τί οὖν ταῦτα οὐ σὺ ὁ λέγων εἶ, ἐγὼ δὲ ὁ ἐρωτῶν; ΑΛ. Φαίνομαι ὡς ἔοικα. ΣΩ. Εἰ οὖν τις ἀνίσταται συμβουλεύσων εἴτε Ἀθηναίοις, εἴτε Πεπαρηθίοις, οἰόμενος γιγνώσκειν τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, φησὶ δὲ εἰδέναι τὰ δίκαια κακὰ ἐνίοτε, ἄλλο τι ἢ καταγελῴης ἂν αὐτοῦ, ἐπειδή περ τυγχάνεις καὶ σὺ λέγων, ὅτι ταυτά ἐστι δίκαιά τε καὶ συμφέροντα; ΑΛ. Ἀλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς ὦ Σώκρατες οὐκ οἶδ' ἔγωγε οὐδ' ὅτι λέγω, ἀλλ' ἀτεχνῶς ἔοικα ἀτόπως ἔχοντι. τοτὲ μὲν γάρ μοι ἕτερα δοκεῖ σοῦ ἐρωτῶντος, τοτὲ δὲ ἄλλα. ΣΩ. Εἶτα τοῦτο ὦ φίλε ἀγνοεῖς τὸ πάθημα, τί ἐστιν; ΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οἴει ἂν οὖν εἴ τις ἐρωτῴη σε, δύο ὀφθαλμοὺς ἢ τρεῖς ἔχεις, καὶ δύο χεῖρας ἢ τέτταρας, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, τοτὲ μὲν ἕτερα ἂν ἀποκρίνασθαι, τοτὲ δὲ ἄλλα, ἢ ἀεὶ τὰ αὐτά; ΑΛ. Δέδοικα μὲν ἔγωγε ἤδη περὶ ἐμαυτοῦ. οἶμαι μέντοι τὰ αὐτά. ΣΩ. Οὐκοῦν ὅτι οἶσθα τοῦτ' αἴτιον; ΑΛ. Οἶμαι ἔγωγε. ΣΩ. Περὶ ὧν ἄρα ἄκων τἀναντία ἀποκρίνῃ, δῆλον ὅτι περὶ τούτων οὐκ οἶσθα. ΑΛ. Εἰκός γε. ΣΩ. Οὐκοῦν γε καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, καὶ καλῶν καὶ αἰσχρῶν, καὶ κακῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ συμφερόντων καὶ μή, ἀποκρινόμενος φῂς πλανᾶσθαι· εἶτα οὐ δῆλον, ὅτι διὰ τὸ μὴ εἰδέναι περὶ αὐτῶν, διὰ ταῦτα πλανᾷ; ΑΛ. Ἔμοιγε. ΣΩ. Ἆρ' οὖν οὕτω καὶ ἔχει, ἐπειδάν τις τί μὴ εἰδῇ, ἀναγκαῖον περὶ τούτων πλανᾶσθαι τῇ ψυχῇ; ΑΛ. Πῶς γὰρ οὔ; ΣΩ. Τί οὖν. οἶσθα ὅντινα τρόπον ἀναβήσῃ εἰς τὸν οὐρανόν; ΑΛ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. ΣΩ. Ἦ καὶ πλανᾶταί σου ἡ δόξα περὶ ταῦτα; ΑΛ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Τὸ δ' αἴτιον οἶσθα, ἢ ἐγὼ φράσω; ΑΛ. Φράσον. ΣΩ. Ὅτι ὦ φίλε οὐκ οἴει αὐτὸ ἐπίστασθαι, οὐκ ἐπιστάμενος. ΑΛ. Πῶς αὖ τοῦτο λέγεις; ΣΩ. Ὅρα καὶ σὺ κοινῇ ἃ μὴ ἐπίστασαι, γιγνώσκεις δὲ ὅτι οὐκ ἐπίστασαι, πλανᾷ περὶ τὰ τοιαῦτα; ὥσπερ περὶ ὄψου σκευασίας, οἶσθα δήπου ὅτι οὐκ οἶσθα; ΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Πότερον οὖν αὐτὸς περὶ ταῦτα δοξάζεις ὅπως χρὴ σκευάζειν, καὶ πλανᾷ, ἢ τῷ ἐπισταμένῳ ἐπιτρέπεις; ΑΛ. Οὕτω. ΣΩ. Τί δ' εἰ ἐν νηῒ πλέοις, ἆρα δοξάζοις ἂν πότερον χρὴ τὸν οἴακα εἴσω ἄγειν, ἢ ἔξω, καὶ ἅτε οὐκ εἰδὼς πλανῷο ἄν, ἢ τῷ κυβερνήτῃ ἐπιτρέψας ἂν ἡσυχίαν ἄγοις; ΑΛ. Τῷ κυβερνήτῃ. ΣΩ. Οὐκ ἄρα περὶ ἃ μὴ οἶσθα πλανᾷ, ἄνπερ εἰδῇς ὅτι οὐκ οἶσθα. ΑΛ. Οὐκ ἔοικα. ΣΩ. Ἐννοεῖς οὖν ὅτι καὶ τὰ ἁμαρτήματα ἐν τῇ πράξει διὰ ταύτην τὴν ἄγνοιάν ἐστι, τὴν τοῦ μὴ εἰδότα οἴεσθαι εἰδέναι; ΑΛ. Πῶς αὖ λέγεις τοῦτο; ΣΩ. Τότε που ἐπιχειροῦμεν πράττειν, ὅταν οἰώμεθα εἰδέναι ὅτι πράττομεν. ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Ὅταν δέ γέ που τινὲς μὴ οἴωνται εἰδέναι, ἄλλοις παραδιδόασι. ΑΛ. Πῶς δ' οὔ; ΣΩ. Οὐκοῦν οἱ τοιοῦτοι τῶν μὴ εἰδότων ἀναμάρτητοι ζῶσι, διὰ τὸ ἄλλοις περὶ αὐτῶν ἐπιτρέπειν; ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τίνες οὖν οἱ ἁμαρτάνοντες; οὐ γάρ που οἵ γε εἰδότες. ΑΛ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Ἐπειδὴ δὲ οὔθ' οἱ εἰδότες, οὔθ' οἱ τῶν μὴ εἰδότων εἰδότες ὅτι οὐκ ἴσασιν, ἢ ἄλλοι λείπονται, ἢ οἱ μὴ εἰδότες, οἰόμενοι δ' εἰδέναι; ΑΛ. Οὔκ, ἀλλὰ οὗτοι.

ΣΩ. Αὕτη ἄρα ἡ ἄγνοια τῶν κακῶν αἰτία, καὶ ἡ ἐπονείδιστος ἀμαθία. ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν ὅταν ᾖ περὶ τὰ μέγιστα, τότε κακουργοτάτη καὶ αἰσχίστη; ΑΛ. Πολλή γε. ΣΩ. Τί οὖν ἔχεις μείζω εἰπεῖν, δικαίων τε καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ συμφερόντων; ΑΛ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Οὐκοῦν περὶ ταῦτα σὺ φῂς πλανᾶσθαι; ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Εἰ δὲ πλανᾷ, ἆρ' οὐ δῆλον ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ὅτι οὐ μόνον ἀγνοεῖς τὰ μέγιστα, ἀλλὰ καὶ οὐκ εἰδὼς οἴει ταῦτα εἰδέναι; ΑΛ. Κινδυνεύω. ΣΩ. Βαβαὶ ἄρα ὦ Ἀλκιβιάδη οἷον πάθος πέπονθας, ὃ ἐγὼ ὀνομάζειν μὲν ὀκνῶ. ὅμως δὲ ἐπειδὴ μόνω ἐσμέν, ῥητέον. ἀμαθίᾳ γὰρ ξυνοικεῖς ὦ βέλτιστε τῇ αἰσχίστῃ, ὡς ὁ λόγος σου κατηγορεῖ, καὶ σὺ σαυτοῦ. διὸ καὶ ἄττεις ἄρα πρὸς τὰ πολιτικὰ πρὶν παιδευθῆναι. πέπονθας δὲ τοῦτο οὐ σὺ μόνος, ἀλλὰ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν πραττόντων τὰ τῆσδε τῆς πόλεως, πλὴν ὀλίγων τε καὶ ἴσως τοῦ σοῦ ἐπιτρόπου Περικλέους. ΑΛ. Λέγεταί γε ὦ Σώκρατες οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου σοφὸς γεγονέναι, ἀλλὰ πολλοῖς καὶ σοφοῖς συγγεγονέναι, καὶ Πυθοκλείδῃ, καὶ Ἀναξαγόρᾳ. καὶ νῦν τηλικοῦτος ὤν, Δάμωνι ξύνεστιν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα. ΣΩ. Τί οὖν ἤδη τινὰ εἶδες σοφὸν ὁτιοῦν, ἀδυνατοῦντα ποιῆσαι ἄλλον σοφόν, ἅπερ αὐτός; ὥσπερ ὅς σε ἐδίδαξε γράμματα, αὐτός τε ἦν σοφός, καὶ σὲ ἐποίησε, τῶν τε ἄλλων ὅντινα ἐβούλετο. ἢ γάρ; ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ σὺ ὁ παρ' ἐκείνου μαθών, ἄλλον οἷός τε ἔσῃ; ΑΛ. Ναί. ΣΩ. Καὶ ὁ κιθαριστὴς δὲ καὶ ὁ παιδοτρίβης ὡσαύτως; ΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Καλὸν γὰρ δή που τοῦτο τεκμήριον τῶν ἐπισταμένων ὁτιοῦν ὅτι ἐπίστανται, ἐπειδὰν καὶ ἄλλον οἷοί τε ὦσιν ἀποδεῖξαι ἐπιστάμενον. ΑΛ. Ἔμοιγε δοκεῖ. ΣΩ. Τί οὖν ἔχεις εἰπεῖν. Περικλῆς τίνα

ἐποίησε

ἐποίησε σοφὸν, ἀπὸ τῶν υἱέων ἀρξάμενος; Αλ. Τί δ' εἰ τὼ Περικλέους υἱεῖ ἠλιθίω ἐγενέσθην, ὦ Σώκρατες; Σω. Ἀλλὰ Κλεινίαν τὸν σὸν ἀδελφόν. Αλ. Τί δ' ἂν αὖ Κλεινίαν λέγοις, μαινόμενον ἄνθρωπον;

Σω. Ἐπειδὴ τοίνυν Κλεινίας μὲν μαίνεται, τὼ δὲ Περικλέους υἱεῖ ἠλιθίω ἐγενέσθην, σοὶ τίνα αἰτίαν ἀναθῶμεν διότι σε οὕτως ἔχοντα περιορᾷ; Αλ. Ἐγὼ οἶμαι αἴτιος, οὐ προσέχων τὸν νοῦν. Σω. Ἀλλὰ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἢ τῶν ξένων, δοῦλον ἢ ἐλεύθερον, εἰπὲ ὅς τις αἰτίαν ἔχει διὰ τὴν Περικλέους συνουσίαν σοφώτερος γεγονέναι, ὥσπερ ἐγὼ ἔχω σοι εἰπεῖν διὰ τὴν Ζήνωνος, Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου, καὶ Καλλίαν τὸν Καλλιάδου, ὧν ἑκάτερος Ζήνωνι ἑκατὸν μνᾶς τελέσας, σοφός τε καὶ ἐλλόγιμος γέγονεν. Αλ.

Ἀλλὰ μὰ Δί' οὐκ ἔχω. Σω. Εἶεν. τί οὖν διανοῇ περὶ σαυτοῦ; πότερον ἐᾶν ὡς νῦν ἔχεις, ἤ τινα ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι; Αλ. Κοινὴ βουλή, ὦ Σώκρατες. καίτοι ἐννοῶ σοῦ εἰπόντος, καὶ ξυγχωρῶ. δοκοῦσι γάρ μοι οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἐκτὸς ὀλίγων, ἀπαίδευτοι εἶναι. Σω. Εἶτα τί δή; Αλ. Εἰ μέν που ἦσαν πεπαιδευμένοι, ἔδει ἂν τὸν ἐπιχειροῦντα αὐτοῖς ἀνταγωνίζεσθαι, μαθόντα καὶ ἀσκήσαντα ἰέναι ὡς ἐπ' ἀθλητάς. νῦν δ' ἐπειδὴ καὶ οὗτοι ἰδιωτικῶς ἔχοντες ἐληλύθασιν ἐπὶ τὰ τῆς πόλεως, τί δεῖ ἀσκεῖν καὶ μανθάνοντα πράγματα ἔχειν; ἐγὼ γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι τούτων τῇ γε φύσει πάνυ πολὺ περιέσομαι.

Σω. Βαβαί, οἷον ὦ ἄριστε τοῦτ' εἴρηκας; ὡς ἀνάξιον τῆς ἰδέας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν σοὶ ὑπαρχόντων. Αλ. Τί μάλιστα, καὶ πρὸς τί τοῦτο λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ἀγανακτῶ ὑπέρ τε τοῦ σοῦ, καὶ τοῦ ἐμοῦ ἔρωτος. Αλ. Τί δή; Σω. Εἰ ἠξίωσας τὸν ἀγῶνά σοι εἶναι πρὸς τοὺς ἐνθάδε ἀνθρώπους. Αλ. Ἀλλὰ πρὸς τίνας μήν; Σω. Ἄξιον τοῦτο καὶ ἐρέσθαι ἄνδρα οἰόμενον μεγαλόφρονα εἶναι; Αλ. Πῶς λέγεις; οὐ πρὸς τούτους μοι ὁ ἀγών; Σω. ἆρα κἂν εἰ τριήρη διενοοῦ κυβερνᾶν μέλλουσαν ναυμαχεῖν, ἤρκει ἄν σοι τῶν συνναυτῶν βελτίστῳ εἶναι τὰ κυβερνητικά; ἢ ταῦτα μὲν ᾤου ἂν δεῖν ὑπάρχειν, ἀπέβλεπες δὲ εἰς τοὺς ὡς ἀληθῶς ἀνταγωνιστάς, ἀλλ' οὐχ ὡς νῦν εἰς τοὺς συναγωνιστάς, ὧν δὴ που περιγενέσθαι σε δεῖ τοσοῦτον, ὥς τε μὴ συνανταγωνίζεσθαι, ἀλλὰ καταφρονηθέντας συναγωνίζεσθαί σοι πρὸς τοὺς πολεμίους; εἰ δὴ τῷ ὄντι γε καλόν τι ἔργον ἀποδείξασθαι διανοῇ, καὶ ἄξιον σαυτοῦ τε καὶ τῆς πόλεως. Αλ. Ἀλλὰ μὲν δὴ διανοοῦμαί γε. Σω. Πάνυ ἄρα σοι ἄξιον ἀγαπᾶν εἰ τῶν στρατιωτῶν βελτίων εἶ, ἀλλ' οὐ πρὸς τοὺς τῶν ἀντιπάλων ἡγεμόνας ἀποβλέπειν, ὁπότε ἐκείνων βελτίων γέγονας, σκοποῦντα καὶ ἀσκοῦντα πρὸς ἐκείνους. Αλ. Λέγεις δὲ τίνας τούτους ὦ Σώκρατες; Σω. Οὐκ οἶσθα ἡμῶν τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις τε καὶ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ πολεμοῦσαν ἑκάστοτε; Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οὐκοῦν εἴπερ ἐν νῷ ἔχεις ἡγεμὼν εἶναι τῆσδε τῆς πόλεως, πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίων βασιλέας καὶ τοὺς Περσῶν τὸν ἀγῶνά σοι ἡγούμενος εἶναι, ὀρθῶς ἂν ἡγοῖο; Αλ. Κινδυνεύεις ἀληθῆ λέγειν. Σω. Οὔκ ὠγαθέ, ἀλλὰ πρὸς Μειδίαν σε δεῖ τὸν ὀρτυγοτρόφον ἀποβλέπειν, καὶ ἄλλους τοιούτους, οἳ τὰ τῆς πόλεως πράττειν ἐπιχειροῦσιν, ἔτι τὴν ἀνδραποδώδη (φαῖεν ἂν αἱ γυναῖκες) τρίχα ἔχοντες ἐν τῇ ψυχῇ ὑπ' ἀμουσίας, καὶ οὔπω ἀποβεβληκότες, ἔτι δὲ βαρβαρίζοντες ἐληλύθασι κολακεύσοντες τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐκ ἄρξοντες. πρὸς τούτους σε δεῖ οὕσπερ λέγω βλέποντα σαυτοῦ δὲ ἀμελεῖν, καὶ μήτε μανθάνειν ὅσα μαθήσεως ἔχεται μέλλοντα τοσοῦτον ἀγῶνα ἀγωνίζεσθαι, μήτε ἀσκεῖν ὅσα δεῖται ἀσκήσεως, καὶ πᾶσαν παρασκευὴν παρασκευασάμενον, οὕτως ἰέναι ἐπὶ τὰ τῆς πόλεως; Αλ. Ἀλλ' ὦ Σώκρατες δοκεῖς μέν μοι ἀληθῆ λέγειν. οἶμαι μέντοι τούς τε Λακεδαιμονίων στρατηγούς, καὶ τὸν Περσῶν βασιλέα, οὐδὲν διαφέρειν τῶν ἄλλων. Σω. Ἀλλ' ὦ ἄριστε τὴν οἴησιν ταύτην σκόπει οἵαν ἔχεις. Αλ. Τοῦ πέρι; Σω. Πρῶτον μὲν, ποτέρως ἂν οἴει σαυτοῦ μᾶλλον ἐπιμεληθῆναι, φοβούμενός τε καὶ οἰόμενος δεινοὺς αὐτοὺς εἶναι, ἢ μή; Αλ. Δῆλον ὅτι, καὶ εἰ δεινοὺς οἰοίμην.

Σω. Μῶν οὖν οἴει τι βλαβήσεσθαι, ἐπιμεληθεὶς σαυτοῦ; Αλ. Οὐδαμῶς. ἀλλὰ καὶ μεγάλα ὀνήσεσθαι.

Σω. Οὐκοῦν ἓν μὲν τοῦτο τοσοῦτο κακὸν ἔχει ἡ οἴησις αὕτη. Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τὸ δεύτερον τοίνυν, ὅτι καὶ ψευδής ἐστιν, ἐκ τῶν εἰκότων σκέψαι. Αλ. Πῶς δή; Σω. Πότερον εἰκὸς ἀμείνους γίγνεσθαι φύσεις ἐν γενναίοις γένεσιν, ἢ μή; Αλ. Δῆλον ὅτι ἐν τοῖς γενναίοις. Σω. Οὐκοῦν τοὺς εὖ φύντας, ἐὰν καὶ εὖ τραφῶσιν, οὕτω τελέους γίγνεσθαι πρὸς ἀρετήν; Αλ. Ἀνάγκη. Σω. Σκεψώμεθα δὴ τοῖς ἐκείνων τὰ ἡμέτερα ἀντιτιθέντες. πρῶτον μὲν εἰ δοκοῦσι φαυλοτέρων γενῶν εἶναι οἱ Λακεδαιμονίων καὶ Περσῶν βασιλεῖς. ἢ οὐκ ἴσμεν, ὡς οἱ μὲν Ἡρακλέους, οἱ δὲ Ἀχαιμένους ἔκγονοι; τὸ δ' Ἡρακλέους τε γένος καὶ τὸ Ἀχαιμένους, εἰς Περσέα τὸν Διὸς ἀναφέρεται. Αλ. Καὶ γὰρ τὸ ἡμέτερον ὦ Σώκρατες, εἰς Εὐρυσάκη. τὸ δ' Εὐρυσάκους, εἰς Δία. Σω. Καὶ γὰρ τὸ ἡμέτερον ὦ γενναῖε Ἀλκιβιάδη εἰς Δαίδαλον. ὁ δὲ Δαίδαλος, εἰς Ἥφαιστον τὸν Διός. ἀλλὰ τὰ μὲν τούτων ἀπ' αὐτῶν ἀρξάμενα, βασιλεῖς εἰσιν ἐκ βασιλέων μέχρι Διός. οἱ μὲν, Ἄργους τε καὶ Λακεδαίμονος. οἱ δὲ, τῆς Περσίδος τὸ ἀεί. πολλάκις δὲ καὶ τῆς Ἀσίας, ὥσπερ καὶ νῦν. ἡμεῖς δὲ αὐτοί τε ἰδιῶται, καὶ οἱ πατέρες. εἰ δὲ καὶ τοὺς προγόνους σε δέοι καὶ τὴν πατρίδα Εὐρυσάκους ἐπιδεῖξαι Σαλαμῖνα, ἢ τὴν Αἰακοῦ τοῦ ἔτι προτέρου Αἴγιναν, Ἀρταξέρξῃ τῷ Ξέρξου, πόσον ἂν οἴει γέλωτα ὀφλεῖν; ἀλλ' ὅρα μὴ τῷ τε γένους ὄγκῳ ἐλαττώμεθα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῇ ἄλλῃ τροφῇ. ἢ οὐκ ᾔσθησαι τοῖς τε Λακεδαιμονίων βασιλεῦσιν, ὡς μεγάλα τὰ ὑπάρχοντα; ὧν αἱ γυναῖκες δημοσίᾳ φυλάττονται ὑπὸ τῶν ἐφόρων, ὅπως εἰς δύναμιν μὴ λάθῃ ἐξ ἄλλου γενόμενος ὁ βασιλεύς, ἢ ἐξ Ἡρακλειδῶν. ὁ δὲ Περσῶν τοσοῦτον ὑπερβάλλει, ὥς τε οὐδεὶς ὑποψίαν ἔχει, ὡς ἐξ ἄλλου βασιλεὺς ἂν

γένοιτο ἢ ἐξ αὐτοῦ. διὸ οὐ φρουρεῖται ἡ τοῦ βασιλέως γυνὴ, ἀλλ' ἢ ὑπὸ φόβου. ἐπειδὰν δὲ γένηται ὁ παῖς ὁ πρεσβύτατος οὗπερ ἡ ἀρχὴ, πρῶτον μὲν ἑορτάζουσι πάντες οἱ ἐν τῇ βασιλέως ὧν ἂν ἄρχῃ. εἶτα εἰς τὸν ἄλλον χρόνον ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ βασιλέως γενέθλια πᾶσα θύει καὶ ἑορτάζει ἡ Ἀσία. ἡμῶν δὲ γενομένων, τὸ τοῦ κωμῳδοποιοῦ, οὐδ' οἱ γείτονες σφόδρα τι αἰσθάνονται ὦ Ἀλκιβιάδη. μετὰ τοῦτο τρέφεται ὁ παῖς, οὐχ ὑπὸ γυναικὸς τροφοῦ ὀλίγου ἀξίας, ἀλλ' ὑπ' εὐνούχων, οἳ ἂν δοκῶσι τῶν περὶ βασιλέα ἄριστοι εἶναι. οἷς τά τε ἄλλα προστέτακται ἐπιμελεῖσθαι τοῦ γενομένου, καὶ ὅπως ὅτι κάλλιστος ἔσται μηχανᾶσθαι, ἀναπλάττοντας τὰ μέλη τοῦ παιδὸς καὶ κατορθοῦντας. καὶ ταῦτα δρῶντες ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. ἐπειδὰν δὲ ἑπτέτεις γίνονται οἱ παῖδες, ἐπὶ τοὺς ἵππους, καὶ ἐπὶ τοὺς τούτων διδασκάλους φοιτῶσι, καὶ ἐπὶ τὰς θήρας ἄρχονται ἰέναι. δὶς ἑπτὰ δὲ γενομένων ἐτῶν, τὸν παῖδα παραλαμβάνουσιν, οὓς ἐκεῖνοι βασιλείους παιδαγωγοὺς ὀνομάζουσιν. εἰσὶ δὲ ἐξειλεγμένοι Περσῶν οἱ ἄριστοι, δόξαντες ἐν ἡλικίᾳ τέτταρες. ὅ τε σοφώτατος, καὶ ὁ δικαιότατος, καὶ ὁ σωφρονέστατος, καὶ ὁ ἀνδρειότατος. ὧν ὁ μὲν, μαγείαν τε διδάσκει τὴν Ζωροάστρου τοῦ Ὠρομάζου. ἔστι δὲ τοῦτο θεῶν θεραπεία. διδάσκει δὲ καὶ τὰ βασιλικά. ὁ δὲ δικαιότατος, ἀληθεύειν διὰ παντὸς τοῦ βίου. ὁ δὲ σωφρονέστατος, μηδ' ὑπὸ μιᾶς ἄρχεσθαι τῶν ἡδονῶν, ἵνα ἐλεύθερος εἶναι ἐθίζηται, καὶ ὄντως βασιλεὺς ἄρχων πρῶτα τῶν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ μὴ δουλεύων. ὁ δὲ ἀνδρειότατος, ἄφοβον καὶ ἀδεᾶ παρασκευάζων, ὅταν δείσῃ δοῦλον ὄντα. σοὶ δ' ὦ Ἀλκιβιάδη, Περικλῆς ἐπέστησε παιδαγωγὸν τῶν οἰκετῶν τὸν ἀχρειότατον ὑπὸ γήρως Ζώπυρον τὸν Θρᾷκα. διῆλθον δὲ καὶ τὴν ἄλλην ἄν σοι τῶν ἀνταγωνιστῶν τροφήν τε καὶ παιδείαν, εἰ μὴ πολὺ ἔργον ἦν, καὶ ἅμα ταῦτα ἱκανὰ δηλῶσαι καὶ τἄλλα ὅσα τούτοις ἀκόλουθα. τῆς δὲ σῆς γενέσεως ὦ Ἀλκιβιάδη καὶ τροφῆς καὶ παιδείας ἢ ἄλλου ὁτουοῦν Ἀθηναίων ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδενὶ μέλει, εἰ μὴ εἴ τις ἐραστής σου τυγχάνει ὤν. εἰ δ' αὖ ἐθέλεις εἰς πλούτους ἀποβλέψαι καὶ τρυφὰς καὶ ἐσθῆτας ἱματίων θ' ἕλξεις, καὶ μύρων ἀλοιφὰς, καὶ θεραπόντων πλήθους ἀκολουθίας, τήν τε ἄλλην ἁβρότητα τὴν Περσῶν, αἰσχυνθείης ἂν ἐπὶ σαυτῷ, αἰσθόμενος ὅσον αὐτῶν ἐλλείπεις. εἰ δ' αὖ ἐθελήσεις εἰς σωφροσύνην τε καὶ κοσμιότητα ἀποβλέψαι, καὶ εὐχέρειαν, καὶ εὐκολίαν, καὶ μεγαλοφροσύνην, καὶ εὐταξίαν, καὶ ἀνδρείαν, καὶ καρτερίαν, καὶ φιλοπονίαν, καὶ φιλονεικίαν, καὶ φιλοτιμίας τὰς Λακεδαιμονίων, παῖδ' ἂν ἡγήσαιο σαυτὸν πᾶσι τοῖς τοιούτοις. εἰ δ' αὖ τι καὶ πλούτῳ προσέχεις, καὶ κατὰ τοῦτο οἴει τι εἶναι, μὴ δὲ τοῦθ' ἡμῖν ἄρρητον ἔστω. ἐάν πως αἴσθῃ οὗ εἶ. τοῦτο μὲν γὰρ εἰ θέλεις τοὺς Λακεδαιμονίων πλούτους ἰδεῖν, γνώσῃ ὅτι πολὺ τἀνθάδε τῶν ἐκεῖ ἐλλείπει. γῆν μὲν γὰρ ὅσην ἔχουσι τῆς θ' ἑαυτῶν καὶ Μεσσήνης, οὐδ' ἂν εἷς ἀμφισβητήσειε τῶν τῇδε πλήθει οὐδὲ ἀρετῇ, οὐδ' αὖ ἀνδραπόδων κτήσει τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν εἱλωτικῶν, οὐδὲ μὴν ἵππων γε. οὐδ' ὅσα ἄλλα βοσκήματα κατὰ Μεσσήνην νέμεται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πάντα ἐῶ χαίρειν. χρυσίον δὲ καὶ ἀργύριον, οὐκ ἔστιν ἐν πᾶσιν Ἕλλησιν ὅσον ἐν Λακεδαίμονι ἰδίᾳ. πολλὰς γὰρ ἤδη γενεὰς εἰσέρχεται μὲν αὐτόσε ἐξ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων, πολλάκις δὲ καὶ βαρβάρων. ἐξέρχεται δὲ οὐδαμόσε. ἀλλ' ἀτεχνῶς κατὰ τὸν Αἰσώπου μῦθον ὃν ἡ ἀλώπηξ πρὸς τὸν λέοντα εἶπε, καὶ τοῦ εἰς Λακεδαίμονα νομίσματος εἰσιόντος μὲν τὰ ἴχνη τὰ ἐκεῖσε τετραμμένα δῆλα, ἐξιόντος δὲ οὐδαμῇ ἄν τις ἴδοι. ὥστε εὖ χρὴ εἰδέναι ὅτι καὶ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ οἱ ἐκεῖ πλουσιώτατοί εἰσι τῶν Ἑλλήνων, καὶ αὐτῶν ἐκείνων ὁ βασιλεύς. ἔκ τε γὰρ τῶν τοιούτων μέγισται λήψεις καὶ πλεῖσταί εἰσι τοῖς βασιλεῦσιν. ἔτι δὲ καὶ ὁ βασιλικὸς φόρος, οὐκ ὀλίγος γίγνεται, ὃν τελοῦσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς βασιλεῦσι. καὶ τὰ μὲν Λακεδαιμονίων, ὡς πρὸς Ἑλληνικοὺς πλούτους, μεγάλα. ὡς δὲ πρὸς τοὺς Περσικοὺς, καὶ τοῦ ἐκείνων βασιλέως, οὐδέν. ἐπεί ποτ' ἐγὼ ἤκουσα ἀνδρὸς ἀξιοπίστου τῶν ἀναβεβηκότων παρὰ βασιλέα, ὃς ἔφη παρελθεῖν χώραν πάνυ πολλὴν καὶ ἀγαθὴν ἐγγὺς ἡμερησίαν ὁδὸν, ἣν καλεῖν τοὺς ἐπιχωρίους ζώνην τῆς βασιλέως γυναικὸς, εἶναι δὲ καὶ ἄλλην, ἣν αὖ καλεῖσθαι καλύπτραν. καὶ ἄλλους πολλοὺς τόπους καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἰς τὸν κόσμον ἐξῃρημένους τὸν τῆς γυναικὸς, καὶ ὀνόματα ἔχειν ἑκάστους τῶν τόπων ἀπὸ ἑκάστου τῶν κόσμων. ὥστε οἶμαι ἐγὼ, εἴ τις εἴποι τῇ βασιλέως μητρὶ, Ξέρξου δὲ γυναικὶ Ἀμάστριδι, ὅτι ἐν νῷ ἔχει σοῦ τῷ ὑεῖ ἀντιτάττεσθαι ὁ Δεινομάχης ὑὸς, ᾗ ὁ κόσμος ἴσως ἄξιος μνῶν πεντήκοντα, εἰ πάνυ πολλοῦ, τῷ δὲ ὑεῖ αὐτῆς, γῆς πλέθρα Ἐρχιᾶσιν οὐδὲ τριακόσια, θαυμάσαι ἂν ὅτῳ ποτὲ πιστεύων ἐν νῷ ἔχει οὗτος ὁ Ἀλκιβιάδης τῷ Ἀρταξέρξῃ διαγωνίζεσθαι. καὶ οἶμαι ἂν αὐτὴν εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἔσθ' ὅτῳ ἄλλῳ πιστεύων οὗτος ὁ ἀνὴρ ἐπιχειρεῖ, πλὴν ἐπιμελείᾳ τε καὶ σοφίᾳ. ταῦτα γὰρ μόνα ἄξια λόγου ἐν Ἕλλησιν. ἐπεὶ εἴ γε πύθοιτο ὡς Ἀλκιβιάδης οὗτος, πρῶτον μὲν ἔτη οὔπω γεγονὼς σφόδρα εἴκοσιν, ἔπειτα παντάπασιν ἀπαίδευτος, πρὸς δὲ τούτοις τοῦ ἐραστοῦ αὐτῷ λέγοντος ὅτι χρὴ πρῶτον μαθόντα καὶ ἐπιμεληθέντα αὐτοῦ καὶ ἀσκήσαντα, οὕτως ἰέναι διαγωνιούμενον βασιλεῖ, οὐκ ἐθέλει, ἀλλά φησιν ἐξαρκεῖν καὶ ὡς ἔχει, οἶμαι ἂν θαυμάσαι τε καὶ ἐρέσθαι, τί οὖν ποτέ ἐστιν ὅτῳ πιστεύει τὸ μειράκιον; εἰ οὖν λέγοιμεν, ὅτι κάλλει τε καὶ μεγέθει καὶ γένει καὶ πλούτῳ καὶ φύσει τῆς ψυχῆς, ἡγήσαιτ' ἂν ἡμᾶς ὦ Ἀλκιβιάδη μαίνεσθαι, πρὸς τὰ παρὰ σφίσιν ἀποβλέψασα πάντα τὰ τοιαῦτα. οἶμαι δὲ κἂν Λαμπιδὼ τὴν Λεωτυχίδου μὲν θυγατέρα, Ἀρχιδάμου δὲ γυναῖκα, Ἅγιδος δὲ μητέρα, οἳ πάντες βασιλεῖς γεγόνασι, θαυμάσαι ἄν, καὶ ταύτην

εἰς τὰ

ὡς τὰ περὶ σφίσιν ὑπάρχοντα ἀποβλέψασαν, εἰ σὺ ἐν νῷ ἔχεις τῷ υἱεῖ αὐτῆς διαγωνίζεσθαι οὕτω κακῶς ἠγμένος. καίτοι οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ εἶναι, εἰ αἱ τῶν πολεμίων γυναῖκες βέλτιον διανοοῦνται περὶ ἡμῶν, οἵους χρὴ ὄντας σφίσιν ἐπιχειρεῖν, ἢ ἡμεῖς περὶ ἡμῶν αὐτῶν; ἀλλ᾽ ὦ μακάριε πειθόμενος ἐμοί τε καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς γράμματι, Γνῶθι σαυτόν. ὅτι οὗτοι ἡμῖν εἰσιν ἀντίπαλοι, ἀλλ᾽ οὐχ οὓς σὺ οἴει. ὧν ἄλλῳ μὲν οὐδ᾽ ἂν ἑνὶ περιγενοίμεθα, εἰ μὴ ἐπιμελείᾳ τε ἂν καὶ τέχνῃ. ὧν σὺ εἰ ἀπολειφθήσῃ, καὶ τοῦ ὀνομαστὸς γενέσθαι ἀπολειφθήσῃ, ἐν Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις. οὗ μοι δοκεῖς ἐρᾶν, ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἄλλου. Αλ. Τίνα οὖν χρὴ τὴν ἐπιμέλειαν ὦ Σώκρατες ποιεῖσθαι, ἔχεις ἐξηγήσασθαι; παντὸς γὰρ μᾶλλον ἔοικας ἀληθῆ εἰρηκότι. Σω. Ναί. ἀλλὰ γὰρ κοινὴ βουλή, ᾧ τινι τρόπῳ ἂν ὅτι βέλτιστοι γενοίμεθα. ἐγὼ γὰρ τοι οὐ περὶ μὲν σοῦ λέγω, ὡς χρὴ παιδευθῆναι, περὶ ἐμοῦ δὲ οὔ. οὐ γάρ ἐσθ᾽ ὅτῳ σοῦ διαφέρω, πλήν γε ἑνί. Αλ. Τίνι; Σω. Ὁ ἐπίτροπος ὁ ἐμὸς βελτίων ἐστὶ καὶ σοφώτερος, ἢ Περικλῆς ὁ σός. Αλ. Τίς οὗτος ὦ Σώκρατες; Σω. Θεὸς ὦ Ἀλκιβιάδη, ὅσπερ σοί με οὐκ εἴα πρὸ τῆσδε τῆς ἡμέρας διαλεχθῆναι. ᾧ καὶ πιστεύων λέγω, ὅτι ἡ ἐπιφάνεια δι᾽ οὐδενὸς ἄλλου σοι ἔσται, ἢ δι᾽ ἐμοῦ. Αλ. Παίζεις ὦ Σώκρατες. Σω. Ἴσως. λέγω μέντοι ἀληθῆ, ὅτι ἐπιμελείας δεόμεθα. μᾶλλον μὲν πάντες ἄνθρωποι, ἀτὰρ νώ γε καὶ μάλα σφόδρα. Αλ. Ὅτι μὲν ἐγὼ δέομαι, οὐ ψεύδῃ. Σω. Οὐ δὲ μὴν, ὅτι γε ἐγώ. Αλ. Τί οὖν ἂν ποιοῖμεν; Σω. Οὐκ ἀποκνητέον, οὐδὲ μαλθακιστέον ὦ ἑταῖρε. Αλ. Οὔτοι δὴ πρέπει γε ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐ γάρ, ἀλλὰ σκεπτέον κοινῇ. καί μοι λέγε. φαμὲν γὰρ ὡς ἄριστοι βούλεσθαι γενέσθαι. ἦ γάρ; Αλ. Ναί. Σω. Τίνα ἀρετήν; Αλ. Δηλονότι, ἥνπερ οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοί. Σω. Οἱ τί ἀγαθοί; Αλ. Δηλονότι, οἱ πράττειν τὰ πράγματα. Σω. Ὁποῖα ἄρα; τὰ ἱππικά; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Παρὰ τοὺς ἱππικοὺς γὰρ ἂν ᾖμεν. Αλ. Ναί. Σω. Ἀλλὰ τὰ ναυτικὰ λέγεις; Αλ. Οὔ. παρὰ τοὺς ναυτικοὺς γὰρ ἂν ᾖμεν. Σω. Ἀλλὰ ποῖα; ἃ τίνες πράττουσιν; Αλ. Ἅπερ Ἀθηναίων οἱ καλοὶ κἀγαθοί. Σω. Καλοὺς κἀγαθοὺς λέγεις τοὺς φρονίμους, ἢ τοὺς ἄφρονας; Αλ. Τοὺς φρονίμους. Σω. Οὐκοῦν ὃ ἕκαστος φρόνιμος, τοῦτο ἀγαθός; Αλ. Ναί. Σω. Ὁ δὲ ἄφρων, πονηρός; Αλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἆρ᾽ οὖν ὁ σκυτοτόμος, φρόνιμος εἰς ὑποδημάτων ἐργασίαν; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Ἀγαθὸς ἄρα εἰς ταῦτα. Αλ. Ἀγαθός. Σω. Τί δὲ εἰς ἱματίων ἐργασίαν, οὐκ ἄφρων ὁ σκυτοτόμος; Αλ. Ναί. Σω. Κακὸς ἄρα εἰς τοῦτο. Αλ. Ναί. Σω. Ὁ αὐτὸς ἄρα τούτῳ γε τῷ λόγῳ κακός τε καὶ ἀγαθός. Αλ. Φαίνεται. Σω. Ἦ οὖν λέγεις τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας εἶναι καὶ κακούς; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλὰ τίνας ποτὲ τοὺς ἀγαθοὺς λέγεις; Αλ. Τοὺς δυναμένους ἔγωγε ἄρχειν ἐν τῇ πόλει. Σω. Οὐ δή που ἵππων γε; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλ᾽ ἀνθρώπων; Αλ. Ναί. Σω. Ἆρα καμνόντων; Αλ. Οὔ. Σω. Ἀλλὰ πλεόντων; Αλ. Οὔ φημι. Σω. Ἀλλὰ θεριζόντων; Αλ. Οὔ. Σω. Ἀλλ᾽ οὐδὲν ποιούντων, ἢ τί ποιούντων; Αλ. Ποιούντων λέγω. Σω. Τί; πειρῶ καὶ ἐμοὶ δηλῶσαι. Αλ. Οὐκοῦν τῶν καὶ συμβαλλόντων ἑαυτοῖς, καὶ χρωμένων ἀλλήλοις, ὥσπερ ἡμεῖς ζῶμεν ἐν ταῖς πόλεσιν. Σω. Οὐκοῦν ἀνθρώπων λέγεις ἄρχειν, ἀνθρώποις χρωμένων; Αλ. Ναί. Σω. Ἆρα κελευστῶν, χρωμένων ἐρέταις; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Κυβερνητικῆς γὰρ αὕτη γε ἀρετή. Αλ. Ναί. Σω. Ἀλλ᾽ ἀνθρώπων λέγεις ἄρχειν αὐλητῶν, ἀνθρώποις ἡγουμένων ᾠδῆς, καὶ χρωμένων χορευταῖς; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Χοροδιδασκαλικῆς γὰρ αὕτη γ᾽ αὖ. Αλ. Πάνυ γε. Σω. Ἀλλὰ τί ποτε λέγεις χρωμένων ἀνθρώπων ἀνθρώποις οἷόν τ᾽ εἶναι ἄρχειν; Αλ. Κοινωνούντων ἔγωγε λέγω πολιτείας καὶ συμβαλλόντων πρὸς ἀλλήλους, τούτων ἄρχειν τῶν ἐν τῇ πόλει. Σω. Τίς οὖν αὕτη ἡ τέχνη; ὥσπερ ἂν εἴ σε ἐροίμην πάλιν, τὰ νῦν δὴ κοινωνούντων ναυτιλίας ἐπίστασθαι ἄρχειν, τίς ποιεῖ τέχνη; Αλ. Κυβερνητική. Σω. Κοινωνούντων δὲ ᾠδῆς, ὡς νῦν δὴ ἐλέγετο, τίς ἐπιστήμη ποιεῖ ἄρχειν; Αλ. Ἥνπερ σὺ ἄρτι ἔλεγες, ἡ χοροδιδασκαλία. Σω. Τί δὲ πολιτείας κοινωνούντων, τίνα καλεῖς ἐπιστήμην; Αλ. Εὐβουλίαν ἔγωγε ὦ Σώκρατες. Σω. Τί δέ; μῶν ἀβουλία δοκεῖ εἶναι ἡ τῶν κυβερνητῶν; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλ᾽ εὐβουλία; Αλ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Εἴς γε τὸ σώζεσθαι πλέοντας; Αλ. Καλῶς λέγεις. Σω. Τί δὲ ἣν σὺ καλεῖς εὐβουλίαν, εἰς τί ἐστιν; Αλ. Εἰς τὸ ἄμεινον τὴν πόλιν διοικεῖν, καὶ σώζεσθαι. Σω. Ἄμεινον δὲ διοικεῖται καὶ σώζεται, τίνος παραγιγνομένου ἢ ἀπογιγνομένου; ὥσπερ εἰ σύ με ἔροιο, ἄμεινον διοικεῖται σῶμα καὶ σώζεται, τίνος παραγιγνομένου ἢ ἀπογιγνομένου; εἴποιμ᾽ ἄν, ὅτι ὑγιείας μὲν παραγιγνομένης, νόσου δὲ ἀπογιγνομένης. οὐ καὶ σὺ οἴει οὕτως; Αλ. Ναί. Σω. Καὶ εἴ με αὖ ἔροιο, τίνος δὲ αὖ ἄμεινον ὄμματα; ὡσαύτως εἴποιμ᾽ ἄν, ὅτι ὄψεως μὲν παραγιγνομένης, τυφλότητος δὲ ἀπογιγνομένης. καὶ ὦτα δὲ, κωφότητος μὲν ἀπογιγνομένης, ἀκοῆς δὲ ἐγγιγνομένης, βελτίω τε γίγνεται, καὶ ἄμεινον θεραπεύεται. Αλ. Ὀρθῶς. Σω. Τί δὲ δὴ πόλις, τίνος παραγιγνομένου καὶ ἀπογιγνομένου, βελτίων τε γίγνεται καὶ ἄμεινον θεραπεύεται καὶ διοικεῖται; Αλ. Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ ὦ Σώκρατες, ὅταν φιλία μὲν αὐτοῖς γίγνηται πρὸς ἀλλήλους, τὸ δὲ μισεῖν τε καὶ στασιάζειν ἀπογίγνηται. Σω. Ἆρ᾽ οὖν φιλίαν λέγεις ὁμόνοιαν, ἢ διχόνοιαν; Αλ. Ὁμόνοιαν. Σω. Διὰ τίνα οὖν τέχνην ὁμονοοῦσιν αἱ πόλεις περὶ ἀριθμούς; Αλ. Διὰ τὴν ἀριθμητικήν. Σω. Τί δὲ οἱ ἰδιῶται, οὐ διὰ τὴν αὐτήν; Αλ. Ναί. Σω. Διὰ τίνα δὲ τέχνην αὐτὸς αὑτῷ ἕκαστος; Αλ. Ναί. Σω. Διὰ τίνα δὲ τέχνην αὐτὸς αὑτῷ ἕκαστος ὁμονοεῖ περὶ σπιθαμῆς καὶ πήχεως ὁπότερον μεῖζον, οὐ διὰ τὴν μετρητικήν; Αλ. Τί μήν; Σω. Οὐκοῦν

καὶ οἱ ἰδιῶται ἀλλήλοις καὶ αἱ πόλεις; Αλ. Ναί. Σω. Τί δὲ περὶ σταθμοῦ, οὐχ ὡσαύτως; Αλ. Φημί. Σω. Ἣν δὲ δὴ σὺ λέγεις ὁμόνοιαν, τίς ἐστι καὶ περὶ τοῦ; καὶ τίς αὐτὴν τέχνη παρασκευάζει. καὶ ἆρα ἥπερ πόλει αὐτὴ καὶ ἰδιώτῃ αὐτῷ τε πρὸς αὑτὸν καὶ πρὸς ἄλλον; Αλ. Εἰκός γέ τοι. Σω. Τίς οὖν ἐστι, μὴ κάμῃς ἀποκρινόμενος, ἀλλὰ προθυμοῦ εἰπεῖν. Αλ. Ἐγὼ μὲν οἶμαι φιλίαν τε λέγειν καὶ ὁμόνοιαν, ἥνπερ πατήρ τε υἱὸν φιλῶν ὁμονοεῖ καὶ μήτηρ, καὶ ἀδελφὸς ἀδελφῷ, καὶ γυνὴ ἀνδρί. Σω. Οἴει ἂν οὖν ὦ Ἀλκιβιάδη ἄνδρα γυναικὶ περὶ ταλασιουργίας δύνασθαι ὁμονοεῖν, τὸν μὴ ἐπιστάμενον, τῇ ἐπισταμένῃ; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐδέ γε δεῖ οὐδέν. γυναικεῖον γὰρ τοῦτο μάθημα. Αλ. Ναί. Σω. Τί δὲ γυνὴ, ἀνδρὶ περὶ ὁπλιτικῆς δύναιτ' ἂν ὁμονοεῖν, μὴ μαθοῦσα; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀνδρεῖον γὰρ τοῦτό γε ἴσως φαίης ἂν εἶναι. Αλ. Ἔγωγε. Σω. Ἔστιν ἄρα τὰ μὲν, γυναικεῖα. τὰ δὲ, ἀνδρεῖα μαθήματα, κατὰ τὸν σὸν λόγον. Αλ. Πῶς δ' οὔ; Σω. Οὐκ ἄρα ἔν γε τούτοις ἐστὶν ὁμόνοια γυναιξὶ πρὸς ἄνδρας. Αλ. Οὔ. Σω. Οὐδ' ἄρα φιλία. εἴπερ ἡ φιλία ὁμόνοια ἦν. Αλ. Οὐ φαίνεται. Σω. ᾗ ἄρα αἱ γυναῖκες τὰ αὑτῶν πράττουσιν, οὐ φιλοῦνται ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν. Αλ. Οὐκ ἔοικεν. Σω. Οὐδ' ἄρα οἱ ἄνδρες ὑπὸ τῶν γυναικῶν, ᾗ τὰ αὑτῶν. Αλ. Οὔ. Σω. Οὐδ' αὖ ἄρα ταύτῃ οἰκοῦνται αἱ πόλεις, ὅταν τὰ αὑτῶν ἕκαστοι πράττωσιν. Αλ. Οἶμαι ἔγωγε ὦ Σώκρατες. Σω. Πῶς λέγεις, φιλίας μὴ παρούσης, ἧς ἔφαμεν ἐγγιγνομένης εὖ οἰκεῖσθαι τὰς πόλεις, ἄλλως δὲ οὔ; Αλ. Ἀλλά μοι δοκεῖ καὶ κατὰ τοῦτο αὐτοῖς φιλία ἐγγίγνεσθαι, ὅτι τὰ αὑτῶν ἑκάτεροι πράττουσιν. Σω. Οὐκ ἄρτι γε. νῦν δὲ πῶς αὖ λέγεις, ὁμονοίας ἐγγιγνομένης φιλία ἐγγίγνεται; ἢ οἷόν τε ὁμόνοιαν ἐγγίγνεσθαι περὶ τούτων, ὧν οἱ μὲν ἴσασιν, οἱ δ' οὔ; Αλ. Ἀδύνατον. Σω. Δίκαια δὲ πράττουσιν ἢ ἄδικα, ὅταν τὰ αὑτῶν ἕκαστοι πράττωσι; Αλ. Δίκαια. πῶς γὰρ οὔ; Σω. Τὰ δίκαια οὖν πραττόντων ἐν τῇ πόλει τῶν πολιτῶν, φιλία οὐκ ἐγγίγνεται πρὸς ἀλλήλους; Αλ. Ἀνάγκη αὖ μοι δοκεῖ εἶναι ὦ Σώκρατες. Σω. Τίνα οὖν ποτε λέγεις τὴν φιλίαν ἢ ὁμόνοιαν, περὶ ἧς δεῖ ἡμᾶς σοφούς τε εἶναι καὶ εὐβούλους, ἵνα ἀγαθοὶ ἄνδρες ὦμεν; οὐ γὰρ δύναμαι μαθεῖν, οὔθ' ἥτις, οὔτ' ἐν οἷστισιν. τοτὲ μὲν γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς φαίνεται ἐνοῦσα, τοτὲ δ' οὔ, ὡς ἐκ τοῦ σοῦ λόγου. Αλ. Ἀλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς ὦ Σώκρατες οὐδ' αὐτὸς οἶδα ὅ, τι λέγω. κινδυνεύω δὲ καὶ πάλαι λεληθέναι ἐμαυτὸν αἴσχιστα ἔχων. Σω. Ἀλλὰ χρὴ θαῤῥεῖν. εἰ μὲν γὰρ αὐτὸ ᾔσθου πεπονθὼς πεντηκονταέτης, χαλεπὸν ἦν ἄν σοι ἐπιμεληθῆναι σαυτοῦ. νῦν δὲ ἣν ἔχεις ἡλικίαν, αὕτη ἐστὶν ἐν ᾗ δεῖ αὐτὸ αἰσθάνεσθαι. Αλ. Τί οὖν τὸν αἰσθανόμενον χρὴ ποιεῖν ὦ Σώκρατες; Σω. Ἀποκρίνεσθαι τὰ ἐρωτώμενα ὦ Ἀλκιβιάδη, καὶ ἐὰν τοῦτο ποιῇς, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, εἴ τι δεῖ καὶ τῇ ἐμῇ μαντείᾳ πιστεύειν, σύ τε κἀγὼ βέλτιον σχήσομεν. Αλ. Ἔσται ταῦτα, ἕνεκά γε τοῦ ἐμὲ ἀποκρίνεσθαι. Σω. Φέρε δὴ τί ἐστι τὸ ἑαυτοῦ ἐπιμελεῖσθαι; μὴ πολλάκις λάθωμεν οὐχ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι, οἰόμενοι δέ. καὶ πότε ἄρα ποιεῖ αὐτὸ ἄνθρωπος, ἆρα ὅταν τῶν αὑτοῦ ἐπιμελῆται, τότε καὶ ἑαυτοῦ; Αλ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ. Σω. Τί δὲ, ποδῶν ἄνθρωπος πότε ἐπιμελεῖται, ἆρα ὅταν ἐκείνων ἐπιμελῆται ἅ ἐστι τῶν ποδῶν; Αλ. Οὐ μανθάνω. Αλ. Καλεῖς δή τι χειρὸς οἷον δακτύλιον; ἔστιν ὅτου ἂν ἄλλου τῶν τοῦ ἀνθρώπου φαίης, ἢ δακτύλου; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐκοῦν καὶ ποδὸς ὑπόδημα τὸν αὐτὸν τρόπον; Αλ. Ναί. Σω. Ἆρ' οὖν ὅταν ὑποδημάτων ἐπιμελώμεθα, τότε ποδῶν ἐπιμελούμεθα; Αλ. Οὐ πάνυ μανθάνω ὦ Σώκρατες. Σω. Τί δὲ ὦ Ἀλκιβιάδη ὀρθῶς ἐπιμελεῖσθαι καλεῖς τι ὁτουοῦν πράγματος; Αλ. Ἔγωγε. Σω. Ἆρ' οὖν ὅταν τις τι βέλτιον ποιῇ, τότε ὀρθὴν λέγεις ἐπιμέλειαν; Αλ. Ναί. Σω. Τίς οὖν τέχνη ὑποδήματα βελτίω ποιεῖ; Αλ. Σκυτική. Σω. Σκυτικῇ ἄρα ὑποδημάτων ἐπιμελούμεθα; Αλ. Ναί. Σω. Ἦ καὶ ποδὸς σκυτικῇ, ἢ ἐκείνῃ ᾗ πόδας βελτίους ποιοῦμεν; Αλ. Ἐκείνῃ. Σω. Βελτίους δὲ πόδας οὐχ ἥπερ καὶ τὸ ἄλλο σῶμα; Αλ. Ἐμοί γε δοκεῖ. Σω. Αὕτη δ' οὐ γυμναστική; Αλ. Μάλιστα. Σω. Γυμναστικῇ μὲν ἄρα ποδὸς ἐπιμελούμεθα, σκυτικῇ δὲ τῶν τοῦ ποδός. Αλ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ γυμναστικῇ μὲν χειρῶν, δακτυλιογλυφίᾳ δὲ τῶν τῆς χειρός. Αλ. Ναί. Σω. Καὶ γυμναστικῇ μὲν, σώματος. ὑφαντικῇ δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις, τῶν τοῦ σώματος. Αλ. Παντάπασιν. Σω. Ἄλλῃ μὲν ἄρα τέχνῃ αὐτοῦ ἑκάστου ἐπιμελούμεθα, ἄλλῃ δὲ τῶν αὐτοῦ. Αλ. Φαίνεται. Σω. Οὐκ ἄρα ὅταν τῶν σαυτοῦ ἐπιμελῇ, σαυτοῦ ἐπιμελῇ. Αλ. Οὐδαμῶς. Σω. Οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ τέχνη ὡς ἔοικεν, ᾗ τις ἂν αὑτοῦ τε ἐπιμελοῖτο καὶ τῶν αὑτοῦ. Αλ. Οὐ φαίνεται. Σω. Φέρε δὴ, ποίᾳ ποτ' ἂν ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμεληθείημεν; Αλ. Οὐκ ἔχω λέγειν. Σω. Ἀλλὰ τοσοῦτόν δέ γε ὡμολόγηται, ὅτι οὐχ ᾗ ἂν τῶν ἡμετέρων καὶ ὁτιοῦν βέλτιον ποιῶμεν, ἀλλὰ ᾗ ἡμᾶς αὐτούς. Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἦ οὖν ἔγνωμεν ἄν ποτε, τίς τέχνη ὑπόδημα βέλτιον ποιεῖ, μὴ εἰδότες ὑπόδημα; Αλ. Ἀδύνατον. Σω. Οὐδέ γε τίς τέχνη δακτυλίους βελτίους ποιεῖ, ἀγνοοῦντες δακτύλιον. Αλ. Ἀληθῆ. Σω. Τί δὲ, τίς γε τέχνη βελτίω ποιεῖ αὑτὸν ἆρ' ἄν ποτε γνοῖμεν, ἀγνοοῦντες τί ποτ' ἐσμὲν αὐτοί; Αλ. Ἀδύνατον. Σω. Πότερον οὖν ἂν ῥᾴδιον τυγχάνοι τὸ γνῶναι ἑαυτὸν, καί τις ἦν φαῦλος ὁ τοῦτο ἀναθεὶς εἰς τὸν ἐν Πυθοῖ νεὼν, ἢ χαλεπόν τι καὶ οὐχὶ παντός; Αλ. Ἐμοὶ μὲν ὦ Σώκρατες πολλάκις μὲν ἔδοξε, παν-

τὸς εἶναι. πολλάκις δὲ, παγχάλεπον. Σω. Ἀλλ' ὦ Ἀλκιβιάδη εἴτε ῥᾴδιον εἴτε μὴ ἐστιν, ὅμως γε ἡμῖν ὧδε ἔχει. γνόντες μὲν αὐτὸ, τάχ' ἂν γνοῖμεν τὴν ἐπιμέλειαν ἡμῶν αὐτῶν. ἀγνοοῦντες δὲ, οὐκ ἄν ποτε.

Αλ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Φέρε δὴ τίν' ἂν τρόπον εὑρεθείη αὐτὸ ταὐτό. οὕτω μὲν γὰρ ἂν τάχ' ἂν εὕροιμεν, τί ποτ' ἐσμὲν αὐτοί. τούτου δὲ ἔτι ὄντος ἐν ἀγνοίᾳ, ἀδύνατόν που. Αλ. Ὀρθῶς λέγεις. Σω. Ἔχε οὖν πρὸς Διός. τῷ διαλέγῃ σὺ νῦν ἄλλῳ τινὶ, ἢ ἐμοί; Αλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἐγὼ, σοί; Αλ. Ναί. Σω. Σωκράτης ἄρα ἐστὶν ὁ διαλεγόμενος; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Ἀλκιβιάδης δ' ὁ ἀκούων; Αλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν λόγῳ διαλέγεται ὁ Σωκράτης; Αλ. Τί μήν; Σω. Τὸ δὲ διαλέγεσθαι καὶ τὸ λόγῳ χρῆσθαι, ταὐτόν που καλεῖς; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Ὁ δὲ χρώμενος καὶ ᾧ χρῆται, οὐκ ἄλλο; Αλ. Πῶς λέγεις; Σω. Ὥσπερ σκυτοτόμος τέμνει που τομεῖ καὶ σμίλῃ καὶ ἄλλοις ὀργάνοις. Αλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ἄλλο μὲν ὁ τέμνων καὶ ὁ χρώμενος, ἄλλο δὲ οἷς ὁ τέμνων χρῆται; Αλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἆρ' οὖν οὕτω καὶ οἷς ὁ κιθαριστὴς κιθαρίζει, καὶ αὐτὸς ὁ κιθαριστὴς ἄλλο ἂν εἴη; Αλ. Ναί. Σω. Τοῦτο τοίνυν ἀρτίως ἠρώτων, εἰ ὁ χρώμενός τε καὶ ᾧ χρῆται ἀεὶ δοκεῖ ἕτερον εἶναι. Αλ. Δοκεῖ. Σω. Τί οὖν φῶμεν τὸν σκυτοτόμον τέμνειν ὀργάνοις μόνον, ἢ καὶ χερσίν; Αλ. Καὶ χερσί. Σω. Χρῆται ἄρα καὶ ταύταις. Αλ. Ναί. Σω. Ἦ καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς χρώμενος σκυτοτομεῖ; Αλ. Ναί. Σω. Τὸν δὲ χρώμενον καὶ οἷς χρῆται, ἕτερα ὁμολογοῦμεν. Αλ. Ναί. Σω. Ἕτερον ἄρα σκυτοτόμος, καὶ κιθαριστὴς, χειρῶν καὶ ὀφθαλμῶν οἷς ἐργάζονται. Αλ. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν καὶ παντὶ τῷ σώματι χρῆται ἄνθρωπος;

Αλ. Πάνυ γε. Σω. Ἕτερον δὴ τό, τε χρώμενον καὶ ᾧ χρῆται; Αλ. Ναί. Σω. Ἕτερον ἄρα ὁ ἄνθρωπός ἐστι τοῦ ἑαυτοῦ σώματος. Αλ. Ἔοικε. Σω. Τί ποτ' οὖν ὁ ἄνθρωπος; Αλ. Οὐκ ἔχω λέγειν.

Σω. Ἔχεις μὲν οὖν, ὅτι γε τὸ τῷ σώματι χρώμενον; Αλ. Ναί. Σω. Ἦ οὖν ἄλλο τι χρῆται αὐτῷ, ἢ ψυχή; Αλ. Οὐκ ἄλλο. Σω. Οὐκοῦν ἄρχουσα; Αλ. Ναί. Σω. Καὶ μὴν τόδε γε οἶμαι οὐδένα ἂν ἄλλως οἰηθῆναι. Αλ. Τὸ ποῖον; Σω. Μὴ οὐ τριῶν ἕν γέ τι εἶναι τὸν ἄνθρωπον. Αλ. Τίνων; Σω. Ψυχὴν, ἢ σῶμα, ἢ καὶ ξυναμφότερον τὸ ὅλον τοῦτο. Αλ. Τί μήν; Σω. Ἀλλὰ μὴν αὐτό γε τὸ τοῦ σώματος ἄρχον ὡμολογήσαμεν ἄνθρωπον εἶναι; Αλ. Ὡμολογήσαμεν. Σω. Τίς οὖν ὁ ἄνθρωπος; ἆρ' οὖν σῶμα αὐτὸ αὑτοῦ ἄρχει; Αλ. Οὐδαμῶς. Σω. Ἄρχεσθαι γὰρ αὐτὸ εἴπομεν. Αλ. Ναί. Σω. Οὐκ ἂν δὴ τοῦτό γε εἴη, ὃ ζητοῦμεν. Αλ. Οὐκ ἔοικεν. Σω. Ἀλλ' ἆρα τὸ συναμφότερον τοῦ σώματος ἄρχει, καὶ ἔστι τοῦτό γε ἄνθρωπος. Αλ. Ἴσως δῆτα. Σω. Πάντων γε ἥκιστα. μὴ γὰρ οὖν ἄρχοντος τοῦ ἑτέρου, οὐδεμία που μηχανὴ τὸ ξυναμφότερον ἄρχειν. Αλ. Ὀρθῶς. Σω. Ἐπειδὴ δ' οὔτε τὸ σῶμα, οὔτε τὸ ξυναμφότερόν ἐστιν ἄνθρωπος, λείπεται οἶμαι ἢ μηδὲν αὐτὸ εἶναι, ἢ εἴπερ τί ἐστι, μηδὲν ἄλλο τὸν ἄνθρωπον συμβαίνειν ἢ ψυχήν. Αλ. Κομιδῆ μὲν οὖν. Σω. Ἔτι οὖν σαφέστερον δεῖ ἀποδειχθῆναί σοι, ὅτι ἡ ψυχή ἐστιν ἄνθρωπος; Αλ. Μὰ Δία, ἀλλὰ ἱκανῶς μοι δοκεῖ ἔχειν. Σω. Εἰ δέ γε μὴ ἀκριβῶς, ἀλλὰ καὶ μετρίως, ἐξαρκεῖ ἡμῖν. ἀκριβῶς μὲν γὰρ τότε εἰσόμεθα, ὅταν εὕρωμεν ὃ νῦν δὴ παρήλθομεν διὰ τὸ πολλῆς εἶναι σκέψεως. Αλ. Τί τοῦτο; Σω. Ὃ ἄρτι οὕτω πως ἐρρήθη, ὅτι πρῶτον σκεπτέον εἴη αὐτὸ ταὐτό, νῦν δὴ ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ, αὐτὸ ἕκαστον ἐσκέμμεθα τί ἐστι. καὶ ἴσως ἐξαρκέσει. οὐ γάρ που κυριώτερόν γε οὐδὲν ἂν ἡμῶν αὐτῶν φήσαιμεν, ἢ τὴν ψυχήν. Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐκοῦν καλῶς ἔχει οὕτω νομίζειν, ἐμὲ καὶ σὲ προσομιλεῖν ἀλλήλοις τοῖς λόγοις χρωμένους, τῇ ψυχῇ πρὸς τὴν ψυχήν. Αλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τοῦτ' ἄρα ἦν ὃ καὶ ὀλίγον ἔμπροσθεν εἴπομεν, ὅτι Σωκράτης Ἀλκιβιάδῃ διαλέγεται λόγῳ χρώμενος. οὐ πρὸς τὸ σὸν πρόσωπον ὡς ἔοικεν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην ποιούμενος τοὺς λόγους. τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ ψυχή. Αλ.

Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ψυχὴν ἄρα ἡμᾶς κελεύει γνωρίσαι, ὁ ἐπιτάττων γνῶναι ἑαυτόν. Αλ. Ἔοικεν. Σω. Ὅς τις ἄρα τῶν τοῦ σώματος γινώσκει, τὰ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχ αὑτὸν ἔγνωκεν. Αλ. Οὕτως. Σω.

Οὐδεὶς ἄρα τῶν ἰατρῶν ἑαυτὸν γιγνώσκει καθ' ὅσον ἰατρός, οὐδὲ τῶν παιδοτριβῶν καθ' ὅσον παιδοτρίβης. Αλ. Οὐκ ἔοικε. Σω. Πολλοῦ ἄρα δέουσιν οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοὶ γινώσκειν ἑαυτούς. οὐδὲ γὰρ τὰ ἑαυτῶν οὗτοί γε ὡς ἔοικεν, ἀλλ' ἔτι πορρωτέρω τῶν ἑαυτῶν κατά γε τὰς τέχνας ἃς ἔχουσι. τὰ γὰρ τοῦ σώματος γιγνώσκουσιν, οἷς τοῦτο θεραπεύεται. Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Εἰ ἄρα σωφροσύνη ἐστὶ τὸ ἑαυτὸν γιγνώσκειν, οὐδεὶς τούτων σώφρων κατὰ τὴν τέχνην. Αλ. Οὔ μοι δοκεῖ. Σω. Διὰ ταῦτα δὴ καὶ βάναυσοι αὗται αἱ τέχναι δοκοῦσιν εἶναι, καὶ οὐκ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ μαθήματα. Αλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν πάλιν ὅς τις αὖ σῶμα θεραπεύει, τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλ' οὐχ ἑαυτὸν θεραπεύει; Αλ. Κινδυνεύει. Σω. Ὅς τις δέ γε τὰ χρήματα, οὔθ' ἑαυτὸν, οὔτε τὰ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἔτι πορρωτέρω τῶν ἑαυτοῦ; Αλ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Οὐ τὰ αὑτοῦ ἄρα ἔτι πράττει, ὁ χρηματιστής. Αλ. Ὀρθῶς. Σω. Εἰ ἄρα τίς γέγονεν ἐραστὴς τοῦ Ἀλκιβιάδου σώματος, οὐκ Ἀλκιβιάδου ἄρα ἠράσθη, ἀλλά τινος τῶν Ἀλκιβιάδου. Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ὅς τις δὲ σοῦ, τῆς ψυχῆς ἐρᾷ; Αλ. Ἀνάγκη φαίνεται ἐκ τοῦ λόγου. Σω. Οὐκοῦν ὁ μὲν τοῦ σώματός σου ἐρῶν, ἐπειδὴ λήγει ἀνθοῦν, ἀπιὼν οἴχεται; Αλ. Φαίνεται. Σω. Ὁ δέ γε τῆς ψυχῆς ἐρῶν, οὐκ ἄπεισιν, ἕως ἂν ἐπὶ τὸ βέλτιον ἴῃ. Αλ. Εἰκός γε. Σω. Οὐκοῦν ἐγώ εἰμι ὁ οὐκ ἀπιὼν, ἀλλὰ παραμένων, λήγοντος τοῦ σώματος τῶν ἄλλων ἀπεληλυθότων. Αλ. Εὖ γε ποιῶν ὦ Σώκρατες. καὶ μὴ δὲ ἀπέλθῃς.

Σω. Προθυμοῦ τοίνυν ὅτι κάλλιστος εἶναι. Αλ. Ἀλλὰ προθυμήσομαι. Σω. Ὡς οὕτω γέ σοι ἔχει.

οὔτ' ἐγένετο ὡς ἔοικεν Ἀλκιβιάδῃ τῷ Κλεινίου ἐραστὴς, οὔτ' ἔστιν, ἀλλ' ἢ εἷς μόνος καὶ οὗτος ἀγαπητὸς Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου καὶ Φαιναρέτης. Αλ. Ἀληθῆ. Σω. Οὐκοῦν ἔφησθα μικρὸν φθῆναί με προσελθόντα σοι, ἐπεὶ πρότερος ἄν μοι προσελθεῖν βουλόμενος πυθέσθαι, διότι μόνος οὐκ ἀπέρχομαι.

Αλ. Ἦν γὰρ οὕτω. Σω. Τοῦτο τοίνυν αἴτιον, ὅτι μόνος ἐραστὴς ἦν σός. οἱ δ' ἄλλοι, τῶν σῶν. τὰ δὲ σὰ, λήγει ὥρας. σὺ δ' ἄρχῃ ἀνθεῖν. καὶ νῦν γε ἂν μὴ διαφθαρῇς ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίων δήμου, καὶ αἰσχίων γένῃ, οὐ μή σε ἀπολείπω. τοῦτο γὰρ δὴ μάλιστα ἐγὼ φοβοῦμαι, μὴ δημεραστὴς γενόμενος, ἡμῖν διαφθαρῇς. πολλοὶ γὰρ ἤδη καὶ ἀγαθοὶ αὐτὸ πεπόνθασιν Ἀθηναίων. εὐπρόσωπος γὰρ ὁ τοῦ μεγαλήτορος δῆμος Ἐρεχθέως. ἀλλ' ἀποδύντα χρὴ αὐτὸν θεάσασθαι. εὐλαβοῦ οὖν τὴν εὐλάβειαν, ἣν ἐγὼ λέγω. Αλ.

Τίνα; Σω. Γύμνασαι πρῶτον ὦ μακάριε, καὶ μάθε ἃ δεῖ μαθόντα ἰέναι ἐπὶ τὰ τῆς πόλεως. πρότερον δὲ μὴ, ἵνα ἀλεξιφάρμακα ἔχων ἴῃς. καὶ μηδὲν πάθῃς δεινόν. Αλ. Εὖ μοι δοκεῖς λέγειν ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ πειρῶ ἐξηγεῖσθαι ὅντινα τρόπον ἐπιμεληθεῖμεν ἡμῶν αὐτῶν. Σω. Οὐκοῦν τοσοῦτον μὲν ἡμῖν εἰς τὸ πρόσθεν πεπέρανται· ὃ γὰρ ἐσμὲν, ἐπιεικῶς ὡμολόγηται. ἐφοβούμεθα δὲ μὴ τούτου σφαλέντες, λάθωμεν, ἑτέρου τινὸς ἐπιμελούμενοι, ἀλλ' οὐχ ἡμῶν. Αλ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Καὶ μετὰ τοῦτο δὲ, ὅτι ψυχῆς ἐπιμελητέον, καὶ εἰς τοῦτο βλεπτέον. Αλ. Δῆλον. Σω. Σωμάτων δὲ καὶ χρημάτων τὴν ἐπιμέλειαν ἑτέροις παραδοτέον. Αλ. Τί μήν; Σω. Τίν' οὖν ἂν τρόπον γνοίημεν αὐτὸ ἐναργέστατα; ἐπειδὴ τοῦτο γνόντος ὡς ἔοικε, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς γνωσόμεθα. ἆρα πρὸς θεῶν εὖ λέγοντος, οὗ δὴ νῦν ἐμνήσθημεν τοῦ Δελφικοῦ γράμματος, οὐ ξυνίεμεν; Αλ. Τὸ ποῖον; τί διανοούμενος λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ἐγώ σοι φράσω, ὅ γε ὑποπτεύω λέγειν καὶ ξυμβουλεύειν ἡμῖν τοῦτο τὸ γράμμα. κινδυνεύει γὰρ οὐδὲ πολλαχοῦ εἶναι παράδειγμα αὐτοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὄψιν μόνον. Αλ. Πῶς τοῦτο λέγεις;

Σω. Σκόπει καὶ σύ, εἰ ἡμῶν τῷ ὄμματι ὥσπερ ἀνθρώπῳ ξυμβουλεῦον, εἶπεν, ἴδε σαυτὸν, πῶς ἂν ὑπελάβομεν τί παραινεῖν; ἆρα οὐχὶ εἰς τοῦτο βλέπειν, εἰς ὃ βλέπων ὀφθαλμὸς ἔμελλεν αὐτὸν ἰδεῖν; Αλ.

Δῆλον. Σω. Ἐννοῶμεν δὴ, εἰς τί βλέποντες τῶν ὄντων, ἐκεῖνό τε ὁρῷμεν ἅμα ἂν καὶ ἡμᾶς αὐτούς. Αλ. Δῆλον δὴ ὦ Σώκρατες, ὅτι εἰς κάτοπτρά τε καὶ τὰ τοιαῦτα. Σω. Ὀρθῶς λέγεις. οὐκοῦν καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ᾧ ὁρῶμεν ἔνεστι τῶν τοιούτων; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Ἐννενόηκας οὖν ὅτι τοῦ ἐμβλέποντος εἰς τὸν ὀφθαλμὸν, τὸ πρόσωπον ἐμφαίνεται ἐν τῇ τοῦ κατ' ἀντικρὺ ὄψει, ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ, ὃ δὴ καὶ κόρην καλοῦμεν, εἴδωλον ὂν τοῦ ἐμβλέποντος. Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ὀφθαλμὸς ἄρα ὀφθαλμὸν θεώμενος καὶ ἐμβλέπων εἰς τοῦτο, ὅπερ βέλτιστον αὐτοῦ, καὶ ᾧ ὁρᾷ, οὕτως ἂν αὑτὸν ἴδοι. Αλ.

Φαίνεται. Σω. Εἰ δέ γε εἰς ἄλλο τῶν τοῦ ἀνθρώπου βλέποι, ἤ τι τῶν ὄντων, πλὴν εἰς ἐκεῖνο ᾧ τοῦτο τυγχάνει ὅμοιον, οὐκ ὄψεται ἑαυτόν. Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ὀφθαλμὸς ἄρα, εἰ μέλλει ἰδεῖν ἑαυτὸν, εἰς ὀφθαλμὸν αὐτῷ βλεπτέον. καὶ τοῦ ὄμματος εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἐν ᾧ τυγχάνει ὀφθαλμοῦ ἀρετὴ ἐγγιγνομένη. ἔστι δὲ τοῦτό που ὄψις. Αλ. Οὕτως. Σω. Ἆρ' οὖν ὦ φίλε Ἀλκιβιάδη, καὶ ψυχὴ εἰ μέλλει γνώσεσθαι αὑτὴν, εἰς ψυχὴν αὐτῇ βλεπτέον. καὶ μάλιστα εἰς τοῦτον αὐτῆς τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐγγίγνεται ἡ ψυχῆς ἀρετὴ, σοφία. καὶ εἰς ἄλλο, ᾧ τοῦτο τυγχάνει ὅμοιον ὄν; Αλ. Ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Ἔχομεν οὖν εἰπεῖν ὅ, τι ἐστὶ τῆς ψυχῆς θειότερον, ἢ τοῦτο περὶ ὃ τὸ εἰδέναι τε καὶ φρονεῖν;

Αλ. Οὐκ ἔχομεν. Σω. Τῷ θείῳ ἄρα τοῦτ' ἔοικεν αὐτῆς. καί τις εἰς τοῦτο βλέπων καὶ πᾶν τὸ θεῖον γνοὺς, θεόν τε καὶ φρόνησιν, οὕτω καὶ ἑαυτὸν ἂν γνοίη μάλιστα. Αλ. Φαίνεται. Σω. Τὸ δὲ γιγνώσκειν αὑτὸν, ὡμολογοῦμεν σωφροσύνην εἶναι; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Ἆρ' οὖν μὴ γιγνώσκοντες ἡμᾶς αὐτοὺς, μηδὲ σώφρονες ὄντες, δυναίμεθ' ἂν εἰδέναι τὰ ἡμέτερα αὐτῶν κακά τε καὶ ἀγαθά; Αλ. Καὶ πῶς ἂν τοῦτο γένοιτο ὦ Σώκρατες; Σω. Ἀδύνατον γὰρ ἴσως φαίνεται, μὴ γιγνώσκοντα Ἀλκιβιάδην, τὰ Ἀλκιβιάδου γιγνώσκειν ὅτι Ἀλκιβιάδου ἐστίν. Αλ. Ἀδύνατον μέντοι νὴ Δία. Σω.

Οὐδ' ἄρα τὰ ἡμέτερα, ὅτι ἡμέτερα, εἰ μὴ δι' ἡμᾶς αὐτούς; Αλ. Πῶς γάρ; Σω. Εἰ δ' ἄρα τὰ ἡμέτερα, οὐδὲ τὰ τῶν ἡμετέρων; Αλ. Οὐ φαίνεται. Σω. Οὐκ ἄρα πάνυ τι ὀρθῶς ὡμολογοῦμεν, ὁμολογοῦντες ἄρτι εἶναί τινας οἳ ἑαυτοὺς μὲν οὐ γιγνώσκουσι, τὰ δὲ ἑαυτῶν. ἀλλ' οὐδὲ τὰ τῶν ἑαυτῶν. ἔοικε γὰρ πάντα ταῦτα εἶναι κατιδεῖν ἑνός τε καὶ μιᾶς τέχνης αὑτὸν, τὰ αὑτοῦ, τὰ τῶν ἑαυτοῦ. Αλ. Κινδυνεύει. Σω. Ὅς τις δὲ τὰ αὑτοῦ ἀγνοεῖ, καὶ τὰ τῶν ἄλλων που ἂν ἀγνοοῖ κατὰ ταυτά. Αλ. Τί μήν; Σω. Οὐκοῦν εἰ τὰ τῶν ἄλλων, καὶ τὰ τῶν πόλεων ἀγνοήσει; Αλ. Ἀνάγκη. Σω. Οὐκ ἄρα ἂν γένοιτο ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ πολιτικός. Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐ μὴν, οὐδ' οἰκονομικός γε. Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐδέ γε εἴσεται ὅ, τι πράττει. Αλ. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Ὁ δὲ μὴ εἰδὼς, οὐχ ἁμαρτήσεται; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Ἐξαμαρτάνων δὲ, οὐ κακῶς πράξει ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ; Αλ. Πῶς δ' οὔ; Σω. Κακῶς δὲ πράττων, οὐκ ἄθλιος; Αλ. Σφόδρα γε. Σω. Τί δ' οἷς οὗτος πράττει; Αλ. Καὶ οὗτοι. Σω. Οὐκ ἄρα οἷόν τε, ἐὰν μή τις σώφρων καὶ ἀγαθὸς ᾖ, εὐδαίμονα εἶναι. Αλ. Οὐχ οἷόν τε. Σω. Οἱ ἄρα κακοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄθλιοι. Αλ. Σφόδρα γε. Σω.

Οὐκ ἄρα οὐδ' ὁ πλουτήσας, ἀθλιότητος ἀπαλλάττεται, ἀλλ' ὁ σωφρονήσας. Αλ. Φαίνεται.

Σω. Οὐκ ἄρα τειχῶν, οὐδὲ τριήρων, οὐδὲ νεωρίων δέονται αἱ πόλεις ὦ Ἀλκιβιάδη, εἰ μέλλουσιν εὐδαιμονήσειν.

δαιμονήσειν. οὐδὲ πλήθους, οὐδὲ μεγέθους, ἄνευ ἀρετῆς. Αλ. Οὐ μέντοι. Σω. Εἰ δὴ μέλλεις τὰ τῆς πόλεως πράξειν ὀρθῶς καὶ καλῶς, ἀρετῆς σοι μεταδοτέον τοῖς πολίταις. Αλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Δύναιτο δ' ἄν τις μεταδιδόναι, ὃ μὴ ἔχει; Αλ. Καὶ πῶς; Σω. Αὐτὸ ἄρα σοι πρῶτον κτητέον ἀρετὴν, καὶ ἄλλῳ, ὃς μέλλει μὴ ἰδίᾳ μόνον αὐτοῦ τε καὶ τῶν αὐτοῦ ἄρξειν καὶ ἐπιμελήσεσθαι, ἀλλὰ πόλεως καὶ τῶν τῆς πόλεως. Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οὐκ ἄρα ἐξουσίαν σοι οὐδ' ἀρχὴν παρασκευαστέον σαυτῷ ποιεῖν ὅ,τι ἂν βούλῃ, οὐδὲ τῇ πόλει. ἀλλὰ δικαιοσύνην, καὶ σωφροσύνην. Αλ. Φαίνεται.

Σω. Δικαίως μὲν γὰρ πράττοντες καὶ σωφρόνως, σύ τε καὶ ἡ πόλις, θεοφιλῶς πράξετε. Αλ. Εἰκός γε. Σω. Καὶ ὅπερ γε ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν, εἰς τὸ θεῖον καὶ λαμπρὸν ὁρῶντες πράξετε. Αλ. Φαίνεται. Σω. Ἀλλὰ μὴν ἐνταῦθά γε βλέποντες, ὑμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὑμέτερα ἀγαθὰ κατόψεσθέ τε καὶ γνώσεσθε. Αλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ὀρθῶς τε καὶ εὖ πράξετε; Αλ. Ναί. Σω. Ἀλλὰ μὴν οὕτω γε πράττοντας ὑμᾶς ἐθέλω ἐγγυήσασθαι, ἦ μὴν εὐδαιμονήσειν. Αλ. Ἀσφαλὴς γὰρ εἶ ἐγγυητής. Σω. Ἀδίκως δέ γε πράττοντες, εἰς τὸ ἄθεον καὶ σκοτεινὸν βλέποντες, ὡς τὰ εἰκότα ὅμοια τούτοις πράξετε, ἀγνοοῦντες ὑμᾶς αὐτούς. Αλ. Ἔοικεν. Σω. Ὧι γὰρ ὦ φίλε Ἀλκιβιάδη, ἐξουσία μὲν ᾖ ποιεῖν ὃ βούλεται, νοῦν δὲ μὴ ἔχῃ, τί τὸ εἰκὸς συμβαίνειν, ἰδιώτῃ ἢ καὶ πόλει; οἷον νοσοῦντι ἐξουσίας οὔσης δρᾶν ὃ βούλεται, νοῦν ἰατρικὸν μὴ ἔχοντι, τυραννοῦντι δὲ ὡς μηδὲ ἐπιπλήττοι τις αὐτῷ, τί τὸ συμβησόμενον; ἆρ' οὐχ ὡς τὸ εἰκὸς, διαφθαρῆναι τὸ σῶμα; Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τί δ' ἐν νηΐ, εἴ τῳ ἐξουσία εἴη ποιεῖν ὃ δοκεῖ, νοῦ τε καὶ ἀρετῆς κυβερνητικῆς ἐστερημένῳ, καθορᾷς ὃ ἂν ξυμβαίνη αὐτῷ τε καὶ τοῖς ξυνναύταις; Αλ. Ἔγωγε. ὅτι γε ἀπόλοιντο πάντες ἄν. Σω. Οὐκοῦν ὡσαύτως ἐν πόλει τε καὶ ἁπάσαις ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ἀπολειπομέναις ἀρετῆς, ἕπεται τὸ κακῶς πράττειν; Αλ. Ἀνάγκη. Σω. Οὐκ ἄρα τυραννίδα χρὴ ὦ ἄριστε Ἀλκιβιάδη παρασκευάζεσθαι, οὔτε ἑαυτῷ, οὔτε τῇ πόλει (εἰ μέλλετε εὐδαιμονεῖν) ἀλλ' ἀρετήν. Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Πρὶν δέ γε ἀρετὴν ἔχειν, τὸ ἄρχεσθαι ἄμεινον ὑπὸ τοῦ βελτίονος, ἢ τὸ ἄρχειν ἀνδρὶ, οὐ μόνον παιδί. Αλ. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν τό γε ἄμεινον, καὶ κάλλιον; Αλ. Ναί. Σω. Τὸ δὲ κάλλιον, πρεπωδέστερον; Αλ. Πῶς δ' οὔ;

Σω. Πρέπει ἄρα τῷ κακῷ δουλεύειν. ἄμεινον γάρ. Αλ. Ναί. Σω. Δουλοπρεπὲς ἄρα ἡ κακία. Αλ. Φαίνεται. Σω. Ἐλευθεροπρεπὲς δὲ ἡ ἀρετή. Αλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν φεύγειν χρὴ ὦ ἑταῖρε τὴν δουλοπρέπειαν. Αλ. Μάλιστά γε ὦ Σώκρατες. Σω. Αἰσθάνῃ δὲ νῦν, πῶς ἔχεις; ἐλευθεροπρεπῶς, ἢ οὔ; Αλ. Δοκῶ μοι καὶ μάλα σφόδρα αἰσθάνεσθαι. Σω. Οἶσθα οὖν, πῶς ἀποφεύξῃ τοῦτο τὸ περὶ σὲ νῦν; ἵνα μὴ ὀνομάζωμεν αὐτὸ ἐπὶ καλῷ ἀνδρί. Αλ. Ἔγωγε. Σω. Πῶς; Αλ. Ἐὰν βούλῃ σὺ ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐ καλῶς λέγεις ὦ Ἀλκιβιάδη. Αλ. Ἀλλὰ πῶς χρὴ λέγειν; Σω. Ὅτι, ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ. Αλ. Λέγω δή. καὶ πρὸς τούτοις μέντοι τόδε λέγω, ὅτι κινδυνεύσομεν μεταβαλεῖν τὸ σχῆμα ὦ Σώκρατες. τὸ μὲν σὸν ἐγώ, σὺ δὲ τοὐμόν. οὐ γὰρ ἔστιν ὅπως οὐ παιδαγωγήσω σε ἀπὸ τῆσδε τῆς ἡμέρας, σὺ δ' ὑπ' ἐμοῦ παιδαγωγήσῃ. Σω. ὦ γενναῖε, πελαργοῦ ἄρα ὁ ἐμὸς ἔρως οὐδὲν διοίσει, εἰ παρὰ σοὶ ἐννεοττεύσας ἔρωτα ὑπόπτερον, ὑπὸ τούτου πάλιν θεραπεύεται. Αλ. Ἀλλ' οὕτως ἔχει. καὶ ἄρξομαί γε ἐντεῦθεν, τῆς δικαιοσύνης ἐπιμελεῖσθαι. Σω. Βουλοίμην ἄν σε καὶ διατελέσαι. ὀρρωδῶ δὲ, οὔτι τῇ σῇ φύσει ἀπιστῶν, ἀλλὰ τὴν τῆς πόλεως ὁρῶν ῥώμην, μὴ ἐμοῦ τε καὶ σοῦ κρατήσῃ.

Τέλος Ἀλκιβιάδου πρώτου, ἢ περὶ φύσεως ἀνθρώπου.

ἈΛΚΙΒΙΆΔΗΣ ΔΕΎΤΕΡΟΣ, Ἢ ΠΕΡῚ ΠΡΟΣΕΥΧῆΣ.

Ὦ ἈΛΚΙΒΙΆΔΗ, ἆρά γε πρὸς τὸν θεὸν προσευξόμενος πορεύῃ; Αλ. Πάνυ μὲν οὖν ὦ Σώκρατες. ΣΩΚ. Σω. Φαίνῃ γέ τοι ἐσκυθρωπακέναι τε καὶ εἰς γῆν βλέπειν, ὥς τις συννοούμενος. Αλ. Καὶ τί ἄν τις συννοοῖτο ὦ Σώκρατες; Σω. Τὴν μεγίστην ὦ Ἀλκιβιάδη σύννοιαν, ὥς γέ μοι δοκεῖ. ἐπεὶ φέρε πρὸς Διὸς, οὐκ οἴει τοὺς θεοὺς ἃ τυγχάνομεν εὐχόμενοι καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ἐνίοτε τούτων τὰ μὲν διδόναι, τὰ δ' οὔ; καὶ ἔστιν οἷς μὲν αὐτῶν, ἔστι δὲ οἷς οὔ; Αλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι πολλῆς προμηθείας γε προσδεῖσθαι, ὅπως μὴ λήσῃ τις αὐτὸν εὐχόμενος μεγάλα κακά, δοκῶν δ' ἀγαθά. οἱ δὲ θεοὶ τύχωσιν ἐν ταύτῃ ὄντες τῇ ἕξει, ἐν ᾗ διδόασιν αὐτοὶ ἅ τις εὐχόμενος τυγχάνει; ὥσπερ τὸν Οἰδίπουν αὐτίκα φασὶν εὔξασθαι, χαλκῷ διελέσθαι τοὺς υἱεῖς τὰ πατρῷα. ἐξὸν αὐτῷ τῶν παρόντων κακῶν ἀποτροπήν τινα εὔξασθαι, ἕτερα πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι κατηρᾶτο. τοιγαροῦν ταῦτά τε ἐξετελέσθη, καὶ ἐκ τούτων ἄλλα πολλὰ καὶ δεινά, ἃ τί δεῖ καθέκαστα λέγειν. Αλ. Ἀλλὰ σὺ μὲν ὦ Σώκρατες μαινόμενον ἄνθρωπον εἴρηκας. ἐπεὶ τίς ἄν σοι δοκῇ τολμῆσαι ὑγιαίνων τοιαῦτ' εὔξασθαι;

Σω. Τὸ

Σω. Τὸ μαίνεσθαι ἆρά γε ὑπεναντίον σοι δοκεῖ τοῦ σωφρονεῖν; Αλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἄφρονες δὲ καὶ φρόνιμοι δοκοῦσιν ἄνθρωποι εἶναί τινες σοι; Αλ. Εἶναι μέν τοι. Σω. Φέρε δὴ ἐπισκεψώμεθα, τίνες ποτ' εἰσὶν οὗτοι. ὅτι μὲν γὰρ εἰσί τινες ὡμολόγηται ἄφρονές τε καὶ φρόνιμοι, καὶ μαινόμενοι ἕτεροι. Αλ. Ὡμολόγηται γάρ. Σω. Ἔτι δὲ ὑγιαίνοντες εἰσί τινες; Αλ. Εἰσίν. Σω.

Οὐκοῦν καὶ ἀσθενοῦντες ἕτεροι; Αλ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν οὐχ οἱ αὐτοί; Αλ. Οὐ γάρ.

Σω. Ἆρ' οὖν καὶ ἕτεροί τινές εἰσιν, οἳ μηδέτερα τούτων πεπόνθασιν; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀνάγκη γὰρ ἐστὶν ἄνθρωπον ὄντα νοσεῖν, ἢ μὴ νοσεῖν. Αλ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Τί δὲ περὶ φρονήσεως καὶ ἀφροσύνης, ἆρά γε τὴν αὐτὴν ἔχεις γνώμην; Αλ. Πῶς λέγεις; Σω. Δοκεῖ σοι οἷόν τε εἶναι ἢ φρόνιμον, ἢ ἄφρονα; ἢ ἔστι τί διὰ μέσου τρίτον πάθος, ὃ ἐποίει τὸν ἄνθρωπον μήτε φρόνιμον, μήτε ἄφρονα; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀνάγκη ἄρα ἐστὶ τὸ ἕτερον τούτων πεπονθέναι. Αλ. Ἔμοιγε δοκεῖ.

Σω. Οὐκοῦν μέμνησαι ὁμολογήσας ὑπεναντίον εἶναι μανίαν φρονήσει; Αλ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν καὶ μηδὲν εἶναι διὰ μέσου τρίτον πάθος, ὃ ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον μήτε φρόνιμον, μήτε ἄφρονα εἶναι;

Αλ. Ὡμολόγησα γάρ. Σω. Καὶ μὴν δύο γε ὑπεναντία ἑνὶ πράγματι πῶς ἂν εἴη; Αλ. Οὐδαμῶς. Σω. Ἀφροσύνη ἄρα καὶ μανία κινδυνεύει ταυτὸν εἶναι. Αλ. Φαίνεται. Σω. Πάντας οὖν ἂν φάντες ὦ Ἀλκιβιάδη τοὺς ἄφρονας μαίνεσθαι, ὀρθῶς ἂν φαίημεν; Αλ. Ναί. Σω. Αὐτίκα τῶν σῶν ἡλικιωτῶν, εἴ τινες τυγχάνουσιν ἄφρονες ὄντες, ὥσπερ εἰσί. καὶ τῶν ἔτι πρεσβυτέρων. ἐπεὶ φέρε πρὸς Διὸς οὐκ οἴει τῶν ἐν τῇ πόλει ὀλίγους μὲν εἶναι τοὺς φρονίμους, ἄφρονας δὲ τοὺς πολλούς, οὓς δὴ σὺ μαινομένους καλεῖς; Αλ. Ἔγωγε. Σω. Οἴει ἂν οὖν χαίροντας ἡμᾶς εἶναι μετὰ τοσούτων μαινομένων πολιτευομένους, καὶ οὐκ ἂν παιομένους καὶ βαλλομένους, καὶ ἅπερ εἰώθασιν οἱ μαινόμενοι διαπράττεσθαι πάλαι δίκην δεδωκέναι; ἀλλ' ὅρα ὦ μακάριε μὴ οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει. Αλ. Πῶς ἂν οὖν ποτ' ἔχοι ὦ Σώκρατες. κινδυνεύει γὰρ οὐχ οὕτως ἔχειν, ὥσπερ ᾠήθην. Σω. Οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ. ἀλλὰ τῇδέ πῃ ἀθρητέον. Αλ. Πῇ ποτε λέγεις; Σω. Ἐγὼ δή σοι γε ἐρῶ. ὑπολαμβάνομεν γέ τινας εἶναι νοσοῦντας, ἢ οὔ; Αλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι ἀναγκαῖον εἶναι τὸν νοσοῦντα ποδαγρᾶν, ἢ πυρέττειν, ἢ ὀφθαλμιᾶν; ἢ οὐκ ἂν δοκῇ σοι καὶ μηδὲν τούτων πεπονθὼς, ἑτέραν νοσεῖν νόσον; πολλαὶ γὰρ δή που γε εἰσί, καὶ οὐχ αὗται μόναι. Αλ. Ἔμοιγε δοκοῦσιν. Σω. Ὀφθαλμία οὖν σοι δοκεῖ πᾶσα, νόσος εἶναι; Αλ. Ναί. Σω.

Ἆρ' οὖν καὶ πᾶσα νόσος ὀφθαλμία; Αλ. Οὐ δῆτα ἔμοιγε. ἀπορῶ μέν τοι γε πῶς λέγω. Σω. Ἀλλ' ἐὰν ἔμοιγε προσέχῃς τὸν νοῦν, σύντε δύο σκεπτομένω, σχεδὸν εὑρήσομεν. Αλ. Ἀλλὰ προσέχω ὦ Σώκρατες εἰς δύναμιν τὴν ἐμήν. Σω. Οὐκοῦν ὡμολογήθη ἡμῖν ὀφθαλμία μὲν πᾶσα νόσος εἶναι, νόσος μέν τοι οὐκ εἶναι πᾶσα ὀφθαλμία; Αλ. Ὡμολογήθη. Σω. Καὶ ὀρθῶς γέ μοι δοκεῖ ὁμολογηθῆναι. καὶ γὰρ οἱ πυρέττοντες πάντες νοσοῦσιν, οὐ μέν τοι οἱ νοσοῦντες πάντες πυρέττουσιν. οὐδὲ ποδαγριῶσιν, οὐδέ γε ὀφθαλμιῶσιν οἶμαι. ἀλλὰ νόσος μὲν πᾶν τὸ τοιοῦτόν ἐστι. διαφέρειν δή φασιν, οὓς δὴ καλοῦμεν ἰατρούς, τὴν ἀπεργασίαν αὐτῶν. οὐ γὰρ πᾶσαι οὔτε ὅμοιαι, οὔτε ὁμοίως διαπράττονται. ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτῶν δύναμιν ἑκάστη, νόσοι μέν τοι πᾶσαί εἰσιν, ὥσπερ δημιουργούς τινας ὑπολαμβάνομεν. ἢ οὔ; Αλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν τοὺς σκυτοτόμους καὶ τέκτονας, καὶ ἀνδριαντοποιούς, καὶ ἑτέρους παμπλήθεις. οὓς τί δεῖ καθ' ἕκαστα λέγειν; ἔχουσι δ' οὖν διειληφότες δημιουργίας μέρη, καὶ πάντες οὗτοί εἰσι δημιουργοί. οὐ μέντοι εἰσὶ τέκτονές γε, οὐδὲ σκυτοτίμοι, οὐδὲ ἀνδριαντοποιοί. οἱ σύμπαντές εἰσι δημιουργοί. Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Οὕτω μὲν οὖν καὶ τὴν ἀφροσύνην διειληφότες εἰσί, καὶ τοὺς μὲν πλεῖστον μέρος αὐτῆς ἔχοντας, μαινομένους καλοῦμεν. τοὺς δ' ὀλίγον ἔλαττον, ἠλιθίους τε καὶ ἐμβροντήτους. οἱ δὲ ἐν εὐφημοτάτοις ὀνόμασι βουλόμενοι κατονομάζειν, οἱ μὲν μεγαλοψύχους, οἱ δὲ εὐήθεις, ἕτεροι δὲ ἀκάκους, καὶ ἀπείρους, καὶ ἐννεούς. εὑρήσεις δὲ καὶ ἕτερα πολλὰ ἀναζητῶν ὀνόματα. πάντα δὲ ταῦτα ἀφροσύνη ἐστί. διαφέρει δὲ ὥσπερ τέχνη τέχνης ἡμῖν κατεφαίνετο, καὶ νόσος νόσου. ἢ πῶς σοι δοκεῖ;

Αλ. Ἐμοὶ μὲν οὕτω. Σω. Οὐκοῦν ἀπ' ἐκείνου πάλιν ἐπανέλθωμεν. ἦν γὰρ δή που ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, σκεπτέον εἶναι τοὺς ἄφρονάς τε καὶ φρονίμους, τίνες ποτ' εἰσίν. ὡμολόγηται γὰρ εἶναί τινας. ἢ γὰρ οὔ;

Αλ. Ναὶ ὡμολόγηται. Σω. Ἆρ' οὖν τούτους φρονίμους ὑπολαμβάνεις, οἳ ἂν εἰδῶσιν ἅττα δεῖ πράττειν καὶ λέγειν; Αλ. Ἔγωγε. Σω. Ἄφρονας δὲ ποτέρους; ἆρά γε τοὺς μηδέτερα τούτων εἰδότας;

Αλ. Τούτους. Σω. Οὐκοῦν οἵ γε μὴ εἰδότες μηδέτερα τούτων, λήσουσιν αὐτοὺς, καὶ λέγοντες καὶ πράττοντες ἅττα μὴ δεῖ. Αλ. Φαίνεται. Σω. Τούτων μέντοι ἔλεγον ὦ Ἀλκιβιάδη καὶ τὸν Οἰδίπουν εἶναι τῶν ἀνθρώπων. εὑρήσεις δὲ καὶ τῶν νῦν ἔτι πολλοὺς οὐκ ὀργῇ κεχρημένους, ὥσπερ ἐκεῖνον. οὐδ' οἰομένους κακὰ σφίσιν εὔχεσθαι, ἀλλ' ἀγαθά. ἐκεῖνος μὲν, ὥσπερ οὐδ' ηὔχετο, οὐδ' ᾤετο. ἕτεροι δέ τινές εἰσιν οἳ τἀναντία τούτων πεπόνθασιν. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαί σε, εἴ σοι ἐμφανὴς γενόμενος ὁ θεὸς πρὸς ὃν τυγχάνεις πορευόμενος, ἐρωτήσειε πρὶν ὁτιοῦν εὔξασθαί σε, εἰ ἐξαρκέσει σοι τύραννον γενέσθαι τῆς Ἀθηναίων πόλεως. εἰ δὲ τοῦτο φαῦλον ἡγήσαιο καὶ μὴ μέγα τι, προσθείη καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων. εἰ δέ σε ὁρῴη ἔτι ἔλαττον δοκοῦντα ἔχειν, εἰ μὴ καὶ πάσης Εὐρώπης ὑποσταίη σοι, καὶ τοῦτο μὴ μόνον ὑποσταίη, αὐθημερόν σου βουλομένου ὡς πάντας αἰσθέσθαι ὅτι Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου τύραννός ἐστιν, αὐτὸν οἶμαι

ἄν σε

ἄν σε ἀπιέναι περιχαρῆ γενόμενον, ὡς τῶν μεγίστων ἀγαθῶν κεκυρηκότα. ΑΛ. Ἐγὼ μὲν οἶμαι ὦ Σώκρατες, κἂν ἄλλον ὁντινοῦν, εἴπερ τοιαῦτα συμβαίη αὐτῷ. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν τοι αὐτήν γε τῆς σῆς ψυχῆς, οὐδ' ἂν τὴν πάντων Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων χώραν τε καὶ τυραννίδα βουληθείης σοι γενέσθαι; ΑΛ. Οὐκ οἴομαι ἔγωγε. πῶς γὰρ ἂν μηδέν γέ τι μέλλων αὐτοῖς χρῆσθαι; ΣΩ. Τί δ' εἰ μέλλοις κακῶς τε καὶ βλαβερῶς χρῆσθαι; οὐδ' ἂν οὕτως; ΑΛ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Ὁρᾷς οὖν ὡς οὐκ ἀσφαλὲς, οὔτε τὰ διδόμενα εἰκῇ δέχεσθαί τε, οὔτε αὐτὸν εὔχεσθαι γενέσθαι, εἴ γέ τις βλάπτεσθαι μέλλει διὰ ταῦτα, ἢ τοπαράπαν τοῦ βίου ἀπαλλαγῆναι. πολλοὺς δ' ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν, ὅσοι τυραννίδος ἐπιθυμήσαντες ἤδη καὶ σπουδάσαντες τοῦτ' αὐτοῖς παραγενέσθαι, ὡς ἀγαθόν τι πράξοντες, διὰ τὴν τυραννίδα ἐπιβουλευθέντες τὸν βίον ἀφῃρέθησαν. οἶμαι δὲ σε οὐκ ἀνήκοον εἶναι ἔνιά γε χθιζά τε καὶ πρωϊζὰ γεγενημένα, ὅτε Ἀρχέλαον τὸν Μακεδόνων τύραννον τὰ παιδικὰ ἐρασθέντα τῆς τυραννίδος, οὐθὲν ἧττον ἤπερ ἐκεῖνος τῶν παιδικῶν, ἀπέκτεινε τὸν ἐραστήν, ὡς τύραννός τε καὶ εὐδαίμων ἀνὴρ ἐσόμενος. κατασχὼν δὲ τρεῖς ἢ τέτταρας ἡμέρας τὴν τυραννίδα, πάλιν αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ὑφ' ἑτέρων τινῶν ἐτελεύτησεν. ὁρᾷς δὴ καὶ τῶν ἡμετέρων πολιτῶν (ταῦτα γὰρ οὐκ ἄλλων ἀκηκόαμεν, ἀλλ' αὐτοὶ παρόντες οἴδαμεν) ὅσοι στρατηγίας ἐπιθυμήσαντες ἤδη καὶ τυχόντες αὐτῆς, οἱ μὲν ἔτι καὶ νῦν φυγάδες τῆσδε τῆς πόλεώς εἰσιν, οἱ δὲ τὸν βίον ἐτελεύτησαν. οἱ δὲ ἄριστα δοκοῦντες αὐτῶν πράττειν, διὰ πολλῶν κινδύνων ἐλθόντες καὶ φόβων, οὐ μόνον ἐν ταύτῃ τῇ στρατηγίᾳ, ἀλλ' ἐπεὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν κατῆλθον, ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν πολιορκούμενοι πολιορκίαν, οὐδὲν ἐλάττω τῆς ὑπὸ τῶν πολεμίων, διετέλεσαν. ὥστε ἐνίους αὐτῶν εὔχεσθαι ἀστρατηγήτους εἶναι μᾶλλον, ἢ ἐστρατηγηκέναι. εἰ μὲν οὖν ἦσαν οἱ κίνδυνοί τε καὶ πόνοι φέροντες εἰς ὠφέλειαν, εἶχεν ἄν τινα λόγον. νῦν δὲ καὶ πολὺ τοὐναντίον. εὑρήσεις δὲ καὶ περὶ τέκνων τὸν αὐτὸν τρόπον εὐξαμένους τινὰς ἤδη γενέσθαι, καὶ γενομένων εἰς συμφορὰς τε καὶ λύπας τὰς μεγίστας καταστάντας. οἱ μὲν γὰρ μοχθηρῶν διατελούντων τῶν τέκνων, ὅλον τὸν βίον λυπούμενοι διήγαγον. τοὺς δὲ, χρηστῶν μὲν γενομένων, συμφοραῖς δὲ χρησαμένων ὥστε στερηθῆναι, καὶ τούτους οὐδὲν εἰς ἐλάττονας δυστυχίας καθεστηκότας ἤπερ ἐκείνους. καὶ βουλομένους ἂν ἀγέννητα μᾶλλον εἶναι, ἢ γενέσθαι. ἀλλ' ὅμως τούτων τε καὶ ἑτέρων πολλῶν ὁμοιοτρόπων τούτοις οὕτω σφόδρα καταδήλων ὄντων, σπάνιον εὑρεῖν ὅστις ἂν ἢ διδομένων ἀπόσχοιτο, ἢ μέλλων δι' εὐχῆς τεύξεσθαι, παύσαιτο ἂν εὐχόμενος. οἱ δὲ πολλοὶ οὔτε ἂν τυραννίδος διδομένης ἀπόσχοιντο ἄν, οὔτε στρατηγίας, οὐδ' ἑτέρων πολλῶν ἃ παρόντα βλάπτει μᾶλλον ἢ ὠφελεῖ. ἀλλὰ κἂν εὔξαιντο ἂν γενέσθαι, εἴ τῳ μὴ παρόντα τυγχάνει. ὀλίγον δὲ ἐπισχόντες ἐνίοτε παλινῳδοῦσιν, ἀνευχόμενοι ἅττ' ἂν τὸ πρῶτον εὔξωνται. ἐγὼ μὲν οὖν ἀπορῶ, μὴ ὡς ἀληθῶς μάτην θεοὺς ἄνθρωποι αἰτιῶνται, ἐξ ἐκείνων φάμενοι κακὰ σφίσιν εἶναι. οἱ δὲ, καὶ αὐτοὶ σφῇσιν εἴτε ἀτασθαλίαισιν, εἴτε ἀφροσύναις χρὴ εἰπεῖν, ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσι. κινδυνεύει γοῦν Odyss. ὦ Ἀλκιβιάδη φρόνιμός τις εἶναι ἐκεῖνος ὁ ποιητής, ὃς δοκεῖ μοι φίλοις ἀνοήτοις τισὶ χρησάμενος, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ πράττοντας καὶ εὐχομένους ἅπερ οὐ βέλτιον ἦν, ἐκείνοις δὲ ἐδόκει, κοινῇ ὑπὲρ ἁπάντων αὐτῶν εὐχὴν ποιήσασθαι. λέγει δέ πως ὡδί. Ζεῦ βασιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλά (φησι) καὶ εὐχομένοις καὶ ἀνεύκτοις ἄμμι δίδου. τὰ δὲ δεινὰ καὶ εὐχομένοις ἀπαλέξειν κελεύει. ἐμοὶ μὲν οὖν καλῶς δοκεῖ καὶ ἀσφαλῶς λέγειν ὁ ποιητής. σὺ δ' εἴ τι ἐννοεῖς πρὸς ταῦτα, μὴ σιώπα. ΑΛ. Χαλεπὸν ὦ Σώκρατες ἐστὶν ἀντιλέγειν πρὸς τὰ καλῶς εἰρημένα. ἐκεῖνο δ' οὖν ἐννοῶ, ὅσων κακῶν αἰτία ἡ ἄγνοια τοῖς ἀνθρώποις. ὁπότε ὡς ἔοικε λελήθαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ ταύτην καὶ πράττοντες, καί τό γε ἔσχατον, εὐχόμενοι ἡμῖν αὐτοῖς τὰ κάκιστα. ὅπερ οὖν οὐδεὶς οἰηθείη. ἀλλὰ τοῦτό γε πᾶς ἂν οἴοιτο ἱκανὸς εἶναι αὐτὸς αὑτῷ τὰ βέλτιστα εὔξασθαι, ἀλλ' οὐ τὰ κάκιστα. τοῦτο μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς κατάρᾳ τινὶ, ἀλλ' οὐκ εὐχῇ ὅμοιον ἂν εἴη. ΣΩ. Ἀλλ' ἴσως ὦ βέλτιστε, φαίη ἄν τις ἀνὴρ ὃς ἐμοῦ τε καὶ σοῦ σοφώτερος ὢν τυγχάνει, οὐκ ὀρθῶς ἡμᾶς λέγειν, οὕτως εἰκῇ ψέγοντας ἄγνοιαν, εἴ γε μὴ προσθείημεν τὴν ἔστιν ὧν τε ἄγνοιαν. καὶ ἔστιν οἷς καὶ ἔχουσί πως ἀγαθόν, ὥσπερ ἐκείνοις κακόν. ΑΛ. Πῶς λέγεις; ἔστι γὰρ ὁτιοῦν πρᾶγμα ὅτῳ δὴ ὁπωσοῦν ἔχοντι ἄμεινον ἀγνοεῖν, ἢ γιγνώσκειν; ΣΩ. Ἔμοιγε δοκεῖ. σοὶ δ' οὔ; ΑΛ. Οὐ μέντοι μὰ Δία. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό σου καταγνώσομαι, ἐθέλειν ἄν σε πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα διαπεπρᾶχθαι, ἅπερ Ὀρέστην φασὶ καὶ τὸν Ἀλκμαίωνα, καὶ εἰ δή τινες ἄλλοι ἐκείνοις τυγχάνουσι ταὐτὰ διαπεπραγμένοι. ΑΛ. Εὐφήμει πρὸς Διὸς ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οὔτοι τὸν λέγοντα ὦ Ἀλκιβιάδη, ὡς οὐκ ἂν ἐθέλοις σοι ταῦτα πεπρᾶχθαι, εὐφημεῖν δεῖ σε κελεύειν. ἀλλὰ μᾶλλον πολὺ εἴ τις τὰ ἐναντία λέγοι. ἐπειδὴ οὕτω σοι δοκεῖ σφόδρα δεινὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὥστ' οὐδὲ ῥητέον εἶναι οὕτως εἰκῇ. δοκεῖς δ' ἂν τὸν Ὀρέστην, εἰ ἐτύγχανε φρόνιμος ὢν καὶ εἰδὼς ὅτι βέλτιστον ἦν αὐτῷ πράττειν, τολμῆσαι ἄν τι τούτων διαπράξασθαι; ΑΛ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Οὐδέ γε ἄλλον οἶμαι οὐδένα. ΑΛ. Οὐ μέντοι. ΣΩ. Κακὸν ἄρα ὡς ἔοικεν ἐστὶν ἡ τοῦ βελτίστου ἄγνοια, καὶ τὸ ἀγνοεῖν τὸ βέλτιστον. ΑΛ. Ἔμοιγε δοκεῖ. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἐκείνῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι; ΑΛ. Φημί. ΣΩ. Ἔτι τοίνυν καὶ τόδε ἐπισκεψώμεθα. εἴ σοι αὐτίκα μάλα παρασταίη οἰηθέντι βέλτιον εἶναι, Περικλέα τὸν σεαυτοῦ ἐπίτροπόν τε καὶ φίλον, ἐγχειρίδιον λαβόντα ἐλθόντα ἐπὶ τὰς θύρας εἰπεῖν εἰ ἔνδον ἐστί, βουλόμενον ἀποκτεῖναι αὐτὸν ἐκεῖνον, ἄλλον δὲ μηδένα. οἱ δὲ φαῖεν ἔνδον εἶναι. καὶ οὐ λέγω ἐθέλειν ἄν σε τούτων τι πράττειν, ἀλλ' εἰ οἶμαι δόξει σοι ὅπερ οὐδὲν κωλύει δή που

τῷ γε ἀγνοοῦντι τὸ βέλτιστον, παραστῆναί ποτε δόξαν, ὥς τε οἰηθῆναι καὶ τὸ κάκιστόν ποτε βέλτιστον εἶναι. ἢ οὐκ ἂν δοκῇ σοι; Αλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Εἰ οὖν παρελθὼν εἴσω, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐκεῖνον, ἀγνοήσαις τε καὶ οἰηθείης ἂν ἄλλον εἶναί τινα, ἆρ' ἔτι ἂν αὐτὸν τολμήσαις ἀποκτεῖναι; Αλ. Οὐ μὰ τὸν Δία, οὐκ ἄν μοι δοκῶ. Σω. Οὐ γὰρ δή που τὸν ἐντυχόντα, ἀλλ' αὐτὸν ἐκεῖνον ὃν ἤθελες. ἦ γάρ; Αλ. Ναί.

Σω. Οὐκοῦν καὶ εἰ πολλάκις ἐγχειρεῖς, αἰεὶ δὲ ἀγνοεῖς τὸν Περικλέα ὁπότε μέλλεις τοῦτο πράττειν, οὔποτε ἂν ἐπίθοιο αὐτῷ. Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Τί δὲ τὸν Ὀρέστην δοκῇς ἄν ποτε τῇ μητρὶ ἐπιθέσθαι, εἴ γε ὡσαύτως ἠγνόησεν; Αλ. Οὐκ οἶμαι ἔγωγε. Σω. Οὐ γὰρ δή που οὐδ' ἐκεῖνος τὴν προστυχοῦσαν γυναῖκα, οὐδὲ τὴν ὁτουοῦν μητέρα διενοεῖτο ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ τὴν αὐτὸς αὑτοῦ. Αλ. Ἔστι ταῦτα.

Σω. Ἀγνοεῖν ἄρα τά γε τοιαῦτα βέλτιον τοῖς οὕτω διακειμένοις, καὶ τοιαύτας δόξας ἔχουσι. Αλ. Φαίνεται. Σω. Ὁρᾷς οὖν ὅτι ἡ ἔστιν ὧν γε ἄγνοια, καὶ ἔστιν οἷς καὶ ἔχουσί πως, ἀγαθόν. ἀλλ' οὐ κακόν, ὥσπερ ἄρτι σοι ἐδόκει. Αλ. Ἔοικεν. Σω. Ἔτι τοίνυν εἰ βούλει τὸ μετὰ τοῦτο ἐπισκοπεῖν, ἄτοπον ὄν, ἴσως ἄν σοι δόξειεν εἶναι. Αλ. Τί μάλιστα ὦ Σώκρατες; Σω. Ὅτι ὡς ἔπος εἰπεῖν κινδυνεύει τό γε τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν κτῆμα, ἐάν τις ἄνευ τοῦ βελτίστου κεκτημένος ᾖ, ὀλιγάκις μὲν ὠφελεῖν. βλάπτειν δὲ τὰ πλείω τὸν ἔχοντα αὐτά. σκόπει δὲ ὧδε. ἆρ' οὐκ ἀναγκαῖόν σοι δοκεῖ εἶναι, ὅταν τι μέλλωμεν ἤτοι πράττειν ἢ λέγειν, οἰηθῆναι, δεῖν πρῶτον ἡμᾶς εἰδέναι. ἢ τῷ ὄντι εἰδέναι τοῦτο, ὃ ἂν προχειροτέρως μέλλωμεν τι ἢ λέγειν ἢ πράττειν; Αλ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Οὐκοῦν οἱ ῥήτορες αὐτίκα ἤτοι εἰδότες συμβουλεύειν, ἢ οἰηθέντες εἰδέναι, συμβουλεύουσιν ἡμῖν ἑκάστοτε· οἱ μὲν περὶ πολέμου τε καὶ εἰρήνης, οἱ δὲ περὶ τειχῶν οἰκοδομίας, ἢ καὶ λιμένων κατασκευῆς. ἑνὶ δὲ λόγῳ, ὅσα δή ποτε ἡ πόλις πράττει πρὸς ἄλλην πόλιν, ἢ αὐτὴ καθ' αὑτήν, ἀπὸ τῆς τῶν ῥητόρων συμβουλῆς πάντα γίγνεται. Αλ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω.

Ὅρα τοίνυν καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις ἂν δυνηθῶ. καλεῖς γὰρ δή που φρονίμους τε καὶ ἄφρονας; Αλ. Ἔγωγε.

Σω. Οὐκοῦν τοὺς μὲν πολλοὺς ἄφρονας, τοὺς δ' ὀλίγους φρονίμους; Αλ. Οὕτω. Σω. Οὐκοῦν πρός τι ἀποβλέπων, ἀμφοτέρους; Αλ. Ναί. Σω. Ἆρ' οὖν τὸν τοιοῦτο συμβουλεύειν εἰδότα χωρὶς τοῦ πότερον βέλτιον, καὶ ὅτε βέλτιον, φρόνιμον καλεῖς; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐδέ γε οἶμαι ὅστις τὸ πολεμεῖν αὐτὸ οἶδε, χωρὶς τοῦ ὁπότε βέλτιον, καὶ τοσοῦτον χρόνον ὅσον βέλτιον. ἦ γάρ; Αλ. Ναί. Σω.

Οὐκοῦν οὐδὲ εἴ τις τινὰ ἀποκτιννύναι οἶδεν, οὐδὲ χρήματα ἀφαιρεῖσθαι, καὶ φυγάδα ποιεῖν τῆς πατρίδος, χωρὶς τοῦ ὁπότε βέλτιον, καὶ ὅν τινα βέλτιον. Αλ. Οὐ μέντοι. Σω. Ὅστις ἄρα τι τῶν τοιούτων οἶδεν, ἐὰν μὲν παρέπηται ἡ τοῦ βελτίστου ἐπιστήμη, αὕτη δ' ἦν ἡ αὐτὴ δή που ἥπερ καὶ ἡ τοῦ ὠφελίμου. ἦ γάρ; Αλ. Ναί. Σω. Φρόνιμόν γε αὐτὸν φήσομεν, καὶ ἀποχρῶντα ξύμβουλον καὶ αὐτὸν αὑτῷ καὶ τῇ πόλει. τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον, τἀναντία τούτων. ἢ πῶς δοκεῖ; Αλ. Ἐμοὶ μὲν οὕτω. Σω. Τί δ' εἴ τις ἱππεύειν, ἢ τοξεύειν οἶδεν, ἢ αὖ παλαίειν, ἢ πυκτεύειν, ἤ τι τῆς ἄλλης ἀγωνίας, ἢ καὶ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ὅσα τέχνῃ οἴδαμεν, τί καλεῖς, ὃς ἂν εἰδῇ τὸ κατὰ ταύτην τὴν τέχνην βέλτιον γιγνόμενον; ἆρ' οὐ τὸν κατὰ τὴν ἱππικήν, ἱππικόν; Αλ. Ἔγωγε. Σω. Τὸν δέ γε οἶμαι κατὰ τὴν πυκτικήν, πυκτικόν; τὸν δὲ κατ' αὐλητικήν, αὐλητικόν; καὶ κατ' ἄλλα δή που ἀνάλογον τούτοις, ἢ ἄλλως πως; Αλ. Οὔκ. ἀλλ' οὕτω. Σω. Δοκεῖ οὖν σοι ἀναγκαῖον εἶναι τὸν περὶ τούτων τι ἐπιστήμονα ὄντα, ἆρα καὶ ἄνδρα φρόνιμον εἶναι, ἢ πολλοῦ φήσομεν ἐνδεῖν; Αλ. Πολλοῦ μέντοι νὴ Δία. Σω. Ποίαν οὖν οἴει πολιτείαν εἶναι τοξοτῶν τε ἀγαθῶν, καὶ αὐλητῶν, ἔτι δὲ καὶ ἀθλητῶν τε, καὶ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν. ἀναμεμιγμένων δ' ἐν τούτοις οἷς ἄρτι εἰρήκαμεν, τῶν τε αὐτὸ τὸ πολεμεῖν εἰδότων, καὶ αὐτὸ τὸ ἀποκτιννύναι. πρὸς δέ, καὶ ἀνδρῶν πολιτικῶν πολιτικὸν φύσημα φυσώντων. ἁπάντων δὲ τούτων ὄντων ἄνευ τῆς τοῦ βελτίστου ἐπιστήμης, καὶ τοῦ εἰδότος ὁπότε βέλτιον ἑνὶ ἑκάστῳ τούτων χρῆσθαι καὶ πρὸς τίνα. Αλ. Φαύλην ἔγωγε ὦ Σώκρατες. Σω. Φαίης γε ἂν οἶμαι, ὁπόταν ὁρῴης ἕνα ἕκαστον αὐτῶν φιλοτιμούμενόν τε καὶ νέμοντα τὸ πλεῖστον τῆς πολιτείας τούτῳ μέρος, ἵν' αὐτὸς αὑτοῦ τυγχάνῃ κράτιστος ὤν. λέγω δὲ τὸ κατ' αὐτὴν τὴν τέχνην βέλτιστον γιγνόμενον. τοῦ δὲ τῇ πόλει τε καὶ αὐτὸν αὑτῷ βελτίστου ὄντος τὰ πολλὰ διημαρτηκότα, ἅτε οἶμαι ἄνευ νοῦ δόξῃ πεπιστευκότα. οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, ἆρ' οὐκ ἂν ὀρθῶς λέγοιμεν φάντες πολλῆς ταραχῆς τε καὶ ἀνομίας μεστὴν εἶναι τὴν τοιαύτην πολιτείαν; Αλ. Ὀρθῶς μέντοι νὴ Δία. Οὐκοῦν ἀναγκαῖον ἐδόκει ἡμῖν εἶναι οἰηθῆναι, δεῖν πρῶτον ἡμᾶς εἰδέναι, ἢ τῷ ὄντι εἰδέναι τοῦτο ὃ ἂν προχείρως μέλλωμεν ἢ πράττειν ἢ λέγειν; Αλ. Ἐδόκει. Σω. Οὐκοῦν κἂν μὲν πράττῃ ἅ τις οἶδεν, ἢ δοκεῖ εἰδέναι, παρέπεται δὴ τὸ ὠφελίμως καὶ λυσιτελούντως ἡμᾶς ἕξειν, καὶ τῇ πόλει καὶ αὐτὸν αὑτῷ. Αλ.

Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἐὰν δέ γ' οἶμαι τἀναντία τούτων, οὔτε τῇ πόλει, οὔτ' αὐτὸν αὑτῷ; Αλ. Οὐ δῆτα. Σω. Τί δὲ νῦν ἔτι ὡσαύτως σοι δοκεῖ, ἢ ἄλλως πως; Αλ. Οὔκ. ἀλλ' οὕτω. Σω. Ἆρ' οὖν ἔφησθα, καλεῖν τοὺς μὲν πολλοὺς ἄφρονας, τοὺς δ' ὀλίγους φρονίμους; Αλ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν φαμὲν πάλιν τοὺς πολλοὺς διημαρτηκέναι τοῦ βελτίστου, ὡς τὰ πολλά γε οἶμαι ἄνευ νοῦ δόξῃ πεπιστευκότας;

Αλ. Φαμὲν γάρ. Σω. Λυσιτελεῖ ἄρα τοῖς πολλοῖς μήτε εἰδέναι μηδέν, μήτε οἴεσθαι εἰδέναι. εἴπερ γε μᾶλλον προθυμήσονται μὲν πράττειν ταῦτα ἅττ' ἂν εἰδῶσιν, ἢ οἰηθῶσιν εἰδέναι. πράττοντες δέ, βλάπτεσθαι τὰ πλείω μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι. Αλ. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Ὁρᾷς οὖν ὅτε γ' ἔφην;

κινδυνεύει

κινδυνεύει τόγε τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν κτῆμα ἐάν τις αὐτὸ τῆς τοῦ βελτίστου ἐπιστήμης κεκτημένος ᾖ, ὀλιγάκις μὲν ὠφελεῖν. βλάπτειν δὲ τὰ πλείω τὸν ἔχοντα αὐτό. ἆρ' οὐχὶ τῷ ὄντι ὀρθῶς ἐφαινόμην λέγων;

Αλ. Καὶ εἰ μὴ τότε, ἀλλὰ νῦν μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Δεῖ ἄρα καὶ πόλιν καὶ ψυχὴν τὴν μέλλουσαν ὀρθῶς βιώσεσθαι, ταύτης τῆς ἐπιστήμης ἀντέχεσθαι ἀτεχνῶς. ὥσπερ ἀσθενοῦντα ἰατροῦ, ἤ τινος κυβερνήτου τὸν ἀσφαλῶς μέλλοντα πλεῖν, ὅσῳ περ ἂν μὴ πρότερον ἐπουριάσῃ τὸ τῆς ψυχῆς. αὐτοῦ γὰρ ταύτης, ἢ περὶ χρημάτων κτῆσιν, ἢ σώματος ῥώμην, ἢ καὶ ἄλλό τι τῶν τοιούτων, τοσούτῳ μείζω ἁμαρτήματα ἀπ' αὐτῶν ἀναγκαῖόν ἐστιν ὡς ἔοικε γίγνεσθαι. ὁ δὲ δὴ τὴν καλουμένην πολυμάθειάν τε καὶ πολυτεχνίαν κεκτημένος, ὀρφανὸς δὲ ὢν ταύτης τῆς ἐπιστήμης, ἀγόμενος δὲ ὑπὸ μιᾶς ἑκάστης τῶν ἄλλων, ἆρ' οὐχὶ τῷ ὄντι δικαίως πολλῷ χειμῶνι χρήσεται; ἅτ' οἶμαι ἄνευ κυβερνήτου διατελῶν ἐν πελάγει, χρόνον οὐ μακρὸν βίου θέων. ὥστε ξυμβαίνειν μοι δοκεῖ καὶ ἐνταῦθα τὸ τοῦ ποιητοῦ, ὃ λέγει κατηγορῶν πού τινος. ὡς ἄρα πολλὰ μὲν ἠπίστατο ἔργα, κακῶς δέ φησιν ἠπίστατο πάντα. Αλ. Καὶ τί δή ποτε ξυμβαίνει τὸ τοῦ ποιητοῦ ὦ Σώκρατες; ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν δοκεῖ πρὸς λόγον εἰρηκέναι.

Σω. Καὶ μάλα γε πρὸς λόγον. ἀλλ' αἰνίττεται ὦ βέλτιστε καὶ οὗτος, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ποιηταὶ σχεδόν τι πάντες. ἔστι τε φύσει ποιητικὴ ἡ σύμπασα αἰνιγματώδης, καὶ οὐ τοῦ προστυχόντος ἀνδρὸς γνωρίσαι. ἔτι δὲ πρὸς τῷ φύσει τοιαύτη εἶναι ὅταν λάβηται ἀνδρὸς φθονεροῦ τε καὶ μὴ βουλομένου ἡμῖν ἐνδείκνυσθαι, ἀλλ' ἀποκρύπτεσθαι ὅτι μάλιστα τὴν αὐτοῦ σοφίαν, ὑπερφυῶς δὴ τὸ χρῆμα ὡς δύσγνωστον φαίνεται ὅ, τί ποτε νοοῦσιν ἕκαστος αὐτῶν. οὐ γὰρ δή που Ὅμηρόν γε τὸν σοφώτατόν τε καὶ θειότατον ποιητὴν ἀγνοεῖν δοκεῖς, ὅτι οὐχ οἷόν τε ἦν ἐπίστασθαι κακῶς. ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ὁ λέγων τὸν Μαργίτην πολλὰ μὲν ἐπίστασθαι, κακῶς δέ φησι πάντα ἐπίστασθαι. ἀλλ' αἰνίττεται οἶμαι παράγων τὸ κακῶς μὲν, ἀντὶ τοῦ κακοῦ. τὸ δὲ ἠπίστατο, ἀντὶ τοῦ ἐπίστασθαι. γίγνεται οὖν συντεθὲν ἔξω μὲν τοῦ μέτρου. ἔστι δ' ὅτι βούλεται, ὡς πολλὰ μὲν ἠπίστατο ἔργα, κακὸν δὲ ἦν αὐτῷ ἐπίστασθαι ταῦτα πάντα. δῆλον οὖν ὅτι εἴπερ ἦν αὐτῷ κακὸν τὸ πολλὰ εἰδέναι, φαῦλός τις ὢν ἐτύγχανεν, εἴπερ γε πιστεύειν δεῖ τοῖς προειρημένοις λόγοις. Αλ. Ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες. ἢ χαλεπῶς γ' ἂν ἄλλοις τισὶ πιστεύσαιμι λόγοις, εἴπερ μὴ δὲ τούτοις. Σω. Καὶ ὀρθῶς γέ σοι δοκεῖ. ἀλλὰ φέρε πρὸς Διός. ὁρᾷς γὰρ δή που τὴν ἀπορίαν, ὅση τε καὶ οἵα. ταύτης δέ μοι δοκεῖς καὶ σὺ κεκοινωνηκέναι. μεταβαλλόμενος γε τοι ἄνω καὶ κάτω, οὐδ' ὁτιοῦν παύῃ. ἀλλ' ὅ περ ἂν μάλιστά σοι δόξῃ, τοῦτο καὶ ἐκδεδοκέναι αὖ, καὶ οὐκέτι ὡσαύτως δοκεῖν. εἰ οὖν σοί γε ἔτι καὶ νῦν ἐμφανὴς γενόμενος ὁ θεὸς πρὸς ὃν τυγχάνεις πορευόμενος ἐρωτήσειε πρὶν ὁτιοῦν εὔξασθαί σε, εἰ ἐξαρκέσει σοι ἐκείνων τι γενέσθαι, ὧν περ καὶ ἐν ἀρχῇ ἐλέγετο. εἴτε καὶ αὐτῷ σοι ἐπιτρέψειεν εὔξασθαι τί ποτ' ἂν οἴει, ἢ τῶν παρ' ἐκείνου διδομένων λαμβάνων, ἢ αὐτὸς εὐξάμενος γενέσθαι τοῦ καιροῦ τυχεῖν; Αλ. Ἀλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἂν ἔχοιμί σοι εἰπεῖν ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ μάργον τί μοι δοκεῖ εἶναι, καὶ ὡς ἀληθῶς πολλῆς φυλακῆς, ὅπως μὴ λήσῃ τις αὑτὸν εὐχόμενος μὲν κακά, δοκῶν δὲ ἀγαθά. ἔπειτ' ὀλίγον ἐπισχὼν, ὅ περ καὶ σὺ ἔλεγες, παλινῳδεῖ ἀνευχόμενος ἅττα τὸ πρῶτον εὔξηται.

Σω. Ἆρ' οὖν οὐχὶ εἰδώς τι πλέω ἡμῶν ὁ ποιητὴς, οὗ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου ἐπεμνήσθην, τὰ δεινὰ καὶ εὐχομένοις ἀπαλέξειν ἐκέλευσεν; Αλ. Ἐμοί μέν τοι δοκεῖ. Σω. Τοῦτον μὲν τοίνυν ὦ Ἀλκιβιάδη καὶ Λακεδαιμόνιοι τὸν ποιητὴν ἐζηλωκότες, εἴτε καὶ αὐτοὶ οὕτως ἐπεσκεμμένοι, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἑκάστοτε παραπλησίαν εὐχὴν εὔχονται, τὰ καλὰ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τοὺς θεοὺς διδόναι κελεύοντες αὖ σφίσιν αὐτοῖς. πλεῖον δ' οὐδεὶς ἂν ἐκείνων εὐξαμένων ἀκούσειε. τοιγαροῦν εἰς τὸ παρῆκον τοῦ χρόνου καὶ οὐδένων ἧττον εὐτυχεῖς εἰσιν ἄνθρωποι. εἰ δ' ἄρα καὶ συμβέβηκεν αὐτοῖς ὥς τε μὴ πάντα εὐτυχεῖν, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ἐκείνων εὐχήν. ἐπὶ τοῖς θεοῖς δ' ἐστὶν οἶμαι, ὥς τε καὶ διδόναι ἅττ' ἄν τις εὐχόμενος τυγχάνῃ, καὶ τἀναντία τούτων. βούλομαι δέ σοι καὶ ἕτερόν τι διηγήσασθαι, ὅ ποτε ἤκουσα πρεσβυτέρων τινῶν. ὡς Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις διαφορᾶς γενομένης, ξυνέβαινεν αἰεὶ τῇ πόλει ἡμῶν, ὥς τε καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὁπόταν μάχη γένοιτο δυστυχεῖν, καὶ μηδέποτε δύνασθαι κρατῆσαι. τοὺς οὖν Ἀθηναίους ἀγανακτοῦντας τῷ πράγματι, καὶ ἀπορουμένους τίνι χρὴ μηχανῇ τῶν παρόντων κακῶν ἀποτροπὴν εὑρεῖν, βουλευομένοις αὐτοῖς δοκεῖν κράτιστον εἶναι πέμψαντας πρὸς Ἄμμωνα, ἐκεῖνον ἐπερωτᾶν. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις τάδε, καὶ ἀνθ' ὅτου ποτὲ Λακεδαιμονίοις οἱ θεοὶ μᾶλλον νίκην διδόασιν ἢ σφίσιν αὐτοῖς, οἳ πλείστας φάναι μὲν θυσίας καὶ καλλίστας τῶν Ἑλλήνων ἄγομεν, ἀναθήμασί τε κεκοσμήκαμεν τὰ ἱερὰ αὐτῶν ὡς οὐδένες ἄλλοι, πομπάς τε πολυτελεστάτας καὶ σεμνοτάτας ἐδωρούμεθα τοῖς θεοῖς ἀν' ἕκαστον ἔτος καὶ ἐτελοῦμεν χρήματα, ὅσα οὐδ' οἱ ἄλλοι ξύμπαντες Ἕλληνες. Λακεδαιμονίοις δὲ φάναι οὐδέ ποτ' ἐμέλησεν οὐδὲν τούτων, ἀλλ' οὕτως ὀλιγώρως διάκεινται πρὸς τοὺς θεοὺς, ὥς τε καὶ ἀνάπηρα θύουσιν ἑκάστοτε, καὶ τἄλλα πάντα οὐκ ὀλίγῳ ἐνδεεστέρως τιμῶσιν ἤ περ ἡμεῖς, οὐδὲν ἐλάττω χρήματα κεκτημένοι τῆς ἡμετέρας πόλεως. ἐπεὶ δὴ εἰρηκέναι ταῦτά τε, καὶ ἐπερωτῆσαι τί χρὴ πράττοντας αὐτοὺς τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγὴν εὑρεῖν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀποκριθῆναι τὸν προφήτην. τὸν γὰρ θεὸν οὐκ ἐᾶν δηλονότι. καλέσαντα δὲ αὐτὸν Ἀθηναίοις (φάναι) τάδε λέγει Ἄμμων. φησὶν ἂν βούλεσθαι αὐτῷ τὴν Λακεδαιμονίων εὐφημίαν εἶναι μᾶλλον, ἢ τὰ σύμπαντα τῶν

ἑλλήνων ἱερά. τοσαῦτα εἰπεῖν, οὐκέτι περαιτέρω. τὴν γοῦν εὐφημίαν οὐκ ἄλλην τινά μοι δοκεῖ λέγειν ὁ θεός, ἢ τὴν εὐχὴν αὐτῶν. ἔστι γὰρ τῷ ὄντι πολὺ διαφέρουσα τῶν ἄλλων. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἕλληνες, οἱ μὲν χρυσόκερως βοῦς παραστησάμενοι, ἕτεροι δ' ἀναθήμασι δωρούμενοι τοὺς θεούς, εὔχονται ἅττ' ἂν τύχῃ ταῦτα, ἐάν τε ἀγαθά, ἐάν τε κακά. βλασφημούντων οὖν αὐτῶν ἀκούοντες οἱ θεοί, οὐκ ἀποδέχονται τὰς πολυτελεῖς ταύτας πομπάς τε καὶ θυσίας. ἀλλὰ δοκεῖ μοι πολλῆς φυλακῆς δεῖσθαι καὶ σκέψεως, ὅ, τί ποτε ῥητέον ἐστὶ καὶ μή. εὑρήσεις δὲ καὶ παρ' ὁμήρῳ ἕτερα παραπλήσια τούτοις εἰρημένα. φησὶ γὰρ τοὺς Τρῶας ἔπαυλιν ποιουμένους, ἔρδειν ἀθανάτοισι τεληέσσας ἑκατόμβας. τὴν δὲ κνίσσαν ἐκ τοῦ πεδίου τοὺς ἀνέμους φέρειν οὐρανὸν εἴσω ἡδεῖαν. τῆς δ' οὔτι θεοὺς μάκαρας δατέεσθαι, οὐδ' ἐθέλειν. μάλα γάρ σφιν ἀπήχθετο Ἴλιος ἱρή, καὶ Πρίαμος, καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο. ὥς τε οὐδὲν αὐτοῖς προὔργου ἦν θύειν τε καὶ δῶρα τελεῖν μάτην, θεοῖς ἀπηχθημένοις. οὐ γὰρ οἶμαι τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῶν θεῶν, ὥς τε ὑπὸ δώρων παράγεσθαι, οἷον κακὸν τοκιστήν. ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς εὐήθη λόγον λέγομεν, ἀξιοῦντες Λακεδαιμονίων ταύτῃ περιεῖναι. καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη, εἰ πρὸς τὰ δῶρα καὶ τὰς θυσίας ἀποβλέπουσιν ἡμῶν οἱ θεοί, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν ψυχήν, ἄν τις ὅσιος καὶ δίκαιος ὢν τυγχάνῃ. πολλῷ μᾶλλον οἶμαι, ἢ πρὸς τὰς πολυτελεῖς ταύτας πομπάς τε καὶ θυσίας, ἃς οὐδὲν κωλύει, πολλὰ μὲν εἰς θεοὺς πολλὰ δ' εἰς ἀνθρώπους ἡμαρτηκότας καὶ ἰδιώτην καὶ πόλιν, ἔχειν ἀν' ἕκαστον ἔτος τελεῖν. οἱ δέ, ἅτε οὐ δωροδόκοι ὄντες, καταφρονοῦσιν ἁπάντων τούτων, ὥς φησιν ὁ θεὸς καὶ θεῶν προφήτης. κινδυνεύει γοῦν καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι, δικαιοσύνη τε καὶ φρόνησις διαφερόντως τετιμῆσθαι. φρόνιμοι δὲ καὶ δίκαιοι, οὐκ ἄλλοι τινές εἰσιν, ἢ τῶν εἰδότων ἃ δεῖ πράττειν καὶ λέγειν, καὶ πρὸς θεοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους. βουλοίμην δ' ἂν καὶ σοῦ πυθέσθαι, ὅ, τί ποτε ἐν νῷ ἔχεις πρὸς ταῦτα. Αλ. Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ὦ Σώκρατες οὐκ ἄλλῃ πῃ δοκεῖ, ἢ ἥπερ σοί τε καὶ τῷ θεῷ. οὐδὲ γὰρ ἂν εἰκὸς εἴη, ἀντίψηφον ἐμὲ τῷ θεῷ γίγνεσθαι. Σω. Οὐκοῦν μέμνησαι ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ φάσκων εἶναι, ὅπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν εὐχόμενος κακά, δοκῶν δὲ ἀγαθά. Αλ. Ἔγωγε. Σω. Ὁρᾷς οὖν ὡς οὐκ ἀσφαλές σοι ἐστὶν ἐλθεῖν πρὸς τὸν θεὸν εὐξομένῳ. ἵνα μὴ δ' ἂν οὕτω τύχῃ, βλασφημοῦντός σου ἀκούων, οὐδὲν ἀποδέξηται τῆς θυσίας ταύτης. τυχὸν δὲ καὶ ἕτερόν τι προσαπολαύσῃς. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ κράτιστον εἶναι, ἡσυχίαν ἔχειν. τῇ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων εὐχῇ, διὰ τὴν μεγαλοψυχίαν (τοῦτο γὰρ κάλλιστον τῶν ἐν ἀφροσύνῃ γε ὀνομάτων) οὐκ ἂν οἶμαί σε ἐθέλειν χρῆσθαι. ἀναγκαῖον οὖν ἐστι περιμένειν, ἕως ἄν τις μάθῃ ὡς δεῖ πρὸς θεοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους διακεῖσθαι. Αλ. Πότε οὖν παρέσται ὁ χρόνος οὗτος ὦ Σώκρατες, καὶ τίς ὁ παιδεύσων; ἥδιστα γὰρ ἄν μοι δοκῶ ἰδεῖν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, τίς ἐστιν. Σω. Οὗτός ἐστιν, ᾧ μέλει περὶ σοῦ. ἀλλὰ δοκεῖ μοι, ὥσπερ τῷ Διομήδει φησὶ τὴν Ἀθηνᾶν Ὅμηρος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφελεῖν τὴν ἀχλύν, ὄφρ' εὖ γιγνώσκοι ἠμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα, οὕτω καὶ σοὶ δεῖν ἀπὸ τῆς ψυχῆς πρῶτον ἀφελόντα τὴν ἀχλὺν ἣ νῦν παροῦσα τυγχάνει, τοτηνικαῦτ' ἤδη προσφέρειν δι' ὧν μέλλεις γνώσεσθαι ἠμὲν κακὸν ἠδὲ καὶ ἐσθλόν. νῦν μὲν γὰρ οὐκ ἄν μοι δοκῇς δυνηθῆναι.

Αλ. Ἀφαιρείτω εἴτε βούλεται τὴν ἀχλύν, εἴτε ἄλλο τι. ὡς ἐγὼ παρεσκεύασμαι, μηδὲν ἂν φεύγειν τῶν ὑπ' ἐκείνου προσταττομένων, ὅς τίς ποτ' ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, εἴγε μέλλοιμι βελτίων γενέσθαι.

Σω. Ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνος θαυμαστὴν ὅσην περὶ σὲ προθυμίαν ἔχει. Αλ. Εἰς τότε τοίνυν καὶ τὴν θυσίαν ἀναβάλλεσθαι, κράτιστον εἶναί μοι δοκεῖ. Σω. Καὶ ὀρθῶς γέ σοι δοκεῖ. ἀσφαλέστερον γάρ ἐστιν, ἢ παρακινδυνεύειν τοσοῦτον κίνδυνον. Αλ. Ἀλλὰ πῶς ὦ Σώκρατες; καὶ μὴν τουτονὶ τὸν στέφανον, ἐπειδή μοι δοκεῖς καλῶς συμβεβουλευκέναι, σοὶ περιθήσω. τοῖς θεοῖς δέ, καὶ στεφάνους καὶ τἄλλα πάντα τὰ νομιζόμενα τότε δώσομεν, ὅταν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐλθοῦσαν ἴδω. ἥξει δ' οὐ διὰ μακροῦ, τούτων θελόντων. Σω. Ἀλλὰ δέχομαι καὶ τοῦτο, καὶ ἄλλο δὲ αὐτὶ τῶν παρὰ σοῦ δοθέντων ἡδέως ἴδοιμι δεξάμενον ἐμαυτόν. ὥσπερ δὲ καὶ ὁ Κρέων Εὐριπίδῃ πεποίηται τὸν Τειρεσίαν ἰδὼν ἔχοντα τὰ στέφη, καὶ ἀκούσας ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀπαρχὰς αὐτὸν εἰληφέναι διὰ τὴν τέχνην, οἰωνὸν ἐθέμην φησὶ καλλίνικα στέφη. ἐν γὰρ κλύδωνι διακείμεθα, ὥσπερ οἶσθα σύ. οὕτω δὲ κἀγὼ παρὰ σοῦ τὴν δόξαν ταύτην οἰωνὸν τίθεμαι. δοκῶ δέ μοι οὐκ ἐν ἐλάττονι κλύδωνι τοῦ Κρέοντος εἶναι, καὶ βουλοίμην ἂν καλλίνικος γενέσθαι τῶν σῶν ἐραστῶν.

Τέλος Ἀλκιβιάδης δεύτερος, ἢ περὶ προσευχῆς.

ἽΠΠΑΡΧΟΣ,

ΙΠΠΑΡΧΟΣ, Η ΦΙΛΟΚΕΡΔΗΣ, ΗΘΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΙΠΠΑΡΧΟΣ.

ΣΩΚ. Τί γὰρ τὸ φιλοκερδές, τί ποτέ ἐστι; καὶ τίνες οἱ φιλοκερδεῖς; Ιπ. Ἐμοὶ μὲν δοκοῦσιν οἳ ἂν κερδαίνειν ἀξιώσωσιν ἀπὸ τῶν μηδενὸς ἀξίων. Σω. Πότερον οὖν σοι δοκοῦσι γινώσκοντες ὅτι οὐδενὸς ἐστὶν ἄξια, ἢ ἀγνοοῦντες; εἰ γὰρ ἀγνοοῦντες, ἀνοήτους λέγεις τοὺς φιλοκερδεῖς. Ιπ. Ἀλλ' οὐκ ἀνοήτους λέγω, ἀλλὰ πανούργους καὶ πονηρούς, καὶ ἥττους τοῦ κέρδους. γιγνώσκοντας ὅτι οὐδενὸς ἄξιά ἐστιν ἀφ' ὧν τολμῶσι κερδαίνειν, ὅμως τολμᾶν φιλοκερδεῖν δι' ἀναισχυντίαν. Σω. Ἆρ' οὖν τοιόνδε λέγεις τὸν φιλοκερδῆ; οἷον ἐὰν φυτεύων γεωργὸς ἀνήρ, καὶ γιγνώσκων ὅτι οὐδενὸς ἄξιον τὸ φυτόν, ἀξιοῖ ἀπὸ τούτου ἐκτραφέντος κερδαίνειν. ἆρα τοιοῦτον αὐτὸν λέγεις; Ιπ. Ἀπὸ παντὸς ὅ, γε φιλοκερδὴς ὦ Σώκρατες οἴεται δεῖν κερδαίνειν. Σω. Μή μοι οὕτως εἰκῇ, ὥσπερ τι ἠδικημένος ὑπό τινος. ἀλλὰ προσέχων ἐμοὶ τὸν νοῦν ἀπόκριναι, ὥσπερ ἂν εἰ ἐξ ἀρχῆς πάλιν ἠρώτων. οὐχὶ ὁμολογεῖς τὸν φιλοκερδῆ ἐπιστήμονα εἶναι περὶ τῆς ἀξίας τούτου, ὅθεν κερδαίνειν ἀξιοῖ; Ιπ. Ἔγωγε. Σω. Τίς οὖν ἐπιστήμων περὶ φυτῶν τῆς ἀξίας, ἐν ὁποίᾳ ἄξια φυτεύεσθαι καὶ χώρᾳ καὶ ὥρᾳ; ἵνα τι καὶ ἡμεῖς τῶν σοφῶν ῥημάτων ἐκβάλωμεν, ὧν οἱ δεξιοὶ περὶ τὰς δίκας καλλιεποῦνται. Ιπ. Ἐγὼ μὲν οἶμαι γεωργόν. Σω. Τὸν οὖν ἄξιον κερδαίνειν ἄλλο τι λέγεις, ἢ οἴεσθαι δεῖν κερδαίνειν; Ιπ. Τοῦτο λέγω. Σω. Μή νυν ἐπιχείρει με ἐξαπατᾶν, ἄνδρα πρεσβύτερον ἤδη, οὕτω νέος ὤν, ἀποκρινόμενος ὥσπερ νυνδὴ ἃ οὐδ' αὐτὸς οἴει, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς. εἰπέ, ἔστιν, ὅντινα οἴει γεωργικὸν ἄνδρα γιγνόμενον καὶ γιγνώσκοντα, ὅτι οὐδενὸς ἄξιον φυτεύειν τὸ φυτόν, οἴεσθαι ἀπὸ τούτου κερδαίνειν; Ιπ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Τί δὲ ἱππικὸν ἄνδρα γιγνώσκοντα ὅτι οὐδενὸς ἄξια σιτία τῷ ἵππῳ παρέχει, ἀγνοεῖν αὐτὸν οἴει, ὅτι τὸν ἵππον διαφθείρει; Ιπ. Οὐκ ἔγωγε. Σω. Οὐκ ἄρα οἴεταί γε ἀπὸ τούτων κερδαίνειν τῶν σιτίων τῶν μηδενὸς ἀξίων. Ιπ. Οὐχί. Σω. Τί δὲ κυβερνήτην μηδενὸς ἄξια πηδάλια καὶ ἱστία τῇ νηῒ παρασκευασάμενον, ἀγνοεῖν οἴει ὅτι ζημιωθήσεται καὶ κινδυνεύσει καὶ αὐτὸς ἀπολέσθαι, καὶ τὴν ναῦν ἀπολέσαι, καὶ ἃ ἂν ἄγῃ πάντα; Ιπ. Οὐκ ἔγωγε. Σω. Οὐκ ἄρα οἴεταί γε κερδαίνειν ἀπὸ τῶν σκευῶν τῶν μηδενὸς ἀξίων. Ιπ. Οὐ γάρ. Σω. Ἀλλὰ στρατηγὸς γινώσκων ὅτι ἡ στρατιὰ αὐτῷ οὐδενὸς ἄξια ὅπλα ἔχει, οἴεται ἀπὸ τούτων κερδαίνειν, καὶ ἀξιοῖ κερδαίνειν; Ιπ. Οὐδαμῶς. Σω. Ἀλλ' αὐλητὴς αὐλοὺς οὐδενὸς ἀξίους ἔχων, ἢ κιθαριστὴς λύραν, ἢ τοξότης τόξον, ἢ ἄλλος ὁστισοῦν συλλήβδην τῶν δημιουργῶν ἢ τῶν ἄλλων τῶν ἐμφρόνων ἀνδρῶν, μηδενὸς ἄξια ὄργανα ἢ ἄλλην παρασκευὴν ἥντινα οὖν ἔχων, ἀπὸ τούτων οἴεται κερδαίνειν; Ιπ. Οὔκουν φαίνεταί γε. Σω. Τίνας οὖν ποτε λέγεις τοὺς φιλοκερδεῖς; οὐ γάρ δήπου τούτους γε οὓς διεληλύθαμεν, οἵτινες γιγνώσκοντες τὰ οὐδενὸς ἄξια, ἀπὸ τούτων οἴονται δεῖν κερδαίνειν. ἀλλ' οὕτω μὲν ὦ θαυμάσιε ὡς σὺ λέγεις, οὐκ ἔστ' ἀνθρώπων οὐδεὶς φιλοκερδής. Ιπ. Ἀλλ' ἐγὼ ὦ Σώκρατες βούλομαι λέγειν τούτους φιλοκερδεῖς εἶναι, οἳ ἑκάστοτε ὑπὸ ἀπληστίας καὶ πάνυ σμικρὰ καὶ ὀλίγου ἄξια καὶ οὐδενὸς γλίχονται ὑπερφυῶς, καὶ φιλοκερδοῦσιν. Σω. Οὐ δήπου ὦ βέλτιστε γιγνώσκοντες, ὅτι οὐδενὸς ἄξιά ἐστι. τοῦτο μὲν γὰρ ἤδη ἡμᾶς αὐτοὺς τῷ λόγῳ ἐξηλέγξαμεν, ὅτι ἀδύνατον. Ιπ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὴ γιγνώσκοντες, δῆλον ὅτι ἀγνοοῦντες, οἰόμενοι δὲ τὰ μηδενὸς ἄξια, πολλοῦ ἄξια εἶναι. Ιπ. Φαίνεται. Σω. Ἄλλο τι οὖν οἵ γε φιλοκερδεῖς φιλοῦσι τὸ κέρδος; Ιπ. Ναί. Σω. Κέρδος δὲ λέγεις ἐναντίον τῇ ζημίᾳ; Ιπ. Ἔγωγε. Σω. Ἔστιν οὖν ὅτῳ ἀγαθόν ἐστι ζημιοῦσθαι; Ιπ. Οὐδενί. Σω. Ἀλλὰ κακόν; Ιπ. Ναί. Σω. Βλάπτονται ἄρα ὑπὸ τῆς ζημίας ἄνθρωποι; Ιπ. Βλάπτονται. Σω. Κακὸν ἄρα ἡ ζημία; Ιπ. Ναί. Σω. Ἐναντίον δὲ τῇ ζημίᾳ τὸ κέρδος; Ιπ. Ἐναντίον. Σω. Ἀγαθὸν ἄρα τὸ κέρδος; Ιπ. Ναί. Σω. Τοὺς οὖν τὸ ἀγαθὸν φιλοῦντας, φιλοκερδεῖς καλεῖς; Ιπ. Ἔοικεν. Σω. Οὐ μανικούς δὲ ὦ ἑταῖρε λέγεις τοὺς φιλοκερδεῖς. ἀλλὰ σὺ αὐτὸς πότερον φιλεῖς ὃ ἂν ἀγαθὸν ᾖ, ἢ οὐ φιλεῖς; Ιπ. Ἔγωγε. Σω. Ἔστι δέ τι ἀγαθὸν ὃ οὐ φιλεῖς, ἀλλὰ κακόν; Ιπ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Ἀλλὰ πάντα ἀγαθὰ ἴσως φιλεῖς. Ιπ. Ναί. Σω. Ἐροῦ δὴ καὶ ἐμέ, εἰ οὐ καὶ ἐγώ. ὁμολογήσω γὰρ καὶ ἐγώ σοι φιλεῖν τὰ ἀγαθά. ἀλλὰ πρὸς ἐμοὶ καὶ σοί, οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι πάντες οὐ δοκοῦσί σοι τἀγαθὰ φιλεῖν, τὰ δὲ κακὰ μισεῖν; Ιπ. Ἔμοιγε φαίνεται. Σω. Τὸ δὲ κέρδος ἀγαθὸν ὡμολογήσαμεν; Ιπ. Ναί. Σω. Πάντες αὖ φιλοκερδεῖς φαίνονται τοῦτον τὸν τρόπον. ὃν δὲ τὸ πρότερον ἐλέγομεν, οὐδεὶς ἦν φιλοκερδής. ποτέρῳ οὖν ἄν τις τῷ λόγῳ χρώμενος, οὐκ ἂν ἐξαμαρτάνοι; Ιπ. Εἴ τις ὦ Σώκρατες οἶμαι ὀρθῶς λαμβάνοι τὸν φιλοκερδῆ. ὀρθῶς δ' ἐστὶ τοῦτον ἡγεῖσθαι φιλοκερδῆ, ὃς ἂν σπουδάζοι ἐπὶ τούτοις καὶ ἀξιοῖ κερδαίνειν ἀπ' αὐτῶν, ἀφ' ὧν οἱ χρηστοὶ οὐ τολμῶσι κερδαίνειν. Σω. Ἀλλ' ὁρᾷς ὦ γλυκύτατε, τὸ κερδαίνειν ἄρτι ὡμολογήσαμεν εἶναι ὠφελεῖσθαι; Ιπ. Τί οὖν δὴ τοῦτο; Σω. Ὅτι καὶ τόδε αὐτῷ προσωμολογήσαμεν, βούλεσθαι τὰ ἀγαθὰ ἅπαντας καὶ

ἀεί. Ιπ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ οἱ ἀγαθοὶ πάντα τὰ κέρδη βούλονται ἔχειν, εἴπερ ἀγαθά γ' ἐστιν;

Ιπ. Οὐκ ἀφ' ὧν γε μέλλουσιν ὦ Σώκρατες βλαβήσεσθαι τῶν κερδῶν. Σω. Βλαβήσεσθαι δὲ λέγεις ζημιώσεσθαι, ἢ ἄλλο τι; Ιπ. Οὐκ, ἀλλὰ ζημιωθήσεσθαι λέγω. Σω. Ὑπὸ τοῦ κέρδους οὖν ζημιοῦνται, ἢ ὑπὸ τῆς ζημίας ἄνθρωποι; Ιπ. Ὑπὸ ἀμφοτέρων. καὶ γὰρ ὑπὸ τῆς ζημίας ζημιοῦνται, καὶ ὑπὸ τοῦ κέρδους τοῦ πονηροῦ. Σω. Εἰ δοκεῖ οὖν τί σοι χρυσὸν καὶ ἀγαθὸν πρᾶγμα, πονηρὸν εἶναι; Ιπ. Οὐκ ἔμοιγε. Σω.

Οὐκοῦν ὡμολογήσαμεν ὀλίγον πρότερον τὸ κέρδος τῇ ζημίᾳ κακῷ ὄντι ἐναντίον εἶναι; Ιπ. Φημί.

Σω. Ἐναντίον δὲ ὂν κακῷ, ἀγαθὸν εἶναι; Ιπ. Ὡμολογήσαμεν γάρ. Σω. Ὁρᾷς οὖν ἐπιχειρεῖς με ἐξαπατᾶν, ἐπίτηδες ἐναντία λέγων οἷς ἄρτι ὡμολογήσαμεν. Ιπ. Οὐ μὰ Δία ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ τοὐναντίον σὺ ἐμὲ ἐξαπατᾷς. καὶ οὐκ οἶδα ὅπῃ ἐν τοῖς λόγοις ἄνω καὶ κάτω στρέφεις. Σω. Εὐφήμει. οὐ μὲν τἂν καλῶς ποιοίην, οὐ πειθόμενος ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ σοφῷ. Ιπ. Τίνι τούτῳ, καὶ τί μάλιστα; Σω. Πολίτῃ μὲν ἐμῷ τε καὶ σῷ, Πεισιστράτου δὲ υἱεῖ τοῦ Φιλαΐδου Ἱππάρχῳ, ὃς τῶν Πεισιστράτου παίδων ἦν πρεσβύτατος καὶ σοφώτατος. ὃς ἄλλα τε πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα σοφίας ἀπεδείξατο, καὶ τὰ Ὁμήρου ἔπη πρῶτος ἐκόμισεν εἰς τὴν γῆν ταυτηνί, καὶ ἠνάγκασε τοὺς ῥαψῳδοὺς Παναθηναίοις ἐξ ὑπολήψεως ἐφεξῆς αὐτὰ διϊέναι, ὥσπερ νῦν ἔτι οἵδε ποιοῦσι. καὶ ἐπ' Ἀνακρέοντα τὸν Τήϊον πεντηκόντορον στείλας ἐκόμισεν εἰς τὴν πόλιν. Σιμωνίδην δὲ τὸν Κεῖον περὶ αὐτὸν ἀεὶ εἶχε, μεγάλοις μισθοῖς καὶ δώροις πείθων. ταῦτα δ' ἐποίει βουλόμενος παιδεύειν τοὺς πολίτας, ἵνα ὡς βελτίστων αὐτῶν ὄντων ἄρχοι. οὐκ οἰόμενος δεῖν οὐδενὶ σοφίας φθονεῖν, ἅτε ὢν καλός τε κἀγαθός. ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ οἱ περὶ τὸ ἄστυ τῶν πολιτῶν πεπαιδευμένοι ἦσαν, καὶ ἐθαύμαζον αὐτὸν ἐπὶ σοφίᾳ, ἐπιβουλεύων αὖ τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς παιδεῦσαι, ἔστησεν αὐτοῖς ἑρμᾶς κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐν μέσῳ τοῦ ἄστεος καὶ τῶν δήμων ἑκάστων. κἄπειτα τῆς σοφίας τῆς αὑτοῦ, ἥν τ' ἔμαθε καὶ ἣν αὐτὸς ἐξηῦρεν, ἐκλεξάμενος ἃ ἡγεῖτο σοφώτατα εἶναι, ταῦτα αὐτὸς ἐντείνας εἰς ἐλεγεῖον αὑτοῦ, ποιήματα καὶ ἐπιδείγματα τῆς σοφίας ἐπέγραψεν. ἵνα πρῶτον μὲν τὰ ἐν Δελφοῖς γράμματα τὰ σοφὰ ταῦτα μὴ θαυμάζοιεν οἱ πολῖται αὐτοῦ, τό, τε γνῶθι σαυτόν, καὶ τὸ μηδὲν ἄγαν, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα. ἀλλὰ τὰ Ἱππάρχου ῥήματα μᾶλλον σοφὰ ἡγοῖντο. ἔπειτα παριόντες ἄνω καὶ κάτω, καὶ ἀναγιγνώσκοντες, καὶ γεῦμα λαμβάνοντες αὐτοῦ τῆς σοφίας, φοιτῷεν ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ ἐπὶ τὰ λοιπὰ παιδευθησόμενοι. ἐστὸν δὲ δύω τοὐπιγράμματε. ἐν μὲν τοῖς ἐπ' ἀριστερᾷ τοῦ ἑρμοῦ ἑκάστου ἐπιγέγραπται λέγων ὁ ἑρμῆς, ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ ἄστεος καὶ τοῦ δήμου ἕστηκεν. ἐν δὲ τοῖς ἐπὶ δεξιᾷ, Μνῆμα τόδ' Ἱππάρχου. Στεῖχε δίκαια φρονῶν, φησί. Ἔστι δὲ τῶν ποιημάτων καὶ ἄλλα ἐν ἄλλοις ἑρμαῖς πολλὰ καὶ καλὰ ἐπιγεγραμμένα. ἔστι δὲ καὶ δὴ τοῦτο ἐπὶ τῇ Στειριακῇ ὁδῷ. ἐν ᾧ λέγει, Μνῆμα τόδ' Ἱππάρχου. Μὴ φίλον ἐξαπάτα. Ἐγὼ οὖν σὲ ἐμοὶ ὄντα φίλον οὐ δή που τολμῴην ἂν ἐξαπατᾶν, καὶ ἐκείνῳ τοιούτῳ ὄντι ἀπιστεῖν. οὗ καὶ ἀποθανόντος τρία ἔτη ἐτυραννεύθησαν Ἀθηναῖοι ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἱππίου. καὶ πάντων ἂν τῶν παλαιῶν ἤκουσας, ὅτι ταῦτα μόνα τὰ ἔτη τυραννὶς ἐγένετο ἐν Ἀθήναις. τὸν δ' ἄλλον χρόνον ἐγγύς τι ἔζων Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἐπὶ Κρόνου βασιλεύοντος. λέγεται δὲ ὑπὸ τῶν χαριεστέρων ἀνθρώπων καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ γενέσθαι οὐ δι' ἃ οἱ πολλοὶ ᾠήθησαν, οὐ διὰ τὴν τῆς ἀδελφῆς ἀτιμίαν τῆς κανηφορίας. ἐπεὶ τοῦτό γε εὔηθες. ἀλλὰ τὸν μὲν Ἁρμόδιον γεγονέναι παιδικὰ τοῦ Ἀριστογείτονος, καὶ πεπαιδεῦσθαι ὑπ' ἐκείνου. μέγα δ' ἐφρόνει ἄρα καὶ ὁ Ἀριστογείτων ἐπὶ τῷ παιδεῦσαι ἄνθρωπον. καὶ ἀνταγωνιστὴν ἡγεῖτο εἶναι τὸν Ἵππαρχον. ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ χρόνῳ αὐτὸν τὸν Ἁρμόδιον τυγχάνειν ἐρῶντά τινος τῶν νέων τε καὶ γενναίων καὶ καλῶν τῶν τότε. καὶ λέγουσι τοὔνομα αὐτοῦ, ἐγὼ δὲ οὐ μέμνημαι. τὸν οὖν νεανίσκον τοῦτον τέως μὲν θαυμάζειν τόν τε Ἁρμόδιον καὶ τὸν Ἀριστογείτονα, ὡς σοφούς. ἔπειτα συγγενόμενον τῷ Ἱππάρχῳ, καταφρονῆσαι ἐκείνων. καὶ τοὺς περιαλγήσαντας ταύτῃ τῇ ἀτιμίᾳ, οὕτως ἀποκτεῖναι τὸν Ἵππαρχον. Ιπ. Κινδυνεύεις τοίνυν ὦ Σώκρατες, ἢ οὐ φίλον με ἡγεῖσθαι, ἢ εἰ ἡγῇ φίλον, οὐ πείθεσθαι Ἱππάρχῳ. ἐγὼ γὰρ ὅπως οὐ σύ με ἐξαπατᾷς, οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον ἐν τοῖς λόγοις οὐ δύναμαι πεισθῆναι. Σω. Ἀλλὰ μὴν καὶ ὥσπερ πεττεύων, ἐθέλω σοι ἐν τοῖς λόγοις ἀναθέσθαι ὅτι βούλει τῶν εἰρημένων, ἵνα μὴ οἴῃ ἐξαπατᾶσθαι. πότερον γάρ τοῦτό σοι ἀναθῶμαι, ὡς οὐχὶ τῶν ἀγαθῶν πάντες ἐπιθυμοῦσιν ἄνθρωποι; Ιπ. Μή μοί γε.

Σω. Ἀλλ' ὡς τὸ ζημιοῦσθαι καὶ ἡ ζημία οὐ κακόν; Ιπ. Μή μοί γε. Σω. Ἀλλ' ὡς οὐ τῇ ζημίᾳ καὶ τῷ ζημιοῦσθαι, τὸ κέρδος καὶ τὸ κερδαίνειν ἐναντίον; Ιπ. Μὴ δὲ τοῦτο. Σω. Ἀλλ' ὡς ἐναντίον ὂν τῷ κακῷ, οὐκ ἀγαθόν ἐστι τὸ κερδαίνειν. Ιπ. Οὔτι πᾶν γε τουτί μοι ἀνάθου. Σω. Δοκεῖ ἄρα σοι ὡς ἔοικε τοῦ κέρδους τὸ μέν τι ἀγαθὸν εἶναι, τὸ δέ τι κακόν. Ιπ. Ἔμοιγε. Σω. Ἀνατίθεμαι τοίνυν σοι τοῦτο. ἔστω γὰρ δὴ κέρδος τι ἀγαθόν, καὶ ἕτερον κέρδος τι κακόν. κέρδος δέ γε οὐδὲν μᾶλλον ἐστὶν αὐτοῖν τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακόν. ἢ γάρ; Ιπ. Πῶς με ἐρωτᾷς; Σω. Ἐγὼ φράσω. σιτίον ἐστί τι ἀγαθόν τε καὶ κακόν;

Ιπ. Ναί. Σω. Ἆρ' οὖν μᾶλλόν τι αὐτῶν ἐστὶ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου σιτίον, ἢ ὁμοίως τοῦτό γε σιτία ἐστὸν ἀμφότερα, καὶ ταύτῃ γε οὐδὲν διαφέρει τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου κατὰ τὸ σιτίον εἶναι, ἀλλὰ ἢ τὸ μὲν αὐτῶν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακόν; Ιπ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ ποτὸν καὶ τἄλλα πάντα ὅσα τῶν ὄντων τὰ αὐτὰ ὄντα, τὰ μὲν πέπονθεν ἀγαθὰ εἶναι, τὰ δὲ κακά. οὐδὲν ἐκείνῃ γε διαφέρει τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, ᾗ τὸ αὐτό ἐστιν. ὥσπερ ἄνθρωπος δή που, ὁ μὲν χρηστός ἐστιν, ὁ δὲ πονηρός. Ιπ. Ναί. Σω. Ἀλλ' ἄνθρωπός γε οἶμαι οὐδέτερος

οὐδετέρου

οὐδέτερον οὔτε μᾶλλον, οὔτε ἧττόν ἐστιν, οὔτε ὁ χρηστὸς τοῦ πονηροῦ, οὔτε ὁ πονηρὸς τοῦ χρηστοῦ. Ἱπ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οὐκοῦν οὕτω καὶ περὶ τοῦ κέρδους διανοώμεθα, ὡς κέρδος γε ὁμοίως ἐστὶ καὶ τὸ χρηστὸν καὶ τὸ πονηρόν; Ἱπ. Ἀνάγκη. Σω. Οὐδὲν ἄρα μᾶλλον κερδαίνει ὁ τὸ χρηστὸν κέρδος ἔχων, ἢ τὸ πονηρόν. οὐκοῦν μᾶλλόν γε κέρδος φαίνεται οὐδέτερον ὄν, ὡς ὁμολογοῦμεν. Ἱπ. Ναί. Σω. Οὐδετέρῳ γὰρ αὐτῶν οὐδὲ τὸ μᾶλλον οὐδὲ τὸ ἧττον πρόσεστιν; Ἱπ. Οὐ γὰρ δή. Σω. Τῷ δὴ τοιούτῳ πράγματι, πῶς ἄν τις μᾶλλον ἢ ἧττον ὁτιοῦν ἂν ποιοῖ ἢ πάσχοι, ᾧ μηδέτερον τούτων προσῇ; Ἱπ. Ἀδύνατον.

Σω. Ἐπειδὴ τοίνυν κέρδη μὲν ὁμοίως ἐστὶν ἀμφότερα καὶ κερδαλέα, τοῦτ' ἔτι δὴ δεῖ ἡμᾶς ἐπισκέψασθαι, διατί ποτε ἀμφότερα αὐτὰ κέρδος καλεῖς, τί τὸ αὐτὸ ἐν ἀμφοτέροις ὁρῶν. ὥσπερ ἂν εἰ ἅ σύ με ἠρώτας τανῦν δή, διατί ποτε καὶ τὸ ἀγαθὸν σιτίον, καὶ τὸ κακὸν σιτίον, ὁμοίως ἀμφότερα σιτία καλῶ. εἶπον ἄν σοι, διότι ἀμφότερα ξηρὰ τροφὴ σώματός ἐστι. διὰ τοῦτο ἔγωγε. τοῦτο γὰρ εἶναι σιτίον, κἂν σύ που ἡμῖν ὁμολογοῖς. ἦ γάρ; Ἱπ. Ἔγωγε. Σω. Καὶ περὶ ποτοῦ οὖν ὁ αὐτὸς ἂν τρόπος εἴη τῆς ἀποκρίσεως. ὅτι τῇ τοῦ σώματος ὑγρᾷ τροφῇ, ἐάν τε χρηστὴ ἐάν τε πονηρὰ ᾖ, τοῦτο τὸ ὄνομά ἐστι ποτόν. καὶ τοῖς ἄλλοις ὡσαύτως. πειρῶ οὖν καὶ σὺ ἐμὲ μιμεῖσθαι, οὕτως ἀποκρινόμενος. τὸ χρηστὸν κέρδος καὶ τὸ πονηρὸν κέρδος, κέρδος φῂς ἀμφότερον εἶναι. τί τὸ αὐτὸ ἐν τούτοις αὐτοῖς ὁρῶν, ὅτι δὴ καὶ τοῦτο κέρδος ἐστίν; εἰ δ' αὖ μὴ αὐτὸς ἔχεις ἀποκρίνασθαι, ἀλλ' ἐμοῦ λέγοντος σκόπει. ἆρα κέρδος λέγεις πᾶν κτῆμα ὃ ἄν τις κτήσηται, ἢ μηδὲν ἀναλώσας, ἢ ἔλαττον. ἀναλώσας πλέον λάβῃ; Ἱπ. Ἔμοιγε δοκῶ τοῦτο καλεῖν κέρδος. Σω. ἆρα καὶ τὰ τοιάδε λέγεις. ἐάν τις ἑστιαθεὶς μηδὲν ἀναλώσας, ἀλλ' εὐωχηθεὶς νόσον κτήσηται; Ἱπ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Ὑγίειαν δὲ κτησάμενος ἀπὸ ἑστιάσεως, κέρδος ἂν κτήσαιο, ἢ ζημίαν; Ἱπ. Κέρδος.

Σω. Οὐκ ἄρα τοῦτό ἐστι κέρδος, τὸ ὁτιοῦν κτῆμα κτήσασθαι. Ἱπ. Οὐ μέντοι. Σω. Πότερον οὐκ ἐὰν κακὸν ᾖ; οὐδ' ἂν ἀγαθὸν ὁτιοῦν κτήσηται, οὐ κέρδος κτήσηται; Ἱπ. Φαίνεται. ἐάν γε ἀγαθόν. Σω. Ἐὰν δὲ κακόν, οὐ ζημίαν κτήσεται; Ἱπ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ὁρᾷς οὖν ὡς πάλιν αὖ περιτρέχεις εἰς τὸ αὐτό; τὸ μὲν κέρδος ἀγαθὸν φαίνεται, ἡ δὲ ζημία κακόν. Ἱπ. Ἀπορῶ ἔγωγε ὅ, τι εἴπω. Σω. Οὐκ ἀδίκως γε σὺ ἀπορῶν. ἔτι δὲ καὶ τόδε ἀπόκριναι. ἐάν τις ἔλαττον ἀναλώσας πλέον κτήσηται, φῂς κέρδος εἶναι; Ἱπ. Οὔτι κακόν γε λέγω. ἀλλ' ἐὰν χρυσίον ἢ ἀργύριον ἔλαττον ἀναλώσας πλέον λάβῃ. Σω. Καὶ ἐγὼ μέλλω τοῦτο ἐρήσεσθαι. φέρε γὰρ ἐάν τις χρυσίου σταθμὸν ἥμισυ ἀναλώσας, διπλάσιον λάβῃ ἀργυρίου, κέρδος ἢ ζημίαν εἴληφεν; Ἱπ. Ζημίαν δή που ὦ Σώκρατες. ἀντὶ δωδεκαστασίου γάρ, διστάσιον αὐτῷ καθίσταται τὸ χρυσίον. Σω. Καὶ μὴν πλέον γ' εἴληφεν. ἢ οὐ πλέον ἐστὶ τὸ διπλάσιον τοῦ ἡμίσεως; Ἱπ. Οὔτι τῇ ἀξίᾳ γε ἀργύριον, χρυσίου. Σω. Δεῖ ἄρα ὡς ἔοικε τῷ κέρδει τοῦτο προσεῖναι, τὴν ἀξίαν. νῦν γοῦν τὸ μὲν ἀργύριον πλέον ὂν τοῦ χρυσίου, οὐ φῂς ἄξιον εἶναι. τὸ δὲ χρυσίον ἔλαττον ὄν, ἄξιον φῂς εἶναι; Ἱπ. Σφόδρα. ἔχει γὰρ οὕτω. Σω. Τὸ μὲν ἄξιον ἄρα κερδαλέον ἐστίν, ἐάν τε σμικρὸν ᾖ, ἐάν τε μέγα. τὸ δὲ ἀνάξιον, ἀκερδές. Ἱπ. Ναί. Σω. Τὸ δὲ ἄξιον λέγεις, ἄξιον εἶναι, ἀλλ' ὅτι ἢ κεκτῆσθαι; Ἱπ. Ναί, κεκτῆσθαι. Σω. Τί δὲ ἄξιον αὖ λέγεις κεκτῆσθαι, τὸ ἀνωφελές, ἢ τὸ ὠφέλιμον; Ἱπ. Τὸ ὠφέλιμον δή που. Σω. Οὐκοῦν τὸ ὠφέλιμον ἀγαθόν ἐστιν; Ἱπ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ὦ ἀνδρειότατε πάντων, οὐ τὸ κερδαλέον ἀγαθὸν αὖ πάλιν τρίτον ἢ τέταρτον ἥκει ἡμῖν ὁμολογούμενον; Ἱπ. Ἔοικεν.

Σω. Μνημονεύεις γοῦν ὅθεν ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος γέγονεν; Ἱπ. Οἶμαί γε. Σω. Εἰ δὲ μή, ἐγώ σε ὑπομνήσω. ἠμφισβήτησάς μοι τοὺς ἀγαθοὺς μὴ πάντα τὰ κέρδη βούλεσθαι κερδαίνειν, ἀλλὰ τῶν κερδῶν τἀγαθά, τὰ δὲ πονηρὰ μή. Ἱπ. Ναίχι. Σω. Οὐκοῦν πάντα τὰ κέρδη ὁ λόγος ἡμᾶς ἠνάγκασε καὶ σμικρὰ καὶ μεγάλα ὁμολογεῖν ἀγαθὰ εἶναι; Ἱπ. Ἠνάγκακε γὰρ ὦ Σώκρατες μᾶλλον ἐμέ γε, ἢ πέπεικεν. Σω. Ἀλλ' ἴσως μετὰ τοῦτο καὶ πείσειεν ἄν. νῦν δ' οὖν εἴτε πέπεισαι, εἴτε ὅπως δὴ ἔχεις, σύμφῃς γοῦν ἡμῖν πάντα τὰ κέρδη ἀγαθὰ εἶναι καὶ σμικρὰ καὶ μεγάλα. Ἱπ. Ὁμολογῶ γὰρ οὖν. Σω. Τοὺς δὲ χρηστοὺς ἀνθρώπους βούλεσθαι τὰ ἀγαθά, ὁμολογεῖς ἅπαντα ἅπαντας; ἢ οὔ; Ἱπ. Ὁμολογῶ.

Σω. Ἀλλὰ μὲν δὴ τούς γε πονηροὺς εἶπες, ὅτι καὶ σμικρὰ καὶ μεγάλα κέρδη φιλοῦσιν; Ἱπ. Εἶπον. Σω. Οὐκοῦν κατὰ τὸν σὸν λόγον, ἅπαντες ἄνθρωποι φιλοκερδεῖς ἂν εἶεν καὶ οἱ χρηστοὶ καὶ οἱ πονηροί; Ἱπ. Φαίνεται. Σω. Οὐκ ἄρα ὀρθῶς ὀνειδίζει, εἴ τις τῷ ὀνειδίζει φιλοκερδεῖ εἶναι. τυγχάνει γὰρ καὶ ὁ ταῦτα ὀνειδίζων, αὐτὸς τοιοῦτος ὤν.

Τέλος Ἱππάρχου, ἢ φιλοκερδοῦς.

ἘΡΑΣΤΑΊ, Ἢ ΠΕΡῚ ΦΙΛΟΣΟΦΊΑΣ.

ΕἸΣ Διονυσίου τοῦ γραμματικοῦ εἰσῆλθον. καὶ εἶδον αὐτόθι τῶν τε νέων τοὺς ἐπιεικεστάτους δοκοῦντας εἶναι τὴν ἰδέαν, καὶ πατέρων εὐδοκίμων, καὶ τούτων ἐραστάς. ἐτυγχανέτην οὖν δύο τῶν μειρακίων ἐρίζοντε. περὶ ὅτου δέ, οὐ σφόδρα κατήκουον. ἐφαινέσθην μέντοι ἢ περὶ Ἀναξαγόρου, ἢ περὶ Οἰνοπίδου ἐρίζειν. κύκλους γοῦν γράφοντες ἐφαινέσθην, καὶ ἐγκλίσεις τινὰς ἐμιμοῦντο τοῖν χεροῖν ἐπικλίνοντε, καὶ μάλα ἐσπουδακότε. κἀγώ, καθήμην γὰρ παρὰ τὸν ἐραστὴν τοῦ ἑτέρου αὐτοῖν, κινήσας οὖν αὐτὸν τῷ

ἀγκῶνι, ἠρόμην ὅ,τι ποτὲ οὕτως ἐσπουδακότε τὼ μειρακίω ἤτην, καὶ εἶπον ἦ πού τι μέγα καὶ καλόν ἐστι περὶ ὃ τοσαύτην σπουδὴν πεποιημένω ἐστόν. Ὁ δ' εἶπε· ποῖον ἔφη μέγα καὶ καλόν; ἀδολεσχοῦσιν οὖν οὗτοί γε περὶ τῶν μετεώρων, καὶ φλυαροῦσι φιλοσοφοῦντες. Καὶ ἐγὼ θαυμάσας αὐτοῦ τὴν ἀπόκρισιν εἶπον, ὦ νεανία, αἰσχρὸν δοκεῖ σοι εἶναι τὸ φιλοσοφεῖν; ἢ τί οὕτω χαλεπῶς λέγεις; Καὶ ὁ ἕτερος (πλησίον γὰρ καθήμενος ἐτύγχανεν αὐτοῦ ἀντεραστὴς ὤν) ἀκούσας ἐμοῦ τε ἐρομένου κἀκείνου ἀποκρινομένου, οὐ πρὸς σοῦ γε ἔφη ὦ Σώκρατες ποιεῖς τὸ καὶ ἀνερέσθαι τοῦτον, εἰ αἰσχρὸν ἡγεῖται εἶναι φιλοσοφίαν. ἢ οὐκ οἶσθα αὐτόν, ὅτι τραχηλιζόμενος καὶ ἐμπιπλάμενος καὶ καθεύδων πάντα τὸν βίον διατετέλεκεν; ὥστε τί σοι ᾤου αὐτὸν ἀποκρινεῖσθαι ἄλλο, ἢ ὅτι αἰσχρόν ἐστι φιλοσοφία; Ἦν δὲ οὗτος μὲν τοῖν ἐρασταῖν περὶ μουσικὴν διατετριφώς. ὁ δ' ἕτερος ὃν ἐλοιδόρει, περὶ γυμναστικήν. καί μοι ἔδοξε χρῆναι τὸν μὲν ἕτερον ἀφιέναι, τὸν ἐρόμενον. ὅτι οὐδ' αὐτὸς προσεποιεῖτο περὶ λόγων ἔμπειρος εἶναι, ἀλλὰ περὶ ἔργων. τὸν δὲ σοφώτερον προσποιούμενον εἶναι διερωτῆσαι, ἵνα καὶ εἴ τι δυναίμην παρ' αὐτοῦ ὠφεληθείην. εἶπον οὖν, ὅτι εἰς κοινὸν μὲν τὸ ἐρώτημα ἠρόμην. εἰ δὲ σὺ οἴει τοῦδε κάλλιον ἂν ἀποκρίνασθαι, σὲ ἐρωτῶ τὸ αὐτὸ ὅπερ καὶ τοῦτον. εἰ δοκεῖ σοι τὸ φιλοσοφεῖν καλὸν εἶναι, ἢ οὔ; σχεδὸν οὖν ταῦτα λεγόντων ἡμῶν, ἐπακούσαντε τὼ μειρακίω ἐσιγησάτην. καὶ αὐτὼ παυσαμένω τῆς ἔριδος ἡμῶν ἀκροαταὶ ἐγενέσθην. καὶ ὅ,τι μὲν οἱ ἐρασταὶ ἔπαθον, οὐκ οἶδα. αὐτὸς δ' οὖν ἐξεπλάγην. ἀεὶ γάρ ποτε ὑπὸ τῶν νέων τε τῶν καλῶν ἐκπλήττομαι. ἐδόκει μέντοι μοι καὶ ὁ ἕτερος οὐχ ἧττον ἐμοῦ ἀγωνιᾶν. οὐ μὴν ἀλλ' ἀπεκρίνατό γέ μοι καὶ μάλα φιλοτίμως. Ὁπότε γάρ τοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τὸ φιλοσοφεῖν αἰσχρὸν ἡγησαίμην εἶναι, οὐδ' ἂν ἄνθρωπον νομίσαιμι ἐμαυτὸν εἶναι, οὐδ' ἄλλον τὸν οὕτω διακείμενον, ἐνδεικνύμενος εἰς τὸν ἀντεραστήν, καὶ λέγων μέγα τῇ φωνῇ, ἵν' αὐτοῦ κατακούοι τὰ παιδικά. Κἀγὼ εἶπον, καλὸν ἄρα δοκεῖ σοι τὸ φιλοσοφεῖν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

Τί οὖν, ἐγὼ ἔφην, εἰ δοκεῖ σοι οἷόν τε εἶναι εἰδέναι πρᾶγμα ὁτιοῦν εἴτε καλὸν εἴτε αἰσχρόν ἐστιν, ὃ μὴ εἰδείη τις τὴν ἀρχὴν ὅ,τι ἐστίν; Οὐκ, ἔφη. Οἶσθα ἄρα ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἐστὶ τὸ φιλοσοφεῖν; Καὶ μάλα, ἔφη. Τί οὖν ἐστιν; ἔφην ἐγώ. Τί δ' ἄλλο γε ἢ κατὰ τὸν Σόλωνα. Σόλων γάρ που εἶπε, γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος. καὶ ἐμοὶ δοκεῖ ἀεὶ οὕτω χρῆναι ἕν γέ τι μανθάνειν τὸν μέλλοντα φιλοσοφήσειν, καὶ νεώτερον ὄντα καὶ πρεσβύτερον, ἵνα ὡς πλεῖστα ἐν τῷ βίῳ μάθῃ. Καί μοι τὸ μὲν πρῶτον ἔδοξέ τι εἰπεῖν εἶτά πως ἐννοήσας ἠρόμην αὐτόν, εἰ τὴν φιλοσοφίαν πολυμάθειαν ἡγοῖτο. Κἀκεῖνος, πάνυ ἔφη.

Ἡγῇ δὲ καλὸν εἶναι μόνον τὴν φιλοσοφίαν, ἢ καὶ ἀγαθόν; ἦν δ' ἐγώ. Καὶ ἀγαθὸν ἔφη πάνυ. Πότερον οὖν ἐν φιλοσοφίᾳ τι τοῦτο ἴδιον ὁρᾷς, ἢ καὶ ἐν ἄλλοις οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν; οἷον φιλογυμναστίαν οὐ μόνον καλὸν ἡγῇ εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀγαθόν, ἢ οὔ; Ὁ δέ, καὶ μάλα εἰρωνικῶς εἶπε δύο. πρὸς μὲν τόνδε μοι εἰρήσθω, ὅτι οὐδέτερα. πρὸς μέντοι σὲ ὦ Σώκρατες, καὶ καλὸν κἀγαθὸν ὁμολογῶ εἶναι. Ἆρ' οὖν καὶ ἐν τοῖς γυμνασίοις τὴν πολυπονίαν, φιλογυμναστίαν ἡγῇ εἶναι; Κἀκεῖνος, ἔφη πάνυ γε. ὥσπερ καὶ ἐν τῷ φιλοσοφεῖν τὴν πολυμάθειαν φιλοσοφίαν ἡγοῦμαι εἶναι. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ἡγῇ δὲ δὴ τοὺς φιλογυμναστοῦντας ἄλλου του ἐπιθυμεῖν ἢ τούτου, ὅ,τι ποιήσει αὐτοὺς ἔχειν εὖ τὸ σῶμα; Τούτου, ἔφη. ἦ οὖν οἱ πολλοὶ πόνοι τὸ σῶμα, ἦν δ' ἐγώ, ποιοῦσιν εὖ ἔχειν; Πῶς γὰρ ἂν ἔφη, ἀπ' ὀλίγων γε πόνων τὸ σῶμά τις εὖ ἔχοι;

Καί μοι ἔδοξεν ἤδη ἐνταῦθα κινητέος εἶναι ὁ φιλογυμναστής, ἵνα μοι βοηθήσειε διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῆς γυμναστικῆς. κἄπειτα ἠρόμην αὐτόν, σὺ δὲ δὴ τί σιγᾷς ἡμῖν ὦ ἄριστε, ταῦτα τούτου λέγοντος; ἢ καὶ σοὶ δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι εὖ τὰ σώματα ἔχειν ἀπὸ τῶν πολλῶν πόνων, ἢ ἀπὸ τῶν μετρίων; Ἐγὼ μὲν ὦ Σώκρατες ἔφη ᾤμην τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο καὶ ὗν γνῶναι, ὅτι οἱ μέτριοι πόνοι εὖ ποιοῦσιν ἔχειν τὰ σώματα.

Πόθεν δή; οὐχὶ ἄνδρα ἄγρυπνόν τε καὶ ἄσιτον, καὶ ἀτριβῆ τὸν τράχηλον ἔχοντα, καὶ λεπτὸν ὑπὸ μεριμνῶν;

Καὶ αὐτοῦ ταῦτα εἰπόντος, ἥσθη τὰ μειράκια καὶ ἐγέλασεν. ὁ δ' ἕτερος ἠρυθρίασε. Καὶ ἐγὼ εἶπον, τί οὖν σὺ ἤδη ξυγχωρεῖς, μήτε πολλούς, μήτε ὀλίγους πόνους εὖ ποιεῖν ἔχειν τὰ σώματα τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοὺς μετρίους; ἢ διαμάχῃ δυοῖν ὄντοιν νῷν περὶ τοῦ λόγου; Κἀκεῖνος, πρὸς μὲν τοῦτον ἔφη κἂν πάνυ ἡδέως διαγωνισαίμην, καὶ εὖ οἶδ' ὅτι ἱκανὸς ἂν γενοίμην βοηθῆσαι τῇ ὑποθέσει ἣν ὑπεθέμην, καὶ εἰ ταύτης ἔτι φαυλοτέραν ὑπεθέμην. οὐδὲν γάρ ἐστι. πρὸς μέντοι σέ, οὐδὲν δέομαι παρὰ δόξαν φιλονεικεῖν. ἀλλ' ὁμολογῶ μὴ τὰ πολλά, ἀλλὰ τὰ μέτρια γυμνάσια τὴν εὐεξίαν ἐμποιεῖν τοῖς ἀνθρώποις. Τί δὲ τὰ σιτία; τὰ μέτρια, ἢ τὰ πολλά; ἔφην ἐγώ. Καὶ τὰ σιτία ὡμολόγει. Ἔτι δὲ κἀγὼ προσηνάγκαζον αὐτὸν ὁμολογεῖν, καὶ τἆλλα πάντα τὰ περὶ τὸ σῶμα τὰ μέτρια μάλιστα ὠφελεῖν, ἀλλὰ μὴ τὰ πολλά, μηδὲ τὰ ὀλίγα. Καί μοι ὡμολόγει τὰ μέτρια. Τί δ', ἔφην, τὰ περὶ τὴν ψυχήν; τὰ μέτρια ὠφελεῖν, ἢ τὰ ἄμετρα τῶν προσφερομένων; Τὰ μέτρια, ἔφη. Οὐκοῦν ἓν τῶν προσφερομένων ψυχῇ ἐστὶ καὶ τὰ μαθήματα; Ὡμολόγει. Καὶ τούτων ἄρα τὰ μέτρια ὠφελεῖ, ἀλλ' οὐ τὰ πολλά; Συνέφη. Τίνα οὖν ἐρόμενοι ἂν δικαίως ἐροίμεθα, ὁποῖοι πόνοι μέτριοι καὶ σιτία πρὸς τὸ σῶμά ἐστιν; ὁμολογοῦμεν μὲν τρεῖς ὄντες, ἢ ἰατρόν, ἢ παιδοτρίβην. Τίνα δ' ἂν περὶ σπέρματος σπορᾶς, ὁπόσον μέτριον; Καὶ τοῦτο τὸν γεωργὸν ὁμολογοῦμεν. Τίνα δὲ μαθημάτων εἰς ψυχὴν φυτεύσεώς τε καὶ σπορᾶς ἐρωτῶντες, δικαίως ἂν ἐροίμεθα ὁπόσα καὶ ὁποῖα μέτρια; Τοὐντεῦθεν ἤδη ἀπορίας μεστοὶ ἦμεν ἅπαντες. Κἀγὼ προσπαίζων αὐτοὺς ἠρόμην· βούλεσθε ἔφην ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐν ἀπορίᾳ ἐσμέν, ἐρώμεθα ταυτὶ τὰ μειράκια; ἢ ἴσως αἰσχυνόμεθα, ὥσπερ ἔφη τοὺς μνηστῆρας Ὅμηρος, μὴ ἀξιούντων εἶναί τινα ἄλλον ὅστις

φυτεύει τὸ μέτρον. ἐπειδὴ οὖν μοι ἐδόκουν ἀθυμεῖν πρὸς τὸν λόγον, ἄλλην ἐπειρώμην σκοπεῖν καὶ εἶπον. ποῖα δὲ μάλιστα ὑπάζομεν ἅττα εἶναι τῶν μαθημάτων ἃ δεῖ τὸν φιλόσοφον μανθάνειν, ἐπεὶ οὐχὶ πάντα, οὐδὲ πολλά;

Ὑπολαβὼν οὖν ὁ σοφώτερος εἶπεν. ὅτι κάλλιστα ταῦτ' εἴη τῶν μαθημάτων καὶ προσήκοντα, ἀφ' ὧν ἂν πλείστην δόξαν ἔχοι τις εἰς φιλοσοφίαν. πλείστην δ' ἂν ἔχοι δόξαν, εἰ δοκοίη τῶν τεχνῶν ἔμπειρος εἶναι πασῶν. εἰ δὲ μή, ὡς πλείστων γε καὶ μάλιστα τῶν ἀξιολόγων. μαθὼν αὐτῶν ταῦτα ἃ προσήκει τοῖς ἐλευθέροις μαθεῖν, ὅσα ξυνέσεως ἔχεται, μὴ ὅσα χειρουργίας. Ἆρ' οὖν οὕτω λέγεις, ἔφην ἐγώ, ὥσπερ ἐν τῇ τεκτονικῇ; καὶ γὰρ ἐκεῖ τέκτονα μὲν ἂν πρίαιο πέντε ἢ ἓξ μνῶν ἄκρον. ἀρχιτέκτονα δέ, οὐδ' ἂν μυρίων δραχμῶν. ὀλίγοι γε μὴν καὶ ἐν πᾶσι τοῖς Ἕλλησι γίγνονται. ἆρα μή τι τοιοῦτον λέγεις; Καὶ ὃς ἀκούσας μου, συνεχώρει καὶ αὐτὸς τοιοῦτον λέγειν. Ἠρόμην δ' αὐτόν. εἰ οὐκ ἀδύνατον εἴη δύο μόνον τέχνας οὕτω μαθεῖν τὸν αὐτόν, μὴ ὅτι πολλὰς καὶ μεγάλας; Ὁ δέ, μὴ οὕτω μου ἔφη ὑπολάβῃς ὦ Σώκρατες, ὡς λέγοντος ὅτι δεῖ ἑκάστην τῶν τεχνῶν τὸν φιλοσοφοῦντα ἐπίστασθαι ἀκριβῶς, ὥσπερ αὐτὸν τὸν τὴν τέχνην ἔχοντα, ἀλλ' ὡς εἰκὸς ἄνδρα ἐλεύθερόν τε καὶ πεπαιδευμένον, ἐπακολουθῆσαί τε τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ οἷόν τε εἶναι διαφερόντως τῶν παρόντων. καὶ αὐτὸν ξυμβάλλεσθαι γνώμην, ὥστε δοκεῖν χαριέστατον εἶναι καὶ σοφώτατον ἀεὶ τῶν παρόντων ἐν τοῖς λεγομένοις τε καὶ πραττομένοις περὶ τὰς τέχνας. Κἀγώ (ἔτι γὰρ αὐτοῦ ἠμφιγνόουν τὸν λόγον ὅ, τι ἐβούλετο) ἆρα ἐννοῶ ἔφην, οἷον λέγεις τὸν φιλόσοφον ἄνδρα. δοκεῖς γάρ μοι λέγειν, οἷον ἐν τῇ ἀγωνίᾳ εἰσὶν οἱ πένταθλοι πρὸς τοὺς δρομέας, ἢ τοὺς παλαιστάς. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τούτων μὲν λείπονται, κατὰ τὰ τούτων ἆθλα. καὶ δεύτεροί εἰσι πρὸς τούτους, τῶν δὲ ἄλλων ἀθλητῶν πρῶτοι, καὶ νικῶσιν αὐτούς. τάχ' ἂν ἴσως τοιοῦτόν τι λέγοις καὶ τὸ φιλοσοφεῖν ἀπεργάζεσθαι τοὺς ἐπιτηδεύοντας τοῦτο τὸ ἐπιτήδευμα. τῶν μὲν πρώτων εἰς ξύνεσιν περὶ τὰς τέχνας ἐλλείπεσθαι, τὰ δευτερεῖα δ' ἔχοντας τῶν ἄλλων περιεῖναι. καὶ οὕτω γίγνεσθαι περὶ πάντα ὕπακρόν τινα ἄνδρα τὸν πεφιλοσοφηκότα. τοιοῦτόν τινά μοι δοκεῖς ἐνδείκνυσθαι. Καλῶς γέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες δοκεῖς ὑπολαβεῖν τὰ περὶ τοῦ φιλοσόφου, ἀπεικάσας αὐτὸν τῷ πεντάθλῳ. ἔστι γὰρ ἀτεχνῶς τοιοῦτος, οἷος μὴ δουλεύειν μηδενὶ πράγματι. μὴ δ' εἰς τὴν ἀκρίβειαν μηδὲν διαπεπονηκέναι. ὥστε διὰ τὴν τοῦ ἑνὸς τούτου ἐπιμέλειαν, τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀπολελεῖφθαι, ὥσπερ οἱ δημιουργοί. ἀλλὰ πάντων μετρίως ἐφῆφθαι. μετὰ ταύτην δὴ τὴν ἀπόκρισιν ἐγὼ προθυμούμενος σαφῶς εἰδέναι ὅ, τι λέγοι, ἐπυνθανόμην αὐτοῦ. τοὺς ἀγαθοὺς πότερον χρησίμους ἢ ἀχρήστους εἶναι ὑπολαμβάνοι; Χρησίμους δήπου ὦ Σώκρατες, ἔφη. Ἆρ' οὖν εἴπερ οἱ ἀγαθοὶ χρήσιμοι, οἱ πονηροὶ ἄχρηστοι; Ὡμολόγει. Τί δὲ τοὺς φιλοσόφους, ἄνδρας χρησίμους ἡγεῖ ἢ οὔ; Ὁ δὲ ὡμολόγει, χρησίμους. καὶ πρός γε ἔφη χρησιμωτάτους εἶναι ἡγεῖσθαι. φέρε δὴ γνῶμεν εἰ σὺ ἀληθῆ λέγεις που. καὶ χρήσιμοι ἡμῖν εἰσιν οἱ ὕπακροι οὗτοι. δῆλον γὰρ ὅτι ἑκάστου γε τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων, φαυλότερός ἐστιν ὁ φιλόσοφος. Ὡμολόγει. Φέρε δὲ σύ, ἦν δ' ἐγώ, εἰ τύχοις ἢ αὐτὸς ἀσθενήσας, ἢ τῶν φίλων τις τῶν σῶν περὶ οὗ σὺ σπουδὴν μεγάλην ἔχεις, πότερον ὑγείαν κτήσασθαι βουλόμενος τὸν ὕπακρον ἐκεῖνον τὸν φιλόσοφον εἰσάγοις ἂν εἰς τὴν οἰκίαν, ἢ τὸν ἰατρὸν ἂν λάβοις;

Ἀμφοτέρους ἔγωγ' ἄν, ἔφη. Μή μοι εἶπον ἔγωγ' ἀμφοτέρους λέγε, ἀλλ' ὁπότερον μᾶλλόν γε καὶ πρότερον. Οὐδεὶς ἂν ἔφη τοῦτό γε ἀμφισβητήσειεν, ὡς οὐχὶ τὸν ἰατρὸν καὶ μᾶλλον καὶ πρότερον. Τί δ' ἐν νηὶ χειμαζομένῃ ποτέρῳ ἂν μᾶλλον ἐπιτρέποις αὐτόν τε καὶ τὰ σεαυτοῦ; τῷ κυβερνήτῃ, ἢ τῷ φιλοσόφῳ; Τῷ κυβερνήτῃ ἔγωγε. Οὐκοῦν καὶ τἄλλα πάντα οὕτως ἕως ἄν τις δημιουργὸς ᾖ, οὐ χρήσιμός ἐστι φιλόσοφος. Φαίνεται, ἔφη. Οὐκοῦν νῦν ἄχρηστός τις ἡμῖν ὁ φιλόσοφός ἐστιν. εἰσὶ γὰρ δήπου δημιουργοί. ὡμολογήσαμεν δὲ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς χρησίμους εἶναι, τοὺς δὲ πονηροὺς ἀχρείους. Ἠναγκάζετο ὁμολογεῖν.

Τί οὖν μετὰ τοῦτο ἐρωμαί σε; ἢ ἀγροικότερόν ἐστιν ἐρέσθαι; Ἐροῦ ὅ, τι βούλει. Οὐδὲν δή ἔφην ἐγὼ ζητῶ ἄλλο, ἢ ἀνομολογήσασθαι τὰ εἰρημένα. ἔχει δέ πως ὧδε. Ὡμολογήσαμεν εἶναι καλὸν τὴν φιλοσοφίαν. καὶ αὐτοὶ φιλόσοφοι εἶναι. τοὺς δὲ φιλοσόφους ἀγαθούς. τοὺς δὲ ἀγαθοὺς χρησίμους. τοὺς δὲ πονηροὺς ἀχρήστους. αὖθις δ' αὖ τοὺς φιλοσόφους ὡμολογήσαμεν, ἕως ἂν οἱ δημιουργοὶ ὦσιν, ἀχρήστους εἶναι. δημιουργοὺς δὲ ἀεὶ εἶναι. οὐ γὰρ ταῦτα ὡμολόγηται; Πάνυ, ἔφη. Ὁμολογοῦμεν ἄρα ὡς ἔοικε κατά γε τὸν σὸν λόγον, εἴπερ τὸ φιλοσοφεῖν ἐστι περὶ τὰς τέχνας ἐπιστήμονας εἶναι, ὧν ὡς σὺ λέγεις τὸν τρόπον πονηροὺς αὐτοὺς εἶναι καὶ ἀχρήστους, ἕως ἂν ἐν ἀνθρώποις τέχναι ὦσιν. ἀλλὰ μὴ οὐχ οὕτως ὦ φίλε ἔχουσι. μὴ δὴ τοῦτο φιλοσοφεῖν, περὶ τὰς τέχνας ἐσπουδακέναι. οὐδὲ πολυπραγμονοῦντα κύπτάζοντα ζῆν, οὐδὲ πολυμαθοῦντα. ἀλλὰ ἄλλο τι. ἐπεί γε ᾤμην καὶ ὄνειδος εἶναι τοῦτο, καὶ βαναύσους καλεῖσθαι τοὺς περὶ τὰς τέχνας ἐσπουδακότας. ὧδε δὲ σαφέστερον εἰσόμεθα εἰ ἄρα ἀληθῆ λέγω, ἐὰν τοῦτο ἀποκρίνῃ. τίνες ἵππους ἐπίστανται κολάζειν ὀρθῶς; πότερον οἵπερ βελτίστους ποιοῦσιν, ἢ ἄλλοι; Οἵπερ βελτίστους. Τί δὲ κύνας, οὐχ οἳ βελτίους ἐπίστανται ποιεῖν, οὗτοι καὶ κολάζειν ὀρθῶς ἐπίστανται; Ναί. Ἡ αὐτὴ ἄρα τέχνη βελτίστους τε ποιεῖ καὶ κολάζει ὀρθῶς; Φημί, ἦ δ' ὅς. Τί δαί, πότερον ἥπερ βελτίους τε ποιεῖ καὶ κολάζει ὀρθῶς, αὕτη καὶ γιγνώσκει τοὺς χρηστοὺς καὶ μοχθηρούς, ἢ ἄλλη; Ἡ αὐτή, ἔφη. Ἐθελήσεις οὖν καὶ κατ' ἀνθρώπους τοῦτο ὁμολογεῖν, ἥπερ βελτίστους ἀνθρώπους ποιεῖ, ταύτην εἶναι καὶ τὴν κολάζουσαν ὀρθῶς καὶ διαγιγνώσκουσαν τοὺς χρηστούς τε καὶ πονηρούς; Πάνυ γ' ἔφη. Οὐκοῦν ἥ τις ἕνα, καὶ πολλούς. καὶ ἥ τις πολλούς, καὶ ἕνα; Ναί. Καὶ καθ' ἵππων δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων οὕτω; Φημί. Τίς οὖν ἐστιν ἡ ἐπιστήμη ἥτις τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἀκολασταίνοντας καὶ παρανομοῦντας ὀρθῶς κολάζει; οὐχ ἡ δικαστική; Ναί. Ἢ ἄλλην οὖν τινα καλεῖς

δικαιοσύνην,

δικαιοσύνην, ἢ ταύτην; Οὐκ ἄλλην. Οὐκοῦν ᾗπερ κολάζουσιν ὀρθῶς, ταύτῃ καὶ γιγνώσκουσι τοὺς χρηστοὺς καὶ πονηρούς; Ταύτῃ. Ὅστις δὲ ἕνα γιγνώσκει, καὶ πολλοὺς γνώσεται; Ναί. Καὶ ὅστις γε πολλοὺς ἀγνοεῖ, καὶ ἕνα; Φημί. Εἰ ἄρα ἵππος ὢν ἀγνοεῖ τοὺς πονηροὺς καὶ τοὺς χρηστούς, κἂν αὑτὸν ἀγνοοῖ ποῖός τίς ἐστι; Φημί. Καὶ εἰ βοῦς ὢν ἀγνοεῖ τοὺς πονηροὺς καὶ χρηστούς, κἂν αὑτὸν ἀγνοοῖ ποῖός ἐστι; Ναί, ἔφη. Οὕτω δὴ καὶ εἰ κύων; Ὡμολόγει. Τί δ᾽ ἐπειδὰν ἄνθρωπος ὤν τις ἀγνοῇ τοὺς χρηστοὺς καὶ πονηροὺς ἀνθρώπους, ἆρ᾽ οὐχ ἑαυτὸν ἀγνοεῖ πότερον χρηστός ἐστιν, ἢ πονηρός; ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἄνθρωπός ἐστι. Συνεχώρει. Τὸ δ᾽ ἑαυτὸν ἀγνοεῖν, σωφρονεῖν ἢ οὐ σωφρονεῖν ἐστιν; Οὐ σωφρονεῖν. Τὸ ἑαυτὸν ἄρα γιγνώσκειν ἐστὶ σωφρονεῖν; Φημί, ἔφη. Τοῦτ᾽ ἄρα ὡς ἔοικε καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς γράμμα παρακελεύεται, σωφροσύνην ἀσκεῖν καὶ δικαιοσύνην. Ἔοικε. Τῇ αὐτῇ δὲ ταύτῃ καὶ κολάζειν ὀρθῶς ἐπιστάμεθα; Φημί. Οὐκοῦν ᾗ μὲν κολάζειν ὀρθῶς ἐπιστάμεθα, δικαιοσύνη αὕτη ἐστίν, ᾗ δὲ διαγιγνώσκειν καὶ ἑαυτὸν καὶ ἄλλον, σωφροσύνη; Ἔοικεν, ἔφη. Ταὐτὸν ἄρα ἐστὶ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη; Φαίνεται.

Καὶ μὴν οὕτω γε καὶ πόλεις εὖ οἰκοῦνται, ὅταν οἱ ἀδικοῦντες δίκην διδῶσιν. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Καὶ πολιτικὴ ἄρα αὕτη ἐστί. Συνεδόκει. Τί δὲ ὅταν εἷς ἀνὴρ ὀρθῶς πόλιν διοικῇ, ὄνομα τούτῳ οὐ τύραννός τε καὶ βασιλεύς; Φημί. Οὐκοῦν βασιλικῇ τε καὶ τυραννικῇ τέχνῃ διοικεῖ; Οὕτω. Καὶ αὗται ἄρα αἱ αὐταὶ τέχναι ἐκείναις εἰσί; Φαίνονται. Τί δὲ ὅταν εἷς ὢν ἀνὴρ οἰκίαν διοικῇ ὀρθῶς, τί ὄνομα τούτῳ ἐστίν; οὐκ οἰκονόμος τε καὶ δεσπότης; Ναί. Πότερον οὖν καὶ οὗτος δικαιοσύνῃ εὖ ἂν τὴν οἰκίαν διοικοῖ, ἢ ἄλλῃ τινὶ τέχνῃ; Δικαιοσύνῃ. Ἔστιν ἄρα ταὐτὸν ὡς ἔοικε, βασιλεύς, τύραννος, πολιτικός, οἰκονόμος, δεσπότης, σώφρων, δίκαιος. καὶ μία τέχνη ἐστί, βασιλική, τυραννική, πολιτική, δεσποτική, οἰκονομική, δικαιοσύνη, σωφροσύνη. Φαίνεται. Τί οὖν τῷ φιλοσόφῳ, ὅταν μὲν ὁ ἰατρὸς περὶ τῶν καμνόντων τι λέγῃ, αἰσχρὸν μήτε ἕπεσθαι τοῖς λεγομένοις δύνασθαι, μήτε ξυμβάλλεσθαι μηδέν, καὶ ὁπόταν ἄλλος τις τῶν δημιουργῶν ὡσαύτως. ὅταν δὲ δικαστής, ἢ βασιλεύς, ἢ ἄλλος τις ὧν νῦν δὴ διήλθομεν, οὐκ αἰσχρὸν περὶ τούτων μήτε ἕπεσθαι δύνασθαι, μήτε συμβάλλεσθαι περὶ αὐτῶν; Πῶς δ᾽ οὐκ αἰσχρὸν ὦ Σώκρατες, περί γε τοσούτων πραγμάτων μηδὲν ἔχειν συμβάλλεσθαι; Πότερον οὖν καὶ περὶ ταῦτα λέγωμεν ἔφην, πένταθλον αὐτὸν δεῖν εἶναι καὶ ὕπακρον, τὰ δευτερεῖα δ᾽ ἔχοντα πάντων τὸν φιλόσοφον καὶ ἀχρεῖον εἶναι ἕως τούτων τις ᾖ, ἢ πρῶτον μὲν τὴν αὑτοῦ οἰκίαν οὐκ ἄλλῳ ἐπιτρεπτέον, οὐδὲ τὰ δευτερεῖα ἐν τούτῳ ἑκτέον, ἀλλ᾽ αὐτὸν κολαστέον δικάζοντα ὀρθῶς, εἰ μέλλει εὖ οἰκεῖσθαι αὐτοῦ ἡ οἰκία; Ξυνεχώρει δή μοι. Ἔπειτά γε δήπου ἐάν τε οἱ φίλοι αὐτῷ διαίτας ἐπιτρέπωσιν, ἐάν τε ἡ πόλις τι προστάττῃ διακρίνειν ἢ δικάζειν, αἰσχρὸν ἐν τούτοις ὦ ἑταῖρε δεύτερον φαίνεσθαι, ἢ τρίτον, καὶ μὴ οὐχ ἡγεῖσθαι; Δοκεῖ μοι. Πολλοῦ ἄρα δεῖ ἡμῖν ὦ βέλτιστε τὸ φιλοσοφεῖν φιλομάθειά τε εἶναι, καὶ ἡ περὶ τὰς τέχνας πραγματεία. Εἰπόντος δὲ μου ταῦτα, ὁ μὲν σοφὸς αἰσχυνθεὶς τοῖς προειρημένοις, ἐσίγησεν. ὁ δὲ ἀμαθὴς ἔφη ἐκείνως εἶναι. καὶ οἱ ἄλλοι ἐπῄνεσαν τὰ εἰρημένα.

Τέλος ἐραστῶν, ἢ περὶ φιλοσοφίας.

ΘΕΆΓΗΣ, Ἢ ΠΕΡῚ ΣΟΦΊΑΣ, ΜΑΙΕΥΤΙΚΌΣ.

ΤᾺ ΤΟΥ͂ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Δημόδοκος, Σώκρατης, Θεάγης.

Ὦ ΣΏΚΡΑΤΕΣ, ἐδεόμην ἄττα σοι ἰδιολογήσασθαι, εἰ σχολή. κἂν εἰ ἀσχολία, καὶ μὴ πάνυ τις μεγάλη, ὅμως ἐμοῦ ἕνεκα ποίησαι σχολήν. Σω. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως τυγχάνω σχολάζων. καὶ δὴ σοῦ γε ἕνεκα, καὶ πάνυ. ἀλλ᾽ εἴ τι βούλει λέγειν, ἔξεστι. Δη. Βούλει οὖν, δεῦρο εἰς τὴν τοῦ Διὸς τοῦ ἐλευθερίου στοὰν ἐκποδὼν ἀποχωρήσωμεν; Σω. Εἴ σοι δοκεῖ. Δη. Ἴωμεν δή. ὦ Σώκρατες. πάντα τὰ φυτὰ κινδυνεύει τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχειν, καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα, καὶ τὰ ζῷα, τά τε ἄλλα καὶ ἄνθρωπος. καὶ γὰρ ἐν τοῖς φυτοῖς ῥᾷστον ἡμῖν τοῦτο γίγνεται, ὅσοι τὴν γῆν γεωργοῦμεν, τὸ παρασκευάσασθαι πάντα τὰ πρὸ τοῦ φυτεύειν, καὶ αὐτὸ τὸ φυτεῦσαι. ἐπειδὰν δὲ τὸ φυτευθὲν βιῷ, μετὰ τοῦτο θεραπεία τοῦ φύντος καὶ πολλὴ καὶ χαλεπὴ καὶ δύσκολος γίγνεται. οὕτω δὲ ἔχειν ἔοικε καὶ τὸ περὶ τῶν ἀνθρώπων. ἀπὸ τῶν ἐμαυτοῦ ἐγὼ πραγμάτων τεκμαίρομαι καὶ εἰς τὰ ἄλλα. καὶ γὰρ ἐμοὶ ἡ τοῦ υἱέος τουτουΐ, εἴτε φυτείαν, εἴτε παιδοποιίαν δεῖ αὐτὴν ὀνομάζειν, πάντων ῥᾴστη γέγονεν. ἡ δὲ τροφὴ δύσκολός τε, καὶ ἀεὶ ἐν φόβῳ περὶ αὐτοῦ δεδιότι. τὰ μὲν ἄλλα πολλὰ ἂν εἴη λέγειν. ἡ δὲ νῦν παροῦσα ἐπιθυμία τούτῳ, πάνυ με φοβεῖ. ἔστι μὲν γὰρ οὐκ ἀγεννής, σφαλερὰ δέ. ἐπιθυμεῖ γὰρ δὴ οὗτος, ἡμῖν ὦ Σώκρατες ὥς φησι, σοφὸς γενέσθαι. δοκοῦσι γάρ μοι τῶν ἡλικιωτῶν τινὲς αὐτοῦ καὶ δημοτῶν, εἰς τὸ ἄστυ καταβαίνοντες, λόγους τινὰς ἀπομνημονεύοντες διαταράττειν αὐτόν, οὓς ἐζήλωκε, καὶ πάλαι μοι πράγματα παρέχει, ἀξιῶν ἐπιμεληθῆναί με ἑαυτοῦ, καὶ χρήματα τελέσαι τινὶ τῶν σοφιστῶν, ὅστις αὐτὸν σοφὸν ποιήσει. ἐμοὶ δὲ τῶν μὲν χρημάτων καὶ ἔλαττον μέλει. ἡγοῦμαι δὲ τοῦτον οὐκ εἰς μικρὸν κίνδυνον ἰέναι οἷ σπεύδει. τέως μὲν οὖν αὐτὸν κατεῖχον παραμυθούμενος. ἐπειδὴ δὲ οὐκέτι οἷός τέ εἰμι,

ἡγοῦμαι

ἡγοῦμαι κράτιστον εἶναι πείθεσθαι αὐτῷ, ἵνα μὴ πολλάκις ἄνευ ἐμοῦ συγγιγνόμενός τῳ διαφθαρῇ. νῦν οὖν ἥκω ἐπ' αὐτὰ ταῦτα, ἵνα τῳ τούτων τῶν σοφιστῶν δοκούντων εἶναι συστήσω τουτονί. σὺ οὖν ἡμῖν εἰς καλὸν παρεφάνης, ᾧ ἂν ἐγὼ μάλιστα ἐβουλόμην περὶ τῶν τοιούτων μέλλων πράξειν, συμβουλεύσασθαι. ἀλλ' εἴ τι ἔχεις συμβουλεύειν ἐξ ὧν ἐμοῦ ἀκήκοας, ἔξεστί τε καὶ χρή. Σω. Ἀλλὰ μὲν δὴ ὦ Δημόδοκε καὶ λέγεταί γε, συμβουλὴ ἱερὸν χρῆμα εἶναι. εἴπερ οὖν καὶ ἄλλη ἡτισοῦν ἐστιν ἱερά, καὶ αὕτη ἂν εἴη περὶ ἧς σὺ νῦν συμβουλεύῃ. οὐ γάρ ἐστι περὶ ὅτου θειοτέρου ἂν ἄνθρωπος βουλεύσαιτο, ἢ περὶ παιδείας, καὶ αὑτοῦ, καὶ τῶν αὑτοῦ οἰκείων. πρῶτον μὲν οὖν ἐγώ τε καὶ σὺ συνομολογήσωμεν, τί ποτε οἰόμεθα τοῦτο εἶναι περὶ οὗ βουλευόμεθα. μὴ γὰρ πολλάκις ἐγὼ μὲν ἄλλο τι αὐτὸ ὑπολαμβάνω, σὺ δὲ ἄλλο, κἄπειτα πόρρω που τῆς συνουσίας αἰσθώμεθα, γελοῖοι ὄντες, ἐγώ τε ὁ συμβουλεύων, καὶ σὺ ὁ συμβουλευόμενος, μηδὲν τῶν αὐτῶν ἡγούμενοι. Δη. Ἀλλά μοι δοκεῖς ὀρθῶς λέγειν ὦ Σώκρατες, καὶ ποιεῖν χρὴ οὕτω. Σω. Καὶ λέγω γε ὀρθῶς, οὐ μέντοι παντάπασί γε. σμικρὸν γάρ τι μετατίθεμαι. ἐννοῶ γὰρ μὴ καὶ ὁ μειρακίσκος οὗτος οὐ τούτου ἐπιθυμεῖ, οὗ ἡμεῖς αὐτὸν οἰόμεθα ἐπιθυμεῖν, ἀλλ' ἑτέρου. εἶτ' αὖ ἡμεῖς ἔτι ἀτοπώτεροι ὦμεν περὶ ἄλλου του βουλευόμενοι. ὀρθότατον οὖν μοι δοκεῖ εἶναι ἀπ' αὐτοῦ τούτου ἄρχεσθαι διαπυνθανομένους ὅ, τι καὶ ἔστιν οὗ ἐπιθυμεῖ. Δη. Κινδυνεύει γοῦν οὕτω βέλτιστον εἶναι ὡς σὺ λέγεις. Σω. Εἰπὲ δή μοι, τί καλὸν ὄνομα τῷ νεανίσκῳ, τί αὐτὸν προσαγορεύωμεν; Δη. Θεάγης ὄνομα τούτῳ ὦ Σώκρατες. Σω. Καλόν γε ὦ Δημόδοκε τῷ υἱεῖ τὸ ὄνομα ἔθου, καὶ ἱεροπρεπές. εἰπὲ δὴ ἡμῖν ὦ Θέαγες, ἐπιθυμεῖν φῂς σοφὸς γενέσθαι, καὶ ἀξιοῖς σου τὸν πατέρα τόνδε ἐξευρεῖν ἀνδρός τινος συνουσίαν τοιούτου, ὅστις σε σοφὸν ποιήσει; Θε. Ναί. Σω. Σοφοὺς δὲ καλεῖς πότερον τοὺς ἐπιστήμονας, περὶ ὅτου ἂν ἐπιστήμονες ὦσιν, ἢ τοὺς μή; Θε. Τοὺς ἐπιστήμονας ἔγωγε. Σω. Τί οὖν; οὐκ ἐδιδάξατό σε ὁ πατὴρ καὶ ἐπαίδευσεν, ἅπερ ἐνθάδε οἱ ἄλλοι παιδεύονται, οἱ τῶν καλῶν κἀγαθῶν πατέρων υἱεῖς; οἷον γράμματά τε καὶ κιθαρίζειν, καὶ παλαίειν, καὶ τὴν ἄλλην ἀγωνίαν; Θε. Ἐμέ γε. Σω. Ἔτι οὖν οἴει τινὸς ἐπιστήμης ἐλλείπειν, ἧς προσήκει ὑπὲρ σοῦ τὸν πατέρα ἐπιμεληθῆναι; Θε. Ἔγωγε. Σω. Τίς ἐστιν αὕτη; εἰπὲ καὶ ἡμῖν, ἵνα σοι χαρισώμεθα. Θε. Οἶδε καὶ οὕτως ὦ Σώκρατες, ἐπεὶ πολλάκις ἐγὼ αὐτῷ εἴρηκα. ἀλλὰ ταῦτα ἐξεπίτηδες πρὸς σὺ λέγει, ὡς δὴ οὐκ εἰδὼς οὗ ἐγὼ ἐπιθυμῶ. ταῦτα γὰρ ἔτι καὶ ἕτερα καὶ πρὸς ἐμὲ μάχεταί τε, καὶ οὐκ ἐθέλει με οὐδενὶ συστῆσαι. Σω. Ἀλλὰ τὰ μὲν ἔμπροσθέν σοι ἦν πρὸς τοῦτον ἐρρηθέντα, ὥσπερ ἄνευ μαρτύρων λεγόμενα· νῦν δὲ ἐμὲ ποίησαι μάρτυρα, καὶ ἐναντίον ἐμοῦ κάτειπε, τίς ἐστιν αὕτη ἡ σοφία, ἧς ἐπιθυμεῖς. φέρε γάρ, εἰ ἐπιθυμεῖς ταύτης ᾗ οἱ ἄνθρωποι τὰ πλοῖα κυβερνῶσι, καὶ ἐγώ σε ἐτύγχανον ἐρωτῶν ὦ Θέαγες, τίνος ἐνδεὴς ὢν σοφίας, μέμφῃ τῷ πατρὶ ὅτι οὐκ ἐθέλει σε συνιστάναι παρ' ὧν ἂν σὺ σοφὸς γένοιο, τί ἄν μοι ἀπεκρίνω, τίνα ταύτην αὐτὴν εἶναι; ἆρα οὐ κυβερνητικήν; Θε. Ναί. Σω. Εἰ δὲ ἐπιθυμῶν ταύτην τὴν σοφίαν εἶναι σοφός, ᾗ τὰ ἅρματα κυβερνῶσιν, εἶτ' ἐμέμφου τῷ πατρί, ἐμοῦ αὖ ἐρωτῶντος, τίς ἐστιν αὕτη ἡ σοφία, τίνα ἂν ἀπεκρίνω αὐτὴν εἶναι; ἆρ' οὐχὶ ἡνιοχικήν; Θε. Ναί. Σω. Ἧς δὲ δὴ νῦν τυγχάνεις ἐπιθυμῶν, πότερον ἀνώνυμός τίς ἐστιν, ἢ ἔχει ὄνομα; Θε. Οἶμαι ἔγωγε ἔχειν. Σω. Πότερον οὖν αὐτὴν μὲν οἶσθα, οὐ μέντοι τό γε ὄνομα, ἢ καὶ τὸ ὄνομα; Θε. Καὶ τὸ ὄνομα ἔγωγε. Σω. Τί οὖν ἐστιν; εἰπέ. Θε. Τί δὲ ἄλλο ὦ Σώκρατες αὐτῇ ὄνομά τις φαίη ἂν εἶναι, ἀλλ' ἢ σοφίαν; Σω. Οὐκοῦν καὶ ἡ ἡνιοχεία σοφία ἐστίν; ἢ ἀμαθία δοκεῖ σοι εἶναι; Θε. Οὐκ ἔμοιγε. Σω. Ἀλλὰ σοφία; Θε. Ναί. Σω. Ἧι τί χρώμεθα; οὐχ ᾗ ἵππων ἐπιστάμεθα ζεύγους ἄρχειν; Θε. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἡ κυβερνητικὴ σοφία ἐστίν; Θε. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ἆρ' οὐκ αὕτη ᾗ πλοίαν ἐπιστάμεθα ἄρχειν;* πλοίων Θε. Αὕτη μὲν οὖν. Σω. Ἧς δὲ δὴ σὺ ἐπιθυμεῖς ἡ σοφία, τίς ἐστιν; ἢ τίνος ἐπιστάμεθα ἄρχειν; Θε. Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ᾗ τῶν ἀνθρώπων. Σω. Μῶν ᾗ τῶν καμνόντων; Θε. Οὐ δῆτα. Σω. Ἰατρικὴ γὰρ αὕτη ἐστίν. ἦ γάρ; Θε. Ναί. Σω. Ἀλλ' ᾗ τῶν ᾀδόντων ἐπιστάμεθα ἐν τοῖς χοροῖς ἄρχειν; Θε. Οὔ. Σω. Μουσικὴ γὰρ αὕτη γε; Θε. Πάνυ γε. Σω. Ἀλλ' ᾗ τῶν γυμναζομένων ἐπιστάμεθα ἄρχειν; Θε. Οὔ. Σω. Γυμναστικὴ γὰρ αὕτη γε. Θε. Ναί. Σω. Ἀλλ' ᾗ τῶν τί ποιούντων; προθυμοῦ εἰπεῖν, ὥσπερ ἐγώ σοι τὰ ἔμπροσθεν. Θε. Ἧι τῶν ἐν τῇ πόλει ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Οὐκοῦν ἐν τῇ πόλει εἰσὶ καὶ οἱ κάμνοντες; Θε. Ναί. ἀλλ' οὐ τούτων λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ πόλει. Σω. Ἆρά γε μανθάνω ἣν λέγεις τέχνην; δοκεῖς γάρ μοι λέγειν οὐχ ᾗ τῶν θεριζόντων ἐπιστάμεθα ἄρχειν, καὶ τῶν τρυγώντων, καὶ τῶν φυτευόντων, καὶ σπειρόντων, καὶ ἀλοώντων. αὕτη μὲν γὰρ γεωργική, ᾗ τούτων ἀρχόμεθα. ἦ γάρ; Θε. Ναί. Σω. Οὐδέ γε ᾗ τῶν πριζόντων, καὶ τρυπώντων, καὶ ξεόντων, καὶ τορνευόντων ξυμπάντων ἐπιστάμεθα ἄρχειν, οὐ ταύτην λέγεις. αὕτη γὰρ οὐ τεκτονική; Θε. Ναί. • Σω. Ἀλλ' ἴσως ᾗ τούτων τε πάντων, καὶ αὐτῶν τῶν γεωργῶν, καὶ τῶν τεκτόνων, καὶ τῶν δημιουργῶν ἁπάντων, καὶ τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τῶν γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, ταύτην ἴσως λέγεις τὴν σοφίαν. Θε. Ταύτην πάλαι ὦ Σώκρατες βούλομαι λέγειν. Σω. Ἔχεις οὖν εἰπεῖν, Αἴγισθος ὁ Ἀγαμέμνονα ἀποκτείνας ἐν Ἄργει, ἆρα τούτων ἦρχεν ὧν σὺ λέγεις, τῶν τε δημιουργῶν, καὶ ἰδιωτῶν, καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ξυμπάντων, ἢ ἄλλων τινῶν; Θε. Οὔκ. ἀλλὰ τούτων. Σω. Τί δὲ δὴ Πηλεὺς ὁ Αἰακοῦ ἐν Φθίᾳ; οὐ τῶν αὐτῶν τούτων ἦρχε; Θε. Ναί. Σω. Περίανδρον δὲ τὸν Κυψέλου ἄρχοντα ἐν Κορίνθῳ ἤδη ἀκήκοας γενέσθαι; Θε. Ἔγωγε. Σω. Οὐ τῶν αὐτῶν τούτων

ἄρχοντα

ἄρχοντα ἐν τῇ αὐτῇ πόλει; Θε. Ναί. Σω. Τί δὲ Ἀρχέλαον τὸν Περδίκκου τὸν νεωστὶ τοῦτον ἄρχοντα ἐν Μακεδονίᾳ, οὐ τὸν αὐτὸν ἡγεῖ τούτων ἄρχειν; Θε. Ἔγωγε. Σω. Ἱππίαν δὲ τὸν Πεισιστράτου ἐν τῇδε τῇ πόλει ἄρξαντα, τίνων οἴει ἄρξαι; οὐ τούτων; Θε. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Εἴποις ἂν οὖν μοι, τίνα ἐπωνυμίαν ἔχει Βάκις τε καὶ Σίβυλλα καὶ ὁ ἡμεδαπὸς Ἀμφίλυτος; Θε. Τίνα γὰρ ἄλλην ὦ Σώκρατες, πλὴν γε χρησμῳδοί; Σω. Ὀρθῶς λέγεις. ἀλλὰ καὶ τούσδε μοι οὕτω πειρῶ ἀποκρίνασθαι, τίνα ἐπωνυμίαν ἔχει Ἱππίας καὶ Περίανδρος διὰ τὴν αὐτὴν ἀρχήν. Θε. Οἶμαι μὲν τύραννοι. τί γὰρ ἄλλο; Σω. Οὐκοῦν ὅστις ἐπιθυμεῖ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ πόλει ξυμπάντων ἄρχειν, τῆς αὐτῆς ἀρχῆς τούτοις ἐπιθυμεῖ, τυραννικῆς, καὶ τύραννος εἶναι; Θε. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν ταύτης ἐπιθυμεῖν σὺ φῄς; Θε. Ἔοικέ γε ἐξ ὧν ἐγὼ εἶπον. Σω. Ὦ μιαρέ, τυραννεῖν ἄρα ἡμῶν ἐπιθυμῶν πάλαι ἐμέμφου τῷ πατρί, ὅτι σε οὐκ ἔπεμπεν εἰς διδασκάλου τυραννοδιδασκάλου τινός; καὶ σὺ ὦ Δημόδοκε οὐκ αἰσχύνῃ πάλαι, εἰδὼς οὗ ἐπιθυμεῖ οὗτος, καὶ ἔχων ὅτι πέμψας αὐτόν, δημιουργὸν ἂν ἐποίησας τῆς σοφίας ἧς ἐπιθυμεῖ, ἔπειτα φθονεῖς τε αὐτῷ καὶ οὐκ ἐθέλεις πέμπειν; ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς, ἐπειδὴ ἐναντίον ἐμοῦ κατείρηκέ σου, κοινῇ βουλευώμεθα ἐγώ τε καὶ σύ, ἔστιν οἷ ἂν αὐτὸν πέμποιμεν, καὶ διὰ τὴν τίνος συνουσίαν σοφὸς ἂν γένοιτο τύραννος.

Δη. Ναὶ μὰ Δία ὦ Σώκρατες βουλευώμεθα. δῆτα, ὡς δοκεῖ γέ μοι, βουλῆς δεῖν περὶ τούτου, οὐ φαύλης. Σω. Ἔασον ὦγαθὲ διαπυθώμεθα αὐτοῦ πρῶτον ἱκανῶς. Δη. Πυνθάνου. Σω. Τί οὖν ἄν, εἰ Εὐριπίδῃ τι προσχρησαίμεθα ὦ Θέαγες; Εὐριπίδης γάρ πού φησι, σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ. εἰ οὖν ἔροιτό τις τὸν Εὐριπίδην, ὦ Εὐριπίδη τῶν τί σοφῶν συνουσίᾳ φῂς σοφοὺς εἶναι τοὺς τυράννους; ὥσπερ ἂν εἰ εἰπόντα σοφοὶ γεωργοὶ τῶν σοφῶν συνουσίᾳ, ἠρόμεθα τῶν τί σοφῶν, τί ἂν ἡμῖν ἀπεκρίνατο; ἆρ' ἂν ἄλλο τι, ἢ τῶν τὰ γεωργικά; Θε. Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτο. Σω. Τί δέ, εἰ εἶπε σοφοὶ μάγειροι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ, εἰ ἠρόμεθα τῶν τί σοφῶν, τί ἂν οἴει αὐτὸν ἀποκρίνασθαι; οὐχ ὅτι τῶν μαγειρικῶν; Θε. Ναί. Σω. Τί δ', εἰ σοφοὶ παλαισταὶ τῶν σοφῶν συνουσίᾳ εἶπεν, εἰ ἠρόμεθα τῶν τί σοφῶν; ἆρα οὐκ ἂν τῶν παλαίειν ἔφη; Θε. Ναί. Σω. Ἐπειδὴ δὲ εἶπε, σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ, ἡμῶν ἐρωτώντων τῶν τί σοφῶν λέγεις ὦ Εὐριπίδη, τί ἂν φαίη; ποῖα ἂν εἶναι ταῦτα; Θε. Ἀλλὰ μὰ Δί' οὐκ οἶδ' ἔγωγε.

Σω. Ἀλλὰ βούλει ἐγώ σοι εἴπω; Θε. Εἰ βούλει. Σω. Ταῦτ' ἐστὶν ἅπερ ἔφη Ἀνακρέων τὴν Καλλικρίτην ἐπίστασθαι. ἢ οὐκ οἶσθα τὸ ᾆσμα; Θε. Ἔγωγε. Σω. Τί οὖν; τοιαύτης τινὸς καὶ σὺ συνουσίας ἐπιθυμεῖς ἀνδρός, ὅστις τυγχάνει ὁμότεχνος ὢν Καλλικρίτῃ τῇ Κυάνης, καὶ ἐπίσταται τυραννικά; ὥσπερ ἐκείνην ἔφη ὁ ποιητής, ἵνα καὶ σὺ ἡμῖν τύραννος γένῃ καὶ τῇ πόλει; Θε. Πάλαι ὦ Σώκρατες σκώπτεις καὶ παίζεις πρός με. Θε. Τί δέ; οὐ ταύτης φῂς τῆς σοφίας ἐπιθυμεῖν, ᾗ πάντων ἂν τῶν πολιτῶν ἄρχοις; τοῦτο δὲ ποιῶν, ἄλλο τι ἢ τύραννος ἂν εἴης; Θε. Εὐξαίμην μὲν ἂν οἶμαι ἔγωγε τύραννος γενέσθαι μάλιστα μὲν πάντων ἀνθρώπων, εἰ δὲ μή, ὡς πλείστων. καὶ σύ γ' ἂν οἶμαι καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι. ἔτι δέ γε ἴσως μᾶλλον θεὸς γενέσθαι. ἀλλ' οὐ τούτου ἔλεγον ἐπιθυμεῖν. Σω. Ἀλλὰ τί δή ἐστι ποτε οὗ ἐπιθυμεῖς; οὐ τῶν πολιτῶν φῂς ἄρχειν ἐπιθυμεῖν; Θε. Οὐ βίᾳ γε, οὐδ' ὥσπερ οἱ τύραννοι, ἀλλ' ἑκόντων, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἐν τῇ πόλει ἐλλόγιμοι ἄνδρες. Σω. Ἆρά γε λέγεις ὥσπερ Θεμιστοκλῆς, καὶ Περικλῆς, καὶ Κίμων, καὶ ὅσοι τὰ πολιτικὰ δεινοὶ γεγόνασι; Θε. Νὴ Δία τούτους λέγω. Σω. Τί οὖν; εἰ τὰ ἱππικὰ ἐτύγχανες ἐπιθυμῶν σοφὸς γενέσθαι, παρὰ τίνας ἂν ἀφικόμενος ᾠήθης δεινὸς ἔσεσθαι ἱππεύς, ἢ παρ' ἄλλους τινάς, ἢ τοὺς ἱππικούς; Θε. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Ἀλλὰ παρ' αὐτοὺς αὖ τοὺς δεινοὺς ὄντας ταῦτα, καὶ οἷς εἰσί τε ἵπποι, καὶ χρῶνται ἑκάστοτε καὶ οἰκείοις καὶ ἀλλοτρίοις πολλοῖς; Θε. Δηλονότι.

Σω. Τί δέ, εἰ τὰ ἀκοντιστικὰ σοφὸς ἐβούλου γενέσθαι, οὐ παρὰ τοὺς ἀκοντιστικοὺς ᾤου ἂν ἐλθὼν σοφὸς ἔσεσθαι τούτους, οἷς ἐστί τε ἀκόντια, καὶ πολλοῖς καὶ ἀλλοτρίοις καὶ οἰκείοις ἑκάστοτε χρῶνται ἀκοντίοις; Θε. Ἐμοί γε δοκεῖ. Σω. Λέγε δή μοι. ἐπεὶ δὲ δὴ τὰ πολιτικὰ βούλει σοφὸς γενέσθαι, οἴει παρ' ἄλλους τινὰς ἀφικόμενος σοφὸς ἔσεσθαι, ἢ τοὺς πολιτικοὺς τούτους, τοὺς αὐτούς τε δεινοὺς ὄντας τὰ πολιτικά, καὶ χρωμένους ἑκάστοτε τῇ τε αὑτῶν πόλει, καὶ ἄλλαις πολλαῖς, καὶ Ἑλληνίσι προσομιλοῦντας πόλεσι καὶ βαρβάροις; ἢ δοκεῖς ἄλλοις τισὶ συγγενόμενος σοφὸς ἔσεσθαι ταῦτα ἅπερ οὗτοι, ἀλλ' οὐκ αὐτοῖς τούτοις; Θε. Ἀκήκοα γὰρ ὦ Σώκρατες, οὕς σε φασὶ λέγειν τοὺς λόγους, ὅτι τούτων τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν οἱ υἱεῖς οὐδὲν βελτίους εἰσίν, ἢ οἱ τῶν σκυτοτόμων. καί μοι δοκεῖς ἀληθέστατα λέγειν. ἐξ ὧν ἐγὼ δύναμαι αἰσθέσθαι. ἀνόητος οὖν ἂν εἴην, εἰ οἰοίμην τινὰ τούτων ἐμοὶ μὲν ἂν παραδοῦναι τὴν αὑτοῦ σοφίαν, τὸν δὲ υἱὸν τὸν αὑτοῦ μηδὲν ὠφελῆσαι, εἴ τι οἷός τ' ἦν εἰς ταῦτα ὠφελεῖν ἄλλον ὁντιναοῦν ἀνθρώπων. Σω. Τί οὖν ἂν ὦ βέλτιστε ἀνδρῶν χρήσαιο σαυτῷ, εἴ σοι ἐπειδὴ γένοιτο υἱὸς τοιαῦτα πράγματα παρέχοι, καὶ φαίη μὲν ἂν ἐπιθυμεῖν ἀγαθὸς γενέσθαι ζωγράφος, καὶ μέμφοιτό σοι τῷ πατρί, ὅτι οὐκ ἐθέλεις ἀναλίσκειν εἰς αὐτὸν τούτων αὐτῶν ἕνεκα ἀργύριον, τοὺς δὲ δημιουργοὺς αὐτοῦ τούτου τοὺς ζωγράφους ἀτιμάζοι τε καὶ μὴ βούλοιτο παρ' αὐτῶν μανθάνειν. ἢ τοὺς αὐλητάς, βουλόμενος αὐλητὴς γενέσθαι, ἢ τοὺς κιθαριστάς. ἔχοις ἂν αὐτῷ ὅτι χρῷο, καὶ ὅποι πέμποις ἄλλοσε μὴ ἐθέλοντα παρὰ τούτων μανθάνειν; Θε. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Νῦν οὖν ταὐτὰ ταῦτα αὐτὸς πρὸς τὸν πατέρα ποιῶν, θαυμάζεις καὶ μέμφῃ εἰ ἀπορεῖ ὅ,τι σοι χρήσεται, καὶ ὅποι πέμποι; ἐπεὶ Ἀθηναίων γε τῶν καλῶν κἀγαθῶν τὰ πολιτικά, ὅτῳ ἂν βούλῃ, συστήσομέν σε ὅσοι προῖκα συνέσονται, καὶ

ἅμα

ἅμα μὲν ἀργύριον οὐκ ἀναλώσαις, ἅμα δὲ πολὺ μᾶλλον εὐδοκιμήσεις παρὰ τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἄλλῳ τῳ συνών. Θε. Τί οὖν ὦ Σώκρατες; οὐ καὶ σὺ τῶν καλῶν κἀγαθῶν εἶ ἀνδρῶν; εἰ γὰρ σύ μοι ἐθέλεις συνεῖναι, ἐξαρκεῖ, καὶ οὐδένα ἄλλον ζητῶ. Σω. Τί τοῦτο λέγεις Θέαγες; Δη. ὦ Σώκρατες, οὐ μέντοι κακῶς λέγει. καὶ ἅμα μὲν ἐμοὶ χαριῇ, ὡς ἐγὼ οὐκ ἔσθ᾽ ὅτι τούτου μεῖζον ἂν ἕρμαιον ἡγησαίμην, ἢ εἰ οὗτός τε ἀρέσκοιτο τῇ σῇ συνουσίᾳ, καὶ σὺ ἐθέλοις τούτῳ συνεῖναι. καὶ μέντοι καὶ αἰσχύνομαι λέγειν, ὡς σφόδρα βούλομαι. ἀλλ᾽ ἐγὼ ἀμφοτέρων ὑμῶν δέομαι, σέ τε θέλειν τούτῳ συνεῖναι, καὶ σὲ μὴ ζητεῖν ἄλλῳ μηδενὶ συγγενέσθαι ἢ Σωκράτει, καί με πολλῶν καὶ φοβερῶν ἀπαλλάξατε φροντίδων, ὡς νῦν πάνυ φοβοῦμαι ὑπὲρ τούτου, μή τινι ἄλλῳ ἐντύχῃ οἵῳ τοῦτον διαφθεῖραι. Θε. Μηκέτι νῦν ὦ πάτερ ὑπέρ γ᾽ ἐμοῦ φοβοῦ, εἴπερ οἷός τ᾽ εἶ πεῖσαι τοῦτον τὴν ἐμὴν συνουσίαν προσδέξασθαι. Δη. Πάνυ καλῶς λέγεις ὦ Σώκρατες. πρὸς σὲ δ᾽ ἂν ἤδη εἴη ὁ μετὰ τοῦτον λόγος. ἐγὼ γάρ σοι ἕτοιμός εἰμι (ὡς διὰ βραχέων εἰπεῖν) καὶ ἐμέ, καὶ τὰ ἐμά, ὡς οἷόν τε οἰκειότατα παρέχειν, ὅτου ἂν δέῃ ἐμβραχύ, ἐὰν Θεάγη τουτονὶ ἀσπάζῃ τε καὶ εὐεργετῇς ὅ, τι ἂν οἷός τε ᾖς. Σω. ὦ Δημόδοκε, τὸ μὲν ἐσπουδακέναι σὲ οὐ θαυμάζω, εἴπερ οἴει ὑπ᾽ ἐμοῦ μάλιστ᾽ ἄν σοι τοῦτον ὠφεληθῆναι. οὐ γὰρ οἶδα, ὑπὲρ ὅτου ἄν τις νοῦν ἔχων μᾶλλον σπουδάζοι, ἢ ὑπὲρ υἱέος αὑτοῦ, ὅπως ὡς βέλτιστος ἔσται. ὁπόθεν δὲ ἔδοξέ σοι τοῦτο, ὡς ἐγὼ ἂν μᾶλλον τὸν σὸν υἱὸν οἷός τε ἦν ὠφελῆσαι πρὸς τὸ πολίτην ἀγαθὸν γενέσθαι, ἢ σὺ αὐτός; καὶ ὁπόθεν οὗτος ᾠήθη ἐμὲ μᾶλλον, ἢ σὲ αὐτὸν ὠφελήσειν; τοῦτο πάνυ θαυμάζω. σὺ γὰρ πρῶτον μὲν πρεσβύτερος εἶ ἐμοῦ, ἔπειτα πολλὰς ἤδη ἀρχὰς καὶ τὰς μεγίστας Ἀθηναίοις ἦρξας, καὶ τιμᾷ ὑπὸ Ἀναγυρουσίων τε τῶν δημοτῶν πολὺ μάλιστα, καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης πόλεως οὐδενὸς ἧττον. ἐμοὶ δὲ τούτων οὐδὲν ἐνορᾷ οὐδέτερος ὑμῶν. ἔπειτα εἰ ἄρα τῆς μὲν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν συνουσίας, Θεάγης ὅδε καταφρονεῖ, ἄλλους δέ τινας ζητεῖ, οἳ παιδεύειν ἐπαγγέλλονται οἷοί τε εἶναι νέους ἀνθρώπους, ἔστιν ἐνταῦθα καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος, καὶ Γοργίας ὁ Λεοντῖνος, καὶ Πῶλος ὁ Ἀκραγαντῖνος, καὶ ἄλλοι πολλοί, οἳ οὕτω σοφοί εἰσιν, ὥστε εἰς τὰς πόλεις ἰόντες, πείθουσι τῶν νέων τοὺς γενναιοτάτους τε καὶ πλουσιωτάτους, οἷς ἔξεστι τῶν πολιτῶν ᾧ ἂν βούλωνται προῖκα συνεῖναι, τούτους πείθουσιν ἀπολείποντας τὰς ἐκείνων συνουσίας, αὑτοῖς συνεῖναι, προσκατατιθέντας ἀργύριον πάνυ πολὺ μισθόν, καὶ χάριν πρὸς τούτοις εἰδέναι. τούτων τινὰς εἰκὸς ἦν προαιρεῖσθαι, καὶ τὸν υἱόν σου καὶ αὐτὸν σέ. ἐμὲ δ᾽ οὐκ εἰκός. οὐδὲν γὰρ τούτων ἐπίσταμαι τῶν μακαρίων τε καὶ καλῶν μαθημάτων, ἐπεὶ ἐβουλόμην ἄν. ἀλλὰ καὶ λέγω δή που ἀεί, ὅτι ἐγὼ τυγχάνω (ὡς ἔπος εἰπεῖν) οὐδὲν ἐπιστάμενος, πλὴν σμικροῦ γέ τινος μαθήματος τῶν ἐρωτικῶν. τοῦτο μέντοι τὸ μάθημα παρ᾽ ὁντινοῦν ποιοῦμαι δεινὸς εἶναι, καὶ τῶν προγεγονότων ἀνθρώπων, καὶ τῶν νῦν. Θε. Ὁρᾷς ὦ πάτερ, ὅτι Σωκράτης οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τι ἔτι ἐθέλειν ἐμοὶ συνδιατρίβειν; ἐπεὶ τό γ᾽ ἐμὸν ἕτοιμον, ἐὰν οὗτος ἐθέλῃ. ἀλλὰ ταῦτα παίζων πρὸς ἡμᾶς λέγει. ἐπεὶ ἐγὼ οἶδα τῶν ἐμῶν ἡλικιωτῶν, καὶ ὀλίγῳ πρεσβυτέρων, οἳ πρὶν μὲν τούτῳ συνεῖναι οὐδενὸς ἄξιοι ἦσαν. ἐπειδὴ δὲ συνεγένοντο τούτῳ, ἐν πάνυ ὀλίγῳ χρόνῳ πάντων βελτίους φαίνονται, ὧν πρότερον χείρους. Σω. Οἶσθα οὖν οἷον τοῦτό ἐστιν ὦ παῖ Δημοδόκου; Θε. Ναὶ μὰ Δία ἔγωγε, ὅτι ἐὰν σὺ βούλῃ, καὶ ἐγὼ οἷός τ᾽ ἔσομαι τοιοῦτος γενέσθαι, οἷοί περ καὶ ἐκεῖνοι. Σω. Οὔκ ὦ 'γαθέ, ἀλλά σε λέληθεν οἷον τοῦτ᾽ ἐστιν. ἐγὼ δέ σοι φράσω. ἔστι γάρ τι θείᾳ μοίρᾳ παρεπόμενον ἐμοὶ ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον δαιμόνιον. ἔστι δὲ τοῦτο φωνή, ἣ ὅταν γένηται, ἀεί μοι σημαίνει ὃ ἂν μέλλω πράττειν, τούτου ἀποτροπήν, προτρέπει δὲ οὐδέποτε. καὶ ἐάν τίς μοι τῶν φίλων ἀνακοινῶται, καὶ γένηται ἡ φωνή, ταὐτὸν τοῦτο ἀποτρέπει, καὶ οὐκ ἐᾷ πράττειν. καὶ τούτων ἡμῖν μάρτυρας παρέξομαι. Χαρμίδην γὰρ τουτονὶ γιγνώσκετε τὸν καλὸν γενόμενον, τὸν Γλαύκωνος. οὗτός ποτε ἐτύγχανεν ἐμοὶ ἀνακοινούμενος, μέλλων ἀσκήσειν στάδιον εἰς Νεμέαν. καὶ εὐθὺς αὐτοῦ ἀρχομένου λέγειν ὅτι μέλλει ἀσκεῖν, ἐγένετο ἡ φωνή, καὶ ἐγὼ διεκώλυόν τε αὐτόν. καὶ εἶπον, ὅτι λέγοντός σου μεταξὺ γέγονέ μοι ἡ φωνὴ ἡ τοῦ δαιμονίου, ἀλλὰ μὴ ἄσκει. ἴσως, ἔφη, σημαίνει σοι ὅτι οὐ νικήσω, ἐγὼ δὲ κἂν μὴ μέλλω νικᾶν, γυμνασάμενός γε τοῦτον τὸν χρόνον ὠφεληθήσομαι. ταῦτα εἰπών, ἤσκει. ἄξιον οὖν πυθέσθαι αὐτοῦ, ἃ αὐτῷ ξυνέβη ἀπὸ ταύτης τῆς ἀσκήσεως. εἰ δὲ βούλεσθε τὸν Τιμάρχου ἀδελφὸν Κλειτόμαχον ἔρεσθαι, τί εἶπεν αὐτῷ Τίμαρχος, ἡνίκα ἀποθανούμενος ᾔει εὐθὺ τοῦ δαιμονίου ἐκεῖνός τε καὶ Εὔαθλος ὁ σταδιοδρομῶν, ὃς Τίμαρχον ὑπεδέξατο φεύγοντα. ἐρεῖ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἶπεν αὐτῷ ταυτί. Θε. Τί; Σω. ὦ Κλειτόμαχε ἔφη, ἐγὼ μέντοι ἔρχομαι ἀποθανούμενος νυνί, διότι Σωκράτει οὐκ ἤθελον πείθεσθαι. τί δὴ οὖν ποτε τοῦτο εἶπεν ὁ Τίμαρχος, ἐγὼ φράσω. ὅτε ἀνίστατο ἐκ τοῦ συμποσίου ὁ Τίμαρχος, καὶ Φιλήμων ὁ Φιλημονίδου, ἀποκτενοῦντες Νικίαν τὸν Ἡροσκαμάνδρου, ἠπιστάσθην μὲν αὐτὼ μόνω τὴν ἐπιβουλήν. ὁ δὲ Τίμαρχος ἀνιστάμενος πρός με εἶπε, τί λέγεις, ἔφη, ὦ Σώκρατες; ὑμεῖς μὲν πίνετε, ἐμὲ δὲ δεῖ ποι ἐξαναστῆναι. ἥξω δὲ ὀλίγον ὕστερον, ἐὰν τύχω. καί μοι ἐγένετο ἡ φωνή, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, μηδαμῶς ἔφην ἀναστῇς. γέγονε γάρ μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον τὸ δαιμόνιον. καὶ ὃς ἐπέσχε. καὶ διαλείπων χρόνον αὖθις ὡρμᾶτο ἰέναι, καὶ ἔφη, εἶμι δὴ Σώκρατες. αὖθις ἐγένετο ἡ φωνή. αὖθις οὖν αὐτὸν ἠνάγκασα ἐπισχεῖν, τὸ τρίτον βουλόμενός με λαθεῖν, ἀνέστη, οὐκέτι εἰπών μοι οὐδέν. ἀλλὰ λαθὼν ἐπιτηρήσας ἄλλοσε τὸν νοῦν ἔχοντα, καὶ οὕτως ᾤχετο ἀπιών, καὶ διεπράξατο ἐξ ὧν ᾔει ἀποθανούμενος. ὅθεν δὴ τοῦτο εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὅπερ νῦν ὑμῖν ἐγώ, ὅτι ἴοι ἀποθανούμενος διὰ τὸ ἐμοὶ ἀπιστῆσαι. ἔτι τοίνυν περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ πολλῶν ἀκούσεσθον, ἃ ἐγὼ ἔλεγον περὶ τῆς διαφθορᾶς τοῦ στρατοπέδου. καὶ τὰ μὲν παρεληλυθότα, τῶν εἰδό-

τῶν οὖν ἀκοῦσαι. πεῖραν δ' ἔξεστι νυνὶ λαβεῖν τοῦ σημείου, εἰ ἄρα τι λέγει. περὶ γὰρ τὴν περὶ στρατείαν ἐξορμῇ Σαννίωνος τοῦ Καλοῦ, ἐγένετό μοι σημεῖον. οἴχεται δὲ νῦν μετὰ Θρασύλλου στρατευσόμενος εὐθὺ Ἐφέσου καὶ Ἰωνίας. ἐγὼ οὖν οἴομαι ἐκεῖνον, ἢ ἀποθανεῖσθαι, ἢ ὁμοῦ τι τούτῳ ἐλᾶν, καὶ περί γε τῆς πραγματείας τῆς ἄλλης πάνυ φοβοῦμαι. ταῦτα δὴ πάντα εἴρηκά σοι, ὅτι ἡ δύναμις αὕτη τοῦ δαιμονίου τούτου, καὶ εἰς τὰς συνουσίας τῶν μετ' ἐμοῦ συνδιατριβόντων τὸ ἅπαν δύναται. πολλοῖς μὲν γὰρ ἐναντιοῦται, καὶ οὐκ ἔστι τούτοις ὠφεληθῆναι μετ' ἐμοῦ διατρίβουσιν, ὥστε οὐχ οἷόν τέ μοι τούτοις συνδιατρίβειν. πολλοῖς δὲ συνεῖναι μὲν οὐ διακωλύει, ὠφελοῦνται δὲ οὐδὲν συνόντες. οἷς δ' ἂν συλλάβηται τῆς συνουσίας ἡ τοῦ δαιμονίου δύναμις, οὗτοί εἰσιν ὧν καὶ σὺ ᾔσθησαι. ταχὺ γὰρ παραχρῆμα ἐπιδεδώκασι. καὶ τούτων αὖ τῶν ἐπιδιδόντων, οἱ μὲν, καὶ βέβαιον ἔχουσι καὶ παραμόνιμον τὴν ὠφέλειαν, πολλοὶ δὲ ὅσον ἂν μετ' ἐμοῦ χρόνον ὦσι, θαυμάσιον ἐπιδιδόασιν. ἐπειδὰν δέ μου ἀπόσχωνται, πάλιν οὐδὲν διαφέρουσιν ὁτουοῦν. τοῦτό ποτε ἔπαθεν Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου υἱὸς τοῦ Ἀριστείδου. διατρίβων γὰρ μετ' ἐμοῦ, πάμπολυ ἐπεδεδώκει ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. ἔπειτα αὐτῷ στρατεία τις ἐγένετο, καὶ ᾤχετο ἐκπλέων. ἥκων δὲ κατελάμβανε μετ' ἐμοῦ διατρίβοντα Θουκυδίδην τὸν Μελισίου υἱὸν τοῦ Θουκυδίδου. ὁ δὲ Θουκυδίδης τῇ προτεραίᾳ μοι διὰ ἀπεχθείας ἐν λόγοις τισὶν ἐγεγόνει. ἰδών με οὖν ὁ Ἀριστείδης, ἐπειδὴ ἠσπάσατό τε καὶ τὰ ἄλλα διελέχθη, Θουκυδίδην δὲ, ἔφη, ὦ Σώκρατες ἀκούω σεμνύνεσθαι ἄττα πρὸς σὲ, καὶ χαλεπαίνειν ὥς τι ὄντα. Ἔστι γὰρ, ἔφην, ἐγὼ, οὕτως.

Τί δὲ, οὐκ οἶδεν, ἔφη, πρὶν σοι συγγενέσθαι, οἷον ἦν τὸ ἀνδράποδον. Οὐκ ἔοικέ γε, ἔφην ἐγὼ, νὴ τοὺς θεούς. Ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτός γε, ἔφη, καταγελάστως ἔχω ὦ Σώκρατες. Τί μάλιστα, ἔφην ἐγώ. Ὅτι, ἔφη, πρίν με ἐκπλεῖν, ὁτῳοῦν ἀνθρώπων οἷός τ' ἦν διαλέγεσθαι, καὶ μηδενὸς χείρων φαίνεσθαι ἐν τοῖς λόγοις, ὥστε καὶ ἐδίωκον τὰς συνουσίας τῶν χαριεστάτων ἀνθρώπων. νυνὶ δὲ τοὐναντίον. φεύγω ἄν τινα καὶ αἰσθάνομαι πεπαιδευμένον. οὕτως αἰσχύνομαι ἐπὶ τῇ ἐμαυτοῦ φαυλότητι. Πότερον δὲ, ἦν δ' ἐγὼ, ἐξαίφνης σε προὔλιπεν αὕτη ἡ δύναμις; ἢ κατὰ σμικρόν; Κατὰ σμικρὸν, ἦ δ' ὅς. Ἡνίκα δέ σοι παρεγένετο, ἦν δ' ἐγώ; πότερον μαθόντι παρ' ἐμοῦ τι παρεγένετο, ἤ τινι ἄλλῳ τρόπῳ; Ἐγώ σοι ἐρῶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἄπιστον μὲν νὴ τοὺς θεοὺς, ἀληθὲς δέ. ἐγὼ γὰρ ἔμαθον μὲν παρὰ σοῦ οὐδὲν πώποτε, ὡς αὐτὸς οἶσθα. ἐπεδίδουν δὲ ὁπότε σοι συνείην. κἂν εἰ ἐν τῇ αὐτῇ μόνον οἰκίᾳ εἴην, μὴ ἐν τῷ αὐτῷ δὲ οἰκήματι, μᾶλλον ἢ ὁπότε ἐν τῷ αὐτῷ οἰκήματι. καὶ ἐμοί γε ἐδόκουν πολὺ μᾶλλον, ὁπότε ἐν τῷ αὐτῷ οἰκήματι ὤν, λέγοντός σου βλέποιμι πρὸς σὲ μᾶλλον, ἢ ὁπότε ἄλλοσε ὁρῴην. πολὺ δὴ μάλιστα καὶ πλεῖστον ἐπεδίδουν, ὁπότε παρ' αὐτόν σε καθήμην, ἐχόμενός σου καὶ ἁπτόμενος. νῦν δὲ, ἦ δ' ὅς, πᾶσα ἐκείνη ἡ ἕξις ἐξερρύηκεν. Ἔστιν οὖν ὦ Θέαγες τοιαύτη ἡ ἡμετέρα συνουσία. ἐὰν μὲν τῷ θεῷ φίλον ᾖ, πάνυ πολὺ ἐπιδώσεις καὶ ταχύ. εἰ δὲ μὴ, οὔ. ὅρα οὖν μή σοι ἀσφαλέστερον ᾖ παρ' ἐκείνων τινὶ παιδεύεσθαι, οἳ ἐγκρατεῖς αὐτοί εἰσι τῆς ὠφελείας, ἣν ὠφελοῦσι τοὺς ἀνθρώπους, μᾶλλον, ἢ παρ' ἐμοῦ ὅτι ἂν τύχοι τοῦτο πρᾶξαι. Θε. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν δοκεῖ ὦ Σώκρατες, ἡμᾶς οὑτωσὶ ποιῆσαι ἀποπειραθῆναι τοῦ δαιμονίου τούτου συνόντας ἀλλήλοις. καὶ ἐὰν μὲν παρείκῃ ἡμῖν, ταῦτα βέλτιστα. εἰ δὲ μὴ, τότε ἤδη παραχρῆμα βουλευσόμεθα, ὅ, τι δράσομεν, εἴτε ἄλλῳ συνεσόμεθα, εἴτε καὶ αὐτὸ τὸ θεῖον, τὸ σοὶ γιγνόμενον, πειρασόμεθα παραμυθεῖσθαι εὐχαῖσί τε καὶ θυσίαις, καὶ ἄλλῳ, ὅτῳ ἂν οἱ μάντεις ἐξηγῶνται. Δη. Μηκέτι πρὸς ταῦτα ἀντείπῃς ὦ Σώκρατες τῷ μειρακίῳ. εὖ γὰρ λέγει Θεάγης. Σω. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ χρῆναι οὕτω ποιεῖν, οὕτω ποιῶμεν.

Τέλος Θεάγους, ἢ περὶ σοφίας.

ΧΑΡΜΙΔΗΣ, Η ΠΕΡΙ ΣΩΦΡΟΣΥΝΗΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Σωκράτης, Χαιρεφῶν, Κριτίας, Χαρμίδης.

ΗΚΟΝ μὲν τῇ προτεραίᾳ ἑσπέρας ἐκ Ποτιδαίας ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου. οἷον δὲ διὰ χρόνου ἀφιγμένος, ἀσμένως ᾖα ἐπὶ τὰς συνήθεις διατριβάς, καὶ δὴ καὶ εἰς τὴν Ταυρέου παλαίστραν τὴν κατ' ἀντικρὺ τοῦ τῆς Βασιλικῆς ἱεροῦ εἰσῆλθον. καὶ αὐτόθι κατέλαβον πάνυ πολλοὺς, τοὺς μὲν, καὶ ἀγνῶτας ἐμοὶ, τοὺς δὲ πλείστους γνωρίμους. καί με ὡς εἶδον εἰσιόντα ἐξ ἀπροσδοκήτου, εὐθὺς πόρρωθεν ἠσπάζοντο ἄλλος ἄλλοθεν. Χαιρεφῶν δὲ, ἅτε καὶ μανικὸς ὢν, ἀναπηδήσας ἐκ μέσων, ἔθει πρός με καί μου λαβόμενος τῆς χειρὸς, ὦ Σώκρατες ἦ δ' ὅς, πῶς ἐσώθης ἐκ τῆς μάχης; ὀλίγον δὲ πρὶν ἡμᾶς ἀπιέναι, μάχη ἐγεγόνει ἐν τῇ Ποτιδαίᾳ, ἣν ἄρτι ἦσαν οἱ τῇδε πεπυσμένοι. Καὶ ἐγὼ πρὸς αὐτὸν ἀποκρινόμενος, οὑτωσὶ ἔφην, ὡς σὺ ὁρᾷς. Καὶ μὴν ἤγγελταί γε δεῦρο ἔφη, ἥ τε μάχη πάνυ ἰσχυρὰ γεγονέναι, καὶ ἐν αὐτῇ πολλοὺς τῶν γνωρίμων τεθνάναι. Καὶ ἐπιεικῶς ἦν δ' ἐγὼ, ἀληθῆ ἀπήγγελται. Παρεγένου μὲν ἦ δ' ὅς,

τῇ μάχῃ;

τῇ μάχῃ; Παρεγενόμην. Δεῦρο δὴ ἔφη καθιζόμενος ἡμῖν διήγησαι. οὐ γάρ τοι πω πάντα σαφῶς πεπύσμεθα. καὶ ἅμα με καθίζει ἄγων παρὰ Κριτίαν τὸν Καλαίσχρου. παρακαθεζόμενος οὖν ἠσπαζόμην τόν τε Κριτίαν, καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ διηγούμην αὐτοῖς τὰ ἀπὸ στρατοπέδου, ὅ,τι με τις ἀνέροιτο. ἠρώτων δὲ ἄλλος ἄλλο. ἐπειδὴ δὲ τῶν τοιούτων ἅδην εἴχομεν, αὖθις ἐγὼ αὐτοὺς ἀνηρώτων τὰ τῇδε περὶ φιλοσοφίας, ὅπως ἔχει τανῦν, περί τε τῶν νέων, εἴτινες ἐν αὐτοῖς διαφέροντες ἢ σοφίᾳ, ἢ κάλλει, ἢ ἀμφότερα ἐγγεγονότες εἶεν. καὶ ὁ Κριτίας ἀποβλέψας πρὸς τὴν θύραν, ἰδών τινας νεανίσκους εἰσιόντας καὶ λοιδορουμένους ἀλλήλοις, καὶ ἄλλον ὄχλον ὄπισθεν ἑπόμενον, περὶ μὲν τῶν καλῶν ὦ Σώκρατες ἔφη αὐτίκα μοι δοκεῖς εἴσεσθαι. οὗτοι γὰρ τυγχάνουσιν οἱ εἰσιόντες, πρόδρομοί τε καὶ ἐρασταὶ ὄντες τοῦ δοκοῦντος καλλίστου εἶναι τά γε δὴ νῦν. φαίνεται δέ μοι καὶ αὐτὸς ἐγγὺς ἤδη που εἶναι προσιών. Ἔστι δὲ ἦν δ' ἐγώ, τίς τε καὶ τοῦ; Οἶσθά που σύ γε ἔφη, ἀλλ' οὔπω ἐν ἡλικίᾳ ἦν πρίν σε ἀπιέναι. Χαρμίδην τὸν τοῦ Γλαύκωνος τοῦ ἡμετέρου θείου υἱόν, ἐμὸν δὲ ἀνεψιόν; Οἶδα μέντοι νὴ Δία, ἦν δ' ἐγώ. οὐ γάρ τοι φαῦλος οὐδὲ τότε ἦν ἔτι παῖς ὤν. νῦν δ' οἶμαί που εὖ μάλα ἂν ἤδη μειράκιον εἴη. Αὐτίκα ἔφη εἴσῃ, καὶ ἡλίκος, καὶ οἷος γέγονε. καὶ ἅμα ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ὁ Χαρμίδης εἰσέρχεται. Ἐμοὶ μὲν οὖν ὦ ἑταῖρε οὐδὲν σταθμητόν. ἀτεχνῶς γὰρ λευκὴ στάθμη εἰμὶ πρὸς τοὺς καλούς. σχεδὸν γάρ τί μοι πάντες οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται. ἀτὰρ οὖν δὴ καὶ τότε ἐκεῖνος ἐμοὶ θαυμαστὸς ἐφάνη τό, τε μέγεθος, καὶ τὸ κάλλος. οἱ δὲ δὴ ἄλλοι πάντες ἐρᾶν ἔμοιγε ἐδόκουν αὐτοῦ. οὕτως ἐκπεπληγμένοι τε καὶ τεθορυβημένοι ἦσαν ἡνίκ' εἰσῄει. πολλοὶ δὲ δὴ ἄλλοι ἐρασταὶ καὶ ἐν τοῖς ὄπισθεν εἵποντο. καὶ τὸ μὲν ἡμέτερον τὸ τῶν ἀνδρῶν ἧττον θαυμαστὸν ἦν. ἀλλ' ἐγὼ καὶ τοῖς παισὶ προσέσχον τὸν νοῦν, ὡς οὐδεὶς ἄλλοσ' ἔβλεπεν αὐτῶν, οὐδ' ὅστις σμικρότατος ἦν, ἀλλὰ πάντες ὥσπερ ἄγαλμα ἐθεῶντο αὐτόν. Καὶ ὁ Χαιρεφῶν καλέσας με, τί σοι φαίνεται ὁ νεανίσκος ἔφη ὦ Σώκρατες; οὐκ εὐπρόσωπος; Ὑπερφυῶς ἦν δ' ἐγώ. Οὗτος μέντοι ἔφη, εἰ ἐθέλει ἀποδῦναι, δόξει σοι ἀπρόσωπος εἶναι. οὕτως τὸ εἶδος πάγκαλός ἐστιν. συνέφασαν οὖν καὶ οἱ ἄλλοι ταὐτὰ ταῦτα τῷ Χαιρεφῶντι. Κἀγὼ Ἡράκλεις ἔφην, ὡς ἄμαχον λέγετε τὸν ἄνδρα, εἰ ἔτι αὐτῷ ἓν μόνον τυγχάνει προσὸν σμικρόν τι. Τί, ἔφη ὁ Κριτίας; Εἰ τὴν ψυχὴν ἦν δ' ἐγώ, τυγχάνει εὖ πεφυκώς. πρέπει δέ που ὦ Κριτία τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι τῆς γε ὑμετέρας ὄντα οἰκίας. Ἀλλ' ἔφη πάνυ καλὸς καὶ ἀγαθός ἐστι καὶ ταῦτα. Τί οὖν ἔφην; οὐκ ἀπεδύσαμεν αὐτοῦ αὐτὸ τοῦτο, καὶ ἐθεασάμεθα πρότερον τοῦ εἴδους; πάντως γάρ που τηλικοῦτος ὢν ἤδη ἐθέλει διαλέγεσθαι. Καὶ πάνυ γε ἔφη ὁ Κριτίας, ἐπεί τοι καὶ ἔστι φιλόσοφός γε, καὶ ὡς δοκεῖ ἄλλοις τε καὶ ἑαυτῷ, πάνυ ποιητικός. Τοῦτο μὲν ἦν δ' ἐγὼ ὦ φίλε Κριτία, πόρρωθεν τὸ καλὸν ὑμῖν ὑπάρχει ἀπὸ τῆς Σόλωνος συγγενείας. ἀλλὰ τί οὐκ ἐπέδειξάς μοι τὸν νεανίαν καλέσας δεῦρο; οὐδὲ γὰρ ἄν που εἰ ἐτύγχανε νεώτερος ὤν, αἰσχρὸν ἂν ἦν αὐτῷ διαλέγεσθαι ἡμῖν, ἐναντίον γε σοῦ ἐπιτρόπου τε ἅμα καὶ ἀνεψιοῦ ὄντος. Ἀλλὰ καλῶς ἔφη λέγεις. καὶ καλοῦμεν αὐτόν, καὶ ἅμα πρὸς τὸν ἀκόλουθον, παῖ ἔφη, κάλει Χαρμίδην, εἰπὼν ὅτι βούλομαι αὐτὸν ἰατρῷ συστῆσαι περὶ τῆς ἀσθενείας, ἧς πρῴην πρός με ἔλεγεν, ὅτι ἀσθενεῖ. Πρὸς οὖν ἐμὲ ὁ Κριτίας ἔναγχός τι ἔφη, βαρύνεσθαί τι τὴν κεφαλὴν ἕωθεν ἀνιστάμενος. ἀλλὰ τί σε κωλύει προσποιήσασθαι πρὸς αὐτὸν ἐπίστασθαί τι κεφαλῆς φάρμακον; Οὐδὲν ἦν δ' ἐγώ. μόνον ἐλθέτω. Ἀλλ' ἥξει, ἔφη. ὅπερ οὖν καὶ ἐγένετο. ἧκε γάρ, καὶ ἐποίησε γέλωτα πολύν. ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῶν καθημένων συγχωρῶν τὸν πλησίον ὤθει σπουδῇ, ἵνα παρ' αὐτῷ καθέζοιτο, ἕως τῶν ἐπ' ἐσχάτῳ καθημένων, τὸν μὲν ἀνεστήσαμεν, τὸν δὲ πλάγιον κατεβάλομεν. ὁ δ' ἐλθὼν, μεταξὺ ἐμοῦ τε καὶ τοῦ Κριτίου ἐκαθέζετο. ἐνταῦθα μέντοι ὦ φίλε ἐγὼ ἤδη ἠπόρουν, καί μου ἡ πρόσθεν θρασύτης ἐξεκέκοπτο, ἣν εἶχον ἐγὼ, ὡς πάνυ ῥᾳδίως αὐτῷ διαλεξόμενος. ἐπειδὴ δὲ φράσαντος τοῦ Κριτίου, ὅτι ἐγὼ εἴην ὁ τὸ φάρμακον ἐπιστάμενος, ἐνέβλεψέ τέ μοι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀμήχανόν τι οἷον, καὶ ἀνήγετο ὡς ἐρωτήσων. καὶ οἱ ἐν τῇ παλαίστρᾳ ἅπαντες περιέρρεον ἡμᾶς κύκλῳ κομιδῇ. τότε δὴ ὦ γεννάδα, εἶδόν τε τὰ ἐντὸς τοῦ ἱματίου, καὶ ἐφλεγόμην, καὶ οὐκ ἔτ' ἐν ἐμαυτοῦ ἦν. καὶ ἐνόμισα σοφώτατον εἶναι τὸν Κριτίαν τὰ ἐρωτικά. ὃς εἶπεν ἐπὶ τοῦ καλοῦ λέγων παιδός, ἄλλῳ ὑποτιθέμενος εὐλαβεῖσθαι, μὴ κατέναντι λέοντος νεβρὸν ἐλθόντα μοῖραν αἱρεῖσθαι κρεῶν. αὐτὸς γάρ μοι ἐδόκουν ὑπὸ τοῦ τοιούτου θρέμματος ἑαλωκέναι. ὅμως δὲ αὐτοῦ ἐρωτήσαντος εἰ ἐπισταίμην τὸ τῆς κεφαλῆς φάρμακον, μόγις πως ἀπεκρινάμην ὅτι ἐπισταίμην.

Τί οὖν ἦν δ' ὅς ἐστι; Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὅτι αὐτὸ μὲν εἴη φύλλον τι. ἐπῳδὴ δέ τις ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ εἴη. ἣν εἰ μέν τις ἐπᾴδοι ἅμα καὶ χρῷτο αὐτῷ, παντάπασιν ὑγιᾶ ποιεῖ τὸ φάρμακον. ἄνευ δὲ τῆς ἐπῳδῆς οὐδὲν ὄφελος εἴη τοῦ φύλλου. Καὶ ὅς, ἀπογράψομαι τοίνυν ἔφη παρὰ σοῦ τὴν ἐπῳδήν. Πότερον ἦν δ' ἐγὼ ἐάν με πείθῃς, ἢ κἂν μή; Γελάσας οὖν, ἐάν σε πείθω ἔφη ὦ Σώκρατες. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. καὶ τοὔνομά μου σὺ ἀκριβοῖς; Εἰ μὴ ἀδικῶ γε ἔφη. οὐ γάρ τι σοῦ ὀλίγος λόγος ἐστὶν ἐν τοῖς ἡμετέροις ἡλικιώταις. μέμνημαι δὲ ἔγωγε καὶ παῖς ὤν, Κριτίᾳ τῷδε ξυνόντα σε. Καλῶς δὲ σὺ ἦν δ' ἐγὼ ποιῶν. μᾶλλον γάρ σοι παρρησιάσομαι περὶ τῆς ἐπῳδῆς, οἵα τυγχάνει οὖσα. ἄρτι δ' ἠπόρουν τίνι τρόπῳ σοι ἐνδειξαίμην τὴν δύναμιν αὐτῆς. ἔστι γὰρ ὦ Χαρμίδη τοιαύτη, οἵα μὴ δύνασθαι τὴν κεφαλὴν μόνον ὑγιᾶ ποιεῖν. ἀλλ' ὥσπερ ἴσως ἤδη καὶ σὺ ἀκήκοας τῶν ἀγαθῶν ἰατρῶν, ἐπειδάν τις αὐτοῖς προσέλθῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλγῶν, λέγουσί που, ὅτι οὐχ οἷόν τε αὐτοὺς μόνους ἐπιχειρεῖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰᾶσθαι, ἀλλ' ἀναγκαῖον εἴη ἅμα καὶ τὴν

κεφαλὴν θεραπεύειν, εἰ μέλλοι καὶ τὰ τῶν ὀμμάτων εὖ ἔχειν. καὶ αὖ τὸ τὴν κεφαλὴν οἴεσθαι ἄν ποτε θεραπεῦσαι αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς ἄνευ ὅλου τοῦ σώματος, πολλὴν ἄνοιαν εἶναι. ἐκ δὴ τούτου τοῦ λόγου διαίταις ἐπὶ πᾶν τὸ σῶμα τρεπόμενοι, μετὰ τοῦ ὅλου τὸ μέρος ἐπιχειροῦσι θεραπεύειν τε καὶ ἰᾶσθαι. ἢ οὐκ ᾔσθησαι ὅτι ταῦτα οὕτω λέγουσί τε καὶ ἔχει; Πάνυ γε ἔφη. Οὐκοῦν καλῶς σοι δοκεῖ λέγεσθαι, καὶ ἀποδέχῃ τὸν λόγον;

Πάντων μάλιστα, ἔφη. Κἀγὼ ἀκούσας αὐτοῦ ἐπαινέσαντος, ἀνεθάῤῥησά τε, καί μοι κατὰ σμικρὸν πάλιν ἡ θρασύτης ξυνηγείρετο, καὶ ἀνεζωπυρούμην. καὶ εἶπον, τοιοῦτον τοίνυν ἐστὶν ὦ Χαρμίδη, καὶ τὸ ταύτης τῆς ἐπῳδῆς. ἔμαθον δ' αὐτὴν ἐγὼ ἐκεῖ ἐπὶ στρατιᾶς παρά τινος τῶν Θρᾳκῶν τῶν Ζαμόλξιδος ἰατρῶν, οἳ λέγονται καὶ ἀπαθανατίζειν. ἔλεγε δὲ ὁ Θρᾷξ οὗτος, ὅτι ταῦτα μὲν ἰατροὶ οἱ Ἕλληνες, ἃ δὴ νῦν ἐγὼ ἔλεγον, καλῶς λέγοιεν. ἀλλὰ Ζάμολξις ἔφη, λέγει ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς θεὸς ὤν, ὅτι ὥσπερ ὀφθαλμοὺς ἄνευ κεφαλῆς οὐ δεῖ ἐπιχειρεῖν ἰᾶσθαι, οὐδὲ κεφαλὴν ἄνευ σώματος, οὕτως οὐδὲ σῶμα ἄνευ ψυχῆς. ἀλλὰ τοῦτο καὶ αἴτιον εἴη τοῦ διαφεύγειν τοὺς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἰατροὺς τὰ πολλὰ νοσήματα, ὅτι τὸ ὅλον ἀγνοοῖεν οὗ δέοι τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι. οὗ μὴ καλῶς ἔχοντος, ἀδύνατον εἴη τὸ μέρος εὖ ἔχειν. πάντα γὰρ ἔφη ἐκ τῆς ψυχῆς ὡρμῆσθαι, καὶ τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ τῷ σώματι, καὶ παντὶ τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκεῖθεν ἐπιῤῥεῖν ὥσπερ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὰ ὄμματα. δεῖν οὖν ἐκεῖνο καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα θεραπεύειν, εἰ μέλλει καὶ τὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὰ τοῦ ὅλου σώματος καλῶς ἔχειν. θεραπεύεσθαι δὲ τὴν ψυχὴν ἔφη ὦ μακάριε ἐπῳδαῖς τισι. τὰς δ' ἐπῳδὰς ταύτας, τοὺς λόγους εἶναι τοὺς καλούς. ἐκ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐν ταῖς ψυχαῖς σωφροσύνην ἐγγίγνεσθαι, ἧς ἐγγενομένης καὶ παρούσης, ῥᾴδιον ἤδη εἶναι τὴν ὑγίειαν, καὶ τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι πορίζειν. διδάσκων οὖν με τό τε φάρμακον καὶ τὰς ἐπῳδάς, ὅπως ἔφη τῷ φαρμάκῳ τούτῳ μηδείς σε πείσῃ τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν θεραπεύειν, ὃς ἂν μὴ τὴν ψυχὴν πρῶτον παράσχῃ τῇ ἐπῳδῇ ὑπὸ σοῦ θεραπευθῆναι. καὶ γὰρ νῦν ἔφη τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἁμάρτημα περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι χωρὶς ἑκατέρου σωφροσύνης τε καὶ ὑγιείας, ἰατροί τινες ἐπιχειροῦσιν εἶναι. καί μοι πάνυ σφόδρα ἐνετέλλετο, μήτε πλούσιον οὕτω μηδένα εἶναι, μήτε γενναῖον, μήτε καλόν, ὃς ἐμὲ πείσει ἄλλως ποιεῖν. ἐγὼ οὖν ὀμώμοκα γὰρ αὐτῷ, καί μοι ἀνάγκη πείθεσθαι. πείσομαι οὖν. καὶ σὺ ἐὰν μὲν βούλῃ κατὰ τὰς τοῦ ξένου ἐντολὰς τὴν ψυχὴν πρῶτον παρασχεῖν ἐπᾶσαι ταῖς τοῦ Θρᾳκὸς ἐπῳδαῖς, προσοίσω τὸ φάρμακον τῇ κεφαλῇ. εἰ δὲ μή, οὐκ ἂν ἔχοιμεν ὅ, τι ποιοῖμέν σοι ὦ φίλε Χαρμίδη. Ἀκούσας οὖν μου ὁ Κριτίας ταῦτα εἰπόντος, ἕρμαιον ἔφη ὦ Σώκρατες γεγονὸς ἂν εἴη ἡ τῆς κεφαλῆς ἀσθένεια τῷ νεανίσκῳ, εἰ ἀναγκασθήσεται καὶ τὴν διάνοιαν διὰ τὴν κεφαλὴν βελτίων γενέσθαι. λέγω μέντοι σοι ὅτι Χαρμίδης τῶν ἡλικιωτῶν οὐ μόνον τῇ ἰδέᾳ ἐδόκει διαφέρειν, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τούτῳ, οὗ σὺ φὴς τὴν ἐπῳδὴν ἔχειν. φὴς δὲ σωφροσύνης. ἦ γάρ; Πάνυ γε, ἦν δ' ἐγώ. Εὖ τοίνυν ἴσθι ἔφη, ὅτι πάνυ πολὺ δοκεῖ σωφρονέστατος εἶναι τῶν νυνί, καὶ τἄλλα πάντα εἰς ὅσον ἡλικίας ἥκει, οὐδενὸς χείρων ὤν. Καὶ γὰρ ἦν δ' ἐγὼ καὶ δίκαιον ὦ Χαρμίδη διαφέρειν σε τῶν ἄλλων πᾶσι τοῖς τοιούτοις. οὐ γὰρ οἶμαι ἄλλον οὐδένα τῶν ἐνθάδε ῥᾳδίως ἂν ἔχειν ἐπιδεῖξαι, ποῖαι δύο οἰκίαι συνελθοῦσαι εἰς ταὐτὸν τῶν Ἀθήνησιν, ἐκ τῶν εἰκότων, καλλίω ἂν καὶ ἀμείνω γεννήσειαν, ἢ ἐξ ὧν σὺ γέγονας. ἥ τε γὰρ πατρῴα ὑμῖν οἰκία ἡ Κριτίου τοῦ Δρωπίδου, καὶ ὑπὸ Ἀνακρέοντος, καὶ ὑπὸ Σόλωνος, καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν ποιητῶν ἐγκεκωμιασμένη παραδέδοται ἡμῖν, ὡς διαφέρουσα κάλλει τε καὶ ἀρετῇ, καὶ τῇ ἄλλῃ λεγομένῃ εὐδαιμονίᾳ. καὶ αὖ ἡ πρὸς μητρὸς ὡσαύτως. Πυριλάμπους γὰρ τοῦδε, τοῦ σοῦ θείου, οὐδεὶς τῶν ἐν τῇ Ἠπείρῳ λέγεται καλλίων καὶ μείζων ἀνὴρ δόξαι εἶναι, ὁσάκις ἐκεῖνος ἢ παρὰ μέγαν βασιλέα, ἢ παρὰ ἄλλον τινὰ τῶν ἐν τῇ Ἠπείρῳ πρεσβεύων ἀφίκετο. σύμπασα δ' αὕτη ἡ οἰκία, οὐδὲν τῆς ἑτέρας ὑποδεεστέρα. ἐκ δὴ τοιούτων γεγονότα, εἰκός σε εἰς πάντα πρῶτον εἶναι. τὰ μὲν οὖν ὁρώμενα τῆς ἰδέας ὦ φίλε παῖ Γλαύκωνος, δοκεῖς μοι οὐδένα τῶν προγόνων καταισχύνειν. εἰ δὲ δὴ καὶ πρὸς σωφροσύνην, καὶ πρὸς τἄλλα κατὰ τὸν τοῦδε λόγον ἱκανῶς πέφυκας, μακάριόν σε ἦν δ' ἐγὼ ὦ φίλε Χαρμίδη ἡ μήτηρ ἔτικτεν. ἔχει δ' οὖν οὕτως. εἰ μέν σοι ἤδη πάρεστιν ὁ λέγει Κριτίας ὅδε σωφροσύνη, καὶ εἶ σώφρων ἱκανῶς, οὐδὲν ἔτι σοι ἔδει οὔτε τῶν Ζαμόλξιδος, οὔτε τῶν Ἀβάριδος τοῦ ὑπερβορέου ἐπῳδῶν. ἀλλ' αὐτό σοι ἂν ἤδη δοτέον εἴη τὸ τῆς κεφαλῆς φάρμακον. εἰ δ' ἔτι τούτων ἐπιδεὴς εἶναι δοκεῖς, ἐπᾳστέον πρὸ τῆς τοῦ φαρμάκου δόσεως. αὐτὸς οὖν μοι εἰπὲ πότερον ὁμολογεῖς τῷδε καὶ φὴς ἱκανῶς ἤδη σωφροσύνης μετέχειν, ἢ ἐνδεὴς εἶναι. Ἀνερυθριάσας οὖν ὁ Χαρμίδης, πρῶτον μὲν ἔτι καλλίων ἐφάνη. καὶ γὰρ τὸ αἰσχυντηλὸν αὐτοῦ τῇ ἡλικίᾳ ἔπρεψεν. ἔπειτα καὶ οὐκ ἀγεννῶς ἀπεκρίνατο. εἶπε γὰρ ὅτι οὐ ῥᾴδιον εἴη ἐν τῷ παρόντι, οὔθ' ὁμολογεῖν, οὔτε ἐξάρνῳ εἶναι τὰ ἐρωτώμενα. ἐὰν μὲν γὰρ ἢ δ' ὃς μὴ φῶ εἶναι σώφρων, ἅμα μὲν ἄτοπον αὐτὸν καθ' ἑαυτοῦ τοιαῦτα λέγειν, ἅμα δὲ καὶ Κριτίαν τόνδε ψευδῆ ἐπιδείξω, καὶ ἄλλους πολλούς, οἷς δοκῶ εἶναι σώφρων, ὡς ὁ τούτου λόγος. ἐὰν δ' αὖ φῶ, καὶ ἐμαυτὸν ἐπαινῶ, ἴσως ἐπαχθὲς φανεῖται. ὥστε οὐκ ἔχω ὅ, τι σοι ἀποκρίνωμαι. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὅτι μοι εἰκότα φαίνῃ λέγειν ὦ Χαρμίδη. καί μοι δοκεῖ ἦν δ' ἐγὼ κοινῇ εἴη ἂν εἶναι σκεπτέον, εἴτε κέκτησαι, εἴτε μὴ ὃ πυνθάνομαι, ἵνα μήτε σὺ ἀναγκάζῃ λέγειν ἃ μὴ βούλει, μήτ' αὖ ἐγὼ ἀσκέπτως ἐπὶ τὴν ἰατρικὴν τρέπωμαι. εἰ οὖν σοι φίλον, ἐθέλω σκοπεῖν μετὰ σοῦ. εἰ δὲ μή, ἐᾶν. Ἀλλὰ πάντων μάλιστα ἔφη φίλον. ὥστε τούτου γε ἕνεκα ὅπῃ αὐτὸς οἴει βέλτιον σκέψασθαι, ταύτῃ σκόπει. Τῇδε τοίνυν ἔφην ἐγὼ δοκεῖ μοι βελτίστη εἶναι ἡ σκέψις περὶ αὐτοῦ. δῆλον γὰρ ὅτι εἴ σοι πάρεστι σωφροσύνη, ἔχεις τι περὶ αὐτῆς

δοξάζειν. ἀνάγκη γάρ που ἐνοῦσαν αὐτήν, εἴπερ ἔνεστιν, αἴσθησίν τινα παρέχειν, ἐξ ἧς δόξα ἄν τίς τοι περὶ αὐτῆς εἴη, ὅ,τι ἐστὶ καὶ ὁποῖόν τι ἡ σωφροσύνη. ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγε ἔφη οἶμαι. Οὐκοῦν τοῦτό γε ἔφην ὃ οἴει, ἐπειδήπερ ἑλληνίζειν ἐπίστασαι, κἂν εἴποις δήπου αὐτὸ ὅτι σοι φαίνεται; Ἴσως ἔφη.

Ἵνα τοίνυν τοπάσωμεν εἴ τε σοι ἔνεστιν, εἴτε μή, εἰπὲ ἦν δ' ἐγώ, τί φῂς εἶναι σωφροσύνην κατὰ τὴν σὴν δόξαν; Καὶ ὃς τομὲν πρῶτον ὤκνει τε, καὶ οὐ πάνυ ἤθελεν ἀποκρίνασθαι. ἔπειτα μέντοι εἶπεν, ὅτι οἱ δοκεῖ σωφροσύνη εἶναι, τὸ κοσμίως πάντα πράττειν, καὶ ἡσυχῇ ἔν τε ταῖς ὁδοῖς βαδίζειν καὶ διαλέγεσθαι, καὶ τἄλλα πάντα ὡσαύτως ποιεῖν. καί μοι δοκεῖ ἔφη συλλήβδην, ἡσυχιότης τις εἶναι ὃ ἐρωτᾷς.

Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ εὖ λέγεις. φασί γέ τοι ὦ Χαρμίδη τοὺς ἡσυχίους σώφρονας εἶναι. ἴδωμεν δὴ εἴ τι λέγουσιν. εἰπὲ γάρ μοι, οὐ τῶν καλῶν μέντοι ἡ σωφροσύνη ἐστί; Πάνυ γε ἔφη. Πότερον οὖν κάλλιστον ἐν γραμματιστοῦ τὰ ὅμοια γράμματα γράφειν ταχύ, ἢ ἡσυχῇ; Ταχύ. Τί δ' ἀναγινώσκειν, ταχέως ἢ βραδέως; Ταχέως. Καὶ μὲν δὴ καὶ τὸ κιθαρίζειν ταχέως, καὶ τὸ παλαίειν ὀξέως, πολὺ κάλλιον τοῦ ἡσυχῇ τε καὶ βραδέως; Ναί. Τί δὲ πυκτεύειν τε καὶ παγκρατιάζειν, οὐχ ὡσαύτως; Πάνυ γε.

Θεῖν δὲ καὶ ἅλλεσθαι, καὶ τὰ τοῦ σώματος ἅπαντα ἔργα, οὐ τὰ μὲν ὀξέως καὶ ταχὺ γιγνόμενα τὰ τοῦ καλοῦ ἐστι; τὰ δὲ βραδέα μόγις τε καὶ ἡσυχῇ, τὰ τοῦ αἰσχροῦ; Φαίνεται. Φαίνεται ἄρα ἡμῖν ἔφην ἐγώ, κατά γε τὸ σῶμα, οὐ τὸ ἡσύχιον, ἀλλὰ τὸ τάχιστον καὶ ὀξύτατον, κάλλιστον ὄν. ἢ γάρ; Πάνυ γε.

Ἡ δέ γε σωφροσύνη καλόν τι ἦν; Ναί. Οὐ τοίνυν κατά γε τὸ σῶμα ἡ ἡσυχιότης ἄν, ἀλλ' ἡ ταχυτὴς σωφρονέστερον εἴη, ἐπειδὴ καλὸν ἡ σωφροσύνη. Ἔοικεν ἔφη. Τί δὲ ἦν δ' ἐγώ, εὐμαθία κάλλιον, ἢ δυσμαθία; Εὐμαθία. Ἔστι δέ γ' ἔφην ἡ μὲν εὐμαθία ταχέως μανθάνειν, ἡ δὲ δυσμαθία, ἡσυχῇ καὶ βραδέως; Ναί. Διδάσκειν δὲ ἄλλον, οὐ ταχέως καὶ κάλλιον καὶ σφόδρα μᾶλλον, ἢ ἡσυχῇ τε καὶ βραδέως; Ναί. Τί δέ, ἀναμιμνήσκεσθαι καὶ μεμνῆσθαι ἡσυχῇ τε καὶ βραδέως κάλλιον, ἢ σφόδρα καὶ ταχέως; Σφόδρ' ἔφη καὶ ταχέως. Ἡ δ' ἀγχίνοια, οὐχὶ ὀξύτης τίς ἐστι τῆς ψυχῆς, ἀλλ' οὐχὶ ἡσυχία;

Ἀληθῆ. Οὐκοῦν καὶ τὸ ξυνιέναι τὰ λεγόμενα, καὶ ἐν γραμματιστοῦ καὶ κιθαριστοῦ, καὶ ἄλλοθι πανταχοῦ, οὐχ ὡς ἡσυχαίτατα ἀλλ' ὡς τάχιστά ἐστι καὶ κάλλιστα; Ναί. Ἀλλὰ μὴν ἔν γε ταῖς ζητήσεσι τῆς ψυχῆς, καὶ τῷ βουλεύεσθαι, οὐχ ὁ ἡσυχώτατος, ὡς ἐγὼ οἶμαι, καὶ μόλις βουλόμενός τε καὶ ἀνευρίσκων ἐπαίνου δοκεῖ ἄξιος εἶναι, ἀλλ' ὁ ῥᾷστά τε καὶ τάχιστα τοῦτο δρῶν. Ἔστι ταῦτα ἔφη. Οὐκοῦν πάντα ἦν δ' ἐγὼ ὦ Χαρμίδη ἡμῖν καὶ τὰ περὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, τὰ τοῦ τάχους τε καὶ τῆς ὀξύτητος καλλίω φαίνεται, ἢ τὰ τῆς βραδύτητός τε καὶ ἡσυχιότητος. Κινδυνεύει, ἔφη. Οὐκ ἄρα ἡσυχιότης τις ἡ σωφροσύνη ἂν εἴη, οὐδ' ἡσύχιος ὁ σώφρων βίος, ἕκ γε τούτου τοῦ λόγου, ἐπειδὴ καλὸν αὐτὸν δεῖ εἶναι, σώφρονα ὄντα. δυοῖν γὰρ δὴ τὰ ἕτερα, ἢ οὐδαμῇ ἡμῖν, ἢ πάνυ που ὀλιγαχοῦ αἱ ἡσύχιοι πράξεις ἐν τῷ βίῳ καλλίους ἐφάνησαν, ἢ αἱ ταχεῖαί τε καὶ ἰσχυραί. εἰ δ' οὖν ὦ φίλε ὅτι μάλιστα μηδὲν ἐλάττους αἱ ἡσύχιοι τῶν σφοδρῶν τε καὶ ταχειῶν πράξεων τυγχάνουσι καλλίους οὖσαι, οὐδὲ ταύτῃ σωφροσύνη ἂν εἴη μᾶλλόν τι τὸ ἡσυχῇ πράττειν, ἢ τὸ σφόδρα τε καὶ ταχέως, οὔτε ἐν βαδισμῷ, οὔτε ἐν λέξει, οὔτε ἄλλοθι οὐδαμοῦ. οὐδὲν ὁ ἡσύχιος βίος κόσμιος, τοῦ μὴ ἡσυχίου σωφρονέστερος ἂν εἴη, ἐπειδὴ ἐν τῷ λόγῳ τῶν καλῶν τι ἡμῖν ἡ σωφροσύνη ὑπετέθη. καλὰ δέ, οὐχ ἧττον τὰ ταχέα τῶν ἡσυχίων πέφανται. Ὀρθῶς μοι δοκεῖς ἔφη ὦ Σώκρατες εἰρηκέναι.

Πάλιν τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Χαρμίδη μᾶλλον προσέχων τὸν νοῦν, καὶ εἰς σεαυτὸν ἀποβλέψας, ἐννοήσας ὁποῖόν τινά σε ποιεῖ ἡ σωφροσύνη παροῦσα, καὶ ποία τις οὖσα, τοιοῦτον ἀπεργάζοιτο ἄν. πάντα ταῦτα συλλογισάμενος εἰπὲ εὖ καὶ ἀνδρείως τί σοι φαίνεται εἶναι. Καὶ ὃς ἐπισχών, καὶ πάνυ ἀνδρικῶς πρὸς ἑαυτὸν διασκεψάμενος, δοκεῖ τοίνυν ἔφη αἰσχύνεσθαι ποιεῖν ἡ σωφροσύνη, καὶ αἰσχυντηλὸν τὸν ἄνθρωπον, καὶ εἶναι ὅπερ αἰδὼς ἡ σωφροσύνη. Εἶεν ἦν δ' ἐγώ, οὐ καλὸν ἄρτι ὡμολόγεις τὴν σωφροσύνην εἶναι; Πάνυ γ' ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες οἱ σώφρονες; Ναί. Ἆρ' οὖν ἂν εἴη ἀγαθόν, ὃ μὴ ἀγαθοὺς ἀπεργάζεται; Οὐ δῆτα. Οὐ μόνον οὖν ἄρα καλόν, ἀλλὰ καὶ ἀγαθόν ἐστιν. Ἔμοιγε δοκεῖ. Τί οὖν ἦν δ' ἐγώ, Ὁμήρῳ οὐ πιστεύεις καλῶς λέγειν λέγοντι, ὅτι. Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ παρεῖναι. Ἔγωγ' ἔφη. Ἔστιν ἄρα, ὡς ἔοικεν, αἰδὼς οὐκ ἀγαθὸν καὶ ἀγαθόν. Φαίνεται.

Σωφροσύνη δέ γε ἀγαθόν. εἴπερ ἀγαθοὺς ποιεῖ, οἷς ἂν παρῇ, κακοὺς δὲ μή. Ἀλλὰ μὴν οὕτω γε δοκεῖ μοι ἔχειν, ὡς σὺ λέγεις. Οὐκ ἄρα σωφροσύνη ἂν εἴη αἰδώς. εἴπερ τὸ μὲν ἀγαθὸν τυγχάνει ὄν, αἰδὼς δὲ μηδὲν μᾶλλον ἀγαθόν, ἢ καὶ κακόν. Ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ ἔφη ὦ Σώκρατες τοῦτο μὲν ὀρθῶς λέγεσθαι. τόδε δὲ σκέψαι, τί σοι δοκεῖ εἶναι περὶ σωφροσύνης. ἄρτι γὰρ ἀνεμνήσθην, ὃ ἤδη του ἤκουσα λέγοντος, ὅτι σωφροσύνη ἂν εἴη τὸ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν. σκόπει οὖν τοῦτο εἰ ὀρθῶς σοι δοκεῖ λέγειν ὁ λέγων. Καὶ ἐγὼ ὦ μιαρὲ ἔφην, Κριτίου τοῦδε ἀκήκοας αὐτό, ἢ ἄλλου του τῶν σοφῶν. Ἔοικεν ἔφη ὁ Κριτίας ἄλλου. οὐ γὰρ δὴ ἐμοῦ γε. Ἀλλὰ τί διαφέρει ἢ δ' ὃς ὁ Χαρμίδης ὦ Σώκρατες, ὅτου ἤκουσα; Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ. πάντως γὰρ οὐ τοῦτο σκεπτέον ὅστις αὐτὸ εἶπεν, ἀλλὰ πότερον ἀληθὲς λέγεται, ἢ οὔ. Νῦν ὀρθῶς λέγεις, ἢ δ' ὅς. Νὴ Δία ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' εἰ καὶ εὑρήσομεν αὐτὸ ὅπῃ ἔχει, θαυμάζοιμ' ἄν. αἰνίγματι γάρ τινι ἔοικεν. Ὅτι δή τι γε ἔφη; Ὅτι οὐ δήπου ἦν δ' ἐγώ, τὰ ῥήματα ἐφθέγξατο ταύτῃ, καὶ ἐνόει λέγων σωφροσύνην εἶναι τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν. ἢ σὺ οὐδὲν ἡγῇ πράττειν τὸν γραμματιστήν ὅταν γράφῃ ἢ ἀναγινώσκῃ; Ἔγωγε ἡγοῦμαι

μὲν οὖν ἔφη. Δοκεῖ οὖν σοι τὸ αὑτοῦ ὄνομα μόνον γράφειν ὁ γραμματιστὴς καὶ ἀναγινώσκειν, ἢ ὑμᾶς τοὺς παῖδας διδάσκειν; ἢ οὐδὲν ἧττον τὰ τῶν ἐχθρῶν ἐγράφετε ἢ τὰ ὑμέτερα, καὶ τὰ τῶν φίλων ὀνόματα; Οὐδὲν ἧττον. Ἦ οὖν ἐπολυπραγμονεῖτε καὶ οὐκ ἐσωφρονεῖτε τοῦτο δρῶντες; Οὐδαμῶς. Καὶ μὴν οὐ τὰ ὑμέτερά γε αὐτῶν ἐπράττετε, εἴπερ τὸ γράφειν πράττειν τί ἐστι καὶ τὸ ἀναγινώσκειν. Ἀλλὰ μὴν ἐστι. Καὶ γὰρ τὸ ἰᾶσθαι ὦ ἑταῖρε, καὶ τὸ οἰκοδομεῖν, καὶ τὸ ὑφαίνειν, καὶ τὸ ἧντινοῦν τέχνῃ ὁτιοῦν τῶν τέχνης ἔργων ἀπεργάζεσθαι, πράττειν δή που τί ἐστι; Πάνυ γε. Τί οὖν ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ ἄν σοι πόλις εὖ οἰκεῖσθαι, ὑπὸ τούτου τοῦ νόμου τοῦ κελεύοντος τὸ ἑαυτοῦ ἱμάτιον ἕκαστον ὑφαίνειν, καὶ πλύνειν, καὶ ὑποδήματα σκυτοτομεῖν, καὶ λήκυθον, καὶ στλεγγίδα, καὶ τἄλλα πάντα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον; τῶν μὲν ἀλλοτρίων μὴ ἅπτεσθαι, τὰ δὲ ἑαυτοῦ ἕκαστον ἐργάζεσθαί τε καὶ πράττειν; Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ, ἦ δ' ὅς. Ἀλλὰ μέντοι ἔφην ἐγώ, σωφρόνως τε οἰκοῦσα εὖ ἂν οἰκοῖτο; Πῶς δ' οὐκ ἔφη; Οὐκ ἄρα ἦν δ' ἐγὼ τὸ τὰ τοιαῦτά τε καὶ οὕτω τὰ αὑτοῦ πράττειν, σωφροσύνη ἂν εἴη. Οὐ φαίνεται. Ἠνίττετο ἄρα, ὡς ἔοικεν, ὅπερ ἄρτι ἐγὼ ἔλεγον ὁ λέγων τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν σωφροσύνην εἶναι. οὐ γάρ που οὕτω γε ἦν εὐήθης, ἤ τινος ἠλιθίου ἤκουσας τουτὶ λέγοντος ὦ Χαρμίδη; Ἥκιστά γε ἔφη. ἐπεί τοι καὶ πάνυ ἐδόκει σοφὸς εἶναι. Παντὸς τοίνυν μᾶλλον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, αἴνιγμα αὐτὸ προὔβαλεν, ὡς ὂν χαλεπὸν τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν γνῶναι ὅ, τί ποτέ ἐστιν. Ἴσως ἔφη. Τί οὖν ἂν εἴη ποτὲ τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν; ἔχεις εἰπεῖν; Οὐκ οἶδα μὰ Δία ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Ἀλλ' ἴσως οὐδὲν κωλύει μηδὲ τὸν λέγοντα μηδὲν εἰδέναι ὅ, τι ἐνόει. Καὶ ἅμα ταῦτα λέγων, ὑπεγέλασέ τε, καὶ εἰς τὸν Κριτίαν ἀπέβλεπε. καὶ ὁ Κριτίας δῆλος μὲν ἦν καὶ πάλαι ἀγωνιῶν, καὶ φιλοτίμως πρός τε τὸν Χαρμίδην καὶ πρὸς τοὺς παρόντας ἔχων. μόγις δὲ ἑαυτὸν ἐν τῷ πρόσθεν κατέχων, τότε οὐχ οἷός τε ἐγένετο. δοκεῖ γάρ μοι παντὸς μᾶλλον ἀληθὲς εἶναι, ὃ ἐγὼ ὑπέλαβον τοῦ Κριτίου ἀκηκοέναι τὸν Χαρμίδην ταύτην τὴν ἀπόκρισιν περὶ τῆς σωφροσύνης. ὁ μὲν οὖν Χαρμίδης βουλόμενος μὴ αὐτὸς ὑπέχειν λόγον, ἀλλ' ἐκεῖνον τῆς ἀποκρίσεως ὑπεκίνει αὐτὸν ἐκεῖνον, καὶ ἐνεδείκνυτο ὡς ἐξεληλεγμένος εἴη. ὁ δ' οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλά μοι ἔδοξεν ὀργισθῆναι αὐτῷ, ὥσπερ ποιητὴς ὑποκριτῇ κακῶς διατιθέντι τὰ ἑαυτοῦ ποιήματα. Ὥστ' ἐμβλέψας αὐτῷ εἶπεν, οὕτως οἴει ὦ Χαρμίδη, εἰ σὺ μὴ οἶσθα ὅ, τί ποτε ἐνόει ὃς ἔφη σωφροσύνην εἶναι τὸ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν, οὐδὲ δὴ ἐκεῖνον εἰδέναι;

Ἀλλ' ὦ βέλτιστε ἔφην ἐγώ, Κριτία, τοῦτον μὲν θαυμαστὸν οὐδὲν ἀγνοεῖν τηλικοῦτον ὄντα, σὲ δέ που εἰκὸς εἰδέναι, καὶ ἡλικίας ἕνεκα καὶ ἐπιμελείας. εἰ οὖν ξυγχωρεῖς τοῦτ' εἶναι σωφροσύνην, ὅπερ οὑτοσὶ λέγει, καὶ παραδέχῃ τὸν λόγον, ἔγωγε πολὺ ἂν ἥδιον μετὰ σοῦ σκοποίμην, εἴτ' ἀληθές, εἴτε μή, τὸ λεχθέν. Ἀλλὰ πάνυ ξυγχωρῶ ἔφη, καὶ παραδέχομαι. Καλῶς γε σὺ τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ ποιῶν. καί μοι λέγε, ἦ καὶ ἃ νῦν δὴ ἠρώτων ἐγὼ ξυγχωρεῖς τοὺς δημιουργοὺς πάντας ποιεῖν τί; Ἔγωγε. Ἦ οὖν δοκοῦσί σοι τὰ ἑαυτῶν μόνον ποιεῖν, ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων; Καὶ τὰ τῶν ἄλλων. Σωφρονοῦσιν οὖν οἱ τὰ ἑαυτῶν μόνον ποιοῦντες. Τί γὰρ κωλύει ἔφη; Οὐδὲν ἐμέ γε, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' ὅρα μὴ ἐκεῖνον κωλύῃ ὃς ὑποθέμενος σωφροσύνην εἶναι τὸ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν, ἔπειτα οὐδέν φησι κωλύειν, καὶ τοὺς τὰ τῶν ἄλλων πράττοντας σωφρονεῖν. Ἐγὼ γάρ που ἦ δ' ὃς τοῦθ' ὡμολόγηκα, ὡς οἱ τὰ τῶν ἄλλων πράττοντες σωφρονοῦσιν, ἢ τοὺς ποιοῦντας ὡμολόγησα;

Εἰπέ μοι ἦν δ' ἐγώ, οὐ ταὐτὸν σὺ καλεῖς τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πράττειν; Οὐ μέντοι ἔφη. οὐδέ γε τὸ ἐργάζεσθαι καὶ τὸ ποιεῖν. ἔμαθον γὰρ παρ' Ἡσιόδου ὃς ἔφη, ἔργον δ' οὐδὲν εἶναι ὄνειδος. οἴει οὖν αὐτόν, εἰ τὰ τοιαῦτα ἔργα ἐκάλει καὶ ἐργάζεσθαι καὶ πράττειν, οἷα νῦν δὴ σὺ ἔλεγες, οὐδενὶ ἂν ὄνειδος φάναι εἶναι, σκυτοτομοῦντι, ἢ ταριχοπωλοῦντι, ἢ ἐπ' οἰκήματος καθημένῳ; οὐκ οἴεσθαί γε χρὴ ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος οἶμαι ποίησιν πράξεως καὶ ἐργασίας ἄλλο ἐνόμιζε. καὶ ποίημα μὲν γίγνεσθαι ὄνειδος ἐνίοτε, ὅταν μὴ μετὰ τοῦ καλοῦ γίγνηται, ἔργον δὲ οὐδέποτε οὐδὲν ὄνειδος. τὰ γὰρ καλῶς τε καὶ ὠφελίμως ποιούμενα ἔργα ἐκάλει, καὶ ἐργασίας τε καὶ πράξεις, τὰς τοιαύτας ποιήσεις. φάναι δέ γε χρὴ καὶ οἰκεῖα μόνα τὰ τοιαῦτα ἡγεῖσθαι αὐτόν, τὰ δὲ βλαβερὰ πάντα ἀλλότρια. ὥστε καὶ Ἡσίοδον χρὴ οἴεσθαι, καὶ ἄλλον ὅστις φρόνιμος, τὸν τὰ αὑτοῦ πράττοντα τοῦτον σώφρονα καλεῖν. Ὦ Κριτία ἦν δ' ἐγώ, καὶ εὐθὺς ἀρχομένου σου σχεδὸν ἐμάνθανον τὸν λόγον, ὅτι τὰ οἰκεῖά τε καὶ τὰ αὑτοῦ ἀγαθὰ καλοίης, καὶ τὰς τῶν ἀγαθῶν ποιήσεις, πράξεις. καὶ γὰρ Προδίκου μυρία τινὰ ἀκήκοα περὶ ὀνομάτων διαιροῦντος. ἀλλ' ἐγώ σοι τίθεσθαι μὲν τῶν ὀνομάτων δίδωμι ὅπῃ ἂν βούλῃ ἕκαστον. δήλου δὲ μόνον ἐφ' ὅ, τι ἂν φέροις τοὔνομα ὅ, τι ἂν λέγοις. νῦν οὖν πάλιν ἐξ ἀρχῆς σαφέστερον ὅρισαι, ἆρα τὴν τῶν ἀγαθῶν πρᾶξιν ἢ ποίησιν, ἢ ὅπως σὺ βούλει ὀνομάζειν, ταύτην λέγεις σὺ σωφροσύνην εἶναι; Ἔγωγε ἔφη. Οὐκ ἄρα σωφρονεῖ ὁ τὰ κακὰ πράττων, ἀλλ' ὁ τὰ ἀγαθά. Σοὶ δὲ ἦ δ' ὃς ὦ βέλτιστε οὐχ οὕτω δοκεῖ; Ἔα, ἦν δ' ἐγώ. μὴ γάρ πω τὸ ἐμοὶ δοκοῦν σκοπῶμεν, ἀλλ' ὃ σὺ λέγεις νῦν. Ἀλλὰ μέντοι ἔγωγε ἔφη τὸν μὴ ἀγαθὰ, ἀλλὰ κακὰ ποιοῦντα, οὔ φημι σωφρονεῖν. τὸν δὲ ἀγαθὰ, ἀλλὰ μὴ κακά, σωφρονεῖν. τὴν γὰρ τῶν ἀγαθῶν πρᾶξιν, σωφροσύνην εἶναι σαφῶς σοι διορίζομαι. Καὶ οὐδέν γε ἴσως κωλύει σε ἀληθῆ λέγειν. τόδε γε μέντοι ἦν δ' ἐγὼ θαυμάζω, εἰ σωφρονοῦντας ἀνθρώπους ἡγῇ σὺ ἀγνοεῖν ὅτι σωφρονοῦσιν. Ἀλλ' οὐχ ἡγοῦμαι ἔφη. Οὐκ ὀλίγου πρότερον ἔφην ἐγὼ ἐλέγετο ὑπὸ σοῦ, ὅτι τοὺς δημιουργοὺς οὐδὲν κωλύει καὶ αὖ τὰ τῶν ἄλλων ποιοῦντας σωφρονεῖν; Ἐλέγετο γὰρ ἔφη. ἀλλὰ τί τοῦτο; Οὐδέν. ἀλλὰ λέγε εἰ δοκεῖ τίς σοι ἰατρὸς ὑγιᾶ τινὰ ποιῶν, ὠφέλιμα καὶ ἑαυτῷ ποιεῖν καὶ ἐκείνῳ ὃν ἰῷτο; Ἔμοιγε. Οὐκοῦν τὰ δέοντα

πράττει

πράττει ὅ γε ταῦτα πράττων; Ναί. Ὁ τὰ δέοντα πράττων, οὐ σωφρονεῖ; Σωφρονεῖ μὲν οὖν. Ἦ οὖν καὶ γιγνώσκειν ἀνάγκη τῷ ἰατρῷ, ὅταν τε ὠφελίμως ἰᾶται καὶ ὅταν μή; καὶ ἑκάστῳ τῶν δημιουργῶν ὅταν τε μέλλῃ ὀνήσεσθαι ἀπὸ τοῦ ἔργου οὗ ἂν πράττῃ, καὶ ὅτε μή; Ἴσως οὔ. Ἐνίοτε ἄρα ἦν δ' ἐγώ, ὠφελίμως πράξας ἢ βλαβερῶς ὁ ἰατρός, οὐ γιγνώσκει ἑαυτὸν ὡς ἔπραξε. καίτοι ὠφελίμως πράξας, ὡς ὁ σὸς λόγος, σωφρόνως ἔπραξεν. ἢ οὐχ οὕτως ἔλεγες; Ἔγωγε. Οὐκοῦν ὡς ἔοικεν ἐνίοτε ὠφελίμως πράξας, πράττει μὲν σωφρόνως καὶ σωφρονεῖ, ἀγνοεῖ δ' ἑαυτὸν ὅτι σωφρονεῖ; Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἔφη ὦ Σώκρατες οὐκ ἄν ποτε γένοιτο. ἀλλ' εἴ τι σὺ οἴει ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ὑπ' ἐμοῦ ὡμολογημένων, εἰς τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι συμβαίνειν, ἐκείνων ἄν τι ἔγωγε μᾶλλον ἀναθείην, καὶ οὐκ ἂν αἰσχυνθείην, ὅτι μὴ οὐχὶ ὀρθῶς φαίην εἰρηκέναι μᾶλλον, ἤ ποτε συγχωρήσαιμ' ἂν ἀγνοοῦντα αὐτὸν ἑαυτὸν ἄνθρωπον σωφρονεῖν. σχεδὸν γάρ τι ἔγωγε αὐτὸ τοῦτό φημι εἶναι σωφροσύνην, τὸ γιγνώσκειν ἑαυτόν. καὶ ξυμφέρομαι τῷ ἐν Δελφοῖς ἀναθέντι τὸ τοιοῦτον γράμμα. καὶ γὰρ τοῦτο οὕτω μὴ δοκεῖ τὸ γράμμα ἀνακεῖσθαι, ὡς δὴ πρόσρησις οὖσα τοῦ θεοῦ τῶν εἰσιόντων, ἀντὶ τοῦ χαῖρε. ὡς τούτου μὲν οὐκ ὀρθοῦ ὄντος τοῦ προσρήματος, τὸ χαίρειν, οὐδὲ δεῖν τοῦτο παρακελεύεσθαι ἀλλήλους, ἀλλὰ σωφρονεῖν. οὕτω μὲν δὴ ὁ θεὸς προσαγορεύει τοὺς εἰσιόντας εἰς τὸ ἱερόν, διαφέρον τι ἢ οἱ ἄνθρωποι, ὡς διανοούμενος ἀνέθηκεν ὁ ἀναθεὶς ὥς μοι δοκεῖ. καὶ λέγει πρὸς τὸν ἀεὶ εἰσιόντα, οὐκ ἄλλο τι ἢ σωφρόνει φησί. αἰνιγματωδέστερον δὲ δὴ ὡς μάντις λέγει. τὸ γὰρ Γνῶθι σαυτόν, καὶ τὸ σωφρόνει, ἔστι μὲν ταὐτόν, ὡς τὰ γράμματά φησι, καὶ ἐγώ. τάχα δ' ἄν τις οἰηθείη ἄλλο εἶναι. ὃ δή μοι δοκοῦσι παθεῖν καὶ οἱ τὰ ὕστερον γράμματα ἀναθέντες, τό, τε Μηδὲν ἄγαν, καὶ τό, Ἐγγύα πάρα δ' ἄτα. καὶ γὰρ οὗτοι συμβουλὴν ᾠήθησαν εἶναι τὸ Γνῶθι σαυτόν, ἀλλ' οὐ τῶν εἰσιόντων ἕνεκεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ πρόσρησιν. εἶθ' ἵνα δὴ καὶ σφεῖς μηδὲν ἧττον χρησίμους συμβουλὰς ἀναθεῖεν, ταῦτα γράψαντες ἀνέθεσαν. οὗ δὴ οὖν ἕνεκα λέγω ὦ Σώκρατες ταῦτα πάντα, τόδ' ἐστί. τὰ μὲν ἔμπροσθέν σοι πάντα ἀφίημι. ἴσως μὲν γάρ τι σὺ ἔλεγες περὶ αὐτῶν ὀρθότερον, ἴσως δ' ἐγώ. σαφὲς δ' οὐδὲν πάνυ ἦν ὧν ἐλέγομεν. νῦν δὲ θέλω τούτου σοι διδόναι λόγον, εἰ μὴ ὁμολογεῖς σωφροσύνην εἶναι τὸ γιγνώσκειν αὐτὸν ἑαυτόν. Ἀλλ' ἦν δ' ἐγὼ ὦ Κριτία, σὺ μὲν ὡς φάσκοντος ἐμοῦ εἰδέναι περὶ ὧν ἐρωτῶ προσφέρῃ πρός με, καὶ ἐὰν δὴ βούλωμαι ὁμολογήσαντός σου. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ ζητῶ γὰρ μετὰ σοῦ ἀεὶ τὸ προστιθέμενον διὰ τὸ μὴ αὐτὸς εἰδέναι. σκεψάμενος οὖν ἐθέλω εἰπεῖν, εἴτε ὁμολογῶ, εἴτε μή. ἀλλ' ἐπίσχες ἕως ἂν σκέψωμαι. Σκόπει δή, ἦ δ' ὅς. Καὶ γὰρ ἦν δ' ἐγὼ σκοπῶ. εἰ γὰρ δή που γιγνώσκειν γέ τι ἐστὶν ἡ σωφροσύνη, δῆλον ὅτι ἐπιστήμη τίς ἂν εἴη, καὶ τινός. ἢ οὔ; Ἔστιν ὡς ἔφη, ἑαυτοῦ γε. Οὐκοῦν καὶ ἰατρικὴ ἔφην, ἐπιστήμη ἐστὶ τοῦ ὑγιεινοῦ; Πάνυ γε. Εἰ τοίνυν με ἔφην, σὺ ἔροιο ἰατρικὴ ὑγιεινοῦ ἐπιστήμη οὖσα, τί ἡμῖν χρησίμη ἐστί, καὶ τί ἀπεργάζεται; εἴποιμ' ἂν ὅτι οὐ σμικρὰν ὠφέλειαν. τὴν γὰρ ὑγίειαν καλὸν ἡμῖν ἔργον ἀπεργάζεται, εἰ ἀποδέχῃ τοῦτο. Ἀποδέχομαι. Καὶ εἰ τοίνυν με ἔροιο τὴν οἰκοδομικὴν ἐπιστήμην οὖσαν τοῦ οἰκοδομεῖν, τί φημι ἔργον ἀπεργάζεσθαι; εἴποιμ' ἄν, ὅτι οἰκήσεις. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν. χρὴ οὖν καὶ σὲ ὑπὲρ τῆς σωφροσύνης, ἐπειδὴ φὴς αὐτὴν ἑαυτοῦ ἐπιστήμην εἶναι, ἔχειν εἰπεῖν ἐρωτηθέντα, ὦ Κριτία, σωφροσύνη ἐπιστήμη οὖσα ἑαυτοῦ, τί καλὸν ἡμῖν ἔργον ἀπεργάζεται, καὶ ἄξιον τοῦ ὀνόματος; ἴθι οὖν εἰπέ. Ἀλλ' ὦ Σώκρατες ἔφη, οὐκ ὀρθῶς ζητεῖς. οὐ γὰρ ὁμοία αὕτη πέφυκε ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις, οὐδέ γε αἱ ἄλλαι ἀλλήλαις. σὺ δ' ὡς ὁμοίων οὐσῶν τὴν ζήτησιν ποιῇ. ἐπεὶ λέγε μοι ἔφη τῆς λογιστικῆς τέχνης ἢ τῆς γεωμετρικῆς τί ἐστι τοιοῦτον ἔργον, οἷον οἰκία οἰκοδομικῆς, ἢ ἱμάτιον ὑφαντικῆς, ἢ ἄλλα τοιαῦτα ἔργα, ἃ πολλὰ ἄν τις ἔχοι πολλῶν τεχνῶν δεῖξαι. ἔχεις οὖν μοι καὶ σὺ τούτων τοιοῦτόν τι ἔργον δεῖξαι; ἀλλ' οὐχ ἕξεις. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὅτι ἀληθῆ λέγεις. ἀλλὰ τόδε σοι ἔχω δεῖξαι, τίνος ἐστὶν ἐπιστήμη ἑκάστη τούτων τῶν ἐπιστημῶν, ὃ τυγχάνει ὂν ἄλλο αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης. οἷον ἡ λογιστική, ἐστί που τοῦ ἀρτίου καὶ τοῦ περιττοῦ πλήθους, ὅπως ἔχει πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα. ἦ γάρ; Πάνυ γε ἔφη. Οὐκοῦν ἑτέρου ὄντος τοῦ περιττοῦ καὶ ἀρτίου αὐτῆς τῆς λογιστικῆς; Πῶς δ' οὔ; Καὶ μὴν αὖ ἡ στατική, τοῦ βαρυτέρου τε καὶ κουφοτέρου σταθμοῦ ἐστὶ στατική, ἕτερον δέ ἐστι τὸ βαρύ τε καὶ τὸ κοῦφον τῆς στατικῆς αὐτῆς ξυγχωρεῖς. Ἔγωγε. Λέγε δὴ καὶ ἡ σωφροσύνη τίνος ἐστὶν ἐπιστήμη, ὃ τυγχάνει ἕτερον ὂν αὐτῆς τῆς σωφροσύνης; Τοῦτό ἐστιν ἐκεῖνο ἔφη, ὦ Σώκρατες ἐπ' αὐτὸ ἥκεις ἐρευνῶν, ᾧ διαφέρει πασῶν τῶν ἐπιστημῶν ἡ σωφροσύνη. σὺ δὲ ὁμοιότητά τινα ζητεῖς αὐτῆς ταῖς ἄλλαις, τὸ δ' οὐκ ἔστιν οὕτως. ἀλλ' αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι ἄλλου εἰσὶν ἐπιστῆμαι, ἑαυτῶν δ' οὔ. ἡ δέ, μόνη τῶν τε ἄλλων ἐπιστημῶν ἐπιστήμη ἐστί, καὶ αὐτὴ ἑαυτῆς. καὶ ταῦτά σε πολλοῦ δεῖ λεληθέναι. ἀλλὰ γὰρ οἶμαι ὃ ἄρτι οὐκ ἔφησθα ποιεῖν, τοῦτο ποιεῖς. ἐμὲ γὰρ ἐπιχειρεῖς ἐλέγχειν, ἐάσας περὶ οὗ ὁ λόγος ἐστίν. Οἷον ἦν δ' ἐγὼ ποιεῖς; ἡγούμενος εἰ ὅτι μάλιστά σε ἐλέγχω, ἄλλου τινὸς ἕνεκα ἐλέγχειν ἢ οὗπερ ἕνεκα κἂν ἐμαυτὸν διερευνῴην τί λέγω. φοβούμενος μή ποτε λάθω οἰόμενος μέν τι εἰδέναι, εἰδὼς δὲ μή. καὶ νῦν δὴ οὖν ἔγωγέ φημι τοῦτο ποιεῖν τὸν λόγον σκοπεῖν μάλιστα μὲν ἐμαυτοῦ ἕνεκα. ἴσως δὲ δὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων. ἢ οὐ κοινὸν οἴει ἀγαθὸν εἶναι, σχεδόν τι πᾶσιν ἀνθρώποις γίγνεσθαι καταφανὲς ἕκαστον τῶν ὄντων ὅπῃ ἔχει; Καὶ μάλα ἦ δ' ὃς ἔγωγε ὦ Σώκρατες. Θαρρῶν τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ ὦ μακάριε, ἀποκρινόμενος τὸ ἐρωτώμενον ὅπῃ σοι φαίνεται, ἔα χαίρειν, εἴτε Κριτίας ἐστίν, εἴτε Σωκράτης ὁ ἐλεγχόμενος. ἀλλ' αὐτῷ προσέχων τὸν νοῦν τῷ λόγῳ σκόπει, ὅπῃ ποτὲ ἐκβήσεται ἐλεγχόμενος. Ἀλλὰ ἔφη οὕτω ποιήσω. δοκεῖς γάρ μοι μέτρια λέγειν. Λέγε τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, περὶ τῆς σωφροσύνης πῶς λέγεις. Λέγω τοίνυν

ἦ δ' ὅς, ὅτι μόνη τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν αὐτή τε αὑτῆς ἐστι, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ἐπιστήμη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ καὶ ἀνεπιστημοσύνης ἐπιστήμη ἂν εἴη, εἴπερ καὶ ἐπιστήμης; Πάνυ γε ἔφη. Ὁ ἄρα σώφρων μόνος αὐτός τε ἑαυτὸν γνώσεται, καὶ οἷός τε ἔσται ἐξετάσαι τί τε τυγχάνει εἰδὼς, καὶ τί μὴ, καὶ τοὺς ἄλλους ὡσαύτως δυνατὸς ἔσται ἐπισκοπεῖν, τί τις οἶδε καὶ οἴεται, εἴπερ οἶδε, καὶ τί αὖ οἴεται μὲν εἰδέναι, οἶδε δ' οὔ. τῶν δὲ ἄλλων οὐδείς, καὶ ἔστι δὴ τοῦτο τὸ σωφρονεῖν τε καὶ σωφροσύνη, καὶ τὸ ἑαυτὸν αὐτὸν γιγνώσκειν, τὸ εἰδέναι ἅ τε οἶδε, καὶ ἃ μὴ οἶδεν. ἆρα ταῦτά ἐστιν ἃ λέγεις; Ἔγωγ' ἔφη. Πάλιν τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ, τὸ τρίτον τῷ σωτῆρι, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἐπισκεψώμεθα. πρῶτον μὲν εἰ δυνατόν ἐστι τοῦτο ἢ οὔ, τὸ ἃ οἶδε, καὶ ἃ μὴ οἶδεν εἰδέναι, ὅτι οἶδε, καὶ ὅτι οὐκ οἶδεν. ἔπειτα εἰ ὅτι μάλιστα δυνατὸν, τίς ἂν εἴη ἡμῖν ὠφέλεια εἰδόσιν αὐτό. Ἀλλὰ χρὴ ἔφη σκοπεῖν. Ἴθι δὴ ἔφην ἐγὼ ὦ Κριτία σκέψαι, ἐάν τι περὶ αὐτῶν εὐπορώτερος φανῇς ἐμοῦ. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπορῶ. ᾗ δὲ ἀπορῶ, φράσω σοι. Πάνυ γ', ἔφη. Ἄλλο τι οὖν ἦν δ' ἐγὼ πάντα ταῦτα ἂν εἴη, εἰ ἔστιν, ὅπερ σὺ νῦν δὴ ἔλεγες μία τις ἐπιστήμη, ἣ οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν, ἢ ἑαυτῆς τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ἐπιστήμη. καὶ δὴ καὶ ἀνεπιστημοσύνης ἡ αὐτὴ αὕτη. Πάνυ γε. Ἴδε δὴ ὡς ἄτοπον ἐπιχειροῦμεν ὦ ἑταῖρε λέγειν. ἐν ἄλλοις γάρ που τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐὰν σκοπῇς, δόξει σοι, ὡς ἐγῷμαι, ἀδύνατον εἶναι. Πῶς δὴ, καὶ ποῦ; Ἐν τοῖσδε. ἐννόει γὰρ, εἴ σοι δοκεῖ ὄψις τις εἶναι, ἣ ὧν μὲν αἱ ἄλλαι ὄψεις εἰσίν, οὐκ ἔστι τούτων ὄψις. ἑαυτῆς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὄψεων, ὄψις ἐστὶ, καὶ μὴ ὄψεων. ὡσαύτως καὶ χρῶμα μὲν ὁρᾷ οὐδὲν ὄψις οὖσα. αὑτὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ὄψεις. δοκεῖ τίς σοι εἶναι τοιαύτη; Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε. Τί δὲ ἀκοὴν, ἣ φωνῆς μὲν οὐδεμιᾶς ἀκούει. αὑτῆς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀκοῶν ἀκούει, καὶ τῶν μὴ ἀκοῶν; Οὐδὲ τοῦτο. Ξυλλήβδην δὴ σκόπει, περὶ πασῶν τῶν αἰσθήσεων, εἴ τις σοι δοκεῖ εἶναι αἰσθήσεων μὲν αἴσθησις καὶ αὑτῆς, ὧν δὲ δὴ αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις αἰσθάνονται, μηδενὸς αἰσθανομένη. Οὐκ ἔμοιγε. Ἀλλ' ἐπιθυμία τίς σοι δοκεῖ εἶναι, ἥ τις ἡδονῆς μὲν οὐδεμιᾶς ἐστιν ἐπιθυμία, αὑτῆς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν; Οὐ δῆτα. Οὐδὲ μὴν βούλησις ὡς ἐγῷμαι, ἣ ἀγαθὸν μὲν οὐδὲν βούλεται, αὑτὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας βουλήσεις βούλεται. Οὐ γὰρ οὖν. Ἔρωτα δὲ φαίης ἄν τινα εἶναι τοιοῦτον, ὃς τυγχάνει ὢν ἔρως καλοῦ μὲν οὐδενὸς, αὑτοῦ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐρώτων; Οὐκ ἔφη ἔγωγε. Φόβον δὲ ἤδη τινὰ κατανενόηκας, ὃς ἑαυτὸν μὲν καὶ τοὺς ἄλλους φόβους φοβεῖται, τῶν δεινῶν δ' οὐδὲ ἓν φοβεῖται; Οὐ κατανενόηκα ἔφη. Δόξαν δὲ δοξῶν δόξαν καὶ αὑτῆς, ὧν δὲ αἱ ἄλλαι δοξάζουσι μηδὲν δοξάζουσαν; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ἐπιστήμην ὡς ἔοικε φαμέν τινα εἶναι τοιαύτην, ἥ τις μαθήματος μὲν οὐδενός ἐστιν ἐπιστήμη, αὑτῆς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ἐπιστήμη. Φαμὲν γάρ. Οὐκοῦν ἄτοπον εἰ ἄρα καὶ ἔστι; μηδὲν γάρ πω διϊσχυριζώμεθα ὡς οὐκ ἔστιν, ἀλλ' εἰ ἔστιν, ἐπισκοπῶμεν. Ὀρθῶς λέγεις. Φέρε δή. ἔστι μὲν αὕτη ἡ ἐπιστήμη τινὸς ἐπιστήμη; καὶ ἔχει τινὰ τοιαύτην δύναμιν ὥστε τινὸς εἶναι, ἢ γάρ; Πάνυ γε. Καὶ γὰρ τὸ μεῖζον φαμὲν τοιαύτην τινὰ ἔχειν δύναμιν, ὥστε τινὸς εἶναι μεῖζον; Ἔχει γάρ. Οὐκοῦν ἐλάττονός τινος, εἴπερ ἔσται μεῖζον; Ἀνάγκη. Εἰ οὖν τι εὕροιμεν μεῖζον, ὃ τῶν μὲν μειζόνων ἐστὶ μεῖζον, καὶ ἑαυτοῦ, ὧν δὲ τἄλλα μείζω ἐστὶ μηδενὸς μεῖζον, πάντως δὴ ἂν που ἐκεῖνό γ' αὐτῷ ὑπάρχοι εἴπερ ἑαυτοῦ μεῖζον εἴη. καὶ ἔλαττον ἑαυτοῦ εἶναι, ἢ οὔ; Πολλὴ ἀνάγκη ἔφη ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν καὶ εἴ τι διπλάσιόν ἐστι τῶν τε ἄλλων διπλασίων, καὶ ἑαυτοῦ ἡμίσεος δήπου ὄντος, ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων διπλάσιον ἂν εἴη, οὐ γάρ ἐστί που ἄλλου διπλάσιον, ἢ ἡμίσεος. Ἀληθῆ. Πλέον δὲ ὂν αὑτοῦ, οὐ καὶ ἔλαττον ἔσται; καὶ βαρύτερον ὂν, κουφότερον; καὶ πρεσβύτερον ὂν, νεώτερον; καὶ τἆλλα πάντα ὡσαύτως, ὅ τι περ ἂν τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν πρὸς ἑαυτὸ ἔχῃ, οὐ καὶ ἐκείνην ἕξει τὴν οὐσίαν πρὸς ἣν ἡ δύναμις αὐτοῦ ἦν; λέγω δὲ τὸ τοιόνδε. οἷον ἡ ἀκοὴ φαμὲν, οὐκ ἄλλου τινὸς ἦν ἀκοὴ, ἢ φωνῆς. ἢ γάρ; Ναί. Οὐκοῦν εἴπερ αὐτὴ αὑτῆς ἀκούσεται, φωνὴν ἐχούσης ἑαυτῆς ἀκούσεται; οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἀκούσειε. Πολλὴ ἀνάγκη. Καὶ ἡ ὄψις γέ που ὦ ἄριστε, εἴπερ ὄψεται αὐτὴ ἑαυτὴν, χρῶμά τι αὐτὴν ἀνάγκη ἔχειν. ἄχρων γὰρ ὄψις, οὐδὲν ἂν μὴ ποτε ἴδῃ. Οὐ γὰρ οὖν. Ὁρᾷς οὖν ὦ Κριτία, ὅτι ὅσα διεληλύθαμεν, τὰ μὲν αὐτῶν ἀδύνατα παντάπασι φαίνεται ἡμῖν, τὰ δ' ἀπιστεῖται σφόδρα, μή ποτ' ἂν τὴν ἑαυτῶν δύναμιν πρὸς ἑαυτὰ σχεῖν. μεγέθη μὲν γὰρ καὶ πλήθη, καὶ τὰ τοιαῦτα παντάπασιν ἀδύνατον. ἢ οὐχί; Πάνυ γε. Ἀκοὴ δ' αὖ καὶ ὄψις καὶ ἔτι γε κίνησις αὐτὴ ἑαυτὴν κινεῖν, καὶ θερμότης κάειν, καὶ πάντα αὖ τὰ τοιαῦτα, τοῖς μὲν ἀπιστίαν παράσχοι, ἴσως δέ τισιν οὔ. μεγάλου δή τινος ὦ φίλε ἀνδρὸς δεῖ, ὅστις τοῦτο κατὰ πάντων ἱκανῶς διαιρήσεται, πότερον οὐδὲν τῶν ὄντων τὴν αὑτοῦ δύναμιν, αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ πέφυκεν ἔχειν, πλὴν ἐπιστήμης, ἀλλὰ πρὸς ἄλλο, ἢ τὰ μὲν, τὰ δ' οὔ. καὶ εἰ ἔστιν αὖ ἅτινα αὐτὰ πρὸς αὑτὰ ἔχει, ἆρ' ἐν τούτοις ἐστὶν ἐπιστήμη ἣν δὴ ἡμεῖς σωφροσύνην φαμὲν εἶναι; ἐγὼ μὲν οὐ πιστεύω ἐμαυτῷ ἱκανὸς εἶναι ταῦτα διελέσθαι. διὸ καὶ οὔτε εἰ δυνατόν ἐστι τοῦτο γενέσθαι, ἐπιστήμης ἐπιστήμην εἶναι, ἔχω διϊσχυρίσασθαι. οὔτ' εἰ ὅτι μάλιστα ἐστὶ σωφροσύνην ἀποδέχομαι αὐτὸ εἶναι, πρὶν ἂν ἐπισκέψωμαι, εἴτε τι ἂν ἡμᾶς ὠφελοῖ τοιοῦτον ὂν, εἴτε μή. τὴν γὰρ οὖν δὴ σωφροσύνην, ὠφέλιμόν τι καὶ ἀγαθὸν μαντεύομαι εἶναι. σὺ οὖν ὦ παῖ Καλλαίσχρου, τίθεσαι γὰρ σωφροσύνην, τοῦτ' εἶναι ἐπιστήμην ἐπιστήμης, καὶ δὴ καὶ ἀνεπιστημοσύνης. πρῶτον μὲν τοῦτο ἔνδειξαι, ὅτι δυνατὸν ἀποδεῖξαί σε ὃ νῦν δὴ ἔλεγον. ἔπειτα πρὸς τῷ δυνατῷ, ὅτι καὶ ὠφέλιμον. κἀμὲ τάχ' ἂν ἀποπληρώσαις ὡς ὀρθῶς λέγεις περὶ σωφροσύνης, ὅ ἐστι. Καὶ ὁ Κριτίας ἀκούσας ταῦτα, καὶ ἰδών με ἀποροῦντα, ὥσπερ οἱ τοὺς χασμωμένους κατ' ἀντικρὺ ὁρῶντες, ταυτὸν τοῦτο ξυμπάσχουσι,

κἀκεῖνος

κἀκεῖνος ἔδοξέ μοι ὑπ᾽ ἐμοῦ ἀπορούντος, ἀναγκασθῆναι καὶ αὐτὸς ἁλῶναι ὑπὸ ἀπορίας. ἅτε οὖν εὐδοκιμῶν ἑκάστοτε ᾐσχύνετο τοὺς παρόντας, καὶ οὔτε ξυγχωρῆσαί μοι ἤθελεν, ἀδύνατος εἶναι διελέσθαι ἃ προὐκαλούμην αὐτόν, ἔλεγέ τε οὐδὲν σαφὲς ἐπικαλύπτων τὴν ἀπορίαν. κἀγὼ ἡμῖν ἵνα ὁ λόγος προΐοι, εἶπον ἀλλ᾽ εἰ δοκεῖ ὦ Κριτία, νῦν μὲν τοῦτο ξυγχωρήσωμεν, δυνατὸν εἶναι γενέσθαι ἐπιστήμην ἐπιστήμης. αὖθις δὲ ἐπισκεψόμεθα, εἴ τε οὕτως ἔχει, εἴ τε μή. ἴθι δὴ οὖν εἰ ὅτι μάλιστα δυνατὸν τοῦτο, τί μᾶλλον οἷόν τέ ἐστιν εἰδέναι ἅ τε τίς οἶδε, καὶ ἃ μή; τοῦτο γὰρ δή που ἔφαμεν εἶναι τὸ γιγνώσκειν αὑτὸν καὶ σωφρονεῖν, ἢ γάρ; Πάνυ γε ἦ δ᾽ ὅς, καὶ ξυμβαίνει γέ που ὦ Σώκρατες. εἰ γάρ τις ἔχει ἐπιστήμην, ἣ αὐτὴ αὑτὴν γιγνώσκει, τοιοῦτος ἂν αὐτὸς εἴη. οἷόν περ ἐστὶν ὃ ἔχει. ὥσπερ ὅταν τάχος τις ἔχῃ ταχύς, καὶ ὅταν κάλλος, καλός, καὶ ὅταν γνῶσιν, γιγνώσκων. ὅταν δὲ δὴ γνῶσιν αὐτὴν αὑτῆς τις ἔχῃ, γιγνώσκων που αὐτὸς ἑαυτὸν τότε ἔσται. Οὐ τοῦτο ἦν δ᾽ ἐγὼ ἀμφισβητῶ, ὡς οὐχ ὅταν τὸ αὐτὸ γιγνώσκων τις ἔχῃ, αὐτὸς αὑτὸν γνώσεται. ἀλλ᾽ ἔχοντι τοῦτο, τίς ἀνάγκη εἰδέναι ἅ τε οἶδε καὶ ἅ τε μὴ οἶδεν; Ὅτι ὦ Σώκρατες ταὐτόν ἐστι τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ. Ἴσως ἔφην, ἀλλ᾽ ἐγὼ κινδυνεύω ἀεὶ ὅμοιος εἶναι. οὐ γὰρ αὖ μανθάνω, ὡς ἔστι τὸ αὐτὸ ἃ οἶδεν εἰδέναι, καὶ ἅ τις μὴ οἶδεν εἰδέναι. Πῶς λέγεις, ἔφη; Ὧδε ἦν δ᾽ ἐγώ. ἐπιστήμη που ἐπιστήμης οὖσα, ἆρα πλέον τι οἵα τ᾽ ἔσται διαιρεῖν, ἢ ὅτι τούτων τόδε μὲν ἐπιστήμη, τὸ δ᾽ οὐκ ἐπιστήμη. Οὐκ. Ἀλλὰ τοσοῦτον. Ταὐτὸν οὖν ἐστιν ἐπιστήμη τε καὶ ἀνεπιστημοσύνη ὑγιεινοῦ, καὶ ἐπιστήμη τε καὶ ἀνεπιστημοσύνη δικαίου; Οὐδαμῶς. ἀλλὰ τὸ μέν, οἶμαι ἰατρική, τὸ δὲ πολιτική, τὸ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐπιστήμη. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν ἐὰν μὴ προσεπίστηταί τις τὸ ὑγιεινὸν καὶ τὸ δίκαιον, ἀλλ᾽ ἐπιστήμην μόνον γιγνώσκῃ, ἅτε τούτου μόνον ἔχων ἐπιστήμην, ὅτι μέν τι ἐπίσταται, καὶ ὅτι ἐπιστήμην τινὰ ἔχει, εἰκότως ἂν γιγνώσκοι καὶ περὶ αὑτοῦ καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ἢ γάρ; Ναί. Ὅτι δὲ γιγνώσκει ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ ὅπως εἴσεται; γιγνώσκει γὰρ δὴ τὸ μὲν ὑγιεινὸν τῇ ἰατρικῇ, ἀλλ᾽ οὐ σωφροσύνῃ, τὸ δ᾽ ἁρμονικὸν μουσικῇ, ἀλλ᾽ οὐ σωφροσύνῃ, τὸ δ᾽ οἰκοδομικὸν οἰκοδομικῇ, ἀλλ᾽ οὐ σωφροσύνῃ, καὶ οὕτω πάντα, ἢ οὔ; Φαίνεται. Σωφροσύνη δὲ εἴπερ μόνον ἐστὶν ἐπιστημῶν ἐπιστήμη, πῶς εἴσεται ὅτι τὸ ὑγιεινὸν γιγνώσκει, ἢ ὅτι τὸ οἰκοδομικόν; Οὐδαμῶς. Οὐκ ἄρα εἴσεται ὃ οἶδεν, ὁ τοῦτο ἀγνοῶν, ἀλλ᾽ ὅτι οἶδε μόνον. Ἔοικεν. Οὐκ ἄρα σωφρονεῖν τοῦτ᾽ ἂν εἴη, οὐδὲ σωφροσύνη, εἰδέναι ἅ τε οἶδε καὶ ἃ μὴ οἶδεν, ἀλλ᾽ ὡς ἔοικεν ὅτι οἶδε, καὶ ὅτι οὐκ οἶδε μόνον. Κινδυνεύει. Οὐδὲ ἄλλον ἄρα οἷός τε ἔσται οὗτος ἐξετάσαι φάσκοντά τι ἐπίστασθαι, πότερον ἐπίσταται ὅ φησιν ἐπίστασθαι, ἢ οὐκ ἐπίσταται, ἀλλὰ τοσοῦτο μόνον ὡς ἔοικε γνώσεται, ὅτι ἔχει τινὰ ἐπιστήμην. ὅτου δέ γε, ἡ σωφροσύνη οὐ ποιήσει αὐτὸν γιγνώσκειν. Οὐ φαίνεται. Οὔτε ἄρα τὸν προσποιούμενον ἰατρὸν εἶναι, ὄντα δὲ μή, καὶ τὸν ὡς ἀληθῶς ὄντα οἷός τε ἔσται διακρίνειν, οὔτε ἄλλον οὐδένα τῶν ἐπιστημόνων καὶ μή. σκεψώμεθα δὲ ἐκ τῶνδε εἰ μέλλει ὁ σώφρων, ἢ ὁστισοῦν ἄλλος τὸν ὡς ἀληθῶς ἰατρὸν διαγνώσεσθαι, καὶ τὸν μή. ἆρ᾽ οὐχ ὧδε ποιήσει; περὶ μὲν ἰατρικῆς δή που αὐτῷ οὐ διαλέξεται. οὐδὲν γὰρ ἐπαΐει ὡς ἔφαμεν ὁ ἰατρός, ἀλλ᾽ ἢ τὸ ὑγιεινὸν καὶ τὸ νοσῶδες. ἢ οὔ; Ναὶ οὕτω. Περὶ δέ γε ἐπιστήμης οὐδὲν οἶδεν, ἀλλὰ τοῦτο δὴ τῇ σωφροσύνῃ μόνῃ ἀπέδομεν. Ναί. Οὐδὲ περὶ ἰατρικῆς ἄρα οἶδεν ὁ ἰατρικός, ἐπειδή περ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη οὖσα τυγχάνει. Ἀληθῆ. Ὅτι μὲν δὴ ἐπιστήμην τινὰ ἔχει, γνώσεται ὁ σώφρων. τὸν ἰατρὸν δὲ δεῖ πεῖραν λαβεῖν, ἢ τίς ἐστιν. ἀλλ᾽ ὅτι σκέψεται ὧν τινων ἢ οὐ τούτῳ ὥρισται, ἑκάστη ἐπιστήμη μὴ μόνον ἐπιστήμη εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὶς τῶν τινῶν εἶναι. τούτῳ μὲν οὖν καὶ ἡ ἰατρικὴ δὴ ἑτέρα εἶναι τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ὡρίσθη, τῷ τοῦ ὑγιεινοῦ εἶναι καὶ νοσώδους ἐπιστήμη; Ναί. Οὐκοῦν ἐν τούτοις ἀναγκαῖον σκοπεῖν τὸν βουλόμενον ἰατρικὴν σκοπεῖν, ἐν οἷς ποτ᾽ ἐστίν; οὐ γὰρ δή που ἔν γε τοῖς ἔξω ἐν οἷς οὐκ ἔστιν. Οὐ δῆτα. Ἐν τοῖς ὑγιεινοῖς ἄρα καὶ νοσώδεσιν ἐπισκέψεται τὸν ἰατρόν, ᾗ ἰατρικός ἐστιν ὁ ὀρθῶς σκοπούμενος. Ἔοικεν. Οὐκοῦν ἐν τοῖς οὕτως ἢ λεγομένοις ἢ πραττομένοις, τὰ μὲν λεγόμενα εἰ ἀληθῆ λέγεται σκοπούμενος, τὰ δὲ πραττόμενα, εἰ ὀρθῶς πράττεται; Ἀνάγκη. Ἦ οὖν ἄνευ ἰατρικῆς δύναιτ᾽ ἄν τις τούτων ποτέροις ἐπακολουθῆσαι; Οὐ δῆτα. Οὐδέ γε ἄλλος οὐδεὶς ὡς ἔοικε πλὴν ἰατρός, οὔτε δὴ ὁ σώφρων. ἰατρὸς γὰρ ἂν εἴη πρὸς τῇ σωφροσύνῃ. Ἔστι ταῦτα. Παντὸς ἄρα μᾶλλον εἰ ἡ σωφροσύνη ἐπιστήμης ἐπιστήμη μόνον ἐστί, καὶ ἀνεπιστημοσύνης ἐπιστήμη, οὔτε ἰατρὸν διακρῖναι οἵα τε ἔσται ἐπιστάμενον τὰ τῆς τέχνης, ἢ μὴ ἐπιστάμενον, προσποιούμενον δὲ ἢ οἰόμενον, οὔτε ἄλλον οὐδένα τῶν ἐπισταμένων καὶ ὁτιοῦν πλήν γε τὸν αὐτοῦ ὁμότεχνον ὥσπερ οἱ ἄλλοι δημιουργοί. Φαίνεται ἔφη.

Τίς οὖν ἦν δ᾽ ἐγὼ ὦ Κριτία ὠφέλεια ἡμῖν, ἔτι ἂν εἴη ἀπὸ τῆς σωφροσύνης τοιαύτης οὔσης; εἰ μὲν γὰρ ὃ ἐξ ἀρχῆς ὑπετιθέμεθα, ᾔδει ὁ σώφρων ἅ τε ᾔδει, καὶ ἃ μὴ ᾔδει, τὰ μὲν ὅτι οἶδε, τὰ δ᾽ ὅτι οὐκ οἶδε, καὶ ἄλλον ταὐτὸ τοῦτο πεπονθότα ἐπισκέψασθαι οἷός τε ἦν, μεγάλως τι ἂν ἡμῖν φαμὲν ὠφέλιμον ἦν σώφροσιν εἶναι. ἀναμάρτητοι γὰρ ἂν τὸν βίον διεζῶμεν, αὐτοί τε καὶ οἱ τὴν σωφροσύνην ἔχοντες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι ὑφ᾽ ἡμῶν ἤρχοντο. οὔτε γὰρ ἂν αὐτοὶ ἐπεχειροῦμεν πράττειν ἃ μὴ ἐπιστάμεθα, ἀλλ᾽ ἐξευρίσκοντες τοὺς ἐπισταμένους ἐκείνοις ἂν παρεδίδομεν, οὔτε τοῖς ἄλλοις ἐπετρέπομεν ὧν ἤρχομεν ἄλλο τι πράττειν, ἢ ὅτι πράττοντες ὀρθῶς ἔμελλον πράξειν. τοῦτο δ᾽ ἦν ἂν οὗ ἐπιστήμην εἶχον. καὶ οὕτω δὴ ὑπὸ σωφροσύνης οἰκία τε καὶ οἰκονομουμένη καλῶς ἔμελλεν οἰκεῖσθαι, πόλις τε πολιτευομένη, καὶ ἄλλο πᾶν οὗ σωφροσύνη ἄρχοι. ἁμαρτίας γὰρ ἐξῃρημένης, ὀρθότητος δὲ ἡγουμένης ἐν πάσῃ πράξει, ἀναγκαῖον καλῶς καὶ εὖ πράττειν τοὺς οὕτω διακειμένους, τοὺς

δὲ εὖ πράττοντας εὐδαίμονας εἶναι. ἆρ' οὐχ οὕτως ἦν δ' ἐγὼ ὦ Κριτία ἐλέγομεν περὶ σωφροσύνης, λέγοντες ὅσον ἀγαθὸν εἴη τὸ εἰδέναι ἅ τε οἶδέ τις, καὶ ἃ μὴ οἶδε; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, οὕτω. Νῦν δὲ ἦν δ' ἐγὼ ὁρᾷς, ὅτι οὐδαμοῦ ἐπιστήμη οὐδεμία τοιαύτη οὖσα πέφανται; Ὁρῶ, ἔφη. Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ τοῦτ' ἔχει τὸ ἀγαθὸν, ἣν νῦν εὑρίσκομεν σωφροσύνην οὖσαν, τὸ ἐπιστήμην ἐπίστασθαι καὶ ἀνεπιστημοσύνην, ὅτι ὁ ταύτην ἔχων ὅ, τι ἂν ἄλλο μανθάνοι, ῥᾷόν τε μαθήσεται, καὶ ἐναργέστερα πάντα αὐτῷ φανεῖται, ἅ τε πρὸς ἑκάστῳ ὧν ἂν μανθάνοι προσκαθορῶντι τὴν ἐπιστήμην, καὶ τοὺς ἄλλους δὴ κάλλιον ἐξετάσει, περὶ ὧν ἂν καὶ αὐτὸς μάθοι. οἱ δὲ ἄνευ τούτου ἐξετάζοντες, ἀσθενέστερον καὶ φαυλότερον τοῦτο δράσουσιν; ἆρ' ὦ φίλε τοιαῦτα ἄττα ἐστὶν ἃ ἀπολαυσόμεθα τῆς σωφροσύνης; ἡμεῖς δὲ μεῖζόν τι βλέπομεν καὶ ζητοῦμεν αὐτὸ μεῖζόν τι εἶναι, ἢ ὅσον ἐστί; Τάχα δ' ἂν ἔφη, οὕτως ἔχοι. Ἴσως ἦν δ' ἐγώ. ἴσως δέ γε ἡμεῖς οὐδὲ χρηστὸν ἐζητήσαμεν. τεκμαίρομαι δὲ ὅτι μοι ἄτοπ' ἄττα καταφαίνεται περὶ σωφροσύνης, εἰ τοιοῦτόν ἐστιν. ἴδωμεν γὰρ εἰ βούλει συγχωρήσαντες καὶ ἐπίστασθαι ἐπιστήμην, δυνατὸν εἶναι εἰδέναι. καὶ ὅ, γε ἐξ ἀρχῆς ἐτιθέμεθα σωφροσύνην εἶναι, τὸ εἰδέναι ἅ τε οἶδε, καὶ ἃ μὴ οἶδε, μὴ ἀποστερήσωμεν, ἀλλὰ δῶμεν. καὶ ταῦτα ἅπαντα δόντες, ἔτι βέλτιον σκεψώμεθα, εἰ ἄρτι καὶ ἡμᾶς ὀνήσει τοσοῦτον ὄν. ἃ γὰρ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ὡς μέγα ἂν εἴη ἀγαθὸν ἡ σωφροσύνη, εἰ τοιοῦτον εἴη ἡγουμένη διοικήσεως καὶ οἰκίας καὶ πόλεως, οὔ μοι δοκοῦμεν ὦ Κριτία καλῶς ὡμολογηκέναι. Πῶς δὴ ἦ δ' ὅς; Ὅτι ἦν δ' ἐγὼ ῥᾳδίως ὡμολογήσαμεν, μέγα τι ἀγαθὸν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις, εἰ ἕκαστοι ἡμῶν ἃ μὲν ἴσασι πράττοιεν ταῦτα. ἃ δὲ μὴ ἐπίσταιντο, ἄλλοις παραδιδοῖεν τοῖς ἐπισταμένοις. Οὐκοῦν ἔφη, καλῶς ὡμολογήσαμεν; Οὔ μοι δοκοῦμεν, ἦν δ' ἐγώ. Ἄτοπα λέγεις, ὡς ἀληθῶς ἔφη ὦ Σώκρατες. Νὴ τὸν κύνα ἔφην, καὶ ἐμοί τοι δοκεῖ οὕτως. ἐνταῦθα καὶ ἄρτι ἀποβλέψας, ἄτοπα γ' ἔφην μοι προφαίνεσθαι, καὶ ὅτι φοβοίμην μὴ οὐκ ὀρθῶς σκοποῖμεν. ὡς ἀληθῶς γὰρ, εἰ ὅτι μάλιστα τοιοῦτόν ἐστιν ἡ σωφροσύνη, οὐδὲν μοι δῆλον εἶναι δοκεῖ ὅτι ἀγαθὸν ἡμᾶς ἀπεργάζεται. Πῶς δή; ἦ δ' ὅς, λέγε. ἵνα καὶ ἡμεῖς εἰδῶμεν ὅ, τι λέγεις. Οἶμαι μὲν ἦν δ' ἐγὼ ληρεῖν με. ὅμως τό γε προφαινόμενον ἀναγκαῖον σκοπεῖν, καὶ μὴ εἰκῇ παριέναι, εἴ τίς γε αὑτοῦ καὶ σμικρὸν κήδεται. Καλῶς γὰρ ἔφη, λέγεις. Ἄκουε δὴ ἔφην, τὸ ἐμὸν ὄναρ, εἴ τε διὰ κεράτων, εἴ τε διὰ ἐλέφαντος ἐλήλυθεν. εἰ γὰρ ὅτι μάλιστα ἡμῶν ἄρχοι ἡ σωφροσύνη, οὖσα οἵαν νῦν ὁριζόμεθα, ἄλλο τι κατὰ τὰς ἐπιστήμας ἂν πράττοιτο. καὶ οὔτε τις κυβερνήτης φάσκων εἶναι, ὢν δὲ οὔ, ἐξαπατᾷ ἂν ἡμᾶς. οὔτε ἰατρὸς, οὔτε στρατηγὸς, οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς προσποιούμενός τι εἰδέναι ὃ μὴ οἶδε, λανθάνοι ἄν. ἐκ δὴ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἄλλο ἂν ἡμῖν τι συμβαίνοι, ὑγιέσι τε τὰ σώματα εἶναι μᾶλλον ἢ νῦν, καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ κινδυνεύοντας, καὶ ἐν πολέμῳ σώζεσθαι, καὶ τὰ σκεύη καὶ τὴν ἀμπεχόνην, καὶ ὑπόδεσιν πᾶσαν, καὶ τὰ χρήματα πάντα τεχνικῶς ἡμῖν εἰργασμένα εἶναι, καὶ ἄλλα πολλὰ διὰ τὸ ἀληθινοῖς δημιουργοῖς χρῆσθαι. εἰ δὲ βούλοιό γε καὶ τὴν μαντικὴν εἶναι, ξυγχωρήσωμεν ἐπιστήμην τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, καὶ τὴν σωφροσύνην αὐτῆς ἐπιστατοῦσαν, τοὺς μὲν ἀλαζόνας ἀποτρέπειν, τοὺς δὲ ὡς ἀληθῶς μάντεις καθιστάναι ἡμῖν προφήτας τῶν μελλόντων. κατεσκευασμένον δὴ οὕτω τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅτι μὲν ἐπιστημόνως ἂν πράττοι καὶ ζῴη, ἕπομαι. ἡ γὰρ σωφροσύνη φυλάττουσα, οὐκ ἂν ἐῴη παρεμπίπτουσαν τὴν ἀνεπιστημοσύνην ξυνεργὸν ἡμῖν εἶναι. ὅτι δ' ἐπιστημόνως ἂν πράττοντες, εὖ ἂν πράττοιμεν καὶ εὐδαιμονοῖμεν. τοῦτο δὲ οὔπω δυνάμεθα μαθεῖν ὦ φίλε Κριτία. Ἀλλὰ μέντοι ἦ δ' ὅς οὐ ῥᾳδίως εὑρήσεις ἄλλο τι τέλος τοῦ εὖ πράττειν, ἐὰν τὸ ἐπιστημόνως ἀτιμάσῃς. Σμικρὸν τοίνυν με ἦν δ' ἐγὼ, ἔτι προσδίδαξον τίνος ἐπιστημόνως λέγεις, ἢ σκυτῶν τομῆς; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Ἀλλὰ χαλκοῦ ἐργασίας; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ἐρίων, ἢ ξύλων, ἢ ἄλλου του τῶν τοιούτων; Οὐ δῆτα. Οὐκ ἄρα ἦν δ' ἐγὼ, ἔτι ἐμμένομεν τῷ λόγῳ, τῷ εὐδαίμονα εἶναι τὸν ἐπιστημόνως ζῶντα. οὗτοι γὰρ ἐπιστημόνως ζῶντες, οὐχ ὁμολογοῦνται παρὰ σοῦ εὐδαίμονες εἶναι. ἀλλὰ περί τινων ἐπιστημόνως ζώντων, σὺ δοκεῖ μοι ἀφορίζεσθαι τὸν εὐδαίμονα. καὶ ἴσως λέγεις ὃν νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, τὸν εἰδότα τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι πάντα. τὸν μάντιν τοῦτον, ἢ ἄλλον τινὰ λέγεις; Καὶ τοῦτόν γε ἔγωγε ἔφη, καὶ ἄλλον. Τίνα ἦν δ' ἐγώ; ἆρα μὴ τὸν τοιόνδε, εἴ τις πρὸς τοῖς μέλλουσι καὶ τὰ γεγονότα πάντα εἰδείη, καὶ τὰ νῦν ὄντα, καὶ μηδὲν ἀγνοοῖ; θῶμεν γάρ τινα εἶναι αὐτόν. οὐ γὰρ οἶμαι τούτου γε ἔτι ἂν εἴποις οὐδένα ἐπιστημονέστερον ζῶντα εἶναι. Οὐ δῆτα. Τόδε δὴ ἔτι προσποθῶ, τίς αὐτὸν τῶν ἐπιστημῶν ποιεῖ εὐδαίμονα, ἢ ἅπασαι ὁμοίως; Οὐδαμῶς ὁμοίως, ἔφη. Ἀλλὰ ποία μάλιστα; ᾗ τί οἶδε καὶ τῶν ὄντων, καὶ τῶν γεγονότων, καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι. ἆρά γε ᾗ τὸ πεττευτικόν; Ποῖον ἦ δ' ὃς πεττευτικόν; Ἀλλ' ᾗ τὸ λογιστικόν; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ᾗ τὸ ὑγιεινόν; Μᾶλλον ἔφη. Ἐκείνην δ' ἣν λέγω μάλιστα ἦν δ' ἐγὼ, ᾗ τί;

Ἧι τὸ ἀγαθὸν ἔφη, καὶ τὸ κακόν. ὦ μιαρὲ ἔφην ἐγὼ, πάλαι με περιέλκεις κύκλῳ ἀποκρυπτόμενος, ὅτι οὐ τὸ ἐπιστημόνως ἦν ζῆν, τὸ εὖ πράττειν τε καὶ εὐδαιμονεῖν ποιοῦν, οὐδὲ ξυμπασῶν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ἀλλὰ μιᾶς οὔσης ταύτης μόνον τῆς περὶ τὸ ἀγαθόν τε καὶ κακόν. καὶ ἐπεὶ ὦ Κριτία εἰ θέλεις ἐξελεῖν ταύτην τὴν ἐπιστήμην ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ἧττόν τι ἡ μὲν ἰατρικὴ ὑγιαίνειν ποιήσει, ἡ δὲ σκυτικὴ ὑποδεδέσθαι, ἡ δὲ ὑφαντικὴ ἠμφιέσθαι, ἡ δὲ κυβερνητικὴ κωλύσει ἐν τῇ θαλάττῃ ἀποθνήσκειν, καὶ ἡ στρατηγικὴ ἐν πολέμῳ. Οὐδὲν ἧττον, ἔφη. Ἀλλ' ὦ φίλε Κριτία τὸ εὖ γε τούτων ἕκαστα γίγνεσθαι

καὶ ὠφελίμως,

καὶ ὠφελίμως, ἀπολελοιπὸς ἡμᾶς ἔσται ταύτης ἀπούσης. Ἀληθῆ λέγεις. Οὐχ αὕτη δέ γε ὡς ἔοικεν ἐστὶν ἡ σωφροσύνη, ἀλλ' ἧς ἔργον ἐστὶ τὸ ὠφελεῖν ἡμᾶς. οὐ γὰρ ἐπιστημῶν γε, καὶ ἀνεπιστημοσυνῶν ἡ ἐπιστήμη ἐστὶν, ἀλλὰ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ, ὥστε εἰ αὕτη ἐστὶν ὠφέλιμος ἡ σωφροσύνη, ἄλλο τι ἂν εἴη ὠφελίμη ἡμῖν. Τί δ' ἦ δ' ὅς οὐκ ἂν αὕτη ὠφελοῖ; εἰ γὰρ ὅτι μάλιστα τῶν ἐπιστημῶν ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ σωφροσύνη, ἐπιστατεῖ δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις, καὶ ταύτης δήπου ἂν ἄρχουσα, τῆς περὶ τἀγαθὸν ἐπιστήμης, ὠφελοῖ ἂν ἡμᾶς. Ἦ καὶ ὑγιαίνειν ποιεῖ ἦν δ' ἐγὼ αὕτη, ἀλλ' οὐχ ἡ ἰατρικὴ καὶ τἆλλα τὰ τῶν τεχνῶν αὕτη ἂν ποιοῖ, καὶ οὐχὶ αἱ ἄλλαι τὸ αὑτῆς ἔργον ἑκάστη; ἢ οὐ πάλαι διεμαρτυρόμεθα ὅτι ἐπιστήμης μόνον ἐστὶ καὶ ἀνεπιστημοσύνης ἐπιστήμη, ἄλλου δὲ οὐδενός; οὐχ οὕτω; Φαίνεταί γε. Οὐκ ἄρα ὑγιείας ἔσται δημιουργός. Οὐ δῆτα. Ἄλλης γὰρ ἦν τέχνης ὑγίεια. ἢ οὔ; Ἄλλης. Οὐδ' ἄρα ὠφελείας ὦ ἑταῖρε. Ἄλλῃ γὰρ αὖ ἀπέδομεν τοῦτο τὸ ἔργον τέχνῃ νῦν δή. ἦ γάρ; Πάνυ γε. Πῶς οὖν ὠφέλιμος ἔσται ἡ σωφροσύνη, οὐδεμιᾶς ὠφελείας οὖσα δημιουργός; Οὐδαμῶς ὦ Σώκρατες ἔοικέ γε. Ὁρᾷς οὖν ὦ Κριτία ὡς ἐγὼ πάλαι εἰκότως ἐδεδοίκειν, καὶ δικαίως ἐμαυτὸν ᾐτιώμην, ὅτι οὐδὲν χρηστὸν περὶ σωφροσύνης σκοπῶ; οὐ γὰρ ἄν που ὅ, γε κάλλιστον πάντων ὁμολογεῖται εἶναι, τοῦτο ἡμῖν ἀνωφελὲς ἐφάνη, εἴ τι ἐμοῦ ὄφελος ἦν πρὸς τὸ καλῶς ζητεῖν. νῦν δὲ πανταχῇ γὰρ ἡττώμεθα, καὶ οὐ δυνάμεθα ἔχειν ἐφ' ὅτῳ ποτὲ τῶν ὄντων ὁ νομοθέτης τοῦτο τοὔνομα ἔθετο, τὴν σωφροσύνην, καίτοι πολλά γε ξυγκεχωρήκαμεν οὐ συμβαίνονθ' ἡμῖν ἐν τῷ λόγῳ. καὶ γὰρ ἐπιστήμην ἐπιστήμης εἶναι ξυνεχωρήσαμεν, οὐκ ἐῶντος τοῦ λόγου οὐδὲ φάσκοντος εἶναι. καὶ ταύτῃ αὖ τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ἔργα γιγνώσκειν ξυνεχωρήσαμεν, οὐδὲ τοῦτ' ἐῶντος τοῦ λόγου, ἵνα δὴ ἡμῖν γένοιτο ὁ σώφρων ἐπιστήμων, ὧν τε οἶδεν ὅτι οἶδε, καὶ ὧν μὴ οἶδεν ὅτι οὐκ οἶδε. τοῦτο μὲν δὴ καὶ παντάπασι μεγαλοπρεπῶς ξυνεχωρήσαμεν, οὐδ' ἐπισκεψάμενοι τὸ ἀδύνατον εἶναι, ἅ τις μὴ οἶδε μηδαμῆ ταῦτα εἰδέναι ἁμωσγέπως. ὅτι γὰρ οὐκ οἶδε φησὶν αὐτὰ εἰδέναι ἡ ἡμετέρα ὁμολογία, καίτοι ὡς ἐγᾦμαι οὐδενὸς ὅτου οὐχὶ ἀλογώτερον τοῦτ' ἂν φανείη. ἀλλ' ὅμως οὕτως ἡμῶν εὐηθικῶν τυχοῦσα ἡ ζήτησις καὶ οὐ σκληρῶν, οὐδέν τι μᾶλλον εὑρεῖν δύναται τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ τοσοῦτον κατεγέλασεν αὐτῆς, ὥστε ὃ ἡμεῖς πάλαι ξυνομολογοῦντες καὶ ξυμπλάττοντες ἐτιθέμεθα σωφροσύνην εἶναι, τοῦτο ἡμῖν ὑβριστικῶς πάνυ ἀνωφελὲς ὂν ἀπέφαινε. τὸ μὲν οὖν ἐμὸν, καὶ ἧττον ἀγανακτῶ. ὑπὲρ δὲ σοῦ ἦν δ' ἐγὼ ὦ Χαρμίδη πάνυ ἀγανακτῶ, εἰ σὺ τοιοῦτος ὢν τὴν ἰδέαν, καὶ πρὸς τούτῳ τὴν ψυχὴν σωφρονέστατος, μηδὲν ὀνήσῃ, ἀπὸ ταύτης τῆς σωφροσύνης, μηδέ τι σ' ὠφελήσει ἐν τῷ βίῳ παροῦσα. ἔτι δὲ μᾶλλον ἀγανακτῶ, ὑπὲρ τῆς ἐπῳδῆς, ἣν παρὰ τοῦ Θρᾳκὸς ἔμαθον, εἰ μηδενὸς ἀξίου πράγματος οὖσαν αὐτὴν, μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἐμάνθανον. ταῦτ' οὖν πάνυ μὲν οὖν οὐκ οἴομαι οὕτως ἔχειν, ἀλλ' ἐμὲ φαῦλον εἶναι ζητητὴν, ἐπεὶ τήν γε σωφροσύνην μέγα τι ἀγαθὸν εἶναι, καὶ εἴπερ γε ἔχεις αὐτὸ μακάριον εἶναι σε. ἀλλ' ὅρα εἰ ἔχεις γε καὶ μηδὲν δέῃ τῆς ἐπῳδῆς. εἰ γὰρ ἔχεις, μᾶλλον ἂν ἔγωγε σοι συμβουλεύσαιμι, ἐμὲ μὲν λῆρον ἡγεῖσθαι εἶναι, καὶ ἀδύνατον λόγῳ ὁτιοῦν ζητεῖν, σεαυτὸν δὲ ὅσῳπερ σωφρονέστερος εἶ, τοσούτῳ εἶναι καὶ εὐδαιμονέστερον. Καὶ ὁ Χαρμίδης, ἀλλὰ μὰ Δί' ἦ δ' ὅς ἔγωγε ὦ Σώκρατες, οὐκ οἶδα οὔτ' εἰ ἔχω, οὔτ' εἰ μὴ ἔχω. πῶς γὰρ ἂν εἰδείην ὅ γε μηδ' ὑμεῖς οἷοί τε ἐστὲ ἐξευρεῖν, ὅ, τί ποτ' ἐστὶν ὡς σὺ φῄς; ἐγὼ μέντοι οὐ πάνυ σοι πείθομαι. καὶ ἐμαυτὸν ὦ Σώκρατες πάνυ οἶμαι δεῖσθαι τῆς ἐπῳδῆς, καὶ τό γ' ἐμὸν οὐδὲν κωλύει, ἐπᾴδεσθαι ὑπὸ σοῦ ὅσαι ἡμέραι ἕως ἂν σὺ φῄς ἱκανῶς ἔχειν. Εἶεν. ἀλλ', ἔφη ὁ Κριτίας, ὦ Χαρμίδη εἰ δρᾷς τοῦτο, ἔμοιγ' ἔσται τοῦτο τεκμήριον ὅτι σωφρονεῖς, ἢν ἐπᾴδειν παρέχῃς Σωκράτει, καὶ μὴ ἀπολείπῃ τούτου μήτε μέγα, μήτε σμικρόν. Ὡς ἀκολουθήσοντος ἔφη καὶ μὴ ἀπολειψομένου. δεινὰ γὰρ ἂν ποιοίην, εἰ μὴ πειθοίμην σοὶ τῷ ἐπιτρόπῳ, καὶ μὴ ποιοίην ἃ κελεύεις. Ἀλλὰ μὴν ἔφη, κελεύω ἔγωγε. Ποιήσω τοίνυν ἔφη, ἀπὸ ταυτησὶ τῆς ἡμέρας ἀρξάμενος. Οὗτοι ἦν δ' ἐγώ, τί βουλεύεσθον ποιεῖν. Οὐδέν, ἔφη ὁ Χαρμίδης. ἀλλὰ βεβουλεύμεθα. Βιάσῃ ἄρα ἦν δ' ἐγώ, καὶ οὐδ' ἀνάκρισίν μοι δώσεις. Ὡς βιασομένου ἔφη, ἐπειδήπερ ὅδε γε ἐπιτάττει. πρὸς ταῦτα σὺ αὖ βουλεύου ὅ, τι ποιήσεις. Ἀλλ' οὐδεμία ἔφην ἐγώ, λείπεται βουλή. σοὶ γὰρ ἐπιχειροῦντι πράττειν ὁτιοῦν καὶ βιαζομένῳ, οὐδεὶς οἷός τ' ἔσται ἐναντιοῦσθαι ἀνθρώπων. Μὴ τοίνυν ἦ δ' ὅς, μηδὲ σὺ ἐναντιοῦ. Οὐ τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ ἐναντιώσομαι.

Τέλος Χαρμίδου, ἢ περὶ σωφροσύνης.

ΛΑΧΗΣ.

ΠΛΆΤΩΝΟΣ

ΛΆΧΗΣ, Ἢ ΠΕΡῚ ἈΝΔΡΊΑΣ, ΜΑΙΕΥΤΙΚΌΣ.

ΤᾺ ΤΟΥ͂ ΔΙΑΛΌΓΟΥ ΠΡΌΣΩΠΑ.

ΛΥΣΊΜΑΧΟΣ. ΜΕΛΗΣΊΑΣ. ΝΙΚΊΑΣ. ΛΆΧΗΣ. ΠΑΙ͂ΔΕΣ ΝΙΚΊΟΥ ΚΑῚ ΛΆΧΗΤΟΣ. ΣΩΚΡΆΤΗΣ.

ΛΥ.

Τεθέασθε μὲν τὸν ἄνδρα μαχόμενον ἐν ὅπλοις ὦ Νικία τε καὶ Λάχης, οὗ δ' ἕνεκα ὑμᾶς ἐκελεύσαμεν συνθεάσασθαι, ἐγώ τε καὶ Μελησίας ὅδε, τότε μὲν οὐκ εἴπομεν, νῦν δ' ἐροῦμεν. ἡγούμεθα γὰρ χρῆναι πρός γε ὑμᾶς παῤῥησιάζεσθαι. εἰσὶ γάρ τινες οἱ τῶν τοιούτων καταγελῶσι, καὶ ἐάν τις αὐτοῖς συμβουλεύσηται, οὐκ ἂν εἴποιεν ἃ νοοῦσιν, ἀλλὰ στοχαζόμενοι τοῦ συμβουλευομένου, ἄλλα λέγουσι παρὰ τὴν ἑαυτῶν δόξαν. ὑμᾶς δὲ ἡμεῖς ἡγησάμενοι καὶ ἱκανοὺς γνῶναι, καὶ γνόντας ἁπλῶς ἂν εἰπεῖν ἃ δοκεῖ ὑμῖν, οὕτω παρελάβομεν ἐπὶ τὴν συμβουλὴν, περὶ ὧν ἐμέλλομεν ἀνακοινοῦσθαι. ἔστιν οὖν τοῦτο περὶ οὗ πάλαι τοσαῦτα προοιμιάζομαι, τόδε. ἡμῖν εἰσὶν υἱεῖς οὑτοιί, ὅδε μὲν τοῦδε πάππου ἔχων ὄνομα Θουκυδίδης, ἐμὸς δὲ αὖ ὅδε παππῷον τε, καὶ οὗτος ὄνομ' ἔχει τοὐμοῦ πατρός. Ἀριστείδην γὰρ αὐτὸν καλοῦμεν. ἡμῖν οὖν τούτων δέδοκται ἐπιμεληθῆναι ὡς οἷόν τε μάλιστα, καὶ μὴ ποιῆσαι ὅπερ οἱ πολλοί. ἐπειδὴ μειράκια γέγονεν, ἀνεῖναι αὐτοὺς ὅ, τι βούλονται ποιεῖν, ἀλλὰ νῦν δὴ καὶ ἄρχεσθαι αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι καθόσον οἷοί τ' ἐσμέν. εἰδότες οὖν καὶ ὑμῖν υἱεῖς ὄντας, ἡγησάμεθα μεμεληκέναι περὶ αὐτῶν εἴπερ τισὶν ἄλλοις, πῶς ἂν θεραπευθέντες γένοιντο ἄριστοι. εἰ δ' ἄρα πολλάκις μὴ προσεσχήκατε τὸν νοῦν τῷ τοιούτῳ, ὑπομνήσοντες ὅτι οὐ χρὴ αὐτοῦ ἀμελεῖν, καὶ παρακαλοῦντες ὑμᾶς ἐπὶ τὸ ἐπιμέλειάν τινα ποιήσασθαι τῶν υἱέων κοινῇ μετ' ἡμῶν. ὅθεν δὲ ἡμῖν ταῦτ' ἔδοξεν ὦ Νικία τε καὶ Λάχης, χρὴ ἀκοῦσαι, κἂν ᾖ ὀλίγῳ μακρότερα. συσσιτοῦμεν γὰρ δὴ ἐγώ τε καὶ Μελησίας ὅδε, καὶ ἡμῖν τὰ μειράκια παρασιτεῖ. ὅπερ οὖν καὶ ἀρχόμενος εἶπον τοῦ λόγου, παῤῥησιασόμεθα πρὸς ὑμᾶς. ἡμῶν γὰρ ἑκάτερος, περὶ τοῦ ἑαυτοῦ πατρὸς, πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἔχει λέγειν πρὸς τοὺς νεανίσκους, καὶ ὅσα ἐν πολέμῳ εἰργάσαντο, καὶ ὅσα ἐν εἰρήνῃ, διοικοῦντες τά τε τῶν συμμάχων καὶ τὰ τῆσδε τῆς πόλεως, ἡμέτερα δ' αὐτῶν ἔργα οὐδέτερος ἔχει λέγειν. ταῦτα δὴ ὑπαισχυνόμεθά τε τούσδε καὶ αἰτιώμεθα τοὺς πατέρας ἡμῶν, ὅτι ἡμᾶς μὲν εἴων τρυφᾶν, ἐπειδὴ μειράκια ἐγενόμεθα. τὰ δὲ τῶν ἄλλων πράγματα ἔπραττον. καὶ τοῖσδε τοῖς νεανίσκοις αὐτὰ ταῦτα ἐνδεικνύμεθα, λέγοντες, ὅτι εἰ μὲν ἀμελήσουσιν ἑαυτῶν, καὶ μὴ πείσονται ἡμῖν, ἀκλεεῖς γενήσονται. εἰ δ' ἐπιμελήσονται, τάχ' ἂν τῶν ὀνομάτων ἄξιοι γένοιντο ἃ ἔχουσι. οὗτοι μὲν οὖν φασι πείσεσθαι. ἡμεῖς δὲ δὴ τοῦτο σκοποῦμεν, τί ἂν οὗτοι μαθόντες ἢ ἐπιτηδεύσαντες, ὅτι ἄριστοι γένοιντο. εἰσηγήσατο οὖν τις ἡμῖν καὶ τοῦτο τὸ μάθημα, ὅτι καλὸν εἴη τῷ νέῳ μαθεῖν ἐν ὅπλοις μάχεσθαι, καὶ ἐπῄνει τοῦτον, ὃν νῦν ὑμεῖς ἐθεάσασθε ἐπιδεικνύμενον. κᾆτ' ἐκέλευε θεάσασθαι. ἔδοξε δὴ χρῆναι αὐτούς τε ἐλθεῖν ἐπὶ θέαν τἀνδρὸς, καὶ ὑμᾶς συμπαραλαβεῖν, ἅμα μὲν συνθεατὰς, ἅμα δὲ συμβούλους τε καὶ κοινωνοὺς, ἐὰν βούλησθε περὶ τῆς τῶν υἱέων ἐπιμελείας. ταῦτ' ἔστιν ἃ ἐβουλόμεθα ὑμῖν ἀνακοινώσασθαι. ἤδη οὖν ὑμέτερον μέρος συμβουλεύειν καὶ περὶ τούτου τοῦ μαθήματος, εἴτε δοκεῖ χρῆναι μανθάνειν εἴτε μὴ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων εἴ τι ἔχετε ἐπαινέσαι μάθημα νέῳ ἀνδρὶ ἢ ἐπιτήδευμα, καὶ περὶ τῆς κοινωνίας λέγειν ὁποῖόν τι ποιήσετε. Νι. Ἐγὼ μὲν ὦ Λυσίμαχε καὶ Μελησία ἐπαινῶ τε ὑμῶν τὴν διάνοιαν, καὶ κοινωνεῖν ἕτοιμος. οἶμαι δὲ καὶ Λάχητα τόνδε. Λα. Ἀληθῆ γὰρ οἴει ὦ Νικία. ὡς ὅ, γε ἔλεγεν ὁ Λυσίμαχος ἄρτι, περὶ τοῦ πατρὸς αὑτοῦ τε καὶ τοῦ Μελησίου, πάνυ μοι δοκεῖ εὖ εἰρῆσθαι, καὶ εἰς ἐκείνους καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς ἅπαντας ὅσοι τὰ τῶν πόλεων πράττουσιν. ὅτι αὐτοῖς σχεδόν τι ταῦτα συμβαίνει, ἃ οὗτος λέγει καὶ περὶ παῖδας, καὶ περὶ τἄλλα ἴδια ὀλιγωρεῖσθαί τε καὶ ἀμελῶς διατίθεσθαι. ταῦτα μὲν οὖν καλῶς λέγεις ὦ Λυσίμαχε. ὅτι δ' ἡμᾶς μὲν συμβούλους παρακαλεῖς ἐπὶ τὴν τῶν νεανίσκων παιδείαν, Σωκράτη δὲ τόνδε οὐ παρακαλεῖς, θαυμάζω. πρῶτον μὲν ὄντα δημότην, ἔπειτα ἐνταῦθα ἀεὶ τὰς διατριβὰς ποιούμενον, ὅπου τί ἐστι τῶν τοιούτων ὧν σὺ ζητεῖς, περὶ τοὺς νέους ἢ μάθημα ἢ ἐπιτήδευμα καλόν. Λυ. Πῶς λέγεις ὦ Λάχης; Σωκράτης γὰρ ὅδε, τινὸς τῶν τοιούτων ἐπιμέλειαν πεποίηται; Λα. Πάνυ μὲν οὖν ὦ Λυσίμαχε. Νι. Τοῦτο μέν σοι κἂν ἐγὼ ἔχοιμι εἰπεῖν οὐ χεῖρον Λάχητος, καὶ γὰρ αὐτῷ μοι ἔναγχος ἄνδρα προὐξένησε τῷ υἱεῖ διδάσκαλον μουσικῆς Ἀγαθοκλέους μαθητὴν Δάμωνα, ἀνδρῶν χαριέστατον οὐ μόνον τὴν μουσικὴν, ἀλλὰ καὶ τἄλλα ὁπόσα βούλει ἄξιον συνδιατρίβειν τηλικούτοις νεανίσκοις. Λυ. Οὔτοι τι ὦ Σώκρατές τε καὶ Νικία καὶ Λάχης, οἱ ἡλικιῶται καὶ ἐγὼ ἔτι γιγνώσκομεν τοὺς νεωτέρους, ἅ τ[illegible]λὰ κατ' οἰκίαν διατρίβοντες ὑπὸ τῆς ἡλικίας. ἀλλ' εἴ τι καὶ σὺ ὦ παῖ Σωφρονίσκου ἔχεις, τῷδε τῷ σαυτοῦ δημότῃ ἀγαθὸν συμβουλεῦσαι, χρὴ συμβουλεύειν. δίκαιος δ' εἶ, καὶ γὰρ πατρικὸς ἡμῖν φίλος τυγχάνεις ὤν. ἀεὶ γὰρ ἐγὼ καὶ ὁ σὸς πατὴρ, ἑταίρω τε καὶ φίλω ἦμεν, καὶ πρότερον ἐκεῖνος ἐτελεύτησε πρίν τι ἐμοὶ διενεχθῆναι. περιφέρει δέ τις με καὶ μνήμη ἄρτι τῶνδε λεγόντων. τὰ γὰρ μει-

ῥάκια

ράκια τάδε πρὸς ἀλλήλους οἴκοι διαλεγόμενα θαμὰ, ἐπιμέμνηνται Σωκράτους, καὶ σφόδρα ἐπαινοῦσιν, οὐ μέντοι πώποτε αὐτοὺς ἀνηρώτησα εἰ τὸν Σωφρονίσκου λέγοιεν, ἀλλ᾽ ὦ παῖδες λέγετέ μοι, ὅδ᾽ ἐστὶ Σωκράτης περὶ οὗ ἑκάστοτε ἐμέμνησθε; Παῖ. Πάνυ μὲν οὖν ὦ πάτερ οὗτος. Λυ. Εὖ γε νὴ τὴν Ἥραν ὦ Σώκρατες, ὅτι ὀρθοῖς τὸν πατέρα ἄριστον ἀνδρῶν ὄντα, καὶ ἄλλως καὶ δὴ καὶ ὅτι οἰκεῖα τά γε σὰ ἡμῖν ὑπάρξει, καὶ σοὶ τὰ ἡμέτερα. Λα. Καὶ μὴν ὦ Λυσίμαχε, μὴ ἀφίεσό γε τοῦ ἀνδρός, ὡς ἐγὼ καὶ ἄλλοθί γε αὐτὸν ἐθεασάμην, οὐ μόνον τὸν πατέρα, ἀλλὰ καὶ τὴν πατρίδα ὀρθοῦντα. ἐν γὰρ τῇ ἀπὸ Δηλίου φυγῇ μετ᾽ ἐμοῦ συνανεχώρει. κἀγώ σοι λέγω, ὅτι εἰ ἄλλοι ἤθελον τοιοῦτοι εἶναι, ὀρθὴ ἂν ἡμῶν ἡ πόλις ἦν, καὶ οὐκ ἂν ἔπεσε τότε τοιοῦτον πτῶμα. Λυ. ὦ Σώκρατες οὗτος μέντοι ὁ ἔπαινός ἐστι καλὸς, ὃν σὺ νῦν ἐπαινῇ ὑπ᾽ ἀνδρῶν ἀξίων πιστεύεσθαι, καὶ εἰς ταῦτα εἰς ἃ οὗτοι ἐπαινοῦσιν. εὖ οὖν ἴσθι, ὅτι ἐγὼ ταῦτα ἀκούων χαίρω ὅτι εὐδοκιμεῖς, κἀμὲ δὲ ἡγοῦμαι ἐν τοῖς εὐνουστάτοις σοι εἶναι. χρῆν μὲν οὖν καὶ πρότερόν γε φοιτᾶν αὐτὸν παρ᾽ ἡμᾶς, καὶ οἰκείους ἡγεῖσθαι ὥσπερ τὸ δίκαιον. νῦν δ᾽ οὖν ἀπὸ τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπειδὴ ἀνεγνωρίσαμεν ἀλλήλους, μὴ ἄλλως ποίει, ἀλλὰ σύνισθί τε καὶ γνώριζε καὶ ἡμᾶς, καὶ τούσδε τοὺς νεωτέρους, ὅπως ἂν διασώζητε καὶ ὑμεῖς τὴν ἡμετέραν φιλίαν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ σὺ ποιήσεις, καὶ ἡμεῖς σε καὶ αὖθις ὑπομνήσομεν. περὶ δὲ ὧν ἠρξάμεθα, τί φατέ; τί δοκεῖ τὸ μάθημα τοῖς μειρακίοις ἐπιτήδειον εἶναι, ἢ οὔ; τὸ μαθεῖν ἐν ὅπλοις μάχεσθαι; Σω. Ἀλλὰ καὶ τούτων πέρι ὦ Λυσίμαχε ἔγωγε πειράσομαι συμβουλεύειν ἄν τι δύνωμαι, καὶ αὖ ἃ προκαλῇ πάντα ποιεῖν, δικαιότατον μέντοι μοι δοκεῖ εἶναι, ἐμὲ νεώτερον ὄντα τούτων καὶ ἀπειρότερον, τῶνδε ἀκούειν πρότερον τί λέγουσι, καὶ μανθάνειν παρ᾽ αὐτῶν, ἐὰν δ᾽ ἔχω τι ἄλλο παρὰ τὰ ὑπὸ τούτων λεγόμενα, τότ᾽ ἤδη διδάσκειν καὶ πείθειν καὶ σὲ καὶ τούτους. ἀλλ᾽ ὦ Νικία τί οὐ λέγει πρότερος ὑμῶν; Νι. Ἀλλ᾽ οὐδὲν κωλύει ὦ Σώκρατες. δοκεῖ γάρ ἐμοὶ καὶ τοῦτο τὸ μάθημα τοῖς νέοις ὠφέλιμον εἶναι ἐπίστασθαι πολλαχῇ. καὶ γὰρ τὸ μὴ ἄλλοθι διατρίβειν, ἐν οἷς δὴ φιλοῦσιν οἱ νέοι τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι, ὅταν σχολὴν ἄγωσιν ἀλλ᾽ ἐν τούτῳ εὖ ἔχειν, ὅθεν καὶ τὸ σῶμα βέλτιον ἴσχειν ἀνάγκη. οὐδενὸς γὰρ τῶν γυμνασίων φαυλότερον, οὐδ᾽ ἐλάττω πόνον ἔχει, καὶ ἅμα προσήκει μάλιστ᾽ ἐλευθέρῳ τοῦτό γε τὸ γυμνάσιον καὶ ἡ ἱππική. οὗ γὰρ ἀγῶνος ἀθληταί ἐσμεν, καὶ ἐν οἷς ἡμῖν ὁ ἀγὼν πρόκειται, μόνοι οὗτοι γυμνάζονται οἱ ἐν τούτοις τοῖς περὶ τὸν πόλεμον ὀργάνοις γυμναζόμενοι. ἔπειτα ὀνήσει μέν τι τοῦτο τὸ μάθημα. καὶ ἐν τῇ μάχῃ αὐτῇ, ὅταν ἐν τάξει δέῃ μάχεσθαι μετὰ πολλῶν ἄλλων, μέγιστον μέντοι αὐτοῦ ὄφελος ὅταν λυθῶσιν αἱ τάξεις, καὶ ἤδη τι δέῃ μόνον πρὸς μόνον, ἢ διώκοντα ἀμυνομένῳ τινὶ ἐπιθέσθαι, ἢ καὶ ἐν φυγῇ ἐπιτιθεμένου ἄλλου, ἀμύνασθαι αὐτόν. οὔτ᾽ ἂν ὑπό γε ἑνὸς εἷς ὁ τοῦτ᾽ ἐπιστάμενος οὐδὲν ἂν πάθοι, ἴσως δ᾽ οὐδὲ ὑπὸ πλειόνων, ἀλλὰ πανταχῇ ἂν ταύτῃ πλεονεκτοῖ. ἔτι δὲ καὶ εἰς ἄλλου καλοῦ μαθήματος ἐπιθυμίαν παρακαλεῖ τὸ τοιοῦτον. πᾶς γὰρ ἂν μαθὼν ἐν ὅπλοις μάχεσθαι, ἐπιθυμήσειε καὶ τοῦ ἑξῆς μαθήματος τοῦ περὶ τὰς τάξεις. καὶ ταῦτα λαβὼν καὶ φιλοτιμηθεὶς ἐν αὐτοῖς, ἐπὶ πᾶν ἂν τὸ περὶ τὰς στρατηγίας ὁρμήσειε. καὶ ἤδη δῆλον ὅτι τὰ τούτων ἐχόμενα, καὶ μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα, καὶ καλὰ καὶ πολλοῦ ἄξια ἀνδρὶ μαθεῖν τε καὶ ἐπιτηδεῦσαι, ὧν καθηγήσαιτ᾽ ἂν τοῦτο τὸ μάθημα. προσθήσομεν δ᾽ αὐτῷ οὐ σμικρὰν προσθήκην, ὅτι πάντα ἄνδρα ἐν πολέμῳ, καὶ θαρραλεώτερον καὶ ἀνδρειότερον ἂν ποιήσειεν αὐτὸν αὐτοῦ οὐκ ὀλίγῳ, αὕτη ἡ ἐπιστήμη. μὴ ἀτιμάσωμεν δὲ εἰπεῖν εἰ καί τῳ σμικρότερον δοκεῖ εἶναι, ὅτι καὶ εὐσχημονέστερον ἐνταῦθα, οὗ χρὴ τὸν ἄνδρα εὐσχημονέστερον φαίνεσθαι, οὗ ἅμα καὶ δεινότερος τοῖς ἐχθροῖς φανεῖται διὰ τὴν εὐσχημοσύνην. ἐμοὶ μὲν οὖν ὦ Λυσίμαχε ὥσπερ λέγω, δοκεῖ τε χρῆναι διδάσκειν τοὺς νεανίσκους ταῦτα, καὶ δι᾽ ἃ δοκεῖ εἴρηκα. Λάχητος δ᾽ εἴ τι παρὰ ταῦτα λέγει, κἂν αὐτὸς ἡδέως ἀκούσαιμι. Λα. Ἀλλ᾽ ἔστι μὲν ὦ Νικία χαλεπὸν λέγειν, περὶ ὁτουοῦν μαθήματος ὡς οὐ χρὴ μανθάνειν. πάντα γὰρ ἐπίστασθαι, ἀγαθὸν δοκεῖ εἶναι. καὶ δὴ καὶ τὸ ὁπλιτικὸν τοῦτο, εἰ μέν ἐστι μάθημα ὅπερ φασὶν οἱ διδάσκοντες, καὶ οἷον Νικίας λέγει, χρὴ αὐτὸ μανθάνειν. εἰ δ᾽ ἔστι μὲν μὴ μάθημα, ἀλλ᾽ ἐξαπατῶσιν οἱ ὑπισχνούμενοι, ἢ μάθημα μὲν τυγχάνει ὂν, μὴ μέντοι πάνυ σπουδαῖον, τί καὶ δέοι ἂν αὐτὸ μανθάνειν; λέγω δὲ ταῦτα περὶ αὐτοῦ εἰς τάδε ἀποβλέψας, ὅτι οἶμαι ἐγὼ τοῦτο εἴ τι ἦν, οὐκ ἂν λεληθέναι Λακεδαιμονίους, οἷς οὐδὲν ἄλλο μέλει ἐν τῷ βίῳ, ἢ τοῦτο ζητεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν, ὅ,τι ἂν μαθόντες καὶ ἐπιτηδεύσαντες πλεονεκτοῖεν τῶν ἄλλων περὶ τὸν πόλεμον. εἰ δ᾽ ἐκείνους ἐλελήθει, ἀλλ᾽ οὐ τούτους γε τοὺς διδασκάλους αὐτοῦ λέληθεν αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνοι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων σπουδάζουσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. καὶ ὅτι παρ᾽ ἐκείνοις ἄν τις τιμηθεὶς εἰς ταῦτα, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων πλεῖστ᾽ ἂν ἐργάζοιτο χρήματα, ὥσπερ γε καὶ τραγῳδίας ποιητὴς παρ᾽ ἡμῖν τιμηθείς. τοιγάρτοι ὃς ἂν οἴηται τραγῳδίαν καλῶς ποιεῖν, οὐκ ἔξωθεν κύκλῳ περὶ τὴν Ἀττικὴν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις ἐπιδεικνύμενος περιέρχεται, ἀλλ᾽ εὐθὺς δεῦρο φέρεται, καὶ τοῖσδ᾽ ἐπιδείκνυσιν εἰκότως. τοὺς δὲ ἐν ὅπλοις μαχομένους, ἐγὼ τούτους ὁρῶ τὴν μὲν Λακεδαίμονα ἡγουμένους εἶναι ἄβατον ἱερὸν, καὶ οὐδὲ ἄκρῳ ποδὶ ἐπιβαίνοντας, κύκλῳ δὲ περιιόντας αὐτὴν, καὶ πᾶσι μᾶλλον ἐπιδεικνυμένους. καὶ μάλιστα τούτοις οἳ κἂν αὐτοὶ ὁμολογήσειαν, πολλοὺς σφῶν προτέρους εἶναι πρὸς τὰ τοῦ πολέμου. ἔπειτα ὦ Λυσίμαχε, οὐ πάνυ ὀλίγοις ἐγὼ τούτων παραγέγονα ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, καὶ ὁρῶ οἷοί εἰσιν. ἔξεστι δὲ καὶ αὐτόθεν ἡμῖν σκέψασθαι, ὥσπερ γὰρ ἐπίτηδες, οὐδεὶς πώποτ᾽ εὐδόκιμος γέγονεν ἐν τῷ πολέμῳ ἀνὴρ τῶν τὰ ὁπλιτικὰ ἐπιτηδευσάντων. καίτοι εἴς γε τἄλλα πάν-

τα ἐκ τούτων οἱ ὀνομαστοὶ γίγνονται, ἐκ τῶν ἐπιτηδευσάντων ἕκαστα, οὗτοι δ᾽ ὡς ἔοικε, παρὰ τοὺς ἄλλους οὕτω σφόδρα εἰς τοῦτο δεδυστυχήκασιν. ἐπεὶ καὶ τοῦτον τὸν Στησίλεων ὃν ὑμεῖς μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τοσούτῳ ὄχλῳ ἐθεάσασθε ἐπιδεικνύμενον, καὶ τὰ μεγάλα περὶ αὑτοῦ λέγοντα ἃ ἔλεγεν, ἑτέρωθι ἐγὼ κάλλιον ἐθεασάμην ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ὡς ἀληθῶς ἐπιδεικνύμενον οὐχ ἑκόντα. προσβαλούσης γὰρ τῆς νεώς, ἐφ᾽ ἧς ἐπεβάτευε, πρὸς ὁλκάδα τινά, ἐμάχετο ἔχων δορυδρέπανον, διαφέρον δὴ ὅπλον ἅτε καὶ αὐτὸς τῶν ἄλλων διαφέρων. τὰ μὲν οὖν ἄλλα οὐκ ἄξια λέγειν περὶ τἀνδρός, τὸ δὲ σόφισμα τὸ τοῦ δρεπάνου πρὸς τῇ λόγχῃ οἷον ἀπέβη. μαχομένου γὰρ αὐτοῦ, ἐνέσχετό που ἐν τοῖς τῆς νεὼς σκεύεσι καὶ ἀντελάβετο. εἷλκεν οὖν ὁ Στησίλεως βουλόμενος ἀπολῦσαι, καὶ οὐχ οἷός τ᾽ ἦν, ἡ δὲ ναῦς τὴν ναῦν παρῄει. τέως μὲν οὖν παρέθει ἐν τῇ νηῒ ἀντεχόμενος τοῦ δόρατος. ἐπειδὴ δὲ παρημείβετο ἡ ναῦς τὴν ναῦν, καὶ ἐπέσπα αὐτὸν τοῦ δόρατος ἐχόμενον, ἐφίει τὸ δόρυ διὰ τῆς χειρός, ἕως ἄκρου τοῦ στύρακος ἀντελάβετο. ἦν δὲ γέλως καὶ κρότος ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς ὁλκάδος ἐπί τε τῷ σχήματι αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ βαλόντος τινὸς λίθῳ παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπὶ τὸ κατάστρωμα ἀφίεται τοῦ δόρατος, τότ᾽ ἤδη καὶ οἱ ἐκ τῆς τριήρους οὐκέτι οἷοί τ᾽ ἦσαν τὸν γέλωτα κατέχειν, ὁρῶντες αἰωρούμενον ἐκ τῆς ὁλκάδος τὸ δορυδρέπανον ἐκεῖνο. ἴσως μὲν οὖν εἴη ἄν τι ταῦτα ὥσπερ Νικίας λέγει. οἷς δ᾽ οὖν ἐγὼ ἐντετύχηκα, τοιαῦτ᾽ ἄττα ἐστίν. ὃ οὖν καὶ ἐξ ἀρχῆς εἶπον, ὅτι εἴτε οὕτω σμικρᾶς ὠφελείας ἔχει μάθημα ὄν, εἴτε μὴ ὄν φασι, καὶ προσποιοῦνται αὐτὸ εἶναι μάθημα, οὐκ ἄξιον ἐπιχειρεῖν μανθάνειν. καὶ γὰρ οὖν μοι δοκεῖ εἰ μὲν δειλός τις ὤν, οἴοιτο δεῖν αὐτὸ ἐπίστασθαι, θρασύτερος ἂν δι᾽ αὐτὸ γενόμενος, ἐπιφανέστερος γένοιτο ἢ οἷος ἦν. εἰ δὲ ἀνδρεῖος, φυλαττόμενος ἂν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, εἰ καὶ σμικρὸν ἐξαμάρτοι μεγάλας ἂν διαβολὰς ἴσχειν. ἐπίφθονος γὰρ ἡ προσποίησις τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης, ὥστ᾽ εἰ μή τι θαυμαστὸν ὅσον διαφέρει τῇ ἀρετῇ τῶν ἄλλων, οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως ἄν τις φύγοι τὸ καταγέλαστος γενέσθαι, φάσκων ἔχειν ταύτην τὴν ἐπιστήμην. τοιαύτη τις ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Λυσίμαχε, ἡ περὶ τὸ μάθημα εἶναι σπουδή. χρὴ δ᾽ ὅπερ σοι ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, καὶ Σωκράτη τόνδε μὴ ἀφιέναι, ἀλλὰ δεῖσθαι συμβουλεύειν, ὅπῃ δοκεῖ αὐτῷ περὶ τοῦ προκειμένου. Λυ. Ἀλλὰ δέομαι ἔγωγε ὦ Σώκρατες. καὶ γὰρ ὥσπερ ἔτι τοῦ διακρινοῦντος δοκεῖ μοι δεῖν ἡμῖν ἡ βουλή, εἰ μὲν γὰρ συνεφερέσθην τώδε, ἧττον ἂν τοῦ τοιούτου ἔδει. νῦν δὲ τὴν ἐναντίαν γὰρ ὡς ὁρᾷς Λάχης Νικίᾳ ἔθετο, εὖ δὴ ἔχει καὶ σοῦ ἀκοῦσαι, ποτέρῳ τοῖν ἀνδροῖν σύμψηφος εἶ. Σω. Τί δὲ ὦ Λυσίμαχε, ὁπότερ᾽ ἂν οἱ πλείους ἐπαινῶσιν ἡμῶν τούτοις μέλλεις χρῆσθαι; Λυ. Τί γὰρ ἄν τις καὶ ποιοῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Ἦ καὶ σὺ ὦ Μελησία οὕτως ἂν ποιοῖς; κἂν εἴ τις περὶ ἀγωνίας τοῦ υἱέος σοι βουλὴ εἴη, τί χρὴ ἀσκεῖν, ἆρα τοῖς πλείοσιν ἂν ἡμῶν πείθοιο, ἢ κείνῳ ὅστις τυγχάνει ὑπὸ παιδοτρίβου ἀγαθοῦ πεπαιδευμένος καὶ ἠσκηκώς. Με. Ἐκείνῳ εἰκός γε ὦ Σώκρατες. Σω. Αὐτῷ ἄρ᾽ ἂν μᾶλλον πείθοιο, ἢ τέτταρσιν οὖσιν ἡμῖν. Με. Ἴσως. Σω. Ἐπιστήμῃ γὰρ οἶμαι δεῖ κρίνεσθαι, ἀλλ᾽ οὐ πλήθει τὸ μέλλον καλῶς κρίνεσθαι. Με. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκοῦν καὶ νῦν χρὴ πρῶτον αὐτὸ τοῦτο σκέψασθαι, εἰ ἔστι τις ἡμῶν τεχνικὸς περὶ οὗ βουλευόμεθα ἢ οὔ; καὶ εἰ μὲν ἔστιν, ἐκείνῳ πείθεσθαι ἑνὶ ὄντι, τοὺς δ᾽ ἄλλους ἐᾶν; εἰ δὲ μή, ἄλλον τινὰ ζητεῖν. ἢ περὶ σμικροῦ οἴεσθε νυνὶ κινδυνεύειν καὶ σὺ καὶ Λυσίμαχος, ἀλλ᾽ οὐ περὶ τούτου τοῦ κτήματος, ὃ τῶν ὑμετέρων μέγιστον ὂν τυγχάνει; υἱέων γάρ που ἢ χρηστῶν ἢ τἀναντία γενομένων, καὶ πᾶς ὁ οἶκος ὁ τοῦ πατρὸς οὕτως οἰκήσεται ὁποῖοι ἄν τινες οἱ παῖδες γένωνται. Με. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Πολλὴν ἄρα δεῖ προμηθείαν αὐτοῦ ἔχειν. Με. Πάνυ γε. Σω. Πῶς οὖν ὃ ἐγὼ ἄρτι ἔλεγον ἐσκοποῦμεν, εἰ ἐβουλόμεθα σκέψασθαι τίς ἡμῶν περὶ ἀγωνίαν τεχνικώτατος; ἆρ᾽ οὐχ ὁ μαθὼν καὶ ἐπιτηδεύσας, ᾧ καὶ διδάσκαλοι ἀγαθοὶ γεγονότες ἦσαν αὐτοῦ τούτου. Με. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Οὐκοῦν ἔτι πρότερον τίνος ὄντος τούτου, οὗ ζητοῦμεν τοὺς διδασκάλους; Με. Πῶς λέγεις; Σω. Ὧδε ἴσως μᾶλλον κατάδηλον ἔσται. οὔ μοι δοκεῖ ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν ὡμολογῆσθαι, τί ποτ᾽ ἐστὶ περὶ οὗ βουλευόμεθα καὶ σκεπτόμεθα ὅστις ἡμῶν τεχνικός, καὶ τούτου ἕνεκα διδασκάλους ἐκτήσατο, καὶ ὅστις μή; Νι. Οὐ γὰρ ὦ Σώκρατες περὶ τοῦ ἐν ὅπλοις μάχεσθαι σκοποῦμεν, εἴτε χρὴ αὐτὸ τοὺς νεανίσκους μανθάνειν εἴτε μή; Σω. Πάνυ μὲν οὖν, ὦ Νικία. ἀλλ᾽ ὅταν περὶ φαρμάκου τις τοῦ πρὸς ὀφθαλμοὺς σκοπῆται, εἴτε χρὴ αὐτὸ ὑπαλείφεσθαι εἴτε μή, πότερον οἴει τότε εἶναι τὴν βουλὴν περὶ τοῦ φαρμάκου, ἢ περὶ τῶν ὀφθαλμῶν; Νι. Περὶ τῶν ὀφθαλμῶν. Σω. Οὐκοῦν καὶ ὅταν ἵππῳ χαλινὸν σκοπῆταί τις εἰ προσοιστέον ἢ μή, καὶ ὁπότε, τότε που περὶ τοῦ ἵππου βουλεύεται, ἀλλ᾽ οὐ περὶ τοῦ χαλινοῦ; Νι. Ἀληθῆ. Σω. Οὐκοῦν ἑνὶ λόγῳ ὅταν τις τι ἕνεκά του σκοπῇ, περὶ ἐκείνου ἡ βουλὴ τυγχάνει οὖσα, οὗ ἕνεκα ἐσκόπει, ἀλλ᾽ οὐ περὶ τοῦ οὗ ἕνεκα ἄλλο ἐζήτει. Νι. Ἀνάγκη. Σω. Δεῖ ἄρα καὶ τὸν σύμβουλον σκοπεῖν, ἆρα τεχνικός ἐστιν εἰς ἐκείνου θεραπείαν οὗ ἕνεκα σκοπούμενοι σκοποῦμεν. Νι. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν νῦν φαμὲν περὶ μαθήματος σκοπεῖν, τῆς ψυχῆς ἕνεκα τῆς τῶν νεανίσκων. Νι. Ναί. Σω. Εἴ τις ἄρα ἡμῶν τεχνικὸς περὶ ψυχῆς θεραπείαν, καὶ οἷός τε καλῶς τοῦτο θεραπεῦσαι, καὶ ὅτῳ διδάσκαλοι ἀγαθοὶ γεγόνασι τοῦτο σκεπτέον. Νι. Τί δὲ ὦ Σώκρατες; οὔπω ἑώρακας ἄνευ διδασκάλων τεχνικωτέρους γεγονότας, εἰς ἔνια ἢ μετὰ διδασκάλων; Σω. Ἔγωγε ὦ Λάχης, οἷς γε σὺ οὐκ ἂν ἐθέλοις πιστεῦσαι, εἰ φαῖεν ἀγαθοὶ εἶναι δημιουργοί, εἰ μή τι σοι τῆς αὐτῶν τέχνης ἔργον ἔχοιεν ἐπιδεῖξαι εὖ εἰργασμένον, καὶ ἓν καὶ πλείω. Νι. Τοῦτο μὲν ἀληθῆ λέγεις. Σω. Καὶ ἡμᾶς ἄρα δεῖ ὦ Λάχης τε καὶ Νικία, ἐπειδὴ

κία. ἐπειδὴ Λυσίμαχος καὶ Μελησίας εἰς συμβουλὴν παρεκαλεσάτην ἡμᾶς, περὶ τοῖν υἱέοιν προθυμούμενοι αὐτοῖν, ὅτι ἀρίστας γενέσθαι τὰς ψυχάς, εἰ μὲν φαμὲν ἔχειν ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς καὶ διδασκάλους, οἵτινες ἡμῶν γεγόνασιν αὐτοὶ πρῶτοι ἀγαθοὶ ὄντες, καὶ πολλῶν νέων τε θεραπευκότες ψυχάς, ἔπειτα καὶ ἡμᾶς διδάξαντες φαίνονται, ἢ εἴ τις ἡμῶν αὐτῶν ἑαυτῷ διδάσκαλον μὲν οὔ φησι γεγονέναι, ἀλλ' οὖν ἔργα αὐτὸς αὐτοῦ ἔχειν εἰπεῖν καὶ ἐπιδεῖξαι, τίνες Ἀθηναίων ἢ τῶν ξένων ἢ δοῦλοι ἢ ἐλεύθεροι δι' ἐκεῖνον ὁμολογουμένως ἀγαθοὶ γεγόνασιν. εἰ δὲ μηδὲν τούτων ἡμῖν ὑπάρχει, ἄλλους κελεύειν ζητεῖν, καὶ μὴ ἐν ἑταίρων ἀνδρῶν υἱέσι κινδυνεύειν, διαφθείροντας τὴν μεγίστην αἰτίαν ἔχειν ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων. ἐγὼ μὲν οὖν ὦ Λυσίμαχε καὶ Μελησία πρῶτος περὶ ἐμαυτοῦ λέγω, ὅτι διδάσκαλός μοι οὐ γέγονε τούτου πέρι, καίτοι ἐπιθυμῶ γε τοῦ πράγματος ἐκ νέου ἀρξάμενος. ἀλλὰ τοῖς μὲν σοφισταῖς οὐκ ἔχω τελεῖν μισθούς, οἵπερ μόνοι ἐπηγγέλλοντό με οἷοί τ' εἶναι ποιῆσαι καλόν τε κἀγαθόν, αὐτὸς δ' αὖ εὑρεῖν τὴν τέχνην ἀδυνατῶ ἔτι νυνί. εἰ δὲ Νικίας ἢ Λάχης ηὕρηκεν ἢ μεμάθηκεν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι. καὶ γὰρ χρήμασιν ἐμοῦ δυνατώτεροι, ὥστε μαθεῖν παρ' ἄλλων, καὶ ἅμα πρεσβύτεροι, ὥστε ἤδη ηὑρηκέναι. δοκοῦσι δή μοι δυνατοὶ εἶναι παιδεῦσαι ἄνθρωπον. οὐ γὰρ ἄν ποτε ἀδεῶς ἀπεφαίνοντο περὶ ἐπιτηδευμάτων νέῳ χρηστῶν τε καὶ πονηρῶν, εἰ μὴ αὐτοῖς ἐπίστευον ἱκανῶς εἰδέναι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἔγωγε τούτοις πιστεύω. ὅτι δὲ διαφέρεσθον ἀλλήλοιν, ἐθαύμασα. τοῦτο οὖν σου ἐγὼ ἀντιδέομαι ὦ Λυσίμαχε, καθάπερ ἄρτι Λάχης, μὴ ἀφίεσθαί σε ἐμοῦ διεκελεύετο, ἀλλὰ ἐρωτᾶν, καὶ ἐγὼ νῦν παρακελεύομαί σοι μὴ ἀφίεσθαι Λάχητος μηδὲ Νικίου, ἀλλ' ἐρωτᾶν, λέγοντα ὅτι ὁ μὲν Σωκράτης οὔ φησιν ἐπαΐειν περὶ τοῦ πράγματος, οὐδ' ἱκανὸς εἶναι διακρῖναι, ὁπότερος ὑμῶν ἀληθῆ λέγει. οὔτε γὰρ εὑρετής, οὔτε μαθητὴς οὐδενὸς περὶ τῶν τοιούτων γεγονέναι. σὺ δ' ὦ Λάχης καὶ Νικία, εἴπατον ἡμῖν ἑκάτερος, τίνι δὴ δεινοτάτῳ συγγεγόνατον περὶ τῆς τῶν νέων τροφῆς, καὶ πότερα μαθόντε παρά του ἐπίστασθον, ἢ αὐτὼ ἐξευρόντε. καὶ εἰ μὲν μαθόντε, τίς ὁ διδάσκαλος ἑκατέρῳ, καὶ τίνες ἄλλοι ὁμότεχνοι αὐτοῖς; ἵν' ἂν μὴ ἡμῖν σχολὴ εἴη ὑπὸ τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων, ἐπ' ἐκείνους ἴωμεν, καὶ πείθωμεν ἢ δώροις, ἢ χάρισιν, ἢ ἀμφότερα ἐπιμεληθῆναι, καὶ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ὑμετέρων παίδων, ὅπως μὴ καταισχύνωσι τοὺς αὐτῶν προγόνους φαῦλοι γενόμενοι. εἰ δ' αὐτοὶ εὑρεταὶ γεγόνατε τοῦ τοιούτου, δότε παραδείγματα τίνων ἤδη ἄλλων ἐπιμεληθέντες, ἐκ φαύλων καλούς τε καὶ ἀγαθοὺς ἐποιήσατε. εἰ γὰρ νῦν ἄρξεσθε πρῶτον παιδεύειν, σκοπεῖν χρή, μὴ οὐκ ἐν τῷ Καρὶ ἡμῖν ὁ κίνδυνος κινδυνεύηται, ἀλλ' ἐν τοῖς υἱέσι, καὶ ἐν τοῖς τῶν φίλων παισί. καὶ ἀτεχνῶς τὸ λεγόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν, ὑμῖν συμβαίνει, ἐν πίθῳ ἡ κεραμεία γιγνομένη. λέγετε οὖν τί τούτων; ἢ φατὲ ὑμῖν ὑπάρχειν τε καὶ προσήκειν, ἢ οὐ φατέ; ταῦτ' ὦ Λυσίμαχε παρ' αὐτῶν πυνθάνου τε, καὶ μὴ μεθίει τοὺς ἄνδρας. ΛΥ. Καλῶς μὲν ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ ἄνδρες Σωκράτης λέγειν. εἰ δὲ βουλομένοις ὑμῖν ἐστι περὶ τῶν τοιούτων ἐρωτᾶσθαί τε καὶ διδόναι λόγον, αὐτοὺς δὴ χρὴ γιγνώσκειν ὦ Νικία τε καὶ Λάχης. ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ Μελησίᾳ τῷδε δηλονότι ἡδομένοις ἂν εἴη, εἰ πάντα ἃ Σωκράτης ἐρωτᾷ ἐθέλοιτε λόγῳ διεξιέναι. καὶ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἠρχόμην ἐντεῦθεν λέγων, ὅτι εἰς συμβουλὴν διὰ ταῦτα ὑμᾶς παρακαλέσαιμεν, ὅτι μεμεληκέναι ὑμῖν ἡγούμεθα ὡς εἰκός, περὶ τῶν τοιούτων καὶ ἄλλως καὶ ἐπειδὴ οἱ παῖδες ὑμῖν ὀλίγου, ὥσπερ οἱ ἡμέτεροι ἡλικίαν ἔχουσι παιδεύεσθαι. εἰ οὖν ὑμῖν μή τι διαφέρει, εἴπατε. καὶ κοινῇ μετὰ Σωκράτους σκέψασθε, διδόντες τε καὶ δεχόμενοι λόγον παρ' ἀλλήλων. εὖ γὰρ καὶ τοῦτο λέγει ὅδε, ὅτι περὶ τοῦ μεγίστου νῦν βουλευόμεθα τῶν ἡμετέρων. ἀλλ' ὁρᾶτε εἰ δοκεῖ χρῆναι οὕτω ποιεῖν. ΝΙ. Ὦ Λυσίμαχε, δοκεῖς μοι ὡς ἀληθῶς Σωκράτη πατρόθεν γιγνώσκειν μόνον, αὐτῷ δ' οὐ συγγεγονέναι, ἀλλ' ἢ παιδὶ ὄντι εἴ που ἐν τοῖς δημόταις μετὰ τοῦ πατρὸς ἀκολουθῶν ἐπλησίασέ σοι, ἢ ἐν ἱερῷ, ἢ ἐν ἄλλῳ τῳ συλλόγῳ τῶν δημοτῶν. ἐπειδὴ δὲ πρεσβύτερος γέγονεν, οὐκ ἐντετυχηκὼς τῷ ἀνδρὶ δῆλος ἔτι εἶ. ΛΥ. Τί μάλιστα ὦ Νικία; ΝΙ. Οὔ μοι δοκεῖς εἰδέναι, ὅτι ὃς ἂν ἐγγυτάτω Σωκράτους ἢ λόγῳ, ὥσπερ γένει, καὶ πλησιάζῃ διαλεγόμενος, ἀνάγκη αὐτῷ ἐὰν ἄρα καὶ περὶ ἄλλου του πρότερον ἄρξηται διαλέγεσθαι, μὴ παύσεσθαι ὑπὸ τούτου περιαγόμενον τῷ λόγῳ, πρὶν ἐμπέσῃ εἰς τὸ διδόναι περὶ αὑτοῦ λόγον, ὅντινα τρόπον νῦν τε ζῇ, καὶ ὅντινα τὸν παρεληλυθότα βίον βεβίωκεν. ἐπειδὰν δ' ἐμπέσῃ, ὅτι οὐ πρότερον αὐτὸν ἀφήσει Σωκράτης, πρὶν ἂν βασανίσῃ ταῦτα, εὖ τε καὶ καλῶς ἅπαντα. ἐγὼ δὲ συνήθης τε εἰμὶ τῷδε, καὶ οἶδ' ὅτι ἀνάγκη ὑπὸ τούτου πάσχειν ταῦτα, καὶ ἔτι γε αὐτὸς ὅτι πείσομαι ταῦτα εὖ οἶδα. χαίρω γὰρ ὦ Λυσίμαχε τῷ ἀνδρὶ πλησιάζων, καὶ οὐδὲν οἶμαι κακὸν εἶναι τὸ ὑπομιμνήσκεσθαι, ὅτι μὴ καλῶς ἢ πεποιήκαμεν ἢ ποιοῦμεν. ἀλλ' εἰς τὸν ἔπειτα βίον προμηθέστερον ἀνάγκη εἶναι τὸν ταῦτα μὴ φεύγοντα, ἀλλ' ἐθέλοντα κατὰ τὸ τοῦ Σόλωνος, καὶ ἀξιοῦντα μανθάνειν ἕωσπερ ἂν ζῇ, καὶ μὴ οἰόμενον αὐτῷ τὸ γῆρας νοῦν ἔχον προσιέναι. ἐμοὶ μὲν οὖν οὐδὲν ἄηθες, οὐδ' αὖ ἀηδὲς ὑπὸ Σωκράτους βασανίζεσθαι. ἀλλὰ καὶ πάλαι σχεδόν τι ἠπιστάμην, ὅτι οὐ περὶ τῶν μειρακίων ἡμῖν ὁ λόγος ἔσοιτο Σωκράτους παρόντος, ἀλλὰ περὶ ἡμῶν αὐτῶν. ὅπερ οὖν λέγω, τὸ μὲν ἐμὸν οὐδὲν κωλύει Σωκράτει συνδιατρίβειν, ὅπως οὗτος βούλεται. Λάχητα δὲ τόνδε ὅρα, πῶς ἔχει περὶ τοῦ τοιούτου. ΛΑ. Ἁπλοῦν τό γ' ἐμὸν ὦ Νικία περὶ λόγων ἐστίν. εἰ δὲ βούλει, οὐχ ἁπλοῦν, ἀλλὰ διπλοῦν. καὶ γὰρ ἂν δόξαιμί τῳ φιλόλογος εἶναι, καὶ αὖ μισόλογος. ὅταν μὲν γὰρ ἀκούω ἀνδρὸς περὶ ἀρετῆς διαλεγομένου, ἢ περί τινος σοφίας, ὡς ἀληθῶς ὄντος ἀνδρὸς καὶ ἀξίου τῶν λόγων ὧν λέγει, χαίρω ὑπερφυῶς, θεώμενος ἅμα τόν τε λέγοντα καὶ τὰ

λεγόμενα, ὅτι πρέποντα ἀλλήλοις καὶ ἁρμόττοντά ἐστι. καὶ κομιδῇ μοι δοκεῖ μουσικὸς ὁ τοιοῦτος εἶναι, ἁρμονίαν καλλίστην ἡρμοσμένος. οὐ λύραν, οὐδὲ παιδιᾶς ὄργανα, ἀλλὰ τῷ ὄντι ζῆν ἡρμοσμένος. οὗ αὐτὸς αὑτοῦ τὸν βίον σύμφωνον τοῖς λόγοις πρὸς τὰ ἔργα, ἀτεχνῶς δωριστί, ἀλλ' οὐκ ἰαστί. οἴομαι δὲ οὐδὲ φρυγιστί, οὐδὲ λυδιστί, ἀλλ' ἥπερ μόνη ἑλληνική ἐστιν ἁρμονία. ὁ μὲν οὖν τοιοῦτος, χαίρειν με ποιεῖ φθεγγόμενος, καὶ δοκεῖν ὁτῳοῦν φιλόλογον εἶναι, οὕτω σφόδρα ἀποδέχομαι παρ' αὐτοῦ τὰ λεγόμενα. ὁ δὲ τἀναντία τούτου πράττων, λυπεῖ με ὅσῳ ἂν δοκῇ ἄμεινον λέγειν, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ ποιεῖ αὖ δοκεῖν εἶναι μισόλογον. Σωκράτους δ' ἐγὼ τῶν μὲν λόγων οὐκ ἔμπειρός εἰμι, ἀλλὰ πρότερον ὡς ἔοικε τῶν ἔργων ἐπειράθην. καὶ ἐκεῖ αὐτὸν εὗρον ἄξιον ὄντα λόγων καλῶν, καὶ πάσης παρρησίας. εἰ οὖν καὶ τοῦτο ἔχει συμβούλομαι τἀνδρί, καὶ ἥδιστ' ἂν ἐξεταζοίμην ὑπὸ τοῦ τοιούτου, καὶ οὐκ ἂν ἀχθοίμην μανθάνων. ἀλλὰ καὶ ἐγὼ τῷ Σόλωνι ἓν μόνον προσλαβὼν ξυγχωρῶ. γηράσκων γὰρ πολλὰ διδάσκεσθαι ἐθέλω, ὑπὸ χρηστῶν μόνον. τοῦτο γάρ μοι συγχωρείτω, ἀγαθὸν καὶ αὐτὸν εἶναι τὸν διδάσκαλον, ἵνα μὴ δυσμαθὴς φαίνωμαι, ἀηδῶς μανθάνων. εἰ δὲ νεώτερος ὁ διδάσκων ἔσται, ἢ μή πω ἐν δόξῃ ὤν, ἤ τι ἄλλο τῶν τοιούτων ἔχων, οὐδέν μοι μελήσει. σοὶ οὖν ἐγὼ ὦ Σώκρατες ἐπαγγέλλομαι καὶ ἐλέγχειν καὶ διδάσκειν ἐμὲ ὅ,τι ἂν βούλῃ, καὶ μανθάνειν γε ὅ,τι αὖ ἐγὼ οἶδα. οὕτω σὺ παρ' ἐμοὶ διάκεισαι ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ᾗ μετ' ἐμοῦ συνδιεκινδύνευσας, καὶ ἔδωκας σαυτοῦ πεῖραν τῆς ἀρετῆς, ἣν χρὴ διδόναι τὸν μέλλοντα δικαίως δώσειν. λέγ' οὖν ὅ,τι σοι φίλον, μηδὲν τὴν ἡμετέραν ἡλικίαν ὑπόλογον ποιούμενος. Σω. Οὐ τὰ ὑμέτερα ὡς ἔοικεν αἰτιασόμεθα μὴ οὐχ ἕτοιμα εἶναι, καὶ συμβουλεύειν καὶ συσκοπεῖν. Λυ. Ἀλλ' ἡμέτερον δὴ ἔργον ὦ Σώκρατες. ἕνα γάρ σε ἔγωγε ἡμῶν τίθημι. σκόπει οὖν ἀντ' ἐμοῦ ὑπὲρ τῶν νεανίσκων ὅ,τι δεόμεθα παρὰ τῶνδε πυνθάνεσθαι, καὶ συμβούλευε διαλεγόμενος τούτοις. ἐγὼ μὲν γὰρ καὶ ἐπιλανθάνομαι ἤδη τὰ πολλὰ διὰ τὴν ἡλικίαν, ὧν ἂν διανοηθῶ ἐρέσθαι, καὶ αὖ ἃ ἂν ἀκούσω. ἐὰν δὲ μεταξὺ ἄλλοι λόγοι γένωνται, οὐ πάνυ μέμνημαι. ὑμεῖς οὖν λέγετε καὶ διέξιτε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, περὶ ὧν προυθέμεθα. ἐγὼ δ' ἀκούσομαι. καὶ ἀκούσας αὖ μετὰ Μελησίου τοῦδε ποιήσω τοῦτο ὅ,τι ἂν ὑμῖν δοκῇ. Σω. Πειστέον ὦ Νικία τε καὶ Λάχης Λυσιμάχῳ καὶ Μελησίᾳ. ἃ μὲν οὖν νῦν δὴ ἐπεχειρήσαμεν σκοπεῖν, τίνες οἱ διδάσκαλοι ἡμῖν τῆς τοιαύτης παιδείας γεγόνασιν, ἢ τίνας ἄλλους βελτίους πεποιήκαμεν. ἴσως μὲν οὐ κακῶς εἶχεν ἐξετάζειν καὶ τὰ τοιαῦτα ἡμᾶς αὐτούς. ἀλλ' οἶμαι καὶ ἡ τοιάδε σκέψις εἰς ταὐτὸν φέρει, σχεδὸν δέ τι καὶ μᾶλλον ἐξ ἀρχῆς εἴη ἄν. εἰ γὰρ ἐτυγχάνομεν ἐπιστάμενοι ὁτουοῦν πέρι ὅ,τι παραγενόμενόν τῳ, βέλτιον ποιεῖ ἐκεῖνο ᾧ παρεγένετο, καὶ προσέτι οἷοί τε ἐσμὲν αὐτὸ ποιεῖν παραγίνεσθαι ἐκείνῳ δηλονότι, αὐτό γε ἴσμεν τοῦτο οὗ πέρι σύμβουλοι ἂν γενοίμεθα, ὡς ἄν τις αὐτὸ ῥᾷστα καὶ ἄριστ' ἂν κτήσαιτο. ἴσως οὖν οὐ μανθάνετέ μου ὅτι λέγω, ἀλλ' ὧδε ῥᾷον μαθήσεσθε. εἰ τυγχάνομεν ἐπιστάμενοι, ὅτι ὄψις παραγενομένη ὀφθαλμοῖς, βελτίους ποιεῖ ἐκείνους οἷς παρεγένετο. καὶ προσέτι οἷοί τε ἐσμὲν ποιεῖν αὐτὴν παραγίνεσθαι ὄμμασι, δῆλον ὅτι ὄψιν γε ἴσμεν αὐτὴν ὅ,τι ποτ' ἔστιν, ἧς πέρι σύμβουλοι ἂν γενοίμεθα, ὡς ἄν τις αὐτὴν ῥᾷστα καὶ ἄριστα κτήσαιτο. εἰ γὰρ μὴ δ' αὐτὸ τοῦτο εἰδείημεν ὅ,τί ποτ' ἔστιν ὄψις, ἢ ὅ,τι ἔστιν ἀκοή, σχολῇ ἄν γε σύμβουλοι ἄξιοι λόγου γενοίμεθα, καὶ ἰατροὶ ἢ περὶ ὀφθαλμῶν ἢ περὶ ὤτων, ὃν τινα τρόπον ἢ ἀκοὴν ἢ ὄψιν κάλλιστ' ἂν κτήσαιτό τις.

Λυ. Ἀληθῆ λέγεις ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν ὦ Λάχης, καὶ νῦν ἡμᾶς τώδε παρακαλεῖτον εἰς συμβουλήν, τίν' ἂν τρόπον τοῖς υἱέσιν αὐτῶν ἀρετὴ παραγενομένη ταῖς ψυχαῖς ἀμείνους ποιήσειε; Λα. Πάνυ γε. Σω. ἆρ' οὖν τοῦτό γ' ὑπάρχειν δεῖ τὸ εἰδέναι ὅ,τί ποτ' ἔστιν ἀρετή; εἰ γάρ που μὴ δ' ἀρετὴν εἰδείημεν τοπαράπαν ὅ,τι τυγχάνει ὄν, τίνα τρόπον τούτου σύμβουλοι γενοίμεθα ὁτῳοῦν, ὅπως ἂν αὐτὸ κάλλιστα κτήσαιτο; Λα. Οὐδένα ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Φαμὲν ἄρα ὦ Λάχης, εἰδέναι αὐτὸ ὅ,τι ἔστι. Λα. Φαμὲν μέντοι. Σω. Οὐκοῦν ὅ,γε ἴσμεν, κἂν εἴποιμεν δή που τί ἔστι. Λα. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Μὴ τοίνυν ὦ ἄριστε περὶ ὅλης ἀρετῆς σκοπῶμεν εὐθέως. πλέον γὰρ ἴσως ἔργον, ἀλλὰ μέρους τινὸς πέρι πρῶτον ἴδωμεν, εἰ ἱκανῶς ἔχομεν πρὸς τὸ εἰδέναι, καὶ ἡμῖν ὡς τὸ εἰκὸς ῥᾴων ἡ σκέψις ἔσται. Λα. Ἀλλ' οὕτω ποιῶμεν ὦ Σώκρατες, ὡς σὺ βούλει. Σω. Τί οὖν ἂν προελοίμεθα τῶν τῆς ἀρετῆς μερῶν; ἢ δῆλον δὴ ὅτι τοῦτο εἰς ὃ τείνειν δοκεῖ ἡ ἐν τοῖς ὅπλοις μάθησις, δοκεῖ δέ που τοῖς πολλοῖς εἰς ἀνδρείαν. ἦ γάρ; Λα. Καὶ μάλα δὴ οὕτω δοκεῖ. Σω. Τοῦτο τοίνυν πρῶτον ἐπιχειρήσωμεν ὦ Λάχης εἰπεῖν, ἀνδρεία τί ποτ' ἔστιν. ἔπειτα μετὰ τοῦτο σκεψώμεθα, καὶ ὅτῳ ἂν τρόπῳ τοῖς νεανίσκοις παραγένοιτο, καθόσον οἷόν τε ἐκ ἐπιτηδευμάτων τε καὶ μαθημάτων παραγενέσθαι. ἀλλὰ πειρῶ εἰπεῖν ὃ λέγω, τί ἔστιν ἀνδρεία; Λα. Οὐ μὰ τὸν Δία ὦ Σώκρατες οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν. εἰ γάρ τις ἐθέλοι ἐν τῇ τάξει μένων ἀμύνεσθαι τοὺς πολεμίους, καὶ μὴ φεύγοι, εὖ ἴσθ' ὅτι ἀνδρεῖος ἂν εἴη. Σω. Εὖ μὲν λέγεις ὦ Λάχης. ἀλλ' ἴσως ἐγὼ αἴτιος οὐ σαφῶς εἰπών, τὸ σὲ ἀποκρίνασθαι μὴ τοῦτο, ὃ διανοούμενος ἠρόμην, ἀλλ' ἕτερον. Λα. Πῶς τοῦτο λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ἐγὼ φράσω, ἐὰν οἷός τε γένωμαι. ἀνδρεῖός που οὗτος ὃν καὶ σὺ λέγεις, ὃς ἐν τῇ τάξει μένων μάχεται τοῖς πολεμίοις. Λα. Ἐγὼ γοῦν φημί. Σω. Καὶ γὰρ ἐγώ. ἀλλὰ τί αὖ ὅδε ὃς ἂν φεύγων μάχηται τοῖς πολεμίοις, ἀλλὰ μὴ μένων; Λα. Πῶς φεύγων; Σω. Ὥσπερ που καὶ Σκύθαι λέγονται, οὐχ ἧττον φεύγοντες ἢ διώκοντες μάχεσθαι. καὶ Ὅμηρός που ἐπαινῶν τοὺς τοῦ Αἰνείου ἵππους, κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα ἔφη, αὐτοὺς ἐπίστασθαι διώκειν ἠδὲ φέβεσθαι. καὶ αὐτὸν τὸν Αἰνείαν

τὸν Αἰνείαν, κατὰ τοῦτ' ἐνεκωμίασε κατὰ τὴν τοῦ φόβου ἐπιστήμην, καὶ εἶπεν αὐτὸν εἶναι μήστωρα φόβοιο. Λα. Καὶ καλῶς γε ὦ Σώκρατες. περὶ ἁρμάτων γὰρ ἔλεγε, καὶ σὺ τὸ τῶν Σκυθῶν ἱππέων πέρι λέγεις. τὸ μὲν γὰρ ἱππικὸν τὸ ἐκείνων οὕτω μάχεται, τὸ δὲ ὁπλιτικόν τό γε τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐγὼ λέγω. Σω. Πλήν γ' ἴσως ὦ Λάχης τὸ Λακεδαιμονίων. Λακεδαιμονίους γάρ φασιν ἐν Πλαταιαῖς, ἐπειδὴ πρὸς τοῖς γερροφόροις ἐγένοντο, οὐκ ἐθέλειν μένοντας πρὸς αὐτοὺς μάχεσθαι, ἀλλὰ φεύγειν. ἐπειδὴ δ' ἐλύθησαν αἱ τάξεις τῶν Περσῶν, ἀναστρεφομένους ὥσπερ ἱππέας μάχεσθαι, καὶ οὕτω νικῆσαι τὴν ἐκεῖ μάχην. Λα. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τοῦτο τοίνυν αἴτιον ἔλεγον, ὅτι ἐγὼ αἴτιος μὴ καλῶς σε ἀποκρίνασθαι, ὅτι οὐ καλῶς ἠρόμην. Βουλόμενος γὰρ πύθεσθαι μὴ μόνον τοὺς ἐν τῷ ὁπλιτικῷ ἀνδρείους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῷ ἱππικῷ, καὶ ἐν ξύμπαντι τῷ πολεμικῷ εἴδει. καὶ μὴ μόνον τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τοῖς πρὸς τὴν θάλατταν κινδύνοις ἀνδρείους ὄντας, καὶ ὅσοι γε πρὸς νόσους καὶ ὅσοι πρὸς πενίας, ἢ καὶ πρὸς τὰ πολιτικὰ ἀνδρεῖοί εἰσι. καὶ ἔτι αὖ μὴ μόνον, ὅσοι πρὸς λύπας ἀνδρεῖοί εἰσιν ἢ φόβους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιθυμίας, ἢ ἡδονὰς δεινοὶ μάχεσθαι, καὶ μένοντες ἢ ἀναστρέφοντες. εἰσὶ γάρ πού τινες ὦ Λάχης καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνδρεῖοι. Λα. Καὶ σφόδρα ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν ἀνδρεῖοι μὲν πάντες οὗτοί εἰσιν; ἀλλ' οἱ μὲν ἐν ἡδοναῖς, οἱ δ' ἐν λύπαις, οἱ δ' ἐν ἐπιθυμίαις, οἱ δ' ἐν φόβοις τὴν ἀνδρείαν κέκτηνται, οἱ δέ γ' οἶμαι δειλίαν ἐν τοῖς αὐτοῖς τούτοις. Λα. Πάνυ γε. Σω. Τί ποτε ὂν ἑκάτερον τούτων; τοῦτο ἐπυνθανόμην. πάλιν οὖν πειρῶ εἰπεῖν, ἀνδρείαν πρῶτον τί ὂν ἐν πᾶσι τούτοις ταυτόν ἐστιν. ἢ οὔπω καταμανθάνεις ὃ λέγω; Λα. Οὐ πάνυ τι. Σω. Ἀλλ' ὧδε λέγω, ὥσπερ ἂν εἰ τάχος ἠρώτων τί ποτ' ἐστίν, ὃ καὶ ἐν τῷ τρέχειν τυγχάνει ὂν ἡμῖν, καὶ ἐν τῷ κιθαρίζειν, καὶ ἐν τῷ λέγειν, καὶ ἐν τῷ μανθάνειν, καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. καὶ σχεδόν τι αὐτὸ κεκτήμεθα, οὗ καὶ πέρι ἄξιον λέγειν, ἢ ἐν ταῖς τῶν χειρῶν πράξεσιν, ἢ σκελῶν, ἢ στόματός τε καὶ φωνῆς, ἢ διανοίας. ἢ οὐχ οὕτω καὶ σὺ λέγεις; Λα. Πάνυ γε. Σω. Εἰ τοίνυν τίς με ἔροιτο ὦ Σώκρατες, τί λέγεις τοῦτο ὃ ἐν πᾶσιν ὀνομάζεις ταχυτῆτα εἶναι; εἴποιμ' ἂν αὐτῷ, ὅτι τὴν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὰ διαπραττομένην δύναμιν, ταχυτῆτα ἔγωγε καλῶ, καὶ περὶ φωνὴν, καὶ περὶ δρόμον, καὶ περὶ τἆλλα πάντα. Λα. Ὀρθῶς γε σὺ λέγων. Σω. Πειρῶ δὴ καὶ σὺ ὦ Λάχης τὴν ἀνδρείαν οὕτως εἰπεῖν, τίς οὖσα δύναμις, ἡ αὐτὴ ἐν ἡδονῇ καὶ ἐν λύπῃ, καὶ ἐν ἅπασιν οἷς δὴ νῦν ἐλέγομεν αὐτὴν εἶναι, ἔπειτα ἀνδρεία κέκληται. Λα. Δοκεῖ τοίνυν μοι καρτερία τις εἶναι τῆς ψυχῆς, εἰ τό γε διὰ πάντων περὶ ἀνδρείας πεφυκὸς δεῖ εἰπεῖν. Σω. Ἀλλὰ μὴν δεῖ, εἴ γε τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρινούμεθα ἡμῖν αὐτοῖς. τοῦτο τοίνυν ἔμοιγε φαίνεται, ὅτι οὐ πᾶσά γε ὡς ἐγῷμαι καρτερία ἀνδρεία σοι φαίνεται. τεκμαίρομαι δὲ ἐνθένδε. σχεδὸν γάρ τι οἶδα ὦ Λάχης, ὅτι τῶν πάνυ καλῶν πραγμάτων ἡγεῖ σὺ ἀνδρείαν εἶναι. Λα. Εὖ μὲν οὖν ἴσθι, ὅτι τῶν καλλίστων. Σω. Οὐκοῦν ἡ μὲν μετὰ φρονήσεως καρτερία καλὴ κἀγαθή. Λα. Πάνυ γε. Σω. Τί δ' ἡ μετ' ἀφροσύνης; οὐ τοὐναντίον ταύτῃ βλαβερὰ καὶ κακοῦργος; Λα. Ναί. Σω. Καλὸν οὖν τι φήσεις σὺ εἶναι τὸ τοιοῦτον ὄν, κακοῦργόν τε καὶ βλαβερόν; Λα. Οὔκουν δίκαιόν γε ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκ ἄρα τήν γε τοιαύτην καρτερίαν ἀνδρείαν ὁμολογήσεις εἶναι, ἐπειδήπερ οὐ καλή ἐστιν, ἡ δὲ ἀνδρεία καλόν ἐστιν. Λα. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἡ φρόνιμος ἄρα καρτερία, κατὰ τὸν σὸν λόγον ἀνδρεία ἂν εἴη. Λα. Ἔοικεν. Σω. Ἴδωμεν δή, ἡ εἰς τί φρόνιμος, ἢ ἡ εἰς ἅπαντα καὶ τὰ μεγάλα καὶ τὰ σμικρά; οἷον εἴ τις καρτερεῖ ἀναλίσκων ἀργύριον φρονίμως, εἰδὼς ὅτι ἀναλώσας πλεονεκτήσει, τοῦτον ἀνδρεῖον καλοῖς ἄν; Λα. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Ἀλλ' οἷον εἴ τις ἰατρὸς ὤν, περιπνευμονίᾳ τοῦ υἱέος ἐχομένου, ἢ ἄλλου τινὸς καὶ δεομένου πιεῖν ἢ φαγεῖν, δοῦναι μὴ κάμπτοιτο, ἀλλὰ καρτεροῖ; Λα. Οὐδ' ὁπωστιοῦν οὐδ' αὕτη. Σω. Ἀλλ' ἐν πολέμῳ καρτεροῦντα ἄνδρα καὶ ἐθέλοντα μάχεσθαι φρονίμως λογιζόμενον, εἰδότα μὲν ὅτι βοηθήσουσιν ἄλλοι αὐτῷ, πρὸς ἐλάττους δὲ καὶ φαυλοτέρους μαχεῖται, ἢ μεθ' ὧν αὐτός ἐστιν, ἔτι δὲ χωρία ἔχει κρείττω, τοῦτον τὸν μετὰ τῆς τοιαύτης φρονήσεως καὶ παρασκευῆς καρτεροῦντα, ἀνδρειότερον ἂν φαίης, ἢ τὸν ἐν τῷ ἐναντίῳ στρατοπέδῳ ἐθέλοντα ὑπομένειν τε καὶ καρτερεῖν; Λα. Τὸν ἐν τῷ ἐναντίῳ ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλὰ μὴν ἀφρονεστέρα γε ἡ τούτου ἢ ἡ τοῦ ἑτέρου καρτερία. Λα. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Καὶ τὸν μετ' ἐπιστήμης ἄρ' ἱππικῆς καρτεροῦντα ἐν ἱππομαχίᾳ, ἧττον φήσεις ἀνδρεῖον εἶναι, ἢ τὸν ἄνευ ἐπιστήμης. Λα. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Καὶ τὸν μετὰ σφενδονητικῆς ἢ τοξικῆς, ἢ ἄλλης τινὸς τέχνης καρτεροῦντα; Λα. Πάνυ γε. Σω. Καὶ ὅσοι ἂν ἐθέλωσιν εἰς φρέαρ καταβαίνοντες καὶ κολυμβῶντες καρτερεῖν ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ, μὴ ὄντες δεινοί, ἢ ἐν τινι ἄλλῳ τοιούτῳ, ἀνδρειοτέρους φήσεις τῶν ταῦτα δεινῶν; Λα. Τί γὰρ ἄν τις ἄλλο φαίη ὦ Σώκρατες; Σω. Οὐδέν, εἴπερ οἴοιτό γε οὕτως. Λα. Ἀλλὰ μὴν οἶμαί γε. Σω. Καὶ μήν που ἀφρονεστέρως γε ὦ Λάχης, οἱ τοιοῦτοι κινδυνεύουσί τε καὶ καρτεροῦσιν, ἢ οἱ μετὰ τέχνης αὐτὸ πράττοντες. Λα. Φαίνονται. Σω. Οὐκοῦν αἰσχρὰ ἡ ἄφρων τόλμα τε καὶ καρτέρησις, ἐν τῷ πρόσθεν ἐφάνη ἡμῖν οὖσα καὶ βλαβερά. Λα. Πάνυ γε. Σω. Ἡ δέ γε ἀνδρεία ὡμολογεῖτο καλόν τι εἶναι. Λα. Ὡμολογεῖτο γάρ. Σω. Νῦν δ' αὖ πάλιν φαμὲν ἐκεῖνο τὸ αἰσχρόν, τὴν ἄφρονα καρτέρησιν, ἀνδρείαν εἶναι. Λα. Ἐοίκαμεν. Σω. Καλῶς οὖν σοι δοκοῦμεν λέγειν; Λα. Μὰ τὸν Δί' ὦ Σώκρατες ἐμοὶ μὲν οὔ. Σω. Οὐκ ἄρα που κατὰ τὸν σὸν λόγον δωριστὶ ἡρμόσμεθα ἐγώ τε καὶ σὺ ὦ Λάχης. τὰ γὰρ ἔργα

οὐ ξυμφωνεῖ ἡμῖν τοῖς λόγοις. ἔργῳ μὲν γὰρ ὡς ἔοικε φαίη ἄν τις ἡμᾶς ἀνδρείας μετέχειν, λόγῳ δ' ὡς ἐγῷμαι οὐκ ἄν, εἰ νῦν ἡμῶν ἀκούσει διαλεγομένων. Λα. Ἀληθέστατα λέγεις. Σω. Τί οὖν δοκεῖ καλὸν εἶναι οὕτως ἡμᾶς διακεῖσθαι; Λα. Οὐδ' ὁπωστιοῦν. Σω. Βούλει οὖν ᾧ λέγομεν, πειθώμεθα τό γε τοσοῦτον; Λα. Τὸ ποῖον δὴ τοῦτο, καὶ τίνι τούτῳ; Σω. Τῷ λόγῳ ὃς καρτερεῖν κελεύει. εἰ οὖν βούλει καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῇ ζητήσει ἐπιμείνωμέν τε καὶ καρτερήσωμεν, ἵνα μὴ καὶ αὐτὴ ἡμῶν αὐτὴ ἡ ἀνδρεία καταγελάσῃ, ὅτι οὐκ ἀνδρείως αὐτὴν ζητοῦμεν. εἰ ἄρα πολλάκις αὐτὴ ἡ καρτέρησίς ἐστιν ἀνδρεία. Λα. Ἐγὼ μὲν ἕτοιμος ὦ Σώκρατες μὴ προαφίστασθαι, καίτοι ἀήθης γ' εἰμὶ τῶν τοιούτων λόγων. ἀλλά τίς με καὶ φιλονεικία εἴληφε πρὸς τὰ εἰρημένα, καὶ ὡς ἀληθῶς ἀγανακτῶ εἰ οὑτωσὶ ἃ νοῶ μὴ οἷός τ' εἰμὶ εἰπεῖν. νοεῖν μὲν γὰρ ἔμοιγε δοκῶ περὶ ἀνδρείας ὅ,τι ἐστίν, οὐκ οἶδα δ' ὅπῃ με ἄρτι διέφυγεν, ὥστε μὴ ξυλλαβεῖν τῷ λόγῳ αὐτὴν καὶ εἰπεῖν ὅ,τι ἐστίν. Σω. Οὐκοῦν ὦ φίλε τὸν ἀγαθὸν κυνηγέτην μεταθεῖν χρὴ, καὶ μὴ ἀνιέναι; Λα. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Βούλει οὖν καὶ Νικίαν τόνδε παρακαλῶμεν ἐπὶ τὸ κυνηγέσιον, εἴ τι ἡμῶν εὐπορώτερός ἐστι; Λα. Βούλομαι. πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἴθι δὴ ὦ Νικία ἀνδράσι φίλοις χειμαζομένοις ἐν λόγῳ καὶ ἀποροῦσι βοήθησον, εἴ τινα ἔχεις δύναμιν. τὰ μὲν γὰρ δὴ ἡμέτερα ὁρᾷς ὡς ἄπορα. σὺ δ' εἰπὼν ὅ,τι ἡγῇ ἀνδρείαν εἶναι, ἡμᾶς τε τῆς ἀπορίας ἔκλυσαι, καὶ αὐτὸς ἃ νοεῖς τῷ λόγῳ βεβαίωσαι. Νι. Δοκεῖτε τοίνυν μοι πάλαι οὐ καλῶς ὦ Σώκρατες ὁρίζεσθαι τὴν ἀνδρείαν. ὃ γὰρ ἐγὼ σοῦ ἤδη καλῶς λέγοντος ἀκήκοα, τούτῳ οὐ χρῆσθε. Σω. Ποίῳ δὴ ὦ Νικία; Σω. Πολλάκις ἀκήκοά σου λέγοντος, ὅτι ταῦτα ἀγαθὸς ἕκαστος ἡμῶν, ἅπερ σοφός. ἃ δὲ ἀμαθής, ταῦτα δὲ κακός. Σω. Ἀληθῆ μέντοι νὴ Δία λέγεις ὦ Νικία. Νι. Οὐκοῦν εἴπερ ὁ ἀνδρεῖος ἀγαθός, δῆλον ὅτι σοφός ἐστιν; Σω. Ἤκουσας ὦ Λάχης; Λα. Ἔγωγε, καὶ οὐ σφόδρα γε μανθάνω ὃ λέγει. Σω. Ἀλλ' ἐγὼ δοκῶ μανθάνειν, καί μοι δοκεῖ ὁ ἀνὴρ σοφίαν τινὰ τὴν ἀνδρείαν λέγειν. Λα. Ποίαν ὦ Σώκρατες σοφίαν; Σω. Οὐκοῦν τόνδε τοῦτο ἐρωτᾷς; Λα. Ἔγωγε. Σω. Ἴθι δὴ αὐτῷ εἰπὲ ὦ Νικία, ποία σοφία ἀνδρεία ἂν εἴη κατὰ τὸν σὸν λόγον. οὐ γάρ που ἥ γε αὐλητική. Νι. Οὐδαμῶς. Σω. Οὐδὲ μὴν ἡ κιθαριστική. Νι. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλὰ τίς δὴ αὕτη, ἢ τίνος ἐπιστήμη; Λα. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς αὐτὸν ἐρωτᾷς ὦ Σώκρατες. καὶ εἰπέτω γε τίνα φησὶν αὐτὴν εἶναι. Νι. Ταύτην ἔγωγε ὦ Λάχης τὴν τῶν δεινῶν καὶ θαρραλέων ἐπιστήμην, καὶ ἐν πολέμῳ, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. Λα. Ὡς ἄτοπα λέγει ὦ Σώκρατες. Σω. Πρὸς τί τοῦτ' εἶπες βλέψας ὦ Λάχης; Λα. Πρὸς τί; χωρὶς δήπου σοφία ἐστὶν ἀνδρείας. Σω. Οὔκουν φησί γε Νικίας. Λα. Οὐ μέντοι μὰ Δία, ταῦτά τοι καὶ ληρεῖ. Σω. Οὐκοῦν διδάσκωμεν αὐτόν, ἀλλὰ μὴ λοιδορῶμεν. Νι. Οὔκ. ἀλλά μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες Λάχης ἐπιθυμεῖν κἀμὲ φανῆναι μηδὲν λέγοντα, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄρτι τοιοῦτός τις ἐφάνη. Λα. Πάνυ μὲν οὖν ὦ Νικία, καὶ πειράσομαί γε ἀποφῆναι. οὐδὲν γὰρ λέγεις. ἐπεὶ αὐτίκα ἐν ταῖς νόσοις οὐχὶ οἱ ἰατροὶ τὰ δεινὰ ἐπίστανται; ἢ οἱ ἀνδρεῖοι δοκοῦσί σοι ἐπίστασθαι, ἢ τοὺς ἰατροὺς σὺ ἀνδρείους καλεῖς; Νι. Οὐ δή γε τοὺς γεωργοὺς οἶμαι. καίτοι τά γε ἐν τῇ γεωργίᾳ δεινὰ, οὗτοι δήπου ἐπίστανται. καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοὶ ἅπαντες τὰ ἐν ταῖς αὑτῶν τέχναις δεινά τε καὶ θαρραλέα ἴσασιν, ἀλλ' οὐδέν τι μᾶλλον οὗτοι ἀνδρεῖοί εἰσιν. Σω. Τί δοκεῖ Λάχης λέγειν ὦ Νικία; ἔοικε μέν τι λέγειν τι. Νι. Καὶ γὰρ λέγει γέ τι, οὐ μέντοι ἀληθές γε. Σω. Πῶς δή; Νι. Ὅτι οἴεται τοὺς ἰατροὺς πλέον τι εἰδέναι περὶ τοὺς κάμνοντας, ἢ τὸ ὑγιεινὸν εἰπεῖν οἷόν τε καὶ νοσῶδες. οἱ δὲ δή τι τοσοῦτον μόνον ἴσασιν. εἰ δὲ δεινόν τῳ τοῦτό ἐστι τὸ ὑγιαίνειν μᾶλλον ἢ τὸ κάμνειν, ἡγῇ σὺ τοῦτο ὦ Λάχης τοὺς ἰατροὺς ἐπίστασθαι; ἢ οὐ πολλοῖς οἴει ἐκ τῆς νόσου ἄμεινον εἶναι μὴ ἀναστῆναι ἢ ἀναστῆναι. τοῦτο γὰρ εἰπέ; σὺ πᾶσι φῂς ἄμεινον εἶναι ζῆν, καὶ οὐ πολλοῖς κρεῖττόν γε τεθνάναι; Λα. Ἔγωγε τοῦτό γε. Νι. Οἷς οὖν τεθνάναι λυσιτελεῖ, ταὐτὰ οἴει δεινὰ εἶναι καὶ οἷς ζῆν; Λα. Οὐκ ἔγωγε. Νι. Ἀλλὰ τοῦτο δὴ σὺ δίδως τοῖς ἰατροῖς γινώσκειν, ἢ ἄλλῳ τινὶ δημιουργῷ, πλὴν τῷ τῶν δεινῶν ἐπιστήμονι, ὃν ἐγὼ ἀνδρεῖον καλῶ. Σω. Κατανοεῖς ὦ Λάχης ὅ,τι λέγει; Λα. Ἔγωγε, ὅτι γε τοὺς μάντεις καλεῖ τοὺς ἀνδρείους. τίς γὰρ δὴ ἄλλος εἴσεται, ὅτῳ ἄμεινον ζῆν ἢ τεθνάναι. καίτοι σὺ ὦ Νικία πότερον ὁμολογεῖς μάντις εἶναι, ἢ οὔτε μάντις οὔτε ἀνδρεῖος. Νι. Τί δαί; μάντει αὖ οἴει προσήκειν τὰ δεινὰ γινώσκειν καὶ τὰ θαρραλέα; Λα. Ἔγωγε. τίνι γὰρ ἄλλῳ; Νι. ᾧ ἐγὼ λέγω, πολὺ μᾶλλον ὦ βέλτιστε. ἐπεὶ μάντιν γε τὰ σημεῖα μόνον δεῖ γιγνώσκειν τῶν ἐσομένων, εἴτε τῳ θάνατος, εἴτε νόσος, εἴτε ἀποβολὴ χρημάτων ἔσται, εἴτε νίκη, εἴτε ἧττα ἢ πολέμου ἢ ἄλλης τινὸς ἀγωνίας. ὅτι δὲ τῳ ἄμεινον τούτων ἢ παθεῖν ἢ μὴ παθεῖν, τί μᾶλλον μάντει προσήκει κρῖναι, ἢ ἄλλῳ ὁτῳοῦν; Λα. Ἀλλ' ἐγὼ τοῦτο οὐ μανθάνω ὦ Σώκρατες ὅ,τι βούλεται λέγειν. οὔτε γὰρ μάντιν, οὔτε ἰατρόν, οὔτε ἄλλον οὐδένα δηλοῖ ὅντινα λέγει τὸν ἀνδρεῖον, εἰ μὴ εἰ θεόν τινα λέγει αὐτὸν εἶναι. ἐμοὶ μὲν οὖν φαίνεται Νικίας οὐκ ἐθέλειν γενναίως ὁμολογεῖν, ὅτι οὐδὲν λέγει. ἀλλὰ στρέφεται ἄνω καὶ κάτω ἐπικρυπτόμενος τὴν αὑτοῦ ἀπορίαν. καίτοι κἂν ἡμεῖς οἷοί τε ἦμεν, ἄρτι ἐγώ τε καὶ σὺ τοιαῦτα στρέφεσθαι, εἰ ἐβουλόμεθα μὴ δοκεῖν ἐναντία ἡμῖν αὐτοῖς λέγειν. εἰ μὲν οὖν ἐν δικαστηρίῳ ἡμῖν οἱ λόγοι ἦσαν, ἔχειν ἄν τινα λόγον ταῦτα ποιεῖν. νῦν δὲ τί ἄν τις ἐν ξυνουσίᾳ τοιᾷδε μάτην κενοῖς λόγοις αὐτὸς ἂν αὑτὸν κοσμεῖ; Σω. Οὐδὲν οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ ὦ Λάχης. ἀλλ' ὁρῶμεν μὴ Νικίας οἴεταί τι λέγειν, καὶ οὐ λόγου ἕνεκα ταῦτα λέγει. αὐτοῦ

οὖν σαφέστερον πυθώμεθα τί ποτε νοεῖ. καὶ ἐάν τι φαίνηται λέγων, ξυγχωρησόμεθα. εἰ δὲ μή, διδάξομεν. Λα. Σὺ τοίνυν ὦ Σώκρατες εἰ βούλει πυνθάνεσθαι, πυνθάνου. ἐγὼ δ' ἴσως ἱκανῶς πέπυσμαι. Σω. Ἀλλ' οὐδέν με κωλύει. κοινὴ γὰρ ἔσται ἡ πύστις ὑπὲρ ἐμοῦ τε καὶ σοῦ. Λα. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Λέγε δή μοι ὦ Νικία μᾶλλον (κοινούμεθα γὰρ ἐγώ τε καὶ Λάχης τὸν λόγον) τὴν ἀνδρείαν ἐπιστήμην φὴς δεινῶν τε καὶ θαῤῥαλέων εἶναι; Νι. Ἔγωγε. Σω. Τοῦτο δέ, οὐ παντὸς δὴ εἶναι ἀνδρὸς γνῶναι, ὁπότε γε μήτε ἰατρὸς μήτε μάντις αὐτὸ γνώσεται, μηδὲ ἀνδρεῖος ἔσται, ἐὰν μὴ αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιστήμην προσλάβῃ, οὐχ οὕτως ἔλεγες; Νι. Οὕτω μὲν οὖν. Σω. Κατὰ τὴν παροιμίαν ἄρα τῷ ὄντι, οὐκ ἂν πᾶσα ὗς γνοίη, οὐδ' ἂν ἀνδρεία γένοιτο. Νι. Οὔ μοι δοκεῖ. Σω. Δῆλον δὲ ὦ Νικία, ὅτι οὐδὲ τὴν Κρομμυωνίαν ὗν πιστεύεις σύ γε ἀνδρείαν γεγονέναι. τοῦτο δὲ λέγω, οὐ παίζων, ἀλλ' ἀναγκαῖον οἶμαι τὸ ταῦτα λέγοντι μηδενὸς θηρίου ἀποδέχεσθαι ἀνδρείαν. ἢ ξυγχωρεῖν θηρίον τι οὕτω σοφὸν εἶναι, ὥστε ἃ ὀλίγοι ἀνθρώπων ἴσασι διὰ τὸ χαλεπὰ εἶναι γνῶναι ταῦτα, λέοντα, ἢ πάρδαλιν, ἤ τινα κάπρον φάναι εἰδέναι. ἀλλ' ἀνάγκη ὁμοίως λέοντα [illegible] ἔλαφον καὶ ταῦρον καὶ πίθηκον πρὸς ἀνδρείαν φάναι πεφυκέναι, τὸν τιθέμενον ἀνδρείαν τοῦθ' ὅπερ σὺ τίθεσαι. Λα. Νὴ τοὺς θεοὺς καὶ εὖ λέγεις ὦ Σώκρατες. καὶ ἡμῖν ὡς ἀληθῶς τοῦτο ἀπόκριναι ὦ Νικία, πότερον σοφώτερα φὴς ἡμῶν ταῦτα εἶναι τὰ θηρία, ἃ πάντες ὁμολογοῦμεν ἀνδρεῖα εἶναι, ἢ πᾶσιν ἐναντιούμενος τολμᾷς μηδὲ ἀνδρεῖα αὐτὰ καλεῖν; Νι. Οὐ γάρ τι ὦ Λάχης ἔγωγε ἀνδρεῖα καλῶ, οὔτε θηρία, οὔτε ἄλλο οὐδὲν τὸ τὰ δεινὰ ὑπὸ ἀνοίας μὴ φοβούμενον, ἀλλ' ἄφοβον καὶ μωρόν. ἢ καὶ τὰ παιδία πάντα οἴει με ἀνδρεῖα καλεῖν, ἃ δι' ἄνοιαν οὐδὲν δέδοικεν; ἀλλ' οἶμαι τὸ ἄφοβον καὶ τὸ ἀνδρεῖον οὐ ταυτόν ἐστιν. ἐγὼ δὲ ἀνδρείας μὲν καὶ προμηθείας πάνυ τισὶν ὀλίγοις οἶμαι μετεῖναι. θρασύτητος δὲ καὶ τόλμης καὶ τοῦ ἀφόβου μετὰ ἀπρομηθείας, πάνυ πολλοῖς καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παίδων καὶ θηρίων. ταῦτα οὖν ἃ σὺ καλεῖς ἀνδρεῖα καὶ οἱ πολλοί, ἐγὼ θρασέα καλῶ. ἀνδρεῖα δὲ τὰ φρόνιμα, περὶ ὧν λέγω. Λα. Θέασαι ὦ Σώκρατες, ὡς εὖ ὅδε ἑαυτὸν δὴ ὡς οἴεται κοσμεῖ τῷ λόγῳ. οὓς δὲ πάντες ὁμολογοῦσιν ἀνδρείους εἶναι, τούτους ἀποστερεῖν ἐπιχειρεῖ ταύτης τῆς τιμῆς. Νι. Οὔκουν ἔγωγε ὦ Λάχης. ἀλλὰ θάῤῥει. φημὶ γάρ σε εἶναι σοφὸν καὶ Λάμαχόν γε, εἴπερ ἐστὲ ἀνδρεῖοι, καὶ ἄλλους γε συχνοὺς Ἀθηναίων. Λα. Οὐδὲν ἐρῶ πρὸς ταῦτα ἔχων εἰπεῖν, ἵνα μή με φῇς ὡς ἀληθῶς αἰξωνέα εἶναι. Σω. Μὴ δέ γε εἴπῃς ὦ Λάχης. καὶ γάρ μοι δοκεῖς οὐδὲ μὴ ᾐσθῆσθαι, ὅτι ὅδε ταύτην τὴν σοφίαν παρὰ Δάμωνος τοῦ ἡμετέρου ἑταίρου παρείληφεν. ὁ δὲ Δάμων τῷ Προδίκῳ πολλὰ πλησιάζει, ὃς δὴ δοκεῖ τῶν σοφιστῶν κάλλιστα τὰ τοιαῦτα ὀνόματα διαιρεῖν. Λα. Καὶ γὰρ πρέπει ὦ Σώκρατες, σοφιστῇ τὰ τοιαῦτα μᾶλλον κομψεύεσθαι, ἢ ἀνδρὶ ὃν ἡ πόλις ἀξιοῖ αὑτῆς προϊστάναι. Σω. Πρέπει μέν τοι ὦ μακάριε τῷ μεγίστων προστατοῦντι, μεγίστης φρονήσεως μετέχειν. δοκεῖ δέ μοι Νικίας ἄξιος εἶναι ἐπισκέψεως, ὅποι ποτὲ βλέπων τοὔνομα τοῦτο τίθησι τὴν ἀνδρείαν. Λα. Αὐτὸς τοίνυν σκόπει ὦ Σώκρατες. Σω. Τοῦτο μέλλω ποιεῖν ὦ ἄριστε, μὴ μέντοι οἴου ἀφήσειν σε τῆς κοινωνίας τοῦ λόγου. ἀλλὰ πρόσεχε τὸν νοῦν, καὶ σὺ σκόπει τὰ λεγόμενα. Λα. Ταῦτα δὴ ἔστω, εἰ δοκεῖ χρῆναι. Σω. Ἀλλὰ δοκεῖ. σὺ δὲ Νικία λέγε ἡμῖν πάλιν ἐξ ἀρχῆς, οἶσθ' ὅτι τὴν ἀνδρίαν κατ' ἀρχὰς τοῦ λόγου ἐσκοποῦμεν ὡς μέρος ἀρετῆς σκοποῦντες; Νι. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ σὺ τοῦτο ἀπεκρίνω, ὡς μορίων ὄντων δὴ καὶ ἄλλων μερῶν, ἃ ξύμπαντα ἀρετὴ κέκληται; Νι. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἆρ' οὖν ἅπερ ἐγὼ καὶ σὺ ταῦτα λέγεις; ἐγὼ δὲ καλῶ πρὸς ἀνδρίᾳ σωφροσύνην, καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἄλλ' ἄττα τοιαῦτα. οὐ καὶ σύ; Νι. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἔχε δή. ταῦτα μὲν γὰρ ὁμολογοῦμεν. περὶ δὲ τῶν δεινῶν καὶ θαῤῥαλέων σκεψώμεθα, ὅπως μὴ σὺ μὲν ἄλλ' ἄττα ἡγῇ, ἡμεῖς δὲ ἄλλα. ἃ μὲν οὖν ἡμεῖς ἡγούμεθα, φράσομέν σοι. σὺ δὲ ἂν μὴ ὁμολογῇς, διδάξεις. ἡγούμεθα δ' ἡμεῖς δεινὰ μὲν εἶναι, ἃ καὶ δέος παρέχει. θαῤῥαλέα δέ, ἃ μὴ δέος παρέχει. δέος δὲ παρέχει, οὐ τὰ γεγονότα, οὐδὲ τὰ παρόντα τῶν κακῶν, ἀλλὰ τὰ προσδοκώμενα. δέος γὰρ εἶναι, προσδοκίαν μέλλοντος κακοῦ. ἢ οὐχ οὕτω δοκεῖ καὶ σοὶ ὦ Λάχης; Λα. Πάνυ γε σφόδρα ὦ Σώκρατες. Σω. Τὰ μὲν ἡμέτερα τοίνυν ὦ Νικία ἀκούεις, ὅτι δεινὰ μὲν τὰ μέλλοντα κακὰ φαμὲν εἶναι. θαῤῥαλέα δέ, τὰ μὴ κακὰ ἢ ἀγαθὰ μέλλοντα. σὺ δὲ ταύτῃ, ἢ ἄλλῃ περὶ τούτων λέγεις; Νι. Ταύτῃ ἔγωγε. Σω. Τούτων δέ γε τὴν ἐπιστήμην ἀνδρίαν προσαγορεύεις; Νι. Κομιδῇ γε. Σω. Ἔτι δὴ τὸ τρίτον σκεψώμεθα, εἰ ξυνδοκεῖ σοί τε καὶ ἡμῖν. Νι. Τὸ ποῖον δὴ τοῦτο; Σω. Ἐγὼ δὴ φράσω. δοκεῖ γὰρ δὴ ἐμοί τε καὶ τῷδε περὶ ὅσων ἐστὶν ἐπιστήμη, οὐκ ἄλλη μὲν εἶναι περὶ γεγονότος εἰδέναι ὅπῃ γέγονεν, ἄλλη δὲ περὶ γιγνομένων ὅπῃ γίγνεται, ἄλλη δὲ ὅπῃ ἂν κάλλιστα γένοιτο καὶ γενήσεται τὸ μήπω γεγονός, ἀλλ' ἡ αὐτή. οἷον περὶ τὸ ὑγιεινὸν εἰς ἅπαντας τοὺς χρόνους, οὐκ ἄλλη τις ἢ ἰατρικὴ μία οὖσα ἐφορᾷ καὶ γιγνόμενα καὶ γεγονότα καὶ γενησόμενα, ὅπῃ γενήσεται. καὶ περὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς αὖ φυόμενα, ἡ γεωργία ὡσαύτως ἔχει. καὶ δή που τὰ περὶ τὸν πόλεμον αὖ μαρτυρήσαιτε ὅτι ἡ στρατηγία κάλλιστα προμηθεῖται, τά τε ἄλλα καὶ περὶ τὸ μέλλον ἔσεσθαι. οὐδὲ τῇ μαντικῇ οἴεται δεῖν ὑπηρετεῖν, ἀλλὰ ἄρχειν ὡς εἰδυῖα κάλλιον τὰ περὶ τὸν πόλεμον καὶ γιγνόμενα καὶ γενησόμενα. καὶ ὁ νόμος οὕτω τάττει, μὴ τὸν μάντιν τοῦ στρατηγοῦ ἄρχειν, ἀλλὰ τὸν στρατηγὸν τοῦ μάντεως. φήσομεν ταῦτα ὦ Λάχης; Λα. Φήσομεν. Σω. Τί δὲ σὺ ἡμῖν ὦ Νικία ξυμφῇς, περὶ τῶν αὐτῶν τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην καὶ ἐσομένων καὶ γιγνομένων καὶ γεγονότων ἐπαΐειν; Νι.

Ἔγωγε. δοκεῖ γάρ μοι οὕτως ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν ὦ ἄριστε καὶ ἡ ἀνδρία τῶν δεινῶν ἐπιστήμη ἐστὶ, καὶ θαῤῥαλέων ὥς φῄς; ἢ γάρ; Νι. Ναί. Σω. Τὰ δὲ δεινὰ ὡμολόγηται καὶ τὰ θαῤῥαλέα, τὰ μὲν μέλλοντα ἀγαθὰ, τὰ δὲ μέλλοντα κακὰ εἶναι; Νι. Πάνυ γε. Σω. Ἡ δέ γ᾽ αὐτὴ ἐπιστήμη τῶν αὐτῶν καὶ μελλόντων καὶ πάντως ἐχόντων εἶναι; Νι. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐ μόνον ἄρα τῶν δεινῶν καὶ θαῤῥαλέων ἡ ἀνδρία ἐπιστήμη ἐστίν. οὐ γὰρ μελλόντων μόνον, περὶ τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν ἐπαΐει. ἀλλὰ καὶ γιγνομένων, καὶ γεγονότων καὶ πάντως ἐχόντων ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἐπιστῆμαι. Νι. Ἔοικε. Σω. Μέρος ἄρα ἀνδρίας ἡμῖν ὦ Νικία ἀπεκρίνω σχεδόν τι τρίτον, καίτοι ἡμεῖς ἠρωτῶμεν ὅλην ἀνδρίαν ὅ, τι εἴη. καὶ νῦν δὴ ὡς ἔοικε κατὰ τὸν σὸν λόγον οὐ μόνον δεινῶν τε καὶ θαῤῥαλέων ἐπιστήμη ἡ ἀνδρία ἐστὶν, ἀλλὰ σχεδόν τι ἡ περὶ πάντων ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν, καὶ πάντως ἐχόντων (ὡς νῦν αὖ ὁ σὸς λόγος) ἀνδρία ἂν εἴη. οὕτως αὖ μετατίθεσαι, ἢ πῶς λέγεις ὦ Νικία; Νι. Ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Δοκεῖ οὖν σοι ὦ δαιμόνιε ἀπολείπειν ἄν τι ὁ τοιοῦτος ἀρετῆς, εἴπερ εἰδείη τά τε ἀγαθὰ πάντα καὶ παντάπασιν ὡς γίγνεται καὶ γενήσεται καὶ γέγονε, καὶ τὰ κακὰ ὡσαύτως; καὶ τοῦτον οἴει σὺ ἐνδεᾶ εἶναι σωφροσύνης, ἢ δικαιοσύνης τε καὶ ὁσιότητος, ᾧ γε μόνῳ προσήκει καὶ περὶ θεοὺς καὶ περὶ ἀνθρώπους ἐξευλαβεῖσθαί τε τὰ δεινὰ καὶ τὰ μὴ, καὶ τἀγαθὰ πορίζεσθαι ἐπισταμένῳ ὀρθῶς προσομιλεῖν; Νι. Λέγειν τί ὦ Σώκρατές μοι δοκεῖς. Σω. Οὐκ ἄρα ὦ Νικία μόριον ἀρετῆς ἂν εἴη τὸ νῦν σοι λεγόμενον, ἀλλὰ σύμπασα ἀρετή. Νι. Ἔοικε. Σω. Καὶ μὴν ἔφαμέν γε τὴν ἀνδρίαν μόριον εἶναι ἓν τῶν τῆς ἀρετῆς. Νι. Ἔφαμεν γάρ. Σω. Τὸ δέ γε νῦν λεγόμενον οὐ φαίνεται. Νι. Οὐκ ἔοικεν. Σω. Οὐκ ἄρα εὑρήκαμεν ὦ Νικία ἀνδρία ὅ, τι ἐστίν. Νι. Οὐ φαινόμεθα. Λά. Καὶ μὴν ἔγωγε ὦ φίλε Νικία ᾤμην σε εὑρήσειν, ἐπειδὴ ἐμοῦ κατεφρόνησας Σωκράτει ἀποκριναμένου. πάνυ δὴ μεγάλην ἐλπίδα εἶχον, ὡς τῇ παρὰ τοῦ Δάμωνος σοφίᾳ αὐτὴν ἀνευρήσεις. Νι. Εὖ γε ὦ Λάχης. ὅτι οὐδὲν οἴει σὺ ἔτι πρᾶγμα εἶναι, ὅτι αὐτὸς ἄρτι ἐφάνης ἀνδρίας πέρι οὐδὲν εἰδώς. ἀλλ᾽ εἰ καὶ ἐγὼ ἕτερος τοιοῦτος ἀναφανήσομαι, πρὸς τοῦτο βλέπεις. καὶ οὐδὲν ἔτι διοίσει ὡς ἔοικέ σοι, μετ᾽ ἐμοῦ μηδὲν εἰδέναι, ὧν προσήκει ἐπιστήμην ἔχειν ἀνδρὶ οἰομένῳ τὶ εἶναι. σὺ μὲν οὖν μοι δοκεῖς ὡς ἀληθῶς ἀνθρώπειον πρᾶγμα ἐργάζεσθαι, οὐδὲν πρὸς αὑτὸν βλέπειν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἄλλους. ἐγὼ δ᾽ οἶμαι ἐμοὶ περὶ ὧν ἐλέγομεν, νῦν τε ἐπιεικῶς εἰρῆσθαι. καὶ εἴ τι αὐτῶν μὴ ἱκανῶς εἴρηται, ὕστερον ἐπανορθώσεσθαι καὶ μετὰ Δάμωνος (οὗ σύ που οἴει καταγελᾶν, καὶ ταῦτα, οὐδὲ ἰδὼν πώποτε τὸν Δάμωνα) καὶ μετ᾽ ἄλλων. καὶ ἐπειδὰν βεβαιώσωμαι αὐτὰ, διδάξω καὶ σὲ, καὶ οὐ φθονήσω. δοκεῖς γάρ μοι καὶ μάλα σφόδρα δεῖσθαι μαθεῖν. Λά. Σοφὸς γάρ τοι σὺ ὦ Νικία. ἀλλ᾽ ὅμως ἐγὼ Λυσιμάχῳ τῷδε καὶ Μελησίᾳ συμβουλεύω, σὲ μὲν καὶ ἐμὲ περὶ τῆς παιδείας τῶν νεανίσκων χαίρειν ἐᾶν. Σωκράτη δὲ τουτονὶ, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, μὴ ἀφιέναι. εἰ γὰρ καὶ ἐμοὶ ἐν ἡλικίᾳ ἦσαν οἱ παῖδες, ταυτὰ ἂν ταῦτα ἐποίουν. Νι. Ταῦτα μὲν κἀγὼ ξυγχωρῶ, ἐάν περ ἐθέλῃ Σωκράτης τῶν μειρακίων ἐπιμελεῖσθαι, μηδένα ἄλλον ζητεῖν. ἐπεὶ κἂν ἐγὼ τὸν Νικήρατον τούτῳ ἥδιστα ἐπιτρέποιμι, εἰ ἐθέλοι οὗτος. ἀλλὰ γὰρ ἄλλους μοι ἑκάστοτε ξυνίστησιν, ὅταν τι αὐτῷ περὶ τούτου μνησθῶ. αὐτὸς δὲ οὐκ ἐθέλει. ἀλλ᾽ ὅρα ὦ Λυσίμαχε, εἴ τι σοῦ ἂν μᾶλλον ὑπακούει Σωκράτης. Λυ. Δίκαιόν γέ τοι ὦ Νικία, ἐπεὶ καὶ ἐγὼ τούτῳ πολλὰ ἂν ἐθελήσαιμι ποιεῖν, ἃ οὐκ ἂν ἄλλοις πάνυ πολλοῖς ἐθέλοιμι. πῶς οὖν φῄς ὦ Σώκρατες; ὑπακούσῃ τι, καὶ συμπρομυθήσῃ ὡς βελτίστοις γενέσθαι τοῖς μειρακίοις; Καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη ὦ Λυσίμαχε, τοῦτό γε μὴ ἐθέλειν τῳ ξυμπροθυμεῖσθαι ὡς βελτίστῳ γενέσθαι. εἰ μὲν οὖν ἐν τοῖς διαλόγοις τοῖς ἄρτι ἐγὼ μὲν ἐφάνην εἰδὼς, τώδε δὲ μὴ εἰδότε, δίκαιον ἂν ἦν ἐμὲ μάλιστα ἐπὶ τοῦτο τὸ ἔργον παρακαλεῖν. νῦν δ᾽ ὁμοίως γὰρ πάντες ἐν ἀπορίᾳ ἐγενόμεθα, τί οὖν ἄν τις ἡμῶν τινα προαιροῖτο; ἐμοὶ μὲν οὖν δὴ αὐτῷ δοκεῖ, οὐδένα. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ταῦτα οὕτως ἔχει, σκέψασθε ἄν τι δόξω συμβουλεύειν ὑμῖν. Ἐγὼ γάρ φημι χρῆναι ὦ ἄνδρες (οὐδεὶς γὰρ ἔκφορος λόγος) κοινῇ πάντας ἡμᾶς ζητεῖν, μάλιστα μὲν ἡμῖν αὐτοῖς διδάσκαλον ὡς ἄριστον. δεόμεθα γάρ. ἔπειτα καὶ τοῖς μειρακίοις, μήτε χρημάτων φειδομένους, μήτε ἄλλου μηδενός. ἐᾶν δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς ἔχειν ὡς νῦν ἔχομεν, οὐ ξυμβουλεύω. εἰ δέ τις ἡμῶν καταγελάσεται, ὅτι τηλικοίδε ὄντες εἰς διδασκάλων ἀξιοῦμεν φοιτᾶν, τὸν Ὅμηρον δοκεῖ μοι χρῆναι προβάλλεσθαι, ὅς ἔφη. οὐκ ἀγαθὴν εἶναι αἰδῶ κεχρημένῳ ἀνδρὶ παρεῖναι. καὶ ἡμᾶς οὖν ἐάσαντες χαίρειν εἴ τις τι ἐρεῖ, κοινῇ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν μειρακίων ἐπιμέλειαν ποιησόμεθα. Λυ. Ἐμοὶ μὲν ἀρέσκει ὦ Σώκρατες ἃ λέγεις, καὶ ἐθέλω ὅσῳ περ γεραίτατός εἰμι, τοσούτῳ προθυμότατα μανθάνειν μετὰ τῶν νεανίσκων. ἀλλά μοι οὑτωσὶ ποίησον. αὔριον ἕωθεν ἀφίκου οἴκαδε, καὶ μὴ ἄλλως ποιήσῃς, ἵνα βουλευσώμεθα περὶ αὐτῶν τούτων. τὸ δὲ νῦν εἶναι τὴν συνουσίαν διαλύσωμεν. Σω. Ἀλλὰ ποιήσω ὦ Λυσίμαχε ταῦτα, καὶ ἥξω παρὰ σὲ αὔριον, ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ.

Τέλος Λάχητος, ἢ περὶ ἀνδρίας.

ΛΥΣΙΣ, Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΙΑΣ, ΜΑΙΕΥΤΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.
ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΙΠΠΟΘΑΛΗΣ, ΚΤΗΣΙΠΠΟΣ, ΜΕΝΕΞΕΝΟΣ, ΛΥΣΙΣ. ΣΩ.

ΕΠΟΡΕΥΟΜΗΝ μὲν ἐξ Ἀκαδημίας εὐθὺ Λυκείου, τὴν ἔξω τείχους ὑπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος. ἐπειδὴ δ' ἐγενόμην κατὰ τὴν πυλίδα, ᾗ ἡ πάνοπος κρήνη, ἐνταῦθα συνέτυχον Ἱπποθάλει τε τῷ Ἱερωνύμου, καὶ Κτησίππῳ τῷ Παιανιεῖ, καὶ ἄλλοις μετὰ τούτων νεανίσκοις ἀθρόοις συνεστῶσι. καί με προσιόντα ὁ Ἱπποθάλης ἰδών, ὦ Σώκρατες ἔφη, ποῖ δὴ πορεύῃ, καὶ πόθεν; Ἐξ Ἀκαδημίας ἦν δ' ἐγὼ πορεύομαι, εὐθὺ Λυκείου. Δεῦρο δή, ἦ δ' ὅς. εὐθὺς ἡμῶν οὐ παραβάλλεις; ἄξιον μέντοι. Ποῖ ἔφην ἐγὼ λέγεις; καὶ παρὰ τίνας τοὺς ὑμᾶς; Δεῦρο, ἔφη. δείξας μοι ἐν τῷ καταντικρὺ τοῦ τείχους περίβολόν τέ τινα, καὶ θύραν ἀνεῳγμένην. διατρίβομεν δέ ἦ δ' ὅς αὐτόθι, ἡμεῖς τε αὐτοί, καὶ ἄλλοι πάνυ πολλοὶ καὶ καλοί. Ἔστι δὲ δὴ τί τοῦτο. καὶ τίς ἡ διατριβή; Παλαίστρα ἔφη νεωστὶ ᾠκοδομημένη, ἡ δὲ διατριβὴ τὰ πολλὰ ἐν λόγοις, ὧν ἡδέως ἄν σοι μεταδιδοῖμεν. Καλῶς ἦν δ' ἐγὼ ποιοῦντες. Διδάσκει δέ τις αὐτόθι; Σὸς ἑταῖρός γε ἦ δ' ὅς, καὶ ἐπαινέτης Μίκκος. Μὰ Δία ἦν δ' ἐγὼ οὐ φαῦλός γε ἀνήρ, ἀλλ' ἱκανὸς σοφιστής. Βούλει οὖν ἕπεσθαι, ἔφη, ἵνα καὶ ἴδῃς τοὺς ὄντας αὐτόθι. Αὐτοῦ πρῶτον ἡδέως ἀκούσαιμ' ἄν, ἐπὶ τῷ καὶ εἴσειμι, καὶ τίς ὁ καλός. Ἄλλος, ἔφη, ἄλλῳ ἡμῶν δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σοὶ δὲ δὴ τίς ὦ Ἱππόθαλες; τοῦτό μοι εἰπέ. καὶ ὃς ἐρωτηθεὶς ἠρυθρίασε. καὶ ἐγὼ εἶπον, ὦ παῖ Ἱερωνύμου Ἱππόθαλες, τοῦτο μὲν μηκέτι εἴπῃς, εἴτε ἐρᾷς του εἴτε μή. οἶδα γὰρ ὅτι οὐ μόνον ἐρᾷς, ἀλλὰ καὶ πόρρω ἤδη εἶ πορευόμενος τοῦ ἔρωτος. εἰμὶ δ' ἐγὼ τὰ μὲν ἄλλα, φαῦλος καὶ ἄχρηστος. τοῦτο δέ μοί πως ἐκ θεοῦ δέδοται, ταχὺ οἵῳ τ' εἶναι γνῶναι ἐρῶντά τε καὶ ἐρώμενον. καὶ ὃς ἀκούσας, πολὺ ἔτι μᾶλλον ἠρυθρίασεν. ὁ οὖν Κτήσιππος, ἀστεῖόν γε ἦ δ' ὅς ὅτι ἐρυθριᾷς, ὦ Ἱππόθαλες. καὶ ὀκνεῖς εἰπεῖν Σωκράτει τοὔνομα. ἐὰν δ' οὗτος καὶ σμικρὸν χρόνον συνδιατρίψῃ σοι, παραταθήσεται ὑπὸ σοῦ ἀκούων θαμὰ λέγοντος. ἡμῶν γοῦν ὦ Σώκρατες ἐκκεκώφωκε τὰ ὦτα, καὶ ἐμπέπληκε Λύσιδος. ἂν μὲν δὴ καὶ ὑποπίῃ, εὐμάρεια ἡμῖν ἐστι, καὶ ἐξ ὕπνου ἐγρομένοις Λύσιδος οἴεσθαι τοὔνομα ἀκούειν. καὶ ἃ μὲν καταλογάδην διηγεῖται δεινὰ ὄντα, οὐ πάνυ τι δεινά ἐστιν. ἀλλ' ἐπειδὰν τὰ ποιήματα ἡμῶν ἐπιχειρήσῃ καταντλεῖν, καὶ συγγράμματα, καὶ ὃ ἔστι τούτων δεινότερον, ὅτι καὶ ᾄδει εἰς τὰ παιδικὰ φωνῇ θαυμασίᾳ ἣν ἡμᾶς δεῖ ἀκούοντας ἀνέχεσθαι. νῦν δὲ ἐρωτώμενος ὑπὸ σοῦ ἐρυθριᾷ. Ἔστι δὲ ἦν δ' ἐγὼ ὁ Λύσις νέος τις ὡς ἔοικε. τεκμαίρομαι δέ, ὅτι ἀκούσας τοὔνομα οὐκ ἔγνων.

Οὐ γὰρ πάνυ ἔφη τι αὐτοῦ τοὔνομα λέγουσιν, ἀλλ' ἔτι πατρόθεν ἐπονομάζεται, διὰ τὸ σφόδρα τὸν πατέρα γιγνώσκεσθαι αὐτοῦ. ἐπεὶ εὖ οἶδ' ὅτι πολλοῦ δεῖ σε τὸ εἶδος ἀγνοεῖν τοῦ παιδός. ἱκανὸς γὰρ καὶ ἀπὸ μόνου τούτου γιγνώσκεσθαι. Λεγέσθω ἦν δ' ἐγὼ οὗ τινός ἐστι; Δημοκράτους ἔφη τοῦ Αἰξωνέως ὁ πρεσβύτατος υἱός. Εἶεν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Ἱππόθαλες, ὡς γενναῖον καὶ νεανικὸν τοῦτον τὸν ἔρωτα πανταχῇ ηὗρες. καί μοι ἴθι ἐπίδειξαι ἃ καὶ τοῖσδε ἐπιδείκνυσαι, ἵνα εἰδῶ, εἰ ἐπίστασαι ἃ χρὴ ἐραστὴν περὶ παιδικῶν πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς ἄλλους λέγειν. Τούτων δέ τι ἔφη σταθμᾷ ὦ Σώκρατες, ὧν ὅδε λέγει; Πότερον ἦν δ' ἐγὼ καὶ τὸ ἐρᾶν ἔξαρνος εἶ, οὗ λέγει ὅδε; Οὐκ ἔγωγε ἔφη. Ἀλλὰ μὴ ποιεῖν εἰς τὰ παιδικά, μηδὲ συγγράφειν. Οὐχ ὑγιαίνει μὲν ἔφη ὁ Κτήσιππος, ἀλλὰ ληρεῖ τε καὶ μαίνεται. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὦ Ἱππόθαλες οὔ τι τῶν μέτρων δέομαι ἀκοῦσαι, οὐδὲ μέλος εἴ τι πεποίηκας εἰς τὸν νεανίσκον, ἀλλὰ τῆς διανοίας, ἵνα εἰδῶ τίνα τρόπον προσφέρῃ πρὸς τὰ παιδικά. Ὅδε δή πού σοι ἔφη ἐρεῖ. ἀκριβῶς γὰρ ἐπίσταται, καὶ μέμνηται, εἴπερ ὡς λέγει, ὑπ' ἐμοῦ ἀεὶ ἀκούων διατεθρύλληται. Νὴ τοὺς θεοὺς ἔφη ὁ Κτήσιππος πάνυ γε. καὶ γάρ ἐστι καταγέλαστα ὦ Σώκρατες. τὸ γὰρ ἐραστὴν ὄντα, καὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων τὸν νοῦν προσέχοντα τῷ παιδί, ἴδιον μὲν μηδὲν ἔχειν λέγειν, ὃ οὐχὶ κἂν παῖς εἴποι, πῶς οὐχὶ καταγέλαστον; ἃ δὲ ἡ πόλις ὅλη ᾄδει περὶ Δημοκράτους καὶ Λύσιδος τοῦ πάππου τοῦ παιδός, καὶ πάντων περὶ τῶν προγόνων, πλούτους τε καὶ ἱπποτροφίας, καὶ νίκας Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ, καὶ Νεμέα, τεθρίπποις τε καὶ κέλησι, ταῦτα ποιεῖ, τε καὶ λέγει. πρὸς δὲ τούτοις ἔτι τούτων κρονικώτερα. τὸν γὰρ τοῦ Ἡρακλέους ξενισμὸν πρῴην ἡμῖν ἐν ποιήματί τινι διῄει. ὡς διὰ τὴν τοῦ Ἡρακλέους ξυγγένειαν, ὁ πρόγονος αὐτῶν ὑποδέξαιτο τὸν Ἡρακλέα. γεγονὼς αὐτὸς ἐκ Διός τε καὶ τῆς τοῦ δήμου ἀρχηγέτου θυγατρός. ἅπερ αἱ γραῖαι ᾄδουσι. καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα ὦ Σώκρατες. ταῦτ' ἐστὶν ἃ οὗτος λέγων τε καὶ ᾄδων, ἀναγκάζει καὶ ἡμᾶς ἀκροᾶσθαι.

Καὶ ἐγὼ ἀκούσας εἶπον. ὦ καταγέλαστε Ἱππόθαλες, πρὶν νενικηκέναι ποιεῖς τε καὶ ᾄδεις εἰς αὐτὸν ἐγκώμιον. Ἀλλ' οὐκ εἰς ἐμαυτὸν ἔφη ὦ Σώκρατες οὔτε ποιῶ, οὔτε ᾄδω. Οὐκ οἴει γε, ἦν δ' ἐγώ.

Τὸ δὲ πῶς ἔχει; ἔφη. Πάντων μάλιστα εἰς σὲ τείνουσιν αὗται αἱ ᾠδαί. ἐὰν μὲν γὰρ ἕλῃς τὰ παιδικὰ τοιαῦτα ὄντα, κόσμος σοι ἔσται τὰ λεχθέντα καὶ ᾀσθέντα, καὶ τῷ ὄντι ἐγκώμια ὥσπερ νενικηκότι, ὅτι τοιούτων παιδικῶν ἔτυχες. ἐὰν δέ σε διαφύγῃ, ὅσῳ ἂν μείζω σοι εἰρημένα ᾖ ἐγκώμια περὶ τῶν

περὶ τῶν παιδικῶν, τοσούτῳ μειζόνων δόξης καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἐστερημένος, καταγέλαστος εἶναι. ὅστις οὖν τὰ ἐρωτικὰ ὦ φίλε σοφὸς, οὐκ ἐπαινεῖ τὸν ἐρώμενον, πρὶν ἂν ἕλῃ, δεδιὼς τὸ μέλλον ὅπῃ ἀποβήσεται, καὶ ἅμα οἱ καλοὶ ἐπειδάν τις αὐτοὺς ἐπαινῇ, καὶ αὔξῃ, φρονήματος ἐμπίμπλανται, καὶ μεγαλαυχίας. ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγε ἔφη. Οὐκοῦν ὅσῳ ἂν μεγαλαυχότεροι ὦσι, δυσαλωτότεροι γίγνονται; Εἰκός γε. Ποῖός τις οὖν ἄν σοι δοκοῖ θηρευτὴς εἶναι, εἰ ἀνασοβοῖ θηρεύων, καὶ δυσαλωτοτέραν τὴν ἄγραν ποιοῖ; δηλονότι φαῦλος. καὶ μὲν δὴ λόγοις τε καὶ ᾠδαῖς μὴ κηλεῖν, ἀλλ' ἐξαγριαίνειν, πολλὴ ἀμουσία. ἦ γάρ; Δοκεῖ μοι. Σκόπει δὴ ὦ Ἱππόθαλες, ὅπως μὴ πᾶσι τούτοις ἔνοχον σαυτὸν ποιήσῃς, διὰ τὴν ποίησιν. καίτοι οἶμαι ἐγὼ ἄνδρα ποιήσει βλάπτοντα ἑαυτὸν, οὐκ ἄν σε ἐθέλειν ὁμολογῆσαι, ὡς ἀγαθός ποτ' ἐστὶ ποιητὴς, βλαβερὸς ὢν ἑαυτῷ. Οὐ μὰ τὸν Δία ἔφη. πολλὴ γὰρ ἂν ἀλογία εἴη. ἀλλὰ διὰ ταῦτα δή σοι ὦ Σώκρατες ἀνακοινοῦμαι, καὶ εἴ τι ἄλλο ἔχεις, συμβούλευε. τίνα ἄν τις λόγον διαλεγόμενος, ἢ πράττων προσφιλὴς παιδικοῖς γένοιτο. Οὐ ῥᾴδιον ἦν δ' ἐγὼ εἰπεῖν. ἀλλ' εἴ μοι ἐθελήσαις αὐτὸν ποιῆσαι εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἴσως ἂν δυναίμην σοι ἐπιδεῖξαι, ἃ χρὴ αὐτῷ διαλέγεσθαι, ἀντὶ τούτων ὧν λέγειν οὗτοι καὶ ᾄδειν φασί σε. Ἀλλ' οὐδὲν ἔφη χαλεπόν. ἂν γὰρ εἰσέλθῃς μετὰ Κτησίππου τοῦδε, καὶ καθεζόμενος διαλέγῃ, οἶμαι μὲν καὶ αὐτὸς πρόσεισι. φιλήκοος γὰρ ὦ Σώκρατες διαφερόντως ἐστί. καὶ ἅμα ὡς Ἑρμαῖα ἄγουσιν, ἀναμεμιγμένοι ἐν ταυτῷ εἰσιν, οἵ τε νεανίσκοι καὶ οἱ παῖδες. πρόσεισιν οὖν σοι. εἰ δὲ μὴ, Κτησίππῳ συνήθης ἐστὶ διὰ τὸν τούτου ἀνεψιὸν Μενέξενον. Μενεξένῳ γὰρ δὴ πάντων μάλιστα ἑταῖρος ὢν τυγχάνει. καλεσάτω οὖν οὗτος αὐτὸν, ἐὰν ἄρα μὴ προσίῃ αὐτός. Ταῦτα ἦν δ' ἐγὼ χρὴ ποιεῖν, καὶ ἅμα λαβὼν, τὸν Κτήσιππον, προσῇειν εἰς τὴν παλαίστραν. οἱ δ' ἄλλοι ὕστεροι ἡμῶν ᾖεσαν. εἰσελθόντες δὲ, κατελάβομεν αὐτόθι τεθυκότας τε τοὺς παῖδας, καὶ τὰ περὶ τὰ ἱερεῖα σχεδόν τι ἤδη πεποιημένα. ἀστραγαλίζοντάς τε δὴ, καὶ κεκοσμημένους ἅπαντας. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ, ἐν τῇ αὐλῇ ἔπαιζον ἔξω, οἱ δέ τινες τοῦ ἀποδυτηρίου ἐν γωνίᾳ ἠρτίαζον, ἀστραγάλοις παμπόλλοις ἐκ φορμίσκων τινῶν προαιρούμενοι. τούτους δὲ περιέστασαν ἄλλοι θεωροῦντες, ὧν δὴ καὶ ὁ Λύσις ἦν. καὶ εἱστήκει ἐν τοῖς παισί τε, καὶ νεανίσκοις ἐστεφανωμένος, καὶ τὴν ὄψιν διαφέρων, οὐ τὸ καλὸς εἶναι μόνον ἄξιος ἀκοῦσαι, ἀλλ' ὅτι καλός τε κἀγαθός. καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ καταντικρὺ ἀποχωρήσαντες, ἐκαθεζόμεθα. ἦν γὰρ αὐτόθι ἡσυχία, καί τι ἀλλήλοις διελεγόμεθα. περιστρεφόμενος οὖν ὁ Λύσις θαμὰ ἐπεσκοπεῖτο ἡμᾶς, καὶ δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν προσελθεῖν. τέως μὲν οὖν ἠπόρει τε καὶ ὤκνει μόνος προσιέναι. ἔπειτα ὁ Μενέξενος ἐκ τῆς αὐλῆς μεταξὺ παίζων εἰσέρχεται, καὶ ὡς εἶδεν ἐμέ τε καὶ τὸν Κτήσιππον, ᾔει παρακαθιζησόμενος. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ὁ Λύσις εἵπετο, καὶ συμπαρεκαθέζετο μετὰ τοῦ Μενεξένου. προσῆλθον δὴ καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ δὴ καὶ ὁ Ἱπποθάλης, ἐπειδὴ πλείους ἑώρα ἐφισταμένους, τούτους ἐπηλυγασάμενος, προσέστη ᾗ μὴ ᾤετο κατόψεσθαι τὸν Λύσιν, δεδιὼς μὴ αὐτῷ ἀπεχθάνοιτο. καὶ οὕτω προσεστὼς ἠκροᾶτο. Καὶ ἐγὼ πρὸς τὸν Μενέξενον ἀποβλέψας, ὦ παῖ Δημοφῶντος ἦν δ' ἐγὼ, πότερος ὑμῶν πρεσβύτερος; Ἀμφισβητοῦμεν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ὁπότερος γενναιότερος ἐρίζοιτ' ἄν; ἦν δ' ἐγώ. Πάνυ γε, ἔφη. Καὶ μὴν ὁπότερός γε καλλίων ὡσαύτως; Ἐγελασάτην οὖν ἄμφω. Οὐ μὴν ὁπότερός γε ἔφην πλουσιώτερος ὑμῶν, οὐκ ἐρήσομαι. φίλω γάρ ἐστον. ἦ γάρ; Πάνυ γ' ἐφάτην. Οὐκοῦν κοινὰ τά γε φίλων λέγεται. ὥστε τούτῳ γε οὐδὲν διοίσετον, εἴπερ ἀληθῆ περὶ τῆς φιλίας λέγετον. Συνεφάτην. Ἐπεχείρουν δὴ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾶν, ὁπότερος δικαιότερος καὶ σοφώτερος αὐτῶν εἴη. μεταξὺ οὖν τις προσελθὼν, ἀνέστησε τὸν Μενέξενον, φάσκων καλεῖν τὸν παιδοτρίβην. ἐδόκει γάρ μοι ἱεροποιῶν τυγχάνειν. ἐκεῖνος μὲν οὖν ᾤχετο, ἐγὼ δὲ τὸν Λύσιν ἠρόμην. ἦ που ἦν δ' ἐγὼ ὦ Λύσι σφόδρα φιλεῖ σε ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν βούλοιντο ἄν σε ὡς εὐδαιμονέστατον εἶναι; Πῶς γὰρ οὔ; Δοκεῖ δέ σοι εὐδαίμων εἶναι ἄνθρωπος δουλεύων τε, καὶ ᾧ μηδὲν ἐξείη ποιεῖν, ὧν ἐπιθυμεῖ; Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε ἔφη. Οὐκοῦν εἴ σε φιλεῖ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ εὐδαίμονά σε ἐπιθυμοῦσι γενέσθαι, τοῦτο παντὶ τρόπῳ δηλονότι προθυμοῦνται, ὅπως ἂν εὐδαιμονοίης. Πῶς γὰρ οὐχί ἔφη; Ἐῶσιν ἄρα σε, ἃ βούλει ποιεῖν, καὶ οὐδὲν ἐπιπλήττουσιν, οὐδὲ κωλύουσι ποιεῖν ὧν ἂν ἐπιθυμῇς; Ναὶ μὰ Δία ἐμέ γε ὦ Σώκρατες, καὶ μάλα γε πολλὰ κωλύουσι. Πῶς λέγεις, ἦν δ' ἐγώ; βουλόμενοί σε μακάριον εἶναι, διακωλύουσι τοῦτο ποιεῖν ὃ ἂν βούλῃ; ὧδε δέ μοι λέγε. ἢν ἐπιθυμήσῃς ἐπί τινος τῶν τοῦ πατρὸς ἁρμάτων ὀχεῖσθαι, λαβὼν τὰς ἡνίας, ὅταν ἁμιλλᾶται, οὐκ ἂν ἐῷεν σε, ἀλλὰ διακωλύοιεν; Μὰ Δί' οὐ μέντοι ἂν ἔφη ἐῷεν. Ἀλλὰ τίνα μήν; Ἔστι τις ἡνίοχος, παρὰ τοῦ πατρὸς μισθὸν φέρων. Πῶς λέγεις; μισθωτῷ μᾶλλον ἐπιτρέπουσιν ἢ σοὶ ποιεῖν ὅ, τι ἂν βούληται περὶ τοὺς ἵππους, καὶ προσέτι αὐτοῦ τούτου ἀργύριον τελοῦσιν; Ἀλλὰ τί μήν ἔφη; Ἀλλὰ τοῦ ὀρικοῦ ζεύγους οἶμαι ἐπιτρέπουσί σοι ἄρχειν, κἂν εἰ βούλοιο λαβὼν τὴν μάστιγα, τύπτειν ἐῷεν ἄν; Πόθεν ἦ δ' ὅς ἐῷεν; Τί δὲ ἦν δ' ἐγὼ, οὐδενὶ ἔξεστιν αὐτοὺς τύπτειν; Καὶ μάλα ἔφη τῷ ὀρεοκόμῳ. Δούλῳ ὄντι ἢ ἐλευθέρῳ; Δούλῳ, ἔφη. Καὶ δοῦλον, ὡς ἔοικεν, ἡγοῦνται περὶ πλείονος, ἢ σὲ τὸν υἱόν, καὶ ἐπιτρέπουσι τὰ ἑαυτῶν μᾶλλον, ἢ σοί. καὶ ἐῶσι ποιεῖν ὅ, τι βούλεται. σὲ δὲ διακωλύουσι; καί μοι ἔτι τόδε εἰπὲ, σὲ αὐτὸν ἐῶσιν ἄρχειν σεαυτοῦ, ἢ οὐδὲ τοῦτο ἐπιτρέπουσί σοι; Πῶς γὰρ ἔφη ἐπιτρέπουσιν; Ἀλλ' ἄρχει τίς σου; Ὅδε παιδαγωγός ἔφη. Μῶν δοῦλος ὤν; Ἀλλὰ τί μήν,

μητρός γε ἔφη. Ἦ δεινὸν ἦν δ᾽ ἐγὼ ἐλεύθερον ὄντα, ὑπὸ δούλου ἄρχεσθαι; τί δὲ ποιῶν αὖ οὗτος ὁ παιδαγωγός σου ἄρχει; Ἄγων δή που ἔφη εἰς διδασκάλου. Μῶν μὴ καὶ οὗτοί σου ἄρχουσιν οἱ διδάσκαλοι; Πάντως δή που. Παμπόλλους ἄρα σοι δεσπότας καὶ ἄρχοντας ἑκὼν ὁ πατὴρ ἐφίστησιν. ἀλλ᾽ ἆρα ἐπειδὰν οἴκαδε ἔλθῃς, παρὰ τὴν μητέρα, ἐκείνη σε ἐᾷ ποιεῖν ὅ,τι ἂν βούλῃ, ἵν᾽ αὐτῇ μακάριος ᾖς, ἢ περὶ τὰ ἔρια, ἢ περὶ τὸν ἱστὸν ὅταν ὑφαίνῃ, οὔτι γάρ που διακωλύει σε, ἢ τῆς σπάθης, ἢ τῆς κερκίδος, ἢ ἄλλου του τῶν περὶ ταλασιουργίαν ὀργάνων ἅπτεσθαι; Καὶ ὃς γελάσας, μὰ Δία ἔφη ὦ Σώκρατες οὐ μόνον γε διακωλύει, ἀλλὰ καὶ τυπτοίμην ἂν εἰ ἁπτοίμην. Ἡράκλεις ἦν δ᾽ ἐγώ, μῶν μή τι ἠδίκηκας τὸν πατέρα, ἢ τὴν μητέρα; Μὰ Δί᾽ οὐκ ἔγωγε, ἔφη. Ἀλλ᾽ ἀντὶ τίνος μὴν οὕτω σε δεινῶς διακωλύουσιν, εὐδαίμονα εἶναι; καὶ ποιεῖν ὅ,τι ἂν βούλοιο; καὶ δι᾽ ἡμέρας ὅλης τρέφουσί σε ἀεί τῳ δουλεύοντα, καὶ ἑνὶ λόγῳ, ὀλίγου ὧν ἐπιθυμεῖς οὐδὲν ποιοῦντα; ὥς τε σοι, ὡς ἔοικεν, οὔτε τῶν χρημάτων τοσούτων ὄντων, οὐδὲν ὄφελος, ἀλλὰ πάντες αὐτῶν μᾶλλον ἄρχουσιν ἢ σύ, οὔτε τοῦ σώματος οὕτω γενναίου ὄντος, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἄλλος ποιμαίνει καὶ θεραπεύει, σὺ δὲ ἄρχεις οὐδενὸς ὦ Λύσι, οὐδὲ ποιεῖς οὐδὲν ὧν ἐπιθυμεῖς. Οὐ γάρ που ἔφη ἡλικίαν ἔχω ὦ Σώκρατες. Μὴ οὐ τοῦτό σε ὦ παῖ Δημοκράτους κωλύῃ. ἐπεὶ τό γε τοσόνδε ὡς ἐγῷμαι καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ σοι ἐπιτρέπουσι, καὶ οὐκ ἀναμένουσιν, ἕως ἂν ἡλικίαν ἔχῃς. ὅταν γὰρ βούλωνται αὐτοῖς τινα ἀναγνωσθῆναι ἢ γραφῆναι, σὲ ὡς ἐγῷμαι πρῶτον τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπὶ τοῦτο τάττουσιν. ἢ γάρ; Πάνυ γ᾽ ἔφη. Οὐκοῦν ἔξεστί σοι ἐνταῦθ᾽ ὅτι ἂν βούλῃ πρῶτον τῶν γραμμάτων γράφειν; καὶ ὅτι ἂν δεύτερον; καὶ ἀναγινώσκειν ὡσαύτως ἔξεστι; καὶ ἐπειδὰν ὡς ἐγῷμαι τὴν λύραν λάβῃς, οὐ διακωλύουσί σε, οὔτε ὁ πατὴρ οὔτε ἡ μήτηρ, ἐπιτεῖναί τε καὶ ἀνεῖναι, ἣν ἂν βούλῃ τῶν χορδῶν, καὶ ψῆλαι, καὶ κρούειν τῷ πλήκτρῳ, ἢ διακωλύουσιν; Οὐ δῆτα. Τί ποτ᾽ ἂν οὖν εἴη ὦ Λύσι τὸ αἴτιον, ὅτι ἐνταῦθα μὲν οὐ διακωλύουσιν, ἐν οἷς δὲ ἄρτι ἐλέγομεν διακωλύουσιν; Ὅτι οἶμαι ἔφη ταῦτα μὲν ἐπίσταμαι, ἐκεῖνα δὲ οὔ. Εἶεν ἦν δ᾽ ἐγὼ ὦ ἄριστε, οὐκ ἄρα τὴν ἡλικίαν σου περιμένει ὁ πατὴρ ἐπιτρέπειν πάντα, ἀλλ᾽ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἡγήσεταί σε βέλτιον αὐτοῦ φρονεῖν, ταύτῃ ἐπιτρέψει σοι, καὶ αὐτὸν καὶ τὰ αὑτοῦ. Οἶμαι ἔγωγε, ἔφη. Εἶεν ἦν δ᾽ ἐγώ, τί δὲ τῷ γείτονι, ἆρ᾽ οὐχ ὁ αὐτὸς ὅρος ὥσπερ τῷ πατρὶ περὶ σοῦ; πότερον οἴει αὐτὸν ἐπιτρέψειν σοι, τὴν αὑτοῦ οἰκίαν οἰκονομεῖν, ὅταν σε ἡγήσηται βέλτιον περὶ οἰκονομίας ἑαυτοῦ φρονεῖν ἢ αὐτὸν ἐπιστατήσειν; Ἐμοὶ ἐπιτρέψειν οἶμαι. Τί δ᾽ Ἀθηναίους οἴει σοι οὐκ ἐπιτρέψειν τὰ αὑτῶν, ὅταν αἰσθάνωνται, ὅτι ἱκανῶς φρονεῖς; Ἔγωγε. Πρὸς Διὸς ἦν δ᾽ ἐγώ, τί ἆρα ὁ μέγας βασιλεὺς πότερον τῷ πρεσβυτάτῳ υἱεῖ, οὗ ἡ τῆς Ἀσίας ἀρχὴ γίγνεται μᾶλλον ἂν ἐπιτρέψειεν ἑψομένων κρεῶν ἐμβάλλειν ὅ,τι ἂν βούληται ἐμβαλεῖν εἰς τὸν ζωμόν, ἢ ἡμῖν εἰ ἀφικόμενοι παρ᾽ ἐκεῖνον ἐνδειξαίμεθα αὐτῷ, ὅτι ἡμεῖς κάλλιον φρονοῦμεν ἢ ὁ υἱὸς αὐτοῦ περὶ ὄψου σκευασίας. Ἡμῖν δῆλον ὅτι, ἔφη. Καὶ τὸν μέν γε οὐδ᾽ ἂν σμικρὸν ἐάσειεν ἐμβαλεῖν, ἡμᾶς δὲ κἂν εἰ βουλοίμεθα, δραξαμένους τῶν ἁλῶν, ἐῴη ἂν ἐμβαλεῖν. Πῶς γὰρ οὔ; Τί δ᾽ εἰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀσθενοῖ, ἆρα ἐῴη ἂν αὐτὸν ἅπτεσθαι τῶν ἑαυτοῦ ὀφθαλμῶν, μὴ ἰατρὸν ἡγούμενος, ἢ κωλύοι ἄν; Κωλύοι ἄν. Ἡμᾶς δέ γε εἰ ὑπολαμβάνοι ἰατρικοὺς εἶναι, κἂν εἰ βουλοίμεθα διανοίγοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐμπάσαι τῆς τέφρας, οἶμαι οὐκ ἂν κωλύσειεν ἡγούμενος ὀρθῶς φρονεῖν. Ἀληθῆ λέγεις. Ἆρ᾽ οὖν καὶ τἆλλα πάντα ἡμῖν ἐπιτρέποι ἂν μᾶλλον, ἢ ἑαυτῷ καὶ τῷ υἱεῖ, περὶ ὅσων ἂν δόξωμεν αὐτῷ σοφώτεροι ἐκείνων εἶναι. Ἀνάγκη ἔφη ὦ Σώκρατες. Οὕτως ἄρα ἔχει ἦν δ᾽ ἐγώ, ὦ φίλε Λύσι. εἰς μὲν ταῦτα ἃ ἂν φρόνιμοι γενώμεθα, ἅπαντες ἡμῖν ἐπιτρέψουσιν Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ποιήσομέν τε ἐν τούτοις ὅ,τι ἂν βουλώμεθα, καὶ οὐδεὶς ἡμᾶς ἑκὼν εἶναι ἐμποδιεῖ, ἀλλ᾽ αὐτοί τε ἐλεύθεροι ἐσόμεθα ἐν αὐτοῖς, καὶ ἄλλων ἄρχοντες. ἡμέτερά τε ταῦτα ἔσται. ὀνησόμεθα γὰρ ἀπ᾽ αὐτῶν. εἰς ἃ δ᾽ ἂν νοῦν μὴ κτησώμεθα, οὔτε τις ἡμῖν ἐπιτρέψει περὶ αὐτὰ ποιεῖν τὰ ἡμῖν δοκοῦντα, ἀλλ᾽ ἐμποδιοῦσι πάντες, καθ᾽ ὅτι ἂν δύνωνται, οὐ μόνον οἱ ἀλλότριοι, ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ εἴ τι τούτων οἰκειότερόν ἐστιν, αὐτοί τε ἐν αὐτοῖς ἐσόμεθα ἄλλων ὑπήκοοι, καὶ ἡμῖν ἔσται ἀλλότρια. οὐδὲν γὰρ ἀπ᾽ αὐτῶν ὀνησόμεθα. συγχωρεῖς οὕτως ἔχειν; Συγχωρῶ. Ἆρ᾽ οὖν τῳ φίλοι ἐσόμεθα; καί τις ἡμᾶς φιλήσει ἐν τούτοις, ἐν οἷς ἂν ὦμεν ἀνωφελεῖς; Οὐ δῆτα ἔφη. Νῦν ἄρα οὐδὲ σὲ ὁ πατήρ, οὐδὲ ἄλλος ἄλλον οὐδένα φιλεῖ, καθ᾽ ὅσον ἂν ᾖ ἄχρηστος. Οὐκ ἔοικεν ἔφη. Ἐὰν μὲν ἄρα σοφὸς γένῃ ὦ παῖ, πάντες σοι φίλοι καὶ πάντες σοι οἰκεῖοι ἔσονται. χρήσιμος γὰρ καὶ ἀγαθὸς ἔσῃ. εἰ δὲ μή, σοὶ οὔτε ἄλλος οὐδείς, οὔτε ὁ πατὴρ φίλος ἔσται, οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε οἱ οἰκεῖοι. οἷόν τε οὖν ἐπὶ τούτοις ὦ Λύσι μέγα φρονεῖν, ἐν οἷς τις μή πω φρονεῖ; Καὶ πῶς ἂν ἔφη; Εἰ δ᾽ ἄρα σὺ διδασκάλου δέῃ, οὔπω φρονεῖς. Ἀληθῆ. Οὐδ᾽ ἄρα μεγαλόφρων εἶ, εἴπερ ἄφρων ἔτι. Μὰ Δία ἔφη ὦ Σώκρατες, οὔ μοι δοκεῖ. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας αὐτοῦ, ἀπέβλεψα πρὸς τὸν Ἱπποθάλη, καὶ ὀλίγου ἐξήμαρτον. ἐπῆλθε γάρ μοι εἰπεῖν, ὅτι οὕτω χρὴ ὦ Ἱππόθαλες τοῖς παιδικοῖς διαλέγεσθαι ταπεινοῦντα καὶ συστέλλοντα, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ σὺ χαυνοῦντα καὶ διαθρύπτοντα. κατιδὼν οὖν αὐτὸν ἀγωνιῶντα, καὶ τεθορυβημένον ὑπὸ τῶν λεγομένων, ἀνεμνήσθην ὅτι καὶ προσεστὼς λανθάνειν τὸν Λύσιν ἐβούλετο. ἀνέλαβον οὖν ἐμαυτόν, καὶ ἐπέσχον τοῦ λόγου. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Μενέξενος πάλιν ἧκε, καὶ ἐκαθέζετο παρὰ τὸν Λύσιν ὅθεν καὶ ἐξανέστη. Ὁ οὖν Λύσις μάλα παιδικῶς καὶ φιλικῶς λάθρα τοῦ Μενεξένου σμικρὸν

πρός με

πρός με λέγων, ἔφη ὦ Σώκρατες, ἅπερ καὶ ἐμοὶ λέγεις, εἰπὲ τῷ Μενεξένῳ. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ταῦτα μὲν σὺ αὐτῷ ἐρεῖς ὦ Λύσι. πάντως γὰρ προσεῖχες τὸν νοῦν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Πειρῶ τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ ἀπομνημονεῦσαι αὐτὰ ὅτι μάλιστα, ἵνα τούτῳ σαφῶς πάντα εἴπῃς. ἐὰν δέ τι αὐτῶν ἐπιλάθῃ, αὖθίς με ἀνερέσθαι, ὅταν ἐντύχῃς πρῶτον. Ἀλλὰ ποιήσω ταῦτα ἔφη ὦ Σώκρατες, πάνυ σφόδρα εὖ ἴσθι. ἀλλά τι αὐτῷ ἄλλο λέγε, ἵνα καὶ ἐγὼ ἀκούω, ἕως ἂν οἴκαδε ὥρα ᾖ ἀπιέναι. Ἀλλὰ χρὴ ποιεῖν ταῦτα ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδή γε καὶ σὺ κελεύεις. ἀλλὰ ὅρα ὅπως ἐπικουρήσεις μοι, ἐάν με ἐλέγχειν ἐπιχειρῇ ὁ Μενέξενος. ἢ οὐκ οἶσθα ὅτι ἐριστικός ἐστι; Ναὶ μὰ Δία ἔφη σφόδρα γε, διὰ ταῦτά τοι καὶ βούλομαί σε αὐτῷ διαλέγεσθαι. Ἵνα ἦν δ' ἐγὼ καταγέλαστος γένωμαι; Οὐ μὰ Δία ἔφη, ἀλλ' ἵνα αὐτὸν κολάσῃς. Πόθεν ἦν δ' ἐγώ, οὐ ῥᾴδιον. δεινὸς γὰρ ὁ ἄνθρωπος, Κτησίππου μαθητής. πάρεστι δέ τοι αὐτός, οὐχ ὁρᾷς, Κτήσιππος. Μηδενός σοι ἔφη μελέτω ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἴθι διαλέγου αὐτῷ. Διαλεκτέον, ἦν δ' ἐγώ.

Ταῦτα οὖν ἡμῶν λεγόντων πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, τί ὑμεῖς ἔφη ὁ Κτήσιππος αὐτὼ μόνω ἑστιᾶσθον, ἡμῖν δὲ οὐ μεταδίδοτον τῶν λόγων; Ἀλλὰ μὴν ἦν δ' ἐγώ, μεταδοτέον. ὅδε γάρ τι ὧν λέγω οὐ μανθάνει, ἀλλά φησιν οἴεσθαι Μενέξενον εἰδέναι, καὶ κελεύει τοῦτον ἐρωτᾶν. Τί οὖν ἦ δ' ὅς, οὐκ ἐρωτᾷς; Ἀλλ' ἐρήσομαι, ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπὲ ὦ Μενέξενε ὃ ἄν σε ἔρωμαι. τυγχάνω γὰρ ἐκ παιδὸς ἐπιθυμῶν κτήματός του, ὥσπερ ἄλλος ἄλλου. ὁ μὲν γάρ τις ἵππους ἐπιθυμεῖ κτᾶσθαι, ὁ δὲ κύνας, ὁ δὲ χρυσίον, ὁ δὲ τιμάς. ἐγὼ δὲ πρὸς μὲν ταῦτα, πρᾴως ἔχω. πρὸς δὲ τὴν τῶν φίλων κτῆσιν, πάνυ ἐρωτικῶς. καὶ βουλοίμην ἄν μοι φίλον ἀγαθὸν γενέσθαι μᾶλλον, ἢ τὸν ἄριστον ἐν ἀνθρώποις ὄρτυγα, ἢ ἀλεκτρυόνα. καὶ ναὶ μὰ Δία ἔγωγε, μᾶλλον ἢ ἵππον τε καὶ κύνα. οἶμαι δὲ νὴ τὸν κύνα μᾶλλον, ἢ τὸ Δαρείου χρυσίον κτήσασθαι, δεξαίμην πολὺ πρότερον ἑταῖρον μᾶλλον ἢ αὐτὸν Δαρεῖον. οὕτως ἐγὼ φιλέταιρός τις εἰμί. ὑμᾶς οὖν ὁρῶν σέ τε καὶ Λύσιν ἐκπέπληγμαι καὶ εὐδαιμονίζω, ὅτι οὕτω νέοι ὄντες οἷοί τ' ἐστὸν τοῦτο τὸ κτῆμα ταχὺ καὶ ῥᾳδίως κτᾶσθαι. καὶ σὺ δὲ τοῦτον οὕτω φίλον ἐκτήσω ταχύ τε καὶ σφόδρα, καὶ αὖ οὗτός σε. ἐγὼ δὲ οὕτω πόρρω εἰμὶ τοῦ κτήματος, ὥστε οὐδ' ὅντινα τρόπον γίγνεται φίλος ἕτερος ἑτέρου οἶδα. ἀλλὰ ταῦτα δὴ αὐτά σε βούλομαι ἐρέσθαι ἅτε ἔμπειρον. καί μοι εἰπέ, ἐπειδάν τις τινὰ φιλῇ, πότερος ποτέρου γίγνεται; ὁ φιλῶν τοῦ φιλουμένου, ἢ ὁ φιλούμενος τοῦ φιλοῦντος; ἢ οὐδὲν διαφέρει; Οὐδὲν ἔφη ἔμοιγε δοκεῖ διαφέρειν.

Πῶς λέγεις; ἦν δ' ἐγώ. ἀμφότεροι ἄρα ἀλλήλων φίλοι γίγνονται, ἐὰν μόνον ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον φιλῇ; Ἔμοιγε ἔφη δοκεῖ. Τί δέ, οὐκ ἔστι φιλοῦντα μὴ ἀντιφιλεῖσθαι ὑπὸ τούτου ὃν ἂν φιλῇ; Ἔστι. Τί δὲ ἄρα ἐστὶ καὶ μισεῖσθαι φιλοῦντα, οἷόν που ἐνίοτε δοκοῦσι καὶ οἱ ἐρασταὶ πάσχειν πρὸς τὰ παιδικά. φιλοῦντες γὰρ ὡς οἷόν τε μάλιστα οἱ μὲν οἴονται οὐκ ἀντιφιλεῖσθαι, οἱ δὲ καὶ μισεῖσθαι. ἢ οὐκ ἀληθὲς δοκεῖ σοι τοῦτο; Σφόδρα γε ἔφη ἀληθές. Οὐκοῦν ἐν τῷ τοιούτῳ ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὲν φιλεῖ, ὁ δὲ φιλεῖται; Ναί.

Ὁπότερος οὖν αὐτῶν ποτέρου φίλος ἐστίν; ὁ φιλῶν τοῦ φιλουμένου ἐάν τε καὶ ἀντιφιλῆται, ἐάν τε καὶ μισῆται, ἢ ὁ φιλούμενος τοῦ φιλοῦντος, ἢ οὐδέτερος αὖ ἐν τῷ τοιούτῳ οὐδετέρου φίλος ἐστὶν ἂν μὴ ἀμφότεροι ἀλλήλους φιλῶσιν. Ἔοικε γοῦν οὕτως ἔχειν. Ἀλλοίως ἄρα νῦν ἡμῖν δοκεῖ, ἢ πρότερον ἔδοξε. τότε μὲν γὰρ εἰ ὁ ἕτερος φιλεῖ, φίλω εἶναι ἄμφω. νῦν δὲ ἂν μὴ ἀμφότεροι ἀλλήλους φιλῶσιν, οὐδέτερος φίλος. Κινδυνεύει, ἔφη. Οὐκ ἄρα ἐστὶ φίλον τῷ φιλοῦντι οὐδὲν, μὴ οὐκ ἀντιφιλοῦν. Οὐκ ἔοικεν.

Οὐδ' ἄρα φίλιπποί εἰσιν, οὓς ἂν οἱ ἵπποι μὴ ἀντιφιλῶσιν, οὐδὲ φιλόρτυγες, οὐδ' αὖ φιλόκυνές γε καὶ φίλοινοι, καὶ φιλογυμνασταὶ καὶ φιλόσοφοι, ἂν μὴ ἡ σοφία αὐτοὺς ἀντιφιλῇ. ἢ φιλοῦσι μὲν ταῦτα ἕκαστοι, οὐ μέντοι φίλα ὄντα. ἀλλὰ ψεύδεθ' ὁ ποιητὴς ὃς ἔφη. ὄλβιος ᾧ παῖδές τε φίλοι, καὶ μώνυχες
» ἵπποι, Καὶ κύνες ἀγρευταί, καὶ ξένος ἀλλοδαπός. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ ἦ δ' ὅς. ἀλλ' ἀληθῆ δοκεῖ λέγειν σοι; Ναί. Τὸ φιλούμενον ἄρα τῷ φιλοῦντι φίλον ἐστίν, ὡς ἔοικεν ὦ Μενέξενε, ἐάν τε φιλῇ, ἐάν τε καὶ μισῇ, οἷον καὶ τὰ νεωστὶ γεγονότα παιδία. τὰ μὲν οὐδέπω φιλοῦντα, τὰ δὲ καὶ μισοῦντα ὅταν κολάζηται ὑπὸ τῆς μητρός, ἢ ὑπὸ τοῦ πατρός. ὅμως καὶ μισοῦντα ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, πάντων μάλιστά ἐστι τοῖς γονεῦσι φίλτατα. Ἔμοιγε δοκεῖ ἔφη οὕτως ἔχειν. Οὐκ ἄρα ὁ φιλῶν φίλος ἐκ τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ὁ φιλούμενος. Ἔοικε. Καὶ ὁ μισούμενος ἐχθρὸς ἄρα, ἀλλ' οὐχ ὁ μισῶν. Φαίνεται. Πολλοὶ ἄρα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν φιλοῦνται, ὑπὸ δὲ τῶν φίλων μισοῦνται. καὶ τοῖς μὲν ἐχθροῖς φίλοι εἰσί, τοῖς δὲ φίλοις ἐχθροί, εἰ τὸ φιλούμενον φίλον ἐστίν, ἀλλὰ μὴ τὸ φιλοῦν. καίτοι πολλὴ ἀλογία ὦ φίλε ἑταῖρε, μᾶλλον δὲ οἶμαι καὶ ἀδύνατον, τῷ τε φίλῳ ἐχθρόν, καὶ τῷ ἐχθρῷ φίλον εἶναι. Ἀληθῆ ἔφη ἔοικας λέγειν ὦ Σώκρατες.

Οὐκοῦν εἰ τοῦτ' ἀδύνατον, τὸ φιλοῦν ἂν εἴη φίλον τοῦ φιλουμένου. Φαίνεται. Τὸ μισοῦν ἄρα πάλιν ἐχθρὸν τοῦ μισουμένου. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ταὐτὰ ἡμῖν συμβήσεται ἀναγκαῖον εἶναι ὁμολογεῖν ἅπερ ἐπὶ τῶν πρότερον, πολλάκις φίλον εἶναι μὴ φίλου, πολλάκις δὲ καὶ ἐχθροῦ. ὅταν ἢ μὴ φιλοῦν τις φιλῇ, ἢ καὶ μισοῦν φιλῇ. πολλάκις δ' ἐχθρὸν εἶναι μὴ ἐχθροῦ, ἢ καὶ φίλου, ὅταν ἢ μισοῦν τις φιλῇ, ἢ καὶ φιλοῦν μισῇ.

Κινδυνεύει, ἔφη. Τί οὖν δὴ χρησώμεθα ἦν δ' ἐγώ, εἰ μήτε οἱ φιλοῦντες φίλοι ἔσονται, μήτε οἱ φιλούμενοι, μήτε οἱ φιλοῦντές τε καὶ φιλούμενοι, ἀλλὰ καὶ παρὰ ταῦτα ἄλλους τινὰς ἔτι φήσομεν εἶναι φίλους ἀλλήλοις γιγνομένους; Οὐ μὰ τὸν Δία ἔφη ὦ Σώκρατες, οὐ πάνυ εὐπορῶ ἔγωγε. Ἆρα μὴ ἦν δ' ἐγώ, ὦ Μενέξενε τὸ παράπαν οὐκ ὀρθῶς ἐζητοῦμεν; Ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες, ὁ Λύσις. καὶ ἅμα εἰπὼν ἠρυθρίασεν.

ἠρυθρίασεν. ἐδόκει γάρ μοι ἄκοντ' αὐτὸν ἐκφεύγειν τὸ λεχθέν, διὰ τὸ σφόδρα προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς λεγομένοις. δῆλος δ' ἦν καὶ ὅτε ἠκροᾶτο οὐχ οὕτως ἔχων. Ἐγὼ οὖν βουλόμενος τόν τε Μενέξενον ἀναπαῦσαι, καὶ ἐκείνου ἡσθεὶς τῇ φιλοσοφίᾳ, οὕτω μεταβαλὼν πρὸς τὸν Λύσιν ἐποιούμην τοὺς λόγους, καὶ εἶπον ὦ Λύσι ἀληθῆ μοι δοκεῖς λέγειν, ὅτι εἰ ὀρθῶς ἡμεῖς ἐσκοποῦμεν, οὐκ ἄν ποτε οὕτως ἐπλανώμεθα, ἀλλὰ ταύτῃ μὲν μηκέτι ἴωμεν. καὶ γὰρ χαλεπή τίς μοι φαίνεται ὥσπερ ὁδὸς ἡ σκέψις. ᾗ δὲ ἐτράπημεν, δοκεῖ μοι χρῆναι ἰέναι σκοποῦντα τὰ κατὰ τοὺς ποιητάς. οὗτοι γὰρ ἡμῖν ὥσπερ πατέρες τῆς σοφίας εἰσὶ καὶ ἡγεμόνες. λέγουσι δὲ δή που οὐ φαύλως, ἀποφαινόμενοι περὶ τῶν φίλων οἳ τυγχάνουσιν ὄντες. ἀλλὰ τὸν θεὸν αὐτόν φασι ποιεῖν φίλους αὐτούς, ἄγοντα παρ' ἀλλήλους. λέγουσι δέ πως ταῦτα ὡς ἐγῷμαι ὡδί. Αἰεί τοι τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον, καὶ ποιεῖ γνώριμον. ἢ οὐκ ἐντετύχηκας τούτοις τοῖς ἔπεσιν; Ἔγωγ' ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τοῖς τῶν σοφωτάτων συγγράμμασιν ἐντετύχηκας, ταῦτα αὐτὰ ἃ λέγουσιν, ὅτι τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ ἀνάγκη ἀεὶ φίλον εἶναι. εἰσὶ δέ που οὗτοι οἱ περὶ φύσεώς τε καὶ τοῦ ὅλου διαλεγόμενοι καὶ γράφοντες. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ εὖ λέγουσιν; Ἴσως ἔφη.

Ἴσως ἦν δ' ἐγὼ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, ἴσως δὲ καὶ πᾶν. ἀλλ' ἡμεῖς οὐ συνίεμεν. δοκεῖ γὰρ ἡμῖν ὅ γε πονηρὸς τῷ πονηρῷ ὅσῳ ἂν ἐγγυτέρω προσίῃ καὶ μᾶλλον ὁμιλῇ, τοσούτῳ ἐχθίων γίνεσθαι. ἀδικεῖ γάρ. ἀδικοῦντας δὲ καὶ ἀδικουμένους, ἀδύνατόν που φίλους εἶναι. οὐχ οὕτω; Ναί, ἦ δ' ὅς. Ταύτῃ μὲν ἂν τοίνυν τοῦ λεγομένου τὸ ἥμισυ οὐκ ἀληθὲς εἴη εἴπερ οἱ πονηροὶ ἀλλήλοις ὅμοιοι. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλά μοι δοκοῦσι λέγειν τοὺς ἀγαθοὺς ὁμοίους εἶναι ἀλλήλοις καὶ φίλους. τοὺς δὲ κακοὺς ὅπερ καὶ λέγεται περὶ αὐτῶν, μηδέποτε ὁμοίους μηδ' αὐτοὺς αὑτοῖς εἶναι, ἀλλ' ἐμπλήκτους τε καὶ ἀσταθμήτους. ὃ δὲ αὐτὸ αὑτῷ ἀνόμοιον εἴη καὶ διάφορον, σχολῇ γέ τῳ ἄλλῳ ὅμοιον ἢ φίλον γένοιτο. ἢ οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ οὕτως; Ἔμοιγε ἔφη. Τοῦτο τοίνυν αἰνίττονται ὡς ἐμοὶ δοκοῦσιν ὦ ἑταῖρε οἱ τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ φίλον λέγοντες, ὡς ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ μόνος μόνῳ φίλος, ὁ δὲ κακὸς οὔτε ἀγαθῷ, οὔτε κακῷ οὐδέ ποτε εἰς ἀληθῆ φιλίαν ἔρχεται. συνδοκεῖ σοι; Κατένευσεν. Ἔχομεν ἄρα ἤδη τίνες εἰσὶν οἱ φίλοι. ὁ γὰρ λόγος ἡμῖν σημαίνει, ὅτι οἳ ἂν ὦσιν ἀγαθοί. Πάνυ γε ἔφη δοκεῖ. Καὶ ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ. καίτοι δυσχεραίνω τί γε ἐν αὐτῷ. φέρε οὖν ὦ πρὸς Διὸς ἴδωμεν τί καὶ ὑποπτεύω. ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ καθόσον ὅμοιος, φίλος, καὶ ἔστι χρήσιμος ὁ τοιοῦτος τῷ τοιούτῳ, μᾶλλον δὲ ὧδε. ὁτιοῦν ὅμοιον, ὁτῳοῦν ὁμοίῳ τίνα ὠφέλειαν ἔχει, ἢ τίνα βλάβην ἂν ποιῆσαι δύναιτο, ὃ μὴ καὶ αὐτὸ αὑτῷ, ἢ τί ἂν παθεῖν ὃ μὴ καὶ ὑφ' αὑτοῦ πάθοι; τὰ δὴ τοιαῦτα πῶς ἂν ὑπ' ἀλλήλων ἀγαπηθείη. μηδεμίαν ἐπικουρίαν ἀλλήλοις ἔχοντα. ἔστιν ὅπως; Οὐκ ἔστιν. Ὃ δὲ μὴ ἀγαπῷτο, πῶς φίλον; Οὐδαμῶς. Ἀλλὰ δὴ ὁ μέν, ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ, οὐ φίλος; ὁ δὲ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ καθόσον ἀγαθός, οὐ καθόσον ὅμοιος, φίλος ἂν εἴη; Ἴσως. Τί δὲ οὐχ ὁ ἀγαθὸς καθ' ὅσον ἀγαθός, κατὰ τοσοῦτον ἱκανὸς ἂν εἴη αὑτῷ; Ναί. Ὁ δέ γε ἱκανός, οὐδενὸς δεόμενος κατὰ τὴν ἱκανότητα. Πῶς γὰρ οὔ; Ὁ δὲ μή του δεόμενος, οὐδέ τι ἀγαπῴη ἄν. Οὐ γὰρ οὖν. Ὃ δὲ μὴ ἀγαπῴη, οὐδ' ἂν φιλοῖ. Οὐ δῆτα. Ὁ δὲ μὴ φιλῶν γε, οὐ φίλος. Οὐ φαίνεται. Πῶς οὖν οἱ ἀγαθοὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἡμῖν φίλοι ἔσονται τὴν ἀρχήν, οἳ μήτε ἀπόντες ποθεινοὶ ἀλλήλοις (ἱκανοὶ γὰρ ἑαυτοῖς καὶ χωρὶς ὄντες) μήτε παρόντες χρείαν αὐτῶν ἔχουσι; τοὺς δὴ τοιούτους τίς μηχανὴ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι ἀλλήλους; Οὐδεμία ἔφη. Φίλοι δέ γε οὐκ ἂν εἶεν, μὴ περὶ πολλοῦ ποιούμενοι ἑαυτούς. Ἀληθῆ. Ἄθρει δὴ ὦ Λύσι πῇ παρακρουόμεθα, ἆρά γε ὅλῳ τινὶ ἐξαπατώμεθα; Πῶς δή ἔφη; Ἤδη ποτέ του ἤκουσα λέγοντος, καὶ ἄρτι ἀναμιμνήσκομαι, ὅτι τὸ μὲν ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ, καὶ οἱ ἀγαθοὶ τοῖς ἀγαθοῖς, πολεμιώτατοι εἶεν. καὶ δὴ καὶ τὸν Ἡσίοδον ἐπήγετο μάρτυρα, λέγων, ὡς ἄρα Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ, Καὶ πτωχὸς πτωχῷ. καὶ τἄλλα δὴ πάντα οὕτως ἔφη ἀναγκαῖον εἶναι, μάλιστα τὰ ὁμοιότατα ἀλλήλα, φθόνου τε καὶ φιλονεικίας καὶ ἔχθρας ἐμπίπλασθαι. τὰ δ' ἀνομοιότατα, φιλίας. τὸν γὰρ πένητα τῷ πλουσίῳ ἀναγκάζεσθαι φίλον εἶναι, καὶ τὸν ἀσθενῆ τῷ ἰσχυρῷ τῆς ἐπικουρίας ἕνεκα. καὶ τὸν κάμνοντα τῷ ἰατρῷ, καὶ πάντα δὴ τὸν μὴ εἰδότα ἀγαπᾶν τὸν εἰδότα καὶ φιλεῖν. καὶ δὴ καὶ ἔτι ἐπεξῄει τῷ λόγῳ μεγαλοπρεπέστερον λέγων. ὡς ἄρα παντὸς δέοι τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ φίλον εἶναι. ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐναντίον εἴη τούτου. τὸ γὰρ ἐναντιώτατον τῷ ἐναντιωτάτῳ εἶναι μάλιστα φίλον. ἐπιθυμεῖν γὰρ τοῦ τοιούτου ἕκαστον, ἀλλ' οὐ τοῦ ὁμοίου. τὸ μὲν γὰρ ξηρόν, ὑγροῦ, τὸ δὲ ψυχρόν, θερμοῦ, τὸ δὲ πικρόν, γλυκέος, τὸ δὲ ὀξύ, ἀμβλέος, τὸ δὲ κενόν, πληρώσεως, καὶ τὸ πλῆρες δὲ κενώσεως. καὶ τἄλλα οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. τροφὴν γὰρ εἶναι τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ. τὸ γὰρ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου οὐδὲν ἂν ἀπολαῦσαι. καὶ μέν τοι ὦ ἑταῖρε καὶ κομψὸς ἐδόκει εἶναι ταῦτα λέγων. εὖ γὰρ ἔλεγεν. ἡμῖν δὲ ἦν δ' ἐγὼ πῶς δοκεῖ λέγειν; Εὖ γε ἔφη ὁ Μενέξενος ὥς γε οὑτωσὶ ἀκοῦσαι. Φῶμεν ἄρα τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ μάλιστα φίλον εἶναι. Πάνυ γε. Εἶεν ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἀλλοκότως ὦ Μενέξενε, καὶ ἡμῖν εὐθὺς ἄσμενοι ἐπιπηδήσονται οὗτοι οἱ πάνσοφοι ἄνδρες, οἱ ἀντιλογικοί, καὶ ἐρήσονται εἰ οὐκ ἐναντιώτατον ἔχθρα φιλία. οἷς τί ἀποκρινούμεθα; ἢ οὐκ ἀνάγκη ὁμολογεῖν ὅτι ἀληθῆ λέγουσιν; Ἀνάγκη.

Ἆρ' οὖν φήσουσι τὸ ἐχθρὸν τῷ φίλῳ φίλον, ἢ τὸ φίλον τῷ ἐχθρῷ; Οὐδέτερα ἔφη. Ἀλλὰ τὸ δίκαιον τῷ ἀδίκῳ, ἢ τὸ σῶφρον τῷ ἀκολάστῳ, ἢ τὸ ἀγαθὸν τῷ κακῷ; Οὐκ ἄν μοι δοκεῖ οὕτως ἔχειν. Ἀλλὰ μέν τοι ἦν δ' ἐγώ, εἴπερ γε κατὰ τὴν ἐναντιότητά τι τῷ φίλῳ φίλον ἐστίν, ἀνάγκη καὶ ταῦτα φίλα

εἶναι.

εἶναι. Ἀνάγκη. Οὔτε ἄρα τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ, οὔτε τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ φίλον. Οὐκ ἔοικεν. Ἔτι δὲ καὶ τόδε σκεψώμεθα μὴ ἔτι μᾶλλον ἡμᾶς λανθάνῃ τὸ φίλον ὡς ἀληθῶς, οὐδὲν τούτων ὂν ἀλλὰ τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακὸν φίλον οὕτω ποτὲ γιγνόμενον τοῦ ἀγαθοῦ. Πῶς ἦ δ' ὃς λέγεις; Ἀλλὰ μὰ Δία ἦν δ' ἐγώ, οὐκ οἶδα. ἀλλὰ τῷ ὄντι αὐτὸς ἰλιγγιῶ ὑπὸ τῆς τοῦ λόγου ἀπορίας, καὶ κινδυνεύει κατὰ τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν τὸ καλὸν φίλον εἶναι. Ἔοικε γοῦν μαλακῷ τινι καὶ λείῳ καὶ λιπαρῷ, διὸ καὶ ἴσως ῥᾳδίως διολισθαίνει καὶ διαδύεται ἡμᾶς ἅτε τοιοῦτον ὄν. λέγω γὰρ τἀγαθὸν καλὸν εἶναι. σὺ δ' οὐκ οἴει; Ἔγωγε. Λέγω τοίνυν ἀπομαντευόμενος τοῦ καλοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ φίλον εἶναι, τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακόν. πρὸς ἃ δὲ λέγων μαντεύομαι, ἄκουσον. δοκεῖ μοι ὥσπερεὶ τρία ἄττα εἶναι γένη. τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακόν, τὸ δ' οὔτ' ἀγαθὸν οὔτε κακόν. τί δὲ σοί; Καὶ ἐμοί, ἔφη. καὶ οὔτε τἀγαθὸν τἀγαθῷ, οὔτε τὸ κακὸν τῷ κακῷ, οὔτε τἀγαθὸν τῷ κακῷ φίλον εἶναι, ὥσπερ οὐδ' ὁ ἔμπροσθεν λόγος ἐᾷ. λείπεται δ' εἴπερ τῳ τί ἐστι φίλον, τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακὸν φίλον εἶναι, ἢ τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ οὐ τοῦ τοιούτου οἷον αὐτό ἐστιν. οὐ γὰρ ἄν που τῷ κακῷ φίλον ἄν τι γένοιτο. Ἀληθῆ. Οὐδὲ μὴν τὸ ὅμοιον, τῷ ὁμοίῳ ἔφαμεν ἄρτι. ἦ γάρ; Ναί. Οὐκ ἄρα ἔσται τῷ μήτε ἀγαθῷ μήτε κακῷ τὸ τοιοῦτον φίλον οἷον αὐτό. Οὐ φαίνεται. Τῷ ἀγαθῷ ἄρα τὸ μήτε ἀγαθόν, μήτε κακὸν μόνον μόνῳ συμβαίνει γίγνεσθαι φίλον. Ἀνάγκη ὡς ἔοικεν. Ἆρ' οὖν καὶ καλῶς ἦν δ' ἐγὼ ὦ παῖδες ὑφηγεῖται ἡμῖν τὸ νῦν λεγόμενον; εἰ γοῦν θέλοιμεν ἐννοῆσαι τὸ ὑγιαῖνον σῶμα, οὐδὲν ἰατρικῆς δεῖται, οὐδὲ ὠφελείας (ἱκανῶς γὰρ ἔχει) ὥστε ὑγιαίνων οὐδεὶς ἰατρῷ φίλος διὰ τὴν ὑγίειαν, ἦ γάρ. Οὐδείς. Ἀλλ' ὁ κάμνων οἶμαι διὰ τὴν νόσον. Πῶς γὰρ οὔ. Νόσος μὲν δὴ κακόν, ἰατρικὴ δὲ ὠφέλιμον καὶ ἀγαθόν. Ναί. Σῶμα δέ γέ που, κατὰ τὸ σῶμα εἶναι, οὔτε ἀγαθόν, οὔτε κακόν. Οὕτως. Ἀναγκάζεται δέ γε σῶμα διὰ νόσον ἰατρικὴν ἀσπάζεσθαι καὶ φιλεῖν. Δοκεῖ μοι. Τὸ μήτε κακὸν ἄρα μήτε ἀγαθόν, φίλον γίγνεται τοῦ ἀγαθοῦ διὰ κακοῦ παρουσίαν. Ἔοικε. Δῆλον δέ γε ὅτι πρὶν γενέσθαι αὐτὸ κακὸν ὑπὸ τοῦ κακοῦ οὗ ἔχει. οὐ γὰρ δή γε κακὸν γεγονός ἐστιν ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ, οὗ ἐπιθυμεῖ, καὶ φίλον εἴη. ἀδύνατον γὰρ ἔφαμεν, κακὸν ἀγαθῷ φίλον εἶναι. Ἀδύνατον γάρ. Σκέψασθε δὴ ὃ λέγω. λέγω γὰρ ὅτι ἔνια μὲν οἷον ἂν ᾖ τὸ παρόν, τοιαῦτά ἐστι καὶ αὐτά, ἔνια δὲ οὔ. ὥσπερ εἰ ἐθέλοι τις χρώματί τῳ ὁτιοῦν ἀλεῖψαι, πάρεστί που τῷ ἀλειφθέντι τὸ ἐπαλειφθέν. Πάνυ γε. Ἆρ' οὖν καὶ ἔστι τότε τοιοῦτον τὴν χρόαν τὸ ἐπαλειφθέν, οἷον τὸ αἴτιον; Οὐ μανθάνω, ἦ δ' ὅς. Ἀλλ' ὧδε ἦν δ' ἐγώ. εἴ τίς σου ξανθὰς οὔσας τὰς τρίχας ψιμυθίῳ ἀλείψειε, πότερόν ποτε λευκαὶ εἶεν, ἢ φαίνοιντ' ἄν; Φαίνοιντ' ἄν, ἦ δ' ὅς. Καὶ μὴν παρείη γ' ἂν αὐταῖς λευκότης. Ναί, Ἀλλ' ὅμως οὐδέν τι μᾶλλον ἂν εἶεν λευκαί πω, ἀλλὰ παρούσης λευκότητος, οὔτε τι λευκαί, οὔτε μέλαιναί εἰσιν. Ἀληθῆ. Ἀλλ' ὅταν δὴ ὦ φίλε τὸ γῆρας αὐταῖς ταὐτὸν τοῦτο τὸ χρῶμα ἐπαγάγῃ, τότε ἐγένοντο οἷόνπερ τὸ παρόν, λευκοῦ παρουσίᾳ λευκαί. Πῶς γὰρ οὔ; Τοῦτο τοίνυν ἐρωτῶ νῦν δὴ εἰ ᾧ ἄν τι παρῇ, τοιοῦτον ἔσται τὸ ἔχον, οἷον τὸ παρόν. ἢ ἐὰν μὲν κατά τινα τρόπον παρῇ, ἔσται, ἐὰν δὲ μή, οὔ. Οὕτω μᾶλλον, ἔφη. Καὶ τὸ μήτε κακὸν ἄρα, μήτε ἀγαθὸν ἐνίοτε κακοῦ παρόντος, οὔπω κακόν ἐστι. ἔστι δ' ὅτε ἤδη τὸ τοιοῦτον γέγονε. Πάνυ γε. Οὐκοῦν ὅταν μήπω κακὸν ᾖ κακοῦ παρόντος, αὕτη μὲν ἡ παρουσία, ἀγαθοῦ αὐτὸ ποιεῖ ἐπιθυμεῖν. ἡ δὲ κακὸν ποιοῦσα, ἀποστερεῖ αὐτὸ τῆς τε ἐπιθυμίας ἅμα καὶ τῆς φιλίας τἀγαθοῦ. οὐ γὰρ ἔτι ἐστίν, οὔτε κακόν, οὔτε ἀγαθόν, ἀλλὰ κακόν. φίλον δὲ ἀγαθὸν κακῷ οὐκ ἦν. Οὐ γὰρ οὖν. Διὰ ταῦτα δὴ φαῖμεν ἂν καὶ τοὺς ἤδη σοφούς, μηκέτι φιλοσοφεῖν, εἴτε θεοί, εἴτε ἄνθρωποί εἰσιν οὗτοι. οὐδ' αὖ ἐκείνους φιλοσοφεῖν, τοὺς οὕτως ἄγνοιαν ἔχοντας, ὥστε κακοὺς εἶναι. κακὸν γὰρ καὶ ἀμαθῆ οὐδένα φιλοσοφεῖν. λείπονται δὴ οἱ ἔχοντες μὲν τὸ κακὸν τοῦτο τὴν ἄγνοιαν, μήπω δὲ ὑπ' αὐτοῦ ὄντες ἀγνώμονες, μηδὲ ἀμαθεῖς, ἀλλ' ἔτι ἡγούμενοι μὴ εἰδέναι ἃ μὴ ἴσασι. διὸ δὴ καὶ φιλοσοφοῦσιν οἱ οὔτε ἀγαθοί, οὔτε κακοί πω ὄντες. ὅσοι δὲ κακοὶ οὐ φιλοσοφοῦσιν, οὐδὲ οἱ ἀγαθοί. οὔτε γὰρ τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου. οὔτε τὸ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου φίλον ἡμῖν ἐφάνη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις. ἢ οὐ μέμνησθε; Πάνυ γε ἐφάτην. Ἆρα ἦν δ' ἐγὼ ὦ Λύσι τε καὶ Μενέξενε παντὸς μᾶλλον ἐξευρήκαμεν ὅ ἐστι τὸ φίλον καὶ οὔ. φαμὲν γὰρ αὐτὸ καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ πανταχοῦ τὸ μήτε κακὸν μήτε ἀγαθόν, διὰ κακοῦ παρουσίαν τοῦ ἀγαθοῦ φίλον εἶναι. Παντάπασιν ἐφάτην τε καὶ συνεχωρείτην, οὕτω τοῦτ' ἔχειν. καὶ δὴ καὶ αὐτὸς ἐγὼ πάνυ ἔχαιρον, ὥσπερ θηρευτής τις ἔχων ἀγαπητῶς ὃ ἐθηρευόμην. κἄπειτ' οὐκ οἶδ' ὁπόθεν μοι ἀτοπωτάτη τις ὑποψία εἰσῆλθεν, ὡς οὐκ ἀληθῆ εἴη τὰ ὡμολογημένα ἡμῖν. καὶ εὐθὺς ἀχθεσθεὶς εἶπον, Βαβαὶ ὦ Λύσι τε καὶ Μενέξενε κινδυνεύομεν ὄναρ πεπλουτηκέναι. Τί μάλιστα; ἔφη ὁ Μενέξενος. Φοβοῦμαι ἦν δ' ἐγώ, μὴ ὥσπερ ἀνθρώποις ἀλαζόσι λόγοις τισὶ τοιούτοις ψευδέσιν ἐντετυχήκαμεν περὶ τοῦ φίλου. Πῶς δὴ ἔφη; Ὧδε ἦν δ' ἐγὼ σκοπῶμεν. φίλος ὃς ἂν εἴη πότερόν ἐστι τῳ φίλος, ἢ οὔ; Ἀνάγκη ἔφη; Πότερον οὖν οὐδενὸς ἕνεκα καὶ δι' οὐδέν, ἢ ἕνεκά του καὶ διά τι; Ἕνεκά του καὶ διά τι. Πότερον φίλου ὄντος ἐκείνου τοῦ πράγματος οὗ ἕνεκα φίλος ὁ φίλος τῷ φίλῳ, ἢ οὔτε φίλου, οὔτε ἐχθροῦ; Οὐ πάνυ ἔφη ἕπομαι. Εἰκότως γε ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' ὧδε ἴσως ἀκολουθήσεις. οἶμαι δὲ καὶ ἐγὼ μᾶλλον εἴσομαι ὅ,τι λέγω. ὁ κάμνων νῦν δὴ φαμὲν τοῦ ἰατροῦ φίλος. οὐχ οὕτως; Ναί. Οὐκοῦν διὰ νόσον, ἕνεκα ὑγιείας τοῦ ἰατροῦ φίλος; Ναί. Ἡ δέ γε νόσος κακόν; Πῶς δ' οὔ;

Πῶς δ' οὔ; Τί δὲ ὑγίεια ἦν δ' ἐγώ, ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἢ οὐδέτερα; Ἀγαθὸν ἔφη. Ἐλέγομεν δ' ἄρα ὡς ἔοικεν ὅτι τὸ σῶμα, οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν διὰ τὴν νόσον. τὸ δὲ διὰ τὸ κακόν, τῆς ἰατρικῆς φίλον ἐστίν. ἀγαθὸν δὲ ἰατρική. ἕνεκα δὲ τῆς ὑγιείας τὴν φιλίαν ἡ ἰατρικὴ ἐπανῄρηται. ἡ δὲ ὑγίεια ἀγαθόν. ἦ γάρ; Ναί. Φίλον δὲ ἢ οὐ φίλον, ἡ ὑγίεια; Φίλον. Ἡ δὲ νόσος, ἐχθρόν; Πάνυ γε. Τὸ οὔτε κακόν, οὔτε ἀγαθὸν ἄρα, διὰ τὸ κακὸν καὶ τὸ ἐχθρὸν τοῦ ἀγαθοῦ φίλον ἐστίν, ἕνεκα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ φίλου. Φαίνεται. Ἕνεκα ἄρα τοῦ φίλου τὸ φίλον, φίλον, διὰ τὸ ἐχθρόν. Ἔοικεν. Εἶεν ἦν δ' ἐγώ. ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἥκομεν ὦ παῖδες, πρόσχωμεν τὸν νοῦν μὴ ἐξαπατηθῶμεν. ὅτι μὲν γὰρ φίλον τοῦ φίλου τὸ φίλον γέγονεν, ἐῶ χαίρειν. καὶ τοῦ ὁμοίου γε τὸ ὅμοιον φίλον γίγνεται, ὅ ἔφαμεν ἀδύνατον εἶναι. ἀλλ' ὅμως τόδε σκεψώμεθα, μὴ ἡμᾶς ἐξαπατήσῃ τὸ νῦν λεγόμενον. ἡ ἰατρική φαμὲν ἕνεκα τῆς ὑγιείας φίλον; Ναί. Οὐκοῦν καὶ ὑγίεια φίλον; Πάνυ γε. Εἰ ἄρα φίλον, ἕνεκά του; Ναί. Φίλου γέ τινος δή, εἴπερ ἀκολουθήσει τῇ πρόσθεν ὁμολογίᾳ. Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ ἐκεῖνο φίλον αὖ ἔσται ἕνεκα φίλου; Ναί. Ἆρ' οὖν οὐκ ἀνάγκη ἀπειπεῖν ἡμᾶς οὕτως ἰόντας, καὶ ἀφικέσθαι ἐπί τινα ἀρχήν. ἣ οὐκ ἔτ' ἐπανοίσει ἐπ' ἄλλον φίλον, ἀλλ' ἥξει ἐπ' ἐκεῖνο ὅ ἐστι πρῶτον φίλον, οὗ ἕνεκα καὶ τὰ ἄλλα φαμὲν πάντα φίλα εἶναι; Ἀνάγκη. Τοῦτο δή ἐστιν ὃ λέγω μὴ ἡμᾶς τἄλλα πάντα ἃ εἴπομεν ἐκείνου ἕνεκα φίλα εἶναι ὥσπερ εἴδωλα ἄττα ὄντα αὐτοῦ ἐξαπατᾷ, ᾖ δ' ἐκεῖνο τὸ πρῶτον ὃ ὡς ἀληθῶς ἐστι φίλον. ἐννοήσωμεν γὰρ οὑτωσί. ὃ ἄν τις τι περὶ πολλοῦ ποιῆται, οἷόν περ ἐνίοτε πατὴρ ὑόν, ἀντὶ πάντων τῶν ἄλλων χρημάτων προτιμᾷ, ἢ δὴ τοιοῦτος ἕνεκα τοῦ τὸν ὑὸν περὶ παντὸς ἡγεῖσθαι, ἆρα καὶ ἄλλο τι ἂν περὶ πολλοῦ ποιοῖτο. οἷον εἰ αἰσθάνοιτο αὐτὸν κώνειον πεπωκότα, ἆρα περὶ πολλοῦ ποιοῖτ' ἂν οἶνον, εἴπερ τοῦτο ἡγοῖτο τὸν ὑὸν σώσειν; Τί μήν ἔφη; Οὐκοῦν καὶ τὸ ἀγγεῖον ἐν ᾧ ὁ οἶνος ἐνείη; Πάνυ γε. Ἆρ' οὖν τότε οὐδὲν περὶ πλείονος ποιεῖται κύλικα κεραμέαν, ἢ τὸν ὑὸν τὸν αὑτοῦ, οὐδὲ τρεῖς κοτύλας οἴνου ἢ τὸν ὑόν; ἢ ὧδέ πως ἔχει. πᾶσα ἡ τοιαύτη σπουδὴ οὐκ ἐπὶ τούτοις ἐστὶν ἐσπουδασμένη, ἐπὶ τοῖς ἕνεκά του παρασκευαζομένοις, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνῳ οὗ ἕνεκα πάντα τὰ τοιαῦτα παρασκευάζεται. οὐχ ὅτι πολλάκις λέγομεν, ὡς περὶ πολλοῦ ποιούμεθα χρυσίον καὶ ἀργύριον. ἀλλὰ μὴ οὐδέν τι μᾶλλον οὕτω, τότε ἀληθὲς ἔχῃ. ἀλλ' ἐκεῖνό ἐστιν ὃ περὶ παντὸς ποιούμεθα, ὃ ἂν φανῇ ὂν οὗ ἕνεκα καὶ χρυσίον καὶ πάντα τὰ παρασκευαζόμενα παρασκευάζεται. ἆρ' οὕτω φήσομεν; Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ φίλου ὁ αὐτὸς λόγος; ὅσα γὰρ φαμὲν φίλα εἶναι ἡμῖν ἕνεκα φίλου τινός, ἑτέρῳ ῥήματι φαινόμεθα λέγοντες αὐτό. φίλον δὲ τῷ ὄντι κινδυνεύει ἐκεῖνο αὐτὸ εἶναι, εἰς ὃ πᾶσαι αὗται αἱ λεγόμεναι φιλίαι τελευτῶσι. Κινδυνεύει οὕτως ἔφη ἔχειν. Οὐκοῦν τό γε τῷ ὄντι φίλον, οὐ φίλου τινὸς ἕνεκα φίλον ἐστίν. Ἀληθῆ. Τοῦτο μὲν δὴ ἀπήλλακται μὴ φίλου τινὸς ἕνεκα τὸ φίλον φίλον εἶναι, ἀλλ' ἆρα τὸ ἀγαθόν ἐστι φίλον; Ἔμοιγε δοκεῖ. Ἆρ' οὖν διὰ τὸ κακὸν τὸ ἀγαθὸν φιλεῖται, καὶ ἔχει ὧδε. εἰ τριῶν ὄντων ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, καὶ μήτε ἀγαθοῦ μήτε κακοῦ τὰ δύο λειφθείη, τὸ δὲ κακὸν ἐκποδὼν ἀπέλθοι, καὶ μηδενὸς ἐφάπτοιτο, μήτε σώματος, μήτε ψυχῆς, μήτε τῶν ἄλλων ἃ δή φαμεν αὐτὰ καθ' αὑτὰ οὔτε κακὰ εἶναι οὔτε ἀγαθά, ἆρα τότε οὐδὲν ἂν ἡμῖν χρήσιμον εἴη τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἄχρηστον ἂν γεγονὸς εἴη. εἰ γὰρ μηδὲν ἡμᾶς ἔτι βλάπτοι, οὐδὲν ἂν οὐδεμιᾶς ὠφελείας δεοίμεθα. καὶ οὕτω δὴ ἂν τότε γένοιτο κατάδηλον, ὅτι διὰ τὸ κακὸν τἀγαθὸν ἠγαπῶμεν καὶ ἐφιλοῦμεν, ὡς φάρμακον ὂν τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθόν. τὸ δὲ κακόν, νόσημα. νοσήματος δὲ μὴ ὄντος, οὐδὲν δεῖ φαρμάκου. ἆρ' οὕτω πέφυκέ τε καὶ φιλεῖται τἀγαθὸν διὰ τὸ κακόν, ὑφ' ἡμῶν τῶν μεταξὺ ὄντων τοῦ κακοῦ τε καὶ τἀγαθοῦ, αὐτὸ δὲ αὑτοῦ ἕνεκα οὐδεμίαν χρείαν ἔχει; Ἔοικεν ἦ δ' ὃς οὕτως ἔχειν. Τὸ ἄρα φίλον ἡμῖν ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἐτελεύτα πάντα τὰ ἄλλα ἕνεκα ἑτέρου φίλου φίλα ἔφαμεν εἶναι ἐκεῖνα, οὐδὲν δὲ τούτοις ἔοικεν. ταῦτα μὲν γὰρ φίλου ἕνεκα φίλα κέκληται. τὸ δὲ τῷ ὄντι φίλον, πᾶν τοὐναντίον τούτου φαίνεται πεφυκός. φίλον γὰρ ἡμῖν ἀνεφάνη ὂν ἐχθροῦ ἕνεκα. εἰ δὲ τὸ ἐχθρὸν ἀπέλθοι, οὐκέτι ὡς ἔοικ' ἔσθ' ἡμῖν φίλον. Οὔ μοι δοκεῖ ἔφη ὥς γε νῦν λέγεται. Πότερον ἦν δ' ἐγὼ πρὸς Διός, ἐὰν τὸ κακὸν ἀπόληται, οὐδὲ πεινῆν ἔτι ἔσται, οὐδὲ διψῆν, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων. ἢ πείνη μὲν ἔσται ἐάνπερ ἄνθρωποί τε καὶ τἄλλα ζῷα ᾖ; οὐ μέντοι βλαβερά γε, καὶ δίψα δὴ καὶ αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι, ἀλλ' οὐ κακαί, ἅτε τοῦ κακοῦ ἀπολωλότος, ἢ γελοῖον τὸ ἐρώτημα ὅτι ποτ' ἔσται τότε ἢ μὴ ἔσται; τίς γὰρ οἶδεν; ἀλλ' οὖν τόδε γ' ἴσμεν ὅτι καὶ νῦν ἐστι πεινῶντα βλάπτεσθαι, ἔστι δὲ καὶ ὠφελεῖσθαι. ἦ γάρ;
Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ διψῶντα καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων πάντων ἐπιθυμοῦντα ἔστιν ἐνίοτε μὲν ὠφελίμως ἐπιθυμεῖν, ἐνίοτε δὲ βλαβερῶς, ἐνίοτε δὲ μηδέτερα. Σφόδρα γε. Οὐκοῦν ἐὰν ἀπολλύηται τὰ κακά, ἅ γε μὴ τυγχάνῃ ὄντα κακά, τί προσήκει τοῖς κακοῖς συναπόλλυσθαι; Οὐδέν. Ἔσονται ἄρα αἱ μήτε ἀγαθαί, μήτε κακαὶ ἐπιθυμίαι, καὶ ἐὰν ἀπόληται τὰ κακά. Φαίνεται. Οἷόν τε οὖν ἐστιν ἐπιθυμοῦντα καὶ ἐρῶντα, τούτου οὗ ἐπιθυμεῖ καὶ ἐρᾷ μὴ φιλεῖν; Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Ἔσται ἄρα καὶ τῶν κακῶν ἀπολομένων ὡς ἔοικε φίλ' ἄττα. Ναί. Οὐκ ἂν εἴ γε τὸ κακὸν αἴτιον ἦν τοῦ φίλον τι εἶναι, οὐκ ἂν ἦν τούτου ἀπολομένου φίλον ἕτερον ἑτέρῳ. αἰτίας γὰρ ἀπολομένης, ἀδύνατόν που ἦν ἔτ' ἐκεῖνο εἶναι, οὗ ἦν αὕτη ἡ αἰτία. Ὀρθῶς λέγεις. Οὐκοῦν ὡμολόγηται ἡμῖν τὸ φίλον, φιλεῖν τι καὶ διά τι, καὶ ᾠήθημεν τότε γε διὰ τὸ κακόν, τὸ μήτε ἀγαθόν, μήτε κακὸν τὸ ἀγαθὸν φιλεῖν. Ἀληθῆ.

Νῦν δέ γε ὡς ἔοικε φαίνεται ἄλλη τίς αἰτία τοῦ φιλεῖν τε καὶ φιλεῖσθαι. Ἔοικεν. Ἆρ' οὖν τῷ ὄντι ὥσπερ ἄρα ἐλέγομεν, ἡ ἐπιθυμία τῆς φιλίας αἰτία; καὶ τὸ ἐπιθυμοῦν φίλον ἐστὶ τούτου οὗ ἐπιθυμεῖ, καὶ τότε ὅταν ἐπιθυμῇ; ὃ δὲ τοπρότερον ἐλέγομεν φίλον εἶναι, ὕθλος τίς ἦν, ὥσπερ ποίημα μακρὸν συγκείμενον. Κινδυνεύει, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι ἦν δ' ἐγώ, τό γε ἐπιθυμοῦν οὗ ἂν ἐνδεὲς ᾖ, τούτου ἐπιθυμεῖ. ἢ γάρ; Ναί. Τὸ δ' ἐνδεὲς ἄρα φίλον ἐκείνου, οὗ ἂν ἐνδεὲς ᾖ; Δοκεῖ μοι. Ἐνδεὲς δὲ γίγνεται οὗ ἄν τις ἀφαιρῆται; Πῶς δ' οὔ; Τοῦ οἰκείου δὴ ὡς ἔοικεν ὅτε ἔρως καὶ ἡ φιλία καὶ ἡ ἐπιθυμία τυγχάνει οὖσα, ὡς φαίνεται ὦ Μενέξενέ τε καὶ Λύσι. Συνεφάτην. Ὑμεῖς ἄρα εἰ φίλοι ἐστὸν ἀλλήλοις, φύσει πῃ οἰκεῖοι ἐστ' ὑμῖν αὐτοῖς. Κομιδῇ ἐφάτην. Καὶ εἰ ἄρα τις ἕτερος ἑτέρου ἐπιθυμεῖ ἦν δ' ἐγώ, ὦ παῖδες ἢ ἐρᾷ, οὐκ ἄν ποτε ἐπεθύμει, οὐδὲ ἤρα, οὐδὲ ἐφίλει, εἰ μὴ οἰκεῖός πῃ τῷ ἐρωμένῳ ἐτύγχανεν ὤν, ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἢ κατά τι τῆς ψυχῆς ἦθος, ἢ τρόπους, ἢ εἶδος. Πάνυ γε, ἔφη ὁ Μενέξενος. ὁ δὲ Λύσις ἐσίγησεν. εἶεν ἦν δ' ἐγώ. τὸ μὲν δὴ φύσει οἰκεῖον ἀναγκαῖον ἡμῖν πέφανται φιλεῖν. Ἔοικεν ἔφη.

Ἀναγκαῖον ἄρα τῷ γνησίῳ ἐραστῇ καὶ μὴ προσποιήτῳ, φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν παιδικῶν. Ὁ μὲν οὖν Λύσις καὶ ὁ Μενέξενος, μόγις πως ἐπενευσάτην, ὁ δὲ Ἱπποθάλης ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, παντοδαπὰ ἠφίει χρώματα. καὶ ἐγὼ εἶπον βουλόμενος τὸν λόγον ἐπισκέψασθαι, εἰ μέντοι τὸ οἰκεῖον τοῦ ὁμοίου διαφέρει, λέγοιμεν ἄν τι ὡς ἐμοὶ δοκεῖ ὦ Λύσι τε καὶ Μενέξενε περὶ φίλου ὅ ἐστιν. εἰ δὲ ταυτὸν τυγχάνει ὂν ὅμοιόν τε καὶ οἰκεῖον, οὐ ῥάδιον ἀποβαλεῖν τὸν πρόσθεν λόγον, ὡς οὐ τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ κατὰ τὴν ὁμοιότητα ἄχρηστον, τὸ δὲ ἄχρηστον φίλον ὁμολογεῖν πλημμελές. Βούλεσθ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ, ἐπειδὴ ὥσπερ μεθύομεν ὑπὸ τοῦ λόγου, συγχωρήσωμεν καὶ φῶμεν ἕτερόν τι εἶναι τὸ οἰκεῖον τοῦ ὁμοίου; Πάνυ γε. Πότερον οὖν καὶ τἀγαθὸν οἰκεῖον θήσομεν παντὶ, τὸ δὲ κακὸν ἀλλότριον εἶναι; ἢ τὸ μὲν κακὸν τῷ κακῷ οἰκεῖον, τῷ δὲ ἀγαθῷ τὸ ἀγαθὸν. τῷ δὲ μήτε ἀγαθῷ μήτε κακῷ, τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακόν; Οὕτως ἐφάτην δοκεῖν σφίσιν ἕκαστον ἑκάστῳ οἰκεῖον εἶναι. Πάλιν ἄρα ἦν δ' ἐγὼ ὦ παῖδες, οὓς τοπρῶτον λόγους ἀπεβαλόμεθα περὶ φιλίας, εἰς τούτους περιπεπτώκαμεν. ὁ γὰρ ἄδικος τῷ ἀδίκῳ, καὶ ὁ κακὸς τῷ κακῷ οὐδὲν ἧττον φίλος ἔσται ἢ ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ. Ἔοικεν ἔφη. Τί δὲ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ οἰκεῖον ἂν ταυτὸν φῶμεν εἶναι ἄλλο τι, ἢ ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ μόνον φίλος; Πάνυ γε. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτό γε ᾠόμεθα ἐξελέγξαι ἡμᾶς αὐτοὺς, ἢ οὐ μέμνησθε; Μεμνήμεθα. Τί οὖν ἂν ἔτι χρησαίμεθα τῷ λόγῳ; ἢ δῆλον ὅτι οὐδέν; δέομαι οὖν ὥσπερ οἱ σοφοὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, τὰ εἰρημένα ἅπαντα ἀναπεμπάζεσθαι. εἰ γὰρ μήτε οἱ φιλούμενοι, μήτε οἱ φιλοῦντες, μήτε οἱ ὅμοιοι, μήτε οἱ ἀνόμοιοι, μήτε οἱ ἀγαθοὶ, μήτε οἱ οἰκεῖοι, μήτε τὰ ἄλλα ὅσα διεληλύθαμεν. οὐ γὰρ ἔγωγε ἔτι μέμνημαι ὑπὸ τοῦ πλήθους. ἀλλ' εἰ μηδὲν τούτων φίλον ἐστὶν, ἐγὼ μὲν οὐκέτι ἔχω τί λέγω. ταῦτα δ' εἰπὼν ἐν νῷ εἶχον ἄλλον ἤδη τινὰ τῶν πρεσβυτέρων κινεῖν. κᾆτα ὥσπερ δαίμονές τινες προσελθόντες οἱ παιδαγωγοὶ, ὅ τε τοῦ Μενεξένου καὶ ὁ τοῦ Λύσιδος, ἔχοντες αὐτῶν τοὺς ἀδελφοὺς, παρεκάλουν καὶ ἐκέλευον αὐτοὺς οἴκαδε ἀπιέναι. ἤδη γὰρ ἦν ὀψέ. τὸ μὲν οὖν πρῶτον καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ περιεστῶτες, αὐτοὺς ἀπηλαύνομεν. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἐφρόντιζον ἡμῶν, ἀλλ' ὑποβαρβαρίζοντες ἠγανάκτουν τε καὶ οὐδὲν ἧττον ἐκάλουν. ἀλλ' ἐδόκουν ἡμῖν ὑποπεπωκότες ἐν τοῖς Ἑρμαίοις ἄποροι εἶναι προσφέρεσθαι. ἡττηθέντες οὖν αὐτῶν, διελύσαμεν τὴν συνουσίαν. ὅμως ἔγωγε ἤδη ἀπιόντων αὐτῶν, νῦν δὲ ἦν δ' ἐγὼ ὦ Λύσι τε καὶ Μενέξενε, καταγέλαστοι γεγόναμεν ἐγώ τε γέρων ἀνὴρ καὶ ὑμεῖς. ἐροῦσι γὰρ οἵδε ἀπιόντες ὡς οἰόμεθα ἡμεῖς ἀλλήλων φίλοι εἶναι. καὶ ἐμὲ γὰρ ἐν ὑμῖν τίθημι. οὔπω δὲ ὅ, τι ἐστὶν ὁ φίλος, οἷοί τε ἐγενόμεθα ἐξευρεῖν.

Τέλος Λύσιδος, ἢ περὶ φιλίας.

ΕΥΘΥΔΗΜΟΣ, Ἢ ἘΡΙΣΤΙΚΌΣ.

ΤΙΣ ἦν ὦ Σώκρατες, ᾧ χθὲς ἐν Λυκείῳ διελέγου; ἦ πολὺς ὑμᾶς ὄχλος περιειστήκει, ὥστ' ἔγωγε βουλόμενος ἀκούειν προσελθὼν, οὐδὲν οἷός τ' ἦν ἀκοῦσαι σαφές. ὑπερκύψας μέντοι κατεῖδον, καί μοι ἔδοξεν εἶναι ξένος τις ᾧ διελέγου. τίς ἦν; Σω. Ὁπότερον καὶ ἐρωτᾷς ὦ Κρίτων. οὐ γὰρ εἷς, ἀλλὰ δύο ἤστην. Κρ. Ὃν μὲν ἐγὼ λέγω, ἐκ δεξιᾶς τρίτος ἀπὸ σοῦ καθῆστο. ἐν μέσῳ δ' ὑμῶν, τὸ Ἀξιόχου μειράκιον ἦν. καὶ μάλα πολὺ ὦ Σώκρατες ἐπιδεδωκέναι, μοι ἔδοξε. καὶ τοῦ ἡμετέρου οὐ πολύ τι τὴν ἡλικίαν διαφέρειν Κριτοβούλου, ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν σκληφρός. οὗτος δὲ προφερὴς καὶ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὴν ὄψιν. Σω. Εὐθύδημος οὗτός ἐστιν ὦ Κρίτων, ὃν ἐρωτᾷς. ὁ δὲ παρ' ἐμὲ καθήμενος ἐξ ἀριστερᾶς, ἀδελφὸς τούτου Διονυσόδωρος. μετέχει δὲ καὶ οὗτος τῶν λόγων. Κρ. Οὐδέτερον γιγνώσκω ὦ Σώκρατες. Σω. Καινοί τινες αὖ οὗτοι ὡς ἔοικε σοφισταί. Κρ. Ποδαποὶ δὲ, καὶ τίς ἡ σοφία; Σω. Οὗτοι τὸ μὲν γένος ὡς ἐγῷμαι, ἐντεῦθέν ποθεν εἰσὶν ἐκ Χίου. ἀπῴκησαν δὲ ἐς Θουρίους. φεύγοντες δὲ ἐκεῖθεν πολλὰ ἤδη

ἔτη περὶ τούσδε τοὺς τόπους διατρίβουσιν. ὃ δὲ σὺ ἐρωτᾷς τὴν σοφίαν αὐτοῖν, θαυμάσι' ὦ Κρίτων πάνσοφοι ἀτεχνῶς, ὡς ἔγωγε οὐδ' ᾔδειν πρὸ τοῦ, ὅτι εἶεν οἱ παγκρατιασταί. τούτω γὰρ ἐστὸν κομιδῇ παμμάχω, οὐ κατὰ τὼ Ἀκαρνᾶνε τὼ παγκρατιαστὰ ἀδελφώ. ἐκείνω μὲν γὰρ τῷ σώματι μόνον οἵωτε μάχεσθαι. τούτω δὲ, πρῶτον μὲν τῷ σώματι δεινοτάτω ἐστὸν, καὶ μάχῃ ᾗ πάντων ἐστὶ κρατεῖν. ἐν ὅπλοις γὰρ αὐτώ τε σοφὼ πάνυ μάχεσθαι, καὶ ἄλλον ὃς ἂν διδῷ μισθὸν οἵωτε ποιῆσαι. ἔπειτα τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις μάχην κρατίστω καὶ ἀγωνίσασθαι καὶ ἄλλον διδάξαι. λέγειν τε καὶ συγγράφεσθαι λόγους, οἵους εἰς τὰ δικαστήρια. πρὸ τοῦ μὲν οὖν ταῦτα δεινὼ ἤστην μόνον, νῦν δὲ τέλος ἐπιτεθείκατον παγκρατιαστικῇ τέχνῃ. ἣ γὰρ ἦν λοιπὴ αὐτοῖν μάχη ἀργὸς, ταύτην νῦν ἐξείργασθον, ὥστε μηδ' ἂν ἕνα αὐτοῖς οἷόν τ' εἶναι μηδ' ἀνταραι, οὕτω δεινὼ γεγόνατον ἐν τοῖς λόγοις μάχεσθαί τε καὶ ἐξελέγχειν τὸ ἀεὶ λεγόμενον ὁμοίως ἐάν τε ψεῦδος, ἐάν τε ἀληθὲς ᾖ. ἐγὼ μὲν οὖν ὦ Κρίτων ἐν νῷ ἔχω τοῖν ἀνδροῖν παραδοῦναι ἐμαυτόν. καὶ γὰρ φατὸν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ποιῆσαι ἂν καὶ ἄλλον ὁντινοῦν τὰ αὐτὰ ταῦτα δεινόν. Κρ. Τί δαὶ ὦ Σώκρατες, οὐ φοβεῖ τὴν ἡλικίαν μὴ ἤδη πρεσβύτερος ᾖς; Σω. Ἥκιστά γε ὦ Κρίτων, ἱκανὸν τεκμήριον ἔχων καὶ παραμύθιον τοῦ μὴ φοβεῖσθαι. αὐτὼ γὰρ τούτω (ὡς ἔπος εἰπεῖν) γέροντε ὄντε ἠρξάσθην ταύτης τῆς σοφίας, ἧς ἔγωγε ἐπιθυμῶ, τῆς ἐριστικῆς. πέρυσι δὲ ἢ προπέρυσι, οὐδέπω ἤστην σοφώ. ἀλλ' ἐγὼ ἓν μόνον φοβοῦμαι, μὴ αὖ τὸ ὄνειδος τοῖν ξένοιν περιάψω, ὥσπερ Κόννῳ τῷ Μητροβίου τῷ κιθαριστῇ, ὃς ἐμὲ διδάσκει ἔτι καὶ νῦν κιθαρίζειν. ὁρῶντες οὖν οἱ παῖδες οἱ συμφοιτηταί μου, ἐμοῦ τε καταγελῶσι, καὶ τὸν Κόννον καλοῦσι γεροντοδιδάσκαλον. μὴ οὖν καὶ τοῖν ξένοιν τις ταυτὸ τοῦτο ὀνειδίσῃ, οἱ δ' αὐτὸ τοῦτο ἴσως φοβούμενοι, τάχα με οὐκ ἂν ἐθέλοιεν προσδέξασθαι. ἐγὼ δ' ὦ Κρίτων ἐκεῖσε μὲν ἄλλους πέπεικα συμμαθητάς μοι φοιτᾶν πρεσβύτας. ἐνταῦθα δέ γε ἑτέρους πειράσομαι πείθειν. καὶ σύ τι που συμφοίτα, ἴσως δὲ δέλεαρ ἄξομεν αὐτοῖς τοὺς σοὺς υἱεῖς. ἐφιέμενοι γὰρ ἐκείνων οἶδ' ὅτι καὶ ἡμᾶς παιδεύσουσιν. Κρ. Ἀλλ' οὐδὲν κωλύει ὦ Σώκρατες, ἐάν γε σοὶ δοκῇ. πρῶτον δέ μοι διήγησαι τὴν σοφίαν τοῖν ἀνδροῖν τίς ἐστιν, ἵνα εἰδῶ ὅτι καὶ μαθησόμεθα. Σω. Οὐκ ἂν φθάνοις ἀκούων, ὡς οὐκ ἂν ἔχοιμί γε εἰπεῖν, ὅτι οὐ προσεῖχον τὸν νοῦν αὐτοῖν. ἀλλὰ πάνυ καὶ προσεῖχον καὶ μέμνημαι, καί σοι πειράσομαι ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα διηγήσασθαι. κατὰ θεὸν γάρ τινα ἔτυχον καθήμενος ἐνταῦθα οὗπερ σύ με εἶδες, ἐν τῷ ἀποδυτηρίῳ μόνος, καὶ ἤδη ἐν νῷ εἶχον ἀναστῆναι. ἀνισταμένου δέ μου ἐγένετο τὸ εἰωθὸς σημεῖον τὸ δαιμόνιον. πάλιν οὖν ἐκαθεζόμην, καὶ ὀλίγῳ ὕστερον εἰσέρχεσθον τούτω ὅ τ' Εὐθύδημος καὶ ὁ Διονυσόδωρος, καὶ ἄλλοι μαθηταὶ ἅμα πολλοὶ ἐμοὶ δοκεῖ. εἰσελθόντε δὲ, περιεπατείτην ἐν τῷ καταστέγῳ δρόμῳ, καὶ οὔπω τούτω δύ' ἢ τρεῖς δρόμους περιεληλυθότε ἤστην. καὶ εἰσέρχεται Κλεινίας ὃν σὺ φὴς πολὺ ἐπιδεδωκέναι ἀληθῆ λέγων. ὄπισθεν δὲ αὐτοῦ, ἐρασταὶ πάνυ πολλοί τε καὶ ἄλλοι, καὶ Κτήσιππος νεανίσκος τις παιανιεύς, μάλα καλός τε κἀγαθὸς τὴν φύσιν ὅσον μὴ, ὑβριστὴς δὲ διὰ τὸ νέος εἶναι. ἰδὼν οὖν με ὁ Κλεινίας ἀπὸ τῆς εἰσόδου μόνον καθήμενον, ἄντικρυς ἰὼν, παρεκαθίζετο ἐκ δεξιᾶς ὥσπερ καὶ σὺ φῄς. ἰδόντε δὲ αὐτὸν ὅ τε Διονυσόδωρος καὶ ὁ Εὐθύδημος, πρῶτον μὲν ἐπιστάντε διελεγέσθην ἀλλήλοιν, ἄλλην καὶ ἄλλην ἀποβλέποντε εἰς ἡμᾶς. καὶ γὰρ πάνυ προσεῖχον αὐτοῖν τὸν νοῦν. ἔπειτα ἰόντε, ὁ μὲν, παρὰ τὸ μειράκιον ἐκαθίζετο ὁ Εὐθύδημος, ὁ δὲ, παρ' αὐτόν με ἐξ ἀριστερᾶς. οἱ δὲ ἄλλοι ὡς ἕκαστος ἐτύγχανεν. ἠσπαζόμην οὖν αὐτὼ, ἅτε διὰ χρόνου ἑωρακώς. μετὰ δὲ τοῦτο εἶπον πρὸς τὸν Κλεινίαν. τώδε μήν σοι τὼ ἄνδρε σοφὼ, Εὐθύδημός τε καὶ Διονυσόδωρος, οὐ τὰ σμικρὰ, ἀλλὰ τὰ μεγάλα. τὰ γὰρ περὶ τὸν πόλεμον πάντα ἐπίστασθον, ὅσα δεῖ τὸν μέλλοντα ἀγαθὸν στρατηγὸν ἔσεσθαι, τάς τε τάξεις καὶ τὰς ἡγεμονίας τῶν στρατοπέδων, καὶ ὅσα ἐν ὅπλοις μάχεσθαι διδακτέον. οἵωτε δὲ καὶ ποιῆσαι, δυνατὸν εἶναι αὐτὸν αὑτῷ βοηθεῖν ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἄν τις αὐτὸν ἀδικῇ. εἰπὼν οὖν ταῦτα, κατεφρονήθην ὑπ' αὐτοῖν. ἐγελασάτην οὖν ἄμφω, βλέψαντε εἰς ἀλλήλους. Καὶ ὁ Εὐθύδημος εἶπεν. οὔτοι ἔτι ταῦτα ὦ Σώκρατες σπουδάζομεν, ἀλλὰ παρέργοις αὐτοῖς χρώμεθα. Καὶ ἐγὼ θαυμάσας εἶπον. καλὸν ἄν που τὸ ἔργον ὑμῶν εἴη, εἰ τηλικαῦτα πράγματα πάρεργα ὑμῖν τυγχάνει ὄντα. καὶ πρὸς θεῶν εἴπετόν μοι, τί ἐστι τοῦτο τὸ καλόν; Ἀρετὴν ἔφη ὦ Σώκρατες οἰόμεθα οἵω τ' εἶναι παραδοῦναι κάλλιστ' ἀνθρώπων καὶ τάχιστα. ὦ Ζεῦ οἷον ἦν δ' ἐγὼ λέγετον πρᾶγμα, πόθεν τοῦτο τὸ ἕρμαιον εὑρέτην; ἐγὼ δὲ περὶ ὑμῶν διενοούμην ἔτι ὥσπερ νῦν δὴ ἔλεγον, ὡς τὸ πολὺ τοῦτο δεινοῖν ὄντοιν ἐν ὅπλοις μάχεσθαι. καὶ ταῦτα ἔλεγον περὶ σφῶν. ὅτε γὰρ τὸ πρότερον ἐπεδημείτην, τοῦτο μέμνημαι σφὼ ἐπαγγελλομένω. εἰ δὲ νῦν ἀληθῶς ταύτην τὴν ἐπιστήμην ἔχετον, ἵλεω εἴητον. ἀτεχνῶς γὰρ ἔγωγε σφὼ ὥσπερ θεὼ προσαγορεύω, συγγνώμην δεόμενος ἔχειν μοι τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων. ἀλλ' ὁρᾶτον ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυσόδωρε εἰ ἀληθῆ λέγετον. ὑπὸ γὰρ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐπαγγέλματος, οὐδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν. Ἀλλ' εὖ ἴσθι ὦ Σώκρατες, ἐφάτην, τοῦτο οὕτως ἔχον. Μακαρίζω ἄρ' ὑμᾶς ἔγωγε τοῦ κτήματος πολὺ μᾶλλον, ἢ μέγαν βασιλέα τῆς ἀρχῆς. τοσόνδε μοι εἴπετον, εἰ ἐν νῷ ἔχετον ἐπιδείκνυσθαι ταύτην τὴν σοφίαν, ἢ πῶς σφῷν βεβούλευται. Ἐπ' αὐτό γε τοῦτο πάρεσμεν ὦ Σώκρατες, ὡς ἐπιδείξοντε καὶ διδάξοντε ἐάν τις ἐθέλῃ μανθάνειν. Ἀλλ' ὅτι μὲν ἐθελήσουσιν ἅπαντες οἱ μὴ ἔχοντες, ἐγὼ ὑμῖν ἐγγυῶμαι. πρῶτος μὲν ἐγὼ, ἔπειτα δὲ Κλεινίας οὑτοσὶ, πρὸς δ' ἡμῖν Κτήσιππός τε ὅδε, καὶ οἱ ἄλλοι οὗτοι ἦν δ' (ἐγὼ δεικνὺς αὐτῷ τοὺς ἐραστὰς τοῦ Κλεινίου) οἱ δὲ ἐτύγχανον ἡμᾶς ἤδη περι-

ἱδρυσάμενοι. ὁ γὰρ Κτήσιππος ἔτυχε πόῤῥω καθεζόμενος τοῦ Κλεινίου, ἐμοὶ δοκεῖν, ὡς ἐτύγχανεν ὁ Εὐθύδημος ἐμοὶ διαλεγόμενος προνενευκὼς εἰς τὸ πρόσθεν, ἐν μέσῳ ὄντος ἡμῶν τοῦ Κλεινίου, ἐπεσκότει τῷ Κτησίππῳ τῆς θέας. βουλόμενός τε οὖν θεάσασθαι ὁ Κτήσιππος τὰ παιδικὰ, καὶ ἅμα φιλήκοος ὢν, ἀναπηδήσας πρῶτος προσέστη ἡμῖν ἐν τῷ καταντικρύ. οὕτως οὖν καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι ἰδόντες αὐτὸν περιέστησαν ἡμᾶς, οἵ τε τοῦ Κλεινίου ἐρασταὶ, καὶ οἱ τοῦ Εὐθυδήμου τε καὶ Διονυσοδώρου ἑταῖροι. τούτους δὴ ἐγὼ δεικνὺς, ἔλεγον τῷ Εὐθυδήμῳ, ὅτι πάντες ἕτοιμοι εἶεν μανθάνειν. ὅ, τε οὖν Κτήσιππος, συνέφη μάλα προθύμως καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ ἐκέλευον αὐτὼ κοινῇ πάντες ἐπιδείξασθαι τὴν δύναμιν τῆς σοφίας.

Εἶπον οὖν ἐγὼ, ὦ Εὐθύδημε καὶ Διονυσόδωρε, πάνυ μὲν οὖν παντὶ τρόπῳ καὶ τούτοις χαρίσασθον, καὶ ἐμοῦ ἕνεκα ἐπιδείξασθον. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα δηλονότι οὐκ ὀλίγον ἔργον ἐπιδεῖξαι εἴη ἄν. τόδε δέ μοι εἴπετον, πότερον πεπεισμένον ἤδη ὡς χρὴ παρ' ὑμῶν μανθάνειν δύναισθ' ἂν ἀγαθὸν ποιῆσαι ἄνδρα μόνον, ἢ καὶ ἐκεῖνον τὸν μήπω πεπεισμένον; διὰ τὸ μὴ οἴεσθαι ὅλως τὸ πρᾶγμα τὴν ἀρετὴν μαθητὸν εἶναι, ἢ μὴ σφὼ εἶναι αὐτῆς διδασκάλω; φέρε καὶ τὸν οὕτως ἔχοντα τῆς αὐτῆς τέχνης ἔργον πεῖσαι ὡς καὶ διδακτὸν ἡ ἀρετὴ, καὶ οὗτοι ὑμεῖς ἐστε παρ' ὧν κάλλιστά τις αὐτὸ μάθοι. ἢ ἄλλως; Ταύτης μὲν οὖν ἔφη τῆς αὐτῆς ὦ Σώκρατες ὁ Διονυσόδωρος. Ὑμεῖς ἄρα ἦν δ' ἐγὼ ὦ Διονυσόδωρε τῶν νῦν ἀνθρώπων κάλλιστ' ἂν προτρέψαιτε εἰς φιλοσοφίαν καὶ ἀρετῆς ἐπιμέλειαν; Οἰόμεθά γε δὴ ὦ Σώκρατες. Τῶν μὲν τοίνυν ἄλλων τὴν ἐπίδειξιν ἡμῖν ἔφην, εἰσαῦθις ἀπόθεσθον. τοῦτο δ' αὐτὸ ἐπιδείξασθον, τουτονὶ τὸν νεανίσκον πείσατον ὡς χρὴ φιλοσοφεῖν, καὶ ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι, καὶ χαριεῖσθον ἐμοί τε καὶ τουτοισὶ πᾶσι. συμβέβηκε γάρ τι τοιοῦτον τῷ μειρακίῳ τούτῳ. ἐγώ τε καὶ οἵδε πάντες τυγχάνομεν ἐπιθυμοῦντες ὡς βέλτιστον αὐτὸν γενέσθαι. ἔστι δὲ οὗτος Ἀξιόχου μὲν υἱὸς, τοῦ Ἀλκιβιάδου τοῦ παλαιοῦ, αὐτανεψιὸς δὲ τοῦ νῦν ὄντος Ἀλκιβιάδου. ὄνομα δ' αὐτῷ Κλεινίας. ἔστι δὲ νέος. φοβούμεθα δὴ περὶ αὐτοῦ οἷον εἰκὸς περὶ νέου, μή τις φθῇ ἡμᾶς ἐπ' ἄλλο τι ἐπιτήδευμα τρέψας αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, καὶ διαφθαρῇ. σφὼ οὖν ἥκετον εἰς κάλλιστον. ἀλλ' εἰ μή τι διαφέρει ὑμῖν, λάβετον πεῖραν τοῦ μειρακίου, καὶ διαλέχθητον ἐναντίον ἡμῶν. Εἰπόντος οὖν ἐμοῦ σχεδόν τι αὐτὰ ταῦτα, ὁ Εὐθύδημος ἅμα ἀνδρείως τε καὶ θαῤῥαλέως, ἀλλ' οὐδὲν διαφέρει ὦ Σώκρατες ἔφη ἐὰν μόνον ἐθέλῃ ἀποκρίνεσθαι ὁ νεανίσκος. Ἀλλὰ μὲν δὴ ἔφην ἐγὼ, τοῦτό γε καὶ εἴθισται. θαμὰ γὰρ αὐτῷ οἵδε προσιόντες, πολλὰ ἐρωτῶσί γε καὶ διαλέγονται. ὥστε ἐπιεικῶς θαῤῥεῖ τὸ ἀποκρίνεσθαι. Τὰ δὴ μετὰ ταῦτα ὦ Κρίτων, πῶς ἂν καλῶς σοι διηγησαίμην; οὐ γὰρ σμικρὸν τὸ ἔργον δύνασθαι ἀναλαβεῖν, διεξιόντα σοφίαν ἀμήχανον ὅσην. ὥστ' ἔγωγε καθάπερ οἱ ποιηταὶ δέομαι ἀρχόμενος τῆς διηγήσεως, Μούσας τε καὶ μνημοσύνην ἐπικαλεῖσθαι. ἦρξατο δ' οὖν ἐνθένδε ποθὲν ὁ Εὐθύδημος, ὡς ἐγῷμαι. ὦ Κλεινία πότεροί εἰσι τῶν ἀνθρώπων οἱ μανθάνοντες, οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἀμαθεῖς; Καὶ τὸ μειράκιον ἅτε μεγάλου ὄντος τοῦ ἐρωτήματος, ἠρυθρίασέ τε, καὶ ἀπορήσας ἐνέβλεψεν εἰς ἐμέ. κἀγὼ γνοὺς αὐτὸν τεθορυβημένον, θάῤῥει ἦν δ' ἐγὼ ὦ Κλεινία, καὶ ἀπόκριναι ἀνδρείως ὁπότερά σοι φαίνεται. ἴσως γάρ τοι ὠφελεῖ τὴν μεγίστην ὠφέλειαν. Καὶ ἐν τούτῳ ὁ Διονυσόδωρος προσκύψας μοι σμικρὸν πρὸς τὸ οὖς, πάνυ μειδιάσας τῷ προσώπῳ, καὶ μὴν ἔφη ὦ Σώκρατες προλέγω, ὅτι ὁπότερ' ἂν ἀποκρίνηται τὸ μειράκιον ἐξελεγχθήσεται. καὶ αὐτοῦ μεταξὺ ταῦτα λέγοντος, ὁ Κλεινίας ἔτυχεν ἀποκρινάμενος. ὥστε οὐδὲ παρακελεύσασθαί μοι ἐξεγένετο εὐλαβηθῆναι τῷ μειρακίῳ, ἀλλ' ἀπεκρίνατο ὅτι οἱ σοφοὶ εἶεν οἱ μανθάνοντες. Καὶ ὁ Εὐθύδημος, καλεῖς δέ τινας ἔφη διδασκάλους, ἢ οὔ; Ὡμολόγει. Οὐκοῦν τῶν μανθανόντων οἱ διδάσκαλοι διδάσκαλοί εἰσιν, ὥσπερ ὁ κιθαριστὴς καὶ ὁ γραμματιστὴς, διδάσκαλοι δή που ἦσαν σοῦ καὶ τῶν ἄλλων παίδων, ὑμεῖς δὲ μαθηταί. Συνέφη. Ἄλλο τι οὖν ἡνίκα ἐμανθάνετε, οὔπω ἠπίστασθε ταῦτα ἃ ἐμανθάνετε; Οὐκ ἔφη. ἆρ' οὖν σοφοὶ ἦτε, ὅτε ταῦτα οὐκ ἠπίστασθε; Οὐ δῆτα, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν εἰ μὴ σοφοὶ, ἀμαθεῖς; Πάνυ γε. Ὑμεῖς ἄρα μανθάνοντες ἃ οὐκ ἠπίστασθε, ἀμαθεῖς ὄντες ἐμανθάνετε. Ἐπένευσε τὸ μειράκιον. Οἱ ἀμαθεῖς ἄρα μανθάνουσιν ὦ Κλεινία, ἀλλ' οὐχ οἱ σοφοὶ ὡς σὺ οἴει. Ταῦτ' οὖν εἰπόντος αὐτοῦ ὥσπερ ὑπὸ διδασκάλου χορὸς ἀποσημήναντος, ἅμα ἀνεθορύβησάν τε καὶ ἐγέλασαν οἱ ἑπόμενοι ἐκεῖνοι μετὰ τοῦ Διονυσοδώρου τε καὶ Εὐθυδήμου. καὶ πρὶν ἀναπνεῦσαι καλῶς τε καὶ εὖ τὸ μειράκιον, ἐκδεξάμενος ὁ Διονυσόδωρος, τί δὲ ὦ Κλεινία ἔφη, ὁπότε ἀποστοματίζοι ὑμῖν ὁ γραμματιστὴς, πότεροι ἐμάνθανον τῶν παίδων τὰ ἀποστοματιζόμενα, οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἀμαθεῖς; Οἱ σοφοὶ, ἔφη ὁ Κλεινίας. Οἱ σοφοὶ ἄρα μανθάνουσιν, ἀλλ' οὐχ οἱ ἀμαθεῖς. καὶ οὐκ εὖ σὺ ἄρτι Εὐθυδήμῳ ἀπεκρίνω. Ἐνταῦθα δὴ καὶ πάνυ γε μέγα ἐγέλασάν τε καὶ ἐθορύβησαν οἱ ἐρασταὶ τοῖν ἀνδροῖν, ἀγασθέντες τῆς σοφίας αὐτοῖν. οἱ δ' ἄλλοι ἡμεῖς ἐκπεπληγμένοι ἐσιωπῶμεν. γνοὺς δὲ ἡμᾶς ὁ Εὐθύδημος ἐκπεπληγμένους, ἵν' ἔτι μᾶλλον θαυμάζοιμεν αὐτὸν, οὐκ ἀνίει τὸ μειράκιον ἀλλ' ἠρώτα. καὶ ὥσπερ οἱ ἀγαθοὶ ὀρχησταὶ, διπλᾶ ἔστρεφε τὰ ἐρωτήματα περὶ τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἔφη. πότερα γὰρ οἱ μανθάνοντες μανθάνουσιν, ἃ ἐπίστανται, ἢ ἃ μὴ ἐπίστανται; Καὶ ὁ Διονυσόδωρος πάλιν μικρὸν πρός με ψιθυρίσας. καὶ τοῦτ' ἔφη ὦ Σώκρατες ἕτερον τοιοῦτον, οἷον τὸ πρότερον. Ὦ Ζεῦ, ἔφην ἐγώ. ἦ μὴν καὶ τὸ πρότερόν γε καλὸν ὑμῖν ἐφάνη τὸ ἐρώτημα.

Πάντ' ἔφη ὦ Σώκρατες τοιαῦτα ἡμεῖς ἐρωτῶμεν ἄφυκτα. Τοιγάρτοι ἦν δ' ἐγὼ, δοκεῖτέ μοι εὐδο-

κιμεῖν

κιμεῖν παρὰ τοῖς μαθηταῖς. Ἐν δὲ τούτῳ ὁ μὲν Κλεινίας τῷ Εὐθυδήμῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι μανθάνοιεν οἱ μανθάνοντες ἃ οὐκ ἐπίσταιντο. ὁ δὲ, ἤρετο αὐτὸν διὰ τῶν αὐτῶν ὧν περ τοπρότερον. Τί δὲ ἦ δ᾽ ὅς, οὐκ ἐπίστασαι σὺ γράμματα; Ναὶ ἔφη. Οὐκοῦν ἅπαντα; Ὡμολόγει. Ὅταν οὖν τις ἀποστοματίζῃ ὁτιοῦν, οὐ γράμματα ἀποστοματίζει; Ὡμολόγει. Οὐκοῦν ὧν τι σὺ ἐπίστασαι ἔφη ἀποστοματίζει εἴπερ πάντα ἐπίστασαι; Καὶ τοῦτο ὡμολόγει. Τί οὖν ἦ δ᾽ ὅς, ἆρα σὺ μανθάνεις ἅττ᾽ ἂν ἀποστοματίζῃ τίς, ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος γράμματα μανθάνει; Οὔκ. ἀλλ᾽ ἦ δ᾽ ὅς μανθάνω. Οὐκοῦν ἃ ἐπίστασαι εἰδὼς μανθάνεις, εἴπερ γε ἅπαντα τὰ γράμματά γ᾽ ἐπίστασαι; Ὡμολόγησεν. οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἀπεκρίνω ἔφη.

Καὶ οὔπω σφόδρα τι εἴρητο ταῦτα τῷ Εὐθυδήμῳ, καὶ ὁ Διονυσόδωρος ὥσπερ σφαῖραν ἐκδεξάμενος τὸν λόγον, πάλιν ἐστοχάζετο τοῦ μειρακίου. καὶ εἶπεν. ἐξαπατᾷ σε Εὐθύδημος ὦ Κλεινία. εἰπὲ γάρ μοι, τὸ μανθάνειν οὐκ ἐπιστήμην ἐστὶ λαμβάνειν τούτου, οὗ ἄν τις μανθάνῃ; Ὡμολόγει ὁ Κλεινίας. τὸ δ᾽ ἐπίστασθαι ἦ δ᾽ ὅς, ἄλλο τι ἢ ἔχειν ἐπιστήμην ἤδη ἐστί; Συνέφη. Τὸ ἄρα μὴ ἐπίστασθαι, μή πω ἔχειν ἐπιστήμην ἐστίν; Ὡμολόγει αὐτῷ. Πότερον οὖν εἰσὶν οἱ λαμβάνοντες ὁτιοῦν οἱ ἔχοντες ἤδη, ἢ οἳ ἂν μή; Οἳ ἂν μὴ ἔχωσιν. Οὐκοῦν ὡμολόγηκας εἶναι τούτων καὶ τοὺς μὴ ἐπισταμένους τῶν μὴ ἐχόντων. Κατένευσε.

Τῶν λαμβανόντων ἄρ᾽ εἰσὶν οἱ μανθάνοντες, ἀλλ᾽ οὐ τῶν ἐχόντων. Συνέφη. Οἱ μὴ ἐπιστάμενοι ἄρα ἔφη μανθάνουσιν ὦ Κλεινία, ἀλλ᾽ οὐχ οἱ ἐπιστάμενοι. Ἔτι δὴ ἐπὶ τὸ τρίτον καταβαλῶν ὥσπερ πάλαισμα, ὥρμα ὁ Εὐθύδημος τὸν νεανίσκον. καὶ ἐγὼ γνοὺς βαπτιζόμενον τὸ μειράκιον, βουλόμενος ἀναπαῦσαι αὐτὸ μὴ ἡμῖν ἀποδειλιάσειε, παραμυθούμενος εἶπον. ὦ Κλεινία μὴ θαύμαζε εἴ σοι φαίνονται ἀήθεις οἱ λόγοι. ἴσως γὰρ οὐκ αἰσθάνῃ οἷον ποιεῖτον τὼ ξένω περί σε. ποιεῖτον δὲ ταυτὸν ὅπερ οἱ ἐν τῇ τελετῇ τῶν Κορυβάντων, ὅταν τὴν θρόνωσιν ποιῶνται περὶ τοῦτον, ὃν ἂν μέλλωσι τελεῖν. καὶ γὰρ ἐκεῖ χορεία τίς ἐστι καὶ παιδιά, εἰ ἄρα καὶ τετέλεσαι. καὶ νῦν τούτω οὐδὲν ἄλλο ἢ χορεύετον περί σε, καὶ οἷον ὀρχεῖσθον παίζοντε, ὡς μετὰ τοῦτο τελοῦντε. νῦν οὖν νόμισον τὰ πρῶτα τῶν ἱερῶν ἀκούειν τῶν σοφιστῶν. πρῶτον γὰρ ὥς φησι Πρόδικος περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος μαθεῖν δεῖ. ὃ δὴ καὶ ἐνδείκνυσθόν σοι τὼ ξένω, ὅτι οὐκ ᾔδησθα τὸ μανθάνειν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι μὲν ἐπὶ τῷ τοιῷδε, ὅταν τις ἐξ ἀρχῆς μηδεμίαν ἔχων ἐπιστήμην περὶ πράγματός τινος, ἔπειτα ὕστερον αὐτοῦ λαμβάνῃ τὴν ἐπιστήμην καλοῦσι. τὸ ταυτὸ τοῦτο, καὶ ἐπειδὰν ἔχων ἤδη τὴν ἐπιστήμην ταύτην, τῇ ἐπιστήμῃ ταυτὸν τοῦτο πρᾶγμα ἐπισκοπῇ ἢ πραττόμενον, ἢ λεγόμενον. μᾶλλον μὲν αὐτὸ ξυνιέναι καλοῦσιν, ἢ μανθάνειν. ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ μανθάνειν. σὲ δὲ τοῦτο ὡς οὗτοι ἐνδείκνυνται διαλέληθε, ταυτὸ ὄνομα ἐπ᾽ ἀνθρώποις ἐναντίως ἔχουσι κείμενον ἐπί τε τῷ εἰδότι καὶ ἐπὶ τῷ μή. παραπλήσιον δὲ τούτῳ καὶ τὸ ἐν τῷ δευτέρῳ ἐρωτήματι, ἐν ᾧ ἠρώτων σε πότερα μανθάνουσιν οἱ ἄνθρωποι ἃ ἐπίστανται, ἢ ἃ μή. ταῦτα δὴ τῶν μαθημάτων, παιδιά ἐστι, διὸ καί φημι ἐγώ σοι τούτους προσπαίζειν. παιδιὰν δὲ λέγω διὰ ταῦτα, ὅτι εἰ καὶ πολλά τις ἢ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα μάθοι, τὰ μὲν πράγματα οὐδὲν ἂν μᾶλλον εἰδείη πῇ ἔχει. προσπαίζειν δὲ οἷός τ᾽ ἂν εἴη τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὴν τῶν ὀνομάτων διαφορὰν, ὑποσκελίζων καὶ ἀνατρέπων, ὥσπερ οἱ τὰ σκολύθρια τῶν μελλόντων καθιζήσεσθαι ὑποσπῶντες, χαίρουσιν καὶ γελῶσι, ἐπειδὰν ἴδωσιν ὕπτιον ἀνατετραμμένον. ταῦτα μὲν οὖν σοι παρὰ τούτων νόμιζε παιδιὰν γεγονέναι. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα, δηλονότι τούτω γέ σοι αὐτὼ τὰ σπουδαῖα ἐνδείξασθον, καὶ ἐγὼ ὑφηγήσομαι αὐτοῖν ἵνα μοι ὃ ὑπέσχοντο ἀποδῶσιν. ἐφάτην γὰρ ἐπιδείξασθαι τὴν προτρεπτικὴν σοφίαν. νῦν δέ μοι δοκεῖ δεῖν ᾠηθήτην πρότερον παῖσαι πρὸς σέ. ταῦτα μὲν οὖν ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυσόδωρε, πεπαίσθω τε ὑμῖν, καὶ ἴσως ἱκανῶς ἔχει. τὸ δὲ δὴ μετὰ ταῦτα ἐπιδείξατον προτρέποντε τὸ μειράκιον ὅπως χρὴ σοφίας τε καὶ ἀρετῆς ἐπιμεληθῆναι. πρότερον δ᾽ ἐγὼ σφῷν ἐνδείξομαι οἷον αὐτὸ ὑπολαμβάνω, καὶ οἵου αὐτοῦ ἐπιθυμῶ ἀκοῦσαι. ἐὰν οὖν δόξω ὑμῖν ἰδιωτικῶς τε καὶ γελοίως αὐτὸ ποιεῖν, μή μου καταγελᾶτε. ὑπὸ προθυμίας γὰρ τοῦ ἀκοῦσαι τῆς ὑμετέρας σοφίας, τολμήσω αὐτοσχεδιάσαι ἐναντίον ὑμῶν. ἀνάσχεσθον οὖν ἀγελαστὶ ἀκούοντες αὐτοί τε καὶ οἱ μαθηταὶ ὑμῶν. σὺ δέ μοι ὦ παῖ Ἀξιόχου ἀπόκριναι. ἆρά γε πάντες ἄνθρωποι βουλόμεθα εὖ πράττειν; ἢ τοῦτο μὲν ἐρώτημα, ὧν νῦν δὴ ἐφοβούμην, ἓν τῶν καταγελάστων. ἀνόητον γὰρ δήπου καὶ τὸ ἐρωτᾶν τὰ τοιαῦτα. τίς γὰρ οὐ βούλεται ἀνθρώπων εὖ πράττειν; Οὐδεὶς ὅστις οὐκ, ἔφη ὁ Κλεινίας. Εἶεν ἦν δ᾽ ἐγώ, τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ἐπειδὴ βουλόμεθα εὖ πράττειν, πῶς ἂν εὖ πράττοιμεν; ἆρ᾽ ἂν εἰ ἡμῖν πολλὰ κἀγαθὰ εἴη; ἢ τοῦτο ἐκείνου ἔτι εὐηθέστερον; δῆλον γάρ που καὶ τοῦτο ὅτι οὕτως ἔχει. Συνέφη. Φέρε δὴ ἀγαθὰ δὲ ποῖα ἄρα τῶν ὄντων τυγχάνει ἡμῖν ὄντα; ἢ οὐ χαλεπὸν οὐδὲ σεμνοῦ ἀνδρὸς, πάνυ τι οὐδὲ τοῦτο ἔοικεν εἶναι εὑρεῖν. πᾶς γὰρ ἂν ἡμῖν εἴποι, ὅτι τὸ πλουτεῖν ἀγαθόν. ἦ γάρ; Πάνυ γ᾽ ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸ ὑγιαίνειν, καὶ τὸ καλὸν εἶναι καὶ τἆλλα κατὰ τὸ σῶμα ἱκανῶς παρεσκευάσθαι; Συνεδόκει. Ἀλλὰ μὴν εὐγένειαί τε καὶ δυνάμεις καὶ τιμαὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ δῆλά ἐστιν ἀγαθὰ ὄντα; Ὡμολόγει. Τί οὖν ἔφην ἔτι ἡμῖν λείπεται τῶν ἀγαθῶν; τί ἄρα ἐστὶ τὸ σώφρονά τε εἶναι καὶ δίκαιον καὶ ἀνδρεῖον, πότερον πρὸς Διὸς ὦ Κλεινία ἡγῇ σὺ ἐὰν ταῦτα τιθῶμεν ὡς ἀγαθά, ὀρθῶς ἡμᾶς θήσειν, ἢ ἐὰν μή; ἴσως γὰρ ἄν τις ἡμῖν ἀμφισβητήσειε. σοὶ δὲ πῶς δοκεῖ; Ἀγαθὰ ἔφη ὁ Κλεινίας. Εἶεν ἦν δ᾽ ἐγώ. τὴν δὲ σοφίαν ποῦ χοροῦ τάξομεν; ἐν τοῖς ἀγαθοῖς; ἢ πῶς λέγεις; Ἐν τοῖς ἀγαθοῖς. Ἐνθυμοῦ δὴ μή τι παραλείπομεν τῶν ἀγαθῶν ὅ,τι καὶ ἄξιον λόγου.

Ἀλλά μοι δοκοῦμεν ἔφη οὐδὲν ὁ Κλεινίας. Καὶ ἐγὼ ἀναμνησθεὶς εἶπον. ὅτι ναὶ μὰ Δία κινδυνεύομέν γε

τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν παραλιπεῖν. Τί τοῦτο ἦ δ' ὅς; Τὴν εὐτυχίαν ὦ Κλεινία, ὃ πάντες φασί, καὶ οἱ πάνυ φαῦλοι, μέγιστον τῶν ἀγαθῶν εἶναι. Ἀληθῆ λέγεις ἔφη. Καὶ ἐγὼ αὖ πάλιν μετανοήσας εἶπον. ὅτι ὀλίγου καταγέλαστοι ἐγενόμεθα ὑπὸ τῶν ξένων, ἐγώ τε καὶ σὺ ὦ παῖ Ἀξιόχου. Τί δὴ ἔφη τοῦτο; Ὅτι εὐτυχίαν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν θέμενοι, νῦν δὴ αὖθις περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐλέγομεν. Τί οὖν δὴ τοῦτο; Καταγέλαστον δή που ὃ πάλαι πρόκειται, τοῦτο πάλιν προτιθέναι, καὶ δὶς ταυτὰ λέγειν. Πῶς ἔφη τοῦτο λέγεις;

Ἡ σοφία δή που ἦν δ' ἐγὼ εὐτυχία ἐστί. τοῦτο δὲ κἂν παῖς γνοίη. καὶ ὃς ἐθαύμασεν, οὕτως ἔτι νέος τε καὶ εὐήθης ἐστί. Κἀγὼ γνοὺς αὐτὸν θαυμάζοντα, ἆρα οὐκ οἶσθα ἔφην ὦ Κλεινία, ὅτι περὶ αὐλημάτων εὐπραγίαν οἱ αὐληταὶ εὐτυχέστατοί εἰσι; Συνέφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ καὶ περὶ γραμμάτων γραφῆς τε καὶ ἀναγνώσεως, οἱ γραμματισταί; Πάνυ γε. Τί δὲ πρὸς τοὺς τῆς θαλάσσης κινδύνους μῶν οἴει εὐτυχεστέρους τινὰς εἶναι τῶν σοφῶν κυβερνητῶν, ὡς ἐπίπαν εἰπεῖν; Οὐ δῆτα. Τί δὲ στρατευόμενος μετὰ ποτέρου ἂν ἥδιον τοῦ κινδύνου τε καὶ τῆς τύχης μετέχοις, μετὰ σοφοῦ στρατηγοῦ ἢ μετὰ ἀμαθοῦς;

Μετὰ σοφοῦ. Τί δὲ ἀσθενῶν, μετὰ ποτέρων ἂν ἡδέως κινδυνεύοις, μετὰ σοφοῦ ἰατροῦ, ἢ μετὰ ἀμαθοῦς; Μετὰ σοφοῦ. ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγώ, ὅτι εὐτυχέστερον ἂν οἴει πράττειν μετὰ σοφοῦ πράττων, ἢ μετὰ ἀμαθοῦς; Ξυνεχώρει. Ἡ σοφία ἄρα πανταχοῦ εὐτυχεῖν ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους. οὐ γὰρ δή που ἁμαρτάνοι γ' ἄν ποτέ τις σοφία, ἀλλ' ἀνάγκη ὀρθῶς πράττειν καὶ τυγχάνειν. ἦ γὰρ ἂν οὐκέτι σοφία εἴη. Συνωμολογησάμεθα τελευτῶντες, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐν κεφαλαίῳ οὕτω τοῦτο ἔχειν, σοφίας παρούσης, ὅταν παρῇ, μηδὲν προσδεῖσθαι εὐτυχίας. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο συνωμολογησάμεθα, πάλιν ἐπυνθανόμην αὐτοῦ τὰ πρότερον ὡμολογημένα πῶς ἂν ἡμῖν ἔχοι. ὡμολογήσαμεν γὰρ ἔφην, εἰ ἡμῖν ἀγαθὰ πολλὰ παρείη, εὐδαιμονεῖν ἂν καὶ εὖ πράττειν. Συνέφη. ἆρ' οὖν εὐδαιμονοῖμεν ἂν διὰ τὰ παρόντα ἀγαθὰ εἰ μηδὲν ἡμᾶς ὠφελοῖ, ἢ εἰ ὠφελοῖ; Εἰ ὠφελοῖ, ἔφη. ἆρ' οὖν ἄν τι ὠφελοίη εἰ εἴη μόνον ἡμῖν, χρώμεθα δ' αὐτοῖς μή; οἷον σιτία εἰ ἡμῖν εἴη πολλά, ἐσθίοιμεν δὲ μή, ἢ ποτόν, πίνοιμεν δὲ μή, ἔσθ' ὅτι ὠφελοίμεθ' ἄν; Οὐ δῆτα ἔφη. Τί δὲ οἱ δημιουργοὶ πάντες, εἰ αὐτοῖς εἴη πάντα τὰ ἐπιτήδεια παρεσκευασμένα ἑκάστῳ εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἔργον, χρῷντο δ' αὐτοῖς μή, ἆρ' οὖν οὗτοι εὖ πράττοιεν διὰ τὴν κτῆσιν. ὅτι κεκτημένοι εἶεν πάντα ἃ δεῖ κεκτῆσθαι τὸν δημιουργόν; οἷον τέκτων εἰ παρεσκευασμένος εἴη τά τε ὄργανα ἅπαντα καὶ ξύλα ἱκανά, τεκταίνοιτο δὲ μή, ἔσθ' ὅτι ὠφελοῖτ' ἂν ὑπὸ τῆς κτήσεως;

Οὐδαμῶς ἔφη. Τί δὲ εἴ τις κεκτημένος εἴη πλοῦτόν τε καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν πάντα τὰ ἀγαθά, χρῷτο δὲ αὐτοῖς μή, ἆρ' ἂν εὐδαιμονοῖ διὰ τὴν τούτων κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν; Οὐ δῆτα ὦ Σώκρατες.

Δεῖν ἄρα ἔφην ὡς ἔοικε, μὴ μόνον κεκτῆσθαι τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα ἔσεσθαι, ἀλλὰ καὶ χρῆσθαι αὐτοῖς, ὡς οὐδὲν ὄφελος τῆς κτήσεως γίγνεται. Ἀληθῆ λέγεις. ἆρ' οὖν ὦ Κλεινία ἤδη τοῦτο ἱκανὸν πρὸς τὸ εὐδαίμονα ποιῆσαί τινα τό, τε κεκτῆσθαι τἀγαθὰ καὶ τὸ χρῆσθαι αὐτοῖς; Ἔμοι γε δοκεῖ. Πότερον ἦν δ' ἐγώ, ἐὰν ὀρθῶς χρῆταί τις, ἢ ἐὰν μή; Ἐὰν ὀρθῶς. Καλῶς δὲ ἦν δ' ἐγὼ λέγεις. πλέον γάρ που οἶμαι θάτερόν ἐστιν, ἐάν τις χρῆται ὁτῳοῦν μὴ ὀρθῶς πράγματι, ἢ ἐὰν ἐᾷ. τὸ μὲν γὰρ κακόν, τὸ δὲ οὔτε κακὸν οὔτε ἀγαθόν, ἢ οὐχ οὕτω φαμέν; Συνεχώρει. Τί οὖν ἐν τῇ ἐργασίᾳ τε καὶ χρήσει τῇ περὶ τὰ ξύλα, μῶν ἄλλο τί ἐστι τὸ ἀπεργαζόμενον ὀρθῶς χρῆσθαι, ἢ ἐπιστήμη ἡ τεκτονική;

Οὐ δῆτα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν που καὶ ἐν τῇ περὶ τὰ σκεύη ἐργασίᾳ τὸ ὀρθῶς, ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ ἀπεργαζομένη. Συνέφη. ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ καὶ περὶ τὴν χρείαν ὧν ἐλέγομεν τὸ πρῶτον τῶν ἀγαθῶν, πλούτου τε καὶ ὑγείας καὶ κάλλους, τὸ ὀρθῶς πᾶσι τοῖς τοιούτοις χρῆσθαι ἐπιστήμη ἦν, ἡγουμένη καὶ κατορθοῦσα τὴν πρᾶξιν, ἢ ἄλλο τι; Ἐπιστήμη, ἦ δ' ὅς. Οὐ μόνον ἄρα εὐτυχίαν ἀλλὰ καὶ εὐπραγίαν ὡς ἔοικεν ἡ ἐπιστήμη παρέχει τοῖς ἀνθρώποις, ἐν πάσῃ κτήσει τε καὶ πράξει. Ὡμολόγει. ἆρ' οὖν ὦ πρὸς Διός ἦν δ' ἐγώ, ὄφελός τι τῶν ἄλλων κτημάτων ἄνευ φρονήσεως καὶ σοφίας; ἆρά γε ὀνίναιτ' ἂν ἄνθρωπος πολλὰ κεκτημένος καὶ πολλὰ πράττων νοῦν μὴ ἔχων, ἢ μᾶλλον ὀλίγα νοῦν δὲ ἔχων; ὧδε δὲ σκόπει. οὐκ ἐλάττω πράττων, ἐλάττω ἂν ἐξαμαρτάνοι; ἐλάττω δὲ ἁμαρτάνων, ἧττον ἂν κακῶς πράττοι. ἧττον δὲ κακῶς πράττων, ἄθλιος ἧττον ἂν εἴη; Πάνυ γ' ἔφη. Πότερον οὖν ἂν μᾶλλον ἐλάττω τίς πράττοι πένης ὤν, ἢ πλούσιος; Πένης ἔφη. Πότερον δὲ ἀσθενής, ἢ ἰσχυρός; Ἀσθενής. Πότερον δὲ ἔντιμος, ἢ ἄτιμος; Ἄτιμος. Πότερον δὲ ἀνδρεῖος ὢν καὶ σώφρων ἐλάττω ἂν πράττοι, ἢ δειλός; Δειλός. Οὐκοῦν καὶ ἀργὸς μᾶλλον, ἢ ἐργάτης; Συνεχώρει. Καὶ βραδὺς μᾶλλον, ἢ ταχύς; καὶ ἀμβλὺ ὁρῶν καὶ ἀκούων μᾶλλον, ἢ ὀξύ; Πάντα τὰ τοιαῦτα ξυνεχωροῦμεν ἀλλήλοις. Ἐν κεφαλαίῳ δ' ἔφην, ὦ Κλεινία κινδυνεύει σύμπαντα ἃ τὸ πρῶτον ἔφαμεν ἀγαθὰ εἶναι οὐ περὶ τούτου ὁ λόγος αὐτοῖς εἶναι, ὅπως αὐτά γε καθ' αὐτὰ πέφυκεν ἀγαθὰ εἶναι, ἀλλ' ὡς ἔοικεν ὧδ' ἔχει. ἐὰν μὲν αὐτῶν ἡγῆται ἀμαθία, μείζω κακὰ εἶναι τῶν ἐναντίων, ὅσῳ δυνατώτερα ὑπηρετεῖν τῷ ἡγουμένῳ κακῷ ὄντι. ἐὰν δὲ φρόνησίς τε καὶ σοφία, μείζω ἀγαθά. αὐτὰ δὲ καθ' αὐτά, οὐδέτερα αὐτῶν οὐδενὸς ἄξια εἶναι. Φαίνεται ἔφη, ὡς ἔοικεν οὕτως ὡς σὺ λέγεις. Τί οὖν ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τῶν εἰρημένων; ἄλλο τι ἢ τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ὂν οὔτε ἀγαθόν, οὔτε κακόν. τούτοιν δὲ δυοῖν ὄντοιν, ἡ μὲν σοφία ἀγαθόν, ἡ δὲ ἀμαθία κακόν; Ὡμολόγει. Ἔτι τοίνυν ἔφην τὸ λοιπὸν ἐπισκεψώμεθα, ἐπειδὴ εὐδαίμονες μὲν εἶναι προθυμούμεθα

μεθα πάντες, ἐφάνημεν δὲ τοιοῦτοι γιγνόμενοι, ἐκ τοῦ χρῆσθαί τε τοῖς πράγμασι, καὶ ὀρθῶς χρῆσθαι, τὴν δὲ ὀρθότητα καὶ εὐτυχίαν ἐπιστήμη ἡ παρέχουσα. δεῖ δὴ ὡς ἔοικεν ἐκ παντὸς τρόπου ἅπαντα ἄνδρα τοῦτο παρασκευάζεσθαι, ὅπως ὡς σοφώτατος ἔσται, ἢ οὔ; Ναὶ, ἔφη. Καὶ παρὰ πατρός γε δή που; τοῦτο οἰόμενον δεῖν παραλαμβάνειν πολὺ μᾶλλον, ἢ χρήματα καὶ παρ᾽ ἐπιτρόπων καὶ φίλων τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν φασκόντων ἐραστῶν εἶναι καὶ ξένων, καὶ πολιτῶν, δεόμενον καὶ ἱκετεύοντα σοφίας μεταδιδόναι. οὐδὲν αἰσχρὸν ὦ Κλεινία, οὐδὲ νεμεσητὸν, ἕνεκα τούτου ὑπηρετεῖν καὶ δουλεύειν καὶ ἐραστῇ καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ ὁτιοῦν ἐθέλοντα ὑπηρετεῖν τῶν καλῶν ὑπηρετημάτων, προθυμούμενον σοφὸν γενέσθαι. ἢ οὐ δοκεῖ σοι ἔφην ἐγὼ οὕτω; Πάνυ μὲν οὖν εὖ μοι δοκεῖς λέγειν, ἦ δ᾽ ὅς. Εἰ ἔστι γε ὦ Κλεινία ἦν δ᾽ ἐγὼ ἡ σοφία διδακτὸν, ἀλλὰ μὴ ἀπὸ ταυτομάτου παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις. τοῦτο γὰρ ἡμῖν ἔτι σκεπτέον, καὶ οὔπω διωμολογημένον ἐμοί τε καὶ σοί. Ἀλλ᾽ ἔμοιγε ἔφη ὦ Σώκρατες, διδακτὸν εἶναι δοκεῖ. Καὶ ἐγὼ ἡσθεὶς εἶπον, ἦ καλῶς λέγεις ὦ ἄριστε ἀνδρῶν. καὶ εὖ ἐποίησας ἀπαλλάξας με σκέψεως πολλῆς περὶ τούτου αὐτοῦ, πότερον διδακτὸν ἢ οὐ διδακτὸν ἡ σοφία. νῦν οὖν ἐπειδή σοι καὶ διδακτὸν δοκεῖ, καὶ μόνον τῶν ὄντων εὐδαίμονα καὶ εὐτυχῆ ποιεῖν τὸν ἄνθρωπον, ἄλλο τι, ἢ φαίης ἂν ἀναγκαῖον εἶναι φιλοσοφεῖν, καὶ αὐτὸς ἐν νῷ ἔχεις αὐτὸ ποιεῖν; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη ὦ Σώκρατες ὡς οἷόν τε μάλιστα. Κἀγὼ ταῦτα ἄσμενος ἀκούσας, τὸ μὲν ἐμὸν ἔφην παράδειγμα ὦ Διονυσόδωρέ τε καὶ Εὐθύδημε, οἷον ἐπιθυμῶ τῶν προτρεπτικῶν λόγων εἶναι, τοιοῦτον ἰδιωτικὸν ἴσως καὶ μόλις διὰ μακρῶν λεγόμενον. σφῶϊν δὲ ὁπότερος βούλεται, ταυτὸν τοῦτο τέχνῃ πράττων, ἐπιδειξάτω ἡμῖν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο βούλεσθον, ὅθεν ἐγὼ ἀπέλειπον, τὸ ἑξῆς ἐπιδείξατον τῷ μειρακίῳ. πότερον πᾶσαν ἐπιστήμην δεῖ αὐτὸν κτᾶσθαι, ἢ ἔστι τις μία ἣν δεῖ λαβόντα εὐδαιμονεῖν τε καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι, καὶ τίς αὕτη. ὥσπερ γὰρ ἔλεγον ἀρχόμενος περὶ πολλοῦ ἡμῖν τυγχάνει ὂν, τόνδε τὸν νεανίσκον σοφόν τε καὶ ἀγαθὸν γενέσθαι. ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα εἶπον ὦ Κρίτων. τῷ δὲ μετὰ τοῦτο ἐσομένῳ πάνυ σφόδρα προσεῖχον τὸν νοῦν, καὶ ἐσκόπουν τίνα ποτὲ τρόπον ἅψαιντο τοῦ λόγου, καὶ ὁπόθεν ἄρξοιντο, παρακελευόμενοι τῷ νεανίσκῳ σοφίαν τε καὶ ἀρετὴν ἀσκεῖν. ὁ οὖν πρεσβύτερος αὐτῶν ὁ Διονυσόδωρος, πρότερος ἤρχετο τοῦ λόγου. καὶ ἡμεῖς πάντες ἐβλέπομεν πρὸς αὐτὸν ὡς αὐτίκα μάλα ἀκουσόμενοι θαυμασίους τινὰς λόγους, ὅπερ οὖν καὶ συνέβη ἡμῖν. θαυμαστὸν γάρ τινα ὦ Κρίτων ἀνὴρ κατῆρχε λόγον, οὗ σε ἄξιον ἀκοῦσαι· ὡς παρακελευστικὸς ὁ λόγος ἦν ἐπ᾽ ἀρετήν.

Εἰπέ μοι ἔφη ὦ Σώκρατές τε καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι, ὅσοι φατὲ ἐπιθυμεῖν τόνδε νεανίσκον σοφὸν γενέσθαι, πότερον παίζετε ταῦτα λέγοντες, ἢ ὡς ἀληθῶς ἐπιθυμεῖτε καὶ σπουδάζετε. Κἀγὼ διενοήθην ὅτι ᾠήθητην ἄρα ἡμᾶς τὸ πρότερον παίζειν, ἡνίκα ἐκελεύομεν διαλεχθῆναι τῷ νεανίσκῳ αὐτὼ, καὶ διὰ ταῦτα προσεπαισάτην τε καὶ οὐκ ἐσπουδασάτην. ταῦτα οὖν διανοηθεὶς, ἔτι μᾶλλον εἶπον, ὅτι θαυμαστῶς σπουδάζοιμεν. Καὶ ὁ Διονυσόδωρος, σκόπει μὴν ἔφη ὦ Σώκρατες, ὅπως μὴ ἔξαρνος ἔσῃ ἃ νῦν λέγεις.

Ἔσκεμμαι, ἦν δ᾽ ἐγὼ, οὐ γὰρ μή ποτ᾽ ἔξαρνος γένωμαι. Τί οὖν ἔφη φατὲ; βούλεσθε αὐτὸν σοφὸν γενέσθαι; Πάνυ μὲν οὖν. Νῦν δὲ ἦ δ᾽ ὃς, Κλεινίας πότερον σοφός ἐστιν, ἢ οὔ; Οὔκουν φησίν γε πω. ἔστι δὲ ἦν δ᾽ ἐγὼ, οὐκ ἀλαζών. Ὑμεῖς δὲ ἔφη βούλεσθε γενέσθαι αὐτὸν σοφὸν, ἀμαθῆ δὲ μὴ εἶναι; Ὡμολογοῦμεν. Οὐκοῦν ὃς μὲν οὐκ ἔστι, βούλεσθε αὐτὸν γενέσθαι. ὃς δ᾽ ἔστι νῦν, μηκέτι εἶναι; Καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἐθορυβήθην. ὁ δέ μου θορυβουμένου ὑπολαβὼν, ἄλλο τι οὖν ἔφη ἐπεὶ βούλεσθε αὐτὸν ὃς νῦν ἐστι μηκέτι εἶναι, βούλεσθε αὐτὸν ὡς ἔοικεν ἀπολωλέναι. καίτοι πολλοῦ ἂν ἄξιοι οἱ τοιοῦτοι εἶεν φίλοι τε καὶ ἐρασταὶ, οἵτινες τὰ παιδικὰ περὶ παντὸς ἂν ποιήσαιντο ἐξολωλέναι. Καὶ ὁ Κτήσιππος ἀκούσας, ἠγανάκτησέ τε ὑπὲρ τῶν παιδικῶν καὶ εἶπεν. ὦ ξένε Θούριε, εἰ μὴ ἀγροικότερον ἔφη ἦν εἰπεῖν, εἶπον ἂν σοὶ εἰς κεφαλὴν, ὅτι μαθών μου καὶ τῶν ἄλλων καταψεύδῃ τοιοῦτο πρᾶγμα, ὃ ἐγὼ οἶμαι οὐδ᾽ ὅσιον εἶναι λέγειν, ὡς ἐγὼ τόνδε βουλοίμην ἂν ἐξολωλέναι. Τί δὲ ἔφη ὦ Κτήσιππε ὁ Εὐθύδημος; ἦ δοκεῖ σοι οἷόν τ᾽ εἶναι ψεύδεσθαι; Νὴ Δία ἔφη, εἰ μὴ μαίνομαί γε. Πότερον λέγοντα τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἂν ὁ λόγος ᾖ, ἢ μὴ λέγοντα; Λέγοντα ἔφη. Οὐκοῦν εἴπερ λέγει αὐτὸ, οὐκ ἄλλο λέγει τῶν ὄντων, ἢ ἐκεῖνο ὅπερ λέγει; Πῶς γὰρ ἂν ἄλλως ἔφη ὁ Κτήσιππος. ἓν μὴν κἀκεῖνό γ᾽ ἐστὶ τῶν ὄντων, ὃ λέγει χωρὶς τῶν ἄλλων. Πάνυ γε. Οὐκοῦν ὁ ἐκεῖνο λέγων, τὸ ὂν ἔφη λέγει; Ναί. Ἀλλὰ μὴν ὅ γε τὸ ὂν λέγων, καὶ τὰ ὄντα, τἀληθῆ λέγει. ὥστε ὁ Διονυσόδωρος εἴπερ λέγει τὰ ὄντα, λέγει τἀληθῆ, καὶ οὐδὲν κατὰ σοῦ ψεύδεται. Ναὶ, ἔφη. Ἀλλ᾽ ὁ ταῦτα λέγων ἔφη ὁ Κτήσιππος ὦ Εὐθύδημε, οὐ τὰ ὄντα λέγει. Καὶ ὁ Εὐθύδημος, τὰ δὲ μὴ ὄντα ἔφη, ἄλλο τι ἢ οὐκ ἔστιν; Οὐκ ἔστιν. Ἄλλο τι οὖν οὐδαμοῦ τά γε μὴ ὄντα ὄντα ἐστί. Οὐδαμοῦ. Ἔστιν οὖν ὅπως περὶ ταῦτα τὰ μὴ ὄντα πράξειεν ἄν τις τι, ὥστ᾽ ἐκεῖνα ποιήσειεν ἂν καὶ ὁστισοῦν τὰ μηδαμοῦ ὄντα; Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη ὁ Κτήσιππος. Τί οὖν οἱ ῥήτορες ὅταν λέγωσιν ἐν τῷ δήμῳ οὐδὲν πράττουσι; Πράττουσι μὲν οὖν, ἦ δ᾽ ὅς. Οὐκοῦν εἴπερ πράττουσι, καὶ ποιοῦσι; Ναί. Τὸ λέγειν τ᾽ ἄρα, πράττειν τε καὶ ποιεῖν ἐστιν; Ὡμολόγησεν. Οὐκ ἄρα τά γε μὴ ὄντ᾽ ἔφη λέγει οὐδείς. ποιοῖ γὰρ ἂν ἤδη τι. σὺ δὲ ὡμολόγηκας, τὰ μὴ ὄντα μὴ οἷόν τ᾽ εἶναι μηδένα ποιεῖν. ὥστε κατὰ τὸν σὸν λόγον, οὐδεὶς ψευδῆ λέγει. ἀλλ᾽ εἴπερ λέγει Διονυσόδωρος, τἀληθῆ τε καὶ τὰ ὄντα λέγει. Νὴ Δία ἔφη ὁ Κτήσιππος ὦ Εὐθύδημε. ἀλλὰ τὰ ὄντα μὲν τρόπον τινὰ λέγει, οὐ μήν τοι

ὥς γε

ὥς γε ἔχει. Πῶς λέγεις ἔφη ὁ Διονυσόδωρος ὦ Κτήσιππε; εἰσί γάρ τινες οἳ λέγουσι τὰ πράγματα ὡς ἔχοι; Εἰσὶ μέντοι ἔφη οἱ καλοί τε κἀγαθοί, καὶ οἱ τἀληθῆ λέγοντες. Τί οὖν ἦ δ᾽ ὅς; τἀγαθὰ οὐκ εὖ ἔφη ἔχει, τὰ δὲ κακὰ κακῶς; Συνεχώρει. Τοὺς δὲ καλούς τε καὶ ἀγαθοὺς ὁμολογεῖς λέγειν ὡς ἔχει τὰ πράγματα; Ὁμολογῶ. Κακῶς ἄρα ἔφη λέγουσιν ὦ Κτήσιππε οἱ ἀγαθοὶ τὰ κακά, εἴπερ ὡς ἔχει λέγουσι. Ναὶ μὰ Δία ἦ δ᾽ ὅς. σφόδρα γε τοὺς γοῦν κακοὺς ἀνθρώπους, ὧν σὺ ἐάν μοι πείθῃ εὐλαβήσῃ εἶναι, ἵνα μή σε οἱ ἀγαθοὶ κακῶς λέγωσιν. ὡς εὖ οἶσθ᾽ ὅτι κακῶς λέγουσιν οἱ ἀγαθοὶ τοὺς κακούς. ἦ καὶ τοὺς μεγάλους ἔφη ὁ Εὐθύδημος μεγάλως λέγουσι, καὶ τοὺς θερμοὺς θερμῶς; Μάλιστα δή που, ἔφη ὁ Κτήσιππος. τοὺς γοῦν ψυχροὺς ψυχρῶς λέγουσί τε καὶ φασὶ διαλέγεσθαι. Σὺ μὲν ἔφη ὁ Διονυσόδωρος λοιδορεῖ ὦ Κτήσιππε λοιδορεῖ. Μὰ Δί᾽ οὐκ ἔγωγε ἦ δ᾽ ὅς, ὦ Διονυσόδωρε ἐπεὶ φιλῶ σε, ἀλλὰ νουθετῶ σ᾽ ὡς ἑταῖρον, καὶ πειρῶμαι πείθειν μηδέποτε ἐναντίον ἐμοῦ οὕτως ἀγροίκως λέγειν, ὅτι ἐγὼ τούτους βούλομαι ἐξολωλέναι οὓς περὶ πλείστου ποιοῦμαι. Ἐγὼ οὖν ἐπειδή μοι ἐδόκουν ἀγριωτέρως πρὸς ἀλλήλους ἔχειν, προσέπαιζόν τε τὸν Κτήσιππον, καὶ εἶπον. ὅτι ὦ Κτήσιππε ἐμοὶ μὲν δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς παρὰ τῶν ξένων δέχεσθαι ἃ λέγουσιν, ἐὰν ἐθέλωσι μεταδιδόναι, καὶ μὴ ὀνόματι διαφέρεσθαι. εἰ γὰρ ἐπίστανται οὕτως ἐξολλύναι ἀνθρώπους, ὥστ᾽ ἐκ πονηρῶν τε καὶ ἀφρόνων χρηστούς τε καὶ ἔμφρονας ποιεῖν, καὶ τοῦτο εἴτε αὐτὼ εὑρήκατον, εἴτε καὶ παρ᾽ ἄλλου του ἐμαθέτην, φθόρον τινὰ καὶ ὄλεθρον τοιοῦτον, ὥστε ἀπολέσαντες πονηρὸν ὄντα, χρηστὸν πάλιν ἀποφῆναι, εἰ τοῦτο ἐπίστασθον. δῆλον δὲ ὅτι ἐπίστασθον. ἐφάτην γοῦν τὴν τέχνην σφῶν εἶναι τὴν νεωστὶ εὑρημένην, ἀγαθοὺς ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἐκ πονηρῶν. συγχωρήσωμεν οὖν αὐτοῖν αὐτό, ἀπολεσάντων ἡμῖν τὸ μειράκιον, καὶ φρόνιμον ποιησάντων, καὶ ἅπαντάς γε ἡμᾶς τοὺς ἄλλους. εἰ δὲ ὑμεῖς οἱ νέοι φοβεῖσθε, ὥσπερ ἐν Καρὶ ἐν ἐμοὶ ἔστω ὁ κίνδυνος. ὡς ἐγὼ ἐπειδὴ καὶ πρεσβύτης εἰμί, παρακινδυνεύειν ἕτοιμος, καὶ παραδίδωμι ἐμαυτὸν Διονυσοδώρῳ τούτῳ ὥσπερ τῇ Μηδείᾳ τῇ Κόλχῳ. ἀπολλύτω με, καὶ εἰ μὲν βούλεται, ἑψέτω, εἰ δ᾽ ὅ, τι βούλεται, τοῦτο ποιείτω. μόνον, χρηστὸν ἀποφηνάτω.

Καὶ ὁ Κτήσιππος. ἐγὼ μὲν ἔφη καὶ αὐτὸς ὦ Σώκρατες, ἕτοιμός εἰμι παρέχειν ἐμαυτὸν τοῖς ξένοις. καὶ ἐὰν βούλωνται δέρειν, ἔτι μᾶλλον ἢ νῦν δέρουσιν, εἴ μοι ἡ δορὰ μὴ εἰς ἀσκὸν τελευτήσει, ὥσπερ ἡ τοῦ Μαρσύου, ἀλλ᾽ εἰς ἀρετήν. καίτοι μὲν οἴεταί Διονυσόδωρος ουτοσί, χαλεπαίνειν αὐτῷ. ἐγὼ δὲ οὐ χαλεπαίνω, ἀλλ᾽ ἀντιλέγω πρὸς ταῦτα, ἅ μοι δοκεῖ πρό με μὴ καλῶς λέγειν. Ἀλλὰ σὺ τὸ ἀντιλέγειν, ἔφη, ὦ Διονυσόδωρε μὴ κάλει λοιδορεῖσθαι. ἕτερον γάρ τοι ἐστὶ τὸ λοιδορεῖσθαι. Καὶ ὁ Διονυσόδωρος, ὡς ὄντος ἔφη τοῦ ἀντιλέγειν ὦ Κτήσιππε ποιεῖ τοὺς λόγους; Πάντως δή που ἔφη καὶ σφόδρα. ἦ σὺ ὦ Διονυσόδωρε, οὐκ οἴει εἶναι ἀντιλέγειν; Οὐκοῦν σύ γ᾽ ἂν ἔφη ἀποδείξαις πώποτε ἀκούσας οὐδενὸς ἀντιλέγοντος ἑτέρου ἑτέρῳ. Ἀληθῆ λέγεις ἔφη. ἀλλὰ ἀκούωμεν νῦν εἴ σοι ἀποδείκνυμι ἀντιλέγοντος Κτησίππου Διονυσοδώρῳ, ἦ καὶ ὑπόσχοις ἂν τούτου λόγον. Πάνυ ἔφη. Τί οὖν ἦ δ᾽ ὅς εἰσὶν ἑκάστῳ τῶν ὄντων λόγοι; Πάνυ γε. Οὐκοῦν ὡς ἔστιν ἕκαστον, ἢ ὡς οὐκ ἔστιν; Ὡς ἔστιν. Εἰ γὰρ μέμνησαι ἔφη ὦ Κτήσιππε, καὶ ἄρτι ἐπεδείξαμεν μηδένα λέγοντα ὡς οὐκ ἔστι. τὸ γὰρ μὴ ὄν, οὐδεὶς ἐφάνη λέγων. Τί οὖν δὴ τοῦτο ἦ δ᾽ ὅς ὁ Κτήσιππος, ἧττόν τι ἀντιλέγομεν ἐγώ τε καὶ σύ; Πότερον οὖν ἦ δ᾽ ὅς ἀντιλέγοιμεν ἂν τοῦ αὐτοῦ πράγματος λόγον ἀμφότεροι λέγοντες, ἢ οὕτω μὲν ἂν δή που ταὐτὰ λέγοιμεν; Συνεχώρει.

Ἀλλ᾽ ὅταν μηδέτερος ἔφη τὸν τοῦ πράγματος λόγον λέγῃ, τότε ἀντιλέγοιμεν ἄν. ἢ οὕτω γε τὸ παράπαν, οὐδ᾽ ἂν μεμνημένος εἴη τοῦ πράγματος οὐδέτερος ἡμῶν. Καὶ τοῦτο συνωμολόγει. Ἀλλ᾽ ἄρα ἔφη ὅταν ἐγὼ μὲν τὸν τοῦ πράγματος λόγον λέγω, σὺ δὲ ἄλλου τινός, ἆρα τότε ἀντιλέγομεν; ἢ ἐγὼ λέγω μὲν τὸ πρᾶγμα, σὺ δὲ οὐδὲ λέγεις τοπαράπαν. ὁ δὲ μὴ λέγων, τῷ λέγοντι πῶς ἂν ἀντιλέγοι; Καὶ ὁ μὲν Κτήσιππος ἐσίγησεν. ἐγὼ δὲ θαυμάσας τὸν λόγον, πῶς ἔφην ὦ Διονυσόδωρε λέγεις, οὐ γάρ τοι ἀλλὰ τοῦτόν γε τὸν λόγον, πολλῶν δὴ καὶ πολλάκις ἀκηκοὼς ἀεὶ θαυμάζω. καὶ γὰρ οἱ ἀμφὶ Πρωταγόραν, σφόδρα ἐχρῶντο αὐτῷ, καὶ οἱ ἔτι παλαιότεροι. ἐμοὶ δὲ ἀεὶ θαυμαστός τις δοκεῖ εἶναι, καὶ τούς τε ἄλλους ἀνατρέπων, καὶ αὐτὸς αὑτόν. οἶμαι δὲ αὐτοῦ τὴν ἀλήθειαν παρὰ σοῦ μάλιστα πεύσεσθαι. ἄλλο τι ἢ ψευδῆ λέγειν οὐκ ἔστι. τοῦτο γὰρ δύναται ὁ λόγος. ἢ γάρ; ἀλλ᾽ ἢ λέγοντα τἀληθῆ λέγειν, ἢ μὴ λέγειν;

Συνεχώρει. Πότερον οὖν ψευδῆ μὲν λέγειν οὐκ ἔστι, δοξάζειν μέντοι ἔστιν; Οὐδὲ δοξάζειν ἔφη. Οὐδ᾽ ἄρα ψευδὴς ἦν δ᾽ ἐγὼ δόξα ἐστὶ τοπαράπαν. Οὐκ ἔφη. Οὐδ᾽ ἄρα ἀμαθία, οὐδ᾽ ἀμαθεῖς ἄνθρωποι. ἢ οὐ τοῦτ᾽ ἂν εἴη ἀμαθία, εἴπερ εἴη τὸ ψεύδεσθαι τῶν πραγμάτων; Πάνυ γε, ἔφη. Ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν, ἦν δ᾽ ἐγώ. Οὐκ ἔφη. Λόγου ἕνεκα ὦ Διονυσόδωρε λέγεις τὸν λόγον, ἵνα δὴ ἄτοπον λέγῃς, ἢ ὡς ἀληθῶς δοκεῖ σοι, οὐδεὶς εἶναι ἀμαθὴς ἀνθρώπων; Ἀλλὰ σὺ ἔφη ἔλεγξον. ἦ καὶ ἔστι τοῦτο κατὰ τὸν σὸν λόγον ἐξελέγξαι, μηδενὸς ψευδομένου; Οὐκ ἔστιν ἔφη ὁ Εὐθύδημος; οὐδ᾽ ἄρα ἐκέλευον ἔφην ἐγὼ νῦν δὴ ὁ Διονυσόδωρος ἐξελέγξαι. τὸ γὰρ μὴ ὄν, πῶς ἄν τις κελεύσαι; ὦ Εὐθύδημε ἦν δ᾽ ἐγώ, τὰ σοφὰ ταῦτα καὶ τὰ εὖ ἔχοντα, οὐ πάνυ τι μανθάνω, ἀλλὰ παχέως πως ἐννοῶ. ἴσως μὲν οὖν φορτικώτερόν τι ἐρήσομαι, ἀλλὰ συγγίνωσκε. ὅρα δή. εἰ γὰρ μήτε ψεύδεσθαί ἐστι, μήτε ψευδῆ δοξάζειν, μήτε ἀμαθῆ εἶναι, ἀλλ᾽ ὅτι οὐδ᾽ ἐξαμαρτάνειν ἐστί, ὅταν τίς τι πράττῃ. πράττοντα γάρ, οὐκ ἔστιν ἁμαρτάνειν τούτου ὃ πράττει. οὐχ οὕτω λέγετε; Πάνυ γ᾽ ἔφη. Τοῦτό ἐστιν ἤδη ἦν δ᾽ ἐγὼ τὸ φορτικὸν ἐρώτημα. εἰ γὰρ μὴ ἁμαρτάνομεν μήτε πράττοντες,

πράττοντες, μήτε λέγοντες, μήτε διανοούμενοι. ὑμεῖς ὦ πρὸς Διός, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, τίνος διδάσκαλοι ἥκετε; ἢ οὐκ ἄρτι ἔφατε ἀρετὴν κάλλιστ' ἂν παραδοῦναι ἀνθρώπων τῷ ἐθέλοντι μανθάνειν; Εἶτ' ἔφη ὦ Σώκρατες ὁ Διονυσόδωρος ὑπολαβὼν οὕτως εἶ Κρόνος, ὥστε ἃ τοπρῶτον εἴπομεν, νῦν ἀναμιμνήσκῃ. καὶ εἴ τι πέρυσιν εἶπον, νῦν ἀναμνησθήσῃ. τοῖς δ' ἐν τῷ παρόντι λεγομένοις οὐκ ἔχεις ὅ,τι χρῇ; Καὶ γάρ ἔφην ἐγὼ χαλεποί εἰσι, πάνυ εἰκότως. παρὰ σοφῶν γὰρ λέγονται. ἐπεὶ καὶ τούτῳ τῷ τελευταίῳ παγχάλεπον χρήσασθαί ἐστιν ᾧ λέγεις. τὸ γὰρ οὐκ ἔχω ὅ,τι χρῶμαι, ὅ,τι ποτὲ λέγεις ὦ Διονυσόδωρε; ἢ δηλονότι ὡς οὐκ ἔχω ἐξελέγξαι αὐτόν. ἐπεὶ εἰπέ τι σοι ἄλλο νοεῖ τοῦτο τὸ ῥῆμα. τὸ οὐκ ἔχω ὅ,τι χρήσωμαι τοῖς λόγοις. Ἀλλ' ὃ σὺ λέγεις ἔφη, τούτῳ τῷ πάνυ χαλεπὸν χρῆσθαι. ἐπεὶ ἀπόκριναι πρίν σε ἀποκρίνασθαι ἦν δ' ἐγὼ Διονυσόδωρε. Οὐκ ἀποκρίνῃ ἔφη; ἢ καὶ δίκαιον. Δίκαιον μέντοι ἔφη. Κατὰ τίνα λόγον; ἦν δ' ἐγώ. ἢ δηλονότι κατὰ τόνδε, ὅτι σὺ νῦν πάνσοφός τις ἡμῖν ἀφῖξαι περὶ λόγους, καὶ οἶσθα ὅ,τι δεῖ ἀποκρίνασθαι, καὶ ὅτε μή. καὶ νῦν οὐδ' ἂν ὁτιοῦν ἀποκρίνῃ, ἅτε γιγνώσκων ὅτι οὐ δεῖ.

Λαλεῖς ἔφη ἀμελήσας ἀποκρίνασθαι καὶ ὅτε μή. ἀλλ' ὠγαθὲ πείθου καὶ ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ ὁμολογεῖς με σοφὸν εἶναι. Πειστέον τοι ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ὡς ἔοικε. σὺ γὰρ ἄρχεις. ἀλλ' ἐρώτα. Πότερον οὖν ψυχὴν ἔχοντα νοεῖ τὰ νοοῦντα, ἢ καὶ τὰ ἄψυχα; Τὰ ψυχὴν ἔχοντα. Οἶσθα οὖν τι ἔφη ῥῆμα ψυχὴν ἔχον; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Τί οὖν ἄρτι ἤρου, ὅ,τι μοι νοεῖ τὸ ῥῆμα; Τί ἄλλο γε ἦν δ' ἐγώ, ἢ ἐξήμαρτον διὰ τὴν βλακείαν; ἢ οὐκ ἐξήμαρτον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὀρθῶς εἶπον, εἰπὼν ὅτι νοεῖ τὰ ῥήματα. πότερα φὴς ἐξαμαρτάνειν με ἢ οὔ; εἰ γὰρ μὴ ἐξήμαρτον, οὐδὲ σὺ ἐξελέγξεις, καίπερ σοφὸς ὤν. οὐδ' ἔχεις ὅτι χρῇ τῷ λόγῳ. εἰ δ' ἐξήμαρτον, οὐδ' οὕτως ὀρθῶς λέγεις, φάσκων οὐκ εἶναι ἐξαμαρτάνειν. καὶ ταῦτα οὐ πρὸς ἃ πέρυσιν ἔλεγες λέγω, ἀλλὰ ἔοικεν ἔφην ἐγὼ ὦ Διονυσόδωρέ τε καὶ Εὐθύδημε, οὗτος μὲν ὁ λόγος ἐν ταὐτῷ μένειν. καὶ ἔτι ὥσπερ τὸ παλαιὸν καταβαλὼν πίπτειν, καὶ ὥστε μὴ τοῦτο πάσχειν, οὐδ' ὑπὸ τῆς ὑμετέρας που τέχνης ἐξεύρηται, καὶ ταῦτα οὕτωσὶ θαυμαστῆς οὔσης εἰς ἀκρίβειαν λόγων.

Καὶ ὁ Κτήσιππος θαυμάσιά γε λέγετ' ἔφη ὦ ἄνδρες Θούριοι, εἴτε Χῖοι, εἴθ' ὁπόθεν καὶ ὅπῃ χαίρετον ὀνομαζόμενοι. ὡς ὑμῖν οὐδὲν μέλει τοῦ παραληρεῖν. Καὶ ἐγὼ φοβηθεὶς μὴ λοιδορία γένηται, πάλιν κατεπράϋνον τὸν Κτήσιππον. καὶ εἶπον, ὦ Κτήσιππε, καὶ νῦν δὴ ἃ πρὸς Κλεινίαν ἔλεγον, καὶ πρὸς σὲ ταὐτὰ ταῦτα λέγω. ὅτι οὐ γιγνώσκεις τῶν ξένων τὴν σοφίαν, ὅτι θαυμασία ἐστίν. ἀλλ' οὐκ ἐθέλετον ἡμῖν ἐπιδείξασθαι σπουδάζοντε, ἀλλὰ τὸν Πρωτέα μιμεῖσθον τὸν Αἰγύπτιον σοφιστήν, γοητεύοντε ἡμᾶς. ἡμεῖς οὖν τὸν Μενέλαον μιμώμεθα, καὶ μὴ ἀφιώμεθα τοῖν ἀνδροῖν, ἕως ἂν ἡμῖν ἐκφανῆτον ἐφ' ᾧ αὐτὼ σπουδάζετον. οἶμαι γάρ τι αὐτοῖν πάγκαλον φανεῖσθαι, ἐπειδὰν ἄρξωνται σπουδάζειν. ἀλλὰ δεώμεθα καὶ παραμυθώμεθα καὶ προσευχώμεθα αὐτοῖν ἐκφανῆναι. ἐγὼ οὖν μοι δοκῶ καὶ αὐτὸς πάλιν ὑφηγήσασθαι οἵω προσεύχομαι αὐτὼ φανῆναί μοι. ὅθεν γὰρ τοπρότερον ἀπέλιπον, τὰ ἐξῆς τούτοις πειράσομαι ὅπως ἂν δύνωμαι διελθεῖν, ἐάν πως ἐκκαλέσωμαι. καὶ ἐλεήσαντέ με καὶ οἰκτείραντε συντεταμένον καὶ σπουδάζοντα καὶ αὐτὼ σπουδάσητον. σὺ δὲ ὦ Κλεινία ἔφην ἀνάμνησόν με, πόθεν τότ' ἀπελίπομεν. ὡς μὲν οὖν ἐγὦμαι, ἐνθένδε ποθὲν φιλοσοφητέον ὡμολογήσαμεν τελευτῶντες. ἦ γάρ; Ναί ἦ δ' ὅς.

Ἡ δέ γε φιλοσοφία κτῆσις ἐπιστήμης. οὐχ οὕτως ἔφην; Ναί, ἔφη. Τίνα ποτ' οὖν ἂν κτησάμενοι ἐπιστήμην, ὀρθῶς κτησαίμεθα; ἆρ' οὐ τοῦτο μὲν ἁπλοῦν, ὅτι ταύτην ἥ τις ἡμᾶς ὀνήσει; Πάνυ γ' ἔφην.

Ἆρ' οὖν ἡμᾶς ἄν τι ὀνήσειεν, εἰ ἐπισταίμεθα γιγνώσκειν περιιόντες ὅπου τῆς γῆς χρυσίον πλεῖστον κατορώρυκται; Ἴσως ἔφη. Ἀλλὰ τὸ πρότερον ἦν δ' ἐγώ, τοῦτό γε ἐξηλέγξαμεν ὅτι οὐδὲν πλέον, οὐδ' εἰ ἄνευ πραγμάτων καὶ τοῦ ὀρύττειν τὴν γῆν, τὸ πᾶν ἡμῖν χρυσίον γένοιτο. ὥστε οὐδ' εἰ τὰς πέτρας χρυσᾶς ἐπισταίμεθα ποιεῖν, οὐδενὸς ἂν ἀξία ἡ ἐπιστήμη εἴη. εἰ γὰρ μὴ καὶ χρῆσθαι ἐπιστησόμεθα τῷ χρυσίῳ, οὐδὲν ὄφελος αὐτοῦ ἐφάνη ὄν. ἢ οὐ μέμνησαι ἔφην ἐγώ; Πάνυ γ' ἔφη μέμνημαι. Οὐδέ γε ὡς ἔοικε τῆς ἄλλης ἐπιστήμης ὄφελος γίγνεται οὐδέν, οὔτε χρηματιστικῆς, οὔτε ἰατρικῆς, οὔτε ἄλλης οὐδεμιᾶς ἥ τις ποιεῖν τι ἐπίσταται, χρῆσθαι δὲ μή, ὃ ἂν ποιήσῃ. οὐχ οὕτως; Συνέφη. Οὐδ' εἴ γε εἴ τις ἐστὶν ἐπιστήμη ὥστε ἀθανάτους ποιεῖν ἄνευ τοῦ ἐπίστασθαι τῇ ἀθανασίᾳ χρῆσθαι, οὐδὲ ταύτης ἔοικεν ὄφελος οὐδέν, εἴ τι δεῖ τοῖς πρόσθεν ὡμολογημένοις τεκμαίρεσθαι. Συνεδόκει ἡμῖν πάντα ταῦτα. Τοιαύτης τινὸς ἄρα ἡμῖν ἐπιστήμης δεῖ ὦ καλὲ παῖ ἦν δ' ἐγώ. ἐν ᾗ συμπέπτωκεν ἅμα τό, τε ποιεῖν, καὶ τὸ ἐπίστασθαι χρῆσθαι τούτῳ, ὃ ἂν ποιῇ. Φαίνεται ἔφη.

Πολλοῦ ἄρα δεῖ ὡς ἔοικεν ἡμᾶς λυροποιοὺς δεινοὺς εἶναι, καὶ τοιαύτης τινὸς ἐπιστήμης ἐπηβόλους. ἐνταῦθα γὰρ δὴ χωρὶς μὲν ἡ ποιοῦσα τέχνη, χωρὶς δὲ ἡ χρωμένη διῄρηται τοῦ αὐτοῦ πέρι. ἡ γὰρ λυροποιϊκή, καὶ ἡ κιθαριστικὴ πολὺ διαφέρετον ἀλλήλοιν. οὐχ οὕτω; Συνέφη. Οὐδὲ μὴν αὐλοποιϊκῆς γε δηλονότι δεόμεθα. καὶ γὰρ αὕτη ἑτέρα τοιαύτη. Συνεδόκει. Ἀλλὰ πρὸς θεῶν ἔφην ἐγώ, εἰ τὴν λογοποιϊκὴν τέχνην μάθοιμεν, ἆρά ἐστιν αὕτη, ἣν ἔδει κεκτημένους ἡμᾶς εὐδαίμονας εἶναι; Οὐκ οἶμαι ἔφη ἐγώ, ὁ Κλεινίας ὑπολαβών. Τίνι τεκμηρίῳ ἦν δ' ἐγὼ χρῇ; Ὁρῶ ἔφη τινὰς λογοποιούς, οἳ τοῖς ἰδίοις λόγοις, οἷς αὐτοὶ ποιοῦσιν οὐκ ἐπίστανται χρῆσθαι, ὥσπερ οἱ λυροποιοὶ ταῖς λύραις. ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἄλλοι δυνατοὶ χρῆσθαι οἷς ἐκεῖνοι εἰργάσαντο, οἱ λυροποιεῖν αὐτοὶ ἀδύνατοι. δῆλον οὖν ὅτι καὶ περὶ λόγους χωρὶς ἡ τοῦ ποιεῖν τέχνη, καὶ ἡ τοῦ χρῆσθαι. Ἱκανόν μοι δοκεῖς ἔφην ἐγὼ τεκμήριον λέγειν, ὅτι οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν λογοποιῶν

λογοποιῶν τέχνη, ἣν ἂν κτησάμενός τις εὐδαίμων εἴη. καί τοι ἐγὼ ᾤμην ἐνταῦθά που φανήσεσθαι τὴν ἐπιστήμην, ἣν δὴ πάλαι ζητοῦμεν. καὶ γάρ μοι οἵ τε ἄνδρες αὐτοὶ οἱ λογοποιοὶ ὅταν συγγίνωμαι αὐτοῖς, ὑπέρσοφοι ὦ Κλεινία δοκοῦσιν εἶναι. καὶ αὐτὴ ἡ τέχνη αὐτῶν θεσπεσία τις καὶ ὑψηλή. καὶ μέν τοι οὐδὲν θαυμαστόν. ἔστι γὰρ τῆς τῶν ἐπῳδῶν τέχνης μόριον, μικρῷ τε ἐκείνης ὑποδεεστέρα. ἡ μὲν γὰρ τῶν ἐπῳδῶν, ἐχέων τε καὶ φαλαγγίων καὶ σκορπίων, καὶ τῶν ἄλλων θηρίων τε καὶ νόσων κήλησίς ἐστιν. ἡ δέ, δικαστῶν τε καὶ ἐκκλησιαστῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων κήλησίς τε καὶ παραμυθία τυγχάνει οὖσα. ἢ σοί, ἔφην ἐγώ, ἄλλως πως δοκεῖ; Οὔκ. ἀλλ' οὕτω μοι φαίνεται ἔφη, ὡς σὺ λέγεις. Ποῖ οὖν ἔφην ἐγὼ τραποίμεθ' ἂν; ὅτι ἐπὶ ποίαν τέχνην; Ἐγὼ μὲν οὐκ εὐπορῶ, ἔφη. Ἀλλ' ἦν δ' ἐγὼ οἶμαι εὑρηκέναι. Τίνα; ἔφη ὁ Κλεινίας. Ἡ στρατηγική μοι δοκεῖ ἔφην τέχνη παντὸς μᾶλλον εἶναι, ἣν ἄν τις κτησάμενος εὐδαίμων εἴη. Οὐκ ἔμοι γε δοκεῖ. Πῶς; ἦν δ' ἐγώ. Θηρευτική τις ἥδε γε ἐστὶ τέχνη ἀνθρώπων. Τί δὴ οὖν; ἔφην ἐγώ. Οὐδεμία ἔφη τῆς θηρευτικῆς αὐτῆς ἐπιπλέον ἐστίν, ἢ ὅσον θηρεῦσαι καὶ χειρώσασθαι. ἐπειδὰν δὲ χειρώσωνται τοῦτο ὃ ἂν θηρεύωνται οὐ δύνανται τούτῳ χρῆσθαι. ἀλλ' οἱ μὲν κυνηγέται καὶ οἱ ἁλιεῖς, τοῖς ὀψοποιοῖς παραδιδόασιν. οἱ δ' αὖ γεωμέτραι, καὶ οἱ ἀστρονόμοι, καὶ οἱ λογιστικοί, θηρευτικοὶ γάρ εἰσι καὶ οὗτοι. οὐ γὰρ ποιοῦσιν τὰ διαγράμματα ἕκαστοι τούτων; ἀλλὰ τὰ ὄντα ἀνευρίσκουσιν. ἅτε οὖν χρῆσθαι αὐτοὶ αὐτοῖς οὐκ ἐπιστάμενοι, ἀλλὰ θηρεῦσαι μόνον, παραδιδόασι δή που τοῖς διαλεκτικοῖς καταχρῆσθαι αὐτῶν τοῖς εὑρήμασιν, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ παντάπασιν ἀνόητοί εἰσιν. Εἶεν ἦν δ' ἐγὼ ὦ κάλλιστε καὶ σοφώτατε Κλεινία, τοῦτο οὕτως ἔχει. Πάνυ μὲν οὖν. καὶ οἵ γε στρατηγοὶ ἔφη οὕτω τὸν αὐτὸν τρόπον. ἐπειδὰν ἢ πόλιν τινὰ θηρεύσωνται, ἢ στρατόπεδον, παραδιδόασι τοῖς πολιτικοῖς ἀνδράσι. αὐτοὶ γὰρ οὐκ ἐπίστανται χρῆσθαι τούτοις, ἃ ἐθήρευσαν. ὥσπερ οἶμαι οἱ ὀρτυγοθῆραι τοῖς ὀρτυγοτρόφοις παραδιδόασιν. εἰ οὖν ἡ δ' ὃς δεόμεθα ἐκείνης τῆς τέχνης, ἥ τις αὐτὴ ὃ ἂν κτήσηται, ἢ ποιήσασα, ἢ θηρευσαμένη αὐτή, καὶ ἐπιστήσεται χρῆσθαι, καὶ ἡ τοιαύτη ποιήσει ἡμᾶς μακαρίους, ἄλλην δή τινα ἔφη ζητητέον ἀντὶ τῆς στρατηγικῆς. Κρ. Τί λέγεις σὺ ὦ Σώκρατες, ἐκεῖνο τὸ μειράκιον τοιαῦτ' ἐφθέγξατο;

Σω. Οὐκ οἴει ὦ Κρίτων; Κρ. Μὰ Δί' οὐ μέν τοι. οἶμαι καὶ αὐτὸν ἐγὼ εἰ ταῦτ' εἶπεν, οὔτ' Εὐθυδήμου οὔτε ἄλλου οὐδενὸς ἔτ' ἀνθρώπου, δεῖσθαι εἰς παιδείαν. Σω. Ἀλλ' ἄρα ὦ πρὸς Διός μὴ ὁ Κτήσιππος ἦν ὁ ταῦτ' εἰπών; ἐγὼ γὰρ οὐ μέμνημαι. Κρ. Ποῖος Κτήσιππος; Σω. Ἀλλὰ μὴν τό γε εὖ οἶδα, ὅτι οὔτε Εὐθύδημος, οὔτε ὁ Διονυσόδωρος ἦν ὁ εἰπὼν ταῦτα. ἀλλ' ὦ δαιμόνιε Κρίτων, μή τις τῶν κρειττόνων, παρὼν αὐτὰ ἐφθέγξατο. ὅτι γὰρ ἤκουσά γε ταῦτα, εὖ οἶδα. Κρ. Καὶ μὰ Δία ὦ Σώκρατες. τῶν κρειττόνων μέν τοι τίς ἐμοὶ δοκεῖ καὶ πολύ γε. ἀλλὰ μετὰ τοῦτο ἔτι τινὰ ἐζητήσατε τέχνην καὶ εὕρετε ἐκείνην, ἢ οὐχ εὕρετε, ἧς ἕνεκα ἐζητεῖτε. Σω. Πόθεν ὦ μακάριε εὕρομεν; ἀλλ' ἦμεν πάνυ γελοῖοι, ὥσπερ τὰ παιδία τὰ τοὺς κορυδοὺς διώκοντα, ἀεὶ ᾠόμεθα ἑκάστην τῶν ἐπιστημῶν αὐτίκα λήψεσθαι. αἱ δ' ἀεὶ ὑπεξέφυγον. τὰς μὲν οὖν πολλάς, τί ἄν σοι λέγοιμι. ἐπὶ γὰρ δὴ τὴν βασιλικὴν ἐλθόντες τέχνην, καὶ διασκοπούμενοι αὐτήν, εἰ αὕτη εἴη ἡ τὴν εὐδαιμονίαν παρέχουσά τε καὶ ἀπεργαζομένη, ἐνταῦθα ὥσπερ εἰς λαβύρινθον ἐμπεσόντες, οἰόμενοι ἤδη ἐπὶ τέλει εἶναι, περικάμψαντες. πάλιν ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῆς ζητήσεως ἀνεφάνημεν ὄντες. καὶ τοῦ ἴσου δεόμενοι, ὅσουπερ ὅτε τὸ πρῶτον ἐζητοῦμεν. Κρ. Πῶς δὴ τοῦτο ὑμῖν συνέβη ὦ Σώκρατες; Σω. Ἐγὼ φράσω. ἔδοξε γὰρ δὴ ἡμῖν ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ βασιλικὴ τέχνη ἡ αὐτὴ εἶναι. Κρ. Τί οὖν δή; Σω. Ταύτῃ τῇ τέχνῃ ἥ τε στρατηγικὴ καὶ αἱ ἄλλαι παραδιδόναι ἄρχειν τῶν ἔργων, ὧν αὐταὶ δημιουργοί εἰσιν, ὡς μόνῃ ἐπισταμένῃ χρῆσθαι. σαφῶς οὖν ἐδόκει ἡμῖν αὕτη εἶναι ἣν ζητοῦμεν, καὶ ἡ αἰτία τοῦ ὀρθῶς πράττειν ἐν τῇ πόλει. καὶ ἀτεχνῶς κατὰ τὸ Αἰσχύλου ἰαμβεῖον, μόνη ἐν τῇ πρύμνῃ καθῆσθαι τῆς πόλεως, πάντα κυβερνῶσα, καὶ πάντων ἄρχουσα, καὶ πάντα χρήσιμα ποιεῖν;

Κρ. Οὐκοῦν καλῶς ὑμῖν ἐδόκει, ὦ Σώκρατες. Σω. Σὺ κρινεῖς ὦ Κρίτων, ἐὰν βούλῃ ἀκούειν καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συμβάντα ἡμῖν. αὖθις γὰρ δὴ πάλιν ἐσκοποῦμεν ὧδέ πως. φέρε πάντων ἄρχουσα ἡ βασιλικὴ τέχνη, τί ἡμῖν ἀπεργάζεται ἔργον, ἢ οὐδέν; Πάντως δή που ἡμεῖς ἔφαμεν πρὸς ἀλλήλους. οὐ καὶ σὺ ἂν ταῦτα φαίης ὦ Κρίτων; Κρ. Ἔγωγε. Σω. Τί οὖν ἂν φαίης αὐτῆς ἔργον εἶναι, ὥσπερ εἰ ἐγώ σε ἐρωτῴην. πάντων ἄρχουσα ἡ ἰατρικὴ ὧν ἄρχει, τί ἔργον παρέχεται; οὐ τὴν ὑγίειαν φαίης; Κρ. Ἔγωγε.

Σω. Τί δέ, ἡ ὑμετέρα τέχνη ἡ γεωργία πάντων ἄρχουσα ὧν ἄρχει, τί ἀπεργάζεται; οὐ τὴν τροφὴν ἂν φαίης τὴν ἐκ τῆς γῆς παρέχειν ἡμῖν; Κρ. Ἔγωγε. Σω. Τί δὲ ἡ βασιλικὴ πάντων ἄρχουσα ὧν ἄρχει, τί ἀπεργάζεται; ἴσως οὐ πάνυ γ' εὐπορεῖς. Κρ. Μὰ τὸν Δία ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὦ Κρίτων. ἀλλὰ τοσόνδε γε οἶσθα, ὅτι εἴπερ ἐστὶν αὕτη ἣν ἡμεῖς ζητοῦμεν, ὠφέλιμον αὐτὴν δεῖ εἶναι.

Κρ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν ἀγαθόν γέ τι δεῖ ἡμῖν αὐτὴν παραδιδόναι; Κρ. Ἀνάγκη ὦ Σώκρατες.

Σω. Ἀγαθὸν δέ γέ που ὡμολογήσαμεν ἀλλήλοις ἐγώ τε καὶ Κλεινίας, οὐδὲν εἶναι ἄλλο, ἢ ἐπιστήμην τινά.

Κρ. Ναὶ οὕτως ἔλεγες. Σω. Οὐκοῦν τὰ μὲν ἄλλα ἔργα ἃ φαίη ἄν τις πολιτικῆς εἶναι, πολλὰ δέ που ταῦτ' ἂν εἴη. οἷον πλουσίους τοὺς πολίτας παρέχειν καὶ ἐλευθέρους καὶ ἀστασιάστους, πάντα ταῦτα οὔτε κακά, οὔτε ἀγαθὰ ἐφάνη. ἔδει δὲ σοφοὺς ποιεῖν καὶ ἐπιστήμης μεταδιδόναι, εἴπερ ἔμελλεν αὕτη εἶναι ἡ ὠφελοῦσά τε καὶ εὐδαίμονας ποιοῦσα. Κρ. Ἔστι ταῦτα. τότε γοῦν οὕτως ὑμῖν ὡμολογήθη ὡς σὺ τοὺς

λόγους

λόγους ἀπήγγειλας. Σω. ἆρ' οὖν ἡ βασιλικὴ σοφοὺς ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀγαθούς; Κρ. Τί γὰρ κωλύει ὦ Σώκρατες; Σω. Ἀλλ' ἆρα πάντας καὶ πάντα ἀγαθούς, καὶ πᾶσαν ἐπιστήμην; σκυτοτομικήν τε καὶ τεκτονικὴν, καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας αὕτη ἡ παραδιδοῦσά ἐστιν; Κρ. Οὐκ οἶμαι ἔγωγε ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλὰ τίνα δὴ ἐπιστήμην, ἢ τί χρησόμεθα; τῶν μὲν γὰρ ἔργων, οὐδενὸς δεῖ αὐτὴν δημιουργὸν εἶναι τῶν μήτε κακῶν μήτε ἀγαθῶν. ἐπιστήμην δὲ παραδιδόναι μηδεμίαν ἄλλην, ἢ αὐτὴν ἑαυτήν. λέγωμεν δὴ οὖν τίς ποτέ ἐστιν αὕτη, ἢ τί χρησόμεθα; βούλει φῶμεν ὦ Κρίτων ᾗ τοὺς ἄλλους ἀγαθοὺς ποιήσομεν; Κρ. Πάνυ γε. Σω. Οἳ τί ἔσονται ἡμῖν ἀγαθοί, καὶ τί χρήσιμοι; ἢ ἔτι λέγωμεν ὅτι ἄλλους ποιήσουσιν, οἱ δὲ ἄλλοι ἐκεῖνοι ἄλλους; ὅτι δέ ποτε ἀγαθοί εἰσιν, οὐδαμοῦ ἡμῖν φαίνονται. ἐπειδὴ περ τὰ ἔργα τὰ λεγόμενα εἶναι τῆς πολιτικῆς ἀπεδοκιμάσαμεν. ἀλλ' ἀτεχνῶς τὸ λεγόμενον, ὁ Διὸς Κόρινθος γίγνεται. καὶ ὅπερ ἔλεγον τοῦ ἴσου ἡμῖν ἐνδεῖ, ἢ ἔτι πλέονος πρὸς τὸ εἰδέναι τίς ποτ' ἐστὶν ἡ ἐπιστήμη ἐκείνη, ἣ ἡμᾶς εὐδαίμονας ποιήσει. Κρ. Νὴ τὸν Δία ὦ Σώκρατες, εἰς πολλήν γε ἀπορίαν ὡς ἔοικεν ἀφίκεσθε. Σω. Ἔγωγε οὖν καὶ αὐτὸς ὦ Κρίτων, ἐπειδὴ ἐν ταύτῃ τῇ ἀπορίᾳ ἐνεπεπτώκειν, πᾶσαν ἤδη φωνὴν ἠφίειν, δεόμενος τοῖν ξένοιν. ὥσπερ Διοσκούρω ἐπικαλούμενος, σῶσαι ἡμᾶς ἐμέ τε καὶ τὸ μειράκιον ἐκ τῆς τρικυμίας τοῦ λόγου. καὶ παντὶ τρόπῳ σπουδάσαι, καὶ σπουδάσαντας ἐπιδεῖξαι, τίς ποτ' ἐστὶν ἡ ἐπιστήμη, ἧς τυχόντες ἂν καλῶς τὸν ἐπίλοιπον βίον διέλθοιμεν. Κρ. Τί οὖν, ἠθέλησέ τι ὑμῖν ἐπιδεῖξαι ὁ Εὐθύδημος; Σω. Πῶς γὰρ οὔ; καὶ ἤρξατό γε ὦ ἑταῖρε, πάνυ μεγαλοφρόνως τοῦ λόγου ὧδε. Πότερόν δή σε ἔφη ὦ Σώκρατες, ταύτην τὴν ἐπιστήμην περὶ ἣν πάλαι ἀπορεῖτε διδάξω, ἢ ἐπιδείξω ἔχοντα; ὦ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ. ἔστι δὲ ἐπὶ σοὶ τοῦτο; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἐπίδειξον τοίνυν με νὴ Δί' ἔφην ἐγὼ ἔχοντα. πολὺ γὰρ ῥᾷον, ἢ μανθάνειν, τηλικόνδε ἄνδρα. Φέρε δή μοι ἀπόκριναι, ἔφη. ἔστιν ὅ, τι ἐπίστασαι; Πάνυ γε ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολλὰ σμικρά γε. Ἀρκεῖ ἔφη, ἆρ' οὖν δοκεῖς οἷόν τέ τι τῶν ὄντων τοῦτο ὃ τυγχάνει ὄν, αὐτὸ τοῦτο μὴ εἶναι; Ἀλλὰ μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Οὐκοῦν σὺ ἔφη ἐπίστασαί τι; Ἔγωγε. Οὐκοῦν ἐπιστήμων εἶ, εἴπερ ἐπίστασαι; Πάνυ γε τούτου γε αὐτοῦ. Οὐδὲν διαφέρει. ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη σε ἔχει πάντα ἐπίστασθαι ἐπιστήμονά γε ὄντα. Μὰ Δί' ἔφην ἐ[γώ], ἐπεὶ πολλὰ ἄλλ' οὐκ ἐπίσταμαι. Οὐκοῦν εἴ τι μὴ ἐπίστασαι, οὐκ ἐπιστήμων εἶ; Ἐκείνου γε ὦ φίλε ἦν δ' ἐγώ. Ἧττον οὖν τι ἔφη οὐκ ἐπιστήμων εἶ, ἄρτι δὲ ἐπιστήμων ἔφησθα εἶναι. καὶ οὕτω τυγχάνεις ὢν αὐτὸς οὗτος ὃς εἶ. καὶ αὖ πάλιν οὐκ εἶ, κατὰ ταυτὰ ἅμα. Εἶεν ἦν δ' ἐγὼ Εὐθύδημε. τὸ γὰρ λεγόμενον, καλὰ δὴ πάντα λέγεις. πῶς οὖν ἐπίσταμαι ἐκείνην τὴν ἐπιστήμην ἣν ἐζητοῦμεν, ὡς δὴ τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, τὸ αὐτὸ εἶναί τε καὶ μή; εἴπερ ἓν ἐπίσταμαι, ἅπαντα ἐπίσταμαι. οὐ γὰρ ἂν εἴην ἐπιστήμων τε καὶ ἀνεπιστήμων ἅμα. εἰ δὲ πάντα ἐπίσταμαι, κἀκείνην δὴ τὴν ἐπιστήμην ἔχω. ἆρα οὕτω λέγεις; καὶ τοῦτό ἐστι τὸ σοφόν; Αὐτὸς σαυτόν γε δὴ ἐξελέγχεις ἔφη ὦ Σώκρατες. Τί δὲ ἦν δ' ἐγὼ ὦ Εὐθύδημε σὺ οὐ πέπονθας τοῦτο τὸ αὐτὸ πάθος; ἐγὼ γὰρ τοι μετὰ σοῦ ὁτιοῦν ἂν πάσχων, καὶ μετὰ Διονυσοδώρου τοῦδε φίλης κεφαλῆς, οὐκ ἂν πάνυ ἀγανακτοίην. εἰπέ μοι, σφὼ οὐχὶ τὰ μὲν ἐπίστασθον τῶν ὄντων, τὰ δὲ οὐκ ἐπίστασθον; Ἥκιστά γε ἔφη ὦ Σώκρατες ὁ Διονυσόδωρος. Πῶς λέγετον ἔφην ἐγώ; ἀλλ' οὐδὲν ἄρα ἐπίστασθον; Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς. Πάντ' ἄρα ἔφην ἐπίστασθον, ἐπειδή περ καὶ ὁτιοῦν. Πάντ' ἔφη, καὶ σύ γε πρός. εἴπερ καὶ ἓν ἐπίστασαι, πάντα ἐπίστασαι. ὦ Ζεῦ ἔφην ἐγὼ ὡς θαυμαστὸν λέγεις, καὶ ἀγαθὸν μέγα πέφανται. μῶν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πάντ' ἐπίστανται, ἢ οὐδέν; Οὐ γὰρ δή που ἔφη. τὰ μὲν ἐπίστανται, τὰ δ' οὐκ ἐπίστανται. καὶ εἰσὶν ἅμα ἐπιστήμονές τε καὶ ἀνεπιστήμονες. Ἀλλὰ τί ἦν δ' ἐγώ; Πάντες ἦ δ' ὅς πάντα ἐπίστανται, εἴπερ καὶ ἕν. ὦ πρὸς τῶν θεῶν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Διονυσόδωρε. δῆλοι γάρ μοι ἐστὸν ἤδη, ὅτι σπουδάζετον, καὶ μόλις ὑμᾶς προυκαλεσάμην σπουδάζειν. αὐτὼ τῷ ὄντι πάντα ἐπίστασθον, οἷον τεκτονικὴν καὶ σκυτικήν; Πάνυ γ' ἔφη. ἦ καὶ νευρορραφεῖν ἂν δυνατὼ ἐστόν; Καὶ ναὶ μὰ Δία καττύειν ἔφη. ἦ καὶ τὰ τοιαῦτα τοὺς ἀστέρας ὁπόσοι εἰσί, καὶ τὴν ἄμμον; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς. Εἶτ' οὐκ ἂν οἴει ὁμολογῆσαι ἡμᾶς; Καὶ ὁ Κτήσιππος ὑπολαβών, πρὸς Διός ἔφη Διονυσόδωρε τεκμήριόν τί μοι τούτων ἐπιδείξατον τοιόνδε, ᾧ εἴσομαι ὅτι ἀληθῆ λέγετον. Τί ἐπιδείξω ἔφη; Οἶσθα Εὐθύδημον, ὁπόσους ὀδόντας ἔχει; καὶ ὁ Εὐθύδημος, ὁπόσους σύ; Οὐκ ἐξαρκεῖ σοι ἔφη ἀκοῦσαι ὅτι πάντα ἐπιστάμεθα; Μηδαμῶς ἦ δ' ὅς. ἀλλὰ τοῦτο ἔτι ἡμῖν μόνον εἴπατον καὶ ἐπιδείξατον, ὅτι ἀληθῆ λέγετον. καὶ ἐὰν εἴπητον, ὁπόσους ἑκάτερος ἔχει ὑμῶν. καὶ φαίνησθε γνῶντες ἡμῶν ἀριθμησάντων, ἤδη πεισόμεθα ὑμῖν καὶ τἆλλα. ἡγουμένω οὖν σκώπτεσθαι οὐκ ἐθελέτην, ἀλλ' ὡμολογησάτην πάντα χρήματα ἐπίστασθαι, καθ' ἓν ἕκαστον ἐρωτώμενοι ὑπὸ Κτησίππου. ὁ γὰρ Κτήσιππος, πάνυ ἀπαρακαλύπτως, οὐδὲν ὅ, τι οὐκ ἠρώτα τελευτῶν καὶ τὰ αἴσχιστα εἰ ἐπισταίσθην. τὼ δέ, ἀνδρειότατα ὁμόσε ᾔτην τοῖς ἐρωτήμασιν ὁμολογοῦντες εἰδέναι. ὥσπερ οἱ κάπροι οἱ πρὸς τὴν πληγὴν ὁμόσε ὠθούμενοι. ὥστ' ἔγωγε καὶ αὐτὸς ὦ Κρίτων ὑπ' ἀπιστίας ἠναγκάσθην τελευτῶν ἐρέσθαι τὸν Εὐθύδημον, εἰ καὶ ὀρχεῖσθαι ἐπίσταιτο ὁ Διονυσόδωρος. Ὁ δέ, πάνυ ἔφη. Οὐ δή που ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἐς μαχαίρας γε κυβιστᾶν, καὶ ἐπὶ τροχοῦ δινεῖσθαι, τηλικοῦτος ὤν. οὕτω πόρρω σοφίας ἥκεις; Οὐδὲν ἔφη ὅτι οὔ. Πότερον δὲ ἦν δ' ἐγώ, πάντα νῦν μόνον ἐπίστασθον, ἢ καὶ ἀεί; Καὶ ἀεί, ἔφη. Καὶ ὅτε παιδία ἦστην, καὶ εὐθὺς γε-

ὠ νόμενοι

νόμενοι ἐπίστασθε; Πάντα, ἐφάτην ἅμα ἀμφοτέρω. Καὶ ἡμῖν μὲν ἄπιστον ἐδόκει εἶναι τὸ πρᾶγμα. ὁ δ' Εὐθύδημος, ἀπιστεῖς ἔφη ὦ Σώκρατες; Πλήν γ' ὅτι ἐγὼ εἰκὸς ὑμᾶς εἶναι σοφοὺς εἶναι. Ἀλλ' ἦν ἔφη ἐθελήσῃς μοι ἀποκρίνεσθαι, ἐγὼ ἐπιδείξω καὶ σὲ ταῦτα τὰ θαυμαστὰ ὁμολογοῦντα. Ἀλλὰ μὴν ἦν δ' ἐγὼ ἥδιστα ταῦτα ἐξελέγχομαι. εἰ γάρ τοι λέληθα ἐμαυτὸν σοφὸς ὤν, σὺ δὲ τοῦτο ἐπιδείξεις ὡς πάντα ἐπίσταμαι καὶ ἀεί, τί μεῖζον ἕρμαιον αὐτοῦ ἂν εὕροιμι ἐν παντὶ τῷ βίῳ. Ἀποκρίνου δή, ἔφη. Ὡς ἀποκρινουμένου ἐρώτα. ἆρ' οὖν ἔφη ὦ Σώκρατες ἐπιστήμων του εἶ, ἢ οὔ; Ἔγωγε. Πότερον οὖν ᾧ ἐπιστήμων εἶ, τούτῳ καὶ ἐπίστασαι, ἢ ἄλλῳ τῳ; ᾧ ἐπιστήμων. οἶμαι γάρ σε ψυχὴν λέγειν. ἢ οὐ τοῦτο λέγεις; Οὐκ αἰσχύνῃ ἔφη ὦ Σώκρατες, ἐρωτώμενος αὐτὸς ἐρωτᾶν; Εἶεν ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ πῶς ποιῶ; οὕτω γὰρ ποιήσω ὅπως ἂν σὺ κελεύῃς, ὅταν μὴ εἰδῶ ὅ, τι ἐρωτᾷς. κελεύεις με ὅμως ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ μὴ ἐπανέρεσθαι.

Ὑπολαμβάνεις γὰρ δή που τί ἔφη, ὃ λέγω; Ἔγωγε, ἦν δ' ἐγώ. Πρὸς τοῦτο τοίνυν ἀποκρίνου, ὃ ὑπολαμβάνεις. Τί οὖν ἔφην, ἂν σὺ μὲν ἄλλῃ ἐρωτᾷς διανοούμενος, ἐγὼ δὲ ἄλλῃ ὑπολάβω, ἔπειτα πρὸς τοῦτο ἀποκρίνωμαι, ἐξαρκεῖ σοι ἐὰν μηδὲν πρὸς ἔπος ἀποκρίνωμαι; Ἐμοί γε, ἦ δ' ὅς. οὐ μέντοι σοί γε, οἶμαι. Οὐ τοίνυν μὰ Δία ἀποκρινοῦμαι ἦν δ' ἐγὼ πρότερον, πρὶν ἂν πύθωμαι. Οὐκ ἀποκρίνῃ ἔφη πρὸς ἃ ἂν ἀεὶ ὑπολαμβάνοις, ὅτι ἔχων φλυαρεῖς, καὶ ἀρχαιότερος εἶ τοῦ δέοντος. Κἀγὼ ἔγνων αὐτὸν ὅτι μοι χαλεπαίνοι, διαστέλλοντι τὰ λεγόμενα, βουλόμενός με θηρεῦσαι τὰ ὀνόματα περιστήσας. ἀνεμνήσθην οὖν τοῦ Κόννου, ὅτι μοι κἀκεῖνος χαλεπαίνει ἑκάστοτε, ὅταν αὐτῷ μὴ ὑπείκω. ἔπειτά μου ἧττον ἐπιμελεῖται ὡς ἀμαθοῦς ὄντος. ἐπειδὴ οὖν διενοούμην καὶ παρὰ τοῦτον φοιτᾶν, ᾠήθην δεῖν ὑπείκειν, μή με σκαιὸν ἡγησάμενος φοιτητὴν μὴ προσδέχοιτο. εἶπον οὖν. ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι Εὐθύδημε οὕτω ποιεῖν, ποιητέον, σὺ γὰρ πάντως που κάλλιον ἐπίστασαι διαλέγεσθαι, ἢ ἐγώ. τέχνην ἔχων ἰδιώτου ἀνθρώπου. ἐρώτα οὖν πάλιν ἐξ ἀρχῆς. Ἀποκρίνου δὴ ἔφη πάλιν. πότερον ἐπίστασαί τῳ ἃ ἐπίστασαι, ἢ οὔ; Ἔγωγε ἔφην τῇ γε ψυχῇ. Οὗτος αὖ ἔφη προσαποκρίνεται τοῖς ἐρωτωμένοις. οὐ γὰρ ἔγωγε ἐρωτῶ ὅτῳ, ἀλλ' εἰ ἐπίστασαί τῳ. Πλέον αὖ ἔφην ἐγὼ τοῦ δέοντος ἀπεκρινάμην ὑπὸ ἀπαιδευσίας. ἀλλὰ συγγίνωσκέ μοι. ἀποκρινοῦμαι γὰρ ἤδη ἁπλῶς ὅτι ἐπίσταμαί τῳ ἀεὶ ἃ ἐπίσταμαι. Πότερον ἦ δ' ὅς, τῷ αὐτῷ τούτῳ γ' ἀεί, ἢ ἔστι μὲν ὅτε τούτῳ, ἔστι δὲ ὅτε ἑτέρῳ; ἀεὶ ὅταν ἐπίστωμαι, ἦν δ' ἐγὼ τούτῳ. Οὐκ αὖ ἔφη παύσῃ παραφθεγγόμενος. Ἀλλ' ὅπως μή τι ἡμᾶς σφάλῃ τὸ ἀεὶ τοῦτο. Οὔκουν ἡμᾶς γε ἔφη, ἀλλ' εἴπερ σέ. ἀλλ' ἀποκρίνου, ἦ ἀεὶ τούτῳ ἐπίστασαι; Ἀεὶ ἦν δ' ἐγώ. ἐπειδὴ δεῖ ἀφελεῖν τὸ ὅταν. Οὐκοῦν ἀεὶ μὲν τούτῳ ἐπίστασαι; ἀεὶ δ' ἐπιστάμενος πότερον τὰ μὲν τούτῳ ἐπίστασαι ᾧ ἐπίστασαι, τὰ δ' ἄλλῳ, ἢ τούτῳ πάντα; Τούτῳ ἔφην ἐγὼ ἅπαντα, ἅ γ' ἐπίσταμαι. Τοῦτ' ἐκεῖνο ἔφη ἥκει τὸ αὐτὸ παράφθεγμα. Ἀλλ' ἀφαιρῶ ἔφην ἐγὼ τὸ ἅ γ' ἐπίσταμαι. Ἀλλὰ μὴ δὲ ἓν ἔφη ἀφέλῃς. οὐδὲν γάρ σου δέομαι. ἀλλά μοι ἀπόκριναι, δύναιο ἂν ἅπαντα ἐπίστασθαι εἰ μὴ πάντα ἐπίσταιο. Τέρας γὰρ ἂν εἴη, ἦν δ' ἐγώ. Καὶ ὃς εἶπε. προστίθει τοίνυν ἤδη ὅ, τι βούλει. ἅπαντα γὰρ ὁμολογεῖς ἐπίστασθαι.

Ἔοικα ἔφην ἐγώ, ἐπειδή περ γε οὐδεμίαν ἔχει δύναμιν τὸ ἐπίσταμαι. πάντα δὲ ἐπίσταμαι. οὐκοῦν καὶ ἀεὶ ὡμολόγηκας ἐπίστασθαι τούτῳ ᾧ ἐπίστασαι, εἴτε ὅταν ἐπίστῃ, εἴτε ὅπως βούλει. ἀεὶ γὰρ ὡμολόγηκας ἐπίστασθαι, καὶ ἅμα πάντα. δῆλον οὖν ὅτι καὶ παῖς ὢν ἠπίστω, καὶ ὅτ' ἐγίγνου, καὶ ὅτ' ἐφύου, καὶ πρὶν αὐτὸς γενέσθαι, καὶ πρὶν οὐρανὸν καὶ γῆν γενέσθαι ἠπίστω ἅπαντα εἴπερ ἀεὶ ἐπίστασαι. Καὶ ναὶ μὰ Δία ἔφη αὐτὸς ἀεὶ ἐπιστήσῃ, καὶ ἅπαντα ἂν ἐγὼ βούλωμαι. Ἀλλὰ βουληθείης ἦν δ' ἐγώ, ὦ πολυτίμε Εὐθύδημε, εἰ δὴ τῷ ὄντι ἀληθῆ λέγεις. ἀλλ' οὐ σοὶ πάνυ πιστεύω ἱκανῷ εἶναι, εἰ μή σοι συμβουληθείη ὁ ἀδελφός σου οὑτωσὶ Διονυσόδωρος. οὕτω δὲ τάχα ἄν. εἴπετον δέ μοι ἦν δ' ἐγώ. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα οὐκ ἔχω ὑμῖν πῶς ἀμφισβητοίην, οὕτως εἰς σοφίαν τεράστιοιν ἀνθρώποις, ὅπως οὐ πάντα ἐγὼ ἐπίσταμαι, ἐπειδή περ ὑμεῖς φατέ. τὰ δὲ τοιάδε πῶς φῶ ἐπίστασθαι Εὐθύδημε ὡς ἀγαθοὶ ἄνδρες ἄδικοί εἰσιν. φέρε εἰπὲ τοῦτο ἐπίσταμαι, ἢ οὐκ ἐπίσταμαι. Ἐπίστασαι μέντοι ἔφη. Τί ἦν δ' ἐγὼ ὅτι οὐκ ἄδικοί εἰσιν οἱ ἀγαθοί; Πάνυ γε, ἦν δ' ἐγὼ πάλαι. ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλ' ὡς ἄδικοί εἰσιν οἱ ἀγαθοί, ποῦ ἐγὼ τοῦτο ἔμαθον;

Οὐδαμοῦ ἔφη ὁ Διονυσόδωρος. Οὐκ ἄρα ἐπίσταμαι, ἔφην τοῦτο ἐγώ. Διαφθείρεις ἔφη τὸν λόγον ὁ Εὐθύδημος πρὸς τὸν Διονυσόδωρον, καὶ φανήσεται οὑτοσὶ οὐκ ἐπιστάμενος, καὶ ἐπιστήμων ὢν καὶ ἀνεπιστήμων. Καὶ ὁ Διονυσόδωρος ἠρυθρίασεν. Ἀλλὰ σὺ ἦν δ' ἐγώ, πῶς λέγεις ὦ Εὐθύδημε; οὐ δοκεῖ σοι ὀρθῶς ὁ ἀδελφὸς λέγειν, ὁ πάντα εἰδώς; Ἀδελφὸς γὰρ ἔφη ἐγώ εἰμι Εὐθυδήμου ταχὺ ὑπολαβὼν ὁ Διονυσόδωρος. Κἀγὼ εἶπον, ἔασον ὠγαθὲ ἕως ἂν Εὐθύδημός με διδάξῃ ὡς ἐπίσταμαι τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ὅτι ἄδικοί εἰσι. καὶ μή μοι φθονήσῃς τοῦ μαθήματος. Φεύγεις ἔφη ὦ Σώκρατες ὁ Διονυσόδωρος, καὶ οὐκ ἐθέλεις ἀποκρίνεσθαι. Εἰκότως γ' εἶπον ἐγώ. ἥττων γάρ εἰμι καὶ τοῦ ἑτέρου ὑμῶν. ὥστε πολλοῦ δέω μὴ οὐ δύο γε φεύγειν. πολὺ γάρ που εἰμὶ φαυλότερος τοῦ Ἡρακλέους, ὃς οὐχ οἷός τε ἦν τῇ τε ὕδρᾳ διαμάχεσθαι σοφιστρίᾳ οὔσῃ, καὶ διὰ τὴν σοφίαν ἀνιείσῃ, εἰ μίαν κεφαλὴν ἀποτμηθείη τοῦ λόγου, πολλὰς ἀντὶ τῆς μιᾶς. καὶ καρκίνῳ ἑτέρῳ τινὶ σοφιστῇ ἐκ θαλάττης ἀφιγμένῳ, νεωστί μοι δοκεῖν καταπεπλευκότι. ὃς ἐπειδὴ αὐτὸν ἐλύπει οὕτως ἐκ τοῦ ἐπ' ἀριστερὰ λέγων καὶ δάκνων, τὸν Ἰόλεων τὸν ἀδελφιδοῦν βοηθὸν ἐπεκαλέσατο, ὁ δὲ αὐτῷ ἱκανῶς ἐβοήθησεν. ὁ δ' ἐμὸς Ἰόλεως Πατροκλῆς εἰ ἔλθοι, πλέον

ἂν θάτε-

ἂν θάτερον ποιήσειεν. Ἀπόκριναι δὴ ἔφη ὁ Διονυσόδωρος, ὁπότε σοι ταῦτα ὑμνεῖται. πότερον ὁ Ἰόλεως τοῦ Ἡρακλέους μᾶλλον ἦν ἀδελφιδοῦς, ἢ σός. Κράτιστον τοίνυν μοι ὦ Διονυσόδωρε ἦν δ' ἐγώ, ἀποκρίνασθαί σοι. οὐ γὰρ μὴ ἀνῇς ἐρωτῶν. σχεδόν τι ἐγὼ τοῦτ' εὖ οἶδα φθονῶν καὶ διακωλύων, ἵνα μὴ διδάξῃ με Εὐθύδημος ἐκεῖνο τὸ σοφόν. Ἀποκρίνου δὴ ἔφη. Ἀποκρίνομαι δὴ εἶπον, ὅτι τοῦ Ἡρακλέους ἦν ὁ Ἰόλεως ἀδελφιδοῦς. ἐμὸς δ' ὡς ἐμοὶ δοκεῖν, οὐδ' ὁπωστιοῦν. οὐ γὰρ Πατροκλῆς ἦν αὐτῷ πατήρ, ὁ ἐμὸς ἀδελφός. ἀλλὰ παραπλήσιον μὲν τοὔνομα Ἰφικλῆς ὁ Ἡρακλέους ἀδελφός. Πατροκλῆς δὲ ἦ δ' ὃς σός;

Πάνυ γ' ἔφην ἐγώ, ὁμομήτριός γε, οὐ μέντοι ὁμοπάτριος. Ἀδελφὸς ἄρα ἐστί σοι, καὶ οὐκ ἀδελφός.

Οὐχ ὁμοπάτριός γε ὦ βέλτιστε, ἔφην. ἐκείνου μὲν γὰρ Χαιρέδημος ἦν πατήρ, ἐμὸς δὲ Σωφρονίσκος.

Πατὴρ δὲ ἦν ἔφη Σωφρονίσκος καὶ Χαιρέδημος; Πάνυ γ' ἔφην. ὁ μέν γε ἐμός, ὁ δὲ ἐκείνου. Οὐκοῦν ἦ δ' ὃς ἕτερος ἦν Χαιρέδημος τοῦ πατρός; Τοὐμοῦ γ' ἔφην ἐγώ. Ἆρ' οὖν πατὴρ ἦν ἕτερος ὢν πατρός, ἢ σὺ εἶ ὁ αὐτὸς τῷ λίθῳ; Δέδοικα μὲν ἔγωγ' ἔφην, μὴ φανῶ ὑπὸ σοῦ ὁ αὐτός. οὐ μέντοι μοι δοκῶ. Οὐκοῦν ἕτερος εἶ ἔφη τοῦ λίθου; Ἕτερος μέντοι. Ἄλλο τι οὖν ἕτερος ἦ δ' ὃς ὢν λίθου, οὐ λίθος εἶ. καὶ ἕτερος ὢν χρυσοῦ, οὐ χρυσός εἶ; Ἔστι ταῦτα. Οὐκοῦν καὶ ὁ Χαιρέδημος ἔφη ἕτερος ὢν πατρός, οὐκ ἂν πατὴρ εἴη; Ἔοικεν ἦν δ' ἐγώ, οὐ πατὴρ εἶναι. Εἰ γὰρ δήπου ἔφη πατήρ ἐστιν ὁ Χαιρέδημος, ὑπολαβὼν ὁ Εὐθύδημος, πάλιν αὖ ὁ Σωφρονίσκος ἕτερος ὢν πατρὸς οὐ πατήρ ἐστιν. ὥστε σὺ ὦ Σώκρατες ἀπάτωρ εἶ. Καὶ ὁ Κτήσιππος ἐκδεξάμενος, ὁ δὲ ὑμέτερος ἔφη αὖ πατὴρ οὐ ταὐτὰ ταῦτα πέπονθεν; ἕτερός ἐστι τοὐμοῦ πατρός. Πολλοῦ γ' ἔφη δεῖ ὁ Εὐθύδημος. Ἀλλὰ ἦ δ' ὃς ὁ αὐτός; Ὁ αὐτὸς μέντοι. οὐ γὰρ συμβουλοίμην. Ἀλλὰ πότερον ὦ Εὐθύδημε ἐμὸς μόνος ἐστὶ πατήρ, ἢ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων;

Καὶ τῶν ἄλλων ἔφη. ἢ οἴει τὸν αὐτὸν πατέρα ὄντα, οὐ πατέρα εἶναι; Ὤμην δῆτα ἔφη ὁ Κτήσιππος. Τί δὲ ἦ δ' ὅς; χρυσὸν ὄντα μὴ χρυσὸν εἶναι, ἢ ἄνθρωπον ὄντα μὴ ἄνθρωπον; Μὴ γὰρ ἔφη ὁ Κτήσιππος ὦ Εὐθύδημε τὸ λεγόμενον οὐ λίνον λίνῳ συνάπτεις. δεινὸν γὰρ λέγεις πρᾶγμα, εἰ ὁ σὸς πατὴρ πάντων ἐστὶ πατήρ. Ἀλλ' ἔστιν, ἔφη. Πότερον ἀνθρώπων ἦ δ' ὃς ὁ Κτήσιππος, ἢ καὶ ἵππων, ἢ καὶ τῶν ἄλλων πάντων ζώων; Πάντων ἔφη. Ἦ καὶ μήτηρ ἡ μήτηρ; Καὶ ἡ μήτηρ γε. Καὶ τῶν ἐχίνων ἄρα ἔφη ἡ σὴ μήτηρ μήτηρ ἐστὶ τῶν θαλαττίων; Καὶ ἡ σή γ' ἔφη. Καὶ σὺ ἄρα ἀδελφὸς εἶ τῶν κωβιῶν καὶ κυναρίων καὶ χοιριδίων. Καὶ γὰρ σύ ἔφη. Καὶ πρὸς ἄρα σοι πατήρ ἐστι καὶ κύων; Καὶ γὰρ σοί, ἔφη.

Αὐτίκα δέ γε ἦ δ' ὃς ὁ Διονυσόδωρος ἄν μοι ἀποκρίνῃ ὦ Κτήσιππε, ὁμολογήσεις ταῦτα. εἰπὲ γάρ μοι, ἔστι σοι κύων; Καὶ μάλα πονηρός, ἔφη ὁ Κτήσιππος. Ἔστιν οὖν αὐτῷ κυνίδια; Καὶ μάλ' ἔφη ἕτερα τοιαῦτα. Οὐκοῦν πατήρ ἐστιν αὐτῶν ὁ κύων; Ἔγωγέ τοι εἶδον ἔφη αὐτὸν ὀχεύοντα τὴν κύνα.

Τί οὖν, οὐ σός ἐστιν ὁ κύων; Πάνυ γε ἔφη. Οὐκοῦν πατὴρ ὤν, σός ἐστιν. ὥστε σὸς πατὴρ γίγνεται ὁ κύων, καὶ σὺ κυναρίων ἀδελφός. Καὶ αὖθις ταχὺ ὑπολαβὼν ὁ Διονυσόδωρος, ἵνα μὴ πρότερόν τι εἴπῃ ὁ Κτήσιππος. καὶ ἔτι γέ μοι μικρὸν ἔφη ἀπόκριναι. τύπτεις τὸν κύνα τοῦτον; Καὶ ὁ Κτήσιππος γελάσας, νὴ τοὺς θεοὺς ἔφη. οὐ γὰρ δύναμαί σε. Οὐκοῦν τὸν σαυτοῦ πατέρα ἔφη τύπτεις; Πολὺ μέντοι ἔφη δικαιότερον τὸν ὑμέτερον πατέρα τύπτοιμι ὅ,τι μαθὼν, σοφοὺς υἱεῖς οὕτως ἔφυσεν. ἀλλ' ἦ που ὦ Εὐθύδημε ἔφη ὁ Κτήσιππος, πόλλ' ἀγαθὰ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας σοφίας ταύτης ἀπολέλαυκεν ὁ πατὴρ ὁ ὑμέτερός τε καὶ ὁ τῶν κυνιδίων; Ἀλλ' οὐδὲν δεῖται πολλῶν ἀγαθῶν ὦ Κτήσιππε, οὔτ' ἐκεῖνος οὔτε σύ.

Οὐδὲ σὺ ἦ δ' ὃς ὦ Εὐθύδημε αὐτός, οὐδὲ ἄλλος γε οὐδεὶς ἀνθρώπων. Εἰπὲ γάρ μοι ὦ Κτήσιππε, εἰ ἀγαθὸν νομίζεις εἶναι ἀσθενοῦντι φάρμακον πιεῖν, ἢ οὐκ ἀγαθὸν εἶναί σοι δοκεῖ, ὅταν δέηται; ἢ εἰς πόλεμον ὅταν ἴῃ, ὅπλα ἔχοντα μᾶλλον ἰέναι, ἢ ἄνοπλον; Ἔμοιγε ἔφη. καίτοι οἶμαί τί σε τῶν καλῶν ἐρεῖν.

Σὺ ἄριστα εἴσῃ ἔφη. ἀλλ' ἀποκρίνου. ἐπειδὴ γὰρ ὡμολόγεις ἀγαθὸν εἶναι φάρμακον ὅταν δέῃ πίνειν ἀνθρώπῳ, ἄλλο τι τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ὡς πλεῖστον δεῖ πίνειν; καὶ καλῶς ἐκεῖ ἕξει, ἐάν τις αὐτῷ τρίψας ἐγκεράσῃ ἑλλεβόρου ἅμαξαν. Καὶ ὁ Κτήσιππος εἶπε, πάνυ γε σφόδρα ὦ Εὐθύδημε, ἐὰν ᾖ γε ὁ πίνων ὅσος ὁ ἀνδριὰς ὁ ἐν Δελφοῖς. Οὐκοῦν ἔφη καὶ ἐν τῷ πολέμῳ ἐπειδὴ ἀγαθόν ἐστιν ὅπλα ἔχειν, ὡς πλεῖστα δεῖ ἔχειν δόρατά τε καὶ ἀσπίδας, ἐπειδήπερ ἀγαθόν ἐστι. Μάλα δήπου ἔφη ὁ Κτήσιππος. σὺ δ' οὐκ οἴει ἔχειν ὦ Εὐθύδημε, ἀλλὰ μίαν καὶ ἓν δόρυ; Ἔγωγε. Ἦ καὶ τὸν Γηρυόνην ἂν ἔφη καὶ τὸν Βριάρεων οὕτω σὺ ὁπλίσαις; ἐγώ γ' ᾤμην σε δεινότερον εἶναι, ἅτε ὁπλομάχην ὄντα καὶ τόνδε τὸν ἑταῖρον. Καὶ ὁ μὲν Εὐθύδημος ἐσίγησεν. ὁ δὲ Διονυσόδωρος πρὸς τὰ πρότερον ἀποκεκριμένα τῷ Κτησίππῳ ἤρετο. οὐκοῦν καὶ χρυσίον ἦ δ' ὃς ἀγαθὸν δοκεῖ σοι εἶναι ἔχειν; Πάνυ καὶ ταῦτά γε πολύ ἔφη ὁ Κτήσιππος.

Τί οὖν, ἀγαθὸν οὐ δοκεῖ σοι χρήματα ἀεί τ' ἔχειν καὶ πανταχοῦ; Σφόδρα γ' ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸ χρυσίον ἀγαθὸν ὁμολογεῖς εἶναι; Ὡμολόγηκα μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ἀεὶ δεῖ αὐτὸ ἔχειν καὶ πανταχοῦ, καὶ ὡς μάλιστα ἐν ἑαυτῷ. καὶ εἴη ἂν εὐδαιμονέστατος, εἰ ἔχοι χρυσίου μὲν τρία τάλαντα ἐν τῇ γαστρί, τάλαντον δ' ἐν τῷ κρανίῳ, στατῆρα δὲ χρυσοῦ ἐν ἑκατέρῳ τῷ ὀφθαλμῷ; Φασὶ γοῦν ὦ Εὐθύδημε ἔφη ὁ Κτήσιππος, τούτους εὐδαιμονεστάτους εἶναι Σκυθῶν καὶ ἀρίστους ἄνδρας, οἳ χρυσίον τε ἐν τοῖς κρανίοις ἔχουσι πολὺ τοῖς ἑαυτῶν, ὥσπερ σὺ νῦν δὴ ἔλεγες τὸν κύνα τὸν πατέρα. καὶ ὃ θαυμασιώτερόν γε ἔτι, ὅτι καὶ πίνουσιν ἐκ τῶν ἑαυτῶν κρανίων κεχρυσωμένων, καὶ ταῦτα ἐντὸς καθορῶσι, τὴν ἑαυτῶν κορυφὴν ἐν ταῖς

χερσὶν ἔχοντες. Πότερον δὲ ὁρῶσιν ἔφη ὁ Εὐθύδημος, καὶ Σκύθαι τε καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τὰ δυνατὰ ὁρᾶν, ἢ τὰ ἀδύνατα. Τὰ δυνατὰ δήπου. Οὐκοῦν καὶ σὺ ἔφη; Κἀγώ. Ὁρᾷς οὖν τὰ ἡμέτερα ἱμάτια; Ναί. Δυνατὰ οὖν ὁρᾶν ἐστι ταῦτα. Ὑπερφυῶς ἔφη ὁ Κτήσιππος. Τί δέ, ἦ δ' ὅς; Μηδέν.

Σὺ δὲ ἴσως οὐκ οἴει ὁρᾶν αὐτά. οὕτως ἡδὺς εἶ; Ἀλλά μοι δοκεῖς Εὐθύδημε οὐ καθεύδων ἐπικεκοιμῆσθαι, καὶ οἷόν τε λέγοντα μηδὲν λέγειν. Καὶ σὺ τοῦτο ποιεῖν. ἦ γὰρ οὐχ οἷόν τε ἔφη ὁ Διονυσόδωρος σιγῶντα λέγειν; Οὐδ' ὁπωστιοῦν ἦ δ' ὃς ὁ Κτήσιππος. ἆρ' οὐδὲ λέγοντα σιγᾶν; Ἔτι ἧττον ἔφη. Ὅταν οὖν λίθους λέγῃς καὶ ξύλα, καὶ σιδήρια, οὐ σιγῶντα λέγεις; Οὔκουν εἴγε ἐγὼ ἔφη παρέρχομαι ἐν τοῖς χαλκείοις. ἀλλὰ φθεγγόμενα καὶ βοῶντα μέγιστον τὰ σιδήρια λέγεται, ἐάν τις ἅψηται. ὥστε τοῦτο μὲν ὑπὸ σοφίας ἔλαθες οὐδὲν εἰπών. ἀλλ' ἔτι μοι τὸ ἕτερον ἐπιδείξατον, ὅπως αὖ ἐστι λέγοντα σιγᾶν. καί μοι ἐδόκει ὑπεραγωνιᾶν ὁ Κτήσιππος διὰ τὰ παιδικά. Ὅταν σιγᾷς ἔφη ὁ Εὐθύδημος, οὐ πάντα σιγᾷς; Ἔγωγε, ἦ δ' ὅς.

Οὐκοῦν καὶ τὰ λέγοντα σιγᾷς, εἴπερ τῶν ἁπάντων ἐστὶ τὰ λεγόμενα; Τί δὲ ἔφη ὁ Κτήσιππος, οὐ σιγᾷ πάντα; Οὐ δήπου, ἔφη ὁ Εὐθύδημος. Ἀλλ' ἆρα ὦ βέλτιστε λέγει τὰ πάντα; Τά γε δήπου λέγοντα. Ἀλλὰ ἦ δ' ὃς οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλὰ τὰ πάντα σιγᾷ ἢ λέγει; Οὐδέτερα καὶ ἀμφότερα, ἔφη ὑφαρπάσας ὁ Διονυσόδωρος. εὖ γὰρ οἶδα ὅτι τῇ ἀποκρίσει οὐχ ἕξεις ὅ, τι χρῇ. Καὶ ὁ Κτήσιππος ὥσπερ εἰώθει μέγα πάνυ ἀνακαγχάσας, ὦ Εὐθύδημε ἔφη, ὁ ἀδελφός σου ἐξημφοτέρικε τὸν λόγον, καὶ ἀπόλωλέ τε καὶ ἥττηται. Καὶ ὁ Κλεινίας πάνυ ἥσθη καὶ ἐγέλασεν. ὥστε ὁ Κτήσιππος ἐγένετο πλέον ἢ δεκαπλάσιος. ὁ δ' ἐδόκει μοι ἅτε πανοῦργος ὢν ὁ Κτήσιππος, παρ' αὐτῶν τούτων αὐτὰ ταῦτα παρηκηκοέναι. οὐ γάρ ἐστιν ἄλλων τοιαύτη σοφία τῶν νῦν ἀνθρώπων. Κἀγὼ εἶπον. τί γελᾷς ὦ Κλεινία ἐπὶ σπουδαίοις οὕτω πράγμασι καὶ καλοῖς; Σὺ γὰρ ἤδη τί πώποτε εἶδες ὦ Σώκρατες καλὸν πρᾶγμα, ἔφη ὁ Διονυσόδωρος; Ἔγωγε ἔφην, καὶ πολλά γε ὦ Διονυσόδωρε. ἆρα ἕτερα ὄντα τοῦ καλοῦ ἔφη, ἢ ταὐτὰ τῷ καλῷ. Κἀγὼ ἐν παντὶ ἐγενόμην ὑπὸ ἀπορίας, καὶ ἡγούμην δίκαια πεπονθέναι, ὅτι ἔγρυξα. ὅμως δὲ, ἕτερα ἔφην αὐτοῦ γε τοῦ καλοῦ. πάρεστι μέντοι ἑκάστῳ αὐτῶν κάλλος τι. Ἐὰν οὖν ἔφη παραγένηταί σοι βοῦς, βοῦς εἶ. καὶ ὅτι νῦν ἐγώ σοι πάρειμι, Διονυσόδωρος εἶ; Εὐφήμει τοῦτό γε ἦν δ' ἐγώ. Ἀλλὰ τίνα τρόπον ἔφη ἑτέρου ἑτέρῳ παραγενομένου, τὸ ἕτερον ἕτερον ἂν εἴη; ἆρα τοῦτο ἔφην ἐγὼ ἀπορεῖς; Ἤδη δὲ τοῖν ἀνδροῖν τὴν σοφίαν ἐπεχείρουν μιμεῖσθαι, ἅτε ἐπιθυμῶν αὐτῆς. Πῶς γὰρ οὐκ ἀπορῶ ἔφη, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες ἄνθρωποι ὃ μὴ ἔστι; Τί λέγεις ἦν δ' ἐγὼ ὦ Διονυσόδωρε. οὐ τὸ καλὸν καλόν ἐστι, καὶ τὸ αἰσχρὸν αἰσχρόν; Ἐὰν ἐμοί γε ἔφη δοκῇ. Οὐκοῦν δοκεῖ; Πάνυ γε ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸ ταὐτόν, ταὐτόν, καὶ τὸ ἕτερον, ἕτερον; οὐ γὰρ δήπου τό γε ἕτερον, ταὐτόν. Ἀλλ' ἔγωγε οὐδ' ἂν παῖδα ᾤμην τοῦτο ἀπορῆσαι, ὡς οὐ τὸ ἕτερον ἕτερόν ἐστιν. Ἀλλ' ὦ Διονυσόδωρε, τοῦτο μὲν ἑκὼν παρῆκας. ἔπειτα ἀλλά μοι δοκεῖτε ὥσπερ οἱ δημιουργοὶ οἷς ἕκαστα προσήκει ἀπεργάζεσθαι, καὶ ὑμεῖς τὸ διαλέγεσθαι παγκάλως ἀπεργάζεσθαι. Οἶσθα οὖν ὅτι προσήκει ἑκάστοις τῶν δημιουργῶν. πρῶτον, τίνα χαλκεύειν προσήκει; Οἶδα ἔγωγε, ὅτι χαλκέα. Τί δὲ κεραμεύειν; Κεραμέα. Τί δὲ σφάττειν τε καὶ ἐκδέρειν, καὶ τὰ μικρὰ κρέα κατακόψαντα ἕψειν καὶ ὀπτᾶν; Μάγειρον ἦν δ' ἐγώ. Οὐκοῦν ἐάν τις ἔφη τὰ προσήκοντα πράττῃ, ὀρθῶς πράξει; Μάλιστα. Προσήκει δέ γε ὥς φασι τὸν μάγειρον κατακόπτειν καὶ ἐκδέρειν. ὡμολόγησας ταῦτα, ἢ οὔ; Ὡμολόγησα ἔφην. ἀλλὰ συγγνώμην μοι ἔχε. Δῆλον τοίνυν ἦ δ' ὅς ὅτι ἄν τις σφάξας τὸν μάγειρον καὶ κατακόψας ἑψήσῃ καὶ ὀπτήσῃ, τὰ προσήκοντα ποιήσει. καὶ ἐὰν τὸν χαλκέα τις αὐτὸν χαλκεύῃ, καὶ τὸν κεραμέα κεραμεύῃ, καὶ οὗτος τὰ προσήκοντα πράξει. ὦ Πόσειδον ἦν δ' ἐγώ, ἤδη κολοφῶνα ἐπιτίθης τῇ σοφίᾳ; ἆρά μοί ποτε αὕτη παραγενήσεται, ὥστε μοι οἰκεία γενέσθαι. Ἐπιγνοίης ἂν αὐτὴν ὦ Σώκρατες ἔφη οἰκείαν γενομένην. Ἐάν σύ γε βούλῃ ἔφην, ἐγὼ δηλονότι. Τί δὲ ἦ δ' ὅς, τὰ σαυτοῦ οἴει γιγνώσκειν; Εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις. ἀπὸ σοῦ γὰρ δεῖ ἄρχεσθαι, τελευτᾶν δ' εἰς Εὐθύδημον τόνδε. ἆρ' οὖν ἔφη ταῦτα ἡγῇ σὰ εἶναι ὧν ἂν ἄρξῃς, καὶ ἐξῇ σοι αὐτοῖς χρῆσθαι ὅ, τι ἂν βούλῃ οἷον βοῦς καὶ πρόβατα. ἆρ' ἂν ἡγοῖο ταῦτα σὰ εἶναι, ἅ σοι ἐξείη καὶ ἀποδόσθαι, καὶ δοῦναι, καὶ θῦσαι ὅτῳ βούλει θεῶν. ἃ δ' ἂν μὴ οὕτως ἔχῃ, οὐ σά; Κἀγώ, ᾔδειν γὰρ ὅ, τι ἐξ αὐτῶν καλόν τι ἀνακύψοιτο τῶν ἐρωτημάτων, καὶ ἅμα βουλόμενος ὅτι τάχιστ' ἀκοῦσαι. Πάνυ μὲν οὖν ἔφην οὕτως ἔχει. τὰ τοιαῦτά ἐστι μόνα ἐμά. Τί δὲ ζῶα ἔφη, οὐ ταῦτα καλεῖς ἃ ἂν ψυχὴν ἔχῃ; Ναί, ἔφην. Ὁμολογεῖς οὖν τῶν ζώων ταῦτα μόνα εἶναι σὰ περὶ ἃ ἄν σοι ἐξουσία ᾖ πάντα ταῦτα ποιεῖν, ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον; Ὁμολογῶ. Καὶ ὁ εἰρωνικῶς πάνυ ἐπισχὼν ὥς τι μέγα σκοπούμενος, εἰπέ μοι ἔφη ὦ Σώκρατες ἔστι σοι Ζεὺς πατρῷος; Καὶ ἐγὼ ὑποπτεύσας ἥξειν τὸν λόγον ὅπερ ἐτελεύτησεν, ἄπορόν τινα στροφὴν ἔφευγόν τε καὶ ἐστρεφόμην ἤδη ὥσπερ ἐν δικτύῳ εἰλημμένος. Οὐκ ἔστιν ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε. Ταλαίπωρος ἄρα τις σύ γε ἄνθρωπος εἶ. καὶ οὐδὲ Ἀθηναῖος, ᾧ μήτε θεοὶ πατρῷοί εἰσιν, μήτε ἱερά, μήτε ἄλλο μηδὲν καλὸν καὶ ἀγαθόν. Ἔα ἦν δ' ἐγὼ ὦ Διονυσόδωρε. εὐφήμει τε καὶ μὴ χαλεπῶς με προδίδασκε. ἔστι γὰρ ἔμοιγε καὶ βωμοί, καὶ ἱερὰ οἰκεῖα καὶ πατρῷα, καὶ τἄλλα ὅσα περ τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις τῶν τοιούτων. Εἶτα τοῖς ἄλλοις ἔφη Ἀθηναίοις οὐκ ἔστι Ζεὺς ὁ πατρῷος; Οὐκ ἔστιν ἦν δ' ἐγὼ αὕτη ἡ ἐπωνυμία Ἰώνων οὐδενί, οὐδ' ὅσοι ἐκ τῆσδε τῆς πόλεως ἀπῳκισμένοι εἰσίν, οὐδ' ἡμῖν, ἀλλὰ Ἀπόλλων πατρῷος

διὰ τὴν τοῦ Ἴωνος γένεσιν. Ζεὺς δ' ἡμῖν πατρῷος μὲν οὐ καλεῖται, ἑρκεῖος δὲ καὶ φράτριος, καὶ Ἀθηνᾶ φρατρία. Ἀλλ' ἀρκεῖ γε ἔφη ὁ Διονυσόδωρος. ἔστι γάρ σοι ὡς ἔοικεν, Ἀπόλλων τε καὶ Ζεὺς καὶ Ἀθηνᾶ. Πάνυ ἦν δ' ἐγώ. Οὐκοῦν καὶ οὗτοί σοι θεοὶ ἂν εἶεν ἔφη; Πρόγονοι ἦν δ' ἐγὼ καὶ δεσπόται. Ἀλλ' οὖν σοί γε ἔφη; ἢ οὐ σοὺς ὡμολόγηκας αὐτοὺς εἶναι; Ὡμολόγηκα ἔφη. Τί γὰρ πάθω. Οὐκοῦν ἔφη καὶ ζῷά εἰσιν οὗτοι οἱ θεοί. ὡμολόγηκας γὰρ ὅσα ψυχὴν ἔχει, ζῷα εἶναι. ἢ οὗτοι οἱ θεοὶ οὐκ ἔχουσι ψυχήν; Ἔχουσιν ἦν δ' ἐγώ. Οὐκοῦν καὶ ζῷά εἰσιν; Ζῷα, ἔφην. Τῶν δέ γε ζῴων ἔφη ὡμολόγηκας ταῦτ' εἶναι σά, ὅσα ἄν σοι ἐξῇ καὶ δοῦναι, καὶ ἀποδόσθαι, καὶ θῦσαι ἂν θεῷ ὅτῳ ἂν βούλῃ; Ὡμολόγηκα ἔφην. οὐκ ἔστι γάρ μοι ἀνάδυσις ὦ Εὐθύδημε. Ἴθι δή μοι εὐθὺς ἦ δ' ὃς εἰπέ, ἐπειδὴ σὸν ὁμολογεῖς εἶναι τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, ἆρα ἔξεστί σοι αὐτοὺς ἀποδόσθαι, ἢ δοῦναι ἢ ἄλλ' ὅ,τι ἂν βούλῃ χρῆσθαι ὥσπερ τοῖς ἄλλοις ζῴοις; Ἐγὼ μὲν ὦ Κρίτων ὥσπερ πληγεὶς ὑπὸ τοῦ λόγου, ἄφωνος ἐκείμην. ὁ δὲ Κτήσιππός μοι ἰὼν ὡς βοηθήσων, πύππαξ ὦ Ἡράκλεις ἔφη καλοῦ λόγου. Καὶ ὁ Διονυσόδωρος, πότερον οὖν ἔφη ὁ Ἡρακλῆς πύππαξ ἐστίν, ἢ ὁ πύππαξ Ἡρακλῆς. Καὶ ὁ Κτήσιππος. ὦ Πόσειδον ἔφη δεινῶν λόγων, ἀφίσταμαι ἀμάχω τὼ ἄνδρε. Ἐνταῦθα μέντοι ὦ φίλε Κρίτων, οὐδεὶς ὅστις οὐ τῶν παρόντων ὑπερεπῄνεσε τὸν λόγον, καὶ τὼ ἄνδρε γελῶντε καὶ κροτοῦντε, καὶ χαίροντε, ὀλίγου παρετάθησαν. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν, ἐφ' ἑκάστοις πᾶσι παγκάλως ἐθορύβουν μόνοι οἱ τοῦ Εὐθυδήμου ἐρασταί. ἐνταῦθα δὲ ὀλίγου, καὶ οἱ κίονες οἱ ἐν τῷ Λυκείῳ, ἐθορύβησάν τ' ἐπὶ τοῖν ἀνδροῖν, καὶ ἥσθησαν. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὕτω διετέθην, ὥστε ὁμολογεῖν μηδένας πώποτε τῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν οὕτω σοφούς, καὶ παντάπασι καταδουλωθεὶς ὑπὸ τῆς σοφίας αὐτοῖν, ἐπὶ τὸ ἐπαινεῖν τε καὶ ἐγκωμιάζειν αὐτὼ ἐτραπόμην. καὶ εἶπον, ὦ μακάριοι σφὼ τῆς θαυμαστῆς φύσεως. οἳ τοσοῦτον πρᾶγμα οὕτω ταχὺ καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐξειργάσασθον. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα οἱ λόγοι ὑμῶν καλὰ ἔχουσιν ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυσόδωρε. ἐν δὲ τοῖς, καὶ τοῦτο μεγαλοπρεπέστερον, ὅτι τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν σεμνῶν δὴ καὶ δοκούντων τι εἶναι, οὐδὲν ὑμῖν μέλει. ἀλλὰ τῶν ὁμοίων ὑμῖν μόνον. ἐγὼ γὰρ εὖ οἶδα, ὅτι τούτους τοὺς λόγους, πάνυ μὲν ἂν ὀλίγοι ἀγαπῷεν ἄνθρωποι ὅμοιοι ὑμῖν. οἱ δ' ἄλλοι οὕτως ἀγνοοῦσιν αὐτούς, ὥστ' εὖ οἶδ' ὅτι αἰσχυνθεῖεν ἂν μᾶλλον ἐξελέγχοντες τοιούτοις λόγοις τοὺς ἄλλους, ἢ αὐτοὶ ἐξελεγχόμενοι. καὶ τόδε αὖ ἕτερον δημοτικόν τι καὶ πρᾶον ἐν τοῖς λόγοις, ὅταν μὴ φῆτε καλὸν εἶναι μηδέν, μήτε ἀγαθὸν πρᾶγμα, μήτε λευκόν, μήτ' ἄλλο τῶν τοιούτων μηδέν, μήτε τὸ παράπαν ἑτέρων ἕτερον, ἀτεχνῶς μὲν τῷ ὄντι συρράπτετε τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων ὥσπερ καὶ φατέ. ὅτι δ' οὐ μόνον τὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ δόξαιτε ἂν καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτοί, τοῦτο πάνυ χαρίεντά ἐστι, καὶ τὸ ἐπαχθὲς τῶν λόγων ἀφαιρεῖται. τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει ὑμῖν καὶ τεχνικῶς ἐξεύρηται, ὥστε πάνυ ὀλίγῳ χρόνῳ, ὁντινοῦν ἂν μαθεῖν ἀνθρώπων ἔγνων ἔγωγε. καὶ τῷ Κτησίππῳ τὸν νοῦν προσέχων, ὡς ταχὺ ὑμᾶς ἐκ τοῦ παραχρῆμα μιμεῖσθαι οἷός τ' ἦν. τούτου μὲν οὖν τοῦ πράγματος, σφῷν τὸ σοφόν, πρὸς μὲν τὸ ταχὺ παραδιδόναι, καλόν. ἐναντίον δ' ἀνθρώπων διαλέγεσθαι, οὐκ ἐπιτήδειον. ἀλλ' ἄν γέ μοι πείθησθε, εὐλαβήσεσθε μὴ πολλῶν ἐναντίον λέγειν, ἵνα μὴ ταχὺ ἐκμαθόντες, ὑμῖν μὴ εἰδῶσι χάριν. ἀλλὰ μάλιστα μὲν αὐτὼ πρὸς ἀλλήλω μόνω διαλέγεσθον. εἰ δὲ μή, εἴπερ ἄλλου του ἐναντίον, ἐκείνου μόνου, ὃς ἂν ὑμῖν διδῷ ἀργύριον. τὰ αὐτὰ δὲ ταῦτα ἐὰν σωφρονῆτε καὶ τοῖς μαθηταῖς συμβουλεύσετε, μηδέποτε μηδενὶ ἀνθρώπων διαλέγεσθαι, ἀλλ' ἢ ὑμῖν τε καὶ αὐτοῖς. τὸ γὰρ σπάνιον ὦ Εὐθύδημε, τίμιον. τὸ δὲ ὕδωρ εὐωνότατον, ἄριστον ὄν, ὡς ἔφη Πίνδαρος. ἀλλ' ἄγετε ἦν δ' ἐγώ, ὅπως κἀμὲ καὶ Κλεινίαν τόνδε παραδέξεσθον. ταῦτα ὦ Κρίτων καὶ ἄλλ' ἄττα ἔτι βραχέα διαλεχθέντες, ἀπῇμεν. σκόπει οὖν ὅπως συμφοιτήσεις παρὰ τὼ ἄνδρε. ὡς ἐκείνω φατὸν οἵω τ' εἶναι διδάξαι τὸν ἐθέλοντ' ἀργύριον διδόναι, καὶ οὔτε φύσιν οὔθ' ἡλικίαν ἐξείργειν οὐδεμίαν. ὃ δὲ καὶ σοὶ μάλιστα προσήκει ἀκοῦσαι, ὅτι οὐδὲ τοῦ χρηματίζεσθαι φατὸν διακωλύειν οὐδέν, μὴ οὐ παραλαβεῖν ὁντινοῦν εὐπετῶς τὴν σφετέραν σοφίαν. ΚΡ. Καὶ μὴν ὦ Σώκρατες φιλήκοος μὲν ἔγωγε, καὶ ἡδέως ἄν τι μανθάνοιμι. κινδυνεύω μέντοι κἀγὼ εἷς εἶναι τῶν οὐχ ὁμοίων Εὐθυδήμῳ. ἀλλ' ἐκείνων ὧν δὴ καὶ σὺ ἔλεγες τῶν ἥδιον ἂν ἐξελεγχομένων ὑπὸ τῶν τοιούτων λόγων, ἢ ἐξελεγχόντων. ἀτὰρ γελοῖον μέν μοι δοκεῖ εἶναι τὸ νουθετεῖν σε. ὅμως δὲ ἅ γ' ἤκουσα, ἐθέλω σοι ἀπαγγεῖλαι. τῶν ἀφ' ὑμῶν ἀπιόντων, οἶσθ' ὅτι προσελθών τίς μοι περιπατοῦντι ἀνὴρ οἰόμενος πάνυ εἶναι σοφός, τούτων τις τῶν περὶ τοὺς λόγους τοὺς εἰς τὰ δικαστήρια δεινῶν, ὦ Κρίτων ἔφη, οὐδὲν ἀκροᾷ τῶνδε τῶν σοφῶν; Οὐ μὰ τὸν Δία ἦν δ' ἐγώ. οὐ γὰρ οἷός τ' ἦν προστὰς κατακούειν ὑπὸ τοῦ ὄχλου. Καὶ μὴν ἔφη ἄξιόν γ' ἦν ἀκοῦσαι. Τί ἦν δ' ἐγώ; Ἵνα ἤκουσας ἀνδρῶν διαλεγομένων, οἳ νῦν σοφώτατοί εἰσι τῶν περὶ τοὺς τοιούτους λόγους. Κἀγὼ εἶπον, τί οὖν ἐφαίνοντό σοι; Τί δὲ ἄλλο ἦ δ' ὅς, ἢ ἅπερ ἀεὶ ἄν τις τῶν τοιούτων ἀκούσαι ληρούντων, καὶ περὶ οὐδενὸς ἀξίων ἀναξίαν σπουδὴν ποιουμένων; οὑτωσὶ γάρ πως καὶ εἶπε τοῖς ὀνόμασι. Καὶ ἐγώ, ἀλλὰ μέντοι ἔφην χαρίεν γέ τι πρᾶγμά ἐστιν ἡ φιλοσοφία. Ποῖον ἔφη χαρίεν ὦ μακάριε. οὐδενὸς μὲν οὖν ἄξιον. ἀλλὰ καὶ εἰ νῦν παρεγένου, πάνυ ἄν σε οἶμαι αἰσχυνθῆναι ὑπὲρ τοῦ σεαυτοῦ ἑταίρου. οὕτως ἦν ἄτοπος, ἐθέλων ἑαυτὸν παρέχειν ἀνθρώποις οἷς οὐδὲν μέλει ὅ,τι ἂν λέγωσι. παντὸς δὲ ῥήματος ἀντέχονται. καὶ οὗτοι ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, ἐν τοῖς κρατίστοις εἰσὶ τῶν νῦν. ἀλλὰ γὰρ ὦ Κρίτων ἔφη τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐπὶ τῷ πράγματι διατρίβοντες, πάνυ φαῦλοί εἰσι καὶ καταγέ-

καταγέλαστοι. ἐμοὶ δὲ ὦ Σώκρατες, τὸ πρᾶγμα ἐδόκει οὐκ ὀρθῶς ψέγειν, οὐδ᾽ οὗτος, οὔτ᾽ εἴ τις ἄλλος ψέγει. τὸ μέντοι ἐθέλειν διαλέγεσθαι τοιούτοις ἐναντίον πολλῶν ἀνθρώπων, ὀρθῶς μοι ἐδόκει μέμφεσθαι.

Σω. ὦ Κρίτων θαυμάσιοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες. ἀτὰρ οὔπω οἶδα ὅ, τι μέλλω ἐρεῖν. ποτέρων ἦν ὁ προσελθών σοι καὶ μεμφόμενος τὴν φιλοσοφίαν; πότερον τῶν ἀγωνίσασθαι δεινῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις ῥήτωρ τίς, ἢ τῶν τοὺς τοιούτους εἰσπεμπόντων ποιητὴς λόγων, οἷς οἱ ῥήτορες ἀγωνίζονται; Κρ. Ἥκιστα νὴ τὸν Δία ῥήτωρ. οὐδὲ οἶμαι πώποτ᾽ αὐτὸν ἐπὶ δικαστήριον ἀναβεβηκέναι, ἀλλ᾽ ἐπαΐειν αὐτόν φασι περὶ τοῦ πράγματος νὴ τὸν Δία, καὶ δεινὸν εἶναι, καὶ δεινοὺς λόγους συντιθέναι. Σω. Ἤδη μανθάνω περὶ τούτων, καὶ αὐτὸς νῦν δὴ ἔμελλον λέγειν. οὗτοι γάρ εἰσι μὲν ὦ Κρίτων οὓς ἔφη Πρόδικος, μεθόρια φιλοσόφου τε ἀνδρὸς καὶ πολιτικοῦ. οἴονται δ᾽ εἶναι πάντων σοφώτατοι ἀνθρώπων. πρὸς δὲ τῷ εἶναι, καὶ δοκεῖν πάνυ παρὰ πολλοῖς, ὥς τε παρὰ πᾶσιν εὐδοκιμεῖν, ἐμποδὼν σφίσιν εἶναι οὐδένας ἄλλους, ἢ τοὺς περὶ φιλοσοφίαν ἀνθρώπους. ἡγοῦνται οὖν ἐὰν τούτους εἰς δόξαν καταστήσωσιν μηδενὸς δοκεῖν ἀξίους εἶναι, ἀναμφισβητήτως ἤδη παρὰ πᾶσι τὰ νικητήρια εἰς δόξαν οἴεσθαι σοφίας πέρι. εἶναι μὲν γὰρ τῇ ἀληθείᾳ σφᾶς σοφωτάτους. ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις λόγοις ὅταν ἀποληφθῶσιν, ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Εὐθύδημον κολούεσθαι. σοφοὶ δὲ ἡγοῦνται εἶναι πάνυ, εἰκότως. μετρίως μὲν γὰρ φιλοσοφίας ἔχειν. μετρίως δὲ πολιτικῶν πάνυ ἐξ εἰκότος λόγου. μετέχειν γὰρ ἀμφοτέρων ὅσον ἔδει. ἐκτὸς δὲ ὄντες κινδύνων καὶ ἀγώνων καρποῦσθαι, τὴν σοφίαν. Κρ. Τί οὖν δοκοῦσι ὦ Σώκρατες λέγειν; Σω. Οὐ γάρ τοι.

Κρ. Ἀλλ᾽ ὅ γε λόγος, ἔχει τινὰ εὐπρέπειαν τῶν ἀνδρῶν. Σω. Καὶ γὰρ ἔχει οὕτως ὦ Κρίτων, εὐπρέπειαν μᾶλλον ἢ ἀλήθειαν. οὐ γὰρ ῥᾴδιον αὐτοὺς πεῖσαι, ὅτι καὶ ἄνθρωποι καὶ τἄλλα πάντα ὅσα μεταξύ τινοῖν δυοῖν ἐστι, καὶ ἀμφοτέροιν τυγχάνει μετέχοντα, ὅσα καὶ ἐκ κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ, τοῦ μὲν βελτίω, τοῦ δὲ χείρω γίγνεται. ὅσα δὲ ἐκ δυοῖν ἀγαθοῖν μὴ πρὸς ταυτὸν, ἀμφοῖν χείρω. πρὸς ὃ αὖ ἑκάτερον ἦ χρηστὸν ἐκείνων ἐξ ὧν συνετέθη. ὅσα δὲ ἢ δυοῖν κακοῖν συντεθέντα μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ ὄντοιν, ἐν τῷ μέσῳ ἐστὶν, ταῦτα μόνα βελτίω ἑκατέρου ἐκείνων ἐστὶν ὧν ἀμφοτέρων μέρος μετέχουσι. εἰ μὲν οὖν ἡ φιλοσοφία ἀγαθόν ἐστι καὶ ἡ πολιτικὴ πρᾶξις, πρὸς ἄλλο δὲ ἑκατέρα, οὗτοι δ᾽ ἀμφοτέρων μετέχοντες τούτων ἐν μέσῳ εἰσὶν, οὐδὲν λέγουσιν. ἀμφοτέρων γάρ εἰσι φαυλότεροι. εἰ δὲ ἀγαθὸν καὶ κακόν. τῶν μὲν βελτίους, τῶν δὲ χείρους. εἰ δὲ κακὰ ἀμφότερα, οὕτως ἄν τι λέγοιεν ἀληθὲς, ἄλλως δ᾽ οὐδαμῶς. οὐκ ἂν οὖν οἶμαι αὐτοὺς ὁμολογῆσαι οὔτε κακὼ αὐτὼ ἀμφοτέρω εἶναι, οὔτε τὸ μὲν κακὸν, τὸ δὲ ἀγαθόν. ἀλλὰ τῷ ὄντι οὗτοι ἀμφοτέρων μετέχοντες, ἀμφοτέρων ἥττους εἰσὶ πρὸς ἑκάτερον. πρὸς ὃ ἥ τε πολιτικὴ καὶ ἡ φιλοσοφία, ἀξίω λόγου ἐστόν. καὶ τρίτοι ὄντες τῇ ἀληθείᾳ, ζητοῦσι πρῶτοι δοκεῖν εἶναι. συγγινώσκειν μὲν οὖν αὐτοῖς χρὴ τῆς ἐπιθυμίας καὶ μὴ χαλεπαίνειν. ἡγεῖσθαι μέντοι τοιούτους εἶναι, οἷοί εἰσι. πάντα γὰρ ἄνδρα χρὴ ἀγαπᾶν, ὅς τις καὶ ὁτιοῦν λέγει ἐχόμενον φρονήσεως πρᾶγμα καὶ ἀνδρείως ἐπεξιὼν διαπονεῖται. Κρ. Καὶ μὴν ὦ Σώκρατες καὶ αὐτὸς περὶ τῶν υἱέων ὥσπερ ἀεὶ πρὸς σὲ λέγω, ἐν ἀπορίᾳ εἰμὶ, τί δεῖ αὐτοῖς χρήσασθαι. ὁ μὲν οὖν νεώτερος, ἔτι καὶ σμικρός ἐστι. Κριτόβουλος δ᾽ ἤδη ἡλικίαν ἔχει, καὶ δεῖταί τινος ὅς τις αὐτὸν ὀνήσει. ἐγὼ μὲν οὖν ὅταν σοι ξυγγένωμαι οὕτω διατίθεμαι, ὥς τέ μοι δοκεῖν μανίαν εἶναι τὸ ἕνεκα τῶν παίδων ἄλλων μὲν πολλῶν σπουδὴν τοιαύτην ἐσχηκέναι. καὶ περὶ τοῦ γάμου, ὅπως ἐκ γενναιοτάτης ἔσονται μητρὸς, καὶ περὶ τῶν χρημάτων ὅπως ὡς πλουσιώτατοι, αὐτῶν δὲ περὶ παιδείας ἀμελῆσαι. ὅταν δὲ εἴς τινα ἀποβλέψω τῶν φασκόντων ἂν παιδεῦσαι ἀνθρώπους, ἐκπέπληγμαι. καί μοι δοκεῖ, εἷς ἕκαστος αὐτῶν σκοποῦντι πάνυ ἀλλόκοτος εἶναι, ὥς γε πρὸς σὲ τἀληθῆ εἰρῆσθαι. ὥς τε οὐκ ἔχω ὅπως προτρέπω τὸ μειράκιον ἐπὶ φιλοσοφίαν. Σω. ὦ φίλε Κρίτων. οὐκ οἶσθα ὅτι ἐν παντὶ ἐπιτηδεύματι οἱ μὲν φαῦλοι, πολλοὶ καὶ οὐδενὸς ἄξιοι. οἱ δὲ σπουδαῖοι, ὀλίγοι καὶ τοῦ παντὸς ἄξιοι. ἐπεὶ γυμναστικὴ οὐ καλὸν δοκεῖ σοι εἶναι, καὶ χρηματιστικὴ καὶ ῥητορικὴ καὶ στρατηγία. Κρ. Ἔμοιγε πάντως δήπου. Σω. Τί οὖν ἐν ἑκάστῃ τούτων τοὺς πολλοὺς πρὸς ἕκαστον τὸ ἔργον οὐ καταγελάστους ὁρᾷς; Κρ. Ναὶ μὰ τὸν Δία. καὶ μάλα ἀληθῆ λέγεις. Σω. ἦ οὖν τούτου ἕνεκα αὐτός τε φεύξῃ πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τῷ υἱεῖ οὐκ ἐπιτρέψεις; Κρ. Οὔκουν δίκαιόν γε ὦ Σώκρατες. Σω. Μὴ τοίνυν ὅ γε οὐ χρὴ ποίει ὦ Κρίτων. ἀλλ᾽ ἐάσας χαίρειν τοὺς ἐπιτηδεύοντας φιλοσοφίαν εἴτε χρηστοί εἰσιν, εἴτε πονηροί, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα βασανίσας καλῶς γε καὶ εὖ, ἐὰν μέν σοι φαίνηται φαῦλον ὂν, πάντ᾽ ἄνδρα ἀπότρεπε, μὴ μόνον τοὺς υἱεῖς. ἐὰν δὲ φαίνηται οἷον οἶμαι αὐτὸ ἐγὼ εἶναι, θαρρῶν δίωκε. καὶ ἄσκει τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο αὐτός τε καὶ τὰ παιδία.

Τέλος Εὐθυδήμου, ἢ ἐριστικοῦ.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ, Η ΣΟΦΙΣΤΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ,

Ἑταῖρος, Σωκράτης, Ἱπποκράτης, Πρωταγόρας, Ἀλκιβιάδης, Καλλίας, Κριτίας, Πρόδικος, Ἱππίας.

ΕΤ. ΠΟΘΕΝ ὦ Σώκρατες φαίνῃ; ἢ δῆλα δὴ ὅτι ἀπὸ κυνηγεσίου, τοῦ περὶ τὴν Ἀλκιβιάδου ὥραν; καὶ μήν μοι καὶ πρώην ἰδόντι, καλὸς μὲν ἐφαίνετο ἀνὴρ ἔτι. ἀνὴρ μέντοι ὦ Σώκρατες, ὥς γ' ἐν αὐτοῖς ἡμῖν εἰρῆσθαι, καὶ πώγωνος ἤδη ὑποπιμπλάμενος. Σω. Εἶτα τί τοῦτο; οὐ σὺ μέντοι Ὁμήρου ἐπαινέτης εἶ, ὃς ἔφη χαριεστάτην ἥβην εἶναι τοῦ ὑπηνήτου, ἣν νῦν Ἀλκιβιάδης ἔχει. Ετ. Τί οὖν τανῦν; ἢ παρ' ἐκείνου φαίνῃ; καὶ πῶς πρὸς σὲ ὁ νεανίας διάκειται; Σω. Εὖ ἔμοιγε ἔδοξεν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῇ νῦν ἡμέρᾳ. καὶ γὰρ πολλὰ ὑπὲρ ἐμοῦ εἶπε βοηθῶν ἐμοί. καὶ οὖν ἄρτι ἀπ' ἐκείνου ἔρχομαι. ἄτοπον μέντοι τί σοι ἐθέλω εἰπεῖν. παρόντος γὰρ ἐκείνου, οὔτε προσεῖχον τὸν νοῦν, ἐπελανθανόμην τε αὐτοῦ θαμά. Ετ. Καὶ τί ἂν γεγονὸς εἴη περὶ σὲ κἀκεῖνον τοσοῦτον πρᾶγμα; οὐ γὰρ δή που τινὶ καλλίονι ἐνέτυχες ἄλλῳ ἔν γε τῇδε τῇ πόλει. Σω. Καὶ πολύ γε. Ετ. Τί φής; ἀστῷ ἢ ξένῳ; Σω. Ξένῳ. Ετ. Ποδαπῷ; Σω. Ἀβδηρίτῃ. Ετ. Καὶ οὕτως καλός τις ὁ ξένος ἔδοξέ σοι εἶναι, ὥστε τοῦ Κλεινίου υἱοῦ καλλίων σοι φανῆναι; Σω. Πῶς δ' οὐ μέλλει ὦ μακάριε τὸ σοφώτατον κάλλιον φαίνεσθαι; Ετ. Ἀλλ' ἢ σοφῷ τινι ἡμῖν ὦ Σώκρατες ἐντυχὼν πάρει; Σω. Καὶ σοφωτάτῳ μὲν οὖν δή που τῶν γε νῦν, εἴ σοι δοκεῖ σοφώτατος εἶναι Πρωταγόρας. Ετ. Ὤ τί λέγεις; Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκε; Σω. Τρίτην γε ἤδη ἡμέραν. Ετ. Καὶ ἄρτι ἄρα ἐκείνῳ συγγεγονὼς ἥκεις; Σω. Πάνυ γε πολλὰ καὶ εἰπὼν καὶ ἀκούσας. Ετ. Τί οὖν οὐ διηγήσω ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, εἰ μή σέ τι κωλύει, καθιζόμενος ἐνταυθοῖ, ἐξαναστήσας τὸν παῖδα τουτονί. Σω. Πάνυ μὲν οὖν καὶ χάριν γε εἴσομαι ἐὰν ἀκούητε. Ετ. Καὶ μὴν καὶ ἡμεῖς σοι ἐὰν λέγῃς. Σω. Διπλῆ ἂν εἴη ἡ χάρις. ἀλλ' οὖν ἀκούετε. τῆς παρελθούσης νυκτὸς ταυτησὶ ἔτι βαθέος ὄρθρου, Ἱπποκράτης ὁ Ἀπολλοδώρου υἱός, Φάσωνος δὲ ἀδελφός, τὴν θύραν τῇ βακτηρίᾳ πάνυ σφόδρα ἔκρουε. καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἀνέῳξέ τις, εὐθὺς εἴσω ᾔει ἐπειγόμενος. καὶ τῇ φωνῇ μέγα λέγων, ὦ Σώκρατες ἔφη, ἐγρήγορας ἢ καθεύδεις; Καὶ ἐγὼ τὴν φωνὴν γνοὺς αὐτοῦ, Ἱπποκράτης ἔφην οὗτος. μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις; Οὐδέν γ' ἦ δ' ὅς, εἰ μὴ ἀγαθά γε. Εὖ ἂν λέγοις ἦν δ' ἐγώ. ἔστι δὲ τί, καὶ τοῦ ἕνεκα τηνικάδε ἀφίκου; Πρωταγόρας ἔφη ἥκει στὰς παρ' ἐμοί. Πρώην ἔφην ἐγώ. σὺ δὲ ἄρτι πέπυσαι; Νὴ τοὺς θεοὺς ἔφη ἑσπέρας γε. καὶ ἅμα ἐπιψηλαφήσας τοῦ σκίμποδος, ἐκαθέζετο παρὰ τοὺς πόδας μου. καὶ εἶπεν, ἑσπέρας δῆτα μάλα γε ὀψὲ ἀφικόμενος ἐξ Οἰνόης. ὁ γάρ τοι παῖς με ὁ Σάτυρος ἀπέδρα. καὶ δῆτα μέλλων σοι φράζειν ὅτι διωξοίμην αὐτόν, ὑπό τινος ἄλλου ἐπελαθόμην. ἐπειδὴ δὲ ἦλθον. καὶ δεδειπνηκότες ἦμεν καὶ ἐμέλλομεν ἀναπαύεσθαι, τότε μοι ἀδελφὸς λέγει, ὅτι ἥκει Πρωταγόρας, καὶ ἔτι μὲν ἐνεχείρησα εὐθὺς παρὰ σὲ ἰέναι. ἔπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι. ἐπειδὴ δὲ τάχιστά με ἐκ τοῦ κόπου ὁ ὕπνος ἀνῆκεν, εὐθὺς ἀναστάς, οὕτω δεῦρο ἐπορευόμην. Καὶ ἐγὼ γιγνώσκων αὐτοῦ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν πτοίησιν, τί οὖν σοι ἦν δ' ἐγὼ τοῦτο; μῶν τί σε ἀδικεῖ Πρωταγόρας; Καὶ ὃς γελάσας, νὴ τοὺς θεοὺς ἔφη ὦ Σώκρατες ὅτι γε μόνος ἐστὶ σοφός, ἐμὲ δὲ οὐ ποιεῖ. Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία ἔφην ἐγὼ ἂν αὐτῷ διδῷς ἀργύριον, καὶ πείθῃς ἐκεῖνον, ποιήσει καὶ σὲ σοφόν. εἰ γὰρ ἦ δ' ὅς ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ ἐν τούτῳ εἴη, ὡς οὔτ' ἂν τῶν ἐμῶν ἐπιλίποιμι οὐδέν, οὔτε τῶν φίλων. ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα καὶ νῦν ἥκω παρὰ σέ, ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ διαλεχθῇς αὐτῷ. ἐγὼ γάρ, ἅμα μὲν καὶ νεώτερός εἰμι. ἅμα δέ, οὐδὲ ἑώρακα Πρωταγόραν πώποτε, οὐδ' ἀκήκοα οὐδέν. ἔτι γὰρ παῖς ἦ ὅτε τὸ πρότερον ἐπεδήμησεν. ἀλλὰ γὰρ ὦ Σώκρατες, πάντες τὸν ἄνδρα ἐπαινοῦσι καὶ φασὶ σοφώτατον εἶναι λέγειν. ἀλλὰ τί οὐ βαδίζομεν παρ' αὐτόν, ἵνα ἔνδον καταλάβωμεν; καταλύει δ' ὡς ἐγὼ ἤκουσα παρὰ Καλλίᾳ τῷ Ἱππονίκου. ἀλλ' ἴωμεν. Καὶ ἐγὼ εἶπον. μήπω ἀγαθὲ ἐκεῖσε ἴωμεν. πρῴ γάρ ἐστιν. ἀλλὰ δεῦρο ἐξαναστῶμεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ περιιόντες αὐτοῦ διατρίψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται. εἶτα ἴωμεν. καὶ γὰρ τὰ πολλὰ Πρωταγόρας ἔνδον διατρίβει. ὥστε θάρρει καταληψόμεθα αὐτόν, ὡς τὸ εἰκός ἔνδον. μετὰ ταῦτα ἀναστάντες εἰς τὴν αὐλὴν περιῇμεν. καὶ ἐγὼ ἀποπειρώμενος τοῦ Ἱπποκράτους τῆς ῥώμης, διεσκόπουν αὐτὸν καὶ ἠρώτων. εἰπέ μοι ἔφην ὦ Ἱππόκρατες, παρὰ Πρωταγόραν νῦν ἐπιχειρεῖς ἰέναι, ἀργύριον τελῶν ἐκείνῳ μισθὸν ὑπὲρ σεαυτοῦ, ὡς παρὰ τίνα ἀφιξόμενος, καὶ τίς γενησόμενος; ὥσπερ ἂν εἰ ἐπενόεις παρὰ τὸν σαυτοῦ ὁμώνυμον ἐλθὼν Ἱπποκράτη τὸν Κῷον τὸν τῶν Ἀσκληπιαδῶν, ἀργύριον τελεῖν ὑπὲρ σαυτοῦ μισθὸν ἐκείνῳ, εἴ τίς σε ἤρετο. εἰπέ μοι μέλλεις τελεῖν ὦ Ἱππόκρατες Ἱπποκράτει μισθὸν ὡς τίνι ὄντι; τί ἂν ἀπεκρίνω; Εἶπον ἂν ἔφη ὅτι ὡς ἰατρῷ. Ὡς τίς γενησόμενος; Ὡς ἰατρὸς ἔφη. Εἰ δὲ παρὰ Πολύκλειτον τὸν Ἀργεῖον ἢ Φειδίαν τὸν Ἀθηναῖον ἐπενόεις ἀφικόμενος μισθὸν ὑπὲρ σαυτοῦ τελεῖν ἐκείνοις, εἴ τίς σε ἤρετο τελεῖν τοῦτο τὸ ἀργύριον ὡς τίνι ὄντι ἐν νῷ ἔχεις Πολυκλείτῳ τε καὶ Φειδίᾳ; τί ἂν ἀπεκρίνω; Εἶπον ἂν ὡς ἀγαλματοποιοῖς. Ὡς τίς δὲ γενησόμενος αὐτός; Δηλονότι ἀγαλματοποιός. Εἶεν ἦν δ' ἐγώ. παρὰ δὲ δὴ Πρωταγόραν νῦν ἀφικόμενοι ἐγώ

τε καὶ σὺ ἀργύριον ἐκείνῳ μισθὸν ἕτοιμοι ἐσόμεθα τελεῖν ὑπὲρ σοῦ, ἂν μὲν ἐξικνῆται τὰ ἡμέτερα χρήματα, καὶ τούτοις πείθωμεν αὐτόν. εἰ δὲ μή, καὶ τὰ τῶν φίλων προσαναλίσκοντες. εἰ οὖν τις ἡμᾶς περὶ ταῦτα οὕτω σφόδρα σπουδάζοντας ἔροιτο, εἰπέ μοι ὦ Σώκρατές τε καὶ Ἱππόκρατες ὡς τίνι ὄντι τῷ Πρωταγόρᾳ ἐν νῷ ἔχετε χρήματα τελεῖν, τί ἂν αὐτῷ ἀποκριναίμεθα; τί ὄνομα ἄλλο γε λεγόμενον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν; ὥσπερ περὶ Φειδίου ἀγαλματοποιόν, καὶ περὶ Ὁμήρου ποιητήν, τί τοιοῦτον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν;

Σοφιστὴν δή τοι ὀνομάζουσί γε ὦ Σώκρατες τὸν ἄνδρα εἶναι ἔφη. Ὡς σοφιστῇ ἄρα ἐρχόμεθα τελοῦντες τὰ χρήματα. Μάλιστα. Εἰ οὖν καὶ τοῦτό τίς σε προσέροιτο, αὐτὸς δὲ δὴ ὡς τί γενησόμενος ἔρχει παρὰ τὸν Πρωταγόραν; Καὶ ὃς εἶπεν ἐρυθριάσας, ἤδη γὰρ ὑπέφαινέ τι ἡμέρας ὥστε καταφανῆ αὐτὸν γενέσθαι. εἰ μέν τι τοῖς ἔμπροσθεν ἔοικεν, δῆλον ὅτι σοφιστὴς γενησόμενος. Σὺ δὲ ἦν δ᾽ ἐγὼ πρὸς θεῶν οὐκ ἂν αἰσχύνοιο εἰς τοὺς Ἕλληνας αὐτὸν σοφιστὴν παρέχων; Νὴ τὸν Δία ὦ Σώκρατες, εἴπερ γε ἃ διανοοῦμαι χρὴ λέγειν. Ἀλλ᾽ ἄρα ὦ Ἱππόκρατες μὴ οὐ τοιαύτην ὑπολαμβάνεις σου τὴν παρὰ Πρωταγόρου μάθησιν ἔσεσθαι. ἀλλ᾽ οἵαπερ ἡ παρὰ τοῦ γραμματιστοῦ ἐγένετο, καὶ κιθαριστοῦ, καὶ παιδοτρίβου. τούτων γὰρ σὺ ἑκάστην οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος, ἀλλ᾽ ἐπὶ παιδείᾳ, ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ τὸν ἐλεύθερον πρέπει. Πάνυ μὲν οὖν μοι δοκεῖ ἔφη τοιαύτη μᾶλλον εἶναι ἡ παρὰ Πρωταγόρου μάθησις. Οἶσθα οὖν ὃ μέλλεις νῦν πράττειν; ἤ σε λανθάνει ἦν δ᾽ ἐγὼ τοῦ πέρι; Ὅτι μέλλεις τὴν ψυχὴν τὴν σαυτοῦ παρασχεῖν θεραπεῦσαι ἀνδρὶ ὡς φὴς σοφιστῇ. ὅτι δέ ποτε ὁ σοφιστής ἐστι, θαυμάζοιμ᾽ ἂν εἰ οἶσθα. καίτοι εἰ τοῦτ᾽ ἀγνοεῖς, οὐδὲ ὅτῳ παραδίδως τὴν ψυχὴν οἶσθα, οὔτ᾽ εἰ ἀγαθῷ, οὔτ᾽ εἰ κακῷ πράγματι.

Οἶμαί γ᾽ ἔφη εἰδέναι. Λέγε δὴ τί ἡγεῖ εἶναι τὸν σοφιστήν; Ἐγὼ μὲν ἦ δ᾽ ὅς ὥσπερ τοὔνομα λέγει, τοῦτον εἶναι τὸν τῶν σοφῶν ἐπιστήμονα. Οὐκοῦν ἦν δ᾽ ἐγὼ τοῦτο μὲν ἔξεστι λέγειν καὶ περὶ ζωγράφων, καὶ περὶ τεκτόνων, ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ τῶν σοφῶν ἐπιστήμονες. ἀλλ᾽ εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς τῶν τί σοφῶν εἰσιν οἱ ζωγράφοι ἐπιστήμονες, εἴποιμεν ἄν που αὐτῷ, ὅτι τῶν πρὸς τὴν ἀπεργασίαν τὴν τῶν εἰκόνων. καὶ τἆλλα οὕτως. εἰ δέ τις ἐκεῖνο ἔροιτο, ὁ δὲ σοφιστὴς τῶν τί σοφῶν ἐστι; τί ἂν ἀποκρινοίμεθα αὐτῷ ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης, τί ἂν εἴποιμεν αὐτὸν εἶναι; ὦ Σώκρατες, ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν. Ἴσως ἂν ἦν δ᾽ ἐγὼ ἀληθῆ λέγοιμεν, οὐ μέντοι ἱκανῶς γε. ἐρωτήσεως γὰρ ἔτι ἡ ἀπόκρισις ἡμῖν δεῖται περὶ ὅτου ὁ σοφιστὴς δεινὸν ποιεῖ λέγειν. ὥσπερ ὁ κιθαριστὴς δεινὸν δή που ποιεῖ λέγειν, περὶ οὗπερ καὶ ἐπιστήμονα περὶ κιθαρίσεως. ἦ γάρ; Ναί. Εἶεν. ὁ δὲ δὴ σοφιστὴς περὶ τίνος δεινὸν ποιεῖ λέγειν; δῆλον ὅτι περὶ οὗπερ καὶ ἐπίσταται; Εἰκός γε. Τί δή ἐστι τοῦτο περὶ οὗ αὐτός τε ἐπιστήμων ἐστὶν ὁ σοφιστὴς καὶ τὸν μαθητὴν ποιεῖ; Μὰ Δί᾽ ἔφη οὐκέτι ἔχω σοι λέγειν. Καὶ εἶπον μετὰ τοῦτο. τί οὖν οἶσθα εἰς οἷόν τινα κίνδυνον ἔρχει ὑποθήσων τὴν ψυχήν; ἢ εἰ μὲν τὸ σῶμα ἐπιτρέπειν σε ἔδει τῳ διακινδυνεύοντα ἢ χρηστὸν αὐτὸ γενέσθαι ἢ πονηρόν, πολλὰ ἂν περιεσκέψω, εἴτ᾽ ἐπιτρεπτέον, εἴτε οὔ. καὶ εἰς συμβουλὴν τούς τε φίλους ἂν παρεκάλεις καὶ τοὺς οἰκείους σκοπούμενος ἡμέρας συχνάς. ὃ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἡγεῖ τὴν ψυχήν, καὶ ἐν ᾧ πάντ᾽ ἐστὶ τὰ σὰ ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττειν χρηστοῦ ἢ πονηροῦ αὐτοῦ γιγνομένου, περὶ δὲ τούτου, οὔτε τῷ πατρί, οὔτε τῷ ἀδελφῷ ἐπεκοινώσω, οὔτε ἡμῶν τῶν ἑταίρων οὐδενί, εἴτ᾽ ἐπιτρεπτέον, εἴτε καὶ οὔ, τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τὴν σὴν ψυχήν. ἀλλ᾽ ἑσπέρας ἀκούσας ὡς φής, ὄρθριος ἥκων, περὶ μὲν τούτου οὐδένα λόγον οὐδὲ συμβουλὴν ποιῇ, εἴτε χρὴ ἐπιτρέπειν σαυτὸν αὐτῷ, εἴτε μή. ἕτοιμος δ᾽ εἶ ἀναλίσκειν τά τε σαυτοῦ καὶ τὰ τῶν φίλων χρήματα, ὡς ἤδη διεγνωκὼς ὅτι πάντως συνεστέον Πρωταγόρᾳ. ὃν οὔτε γιγνώσκεις ὡς φής, οὔτε διείλεξαι οὐδὲ πώποτε σοφιστὴν δ᾽ ὀνομάζεις. τὸν δὲ σοφιστήν, ὅ, τί ποτ᾽ ἔστι, φαίνει ἀγνοῶν, ᾧ μέλλεις σαυτὸν ἐπιτρέπειν; Καὶ ὃς ἀκούσας, ἔοικεν ἔφη ὦ Σώκρατες ἐξ ὧν σὺ λέγεις. Ἆρ᾽ οὖν ὦ Ἱππόκρατες ὁ σοφιστὴς τυγχάνει ὢν ἔμπορός τις ἢ κάπηλος τῶν ἀγωγίμων, ἀφ᾽ ὧν ψυχὴ τρέφεται; φαίνεται γὰρ ἔμοιγε τοιοῦτός τις. τρέφεται δὲ ψυχὴ ὦ Σώκρατες, τίνι;

Μαθήμασι δή που ἦν δ᾽ ἐγώ. καὶ ὅπως γε μὴ ὦ ἑταῖρε ὁ σοφιστὴς ἐπαινῶν ἃ πωλεῖ ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς. ὥσπερ οἱ περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφὴν ὁ ἔμπορός τε καὶ κάπηλος. καὶ γὰρ οὗτοί που ὧν ἄγουσιν ἀγωγίμων οὔτε αὐτοὶ ἴσασιν ὅτι χρηστὸν ἢ πονηρὸν περὶ τὸ σῶμα, ἐπαινοῦσι δὲ πάντα πωλοῦντες, οὔτε οἱ ὠνούμενοι παρ᾽ αὐτῶν, ἐὰν μή τις τύχῃ γυμναστικὸς ἢ ἰατρὸς ὤν. οὕτω δὴ καὶ οἱ τὰ μαθήματα περιάγοντες κατὰ τὰς πόλεις καὶ πωλοῦντες καὶ καπηλεύοντες τῷ ἀεὶ ἐπιθυμοῦντι, ἐπαινοῦσι μὲν πάντα ἃ πωλοῦσι. τάχα δ᾽ ἄν τινες ὦ ἄριστε καὶ τούτων ἀγνοοῖεν ὧν πωλοῦσιν ὅτι χρηστὸν ἢ πονηρὸν πρὸς τὴν ψυχήν. ὡς δ᾽ αὔτως καὶ οἱ ὠνούμενοι παρ᾽ αὐτῶν, ἐὰν μή τις τύχῃ περὶ τὴν ψυχὴν αὖ ἰατρικὸς ὤν. εἰ μὲν οὖν σὺ τυγχάνεις ἐπιστήμων τούτων τί χρηστὸν καὶ πονηρόν, ἀσφαλές σοι ὠνεῖσθαι μαθήματα, καὶ παρὰ Πρωταγόρου, καὶ παρ᾽ ἄλλου ὁτουοῦν. εἰ δὲ μή, ὅρα ὦ μακάριε μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κυβεύῃς τε καὶ κινδυνεύῃς. καὶ γὰρ δὴ καὶ πολὺ μείζων κίνδυνος ἐν τῇ τῶν μαθημάτων ὠνῇ, ἢ ἐν τῇ τῶν σιτίων. σιτία μὲν γὰρ καὶ ποτὰ πριάμενον παρὰ τοῦ καπήλου καὶ ἐμπόρου, ἔξεστιν ἐν ἄλλοις ἀγγείοις ἀποφέρειν. καὶ πρὶν δέξασθαι αὐτὰ εἰς τὸ σῶμα πιόντα, ἢ φαγόντα καταθέμενον οἴκαδε, ἔξεστι συμβουλεύσασθαι παρακαλέσαντα τὸν ἐπαΐοντα ὅ, τι τε ἐδεστέον καὶ ποτέον, καὶ ὅ, τι μή. καὶ ὁπόσα, καὶ ὁπότε. ὥστε ἐν τῇ ὠνῇ οὐ μέγας ὁ κίνδυνος. μαθήματα δὲ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἀγγείῳ ἀπενεγκεῖν. ἀλλ᾽ ἀνάγκη καταθέντα τὴν τιμήν, τὸ μάθημα ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα καὶ μαθόντα

τα ἀπιέναι ἢ βεβλαμμένον ἢ ὠφελημένον. ταῦτα οὖν σκοπώμεθα καὶ μετὰ τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν. ἡμεῖς γὰρ ἔτι νέοι ὥστε τοσοῦτον πρᾶγμα διελέσθαι. νῦν μέν τοι ὥσπερ ὡρμήσαμεν ἴωμεν, καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός. ἔπειτα ἀκούσαντες, καὶ ἄλλοις ἀνακοινωσώμεθα. καὶ γὰρ οὐ μόνος Πρωταγόρας αὐτόθι ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ Ἱππίας ὁ ἠλεῖος. οἶμαι δὲ καὶ Πρόδικον τὸν κεῖον. καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ σοφοί. δόξαν ἡμῖν ταῦτα, ἐπορευόμεθα. ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ προθύρῳ ἐγενόμεθα, ἐπιστάντες περί τινος λόγου διελεγόμεθα, ὃς ἡμῖν κατὰ τὴν ὁδὸν ἐνέπεσεν. ἵν' οὖν μὴ ἀτελὴς γένοιτο, ἀλλὰ διαπερανάμενοι οὕτως εἰσίοιμεν, στάντες ἐν τῷ προθύρῳ διελεγόμεθα, ἕως συνωμολογήσαμεν ἀλλήλοις. δοκεῖ οὖν μοι ὁ θυρωρὸς εὐνοῦχός τις κατήκουεν ἡμῶν. κινδυνεύει δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν σοφιστῶν, ἄχθεσθαι τοῖς φοιτῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν. ἐπειδὴ γοῦν ἐκρούσαμεν τὴν θύραν, ἀνοίξας καὶ ἰδὼν ἡμᾶς, ἔα ἔφη σοφισταί τινες, οὐ σχολὴ αὐτῷ. καὶ ἅμα ἀμφοῖν ταῖν χεροῖν τὴν θύραν πάνυ προθύμως ὡς οἷόν τ' ἦν ἐπήραξε. καὶ ἡμεῖς πάλιν ἐκρούομεν. καὶ ὃς ἐγκεκλεισμένης τῆς θύρας ἀποκρινόμενος εἶπεν, ὦ ἄνθρωποι ἔφη οὐκ ἀκηκόατε ὅτι οὐ σχολὴ αὐτῷ; Ἀλλ' ὠγαθὲ ἔφην ἐγὼ, οὔτε παρὰ Καλλίαν ἥκομεν, οὔτε σοφισταί ἐσμεν. ἀλλὰ θάῤῥει. Πρωταγόραν γάρ τοι δεόμενοι ἰδεῖν ἤλθομεν. εἰσάγγειλον οὖν. μόγις οὖν ποτε ἡμῖν ἄνθρωπος ἀνέῳξε τὴν θύραν. ἐπειδὴ δὲ εἰσήλθομεν, κατελάβομεν Πρωταγόραν ἐν τῷ προστῴῳ περιπατοῦντα. ἑξῆς δ' αὐτῷ συμπεριεπάτουν, ἐκ μὲν τοῦ ἐπὶ θάτερα Καλλίας ὁ Ἱππονίκου, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ ὁμομήτριος Πάραλος ὁ Περικλέους, καὶ Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος. ἐκ δὲ τοῦ ἐπὶ θάτερα ὁ ἕτερος τοῦ Περικλέους Ξάνθιππος, καὶ Φιλιππίδης ὁ Φιλομήλου, καὶ Ἀντίμοιρος ὁ Μενδαῖος ὅσπερ εὐδοκιμεῖ μάλιστα τῶν Πρωταγόρου μαθητῶν, καὶ ἐπὶ τέχνῃ μανθάνει ὡς σοφιστὴς ἐσόμενος. τούτων δὲ ὄπισθεν ἠκολούθουν ἐπακούοντες τῶν λεγομένων, τὸ μὲν πολὺ ξένοι ἐφαίνοντο, οὓς ἄγει ἐξ ἑκάστων πόλεων ὁ Πρωταγόρας. δι' ὧν διεξέρχεται κηλῶν τῇ φωνῇ ὥσπερ Ὀρφεύς, οἱ δὲ, κατὰ τὴν φωνὴν ἕπονται κεκηλημένοι. ἦσαν δέ τινες καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐν τῷ χορῷ. τοῦτον τὸν χορὸν μάλιστα ἔγωγε ἰδὼν ἥσθην, ὡς καλῶς εὐλαβοῦντο μηδέποτε ἐμποδὼν ἐν τῷ ἔμπροσθεν εἶναι Πρωταγόρου. ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἀναστρέφοι, καὶ οἱ μετ' ἐκείνου, εὖ πως καὶ ἐν κόσμῳ περιεσχίζοντο οὗτοι οἱ ἐπήκοοι ἔνθεν καὶ ἔνθεν. καὶ ἐν κύκλῳ περιϊόντες, ἀεὶ εἰς τὸ ὄπισθεν καθίσταντο κάλλιστα. τὸν δὲ μετεισενόησα ἔφη Ὅμηρος Ἱππίαν τὸν ἠλεῖον καθήμενον ἐν τῷ κατ' ἀντικρὺ προστῴῳ ἐν θρόνῳ. περὶ αὐτὸν δ' ἐκάθηντο ἐπὶ βάθρων Ἐρυξίμαχός τε ὁ Ἀκουμενοῦ, καὶ Φαῖδρος ὁ μυῤῥινούσιος, καὶ Ἄνδρων ὁ Ἀνδροτίωνος, καὶ τῶν ξένων πολῖταί τε αὐτοῦ, καὶ ἄλλοι τινές. ἐφαίνοντο δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ τῶν μετεώρων ἀστρονομικὰ ἄττα διερωτᾶν τὸν Ἱππίαν. ὁ δὲ ἐν θρόνῳ καθήμενος, ἑκάστοις αὐτῶν διέκρινε, καὶ διεξῄει τὰ ἐρωτώμενα. καὶ μὲν δὴ καὶ Τάνταλόν γε εἰσεῖδον. ἐπεδήμει γὰρ ἄρα Πρόδικος ὁ κεῖος, ἦν δὲ ἐν οἰκήματί τινι, ᾧ πρὸ τοῦ μὲν ὡς ταμιείῳ ἐχρῆτο Ἱππόνικος. νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν καταλυόντων ὁ Καλλίας καὶ τοῦτο ἐκκενώσας, ξένοις κατάλυσιν πεποίηκεν. ὁ μὲν οὖν Πρόδικος, ἔτι κατέκειτο, ἐγκεκαλυμμένος ἐν κῳδίοις τισὶ καὶ στρώμασι καὶ μάλα πολλοῖς ὡς ἐφαίνετο. παρεκάθηντο δὲ αὐτῷ ἐπὶ ταῖς πλησίον κλίναις, Παυσανίας τε ὁ ἐκ κεραμέων καὶ μετὰ Παυσανίου νέον ἔτι μειράκιον, ὡς μὲν ἐγᾦμαι καλόν τε κἀγαθὸν τὴν φύσιν. τὴν δ' οὖν ἰδέαν πάνυ καλός. ἔδοξα ἀκοῦσαι ὄνομα αὐτῷ εἶναι Ἀγάθωνα. καὶ οὐκ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ παιδικὰ Παυσανίου τυγχάνει ὤν. τοῦτό τ' ἦν τὸ μειράκιον. καὶ τὼ Ἀδειμάντω ἀμφοτέρω. ὅ, τε Κήπιδος, καὶ ὁ Λευκολοφίδου, καὶ ἄλλοι τινὲς ἐφαίνοντο. περὶ δὲ ὧν διελέγοντο, οὐκ ἐδυνάμην ἔγωγε μαθεῖν ἔξωθεν. καίπερ λιπαρῶς ἔχων ἀκούειν τοῦ Προδίκου, πάνσοφος γάρ μοι δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ θεῖος. ἀλλὰ διὰ τὴν βαρύτητα τῆς φωνῆς βόμβος τις ἐν τῷ οἰκήματι γιγνόμενος, ἀσαφῆ ἐποίει τὰ λεγόμενα. καὶ ἡμεῖς μὲν ἄρτι εἰσεληλύθειμεν, κατόπιν δὲ ἡμῶν ἐπεισῆλθον Ἀλκιβιάδης τε ὁ καλὸς ὡς φῂς σὺ καὶ ἐγὼ πείθομαι, καὶ Κριτίας ὁ Καλλαίσχρου. ἡμεῖς οὖν ὡς εἰσήλθομεν, ἔτι μικρὰ ἄττα διατρίψαντες, καὶ ταῦτα διαθεασάμενοι, προσῇμεν πρὸς τὸν Πρωταγόραν. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὦ Πρωταγόρα πρός σέ τοι ἤλθομεν ἐγώ τε καὶ Ἱπποκράτης οὗτος. Πότερον ἔφη μόνῳ βουλόμενοι διαλεχθῆναι, ἢ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων; Ἡμῖν μὲν ἦν δ' ἐγὼ οὐδὲν διαφέρει. ἀκούσας δὲ οὗ ἕνεκα ἤλθομεν, αὐτὸς σκέψαι. Τί οὖν δή ἐστιν ἔφη οὗ ἕνεκα ἥκετε; Ἱπποκράτης ὅδε, ἐστὶ μὲν τῶν ἐπιχωρίων, Ἀπολλοδώρου υἱός, οἰκίας μεγάλης τε καὶ εὐδαίμονος. αὐτὸς δὲ τὴν φύσιν δοκεῖ ἐνάμιλλος εἶναι τοῖς ἡλικιώταις. ἐπιθυμεῖν δέ μοι δοκεῖ ἐλλόγιμος γενέσθαι ἐν τῇ πόλει, τοῦτο δὲ οἴεταί οἱ μάλιστα γενέσθαι, εἴ σοι συγγένοιτο. ταῦτ' οὖν ἤδη σὺ σκόπει, πότερον περὶ αὐτῶν μόνος οἴει δεῖν διαλέγεσθαι πρὸς μόνους, ἢ μετ' ἄλλων. Ὀρθῶς ἔφη προμηθῇ ὦ Σώκρατες ὑπὲρ ἐμοῦ. ξένον γὰρ ἄνδρα καὶ κατιόντα εἰς πόλεις μεγάλας, καὶ ἐν ταύταις πείθοντα τῶν νέων τοὺς βελτίστους ἀπολείποντας τὰς τῶν ἄλλων συνουσίας καὶ οἰκείων καὶ ὀθνείων, καὶ πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων, ἑαυτῷ συνεῖναι ὡς βελτίους ἐσομένους διὰ τὴν ἑαυτοῦ συνουσίαν, χρὴ εὐλαβεῖσθαι τὸν ταῦτα πράττοντα. οὐ γὰρ σμικροὶ περὶ αὐτὰ φθόνοι τε γίγνονται, καὶ ἄλλαι δυσμένειαί τε καὶ ἐπιβουλαί. ἐγὼ δὲ τὴν σοφιστικὴν τέχνην, φημὶ μὲν εἶναι παλαιάν, τοὺς δὲ μεταχειριζομένους αὐτὴν τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν φοβουμένους τὸ ἐπαχθὲς αὐτῆς, πρόσχημα ποιεῖσθαι καὶ προκαλύπτεσθαι, τοὺς μὲν, ποίησιν, οἷον Ὅμηρόν τε καὶ Ἡσίοδον καὶ Σιμωνίδην, τοὺς δὲ αὖ, τελετάς τε καὶ χρησμῳδίας τοὺς ἀμφί τε Ὀρφέα καὶ Μουσαῖον. ἐνίους δέ τινας ᾔσθημαι καὶ γυμναστικήν, οἷον Ἴκκος τε ὁ ταραντῖνος, καὶ ὁ νῦν ἔτι ὢν οὐδενὸς ἥττων σοφι-

ϛὴς Ἡρόδικος ὁ Σηλυβριανὸς, τὸ δὲ ἀρχαῖον Μεγαρεύς. μουσικὴν δὲ Ἀγαθοκλῆς τε ὁ ὑμέτερος πρόσχημα ἐποιήσατο, μέγας ὢν σοφιστὴς, καὶ Πυθοκλείδης ὁ Κεῖος, καὶ ἄλλοι πολλοί. οὗτοι πάντες ὥσπερ λέγω φοβηθέντες τὸν φθόνον ταῖς τέχναις ταύταις παραπετάσμασιν ἐχρήσαντο. ἐγὼ δὲ τούτοις ἅπασι κατὰ τοῦτο εἶναι οὐ ξυμφέρομαι. ἡγοῦμαι γὰρ αὐτοὺς οὔ τι διαπράξασθαι ὃ ἐβουλήθησαν. οὐ γὰρ λαθεῖν τῶν ἀνθρώπων τοὺς δυναμένους ἐν ταῖς πόλεσι πράττειν ὧνπερ ἕνεκα ταῦτ' ἐστὶ τὰ προσχήματα. ἐπεὶ οἵ γε πολλοὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν αἰσθάνονται. ἀλλ' ἅττ' ἂν οὗτοι διαγγέλλωσι, ταῦτα ὑμνοῦσι. τὸ οὖν ἀποδιδράσκοντα μὴ δύνασθαι ἀποδρᾶναι, ἀλλὰ καταφανῆ εἶναι, πολλὴ μωρία καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος, καὶ πολὺ δυσμενεστέρους παρέχεσθαι ἀνάγκη τοὺς ἀνθρώπους. ἡγοῦνται γὰρ τὸν τοιοῦτον πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ πανοῦργον εἶναι. ἐγὼ οὖν τούτων τὴν ἐναντίαν ἅπασαν ὁδὸν ἐλήλυθα. καὶ ὁμολογῶ τε σοφιστὴς εἶναι, καὶ παιδεύειν ἀνθρώπους. καὶ εὐλάβειαν ταύτην οἶμαι βελτίω ἐκείνης εἶναι, τὸ ὁμολογεῖν μᾶλλον ἢ ἔξαρνον εἶναι. καὶ ἄλλας πρὸς ταύτῃ ἔσκεμμαι. ὥστε σὺν θεῷ εἰπεῖν μηδὲν δεινὸν πάσχειν διὰ τὸ ὁμολογεῖν σοφιστὴς εἶναι, καίτοι πολλά γε ἔτη ἤδη εἰμὶ ἐν τῇ τέχνῃ. καὶ γὰρ καὶ τὰ ξύμπαντα πολλά μοι ἐστίν. οὐδενὸς ὅτου οὐ πάντων ἂν ἡμῶν καθ' ἡλικίαν πατὴρ εἴην. ὥστε πολύ μοι ἥδιστόν ἐστιν εἴ τι βούλεσθε περὶ τούτων ἁπάντων ἐναντίον τῶν ἔνδον ὄντων τὸν λόγον ποιεῖσθαι. Καὶ ἐγὼ, ὑπώπτευσα γὰρ βούλεσθαι αὐτὸν τῷ τε Προδίκῳ καὶ τῷ Ἱππίᾳ ἐνδείξασθαι, καὶ καλλωπίσασθαι, ὅτι ἐρασταὶ αὐτοῦ ἀφιγμένοι εἶμεν. τί οὖν ἔφην ἐγὼ οὐ καὶ Πρόδικον καὶ Ἱππίαν ἐκαλέσαμεν καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ἵνα ἐπακούσωσιν ἡμῶν; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Βούλεσθε οὖν ὁ Καλλίας ἔφη συνέδριον κατασκευάσωμεν, ἵνα καθεζόμενοι διαλέγησθε; Ἐδόκει χρῆναι. ἀσμένοι δὲ πάντες ἡμεῖς, ὡς ἀκουσόμενοι ἀνδρῶν σοφῶν, καὶ αὐτοί τε ἀντιλαβόμενοι τῶν βάθρων καὶ τῶν κλινῶν κατεσκευάζομεν παρὰ τὸν Ἱππίαν. ἐκεῖ γὰρ προϋπῆρχε τὰ βάθρα. ἐν δὲ τούτῳ, Καλλίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης ἡκέτην, ἄγοντε τὸν Πρόδικον, ἀναστήσαντες ἐκ τῆς κλίνης καὶ τοὺς μετὰ τοῦ Προδίκου. ἐπειδὴ δὲ πάντες συνεκαθεζόμεθα, Πρωταγόρας νῦν δὴ ἂν ἔφη λέγοις ὦ Σώκρατες, ἐπειδὴ καὶ οἵδε πάρεισι, περὶ ὧν ὀλίγῳ πρότερον μνείαν ἐποιοῦ πρὸς ἐμὲ ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὅτι ἡ αὐτή μοι ἐστὶν ἀρχὴ ὦ Πρωταγόρα, ἥπερ ἄρτι περὶ ὧν ἀφικόμην. Ἱπποκράτης γὰρ ὅδε τυγχάνει ὢν ἐν ἐπιθυμίᾳ τῆς σῆς συνουσίας. ὅτι οὖν αὐτῷ ἀποβήσεται ἐάν σοι συνῇ, ἡδέως ἂν φησι πυθέσθαι. τοσοῦτος ὅ γε ἡμέτερος λόγος. Ὑπολαβὼν οὖν ὁ Πρωταγόρας εἶπεν. ὦ νεανίσκε, ἔσται τοίνυν σοι ἐὰν ἐμοὶ συνῇς, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐμοὶ συγγένῃ ἀπιέναι οἴκαδε βελτίονι γεγονότι, καὶ ἐν τῇ ὑστεραίᾳ ταὐτὰ ταῦτα. καὶ ἑκάστης ἡμέρας ἀεὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας, εἶπον. ὦ Πρωταγόρα, τοῦτο μὲν οὐδὲν θαυμαστὸν λέγεις, ἀλλὰ εἰκός. ἐπεὶ κἂν σὺ καίπερ τηλικοῦτος ὢν καὶ οὕτω σοφὸς, εἴ τίς σε διδάξειεν ὃ μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος, βελτίων ἂν γένοιο. ἀλλὰ μὴ οὕτως. ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ αὐτίκα μεταβαλὼν τὴν ἐπιθυμίαν Ἱπποκράτης ὅδε ἐπιθυμήσειε τῆς συνουσίας τούτου τοῦ νεανίσκου τοῦ νῦν ἐπιδημοῦντος νεωστὶ Ζευξίππου τοῦ Ἡρακλεώτου, καὶ ἀφικόμενος παρ' αὐτὸν ὥσπερ παρὰ σὲ νῦν, ἀκούσειεν αὐτοῦ ταὐτὰ ταῦτα ἅπερ σοῦ, ὅτι ἑκάστης ἡμέρας ξυνὼν αὐτῷ βελτίων ἔσται, καὶ ἐπιδώσει, εἰ αὐτὸν ἐπανέροιτο. τί δὴ φῂς βελτίω ἔσεσθαι, καὶ εἰς τί ἐπιδώσειν; εἴποι ἂν αὐτῷ Ζεύξιππος, ὅτι πρὸς γραφικήν. κἂν εἰ Ὀρθαγόρᾳ τῷ Θηβαίῳ συγγενόμενος, ἀκούσας ἐκείνου ταὐτὰ ταῦτα ἅπερ σοῦ, ἐπανέροιτο αὐτὸν, εἰς ὅ, τι βελτίων καθ' ἡμέραν ἔσται συγγιγνόμενος ἐκείνῳ; εἴποι ἂν ὅτι εἰς αὔλησιν. οὕτω δὴ καὶ σὺ εἰπὲ τῷ νεανίσκῳ καὶ ἐμοὶ ὑπὲρ τούτου ἐρωτῶντι. Ἱπποκράτης ὅδε Πρωταγόρᾳ συγγενόμενος, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ συγγένηται, βελτίων ἄπεισι γενόμενος, καὶ τῶν ἄλλων ἡμερῶν ἑκάστης οὕτως ἐπιδώσει, εἰς τί ὦ Πρωταγόρα καὶ περὶ τοῦ;

Καὶ ὁ Πρωταγόρας ἐμοῦ ταῦτα ἀκούσας, σύ τε καλῶς ἔφη ἐρωτᾷς ὦ Σώκρατες. καὶ ἐγὼ τοῖς καλῶς ἐρωτῶσι χαίρω ἀποκρινόμενος. Ἱπποκράτης γὰρ παρ' ἐμὲ ἀφικόμενος, οὐ πείσεται ἅπερ ἂν ἔπαθεν ἄλλῳ τῳ συγγενόμενος τῶν σοφιστῶν. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι λάβονται τοὺς νέους, τὰς γὰρ τέχνας αὐτοὺς πεφευγότας ἄκοντας πάλιν ἄγοντες, ἐμβάλλουσιν εἰς τὰς τέχνας, λογισμούς τε καὶ ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν διδάσκοντες. καὶ ἅμα εἰς τὸν Ἱππίαν ἀπέβλεψε. παρὰ δ' ἐμὲ ἀφικόμενος, μαθήσεται οὐ περὶ ἄλλου του, ἢ περὶ οὗ ἥκει. τὸ δὲ μάθημά ἐστιν, εὐβουλία περί τε τῶν οἰκείων, ὅπως ἂν ἄριστα τὴν αὐτοῦ οἰκίαν διοικοῖ. καὶ περὶ τῶν τῆς πόλεως, ὅπως τὰ τῆς πόλεως δυνατώτατος ἂν εἴη καὶ πράττειν καὶ λέγειν. Ἆρ' ἔφην ἐγὼ, ἕπομαί σου τῷ λόγῳ. δοκεῖς γάρ μοι λέγειν τὴν πολιτικὴν τέχνην, καὶ ὑπισχνεῖσθαι ποιεῖν ἄνδρας ἀγαθοὺς πολίτας. Αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτό ἐστιν ἔφη ὦ Σώκρατες τὸ ἐπάγγελμα ὃ ἐπαγγέλλομαι. Ἦ καλὸν ἦν δ' ἐγὼ τέχνημα ἄρα κέκτησαι, εἴπερ κέκτησαι. οὐ γὰρ ἄλλο τι πρὸς σὲ εἰρήσεται, ἢ ἅπερ νοῶ. ἐγὼ γὰρ τοῦτο ὦ Πρωταγόρα οὐκ ᾤμην διδακτὸν εἶναι. σοὶ δὲ λέγοντι οὐκ ἔχω ὅπως ἂν ἀπιστῶ. ὅθεν δὲ ἡγοῦμαι αὐτὸ οὐ διδακτὸν εἶναι. μηδ' ὑπ' ἀνθρώπων παρασκευαστὸν ἀνθρώποις, δίκαιός εἰμι εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ Ἀθηναίους ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, φημὶ σοφοὺς εἶναι. ὁρῶ οὖν ὅταν συλλεγῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπειδὰν μὲν περὶ οἰκοδομίας τι δέῃ πρᾶξαι τὴν πόλιν, τοὺς οἰκοδόμους μεταπεμπομένους συμβούλους περὶ τῶν οἰκοδομημάτων. ὅταν ᾖ, περὶ ναυπηγίας, τοὺς ναυπηγοὺς καὶ τἆλλα πάντα οὕτως ὅσα ἡγοῦνται μαθήματά τε καὶ διδακτὰ εἶναι. ἐὰν δέ τις ἄλλος ἐπιχειρῇ αὐτοῖς συμβουλεύειν, ὃν ἐκεῖνοι μὴ οἴονται δημιουργὸν εἶναι, κἂν

πάνυ

πάνυ καλὸς ᾖ καὶ πλούσιος καὶ τῶν γενναίων, οὐδέν τι μᾶλλον ἀποδέχονται, ἀλλὰ καταγελῶσι καὶ θορυβοῦσιν, ἕως ἂν ἢ αὐτὸς ἀποστῇ ὁ ἐπιχειρῶν λέγειν καταθορυβηθεὶς, ἢ οἱ τοξόται αὐτὸν ἀφελκύσωσιν, ἢ ἐξαίρωνται κελευόντων τῶν πρυτάνεων. περὶ μὲν οὖν ὧν οἴονται ἐν τέχνῃ εἶναι, οὕτω διαπράττονται. ἐπειδὰν δέ τι περὶ τῆς πόλεως διοικήσεως δέῃ βουλεύσασθαι, συμβουλεύει αὐτοῖς ἀνιστάμενος περὶ τούτων ὁμοίως μὲν τέκτων, ὁμοίως δὲ χαλκεὺς, σκυτοτόμος, ἔμπορος, ναύκληρος, πλούσιος, πένης, γενναῖος, ἀγεννής. καὶ τούτοις οὐδεὶς τοῦτο ἐπιπλήττει, ὥσπερ τοῖς πρότερον, ὅτι οὐδαμόθεν μαθὼν, οὐδὲ ὄντος διδασκάλου οὐδενὸς αὐτῷ, ἔπειτα συμβουλεύειν ἐπιχειρεῖ. δῆλον γὰρ ὅτι οὐχ ἡγοῦνται διδακτὸν εἶναι. μὴ τοίνυν ὅτι τὸ κοινὸν τῆς πόλεως οὕτως ἔχει, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἡμῖν οἱ σοφώτατοι καὶ ἄριστοι τῶν πολιτῶν ταύτην τὴν ἀρετὴν ἣν ἔχουσιν, οὐχ οἷοί τε ἄλλοις παραδιδόναι. ἐπεὶ Περικλῆς ὁ τουτωνὶ τῶν νεανίσκων πατὴρ, τούτους ἃ μὲν διδασκάλων εἴχετο, καλῶς καὶ εὖ ἐπαίδευσεν, ἃ δὲ αὐτὸς σοφός ἐστιν, οὔτε αὐτὸς παιδεύει, οὔτε τῳ ἄλλῳ παραδίδωσιν. ἀλλ' αὐτοὶ περιιόντες νέμονται ὥσπερ ἄφετοι, ἐάν που αὐτόματοι περιτύχωσι τῇ ἀρετῇ. εἰ δὲ βούλει Κλεινίαν τὸν Ἀλκιβιάδου τουτονὶ νεώτερον ἀδελφὸν ἐπιτροπεύων, ὁ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ Περικλῆς, δεδιὼς περὶ αὐτοῦ, μὴ διαφθαρῇ δὴ ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, ἀποσπάσας ἀπὸ τούτου, καταθέμενος ἐν Ἀρίφρονος ἐπαίδευε. καὶ πρὶν ἓξ μῆνας γεγονέναι, ἀπέδωκε τούτῳ, οὐκ ἔχων ὅ,τι χρήσαιτο αὐτῷ. καὶ ἄλλους σοι παμπόλλους ἔχω λέγειν, οἳ αὐτοὶ ἀγαθοὶ ὄντες, οὐδένα πώποτε βελτίω ἐποίησαν, οὔτε τῶν οἰκείων, οὔτε τῶν ἀλλοτρίων. ἐγὼ οὖν ὦ Πρωταγόρα εἰς ταῦτα ἀποβλέπων, οὐχ ἡγοῦμαι διδακτὸν εἶναι τὴν ἀρετήν. ἐπειδὴ δέ σου ἀκούω ταῦτα λέγοντος, κάμπτομαι, καὶ οἶμαί τι σε λέγειν, διὰ τὸ ἡγεῖσθαί σε πολλῶν μὲν ἔμπειρον γεγονέναι, πολλὰ δὲ μεμαθηκέναι, τὰ δὲ, αὐτὸν ἐξευρηκέναι. εἰ οὖν ἔχεις ἐναργέστερον ἡμῖν ἐπιδεῖξαι, ὡς διδακτόν ἐστιν ἡ ἀρετὴ, μὴ φθονήσῃς, ἀλλ' ἐπίδειξον. Ἀλλ' ὦ Σώκρατες ἔφη οὐ φθονήσω. ἀλλὰ πότερον ὑμῖν ὡς πρεσβύτερος νεωτέροις μῦθον λέγων ἐπιδείξω, ἢ λόγῳ διεξελθών. πολλοὶ οὖν αὐτῷ ὑπέλαβον τῶν παρακαθημένων, ὁποτέρως βούλοιτο διεξιέναι. Δοκεῖ τοίνυν μοι ἔφη χαριέστερον εἶναι μῦθον ὑμῖν λέγειν. ἦν γάρ ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἱμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον, ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μίξαντες, καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ κεράννυται. ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεῖ γὰρ Ἐπιμηθεῖ κοσμῆσαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἑκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθέα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς, αὐτὸς νεῖμαι. νείμαντος δέ μου ἔφη ἐπίσκεψαι, καὶ οὕτω πείσας, νέμει. νέμων δὲ, τοῖς μὲν. ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτε τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμει, τοὺς δὲ ὥπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν, ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχε, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν. ἃ δὲ ηὖξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσωζε. καὶ τἆλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμε. ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο, εὐλάβειαν ἔχων μή τι γένος ἀϊστωθείη. ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας, εὐμαρείαν ἐμηχανᾶτο, ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξὶ καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα. καὶ εἰς εὐνὰς ἰοῦσιν, ὅπως ὑπάρχῃ τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυὴς ἑκάστῳ. καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὁπλαῖς, τὰ δὲ θριξὶ καὶ δέρμασι στερεοῖς καὶ ἀναίμοις, τοὐντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζε. τοῖς μὲν, ἐκ γῆς βοτάνην. ἄλλοις δὲ, δένδρων καρπούς. τοῖς δὲ, ῥίζας. ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφὴν, ζώων ἄλλων βοράν. καὶ τοῖς μὲν, ὀλιγογονίαν προσῆψε. τοῖς δ' ἀναλισκομένοις ὑπὸ τούτων, πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων. ἅτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς, ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα. λοιπὸν δὴ ἔτι ἀκόσμητον αὐτῷ ἦν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅ,τι χρήσαιτο. ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ, ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα. τὸν δὲ ἄνθρωπον, γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον. ἤδη δὲ καὶ ἡ εἱμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ᾗ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. ἀπορίᾳ οὖν ἐχόμενος ὁ Προμηθεὺς, ἥντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι, κλέπτει Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί. ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῳ ἢ χρησίμην γενέσθαι. καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν, ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχε. τὴν δὲ πολιτικὴν, οὐκ εἶχεν. ἦν γὰρ παρὰ τῷ Διΐ. τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν, οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν. πρὸς δὲ, καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν. εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἡφαίστου οἴκημα τὸ κοινὸν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνείτην, λαθὼν εἰσέρχεται. καὶ κλέψας τήν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου, καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς, δίδωσιν ἀνθρώπῳ. καὶ ἐκ τούτου, εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται. Προμηθέα δὲ δι' Ἐπιμηθέα ὕστερον, ᾗπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν, ζώων μόνον θεοὺς ἐνόμισε, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἱδρύεσθαι, καὶ ἀγάλματα θεῶν. ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκήσεις, καὶ ἐσθῆτας, καὶ ὑποδέσεις, καὶ στρωμνὰς, καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς εὕρετο. οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι, ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν. ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων, διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι. καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς, πρὸς μὲν τροφὴν ἱκανὴ

βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής. πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὔπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική. ἐζήτουν δὲ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι, κτίζοντες πόλεις. ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν, ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην. ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοί, φιλίας συναγωγοί. ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς, Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις. πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ὧδε. εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί. καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις; ἢ ἐπὶ πάντας νείμω; Ἐπὶ πάντας ἔφη ὁ Ζεύς, καὶ πάντες μετεχόντων. οὐ γὰρ ἂν γένοιντο πόλεις εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν, ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν. καὶ νόμον γε θὲς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν, κτείνειν ὡς νόσον πόλεως. Οὕτω δὴ ὦ Σώκρατες καὶ διὰ ταῦτα οἵ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος, ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς. καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὢν τῶν ὀλίγων συμβουλεύῃ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῄς. εἰκότως, ὡς ἐγώ φημι. ὅταν δὲ εἰς συμβουλὴν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἣν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς, ἢ μὴ εἶναι πόλεις. αὕτη ὦ Σώκρατες τούτου αἰτία. ἵνα δὲ μὴ οἴῃ ἀπατᾶσθαι, ὡς τῷ ὄντι ἡγοῦνται πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς, τόδε αὖ λάβε τεκμήριον. ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ὥσπερ σὺ λέγεις ἐάν τις φῇ ἀγαθὸς αὐλητὴς εἶναι, ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην ἣν μὴ ἔστιν, ἢ καταγελῶσιν, ἢ χαλεπαίνουσι. καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες, νουθετοῦσιν ὡς μαινόμενον. ἐν δὲ δικαιοσύνῃ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἐὰν οὗτος αὐτὸς καθ' αὑτοῦ τἀληθῆ λέγῃ ἐναντίον πολλῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἡγοῦντο εἶναι, τἀληθῆ λέγειν, ἐνταῦθα μανίαν, καί φασι πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἐάν τε ὦσιν ἐάν τε μή, ἢ μαίνεσθαι τὸν μὴ προσποιούμενον δικαιοσύνην. ὡς ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ ἁμωσγέπως μετέχειν αὐτῆς, ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις. ὅτι μὲν οὖν πάντ' ἄνδρα εἰκότως ἀποδέχονται περὶ ταύτης τῆς ἀρετῆς σύμβουλον διὰ τὸ ἡγεῖσθαι παντὶ μετεῖναι αὐτῆς, ταῦτα λέγω. ὅτι δὲ αὐτὴν οὐ φύσει ἡγοῦνται εἶναι, οὐδ' ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ἀλλὰ διδακτόν τε καὶ ἐξ ἐπιμελείας παραγίνεσθαι ᾧ ἂν παραγίνηται, τοῦτό σοι μετὰ τοῦτο πειράσομαι ἀποδεῖξαι. ὅσα γὰρ ἡγοῦνται ἀλλήλους κακὰ ἔχειν ἄνθρωποι φύσει ἢ τύχῃ, οὐδεὶς θυμοῦται, οὐδὲ νουθετεῖ, οὐδὲ διδάσκει, οὐδὲ κολάζει τοὺς ταῦτα ἔχοντας, ἵνα μὴ τοιοῦτοι ὦσιν. ἀλλ' ἐλεοῦσιν, οἷον τοὺς αἰσχροὺς, ἢ σμικροὺς, ἢ ἀσθενεῖς. τίς οὕτως ἀνόητος ὥς τι τι τούτων ἐπιχειρεῖν ποιεῖν; ταῦτα μὲν γὰρ ἴσασιν οἶμαι ὅτι φύσει τε καὶ τύχῃ τοῖς ἀνθρώποις γίγνεται τὰ καλὰ καὶ τἀναντία τούτοις. ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίγνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις ταῦτα μὴ ἔχῃ, ἀλλὰ τἀναντία τούτων κακά, ἐπὶ τούτοις που οἵ τε θυμοὶ γίγνονται, καὶ αἱ κολάσεις, καὶ αἱ νουθετήσεις. ὧν ἐστιν ἓν καὶ ἡ ἀδικία, καὶ ἡ ἀσέβεια, καὶ συλλήβδην πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς. ἔνθεν δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται, καὶ νουθετεῖ, δηλονότι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὔσης. εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν ὦ Σώκρατες τοὺς ἀδικοῦντας, τί ποτε δύναται, αὐτό σε διδάξει, ὅτι οἵ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετήν. οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων. καὶ τούτου ἕνεκα ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται. ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν, οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται (οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγένητον θείη) ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὖθις ἀδικήσῃ, μήτε αὐτὸς οὗτος, μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. καὶ τοιαύτην διάνοιαν ἔχων, διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετήν. ἀποτροπῆς γοῦν ἕνεκα κολάζει. ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν, ὅσοι περ τιμωροῦνται καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἵ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναῖοι οἱ σοὶ πολῖται. ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετήν. ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται, καὶ χαλκέως καὶ σκυτοτόμου συμβουλεύοντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετήν, ἀποδέδεικταί σοι ὦ Σώκρατες ἱκανῶς, ὥς γέ μοι φαίνεται. ἔτι δὴ λοιπὴ ἀπορία ἐστίν, ἣν ἀπορεῖς περὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν, τί δή ποτε οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοὶ τὰ μὲν ἄλλα τοὺς αὑτῶν υἱεῖς διδάσκουσιν ἃ διδασκάλων ἔχεται, καὶ σοφοὺς ποιοῦσιν, ἣν δὲ αὐτοὶ ἀρετὴν ἀγαθοί, οὐδενὸς βελτίους ποιοῦσι. τούτου δὴ πέρι ὦ Σώκρατες οὐκέτι μῦθόν σοι ἐρῶ, ἀλλὰ λόγον. ὧδε γὰρ ἐννόησον, πότερον ἔστι τι ἓν ἢ οὐκ ἔστιν, οὗ ἀναγκαῖον πάντας τοὺς πολίτας μετέχειν, εἴπερ μέλλει πόλις εἶναι. ἐν τούτῳ γὰρ αὕτη λύεται ἡ ἀπορία, ἣν σὺ ἀπορεῖς, ἢ ἄλλοθι οὐδαμοῦ. εἰ μὲν γὰρ ἔστι καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἕν, οὐ τεκτονική, οὐδὲ χαλκεία, οὐδὲ κεραμία, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη, καὶ τὸ ὅσιον εἶναι, καὶ συλλήβδην ἓν αὐτὸ προσαγορεύω εἶναι ἀνδρὸς ἀρετήν, εἰ τοῦτ' ἐστὶν οὗ δεῖ πάντας μετέχειν. καὶ μετὰ τούτου πάντ' ἄνδρα, ἐάν τι καὶ ἄλλο βούληται μανθάνειν, ἢ πράττειν, οὕτω πράττειν. ἄνευ δὲ τούτου μή, ἢ τὸν μὴ μετέχοντα καὶ διδάσκειν καὶ κολάζειν, καὶ παῖδα, καὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα, ἕωσπερ ἂν κολαζόμενος βελτίων γένηται. ὃς δ' ἂν μὴ ὑπακούῃ κολαζόμενος καὶ διδασκόμενος, ὡς ἀνίατον ὄντα τοῦτον ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων ἢ ἀποκτεί-
νειν, εἰ

νῦν. εἰ οὕτω μὲν ἔχει, οὕτω δ' αὐτοῦ πεφυκότος, οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, εἰ τὰ μὲν ἄλλα διδάσκονται τοὺς υἱεῖς, τοῦτο δὲ μή, σκέψαι ὡς θαυμασίως γίγνονται οἱ ἀγαθοί. ὅτι μὲν γὰρ διδακτὸν αὐτὸ ἡγοῦνται, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἀπεδείξαμεν. διδακτοῦ δὲ ὄντος καὶ θεραπευτοῦ, τὰ μὲν ἄλλα ἄρα τοὺς υἱεῖς διδάσκονται, ἐφ' οἷς οὐκ ἔστι θάνατος ἡ ζημία ἐὰν μὴ ἐπίστωνται. ἐφ' ᾧ δὲ ἥ τε ζημία θάνατος αὐτῶν τοῖς παισὶ καὶ φυγαί, μὴ μαθοῦσι μὴ δὲ θεραπευθεῖσιν εἰς ἀρετήν, καὶ πρὸς τῷ θανάτῳ χρημάτων τε δημεύσεις, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, ξυλλήβδην τῶν οἴκων ἀνατροπαί. ταῦτα δ' ἄρα οὐ διδάσκονται, οὐδ' ἐπιμελοῦνται πᾶσαν ἐπιμέλειαν. οἴεσθαί γε χρὴ ὦ Σώκρατες. ἐκ παίδων σμικρῶν ἀρξάμενοι, μέχρις οὗπερ ἂν ζῶσι, καὶ διδάσκουσι καὶ νουθετοῦσιν. ἐπειδὰν θᾶττον συνιῇ τις τὰ λεγόμενα καὶ τροφὸς καὶ μήτηρ, καὶ παιδαγωγός, καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ, περὶ τούτου διαμάχονται, ὅπως ὡς βέλτιστος ἔσται ὁ παῖς, παρ' ἕκαστον καὶ ἔργον καὶ λόγον. διδάσκοντες καὶ ἐνδεικνύμενοι, ὅτι τὸ μὲν δίκαιον, τὸ δὲ ἄδικον, καὶ τόδε μὲν καλόν, τόδε δὲ αἰσχρόν, καὶ τόδε μὲν ὅσιον, τόδε δὲ ἀνόσιον. καὶ τὰ μὲν ποίει, τὰ δὲ μὴ ποίει. καὶ ἐὰν μὲν ἑκὼν πείθηται, εἰ δὲ μή, ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον καὶ καμπτόμενον εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς διδασκάλων πέμποντες, πολὺ μᾶλλον ἐντέλλονται ἐπιμελεῖσθαι εὐκοσμίας τῶν παίδων ἢ γραμμάτων τε καὶ κιθαρίσεως. οἱ δὲ διδάσκαλοι τούτων τε ἐπιμελοῦνται. καὶ ἐπειδὰν αὖ γράμματα μάθωσι, καὶ μέλλωσι συνήσειν τὰ γεγραμμένα, ὥσπερ τότε τὴν φωνήν, παρατιθέασιν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν βάθρων ἀναγινώσκειν ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα, καὶ ἐκμανθάνειν ἀναγκάζουσιν. ἐν οἷς πολλαὶ μὲν νουθετήσεις ἔνεισι, πολλαὶ δὲ διέξοδοι καὶ ἔπαινοι, καὶ ἐγκώμια παλαιῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἵνα ὁ παῖς ζηλῶν μιμῆται, καὶ ὀρέγηται τοιοῦτος γενέσθαι. οἵ τ' αὖ κιθαρισταί, ἕτερα τοιαῦτα, σωφροσύνης τε ἐπιμελοῦνται, καὶ ὅπως ἂν οἱ νέοι μηδὲν κακουργῶσι. πρὸς δὲ τούτοις ἐπειδὰν κιθαρίζειν μάθωσιν, ἄλλων αὖ ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα διδάσκουσι μελοποιῶν, εἰς τὰ κιθαρίσματα ἐντείνοντες, καὶ τοὺς ῥυθμούς τε καὶ τὰς ἁρμονίας ἀναγκάζουσιν οἰκειοῦσθαι ταῖς ψυχαῖς τῶν παίδων, ἵνα ἡμερώτεροί τε ὦσι καὶ εὐρυθμότεροι καὶ εὐαρμοστότεροι γιγνόμενοι, χρήσιμοι ὦσιν εἰς τὸ λέγειν τε καὶ πράττειν. πᾶς γὰρ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου, εὐρυθμίας τε καὶ εὐαρμοστίας δεῖται. ἔτι τοίνυν πρὸς τούτοις εἰς παιδοτρίβου πέμπουσιν, ἵνα τὰ σώματα βελτίω ἔχοντες, ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ χρηστῇ οὔσῃ, καὶ μὴ ἀναγκάζωνται ἀποδειλιᾶν διὰ τὴν πονηρίαν τῶν σωμάτων, καὶ ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πράξεσι. καὶ ταῦτα ποιοῦσιν οἱ μάλιστα δυνάμενοι. μάλιστα δὲ δύνανται οἱ πλουσιώτατοι. καὶ οἱ τούτων υἱεῖς, πρωϊαίτατα εἰς διδασκάλων τῆς ἡλικίας ἀρξάμενοι φοιτᾶν, ὀψιαίτατα ἀπαλλάττονται. ἐπειδὰν δὲ ἐκ διδασκάλων ἀπαλλαγῶσιν, ἡ πόλις αὖ τούς τε νόμους ἀναγκάζει μανθάνειν, καὶ κατὰ τούτους ζῆν κατὰ παράδειγμα. ἵνα μὴ αὐτοὶ ἐφ' αὑτῶν εἰκῇ πράττωσιν, ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ οἱ γραμματισταὶ τοῖς μήπω δεινοῖς γράφειν τῶν παίδων, ὑπογράψαντες γραμμὰς τῇ γραφίδι, οὕτω τὸ γραμματεῖον διδόασι, καὶ ἀναγκάζουσι γράφειν κατὰ τὴν ὑφήγησιν τῶν γραμμῶν. ὡς δέ, καὶ ἡ πόλις νόμους ὑπογράψασα, ἀγαθῶν καὶ παλαιῶν νομοθετῶν εὑρήματα, κατὰ τούτους ἀναγκάζει καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι. ὃς δ' ἂν ἐκτὸς βαίνῃ τούτων, κολάζει. καὶ ὄνομα τῇ κολάσει ταύτῃ καὶ παρ' ὑμῖν καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ ὡς εὐθυνούσης τῆς δίκης, εὐθῦναι. τοσαύτης οὖν τῆς ἐπιμελείας οὔσης περὶ ἀρετῆς ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, θαυμάζεις ὦ Σώκρατες καὶ ἀπορεῖς εἰ διδακτόν ἐστιν ἀρετή. ἀλλ' οὐ χρὴ θαυμάζειν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰ μὴ διδακτόν. διατί οὖν τῶν ἀγαθῶν πατέρων υἱεῖς φαῦλοι γίγνονται; τοῦτο αὖ μάθε. οὐδὲν γὰρ θαυμαστόν, εἴπερ ἀληθῆ ἐγὼ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον, ὅτι τούτου τοῦ πράγματος τῆς ἀρετῆς εἰ μέλλει πόλις εἶναι, οὐδένα δεῖ ἰδιωτεύειν. εἰ γὰρ δὴ ὃ λέγω οὕτως ἔχει, ἔχει δὲ μάλιστα πάντων οὕτως, ἐνθυμήθητι ἄλλο τῶν ἐπιτηδευμάτων ὁτιοῦν καὶ μαθημάτων. προελόμενος εἰ μὴ οἷόν τ' ἦν πόλιν εἶναι, εἰ μὴ πάντες αὐληταὶ ἦμεν, ὁποῖός τις ἐδύνατο ἕκαστος, καὶ τοῦτο ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ πᾶς πάντα καὶ ἐδίδασκε καὶ ἐπέπληττε τὸν μὴ καλῶς αὐλοῦντα. καὶ μὴ ἐφθόνει τούτου ὥσπερ νῦν τῶν δικαίων καὶ τῶν νομίμων οὐδεὶς φθονεῖ οὐδ' ἀποκρύπτεται ὥσπερ τῶν ἄλλων τεχνημάτων. λυσιτελεῖ γὰρ οἶμαι ὑμῖν, ἡ ἀλλήλων δικαιοσύνη καὶ ἀρετή. διὰ ταῦτα πᾶς παντὶ προθύμως λέγει καὶ διδάσκει καὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ νόμιμα. εἰ οὖν οὕτω καὶ ἐν αὐλήσει πᾶσαν προθυμίαν καὶ ἀφθονίαν εἴχομεν ἀλλήλους διδάσκειν, οἴει ἄν τι ἔφη μᾶλλον ὦ Σώκρατες τῶν ἀγαθῶν αὐλητῶν ἀγαθοὺς αὐλητὰς τοὺς υἱεῖς γίγνεσθαι, ἢ τῶν φαύλων; οἶμαι μὲν οὔ. ἀλλὰ ὅτου ἔτυχεν ὁ υἱὸς εὐφυέστατος γενόμενος εἰς αὔλησιν, οὗτος ἂν ἐλλόγιμος ηὐξήθη. ὅτου δὲ ἀφυής, ἀκλεής. καὶ πολλάκις μὲν ἀγαθοῦ αὐλητοῦ, φαῦλος ἂν ἀπέβη. πολλάκις δ' ἂν φαύλου ἀγαθός. ἀλλ' οὖν αὐληταί γ' οὖν πάντες ἦσαν ἱκανοί, ὡς πρὸς τοὺς ἰδιώτας καὶ μηδὲν αὐλήσεως ἐπαΐοντας. οὕτως οἴου καὶ νῦν ὅς τις σοι ἀδικώτατος φαίνεται ἄνθρωπος τῶν ἐν νόμοις καὶ ἀνθρώποις τεθραμμένων, δίκαιον αὐτὸν εἶναι, καὶ δημιουργὸν τούτου τοῦ πράγματος, εἰ δέοι αὐτὸν κρίνεσθαι πρὸς ἀνθρώπους, οἷς μήτε παιδεία ἐστί, μήτε δικαστήρια, μήτε νόμοι, μηδὲ ἀνάγκη μηδεμία, διαπαντὸς ἀναγκάζουσα ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι. ἀλλ' εἶεν ἄγριοί τινες οἷοί περ, οὓς πέρυσι Φερεκράτης ὁ ποιητὴς ἐδίδαξεν ἐπὶ Ληναίῳ. ἦ σφόδρα ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις γενόμενος, ὥσπερ οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ χορῷ μισάνθρωποι, ἀγαπήσαις ἂν εἰ ἐντύχοις Εὐρυβάτῳ καὶ Φρυνώνδᾳ, καὶ ἀνολοφύραι' ἂν ποθῶν τὴν τῶν ἐνθάδε ἀνθρώπων πονηρίαν. νῦν δὲ τρυφᾷς ὦ Σώκρατες διότι πάντες διδάσκαλοί εἰσιν ἀρετῆς καθόσον δύνανται ἕκαστος, καὶ οὐδείς σοι φαίνεται. εἶθ' ὥσπερ ἂν εἰ ζητοῖς τίς διδάσκαλος τοῦ ἑλληνίζειν, οὐδ' ἂν εἷς φα

νέαις. οὐδέ γ' ἂν οἶμαι εἰ ζητοῖς, τίς ἂν ἡμῖν διδάξειε τοὺς τῶν χειροτεχνῶν υἱεῖς αὐτὴν ταύτην τὴν τέχνην, ἣν δὴ παρὰ τοῦ πατρὸς μεμαθήκασι, καθόσον οἷός τ' ἦν ὁ πατὴρ, καὶ οἱ τοῦ πατρὸς φίλοι ὄντες ὁμότεχνοι. τούτους ἔτι τίς ἂν διδάξειεν, οὐ ῥᾴδιον οἶμαι εἶναι ὦ Σώκρατες τούτων διδάσκαλον φανῆναι, τῶν δὲ ἀπείρων παντάπασι, ῥᾴδιον. οὕτω δὲ ἀρετῆς, καὶ τῶν ἄλλων πάντων. ἀλλὰ κἂν εἰ ὀλίγον ἐστί τις ὅστις διαφέρει ἡμῶν προβιβάσαι εἰς ἀρετήν, ἀγαπητόν. ὧν δὴ ἐγὼ οἶμαι εἷς εἶναι, καὶ διαφερόντως ἂν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὀνῆσαί τινα πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν γενέσθαι, καὶ ἀξίως τοῦ μισθοῦ ὃν πράττομαι, καὶ ἔτι πλείονος, ὥς τε καὶ αὐτῷ δοκεῖν τῷ μαθόντι. διὰ ταῦτα καὶ τὸν τρόπον τῆς πράξεως τοῦ μισθοῦ τοιοῦτον πεποίημαι. ἐπειδὰν γάρ τις παρ' ἐμοῦ μάθῃ, ἐὰν μὲν βούληται, ἀποδέδωκεν ὃ ἐγὼ πράττομαι ἀργύριον. ἐὰν δὲ μή, ἐλθὼν εἰς ἱερὸν ὀμόσας, ὅσου ἂν φῇσι ἄξια εἶναι τὰ μαθήματα, τοσοῦτον κατέθηκε. τοιοῦτόν σοι ἔφη ὦ Σώκρατες ἐγὼ καὶ μῦθον καὶ λόγον εἴρηκα, ὡς διδακτὸν ἀρετή, καὶ Ἀθηναῖοι οὕτως ἡγοῦνται. καὶ ὅτι οὐδὲν θαυμαστὸν τῶν ἀγαθῶν πατέρων φαύλους υἱεῖς γίγνεσθαι, καὶ τῶν φαύλων ἀγαθούς, ἐπεὶ καὶ οἱ Πολυκλείτου υἱεῖς, Παράλου καὶ Ξανθίππου τοῦδε ἡλικιῶται, οὐδὲν πρὸς τὸν πατέρα εἰσί. καὶ ἄλλοι ἄλλων δημιουργῶν. τῶνδε δέ, οὔπω ἄξιον τοῦτο κατηγορεῖν. ἔτι γὰρ ἐν αὐτοῖς εἰσιν ἐλπίδες. νέοι γάρ. Πρωταγόρας μὲν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐπιδειξάμενος, ἐπεπαύσατο τοῦ λόγου. καὶ ἐγὼ ἐπὶ μὲν πολὺν χρόνον κεκηλημένος ἔτι πρὸς αὐτὸν ἔβλεπον, ὡς ἐροῦντά τι, ἐπιθυμῶν ἀκούειν. ἐπειδὴ δὲ ᾐσθόμην, ὅτι τῷ ὄντι πεπαυμένος εἴη, μόγις πως ἐμαυτὸν ὥσπερεὶ συναγείρας, εἶπον βλέψας πρὸς τὸν Ἱπποκράτη, ὦ παῖ Ἀπολλοδώρου, ὡς χάριν σοι ἔχω ὅτι προὔτρεψάς με ὧδε ἀφικέσθαι. πολλοῦ γὰρ ποιοῦμαι ἀκηκοέναι ἃ ἀκήκοα Πρωταγόρου. ἐγὼ γὰρ ἐν μὲν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ἡγούμην οὐκ εἶναι ἀνθρωπίνην ἐπιμέλειαν, ᾗ ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ γίγνονται. νῦν δὲ πέπεισμαι. πλὴν σμικρόν τί μοι ἐμποδών, ὃ δῆλον ὅτι Πρωταγόρας ῥᾳδίως ἐπεκδιδάξει, ἐπειδὴ καὶ τὰ πολλὰ ταῦτα ἐξεδίδαξε. καὶ γὰρ εἰ μέν τις περὶ αὐτῶν τούτων συγγένοιτο ὁτῳοῦν τῶν δημηγόρων, τάχ' ἂν καὶ τοιούτους λόγους ἀκούσειεν, ἢ Περικλέους, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἱκανῶν εἰπεῖν. εἰ δὲ ἐπανέροιτό τινά τι ὥσπερ βιβλία, οὐδὲν ἔχουσιν οὔτε ἀποκρίνασθαι, οὔτε αὐτοὶ ἐρέσθαι. ἀλλ' ἐάν τις καὶ σμικρὸν ἐπερωτήσῃ τι τῶν ῥηθέντων, ὥσπερ τὰ χαλκεῖα πληγέντα μακρὸν ἠχεῖ καὶ ἀποτείνει, ἐὰν μὴ ἐπιλάβηταί τις. καὶ οἱ ῥήτορες οὕτω σμικρὰ ἐρωτηθέντες δόλιχον κατατείνουσι τοῦ λόγου. Πρωταγόρας δὲ ὅδε, ἱκανὸς μὲν μακροὺς λόγους καὶ καλοὺς εἰπεῖν ὡς αὐτὰ δηλοῖ. ἱκανὸς δὲ καὶ ἐρωτηθεὶς ἀποκρίνασθαι κατὰ βραχύ, καὶ ἐρόμενος περιμεῖναί τε καὶ ἀποδέξασθαι τὴν ἀπόκρισιν, ἃ ὀλίγοις ἐστὶ παρεσκευασμένα. νῦν οὖν ὦ Πρωταγόρα σμικροῦ τινος ἐνδεής εἰμι πάντ' ἔχειν, εἴ μοι ἀποκρίναιο τόδε. τὴν ἀρετὴν φῂς διδακτὸν εἶναι. καὶ ἐγὼ εἴπερ ἄλλῳ τῳ ἀνθρώπων πειθοίμην ἄν, καὶ σοὶ πείθομαι. ὃ δ' ἐθαύμασά σου λέγοντος, τοῦτό μοι ἐν τῇ ψυχῇ ἀποπλήρωσον. ἔλεγες γὰρ ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν αἰδῶ πέμψειε τοῖς ἀνθρώποις. καὶ αὖ πολλαχοῦ ἐν τοῖς λόγοις ἐλέγετο ὑπὸ σοῦ ἡ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη, καὶ ὁσιότης, καὶ πάντα ταῦτα ὡς ἕν τι εἴη συλλήβδην ἀρετή. ταῦτ' οὖν αὐτὰ δίελθέ μοι ἀκριβῶς τῷ λόγῳ, πότερον ἓν μέν τί ἐστιν ἡ ἀρετή, μόρια δὲ αὐτῆς ἐστιν ἡ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη, καὶ ὁσιότης. ἢ ταῦτ' ἐστὶν ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον πάντα, ὀνόματα τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς ὄντος, τοῦτ' ἐστὶν ὃ ἔτι ἐπιποθῶ; Ἀλλὰ ῥᾴδιον τοῦτό γ' ἔφη ὦ Σώκρατες ἀποκρίνασθαι, ὅτι ἑνὸς ὄντος τῆς ἀρετῆς, μόριά ἐστιν ἃ ἐρωτᾷς. Πότερον ἔφην ὥσπερ προσώπου τὰ μόρια, μόριά ἐστι στόμα τε καὶ ῥίς, καὶ ὀφθαλμοί, καὶ ὦτα, ἢ ὥσπερ τὰ τοῦ χρυσοῦ μόρια οὐδὲν διαφέρει τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων ἀλλήλων καὶ τοῦ ὅλου, ἀλλ' ἢ μεγέθει καὶ σμικρότητι; Ἐκείνως μοι φαίνεται ὦ Σώκρατες, ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον. Πότερον οὖν ἦν δ' ἐγώ, καὶ μεταλαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι τούτων τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων, οἱ μὲν ἄλλο, οἱ δὲ ἄλλο. ἢ ἀνάγκη, ἐάν περ τις ἓν λάβῃ, ἅπαντα ἔχειν; Οὐδαμῶς ἔφη. ἐπεὶ πολλοὶ ἀνδρεῖοί εἰσιν, ἄδικοι δέ. καὶ δίκαιοι αὖ, σοφοὶ δὲ οὔ. Ἔστι γὰρ καὶ ταῦτα μόρια τῆς ἀρετῆς ἔφην ἐγώ, σοφία τε καὶ ἀνδρία; Πάντων μάλιστα δήπου ἔφη. καὶ μέγιστόν γε ἡ σοφία τῶν μορίων. Ἕκαστον δὲ αὐτῶν ἐστιν ἦν δ' ἐγὼ ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο; Ναί. ἢ καὶ δύναμιν αὐτῶν ἕκαστον ἰδίαν ἔχει; ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου, οὐκ ἔστιν ὀφθαλμὸς οἷον τὰ ὦτα, οὐδ' ἡ δύναμις αὐτοῦ ἡ αὐτή, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν ἐστιν οἷον τὸ ἕτερον οὔτε κατὰ τὴν δύναμιν, οὔτε κατὰ τὰ ἄλλα. ἆρ' οὖν οὕτω καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια οὐκ ἔστι τὸ ἕτερον, οἷον τὸ ἕτερον, οὔτε αὐτό, οὔτε ἡ δύναμις αὐτοῦ; ἢ δηλαδὴ ὅτι οὕτως ἔχει, εἴπερ τῷ παραδείγματί γε ἔοικεν. Ἀλλ' οὕτως ἔφη, ἔχει ὦ Σώκρατες. Καὶ ἐγὼ εἶπον. οὐδὲν ἄρα ἐστὶ τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων ἄλλο οἷον ἐπιστήμη, οὐδ' οἷον δικαιοσύνη, οὐδ' οἷον ἀνδρία, οὐδ' οἷον σωφροσύνη, οὐδ' οἷον ὁσιότης. Οὐκ ἔφη. Φέρε δὴ ἔφην ἐγὼ κοινῇ σκεψώμεθα ποῖόν τι αὐτῶν ἐστιν ἕκαστον, πρῶτον μὲν τὸ τοιόνδε. ἡ δικαιοσύνη πρᾶγμά τί ἐστιν, ἢ οὐδὲν πρᾶγμα; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ. τί δὲ σοί; Καὶ ἐμοὶ ἔφη. Τί οὖν εἴ τις ἔροιτο ἐμέ τε καὶ σέ. ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἴπετον δή μοι, τοῦτο τὸ πρᾶγμα ὃ ὠνομάσατε ἄρτι ἡ δικαιοσύνη, αὐτὸ τοῦτο δίκαιόν ἐστιν ἢ ἄδικον. ἐγὼ μὲν ἂν αὐτῷ ἀποκριναίμην, ὅτι δίκαιον. σὺ δὲ τίν' ἂν ψῆφον θεῖο; τὴν αὐτὴν ἐμοί, ἢ ἄλλην; Τὴν αὐτὴν ἔφη. Ἔστιν ἄρα ἡ δικαιοσύνη τοιοῦτον, οἷον δίκαιον εἶναι, φαίην ἂν ἔγωγε ἀποκρινόμενος τῷ ἐρωτῶντι. οὐκοῦν καὶ σύ; Ναί ἔφη. Εἰ οὖν με τὰ τοῦτο ἡμᾶς ἔροιτο, οὐκοῦν καὶ ὁσιότητά τινα φατὲ εἶναι; φαῖμεν ἄν, ὡς ἐγῶμαι. Ναί ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν

φατὲ καὶ τοῦτο πρᾶγμά τι εἶναι. φαῖμεν ἄν, ἦ δ᾽ ὅς. Καὶ τοῦτο συνέφη. Πότερον δὲ τοῦτο αὐτὸ τὸ πρᾶγμα φατὲ τοιοῦτον πεφυκέναι οἷον ἀνόσιον εἶναι, ἢ οἷον ὅσιον; Ἀγανακτήσαιμ᾽ ἂν ἔγωγ᾽ ἔφη τῷ ἐρωτήματι, καὶ εἴποιμ᾽ ἄν, εὐφήμει ὦ ἄνθρωπε. σχολῇ μέντ᾽ ἄν τι ἄλλο ὅσιον εἴη, εἰ μὴ αὐτή γε ἡ ὁσιότης ὅσιον ἔσται. τί δὲ σύ; οὐχ οὕτως ἂν ἀποκρίναιο; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Εἰ οὖν μεταταῦτ᾽ εἴποι ἐρωτῶν ἡμᾶς, πῶς οὖν ὀλίγῳ πρότερον ἐλέγετε; ἆρ᾽ οὐκ ὀρθῶς ὑμῶν κατήκουσα; ἐδόξατέ μοι φάναι τῆς ἀρετῆς μόρια εἶναι, οὕτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα, ὡς οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον αὐτῶν οἷον τὸ ἕτερον. εἴποιμ᾽ ἂν ἔγωγε, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ὀρθῶς ἤκουσας. ὅτι δὲ καὶ ἐμὲ οἴει εἰπεῖν τοῦτο, παρήκουσας. Πρωταγόρας γὰρ ὅδε ταῦτα ἀπεκρίνατο, ἐγὼ δὲ ἠρώτων. εἰ οὖν εἴποι ἀληθῆ ὅδε λέγει ὦ Πρωταγόρα. σὺ φὴς οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον μόριον, οἷον τὸ ἕτερον τῶν τῆς ἀρετῆς, σὸς οὗτος ὁ λόγος ἐστί. τί ἂν αὐτῷ ἀποκρίναιο; Ἀνάγκη ἔφη ὦ Σώκρατες ὁμολογεῖν. Τί οὖν ὦ Πρωταγόρα ἀποκρινούμεθα αὐτῷ ταῦτα ὁμολογήσαντες, ἐὰν ἡμᾶς ἐπανέρηται; οὐκ ἄρα ἐστὶν ὁσιότης, οἷον δίκαιον εἶναι πρᾶγμα. οὐδὲ δικαιοσύνη, οἷον ὅσιον, ἀλλ᾽ οἷον μὴ ὅσιον. ἡ δ᾽ ὁσιότης, οἷον μὴ δίκαιον. ἀλλὰ ἄδικον ἄρα, τὸ δὲ ἀνόσιον. τί αὐτῷ ἀποκρινούμεθα. ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸς καὶ ὑπέρ γε ἐμαυτοῦ φαίην ἄν, καὶ τὴν δικαιοσύνην ὅσιον εἶναι, καὶ τὴν ὁσιότητα, δίκαιον. καὶ ὑπὲρ σοῦ δὲ εἴ με ἐῴης, ταὐτὰ ἂν ταῦτα ἀποκρινοίμην. ὅτι ἤτοι ταὐτόν ἐστι δικαιότης ὁσιότητι, ἢ ὅτι ὁμοιότατον. καὶ μάλιστα πάντων ἥ τε δικαιοσύνη οἷον ὁσιότης, καὶ ἡ ὁσιότης οἷον δικαιοσύνη. ἀλλ᾽ ὅρα εἰ διακωλύεις ἀποκρίνασθαι, ἢ καὶ σοὶ συνδοκεῖ οὕτως. Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ ἔφη ὦ Σώκρατες οὕτως ἁπλοῦν εἶναι, ὥστε συγχωρῆσαι τήν τε δικαιοσύνην ὅσιον εἶναι, καὶ τὴν ὁσιότητα δίκαιον. ἀλλά τι μοι δοκεῖ ἐν αὐτῷ διάφορον εἶναι. ἀλλὰ τί τοῦτο διαφέρει ἔφη; εἰ γὰρ βούλει, ἔστω ἡμῖν καὶ δικαιοσύνη ὅσιον, καὶ ὁσιότης δίκαιον. Μή μοι ἦν δ᾽ ἐγώ. οὐδὲν γὰρ δέομαι τὸ, εἰ βούλει τοῦτο, καὶ εἴ σοι δοκεῖ ἐλέγχεσθαι. ἀλλ᾽ ἐμέ τε καὶ σέ. τὸ δ᾽ ἐμέ τε καὶ σέ, τοῦτο λέγω οἰόμενος οὕτως τὸν λόγον βέλτιστ᾽ ἂν ἐλέγχεσθαι, εἴ τις τὸ εἰ ἀφέλοι αὐτοῦ. Ἀλλὰ μέντοι ἦ δ᾽ ὅς προσέοικέ τι δικαιοσύνη ὁσιότητι. καὶ γὰρ ὁτιοῦν ὁτῳοῦν ἁμῃγέπῃ προσέοικε. τὸ γὰρ λευκὸν τῷ μέλανι ἔστιν ὅ, τι προσέοικε, καὶ τὸ σκληρὸν τῷ μαλακῷ, καὶ τἆλλα, ἃ δοκεῖ ἐναντιώτατα εἶναι ἀλλήλοις. καὶ ἃ τότε ἔφαμεν ἄλλην δύναμιν ἔχειν, καὶ οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἁμῃγέπῃ προσέοικε, καὶ ἔστι τὸ ἕτερον, οἷον τὸ ἕτερον. ὥστε τούτῳ γε τῷ τρόπῳ κἂν ταῦτα ἐλέγχοις εἰ βούλοιο, ὡς ἅπαντά ἐστιν ὅμοια ἀλλήλοις, ἀλλ᾽ οὐχὶ τὰ ὅμοιόν τι ἔχοντα, ὅμοια δίκαιον καλεῖν. οὐδὲ τὰ ἀνόμοιόν τι ἔχοντα, ἀνόμοια, κἂν πάνυ σμικρὸν ἔχῃ τὸ ὅμοιον. Καὶ ἐγὼ θαυμάσας, εἶπον πρὸς αὐτόν. ἦ γὰρ οὕτω σοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ὅσιον πρὸς ἄλληλα ἔχει, ὥστε ὅμοιόν τι σμικρὸν ἔχειν ἀλλήλοις; Οὐ πάνυ ἔφη οὕτως. οὐ μέντοι, οὐδὲ αὖ ὡς σύ μοι δοκεῖς οἴεσθαι. Ἀλλὰ μὴν ἔφην ἐγώ, ἐπειδὴ δυσχερῶς δοκεῖς μοι ἔχειν πρὸς τοῦτο, τοῦτο μὲν ἐάσωμεν. τόδε δὲ ἄλλο ὧν ἔλεγες, ἐπισκεψώμεθα. ἀφροσύνην τι καλεῖς ἔφην; τούτῳ τῷ πράγματι, οὗ πᾶν τοὐναντίον ἐστὶν ἡ σοφία; Ἔμοιγε δοκεῖ ἔφη. Πότερον δὲ ὅταν πράττωσιν ἄνθρωποι ὀρθῶς τε καὶ ὠφελίμως, τότε σωφρονεῖν σοι δοκοῦσιν οὕτω πράττοντες, ἢ εἰ τοὐναντίον ἔπραττον; Σωφρονεῖν, ἔφη. Οὐκοῦν σωφροσύνῃ σωφρονοῦσιν; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν οἱ μὴ ὀρθῶς πράττοντες ἀφρόνως πράττουσι, καὶ οὐ σωφρονοῦσιν οὕτω πράττοντες; Συνδοκεῖ μοι, ἔφη. Τοὐναντίον ἄρα ἐστὶ τὸ ἀφρόνως πράττειν, τῷ σωφρόνως. Ἔφη. Οὐκοῦν τὰ μὲν ἀφρόνως πραττόμενα, ἀφροσύνῃ πράττεται. τὰ δὲ σωφρόνως, σωφροσύνῃ; Ὡμολόγει. Οὐκοῦν εἴ τι ἰσχύϊ πράττεται, ἰσχυρῶς πράττεται. καὶ εἴ τι ἀσθενείᾳ, ἀσθενῶς; Ἐδόκει. Καὶ εἴ τι μετὰ τάχους, ταχέως. καὶ εἴ τι μετὰ βραδυτῆτος, βραδέως; Ἔφη. Καὶ εἴ τι δὴ ὡσαύτως πράττεται, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πράττεται; καὶ εἴ τι ἐναντίως, ὑπὸ τοῦ ἐναντίου; Συνέφη. Φέρε δὴ ἦν δ᾽ ἐγώ, ἔστι τι καλόν; Συνεχώρει. Τούτῳ ἔστι τι ἐναντίον πλὴν τὸ αἰσχρόν; Οὐκ ἔστι. Τί δέ, ἔστι τι ἀγαθόν; Ἔστι. Τούτῳ ἔστι τι ἐναντίον πλὴν τὸ κακόν; Οὐκ ἔστι. Τί δέ, ἔστι τι ὀξὺ ἐν φωνῇ; Ἔφη. Τούτῳ μὴ ἔστι τι ἐναντίον ἄλλο, πλὴν τὸ βαρύ; Οὐκ, ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ᾽ ἐγώ, ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν ἐναντίων ἓν μόνον ἐστὶν ἐναντίον, καὶ οὐ πολλά. Συνωμολόγει. Ἴθι δὴ ἦν δ᾽ ἐγὼ ἀναλογισώμεθα τὰ ὡμολογημένα ἡμῖν. ὡμολογήκαμεν, ἓν ἑνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι. πλέω δὲ μή; Ὡμολογήκαμεν. Τὸ δὲ ἐναντίως πραττόμενον ὑπὸ ἐναντίων πράττεσθαι; Ἔφη. Ὡμολογήκαμεν δέ, ἐναντίως πράττεσθαι ὃ ἂν ἀφρόνως πράττηται, τῷ σωφρόνως πραττομένῳ; Ἔφη. Τὸ δὲ σωφρόνως πραττόμενον, ὑπὸ σωφροσύνης πράττεσθαι. τὸ δὲ ἀφρόνως, ὑπὸ ἀφροσύνης; Συνεχώρει. Οὐκοῦν εἴπερ ἐναντίως πράττεται, ὑπὸ ἐναντίου πράττοιτ᾽ ἄν; Ναί. Πράττεται δὲ τὸ μὲν ὑπὸ σωφροσύνης, τὸ δὲ ὑπὸ ἀφροσύνης. Ναί. Ἐναντίως; Πάνυ γε. Οὐκοῦν ὑπὸ ἐναντίων ὄντων; Ναί. Ἐναντίον ἄρα ἐστὶν ἀφροσύνη σωφροσύνης; Φαίνεται. Μέμνησαι οὖν ὅτι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὡμολόγηται ἡμῖν, ἀφροσύνη σοφίᾳ ἐναντίον εἶναι; Συνωμολόγει. Ἓν δὲ ἑνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι; Φημί. Πότερον οὖν ὦ Πρωταγόρα λύσωμεν τῶν λόγων; τὸ ἓν ἑνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι; ἢ ἐκεῖνον ἐν ᾧ ἐλέγετο, ἕτερον εἶναι σωφροσύνης σοφία, μόριον δὲ ἑκάτερον ἀρετῆς; καὶ πρὸς τῷ ἕτερον εἶναι, καὶ ἀνόμοια καὶ αὐτὰ καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν, ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια; πότερον οὖν δὴ λύσωμεν; οὗτοι γὰρ οἱ λόγοι ἀμφότεροι, οὐ πάνυ μουσικῶς λέγονται. οὐ γὰρ συνᾴδουσιν οὐδὲ συναρμόττουσιν ἀλλήλοις. πῶς γὰρ ἂν συνᾴδοιεν, εἴπερ γε ἀνάγκη ἑνὶ μὲν ἓν μόνον ἐναντίον εἶναι,

πλείοσιν δὲ μή. τῇ δὲ ἀφροσύνῃ ἑνὶ ὄντι, σοφία ἐναντία καὶ σωφροσύνη αὖ φαίνεται; ἢ γὰρ ὦ Πρωταγόρα ἔφην ἐγώ, ἢ ἄλλως πως; Ὡμολόγησε, καὶ μάλ' ἀκόντως. Οὐκοῦν ἓν ἂν εἴη ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ σοφία. τὸ δὲ πρότερον αὖ ἐφάνη ἡμῖν ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ὁσιότης, σχεδόν τι ταυτὸν ὄν; ἴθι δὴ ἦν δ' ἐγὼ ὦ Πρωταγόρα μὴ ἀποκάμωμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ διασκεψώμεθα. ἆρά τί σοι δοκεῖ ἀδικῶν ἄνθρωπος σωφρονεῖν ὅτι ἀδικεῖ; Αἰσχυνοίμην ἂν ἔγωγ' ἔφη ὦ Σώκρατες τοῦτο ὁμολογεῖν, ἐπεὶ πολλοί γε φασὶ τῶν ἀνθρώπων. Πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι ἔφην, ἢ πρὸς σέ; Εἰ βούλει ἔφη, πρὸς τοῦτον πρῶτον τὸν λόγον διαλέχθητι τὸν τῶν πολλῶν. Ἀλλ' οὐδὲν μοι διαφέρει, ἐὰν μόνον σύ γε ἀποκρίνῃ, εἴτ' οὖν δοκεῖ σοι ταῦτα εἴτε μή. τὸν γὰρ λόγον ἔγωγε μάλιστα ἐξετάζω. συμβαίνει μέντοι ἴσως καὶ ἐμὲ τὸν ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἀποκρινόμενον ἐξετάζεσθαι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐκαλλωπίζετο ἡμῖν ὁ Πρωταγόρας, τὸν γὰρ λόγον ᾐτιᾶτο δυσχερῆ εἶναι, ἔπειτα μέντοι συνεχώρησεν ἀποκρίνεσθαι. ἴθι δὴ ἔφην ἐγὼ ἐξ ἀρχῆς μοι ἀπόκριναι. δοκοῦσί τινές σοι σωφρονεῖν ἀδικοῦντες; Ἔστω ἔφη. Τὸ δὲ σωφρονεῖν λέγεις εὖ φρονεῖν; Ἔφη. Τὸ δ' εὖ φρονεῖν εὖ βουλεύεσθαι ὅτι ἀδικοῦσιν; Ἔστω ἔφη.

Πότερον ἦν δ' ἐγὼ εἰ εὖ πράττουσιν ἀδικοῦντες, ἢ εἰ κακῶς; Εἰ εὖ. Λέγεις οὖν ἀγαθὰ ἄττα εἶναι; Λέγω. Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ ταῦτ' ἐστὶν ἀγαθὰ ἅ ἐστιν ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις; Καὶ ναὶ μὰ Δί' ἔφη, κἂν μὴ τοῖς ἀνθρώποις ὠφέλιμα ᾖ, ἔγωγε καλῶ ἀγαθά. Καί μοι ἐδόκει ὁ Πρωταγόρας ἤδη τετραχύνθαι τε καὶ ἀγωνιᾶν, καὶ παρατετάχθαι πρὸς τὸ ἀποκρίνεσθαι. ἐπειδὴ οὖν ἑώρων αὐτὸν οὕτως ἔχοντα, εὐλαβούμενος ἠρέμα ἠρόμην. πότερον ἦν δ' ἐγὼ λέγεις ὦ Πρωταγόρα ἃ μηδενὶ ἀνθρώπων ὠφέλιμά ἐστιν, ἢ ἃ μὴ δὲ τὸ παράπαν ὠφέλιμα; καὶ τὰ τοιαῦτα σὺ ἀγαθὰ καλεῖς; Οὐδαμῶς ἔφη. ἀλλ' ἔγωγε πολλὰ οἶδ' ἃ ἀνθρώποις μὲν ἀνωφελῆ ἐστι, καὶ σιτία, καὶ ποτά, καὶ φάρμακα, καὶ ἄλλα μυρία. τὰ δέ γε ὠφέλιμα. τὰ δέ, ἀνθρώποις μὲν οὐδέτερα, ἵπποις δέ. τὰ δὲ βουσὶ μόνον, τὰ δὲ κυσί. τὰ δέ γε τούτων μὲν οὐδενί, δένδροις δέ. τὰ δὲ τοῦ δένδρου ταῖς μὲν ῥίζαις ἀγαθά, ταῖς δὲ βλάσταις πονηρά. οἷον καὶ ἡ κόπρος πάντων τῶν φυτῶν ταῖς μὲν ῥίζαις ἀγαθὸν παραβαλλομένη. εἰ δὲ θέλοις ἐπὶ τοὺς πτόρθους καὶ τοὺς νέους κλῶνας ἐπιβάλλειν, πάντα ἀπόλλυσιν. ἐπεὶ καὶ τὸ ἔλαιον τοῖς μὲν φυτοῖς ἅπασίν ἐστι πάγκακον, καὶ ταῖς θριξὶ πολεμιώτατον ταῖς τῶν ἄλλων ζώων, πλὴν ταῖς τοῦ ἀνθρώπου. ταῖς δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἀρωγόν, καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι. οὕτω δὲ ποικίλον τί ἐστι τὸ ἀγαθὸν καὶ παντοδαπόν, ὥστε καὶ ἐνταῦθα τοῖς μὲν ἔξωθεν τοῦ σώματος ἀγαθόν ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ, τοῖς δ' ἐντὸς ταυτὸ τοῦτο κάκιστον. καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἰατροὶ πάντες ἀπαγορεύουσι τοῖς ἀσθενοῦσι μὴ χρῆσθαι ἐλαίῳ, ἀλλ' ἢ ὅτι σμικροτάτῳ ἐν τούτοις οἷς μέλλει ἔδεσθαι, ὅσον μόνον τὴν δυσχέρειαν κατασβέσαι τὴν ἐπὶ ταῖς αἰσθήσεσι ταῖς διὰ τῶν ῥινῶν γιγνομένην ἐν τοῖς σιτίοις τε καὶ ὄψοις. εἰπόντος οὖν ταῦτα αὐτοῦ, οἱ παρόντες ἀνεθορύβησαν ὡς εὖ λέγοι. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὦ Πρωταγόρα, ἐγὼ τυγχάνω ἐπιλήσμων τις ὢν ἄνθρωπος, καὶ ἐάν τίς μοι μακρὰ λέγῃ, ἐπιλανθάνομαι περὶ οὗ ἂν ᾖ ὁ λόγος. ὥσπερ οὖν εἰ ἐτύγχανον ὑπόκωφος ὤν, ᾤου ἂν χρῆναι εἴπερ ἔμελλές μοι διαλέγεσθαι, μεῖζον φθέγγεσθαι ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους. οὕτω καὶ νῦν ἐπειδὴ ἐπιλήσμονι ἐνέτυχες, σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις, καὶ βραχυτέρας ποίει, εἰ μέλλω σοι ἕπεσθαι. Πῶς οὖν κελεύεις με βραχέα ἀποκρίνεσθαι, ἢ βραχύτερά σοι ἔφη ἀποκρίνομαι ἢ δεῖ; Μηδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ. Ἀλλ' ὅσα δεῖ ἔφη; Ναὶ ἦν δ' ἐγώ. Πότερα οὖν ὅσα ἐμοὶ δοκεῖ δεῖν ἀποκρίνεσθαι, τοσαῦτά σοι ἀποκρίνωμαι; ἢ ὅσα σοί; Ἀκήκοα γοῦν ἦν δ' ἐγώ, ὅτι σὺ οἷός τ' εἶ καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλον διδάξαι περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ μακρὰ λέγειν ἐὰν βούλῃ οὕτως, ὥστε τὸν λόγον μηδέποτε ἐπιλιπεῖν. καὶ αὖ βραχέα οὕτως, ὥστε μηδένα σοῦ ἐν βραχυτέροις εἰπεῖν. εἰ οὖν μέλλεις ἐμοὶ διαλέγεσθαι, τῷ ἑτέρῳ τρόπῳ χρῶ πρός με, τῇ βραχυλογίᾳ.

Ὦ Σώκρατες ἔφη, ἐγὼ πολλοῖς ἤδη εἰς ἀγῶνα λόγων ἀφικόμην ἀνθρώποις. καὶ εἰ τοῦτο ἐποίουν ὃ σὺ κελεύεις ὡς ὁ ἀντιλέγων ἐκέλευέ με διαλέγεσθαι, οὕτω διελεγόμην, οὐδενὸς ἂν βελτίων ἐφαινόμην, οὐδ' ἂν ἐγένετο Πρωταγόρου ὄνομα ἐν τοῖς Ἕλλησι. Καὶ ἐγώ, ἔγνων γὰρ ὅτι οὐκ ἤρεσεν αὐτὸς αὑτῷ ταῖς ἀποκρίσεσι ταῖς ἔμπροσθεν, καὶ ὅτι οὐκ ἐθελήσοι ἑκὼν εἶναι ἀποκρινόμενος διαλέγεσθαι, ἡγησάμενος οὐκέτι ἐμὸν ἔργον εἶναι παρεῖναι ἐν ταῖς συνουσίαις, ἀλλά τοι ἔφην ὦ Πρωταγόρα, οὐδ' ἐγὼ λιπαρῶς ἔχω παρὰ τὰ σοὶ δοκοῦντα τὴν συνουσίαν ἡμῖν γίγνεσθαι, ἀλλ' ἐπειδὰν σὺ βούλῃ διαλέγεσθαι, ὡς ἐγὼ δύναμαι ἕπεσθαι, τότε σοι διαλέξομαι. σὺ μὲν γὰρ ὡς λέγεται περὶ σοῦ, φὴς δὲ καὶ αὐτός, καὶ ἐν μακρολογίᾳ, καὶ ἐν βραχυλογίᾳ οἷός τ' εἶ συνουσίας ποιεῖσθαι. σοφὸς γὰρ εἶ. ἐγὼ δὲ τὰ μακρὰ ταῦτα, ἀδύνατος, ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἷός τ' εἶναι. ἀλλὰ σὲ ἐχρῆν ἡμῖν συγχωρεῖν τὸν ἀμφότερον δυνάμενον, ἵνα συνουσία ἐγίγνετο. νῦν δὲ ἐπειδὴ οὐκ ἐθέλεις, καὶ ἐμοί τις ἀσχολία ἐστί, καὶ οὐκ ἂν οἷός τ' εἴην σοι παραμεῖναι ἀποτείνοντι μακροὺς λόγους, ἐλθεῖν γάρ ποι με δεῖ, εἶμι, ἐπεὶ καὶ ταῦτ' ἂν ἴσως οὐκ ἀηδῶς σου ἤκουον. Καὶ ἅμα ταῦτα εἰπὼν, ἀνιστάμην ὡς ἀπιών. καί μου ἀνισταμένου, ἐπιλαμβάνεται ὁ Καλλίας τῆς χειρὸς τῇ δεξιᾷ, τῇ δ' ἀριστερᾷ ἀντελάβετο τοῦ τρίβωνος τουτουί, καὶ εἶπεν. Οὐκ ἀφήσομέν σε ὦ Σώκρατες. ἐὰν γὰρ σὺ ἐξέλθῃς, οὐχ ὁμοίως ἡμῖν ἔσονται οἱ διάλογοι. δέομαι οὖν σου παραμεῖναι ἡμῖν. ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἑνὸς ἥδιον ἀκούσαιμι, ἢ σοῦ τε καὶ Πρωταγόρου διαλεγομένων. ἀλλὰ χάρισαι ἡμῖν πᾶσι. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ἤδη δὲ ἀνεστήκειν ὡς ἐξιών, ὦ παῖ Ἱππονίκου. ἀεὶ μὲν ἔγωγέ σου τὴν φιλοσοφίαν ἄγαμαι. ἀτὰρ καὶ νῦν

ἐπαινῶ

ἐπαινῶ καὶ φιλῶ. ὥστε βουλοίμην ἂν χαρίζεσθαί σοι, εἴ μου δυνατὰ δέοιο. νῦν δ' ἐστὶν ὥσπερ ἂν εἰ δέοιό μου, Κρίσωνι τῷ Ἱμεραίῳ δρομεῖ ἀκμάζοντι ἕπεσθαι, ἢ τῶν δολιχοδρόμων τῳ, ἢ τῶν ἡμεροδρόμων διαθεῖν τε καὶ ἕπεσθαι. εἴποιμι ἄν σοι, ὅτι πολὺ σοῦ μᾶλλον ἐγὼ ἐμαυτοῦ δέομαι θέουσι τούτοις ἀκολουθεῖν, ἀλλ' οὐ γὰρ δύναμαι. ἀλλ' εἴ τι δέῃ θεάσασθαι ἐν τῷ αὐτῷ ἐμέ τε καὶ Κρίσωνα θέοντας, τούτου δέου συγκαθεῖναι. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ δύναμαι ταχὺ θεῖν, οὗτος δὲ δύναται βραδέως. εἰ οὖν ἐπιθυμεῖς ἐμοῦ καὶ Πρωταγόρου ἀκούειν, τούτου δέου ὥσπερ τὸ πρῶτόν μοι ἀπεκρίνατο διὰ βραχέων καὶ αὐτὰ τὰ ἐρωτώμενα, οὕτω καὶ νῦν ἀποκρίνεσθαι. εἰ δὲ μή, τίς ὁ τρόπος ἔσται τῶν διαλόγων; χωρὶς γὰρ ἔγωγ' ᾤμην εἶναι τὸ συνεῖναί τε ἀλλήλοις διαλεγομένους, καὶ τὸ δημηγορεῖν. Ἀλλ' ὁρᾷς ἔφη ὦ Σώκρατες, δίκαια δοκεῖ λέγειν Πρωταγόρας, ἀξιῶν αὐτῷ τε ἐξεῖναι διαλέγεσθαι ὅπως βούλεται, καὶ σοὶ ὅπως ἂν αὖ σὺ βούλῃ. Ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης, οὐ καλῶς λέγεις ἔφη ὦ Καλλία. Σωκράτης μὲν γὰρ ὅδε ὁμολογεῖ μὴ μετεῖναί οἱ μακρολογίας, καὶ παραχωρεῖ Πρωταγόρᾳ. τοῦ δὲ διαλέγεσθαι οἷός τ' εἶναι, καὶ ἐπίστασθαι λόγον τε δοῦναι καὶ δέξασθαι, θαυμάζοιμ' ἂν εἴ τῳ ἀνθρώπων παραχωρεῖ. εἰ μὲν οὖν καὶ Πρωταγόρας ὁμολογεῖ φαυλότερος εἶναι Σωκράτους διαλεχθῆναι, ἐξαρκεῖ Σωκράτει. εἰ δὲ ἀντιποιεῖται, διαλεγέσθω, ἐρωτῶν τε καὶ ἀποκρινόμενος, μὴ ἐφ' ἑκάστῃ ἐρωτήσει μακρὸν λόγον ἀποτείνων, ἐκκρούων τοὺς λόγους, καὶ οὐκ ἐθέλων διδόναι λόγον, ἀλλ' ἀπομηκύνων ἕως ἂν ἐπιλάθωνται περὶ ὅτου τὸ ἐρώτημα ἦν οἱ πολλοὶ τῶν ἀκουόντων. ἐπεὶ Σωκράτη γε, ἐγὼ ἐγγυῶμαι μὴ ἐπιλήσεσθαι, οὐχ ὅτι παίζει καί φησιν ἐπιλήσμων εἶναι. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ ἐπιεικέστερα Σωκράτης λέγειν. χρὴ γὰρ ἕκαστον τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφαίνεσθαι. Μετὰ δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην ὡς ἐγῷμαι Κριτίας ἦν ὁ εἰπών, ὦ Πρόδικε καὶ Ἱππία, Καλλίας μὲν δοκεῖ μοι μάλα πρὸς Πρωταγόρου εἶναι. Ἀλκιβιάδης δὲ ἀεὶ φιλόνεικός ἐστι πρὸς ὅ,τι ἂν ὁρμήσῃ. ἡμᾶς δὲ οὐδὲν δεῖ συμφιλονεικεῖν, οὔτε Σωκράτει, οὔτε Πρωταγόρᾳ, ἀλλὰ κοινῇ ἀμφοτέρων δεῖσθαι μὴ μεταξὺ διαλῦσαι τὴν συνουσίαν. Εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα, ὁ Πρόδικος καλῶς μοι ἔφη δοκεῖς λέγειν ὦ Κριτία. χρὴ γὰρ τοὺς ἐν τοιοῖσδε λόγοις παραγιγνομένους, κοινοὺς μὲν εἶναι ἀμφοῖν τοῖν διαλεγομένοιν ἀκροατάς, ἴσους δὲ μή. ἔστι γὰρ οὐ ταὐτόν. κοινῇ μὲν γὰρ ἀκοῦσαι δεῖ ἀμφοτέρων, μὴ ἴσον δὲ νεῖμαι ἑκατέρῳ. ἀλλὰ τῷ μὲν σοφωτέρῳ πλέον, τῷ δὲ ἀμαθεστέρῳ ἔλαττον. ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες ἀξιῶ ὑμᾶς συγχωρεῖν, καὶ ἀλλήλοις περὶ τῶν λόγων ἀμφισβητεῖν μέν, ἐρίζειν δὲ μή. ἀμφισβητοῦσι μὲν γὰρ καὶ δι' εὔνοιαν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ διάφοροί τε καὶ ἐχθροὶ ἀλλήλοις, καὶ οὕτως ἂν καλλίστη ἡμῖν ἡ συνουσία γίγνοιτο. ὑμεῖς τε γὰρ οἱ λέγοντες, μάλιστ' ἂν οὕτως ἐν ἡμῖν τοῖς ἀκούουσιν εὐδοκιμοῖτε καὶ οὐκ ἐπαινοῖσθε. εὐδοκιμεῖν μὲν γάρ ἐστι παρὰ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκουόντων ἄνευ ἀπάτης. ἐπαινεῖσθαι δὲ ἐν λόγῳ πολλάκις παρὰ δόξαν ψευδομένων. ἡμεῖς τ' αὖ οἱ ἀκούοντες, μάλιστ' ἂν οὕτως εὐφραινοίμεθα, οὐχ ἡδοίμεθα. εὐφραίνεσθαι μὲν γάρ ἐστι, μανθάνοντά τι καὶ φρονήσεως μεταλαμβάνοντα, αὐτῇ τῇ διανοίᾳ. ἥδεσθαι δὲ ἐσθίοντά τι, ἢ ἄλλο ἡδὺ πάσχοντα, αὐτῷ τῷ σώματι. Ταῦτα οὖν εἰπόντος τοῦ Προδίκου, πολλοὶ πάνυ τῶν παρόντων ἀπεδέξαντο. μετὰ δὲ τὸν Πρόδικον, Ἱππίας ὁ σοφὸς εἶπεν. ὦ ἄνδρες ἔφη οἱ παρόντες, ἡγοῦμαι ἐγὼ ὑμᾶς, συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους καὶ πολίτας ἅπαντας εἶναι φύσει, οὐ νόμῳ. τὸ γὰρ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ, φύσει συγγενές ἐστιν. ὁ δὲ νόμος τύραννος ὢν τῶν ἀνθρώπων, πολλὰ παρὰ τὴν φύσιν βιάζεται. ἡμᾶς οὖν αἰσχρὸν τὴν μὲν φύσιν τῶν πραγμάτων εἰδέναι, σοφωτάτους δὲ ὄντας τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο νῦν συνεληλυθότας, τῆς τε Ἑλλάδος εἰς αὐτὸ τὸ πρυτανεῖον τῆς σοφίας, καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως εἰς τὸν μέγιστον καὶ ὀλβιώτατον οἶκον τόνδε, μηδὲν τούτου τοῦ ἀξιώματος ἄξιον ἀποφήνασθαι. ἀλλ' ὥσπερ τοὺς φαυλοτάτους τῶν ἀνθρώπων διαφέρεσθαι ἀλλήλοις. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ δέομαι καὶ συμβουλεύω ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες συμβῆναι ὑμᾶς ὥσπερ ὑπὸ διαιτητῶν ἡμῶν συμβιβαζόντων εἰς τὸ μέσον. καὶ μήτε σὲ τὸ ἀκριβὲς τοῦτο εἶδος τῶν διαλόγων ζητεῖν τὸ κατὰ βραχὺ λίαν εἰ μὴ ἡδὺ Πρωταγόρᾳ, ἀλλ' ἐφεῖναι καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις, ἵνα μεγαλοπρεπέστεροι καὶ εὐσχημονέστεροι ὑμῖν φαίνωνται, μήτ' αὖ Πρωταγόραν πάντα κάλων ἐκτείναντα, οὐρίᾳ ἐφέντα, φεύγειν εἰς τὸ πέλαγος τῶν λόγων ἀποκρύψαντα γῆν. ἀλλὰ μέσον τι ἀμφοτέρους τεμεῖν. ὡς οὖν ποιήσετε καὶ πείθεσθέ μοι ῥαβδοῦχον καὶ ἐπιστάτην καὶ πρύτανιν ἑλέσθαι, ὃς ὑμῖν φυλάξει τὸ μέτριον μῆκος τῶν λόγων ἑκατέρου. Ταῦτα ἤρεσε τοῖς παροῦσι, καὶ πάντες ἐπῄνεσαν. καὶ ἐμέ τε ὁ Καλλίας οὐκ ἔφη ἀφήσειν, καὶ ἑλέσθαι ἐδέοντο ἐπιστάτην. Εἶπον οὖν ἐγώ, ὅτι αἰσχρὸν εἴη βραβευτὴν αἱρεῖσθαι τῶν λόγων. εἴτε γὰρ χείρων ἔσται ἡμῶν ὁ αἱρεθείς, οὐκ ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸν χείρω τῶν βελτιόνων ἐπιστατεῖν. εἴτε ὅμοιος, οὐδ' οὕτως ὀρθῶς. ὁ γὰρ ὅμοιος ἡμῖν, ὅμοια καὶ ποιήσει. ὥστε ἐκ περιττοῦ ᾑρήσεται. ἀλλὰ δὴ βελτίονα ἡμῶν αἱρήσεσθαι, τῇ μὲν ἀληθείᾳ ὡς ἐγῷμαι ἀδύνατον ὑμῖν, ὥστε Πρωταγόρου τοῦδε σοφώτερόν τινα ἑλέσθαι. εἰ δὲ αἱρήσεσθε μὲν μηδὲν βελτίω, φήσετε δέ, αἰσχρὸν καὶ τοῦτο τῷδε γίγνεται, ὥσπερ φαύλῳ ἀνθρώπῳ ἐπιστάτην αἱρεῖσθαι. ἐπεὶ τό γ' ἐμὸν οὐδὲν μοι διαφέρει. ἀλλ' οὑτωσὶ ἐθέλω ποιῆσαι, ἵν' ὃ προθυμεῖσθε, συνουσία τε καὶ διάλογοι ἡμῖν γίγνωνται. εἰ μὴ βούλεται Πρωταγόρας ἀποκρίνεσθαι, οὗτος μὲν ἐρωτάτω, ἐγὼ δὲ ἀποκρινοῦμαι, καὶ ἅμα πειράσομαι αὐτῷ δεῖξαι ὡς ἐγώ φη-

μι χρῆναι τὸν ἀποκρινόμενον ἀποκρίνεσθαι. ἐπειδὰν δὲ ἐγὼ ἀποκρίνωμαι, ὅπως ἂν οὗτος βούληται ἐρωτᾶν, πάλιν οὗτος ἐμοὶ λόγον ὑπεχέτω ὁμοίως. ἐὰν οὖν μὴ δοκῇ πρόθυμος εἶναι, πρὸς αὐτὸ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι, καὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς κοινῇ δεησόμεθα αὐτοῦ ἅπερ ὑμεῖς ἐμοῦ, μὴ διαφθείρειν τὴν συνουσίαν. καὶ οὐδὲν δεῖ τούτου ἕνεκα ἕνα ἐπιστάτην γενέσθαι, ἀλλὰ πάντες κοινῇ ἐπιστατήσετε. ἐδόκει πᾶσιν οὕτω ποιητέον εἶναι. καὶ ὁ Πρωταγόρας, πάνυ μὲν οὐκ ἤθελεν. ὅμως δὲ ἠναγκάσθη ὁμολογῆσαι ἐρωτήσειν, καὶ ἐπειδὰν ἱκανῶς ἐρωτήσῃ, πάλιν δώσειν λόγον κατασμικρὸν ἀποκρινόμενος. Ἤρξατο οὖν ἐρωτᾶν οὑτωσί πως. ἡγοῦμαι ἔφη ὦ Σώκρατες ἐγὼ ἀνδρὶ παιδείας μέγιστον μέρος εἶναι περὶ ἐπῶν δεινὸν εἶναι. ἔστι δὲ τοῦτο, τὰ ὑπὸ τῶν ποιητῶν λεγόμενα οἷόν τ' εἶναι ξυνιέναι ἅ τε ὀρθῶς πεποίηται, καὶ ἃ μή. καὶ ἐπίστασθαι διελεῖν τε καὶ ἐρωτώμενον λόγον δοῦναι. καὶ δὴ καὶ νῦν ἔσται τὸ ἐρώτημα περὶ τοῦ αὐτοῦ μὲν, περὶ οὗπερ ἐγώ τε καὶ σὺ νῦν διαλεγόμεθα περὶ ἀρετῆς. μετενηνεγμένον δὲ εἰς ποίησιν, τοσοῦτον μόνον διοίσει. λέγει γάρ που Σιμωνίδης πρὸς Σκόπαν τὸν Κρέοντος υἱὸν τοῦ Θετταλοῦ, ὅτι ἄνδρα ἀγαθὸν μὲν ἀληθέως γενέσθαι, χαλεπὸν. χερσί τε καὶ ποσὶ νόῳ τετράγωνον, ἄνευ ψόγου τετυγμένον. τοῦτο ἐπίστασαι τὸ ᾆσμα, ἢ πᾶν σοι διεξέλθω; Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὅτι οὐδὲν δεῖ. ἐπίσταμαί τε γὰρ καὶ πάνυ μοι τυγχάνει μεμεληκὸς τοῦ ᾄσματος. Εὖ ἔφη λέγεις. Πότερον οὖν καλῶς σοι δοκεῖ πεποιῆσθαι καὶ ὀρθῶς; ἢ οὔ; Πάνυ ἔφην ἔγωγε καὶ ὀρθῶς. Δοκεῖ δέ σοι καλῶς πεποιῆσθαι, εἰ ἐναντία λέγει αὐτὸς αὐτῷ ὁ ποιητής; Οὐ καλῶς, ἦν δ' ἐγώ. Ὅρα δὴ ἔφη βέλτιον. Ἀλλ' ὦ 'γαθὲ ἔσκεμμαι ἱκανῶς. Οἶσθα οὖν ἔφη ὅτι προϊόντος τοῦ ᾄσματος λέγει που. οὐδέ μοι ἐμμελέως τὸ Πιττάκειον νέμεται. καίτοι σοφοῦ παρὰ φωτὸς εἰρημένον χαλεπὸν φάτ' ἐσθλὸν ἔμμεναι. ἐννοεῖς ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος καὶ τάδε λέγει κἀκεῖνα τὰ ἔμπροσθεν; Οἶδα ἦν δ' ἐγώ. Δοκεῖ οὖν σοι ἔφη ταῦτα ἐκείνοις ὁμολογεῖσθαι; Φαίνεται ἔμοιγε, καὶ ἅμα μέντοι ἐφοβούμην μή τι λέγοι. ἀτὰρ ἔφην ἐγὼ σοὶ οὐ φαίνεται; Πῶς γὰρ ἂν φαίνοιτο ὁμολογεῖν αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ ταῦτα ἀμφότερα λέγων; ὅς γε τὸ μὲν πρῶτον αὐτὸς ὑπέθετο χαλεπὸν εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν γενέσθαι ἀληθείᾳ. ὀλίγον δὲ τοῦ ποιήματος εἰς τὸ πρόσθεν προελθὼν ἐπελάθετο, καὶ Πιττακὸν τὸν ταυτὰ λέγοντα ἑαυτῷ, ὅτι χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, τοῦτον μέμφεταί τε, καὶ οὔ φησιν ἀποδέχεσθαι αὐτοῦ τὰ αὐτὰ ἑαυτῷ λέγοντος. καίτοι ὁπότε τὸν ταυτὰ λέγοντα αὐτῷ μέμφεται, δῆλον ὅτι καὶ ἑαυτὸν μέμφεται. ὥστε ἤτοι τὸ πρότερον ἢ ὕστερον οὐκ ὀρθῶς λέγει. Εἰπὼν οὖν ταῦτα, πολλοῖς θόρυβον παρέσχε καὶ ἔπαινον τῶν ἀκουόντων. κἀγὼ τὸ μὲν πρῶτον ὥσπερεὶ ὑπὸ ἀγαθοῦ πύκτου πληγεὶς, ἐσκοτώθην τε καὶ ἰλιγγίασα, εἰπόντος αὐτοῦ ταῦτα, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιθορυβησάντων. ἔπειτα ὥς γε πρὸς σὲ εἰρῆσθαι τἀληθῆ, ἵνα μοι χρόνος ἐγγένηται τῇ σκέψει τί λέγοι ὁ ποιητής, τρέπομαι πρὸς τὸν Πρόδικον. Καὶ καλέσας αὐτόν, ὦ Πρόδικε ἔφην ἐγώ, σός μέντοι Σιμωνίδης πολίτης, δίκαιος εἶ βοηθεῖν τῷ ἀνδρί. δοκῶ οὖν μοι ἐγὼ παρακαλεῖν σὲ ὥσπερ ἔφη Ὅμηρος τὸν Σκάμανδρον πολιορκούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως, τὸν Σιμόεντα παρακαλεῖν εἰπόντα, φίλε κασίγνητε σθένος ἀνέρος ἀμφότεροί περ σχῶμεν. ἀτὰρ καὶ ἐγὼ σὲ παρακαλῶ, μὴ ἡμῖν ὁ Πρωταγόρας τὸν Σιμωνίδην ἐκπέρσῃ. καὶ γὰρ οὖν καὶ δεῖται τὸ ὑπὲρ Σιμωνίδου ἐπανόρθωμα, τῆς σῆς μουσικῆς, ᾗ τό, τε βούλεσθαι καὶ ἐπιθυμεῖν διαιρεῖς, ὡς οὐ ταυτὸν ὄν. καὶ ἃ νῦν δὴ εἶπες πολλά τε καὶ καλά, καὶ νῦν σκόπει εἴ σοι συνδοκεῖ ὅπερ ἐμοί. οὐ γὰρ φαίνεται ἐναντία λέγειν αὐτὸς αὐτῷ Σιμωνίδης. σὺ γὰρ ὦ Πρόδικε προαπόφηναι τὴν σὴν γνώμην. ταυτόν σοι δοκεῖ εἶναι τὸ γενέσθαι καὶ τὸ εἶναι, ἢ ἄλλο; Ἄλλο νὴ Δί', ἔφη ὁ Πρόδικος. Οὐκοῦν ἔφην ἐγὼ ἐν μὲν τοῖς πρώτοις αὐτὸς ὁ Σιμωνίδης τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφήνατο, ὅτι ἄνδρα ἀγαθὸν ἀληθείᾳ γενέσθαι, χαλεπὸν εἴη.

Ἀληθῆ λέγεις ἔφη ὁ Πρόδικος. Τὸν δέ γε Πιττακὸν ἦν δ' ἐγὼ μέμφεται οὐχ ὡς οἴεται Πρωταγόρας τὸ αὐτὸ ἑαυτῷ λέγοντα, ἀλλ' ἄλλο. οὐ γὰρ τοῦτο ὁ Πιττακὸς ἔλεγε τὸ χαλεπὸν γενέσθαι ἐσθλὸν, ὥσπερ ὁ Σιμωνίδης, ἀλλὰ τὸ ἔμμεναι. ἔστι δὲ οὐ ταυτὸν ὦ Πρωταγόρα ὥς φησι Πρόδικος ὅδε, τὸ εἶναι καὶ τὸ γενέσθαι. εἰ δὲ μὴ τὸ αὐτό ἐστι τὸ εἶναι τῷ γενέσθαι, οὐκ ἐναντία λέγει ὁ Σιμωνίδης αὐτὸς ἑαυτῷ. καὶ ἴσως ἂν φαίη Πρόδικος ὅδε καὶ ἄλλοι πολλοὶ καθ' Ἡσίοδον, γενέσθαι μὲν ἀγαθὸν χαλεπὸν εἶναι. τῆς γὰρ ἀρετῆς ἔμπροσθεν τοὺς θεοὺς ἱδρῶτα θεῖναι. ὅταν δέ τις αὐτῆς εἰς ἄκρον ἵκηται, ῥηιδίην δ' ἔπειτα πέλειν, χαλεπήν περ ἐοῦσαν ἐκτῆσθαι. Ὁ μὲν οὖν Πρόδικος ἀκούσας ταῦτα, ἐπῄνεσέ με. Ὁ δὲ Πρωταγόρας, τὸ ἐπανόρθωμά σοι ἔφη ὦ Σώκρατες, μεῖζον ἁμάρτημα ἔχει, ἢ ὃ ἐπανορθοῖς. Καὶ ἐγὼ εἶπον, κακὸν ἄρα μοι εἴργασαι ὡς ἔοικεν ὦ Πρωταγόρα. καὶ εἰμί τις γελοῖος ἰατρός, ἰώμενος μεῖζον τὸ νόσημα ποιῶ. Ἀλλ' οὕτως ἔχει ἔφη. Πῶς δή; ἦν δ' ἐγώ. Πολλὴ ἂν ἔφη ἀμαθία εἴη τοῦ ποιητοῦ, εἰ οὕτω φαῦλόν τί φησιν εἶναι τὴν ἀρετὴν ἐκτῆσθαι, ὅ ἐστι πάντων χαλεπώτατον, ὡς ἅπασι δοκεῖ ἀνθρώποις. Καὶ ἐγὼ εἶπον. νὴ τὸν Δία εἰς καιρόν γε παρατετύχηκεν ἡμῖν ἐν τοῖς λόγοις Πρόδικος ὅδε. κινδυνεύει γάρ τοι ὦ Πρωταγόρα ἡ Προδίκου σοφία, θεία τις εἶναι πάλαι. ἤτοι ἀπὸ Σιμωνίδου ἀρξαμένη, ἢ καὶ ἔτι παλαιοτέρα. σὺ δὲ ἄλλων πολλῶν ἔμπειρος ὤν, ταύτης ἄπειρος εἶναι φαίνῃ, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ ἔμπειρος διὰ τὸ μαθητὴς εἶναι Προδίκου τουτουί. καὶ νῦν μοι δοκεῖς οὐ μανθάνειν ὅτι καὶ τὸ χαλεπὸν τοῦτο ἴσως οὐχ οὕτω Σιμωνίδης ὑπελάμβανεν, ὥσπερ σὺ ὑπολαμβάνεις. ἀλλ' ὥσπερ περὶ τοῦ δεινοῦ Πρόδικός με οὑτοσὶ νουθετεῖ ἑκάστοτε, ὅταν ἐπαινῶν ἐγὼ ἢ σὲ ἢ ἄλλον τινὰ λέγω, ὅτι Πρωταγόρας σοφὸς καὶ δεινός ἐστιν ἀνήρ, ἐρωτᾷ εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τἀγαθὰ δεινὰ καλῶν.

τὸ γὰρ

τὸ γὰρ δεινόν φησι κακὸν εἶναι. οὐδεὶς γοῦν λέγει ἑκάστοτε δεινοῦ πλούτου, οὐδὲ δεινῆς εἰρήνης, οὐδὲ δεινῆς ὑγιείας, ἀλλὰ δεινῆς νόσου, καὶ δεινοῦ πολέμου, καὶ δεινῆς πενίας, ὡς τοῦ δεινοῦ κακοῦ ὄντος. ἴσως οὖν καὶ τὸ χαλεπὸν αὖ οἱ Κεῖοι καὶ ὁ Σιμωνίδης, ἢ κακὸν ὑπολαμβάνουσιν, ἢ ἄλλο τι ὃ σὺ οὐ μανθάνεις. ἐρώμεθα οὖν Πρόδικον. δίκαιον γὰρ τὴν Σιμωνίδου φωνὴν τοῦτον ἐρωτᾶν. τί ἔλεγεν ὦ Πρόδικε τὸ χαλεπὸν Σιμωνίδης;

Κακὸν ἔφη. Διὰ ταῦτ' ἄρα καὶ μέμφεται ἦν δ' ἐγὼ ὦ Πρόδικε τὸν Πιττακὸν λέγοντα χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, ὥσπερ ἂν εἰ ἤκουεν αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἐστὶ κακὸν, ἐσθλὸν ἔμμεναι. Ἀλλὰ τί οἴει ἔφη λέγειν ὦ Σώκρατες Σιμωνίδην ἄλλο ἢ τοῦτο, καὶ ὀνειδίζειν τῷ Πιττακῷ, ὅτι τὰ ὀνόματα οὐκ ἠπίστατο ὀρθῶς διαιρεῖν ἅτε Λέσβιος ὢν, καὶ ἐν φωνῇ βαρβάρῳ τεθραμμένος; Ἀκούεις δὴ ἔφην ἐγὼ ὦ Πρωταγόρα Προδίκου τοῦδε. ἔχεις τι πρὸς ταῦτα λέγειν; Καὶ ὁ Πρωταγόρας, πολλοῦ γε δεῖ ἔφη οὕτως ἔχειν ὦ Πρόδικε. ἀλλ' ἐγὼ εὖ οἶδ' ὅτι καὶ Σιμωνίδης τὸ χαλεπὸν ἔλεγεν, ὅπερ ἡμεῖς οἱ ἄλλοι οὐ τὸ κακὸν, ἀλλ' ὃ ἂν μὴ ῥᾴδιον ᾖ, ἀλλὰ διὰ πολλῶν πραγμάτων γίγνηται. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ οἶμαι ἔφην ὦ Πρωταγόρα τοῦτο λέγειν Σιμωνίδην, καὶ Πρόδικόν γε τόνδε εἰδέναι, ἀλλὰ παίζειν. καί σου δοκεῖ ἀποπειρᾶσθαι εἰ οἷός τ' ἔσῃ τῷ σαυτοῦ λόγῳ βοηθεῖν. ἐπεὶ ὅτι γε Σιμωνίδης οὐ λέγει τὸ χαλεπὸν κακὸν, μέγα τεκμήριόν ἐστιν εὐθὺς τὸ μετὰ τοῦτο ῥῆμα. λέγει γὰρ ὅτι θεὸς ἂν μόνος ἔχοι τοῦτο γέρας. οὐ δήπου τοῦτό γε λέγων κακὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, εἶτα τὸν θεόν φησι μόνον τοῦτο ἂν ἔχειν, καὶ τῷ θεῷ τοῦτο γέρας ἀπένειμε μόνῳ. ἀκόλαστον γὰρ ἄν τινα λέγοι Σιμωνίδην ὁ Πρόδικος, καὶ οὐδαμῶς Κεῖον. ἀλλ' ἅ μοι δοκεῖ διανοεῖσθαι Σιμωνίδης ἐν τούτῳ τῷ ᾄσματι, ἐθέλω σοι εἰπεῖν εἰ βούλει λαβεῖν μου πεῖραν ὅπως ἔχω ὃ σὺ λέγεις, τοῦτο περὶ ἐπῶν. ἐὰν δὲ βούλῃ, σοῦ ἀκούσομαι. Ὁ μὲν οὖν Πρωταγόρας ἀκούσας μου ταῦτα λέγοντος, εἰ σὺ βούλει ἔφη ὦ Σώκρατες. ὁ δὲ Πρόδικός τε καὶ ὁ Ἱππίας ἐκελευέτην πάνυ, καὶ οἱ ἄλλοι. Ἐγὼ τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ ἅ γέ μοι δοκεῖ περὶ τοῦ ᾄσματος τούτου πειράσομαι ὑμῖν διεξελθεῖν. φιλοσοφία γάρ ἐστι παλαιοτάτη τε καὶ πλείστη τῶν ἑλλήνων ἐν Κρήτῃ τε καὶ ἐν Λακεδαίμονι, καὶ σοφισταὶ πλεῖστοι γῆς ἐκεῖ εἰσιν. ἀλλ' ἐξαρνοῦνται καὶ σχηματίζονται ἀμαθεῖς εἶναι, ἵνα μὴ κατάδηλοι ὦσιν, ὅτι σοφίᾳ τῶν ἑλλήνων περίεισιν. ὥσπερ οὓς Πρωταγόρας ἔλεγε τοὺς σοφιστάς. ἀλλὰ δοκῶσι τῷ μάχεσθαι καὶ ἀνδρείᾳ περιεῖναι, ἡγούμενοι εἰ γνωσθεῖεν ᾧ περίεισι, πάντας τοῦτο ἀσκήσειν. νῦν δὲ ἀποκρυψάμενοι ἐκεῖνο ἐξηπατήκασι τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λακωνίζοντας, καὶ οἱ μὲν ὦτά τε κατάγνυνται μιμούμενοι αὐτοὺς, καὶ ἱμάντας περιειλίττονται, καὶ φιλογυμναστοῦσι, καὶ βραχείας ἀναβολὰς φοροῦσιν, ὡς δὴ τούτοις κρατοῦντας τῶν ἑλλήνων τοὺς Λακεδαιμονίους. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπειδὰν βούλωνται ἀνέδην τοῖς παρ' αὐτοῖς συγγενέσθαι σοφισταῖς, καὶ ἤδη ἄχθονται λάθρα ξυγγιγνόμενοι, ξενηλασίας ποιούμενοι τῶν τε λακωνιζόντων τούτων. καὶ ἐάν τις ἄλλος ξένος ὢν ἐπιδημήσῃ, συγγίγνονται τοῖς σοφισταῖς λανθάνοντες τοὺς ξένους, καὶ αὐτοὶ οὐδένα ἐῶσι τῶν νέων εἰς τὰς ἄλλας πόλεις ἐξιέναι, ὥσπερ οὐδὲ Κρῆτες, ἵνα μὴ ἀπομανθάνωσιν ἃ αὐτοὶ διδάσκουσιν. εἰσὶ δὲ ἐν ταύταις ταῖς πόλεσιν οὐ μόνον ἄνδρες ἐπὶ παιδεύσει μέγα φρονοῦντες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες. γνοίητε δ' ἂν ὅτι ἐγὼ ταῦτα ἀληθῆ λέγω, καὶ Λακεδαιμόνιοι πρὸς φιλοσοφίαν καὶ λόγους ἄριστα πεπαίδευνται, ὧδε. εἰ γὰρ ἐθέλει τις Λακεδαιμονίων τῷ φαυλοτάτῳ συγγενέσθαι, τὰ μὲν πολλὰ ἐν τοῖς λόγοις εὑρήσει αὐτὸν φαῦλόν τινα φαινόμενον. ἔπειτα ὅπου ἂν τύχοι τῶν λεγομένων, ἐνέβαλε ῥῆμα ἄξιον λόγου βραχὺ καὶ συνεστραμμένον, ὥσπερ δεινὸς ἀκοντιστής, ὥστε φαίνεσθαι τὸν προσδιαλεγόμενον παιδὸς μηδὲν βελτίω. τοῦτο οὖν αὐτὸ καὶ τῶν νῦν εἰσιν οἳ κατανενοήκασι καὶ τῶν πάλαι, ὅτι τὸ λακωνίζειν, πολὺ μᾶλλόν ἐστι φιλοσοφεῖν, ἢ φιλογυμναστεῖν. εἰδότες ὅτι τοιαῦτα οἷόν τ' εἶναι ῥήματα φθέγγεσθαι, τελέως πεπαιδευμένου ἐστὶν ἀνθρώπου. τούτων ἦν καὶ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, καὶ Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος, καὶ Βίας ὁ Πριηνεύς, καὶ Σόλων ὁ ἡμέτερος, καὶ Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος, καὶ Μύσων ὁ Χηνεύς, καὶ ἕβδομος ἐν τούτοις ἐλέγετο Λακεδαιμόνιος Χίλων. οὗτοι πάντες ζηλωταὶ καὶ ἐρασταὶ καὶ μαθηταὶ ἦσαν τῆς Λακεδαιμονίων παιδείας, καὶ καταμάθοι ἄν τις αὐτῶν τὴν σοφίαν τοιαύτην οὖσαν ῥήματα βραχέα ἀξιομνημόνευτα ἑκάστῳ εἰρημένα. οὗτοι καὶ κοινῇ ξυνελθόντες, ἀπαρχὴν τῆς σοφίας ἀνέθεσαν τῷ Ἀπόλλωνι εἰς τὸν νεὼν ἐν Δελφοῖς γράψαντες ταῦτα ἃ δὴ πάντες ὑμνοῦσι. Γνῶθι σαυτόν. καὶ Μηδὲν ἄγαν. τοῦ δὴ ἕνεκα ταῦτα λέγω, ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἦν τῶν παλαιῶν τῆς φιλοσοφίας βραχυλογία τις λακωνική. καὶ δὴ καὶ τοῦ Πιττακοῦ ἰδίᾳ περιεφέρετο τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐγκωμιαζόμενον ὑπὸ τῶν σοφῶν, τὸ χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι. ὁ οὖν Σιμωνίδης ἅτε φιλότιμος ὢν ἐπὶ σοφίᾳ, ἔγνω ὅτι εἰ καθέλοι τοῦτο τὸ ῥῆμα ὥσπερ εὐδοκιμοῦντα ἀθλητὴν, καὶ περιγένοιτο αὐτοῦ, αὐτὸς εὐδοκιμήσει ἐν τοῖς τότε ἀνθρώποις. εἰς τοῦτο οὖν τὸ ῥῆμα καὶ τούτου ἕνεκα τούτῳ ἐπιβουλεύων, κολοῦσαι αὐτὸ ἅπαν τὸ ᾆσμα πεποίηκεν, ὥς μοι φαίνεται. ἐπισκεψώμεθα δὴ αὐτὸ κοινῇ πάντες, εἰ ἄρα ἐγὼ ἀληθῆ λέγω. εὐθὺς γὰρ τὸ πρῶτον τοῦ ᾄσματος, μανικὸν ἂν φανείη, εἰ βουλόμενος λέγειν, ὅτι ἄνδρα ἀγαθὸν γενέσθαι χαλεπόν. ἔπειτα, ἐνέβαλε τὸ μέν. τοῦτο γὰρ οὐδὲ πρὸς ἕνα λόγον φαίνεται ἐμβεβλῆσθαι, ἐὰν μή τις ὑπολάβῃ πρὸς τὸ τοῦ Πιττακοῦ ῥῆμα, ὥσπερ ἐρίζοντα λέγειν τὸν Σιμωνίδην, λέγοντος τοῦ Πιττακοῦ, ὅτι χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, ἀμφισβητοῦντα εἰπεῖν ὅτι οὐκ, ἀλλὰ γενέσθαι μὲν χαλεπὸν ἄνδρα ἀγαθόν ἐστιν ὦ Πιττακέ, καὶ ὡς ἀληθῶς οὐκ ἀληθείᾳ ἀγαθόν. οὐκ ἐπὶ τούτῳ λέγει τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἄρα ὄντων τινῶν τῶν μὲν, ὡς ἀληθῶς ἀγαθῶν, τῶν δὲ, ἀγαθῶν μὲν, οὐ μὲν τοι ἀληθῶς·

εὐήθης γὰρ τοῦτό γε φαίην ἄν, καὶ οὐ Σιμωνίδου. ἀλλ' ὑπερβατὸν δεῖ θεῖναι ἐν τῷ ἄσματι τὸ ἀληθέως, οὑτωσί πως ὑπειπόντα τὸ τοῦ Πιττακοῦ. ὥσπερ ἂν εἰ θεῖμεν αὐτὸν λέγοντα τὸν Πιττακὸν, καὶ Σιμωνίδην ἀποκρινόμενον, εἰπόντα, ὦ ἄνθρωποι, χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι. τὸν δὲ ἀποκρινόμενον, ὅτι ὦ Πιττακὲ οὐκ ἀληθῆ λέγεις. οὐ γὰρ εἶναι, ἀλλὰ γενέσθαι μὲν ἐστὶν ἄνδρα ἀγαθὸν χερσί τε καὶ ποσὶ καὶ νόῳ τετράγωνον ἄνευ ψόγου τετυγμένον, χαλεπὸν ἀληθέως. οὕτω φαίνεται τὸ πρὸς λόγον, τὸ μὲν ἐμβεβλημένον καὶ τὸ ἀληθέως ὀρθῶς ἐπ' ἐσχάτῳ κείμενον, καὶ τὰ ἐπιόντα πάντα τούτῳ μαρτυρεῖ, ὅτι οὕτως εἴρηται. πολλὰ μὲν γάρ ἐστι καὶ περὶ ἑκάστου τῶν ἐν τῷ ἄσματι εἰρημένων ἀποδεῖξαι, ὡς εὖ πεποίηται. πάνυ γὰρ χαριέντως καὶ μεμελημένως ἔχει. ἀλλὰ μακρὸν ἂν εἴη αὐτὸ οὕτω διελθεῖν. ἀλλὰ τὸν τύπον αὐτοῦ τὸν ὅλον διεξέλθωμεν, καὶ τὴν βούλησιν, ὅτι παντὸς μᾶλλον ἔλεγχός ἐστι τοῦ Πιττακείου ῥήματος διὰ παντὸς τοῦ ἄσματος. λέγει γὰρ μετὰ τοῦτο ὀλίγα διελθὼν ὡσανεὶ λέγοι λόγον, ὅτι γενέσθαι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν χαλεπὸν ἀληθέως. οἷόν τε μέντοι ἐπί γε χρόνον τινά. γενόμενον δὲ, διαμένειν ἐν ταύτῃ τῇ ἕξει, καὶ εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν ὡς σὺ λέγεις ὦ Πιττακὲ ἀδύνατον καὶ οὐκ ἀνθρώπειον, ἀλλὰ θεὸς ἂν μόνος τοῦτο ἔχοι τὸ γέρας. ἄνδρα δὲ οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι, ὃν ἂν ἀμήχανος συμφορὰ καθέλῃ. τίνα οὖν ἀμήχανος συμφορὰ καθαιρεῖ ἐν πλοίου ἀρχῇ; δηλονότι οὐ τὸν ἰδιώτην. ὁ μὲν γὰρ ἰδιώτης, ἀεὶ καθῄρηται. ὥσπερ οὖν οὐ τὸν κείμενόν τις ἂν καταβάλοι, ἀλλὰ τὸν μὲν ἑστῶτά ποτε καταβάλοι ἄν τις, ὥστε κείμενον ποιῆσαι. τὸν δὲ κείμενον, οὔ. οὕτω καὶ τὸν εὐμήχανον ὄντα, ποτὲ ἀμήχανος ἂν συμφορὰ καθέλοι. τὸν δὲ ἀεὶ ἀμήχανον ὄντα οὔ. καὶ τὸν κυβερνήτην μέγας χειμὼν ἐπιπεσὼν, ἀμήχανον ἂν ποιήσειε. καὶ γεωργὸν χαλεπὴ ὥρα ἐπελθοῦσα, ἀμήχανον ἂν θείη. καὶ ἰατρὸν ταὐτὰ ταῦτα. τῷ μὲν γὰρ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ, κακῷ γενέσθαι. ὥσπερ καὶ παρ' ἄλλου ποιητοῦ μαρτυρεῖται, τοῦ εἰπόντος. Αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακὸς, ἄλλοτε δ' ἐσθλός. τῷ δὲ κακῷ, οὐκ ἐγχωρεῖ, γενέσθαι. ἀλλ' ἀεὶ εἶναι ἀνάγκη. ὥστε τὸν μὲν εὐμήχανον καὶ σοφὸν καὶ ἀγαθὸν, ἐπειδὰν ἀμήχανος συμφορὰ καθέλῃ, οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν εἶναι. σὺ δὲ φὴς ὦ Πιττακὲ χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι. τὸ δ' ἐστι γενέσθαι μὲν χαλεπὸν, δυνατὸν δὲ. ἐσθλὸν δ' ἔμμεναι ἀδύνατον. πράξας μὲν γὰρ εὖ πᾶς ἀνὴρ ἀγαθός, κακὸς δ' εἰ κακῶς. τίς οὖν εἰς γράμματα ἀγαθὴ πρᾶξίς ἐστι; καὶ τίς ἄνδρα ἀγαθὸν ποιεῖ εἰς γράμματα; δῆλον ὅτι ἡ τούτων μάθησις. τίς δὲ εὐπραγία ἀγαθὸν ἰατρὸν ποιεῖ; δῆλον ὅτι ἡ τῶν καμνόντων τῆς θεραπείας μάθησις. κακὸς δὲ κακῶς. τίς οὖν ἂν κακὸς ἰατρὸς γένοιτο; δῆλον ὅτι ᾧ πρῶτον μὲν ὑπάρχει ἰατρῷ εἶναι, ἔπειτα ἀγαθῷ ἰατρῷ. οὗτος γὰρ ἂν καὶ κακὸς γένοιτο. ἡμεῖς δὲ οἱ ἰατρικῆς ἰδιῶται, οὐκ ἄν ποτε γενοίμεθα κακῶς πράξαντες, οὔτε ἰατροὶ, οὔτε τέκτονες, οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων. ὅστις δὲ μὴ ἰατρὸς ἂν γένοιτο κακῶς πράξας, δῆλον ὅτι οὐδὲ κακὸς ἰατρός. οὕτω καὶ ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ, γένοιτ' ἄν ποτε καὶ κακὸς, ἢ ὑπὸ χρόνου, ἢ ὑπὸ πόνου, ἢ ὑπὸ νόσου, ἢ ὑπὸ ἄλλου τινὸς περιπτώματος. αὕτη γὰρ μόνη ἐστὶ κακὴ πρᾶξις, ἐπιστήμης στερηθῆναι. ὁ δὲ κακὸς ἀνὴρ, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο κακός. ἔστι γὰρ ἀεί. ἀλλ' εἰ μέλλει κακὸς γενέσθαι, δεῖ αὐτὸν πρότερον ἀγαθὸν γενέσθαι. ὥστε καὶ τοῦτο τοῦ ἄσματος πρὸς τοῦτο τείνει, ὅτι εἶναι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν οὐχ οἷόν τε διατελοῦντα ἀγαθόν. γενέσθαι δὲ ἀγαθὸν οἷόν τε, καὶ κακόν γε τὸν αὐτὸν τοῦτον. ἐπιπλεῖστον δὲ καὶ ἄριστοί εἰσιν, οὓς ἂν οἱ θεοὶ φιλῶσι. ταῦτά τε οὖν πάντα πρὸς τὸν Πιττακὸν εἴρηται καὶ τὰ ἐπιόντα γε τοῦ ἄσματος, ἔτι μᾶλλον δηλοῖ. φησὶ γὰρ, τοὔνεκεν οὔ ποτ' ἐγὼ τὸ μὴ γενέσθαι δυνατὸν διζήμενος, κενεὰν ἐς ἄπρακτον ἐλπίδα μοῖραν αἰῶνος βαλέω παναμώμον ἄνθρωπον, εὐρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός. ἐπειθ' ὑμῖν εὑρὼν ἀπαγγελέω φησίν. οὕτω σφόδρα καὶ δι' ὅλου τοῦ ἄσματος ἐπεξέρχεται τῷ τοῦ Πιττακοῦ ῥήματι. πάντας δὲ ἐπαινοῖμι καὶ φιλέω, ἑκὼν ὅστις ἔρδῃ μηδὲν αἰσχρόν. ἀνάγκῃ δὲ οὐδὲ θεοὶ μάχονται. καὶ τοῦτ' ἐστὶ πρὸς τὸ αὐτὸ τοῦτο εἰρημένον. οὐ γὰρ οὕτως ἀπαίδευτος ἦν Σιμωνίδης ὥστε τούτους φάναι ἐπαινεῖν, ὃς ἂν ἑκὼν μηδὲν κακὸν ποιῇ ὡς ὄντων τινῶν οἳ ἑκόντες κακὰ ποιοῦσιν. ἐγὼ γὰρ σχεδόν τι οἶμαι τοῦτο, ὅτι οὐδεὶς τῶν σοφῶν ἀνδρῶν ἡγεῖται οὐδένα ἀνθρώπων ἑκόντα ἐξαμαρτάνειν, οὐδὲ αἰσχρά τε καὶ κακὰ ἑκόντα ἐργάζεσθαι. ἀλλ' εὖ ἴσασιν ὅτι πάντες οἱ τὰ αἰσχρὰ καὶ τὰ κακὰ ποιοῦντες, ἄκοντες ποιοῦσι. καὶ δὴ καὶ ὁ Σιμωνίδης, οὐχ ὃς ἂν μὴ κακὰ ποιῇ ἑκὼν, τούτου φησὶν ἐπαινέτης εἶναι. ἀλλὰ περὶ ἑαυτοῦ λέγει τοῦτο, ἑκών. ἡγεῖτο γὰρ ἄνδρα καλὸν κἀγαθὸν πολλάκις αὑτὸν ἐπαναγκάζειν φίλον τινὶ γίγνεσθαι, καὶ ἐπαινέτην, φιλεῖν καὶ ἐπαινεῖν. οἷον ἀνδρὶ πολλάκις συμβῆναι μητέρα ἢ πατέρα ἀλλόκοτον, ἢ πατρίδα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. τοὺς μὲν οὖν πονηροὺς, ὅταν τι τοιοῦτον αὐτοῖς συμβῇ ὥσπερ ἀσμένους ὁρᾶν, καὶ ψέγοντας ἐπιδεικνύναι, καὶ κατηγορεῖν τὴν πονηρίαν τῶν γονέων, ἢ πατρίδος. ἵνα αὐτοῖς ἀμελοῦσιν αὐτῶν, μὴ ἐγκαλῶσιν οἱ ἄνθρωποι, μηδ' ὀνειδίζωσιν ὅτι ἀμελοῦσιν. ὥστε ἔτι μᾶλλον ψέγειν τε αὐτοὺς, καὶ ἔχθρας ἑκουσίους πρὸς ταῖς ἀναγκαίαις προστίθεσθαι. τοὺς δ' ἀγαθοὺς ἐπικρύπτεσθαί τε καὶ ἐπαινεῖν ἀναγκάζεσθαι. καὶ ἄν τι ὀργισθῶσι τοῖς γονεῦσιν, ἢ πατρίδι ἀδικηθέντες αὐτοὺς ἑαυτοὺς παραμυθεῖσθαι καὶ διαλλάττεσθαι, προσαναγκάζοντας ἑαυτοὺς φιλεῖν τοὺς ἑαυτῶν καὶ ἐπαινεῖν. πολλάκις δὲ οἶμαι καὶ Σιμωνίδης ἡγήσατο καὶ αὐτὸς ἢ τύραννον ἢ ἄλλον τινὰ τῶν τοιούτων ἐπαινέσαι καὶ ἐγκωμιάσαι, οὐχ ἑκὼν, ἀλλ' ἀναγκαζόμενος. ταῦτα δὴ καὶ τῷ Πιττακῷ λέγει. ὅτι ἐγὼ ὦ Πιττακὲ οὐ διὰ ταῦτά σε ψέγω ὅτι εἰμὶ φιλόψογος, ἐπεὶ ἔμοιγε ἐξαρκεῖ, ὃς ἂν μὴ κακὸς ᾖ, μηδ' ἄγαν ἀπάλαμνος. εἰδώς γε ὀνησίπολιν δίκαν ὑγιὴς ἀνήρ. οὐ μὴν ἐγὼ μωμήσομαι, οὐ γὰρ εἰμὶ φιλόμω-

μος. τῶν

μος. τῶν γὰρ ἠλιθίων ἄπειρα γενέθλα. ὥστ' εἴ τις χαίρει ψέγων, ἐμπλησθείη ἂν ἐκείνους μεμφόμενος. πάντα τοι καλά, τοῖσί τ' αἰσχρὰ μὴ μέμικται. οὐ τοῦτο λέγει, ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγε πάντα τοι λευκά, οἷς μέλανα μὴ μέμικται. γελοῖον γὰρ ἂν εἴη πολλαχῇ. ἀλλ' ὅτι αὐτὸς καὶ τὰ μέσα ἀποδέχεται, ὥστε μὴ ψέγειν. καὶ οὐ ζητῶ ἔφη πανάμωμον ἄνθρωπον, εὐρυεδέος ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός. ἐπί θ' ὑμῖν εὑρὼν ἀπαγγελέω, ὥστε τούτου γ' ἕνεκα οὐδένα ἐπαινέσομαι. ἀλλά μοι ἐξαρκεῖ ἂν ᾖ μέσος, καὶ μηδὲν κακὸν ποιῇ. ὡς ἐγὼ πάντας φιλέω καὶ ἐπαινοίμι. καὶ τῇ φωνῇ ἐνταῦθα κέχρηται τῇ τῶν Μιτυληναίων, ὡς πρὸς Πιττακὸν λέγων. τὸ πάντας δὲ ἐπαινοίμι καὶ φιλέω ἑκών. ἐνταῦθα δεῖ ἐν τῷ ἑκὼν διαλαβεῖν, λέγοντα ὅς τις ἔρδῃ μηδὲν αἰσχρόν, ἄκων δ' ἔστιν οὓς ἐγὼ ἐπαινῶ. καὶ φιλῶ. σὲ οὖν καὶ εἰ μέσως ἔλεγες ἐπιεικῆ καὶ ἀληθῆ ὦ Πιττακέ, οὐκ ἄν ποτε ἔψεγον. νῦν δέ, σφόδρα γὰρ καὶ περὶ τῶν μεγίστων ψευδόμενος, δοκεῖς ἀληθῆ λέγειν. διὰ ταῦτά σε ἐγὼ ψέγω. Ταῦτά μοι δοκεῖ ὦ Πρόδικε καὶ Πρωταγόρα ἦν δ' ἐγώ, Σιμωνίδης διανοούμενος πεποιηκέναι τοῦτο τὸ ᾆσμα. Καὶ ὁ Ἱππίας, εὖ μέν μοι δοκεῖς ἔφη ὦ Σώκρατες καὶ σὺ περὶ τοῦ ᾄσματος διεληλυθέναι. ἔστι μέν τοι ἔφη καὶ ἐμοὶ λόγος περὶ αὐτοῦ εὖ ἔχων, ὃν ὑμῖν ἐπιδείξω, ἂν βούλησθε. Καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, ναὶ ἔφη ὦ Ἱππία εἰσαῦθίς γε. νῦν δὲ δίκαιόν ἐστιν ἃ ὡμολογησάτην πρὸς ἀλλήλω Πρωταγόρας καὶ Σωκράτης. Πρωταγόρας μέν, εἰ ἔτι βούλεται ἐρωτᾶν, ἀποκρίνεσθαι Σωκράτη. εἰ δὲ δὴ βούλεται Σωκράτει ἀποκρίνεσθαι, ἐρωτᾶν τὸν ἕτερον. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ἐπιτρέπω μὲν ἔγωγε Πρωταγόρᾳ, ὁπότερον αὐτῷ ἥδιον. εἰ δὲ βούλεται περὶ μὲν ᾀσμάτων τε καὶ ἐπῶν, ἐάσωμεν. περὶ δὲ ὧν τὸ πρῶτον ἐγώ σε ἠρώτησα ὦ Πρωταγόρα, ἡδέως ἂν ἐπὶ τέλος ἔλθοιμι μετὰ σοῦ σκοπούμενος. καὶ γὰρ δοκεῖ μοι τὸ περὶ ποιήσεως διαλέγεσθαι ὁμοιότατον εἶναι τοῖς συμποσίοις, τοῖς τῶν φαύλων καὶ ἀγοραίων ἀνθρώπων. καὶ γὰρ οὗτοι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀλλήλοις δι' ἑαυτῶν συνεῖναι ἐν τῷ πότῳ, μηδὲ διὰ τῆς ἑαυτῶν φωνῆς καὶ τῶν λόγων τῶν ἑαυτῶν ὑπὸ ἀπαιδευσίας, τιμίας ποιοῦσι τὰς αὐλητρίδας, πολλοῦ μισθούμενοι ἀλλοτρίαν φωνὴν τὴν τῶν αὐλῶν, καὶ διὰ τῆς ἐκείνων φωνῆς ἀλλήλοις σύνεισιν. ὅπου δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ συμπόται καὶ πεπαιδευμένοι εἰσίν, οὐκ ἂν ἴδοις οὔτ' αὐλητρίδας, οὔτε ὀρχηστρίδας, οὔτε ψαλτρίας, ἀλλὰ αὐτοὺς αὑτοῖς ἱκανοὺς ὄντας συνεῖναι, ἄνευ τῶν λήρων τε καὶ παιδιῶν τούτων, διὰ τῆς αὐτῶν φωνῆς λέγοντάς τε καὶ ἀκούοντας ἐν μέρει ἑαυτῶν κοσμίως, κἂν πάνυ πολὺν οἶνον πίωσιν. οὕτω δὲ καὶ αἱ τοιαίδε συνουσίαι, ἐὰν μὲν λάβωνται ἀνδρῶν οἷοίπερ ἡμῶν οἱ πολλοί φασιν εἶναι, οὐδὲν δέονται ἀλλοτρίας φωνῆς, οὐδὲ ποιητῶν, οὓς οὔτε ἀνερέσθαι οἷόν τ' ἐστὶ περὶ ὧν λέγουσιν. ἐπαγόμενοί τε αὐτοὺς οἱ πολλοὶ ἐν τοῖς λόγοις, οἱ μὲν ταῦτά φασι τὸν ποιητὴν νοεῖν, οἱ δ' ἕτερα περὶ πράγματος διαλεγόμενοι, ὃ ἀδυνατοῦσιν ἐξελέγξαι. ἀλλὰ τὰς μὲν τοιαύτας συνουσίας ἐῶσι χαίρειν. αὐτοὶ δ' ἑαυτοῖς σύνεισι, δι' ἑαυτῶν ἐν τοῖς ἑαυτῶν λόγοις πεῖραν ἀλλήλων λαμβάνοντες καὶ διδόντες. τοὺς τοιούτους μοι δοκεῖ χρῆναι μᾶλλον μιμεῖσθαι ἐμέ τε καὶ σέ, καταθεμένους τοὺς ποιητάς, αὐτοὺς δι' ἡμῶν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους τοὺς λόγους ποιεῖσθαι τῆς ἀληθείας. καὶ ἡμῶν αὐτῶν πεῖραν λαμβάνοντας, κἂν μὲν βούλῃ ἔτι ἐρωτᾶν, ἕτοιμός εἰμί σοι παρέχειν ἀποκρινόμενος. ἐὰν δὲ βούλῃ, σὺ ἐμοὶ παράσχε περὶ ὧν μεταξὺ ἐπαυσάμεθα διεξιόντες τούτοις τέλος ἐπιθεῖναι. Λέγοντος οὖν ἐμοῦ ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄλλα, οὐδὲν ἀπεσάφει ὁ Πρωταγόρας ὁπότερα ποιήσοι. Εἶπεν οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης πρὸς τὸν Καλλίαν βλέψας. ὦ Καλλία δοκεῖ σοι ἔφη καὶ νῦν καλῶς Πρωταγόρας ποιεῖν, οὐκ ἐθέλων εἴτε δώσει λόγον, εἴτε μή, διασαφεῖν; ἐμοὶ γὰρ οὐ δοκεῖ. ἀλλ' ἤτοι διαλεγέσθω, ἢ εἰπέτω ὅτι οὐκ ἐθέλει διαλέγεσθαι, ἵνα τούτῳ μὲν ταῦτα συνειδῶμεν. Σωκράτης δέ, ἄλλῳ τῳ διαλέγηται, ἢ ἄλλος ὅς τις ἂν βούληται ἄλλῳ. Καὶ ὁ Πρωταγόρας αἰσχυνθείς, ὥς γέ μοι ἔδοξε, τοῦ τε Ἀλκιβιάδου ταῦτα λέγοντος, καὶ τοῦ Καλλίου δεομένου καὶ τῶν ἄλλων σχεδόν τι τῶν παρόντων, μόγις προὐτράπετο εἰς τὸ διαλέγεσθαι, καὶ ἐκέλευεν ἐρωτᾶν αὐτὸν ὡς ἀποκρινούμενος. Εἶπον δὴ ἐγώ. ὦ Πρωταγόρα, μὴ οἴου διαλέγεσθαί με σοὶ ἄλλο τι βουλόμενον, ἢ ἃ αὐτὸς ἀπορῶ ἑκάστοτε, ταῦτα διασκέψασθαι. ἡγοῦμαι γὰρ πάνυ λέγειν τι τὸν Ὅμηρον τό, σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὁ τοῦ ἐνόησεν. εὐπορώτεροι γάρ πως ἅπαντές ἐσμεν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἅπαν ἔργον καὶ λόγον καὶ διανόημα. μοῦνος δ' εἴπερ τε νοήσῃ, αὐτίκα περιιὼν ζητεῖ ὅτῳ ἐπιδείξηται, καὶ μεθ' ὅτου βεβαιώσηται, ἕως ἂν ἐντύχοι. ὥσπερ καὶ ἐγὼ ἕνεκα τούτου σοὶ ἡδέως διαλέγομαι μᾶλλον ἢ ἄλλῳ τινί, ἡγούμενός σε βέλτιστ' ἂν ἐπισκέψασθαι καὶ περὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν εἰκὸς σκοπεῖσθαι τὸν ἐπιεικῆ, καὶ δὴ καὶ περὶ ἀρετῆς. τίνα γὰρ ἄλλον ἢ σέ, ὅς γε οὐ μόνον αὐτὸς οἴει καλὸς κἀγαθὸς εἶναι, ὥσπερ τινὲς ἄλλοι αὐτοὶ μὲν ἐπιεικεῖς εἰσιν, ἄλλους δὲ οὐ δύνανται ποιεῖν. σὺ δὲ καὶ αὐτὸς ἀγαθὸς εἶ, καὶ ἄλλους οἷός τ' εἶ ποιεῖν ἀγαθούς. καὶ οὕτω πεπίστευκας σαυτῷ, ὥστε καὶ ἄλλων ταύτην τὴν τέχνην ἀποκρυπτομένων σύ γ' ἀναφανδὸν σεαυτὸν ὑποκηρυξάμενος εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας σοφιστὴν ἐπονομάσας σεαυτὸν ἀπέφηνας παιδεύσεως καὶ ἀρετῆς διδάσκαλον, πρῶτος τούτου μισθὸν ἀξιώσας ἄρνυσθαι. πῶς οὖν οὐ σὲ χρὴ παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν τούτων σκέψιν καὶ ἐρωτᾶν καὶ ἀνακοινοῦσθαι; οὐκ ἔσθ' ὅπως οὔ. καὶ νῦν δὴ ἐγὼ ἐκεῖνα ἅπερ τὸ πρῶτον ἠρώτων περὶ τούτων πάλιν ἐπιθυμῶ ἐξ ἀρχῆς τὰ μὲν ἀναμνησθῆναι παρὰ σοῦ, τὰ δὲ συνδιασκέψασθαι. ἦν δὲ ὡς ἐγῷμαι τὸ ἐρώτημα τόδε. σοφία καὶ σωφροσύνη καὶ ἀνδρία καὶ δικαιοσύνη καὶ ὁσιότης πότερον ταῦτα πέντε ὄντα ὀνόματα ἐπὶ ἑνὶ πράγματί ἐστιν, ἢ ἑκάστῳ τῶν ὀνομάτων τούτων ὑπόκειταί

τις ἴδιος οὐσία, καὶ πρᾶγμα ἔχον ἑαυτοῦ δύναμιν ἕκαστον, οὐκ ὂν οἷον τὸ ἕτερον αὐτῶν τὸ ἕτερον. ἔφησθα οὖν σὺ οὐκ ὀνόματα ἐπὶ ἑνὶ εἶναι, ἀλλὰ ἕκαστον ἰδίῳ πράγματι τῶν ὀνομάτων τούτων ἐπικεῖσθαι. πάντα δὲ ταῦτα μόρια εἶναι ἀρετῆς, οὐχ ὡς τὰ τοῦ χρυσοῦ μόρια ὅμοιά ἐστιν ἀλλήλοις καὶ τῷ ὅλῳ, οὗ μόριά ἐστιν, ἀλλ' ὡς τὰ τοῦ προσώπου μόρια. καὶ τῷ ὅλῳ οὗ μόριά ἐστι, καὶ ἀλλήλοις ἀνόμοια, ἰδίαν ἕκαστα δύναμιν ἔχοντα. ταῦτα εἰ μέν σοι ἔτι δοκεῖ ὥσπερ τότε, φάθι. εἰ δὲ ἄλλως πως, τοῦτο διόρισαι. ὡς ἔγωγε οὐδέν σοι ὑπὸ λόγον τίθεμαι, ἐάν πη ἄλλῃ νῦν φήσῃς. οὐ γὰρ ἂν θαυμάζοιμι εἰ τότε ἀποπειρώμενός μου ταῦτα ἔλεγες. Ἀλλ' ἐγώ σοι ἔφη λέγω ὦ Σώκρατες, ὅτι ταῦτα πάντα μόρια μέν ἐστιν ἀρετῆς. καὶ τὰ μὲν τέτταρα αὐτῶν ἐπιεικῶς παραπλήσια ἀλλήλοις ἐστίν. ἡ δὲ ἀνδρία, πάνυ πολὺ διαφέρον πάντων τούτων. ὧδε δὲ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω. εὑρήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀδικωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀνοσιωτάτους, καὶ ἀκολαστοτάτους, καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως. Ἔχε δή ἔφην ἐγώ. ἄξιον γάρ τοι ἐπισκέψασθαι ὃ λέγεις. πότερον τοὺς ἀνδρείους θαρραλέους λέγεις, ἢ ἄλλο τι; Καὶ ἴτας γε ἔφη, ἐφ' ἃ οἱ πολλοὶ φοβοῦνται ἰέναι. Φέρε δὴ τὴν ἀρετὴν καλόν τι φὴς εἶναι, καὶ ὡς καλοῦ ὄντος αὐτοῦ σὺ διδάσκαλον σαυτὸν παρέχεις; Κάλλιστον μὲν οὖν ἔφη, εἰ μὴ μαίνομαί γε. Πότερον οὖν ἦν δ' ἐγώ, τὸ μέν τι αὐτοῦ αἰσχρόν, τὸ δέ τι καλόν, ἢ ὅλον καλόν; Ὅλον που καλόν, ὡς οἷόν τε μάλιστα.

Οἶσθα οὖν τίνες εἰς τὰ φρέατα κολυμβῶσι θαρραλέως; Ἔγωγε, ὅτι οἱ κολυμβηταί. Πότερον διότι ἐπίστανται, ἢ δι' ἄλλο τι; Ὅτι ἐπίστανται. Τίνες δὲ ἀπὸ τῶν ἵππων πολεμεῖν θαρραλέοι εἰσί; πότερον οἱ ἱππικοί, ἢ οἱ ἄφιπποι; Οἱ ἱππικοί. Τίνες δὲ πέλτας ἔχοντες; οἱ πελταστικοί, ἢ οἱ μή;

Οἱ πελταστικοί. καὶ τὰ ἄλλα γε πάντα εἰ τοῦτο ζητεῖς ἔφη, οἱ ἐπιστήμονες τῶν μὴ ἐπισταμένων θαρραλεώτεροί εἰσι, καὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν ἐπειδὰν μάθωσιν, ἢ πρὶν μαθεῖν. Ἤδη δέ τινας ἑώρακας ἔφην πάντων τούτων ἀνεπιστήμονας ὄντας, θαρροῦντας δὲ πρὸς ἕκαστα τούτων; Ἔγωγε ἦ δ' ὅς, καὶ λίαν γε θαρροῦντας. Οὐκοῦν οἱ θαρραλέοι οὗτοι, καὶ ἀνδρεῖοί εἰσιν; Αἰσχρὸν μέντ' ἂν ἔφη, εἴη ἡ ἀνδρία. ἐπεὶ οὗτοί γε μαινόμενοί εἰσι. Πῶς οὖν ἔφην ἐγὼ λέγεις τοὺς ἀνδρείους, οὐχὶ τοὺς θαρραλέους εἶναι; Καὶ νῦν γ' ἔφη.

Οὐκοῦν οὗτοι ἦν δ' ἐγὼ οἱ οὕτω θαρραλέοι ὄντες, οὐκ ἀνδρεῖοι, ἀλλὰ μαινόμενοι φαίνονται. καὶ ἐκεῖ αὖ οἱ σοφώτατοι οὗτοι, καὶ θαρραλεώτατοί εἰσι. θαρραλεώτατοι δὲ ὄντες, ἀνδρειότατοι. καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ἡ σοφία ἂν ἀνδρία εἴη. Οὐ καλῶς ἔφη μνημονεύεις ὦ Σώκρατες ἃ ἔλεγόν τε καὶ ἀπεκρινόμην σοι. ἔγωγε ἐρωτηθεὶς ὑπὸ σοῦ, εἰ οἱ ἀνδρεῖοι θαρραλέοι εἰσίν, ὡμολόγησα. εἰ δὲ καὶ οἱ θαρραλέοι ἀνδρεῖοι, οὐκ ἠρωτήθην. εἰ γάρ με τοῦτο ἤρου, εἶπον ἂν ὅτι οὐ πάντες. τοὺς δὲ ἀνδρείους, ὡς οὐ θαρραλέοι εἰσί, τὸ ἐμὸν ὁμολόγημα οὐδαμοῦ ἐπέδειξας, ὡς οὐκ ὀρθῶς ὡμολόγησα. ἔπειτα τοὺς ἐπισταμένους αὐτοὺς ἑαυτῶν θαρραλεωτέρους ὄντας ἀποφαίνεις, καὶ μὴ ἐπισταμένων ἄλλων. καὶ ἐν τούτῳ οἴει τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν σοφίαν, ταὐτὸν εἶναι. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ μετιών, καὶ τὴν ἰσχὺν οἰηθείης ἂν εἶναι σοφίαν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰ οὕτω μετιὼν ἔροιό με, εἰ οἱ ἰσχυροὶ δυνατοί εἰσι; φαίην ἄν. ἔπειτα, εἰ οἱ ἐπιστάμενοι παλαίειν δυνατώτεροί εἰσι τῶν μὴ ἐπισταμένων παλαίειν, καὶ αὐτοὶ αὑτῶν ἐπειδὰν μάθωσιν ἢ πρὶν μαθεῖν; φαίην ἄν. ταῦτα δὲ ἐμοῦ ὁμολογήσαντος, ἐξείη ἄν σοι χρωμένῳ τοῖς αὐτοῖς τεκμηρίοις τούτοις λέγειν, ὡς κατὰ τὴν ἐμὴν ὁμολογίαν, ἡ σοφία ἐστὶν ἰσχύς. ἐγὼ δὲ οὐδαμοῦ οὐδ' ἐνταῦθα ὁμολογῶ τοὺς δυνατοὺς ἰσχυροὺς εἶναι. τοὺς μέντοι ἰσχυρούς, δυνατούς. οὐ γὰρ ταὐτὸν εἶναι δύναμίν τε καὶ ἰσχύν. ἀλλὰ τὸ μέν, καὶ ἀπὸ ἐπιστήμης γίγνεσθαι τὴν δύναμιν, καὶ ἀπὸ μανίας γε καὶ ἀπὸ θυμοῦ. ἰσχὺν δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν σωμάτων. οὕτω δὲ κἀκεῖ οὐ ταὐτὸν εἶναι θάρσος τε καὶ ἀνδρίαν. ὥστε συμβαίνειν τοὺς μὲν ἀνδρείους, θαρραλέους εἶναι. μὴ μέντοι τούς γε θαρραλέους, ἀνδρείους πάντας. θάρσος μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ τέχνης γίγνεται ἀνθρώποις, καὶ ἀπὸ θυμοῦ τε καὶ ἀπὸ μανίας, ὥσπερ ἡ δύναμις. ἀνδρία δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν ψυχῶν γίγνεται. Λέγεις δέ τινας ἔφην ὦ Πρωταγόρα τῶν ἀνθρώπων εὖ ζῆν, τοὺς δὲ κακῶς; Ἔφη. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι ἄνθρωπος ἂν εὖ ζῆν, εἰ ἀνιώμενός τε καὶ ὀδυνώμενος ζῴη; Οὐκ ἔφη. Τί δ' εἰ ἡδέως βιοὺς τὸν βίον τελευτήσειεν, οὐκ εὖ ἄν σοι δοκῇ οὕτως βεβιωκέναι; Ἔμοιγ' ἔφη. Τὸ μὲν ἄρα ἡδέως ζῆν, ἀγαθόν. τὸ δ' ἀηδῶς, κακόν. Εἴπερ τοῖς καλοῖς γ' ἔφη ζῴη ἡδόμενος. Τί δὴ ὦ Πρωταγόρα μὴ καὶ σὺ ὥσπερ οἱ πολλοὶ ἡδέα ἄττα καλεῖς κακά, καὶ ἀνιαρὰ ἀγαθά; Ἔγωγε. Οἷον λέγεις καθὸ ἡδέα ἐστίν, ἆρα κατὰ τοῦτο οὐκ ἀγαθά, εἰ μή τι ἀπ' αὐτῶν ἀποβήσεται ἄλλο, καὶ αὖθις αὖ τὰ ἀνιαρὰ ὡσαύτως. Οὕτως. Οὐ καθόσον ἀνιαρὰ κακά. Οὐκ οἶδα ὦ Σώκρατες ἔφη ἁπλῶς οὕτως, ὡς σὺ ἐρωτᾷς. εἰ ἐμοὶ ἀποκριτέον ἐστὶν ὡς τὰ ἡδέα τε ἀγαθά ἐστιν ἅπαντα, καὶ τὰ ἀνιαρὰ κακά. ἀλλά μοι δοκεῖ οὐ μόνον πρὸς τὴν νῦν ἀπόκρισιν ἐμοὶ ἀσφαλέστερον εἶναι ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντα τὸν ἄλλον βίον τὸν ἐμόν. ὅτι ἔστι μὲν ἃ τῶν ἡδέων οὐκ ἔστιν ἀγαθά. ἔστι δ' αὖ καὶ ἃ τῶν ἀνιαρῶν οὐκ ἔστι κακά. ἔστι δ' ἃ ἐστι καὶ τρίτον. ἃ οὐδέτερα οὔτε κακά, οὔτ' ἀγαθά. Ἡδέα δὲ καλεῖς ἦν δ' ἐγώ, οὐ τὰ ἡδονῆς μετέχοντα ἢ ποιοῦντα ἡδονήν; Πάνυ γ' ἔφη. Τοῦτο τοίνυν λέγω. καθόσον ἡδέα ἐστίν, εἰ οὐκ ἀγαθά, τὴν ἡδονὴν αὐτὴν ἐρωτῶν εἰ οὐκ ἀγαθόν ἐστιν. Ὥσπερ σὺ λέγεις ἔφη ἑκάστοτε ὦ Σώκρατες, σκοπώμεθα αὐτό. καὶ ἐὰν μὲν πρὸς λόγον δοκῇ εἶναι τὸ σκέμμα καὶ τὸ αὐτὸ φαίνηται ἡδύ τε, καὶ ἀγαθόν, συγχωρησόμεθα. εἰ δὲ μή, τότε ἤδη ἀμφισβητήσομεν. Πότερον οὖν ἦν δ' ἐγὼ σὺ βούλει ἡγεμονεύειν τῆς σκέψεως, ἢ ἐγὼ ἡγῶμαι;

Δίκαιος

Δίκαιος ἔφη σὺ ἡγεῖσθαι. σὺ γὰρ καὶ κατάρχεις τοῦ λόγου. ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγώ. τῇδέ πῃ καταφανὲς ἂν ἡμῖν γένοιτο. ὥσπερ εἴ τις ἄνθρωπον σκοπῶν ἐκ τοῦ εἴδους, ἢ πρὸς ὑγίειαν, ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν τοῦ σώματος ἔργων, ἰδὼν τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας ἄκρας εἴποι. ἴθι δή μοι ἀποκαλύψας καὶ τὰ στήθη καὶ τὸ μετάφρενον, ἐπίδειξον ἵνα ἐπισκέψωμαι σαφέστερον. καὶ ἐγὼ τοιοῦτόν τι ποθῶ πρὸς τὴν σκέψιν θεασάμενος, ὅτι οὕτως ἔχεις πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἡδὺ ὡς φῄς, δέομαι τοιοῦτόν τι εἰπεῖν. ἴθι δή μοι ὦ Πρωταγόρα καὶ τόδε τῆς διανοίας ἀποκάλυψον, πῶς ἔχεις πρὸς ἐπιστήμην. πότερον καὶ τοῦτό σοι δοκεῖ ὥσπερ τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἄλλως; δοκεῖ δὲ τοῖς πολλοῖς περὶ ἐπιστήμης τοιοῦτόν τι οὐκ ἰσχυρὸν, οὐδ' ἡγεμονικὸν, οὐδ' ἀρχικὸν εἶναι. οὐδὲ ὥσπερ τοιούτου αὐτοῦ ὄντος διανοοῦνται. ἀλλ' ἐνούσης πολλάκις ἀνθρώπῳ ἐπιστήμης, οὐ τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ ἄρχειν, ἀλλ' ἄλλο τι, τοτὲ μὲν θυμὸν, τοτὲ δὲ ἡδονὴν, τοτὲ δὲ λύπην, ἐνίοτε δὲ ἔρωτα, πολλάκις δὲ φόβον. ἀτεχνῶς διανοούμενοι περὶ τῆς ἐπιστήμης, ὥσπερ περὶ ἀνδραπόδου περιελκομένης ὑπὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἆρ' οὖν καὶ σοὶ τοιοῦτόν τι περὶ αὐτῆς δοκεῖ; ἢ καλόν τε εἶναι ἡ ἐπιστήμη, καὶ οἷον ἄρχειν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐάνπερ γιγνώσκῃ τις τἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ, μὴ ἂν κρατηθῆναι ὑπὸ μηδενός. ὥστε ἄλλ' ἄττα πράττειν, ἢ ἂν ἐπιστήμη κελεύοι. ἀλλ' ἱκανὴν εἶναι τὴν φρόνησιν βοηθεῖν τῷ ἀνθρώπῳ; Καὶ δοκεῖ ἔφη, ὥσπερ σὺ λέγεις ὦ Σώκρατες. καὶ ἅμα εἴπερ τῳ ἄλλῳ αἰσχρόν ἐστι καὶ ἐμοὶ σοφίαν καὶ ἐπιστήμην μὴ οὐχὶ πάντων κράτιστον φάναι εἶναι τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων. Καλῶς γε ἔφην ἐγὼ σὺ λέγων, καὶ ἀληθῆ. οἶσθα οὖν, ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐμοί τε καὶ σοὶ οὐ πείθονται; ἀλλὰ πολλούς φασι γιγνώσκοντας τὰ βέλτιστα οὐκ ἐθέλειν πράττειν ἐξὸν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἄλλα πράττειν. καὶ ὅσους δὴ ἐγὼ ἠρόμην, ὅ, τί ποτε αἴτιόν ἐστιν τούτου. ὑπὸ ἡδονῆς φασιν ἡττωμένους, ἢ λύπης, ἢ ὧν νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον ὑπό τινος τούτων κρατουμένους, ταῦτα ποιεῖν τοὺς ποιοῦντας. Πολλὰ γὰρ οἶμαι ἔφη ὦ Σώκρατες καὶ ἄλλα οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι. ἴθι δὴ μετ' ἐμοῦ ἐπιχείρησον πείθειν τοὺς ἀνθρώπους καὶ διδάσκειν, ὅ ἐστιν αὐτοῖς τοῦτο τὸ πάθος, ὅ φασιν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἡττᾶσθαι, καὶ οὐ πράττειν διὰ ταῦτα τὰ βέλτιστα, ἐπεὶ γινώσκειν γε αὐτά. ἴσως γὰρ ἂν λεγόντων ἡμῶν, ὅτι οὐκ ὀρθῶς λέγετε ὦ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ψεύδεσθε. ἔροιντ' ἂν ἡμᾶς ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες εἰ μὴ ἔστι τοῦτο τὸ πάθημα ἡδονῆς ἡττᾶσθαι; ἀλλὰ τί ποτ' ἐστί; καὶ τί ὑμεῖς αὐτό φατε εἶναι; εἴπατον ἡμῖν. Τί δὲ, ὦ Σώκρατες δεῖ ἡμᾶς σκοπεῖσθαι τὴν τῶν πολλῶν δόξαν ἀνθρώπων, οἳ ὅ, τι ἂν τύχωσι, τοῦτο λέγουσιν; Οἶμαι ἦν δ' ἐγὼ εἶναί τι ἡμῖν τοῦτο πρὸς τὸ ἐξευρεῖν περὶ ἀνδρείας πρὸς τἆλλα μόρια τὰ τῆς ἀρετῆς πῶς ποτ' ἔχει. εἰ οὖν σοι δοκεῖ ἐμμένειν οἷς ἄρτι ἔδοξεν ἡμῖν ἐμὲ ἡγήσασθαι, ᾗ οἶμαι ἂν ἔγωγε κάλλιστα φανερὸν γενέσθαι, ἕπου. εἰ δὲ μὴ βούλει, εἴ σοι φίλον, ἐῶ χαίρειν. Ἀλλ' ἔφη ὀρθῶς λέγεις, καὶ πέραινε ὥσπερ ἤρξω. Πάλιν τοίνυν ἔφην ἐγὼ, εἰ ἔροιντο ἡμᾶς. τί οὖν φατε τοῦτο εἶναι, ὃ ἡμεῖς ἥττω εἶναι τῶν ἡδονῶν ἐλέγομεν; εἴποιμ' ἂν ἔγωγε πρὸς αὐτοὺς ὡδί. ἀκούετε δή, πειρασόμεθα γὰρ ὑμῖν ἐγώ τε καὶ Πρωταγόρας φράσαι. ἄλλο τι γὰρ ὦ ἄνθρωποι φατὲ ὑμῖν τοῦτο γίγνεσθαι ἐν τοῖσδε. οἷον πολλάκις ὑπὸ σίτων καὶ ποτῶν καὶ ἀφροδισίων κρατούμενοι ἡδέων ὄντων, γινώσκοντες ὅτι πονηρά ἐστιν, ὅμως αὐτὰ πράττειν; φαῖεν ἄν. οὐκοῦν ἐροίμεθ' ἂν αὐτοὺς ἐγώ τε καὶ σὺ πάλιν, πονηρὰ δὲ αὐτὰ πῇ φατε εἶναι; πότερον, ὅτι τὴν ἡδονὴν ταύτην ἐν τῷ παραχρῆμα παρέχει, καὶ ἡδύ ἐστιν ἕκαστον αὐτῶν; ἢ ὅτι εἰς τὸν ὕστερον χρόνον νόσους τε ποιεῖ καὶ πενίας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ παρασκευάζει; ἢ κἂν εἴ τι τούτων εἰς τὸ ὕστερον μηδὲν παρασκευάζει, χαίρειν δὲ μόνον ποιεῖ, ὅμως δ' ἂν κακὰ ἦν ὅτι μαθόντα χαίρειν ποιεῖ καὶ ὅπῃ οὖν. ἆρ' οἰόμεθα ἂν αὐτοὺς ὦ Πρωταγόρα ἄλλο τι ἀποκρίνασθαι, ἢ ὅτι οὐ κατὰ τὴν αὐτῆς τῆς ἡδονῆς τῆς παραχρῆμα ἐργασίαν κακά ἐστιν, ἀλλὰ διὰ τὰ ὕστερον γιγνόμενα νόσους τε καὶ τἆλλα. Ἐγὼ μὲν οἶμαι ἔφη ὁ Πρωταγόρας τοὺς πολλοὺς ἂν ταῦτα ἀποκρίνασθαι. Οὐκοῦν νόσους ποιοῦντα, ἀνίας ποιεῖ; καὶ πενίας ποιοῦντα, ἀνίας ποιεῖ; ὁμολογοῖεν ἂν ὡς ἐγᾦμαι. Συνέφη ὁ Πρωταγόρας. Οὐκοῦν φαίνεται ὦ ἄνθρωποι ὑμῖν ὡς φαμὲν ἐγώ τε καὶ Πρωταγόρας, δι' οὐδὲν ἄλλο ταῦτα κακὰ ὄντα, ἢ διότι εἰς ἀνίας τε ἀποτελευτᾷ, καὶ ἄλλων ἡδονῶν ἀποστερεῖ; ὁμολογοῖεν ἄν. Συνεδόκει ὑμῖν ἀμφοῖν. Οὐκοῦν πάλιν ἂν αὐτοὺς τὸ ἐναντίον εἰ ἐροίμεθα, ὦ ἄνθρωποι οἱ λέγοντες αὖ ἀγαθὰ ἀνιαρὰ εἶναι, ἆρα οὐ τὰ τοιάδε λέγετε. οἷον τά τε γυμνάσια, καὶ τὰς στρατείας, καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν θεραπείας τὰς διὰ τῶν καύσεών τε καὶ τομῶν καὶ φαρμακειῶν καὶ λιμοκτονιῶν γιγνομένας, ὅτι ταῦτα ἀγαθὰ μέν ἐστιν, ἀνιαρὰ δέ; φαῖεν ἄν. Συνεδόκει. Πότερον οὖν κατὰ τόδε ἀγαθὰ αὐτὰ καλεῖτε, ὅτι ἐν τῷ παραχρῆμα ὀδύνας τὰς ἐσχάτας παρέχει καὶ ἀλγηδόνας; ἢ ὅτι εἰς τὸν ὕστερον χρόνον ὑγίειαί τε ἀπ' αὐτῶν γίγνονται, καὶ εὐεξίαι τῶν σωμάτων, καὶ τῶν πόλεων σωτηρία, καὶ ἄλλων ἀρχαὶ, καὶ πλοῦτοι; φαῖεν ἂν ὡς ἐγᾦμαι. Συνεδόκει. Ταῦτα δὲ ἀγαθά ἐστι δι' ἄλλο τι, ἢ ὅτι εἰς ἡδονὰς ἀποτελευτᾷ; καὶ λυπῶν ἀπαλλαγάς τε καὶ ἀποτροπάς; ἢ ἔχετέ τι ἄλλο τέλος λέγειν, εἰς ὃ ἀποβλέψαντες αὐτὰ ἀγαθὰ καλεῖτε, ἀλλ' ἡδονάς τε καὶ λύπας; οὐκ ἂν φαῖεν ὡς ἐγᾦμαι. Οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Οὐκοῦν τὴν μὲν ἡδονὴν διώκετε, ὡς ἀγαθὸν ὄν. τὴν δὲ λύπην φεύγετε, ὡς κακόν; Συνεδόκει. Τοῦτ' ἄρα ἡγεῖσθ' εἶναι κακὸν τὴν λύπην, καὶ ἀγαθὸν τὴν ἡδονήν. ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ χαίρειν τότε λέγετε κακὸν εἶναι, ὅταν μειζόνων ἡδονῶν ἀποστερῇ, ἢ ὅσας αὐτὸ ἔχει, ἢ λύπας μείζους παρασκευάζῃ τῶν ἐν αὐτῷ ἡδονῶν. ἐπεὶ εἰ κατ' ἄλλο τι αὐτὸ τὸ χαίρειν κακὸν καλεῖτε, καὶ εἰς ἄλλο τι τέλος ἀποβλέ-

ἀποβλέψαντες, ἔχοιτε ἂν καὶ ἡμῖν εἰπεῖν, ἀλλ᾽ οὐχ ἕξετε. Οὐδὲ μοὶ δοκοῦσιν, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Ἄλλοτι οὖν πάλιν καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ λυπεῖσθαι, ὁ αὐτὸς τρόπος, τότε καλεῖτε αὐτὸ τὸ λυπεῖσθαι ἀγαθὸν, ὅταν ἢ μείζους λύπας τῶν ἐν αὐτῷ οὐσῶν ἀπαλλάττῃ, ἢ μείζους ἡδονὰς τῶν λυπῶν παρασκευάζῃ. ἐπεὶ εἰ πρὸς ἄλλό τι τέλος ἀποβλέπετε, ὅταν καλῆτε αὐτὸ τὸ λυπεῖσθαι ἀγαθὸν, ἢ πρὸς ὃ ἐγὼ λέγω, ἔχετε ἡμῖν εἰπεῖν, ἀλλ᾽ οὐχ ἕξετε. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις ὁ Πρωταγόρας. Πάλιν τοίνυν ἔφην ἐγὼ εἴ με ἀνέροισθε ὦ ἄνθρωποι, τίνος οὖν δή ποτε ἕνεκα πολλὰ περὶ τούτου λέγεις καὶ πολλαχῇ. συγγιγνώσκετέ μοι, φαίην ἂν ἔγωγε. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ ῥᾴδιον ἀποδεῖξαι τί ἐστί ποτε τοῦτο ὃ ὑμεῖς καλεῖτε τῶν ἡδονῶν ἥττω εἶναι. ἔπειτα ἐν τούτῳ εἰσὶ πᾶσαι αἱ ἀποδείξεις. ἀλλ᾽ ἔτι καὶ νῦν ἀναθέσθαι ἔξεστιν, εἴ πῃ ἔχετε ἄλλοτι φάναι εἶναι τὸ ἀγαθὸν ἢ τὴν ἡδονήν. ἢ τὸ κακὸν ἄλλοτι, ἢ τὴν ἀνίαν. ἢ ἀρκεῖ ὑμῖν τὸ ἡδέως καταβιῶναι τὸν βίον, ἄνευ λυπῶν. εἰ δὲ ἀρκεῖ, καὶ μὴ ἔχετε μηδὲν ἄλλο φάναι εἶναι ἀγαθὸν, ἢ κακὸν, ὃ μὴ εἰς ταῦτα τελευτᾷ, τὸ μετὰ τοῦτο ἀκούετε. φημὶ γὰρ ὑμῖν τούτου οὕτως ἔχοντος γελοῖον τὸν λόγον γίγνεσθαι, ὅταν λέγητε ὅτι πολλάκις γιγνώσκων τὰ κακὰ ἄνθρωπος ὅτι κακά ἐστιν, ὅμως πράττει αὐτὰ ἐξὸν μὴ πράττειν, ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἀγόμενος καὶ ἐκπληττόμενος. καὶ αὖθις αὖ λέγετε ὅτι γιγνώσκων ὁ ἄνθρωπος τἀγαθὰ πράττειν οὐκ ἐθέλει, διὰ τὰς παραχρῆμα ἡδονὰς ὑπὸ τούτων ἡττώμενος. ὡς δὲ ταῦτα γελοῖά ἐστι, κατάδηλον ἔσται, ἐὰν μὴ πολλοῖς ὀνόμασι χρώμεθα, ἅμα ἡδεῖ τε καὶ ἀνιαρῷ καὶ ἀγαθῷ καὶ κακῷ. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ δύο ἐφάνη ταῦτα, δυοῖν καὶ ὀνόμασι προσαγορεύομεν αὐτά. πρῶτον μὲν, ἀγαθῷ καὶ κακῷ. ἔπειτα αὖθις, ἡδεῖ τε καὶ ἀνιαρῷ, θέμενοι δὴ οὕτω λέγωμεν. ὅτι γινώσκων ὁ ἄνθρωπος τὰ κακὰ, ὅτι κακά ἐστιν, ὅμως αὐτὰ ποιεῖ. ἐὰν οὖν τις ἡμᾶς ἔρηται διὰ τί, ἡττώμενος φήσομεν. ὑπὸ τοῦ ἐκεῖνος ἐρήσεται ἡμᾶς. ἡμῖν δὲ ὑπὸ μὲν ἡδονῆς, οὐκέτι ἔξεστιν εἰπεῖν. ἄλλο γὰρ ὄνομα μετείληφεν ἀντὶ τῆς ἡδονῆς τὸ ἀγαθόν. ἐκείνῳ δὴ ἀποκρινώμεθα, καὶ λέγωμεν ὅτι ἡττώμενος, ὑπὸ τίνος φησί. τοῦ ἀγαθοῦ φήσομεν νὴ Δία. ἂν οὖν τύχῃ ὁ ἐρόμενος ἡμᾶς ὑβριστὴς ὢν, γελάσεται καὶ ἐρεῖ. ἦ γελοῖον λέγετε πρᾶγμα εἰ πράττει τις κακὰ, γιγνώσκων ὅτι κακά ἐστιν, οὐ δέον αὐτὰ πράττειν. ἡττώμενος ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν ἆρα φήσει, οὐκ ἀξίων ὄντων νικᾶν ἐν ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν τὰ κακὰ ἢ ἀξίων; φήσομεν δηλονότι ἀποκρινόμενοι, ὅτι οὐκ ἀξίων ὄντων. οὐ γὰρ ἂν ἐξημάρτανεν ὃν φαμὲν ἥττω εἶναι τῶν ἡδονῶν. κατὰ τί δὲ φήσει ἴσως ἀνάξιά ἐστι τἀγαθὰ τῶν κακῶν, ἢ τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν, ἢ κατ᾽ ἄλλοτι. ἢ ὅταν τὰ μὲν μείζω, τὰ δὲ σμικρότερα ᾖ, ἢ πλείω, τὰ δὲ ἐλάττω. ἢ οὐχ ἕξομεν εἰπεῖν ἄλλο ἢ τοῦτο, δῆλον ἄρα φήσει ὅτι τὸ ἡττᾶσθαι τοῦτο λέγετε, ἀντὶ ἐλαττόνων ἀγαθῶν μείζω κακὰ λαμβάνειν. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω. μεταλάβωμεν δὴ τὰ ὀνόματα πάλιν τὸ ἡδύ τε καὶ ἀνιαρὸν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις. καὶ λέγωμεν ὅτι ἄνθρωπος πράττει. τότε μὲν ἐλέγομεν τὰ κακά, νῦν δὲ λέγωμεν τὰ ἀνιαρά, γιγνώσκων ὅτι ἀνιαρά ἐστιν ἡττώμενος ὑπὸ τῶν ἡδέων, δηλονότι ἀναξίων ὄντων νικᾶν. καὶ τίς ἄλλη ἀναξία ἡδονὴ πρὸς λύπην ἐστίν. ἀλλ᾽ ἢ ὑπερβολὴ ἀλλήλων καὶ ἔλλειψις. ταῦτα δ᾽ ἐστὶ μείζω τε καὶ σμικρότερα γιγνόμενα ἀλλήλων, καὶ πλείω καὶ ἐλάττω, καὶ μᾶλλον καὶ ἧττον. εἰ γάρ τις λέγοι ὅτι ἀλλὰ πολὺ διαφέρει ὦ Σώκρατες τὸ παραχρῆμα ἡδὺ τοῦ εἰς τὸν ὕστερον χρόνον. καὶ ἡδέος καὶ λυπηροῦ, μῶν ἄλλῳ τῳ φαίην ἂν ἔγωγε, ἢ ἡδονῇ καὶ λύπῃ; οὐ γὰρ ἔσθ᾽ ὅτῳ ἄλλῳ. ἀλλ᾽ ὥσπερ ἀγαθὸς ἱστάναι ἄνθρωπος συνθεὶς τὰ ἡδέα καὶ συνθεὶς τὰ λυπηρά. καὶ τὸ ἐγγὺς καὶ τὸ πόῤῥω στήσας ἐν τῷ ζυγῷ, εἰπὲ πότερα πλείω ἐστίν. ἐὰν μὲν γὰρ ἡδέα πρὸς ἡδέα ἱστῇς, τὰ μείζω ἀεὶ καὶ πλείω ληπτέα, ἐὰν δὲ λυπηρὰ πρὸς λυπηρά, τὰ ἐλάττω καὶ σμικρότερα. ἐὰν δὲ ἡδέα πρὸς λυπηρά, ἐὰν μὲν τὰ ἀνιαρὰ ὑπερβάλληται ὑπὸ τῶν ἡδέων, ἐάν τε τὰ ἐγγὺς ὑπὸ τῶν πόῤῥω, ἐάν τε τὰ πόῤῥω ὑπὸ τῶν ἐγγὺς ταύτην τὴν πρᾶξιν πρακτέον ἐν ᾗ ἂν ταῦτ᾽ ἐνῇ. ἐὰν δὲ τὰ ἡδέα ὑπὸ τῶν ἀνιαρῶν οὐ πρακτέα, μή πῃ ἄλλῃ ἔχει φαίην ταῦτα ὦ ἄνθρωποι; οἶδ᾽ ὅτι οὐκ ἂν ἔχοιεν ἄλλως λέγειν. Συνεδόκει καὶ ἐκείνῳ. Ὅτε δὴ τοῦτο οὕτως ἔχει, τόδε μοι ἀποκρίνασθε φήσω· φαίνεται ὑμῖν τῇ ὄψει τὰ αὐτὰ μεγέθη ἐγγύθεν μὲν μείζω, πόῤῥωθεν δὲ ἐλάττω. ἢ οὔ; Φήσουσι. Καὶ τὰ παχέα καὶ τὰ πολλὰ ὡσαύτως καὶ αἱ φωναὶ ἴσαι, ἐγγύθεν μὲν μείζους, πόῤῥωθεν δὲ σμικρότεραι; Φαῖεν ἄν. Εἰ οὖν ἐν τούτῳ ἡμῖν ἦν τὸ εὖ πράττειν ἐν τῷ τὰ μὲν μεγάλα μήκη καὶ πράττειν καὶ λαμβάνειν. τὰ δὲ σμικρὰ καὶ φεύγειν καὶ μὴ πράττειν, τίς ἂν ἡμῖν σωτηρία ἐφάνη τοῦ βίου; ἆρα ἡ μετρητικὴ τέχνη, ἢ ἡ τοῦ φαινομένου δύναμις; ἢ αὕτη μὲν ἡμᾶς ἐπλάνα καὶ ἐποίει ἄνω τε καὶ κάτω πολλάκις μεταλαμβάνειν ταυτὰ καὶ μεταμέλειν, καὶ ἐν ταῖς πράξεσι καὶ ἐν ταῖς αἱρέσεσι τῶν μεγάλων τε καὶ σμικρῶν; ἡ δὲ μετρητικὴ, ἄκυρον μὲν ἂν ἐποίησε τοῦτο τὸ φάντασμα. δηλώσασα δὲ τὸ ἀληθὲς, ἡσυχίαν ἂν ἐποίησε ἔχειν τὴν ψυχὴν, μένουσαν ἐπὶ τῷ ἀληθεῖ, καὶ ἔσωσεν ἂν τὸν βίον. ἆρ᾽ ἂν ὁμολογοῖεν ἄνθρωποι πρὸς ταῦτα ἡμᾶς τὴν μετρητικὴν σώζειν ἂν τέχνην, ἢ ἄλλην; Τὴν μετρητικὴν ὡμολόγει. Τί δ᾽ εἰ ἐν τῇ τοῦ περιττοῦ καὶ ἀρτίου αἱρέσει ἡμῖν ἦν ἡ σωτηρία τοῦ βίου, ὁπότε τὸ πλέον ὀρθῶς ἔδει ἑλέσθαι, καὶ ὁπότε τὸ ἔλαττον, ἢ αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ, ἢ τὸ ἕτερον πρὸς τὸ ἕτερον, εἴτ᾽ ἐγγὺς, εἴτε πόῤῥω εἴη; τί ἂν ἔσωζεν ἡμῖν τὸν βίον; ἆρ᾽ ἂν οὐκ ἐπιστήμη; καὶ ἆρ᾽ ἂν οὐ μετρητική τις, ἐπειδή περ ὑπερβολῆς τε καὶ ἐνδείας ἐστὶν ἡ τέχνη; ἐπειδὴ δὲ περιττοῦ τε καὶ ἀρτίου, ἆρα ἄλλη τίς ἢ ἀριθμητική; ὁμολογοῖεν ἂν ἡμῖν οἱ ἄνθρωποι, ἢ οὔ; Ἐδόκουν ἂν καὶ τῷ Πρωταγόρᾳ ὁμολογεῖν. Εἶεν, ὦ ἄνθρωποι. ἐπειδὴ δὲ ἡδονῆς τε καὶ λύπης ἐν ὀρθῇ τῇ αἱρέσει ἐφάνη ἡμῖν ἡ σωτηρία τοῦ βίου οὖσα, τοῦ τε πλέονος καὶ ἐλάττονος, καὶ μείζονος καὶ σμικροτέρου, καὶ πορ-

ρωτέρου

ρωτέρου καὶ ἐγγυτέρου, ἆρα πρῶτον μὲν οὐ μετρητικὴ φαίνεται ὑπερβολῆς τε καὶ ἐνδείας οὖσα, καὶ ἰσότητος πρὸς ἀλλήλας σκέψις; Ἀλλ' ἀνάγκη. Ἐπεὶ δὲ μετρητική, ἀνάγκη δήπου τέχνη καὶ ἐπιστήμη. Συμφήσουσιν. ἥτις μὲν τοίνυν τέχνη καὶ ἐπιστήμη ἐστὶν αὕτη, εἰσαῦθις σκεψόμεθα. ὅτι δὲ ἐπιστήμη ἐστί, τοσοῦτον ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ἣν ἐμὲ δεῖ καὶ Πρωταγόραν ἀποδεῖξαι, περὶ ὧν ἤρεσθ' ἡμᾶς. ἤρεσθε δὲ εἰ μέμνησθε ἡνίκα ἡμεῖς ἀλλήλοις ὡμολογοῦμεν ἐπιστήμης μηδὲν εἶναι κρεῖττον. ἀλλὰ τοῦτο ἀεὶ κρατεῖν, ὅπου ἂν ἐνῇ, καὶ ἡδονῆς καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ὑμεῖς δὲ δὴ ἔφατε τὴν ἡδονὴν πολλάκις κρατεῖν καὶ τοῦ εἰδότος ἀνθρώπου. ἐπειδὴ δὲ ὑμῖν οὐχ ὡμολογοῦμεν, μετὰ τοῦτο ἤρεσθε ἡμᾶς ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἰ μὴ ἔστι τοῦτο τὸ πάθημα ἡδονῆς ἡττᾶσθαι, ἀλλὰ τί ποτ' ἐστί, καὶ τί ὑμεῖς αὐτό φατε εἶναι; εἴπετε ἡμῖν. εἰ μὲν οὖν τότε εὐθὺς ὑμῖν εἴπομεν ὅτι ἀμαθία, κατεγελᾶτε ἂν ἡμῶν. νῦν δὲ ἂν ἡμῶν καταγελᾶτε, καὶ ὑμῶν αὐτῶν καταγελάσεσθε. καὶ γὰρ ὑμεῖς ὡμολογήκατε ἐπιστήμης ἐνδείᾳ ἐξαμαρτάνειν περὶ τὴν τῶν ἡδονῶν αἵρεσιν καὶ λυπῶν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας. ταῦτα δέ ἐστιν ἀγαθά τε καὶ κακά. καὶ οὐ μόνον ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ ἧς τὸ πρόσθεν ἔτι ὡμολογήκατε ὅτι μετρητικῆς. ἡ δὲ ἐξαμαρτανομένη πρᾶξις ἄνευ ἐπιστήμης, ἴστε που καὶ αὐτοὶ ὅτι ἀμαθίᾳ πράττεται. ὥστε τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἡδονῆς ἥττω εἶναι, ἀμαθία ἡ μεγίστη, ἧς Πρωταγόρας ὅδε φησὶν ἰατρὸς εἶναι καὶ Πρόδικος καὶ Ἱππίας. ὑμεῖς δὲ διὰ τὸ οἴεσθαι ἄλλο τι ἢ ἀμαθίαν εἶναι, οὔτε αὐτοί, οὔτε τοὺς ὑμετέρους παῖδας παρὰ τοὺς τούτων διδασκάλους τούσδε τοὺς σοφιστὰς πέμπετε ὡς οὐ διδακτοῦ ὄντος. ἀλλὰ κηδόμενοι τοῦ ἀργυρίου, καὶ οὐ διδόντες τούτοις κακῶς πράττετε καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. ταῦτα μὲν τοῖς πολλοῖς ἀποκεκριμμένοι ἂν ἦμεν. ὑμᾶς δὲ δὴ μετὰ Πρωταγόρου ἐρωτῶ Ἱππία τε καὶ Πρόδικε. κοινὸς γὰρ δὴ ἔστω ὑμῖν ὁ λόγος, πότερον δοκῶ ὑμῖν ἀληθῆ λέγειν, ἢ ψεύδεσθαι; Ὑπερφυῶς ἐδόκει ἅπασιν ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰρημένα. Ὁμολογεῖτε ἄρα ἦν δ' ἐγώ, τὸ μὲν ἡδὺ ἀγαθὸν εἶναι. τὸ δὲ ἀνιαρὸν, κακόν. τὴν δὲ Προδίκου τοῦδε διαίρεσιν τῶν ὀνομάτων παραιτοῦμαι. εἴτε καὶ ἡδὺ, εἴτε τερπνὸν λέγεις, εἴτε χαρτὸν, εἴτε ὁπόθεν καὶ ὅπως χαίρεις τὰ τοιαῦτα ὀνομάζων ὦ βέλτιστε Πρόδικε· τοῦτό μοι πρὸς ὃ βούλομαι ἀπόκριναι. Γελάσας οὖν ὁ Πρόδικος συνωμολόγησε, καὶ οἱ ἄλλοι. Τί δὲ δὴ ὦ ἄνδρες ἔφην ἐγὼ τὸ τοιόνδε; αἱ ἐπὶ τούτου πράξεις ἅπασαι ἐπὶ τοῦ ἀλύπως ζῆν καὶ ἡδέως, ἆρ' οὐ καλαὶ καὶ ὠφέλιμοι; καὶ τὸ καλὸν ἔργον, ἀγαθόν τε καὶ ὠφέλιμον; Συνεδόκει. Εἰ ἄρα ἔφην ἐγὼ τὸ ἡδὺ ἀγαθόν ἐστιν, οὐδεὶς οὔτε εἰδὼς, οὔτε οἰόμενος ἄλλα βελτίω εἶναι, ἢ ἃ ποιεῖ καὶ δυνατά, ἔπειτα ποιεῖ ταῦτα, ἐξὸν τὰ βελτίω. οὐδὲ τὸ ἥττω εἶναι αὑτοῦ, ἄλλο τι τοῦτ' ἐστὶν ἢ ἀμαθία, οὐδὲ κρείττω ἑαυτοῦ, ἄλλο τι ἢ σοφία. Συνεδόκει πᾶσι. Τί δὲ δὴ ἀμαθίαν, ἆρα τὸ τοιόνδε λέγετε τὸ ψευδῆ ἔχειν δόξαν, καὶ ἐψεῦσθαι περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ πολλοῦ ἀξίων; Καὶ τοῦτο πᾶσι συνεδόκει. Ἄλλο τι οὖν ἔφην ἐγὼ ἐπί γε τὰ κακὰ οὐδεὶς ἑκὼν ἔρχεται, οὐδὲ ἐπὶ ἃ οἴεται κακὰ εἶναι. οὐδ' ἔστι τοῦτο ὡς ἔοικεν ἐν ἀνθρώπου φύσει, ἐπὶ ἃ οἴεται κακὰ εἶναι ἐθέλειν ἰέναι ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν. ὅταν τε ἀναγκασθῇ δυοῖν κακοῖν τὸ ἕτερον αἱρεῖσθαι, οὐδεὶς τὸ μεῖζον αἱρήσεται ἐξὸν τὸ ἔλαττον.

Ἅπαντα ταῦτα συνεδόκει ἅπασιν ἡμῖν. Τί οὖν ἔφην ἐγὼ καλεῖτε δέος καὶ φόβον, καὶ ἆρα ὅπερ ἐγώ; πρὸς σὲ λέγω ὦ Πρόδικε· προσδοκίαν τινὰ λέγω κακοῦ τοῦτο, εἴτε φόβον, εἴτε δέος καλεῖτε. Ἐδόκει Πρωταγόρᾳ μὲν καὶ Ἱππίᾳ δέος τε καὶ φόβος εἶναι τοῦτο. Προδίκῳ δὲ, δέος, φόβος δ' οὔ. ἀλλ' οὐδὲν ἔφην ἐγὼ Πρόδικε διαφέρει, ἀλλὰ τόδε. εἰ ἀληθῆ τὰ ἔμπροσθέν ἐστιν, ἆρά τις ἀνθρώπων ἐθελήσει ἐπὶ ταῦτα ἰέναι ἃ δέδοικεν, ἐξὸν ἐπὶ ἃ μή; ἢ ἀδύνατον ἐκ τῶν ὡμολογημένων. ἃ γὰρ δέδοικεν ὡμολόγηται ἡγεῖσθαι κακὰ εἶναι, ἃ δὲ ἡγεῖται κακὰ οὐδένα οὔτε ἰέναι ἐπὶ ταῦτα, οὔτε λαμβάνειν ἑκόντα. Ἐδόκει καὶ ταῦτα πᾶσιν. Οὕτω δὴ τούτων ὑποκειμένων ἦν δ' ἐγώ, Πρόδικέ τε καὶ Ἱππία, ἀπολογείσθω ἡμῖν Πρωταγόρας ὅδε, ἃ τοπρῶτον ἀπεκρίνατο, πῶς ὀρθῶς ἔχει. μὴ ἃ τοπρῶτον παντάπασι. τότε μὲν γὰρ δὴ πέντε ὄντων μορίων τῆς ἀρετῆς, οὐδὲν ἔφη εἶναι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον, ἰδίαν δὲ αὐτοῦ ἕκαστον ἔχειν δύναμιν. ἀλλ' οὐ ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὃ τὸ ὕστερον εἶπε. τὸ γὰρ ὕστερον ἔφη, τὰ μὲν τέτταρα ἐπιεικῶς παραπλήσια ἀλλήλοις εἶναι, τὸ δὲ ἓν, πάνυ διαφέρειν τῶν ἄλλων τὴν ἀνδρείαν. γνώσεσθαι δέ μ' ἔφη τεκμηρίῳ τῷδε. εὑρήσεις γὰρ ὦ Σώκρατες ἀνθρώπους ἀνοσιωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀδικωτάτους, καὶ ἀκολαστάτους, καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτάτους δὲ ὦ γνώσῃ ὅτι πολὺ διαφέρει ἡ ἀνδρεία τῶν ἄλλων μορίων τῆς ἀρετῆς. καὶ ἐγὼ εὐθὺς τότε πάνυ ἐθαύμασα τὴν ἀπόκρισιν, καὶ ἔτι μᾶλλον, ἐπειδὴ ταῦτα μεθ' ὑμῶν διεξῆλθον. ἠρόμην δ' οὖν τοῦτον εἰ τοὺς ἀνδρείους λέγει θαρραλέους. ὁ δὲ, καὶ ἴτας γ' ἔφη. μέμνησαι ἦν δ' ἐγὼ ὦ Πρωταγόρα ταῦτα ἀποκρινόμενος; Ὡμολόγει. Ἴθι δὴ ἔφην ἐγὼ, εἰπὲ ἡμῖν, ἐπὶ τί λέγεις ἴτας εἶναι τοὺς ἀνδρείους, ἢ ἐφ' ἅπερ οἱ δειλοί; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν ἐφ' ἕτερα; Ναὶ, ἦ δ' ὅς. Πότερον οἱ μὲν δειλοὶ ἐπὶ τὰ θαρραλέα ἔρχονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐπὶ τὰ δεινά; Λέγεται δὴ ὦ Σώκρατες οὕτως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἀληθῆ ἔφην ἐγὼ λέγεις. Ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ. ἀλλὰ σὺ ἐπὶ τί φῄς ἴτας εἶναι τοὺς ἀνδρείους. ἆρ' ἐπὶ τὰ δεινὰ ἡγουμένους δεινὰ εἶναι, ἢ ἐπὶ τὰ μή; Ἀλλὰ τοῦτό γ' ἔφη ἐν οἷς σὺ ἔλεγες τοῖς λόγοις, ἀπεδείχθη ἄρτι ὅτι ἀδύνατον. Καὶ τοῦτο ἔφην ἐγὼ, ἀληθὲς λέγεις. ὥστ' εἰ τοῦτο ὀρθῶς ἀπεδείχθη ἐπὶ μὲν ἃ δεινὰ ἡγεῖται εἶναι, οὐδεὶς ἔρχεται, ἐπειδὴ τὸ ἥττω εἶναι ἑαυτοῦ ηὑρέθη ἀμαθία οὖσα. Ὡμολόγει.

Ἀλλὰ μὴν ἐπὶ ἅ γε θαρροῦσι, πάντες αὖ ἔρχονται καὶ δειλοὶ καὶ ἀνδρεῖοι, καὶ ταύτῃ γε ἐπὶ τὰ αὐτὰ

ἔρχονται οἱ δειλοί τε καὶ ἀνδρεῖοι. Ἀλλὰ μέν τοι ἔφη ὦ Σώκρατες, πᾶν γε τοὐναντίον ἐστὶν ἐπὶ ἃ οἵ τε δειλοὶ ἔρχονται καὶ οἱ ἀνδρεῖοι, αὐτίκα εἰς τὸν πόλεμον οἱ μὲν ἐθέλουσιν ἰέναι, οἱ δὲ οὐκ ἐθέλουσι. Πότερον ἔφην ἐγὼ καλὸν ὂν ἰέναι, ἢ αἰσχρόν; Καλὸν ἔφη. Οὐκοῦν εἴπερ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ὡμολογήσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. τὰς γὰρ καλὰς πράξεις ἁπάσας, ἀγαθὰς ὡμολογήσαμεν. Ἀληθῆ λέγεις. καὶ ἀεί ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως. Ὀρθῶς γε ἔφην ἐγώ. ἀλλὰ ποτέρους φὴς εἰς τὸν πόλεμον οὐκ ἐθέλειν ἰέναι καλὸν ὂν καὶ ἀγαθόν; Τοὺς δειλούς, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, εἴπερ καλὸν καὶ ἀγαθόν, καὶ ἡδύ; Ὡμολόγηνται γοῦν, ἔφη. Ἆρ' οὖν γινώσκοντες οἱ δειλοὶ οὐκ ἐθέλουσιν ἰέναι ἐπὶ τὸ κάλλιόν τε καὶ ἄμεινον καὶ ἥδιον; Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐὰν ὁμολογῶμεν ἔφη, διαφθεροῦμεν τὰς ἔμπροσθεν ὁμολογίας. Τί δ' ὁ ἀνδρεῖος οὐκ ἐπὶ τὸ κάλλιόν τε καὶ ἄμεινον καὶ ἥδιον ἔρχεται; Ἀνάγκη ἔφη ὁμολογεῖν. Οὐκοῦν ὅλως οἱ ἀνδρεῖοι οὐκ αἰσχροὺς φόβους φοβοῦνται ὅταν φοβῶνται, οὐδὲ αἰσχρὰ θάρρη θαρροῦσιν; Ἀληθῆ ἔφη. Εἰ δὲ μὴ αἰσχρά, ἆρ' οὐ καλά; Ὡμολόγει. Εἰ δὲ καλά, καὶ ἀγαθά; Ναί. Οὐκοῦν καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ θρασεῖς, καὶ οἱ μαινόμενοι τοὐναντίον, αἰσχρούς τε φόβους φοβοῦνται, καὶ αἰσχρὰ θάρρη θαρροῦσιν; Ὡμολόγει. Θαρροῦσι δὲ τὰ αἰσχρὰ καὶ κακὰ δι' ἄλλο τι, ἢ δι' ἄγνοιαν καὶ ἀμαθίαν; Οὕτως ἔχει ἔφη. Τί οὖν τοῦτο, δι' ὃ δειλοί εἰσιν οἱ δειλοί, δειλίαν ἢ ἀνδρείαν καλεῖς; Δειλίαν ἔγωγ' ἔφη. Δειλοὶ δὲ οὐ διὰ τὴν τῶν δεινῶν ἀμαθίαν ἐφάνησαν ὄντες; Καὶ πάνυ γ' ἔφη. Διὰ ταύτην ἄρα τὴν ἀμαθίαν δειλοί εἰσιν; Ὡμολόγει. Δι' ὃ δὲ δειλοί εἰσι, δειλία ὡμολόγηται παρὰ σοῦ; Συνέφη. Οὐκοῦν ἡ τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν ἀμαθία, δειλία ἂν εἴη; Ἐπένευσεν. Ἀλλὰ μὴν ἦν δ' ἐγὼ ἐναντίον ἀνδρεία δειλίᾳ; Ἔφη. Οὐκοῦν ἡ τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν σοφία, ἐναντία τῇ τούτων ἀμαθίᾳ ἐστί; Καὶ ἐνταῦθα ἔτι ἐπένευσεν. Ἡ δὲ τούτων ἀμαθία, δειλία; Πάνυ μόγις ἐνταῦθα ἐπένευσεν. Ἡ σοφία ἄρα τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν ἀνδρεία ἐστίν, ἐναντία οὖσα τῇ τούτων ἀμαθίᾳ. οὐκέτι ἐνταῦθα οὔτ' ἐπινεῦσαι ἠθέλησεν, ἐσίγα τε. Καὶ ἐγὼ εἶπον. τί δὴ ὦ Πρωταγόρα οὔτε σὺ φῂς ἃ ἐρωτῶ, οὔτε ἀπόφῃς αὐτός; Ἔφη, πέρανον. Ἕν γ' ἔφην ἐγὼ μόνον ἐρόμενος ἔτι σε, εἴ σοι ὥσπερ τὸ πρῶτον ἔτι δοκοῦσιν εἶναί τινες ἄνθρωποι ἀμαθέστατοι μέν, ἀνδρειότατοι δέ; Φιλονεικεῖν μοι ἔτι δοκεῖς ὦ Σώκρατες τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον. χαριοῦμαι οὖν σοι καὶ λέγω, ὅτι ἐκ τῶν ὡμολογημένων ἀδύνατόν μοι δοκεῖ εἶναι. Οὔτοι ἦν δ' ἐγὼ ἄλλου ἕνεκα ἐρωτῶ πάντα ταῦτα, ἢ σκέψασθαι βουλόμενος, πῶς ποτ' ἔχει τὰ περὶ τῆς ἀρετῆς, καί τί ποτ' ἐστὶν αὐτὸ ἡ ἀρετή. οἶδα γὰρ ὅτι τούτου φανεροῦ γενομένου, μάλιστ' ἂν κατάδηλον γένοιτο ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἐγώ τε καὶ σὺ μακρὸν λόγον ἑκάτερος ἀπετείναμεν. ἐγὼ μὲν λέγων ὡς οὐ διδακτὸν ἀρετή, σὺ δ' ὡς διδακτόν. καί μοι δοκεῖ ἡμῶν ἡ ἄρτι ἔξοδος τῶν λόγων, ὥσπερ ἄνθρωπος κατηγορεῖν τε καὶ καταγελᾶν, καὶ εἰ φωνὴν λάβοι, εἰπεῖν ἂν ὅτι ἄτοποί γ' ἐστὲ ὦ Σώκρατές τε καὶ Πρωταγόρα. σὺ μὲν λέγων ὅτι οὐ διδακτόν ἐστιν ἀρετὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, νῦν σεαυτῷ τἀναντία σπεύδεις ἐπιχειρῶν ἀποδεῖξαι, ὡς πάντα χρήματά ἐστιν ἐπιστήμη καὶ ἡ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη, καὶ ἡ ἀνδρεία, ᾧ τρόπῳ μάλιστ' ἂν διδακτὸν φανείη ἡ ἀρετή. εἰ μὲν γὰρ ἄλλο τι ἦν ἡ ἐπιστήμη ἡ ἀρετή, ὥσπερ Πρωταγόρας ἐπεχείρει λέγειν, σαφῶς οὐκ ἂν ἦν διδακτόν. νῦν δὲ εἰ φανήσεται ἐπιστήμη ὂν ὡς σὺ σπεύδεις ὦ Σώκρατες, θαυμάσιον ἔσται μὴ διδακτὸν ὄν. Πρωταγόρας δ' αὖ διδακτὸν τότε ὑποθέμενος, νῦν τοὐναντίον ἔοικε σπεύδοντι. ὀλίγου πάντα μᾶλλον φανῆναι αὐτό, ἢ ἐπιστήμην. καὶ οὕτως ἂν ἥκιστα εἴη διδακτόν. Ἐγὼ οὖν ὦ Πρωταγόρα πάντα ταῦτα καθορῶν ἄνω κάτω ταραττόμενα δεινῶς, πᾶσαν προθυμίαν ἔχω καταφανῆ αὐτὰ γενέσθαι. καὶ βουλοίμην ἂν ταῦτα διεξελθόντας ἡμᾶς, ἐξελθεῖν καὶ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ὅτι ἐστί, καὶ πάλιν ἐπισκέψασθαι περὶ αὐτοῦ εἴτε διδακτόν, εἴτε μὴ διδακτόν. μὴ πολλάκις ἡμᾶς ὁ Ἐπιμηθεὺς ἐκεῖνος, καὶ ἐν τῇ σκέψει σφήλῃ ἐξαπατήσας, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ διανομῇ ἠμέλησεν ἡμῶν ὡς φὴς σύ. ἤρεσεν οὖν μοι καὶ ἐν τῷ μύθῳ ὁ Προμηθεύς, μᾶλλον τοῦ Ἐπιμηθέως. ᾧ χρώμενος ἐγὼ καὶ προμηθούμενος ὑπὲρ τοῦ βίου τοῦ ἐμαυτοῦ παντός, πάντα ταῦτα πραγματεύομαι, καὶ εἰ σὺ ἐθέλοις, ὅπερ καὶ κατ' ἀρχὰς ἔλεγον, μετὰ σοῦ ἂν ἥδιστα ταῦτα συνδιασκοποίην. Καὶ ὁ Πρωταγόρας ἐγὼ μὲν ἔφη ὦ Σώκρατες ἐπαινῶ σου τὴν προθυμίαν, καὶ τὴν διέξοδον τῶν λόγων. καὶ γὰρ οὔτε τἆλλα οἶμαι κακὸς εἶναι ἄνθρωπος, φθονερός τε ἥκιστ' ἂν ἀνθρώπων. ἐπεὶ καὶ περὶ σοῦ πρὸς πολλοὺς δὴ εἴρηκα, ὅτι ὧν ἐντυγχάνω, πολὺ μάλιστα ἄγαμαί σε, τῶν μὲν τηλικούτων καὶ πάνυ. καὶ λέγω γε, ὅτι οὐκ ἂν θαυμάζοιμι εἰ τῶν ἐλλογίμων γένοιο ἀνδρῶν ἐπὶ σοφίᾳ. καὶ περὶ τούτων δὲ εἰσαῦθις ὅταν βούλῃ διέξιμεν. νῦν δ' ὥρα ἤδη καὶ ἐπ' ἄλλ' ὅτι τρέπεσθαι. Ἀλλ' ἦν δ' ἐγὼ οὕτω χρὴ ποιεῖν, εἴ σοι δοκεῖ. καὶ γὰρ ἐμοὶ οἷπερ ἔφην ἰέναι, πάλαι ὥρα. ἀλλὰ Καλλίᾳ τῷ καλῷ χαριζόμενος, παρέμεινα. Ταῦτ' εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες, ἀπῆμεν.

Τέλος Πρωταγόρου, ἢ σοφιστῶν.

ΓΟΡΓΙΑΣ, Η ΠΕΡΙ ῬΗΤΟΡΙΚΗΣ, ἈΝΑΤΡΕΠΤΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΚΑΛΛΙΚΛΗΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΧΑΙΡΕΦΩΝ, ΓΟΡΓΙΑΣ, ΠΩΛΟΣ.

ΚΑΛ.

ΠΟΛΕΜΟΥ καὶ μάχης φασὶ χρῆναι ὦ Σώκρατες, οὕτω μεταλαγχάνειν. Σω. Ἀλλ' ἦ τὸ λεγόμενον κατόπιν ἑορτῆς ἥκομεν καὶ ὑστεροῦμεν; Καλ. Καὶ μάλα γε ἀστείας ἑορτῆς. πολλὰ γὰρ καὶ καλὰ Γοργίας ἡμῖν ὀλίγον πρότερον ἐπεδείξατο. Σω. Τούτων μέντοι ὦ Καλλίκλεις αἴτιος Χαιρεφῶν ὅδε, ἐν ἀγορᾷ ἀναγκάσας ἡμᾶς διατρῖψαι. Χαι. Οὐδὲν πρᾶγμα ὦ Σώκρατες. ἐγὼ γὰρ καὶ ἰάσομαι. φίλος γάρ μοι Γοργίας. ὥστ' ἐπιδείξεται ἡμῖν, εἰ μὲν δοκεῖ, νῦν· ἐὰν δὲ βούλῃ, εἰσαῦθις. Καλ. Τί δὲ ὦ Χαιρεφῶν ἐπιθυμεῖ Σωκράτης ἀκοῦσαι Γοργίου; Χαι. Ἐπ' αὐτό γέ τοι τοῦτο πάρεσμεν. Καλ. Οὐκοῦν ὅταν βούλησθε παρ' ἐμὲ ἥκειν οἴκαδε, παρ' ἐμοὶ Γοργίας καταλύει, καὶ ἐπιδείξεται ὑμῖν. Σω. Εὖ λέγεις ὦ Καλλίκλεις. ἀλλ' ἆρα ἐθελήσειεν ἂν ἡμῖν διαλεχθῆναι; βούλομαι γὰρ πυθέσθαι παρ' αὐτοῦ, τίς ἡ δύναμις τῆς τέχνης τοῦ ἀνδρός. καὶ τί ἐστιν, ὃ ἐπαγγέλλεταί τε καὶ διδάσκει. τὴν δὲ ἄλλην ἐπίδειξιν εἰσαῦθις, ὥσπερ σὺ λέγεις ποιησάσθω. Καλ. Οὐδὲν οἷον τὸ αὐτὸν ἐρωτᾶν ὦ Σώκρατες. καὶ γὰρ αὐτῷ ἓν τοῦτ' ἦν τῆς ἐπιδείξεως. ἐκέλευε γοῦν νῦν δὴ ἐρωτᾶν ὅ,τι τις βούλοιτο τῶν ἔνδον ὄντων. καὶ πρὸς ἅπαντα ἔφη ἀποκρινεῖσθαι; Σω. Ἦ καλῶς λέγεις. ὦ Χαιρεφῶν, ἐροῦ αὐτόν. Χαι. Τί ἔρωμαι; Σω. Ὅστις ἐστίν. Χαι. Πῶς λέγεις; Σω. Ὥσπερ ἂν εἰ ἐτύγχανεν ὢν ὑποδημάτων δημιουργός, ἀπεκρίνατο ἂν δήπουθεν, ὅτι σκυτοτόμος. ἢ οὐ μανθάνεις ὃ λέγω; Χαι. Μανθάνω, καὶ ἐρήσομαι. εἰπέ μοι ὦ Γοργία. ἀληθῆ λέγει Καλλικλῆς ὅδε, ὅτι ἐπαγγέλλῃ ἀποκρίνεσθαι ὅ,τι ἄν τίς σε ἐρωτᾷ; Γορ. Ἀληθῆ ὦ Χαιρεφῶν. καὶ γὰρ δὴ νῦν αὐτὰ ταῦτα ἐπηγγελλόμην, καὶ λέγω ὅτι οὐδείς μέ πω ἠρώτηκε καινὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν. Χαι. Ἦ που ἄρα ῥᾳδίως ἀποκρινῇ ὦ Γοργία; Χαι. Πάρεστι τούτου πεῖραν ὦ Χαιρεφῶν λαμβάνειν. Πῶ. Νὴ Δία, ἂν δέ γε βούλῃ ὦ Χαιρεφῶν ἐμοῦ. Γοργίας μὲν γὰρ καὶ ἀπειρηκέναι μοι δοκεῖ. πολλὰ γὰρ ἄρτι διελήλυθε. Χαι. Τί δὲ ὦ Πῶλε, οἴει σὺ κάλλιον ἂν Γοργίου ἀποκρίνασθαι; Πῶ. Τί δὲ τοῦτο, ἐὰν σοί γε ἱκανῶς; Χαι. Οὐδέν. ἀλλ' ἐπειδὴ σὺ βούλει, ἀποκρίνου. Πῶ. Ἐρώτα. Χαι. Ἐρωτῶ δή. εἰ ἐτύγχανε Γοργίας ἐπιστήμων ὢν τῆς τέχνης, ἧσπερ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἡρόδικος, τίνα ἂν αὐτὸν ὠνομάζομεν δικαίως; οὐχ ὅπερ ἐκεῖνον; Πῶ. Πάνυ γε. Χαι. Ἰατρὸν ἄρα φάσκοντες αὐτὸν εἶναι, καλῶς ἂν ἐλέγομεν; Πῶ. Ναί. Χαι. Εἰ δέ γε ἧσπερ Ἀριστοφῶν ὁ Ἀγλαοφῶντος ἢ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔμπειρος ἦν τέχνης, τίνα ἂν αὐτὸν ὀρθῶς ἐκαλοῦμεν; Πῶ. Δηλονότι ζωγράφον. Χαι. Νῦν δ' ἐπειδὴ τίνος τέχνης ἐπιστήμων ἐστί, τίνα ἂν καλοῦντες αὐτὸν, ὀρθῶς καλοῖμεν; Πῶ. Ὦ Χαιρεφῶν πολλαὶ τέχναι ἐν ἀνθρώποις εἰσὶν ἐκ τῶν ἐμπειριῶν ἐμπείρως εὑρημέναι. ἐμπειρία μὲν γὰρ, ποιεῖ τὸν αἰῶνα ἡμῶν πορεύεσθαι κατὰ τέχνην. ἀπειρία δὲ, κατὰ τύχην. ἑκάστων δὲ τούτων μεταλαμβάνουσιν ἄλλοι ἄλλων ἄλλως, τῶν δὲ ἀρίστων οἱ ἄριστοι, ὧν γὰρ Γοργίας ἐστὶν ὅδε, καὶ μετέχει τῆς καλλίστης τῶν τεχνῶν. Σω. Καλῶς γε ὦ Γοργία φαίνεται Πῶλος παρεσκευάσθαι εἰς λόγους. ἀλλὰ γὰρ ὃ ὑπέσχετο Χαιρεφῶντι, οὐ ποιεῖ. Γορ. Τί μάλιστα ὦ Σώκρατες; Σω. Τὸ δὴ ἐρωτώμενον οὐ πάνυ μοι φαίνεται ἀποκρίνεσθαι. Γορ. Ἀλλὰ σὺ εἰ βούλει, ἐροῦ αὐτόν. Σω. Οὔκ, εἰ αὐτῷ γε σοὶ βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι. ἀλλὰ πολὺ ἂν ἥδιον σύ. δῆλος γάρ μοι Πῶλος καὶ ἐξ ὧν εἴρηκεν, ὅτι τὴν καλουμένην ῥητορικὴν, μᾶλλον μεμελέτηκεν, ἢ διαλέγεσθαι. Πῶ. Τί δὴ ὦ Σώκρατες; Σω. Ὅτι ὦ Πῶλε ἐρομένου Χαιρεφῶντος, τίνος Γοργίας ἐπιστήμων τέχνης, ἐγκωμιάζεις μὲν αὐτοῦ τὴν τέχνην, ὥσπερ τινὸς ψέγοντος. ἥτις δέ ἐστιν οὐκ ἀπεκρίνω. Πῶ. Οὐ γὰρ ἀπεκρινάμην ὅτι εἴη καλλίστη; Σω. Καὶ μάλα. ἀλλ' οὐδεὶς ἐρωτᾷ ποία τις εἴη ἡ Γοργίου τέχνη, ἀλλὰ τίς. καὶ ὅντινα δέοι καλεῖν τὸν Γοργίαν. ὥσπερ τὰ ἔμπροσθέν σοι ὑπετείνατο Χαιρεφῶν, καὶ αὐτῷ καλῶς, καὶ διὰ βραχέων ἀπεκρίνω. καὶ νῦν οὖν οὕτως εἰπὲ, τίς ἡ τέχνη; καὶ τίνα Γοργίαν καλεῖν χρὴ ἡμᾶς; μᾶλλον δὲ ὦ Γοργία αὐτὸς ἡμῖν εἰπὲ τίνα σε χρὴ καλεῖν, ὡς τίνος ἐπιστήμονα τέχνης; Γορ. Τῆς ῥητορικῆς ὦ Σώκρατες. Σω. Ῥήτορα ἄρα χρή σε καλεῖν; Γορ. Ἀγαθόν γε ὦ Σώκρατες, εἰ δὴ ὅ γε εὔχομαι εἶναι (ὡς ἔφη Ὅμηρος) βούλει με καλεῖν. Σω. Ἀλλὰ βούλομαι. Γορ. Καλεῖ δή. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἄλλους σε φῶμεν δυνατὸν εἶναι ποιεῖν; Γορ. Ἐπαγγέλλομαί γε δὴ ταῦτα, οὐ μόνον ἐνθάδε, ἀλλὰ καὶ ἄλλοθι. Σω. Ἆρ' οὖν ἐθελήσαις ἂν ὦ Γοργία, ὥσπερ νῦν διαλεγόμεθα διατελέσαι, τὸ μὲν ἐρωτῶν, τὸ δ' ἀποκρινόμενος, τὸ δὲ μῆκος τῶν λόγων τοῦτο οἷον καὶ Πῶλος ἤρξατο, εἰσαῦθις ἀποθέσθαι; ἀλλ' ὅπερ ὑπισχνῇ, μὴ ψεύσῃ. ἀλλὰ ἐθέλησον κατὰ βραχὺ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνασθαι. Γορ. Εἰσὶ μὲν ὦ Σώκρατες ἔνιαι τῶν ἀποκρίσεων, ἀναγκαῖαι διὰ μακρῶν τοὺς λόγους ποιεῖσθαι. οὐ μὴν ἀλλὰ πειράσομαί γε ὡς διὰ βραχυτάτων. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ἕν ἐστιν ὧν φημί, μηδένα ἂν ἐν βραχυτέροις ἐμοῦ τὰ αὐτὰ εἰπεῖν. Σω. Τούτου μὴν δεῖ ὦ Γοργία. καί μοι ἐπίδειξιν αὐτοῦ τούτου ποίησαι τῆς βρα-

χυλογίας, μακρολογίας δὲ εἰσαῦθις. Γορ. Ἀλλὰ ποιήσω. καὶ οὐδενὸς φήσεις βραχυλογωτέρου ἀκοῦσαι. Σω. Φέρε δή. ῥητορικῆς γὰρ φὴς ἐπιστήμων τέχνης εἶναι, καὶ ποιῆσαι ἂν καὶ ἄλλον ῥήτορα, ἡ ῥητορικὴ περὶ τί τῶν ὄντων τυγχάνει οὖσα. ὥσπερ ἡ ὑφαντικὴ περὶ τὴν τῶν ἱματίων ἐργασίαν. ἦ γάρ; Γορ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἡ μουσικὴ περὶ τὴν τῶν μελῶν ποίησιν; Γορ. Ναί. Σω. Νὴ τὴν Ἥραν ὦ Γοργία ἄγαμαί σου τὰς ἀποκρίσεις, ὅτι ἀποκρίνῃ ὡς οἷόν τε διὰ βραχυτάτων. Γορ. Πάνυ γὰρ οἶμαι ὦ Σώκρατες ἐπιεικῶς τοῦτο ποιεῖν. Σω. Εὖ λέγεις. ἴθι δή μοι ἀπόκριναι οὕτως καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς, περὶ τί τῶν ὄντων ἐστὶν ἐπιστήμη. Γορ. Περὶ λόγους. Σω. Ποίους τούτους ὦ Γοργία. ἆρα οἳ δηλοῦσι τοὺς κάμνοντας, ὡς ἂν διαιτώμενοι ὑγιαίνοιεν; Γορ. Οὔ. Σω. Οὐκ ἄρα περὶ πάντας γε τοὺς λόγους ἡ ῥητορική ἐστιν. Γορ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλὰ μὴν λέγειν γε ποιεῖ δυνατούς; Γορ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν περὶ ὧνπερ λέγειν, καὶ φρονεῖν; Γορ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἆρ' οὖν καὶ ἣν νῦν δὴ λέγομεν ἰατρικὴν, περὶ τῶν καμνόντων ποιεῖ δυνατοὺς εἶναι φρονεῖν καὶ λέγειν; Γορ. Ἀνάγκη. Σω. Καὶ ἡ ἰατρικὴ ἄρα ὡς ἔοικε περὶ λόγους ἐστί. Γορ. Ναί. Σω. Τούς γε περὶ τὰ νοσήματα; Γορ. Μάλιστα. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἡ γυμναστικὴ περὶ λόγους ἐστὶ τοὺς περὶ εὐεξίαν τε τῶν σωμάτων καὶ καχεξίαν; Γορ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ μὴν καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι ὦ Γοργία οὕτως ἔχουσιν. ἑκάστη αὐτῶν περὶ λόγους ἐστὶ τούτους, οἳ τυγχάνουσιν ὄντες περὶ τὸ πρᾶγμα οὗ ἑκάστη ἐστὶν ἡ τέχνη. Γορ. Φαίνεται. Σω. Τί οὖν δή ποτε τὰς ἄλλας οὐ ῥητορικὰς καλεῖς, οὔσας περὶ λόγους; εἴπερ ταύτην ῥητορικὴν καλεῖς, ἣ ἂν ᾖ περὶ λόγους; Γορ. Ὅτι ὦ Σώκρατες, τῶν μὲν ἄλλων τεχνῶν περὶ χειρουργίας τε καὶ τοιαύτας πράξεις ὡς ἔπος εἰπεῖν, πᾶσά ἐστιν ἡ ἐπιστήμη. τῆς δὲ ῥητορικῆς, οὐδέν ἐστι τοιοῦτον χειρούργημα. ἀλλὰ πᾶσα ἡ πρᾶξις καὶ ἡ κύρωσις, διὰ λόγων ἐστί. διὰ ταῦτ' ἐγὼ τὴν ῥητορικὴν τέχνην ἀξιῶ εἶναι περὶ λόγους, ὀρθῶς λέγων ὡς ἐγώ φημι. Σω. Ἆρ' οὖν μανθάνω οἵαν αὐτὴν βούλει καλεῖν, τάχα δὲ εἴσομαι σαφέστερον. ἀλλ' ἀπόκριναι, εἰσὶν ἡμῖν τέχναι. ἦ γάρ; Γορ. Ναί. Σω. Πασῶν δὴ οἶμαι τῶν τεχνῶν, τῶν μὲν ἐργασία τὸ πολύ ἐστι, καὶ λόγου βραχέος δέονται, ἔνιαι δὲ οὐδενός. ἀλλὰ τὸ τῆς τέχνης περαίνοιτο ἂν καὶ διὰ σιγῆς. οἷον γραφικὴ καὶ ἀνδριαντοποιία, καὶ ἄλλαι πολλαί. τὰς τοιαύτας μοι δοκεῖς λέγειν, περὶ ἃς οὐ φὴς τὴν ῥητορικὴν εἶναι. ἢ οὔ; Γορ. Πάνυ μὲν οὖν καλῶς ὑπολαμβάνεις ὦ Σώκρατες. Σω. Ἕτεραι δέ γε εἰσὶ τῶν τεχνῶν, αἳ διὰ λόγου πᾶν περαίνουσι, καὶ ἔργου, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἢ οὐδενὸς προσδέονται, ἢ βραχέος πάνυ. οἷον ἡ ἀριθμητικὴ καὶ ἡ λογιστικὴ, καὶ ἡ γεωμετρικὴ, καὶ ἡ πεττευτική γε, καὶ ἄλλαι πολλαὶ τέχναι. ὧν ἔνιαι σχεδόν γε, ἴσους τοὺς λόγους ἔχουσι ταῖς πράξεσιν. αἱ δὲ πολλαὶ πλείους, καὶ τὸ παράπαν πᾶσα ἡ πρᾶξις καὶ τὸ κῦρος αὐταῖς διὰ λόγων ἐστί. τῶν τοιούτων τινά μοι δοκεῖς λέγειν καὶ τὴν ῥητορικήν. Γορ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἀλλ' οὔ τι τούτων γε οὐδεμίαν οἶμαί σε βούλεσθαι ῥητορικὴν καλεῖν. οὐχ ὅτι τῷ ῥήματι οὕτως εἶπες, ὅτι ἡ διὰ λόγου τὸ κῦρος ἔχουσα, ῥητορική ἐστιν. ὑπολάβοι ἄν τις, εἰ βούλοιτο δυσχεραίνειν τοῖς λόγοις, τὴν ἀριθμητικὴν ἄρα ῥητορικὴν ὦ Γοργία λέγεις. ἀλλ' οὐκ οἶμαί σε οὔτε τὴν ἀριθμητικὴν, οὔτε τὴν γεωμετρίαν, ῥητορικὴν λέγειν. Γορ. Ὀρθῶς γὰρ οἴει ὦ Σώκρατες, καὶ δικαίως ὑπολαμβάνεις. Σω. Ἴθι νῦν καὶ σὺ τὴν ἀπόκρισιν ἣν ἠρόμην διαπέρανον. ἐπεὶ γὰρ ἡ ῥητορικὴ τυγχάνει μὲν οὖσα τούτων τις τῶν τεχνῶν τῶν τὸ πολὺ λόγῳ χρωμένων, τυγχάνουσι δὲ καὶ ἄλλαι τοιαῦται οὖσαι, πειρῶ εἰπεῖν ἡ περὶ τί ἐν λόγοις τὸ κῦρος ἔχουσα ῥητορική ἐστιν. ὥσπερ ἂν εἴ τις με ἔροιτο, ὧν νῦν δὴ ἔλεγον περὶ ἡστινοσοῦν τῶν τεχνῶν, ὦ Σώκρατες, τίς ἐστιν ἡ ἀριθμητικὴ τέχνη; εἴποιμ' ἂν αὐτῷ ὥσπερ σὺ ἄρτι, ὅτι τῶν διὰ λόγου τις τὸ κῦρος ἐχουσῶν. καὶ εἴ με ἐπανέροιτο τῶν περὶ τί; εἴποιμ' ἄν, ὅτι τῶν περὶ τὸ ἄρτιόν τε καὶ περιττὸν γνῶσις, ὅσα ἂν ἑκάτερα τυγχάνῃ ὄντα. εἰ δ' αὖ ἔροιτο, τὴν δὲ λογιστικὴν τίνα καλεῖς τέχνην; εἴποιμ' ἂν ὅτι καὶ αὕτη ἐστὶ τῶν λόγῳ τὸ πᾶν κυρουμένων. καὶ εἰ ἐπανέροιτο, περὶ τί; εἴποιμ' ἄν, ὥσπερ οἱ ἐν τῷ δήμῳ συγγραφόμενοι, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ ἡ ἀριθμητικὴ, καὶ ἡ λογιστικὴ ἔχει. περὶ τὸ αὐτὸ γάρ ἐστι τό τε ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν. διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι καὶ πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα πῶς ἔχει πλήθους, ἐπισκοπεῖ τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον ἡ λογιστική. καὶ εἴ τις τὴν ἀστρονομίαν ἀνέροιτο, ἐμοῦ λέγοντος, ὅτι καὶ αὕτη λόγῳ κυροῦται τὰ πάντα, οἱ δὲ λόγοι οἱ τῆς ἀστρονομίας εἰ φαίη, περὶ τί εἰσιν ὦ Σώκρατες; εἴποιμ' ἂν ὅτι περὶ τὴν τῶν ἄστρων φορὰν, καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, πῶς πρὸς ἄλληλα τάχους ἔχει. Γορ. Ὀρθῶς γε λέγων σὺ ὦ Σώκρατες. Σω. Ἴθι δὴ καὶ σὺ ὦ Γοργία. τυγχάνει μὲν γὰρ δὴ οὖσα ἡ ῥητορικὴ τῶν λόγῳ τὰ πάντα διαπραττομένων τε, καὶ κυρουμένων τις. ἦ γάρ; Γορ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Λέγε δὴ τῶν περὶ τί ἐστι τούτων τῶν ὄντων, περὶ οὗ οὗτοι οἱ λόγοι εἰσίν, οἷς ἡ ῥητορικὴ χρῆται. Γορ. Τὰ μέγιστα τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων ὦ Σώκρατες, καὶ ἄριστα. Σω. Ἀλλ' ὦ Γοργία, ἀμφισβητήσιμον καὶ τοῦτο λέγεις, καὶ οὐδέν πω σαφές. οἴομαι γάρ σε ἀκηκοέναι ἐν τοῖς συμποσίοις ᾀδόντων ἀνθρώπων τοῦτο τὸ σκολιόν. ἐν ᾧ καταριθμοῦνται ᾄδοντες, ὅτι ὑγιαίνειν μὲν ἄριστόν ἐστι. τὸ δὲ δεύτερον, καλὸν γενέσθαι. τρίτον δὲ ὥς φησιν ὁ ποιητὴς τοῦ σκολιοῦ, τὸ πλουτεῖν ἀδόλως. Γορ. Ἀκήκοα γάρ. ἀλλὰ πρὸς τί λέγεις τοῦτο; Σω. Ὅτι σοι αὐτίκα ἂν παρασταῖεν οἱ δημιουργοὶ τούτων, ὧν ἐπῄνεσεν ὁ τὸ σκολιὸν ποιήσας, ἰατρός τε καὶ παιδοτρίβης, καὶ χρηματιστής. καὶ εἴποι πρῶτον μὲν ὁ ἰατρὸς, ὅτι ὦ Σώκρατες, ἐξαπατᾷ σε Γοργίας. οὐ γάρ ἐστιν ἡ τούτου

τέχνη περὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ᾽ ἡ ἐμή. εἰ οὖν αὐτὸν ἐγὼ ἐροίμην, σὺ δὲ τίς ὢν ταῦτα λέγεις; εἴποι ἂν ἴσως ὅτι ἰατρός. τί οὖν λέγεις; ἢ τὸ τῆς σῆς τέχνης ἔργον μέγιστόν ἐστιν ἀγαθόν; πῶς γὰρ οὔ φαίη ἂν ἴσως ὦ Σώκρατες ὑγίεια; τί δ᾽ ἐστὶ μεῖζον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ὑγιείας; εἰ δ᾽ αὖ μετὰ τοῦτον ὁ παιδοτρίβης εἴποι, ὅτι θαυμάζοιμι τ᾽ ἂν ὦ Σώκρατες καὶ αὐτὸς, εἴ σοι ἔχει Γοργίας μεῖζον ἀγαθὸν ἐπιδεῖξαι τῆς αὑτοῦ τέχνης, ἢ ἐγὼ τῆς ἐμῆς; εἴποιμ᾽ ἂν αὖ καὶ πρὸς τοῦτον. σὺ δὲ δὴ τίς εἶ ὦ ἄνθρωπε, καὶ τί τὸ σὸν ἔργον; παιδοτρίβης φαίη ἄν. τὸ δὲ ἔργον μού ἐστι, καλούς τε καὶ ἰσχυροὺς ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους τὰ σώματα. μετὰ δὴ τὸν παιδοτρίβην εἴποι ἂν ὁ χρηματιστὴς, ὡς ἐγῷμαι πάνυ καταφρονῶν ἁπάντων, σκόπει δῆτα ὦ Σώκρατες, ἐάν σοι πλούτου φανῇ τι μεῖζον ἀγαθὸν ὂν, ἢ παρὰ Γοργίᾳ, ἢ παρ᾽ ἄλλῳ ὁτῳοῦν. φαῖμεν ἂν οὖν πρὸς αὐτόν. τί δὲ δὴ σὺ τούτου δημιουργός; φαίη ἂν τίς ὢν χρηματιστής. τί οὖν κρίνεις σὺ μέγιστον ἀνθρώποις ἀγαθὸν εἶναι πλοῦτον, φήσομεν; πῶς γὰρ οὐκ ἐρεῖ; καὶ μὴν ἀμφισβητεῖ γε Γοργίας ὅδε, τὴν παρ᾽ αὑτῷ τέχνην, μείζονος ἀγαθοῦ αἰτίαν εἶναι ἢ τὴν σὴν φαῖμεν ἂν ἡμεῖς. δῆλον οὖν, ὅτι τὸ μετὰ τοῦτο ἔροιτ᾽ ἂν, καὶ τί ἐστι τοῦτο τὸ ἀγαθὸν, ἀποκρινάσθω Γοργίας. ἴθι οὖν νομίσας ὦ Γοργία ἐρωτᾶσθαι καὶ ὑπ᾽ ἐκείνων καὶ ὑπ᾽ ἐμοῦ, ἀπόκριναι τί ἐστι τοῦτο, ὃ φὴς σὺ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις, καὶ σὲ δημιουργὸν εἶναι αὐτοῦ. Γορ. Ὅπερ ἐστὶν ὦ Σώκρατες τῇ ἀληθείᾳ μέγιστον ἀγαθὸν, καὶ αἴτιον, ἅμα μὲν ἐλευθερίας αὐτοῖς τοῖς ἀνθρώποις, ἅμα δὲ τοῦ ἄλλων ἄρχειν ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει ἑκάστῳ.

Σω. Τί οὖν δὴ τοῦτο λέγεις; Γορ. Τὸ πείθειν ἔγωγ᾽ οἷόν τ᾽ εἶναι τοῖς λόγοις, καὶ ἐν δικαστηρίῳ δικαστὰς, καὶ ἐν βουλευτηρίῳ βουλευτὰς, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐκκλησιαστὰς, καὶ ἐν ἄλλῳ ξυλλόγῳ παντὶ, ὅς τις ἂν πολιτικὸς σύλλογος γίγνηται. καίτοι ἐν ταύτῃ τῇ δυνάμει, δοῦλον μὲν ἕξεις τὸν ἰατρόν. δοῦλον δὲ τὸν παιδοτρίβην ὁ δὲ χρηματιστὴς οὗτος, ἄλλῳ ἀναφανήσεται χρηματιζόμενος, καὶ οὐχ αὑτῷ, ἀλλά σοι τῷ δυναμένῳ λέγειν καὶ πείθειν τὰ πλήθη. Σω. Νῦν μοι δοκεῖς δηλῶσαι ὦ Γοργία ἐγγύτατα, τὴν ῥητορικὴν ἥν τινα τέχνην ἡγῇ εἶναι. καὶ εἴ τι ἐγὼ συνίημι, λέγεις ὅτι πειθοῦς δημιουργός ἐστιν ἡ ῥητορική. καὶ ἡ πραγματεία αὐτῆς ἅπασα, καὶ τὸ κεφάλαιον εἰς τοῦτο τελευτᾷ; ἢ ἔχεις τί λέγειν ἐπὶ πλέον τὴν ῥητορικὴν δύνασθαι, ἢ πειθὼ τοῖς ἀκούουσιν ἐν τῇ ψυχῇ ποιεῖν; Γορ. Οὐδαμῶς ὦ Σώκρατες. ἀλλά μοι δοκεῖς ἱκανῶς ὁρίζεσθαι. ἔστι γὰρ τοῦτο τὸ κεφάλαιον αὐτῆς. Σω. Ἄκουσον δὴ ὦ Γοργία. ἐγὼ γὰρ εὖ ἴσθι, ὅτι ὡς ἐμαυτὸν πείθω, εἴπερ τις ἄλλος ἄλλῳ διαλέγεται, βουλόμενος εἰδέναι αὐτὸ τοῦτο περὶ ὅτου ὁ λόγος ἐστὶ, καὶ ἐμὲ εἶναι τούτων ἕνα. ἀξιῶ δὲ καὶ σέ. Γορ. Τί οὖν δὴ ὦ Σώκρατες; Σω. Ἐρῶ νῦν. ἐγὼ τὴν ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς πειθὼ ἥ τις ποτ᾽ ἐστὶν ἣν σὺ λέγεις, καὶ περὶ ὧν τινων πραγμάτων ἐστὶ πειθὼ, σαφῶς μὲν εὖ ἴσθ᾽ ὅτι οὐκ οἶδα. οὐ μὴν ἀλλ᾽ ὑποπτεύω γε ἣν οἶμαί σε λέγειν, καὶ περὶ ὧν, οὐδέν μέντοι ἧττον ἐρήσομαί σε, τίνα ποτὲ λέγεις τὴν πειθὼ τὴν ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς, καὶ περὶ τίνων αὐτὴν εἶναι. τοῦ οὖν ἕνεκα δὴ αὐτὸς ὑποπτεύων, σὲ ἐρήσομαι, ἀλλ᾽ οὐκ αὐτὸς λέγω, οὐ σοῦ ἕνεκα, ἀλλὰ τοῦ λόγου. ἵνα οὕτω προΐῃ, ὡς μάλιστ᾽ ἂν ἡμῖν καταφανὲς ποιοῖ, περὶ ὅτου λέγεται. σκόπει γὰρ εἴ σοι δοκῶ δικαίως ἀνερωτᾶν σε, ὥσπερ ἂν εἰ ἐτύγχανόν σε ἐρωτῶν τίς ἐστι τῶν ζωγράφων Ζεῦξις; εἴ μοι εἶπες ὅτι ὁ τὰ ζῶα γράφων, ἆρ᾽ οὐκ ἂν δικαίως σε ἠρόμην, ὁ τὰ ποῖα τῶν ζώων γράφων καὶ ποῦ; Γορ. Πάνυ γε. Σω. ἆρα διὰ τοῦτο ὅτι καὶ ἄλλοι εἰσὶ ζωγράφοι γράφοντες ἄλλα πολλὰ ζῶα; Γορ. Ναί. Σω. Εἰ δέ γε μηδεὶς ἄλλος ἢ Ζεῦξις ἔγραφε, καλῶς ἄν σοι ἀπεκέκριτο. Γορ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἴθι δὴ καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς εἰπέ. πότερόν σοι δοκεῖ πειθὼ ποιεῖν ἡ ῥητορικὴ μόνη, ἢ καὶ ἄλλαι τέχναι. λέγω δὲ τὸ τοιόνδε, ὅς τις διδάσκει ὁτιοῦν πρᾶγμα, πότερον ὃ διδάσκει πείθει, ἢ οὔ; Γορ. Οὐ δῆτα ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ πάντων μάλιστα πείθει. Σω. Πάλιν δ᾽ ἐπὶ τῶν αὐτῶν τεχνῶν λέγωμεν, ὧν περ νῦν δή, ἡ ἀριθμητικὴ οὐ διδάσκει ἡμᾶς ὅσα ἐστὶ τὰ τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ ὁ ἀριθμητικὸς ἄνθρωπος; Γορ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ πείθει; Γορ. Ναί. Σω. Πειθοῦς ἄρα δημιουργός ἐστι καὶ ἡ ἀριθμητική. Γορ. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν ἐάν τις ἐρωτᾷ ἡμᾶς ποίας πειθοῦς καὶ περὶ τί; ἀποκρινούμεθά που αὐτῷ, ὅτι τῆς διδασκαλικῆς τῆς περὶ τὸ ἄρτιόν τε καὶ τὸ περιττὸν, ὅσον ἐστί. καὶ τὰς ἄλλας ἃς νῦν δὴ ἐλέγομεν τέχνας ἁπάσας, ἕξομεν ἀποδεῖξαι πειθοῦς δημιουργοὺς οὔσας, καὶ ἧς τινος, καὶ περὶ ὅ,τι, ἢ οὔ; Γορ. Ναί. Σω. Οὐκ ἄρα ῥητορικὴ μόνη πειθοῦς ἐστι δημιουργός. Γορ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἐπειδὴ τοίνυν οὐ μόνη ἀπεργάζεται τοῦτο τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι, δικαίως ὥσπερ περὶ τοῦ ζωγράφου, μετὰ τοῦτο ἐπανεροίμεθ᾽ ἂν, τὸν λέγοντα, ποίας δὴ πειθοῦς, καὶ τῆς περὶ τί πειθοῦς ἡ ῥητορική ἐστι τέχνη; ἢ οὐ δοκεῖ σοι δίκαιον εἶναι ἐπανέρεσθαι; Γορ. Ἔμοι γε. Σω. Ἀπόκριναι δὴ ὦ Γοργία, ἐπειδὴ καὶ σοὶ δοκεῖ οὕτω. Γορ. Ταύτης τοίνυν τῆς πειθοῦς λέγω ὦ Σώκρατες, τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὄχλοις, ὥσπερ καὶ ἄρτι ἔλεγον, καὶ περὶ τούτων, ἅ ἐστι δίκαιά τε καὶ ἄδικα. Σω. Καὶ ἐγώ τοι ὑπώπτευον ταύτην σε λέγειν τὴν πειθὼ, καὶ περὶ τούτων ὦ Γοργία. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ θαυμάζῃς, ἐὰν ὀλίγον ὕστερον τοιοῦτόν τί σε ἀνέρωμαι, ὃ δοκεῖ μὲν δῆλον εἶναι, ἐγὼ δ᾽ ἐπανερωτῶ. ὅπερ γὰρ λέγω τοῦ ἑξῆς ἕνεκα περαίνεσθαι τὸν λόγον, ἐρωτῶ, οὐ σοῦ ἕνεκα. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ ἐθιζώμεθα, ὑπονοοῦντες, προαρπάζειν ἀλλήλων τὰ λεγόμενα. ἀλλὰ σὺ τὰ σαυτοῦ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὅπως ἂν βούλῃ περαίνῃς. Γορ. Καὶ ὀρθῶς γέ μοι δοκεῖς ποιεῖν ὦ Σώκρατες. Σω. Ἴθι δὴ καὶ τόδε ἐπισκεψώμεθα. καλεῖς τι μεμαθηκέναι; Γορ. Καλῶ.

 Σω.

Σω. Τί δὲ πεπιστευκέναι; Γορ. Ἔγωγε. Σω. Πότερον οὖν ταὐτὸν δοκεῖ σοι εἶναι μεμαθηκέναι, καὶ πεπιστευκέναι, καὶ μάθησις, καὶ πίστις, ἢ ἄλλο τι; Γορ. Οἴομαι μὲν ἔγωγε ὦ Σώκρατες ἄλλο. Σω. Καλῶς γὰρ οἴει. γνώσῃ δὲ ἐνθένδε. εἰ γάρ τις σε ἔροιτο, ἆρ' ἔστι τις ὦ Γοργία πίστις ψευδὴς καὶ ἀληθής, φαίης ἂν ὡς ἐγῷμαι; Γορ. Ναί. Σω. Τί δ' ἐπιστήμη ἐστὶ ψευδὴς καὶ ἀληθής; Γορ. Οὐδῆτα. Σω. Δῆλον γὰρ οὖν ὅτι οὐ ταυτόν ἐστιν. Γορ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἀλλὰ μὴν οἵτε μεμαθηκότες πεπεισμένοι εἰσί, καὶ οἱ πεπιστευκότες. Γορ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Βούλει οὖν δύο εἴδη θῶμεν πειθοῦς, τὸ μὲν, πίστιν παρεχόμενον ἄνευ τοῦ εἰδέναι, τὸ δ' ἐπιστήμην; Γορ. Πάνυ γε. Σω. Ποτέραν οὖν ἡ ῥητορικὴ πειθὼ ποιεῖ ἐν δικαστηρίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ὄχλοις περὶ τῶν δικαίων τε καὶ ἀδίκων. ἐξ ἧς τὸ πιστεύειν γίγνεται ἄνευ τοῦ εἰδέναι; ἢ ἐξ ἧς τὸ εἰδέναι; Γορ. Δῆλον δήπου ὦ Σώκρατες, ὅτι ἐξ ἧς τὸ πιστεύειν. Σω. Ἡ ῥητορικὴ ἄρα ὡς ἔοικε πειθοῦς δημιουργός ἐστι, πιστευτικῆς, ἀλλ' οὐ διδασκαλικῆς, περὶ τὸ δίκαιόν τε καὶ ἄδικον; Γορ. Ναί. Σω. Οὐδ' ἄρα διδασκαλικὸς ὁ ῥήτωρ ἐστὶ δικαστηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων, δικαίων τε πέρι καὶ ἀδίκων, ἀλλὰ πιστικὸς μόνον. οὐ γὰρ δήπου ὄχλον γ' ἂν δύναιτο τοσοῦτον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διδάξαι οὕτω μεγάλα πράγματα. Γορ. Οὐδῆτα. Σω. Φέρε δὴ ἴδωμεν τί ποτε καὶ λέγομεν περὶ τῆς ῥητορικῆς. ἐγὼ μὲν γάρ τοι, οὐδ' αὐτός πω δύναμαι κατανοῆσαι ὅ,τι λέγω. ὅταν περὶ ἰατρῶν αἱρέσεως ᾖ τῇ πόλει σύλλογος, ἢ περὶ ναυπηγῶν, ἢ περὶ ἄλλου τινὸς δημιουργικοῦ ἔθνους, ἄλλο τι ἢ τότε ὁ ῥητορικὸς οὐ συμβουλεύσει. δῆλον γὰρ ὅτι ἐν ἑκάστῃ αἱρέσει τὸν τεχνικώτατον δεῖ αἱρεῖσθαι. οὐδ' ὅταν τειχῶν πέρι οἰκοδομήσεως, ἢ λιμένων κατασκευῆς, ἢ νεωρίων, ἀλλ' οἱ ἀρχιτέκτονες. οὐδ' αὖ ὅταν στρατηγῶν αἱρέσεως πέρι, ἢ τάξεώς τινος πρὸς πολεμίους, ἢ χωρίων καταλήψεως συμβουλὴ ᾖ, ἀλλ' οἱ στρατηγικοὶ τότε συμβουλεύσουσιν, οἱ ῥητορικοὶ δ' οὔ; ἢ πῶς λέγεις ὦ Γοργία τὰ τοιαῦτα; ἐπειδὴ καὶ αὐτός τε φὴς ῥήτωρ εἶναι, καὶ ἄλλους ποιεῖν ῥητορικούς, εὖ ἔχει τὰ τῆς σῆς τέχνης παρὰ σοῦ πυνθάνεσθαι. καὶ ἐμὲ νῦν νόμισον καὶ τὸ σὸν σπεύδειν. ἴσως γὰρ καὶ τυγχάνει τις τῶν ἔνδον ὄντων μαθητής σου βουλόμενος γενέσθαι. ὡς ἐγώ τινας σχεδὸν καὶ συχνοὺς αἰσθάνομαι, οἳ ἴσως αἰσχύνοιντ' ἄν σε ἀνέρεσθαι. ὑπ' ἐμοῦ οὖν ἀνερωτώμενος, νόμισον καὶ ὑπ' ἐκείνων ἀνερωτᾶσθαι. τί ἡμῖν ὦ Γοργία ἔσται ἐάν σοι συνῶμεν; περὶ τίνων τῇ πόλει συμβουλεύειν οἷοί τε ἐσόμεθα; πότερον περὶ δικαίου μόνον καὶ ἀδίκου, ἢ καὶ περὶ ὧν νῦν δὴ Σωκράτης ἔλεγε; πειρῶ οὖν αὐτοῖς ἀποκρίνεσθαι. Γορ. Ἀλλ' ἐγώ σοι πειράσομαι ὦ Σώκρατες σαφῶς ἀποκαλύψαι τὴν τῆς ῥητορικῆς δύναμιν ἅπασαν. αὐτὸς γὰρ καλῶς ὑφηγήσω. οἶσθα γὰρ δήπου ὅτι τὰ νεώρια ταῦτα, καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἡ τῶν λιμένων κατασκευή, ἐκ τῆς Θεμιστοκλέους συμβουλῆς γέγονε, τὰ δ' ἐκ τῆς Περικλέους, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν δημιουργῶν. Σω. Λέγεται ταῦτα ὦ Γοργία περὶ Θεμιστοκλέους, Περικλέους δὲ καὶ αὐτὸς ἤκουον ὅτε συνεβούλευεν ἡμῖν περὶ τοῦ διὰ μέσου τείχους. Γορ. Καὶ ὅταν γέ τις αἵρεσις ᾖ, ὧν δὴ σὺ ἔλεγες ὦ Σώκρατες, ὁρᾷς ὅτι οἱ ῥήτορές εἰσιν οἱ συμβουλεύοντες, καὶ οἱ νικῶντες τὰς γνώμας περὶ τούτων; Σω. Ταῦτα καὶ θαυμάζων ὦ Γοργία πάλαι ἐρωτῶ, ἥτις ποτὲ ἡ δύναμίς ἐστι τῆς ῥητορικῆς. δαιμονία γάρ τις ἔμοιγε καταφαίνεται τὸ μέγεθος, οὕτω σκοποῦντι. Γορ. Εἰ πάντα γε εἰδείης ὦ Σώκρατες, ὅτι ὡς ἔπος εἰπεῖν ἁπάσας τὰς δυνάμεις συλλαβοῦσα, ὑφ' αὑτῇ ἔχει. μέγα δέ σοι τεκμήριον ἐρῶ. πολλάκις γὰρ ἤδη ἔγωγε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἰατρῶν, εἰσελθὼν παρά τινα τῶν καμνόντων, οὐχὶ ἐθέλοντα ἢ φάρμακον πιεῖν, ἢ τεμεῖν ἢ καῦσαι παρασχεῖν τῷ ἰατρῷ, οὐ δυναμένου τοῦ ἰατροῦ πεῖσαι, ἐγὼ ἔπεισα οὐκ ἄλλῃ τέχνῃ, ἢ τῇ ῥητορικῇ. φημὶ δὲ καὶ εἰς πόλιν ὅπῃ βούλει ἐλθόντα ῥητορικὸν ἄνδρα καὶ ἰατρόν, εἰ δέοι λόγῳ διαγωνίζεσθαι ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ συλλόγῳ, ὁπότερον δεῖ αἱρεθῆναι ῥήτορα ἢ ἰατρόν, οὐδαμοῦ ἂν φανῆναι τὸν ἰατρόν. ἀλλ' αἱρεθῆναι ἂν τὸν εἰπεῖν δυνατὸν εἰ βούλοιτο, καὶ εἰ πρὸς ἄλλον γε δημιουργὸν ὁντιναοῦν ἀγωνίζοιτο, πείσειεν ἂν αὐτὸν ἑλέσθαι ὁ ῥητορικὸς μᾶλλον ἢ ἄλλος ὁστισοῦν. οὐ γάρ ἐστι περὶ ὅτου οὐκ ἂν πιθανώτερον εἴποι ὁ ῥητορικός, ἢ ἄλλος ὁστισοῦν τῶν δημιουργῶν ἐν πλήθει. ἡ μὲν οὖν δύναμις, τοσαύτη ἐστὶ καὶ τοιαύτη τῆς τέχνης. δεῖ μέντοι ὦ Σώκρατες τῇ ῥητορικῇ χρῆσθαι, ὥσπερ τῇ ἄλλῃ πάσῃ ἀγωνίᾳ. καὶ γὰρ τῇ ἄλλῃ ἀγωνίᾳ, οὐ τούτου ἕνεκα δεῖ πρὸς ἅπαντας χρῆσθαι ἀνθρώπους, ὅτι ἔμαθε πυκτεύειν τε καὶ παγκρατιάζειν, καὶ ἐν ὅπλοις μάχεσθαι, ὥστε κρείττων εἶναι καὶ φίλων καὶ ἐχθρῶν, οὐ τούτου ἕνεκα τοὺς φίλους δεῖ τύπτειν, οὐδὲ κεντεῖν τε καὶ ἀποκτιννύναι. οὐδέ γε μὰ Δία ἐάν τις εἰς παλαίστραν φοιτήσας εὖ ἔχων τὸ σῶμα καὶ πυκτικὸς γενόμενος, ἔπειτα τὸν πατέρα τύπτῃ καὶ τὴν μητέρα, ἢ ἄλλον τινὰ τῶν οἰκείων ἢ τῶν φίλων, οὐ τούτου ἕνεκα δεῖ τοὺς παιδοτρίβας, καὶ τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις διδάσκοντας μάχεσθαι μισεῖν τε καὶ ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ παρέδοσαν, ἐπὶ τῷ δικαίως χρῆσθαι τούτοις πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἀδικοῦντας, ἀμυνομένους μὴ ὑπάρχοντας. οἱ δέ, μεταστρέψαντες, χρῶνται τῇ ἰσχύϊ καὶ τῇ τέχνῃ οὐκ ὀρθῶς. οὔκουν οἱ διδάξαντες πονηροί, οὐδὲ ἡ τέχνη οὔτε αἰτία, οὔτε πονηρά, τούτου ἕνεκά ἐστιν. ἀλλ' οἱ μὴ χρώμενοι οἶμαι ὀρθῶς, ὁ αὐτὸς δὴ λόγος καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς. δυνατὸς μὲν γὰρ πρὸς ἅπαντάς ἐστιν ὁ ῥήτωρ, καὶ περὶ παντὸς λέγειν, ὥστε πιθανώτερος εἶναι ἐν τοῖς πλήθεσιν ἔμβραχυ περὶ ὅτου ἂν βούληται. ἀλλ' οὐδέν τι μᾶλλον τούτου ἕνεκα δεῖ, οὔτε τοὺς ἰατροὺς τὴν δόξαν ἀφαιρεῖσθαι,

ρεῖσθαι,

ρεῖσθαι, ὅτι δύναιντο ἂν τοῦτο ποιῆσαι, οὔτε τοὺς ἄλλους δημιουργοὺς, ἀλλὰ δικαίως καὶ τῇ ῥητορικῇ χρῆσθαι, ὥσπερ καὶ τῇ ἀγωνίᾳ. ἐὰν δὲ οἶμαι ῥητορικὸς γενόμενός τις κατὰ ταύτῃ τῇ δυνάμει καὶ τῇ τέχνῃ ἀδικῇ, οὐ τὸν διδάξαντα δεῖ μισεῖν τε καὶ ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐπὶ δικαίου χρείᾳ παρέδωκεν, ὁ δ' ἐναντίως χρῆται. τὸν οὖν οὐκ ὀρθῶς χρώμενον, μισεῖν δίκαιον καὶ ἐκβάλλειν, καὶ ἀποκτιννύναι, ἀλλ' οὐ τὸν διδάξαντα. Σω. Οἶμαι ὦ Γοργία, καὶ σὲ ἔμπειρον εἶναι πολλῶν λόγων, καὶ καθεωρακέναι ἐν αὐτοῖς τὸ τοιόνδε. ὅτι οὐ ῥᾳδίως δύνανται οἱ ἄνθρωποι περὶ ὧν ἂν ἐπιχειρήσωσι διαλέγεσθαι, διορισάμενοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ μαθόντες καὶ διδάξαντες ἑαυτοὺς, οὕτω διαλύεσθαι τὰς συνουσίας, ἀλλ' ἐὰν περί του ἀμφισβητήσωσι. καὶ μὴ φῇ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον ὀρθῶς λέγειν ἢ μὴ σαφῶς, χαλεπαίνουσί τε καὶ κατὰ φθόνον οἴονται τὸν ἑαυτῶν λέγειν. φιλονεικοῦντας ἀλλ' οὐ ζητοῦντας τὸ προκείμενον ἐν τῷ λόγῳ, καὶ ἔνιοί γε τελευτῶντες αἴσχιστα ἀπαλλάττονται, λοιδορηθέντες τε καὶ εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες περὶ σφῶν αὐτῶν τοιαῦτα, οἷα καὶ τοὺς παρόντας ἄχθεσθαι ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν, ὅτι τοιούτων ἀνθρώπων ἠξίωσαν ἀκροαταὶ γενέσθαι. τοῦ δὴ ἕνεκα λέγω ταῦτα; ὅτι νῦν ἐμοὶ δοκεῖς σὺ, οὐ πάνυ ἀκόλουθα λέγειν. οὐδὲ σύμφωνα οἷς τοπρῶτον ἔλεγες περὶ τῆς ῥητορικῆς. φοβοῦμαι οὖν διελέγχειν σε, μή με ὑπολάβῃς οὐ πρὸς τὸ πρᾶγμα φιλονικοῦντα λέγειν τοῦ καταφανὲς γενέσθαι, ἀλλὰ πρὸς σέ. ἐγὼ οὖν εἰ μὲν καὶ σὺ εἶ τῶν ἀνθρώπων ὧνπερ καὶ ἐγὼ, ἡδέως ἄν σε διερωτῴην. εἰ δὲ μὴ, ἐῴην ἄν. ἐγὼ δὲ τίνων εἰμί; τῶν ἡδέως μὲν ἂν ἐλεγχθέντων, εἴ τι μὴ ἀληθὲς λέγοιμι. ἡδέως δ' ἂν ἐλεγξάντων εἴ τίς τι μὴ ἀληθὲς λέγοι. οὐκ ἀηδέστερον μέντ' ἂν ἐλεγχθέντων, ἢ ἐλεγξάντων. μεῖζον γὰρ αὐτὸ ἀγαθὸν ἡγοῦμαι. ὅσῳπερ μεῖζον ἀγαθόν ἐστιν, αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι κακοῦ τοῦ μεγίστου, ἢ ἄλλον ἀπαλλάξαι. οὐδὲν γὰρ οἶμαι τοσοῦτον κακὸν εἶναι ἀνθρώπῳ, ὅσον δόξα ψευδὴς, περὶ ὧν τυγχάνει νῦν ἡμῖν ὁ λόγος ὤν. εἰ μὲν οὖν καὶ σὺ φῂς τοιοῦτος εἶναι, διαλεγώμεθα. εἰ δὲ δοκεῖ χρῆναι ἐᾶν, ἐῶμεν ἤδη χαίρειν, καὶ διαλύωμεν τὸν λόγον. Γορ. Ἀλλὰ φημὶ μὲν ἔγωγε ὦ Σώκρατες, καὶ αὐτὸς τοιοῦτος εἶναι, οἷον σὺ ὑφηγῇ. ἴσως μέντοι χρῆν ἐννοεῖν καὶ τὸ τῶν παρόντων. πάλαι γάρ τοι πρὶν καὶ ὑμᾶς ἐλθεῖν, ἐγὼ τοῖς παροῦσι πολλὰ ἐπεδειξάμην. καὶ νῦν ἴσως πόῤῥω ἀποτενοῦμεν ἢν διαλεγώμεθα. σκοπεῖν οὖν χρὴ καὶ τὸ τούτων, μή τινας αὐτῶν κατέχωμεν βουλομένους τί καὶ ἄλλο πράττειν. Χαι. Τοῦ μὲν θορύβου ὦ Γοργία τε καὶ Σώκρατες, αὐτοὶ ἀκούετε τούτων τῶν ἀνδρῶν βουλομένων ἀκούειν ἐάν τι λέγητε. ἐμοὶ δ' οὖν καὶ αὐτῷ μὴ γένοιτο τοσαύτη ἀσχολία, ὥστε τοιούτων λόγων καὶ οὕτω λεγομένων ἀφεμένῳ, προὐργιαίτερόν τι γενέσθαι ἄλλο πράττειν. Καλ. Νὴ τοὺς θεοὺς ὦ Χαιρεφῶν. καὶ μὲν δὴ καὶ αὐτὸς πολλοῖς ἤδη λόγοις παραγενόμενος, οὐκ οἶδ' εἰ πώποτε ἥσθην οὕτως ὥσπερ νυνί. ὥστ' ἔμοιγε κἂν τὴν ἡμέραν ὅλην ἐθέλοιτε διαλέγεσθαι, χαριεῖσθε. Σω.

Ἀλλὰ μὴν ὦ Καλλίκλεις τό γ' ἐμὸν οὐδὲν κωλύει εἴπερ ἐθέλοι Γοργίας. Γορ. Αἰσχρὸν δὴ τολοιπὸν ὦ Σώκρατες γίγνεται, ἐμέ γε μὴ ἐθέλειν καὶ ταῦτα αὐτὸν ἐπαγγειλάμενον ἐρωτᾶν ὅτι τίς βούλεται. ἀλλ' εἰ δοκεῖ τουτοισί, διαλέγου τε καὶ ἐρώτα ὅ, τι βούλει. Σω. Ἄκουε δὴ ὦ Γοργία ἃ θαυμάζω ἐν τοῖς λεγομένοις ὑπὸ σοῦ. ἴσως γάρ τοι σοῦ ὀρθῶς λέγοντος, ἐγὼ οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω. ῥητορικὸν φῂς ποιεῖν οἷός τ' εἶναι, ἐάν τις βούληται παρὰ σοῦ μανθάνειν; Γορ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν περὶ πάντων ὥστ' ἐν ὄχλῳ πιθανὸν εἶναι, οὐ διδάσκοντα, ἀλλὰ πείθοντα; Γορ. Πάνυ μὲν οὖν.

Σω. Ἔλεγες τοίνυν δὴ ὅτι καὶ περὶ τοῦ ὑγιεινοῦ, τοῦ ἰατροῦ πιθανώτερος ἔσται ὁ ῥήτωρ. Γορ.

Καὶ γὰρ ἔλεγον ἔν γε ὄχλῳ. Σω. Οὐκοῦν τὸ ἐν ὄχλῳ, τοῦτό ἐστιν ἐν τοῖς μὴ εἰδόσιν. οὐ γὰρ δή που ἔν γε τοῖς εἰδόσι, τοῦ ἰατροῦ πιθανώτερος ἔσται. Γορ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οὐκοῦν εἴπερ τοῦ ἰατροῦ πιθανώτερος ἔσται, τοῦ εἰδότος πιθανώτερος γίγνεται. Γορ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκ ἰατρός γε ὤν. ἢ γάρ; Γορ. Ναί. Σω. Ὁ δὲ μὴ ἰατρός γε δή που, ἀνεπιστήμων ὧν ὁ ἰατρὸς ἐπιστήμων; Γορ. Δηλονότι. Σω. Ὁ οὐκ εἰδὼς ἄρα τοῦ εἰδότος ἐν οὐκ εἰδόσι πιθανώτερος ἔσται, ὅταν ὁ ῥήτωρ τοῦ ἰατροῦ πιθανώτερος ᾖ, τοῦτο συμβαίνει, ἢ ἄλλο τι; Γορ. Τοῦτο ἐνταῦθά γε συμβαίνει.

Σω. Οὐκοῦν καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας τέχνας, ὡσαύτως ἔχει ὁ ῥήτωρ καὶ ἡ ῥητορική. αὐτὰ μὲν τὰ πράγματα, οὐδὲν δεῖ αὐτοῖν εἰδέναι ὅπως ἔχει. μηχανὴν δέ τινα πειθοῦς εὑρηκέναι, ὥστε φαίνεσθαι τοῖς οὐκ εἰδόσι, μᾶλλον εἰδέναι τῶν εἰδότων. Γορ. Οὐκοῦν πολλὴ ῥᾳστώνη ὦ Σώκρατες γίγνεται, μὴ μαθόντα τὰς ἄλλας τέχνας, ἀλλὰ μίαν ταύτην, μηδὲν ἐλαττοῦσθαι τῶν δημιουργῶν.

Σω. Εἰ μὲν ἐλαττοῦται, ἢ μὴ ἐλαττοῦται ὁ ῥήτωρ τῶν ἄλλων διὰ τὸ οὕτως ἔχειν, αὐτίκα ἐπισκεψόμεθα, ἐάν τι ἡμῖν πρὸς λόγου ᾖ. νῦν δὲ τόδε πρότεροι σκεψώμεθα. ἆρα τυγχάνει περὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον, καὶ τὸ αἰσχρὸν, καὶ τὸ καλὸν, καὶ ἀγαθὸν, καὶ κακὸν οὕτως ἔχων ὁ ῥητορικὸς ὡς περὶ τὸ ὑγιεινὸν, καὶ περὶ τὰ ἄλλα ὧν αἱ ἄλλαι τέχναι, αὐτὰ μὲν οὐκ εἰδὼς τί ἀγαθὸν, ἢ τί κακόν ἐστιν, ἢ τί καλὸν, ἢ τί αἰσχρὸν, ἢ δίκαιον, ἢ ἄδικον. πειθὼ δὲ περὶ αὐτῶν μεμηχανημένος, ὥστε δοκεῖν εἰδέναι οὐκ εἰδὼς ἐν οὐκ εἰδόσι μᾶλλον τοῦ εἰδότος; ἢ ἀνάγκη εἰδέναι, καὶ δεῖ προεπιστάμενον ταῦτα ἀφικέσθαι παρὰ σὲ, τὸν μέλλοντα μαθήσεσθαι τὴν ῥητορικήν. εἰ δὲ μὴ, σὺ ὁ τῆς ῥητορικῆς διδάσκαλος, τούτων μὲν οὐδὲν διδάξεις τὸν ἀφικνούμενον. οὐ γὰρ σὸν ἔργον, ποιήσεις δ' ἐν τοῖς πολλοῖς

δοκεῖν εἰδέναι αὐτὸν τὰ τοιαῦτα, οὐκ εἰδότα, καὶ δοκεῖν ἀγαθὸν εἶναι οὐκ ὄντα; ἢ τοπαράπαν οὐχ οἷός τε ἔσῃ αὐτὸν διδάξαι τὴν ῥητορικήν, ἐὰν μὴ προειδῇ περὶ τούτων τὴν ἀλήθειαν; ἢ πῶς τὰ τοιαῦτα ἔχει ὦ Γοργία; καὶ πρὸς Διός, ὥσπερ ἄρτι εἶπες, ἀποκαλύψας, τῆς ῥητορικῆς εἰπὲ τίς ποθ' ἡ δύναμίς ἐστιν. Γορ. Ἀλλ' ἐγὼ μὲν οἶμαι ὦ Σώκρατες, ἐὰν τύχῃ μὴ εἰδώς, καὶ ταῦτα παρ' ἐμοῦ μαθήσεται. Σω. Ἔχε δή, καλῶς γὰρ λέγεις. ἐὰν περ ῥητορικόν σύ τινα ποιήσῃς, ἀνάγκη αὐτὸν εἰδέναι τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, ἤτοι πρότερόν γε ἢ ὕστερον μαθόντα περὶ σοῦ. Γορ. Πάνυ γε. Σω. Τί οὖν; ὁ τὰ τεκτονικὰ μεμαθηκώς, τεκτονικὸς ἢ οὔ; Γορ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ ὁ τὰ μουσικά, μουσικός; Γορ. Ναί. Σω. Καὶ ὁ τὰ ἰατρικά, ἰατρικός; καὶ τἆλλα οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὁ μεμαθηκὼς ἕκαστα τοιοῦτός ἐστιν οἷον ἑκάστου ἡ ἐπιστήμη ἀπεργάζεται; Γορ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, καὶ ὁ τὰ δίκαια μεμαθηκώς, δίκαιος; Γορ. Πάντως δή που. Σω. Ὁ δὲ δίκαιος δίκαιά που πράττει; Γορ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ἀνάγκη τὸν ῥητορικὸν δίκαιον εἶναι. τὸν δὲ δίκαιον, βούλεσθαι δίκαια πράττειν; Γορ. Φαίνεταί γε. Σω. Οὐδέποτε ἄρα βουλήσεται ὅ γε δίκαιος ἀδικεῖν. Γορ. Ἀνάγκη. Σω. Τὸν δὲ ῥητορικόν, ἀνάγκη ἐκ τοῦ λόγου δίκαιον εἶναι. Γορ. Ναί. Σω. Οὐδέποτε ἄρα βουλήσεται ὁ ῥητορικὸς ἀδικεῖν. Γορ. Οὐ φαίνεταί γε. Σω. Μέμνησαι οὖν λέγων ὀλίγῳ πρότερον, ὅτι οὐ δεῖ τοῖς παιδοτρίβαις ἐγκαλεῖν, οὐδ' ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων, ἐὰν ὁ πύκτης τῇ πυκτικῇ μὴ καλῶς χρῆταί τε καὶ ἀδικῇ; ὡσαύτως δὲ οὕτω καὶ ἐὰν ὁ ῥήτωρ τῇ ῥητορικῇ ἀδίκως χρῆται, μὴ τῷ διδάξαντι ἐγκαλεῖν, μηδὲ ἐξελαύνειν ἐκ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τῷ ἀδικοῦντι καὶ οὐκ ὀρθῶς χρωμένῳ τῇ ῥητορικῇ; ἐρρήθη ταῦτα, ἢ οὔ; Γορ. Ἐρρήθη. Σω. Νῦν δέ γε ὁ αὐτὸς οὗτος φαίνεται ῥητορικὸς οὐκ ἄν ποτε ἀδικήσας, ἢ οὔ; Γορ. Φαίνεται. Σω. Καὶ ἐν τοῖς πρώτοις γε ὦ Γοργία λόγοις ἐλέγετο, ὅτι ἡ ῥητορικὴ περὶ λόγους εἴη, οὐ τοὺς τοῦ ἀρτίου καὶ περιττοῦ, ἀλλὰ τοὺς τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου. ἦ οὔ; Γορ. Ναί. Σω. Ἐγὼ τοίνυν σοῦ τότε ταῦτα λέγοντος, ὑπέλαβον ὡς οὐδέποτ' ἂν εἴη ἡ ῥητορικὴ ἄδικον πρᾶγμα, ὅ γ' ἀεὶ περὶ δικαιοσύνης τοὺς λόγους ποιεῖται. ἐπειδὴ δὲ ὀλίγον ὕστερον ἔλεγες ὅτι ὁ ῥήτωρ τῇ ῥητορικῇ κἂν ἀδίκως χρῷτο, οὕτω θαυμάσας καὶ ἡγησάμενος οὐ συνᾴδειν τὰ λεγόμενα, ἐκείνους εἶπον τοὺς λόγους, ὅτι εἰ μὲν κέρδος ἡγοῖο εἶναι τὸ ἐλέγχεσθαι ὥσπερ ἐγώ, ἄξιον εἴη διαλέγεσθαι. εἰ δὲ μή, ἐᾶν χαίρειν. ὕστερον δὲ ἡμῶν ἐπισκοπουμένων, ὁρᾷς δὴ καὶ αὐτός, ὅτι αὖ ὁμολογεῖται τὸν ῥητορικὸν ἀδύνατον εἶναι ἀδίκως χρῆσθαι τῇ ῥητορικῇ, καὶ ἐθέλειν ἀδικεῖν. ταῦτα οὖν ὅπῃ ποτὲ ἔχει, μὰ τὸν κύνα ὦ Γοργία, οὐκ ὀλίγης συνουσίας ἐστὶν ὥστε ἱκανῶς διασκέψασθαι. Πω. Τί δὲ ὦ Σώκρατες, οὕτω καὶ σὺ περὶ τῆς ῥητορικῆς δοξάζεις, ὥσπερ νῦν λέγεις; ἢ οἴει ὅτι Γοργίας ᾐσχύνθη σοι μὴ προσομολογῆσαι τὸν ῥητορικὸν ἄνδρα μὴ οὐχὶ καὶ τὰ δίκαια εἰδέναι, καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθά, καὶ ἐὰν μὴ ἔλθῃ ταῦτα εἰδὼς παρ' αὐτόν, αὐτὸς διδάξειν ἔπειτα; ἐκ ταύτης ἴσως τῆς ὁμολογίας ἐναντίον τι συνέβη ἐν τοῖς λόγοις. τοῦθ' ὃ δὴ ἀγαπᾷς αὐτός, ἄγων ἐπὶ τοιαῦτα ἐρωτήματα. ἐπεὶ τίνα οἴει ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια καὶ ἄλλους διδάξειν; ἀλλ' εἰς τὰ τοιαῦτα ἄγειν, πολλὴ ἀγροικία ἐστὶ τοὺς λόγους. Σω. ὦ κάλλιστε Πῶλε. ἀλλά τοι ἐξεπίτηδες κτώμεθα ἑταίρους καὶ υἱεῖς, ἵνα ἐπειδὰν αὐτοὶ πρεσβύτεροι γιγνόμενοι σφαλλώμεθα, παρόντες ὑμεῖς οἱ νεώτεροι ἐπανορθοῖτε ἡμῶν τὸν βίον καὶ ἐν ἔργοις, καὶ ἐν λόγοις, καὶ νῦν εἴ τι ἐγὼ καὶ Γοργίας ἐν τοῖς λόγοις σφαλλόμεθα, σὺ παρὼν ἐπανόρθου. δίκαιος δ' εἶ. καὶ ἐγὼ ἐθέλω τῶν ὡμολογημένων, εἴ τι σοι δοκεῖ μὴ καλῶς ὡμολογῆσθαι, ἀναθέσθαι ὅ,τι ἂν σὺ βούλει, ἐάν μοι ἓν μόνον φυλάττῃς. Πω. Τί τοῦτο λέγεις; Σω. Τὴν μακρολογίαν ὦ Πῶλε ἣν καθέξῃς, ᾗ τοπρῶτον ἐπεχείρησας χρῆσθαι. Πω. Τί δὲ οὐκ ἐξέσι μοι λέγειν ὁπόσα ἂν βούλωμαι; Σω. Δεινὰ μέντ' ἂν πάθοις ὦ βέλτιστε, εἰ Ἀθήναζε ἀφικόμενος οὗ τῆς Ἑλλάδος πλείστη ἐστὶν ἐξουσία τοῦ λέγειν, ἔπειτα σὺ ἐνταῦθα τούτου μόνος ἀτυχήσαις. ἀλλὰ ἀντίθες, τὸ σοῦ μακρὰ λέγοντος, καὶ μὴ ἐθέλοντος τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι, οὐ δεινὰ αὖ ἐγὼ πάθοιμι, εἰ μὴ ἐξέσται μοι ἀπιέναι καὶ μὴ ἀκούειν σου; ἀλλ' εἴ τι κήδῃ τοῦ λόγου τοῦ εἰρημένου, καὶ ἐπανορθώσασθαι αὐτὸν βούλει, ὥσπερ νῦν δὴ ἔλεγον ἀναθέμενος ὅ,τι σοι δοκεῖ, ἐν τῷ μέρει ἐρωτῶν τε καὶ ἐρωτώμενος, ὥσπερ ἐγώ τε καὶ Γοργίας, ἔλεγχέ τε καὶ ἐλέγχου. φὴς γὰρ δή που καὶ σὺ ἐπίστασθαι ἅπερ Γοργίας, ἢ οὔ; Πω. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν καὶ σὺ κελεύεις σε αὐτὸν ἐρωτᾶν ἑκάστοτε ὅ,τι ἄν τις βούληται, ὡς ἐπιστάμενος ἀποκρίνεσθαι; Πω. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Καὶ νῦν δὴ τούτων ὁπότερον βούλει ποίει, ἐρώτα, ἢ ἀποκρίνου. Πω. Ἀλλὰ ποιήσω ταῦτα. καί μοι ἀπόκριναι ὦ Σώκρατες, ἐπειδὴ Γοργίας ἀπορεῖν σοι δοκεῖ περὶ τῆς ῥητορικῆς, σὺ αὐτὴν τίνα φὴς εἶναι; Σω. Ἆρα ἐρωτᾷς ἥν τινα τέχνην φημὶ εἶναι; Πω. Ἔγωγε. Σω. Οὐδεμία ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Πῶλε, ὥς γε πρὸς σὲ τἀληθῆ εἰρῆσθαι. Πω. Ἀλλὰ τί σοι δοκεῖ ἡ ῥητορικὴ εἶναι; Σω. Πρᾶγμα ὃ φὴς σὺ ποιῆσαι τέχνην ἐν τῷ συγγράμματι ὃ ἐγὼ ἔναγχος ἀνέγνων. Πω. Τί τοῦτο λέγεις; Σω. Ἐμπειρίαν ἔγωγέ τινα. Πω. Ἐμπειρία ἄρα σοι δοκεῖ ἡ ῥητορικὴ εἶναι; Σω. Ἔμοιγε, εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις. Πω. Τίνος ἐμπειρία; Σω. Χάριτός τινος καὶ ἡδονῆς ἀπεργασίας. Πω. Οὐκοῦν καλόν σοι δοκεῖ ἡ ῥητορικὴ εἶναι, χαρίζεσθαι οἷόν τ' εἶναι ἀνθρώποις; Σω. Τί δὲ ὦ Πῶλε πέπυσαι ἤδη παρ' ἐμοῦ ὅτι φημὶ αὐτὴν εἶναι, ὥστε τὸ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾷς, εἰ οὐ καλή μοι δοκεῖ εἶναι; Πω.

Οὐ γάρ

οὐ γὰρ πέπυσμαι ὅτι ἐμπειρίαν τινὰ αὐτὴν φὴς εἶναι. Σω. Βούλει οὖν ἐπειδὴ τιμᾶς τὸ χαρίζεσθαι, σμικρόν τί μοι χαρίσασθαι; Πῶ. Ἔγωγε. Σω. Ἐροῦ νῦν με, ὀψοποιΐα ἥτις μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι. Πῶ. Ἐρωτῶ δὴ τίς τέχνη ὀψοποιΐα; Σω. Οὐδεμία ὦ Πῶλε. Πῶ. Ἀλλὰ τί φάθι; Σω. Φημὶ δὴ ἐμπειρία τίς. Πῶ. Τίς φάθι; Σω. Φημὶ δὴ, χάριτος καὶ ἡδονῆς ἀπεργασίας ὦ Πῶλε. Πῶ. Ταυτὸν δ' ἐστὶν ὀψοποιΐα καὶ ῥητορική; Σω. Οὐδαμῶς γε. ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτηδεύσεως μόριον. Πῶ. Τίνος λέγεις ταύτης; Σω. Μὴ ἀγροικότερον ᾖ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν. ὀκνῶ Γοργίου ἕνεκα λέγειν μὴ οἴηταί με διακωμῳδεῖν τὸ ἑαυτοῦ ἐπιτήδευμα. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν τοῦτό ἐστιν ἡ ῥητορικὴ ἣν Γοργίας ἐπιτηδεύει, οὐκ οἶδα. καὶ γὰρ ἄρτι ἐκ τοῦ λόγου, οὐδὲν ἡμῖν καταφανὲς ἐγένετο, τί ποτε οὗτος ἡγεῖται. ὃ δ' ἐγὼ καλῶ τὴν ῥητορικὴν, πράγματός τινός ἐστι μόριον, οὐδενὸς τῶν καλῶν. Πῶ. Τίνος ὦ Σώκρατες εἰπὲ, μηδὲν ἐμὲ αἰσχυνθῇς. Σω. Δοκεῖ τοίνυν μοι ὦ Γοργία εἶναί τι ἐπιτήδευμα, τεχνικὸν μὲν οὔ, ψυχῆς δὲ στοχαστικῆς καὶ ἀνδρείας. καὶ φύσει δεινῆς προσομιλεῖν τοῖς ἀνθρώποις. καλῶ δὲ αὐτοῦ ἐγὼ τὸ κεφάλαιον κολακείαν. ταύτης μοι δοκεῖ τῆς ἐπιτηδεύσεως πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα μόρια εἶναι. ἓν δὲ καὶ ἡ ὀψοποιητικὴ, ὃ δοκεῖ μὲν εἶναι τέχνη. ὡς δὲ ὁ ἐμὸς λόγος, οὐκ ἔστι τέχνη. ἀλλ' ἐμπειρία καὶ τριβή. ταύτης μόριον καὶ τὴν ῥητορικὴν ἐγὼ καλῶ. καὶ τήν γε κομμωτικὴν, καὶ τὴν σοφιστικὴν, τέτταρα ταῦτα μόρια ἐπὶ τέτταρσι πράγμασιν. εἰ οὖν βούλεται Πῶλος πυνθάνεσθαι, πυνθανέσθω. οὐ γάρ πω πέπυσται, ὁποῖόν φημι ἐγὼ τῆς κολακείας μόριον εἶναι τὴν ῥητορικὴν. ἀλλ' αὐτὸν λέληθα οὔπω ἀποκεκριμμένος. ὁ δὲ, ἐπανερωτᾷ εἰ οὐ καλὸν ἡγοῦμαι εἶναι. ἐγὼ δὲ αὐτῷ οὐκ ἀποκρινοῦμαι πρότερον, εἴτε καλὸν, εἴτε αἰσχρὸν ἡγοῦμαι εἶναι τὴν ῥητορικὴν, πρὶν ἂν πρῶτον ἀποκρίνωμαι ὅτι ἐστίν. οὐ γὰρ δίκαιον ὦ Πῶλε. ἀλλ' εἴπερ βούλει πυθέσθαι, ἐρώτα ὁποῖον μόριον τῆς κολακείας φημὶ εἶναι τὴν ῥητορικὴν; Πῶ. Ἐρωτῶ δὴ καὶ ἀπόκριναι, ὁποῖον μόριον; Σω. ἆρ' οὖν ἂν μάθοις ἀποκριναμένου; ἔστι γὰρ ἡ ῥητορικὴ κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον, πολιτικῆς μορίου εἴδωλον. Πῶ. Τί οὖν καλὸν ἢ αἰσχρὸν λέγεις αὐτὴν εἶναι; Σω. Αἰσχρὸν ἔγωγε. τὰ γὰρ κακὰ, αἰσχρὰ ἐγὼ καλῶ. ἐπειδὴ δεῖ σοι ἀποκρίνασθαι ὡς ἤδη εἰδότι ἃ ἐγὼ λέγω. Γορ. Μὰ τὸν Δία ὦ Σώκρατες. ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲ αὐτὸς συνίημι ὅτι λέγεις. Σω. Εἰκότως γε ὦ Γοργία. οὐδὲν γάρ πω σαφὲς λέγω. Πῶλος δὲ ὅδε νέος ἐστὶ καὶ ὀξύς; Γορ. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἔα. ἐμοὶ δ' εἰπὲ πῶς λέγεις πολιτικῆς μορίου εἴδωλον εἶναι τὴν ῥητορικὴν. Σω. Ἀλλὰ τοῦτ' ἐγὼ πειράσομαι φράσαι, ὅ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἡ ῥητορική. εἰ δὲ μὴ τυγχάνει ὂν τοῦτο, Πῶλος ὅδε ἐλέγξει. σῶμά που καλεῖς τι καὶ ψυχήν; Γορ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκοῦν καὶ τούτων οἴει τινὰ εἶναι ἑκατέρου εὐεξίαν; Γορ. Ἔγωγε. Σω. Τί δὲ δοκοῦσαν μὲν εὐεξίαν, οὖσαν δ' οὔ; οἷον τοιόνδε λέγω. πολλοὶ δοκοῦσιν εὖ ἔχειν τὰ σώματα, οὓς οὐκ ἂν ῥᾳδίως αἴσθοιτό τις ὅτι οὐκ εὖ ἔχουσιν ἄλλος, ἢ ἰατρός τε καὶ τῶν γυμναστικῶν τις. Γορ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τὸ τοιοῦτον λέγω καὶ ἐν σώματι εἶναι καὶ ἐν ψυχῇ, ὅτι ποιεῖ μὲν δοκεῖν εὖ ἔχειν τὸ σῶμα, καὶ τὴν ψυχὴν. ἔχει δὲ οὐδὲν μᾶλλον. Γορ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Φέρε δή σοι ἐὰν δύνωμαι, σαφέστερον ἐπιδείξω ὃ λέγω. δυοῖν ὄντοιν πραγμάτοιν, δύο λέγω τέχνας. τὴν μὲν ἐπὶ τῇ ψυχῇ, πολιτικὴν καλῶ. τὴν δὲ ἐπὶ τῷ σώματι, μίαν μὲν οὕτως ὀνομάσαι οὐκ ἔχω σοι. μιᾶς δὲ οὔσης τῆς τοῦ σώματος θεραπείας, δύο μόρια λέγω. τὴν μὲν γυμναστικὴν, τὴν δὲ ἰατρικὴν. τῆς δὲ πολιτικῆς, ἀντὶ μὲν τῆς γυμναστικῆς, τὴν νομοθετικὴν. ἀντίστροφον δὲ τῇ ἰατρικῇ, τὴν δικαιοσύνην. ἐπικοινωνοῦσι μὲν δὴ ἀλλήλαις ἅτε περὶ τὸ αὐτὸ οὖσαι ἑκάτεραι τούτων. ἥ τε ἰατρικὴ τῇ γυμναστικῇ, καὶ ἡ δικαιοσύνη τῇ νομοθετικῇ. ὅμως δὲ διαφέρουσί τι ἀλλήλων. τεττάρων δὴ τούτων οὐσῶν, καὶ ἀεὶ πρὸς τὸ βέλτιστον θεραπευουσῶν, τῶν μὲν τὸ σῶμα, τῶν δὲ τὴν ψυχὴν, ἡ κολακευτικὴ αἰσθανομένη, οὐ γνοῦσα λέγω, ἀλλὰ στοχασαμένη, τέτραχα ἑαυτὴν διανείμασα, ὑποδῦσα ὑπὸ ἕκαστον τῶν μορίων, προσποιεῖται εἶναι τοῦτο ὅπερ ὑπέδυ. καὶ τοῦ μὲν βελτίστου οὐδὲν φροντίζει. τῷ δὲ ἀεὶ ἡδίστῳ θηρεύεται τὴν ἄνοιαν, καὶ ἐξαπατᾷ, ὥστε δοκεῖν πλέϊς ἀξία εἶναι. ὑπὸ μὲν οὖν τὴν ἰατρικὴν ἡ ὀψοποιητικὴ ὑποδέδυκε. καὶ προσποιεῖται τὰ βέλτιστα σιτία τῷ σώματι εἰδέναι. ὥστ' εἰ δέοι ἐν παισὶ διαγωνίζεσθαι ὀψοποιόν τε καὶ ἰατρὸν, ἢ ἐν ἀνδράσιν οὕτως ἀνοήτοις ὥσπερ οἱ παῖδες, πότερος ἐπαΐει περὶ τῶν χρηστῶν σιτίων ἢ πονηρῶν ὁ ἰατρὸς ἢ ὁ ὀψοποιὸς, λιμῷ ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἰατρόν. κολακείαν μὲν οὖν αὐτὸ καλῶ, καὶ αἰσχρόν φημι εἶναι τὸ τοιοῦτον ὦ Πῶλε. τοῦτο γὰρ πρὸς σὲ λέγω, ὅτι τοῦ ἡδέος στοχάζεται ἄνευ τοῦ βελτίστου. τέχνην δὲ αὐτὴν οὔ φημι εἶναι, ἀλλ' ἐμπειρίαν, ὅτι οὐκ ἔχει λόγον οὐδένα. ᾧ προσφέρει ἃ προσφέρει ὁποῖα ἄττα τὴν φύσιν ἐστίν, ὥστε τὴν αἰτίαν ἑκάστου μὴ ἔχειν εἰπεῖν. ἐγὼ δὲ τέχνην οὐ καλῶ ὃ ἂν ᾖ ἄλογον πρᾶγμα. τούτων δὲ πέρι εἰ ἀμφισβητεῖς, ἐθέλω ὑποσχεῖν λόγον. τῇ μὲν οὖν ἰατρικῇ ὥσπερ λέγω, ἡ ὀψοποιητικὴ κολακεία ὑπόκειται. τῇ δὲ γυμναστικῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον ἡ κομμωτική. κακοῦργός τε καὶ ἀπατηλὴ, καὶ ἀγεννὴς, καὶ ἀνελεύθερος, σχήμασί τε καὶ χρώμασι καὶ λειότησι, καὶ αἰσθήσει, ἀπατῶσα. ὥστε ποιεῖν, ἀλλότριον κάλλος ἐφελκομένους, τοῦ οἰκείου τοῦ διὰ τῆς γυμναστικῆς ἀμελεῖν. ἵν' οὖν μὴ μακρολογῶ, ἐθέλω σοι εἰπεῖν ὥσπερ οἱ γεωμέτραι. ἤδη γὰρ ἂν ἴσως ἀκολουθήσειας, ὅτι ὃ κομμωτικὴ πρὸς γυμναστικὴν, τοῦτο ὀψοποιητικὴ πρὸς ἰατρικήν. μᾶλλον δὲ ὧδε, ὅτι ὃ κομμωτικὴ πρὸς γυμναστικὴν, τοῦτο σοφιστικὴ πρὸς νομοθετικήν. καὶ ὅτι ὃ ὀψοποιητικὴ πρὸς ἰατρικὴν, τοῦτο ῥητορικὴ πρὸς δικαιοσύνην. ὅπερ μέντοι λέγω, διέστηκεν οὕτω φύσει. ἅτε δ' ἐγγὺς

ὄντων,

ὄντως, φύρονται ἐν τῷ αὐτῷ καὶ περὶ ταὐτὰ σοφισταὶ καὶ ῥήτορες, καὶ οὐκ ἔχουσιν ὅτι χρήσωνται, οὔτε αὐτοὶ ἑαυτοῖς, οὔτε οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τούτοις. καὶ γὰρ ἂν εἰ μὴ ἡ ψυχὴ τῷ σώματι ἐπεστάτει, ἀλλ' αὐτὸ αὑτῷ, καὶ μὴ ὑπὸ ταύτης κατεθεωρεῖτο καὶ διεκρίνετο, ἥ τε ὀψοποιητικὴ καὶ ἡ ἰατρική, ἀλλ' αὐτὸ τὸ σῶμα ἔκρινε σταθμώμενον ταῖς χάρισι ταῖς πρὸς αὐτό, τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου ἂν πολὺ ἦν ὦ φίλε Πῶλε. σὺ γὰρ τούτων ἔμπειρος, ὁμοῦ ἂν πάντα χρήματα ἐφύρετο ἐν τῷ αὐτῷ, ἀκρίτων ὄντων τῶν τε ὑγιεινῶν καὶ ἰατρικῶν, καὶ ὀψοποιητικῶν. ὃ μὲν οὖν ἐγώ φημι τὴν ῥητορικὴν εἶναι, ἀκήκοας. ἀντίστροφον ὀψοποιίας ἐν ψυχῇ ὡς ἐκεῖνο ἐν σώματι. ἴσως μὲν οὖν ἄτοπον πεποίηκα, ὅτι σε οὐκ ἐῶν μακροὺς λόγους λέγειν, αὐτὸς μακρὸν λόγον ἀποτέτακα. ἄξιον μὲν οὖν ἐμοὶ συγγνώμην ἔχειν ἐστί. λέγοντος γάρ μου βραχέα, οὐκ ἐμάνθανες, οὐδὲ χρῆσθαι τῇ ἀποκρίσει, ἥν σοι ἀπεκρινάμην, οὐδὲν οἷός τ' ἦσθα, ἀλλὰ ἐδέου διηγήσεως. ἐὰν μὲν οὖν καὶ ἐγὼ σοῦ ἀποκρινομένου μὴ ἔχω ὅ,τι χρήσωμαι, ἀπότεινε καὶ σὺ λόγον. ἐὰν δὲ ἔχω, ἔα με χρῆσθαι. δίκαιον γάρ, καὶ νῦν ταύτῃ τῇ ἀποκρίσει εἴ τι ἔχεις χρῆσθαι, χρῶ. Πῶ. Τί οὖν φῄς κολακεία δοκεῖ σοι εἶναι ἡ ῥητορική; Σω. Κολακείας μὲν οὖν ἔγωγε εἶπον μόριον. ἀλλ' οὐ μνημονεύεις τηλικοῦτος ὢν ὦ Πῶλε; τί τάχα δράσεις πρεσβύτης γενόμενος; Πῶ. Ἆρ' οὖν δοκοῦσί σοι ὡς κόλακες ἐν ταῖς πόλεσι φαῦλοι νομίζεσθαι οἱ ἀγαθοὶ ῥήτορες; Σω. Ἐρώτημα τοῦτ' ἐρωτᾷς, ἢ λόγου τινὸς ἀρχὴν λέγεις; Πῶ. Ἐρωτῶ ἔγωγε. Σω. Οὐδὲ νομίζεσθαι ἔμοιγε δοκοῦσιν. Πῶ. Πῶς οὐ νομίζεσθαι; οὐ μέγιστον δύνανται τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν; Σω. Οὐκ εἰ τὸ δύνασθαί γε λέγεις ἀγαθόν τι εἶναι τῷ δυναμένῳ. Πῶ. Ἀλλὰ μὴν δὴ λέγω γε. Σω. Ἐλάχιστον τοίνυν μοι δοκοῦσι τῶν ἐν τῇ πόλει δύνασθαι οἱ ῥήτορες. Πῶ. Τί δ' οὐχ ὥσπερ οἱ τύραννοι ἀποκτιννύουσί τε ὃν ἂν βούλωνται, καὶ ἀφαιροῦνται χρήματα, καὶ ἐκβάλλουσιν ἐκ τῶν πόλεων ὃν ἂν δοκῇ αὐτοῖς; Σω. Νὴ τὸν κύνα ἀμφιγνοῶ μέν σοι ὦ Πῶλε ἐφ' ἑκάστου ὧν λέγεις, πότερον αὐτὸς ταῦτα λέγεις, καὶ γνώμην σαυτοῦ ἀποφαίνῃ, ἢ ἐμὲ ἐρωτᾷς. Πῶ. Ἀλλ' ἔγωγέ σε ἐρωτῶ. Σω. Εἶεν ὦ φίλε, ἔπειτα δύο ἅμα με ἐρωτᾷς. Πῶ. Πῶς δύο; Σω. Οὐκ ἄρτι οὕτω πως ἔλεγες, ὅτι ἀποκτιννύουσιν οἱ ῥήτορες οὓς ἂν βούλωνται ὥσπερ οἱ τύραννοι, καὶ χρήματα ἀφαιροῦνται, καὶ ἐξελαύνουσιν ἐκ τῶν πόλεων ὃν ἂν δοκῇ αὐτοῖς; Πῶ. Ἔγωγε. Σω. Λέγω τοίνυν σοι ὅτι δύο ταῦτ' ἐστὶ τὰ ἐρωτήματα, καὶ ἀποκρινοῦμαί γέ σοι πρὸς ἀμφότερα. φημὶ γὰρ ὦ Πῶλε ἐγώ, καὶ τοὺς ῥήτορας, καὶ τοὺς τυράννους, δύνασθαι μὲν ἐν ταῖς πόλεσι σμικρότατον ὥσπερ νῦν δὴ ἔλεγον. οὐδὲν γὰρ ποιεῖν ὧν βούλονται ὡς ἔπος εἰπεῖν. ποιεῖν μέντοι ὅτι ἂν αὐτοῖς δόξῃ, βέλτιστον εἶναι. Πῶ. Οὐκοῦν τοῦτό ἐστι τὸ μέγα δύνασθαι; Σω. Οὐχ, ὥς γε φησὶ Πῶλος. Πῶ. Ἐγὼ οὔ φημι; φημὶ μὲν οὖν ἔγωγε. Σω. Μὰ τὸν Δί', οὐ σύ γε. ἐπεὶ τὸ μέγα δύνασθαι ἔφης ἀγαθὸν εἶναι τῷ δυναμένῳ. Πῶ. Φημὶ γὰρ οὖν. Σω. Ἀγαθὸν οὖν οἴει εἶναι ἐάν τις ποιῇ ταῦτα ἃ ἂν δοκῇ αὐτῷ βέλτιστα εἶναι νοῦν μὴ ἔχων, καὶ τοῦτο καλεῖς μέγα δύνασθαι; Πῶ. Οὐκ ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν ἀποδείξεις τοὺς ῥήτορας νοῦν ἔχοντας, καὶ τέχνην τὴν ῥητορικὴν ἀλλὰ μὴ κολακείαν, ἐμὲ ἐξελέγξας. εἰ δέ με ἐάσεις ἀνέλεγκτον, οἱ ῥήτορες οἱ ποιοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἃ δοκεῖ αὐτοῖς καὶ οἱ τύραννοι, οὐδὲν ἀγαθὸν τοῦτο κεκτήσονται. ἡ δὲ δύναμίς ἐστιν ὡς σὺ φῄς ἀγαθόν. τὸ δὲ ποιεῖν ἄνευ νοῦ ἃ δοκεῖ, καὶ σὺ ὁμολογεῖς κακὸν εἶναι, ἢ οὔ; Πῶ. Ἔγωγε. Σω. Πῶς ἂν οὖν οἱ ῥήτορες μέγα δύναιντο ἢ οἱ τύραννοι ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐὰν μὴ Σωκράτης ἐξελεγχθῇ ὑπὸ Πώλου, ὅτι ποιοῦσιν ἃ βούλονται; Πῶ. Οὗτος ἀνήρ. Σω. Οὔ φημι αὐτοὺς ποιεῖν ἃ βούλονται. ἀλλά μ' ἔλεγχε. Πῶ. Οὐκ ἄρτι ὡμολόγεις ποιεῖν ἃ δοκεῖ αὐτοῖς βέλτιστα εἶναι τούτου πρόσθεν; Σω. Καὶ γὰρ νῦν ὁμολογῶ. Πῶ. Οὐκοῦν ποιοῦσιν ἃ βούλονται; Σω. Οὔ φημι. Πῶ. Ποιοῦντες δὲ ἃ δοκεῖ αὐτοῖς; Σω. Φημί. Πῶ. Σχέτλια λέγεις καὶ ὑπερφυῆ ὦ Σώκρατες. Σω. Μὴ κατηγόρει ὦ λῷστε Πῶλε, ἵνα προσείπω σε κατὰ σέ. ἀλλ' εἰ μὲν ἔχεις ἐμὲ ἐρωτᾶν, ἐπίδειξον ὅ,τι ψεύδομαι. εἰ δὲ μή, αὐτὸς ἀποκρίνου. Πῶ. Ἀλλ' ἐθέλω ἀποκρίνεσθαι, ἵνα καὶ εἰδῶ ὅ,τι λέγεις. Σω. Πότερον οὖν σοι δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τοῦτο βούλεσθαι ὃ ἂν πράττωσιν ἑκάστοτε, ἢ ἐκεῖνο, οὗ ἕνεκα πράττουσι τοῦθ' ὃ πράττουσιν. οἷον οἱ τὰ φάρμακα πίνοντες παρὰ τῶν ἰατρῶν, πότερόν σοι δοκοῦσι τοῦτο βούλεσθαι ὅπερ ποιοῦσι πίνειν τὸ φάρμακον καὶ ἀλγεῖν, ἢ ἐκεῖνο τὸ ὑγιαίνειν, οὗ ἕνεκα πίνουσι; Πῶ. Δῆλον ὅτι τὸ ὑγιαίνειν, οὗ ἕνεκα πίνουσιν. Σω. Οὐκοῦν καὶ οἱ πλέοντές τε καὶ τὸν ἄλλον χρηματισμὸν χρηματιζόμενοι, οὐ τοῦτό ἐστιν ὃ βούλονται, ὃ ποιοῦσιν ἑκάστοτε. τίς γὰρ βούλεται πλεῖν τε καὶ κινδυνεύειν καὶ πράγματ' ἔχειν; ἀλλ' ἐκεῖνο οἶμαι οὗ ἕνεκα πλέουσι, πλουτεῖν. πλούτου γὰρ ἕνεκα πλέουσι. Πῶ. Πάνυ γε. Σω. Ἄλλο τι οὖν; οὕτω καὶ περὶ πάντων ἐάν τις τι πράττῃ ἕνεκά του, οὐ τοῦτο βούλεται ὃ πράττει, ἀλλ' ἐκεῖνο οὗ ἕνεκα πράττει. Πῶ. Ναί. Σω. Ἆρ' οὖν ἐστί τι τῶν ὄντων, ὃ οὐχί ἤτοι ἀγαθόν γ' ἐστίν, ἢ κακόν, ἢ μεταξὺ τούτων οὔτε ἀγαθόν, οὔτε κακόν; Πῶ. Πολλὴ ἀνάγκη ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν λέγεις εἶναι ἀγαθὸν μέν, σοφίαν τε καὶ ὑγίειαν, καὶ πλοῦτον, καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα. κακὰ δὲ τἀναντία τούτων; Πῶ. Ἔγωγε. Σω. Τὰ δὲ μήτε ἀγαθά, μήτε κακά, ἆρα τοιάδε λέγεις, ἃ ἐνίοτε μὲν μετέχει τοῦ ἀγαθοῦ, ἐνίοτε δὲ τοῦ κακοῦ, ἐνίοτε δὲ οὐδετέρου. οἷον καθῆσθαι καὶ βαδίζειν, καὶ τρέχειν, καὶ πλεῖν. καὶ οἷον αὖ λίθους καὶ ξύλα, καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα; οὐ ταῦτα λέγεις, ἢ ἄλλ' ἄττα καλεῖς τὰ μήτε ἀγαθὰ μήτε κακά; Πῶ. Οὔκ, ἀλλὰ ταῦτα. Σω. Πότερον οὖν τὰ μεταξὺ ταῦτα, ἕνεκεν τῶν ἀγαθῶν πράττουσιν ὅταν πράττωσιν, ἢ τἀγαθὰ τῶν μεταξύ.

ταξύ.

ταξύ. Πῶ. Τὰ μεταξὺ δή που τῶν ἀγαθῶν. Σω. Τὸ ἀγαθὸν ἄρα διώκοντες, καὶ βαδίζομεν ὅταν βαδίζωμεν, οἰόμενοι βέλτιον εἶναι. καὶ τὸ ἐναντίον ἕσταμεν ὅταν ἑστῶμεν τοῦ αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ οὔ; Πῶ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἀποκτίννυμεν, εἴ τινα ἀποκτίννυμεν, καὶ ἐκβάλλομεν, καὶ ἀφαιρούμεθα χρήματα, οἰόμενοι ἄμεινον εἶναι ἡμῖν ταῦτα ποιεῖν, ἢ μή; Πῶ. Πάνυ γε. Σω. Ἕνεκ' ἄρα τοῦ ἀγαθοῦ πάντα ταῦτα ποιοῦσιν οἱ ποιοῦντες. Πῶ. Φημί. Σω. Οὐκοῦν ὡμολογήσαμεν ἃ ἕνεκά του ποιοῦμεν, μὴ ἐκεῖνα βούλεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνο, οὗ ἕνεκα ταῦτα ποιοῦμεν; Πῶ. Μάλιστα. Σω. Οὐκ ἄρα σφάττειν βουλόμεθα, οὐδ' ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων, οὐδὲ χρήματα ἀφαιρεῖσθαι ἁπλῶς οὕτως. ἀλλ' ἐὰν μὲν ὠφέλιμα ᾖ ταῦτα, βουλόμεθα πράττειν αὐτά. βλαβερὰ δὲ ὄντα, οὐ βουλόμεθα. τὰ γὰρ ἀγαθὰ βουλόμεθα ὡς φὴς σύ. τὰ δὲ μήτε ἀγαθά, μήτε κακά, οὐ βουλόμεθα. οὐδὲ τὰ κακά. ἦ γὰρ ἀληθῆ σοι δοκῶ λέγειν ὦ Πῶλε, ἢ οὔ; τί οὐκ ἀποκρίνῃ; Πῶ. Ἀληθῆ. Σω. Οὐκοῦν εἴπερ ταῦτα ὁμολογοῦμεν, ἤν τις ἀποκτείνῃ τινά, ἢ ἐκβάλλῃ ἐκ πόλεως, ἢ ἀφαιρῆται χρήματα, εἴτε τύραννος ὢν εἴτε ῥήτωρ, οἰόμενος εἶναι αὐτῷ ἄμεινον, τυγχάνῃ δὲ ὂν κάκιον, οὗτος δή που ποιεῖ ἃ δοκεῖ αὐτῷ. ἦ γάρ; Πῶ. Ναί. Σω.

Ἆρ' οὖν καὶ ἃ βούλεται, εἴπερ τυγχάνει ταῦτα κακὰ ὄντα; τί οὐκ ἀποκρίνῃ; Πῶ. Ἀλλ' οὔ μοι δοκεῖ ποιεῖν ἃ βούλεται. Σω. Ἔστιν οὖν ὅπως ὁ τοιοῦτος μέγα δύναται ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, εἴπερ ἐστὶ τὸ μέγα δύνασθαι ἀγαθόν τι κατὰ τὴν σὴν ὁμολογίαν; Πῶ. Οὐκ ἔστιν. Σω. Ἀληθῆ ἄρα ἐγὼ ἔλεγον, λέγων ὅτι ἔστιν ἄνθρωπον ποιοῦντα ἐν πόλει ἃ δοκεῖ αὐτῷ, μὴ μέγα δύνασθαι, μηδὲ ποιεῖν ἃ βούλεται. Πῶ.

Ὡς δὴ σὺ ὦ Σώκρατες, οὐκ ἂν δέξαιο ἐξεῖναί σοι ποιεῖν ὅτι δοκεῖ σοι ἐν τῇ πόλει μᾶλλον ἢ μή, οὐδὲ ζηλοῖς ὅταν ἴδῃς τινὰ ἢ ἀποκτείναντα ὃν ἔδοξεν αὐτῷ, ἢ ἀφελόντα χρήματα, ἢ δήσαντα; Σω. Δικαίως λέγεις ἢ ἀδίκως. Πῶ. Ὁπότερ' ἂν ποιῇ, οὐκ ἀμφοτέρως ζηλωτόν ἐστιν; Σω. Εὐφήμει ὦ Πῶλε.

Πῶ. Τί δή; Σω. Ὅτι οὐ χρὴ οὔτε τοὺς ἀζηλώτους ζηλοῦν, οὔτε τοὺς ἀθλίους, ἀλλ' ἐλεεῖν. Πῶ. Τί δὲ οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν περὶ ὧν ἐγὼ λέγω τῶν ἀνθρώπων; Σω. Πῶς γὰρ οὔ; Πῶ. Ὅς τις οὖν ἀποκτίννυσιν ὃν ἂν δόξῃ αὐτῷ δικαίως ἀποκτιννύς, ἄθλιος δοκεῖ σοι καὶ ἐλεεινός; Σω. Οὐκ ἔμοιγε. οὐδὲ μέντοι ζηλωτός. Πῶ. Οὐκ ἄρτι ἄθλιον ἔφησθα εἶναι; Σω. Τὸν ἀδίκως γε ὦ ἑταῖρε ἀποκτείναντα καὶ ἐλεεινόν γε πρός. τὸν δὲ δικαίως, ἀζήλωτον. Πῶ. Ἦ που ὅ γε ἀποθνήσκων ἀδίκως, ἐλεεινός τε καὶ ἄθλιός ἐστιν; Σω. Ἧττον ἢ ὁ ἀποκτιννὺς ὦ Πῶλε, καὶ ἧττον ἢ ὁ δικαίως ἀποθνήσκων. Πῶ. Πῶς δῆτα ὦ Σώκρατες; Σω. Οὕτως, ὡς μέγιστον τῶν κακῶν τυγχάνει ὂν τὸ ἀδικεῖν; Πῶ. Ἦ γὰρ τοῦτο μέγιστον; οὐ τὸ ἀδικεῖσθαι μεῖζον; Σω. Ἥκιστά γε. Πῶ. Σὺ ἄρα βούλοιο ἂν ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἀδικεῖν; Σω. Βουλοίμην μὲν ἂν ἔγωγε οὐδέτερα. εἰ δ' ἀναγκαῖον εἴη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἑλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν. Πῶ. Σὺ ἄρα οὐκ ἂν δέξαιο τυραννεῖν; Σω. Οὔκ. εἰ τὸ τυραννεῖν γε λέγεις, ὅπερ ἐγώ.

Πῶ. Ἀλλ' ἔγωγε τοῦτο λέγω ὅπερ ἄρτι, ἐξεῖναι ἐν τῇ πόλει, ὃ ἂν δοκῇ αὐτῷ, ποιεῖν τοῦτο, καὶ ἀποκτιννύντι καὶ ἐκβάλλοντι καὶ πάντα πράττοντι κατὰ τὴν αὐτοῦ δόξαν. Σω. Ὦ μακάριε. ἐμοῦ δὴ λέγοντος τῷ λόγῳ ἐπιλαβοῦ. εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν ἀγορᾷ πληθούσῃ, λαβὼν ὑπὸ μάλης ἐγχειρίδιον λέγοιμι πρὸς σέ, ὅτι ὦ Πῶλε, ἐμοὶ δύναμίς τις καὶ τυραννὶς θαυμασία ἄρτι προσγέγονεν. ἐὰν γὰρ ἄρα ἐμοὶ δόξῃ τινὰ τουτωνὶ τῶν ἀνθρώπων ὧν σὺ ὁρᾷς, αὐτίκα μάλα δεῖν τεθνάναι, τεθνήξεται οὗτος ὃν ἂν δόξῃ. κἄν τινα δόξῃ μοι τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεαγῆναι δεῖν, κατεαγὼς ἔσται αὐτίκα μάλα. κἂν θοιμάτιον διεσχίσθαι, διεσχισμένον ἔσται, οὕτω μέγα ἐγὼ δύναμαι ἐν τῇδε τῇ πόλει. εἰ οὖν ἀπιστοῦντί σοι δείξαιμι τὸ ἐγχειρίδιον, ἴσως ἂν εἴποις ἰδών, ὅτι ὦ Σώκρατες, οὕτω μὲν πάντες ἂν μέγα δύναιντο. ἐπεὶ κἂν ἐμπρησθείη οἰκία τούτῳ τῷ τρόπῳ ἥν τινα ἄν σοι δοκῇ, καὶ τά γε Ἀθηναίων νεώρια, καὶ αἱ τριήρεις, καὶ τὰ πλοῖα πάντα, καὶ τὰ δημόσια, καὶ τὰ ἴδια. ἀλλ' οὐκ ἄρα τοῦτ' ἐστὶ τὸ μέγα δύνασθαι, τὸ ποιεῖν ἃ δοκεῖ αὐτῷ. ἢ δοκεῖ σοι;

Πῶ. Οὐ δῆτα οὕτω γε. Σω. Ἔχεις οὖν εἰπεῖν διότι μέμφῃ τὴν τοιαύτην δύναμιν; Πῶ. Ἔγωγε.

Σω. Τί δή; λέγε. Πῶ. Ὅτι ἀναγκαῖον τὸν οὕτω πράττοντα ζημιοῦσθαι ἐστί. Σω. Τὸ δὲ ζημιοῦσθαι οὐ κακόν; Πῶ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν ὦ θαυμάσιε τὸ μέγα δύνασθαι πάλιν αὖ σοι φαίνεται, ἐὰν μὲν πράττοντι ἃ δοκεῖ, ἕπηται τὸ ὠφελίμως πράττειν, ἀγαθόν τε εἶναι. καὶ τοῦτο ὡς ἔοικεν ἐστὶ τὸ μέγα δύνασθαι. εἰ δὲ μή, κακὸν καὶ σμικρὸν δύνασθαι. σκεψώμεθα δὲ καὶ τόδε. ἄλλό τι, ἢ ὁμολογοῦμεν ἐνίοτε μὲν ἄμεινον εἶναι ταῦτα ποιεῖν, ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀποκτιννύναι τε καὶ ἐξελαύνειν ἀνθρώπους καὶ ἀφαιρεῖσθαι χρήματα, ἐνίοτε δὲ οὔ; Πῶ. Πάνυ γε. Σω. Τοῦτο μὲν δὴ ὡς ἔοικε καὶ παρὰ σοῦ καὶ παρ' ἐμοῦ ὁμολογεῖται. Πῶ. Ναί. Σω. Πότε οὖν σὺ φὴς ἄμεινον εἶναι ταῦτα ποιεῖν; εἰπὲ τίνα ὅρον ὁρίζῃ. Πῶ. Σὺ μὲν οὖν ὦ Σώκρατες, ἀπόκριναι ταυτὸ τοῦτο. Σω. Ἐγὼ μὲν τοίνυν φημὶ ὦ Πῶλε εἴ σοι παρ' ἐμοῦ ἥδιόν ἐστιν ἀκούειν, ὅταν μὲν δικαίως τίς ταῦτα ποιῇ, ἄμεινον εἶναι. ὅταν δὲ ἀδίκως, κάκιον. Πῶ. Χαλεπόν γέ σε ἐλέγξαι ὦ Σώκρατες. ἀλλ' οὐχὶ κἂν παῖς σε ἐλέγξειεν, ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγεις; Σω. Πολλὴν ἄρα ἐγὼ τῷ παιδὶ χάριν ἕξω, ἴσην δὲ καὶ σοί, ἐάν με ἐξελέγξῃς, καὶ ἀπαλλάξῃς φλυαρίας. ἀλλὰ μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν. ἀλλ' ἔλεγχε. Πῶ. Ἀλλὰ μὴν ὦ Σώκρατες οὐδέν γέ σε δεῖ παλαιοῖς πράγμασιν ἐλέγχειν. τὰ γὰρ ἐχθὲς καὶ πρώην γεγονότα, ταῦτα ἱκανά σε ἐξελέγξαι ἐστί, καὶ ἀποδεῖξαι, ὡς πολλοὶ ἀδικοῦντες ἄνθρωποι, εὐδαίμονές εἰσι. Σω. Τὰ ποῖα ταῦτα; Πῶ. Ἀρχέλαον δή που τοῦτον

τὸν Περ-

τὸν Περδίκκου, ὁρᾷς ἄρχοντα Μακεδονίας; Σω. Εἰ δὲ μή, ἀλλ' ἀκούω γε. Πω. Εὐδαίμων οὖν σοι δοκεῖ εἶναι, ἢ ἄθλιος; Σω. Οὐκ οἶδα ὦ Πῶλε. οὐ γάρ πω συγγέγονα τῷ ἀνδρί. Πω. Τί δαί; συγγενόμενος ἂν γνοίης, ἄλλως δὲ αὐτόθεν οὐ γιγνώσκεις ὅτι εὐδαιμονεῖ; Σω. Μὰ Δί' οὐ δῆτα. Πω. Δῆλον δὴ ὦ Σώκρατες ὅτι οὐδὲ τὸν μέγαν βασιλέα γινώσκειν φήσεις εὐδαίμονα ὄντα. Σω. Καὶ ἀληθῆ γε ἐρῶ. οὐ γὰρ οἶδα παιδείας ὅπως ἔχει καὶ δικαιοσύνης. Πω. Τί δαί; ἐν τούτῳ πᾶσα ἡ εὐδαιμονία ἐστίν; Σω. Ὥς γε ἐγὼ λέγω ὦ Πῶλε. τὸν μὲν γὰρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ γυναῖκα, εὐδαίμονα εἶναί φημι. τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρόν, ἄθλιον. Πω. Ἄθλιος ἄρα οὗτός ἐστιν ὁ Ἀρχέλαος κατὰ τὸν σὸν λόγον; Σω. Εἴπερ γε ὦ φίλε ἄδικος. Πω. Ἀλλὰ μὲν δὴ πῶς οὐκ ἄδικος; ᾧ γε προσῆκε μὲν τῆς ἀρχῆς οὐδὲν ἣν νῦν ἔχει, ὄντι ἐκ γυναικός, ἣ ἦν δούλη Ἀλκέτου τοῦ Περδίκκου ἀδελφοῦ. καὶ κατὰ μὲν τὸ δίκαιον, δοῦλος ἦν Ἀλκέτου. καὶ εἰ ἐβούλετο τὰ δίκαια ποιεῖν, ἐδούλευεν ἂν Ἀλκέτῃ, καὶ ἦν εὐδαίμων κατά γε τὸν σὸν λόγον. νῦν δὲ θαυμασίως ὡς ἄθλιος γέγονεν, ἐπεὶ τὰ μέγιστα ἠδίκηκεν. ὅς γε πρῶτον μὲν τοῦτον αὐτὸν τὸν δεσπότην καὶ θεῖον μεταπεμψάμενος, ὡς ἀποδώσων τὴν ἀρχὴν ἣν Περδίκκας αὐτὸν ἀφείλετο, ξενίσας καὶ καταμεθύσας, αὐτόν τε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον, ἀνεψιὸν αὐτοῦ, σχεδὸν ἡλικιώτην, ἐμβαλὼν εἰς ἅμαξαν, νύκτωρ ἐξαγαγὼν, ἀπέσφαξέ τε καὶ ἠφάνισεν ἀμφοτέρους. καὶ ταῦτα ἀδικήσας, ἔλαθεν ἑαυτὸν ἀθλιώτατος γενόμενος. καὶ οὐ μετεμελήσεν αὐτῷ. ἀλλ' ὀλίγον ὕστερον, τὸν ἀδελφὸν, τὸν γνήσιον τοῦ Περδίκκου υἱὸν, παῖδα ὡς ἑπτέτη, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγίγνετο κατὰ τὸ δίκαιον, οὐκ ἐβουλήθη εὐδαίμων γενέσθαι δικαίως ἐκθρέψας καὶ ἀποδοὺς τὴν ἀρχὴν ἐκείνῳ. ἀλλ' εἰς φρέαρ ἐμβαλὼν καὶ ἀποπνίξας, πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Κλεοπάτραν, χῆνα ἔφη διώκοντα ἐμπεσεῖν καὶ ἀποθανεῖν. τοιγάρτοι νῦν, ἅτε μέγιστα ἠδικηκὼς τῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ἀθλιώτατός ἐστι πάντων Μακεδόνων, ἀλλ' οὐκ εὐδαιμονέστατος. καὶ ἴσως ἔστιν ὅστις Ἀθηναίων ἀπὸ σοῦ ἀρξάμενος, δέξαιτ' ἂν ἄλλος ὁστισοῦν Μακεδόνων γενέσθαι μᾶλλον ἢ Ἀρχέλαος; Σω. Καὶ κατ' ἀρχὰς τῶν λόγων ὦ Πῶλε, ἔγωγέ σε ἐπῄνεσα, ὅτι μοι δοκεῖς εὖ πρὸς τὴν ῥητορικὴν πεπαιδεῦσθαι, τοῦ δὲ διαλέγεσθαι ἠμεληκέναι. καὶ νῦν ἄλλο τι οὗτός ἐστιν ὁ λόγος, ᾧ με καὶ ἂν παῖς ἐξελέγξειε, καὶ ἐγὼ ὑπὸ σοῦ νῦν ὡς σὺ οἴει ἐξελήλεγμαι τούτῳ τῷ λόγῳ, φάσκων τὸν ἀδικοῦντα οὐκ εὐδαίμονα εἶναι. πόθεν ὦ 'γαθέ; καὶ μὴν οὐδέν γε σοι τούτων ὁμολογῶ ὧν σὺ φῄς. Πω. Οὐ γὰρ ἐθέλεις. ἐπεὶ δοκεῖ γέ σοι ὡς ἐγὼ λέγω. Σω. Ὦ μακάριε, ῥητορικῶς γάρ με ἐπιχειρεῖς ἐλέγχειν. ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἡγούμενοι ἐλέγχειν. καὶ γὰρ ἐκεῖ οἱ ἕτεροι τοὺς ἑτέρους δοκοῦσιν ἐλέγχειν, ἐπειδὰν τῶν λόγων ὧν ἂν λέγωσι μάρτυρας πολλοὺς παρέχωνται καὶ εὐδοκίμους. ὁ δὲ τἀναντία λέγων, ἕνα τινὰ παρέχηται ἢ μηδένα. οὗτος δὲ ὁ ἔλεγχος, οὐδενὸς ἄξιός ἐστι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. ἐνίοτε γὰρ καὶ καταψευδομαρτυρηθείη τις ὑπὸ πολλῶν καὶ δοκούντων εἶναί τι. καὶ νῦν περὶ ὧν σὺ λέγεις, ὀλίγου σοι πάντες συμφήσουσι ταῦτα Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξένοι, καὶ ἐὰν βούλῃ κατ' ἐμοῦ μάρτυρας παρέχεσθαι, ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγω, μαρτυρήσουσί σοι, ἐὰν μὲν βούλῃ Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ οἱ ἀδελφοὶ μετ' αὐτοῦ. ὧν οἱ τρίποδες οἱ ἐφεξῆς ἑστῶτές εἰσιν ἐν τῷ Διονυσίῳ. ἐὰν δὲ βούλῃ Ἀριστοκράτης ὁ Σκελλίου, οὗ αὖ ἐστιν ἐν Πυθοῖ τοῦτο τὸ καλὸν ἀνάθημα. ἐὰν δὲ βούλῃ ἡ Περικλέους ὅλη οἰκία, ἢ ἄλλη συγγένεια ἥν τινα ἂν βούλῃ τῶν ἐνθένδε ἐκλέξασθαι. ἀλλ' ἐγώ σοι εἷς ὢν οὐχ ὁμολογῶ. οὐ γάρ με σὺ ἀναγκάζεις. ἀλλὰ ψευδομάρτυρας πολλοὺς κατ' ἐμοῦ παρασχόμενος, ἐπιχειρεῖς ἐκβάλλειν με ἐκ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ἀληθοῦς. ἐγὼ δὲ ἂν μὴ σὲ αὐτὸν ἕνα ὄντα μάρτυρα παράσχωμαι, ὁμολογοῦντα περὶ ὧν λέγω, οὐδὲν οἶμαι ἄξιον λόγου πεπεράνθαι, περὶ ὧν ἂν ἡμῖν ὁ λόγος ᾖ. οἶμαι δὲ οὐδὲ σοί, ἐὰν μὴ ἐγώ σοι μαρτυρῶ εἷς ὢν μόνος, τοὺς δ' ἄλλους πάντας τούτους χαίρειν ἐᾷς. ἔστι μὲν οὖν οὗτός τις τρόπος ἐλέγχου, ὡς σύ τε οἴει καὶ ἄλλοι πολλοί. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὃν ἐγὼ αὖ οἶμαι. παραβαλόντες οὖν παρ' ἀλλήλους σκεψώμεθα, εἴ τι διοίσουσιν ἀλλήλων. καὶ γὰρ τυγχάνει περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν, οὐ πάνυ σμικρὰ ὄντα. ἀλλὰ σχεδόν τι ταῦτα περὶ ὧν εἰδέναι τε κάλλιστον, μὴ εἰδέναι τε αἴσχιστον. τὸ γὰρ κεφάλαιον αὐτῶν ἐστιν ἢ γιγνώσκειν, ἢ ἀγνοεῖν, ὅστις τε εὐδαίμων ἐστὶ, καὶ ὅστις μή. αὐτίκα πρῶτον περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστί, σὺ ἡγεῖ οἷόν τε εἶναι μακάριον ἄνδρα ἀδικοῦντά τε καὶ ἄδικον ὄντα. εἴπερ Ἀρχέλαον ἄδικον μὲν ἡγεῖ εἶναι, εὐδαίμονα δέ. ἄλλο τι ὡς οὕτω σου νομίζοντος διανοώμεθα; Πω. Πάνυ γε. Σω. Ἐγὼ δέ φημι ἀδύνατον. ἓν μὲν τουτὶ ἀμφισβητοῦμεν. εἶεν, ἀδικῶν δὲ δὴ εὐδαίμων ἔσται ἆρ' ἂν τυγχάνῃ δίκης τε καὶ τιμωρίας; Πω. Ἥκιστά γε. ἐπεὶ οὕτω γ' ἂν ἀθλιώτατος εἴη. Σω. Ἀλλ' ἐὰν ἄρα μὴ τυγχάνῃ δίκης ὁ ἀδικῶν, κατὰ τὸν σὸν λόγον εὐδαίμων ἔσται; Πω. Φημί. Σω. Κατὰ δέ γε τὴν ἐμὴν δόξαν ὦ Πῶλε ὁ ἀδικῶν τε καὶ ὁ ἄδικος, πάντως μὲν ἄθλιος. ἀθλιώτερος μέντοι, ἐὰν μὴ διδῷ δίκην, μηδὲ τυγχάνῃ τιμωρίας ἀδικῶν. ἧττον δὲ ἄθλιος ἐὰν διδῷ δίκην, καὶ τυγχάνῃ δίκης ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. Πω. Ἄτοπά γε ὦ Σώκρατες ἐπιχειρεῖς λέγειν. Σω. Πειράσομαι δέ γε καὶ σὲ ποιῆσαι ὦ ἑταῖρε ταὐτὰ ἐμοὶ λέγειν. φίλον γάρ σε ἡγοῦμαι. νῦν μὲν οὖν ἃ διαφερόμεθα, ταῦτ' ἐστί. σκόπει δὲ καὶ σύ. εἶπον ἐγώ που ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον εἶναι; Πω. Πάνυ γε. Σω. Σὺ δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι; Πω. Ναί. Σω. Καὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἀθλίους ἔφην εἶναι ἐγὼ καὶ ἐξηλέγχθην ὑπὸ σοῦ; Πω. Ναὶ μὰ Δία. Σω. Ὡς σὺ οἴει ὦ Πῶλε. Πω. Ἀληθῆ γε οἰόμενος ἴσως. Σω. Σὺ δέ γε εὐδαίμονας αὖ τοὺς ἀδικοῦντας, ἐὰν μὴ διδῶσι δίκην; Πω. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἐγὼ δὲ

αὐτοὺς

αὖ τοὺς ἀθλιωτάτους φημί, τοὺς δὲ διδόντας δίκην, ἧττον. βούλει καὶ τοῦτο ἐλέγχειν; Πῶ. Ἀλλ' ἔτι τοῦτ' ἐκείνου χαλεπώτερόν ἐστιν ὦ Σώκρατες ἐξελέγξαι. Σω. Οὐ δῆτα ὦ Πῶλε· ἀλλ' ἀδύνατον. τὸ γὰρ ἀληθὲς, οὐδέποτε ἐλέγχεται. Πῶ. Πῶς λέγεις; ἐὰν ἀδικῶν ἄνθρωπος ληφθῇ τυραννίδι ἐπιβουλεύων, καὶ ληφθεὶς στρεβλῶται, καὶ ἐκτέμνηται, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκάηται, καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ μεγάλας καὶ παντοδαπὰς λώβας αὐτός τε λωβηθεὶς, καὶ τοὺς αὑτοῦ ἐπιδὼν παῖδάς τε καὶ γυναῖκα τὸ ἔσχατον ἀνασταυρωθῇ, ἢ καταπιττωθῇ, οὗτος εὐδαίμων ἔσται. ἢ ἐὰν διαφυγὼν τύραννος καταστῇ, καὶ ἄρχων ἐν τῇ πόλει διαβιῷ, ποιῶν ὅ,τι ἂν βούληται, ζηλωτὸς ὢν καὶ εὐδαιμονιζόμενος ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων ξένων. ταῦτα λέγεις ἀδύνατον εἶναι ἐξελέγχειν; Σω. Μορμολύττῃ αὖ ὦ γενναῖε Πῶλε, καὶ οὐκ ἐλέγχεις. ἄρτι δὲ ἐμαρτύρου. ὅμως δὲ ὑπόμνησόν με σμικρόν, ἐὰν ἀδίκως ἐπιβουλεύων τυραννίδι εἶπες; Πῶ. Ἔγωγε. Σω. Εὐδαιμονέστερος μὲν τοίνυν οὐδέποτε ἔσται οὐδέτερος αὐτῶν, οὔτε ὁ κατειργασμένος τὴν τυραννίδα ἀδίκως, οὔτε ὁ δίκην διδούς. δυοῖν γὰρ ἀθλίοιν εὐδαιμονέστερος μὲν οὐκ ἂν εἴη. ἀθλιώτερος μέν τοι ὁ διαφυγὼν καὶ τυραννεύσας. τί τοῦτο ὦ Πῶλε γελᾷς; ἄλλο αὖ τοῦτο εἶδος ἐλέγχου ἐστὶν, ἐπειδάν τις τι εἴπῃ καταγελᾶν, ἐλέγχειν δὲ μή. Πῶ. Οὐκ οἴει ἐξεληλέγχθαι ὦ Σώκρατες ὅταν τοιαῦτα λέγῃς, ἃ οὐδεὶς ἂν φήσειεν ἀνθρώπων; ἐπεὶ ἐροῦ τινὰ τουτωνί. Σω. ὦ Πῶλε. οὐκ εἰμὶ τῶν πολιτικῶν, καὶ πέρυσι βουλεύειν λαχών. ἐπειδὴ ἡ φυλὴ ἐπρυτάνευε, καὶ ἔδει με ἐπιψηφίζειν, γέλωτα παρεῖχον, καὶ οὐκ ἠπιστάμην ἐπιψηφίζειν. μὴ οὖν μηδὲ νῦν με κέλευε ἐπιψηφίζειν τοὺς παρόντας. ἀλλ' εἰ μὴ ἔχεις τούτων βελτίω ἔλεγχον, ὅπερ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἐμοὶ ἐν τῷ μέρει παράδος, καὶ πείρασαι τοῦ ἐλέγχου, οἷον ἐγὼ οἶμαι δεῖν εἶναι. ἐγὼ γὰρ ὧν ἂν λέγω, ἕνα μὲν παρασχέσθαι μάρτυρα ἐπίσταμαι, αὐτὸν πρὸς ὃν ἄν μοι ὁ λόγος ᾖ. τοὺς δὲ πολλοὺς ἐῶ χαίρειν, καὶ ἕνα ἐπιψηφίζειν ἐπίσταμαι. τοῖς δὲ πολλοῖς οὐδὲ διαλέγομαι. ὅρα οὖν εἰ ἐθελήσαις ἐν τῷ μέρει διδόναι ἔλεγχον, ἀποκρινόμενος τὰ ἐρωτώμενα. ἐγὼ γὰρ δὴ οἶμαι, καὶ ἐμὲ καὶ σὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον ἡγεῖσθαι. καὶ τὸ μὴ διδόναι δίκην τοῦ διδόναι. Πῶ. Ἐγὼ δέ γε οὔτ' ἐμέ, οὔτ' ἄλλον ἀνθρώπων οὐδένα. ἐπεὶ σὺ δέξαι ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι, ἢ ἀδικεῖν; Σω. Καὶ σύ γ' ἂν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες. Πῶ. Πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' οὔτ' ἐγὼ οὔτε σύ. οὔτ' ἄλλος οὐδείς. Σω. Οὐκοῦν ἀποκρινῇ. Πῶ. Πάνυ μὲν οὖν. καὶ γὰρ ἐπιθυμῶ εἰδέναι ὅ,τί ποτ' ἐρεῖς. Σω. Λέγε δή μοι ἵν' εἰδῇς, ὥσπερ ἂν εἰ ἐξ ἀρχῆς σε ἠρώτων. πότερον δοκεῖ σοι ὦ Πῶλε κάκιον εἶναι τὸ ἀδικεῖν, ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι; Πῶ. Τὸ ἀδικεῖσθαι ἔμοιγε. Σω. Τί δαὶ δὴ αἴσχιον, πότερον τὸ ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι; ἀποκρίνου. Πῶ. Τὸ ἀδικεῖν. Σω. Οὐκοῦν καὶ κάκιον, εἴπερ αἴσχιον; Πῶ. Ἥκιστά γε. Σω. Μανθάνω. οὐ ταυτὸν ἡγῇ σὺ ὡς ἔοικας καλόν τε καὶ ἀγαθόν, κακὸν καὶ αἰσχρόν. Πῶ. Οὐ δῆτα. Σω. Τί δαὶ τόδε; τὰ καλὰ πάντα οἷον καὶ σώματα καὶ χρώματα, καὶ σχήματα καὶ φωνὰς καὶ ἐπιτηδεύματα, εἰς οὐδὲν ἀποβλέπων καλεῖς ἑκάστοτε καλά; οἷον πρῶτον τὰ σώματα τὰ καλά, οὐχὶ ἤτοι κατὰ τὴν χρείαν λέγεις καλὰ εἶναι. πρὸς ὃ ἂν ἕκαστον χρήσιμον ᾖ, πρὸς τοῦτο, ἢ κατὰ ἡδονήν τινα, ἐὰν ἐν τῷ θεωρεῖσθαι χαίρειν ποιῇ τοὺς θεωροῦντας; ἔχεις τι ἐκτὸς τούτων λέγειν περὶ σώματος κάλλους; Πῶ. Οὐκ ἔχω. Σω. Οὐκοῦν καὶ τἆλλα πάντα οὕτω καὶ σχήματα, καὶ χρώματα, ἢ διὰ ἡδονήν τινα, ἢ διὰ ὠφέλειαν, ἢ δι' ἀμφότερα καλὰ προσαγορεύεις; Πῶ. Ἔγωγε. Σω. Οὐ καὶ τὰς φωνάς, καὶ τὰ κατὰ τὴν μουσικὴν πάντα ὡσαύτως; Πῶ. Ναί. Σω. Καὶ μὴν τά γε κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, οὐ δήπου ἐκτὸς τούτων ἐστὶ τὰ καλά, τοῦ ὠφέλιμα εἶναι ἢ ἡδέα, ἢ ἀμφότερα; Πῶ. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.

Σω. Οὐκοῦν καὶ τὸ τῶν μαθημάτων κάλλος ὡσαύτως; Πῶ. Πάνυ γε, καὶ καλῶς γε νῦν ὁρίζῃ ὦ Σώκρατες, ἡδονῇ τε καὶ ἀγαθῷ ὁριζόμενος τὸ καλόν. Σω. Οὐκοῦν καὶ τὸ αἰσχρὸν τῷ ἐναντίῳ λύπῃ τε καὶ κακῷ; Πῶ. Ἀνάγκη. Σω. Ὅταν ἄρα δυοῖν καλοῖν θάτερον κάλλιον ᾖ, ἢ τῷ ἑτέρῳ τούτοιν, ἢ ἀμφοτέροις ὑπερβάλλον, κάλλιόν ἐστιν ἤτοι ἡδονῇ, ἢ ὠφελείᾳ, ἢ ἀμφοτέροις; Πῶ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ ὅταν δὲ δὴ δυοῖν αἰσχροῖν τὸ ἕτερον αἴσχιον ᾖ, ἤτοι λύπῃ, ἢ κακῷ ὑπερβάλλον αἴσχιον ἔσται, ἢ οὐκ ἀνάγκη; Πῶ. Ναί. Σω. Φέρε δὴ πῶς ἐλέγετο νῦν δή, περὶ τοῦ ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι οὐκ ἔλεγες τὸ μὲν ἀδικεῖσθαι κάκιον εἶναι, τὸ δὲ ἀδικεῖν αἴσχιον; Πῶ. Ἔλεγον. Σω. Οὐκοῦν εἴπερ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, ἤτοι λυπηρόν ἐστι, καὶ λύπῃ ὑπερβάλλον αἴσχιον ἂν εἴη ἢ κακῷ, ἢ ἀμφοτέροις. οὐ καὶ τοῦτο ἀνάγκη; Πῶ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Πρῶτον μὲν δὴ σκεψώμεθα. ἆρα λύπῃ ὑπερβάλλει τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, καὶ ἀλγοῦσι μᾶλλον οἱ ἀδικοῦντες ἢ οἱ ἀδικούμενοι; Πῶ. Οὐδαμῶς ὦ Σώκρατες τοῦτό γε.

Σω. Οὐκ ἄρα λύπῃ γε ὑπερέχει. Πῶ. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὴ λύπῃ, ἀμφοτέροις μὲν οὐκ ἂν ἔτι ὑπερβάλλοι. Πῶ. Οὐ φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν τῷ ἑτέρῳ λείπεται; Πῶ. Ναί. Σω. Τῷ κακῷ; Πῶ. Ἔοικεν. Σω. Οὐκοῦν κακῷ ὑπερβάλλον τὸ ἀδικεῖν κάκιον ἂν εἴη τοῦ ἀδικεῖσθαι; Πῶ. Δῆλον δὴ ὅτι. Σω. Ἄλλο τι οὖν; ὑπὸ μὲν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ σοῦ, ὡμολογεῖτο ἡμῖν ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ, αἴσχιον εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι; Πῶ. Ναί. Σω. Νῦν δέ γε κάκιον ἐφάνη; Πῶ. Ἔοικε. Σω. Δέξαιο οὖν ἂν σὺ μᾶλλον τὸ κάκιον καὶ τὸ αἴσχιον, ἀντὶ τοῦ ἧττον; μὴ ὄκνει ἀποκρί- ποκρίνασθαι ὦ Πῶλε. οὐδὲν γὰρ βλαβήσῃ, ἀλλὰ γενναίως τῷ λόγῳ ὥσπερ ἰατρῷ παρέχων, ἀποκρίνου. καὶ ἢ φάθι, ἢ μή, ἃ ἐρωτῶ. Πῶ. Ἀλλ' οὐκ ἂν δεξαίμην ὦ Σώκρατες. Σω. Ἄλλος δέ τις ἀνθρώ-

πων; Πω. Οὔ μοι δοκεῖ κατά γε τοῦτον τὸν λόγον. Σω. Ἀληθῆ ἄρα ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι οὔτ' ἂν ἐγὼ οὔτ' ἂν σὺ, οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς ἀνθρώπων δέξαιτ' ἂν μᾶλλον ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι. κάκιον γὰρ τυγχάνει ὄν. Πω. Φαίνεται. Σω. Ὁρᾷς οὖν ὦ Πῶλε, ὁ ἔλεγχος παρὰ τὸν ἔλεγχον παραβαλλόμενος, ὅτι οὐδὲν ἔοικεν; ἀλλὰ σοὶ μὲν οἱ ἄλλοι πάντες ὁμολογοῦσι πλὴν ἐμοῦ. ἐμοὶ δὲ σὺ ἐξαρκεῖς εἷς ὢν μόνος, καὶ ὁμολογῶν καὶ μαρτυρῶν. καὶ ἐγώ σε μόνον ἐπιψηφίζων, τοὺς ἄλλους ἐῶ χαίρειν. καὶ τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτως ἐχέτω. μετὰ τοῦτο δὲ περὶ οὗ τὸ δεύτερον ἠμφισβητήσαμεν, σκεψώμεθα. τὸ ἀδικοῦντα διδόναι δίκην, ἆρα μέγιστον τῶν κακῶν ἐστιν, ὡς σὺ ᾤου. ἢ μεῖζον τὸ μὴ διδόναι, ὡς αὖ ἐγὼ ᾤμην. σκοπώμεθα δὲ τῇδε. τὸ διδόναι δίκην, καὶ τὸ κολάζεσθαι δικαίως ἀδικοῦντα, ἆρα τὸ αὐτὸ καλεῖς; Πω.

Ἔγωγε. Σω. Ἔχεις οὖν λέγειν ὡς οὐχὶ τά γε δίκαια πάντα καλά ἐστι, καθόσον δίκαια; καὶ διασκεψάμενος εἰπέ. Πω. Ἀλλά μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Σκόπει δὲ καὶ τόδε. ἆρα εἴ τις τι ποιεῖ, ἀνάγκη τι εἶναι καὶ πάσχον ὑπὸ τούτου τοῦ ποιοῦντος; Πω. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ἆρα τοῦτο πάσχον ὃ τὸ ποιοῦν ποιεῖ, καὶ τοιοῦτον οἷον ποιεῖ τὸ ποιοῦν. λέγω δὲ τὸ τοιόνδε. εἴ τις τύπτει, ἀνάγκη τι τύπτεσθαι; Πω. Ἀνάγκη. Σω. Καὶ εἰ σφόδρα τύπτει, ἢ ταχὺ ὁ τύπτων, οὕτω καὶ τὸ τυπτόμενον τύπτεσθαι; Πω. Ναί. Σω. Τὸ τοιοῦτον ἄρα πάθος, τῷ τυπτομένῳ ἐστὶν οἷον ἂν τὸ τύπτον ποιῇ; Πω. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ εἰ καίει τις, ἀνάγκη τι καίεσθαι; Πω. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Καὶ εἰ σφόδρα γε καίει ἢ ἀλγεινῶς, οὕτω καίεσθαι τὸ καιόμενον, ὡς ἂν τὸ καῖον καίῃ; Πω. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ εἰ τέμνει τι, ὁ αὐτὸς λόγος; τέμνεται γάρ τι. Πω. Ναί. Σω. Καὶ εἰ μέγα γε ἢ βαθὺ τὸ τμῆμα ἢ ἀλγεινὸν, τοιοῦτον τμῆμα τέμνεται τὸ τεμνόμενον, οἷον τὸ τέμνον τέμνει. Πω. Φαίνεται. Σω. Συλλήβδην δὴ ὅρα εἰ ὁμολογεῖς ὃ ἄρτι ἔλεγον περὶ πάντων. οἷον ἂν ποιῇ τὸ ποιοῦν, τοιοῦτον τὸ πάσχον πάσχειν; Πω. Ἀλλ' ὁμολογῶ. Σω. Τούτων δὴ ὁμολογουμένων, τὸ δίκην διδόναι πότερον πάσχειν τί ἐστιν, ἢ ποιεῖν; Πω. Ἀνάγκη ὦ Σώκρατες πάσχειν. Σω. Οὐκοῦν ὑπό τινος ποιοῦντος; Πω. Πῶς γὰρ οὔ; ὑπό γε τοῦ κολάζοντος. Σω. Ὁ δὲ ὀρθῶς κολάζων δικαίως κολάζει; Πω. Ναί. Σω. Δίκαια ποιῶν, ἢ οὔ; Πω. Δίκαια. Σω. Οὐκοῦν ὁ κολαζόμενος δίκην διδοὺς, δίκαια πάσχει; Πω. Φαίνεται. Σω. Τὰ δὲ δίκαιά που καλὰ ὡμολόγηται; Πω. Πάνυ γε. Σω. Τούτων ἄρα ὁ μὲν ποιεῖ καλὰ, ὁ δὲ πάσχει ὁ κολαζόμενος; Πω. Ναί. Σω. Οὐκοῦν εἴπερ καλὰ, ἀγαθά, ἢ γὰρ ἡδέα, ἢ ὠφέλιμα; Πω. Ἀνάγκη. Σω. Ἀγαθὰ ἄρα πάσχει ὁ δίκην διδοὺς; Πω. Ἔοικεν. Σω. Ὠφελεῖται ἄρα; Πω. Ναί. Σω. Ἆρα ἥνπερ ἐγὼ ὑπολαμβάνω τὴν ὠφέλειαν, βελτίων τὴν ψυχὴν γίγνεται, εἴπερ δικαίως κολάζεται; Πω. Εἰκός γε. Σω. Κακίας ἄρα ψυχῆς ἀπαλλάττεται ὁ δίκην διδοὺς; Πω. Ναί. Σω. Ἆρα οὖν τοῦ μεγίστου ἀπαλλάττεται κακοῦ. ὧδε δὲ σκόπει. ἐν χρημάτων κατασκευῇ, ἀνθρώπου κακίαν ἄλλην τινὰ ἐνορᾷς, ἢ πενίαν; Πω. Οὐκ, ἀλλὰ πενίαν. Σω. Τί δ' ἐν σώματος κατασκευῇ. κακίαν ἂν φήσαις ἀσθένειαν εἶναι καὶ νόσον, καὶ αἶσχος, καὶ τὰ τοιαῦτα; Πω. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἐν ψυχῇ πονηρίαν ἡγῇ τινα εἶναι; Πω. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ταύτην οὖν οὐκ ἀδικίαν καλεῖς, καὶ ἀμαθίαν, καὶ δειλίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα; Πω. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν χρημάτων καὶ σώματος καὶ ψυχῆς, τριῶν ὄντων, τριττὰς εἴρηκας πονηρίας, πενίαν, νόσον, ἀδικίαν; Πω. Ναί. Σω. Τίς οὖν τούτων τῶν πονηριῶν αἰσχίστη; οὐχ ἡ ἀδικία, καὶ συλλήβδην ἡ τῆς ψυχῆς πονηρία; Πω. Πολύ γε. Σω. Εἰ δὲ αἰσχίστη, καὶ κακίστη; Πω. Πῶς ὦ Σώκρατες λέγεις; Σω. Ὡδί. ἀεὶ τὸ αἴσχιστον, ἤτοι λύπην μεγίστην παρέχον, ἢ βλάβην, ἢ ἀμφότερα, αἴσχιστόν ἐστιν ἐκ τῶν ὡμολογημένων ἐν τῷ ἔμπροσθεν; Πω. Μάλιστα. Σω. Αἴσχιστον δὲ ἀδικία καὶ σύμπασα ψυχῆς πονηρία, νῦν δὴ ὡμολόγηται ἡμῖν; Πω. Ὡμολόγηται γάρ. Σω. Οὐκοῦν ἢ ἀνιαρότατόν ἐστι καὶ ἀνίᾳ ὑπερβάλλον αἴσχιστον τοῦτ' ἐστὶν, ἢ βλάβῃ, ἢ ἀμφότερα; Πω. Ἀνάγκη. Σω. Ἆρ' οὖν ἀλγεινότερόν ἐστι τοῦ πένεσθαι καὶ κάμνειν, τὸ ἄδικον εἶναι καὶ ἀκόλαστον, καὶ δειλὸν καὶ ἀμαθῆ; Πω. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες ἀπὸ τούτων γε. Σω. Ὑπερφυεῖ τινι ἄρα ὡς μεγάλῃ βλάβῃ καὶ κακῷ θαυμασίῳ ὑπερβάλλουσα τἄλλα ἡ τῆς ψυχῆς πονηρία αἴσχιστόν ἐστι πάντων, ἐπειδὴ οὐκ ἀλγηδόνι γε ὡς ὁ σὸς λόγος. Πω. Φαίνεται. Σω. Ἀλλὰ μὴν πού τό γε μεγίστῃ βλάβῃ ὑπερβάλλον, μέγιστον ἂν κακὸν εἴη τῶν ὄντων; Πω. Ναί. Σω. Ἡ ἀδικία ἄρα καὶ ἡ ἀκολασία, καὶ ἡ ἄλλη τῆς ψυχῆς πονηρία, μέγιστον τῶν ὄντων κακόν ἐστι; Πω. Φαίνεται. Σω. Τίς οὖν τέχνη πενίας ἀπαλλάττει; οὐ χρηματιστική; Πω. Ναί. Σω. Τίς δὲ νόσου, οὐκ ἰατρική; Πω. Ἀνάγκη. Σω. Τίς δὲ πονηρίας καὶ ἀδικίας; εἰ μὴ οὕτως εὐπορεῖς, ὧδε σκόπει. ποῖ ἄγομεν, καὶ παρὰ τίνας τοὺς κάμνοντας τὰ σώματα; Πω. Παρὰ τοὺς ἰατροὺς ὦ Σώκρατες. Σω. Ποῖ δὲ τοὺς ἀδικοῦντας καὶ τοὺς ἀκολασταίνοντας; Πω. Παρὰ τοὺς δικαστὰς λέγεις. Σω. Οὐκοῦν δίκην δώσοντας; Πω. Φημί. Σω. Ἆρ' οὖν οὐ δικαιοσύνῃ τινὶ χρώμενοι κολάζουσιν οἱ ὀρθῶς κολάζοντες; Πω. Δῆλον δή. Σω. Χρηματιστικὴ μὲν ἄρα πενίας ἀπαλλάττει, ἰατρικὴ δὲ νόσου, δίκη δὲ ἀκολασίας καὶ ἀδικίας; Πω. Φαίνεται. Σω. Τί οὖν τούτων κάλλιστόν ἐστιν ὧν λέγεις; Πω. Τίνων λέγεις; Σω. Χρηματιστικῆς, ἰατρικῆς, δίκης; Πω. Πολὺ διαφέρει ὦ Σώκρατες ἡ δίκη. Σω. Οὐκοῦν αὖ ἤτοι ἡδονὴν πλείστην ποιεῖ, ἢ ὠφέλειαν, ἢ ἀμφότερα εἴπερ κάλλιστόν ἐστιν; Πω. Ναί. Σω. Ἆρ' οὖν τὸ ἰατρεύεσθαι ἡδύ ἐστι καὶ χαίρουσιν οἱ ἰατρευόμενοι; Πω. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.

Σω. Ἀλλ'

Σω. Ἀλλ᾽ ὠφέλιμόν γε. ἦ γάρ; Πῶ. Ναί. Σω. Μεγάλου γὰρ κακοῦ ἀπαλλάττεται, ὥστε λυσιτελεῖ ὑπομεῖναι τὴν ἀλγηδόνα καὶ ὑγιῆ εἶναι. Πῶ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἆρ᾽ οὖν οὕτως ἂν περὶ σῶμα εὐδαιμονέστατος ἄνθρωπος εἴη, ὁ ἰατρευόμενος, ἢ ὁ μηδὲ κάμνων ἀρχήν; Πῶ. Δῆλον ὅτι ὁ μὴ δὲ κάμνων.

Σω. Οὐ γὰρ τοῦτ᾽ ἦν εὐδαιμονία ὡς ἔοικε κακοῦ ἀπαλλαγή. ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν μὴ δὲ κτῆσις. Πῶ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Τί δὲ ἀθλιώτερος πότερος δυοῖν ἐχόντοιν κακὸν, εἴτ᾽ ἐν σώματι, εἴτ᾽ ἐν ψυχῇ, ὁ ἰατρευόμενος καὶ ἀπαλλαττόμενος τοῦ κακοῦ, ἢ ὁ μὴ ἰατρευόμενος, ἔχων δέ; Πῶ. Φαίνεταί μοι ὁ μὴ ἰατρευόμενος. Σω. Οὐκοῦν τὸ δίκην διδόναι, μεγίστου κακοῦ ἀπαλλαγὴ ἦν πονηρίας; Πῶ. Ἦν γάρ.

Σω. Σωφρονίζει γάρ που καὶ δικαιοτέρους ποιεῖ. καὶ ἰατρικὴ γίγνεται πονηρίας ἡ δίκη; Πῶ. Ναί.

Σω. Εὐδαιμονέστατος μὲν ἄρα ὁ μὴ ἔχων κακίαν ἐν τῇ ψυχῇ. ἐπειδὴ τοῦτο μέγιστον τῶν κακῶν ἐφάνη; Πῶ. Δῆλον δή. Σω. Δεύτερος δὲ δήπου ὁ ἀπαλλαττόμενος; Πῶ. Ἔοικεν. Σω. Οὗτος δ᾽ ἦν ὁ νουθετούμενός τε καὶ ἐπιπληττόμενος καὶ δίκην διδούς; Πῶ. Ναί. Σω. Κάκιστα ἄρα ζῇ ὁ ἔχων ἀδικίαν καὶ μὴ ἀπαλλαττόμενος; Πῶ. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν οὗτος τυγχάνει ὢν, ὃς ἂν τὰ μέγιστα ἀδικῶν καὶ χρώμενος μεγίστῃ ἀδικίᾳ, διαπράξηται ὥστε μήτε νουθετεῖσθαι, μήτε κολάζεσθαι, μήτε δίκην διδόναι, ὥσπερ σὺ φῂς Ἀρχέλαον παρεσκευάσθαι καὶ τοὺς ἄλλους τυράννους καὶ ῥήτορας καὶ δυνάστας;

Πῶ. Ἔοικε. Σω. Σχεδὸν γάρ που οὗτοι ὦ ἄριστε, τὸ αὐτὸ διαπεπραγμένοι εἰσὶν, ὥσπερ ἂν εἴ τις τοῖς μεγίστοις νοσήμασι συνισχόμενος, διαπράξαιτο μὴ διδόναι δίκην τῶν περὶ τὸ σῶμα ἁμαρτημάτων τοῖς ἰατροῖς, μὴ δὲ ἰατρεύεσθαι. φοβούμενος ὥσπερ ἂν εἰ παῖς, τὸ κάεσθαι καὶ τὸ τέμνεσθαι ὅτι ἀλγεινόν. ἢ οὐ δοκεῖ καί σοι οὕτως; Πῶ. Ἔμοιγε. Σω. Ἀγνοῶν γε ὡς ἔοικεν οἷόν ἐστιν ἡ ὑγίεια καὶ ἀρετὴ σώματος. κινδυνεύουσι γὰρ ἐκ τῶν νῦν ἡμῖν ὡμολογημένων, τοιοῦτόν τι ποιεῖν. καὶ οἱ τὴν δίκην φεύγοντες ὦ Πῶλε, τὸ ἀλγεινὸν αὐτοῦ καθορᾶν. πρὸς δὲ τὸ ὠφέλιμον, τυφλῶς ἔχειν, καὶ ἀγνοεῖν ὅσῳ ἀθλιώτερόν ἐστι μὴ ὑγιοῦς σώματος, μὴ ὑγιεῖ ψυχῇ συνοικεῖν, ἀλλὰ σαθρᾷ καὶ ἀδίκῳ, καὶ ἀνοσίῳ. ὅθεν καὶ πᾶν ποιοῦσιν, ὥστε δίκην μὴ διδόναι, μὴ δ᾽ ἀπαλλάττεσθαι τοῦ μεγίστου κακοῦ, καὶ χρήματα παρασκευαζόμενοι καὶ φίλους, καὶ ὅπως ἂν ὦσιν ὡς πιθανώτατοι λέγειν. εἰ δὲ ἡμεῖς ἀληθῆ ὡμολογήκαμεν ὦ Πῶλε, ἆρ᾽ αἰσθάνῃ τὰ συμβαίνοντα ἐκ τοῦ λόγου, ἢ βούλει συλλογισώμεθα αὐτά; Πῶ. Εἰ μή σοι γε ἄλλως δοκεῖ. Σω. Ἆρ᾽ οὖν συμβαίνει μέγιστον κακὸν ἡ ἀδικία καὶ τὸ ἀδικεῖν; Πῶ. Φαίνεταί γε. Σω. Καὶ μὴν ἀπαλλαγή γε ἐφάνη τούτου τοῦ κακοῦ τὸ δίκην διδόναι; Πῶ. Κινδυνεύει. Σω. Τὸ δέ γε μὴ διδόναι, ἐμμονὴ τοῦ κακοῦ; Πῶ. Ναί. Σω. Δεύτερον ἄρα ἐστὶ τῶν κακῶν μεγέθει τὸ ἀδικεῖν. τὸ δὲ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην, πάντων μέγιστόν τε καὶ πρῶτον κακῶν πέφυκεν. Πῶ. Ἔοικεν. Σω. Ἆρ᾽ οὖν οὐ περὶ τούτου ὦ φίλε ἠμφισβητήσαμεν; σὺ μὲν τὸν Ἀρχέλαον εὐδαιμονίζων, τὸν τὰ μέγιστα ἀδικοῦντα καὶ δίκην οὐδεμίαν διδόντα. ἐγὼ δὲ τοὐναντίον οἰόμενος, εἴτ᾽ Ἀρχέλαος, εἴτ᾽ ἄλλος ἀνθρώπων ὁστισοῦν μὴ δίδωσι δίκην ἀδικῶν, τούτῳ προσήκειν ἀθλίῳ εἶναι διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ ἀεὶ τὸν ἀδικοῦντα τοῦ ἀδικουμένου ἀθλιώτερον εἶναι, καὶ τὸν μὴ διδόντα δίκην τοῦ διδόντος. οὐ ταῦτ᾽ ἦν τὰ ὑπ᾽ ἐμοῦ λεγόμενα; Πῶ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ἀποδέδεικται ὅτι ἀληθῆ ἐλέγετο; Πῶ. Φαίνεται.

Σω. Εἶεν. εἰ οὖν δὴ ταῦτα ἀληθῆ ὦ Πῶλε, τίς ἡ μεγάλη χρεία ἐστὶ τῆς ῥητορικῆς, δεῖ μὲν γὰρ δὴ ἐκ τῶν νῦν ὡμολογημένων, αὐτὸν ἑαυτὸν μάλιστα φυλάττειν ὅπως μὴ ἀδικήσῃ, ὡς ἱκανὸν κακὸν ἕξοντα. οὐ γάρ;

Πῶ. Πάνυ γε. Σω. Ἐὰν δέ γε ἀδικήσῃ ἢ αὐτὸς, ἢ ἄλλος τις ὧν ἂν κήδηται, αὐτὸν ἑκόντα ἰέναι ἐκεῖσε ὅπου ὡς τάχιστα δώσει δίκην περὶ τὸν δικαστὴν, ὥσπερ περὶ τὸν ἰατρὸν σπεύδοντα. ὅπως μὴ ἐγχρονισθὲν τὸ νόσημα τῆς ἀδικίας, ὕπουλον τὴν ψυχὴν ποιήσῃ καὶ ἀνίατον, ἢ πῶς λέγομεν ὦ Πῶλε, εἴπερ τὰ πρότερον μένει ἡμῖν ὁμολογήματα. οὐκ ἀνάγκη ταῦτα ἐκείνοις, οὕτω μὲν συμφωνεῖν, ἄλλως δὲ μή;

Πῶ. Τί γὰρ δὴ φῶμεν ὦ Σώκρατες, ἐπὶ μὲν ἄρα τὸ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῆς ἀδικίας τῆς αὐτοῦ, ἢ γονέων, ἢ ἑταίρων, ἢ παίδων, ἢ πατρίδος ἀδικούσης, οὐ χρήσιμον οὐδὲν ἡ ῥητορικὴ ἡμῖν ὦ Πῶλε, εἰ μή εἴ τις ὑπολάβοι ἐπὶ τοὐναντίον. κατηγορεῖν δεῖν, μάλιστα μὲν ἑαυτοῦ, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἄλλων, ὃς ἂν ἀεὶ τῶν φίλων τυγχάνῃ ἀδικῶν, καὶ μὴ ἀποκρύπτεσθαι. ἀλλ᾽ εἰς τὸ φανερὸν ἄγειν τὸ ἀδίκημα ἵνα δῷ δίκην, καὶ ὑγιὴς γένηται. ἀναγκάζειν δὲ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, μὴ ἀποδειλιᾶν, ἀλλὰ παρέχειν μύσαντα καὶ ἀνδρείως, ὥσπερ τέμνειν καὶ κάειν ἰατρῷ. τὸ ἀγαθὸν, καὶ καλὸν διώκοντα, μὴ ὑπολογιζόμενον τὸ ἀλγεινόν. ἐὰν μέν γε πληγῶν ἄξια ἠδικηκὼς ᾖ, τύπτειν παρέχοντα. ἐὰν δὲ δεσμοῦ δεῖν. ἐὰν δὲ ζημίας, ἀποτίνοντα. ἐὰν δὲ φυγῆς, φεύγοντα. ἐὰν δὲ θανάτου, ἀποθνήσκοντα αὐτὸν πρῶτον κατήγορον ὄντα καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων. καὶ μὴ φειδόμενον. ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῦτο χρώμενον τῇ ῥητορικῇ, ὅπως ἂν καταδήλων γιγνομένων τῶν ἀδικημάτων, ἀπαλλάττωνται τοῦ μεγίστου κακοῦ, ἀδικίας. φῶμεν οὕτως ἢ μὴ φῶμεν ὦ Πῶλε; Πῶ. Ἄτοπα μὲν ὦ Σώκρατες ἔμοιγε δοκεῖ. τοῖς μέντοι πρόσθεν ἴσως σοι ὁμολογεῖται. Σω. Οὐκοῦν ἢ κἀκεῖνα λυτέον, ἢ τάδε ἀνάγκη συμβαίνειν; Πῶ. Ναὶ τοῦτό γε οὕτως ἔχει.

Σω. Τοὐναντίον δέ γε αὖ μεταβαλόντα, εἰ ἄρα δεῖ τινα κακῶς ποιεῖν εἴτ᾽ ἐχθρὸν, εἴτε ὁντινοῦν, ἐὰν μόνον μὴ ἀδικῆται αὐτὸς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. τοῦτο μὲν γὰρ εὐλαβητέον. ἐὰν δὲ ἄλλον ἀδικῇ ὁ ἐχθρὸς, παντὶ τρόπῳ παρασκευαστέον καὶ πράττοντα καὶ λέγοντα ὅπως μὴ διδῷ δίκην, μὴ δὲ ἔλθῃ περὶ τὸν δικαστήν. ἐὰν

 δὲ ἔλθῃ,

δὲ ἔλθῃ, μηχανητέον ὅπως ἂν διαφύγῃ καὶ μὴ δῷ δίκην ὁ ἐχθρός. ἀλλ' ἐάν τε χρυσίον ᾖ ἡρπακὼς πολύ, μὴ ἀποδιδῷ τοῦτο, ἀλλ' ἔχων, ἀναλίσκηται καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἑαυτοῦ, ἀδίκως καὶ ἀθέως. ἐάν τε θανάτου ἄξια ἠδικηκὼς ᾖ, ὅπως μὴ ἀποθανῆται. μάλιστα μὲν, μηδέποτε. ἀλλ' ἀθάνατος ἔσται πονηρὸς ὤν. εἰ δὲ μή, ὅπως ὡς πλεῖστον χρόνον βιώσεται τοιοῦτος ὤν. ἐπὶ τὰ τοιαῦτα ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Πῶλε ἡ ῥητορικὴ χρήσιμος εἶναι, ἐπεὶ τῷ γε μὴ μέλλοντι ἀδικεῖν, οὐ μεγάλη τίς μοι δοκεῖ ἡ χρεία αὐτῆς εἶναι. εἰ δὴ καὶ ἔστι τις χρεία, ὡς ἔν γε τοῖς πρόσθεν οὐδαμῇ ἐφάνη οὖσα. Καλ. Εἰπέ μοι ὦ Χαιρεφῶν, σπουδάζει ταῦτα Σωκράτης ἢ παίζει; Χαι. Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ ὦ Καλλίκλεις ὑπερφυῶς σπουδάζειν. οὐδὲν μέντοι οἷον τὸ αὐτὸν ἐρωτᾶν. Καλ. Νὴ τοὺς θεούς, ἀλλ' ἐπιθυμῶ. εἰπέ μοι ὦ Σώκρατες, πότερόν σε φῶμεν νυνὶ σπουδάζοντα ἢ παίζοντα; εἰ μὲν γὰρ σπουδάζεις τε καὶ τυγχάνει ταῦτα ἀληθῆ ὄντα ἃ λέγεις, ἄλλο τι ἢ ἡμῶν ὁ βίος ἀνατετραμμένος ἂν εἴη τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάντα τὰ ἐναντία πράττομεν ὡς ἔοικεν, ἢ ἃ δεῖ;

Σω. ὦ Καλλίκλεις. εἰ μή τι ἦν τοῖς ἀνθρώποις πάθος, τοῖς μὲν ἄλλοτι, τοῖς δὲ ἄλλοτι, τὸ αὐτό, ἀλλά τις ἡμῶν ἴδιόν τι ἔπασχε πάθος ἢ οἱ ἄλλοι, οὐκ ἂν ἦν ῥᾴδιον ἐνδείξασθαι τῷ ἑτέρῳ τὸ αὑτοῦ πάθημα. λέγω δὲ νοήσας ὅτι ἐγώ τε καὶ σὺ νῦν τυγχάνομεν ταυτόν τι πεπονθότες, ἐρῶντε δύο ὄντε, δυοῖν ἑκάτερος. ἐγὼ μὲν Ἀλκιβιάδου τε τοῦ Κλεινίου, καὶ φιλοσοφίας. σὺ δὲ δυοῖν, τοῦ τε Ἀθηναίων δήμου, καὶ τοῦ Πυριλάμπους. αἰσθάνομαι οὖν σου ἑκάστοτε, καίπερ ὄντος δεινοῦ, ὅτι ὅπως ἂν ἀντιφῇ σου τὰ παιδικά, καὶ ὅπως ἂν φῇ ἔχειν, οὐ δυναμένου ἀντιλέγειν, ἀλλ' ἄνω καὶ κάτω μεταβαλλομένου. ἔν τε γὰρ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐάν τι σου λέγοντος ὁ δῆμος Ἀθηναίων μὴ φῇ οὕτως ἔχειν, μεταβαλλόμενος λέγεις ἃ ἐκεῖνος βούλεται. καὶ πρὸς τὸν Πυριλάμπους νεανίαν τὸν καλὸν τοῦτον, τοιαῦτα ἕτερα πέπονθας. τοῖς γὰρ τῶν παιδικῶν βουλήμασί τε καὶ λόγοις, οὐχ οἷός τ' εἶ ἐναντιοῦσθαι. ὥστε εἴ τίς σου λέγοντος ἑκάστοτε ἃ διὰ τούτους λέγεις θαυμάζοι ὡς ἄτοπά ἐστιν, ἴσως εἴποις ἂν αὐτῷ εἰ βούλοιο τἀληθῆ λέγειν, ὅτι εἰ μή τις παύσῃ τὰ σὰ παιδικὰ τούτων τῶν λόγων, οὐδὲ σὺ παύσῃ ποτὲ ταῦτα λέγων. νόμιζε τοίνυν καὶ παρ' ἐμοῦ χρῆναι ἕτερα τοιαῦτα ἀκούειν, καὶ μὴ θαύμαζε ὅτι ἐγὼ ταῦτα λέγω. ἀλλὰ τὴν φιλοσοφίαν τὰ ἐμὰ παιδικὰ παῦσον ταῦτα λέγουσαν. λέγει γὰρ ὦ φίλε ἑταῖρε, ἃ νῦν ἐμοῦ ἀκούεις. καί μοί ἐστι τῶν ἑτέρων παιδικῶν πολὺ ἧττον ἔμπληκτος. ὁ μὲν γὰρ Κλεινίειος οὗτος, ἄλλοτε ἄλλων ἐστὶ λόγων. ἡ δὲ φιλοσοφία, ἀεὶ τῶν αὐτῶν. λέγει δὲ ἃ σὺ νῦν θαυμάζεις. παρῆσθα δὲ καὶ αὐτὸς λεγομένοις. ἢ οὖν ἐκείνην ἐξέλεγξον, ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, ὡς οὐ τὸ ἀδικεῖν ἐστι καὶ ἀδικοῦντα δίκην μὴ διδόναι ἁπάντων ἔσχατον κακῶν, ἢ εἰ τοῦτο ἐάσεις ἀνέλεγκτον, μὰ τὸν κύνα τὸν Αἰγυπτίων θεόν, οὔ σοι ὁμολογήσει Καλλικλῆς ὦ Καλλίκλεις, ἀλλὰ διαφωνήσει ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ. καίτοι ἔγωγε οἶμαι ὦ βέλτιστε, καὶ τὴν λύραν μοι κρεῖττον εἶναι ἀνάρμοστόν τε καὶ διαφωνεῖν, καὶ χορὸν ᾧ χορηγοίην, καὶ πλείστους ἀνθρώπους μὴ ὁμολογεῖν μοι ἀλλ' ἐναντία λέγειν μᾶλλον, ἢ ἕνα ὄντα ἐμέ, ἐμαυτῷ ἀσύμφωνον εἶναι καὶ ἐναντία λέγειν. Καλ. ὦ Σώκρατες. δοκεῖς νεανιεύεσθαι ἐν τοῖς λόγοις, ὡς ἀληθῶς δημηγόρος ὤν. καὶ νῦν ταῦτα δημηγορεῖς. ταυτὸν παθόντος Πώλου πάθος, ὅπερ Γοργίου κατηγόρει πρὸς σὲ παθεῖν. ἔφη γάρ που Γοργίαν ἐρωτώμενον ὑπὸ σοῦ, ἐὰν ἀφίκηται παρ' αὐτὸν μὴ ἐπιστάμενος τὰ δίκαια, ὁ τὴν ῥητορικὴν βουλόμενος μαθεῖν εἰ διδάξει αὐτὸν ὁ Γοργίας, αἰσχυνθῆναι αὐτὸν καὶ φάναι διδάξειν, διὰ τὸ ἔθος τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἀγανακτοῖεν ἂν εἴ τις μὴ φαίη. διὰ δὴ ταύτην τὴν ὁμολογίαν, ἀναγκασθῆναι ἐναντία αὐτὸν αὑτῷ εἰπεῖν. σὲ δὲ αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶν, καί σου καταγελᾶν ὥς γέ μοι δοκεῖν ὀρθῶς τότε. νῦν δὲ πάλιν αὐτὸς ταυτὸν τοῦτο ἔπαθε. καὶ ἔγωγε κατ' αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἄγαμαι Πῶλον, ὅτι σοι συνεχώρησε τὸ ἀδικεῖν αἴσχιον εἶναι τοῦ ἀδικεῖσθαι. ἐκ ταύτης γὰρ αὖ τῆς ὁμολογίας αὐτὸς ὑπὸ σοῦ συμποδισθεὶς ἐν τοῖς λόγοις, ἐπεστομίσθη αἰσχυνθεὶς ἃ ἐνόει εἰπεῖν. σὺ γὰρ τῷ ὄντι ὦ Σώκρατες, εἰς τοιαῦτα ἄγεις φορτικὰ καὶ δημηγορικά. φάσκων τὴν ἀλήθειαν διώκειν, ἃ φύσει μὲν οὐκ ἔστι καλά. νόμῳ δέ. ὡς τὰ πολλὰ δὲ ταῦτα ἐναντία ἀλλήλοις ἐστίν, ἥτε φύσις καὶ ὁ νόμος. ἐὰν οὖν τις αἰσχύνηται καὶ μὴ τολμᾷ λέγειν ἅπερ νοεῖ, ἀναγκάζεται ἐναντία λέγειν. ὃ δὴ καὶ σὺ τοῦτο τὸ σοφὸν κατανενοηκώς, κακουργεῖς ἐν τοῖς λόγοις. ἐὰν μέν τις κατὰ νόμον λέγῃ, τὰ κατὰ φύσιν ὑπερωτῶν. ἐὰν δὲ τὰ τῆς φύσεως, τὰ τοῦ νόμου. ὥσπερ αὐτίκα ἐν τούτοις τῷ ἀδικεῖν τε καὶ τῷ ἀδικεῖσθαι, Πώλου τὸ κατὰ νόμον αἴσχιον λέγοντος, σὺ τὸν νόμον ἐδιώκαθες. φύσει μὲν γὰρ πᾶν αἴσχιόν ἐστιν ὅπερ καὶ κάκιον τὸ ἀδικεῖσθαι, νόμῳ δὲ τὸ ἀδικεῖν. οὐ δὲ γὰρ ἀνδρὸς τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ πάθημα τὸ ἀδικεῖσθαι, ἀλλὰ ἀνδραπόδου τινός. ᾧ κρεῖττόν τεθνάναι ἐστίν, ἢ ζῆν, ὅστις ἀδικούμενος καὶ προπηλακιζόμενος μὴ οἷός τέ ἐστιν αὐτὸς αὑτῷ βοηθεῖν, μηδὲ ἄλλῳ οὗ ἂν κήδηται. ἀλλ' οἶμαι οἱ τιθέμενοι τοὺς νόμους, οἱ ἀσθενεῖς ἄνθρωποί εἰσι καὶ οἱ πολλοί. πρὸς αὑτοὺς οὖν καὶ τὸ αὑτοῖς συμφέρον, τούς τε νόμους τίθενται, καὶ τοὺς ἐπαίνους ἐπαινοῦσι, καὶ τοὺς ψόγους ψέγουσιν. ἐκφοβοῦντές τε τοὺς ἐρρωμενεστέρους τῶν ἀνθρώπων, καὶ δυνατοὺς ὄντας πλέον ἔχειν, ἵνα μὴ αὐτῶν πλέον ἔχωσι, λέγουσιν ὡς αἰσχρὸν καὶ ἄδικον τὸ πλεονεκτεῖν. καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλέον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν. ἀγαπῶσι γὰρ οἶμαι αὐτοὶ ἂν τὸ ἴσον ἔχωσι φαυλότεροι ὄντες. διὰ ταῦτα δή, νόμῳ μὲν τοῦτο ἄδικον καὶ αἰσχρὸν λέγεται. τὸ πλέον ζητεῖν ἔχειν τῶν πολλῶν, καὶ ἀδικεῖν αὐτὸ καλοῦσιν. ἡ δέ γε οἶμαι φύσις αὐτή, ἀποφαίνει αὖ ὅτι δίκαιόν ἐστι τὸν ἀμείνω τοῦ χείρονος πλέον ἔχειν, καὶ τὸν δυνατώτερον τοῦ ἀδυνατωτέρου. δηλοῖ δὲ ταῦτα πολλαχοῦ ὅτι οὕτως ἔχει, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ὅλαις ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς

γένεσιν,

γένεσιν, ὅτι οὕτω τὸ δίκαιον κέκριται, τὸν κρείττω τοῦ ἥττονος ἄρχειν καὶ πλέον ἔχειν. ἐπεὶ ποίῳ δικαίῳ χρώμενος Ξέρξης, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσεν, ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Σκύθας, ἢ ἄλλα μυρία ἄν τις ἔχοι τοιαῦτα λέγειν. ἀλλ' οἶμαι οὗτοι κατὰ φύσιν τὴν τοῦ δικαίου ταῦτα πράττουσι, καὶ ναὶ μὰ Δία κατὰ νόμον γε τὸν τῆς φύσεως. οὐ μέντοι ἴσως κατὰ τοῦτον ὃν ἡμεῖς τιθέμεθα, πλάττοντες τοὺς βελτίστους καὶ ἐρρωμενεστάτους ἡμῶν αὐτῶν, ἐκ νέων λαμβάνοντες ὥσπερ λέοντας, κατεπᾴδοντές τε καὶ γοητεύοντες καταδουλούμεθα, λέγοντες ὡς τὸ ἴσον χρὴ ἔχειν, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον. ἐὰν δέ γε οἶμαι φύσιν ἱκανὴν γένηται ἔχων ἀνήρ, πάντα ταῦτα ἀποσεισάμενος καὶ διαρρήξας καὶ διαφυγὼν καὶ καταπατήσας τὰ ὑμέτερα γράμματα καὶ μαγγανεύματα, καὶ ἐπῳδὰς καὶ νόμους τοὺς παρὰ φύσιν ἅπαντας, ἐπαναστὰς ἀνεφάνη δεσπότης ἡμέτερος ὁ δοῦλος. καὶ ἐνταῦθα ἐξέλαμψε τὸ τῆς φύσεως δίκαιον. δοκεῖ δέ μοι καὶ Πίνδαρος ἅπερ ἐγὼ λέγω ἐνδείκνυσθαι ἐν τῷ ᾄσματι, ἐν ᾧ λέγει ὅτι νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων. οὗτος δὲ δή φησιν ἄγει βιαίως τὸ δικαιότατον ὑπερτάτᾳ χειρί. τεκμαίρομαι ἔργοισιν Ἡρακλέος, ἐπεὶ ἀπριάτας λέγει οὕτω πως. τὸ γὰρ ᾆσμα οὐκ ἐπίσταμαι. λέγει δ' ὅτι οὔτε πριάμενος, οὔτε δόντος τοῦ Γηρυόνου ἠλάσατο τὰς βοῦς, ὡς τούτου ὄντος τοῦ δικαίου φύσει, καὶ βοῦς καὶ τἄλλα κτήματα εἶναι πάντα τοῦ βελτίονός τε καὶ κρείττονος, τὰ τῶν χειρόνων τε καὶ ἡττόνων. τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς οὕτως ἔχει. γνώσῃ δὲ ἂν ἐπὶ τὰ μείζω ἐλθὴς, ἐάσας ἤδη φιλοσοφίαν.

Φιλοσοφία γάρ τοι ἐστὶν ὦ Σώκρατες, χαρίεν ἄν τις αὐτοῦ μετρίως ἅψηται ἐν τῇ ἡλικίᾳ. ἐὰν δὲ περαιτέρω τοῦ δέοντος ἐνδιατρίψῃ, διαφθορὰ τῶν ἀνθρώπων. ἐὰν γὰρ καὶ πάνυ εὐφυὴς ᾖ καὶ πόρρω τῆς ἡλικίας φιλοσοφῇ, ἀνάγκη πάντων ἄπειρον γεγονέναι ἐστὶν, ὧν χρὴ ἔμπειρον εἶναι τὸν μέλλοντα καλὸν κἀγαθὸν καὶ εὐδόκιμον ἔσεσθαι ἄνδρα. καὶ γὰρ τῶν νόμων ἄπειροι γίγνονται τῶν κατὰ τὴν πόλιν, καὶ τῶν λόγων, οἷς δεῖ χρώμενον ὁμιλεῖν ἐν τοῖς συμβολαίοις τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. καὶ τῶν ἡδονῶν τε, καὶ ἐπιθυμιῶν τῶν ἀνθρωπείων, καὶ συλλήβδην τῶν ἠθῶν παντάπασιν ἄπειροι γίγνονται. ἐπειδὰν οὖν ἔλθωσιν εἴς τινα ἰδίαν ἢ πολιτικὴν πρᾶξιν, καταγέλαστοι γίγνονται. ὥσπερ γε οἶμαι οἱ πολιτικοί, ἐπειδὰν αὖ εἰς τὰς ὑμετέρας διατριβὰς ἔλθωσι καὶ τοὺς λόγους, καταγέλαστοί εἰσι. συμβαίνει γὰρ τὸ τοῦ Εὐριπίδου, λαμπρός τέ ἐστιν ἕκαστος ἐν τούτῳ, κἀπὶ τοῦτ' ἐπείγεται, νέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας τούτῳ μέρος, ἵν' αὐτὸς αὐτοῦ τυγχάνει βέλτιστος ὤν. ὅπου δ' ἂν φαῦλος ᾖ, ἐντεῦθεν φεύγει, καὶ λοιδορεῖ τοῦτο, τὸ δ' ἕτερον ἐπαινεῖ εὐνοίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, ἡγούμενος οὕτως αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπαινεῖν. ἀλλ' οἶμαι τὸ ὀρθότατόν ἐστιν, ἀμφοτέρων μετασχεῖν. φιλοσοφίας μὲν ὅσον παιδείας χάριν, καλὸν μετέχειν, καὶ οὐκ αἰσχρὸν μειρακίῳ ὄντι φιλοσοφεῖν. ἐπειδὰν δὲ ἤδη πρεσβύτερος ὢν ἄνθρωπος ἔτι φιλοσοφῇ, καταγέλαστον ὦ Σώκρατες τὸ χρῆμα γίγνεται. καὶ ἔγωγε ὁμοιότατον πάσχω πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦντας, ὥσπερ πρὸς τοὺς ψελλιζομένους καὶ παίζοντας. ὅταν μὲν γὰρ παιδίον ἴδω ᾧ ἔτι προσήκει διαλέγεσθαι οὕτω ψελλιζόμενον καὶ παῖζον, χαίρω τε καὶ χαρίεν μοι φαίνεται καὶ ἐλευθέριον, καὶ πρέπον τῇ τοῦ παιδίου ἡλικίᾳ. ὅταν δὲ σαφῶς διαλεγομένου παιδαρίου ἀκούσω, πικρόν τί μοι δοκεῖ χρῆμα εἶναι, καὶ ἀνιᾷ μου τὰ ὦτα, καί μοι δοκεῖ δουλοπρεπές τι εἶναι. ὅταν δὲ ἀνδρὸς ἀκούσῃ τις ψελλιζομένου, ἢ παίζοντα ὁρᾷ, καταγέλαστον φαίνεται καὶ ἄνανδρον, καὶ πληγῶν ἄξιον. ταὐτὸν οὖν ἔγωγε τοῦτο πάσχω καὶ πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦντας. παρὰ νέῳ μὲν γὰρ μειρακίῳ ὁρῶν φιλοσοφίαν, ἄγαμαι, καὶ πρέπειν μοι δοκεῖ, καὶ ἡγοῦμαι ἐλεύθερόν τινα εἶναι τοῦτον τὸν ἄνθρωπον. τὸν δὲ μὴ φιλοσοφοῦντα, ἀνελεύθερον, καὶ οὐδέποτε οὐδενὸς ἀξιώσοντα ἑαυτὸν, οὔτε καλοῦ οὔτε γενναίου πράγματος. ὅταν δὲ δὴ πρεσβύτερον ἴδω ἔτι φιλοσοφοῦντα καὶ μὴ ἀπαλλαττόμενον, πληγῶν μοι δοκεῖ ἤδη δεῖσθαι ὦ Σώκρατες οὗτος ὁ ἀνήρ. ὃ γὰρ νῦν δὴ ἔλεγον ὑπάρχει τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ κἂν πάνυ εὐφυὴς ᾖ, ἀνάνδρῳ γενέσθαι φεύγοντι τὰ μέσα τῆς πόλεως, καὶ τὰς ἀγορὰς, ἐν αἷς ἔφη ὁ ποιητὴς τοὺς ἄνδρας ἀριπρεπεῖς γίγνεσθαι. καταδεδυκότι δὲ, τὸν λοιπὸν βίον βιῶναι μετὰ μειρακίων ἐν γωνίᾳ τριῶν ἢ τεττάρων, ψιθυρίζοντα. ἐλεύθερον δὲ καὶ μέγα καὶ ἱκανὸν μηδέποτε φθέγξασθαι. ἐγὼ δὲ ὦ Σώκρατες πρὸς σὲ ἐπιεικῶς ἔχω καὶ φιλικῶς. κινδυνεύω οὖν πεπονθέναι νῦν ὅπερ ὁ Ζῆθος πρὸς τὸν Ἀμφίονα ὁ Εὐριπίδου, οὗπερ ἐμνήσθην. καὶ γὰρ ἐμοὶ τοιαῦτ' ἄττα ἐπέρχεται πρὸς σὲ λέγειν οἷάπερ ἐκεῖνος πρὸς τὸν ἀδελφόν. ὅτι ἀμελεῖς ὦ Σώκρατες ὧν δεῖ σε ἐπιμελεῖσθαι. καὶ φύσιν ψυχῆς ὧδε γενναίαν μειρακιώδει τινὶ διαπρέπεις μορφώματι. καὶ οὔτ' ἂν δίκης βουλαῖσι προσθεῖ' ἂν ὀρθῶς λόγον, οὔτ' εἰκὸς καὶ πιθανὸν ἂν λάβοις, οὔθ' ὑπὲρ ἄλλων νεανικὸν βούλευμα βουλεύσαιο. καίτοι ὦ φίλε Σώκρατες, καί μοι μηδὲν ἀχθεσθῇς. εὐνοίᾳ γὰρ ἐρῶ τῇ σῇ. οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ σοι εἶναι οὕτως ἔχειν, ὡς ἐγὼ σὲ οἶμαι ἔχειν, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς πόρρω ἀεὶ φιλοσοφίας ἐλαύνοντας; νῦν γὰρ εἴ τις σοῦ λαβόμενος, ἢ ἄλλου ὁτουοῦν, εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπάγοι, φάσκων ἀδικεῖν, μηδὲν ἀδικοῦντα, οἶσθ' ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ὅτι χρήσαιο σαυτῷ. ἀλλ' ἰλιγγιώης ἂν καὶ χασμῷο, οὐκ ἔχων ὅ,τι εἴποις. καὶ εἰς τὸ δικαστήριον ἀναβὰς κατηγόρου τυχὼν πάνυ φαύλου καὶ μοχθηροῦ, ἀποθάνοις ἂν εἰ βούλοιτό σοι θανάτου τιμᾶσθαι. καίτοι πῶς σοφὸν τοῦτό ἐστιν ὦ Σώκρατες, εἴ τις εὐφυᾶ λαβοῦσα τέχνη φῶτα, ἔθηκε χείρονα, μήτε αὐτὸν αὑτῷ δυνάμενον βοηθεῖν, μηδ' ἐκσῶσαι ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων, μήτε ἑαυτὸν, μήτε ἄλλον μηδένα. ὑπὸ δὲ τῶν ἐχθρῶν περισυλᾶσθαι πᾶσαν τὴν οὐσίαν. ἀτεχνῶς δὲ, ἄτιμον ζῆν ἐν τῇ πόλει. τὸν δὲ τοιοῦτον εἴ τι καὶ ἀγροικότερον εἰρῆσθαι ἔξεστιν, ἐπὶ κόρρης τύπτοντα, μὴ διδόναι δί-

κλῆ. ἀλλ' ὠγαθὲ ἐμοὶ πείθου, παῦσαι δ' ἐλέγχων, πραγμάτων δ' εὐμουσίαν ἄσκει, καὶ ἄσκει ὁπόθεν δόξεις φρονεῖν, ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτ' ἀφεὶς, εἴτε ληρήματα χρὴ φάναι εἶναι, εἴτε φλυαρίας, ἐξ ὧν κενοῖσιν ἐγκατοικήσεις δόμοις, ζηλῶν, οὐκ ἐλέγχοντας ἄνδρας τὰ μικρὰ ταῦτα, ἀλλ' οἷς ἐστι καὶ βίος καὶ δόξα, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀγαθά. Σω. Εἰ χρυσῆν ἔχων ἐτύγχανον τὴν ψυχὴν ὦ Καλλίκλεις, οὐκ ἂν οἴει με εὑρεῖν ἄσμενον τούτων τινὰ τῶν λίθων ἢ βασανίζουσι τὸν χρυσὸν τὴν ἀρίστην, πρὸς ἥν τινα ἔμελλον προσαγαγὼν αὐτὴν, εἴ μοι ὁμολογήσειεν ἐκείνη καλῶς τεθεραπεῦσθαι τὴν ψυχὴν, ἤδη εὖ εἴσεσθαι ὅτι ἱκανῶς ἔχω καὶ οὐδέν μοι ἔτι δεῖ ἄλλης βασάνου; Καλ. Πρὸς τί δὴ τοῦτ' ἐρωτᾷς ὦ Σώκρατες; Σω. Ἐγώ σοι ἐρῶ νῦν. οἶμαι ἐγώ σοι ἐντετυχηκὼς τοιούτῳ ἑρμαίῳ ἐντετυχηκέναι. Καλ. Τί δή; Σω. Εὖ οἶδ' ὅτι ἄν μοι σὺ ὁμολογήσῃς περὶ ὧν ἡ ἐμὴ ψυχὴ δοξάζει, ταῦτ' ἤδη ἐστὶν αὐτὰ τἀληθῆ. ἐννοῶ γὰρ, ὅτι τὸν μέλλοντα βασανιεῖν ἱκανῶς ψυχῆς πέρι, ὀρθῶς τε ζώσης καὶ μὴ, τρία ἄρα δεῖν ἔχειν, ἃ σὺ πάντα ἔχεις. ἐπιστήμην τε, καὶ εὔνοιαν, καὶ παῤῥησίαν. ἐγὼ γὰρ πολλοῖς ἐντυγχάνω, οἳ ἐμὲ οὐχ οἷοί τέ εἰσι βασανίζειν, διὰ τὸ μὴ σοφοὶ εἶναι ὥσπερ σύ. ἕτεροι δὲ, σοφοὶ μέν εἰσιν. οὐκ ἐθέλουσι δέ μοι λέγειν τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὸ μὴ κήδεσθαί μου ὥσπερ σύ. τὼ δὲ ξένω τώδε Γοργίας τε καὶ Πῶλος, σοφὼ μὲν καὶ φίλω ἐστὸν ἐμὼ, ἐνδεεστέρω δὲ παῤῥησίας, καὶ αἰσχυντηροτέρω μᾶλλον τοῦ δέοντος. πῶς γὰρ οὔ; ὥ γε εἰς τοσοῦτον αἰσχύνης ἐληλύθατον, ὥστε διὰ τὸ αἰσχύνεσθαι, τολμᾷ ἑκάτερος αὐτῶν, αὐτὸς αὑτῷ ἐναντία λέγειν ἐναντίον πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων. σὺ δὲ ταῦτα πάντα ἔχεις ἃ οἱ ἄλλοι οὐκ ἔχουσι. πεπαίδευσαί τε γὰρ ἱκανῶς, ὡς πολλοὶ ἂν φήσαιεν Ἀθηναίων, καὶ ἐμοὶ εἶ εὔνους. τίνι τεκμηρίῳ χρῶμαι, ἐγώ σοι ἐρῶ. οἶδα ὑμᾶς ἐγὼ ὦ Καλλίκλεις, τέτταρας ὄντας κοινωνοὺς γεγονότας σοφίας. σέ τε καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀφιδναῖον καὶ Ἄνδρωνα τὸν Ἀνδροτίωνος, καὶ Ναυσικύδην τὸν Χολαργέα. καί ποτε ὑμῶν ἐγὼ ἐπήκουσα βουλευομένων μέχρις ὅποι τὴν σοφίαν ἀσκητέον εἴη. καὶ οἶδα ὅτι ἐνίκα ἐν ὑμῖν τοιάδε τις δόξα. μὴ προθυμεῖσθαι εἰς τὴν ἀκρίβειαν φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ εὐλαβεῖσθαι παρεκελεύεσθε ἀλλήλοις, ὅπως μὴ πέρα τοῦ δέοντος σοφώτεροι γενόμενοι λήσετε διαφθαρέντες. ἐπειδὴ οὖν σου ἀκούω ταῦτα ἐμοὶ συμβουλεύοντος, ἅπερ τοῖς σαυτοῦ ἑταιροτάτοις, ἱκανόν μοι τεκμήριόν ἐστιν, ὅτι ὡς ἀληθῶς μοι εὔνους εἶ. καὶ μὴν ὅτι γε οἷος παῤῥησιάζεσθαι καὶ μὴ αἰσχύνεσθαι, αὐτός τε φῄς, καὶ ὁ λόγος ὃν ὀλίγον πρότερον ἔλεγες, ὁμολογεῖ σοι. ἔχει δὴ οὑτωσί. δῆλον ὅτι τούτων πέρι νυνὶ, ἐάν τι σὺ ἐν τοῖς λόγοις ὁμολογήσῃς μοι, βεβασανισμένον τοῦτ' ἤδη ἔσται ἱκανῶς ὑπ' ἐμοῦ τε καὶ σοῦ. καὶ οὐκέτι αὐτὸ δεήσει ἐπ' ἄλλην βάσανον ἀναφέρειν. οὐ γὰρ ἄν ποτε αὐτὸ συνεχώρησας σὺ, οὔτε σοφίας ἐνδείᾳ, οὔτ' αἰσχύνης παρουσίᾳ, οὐδ' αὖ ἀπατῶν ἐμὲ συγχωρήσαις ἄν. φίλος γάρ μοι εἶ ὡς καὶ αὐτὸς φῄς. τῷ ὄντι οὖν ἡ ἐμὴ καὶ σὴ ὁμολογία, τέλος ἤδη ἕξει τῆς ἀληθείας. πάντων δὲ καλλίστη ἐστὶν ἡ σκέψις ὦ Καλλίκλεις περὶ τούτων ὧν σύ δή μοι ἐπετίμησας. ποῖόν τινα χρὴ εἶναι τὸν ἄνδρα, καὶ τί ἐπιτηδεύειν, καὶ μέχρι τοῦ, καὶ πρεσβύτερον καὶ νεώτερον ὄντα. ἐγὼ γὰρ εἴ τι μὴ ὀρθῶς πράττω κατὰ τὸν βίον τὸν ἐμαυτοῦ, εὖ ἴσθι τοῦτο, ὅτι οὐχ ἑκὼν ἐξαμαρτάνω, ἀλλ' ἀμαθίᾳ τῇ ἐμῇ. σὺ οὖν ὥσπερ ἤρξω νουθετεῖν με μὴ ἀποστῇς. ἀλλ' ἱκανῶς μοι ἔνδειξαι, τί ἐστι τοῦτο ὃ ἐπιτηδευτέον μοι, καὶ τίνα τρόπον ἐργασαίμην ἂν αὐτό. καὶ ἐάν με λάβῃς νῦν μέν σοι ὁμολογήσαντα, ἐν δὲ τῷ ὑστέρῳ χρόνῳ μὴ ταῦτα πράττοντα ἅπερ ὡμολόγησα, πάνυ με ἡγοῦ βλᾶκα εἶναι. καὶ μηκέτι ποτέ με νουθετήσῃς ὕστερον, ὡς μηδενὸς ἄξιον ὄντα. ἐξ ἀρχῆς δέ μοι ἐπανάλαβε. πῶς φῂς τὸ δίκαιον ἔχειν καὶ σὺ καὶ Πίνδαρος. τὸ κατὰ φύσιν ἄγειν βίᾳ τὸν κρείττω τὰ τῶν ἡττόνων, καὶ ἄρχειν τὸν βελτίω τῶν χειρόνων, καὶ πλέον ἔχειν τὸν ἀμείνω τοῦ φαυλοτέρου; μή τι ἄλλο λέγεις τὸ δίκαιον εἶναι, ἢ ὀρθῶς μέμνημαι; Καλ. Ἀλλὰ ταῦτα ἔλεγον καὶ τότε καὶ νῦν λέγω.

Σω. Πότερον δὲ τὸν αὐτὸν βελτίω καλεῖς σὺ καὶ κρείττω; οὐδὲ γάρ σοι τότε οἷός τ' ἦν μαθεῖν σου τί ποτε λέγεις. πότερον τοὺς ἰσχυροτέρους κρείττους καλεῖς, καὶ δεῖ ἀκροᾶσθαι τοῦ ἰσχυροτέρου τοὺς ἀσθενεστέρους; οἷόν μοι δοκεῖς καὶ τότε ἐνδείκνυσθαι, ὡς αἱ μεγάλαι πόλεις ἐπὶ τὰς σμικρὰς κατὰ τὸ φύσει δίκαιον ἔρχονται, ὅτι κρείττους εἰσὶ καὶ ἰσχυρότεραι, ὡς τὸ κρεῖττον καὶ ἰσχυρότερον καὶ βέλτιον ταὐτὸ ὄν, ἢ ἔστι βελτίω μὲν εἶναι, ἥττω δὲ καὶ ἀσθενέστερον. καὶ κρείττω μὲν εἶναι, μοχθηρότερον δέ. ἢ ὁ αὐτὸς ὅρος ἐστὶ τοῦ βελτίονος καὶ τοῦ κρείττονος. τοῦτό μοι αὐτὸ σαφῶς διόρισον, ταὐτὸν ἢ ἕτερόν ἐστι τὸ κρεῖττον, καὶ τὸ βέλτιον, καὶ τὸ ἰσχυρότερον;

Καλ. Ἀλλ' ἐγώ σοι σαφῶς λέγω, ὅτι ταὐτόν ἐστιν. Σω. Οὐκοῦν οἱ πολλοὶ τοῦ ἑνὸς κρείττους εἰσὶ κατὰ φύσιν. οἳ δὴ καὶ τοὺς νόμους τίθενται ἐπὶ τῷ ἑνί. ὥσπερ καὶ σὺ ἄρτι ἔλεγες; Καλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Τὰ τῶν πολλῶν ἄρα νόμιμα τὰ τῶν κρειττόνων ἐστί; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν τὰ τῶν βελτιόνων; οἱ γὰρ κρείττους βελτίους πολὺ κατὰ τὸν σὸν λόγον. Καλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν τὰ τούτων νόμιμα, κατὰ φύσιν καλὰ, κρειττόνων γε ὄντων; Καλ. Φημί. Σω. Ἆρ' οὖν οὐχ οἱ πολλοὶ νομίζουσιν ὡς ἄρτι αὖ σὺ ἔλεγες, δίκαιον εἶναι τὸ ἴσον ἔχειν καὶ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι; ἔστι ταῦτα, ἢ οὔ; καὶ ὅπως μὴ ἁλώσῃ ἐνταῦθα σὺ αἰσχυνόμενος. νομίζουσιν ἢ οὒ οἱ πολλοὶ τὸ ἴσον ἔχειν, ἀλλ' οὐχὶ τὸ πλέον δίκαιον εἶναι, καὶ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι; μὴ φθόνει μοι ἀποκρίνασθαι τοῦτο Καλλίκλεις, ἵν' ἐάν μοι ὁμολογήσῃς, βεβαιώσωμαι ἤδη παρὰ σοῦ, ἅτε ἱκανοῦ ἀνδρὸς διαγνῶναι ὡμολογηκότος. Καλ. Ἀλλ' οἵ γε πολλοὶ νομίζουσιν οὕτως. Σω. Οὐ νόμῳ ἄρα μόνον ἐστὶν αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, οὐδὲ δίκαιον τὸ ἴσον ἔχειν, ἀλλὰ καὶ φύσει. ὥστε κινδυνεύεις οὐκ ἀληθῆ λέγειν ἐν τοῖς πρόσθεν, οὐδὲ ὀρθῶς ἐμοῦ κατηγορεῖν, λέγων ὅτι

ἐναντίον

ἐναντίον ἐστὶν ὁ νόμος καὶ ἡ φύσις, ἃ δὴ καὶ ἐγὼ γνοὺς κακουργῶ ἐν τοῖς λόγοις. ἐὰν μέν τις κατὰ φύσιν λέγῃ ἐπὶ τὸν νόμον ἄγων, ἐὰν δέ τις κατὰ τὸν νόμον, ἐπὶ τὴν φύσιν. Καλ. Οὑτοσὶ ἀνὴρ οὐ παύσεται φλυαρῶν. εἰπέ μοι ὦ Σώκρατες οὐκ αἰσχύνῃ τηλικοῦτος ὢν ὀνόματα θηρεύων, καὶ ἐάν τις ῥήματι ἁμάρτοι, ἕρμαιον τοῦτο ποιούμενος; ἐμὲ γὰρ οἴει ἄλλο τι λέγειν τὸ κρείττους εἶναι, ἢ τὸ βελτίους; οὐ πάλαι σοι λέγω, ὅτι ταυτόν φημι εἶναι τὸ βέλτιον καὶ τὸ κρεῖττον; ἢ οἴει με λέγειν ἐὰν συρφετὸς συλλεγῇ δούλων καὶ παντοδαπῶν ἀνθρώπων μηδενὸς ἀξίων πλὴν ἴσως τῷ σώματι ἰσχυρίσασθαι, καὶ οὗτοι φῶσιν, αὐτὰ ταῦτα εἶναι νόμιμα;

Σω. Εἶεν ὦ σοφώτατε Καλλίκλεις, οὕτω λέγεις; Καλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἀλλ' ἐγὼ μὲν ὦ δαιμόνιε, καὶ αὐτὸς πάλαι τοπάζω, τοιοῦτόν τί σε λέγειν τὸ κρεῖττον. καὶ ἀνερωτῶ γλιχόμενος σαφῶς εἰδέναι ὅ, τι λέγεις. οὐ γὰρ δήπου σύ γε τοὺς δύο βελτίους ἡγῇ τοῦ ἑνός, οὐδὲ τοὺς σοὺς δούλους βελτίους σοῦ, ὅτι ἰσχυρότεροί εἰσιν ἢ σύ. ἀλλὰ πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἰπὲ τί ποτε λέγεις τοὺς βελτίους, ἐπειδὴ οὐ τοὺς ἰσχυροτέρους; καὶ ὦ θαυμάσιε πρᾳότερόν με προδίδασκε, ἵνα μὴ ἀποφοιτήσω παρὰ σοῦ. Καλ. Εἰρωνεύῃ ὦ Σώκρατες.

Σω. Μὰ τὸν Ζῆθον ὦ Καλλίκλεις, ᾧ σὺ χρώμενος πολλὰ νῦν δὴ εἰρωνεύου πρός με. ἀλλ' ἴθι εἰπὲ τίνας λέγεις τοὺς βελτίους εἶναι; Καλ. Τοὺς ἀμείνους ἔγωγε. Σω. Ὁρᾷς ἄρα ὅτι σὺ αὐτὸς ὀνόματα λέγεις, δηλοῖς δὲ οὐδέν, οὐκ ἐρεῖς τοὺς βελτίους καὶ κρείττους, πότερον τοὺς φρονιμωτέρους λέγεις, ἢ ἄλλους τινάς; Καλ. Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία τούτους λέγω, καὶ σφόδρα γε. Σω. Πολλάκις ἄρα εἷς φρονῶν, μυρίων μὴ φρονούντων κρείττων ἐστὶ κατὰ τὸν σὸν λόγον. καὶ τοῦτον ἄρχειν δεῖ. τοὺς δ' ἄρχεσθαι, καὶ πλέον ἔχειν τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων. τοῦτο γάρ μοι δοκεῖς βούλεσθαι λέγειν, καὶ οὐ ῥήματα θηρεύω, εἰ ὁ εἷς τῶν μυρίων κρείττων. Καλ. Ἀλλὰ ταῦτ' ἐστὶν ἃ λέγω. τοῦτο γὰρ οἶμαι ἐγὼ τὸ δίκαιον εἶναι φύσει, τὸ βελτίω ὄντα καὶ φρονιμώτερον, καὶ ἄρχειν, καὶ πλέον ἔχειν τῶν φαυλοτέρων. Σω. Ἔχε δὴ αὐτοῦ. τί ποτε αὖ νῦν λέγεις. ἐὰν ἐν τῷ αὐτῷ ὦμεν ὥσπερ νῦν πολλοὶ ἀθρόοι ἄνθρωποι, καὶ ἡμῖν ᾖ ἐν κοινῷ πολλὰ σιτία καὶ ποτά, ὦμεν δὲ παντοδαποί, οἱ μὲν ἰσχυροί, οἱ δὲ ἀσθενεῖς, εἷς δὲ ἡμῶν ᾖ φρονιμώτερος περὶ ταῦτα ἰατρὸς ὤν, ᾖ δὲ οἷον εἰκὸς τῶν μὲν ἰσχυρότερος, τῶν δὲ ἀσθενέστερος, ἄλλο τι ἢ οὗτος φρονιμώτερος ἡμῶν ὤν, βελτίων καὶ κρείττων ἔσται εἰς ταῦτα; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Ἦ οὖν τούτων τῶν σιτίων πλέον ἡμῶν ἑκτέον αὐτῷ, ὅτι βελτίων ἐστίν, ἢ τῷ μὲν ἄρχειν πάντα ἐκεῖνον δεῖ νέμειν, ἐν δὲ τῷ ἀναλίσκειν τε αὐτὰ καὶ καταχρῆσθαι εἰς τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, οὐ πλεονεκτητέον, εἰ μὴ μέλλει ζημιοῦσθαι, ἀλλὰ τῶν μὲν πλέον, τῶν δ' ἔλαττον ἑκτέον. ἐὰν δὲ τύχῃ πάντων ἀσθενέστατος ὤν, πάντων ἐλάχιστον τῷ βελτίστῳ ὦ Καλλίκλεις. οὐχ οὕτως ὠγαθέ;

Καλ. Περὶ σιτία σὺ λέγεις καὶ ποτά, καὶ ἰατροὺς καὶ φλυαρίας. ἐγὼ δὲ οὐ ταῦτα λέγω. Σω. Πότερον οὖν τὸν φρονιμώτερον βελτίω λέγεις; φάθι, ἢ μή; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Ἀλλ' οὐ τὸν βελτίω πλέον δεῖν ἔχειν; Καλ. Οὐ σιτίων γε, οὐδὲ ποτῶν. Σω. Μανθάνω, ἀλλ' ἴσως ἱματίων. καὶ δεῖ τὸν ὑφαντικώτατον μέγιστον ἱμάτιον ἔχειν, καὶ πλεῖστα καὶ κάλλιστα ἀμπεχόμενον περιιέναι.

Καλ. Ποίων ἱματίων; Σω. Ἀλλ' εἰς ὑποδήματα δηλονότι δεῖ πλεονεκτεῖν τὸν φρονιμώτερον εἰς ταῦτα καὶ βέλτιστον. τὸν σκυτοτόμον ἴσως μέγιστα δεῖ ὑποδήματα καὶ πλεῖστα ὑποδεδεμένον περιπατεῖν; Καλ. Ποῖα ὑποδήματα φλυαρεῖς ἔχων; Σω. Ἀλλ' εἰ μὴ τὰ τοιαῦτα λέγεις, ἴσως τὰ τοιάδε. οἷον γεωργικὸν ἄνδρα περὶ γῆν φρόνιμόν τε καὶ καλὸν καὶ ἀγαθόν, τοῦτον δὴ ἴσως δεῖ πλεονεκτεῖν τῶν σπερμάτων. καὶ ὡς πλείστῳ σπέρματι χρῆσθαι εἰς τὴν αὑτοῦ γῆν; Καλ. Ὡς ἀεὶ ταῦτα λέγεις ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐ μόνον γε ὦ Καλλίκλεις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. Καλ. Νὴ τοὺς θεοὺς ἀτεχνῶς γε ἀεὶ σκυτέας τε καὶ κναφέας, καὶ μαγείρους λέγων καὶ ἰατρούς, οὐδὲν παύῃ. ὡς περὶ τούτων ἡμῖν ὄντα τὸν λόγον. οὐκοῦν σὺ ἐρεῖς περὶ τίνων ὁ κρείττων τε καὶ φρονιμώτερος πλέον ἔχων, δικαίως πλεονεκτεῖ, ἢ οὔτε ἐμοῦ ὑποβάλλοντος ἀνέξῃ οὔτ' αὐτὸς ἐρεῖς. Καλ. Ἀλλ' ἔγωγε καὶ πάλαι λέγω. πρῶτον μὲν τοὺς κρείττους οἵ εἰσιν, οὐ σκυτοτόμους λέγω οὐδὲ μαγείρους. ἀλλ' οἳ ἂν εἰς τὰ τῆς πόλεως πράγματα φρόνιμοι ὦσιν, ὅν τινα ἂν τρόπον εὖ οἰκοῖτο. καὶ μὴ μόνον φρόνιμοι, ἀλλὰ καὶ ἀνδρεῖοι, ἱκανοὶ ὄντες ἃ ἂν νοήσωσιν ἐπιτελεῖν, καὶ μὴ ἀποκάμωσι διὰ μαλακίαν τῆς ψυχῆς. Σω. Ὁρᾷς ὦ βέλτιστε Καλλίκλεις, ὡς οὐ ταυτὰ σύ τ' ἐμοῦ κατηγορεῖς, καὶ ἐγὼ σοῦ. σὺ μὲν γὰρ ἐμὲ φῂς ἀεὶ ταυτὰ λέγειν, καὶ μέμφῃ μοι. ἐγὼ δὲ σοῦ τοὐναντίον, ὅτι οὐδέποτε ταυτὰ λέγεις περὶ τῶν αὐτῶν. ἀλλὰ τοτὲ μὲν τοὺς βελτίους τε καὶ κρείττους, τοὺς ἰσχυροτέρους ὡρίζου, αὖθις δὲ τοὺς φρονιμωτέρους. νῦν δ' αὖ ἕτερόν τι ἥκεις ἔχων, ἀνδρειότεροί τινες ὑπὸ σοῦ λέγονται οἱ κρείττους καὶ οἱ βελτίους. ἀλλ' ὠγαθέ. εἰπὼν ἀπαλλάγηθι τίνας ποτὲ λέγεις τοὺς βελτίους τε καὶ κρείττους, καὶ εἰς ὅτι; Καλ. Ἀλλ' εἴρηκά γε ἔγωγε τοὺς φρονιμωτέρους εἰς τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ ἀνδρείους. τούτους γὰρ προσήκει τῶν πόλεων ἄρχειν. καὶ τὸ δίκαιον τοῦτ' ἐστὶ πλέον ἔχειν τούτους τῶν ἄλλων, τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀρχομένων. Σω. Τί δὲ αὑτῶν ὦ ἑταῖρε; τί ἢ τι ἄρχοντας, ἢ ἀρχομένους; Καλ. Πῶς λέγεις; Σω. Ἕνα ἕκαστον λέγω αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄρχοντα. ἢ τοῦτο μὲν οὐδὲν δεῖ αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄρχειν, τῶν δὲ ἄλλων; Καλ.

Πῶς ἑαυτοῦ ἄρχοντα λέγεις; Σω. Οὐδὲν ποικίλον, ἀλλ' ὥσπερ οἱ πολλοί. σώφρονα ὄντα, καὶ ἐγκρατῆ αὐτὸν ἑαυτοῦ, τῶν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἄρχοντα τῶν ἐν ἑαυτῷ. Καλ. Ὡς ἡδὺς εἶ. τοὺς ἠλιθίους λέγεις τοὺς σώφρονας. πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν γνοίη ὅτι οὐ τοῦτο λέγω. Καλ.

Πάνυ γε σφόδρα ὦ Σώκρατες. ἐπεὶ πῶς ἂν εὐδαίμων γένοιτο ἄνθρωπος, δουλεύων ὁτῳοῦν; ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶ τὸ κατὰ φύσιν καλὸν καὶ δίκαιον, ὃ ἐγώ σοι νῦν παρρησιαζόμενος λέγω. ὅτι δεῖ τὸν ὀρθῶς βιωσόμενον, τὰς μὲν ἐπιθυμίας τὰς ἑαυτοῦ ἐᾶν ὡς μεγίστας εἶναι καὶ μὴ κολάζειν. ταύταις δὲ ὡς μεγίσταις οὔσαις, ἱκανὸν εἶναι ὑπηρετεῖν δι' ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν, καὶ ἀποπιμπλάναι ὧν ἂν ἀεὶ ἡ ἐπιθυμία γίγνηται. ἀλλὰ τοῦτ' οἶμαι τοῖς πολλοῖς οὐ δυνατόν, ὅθεν ψέγουσι τοὺς τοιούτους δι' αἰσχύνην ἀποκρυπτόμενοι τὴν αὐτῶν ἀδυναμίαν, καὶ αἰσχρὸν δή φασιν εἶναι τὴν ἀκολασίαν. ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐγὼ ἔλεγον, δουλούμενοι τοὺς βελτίους τὴν φύσιν ἀνθρώπους. καὶ αὐτοὶ ἐκπορίζεσθαι οὐ δυνάμενοι ταῖς ἡδοναῖς πλήρωσιν, ἐπαινοῦσι τὴν σωφροσύνην, καὶ τὴν δικαιοσύνην διὰ τὴν αὑτῶν ἀνανδρίαν. ἐπεί γε οἷς ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρξεν, ἢ βασιλέων υἱέσιν εἶναι, ἢ αὐτοὺς τῇ φύσει ἱκανοὺς ἐκπορίσασθαι ἀρχήν τινα ἢ τυραννίδα ἢ δυναστείαν, τί τῇ ἀληθείᾳ αἴσχιον καὶ κάκιον εἴη σωφροσύνης τούτοις τοῖς ἀνθρώποις, οἷς ἐξὸν ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν, μηδενὸς ἐμποδὼν ὄντος, αὐτοὶ ἑαυτοῖς δεσπότην ἐπαγάγοιντο, τὸν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων νόμον τε καὶ λόγον καὶ ψόγον; ἢ πῶς οὐκ ἂν ἄθλιοι γεγονότες εἴησαν ὑπὸ τοῦ καλοῦ τοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς σωφροσύνης, μηδὲν πλέον νέμοντες τοῖς φίλοις τοῖς αὑτῶν, ἢ τοῖς ἐχθροῖς; καὶ ταῦτα ἄρχοντες ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει. ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ ὦ Σώκρατες ἣν σὺ φῂς διώκειν ὧδ' ἔχει. τρυφὴ καὶ ἀκολασία καὶ ἐλευθερία ἐὰν ἐπικουρίαν ἔχῃ, τοῦτ' ἐστὶν ἀρετή τε καὶ εὐδαιμονία. τὰ δὲ ἄλλα ταῦτ' ἐστὶ τὰ καλλωπίσματα τὰ παρὰ φύσιν συνθήματα, ἀνθρώπων φλυαρία, καὶ οὐδενὸς ἄξια. Σω. Οὐκ ἀγεννῶς γε ὦ Καλλίκλεις ἐπεξέρχῃ τῷ λόγῳ παρρησιαζόμενος. σαφῶς γὰρ σὺ νῦν λέγεις, ἃ οἱ ἄλλοι διανοοῦνται μέν, λέγειν δὲ οὐκ ἐθέλουσι. δέομαι οὖν ἐγώ σου μηδενὶ τρόπῳ ἀνεῖναι. ἵνα τῷ ὄντι κατάδηλον γένηται πῶς βιωτέον. καί μοι λέγε. τὰς μὲν ἐπιθυμίας φῂς οὐ κολαστέον, εἰ μέλλει τις οἷον δεῖ εἶναι; ἐῶντα δὲ αὐτὰς ὡς μεγίστας, πλήρωσιν αὐταῖς ἄλλοθεν γέ ποθεν ἑτοιμάζειν, καὶ τοῦτο εἶναι τὴν ἀρετήν; Καλ. Φημὶ ταῦτα ἐγώ.

Σω. Οὐκ ἄρα ὀρθῶς λέγονται οἱ μηδενὸς δεόμενοι, εὐδαίμονες εἶναι. Καλ. Οἱ λίθοι γὰρ ἂν οὕτω γε καὶ οἱ νεκροί, εὐδαιμονέστατοι εἶεν. Σω. Ἀλλὰ μὲν δὴ καὶ ὥς γε σὺ λέγεις δεινὸς ὁ βίος. οὐ γάρ τοι θαυμάζοιμ' ἂν εἰ Εὐριπίδης ἀληθῆ ἐν τοῖσδε λέγει, λέγων, τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν, τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν; καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι ἴσως τεθνάμεν. ὅπερ ἤδη του ἔγωγε καὶ ἤκουσα τῶν σοφῶν, ὡς νῦν ἡμεῖς τεθνάμεν. καὶ τὸ μὲν σῶμά ἐστιν ἡμῖν σῆμα. τῆς δὲ ψυχῆς τοῦτο ἐν ᾧ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσί, τυγχάνει ὂν οἷον ἀναπείθεσθαι καὶ μεταπίπτειν ἄνω καὶ κάτω. καὶ τοῦτο ἄρα τις μυθολογῶν κομψὸς ἀνήρ, ἴσως Σικελός τις ἢ Ἰταλικός, παράγων τῷ ὀνόματι διὰ τὸ πιθανόν τε καὶ πειστικόν, ὠνόμασε πίθον. τοὺς δὲ ἀνοήτους, ἀμυήτους. τῶν δ' ἀμυήτων τοῦτο τῆς ψυχῆς οὗ ἐπιθυμίαι εἰσὶ τὸ ἀκόλαστον αὐτοῦ καὶ οὐ στεγανόν, ὡς τετρημένος εἴη πίθος, διὰ τὴν ἀπληστίαν ἀπεικάσας. τοὐναντίον δὴ οὗτός σοι ὦ Καλλίκλεις ἐνδείκνυται. ὡς τῶν ἐν ᾅδου τὸ ἀειδὲς δὴ λέγων οὗτοι ἀθλιώτατοι ἂν εἶεν, οἱ ἀμύητοι. καὶ φοροῖεν εἰς τὸν τετρημένον πίθον ὕδωρ, ἑτέρῳ τοιούτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ. τὸ δὲ κόσκινον ἄρα λέγει ὡς ἔφη ὁ πρὸς ἐμὲ λέγων, τὴν ψυχὴν εἶναι. τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνῳ ἀπείκασε τὴν τῶν ἀνοήτων, ὡς τετρημένην ἅτε οὐ δυναμένην στέγειν δι' ἀπιστίαν τε καὶ λήθην. ταῦτ' ἐπιεικῶς μέν ἐστιν ὑπό τι ἄτοπα. δηλοῖ μήν, ὃ ἐγὼ βούλομαί σοι ἐνδειξάμενος, ἐάν πως οἷός τε ὦ πεῖσαι μεταθέσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀπλήστως καὶ ἀκολάστως ἔχοντος βίου τὸν κοσμίως καὶ τοῖς ἀεὶ παροῦσιν ἱκανῶς καὶ ἐξαρκούντως ἔχοντα βίον, ἑλέσθαι. ἀλλὰ πότερον πείθω τί σε καὶ μετατίθεσαι, εὐδαιμονεστέρους εἶναι τοὺς κοσμίους τῶν ἀκολάστων; ἢ οὐδέν, ἀλλ' ἂν καὶ πολλὰ τοιαῦτα μυθολογῶ, οὐδέν τι μᾶλλον μεταθήσῃ; Καλ. Τοῦτ' ἀληθέστερον εἴρηκας ὦ Σώκρατες. Σω. Φέρε δή, ἄλλην σοι εἰκόνα λέγω ἐκ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου τῇ νῦν. σκόπει γὰρ εἰ τοιόνδε λέγεις περὶ τοῦ βίου ἑκατέρου τοῦ τε σώφρονος καὶ τοῦ ἀκολάστου. οἷον εἰ δυοῖν ἀνδροῖν ἑκατέρῳ πίθοι πολλοὶ εἶεν. καὶ τῷ μὲν ἑτέρῳ, ὑγιεῖς. καὶ πλήρεις ὁ μὲν οἴνου, ὁ δὲ μέλιτος, ὁ δὲ γάλακτος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ πολλῶν. νάματα δὲ σπάνια καὶ χαλεπὰ ἑκάστου τούτων εἴη, καὶ μετὰ πολλῶν πόνων καὶ χαλεπῶν ἐκποριζόμενα. ὁ μὲν οὖν ἕτερος πληρωσάμενος, μήτ' ἐποχετεύοι, μήτε τι φροντίζοι. ἀλλ' ἕνεκα τούτων, ἡσυχίαν ἔχοι. τῷ δ' ἑτέρῳ, τὰ μὲν νάματα ὥσπερ καὶ ἐκείνῳ, δυνατὰ μὲν πορίζεσθαι, χαλεπὰ δέ, τὰ δ' ἀγγεῖα τετρημένα καὶ σαθρά, καὶ ἀναγκάζοιτο ἀεὶ νύκτα καὶ ἡμέραν πιμπλάναι αὐτά, ἢ τὰς ἐσχάτας λυποῖτο λύπας. ἆρα τοιούτου ἑκατέρου ὄντος τοῦ βίου, λέγεις τὸν τοῦ ἀκολάστου εὐδαιμονέστερον εἶναι, ἢ τὸν τοῦ κοσμίου; πείθω τί σε ταῦτα λέγων, συγχωρῆσαι τὸν κόσμιον βίον τοῦ ἀκολάστου ἀμείνω εἶναι, ἢ οὐ πείθω; Καλ. Οὐ πείθεις ὦ Σώκρατες. τῷ μὲν γὰρ πληρωσαμένῳ ἐκείνῳ, οὐκ ἔστιν ἡδονὴ οὐδεμία. ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶν ὃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, τό, ὥσπερ λίθον ζῆν. ἐπειδὰν πληρώσηται μήτε χαίροντα ἔτι μήτε λυπούμενον. ἀλλ' ἐν τούτῳ ἐστὶ τὸ ἡδέως ζῆν, ἐν τῷ ὡς πλεῖστον ἐπιρρεῖν. Σω. Οὐκοῦν ἀνάγκη γ' ἂν πολὺ ἐπιρρέῃ, πολὺ καὶ τὸ ἀπιὸν εἶναι. καὶ μεγάλ' ἄττα τὰ τρήματα εἶναι ταῖς ἐκροαῖς; Καλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Χαραδριοῦ τινα αὖ σὺ βίον λέγεις, ἀλλ' οὐ νεκροῦ, οὐδὲ λίθου. καί μοι λέγε. τὸ τοιόνδε λέγεις, οἷον πεινῆν καὶ πεινῶντα ἐσθίειν; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Καὶ διψῆν γε καὶ διψῶντα πίνειν; Καλ. Λέγω, καὶ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ἁπάσας ἔχοντα, καὶ δυνάμενον πληροῦντα, χαίροντα εὐδαιμόνως ζῆν.

Σω. Εὖ γε ὦ βέλτιστε. διατέλει γὰρ ὥσπερ ἤρξω, καὶ ὅπως μὴ ἀπαισχυνῇ. δεῖ δὲ ὡς ἔοικε, μηδ'

ἐμὲ

ἐμὲ ἀπαισχυνθῆναι. καὶ πρῶτον μὲν εἰπέ. εἰ καὶ ψωριῶντα καὶ κνησιῶντα, ἀφθόνως ἔχοντα τοῦ κνῆσθαι, κνώμενον διατελοῦντα τὸν βίον, εὐδαιμόνως ἔστι ζῆν; Καλ. Ὡς ἄτοπος εἶ ὦ Σώκρατες, καὶ ἀτεχνῶς δημηγόρος. Σω. Τοιγάρτοι ὦ Καλλίκλεις, Πῶλον μὲν καὶ Γοργίαν, καὶ ἐξέπληξα καὶ αἰσχύνεσθαι ἐποίησα. σὺ δὲ οὐ μὴ ἐκπλαγῇς, οὐδὲ μὴ αἰσχυνθῇς. ἀνδρεῖος γὰρ εἶ. ἀλλ᾽ ἀποκρίνου μόνον. Καλ. Φημὶ τοίνυν, καὶ τὸν κνώμενον ἡδέως ἂν βιῶναι. Σω. Οὐκοῦν εἴπερ ἡδέως καὶ εὐδαιμόνως; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Πότερον εἰ τὴν κεφαλὴν μόνον κνησιῷ; ἢ ἔτι τί σε ἐρωτῶ. ὅρα ὦ Καλλίκλεις τί ἀποκρινῇ, ἐάν τίς σε τὰ ἐχόμενα τούτοις ἐφεξῆς ἅπαντα ἐρωτᾷ, καὶ τούτων οὕτως ὄντων κεφάλαιον, ὁ τῶν κιναίδων βίος οὗτος, οὐ δεινὸς καὶ αἰσχρὸς καὶ ἄθλιος, ἢ καὶ τούτους τολμήσεις λέγειν εὐδαίμονας εἶναι, ἐὰν ἀφθόνως ἔχωσιν ὧν δέονται; Καλ. Οὐκ αἰσχύνῃ εἰς τοιαῦτα ἄγων τοὺς λόγους ὦ Σώκρατες; Σω. Ἦ γὰρ ἐγὼ ἄγω ἐνταῦθα ὦ γενναῖε, ἢ ἐκεῖνος ὃς ἂν φῇ ἀνέδην οὕτω, τοὺς χαίροντας ὅπως ἂν χαίρωσιν εὐδαίμονας εἶναι, καὶ μὴ διορίζηται, τῶν ἡδονῶν ὁποῖαι ἀγαθαὶ καὶ κακαί. ἀλλ᾽ ἔτι καὶ νῦν λέγε. πότερον φῂς εἶναι τὸ αὐτὸ ἡδὺ καὶ ἀγαθὸν, ἢ εἶναί τι τῶν ἡδέων ὃ οὐκ ἔστιν ἀγαθόν; Καλ. Ἵνα δή μοι μὴ ἀνομολογούμενος ᾖ ὁ λόγος, ἐὰν ἕτερον φήσω εἶναι, τὸ αὐτό φημι εἶναι. Σω. Διαφθείρεις ὦ Καλλίκλεις τοὺς πρώτους λόγους, καὶ οὐκ ἂν ἔτι μετ᾽ ἐμοῦ ἱκανῶς τὰ ὄντα ἐξετάζοις, εἴπερ παρὰ τὰ δοκοῦντα σαυτῷ ἐρεῖς. Καλ. Καὶ γὰρ σὺ ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐ τοίνυν ὀρθῶς ποιῶ οὔτ᾽ ἐγὼ εἴπερ ποιῶ τοῦτο, οὔτε σύ. ἀλλ᾽ ὦ μακάριε ἄθρει μὴ οὐ τοῦτο ᾖ τὸ ἀγαθὸν, τὸ πάντως χαίρειν. ταῦτά τε γὰρ τὰ νῦν δὴ αἰνιχθέντα πολλὰ καὶ αἰσχρὰ φαίνεται συμβαίνοντα εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, καὶ ἄλλα πολλά. Καλ. Ὡς σύ γε οἴει ὦ Σώκρατες. Σω.

Σὺ δὲ τῷ ὄντι ὦ Καλλίκλεις ταῦτα ἰσχυρίζῃ; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Ἐπιχειρῶμεν ἄρα τῷ λόγῳ ὡς σοῦ σπουδάζοντος; Καλ. Πάνυ γε σφόδρα. Σω. Ἴθι δή μοι ἐπειδή σοι οὕτω δοκεῖ, διελοῦ τάδε. ἐπιστήμην καλεῖς τι; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Οὐ καὶ ἀνδρίαν νῦν δὴ ἔλεγές τινα εἶναι μετὰ ἐπιστήμης; Καλ. Ἔλεγον γάρ. Σω. Ἄλλο τι οὖν ὡς ἕτερον τὴν ἀνδρίαν τῆς ἐπιστήμης δύο ταῦτα ἔλεγες;

Καλ. Σφόδρα γε. Σω. Τί δὲ ἡδονὴν καὶ ἐπιστήμην ταὐτὸν, ἢ ἕτερον; Καλ. Ἕτερον δή που ὦ σοφώτατε σύ. Σω. Ἦ καὶ ἀνδρίαν ἑτέραν ἡδονῆς; Καλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Φέρε δὴ ὅπως μεμνησόμεθα ταῦτα, ὅτι Καλλικλῆς ἔφη ὁ Ἀχαρνεὺς, ἡδὺ μὲν καὶ ἀγαθὸν ταὐτὸν εἶναι. ἐπιστήμην δὲ καὶ ἀνδρίαν, καὶ ἀλλήλων καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἕτερον. Σωκράτης δέ γε ἡμῖν ὁ ἀλωπεκῆθεν, οὐχ ὁμολογεῖ ταῦτα ἢ ὁμολογεῖ;

Καλ. Οὐχ ὁμολογεῖ. Σω. Οἶμαι δέ γε οὐδὲ Καλλικλῆς, ὅταν αὐτὸς αὑτὸν θεάσηται ὀρθῶς. εἰπὲ γάρ μοι, τοὺς εὖ πράττοντας τοῖς κακῶς πράττουσιν οὐ τοὐναντίον ἡγῇ πάθος πεπονθέναι; Καλ. Ἔγωγε.

Σω. Ἆρ᾽ οὖν εἴπερ ἐναντία ἐστὶ ταῦτα ἀλλήλοις, ἀνάγκη περὶ αὐτῶν ἔχειν, ὥσπερ περὶ ὑγιείας ἔχει καὶ νόσου. οὐ γὰρ ἅμα δήπου ὑγιαίνει τε καὶ νοσεῖ ὁ ἄνθρωπος, οὐδὲ ἅμα ἀπαλλάττεται ὑγιείας τε καὶ νόσου.

Καλ. Πῶς λέγεις; Σω. Οἷον περὶ ὅτου βούλει τοῦ σώματος ἀπολαβὼν, σκόπει. νοσεῖ που ἄνθρωπος ὀφθαλμοὺς, ᾧ ὄνομα ὀφθαλμία. Καλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐ δή που καὶ ὑγιαίνει γε ἅμα τοὺς αὐτούς; Καλ. Οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν. Σω. Τί δὲ ὅταν τῆς ὀφθαλμίας ἀπαλλάττηται, ἆρα τότε καὶ τῆς ὑγιείας ἀπαλλάττεται τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τελευτῶν ἅμα ἀμφοτέρων ἀπήλλακται; Καλ. Ἥκιστά γε. Σω. Θαυμάσιον γὰρ οἶμαι καὶ ἄλογον γίγνεται. ἢ γάρ; Καλ. Σφόδρα γε. Σω. Ἀλλ᾽ ἐν μέρει οἶμαι ἑκάτερον καὶ λαμβάνει καὶ ἀπολύει; Καλ. Φημί. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἰσχὺν καὶ ἀσθένειαν ὡσαύτως; Καλ. Ναί. Σω. Καὶ τάχος καὶ βραδυτῆτα; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Ἦ καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, καὶ τἀναντία τούτων κακά τε καὶ ἀθλιότητα ἐν μέρει λαμβάνει, καὶ ἐν μέρει ἀπαλλάττεται ἑκατέρου; Καλ. Πάντως δή που.

Σω. Ἐὰν εὕρωμεν ἄρα ἄττα, ὧν ἅμα τε ἀπαλλάττεται ἄνθρωπος καὶ ἅμα ἔχει, δηλονότι ταῦτά γε οὐκ ἂν εἴη τό τε ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. ὁμολογοῦμεν ταῦτα; καὶ εὖ μάλα σκεψάμενος ἀποκρίνου. Καλ. Ἀλλ᾽ ὑπερφυῶς ὁμολογῶ. Σω. Ἴθι δὴ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν ὡμολογημένα, τὸ πεινῆν ἔλεγες πότερον ἡδὺ, ἢ ἀνιαρὸν εἶναι; αὐτὸ λέγω τὸ πεινῆν. Καλ. Ἀνιαρὸν ἔγωγε. Σω. Τὸ μέν τοι πεινῶντα ἐσθίειν, ἡδύ;

Καλ. Ἔγωγε. Σω. Μανθάνω. ἀλλ᾽ οὖν τό γε πεινῆν αὐτὸ ἀνιαρὸν, ἢ οὐχί; Καλ. Φημί. Σω. Οὐκοῦν καὶ τὸ διψῆν; Καλ. Σφόδρα γε. Σω. Πότερον οὖν ἔτι πλείω ἐρωτῶ, ἢ ὁμολογεῖς ἅπασαν ἔνδειαν καὶ ἐπιθυμίαν ἀνιαρὸν εἶναι; Καλ. Ὁμολογῶ. ἀλλὰ μὴ ἐρώτα. Σω. Εἶεν. διψῶντα δὲ δὴ πίνειν, ἄλλο τι ἢ ἡδὺ φῂς εἶναι; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν τούτου οὗ λέγεις, τὸ μὲν διψῶντα λυπούμενον δή που ἐστί; Καλ. Ναί. Σω. Τὸ δὲ πίνειν, πλήρωσίς τε τῆς ἐνδείας καὶ ἡδονή;

Καλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν κατὰ τὸ πίνειν, χαίρειν λέγεις; Καλ. Μάλιστα. Σω. Διψῶντά γε, φημὶ λυπούμενον; Καλ. Ναί. Σω. Αἰσθάνῃ οὖν τὸ συμβαῖνον, ὅτι λυπούμενον χαίρειν λέγεις ἅμα, ὅταν διψῶντα πίνειν λέγῃς, ἢ οὐχ ἅμα τοῦτο γίγνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον καὶ χρόνον, εἴτε ψυχῆς εἴτε σώματος βούλει. οὐδὲν γὰρ οἶμαι διαφέρει. ἔστι ταῦτα, ἢ οὔ; Καλ. Ἔστι. Σω. Ἀλλὰ μὴν εὖ γε πράττοντα, κακῶς πράττειν ἅμα ἀδύνατον ἔφης εἶναι; Καλ. Φημὶ γάρ. Σω. Ἀνιώμενον δέ γε χαίρειν δυνατὸν ὡμολόγηκας; Καλ. Φαίνεται. Σω. Οὐκ ἄρα τὸ χαίρειν ἐστὶν εὖ πράττειν, οὐδὲ τὸ ἀνιᾶσθαι κακῶς, ὥστε ἕτερον γίγνεται τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ; Καλ. Οὐκ οἶδ᾽ ἅττα σοφίζῃ ὦ Σώκρατες. Σω. Οἶσθα, ἀλλὰ ἀκκίζῃ ὦ Καλλίκλεις, καὶ πρόϊθί γε ἔτι εἰς τὸ ἔμπροσθεν ὅτι ἔχων ληρεῖς.

ἵνα εἰδῇς

ἵνα εἰδῇς ὡς σοφὸς ὤν με νουθετεῖς. οὐχ ἅμα διψῶντες ἕκαστος ἡμῶν πέπαυται, καὶ ἅμα ἡδόμενος διὰ τοῦ πίνειν; Καλ. Οὐκ οἶδα ὅτι λέγεις. Γορ. Μηδαμῶς ὦ Καλλίκλεις. ἀλλ᾽ ἀποκρίνου καὶ ἡμῶν ἕνεκα, ἵνα περανθῶσιν οἱ λόγοι. Καλ. Ἀλλ᾽ ἀεὶ τοιοῦτός ἐστι Σωκράτης ὦ Γοργίας. μικρὰ καὶ ὀλίγου ἄξια ἀνερωτᾷ, καὶ ἐξελέγχει. Γορ. Ἀλλὰ τί σοι διαφέρει; πάντως οὐ σὴ αὕτη ἡ τιμὴ ὦ Καλλίκλεις. ἀλλ᾽ ὑπόσχες Σωκράτει ἐξελέγξαι, ὅπως ἂν βούληται. Καλ. Ἐρώτα δὴ σὺ τὰ σμικρά τε καὶ στενὰ ταῦτα. ἐπείπερ Γοργίᾳ δοκεῖ οὕτως. Σω. Εὐδαίμων εἶ ὦ Καλλίκλεις, ὅτι τὰ μεγάλα γε μεμύησαι πρὶν τὰ σμικρά. ἐγὼ δ᾽ οὐκ ᾤμην θεμιτὸν εἶναι. ὅθεν οὖν ἀπέλιπες, ἀποκρίνου. εἰ οὐχ ἅμα παύεται διψῶν ἕκαστος ἡμῶν καὶ ἡδόμενος; Καλ. Φημί. Σω. Οὐκοῦν καὶ πεινῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν ἅμα παύεται; Καλ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐκοῦν καὶ τῶν λυπῶν καὶ τῶν ἡδονῶν ἅμα παύεται; Καλ. Ναί. Σω. Ἀλλὰ μὴν τῶν ἀγαθῶν, καὶ κακῶν οὐχ ἅμα παύεται, ὡς σὺ ὡμολόγεις. νῦν δὲ οὐχ ὁμολογεῖς; Καλ. Ἔγωγε. τί οὖν δή; Σω. Ὅτι οὐ ταῦτα γίγνεται ὦ φίλε τἀγαθὰ τοῖς ἡδέσιν, οὐδὲ τὰ κακὰ τοῖς ἀνιαροῖς. τῶν μὲν γὰρ ἅμα παύεται, τῶν δὲ οὔ ὡς ἑτέρων ὄντων. πῶς οὖν ταυτὰ ἂν εἴη τὰ ἡδέα τοῖς ἀγαθοῖς, ἢ τὰ ἀνιαρὰ τοῖς κακοῖσιν; ἐὰν δὲ βούλῃ, καὶ τῇδε ἐπίσκεψαι. οἶμαι γάρ σοι οὐδὲ ταύτῃ ὁμολογεῖσθαι. ἄθρει δή. τοὺς ἀγαθοὺς οὐχὶ ἀγαθῶν παρουσίᾳ ἀγαθοὺς καλεῖς, ὥσπερ τοὺς καλοὺς οἷς ἂν κάλλος παρῇ; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Τί δὲ ἀγαθοὺς ἄνδρας καλεῖς ἄφρονας καὶ δειλούς; οὐ γὰρ ἄρτι γε. ἀλλὰ τοὺς ἀνδρείους καὶ φρονίμους ἔλεγες. ἢ οὐ τούτους ἀγαθοὺς καλεῖς; Καλ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τί δὲ παῖδα ἀνόητον χαίροντα, ἤδη εἶδες; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Ἄνδρα δὲ οὔπω εἶδες ἀνόητον χαίροντα; Καλ. Οἶμαι ἔγωγε. ἀλλὰ τί τοῦτο; Σω. Οὐδέν. ἀλλ᾽ ἀποκρίνου. Καλ. Εἶδον. Σω. Τί δὲ νοῦν ἔχοντα λυπούμενον καὶ χαίροντα; Καλ. Φημί. Σω. Πότερον δὲ μᾶλλον χαίρουσι καὶ λυποῦνται, οἱ φρόνιμοι ἢ οἱ ἄφρονες; Καλ. Οἶμαι ἔγωγε οὐ πολύ τι διαφέρειν. Σω. Ἀλλ᾽ ἀρκεῖ καὶ τοῦτο. ἐν πολέμῳ δὲ ἤδη εἶδες ἄνδρα δειλόν; Καλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Τί οὖν ἀπιόντων τῶν πολεμίων πότεροί σοι ἐδόκουν μᾶλλον χαίρειν οἱ δειλοὶ ἢ οἱ ἀνδρεῖοι; Καλ. Ἀμφότεροι ἔμοιγε μᾶλλον. εἰ δὲ μή, παραπλησίως γε. Σω. Οὐδὲν διαφέρει. χαίρουσι δ᾽ οὖν καὶ οἱ δειλοί; Καλ. Σφόδρα γε. Σω. Καὶ οἱ ἄφρονες ὡς ἔοικε; Καλ. Ναί. Σω. Προσιόντων δὲ οἱ δειλοὶ μόνον λυποῦνται, ἢ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι; Καλ. Ἀμφότεροι. Σω. Ἆρα ὁμοίως; Καλ. Μᾶλλον ἴσως οἱ δειλοί. Σω. Ἀπιόντων δ᾽ οὐ μᾶλλον χαίρουσιν; Καλ. Ἴσως. Σω. Οὐκοῦν λυποῦνται μὲν καὶ χαίρουσι καὶ οἱ ἄφρονες καὶ οἱ φρόνιμοι, καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι παραπλησίως ὡς σὺ φῄς. μᾶλλον δὲ οἱ δειλοὶ τῶν ἀνδρείων; Καλ. Φημί. Σω. Ἀλλὰ μὴν οἵ γε φρόνιμοι καὶ οἱ ἀνδρεῖοι, ἀγαθοί. οἱ δὲ δειλοὶ καὶ ἄφρονες, κακοί; Καλ. Ναί. Σω. Παραπλησίως ἄρα χαίρουσι καὶ λυποῦνται οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ κακοί; Καλ. Φημί. Σω. Ἆρ᾽ οὖν παραπλησίως εἰσὶν ἀγαθοὶ καὶ κακοί, οἱ ἀγαθοί τε καὶ κακοί; ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοί, οἱ ἀγαθοί, καὶ κακοί εἰσιν οἱ κακοί; Καλ. Ἀλλὰ μὰ Δί᾽ οὐκ οἶδ᾽ ὅ, τι λέγεις. Σω. Οὐκ οἶσθ᾽ ὅτι τοὺς ἀγαθοὺς ἀγαθῶν φῄς παρουσίᾳ εἶναι ἀγαθούς, κακοὺς δὲ κακῶν. τὰ δὲ ἀγαθὰ εἶναι τὰς ἡδονάς, κακὰ δὲ τὰς ἀνίας; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν τοῖς χαίρουσι πάρεστι τὰ ἀγαθὰ αἱ ἡδοναὶ εἴπερ χαίρουσι; Καλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκοῦν ἀγαθῶν παρόντων, ἀγαθοί εἰσιν οἱ χαίροντες; Καλ. Ναί. Σω. Τί δὲ τοῖς ἀνιωμένοις οὐ πάρεστι τὰ κακὰ αἱ λῦπαι;

Καλ. Πάρεστι. Σω. Κακῶν δέ γε παρουσίᾳ φῄς σὺ εἶναι κακοὺς τοὺς κακούς, ἢ οὐκέτι φῄς; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Ἀγαθοὶ ἄρα οἳ ἂν χαίρωσι, κακοὶ δὲ οἳ ἂν ἀνιῶνται; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Οἱ μέν γε μᾶλλον, μᾶλλον. οἱ δ᾽ ἧττον, ἧττον. οἱ δὲ παραπλησίως, παραπλησίως; Καλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν φῄς παραπλησίως χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι τοὺς φρονίμους καὶ τοὺς ἄφρονας, καὶ τοὺς δειλοὺς καὶ τοὺς ἀνδρείους, ἢ καὶ μᾶλλον ἔτι τοὺς δειλούς; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Συλλόγισαι δὴ κοινῇ μετ᾽ ἐμοῦ τί ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τῶν ὡμολογημένων. καὶ δὶς γάρ τοι καὶ τρίς φασι καλὸν εἶναι τὰ καλὰ λέγειν τε καὶ ἐπισκοπεῖσθαι. ἀγαθὸν μὲν εἶναι τὸν φρόνιμον καὶ ἀνδρεῖον φαμέν, ἦ γάρ; Καλ. Ναί. Σω. Κακὸν δὲ τὸν ἄφρονα καὶ δειλόν; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Ἀγαθὸν δὲ αὖ τὸν χαίροντα; Καλ. Ναί. Σω. Κακὸν δὲ τὸν ἀνιώμενον; Καλ. Ἀνάγκη. Σω. Ἀνιᾶσθαι δὲ καὶ χαίρειν τὸν ἀγαθὸν καὶ κακὸν ὁμοίως, ἴσως δὲ καὶ μᾶλλον τὸν κακόν; Καλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ὁμοίως γίγνεται κακὸς καὶ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ, ἢ καὶ μᾶλλον ἀγαθὸς ὁ κακός. οὐ ταῦτα συμβαίνει. καὶ τὰ πρότερα ἐκεῖνα ἐάν τις ταὐτὰ φῇ ἡδέα τε καὶ ἀγαθὰ εἶναι; οὐ ταῦτα ἀνάγκη ὦ Καλλίκλεις; Καλ. Πάλαι τί σου ἀκροῶμαι ὦ Σώκρατες καθομολογῶν ἐνθυμούμενος, ὅτι κἂν παίζων τίς σοι ἐνδῷ ὁτιοῦν, τούτου ἄσμενος ἔχῃ ὥσπερ τὰ μειράκια. ὡς δὴ σὺ οἴει ἐμέ, ἢ καὶ ἄλλον ὁντιναοῦν ἀνθρώπων, οὐχ ἡγεῖσθαι τὰς μὲν βελτίους ἡδονάς, τὰς δὲ χείρους. Σω. Ἰοὺ ἰοὺ ὦ Καλλίκλεις. ὡς πανοῦργος εἶ. καί μοι ὥσπερ παιδὶ χρῇ. τοτὲ μὲν ταῦτα φάσκων οὕτως ἔχειν, τοτὲ δὲ ἑτέρως, ἐξαπατῶν με. καίτοι οὐκ ᾤμην γε κατ᾽ ἀρχὰς ὑπὸ σοῦ ἑκόντος εἶναι ἐξαπατηθήσεσθαι, ὡς ὄντος φίλου. νῦν δὲ ἐψεύσθην, καὶ ὡς ἔοικεν ἀνάγκη μοι κατὰ τὸν παλαιὸν λόγον, τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν, καὶ τοῦτο δέχεσθαι τὸ διδόμενον παρὰ σοῦ. ἔστι δὲ δὴ ὡς ἔοικεν ὃ νῦν λέγεις, ὅτι ἡδοναί τινές εἰσιν αἱ μὲν ἀγαθαί, αἱ δὲ κακαί. ἦ γάρ; Καλ. Ναί. Σω. Ἆρ᾽ οὖν ἀγαθαὶ μὲν αἱ ὠφέλιμοι, κακαὶ δὲ αἱ βλαβεραί; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Ὠφέλιμοι δέ γε αἱ

ἀγαθόν

ἀγαθόν τι ποιῆσαι, ἱκαναὶ δὲ αἱ κακόν τι; Καλ. Φημί. Σω. ἆρ᾽ οὖν τὰς τοιάσδε λέγεις, οἷον κατὰ τὸ σῶμα, ἃς νῦν δὴ ἐλέγομεν ἐν τῷ ἐσθίειν καὶ πίνειν ἡδονάς; εἰ ἄρα τούτων, αἱ μὲν ὑγίειαν ποιοῦσαι ἐν τῷ σώματι, ἢ ἰσχὺν, ἢ ἄλλην τινὰ ἀρετὴν τοῦ σώματος, αὗται μὲν ἀγαθαί. αἱ δὲ τἀναντία τούτων, κακαί; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ λῦπαι ὡσαύτως αἱ μὲν χρησταί εἰσιν, αἱ δὲ πονηραί; Καλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας, καὶ αἱρετέον ἐστὶ καὶ πρακτέον;

Καλ. Πάνυ γε. Σω. Τὰς δὲ πονηρὰς οὔ; Καλ. Δῆλον δή. Σω. Ἕνεκα γάρ που τῶν ἀγαθῶν, ἅπαντα ἡμῖν ἔδοξε πρακτέον εἶναι, εἰ μνημονεύεις ἐμοί τε καὶ Πώλῳ. ἆρα καὶ σοὶ συνδοκεῖ οὕτω, τέλος εἶναι ἁπασῶν τῶν πράξεων τὸ ἀγαθὸν, καὶ ἐκείνου ἕνεκα δεῖν πάντα τἆλλα πράττεσθαι. ἀλλ᾽ οὐκ ἐκεῖνο τῶν ἄλλων, σύμψηφος ἡμῖν εἶ καὶ σὺ ἐκ τρίτων; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Τῶν ἀγαθῶν ἄρα ἕνεκα δεῖ καὶ τἆλλα καὶ τὰ ἡδέα πράττειν, ἀλλ᾽ οὐ τἀγαθὰ τῶν ἡδέων; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Ἆρ᾽ οὖν παντὸς ἀνδρός ἐστιν, ἐκλέξασθαι ποῖα ἀγαθὰ τῶν ἡδέων ἐστὶ, καὶ ὁποῖα κακά; ἢ τεχνικοῦ δεῖ εἰς ἕκαστον;

Καλ. Τεχνικοῦ. Σω. Ἀναμνησθῶμεν δὴ ὧν αὖ ἐγὼ πρὸς Πῶλον καὶ Γοργίαν ἐτύγχανον λέγων. ἔλεγον γὰρ εἰ μνημονεύεις, ὅ,τι εἶεν παρασκευαὶ, αἱ μὲν μέχρις ἡδονῆς, αὐτὸ τοῦτο μόνον παρασκευάζουσαι, ἀγνοοῦσαι δὲ τὸ βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον. αἱ δὲ, γιγνώσκουσαι ὅ,τι τε ἀγαθὸν, καὶ ὅ,τι κακόν. καὶ ἐτίθουν τῶν μὲν περὶ τὰς ἡδονὰς τὴν μαγειρικὴν κατὰ τὸ σῶμα ἐμπειρίαν, ἀλλ᾽ οὐ τέχνην. τῶν δὲ περὶ τὸ ἀγαθὸν, τὴν ἰατρικὴν τέχνην. καὶ πρὸς φιλίου ὦ Καλλίκλεις μήτε αὐτὸς οἴου δεῖν πρὸς ἐμὲ παίζειν, μήδ᾽ ὅτι ἂν τύχοις παρὰ τὰ δοκοῦντα ἀποκρίνου, μήτ᾽ αὖ τὰ παρ᾽ ἐμοῦ οὕτως ἀποδέχου ὡς παίζοντος. ὁρᾷς γὰρ ὅτι περὶ τούτου ἡμῖν εἰσιν οἱ λόγοι, οὗ τί ἂν μᾶλλον σπουδάσειέ τις καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχων ἄνθρωπος, ἢ τοῦτο, ὅν τινα χρὴ τρόπον ζῆν. πότερον ἐπὶ ὃν σὺ παρακαλεῖς ἐμὲ, τὰ τοῦ ἀνδρὸς δὴ ταῦτα πράττοντα, λέγοντά τε ἐν τῷ δήμῳ καὶ ῥητορικὴν ἀσκοῦντα, καὶ πολιτευόμενον τοῦτον τὸν τρόπον ὃν ὑμεῖς νῦν πολιτεύεσθε, ἢ ἐπὶ τόνδε τὸν βίον τὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ τί ποτ᾽ ἐστιν οὗτος ἐκείνου διαφέρων. ἴσως οὖν βέλτιστόν ἐστιν, ὡς ἄρτι ἐγὼ ἐπεχείρησα διαιρεῖσθαι. διελομένους δὲ καὶ ὁμολογήσαντας ἀλλήλοις, εἰ ἔστι τούτω διττὼ βίω, σκέψασθαι τί τε διαφέρετον ἀλλήλοιν, καὶ ὁπότερον βιωτέον αὐτοῖν; ἴσως οὖν οὔπω οἶσθα τί λέγω. Καλ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλ᾽ ἐγώ σοι σαφέστερον ἐρῶ. ἐπειδὴ ὡμολογήκαμεν ἐγώ τε καὶ σὺ, εἶναι μέν τι ἀγαθὸν, εἶναι δέ τι ἡδὺ, ἕτερον δὲ τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ, ἑκατέρου δὲ αὐτοῖν μελέτην τινὰ εἶναι καὶ παρασκευὴν τῆς κτήσεως, τὴν μὲν τοῦ ἡδέως θήραν, τὴν δὲ τοῦ ἀγαθοῦ. αὐτὸ δή μοι τοῦτο πρῶτον ἢ σύμφαθι, ἢ μὴ συμφῇς; Καλ. Οὕτω φημί. Σω. Ἴθι δὴ ἃ καὶ πρὸς τούσδε ἐγὼ ἔλεγον διομολόγησαί μοι, εἰ ἄρα σοι ἔδοξα τότε ἀληθῆ λέγειν. ἔλεγον δέ που ὅτι ἡ μὲν ὀψοποιητικὴ, οὔ μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι, ἀλλ᾽ ἐμπειρία. ἡ δ᾽ ἰατρικὴ λέγων, ὅτι ἡ μὲν τούτου οὗ θεραπεύει, καὶ τὴν φύσιν ἔσκεπται καὶ τὴν αἰτίαν ὧν πράττει. καὶ λόγον ἔχει τούτων ἑκάστου δοῦναι ἡ ἰατρική. ἡ δ᾽ ἑτέρα τῆς ἡδονῆς, πρὸς ἣν ἡ θεραπεία αὐτῇ ἐστιν ἅπασα, κομιδῇ ἀτέχνως ἐπ᾽ αὐτὴν ἔρχεται. οὔτε τι τὴν φύσιν σκεψαμένη τῆς ἡδονῆς, οὔτε τὴν αἰτίαν. ἀλόγως τε παντάπασιν ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν διαριθμησαμένη τριβῇ καὶ ἐμπειρίᾳ. μνήμην μόνον σωζομένη τοῦ εἰωθότος γίγνεσθαι, ᾧ δὴ καὶ πορίζεται τὰς ἡδονάς. ταῦτ᾽ οὖν πρῶτον σκόπει εἰ δοκεῖ σοι ἱκανῶς λέγεσθαι, καὶ εἶναί τινες καὶ περὶ ψυχὴν τοιαῦται ἄλλαι πραγματεῖαι. αἱ μὲν τεχνικαὶ, προμήθειάν τινα ἔχουσαι τοῦ βελτίστου περὶ τὴν ψυχὴν, αἱ δὲ τούτου μὲν ὀλιγωροῦσαι, ἐσκεμμέναι δ᾽ αὖ ὥσπερ ἐκεῖ τὴν ἡδονὴν μόνον τῆς ψυχῆς, τίνα ἂν αὐτῇ τρόπον γίγνοιτο. ἥτις δὲ ἡ βελτίων ἢ χείρων τῶν ἡδονῶν, οὔτε σκοπούμεναι, οὔτε μέλον αὐταῖς ἄλλο, ἢ χαρίζεσθαι μόνον, εἴτε βέλτιον, εἴτε χεῖρον. ἐμοὶ μὲν γὰρ ὦ Καλλίκλεις δοκοῦσί τε εἶναι. καὶ ἔγωγέ φημι τὸ τοιοῦτον κολακείαν εἶναι καὶ περὶ σῶμα καὶ περὶ ψυχὴν, καὶ περὶ ἄλλο ὅτου ἄν τις τὴν ἡδονὴν θεραπεύῃ, ἀσκέπτως ἔχων τοῦ ἀμείνονός τε καὶ τοῦ χείρονος. σὺ δὲ δὴ πότερον συγκατατίθεσαι ἡμῖν περὶ τούτων τὴν αὐτὴν δόξαν ἢ ἀντίφῄς; Καλ. Οὐκ ἔγωγε, ἀλλὰ συγχωρῶ. ἵνα σοι καὶ περανθῇ ὁ λόγος, καὶ Γοργίᾳ τῷδε χαρίσωμαι.

Σω. Πότερον δὲ περὶ μὲν μίαν ψυχὴν ἐστι τοῦτο, περὶ δὲ δύο καὶ πολλὰς οὐκ ἔστιν; Καλ. Οὐκ, ἀλλὰ καὶ περὶ δύο, καὶ περὶ πολλάς. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἀθρόαις ἅμα χαρίζεσθαί ἐστι, μηδὲν σκοπούμενον τὸ βέλτιστον; Καλ. Οἶμαι ἔγωγε. Σω. Ἔχεις οὖν εἰπεῖν αἱ τινές εἰσιν αἱ ἐπιτηδεύσεις αἱ τοῦτο ποιοῦσαι; μᾶλλον δὲ εἰ βούλει ἐμοῦ ἐρωτῶντος, ἣ μὲν ἄν σοι δοκῇ τούτων εἶναι, φάθι, ἣ δ᾽ ἂν μὴ φάθι. πρῶτον δὲ σκεψώμεθα τὴν αὐλητικήν. οὐ δοκεῖ σοι τοιαύτη τίς εἶναι ὦ Καλλίκλεις, τὴν ἡδονὴν ἡμῶν μόνον διώκειν, ἄλλο δ᾽ οὐδὲν φροντίζειν; Καλ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Οὐκοῦν καὶ αἱ τοιαίδε ἅπασαι. οἷον ἡ κιθαριστικὴ ἡ ἐν τοῖς ἀγῶσι; Καλ. Ναί. Σω. Τί δὲ ἡ τῶν χορῶν διδασκαλία, καὶ ἡ τῶν διθυράμβων ποίησις, οὐ τοιαύτη τίς σοι καταφαίνεται; ἢ ἡγῇ τι φροντίζειν Κινησίαν τὸν Μέλητος, ὅπως ἐρεῖ τι τοιοῦτον, ὅθεν ἂν οἱ ἀκούοντες βελτίους γίγνοιντο, ἢ ὅτι μέλλει χαριεῖσθαι τῷ ὄχλῳ τῶν θεατῶν; Καλ. Δῆλον δὴ τοῦτό γε ὦ Σώκρατες Κινησίου γε πέρι. Σω. Τί δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μέλης; ἢ πρὸς τὸ βέλτιστον βλέπων ἐδόκει σοι κιθαρῳδεῖν; ἢ ἐκεῖνος μὲν οὐδὲ πρὸς τὸ ἥδιστον; ἠνία γὰρ ᾄδων τοὺς θεατάς. ἀλλὰ δὴ σκόπει. οὐχὶ ἥ τε κιθαρῳδικὴ δοκεῖ σοι πᾶσα καὶ ἡ τῶν διθυράμβων ποίησις, ἡδονῆς χάριν εὑρῆσθαι;

Καλ. Ἔμοιγε. Σω. Τί δὲ ἡ σεμνὴ αὕτη καὶ θαυμαστὴ ἡ τῆς τραγῳδίας ποίησις, ἐφ᾽ ᾧ ἐσπούδακε,

πότερον

πότερόν ἐστιν αὐτῆς τὸ ἐπιχείρημα καὶ ἡ σπουδὴ, ὡς σοὶ δοκεῖ, χαρίζεσθαι τοῖς θεαταῖς μόνον, ἢ καὶ διαμάχεσθαι, ἐάν τι αὐτοῖς ἡδὺ μὲν ᾖ καὶ κεχαρισμένον, πονηρὸν δὲ, ὅπως τοῦτο μὲν μὴ ἐρεῖ. εἰ δέ τι τυγχάνει ἀηδὲς καὶ ὠφέλιμον, τοῦτο δὲ καὶ λέξει καὶ ᾄσεται, ἐάν τε χαίρωσιν ἐάν τε μή; ποτέρως σοι δοκεῖ παρεσκευάσθαι ἡ τῶν τραγῳδιῶν ποίησις; Καλ. Δῆλον δὴ τοῦτό γε ὦ Σώκρατες, ὅτι πρὸς τὴν ἡδονὴν μᾶλλον ὥρμηται καὶ τὸ χαρίζεσθαι τοῖς θεαταῖς. Σω. Οὐκοῦν τὸ τοιοῦτον ὦ Καλλίκλεις ἔφαμεν νῦν δὴ κολακείαν εἶναι; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Φέρε δὴ εἴ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης, τό, τε μέλος καὶ τὸν ῥυθμὸν καὶ τὸ μέτρον, ἄλλο τι ἢ λόγοι γίγνονται τὸ λειπόμενον; Καλ. Ἀνάγκη. Σω. Οὐκοῦν πρὸς πολὺν ὄχλον καὶ δῆμον οὗτοι λέγονται οἱ λόγοι; Καλ. Φημί. Σω. Δημηγορία ἄρα τίς ἐστιν ἡ ποιητική; Καλ. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν, ἡ ῥητορικὴ δημηγορία ἂν εἴη, ἢ οὐ ῥητορεύειν δοκοῦσί σοι οἱ ποιηταὶ ἐν τοῖς θεάτροις; Καλ. Ἔμοιγε. Σω. Νῦν ἄρα ἡμεῖς εὑρήκαμεν ῥητορικήν τινα πρὸς δῆμον τοιοῦτον, οἷον παίδων τε ὁμοῦ καὶ γυναικῶν, καὶ ἀνδρῶν, καὶ δούλων, καὶ ἐλευθέρων, ἣν οὐ πάνυ ἀγάμεθα. κολακικὴν γὰρ αὐτήν φαμεν εἶναι. Καλ. Πάνυ γε. Σω. Εἶεν. τί δὲ ἡ πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον ῥητορικὴ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι δήμους τοὺς τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν, τί ποτε ἡμῖν αὕτη ἐστί. πότερόν σοι δοκοῦσι πρὸς τὸ βέλτιστον ἀεὶ λέγειν οἱ ῥήτορες τούτου στοχαζόμενοι ὅπως οἱ πολῖται ὡς βέλτιστοι ἔσονται διὰ τοὺς αὐτῶν λόγους, ἢ καὶ οὗτοι πρὸς τὸ χαρίζεσθαι τοῖς πολίταις ὡρμημένοι, καὶ ἕνεκα τοῦ ἰδίου τοῦ αὑτῶν, ὀλιγωροῦντες τοῦ κοινοῦ, ὥσπερ παισὶ προσομιλοῦσι τοῖς δήμοις χαρίζεσθαι αὐτοῖς πειρώμενοι μόνον. εἰ δέ γε βελτίους ἔσονται ἢ χείρους διὰ ταῦτ᾽ οὐδὲν φροντίζουσιν; Καλ. Οὐχ ἁπλοῦν ἔτι τοῦτο ὃ ἐρωτᾷς. εἰσὶ μὲν γὰρ οἳ κηδόμενοι τῶν πολιτῶν λέγουσιν ἃ λέγουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ οἵους σὺ λέγεις. Σω. Ἐξαρκεῖ. εἰ γὰρ καὶ τοῦτό ἐστι διπλοῦν, τὸ μὲν ἕτερόν που τούτου, κολακεία ἂν εἴη, καὶ αἰσχρὰ δημηγορία. τὸ δὲ ἕτερον, καλὸν, τὸ παρασκευάζειν ὅπως ὡς βέλτισται ἔσονται τῶν πολιτῶν αἱ ψυχαὶ, καὶ ἀεὶ διαμάχεσθαι, λέγοντα τὰ βέλτιστα, εἴτε ἡδίω, εἴτε ἀηδέστερα ἔσται τοῖς ἀκούουσιν. ἀλλ᾽ οὐ πώποτε σὺ ταύτην εἶδες τὴν ῥητορικήν, ἢ εἴ τινα ἔχεις τῶν ῥητόρων τοιοῦτον εἰπεῖν, τί οὐχὶ καὶ ἐμοὶ αὐτὸν ἔφρασας τίς ἐστιν; Καλ. Ἀλλὰ μὰ Δία, οὐκ ἔχω ἔγωγέ σοι εἰπεῖν τῶν γε νῦν ῥητόρων οὐδένα.

Σω. Τί δὲ τῶν παλαιῶν ἔχεις, τινὰ εἰπεῖν, δι᾽ ὅν τινα αἰτίαν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι βελτίους γεγονέναι, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἤρξατο δημηγορεῖν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ χείρους ὄντες; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδα τίς ἐστιν οὗτος. Καλ. Τί δὲ Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα, καὶ Κίμωνα καὶ Μιλτιάδην, καὶ Περικλέα τουτονὶ τὸν νεωστὶ τετελευτηκότα οὗ καὶ σὺ ἀκήκοας; Σω. Εἰ ἔστι γε ὦ Καλλίκλεις ἣν πρότερον σὺ ἔλεγες ἀρετὴν ἀληθὴς, τὸ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι, καὶ τὰς αὑτοῦ καὶ τὰς τῶν ἄλλων. εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ᾽ ὅπερ ἐν τῷ ὑστέρῳ λόγῳ ἠναγκάσθημεν ἡμεῖς ὁμολογεῖν, ὅ,τι αἱ μὲν τῶν ἐπιθυμιῶν πληρούμεναι βελτίω ποιοῦσι τὸν ἄνθρωπον, ταύτας μὲν ἀποτελεῖν, αἳ δὲ χείρω μὴ, τοῦτο δὲ τέχνη τις εἶναι, τοιοῦτον ἄνδρα τούτων τινὰ γεγονέναι ἔχεις εἰπεῖν; Καλ. Οὐκ ἔχω ἔγωγε πῶς εἴπω. Σω. Ἀλλ᾽ ἐὰν ζητῇς καλῶς εὑρήσεις. ἴδωμεν δὴ οὑτωσὶ ἀτρέμα σκοπούμενοι, εἴ τις τούτων τοιοῦτος γέγονε. φέρε γὰρ, ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιστον λέγων ἃ ἂν λέγῃ, ἄλλο τι ἢ οὐκ εἰκῇ ἐρεῖ, ἀλλ᾽ ἀποβλέπων πρός τι; ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες δημιουργοὶ, βλέποντες πρὸς τὸ ἑαυτῶν ἔργον ἕκαστος, οὐκ εἰκῇ ἐκλεγόμενος ἃ προσφέρει πρὸς τὸ ἔργον τὸ αὑτοῦ, ἀλλ᾽ ὅπως ἂν εἶδός τι αὐτῷ σχῇ τοῦτο ὃ ἐργάζεται. οἷον εἰ βούλει ἰδεῖν τοὺς ζωγράφους, τοὺς οἰκοδόμους, τοὺς ναυπηγοὺς, τοὺς ἄλλους πάντας δημιουργοὺς ὅν τινα βούλει αὐτῶν, ὡς εἰς τάξιν τινὰ ἕκαστος ἕκαστον τίθησιν ὃ ἂν τιθῇ, καὶ προσαναγκάζει, τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ πρέπον τε εἶναι καὶ ἁρμόττειν, ἕως ἂν τὸ ἅπαν συστήσηται τεταγμένον τε καὶ κεκοσμημένον πρᾶγμα, καὶ οἵ τε δὴ ἄλλοι δημιουργοὶ, καὶ οὓς νῦν δὴ ἐλέγομεν οἱ περὶ τὸ σῶμα παιδοτρίβαι τε καὶ ἰατροὶ, κοσμοῦσί που τὸ σῶμα καὶ συντάττουσιν. ὁμολογοῦμεν οὕτω τοῦτ᾽ ἔχειν, ἢ οὔ; Καλ. Ἔστω τοῦτο οὕτω. Σω. Τάξεως ἄρα καὶ κόσμου τυχοῦσα οἰκία, χρηστὴ ἂν εἴη. ἀταξίας δὲ, μοχθηρά; Καλ. Φημί. Σω. Οὐκοῦν καὶ πλοῖον ὡσαύτως; Καλ. Ναί. Σω. Καὶ μὴν καὶ τὰ σώματα φαμὲν τὰ ἡμέτερα; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Τί δ᾽ ἡ ψυχὴ ἀταξίας τυχοῦσα ἔσται χρηστὴ ἢ τάξεώς τε καὶ κόσμου τινός; Καλ. Ἀνάγκη ἐκ τῶν ἔμπροσθεν καὶ τοῦτο συνομολογεῖν. Σω. Τί οὖν ὄνομά ἐστιν ἐν τῷ σώματι τῷ ἐκ τῆς τάξεώς τε καὶ τοῦ κόσμου γιγνομένῳ; ὑγίειαν καὶ ἰσχὺν ἴσως λέγεις. Καλ. Ἔγωγε. Σω. Τί δὲ αὖ, τῷ ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένῳ ἐκ τῆς τάξεως καὶ τοῦ κόσμου. πειρῶ εὑρεῖν καὶ εἰπεῖν ὥσπερ ἐκεῖνο τὸ ὄνομα. Καλ. Τί δὲ οὐκ αὐτὸς λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ἀλλ᾽ εἴ σοι ἥδιόν ἐστιν ἐγὼ ἐρῶ. σὺ δὲ ἂν μέν σοι δοκῶ ἐγὼ καλῶς λέγειν, φάθι. εἰ δὲ μὴ, ἔλεγχε, καὶ μὴ ἐπίτρεπε. ἐμοί γε δοκεῖ ταῖς μὲν τοῦ σώματος τάξεσιν ὄνομα εἶναι ὑγιεινὸν, ἐξ οὗ ἐν αὐτῷ ἡ ὑγίεια γίγνεται, καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ τοῦ σώματος. ἔστι ταῦτα, ἢ οὐκ ἔστιν; Καλ. Ἔστι. Σω. Ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς τάξεσι καὶ κοσμήσεσι, νόμιμόν τε καὶ νόμος. ὅθεν καὶ νόμιμοι γίγνονται, καὶ κόσμιοι. ταῦτα δ᾽ ἔστι δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη; φῄς, ἢ οὔ; Καλ. Ἔστω. Σω. Οὐκοῦν πρὸς ταῦτα βλέπων ὁ ῥήτωρ ἐκεῖνος ὁ τεχνικός τε καὶ ἀγαθὸς, καὶ τοὺς λόγους προσοίσει ταῖς ψυχαῖς οὓς ἂν λέγοι, καὶ τὰς πράξεις ἁπάσας, καὶ δῶρον ἐάν τι διδῷ, δώσει, καὶ ἐάν τι ἀφαιρῆται, ἀφαιρήσεται. πρὸς τοῦτο ἀεὶ τὸν νοῦν ἔχων, ὅπως ἂν αὐτοῦ τοῖς πολίταις, δικαιοσύνη μὲν ἐν ταῖς ψυχαῖς γίγνηται, ἀδικία δὲ ἀπαλλάττηται,

λάττηται, καὶ σωφροσύνη μὲν ἐγγίγνηται, ἀκολασία δὲ ἀπαλλάττηται, καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ ἐγγίγνηται, κακία δὲ ἀπίῃ. συγχωρεῖς, ἢ οὔ; Καλ. Συγχωρῶ. Σω. Τί γὰρ ὄφελος ὦ Καλλίκλεις, σώματί γε κάμνοντι, καὶ μοχθηρῶς διακειμένῳ, σιτία πολλὰ διδόναι, καὶ τὰ ἥδιστα, ἢ ποτά, ἢ ἄλλ' ὁτιοῦν ὃ μὴ ὀνήσει αὐτὸ ἔσθ' ὅτι πλέον ἢ τοὐναντίον, κατά γε τὸν δίκαιον λόγον καὶ ἔλαττον. ἔστι ταῦτα; Καλ. Ἔστω. Σω. Οὐ γὰρ οἶμαι λυσιτελεῖ μετὰ μοχθηρίας σώματος ζῆν ἀνθρώπῳ. ἀνάγκη γὰρ οὕτω ζῆν καὶ μοχθηρῶς. ἢ οὐχ οὕτως; Καλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι. οἷον πεινῶντα φαγεῖν ὅσον βούλεται, ἢ διψῶντα πιεῖν, ὑγιαίνοντα μὲν ἐῶσιν οἱ ἰατροὶ ὡς τὰ πολλά, κάμνοντα δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδέ ποτ' ἐῶσιν ἐμπίπλασθαι ὧν ἐπιθυμεῖ. συγχωρεῖς τοῦτό γε καὶ σύ; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Περὶ δὲ ψυχὴν ὦ ἄριστε οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος; ἕως μὲν ἂν πονηρὰ ᾖ, ἀνόητός τε οὖσα καὶ ἀκόλαστος καὶ ἄδικος καὶ ἀνόσιος, εἴργειν αὐτὴν δεῖ τῶν ἐπιθυμιῶν. καὶ μὴ ἐπιτρέπειν ἀλλ' ἄττα ποιεῖν, ἢ ἀφ' ὧν βελτίων ἔσται. φῄς, ἢ οὔ; Καλ. Φημί. Σω. Οὕτω γάρ που αὐτῇ ἄμεινον τῇ ψυχῇ. Καλ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν τὸ εἴργειν ἐστὶν ἀφ' ὧν ἐπιθυμεῖ κολάζειν; Καλ. Ναί. Σω. Τὸ κολάζεσθαι ἄρα τῇ ψυχῇ ἄμεινόν ἐστιν, ἢ ἡ ἀκολασία, ὥσπερ σὺ νῦν δὴ ᾤου. Καλ. Οὐκ οἶδ' ἅττα λέγεις ὦ Σώκρατες. ἀλλ' ἄλλον τινὰ ἐρώτα. Σω. Οὗτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος καὶ αὐτὸς, τοῦτο πάσχων περὶ οὗ ὁ λόγος ἐστὶ κολαζόμενος. Καλ. Οὐδέ γέ μοι μέλει οὐδὲν ὧν σὺ λέγεις. καὶ ταῦτά σοι Γοργίου χάριν ἀπεκρινάμην.

Σω. Εἶεν. τί οὖν δὴ ποιήσομεν. μεταξὺ τὸν λόγον καταλύομεν; Καλ. Αὐτὸς γνώσῃ. Σω. Ἀλλ' οὐδὲ τοὺς μύθους φασὶ μεταξὺ θέμις εἶναι καταλείπειν, ἀλλ' ἐπιθέντας κεφαλήν. ἵνα μὴ ἄνευ κεφαλῆς περιίῃ. ἀπόκριναι οὖν καὶ τὰ λοιπά, ἵνα ἡμῖν ὁ λόγος κεφαλὴν λάβῃ. Καλ. Ὡς βίαιος εἶ ὦ Σώκρατες. ἐὰν δὲ ἐμοὶ πείθῃ, ἐάσεις χαίρειν τὸν λόγον τοῦτον, ἢ καὶ ἄλλῳ τῳ διαλέξῃ. Σω. Τίς οὖν ἄλλος ἐθέλει; μὴ γάρ τοι ἀτελῆ γε τὸν λόγον καταλείπωμεν; Καλ. Αὐτὸς δὲ οὐκ ἂν δύναιο διελθεῖν τὸν λόγον, ἢ λέγων κατὰ σαυτὸν ἢ ἀποκρινόμενος σαυτῷ; Σω. Ἵνα μὴ τὸ τοῦ Ἐπιχάρμου γένηται, ἃ πρὸ τοῦ δύο ἄνδρες ἔλεγον, εἷς ὢν ἱκανὸς γένωμαι. ἀτὰρ κινδυνεύει ἀναγκαιότατον εἶναι οὕτως. εἰ μέν τοι ποιήσομεν, οἶμαι ἔγωγε χρῆναι πάντας ἡμᾶς φιλονείκως ἔχειν πρὸς τὸ εἰδέναι, τὸ ἀληθὲς τί ἐστι, περὶ ὧν λέγομεν, καὶ τί ψεῦδος. κοινὸν γὰρ ἀγαθὸν ἅπασι, φανερὸν γενέσθαι αὐτό. δίειμι μὲν οὖν τῷ λόγῳ ἐγώ, ὡς ἄν μοι δοκῇ ἔχειν, ἐὰν δέ τῳ ὑμῶν μὴ τὰ ὄντα δοκῶ ὁμολογεῖν ἐμαυτῷ, χρὴ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ ἐλέγχειν. οὐδὲ γάρ τοι ἔγωγε εἰδὼς λέγω ἃ λέγω, ἀλλὰ ζητῶ κοινῇ μεθ' ὑμῶν. ὥστε ἄν τι φαίνηται ὁ λέγων ἀμφισβητῶν ἐμοί, ἐγὼ πρῶτος συγχωρήσομαι. λέγω μέν τοι ταῦτα εἰ δοκεῖ χρῆναι διαπερανθῆναι τὸν λόγον. εἰ δὲ μὴ βούλεσθε, ἐῶμεν δὴ χαίρειν, καὶ ἀπιώμεν. Γορ. Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ ὦ Σώκρατες χρῆναί πω ἀπιέναι, ἀλλὰ διεξελθεῖν σε τὸν λόγον. φαίνεται δέ μοι καὶ τοῖς ἄλλοις δοκεῖν. βούλομαι γὰρ ἔγωγε καὶ αὐτὸς ἀκοῦσαί σου αὐτοῦ διιόντος τὰ ἐπίλοιπα. Σω. Ἀλλὰ μὲν δὴ ὦ Γοργία καὶ αὐτὸς ἡδέως μὲν ἂν Καλλικλεῖ τούτῳ ἔτι διελεγόμην, ἕως αὐτῷ τὴν τοῦ Ἀμφίονος ἀπέδωκα ῥῆσιν, ἀντὶ τῆς τοῦ Ζήθου. ἐπειδὴ δὲ σὺ ὦ Καλλίκλεις οὐκ ἐθέλεις συνδιαπερᾶναι τὸν λόγον, ἀλλ' οὖν ἐμοῦ γε ἀκούων ἐπιλαμβάνου ἐάν τί σοι δοκῶ μὴ καλῶς λέγειν. καί με ἐὰν ἐξελέγχῃς, οὐκ ἀχθεσθήσομαί σοι, ὥσπερ σὺ ἐμοί, ἀλλὰ μέγιστος εὐεργέτης παρ' ἐμοὶ ἀναγεγράψῃ. Καλ. Λέγε ὠγαθὲ αὐτὸ καὶ πέραινε. Σω. Ἄκουε δὴ ἐξ ἀρχῆς ἐμοῦ ἀναλαβόντος τὸν λόγον. ἆρα τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀγαθὸν τὸ αὐτό ἐστιν; Καλ. Οὐ ταυτὸν ὡς ἐγὼ καὶ Καλλικλῆς ὡμολογήσαμεν. Σω. Πότερον δὲ τὸ ἡδὺ ἕνεκα τοῦ ἀγαθοῦ πρακτέον, ἢ τὸ ἀγαθὸν ἕνεκα τοῦ ἡδέος; Καλ. Τὸ ἡδὺ ἕνεκα τοῦ ἀγαθοῦ. Σω. Ἡδὺ δέ ἐστι τοῦτο οὗ παραγενομένου ἡδόμεθα, ἀγαθὸν δὲ οὗ παρόντος ἀγαθοί ἐσμεν; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Ἀλλὰ μὴν ἀγαθοί γε ἐσμὲν καὶ ἡμεῖς καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα ἀγαθά ἐστιν, ἀρετῆς τινος παραγενομένης. ἔμοιγε δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι ὦ Καλλίκλεις. ἀλλὰ μὲν δὴ ἥ γε ἀρετὴ ἑκάστου καὶ σκεύους καὶ σώματος, καὶ ψυχῆς αὖ καὶ ζώου παντός, οὐχ οὕτως εἰκῇ κάλλιστα παραγίγνεται. ἀλλὰ τάξει καὶ ὀρθότητι, καὶ τέχνῃ, ἥτις ἑκάστῳ ἀποδέδοται αὐτῶν. ἆρα ἔστι ταῦτα; Καλ. Ἐγὼ μὲν γὰρ δή φημι. Σω. Τάξει ἄρα τεταγμένον καὶ κεκοσμημένον ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἑκάστου. Καλ. Φαίην ἂν ἔγωγε. Σω. Κόσμος τις ἄρα ἐγγενόμενος ἐν ἑκάστῳ ὁ ἑκάστου οἰκεῖος, ἀγαθὸν παρέχει ἕκαστον τῶν ὄντων; Καλ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Καὶ ψυχὴ ἄρα κόσμον ἔχουσα τὸν ἑαυτῆς, ἀμείνων τῆς ἀκοσμήτου; Καλ. Ἀνάγκη. Σω. Ἀλλὰ μὴν ἥ γε κόσμον ἔχουσα, κοσμία; Καλ. Πῶς γὰρ οὐ μέλλει; Σω. Ἡ δέ γε κοσμία, σώφρων; Καλ. Πολλὴ ἀνάγκη. Σω. Ἡ ἄρα σώφρων ψυχή, ἀγαθή. ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω περὶ ταῦτα ἄλλα φάναι ὦ φίλε Καλλίκλεις. σὺ δ' εἰ ἔχεις, δίδασκε. Καλ. Λέγ' ὠγαθέ. Σω. Λέγω δὴ ὅτι εἰ ἡ σώφρων ἀγαθή ἐστιν, ἡ τοὐναντίον τῇ σώφρονι πεπονθυῖα, κακή ἐστιν. ἦν δὲ αὕτη ἡ ἄφρων τε καὶ ἡ ἀκόλαστος; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ μὴν ὅ γε σώφρων τὰ προσήκοντα πράττοι ἂν καὶ περὶ θεοὺς καὶ περὶ ἀνθρώπους. οὐ γὰρ ἂν σωφρονοῖ τὰ μὴ προσήκοντα πράττων. Καλ. Ἀνάγκη ταῦτ' εἶναι οὕτω. Σω. Καὶ μὴν περὶ μὲν ἀνθρώπους τὰ προσήκοντα πράττων, δίκαι' ἂν πράττοι. περὶ δὲ θεούς, ὅσια. τὸν δὲ τὰ δίκαια καὶ ὅσια πράττοντα, ἀνάγκη δίκαιον καὶ ὅσιον εἶναι; Καλ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Καὶ μὲν δὴ καὶ ἀνδρεῖόν γε ἀνάγκη. οὐ γὰρ δὴ σώφρονος ἀνδρός ἐστιν οὔτε διώκειν, οὔτε φεύγειν ἃ μὴ προσήκει. ἀλλὰ δὴ καὶ πράγματα καὶ ἀνθρώπους

καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας φεύγειν καὶ διώκειν, καὶ ὑπομένοντα καρτερεῖν, ὅπου δεῖ. ὥστε πολλὴ ἀνάγκη ὦ Καλλίκλεις τὸν σώφρονα ὥσπερ διήλθομεν δίκαιον ὄντα καὶ ἀνδρεῖον καὶ ὅσιον, ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι τελέως. τὸν δὲ ἀγαθὸν εὖ τε καὶ καλῶς πράττειν, ἃ ἂν πράττοι. τὸν δ' εὖ πράττοντα, μακάριόν τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι. τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττοντα, ἄθλιον. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐναντίως ἔχων τῷ σώφρονι ὁ ἀκόλαστος, ὃν σὺ ἐπῄνεις. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω ταῦτα τίθεμαι, καί φημι ταῦτα ἀληθῆ εἶναι. εἰ δὲ ἐστιν ἀληθῆ, τὸν βουλόμενον ὡς ἔοικεν εὐδαίμονα εἶναι, σωφροσύνην μὲν διωκτέον, καὶ ἀσκητέον. ἀκολασίαν δὲ φευκτέον ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν, καὶ παρασκευαστέον μάλιστα μὲν μηδὲν δεῖσθαι τοῦ κολάζεσθαι. ἐὰν δὲ δεηθῇ ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις τῶν οἰκείων ἢ ἰδιώτης, ἢ πόλις, ἐπιθετέον δίκην καὶ κολαστέον εἰ μέλλει εὐδαίμων εἶναι. οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν. καὶ πάντα εἰς τοῦτο τὰ αὑτοῦ συντείνοντα καὶ τὰ τῆς πόλεως, ὅπως δικαιοσύνη παρέσται καὶ σωφροσύνη τῷ μακαρίῳ μέλλοντι ἔσεσθαι, οὕτω πράττειν. οὐκ ἐπιθυμίας ἐῶντα ἀκολάστους εἶναι, καὶ ταύτας ἐπιχειροῦντα πληροῦν ἀνήνυτον κακόν, λῃστοῦ βίον ζῶντα. οὔτε γὰρ ἂν ἄλλῳ ἀνθρώπῳ προσφιλὴς ἂν εἴη ὁ τοιοῦτος, οὔτε θεῷ. κοινωνεῖν γὰρ ἀδύνατος. ὅτῳ δὲ μὴ ἔνι κοινωνία, φιλία οὐκ ἂν εἴη. φασὶ δ' οἱ σοφοὶ ὦ Καλλίκλεις, καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν, καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν συνέχειν. καὶ φιλίαν καὶ κοσμιότητα, καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιότητα. καὶ τὸ ὅλον τοῦτο, διὰ ταῦτα κόσμον καλοῦσιν ὦ ἑταῖρε, οὐκ ἀκοσμίαν, οὐδὲ ἀκολασίαν. σὺ δέ μοι δοκεῖς οὐ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις, καὶ ταῦτα σοφὸς ὤν. ἀλλὰ λέληθέ σε ὅτι ἡ ἰσότης ἡ γεωμετρικὴ, καὶ ἐν θεοῖς, καὶ ἐν ἀνθρώποις μέγα δύναται. σὺ δὲ πλεονεξίαν οἴει δεῖν ἀσκεῖν. γεωμετρίας γὰρ ἀμελεῖς. εἶεν, ἢ ἐξελεγκτέος δὴ οὗτος ὁ λόγος ἡμῖν ἐστιν, ὡς οὐ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης κτήσει εὐδαίμονες οἱ εὐδαίμονες, κακίας δὲ οἱ ἄθλιοι. ἢ εἰ οὗτος ἀληθής ἐστι, σκεπτέον τίνα τὰ συμβαίνοντα, τὰ πρόσθεν ἐκεῖνα ὦ Καλλίκλεις συμβαίνει πάντα, ἐφ' οἷς σύ με ἤρου, εἰ σπουδάζων λέγοιμι. λέγοντα, ὅτι κατηγορητέον εἴη καὶ αὑτοῦ, καὶ υἱέος, καὶ ἑταίρου, ἐάν τι ἀδικῇ, καὶ τῇ ῥητορικῇ ἐπὶ τοῦτο χρηστέον. καὶ ἃ Πῶλον αἰσχύνῃ ᾤου συγχωρεῖν, ἀληθῆ ἄρα ἦν, τὸ εἶναι ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι ὅσῳπερ αἴσχιον, τοσούτῳ κάκιον. καὶ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς ῥητορικὸν ἔσεσθαι, δίκαιον ἄρα δεῖ εἶναι καὶ ἐπιστήμονα τῶν δικαίων, ὃ αὖ Γοργίαν ἔφη Πῶλος δι' αἰσχύνην ὁμολογῆσαι. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, σκεψώμεθα τί ποτ' ἐστὶν ἃ σὺ ἐμοὶ ὀνειδίζεις. ἆρα καλῶς λέγεται, ἢ οὔ; ὡς ἄρα ἐγὼ οὐχ οἷός τ' εἰμὶ βοηθῆσαι, οὔτε ἐμαυτῷ, οὔτε τῶν φίλων οὐδενὶ, οὐδὲ τῶν οἰκείων, οὐδ' ἐκσῶσαι ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων. εἰμὶ δὲ ἐπὶ τῷ βουλομένῳ ὥσπερ οἱ ἄτιμοι. τοῦ ἐθέλοντος ἄν τε τύπτειν βούληται, τὸ νεανικὸν δὴ τοῦτο τοῦ σοῦ λόγου ἐπὶ κόρρης, ἐάν τε χρήματα ἀφαιρεῖσθαι, ἐάν τε ἐκβάλλειν ἐκ τῆς πόλεως, ἐάν τε τὸ ἔσχατον ἀποκτεῖναι. καὶ οὕτω διακεῖσθαι, πάντων δὴ αἴσχιστόν ἐστιν, ὡς ὁ σὸς λόγος. ὁ δὲ δὴ ἐμὸς, ὅστις πολλάκις μὲν ἤδη εἴρηται, οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ ἔτι λέγεσθαι, οὔ φημι ὦ Καλλίκλεις τὸ τύπτεσθαι ἐπὶ κόρρης ἀδίκως, αἴσχιστόν τ' εἶναι. οὐδέ γε τὸ τέμνεσθαι οὔτε τὸ σῶμα τὸ ἐμὸν, οὔτε τὸ βαλάντιον, ἀλλὰ τὸ τύπτειν καὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ ἀδίκως καὶ τέμνειν, καὶ αἴσχιον καὶ κάκιον. καὶ κλέπτειν γε ἅμα καὶ ἀνδραποδίζεσθαι, καὶ τοιχωρυχεῖν, καὶ συλλήβδην ὁτιοῦν ἀδικεῖν καὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ, τῷ ἀδικοῦντι καὶ κάκιον καὶ αἴσχιον εἶναι, ἢ ἐμοὶ τῷ ἀδικουμένῳ. ταῦτα ἡμῖν ἄνω ἐκεῖ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις οὕτω φανέντα ὡς ἐγὼ λέγω, κατέχεται καὶ δέδεται. καὶ εἰ ἀγροικότερόν τι εἰπεῖν ἐστι, σιδηροῖς καὶ ἀδαμαντίνοις λόγοις. ὡς γοῦν ἂν δόξειεν οὑτωσί, οὓς σὺ εἰ μὴ λύσεις, ἢ σοῦ τις νεανικώτερος, οὐχ οἷόν τε ἄλλως λέγοντα, ἢ ὡς ἐγὼ νῦν λέγω, καλῶς λέγειν. ἐπεὶ ἔμοιγε ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶν ἀεὶ, ὅτι ἐγὼ ταῦτα οὐκ οἶδα ὅπως ἔχει. ὅτι μέντοι, ὧν ἐγὼ ἐντετύχηκα ὥσπερ νῦν, οὐδεὶς οἷός τ' ἐστὶν ἄλλως λέγων, μὴ οὐ καταγέλαστος εἶναι. ἐγὼ μὲν οὖν αὖ τίθημι ταῦτα οὕτως ἔχειν. εἰ δὲ οὕτως ἔχει, καὶ μέγιστον τῶν κακῶν ἐστιν ἡ ἀδικία τῷ ἀδικοῦντι, καὶ ἔτι τούτου μεῖζον μεγίστου ὄντος εἰ οἷόν τε, τὸ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην τίνα ἂν βοήθειαν μὴ δυνάμενος ἄνθρωπος βοηθεῖν ἑαυτῷ, καταγέλαστος ἂν τῇ ἀληθείᾳ εἴη. ἆρα οὐ ταύτην ἥτις ἀποτρέψει τὴν μεγίστην ἡμῶν βλάβην; ἀλλὰ πολλὴ ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰσχίστην βοήθειαν μὴ δύνασθαι βοηθεῖν μήτε ἑαυτῷ, μήτε τοῖς αὑτοῦ φίλοις τε καὶ οἰκείοις. δευτέραν δὲ τὴν τοῦ δευτέρου κακοῦ, καὶ τρίτην τὴν τοῦ τρίτου, καὶ τἆλλα οὕτω. ὡς ἑκάστου κακοῦ μέγεθος πέφυκεν, οὕτω καὶ κάλλος τοῦ δυνατὸν εἶναι ἐφ' ἕκαστα βοηθεῖν, καὶ αἰσχύνη τοῦ μή. ἆρα ἄλλως, ἢ οὕτως ἔχει ὦ Καλλίκλεις;

Καλ. Οὐκ ἄλλως. Σω. Δυοῖν οὖν ὄντοιν τοῦ ἀδικεῖν τε καὶ ἀδικεῖσθαι, μεῖζον μὲν κακόν φαμεν τὸ ἀδικεῖν, ἔλαττον δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι. τί οὖν ἂν παρασκευασάμενος ἄνθρωπος βοηθήσειεν αὑτῷ, ὥστε ἀμφοτέρας τὰς ὠφελείας ταύτας ἔχειν τήν τε ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖν, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι. πότερα δύναμιν ἢ βούλησιν. ὧδε δὲ λέγω. πότερον ἐὰν μὴ βούληται ἀδικεῖσθαι οὐκ ἀδικήσεται, ἢ ἐὰν δύναμιν παρασκευάσηται τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι, οὐκ ἀδικήσεται; Καλ. Δῆλον δὴ τοῦτό γε, ὅτι ἐὰν δύναμιν. Σω. Τί δὲ δὴ τοῦ ἀδικεῖν, πότερον ἐὰν μὴ βούληται ἀδικεῖν, ἱκανὸν τοῦτ' ἐστίν; οὐ γὰρ ἀδικήσει, ἢ καὶ ἐπὶ τοῦτο δεῖ δύναμίν τινα καὶ τέχνην παρασκευάσασθαι. ὡς ἐὰν μὴ μάθῃ αὐτὰ καὶ ἀσκήσῃ, ἀδικήσει. τί οὐκ αὐτό γε ἐμοὶ τοῦτο ἀπεκρίνω ὦ Καλλίκλεις. πότερόν σοι δοκοῦμεν ὀρθῶς ἀναγκασθῆναι ὁμολογεῖν ἐγώ τε καὶ Πῶλος, ἢ οὔ; ἡνίκα ὡμολογήσαμεν μηδένα βουλόμενον ἀδικεῖν. ἀλλ' ἄκοντας τοὺς

ἀδικοῦντας

ἀδικοῦντας πάντας ἀδικεῖν. Καλ. Ἔστω σοι τοῦτο ὦ Σώκρατες οὕτως ἵνα διαπεράνῃς τὸν λόγον.

Σω. Καὶ ἐπὶ τοῦτο ἄρα ὡς ἔοικε παρασκευαστέον ἐστὶ δύναμίν τινα καὶ τέχνην ὅπως μὴ ἀδικήσωμεν.

Καλ. Πάνυ γε. Σω. Τίς οὖν ποτ᾽ ἐστὶ τέχνη τῆς παρασκευῆς τοῦ μηδὲν ἀδικεῖσθαι ἢ ὡς ὀλίγιστα; σκέψαι εἴ σοι δοκεῖ ἥπερ ἐμοί. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ ἥδε, ἢ αὐτὸν ἄρχειν δεῖν ἐν τῇ πόλει ἢ τυραννεῖν, ἢ τῆς ὑπαρχούσης πολιτείας ἑταῖρον εἶναι. Καλ. Ὁρᾷς ὦ Σώκρατες ὡς ἐγὼ ἕτοιμός εἰμι ἐπαινεῖν ἄν τι καλῶς λέγῃς; τοῦτό μοι δοκεῖς πάνυ καλῶς εἰρηκέναι. Σω. Σκόπει δὴ καὶ τόδε ἐάν σοι δοκῶ εὖ λέγειν. φίλος μοι δοκεῖ ἕκαστος ἑκάστῳ εἶναι ὡς οἷόν τε μάλιστα, ὅνπερ οἱ παλαιοί τε καὶ σοφοὶ λέγουσιν, ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ. οὐ καὶ σοί; Καλ. Ἔμοιγε. Σω. Οὐκοῦν ὅπου τύραννός ἐστιν ἄρχων ἄγριος καὶ ἀπαίδευτος, εἴ τις τούτου ἐν τῇ πόλει πολὺ βελτίων εἴη, φοβοῖτο δήπου ἂν αὐτὸν ὁ τύραννος, καὶ τούτῳ ἐξ ἅπαντος τοῦ νοῦ, οὐκ ἄν ποτε δύναιτο φίλος γενέσθαι; Καλ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐδέ γε εἴ τις πολὺ φαυλότερος εἴη, οὐδ᾽ ἂν οὗτος; καταφρονοῖ γὰρ ἂν αὐτοῦ ὁ τύραννος, καὶ οὐκ ἄν ποτε ὡς πρὸς φίλον σπουδάσειε.

Καλ. Καὶ ταῦτ᾽ ἀληθῆ. Σω. Λείπεται δὴ ἐκεῖνος μόνος ἄξιος λόγου φίλος τῷ τοιούτῳ, ὃς ἂν ὁμοήθης ὢν ταὐτὰ ψέγων καὶ ἐπαινῶν, ἐθέλῃ ἄρχεσθαι καὶ ὑποκεῖσθαι τῷ ἄρχοντι, οὗτος μέγα ἐν ταύτῃ τῇ πόλει δυνήσεται, τοῦτον οὐδεὶς χαίρων ἀδικήσει. οὐχ οὕτως ἔχει; Καλ. Ναί. Σω. Εἰ ἄρα τις ἐννοήσειεν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει τῶν νέων, τίνα ἂν τρόπον ἐγὼ μέγα δυναίμην, καὶ μηδείς με ἀδικοῖ, ἡ αὐτὴ ὡς ἔοικεν αὐτῷ ὁδός ἐστιν εὐθὺς ἐκ νέου ἐθίζειν αὐτὸν τοῖς αὐτοῖς χαίρειν καὶ ἄχθεσθαι τῷ δεσπότῃ, καὶ παρασκευάζειν ὅπως ὅτι μάλιστα ὅμοιος ἔσται ἐκείνῳ. οὐχ οὕτω; Καλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν τούτῳ τὸ μὲν μὴ ἀδικεῖσθαι καὶ μέγα δύνασθαι ὡς ὁ ὑμέτερος λόγος ἐν τῇ πόλει διαπεπράξεται; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Ἆρ᾽ οὖν καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν; ἢ πολλοῦ δεῖ εἴπερ ὅμοιος ἔσται τῷ ἄρχοντι ὄντι ἀδίκῳ, καὶ παρὰ τούτῳ μέγα δυνήσεται. ἀλλ᾽ οἶμαι ἔγωγε πᾶν τοὐναντίον, οὑτωσὶ ἡ παρασκευὴ ἔσται αὐτῷ, ἐπὶ τὸ οἵῳ τε εἶναι ὡς πλεῖστα ἀδικεῖν. καὶ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην. ἦ γάρ; Καλ. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν τὸ μέγιστον κακὸν αὐτῷ ὑπάρξει μοχθηρῷ ὄντι τὴν ψυχὴν καὶ λελωβημένῳ διὰ τὴν μίμησιν τοῦ δεσπότου καὶ δύναμιν; Καλ. Οὐκ οἶδ᾽ ὅποι στρέφεις ἑκάστοτε τοὺς λόγους ἄνω καὶ κάτω ὦ Σώκρατες. ἢ οὐκ οἶσθα ὅτι οὗτος ὁ μιμούμενος, τὸν μὴ μιμούμενον ἐκεῖνον ἀποκτενεῖ ἐὰν βούληται, καὶ ἀφαιρήσεται τὰ ὄντα; Σω. Οἶδα ὦ 'γαθὲ Καλλίκλεις εἰ μὴ κωφός γ᾽ εἰμὶ καὶ σοῦ ἀκούων καὶ Πώλου ἄρτι πολλάκις καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγου πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει. ἀλλὰ καὶ σὺ ἐμοῦ ἄκουε, ὅτι ἀποκτενεῖ μὲν ἂν βούληται, ἀλλὰ πονηρὸς ὢν καλὸν κἀγαθὸν ὄντα. Καλ. Οὐκοῦν τοῦτο δὴ καὶ τὸ ἀγανακτητόν. Σω. Οὐ νοῦν γε ἔχοντι ὡς ὁ λόγος σημαίνει. ἢ οἴει δεῖν τοῦτο παρασκευάζεσθαι ἄνθρωπον, ὡς πλεῖστον χρόνον ζῆν, καὶ μελετᾶν τὰς τέχνας ταύτας, αἳ ἡμᾶς ἀεὶ ἐκ τῶν κινδύνων σώζουσιν. ὥσπερ καὶ ἣν σὺ κελεύεις ἐμὲ μελετᾶν τὴν ῥητορικὴν τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις διασώζουσαν; Καλ. Ναὶ μὰ Δία ὀρθῶς γέ σοι συμβουλεύων. Σω. Τί δὲ ὦ βέλτιστε ἦ καὶ ἡ τοῦ νεῖν ἐπιστήμη σεμνή τις σοι δοκεῖ εἶναι; Καλ. Μὰ Δί᾽ οὐκ ἔμοιγε. Σω. Καὶ μὴν σώζει γε καὶ αὕτη ἐκ θανάτου τοὺς ἀνθρώπους ὅταν εἰς τοιοῦτον ἐμπέσωσιν, οὗ δεῖ ταύτης τῆς ἐπιστήμης. εἰ δ᾽ αὕτη σοι δοκεῖ σμικρὰ εἶναι, ἐγώ σοι μείζονα ταύτης ἐρῶ, τὴν κυβερνητικήν. ἣ οὐ μόνον τὰς ψυχὰς σώζει, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα, καὶ τὰ χρήματα ἐκ τῶν ἐσχάτων κινδύνων, ὥσπερ ἡ ῥητορική. καὶ αὕτη μὲν προσεσταλμένη ἐστὶ καὶ κοσμία, καὶ οὐ σεμνύνεται ἐσχηματισμένη, ὡς ὑπερήφανόν τι διαπραττομένη, ἀλλὰ ταὐτὰ διαπραττομένη τῇ δικανικῇ, ἐὰν μὲν ἐξ Αἰγίνης δεῦρο σώσῃ, οἶμαι δύ᾽ ὀβολοὺς ἐπράξατο. ἐὰν δὲ ἐξ Αἰγύπτου, ἢ ἐκ τοῦ Πόντου, ἐὰν πάμπολυ ταύτης τῆς μεγάλης εὐεργεσίας, σώσασα ἃ νῦν δὴ ἔλεγον, καὶ αὐτὸν καὶ παῖδας, καὶ χρήματα καὶ γυναῖκας, ἀποβιβάσασα εἰς τὸν λιμένα, δύο δραχμὰς ἐπράξατο. καὶ αὐτὸς ὁ ἔχων τὴν τέχνην, καὶ ταῦτα διαπραξάμενος, ἐκβὰς παρὰ τὴν θάλατταν καὶ τὴν ναῦν περιπατεῖ ἐν μετρίῳ σχήματι. λογίζεσθαι γὰρ οἶμαι ἐπίσταται, ὅτι ἄδηλόν ἐστιν ὅς τινάς τε ὠφέληκε τῶν συμπλεόντων, οὐκ ἐάσας καταποντωθῆναι. καὶ οὕς τινας ἔβλαψεν εἰδὼς ὅτι οὐδὲν αὐτοὺς βελτίους ἐξεβίβασεν, ἢ οἷοι ἐνέβησαν, οὔτε τὰ σώματα, οὔτε τὰς ψυχάς. λογίζεται οὖν ὅτι οὐκ εἰ μέν τις μεγάλοις καὶ ἀνιάτοις νοσήμασι κατὰ τὸ σῶμα συνεχόμενος μὴ ἀπεπνίγη, οὗτος μὲν ἄθλιός ἐστιν ὅτι οὐκ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲν ὑπ᾽ αὐτοῦ ὠφέληται. εἰ δέ τις ἄρα ἐν τῷ τοῦ σώματος τιμιωτέρῳ τῇ ψυχῇ πολλὰ νοσήματα ἔχει καὶ ἀνίατα, τούτῳ δὲ βιωτέον ἐστί; καὶ τοῦτον ὀνήσειεν ἄν τε ἐκ θαλάττης, ἄν τε ἐκ δικαστηρίου, ἐάν τε ἄλλοθεν ὁποθενοῦν σώσῃ; ἀλλ᾽ οἶδεν ὅτι οὐκ ἄμεινόν ἐστι ζῆν τῷ μοχθηρῷ ἀνθρώπῳ. κακῶς γὰρ ἀνάγκη ἐστὶ ζῆν. διὰ ταῦτα οὐ νόμος ἐστὶ σεμνύνεσθαι τὸν κυβερνήτην, καίπερ σώζοντα ἡμᾶς. οὐδέ γε ὦ θαυμάσιε τὸν μηχανοποιόν ὃς οὔτε στρατηγοῦ μὴ ὅτι κυβερνήτου, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς ἔλαττον ἐνίοτε δύναται σώζειν. πόλεις γὰρ ἔστιν ὅτε ὅλας σώζει μή σοι δοκεῖ κατὰ τὸν δικανικὸν εἶναι, καίτοι εἰ βούλοιτο λέγειν ὦ Καλλίκλεις ἅπερ ὑμεῖς σεμνύνων τὸ πρᾶγμα καταχώσειεν ἂν ὑμᾶς τοῖς λόγοις, λέγων καὶ παρακαλῶν ἐπὶ τὸ δεῖν γίγνεσθαι μηχανοποιοὺς ὡς οὐδὲν τἆλλα ἐστίν. ἱκανὸς γὰρ αὐτῷ ὁ λόγος. ἀλλὰ σὺ οὐδὲν ἧττον αὐτοῦ καταφρονεῖς, καὶ τῆς τέχνης τῆς ἐκείνου, καὶ ὡς ἐν ὀνείδει ἀποκαλέσας ἂν μηχανοποιόν. καὶ τῷ υἱεῖ αὐτοῦ, οὔτ᾽ ἂν δοῦναι θυγατέρα ἐθέλοις, οὔτ᾽ ἂν αὐτὸς λαβεῖν τὴν ἐκείνου. καίτοι ἐξ ὧν τὰ σαυτοῦ ἐπαινεῖς; τίνι δικαίῳ λόγῳ τοῦ μηχανοποιοῦ καταφρονεῖς, καὶ τῶν

ἄλλων ὧν νῦν δὴ ἔλεγον; οἶδ᾽ ὅτι φαίης ἂν βελτίων εἶναι καὶ ἐκ βελτιόνων. τὸ δὲ βέλτιον εἰ μὴ ἔστιν ὃ ἐγὼ λέγω, ἀλλ᾽ αὐτὸ τοῦτό ἐστιν ἀρετὴ, τὸ σώζειν αὐτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὄντα, ὁποῖός τις ἔτυχε, καταγέλαστός σοι ὁ ψόγος γίγνεται, καὶ μηχανοποιοῦ καὶ ἰατροῦ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ὅσαι τοῦ σώζειν ἕνεκα πεποίηνται. ἀλλ᾽ ὦ μακάριε, ὅρα μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον καὶ τὸ ἀγαθὸν ᾖ, τοῦ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι. μὴ γὰρ τοῦτο μὲν τὸ ζῆν ὁπόσον δὴ χρόνον, τόν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα ἐατέον ἐστὶ, καὶ οὐ φιλοψυχητέον, ἀλλὰ ἐπιτρέψαντα περὶ τούτων τῷ θεῷ, καὶ πιστεύσαντα ταῖς γυναιξὶν, ὅτι τὴν εἱμαρμένην οὐδ᾽ ἂν εἷς ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον τίν᾽ ἂν τρόπον τοῦτον ὃν μέλλει χρόνον βιῶναι, ὡς ἄριστα βιῴη. ἆρα ἐξομοιῶν αὐτὸν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ ἐν ᾗ ἂν οἰκῇ; καὶ νῦν δὲ ἄρα δεῖ σε ὡς ὁμοιότατον γίγνεσθαι τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων εἰ μέλλεις τούτῳ προσφιλὴς εἶναι, καὶ μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει; τοῦθ᾽ ὅρα, εἴ σοι λυσιτελεῖ καὶ ἐμοί. ὅπως μὴ ὦ δαιμόνιε πεισόμεθα ὅπερ φασὶ τὰς τὴν σελήνην καθαιρούσας τὰς Θετταλικὰς, σὺν τοῖς φιλτάτοις ἡ αἵρεσις ἡμῖν ἔσται ταύτης τῆς δυνάμεως τῆς ἐν τῇ πόλει. εἰ δὲ σὺ οἴει ὀντινοῦν ἀνθρώπων παραδώσειν τέχνην τινὰ τοιαύτην, ἥ τίς σε ποιήσει μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει τῇδε, ἀνόμοιον ὄντα τῇ πολιτείᾳ εἴτ᾽ ἐπὶ τὸ βέλτιον εἴτ᾽ ἐπὶ τὸ χεῖρον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ οὐκ ὀρθῶς βουλεύει ὦ Καλλίκλεις. οὐ γὰρ μιμητὴν δεῖ εἶναι, ἀλλ᾽ αὐτοφυῶς ὅμοιον τούτοις, εἰ μέλλεις τι γνήσιον ἀπεργάζεσθαι εἰς φιλίαν τῷ Ἀθηναίων δήμῳ. καὶ ναὶ μὰ Δία τῷ Πυριλάμπους γε πρός, ὅστις οὖν σε τούτοις ὁμοιότατον ἀπεργάσεται, οὗτός σε ποιήσει ὡς ἐπιθυμεῖς πολιτικὸς εἶναι, πολιτικὸν καὶ ῥητορικόν. τῷ αὐτῶν γὰρ ἤθει λεγομένων τῶν λόγων, ἕκαστοι χαίρουσι, τῷ δὲ ἀλλοτρίῳ, ἄχθονται. εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις ὦ φίλη κεφαλή. λέγομέν τι πρὸς ταῦτα ὦ Καλλίκλεις; Καλ. Οὐκ οἶδ᾽ ὅν τινά μοι τρόπον δοκεῖς εὖ λέγειν ὦ Σώκρατες. πέπονθα δὲ τὸ τῶν πολλῶν πάθος οὐ πάνυ σοι πείθομαι. Σω. Ὁ δήμου γὰρ ἔρως ἐνὼν ἐν τῇ ψυχῇ τῇ σῇ ὦ Καλλίκλεις, ἀντιστατεῖ μοι. ἀλλ᾽ ἐὰν πολλάκις ἴσως καὶ βέλτιον ταυτὰ ταῦτα διασκοπώμεθα, πεισθήσει. ἀναμνήσθητι δ᾽ οὖν ὅτι δύο ἔφαμεν εἶναι τὰς παρασκευὰς, ἐπὶ τὸ ἕκαστον θεραπεύειν καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν, μίαν μὲν πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν, τὴν ἑτέραν δὲ πρὸς τὸ βέλτιστον, μὴ καταχαριζόμενον, ἀλλὰ διαμαχόμενον. οὐ ταῦτα ἦν ἃ τότε ὡριζόμεθα; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν ἡ μὲν ἑτέρα ἡ πρὸς ἡδονὴν, ἀγεννὴς. καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ κολακεία τυγχάνει οὖσα. ἢ γάρ; Καλ. Ἔστω εἰ βούλει σοι οὕτως. Σω. Ἡ δέ γε ἑτέρα ὅπως ὡς βέλτιστον ἔσται τοῦτο εἴτε σῶμα τυγχάνει ὂν, εἴτε ψυχὴ ὃ θεραπεύομεν; Καλ. Πάνυ γε. Σω. ἆρ᾽ οὖν οὕτως ἡμῖν ἐπιχειρητέον ἐστὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς πολίταις θεραπεύειν, ὡς βελτίστους αὐτοὺς τοὺς πολίτας ποιοῦντας; ἄνευ γὰρ δὴ τούτου ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εὑρίσκομεν, οὐδὲν ὄφελος ἄλλην εὐεργεσίαν οὐδεμίαν προσφέρειν. ἐὰν μὴ καλὴ κἀγαθὴ ἡ διάνοια ᾖ τῶν μελλόντων ἢ χρήματα πολλὰ λαμβάνειν, ἢ ἀρχήν τινων, ἢ ἄλλην δύναμιν ἡντινοῦν. θῶμεν οὕτως ἔχειν; Καλ. Πάνυ γε εἴ σοι ἥδιον. Σω. Εἰ οὖν παρεκαλοῦμεν ἀλλήλους ὦ Καλλίκλεις δημοσίᾳ πράξοντες τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, ἐπὶ τὰ οἰκοδομικὰ, ἢ τειχῶν, ἢ νεωρίων, ἢ ἱερῶν ἐπὶ τὰ μέγιστα οἰκοδομήματα, πότερον ἔδει ἂν ἡμᾶς σκέψασθαι ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἐξετάσαι, πρῶτον μὲν εἰ ἐπιστάμεθα τὴν τέχνην ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα τὴν οἰκοδομικὴν, καὶ παρὰ τοῦ ἐμάθομεν, ἔδει ἂν ἢ οὔ; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν δεύτερον αὖ τόδε εἴ τι πώποτε οἰκοδόμημα ᾠκοδομήκαμεν ἰδίᾳ, ἢ τῶν φίλων τινὶ, ἢ ἡμέτερον αὐτῶν. καὶ τοῦτο τὸ οἰκοδόμημα καλὸν ἢ αἰσχρόν ἐστι. καὶ εἰ μὲν εὑρίσκομεν σκοπούμενοι, διδασκάλους τε ἡμῶν ἀγαθοὺς καὶ ἐλλογίμους γεγονότας, καὶ οἰκοδομήματα πολλὰ μὲν καὶ καλὰ μετὰ τῶν διδασκάλων ᾠκοδομημένα ἡμῖν, πολλὰ δὲ καὶ ἴδια ἡμῶν ἐπειδὴ τῶν διδασκάλων ἀπηλλάγημεν, οὕτω μὲν διακειμένων, νοῦν ἐχόντων ἦν ἂν ἰέναι ἐπὶ τὰ δημόσια ἔργα, εἰ δὲ μήτε διδάσκαλον εἴχομεν ἡμῶν αὐτῶν ἐπιδεῖξαι, οἰκοδομήματά τε, ἢ μηδὲν ἢ πολλὰ καὶ μηδενὸς ἄξια, οὕτω δὴ ἀνόητον ἦν δή που ἐπιχειρεῖν τοῖς δημοσίοις ἔργοις, καὶ παρακαλεῖν ἀλλήλους ἐπ᾽ αὐτά. φῶμεν ταῦτα ὀρθῶς λέγεσθαι, ἢ οὔ; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν οὕτω πάντα τά τε ἄλλα. κἂν εἰ ἐπιχειρήσαντες δημοσιεύειν παρεκαλοῦμεν ἀλλήλους ὡς ἱκανοὶ ἰατροὶ ὄντες, ἐπεσκεψάμεθα δή που ἂν ἔγωγε σὲ καὶ σὺ ἐμέ. φέρε πρὸς θεῶν, αὐτὸς δὲ ὁ Σωκράτης πῶς ἔχει τὸ σῶμα πρὸς ὑγίειαν; ἢ εἰ δή τις ἄλλος διὰ Σωκράτην ἀπηλλάγη νόσου, ἢ δοῦλος, ἢ ἐλεύθερος; κἂν ἐγὼ οἶμαι περὶ σοῦ ἕτερα τοιαῦτα ἐσκόπουν. καὶ εἰ μὴ εὑρίσκομεν δι᾽ ἡμᾶς μηδένα βελτίω γεγονότα τὸ σῶμα, μήτε τῶν ξένων, μήτε τῶν ἀστῶν, μήτε ἄνδρα, μήτε γυναῖκα, πρὸς Διὸς ὦ Καλλίκλεις οὐ καταγέλαστον ἂν ἦν τῇ ἀληθείᾳ, εἰς τοσοῦτον ἀνοίας ἐλθεῖν ἀνθρώπους, ὥστε πρὶν ἰδιωτεύοντας. πολλὰ μὲν ὅπως ἐτύχομεν ποιῆσαι, πολλὰ δὲ κατορθῶσαι, καὶ γυμνάσασθαι ἱκανῶς τὴν τέχνην, τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο ἐν τῷ πίθῳ τὴν κεραμείαν ἐπιχειρεῖν μανθάνειν, καὶ αὐτούς τε δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν, καὶ ἄλλους τοιούτους παρακαλεῖν, οὐκ ἀνόητόν σοι δοκεῖ ἂν εἶναι οὕτω πράττειν; Καλ. Ἔμοιγε. Σω. Νῦν δὲ ὦ βέλτιστε ἀνδρῶν. ἐπειδὴ σὺ μὲν αὐτὸς ἄρτι ἄρχει πράττειν τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἐμὲ δὲ παρακαλεῖς καὶ ὀνειδίζεις ὅτι οὐ πράττω, οὐκ ἐπισκεψόμεθα ἀλλήλους. φέρε Καλλικλῆς ἤδη τινὰ βελτίω πεποίηκε τῶν πολιτῶν, ἔστιν ὅστις πρότερον πονηρὸς ὢν, ἄδικός τε καὶ ἀκόλαστος καὶ ἄφρων, διὰ Καλλικλέα καλός τε κἀγαθὸς γέγονεν, ἢ ξένος, ἢ ἀστὸς, ἢ δοῦλος, ἢ ἐλεύθερος; λέγε μοι ἐάν τίς σε ταῦτα ἐξετάζῃ ὦ Καλλίκλεις, τί ἐρεῖς; τίνα φήσεις βελτίω

σεις βελτίω

σεις βελτίω πεποιηκέναι ἄνθρωπον τῇ συνουσίᾳ τῇ σῇ; ὀκνεῖς ἀποκρίνασθαι εἴπερ ἐστί τι ἔργον σόν, ἔτι ἰδιωτεύοντος πρὶν δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν; Καλ. Φιλόνεικος εἶ ὦ Σώκρατες. ἀλλ' οὐ φιλονεικίᾳ γε ἐρωτῶ. ἀλλ' ὡς ἀληθῶς βουλόμενος εἰδέναι ὄντινά ποτε τρόπον οἴει δεῖν πολιτεύεσθαι ἐν ἡμῖν. ἢ ἄλλου του ἄρα ἐπιμελήσῃ ἡμῖν ἐλθὼν ἐπὶ τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἢ ὅπως ὅτι βέλτιστοι οἱ πολῖται ὦμεν, ἢ οὐ πολλάκις ἤδη ὡμολογήκαμεν τοῦτο δεῖν πράττειν τὸν πολιτικὸν ἄνδρα; ὡμολογήκαμεν, ἢ οὔ; ἀποκρίνου. Καλ. Ὡμολογήκαμεν, ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι. Σω. Εἰ τοίνυν τοῦτο δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα παρασκευάζειν τῇ ἑαυτοῦ πόλει, νῦν μοι ἀναμνησθεὶς, εἰπὲ περὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, ὧν ὀλίγῳ πρότερον ἔλεγες, εἰ ἔτι σοι δοκοῦσιν ἀγαθοὶ πολῖται γεγονέναι Περικλῆς, καὶ Κίμων, καὶ Μιλτιάδης, καὶ Θεμιστοκλῆς; Καλ. Ἔμοιγε. Σω. Οὐκοῦν εἴπερ ἀγαθοί, δηλονότι ἕκαστος αὐτῶν βελτίους ἐποίει τοὺς πολίτας ἀντὶ χειρόνων. ἐποίει, ἢ οὔ; Καλ. Ἐποίει. Σω. Οὐκοῦν ὅτι Περικλῆς ἤρχετο λέγειν ἐν τῷ δήμῳ, χείρους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἢ ὅτε τὰ τελευταῖα ἔλεγεν; Καλ. Ἴσως. Σω. Οὐκ ἴσως δεῖ ὦ βέλτιστε. ἀλλ' ἀνάγκη ἐκ τῶν ὡμολογημένων, εἴπερ ἀγαθός γ' ἦν ἐκεῖνος πολίτης. Καλ. Τί οὖν δή; Σω. Οὐδέν. ἀλλὰ τόδε μοι εἰπὲ ἐπὶ τούτῳ. εἰ λέγονται Ἀθηναῖοι διὰ Περικλέα βελτίους γεγονέναι, ἢ πᾶν τοὐναντίον διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνου. ταυτὶ γὰρ ἔγωγε ἀκούω Περικλέα πεποιηκέναι Ἀθηναίους ἀργοὺς καὶ δειλοὺς, καὶ λάλους, καὶ φιλαργύρους, εἰς μισθοφορὰν πρῶτον καταστήσαντα. Καλ. Τῶν τὰ ὦτα κατεαγότων ἀκούεις ταῦτα ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλὰ τάδε οὐκέτι ἀκούω. ἀλλὰ οἶδα σαφῶς καὶ ἐγὼ καὶ σύ, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον ηὐδοκίμει Περικλῆς, καὶ οὐδεμίαν αἰσχρὰν δίκην κατεψηφίσαντο αὐτοῦ Ἀθηναῖοι ἡνίκα χείρους ἦσαν, ἐπειδὴ δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ ἐγεγόνεισαν ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου Περικλέους, κλοπὴν αὐτοῦ κατεψηφίσαντο. ὀλίγου δὲ καὶ θανάτου ἐτίμησαν, δηλονότι ὡς πονηροῦ ὄντος. Καλ. Τί οὖν τούτου ἕνεκα κακὸς ἦν Περικλῆς; Σω. Ὄνων γοῦν ἂν ἐπιμελητὴς, καὶ ἵππων, καὶ βοῶν, τοιοῦτος ὤν, κακὸς ἂν ἐδόκει εἶναι, εἰ παραλαβὼν μὴ λακτίζοντας μηδὲ κυρίττοντας μηδὲ δάκνοντας, ἀπέδειξε ταῦτα ἅπαντα ποιοῦντας δι' ἀγριότητα. ἢ οὐ δοκεῖ σοι κακὸς εἶναι ἐπιμελητὴς ὁστισοῦν ὁτουοῦν ζώου, ὃς ἂν παραλαβὼν ἡμερώτερα ἀποδείξῃ ἀγριώτερα ἢ παρέλαβε; δοκεῖ, ἢ οὔ; Καλ. Πάνυ γε ἵνα σοι χαρίσωμαι. Σω. Καὶ τόδε τοίνυν μοι χάρισαι ἀποκρινάμενος, πότερον καὶ ὁ ἄνθρωπος ἓν τῶν ζώων ἐστίν, ἢ οὔ; Καλ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκοῦν ἀνθρώπων Περικλῆς ἐπεμέλετο; Καλ. Ναί. Σω. Τί οὖν οὐκ ἔδει αὐτοὺς ὡς ἄρτι ὡμολογοῦμεν δικαιοτέρους γεγονέναι ἀντὶ ἀδικωτέρων ὑπ' ἐκείνου. εἴπερ ἐκεῖνος ἐπεμελεῖτο αὐτῶν, ἀγαθὸς ὢν τὰ πολιτικά; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν οἵ γε δίκαιοι ἥμεροι ὡς ἔφη Ὅμηρος. σὺ δὲ τί φῄς. οὐχ οὕτως; Καλ. Ναί. Σω. Ἀλλὰ μὴν ἀγριωτέρους γε αὐτοὺς ἀπέφηνεν, ἢ οἵους παρέλαβε. καὶ ταῦτ' εἰς αὑτὸν ὃν ἥκιστ' ἂν ἐβούλετο. Καλ. Βούλει σοι ὁμολογήσω; Σω. Εἰ δοκῶ γέ σοι ἀληθῆ λέγειν. Καλ. Ἔστω δὴ ταῦτα. Σω. Οὐκοῦν εἴπερ ἀγριωτέρους ἀδικωτέρους τε καὶ χείρους; Καλ. Ἔστω. Σω. Οὐκ ἄρ' ἀγαθὸς τὰ πολιτικὰ Περικλῆς ἦν ἐκ τούτου τοῦ λόγου. Καλ. Οὐ σύ γε φῄς. Σω. Μὰ Δί' οὐδέ γε σὺ ἐξ ὧν ὡμολόγεις. πάλιν δὲ λέγε μοι περὶ Κίμωνος. οὐκ ἐξωστράκισαν αὐτὸν οὗτοι οὓς ἐθεράπευεν, ἵνα αὐτοῦ δέκα ἐτῶν μὴ ἀκούσειαν τῆς φωνῆς; καὶ Θεμιστοκλέα ταῦτα ταῦτα ἐποίησαν, καὶ φυγῇ προσεζημίωσαν; Μιλτιάδην δὲ τὸν ἐν Μαραθῶνι εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλεῖν ἐψηφίσαντο. καὶ εἰ μὴ διὰ τὸν πρύτανιν, ἐνέπεσεν ἂν. καίτοι οὗτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες ἀγαθοὶ ὡς σὺ φῄς, οὐκ ἄν ποτε ταῦτα ἔπασχον. οὔκουν οἵ γε ἀγαθοὶ ἡνίοχοι, κατ' ἀρχὰς μὲν οὐκ ἐκπίπτουσιν ἐκ τῶν ζευγῶν. ἐπειδὰν δὲ θεραπεύσωσι τοὺς ἵππους, καὶ αὐτοὶ ἀμείνους γένωνται ἡνίοχοι, τότ' ἐκπίπτουσιν; οὐκ ἔστι ταῦτ' οὔτ' ἐν ἡνιοχείᾳ, οὔτ' ἐν ἄλλῳ ἔργῳ οὐδενί. ἢ δοκεῖ σοι; Καλ. Οὐκ ἔμοιγε. Σω. Ἀληθεῖς ἄρα ὡς ἔοικεν οἱ ἔμπροσθεν λόγοι ἦσαν, ὅτι οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα τὰ πολιτικὰ ἐν τῇδε τῇ πόλει. σὺ δὲ ὡμολόγεις τῶν γε νῦν οὐδένα, τῶν μέντοι ἔμπροσθεν, καὶ προείλου τούτους τοὺς ἄνδρας. οὗτοι δὲ ἀνεφάνησαν ἐξ ἴσου τοῖς νῦν ὄντες. ὥστε εἰ οὗτοι ῥήτορες ἦσαν, οὔτε τῇ ἀληθινῇ ῥητορικῇ ἐχρῶντο. οὐ γὰρ ἂν ἐξέπεσον, οὔτε τῇ κολακικῇ. Καλ. Ἀλλὰ μέντοι πολλοῦ γε δεῖ ὦ Σώκρατες, μή ποτέ τις τῶν νῦν ἔργα τοιαῦτα ἐργάσηται οἷα τούτων ὃς βούλει εἴργασται. Σω. Ὦ δαιμόνιε οὐδ' ἐγὼ ψέγω τούτους, ὥς γε διακόνους εἶναι πόλεως. ἀλλά μοι δοκοῦσι τῶν γε νῦν διακονικώτεροι γεγονέναι. καὶ μᾶλλον οἷοί τε ἐκπορίζειν τῇ πόλει ὧν ἐπεθύμει. ἀλλὰ γὰρ μεταβιβάζειν τὰς ἐπιθυμίας, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν. πείθοντες καὶ βιαζόμενοι ἐπὶ τοῦτο ὅθεν ἔμελλον ἀμείνους ἔσεσθαι οἱ πολῖται, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν τούτων διέφερον ἐκεῖνοι, ὅπερ μόνον ἔργον ἐστὶν ἀγαθοῦ πολίτου. ναῦς δὲ καὶ τείχη καὶ νεώρια, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. καὶ ἐγώ σοι ὁμολογῶ δεινοτέρους εἶναι ἐκείνους τούτων ἐκπορίζειν. πρᾶγμα οὖν γελοῖον ποιοῦμεν ἐγώ τε καὶ σὺ ἐν τοῖς λόγοις. ἐν παντὶ γὰρ τῷ χρόνῳ ὃν διαλεγόμεθα, οὐδὲν παυόμεθα εἰς τὸ αὐτὸ ἀεὶ περιφερόμενοι, καὶ ἀγνοοῦντες ἀλλήλων ὅτι λέγομεν. ἐγὼ οὖν σε πολλάκις οἶμαι ὡμολογηκέναι, καὶ ἐγνωκέναι, ὡς ἄρα διττὴ αὕτη τις ἡ πραγματεία ἐστὶ καὶ περὶ τὸ σῶμα καὶ περὶ τὴν ψυχήν. καὶ ἡ μὲν ἑτέρα, διακονική ἐστιν. ᾗ δυνατὸν εἶναι ἐκπορίζειν, ἐὰν μὲν πεινῇ τὰ σώματα ἡμῶν, σιτία. ἐὰν δὲ διψῇ, ποτά. ἐὰν δὲ ῥιγῷ, ἱμάτια, στρώματα, ὑποδήματα. ἄλλων ὧν ἔρχεται σώματα εἰς ἐπιθυμίαν. καὶ ἐξεπίτηδές σοι διὰ τῶν αὐτῶν εἰκόνων λέγω, ἵνα ῥᾷον καταμάθῃς. τούτων γὰρ ποριστικὸν εἶναι, ἢ κάπηλον

ὄντα, ἢ ἔμπορον, ἢ δημιουργὸν του αὐτῶν τούτων. σιτοποιὸν, ἢ ὀψοποιὸν, ἢ ὑφάντην, ἢ σκυτοτόμον, ἢ σκυτοδεψὸν, οὐδὲν θαυμαστὸν ἐστὶν ὄντα τοιοῦτον, δόξαι καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις, θεραπευτὴν εἶναι σώματος, παντὶ τῷ μὴ εἰδότι ὅτι ἐστί τις παρὰ ταύτας ἁπάσας τέχνη γυμναστική τε καὶ ἰατρική, ἣ δὴ τῷ ὄντι ἐστὶ σώματος θεραπεία. ἥνπερ καὶ προσήκει τούτων ἄρχειν πασῶν τῶν τεχνῶν, καὶ χρῆσθαι τοῖς τούτων ἔργοις. διὰ τὸ εἰδέναι, ὅτι τὸ χρηστὸν, καὶ πονηρὸν τῶν σιτίων ἢ ποτῶν ἐστὶν εἰς ἀρετὴν σώματος, τὰς δ' ἄλλας πάσας ταύτας ἀγνοεῖν. διὸ δεῖ καὶ ταύτας μὲν δουλοπρεπεῖς τε καὶ διακονικὰς καὶ ἀνελευθέρους εἶναι περὶ σώματος πραγματείαν, τὰς ἄλλας τέχνας. τὴν δὲ γυμναστικὴν, καὶ ἰατρικὴν, κατὰ τὸ δίκαιον δεσποίνας εἶναι τούτων. ταῦτα οὖν ταῦτα ὅτι ἐστὶ καὶ περὶ ψυχὴν, τότε μὲν μοι δοκεῖς μανθάνειν ὅτι λέγω, καὶ ὁμολογεῖς, ὡς εἰδὼς ὅτι ἐγὼ λέγω. ἥκεις δὲ ὀλίγον ὕστερον λέγων, ὅτι ἄνθρωποι καλοὶ κἀγαθοὶ γεγόνασι πολῖται ἐν τῇ πόλει. καὶ ἐπειδὰν ἐγὼ ἐρωτῶ οἵτινες, δοκεῖς μοι ὁμοιοτάτους προτείνεσθαι ἀνθρώπους περὶ τὰ πολιτικὰ, ὥσπερ ἂν εἰ περὶ τὰ γυμναστικὰ ἐμοῦ ἐρωτῶντος οἵτινες ἀγαθοὶ γεγόνασιν, ἢ εἰσὶ σωμάτων θεραπευταὶ, ἔλεγές μοι πάνυ σπουδάζων, Θεαρίων ὁ ἀρτοκόπος, καὶ Μίθαικος ὁ τὴν ὀψοποιΐαν συγγεγραφὼς τὴν σικελικὴν, καὶ Σάραμβος ὁ κάπηλος, ὅτι οὗτοι θαυμάσιοι γεγόνασι σωμάτων θεραπευταί. ὁ μὲν ἄρτους θαυμαστοὺς παρασκευάζων, ὁ δὲ ὄψον, ὁ δὲ οἶνον. ἴσως ἂν οὖν ἠγανάκτεις εἴ σοι ἔλεγον ἐγὼ, ὅτι ἄνθρωπε ἐπαΐεις οὐδὲν περὶ γυμναστικῆς, διακόνους μοι λέγεις. καὶ ἐπιθυμιῶν παρασκευαστὰς ἀνθρώπους, οὐκ ἐπαΐοντας καλὸν κἀγαθὸν οὐδὲν περὶ αὐτῶν. οἳ ἂν οὕτω τύχωσιν, ἐμπλήσαντες καὶ παχύναντες τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων ἐπαινούμενοι ὑπ' αὐτῶν, προσαπολοῦσιν αὐτῶν καὶ τὰς ἀρχαίας σάρκας. οἱ δ' οὖν δι' ἀπειρίαν, οὐ τοὺς ἑστιῶντας αἰτιάσονται τῶν νόσων αἰτίους εἶναι, καὶ τῆς ἀποβολῆς τῶν ἀρχαίων σαρκῶν. ἀλλ' οἳ ἂν αὐτοῖς τύχωσι τότε παρόντες καὶ συμβουλεύοντές τι. ὅταν δὲ αὐτοῖς ἥκῃ ἡ τότε πλησμονὴ νόσον φέρουσα συχνῷ ὕστερον χρόνῳ, ἅτε ἄνευ τοῦ ὑγιεινοῦ γεγονυῖα, τούτους αἰτιάσονται καὶ ψέξουσι. καὶ κακόν τι ποιήσουσιν ἂν οἷοί τ' ὦσι. τοὺς δὲ προτέρους ἐκείνους καὶ αἰτίους τῶν κακῶν, ἐγκωμιάσουσι. καὶ σὺ νῦν ὦ Καλλίκλεις, ὁμοιότατον τούτῳ ἐργάζῃ. ἐγκωμιάζεις ἀνθρώπους, οἳ τούτους εἱστιάκασιν εὐωχοῦντες ὧν ἐπεθύμουν. καὶ φασὶ μεγάλην τὴν πόλιν πεποιηκέναι αὐτούς. ὅτι δὲ οἰδεῖ καὶ ὕπουλός ἐστι δι' ἐκείνους τοὺς παλαιοὺς, οὐκ αἰσθάνονται. ἄνευ γὰρ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης, λιμένων καὶ νεωρίων, καὶ τειχῶν καὶ φόρων, καὶ τοιούτων φλυαριῶν, ἐμπεπλήκασι τὴν πόλιν. ὅταν οὖν ἔλθῃ ἡ καταβολὴ αὕτη τῆς ἀσθενείας, τοὺς τότε παρόντας αἰτιάσονται συμβούλους. Θεμιστοκλέα δὲ καὶ Κίμωνα καὶ Περικλέα ἐγκωμιάσουσι τοὺς αἰτίους τῶν κακῶν. σοῦ δὲ ἴσως ἐπιλήψονται ἐὰν μὴ εὐλαβῇ, καὶ τοῦ ἐμοῦ ἑταίρου Ἀλκιβιάδου, ὅταν καὶ τὰ ἀρχαῖα προσαπολλύωσι πρὸς οἷς ἐκτήσαντο. οὐκ αἰτίων ὄντων τῶν κακῶν. ἀλλ' ἴσως συναιτίων. καίτοι ἔγωγε ἀνόητον πρᾶγμα καὶ νῦν ὁρῶ γιγνόμενον, καὶ ἀκούω τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν πέρι, αἰσθάνομαι γὰρ ὅταν ἡ πόλις τινὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν μεταχειρίζηται ὡς ἀδικοῦντα, ἀγανακτούντων καὶ σχετλιαζόντων ὡς δεινὰ πάσχουσι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ τὴν πόλιν πεποιηκότες. ἆρα ἀδίκως ὑπ' αὐτῆς ἀπόλλυνται, ὡς ὁ τούτων λόγος. τὸ δὲ ὅλον ψεῦδός ἐστι. προστάτης γὰρ πόλεως οὐδ' ἂν εἷς ποτε ἀδίκως ἀπόλοιτο ὑπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ἧς προστατεῖ. κινδυνεύει γὰρ ταὐτὸν εἶναι, ὅσοι τε πολιτικοὶ προσποιοῦνται εἶναι, καὶ ὅσοι σοφισταί. καὶ γὰρ οἱ σοφισταὶ τἄλλα σοφοὶ ὄντες, τοῦτο ἄτοπον ἐργάζονται πρᾶγμα. φάσκοντες γὰρ ἀρετῆς διδάσκαλοι εἶναι, πολλάκις κατηγοροῦσι τῶν μαθητῶν, ὡς ἀδικοῦσι σφᾶς αὐτοὺς, τούς τε μισθοὺς ἀποστεροῦντες καὶ ἄλλην χάριν οὐκ ἀποδιδόντες, εὖ παθόντες ὑπ' αὐτῶν. καὶ τούτου τοῦ λόγου τί ἂν ἀλογώτερον εἴη πρᾶγμα. ἀνθρώπους ἀγαθοὺς καὶ δικαίους γενομένους, ἐξαιρεθέντας μὲν ἀδικίαν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, σχόντας δὲ δικαιοσύνην, ἀδικεῖν τούτῳ, ὃ οὐκ ἔχουσιν. οὐ δοκεῖ σοι τοῦτο ἄτοπον εἶναι ὦ ἑταῖρε; ὡς ἀληθῶς δημηγορεῖν με ἠνάγκασας ὦ Καλλίκλεις οὐκ ἐθέλων ἀποκρίνεσθαι. Καλ. Σὺ δ' οὐκ ἂν οἷός τ' εἴης λέγειν, εἰ μή τίς σοι ἀποκρίνοιτο; Σω. Ἔοικά γε. νῦν γοῦν συχνοὺς τείνω τῶν λόγων, ἐπειδή μοι οὐκ ἐθέλεις ἀποκρίνεσθαι. ἀλλ' ὠγαθὲ εἰπὲ πρὸς φιλίου, οὐ δοκεῖ σοι ἄλογον εἶναι ἀγαθὸν φάσκοντα πεποιηκέναι τινὰ μέμφεσθαι τούτῳ, ὅτι ὑφ' ἑαυτοῦ ἀγαθὸς γεγονώς τε καὶ ὢν, ἔπειτα πονηρός ἐστιν; Καλ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Οὐκοῦν ἀκούεις τοιαῦτα λεγόντων τῶν φασκόντων παιδεύειν ἀνθρώπους εἰς ἀρετήν; Καλ. Ἔγωγε. Σω. Ἀλλὰ τί ἂν λέγοις ἀνθρώπων πέρι, οὐδενὸς ἀξίων. τί δ' ἂν περὶ ἐκείνων λέγοις, οἳ φάσκοντες προεστάναι τῆς πόλεως καὶ ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται, πάλιν αὐτῆς κατηγοροῦσιν ὅταν τύχωσιν ὡς πονηροτάτης; οἴει τι διαφέρειν τούτους ἐκείνων; ταὐτὸν ὦ μακάρι' ἐστὶν σοφιστὴς καὶ ῥήτωρ, ἢ ἐγγύς τι καὶ παραπλήσιον, ὥσπερ ἐγὼ ἔλεγον πρὸς Πῶλον. σὺ δὲ δι' ἄγνοιαν, τὸ μὲν πάγκαλόν τι οἴει εἶναι τὴν ῥητορικὴν, τοῦ δὲ καταφρονεῖς, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κάλλιόν ἐστι σοφιστικὴ ῥητορικῆς, ὅσῳ περ νομοθετικὴ δικαστικῆς, καὶ γυμναστικὴ ἰατρικῆς. μόνοις δ' ἔγωγε καὶ ᾤμην τοῖς δημηγόροις τε καὶ σοφισταῖς οὐκ ἐγχωρεῖν μέμφεσθαι τούτῳ τῷ πράγματι ὃ αὐτοὶ παιδεύουσι, ὡς πονηρόν ἐστιν εἰς σφᾶς, ἢ τῷ αὐτῷ λόγῳ τούτῳ, ἅμα καὶ ἑαυτῶν κατηγορεῖν, ὅτι οὐδὲν ὠφελήκασιν οὓς φασιν ὠφελεῖν. οὐχ οὕτως ἔχει; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Καὶ προέσθαι γε δή που τὴν εὐεργεσίαν ἄνευ μισθοῦ, ὡς τὸ εἰκὸς μόνοις

τούτοις

τούτοις ἐνεχώρει εἰ τὸν ἀληθῆ ἔλεγον. ἄλλην μὲν γὰρ εὐεργεσίαν τις εὐεργετηθεὶς, οἷον ταχὺς γενόμενος διὰ παιδοτρίβην, ἴσως ἂν ἀποστερήσειε τὴν χάριν, εἰ πρόοιτο αὐτῷ ὁ παιδοτρίβης, καὶ μὴ συνθέμενος αὐτῷ μισθὸν, ὅτι μάλιστα ἅμα μεταδιδοὺς τοῦ τάχους, λαμβάνοι τὸ ἀργύριον. οὐ γὰρ τῇ βραδυτῆτι οἶμαι ἀδικοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ᾽ ἀδικίᾳ. ἢ γάρ; Καλ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν εἴ τις αὐτὸ τοῦτο ἀφαιροῖ τὴν ἀδικίαν, οὐδὲν δεινὸν αὐτῷ μή ποτε ἀδικηθῇ, ἀλλ᾽ ᾧ μόνῳ ἀσφαλὲς ταύτην τὴν εὐεργεσίαν προέσθαι, εἴπερ τῷ ὄντι δύναιτό τις ἀγαθοὺς ποιεῖν. οὐχ οὕτω; Καλ. Φημί. Σω. Διὰ ταῦτ᾽ ἄρα ὡς ἔοικε, τὰς μὲν ἄλλας συμβουλὰς συμβουλεύειν λαμβάνοντα ἀργύριον, οἷον οἰκοδομίας πέρι ἢ τῶν ἄλλων τεχνῶν, οὐδὲν αἰσχρόν; Καλ. Ἔοικέ γε. Σω. Περὶ δέ γε ταύτης τῆς πράξεως, ὅντιν᾽ ἄν τις τρόπον, ὡς βέλτιστος εἴη καὶ ἄριστα τὴν αὐτοῦ οἰκίαν διοικοῖ ἢ πόλιν, αἰσχρὸν νενόμισται μὴ φάναι συμβουλεύειν, ἐὰν μή τις αὐτῷ ἀργύριον διδῷ. ἢ γάρ; Καλ. Ναί. Σω. Δῆλον γὰρ, ὅτι τοῦτο αἴτιόν ἐστιν, ὅτι μόνη αὕτη τῶν εὐεργεσιῶν, τὸν εὖ παθόντα ἐπιθυμεῖν ποιεῖ ἀντευποιεῖν, ὥστε καλὸν δοκεῖ τὸ σημεῖον εἶναι, εἰ εὖ ποιήσας ταύτην τὴν εὐεργεσίαν ἀντ᾽ εὖ πείσεται. εἰ δὲ μὴ, οὔ. ἔστι ταῦτα οὕτως ἔχοντα; Καλ. Ἔστιν. Σω. Ἐπὶ ποτέραν οὖν με παρακαλεῖς τὴν θεραπείαν τῆς πόλεως, διόρισόν μοι τὴν τοῦ διαμάχεσθαι Ἀθηναίοις, ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται, ὡς ἰατρὸν, ἢ ὡς διακονήσοντα, καὶ πρὸς χάριν ὁμιλήσοντα; τἀληθῆ μοι εἰπὲ Καλλίκλεις. δίκαιος γὰρ εἶ ὥσπερ ἤρξω παῤῥησιάζεσθαι πρὸς ἐμὲ διατελεῖν, ἃ νοεῖς λέγων. καὶ νῦν εὖ καὶ γενναίως εἰπέ. Καλ. Λέγω τοίνυν ὅτι ὡς διακονήσοντα.

Σω. Κολακεύσοντα ἄρα με ὦ γενναιότατε παρακαλεῖ. Καλ. Εἴ σοι Μυσόν γε ἥδιον καλεῖν ὦ Σώκρατες, ὡς εἰ μὴ ταῦτά γε ποιήσεις; Σω. Μὴ εἴπῃς ὃ πολλάκις εἴρηκας, ὅτι ἀποκτενεῖ με ὁ βουλόμενος, ἵνα μὴ αὖ καὶ ἐγὼ εἴπω, ὅτι πονηρός γε ὢν, ἀγαθὸν ὄντα. μὴ δ᾽ ὅτι ἀφαιρήσεται, ἐάν τι ἔχω, ἵνα μὴ αὖ καὶ ἐγὼ εἴπω, ὅτι ἀλλ᾽ ἀφελόμενος οὐχ ἕξει ὅ, τι χρήσεται αὐτοῖς. ἀλλ᾽ ὥσπερ με ἀδίκως ἀφείλετο, οὕτω καὶ λαβὼν ἀδίκως χρήσεται. εἰ δὲ ἀδίκως, αἰσχρῶς. εἰ δὲ αἰσχρῶς, κακῶς. Καλ. Ὥς μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες, πιστεύεις μηδ᾽ ἂν ἓν τούτων παθεῖν, ὡς οἰκῶν ἐκποδὼν, καὶ οὐκ ἂν εἰσαχθεὶς εἰς δικαστήριον ὑπὸ πάνυ ἴσως μοχθηροῦ ἀνθρώπου καὶ φαύλου. Σω. Ἀνόητος ἄρα εἰμὶ ὦ Καλλίκλεις ὡς ἀληθῶς εἰ μὴ οἴομαι ἐν τῇδε τῇ πόλει ὁντινοῦν ἂν ὅτι τύχοι τοῦτο παθεῖν. τόδε μέντοι εὖ οἶδ᾽ ὅτι ἐάνπερ εἰσίω εἰς δικαστήριον περὶ τούτων τινὸς κινδυνεύων ὃ σὺ λέγεις, πονηρός τίς με ἔσται ὁ εἰσάγων. οὐδεὶς γὰρ ἂν χρηστὸς μὴ ἀδικοῦντ᾽ ἄνθρωπον εἰσάγοι. καὶ οὐδέν γε ἄτοπον εἰ ἀποθάνοιμι. Βούλει σοι εἴπω διότι ταῦτα προσδοκῶ; Καλ. Πάνυ γε. Σω. Οἶμαι μετ᾽ ὀλίγων Ἀθηναίων, ἵνα μὴ εἴπω μόνος, ἐπιχειρεῖν τῇ ὡς ἀληθῶς πολιτικῇ τέχνῃ, καὶ πράττειν τὰ πολιτικὰ μόνος τῶν νῦν. ἅτε οὖν οὐ πρὸς χάριν λέγων τοὺς λόγους οὓς λέγω ἑκάστοτε, ἀλλὰ πρὸς τὸ βέλτιστον, οὐ πρὸς τὸ ἥδιστον, καὶ οὐκ ἐθέλων ποιεῖν ἃ σὺ νῦν παραινεῖς τὰ κομψὰ ταῦτα, οὐχ ἕξω ὅτι λέγω ἐν τῷ δικαστηρίῳ. ὁ αὐτὸς δέ μοι ἥκει λόγος ὅνπερ πρὸς Πῶλον ἔλεγον. κρινοῦμαι γὰρ, ὡς ἐν παιδίοις ἰατρὸς ἂν κρίνοιτο, κατηγοροῦντος ὀψοποιοῦ. σκόπει γὰρ τί ἂν ἀπολογοῖτο ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ἐν τούτοις ληφθεὶς, εἰ αὐτοῦ κατηγοροῖ τις λέγων, ὅτι ὦ παῖδες πολλὰ ὑμᾶς καὶ κακὰ ὅδε εἴργασται ἀνὴρ, καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς νεωτάτους ὑμῶν διαφθείρει. τέμνων τε καὶ κάων, καὶ ἰσχναίνων, καὶ πνίγων ἀπορεῖν ποιεῖ, πικρότατα πόματα διδοὺς, καὶ πεινῆν καὶ διψῆν ἀναγκάζων, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ πολλὰ καὶ ἡδέα καὶ παντοδαπὰ εὐώχουν ὑμᾶς. τί ἂν οἴει ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἀποληφθέντα ἰατρὸν ἔχειν εἰπεῖν; ἢ εἴποι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ταῦτα πάντα ἐγὼ ἐποίουν ὦ παῖδες ὑγιεινῶς; ὁπόσον οἴει ἂν ἀναβοῆσαι τοὺς τοιούτους δικαστάς. οὐ μέγα; Καλ. Ἴσως οἴεσθαί γε χρή. Σω. Οὐκοῦν οἴει ἐν πάσῃ ἀπορίᾳ ἂν αὐτὸν ἔχεσθαι ὅτι χρὴ εἰπεῖν; Καλ. Πάνυ γε.

Σω. Τοιοῦτον μέντοι καὶ ἐγὼ οἶδα ὅτι πάθος πάθοιμι ἂν εἰσελθὼν εἰς δικαστήριον. οὔτε γὰρ ἡδονὰς ἃς ἐκπεπόρικα ἕξω αὐτοῖς λέγειν. ἃς οὗτοι εὐεργεσίας καὶ ὠφελείας νομίζουσιν. ἐγὼ δὲ οὔτε τοὺς πορίζοντας ζηλῶ, οὔτε οἷς πορίζεται. ἐάν τέ τίς με ἢ νεωτέρους φῇ διαφθείρειν, ἀπορεῖν ποιοῦντα, ἢ τοὺς πρεσβυτέρους κατηγορεῖν λέγοντα πικροὺς λόγους ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, οὔτε τὸ ἀληθὲς ἕξω εἰπεῖν ὅτι δικαίως πάντα ταῦτα ἐγὼ λέγω, καὶ πράττω τὸ ὑμέτερον δὴ τοῦτο ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὔτε ἄλλο οὐδέν. ὥστε ἴσως ὅ, τι ἂν τύχω τοῦτο πείσομαι. Καλ. Δοκεῖ οὖν σοι ὦ Σώκρατες καλῶς ἔχειν ἄνθρωπος ἐν πόλει οὕτω διακείμενος, καὶ ἀδύνατος ὢν ἑαυτῷ βοηθεῖν; Σω.

Εἰ ἐκεῖνό γε ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ὦ Καλλίκλεις, ὃ σὺ πολλάκις ὡμολόγησας, εἰ βεβοηθηκὼς εἴη αὐτῷ, μήτε περὶ ἀνθρώπους, μήτε περὶ θεοὺς ἄδικον μηδὲν μήτε εἰρηκὼς μήτε εἰργασμένος. αὕτη γάρ τις βοήθεια ἑαυτῷ πολλάκις ἡμῖν ὡμολόγηται κρατίστη εἶναι. εἰ μὲν οὖν ἐμέ τις ἐξελέγχοι ταύτην τὴν βοήθειαν ἀδύνατον ὄντα ἐμαυτῷ καὶ ἄλλῳ βοηθεῖν, αἰσχυνοίμην ἂν, καὶ ἐν πολλοῖς καὶ ἐν ὀλίγοις ἐξελεγχόμενος, καὶ μόνος ὑπὸ μόνου. καὶ εἰ διὰ ταύτην τὴν ἀδυναμίαν ἀποθνήσκοιμι, ἀγανακτοίην ἄν. εἰ δὲ κολακικῆς ῥητορικῆς ἐνδείᾳ τελευτῴην ἔγωγε, εὖ οἶδα ὅτι ῥᾳδίως ἴδοις ἄν με φέροντα τὸν θάνατον. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ ἀποθνήσκειν, οὐδεὶς φοβεῖται ὅστις μὴ παντάπασιν ἄλογός τε καὶ ἄνανδρός ἐστι. τὸ δὲ ἀδικεῖν φοβεῖται. πολλῶν γὰρ ἀδικημάτων γέμοντα τὴν ψυχὴν εἰς ᾅδου ἀφικέσθαι, πάντων ἔσχατον κακῶν ἐστιν. εἰ δὲ βούλει σοι ἐγὼ ὡς τοῦτο οὕτως ἔχει, ἐθέλω λόγον λέξαι. Καλ. Ἀλλ᾽

Δδ 4 ἐπειδὴ

ἐπειδὴ πῦρ καὶ τἄλλα ἐπέρανας, καὶ τοῦτο πέρανον. Σω. Ἄκουε δή φασι μάλα καλοῦ λόγου, ὃν σὺ μὲν ἡγήσῃ μῦθον, ὡς ἐγὼ οἶμαι. ἐγὼ δὲ λόγον, ὡς ἀληθῆ γὰρ ὄντα σοι λέξω ἃ μέλλω λέγειν. ὥσπερ γὰρ ὅμηρος λέγει, διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν, καὶ ὁ Πλούτων, ἐπειδὴ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλαβον. ἦν οὖν νόμος ὅδε περὶ ἀνθρώπων ἐπὶ Κρόνου, καὶ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἔστιν ἐν θεοῖς, τῶν ἀνθρώπων τὸν μὲν δικαίως τὸν βίον διελθόντα καὶ ὁσίως, ἐπειδὰν τελευτήσῃ εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντα, οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ ἐκτὸς κακῶν. τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως, εἰς τὸ τῆς τίσεώς τε καὶ δίκης δεσμωτήριον, ὃ δὴ Τάρταρον καλοῦσιν, ἰέναι. τούτων δὲ δικασταὶ ἐπὶ Κρόνου, καὶ ἔτι νεωστὶ τοῦ Διὸς τὴν ἀρχὴν ἔχοντος, ζῶντες ἦσαν ζώντων. ἐκείνῃ ἡμέρᾳ δικάζοντες, ᾗ μέλλοιεν τελευτᾶν. κακῶς οὖν αἱ δίκαι ἐκρίνοντο. ὅ τε οὖν Πλούτων καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ ἐκ μακάρων νήσων ἰόντες, ἔλεγον πρὸς τὸν Δία, ὅτι φοιτῷεν σφίσιν ἄνθρωποι ἑκατέρωσε ἀνάξιοι. εἶπεν οὖν ὁ Ζεύς. ἀλλ' ἐγὼ ἔφη παύσω τοῦτο γιγνόμενον. νῦν μὲν γὰρ κακῶς αἱ δίκαι δικάζονται. ἀμπεχόμενοι γὰρ ἔφη οἱ κρινόμενοι κρίνονται, ζῶντες γὰρ κρίνονται. πολλοὶ οὖν ἦδ' ὅς ψυχὰς πονηρὰς ἔχοντες, ἠμφιεσμένοι εἰσὶ σώματά τε καλὰ, καὶ γένη, καὶ πλούτους. καὶ ἐπειδὰν ἡ κρίσις ᾖ, ἔρχονται αὐτοῖς πολλοὶ μάρτυρες μαρτυρήσοντες ὡς δικαίως βεβιώκασιν. οἱ οὖν δικασταὶ, ὑπό τε τούτων ἐκπλήττονται καὶ ἅμα καὶ αὐτοὶ ἀμπεχόμενοι δικάζουσι, πρὸ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτῶν, ὀφθαλμοὺς καὶ ὦτα καὶ ὅλον τὸ σῶμα προκεκαλυμμένοι. ταῦτα δὴ αὐτοῖς πάντα ἐπίπροσθεν γίγνεται, καὶ τὰ αὐτῶν ἀμφιέσματα, καὶ τὰ τῶν κρινομένων. πρῶτον μὲν οὖν ἔφη παυστέον ἐστὶ, προειδότας αὐτοὺς τὸν θάνατον. νῦν γὰρ προΐσασι. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δὴ εἴρηται τῷ Προμηθεῖ, ὅπως ἂν παύσῃ αὐτὸ αὐτῶν. ἔπειτα γυμνοὺς κριτέον ἁπάντων τούτων. τεθνεῶτας γὰρ δεῖ κρίνεσθαι. καὶ τὸν κριτὴν δεῖ γυμνὸν εἶναι, τεθνεῶτα, αὐτῇ τῇ ψυχῇ αὐτὴν τὴν ψυχὴν θεωροῦντα ἐξαίφνης ἀποθανόντος ἑκάστου, ἔρημον πάντων τῶν συγγενῶν, καταλιπόντα ἐπὶ τῆς γῆς πάντα ἐκεῖνον τὸν κόσμον, ἵνα δικαία ἡ κρίσις ᾖ. ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ἐγνωκὼς πρότερος ἢ ὑμεῖς, ἐποιησάμην δικαστὰς υἱεῖς ἐμαυτοῦ. δύο μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, Μίνω τε καὶ Ῥαδάμανθυν. ἕνα δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης, Αἰακόν. οὗτοι οὖν ἐπειδὰν τελευτήσωσι, δικάσουσιν ἐν τῷ λειμῶνι, ἐν τῇ τριόδῳ, ἐξ ἧς φέρετον τὼ ὁδώ. ἡ μὲν, εἰς μακάρων νήσους, ἡ δ' εἰς τάρταρον. καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, Ῥαδάμανθυς κρινεῖ. τοὺς δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης, Αἰακός. Μίνῳ δὲ πρεσβεῖα δώσω ἐπιδιακρίνειν, ἐὰν ἀπορῆτόν τι τὼ ἑτέρω, ἵνα ὡς δικαιοτάτη ἡ κρίσις ᾖ, περὶ τῆς πορείας τοῖς ἀνθρώποις. ταῦτ' ἔστιν ὦ Καλλίκλεις ἃ ἐγὼ ἀκηκοὼς πιστεύω ἀληθῆ εἶναι, καὶ ἐκ τούτων τῶν λόγων τοιόνδε λογίζομαι συμβαίνειν. ὁ θάνατος τυγχάνει ὢν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ οὐδὲν ἄλλο, ἢ δυοῖν πραγμάτοιν διάλυσις, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀπ' ἀλλήλοιν. ἐπειδὰν δὲ διαλυθῆτον ἄρα ἀπ' ἀλλήλοιν, οὐ πολὺ ἧττον ἑκάτερον αὐτοῖν ἔχει τὴν ἕξιν τὴν αὐτοῦ, ἥνπερ καὶ ὅτε ἔζη ὁ ἄνθρωπος, τό, τε σῶμα τὴν φύσιν τὴν αὐτοῦ. καὶ τὰ θεραπεύματα καὶ τὰ παθήματα, ἔνδηλα πάντα. οἷον εἴ τινος μέγα ἦν τὸ σῶμα φύσει ἢ τροφῇ ἢ ἀμφότερα ζῶντος, τούτου καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνῃ ὁ νεκρὸς, μέγας, καὶ εἰ παχὺς, παχὺς καὶ ἀποθανόντος. καὶ τἄλλα οὕτως, καὶ εἰ αὖ ἐπετήδευε κομᾶν, κομήτης τούτου καὶ ὁ νεκρὸς, μαστιγίας αὖ εἴ τις ἦν, καὶ ἴχνη εἶχε τῶν πληγῶν οὐλὰς ἐν τῷ σώματι, ἢ ὑπὸ μαστίγων ἢ ἄλλων τραυμάτων ζῶν, καὶ τεθνεῶτος τὸ σῶμά ἔστιν ἰδεῖν ταῦτα ἔχον. κατεαγότα εἴ του ἦν μέρη, ἢ διεστραμμένα ζῶντος, καὶ τεθνεῶτος ταῦτα ἔνδηλα. ἑνὶ δὲ λόγῳ οἷος εἶναι παρεσκεύαστο τὸ σῶμα ζῶν, ἔνδηλα ταῦτα καὶ τελευτήσαντος ἦν πάντα, ἢ τὰ πολλὰ ἐπί τινα χρόνον. ταυτὸν δή μοι δοκεῖ τοῦτ' ἄρα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν εἶναι ὦ Καλλίκλεις. ἔνδηλα πάντα ἔστιν ἐν τῇ ψυχῇ, ἐπειδὰν γυμνωθῇ τοῦ σώματος. τά τε τῆς φύσεως, καὶ τὰ παθήματα, ἃ διὰ τὴν ἐπιτήδευσιν ἑκάστου πράγματος ἔσχεν ἐν τῇ ψυχῇ ὁ ἄνθρωπος. ἐπειδὰν οὖν ἀφίκωνται παρὰ τὸν δικαστὴν, οἱ μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, παρὰ τὸν Ῥαδάμανθυν, ὁ Ῥαδάμανθυς ἐκείνους ἐπιστήσας, θεᾶται ἑκάστου τὴν ψυχὴν. οὐκ εἰδὼς ὅτου ἐστίν. ἀλλὰ πολλάκις τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐπιλαβόμενος, ἢ ἄλλου ὁτουοῦν βασιλέως ἢ δυνάστου, κατεῖδεν οὐδὲν ὑγιὲς ὂν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ διαμεμαστιγωμένην καὶ οὐλῶν μεστὴν ὑπὸ ἐπιορκιῶν καὶ ἀδικίας, ἃ ἑκάστῳ ἡ πρᾶξις αὐτοῦ ἐξωμόρξατο εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ πάντα σκολιὰ ὑπὸ ψεύδους καὶ ἀλαζονείας, καὶ οὐδὲν εὐθὺ διὰ τὸ ἄνευ ἀληθείας τετράφθαι, καὶ ὑπὸ ἐξουσίας καὶ τρυφῆς καὶ ὕβρεως καὶ ἀκρασίας τῶν πράξεων. ἀσυμμετρίας τε καὶ αἰσχρότητος γέμουσαν τὴν ψυχὴν εἶδεν. ἰδὼν δὲ, ἀτίμως ταύτην ἀπέπεμψεν εὐθὺ τῆς φρουρᾶς, οἷ μέλλει ἐλθοῦσα, ἀνατλῆναι τὰ προσήκοντα πάθη. προσήκει δὲ παντὶ τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι, ὑπ' ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ, ἢ βελτίονι γίγνεσθαι καὶ ὀνίνασθαι, ἢ παράδειγμά τι τοῖς ἄλλοις γίγνεσθαι, ἵνα ἄλλοι ὁρῶντες πάσχοντα ἃ ἂν πάσχοι, φοβούμενοι βελτίους γίγνωνται. εἰσὶ δὲ οἱ μὲν ὠφελούμενοί τε καὶ δίκην διδόντες ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων οὗτοι, οἳ ἂν ἰάσιμα ἁμαρτήματα ἁμάρτωσιν. ὅμως δὲ δι' ἀλγηδόνων καὶ ὀδυνῶν γίγνεται αὐτοῖς ἡ ὠφέλεια καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν ᾅδου. οὐ γὰρ οἷόν τε ἄλλως ἀδικίας ἀπαλλάττεσθαι. οἳ δ' ἂν τὰ ἔσχατα ἀδικήσωσι, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα ἀδικήματα ἀνίατοι γένωνται, ἐκ τούτων τὰ παραδείγματα γίγνεται. καὶ οὗτοι, αὐτοὶ μὲν οὐκέτι ὀνίνανται οὐδὲν, ἅτε ἀνίατοι ὄντες. ἄλλοι δὲ ὀνίνανται οἱ τούτους ὁρῶντες, διὰ τὰς ἁμαρτίας τὰ μέγιστα καὶ ὀδυνηρότατα καὶ φοβερώτατα πάθη πάσχοντας τὸν ἀεὶ χρόνον. ἀτεχνῶς παραδείγματα ἀνηρτημένους, ἐκεῖ ἐν ᾅδου ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τοῖς ἀεὶ τῶν ἀδίκων ἀφικνουμένοις θεάματα καὶ νουθετήματα. ὧν ἐγώ

φημι ἐγὼ καὶ Ἀρχέλαον ἔσεσθαι, εἰ ἀληθῆ λέγει Πῶλος. καὶ ἄλλον ὅς τις ἂν τοιοῦτος τύραννος ᾖ. οἶμαι δὲ καὶ τοὺς πολλοὺς εἶναι τούτων τῶν παραδειγμάτων ἐκ τυράννων καὶ βασιλέων, καὶ δυναστῶν, καὶ τὰ τῶν πόλεων πραξάντων γεγονότας. οὗτοι γὰρ διὰ τὴν ἐξουσίαν, μέγιστα καὶ ἀνοσιώτατα ἁμαρτήματα ἁμαρτάνουσι. μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Ὅμηρος. βασιλέας γὰρ καὶ δυνάστας ἐκεῖνος πεποίηκε τοὺς ἐν ᾅδου τὸν ἀεὶ χρόνον τιμωρουμένους Τάνταλον, καὶ Σίσυφον, καὶ Τιτυόν. Θερσίτην δὲ καὶ εἴ τις ἄλλος πονηρὸς ἦν ἰδιώτης, οὐδεὶς πεποίηκε μεγάλαις τιμωρίαις συνεχόμενον ὡς ἀνίατον. οὐ γὰρ οἶμαι ἐξῆν αὐτῷ. διὸ καὶ εὐδαιμονέστερος ἦν, ἢ οἷς ἐξῆν. ἀλλὰ γὰρ ὦ Καλλίκλεις ἐκ τῶν δυναμένων εἰσὶ καὶ οἱ σφόδρα πονηροὶ γιγνόμενοι ἄνθρωποι. οὐδὲν μὴν κωλύει καὶ ἐν τούτοις ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγγίγνεσθαι. καὶ σφόδρα ἄξιον ἄγασθαι τῶν γινομένων. χαλεπὸν γὰρ ὦ Καλλίκλεις καὶ πολλοῦ ἐπαίνου ἄξιον, ἐν μεγάλῃ ἐξουσίᾳ τοῦ ἀδικεῖν γενόμενον δικαίως διαβιῶναι. ὀλίγοι δὲ γίγνονται οἱ τοιοῦτοι. ἐπεὶ καὶ ἐνθάδε καὶ ἄλλοθι γεγόνασιν, οἶμαι δὲ καὶ ἔσονται καλοὶ κἀγαθοὶ ταύτην τὴν ἀρετήν, τοῦ δικαίως διαχειρίζειν ἃ ἄν τις ἐπιτρέπῃ. εἷς δὲ καὶ πάνυ ἐλλόγιμος γέγονεν εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου. οἱ δὲ πολλοὶ ὦ ἄριστε κακοὶ γίγνονται τῶν δυναστῶν. ὅπερ οὖν ἔλεγον, ἐπειδὰν ὁ Ῥαδάμανθυς ἐκεῖνος τοιοῦτόν τινα λάβῃ, ἄλλο μὲν περὶ αὐτοῦ οὐκ οἶδεν οὐδέν, οὐθ᾽ ὅς τις, οὐθ᾽ ὧν τινων. ὅτι δὲ πονηρός τις, καὶ τοῦτο κατιδὼν ἀπέπεμψεν εἰς τάρταρον. ἐπισημηνάμενος, ἐάν τε ἰάσιμος, ἐάν τε ἀνίατος δοκῇ εἶναι. ὁ δέ, ἐκεῖσε ἀφικόμενος, τὰ προσήκοντα πάσχει. ἐνίοτε δ᾽ ἄλλην εἰσιδὼν ὁσίως βεβιωκυῖαν καὶ μετ᾽ ἀληθείας, ἀνδρὸς ἰδιώτου, ἢ ἄλλου τινός, μάλιστα μὲν ἔγωγέ φημι ὦ Καλλίκλεις, φιλοσόφου τὰ αὑτοῦ πράξαντος καὶ οὐ πολυπραγμονήσαντος ἐν τῷ βίῳ, ἠγάσθη τε καὶ εἰς μακάρων νήσους ἀπέπεμψε. ταὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ ὁ Αἰακός, ἑκάτερος δὲ τούτων ῥάβδον ἔχων, δικάζει. ὁ δὲ Μίνως ἐπισκοπῶν κάθηται μόνος, ἔχων χρυσοῦν σκῆπτρον ὥς φησιν Ὀδυσσεὺς ὁ Ὁμήρου ἰδεῖν αὐτόν, χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νέκυσιν. Ἐγὼ μὲν οὖν ὦ Καλλίκλεις ὑπὸ τούτων τῶν λόγων πέπεισμαι, καὶ σκοπῶ ὅπως ἀποφανοῦμαι τῷ κριτῇ, ὡς ὑγιαιστάτην ἔχων τὴν ψυχήν. χαίρειν οὖν ἐάσας τὰς τιμὰς τὰς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, τὴν ἀλήθειαν σκοπῶν, πειράσομαι τῷ ὄντι ὡς ἂν δύνωμαι βέλτιστος ὤν, καὶ ζῆν, καὶ ἐπειδὰν ἀποθνήσκω, ἀποθνήσκειν. παρακαλῶ δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀνθρώπους καθόσον δύναμαι, καὶ δὴ καὶ σὲ ἀντιπαρακαλῶ, ἐπὶ τοῦτον τὸν βίον, καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ὅν ἐγώ φημι, ἀντὶ πάντων τῶν ἐνθάδε ἀγώνων εἶναι. καὶ ὀνειδίζω σοι ὅτι οὐχ οἷός τ᾽ ἔσῃ σαυτῷ βοηθῆσαι, ὅταν ἡ δίκη σοι ᾖ καὶ ἡ κρίσις ἣν νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον. ἀλλὰ ἐλθὼν παρὰ τὸν δικαστὴν τὸν τῆς Αἰγίνης υἱόν, ἐπειδάν σου ἐπιλαβόμενος ἄγῃ, χασμήσῃ καὶ ἰλιγγιάσεις οὐδὲν ἧττον ἢ ἐγὼ ἐνθάδε, σὺ ἐκεῖ. καί σε ἴσως τυπτήσει τις ἐπὶ κόρρης ἀτίμως, καὶ πάντως προπηλακιεῖ. τάχα δ᾽ οὖν ταῦτα μῦθός σοι δοκεῖ λέγεσθαι ὥσπερ γραός, καὶ καταφρονεῖς αὐτῶν, καὶ οὐδέν γ᾽ ἂν θαυμαστὸν ἦν καταφρονεῖν τούτων, εἴ πῃ ζητοῦντες εἴχομεν αὐτῶν βελτίω καὶ ἀληθέστερα εὑρεῖν. νῦν δὲ ὁρᾷς ὅτι τρεῖς ὄντες ὑμεῖς οἵπερ σοφώτατοι ἐστὲ τῶν νῦν Ἑλλήνων, σύ τε καὶ Πῶλος καὶ Γοργίας, οὐκ ἔχετε ἀποδεῖξαι, ὡς δεῖ ἄλλον τινὰ βίον ζῆν, ἢ τοῦτον, ὅσπερ καὶ ἐκεῖσε, φαίνεται συμφέρων. ἀλλ᾽ ἐν τοσούτοις λόγοις, τῶν ἄλλων ἐλεγχομένων, μόνος οὗτος ἠρεμεῖ ὁ λόγος, ὡς εὐλαβητέον ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν μᾶλλον ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι, καὶ παντὸς μᾶλλον ἀνδρὶ μελετητέον, οὐ τὸ δοκεῖν εἶναι ἀγαθόν, ἀλλὰ τὸ εἶναι καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. ἐὰν δέ τις κατά τι κακὸς γίγνηται, κολαστέος ἐστί. καὶ τοῦτο δεύτερον ἀγαθὸν μετὰ τὸ εἶναι δίκαιον, τὸ γίγνεσθαι, καὶ κολαζόμενον διδόναι δίκην, καὶ πᾶσαν κολακείαν, καὶ τὴν περὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν περὶ τοὺς ἄλλους, καὶ περὶ ὀλίγους, καὶ περὶ πολλούς, φευκτέον. καὶ τῇ ῥητορικῇ οὕτω χρηστέον ἐπὶ τὸ δίκαιον ἀεί, καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ πράξει. Ἐμοὶ μὲν οὖν πειθόμενος, ἀκολούθησον ἐνταῦθα, οἷ ἀφικόμενος εὐδαιμονήσεις καὶ ζῶν καὶ τελευτήσας ὡς ὁ λόγος σημαίνει. καὶ ἔασόν τινά σου καταφρονῆσαι, ὡς ἀνοήτου. καὶ προπηλακίσαι ἐὰν βούληται. καὶ ναὶ μὰ Δία σύ γε θαρρῶν, πατάξαι τὴν ἄτιμον ταύτην πληγήν. οὐδὲν γὰρ δεινὸν πείσῃ, ἐὰν τῷ ὄντι καλὸς κἀγαθὸς ἀσκῶν ἀρετήν, κἄπειτα οὕτω κοινῇ ἀσκήσαντες, τότε ἤδη ἐὰν δοκῇ χρῆναι, ἐπιθησόμεθα τοῖς πολιτικοῖς, ἢ ὁποῖον ἄν τι δοκῇ, τότε βουλευσόμεθα βελτίους ὄντες βουλεύεσθαι ἢ νῦν. αἰσχρὸν γὰρ ἔχοντάς γε ὡς νῦν φαινόμεθα ἔχειν, ἔπειτα νεανιεύεσθαι ὥς τι ὄντας, οἷς οὐδέποτε ταὐτὰ δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν. καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων, εἰς τοσοῦτον ἥκομεν ἀπαιδευσίας. ὥσπερ οὖν ἡγεμόνι τῷ λόγῳ χρησόμεθα τῷ νῦν παραφανέντι. ὃς ἡμῖν σημαίνει, ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἄριστος τοῦ βίου, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἀσκοῦντας, καὶ ζῆν καὶ τεθνάναι. τούτῳ οὖν ἑπώμεθα, καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῶμεν, μὴ ἐκείνῳ ᾧ σὺ πιστεύων ἐμὲ παρακαλεῖς. ἔστι γὰρ οὐδενὸς ἄξιος ὦ Καλλίκλεις.

Τέλος Γοργίου, ἢ περὶ ῥητορικῆς.

ΜΕΝΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ, ΠΕΙΡΑΣΤΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.
ΜΕΝΩΝ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΠΑΙΣ ΜΕΝΩΝΟΣ, ΑΝΥΤΟΣ.

Ἔχεις μοι εἰπεῖν ὦ Σώκρατες, ἆρα διδακτὸν ἡ ἀρετή, ἢ οὐ διδακτὸν ἀλλ᾽ ἀσκητόν, ἢ οὔτε ἀσκητὸν οὔτε μαθητόν, ἀλλὰ φύσει παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ; Σω. Ὦ Μένων, πρὸ τοῦ μὲν Θετταλοὶ εὐδόκιμοι ἦσαν ἐν τοῖς Ἕλλησι, καὶ ἐθαυμάζοντο ἐφ᾽ ἱππικῇ τε καὶ πλούτῳ. νῦν δὲ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ καὶ ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ τοῦ σοῦ ἑταίρου Ἀριστίππου πολῖται τοῦ Λαρισαίου. τούτου δὲ ἡμῖν αἴτιός ἐστι Γοργίας. ἀφικόμενος γὰρ εἰς τὴν πόλιν, ἐραστὰς ἐπὶ σοφίᾳ εἴληφεν Ἀλευαδῶν τε τοὺς πρώτους, ὧν ὁ σὸς ἐραστής ἐστιν Ἀρίστιππος, καὶ τῶν ἄλλων Θετταλῶν, καὶ δὴ καὶ τοῦτο τὸ ἔθος ὑμᾶς εἴθικεν, ἀφόβως τε καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀποκρίνεσθαι, ἐάν τίς τι ἔρηται, ὥσπερ εἰκὸς τοὺς εἰδότας. ἅτε καὶ αὐτὸς παρέχων αὑτὸν ἐρωτᾶν τῶν Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ ὅ,τι ἄν τις βούληται, καὶ οὐδενὶ ὅτῳ οὐκ ἀποκρινόμενος. ἐνθάδε δὲ ὦ φίλε Μένων τὸ ἐναντίον περιέστηκεν, ὥσπερ αὐχμός τις σοφίας γέγονε, καὶ κινδυνεύει ἐκ τῶνδε τῶν τόπων παρ᾽ ὑμᾶς οἴχεσθαι ἡ σοφία. εἰ γοῦν τινα ἐθέλεις οὕτως ἐρέσθαι τῶν ἐνθάδε, οὐδεὶς ὅστις οὐ γελάσεται καὶ ἐρεῖ. ὦ ξένε κινδυνεύω σοι δοκεῖν μακάριός τις εἶναι, ἀρετὴν γοῦν εἴτε διδακτόν, εἴθ᾽ ὅτῳ τρόπῳ παραγίνεται εἰδέναι. ἐγὼ δὲ τοσοῦτον δέω εἴτε διδακτὸν εἴτε μὴ διδακτὸν εἰδέναι, ὥστ᾽ οὐδὲ αὐτὸ ὅ τί ποτ᾽ ἐστὶ τὸ παράπαν ἀρετὴν τυγχάνω εἰδώς. ἐγὼ οὖν καὶ αὐτὸς ὦ Μένων, οὕτως ἔχω. συμπένομαι τοῖς πολίταις τούτου τοῦ πράγματος, καὶ ἐμαυτὸν καταμέμφομαι, ὡς οὐκ εἰδὼς περὶ ἀρετῆς τὸ παράπαν. ὃ δὲ μὴ οἶδα τί ἐστι, πῶς ἂν ὁποῖόν γέ τι εἰδείην; ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τε εἶναι, ὅστις Μένωνα μὴ γιγνώσκει τὸ παράπαν ὅστις ἐστί, τοῦτον εἰδέναι εἴτε καλός, εἴτε πλούσιος, εἴτε καὶ γενναῖός ἐστιν, εἴτε καὶ τἀναντία τούτων δοκεῖ σοι οἷόν τ᾽ εἶναι; Με. Οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ σὺ ὦ Σώκρατες ἀληθῶς οὐδ᾽ ὅτι ἀρετή ἐστιν οἶσθα; ἀλλὰ ταῦτα περὶ σοῦ καὶ οἴκαδε ἀπαγγέλωμεν. Σω. Μὴ μόνον γε ὦ ἑταῖρε, ἀλλὰ καὶ ὅτι οὐδ᾽ ἄλλῳ πω ἐνέτυχον εἰδότι, ὡς ἐμοὶ δοκῶ. Με. Τί δέ, Γοργίᾳ οὐκ ἐνέτυχες ὅτε ἐνθάδε ἦν; Σω. Ἔγωγε. Με. Εἶτα οὐκ ἐδόκει σοι εἰδέναι; Σω. Οὐ πάνυ εἰμὶ μνήμων ὦ Μένων, ὥστε οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἐν τῷ παρόντι, πῶς μοι τότε ἔδοξεν. ἀλλ᾽ ἴσως ἐκεῖνός τε οἶδε, καὶ σὺ ἃ ἐκεῖνος ἔλεγεν. ἀνάμνησον οὖν με πῶς ἔλεγεν. εἰ δὲ μὴ βούλει, αὐτὸς εἰπέ. δοκεῖ γὰρ δήπου σοι ἅπερ ἐκείνῳ. Με. Ἔμοιγε. Σω. Ἐκεῖνον μὲν τοίνυν ἐῶμεν, ἐπειδὴ καὶ ἄπεστι. σὺ δὲ αὐτὸς ὦ πρὸς θεῶν Μένων, τί φῂς ἀρετὴν εἶναι; εἶπον καὶ μὴ φθονήσῃς, ἵνα εὐτυχέστατον ψεῦσμα ἐψευσμένος ὦ, ἂν φανῇς σὺ μὲν εἰδὼς καὶ Γοργίας, ἐγὼ δὲ εἰρηκὼς μηδενὶ πώποτε εἰδότι ἐντετυχηκέναι. Με. Ἀλλ᾽ οὐ χαλεπὸν ὦ Σώκρατες εἰπεῖν. πρῶτον μέν, εἰ βούλει, ἀνδρὸς ἀρετὴν ῥᾴδιον, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἀνδρὸς ἀρετή, ἱκανὸν εἶναι τὰ τῆς πόλεως πράττειν, καὶ πράττοντα τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δ᾽ ἐχθροὺς κακῶς, καὶ αὐτὸν εὐλαβεῖσθαι μηδὲν τοιοῦτον παθεῖν. εἰ δὲ βούλει γυναικὸς ἀρετήν, οὐ χαλεπὸν διελθεῖν, ὅτι δεῖ αὐτὴν τὴν οἰκίαν εὖ οἰκεῖν, σώζουσάν τε τὰ ἔνδον καὶ κατήκοον οὖσαν τοῦ ἀνδρός, καὶ ἄλλη ἐστὶ παιδὸς ἀρετή, καὶ θηλείας καὶ ἄρρενος, καὶ πρεσβυτέρου ἀνδρός. εἰ μὲν βούλει, ἐλευθέρου, εἰ δὲ βούλει, δούλου. καὶ ἄλλαι πάμπολλαι ἀρεταί εἰσι, ὥστε οὐκ ἀπορία εἰπεῖν ἀρετῆς πέρι ὅ,τι ἐστί. καθ᾽ ἑκάστην γὰρ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἡλικιῶν πρὸς ἕκαστον ἔργον, ἑκάστῳ ἡμῶν ἡ ἀρετή ἐστιν. ὡσαύτως δὲ οἶμαι ὦ Σώκρατες, καὶ ἡ κακία.

Σω. Πολλῇ γέ τινι εὐτυχίᾳ ἔοικα κεχρῆσθαι ὦ Μένων, εἰ μίαν ζητῶν ἀρετήν, σμῆνός τι ἀνεύρηκα ἀρετῶν παρὰ σοὶ κειμένων. ἀτὰρ ὦ Μένων κατὰ ταύτην τὴν εἰκόνα τὴν περὶ τὰ σμήνη, εἴ μου ἐρομένου μελίττης περὶ οὐσίας ὅ,τι ποτ᾽ ἐστί, πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἔλεγες αὐτὰς εἶναι, τί ἂν ἀπεκρίνω μοι, εἴ σε ἠρόμην; ἆρα τούτῳ φῂς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς εἶναι καὶ διαφερούσας ἀλλήλων, τῷ μελίττας εἶναι; ἢ τούτῳ μὲν οὐδὲν διαφέρουσιν, ἄλλῳ δέ τῳ, οἷον ἢ κάλλει, ἢ μεγέθει, ἢ ἄλλῳ τῳ τῶν τοιούτων, εἰπὲ τί ἂν ἀπεκρίνω οὕτως ἐρωτηθείς; Με. Τοῦτ᾽ ἔγωγε ὅτι οὐδὲν διαφέρουσιν ᾗ μέλιτταί εἰσιν ἡ ἑτέρα τῆς ἑτέρας. Σω. Εἰ οὖν εἶπον μετὰ ταῦτα. τοῦτο τοίνυν μοι αὐτὸ εἰπὲ ὦ Μένων, ᾧ οὐδὲν διαφέρουσιν, ἀλλὰ ταὐτόν εἰσιν ἅπασαι, τί τοῦτο φῂς εἶναι; εἶχες δήπου ἄν τι μοι εἰπεῖν; Με. Ἔγωγε. Σω. Οὕτω δὴ καὶ περὶ τῶν ἀρετῶν κἂν εἰ πολλαὶ καὶ παντοδαπαί εἰσιν, ἕν γέ τι εἶδος ταὐτὸν ἅπασαι ἔχουσι δι᾽ ὃ εἰσὶν ἀρεταί, εἰς ὃ καλῶς που ἔχει ἀποβλέψαντα τὸν ἀποκρινάμενον τῷ ἐρωτήσαντι ἐκεῖνο δηλῶσαι ὃ τυγχάνει οὖσα ἀρετή. ἢ οὐ μανθάνεις ὅ,τι λέγω; Με. Δοκῶ γέ μοι μανθάνειν. οὐ μέντοι ὡς βούλομαί γέ πω κατέχω τὸ ἐρωτώμενον. Σω. Πότερον δὲ περὶ ἀρετῆς μόνον σοι οὕτω δοκεῖ ὦ Μένων, ἄλλη μὲν ἀνδρὸς εἶναι, ἄλλη δὲ γυναικὸς καὶ τῶν ἄλλων, ἢ καὶ περὶ ὑγιείας, καὶ περὶ μεγέθους, καὶ περὶ ἰσχύος ὡσαύτως; ἄλλη μὲν ἀνδρὸς δοκεῖ σοι εἶναι ὑγίεια, ἄλλη δὲ γυναικός, ἢ ταὐτὸν πανταχοῦ εἶδός ἐστιν ἐάν περ ὑγίεια ᾖ, ἐάν τε ἐν ἀνδρί, ἐάν τ᾽ ἐν ἄλλῳ ὁτῳοῦν ᾖ; Με. Ἡ αὐτή μοι δοκεῖ ὑγίειά τε εἶναι καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός. Σω. Οὐκοῦν καὶ μέγεθος καὶ ἰσχύς, ἐάν περ ἰσχυρὰ γυνὴ ᾖ,

γυνὴ ᾖ, τῷ αὐτῷ εἴδει καὶ τῇ αὐτῇ ἰσχύϊ ἰσχυρὰ ἔσται; τὸ γὰρ τῇ αὐτῇ τοῦτο λέγω, οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὸ ἰσχὺς εἶναι ἡ ἰσχὺς, ἐάν τε ἐν ἀνδρὶ ᾖ, ἐάν τε ἐν γυναικί. ἢ δοκεῖ τί σοι διαφέρειν; Με. Οὐκ ἔμοιγε.

Σω. Ἡ δὲ ἀρετὴ πρὸς τὸ ἀρετὴ εἶναι διοίσει τι, ἐάν τε ἐν παιδὶ ᾖ, ἐάν τε ἐν πρεσβύτῃ, ἐάν τε ἐν γυναικὶ, ἐάν τε ἐν ἀνδρί; Με. Ἔμοιγέ πως δοκεῖ ὦ Σώκρατες τοῦτο οὐκέτι ὅμοιον εἶναι τοῖς ἄλλοις τούτοις. Σω. Τί δέ; οὐκ ἀνδρὸς μὲν ἀρετὴν ἔλεγες πόλιν εὖ διοικεῖν, γυναικὸς δὲ οἰκίαν; Με. Ἔγωγε. Σω. Ἆρ᾽ οὖν οἷόν τε εὖ διοικεῖν ἢ πόλιν, ἢ οἰκίαν, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν μὴ σωφρόνως καὶ δικαίως διοικοῦντα; Με. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐκοῦν ἄνπερ δικαίως καὶ σωφρόνως διοικῶσι, δικαιοσύνῃ καὶ σωφροσύνῃ διοικήσουσιν; Με. Ἀνάγκη. Σω. Τῶν αὐτῶν ἄρα ἀμφότεροι δέονται, εἴπερ μέλλουσιν ἀγαθοὶ εἶναι, καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνήρ, δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης. Με. Φαίνονται. Σω. Τί δὲ, παῖς καὶ πρεσβύτης μῶν ἀκόλαστοι ὄντες καὶ ἄδικοι, ἀγαθοὶ ἄν ποτε γένοιντο; Με. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλὰ σώφρονες καὶ δίκαιοι; Με. Ναί. Σω. Πάντες ἄρ᾽ ἄνθρωποι τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀγαθοί εἰσι. τῶν αὐτῶν γὰρ τυχόντες, ἀγαθοὶ γίγνονται. Με. Ἔοικεν. Σω. Οὐκ ἂν δήπου εἴ γε μὴ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἦν αὐτῶν, τῷ αὐτῷ ἂν τρόπῳ ἀγαθοὶ ἦσαν; Με. Οὐ δῆτα. Σω. Ἐπειδὴ τοίνυν ἡ αὐτὴ ἀρετὴ πάντων ἐστὶ, πειρῶ εἰπεῖν καὶ ἀναμνησθῆναι, τί αὐτό φησι Γοργίας εἶναι καὶ σὺ μετ᾽ ἐκείνου; Με. Τί ἄλλο γ᾽ ἢ ἄρχειν οἷόν τ᾽ εἶναι τῶν ἀνθρώπων; εἴπερ ἕν γέ τι ζητεῖς κατὰ πάντων. Σω. Ἀλλὰ μὴν ζητῶ γε, ἀλλ᾽ ἆρα καὶ παιδὸς ἀρετὴ ἡ αὐτὴ ὦ Μένων, καὶ δούλου ἄρχειν οἵω τε εἶναι τοῦ δεσπότου, καὶ δοκεῖ σοι ἔτι ἂν δοῦλος εἶναι ὁ ἄρχων; Με. Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐ γὰρ εἰκὸς ὦ ἄριστε. ἔτι γὰρ καὶ τόδε σκόπει, ἄρχειν φὴς οἷόν τ᾽ εἶναι, οὐ προσθήσομεν αὐτόσε τὸ δικαίως, ἀδίκως δὲ μή; Με. Οἶμαι ἔγωγε. ἡ γὰρ δικαιοσύνη ὦ Σώκρατες ἀρετή ἐστι. Σω. Πότερον ἀρετὴ ὦ Μένων, ἢ ἀρετή τις; Με. Πῶς τοῦτο λέγεις; Σω. Ὡς περὶ ἄλλου ὁτουοῦν. οἷον εἰ βούλει στρογγυλότητος πέρι, εἴποιμ᾽ ἂν ἔγωγε ὅτι σχῆμά τί ἐστιν, οὐχ οὕτως ἁπλῶς ὅτι σχῆμα. διὰ ταῦτα δὲ οὕτως ἂν εἴποιμι, ὅτι καὶ ἄλλα ἐστὶ σχήματα. Με. Ὀρθῶς γε λέγων σύ. ἐπεὶ καὶ ἐγὼ λέγω οὐ μόνον δικαιοσύνην, ἀλλὰ καὶ ἄλλας εἶναι ἀρετάς. Σω. Τίνας ταύτας εἰπέ, οἷον καὶ ἐγώ σοι εἴποιμι ἂν καὶ ἄλλα σχήματα, εἴ γε κελεύοις. καὶ σὺ οὖν ἐμοὶ εἰπὲ ἄλλας ἀρετάς. Με. Ἡ ἀνδρεία τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ ἀρετὴ εἶναι, καὶ σωφροσύνη, καὶ σοφία, καὶ μεγαλοπρέπεια, καὶ ἄλλαι πάμπολλαι. Σω. Πάλιν ὦ Μένων ταυτὸν πεπόνθαμεν. πολλὰς αὖ ηὑρήκαμεν ἀρετὰς μίαν ζητοῦντες, ἄλλον τρόπον ἢ νῦν δή. τὴν δὲ μίαν ἣ διὰ πάντων τούτων ἐστὶν, οὐ δυνάμεθα ἀνευρεῖν. Με. Οὐ γὰρ δύναμαί πω ὦ Σώκρατες, ὡς σὺ ζητεῖς, μίαν ἀρετὴν λαβεῖν κατὰ πάντων ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις. Σω. Εἰκότως γε. ἀλλ᾽ ἐγὼ προθυμήσομαι, ἐὰν οἷός τ᾽ ὦ ἡμᾶς προσβιβάσαι. μανθάνεις γάρ που ὅτι οὑτωσὶ ἔχει περὶ παντὸς, εἴ τις σε ἀνέροιτο τοῦτο ὃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον. τί ἐστι σχῆμα ὦ Μένων, εἰ αὐτῷ εἶπες ὅτι στρογγυλότης, εἴ σοι εἶπεν ἅπερ ἐγὼ, πότερον σχῆμα ἡ στρογγυλότης ἐστὶν, ἢ σχῆμά τι, εἶπες δήπου ἂν ὅτι σχῆμά τι; Με. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν διὰ ταῦτα ὅτι καὶ ἄλλα ἐστὶ σχήματα; Με. Ναί. Σω. Καὶ εἴ γε προσανηρώτα σε ὁποῖα, ἔλεγες ἄν; Με. Ἔγωγε. Σω. Καὶ αὖ εἰ περὶ χρώματος ὡσαύτως ἀνήρετο ὅ, τι ἐστὶ, καὶ εἰπόντος σου ὅτι τὸ λευκὸν, μετὰ ταῦτα ὑπέλαβεν ὁ ἐρωτῶν, πότερον τὸ λευκὸν χρῶμά ἐστιν, ἢ χρῶμά τι, εἶπες ἂν ὅτι χρῶμά τι, διότι καὶ ἄλλα τυγχάνει ὄντα; Με. Ἔγωγε. Σω. Καὶ εἴ γέ σε ἐκέλευε λέγειν ἄλλα χρώματα, ἔλεγες ἂν ἄλλα, ἃ οὐδὲν ἧττον τυγχάνει ὄντα χρώματα τοῦ λευκοῦ; Με. Ναί. Σω. Εἰ οὖν, ὥσπερ ἐγὼ, μετῄει τὸν λόγον, καὶ ἔλεγεν ὅτι ἀεὶ εἰς πολλὰ ἀφικνούμεθα, ἀλλὰ μή μοι οὕτως. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ταῦτα ἑνί τινι προσαγορεύεις ὀνόματι, καὶ φὴς οὐδὲν αὐτῶν ὅτι οὐ σχῆμα εἶναι, καὶ ταῦτα ἐναντία ὄντα ἀλλήλοις, ὅτι ἐστὶ τοῦτο ὃ οὐδὲν ἧττον κατέχει τὸ στρογγύλον ἢ τὸ εὐθὺ, ὃ δὴ ὀνομάζεις σχῆμα, καὶ οὐδὲν μᾶλλον φὴς τὸ στρογγύλον σχῆμα εἶναι, ἢ τὸ εὐθὺ, ἢ οὐχ οὕτω λέγεις; Με. Ἔγωγε. Σω. Ἆρ᾽ οὖν ὅταν οὕτω λέγῃς, τότε οὐδὲν μᾶλλον φὴς τὸ στρογγύλον εἶναι στρογγύλον ἢ εὐθὺ, οὐδὲ τὸ εὐθὺ, εὐθὺ ἢ στρογγύλον; Με. Οὐ δήπου ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλὰ μὴν σχῆμά γε οὐδὲν μᾶλλον φὴς εἶναι τὸ στρογγύλον τοῦ εὐθέος, οὐδὲ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου. Με. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τί ποτε οὖν τοῦτο, οὗ τοῦτο ὄνομά ἐστι τὸ σχῆμα, πειρῶ λέγειν. εἰ οὖν τῷ ἐρωτῶντι οὕτως, ἢ περὶ σχήματος, ἢ περὶ χρώματος, εἶπες ὅτι ἀλλ᾽ οὐδὲ μανθάνω ἔγωγε ὅ, τι βούλει ὦ ἄνθρωπε, οὐδὲ οἶδα ὅ, τι λέγεις, ἴσως ἂν ἐθαύμασε καὶ εἶπεν. οὐ μανθάνεις ὅτι ζητῶ, τὸ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ταυτόν; ἢ οὐδὲ ἐπὶ τούτοις ὦ Μένων ἔχοις ἂν εἰπεῖν, εἴ τις ἐρωτῴη τί ἐστιν ἐπὶ τῷ στρογγύλῳ καὶ εὐθεῖ, καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ δὴ σχήματα καλεῖς, ταυτὸν ἐπὶ πᾶσι; πειρῶ εἰπεῖν, ἵνα καὶ γένηταί σοι μελέτη πρὸς τὴν περὶ τῆς ἀρετῆς ἀπόκρισιν. Με. Μή. ἀλλὰ σὺ ὦ Σώκρατες εἰπέ. Σω. Βούλει σοι χαρίσωμαι; Με. Πάνυ γε. Σω. Ἐθελήσεις οὖν καὶ σὺ ἐμοὶ εἰπεῖν περὶ τῆς ἀρετῆς; Με. Ἔγωγε. Σω. Προθυμητέον τοίνυν. ἄξιον γάρ. Με. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Φέρε δὴ πειρώμεθά σοι εἰπεῖν, τί ἐστι σχῆμα. σκόπει οὖν εἰ τόδε ἀποδέχῃ αὐτὸ εἶναι. ἔστω γὰρ δὴ ἡμῖν τοῦτο σχῆμα, ὃ μόνον τῶν ὄντων τυγχάνει χρώματι ἀεὶ ἑπόμενον. ἱκανῶς σοι, ἢ ἄλλως πως ζητεῖς; ἐγὼ γὰρ κἂν οὕτως ἀγαπῴην εἴ μοι ἀρετὴν εἴποις. Με. Ἀλλὰ τοῦτό γε εὔηθες ὦ Σώκρατες. Σω. Πῶς λέγεις;

Με. Ὅτι σχῆμά που ἐστὶ κατὰ τὸν σὸν λόγον, ὃ ἀεὶ χρόα ἕπεται. Σω. Εἶεν. Με. Εἰ δὲ δὴ τὴν χρόαν τις μὴ φαίη εἰδέναι, ἀλλὰ ὡσαύτως ἀποροῖ, ὥσπερ περὶ τοῦ σχήματος, τί ἂν οἴει σοι ἀποκεκρίσθαι;

Σω.

Σω. Τἀληθῆ ἔγωγε. καὶ εἰ μέν γε τῶν σοφῶν τις εἴη καὶ ἐριστικῶν τε καὶ ἀγωνιστικῶν ὁ ἐρόμενος, εἴποιμ᾽ ἂν αὐτῷ, ὅτι ἐμοὶ μὲν εἴρηται. εἰ δὲ μὴ ὀρθῶς λέγω, σὸν ἔργον λαμβάνειν λόγον, καὶ ἐλέγχειν. εἰ δὲ, ὥσπερ ἐγώ τε καὶ σὺ νυνὶ, φίλοι ὄντες βούλοιντο ἀλλήλοις διαλέγεσθαι, δεῖ δὴ πραότερόν πως καὶ διαλεκτικώτερον ἀποκρίνεσθαι. ἔστι δὲ ἴσως τὸ διαλεκτικώτερον, μὴ μόνον τἀληθῆ ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἐκείνων ὧν ἂν προσομολογῇ εἰδέναι ὁ ἐρωτώμενος. πειράσομαι δὴ καὶ ἐγώ σοι οὕτως εἰπεῖν. λέγε γάρ μοι. τελευτὴν καλεῖς τι; τοιόνδε λέγων, οἷον, πέρας καὶ ἔσχατον; πάντα ταῦτα ταὐτόν τι λέγω. ἴσως δ᾽ ἂν ἡμῖν Πρόδικος διαφέροιτο. ἀλλὰ σύ γέ που καλεῖς πεπεράνθαι τι, καὶ τετελευτηκέναι; τὸ τοιοῦτον βούλομαι λέγειν, οὐδὲν ποικίλον. Με. Ἀλλὰ καλῶ, καὶ οἶμαι μανθάνειν ὃ λέγεις. Σω. Τό δ᾽ ἐπίπεδον καλεῖς τι, καὶ ἕτερον αὖ στερεόν, οἷον ταῦτα τὰ ἐν γεωμετρίαις; Με. Ἔγωγε καλῶ. Σω. Ἤδη τοίνυν ἂν μανθάνοις μου ἐκ τούτων σχῆμα ὃ λέγω. κατὰ γὰρ παντὸς σχήματος τοῦτο λέγω, εἰς ὃ τὸ στερεὸν περαίνει, τοῦτ᾽ εἶναι σχῆμα. ὅπερ ἂν συλλαβὼν εἴποιμι, στερεοῦ πέρας σχῆμα εἶναι. Με. Τὸ δὲ χρῶμα τί λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ὑβριστής γ᾽ εἶ ὦ Μένων. ἀνδρὶ πρεσβύτῃ πράγματα προστάττεις ἀποκρίνεσθαι, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐθέλεις ἀναμνησθεὶς εἰπεῖν ὅ, τί ποτε λέγει Γοργίας ἀρετὴν εἶναι. Με. Ἀλλ᾽ ἐπειδάν μοι σὺ τοῦτ᾽ εἴπῃς ὦ Σώκρατες, ἐρῶ σοι. Σω. Κἂν κατακεκαλυμμένος τις γνοίη ὦ Μένων διαλεγομένου σου, ὅτι καλὸς εἶ, καὶ ἐρασταί σοι ἔτι εἰσί. Με. Τί δή; Σω. Ὅτι οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ ἐπιτάττεις ἐν τοῖς λόγοις, ὅπερ ποιοῦσιν οἱ τρυφῶντες ἅτε τυραννεύοντες, ἕως ἂν ἐν ὥρᾳ ὦσι. καὶ ἅμα ἐμοῦ ἴσως κατέγνωκας, ὅτι εἰμὶ ἥττων τῶν καλῶν. χαριοῦμαι οὖν σοι καὶ ἀποκρινοῦμαι. Με. Πάνυ μὲν οὖν χάρισαι. Σω. Βούλει οὖν σοι κατὰ Γοργίαν ἀποκρίνωμαι, ᾗ ἂν σὺ μάλιστα ἀκολουθήσαις; Με. Βούλομαι. πῶς γὰρ οὔ; Σω. Οὐκοῦν λέγετε ἀποῤῥοάς τινας τῶν ὄντων κατὰ Ἐμπεδοκλέα; Με. Σφόδρα γε. Σω. Καὶ πόρους εἰς οὓς καὶ δι᾽ ὧν αἱ ἀποῤῥοαὶ πορεύονται; Με. Πάνυ γε. Σω. Καὶ τῶν ἀποῤῥοῶν τὰς μὲν ἁρμόττειν ἐνίοις τῶν πόρων, τὰς δὲ ἐλάττους, ἢ μείζους εἶναι; Με. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐκοῦν καὶ ὄψιν καλεῖς τι; Με. Ἔγωγε. Σω. Ἐκ τούτων δὴ σύνες ὅ, τι λέγω, ἔφη Πίνδαρος. ἔστι γὰρ χρόα ἀποῤῥοὴ σχημάτων ὄψει σύμμετρος καὶ αἰσθητός. Με. Ἄριστά μοι δοκεῖς ὦ Σώκρατες ταύτην τὴν ἀπόκρισιν εἰρηκέναι. Σω. Ἴσως γάρ σοι κατὰ συνήθειαν εἴρηται, καὶ ἅμα οἶμαι ἐννοεῖς ὅ, τι ἔχοις ἂν ἐξ αὐτῆς εἰπεῖν, καὶ φωνὴν ὃ ἐστι, καὶ ὀσμὴν, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων. Με. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τραγικὴ γάρ ἐστιν ὦ Μένων ἡ ἀπόκρισις. ὥστε ἀρέσκει σοι μᾶλλον, ἢ ἡ περὶ τοῦ σχήματος. Με. Ἔμοιγε. Σω. Ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν ὦ παῖ Ἀλεξιδήμου ὡς ἐγὼ ἐμαυτὸν πείθω, ἀλλ᾽ ἐκείνη βελτίων. οἶμαι δὲ οὐδ᾽ ἂν σοὶ δόξαι, εἰ μὴ ὥσπερ χθὲς ἔλεγες, ἀναγκαῖόν σοι ἀπιέναι πρὸ τῶν μυστηρίων, ἀλλ᾽ εἰ περιμείναις τε καὶ μυηθείης. Με. Ἀλλὰ περιμένοιμ᾽ ἂν ὦ Σώκρατες, εἴ μοι πολλὰ τοιαῦτα λέγοις. Σω. Ἀλλὰ μὴν προθυμίας γε οὐδὲν ἀπολείψω, καὶ σοῦ ἕνεκα καὶ ἐμαυτοῦ λέγων τοιαῦτα. ἀλλ᾽ ὅπως μὴ οὐχ οἷός τ᾽ ἔσομαι πολλὰ τοιαῦτα λέγειν. ἀλλ᾽ ἴθι δὴ πειρῶ καὶ σὺ ἐμοὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἀποδοῦναι, κατὰ ὅλου εἰπὼν ἀρετῆς πέρι ὅ, τι ἐστὶ, καὶ παῦσαι πολλὰ ποιῶν ἐκ τοῦ ἑνὸς, (ὅπερ φασὶ τοὺς συντρίβοντάς τι ἑκάστοτε οἱ σκώπτοντες) ἀλλὰ ἐάσας ὅλην καὶ ὑγιῆ, εἰπὲ τί ἐστιν ἀρετή. τὰ δέ γε παραδείγματα παρ᾽ ἐμοῦ εἴληφας. Με. Δοκεῖ τοίνυν μοι ὦ Σώκρατες ἀρετὴ εἶναι, καθάπερ ὁ ποιητὴς λέγει, χαίρειν τε καλοῖσι καὶ δύνασθαι. καὶ ἐγὼ τοῦτο λέγω ἀρετὴν, ἐπιθυμοῦντα τῶν καλῶν, δυνατὸν εἶναι πορίζεσθαι. Σω. ἆρα λέγεις τὸν τῶν καλῶν ἐπιθυμοῦντα, ἀγαθῶν ἐπιθυμητὴν εἶναι; Με. Μάλιστά γε. Σω. ἆρα ὡς ὄντων τινῶν οἳ τῶν κακῶν ἐπιθυμοῦσιν, ἑτέρων δὲ οἳ τῶν ἀγαθῶν, οὐ πάντες ὦ ἄριστε δοκοῦσί σοι τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμεῖν; Με. Οὐκ ἔμοιγε.

Σω. Ἀλλά τινες τῶν κακῶν; Με. Ναί. Σω. Οἰόμενοι τὰ κακὰ ἀγαθὰ εἶναι λέγεις, ἢ καὶ γιγνώσκοντες ὅτι κακά ἐστιν, ὅμως ἐπιθυμοῦσιν αὐτῶν; Με. Ἀμφότερα ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. ἦ γὰρ δοκεῖ τίς σοι ὦ Μένων γιγνώσκων τὰ κακὰ ὅτι κακά ἐστιν, ὅμως ἐπιθυμεῖν αὐτῶν; Με. Μάλιστα. Σω. Τί ἐπιθυμεῖν λέγεις, ἢ γενέσθαι αὐτῷ; Με. Γενέσθαι. τί γὰρ ἄλλο; Σω. Πότερον ἡγούμενος τὰ κακὰ ὠφελεῖν ἐκεῖνον ᾧ ἂν γένηται, ἢ γιγνώσκων τὰ κακὰ ὅτι βλάπτει ᾧ ἂν παρῇ; Με. Εἰσὶ μὲν οἳ ἡγούμενοι τὰ κακὰ ὠφελεῖν, εἰσὶ δὲ καὶ οἳ γιγνώσκοντες, ὅτι βλάπτει. Σω. ἦ καὶ δοκοῦσί σοι γιγνώσκειν τὰ κακὰ ὅτι κακά ἐστιν, οἱ ἡγούμενοι τὰ κακὰ ὠφελεῖν; Με. Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τοῦτό γε.

Σω. Οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὗτοι μὲν οὐ τῶν κακῶν ἐπιθυμοῦσιν οἱ ἀγνοοῦντες αὐτὰ, ἀλλὰ ἐκείνων ἃ ᾤοντο ἀγαθὰ εἶναι. ἔστι δὲ ταῦτά γε κακά. ὥστε οἱ ἀγνοοῦντες αὐτὰ καὶ οἰόμενοι ἀγαθὰ εἶναι, δηλονότι τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. ἢ οὔ; Με. Κινδυνεύουσιν οὗτοί γε. Σω. Τί δὲ οἱ τῶν κακῶν μὲν ἐπιθυμοῦντες, ὡς φὴς σὺ, ἡγούμενοι δὲ τὰ κακὰ βλάπτειν ἐκεῖνον, ᾧ ἂν γίγνηται, γιγνώσκουσι δή που ὅτι βλαβήσονται ὑπ᾽ αὐτῶν; Με. Ἀνάγκη. Σω. Ἀλλὰ τοὺς βλαπτομένους οὗτοι οὐκ οἴονται ἀθλίους εἶναι καθόσον βλάπτονται; Με. Καὶ τοῦτο ἀνάγκη. Σω. Τοὺς δὲ ἀθλίους οὐ κακοδαίμονας; Με. Οἶμαι ἔγωγε.

Σω. Ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ἄθλιος καὶ κακοδαίμων εἶναι; Με. Οὔ μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκ ἄρα βούλεται ὦ Μένων τὰ κακὰ οὐδεὶς, εἴπερ μὴ βούλεται τοιοῦτος εἶναι. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶν ἄθλιον εἶναι, ἢ ἐπιθυμεῖν τῶν κακῶν καὶ κτᾶσθαι; Με. Κινδυνεύεις ἀληθῆ λέγειν ὦ Σώκρατες, καὶ οὐδεὶς βούλεται τὰ κακά. Σω. Οὐκοῦν νῦν δὴ ἔλεγες ὅτι ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, βούλεσθαί τε τἀγαθὰ καὶ δύνασθαι. Με.

Εἶπον γάρ. Σω. Οὐκοῦν τούτου λεχθέντος, τὸ μὲν βούλεσθαι πᾶσιν ὑπάρχει, καὶ ταύτῃ γε οὐδὲν ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου βελτίων; Μέ. Φαίνεται. Σω. Ἀλλὰ δῆλον ὅτι εἴπερ ἐστὶ βελτίων ἄλλος ἄλλου, κατὰ τὸ δύνασθαι ἂν εἴη ἀμείνων. Μέ. Πάνυ γε. Σω. Τοῦτ᾽ ἔστιν ἄρα ὡς ἔοικε, κατὰ τὸν σὸν λόγον ἀρετή, δύναμις τοῦ πορίζεσθαι τἀγαθά. Μέ. Παντάπασί μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες οὕτως ἔχειν, ὡς σὺ νῦν ὑπολαμβάνεις. Σω. Ἴδωμεν δὴ καὶ τοῦτο εἰ ἀληθὲς λέγεις. ἴσως γὰρ ἂν εὖ λέγοις τό, τἀγαθὰ φὴς οἷόν τ᾽ εἶναι πορίζεσθαι ἀρετὴν εἶναι; Μέ. Ἔγωγε. Σω. Ἀγαθὰ δὲ καλεῖς οὐχί, οἷον ὑγίειάν τε καὶ πλοῦτον καὶ χρυσίον, λέγω καὶ ἀργύριον κτᾶσθαι, καὶ τιμὰς ἐν πόλει καὶ ἀρχάς, μὴ ἄλλ᾽ ἄττα λέγεις τἀγαθά, ἢ τὰ τοιαῦτα; Μέ. Οὔκ, ἀλλὰ πάντα λέγω τὰ τοιαῦτα. Σω. Εἶεν. χρυσίον δὲ δὴ καὶ ἀργύριον πορίζεσθαι ἀρετή ἐστιν ὥς φησι Μένων ὁ τοῦ μεγάλου βασιλέως πατρικὸς ξένος. πότερον προστίθης τι τούτῳ τῷ πόρῳ ὦ Μένων τὸ δικαίως καὶ ὁσίως, ἢ οὐδέν σοι διαφέρει, ἀλλὰ κἂν ἀδίκως τις αὐτὰ πορίζηται, ὁμοίως σὺ αὐτὰ ἀρετὴν καλεῖς; Μέ. Οὐ δήπου ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ κακίαν. Σω. Πάντως δή που, δεῖ ἄρα ὡς ἔοικε τούτῳ τῷ πόρῳ δικαιοσύνην ἢ σωφροσύνην ἢ ὁσιότητα προσεῖναι, ἢ ἄλλο τι μόριον ἀρετῆς. εἰ δὲ μή, οὐκ ἔσται ἀρετή, καίπερ ἐκπορίζουσα τἀγαθά. Μέ. Πῶς γὰρ ἄνευ τούτων ἀρετὴ γένοιτ᾽ ἄν;

Σω. Τὸ δὲ μὴ ἐκπορίζειν χρυσίον καὶ ἀργύριον ὅταν μὴ δίκαιον ᾖ, μήτε αὑτῷ μήτε ἄλλῳ, οὐκ ἀρετὴ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπορία; Μέ. Φαίνεται. Σω. Οὐδὲν ἄρα μᾶλλον ὁ πόρος τῶν τοιούτων ἀγαθῶν, ἢ ἡ ἀπορία ἀρετὴ ἂν εἴη. ἀλλὰ ὡς ἔοικεν ὃ μὲν ἂν μετὰ δικαιοσύνης γίγνηται, ἀρετὴ ἔσται. ὃ δ᾽ ἂν ἄνευ πάντων τῶν τοιούτων, κακία. Μέ. Δοκεῖ μοι ἀναγκαῖον εἶναι ὡς λέγεις. Σω. Οὐκοῦν τούτων ἕκαστον ὀλίγον πρότερον, μόριον ἀρετῆς ἔφαμεν εἶναι, τὴν δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα;

Μέ. Ναί. Σω. Εἶτα ὦ Μένων παίζεις πρός με; Μέ. Τί δὴ ὦ Σώκρατες; Σω. Ὅτι ἐμοῦ ἄρτι δεηθέντος σου, μὴ καταγνύναι μηδὲ κερματίζειν τὴν ἀρετήν, καὶ δόντος παραδείγματα καθ᾽ ἃ δέοι ἀποκρίνεσθαι, τούτου μὲν ἠμέλησας, λέγεις δέ μοι ὅτι ἀρετή ἐστιν οἷόν τ᾽ εἶναι τἀγαθὰ πορίζεσθαι μετὰ δικαιοσύνης, τοῦτο δὲ φὴς μόριον ἀρετῆς εἶναι. Μέ. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν συμβαίνει ἐξ ὧν σὺ ὁμολογεῖς τὸ μετὰ μορίου ἀρετῆς πράττειν, ὅτι ἂν πράττοι, τοῦτο ἀρετὴν εἶναι; τὴν γὰρ δικαιοσύνην μόριον φὴς ἀρετῆς εἶναι, καὶ ἕκαστα τούτων. Μέ. Τί οὖν δὴ τοῦτο λέγω; Σω. Ὅτι ἐμοῦ δεηθέντος ὅλην εἰπεῖν τὴν ἀρετήν, αὐτὴν μὲν πολλοῦ δεῖς εἰπεῖν ὅ, τι ἐστί. πᾶσαν δὲ φὴς πρᾶξιν ἀρετὴν εἶναι, ἐάνπερ μετὰ μορίου ἀρετῆς πράττηται, ὥσπερ εἰρηκώς, ὅτι ἀρετή ἐστι τὸ ὅλον, καὶ ἤδη γνωσομένου ἐμοῦ, καὶ ἐὰν σὺ κατακερματίζῃς αὐτὴν κατὰ μόρια. δεῖ οὖν σοι πάλιν ἐξ ἀρχῆς ὡς ἐμοὶ δοκεῖ τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως ὦ φίλε Μένων, τί ἐστιν ἀρετή, ἢ μετὰ μορίου ἀρετῆς πᾶσα πρᾶξις, ἀρετὴ ἂν εἴη. τοῦτο γάρ ἐστι λέγειν ὅταν λέγῃ τίς, ὅτι πᾶσα ἡ μετὰ δικαιοσύνης πρᾶξις ἀρετή ἐστιν. ἢ οὐ δοκεῖ σοι πάλιν δεῖσθαι τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως; ἀλλ᾽ οἴει τινὰ εἰδέναι μόριον ἀρετῆς ὅτι ἐστὶν αὐτὴν μὴ εἰδότα; Μέ. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Εἰ γὰρ καὶ μέμνησαι, ὅτ᾽ ἐγώ σοι ἄρτι ἀπεκρινάμην περὶ τοῦ σχήματος, ἀπεβάλλομέν που τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν τὴν διὰ τῶν ἔτι ζητουμένων, καὶ μήπω ὡμολογημένων ἐπιχειροῦσαν ἀποκρίνεσθαι. Μέ. Καὶ ὀρθῶς γε ἀπεβάλλομεν ὦ Σώκρατες. Σω. Μὴ τοίνυν ὦ ἄριστε, μηδὲ σὺ ἔτι ζητουμένης ἀρετῆς ὅλης ὅτι ἐστί, οἴου διὰ τῶν ταύτης μορίων ἀποκρινόμενος δηλώσειν αὐτὴν ὁτῳοῦν, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν τούτῳ τῷ αὐτῷ τρόπῳ λέγων. ἀλλὰ πάλιν τῆς αὐτῆς δεήσεσθαι ἐρωτήσεως, τίνος ὄντος ἀρετῆς λέγεις ἃ λέγεις, ἢ οὐδέν σοι δοκῶ λέγειν; Μέ. Ἔμοιγε δοκεῖς ὀρθῶς λέγειν. Σω. Ἀπόκριναι τοίνυν πάλιν ἐξ ἀρχῆς τί φὴς ἀρετὴν εἶναι καὶ σὺ καὶ ὁ ἑταῖρός σου; Μέ. Ὦ Σώκρατες, ἤκουον μὲν ἔγωγε πρὶν καὶ συγγενέσθαι σοι, ὅτι σὺ οὐδὲν ἄλλο, ἢ αὐτός τε ἀπορεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖς ἀπορεῖν. καὶ νῦν ὥς γ᾽ ἐμοὶ δοκεῖς, γοητεύεις με καὶ φαρμάττεις, καὶ ἀτεχνῶς κατεπᾴδεις ὥστε μεστὸν ἀπορίας γεγονέναι. καὶ δοκεῖς μοι παντελῶς, εἰ δεῖ τι καὶ σκῶψαι, ὁμοιότατος εἶναι τό, τε εἶδος καὶ τἄλλα, ταύτῃ τῇ πλατείᾳ νάρκῃ τῇ θαλαττίᾳ. καὶ γὰρ αὕτη τὸν ἀεὶ πλησιάζοντα καὶ ἁπτόμενον, ναρκᾶν ποιεῖ. καὶ σὺ δοκεῖς μοι νῦν ἐμὲ τοιοῦτόν τι πεποιηκέναι ναρκᾶν. ἀληθῶς γὰρ ἔγωγε καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ναρκῶ, καὶ οὐκ ἔχω ὅτι ἀποκρίνωμαί σοι, καίτοι μυριάκις γε περὶ ἀρετῆς παμπόλλους λόγους εἴρηκα καὶ πρὸς πολλοὺς καὶ πάνυ εὖ ὥς γε ἐμαυτῷ ἐδόκουν. νῦν δὲ οὐδ᾽ ὅ, τι ἐστὶ τοπαράπαν ἔχω εἰπεῖν. καί μοι δοκεῖς εὖ βουλεύεσθαι, οὐκ ἐκπλέων ἐνθένδε, οὐδ᾽ ἀποδημῶν. εἰ γὰρ ξένος ἐν ἄλλῃ πόλει τοιαῦτα ποιεῖς, τάχ᾽ ἂν ὡς γόης ἀπαχθείης. Σω. Πανοῦργος εἶ ὦ Μένων, καὶ ὀλίγου ἐξηπάτησάς με. Μέ. Τί μάλιστα ὦ Σώκρατες; Σω. Γιγνώσκω οὗ ἕνεκά με εἴκασας. Μέ. Τίνος δὴ οἴει; Σω. Ἵνα σε ἀντεικάσω. ἐγὼ δὲ τόδε οἶδα περὶ πάντων τῶν καλῶν ὅτι χαίρουσιν εἰκαζόμενοι, λυσιτελεῖ γὰρ αὐτοῖς. καλαὶ γὰρ οἶμαι τῶν καλῶν καὶ αἱ εἰκόνες, ἀλλ᾽ οὐκ ἀντεικάσομαί σε. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν ἡ νάρκη αὐτὴ ναρκῶσα, οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖ ναρκᾶν, ἔοικα αὐτῇ. εἰ δὲ μή, οὔ. οὐ γὰρ εὐπορῶν αὐτός, τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν, ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον αὐτὸς ἀπορῶν, οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν. καὶ νῦν περὶ ἀρετῆς ὃ ἐστιν, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα. σὺ μέντοι ἴσως πρότερον μὲν ᾔδησθα πρὶν ἐμοῦ ἅψασθαι, νῦν μέντοι ὅμοιος εἶ οὐκ εἰδότι. ὅμως δὲ ἐθέλω μετὰ σοῦ σκέψασθαι καὶ συζητῆσαι ὅτι ποτέ ἐστι. Μέ. Καὶ τίνα τρόπον ζητήσεις ὦ Σώκρατες, τοῦτο, ὃ μὴ οἶσθα τοπαράπαν ὅτι ἐστί. ποῖον γὰρ ὧν οὐκ οἶσθα προθέμενος ζητήσεις; ἢ εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἐντύχοις αὐτῷ, πῶς εἴσῃ ὅτι τοῦτό ἐστιν, ὃ σὺ οὐκ ᾔδησθα. Σω. Μανθάνω οἷον

βούλει λέγειν ὦ Μένων, ὁρᾷς τοῦτον ὡς ἐριστικὸν λόγον κατάγεις; ὡς οὐκ ἄρα ἔστι ζητεῖν ἀνθρώπῳ, οὔτε ὃ οἶδεν, οὔτε ὃ μὴ οἶδεν. οὔτε γὰρ ἄν γε ὃ οἶδε ζητοῖ, οἶδε γάρ. καὶ οὐδὲν δεῖ τῷ γε τοιούτῳ ζητήσεως, οὔτε ὃ μὴ οἶδεν. οὐδὲ γὰρ οἶδεν ὅ, τι ζητήσει. Με. Οὐκοῦν καλῶς σοι δοκεῖ λέγεσθαι ὁ λόγος οὗτος ὦ Σώκρατες; Σω. Οὐκ ἔμοιγε. Με. Ἔχεις λέγειν ὅπῃ; Σω. Ἔγωγε. ἀκήκοα γὰρ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν σοφῶν περὶ τὰ θεῖα πράγματα. Με. Τίνα λόγον λεγόντων; Σω. Ἀληθῆ ἔμοιγε δοκεῖν καὶ καλόν. Με. Τίνα τοῦτον, καὶ τίνες οἱ λέγοντες; Σω. Οἱ μὲν λέγοντές εἰσι τῶν ἱερέων τε καὶ τῶν ἱερειῶν, ὅσοις μεμέληκε περὶ ὧν μεταχειρίζονται, λόγον οἵοις τ' εἶναι διδόναι. λέγει δὲ καὶ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ποιητῶν, ὅσοι θεῖοί εἰσιν. ἃ δὲ λέγουσι, ταυτί ἐστιν, ἀλλὰ σκόπει εἴ σοι δοκοῦσιν ἀληθῆ λέγειν. φασὶ γὰρ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀθάνατον, καὶ τοτὲ μὲν τελευτᾶν, ὃ δὴ ἀποθνήσκειν καλοῦσι. τοτὲ δὲ πάλιν γίγνεσθαι, ἀπόλλυσθαι δ' οὐδέποτε. δεῖν δὴ διὰ ταῦτα, ὡς ὁσιώτατα διαβιῶναι τὸν βίον. οἷσι γὰρ ἂν Φερσεφόνα ποινὰν παλαιοῦ πένθεος δέξεται, εἰς τὸν ὕπερθεν ἅλιον κείνων ἐνάτῳ ἔτει ἀνδιδοῖ ψυχὰς πάλιν ἐκ τᾶν, βασιλῆες ἀγαυοί, καὶ σθένει κραιπνοί, σοφίᾳ τε μέγιστοι ἄνδρες αὔξονται. ἐς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἥρωες ἁγνοὶ πρὸς ἀνθρώπων καλεῦνται. ἅτε οὖν ἡ ψυχὴ ἀθάνατός τε οὖσα, καὶ πολλάκις γεγονυῖα, καὶ ἑωρακυῖα καὶ τὰ ἐνθάδε, καὶ τὰ ἐν ᾅδου, καὶ πάντα χρήματα οὐκ ἔστιν ὅτι οὐ μεμάθηκεν. ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ ἄλλων οἷόν τε εἶναι αὐτὴν ἀναμνησθῆναι, ἅ γε καὶ πρότερον ἠπίστατο. ἅτε γὰρ τῆς φύσεως ἁπάσης συγγενοῦς οὔσης, καὶ μεμαθηκυίας τῆς ψυχῆς ἅπαντα, οὐδὲν κωλύει ἓν μόνον ἀναμνησθέντα, ὃ δὴ μάθησιν καλοῦσιν ἄνθρωποι, τἆλλα πάντα αὐτὸν ἀνευρεῖν. ἐάν τις ἀνδρεῖος ᾖ, καὶ μὴ ἀποκάμνῃ ζητῶν. τὸ γὰρ ζητεῖν ἄρα καὶ τὸ μανθάνειν, ἀνάμνησις ὅλον ἐστίν. οὔκουν δεῖ πείθεσθαι τούτῳ τῷ ἐριστικῷ λόγῳ. οὗτος μὲν γὰρ ἂν ἡμᾶς ἀργοὺς ποιήσειε, καὶ ἔστι τοῖς μαλακοῖς τῶν ἀνθρώπων ἡδὺς ἀκοῦσαι. ὅδε δὲ ἐργαστικούς τε καὶ ζητητικοὺς ποιεῖ, ᾧ ἐγὼ πιστεύων ἀληθεῖ εἶναι, ἐθέλω μετὰ σοῦ ζητεῖν ἀρετὴ ὅτι ἐστί. Με. Ναὶ ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἁπλῶς λέγεις τοῦτο ὅτι οὐ μανθάνομεν. ἀλλὰ ἣν καλοῦμεν μάθησιν, ἀνάμνησίς ἐστιν. ἔχεις με τοῦτο διδάξαι ὡς οὕτως ἔχει; Σω. Καὶ ἄρτι εἶπον ὦ Μένων ὅτι πανοῦργος εἶ, καὶ νῦν ἐρωτᾷς εἰ ἔχω σε διδάξαι, ὃς οὔ φημι διδαχὴν εἶναι, ἀλλ' ἀνάμνησιν, ἵνα δὴ εὐθὺς φαίνωμαι αὐτὸς ἐμαυτῷ τἀναντία λέγων. Με. Οὐ μὰ τὸν Δία ὦ Σώκρατες οὐ πρὸς τοῦτο βλέψας εἶπον, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἔθους. ἀλλ' εἴ πως μοι ἔχεις ἐνδείξασθαι ὅτι ἔχει ὥσπερ λέγεις, ἔνδειξαι. Σω. Ἀλλ' ἔστι μὲν οὐ ῥᾴδιον. ὅμως δὲ ἐθέλω προθυμηθῆναι σοῦ ἕνεκα. ἀλλά μοι προσκάλεσον τῶν πολλῶν ἀκολούθων τουτωνὶ τῶν σαυτοῦ ἕνα, ὅντινα βούλει, ἵνα ἐν τούτῳ σοι ἐπιδείξωμαι. Με. Πάνυ γε, δεῦρο πρόσελθε. Σω. Ἕλλην μέν ἐστι καὶ ἑλληνίζει; Με. Πάνυ γε σφόδρα οἰκογενής. Σω. Πρόσεχε δὴ τὸν νοῦν, ὁπότερ' ἄν σοι φαίνηται, ἢ ἀναμιμνησκόμενος ἢ μανθάνων παρ' ἐμοῦ; Με. Ἀλλὰ προσέξω. Σω. Εἰπὲ δή μοι ὦ παῖ, γιγνώσκεις τετράγωνον χωρίον ὅτι τοιοῦτόν ἐστι; Π. Ἔγωγε. Σω. Ἔστιν οὖν τετράγωνον χωρίον ἴσας ἔχον τὰς γραμμὰς ταύτας πάσας τέτταρας οὔσας; Π. Πάνυ γε. Σω. Οὐ καὶ ταυτασὶ τὰς διὰ μέσου ἔστιν ἴσας ἔχον; Π. Ναί. Σω. Οὐκοῦν εἴη ἂν τοιοῦτον χωρίον καὶ μεῖζον καὶ ἔλαττον; Π. Πάνυ γε. Σω. Εἰ οὖν εἴη αὕτη ἡ πλευρὰ δυοῖν ποδοῖν, καὶ αὕτη δυοῖν, πόσων ἂν εἴη ποδῶν τὸ ὅλον; ὧδε δὲ σκόπει. εἰ ἐν ταύτῃ, δυοῖν ποδοῖν, ταύτῃ δὲ ἑνὸς ποδὸς μόνον, ἄλλο τι ἅπαξ ἂν ἦν δυοῖν ποδοῖν τὸ χωρίον; Π. Ναί. Σω. Ἐπειδὴ δὲ δυοῖν ποδοῖν καὶ ταύτῃ, ἄλλο τι ἢ δὶς δυοῖν γίγνεται; Π. Γίγνεται. Σω. Δυοῖν ἄρα δὶς γίγνεται ποδῶν. Π. Ναί. Σω. Πόσοι οὖν εἰσὶν οἱ δὶς δύο πόδες; λογισάμενος εἰπέ. Π. Τέτταρες ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν γένοιτ' ἂν τούτου τοῦ χωρίου ἕτερον διπλάσιον τοιοῦτον δέ, ἴσας ἔχον πάσας τὰς γραμμὰς ὥσπερ τοῦτο; Π. Ναί. Σω. Πόσων οὖν ἔσται ποδῶν; Π. Ὀκτώ. Σω. Φέρε δὴ πειρῶ μοι εἰπεῖν, πηλίκη τις ἔσται ἐκείνου ἡ γραμμὴ ἑκάστη. ἡ μὲν γὰρ τοῦδε δυοῖν ποδοῖν, τί δὲ ἡ ἐκείνου τοῦ διπλασίου; Π. Δῆλον δὴ ὦ Σώκρατες ὅτι διπλασία. Σω. Ὁρᾷς ὦ Μένων, ὡς ἐγὼ τοῦτον οὐδὲν διδάσκω, ἀλλ' ἐρωτῶ πάντα; καὶ νῦν οὗτος οἴεται εἰδέναι ὁποία ἐστίν, ἀφ' ἧς τὸ ὀκτάπουν χωρίον γενήσεται, ἢ οὐ δοκεῖ σοι; Με. Ἔμοιγε. Σω. Οἶδεν οὖν; Με. Οὐ δῆτα. Σω. Οἴεται δέ γε ἀπὸ τῆς διπλασίας; Με. Ναί. Σω. Θεῶ δὴ αὐτὸν ἀναμιμνησκόμενον ἐφεξῆς ὡς δεῖ ἀναμιμνήσκεσθαι. σὺ δέ μοι λέγε, ἀπὸ τῆς διπλασίας γραμμῆς φὴς τὸ διπλάσιον χωρίον γίγνεσθαι; τοιόνδε λέγω, μὴ ταύτῃ μὲν μακρόν, τῇ δὲ βραχύ, ἀλλὰ ἴσον πανταχῇ ἔστω, ὥσπερ τουτί. διπλάσιον δὲ τούτου, ὀκτάπουν. ἀλλ' ὅρα εἰ ἔτι σοι ἀπὸ τῆς διπλασίας δοκεῖ ἔσεσθαι. Π. Ἔμοιγε. Σω. Οὐκοῦν διπλασία αὕτη ταύτης γίγνεται, ἂν ἑτέραν τοσαύτην προσθῶμεν ἐνθένδε; Π. Πάνυ γε. Σω. Ἀπὸ ταύτης δή φὴς ἔσεσθαι τὸ ὀκτάπουν χωρίον, ἂν τέτταρες τοσαῦται γένωνται; Π. Ναί. Σω. Ἀναγραψώμεθα δὴ ἀπ' αὐτῆς ἴσας τέτταρας. ἄλλο τι ἢ τουτὶ ἂν εἴη ὃ φὴς τὸ ὀκτάπουν εἶναι; Π. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν ἐν αὐτῷ ἐστι ταυτὶ τέτταρα, ὧν ἕκαστον ἴσον τούτῳ ἐστὶ τῷ τετράποδι; Π. Ναί. Σω. Πόσον οὖν γίγνεται; οὐ τετράκις τοσοῦτον; Π. Πῶς δ' οὔ; Σω. Διπλάσιον οὖν ἐστι τὸ τετράκις τοσοῦτον; Π. Οὐ μὰ Δία. Σω. Ἀλλὰ ποσαπλάσιον; Π. Τετραπλάσιον. Σω. Ἀπὸ τῆς διπλασίας ἄρα ὦ παῖ, οὐ διπλάσιον, ἀλλὰ τετραπλάσιον γίγνεται χωρίον. Π. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τεττάρων γὰρ τετράκις ἐστὶν ἑκκαίδεκα, οὐχί; Π. Ναί. Σω. Ὀκτάπουν δ' ἀπὸ ποίας γραμμῆς, οὐχὶ ἀπὸ μὲν ταύτης τετραπλάσιον; Π. Φημί. Σω. Τέταρτον δὲ ἀπὸ τῆς ἡμισέως ταυτησὶ τουτί; Π. Ναί.

Σω. Εἶεν,

Σω. Εἶεν. τὸ δὲ ὀκτάπουν, οὐ τοῦδε μέν. Π. Πάνυ γε διπλάσιον ὄν, τούτου δὲ ἥμισυ; Σω. Οὐκ ἀπὸ μὲν μείζονος ἔσται ἢ τοσαύτης γραμμῆς, ἀπὸ ἐλάττονος δὲ ἢ τοσησδί, ἢ οὔ; Π. Ἔμοιγε δοκεῖ οὕτω. Σω. Καλῶς, τὸ γάρ σοι δοκοῦν τοῦτο ἀποκρίνου, καί μοι λέγε. οὐχ ἥδε μὲν δυοῖν ποδοῖν ἦν, ἡ δὲ τεττάρων; Π. Ναί. Σω. Δεῖ ἄρα τὴν τοῦ ὀκτάποδος χωρίου γραμμὴν, μείζω μὲν εἶναι τῆσδε τῆς δίποδος, ἐλάττω δὲ τῆς τετράποδος. Π. Δεῖ. Σω. Πειρῶ δὴ λέγειν πηλίκην τινὰ φὴς αὐτὴν εἶναι. Π. Τρίποδα. Σω. Οὐκοῦν ἄν περ τρίπους ᾖ, τὸ ἥμισυ ταύτης προσληψόμεθα, καὶ ἔσται τρίπους; δύο μὲν γὰρ οἵδε, ὁ δὲ εἷς. καὶ ἐνθένδε ὡσαύτως, δύο μὲν οἵδε, ὁ δὲ εἷς, καὶ γίγνεται τοῦτο τὸ χωρίον ὃ φῄς; Π. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ἂν ᾖ τῇδε τριῶν, καὶ τῇδε τριῶν τὸ ὅλον χωρίον, τριῶν τρὶς ποδῶν γίγνεται; Π. Φαίνεται. Σω. Τρεῖς δὲ τρὶς πόσοι εἰσὶ πόδες; Π. Ἐννέα. Σω. Ἔδει δὲ τὸ διπλάσιον πόσων εἶναι ποδῶν; Π. Ὀκτώ. Σω. Οὐδ᾽ ἄρα ἀπὸ τῆς τρίποδός πω τὸ ὀκτάπουν χωρίον γίγνεται. Π. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλ᾽ ἀπὸ ποίας; πειρῶ ἡμῖν εἰπεῖν ἀκριβῶς, καὶ εἰ μὴ βούλει ἀριθμεῖν, ἀλλὰ δεῖξον ἀπὸ ποίας. Π. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δία ὦ Σώκρατες ἔγωγε οὐκ οἶδα. Σω. Ἐννοεῖς αὖ ὦ Μένων, οὗ ἐστιν ἤδη βαδίζων ὅδε τοῦ ἀναμιμνήσκεσθαι, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον, ᾔδει μὲν οὔ, ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦ ὀκτάποδος χωρίου γραμμὴ, ὥσπερ οὐδὲ νῦν πω οἶδεν. ἀλλ᾽ οὖν ᾤετο ταύτην τότε εἰδέναι, καὶ θαρραλέως ἀπεκρίνετο ὡς εἰδὼς, καὶ οὐχ ἡγεῖτο ἀπορεῖν. νῦν δὲ ἡγεῖται ἀπορεῖν ἤδη, καὶ ὥσπερ οὐκ οἶδεν, οὐδ᾽ οἴεται εἰδέναι. Με. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Οὐκοῦν νῦν βέλτιον ἔχει, περὶ τὸ πρᾶγμα ὃ οὐκ ᾔδει; Με. Καὶ τοῦτό μοι δοκεῖ. Σω. Ἀπορεῖν οὖν αὐτὸν ποιήσαντες, καὶ ναρκᾶν ὥσπερ ἡ νάρκη, μῶν τι ἐβλάψαμεν; Με. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Προὔργου γοῦν τι πεποιήκαμεν ὡς ἔοικε, πρὸς τὸ ἐξευρεῖν ὅπῃ ἔχει. νῦν μὲν γὰρ καὶ ζητήσειεν ἂν ἡδέως οὐκ εἰδὼς, τότε δὲ ῥᾳδίως ἂν καὶ πρὸς πολλοὺς καὶ πολλάκις ᾤετ᾽ ἂν εὖ λέγειν, περὶ τοῦ διπλασίου χωρίου, ὡς δεῖ διπλασίαν τὴν γραμμὴν ἔχειν μήκει. Με. Ἔοικεν. Σω. Οἴει οὖν ἂν αὐτὸν πρότερον ἐπιχειρῆσαι ζητεῖν ἢ μανθάνειν, τοῦτο ὃ ᾤετο εἰδέναι οὐκ εἰδὼς, πρὶν εἰς ἀπορίαν κατέπεσεν ἡγησάμενος μὴ εἰδέναι καὶ ἐπόθησε τὸ εἰδέναι; Με. Οὔ μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Ὤνητο ἄρα ναρκήσας. Με. Δοκεῖ μοι. Σω. Σκέψαι δὴ ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας ὅτι καὶ ἀνευρήσει ζητῶν μετ᾽ ἐμοῦ, οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ ἐρωτῶντος ἐμοῦ καὶ μὴ διδάσκοντος, φύλαττε δὲ ἄν πού εὕρῃς με διδάσκοντα καὶ διεξιόντα αὐτῷ, ἀλλὰ μὴ τὰς τούτου δόξας ἀνερωτῶντα. λέγε γάρ μοι σύ, οὐ τὸ μὲν τετράπουν τοῦτο ἡμῖν ἐστι χωρίον; μανθάνεις; Π. Ἔγωγε. Σω. Ἕτερον δὲ αὐτῷ προσθεῖμεν ἂν τουτὶ ἴσον; Π. Ναί. Σω. Καὶ τρίτον τόδε ἴσον ἑκατέρῳ τούτων; Π. Ναί. Σω. Οὐκοῦν προσαναπληρωσαίμεθ᾽ ἂν τὸ ἐν τῇ γωνίᾳ τόδε; Π. Πάνυ γε. Σω. Ἀλλ᾽ ὅτι οὖν γένοιτ᾽ ἂν τέτταρα ἴσα χωρία τάδε; Π. Ναί. Σω. Τί οὖν τὸ ὅλον τόδε ποσαπλάσιον τοῦδε γίγνεται; Π. Τετραπλάσιον. Σω. Ἔδει δὲ διπλάσιον ἡμῖν γενέσθαι, ἢ οὐ μέμνησαι; Π. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν ἔστιν αὕτη γραμμὴ ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τινὰ τέμνουσα, δίχα ἕκαστον τούτων τῶν χωρίων; Π. Ναί. Σω. Οὐκοῦν τέτταρες αὗται γίγνονται γραμμαὶ ἴσαι περιέχουσαι τουτὶ τὸ χωρίον; Π. Γίγνονται. Σω. Σκόπει δὴ, πηλίκον τί ἐστι τοῦτο τὸ χωρίον. Π. Οὐ μανθάνω. Σω. Οὐχὶ τεττάρων ὄντων τούτων, ἥμισυ ἑκάστου ἑκάστη ἡ γραμμὴ ἀποτέτμηκεν ἐντός, ἢ οὔ; Π. Ναί. Σω. Πόσα οὖν τηλικαῦτα ἐν τούτῳ ἔνεστι; Π. Τέτταρα. Σω. Πόσα δὲ ἐν τῷδε; Π. Δύο. Σω. Τὰ δὲ τέτταρα τοῖν δυοῖν τί ἐστι; Π. Διπλάσια. Σω. Τόδε οὖν ποσάπουν γίγνεται; Π. Ὀκτάπουν. Σω. Ἀπὸ ποίας γραμμῆς; Π. Ἀπὸ ταύτης. Σω. Ἀπὸ τῆς ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τεινούσης τοῦ τετράποδος; Π. Ναί. Σω. Καλοῦσι δέ γε ταύτην διάμετρον οἱ σοφισταί, ὥστ᾽ εἰ ταύτῃ διάμετρος ὄνομα, ἀπὸ τῆς διαμέτρου ἂν ὡς σὺ φῂς ὦ παῖ Μένωνος, γίγνοιτ᾽ ἂν τὸ διπλάσιον χωρίον. Π. Πάνυ μὲν οὖν ὦ Σώκρατες. Σω. Τί σοι δοκεῖ ὦ Μένων; ἔστιν ἥν τινα δόξαν οὐχ αὑτοῦ οὗτος ἀπεκρίνατο; Με. Οὔκ, ἀλλ᾽ ἑαυτοῦ. Σω. Καὶ μὴν οὐκ ᾔδει γε ὡς ἔφαμεν, ὀλίγον πρότερον. Με. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἐνῆσαν δέ γε αὐτῷ αὗται αἱ δόξαι, ἢ οὔ; Με. Ναί. Σω. Τῷ οὐκ εἰδότι ἄρα περὶ ὧν ἂν μὴ εἰδῇ ἔνεισιν ἀληθεῖς δόξαι, περὶ τούτων ὧν οὐκ οἶδε. Με. Φαίνεται. Σω. Καὶ νῦν μέν γε αὐτῷ ὥσπερ ὄναρ ἄρτι ἀνακεκίνηνται αἱ δόξαι αὗται. εἰ δὲ αὐτόν τις ἀνερήσεται, πολλάκις τὰ αὐτὰ ταῦτα καὶ πολλαχῇ, οἶσθ᾽ ὅτι τελευτῶν, οὐδενὸς ἧττον ἀκριβῶς ἐπιστήσεται περὶ τούτων. Με. Ἔοικεν. Σω. Οὐκοῦν οὐδενὸς διδάξαντος, ἀλλ᾽ ἐρωτήσαντος ἐπιστήσεται, ἀναλαβὼν αὐτὸς ἐξ αὑτοῦ τὴν ἐπιστήμην; Με. Ναί. Σω. Τὸ δὲ ἀναλαμβάνειν αὐτὸν ἐν αὑτῷ ἐπιστήμην, οὐκ ἀναμιμνήσκεσθαί ἐστι; Με. Πάνυ γε. Σω. Ἆρ᾽ οὖν οὐ τὴν ἐπιστήμην ἣν νῦν οὗτος ἔχει, ἤτοι ἔλαβέ ποτε ἢ ἀεὶ εἶχε; Με. Ναί. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὲν ἀεὶ εἶχεν, ἀεὶ καὶ ἦν ἐπιστήμων. εἰ δὲ ἔλαβέ ποτε, οὐκ ἂν ἔν γε τῷ νῦν βίῳ εἰληφὼς εἴη, ἢ δεδίδαχέ τις τοῦτον γεωμετρεῖν. οὗτος γὰρ ποιήσει περὶ πάσης γεωμετρίας ταὐτὰ ταῦτα, καὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων ἁπάντων. ἔστιν οὖν ὅστις τοῦτον πάντα δεδίδαχε; δίκαιος γάρ που εἶ εἰδέναι, ἄλλως τε ἐπειδὴ ἐν τῇ σῇ οἰκίᾳ γέγονε καὶ τέθραπται. Με. Ἀλλ᾽ οἶδα ἔγωγε ὅτι οὐδεὶς πώποτε ἐδίδαξεν. Σω. Ἔχει δὲ ταύτας τὰς δόξας, ἢ οὐχί; Με. Ἀνάγκη ὦ Σώκρατες φαίνεται. Σω. Εἰ δὲ μὴ ἐν τῷ νῦν βίῳ λαβὼν, οὐκ ἤδη τοῦτο δῆλον ὅτι ἐν ἄλλῳ τινὶ χρόνῳ εἶχε καὶ ἐμεμαθήκει. Με. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν οὗτός γέ ἐστιν ὁ χρόνος ὅτ᾽ οὐκ ἦν ἄνθρωπος; Με. Ναί. Σω. Εἰ οὖν ὅταν ᾖ χρόνον, ἢ καὶ ὃν ἂν μὴ ᾖ ἄνθρωπος, ἐνέσονται αὐτῷ ἀληθεῖς δόξαι, αἳ ἐρωτήσει ἐπεγερθεῖσαι ἐπιστῆμαι γίγνονται, ἆρ᾽ οὖν τὸν ἀεὶ χρόνον μεμαθηκυῖα

ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. δῆλον γὰρ ὅτι τὸν πάντα χρόνον ἔστιν, ἢ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος; Με. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν εἰ ἀεὶ ἡ ἀλήθεια ἡμῖν τῶν ὄντων ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ, ἀθάνατος ἂν ἡ ψυχὴ εἴη; ὥστε θαῤῥοῦντα χρὴ ὃ μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος νῦν, τοῦτο δ' ἐστὶν ὃ μὴ μεμνημένος, ἐπιχειρεῖν ζητεῖν καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι. Με. Εὖ μοι δοκεῖς λέγειν ὦ Σώκρατες, οὐκ οἶδ' ὅπως. Σω. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἐμοὶ ὦ Μένων. καὶ τὰ μέν γε ἄλλα, οὐκ ἂν πάνυ ὑπὲρ τοῦ λόγου διϊσχυρισαίμην. ὅτι δ' οἰόμενοι δεῖν ζητεῖν ἃ μή τις οἶδε, βελτίους ἂν εἶμεν καὶ ἀνδρικώτεροι καὶ ἧττον ἀργοὶ ἢ εἰ οἰόμεθα, ἃ μὴ ἐπιστάμεθα μηδὲ δυνατὸν εἶναι εὑρεῖν, μηδὲ δεῖν ζητεῖν, περὶ τούτου πάνυ ἂν διαμαχοίμην, εἰ οἷός τε εἴην καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ. Με. Καὶ τοῦτο μέν γε δοκεῖς μοι εὖ λέγειν ὦ Σώκρατες. Σω. Βούλει οὖν ἐπειδὴ ὁμονοοῦμεν ὅτι ζητητέον περὶ οὗ μή τις οἶδεν, ἐπιχειρήσωμεν κοινῇ ζητεῖν τί ποτ' ἐστὶν ἀρετή; Με. Πάνυ μὲν οὖν. οὐ μὲν οὖν ὦ Σώκρατες ἀλλ' ἔγωγε ἐκεῖνο ἂν ἥδιστα ὅπερ ἠρόμην τὸ πρῶτον, καὶ σκεψαίμην καὶ ἀκούσαιμι, πότερον ὡς διδακτῷ ὄντι αὐτῷ δεῖ ἐπιχειρεῖν, ἢ ὡς φύσει, ἢ ὡς τίνι ποτὲ τρόπῳ παραγιγνομένης τοῖς ἀνθρώποις τῆς ἀρετῆς. Σω. Ἀλλ' εἰ μὲν ἐγὼ ἦρχον ὦ Μένων, μὴ μόνον ἐμαυτοῦ ἀλλὰ καὶ σοῦ, οὐκ ἂν ἐσκεψάμεθα πρότερον εἴτε διδακτὸν εἴτε οὐ διδακτὸν ἡ ἀρετὴ, πρὶν ὅ, τί ἐστι πρῶτον αὐτὸ ἐζητήσαμεν. ἐπειδὴ δὲ σὺ σαυτοῦ μὲν οὐδ' ἐπιχειρεῖς ἄρχειν, ἵνα δὴ ἐλεύθερος ᾖς, ἐμοῦ δὲ ἐπιχειρεῖς τε ἄρχειν καὶ ἄρχεις, συγχωρήσομαί σοι, τί γὰρ χρὴ ποιεῖν. ἔοικεν οὖν σκεπτέον εἶναι ποῖόν τί ἐστιν, ὃ μήπω ἴσμεν ὅ, τι ἐστίν. εἰ μή τι οὖν, ἀλλὰ σμικρόν γέ μοι τῆς ἀρχῆς χάλασον, καὶ συγχώρησον ἐξ ὑποθέσεως αὐτὸ σκοπεῖσθαι, εἴτε διδακτόν ἐστιν, εἴτε ὁπωσοῦν. λέγω δὲ τὸ ἐξ ὑποθέσεως ὧδε, ὥσπερ οἱ γεωμέτραι πολλάκις σκοποῦνται. ἐπειδάν τις ἔρηται αὐτοὺς οἷον περὶ χωρίου εἰ οἷόν τε εἰς τόνδε τὸν κύκλον τόδε τὸ χωρίον τρίγωνον ἐνταθῆναι, εἴποι ἄν τις, ὅτι οὔπω οἶδα εἰ ἔστι τοῦτο τοιοῦτον. ἀλλ' ὥσπερ μέν τινα ὑπόθεσιν, προὔργου οἶμαι ἔχειν πρὸς τὸ πρᾶγμα, τοιάνδε. εἰ μέν ἐστι τοῦτο τὸ χωρίον τοιοῦτον, οἷον παρὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτοῦ γραμμὴν παρατείναντα, ἐλλείπειν τοιούτῳ χωρίῳ οἷον ἂν αὐτὸ τὸ παρατεταμένον ᾖ, ἄλλο τι συμβαίνειν μοι δοκεῖ, καὶ ἄλλο αὖ, εἰ ἀδύνατόν ἐστι ταῦτα παθεῖν. ὑποθέμενος οὖν, ἐθέλω εἰπεῖν σοι τὸ συμβαῖνον περὶ τῆς ἐντάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν κύκλον εἴτε ἀδύνατον εἴτε μή. οὕτω δὴ καὶ περὶ ἀρετῆς ἡμεῖς, ἐπειδὴ οὐκ ἴσμεν οὔθ' ὅτι ἐστὶν, οὔθ' ὁποῖόν τι, ὑποθέμενοι αὐτὸ σκοπῶμεν εἴτε διδακτὸν, εἴτε οὐ διδακτόν ἐστιν, ὧδε λέγοντες. εἰ ὁποῖόν τί ἐστι τῶν περὶ τὴν ψυχὴν ὄντων ἀρετὴ, διδακτὸν ἂν εἴη ἢ οὐ διδακτόν. πρῶτον μὲν, εἰ ἔστιν ἀλλοῖον, ἢ οἷον ἐπιστήμη, ἆρα διδακτὸν, ἢ οὔ; ἢ ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν ἀναμνηστόν; διαφερέτω δὲ μηδὲν ἡμῖν ὁποτέρῳ ἂν τῷ ὀνόματι χρώμεθα, ἀλλ' ἆρα διδακτόν; ἢ τοῦτό γε παντὶ δῆλον, ὅτι οὐδὲν ἄλλο διδάσκεται ἄνθρωπος, ἢ ἐπιστήμην; Με. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Εἰ δέ γ' ἐστὶν ἐπιστήμη τις ἡ ἀρετὴ, δηλονότι διδακτὸν ἂν εἴη; Με. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Τούτου μὲν ἄρα ταχὺ ἀπηλλάγμεθα, ὅτι τοιοῦδε μὲν ὄντος διδακτὸν, μὴ τοιοῦδε δ' οὔ; Με. Πάνυ γε.

Σω. Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο ὡς ἔοικε, δεῖ σκέψασθαι. πότερόν ἐστιν ἐπιστήμη ἡ ἀρετὴ, ἢ ἀλλοῖον ἐπιστήμης.

Με. Ἔμοιγε δοκεῖ τοῦτο μετὰ τοῦτο σκεπτέον εἶναι. Σω. Τί δὲ δὴ ἄλλο τι, ἢ ἀγαθὸν αὐτὸ φαμὲν εἶναι τὴν ἀρετήν; καὶ αὕτη ἡ ὑπόθεσις μένει ἡμῖν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι; Με. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν εἰ μέν τι ἐστὶν ἀγαθὸν καὶ ἄλλο χωριζόμενον ἐπιστήμης, τάχ' ἂν εἴη ἡ ἀρετὴ οὐκ ἐπιστήμη τις; εἰ δὲ μηδέν ἐστιν ἀγαθὸν ὃ οὐκ ἐπιστήμη περιέχει, ἐπιστήμην ἄν τιν' ὑποπτεύοντες αὐτὸ εἶναι, ὀρθῶς ὑποπτεύοιμεν; Με. Ἔστι ταῦτα. Σω. Καὶ μὴν ἀρετῇ γ' ἐσμὲν ἀγαθοί; Με. Ναί. Σω. Εἰ δὲ ἀγαθοὶ, ὠφέλιμοι; πάντα γὰρ τἀγαθὰ ὠφέλιμα. οὐχί; Με. Ναί. Σω. Καὶ ἡ ἀρετὴ δὴ ὠφέλιμόν ἐστι; Με. Ἀνάγκη ἐκ τῶν ὡμολογημένων. Σω. Σκεψώμεθα δὴ καθ' ἕκαστον ἀναλαμβάνοντες, ποῖά ἐστιν ἃ ἡμᾶς ὠφελεῖ, ὑγίειά φαμεν καὶ ἰσχὺς, καὶ κάλλος καὶ πλοῦτος δή. ταῦτα λέγομεν καὶ τὰ τοιαῦτα ὠφέλιμα. οὐχί; Με. Ναί.

Σω. Ταὐτὰ δὴ ταῦτα φαμὲν ἐνίοτε καὶ βλάπτειν. ἢ σὺ ἄλλως φῂς, ἢ οὕτως; Με. Οὔκ, ἀλλ' οὕτως.

Σω. Σκόπει δὴ ὅταν τι ἑκάστου τούτων ἡγῆται, ὠφελεῖ ἡμᾶς, καὶ ὅταν τι βλάπτῃ. ἆρ' οὐχ ὅταν μὲν ὀρθὴ χρῆσις ὠφελεῖ, ὅταν δὲ μὴ, βλάπτει; Με. Πάνυ γε. Σω. Ἔτι τοίνυν καὶ τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν σκεψώμεθα. σωφροσύνην τι καλεῖς, καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἀνδρίαν, καὶ εὐμαθίαν, καὶ μνήμην, καὶ μεγαλοπρέπειαν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα; Με. Ἔγωγε. Σω. Σκόπει δὴ τούτων ἅττα σοι δοκεῖ μὴ ἐπιστήμη εἶναι, ἀλλ' ἄλλο ἐπιστήμης. ἢ οὐχὶ ποτὲ μὲν βλάπτει, ποτὲ δὲ ὠφελεῖ; οἷον ἀνδρία, εἰ μὴ ἔστι φρόνησις ἡ ἀνδρία. ἀλλ' οἷον θάῤῥος τι, οὐχ ὅταν μὲν ἄνευ νοῦ θαῤῥῇ ἄνθρωπος, βλάπτεται, ὅταν δὲ σὺν νῷ, ὠφελεῖται; Με. Ναί.

Σω. Οὐκοῦν καὶ σωφροσύνη ὡσαύτως καὶ εὐμαθία, μετὰ μὲν νοῦ καὶ μανθανόμενα καὶ καταρτυόμενα, ὠφέλιμα, ἄνευ δὲ νοῦ βλαβερά; Με. Πάνυ σφόδρα. Σω. Οὐκοῦν συλλήβδην πάντα τὰ τῆς ψυχῆς ἐπιχειρήματα καὶ καρτερήματα, ἡγουμένης μὲν φρονήσεως εἰς εὐδαιμονίαν τελευτᾷ, ἀφροσύνης δ' εἰς τοὐναντίον; Με. Ἔοικεν. Σω. Εἰ ἄρα ἀρετὴ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ τί ἐστι καὶ ἀναγκαῖον αὐτῷ ὠφελίμῳ εἶναι, φρόνησιν αὐτὸ δεῖ εἶναι. ἐπειδήπερ πάντα τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν, αὐτὰ μὲν καθ' αὑτὰ οὔτε ὠφέλιμα οὔτε βλαβερά ἐστι. προσγενομένης δὲ φρονήσεως ἢ ἀφροσύνης, βλαβερά τε καὶ ὠφέλιμα γίγνεται. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον ὠφέλιμόν γε οὖσαν τὴν ἀρετὴν, φρόνησιν δεῖ τιν' εἶναι. Με. Ἔμοιγε δοκεῖ.

Σω. Καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ ἄλλα ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, πλοῦτόν τε καὶ τὰ τοιαῦτα, τοτὲ μὲν ἀγαθὰ, τοτὲ δὲ βλαβερὰ εἶναι, ἆρ' οὐχ ὥσπερ τῇ ἄλλῃ ψυχῇ ἡ φρόνησις ἡγουμένη, ὠφέλιμα τὰ τῆς ψυχῆς ἐποίει. ἡ δὲ

ἀφροσύνη

ἀφροσύνη βλαβερά. οὕτως οὖν καὶ τοῦτο ἡ ψυχή, ὀρθῶς μὲν χρωμένη καὶ ἡγουμένη, ὠφέλιμα αὐτὰ ποιεῖ, μὴ ὀρθῶς δὲ βλαβερά; Με. Πάνυ γε. Σω. Ὀρθῶς δέ γε ἡ ἔμφρων ἡγεῖται, ἡμαρτημένως δ' ἡ ἄφρων;

Με. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐκοῦν οὕτω δὴ κατὰ πάντων εἰπεῖν ἔστι, τῷ ἀνθρώπῳ τὰ μὲν ἄλλα πάντα εἰς τὴν ψυχὴν ἀνηρτῆσθαι. τὰ δὲ τῆς ψυχῆς αὐτῆς εἰς φρόνησιν, εἰ μέλλει ἀγαθὰ εἶναι. καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ φρόνησις ἂν εἴη τὸ ὠφέλιμον. φαμὲν δὲ τὴν ἀρετὴν ὠφέλιμον εἶναι; Με. Πάνυ γε. Σω. Φρόνησιν ἄρα φαμὲν ἀρετὴν εἶναι, ἤτοι ξύμπασαν, ἢ μέρος τι. Με. Δοκεῖ μοι καλῶς λέγεσθαι ὦ Σώκρατες, τὰ λεγόμενα. Σω. Οὐκοῦν εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, οὐκ ἂν εἶεν φύσει οἱ ἀγαθοί; Με. Οὔ μοι δοκεῖ. Σω. Καὶ γὰρ ἄν που καὶ τόδε ἦν, εἰ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἐγίγνοντο, ἦσάν που ἂν ἡμῖν οἳ ἐγίγνωσκον τῶν νέων τοὺς ἀγαθοὺς τὰς φύσεις. οὓς ἡμεῖς ἂν παραλαβόντες ἐκείνων ἀποφηνάντων, ἐφυλάττομεν ἐν ἀκροπόλει, κατασημηνάμενοι πολὺ μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον, ἵνα μηδεὶς αὐτοὺς διέφθειρεν. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφίκοιντο εἰς τὴν ἡλικίαν, χρήσιμοι γίγνοιντο ταῖς πόλεσιν. Με. Εἰκός γέ τοι ὦ Σώκρατες. Σω. Ἆρ' οὖν ἐπειδὴ οὐ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἀγαθοὶ γίγνονται, ἆρα μαθήσει; Με. Δοκεῖ μοι ἤδη ἀναγκαῖον εἶναι. καὶ δῆλον ὦ Σώκρατες κατὰ τὴν ὑπόθεσιν εἴπερ ἐπιστήμη ἐστὶν ἀρετή, ὅτι διδακτόν ἐστιν. Σω. Ἴσως νὴ Δία. ἀλλὰ μὴ τοῦτο οὐ καλῶς ὡμολογήσαμεν. Με. Καὶ μὴν ἐδόκει γε ἄρτι καλῶς λέγεσθαι. Σω. Ἀλλὰ μὴ οὐκ ἐν τῷ ἄρτι μόνον δέῃ αὐτὸ δοκεῖν καλῶς λέγεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ νῦν, καὶ ἐν τῷ ἔπειτα, εἰ μέλλει τι αὐτοῦ ὑγιὲς εἶναι. Με. Τί οὖν δὴ πρὸς τί βλέπων δυσχεραίνεις αὐτὸ καὶ ἀπιστεῖς, μὴ οὐκ ἐπιστήμη ᾖ ἡ ἀρετή; Σω. Ἐγώ σοι ἐρῶ ὦ Μένων. τὸ μὲν γὰρ διδακτὸν αὐτὸ εἶναι, εἴπερ ἐπιστήμη ἐστίν, οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐ καλῶς λέγεσθαι. ὅτι δ' οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη, σκέψαι ἐάν σοι δοκῶ εἰκότως ἀπιστεῖν. τόδε γάρ μοι εἰπέ, εἰ ἔστι διδακτὸν ὁτιοῦν πρᾶγμα, μὴ μόνον ἀρετή, οὐκ ἀναγκαῖον αὐτοῦ καὶ διδασκάλους καὶ μαθητὰς εἶναι; Με. Ἔμοιγε δοκεῖ.

Σω. Οὐκοῦν τοὐναντίον αὖ οὗ μήτε διδάσκαλοι μήτε μαθηταὶ εἶεν, καλῶς ἂν αὐτὸ εἰκάζοντες, εἰκάζοιμεν μὴ διδακτὸν εἶναι; Με. Ἔστι ταῦτα. ἀλλ' ἀρετῆς διδάσκαλοι οὐ δοκοῦσί σοι εἶναι; Σω. Πολλάκις γοῦν ζητῶν εἴ τινες αὐτῆς εἶεν διδάσκαλοι, πάντα ποιῶν οὐ δύναμαι εὑρεῖν. καίτοι μετὰ πολλῶν γε ζητῶ, καὶ τούτων μάλιστα οὓς ἂν οἴωμαι ἐμπειροτάτους εἶναι τοῦ πράγματος. καὶ δὴ καὶ νῦν ὦ Μένων, εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε παρεκαθέζετο, ᾧ μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως. εἰκότως δ' ἂν μεταδοῖμεν. Ἄνυτος γὰρ ὅδε, πρῶτον μέν ἐστι πατρὸς πλουσίου τε καὶ σοφοῦ Ἀνθεμίωνος. ὃς ἐγένετο πλούσιος, οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, οὐδὲ δόντος τινός, ὥσπερ ὁ νῦν νεωστὶ εἰληφὼς τὰ Πολυκράτους χρήματα, Ἰσμηνίας ὁ Θηβαῖος, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ σοφίᾳ κτησάμενος καὶ ἐπιμελείᾳ. ἔπειτα καὶ τὰ ἄλλα, οὐχ ὑπερήφανος δοκῶν εἶναι πολίτης, οὐδὲ ὀγκώδης τε καὶ ἐπαχθής, ἀλλὰ κόσμιος καὶ εὐσταλὴς ἀνήρ. ἔπειτα τοῦτον εὖ ἔθρεψε καὶ ἐπαίδευσεν ὡς δοκεῖ Ἀθηναίων τῷ πλήθει, αἱροῦνται γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. δίκαιον δὴ μετὰ τοιούτων ζητεῖν ἀρετῆς πέρι διδασκάλους εἴτ' εἰσίν, εἴτε μή, καὶ οἵτινες. σὺ οὖν ἡμῖν ὦ Ἄνυτε, συζήτησον ἐμοί τε καὶ τῷ σαυτοῦ ξένῳ Μένωνι τῷδε, περὶ τούτου τοῦ πράγματος, τίνες ἂν εἶεν διδάσκαλοι. ὧδε δὲ σκέψαι, εἰ βουλοίμεθα Μένωνα τόνδε ἀγαθὸν ἰατρὸν γενέσθαι, παρὰ τίνας ἂν αὐτὸν πέμποιμεν διδασκάλους; ἆρ' οὐ παρὰ τοὺς ἰατρούς; Ἀν. Πάνυ γε. Σω. Τί δ' εἰ σκυτοτόμον ἀγαθὸν βουλοίμεθα γενέσθαι, ἆρ' οὐ παρὰ τοὺς σκυτοτόμους; Ἀν. Ναί. Σω. Καὶ τἆλλα οὕτως; Ἀν. Πάνυ γε. Σω. Ὧδε δή μοι πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν εἰπέ. παρὰ τοὺς ἰατροὺς φαμὲν πέμποντες τόνδε, καλῶς ἂν ἐπέμπομεν βουλόμενοι ἰατρὸν γενέσθαι. ἆρ' ὅταν τοῦτο λέγωμεν, τόδε λέγομεν, ὅτι παρὰ τούτους πέμποντες αὐτὸν σωφρονοῖμεν ἂν τοὺς ἀντιποιουμένους τε τῆς τέχνης μᾶλλον ἢ τοὺς μή. καὶ τοὺς μισθὸν πραττομένους, ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀποφήναντας αὑτοὺς διδασκάλους τοῦ βουλομένου ἰέναι τε καὶ μανθάνειν. ἆρ' οὐ πρὸς ταῦτα βλέψαντες καλῶς ἂν πέμποιμεν; Ἀν. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ περὶ αὐλήσεως καὶ τῶν ἄλλων τὰ αὐτὰ ταῦτα. πολλὴ ἄνοια ἐστὶ βουλομένους αὐλητήν τινα ποιῆσαι, παρὰ μὲν τοὺς ὑπισχνουμένους διδάξειν τὴν τέχνην, καὶ μισθὸν πραττομένους, μὴ ἐθέλειν πέμπειν. ἄλλοις δέ τισι πράγματα παρέχειν, ζητοῦντα μανθάνειν παρὰ τούτων οἳ μήτε προσποιοῦνται διδάσκαλοι εἶναι, μήτ' ἐστὶν αὐτῶν μαθητὴς μηδεὶς τούτου τοῦ μαθήματος, ὃ ἡμεῖς ἀξιοῦμεν μανθάνειν παρ' αὐτῶν, ὃν ἂν πέμπωμεν. οὐ πολλή σοι δοκεῖ ἀλογία εἶναι; Ἀν. Ναὶ μὰ Δία. ἔμοιγε καὶ ἀμαθία γε πρός. Σω. Καλῶς λέγεις. νῦν τοίνυν ἔξεστί σοι μετ' ἐμοῦ κοινῇ βουλεύεσθαι περὶ τοῦ ξένου τουτουῒ Μένωνος. οὗτος γὰρ ὦ Ἄνυτε πάλαι λέγει πρός με ὅτι ἐπιθυμεῖ ταύτης τῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς, ᾗ οἱ ἄνθρωποι τάς τε οἰκίας καὶ τὰς πόλεις καλῶς διοικοῦσι, καὶ τοὺς γονέας τοὺς αὐτῶν θεραπεύουσι, καὶ πολίτας καὶ ξένους ὑποδέξασθαί τε καὶ ἀποπέμψαι ἐπίστανται, ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. ταύτην οὖν τὴν ἀρετὴν σκόπει παρὰ τίνας ἂν πέμποντες αὐτὸν ὀρθῶς πέμποιμεν, ἢ δῆλον δὴ κατὰ τὸν ἄρτι λόγον, ὅτι παρὰ τούτους τοὺς ὑπισχνουμένους ἀρετῆς διδασκάλους εἶναι, καὶ ἀποφήναντας αὑτοὺς κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ μανθάνειν, μισθὸν τούτου ταξαμένους τε καὶ πραττομένους. Ἀν. Καὶ τίνας λέγεις τούτους ὦ Σώκρατες; Σω. Οἶσθα δή που καὶ σὺ ὅτι οὗτοί εἰσιν οἵους οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι σοφιστάς. Ἀν. Ἡράκλεις, εὐφήμει ὦ Σώκρατες. μηδένα τῶν συγγενῶν μήτε οἰκείων μήτε φίλων, μήτε ἀστῶν, μήτε ξένων, τοιαύτη μανία λάβοι ὥστε παρὰ τούτους ἐλθόντα λωβηθῆναι. ἐπεὶ οὗτοί γε φανερά ἐστι λώβη τε καὶ διαφθορὰ τῶν συγγιγνομένων. Σω. Πῶς λέγεις ὦ Ἄνυτε; οὗτοι ἄρα μόνοι τῶν ἀντιποιου

μένων τι ἐπίστασθαι εὐεργετεῖν, τοσοῦτον τῶν ἄλλων διαφέρουσιν, ὅσον οὐ μόνον οὐκ ὠφελοῦσιν ἅπερ οἱ ἄλλοι ὅτι ἄν τις αὐτοῖς παραδῷ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναντίον διαφθείρουσι, καὶ τούτων φανερῶς χρήματα ἀξιοῦσι πράττεσθαι; ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἔχω ὅπως σοι πιστεύσω. οἶδα γὰρ ἄνδρα ἕνα Πρωταγόραν πλείω χρήματα κτησάμενον ἀπὸ ταύτης τῆς σοφίας ἢ Φειδίαν γε, ὃς οὕτω περιφανῶς καλὰ ἔργα εἰργάζετο, καὶ ἄλλους δέκα τῶν ἀνδριαντοποιῶν. καίτοι τέρας λέγεις εἰ οἱ μὲν τὰ ὑποδήματα ἐργαζόμενοι τὰ παλαιὰ καὶ τὰ ἱμάτια ἐξακούμενοι, οὐκ ἂν δύναιντο λαθεῖν τριάκονθ' ἡμέρας μοχθηρότερα ἀποδιδόντες ἢ παρέλαβον τὰ ἱμάτιά τε καὶ ὑποδήματα. ἀλλ' εἰ τοιαῦτα ποιοῖεν, ταχὺ ἂν τῷ λιμῷ ἀποθάνοιεν. Πρωταγόρας δὲ ἄρα ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐλάνθανε, διαφθείρων τοὺς συγγιγνομένους, καὶ μοχθηροτέρους ἀποπέμπων ἢ παρελάμβανε, πλέον ἢ τετταράκοντα ἔτη. οἶμαι γὰρ αὐτὸν ἀποθανεῖν ἐγγὺς ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονότα, τετταράκοντα δὲ ἐν τῇ τέχνῃ ὄντα. καὶ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τούτῳ, ἔτι εἰς τὴν ἡμέραν ταυτηνὶ εὐδοκιμῶν οὐδὲν πέπαυται, καὶ οὐ μόνον Πρωταγόρας, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πάμπολλοι. οἱ μὲν, πρότεροι γεγονότες ἐκείνου, οἱ δὲ καὶ νῦν ἔτι ὄντες. πότερον δὴ οὖν φῶμεν κατὰ τὸν σὸν λόγον εἰδότας αὐτοὺς ἐξαπατᾶν καὶ λωβᾶσθαι τοὺς νέους, ἢ λεληθέναι καὶ ἑαυτούς, καὶ οὕτω μαίνεσθαι ἀξιώσομεν τούτους, οὓς ἔνιοί φασι σοφωτάτους ἀνθρώπων εἶναι; Ἄν. Πολλοῦ γε δέουσι μαίνεσθαι ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ τούτοις διδόντες ἀργύριον τῶν νέων. τούτων δ' ἔτι μᾶλλον, οἱ τούτοις ἐπιτρέποντες οἱ προσήκοντες. πολὺ δὲ μάλιστα πάντων αἱ πόλεις, ἐῶσαι αὐτοὺς εἰσαφικνεῖσθαι καὶ οὐκ ἐξελαύνουσαι, εἴτε τις ξένος ἐπιχειρεῖ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, εἴτε ἀστός. Σω. Πότερον δὲ ὦ Ἄνυτε ἠδίκηκέ τίς σε τῶν σοφιστῶν; ἢ τί οὕτως αὐτοῖς χαλεπὸς εἶ; Ἄν. Οὐδὲ μὰ Δία ἔγωγε συγγέγονα πώποτε αὐτῶν οὐδενί, οὐδ' ἂν ἄλλον ἐάσαιμι τῶν ἐμῶν οὐδένα. Σω. Ἄπειρος ἄρ' εἶ παντάπασι τῶν ἀνδρῶν. Ἄν. Καὶ εἴην γε. Σω. Πῶς οὖν ἂν ὦ δαιμόνιε εἰδείης περὶ τούτου τοῦ πράγματος εἴτε τι ἀγαθὸν ἔχει ἐν ἑαυτῷ εἴτε φλαῦρον, οὗ παντάπασιν ἄπειρος εἴης; Ἄν. Ῥᾳδίως. τούτους γοῦν οἶδα οἵ εἰσιν, εἴτ' οὖν ἄπειρος αὐτῶν εἰμί, εἴτε μή. Σω. Μάντις εἶ ἴσως ὦ Ἄνυτε. ἐπεὶ ὅπως γε ἄλλως οἶδα τούτων πέρι ἐξ ὧν αὐτὸς λέγεις, θαυμάζοιμ' ἄν. ἀλλὰ γὰρ οὐ τούτους ἐζητοῦμεν τίνες εἰσί, παρ' οὓς ἂν Μένων ἀφικόμενος, μοχθηρὸς γένοιτο. οὗτοι μὲν γὰρ εἰ σὺ βούλει, ἔστωσαν οἱ σοφισταί, ἀλλὰ δὴ ἐκείνους εἰπὲ ἡμῖν, καὶ τὸν πατρικὸν τόνδε ἑταῖρον εὐεργέτησον, φράσας αὐτῷ παρὰ τίνας ἀφικόμενος ἐν τοσαύτῃ πόλει τὴν ἀρετὴν ἣν νῦν δὴ ἐγὼ διῆλθον γένοιτ' ἂν ἄξιος λόγου.

Ἄν. Τί δὲ αὐτῷ οὐ σὺ ἔφρασας; Σω. Ἀλλ' οὓς μὲν ἐγὼ ᾤμην διδασκάλους τούτων εἶναι εἶπον. ἀλλὰ τυγχάνω οὐδὲν λέγων ὡς σὺ φῄς. Ἄν. Καὶ ἴσως τι λέγεις. Σω. Ἀλλὰ σὺ δὴ ἐν τῷ μέρει αὐτῷ εἰπὲ παρὰ τίνας ἔλθῃ Ἀθηναίων, εἰπὲ ὄνομα ὅτου βούλει. Ἄν. Τί δὲ ἑνὸς ἀνθρώπου ὄνομα δεῖ ἀκοῦσαι; ὅτῳ γὰρ ἂν ἐντύχῃ Ἀθηναίων τῶν καλῶν κἀγαθῶν, οὐδεὶς ἔστιν ὃς οὐ βελτίω αὐτὸν ποιήσει, ἢ οἱ σοφισταί, ἐάνπερ ἐθέλῃ πείθεσθαι. Σω. Πότερον δὲ οὗτοι οἱ καλοὶ κἀγαθοί, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἐγένοντο τοιοῦτοι παρ' οὐδενὸς μαθόντες, ὅμως μέντοι ἄλλους διδάσκειν οἷοί τε ὄντες ταῦτα ἃ αὐτοὶ οὐκ ἔμαθον; Ἄν. Καὶ τούτους ἔγωγε ἀξιῶ παρὰ τῶν προτέρων μαθεῖν ὄντων καλῶν κἀγαθῶν. ἢ οὐ δοκοῦσί σοι πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ γεγονέναι ἐν τῇδε τῇ πόλει ἄνδρες; Σω. Ἔμοιγε ὦ Ἄνυτε, καὶ εἶναι δοκοῦσιν ἐνθάδε ἀγαθοὶ τὰ πολιτικὰ καὶ γεγονέναι ἔτι οὐχ ἧττον ἢ εἶναι. ἀλλὰ μῶν καὶ διδάσκαλοι ἀγαθοὶ γεγόνασι τῆς αὐτῶν ἀρετῆς; τοῦτο γάρ ἐστι περὶ οὗ ὁ λόγος ἡμῖν τυγχάνει ὤν, οὐκ εἰ εἰσὶν ἀγαθοὶ ἢ μή, ἄνδρες ἐνθάδε, οὐδ' εἰ γεγόνασιν ἐν τῷ πρόσθεν. ἀλλ' εἰ διδακτόν ἐστιν ἀρετὴ πάλαι σκοποῦμεν. τοῦτο δὲ σκοποῦντες, τόδε σκοποῦμεν. ἆρα οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες καὶ τῶν νῦν καὶ τῶν πρότερον, ταύτην τὴν ἀρετὴν ἣν αὐτοὶ ἀγαθοὶ ἦσαν ἠπίσταντο καὶ ἄλλῳ παραδοῦναι, ἢ οὐ παραδοτὸν τοῦτο ἀνθρώπῳ, οὐδὲ παραληπτὸν ἄλλῳ παρ' ἄλλου. τοῦτ' ἔστιν ὃ πάλαι ζητοῦμεν ἐγώ τε καὶ Μένων. ὧδε οὖν σκόπει ἐκ τοῦ σαυτοῦ λόγου, Θεμιστοκλέα οὐκ ἀγαθὸν ἂν φαίης ἄνδρα γεγονέναι; Ἄν. Ἔγωγε πάντων γε μάλιστα. Σω. Οὐκοῦν καὶ διδάσκαλον ἀγαθόν, εἴπερ τις ἄλλος τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς διδάσκαλος ἦν, κἀκεῖνον εἶναι; Ἄν. Οἶμαι ἔγωγε εἴπερ ἐβούλετό γε. Σω. Ἀλλ' οἴει οὐκ ἂν ἐβουλήθη ἄλλους τέ τινας καλοὺς κἀγαθοὺς γενέσθαι μάλιστα δέ που τὸν υἱὸν τὸν αὑτοῦ; ἢ οἴει αὐτὸν φθονεῖν αὐτῷ, καὶ ἐξεπίτηδες οὐ παραδιδόναι τὴν ἀρετὴν, ἣν αὐτὸς ἀγαθὸς ἦν. ἢ οὐκ ἀκήκοας ὅτι Θεμιστοκλῆς Κλεόφαντον τὸν υἱὸν ἱππέα μὲν ἐδιδάξατο ἀγαθόν; ἐπέμενε γοῦν ἐπὶ τῶν ἵππων ὀρθὸς ἑστηκώς, καὶ ἠκόντιζεν ἀπὸ τῶν ἵππων ὀρθός, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ θαυμαστὰ εἰργάζετο, ἃ ἐκεῖνος αὐτὸν ἐπαιδεύσατο, καὶ ἐποίησε σοφόν, ὅσα διδασκάλων ἀγαθῶν εἴχετο. ἢ ταῦτα οὐκ ἀκήκοας τῶν πρεσβυτέρων; Ἄν. Ἀκήκοα.

Σω. Οὐκ ἂν ἄρα τήν γε φύσιν τοῦ υἱέος αὐτοῦ ᾐτιάσατ' ἄν τις εἶναι κακήν. Ἄν. Ἴσως οὐκ ἄν.

Σω. Τί δὲ τόδε ὡς Κλεόφαντος ὁ Θεμιστοκλέους ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς ἐγένετο, ἅπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἤδη του ἀκήκοας ἢ νεωτέρου ἢ πρεσβυτέρου; Ἄν. Οὐ δῆτα. Σω. Ἆρ' οὖν ταῦτα μὲν οἰόμεθα βούλεσθαι αὐτὸν τὸν αὑτοῦ υἱὸν παιδεῦσαι, ἣν δὲ αὐτὸς σοφίαν ἦν σοφός, οὐδὲν τῶν γειτόνων βελτίω ποιῆσαι, εἴπερ ἦν γε διδακτὸν ἡ ἀρετή; Ἄν. Ἴσως μὰ Δί' οὔ. Σω. Οὗτος μὲν δή σοι τοιοῦτος διδάσκαλος ἀρετῆς ὃν καὶ σὺ ὁμολογεῖς ἐν τοῖς ἀρίστοις τῶν προτέρων εἶναι. ἄλλον δὲ δὴ σκεψώμεθα

Ἀριστείδην

Ἀριστείδην τὸν Λυσιμάχου. ἢ τοῦτον οὐχ ὁμολογεῖς ἀγαθὸν γεγονέναι; Ἄν. Ἔγωγε, πάντως δή που.

Σω. Οὐκοῦν καὶ οὗτος τὸν υἱὸν τὸν αὑτοῦ Λυσίμαχον, ὅσα μὲν διδασκάλων εἴχετο, κάλλιστα Ἀθηναίων ἐπαίδευσεν. ἄνδρα δὲ βελτίω δοκεῖ σοι ὁτουοῦν πεποιηκέναι; τούτῳ γάρ που καὶ σὺ συγγέγονας, καὶ ὁρᾷς οἷός ἐστιν. εἰ δὲ βούλει Περικλέα οὕτω μεγαλοπρεπῶς σοφὸν ἄνδρα, οἶσθ' ὅτι δύο υἱεῖς ἔθρεψε, Πάραλον καὶ Ξάνθιππον. Ἄν. Ἔγωγε. Σω. Τούτους μέντοι ὡς οἶσθα καὶ σὺ, ἱππέας μὲν ἐδίδαξεν, οὐδενὸς χείρους Ἀθηναίων, καὶ μουσικὴν καὶ ἀγωνίαν καὶ τἆλλα ἐπαίδευσεν ὅσα τέχνης ἔχεται, οὐδενὸς χείρους. ἀγαθοὺς δὲ ἄνδρας ἄρα οὐκ ἐβούλετο ποιῆσαι; δοκῶ μὲν ἐβούλετο, ἀλλὰ μὴ οὐκ ᾖ διδακτόν. ἵνα δὲ μὴ ὀλίγους οἴῃ καὶ τοὺς φαυλοτάτους Ἀθηναίων ἀδυνάτους γεγονέναι, τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἐνθυμήθητι, ὅτι Θουκυδίδης αὖ δύο υἱεῖς ἔθρεψε Μελησίαν καὶ Στέφανον, καὶ τούτους ἐπαίδευσε τά τε ἄλλα εὖ, καὶ ἐπάλαισαν κάλλιστα Ἀθηναίων. τὸν μὲν γὰρ Ξανθίᾳ ἔδωκε, τὸν δὲ Εὐδώρῳ. οὗτοι δέ που ἐδόκουν τῶν τότε κάλλιστα παλαίειν. ἢ οὐ μέμνησαι; Ἄ. Ἔγωγε ἀκοῇ. Σω.

Οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὗτος οὐκ ἄν ποτε οὗ μὲν ἔδει δαπανώμενον διδάσκειν, ταῦτα μὲν ἐδίδαξε τοὺς παῖδας τοὺς αὑτοῦ, οὗ δὲ οὐδὲν ἔδει ἀναλώσαντα ἀγαθοὺς ἄνδρας ποιῆσαι, ταῦτα δὲ οὐκ ἐδίδαξεν, εἰ διδακτὸν ἦν. ἀλλὰ γὰρ ἴσως ὁ Θουκυδίδης φαῦλος ἦν, καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ πλεῖστοι φίλοι Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων; καὶ οἰκίας μεγάλης ἦν, καὶ ἐδύνατο μέγα ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν. ὥστε εἴπερ ἦν τοῦτο διδακτὸν, ἐξευρεῖν ἂν ὅστις ἔμελλεν αὐτοῦ τοὺς υἱεῖς ἀγαθοὺς ποιήσειν, ἢ τῶν ἐπιχωρίων τις ἢ τῶν ξένων, εἰ αὐτὸς μὴ ἐσχόλαζε διὰ τὴν τῆς πόλεως ἐπιμέλειαν. ἀλλὰ γὰρ ὦ ἑταῖρε Ἄνυτε μὴ οὐκ ᾖ διδακτὸν ἀρετή. Ἄν. ὦ Σώκρατες ῥαδίως μοι δοκεῖς κακῶς λέγειν ἀνθρώπους. ἐγὼ μὲν οὖν ἄν σοι συμβουλεύσαιμι εἰ ἐθέλεις ἐμοὶ πείθεσθαι εὐλαβεῖσθαι. ὡς ἴσως μὲν καὶ ἐν ἄλλῃ πόλει ῥᾴδιόν ἐστι κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους, ἢ εὖ. ἐν τῇδε δὲ καὶ πάνυ. οἶμαι δέ σε καὶ αὐτὸν εἰδέναι.

Σω. ὦ Μένων, Ἄνυτος μέν μοι δοκεῖ χαλεπαίνειν. καὶ οὐδὲν θαυμάζω. οἴεται γάρ με πρῶτον μὲν κακηγορεῖν τούτους τοὺς ἄνδρας, ἔπειτα ἡγεῖται καὶ αὐτὸς εἶναι εἷς τούτων. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐάν ποτε γνῷ οἷόν ἐστι τὸ κακῶς λέγειν, παύσεται χαλεπαίνων. νῦν δὲ ἀγνοεῖ. σὺ δέ μοι εἰπὲ, οὐ καὶ παρ' ὑμῖν εἰσὶ καλοὶ κἀγαθοὶ ἄνδρες; Με. Πάνυ γε. Σω. Τί οὖν; ἐθέλουσιν οὗτοι παρέχειν αὑτοὺς διδασκάλους τοῖς νέοις καὶ ὁμολογεῖν διδάσκαλοί τε εἶναι, ἢ διδακτὸν ἀρετήν; Με. Οὐ μὰ τὸν Δία ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ τοτὲ μὲν ἂν αὐτῶν ἀκούσαις ὡς διδακτὸν, τοτὲ δὲ ὡς οὔ. Σω. Φῶμεν οὖν τούτους διδασκάλους εἶναι τούτου τοῦ πράγματος, οἷς μὴ δὲ αὐτὸ τοῦτο ὁμολογεῖται; Με. Οὔ μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Τί δὲ δὴ οἱ σοφισταί σοι, οὗτοι οἵπερ μόνοι ἐπαγγέλλονται δοκοῦσι διδάσκαλοι εἶναι ἀρετῆς; Με. Καὶ Γοργίου μάλιστα ὦ Σώκρατες ταῦτα ἄγαμαι ὅτι οὐκ ἄν ποτε αὐτοῦ τοῦτο ἀκούσαις ὑπισχνουμένου. ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων καταγελᾷ ὅταν ἀκούσῃ ὑπισχνουμένων, ἀλλὰ λέγειν οἴεται δεῖν ποιεῖν δεινούς. Σω. Οὐδ' ἄρα σοι δοκοῦσιν οἱ σοφισταὶ διδάσκαλοι εἶναι; Με.

Οὐκ ἔχω λέγειν ὦ Σώκρατες. καὶ γὰρ αὐτὸς ὅπερ οἱ πολλοὶ πέπονθα, τοτὲ μέν μοι δοκοῦσι, τοτὲ δὲ οὔ. Σω. Οἶσθα δὲ ὅτι οὐ μόνον σοί τε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πολιτικοῖς τοῦτο δοκεῖ, τοτὲ μὲν εἶναι διδακτὸν, τοτὲ δ' οὔ. ἀλλὰ καὶ Θέογνιν τὸν ποιητὴν οἶσθ' ὅτι ταῦτα λέγει. Με. Ἐν ποίοις ἔπεσιν;

Σω. Ἐν τοῖς ἐλεγείοις, οὗ λέγει. Καὶ παρὰ τοῖσι πῖνε καὶ ἔσθιε, καὶ μετὰ τοῖσιν Ἵζε, καὶ ἄνδανε τοῖς ὧν μεγάλη δύναμις. Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ διδάξεαι. ἢν δὲ κακοῖσι Συμμιγῇς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον. Οἶσθ' ὅτι ἐν τούτοις μὲν ὡς διδακτοῦ οὔσης τῆς ἀρετῆς λέγει; Με. Φαίνεταί γε. Σω. Ἐν ἄλλοις δέ γε ὀλίγον μεταβάς. Εἰ δ' ἦν ποιητόν (φησὶν) καὶ ἔνθετον ἀνδρὶ νόημα, λέγει πως, ὅτι πολλοὺς ἂν μισθοὺς καὶ μεγάλους ἔφερον οἱ δυνάμενοι τοῦτο ποιεῖν. καὶ οὔ ποτ' ἂν ἐξ ἀγαθοῦ πατρὸς ἐγένετο κακὸς, πειθόμενος μύθοισι σαόφροσιν. ἀλλὰ διδάσκων Οὔ ποτε ποιήσεις τὸν κακὸν ἄνδρ' ἀγαθόν. Ἐννοεῖς ὅτι αὐτὸς αὑτῷ πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν τἀναντία λέγει;

Με. Φαίνεται. Σω. Ἔχεις οὖν εἰπεῖν ἄλλου ὁτουοῦν πράγματος, οὗ οἱ μὲν φάσκοντες διδάσκαλοι εἶναι, οὐχ ὅπως ἄλλων διδάσκαλοι ὁμολογοῦνται, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὶ ἐπίστασθαι, ἀλλὰ πονηροὶ εἶναι περὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρᾶγμα, οὗ φασι διδάσκαλοι εἶναι. οἱ δὲ ὁμολογούμενοι αὐτοὶ καλοὶ κἀγαθοὶ, τοτὲ μέν φασιν αὐτὸ διδακτὸν εἶναι, τοτὲ δὲ οὔ; τοὺς οὖν οὕτω τεταραγμένους περὶ ὁτουοῦν, φαίης ἂν σὺ κυρίως διδασκάλους εἶναι; Με. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν εἰ μήτε οἱ σοφισταὶ, μήτε οἱ αὐτοὶ καλοὶ κἀγαθοὶ ὄντες διδάσκαλοί εἰσι τοῦ πράγματος, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν ἄλλοι γε. Με. Οὔ μοι δοκεῖ. Σω. Εἰ δέ γε μὴ διδάσκαλοι, οὐδὲ μαθηταί. Με. Δοκεῖ μοι ἔχειν ὡς λέγεις. Σω.

Ὡμολογήκαμεν δέ γε, πράγματος οὗ μήτε διδάσκαλοι μήτε μαθηταὶ εἶεν, τοῦτο διδακτὸν μὴ εἶναι; Με. Ὡμολογήκαμεν. Σω. Οὐκοῦν ἀρετῆς οὐδαμοῦ φαίνονται διδάσκαλοι. Με. Ἔστι ταῦτα. Σω. Εἰ δέ γε μὴ διδάσκαλοι, οὐδὲ μαθηταί; Με. Φαίνεται οὕτως. Σω. Ἀρετὴ ἄρα οὐκ ἂν εἴη διδακτόν. Με. Οὐκ ἔοικεν, εἴπερ ὀρθῶς ἡμεῖς ἐσκέμμεθα, ὥστε καὶ θαυμάζω δὴ ὦ Σώκρατες. πότερόν ποτε οὐδ' εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες, ἢ τίς ἂν εἴη τρόπος τῆς γενέσεως τῶν ἀγαθῶν γιγνομένων. Σω. Κινδυνεύομεν ὦ Μένων ἐγώ τε καὶ σὺ, φαῦλοί τινες εἶναι ἄνδρες. καὶ σέ τε Γοργίας

οὐχ ἱκανῶς πεπαιδεῦσθαι, καὶ ἐμὲ Πρόδικος. παντὸς μᾶλλον οὖν προσεκτέον τὸν νοῦν ἡμῖν αὐτοῖς, καὶ ζητητέον ὅστις ἡμᾶς ἑνί γε τῳ τρόπῳ βελτίους ποιήσει. λέγω δὲ ταῦτα ἀποβλέψας πρὸς τὴν ἄρτι ζήτησιν. ὡς ἡμᾶς ἔλαθε καταγελάστως, ὅτι οὐ μόνον ἐπιστήμης ἡγουμένης, ὀρθῶς τε καὶ εὖ τοῖς ἀνθρώποις πράττεται τὰ πράγματα, ἢ εἰ μὴ τοῦτο δοίημεν, ὡς οὐ μόνον ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ ἄλλου τινός, ἴσως καὶ διαφεύγει ἡμᾶς τὸ γνῶναι, τίνα ποτὲ τρόπον γίγνονται οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. Με. Πῶς τοῦτο λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ὧδε. ὅτι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς ἄνδρας δεῖ ὠφελίμους εἶναι, ὀρθῶς ὡμολογήκαμεν τοῦτό γε, ὅτι οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. ἢ γάρ; Με. Ναί. Σω. Καὶ ὅτι γε ὠφέλιμοι ἔσονται, ἂν ὀρθῶς ἡμῖν ἡγῶνται τῶν πραγμάτων, καὶ τοῦτό που καλῶς ὡμολογοῦμεν; Με. Ναί. Σω. Ὅτι δ' οὐκ ἔστιν ὀρθῶς ἡγεῖσθαι ἐὰν μὴ φρόνιμος ᾖ, τοῦτο ὅμοιοί ἐσμεν οὐκ ὀρθῶς ὡμολογηκόσι. Με. Πῶς δὴ ὀρθῶς λέγεις; Σω. Ἐγὼ ἐρῶ. εἴ τις εἰδὼς τὴν ὁδὸν τὴν εἰς Λάρισσαν, ἢ ὅποι βούλει ἄλλοσε, εἰ βαδίζοι καὶ ἄλλοις ἡγοῖτο, ἄλλο τι ἢ ὀρθῶς ἂν καὶ εὖ ἡγοῖτο; Με. Πάνυ γε. Σω. Τί δ' εἴ τις ὀρθῶς μὲν δοξάζων ἥτις ἐστὶν ἡ ὁδός, ἐληλυθὼς δὲ μή, μηδ' ἐπιστάμενος, οὐ καὶ οὗτος ἂν ὀρθῶς ἡγοῖτο; Με. Πάνυ γε.

Σω. Καὶ ἕως γ' ἂν που ὀρθὴν δόξαν ἔχῃ, περὶ ὧν ὁ ἕτερος ἐπιστήμην, οὐδὲν χείρων ἡγεμὼν ἔσται, οἰόμενος μὲν ἀληθῆ, φρονῶν δὲ μή, τοῦ τοῦτο φρονοῦντος; Με. Οὐδὲν γάρ. Σω. Δόξα ἄρα ἀληθὴς πρὸς ὀρθότητα πράξεως, οὐδὲν χείρων ἡγεμὼν φρονήσεως. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ νῦν δὴ παρελείπομεν ἐν τῇ περὶ τῆς ἀρετῆς σκέψει, ὁποῖόν τι εἴη, λέγοντες ὅτι φρόνησις μόνον ἡγεῖται τοῦ ὀρθῶς πράττειν. τὸ δέ, ἄρα καὶ δόξα ἦν ἀληθής. Με. Ἔοικε. Σω. Οὐδὲν ἄρα ἧττον ὠφέλιμόν ἐστιν ὀρθὴ δόξα ἐπιστήμης; Με. Τοσούτῳ γε ὦ Σώκρατες, ὅτι ὁ μὲν τὴν ἐπιστήμην ἔχων, ἀεὶ ἂν ἐπιτυγχάνοι. ὁ δὲ τὴν ὀρθὴν δόξαν, τοτὲ μὲν ἂν ἐπιτυγχάνοι, τοτὲ δ' οὔ. Σω. Πῶς λέγεις; ὁ ἀεὶ ἔχων ὀρθὴν δόξαν οὐκ ἀεὶ τυγχάνοι ἕως περ ἂν ὀρθὰ δοξάζοι; Με. Ἀνάγκη μοι φαίνεται, ὥστε θαυμάζω ὦ Σώκρατες, τούτου οὕτως ἔχοντος, ὅτι δή ποτε πολὺ τιμιωτέρα ἡ ἐπιστήμη τῆς ὀρθῆς δόξης. καὶ διότι τὸ μὲν ἕτερον, τὸ δὲ ἕτερόν ἐστιν αὐτῶν. Σω. Οἶσθα οὖν διότι θαυμάζεις, ἢ ἐγώ σοι εἴπω; Με. Πάνυ γ' εἰπέ.

Σω. Ὅτι τοῖς Δαιδάλου ἀγάλμασιν οὐ προσέσχηκας τὸν νοῦν, ἴσως δὲ οὐδ' ἔστι παρ' ὑμῖν. Με. Πρὸς τί δὲ δὴ τοῦτο λέγεις; Σω. Ὅτι καὶ ταῦτα ἐὰν μὲν μὴ δεδεμένα ᾖ, ἀποδιδράσκει καὶ δραπετεύει. ἐὰν δὲ δεδεμένα, παραμένει. Με. Τί οὖν δή; Σω. Τῶν ἐκείνου ποιημάτων, λελυμένον μὲν ἐκτῆσθαι οὐ πολλῆς τινος ἄξιόν ἐστι τιμῆς, ὥσπερ δραπέτην ἄνθρωπον, οὐ γὰρ παραμένει, δεδεμένον δὲ πολλοῦ ἄξιον. πάνυ γὰρ καλὰ τὰ ἔργα ἐστί. πρὸς τί οὖν δὴ λέγω ταῦτα; πρὸς τὰς δόξας τὰς ἀληθεῖς. καὶ γὰρ αἱ δόξαι αἱ ἀληθεῖς ὅσον μὲν ἂν χρόνον παραμένωσι, καλὸν τὸ χρῆμα, καὶ πάντα τἀγαθὰ ἐργάζονται. πολὺν δὲ χρόνον οὐκ ἐθέλουσι παραμένειν, ἀλλὰ δραπετεύουσιν ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε οὐ πολλοῦ ἄξιαί εἰσιν ἕως ἄν τις αὐτὰς δήσῃ αἰτίας λογισμῷ. τοῦτο δ' ἐστὶ Μένων ἑταῖρε ἀνάμνησις, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἡμῖν ὡμολόγηται. ἐπειδὰν δὲ δεθῶσι, πρῶτον μὲν ἐπιστῆμαι γίγνονται, ἔπειτα μόνιμοι, καὶ διὰ ταῦτα δὴ τιμιώτερον ἐπιστήμη ὀρθῆς δόξης ἐστί, καὶ διαφέρει δεσμῷ ἐπιστήμη ὀρθῆς δόξης. Με. Νὴ τὸν Δία ὦ Σώκρατες ἔοικε τοιούτῳ τινί. Σω. Καὶ μὴν καὶ ἐγὼ ὡς οὐκ εἰδὼς λέγω, ἀλλὰ εἰκάζω. ὅτι δέ ἐστί τι ἀλλοῖον ὀρθὴ δόξα καὶ ἐπιστήμη, οὐ πάνυ μοι δοκῶ τοῦτο εἰκάζειν. ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο φαίην ἂν εἰδέναι, ὀλίγα δ' ἂν φαίην, ἓν δ' οὖν καὶ τοῦτο ἐκείνων θείην ἂν ὧν οἶδα. Με.

Καὶ ὀρθῶς γε ὦ Σώκρατες λέγεις. Σω. Τί δὲ τόδε οὐκ ὀρθῶς; ὅτι ἀληθὴς δόξα, ἡγουμένη τὸ ἔργον ἑκάστης τῆς πράξεως, οὐδὲν χεῖρον ἀπεργάζεται ἢ ἐπιστήμη. Με. Καὶ τοῦτο δοκεῖς μοι ἀληθῶς λέγειν.

Σω. Οὐδὲν ἄρα ὀρθὴ δόξα ἐπιστήμης χεῖρον, οὐδὲ ἧττον ὠφελίμη ἔσται εἰς τὰς πράξεις. οὐδὲ ἀνὴρ ὁ ἔχων ὀρθὴν δόξαν, ἢ ὁ ἐπιστήμην. Με. Ἔστι ταῦτα. Σω. Καὶ μὴν ὅ γε ἀγαθὸς ἀνήρ, ὠφέλιμος ἡμῖν ὡμολόγηται εἶναι. Με. Ναί. Σω. Ἐπειδὴ τοίνυν οὐ μόνον δι' ἐπιστήμην ἀγαθοὶ ἄνδρες ἂν εἶεν, καὶ ὠφέλιμοι ταῖς πόλεσιν εἴπερ εἶεν, ἀλλὰ καὶ δι' ὀρθὴν δόξαν. τούτοιν δὲ οὐδέτερον φύσει ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, οὔτε ἐπιστήμη, οὔτε δόξα ἀληθής, οὔτ' ἐπίκτητα, ἢ δοκεῖ σοι φύσει ὁποτερονοῦν αὐτοῖν εἶναι; Με.

Οὐκ ἔμοιγε. Σω. Οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐ φύσει, οὐδὲ οἱ ἀγαθοὶ φύσει εἶεν ἄν. Με. Οὐ δῆτα. Σω. Ἐπειδὴ δέ γε οὐ φύσει, ἐσκοποῦμεν τὸ μετὰ τοῦτο εἰ διδακτόν ἐστι; Με. Ναί. Σω. Οὐκοῦν διδακτὸν ἔδοξεν εἶναι, εἰ φρόνησις ἡ ἀρετή; Με. Ναί. Σω. Καὶ εἴ γε διδακτὸν εἴη, φρόνησις ἂν εἶναι; Με. Πάνυ γε. Σω. Καὶ εἰ μέν γε διδάσκαλοι εἶεν, διδακτὸν ἂν εἶναι. μὴ ὄντων δὲ οὐ διδακτόν; Με. Οὕτως. Σω. Ἀλλὰ μὴν ὡμολογήκαμεν μὴ εἶναι αὐτοῦ διδασκάλους; Με. Ἔστι ταῦτα. Σω. Ὡμολογήκαμεν ἄρα μήτε διδακτὸν αὐτό, μήτε φρόνησιν εἶναι. Με. Πάνυ γε. Σω. Ἀλλὰ μὴν ἀγαθόν γε αὐτὸ ὁμολογοῦμεν εἶναι; Με. Ναί. Σω. Ὠφέλιμον δὲ καὶ ἀγαθὸν εἶναι τὸ ὀρθῶς ἡγούμενον; Με. Πάνυ γε. Σω. Ὀρθῶς δέ γε ἡγεῖσθαι, δύο ὄντα ταῦτα μόνα, δόξαν τε ἀληθῆ καὶ ἐπιστήμην, ἃ ἔχων ἄνθρωπος ὀρθῶς ἡγεῖται. τὰ γὰρ ἀπὸ τύχης γιγνόμενα, οὐκ ἀνθρωπίνῃ ἡγεμονίᾳ γίγνεται. ὧν δὲ ἄνθρωπος ἡγεμών ἐστιν ἐπὶ τὸ ὀρθόν, δύο ταῦτα, δόξα ἀληθὴς καὶ ἐπιστήμη. Με. Δοκεῖ μοι οὕτως. Σω. Οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐ διδακτόν ἐστιν, οὐδ' ἐπιστήμη δὴ ἐπιγίγνεται ἡ ἀρετή. Με. Οὐ φαίνεται. Σω. Δυοῖν ἄρα ὄντοιν ἀγαθοῖν καὶ ὠφελίμοιν, τὸ μὲν ἕτερον ἀπολέλυται, καὶ οὐκ ἂν εἴη ἐν πολιτικῇ πράξει ἐπιστήμη ἡγεμών. Με. Οὔ μοι δοκεῖ.

Σω. Οὐκ

Σω. Οὐκ ἄρα σοφίᾳ τινὶ οὐδὲ σοφοὶ ὄντες οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες ἡγοῦντο ταῖς πόλεσιν οἱ ἀμφὶ Θεμιστοκλέα τε, καὶ οὓς ἄρτι Ἄνυτος ὅδε ἔλεγε. διὸ καὶ οὐχ οἷοί τε ἄλλους ποιεῖν τοιούτους, οἷοι αὐτοί εἰσιν, ἅτε οὐ δι᾽ ἐπιστήμην ὄντες τοιοῦτοι. Με. Ἔοικεν οὕτως ἔχειν ὦ Σώκρατες, ὡς λέγεις. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὴ ἐπιστήμῃ, εὐδοξίᾳ δὴ τὸ λοιπὸν γίγνεται, ᾗ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες χρώμενοι, τὰς πόλεις ὀρθοῦσιν, οὐδὲν διαφερόντως ἔχοντες πρὸς τὸ φρονεῖν, ἢ οἱ χρησμῳδοί τε καὶ οἱ θεομάντεις. καὶ γὰρ οὗτοι λέγουσι μὲν ἀληθῆ καὶ πολλά, ἴσασι δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι. Με. Κινδυνεύει οὕτως ἔχειν. Σω. Οὐκοῦν ὦ Μένων ἄξιον τούτους θείους καλεῖν τοὺς ἄνδρας οἵτινες νοῦν μὴ ἔχοντες, πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθοῦσιν ὧν πράττουσι καὶ λέγουσι;

Με. Πάνυ γε. Σω. Ὀρθῶς ἂν καλοῖμεν θείους τε οὓς νῦν δὴ ἐλέγομεν χρησμῳδοὺς καὶ μάντεις καὶ τοὺς ποιητικοὺς ἅπαντας, καὶ τοὺς πολιτικοὺς οὐχ ἥκιστα τούτων φαῖμεν ἂν θείους τε εἶναι καὶ ἐνθουσιάζειν, ἐπίπνους ὄντας καὶ κατεχομένους ἐκ τοῦ θεοῦ, ὅταν κατορθῶσι λέγοντες πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα, μηδὲν εἰδότες ὧν λέγουσι. Με. Πάνυ γε. Σω. Καὶ αἵ γε γυναῖκες δή που ὦ Μένων τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, θείους καλοῦσι. καὶ οἱ Λάκωνες ὅταν τινὰ ἐγκωμιάζωσιν ἀγαθὸν ἄνδρα, θεῖος ἀνήρ φασὶ οὗτος.

Με. Καὶ φαίνονταί γε ὦ Σώκρατες ὀρθῶς λέγειν. καίτοι ἴσως Ἄνυτος ὅδε σοι ἄχθεται λέγοντι.

Σω. Οὐδὲν μέλει ἔμοιγε, τούτῳ μὲν ὦ Μένων καὶ αὖθις διαλεξόμεθα. εἰ δὲ νῦν ἡμεῖς ἐν παντὶ τῷ λόγῳ τούτῳ καλῶς ἐζητήσαμέν τε καὶ ἐλέγομεν, ἀρετὴ ἂν εἴη οὔτε φύσει οὔτε διδακτόν, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ παραγιγνομένη ἄνευ νοῦ οἷς ἂν παραγίγνηται. εἰ μή τις εἴη τοιοῦτος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἷος καὶ ἄλλον ποιῆσαι πολιτικόν. εἰ δὲ εἴη σχεδὸν ἄν τι οὗτος λέγοιτο τοιοῦτος ἐν τοῖς ζῶσιν, οἷον ἔφη Ὅμηρος ἐν τοῖς τεθνεῶσι τὸν Τειρεσίαν εἶναι, λέγων περὶ αὐτοῦ, ὅτι οἶος πέπνυται τῶν ἐν ἅδου, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι. ταυτὸν ἂν καὶ εὐθὺς οὗτος τοιοῦτος, ὥσπερ παρὰ σκιὰς ἀληθὲς ἂν πρᾶγμα εἴη πρὸς ἀρετήν. Με. Κάλλιστα δοκεῖς μοι λέγειν ὦ Σώκρατες. Σω. Ἐκ μὲν τοίνυν τούτου τοῦ λογισμοῦ ὦ Μένων, θείᾳ μοίρᾳ ἡμῖν φαίνεται παραγιγνομένη ἡ ἀρετὴ οἷς παραγίγνεται. τὸ δὲ σαφὲς περὶ αὐτοῦ εἰσόμεθα τότε, ὅταν πρὶν ᾧτινι τρόπῳ τοῖς ἀνθρώποις παραγίγνεται ἡ ἀρετή, πρότερον ἐπιχειρήσωμεν αὐτὸ καθ᾽ αὐτὸ ζητεῖν τί ποτ᾽ ἐστὶν ἀρετή. νῦν δ᾽ ἐμοὶ μὲν ὥρα ποι ἰέναι. σὺ δὲ ταῦτα ἅπερ αὐτὸς πέπεισαι, πεῖθε καὶ τὸν ξένον τόνδε Ἄνυτον, ἵνα πρᾳότερος ᾖ. ὡς ἐὰν πείσῃς τοῦτον, ἔστιν ὅτι καὶ Ἀθηναίους ὀνήσεις.

Τέλος Μένωνος, ἢ περὶ ἀρετῆς.

ἹΠΠΊΑΣ ΜΕΊΖΩΝ, Ἢ ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ΚΑΛΟΥ͂ ἈΝΑΤΡΕΠΤΙΚΌΣ.

ΤᾺ ΤΟΥ͂ ΔΙΑΛΌΓΟΥ ΠΡΌΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΆΤΗΣ, ἹΠΠΊΑΣ.

ΣΩΚ. ἹΠΠΊΑΣ ὁ καλός τε καὶ σοφός, ὡς διὰ χρόνου ἡμῖν κατῆρας εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἱπ. Οὐ γὰρ σχολή ὦ Σώκρατες. ἡ γὰρ Ἦλις ὅταν τι δέηται διαπράξασθαι πρός τινα τῶν πόλεων, ἀεὶ ἐπὶ πρῶτον ἐμὲ ἔρχεται τῶν πολιτῶν, αἱρουμένη πρεσβευτήν, ἡγουμένη δικαστὴν καὶ ἄγγελον ἱκανώτατον εἶναι τῶν λόγων, οἳ ἂν παρὰ τῶν πόλεων ἑκάστων λέγωνται. πολλάκις μὲν οὖν καὶ εἰς ἄλλας πόλεις ἐπρέσβευσα, πλεῖστα δὲ περὶ πλείστων καὶ μεγίστων εἰς τὴν Λακεδαίμονα. διὸ δὴ ὃ καὶ σὺ ἐρωτᾷς, οὐ θαμίζω εἰς τούσδε τοὺς τόπους. Σω. Τοιοῦτον μέντοι ὦ Ἱππία ἐστὶ, τὸ τῇ ἀληθείᾳ σοφόν τε καὶ τέλειον ἄνδρα εἶναι. σὺ γὰρ καὶ ἰδίᾳ ἱκανὸς εἶ παρὰ τῶν νέων πολλὰ χρήματα λαμβάνων, ἔτι πλέω ὠφελεῖν ὧν λαμβάνεις. καὶ αὖ δημοσίᾳ τὴν σαυτοῦ πόλιν ἱκανὸς εὐεργετεῖν, ὥσπερ χρὴ τὸν μέλλοντα μὴ καταφρονήσεσθαι, ἀλλ᾽ εὐδοκιμήσειν ἐν τοῖς πολλοῖς. ἀτὰρ ὦ Ἱππία τί ποτε τὸ αἴτιον ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι, ὧν ὀνόματα μεγάλα λέγεται ἐπὶ σοφίᾳ, Πιττακοῦ τε καὶ Βίαντος, καὶ τῶν ἀμφὶ τὸν Μιλήσιον Θαλῆν, καὶ ἔτι τῶν ὕστερον μέχρις Ἀναξαγόρου, ὡς ἢ πάντες, ἢ οἱ πολλοὶ αὐτῶν φαίνονται ἀπεχόμενοι τῶν πολιτικῶν πράξεων; Ἱπ. Τί δ᾽ οἴει ὦ Σώκρατες ἄλλο γε, ἢ ἀδύνατοι ἦσαν καὶ οὐχ ἱκανοὶ ἐξικνεῖσθαι φρονήσει ἐπ᾽ ἀμφότερα, τά τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια.

Σω. Ἆρ᾽ οὖν πρὸς Διὸς ὥσπερ αἱ ἄλλαι τέχναι ἐπιδεδώκασι, καὶ εἰσὶ παρὰ τοὺς νῦν δημιουργοὺς οἱ παλαιοὶ φαῦλοι, οὕτω καὶ τὴν ὑμετέραν τὴν τῶν σοφιστῶν τέχνην ἐπιδεδωκέναι φῶμεν, καὶ εἶναι τῶν ἀρχαίων τοὺς περὶ τὴν σοφίαν φαύλους πρὸς ὑμᾶς; Ἱπ. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς λέγεις. Σω. Εἰ ἄρα νῦν ἡμῖν ὦ Ἱππία ὁ Βίας ἀναβιοίη, γέλωτ᾽ ἂν ὄφλοι πρὸς ὑμᾶς. ὥσπερ καὶ τὸν Δαίδαλόν φασιν οἱ ἀνδριαντοποιοὶ νῦν, εἰ γενόμενος τοιαῦτ᾽ ἐργάζοιτο, οἷα ἦν ἀφ᾽ ὧν τοὔνομ᾽ ἔσχε, καταγέλαστον ἂν εἶναι. Ἱπ. Ἔστι μὲν ταῦτα ὦ Σώκρατες οὕτως, ὡς σὺ λέγεις. εἴωθα μέντοι γε ἔγωγε τοὺς παλαιούς τε καὶ προτέρους ἡμῶν, προτέρους τε καὶ μᾶλλον ἐγκωμιάζειν ἢ τοὺς νῦν, εὐλαβούμενος μὲν φθόνον τῶν ζώντων, φοβούμενος δὲ μῆνιν τῶν τετελευτηκότων.

Σω. Καλῶς γε σὺ ὦ Ἱππία νομίζων τε καὶ διανοούμενος, ὥς ἐμοί γε δοκεῖς. συμμαρτυρῆσαι δέ σοι ἔχω, ὅτι ἀληθῆ λέγεις. καὶ τῷ ὄντι ὑμῶν ἐπιδέδωκεν ἡ τέχνη, πρὸς τὸ καὶ τὰ δημόσια πράττειν δύνασθαι

μετὰ

μετὰ τῶν ἰδίων. Γοργίας τε γὰρ οὗτος ὁ Λεοντῖνος σοφιστὴς, δεῦρο ἀφίκετο δημοσίᾳ οἴκοθεν πρεσβεύων, ὡς ἱκανώτατος ὢν Λεοντίνων τὰ κοινὰ πράττειν· καὶ ἔν τε τῷ δήμῳ ἔδοξεν ἄριστα εἰπεῖν, καὶ ἰδίᾳ ἐπιδείξεις ποιούμενος, καὶ συνὼν τοῖς νέοις, χρήματα πολλὰ εἰργάσατο καὶ ἔλαβεν ἐκ τῆσδε τῆς πόλεως. εἰ δὲ βούλει, ὁ ἡμέτερος ἑταῖρος Πρόδικος οὗτος πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε δημοσίᾳ ἀφίκετο, ἀτὰρ τὰ τελευταῖα ἔναγχος ἀφικόμενος δημοσίᾳ ἐκ Κέω, λέγων τ' ἐν τῇ βουλῇ, πάνυ εὐδοκίμησε. καὶ ἰδίᾳ ἐπιδείξεις ποιούμενος, καὶ τοῖς νέοις συνὼν, χρήματα ἔλαβε θαυμαστὰ ὅσα. τῶν δὲ παλαιῶν ἐκείνων, οὐδεὶς πώποτε ἠξίωσεν ἀργύριον μισθὸν πράξασθαι, οὐδ' ἐπιδείξεις ποιήσασθαι ἐν παντοδαποῖς ἀνθρώποις τῆς ἑαυτοῦ σοφίας. οὕτως ἦσαν εὐήθεις, καὶ ἐλελήθει αὐτοὺς ἀργύριον ὡς πολλοῦ ἄξιον εἴη. τούτων δ' ἑκάτερος πλέον ἀργύριον ἀπὸ σοφίας εἴργασται, ἢ ἄλλος δημιουργὸς ἀφ' ἧς τινος τέχνης. καὶ ἔτι πρότερος τούτων Πρωταγόρας. Ἱπ. Οὐδὲν γὰρ ὦ Σώκρατες οἶσθα τῶν καλῶν περὶ τούτου. εἰ γὰρ εἰδείης ὅσον ἀργύριον εἴργασμαι ἐγὼ, θαυμάσαις ἄν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ. ἀφικόμενος δὲ ποτὲ εἰς Σικελίαν, Πρωταγόρου αὐτόθι ἐπιδημοῦντος, καὶ εὐδοκιμοῦντος, καὶ πρεσβυτέρου ὄντος, καὶ πολὺ νεώτερος ὢν, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πάνυ πλέον ἢ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν μνᾶς εἰργασάμην, καὶ ἐξ ἑνός γε χωρίου πάνυ σμικροῦ Ἰνυκοῦ, πλέον ἢ εἴκοσι μνᾶς. καὶ τοῦτο ἐλθὼν οἴκαδε φέρων τῷ πατρὶ ἔδωκα, ὥστε ἐκεῖνον καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας θαυμάζειν τε καὶ ἐκπεπλῆχθαι. καὶ σχεδόν τι οἶμαι ἐμὲ πλείω χρήματα εἰργάσθαι ἢ ἄλλους σύνδυο οὕστινας βούλει τῶν σοφιστῶν. Σω. Καλόν γε ὦ Ἱππία λέγεις καὶ μέγα τεκμήριον σοφίας τῆς τε σεαυτοῦ, καὶ τῶν νῦν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ἀρχαίους ὅσον διαφέρουσι. τῶν γὰρ προτέρων περὶ Ἀναξαγόρου λέγεται πολλὴ ἀμαθία κατὰ τὸν σὸν λόγον. τοὐναντίον γὰρ Ἀναξαγόρᾳ φασὶ συμβῆναι, ἢ ὑμῖν. καταλειφθέντων γὰρ αὐτῷ πολλῶν χρημάτων, καταμελῆσαι καὶ ἀπολέσαι πάντα, οὕτως αὐτὸν ἀνόητα σοφίζεσθαι. λέγουσι δὲ καὶ περὶ ἄλλων τῶν παλαιῶν ἕτερα τοιαῦτα. τοῦτο μὲν οὖν μοι δοκεῖς καλὸν τεκμήριον ἀποφαίνειν περὶ σοφίας τῶν νῦν πρὸς τοὺς προτέρους. καὶ πολλοῖς συνδοκεῖ, ὅτι τὸν σοφὸν αὐτὸν αὑτῷ μάλιστα δεῖ σοφὸν εἶναι· τούτου δ' ὅρος ἐστὶν ἄρα ὃς ἂν πλεῖστον ἀργύριον ἐργάσηται. καὶ ταῦτα μὲν ἱκανῶς ἐχέτω. τόδε δέ μοι εἰπὲ, σὺ αὐτὸς πόθεν πλεῖστον ἀργύριον εἰργάσω τῶν πόλεων, εἰς ἃς ἀφικνῇ, ἢ δῆλον ὅτι ἐκ Λακεδαίμονος, οἷπερ καὶ πλειστάκις ἀφῖξαι. Ἱπ. Οὐ μὰ τὸν Δία ὦ Σώκρατες. Σω. Πῶς φής, ἀλλ' ἐλάχιστον; Ἱπ. Οὐδὲν μὲν οὖν τοπαράπαν πώποτε. Σω. Τέρας λέγεις καὶ θαυμαστὸν ὦ Ἱππία. καί μοι εἰπὲ, πότερον ἡ σοφία ἡ σὴ οὐχ οἵα τοὺς συνόντας αὐτῇ καὶ μανθάνοντας, εἰς ἀρετὴν βελτίους ποιεῖν; Ἱπ. Καὶ πολύ γε ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλὰ τοὺς μὲν Ἰνυκινῶν υἱεῖς οἷός τε ἦσθα ἀμείνους ποιῆσαι, τοὺς δὲ Σπαρτιατῶν, ἠδυνάτεις; Ἱπ. Πολλοῦ γε δέω. Σω. Ἀλλὰ δῆτα Σικελιῶται μὲν ἐπιθυμοῦσιν ἀμείνους γίγνεσθαι, Λακεδαιμόνιοι δ' οὔ; Ἱπ. Πάντως που ὦ Σώκρατες καὶ Λακεδαιμόνιοι. Σω. Ἆρ' οὖν χρημάτων ἐνδείᾳ ἔφευγον τὴν σὴν ὁμιλίαν; Ἱπ. Οὐ δῆτα, ἐπεὶ ἱκανὰ αὐτοῖς ἐστι. Σω. Τί δῆτ' ἂν εἴη ὅτι ἐπιθυμοῦντες, καὶ ἔχοντες χρήματα, καὶ σοῦ δυναμένου τὰ μέγιστα αὐτοὺς ὠφελεῖν, οὐ πλήρη σε ἀργυρίου ἀπέπεμψαν; ἀλλ' ἐκεῖνο μῶν μὴ Λακεδαιμόνιοι σοῦ βέλτιον ἂν παιδεύσειαν τοὺς αὑτῶν παῖδας. ἢ τοῦτο φῶμεν, οὕτω καὶ σὺ συγχωρεῖς; Ἱπ. Οὐδ' ὁπωστιοῦν. Σω. Πότερον οὖν τοὺς νέους οὐχ οἷός τ' ἦσθα πείθειν ἐν Λακεδαίμονι, ὡς σοὶ συνόντες πλέον ἂν εἰς ἀρετὴν ἐπιδιδοῖεν, ἢ τοῖς ἑαυτῶν. ἢ τοὺς ἐκείνων πατέρας ἠδυνάτεις πείθειν, ὅτι σοὶ χρὴ παραδιδόναι μᾶλλον, ἢ αὐτοὺς ἐπιμελεῖσθαι, εἴπερ τι τῶν υἱέων κήδονται. οὐ γάρ που ἐφθόνουν γε τοῖς ἑαυτῶν παισὶν ὡς βελτίστοις γενέσθαι. Ἱπ. Οὐκ οἶμαι ἔγωγε φθονεῖν. Σω. Ἀλλὰ μὴν εὔνομός γ' ἡ Λακεδαίμων. Ἱπ. Πῶς γὰρ οὔ; Σω. Ἐν δέ γε ταῖς εὐνόμοις πόλεσι, τιμιώτατον ἡ ἀρετή. Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Σὺ δὲ ταύτην παραδιδόναι ἄλλῳ, κάλλιστ' ἀνθρώπων ἐπίστασαι. Ἱπ. Καὶ πολύ γε ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν κάλλιστ' ἐπιστάμενος ἱππικὴν παραδιδόναι, ἆρ' οὐκ ἂν ἐν Θετταλίᾳ τῆς Ἑλλάδος μάλιστα τιμῷτο, καὶ πλεῖστα χρήματα λαμβάνοι, καὶ ἄλλοθι ὅπου τοῦτο σπουδάζοιτο. Ἱπ. Εἰκός γε. Σω. Ὁ δὴ δυνάμενος παραδιδόναι τὰ πλείστου ἄξια μαθήματα εἰς ἀρετὴν, οὐκ ἐν Λακεδαίμονι μάλιστα τιμήσεται, καὶ πλεῖστα ἐργάσεται χρήματα ἂν βούληται, καὶ ἐν ἄλλῃ πόλει ἥτις τῶν Ἑλληνίδων εὐνομεῖται. ἀλλ' ἐν Σικελίᾳ ὦ ἑταῖρε οἴει μᾶλλον καὶ ἐν Ἰνυκῷ, ταῦτα πειθώμεθα ὦ Ἱππία. ἐὰν γὰρ σὺ κελεύῃς, πειστέον. Ἱπ. Οὐ γὰρ πάτριον ὦ Σώκρατες Λακεδαιμονίοις κινεῖν τοὺς νόμους, οὐδὲ παρὰ τὰ εἰωθότα παιδεύειν τοὺς υἱεῖς. Σω. Πῶς λέγεις; Λακεδαιμονίοις οὐ πάτριον ὀρθῶς πράττειν, ἀλλ' ἐξαμαρτάνειν; Ἱπ. Οὐκ ἂν φαίην ἔγωγε ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν ὀρθῶς ἂν πράττοιεν, βέλτιον ἀλλὰ μὴ χεῖρον παιδεύοντες τοὺς νέους; Ἱπ. Ὀρθῶς, ἀλλὰ ξενικὴν παίδευσιν οὐ νόμιμον αὐτοῖς παιδεύειν. ἐπεὶ εὖ ἴσθι εἴπερ τις ἄλλος ἐκεῖθεν χρήματα ἔλαβε πώποτε ἐπὶ παιδεύσει, καὶ ἐμὲ ἂν λαβεῖν πολὺ μάλιστα. χαίρουσι γοῦν ἀκούοντες ἐμοῦ καὶ ἐπαινοῦσιν, ἀλλ' ὃ λέγω, οὐ νόμος. Σω. Νόμον δὲ λέγεις ὦ Ἱππία βλάβην πόλεως εἶναι, ἢ ὠφέλειαν; Ἱπ. Τίθεται μὲν οἶμαι ὠφελείας ἕνεκα, ἐνίοτε δὲ καὶ βλάπτει ἐὰν κακῶς τεθῇ ὁ νόμος. Σω. Τί δὲ οὐχ ὡς ἀγαθὸν μέγιστον πόλει τιθένται τὸν νόμον οἱ τιθέμενοι, καὶ ἄνευ τούτου μετὰ εὐνομίας ἀδύνατον οἰκεῖν; Ἱπ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ὅταν ἄρα ἀγαθοῦ ἁμάρτωσιν οἱ ἐπιχειροῦντες τοὺς νόμους τιθέναι, νομίμου τε καὶ νόμου ἡμαρτήκασιν, ἢ πῶς λέγεις; Ἱπ. Τῷ μὲν ἀκριβεῖ λόγῳ ὦ Σώκρατες οὕτως ἔχει, οὐ μὴν εἰώθασιν ἄνθρωποι ὀνομάζειν οὕτω. Σω. Πότερον ὦ Ἱππία οἱ εἰδότες ἢ οἱ μὴ εἰδότες; Ἱπ. Οἱ πολλοί. Σω. Εἰσὶ δ' οὗτοι οἱ εἰδότες τἀληθὲς οἱ πολλοί; Ἱπ. Οὐ δῆτα. Σω.

Ἀλλὰ μὴν πού οἵ γ' εἰδότες, τὸ ὠφελιμώτερον τῷ ὄντι ἀνωφελεστέρου νομιμώτερον ἡγοῦνται τῇ ἀληθείᾳ πᾶσιν ἀνθρώποις. ἢ οὐ συγχωρεῖς; Ἱπ. Ναὶ, συγχωρῶ ὅτι γε τῇ ἀληθείᾳ. Σω. Οὐκοῦν ἔστι γε καὶ ἔχει οὕτως, ὡς οἱ εἰδότες ἡγοῦνται; Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Ἔστι δέ γε Λακεδαιμονίοις, ὡς σὺ φῄς, ὠφελιμώτερον τὴν ὑπὸ σοῦ παίδευσιν ξενικὴν οὖσαν παιδεύεσθαι μᾶλλον ἢ τὴν ἐπιχωρίαν. Ἱπ. Καὶ ἀληθῆ γε λέγω. Σω. Καὶ γὰρ ὅτι τὰ ὠφελιμώτερα νομιμώτερά ἐστι, καὶ τοῦτο λέγεις ὦ Ἱππία; Ἱπ. Εἶπον γάρ. Σω. Κατὰ τὸν σὸν ἄρα λόγον, τοῖς Λακεδαιμονίων υἱέσιν ὑπὸ Ἱππίου παιδεύεσθαι νομιμώτερόν ἐστιν, ὑπὸ δὲ τῶν πατέρων, ἀνομώτερον, εἴπερ τῷ ὄντι ὑπὸ σοῦ πλείω ὠφεληθήσονται. Ἱπ. Ἀλλὰ μὴν ὠφεληθήσονται ὦ Σώκρατες. Σω. Παρανομοῦσιν ἄρα Λακεδαιμόνιοι οὐ διδόντες σοι χρυσίον καὶ ἐπιτρέποντες τοὺς αὑτῶν υἱεῖς. Ἱπ. Συγχωρῶ ταῦτα. δοκεῖς γάρ μοι τὸν λόγον πρὸς ἐμοῦ λέγειν, καὶ οὐδέν με δεῖ αὐτῷ ἐναντιοῦσθαι. Σω. Παρανόμους μὲν δὴ ὦ ἑταῖρε τοὺς Λάκωνας εὑρίσκομεν, καὶ ταῦτ' εἰς τὰ μέγιστα τοὺς νομιμωτάτους δοκοῦντας εἶναι. ἐπαινοῦσι δὲ δή σε πρὸς θεῶν ὦ Ἱππία καὶ χαίρουσιν ἀκούοντες ποῖα, ἢ δῆλον δὴ ὅτι ἐκεῖνα ἃ σὺ κάλλιστα ἐπίστασαι τὰ περὶ τὰ ἄστρα τε καὶ τὰ οὐράνια πάθη. Ἱπ. Οὐδ' ὁπωστιοῦν ταῦτά γε οὐδ' ἀνέχονται. Σω. Ἀλλὰ περὶ γεωμετρίας τί χαίρουσιν ἀκούοντες; Ἱπ. Οὐδαμῶς. ἐπεὶ οὐδ' ἀριθμεῖν ἐκείνων γε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πολλοὶ ἐπίστανται. Σω. Πολλοῦ ἄρα δέουσι περί γε λογισμῶν ἀνέχεσθαί σου ἐπιδεικνυμένου. Ἱπ. Πολλοῦ μέντοι νὴ Δία. Σω. Ἀλλὰ δῆτα ἐκεῖνα ἃ σὺ ἀκριβέστατα ἐπίστασαι ἀνθρώπων διαιρεῖν, περί τε γραμμάτων δυνάμεως καὶ συλλαβῶν, καὶ ἁρμονιῶν καὶ ῥυθμῶν; Ἱπ. Περὶ ποίων ὦ 'γαθὲ ἁρμονιῶν καὶ γραμμάτων; Σω. Ἀλλὰ τί μήν ἐστιν ἃ ἡδέως σου ἀκροῶνται καὶ ἐπαινοῦσιν. αὐτός μοι εἰπὲ, ἐπειδὴ ἐγὼ οὐχ εὑρίσκω. Ἱπ. Περὶ τῶν γενῶν ὦ Σώκρατες τῶν τε ἡρώων καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν κατοικήσεων, ὡς τὸ ἀρχαῖον ἐκτίσθησαν αἱ πόλεις, καὶ συλλήβδην πάσης τῆς ἀρχαιολογίας ἥδιστα ἀκροῶνται. ὥστ' ἔγωγε δι' αὐτοὺς ἠνάγκασμαι ἐκμεμαθηκέναι τε καὶ μεμελετηκέναι πάντα τὰ τοιαῦτα. Σω. Ναὶ μὰ Δία ὦ Ἱππία ηὐτύχηκάς γε, ὅτι γε Λακεδαιμόνιοι οὐ χαίρουσιν ἄν τις αὐτοῖς ἀπὸ Σόλωνος τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἡμετέρους καταλέγῃ. εἰ δὲ μὴ, πράγματ' ἂν εἶχες ἐκμανθάνων. Ἱπ. Πόθεν ὦ Σώκρατες ἅπαξ ἀκούσας πεντήκοντα ὀνόματα, ἀπομνημονεύσω. Σω. Ἀληθῆ λέγεις, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐνενόησα, ὅτι τὸ μνημονικὸν ἔχεις. ὥστ' ἐννοῶ, ὅτι εἰκότως σοι χαίρουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἅτε πολλὰ εἰδότι, καὶ χρῶνται ὥσπερ ταῖς πρεσβύτισιν οἱ παῖδες πρὸς τὸ ἡδέως μυθολογῆσαι. Ἱπ. Καὶ ναὶ μὰ Δία ὦ Σώκρατες περί γε ἐπιτηδευμάτων καλῶν καὶ ἔναγχος αὐτόθι ηὐδοκίμησα διεξιὼν, ἃ χρὴ τὸν νέον ἐπιτηδεύειν. ἔστι γάρ μοι περὶ αὐτῶν πάγκαλος λόγος συγκείμενος, καὶ ἄλλως εὖ διακείμενος καὶ τοῖς ὀνόμασι. πρόσχημα δέ μοι ἐστὶ καὶ ἀρχὴ τοιάδε τις τοῦ λόγου. Ἐπειδὴ ἡ Τροία ἥλω, λέγει ὁ λόγος ὅτι Νεοπτόλεμος Νέστορα ἔροιτο, ποῖά ἐστι καλὰ ἐπιτηδεύματα, ἃ ἄν τις ἐπιτηδεύσας νέος ὢν εὐδοκιμώτατος γένοιτο. μετὰ ταῦτα δὴ λέγων ἐστὶν ὁ Νέστωρ καὶ ὑποτιθέμενος αὐτῷ πάμπολλα νόμιμα καὶ πάγκαλα. τοῦτον δὴ καὶ ἐκεῖ ἐπεδειξάμην, καὶ ἐνθάδε μέλλω ἐπιδεικνύναι εἰς τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ Φειδοστράτου διδασκαλείῳ, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ ἄξια ἀκοῆς. ἐδεήθη γάρ μου Εὔδικος ὁ Ἀπημάντου. ἀλλ' ὅπως παρέσῃ καὶ αὐτὸς, καὶ ἄλλους ἄξεις, οἵτινες ἱκανοὶ ἀκούσαντες κρῖναι τὰ λεγόμενα. Σω. Ἀλλὰ ταῦτ' ἔσται ἂν θεὸς ἐθέλῃ ὦ Ἱππία. νυνὶ μέντοι βραχύ τι μοι περὶ αὐτοῦ ἀπόκριναι. καὶ γάρ με εἰς καλὸν ὑπέμνησας. ἔναγχος γάρ τις ὦ ἄριστε εἰς ἀπορίαν με κατέβαλεν ἐν λόγοις τισὶ, τὰ μὲν ψέγοντα ὡς αἰσχρὰ, τὰ δ' ἐπαινοῦντα ὡς καλὰ, οὑτωσί πως ἐρόμενος καὶ μάλα ὑβριστικῶς, πόθεν δέ μοι σὺ ἔφη ὦ Σώκρατες οἶσθα ὁποῖα καλὰ καὶ αἰσχρά, ἐπεὶ φέρε ἔχοις ἂν εἰπεῖν τί ἐστι τὸ καλόν; καὶ ἐγὼ διὰ τὴν ἐμὴν φαυλότητα, ἠπορούμην τε καὶ οὐκ εἶχον αὐτῷ κατὰ τρόπον ἀποκρίνασθαι. ἀπιὼν οὖν ἐκ τῆς συνουσίας, ἐμαυτῷ τε ὠργιζόμην καὶ ὠνείδιζον, καὶ ἠπείλουν, ὁπότε πρῶτον ὑμῶν τῳ τῶν σοφῶν ἐντύχοιμι, ἀκούσας καὶ μαθὼν καὶ ἐκμελετήσας ἰέναι πάλιν ἐπὶ τὸν ἐρωτήσαντα, ἀναμαχούμενος τὸν λόγον. νῦν οὖν ὃ λέγω, εἰς καλὸν ἥκεις. καί με δίδαξον ἱκανῶς αὐτὸ τὸ καλὸν, ὅ, τί ἐστι. καὶ πειρῶ μοι ὅτι μάλιστα ἀκριβῶς εἰπεῖν ἀποκρινόμενος, μὴ ἐξελεγχθεὶς τὸ δεύτερον αὖθις γέλωτα ὄφλω. οἶσθα γὰρ δή που σαφῶς, καὶ σμικρόν πού τοῦτ' ἂν εἴη μάθημα, ὧν σὺ τὰ πολλὰ ἐπίστασαι. Ἱπ. Σμικρὸν μέντοι νὴ Δί' ὦ Σώκρατες, καὶ οὐδενὸς ἄξιον, ὡς ἔπος εἰπεῖν. Σω. Ῥᾳδίως ἄρα μαθήσομαι, καὶ οὐδείς με ἐξελέγξει ἔτι. Ἱπ. Οὐδεὶς μέντοι. φαῦλον γὰρ ἂν εἴη τὸ ἐμὸν πρᾶγμα καὶ ἰδιωτικόν. Σω. Εὖ γε νὴ τὴν Ἥραν λέγεις ὦ Ἱππία, εἰ χειρωσόμεθα τὸν ἄνδρα. ἀτὰρ μή τι κωλύω μιμούμενος ἐγὼ ἐκεῖνον, ἐάν σου ἀποκρινομένου ἀντιλαμβάνωμαι τῶν λόγων, ἵνα ὅτι μάλιστά με ἐκμελετήσῃς. σχεδὸν γάρ τι ἔμπειρός εἰμι τῶν ἀντιλήψεων. εἰ οὖν μή τι σοι διαφέρει, βούλομαι ἀντιλαμβάνεσθαι, ἵνα ἐρρωμενέστερον μάθω. Ἱπ. Ἀλλ' ἀντιλαμβάνου. καὶ γὰρ ὃ νῦν δὴ εἶπον, οὐ μέγα ἐστὶ τὸ ἐρώτημα, ἀλλὰ καὶ πολὺ τούτου χαλεπώτερον ἂν ἀποκρίνασθαι ἐγώ σε διδάξαιμι, ὥστε μηδένα ἀνθρώπων δύνασθαί σε ἐξελέγχειν. Σω. Φεῦ, ὡς εὖ λέγεις. ἀλλ' ἄγ' ἐπειδὴ καὶ σὺ κελεύεις, φέρε ὅτι μάλιστα ἐκεῖνος γενόμενος, πειρῶμαί σε ἐρωτᾶν. εἰ γὰρ δὴ αὐτῷ τὸν λόγον τοῦτον ἐπιδείξαις, ὃν φῂς τὸν περὶ τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων, ἀκούσας ἐπειδὴ παύσαιο λέγων ἔροιτο ἂν οὐ περὶ ἄλλου πρότερον, ἢ περὶ τοῦ καλοῦ. ἔθος γάρ τι τοῦτ' ἔχει. καὶ εἴποι ἂν, ὦ ξένε Ἠλεῖε, ἆρ' οὐ δικαιοσύνῃ δίκαιοί εἰσιν οἱ δίκαιοι; ἀπόκριναι δὴ ὦ Ἱππία, ὡς ἐκείνου ἐρωτῶντος. Ἱπ. Ἀποκρινοῦμαι ὅτι δικαιοσύνῃ.

καιοσύνης; Σω. Οὐκοῦν ἔστι τι τοῦτο ἡ δικαιοσύνη. Ιπ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ σοφίᾳ οἱ σοφοί εἰσι σοφοί, καὶ τῷ ἀγαθῷ πάντα τἀγαθὰ ἀγαθά; Ιπ. Πῶς δ' οὔ; Σω. Οὖσί γέ τισι τούτοις, οὐ γὰρ δήπου μὴ οὖσί γε. Ιπ. Οὖσι μέντοι. Σω. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ τὰ καλὰ πάντα τῷ καλῷ ἐστι καλά;

Ιπ. Ναὶ τῷ καλῷ. Σω. Ὄντι γέ τινι τούτῳ; Ιπ. Ὄντι. ἀλλὰ τί γὰρ μέλλει; Σω. Εἰπὲ δή, ὦ ξένε, φήσει, τί ἐστι τοῦτο τὸ καλόν; Ιπ. Ἄλλο τι οὖν, ὦ Σώκρατες, ὁ τοῦτο ἐρωτῶν δεῖται πυθέσθαι ἢ τί ἐστι καλόν; Σω. Οὔ μοι δοκεῖ, ἀλλ' ὅτι τί ἐστι τὸ καλόν, ὦ Ἱππία. Ιπ. Καὶ τί διαφέρει τοῦτ' ἐκείνου; Σω. Οὐδέν γέ σοι δοκεῖ; Ιπ. Οὐδὲν γὰρ διαφέρει. Σω. Ἀλλὰ μέντοι δῆλον, ὅτι σὺ κάλλιον οἶσθα. ὅμως δ' ὠγαθὲ ἄθρει, ἐρωτᾷ γάρ σε οὐ τί ἐστι καλόν, ἀλλ' ὅ, τι ἐστὶ τὸ καλόν. Ιπ. Μανθάνω ὠγαθέ, καὶ ἀποκρινοῦμαί γε αὐτῷ, ὅτι ἐστὶ τὸ καλόν, καὶ οὐ μή ποτε ἐλεγχθῶ. ἔστι γάρ, ὦ Σώκρατες, εὖ ἴσθι, εἰ δεῖ τὸ ἀληθὲς λέγειν, παρθένος καλὴ καλόν. Σω. Καλῶς γε, ὦ Ἱππία, νὴ τὸν κύνα καὶ εὐδόξως ἀπεκρίνω. ἄλλο τι οὖν, ἂν ἐγὼ τοῦτο ἀποκρίνωμαι, τὸ ἐρωτώμενόν τε ἀποκεκριμένος ἔσομαι καὶ ὀρθῶς, καὶ οὐ μὴ ἐλεγχθῶ; Ιπ. Πῶς γὰρ ἄν, ὦ Σώκρατες, ἐλεγχθείης, ὅ γε πᾶσι δοκεῖ, καὶ πάντες σοι μαρτυρήσουσιν οἱ ἀκούοντες, ὅτι ὀρθῶς λέγεις. Σω. Εἶεν πάνυ μὲν οὖν. φέρε δή, ὦ Ἱππία, πρὸς ἐμαυτὸν ἀναλάβω ὃ λέγεις. ὁ μὲν ἐρήσεταί με οὑτωσί πως. ἴθι μοι, ὦ Σώκρατες, ἀπόκριναι, ταῦτα πάντα ἃ φῂς καλὰ εἶναι, εἰ τί ἐστιν αὐτὸ τὸ καλόν, ταῦτ' ἂν εἴη καλά; ἐγὼ δὲ δὴ ἐρῶ, ὅτι εἰ παρθένος καλὴ καλόν ἐστι, δι' ὃ ταῦτ' ἂν εἴη καλά. Ιπ. Οἴει οὖν ἔτι αὐτὸν ἐπιχειρήσειν σε ἐλέγχειν, ὡς οὐ καλόν ἐστιν ὃ λέγεις, ἢ ἐὰν ἐπιχειρήσῃ, οὐ καταγέλαστον ἔσεσθαι; Σω. Ὅτι μὲν ἐπιχειρήσει, ὦ θαυμάσιε, εὖ οἶδα, εἰ δ' ἐπιχειρήσας ἔσται καταγέλαστος, αὐτὸ δείξει. ἃ μέντοι ἐρεῖ, ἐθέλω σοι λέγειν. Ιπ. Λέγε δή. Σω. Ὡς γλυκὺς εἶ, φήσει, ὦ Σώκρατες. θήλεια δ' ἵππος καλὴ οὐ καλόν, ἣν καὶ ὁ θεὸς ἐν τῷ χρησμῷ ἐπῄνεσε; τί φήσομεν, ὦ Ἱππία, ἄλλο τι ἢ φῶμεν καὶ τὴν ἵππον καλὴν εἶναι τήν γε καλήν. πῶς γὰρ ἂν τολμῷμεν ἔξαρνοι εἶναι, τὸ καλὸν μὴ καλὸν εἶναι. Ιπ. Ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες, ἐπεί τοι γε καὶ ὀρθῶς αὐτὸ ὁ θεὸς εἶπε. πάγκαλαι γὰρ παρ' ἡμῖν ἵπποι γίγνονται. Σω. Εἶεν φήσει δή. τί δὲ λύρα καλή, οὐ καλόν φῶμεν, ὦ Ἱππία; Ιπ. Ναί. Σω. Ἐρεῖ τοίνυν μετὰ τοῦτ' ἐκεῖνος, σχεδόν τι εὖ οἶδα ἐκ τοῦ τρόπου τεκμαιρόμενος, ὦ βέλτιστε σύ, τί δὲ χύτρα καλή, οὐ καλὸν ἄρα; Ιπ. Ὦ Σώκρατες, τίς δ' ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος; ὡς ἀπαίδευτός τις, ὃς οὕτω φαῦλα ὀνόματα ὀνομάζειν τολμᾷ ἐν σεμνῷ πράγματι. Σω. Τοιοῦτός τις, ὦ Ἱππία, οὐ κομψὸς ἀλλὰ συρφετός, οὐδὲν ἄλλο φροντίζων ἢ τὸ ἀληθές. ἀλλ' ὅμως ἀποκριτέον τῷ ἀνδρί, καὶ ἔγωγε προαποφαίνομαι. εἴπερ ἡ χύτρα κεκεραμευμένη εἴη ὑπὸ ἀγαθοῦ κεραμέως, λεία καὶ στρογγύλη, καὶ καλῶς ὠπτημένη, οἷαι τῶν καλῶν χυτρῶν εἰσί τινες δίωτοι, τῶν ἓξ χόας χωρουσῶν, πάγκαλαι, εἰ τοιαύτην ἐρωτῴη χύτραν, καλὴν ὁμολογητέον εἶναι. πῶς γὰρ ἂν φαῖμεν καλὸν ὂν, μὴ καλὸν εἶναι; Ιπ. Οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν καὶ χύτρα φήσει καλὴ καλόν; ἀποκρίνου. Ιπ. Ἀλλ' οὕτως, ὦ Σώκρατες, ἔχει οἶμαι. καλὸν μὲν καὶ τοῦτο σκεῦός ἐστι καλῶς εἰργασμένον, ἀλλὰ τὸ ὅλον τοῦτο οὐκ ἔστιν ἄξιον κρίνειν ὡς ὂν καλόν, πρὸς ἵππον τε καὶ παρθένον, καὶ τἆλλα πάντα τὰ καλά. Σω. Εἶεν, μανθάνω, ὦ Ἱππία, ὡς ἄρα χρὴ ἡμᾶς ἀντιλέγειν πρὸς τὸν ταῦτα ἐρωτῶντα. τάδε, ὦ ἄνθρωπε, ἀγνοεῖς, ὅτι τὸ τοῦ Ἡρακλείτου εὖ ἔχει, ὡς ἄρα πιθήκων ὁ κάλλιστος, αἰσχρὸς ἄλλῳ γένει συμβάλλειν, καὶ χυτρῶν ἡ καλλίστη, αἰσχρὰ παρθένων γένει συμβάλλειν, ὥς φησιν Ἱππίας ὁ σοφός. οὐχ οὕτως, ὦ Ἱππία; Ιπ. Πάνυ μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες, ὀρθῶς ἀπεκρίνω.

Σω. Ἄκουε δή. μετὰ τοῦτο γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι φήσει. τί δέ, ὦ Σώκρατες, τὸ τῶν παρθένων γένος, θεῶν γένει ἄν τις συμβάλλῃ, οὐ ταὐτὸν πείσεται ὅπερ τὸ τῶν χυτρῶν, τῷ τῶν παρθένων συμβαλλόμενον; οὐχ ἡ καλλίστη παρθένος αἰσχρὰ φανεῖται; ἢ οὐ καὶ Ἡράκλειτος ταὐτὸν τοῦτο λέγει, ὃν σὺ ἐπάγῃ, ὅτι ἀνθρώπων ὁ σοφώτατος πρὸς θεὸν πίθηκος φανεῖται, καὶ σοφίᾳ καὶ κάλλει καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ὁμολογήσωμεν, Ἱππία, τὴν καλλίστην παρθένον πρὸς θεῶν γένος αἰσχρὰν εἶναι; Ιπ. Τίς γὰρ ἂν ἀντείποι γε τούτῳ, ὦ Σώκρατες; Σω. Ἂν τοίνυν ταῦτα ὁμολογήσωμεν, γελάσεταί τε καὶ ἐρεῖ, ὦ Σώκρατες. μέμνησαι οὖν ὅτι ἠρωτήθης; ἔγωγε φήσω ὅτι αὐτὸ τὸ καλὸν ὅ, τί ποτέ ἐστιν, ἔπειτα φήσει, ἐρωτηθεὶς τὸ καλὸν ἀποκρίνῃ ὃ τυγχάνει ὄν, ὡς αὐτὸς φῄς, οὐδὲν μᾶλλον καλὸν ἢ αἰσχρόν; ἔοικε φήσω, ἢ τί μοι συμβουλεύεις, ὦ φίλε, φάναι; Ιπ. Τοῦτο ἔγωγε. Σω. Καὶ δὴ πρός γε θεοὺς ὅτι οὐ καλὸν τὸ ἀνθρώπειον γένος, ἀληθῆ ἐρεῖ. εἰ δέ σε ἠρόμην φήσει ἐξ ἀρχῆς, τί ἐστι καλόν τε καὶ αἰσχρόν, εἴ μοι ἅπερ νῦν ἀπεκρίνω, ἆρα οὐκ ἂν ὀρθῶς ἀπεκέκρισο; ἔτι δὲ καὶ δοκεῖ σοι αὐτὸ τὸ καλόν, ᾧ καὶ τἆλλα πάντα κοσμεῖται, καὶ καλὰ φαίνεται, ἐπειδὰν προσγένηται ἐκεῖνο τὸ εἶδος, τοῦτ' εἶναι παρθένος, ἢ ἵππος, ἢ λύρα; Ιπ. Ἀλλὰ μέντοι, ὦ Σώκρατες, εἰ τοῦτό γε ζητεῖ, πάντων ῥᾷστον ἀποκρίνασθαι αὐτῷ τί ἐστι τὸ καλόν, ᾧ καὶ τἆλλα πάντα κοσμεῖται, καὶ προσγενομένου αὐτοῦ καλὰ φαίνεται. εὐηθέστατος οὖν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, καὶ οὐδὲν ἐπαΐει περὶ καλῶν κτημάτων. ἐὰν γὰρ αὐτῷ ἀποκρίνῃ, ὅτι τοῦτ' ἔστιν ὃ ἐρωτᾷς, τὸ καλόν, οὐδὲν ἄλλο ἢ χρυσός, ἀπορήσει, καὶ οὐκ ἐπιχειρήσει σε ἐλέγχειν. ἴσμεν γάρ που πάντες, ὅτι ὅπου ἂν τοῦτο προσγένηται, κἂν πρότερον αἰσχρὸν φαίνηται, καλὸν φανεῖται χρυσῷ γε κοσμηθέν.

Σω. Ἄπειρος εἶ τοῦ ἀνδρός, ὦ Ἱππία, ὡς σχέτλιός ἐστι, καὶ οὐδὲν ῥᾳδίως ἀποδεχόμενος. Ιπ. Τί οὖν τοῦτο, ὦ Σώκρατες; τὸ γὰρ ὀρθῶς λεγόμενον, ἀνάγκη αὐτῷ ἀποδέχεσθαι, ἢ μὴ ἀποδεχομένῳ καταγελάστῳ εἶναι.

Σω. Καὶ μὲν δὴ ταύτην γε τὴν ἀπόκρισιν, ὦ ἄριστε, οὐ μόνον οὐκ ἀποδέξεται, ἀλλὰ πάνυ με καὶ τωθάσεται, καὶ ἐρεῖ. ὦ τετυφωμένε σύ, Φειδίαν οἴει κακὸν εἶναι δημιουργόν; καὶ ἐγώ, οἶμαι, ἐρῶ ὅτι οὐδ' ὁπωστιοῦν.

τινα. Ἱπ. Καὶ ὀρθῶς γ' ἐρεῖς ὦ Σώκρατες. Σω. Ὀρθῶς μέν τοι. τοιγάρτοι ἐκεῖνος ἐπειδὰν ἐγὼ ὁμολογῶ ἀγαθὸν εἶναι δημιουργὸν τὸν Φειδίαν, εἶτα φήσει, οἴει οὖν τὸ καλὸν ὃ σὺ λέγεις ἠγνόει Φειδίας; καὶ ἐγὼ τί μάλιστα φήσω. ὅτι ἐρεῖ τῆς Ἀθηνᾶς τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐ χρυσοῦς ἐποίησεν, οὐδὲ τὸ ἄλλο πρόσωπον, οὐδὲ τοὺς πόδας, οὐδὲ τὰς χεῖρας, εἴπερ χρυσοῦν γε δὴ ὂν, κάλλιστον ἔμελλε φαίνεσθαι, ἀλλ' ἐλεφάντινον. δῆλον ὅτι τοῦτο ὑπὸ ἀμαθίας ἐξήμαρτεν, ἀγνοῶν ὅτι χρυσὸς ἄρ' ἐστὶν ὁ πάντα καλὰ ποιῶν, ὅπου ἂν προσγένηται. ταῦτα οὖν λέγοντα τί ἀποκρινώμεθα ὦ Ἱππία; Ἱπ. Οὐδὲν χαλεπόν. ἐροῦμεν γὰρ ὅτι ὀρθῶς ἐποίησε. καὶ γὰρ τὸ ἐλεφάντινον οἶμαι καλόν ἐστι. Σω. Τοῦ οὖν ἕνεκα φήσει. οὐ καὶ τὰ μέσα τῶν ὀφθαλμῶν ἐλεφάντινα εἰργάσατο, ἀλλὰ λίθινα, ὡς οἷόν τ' ἦν ὁμοιότητα τοῦ λίθου τῷ ἐλεφαντίνῳ ἐξευρών; ἢ καὶ ὁ λίθος ὁ καλὸς καλόν ἐστι φήσομεν ὦ Ἱππία; Ἱπ. Φήσομέν τοι ὅταν γε πρέπων ᾖ. Σω.

Ὅταν δὲ μὴ πρέπων, αἰσχρὸν ὁμολογῶ, ἢ μή. Ἱπ. Ὁμολόγει ὅταν γε μὴ πρέπῃ. Σω. Τί δὲ δὴ ὁ ἐλέφας καὶ ὁ χρυσὸς φήσει ὦ σοφὲ σύ, οὐχ ὅταν μὲν πρέπῃ καλὰ ποιεῖ φαίνεσθαι, ὅταν δὲ μή, αἰσχρά; ἐξαρνοισόμεθα, ἢ ὁμολογήσομεν αὐτὸ ὀρθῶς λέγειν αὐτόν. Ἱπ. Ὁμολογήσομεν τοῦτό γε, ὅτι ὃ ἂν πρέπῃ ἑκάστῳ, τοῦτο καλὸν ποιεῖ ἕκαστον. Σω. Πότερον πρέπει φήσει, ὅταν τις τὴν χύτραν ἣν ἄρτι ἐλέγομεν, τὴν καλὴν ἕψῃ ἔτνους καλοῦ μεστὴν χρυσῆ τορύνη αὐτῇ, ἢ συκίνη; Ἱπ. Ἡράκλεις οἷον λέγεις ἄνθρωπον ὦ Σώκρατες. οὐ βούλει μοι εἰπεῖν τίς ἐστιν; Σω. Οὐ γὰρ ἂν γνοίης, εἴ σοι εἴποιμι τοὔνομα. Ἱπ. Ἀλλὰ καὶ νῦν ἔγωγε γιγνώσκω, ὅτι ἀμαθής τίς ἐστι. Σω. Μέρμερος πάνυ ἐστὶν ὦ Ἱππία. ἀλλ' ὅμως τί φήσομεν, ποτέραν πρέπειν τοῖν τορύναιν τῷ ἔτνει καὶ τῇ χύτρᾳ, ἢ δηλονότι τὴν συκίνην; εὐωδέστερον γάρ που τὸ ἔτνος ποιεῖ, καὶ ἅμα ὦ ἑταῖρε οὐκ ἂν συντρίψασα ἡμῖν τὴν χύτραν, ἐκχέαι τὸ ἔτνος, καὶ τὸ πῦρ ἀποσβέσειε, καὶ τοὺς μέλλοντας ἑστιᾶσθαι, ἄνευ ὄψου πάνυ γενναίου ποιήσειεν. ἡ δὲ χρυσῆ ἐκείνη πάντ' ἂν ταῦτα ποιήσειεν. ὥστε μοι δοκεῖ τὴν συκίνην ἡμᾶς μᾶλλον φάναι πρέπειν, ἢ τὴν χρυσῆν, εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις. Ἱπ. Πρέπει μὲν γὰρ ὦ Σώκρατες μᾶλλον. οὐ μέντ' ἂν ἔγωγε τῷ ἀνθρώπῳ τοιαῦτα ἐρωτῶντι διαλεγοίμην. Σω. Ὀρθῶς γε ὦ φίλε. σοὶ μὲν γὰρ οὐκ ἂν πρέποι τοιούτων ὀνομάτων ἀναπίμπλασθαι, καλῶς μὲν οὑτωσὶ ἀμπεχομένῳ, καλῶς δὲ ὑποδεδεμένῳ, εὐδοκιμοῦντι δὲ ἐπὶ σοφίᾳ ἐν πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν. ἀλλ' ἐμοὶ οὐδὲν πρᾶγμα φύρεσθαι πρὸς τὸν ἄνθρωπον. ἐμὲ οὖν προδίδασκε, καὶ ἐμὴν χάριν ἀποκρίνου. εἰ γὰρ δὴ πρέπει γε μᾶλλον ἡ συκίνη τῆς χρυσῆς φήσει ὁ ἄνθρωπος, ἄλλο τι καὶ καλλίων ἂν εἴη. Ἱπ. Ἐπειδήπερ τὸ πρέπον ὦ Σώκρατες κάλλιον ὡμολόγησας εἶναι τοῦ μὴ πρέποντος.

Σω. Ἄλλο τι ὁμολογῶμεν ὦ Ἱππία τὴν συκίνην καλλίω τῆς χρυσῆς εἶναι; Ἱπ. Βούλει σοι εἴπω ὦ Σώκρατες, ὃ εἰπὼν εἶναι τὸ καλόν, ἀπαλλάξεις αὐτὸν τῶν πολλῶν λόγων; Σω. Πάνυ μὲν οὖν. μὴ μέν τοι πρότερόν γε πρὶν ἄν μοι εἴπῃς ποτέραν ἀποκρίνωμαι, οἷον ἄρτι ἔλεγον τοῖν τορύναιν, πρέπουσάν τε καὶ καλλίω εἶναι. Ἱπ. Ἀλλ' εἰ βούλει αὐτῷ ἀπόκριναι, ὅτι ἡ ἐκ τῆς συκῆς εἰργασμένη. Σω. Λέγε δὴ νυνὶ ὃ ἄρτι ἔμελλες λέγειν. ταύτῃ μὲν γὰρ τῇ ἀποκρίσει ᾗ ἂν φῶ τὸ καλὸν χρυσὸν εἶναι, οὐδὲν ὡς ἔοικεν μοι ἀναφανήσεται κάλλιον ὂν χρυσός, ἢ ξύλον σύκινον. τὸ δὲ νῦν τί αὖ λέγοις τὸ καλὸν εἶναι. Ἱπ. Ἐγώ σοι ἐρῶ. ζητεῖν γάρ μοι δοκεῖς τοιοῦτόν τι τὸ καλὸν ἀποκρίνασθαι, ὃ μηδέποτε αἰσχρὸν μηδαμοῦ μηδενὶ φανεῖται.

Σω. Πάνυ μὲν οὖν ὦ Ἱππία, καὶ καλῶς γε νῦν ὑπολαμβάνεις. ἄκουε δή, πρὸς γὰρ τοῦτο ἴσθι ἐάν τις ἔχῃ ὅτι ἀντείπῃ, φάναι ἐμὲ μηδ' ὁτιοῦν ἐπαινεῖν. λέγε δὴ ὡς τάχιστα πρὸς θεῶν. Ἱπ. Λέγω τοίνυν ἀεὶ καὶ παντὶ καὶ πανταχοῦ κάλλιστον εἶναι ἀνδρὶ πλουτοῦντι, ὑγιαίνοντι, τιμωμένῳ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀφικομένῳ εἰς γῆρας, τοὺς αὐτοῦ γονέας τελευτήσαντας καλῶς περιστείλαντι, ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ἐκγόνων καλῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ταφῆναι. Σω. Ἰοὺ ἰοὺ ὦ Ἱππία ὡς θαυμασίως τε καὶ μεγάλως καὶ ἀξίως σαυτοῦ εἴρηκας. καὶ νὴ τὴν Ἥραν ἄγαμαί σου, ὅτι μοι δοκεῖς εὐνοικῶς καθόσον οἷός τ' εἶ βοηθεῖν. ἀλλὰ γὰρ τοῦ ἀνδρὸς οὐ τυγχάνομεν, ἀλλ' ἡμῶν δὴ νῦν καὶ πλεῖστον καταγελάσεται εὖ ἴσθι. Ἱπ. Πονηρόν γ' ὦ Σώκρατες γέλωτα. ὅταν γὰρ πρὸς ταῦτα ἔχῃ μὲν μηδὲν ὅ, τι λέγῃ, γελᾷ δέ, αὑτοῦ καταγελάσεται, καὶ ὑπὸ τῶν παρόντων αὐτὸς ἔσται καταγέλαστος. Σω. Ἴσως οὕτως ἔχει. ἴσως μέν τοι ἐπί γε ταύτῃ τῇ ἀποκρίσει, ὡς ἐγὼ μαντεύομαι, κινδυνεύσει οὐ μόνον μου καταγελᾶν. Ἱπ. Ἀλλὰ τί μήν; Σω. Ὅτι ἂν τύχῃ βακτηρίαν ἔχων, ἂν μὴ ἐκφύγω φεύγων αὐτόν, εὖ μάλα μου ἐφικέσθαι πειράσεται. Ἱπ.

Πῶς λέγεις; δεσπότης τίς σου ὁ ἄνθρωπός ἐστι, καὶ τοῦτο ποιήσας οὐκ ἀχθήσεται, καὶ δίκας ὀφλήσει; ἢ οὐκ ἔνδικος ὑμῖν ἡ πόλις ἐστίν, ἀλλ' ἐᾷ ἀδίκως τύπτειν ἀλλήλους τοὺς πολίτας; Σω. Οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐᾷ. Ἱπ. Οὐκοῦν δώσει δίκην ἀδίκως γέ σε τύπτων. Σω. Οὔ μοι δοκεῖ ὦ Ἱππία, οὐκ εἰ ταῦτά γε ἀποκριναίμην, ἀλλὰ δικαίως ἔμοιγε δοκεῖ. Ἱπ. Καὶ ἐμοὶ τοίνυν δοκεῖ ὦ Σώκρατες, ἐπειδήπερ αὐτὸς ταῦτα οἴει. Σω. Οὐκοῦν εἴπω σοι, καὶ ᾗ αὐτὸς οἴομαι δικαίως ἂν τύπτεσθαι, ταῦτα ἀποκρινόμενος; ἢ καὶ σύ με ἄκριτον τυπτήσεις, ἢ δέξῃ λόγον; Ἱπ. Δεινὸν γὰρ ἂν εἴη ὦ Σώκρατες εἰ μὴ δεχοίμην. ἀλλὰ πῶς λέγεις; Σω. Ἐγώ σοι ἐρῶ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ νῦν δή, μιμούμενος ἐκεῖνον, ἵνα μὴ πρὸς σὲ λέγω ῥήματα οἷα ἐκεῖνος εἰς ἐμὲ ἐρεῖ, χαλεπά τε καὶ ἀλλόκοτα. εὖ γὰρ ἴσθι εἰπέ μοι, φήσει, ὦ Σώκρατες οἴει ἂν ἀδίκως πληγὰς λαβεῖν, ὅστις διθύραμβον τοσουτονὶ ᾄσας, οὕτως ἀμούσως, πολὺ ἀπῇσας ἀπὸ τοῦ ἐρωτήματος; πῶς δὴ φράσω ἐγώ; ὅπως φήσει οὐχ οἷός τ' εἶ μεμνῆσθαι, ὅτι τὸ καλὸν αὐ-

τὸ ἠρώτων, ὃ παντὶ ᾧ ἂν προσγένηται, ὑπάρχει ἐκείνῳ καλῷ εἶναι, καὶ λίθῳ, καὶ ξύλῳ, καὶ ἀνθρώπῳ, καὶ θεῷ, καὶ ἁπάσῃ πράξει καὶ παντὶ μαθήματι; αὐτὸ γὰρ ἔγωγε ὦ ἄνθρωπε κάλλος ἐρωτῶ ὅτι ἐστί. καὶ οὐδέν σοι μᾶλλον γεγωνεῖν δύναμαι, ἢ εἴ μοι παρεκάθησο λίθος, καὶ οὗτος μυλίας, μήτε ὦτα μήτ᾽ ἐγκέφαλον ἔχων. εἰ οὖν φοβηθεὶς εἴποιμι ἐγὼ ἐπὶ τούτους τάδε, ἆρα οὐκ ἂν ἄχθοιο ὦ Ἱππία; ἀλλὰ μήν τοι τόδε τὸ καλὸν εἶναι Ἱππίας ἔφη. καί τοι ἐγὼ αὐτὸν ἠρώτων οὕτως, ὥσπερ σὺ ἐμὲ, ὃ πᾶσι καλὸν καὶ ἀεὶ ἐστί. πῶς οὖν φής, οὐκ ἀχθέσῃ ἂν εἴπω ταῦτα; Ἱπ. Εὖ γ᾽ οὖν οἶδα ὦ Σώκρατες, ὅτι πᾶσι καλὸν τοῦτ᾽ ἐστίν, ὃ ἐγὼ εἶπον, καὶ δόξει. Σω. Ἦ καὶ ἔσται φήσει. ἀεὶ γάρ που καλὸν τό γε καλόν. Ἱπ. Πάνυ γε.

Σω. Οὐκοῦν καὶ ἦν φήσει; Ἱπ. Καὶ ἦν. Σω. Ἦ καὶ τῷ Ἀχιλλεῖ φήσει, ὁ ξένος ὁ Ἠλεῖος ἔφη καλὸν εἶναι ὑστέρῳ τῶν προγόνων ταφῆναι, καὶ τῷ πάππῳ αὐτοῦ Αἰακῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι ἐκ θεῶν γεγόνασι, καὶ αὐτοῖς τοῖς θεοῖς; Ἱπ. Τί τοῦτο; βάλλ᾽ ἐς μακαρίαν, τοῦ ἀνθρώπου. οὐδ᾽ εὔφημα ὦ Σώκρατες ταῦτά γε τὰ ἐρωτήματα. Σω. Τί δὲ τὸ, ἐρωτωμένου ἑτέρου φάναι ταῦτα οὕτως ἔχειν, οὐ πάνυ δύσφημον; Ἱπ. Ἴσως. Σω. Ἴσως τοίνυν σὺ εἶ οὗτος φήσει, ὃς παντὶ φὴς καὶ ἀεὶ καλὸν εἶναι ὑπὸ μὲν τῶν ἐκγόνων ταφῆναι, τοὺς δὲ γονέας θάψαι. ἢ οὐχ εἷς τῶν ἁπάντων καὶ Ἡρακλῆς ἦν, καὶ οὓς νῦν δὴ ἐλέγομεν πάντες. Ἱπ. Ἀλλ᾽ οὐ τοῖς θεοῖς ἔγωγε ἔλεγον. Σω. Οὐδὲ τοῖς ἥρωσιν, ὡς ἔοικας.

Ἱπ. Οὐχ ὅσοι γε θεῶν παῖδες ἦσαν. Σω. Ἀλλ᾽ ὅσοι μή; Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν κατὰ τὸν σὸν αὖ λόγον, ὡς φαίνεται, τῶν ἡρώων τῷ μὲν Ταντάλῳ καὶ τῷ Δαρδάνῳ καὶ τῷ Ζήθῳ, δεινόν τε καὶ ἀνόσιον καὶ αἰσχρόν ἐστι, Πέλοπι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς οὕτω γεγονόσι καλόν. Ἱπ. Ἔμοι γε δοκεῖ. Σω. Σοὶ τοίνυν δοκεῖ φήσει, ὃ ἄρτι οὐκ ἔφησθα, τὸ θάψαντι τοὺς προγόνους ταφῆναι ὑπὸ τῶν ἐκγόνων, ἐνίοτε καὶ ἐνίοις αἰσχρὸν εἶναι· ἔτι δὲ μᾶλλον ὡς ἔοικεν, ἀδύνατον πᾶσι τοῦτο γενέσθαι καὶ εἶναι καλόν. ὥστε τοῦτό γε, ὥσπερ καὶ τὰ ἔμπροσθεν ἐκεῖνα, ἥτε παρθένος, ἥ τε χύτρα, ταυτὸν πέπονθε. καί τοι γελοιοτέρως τοῖς μὲν ἐστι καλόν, τοῖς δ᾽ οὐ καλόν. καὶ οὐδέπω καὶ τήμερον φήσει οἷός τ᾽ εἶ ὦ Σώκρατες περὶ τοῦ καλοῦ ὅ, τί ἐστι τὸ ἐρωτώμενον, ἀποκρίνασθαι; ταῦτά μοι καὶ τὰ τοιαῦτα ὀνειδιεῖ δικαίως, ἐὰν αὐτῷ οὕτως ἀποκρίνωμαι. τὰ μὲν οὖν πολλὰ ὦ Ἱππία σχεδόν τί μοι οὕτω διαλέγεται. ἐνίοτε δ᾽ ὥσπερ ἐλεήσας μου τὴν ἀπειρίαν καὶ ἀπαιδευσίαν, αὐτός μοι προβάλλει ἐρωτῶν, εἰ τοιόνδε μοι δοκεῖ εἶναι τὸ καλὸν, ἢ καὶ περὶ ἄλλου ὅτου ἂν τύχοι πυνθανόμενος, καὶ περὶ οὗ ἂν λόγος ᾖ. Ἱπ. Πῶς τοῦτο λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ἐγώ σοι φράσω. ὦ δαιμόνιε φησὶ Σώκρατες τὰ μὲν τοιαῦτα ἀποκρινόμενος καὶ οὕτω παῦσαι. λίαν γὰρ εὐήθη τε καὶ εὐεξέλεγκτά ἐστιν. ἀλλὰ τὸ τοιόνδε σκόπει, εἴ σοι δοκεῖ καλὸν εἶναι, οὗ καὶ νῦν δὴ ἐπελαβόμεθα ἐν τῇ ἀποκρίσει, ἡνίκ᾽ ἔφαμεν τὸν χρυσὸν οἷς μὲν πρέπει καλὸν εἶναι, οἷς δὲ μή, οὔ. καὶ τἄλλα δὴ πάντα οἷς ἂν τοῦτο προσῇ. αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ πρέπον, καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ τοῦ πρέποντος σκόπει εἰ τοῦτο τυγχάνει ὂν τὸ καλόν. ἐγὼ μὲν οὖν εἴωθα συμφάναι τὰ τοιαῦτα ἑκάστοτε· οὐ γὰρ ἔχω ὅ, τι λέγω. σοὶ δ᾽ οὖν δοκεῖ τὸ πρέπον καλὸν εἶναι; Ἱπ. Πάντως δήπου ὦ Σώκρατες. Σω. Σκοπώμεθα μή πη ἄρα ἐξαπατώμεθα. Ἱπ. Ἀλλὰ χρὴ σκοπεῖν.

Σω. Ὅρα τοίνυν, τὸ πρέπον ἆρα τοῦτο λέγομεν, ὃ παραγενόμενον ποιεῖ ἕκαστα φαίνεσθαι καλὰ τούτων οἷς ἂν παρῇ, ἢ ὃ εἶναι ποιεῖ, ἢ οὐδέτερα τούτων. Ἱπ. Ἔμοι γε δοκεῖ. Σω. Πότερα ὃ ποιεῖ φαίνεσθαι καλά, ὥσπέρ γε ἐπειδὰν ἱμάτιά τις λάβῃ ἢ ὑποδήματα ἁρμόττοντα, κἂν ᾖ γελοῖος, καλλίων φαίνεται; οὐκοῦν εἴπερ καλλίω ποιεῖ φαίνεσθαι ἢ ἔστι τὸ πρέπον, ἀπάτη τις ἂν εἴη περὶ τὸ καλὸν τὸ πρέπον· καὶ οὐκ ἂν εἴη τοῦτο ὃ ἡμεῖς ζητοῦμεν ὦ Ἱππία; ἡμεῖς γάρ που ἐκεῖνο ἐζητοῦμεν, ᾧ πάντα τὰ καλὰ πράγματα καλά ἐστιν· ὥσπερ ᾧ πάντα τὰ μεγάλα, ἐστὶ μεγάλα τῷ ὑπερέχοντι. τούτῳ γὰρ πάντα μεγάλα ἐστί, καὶ ἂν μὴ φαίνηται, ὑπερέχῃ δὲ, ἀνάγκη αὐτοῖς μεγάλοις εἶναι. οὕτω δή φαμεν καὶ τὸ καλόν, ᾧ καλὰ πάντα ἐστιν, ἄντ᾽ οὖν φαίνηται, ἄν τε μή. τί ἂν εἴη; τὸ μὲν γὰρ πρέπον οὐκ ἂν εἴη. καλλίω γὰρ ποιεῖ φαίνεσθαι ἢ ἔστιν, ὡς ὁ σὸς λόγος. οἷα δ᾽ ἔστιν, οὐκ ἐᾷ φαίνεσθαι. τὸ δὲ ποιοῦν εἶναι καλά, ὅπερ νῦν δὴ εἶπον, ἐάν τε φαίνηται ἐάν τε μή, πειρατέον λέγειν τί ἐστι. τοῦτο γὰρ ζητοῦμεν, εἴπερ τὸ καλὸν ζητοῦμεν. Ἱπ. Ἀλλὰ τὸ πρέπον ὦ Σώκρατες, καὶ εἶναι καὶ φαίνεσθαι ποιεῖ καλὰ παρόν. Σω. Ἀδύνατον ἄρα τῷ ὄντι καλὰ ὄντα μὴ φαίνεσθαι καλὰ εἶναι, παρόντος γε τοῦ ποιοῦντος φαίνεσθαι. Ἱπ. Ἀδύνατον. Σω. Ὁμολογήσομεν οὖν τοῦτο ὦ Ἱππία πάντα τὰ τῷ ὄντι καλά, καὶ νόμιμα, καὶ ἐπιτηδεύματα, καὶ δοξάζεσθαι καλὰ εἶναι καὶ φαίνεσθαι ἀεὶ πᾶσιν. ἢ πᾶν τοὐναντίον ἀγνοεῖσθαι, καὶ πάντων μάλιστα ἔριν καὶ μάχην περὶ αὐτῶν εἶναι. καὶ ἰδίᾳ ἑκάστοις, καὶ δημοσίᾳ ταῖς πόλεσιν. Ἱπ. Οὕτω μᾶλλον ὦ Σώκρατες ἀγνοεῖσθαι. Σω. Οὐκ ἂν εἴ γέ που τὸ φαίνεσθαι αὐτοῖς προσῆν. προσῆν δ᾽ ἄν, εἴπερ τὸ πρέπον καλὸν ἦν, καὶ μὴ μόνον καλὰ ἐποίει εἶναι, ἀλλὰ καὶ φαίνεσθαι. ὥστε τὸ πρέπον εἰ μὲν τὸ καλὰ ποιοῦν ἐστιν εἶναι, τὸ μὲν καλὸν ἂν εἴη ὃ ἡμεῖς ζητοῦμεν, οὐ μέντοι τό γε ποιοῦν φαίνεσθαι. εἰ δ᾽ αὖ τὸ φαίνεσθαι ποιοῦν ἐστὶ τὸ πρέπον, οὐκ ἂν εἴη τὸ καλὸν ὃ ἡμεῖς ζητοῦμεν. εἶναι γὰρ ἐκεῖνό γε ποιεῖ. φαίνεσθαι δὲ καὶ ποιεῖν εἶναι, οὐ μόνον καλὰ οὐκ ἄν ποτε δύναιτο τὸ αὐτό, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἄλλο ὁτιοῦν. ἑλώμεθα δή, πότερα δοκεῖ τὸ πρέπον εἶναι, τὸ φαίνεσθαι καλὰ ποιοῦν, ἢ τὸ εἶναι. Ἱπ. Τὸ φαίνεσθαι ἔμοι γε δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Βαβαί, οἴχεται ἄρα ἡμᾶς διαπεφευγὸς ὦ Ἱππία, τὸ καλὸν γνῶναι ὅ, τί ποτ᾽ ἐστίν. ἐπειδή γε τὸ πρέπον ἄλλο τι ἐφάνη ὂν, ἢ καλόν. Ἱπ. Ναὶ μὰ Δία ὦ Σώκρατες, καὶ μάλα ἔμοι γε ἀτόπως. Σω. Ἀλλὰ μέν τοι ὦ ἑταῖρε, μήπω γε ἀνῶμεν αὐτό. ἔτι γάρ τινα ἐλπίδα ἔχω

δια ἐγὼ ἐκφανήσεσθαί τι ποτ' ἐστὶ τὸ καλόν. Ἱπ. Πάντως γε δή που ὦ Σώκρατες. οὐδὲ γὰρ χαλεπὸν ἐστιν εὑρεῖν. ἐγὼ μὲν οὖν εὖ οἶδ' ὅτι εἰ ὀλίγον χρόνον εἰς ἐρημίαν ἐλθὼν σκεψαίμην πρὸς ἐμαυτόν, ἀκριβέστερον αὐτό σοι εἴποιμι τῆς ἁπάσης ἀκριβείας. Σω. Ἆ μὴ μέγα ὦ Ἱππία λέγε. ὁρᾷς ὅσα πράγματα ἡμῖν ἤδη παρέσχηκε, καὶ μὴ ὀργισθὲν ἡμῖν ἔτι μᾶλλον ἀποδρᾷ; καίτοι οὐδὲν λέγω. σὺ μὲν γὰρ οἶμαι ῥᾳδίως αὐτὸ εὑρήσεις, ἐπειδὰν μόνος γένῃ. ἀλλὰ πρὸς θεῶν ἐμοῦ ἐναντίον αὐτὸ ἐξεύρε. εἰ δὲ βούλει ὥσπερ νῦν ἐμοὶ συζήτει. καὶ ἐὰν μὲν εὕρωμεν, κάλλιστα ἕξει. εἰ δὲ μή, στέρξω οἶμαι ἐγὼ τῇ ἐμῇ τύχῃ. σὺ δ' ἀπελθὼν ῥᾳδίως εὑρήσεις. καὶ ἐὰν νῦν εὕρωμεν, ἀμέλει οὐκ ὀχληρὸς ἔσομαί σοι, πυνθανόμενος ὅτι ἦν ἐκεῖνο ὃ κατὰ σαυτὸν ἐξεῦρες. νῦν δὲ θέασαι αὐτὸ εἴ σοι δοκεῖ εἶναι τὸ καλόν, λέγω δὴ αὐτὸ εἶναι. ἀλλὰ γὰρ ἐπισκόπει μοι πάνυ προσέχων τὸν νοῦν, μὴ παραληρήσω. τοῦτο γὰρ δὴ ἔσω ἡμῖν καλόν, ὃ ἂν χρήσιμον ᾖ. εἶπον δὲ ἐκ τῶνδε ἐννοούμενος. καλοί φαμεν οἱ ὀφθαλμοί εἰσιν, οὐχ οἳ ἂν δοκῶσι τοιοῦτοι εἶναι, οἷοι μὴ δυνατοὶ ὁρᾶν, ἀλλ' οἳ ἂν δυνατοί τε καὶ χρήσιμοι πρὸς τὸ ἰδεῖν, ἦ γάρ; Ἱπ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ τὸ ὅλον σῶμα οὕτω λέγομεν καλὸν εἶναι, τὸ μὲν πρὸς δρόμον, τὸ δὲ πρὸς πάλην. καὶ αὖ τὰ ζῷα πάντα, ἵππον καλόν, καὶ ἀλεκτρυόνα, καὶ ὄρτυγα, καὶ τὰ σκεύη πάντα, καὶ τὰ ὀχήματα τά τε πεζά, καὶ τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ πλοῖά τε καὶ τριήρεις, καὶ τά γε ὄργανα πάντα, τά τε ὑπὸ τῇ μουσικῇ, καὶ τὰ ὑπὸ ταῖς ἄλλαις τέχναις. εἰ δὲ βούλει τὰ ἐπιτηδεύματα, καὶ τοὺς νόμους, σχεδόν τι πάντα ταῦτα καλὰ προσαγορεύομεν, τῷ αὐτῷ τρόπῳ, ἀποβλέποντες πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ᾗ πέφυκεν, ᾗ εἴργασται, ᾗ κεῖται τὸ μὲν χρήσιμον, καὶ ᾗ χρήσιμον, καὶ πρὸς ὃ χρήσιμον, καὶ ὁπότε χρήσιμον, καλόν φαμεν εἶναι. τὸ δὲ ταύτῃ ἄχρηστον, αἰσχρόν. ἆρ' οὖν οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ οὕτως ὦ Ἱππία; Ἱπ. Ἔμοιγε. Σω. Ὀρθῶς ἄρα νῦν λέγομεν, ὅτι τυγχάνει παντὸς ὂν μᾶλλον καλὸν τὸ χρήσιμον. Ἱπ. Ὀρθῶς μέντοι ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν τὸ δυνατὸν ἕκαστον ἀπεργάζεσθαι, εἰς ὅπερ δυνατόν, εἰς τοῦτο καὶ χρήσιμον. τὸ δὲ ἀδύνατον, ἄχρηστον; Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Δύναμις μὲν ἄρα καλόν, ἀδυναμία δὲ αἰσχρόν; Ἱπ. Σφόδρα γε. τά τε οὖν ἄλλα ὦ Σώκρατες μαρτυρεῖ ἡμῖν, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ἀτὰρ οὖν καὶ τὰ πολιτικά. ἐν γὰρ τοῖς πολιτικοῖς τε καὶ τῇ αὐτοῦ πόλει, τὸ μὲν δυνατὸν εἶναι, πάντων κάλλιστον. τὸ δὲ ἀδύνατον, πάντων αἴσχιστον. Σω. Εὖ λέγεις. ἆρ' οὖν πρὸς θεῶν ὦ Ἱππία, διὰ ταῦτα καὶ ἡ σοφία πάντων κάλλιστον; ἡ δὲ ἀμαθία πάντων αἴσχιστον; Ἱπ. Ἀλλὰ τί οἴει ὦ Σώκρατες; Σω. Ἔχε δὴ ἠρέμα ὦ φίλε ἑταῖρε. ὡς φοβοῦμαί τί ποτ' αὖ λέγομεν. Ἱπ. Τί δ' αὖ φοβεῖ ὦ Σώκρατες; ἐπεὶ νῦν γέ σοι ὁ λόγος παγκάλως προβέβηκε; Σω. Βουλοίμην ἄν, ἀλλά μοι τόδε συνεπίσκεψαι. ἆρ' ἄν τις τί ποιήσειεν, ὃ μήτ' ἐπίσταιτο μήτε τοπαράπαν δύναιτο; Ἱπ. Οὐδαμῶς. πῶς γὰρ ἂν ὅ γε μὴ δύναιτο;

Σω. Οἱ οὖν ἐξαμαρτάνοντες, καὶ κακὰ ἐργαζόμενοί τε καὶ ποιοῦντες ἄκοντες, ἄλλο τι οὗτοι εἰ μὴ ἐδύναντο ταῦτα ποιεῖν, οὐκ ἄν ποτε ἐποίουν; Ἱπ. Δῆλον δή. Σω. Ἀλλὰ μέντοι δυνάμει γε δύναιντο οἱ δυνάμενοι· οὐ γάρ που ἀδυναμίᾳ γε. Ἱπ. Οὐ δῆτα. Σω. Δύνανται δέ γε πάντες ποιεῖν οἱ ποιοῦντες ἃ ποιοῦσι; Ἱπ. Ναί. Σω. Κακὰ δέ γε πολὺ πλείω ποιοῦσιν, ἢ ἀγαθὰ πάντες ἄνθρωποι, ἀρξάμενοι ἐκ παίδων, καὶ ἐξαμαρτάνουσιν ἄκοντες. Ἱπ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Τί οὖν ταύτην τὴν δύναμιν, καὶ ταῦτα τὰ χρήσιμα, ἃ ἂν ᾖ ἐπὶ τὸ κακόν τι ἐργάζεσθαι χρήσιμα, ἆρα φήσομεν ταῦτα εἶναι καλά, ἢ πολλοῦ δεῖ; Ἱπ. Πολλοῦ ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκ ἄρα ὦ Ἱππία, τὸ δυνατόν τε καὶ τὸ χρήσιμον ἡμῖν ὡς ἔοικεν ἐστὶ τὸ καλόν. Ἱπ. Ἐάν γε ὦ Σώκρατες ἀγαθὰ δύνηται, καὶ ἐπὶ τοιαῦτα χρήσιμον ᾖ. Σω. Ἐκεῖνο μὲν τοίνυν οἴχεται, τὸ δυνατόν τε καὶ χρήσιμον ἁπλῶς εἶναι καλόν. ἀλλ' ἄρα τοῦτ' ἦν ἐκεῖνο ὦ Ἱππία, ὃ ἐβούλετο ἡμῶν ἡ ψυχὴ εἰπεῖν; ὅτι τὸ χρήσιμόν τε καὶ τὸ δυνατόν, ἐπὶ τὸ ἀγαθόν τι ποιῆσαι, τοῦτ' ἐστὶ τὸ καλόν; Ἱπ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε ὠφέλιμόν ἐστιν, ἢ οὔ;

Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Οὕτω δὴ καὶ τὰ καλὰ σώματα, καὶ τὰ καλὰ νόμιμα, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν πάντα καλά ἐστιν, ὅτι ὠφέλιμα. Ἱπ. Δῆλον ὅτι. Σω. Τὸ ὠφέλιμον ἄρα ἔοικεν ἡμῖν εἶναι τὸ καλὸν ὦ Ἱππία; Ἱπ. Πάντως δή που ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλὰ μὴν τό γε ὠφέλιμον, τὸ ποιοῦν ἀγαθόν ἐστιν. Ἱπ. Ἔστι γάρ. Σω. Τὸ ποιοῦν δέ γ' ἐστὶν οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸ αἴτιον. ἦ γάρ; Ἱπ. Οὕτως. Σω. Τοῦ ἀγαθοῦ ἄρα αἴτιόν ἐστι τὸ καλόν; Ἱπ. Ἔστι γάρ. Σω. Ἀλλὰ μὴν, τό γε αἴτιον ὦ Ἱππία, καὶ οὗ ἂν αἴτιον ᾖ τὸ αἴτιον, ἄλλο ἐστίν· οὐ γάρ που τό γε αἴτιον αἰτίου αἴτιον ἂν εἴη. ὧδε δὲ σκόπει. οὐ τὸ αἴτιον ποιοῦν ἐφάνη; Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν ὑπὸ τοῦ ποιοῦντος ποιεῖται οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸ γιγνόμενον, ἀλλ' οὐ τὸ ποιοῦν; Ἱπ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Οὐκοῦν ἄλλο τι τὸ γιγνόμενον, ἄλλο δὲ τὸ ποιοῦν;

Ἱπ. Ναί. Σω. Οὐκ ἄρα τό γ' αἴτιον, αἴτιον αἰτίου ἐστίν, ἀλλὰ τοῦ γιγνομένου ὑφ' ἑαυτοῦ. Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Εἰ ἄρα τὸ καλόν ἐστιν αἴτιον ἀγαθοῦ, γίγνοιτ' ἂν ὑπὸ τοῦ καλοῦ τὸ ἀγαθόν. καὶ διὰ ταῦτα ὡς ἔοικε σπουδάζομεν καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ τἆλλα πάντα τὰ καλά, ὅτι τὸ ἔργον αὐτῶν καὶ τὸ ἔκγονον σπουδαστόν ἐστι τὸ ἀγαθόν. καὶ κινδυνεύει ἐξ ὧν εὑρίσκομεν, πατρός τινος ἰδέα εἶναι τὸ καλὸν τοῦ ἀγαθοῦ.

Ἱπ. Πάνυ μὲν οὖν, καλῶς γὰρ λέγεις ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν καὶ τόδε καλῶς λέγω, ὅτι οὔτε ὁ πατὴρ υἱός ἐστιν, οὔτε ὁ υἱὸς πατήρ; Ἱπ. Καλῶς μέντοι. Σω. Οὐ δέ γε τὸ αἴτιον γιγνόμενόν ἐστιν, οὐδὲ τὸ γιγνόμενον αὖ αἴτιον. Ἱπ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Μὰ Δία ὦ ἄριστε. οὐδὲ ἄρα τὸ καλὸν ἀγαθόν ἐστιν, οὐδὲ τὸ ἀγαθὸν καλόν, ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τε εἶναι ἐκ τῶν εἰρημένων; Ἱπ. Οὐ μὰ τὸν Δία, οὔ μοι φαί-

νεται. Σω. Ἀρέσκει οὖν ἡμῖν. καὶ ἐθέλοιμεν ἂν λέγειν, ὡς τὸ καλὸν οὐκ ἀγαθόν, οὐδὲ τὸ ἀγαθὸν καλόν; Ἱπ. Οὐ μὰ τὸν Δία, οὐ πάνυ μοι ἀρέσκει. Σω. Ναὶ μὰ τὸν Δία ὦ Ἱππία, ἐμοὶ δέ γε πάντων ἥκιστα ἀρέσκει ὧν εἰρήκαμεν λόγων. Ἱπ. Ἔοικε γὰρ οὕτως. Σω. Κινδυνεύει ἄρα ἡμῖν, οὐχ ὥσπερ ἄρτι ἐφαίνετο, κάλλιστος εἶναι τῶν λόγων, τὸ ὠφέλιμον καὶ τὸ χρήσιμόν τε καὶ τὸ δυνατὸν ἀγαθόν τι ποιεῖν, καλὸν εἶναι, οὐχ οὕτως ἔχειν. ἀλλ᾽ εἰ οἷόν τ᾽ ἐστὶν ἐκείνων εἶναι γελοιότερος τῶν πρώτων, ἐν οἷς τήν τε παρθένον ᾠόμεθα εἶναι τὸ καλόν, καὶ ἓν ἕκαστον τῶν ἔμπροσθεν λεχθέντων. Ἱπ. Ἔοικεν. Σω.

Καὶ ἐγὼ μέν γε οὐκ ἔτι ἔχω ὦ Ἱππία, ὅποι τράπωμαι, ἀλλ᾽ ἀπορῶ. σὺ δ᾽ ἔχεις τί λέγειν; Ἱπ. Οὐκ ἔν γε τῷ παρόντι, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἄρτι ἔλεγον, σκεψάμενος εὖ οἶδ᾽ ὅτι εὑρήσω. Σω. Ἀλλ᾽ ἐγώ μοι δοκῶ ὑπὸ ἐπιθυμίας τοῦ εἰδέναι, οὐχ οἷός τέ σε εἶναι περιμένειν μέλλοντα. καὶ γὰρ οὖν δή τι καὶ οἶμαι ἄρτι εὐπορηκέναι. ὅρα γάρ. εἰ ὃ ἂν χαίρειν ἡμᾶς ποιῇ, μή τι πάσας τὰς ἡδονάς, ἀλλ᾽ ὃ ἂν διὰ τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ὄψεως, τοῦτο φαῖμεν εἶναι καλόν. πῶς τί ἄρ᾽ ἂν ἀγωνιζοίμεθα, οἵ τέ γέ που καλοὶ ἄνθρωποι ὦ Ἱππία, καὶ τὰ ποικίλματα πάντα, καὶ τὰ ζωγραφήματα, καὶ τὰ πλάσματα τέρπει ἡμᾶς ὁρῶντας, ἃ ἂν καλὰ ᾖ. καὶ οἱ φθόγγοι οἱ καλοί, καὶ ἡ μουσικὴ ξύμπασα, καὶ οἱ λόγοι, καὶ αἱ μυθολογίαι ταυτὸν τοῦτο ἐργάζονται. ὥστ᾽ εἰ ἀποκριναίμεθα τῷ θρασεῖ ἐκείνῳ ἀνθρώπῳ, ὅτι ὦ γενναῖε τὸ καλόν ἐστι, τὸ δι᾽ ἀκοῆς τε καὶ δι᾽ ὄψεως ἡδύ, οὐκ ἂν οἴει αὐτὸν τοῦ θράσους ἐπίσχοιμεν; Ἱπ. Ἐμοὶ γε οὖν δοκεῖ νῦν ὦ Σώκρατες εὖ λέγεσθαι τὸ καλόν, ὃ ἐστι. Σω. Τί δ᾽ ἄρα τὰ ἐπιτηδεύματα τὰ καλά, καὶ τοὺς νόμους ὦ Ἱππία, δι᾽ ἀκοῆς ἢ δι᾽ ὄψεως φήσομεν ἡδέα ὄντα, καλὰ εἶναι, ἢ ἄλλο τι εἶδος ἔχειν. Ἱπ. Ταῦτα δὲ ἴσως ὦ Σώκρατες, κἂν παραλάθοι τὸν ἄνθρωπον. Σω. Μὰ τὸν κύνα ὦ Ἱππία, οὐχ ὅν γ᾽ ἂν ἐγὼ μάλιστα αἰσχυνοίμην ληρῶν, καὶ προσποιούμενός τι λέγειν, μηδὲν λέγων. Ἱπ. Τίνα τοῦτον. Σω. Σωκράτη τὸν Σωφρονίσκου, ὃς ἐμοὶ οὐδὲν ἂν μᾶλλον ταῦτα ἐπιτρέποι ἀνερεύνητα ὄντα ῥᾳδίως λέγειν, ἢ ὡς εἰδότα ἃ μὴ οἶδα. Ἱπ. Ἀλλὰ μὴν ἔμοι γε καὶ αὐτῷ, ἐπειδὴ σὺ εἶπες, δοκεῖ τι ἄλλο εἶναι τοῦτο τὸ περὶ τοὺς νόμους. Σω. Ἔχ᾽ ἡσυχῇ ὦ Ἱππία, κινδυνεύομεν γάρ τι ἐν τῇ αὐτῇ ἐμπεπτωκότες ἀπορίᾳ, περὶ τοῦ καλοῦ, ἐν ᾗπερ νῦν δὴ, οἴεσθαι ἐν ἄλλῃ τινὶ εὐπορίᾳ εἶναι. Ἱπ. Πῶς τοῦτο λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ἐγώ σοι φράσω ὅ γέ μοι καταφαίνεται, εἰ ἄρα τί λέγω. ταῦτα μὲν γὰρ τὰ περὶ τοὺς νόμους τε καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα τάχ᾽ ἂν φανείη, οὐκ ἐκτὸς ὄντα τῆς αἰσθήσεως, ἣ διὰ τῆς ἀκοῆς τε καὶ ὄψεως ἡμῖν οὖσα τυγχάνει. ἀλλ᾽ ὑπομείνωμεν τοῦτον τὸν λόγον, τὸ διὰ τούτων ἡδὺ καλὸν εἶναι, μηδὲν τὸ τῶν νόμων εἰς μέσον παράγοντες. ἀλλ᾽ εἰ ἡμᾶς ἔροιτο εἴτε οὗτος ὃν λέγω, εἴτε ἄλλος ὁστισοῦν. τί δὴ ὦ Ἱππία τε καὶ Σώκρατες ἀφωρίσατε τοῦ ἡδέος, τὸ ταύτῃ ἡδὺ ᾗ λέγετε καλὸν εἶναι. τὸ δὲ κατὰ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις, σίτων τε καὶ ποτῶν, καὶ τῶν περὶ τἀφροδίσια, καὶ τἆλλα πάντα τὰ τοιαῦτα οὐ φατὲ καλὰ εἶναι; Ἢ οὐδὲ ἡδέα, οὐδὲ ἡδονὰς τοπαράπαν ἐν τοῖς τοιούτοις φατὲ εἶναι. οὐδ᾽ ἐν ἄλλῳ, ἢ τῷ ἰδεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι, τί φήσομεν ὦ Ἱππία; Ἱπ. Πάντως δή που φήσομεν ὦ Σώκρατες, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις μεγάλας πάνυ ἡδονὰς εἶναι. Σω. Τί οὖν φήσει, ἡδονὰς οὔσας οὐδὲν ἧττον ἢ καὶ ἐκείνας, ἀφαιρεῖσθε τοῦτο τοὔνομα, καὶ ἀποστερεῖτε τοῦ καλὰς εἶναι; ὅτι φήσομεν καταγελῷ ἂν ἡμῶν οὐδεὶς, ὅστις οὔ, εἰ φαῖμεν μὴ ἡδὺ εἶναι φαγεῖν, ἀλλὰ καλόν. καὶ ὄζειν ἡδὺ μὴ ἡδύ, ἀλλὰ καλόν. τὰ δέ που περὶ τὰ ἀφροδίσια, πάντες ἂν ἡμῖν μάχοιντο, ὡς ἥδιστον ὄν. δεῖ δὲ αὐτό, ἐάν τις καὶ πράττῃ οὕτω πράττειν, ὥστε μηδένα ὁρᾶν, ὡς αἴσχιστον ὂν ὁρᾶσθαι. ταῦτα ἡμῶν λεγόντων ὦ Ἱππία, μανθάνω ἂν ἴσως φαίη καὶ ἐγώ, ὅτι πάλαι αἰσχύνεσθε ταύτας τὰς ἡδονὰς φάναι καλὰς εἶναι, ὅτι οὐ δοκεῖ τοῖς ἀνθρώποις. ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐ τοῦτο ἠρώτων ὃ δοκεῖ τοῖς πολλοῖς καλὸν εἶναι, ἀλλ᾽ ὅτι ἐστιν. ἐροῦμεν δή, οἶμαι, ὅπερ ὑπεθέμεθα, ὅτι τοῦθ᾽ ἡμεῖς γε φαμὲν τὸ μέρος τοῦ ἡδέος, τὸ ἐπὶ τῇ ὄψει τε καὶ ἀκοῇ γιγνόμενον καλὸν εἶναι. ἀλλὰ ἔχεις τί χρῆσθαι τῷ λόγῳ, ἤ τι καὶ ἄλλο ἐροῦμεν ὦ Ἱππία. Ἱπ. Ἀνάγκη πρός γε τὰ εἰρημένα ὦ Σώκρατες, μὴ ἄλλ᾽ ἄττα ἢ ταῦτα λέγειν. Σω. Καλῶς δὴ λέγετε, φήσει. οὐκοῦν εἴπερ τὸ δι᾽ ὄψεως καὶ ἀκοῆς ἡδύ, καλόν ἐστιν, ὃ μὴ τοῦτο τυγχάνει ὂν τῶν ἡδέων, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν καλὸν εἴη. ὁμολογήσομεν; Ἱπ. Ναί. Σω. Ἦ οὖν τὸ δι᾽ ὄψεως ἡδύ, φήσει, δι᾽ ὄψεως καὶ ἀκοῆς ἐστιν ἡδύ, ἢ τὸ δι᾽ ἀκοῆς ἡδύ, δι᾽ ἀκοῆς καὶ ὄψεώς ἐστιν ἡδύ; οὐδαμῶς φήσομεν τὸ διὰ τοῦ ἑτέρου ὄν, τοῦτο δι᾽ ἀμφοτέρων εἶναι. τοῦτο γὰρ δοκεῖς ἡμῖν λέγειν. ἀλλ᾽ ἡμεῖς ἐλέγομεν ὅτι καὶ ἑκάτερον τούτων αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ τῶν ἡδέων καλὸν εἴη, καὶ ἀμφότερα. οὐχ οὕτως ἀποκρινώμεθα; Ἱπ. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἆρ᾽ οὖν φήσει ἡδὺ ἡδέος ὁτιοῦν ὁτουοῦν διαφέρει τούτῳ τῷ ἡδὺ εἶναι; μὴ γὰρ εἰ μείζων τις ἡδονή, ἢ ἐλάττων, ἢ μᾶλλον, ἢ ἧττόν ἐστιν. ἀλλ᾽ εἴ τις αὐτῷ τούτῳ διαφέρει τῷ ἡ μὲν ἡδονὴ εἶναι, ἡ δὲ μὴ ἡδονὴ τῶν ἡδονῶν. οὐχ ἡμῖν γε δοκεῖ, οὐ γάρ; Ἱπ. Οὐ γὰρ οὖν δοκεῖ. Σω. Οὐκοῦν φήσει δι᾽ ἄλλο τι, ἢ ὅτι ἡδοναί εἰσι, προείλεσθε ταύτας τὰς ἡδονὰς ἐκ τῶν ἄλλων ἡδονῶν, τοιοῦτόν τι ὁρῶντες ἐπ᾽ ἀμφοῖν, ὅτι ἔχουσί τι διάφορον τῶν ἄλλων. εἰς ὃ ἀποβλέποντες, καλὰς φατὲ αὐτὰς εἶναι. οὐ γάρ πω διὰ τοῦτο καλή ἐστιν ἡδονὴ ἡ διὰ τῆς ὄψεως, ὅτι δι᾽ ὄψεώς ἐστιν. εἰ γὰρ τοῦτο αὐτῇ ἦν τὸ αἴτιον καλῇ εἶναι, οὐκ ἄν ποτε ἦν ἡ ἑτέρα ἡ διὰ τῆς ἀκοῆς καλή, οὔκουν ἔτι γε δι᾽ ὄψεως ἡδονή. ἀληθῆ λέγεις φήσομεν; Ἱπ. Φήσομεν γάρ. Σω. Οὐδέ γ᾽ αὖ ἡ δι᾽ ἀκοῆς ἡδονή, ὅτι δι᾽ ἀκοῆς ἐστι, διὰ ταῦτα τυγχάνει καλή. οὐ γὰρ ἄν ποτε αὖ ἡ διὰ τῆς ὄψεως καλὴ ἦν, οὔκουν ἔτι γε δι᾽ ἀκοῆς, ἡδονή. ἀληθῆ φήσομεν ὦ Ἱππία λέγειν τὸν ἄνδρα ταῦτα λέγοντα.

Ἱπ. Ἀληθῆ.

Ἱπ. Ἀληθῆ. Σω. Ἀλλὰ μὴν τοι ἀμφότεραί γ' εἰσὶ καλαὶ ὡς φατέ. φαμὲν γάρ; Ἱπ. Φαμέν. Σω. Ἔχουσιν ἄρα τι τὸ αὐτὸ, ὃ ποιεῖν αὐτὰς καλὰς εἶναι, τὸ κοινὸν τοῦτο, ὃ καὶ ἀμφοτέραις αὐταῖς ἔπεστι κοινῇ, καὶ ἑκατέρᾳ ἰδίᾳ. οὐ γὰρ ἄν που ἄλλως ἀμφότεραί τε καλαὶ ἦσαν, καὶ ἑκατέρα. ἀποκρίνου ἐμοὶ ὡς ἐκείνῳ. Ἱπ. Ἀποκρίνομαι, καὶ ἐμοὶ δοκεῖ ἔχειν ὡς λέγεις; Σω. Εἰ ἄρα τι αὗται αἱ ἡδοναὶ ἀμφότεραι πεπόνθασιν, ἑκατέρα δὲ μὴ, οὐκ ἂν τούτῳ γε τῷ παθήματι εἶεν καλαί. Ἱπ. Καὶ πῶς ἂν εἴη τοῦτο ὦ Σώκρατες, μηδ' ἑτέρας πεπονθυίας τι τῶν ὄντων ὁτιοῦν, ἔπειτα τοῦτο τὸ πάθος ὃ μηδετέρα πέπονθεν, ἀμφοτέρας πεπονθέναι. Σω. Οὐ δοκεῖ σοι; Ἱπ. Πολλὴ γὰρ ἄν μ' ἔχοι ἀπειρία, καὶ τῆς τούτων φύσεως, καὶ τῆς τῶν παρόντων λέξεως λόγων. Σω. Ἡδέως γε ὦ Ἱππία. ἀλλὰ γὰρ ἐγὼ ἴσως κινδυνεύω δοκεῖν μέν τι ὁρᾶν, οὕτως ἔχον ὡς σὺ φῂς ἀδύνατον εἶναι. ὁρῶ δ' οὐδέν. Ἱπ. Οὐ κινδυνεύεις ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ πάνυ ἑτοίμως παρορᾷς. Σω. Καὶ μὴν πολλά γέ μοι προφαίνεται τοιαῦτα περὶ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἀπιστῶ αὐτοῖς, ὅτι σοὶ μὲν οὐ φαντάζεται, ἀνδρὶ πλεῖστον ἀργύριον εἰργασμένῳ τῶν νῦν ἐπὶ σοφίᾳ. ἐμοὶ δὲ ὃς οὐδὲν πώποτε εἰργασάμην, καὶ ἐνθυμοῦμαι ὦ ἑταῖρε μὴ παίζῃς πρός με, καὶ ἑκὼν ἐξαπατᾷς, οὕτω μοι σφόδρα καὶ πολλὰ καταφαίνεται. Ἱπ. Οὐδείς σου ὦ Σώκρατες κάλλιον εἴσεται, εἴτε παίζω εἴτε μὴ, ἐὰν ἐπιχειρήσῃς λέγειν τὰ προφαινόμενά σοι ταῦτα. φανήσῃ γὰρ οὐδὲν λέγων, οὐ γὰρ μή ποτε εὕρῃς, ὃ μήτ' ἐγὼ πέπονθα, μήτε σὺ, τοῦτ' ἀμφοτέρους ἡμᾶς πεπονθότας. Σω. Πῶς λέγεις ὦ Ἱππία; ἴσως μέν τοι τι λέγεις, ἐγὼ δ' οὐ μανθάνω. ἀλλά μου σαφέστερον ἄκουσον ὃ βούλομαι λέγειν. ἐμοὶ γὰρ φαίνεται, ὃ μήτ' ἐγὼ πέπονθα εἶναι, μήτ' εἰμί, μηδ' αὖ σὺ εἶ, τοῦτο ἀμφοτέρους πεπονθέναι ἡμᾶς οἷόν τ' εἶναι. ἕτερα δ' αὖ ἃ ἀμφότεροι πεπόνθαμεν εἶναι, ταῦτα οὐδέτερον εἶναι ἡμῶν. Ἱπ. Τέρατα αὖ ἀποκρινομένῳ ἔοικας ὦ Σώκρατες, ἔτι μείζω, ἢ ὀλίγον πρότερον ἀπεκρίνω. σκόπει γάρ. πότερον εἰ ἀμφότεροι δίκαιοι ἐσμὲν, οὐ καὶ ἑκάτερος ἡμῶν εἴη ἄν; ἢ εἰ ἄδικος ἑκάτερος, οὐ καὶ ἀμφότεροι αὖ; ἢ εἰ ὑγιαίνοντες, οὐ καὶ ἑκάτερος; ἢ εἰ κεκμηκώς τι, ἢ τετρωμένος, ἢ πεπληγμένος, ἢ ἄλλ' ὁτιοῦν πεπονθὼς ἑκάτερος ἡμῶν εἴη, οὐ καὶ ἀμφότεροι αὖ ἂν τοῦτο πεπόνθοιμεν; ἔτι τοίνυν εἰ χρυσοῖ ἂν ἢ ἀργυροῖ, ἢ ἐλεφάντινοι, εἰ δὲ βούλει γενναῖοι, ἢ σοφοὶ, ἢ τίμιοι, ἢ γέροντές γε ἢ νέοι, ἢ ἄλλο ὅτι βούλει τῶν ἐν ἀνθρώποις, ἀμφότεροι τύχοιμεν ὄντες, ἆρ' οὐ μεγάλη ἀνάγκη καὶ ἑκάτερον ἡμῶν τοῦτο εἶναι; Σω. Πάντως γε δή που. Ἱπ. Ἀλλὰ γὰρ δὴ σὺ ὦ Σώκρατες, τὰ μὲν ὅλα τῶν πραγμάτων οὐ σκοπεῖς; οὐδὲ ἐκεῖνοι οἷς σὺ εἴωθας διαλέγεσθαι. κρούετε δὲ ἀπολαμβάνοντες τὸ καλὸν, καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων ἐν τοῖς λόγοις κατατέμνοντες. διὰ ταῦτα οὕτω μεγάλα ὑμᾶς λανθάνει καὶ διανεκῆ σώματα, τῆς οὐσίας πεφυκότα. καὶ νῦν τοσοῦτόν σε λέληθεν, ὥστε οἴει, εἶναί τι ἢ πάθος ἢ οὐσίαν, ἢ περὶ μὲν ἀμφότερα ταῦτά ἐστιν ἅμα, περὶ δὲ ἑκάτερον οὔ. ἢ αὖ περὶ μὲν ἑκάτερον, περὶ δὲ ἀμφότερα οὔ. οὕτως ἀλογίστως, καὶ ἀσκέπτως, καὶ εὐήθως, καὶ ἀδιανοήτως διάκεισθε. Σω. Τοιαῦτα, ὦ Ἱππία, τὰ ἡμέτερά ἐστιν. οὐχ οἷα βούλεταί τις φασὶν ἄνθρωποι ἑκάστοτε παροιμιαζόμενοι, ἀλλ' οἷα δύναται. ἀλλὰ σὺ ἡμᾶς ὀνίνης ἀεὶ νουθετῶν. ἐπεὶ καὶ νῦν πρὶν ὑπὸ σοῦ ταῦτα νουθετηθῆναι, ὡς εὐήθως διεκείμεθα, ἔτι σοι μᾶλλον ἐγὼ ἐπιδείξω, εἰπὼν ἃ διανοούμεθα περὶ αὐτῶν. ἢ μὴ εἴπω; Ἱπ. Εἰδότι μὲν ἐρεῖς ὦ Σώκρατες. οἶδα γὰρ ἑκάστους τῶν περὶ τοὺς λόγους ὡς διάκεινται. ὅμως δ' εἴ τι σοι ἥδιον λέγε. Σω. Ἀλλὰ μὴν ἥδιόν γε. ἡμεῖς γὰρ ὦ βέλτιστε οὕτως ἀβέλτεροι ἦμεν, πρίν σε ταῦθ' ἡμῖν εἰπεῖν, ὥστε δόξαν εἴχομεν περὶ ἐμοῦ τε καὶ σοῦ, ὡς ἑκάτερος ἡμῶν εἷς ἐστι, τοῦτο δὲ ὃ ἑκάτερον ἡμῶν εἴη, οὐκ ἄρα εἴημεν ἀμφότεροι. οὐ γὰρ εἷς ἐσμέν, ἀλλὰ δύο. οὕτως εὐηθικῶς εἴχομεν. νῦν δὲ παρὰ σοῦ ἤδη ἀνεδιδάχθημεν, ὅτι εἰ μὲν δύο ἀμφότεροί ἐσμεν, δύο καὶ ἑκάτερον ἡμῶν ἀνάγκη εἶναι. εἰ δὲ εἷς ἑκάτερος, ἕνα καὶ ἀμφοτέρους ἀνάγκη. οὐ γὰρ οἷόν τε διανεκεῖ λόγῳ τῆς οὐσίας κατὰ Ἱππίαν ἄλλως ἔχειν. ἀλλ' ὃ ἂν ἀμφότερα ᾖ, τοῦτο καὶ ἑκάτερον. καὶ ὃ ἑκάτερον, ἀμφότερα εἶναι. πεπεισμένος δὴ νῦν ἐγὼ ὑπὸ σοῦ ἐνθάδε κάθημαι. πρότερον μέντοι ὦ Ἱππία ὑπόμνησόν με, πότερον εἷς ἐσμὲν ἐγώ τε καὶ σὺ, ἢ σύ τε δύο εἶ, κἀγὼ δύο. Ἱπ. Τί λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Ταῦτα ἅπερ λέγω. φοβοῦμαι γάρ σε σαφῶς λέγειν, ὅτι μοι χαλεπαίνεις, ἐπειδάν τι δόξῃς σαυτῷ λέγειν. ὅμως δ' ἔτι μοι εἰπέ, οὐχ εἷς ἡμῶν ἑκάτερός ἐστι, καὶ πέπονθε τοῦτο εἷς εἶναι; Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν εἴπερ εἷς καὶ περιττὸς ἂν εἴη ἑκάτερος ἡμῶν, ἢ οὐ τὸ ἓν περιττὸν ἡγῇ; Ἱπ. Ἔγωγε. Σω. Ἦ καὶ ἀμφότεροι οὖν περιττοί ἐσμεν δύο ὄντες; Ἱπ. Οὐκ ἂν εἴη ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀλλ' ἄρτιοί γε ἀμφότεροι. ἦ γάρ; Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Μῶν οὖν ὅτι ἀμφότεροι ἄρτιοι, τούτου ἕνεκα καὶ ἑκάτερος ἄρτιος ἡμῶν ἐστιν; Ἱπ. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐκ ἄρα πᾶσα ἀνάγκη ὡς νῦν δὴ ἔλεγες, ἃ ἂν ἀμφότεροι καὶ ἑκάτερον, καὶ ἃ ἂν ἑκάτερον, καὶ ἀμφοτέρους εἶναι. Ἱπ. Οὐ τά γε τοιαῦτα, ἀλλ' οἷα ἐγὼ πρότερον ἔλεγον. Σω. Ἐξαρκεῖ ὦ Ἱππία. ἀγαπητὰ γὰρ καὶ ταῦτα ἐπειδὴ τὰ μὲν οὕτω φαίνεται, τὰ δ' οὐχ οὕτως ἔχοντα. καὶ γὰρ ἐγὼ ἔλεγον εἰ μέμνησαι ὅθεν οὗτος ὁ λόγος ἐλέγχθη. ὅτι ἡ διὰ τῆς ὄψεως καὶ δι' ἀκοῆς ἡδονὴ, οὐ τούτῳ ἂν εἶεν καλαί, ὅτι τυγχάνοιεν ἑκατέρα μὲν αὐτῶν εἶναι πεπονθυῖα, ἀμφότεραι δὲ μή. ἢ ἀμφότεραι μέν, ἑκατέρα δὲ μή. ἀλλ' ἐκείνῳ ὦ ἀμφότεραί τε καὶ ἑκατέρα. διότι συνεχώρεις ἀμφοτέρας τε αὐτὰς εἶναι καλὰς, καὶ ἑκατέραν. τούτου δὴ ἕνεκα, τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐπ' ἀμφότερα ἑπομένῃ ᾤμην, εἴπερ ἀμφότερά ἐστι καλά, ταύτῃ δεῖν αὖ

τὰ καλὰ εἶναι. τῇ δὲ κατὰ τὰ ἕτερα ἀπολειπομένη, μή. καὶ ἔτι νῦν οἶμαι. ἀλλά μοι λέγε ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς, ἡ δι' ὄψεως ἡδονὴ καὶ ἡ διὰ ἀκοῆς, εἴπερ ἀμφότεραί τ' εἰσὶ καλαὶ καὶ ἑκατέρα, ἆρα ὃ ποιεῖ αὐτὰς καλὰς, οὐχὶ καὶ ἀμφοτέραις γε αὐταῖς ἕπεται, καὶ ἑκατέρᾳ; Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. ἆρ' οὖν ὅτι ἡδονὴ ἑκατέρα τ' ἐστὶ, καὶ ἀμφότεραι, διὰ τοῦτο ἂν εἶεν καλαὶ, ἢ διὰ τοῦτο μὲν καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι ἂν οὐδὲν τούτων ἧττον εἶεν καλαί; οὐδὲν γὰρ ἧττον ἡδοναὶ ἐφάνησαν οὖσαι, εἰ μέμνησαι. Ἱπ. Μέμνημαι. Σω.

Ἀλλ' ὅτι γε δι' ὄψεως καὶ ἀκοῆς αὐταί εἰσι, διὰ τοῦτο ἐλέγετο καλὰς αὐτὰς εἶναι. Ἱπ. Καὶ ἐρρήθη οὕτω. Σω. Σκόπει δὲ εἰ ἀληθῆ λέγω. ἐλέγετο γὰρ ὡς ἐγὼ μνήμης ἔχω, τοῦτ' εἶναι καλὸν τὸ ἡδὺ, οὐ πᾶν, ἀλλ' ὃ ἂν δι' ὄψεως καὶ ἀκοῆς ᾖ. Ἱπ. Ἀληθῆ. Σω. Οὐκοῦν τοῦτό γε τὸ πάθος ἀμφοτέραις μὲν ἕπεται, ἑκατέρᾳ δ' οὔ; οὐ γάρ που ἑκάτερόν γε αὐτῶν, ὅπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγετο, δι' ἀμφοτέρων ἐστὶν, ἀλλ' ἀμφότερα μὲν δι' ἀμφοῖν, ἑκάτερον δ' οὔ. ἔστι ταῦτα; Ἱπ. Ἔστιν. Σω. Οὐκ ἄρα τούτῳ γε ἑκάτερον αὐτῶν ἐστὶν καλὸν, ὃ μὴ ἕπεται ἑκατέρῳ; τὸ γὰρ ἀμφότερον ἑκατέρῳ οὐχ ἕπεται, ὥστε ἀμφότερα μὲν αὐτὰ, φάναι καλὰ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ἔξεστιν, ἑκάτερον δὲ οὐκ ἔξεστιν. ἢ πῶς λέγομεν; οὐκ ἀνάγκη; Ἱπ. Φαίνεται. Σω. Φῶμεν οὖν ἀμφότερα μὲν καλὰ εἶναι, ἑκάτερον δὲ μὴ φῶμεν; Ἱπ.

Τί γὰρ κωλύει; Σω. Τόδε ἔμοιγε ὦ φίλε δοκεῖ κωλύειν, ὅτι ἦν που ἡμῖν τὰ μὲν οὕτως ἐπιγιγνόμενα ἑκάστοις, εἴπερ ἀμφοτέροις ἐπιγίγνοιτο, καὶ ἑκατέρῳ. καὶ εἴπερ ἑκατέρῳ, καὶ ἀμφοτέροις, ἅπαντα ὅσα σὺ διῆλθες· ἦ γάρ; Ἱπ. Ναί. Σω. Ἃ δέ γε αὖ ἐγὼ διῆλθον, οὔ. ὧν δὴ ἦν καὶ αὐτὸ τὸ ἑκάτερον καὶ τὸ ἀμφότερον. ἔστιν οὕτως; Ἱπ. Ἔστι. Σω. Ποτέρων οὖν ὦ Ἱππία δοκεῖ σοι τὸ καλὸν εἶναι. πότερον ὧν σὺ ἔλεγες, εἴπερ ἐγὼ ἰσχυρὸς, καὶ σὺ, καὶ ἀμφότεροι. καὶ εἴπερ ἐγὼ δίκαιος, καὶ σὺ, καὶ ἀμφότεροι. καὶ εἴπερ ἀμφότεροι καὶ ἑκάτερος. οὕτω δὴ καὶ εἴπερ ἐγὼ καλὸς, καὶ σὺ, καὶ ἀμφότεροι, καὶ εἴπερ ἀμφότεροι καὶ ἑκάτερος. ἢ οὐδὲν κωλύει, ὥσπερ ἀρτίων ὄντων τινῶν ἀμφοτέρων, τάχα μὲν ἑκάτερα περιττὰ εἶναι, τάχα δ' ἄρτια. καὶ αὖ ἀρρήτων ἑκατέρων ὄντων, τάχα μὲν ῥητὰ τὰ συναμφότερα εἶναι, τάχα δ' ἄρρητα. καὶ ἄλλα μυρία τοιαῦτα, ἃ δὴ καὶ ἐγὼ ἔφην ἐμοὶ προφαίνεσθαι. ποτέρων δὴ τίθης τὸ καλὸν, ἢ ὥσπερ ἐμοὶ περὶ αὐτοῦ καταφαίνεται καὶ σοί; πολλὴ γὰρ ἀλογία ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, ἀμφοτέρους μὲν ἡμᾶς εἶναι καλοὺς, ἑκάτερον δὲ μή. ἢ ἑκάτερον μὲν, ἀμφοτέρους δὲ μή, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν τῶν τοιούτων. οὕτως αἱρεῖ ὥσπερ ἐγὼ, ἢ 'κείνως. Ἱπ. Οὕτως ἔγωγε ὦ Σώκρατες. Σω. Εὖ γε σὺ ποιῶν ὦ Ἱππία, ἵνα καὶ ἀπαλλαγῶμεν πλείονος ζητήσεως. εἰ γὰρ τούτων γ' ἐστὶ τὸ καλὸν, οὐκ ἂν ἔτι εἴη τὸ δι' ὄψεως καὶ ἀκοῆς ἡδὺ, καλόν. ἀμφότερα μὲν γὰρ ποιεῖ καλὰ τὸ δι' ὄψεως καὶ ἀκοῆς, ἑκάτερον δ' οὔ. τοῦτο δ' ἦν ἀδύνατον, ὡς ἐγώ τε καὶ σὺ δὴ ὁμολογοῦμεν ὦ Ἱππία. Ἱπ. Ὁμολογοῦμεν γάρ. Σω. Ἀδύνατον ἄρα τὸ δι' ὄψεως καὶ ἀκοῆς ἡδὺ, καλὸν εἶναι. ἐπειδή γε καλὸν γιγνόμενον, τῶν ἀδυνάτων τι παρέχεται. Ἱπ. Ἔστι ταῦτα. Σω. Λέγετε δὴ πάλιν (φήσει) ἐξ ἀρχῆς, ἐπειδὴ τούτου διημάρτετε. τί φατὲ εἶναι τοῦτο τὸ καλὸν, τὸ ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς ἡδοναῖς, διότι ταύτας πρὸ τῶν ἄλλων τιμήσαντες καλὰς ὠνομάσατε. ἀνάγκη δή μοι δοκεῖ εἶναι ὦ Ἱππία λέγειν, ὅτι ἀσινέσταται αὗται τῶν ἡδονῶν εἰσι, καὶ βέλτισται. καὶ ἀμφότεραι καὶ ἑκατέρα. ἢ σὺ τί ἔχεις λέγειν ἄλλο, ᾧ διαφέρουσι τῶν ἄλλων; Ἱπ. Οὐδαμῶς, τῷ ὄντι γὰρ βέλτισταί εἰσι. Σω. Τοῦτ' ἄρα φήσει. λέγετε δὴ τὸ καλὸν εἶναι ἡδονὴν ὠφέλιμον; ἐοίκαμεν φήσω ἔγωγε. σὺ δέ; Ἱπ. Καὶ ἐγώ. Σω. Οὐκοῦν ὠφέλιμον, φήσει, τὸ ποιοῦν τἀγαθόν. τὸ δὲ ποιοῦν καὶ τὸ ποιούμενον, ἕτερον νῦν δὴ ἐφάνη, καὶ εἰς τὸν πρότερον λόγον ἥκει ἡμῖν ὁ λόγος. οὔτε γὰρ τὸ ἀγαθὸν ἂν εἴη καλὸν, οὔτε τὸ καλὸν ἀγαθὸν, εἴπερ ἄλλο αὐτῶν ἑκάτερόν ἐστι. παντός γε μᾶλλον φήσομεν ὦ Ἱππία ἂν σωφρονῶμεν. οὐ γάρ που θέμις τῷ ὀρθῶς λέγοντι μὴ συγχωρεῖν.

Ἱπ. Ἀλλὰ δή γ' ὦ Σώκρατες, τί οἴει ταῦτα εἶναι ξύμπαντα, κνίσματά τοι ἐστὶ καὶ περιτμήματα τῶν λόγων, ὅπερ ἄρτι ἔλεγον κατὰ βραχὺ διῃρημένα. ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ καλὸν καὶ πολλοῦ ἄξιον οἷόν τ' εἶναι, εὖ καὶ καλῶς λόγον καταστησάμενον ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἐν βουλευτηρίῳ, ἢ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ ἀρχῇ, πρὸς ἣν ἂν ὁ λόγος ᾖ, πείσαντα οἴχεσθαι, φέροντα οὐ τὰ σμικρότατα ἀλλὰ τὰ μέγιστα τῶν ἄθλων, σωτηρίαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν αὐτοῦ χρημάτων καὶ φίλων. τούτων οὖν χρὴ ἀντέχεσθαι, χαίρειν ἐάσαντα τὰς σμικρολογίας ταύτας, ἵνα μὴ δοκῇ λίαν ἀνόητος εἶναι, λήρους καὶ φλυαρίας ὥσπερ νῦν μεταχειριζόμενος. Σω. ὦ Ἱππία φίλε, σὺ μὲν μακάριος εἶ, ὅτι τε οἶσθα ἃ χρὴ ἐπιτηδεύειν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιτετήδευκας ἱκανῶς ὡς φής. ἐμὲ δὲ δαιμονία τις τύχη, ὡς ἔοικε, κατέχει. ὅς τις πλανῶμαι μὲν καὶ ἀπορῶ ἀεί. ἐπιδεικνὺς δὲ τὴν ἐμαυτοῦ ἀπορίαν ὑμῖν τοῖς σοφοῖς λόγῳ αὖ ὑπὸ ὑμῶν προπηλακίζομαι, ἐπειδὰν ἐπιδείξω. λέγετε γάρ με ἅπερ καὶ σὺ νῦν λέγεις, ὡς ἠλίθιά τε καὶ σμικρὰ, καὶ οὐδενὸς ἄξια πραγματεύομαι. ἐπειδὰν δὲ αὖ ἀναπεισθεὶς ὑπὸ ὑμῶν, λέγω ἅπερ ὑμεῖς, ὡς πολὺ κράτιστόν ἐστιν, οἷόν τ' εἶναι λόγον εὖ καὶ καλῶς καταστησάμενον περαίνειν ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ συλλόγῳ, ὑπό τε ἄλλων τινῶν τῶν ἐνθάδε, καὶ ὑπὸ τούτου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἀεί με ἐλέγχοντος, πάντα κακὰ ἀκούω. καὶ γάρ μοι τυγχάνει ἐγγύτατα γένους ὢν, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ οἰκῶν. ἐπειδὰν οὖν εἰσέλθω οἴκαδε εἰς ἐμαυτοῦ, καί μου ἀκούσῃ ταῦτα λέγοντος, ἐρωτᾷ εἰ οὐκ αἰσχύνομαι, τολμῶν περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων διαλέγεσθαι, οὕτω φανερῶς ἐξελεγχόμενος περὶ τοῦ καλοῦ, ὅτι οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ὅ, τί ποτ' ἐστὶν οἶδα. καί τοι

πῶς

πῶς σὺ εἴσῃ φησίν, ἢ λόγον ὅστις καλῶς κατεστήσατο, ἢ μή, ἢ ἄλλην πρᾶξιν ἡντινοῦν, τὸ καλὸν ἀγνοῶν. καὶ ὁπότε οὕτω διάκεισαι, οἴει σοι κρεῖττον εἶναι ζῆν μᾶλλον ἢ τεθνάναι; συμβέβηκε δή μοι ὅπερ λέγω, κακῶς μὲν ὑπὸ ὑμῶν ἀκούειν, καὶ ὀνειδίζεσθαι, κακῶς δὲ ὑπ᾽ ἐκείνου. ἀλλὰ γὰρ ἴσως ἀναγκαῖον ὑπομένειν ταῦτα πάντα. οὐδὲν γὰρ ἄτοπον εἰ ὠφελοίμην. ἐγὼ οὖν μοι δοκῶ ὦ Ἱππία ὠφελεῖσθαι, ἀπὸ τῆς ἀμφοτέρων ὑμῶν ὁμιλίας. τὴν γὰρ παροιμίαν ὅ, τί ποτε λέγει, τὸ χαλεπὰ τὰ καλά, δοκῶ μοι εἰδέναι.

Ἱππίου μείζονος τέλος.

ἹΠΠΊΑΣ ἘΛΆΤΤΩΝ, Ἢ ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ΨΕΎΔΟΥΣ, ἈΝΑΤΡΕΠΤΙΚΌΣ.

ΤᾺ ΤΟΥ͂ ΔΙΑΛΌΓΟΥ ΠΡΌΣΩΠΑ,

ΣΩΚΡΆΤΗΣ, ΕΎΔΙΚΟΣ, ἹΠΠΊΑΣ.

Σὺ δὲ δὴ τί σιγᾷς ὦ Σώκρατες, Ἱππίου τοσαῦτα ἐπιδειξαμένου; καὶ οὐχὶ ἢ συνεπαινεῖς τι τῶν εἰρημένων, ἢ καὶ ἐλέγχεις εἴ τι σοι μὴ καλῶς δοκεῖ εἰρηκέναι; ἄλλως τε ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ λελείμμεθα, οἳ μάλιστ᾽ ἂν ἀντιποιησαίμεθα μετεῖναι ἡμῖν τῆς ἐν φιλοσοφίᾳ διατριβῆς. Σω. Καὶ μὴν ὦ Εὔδικε ἔστι γ᾽ ἃ ἡδέως ἂν πυθοίμην Ἱππίου, ὧν νῦν δὴ ἔλεγε περὶ Ὁμήρου. καὶ γὰρ τοῦ σοῦ πατρὸς Ἀπημάντου ἤκουον, ὅτι ἡ Ἰλιὰς κάλλιον εἴη ποίημα τῷ Ὁμήρῳ, ἢ ἡ Ὀδύσσεια. τοσούτῳ δὲ κάλλιον, ὅσῳ ἀμείνων Ἀχιλλεὺς Ὀδυσσέως εἴη. ἑκάτερον γὰρ τῶν ποιημάτων, τὸ μὲν εἰς Ὀδυσσέα ἔφη πεποιῆσθαι, τὸ δ᾽ εἰς Ἀχιλλέα. περὶ ἐκείνου οὖν ἡδέως ἂν εἰ βουλομένῳ ἐστὶν, Ἱππίᾳ, ἀναπυθοίμην, ὅπως αὐτῷ δοκεῖ περὶ τοῖν ἀνδροῖν τούτοιν, πότερον ἀμείνω φησὶν εἶναι. ἐπειδὴ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἡμῖν ἐπιδέδεικται, καὶ περὶ ποιητῶν τε ἄλλων, καὶ περὶ Ὁμήρου. Εὐ. Ἀλλὰ δῆλον ὅτι οὐ φθονήσει Ἱππίας, ἐάν τι αὐτὸν ἐρωτᾷς ἀποκρίνεσθαι. ἦ γὰρ ὦ Ἱππία, ἐάν τι ἐρωτᾷ σε Σωκράτης, ἀποκρινῇ, ἢ πῶς ποιήσεις; Ἱπ. Καὶ γὰρ ἂν δεινὰ ποιοίην ὦ Εὔδικε, εἰ Ὀλυμπίαζε μὲν εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων πανήγυριν, ὅταν τὰ Ὀλύμπια ᾖ, ἀεὶ ἐπανιὼν οἴκοθεν ἐξ Ἤλιδος, εἰς τὸ ἱερόν, παρέχω ἐμαυτὸν καὶ λέγοντα, ὅτι ἄν τις βούληται ὧν ἄν μοι εἰς ἐπίδειξιν παρεσκευασμένον ᾖ, καὶ ἀποκρινόμενον τῷ βουλομένῳ, ὅτι ἄν τις ἐρωτᾷ. νῦν δὲ τὴν Σωκράτους ἐρώτησιν φύγοιμι. Σω. Μακάριόν γε ὦ Ἱππία πάθος πέπονθας, εἰ ἑκάστης Ὀλυμπιάδος οὕτως εὔελπις ὢν περὶ τῆς ψυχῆς εἰς σοφίαν, ἀφικνῇ εἰς τὸ ἱερόν. καὶ θαυμάσαιμ᾽ ἄν, εἴ τις τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀθλητῶν οὕτως ἀφόβως τε καὶ πιστευτικῶς ἔχων τῷ σώματι, ἔρχεται αὐτόσε ἀγωνιούμενος ὥσπερ σὺ φῂς τῇ διανοίᾳ. Ἱπ. Εἰκότως ὦ Σώκρατες ἐγὼ τοῦτο πέπονθα. ἐξ οὗ γὰρ ἦργμαι Ὀλυμπίασιν ἀγωνίζεσθαι, οὐδενὶ πώποτε κρείττονι εἰς οὐδὲν ἐμαυτοῦ ἐνέτυχον.

Σω. Καλόν γε λέγεις ὦ Ἱππία, καὶ τῇ Ἠλείων πόλει τῆς σοφίας ἀνάθημα, τὴν δόξαν εἶναι τὴν σήν, καὶ τοῖς γονεῦσι τοῖς σοῖς. ἀτὰρ τί δὴ λέγεις ἡμῖν περὶ τοῦ Ἀχιλλέως τε καὶ τοῦ Ὀδυσσέως, πότερον ἀμείνω, καὶ κατὰ τί φῂς εἶναι. ἡνίκα μὲν γὰρ πολλοὶ ἔνδον ἦμεν, καὶ σὺ τὴν ἐπίδειξιν ἐποιοῦ, ἐπελείφθην σου τῶν λεγομένων. ὤκνουν γὰρ ἐπανερέσθαι, διότι ὄχλος τε πολὺς ἔνδον ἦν, καὶ μή σοι ἐμποδὼν εἴην ἐρωτῶν τῇ ἐπιδείξει. νυνὶ δὲ ἐπειδὴ ἐλάττους τέ ἐσμεν, καὶ Εὔδικος ὅδε κελεύει ἐρέσθαι, εἰπέ τε καὶ δίδαξον ἡμᾶς σαφῶς, τί ἔλεγες περὶ τούτοιν τοῖν ἀνδροῖν; πῶς διέκρινες αὐτούς; Ἱπ. Ἀλλ᾽ ἐγώ σοι ὦ Σώκρατες ἐθέλω ἔτι σαφέστερον ἢ τότε διελθεῖν ἃ λέγω, καὶ περὶ τούτων, καὶ περὶ ἄλλων. φημὶ γὰρ Ὅμηρον πεποιηκέναι, ἄριστον μὲν ἄνδρα Ἀχιλλέα τῶν εἰς Τροίαν ἀφικομένων, σοφώτατον δὲ Νέστορα, πολυτροπώτατον δὲ Ὀδυσσέα. Σω. Βαβαὶ ὦ Ἱππία. ἆρ᾽ ἄν τί μοι χαρίσαιο τοιόνδε, μή μου καταγελᾶν, ἐὰν μόλις μανθάνω τὰ λεγόμενα, καὶ πολλάκις ἀνερωτῶ; ἀλλά μοι πειρῶ πρᾴως τε καὶ εὐκόλως ἀποκρίνεσθαι.

Ἱπ. Αἰσχρὸν γὰρ ἂν εἴη ὦ Σώκρατες, εἰ ἄλλους μὲν αὐτὰ ταῦτα παιδεύω, καὶ ἀξιῶ διὰ ταῦτα χρήματα λαμβάνειν, αὐτὸς δὲ ὑπὸ σοῦ ἐρωτώμενος, μὴ συγγνώμην τ᾽ ἔχοιμι, καὶ πρᾴως ἀποκρινοίμην. Σω. Πάνυ καλῶς λέγεις. ἐγὼ γάρ τοι ἡνίκα μὲν ἄριστον τὸν Ἀχιλλέα ἔφησθα πεποιῆσθαι, ἐδόκουν σου μανθάνειν ὅτι ἔλεγες, καὶ ἡνίκα τὸν Νέστορα σοφώτατον. ἐπειδὴ δὲ τὸν Ὀδυσσέα εἶπες, ὅτι πεποιηκὼς εἴη ὁ ποιητὴς πολυτροπώτατον, τοῦτο δ᾽, ὥς γε πρὸς σὲ τἀληθῆ εἰρῆσθαι, παντάπασιν οὐκ οἶδ᾽ ὅτι λέγεις. καί μοι εἰπέ, ἄν τι ἐνθένδε μᾶλλον μάθω, ὁ Ἀχιλλεὺς οὐ πολύτροπος τῷ Ὁμήρῳ πεποίηται; Ἱπ. Ἥκιστά γε ὦ Σώκρατες, ἀλλ᾽ ἁπλούστατος. ἐπεὶ καὶ ἐν Λιταῖς, ἡνίκα πρὸς ἀλλήλους ποιεῖ αὐτοὺς διαλεγομένους, λέγει αὐτῷ ὁ Ἀχιλλεὺς πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ, Χρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποειπεῖν, Ὥσπερ δὴ φρονέω τε, καὶ ὡς τετελέσθαι οἴω. Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν, Ὅς χ᾽ ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἴπῃ. Αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω, ὡς καὶ τετελεσμένον ἔσται.

Ἐν τούτοις δηλοῖ τοῖς ἔπεσι τὸν τρόπον ἑκατέρου τοῦ ἀνδρὸς, ὡς ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς εἴη ἀληθής τε καὶ ἁπλοῦς, ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς πολύτροπός τε καὶ ψευδής. ποιεῖ γὰρ τὸν Ἀχιλλέα εἰς τὸν Ὀδυσσέα λέγοντα ταῦτα τὰ ἔπη. Σω. Νῦν δὴ ὦ Ἱππία κινδυνεύω μανθάνειν ὃ λέγεις. τὸν πολύτροπον ψευδῆ λέγεις, ὥς γε φαίνεται. Ἱπ. Μάλιστα ὦ Σώκρατες. τοιοῦτον γὰρ πεποίηκε τὸν Ὀδυσσέα Ὅμηρος πολλαχοῦ καὶ ἐν Ἰλιάδι, καὶ ἐν Ὀδυσσείᾳ. Σω. Ἐδόκει ἄρα ὡς ἔοικεν Ὁμήρῳ ἕτερος μὲν εἶναι ἀνὴρ ἀληθής, ἕτερος δὲ ψευδής. ἀλλ᾽ οὐχ ὁ αὐτός. Ἱπ. Πῶς γὰρ οὐ μέλλει ὦ Σώκρατες; Σω. Ἦ καὶ σοὶ δοκεῖ αὐτῷ ὦ Ἱππία. Ἱπ. Πάντων μάλιστα. καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη, εἰ μή. Σω. Τὸν μὲν Ὅμηρον τοίνυν ἐάσωμεν. ἐπειδὴ καὶ ἀδύνατον ἐπανέρεσθαι. τί ποτε νοῶν ταῦτα ἐποίησε τὰ ἔπη. σὺ δ᾽ ἐπειδὴ φαίνῃ ἀναδεχόμενος τὴν αἰτίαν, καί σοι συνδοκεῖ ταῦτα ἅπερ φὴς Ὅμηρον λέγειν, ἀπόκριναι κοινῇ ὑπὲρ Ὁμήρου τε καὶ σαυτοῦ. Ἱπ. Ἔσται ταῦτα. ἀλλ᾽ ἐρώτα ἔμβραχυ, ὅ, τι βούλει. Σω. Τοὺς ψευδεῖς λέγεις οἷον ἀδυνάτους τι ποιεῖν, ὥσπερ τοὺς κάμνοντας, ἢ δυνατούς τι ποιεῖν; Ἱπ. Δυνατοὺς ἔγωγε καὶ μάλα σφόδρα, ἄλλα τε πολλὰ, καὶ ἐξαπατᾶν ἀνθρώπους. Σω. Δυνατοὶ μὲν δὴ, ὡς ἔοικεν εἰσὶ κατὰ τὸν σὸν λόγον, καὶ πολύτροποι. ἦ γάρ; Ἱπ. Ναί. Σω. Πολύτροποι δ᾽ εἰσὶ καὶ ἀπατεῶνες, ὑπὸ ἠλιθιότητος καὶ ἀφροσύνης, ἢ ὑπὸ πανουργίας καὶ φρονήσεώς τινος. Ἱπ. Ὑπὸ πανουργίας πάντων μάλιστα καὶ φρονήσεως. Σω. Φρόνιμοι μὲν ἄρα εἰσὶν ὡς ἔοικε. Ἱπ. Ναὶ μὰ Δία λίαν γε. Σω. Φρόνιμοι δὲ ὄντες οὐκ ἐπίστανται, ὅ, τι ποιοῦσιν ἢ ἐπίστανται. Ἱπ. Καὶ μάλα καὶ σφόδρα ἐπίστανται. διὰ ταῦτα καὶ κακουργοῦσι. Σω. Ἐπιστάμενοι δὲ ταῦτα ἃ ἐπίστανται, πότερον ἀμαθεῖς εἰσὶν ἢ σοφοί; Ἱπ. Σοφοὶ μὲν οὖν αὐτά γε ταῦτα ἐξαπατᾶν. Σω. Ἔχε δὴ, ἀναμνησθῶμεν τί ἐστιν ὃ λέγεις. τοὺς ψευδεῖς φὴς εἶναι δυνατοὺς καὶ φρονίμους, καὶ ἐπιστήμονας, καὶ σοφοὺς, εἰς ἅπερ ψευδεῖς; Ἱπ. Φημὶ γὰρ οὖν. Σω. Ἄλλους δὲ τοὺς ἀληθεῖς τε καὶ ψευδεῖς, καὶ ἐναντιωτάτους ἀλλήλοις; Ἱπ. Λέγω ταῦτα. Σω. Φέρε δὴ, τῶν μὲν δυνατῶν τινὲς καὶ σοφῶν, ὡς ἔοικεν, εἰσὶν οἱ ψευδεῖς κατὰ τὸν σὸν λόγον. Ἱπ. Μάλιστά γε. Σω. Ὅταν δὴ λέγῃς δυνατοὺς καὶ σοφοὺς εἶναι τοὺς ψευδεῖς εἰς αὐτὰ ταῦτα, πότερον λέγεις δυνατοὺς εἶναι ψεύδεσθαι ἐὰν βούλωνται, ἢ ἀδυνάτους εἰς ταῦτα ἅπερ ψεύδονται; Ἱπ. Δυνατοὺς ἔγωγε. Σω. Ὡς ἐν κεφαλαίῳ ἄρα εἰρῆσθαι, οἱ ψευδεῖς εἰσὶ σοφοί τε καὶ δυνατοὶ ψεύδεσθαι. Ἱπ. Ναί. Σω. Ἀδύνατος ἄρα ψεύδεσθαι ἀνὴρ καὶ ἀμαθὴς, οὐκ ἂν εἴη ψευδής. Ἱπ. Ἔχει οὕτω. Σω. Δυνατὸς δ᾽ ἐστὶν ἕκαστος ἄρα, ὃς ἂν ποιῇ τότε ὃ ἂν βούληται, ὅταν βούληται οὐχ ὑπὸ νόσου λέγω ἐξειργόμενος, οὐδὲ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ ὥσπερ σὺ δυνατὸς εἶ γράψαι τοὐμὸν ὄνομα, ὅταν βούλῃ, οὕτω λέγω. ἆρ᾽ οὐχ ὃς ἂν οὕτως ἔχοι, καλεῖς σὺ δυνατόν; Ἱπ. Ναί. Σω. Λέγε δή μοι ὦ Ἱππία, οὐ σὺ μέν τοι ἔμπειρος εἶ λογισμῶν καὶ λογιστικῆς; Ἱπ. Πάντων μάλιστα ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν εἰ καί τις σε ἔροιτο τὰ τρὶς ἑπτακόσια ὁπόσος ἐστὶν ἀριθμὸς, εἰ βούλοιο, πάντων τάχιστα καὶ μάλιστα ἂν εἴπῃς τἀληθῆ περὶ τούτου; Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Ἆρα ὅτι δυνατώτατός τε εἶ καὶ σοφώτατος κατὰ ταῦτα; Ἱπ. Ναί. Σω. Πότερον οὖν σοφώτατός τε εἶ καὶ δυνατώτατος μόνον, ἢ καὶ ἄριστος ταῦτα, ἅπερ δυνατώτατός τε καὶ σοφώτατος τὰ λογιστικά; Ἱπ. Καὶ ἄριστος δή που ὦ Σώκρατες. Σω. Τὰ μὲν δὴ ἀληθῆ σὺ ἂν δυνατώτατα εἴποις περὶ τούτων. ἦ γάρ;

Ἱπ. Οἶμαι ἔγωγε. Σω. Τί δὲ τὰ ψευδῆ περὶ τῶν αὐτῶν τούτων. καί μοι ὥσπερ τὰ πρότερα γενναίως καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀπόκριναι ὦ Ἱππία. εἴ τις σε ἔροιτο, τὰ τρὶς ἑπτακόσια πόσα ἐστὶ, πότερον σὺ ἂν μάλιστα ψεύδοιο, καὶ ἀεὶ κατὰ ταυτὰ ψευδῆ λέγοις περὶ τούτων, βουλόμενος ψεύδεσθαι, καὶ μηδέποτε ἀληθῆ ἀποκρίνεσθαι, ἢ ὁ ἀμαθὴς εἰς λογισμοὺς, δύναιτ᾽ ἂν σου μᾶλλον ψεύδεσθαι βουλομένου; ἢ ὁ μὲν ἀμαθὴς πολλάκις ἂν βουλόμενος ψευδῆ λέγειν, τἀληθῆ ἂν εἴποι ἄκων, εἰ τύχοι, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι. σὺ δὲ ὁ σοφὸς, εἴπερ βούλοιο ψεύδεσθαι, ἀεὶ ἂν κατὰ τὰ αὐτὰ ψεύδοιο; Ἱπ. Ναί, οὕτως ἔχει ὡς σὺ λέγεις.

Σω. Ὁ ψευδὴς οὖν πότερα περὶ μὲν τἄλλα ψευδής ἐστιν, οὐ μέν τοι περὶ ἀριθμὸν, οὐδὲ ἀριθμὸν ἂν ψεύσαιτο; Ἱπ. Καὶ ναὶ μὰ Δία περὶ ἀριθμόν. Σω. Θῶμεν ἄρα καὶ τοῦτο ὦ Ἱππία, περὶ λογισμόν τε καὶ ἀριθμὸν εἶναί τινα ἄνθρωπον ψευδῆ. Ἱπ. Ναί. Σω. Τίς οὖν ἂν εἴη οὗτος; οὐχὶ δεῖ ὑπάρχειν αὐτὸν, εἴπερ μέλλει ψευδὴς ἔσεσθαι, ὡς σὺ ἄρτι ὡμολόγεις, δυνατὸν εἶναι ψεύδεσθαι; ὁ γὰρ ἀδύνατος ψεύδεσθαι, εἰ μέμνησαι, ὑπὸ σοῦ ἐλέγετο, ὅτι οὐκ ἄν ποτε ψευδὴς γένοιτο. Ἱπ. Ἀλλὰ μέμνημαι, καὶ ἐλέχθη οὕτως. Σω. Οὐκοῦν ἄρτι ἐφάνης σὺ δυνατώτατος ὢν ψεύδεσθαι περὶ λογισμόν; Ἱπ. Ναὶ ἐλέχθη γέ τοι καὶ τοῦτο. Σω. Ἆρ᾽ οὖν καὶ δυνατώτατος εἶ ἀληθῆ λέγειν περὶ λογισμῶν; Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν ὁ αὐτὸς ψευδῆ καὶ ἀληθῆ λέγειν περὶ λογισμῶν δυνατώτατος, οὗτος δ᾽ ἐστὶν ὁ ἀγαθὸς περὶ τούτων ὁ λογιστικός; Ἱπ. Ναί. Σω. Τίς οὖν ψευδὴς περὶ λογισμῶν γίγνεται ὦ Ἱππία ἄλλος, ἢ ὁ ἀγαθός; ὁ αὐτὸς γὰρ καὶ δυνατός, οὗτος δὲ καὶ ἀληθής. Ἱπ. Φαίνεται. Σω. Ὁρᾷς οὖν ὅτι ὁ αὐτὸς ψευδής τε καὶ ἀληθὴς περὶ τούτων. καὶ οὐδὲν ἀμείνων ὁ ἀληθὴς τοῦ ψευδοῦς; ὁ αὐτὸς γὰρ δή που ἐστὶ, καὶ οὐκ ἐναντιότητα ἔχει, ὥσπερ σὺ ᾤου ἄρτι. Ἱπ. Οὐ φαίνεται ἐνταῦθά γε. Σω. Βούλει οὖν σκεψώμεθα καὶ ἄλλοθι; Ἱπ. Εἰ ἄλλως γε σὺ βούλει. Σω. Οὐκοῦν καὶ γεωμετρίας ἔμπειρος εἶ; Ἱπ. Ἔγωγε. Σω. Τί οὖν, οὐ καὶ ἐν γεωμετρίᾳ οὕτως ἔχει, ὁ αὐτὸς δυνατώτατος ψεύδεσθαι καὶ ἀληθῆ λέγειν περὶ τῶν διαγραμμάτων ὁ γεωμετρικός; Ἱπ. Ναί. Σω. Περὶ ταῦ-

τα οὖν

πα οὖν ἀγαθὸς ἄλλος τις, ἢ οὗτος; ἹΠ. Οὐκ ἄλλος. ΣΩ. Οὐκοῦν ὁ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς γεωμέτρης, δυνατώτατός γε ἀμφότερα· καὶ εἴπερ τις ἄλλος ψευδὴς περὶ διαγράμματα, οὗτος ἂν εἴη ὁ ἀγαθός. οὗτος γὰρ δυνατός. ὁ δὲ κακὸς, ἀδύνατος ἦν ψεύδεσθαι. ὥστε οὐκ ἂν γένοιτο ψευδὴς ὁ μὴ δυνάμενος ψεύδεσθαι, ὡς ὡμολόγηται. ἹΠ. Ἔστι ταῦτα. ΣΩ. Ἔτι τοίνυν καὶ τὸν τρίτον ἐπισκεψώμεθα τὸν ἀστρονόμον, ἧς αὖ σὺ τέχνης ἔτι μᾶλλον ἐπιστήμων οἴει εἶναι, ἢ τῶν ἔμπροσθεν. ἢ γὰρ ὦ Ἱππία; ἹΠ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἐν ἀστρονομίᾳ ταυτὰ ταῦτά ἐστιν; ἹΠ. Εἰκός γε ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Καὶ ἐν ἀστρονομίᾳ ἄρα εἴπερ τις καὶ ἄλλος ψευδὴς, ὁ ἀγαθὸς ἀστρονόμος ψευδὴς ἔσται, ὁ δυνατὸς ψεύδεσθαι. οὐ γάρ ὅ γε ἀδύνατος, ἀμαθὴς γάρ. ἹΠ. Φαίνεται οὕτως. ΣΩ. Ὁ αὐτὸς ἄρα καὶ ἐν ἀστρονομίᾳ ἀληθής τε καὶ ψευδὴς ἔσται.

ἹΠ. Ἔοικεν. ΣΩ. Ἴθι δὴ ὦ Ἱππία, ἀνέδην οὑτωσὶ ἐπίσκεψαι κατὰ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, εἴ που ἔστιν ἄλλως ἔχον, ἢ οὕτως, πάντως δὲ πλείστας τέχνας πάντων σοφώτατος εἶ ἀνθρώπων ὡς ἐγώ ποτέ σου ἤκουον μεγαλαυχουμένου, πολλὴν σοφίαν καὶ ζηλωτὴν σαυτοῦ διεξιόντος ἐν ἀγορᾷ, ἐπὶ ταῖς τραπέζαις. ἔφησθα δὲ ἀφικέσθαι ποτὲ εἰς Ὀλυμπίαν, ἃ εἶχες περὶ τὸ σῶμα ἅπαντα σαυτοῦ ἔργα ἔχων. πρῶτον μὲν δακτύλιον, ἐντεῦθεν γὰρ ἤρχου, ὃν εἶχες σαυτοῦ ἔχειν ἔργον, ὡς ἐπιστάμενος δακτυλίους γλύφειν, καὶ ἄλλην σφραγῖδα σὸν ἔργον, καὶ στλεγγίδα καὶ λήκυθον, ἃ αὐτὸς εἰργάσω. ἔπειτα ὑποδήματα ἃ εἶχες, ἔφησθα αὐτὸς σκυτοτομῆσαι, καὶ τὸ ἱμάτιον ὑφῆναι, καὶ τὸν χιτωνίσκον. καὶ ὅ γε πᾶσιν ἔδοξεν ἀτοπώτατον, καὶ σοφίας πλείστης ἐπίδειγμα. ἐπειδὴ τὴν ζώνην ἔφησθα τοῦ χιτωνίσκου, ἣν εἶχες, εἶναι μὲν οἷαι αἱ Περσικαὶ τῶν πολυτελῶν, ταύτην δὲ αὐτὸς πλέξαι. πρὸς δὲ τούτοις ποιήματα ἔχων ἐλθεῖν, καὶ ἔπη καὶ τραγῳδίας, καὶ διθυράμβους, καὶ καταλογάδην πολλοὺς λόγους, καὶ παντοδαποὺς συγκειμένους. καὶ περὶ τῶν τεχνῶν δὴ, ὧν ἄρτι ἐγὼ ἔλεγον, ἐπιστήμων ἀφικέσθαι διαφερόντως τῶν ἄλλων, καὶ περὶ ῥυθμῶν, καὶ ἁρμονιῶν, καὶ γραμμάτων ὀρθότητος, καὶ ἄλλα ἔτι πρὸς τούτοις πάνυ πολλὰ, ὡς ἐγὼ δοκῶ μνημονεύειν. καίτοι τό γε μνημονικὸν ἐπελαθόμην σου ὡς ἔοικε τέχνημα, ἐν ᾧ σὺ οἴει λαμπρότατος εἶναι. οἶμαι δὲ καὶ ἄλλα πάμπολλα ἐπιλελῆσθαι. ἀλλ' ὅπερ ἐγὼ λέγω, καὶ εἰς τὰς σαυτοῦ βλέψας τέχνας, ἱκαναὶ δὲ, καὶ εἰς τὰς τῶν ἄλλων, εἰπέ μοι ἐάν που εὕρῃς ἐκ τῶν ὡμολογημένων ἐμοί τε καὶ σοὶ, ὅπου ἐστὶν ὁ μὲν ἀληθὴς, ὁ δὲ ψευδὴς χωρὶς, καὶ οὐχ ὁ αὐτός. ἐν ᾗτινι βούλει σοφίᾳ, τοῦτο σκέψαι, ἢ πανουργίᾳ, ἢ ὁτιοῦν χαίρεις ὀνομάζων. ἀλλ' οὐχ εὑρήσεις ὦ ἑταῖρε. οὐ γάρ ἐστιν. ἐπεὶ σὺ εἰπέ. ἹΠ. Ἀλλ' οὐκ ἔχω ὦ Σώκρατες νῦν γε οὕτω. ΣΩ. Οὐδέ γε ἕξεις ὡς ἐγὼ οἶμαι. εἰ δ' ἐγὼ ἀληθῆ λέγω, μέμνησαι ὃ ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τοῦ λόγου ὦ Ἱππία. ἹΠ. Οὐ πάνυ τι ἐννοῶ ὦ Σώκρατες ὃ λέγεις. ΣΩ. Νυνὶ γὰρ ἴσως οὐ χρῇ τῷ μνημονικῷ τεχνήματι. δῆλον γὰρ ὅτι οὐκ οἴει δεῖν, ἀλλ' ἐγώ σε ὑπομνήσω. οἶσθα ὅτι τὸν μὲν Ἀχιλλέα ἔφησθα ἀληθῆ εἶναι, τὸν δὲ Ὀδυσσέα ψευδῆ καὶ πολύτροπον; ἹΠ. Ναί. ΣΩ. Νῦν οὖν αἰσθάνῃ, ὅτι ἀναπέφανται ὁ αὐτὸς ὢν ψευδής τε καὶ ἀληθής. ὥστε εἰ ψευδὴς ὁ Ὀδυσσεὺς ἦν, καὶ ἀληθὴς γίγνεται, καὶ εἰ ἀληθὴς ὁ Ἀχιλλεὺς, καὶ ψευδής, καὶ οὐ διάφοροι ἀλλήλων οἱ ἄνδρες οὐδ' ἐναντίοι, ἀλλ' ὅμοιοι. ἹΠ. Ὦ Σώκρατες, ἀεὶ σύ τινας τοιούτους πλέκεις λόγους, καὶ ἀπολαμβάνων ὃ ἂν ᾖ δυσχερέστατον τοῦ λόγου, τούτου ἔχῃ κατὰ σμικρὸν ἐφαπτόμενος, καὶ οὐχ ὅλῳ ἀγωνίζῃ τῷ πράγματι, περὶ ὅτου ἂν ὁ λόγος ᾖ. ἐπεὶ καὶ νῦν ἐὰν βούλῃ, ἐπὶ πολλῶν τεκμηρίων ἀποδείξω σοι ἱκανῷ λόγῳ, Ὅμηρον Ἀχιλλέα πεποιηκέναι ἀμείνω Ὀδυσσέως, καὶ ἀψευδῆ. τὸν δὲ, δολερόν τε καὶ πολλὰ ψευδόμενον, καὶ χείρω Ἀχιλλέως. εἰ δὲ βούλει σὺ αὖ ἀντιπαράβαλλε λόγον παρὰ λόγον, ὡς ὁ ἕτερος ἀμείνων ἐστί. καὶ μᾶλλον εἴσονται οὗτοι, ὁπότερος ἄμεινον λέγει. ΣΩ. Ὦ Ἱππία ἐγώ τοι οὐκ ἀμφισβητῶ, μὴ οὐχὶ σὲ εἶναι σοφώτερον ἢ ἐμέ. ἀλλ' ἀεὶ εἴωθα ἐπειδάν τις λέγῃ τι προσέχειν τὸν νοῦν, ἄλλως τε καὶ ἐπειδάν μοι δοκῇ σοφὸς εἶναι ὁ λέγων. καὶ ἐπιθυμῶν μαθεῖν ὅτι λέγει, διαπυνθάνομαι, καὶ ἐπανασκοπῶ, καὶ συμβιβάζω τὰ λεγόμενα, ἵνα μάθω. ἐὰν δὲ φαῦλος δοκῇ μοι εἶναι ὁ λέγων, οὔτε ἐπανερωτῶ, οὔτε μοι μέλει περὶ ὧν λέγει. καὶ γνώσῃ τούτῳ οὓς ἂν ἐγὼ ἡγῶμαι σοφοὺς εἶναι. εὑρήσεις γάρ με λιπαρῆ ὄντα περὶ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τούτου, καὶ πυνθανόμενον παρ' αὐτοῦ, ἵνα μαθών τι ὠφεληθῶ. ἐπεὶ καὶ νῦν ἐννενόηκα σου λέγοντος, ὅτι ἐν τοῖς ἔπεσιν οἷς σὺ ἄρτι ἔλεγες, ἐνδεικνύμενος τὸν Ἀχιλλέα εἰς τὸν Ὀδυσσέα λέγειν, ὡς ἀλαζόνα ὄντα, ἄτοπόν μοι δοκεῖ εἶναι, εἰ σὺ ἀληθῆ λέγεις. ὅτι ὁ μὲν Ὀδυσσεὺς οὐδαμοῦ φαίνεται ψευσάμενος, ὁ πολύτροπος. ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς πολύτροπός τις φαίνεται κατὰ τὸν σὸν λόγον. ψεύδεται γοῦν. προειπὼν γὰρ ταῦτα τὰ ἔπη, ἅπερ καὶ σὺ εἶπες ἄρτι, Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν, ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσίν, ἄλλα δὲ εἴπῃ. ὀλίγον ὕστερον λέγει ὡς οὔτ' ἂν ἀναπεισθείη ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως τε καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὥστε μένοι τὸ παράπαν ἐν τῇ Τροίᾳ. ἀλλ' αὔριον ἱρὰ Διῒ ῥέξας φησὶ καὶ πᾶσι θεοῖς, Νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἅλαδε προερύσσω, Ὄψεαι αἴκ' ἐθέλῃσθα, καὶ αἴκεν τοι τὰ μεμήλῃ, ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεούσας Νῆας ἐμὰς. ἐν δ' ἄνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας. Εἰ δέ κεν εὐπλοΐην δώῃ κλυτὸς Ἐννοσίγαιος, Ἤματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἱκοίμην. ἔτι δὲ πρότερον τούτων πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα λοιδορούμενος εἶπε. Νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπειὴ πολὺ λώϊόν ἐστιν, Οἴκαδ' ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν. οὐδέ σ' ὀΐω Ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν, ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν. Ταῦτα εἰπὼν τοτὲ μὲν ἐναντίον τῆς στρατιᾶς πάσης, τοτὲ δὲ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ ἑταίρους, οὐδαμοῦ φαίνεται οὔτε παρασκευασάμενος, οὔτ' ἐπιχειρήσας καθέλκειν τὰς ναῦς, ὡς ἀποπλευσόμενος οἴκαδε, ἀλλὰ πάνυ γενναίως ὀλιγωρῶν τοῦ τἀληθῆ λέγειν. ἐγὼ

γεν. ἐγὼ μὲν οὖν ὦ Ἱππία καὶ ἐξ ἀρχῆς σε ἠρόμην, ἀπορῶν ὁπότερος τούτοιν τοῖν ἀνδροῖν ἀμείνων πεποίηται τῷ ποιητῇ, καὶ ἡγούμενος ἀμφοτέρω ἀρίστω εἶναι, καὶ δύσκριτον ὁπότερος ἀμείνων εἴη, καὶ περὶ ψεύδους καὶ ἀληθείας, καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς. ἀμφοτέρω γὰρ καὶ κατὰ τοῦτο παραπλησίω ἐστόν. Ἱπ. Οὐ γὰρ καλῶς σκοπεῖς ὦ Σώκρατες. ἃ μὲν γὰρ ὁ Ἀχιλλεὺς ψεύδεται, οὐκ ἐξ ἐπιβουλῆς φαίνεται ψευδόμενος, ἀλλ᾽ ἄκων διὰ τὴν συμφορὰν τὴν τοῦ στρατοπέδου, ἀναγκασθεὶς καταμεῖναι καὶ βοηθῆσαι. ἃ δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς ἑκών τε καὶ ἐξ ἐπιβουλῆς. Σω. Ἐξαπατᾷς με ὦ φίλτατε Ἱππία, καὶ αὐτὸς τὸν Ὀδυσσέα μιμῇ; Ἱπ. Οὐδαμῶς ὦ Σώκρατες. λέγεις δὴ τί καὶ πρός τι; Ἱπ. Ὅτι οὐκ ἐξ ἐπιβουλῆς φὴς τὸν Ἀχιλλέα ψεύδεσθαι. ὃς ἦν οὕτω γόης καὶ ἐπίβουλος πρὸς τῇ ἀλαζονείᾳ, ὡς πεποίηκεν Ὅμηρος, ὥστε καὶ τοῦ Ὀδυσσέως τοσοῦτον φαίνεται φρονεῖν πλέον, πρὸς τὸ ῥᾳδίως λανθάνειν αὐτὸν ἀλαζονευόμενος, ὥστε ἐναντίον αὐτοῦ αὐτὸς ἑαυτῷ ἐτόλμα ἐναντία λέγειν, καὶ ἐλάνθανε τὸν Ὀδυσσέα. οὐδὲν γοῦν φαίνεται εἰπὼν πρὸς αὐτὸν, ὡς αἰσθανόμενος αὐτοῦ ψευδομένου, ὁ Ὀδυσσεύς. Ἱπ. Ποῖα δὴ ταῦτα λέγεις ὦ Σώκρατες; Σω. Οὐκ οἶσθα ὅτι λέγων ὕστερον, ἢ ὡς πρὸς τὸν Ὀδυσσέα ἔφη ἅμα τῇ ἠοῖ ἀποπλευσεῖσθαι, πρὸς τὸν Αἴαντα δὲ οὐκ αὖ φησιν ἀποπλευσεῖσθαι, ἀλλὰ ἄλλα λέγει; Ἱπ. Ποῦ δή; Σω. Ἐν οἷς λέγει. Οὐ γὰρ πρὶν πολέμοιο μεδήσομαι αἱματόεντος, Πρίν γ᾽ υἱὸν Πριάμοιο δαΐφρονος Ἕκτορα δῖον Μυρμιδόνων ἐπί τε κλισίας καὶ νῆας ἱκέσθαι, Κτείνοντ᾽ Ἀργείους, κατά τε σμῦξαι πυρὶ νῆας, Ἀμφὶ δέ μιν τῇ ἐμῇ κλισίῃ καὶ νηῒ μελαίνῃ, Ἕκτορα καὶ μεμαῶτα μάχης σχήσεσθαι οἴω. σὺ δὴ οὖν ὦ Ἱππία, πότερον οὕτως ἐπιλήσμονα οἴει εἶναι τὸν τῆς Θέτιδός τε, καὶ ὑπὸ τοῦ σοφωτάτου Χείρωνος πεπαιδευμένον, ὥστε ὀλίγον πρότερον λοιδοροῦντα τοὺς ἀλαζόνας τῇ ἐσχάτῃ λοιδορίᾳ, αὐτὸν παραχρῆμα πρὸς μὲν τὸν Ὀδυσσέα φάναι ἀποπλευσεῖσθαι, πρὸς δὲ τὸν Αἴαντα μενεῖν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπιβουλεύοντά τε καὶ ἡγούμενον ἀρχαῖον εἶναι τὸν Ὀδυσσέα, καὶ αὐτοῦ αὐτῷ τούτῳ τῷ τεχνάζειν τε καὶ ψεύδεσθαι περιέσεσθαι. Ἱπ. Οὐκοῦν ἔμοιγε δοκεῖ ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ταῦτα ὑπὸ εὐηθείας ἀναπεισθεὶς, πρὸς τὸν Αἴαντα ἄλλα εἰπεῖν, ἢ πρὸς τὸν Ὀδυσσέα. ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς ἅ τε ἀληθῆ λέγει, ἐπιβουλεύσας ἀεὶ λέγει, καὶ ὅσα ψεύδεται ὡσαύτως. Σω. Ἀμείνων ἄρ᾽ ἐστὶν ὡς ἔοικεν ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀχιλλέως; Ἱπ. Ἥκιστά γε δή που ὦ Σώκρατες. Σω. Τί δέ; οὐκ ἄρτι ἐφάνησαν οἱ ἑκόντες ψευδόμενοι βελτίους, ἢ οἱ ἄκοντες; Ἱπ. Καὶ πῶς ἂν ὦ Σώκρατες οἱ ἑκόντες ἀδικοῦντες, καὶ ἑκόντες ἐπιβουλεύσαντες, καὶ κακὰ ἐργασάμενοι, βελτίους ἂν εἶεν τῶν ἀκόντων; οἷς πολλὴ δοκεῖ συγγνώμη εἶναι ἐὰν μὴ εἰδώς τις ἀδικήσῃ, ἢ ψεύσηται, ἢ ἄλλο τι κακὸν ποιήσῃ. καὶ οἱ νόμοι δή που πολὺ χαλεπώτεροί εἰσι τοῖς ἑκοῦσι κακὰ ἐργαζομένοις, καὶ ψευδομένοις, ἢ τοῖς ἄκουσιν. Σω. Ὁρᾷς ὦ Ἱππία ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω, λέγων ὡς λιπαρής εἰμι πρὸς τὰς ἐρωτήσεις τῶν σοφῶν. καὶ κινδυνεύω ἓν μόνον ἔχειν τοῦτο ἀγαθόν, τἄλλα ἔχων πάνυ γε φαῦλα. τῶν μὲν γὰρ πραγμάτων ᾗ ἔχει ἔσφαλμαι, καὶ οὐκ οἶδ᾽ ὅπῃ ἐστί. τεκμήριον δέ μοι τούτου ἱκανὸν, ὅτι ἐπειδὰν συγγένωμαί τῳ ὑμῶν τῶν εὐδοκιμούντων ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ οἷς οἱ Ἕλληνες πάντες μάρτυρές εἰσι τῆς σοφίας, φαίνομαι οὐδὲν εἰδώς. οὐδὲν γάρ μοι δοκεῖ τῶν αὐτῶν καὶ ὑμῖν, ὡς ἔπος εἰπεῖν. καίτοι τί μεῖζον ἀμαθίας τεκμήριον, ἢ ἐπειδάν τις σοφοῖς ἀνδράσι διαφέρηται; ἓν δὲ τοῦτο θαυμάσιον ἔχω ἀγαθὸν, ὅ με σώζει. οὐ γὰρ αἰσχύνομαι μανθάνων, ἀλλὰ πυνθάνομαι καὶ ἐρωτῶ, καὶ χάριν πολλὴν ἔχω τῷ ἀποκρινομένῳ, καὶ οὐδένα πώποτε ἀπεστέρησα χάριτος. οὐ γὰρ πώποτε ἔξαρνος ἐγενόμην μαθών τι, ἐμαυτοῦ ποιούμενος τὸ μάθημα εἶναι ὡς εὕρημα, ἀλλ᾽ ἐγκωμιάζω τὸν διδάξαντά με, ὡς σοφὸν ὄντα, ἀποφαίνων ἃ ἔμαθον παρ᾽ αὐτοῦ. καὶ δὴ καὶ νῦν ἃ σὺ λέγεις οὐχ ὁμολογῶ σοι, ἀλλὰ διαφέρομαι πάνυ σφόδρα, καὶ τοῦτ᾽ εὖ οἶδα ὅτι δι᾽ ἐμὲ γίγνεται, ὅτι τοιοῦτός εἰμι οἷόσπερ εἰμὶ, ἵνα μηδὲν ἐμαυτὸν μεῖζον εἴπω. ἐμοὶ γὰρ φαίνεται ὦ Ἱππία πᾶν τοὐναντίον ἢ ὃ σὺ λέγεις, οἱ βλάπτοντες τοὺς ἀνθρώπους, ἀδικοῦντες, καὶ ψευδόμενοι, καὶ ἐξαπατῶντες, καὶ ἁμαρτάνοντες ἑκόντες ἀλλὰ μὴ ἄκοντες βελτίους εἶναι, ἢ οἱ ἄκοντες. ἐνίοτε μέντοι καὶ τοὐναντίον δοκεῖ μοι τούτων, καὶ πλανῶμαι περὶ ταῦτα, δηλονότι διὰ τὸ μὴ εἰδέναι. νυνὶ δὲ ἐν τῷ παρόντι μοι, ὥσπερ καταβολὴ περιελήλυθεν, καὶ δοκοῦσί μοι οἱ ἑκόντες ἐξαμαρτάνοντες περί τι, βελτίους εἶναι τῶν ἀκόντων. αἰτιῶμαι δὲ τοῦ νῦν παρόντος παθήματος, τοὺς ἔμπροσθεν λόγους αἰτίους εἶναι, ὥστε φαίνεσθαι νῦν ἐν τῷ παρόντι τοὺς ἄκοντας, τούτων ἕκαστα ποιοῦντας πονηροτέρους, ἢ τοὺς ἑκόντας. σὺ οὖν χάρισαι καὶ μὴ φθονήσῃς ἰάσασθαι τὴν ψυχήν μου. πολὺ γάρ τοι μεῖζόν με ἀγαθὸν ἐργάσῃ, ἀμαθίας παύσας τὴν ψυχὴν, ἢ νόσου τὸ σῶμα. μακρὸν μὲν οὖν λόγον εἰ ἐθέλεις, προλέγω σοι ὅτι οὐκ ἄν με ἰάσαιο. οὐ γὰρ ἂν ἀκολουθήσαιμι. ὥσπερ δὲ ἄρτι εἰ θέλεις μοι ἀποκρίνεσθαι, πάνυ ὀνήσεις· οἶμαι δὲ οὐδ᾽ αὐτόν σε βλαβήσεσθαι. δικαίως δ᾽ ἂν καὶ σὲ παρακαλοίην ὦ παῖ Ἀπημάντου. σὺ γάρ με ἐπῆρας Ἱππίᾳ διαλέγεσθαι. καὶ νῦν ἐὰν μή μοι ἐθέλῃ Ἱππίας ἀποκρίνεσθαι, δέου αὐτοῦ περὶ ἐμοῦ. Εὐ. Ἀλλ᾽ ὦ Σώκρατες, οἶμαι οὐδὲν δεήσεσθαι Ἱππίαν τῆς ἡμετέρας δεήσεως. οὐ γὰρ τοιαῦτα αὐτῷ ἐστι τὰ προειρημένα, ἀλλ᾽ ὅτι οὐδενὸς ἂν φύγοι ἀνδρὸς ἐρώτησιν. ἦ γὰρ ὦ Ἱππία οὐ ταῦτα ἦν ἃ ἐλέγομεν; Ἱπ. Ἔγωγε. ἀλλὰ Σωκράτης ὦ Εὔδικε, ἀεὶ ταράττει ἐν τοῖς λόγοις, καὶ ἔοικεν ὥσπερ κακουργοῦντι. Σω. Ὦ βέλτιστε Ἱππία, οὔτι ἑκών γε ταῦτα ποιῶ. σοφὸς γὰρ ἂν ἦν καὶ δεινὸς κατὰ τὸν σὸν λόγον. ἀλλὰ ἄκων, ὥστε μοι συγγνώμην ἔχε. φὴς γὰρ αὖ δεῖν, ὃς ἂν κακουργῇ ἄκων, συγγνώμην ἔχειν. Εὐ. Καὶ μηδαμῶς γε ὦ Ἱππία ἄλλως ποίει. ἀλλὰ καὶ ἡμῶν ἕνεκα, καὶ τῶν προειρημένων σοι λόγων, ἀποκρίνου ἅ ἄν σε ἐρωτᾷ Σωκράτης.

Ἱπ. Ἀλλ᾽

Ἱπ. Ἀλλ' ἀποκρινοῦμαι σοῦ γε δεομένου. ἀλλ' ἐρώτα ὅτι βούλει. Σω. Καὶ μὴν σφόδρα γε ἐπιθυμῶ ὦ Ἱππία διασκέψασθαι τὸ νῦν δὴ λεγόμενον. πότεροί ποτε ἀμείνους οἱ ἑκόντες ἢ οἱ ἄκοντες ἁμαρτάνοντες. οἶμαι οὖν ἐπὶ τὴν σκέψιν ὀρθότατ' ἂν ὧδε ἐλθεῖν. ἀλλ' ἀπόκριναι. καλεῖς τινα δρομέα, ἀγαθόν; Ἱπ. Ἔγωγε. Σω. Καὶ κακόν; Ἱπ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ἀγαθὸς μὲν ὁ εὖ θέων, κακὸς δὲ ὁ κακῶς; Ἱπ. Ναί.

Σω. Οὐκοῦν ὁ βραδέως θέων, κακῶς θεῖ, ὁ δὲ ταχέως, εὖ; Ἱπ. Ναί. Σω. Ἐν δρόμῳ μὲν ἄρα καὶ τῷ θεῖν, τάχος μὲν ἀγαθόν, βραδύτης δὲ κακόν; Ἱπ. Ἀλλὰ τί μέλλει; Σω. Πότερος οὖν ἀμείνων δρομεύς, ὁ ἑκὼν βραδέως θέων, ἢ ὁ ἄκων; Ἱπ. Ὁ ἑκών. Σω. Ἆρ' οὖν οὐ ποιεῖν τί ἐστι τὸ θεῖν; Ἱπ. Ποιεῖν μὲν οὖν.

Σω. Εἰ δὲ ποιεῖν οὐ καὶ ἐργάζεσθαί τι; Ἱπ. Ναί. Σω. Ὁ κακῶς ἄρα θέων, κακὸν καὶ αἰσχρὸν ἐν δρόμῳ τοῦτο ἐργάζεται; Ἱπ. Κακόν. πῶς γὰρ οὔ; Σω. Κακῶς δὲ θεῖ ὁ βραδέως θέων; Ἱπ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ὁ μὲν ἀγαθὸς δρομεύς, ἑκὼν τὸ κακὸν τοῦτο ἐργάζεται, καὶ τὸ αἰσχρόν, ὁ δὲ κακὸς ἄκων; Ἱπ. Ἔοικέ γε. Σω. Ἐν δρόμῳ μὲν ἄρα πονηρότερος ὁ ἄκων κακὰ ἐργαζόμενος, ἢ ὁ ἑκών. Ἱπ. Ἐν δρόμῳ γε.

Σω. Τί δ' ἐν πάλῃ πότερος παλαιστὴς ἀμείνων, ὁ ἑκὼν πίπτων, ἢ ὁ ἄκων; Ἱπ. Ὁ ἑκὼν ἔοικε. Σω. Πονηρότερον δὲ καὶ αἴσχιον ἐν πάλῃ, τὸ πίπτειν ἢ τὸ καταβάλλειν; Ἱπ. Τὸ πίπτειν. Σω. Καὶ ἐν πάλῃ ἄρα ὁ ἑκὼν τὰ πονηρὰ καὶ αἰσχρὰ ἐργαζόμενος, βελτίων παλαιστής, ἢ ὁ ἄκων. Ἱπ. Ἔοικε. Σω. Τί δὲ ἐν τῇ ἄλλῃ πάσῃ τῇ τοῦ σώματος χρείᾳ, οὐχ ὁ βελτίων τὸ σῶμα, δύναται ἀμφότερα ἐργάζεσθαι, καὶ τὰ ἰσχυρὰ καὶ τὰ ἀσθενῆ, καὶ τὰ αἰσχρὰ καὶ τὰ καλά. ὥστε ὅταν κατὰ τὸ σῶμα πονηρὰ ἐργάζηται, ἑκὼν ἐργάζεται ὁ βελτίων τὸ σῶμα, ὁ δὲ πονηρότερος ἄκων; Ἱπ. Ἔοικε καὶ κατὰ τὴν ἰσχὺν οὕτως ἔχειν. Σω. Τί δὲ κατ' εὐσχημοσύνην ὦ Ἱππία, οὐ τοῦ βελτίονος σώματός ἐστιν ἑκόντος, τὰ αἰσχρὰ καὶ πονηρὰ σχήματα σχηματίζειν, τοῦ δὲ πονηροτέρου ἄκοντος. ἢ πῶς σοι δοκεῖ; Ἱπ. Οὕτω. Σω. Καὶ ἀσχημοσύνη ἄρα ἡ μὲν ἑκούσιος πρὸς ἀρετῆς ἐστιν, ἡ δὲ ἀκούσιος πρὸς πονηρίας σώματος. Ἱπ. Φαίνεται. Σω. Τί δὲ φωνῆς πέρι λέγεις, ποτέραν φὴς εἶναι βελτίω τὴν ἑκουσίως ἀπᾴδουσαν, ἢ τὴν ἀκουσίως; Ἱπ. Τὴν ἑκουσίως. Σω. Μοχθηροτέραν δὲ τὴν ἀκουσίως; Ἱπ. Ναί. Σω. Δέξαιο δ' ἂν πότερον τἀγαθὰ κεκτῆσθαι, ἢ τὰ κακά; Ἱπ. Τἀγαθά. Σω. Πότερον οὖν ἂν δέξαιο πόδας κεκτῆσθαι ἑκουσίως χωλαίνοντας, ἢ ἀκουσίως. Ἱπ. Ἑκουσίως. Σω. Χωλεία δὲ ποδῶν οὐχὶ πονηρία καὶ ἀσχημοσύνη ἐστί; Ἱπ. Ναί. Σω. Τί δὲ ἀμβλυωπία, οὐ πονηρία ὀφθαλμῶν; Ἱπ. Ναί. Σω. Ποτέρους οὖν ἂν βούλοιο ὀφθαλμοὺς κεκτῆσθαι καὶ ποτέροις συνεῖναι, οἷς ἑκὼν ἄν τις ἀμβλυώττοι καὶ παρορῴη, ἢ οἷς ἄκων; Ἱπ. Οἷς ἑκών. Σω. Βελτίω ἄρα ἥγησαι τῶν σαυτοῦ, τὰ ἑκουσίως πονηρὰ ἐργαζόμενα, ἢ τὰ ἀκουσίως. Ἱπ. Τὰ γοῦν τοιαῦτα. Σω. Οὐκοῦν πάντα, οἷον καὶ ὦτα, καὶ ῥῖνας, καὶ στόμα, καὶ πάσας τὰς αἰσθήσεις εἷς λόγος συνέχει, τὰς μὲν ἀκόντως κακὰ ἐργαζομένας ἀκτήτους εἶναι, ὡς πονηρὰς οὔσας. τὰς δὲ ἑκουσίως κτητάς, ὡς ἀγαθὰς οὔσας. Ἱπ. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Τί δὲ ὀργάνων, ποτέρων βελτίων ἡ κοινωνία οἷς ἑκών τις κακὰ ἐργάζεται, ἢ οἷς ἄκων; οἷον πηδάλιον, ᾧ ἄκων κακῶς τις κυβερνήσει βέλτιον, ἢ ᾧ ἑκών. Ἱπ. Ὧι ἑκών. Σω. Οὐ καὶ τόξον ὡσαύτως, καὶ λύρα, καὶ αὐλοί, καὶ τἄλλα ξύμπαντα; Ἱπ. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τί δὲ ψυχὴν κεκτῆσθαι ἵππου, ᾗ ἑκών τις κακῶς ἱππεύσει ἀμείνων, ἢ ἄκων. Ἱπ. Ἧι ἑκών. Σω. Ἀμείνων ἄρα ἐστί. Ἱπ. Ναί. Σω. Τῇ ἀμείνονι ἄρα ψυχῇ ἵππου τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα ταύτης τὰ πονηρά, ἑκουσίως ἂν ποιοῖ, τὰ δὲ τῆς πονηρίας ἀκουσίως; Ἱπ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ κυνὸς καὶ τῶν ἄλλων ζώων πάντων; Ἱπ. Ναί. Σω. Τί δὲ δὴ ἀνθρώπου ψυχὴν κεκτῆσθαι τοξότου ἀμεινόν ἐστιν, ἥ τις ἑκουσίως ἁμαρτάνει τοῦ σκοποῦ, ἢ ἥτις ἀκουσίως. Ἱπ. Ἥτις ἑκουσίως. Σω. Οὐκοῦν αὕτη ἀμείνων εἰς τοξικήν ἐστι; Ἱπ. Ναί. Σω. Καὶ ψυχὴ ἄρα ἀκουσίως ἁμαρτάνουσα πονηροτέρα ἢ ἑκουσίως. Ἱπ. Ἐν τοξικῇ γε. Σω. Τί δ' ἐν ἰατρικῇ; οὐχὶ ἡ ἑκοῦσα κακὰ ἐργαζομένη περὶ τὰ σώματα, ἰατρικωτέρα. Ἱπ. Ναί. Σω. Ἀμείνων ἄρα αὕτη ἐν ταύτῃ τῇ τέχνῃ τῆς μὴ ἰατρικῆς. Ἱπ. Ἀμείνων. Σω. Τί δὲ ἡ κιθαριστικωτέρα, καὶ ἡ αὐλητικωτέρα, καὶ τἄλλα πάντα τὰ κατὰ τὰς τέχνας τε καὶ τὰς ἐπιστήμας, οὐχὶ ἡ ἀμείνων ἑκοῦσα τὰ κακὰ ἐργάζεται καὶ τὰ αἰσχρά, καὶ ἐξαμαρτάνει. ἡ δὲ πονηροτέρα ἄκουσα; Ἱπ. Φαίνεται. Σω. Ἀλλὰ μὴν που τάς γε τῶν δούλων ψυχὰς κεκτῆσθαι δεξαίμεθ' ἂν μᾶλλον, τὰς ἑκουσίως ἢ τὰς ἀκουσίως ἁμαρτανούσας τε καὶ κακουργούσας, ὡς ἀμείνους οὔσας εἰς ταῦτα. Ἱπ. Ναί. Σω. Τί δὲ τὴν ἡμετέραν αὐτῶν οὐ βουλοίμεθ' ἂν ὡς βελτίστην κεκτῆσθαι; Ἱπ. Ναί. Σω. Οὐκοῦν βελτίων ἔσται ἐὰν ἑκοῦσα κακουργῇ τε καὶ ἐξαμαρτάνῃ, ἢ ἐὰν ἄκουσα. Ἱπ. Δεινὸν μέντ' ἂν εἴη ὦ Σώκρατες, εἰ οἱ ἑκόντες ἀδικοῦντες βελτίους ἔσονται, ἢ οἱ ἄκοντες; Σω. Ἀλλὰ μὴν φαίνεταί γε ἐκ τῶν εἰρημένων. Ἱπ. Οὔκουν ἔμοιγε. Σω.

Ἐγὼ δ' ᾤμην ὦ Ἱππία καὶ σοὶ φανῆναι. πάλιν δ' ἀπόκριναι. ἡ δικαιοσύνη οὐχὶ δύναμίς τίς ἐστιν ἢ ἐπιστήμη, ἢ ἀμφότερα, ἢ οὐκ ἀνάγκη ἕν γέ τι τούτων εἶναι τὴν δικαιοσύνην; Ἱπ. Ναί. Σω.

Οὐκοῦν εἰ μὲν δύναμίς ἐστι τῆς ψυχῆς ἡ δικαιοσύνη, ἡ δυνατωτέρα ψυχή, δικαιοτέρα ἐστί. βελτίων γάρ που ἡμῖν ἐφάνη ὦ ἄριστε ἡ τοιαύτη. Ἱπ. Ἐφάνη γάρ. Σω. Τί δ' εἰ ἐπιστήμη, οὐχ ἡ σοφωτέρα ψυχὴ δικαιοτέρα. ἡ δὲ ἀμαθεστέρα, ἀδικωτέρα; τί δ' εἰ ἀμφότερα, οὐχ ἡ ἀμφοτέρας ἔχουσα ἐπιστήμην καὶ δύναμιν δικαιοτέρα. ἡ δὲ ἀμαθεστέρα, ἀδικωτέρα; οὐχ οὕτως ἀνάγκη ἔχειν; Ἱπ. Φαίνεται. Σω. Οὐκοῦν ἡ δυνατωτέρα καὶ σοφωτέρα, αὕτη ἀμείνων οὖσα ἐφάνη, καὶ ἀμφότερα μᾶλλον

δυναμένη ποιεῖν, καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ περὶ πᾶσαν ἐργασίαν; ΙΠ. Ναί. ΣΩ. Ὅταν ἄρα τὰ αἰσχρὰ ἐργάζηται, ἑκοῦσα ἐργάζεται διὰ δύναμιν καὶ τέχνην. ταῦτα δὲ δικαιοσύνης φαίνεται, ἤτοι ἀμφότερα, ἢ τὸ ἕτερον. ΙΠ. Ἔοικε. ΣΩ. Καὶ τὸ μὲν γε ἀδικεῖν κακὰ ποιεῖν ἐστι, τὸ δὲ μὴ ἀδικεῖν καλά; ΙΠ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν ἡ δυνατωτέρα καὶ ἀμείνων ψυχή, ὅταν περ ἀδικῇ, ἑκοῦσα ἀδικήσει, ἡ δὲ πονηρὰ, ἄκουσα; ΙΠ. Φαίνεται. ΣΩ. Οὐκοῦν ἀγαθὸς ἀνὴρ, ὁ τὴν ἀγαθὴν ψυχὴν ἔχων, κακὸς δὲ ὁ τὴν κακήν; ΙΠ. Ναί. ΣΩ. Ἀγαθοῦ μὲν ἄρα ἀνδρός ἐστιν, ἑκόντα ἀδικεῖν, κακοῦ δὲ ἄκοντα, εἴπερ ὁ ἀγαθὸς ἀγαθὴν ψυχὴν ἔχει. ΙΠ. Ἀλλὰ μὴν ἔχει γε. ΣΩ. Ὁ ἄρα ἑκὼν ἁμαρτάνων, καὶ αἰσχρὰ καὶ ἄδικα ποιῶν, ὦ Ἱππία, εἴπερ τίς ἐστιν οὗτος, οὐκ ἂν ἄλλος εἴη ἢ ὁ ἀγαθός. ΙΠ. Οὐκ ἔχω ὅπως σοι συγχωρήσω ὦ Σώκρατες ταῦτα. ΣΩ. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ ἐμοὶ ὦ Ἱππία. ἀλλ' ἀναγκαῖον οὕτω φαίνεσθαι νῦν γε ἡμῖν ἐκ τοῦ λόγου; ὅπερ μέντοι πάλαι ἔλεγον, ἐγὼ περὶ ταῦτα ἄνω καὶ κάτω πλανῶμαι, καὶ οὐδέποτε ταὐτά μοι δοκεῖ, καὶ ἐμὲ μὲν οὐδὲν θαυμαστὸν πλανᾶσθαι, οὐδὲ ἄλλον ἰδιώτην, εἰ δὲ καὶ ὑμεῖς πλανήσεσθε οἱ σοφοί, τοῦτο ἤδη καὶ ἡμῖν δεινόν, εἰ μὴ δὲ παρ' ὑμᾶς ἀφικόμενοι, παυσόμεθα τῆς πλάνης.

Τέλος Ἱππίου ἐλάττονος, ἢ περὶ τοῦ ψεύδους.

ΙΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΙΛΙΑΔΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΑΙ ΙΩΝ.

ΣΩΚ. ΤΟΝ Ἴωνα χαίρειν. πόθεν τανῦν ἡμῖν ἐπιδεδήμηκας, ἢ οἴκοθεν ἐξ Ἐφέσου; Ι. Οὐδαμῶς ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἐξ Ἐπιδαύρου ἐκ τῶν Ἀσκληπιείων. ΣΩ. Μῶν καὶ ῥαψῳδῶν ἀγῶνα τιθέασι τῷ θεῷ οἱ Ἐπιδαύριοι; Ι. Πάνυ γε καὶ τῆς ἄλλης γε μουσικῆς. ΣΩ. Τί οὖν ἠγωνίζου τι ἡμῖν, καὶ πῶς τι ἠγωνίσω; Ι. Τὰ πρῶτα τῶν ἄθλων ἠνεγκάμεθα ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Εὖ λέγεις. ἄγε δὴ ὅπως καὶ τὰ Παναθήναια νικήσομεν. Ι. Ἀλλ' ἔσται ταῦτα, ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ. ΣΩ. Καὶ μὴν πολλάκις γε ἐζήλωσα ὑμᾶς τοὺς ῥαψῳδοὺς ὦ Ἴων τῆς τέχνης. τὸ γὰρ ἅμα μὲν τὸ σῶμα κεκοσμῆσθαι ἀεὶ πρέπον ὑμῶν εἶναι τῇ τέχνῃ, καὶ ὡς καλλίστοις φαίνεσθαι, ἅμα δὲ ἀναγκαῖον εἶναι, ἔν τε ἄλλοις ποιηταῖς διατρίβειν πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς, καὶ δὴ καὶ μάλιστα ἐν Ὁμήρῳ τῷ ἀρίστῳ καὶ θειοτάτῳ τῶν ποιητῶν, καὶ τὴν τούτου διάνοιαν ἐκμανθάνειν, μὴ μόνον τὰ ἔπη, ζηλωτόν ἐστιν. οὐ γὰρ ἂν γένοιτό ποτε ῥαψῳδός, εἰ μὴ συνείη τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ. τὸν γὰρ ῥαψῳδὸν, ἑρμηνέα δεῖ τοῦ ποιητοῦ τῆς διανοίας γίγνεσθαι τοῖς ἀκούουσι. τοῦτο δὲ καλῶς ποιεῖν, μὴ γιγνώσκοντα ὅ,τι λέγει ὁ ποιητής, ἀδύνατον. ταῦτα οὖν πάντα ἄξια ζηλοῦσθαι. Ι. Ἀληθῆ λέγεις ὦ Σώκρατες. ἐμοὶ γοῦν τοῦτο πλεῖστον ἔργον παρέσχε τῆς τέχνης. καὶ οἶμαι κάλλιστα ἀνθρώπων λέγειν περὶ Ὁμήρου, ὡς οὔτε Μητρόδωρος ὁ Λαμψακηνός, οὔτε Στησίμβροτος ὁ Θάσιος, οὔτε Γλαύκων, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν πώποτε γενομένων, ἔσχεν εἰπεῖν οὕτω πολλὰς καὶ καλὰς διανοίας περὶ Ὁμήρου, ὅσας ἐγώ.

ΣΩ. Εὖ λέγεις ὦ Ἴων. δῆλον γὰρ ὅτι οὐ φθονήσεις μοι ἐπιδεῖξαι. Ι. Καὶ μὴν ἄξιον ἀκοῦσαι ὦ Σώκρατες ὡς εὖ κεκόσμηκα τὸν Ὅμηρον. ὥστε οἶμαι ὑπὸ Ὁμηριδῶν ἄξιος εἶναι χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθῆναι.

ΣΩ. Καὶ μὴν ἐγὼ ἔτι ποιήσομαι σχολὴν ἀκροάσασθαί σου. νῦν δέ μοι τοσόνδε ἀπόκριναι, πότερον περὶ Ὁμήρου μόνον δεινὸς εἶ, ἢ καὶ περὶ Ἡσιόδου καὶ Ἀρχιλόχου; Ι. Οὐδαμῶς, ἀλλὰ περὶ Ὁμήρου μόνον. ἱκανὸν γάρ μοι δοκεῖ εἶναι. ΣΩ. Ἔστι δὲ περὶ ὅτου Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος ταὐτὰ λέγετον; Ι. Οἶμαι ἔγωγε καὶ πολλά. ΣΩ. Πότερον οὖν περὶ τούτων κάλλιον ἂν ἐξηγήσαιο ἃ Ὅμηρος λέγει, ἢ ἃ Ἡσίοδος; Ι. Ὁμοίως ἂν περί γε τούτων ὦ Σώκρατες, περὶ ὧν ταὐτὰ λέγουσι. ΣΩ. Τί δὲ ὧν πέρι μὴ ταὐτὰ λέγουσιν, οἷον περὶ μαντικῆς λέγει τι Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος; Ι. Πάνυ γε. ΣΩ. Τί οὖν ὅσα τε ὁμοίως καὶ ὅσα διαφόρως περὶ μαντικῆς λέγετον τὼ ποιητὰ τούτω, πότερον σὺ κάλλιον ἂν ἐξηγήσαιο, ἢ τῶν μάντεών τις τῶν ἀγαθῶν; Ι. Τῶν μάντεων. ΣΩ. Εἰ δὲ σὺ ἦσθα μάντις, οὐκ εἴπερ περὶ τῶν ὁμοίως λεγομένων οἷός τ' ἦσθα ἐξηγήσασθαι, καὶ περὶ τῶν διαφόρως λεγομένων ἠπίστω ἂν ἐξηγεῖσθαι; Ι. Δῆλον ὅτι. ΣΩ. Τί οὖν ποτε περὶ μὲν Ὁμήρου δεινὸς εἶ, περὶ δὲ Ἡσιόδου οὔ, οὐδὲ τῶν ἄλλων ποιητῶν; ἢ Ὅμηρος περὶ ἄλλων τινῶν λέγει, ἢ ὧνπερ σύμπαντες οἱ ἄλλοι ποιηταί; οὐ περὶ πολέμου τε τὰ πολλὰ διελήλυθε, καὶ περὶ ὁμιλιῶν πρὸς ἀλλήλους ἀνθρώπων, ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν, καὶ ἰδιωτῶν, καὶ δημιουργῶν, καὶ περὶ θεῶν πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς ἀνθρώπους ὁμιλούντων ὡς ὁμιλοῦσι, καὶ περὶ τῶν οὐρανίων παθημάτων, καὶ περὶ τῶν ἐν ᾅδου, καὶ γενέσεις καὶ θεῶν καὶ ἡρώων. οὐ ταῦτά ἐστι περὶ ὧν Ὅμηρος τὴν ποίησιν πεποίηκεν; Ι. Ἀληθῆ λέγεις ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Τί δὲ οἱ ἄλλοι ποιηταί, οὐ περὶ τῶν αὐτῶν τούτων; Ι. Ναί. ἀλλ' ὦ Σώκρατες οὐχ ὁμοίως πεποιήκασι καὶ Ὅμηρος. ΣΩ. Τί μήν, κάκιον; Ι. Πολύ γε. ΣΩ. Ὅμηρος δὲ ἄμεινον; Ι. Ἄμεινον μέντοι νὴ Δία. ΣΩ. Οὐκοῦν ὦ φίλη κεφαλὴ Ἴων, ὅταν περὶ ἀριθμοῦ πολλῶν λεγόντων εἷς τις ἄριστα λέγῃ, γνώσεται δήπου τις τὸν εὖ λέγοντα; Ι. Φημί. ΣΩ. Πότερον οὖν ὁ αὐτὸς ὅσπερ καὶ τοὺς κακῶς λέγοντας, ἢ ἄλλος; Ι. Ὁ αὐτὸς δήπου. ΣΩ. Οὐκοῦν ὁ τὴν ἀριθμητικὴν τέχνην ἔχων, οὗτός ἐστι; Ι. Ναί. ΣΩ. Τί δ' ὅταν πολλῶν λεγόντων περὶ ὑγιεινῶν σιτίων ὁποῖά ἐστιν,

εἷς τις

εἷς τις ἄριστα λέγῃ, πότερον ἕτερος μέν τις τὸν ἄριστα λέγοντα γνώσεται ὅτι ἄριστα λέγει, ἕτερος δὲ τὸν κάκιον ὅτι κάκιον, ἢ αὐτός; Ι. Δῆλον δή που ὁ αὐτός. Σω. Τίς οὗτος; τί ὄνομα αὐτῷ; Ι. Ἰατρός.

Σω. Οὐκοῦν ἐν κεφαλαίῳ λέγομεν, ὡς ὁ αὐτὸς γνώσεται ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν πολλῶν λεγόντων, ὅς τις τε εὖ λέγει, καὶ ὅς τις κακῶς. ἢ εἰ μὴ γνώσεται τὸν κακῶς λέγοντα, δῆλον ὅτι οὐδὲ τὸν εὖ περί γε τοῦ αὐτοῦ. Ι. Οὕτως. Σω. Οὐκοῦν ὁ αὐτὸς γίγνεται δεινὸς περὶ ἀμφοτέρων; Ι. Ναί. Σω. Οὐκοῦν σὺ φῂς καὶ Ὅμηρον καὶ τοὺς ἄλλους ποιητάς, ἐν οἷς καὶ Ἡσίοδος καὶ Ἀρχίλοχός ἐστι, περί γε τῶν αὐτῶν λέγειν, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως. ἀλλὰ τὸν μὲν εὖ γε, τοὺς δὲ χεῖρον; Ι. Καὶ ἀληθῆ λέγω. Σω. Οὐκοῦν εἴπερ τὸν εὖ λέγοντα γιγνώσκεις, καὶ τοὺς χεῖρον λέγοντας γιγνώσκοις ἄν, ὅτι χεῖρον λέγουσιν. Ι. Ἔοικέ γε.

Σω. Οὐκοῦν ὦ βέλτιστε, ὁμοίως τὸν Ἴωνα λέγοντες, περὶ Ὁμήρου τε δεινὸν εἶναι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν, οὐχ ἁμαρτησόμεθα. ἐπειδή γε αὐτὸς ὁμολογεῖ τὸν αὐτὸν ἔσεσθαι κριτὴν ἱκανὸν πάντων, ὅσοι ἂν περὶ τῶν αὐτῶν λέγωσι, τοὺς δὲ ποιητὰς σχεδὸν ἅπαντας τὰ αὐτὰ ποιεῖν. Ι. Τί οὖν ποτε τὸ αἴτιον ὦ Σώκρατες, ὅτι ὅταν μέν τις περὶ ἄλλου του ποιητοῦ διαλέγηται, οὔτε προσέχω τὸν νοῦν, ἀδυνατῶ τε καὶ ὁτιοῦν συμβαλέσθαι λόγου ἄξιον, ἀλλ' ἀτεχνῶς νυστάζω, ἐπειδὰν δέ τις περὶ Ὁμήρου μνησθῇ, εὐθύς τε ἐγρήγορα καὶ προσέχω τὸν νοῦν, καὶ εὐπορῶ ὅτι λέγω; Σω. Οὐ χαλεπὸν τοῦτό γε εἰκάσαι ὦ ἑταῖρε. ἀλλὰ παντὶ δῆλον, ὅτι τέχνῃ καὶ ἐπιστήμῃ περὶ Ὁμήρου λέγειν ἀδύνατος εἶ. εἰ γὰρ τέχνῃ οἷός τε ἦσθα, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν ἁπάντων λέγειν οἷός τ' ἂν ἦσθα. ποιητικὴ γάρ πού ἐστι τὸ ὅλον. ἢ οὔ; Ι. Ναί. Σω.

Οὐκοῦν ἐπειδὰν λάβῃ τις καὶ ἄλλην τέχνην ἡντινοῦν ὅλην, ὁ αὐτὸς τρόπος τῆς σκέψεως ἐστὶ περὶ ἁπασῶν τῶν τεχνῶν. πῶς τοῦτο λέγω, δέῃ τί μου ἀκοῦσαι ὦ Ἴων; Ι. Ναὶ μὰ τὸν Δία ὦ Σώκρατες ἔγωγε. χαίρω γὰρ ἀκούων ὑμῶν τῶν σοφῶν. Σω. Βουλοίμην ἄν σε ἀληθῆ λέγειν ὦ Ἴων. ἀλλὰ σοφοὶ μέν πού ἐστε ὑμεῖς οἱ ῥαψῳδοὶ καὶ οἱ ὑποκριταί, καὶ ὧν ὑμεῖς ᾄδετε τὰ ποιήματα. ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄλλο, ἢ τἀληθῆ λέγω, οἷον εἰκὸς ἰδιώτην ἄνθρωπον. ἐπεὶ καὶ περὶ τούτου οὗ νῦν ἠρόμην σε, θέασαι ὡς φαῦλον καὶ ἰδιωτικόν ἐστι, καὶ παντὸς ἀνδρὸς γνῶναι ὃ ἔλεγον, τὴν αὐτὴν εἶναι σκέψιν, ἐπειδάν τις ὅλην τέχνην λάβῃ. λάβωμεν γὰρ τῷ λόγῳ. γραφικὴ γάρ τις ἐστὶ τέχνη τὸ ὅλον; Ι. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ γραφεῖς πολλοὶ καὶ εἰσὶ καὶ γεγόνασιν ἀγαθοὶ καὶ φαῦλοι; Ι. Πάνυ γε. Σω. Ἤδη οὖν τινα εἶδες, ὅς τις περὶ μὲν Πολυγνώτου τοῦ Ἀγλαοφῶντος, δεινός ἐστιν ἀποφαίνειν, ἃ εὖ τε γράφει, καὶ ἃ μή. περὶ δὲ τῶν ἄλλων γραφέων ἀδύνατος. καὶ ἐπειδὰν μέν τις τὰ τῶν ἄλλων ζωγράφων ἔργα ἐπιδεικνύει, νυστάζει τε καὶ ἀπορεῖ, καὶ οὐκ ἔχει ὅ,τι συμβάληται. ἐπειδὰν δὲ περὶ Πολυγνώτου, ἢ ἄλλου ὅτου βούλει τῶν γραφέων, ἑνὸς μόνου δέῃ ἀποφήνασθαι γνώμην, ἐγρήγορέ τε καὶ προσέχει τὸν νοῦν, καὶ εὐπορεῖ ὅ,τι εἴπῃ. Ι. Οὐ μὰ τὸν Δία, οὐ δῆτα. Σω. Τί δὲ ἐν ἀνδριαντοποιίᾳ, ἤδη τιν' εἶδες, ὅς τις περὶ μὲν Δαιδάλου τοῦ Μητίονος, ἢ Ἐπειοῦ τοῦ Πανοπέως, ἢ Θεοδώρου τοῦ Σαμίου, ἢ ἄλλου τινὸς ἀνδριαντοποιοῦ ἑνὸς πέρι, δεινός ἐστιν ἐξηγεῖσθαι ἃ εὖ πεποίηκεν. ἐν δὲ τοῖς τῶν ἄλλων ἀνδριαντοποιῶν ἔργοις, ἀπορεῖ τε καὶ νυστάζει, οὐκ ἔχων ὅ,τι εἴπῃ. Ι. Οὐ μὰ τὸν Δία οὐδὲ τοῦτον ἑώρακα. Σω. Ἀλλὰ μὴν ὥς γ' ἐγὼ οἶμαι, οὐδ' ἐν αὐλήσει γε, οὐδὲ ἐν κιθαρίσει, οὐδὲ ἐν κιθαρῳδίᾳ, οὐδὲ ἐν ῥαψῳδίᾳ, οὐδὲ πώποτ' εἶδες ἄνδρα, ὅς τις περὶ μὲν Ὀλύμπου δεινός ἐστιν ἐξηγεῖσθαι, ἢ περὶ Θαμύρου, ἢ περὶ Ὀρφέως, ἢ περὶ Φημίου τοῦ Ἰθακησίου ῥαψῳδοῦ, περὶ δὲ Ἴωνος τοῦ Ἐφεσίου ἀπορεῖ, καὶ οὐκ ἔχει συμβαλέσθαι, ἅ τε εὖ ῥαψῳδεῖ, καὶ ἃ μή. Ι. Οὐκ ἔχω σοι περὶ τούτου ἀντιλέγειν ὦ Σώκρατες. ἀλλ' ἐκεῖνο ἐμαυτῷ σύνοιδα, ὅτι περὶ Ὁμήρου κάλλιστ' ἀνθρώπων λέγω καὶ εὐπορῶ, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες με φασὶν εὖ λέγειν. περὶ δὲ τῶν ἄλλων, οὔ. καί τοι ὅρα τοῦτο τί ἐστι.

Σω. Καὶ ὁρῶ ὦ Ἴων, καὶ ἔρχομαί γέ σοι ἀποφαινόμενος, ὅ μοι δοκεῖ τοῦτο εἶναι. ἔστι γὰρ τοῦτο τέχνη μὲν οὐκ ὂν παρὰ σοὶ περὶ Ὁμήρου εὖ λέγειν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγον. θεία δὲ δύναμις ἥ σε κινεῖ, ὥσπερ ἐν τῇ λίθῳ, ἣν Εὐριπίδης μὲν μαγνῆτιν ὠνόμασεν, οἱ δὲ πολλοί, ἡρακλείαν. καὶ γὰρ αὕτη ἡ λίθος, οὐ μόνον αὐτοὺς τοὺς δακτυλίους ἄγει τοὺς σιδηροῦς, ἀλλὰ καὶ δύναμιν ἐντίθησι τοῖς δακτυλίοις, ὥστε δύνασθαι ταυτὸν τοῦτο ποιεῖν ὅπερ ἡ λίθος, ἄλλους ἄγειν δακτυλίους, ὥστ' ἐνίοτε ὁρμαθὸς μακρὸς πάνυ σιδηρείων καὶ δακτυλίων ἐξ ἀλλήλων ἤρτηται. πᾶσι δὲ τούτοις ἐξ ἐκείνης τῆς λίθου ἡ δύναμις ἀνήρτηται. οὕτω δὲ καὶ ἡ μοῦσα, ἐνθέους μὲν ποιεῖ αὐτή, διὰ δὲ τῶν ἐνθέων τούτων ἄλλων ἐνθουσιαζόντων, ὁρμαθὸς ἐξαρτᾶται. πάντες γὰρ οἵ τε τῶν ἐπῶν ποιηταὶ οἱ ἀγαθοὶ οὐκ ἐκ τέχνης, ἀλλ' ἔνθεοι ὄντες καὶ κατεχόμενοι, πάντα ταῦτα τὰ καλὰ λέγουσι ποιήματα. καὶ οἱ μελοποιοὶ οἱ ἀγαθοὶ ὡσαύτως, ὥσπερ οἱ Κορυβαντιῶντες οὐκ ἔμφρονες ὄντες ὀρχοῦνται. οὕτω καὶ οἱ μελοποιοί, οὐκ ἔμφρονες ὄντες τὰ καλὰ μέλη ταῦτα ποιοῦσιν, ἀλλ' ἐπειδὰν ἐμβῶσιν εἰς τὴν ἁρμονίαν καὶ εἰς τὸν ῥυθμὸν βακχεύουσι, καὶ κατεχόμενοι, ὥσπερ αἱ βάκχαι ἀρύονται ἐκ τῶν ποταμῶν μέλι καὶ γάλα κατεχόμεναι, ἔμφρονες δὲ οὖσαι, οὔ. καὶ τῶν μελοποιῶν ἡ ψυχὴ τοῦτο ἐργάζεται ὅπερ αὐτοὶ λέγουσι. λέγουσι γὰρ δή που θεν πρὸς ἡμᾶς οἱ ποιηταί, ὅτι ἀπὸ κρηνῶν μελιρρύτων, ἐκ μουσῶν κήπων τινῶν καὶ ναπῶν δρεπόμενοι τὰ μέλη ἡμῖν φέρουσιν, ὥσπερ αἱ μέλιτται. καὶ αὐτοὶ οὕτω πετόμενοι, καὶ ἀληθῆ λέγουσι. κοῦφον γὰρ χρῆμα ποιητής ἐστι, καὶ πτηνὸν καὶ ἱερόν, καὶ οὐ πρότερον οἷός τε ποιεῖν, πρὶν ἂν ἔνθεός τε γένηται καὶ ἔκφρων, καὶ ὁ νοῦς μηκέτι ἐν αὐτῷ ἐνῇ. ἕως δ' ἂν τουτὶ ἔχῃ τὸ κτῆμα, ἀδύνατος πᾶς ποιεῖν ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ χρησμῳδεῖν. ἅτε οὖν

οὐ τέχνῃ ποιοῦντες, καὶ πολλὰ λέγουσι καὶ καλὰ περὶ τῶν πραγμάτων, ὥσπερ σὺ περὶ Ὁμήρου, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ τοῦτο μόνον οἷός τε ἕκαστος ποιεῖν καλῶς, ἐφ' ὃ ἡ μοῦσα αὐτὸν ὥρμησεν. ὁ μὲν διθυράμβους, ὁ δὲ ἐγκώμια, ὁ δὲ ὑπορχήματα, ὁ δ' ἔπη, ὁ δ' ἰάμβους. τὰ δ' ἄλλα φαῦλος αὐτῶν ἕκαστός ἐστιν. οὐ γὰρ τέχνῃ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλὰ θείᾳ δυνάμει. ἐπεὶ εἰ περὶ ἑνὸς τέχνῃ καλῶς ἠπίσταντο λέγειν, κἂν περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. διὰ ταῦτα δὲ ὁ θεός, ἐξαιρούμενος τούτων νοῦν, τούτοις χρῆται ὑπηρέταις, καὶ τοῖς χρησμῳδοῖς, καὶ τοῖς μάντεσι τοῖς θείοις, ἵνα ἡμεῖς οἱ ἀκούοντες εἰδῶμεν, ὅτι οὐχ οὗτοί εἰσιν οἱ ταῦτα λέγοντες οὕτω πολλοῦ ἄξια, οἷς νοῦς μὴ πάρεστιν, ἀλλ' ὁ θεὸς αὐτός ἐστιν ὁ λέγων, διὰ τούτων δὲ φθέγγεται πρὸς ἡμᾶς. μέγιστον δὲ τεκμήριον τῷ λόγῳ, Τύνιχος ὁ Χαλκιδεύς, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν πώποτ' ἐποίησε ποίημα, ὅτου τις ἂν ἀξιώσειε μνησθῆναι, τὸν δὲ παίωνα ὃν πάντες ᾄδουσι, σχεδόν τι πάντων μελῶν κάλλιστον ἀτεχνῶς, ὅπερ αὐτὸς λέγει εὑρήματι μουσᾶν. ἐν τούτῳ γὰρ δὴ μάλιστά μοι δοκεῖ ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι ἡμῖν, ἵνα μὴ διστάζωμεν, ὅτι οὐκ ἀνθρώπινά ἐστι τὰ καλὰ ταῦτα ποιήματα, οὐδὲ ἀνθρώπων, ἀλλὰ θεῖα καὶ θεῶν. οἱ δὲ ποιηταὶ οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἑρμηνεῖς εἰσι τῶν θεῶν κατεχόμενοι, ἐξ ὅτου ἂν ἕκαστος κατέχηται. ταῦτα ἐνδεικνύμενος ὁ θεός, ἐξεπίτηδες διὰ τοῦ φαυλοτάτου ποιητοῦ, τὸ κάλλιστον μέλος ᾖσεν. ἢ οὐ δοκῶ σοι ἀληθῆ λέγειν ὦ Ἴων; Ι. Ναὶ μὰ τὸν Δία ἔμοιγε. ἅπτῃ γάρ πως μου τοῖς λόγοις τῆς ψυχῆς ὦ Σώκρατες. καί μοι δοκοῦσι θείᾳ μοίρᾳ ἡμῖν παρὰ τῶν θεῶν ταῦτα οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ ἑρμηνεύειν. Σω.

Οὐκοῦν ὑμεῖς αὖ οἱ ῥαψῳδοὶ τὰ τῶν ποιητῶν ἑρμηνεύετε; Ι. Καὶ τοῦτο ἀληθὲς λέγεις. Σω. Οὐκοῦν ἑρμηνέων ἑρμηνεῖς γίγνεσθε. Ι. Παντάπασί γε. Σω. Ἔχε δὴ καί μοι τόδε εἰπὲ ὦ Ἴων, καὶ μὴ ἀποκρύψῃ ὅτι ἄν σε ἔρωμαι. ὅταν εὖ εἴπῃς ἔπη, καὶ ἐκπλήξῃς μάλιστα τοὺς θεωμένους, ἢ τὸν Ὀδυσσέα, ὅταν ἐπὶ τὸν οὐδὸν ἐφαλλόμενον ᾄδῃς, ἐκφανῆ γιγνόμενον τοῖς μνηστῆρσι, καὶ ἐκχέοντα τοὺς ὀϊστοὺς πρὸ τῶν ποδῶν, ἢ Ἀχιλλέα ἐπὶ τὸν Ἕκτορα ὁρμῶντα, ἢ καὶ τῶν περὶ Ἀνδρομάχην ἐλεεινῶν τι, ἢ περὶ Ἑκάβην, ἢ περὶ Πρίαμον; τότε πότερον ἔμφρων εἶ, ἢ ἔξω σαυτοῦ γίγνῃ, καὶ παρὰ τοῖς πράγμασιν οἴεταί σου εἶναι ἡ ψυχή, οἷς λέγεις ἐνθουσιάζουσα, ἢ ἐν Ἰθάκῃ οὖσιν, ἢ ἐν Τροίᾳ, ἢ ὅπως ἂν καὶ τὰ ἔπη ἔχῃ. Ι. Ὡς ἐναργές μοι τοῦτο ὦ Σώκρατες τὸ τεκμήριον εἶπες. οὐ γάρ σε ἀποκρυψάμενος ἐρῶ. ἐγὼ γὰρ ὅταν ἐλεεινόν τι λέγω, δακρύων ἐμπίπλανταί μου οἱ ὀφθαλμοί, ὅταν τε φοβερὸν ἢ δεινόν, ὀρθαὶ αἱ τρίχες ἵστανται ὑπὸ τοῦ φόβου, καὶ ἡ καρδία πηδᾷ. Σω. Τί οὖν φῶμεν ὦ Ἴων, ἔμφρονα εἶναι τότε τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, ὃς ἂν κεκοσμημένος ἐσθῆτι ποικίλῃ καὶ χρυσοῖς στεφάνοις κλάῃ τ' ἐν θυσίαις καὶ ἑορταῖς, μηδὲν ἀπολωλεκὼς τούτων, ἢ φοβῆται πλέον, ἢ ἐν δισμυρίοις ἀνθρώποις ἑστηκὼς φιλίοις, μηδενὸς ἀποδύοντος, ἢ ἀδικοῦντος;

Ι. Οὐ μὰ τὸν Δία οὐ πάνυ ὦ Σώκρατες, ὥς γε τἀληθὲς εἰρῆσθαι. Σω. Οἶσθα οὖν, ὅτι καὶ τῶν θεατῶν τοὺς πολλοὺς ταὐτὰ ταῦτα ὑμεῖς ἐργάζεσθε; Ι. Καὶ μάλα καλῶς οἶδα. καθορῶ γὰρ ἑκάστοτε αὐτοὺς ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ βήματος κλαίοντάς τε καὶ δεινὸν ἐμβλέποντας, καὶ συνθαμβοῦντας τοῖς λεγομένοις. δεῖ γάρ με καὶ σφόδρ' αὐτοῖς τὸν νοῦν προσέχειν, ὡς ἐὰν μὲν κλαίοντας αὐτοὺς καθίζω, αὐτὸς γελάσομαι ἀργύριον λαμβάνων, ἐὰν δὲ γελῶντας, αὐτὸς κλαύσομαι ἀργύριον ἀπολλύς. Σω. Οἶσθα οὖν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεατὴς τῶν δακτυλίων ὁ ἔσχατος, ὧν ἐγὼ ἔλεγον ὑπὸ τῆς Ἡρακλεώτιδος λίθου ἀπ' ἀλλήλων τὴν δύναμιν λαμβάνειν. ὁ δὲ μέσος, σὺ ὁ ῥαψῳδὸς καὶ ὑποκριτής. ὁ δὲ πρῶτος αὐτὸς ὁ ποιητής. ὁ δὲ θεὸς διὰ πάντων τούτων ἕλκει τὴν ψυχὴν ὅποι ἂν βούληται τῶν ἀνθρώπων, ἀνακρεμαννὺς ἐξ ἀλλήλων τὴν δύναμιν, καὶ ὥσπερ ἐκ τῆς λίθου ἐκείνης ὁρμαθὸς πάμπολυς ἐξήρτηται, χορευτῶν τε καὶ διδασκάλων, καὶ ὑποδιδασκάλων, ἐκ πλαγίου ἐξηρτημένων, τῶν τῆς μούσης ἐκκρεμαμένων δακτυλίων. καὶ ὁ μὲν τῶν ποιητῶν ἐξ ἄλλης μούσης, ὁ δὲ ἐξ ἄλλης ἐξήρτηται. ὀνομάζομεν δὲ αὐτὸ κατέχεται, τὸ δέ ἐστι παραπλήσιον, ἔχεται γάρ. ἐκ δὲ τούτων τῶν πρώτων δακτυλίων, τῶν ποιητῶν, ἄλλοι ἐξ ἄλλου αὖ ἠρτημένοι εἰσί, καὶ ἐνθουσιάζουσιν. οἱ μὲν ἐξ Ὀρφέως, οἱ δὲ ἐκ Μουσαίου, οἱ δὲ πολλοὶ ἐξ Ὁμήρου κατέχονταί τε καὶ ἔχονται, ὧν σὺ ὦ Ἴων εἷς εἶ, καὶ κατέχῃ ἐξ Ὁμήρου. καὶ ἐπειδὰν μέν τις ἄλλου του ποιητοῦ ᾄδῃ, καθεύδεις τε καὶ ἀπορεῖς, ὅ,τι λέγεις. ἐπειδὰν δὲ τούτου τοῦ ποιητοῦ φθέγξηταί τις μέλος, εὐθὺς ἐγρήγορας, καὶ ὀρχεῖταί σου ἡ ψυχή, καὶ εὐπορεῖς ὅ,τι λέγῃς. οὐ γὰρ τέχνῃ, οὐδ' ἐπιστήμῃ περὶ Ὁμήρου λέγεις ἃ λέγεις, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ καὶ κατακωχῇ, ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες ἐκείνου μόνου αἰσθάνονται τοῦ μέλους ὀξέως, ὃ ἂν ᾖ τοῦ θεοῦ, ἐξ ὅτου ἂν κατέχωνται, καὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέλος καὶ σχημάτων καὶ ῥημάτων εὐποροῦσι, τῶν δὲ ἄλλων οὐ φροντίζουσιν. οὕτω καὶ σὺ ὦ Ἴων, περὶ μὲν Ὁμήρου ὅταν τις μνησθῇ, εὐπορεῖς. περὶ δὲ τῶν ἄλλων, ἀπορεῖς. τούτου δ' ἐστὶ τὸ αἴτιον ὅ μ' ἐρωτᾷς, διότι σὺ περὶ μὲν Ὁμήρου εὐπορεῖς, περὶ δὲ τῶν ἄλλων, οὔ, ὅτι οὐ τέχνῃ, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ, Ὁμήρου δεινὸς εἶ ἐπαινέτης. Ι. Σὺ μὲν εὖ λέγεις ὦ Σώκρατες. θαυμάζοιμι μέντ' ἂν εἰ οὕτως εὖ εἴποις, ὥστε με ἀναπεῖσαι, ὡς ἐγὼ κατεχόμενος καὶ μαινόμενος, Ὅμηρον ἐπαινῶ. οἶμαι δὲ οὐδ' ἂν σοὶ δόξαιμι εἴ μου ἀκούσαις λέγοντος περὶ Ὁμήρου. Σω. Καὶ μὴν ἐθέλω γε ἀκοῦσαι, οὐ μέντοι πρότερον πρὶν ἄν μοι ἀποκρίνῃ τόδε, ὧν Ὅμηρος λέγει, περὶ τίνος εὖ λέγει. οὐ γὰρ δήπου περὶ ἁπάντων γε.

Ι. Εὖ ἴσθι ὦ Σώκρατες, περὶ οὐδενὸς ὅτου οὔ. Σω. Οὐ δήπου καὶ περὶ τούτων ὧν σὺ μὲν τυγχάνεις οὐκ εἰδώς, Ὅμηρος δὲ λέγει. Ι. Καὶ ταῦτα ποῖά ἐστιν ἃ Ὅμηρος μὲν λέγει, ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα. Σω. Οὐ καὶ περὶ τεχνῶν μέντοι λέγει πολλαχοῦ Ὅμηρος καὶ πολλά, οἷον καὶ περὶ ἡνιοχείας; ἐὰν μνησθῶ τὰ ἔπη,

ἐγώ σοι

ἐγώ σοι φράσω. Ι. Ἀλλ' ἐγὼ ἐρῶ. ἐγὼ γὰρ μέμνημαι. Σω. Εἰπὲ δή μοι ἃ λέγει Νέστωρ Ἀντιλόχῳ τῷ υἱεῖ, παραινῶν εὐλαβηθῆναι περὶ τὴν καμπὴν ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ τῇ ἐπὶ Πατρόκλῳ. Ι. Κλινθῆναι δέ φησι καὶ αὐτὸς ἐϋξέστῳ ἐνὶ δίφρῳ. Ἦκ' ἐπ' ἀριστερὰ τοῖιν, ἀτὰρ τὸν δεξιὸν ἵππον Κένσαι ὁμοκλήσαντ', εἶξαί τέ οἱ ἡνία χερσίν. Ἐν νύσσῃ δέ τοι ἵππος ἀριστερὸς ἐγχριμφθήτω, Ὡς μή τοι πλήμνη γε δοάσσεται ἄκρον ἱκέσθαι Κύκλου ποιητοῖο, λίθου δ' ἀλέασθαι ἐπαυρεῖν. Σω. Ἀρκεῖ. ταῦτα δὴ ὦ Ἴων τὰ ἔπη, εἴτε ὀρθῶς λέγει Ὅμηρος εἴτε μή, πότερος ἂν γνοίη ἄμεινον, ἰατρὸς ἢ ἡνίοχος; Ι. Ἡνίοχος δήπου. Σω. Πότερον ὅτι τέχνην ταύτην ἔχει, ἢ κατ' ἄλλο τι; Ι. Οὔκ, ἀλλ' ὅτι τέχνην. Σω. Οὐκοῦν ἑκάστῃ τῶν τεχνῶν ἀποδέδοταί τι ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔργον, οἵα τε εἶναι γιγνώσκειν; οὐ γάρ που ἃ κυβερνητικῇ γιγνώσκομεν, γνωσόμεθα καὶ ἰατρικῇ. Ι. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐδέ γε ἃ ἰατρικῇ, ταῦτα καὶ τεκτονικῇ. Ι. Οὐ δῆτα. Σω. Οὐκοῦν οὕτω καὶ περὶ πασῶν τῶν τεχνῶν, ἃ τῇ ἑτέρᾳ τέχνῃ γιγνώσκομεν, οὐ γνωσόμεθα τῇ ἑτέρᾳ. τόδε δέ μοι πρότερον τούτου ἀπόκριναι. τὴν μὲν ἑτέραν φῂς εἶναί τινα τέχνην, τὴν δ' ἑτέραν; Ι. Ναί. Σω. ἆρα ὥσπερ ἐγὼ τεκμαιρόμενος; ὅταν ἡ μὲν ἑτέρων πραγμάτων ᾖ ἐπιστήμη, ἡ δ' ἑτέρων, οὕτω καλῶ τὴν μὲν ἄλλην, τὴν δὲ ἄλλην τέχνην, οὕτω καὶ σύ; Ι. Ναί. Σω. Εἰ γάρ που τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἐπιστήμη εἴη τις, τί ἂν τὴν μὲν ἑτέραν φαῖμεν εἶναι, τὴν δ' ἑτέραν, ὁπότε γε ταὐτὰ εἴη εἰδέναι ἀπ' ἀμφοτέρων, ὥσπερ ἐγώ τε γιγνώσκω ὅτι πέντε εἰσὶν οὗτοι οἱ δάκτυλοι, καὶ σὺ ὥσπερ ἐγὼ περὶ τούτων ταὐτὰ γιγνώσκεις. καὶ εἴ σε ἐγὼ ἐροίμην εἰ τῇ αὐτῇ τέχνῃ γιγνώσκομεν τῇ ἀριθμητικῇ τὰ αὐτὰ ἐγώ τε καὶ σύ, ἢ ἄλλῃ, φαίης ἂν δήπου τῇ αὐτῇ. Ι. Ναί. Σω. Ὃ τοίνυν ἄρτι ἔμελλον ἐρήσεσθαί σε, νυνὶ εἰπέ, εἰ κατὰ πασῶν τῶν τεχνῶν οὕτω σοι δοκεῖ, τῇ μὲν αὐτῇ τέχνῃ, τὰ αὐτὰ ἀναγκαῖον εἶναι γιγνώσκειν, τῇ δ' ἑτέρᾳ μὴ τὰ αὐτά. ἀλλ' εἴπερ ἄλλη ἐστίν, ἀναγκαῖον καὶ ἕτερα γιγνώσκειν. Ι. Οὕτω μοι δοκεῖ ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν ὅστις ἂν μὴ ἔχῃ τινὰ τέχνην, ταύτης τῆς τέχνης τὰ λεγόμενα ἢ πραττόμενα καλῶς γιγνώσκειν οὐχ οἷός τ' ἔσται. Ι. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Πότερον οὖν περὶ τῶν ἐπῶν ὧν εἶπες, εἴτε καλῶς λέγει Ὅμηρος εἴτε μή, σὺ κάλλιον γνώσῃ ἢ ἡνίοχος; Ι. Ἡνίοχος. Σω. Ῥαψῳδὸς γάρ που εἶ, ἀλλ' οὐχ ἡνίοχος. Ι. Ναί. Σω. Ἡ δὲ ῥαψῳδικὴ τέχνη ἑτέρα ἐστὶ τῆς ἡνιοχικῆς; Ι. Ναί. Σω. Εἰ ἄρα ἑτέρα, περὶ ἑτέρων καὶ ἐπιστήμη πραγμάτων ἐστί; Ι. Ναί. Σω. Τί δὲ δὴ ὅταν Ὅμηρος λέγῃ ὡς τετρωμένῳ τῷ Μαχάονι, Ἑκαμήδη ἡ Νέστορος παλλακὴ κυκεῶνα πίνειν δίδωσι, καὶ λέγει πως οὕτως. Οἴνῳ πραμνείῳ φησὶν ἐπὶ δ' αἴγειον κνῆ τυρὸν Κνήστι χαλκείῃ, παρὰ δὲ κρόμμυον ποτῷ ὄψον. Ταῦτα εἴτε ὀρθῶς λέγει Ὅμηρος, εἴτε μή, πότερον ἰατρικῆς ἐστι διαγνῶναι καλῶς, ἢ ῥαψῳδικῆς; Ι. Ἰατρικῆς. Σω. Τί δὲ ὅταν λέγῃ Ὅμηρος, Ἡ δὲ μολυβδαίνῃ ἰκέλη ἐς βυσσὸν ἵκανεν, Ἥ τε κατ' ἀγραύλοιο βοὸς κέρας ἐμμεμαυῖα Ἔρχεται ὠμηστῇσι μετ' ἰχθύσι πῆμα φέρουσα. ταῦτα πότερον φῶμεν ἁλιευτικῆς εἶναι τέχνης μᾶλλον κρῖναι, ἢ ῥαψῳδικῆς, ἅττα λέγει, καὶ εἴτε καλῶς εἴτε μή. Ι. Δῆλον δὴ ὦ Σώκρατες ὅτι ἁλιευτικῆς. Σω. Σκέψαι δὴ σοῦ ἐρομένου, εἰ ἔροιό με, ἐπειδὴ τοίνυν ὦ Σώκρατες τούτων τῶν τεχνῶν ἐν Ὁμήρῳ εὑρίσκεις ἃ προσήκει ἑκάστῃ διακρίνειν, ἴθι μοι ἔξευρε καὶ τὰ τοῦ μάντεώς τε καὶ μαντικῆς, ποῖά ἐστιν ἃ προσήκει αὐτῷ οἵῳ τ' εἶναι διαγιγνώσκειν, εἴτε εὖ εἴτε κακῶς πεποίηται. σκέψαι ὡς ῥᾳδίως τε καὶ ἀληθῆ ἐγώ σοι ἀποκρινοῦμαι. πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ ἐν Ὀδυσσείᾳ λέγει, οἷον, καὶ ἃ ὁ τῶν Μελαμποδιδῶν λέγει μάντις πρὸς τοὺς μνηστῆρας Θεοκλύμενος, Δαιμόνιοι τί κακὸν τόδε πάσχετε, νυκτὶ μὲν ὑμέων Εἰλύαται κεφαλαί τε πρόσωπά τε νέρθε τε γυῖα. Οἰμωγὴ δὲ δέδηε, δεδάκρυνται δὲ παρειαί, Εἰδώλων τε πλέον πρόθυρον, πλείη δὲ καὶ αὐλή Ἱεμένων ἔρεβος δὲ ὑπὸ ζόφον, ἠέλιος δὲ Οὐρανοῦ ἐξαπόλωλε, κακὴ δ' ἐπιδέδρομεν ἀχλύς. Πολλαχοῦ δὲ καὶ ἐν Ἰλιάδι, οἷον καὶ ἐπὶ τειχομαχίᾳ. λέγει γὰρ καὶ ἐνταῦθα. Ὄρνις γάρ σφιν ἐπῆλθε περησέμεναι μεμαῶσιν, Αἰετὸς ὑψιπέτης, ἐπ' ἀριστερὰ λαὸν ἐέργων, Φοινήεντα δράκοντα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρον, ζωόν. Ἔτ' ἀσπαίροντα, καὶ οὔ πω λήθετο χάρμης. Κόψε γὰρ αὐτὸν ἔχοντα κατὰ στῆθος παρὰ δειρήν, Ἰδνωθεὶς ὀπίσω, ὁ δ' ἀπὸ ἕθεν ἧκε χαμᾶζε Ἀλγήσας ὀδύνῃσι, μέσῳ δ' ἐγκάββαλ' ὁμίλῳ. Αὐτὸς δὲ κλάγξας, ἔπετο πνοιῇς ἀνέμοιο. Ταῦτα φήσω καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ μάντει προσήκειν, καὶ σκοπεῖν καὶ κρίνειν. Ι. Ἀληθῆ γε σὺ λέγων ὦ Σώκρατες. Σω. Καὶ σύ γε ὦ Ἴων ἀληθῆ ταῦτα λέγεις. ἴθι δὴ καὶ σὺ ἐμοὶ ὥσπερ ἐγώ σοι ἐξέλεξα καὶ ἐξ Ὀδυσσείας, καὶ ἐξ Ἰλιάδος, ὁποῖα τοῦ μάντεώς ἐστι, καὶ ὁποῖα τοῦ ἰατροῦ, καὶ ὁποῖα τοῦ ἁλιέως. οὕτω καὶ σὺ ἐμοὶ ἔκλεξον, ἐπειδὴ καὶ ἐμπειρότερος εἶ ἐμοῦ τῶν Ὁμήρου, ὁποῖα τοῦ ῥαψῳδοῦ ἐστιν ὦ Ἴων, καὶ τῆς τέχνης τῆς ῥαψῳδικῆς, ἃ τῷ ῥαψῳδῷ προσήκει καὶ σκοπεῖσθαι καὶ διακρίνειν παρὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ι. Ἐγὼ μέν φημι ὦ Σώκρατες ἅπαντα. Σω. Οὐ σύ γε ἔφης ὦ Ἴων ἅπαντα, ἢ οὕτως ἐπιλήσμων εἶ, καί τοι οὐκ ἂν πρέποι γε ἐπιλήσμονα εἶναι ῥαψῳδὸν ἄνδρα. Ι. Τί δὲ δὴ ἐπιλανθάνομαι; Σω. Οὐ μέμνησαι ὅτι ἔφησθα τὴν ῥαψῳδικὴν τέχνην ἑτέραν εἶναι τῆς ἡνιοχικῆς; Ι. Μέμνημαι. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἑτέραν οὖσαν, ἕτερα γνώσεσθαι ὡμολόγεις; Ι. Ναί. Σω. Οὐκ ἄρα πάντα γε γνώσεται ἡ ῥαψῳδικὴ κατὰ τὸν σὸν λόγον, οὐδὲ ὁ ῥαψῳδός. Ι. Πλήν γε ἴσως τὰ τοιαῦτα ὦ Σώκρατες. Σω. Τὰ τοιαῦτα δὲ λέγεις πλὴν τὰ τῶν ἄλλων τεχνῶν σχεδόν τι. ἀλλὰ ποῖα δὴ γνώσεται ἐπειδὴ οὐχ ἅπαντα. Ι. Ἃ πρέπει οἶμαι ἔγωγε ἀνδρὶ εἰπεῖν, καὶ ὁποῖα γυναικί, καὶ ὁποῖα δούλῳ, καὶ ὁποῖα ἐλευθέρῳ, καὶ ὁποῖα ἀρχομένῳ, καὶ ὁποῖα ἄρχοντι. Ι. ἆρα ὁποῖα ἄρχοντι λέγεις ἐν θαλάττῃ χειμαζομένου πλοίου

νου πλοίου πρέπει εἰπεῖν, ὁ ῥαψῳδὸς γνώσεται κάλλιον ἢ ὁ κυβερνήτης; Ἴ. Οὔκ, ἀλλὰ ὁ κυβερνήτης τοῦτό γε. Σω. Ἀλλ' ὁποῖα ἄρχοντι κάμνοντι πρέπει εἰπεῖν, ὁ ῥαψῳδὸς γνώσεται κάλλιον ἢ ὁ ἰατρός; Ἴ. Οὐδὲ τοῦτο. Σω. Ἀλλ' οἷα δούλῳ πρέπει λέγεις; Ἴ. Ναί. Σω. Οἷον βουκόλῳ λέγεις, δούλῳ ἃ πρέπει εἰπεῖν, ἀγριαινουσῶν βοῶν παραμυθουμένῳ, ὁ ῥαψῳδὸς γνώσεται ἀλλ' οὐχ ὁ βουκόλος; Ἴ. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλ' οἷα γυναικὶ πρέποντά ἐστιν εἰπεῖν ταλασιουργῷ, περὶ ἐρίων ἐργασίας; Ἴ. Οὔ. Σω. Ἀλλ' οἷα ἀνδρὶ πρέπει εἰπεῖν γνώσεται στρατηγῷ, στρατιώταις παραινοῦντι. Ἴ. Ναί, τὰ τοιαῦτα γνώσεται ὁ ῥαψῳδός. Σω. Τί δὲ ἡ ῥαψῳδικὴ τέχνη στρατηγική ἐστιν; Ἴ. Γνοίην γοῦν ἂν ἔγωγε οἷα στρατηγὸν πρέπει εἰπεῖν. Σω. Ἴσως γὰρ εἶ καὶ στρατηγικὸς ὦ Ἴων. καὶ γὰρ εἰ ἐτύγχανες ἱππικὸς ὢν ἅμα καὶ κιθαριστικός, ἔγνως ἂν ἵππους εὖ καὶ κακῶς ἱππαζομένους. ἀλλ' εἴ σε ἐγὼ ἠρόμην, ποτέρᾳ δὴ τέχνῃ ὦ Ἴων γιγνώσκεις τοὺς εὖ ἱππαζομένους ἵππους, ᾗ ἱππεὺς εἶ ἢ ᾗ κιθαριστής, τί ἄν μοι ἀπεκρίνω; Ἴ. Ἧι ἱππεύς, ἔγωγ' ἄν. Σω. Οὐκοῦν εἰ καὶ τοὺς εὖ κιθαρίζοντας διεγίγνωσκες, ὡμολόγεις ἂν ᾗ κιθαριστὴς εἶ ταύτῃ διαγιγνώσκειν, ἀλλ' οὐχ ᾗ ἱππεύς. Ἴ. Ναί. Σω. Ἐπειδὴ δὲ τὰ στρατιωτικὰ γιγνώσκεις, πότερον ᾗ στρατηγικὸς εἶ γιγνώσκεις, ἢ ᾗ ῥαψῳδὸς ἀγαθός; Ἴ. Οὐδὲν ἔμοιγε δοκεῖ διαφέρειν. Σω. Πῶς οὐδὲν λέγεις διαφέρειν; μίαν λέγεις τέχνην εἶναι τὴν ῥαψῳδικὴν καὶ στρατηγικήν, ἢ δύο; Ἴ. Μία ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ὅστις ἄρα ἀγαθὸς ῥαψῳδός ἐστιν, οὗτος καὶ ἀγαθὸς στρατηγὸς τυγχάνει ὤν; Ἴ. Μάλιστα ὦ Σώκρατες. Σω. Οὐκοῦν καὶ ὅστις ἀγαθὸς στρατηγὸς τυγχάνει ὤν, ἀγαθὸς καὶ ῥαψῳδός ἐστιν; Ἴ. Οὐκ αὖ μοι δοκεῖ τοῦτο. Σω. Ἀλλ' ἐκεῖνο μὴν δοκεῖ σοι, ὅστις γε ἀγαθὸς ῥαψῳδὸς καὶ στρατηγὸς ἀγαθὸς εἶναι; Ἴ. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν σὺ τῶν Ἑλλήνων ἄριστος ῥαψῳδὸς εἶ; Ἴ. Πολύ γε ὦ Σώκρατες. Σω. Ἦ καὶ στρατηγικὸς ὦ Ἴων τῶν Ἑλλήνων ἄριστος εἶ; Ἴ. Εὖ ἴσθι ὦ Σώκρατες, καὶ ταῦτά γε ἐκ τῶν Ὁμήρου μαθών. Σω. Τί δή ποτ' οὖν πρὸς τῶν θεῶν ὦ Ἴων, ἀμφότερα ἄριστος ὢν τῶν Ἑλλήνων καὶ στρατηγὸς καὶ ῥαψῳδός, ῥαψῳδεῖς μὲν περιιὼν τοῖς Ἕλλησι, στρατηγεῖς δ' οὔ; ἢ ῥαψῳδοῦ μὲν δοκεῖ σοι χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφανωμένου πολλὴ χρεία εἶναι τοῖς Ἕλλησι, στρατηγοῦ δὲ οὐδεμία; Ἴ. Ἡ μὲν γὰρ ἡμετέρα ὦ Σώκρατες πόλις, ἄρχεται ὑπὸ ὑμῶν καὶ στρατηγεῖται, καὶ οὐδὲν δεῖται στρατηγοῦ. ἡ δὲ ὑμετέρα καὶ ἡ Λακεδαιμονίων, οὐκ ἄν με ἕλοιτο στρατηγόν. αὐτοὶ γὰρ οἴεσθε ἱκανοὶ εἶναι. Σω. Ὦ βέλτιστε Ἴων, Ἀπολλόδωρον οὐ γιγνώσκεις τὸν Κυζικηνόν; Ἴ. Ποῖον τοῦτον; Σω. Ὃν Ἀθηναῖοι πολλάκις ἑαυτῶν στρατηγὸν ᾕρηνται ξένον ὄντα, καὶ Φανοσθένη τὸν Ἄνδριον, καὶ Ἡρακλείδην τὸν Κλαζομένιον, οὓς ἥδε ἡ πόλις ξένους ὄντας ἐνδειξαμένους, ὅτι ἄξιοι λόγου εἰσὶ καὶ εἰς στρατηγίας καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἄγει. Ἴωνα δ' ἄρα τὸν Ἐφέσιον οὐχ αἱρήσεται στρατηγὸν καὶ τιμήσει, ἐὰν δοκῇ ἄξιος λόγου εἶναι; τί δὲ οὐκ Ἀθηναῖοι μέν ἐστε οἱ Ἐφέσιοι τὸ ἀρχαῖον, καὶ ἡ Ἔφεσος οὐδεμιᾶς ἐλάττων πόλεως; ἀλλὰ σὺ γὰρ ὦ Ἴων, εἰ μὲν ἀληθῆ λέγεις, ὡς τέχνῃ καὶ ἐπιστήμῃ οἷός τε εἶ Ὅμηρον ἐπαινεῖν, ἀδικεῖς. ὅστις ἐμοὶ ὑποσχόμενος ὡς πολλὰ καὶ καλὰ περὶ Ὁμήρου ἐπίστασαι καὶ φάσκων ἐπιδείξειν, ἐξαπατᾷς με, καὶ πολλοῦ δεῖς ἐπιδεῖξαι, ὅς γε οὐδὲ ἅττα ἐστὶ ταῦτα περὶ ὧν δεινὸς εἶ, ἐθέλεις εἰπεῖν, πάλαι ἐμοῦ λιπαροῦντος. ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ ὁ Πρωτεύς, παντοδαπὸς γίγνῃ, στρεφόμενος ἄνω καὶ κάτω, ἕως τελευτῶν διαφυγών με, στρατηγὸς ἀνεφάνης ἵνα μὴ ἐπιδείξῃς ὡς δεινὸς εἶ τὴν περὶ Ὁμήρου σοφίαν. εἰ μὲν οὖν τεχνικὸς ὤν, ὅπερ νῦν δὴ ἔλεγον, περὶ Ὁμήρου ὑποσχόμενος ἐπιδείξειν ἐξαπατᾷς με, ἄδικος εἶ. εἰ δὲ μὴ τεχνικὸς εἶ, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ κατεχόμενος ἐξ Ὁμήρου μηδὲν εἰδώς, πολλὰ καὶ καλὰ λέγεις περὶ τοῦ ποιητοῦ, ὥσπερ ἐγὼ εἶπον περὶ σοῦ, οὐδὲν ἀδικεῖς. ἑλοῦ οὖν πότερα βούλει νομίζεσθαι ὑπὸ ἡμῶν, ἄδικος ἀνὴρ εἶναι ἢ θεῖος. Ἴ. Πολὺ διαφέρει ὦ Σώκρατες, πολὺ γὰρ κάλλιον τὸ θεῖον νομίζεσθαι. Σω. Τοῦτο τοίνυν τὸ κάλλιον ὑπάρχει σοι παρ' ἡμῖν ὦ Ἴων, θεῖον εἶναι, καὶ μὴ τεχνικὸν περὶ Ὁμήρου ἐπαινέτην.

Τέλος Ἴωνος, ἢ περὶ Ἰλιάδος.

ΜΕΝΈΞΕΝΟΣ, Ἢ ἘΠΙΤΆΦΙΟΣ.

ΤᾺ ΤΟΥ͂ ΔΙΑΛΌΓΟΥ ΠΡΌΣΩΠΑ.
ΣΩΚΡΆΤΗΣ ΚΑῚ ΜΕΝΈΞΕΝΟΣ.

Ἐξ ἀγορᾶς, ἢ πόθεν Μενέξενος; Με. Ἐξ ἀγορᾶς ὦ Σώκρατες, καὶ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου. Σω. Τί μάλιστα σοὶ πρὸς βουλευτήριον; ἢ δηλαδὴ ὅτι παιδεύσεως καὶ φιλοσοφίας ἐπὶ τέλει ἡγῇ εἶναι, καὶ ὡς ἱκανῶς ἤδη ἔχων, ἐπὶ τὰ μείζω ἐπινοεῖς τρέπεσθαι. καὶ ἄρχειν ἡμῶν ὦ θαυμάσιε ἐπιχειρεῖς τῶν πρεσβυτέρων τηλικοῦτος ὤν, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ὑμῶν ἡ οἰκία ἀεί τινα ἡμῶν ἐπιμελητὴν παρεχομένη. Με. Ἐὰν σύ γε ὦ Σώκρατες ἐᾷς καὶ συμβουλεύῃς ἄρχειν, προθυμήσομαι. εἰ δὲ μή, οὔ. νῦν μέντοι ἀφικόμην πρὸς τὸ βουλευτήριον, πυθόμενος ὅτι ἡ βουλὴ μέλλει αἱρεῖσθαι ὅστις ἐρεῖ ἐπὶ τοῖς ἀπο

θανοῦσι,

θανοῦσι. ταφὰς γὰρ οἶσθ' ὅτι μέλλουσι ποιεῖν. Σω. Πάνυ γε. ἀλλὰ τίνα εἵλοντο; Με. Οὐδένα, ἀλλὰ ἀνεβάλοντο εἰς τὴν αὔριον. οἶμαι μέντοι Ἀρχῖνον, ἢ Δίωνα αἱρεθήσεσθαι. Σω. Καὶ μὴν ὦ Μενέξενε πολλαχοῦ κινδυνεύει καλὸν εἶναι τὸ ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκειν. καὶ γὰρ ταφῆς καλῆς τε καὶ μεγαλοπρεποῦς τυγχάνει, καὶ ἐὰν πένης τις ὢν τελευτήσῃ, καὶ ἐπαίνου αὖ ἔτυχε, καὶ ἐὰν φαῦλος ᾖ, ὑπ' ἀνδρῶν σοφῶν τε καὶ οὐκ εἰκῇ ἐπαινούντων, ἀλλὰ ἐκ πολλοῦ χρόνου λόγους παρεσκευασμένων, οἳ οὕτω καλῶς ἐπαινοῦσιν, ὥστε καὶ τὰ προσόντα καὶ τὰ μή, περὶ ἑκάστου λέγοντες, κάλλιστά πως τοῖς ὀνόμασι ποικίλλοντες, γοητεύουσιν ἡμῶν τὰς ψυχάς. καὶ τὴν πόλιν ἐγκωμιάζοντες κατὰ πάντας τρόπους, καὶ τοὺς τετελευτηκότας ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν ἅπαντας τοὺς ἔμπροσθεν, καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς τοὺς ἔτι ζῶντας ἐπαινοῦντες. ὥστ' ἔγωγε ὦ Μενέξενε γενναίως πάνυ διατίθεμαι ἐπαινούμενος ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἑκάστοτε ἕστηκα ἀκροώμενος καὶ κηλούμενος, ἡγούμενος ἐν τῷ παραχρῆμα μείζων καὶ γενναιότερος καὶ καλλίων γεγονέναι. καὶ οἷα δὴ τὰ πολλὰ ἀεὶ μετ' ἐμοῦ ξένοι τινὲς ἕπονται καὶ συνακροῶνται, πρὸς οὓς ἐγὼ σεμνότερος ἐν τῷ παραχρῆμα γίνομαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ταὐτὰ ταῦτα δοκοῦσί μοι πάσχειν, καὶ πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς τὴν ἄλλην πόλιν, θαυμασιωτέραν αὐτὴν ἡγεῖσθαι εἶναι, ἢ πρότερον ὑπὸ τοῦ λέγοντος ἀναπειθόμενοι. καί μοι αὕτη ἡ σεμνότης παραμένει ἡμέρας πλείω ἢ τρεῖς, οὕτως ἔναυλος ὁ λόγος τε καὶ ὁ φθόγγος παρὰ τοῦ λέγοντος ἐνδύεται εἰς τὰ ὦτα, ὥστε μόγις τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ ἀναμιμνήσκομαι ἐμαυτοῦ, καὶ αἰσθάνομαι οὗ γῆς εἰμι. τέως δὲ οἶμαι μόνον οὐκ ἐν μακάρων νήσοις οἰκεῖν, οὕτως ἡμῖν οἱ ῥήτορες δεξιοί εἰσιν. Με. Ἀεὶ σὺ προσπαίζεις ὦ Σώκρατες τοὺς ῥήτορας. νῦν μέντοι οἶμαι ἐγὼ τὸν αἱρεθέντα, οὐ πάνυ εὐπορήσειν. ἐξ ὑπογύου γὰρ παντάπασιν ἡ αἵρεσις γέγονεν, ὥστε ἴσως ἀναγκασθήσεται ὁ λέγων ὥσπερ αὐτοσχεδιάζειν. Σω. Πόθεν ὠγαθέ; εἰσὶν ἑκάστοις τούτων λόγοι παρεσκευασμένοι, καὶ ἅμα οὐδὲ αὐτοσχεδιάζειν τά γε τοιαῦτα χαλεπόν. εἰ μὲν γὰρ δέοι Ἀθηναίους ἐν Πελοποννησίοις εὖ λέγειν, ἢ Πελοποννησίους ἐν Ἀθηναίοις, ἀγαθοῦ ἂν ῥήτορος δέοι τοῦ πείσοντος, καὶ εὐδοκιμήσοντος. ὅταν δέ τις ἐν τούτοις ἀγωνίζηται οὕσπερ καὶ ἐπαινεῖ, οὐδὲν μέγα δοκεῖ εὖ λέγειν. Με. Οὐκ οἴει ὦ Σώκρατες.

Σω. Οὐ μέντοι μὰ Δία. Με. Ἦ οἴει οἷός τ' ἂν εἶναι αὐτὸς εἰπεῖν, εἰ δέοι, καὶ ἕλοιτό σε ἡ βουλή; Σω. Καὶ ἐμοὶ μέν γε ὦ Μενέξενε, οὐδὲν θαυμαστὸν οἵῳ τ' εἶναι εἰπεῖν ᾧ τυγχάνει διδάσκαλος οὖσα, οὐ πάνυ φαύλη περὶ ῥητορικῆς, ἀλλ' ἥπερ καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἐποίησε ῥήτορας, ἕνα δὲ καὶ διαφέροντα τῶν Ἑλλήνων Περικλέα τὸν Ξανθίππου. Με. Τίς αὕτη; ἢ δηλονότι Ἀσπασίαν λέγεις; Σω. Λέγω γάρ, καὶ Κόννον γε τὸν Μητροβίου. οὗτοι γάρ μοι δύο εἰσὶ διδάσκαλοι, ὁ μὲν μουσικῆς, ἡ δὲ ῥητορικῆς. οὕτω μὲν οὖν τρεφόμενον ἄνδρα, οὐδὲν θαυμαστὸν δεινὸν εἶναι λέγειν. ἀλλὰ καὶ ὅστις ἐμοῦ κάκιον ἐπαιδεύθη, μουσικὴν μὲν ὑπὸ Λάμπρου παιδευθείς, ῥητορικὴν δὲ ὑπ' Ἀντιφῶντος τοῦ Ῥαμνουσίου, ὅμως κἂν οὗτος οἷός τ' εἴη Ἀθηναίους γε ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινῶν εὐδοκιμεῖν. Με. Καὶ τί ἂν ἔχοις εἰπεῖν, εἰ δέοι σε λέγειν. Σω. Αὐτὸς μὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἴσως οὐδέν. Ἀσπασίας δὲ καὶ χθὲς ἠκροώμην περαινούσης ἐπιτάφιον λόγον περὶ αὐτῶν τούτων. ἤκουσε γὰρ ἅπερ σὺ λέγεις, ὅτι μέλλοιεν Ἀθηναῖοι αἱρεῖσθαι τὸν ἐροῦντα, ἔπειτα τὰ μὲν ἐκ τοῦ παραχρῆμά μοι διῄει οἷα δέοι λέγειν. τὰ δὲ πρότερον ἐσκεμμένη, ὅτε μοι δοκεῖ, συνετίθει τὸν ἐπιτάφιον λόγον, ὃν Περικλῆς εἶπε, περιλείμματ' ἄττα ἐξ ἐκείνου συγκολλῶσα. Με. Ἦ καὶ μνημονεύσαις ἂν ἃ ἔλεγεν Ἀσπασία; Σω. Εἰ μὴ ἀδικῶ γε, ἐμάνθανόν γέ τοι παρ' αὐτῆς, καὶ ὀλίγου πληγὰς ἔλαβον, ὅτι ἐπελανθανόμην. Με. Τί οὖν οὐ διῆλθες; Σω. Ἀλλ' ὅπως μή μοι χαλεπανεῖ ἡ διδάσκαλος ἂν ἐξενέγκω αὐτῆς τὸν λόγον. Με. Μηδαμῶς ὦ Σώκρατες. ἀλλ' εἰπὲ καὶ πάνυ μοι χαριῇ, εἴτε Ἀσπασίας βούλει λέγειν, εἴτε ὁτουοῦν, ἀλλὰ μόνον εἰπέ. Σω. Ἀλλ' ἴσως μου καταγελάσῃ, ἄν σοι δόξω πρεσβύτης ὢν ἔτι παίζειν. Με. Οὐδαμῶς ὦ Σώκρατες. ἀλλ' εἰπὲ παντὶ τρόπῳ.

Σω. Ἀλλὰ μέντοι σοί γε δεῖ χαρίζεσθαι, ὥστε κἂν ὀλίγου εἴ με κελεύεις ἀποδύντα ὀρχήσασθαι, χαρισαίμην ἄν, ἐπειδή γε μόνω ἐσμέν. ἀλλ' ἄκουε. ἔλεγε γὰρ ὡς ἐγῷμαι ἀρξαμένη λέγειν ἀπ' αὐτῶν τῶν τεθνεότων οὑτωσί.

Ἔργῳ μὲν ἡμῖν οἵδ' ἔχουσι τὰ προσήκοντα σφίσιν αὐτοῖς, ὧν τυχόντες πορεύονται τὴν εἱμαρμένην πορείαν προπεμφθέντες. κοινῇ μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τῶν οἰκείων. λόγῳ δὲ δὴ τὸν λειπόμενον κόσμον, ὅ τε νόμος προστάττει ἀποδοῦναι τοῖς ἀνδράσι, καὶ χρή. ἔργων γὰρ εὖ πραχθέντων λόγῳ καλῶς ῥηθέντι, μνήμη καὶ κόσμος τοῖς πράξασι γίγνεται παρὰ τῶν ἀκουσάντων. δεῖ δὴ τοιούτου τινὸς λόγου, ὅστις τοὺς μὲν τετελευτηκότας ἱκανῶς ἐπαινέσεται, τοῖς δὲ ζῶσιν εὐμενῶς παραινέσεται, ἐκγόνοις μὲν καὶ ἀδελφοῖς μιμεῖσθαι τὴν τῶνδε ἀρετὴν παρακελευόμενος, πατέρας δὲ καὶ μητέρας, καὶ εἴ τινες τῶν ἄνωθεν ἔτι προγόνων λείπονται, τούτους δὲ παραμυθούμενος. τίς οὖν ἂν ἡμῖν τοιοῦτος λόγος φανείη, ἢ πόθεν ἂν ὀρθῶς ἀρξαίμεθα, ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦντες, οἳ ζῶντές τε τοὺς ἑαυτῶν εὔφραινον δι' ἀρετήν, καὶ τὴν τελευτὴν ἀντὶ τῆς τῶν ζώντων σωτηρίας ἠλλάξαντο. δοκεῖ μοι χρῆναι κατὰ φύσιν ὥσπερ ἀγαθοὶ ἐγένοντο, οὕτω καὶ ἐπαινεῖν αὐτούς. ἀγαθοὶ δὲ ἐγένοντο, διὰ τὸ φῦναι ἐξ ἀγαθῶν. τὴν εὐγένειαν οὖν πρῶτον αὐτῶν ἐγκωμιάζωμεν. δεύτερον δὲ τροφήν τε καὶ παιδείαν. ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν τῶν ἔργων πρᾶξιν ἐπιδείξωμεν, ὡς καλὴν καὶ ἀξίαν τούτων ἀπεφήναντο. τῆς δ' εὐγενείας πρῶτον ὑπῆρξε τοῖσδε, ἡ τῶν προγόνων γένεσις οὐκ ἔπηλυς οὖσα, οὐδὲ τοὺς ἐκγόνους τούτους ἀποφηναμένη μετοικοῦντας ἐν τῇ χώρᾳ ἄλλοθεν

σφῶν ἡκόντων, ἀλλ' αὐτόχθονας, καὶ τῷ ὄντι ἐν πατρίδι οἰκοῦντας, καὶ ζῶντας, καὶ τρεφομένους οὐχ ὑπὸ μητρυιᾶς, ὡς ἄλλοι, ἀλλ' ὑπὸ μητρὸς τῆς χώρας ἐν ᾗ ᾤκουν. καὶ νῦν κεῖσθαι τελευτήσαντας ἐν οἰκείοις τόποις, τῆς τεκούσης καὶ θρεψάσης καὶ ὑποδεξαμένης. δικαιότατον δὴ κοσμῆσαι πρῶτον τὴν μητέρα αὐτήν. οὕτω γὰρ συμβαίνει ἅμα καὶ ἡ τῶνδε εὐγένεια κοσμουμένη. ἔστι δὲ ἀξία ἡ χώρα καὶ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ἐπαινεῖσθαι, οὐ μόνον ὑφ' ἡμῶν, πολλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ, πρῶτον δὲ καὶ μέγιστον, ὅτι τυγχάνει οὖσα θεοφιλής. μαρτυρεῖ δὲ ἡμῶν τῷ λόγῳ, ἡ τῶν ἀμφισβητησάντων περὶ αὐτῆς θεῶν ἔρις τε καὶ κρίσις. ἣν δὴ θεοὶ ἐπῄνεσαν, πῶς οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων γε συμπάντων δίκαια ἐπαινεῖσθαι; δεύτερος δ' ἂν ἔπαινος δικαίως ἂν αὐτῆς εἴη, ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ ἡ πᾶσα γῆ ἀνεδίδου καὶ ἔφυ ζῶα παντοδαπά, θηρία τε καὶ βοτά, ἐν τούτῳ ἡ ἡμετέρα, θηρίων μὲν ἀγρίων ἄγονος καὶ καθαρὰ ἐφάνη, ἐξελέξατο δὲ τῶν ζώων, καὶ ἐγέννησεν ἄνθρωπον, ὃ συνέσει τε ὑπερέχει τῶν ἄλλων, καὶ δίκην καὶ θεοὺς μόνον νομίζει. μέγα δὲ τεκμήριον τούτῳ τῷ λόγῳ, ὅτι ἥδε ἔτεκεν ἡ γῆ τοὺς τῶνδέ τε καὶ ἡμετέρους προγόνους. πᾶν γὰρ τὸ τεκόν, τροφὴν ἔχει ἐπιτηδείαν ᾧ ἂν τέκῃ, ᾧ καὶ γυνὴ δήλη τεκοῦσά τε ἀληθῶς καὶ μή, ἀλλ' ὑποβαλλομένη, ἐὰν μὴ ἔχῃ πηγὰς τροφῆς τῷ γεννωμένῳ, ὃ δὴ καὶ ἡ ἡμετέρα γῆ τε καὶ μήτηρ, ἱκανὸν τεκμήριον παρέχεται ὡς ἀνθρώπους γεννησαμένη. μόνη γὰρ ἐν τῷ τότε καὶ πρώτη τροφὴν ἀνθρωπείαν ἤνεγκε, τὸν τῶν πυρῶν καὶ κριθῶν καρπόν, ᾧ κάλλιστα καὶ ἄριστα τρέφεται τὸ ἀνθρώπειον γένος, ὡς τῷ ὄντι τοῦτο τὸ ζῶον αὐτὴ γεννησαμένη. μᾶλλον δὲ ὑπὲρ γῆς ἢ γυναικὸς προσήκει δέχεσθαι τοιαῦτα τεκμήρια. οὐ γὰρ γῆ γυναῖκα μεμίμηται κυήσει καὶ γεννήσει, ἀλλὰ γυνὴ γῆν. τούτου δὲ τοῦ καρποῦ, οὐκ ἐφθόνησεν, ἀλλ' ἔνειμε καὶ τοῖς ἄλλοις. μετὰ δὲ τοῦτο ἐλαίου γένεσιν πόνον ἀρωγὴν ἀνῆκε τοῖς ἐκγόνοις, θρεψαμένη δὲ καὶ αὐξήσασα πρὸς ἥβην, ἄρχοντας καὶ διδασκάλους αὐτῶν θεοὺς ἐπηγάγετο, ὧν τὰ μὲν ὀνόματα πρέπει ἐν τῷ τοιῷδε ἐᾶν. ἴσμεν γὰρ οἳ τὸν βίον ἡμῶν κατεσκεύασαν πρός τε τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν τέχνας πρώτους παιδευσάμενοι, καὶ πρὸς τὴν ὑπὲρ τῆς χώρας φυλακὴν, ὅπλων κτῆσίν τε καὶ χρῆσιν διδαξάμενοι. γεννηθέντες δὲ καὶ παιδευθέντες οὕτως οἱ τῶνδε πρόγονοι, ᾤκουν πολιτείαν κατασκευασάμενοι, ἧς ὀρθῶς ἔχει διὰ βραχέων ἐπιμνησθῆναι. πολιτεία γὰρ τροφὴ ἀνθρώπων ἐστί, καλὴ μὲν ἀγαθῶν, ἡ δὲ ἐναντία κακῶν. ὡς οὖν ἐν καλῇ πολιτείᾳ ἐτράφησαν οἱ πρόσθεν ἡμῶν, ἀναγκαῖον δηλῶσαι, δι' ἣν δὴ κἀκεῖνοι ἀγαθοὶ καὶ οἱ νῦν εἰσιν, ὧν οἵδε τυγχάνουσιν ὄντες οἱ τετελευτηκότες. ἡ γὰρ αὐτὴ πολιτεία καὶ τότε ἦν, καὶ νῦν ἀριστοκρατία, ἐν ᾗ νῦν τε πολιτευόμεθα, καὶ τὸν ἀεὶ χρόνον ἐξ ἐκείνου ὡς τὰ πολλά. καλεῖ δὲ ὁ μὲν αὐτὴν δημοκρατίαν, ὁ δὲ ἄλλο ᾧ ἂν χαίρῃ. ἔστι δὲ τῇ ἀληθείᾳ μετ' εὐδοξίας πλήθους ἀριστοκρατία. βασιλεῖς μὲν γὰρ ἀεὶ ἡμῖν εἰσιν, οὗτοι δὲ τοτὲ μὲν ἐκ γένους, τοτὲ δὲ αἱρετοί. ἐγκρατὲς δὲ τῆς πόλεως τὰ πολλὰ τὸ πλῆθος, τὰς δὲ ἀρχὰς δίδωσι καὶ κράτος τοῖς ἀεὶ δόξασιν ἀρίστοις εἶναι, καὶ οὔτε ἀσθενείᾳ, οὔτε πενίᾳ, οὔτ' ἀγνωσίᾳ πατέρων ἀπελήλαται οὐδείς, οὐδὲ τοῖς ἐναντίοις τετίμηται, ὥσπερ ἐν ἄλλαις πόλεσιν. ἀλλὰ εἷς ὅρος ὁ δόξας σοφὸς, ἢ ἀγαθὸς εἶναι κρατεῖ καὶ ἄρχει, αἰτία δὲ ἡμῖν τῆς πολιτείας ταύτης, ἡ ἐξ ἴσου γένεσις. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι πόλεις ἐκ παντοδαπῶν κατεσκευασμέναι ἀνθρώπων εἰσὶ καὶ ἀνωμάλων, ὥστε αὐτῶν ἀνώμαλοι καὶ αἱ πολιτεῖαι, τυραννίδες τε καὶ ὀλιγαρχίαι. οἰκοῦσιν οὖν ἔνιοι μὲν δούλους, οἱ δὲ δεσπότας ἀλλήλους νομίζοντες. ἡμεῖς δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι, μιᾶς μητρὸς πάντες ἀδελφοὶ φύντες, οὐκ ἀξιοῦμεν δοῦλοι οὐδὲ δεσπόται ἀλλήλων εἶναι, ἀλλ' ἡ ἰσογονία ἡμᾶς ἡ κατὰ φύσιν, ἰσονομίαν ἀναγκάζει ζητεῖν κατὰ νόμον, καὶ μηδενὶ ἄλλῳ ὑπείκειν ἀλλήλοις, ἢ ἀρετῆς δόξῃ καὶ φρονήσεως. ὅθεν δὴ ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ τεθραμμένοι, οἱ τῶνδε πατέρες, καὶ οἱ ἡμέτεροι, καὶ αὐτοὶ οὗτοι, καὶ καλῶς φύντες, πολλὰ δὴ καὶ καλὰ ἔργα ἀπεφήναντο εἰς πάντας ἀνθρώπους, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, οἰόμενοι δεῖν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ Ἕλλησιν ὑπὲρ Ἑλλήνων μάχεσθαι, καὶ βαρβάροις ὑπὲρ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων. Εὐμόλπου μὲν οὖν καὶ Ἀμαζόνων ἐπιστρατευσάντων ἐπὶ τὴν χώραν, καὶ τῶν ἔτι προτέρων ὡς ἠμύναντο, καὶ ὡς ἤμυναν Ἀργείοις πρὸς Καδμείους, καὶ Ἡρακλείδαις πρὸς Ἀργείους, ὅ, τε χρόνος βραχὺς ἀξίως διηγήσασθαι, ποιηταί τε αὐτῶν ἤδη καλῶς τὴν ἀρετὴν ἐν μουσικῇ ὑμνήσαντες, εἰς πάντας μεμηνύκασιν. ἐὰν οὖν ἡμεῖς ἐπιχειρῶμεν τὰ αὐτὰ λόγῳ ψιλῷ κοσμεῖν, τάχ' ἂν δεύτεροι φαινοίμεθα. ταῦτα μὲν οὖν διὰ ταῦτα δοκεῖ μοι ἐᾶν, ἐπειδὴ καὶ ἔχει τὴν ἀξίαν. ὧν δὲ οὔτε ποιητής πω δόξαν ἀξίαν ἐπ' ἀξίοις λαβὼν ἔχει; ἔτι τέ ἐστιν ἐν ἀμνηστίᾳ, τούτων πέρι μοι δοκεῖ χρῆναι ἐπιμνησθῆναι, ἐπαινοῦντά τε καὶ προμνώμενον τοῖς ἄλλοις, ἐς ᾠδάς τε καὶ τὴν ἄλλην ποίησιν αὐτὰ θεῖναι πρεπόντως τῶν πραξάντων. ἔστι δὲ τούτων ὧν λέγω πρῶτα, Πέρσας ἡγουμένους τῆς Ἀσίας, καὶ δουλουμένους τὴν Εὐρώπην, ἔσχον οἱ τῆσδε τῆς χώρας ἔκγονοι, γονεῖς δὲ ἡμέτεροι, ὧν καὶ δίκαιον καὶ χρὴ πρῶτον μεμνημένους ἐπαινέσαι αὐτῶν τὴν ἀρετήν. δεῖ δὴ αὐτὴν ἰδεῖν, εἰ μέλλει τὶς καλῶς ἐπαινεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ γενόμενον λόγῳ, ὅτε πᾶσα μὲν ἡ Ἀσία ἐδούλευε τρίτῳ ἤδη βασιλεῖ. ὧν ὁ μὲν πρῶτος Κῦρος, ἐλευθερώσας Πέρσας τοὺς αὐτοῦ πολίτας τῷ αὐτοῦ φρονήματι, ἅμα καὶ τοὺς δεσπότας Μήδους ἐδουλώσατο, καὶ τῆς ἄλλης Ἀσίας μέχρις Αἰγύπτου ἦρξεν. ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ, Αἰγύπτου τε καὶ Λιβύης, ὅσον οἷόν τ' ἦν ἐπιβαίνειν. τρίτος δὲ Δαρεῖος πεζῇ μὲν μέχρι Σκυθῶν τὴν ἀρχὴν ὡρίσατο. ναυσὶ δέ, τῆς τε θαλάττης ἐκράτησε καὶ τῶν νήσων. ὡς

τε μὴ δὲ ἀξιοῦν ἀντίπαλον αὐτῷ μηδένα εἶναι. αἱ δὲ γνῶμαι δεδουλωμέναι ἁπάντων ἀνθρώπων ἦσαν,
οὕτω πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ μάχιμα γένη κατεδεδουλωμένη ἦν ἡ Περσῶν ἀρχή. αἰτιασάμενος δὲ Δα-
ρεῖος ἡμᾶς τε καὶ Ἐρετριέας Σάρδεσιν ἐπιβουλεῦσαι προφασιζόμενος, πέμψας μυριάδας μὲν πεντήκον-
τα ἔν τε πλοίοις καὶ ναυσὶ, ναῦς δὲ τριακοσίας, Δᾶτιν δὲ ἄρχοντα εἶπεν ἥκειν, ἄγοντα Ἐρετριέας καὶ
Ἀθηναίους, εἰ βούλοιτο τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν ἔχειν. ὁ δὲ πλεύσας εἰς Ἐρέτριαν ἐπ' ἄνδρας, οἳ τῶν τότε ἑλ-
λήνων ἐν τοῖς εὐδοκιμωτάτοις ἦσαν, τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. καὶ οὐκ ὀλίγοι, τούτους ἐχειρώσατο μὲν ἐν τρι-
σὶν ἡμέραις. διηρευνήσατο δὲ αὐτῶν πᾶσαν τὴν χώραν, ἵνα μηδεὶς ἀποφύγοι, τούτῳ τρόπῳ. ἐπὶ τὰ ὅ-
ρια ἐλθόντες τῆς Ἐρετρικῆς οἱ στρατιῶται αὐτοῦ, ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν διαστάντες, συνάψαντες τὰς
χεῖρας, διῆλθον ἅπασαν τὴν χώραν, ἵν' ἔχοιεν τῷ βασιλεῖ εἰπεῖν, ὅτι οὐδεὶς σφᾶς ἀποπεφευγὼς εἴη. τῇ
δ' αὐτῇ διανοίᾳ κατηγάγοντο ἐξ Ἐρετρίας εἰς Μαραθῶνα, ὡς ἕτοιμον σφίσιν ὂν, καὶ Ἀθηναίους ἐν τῇ αὐτῇ
ταύτῃ ἀνάγκῃ ζεύξαντας Ἐρετριεῦσιν ἄγειν. τούτων δὲ τῶν μὲν πραχθέντων, τῶν δ' ἐπιχειρουμένων,
οὔτ' Ἐρετριεῦσιν ἐβοήθησεν ἑλλήνων οὐδεὶς, οὔτε Ἀθηναίοις, πλὴν Λακεδαιμονίων. οὗτοι δὲ τῇ ὑστε-
ραίᾳ τῆς μάχης ἀφίκοντο, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἐκπεπληγμένοι, ἀγαπῶντες τὴν ἐν τῷ παρόντι σωτηρίαν,
ἡσυχίαν ἦγον. ἐν τούτῳ δὴ ἄν τις γενόμενος γνοίη, οἷοι ἄρα ἐτύγχανον ὄντες τὴν ἀρετὴν, οἱ Μαραθῶνι
δεξάμενοι τὴν τῶν βαρβάρων δύναμιν, καὶ κολασάμενοι τὴν ὑπερηφανίαν ὅλης τῆς Ἀσίας. καὶ πρῶτοι στή-
σαντες τρόπαια τῶν βαρβάρων, ἡγεμόνες καὶ διδάσκαλοι τοῖς ἄλλοις γενόμενοι, ὅτι οὐκ ἄμαχος εἴη ἡ Περ-
σῶν δύναμις, ἀλλὰ πᾶν πλῆθος καὶ πᾶς πλοῦτος ἀρετῇ ὑπείκει. ἐγὼ μὲν οὖν ἐκείνους τοὺς ἄνδρας φημὶ
οὐ μόνον τῶν σωμάτων τῶν ἡμετέρων πατέρας εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐλευθερίας, τῆς τε ἡμετέρας καὶ ξυμπάν-
των τῶν ἐν τῇδε τῇ ἠπείρῳ. εἰς ἐκεῖνο γὰρ τὸ ἔργον ἀποβλέψαντες, καὶ τὰς ὑστέρας μάχας ἐτόλμησαν
διακινδυνεύειν οἱ ἕλληνες ὑπὲρ τῆς σωτηρίας, μαθηταὶ τῶν Μαραθῶνι γενόμενοι. τὰ μὲν οὖν ἀριστεῖα τῷ
λόγῳ ἐκείνοις ἀναθετέον. τὰ δὲ δευτερεῖα τοῖς περὶ Σαλαμῖνα καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχήσασι καὶ νικήσα-
σι. καὶ γὰρ τούτων τῶν ἀνδρῶν, πολλὰ μὲν ἄν τις ἔχοι διελθεῖν, καὶ οἷα ἐπιόντα ὑπέμειναν, κατά γε
γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ ὡς ἠμύναντο ταῦτα. ὃ δέ μοι δοκεῖ καὶ ἐκείνων κάλλιστον εἶναι, τούτου μνησθή-
σομαι. ὅτι τὸ ἑξῆς ἔργον τοῖς Μαραθῶνι διεπράξαντο. οἱ μὲν γὰρ Μαραθῶνι τοσοῦτον μόνον ἐπεδείξαντο
τοῖς ἕλλησιν, ὅτι κατὰ γῆν οἷόν τε ἀμύνασθαι τοὺς βαρβάρους ὀλίγοις πολλοὺς, ναυσὶ δὲ ἔτι ἦν ἄδηλον,
καὶ δόξαν εἶχον Πέρσαι ἄμαχοι εἶναι κατὰ θάλατταν, καὶ πλήθει, καὶ πλούτῳ, καὶ τέχνῃ, καὶ ῥώμῃ. τοῦτο δὴ ἄ-
ξιον ἐπαινεῖν τῶν ἀνδρῶν τῶν τότε ναυμαχησάντων, ὅτι τὸν ἐχόμενον φόβον διέλυσαν τῶν ἑλλήνων, καὶ
ἔπαυσαν φοβουμένους, πλῆθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν. ὑπ' ἀμφοτέρων δὴ ξυμβαίνει, τῶν τε Μαραθῶνι μα-
χεσαμένων καὶ τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων παιδευθῆναι τοὺς ἄλλους ἕλληνας, ὑπὸ μὲν τῶν κατὰ
γῆν, ὑπὸ δὲ τῶν κατὰ θάλατταν μαθόντας καὶ ἐθισθέντας μὴ φοβεῖσθαι τοὺς βαρβάρους. τρίτον δὲ λέγω τὸ
ἐν Πλαταιαῖς ἔργον, καὶ ἀριθμῷ καὶ ἀρετῇ γενέσθαι τῆς ἑλληνικῆς σωτηρίας, κοινὸν ἤδη τοῦτο Λακεδαι-
μονίων τε καὶ Ἀθηναίων. τὸ μὲν οὖν μέγιστον καὶ χαλεπώτατον, οὗτοι πάντες ἤμυναν, καὶ διὰ ταύτην τὴν
ἀρετὴν, νῦν τε ὑφ' ἡμῶν ἐγκωμιάζονται, καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ὑπὸ τῶν ὕστερον. μετὰ δὲ τοῦτο, πολ-
λαὶ μὲν πόλεις τῶν ἑλλήνων ἔτι ἦσαν μετὰ τοῦ βαρβάρου, αὐτὸς δὲ ἠγγέλλετο βασιλεὺς διανοεῖσθαι ὡς
ἐπιχειρήσων πάλιν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας. δίκαιον δὴ καὶ τούτων ἡμᾶς ἐπιμνησθῆναι, οἳ τοῖς τῶν προτέρων
ἔργοις, τέλος τῆς σωτηρίας ἐπέθεσαν, ἀνακαθηράμενοι καὶ ἐξελάσαντες πᾶν τὸ βάρβαρον ἐκ τῆς θα-
λάττης. ἦσαν δὲ οὗτοι, οἵ τε ἐπ' Εὐρυμέδοντι ναυμαχήσαντες, καὶ οἱ εἰς Κύπρον στρατεύσαντες, καὶ οἱ
εἰς Αἴγυπτον πλεύσαντες, καὶ ἄλλοσε πολλαχόσε, ὧν χρὴ μεμνῆσθαι καὶ χάριν αὐτοῖς εἰδέναι. ὅτι βασι-
λέα ἐποίησαν δείσαντα τῇ ἑαυτοῦ σωτηρίᾳ τὸν νοῦν προσέχειν, ἀλλὰ μὴ τῇ τῶν ἑλλήνων ἐπιβουλεύειν
φθορᾷ. καὶ οὗτος μὲν δὴ πάσῃ τῇ πόλει διηντλήθη ὁ πόλεμος, ὑπὲρ ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ὁμοφώ-
νων πρὸς τοὺς βαρβάρους. εἰρήνης δὲ γενομένης, καὶ τῆς πόλεως τιμωμένης, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν ὃ δὴ φιλεῖ
ἐκ τῶν ἀνθρώπων τοῖς εὖ πράττουσι προσπίπτειν, πρῶτον μὲν ζῆλος, ἀπὸ ζήλου δὲ φθόνος, ὃ καὶ τήνδε τὴν πό-
λιν ἄκουσαν ἐν πολέμῳ τοῖς ἕλλησι κατέστησε. μετὰ δὲ τοῦτο γενομένου πολέμου, συνέβαλον μὲν ἐν Τανά-
γρᾳ, ὑπὲρ τῆς Βοιωτῶν ἐλευθερίας Λακεδαιμονίοις μαχόμενοι. ἀμφισβητησίμου δὲ τῆς μάχης γενομέ-
νης, διέκρινε τὸ ὕστερον ἔργον. οἱ μὲν γὰρ ᾤχοντο ἀπιόντες καταλιπόντες Βοιωτοὺς, οἷς ἐβοήθουν. οἱ δ' ἡ-
μέτεροι, τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐν Οἰνοφύτοις νικήσαντες, τοὺς ἀδίκως φεύγοντας δικαίως κατήγαγον. οὗτοι δὴ πρῶ-
τοι μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον, ἕλλησιν ἤδη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας βοηθοῦντες πρὸς ἕλληνας, ἄνδρες ἀγα-
θοὶ γενόμενοι, καὶ ἐλευθερώσαντες οἷς ἐβοήθουν, ἐν τῷδε τῷ μνήματι τιμηθέντες ὑπὸ τῆς πόλεως πρῶτοι
ἐτέθησαν. μετὰ δὲ ταῦτα πολλοῦ πολέμου γενομένου, καὶ πάντων τῶν ἑλλήνων ἐπιστρατευσάντων, καὶ τε-
μόντων τὴν χώραν, καὶ ἀναξίαν χάριν ἐκτινόντων τῇ πόλει, νικήσαντες αὐτοὺς ναυμαχίᾳ οἱ ἡμέτεροι, καὶ λα-
βόντες αὐτῶν τοὺς ἡγεμόνας Λακεδαιμονίους ἐν τῇ Σφαγίᾳ, ἐξὸν αὐτοῖς διαφθεῖραι, ἐφείσαντο καὶ ἀπέδοσαν
καὶ εἰρήνην ἐποιήσαντο. ἡγούμενοι πρὸς μὲν τὸ ὁμόφυλον μέχρι νίκης δεῖν πολεμεῖν, καὶ μὴ δι' ὀργὴν ἰδίαν
πόλεως, τὸ κοινὸν τῶν ἑλλήνων διολλύναι, πρὸς δὲ τοὺς βαρβάρους μέχρι διαφθορᾶς. τούτους δὴ ἄξιον
ἐπαινέσαι τοὺς ἄνδρας, οἳ τοῦτον τὸν πόλεμον πολεμήσαντες, ἐνθάδε κεῖνται, ὅτι ἐπέδειξαν εἴ τις ἄρα

ἀμφισβητεῖ, ὡς ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ τῷ πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἄλλοι τινὲς εἶεν ἀμείνους Ἀθηναίων, ὅτι οὐκ ἀληθῆ ἀμφισβητοῖεν. οὗτοι γὰρ ἐνταῦθα ἔδειξαν στασιασάσης τῆς Ἑλλάδος περιγενόμενοι τῷ πολέμῳ, τοὺς προεστῶτας τῶν ἄλλων Ἑλλήνων χειρωσάμενοι, μεθ' ὧν τότε τοὺς βαρβάρους ἐνίκων κοινῇ, τούτους νικῶντες ἰδίᾳ. τρίτος δὲ πόλεμος μετὰ ταύτην τὴν εἰρήνην, ἀνέλπιστός τε καὶ δεινὸς ἐγένετο, ἐν ᾧ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τελευτήσαντες, ἐνθάδε κεῖνται. πολλοὶ μὲν ἀμφὶ Σικελίαν πλεῖστα τρόπαια στήσαντες ὑπὲρ τῆς Λεοντίνων ἐλευθερίας, οἷς βοηθοῦντες διὰ τοὺς ὅρκους, ἔπλευσαν εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους, διὰ δὲ μῆκος τοῦ πλοῦ, εἰς ἀπορίαν τῆς πόλεως καταστάσης, καὶ οὐ δυναμένης αὐτοῖς ὑπηρετεῖν, τούτῳ ἀπειπόντες ἐδυστύχησαν. ὧν οἱ ἐχθροὶ καὶ προσπολεμήσαντες πλείω ἔπαινον ἔχουσι σωφροσύνης καὶ ἀρετῆς, ἢ τῶν ἄλλων οἱ φίλοι. πολλοὶ δ' ἐν ταῖς ναυμαχίαις ταῖς κατ' Ἑλλήσποντον, μιᾷ μὲν ἡμέρᾳ πάσας τὰς τῶν πολεμίων ἑλόντες ναῦς, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας νικήσαντες. ὃ δ' εἶπον δεινὸν καὶ ἀνέλπιστον τοῦ πολέμου γενέσθαι. τόδε λέγω τὸ εἰς τοσοῦτον φιλονεικίας ἐλθεῖν πρὸς τὴν πόλιν τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ὥστε τολμῆσαι τῷ ἐχθίστῳ ἐπικηρυκεύσασθαι βασιλεῖ, ὃν κοινῇ ἐξέβαλον μεθ' ἡμῶν, ἰδίᾳ τοῦτον πάλιν ἐπάγεσθαι βάρβαρον ἐφ' Ἕλληνας, καὶ συναθροῖσαι ἐπὶ τὴν πόλιν πάντας Ἕλληνάς τε καὶ βαρβάρους. οὗ δὴ καὶ ἐκφανὴς ἐγένετο ἡ τῆς πόλεως ῥώμη τε καὶ ἀρετή. οἰομένων γὰρ ἤδη αὐτὴν καταπεπολεμῆσθαι, καὶ ἀπειλημμένων ἐν Μιτυλήνῃ τῶν νεῶν, βοηθήσαντες ἑξήκοντα ναυσίν, αὐτοὶ ἐμβάντες εἰς τὰς ναῦς, καὶ ἄνδρες γενόμενοι ὁμολογουμένως ἄριστοι, νικήσαντες μὲν τοὺς πολεμίους, λυσάμενοι δὲ τοὺς φιλίους, ἀναξίου τύχης τυχόντες οὐκ ἀναιρεθέντες ἐκ τῆς θαλάττης, κεῖνται ἐνθάδε. ὧν χρὴ ἀεὶ μεμνῆσθαί τε καὶ ἐπαινεῖν. τῇ μὲν γὰρ ἐκείνων ἀρετῇ ἐνικήσαμεν οὐ μόνον τὴν τότε ναυμαχίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον πόλεμον. δόξαν γὰρ δι' αὐτοὺς ἡ πόλις ἔσχε, μήποτ' ἂν καταπολεμηθῆναι, μηδ' ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, καὶ ἀληθῆ ἔδοξε. τῇ δὲ ἡμετέρᾳ αὐτῶν διαφορᾷ ἐκρατήθημεν οὐχ ὑπὸ τῶν ἄλλων. ἀήττητοι γὰρ ἔτι καὶ νῦν ὑπό γε ἐκείνων ἐσμέν. ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἐνικήσαμεν καὶ ἡττήθημεν. μετὰ δὲ ταῦτα ἡσυχίας γενομένης καὶ εἰρήνης πρὸς τοὺς ἄλλους, ὁ οἰκεῖος ἡμῖν πόλεμος οὕτως ἐπολεμήθη, ὥστε εἴπερ εἱμαρμένον εἴη ἀνθρώποις στασιάσαι, μὴ ἂν ἄλλως εὔξασθαι μηδένα πόλιν ἑαυτοῦ νοσῆσαι. ἔκ τε γὰρ τοῦ Πειραιέως καὶ τοῦ ἄστεος ὡς ἀσμένως καὶ οἰκείως ἀλλήλοις συνέμιξαν οἱ πολῖται, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι, τόν τε πρὸς τοὺς ἐν Ἐλευσῖνι πόλεμον ὡς μετρίως ἔθεντο. καὶ τούτων ἁπάντων οὐδὲν ἄλλ' αἴτιον, ἢ τῷ ὄντι ξυγγένεια, φιλίαν βέβαιον καὶ ὁμόφυλον οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ παρεχομένη. χρὴ δὲ καὶ τῶν ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ τελευτησάντων ὑπ' ἀλλήλων μνείαν ἔχειν, καὶ διαλλάττειν αὐτοὺς ᾧ δυνάμεθα, εὐχαῖς καὶ θυσίαις ἐν τοῖς τοιοῖσδε τοῖς κρατοῦσιν αὐτῶν εὐχομένους, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς διηλλάγμεθα. οὐ γὰρ κακίᾳ ἀλλήλων ἥψαντο, οὐδ' ἔχθρᾳ, ἀλλὰ δυστυχίᾳ. μάρτυρες δὲ ἡμεῖς αὐτοί ἐσμεν τούτων οἱ ζῶντες. οἱ αὐτοὶ γὰρ ὄντες ἐκείνοις γένει, συγγνώμην ἀλλήλοις ἔχομεν, ὧν τ' ἐποιήσαμεν, ὧν τ' ἐπάθομεν. μετὰ δὲ τοῦτο παντελῶς εἰρήνης ἡμῖν γενομένης, ἡσυχίαν ἦγεν ἡ πόλις, τοῖς μὲν βαρβάροις συγγιγνώσκουσα, ὅτι παθόντες ὑπ' αὐτῆς κακῶς ἱκανῶς, οὐκ ἐνδεῶς ἠμύνοντο. τοῖς δὲ Ἕλλησιν ἀγανακτοῦσα μεμνημένη ὡς εὖ παθόντες ὑπ' αὐτῆς, οἵαν χάριν ἀπέδοσαν κοινωσάμενοι τοῖς βαρβάροις, τάς τε ναῦς περιελόμενοι, αἵ ποτ' ἐκείνους ἔσωσαν, καὶ τείχη καθελόντες, ἀνθ' ὧν ἡμεῖς τἀκείνων ἐκωλύσαμεν πεσεῖν. διανοουμένη δὲ ἡ πόλις μὴ ἂν ἔτι ἀμῦναι μή τε Ἕλλησι πρὸς ἀλλήλων δουλουμένοις, μή τε ὑπὸ βαρβάρων, οὕτως ᾤκει. ἡμῶν οὖν ἐν τοιαύτῃ διανοίᾳ ὄντων, ἡγησάμενοι Λακεδαιμόνιοι τοὺς μὲν τῆς ἐλευθερίας ἐπικούρους πεπτωκέναι ἡμᾶς, σφέτερον δὲ ἤδη ἔργον εἶναι καταδουλοῦσθαι τοὺς ἄλλους, ταῦτ' ἔπραττον. καὶ μηκύνειν μὲν τί δεῖ; οὐ καὶ πάλαι οὐδὲ πολλῶν ἀνθρώπων γεγονότα λέγοιμ' ἂν τὰ μετὰ ταῦτα. αὐτοὶ γὰρ ἴσμεν, ὡς ἐκπεπληγμένοι ἀφίκοντο εἰς χρείαν τῆς πόλεως, τῶν τε Ἑλλήνων οἱ πρῶτοι Ἀργεῖοι, καὶ Βιωτοί, καὶ Κορίνθιοι. καὶ τό γε θειότατον πάντων, τὸ καὶ βασιλέα εἰς τοῦτο ἀπορίας ἀφικέσθαι, ὥστε περιστῆναι αὐτῷ μηδαμόθεν ἄλλοθεν τὴν σωτηρίαν γενέσθαι ἀλλ' ἢ ἐκ ταύτης τῆς πόλεως, ἣν προθύμως ἀπώλλυ. καὶ δὴ καὶ εἴ τις βούλοιτο τῆς πόλεως κατηγορῆσαι δικαίως, τοῦτ' ἂν μόνον λέγων ὀρθῶς ἂν κατηγοροῖ, ὡς ἀεὶ λίαν φιλοικτίρμων ἐστί, καὶ τοῦ ἥττονος θεραπίς. καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ τότε χρόνῳ, οὐχ οἵα τε ἐγένετο καρτερῆσαι, οὐδὲ διαφυλάξαι ἃ ἐδέδοκτο αὐτῇ, τὸ μηδενὶ δουλουμένῳ βοηθεῖν τῶν σφᾶς ἀδικησάντων, ἀλλὰ ἐκάμφθη καὶ ἐβοήθησε. καὶ τοὺς μὲν Ἕλληνας αὐτὴ βοηθήσασα, ἀπελύσατο δουλείας ὥστ' ἐλευθέρους εἶναι, μέχρις οὗ πάλιν αὐτοὶ αὑτοὺς κατεδουλώσαντο. βασιλεῖ δὲ αὐτὴ μὲν οὐκ ἐτόλμησε βοηθῆσαι αἰσχυνομένη τὰ τρόπαια, τά τε Μαραθῶνι, καὶ Σαλαμῖνι, καὶ Πλαταιαῖς, φυγάδας δὲ καὶ ἐθελοντὰς ἐάσασα μόνον βοηθῆσαι, ὁμολογουμένως ἔσωσε. τειχισαμένη δὲ καὶ ναυπηγησαμένη, ἐκδεξαμένη τὸν πόλεμον, ἐπειδὴ ἠναγκάσθη πολεμεῖν, ὑπὲρ Παρίων ἐπολέμει Λακεδαιμονίοις. φοβηθεὶς δὲ βασιλεὺς τὴν πόλιν, ἐπειδὴ ἑώρα Λακεδαιμονίους τῷ κατὰ θάλατταν πολέμῳ ἀπαγορεύοντας, ἀποστῆναι βουλόμενος, ἐξῄτει τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ, οὕσπερ πρότερον Λακεδαιμόνιοι αὐτῷ ἐξέδοσαν, εἰ μέλλει συμμαχήσειν ἡμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις, ἡγούμενος οὐκ ἐθελήσειν, ἵν' αὐτῷ πρόφασις εἴη τῆς ἀποστάσεως. καὶ τῶν μὲν ἄλλων συμμάχων ἐψεύσθη. ἠθέλησαν γὰρ αὐτῷ ἐκδιδόναι, καὶ ξυνέθεντο καὶ ὤμοσαν Κορίνθιοι, καὶ

θιοι, καὶ Ἀργεῖοι, καὶ Βοιωτοί, καὶ ἄλλοι σύμμαχοι, εἰ μέλλοι χρήματα παρέξειν, ἐκδώσειν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Ἕλληνας. μόνοι δὲ ἡμεῖς οὐκ ἐτολμήσαμεν οὔτε ἐκδοῦναι, οὔτε ὀμόσαι. οὕτω δή τοι τό γε τῆς πόλεως γενναῖον καὶ ἐλεύθερον, βέβαιόν τε καὶ ὑγιές ἐστι, καὶ φύσει μισοβάρβαρον, διὰ τὸ εἰλικρινῶς εἶναι Ἕλληνας καὶ ἀμιγεῖς βαρβάρων. οὐ γὰρ Πέλοπες, οὐδὲ Κάδμοι, οὐδὲ Αἴγυπτοί τε καὶ Δαναοί, οὐδὲ ἄλλοι πολλοί, φύσει μὲν βάρβαροι ὄντες, νόμῳ δὲ Ἕλληνες, συνοικοῦσιν ἡμῖν. ἀλλ' αὐτοὶ Ἕλληνες, οὐ μιξοβάρβαροι οἰκοῦμεν· ὅθεν καθαρὸν τὸ μῖσος ἐντέτηκε τῇ πόλει τῆς ἀλλοτρίας φύσεως. ὅμως δ' οὖν ἐμονώθημεν πάλιν, διὰ τὸ μὴ ἐθέλειν αἰσχρὸν καὶ ἀνόσιον ἔργον ἐργάσασθαι, Ἕλληνας βαρβάροις ἐκδόντες. ἐλθόντες δὲ εἰς ταὐτὰ ἐξ ὧν καὶ τὸ πρότερον κατεπολεμήθημεν, σὺν θεῷ ἄμεινον ἢ τότε ἐθέμεθα τὸν πόλεμον. καὶ γὰρ ναῦς καὶ τείχη ἔχοντες, καὶ τὰς ἡμετέρας αὐτῶν ἀποικίας, ἀπηλλάγημεν τοῦ πολέμου. οὕτως ἀγαπητῶς ἀπηλλάττοντο καὶ οἱ πολέμιοι. ἀνδρῶν μέντοι ἀγαθῶν καὶ ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ ἐστερήθημεν, τῶν τε ἐν Κορίνθῳ χρησαμένων δυσχωρίᾳ, καὶ ἐν Λεχαίῳ προδοσίᾳ. ἀγαθοὶ δὲ καὶ οἱ βασιλέα ἐλευθερώσαντες, καὶ ἐκβαλόντες ἐκ τῆς θαλάττης Λακεδαιμονίους, ὧν ἐγὼ μὲν ὑμᾶς ἀναμιμνήσκω. ὑμᾶς δὲ πρέπει ξυνεπαινεῖν τε καὶ κοσμεῖν τοιούτους ἄνδρας. καὶ τὰ μὲν δὴ ἔργα ταῦτα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐνθάδε κειμένων, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ὑπὲρ τῆς πόλεως τετελευτήκασι, πολλὰ μὲν τὰ εἰρημένα καὶ καλά, πολὺ δ' ἔτι πλείω καὶ καλλίω τὰ ὑπολειπόμενα. πολλαὶ γὰρ ἂν ἡμέραι καὶ νύκτες οὐχ ἱκαναὶ γένοιντο τῷ τὰ πάντα μέλλοντι περαίνειν. τούτων οὖν χρὴ μεμνημένους, τοῖς τούτων ἐκγόνοις πάντ' ἄνδρα παρακελεύεσθαι, ὥσπερ ἐν πολέμῳ μὴ λείπειν τὴν τάξιν τὴν τῶν προγόνων, μηδ' εἰς τοὐπίσω ἀναχωρεῖν, εἴκοντας κάκῃ. Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ αὐτός, ὦ παῖδες ἀνδρῶν ἀγαθῶν, νῦν τε παρακελεύομαι, καὶ ἐν τῷ λοιπῷ χρόνῳ, ὅπου ἄν τῳ ἐντυγχάνω ὑμῶν καὶ ἀναμνήσω καὶ διακελεύσομαι προθυμεῖσθαι εἶναι ὡς ἀρίστους. ἐν δὲ τῷ παρόντι δίκαιός εἰμι εἰπεῖν, ἃ οἱ πατέρες ἡμῖν ἐπέσκηπτον ἀπαγγέλλειν τοῖς λειπομένοις εἴ τι πάσχοιεν, ἡνίκα κινδυνεύειν ἔμελλον. φράσω δὲ ὑμῖν ἅ τε αὐτῶν ἤκουσα ἐκείνων, καὶ οἷα νῦν ἡδέως ἂν εἴποιεν ὑμῖν, λαβόντες δύναμιν, τεκμαιρόμενος ἐξ ὧν τότε ἔλεγον. ἀλλὰ νομίζειν χρὴ αὐτῶν ἀκούειν ἐκείνων ἃ ἂν ἀπαγγέλλω. ἔλεγον δὲ τάδε. Ὦ παῖδες ὅτι μέν ἐστε πατέρων ἀγαθῶν, αὐτὸ μηνύει τὸ νῦν παρόν. ἡμῖν γὰρ ἐξὸν ζῆν μὴ καλῶς, καλῶς αἱρούμεθα μᾶλλον τελευτᾶν, πρὶν ὑμᾶς τε καὶ τοὺς ἔπειτα εἰς ὀνείδη καταστῆσαι, καὶ πρὶν τοὺς ἡμετέρους πατέρας, καὶ πᾶν τὸ πρόσθεν γένος, αἰσχῦναι. ἡγούμενοι τῷ τοὺς αὐτοῦ αἰσχύνοντι ἀβίωτον εἶναι, καὶ τῷ τοιούτῳ οὔτε τινὰ ἀνθρώπων, οὔτε θεῶν φίλον εἶναι, οὔτ' ἐπὶ γῆς, οὔθ' ὑπὸ γῆς τελευτήσαντι. χρὴ οὖν μεμνημένους τῶν ἡμετέρων λόγων, ἐάν τι καὶ ἄλλο ἀσκῆτε, ἀσκεῖν μετ' ἀρετῆς, εἰδότας ὅτι τούτου λειπόμενα πάντα καὶ κτήματα καὶ ἐπιτηδεύματα, αἰσχρὰ καὶ κακά. οὔτε γὰρ πλοῦτος, κάλλος φέρει τῷ κεκτημένῳ μετ' ἀνανδρίας. ἄλλῳ γὰρ ὁ τοιοῦτος πλουτεῖ, καὶ οὐχ ἑαυτῷ. οὔτε σώματος κάλλος καὶ ἰσχὺς δειλῷ καὶ κακῷ ξυνοικοῦντα, πρέποντα φαίνεται, ἀλλ' ἀπρεπῆ καὶ ἐπιφανέστερον ποιεῖ τὸν ἔχοντα, καὶ ἐκφαίνει τὴν δειλίαν, πᾶσά τε ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, πανουργία οὐ σοφία φαίνεται. ὧν ἕνεκα, καὶ πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ διαπαντός, πᾶσαν πάντως προθυμίαν πειρᾶσθε ἔχειν, ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖσθε καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς πρόσθεν εὐκλείᾳ. εἰ δὲ μή, ἴστε ὡς ἡμῖν ἂν μὲν νικῶμεν ὑμᾶς ἀρετῇ, ἡ νίκη αἰσχύνην φέρει. ἡ δὲ ἧττα ἐὰν ἡττώμεθα, εὐδαιμονίαν. μάλιστα δ' ἂν νικῴμεθα, καὶ ὑμεῖς νικῷητε, εἰ παρασκευάσαισθε τῇ τῶν προγόνων δόξῃ μὴ καταχρησάμενοι, μηδ' ἀναλώσαντες αὐτήν, γνόντες ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τι εἶναι οὐκ ἔστιν αἴσχιον, ἢ παρέχειν ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ διὰ δόξαν προγόνων. εἶναι μὲν γὰρ τιμὰς γονέων ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπής, χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν θησαυρῷ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι αἰσχρὸν καὶ ἄνανδρον, ἀπορίᾳ ἰδίων αὐτοῦ κτημάτων τε καὶ εὐδοξιῶν. καὶ ἐὰν μὲν ταῦτα ἐπιτηδεύσητε, φίλοι παρὰ φίλους ἡμᾶς ἀφίξεσθε, ὅταν δὴ ὑμᾶς ἡ προσήκουσα μοῖρα κομίσῃ, ἀμελήσαντας δὲ ὑμᾶς καὶ κακισθέντας, οὐδεὶς εὐμενῶς ὑποδέξεται. τοῖς μὲν οὖν παισί, ταῦτ' εἰρήσθω. Πατέρας δὲ ἡμῶν οἷς εἰσι καὶ μητέρας ἀεὶ χρὴ παραμυθεῖσθαι, ὡς χρὴ ῥᾷστα φέρειν τὴν συμφοράν, ἐὰν ἄρα ξυμβῇ γενέσθαι, καὶ μὴ ξυνοδύρεσθαι. οὐ γὰρ τοῦ λυπήσοντος προσδεήσονται. ἱκανὴ γὰρ ἔσται καὶ ἡ γενομένη τύχη τοῦτο πορίζεσθαι, ἀλλ' ἰωμένους καὶ πραΰνοντας, ἀναμιμνήσκειν αὐτούς, ὅτι ὧν ηὔχοντο τὰ μέγιστα αὐτοῖς οἱ θεοὶ ἐπήκοοι γεγόνασιν. οὐ γὰρ ἀθανάτους σφίσι παῖδας ηὔχοντο γενέσθαι, ἀλλ' ἀγαθοὺς καὶ εὐκλεεῖς, ὧν ἔτυχον, μεγίστων ἀγαθῶν ὄντων. πάντα δὲ οὐ ῥᾴδιον θνητῷ ἀνδρὶ κατὰ νοῦν ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ ἐκβαίνειν. καὶ φέροντες μὲν ἀνδρείως τὰς συμφοράς, δόξουσι τῷ ὄντι ἀνδρείων παίδων πατέρες εἶναι, καὶ αὐτοὶ τοιοῦτοι. ὑπείκοντες δέ, ὑποψίαν παρέξουσιν ἢ μὴ ἡμέτεροι εἶναι, ἢ ἡμῶν τοὺς ἐπαινοῦντας καταψεύδεσθαι. χρὴ δὲ οὐδέτερα τούτων, ἀλλ' ἐκείνους μάλιστα πάντων, ἡμῶν ἐπαινέτας εἶναι, ἔργῳ παρέχοντας αὐτοὺς φαινομένους τῷ ὄντι πατέρας ὄντας ἄνδρας ἀνδρῶν. πάλαι γὰρ δὴ τὸ μηδὲν ἄγαν λεγόμενον, καλῶς δοκεῖ λέγεσθαι, τῷ γὰρ ὄντι εὖ λέγεται. ὅτῳ γὰρ ἀνδρὶ εἰς ἑαυτὸν ἀνήρτηται πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα, ἢ ἐγγὺς τούτου, καὶ μὴ ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις αἰωρεῖται, ἐξ ὧν ἢ εὖ ἢ κακῶς πραξάντων πλανᾶσθαι ἠνάγκασται καὶ τὰ ἐκείνου, τούτῳ ἄριστα παρεσκεύασται ζῆν, οὗτός ἐστιν ὁ σώφρων, καὶ οὗτος ἀνδρεῖος καὶ φρόνιμος.

νιμος, οὗτος γιγνομένων χρημάτων καὶ παίδων καὶ διαφθειρομένων, μάλιστα πείσεται τῇ παροιμίᾳ· οὔτε γὰρ χαίρων, οὔτε λυπούμενος ἄγαν φανήσεται, διὰ τὸ αὑτῷ πεποιθέναι. τοιούτους δὲ ἡμεῖς γε ἀξιοῦμεν καὶ τοὺς ἡμετέρους εἶναι, καὶ βουλόμεθα. καὶ φαμὲν, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς νῦν παρέχομεν τοιούτους, οὐκ ἀγανακτοῦντας οὐδὲ φοβουμένους ἄγαν, εἰ δεῖ τελευτᾶν ἐν τῷ παρόντι. δεόμεθα δὴ καὶ πατέρων καὶ μητέρων τῇ αὐτῇ ταύτῃ διανοίᾳ χρωμένους, τὸν ἐπίλοιπον βίον διάγειν, καὶ εἰδέναι ὅτι οὐ θρηνοῦντες, οὐδὲ ὀλοφυρόμενοι ἡμᾶς, ἡμῖν μάλιστα χαριοῦνται, ἀλλ' εἴ τις ἐστὶ τοῖς τετελευτηκόσιν αἴσθησις τῶν ζώντων, οὕτως ἀχάριστοι εἶεν ἂν μάλιστα ἑαυτούς τε κακοῦντες, καὶ βαρέως φέροντες τὰς ξυμφοράς, κούφως δὲ καὶ μετρίως μάλιστ' ἂν χαρίζοιντο. τὰ μὲν γὰρ ἡμέτερα τελευτὴν ἤδη ἕξει, ἥπερ καλλίστη γίγνεται ἀνθρώποις, ὥστε πρέπει αὐτὰ μᾶλλον κοσμεῖν ἢ θρηνεῖν. γυναικῶν δὲ τῶν ἡμετέρων καὶ παίδων ἐπιμελούμενοι καὶ τρέφοντες, καὶ ἐνταῦθα τὸν νοῦν τρέποντες, τῆς τε τύχης μάλιστ' ἂν εἶεν ἐν λήθῃ καὶ ζῷεν κάλλιον, καὶ ὀρθότερον, καὶ ἡμῖν προσφιλέστερον. ταῦτα δὴ ἱκανὰ τοῖς ἡμετέροις παρ' ἡμῶν ἀγγέλλειν. τῇ δὲ πόλει παρακελευοίμεθ' ἄν, ὅπως ἡμῖν καὶ πατέρων καὶ υἱέων ἐπιμελήσονται, τοὺς μὲν παιδεύοντες κοσμίως, τοὺς δὲ γηροτροφοῦντες ἀξίως. νῦν δὲ ἴσμεν ὅτι καὶ ἐὰν μὴ ὑμεῖς παρακελευώμεθα, ἱκανῶς ἐπιμελήσεται. Ταῦτα οὖν ὦ παῖδες καὶ γονεῖς τῶν τελευτησάντων, ἐκεῖνοί τε ἐπέσκηπτον ἡμῖν ἀπαγγέλλειν, καὶ ἐγὼ ὡς δύναμαι προθυμότατα ἀπαγγέλλω, καὶ αὐτὸς δέομαι ὑπὲρ ἐκείνων, τῶν μὲν μιμεῖσθαι τοὺς αὑτῶν, τῶν δὲ θαρρεῖν ὑπὲρ αὑτῶν, ὡς ἡμῶν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ γηροτροφησόντων ὑμᾶς καὶ ἐπιμελησομένων, ὅπου ἂν ἕκαστος ἑκάστῳ ἐντυγχάνῃ ὁτῳοῦν τῶν ἐκείνων. τῆς δὲ πόλεως ἴστε που καὶ αὐτοὶ τὴν ἐπιμέλειαν, ὅτι νόμους θεμένη περὶ τοὺς τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τελευτησάντων, παῖδάς τε καὶ γεννήτορας ἐπιμελεῖται, καὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων πολιτῶν προστέτακται φυλάττειν ἀρχῇ ἥπερ μεγίστη ἐστίν, ὅπως ἂν οἱ τούτων μὴ ἀδικῶνται πατέρες τε καὶ μητέρες. τοὺς δὲ παῖδας συνεκτρέφει αὐτὴ προθυμουμένη, ὅτι μάλιστ' ἄδηλον αὐτοῖς τὴν ὀρφανίαν γενέσθαι, ἐν πατρὸς σχήματι καταστᾶσα αὐτοῖς αὐτὴ ἔτι τε παισίν, καὶ ἐπειδὰν εἰς ἀνδρὸς τέλος ἴωσιν ἀποπέμπει ἐπὶ τὰ σφέτερ' αὐτῶν, πανοπλίᾳ κοσμήσασα, ἐνδεικνυμένη καὶ ἀναμιμνήσκουσα τὰ τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύματα, ὄργανα τῆς πατρῴας ἀρετῆς διδοῦσα, καὶ ἅμα οἰωνοῦ χάριν ἄρχεσθαι ἰέναι ἐπὶ τὴν πατρῴαν ἑστίαν, ἄρξοντα μετ' ἰσχύος ὅπλοις κεκοσμημένον. αὐτοὺς δὲ τοὺς τελευτήσαντας τιμῶσα οὐδέποτε ἐκλείπει καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν, αὐτὴ τὰ νομιζόμενα ποιοῦσα κοινῇ πᾶσιν, ἅπερ ἰδίᾳ ἑκάστῳ ἰδίᾳ γίγνεται. πρὸς δὲ τούτοις ἀγῶνας γυμνικοὺς καὶ ἱππικοὺς τιθεῖσα, καὶ μουσικῆς πάσης, καὶ ἀτεχνῶς τῶν μὲν τελευτησάντων, ἐν κληρονόμου καὶ υἱέος μοίρᾳ καθεστηκυῖα, τῶν δὲ υἱέων, ἐν πατρός. γονέων δὲ καὶ τῶν τοιούτων, ἐν ἐπιτρόπου πᾶσαν πάντων παρὰ πάντα χρόνον ἐπιμέλειαν ποιουμένη, ὧν χρὴ ἐνθυμουμένους πρᾳότερον φέρειν τὴν ξυμφοράν. τοῖς γὰρ τελευτήσασι καὶ τοῖς ζῶσιν, οὕτως ἂν προσφιλέστατοι εἴητε, καὶ ῥᾷστοι θεραπεύειν τε καὶ θεραπεύεσθαι. νῦν δὲ ἤδη ὑμεῖς τε, καὶ ἄλλοι πάντες, κοινῇ κατὰ τὸν νόμον τοὺς τετελευτηκότας ἀπολοφυράμενοι, ἄπιτε. Οὗτός σοι ὁ λόγος ὦ Μενέξενε Ἀσπασίας τῆς Μιλησίας ἐστί. Με. Νὴ Δία ὦ Σώκρατες μακαρίαν γε λέγεις, τὴν Ἀσπασίαν, εἰ γυνὴ οὖσα, τοιούτους λόγους οἵα τ' ἐστὶ συντιθέναι. Σω. Ἀλλ' εἰ μὴ πιστεύεις, ἀκολούθει μετ' ἐμοῦ, καὶ ἀκούσῃ αὐτῆς λεγούσης. Με. Πολλάκις ὦ Σώκρατες ἐγὼ ἐντετύχηκα Ἀσπασίᾳ, καὶ οἶδα οἵα ἐστί. Σω. Τί οὖν οὐκ ἄγασαι αὐτὴν, καὶ νῦν χάριν ἔχεις τοῦ λόγου αὐτῇ; Με. Καὶ πολλήν γε ὦ Σώκρατες ἐγὼ χάριν ἔχω τούτου τοῦ λόγου, ἐκείνῃ ἢ ἐκείνῳ, ὅς τις σοι ὁ εἰπών ἐστιν αὐτόν, καὶ πρός γε ἄλλων πολλῶν χάριν ἔχω τῷ εἰπόντι. Σω. Εὖ ἂν ἔχοι. ἀλλ' ὅπως μου μὴ κατερεῖς, ἵνα καὶ αὖθις σοι πολλοὺς καὶ καλοὺς λόγους παρ' αὐτῆς πολιτικοὺς ἀπαγγέλλω. Με. Θάρρει, οὐ κατερῶ. μόνον ἀπάγγελλε. Σω. Ἀλλὰ ταῦτ' ἔσται.

Τέλος Μενεξένου ἢ ἐπιταφίου.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ, ΠΡΩΤΗ.

ΚΑΤΕΒΗΝ χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος, προσευξόμενός τε τῇ θεῷ, καὶ ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν, ἅτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. καλὴ μὲν οὖν μοι καὶ ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπὴ ἔδοξεν εἶναι. οὐ μέντοι ἧττον ἐφαίνετο πρέπειν, ἣν οἱ Θρᾷκες ἔπεμπον. προσευξάμενοι δὲ καὶ θεωρήσαντες, ἀπῇμεν πρὸς τὸ ἄστυ. κατιδὼν οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς οἴκαδε ὡρμημένους Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου, ἐκέλευσε δραμόντα τὸν παῖδα περιμεῖναί ἑ κελεῦσαι. Καί μου ὄπισθεν ὁ παῖς λαβόμενος τοῦ ἱματίου, Κελεύει ὑμᾶς (ἔφη) Πολέμαρχος περιμεῖναι. Καὶ ἐγὼ μετεστράφην τε καὶ ἠρόμην, ὅπου αὐτὸς εἴη. Οὗτος ἔφη, ὄπισθεν προσέρχεται. ἀλλὰ περιμένετε. Ἀλλὰ περιμενοῦμεν, ἦ δ' ὃς ὁ Γλαύκων. καὶ ὀλίγῳ ὕστερον, ὅ, τε Πολέμαρχος ἧκε, καὶ Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφός, καὶ Νικήρατος ὁ Νικίου, καὶ ἄλλοι τινὲς ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς. ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη. ὦ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι πρὸς ἄστυ ὡρμῆσθαι ὡς ἀπιόντες. Οὐ γὰρ κακῶς δοξάζεις, ἦν δ' ἐγώ. Ὁρᾷς οὖν ἡμᾶς ἔφη, ὅσοι ἐσμέν; Πῶς γὰρ οὔ; Ἢ τοίνυν τούτων ἔφη κρείττους γένεσθε, ἢ μένετ' αὐτοῦ. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, ἔτι ἐν λείπεται τὸ, ἢν πείσωμεν ὑμᾶς ὡς χρὴ ἡμᾶς ἀφεῖναι. ἦ καὶ δύναισθ' ἂν ἦ δ' ὅς, πεῖσαι μὴ ἀκούοντας; Οὐδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων. Ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διανοεῖσθε. Καὶ ὁ Ἀδείμαντος. ἆρά γε ἦ δ' ὅς, οὐδ' ἴστε ὅτι λαμπὰς ἔσται πρὸς ἑσπέραν ἀφ' ἵππων τῇ θεῷ; Ἀφ' ἵππων; ἦν δ' ἐγώ. καινόν γε τοῦτο. λαμπάδια ἔχοντες διαδώσουσιν ἀλλήλοις ἁμιλλώμενοι τοῖς ἵπποις, ἢ πῶς λέγεις; Οὕτως, ἔφη ὁ Πολέμαρχος καὶ πρόσγε, παννυχίδα ποιήσουσιν, ἣν ἄξιον θεάσασθαι. ἐξαναστησόμεθα γὰρ μετὰ τὸ δεῖπνον, καὶ τὴν παννυχίδα θεασόμεθα, καὶ ξυνεσόμεθά τε πολλοῖς τῶν νέων αὐτόθι καὶ διαλεξόμεθα; ἀλλὰ μένετε, καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖτε. Καὶ ὁ Γλαύκων. ἔοικεν ἔφη μενετέον εἶναι. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ ἦν δ' ἐγώ, οὕτω χρὴ ποιεῖν. ἦμεν οὖν οἴκαδε εἰς τοῦ Πολεμάρχου, καὶ Λυσίαν τε αὐτόθι κατελάβομεν, καὶ Εὐθύδημον, τοὺς τοῦ Πολεμάρχου ἀδελφούς. καὶ δὴ καὶ Θρασύμαχον τὸν Χαλκηδόνιον, καὶ Χαρμαντίδην τὸν Παιανιέα, καὶ Κλειτοφῶντα τὸν Ἀριστωνύμου. ἦν δ' ἔνδον καὶ ὁ πατὴρ ὁ τοῦ Πολεμάρχου Κέφαλος. καὶ μάλα πρεσβύτης μοι ἔδοξεν εἶναι. διὰ χρόνου γὰρ καὶ ἑωράκειν αὐτόν. καθῆστο δὲ ἐστεφανωμένος, ἐπί τινος προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου. τεθυκὼς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. ἐκαθεζόμεθα οὖν παρ' αὐτόν. ἔκειντο γὰρ δίφροι τινὲς αὐτόθι κύκλῳ. Εὐθὺς οὖν με ἰδὼν ὁ Κέφαλος, ἠσπάζετό τε καὶ εἶπεν, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ θαμίζεις ἡμῖν καταβαίνων εἰς τὸν Πειραιᾶ. χρῆν μέντοι. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ ἔτι ἐν δυνάμει ἦν τοῦ ῥᾳδίως πορεύεσθαι πρὸς τὸ ἄστυ, οὐδὲν ἂν σὲ ἔδει δεῦρο ἰέναι, ἀλλ' ἡμεῖς ἂν παρὰ σὲ ἦμεν. νῦν δέ σε χρὴ πυκνότερον δεῦρο ἰέναι. ὡς εὖ ἴσθι, ὅτι ἔμοιγε ὅσον αἱ ἄλλαι αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται, τοσοῦτον αὔξονται αἱ περὶ τοὺς λόγους ἐπιθυμίαι τε καὶ ἡδοναί. μὴ οὖν ἄλλως ποίει. ἀλλὰ τοῖσδέ τε τοῖς νεανίαις ξύνισθι, καὶ δεῦρο παρ' ἡμᾶς φοίτα, ὡς παρὰ φίλους τε καὶ πάνυ οἰκείους. Καὶ μὴν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Κέφαλε, χαίρω διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις. δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι παρ' αὐτῶν πυνθάνεσθαι, ὥσπερ τινὰ ὁδὸν προεληλυθότων, ἣν καὶ ἡμᾶς ἴσως δεήσει πορεύεσθαι, ποία τίς ἐστι. τραχεῖα καὶ χαλεπὴ, ἢ ῥᾳδία καὶ εὔπορος. καὶ δὴ καὶ σοῦ ἡδέως ἂν πυθοίμην, ὅ, τι σοι φαίνεται τοῦτο. ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἤδη εἶ τῆς ἡλικίας, ὃ δὴ ἐπὶ γήραος οὐδῷ φασιν εἶναι οἱ ποιηταί, πότερον χαλεπὸν τοῦ βίου, ἢ πῶς σὺ αὐτὸ ἐξαγγέλλεις. Ἐγώ σοι ἔφη νὴ τὸν Δία ἐρῶ ὦ Σώκρατες, οἷόν γέ μοι φαίνεται. πολλάκις γὰρ συνερχόμεθά τινες εἰς ταυτὸ, παραπλησίαν ἡλικίαν ἔχοντες, διασῴζοντες τὴν παλαιὰν παροιμίαν. οἱ οὖν πλεῖστοι ἡμῶν ὀλοφύρονται ξυνιόντες, τὰς ἐν τῇ νεότητι ἡδονὰς ποθοῦντες, καὶ ἀναμιμνησκόμενοι περί τε τἀφροδίσια, καὶ περὶ πότους καὶ εὐωχίας, καὶ ἄλλ' ἅττα ἃ τῶν τοιούτων ἔχεται. καὶ ἀγανακτοῦσιν, ὡς μεγάλων τινῶν ἀπεστερημένοι. καὶ τότε μὲν, εὖ ζῶντες. νῦν δὲ, οὐδὲ ζῶντες. ἔνιοι δὲ, καὶ τὰς τῶν οἰκείων προπηλακίσεις τοῦ γήρως ὀδύρονται. καὶ ἐπὶ τούτῳ δὴ τὸ γῆρας ὑμνοῦσιν, ὅσων κακῶν σφίσιν αἴτιον. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν ὦ Σώκρατες οὗτοι, οὐ τὸ αἴτιον αἰτιᾶσθαι. εἰ γὰρ ἦν τοῦτ' αἴτιον, κἂν ἐγὼ αὐτὰ ταῦτα ἐπεπόνθειν ἕνεκά γε γήρως, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι ἐνταῦθα ἦλθον ἡλικίας. νῦν δ' ἔγωγε ἤδη ἐντετύχηκα οὐχ οὕτως ἔχουσι καὶ ἄλλοις, καὶ δὴ καὶ Σοφοκλεῖ ποτε τῷ ποιητῇ παρεγενόμην ἐρωτωμένῳ ὑπό τινος. Πῶς ἔφη ὦ Σοφόκλεις ἔχεις πρὸς τἀφροδίσια; ἔτι οἷός τ' εἶ γυναικὶ συγγίγνεσθαι; Καὶ ὅς, εὐφήμει ἔφη ὦ ἄνθρωπε. ἀσμενέστατα μέντοι αὐτὸ ἀπέφυγον, ὥσπερ λυττῶντά τινα καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποφυγών. Εὖ οὖν μοι καὶ τότε ἔδοξεν ἐκεῖνος εἰπεῖν, καὶ νῦν οὐχ ἧττον. παντάπασι γὰρ τῶν γε τοιούτων ἐν τῷ γήρᾳ, πολλὴ εἰρήνη γίνεται καὶ ἐλευθερία. ἐπειδὰν γὰρ αἱ ἐπιθυμίαι παύσωνται κατατείνουσαι καὶ χαλάσωσι, παντάπασι τὸ τοῦ Σοφοκλέους γίνεται. δεσποτῶν πάνυ πολλῶν ἐστι καὶ μαινομένων ἀπηλλάχθαι. ἀλλὰ καὶ τούτων πέρι καὶ τῶν γε πρὸς τοὺς οἰκείους, μία τίς αἰτία ἐστὶν, οὐ τὸ γῆρας ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ὁ τρόπος τῶν ἀνθρώπων. ἂν μὲν γὰρ κόσμιοι καὶ εὔκολοι ὦσι, καὶ τὸ γῆρας μετρίως ἐστὶν ἐπίπονον. εἰ δὲ μὴ, καὶ γῆρας ὦ Σώκρατες καὶ νεότης χαλεπὴ τῷ τοιούτῳ ξυμβαίνει. Καὶ ἐγὼ ἀγασθεὶς αὐτοῦ εἰπόντος ταῦτα, βουλόμενος ἔτι λέγειν αὐτὸν, ἐκίνουν, καὶ εἶπον. ὦ Κέφαλε.

οἶμαί σου τοὺς πολλοὺς ὅταν ταῦτα λέγῃς, οὐκ ἀποδέχεσθαι. ἀλλ' ἡγεῖσθαί σε ῥᾳδίως τὸ γῆρας φέρειν, οὐ διὰ τὸν τρόπον, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλὴν οὐσίαν κεκτῆσθαι. τοῖς γὰρ πλουσίοις, πολλὰ παραμύθια φασὶν εἶναι. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. οὐ γὰρ ἀποδέχονται, καὶ λέγουσι μέν τι. οὐ μέντοι γε ὅσον οἴονται. ἀλλὰ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους εὖ ἔχει, ὃς τῷ Σεριφίῳ λοιδορουμένῳ καὶ λέγοντι, ὅτι οὐ δι' αὑτὸν, ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν εὐδοκιμοῖ, ἀπεκρίνατο. ὅτι, οὔτ' ἂν αὐτὸς Σερίφιος ὢν ὀνομαστὸς ἐγένετο, οὔτ' ἐκεῖνος Ἀθηναῖος. καὶ τοῖς δὴ μὴ πλουσίοις, χαλεπῶς δὲ τὸ γῆρας φέρουσιν, εὖ ἔχει ὁ αὐτὸς λόγος. ὅτι, οὔτ' ἂν ὁ ἐπιεικὴς πάνυ τι ῥᾳδίως γῆρας μετὰ πενίας ἐνέγκοι, οὔθ' ὁ μὴ ἐπιεικὴς πλουτήσας εὔκολός ποτ' ἂν ἑαυτῷ γένοιτο. Πότερον δὲ ἦν δ' ἐγὼ ὦ Κέφαλε, ὧν κέκτησαι τὰ πλείω παρέλαβες, ἢ ἐπεκτήσω; Ποῖ' ἐπεκτησάμην ἔφη ὦ Σώκρατες. μέσος τις γέγονα χρηματιστὴς, τοῦ τε πάππου καὶ τοῦ πατρός. ὁ μὲν γὰρ πάππος τε καὶ ὁμώνυμος ἐμοὶ, σχεδόν τι ὅσην ἐγὼ νῦν οὐσίαν κέκτημαι παραλαβὼν, πολλάκις τοσαύτην ἐποίησε. Λυσανίας δὲ ὁ πατὴρ, ἔτι ἐλάττω αὐτὴν ἐποίησε τῆς νῦν οὔσης. ἐγὼ δὲ ἀγαπῶ, ἐὰν μὴ ἐλάττω καταλίπω τουτοισὶν, ἀλλὰ βραχεῖ γέ τινι πλείω ἢ παρέλαβον. Τοῦ ἕνεκα ἠρόμην ἦν δ' ἐγὼ, ὅτι μοι ἔδοξας οὐ σφόδρα ἀγαπᾶν τὰ χρήματα. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὡς τὸ πολὺ, οἳ ἂν μὴ αὐτοὶ κτήσωνται. οἱ δὲ κτησάμενοι, διπλῆ ἢ οἱ ἄλλοι ἀσπάζονται αὐτά. ὥσπερ γὰρ οἱ ποιηταὶ τὰ αὑτῶν ποιήματα, καὶ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας ἀγαπῶσι, ταύτῃ τε δὴ καὶ οἱ χρηματισάμενοι περὶ τὰ χρήματα σπουδάζουσιν, ὡς ἔργον ἑαυτῶν. καὶ κατὰ τὴν χρείαν, ᾗπερ οἱ ἄλλοι. χαλεποὶ οὖν καὶ ξυγγενέσθαι εἰσὶν, οὐδὲν ἐθέλοντες ἐπαινεῖν ἀλλ' ἢ τὸν πλοῦτον. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. Πάνυ μὲν οὖν ἦν δ' ἐγώ. ἀλλά μοι ἔτι τοσόνδε εἰπέ. τί μέγιστον οἴει ἀγαθὸν ἀπολελαυκέναι τοῦ πολλὴν οὐσίαν κεκτῆσθαι; Ὃ ἦ δ' ὅς, ἴσως οὐκ ἂν πολλοὺς πείσαιμι λέγων. εὖ γὰρ ἴσθι ἔφη ὦ Σώκρατες, ὅτι ἐπειδάν τις ἐγγὺς ᾖ τοῦ οἴεσθαι τελευτήσειν, εἰσέρχεται αὐτῷ δέος καὶ φροντὶς περὶ ὧν ἔμπροσθεν οὐκ εἰσῄει. οἵ τε γὰρ λεγόμενοι μῦθοι περὶ τῶν ἐν ᾅδου, ὡς τὸν ἐνθάδε ἀδικήσαντα δεῖ ἐκεῖ διδόναι δίκην, καταγελώμενοι τέως, τότε δὴ στρέφουσιν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν μὴ ἀληθεῖς ὦσι. καὶ αὐτὸς, ἤτοι ὑπὸ τῆς τοῦ γήρως ἀσθενείας, ἢ καὶ ὥσπερ ἤδη ἐγγυτέρω ὢν τῶν ἐκεῖ, μᾶλλόν τι καθορᾷ αὐτά. ὑποψίας δ' οὖν καὶ δείματος μεστὸς γίνεται, καὶ ἀναλογίζεται ἤδη καὶ σκοπεῖ, εἴ τινά τι ἠδίκηκεν. ὁ μὲν οὖν εὑρίσκων ἑαυτοῦ ἐν τῷ βίῳ πολλὰ ἀδικήματα, καὶ ἐκ τῶν ὕπνων ὥσπερ οἱ παῖδες θαμὰ ἐγειρόμενος δειμαίνει, καὶ ζῇ μετὰ κακῆς ἐλπίδος. τῷ δὲ μηδὲν ἑαυτῷ ἄδικον ξυνειδότι, ἡδεῖα ἐλπὶς ἀεὶ πάρεστι, καὶ ἀγαθὴ γηροτρόφος, ὡς καὶ Πίνδαρος λέγει. χαριέντως γάρ τοι ὦ Σώκρατες τοῦτ' ἐκεῖνος εἶπεν, ὅτι ὃς ἂν δικαίως καὶ ὁσίως τὸν βίον διαγάγοι, γλυκεῖά οἱ καρδίαν ἀτάλλοισα γηροτρόφος συναορεῖ ἐλπίς. ἃ μάλιστα θνατῶν πολύστροφον γνώμαν κυβερνᾷ. εὖ οὖν λέγει, θαυμαστῶς ὡς σφόδρα. πρὸς δὴ τοῦτ' ἔγωγε τίθημι τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν πλείστου ἀξίαν εἶναι, οὔτι παντὶ ἀνδρὶ, ἀλλὰ τῷ ἐπιεικεῖ. τὸ γὰρ μηδὲ ἄκοντά τινα ἐξαπατῆσαι ἢ ψεύσασθαι, μηδ' αὖ ὀφείλοντα ἢ θεῷ θυσίας τινὰς, ἢ ἀνθρώπῳ χρήματα, ἔπειτα ἀπιέναι ἐκεῖσε δεδιότα, μέγα μέρος εἰς τοῦτο ἡ τῶν χρημάτων κτῆσις συμβάλλεται. ἔχει δὲ καὶ ἄλλας χρείας πολλάς. ἀλλά γε ἓν ἀνθ' ἑνὸς, οὐκ ἐλάχιστον ἔγωγε θείην ἂν εἰς τοῦτο, ἀνδρὶ νοῦν ἔχοντι ὦ Σώκρατες, πλοῦτον χρησιμώτατον εἶναι. Παγκάλως ἦν δ' ἐγὼ λέγεις ὦ Κέφαλε. τοῦτο δ' αὐτὸ τὴν δικαιοσύνην, πότερα τὴν ἀλήθειαν αὐτὸ φήσομεν εἶναι ἁπλῶς οὕτω, καὶ τὸ ἀποδιδόναι ἄν τίς τι παρά του λάβῃ, ἢ καὶ αὐτὰ ταῦτα ἔστιν ἐνίοτε μὲν δικαίως, ἐνίοτε δὲ ἀδίκως ποιεῖν; οἷον τοιόνδε λέγω. πᾶς ἄν που εἴποι, εἴ τις λάβοι παρὰ φίλου ἀνδρὸς σωφρονοῦντος ὅπλα, εἰ μανεὶς ἀπαιτοῖ, ὅτι οὔτε χρὴ τὰ τοιαῦτα ἀποδιδόναι, οὔτε δίκαιος ἂν εἴη ὁ ἀποδιδοὺς, οὐδ' αὖ πρὸς τὸν οὕτως ἔχοντα πάντα ἐθέλων τἀληθῆ λέγειν. Ὀρθῶς ἔφη λέγεις. Οὐκ ἄρα οὗτος ὅρος ἐστὶ δικαιοσύνης, ἀληθῆ τε λέγειν, καὶ ἃ ἂν λάβοι τις ἀποδιδόναι. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη ὦ Σώκρατες, ὑπολαβὼν ὁ Πολέμαρχος, εἴπερ γέ τι χρὴ Σιμωνίδῃ πείθεσθαι. Καὶ μέντοι ἔφη ὁ Κέφαλος, καὶ παραδίδωμι ὑμῖν τὸν λόγον. δεῖ γάρ με ἤδη τῶν ἱερῶν ἐπιμεληθῆναι. Οὐκοῦν ἔφην ἐγὼ ὁ Πολέμαρχος τῶν γε σῶν κληρονόμος; Πάνυ γε, ἦ δ' ὃς γελάσας. καὶ ἅμα ᾔει πρὸς τὰ ἱερά. Λέγε δὴ εἶπον ἐγὼ, σὺ ὁ τοῦ λόγου κληρονόμος, τί φὴς τὸν Σιμωνίδην λέγοντα, ὀρθῶς λέγειν περὶ δικαιοσύνης. Ὅτι ἦ δ' ὅς, τὸ τὰ ὀφειλόμενα ἑκάστῳ ἀποδιδόναι, δίκαιόν ἐστι. τοῦτο λέγων, δοκεῖ ἐμοὶ καλῶς λέγειν. Ἀλλὰ μέντοι ἦν δ' ἐγὼ, Σιμωνίδῃ γε οὐ ῥᾴδιον ἀπιστεῖν. σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ὁ ἀνήρ. τοῦτο μέντοι ὅ, τι ποτὲ λέγοι, σὺ μὲν ὦ Πολέμαρχε ἴσως γιγνώσκεις. ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ. δῆλον γὰρ ὅτι οὐ τοῦτο λέγει ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, τὸ, τινὸς παρακαταθεμένου τι ὁτῳοῦν, μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῦντι, ἀποδιδόναι. καίτοι γε ὀφειλόμενόν πού ἐστι τοῦτο ὃ παρακατέθετο. ἦ γάρ; Ναί. Ἀποδοτέον δέ γε οὐδ' ὁπωστιοῦν τότε ὁπότε τις μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῖ. Ἀληθῆ, ἦ δ' ὅς. Ἄλλο δή τι ἢ τὸ τοιοῦτον ὡς ἔοικε λέγει Σιμωνίδης, τὸ τὰ ὀφειλόμενα δίκαιον εἶναι ἀποδιδόναι.

Ἄλλο μέντοι νὴ Δία ἔφη. τοῖς γὰρ φίλοις οἴεται ὀφείλειν τοὺς φίλους, ἀγαθὸν μέν τι δρᾶν, κακὸν δὲ μηδέν. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγὼ, ὅτι οὐ τὰ ὀφειλόμενα ἀποδίδωσιν, ὅς ἄν τῳ χρυσίον ἀποδῷ παρακαταθεμένῳ, ἐάνπερ ἡ ἀπόδοσις καὶ ἡ λῆψις βλαβερὰ γίγνηται. φίλοι δὲ ὦσιν ὅ, τε ἀπολαμβάνων καὶ ὁ ἀποδιδούς. οὐχ οὕτω λέγειν φὴς τὸν Σιμωνίδην; Πάνυ μὲν οὖν. Τί δὲ τοῖς ἐχθροῖς ἀποδοτέον ὅ, τι ἂν τύχοι ὀφειλόμενον; Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη, ὅ, γε ὀφείλεται αὐτοῖς. ὀφείλεται δὲ οἶμαι παρά γε τοῦ ἐχθροῦ

τῷ ἐχθρῷ

τῷ ἐχθρῷ, ὅπερ καὶ προσήκει, κακόν τι. Ἠνίξατο ἄρα ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν ὁ Σιμωνίδης ποιητικῶς τὸ δίκαιον ὃ εἴη. διενοεῖτο μὲν γὰρ ὡς φαίνεται, ὅτι τοῦτ' εἴη δίκαιον, τὸ προσῆκον ἑκάστῳ ἀποδιδόναι. τοῦτο δὲ ὠνόμασεν ὀφειλόμενον. Ἀλλὰ τί οἴει; ἔφη. Πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ. εἰ οὖν τις αὐτὸν ἤρετο, ὦ Σιμωνίδη, ἡ τίσιν οὖν τί ἀποδιδοῦσα ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον τέχνη, ἰατρικὴ καλεῖται; τί ἂν οἴει ἡμῖν αὐτὸν ἀποκρίνασθαι; Δῆλον ὅτι ἔφη, ἡ σώμασι φάρμακά τε καὶ σιτία καὶ ποτά. Ἡ δὲ τίσι τί ἀποδιδοῦσα ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον τέχνη, μαγειρικὴ καλεῖται; Ἡ τοῖς ὄψοις τὰ ἡδύσματα. Εἶεν. Ἡ οὖν δὴ τίσι ἀποδιδοῦσα τέχνη, δικαιοσύνη ἂν καλοῖτο; Εἰ μέν τι ἔφη δεῖ ἀκολουθεῖν ὦ Σώκρατες τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ἡ τοῖς φίλοις τε καὶ ἐχθροῖς, ὠφελίας τε καὶ βλάβας ἀποδιδοῦσα. Τὸ τοὺς φίλους ἄρα εὖ ποιεῖν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς, δικαιοσύνην λέγει; Δοκεῖ μοι. Τίς οὖν δυνατώτατος, κάμνοντας φίλους εὖ ποιεῖν, καὶ ἐχθροὺς κακῶς πρὸς νόσον καὶ ὑγίειαν; Ἰατρός. Τίς δὲ πλέοντας, πρὸς τὸν τῆς θαλάττης κίνδυνον; Κυβερνήτης. Τί δὲ ὁ δίκαιος, ἐν τίνι πράξει καὶ πρὸς τί ἔργον δυνατώτατος φίλους ὠφελεῖν, καὶ ἐχθροὺς βλάπτειν; Ἐν τῷ προσπολεμεῖν καὶ ξυμμαχεῖν ἔμοιγε δοκεῖ.

Εἶεν. μὴ κάμνουσί γε μὴν ὦ φίλε Πολέμαρχε, ἰατρὸς ἄχρηστος; Ἀληθῆ. Καὶ μὴ πλέουσι δὴ, κυβερνήτης; Ναί. Ἆρα καὶ τοῖς μὴ πολεμοῦσιν ὁ δίκαιος ἄχρηστος; Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τοῦτο. Χρήσιμον ἄρα καὶ ἐν εἰρήνῃ δικαιοσύνη; Χρήσιμον. Καὶ γὰρ γεωργία. ἢ οὔ; Ναί. Πρός γε καρποῦ κτῆσιν; Ναί. Καὶ μὴν καὶ σκυτοτομική; Ναί. Πρός γε ὑποδημάτων ἂν οἶμαι φαίης κτῆσιν. Πάνυ γε.

Τί δὲ δὴ τὴν δικαιοσύνην, πρὸς τίνος χρείαν ἢ κτῆσιν ἐν εἰρήνῃ φαίης ἂν χρήσιμον εἶναι; Πρὸς τὰ ξυμβόλαια ὦ Σώκρατες. Ξυμβόλαια δὲ λέγεις κοινωνήματα, ἤ τι ἄλλο; Κοινωνήματα δῆτα. Ἆρ' οὖν ὁ δίκαιος ἀγαθὸς καὶ χρήσιμος κοινωνὸς εἰς πεττῶν θέσιν, ἢ ὁ πεττευτικός; Ὁ πεττευτικός. Ἀλλ' εἰς πλίνθων καὶ λίθων θέσιν, ὁ δίκαιος χρησιμώτερός τε καὶ ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ οἰκοδομικοῦ; Οὐδαμῶς.

Ἀλλ' εἰς τίνα δὴ κοινωνίαν, ὁ δίκαιος ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ κιθαριστικοῦ, ὥσπερ ὁ κιθαριστικὸς τοῦ δικαίου εἰς κρουμάτων; Εἰς ἀργυρίου ἔμοιγε δοκεῖ. Πλήν γ' ἴσως ὦ Πολέμαρχε πρὸς τὸ χρῆσθαι ἀργυρίῳ ὅταν δέῃ ἀργυρίου κοινῇ πρίασθαι ἢ ἀποδόσθαι ἵππον, τότε δ' ὡς ἐγὼ οἶμαι ὁ ἱππικός. ἦ γάρ; Φαίνεται.

Καὶ μὴν ὅταν γε πλοῖον, ὁ ναυπηγὸς ἢ ὁ κυβερνήτης. Ἔοικεν. Ὅταν οὖν τί δέῃ ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ κοινῇ χρῆσθαι, ὁ δίκαιος χρησιμώτερος τῶν ἄλλων; Ὅταν παρακαταθέσθαι καὶ σῶν εἶναι ὦ Σώκρατες.

Οὐκοῦν λέγεις, ὅταν μηδὲν δέῃ αὐτῷ χρῆσθαι, ἀλλὰ κεῖσθαι; Πάνυ γε. Ὅταν ἄρα ἄχρηστον ᾖ ἀργύριον, τότε χρήσιμος ἐπ' αὐτῷ ἡ δικαιοσύνη; Κινδυνεύει. Καὶ ὅταν δὴ δρέπανον δέῃ φυλάττειν, ἡ δικαιοσύνη χρήσιμος, καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ. ὅταν δὲ χρῆσθαι, ἡ ἀμπελουργική. Φαίνεται. Φήσεις δὲ καὶ ἀσπίδα καὶ λύραν, ὅταν δέῃ φυλάττειν καὶ μηδὲν χρῆσθαι, χρήσιμον εἶναι τὴν δικαιοσύνην. ὅταν δὲ χρῆσθαι, τὴν ὁπλιτικὴν καὶ τὴν μουσικήν; Ἀνάγκη. Καὶ περὶ τἆλλα δὴ πάντα, ἡ δικαιοσύνη ἑκάστου, ἐν μὲν χρήσει, ἄχρηστος. ἐν δὲ ἀχρηστίᾳ, χρήσιμος. Κινδυνεύει. Οὐκ οὖν ὦ φίλε πάνυ γέ τι σπουδαῖον εἴη ἡ δικαιοσύνη, εἰ πρὸς τὰ ἄχρηστα χρήσιμον ὂν τυγχάνει. τόδε δὲ σκεψώμεθα. ἆρ' οὐχ ὁ πατάξαι δεινότατος ἐν μάχῃ, εἴτε πυκτικῇ εἴτε τινὶ καὶ ἄλλῃ, οὗτος καὶ φυλάξασθαι; Πάνυ γε. Ἆρ' οὖν καὶ νόσον ὅστις δεινὸς φυλάξασθαι καὶ λαθεῖν, οὗτος δεινότατος καὶ ἐμποιῆσαι; Ἔμοιγε δοκεῖ. Ἀλλὰ μὴν στρατοπέδου γε, ὁ αὐτὸς φύλαξ ἀγαθός, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν πολεμίων κλέψαι καὶ βουλεύματα καὶ τὰς ἄλλας πράξεις. Πάνυ γε. Ὅτου τις ἄρα δεινὸς φύλαξ, τούτου καὶ φὼρ δεινός. Ἔοικεν. Εἰ ἄρα ὁ δίκαιος ἀργύριον δεινὸς φυλάττειν, καὶ κλέπτειν δεινός. Ὡς γοῦν ὁ λόγος ἔφη σημαίνει. Κλέπτης ἄρα τις ὁ δίκαιος ὡς ἔοικεν ἀναπέφανται. καὶ κινδυνεύεις παρ' Ὁμήρου μεμαθηκέναι αὐτό. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὸν τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς μητρὸς πάππον Αὐτόλυκον, ἀγαπᾷ τε καὶ φησὶν αὐτὸν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους κεκάσθαι κλεπτοσύνῃ θ' ὅρκῳ τε. ἔοικεν οὖν ἡ δικαιοσύνη, καὶ κατὰ σὲ καὶ καθ' Ὅμηρον καὶ κατὰ Σιμωνίδην, κλεπτική τις εἶναι, ἐπ' ὠφελείᾳ μέντοι τῶν φίλων, καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἐχθρῶν. οὐχ οὕτως ἔλεγες; Οὐ μὰ τὸν Δί' ἔφη. ἀλλ' οὐκέτ' οἶδα ἔγωγε ὅτι ἔλεγον. τοῦτο μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ ἔτι, ὠφελεῖν μὲν τοὺς φίλους ἡ δικαιοσύνη, βλάπτειν δὲ τοὺς ἐχθρούς. Φίλους δὲ λέγεις εἶναι, πότερον τοὺς δοκοῦντας ἑκάστῳ χρηστοὺς εἶναι, ἢ τοὺς ὄντας κἂν μὴ δοκῶσι, καὶ ἐχθροὺς ὡσαύτως. Εἰκὸς μὲν ἔφη, οὓς ἄν τις ἡγῆται χρηστούς, φιλεῖν. οὓς δ' ἂν πονηρούς, μισεῖν. Ἆρ' οὖν οὐχ ἁμαρτάνουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ τοῦτο, ὥστε δοκεῖν αὐτοῖς πολλοὺς μὲν χρηστοὺς εἶναι μὴ ὄντας, πολλοὺς δὲ τοὐναντίον; Ἁμαρτάνουσι. Τούτοις ἄρα, οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἐχθροί. οἱ δὲ κακοί, φίλοι. Πάνυ γε. Ἀλλ' ὅμως δίκαιον τότε τούτοις, τοὺς μὲν πονηροὺς ὠφελεῖν, τοὺς δ' ἀγαθοὺς βλάπτειν. Φαίνεται. Ἀλλὰ μὴν οἵ γε ἀγαθοί, δίκαιοί τε καὶ οἷοι μὴ ἀδικεῖν.

Ἀληθῆ. Κατὰ δὴ τὸν σὸν λόγον τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας, δίκαιον κακῶς ποιεῖν. Μηδαμῶς ἔφη ὦ Σώκρατες, πονηρὸς γὰρ ἔοικεν εἶναι ὁ λόγος. Τοὺς ἀδίκους ἄρα ἦν δ' ἐγὼ δίκαιον βλάπτειν, τοὺς δὲ δικαίους ὠφελεῖν. Οὗτος ἐκείνου καλλίων φαίνεται. Πολλοῖς ἄρα ὦ Πολέμαρχε ξυμβήσεται, ὅσοι διημαρτήκασι τῶν ἀνθρώπων, δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους βλάπτειν (πονηροὶ γὰρ αὐτοῖς εἰσι) τοὺς δ' ἐχθροὺς ὠφελεῖν. ἀγαθοὶ γάρ. καὶ οὕτως ἐροῦμεν αὐτὸ τοὐναντίον ἢ τὸν Σιμωνίδην ἔφαμεν λέγειν. Καὶ μάλα ἔφη οὕτω ξυμβαίνει, ἀλλὰ μεταθώμεθα. κινδυνεύομεν γὰρ οὐκ ὀρθῶς τὸν φίλον καὶ ἐχθρὸν θέσθαι.

Πῶς θέμενοι ὦ Πολέμαρχε; Τὸν δοκοῦντα χρηστόν, τοῦτον φίλον εἶναι. Νῦν δὲ πῶς ἦν δ' ἐγὼ μεταθώμεθα; Τὸν δοκοῦντά τε ἦ δ' ὅς, καὶ τὸν ὄντα χρηστόν, φίλον· τὸν δὲ δοκοῦντα μέν, ὄντα δὲ μή, δοκεῖν ἀλλὰ μὴ εἶναι φίλον. καὶ περὶ τοῦ ἐχθροῦ δέ, ἡ αὐτὴ θέσις. Φίλος μὲν δὴ ὡς ἔοικε τούτῳ τῷ λόγῳ, ὁ ἀγαθὸς ἔσται. ἐχθρὸς δέ, ὁ πονηρός; Ναί. Κελεύεις δὴ ἡμᾶς προσθεῖναι τῷ δικαίῳ, ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἐλέγομεν, λέγοντες δίκαιον εἶναι τὸν μὲν φίλον εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακῶς, νῦν πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν. ὅτι ἐστὶ δίκαιον, τὸν μὲν φίλον ἀγαθὸν ὄντα, εὖ ποιεῖν. τὸν δ' ἐχθρὸν κακὸν ὄντα, βλάπτειν; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη οὕτως ἄν μοι δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι. Ἔστιν ἄρα ἦν δ' ἐγώ, δικαίου ἀνδρὸς βλάπτειν καὶ ὁντινοῦν ἀνθρώπων; Καὶ πάνυ γε ἔφη τούς γε πονηρούς τε καὶ ἐχθροὺς δεῖ βλάπτειν. Βλαπτόμενοι δ' ἵπποι, βελτίους ἢ χείρους γίνονται; Χείρους. ἆρα εἰς τὴν τῶν κυνῶν ἀρετήν, ἢ εἰς τὴν τῶν ἵππων; Εἰς τὴν τῶν ἵππων. ἆρ' οὖν καὶ κύνες βλαπτόμενοι, χείρους γίγνονται εἰς τὴν τῶν κυνῶν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὴν τῶν ἵππων ἀρετήν; Ἀνάγκη. Ἀνθρώπους δὲ ὦ ἑταῖρε μὴ οὕτω φῶμεν βλαπτομένους, εἰς τὴν ἀνθρωπείαν ἀρετὴν χείρους γίγνεσθαι; Πάνυ μὲν οὖν. Ἀλλ' ἡ δικαιοσύνη οὐκ ἀνθρωπεία ἀρετή; Καὶ τοῦτ' ἀνάγκη. Καὶ τοὺς βλαπτομένους ἄρα ὦ φίλε τῶν ἀνθρώπων, ἀνάγκη ἀδικωτέρους γίνεσθαι. Ἔοικεν. ἆρ' οὖν τῇ μουσικῇ, οἱ μουσικοὶ ἀμούσους δύνανται ποιεῖν; Ἀδύνατον. Ἀλλὰ τῇ ἱππικῇ οἱ ἱππικοὶ ἀφίππους; Οὐκ ἔστιν. Ἀλλὰ τῇ δικαιοσύνῃ δὴ οἱ δίκαιοι ἀδίκους; ἢ καὶ ξυλλήβδην ἀρετῇ οἱ ἀγαθοὶ κακούς; Ἀλλὰ ἀδύνατον. Οὐ γὰρ θερμότητος οἶμαι ἔργον, ψύχειν. ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου. Ναί. Οὐδὲ ξηρότητος, ὑγραίνειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου. Πάνυ γε. Οὐδὲ δὴ τοῦ ἀγαθοῦ, βλάπτειν. ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου. Φαίνεται. Ὁ δέ γε δίκαιος, ἀγαθός; Πάνυ γε. Οὐκ ἄρα τοῦ δικαίου ἔργον βλάπτειν ὦ Πολέμαρχε, οὔτε φίλον οὔτ' ἄλλον οὐδένα. ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου, τοῦ ἀδίκου. Παντάπασί μοι δοκεῖς ἀληθῆ λέγειν ἔφη ὦ Σώκρατες. Εἰ ἄρα τὰ ὀφειλόμενα ἑκάστῳ ἀποδιδόναι φησί τις δίκαιον εἶναι, τοῦτο δὲ δὴ νοεῖ αὐτῷ, τοῖς μὲν ἐχθροῖς βλάβην ὀφείλεσθαι παρὰ τοῦ δικαίου ἀνδρός, τοῖς δὲ φίλοις ὠφέλειαν, οὐκ ἦν σοφὸς ὁ ταῦτα εἰπών. οὐ γὰρ ἀληθῆ ἔλεγεν. οὐδαμοῦ γὰρ δίκαιον οὐδένα ἡμῖν ἐφάνη ὂν βλάπτειν. Συγχωρῶ, ἦ δ' ὅς. Μαχούμεθα ἄρα ἦν δ' ἐγώ, κοινῇ ἐγώ τε καὶ σύ. ἐάν τις αὐτὸ φῇ ἢ Σιμωνίδην, ἢ Βίαντα, ἢ Πιττακὸν εἰρηκέναι, ἢ τιν' ἄλλον τῶν σοφῶν τε καὶ μακαρίων ἀνδρῶν. Ἔγωγ' οὖν ἔφη ἕτοιμός εἰμι κοινωνεῖν τῆς μάχης. Ἀλλ' οἶσθα ἦν δ' ἐγώ, οὗ μοι δοκεῖ εἶναι τὸ ῥῆμα, τὸ φάναι, δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους ὠφελεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς βλάπτειν; Τίνος, ἔφη; Οἶμαι αὐτὸ Περιάνδρου εἶναι, ἢ Περδίκκου, ἢ Ξέρξου, ἢ Ἰσμηνίου τοῦ Θηβαίου, ἤ τινος ἄλλου μέγα οἰομένου δύνασθαι, πλουσίου ἀνδρός.

Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τοῦτο ἐφάνη ἡ δικαιοσύνη ὄν, οὐδὲ τὸ δίκαιον, τί ἂν ἄλλο τις αὐτὸ φαίη εἶναι; Καὶ ὁ Θρασύμαχος, πολλάκις μὲν καὶ διαλεγομένων ἡμῶν μεταξὺ ὥρμα ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ λόγου. ἔπειτα ὑπὸ τῶν παρακαθημένων διεκωλύετο, βουλομένων διακοῦσαι τὸν λόγον. ὡς δὲ διεπαυσάμεθα καὶ ἐγὼ ταῦτ' εἶπον, οὐκέτι ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ συστρέψας ἑαυτὸν ὥσπερ θηρίον, ἧκεν ἐφ' ἡμᾶς ὡς διαρπασόμενος. καὶ ἐγώ τε καὶ ὁ Πολέμαρχος δείσαντες, διεπτοήθημεν. ὁ δ' εἰς τὸ μέσον φθεγξάμενος, Τίς ἔφη ὑμᾶς πάλαι φλυαρία ἔχει ὦ Σώκρατες; καὶ τί εὐηθίζεσθε πρὸς ἀλλήλους, ὑποκατακλινόμενοι ὑμῖν αὐτοῖς; ἀλλ' εἴπερ ὡς ἀληθῶς βούλει εἰδέναι τὸ δίκαιον ὅ, τι ἐστί, μὴ μόνον ἐρώτα. μὴ δὲ φιλοτιμοῦ ἐλέγχων, ἐπειδάν τίς τι ἀποκρίνηται. ἐγνωκὼς τοῦτο, ὅτι ῥᾷον ἐρωτᾶν ἢ ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀπόκριναι. καὶ εἰπέ, τί φῂς εἶναι τὸ δίκαιον; καὶ ὅπως μοι μὴ ἐρεῖς ὅτι τὸ δέον ἐστί, μηδ' ὅτι τὸ ὠφέλιμον, μηδ' ὅτι τὸ λυσιτελοῦν, μηδ' ὅτι τὸ κερδαλέον, μηδ' ὅτι τὸ συμφέρον, ἀλλὰ σαφῶς μοι καὶ ἀκριβῶς λέγε ὅτι ἂν λέγῃς. ὡς ἐγὼ οὐκ ἀποδέξομαι ἐὰν ὕθλους τοιούτους λέγῃς. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας, ἐξεπλάγην. καὶ προσβλέπων αὐτόν, ἐφοβούμην. καί μοι δοκῶ, εἰ μὴ πρότερος ἑωράκειν αὐτὸν ἢ ἐκεῖνος ἐμέ, ἄφωνος ἂν γενέσθαι. νῦν δὲ ἡνίκα ὑπὸ τοῦ λόγου ἤρχετο ἐξαγριαίνεσθαι, προσέβλεψα αὐτὸν πρότερος ὥστε αὐτῷ οἷός τ' ἐγενόμην ἀποκρίνασθαι, καὶ εἶπον ὑποτρέμων. ὦ Θρασύμαχε, μὴ χαλεπὸς ἡμῖν ἴσθι. εἰ γὰρ ἐξαμαρτάνομεν ἐν τῇ τῶν λόγων σκέψει ἐγώ τε καὶ ὅδε, εὖ ἴσθι ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνομεν. μὴ γὰρ δὴ οἴου, εἰ μὲν χρυσίον ἐζητοῦμεν, οὐκ ἄν ποτε ἡμᾶς ἑκόντας εἶναι ὑποκατακλίνεσθαι ἀλλήλοις ἐν τῇ ζητήσει, καὶ διαφθείρειν τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ. δικαιοσύνην δὲ ζητοῦντας πρᾶγμα πολλῶν χρυσίων τιμιώτερον, ἔπειθ' οὕτως ἀνοήτως ὑπείκειν ἀλλήλοις, καὶ οὐ σπουδάζειν ὅτι μάλιστα φανῆναι αὐτό. οἴου γε δεῖν ὦ φίλε, ἀλλ' οἶμαι οὐ δυνάμεθα. ἐλεεῖσθαι οὖν ἡμᾶς πολὺ μᾶλλον εἰκός ἐστι που ὑπὸ ὑμῶν τῶν δεινῶν, ἢ χαλεπαίνεσθαι. Καὶ ὃς ἀκούσας ἀνεκάγχασέ τε μάλα σαρδόνιον, καὶ εἶπεν. ὦ Ἡράκλεις ἔφη, αὕτη ἐκείνη ἡ εἰωθυῖα εἰρωνεία Σωκράτους. καὶ ταῦτ' ἐγὼ ᾔδειν τε καὶ τούτοις προὔλεγον, ὅτι σὺ ἀποκρίνασθαι μὲν οὐκ ἐθελήσοις, εἰρωνεύσοιο δὲ καὶ πάντα μᾶλλον ποιήσοις ἢ ἀποκρίνοιο, εἴ τίς τι σε ἐρωτᾷ. Σοφὸς γὰρ εἶ ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε. εὖ οὖν ᾔδησθα, ὅτι εἴ τινα ἔροιο ὁπόσα ἐστὶ τὰ δώδεκα, καὶ ἐρόμενος προείποις αὐτῷ, ὅπως μοι ὦ ἄνθρωπε μὴ ἐρεῖς ὅτι ἐστὶ τὰ δώδεκα δὶς ἕξ, μηδ' ὅτι τρὶς τέτταρα, μηδ' ὅτι ἑξάκις δύο, μηδ' ὅτι τετράκις τρία, ὡς οὐκ ἀποδέξομαί σου ἐὰν τοιαῦτα φλυαρῇς. δῆλον οἶμαί σοι ἦν, ὅτι οὐδεὶς ἀποκρίνοιτο τῷ οὕτω πυνθανομένῳ. ἀλλ' εἴ σοι εἶπεν. ὦ Θρασύμαχε, πῶς λέγεις μὴ ἀποκρίνωμαι ὧν προεῖπες μηδέν; πότερον ὦ θαυμάσιε, μηδ' εἰ τούτων τυγχά-

νεὸν, ἀλλ' ἕτερον εἴπω τι τοῦ ἀληθοῦς; ἢ πῶς λέγεις; τί ἂν αὐτῷ εἶπες πρὸς ταῦτα; Εἶεν ἔφη. ὡς δὴ ὅμοιον τοῦτο ἐκείνῳ. Οὐδέν γε κωλύει ἦν δ' ἐγώ. εἰ δ' οὖν καὶ μὴ ἔστιν ὅμοιον, φαίνεται δὲ τῷ ἐρωτηθέντι τοιοῦτον, ἧττόν τι αὐτὸν οἴει ἀποκρινεῖσθαι τὸ φαινόμενον ἑαυτῷ, ἐάν τε ἡμεῖς ἀπαγορεύωμεν, ἐάν τε μή; Ἄλλο τι οὖν ἔφη καὶ σὺ οὕτω ποιήσεις; ὧν ἐγὼ ἀπεῖπον, τούτων τι ἀποκρινῇ; Οὐκ ἂν θαυμάσαιμι ἦν δ' ἐγώ, εἴ μοι σκεψαμένῳ οὕτω δόξειε. Τί οὖν ἔφη, ἂν ἐγὼ δείξω ἑτέραν ἀπόκρισιν παρὰ πάσας ταύτας περὶ δικαιοσύνης βελτίω τούτων, τί ἀξιοῖς παθεῖν; Τί ἄλλο ἦν δ' ἐγώ, ἢ ὅπερ προσήκει πάσχειν τῷ μὴ εἰδότι. προσήκει δέ που μαθεῖν παρὰ τοῦ εἰδότος. καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ἀξιῶ παθεῖν. Ἡδὺς γὰρ εἶ, ἔφη. ἀλλὰ πρὸς τῷ μαθεῖν, καὶ ἀπότισον ἀργύριον. Οὐκοῦν ἐπειδάν μοι γένηται, εἶπον. Ἀλλ' ἔστιν ἔφη ὁ Γλαύκων. ἀλλ' ἕνεκα ἀργυρίου ὦ Θρασύμαχε, λέγε. πάντες γὰρ ἡμεῖς Σωκράτει εἰσοίσομεν. Πάνυ γε οἶμαι ἦ δ' ὅς, ἵνα Σωκράτης τὸ εἰωθὸς διαπράξηται. αὐτὸς μὲν μὴ ἀποκρίνηται, ἄλλου δ' ἀποκρινομένου λαμβάνῃ λόγον καὶ ἐλέγχῃ. Πῶς γὰρ ἂν ἔφην ἐγὼ ὦ βέλτιστε τις ἀποκρίναιτο, πρῶτον μὲν μὴ εἰδὼς, μηδὲ φάσκων εἰδέναι. ἔπειτα εἴ τι καὶ οἴεται περὶ τούτων, ἀπειρημένον αὐτῷ εἴη, ὅπως μηδὲν ἐρεῖ ὧν ἡγεῖται, ὑπ' ἀνδρὸς οὐ φαύλου. ἀλλὰ σὲ δὴ μᾶλλον εἰκὸς λέγειν. σὺ γὰρ δὴ φῂς εἰδέναι, καὶ ἔχειν εἰπεῖν. μὴ οὖν ἄλλως ποίει. ἀλλ' ἐμοί γε χαρίζου ἀποκρινόμενος, καὶ μὴ φθονήσῃς, καὶ Γλαύκωνα τόνδε διδάξαι καὶ τοὺς ἄλλους. Εἰπόντος δέ μου ταῦτα, ὅ, τε Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέοντο αὐτοῦ, μὴ ἄλλως ποιεῖν. Καὶ ὁ Θρασύμαχος, φανερὸς μὲν ἦν ἐπιθυμῶν εἰπεῖν, ἵν' εὐδοκιμήσειεν, ἡγούμενος ἔχειν ἀπόκρισιν παγκάλην. προσεποιεῖτο δὲ φιλονικεῖν, πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον. τελευτῶν δὲ συνεχώρησε. κᾆπειτα, αὕτη δὴ ἔφη ἡ Σωκράτους σοφία, αὐτὸν μὲν μὴ ἐθέλειν διδάσκειν, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων περιιόντα μανθάνειν, καὶ τούτων μηδὲ χάριν ἀποδιδόναι. Ὅτι μὲν ἦν δ' ἐγὼ μανθάνω παρὰ τῶν ἄλλων, ἀληθῆ εἶπες ὦ Θρασύμαχε. ὅτι δὲ οὔ με φῂς χάριν ἐκτίνειν, ψεύδῃ. ἐκτίνω γὰρ, ὅσην δύναμαι. δύναμαι δὲ ἐπαινεῖν μόνον. χρήματα γὰρ οὐκ ἔχω. ὡς δὲ προθύμως τοῦτο δρῶ ἐάν τίς μοι δοκῇ εὖ λέγειν, εὖ εἴσῃ αὐτίκα δὴ μάλα, ἐπειδὰν ἀποκρίνῃ. οἶμαι γάρ σε εὖ ἐρεῖν. Ἄκουε δή, ἦ δ' ὅς. φημὶ γὰρ ἐγὼ εἶναι τὸ δίκαιον οὐκ ἄλλο τι, ἢ τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον. ἀλλὰ τί οὐκ ἐπαινεῖς. ἀλλ' οὐκ ἐθελήσεις. Ἐὰν μάθω γε πρῶτον ἔφην, τί λέγεις. νῦν γὰρ οὔπω οἶδα. τὸ τοῦ κρείττονος φῂς ξυμφέρον δίκαιον εἶναι. καὶ τοῦτο ὦ Θρασύμαχε τί ποτε λέγεις. οὐ γάρ που τό γε τοιόνδε φῂς, εἰ Πουλυδάμας ἡμῶν κρείττων ὁ παγκρατιαστὴς, καὶ αὐτῷ ξυμφέρει τὰ βόεια κρέα πρὸς τὸ σῶμα, τοῦτο τὸ σιτίον εἶναι καὶ ἡμῖν τοῖς ἥττοσιν ἐκείνου ξυμφέρον ἅμα καὶ δίκαιον. Βδελυρὸς γὰρ εἶ ἔφη ὦ Σώκρατες, καὶ ταύτῃ ὑπολαμβάνεις, ᾗ ἂν κακουργήσαις μάλιστα τὸν λόγον. Οὐδαμῶς ὦ ἄριστε ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ σαφέστερον εἰπὲ τί λέγεις. Εἶτ' οὐκ οἶσθα ἔφη, ὅτι τῶν πόλεων αἱ μὲν τυραννοῦνται, αἱ δὲ δημοκρατοῦνται, αἱ δὲ ἀριστοκρατοῦνται. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν τοῦτο κρατεῖ ἐν ἑκάστῃ πόλει τὸ ἄρχον; Πάνυ γε. Τίθεται δέ γε τοὺς νόμους ἑκάστη ἡ ἀρχὴ πρὸς τὸ αὑτῇ ξυμφέρον, δημοκρατία μὲν δημοκρατικοὺς, τυραννὶς δὲ τυραννικοὺς, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω. θέμεναι δὲ, ἀπέφηναν τοῦτο δίκαιον τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, τὸ σφίσι ξυμφέρον. καὶ τὸν τοῦτο ἐκβαίνοντα κολάζουσιν, ὡς παρανομοῦντά τε καὶ ἀδικοῦντα; τοῦτ' οὖν ἐστιν ὦ βέλτιστε ὃ λέγω, ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσι ταυτὸν εἶναι δίκαιον, τὸ τῆς καθεστηκυίας ἀρχῆς ξυμφέρον. αὕτη δέ που κρατεῖ. ὥστε ξυμβαίνει τῷ ὀρθῶς λογιζομένῳ, πανταχοῦ εἶναι τὸ αὐτὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. Νῦν ἦν δ' ἐγὼ ἔμαθον ὃ λέγεις. εἰ δὲ ἀληθὲς ἢ μή, πειράσομαι μαθεῖν. τὸ ξυμφέρον μὲν οὖν ὦ Θρασύμαχε καὶ σὺ ἀπεκρίνω δίκαιον εἶναι. καί τοι ἔμοιγε ἀπηγόρευες, ὅπως μὴ τοῦτο ἀποκρινοίμην. πρόσεστι δὲ δὴ αὐτόθι τὸ τοῦ κρείττονος. Σμικρά γε ἴσως ἔφη προσθήκη. Οὔπω δῆλον οὐδ' εἰ μεγάλη. ἀλλ' ὅτι μὲν τοῦτο σκεπτέον εἰ ἀληθῆ λέγεις, δῆλον. ἐπειδὴ γὰρ ξυμφέρον γέ τι εἶναι, καὶ ἐγὼ ὁμολογῶ τὸ δίκαιον, σὺ δὲ προστίθης, καὶ αὐτὸ φῂς εἶναι τὸ τοῦ κρείττονος. ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ, σκεπτέον δή. Σκόπει, ἔφη. Ταῦτ' ἔσται, ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπέ. οὐ καὶ πείθεσθαι μὲν τοῖς ἄρχουσι φῂς δίκαιον εἶναι; Ἔγωγε. Πότερον δὲ ἀναμάρτητοί εἰσιν οἱ ἄρχοντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἑκάσταις, ἢ οἷοί τε καὶ ἁμαρτεῖν; Πάντως που, ἔφη. Οὐκοῦν ἐπιχειροῦντες νόμους τιθέναι, τοὺς μὲν ὀρθῶς τιθέασι, τοὺς δέ τινας οὐκ ὀρθῶς; Οἶμαι ἔγωγε. Τὸ δὲ ὀρθῶς ἄρα, τὸ τὰ ξυμφέροντά ἐστι τίθεσθαι ἑαυτοῖς. τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς, ἀξύμφορα. ἢ πῶς λέγεις; Οὕτως. Ἃ δ' ἂν θῶνται, ποιητέον τοῖς ἀρχομένοις, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ δίκαιον; Πῶς γὰρ οὔ; Μόνον ἄρα δίκαιόν ἐστι κατὰ τὸν σὸν λόγον, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον τὸ μὴ ξυμφέρον. Τί λέγεις, ἔφη; Ἃ σὺ λέγεις, ἔμοιγε δοκῶ. σκοπῶμεν δὴ βέλτιον. οὐχ ὡμολόγηται, τοὺς ἄρχοντας τοῖς ἀρχομένοις προστάττοντας ποιεῖν ἄττα, ἐνίοτε διαμαρτάνειν τοῦ ἑαυτοῖς βελτίστου; ἃ δ' ἂν προστάττωσιν οἱ ἄρχοντες δίκαιον εἶναι τοῖς ἀρχομένοις ποιεῖν; ταῦτ' οὐχ ὡμολόγηται; Οἶμαι ἔγωγε ἔφη. Οἴου τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἀξύμφορα ποιεῖν τοῖς ἄρχουσί τε καὶ κρείττοσι δίκαιον εἶναι ὡμολογῆσθαί σοι, ὅταν οἱ μὲν ἄρχοντες ἄκοντες κακὰ αὑτοῖς προστάττωσιν, τοῖς δὲ, δίκαιον εἶναι φῂς ταῦτα ποιεῖν, ἃ ἐκεῖνοι προσέταξαν. ἆρα τότε ὦ σοφώτατε Θρασύμαχε, οὐκ ἀναγκαῖον ξυμβαίνειν αὐτὸ οὑτωσί, δίκαιον εἶναι ποιεῖν, τοὐναντίον ἢ ὃ σὺ λέγεις; τὸ γὰρ τοῦ κρείττονος ἀξύμφορον δή που, προστάττεται τοῖς ἥττοσι ποιεῖν. Ναὶ μὰ Δί'

ἔφη ὦ Σώκρατες ὁ Πολέμαρχος, σαφέστατά γε. ἐάν σύ γ' ἔφη αὐτῷ μαρτυρήσῃς, ὦ Κλειτοφῶν ὑπολαβών. Καὶ τί ἔφη δεῖται μάρτυρος. αὐτὸς γὰρ Θρασύμαχος ὁμολογεῖ, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἐνίοτε ἑαυτοῖς κακὰ προστάττειν, τοῖς δὲ ἀρχομένοις δίκαιον εἶναι ταῦτα ποιεῖν. τὸ γὰρ τὰ κελευόμενα ποιεῖν ὦ Πολέμαρχε, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων, δίκαιον εἶναι ἐτίθετο ὁ Θρασύμαχος. Καὶ γὰρ τὸ τοῦ κρείττονος ὦ Κλειτοφῶν συμφέρον δίκαιον εἶναι ἔθετο. ταῦτα δὲ ἀμφότερα θέμενος, ὡμολόγησεν αὖ, ἐνίοτε τοὺς κρείττους τὰ αὑτοῖς ἀξύμφορα κελεύειν τοὺς ἥττους τε καὶ ἀρχομένους ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων τῶν ὁμολογιῶν, οὐδὲν μᾶλλον τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον δίκαιον ἂν εἴη, ἢ τὸ μὴ ξυμφέρον. Ἀλλ' ἔφη ὁ Κλειτοφῶν, τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον ἔλεγεν, ὃ ἡγεῖτο ὁ κρείττων αὑτῷ ξυμφέρειν, τοῦτο ποιητέον εἶναι τῷ ἥττονι. καὶ τὸ δίκαιον τοῦτο ἐτίθετο. Ἀλλ' οὐχ οὕτως ἦ δ' ὃς ὁ Πολέμαρχος ἐλέγετο. Οὐδὲν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Πολέμαρχε διαφέρει. ἀλλ' εἰ νῦν οὕτω λέγει Θρασύμαχος, οὕτως αὐτοῦ ἀποδεχόμεθα. καί μοι εἰπὲ ὦ Θρασύμαχε. τοῦτο ἦν ὃ ἐβούλου λέγειν τὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον δοκοῦν εἶναι τῷ κρείττονι, ἐάν τε ξυμφέρῃ ἐάν τε μή. οὕτω σε φῶμεν λέγειν; Ἥκιστά γ' ἔφη. ἀλλὰ κρείττω με οἴει καλεῖν τὸν ἐξαμαρτάνοντα ὅταν ἐξαμαρτάνῃ; Ἔγωγε εἶπον ᾤμην σε τοῦτο λέγειν, ὅτε τοὺς ἄρχοντας ὡμολόγεις οὐκ ἀναμαρτήτους εἶναι, ἀλλά τι καὶ ἐξαμαρτάνειν. Συκοφάντης γὰρ εἶ ἔφη ὦ Σώκρατες ἐν τοῖς λόγοις. ἐπεὶ αὐτίκα ἰατρὸν καλεῖς σὺ τὸν ἐξαμαρτάνοντα περὶ τοὺς κάμνοντας, κατ' αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐξαμαρτάνει. ἢ λογιστικόν, ὃς ἂν ἐν λογισμῷ ἁμαρτάνῃ τότε, ὅταν ἁμαρτάνῃ κατὰ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. ἀλλ' οἶμαι λέγομεν τῷ ῥήματι οὕτως, ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐξήμαρτε, καὶ ὁ λογιστὴς ἐξήμαρτε, καὶ ὁ γραμματιστής. τὸ δ' οἶμαι ἕκαστος τούτων, καθόσον τοῦτ' ἔστιν ὃ προσαγορεύομεν αὐτόν, οὐδέποτε ἁμαρτάνει. ὥστε κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον (ἐπειδὴ καὶ σὺ ἀκριβολογῇ) οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν ἁμαρτάνει. ἐπιλιπούσης γὰρ ἐπιστήμης, ὁ ἁμαρτάνων ἁμαρτάνει, ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δημιουργός. ὥστε δημιουργός, ἢ σοφός, ἢ ἄρχων, οὐδεὶς ἁμαρτάνει τότε ὅταν ἄρχων ᾖ. ἀλλὰ πᾶς γ' ἂν εἴποι, ὅτι ὁ ἰατρὸς ἥμαρτε, καὶ ὁ ἄρχων ἥμαρτε. τοιοῦτον οὖν δή σοι καὶ ἐμὲ ὑπόλαβε νῦν γε ἀποκρίνεσθαι. τὸ δὲ ἀκριβέστατον ἐκεῖνο τυγχάνει ὄν, τὸν ἄρχοντα καθόσον ἄρχων ἐστί, μὴ ἁμαρτάνειν. μὴ ἁμαρτάνοντα δέ, τὸ αὑτῷ βέλτιστον τίθεσθαι. τοῦτο δέ, τῷ ἀρχομένῳ ποιητέον. ὥστε ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, δίκαιον λέγω, τὸ τοῦ κρείττονος ποιεῖν συμφέρον. Εἶεν, ἦν δ' ἐγὼ ὦ Θρασύμαχε, δοκῶ σοι συκοφαντεῖν; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Οἴει γάρ με ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τοῖς λόγοις κακουργοῦντά σε ἐρέσθαι ὡς ἠρόμην; Εὖ μὲν οὖν οἶδα ἔφη, καὶ οὐδέν γέ σοι πλέον ἔσται. οὔτε γὰρ ἄν με λάθοις κακουργῶν, οὔτε μὴ λαθὼν βιάσασθαι τῷ λόγῳ δύναιο. Οὐδέ γ' ἂν ἐπιχειρήσαιμι ἦν δ' ἐγὼ ὦ μακάριε. ἀλλ' ἵνα μὴ αὖθις ἡμῖν τοιοῦτον ἐγγένηται, διόρισαι ποτέρως λέγεις τὸν ἄρχοντά τε καὶ τὸν κρείττονα, τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἢ τὸν ἀκριβεῖ λόγῳ ὃ νῦν δὴ ἔλεγες, οὗ τὸ ξυμφέρον κρείττονος ὄντος δίκαιον ἔσται τῷ ἥττονι ποιεῖν. Τὸν τῷ ἀκριβεστάτῳ ἔφη λόγῳ ἄρχοντα ὄντα. πρὸς ταῦτα κακούργει, καὶ συκοφάντει εἴ τι δύνασαι. οὐδὲν ἐν σοῦ παρίεμαι, ἀλλ' οὐ μὴ οἷός τ' ᾖς. Οἴει γὰρ ἄν με εἶπον οὕτω μανῆναι, ὥστε ξυρεῖν ἐπιχειρεῖν λέοντα, καὶ συκοφαντεῖν Θρασύμαχον. Νῦν γοῦν ἔφη ἐπεχείρησας. οὐδὲν ὢν καὶ ταῦτα. Ἅδην ἦν δ' ἐγὼ τῶν τοιούτων. ἀλλ' εἰπέ μοι. ὁ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ ἰατρός, ὃν ἄρτι ἔλεγες, πότερον χρηματιστής ἐστιν, ἢ τῶν καμνόντων θεραπευτής. καὶ λέγε τὸν τῷ ὄντι ἰατρὸν ὄντα. Τῶν καμνόντων ἔφη θεραπευτής. Τί δὲ κυβερνήτης ὁ ὀρθῶς κυβερνήτης, ναυτῶν ἄρχων ἐστὶν ἢ ναύτης; Ναυτῶν ἄρχων. Οὐδὲν οἶμαι τοῦτο ὑπολογιστέον, ὅτι πλεῖ ἐν τῇ νηΐ. οὐδ' ἔστι κλητέος ναύτης. οὐ γὰρ κατὰ τὸ πλεῖν κυβερνήτης καλεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν τέχνην καὶ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρχήν. Ἀληθῆ, ἔφη. Οὐκοῦν ἑκάστῳ τούτων ἔστι τι ξυμφέρον; Πάνυ γε. Οὐ καὶ ἡ τέχνη ἦν δ' ἐγὼ ἐπὶ τούτῳ πέφυκεν, ἐπὶ τῷ τὸ ξυμφέρον ἑκάστῳ ζητεῖν τε καὶ ἐκπορίζειν; Ἐπὶ τούτῳ ἔφη. Ἆρ' οὖν καὶ ἑκάστῃ τῶν τεχνῶν ἔστι τι ξυμφέρον ἄλλο, ἢ ὅτι μάλιστα τελέαν εἶναι; Πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς; Ὥσπερ ἔφην ἐγὼ εἴ με ἔροιο, εἰ ἐξαρκεῖ σώματι εἶναι σώματι, ἢ προσδεῖταί τινος, εἴποιμ' ἂν ὅτι παντάπασι μὲν οὖν προσδεῖται. διὰ ταῦτα καὶ ἡ τέχνη ἐστὶν ἰατρικὴ νῦν εὑρημένη, ὅτι σῶμά ἐστι πονηρόν, καὶ οὐκ ἐξαρκεῖ αὐτῷ τοιούτῳ εἶναι. τούτῳ οὖν ὅπως ἐκπορίζῃ τὰ ξυμφέροντα, ἐπὶ τούτῳ παρεσκευάσθη ἡ τέχνη. ἢ ὀρθῶς σοι δοκῶ ἔφην ἂν εἰπεῖν οὕτω λέγων, ἢ οὔ; Ὀρθῶς ἔφη. Τί δὲ δή; αὐτὴ ἡ ἰατρική ἐστι πονηρά, ἢ ἄλλη τις τέχνη, ἔσθ' ὅτι προσδεῖταί τινος ἀρετῆς, ὥσπερ ὀφθαλμοὶ ὄψεως, καὶ ὦτα ἀκοῆς. καὶ διὰ ταῦτα ἐπ' αὐτοῖς δεῖ τινος τέχνης τῆς τὸ ξυμφέρον εἰς ταῦτα σκεψομένης τε καὶ ἐκποριζούσης; ἆρα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τέχνῃ ἔνι τις πονηρία, καὶ δεῖ ἑκάστῃ τέχνῃ ἄλλης τέχνης, ἥτις αὐτῇ τὸ ξυμφέρον σκέψεται, καὶ τῇ σκοπουμένῃ ἑτέρας αὖ τοιαύτης, καὶ τοῦτ' ἔστιν ἀπέραντον; ἢ αὐτὴ αὑτῇ τὸ συμφέρον σκέψεται; ἢ οὔτε αὑτῆς οὔτε ἄλλης προσδεῖται ἐπὶ τὴν αὑτῆς πονηρίαν τὸ ξυμφέρον σκοπεῖν; οὔτε γὰρ πονηρία, οὔτε ἁμαρτία οὐδεμία, οὐδεμιᾷ τέχνῃ πάρεστιν. οὐδὲ προσήκει τέχνῃ ἄλλῳ τὸ ξυμφέρον ζητεῖν, ἢ ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν. αὐτὴ δὲ ἀβλαβὴς καὶ ἀκέραιός ἐστιν ὀρθὴ οὖσα, ἕωσπερ ἂν ᾖ ἑκάστη ἀκριβὴς ὅλη ἥπερ ἐστί. καὶ σκόπει ἐκείνῳ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ, οὕτως ἢ ἄλλως ἔχει; Οὕτως ἔφη φαίνεται. Οὐκ ἄρα ἦν δ' ἐγὼ ἰατρικὴ ἰατρικῇ τὸ ξυμφέρον σκοπεῖ, ἀλλὰ σώματι. Ναί, ἔφη. Οὐδὲ ἱππικὴ ἱππικῇ, ἀλλ' ἵπποις. οὐδὲ ἄλλη τέχνη οὐδεμία ἑαυτῇ. οὐδὲ γὰρ προσδεῖται. ἀλλ' ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστί. Φαίνεται ἔφη οὕτως.

Ἀλλὰ

Ἀλλὰ μὴν ὦ Θρασύμαχε ἄρχουσί γε αἱ τέχναι, καὶ κρατοῦσιν ἐκείνου οὗπερ εἰσὶ τέχναι. Συνεχώρησεν ἐνταῦθα, καὶ μάλα μόγις. Οὐκ ἄρα ἐπιστήμη γε οὐδεμία, τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον σκοπεῖ, οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἥττονός τε καὶ ἀρχομένου ὑπὸ ἑαυτῆς. Ξυνωμολόγησε μὲν καὶ ταῦτα τελευτῶν, ἐπεχείρει δὲ περὶ αὐτὰ μάχεσθαι. ἐπειδὴ δὲ ὡμολόγησεν, Ἄλλο τι οὖν ἦν δ' ἐγὼ, οὐδὲ ἰατρὸς οὐδεὶς καθόσον ἰατρὸς τὸ τῷ ἰατρῷ ξυμφέρον σκοπεῖ, οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ κάμνοντι. ὡμολόγηται γὰρ, ὁ ἀκριβὴς ἰατρὸς, σωμάτων εἶναι ἄρχων, ἀλλ' οὐ χρηματιστής. ἢ οὐχ ὡμολόγηται; Ξυνέφη. Οὐκοῦν καὶ ὁ κυβερνήτης ὁ ἀκριβὴς, ναυτῶν εἶναι ἄρχων, ἀλλ' οὐ ναύτης; Ὡμολόγηται. Οὐκ ἄρα ὅ γε τοιοῦτος κυβερνήτης τε καὶ ἄρχων, τὸ τῷ κυβερνήτῃ ξυμφέρον σκέψεται καὶ προστάξει, ἀλλὰ τὸ τῷ ναύτῃ τε καὶ ἀρχομένῳ. Ξυνέφησε μόγις. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Θρασύμαχε, οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς ἐν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ καθόσον ἄρχων ἐστὶ, τὸ αὑτῷ ξυμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ, καὶ ᾧ ἂν αὐτὸς δημιουργῇ, καὶ πρὸς ἐκεῖνο βλέπων καὶ τὸ ἐκείνῳ ξυμφέρον καὶ πρέπον, καὶ λέγει ἃ λέγει, καὶ ποιεῖ ἃ ποιεῖ ἅπαντα. ἐπειδὴ οὖν ἐνταῦθα ἦμεν τοῦ λόγου, καὶ πᾶσι καταφανὲς ἦν, ὅτι ὁ τοῦ δικαίου λόγος εἰς τοὐναντίον περιειστήκει, ὁ Θρασύμαχος ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνεσθαι, Εἰπέ μοι ἔφη ὦ Σώκρατες, τιτθὴ σοι ἔστι; Τί δὲ ἦν δ' ἐγὼ, οὐκ ἀποκρίνεσθαι χρὴ μᾶλλον, ἢ τοιαῦτα ἐρωτᾶν; Ὅτι τοί σε ἔφη κορυζῶντα περιορᾷ, καὶ οὐκ ἀπομύττει δεόμενον, ὅς γε αὐτῇ οὐδὲ πρόβατα οὐδὲ ποιμένα γινώσκεις. Ὅτι δὴ τί μάλιστα ἦν δ' ἐγώ; Ὅτι οἴει τοὺς ποιμένας ἢ τοὺς βουκόλους, τὸ τῶν προβάτων ἢ τὸ τῶν βοῶν ἀγαθὸν σκοπεῖν, καὶ παχύνειν αὐτοὺς καὶ θεραπεύειν, πρὸς ἄλλο τι βλέποντας ἢ τὸ τῶν δεσποτῶν ἀγαθὸν, καὶ τὸ αὑτῶν. καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας, οἳ ὡς ἀληθῶς ἄρχουσιν, ἄλλως πως ἡγῇ διανοεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀρχομένους, ἢ ὥσπερ ἄν τις πρὸς πρόβατα διατεθείη, καὶ ἄλλο τι σκοπεῖν αὐτοὺς διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἢ τοῦτο ὅθεν αὐτοὶ ὠφεληθήσονται. καὶ οὕτω πόρρω εἶ περί τε τοῦ δικαίου καὶ δικαιοσύνης, καὶ ἀδίκου τε καὶ ἀδικίας, ὥστε ἀγνοεῖς ὅτι ἡ μὲν δικαιοσύνη τε καὶ τὸ δίκαιον, ἀλλότριον ἀγαθὸν τῷ ὄντι. τοῦ κρείττονός τε καὶ ἄρχοντος ξυμφέρον. οἰκεία δὲ τοῦ πειθομένου τε καὶ ὑπηρετοῦντος βλάβη. ἡ δὲ ἀδικία τοὐναντίον, καὶ ἄρχει τῶν ὡς ἀληθῶς εὐηθικῶν τε καὶ δικαίων. οἱ δὲ ἀρχόμενοι, ποιοῦσι τὸ ἐκείνου ξυμφέρον κρείττονος ὄντος, καὶ εὐδαίμονα ἐκεῖνον ποιοῦσιν. ὑπηρετοῦντες αὐτῷ, ἑαυτοὺς δὲ οὐδ' ὁπωστιοῦν. σκοπεῖσθαι δὲ ὦ εὐηθέστατε Σώκρατες οὑτωσὶ χρὴ, ὅτι δίκαιος ἀνὴρ ἀδίκου πανταχοῦ ἔλαττον ἔχει. πρῶτον μὲν ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους ξυμβολαίοις, ὅπου ἂν ὁ τοιοῦτος τῷ τοιούτῳ κοινωνήσῃ, οὐδαμοῦ ἂν εὕροις ἐν τῇ διαλύσει τῆς κοινωνίας πλέον ἔχοντα τὸν δίκαιον τοῦ ἀδίκου, ἀλλ' ἔλαττον. ἔπειτα ἐν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν ὅταν τινὲς εἰσφοραὶ ὦσιν, ὁ μὲν δίκαιος ἀπὸ τῶν ἴσων πλέον εἰσφέρει, ὁ δ' ἔλαττον. ὅταν τε λήψεις, ὁ μὲν οὐδὲν, ὁ δὲ πολλὰ κερδαίνει. καὶ γὰρ ὅταν ἀρχήν τινα ἄρχῃ ἑκάτερος, τῷ μὲν δικαίῳ ὑπάρχει, κἂν μηδεμία ἄλλη ζημία, τά γε οἰκεῖα δι' ἀμέλειαν μοχθηροτέρως ἔχειν, ἐκ δὲ τοῦ δημοσίου μηδὲν ὠφελεῖσθαι, διὰ τὸ δίκαιον εἶναι. πρὸς δὲ τούτοις ἀπεχθέσθαι τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις, ὅταν μηδὲν ἐθέλῃ αὐτοῖς ὑπηρετεῖν παρὰ τὸ δίκαιον. τῷ δὲ ἀδίκῳ, πάντα τούτων τἀναντία ὑπάρχει. Λέγω γὰρ ὃν περ νῦν δὴ ἔλεγον, τὸν μεγάλα δυνάμενον πλεονεκτεῖν. τοῦτον οὖν σκόπει, εἴπερ βούλει κρίνειν, ὅσῳ μᾶλλον ξυμφέρει ἰδίᾳ αὐτῷ ἄδικον εἶναι, ἢ τὸ δίκαιον. πάντων δὲ ῥᾷστα μαθήσῃ, ἐὰν ἐπὶ τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν ἔλθῃς. ἣ τὸν μὲν ἀδικήσαντα εὐδαιμονέστατον ποιεῖ, τοὺς δὲ ἀδικηθέντας καὶ ἀδικῆσαι οὐκ ἂν ἐθέλοντας, ἀθλιωτάτους. ἔστι δὲ τοῦτο τυραννὶς, ἣ οὐ κατὰ σμικρὸν τἀλλότρια καὶ λάθρᾳ καὶ βίᾳ ἀφαιρεῖται, καὶ ἱερὰ καὶ ὅσια, καὶ ἴδια καὶ δημόσια, ἀλλὰ ξυλλήβδην. ὧν ἐφ' ἑκάστῳ μέρει, ὅταν τις ἀδικήσας μὴ λάθῃ, ζημιοῦταί τε καὶ ὀνείδη ἔχει τὰ μέγιστα. καὶ γὰρ ἱερόσυλοι, καὶ ἀνδραποδισταὶ, καὶ τοιχωρύχοι, καὶ ἀποστερηταὶ, καὶ κλέπται, οἱ κατὰ μέρη ἀδικοῦντες τῶν τοιούτων κακουργημάτων καλοῦνται. ἐπειδὰν δέ τις πρὸς τοῖς τῶν πολιτῶν χρήμασι, καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισάμενος δουλώσηται, ἀντὶ τούτων τῶν αἰσχρῶν ὀνομάτων εὐδαίμονες καὶ μακάριοι κέκληνται, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὅσοι ἂν πύθωνται αὐτὸν τὴν ὅλην ἀδικίαν ἠδικηκότα. οὐ γὰρ τὸ ποιεῖν τὰ ἄδικα, ἀλλὰ τὸ πάσχειν φοβούμενοι, ὀνειδίζουσιν οἱ ὀνειδίζοντες τὴν ἀδικίαν. οὕτως ὦ Σώκρατες ἰσχυρότερον καὶ ἐλευθεριώτερον καὶ δεσποτικώτερον ἀδικία δικαιοσύνης ἐστὶν, ἱκανῶς γιγνομένη. καὶ ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, τὸ μὲν τοῦ κρείττονος ξυμφέρον, τὸ δίκαιον τυγχάνει ὄν. τὸ δ' ἄδικον, ἑαυτῷ λυσιτελοῦν τε καὶ ξυμφέρον. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Θρασύμαχος, ἐν νῷ εἶχεν ἀπιέναι, ὥσπερ βαλανεὺς ἡμῶν καταντλήσας κατὰ τῶν ὤτων, ἀθρόον καὶ πολὺν τὸν λόγον. οὐ μὴν εἴασάν γε αὐτὸν οἱ παρόντες, ἀλλ' ἠνάγκασαν ὑπομεῖναί τε καὶ παρασχεῖν τῶν εἰρημένων λόγον. καὶ δὴ ἔγωγε καὶ αὐτὸς πάνυ ἐδεόμην τε καὶ εἶπον. ὦ δαιμόνιε Θρασύμαχε, οἷον ἐμβαλὼν λόγον ἐν νῷ ἔχεις ἀπιέναι, πρὶν διδάξαι ἱκανῶς ἢ μαθεῖν, εἴ τε οὕτως εἴ τε ἄλλως ἔχει. ἢ σμικρὸν οἴει ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα διορίζεσθαι, ἀλλ' οὐ βίου διαγωγὴν, ᾗ ἂν διαγόμενος ἕκαστος ἡμῶν λυσιτελεστάτην ζωὴν ζῴη; Ἐγὼ γὰρ οἶμαι ἔφη ὁ Θρασύμαχος, τουτὶ ἄλλως ἔχειν; Ἔοικας ἦν δ' ἐγὼ, ἤτοι ἡμῶν οὐδὲν κήδεσθαι, οὐδέ τι φροντίζειν, εἴ τε χεῖρον εἴ τε βέλτιον βιωσόμεθα, ἀγνοοῦντες ὃ σὺ φῂς εἰδέναι. ἀλλ' ὦ 'γαθὲ, προθυμοῦ καὶ ἡμῖν ἐνδείξασθαι. οὔτοι κακῶς σοι κείσεται, ὅ,τι ἂν ἡμᾶς τοσούσδε ὄντας εὐεργ-

γετήσεις. ἐγὼ γὰρ δή σοι λέγω τό γε ἐμόν, ὅτι οὐ πείθομαι, οὐδ' οἶμαι ἀδικίαν δικαιοσύνης κερδαλεώτερον εἶναι, οὐδ' ἂν ἐᾷ τις αὐτὴν, καὶ μὴ διακωλύῃ πράττειν ἃ βούλεται. ἀλλ' ὠγαθέ, ἔστω μὲν ἄδικος, δυνάσθω δὲ ἀδικεῖν, ἢ τῷ λανθάνειν, ἢ τῷ διαμάχεσθαι. ὅμως ἐμέ γε οὐ πείθει, ὡς ἔστι τῆς δικαιοσύνης κερδαλεώτερον. ταῦτ' οὖν καὶ ἕτερος ἴσως τις ἡμῶν πέπονθεν, οὐ μόνος ἐγώ. πεῖσον οὖν ὦ μακάριε ἱκανῶς ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ὀρθῶς βουλευόμεθα, δικαιοσύνην ἀδικίας περὶ πλείονος ποιούμενοι. Καὶ πῶς ἔφη σε πείσω. εἰ γὰρ οἷς νῦν δὴ ἔλεγον μὴ πέπεισαι, τί σοι ἔτι ποιήσω; ἢ εἰς τὴν ψυχὴν φέρων, ἐνθῶ τὸν λόγον.

Μὰ Δί' ἦν δ' ἐγὼ, μὴ σύγε. ἀλλὰ πρῶτον μὲν, ἃ ἂν εἴπῃς, ἐμμένειν τούτοις. ἢ ἐὰν μετατιθῇ, φανερῶς μετατίθεσο, καὶ ἡμᾶς μὴ ἐξαπάτα. νῦν δὲ ὁρᾷς ὦ Θρασύμαχε (ἔτι γὰρ τὰ ἔμπροσθεν ἐπισκεψώμεθα) ὅτι τὸν ὡς ἀληθῶς ἰατρὸν τὸ πρῶτον ὁριζόμενος, τὸν ὡς ἀληθῶς ποιμένα, οὐκέτι ᾤου δεῖν ὕστερον ἀκριβῶς φυλάξαι. ἀλλὰ ποιμαίνειν οἴει αὐτὸν τὰ πρόβατα, καθόσον ποιμήν ἐστιν, οὐ πρὸς τὸ τῶν προβάτων βέλτιστον βλέποντα, ἀλλ' ὥσπερ δαιτυμόνα τινὰ καὶ μέλλοντα ἑστιάσεσθαι, πρὸς τὴν εὐωχίαν, ἢ αὖ πρὸς τὸ ἀποδόσθαι, ὥσπερ χρηματιστὴν, ἀλλ' οὐ ποιμένα. τῇ δὲ ποιμενικῇ, οὐ δήπου ἄλλου του μέλει, ἢ ἐφ' ᾧ τέτακται, ὅπως τούτῳ τὸ βέλτιστον ἐκποριεῖ. ἐπεὶ τά γε αὑτῆς ὥστε εἶναι βελτίστη, ἱκανῶς δήπου ἐκπεπόρισται. ἕως γ' ἂν μηδὲν ἐνδέῃ, τοῦ ποιμενικὴ εἶναι. οὕτω δὲ ᾤμην ἔγωγε νῦν δὴ ἀναγκαῖον εἶναι ἡμῖν ὁμολογεῖν, πᾶσαν ἀρχὴν καθόσον ἀρχὴ, μηδενὶ ἄλλῳ τὸ βέλτιστον σκοπεῖσθαι, ἢ ἐκείνῳ τῷ ἀρχομένῳ τε καὶ θεραπευομένῳ, ἔν τε πολιτικῇ καὶ ἰδιωτικῇ ἀρχῇ. σὺ δὲ τοὺς ἄρχοντας ἐν ταῖς πόλεσι, τοὺς ὡς ἀληθῶς ἄρχοντας ἑκόντας οἴει ἄρχειν; Μὰ Δί' οὐκ, ἔφη. ἀλλ' εὖ οἶδα. Τί δὲ ἦν δ' ἐγὼ ὦ Θρασύμαχε, τὰς ἄλλας ἀρχὰς οὐκ ἐννοεῖς, ὅτι οὐδεὶς ἐθέλει ἄρχειν ἑκών. ἀλλὰ μισθὸν αἰτοῦσιν, ὡς οὐχὶ αὐτοῖσιν ὠφέλειαν ἐσομένην ἐκ τοῦ ἄρχειν, ἀλλὰ τοῖς ἀρχομένοις; ἐπεὶ τοσόνδε εἰπέ. οὐχὶ ἑκάστην μέντοι φαμὲν ἑκάστοτε τῶν τεχνῶν τούτῳ ἑτέραν εἶναι, τῷ ἑτέραν τὴν δύναμιν ἔχειν; καὶ ὦ μακάριε, μὴ παρὰ δόξαν ἀποκρίνου. ἵνα τι καὶ περαίνωμεν. Ἀλλὰ τούτῳ ἔφη ἑτέρα. Οὐκοῦν καὶ ὠφέλειαν ἑκάστη τούτων ἰδίαν τινὰ ἡμῖν παρέχεται, ἀλλ' οὐ κοινήν; οἷον ἰατρικὴ μὲν ὑγίειαν, κυβερνητικὴ δὲ σωτηρίαν ἐν τῷ πλεῖν, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω. Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ μισθωτικὴ, μισθόν; αὕτη γὰρ αὐτῆς ἡ δύναμις. ἢ τὴν ἰατρικὴν σὺ καὶ τὴν κυβερνητικὴν, τὴν αὐτὴν καλεῖς. ἢ ἐάνπερ βούλῃ ἀκριβῶς διορίζειν ὥσπερ ὑπέθου, οὐδέν τι μᾶλλον ἐάν τις κυβερνῶν ὑγιὴς γίγνηται, διὰ τὸ ξυμφέρειν αὐτῷ πλεῖν ἐν τῇ θαλάττῃ, ἕνεκα τούτου καλεῖς μᾶλλον αὐτὴν ἰατρικήν. Οὐ δῆτα, ἔφη. Οὐδέ γ' οἶμαι τὴν μισθωτικὴν, ἐὰν ὑγιαίνῃ τις μισθαρνῶν. Οὐ δῆτα. Τί δὲ, τὴν ἰατρικὴν μισθαρνητικὴν, ἐὰν ἰώμενός τις μισθαρνῇ; Οὐκ, ἔφη. Οὐκοῦν τήν γε ὠφέλειαν ἑκάστης τῆς τέχνης, ἰδίαν ὡμολογήσαμεν εἶναι; Ἔστω, ἔφη. Ἥν τινα ἄρα ὠφέλειαν κοινῇ ὠφελοῦνται πάντες οἱ δημιουργοὶ, δῆλον ὅτι κοινῇ τινὶ τῷ αὐτῷ προσχρώμενοι ἀπ' ἐκείνου ὠφελοῦνται. Ἔοικεν, ἔφη. Φαμὲν δέ γε τὸν μισθὸν ἀρνυμένους ὠφελεῖσθαι τοὺς δημιουργοὺς, ἀπὸ τοῦ προσχρῆσθαι τῇ μισθωτικῇ τέχνῃ προσγίγνεσθαι αὐτοῖς. Ξυνέφη μόγις. Οὐκ ἄρα ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τέχνης ἑκάστῳ αὕτη ἡ ὠφέλειά ἐστιν, ἡ τοῦ μισθοῦ λῆψις. ἀλλ' εἰ δεῖ ἀκριβῶς σκοπεῖσθαι, ἡ μὲν ἰατρικὴ, ὑγίειαν ποιεῖ. ἡ δὲ μισθαρνητικὴ, μισθόν. καὶ ἡ μὲν οἰκοδομικὴ, οἰκίαν. ἡ δὲ μισθαρνητικὴ αὐτῇ ἑπομένη, μισθόν. καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι οὕτω τὸ αὑτῆς ἑκάστη ἔργον ἐργάζεται, καὶ ὠφελεῖ ἐκεῖνο, ἐφ' ᾧ τέτακται. ἐὰν δὲ μὴ μισθὸς αὐτῇ προσγίγνηται, ἔσθ' ὅτι ὠφελεῖται ὁ δημιουργὸς ἀπὸ τῆς τέχνης; Οὐ φαίνεται, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐδ' ὠφελεῖ τότε, ὅταν προῖκα ἐργάζηται. Οἶμαι ἔγωγε. Οὐκοῦν ὦ Θρασύμαχε τοῦτο ἤδη δῆλον, ὅτι οὐδεμία τέχνη οὐδ' ἀρχὴ, τὸ αὐτῇ ὠφέλιμον παρασκευάζει. ἀλλ' ὅπερ πάλαι ἐλέγομεν, τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ παρασκευάζει καὶ ἐπιτάττει, τὸ ἐκείνου ξυμφέρον ἥττονος ὄντος σκοποῦσα, ἀλλ' οὐ τὸ τοῦ κρείττονος. διὰ δὴ ταῦτα ἔγωγε ὦ φίλε Θρασύμαχε, καὶ ἄρτι ἔλεγον, μηδένα ἐθέλειν ἑκόντα ἄρχειν, καὶ τὰ ἀλλότρια κακὰ μεταχειρίζεσθαι, ἀνορθοῦντα. ἀλλὰ μισθὸν αἰτεῖν. ὅτι ὁ μέλλων καλῶς τῇ τέχνῃ πράξειν, οὐδέποτε αὑτῷ τὸ βέλτιστον πράττει κατὰ τὴν τέχνην ἐπιτάττων, ἀλλὰ τῷ ἀρχομένῳ. ὧν δὴ ἕνεκα ὡς ἔοικε μισθὸν δεῖν ὑπάρχειν τοῖς μέλλουσιν ἐθελήσειν ἄρχειν, ἢ ἀργύριον, ἢ τιμὴν, ἢ ζημίαν ἐὰν μὴ ἄρχῃ. Πῶς τοῦτο λέγεις ὦ Σώκρατες; ἔφη ὁ Γλαύκων. τοὺς μὲν γὰρ δύο μισθοὺς γιγνώσκω. τὴν δὲ ζημίαν ἥν τινα λέγεις, καὶ ὡς ἐν μισθοῦ μέρει εἴρηκας, οὐ ξυνῆκα. Τὸν τῶν βελτίστων ἄρα μισθὸν ἔφην, οὐ ξυνίης. δι' ὃν ἄρχουσιν οἱ ἐπιεικέστατοι. ὅταν ἐθέλωσιν ἄρχειν. ἢ οὐκ οἶσθα, ὅτι τὸ φιλότιμόν τε, καὶ φιλάργυρον εἶναι, ὄνειδος λέγεταί τε καὶ ἔστιν; Ἔγωγ' ἔφη. Διὰ ταῦτα τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ, οὔτε χρημάτων ἕνεκα ἐθέλουσιν ἄρχειν οἱ ἀγαθοὶ, οὔτε τιμῆς. οὔτε γὰρ φανερῶς πραττόμενοι τῆς ἀρχῆς ἕνεκα μισθὸν, μισθωτοὶ βούλονται κεκλῆσθαι. οὔτε λάθρα αὐτοὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς λαμβάνοντες, κλέπται. οὐδ' αὖ τιμῆς ἕνεκα. οὐ γάρ εἰσι φιλότιμοι. δεῖ δὴ αὐτοῖς ἀνάγκην προσεῖναι καὶ ζημίαν, εἰ μέλλουσιν ἐθέλειν ἄρχειν. ὅθεν κινδυνεύει τὸ ἑκόντα ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἰέναι, ἀλλὰ μὴ ἀνάγκην, αἰσχρὸν νενομίσθαι. τῆς δὲ ζημίας μεγίστη, τὸ ὑπὸ πονηροτέρου ἄρχεσθαι, ἐὰν μὴ αὐτὸς ἐθέλῃ ἄρχειν. ἣν δείσαντές μοι φαίνονται ἄρχειν, ὅταν ἄρχωσιν οἱ ἐπιεικεῖς. καὶ τότε ἔρχονται ἐπὶ τὸ ἄρχειν, οὐχ ὡς ἐπ' ἀγαθόν τι ἰόντες, οὐδ' ὡς εὐπαθήσοντες ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ὡς ἐπ' ἀναγκαῖον, καὶ οὐκ ἔχοντες ἑαυτῶν βελτίοσιν ἐπιτρέψαι τὴν ἀρχὴν οὐδὲ ὁμοίοις. ἐπεὶ κινδυνεύει πόλις ἀνδρῶν ἀγαθῶν εἰ γένοιτο, περιμάχητον ἂν εἶναι τὸ μὴ ἄρχειν, ὥσπερ

νῦν τὸ

νῦν τὸ ἄρχειν. καὶ ἐνταῦθα ἂν καταφανὲς γένοιτο, ὅτι ὁ τῷ ὄντι ἀληθινὸς ἄρχων οὐ πέφυκε τὸ αὐτῷ συμφέρον σκοπεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ. ὥστε πᾶς ἂν ὁ γινώσκων, τὸ ὠφελεῖσθαι μᾶλλον ἕλοιτο ὑπ' ἄλλου, ἢ ἄλλον ὠφελῶν, πράγματα ἔχειν. τοῦτο μὲν οὖν ἔγωγε οὐδαμῆ συγχωρῶ Θρασυμάχῳ, ὡς τὸ δίκαιόν ἐστι τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δὴ καὶ εἰσαῦθις σκεψόμεθα. πολὺ δέ μοι δοκεῖ μεῖζον εἶναι, ὃ νῦν λέγει Θρασύμαχος, τὸν τοῦ ἀδίκου βίον φάσκων εἶναι κρείττω, ἢ τὸν τοῦ δικαίου. σὺ οὖν ποτέρως ἦν δ' ἐγὼ ὦ Γλαύκων αἱρῇ, καὶ πότερον ὡς ἀληθεστέρως δοκεῖ σοι λέγεσθαι; Τὸν τοῦ δικαίου ἔγωγε ἔφη, λυσιτελέστερον βίον εἶναι. Ἤκουσας ἦν δ' ἐγώ, ὅσα ἄρτι Θρασύμαχος ἀγαθὰ διῆλθε τῷ τοῦ ἀδίκου; Ἤκουσα ἔφη. ἀλλ' οὐ πείθομαι. Βούλει οὖν αὐτὸν πείθωμεν, ἂν δυνώμεθά πῃ ἐξευρεῖν, ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγει; Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἢ δ' ὅς. Ἂν μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, ἀντικατατείναντες λέγωμεν αὐτῷ λόγον παρὰ λόγον, ὅσα αὖ ἀγαθὰ ἔχει τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ αὖθις οὗτος, καὶ ἄλλον ἡμεῖς, ἀριθμεῖν δεήσει τἀγαθὰ καὶ μετρεῖν, ὅσα ἑκάτεροι ἐν ἑκατέρῳ λέγομεν. καὶ ἤδη δικαστῶν τινων τῶν διακρινούντων δεησόμεθα. ἂν δὲ ὥσπερ ἄρτι ἀνομολογούμενοι πρὸς ἀλλήλους σκοπῶμεν, ἅμα αὐτοί τε δικασταὶ καὶ ῥήτορες ἐσόμεθα. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ὁποτέρως οὖν σοι ἦν δ' ἐγὼ ἀρέσκει; Οὕτως, ἔφη. Ἴθι δὴ ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε ἀπόκριναι ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς, τὴν τελέαν ἀδικίαν τελέας οὔσης δικαιοσύνης λυσιτελεστέραν φὴς εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν καὶ φημί, ἔφη. καὶ δι' ἅ, εἴρηκα. Φέρε δὴ τὸ τοιόνδε περὶ αὐτῶν πῶς λέγεις. τὸ μέν που ἀρετὴν αὐτοῖν καλεῖς, τὸ δὲ κακίαν; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν τὴν μὲν δικαιοσύνην ἀρετήν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν; Εἰκός γ' ἔφη ὦ ἥδιστε. ἐπειδή καὶ λέγω, ἀδικίαν μὲν λυσιτελεῖν, δικαιοσύνην δὲ οὔ. Ἀλλὰ τί μήν; Τοὐναντίον, ἢ δ' ὅς. Ἢ τὴν δικαιοσύνην κακίαν; Οὔκ. ἀλλὰ πάνυ γενναίαν εὐήθειαν. Τὴν ἀδικίαν ἄρα κακοήθειαν καλεῖς; Οὔκ. ἀλλ' εὐβουλίαν, ἔφη. Ἢ καὶ φρόνιμοί σοι ὦ Θρασύμαχε δοκοῦσιν εἶναι καὶ ἀγαθοὶ οἱ ἄδικοι; Οἵ γε τελέως ἔφη οἷοί τε ἀδικεῖν, πόλεις τε καὶ ἔθνη δυνάμενοι ἀνθρώπων ὑφ' ἑαυτοὺς ποιεῖσθαι. σὺ δὲ οἴει με ἴσως τοὺς τὰ βαλάντια ἀποτέμνοντας λέγειν. λυσιτελεῖ μὲν οὖν ἢ δ' ὃς καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐάνπερ λανθάνῃ. ἔστι δὲ οὐκ ἄξια λόγου, ἀλλ' ἃ νῦν δὴ ἔλεγον. Τοῦτο μὲν τοι ἔφην, οὐκ ἀγνοῶ ὅ,τι βούλει λέγειν. ἀλλὰ τόδε ἐθαύμασα, εἰ ἐν ἀρετῆς καὶ σοφίας τίθης μέρει τὴν ἀδικίαν. τὴν δὲ δικαιοσύνην, ἐν τοῖς ἐναντίοις. Ἀλλὰ πάνυ οὕτω τίθημι.

Τοῦτο ἦν δ' ἐγὼ ἤδη στερεώτερον ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκέτι ῥᾴδιον ἔχειν ὅ,τι τις εἴποι. εἰ γὰρ λυσιτελεῖν μὲν τὴν ἀδικίαν ἐτίθεσο, κακίαν μέντοι ἢ αἰσχρὸν αὐτὸ ὡμολόγεις εἶναι, ὥσπερ ἄλλοι τινές, εἴχομεν ἄν τι λέγειν, κατὰ τὰ νομιζόμενα λέγοντες. νῦν δὲ δῆλος εἶ, ὅτι φήσεις αὐτὸ καὶ καλὸν καὶ ἰσχυρὸν εἶναι, καὶ τἄλλα αὐτῷ πάντα προσθήσεις, ἃ ἡμεῖς τῷ δικαίῳ προσετίθεμεν. ἐπειδή γε καὶ ἐν ἀρετῇ αὐτὸ καὶ σοφίᾳ ἐτόλμησας θεῖναι. Ἀληθέστατα ἔφη μαντεύει. Ἀλλ' οὐ μέντοι ἦν δ' ἐγὼ ἀποκνητέον γε τῷ λόγῳ ἐπεξελθεῖν σκοπούμενον, ἕως ἄν σε ὑπολαμβάνω λέγειν ἅπερ διανοεῖ. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖς σὺ ὦ Θρασύμαχε ἀτεχνῶς νῦν οὐ σκώπτειν, ἀλλὰ τὰ δοκοῦντα περὶ τῆς ἀληθείας λέγειν. Τί δέ σοι ἔφη τοῦτο διαφέρει, εἴτε μοι δοκεῖ εἴτε μή, ἀλλ' οὐ τὸν λόγον ἐλέγχεις; Οὐδὲν ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ τόδε μοι πειρῶ ἔτι πρὸς τούτοις ἀποκρίνασθαι. ὁ δίκαιος, τοῦ δικαίου δοκεῖ τί σοι ἂν ἐθέλειν πλέον ἔχειν; Οὐδαμῶς ἔφη. οὐ γὰρ ἂν ἦν ἀστεῖος, ὥσπερ νῦν, καὶ εὐήθης. Τί δέ, τῆς δικαίας πράξεως; Οὐδὲ τῆς δικαίας, ἔφη.

Τοῦ δὲ ἀδίκου πότερον ἀξιοῖ ἂν πλεονεκτεῖν, καὶ ἡγοῖτο δίκαιον εἶναι, ἢ οὐκ ἂν ἡγοῖτο δίκαιον;

Ἡγοῖτ' ἂν ἢ δ' ὃς καὶ ἀξιοῖ, ἀλλ' οὐκ ἂν δύναιτο. Ἀλλ' οὐ τοῦτο ἦν δ' ἐγὼ ἐρωτῶ. ἀλλ' εἰ τοῦ μὲν δικαίου μὴ ἀξιοῖ πλέον ἔχειν, μηδὲ βούλοιτο ὁ δίκαιος, τοῦ δὲ ἀδίκου; Ἀλλ' οὕτως ἔφη ἔχει. Τί δὲ δὴ ὁ ἄδικος. ἆρα ἀξιοῖ τοῦ δικαίου πλεονεκτεῖν, καὶ τῆς δικαίας πράξεως; Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη. ὅς γε πάντων ἔχειν πλέον ἀξιοῖ. Οὐκοῦν καὶ ἀδίκου ἀνθρώπου τε καὶ πράξεως ὁ ἄδικος πλεονεκτήσει, καὶ ἁμιλλήσεται, ὡς ἁπάντων πλεῖστον αὐτὸς λάβῃ; Ἔστι ταῦτα. Ὧδε δὴ λέγομεν, ἔφην. ὁ δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ πλεονεκτεῖ, τοῦ δὲ ἀνομοίου. ὁ δὲ ἄδικος, τοῦ τε ὁμοίου καὶ τοῦ ἀνομοίου. Ἄριστα ἔφη εἴρηκας. Ἔστι δέ γε ἔφην φρόνιμός τε καὶ ἀγαθός, ὁ ἄδικος. ὁ δὲ δίκαιος, οὐδέτερα. Καὶ τοῦτ' ἔφη εὖ. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἔοικε τῷ φρονίμῳ καὶ τῷ ἀγαθῷ, ὁ ἄδικος. ὁ δὲ δίκαιος, οὐκ ἔοικε. Πῶς γὰρ οὐ μέλλει ἔφη, ὁ τοιοῦτος ὢν καὶ ἐοικέναι τοῖς τοιούτοις. ὁ δέ, μὴ ἐοικέναι; Καλῶς. τοιοῦτος ἄρα ἐστὶν ἑκάτερος αὐτῶν, οἷσπερ ἔοικεν.

Ἀλλὰ τί μέλλει; ἔφη. Εἶεν ὦ Θρασύμαχε. μουσικὸν δέ τινα λέγεις, ἕτερον δὲ ἄμουσον; Ἔγωγε.

Πότερον φρόνιμον, καὶ πότερον ἄφρονα; Τὸν μὲν μουσικὸν δή που, φρόνιμον. τὸν δὲ ἄμουσον, ἄφρονα.

Οὐκοῦν ἅπερ φρόνιμον, ἀγαθόν. ἃ δὲ ἄφρονα, κακόν; Ναί. Τί δὲ ἰατρικόν, οὐχ οὕτως; Οὕτω.

Δοκεῖ ἂν οὖν τίς σοι ὦ ἄριστε μουσικὸς ἀνήρ, ἁρμοττόμενος λύραν, ἐθέλειν μουσικοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ ἐπιτάσει καὶ ἀνέσει τῶν χορδῶν πλεονεκτεῖν, ἢ ἀξιοῦν πλέον ἔχειν; Οὐκ ἔμοιγε. Τί δὲ ἀμούσου; Ἀνάγκη ἔφη. Τί δὲ ἰατρικός, ἐν τῇ ἐδωδῇ ἢ πόσει ἐθέλειν ἄν τι ἰατρικοῦ πλεονεκτεῖν, ἢ ἀνδρὸς ἢ πράγματος; Οὐ δῆτα. Μὴ ἰατρικοῦ δέ; Ναί. Περὶ πάσης δὲ ὅρα ἐπιστήμης τε καὶ ἀνεπιστημοσύνης. εἴ τίς σοι δοκεῖ ἐπιστήμων ὅστις οὖν, πλείω ἂν ἐθέλειν αἱρεῖσθαι, ἢ ὅσα ἄλλος ἐπιστήμων, ἢ πράττειν, ἢ λέγειν. καὶ οὐ ταὐτὰ τῷ ὁμοίῳ ἑαυτῷ, εἰς τὴν αὐτὴν πρᾶξιν. Ἀλλ' ἴσως ἔφη, ἀνάγκη τοῦτό γε οὕτως ἔχειν. Τί δὲ ὁ ἀνεπιστήμων, οὐχὶ ὁμοίως μὲν ἐπιστήμονος πλεονεκτήσειεν ἄν, ὁμοίως δὲ ἀνεπιστήμονος; Ἴσως. Ὁ δὲ ἐπιστή-

μων, σοφός; φημί. ὁ δὲ σοφὸς, ἀγαθός; φημί. ὁ ἄρα ἀγαθός τε καὶ σοφὸς, τοῦ μὲν ὁμοίου οὐκ ἐθελήσει πλεονεκτεῖν, τοῦ δὲ ἀνομοίου τε καὶ ἐναντίου; ἔοικεν, ἔφη. ὁ δὲ κακός τε καὶ ἀμαθὴς, τοῦ τε ὁμοίου καὶ τοῦ ἐναντίου; φαίνεται. οὐκοῦν ὦ Θρασύμαχε, ἦν δ' ἐγὼ, ὁ ἄδικος ἡμῖν τοῦ ἀνομοίου τε καὶ ὁμοίου πλεονεκτεῖ. ἢ οὐχ οὕτως ἔλεγες; ἔγωγε, ἔφη. ὁ δέ γε δίκαιος, τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ πλεονεκτήσει, τοῦ δὲ ἀνομοίου; ναί. ἔοικεν ἄρα ἦν δ' ἐγὼ, ὁ μὲν δίκαιος τῷ σοφῷ καὶ ἀγαθῷ. ὁ δὲ ἄδικος, τῷ κακῷ καὶ ἀμαθεῖ. κινδυνεύει. ἀλλὰ μὴν ὡμολογοῦμεν, ᾧ γε ὅμοιος ἑκάτερος εἴη, τοιοῦτον καὶ ἑκάτερον εἶναι. ὡμολογοῦμεν γάρ. ὁ μὲν ἄρα δίκαιος ἡμῖν ἀναπέφανται, ὢν ἀγαθός τε καὶ σοφός. ὁ δὲ ἄδικος, ἀμαθής τε καὶ κακός. ὁ δὴ Θρασύμαχος ὡμολόγησε μὲν πάντα ταῦτα, οὐχ ὡς ἐγὼ νῦν ῥᾳδίως λέγω. ἀλλ' ἑλκόμενος, καὶ μόγις, μετὰ ἱδρῶτος θαυμαστοῦ ὅσου, ἅτε καὶ θέρους ὄντος. τότε καὶ εἶδον ἐγὼ, πρότερον δὲ οὔπω, Θρασύμαχον ἐρυθριῶντα. ἐπειδὴ δὲ οὖν διωμολογησάμεθα τὴν δικαιοσύνην ἀρετὴν εἶναι καὶ σοφίαν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν τε καὶ ἀμαθίαν, εἶεν (ἦν δ' ἐγώ) τοῦτο μὲν οὕτω κείσθω. ἔφαμεν δὲ δὴ καὶ ἰσχυρὸν εἶναι τὴν ἀδικίαν. ἢ οὐ μέμνησαι ὦ Θρασύμαχε; μέμνημαι, ἔφη. ἀλλ' ἔμοιγε, οὐδὲ ἃ νῦν λέγεις ἀρέσκει, καὶ ἔχω περὶ αὐτῶν λέγειν. εἰ οὖν λέγοιμι, εὖ οἶδ' ὅτι δημηγορεῖν ἄν με φαίης. ἢ οὖν ἔα με εἰπεῖν ὅσα βούλομαι, ἢ εἰ βούλει ἐρωτᾶν, ἐρώτα. ἐγὼ δέ σοι, ὥσπερ ταῖς γραυσὶ ταῖς τοὺς μύθους λεγούσαις, εἶεν ἐρῶ, καὶ κατανεύσομαι καὶ ἀνανεύσομαι. μηδαμῶς ἦν δ' ἐγὼ παρά γε τὴν σαυτοῦ δόξαν. ὥστε σοι ἔφη ἀρέσκειν, ἐπειδήπερ οὐκ ἐᾷς λέγειν. καίτοι τί ἄλλο βούλει; οὐδὲν μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' εἴπερ τοῦτο ποιήσεις, ποίει. ἐγὼ δὲ ἐρωτήσω. ἐρώτα δή. τοῦτο τοίνυν ἐρωτῶ ὅπερ ἄρτι, ἵνα καὶ ἑξῆς διασκεψώμεθα τὸν λόγον, ὁποῖόν τι τυγχάνει ὂν δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν. ἐλέχθη γάρ που, ὅτι καὶ δυνατώτερον καὶ ἰσχυρότερον εἴη ἀδικία δικαιοσύνης. νῦν δέ γε, ἔφη. εἴπερ σοφία τε καὶ ἀρετή ἐστι δικαιοσύνη, ῥᾳδίως οἶμαι φανήσεται καὶ ἰσχυρότερον ἀδικίας. ἐπειδήπερ ἐστὶν ἀμαθία ἡ ἀδικία. οὐδεὶς ἂν ἔτι τοῦτο ἀγνοήσειεν. ἀλλ' ὄντι οὕτως ἁπλῶς ὦ Θρασύμαχε ἔγωγε ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ τῇδέ πη σκέψασθαι. πόλιν φαίης ἂν ἄδικον εἶναι, καὶ ἄλλας πόλεις ἐπιχειρεῖν δουλοῦσθαι ἀδίκως καὶ καταδεδουλῶσθαι, πολλὰς δὲ καὶ ὑφ' ἑαυτῇ ἔχειν δουλωσαμένην; πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη. καὶ τοῦτό γε ἡ ἀρίστη μάλιστα ποιήσει, καὶ τελεώτατα οὖσα ἄδικος. μανθάνω ἔφην, ὅτι σὸς οὗτος ἦν ὁ λόγος. ἀλλὰ τόδε περὶ αὐτοῦ σκοπῶ. πότερον ἡ κρείττων γιγνομένη πόλις πόλεως, ἄνευ δικαιοσύνης τὴν δύναμιν ταύτην ἕξει, ἢ ἀνάγκη αὐτῇ μετὰ δικαιοσύνης. εἰ μὲν ἔφη, ὡς σὺ ἄρτι ἔλεγες ἔστιν ἡ δικαιοσύνη σοφία, μετὰ δικαιοσύνης. εἰ δ' ὡς ἐγὼ ἔλεγον, μετὰ ἀδικίας. πάνυ ἄγαμαι ἦν δ' ἐγὼ ὦ Θρασύμαχε, ὅτι οὐκ ἐπινεύεις μόνον καὶ ἀνανεύεις, ἀλλὰ καὶ ἀποκρίνῃ πάνυ καλῶς. σοὶ γὰρ ἔφη χαρίζομαι.

Εὖ γε σὺ ποιῶν. ἀλλὰ δὴ καὶ τόδε μοι χάρισαι, καὶ λέγε. δοκεῖς ἂν ἢ πόλιν, ἢ στρατόπεδον, ἢ λῃστὰς, ἢ κλέπτας, ἢ ἄλλο τι ἔθνος, ὅσα κοινῇ ἐπί τι ἔρχεται ἀδίκως, πρᾶξαι ἄν τι δύνασθαι εἰ ἀδικοῖεν ἀλλήλους; οὐ δῆτα, ἦ δ' ὅς. τί δ' εἰ μὴ ἀδικοῖεν; οὐ μᾶλλον; πάνυ γε. στάσεις γάρ που ὦ Θρασύμαχε ἥ γε ἀδικία, καὶ μίση καὶ μάχας ἐν ἀλλήλοις παρέχει. ἡ δὲ δικαιοσύνη, ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν. ἦ γάρ;

Ἔστω ἦ δ' ὅς, ἵνα σοι μὴ διαφέρωμαι. ἀλλ' εὖ γε σὺ ποιῶν ὦ ἄριστε, τόδε δέ μοι λέγε. ἆρα εἰ τοῦτο ἔργον ἀδικίας, μῖσος ἐμποιεῖν ὅπου ἂν ἐνῇ, οὐ καὶ ἐλευθέροις τε καὶ δούλοις ἐγγινομένη μισεῖν ποιήσει ἀλλήλους καὶ στασιάζειν, καὶ ἀδυνάτους εἶναι κοινῇ μετ' ἀλλήλων πράττειν; πάνυ γε. τί δέ, ἂν ἐν δυοῖν ἐγγένηται, οὐ διοίσονται καὶ μισήσουσι καὶ ἐχθροὶ ἔσονται ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς δικαίοις; ἔσονται ἔφη.

Ἐὰν δὲ δὴ ὦ θαυμάσιε ἐν ἑνὶ ἐγγένηται ἀδικία, μῶν μὴ ἀπολεῖ τὴν αὑτῆς δύναμιν; ἢ οὐδὲν ἧττον ἕξει; μηδὲν ἧττον ἐχέτω, ἔφη. οὐκοῦν τοιάνδε τινὰ φαίνεται ἔχουσα τὴν δύναμιν, οἵαν ᾧ ἂν ἐγγένηται, εἴτε πόλει τινὶ, εἴτε γένει, εἴτε στρατοπέδῳ, εἴτε ἄλλῳ ὁτῳοῦν, πρῶτον μὲν ἀδύνατον αὐτὸ ποιεῖ πράττειν μεθ' αὑτοῦ, διὰ τὸ στασιάζειν καὶ διαφέρεσθαι. ἔτι δ' ἐχθρὸν εἶναι ἑαυτῷ τε καὶ τῷ ἐναντίῳ παντὶ, καὶ τῷ δικαίῳ. οὐχ οὕτως; πάνυ γε. καὶ ἐν ἑνὶ δὴ οἶμαι ἐνοῦσα, ταῦτα πάντα ποιήσει, ἅπερ πέφυκεν ἐργάζεσθαι. πρῶτον μὲν ἀδύνατον αὐτὸν πράττειν ποιήσει στασιάζοντα, καὶ οὐχ ὁμονοοῦντα αὐτὸν ἑαυτῷ. ἔπειτα ἐχθρὸν καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς δικαίοις. ἦ γάρ; ναί. δίκαιοι δέ γ' εἰσὶν ὦ φίλε καὶ οἱ θεοί; ἔστωσαν, ἔφη. καὶ θεοῖς ἄρα ἐχθρὸς ἔσται ὁ ἄδικος ὦ Θρασύμαχε. ὁ δὲ δίκαιος, φίλος. εὐωχοῦ τοῦ λόγου ἔφη, θαῤῥῶν. οὐ γὰρ ἔγωγέ σοι ἐναντιώσομαι, ἵνα μὴ τοῖσδε ἀπέχθωμαι. ἴθι δὴ ἦν δ' ἐγὼ, καὶ τὰ λοιπά μοι τῆς ἑστιάσεως ἀποπλήρωσον, ἀποκρινόμενος ὥσπερ καὶ νῦν. ὅτι μὲν γὰρ καὶ σοφώτεροι, καὶ ἀμείνους, καὶ δυνατώτεροι πράττειν οἱ δίκαιοι φαίνονται. οἱ δὲ ἄδικοι, οὐδὲν πράττειν μετ' ἀλλήλων οἷοί τε. ἀλλὰ δὴ καὶ οὓς φαμὲν ἐῤῥωμένως πώποτέ τι μετ' ἀλλήλων κοινῇ πρᾶξαι ἀδίκους ὄντας, τοῦτο οὐ παντάπασιν ἀληθὲς λέγομεν. οὐ γὰρ ἂν ἀπείχοντο ἀλλήλων, κομιδῇ ὄντες ἄδικοι. ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἐνῆν τις αὐτοῖς δικαιοσύνη, ἣ αὐτοὺς ἐποίει μή τι καὶ ἀλλήλους γε καὶ ἐφ' οὓς ᾔεσαν ἅμα ἀδικεῖν. δι' ἣν ἔπραξαν, ἃ ἔπραξαν. ὥρμησαν δὲ ἐπὶ τὰ ἄδικα, ἀδικίᾳ, ἡμιμόχθηροι ὄντες. ἐπεὶ οἵ γε παμπόνηροι καὶ τελέως ἄδικοι, τελέως εἰσὶ καὶ πράττειν ἀδύνατοι. ταῦτα μὲν οὖν ὅτι οὕτως ἔχει, μανθάνω. ἀλλ' οὐχ ὡς σὺ τὸ πρῶτον ἐτίθεσο. εἰ δὲ καὶ ἄμεινον ζῶσιν οἱ δίκαιοι τῶν ἀδίκων, καὶ εὐδαιμονέστεροι εἰσίν (ὅπερ τὸ ὕστερον προὐθέμεθα σκέψασθαι) σκεπτέον. φαίνονται μὲν οὖν καὶ νῦν ὥς γε μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν εἰρήκαμεν. ὅμως δὲ τι βέλτιον σκεπτέον. οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἐπιτυχόντος ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ

τοῦ, ὅν

τοῦ, ὃν τινὰ τρόπον χρὴ ζῆν. Σκόπει δή, ἔφη. Σκοπῶ ἦν δ' ἐγώ, καί μοι λέγε. δοκεῖ τί σοι εἶναι ἵππου ἔργον; Ἔμοιγε. Ἆρ' οὖν τοῦτο ἂν θείης καὶ ἵππου καὶ ἄλλου ὁτουοῦν ἔργον, ὃ ἂν ἢ μόνῳ ἐκείνῳ ποιῇ τις ἢ ἄριστα; Οὐ μανθάνω, ἔφη. Ἀλλ' ὧδε. ἔσθ' ὅτῳ ἂν ἄλλῳ ἴδοις, ἢ ὀφθαλμοῖς; Οὐ δῆτα. Τί δέ; ἀκούσαις ἄλλῳ, ἢ ὠσίν; Οὐδαμῶς. Οὐκοῦν δικαίως ἂν ταῦτα τούτων φαμὲν ἔργα εἶναι; Πάνυ γε. Τί δέ; μαχαίρᾳ ἀμπέλου κλῆμα ἀποτέμοις καὶ σμίλῃ, καὶ ἄλλοις πολλοῖς; Πῶς γὰρ οὔ;

Ἀλλ' οὐδενί γ' ἂν οἶμαι οὕτω καλῶς, ὡς δρεπάνῳ τῷ ἐπὶ τούτῳ ἐργασθέντι. Οὕτως. ἆρ' οὖν, οὐ τοῦτο τούτου ἔργον θήσομεν; Θήσομεν μὲν οὖν. Νῦν δὴ οἶμαι ἄμεινον ἂν μάθοις, ὃ ἄρτι ἠρώτων πυνθανόμενος, εἰ οὐ τοῦτο ἑκάστου εἴη ἔργον, ὃ ἂν ἢ μόνον τι, ἢ κάλλιστα τῶν ἄλλων ἀπεργάζηται. Ἀλλὰ ἔφη μανθάνω τε. καί μοι δοκεῖ τοῦτο ἑκάστου πράγματος ἔργον εἶναι. Εἶεν ἦν δ' ἐγώ. οὐκοῦν καὶ ἀρετὴ δοκεῖ σοι εἶναι ἑκάστῳ, ᾧπερ καὶ ἔργον τι προστέτακται; ἴωμεν δὲ ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν. ὀφθαλμῶν φαμὲν ἔστιν ἔργον;

Ἔστιν. Ἆρ' οὖν καὶ ἀρετὴ ὀφθαλμῶν ἐστί; Καὶ ἀρετή. Τί δὲ ὤτων ἦν τι ἔργον; Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἀρετή; Καὶ ἀρετή. Τί δὲ πάντων πέρι τῶν ἄλλων, οὐχ οὕτω; Οὕτως. Ἔχε δή. ἆρ' ἄν ποτε ὄμματα τὸ αὐτῶν ἔργον καλῶς ἀπεργάσαιντο, μὴ ἔχοντα τὴν αὐτῶν οἰκείαν ἀρετήν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀρετῆς κακίαν; Καὶ πῶς ἂν ἔφη; τυφλότητα γὰρ ἴσως λέγεις, ἀντὶ τῆς ὄψεως. Ἥτις ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν ἡ ἀρετή. οὐ γάρ πω τοῦτο ἐρωτῶ. ἀλλ' εἰ τῇ οἰκείᾳ μὲν ἀρετῇ τὸ αὐτῶν ἔργον εὖ ἐργάσεται τὰ ἐργαζόμενα. κακίᾳ δέ, κακῶς. Ἀληθὲς ἔφη τοῦτό γε λέγεις. Οὐκοῦν καὶ ὦτα στερόμενα τῆς αὐτῶν ἀρετῆς, κακῶς τὸ αὐτῶν ἔργον ἀπεργάσεται; Πάνυ γε. Τίθεμεν οὖν καὶ τἆλλα πάντα εἰς τὸν αὐτὸν λόγον;

Ἔμοιγε δοκεῖ. Ἴθι δὴ μετὰ ταῦτα τόδε σκέψαι. ψυχῆς ἐστί τι ἔργον, ὃ ἄλλῳ τῶν ὄντων οὐδ' ἂν ἑνὶ πράξαις; οἷον τὸ τοιόνδε, τὸ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν καὶ βουλεύεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ἔσθ' ὅτῳ ἄλλῳ ἢ ψυχῇ δικαίως ἂν αὐτὰ ἀποδοῖμεν, καὶ φαῖμεν ἴδια ἐκείνου εἶναι; Οὐδ' ἑνὶ ἄλλῳ. Τί δ' αὖ τὸ ζῆν, ψυχῆς φήσομεν ἔργον εἶναι; Μάλιστά γ' ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀρετήν φαμέν τινα ψυχῆς εἶναι; Φαμέν.

Ἆρ' οὖν ποτε ὦ Θρασύμαχε, ψυχὴ τὰ αὐτῆς ἔργα εὖ ἀπεργάσεται, στερομένη τῆς οἰκείας ἀρετῆς, ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον. Ἀνάγκη ἄρα κακῇ ψυχῇ κακῶς ἄρχειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, τῇ δὲ ἀγαθῇ πάντα ταῦτα εὖ πράττειν. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ἀρετήν γε ξυνεχωρήσαμεν ψυχῆς εἶναι, δικαιοσύνην. κακίαν δέ, ἀδικίαν. Συνεχωρήσαμεν γάρ. Ἡ μὲν ἄρα δικαία ψυχὴ καὶ ὁ δίκαιος ἀνήρ, εὖ βιώσεται. κακῶς δέ, ὁ ἄδικος. Φαίνεται ἔφη, κατὰ τὸν σὸν λόγον. Ἀλλὰ μὴν ὅ γε εὖ ζῶν, μακάριός τε καὶ εὐδαίμων. ὁ δὲ μή, τἀναντία. Πῶς γὰρ οὔ; Ὁ μὲν δίκαιος ἄρα εὐδαίμων. ὁ δ' ἄδικος, ἄθλιος. Ἔστωσαν ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἄθλιόν γε εἶναι οὐ λυσιτελεῖ, εὐδαίμονα δέ. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐδέποτ' ἄρα ὦ μακάριε Θρασύμαχε, λυσιτελέστερον ἀδικία δικαιοσύνης. Ταῦτα δή σοι ἔφη ὦ Σώκρατες εἱστιάσθω, ἐν τοῖς Βενδιδείοις. Ὑπὸ σοῦ γε ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε. ἐπειδή μοι πρᾶος ἐγένου, καὶ χαλεπαίνων ἐπαύσω. οὐ μέντοι καλῶς γε εἱστίαμαι δι' ἐμαυτόν, ἀλλ' οὐ διὰ σέ. ἀλλ' ὥσπερ οἱ λίχνοι, τοῦ ἀεὶ παραφερομένου ἀπογεύονται ἁρπάζοντες, πρὶν τοῦ προτέρου μετρίως ἀπολαῦσαι, καὶ ἐγώ μοι δοκῶ οὕτω. πρὶν ὃ τὸ πρῶτον ἐσκοποῦμεν εὑρεῖν, τὸ δίκαιον ὅτι ποτ' ἐστίν, ἀφέμενος ἐκείνου, ὁρμῆσαι ἐπὶ τὸ σκέψασθαι περὶ αὐτοῦ, εἴτε κακία ἐστὶ καὶ ἀμαθία, εἴτε σοφία καὶ ἀρετή. καὶ ἐμπεσόντος αὖ ὕστερον λόγου, ὅτι λυσιτελέστερον ἡ ἀδικία τῆς δικαιοσύνης, οὐκ ἀπεσχόμην τὸ μὴ οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν ἀπ' ἐκείνου. ὥστε μοι νυνὶ γέγονεν ἐκ τοῦ διαλόγου, μηδὲν εἰδέναι. ὁπότε γὰρ τὸ δίκαιον μὴ οἶδα ὅ ἐστι, σχολῇ εἴσομαι, εἴτε ἀρετή τις οὖσα τυγχάνει, εἴτε καὶ οὔ. καὶ πότερον ὁ ἔχων αὐτό, οὐκ εὐδαίμων ἐστίν, ἢ εὐδαίμων.

Τέλος, τοῦ πολιτειῶν πρώτου.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΕΓΩ μὲν οὖν ταῦτα εἰπών, ᾤμην λόγου ἀπηλλάχθαι. Τὸ δ' ἦν ἄρα ὡς ἔοικε προοίμιον. ὁ γὰρ Γλαύκων ἀεί τε ἀνδρειότατος ὢν τυγχάνει πρὸς ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ τότε τοῦ Θρασυμάχου τὴν ἀπόρρησιν οὐκ ἀπεδέξατο, ἀλλ' ἔφη, ὦ Σώκρατες, πότερον ἡμᾶς βούλει δοκεῖν πεπεικέναι, ἢ ὡς ἀληθῶς πεῖσαι, ὅτι παντὶ τρόπῳ ἄμεινόν ἐστι δίκαιον εἶναι, ἢ ἄδικον; Ὡς ἀληθῶς εἶπον ἔγωγ' ἂν ἑλοίμην, εἰ ἐπ' ἐμοὶ εἴη. Οὐ τοίνυν ἔφη, ποιεῖς ὃ βούλει. Λέγε γάρ μοι. ἆρά σοι δοκεῖ τοιόνδε τι εἶναι ἀγαθόν, ὃ δεξαίμεθ' ἂν ἔχειν, οὐ τῶν ἀποβαινόντων ἐφιέμενοι, ἀλλ' αὐτὸ αὑτοῦ ἕνεκα ἀσπαζόμενοι; οἷον τὸ χαίρειν, καὶ αἱ ἡδοναὶ ὅσαι ἀβλαβεῖς, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον διὰ ταύτας γίγνεται ἄλλο, ἢ χαίρειν ἔχοντα. Ἔμοιγε ἦν δ' ἐγώ δοκεῖ τι εἶναι τοιοῦτον. Τί δέ; ὃ αὐτό τε αὑτοῦ χάριν ἀγαπῶμεν, καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γιγνομένων, οἷον αὖ τὸ φρονεῖν, καὶ τὸ ὁρᾶν, καὶ τὸ ὑγιαίνειν. τὰ γὰρ τοιαῦτά που, δι' ἀμφότερα ἀσπαζόμεθα. Ναί, εἶπον. Τρίτον δὲ ὁρᾷς τι, ἔφη, εἶδος ἀγαθοῦ, ἐν ᾧ τὸ γυμνάζεσθαι, καὶ τὸ κάμνοντα ἰατρεύεσθαι, καὶ ἰάτρευσίς τε, καὶ ὁ ἄλλος χρηματισμός; ταῦτα γὰρ ἐπίπονα φαῖμεν ἄν, ὠφελεῖν

ὠφελεῖν ἡμᾶς. καὶ αὐτὰ μὲν ἑαυτῶν ἕνεκα, οὐκ ἂν δεξαίμεθα ἔχειν. τῶν δὲ μισθῶν τε χάριν καὶ τῶν ἄλλων ὅσα γίγνεται ἀπ' αὐτῶν. Ἔστι γὰρ οὖν ἔφην, καὶ τοῦτο τρίτον. ἀλλὰ τί δή; ἐν ποίῳ ἔφη, τούτων τὴν δικαιοσύνην τίθης; Ἐγὼ μὲν οἶμαι ἦν δ' ἐγώ, ἐν τῷ καλλίστῳ, ὃ καὶ δι' αὑτὸ καὶ διὰ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἀγαπητέον, τῷ μέλλοντι μακαρίῳ ἔσεσθαι. Οὐ τοίνυν δοκεῖ ἔφη τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ τοῦ ἐπιπόνου εἴδους, ὃ μισθῶν ἕνεκα καὶ εὐδοκιμήσεων, διὰ δόξαν ἐπιτηδευτέον, αὐτὸ δὲ δι' αὑτὸ φευκτέον, ὡς ὂν χαλεπόν. Οἶδα ἦν δ' ἐγὼ ὅτι οὕτω δοκεῖ, καὶ πάλαι ὑπὸ Θρασυμάχου, ὡς τοιοῦτον ὂν ψέγεται, ἀδικία δ' ἐπαινεῖται. ἀλλ' ἐγώ τις ὡς ἔοικε δυσμαθής. Ἴθι δή ἔφη, ἄκουσον καὶ ἐμοῦ, ἐάν σοι ταὐτὰ δοκῇ. Θρασύμαχος γάρ μοι φαίνεται, πρωϊαίτερον τοῦ δέοντος ὑπὸ σοῦ, ὥσπερ ὄφις κηληθῆναι. ἐμοὶ δ' οὔπω κατὰ νοῦν ἡ ἀπόδειξις γέγονε περὶ ἑκατέρου. ἐπιθυμῶ γὰρ ἀκοῦσαι, τί τ' ἔστιν ἑκάτερον, καὶ τίνα ἔχει δύναμιν αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐνὸν ἐν τῇ ψυχῇ. τοὺς δὲ μισθοὺς καὶ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτῶν, ἐᾶσαι χαίρειν. οὑτωσὶ οὖν ποιήσω, ἐὰν καὶ σοὶ δοκῇ. ἐπανανεώσομαι τὸν Θρασυμάχου λόγον, καὶ πρῶτον μὲν ἐρῶ, δικαιοσύνην, οἷον εἶναί φασι καὶ ὅθεν γεγονέναι. δεύτερον δέ, ὅτι πάντες αὐτὸ οἱ ἐπιτηδεύοντες, ἄκοντες ἐπιτηδεύουσιν ὡς ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐχ ὡς ἀγαθόν. τρίτον δέ, ὅτι εἰκότως αὐτὸ δρῶσι. πολὺ γὰρ ἀμείνων ἄρα ὁ τοῦ ἀδίκου, ἢ ὁ τοῦ δικαίου βίος ὡς λέγουσιν. ἐπεὶ ἔμοιγε ὦ Σώκρατες ἔτι οὐ δοκεῖ οὕτως. ἀπορῶ μέντοι διατεθρυλημένος τὰ ὦτα ἀκούων Θρασυμάχου, καὶ μυρίων ἄλλων. τὸν δὲ ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης λόγον, ὡς ἄμεινον ἀδικίας, οὐδενός πω ἀκήκοα ὡς βούλομαι. βούλομαι δέ, αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐγκωμιαζόμενον ἀκοῦσαι, μάλιστα δ' οἶμαι ἂν σοῦ πυθέσθαι. διὸ κατατείνας, ἐρῶ τὸν ἄδικον βίον ἐπαινῶν. εἰπὼν δέ, ἐνδείξομαί σοι ὃν τρόπον αὖ βούλομαι καὶ σοῦ ἀκούειν, ἀδικίαν μὲν ψέγοντος, δικαιοσύνην δὲ ἐπαινοῦντος. ἀλλ' ὅρα εἴ σοι βουλομένῳ εἴη ἃ λέγω. Πάντων μάλιστα ἦν δ' ἐγώ. περὶ γὰρ τίνος ἂν μᾶλλον πολλάκις τις νοῦν ἔχων, χαίροι λέγων καὶ ἀκούων; Κάλλιστα ἔφη λέγεις. Καὶ ὃ πρῶτον ἔφην ἐρεῖν, περὶ τούτου ἄκουε, τί τε ὂν τυγχάνει, καὶ ὅθεν γέγονε δικαιοσύνη. πεφυκέναι γὰρ δή φασι, τὸ μὲν ἀδικεῖν, ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀδικεῖσθαι, κακόν. πλέονι δὲ κακῷ ὑπερβάλλειν τὸ ἀδικεῖσθαι, ἢ ἀγαθῷ τὸ ἀδικεῖν. ὥστ' ἐπειδὰν ἀλλήλους ἀδικῶσί τε καὶ ἀδικῶνται, καὶ ἀμφοτέρων γεύωνται, τοῖς μὴ δυναμένοις τὸ μὲν ἐκφεύγειν, τὸ δὲ ἑρεῖν, αἱ(δοκεῖ λυσιτελεῖν ξυνθέσθαι ἀλλήλοις, μήτ' ἀδικεῖν μήτ' ἀδικεῖσθαι. καὶ ἐντεῦθεν δὴ ἄρξασθαι νόμους τίθεσθαι, καὶ ξυνθήκας αὐτῶν. Καὶ ὀνομάσαι τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπίταγμα, νόμιμόν τε καὶ δίκαιον. καὶ εἶναι δὴ ταύτην γένεσίν τε καὶ οὐσίαν, δικαιοσύνης μεταξὺ οὖσαν. Τοῦ μὲν ἀρίστου ὄντος, ἐὰν ἀδικῶν μὴ διδῷ δίκην. τοῦ δὲ κακίστου, ἐὰν ἀδικούμενος τιμωρεῖσθαι ἀδύνατος ᾖ. τὸ δὲ δίκαιον ἐν μέσῳ ὂν τούτων ἀμφοτέρων, ἀγαπᾶσθαι. οὐχ ὡς ἀγαθόν, ἀλλ' ὡς ἀρρωστίᾳ τοῦ ἀδικεῖν τιμώμενον. ἐπεὶ τὸν δυνάμενον αὐτὸ ποιεῖν, καὶ ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, οὐδ' ἂν ἑνί ποτε ξυνθέσθαι, τὸ μήτε ἀδικεῖν μήτε ἀδικεῖσθαι. μαίνεσθαι γὰρ ἄν.

Ἡ μὲν γοῦν δὴ φύσις δικαιοσύνης ὦ Σώκρατες, αὕτη τε καὶ τοιαύτη, καὶ ἐξ ὧν πέφυκε, τοιαῦτα ὡς ὁ λόγος. ὡς δὲ καὶ οἱ ἐπιτηδεύοντες, ἀδυναμίᾳ τοῦ ἀδικεῖν, ἄκοντες αὐτὸ ἐπιτηδεύουσι, μάλιστ' ἂν αἰσθοίμεθα, εἰ τοιόνδε ποιήσαιμεν τῇ διανοίᾳ. δόντες ἐξουσίαν ἑκατέρῳ ποιεῖν, ὅ, τι ἂν βούληται, τῷ τε δικαίῳ καὶ τῷ ἀδίκῳ. εἶτ' ἐπακολουθήσαιμεν θεώμενοι, ποῖ ἡ ἐπιθυμία ἑκάτερον ἄξει. ἐπ' αὐτοφώρῳ οὖν λάβοιμεν ἂν τὸν δίκαιον τῷ ἀδίκῳ εἰς ταὐτὸν ἰόντα, διὰ τὴν πλεονεξίαν. ὃ πᾶσα φύσις διώκειν πέφυκεν ὡς ἀγαθόν, νόμῳ δὲ καὶ βίᾳ παράγεται ἐπὶ τὴν τοῦ ἴσου τιμήν. εἴη δ' ἂν ἡ ἐξουσία ἣν λέγω τοιάδε μάλιστα, εἰ αὐτοῖς γένοιτο, οἵαν ποτέ φασι δύναμιν, τῷ Γύγου τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ γενέσθαι. εἶναι μὲν γὰρ αὐτὸν ποιμένα θητεύοντα παρὰ τῷ τότε Λυδίας ἄρχοντι. ὄμβρου δὲ πολλοῦ γενομένου καὶ σεισμοῦ, ῥαγῆναί τι τῆς γῆς, καὶ γενέσθαι χάσμα κατὰ τὸν τόπον ᾗ ἔνεμεν. ἰδόντα δὲ καὶ θαυμάσαντα, καταβῆναι καὶ ἰδεῖν ἄλλα τε δὴ ἃ μυθολογοῦσι θαυμαστά, καὶ ἵππον χαλκοῦν κοῖλον, θυρίδας ἔχοντα. καθ' ἃς ἐγκύψαντα, ἰδεῖν ἐνόντα νεκρόν, ὡς φαίνεσθαι, μείζω ἢ κατ' ἄνθρωπον. τοῦτον δὲ ἄλλο μὲν οὐδέν, περὶ δὲ τῇ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον φέρειν, ὃν περιελόμενον ἐκβῆναι. συλλόγου δὲ γενομένου τοῖς ποιμέσιν εἰωθότος, ἵν' ἐξαγγέλλοιεν κατὰ μῆνα τῷ βασιλεῖ, τὰ περὶ τὰ ποίμνια, ἀφικέσθαι καὶ ἐκεῖνον, ἔχοντα τὸν δακτύλιον. καθήμενον οὖν μετὰ τῶν ἄλλων, τυχεῖν τὴν σφενδόνην τοῦ δακτυλίου περιαγαγόντα πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὸ εἴσω τῆς χειρός. τούτου δὲ γενομένου, ἀφανῆ αὐτὸν γενέσθαι τοῖς παρακαθημένοις, καὶ διαλέγεσθαι ὡς περὶ οἰχομένου. καὶ τὸν, θαυμάζειν τε, καὶ πάλιν ἐπιψηλαφῶντα τὸν δακτύλιον, στρέψαι ἔξω τὴν σφενδόνην. καὶ στρέψαντα, φανερὸν γενέσθαι. καὶ τοῦτο ἐννοήσαντα, ἀποπειρᾶσθαι τοῦ δακτυλίου, εἰ ταύτην ἔχοι τὴν δύναμιν. καὶ αὐτῷ οὕτω συμβαίνειν, στρέφοντι μὲν εἴσω τὴν σφενδόνην, ἀδήλῳ γίγνεσθαι. ἔξω δέ, δήλῳ. αἰσθόμενον δέ, εὐθὺς διαπράξασθαι τῶν ἀγγέλων γενέσθαι τῶν περὶ τὸν βασιλέα. ἐλθόντα δέ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μοιχεύσαντα, μετ' ἐκείνης ἐπιθέμενον τῷ βασιλεῖ, ἀποκτεῖναι, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν. εἰ οὖν δύο τοιούτω δακτυλίω γενοίσθην, καὶ τὸν μὲν ὁ δίκαιος περιθεῖτο, τὸν δὲ ὁ ἄδικος, οὐδεὶς ἂν γένοιτο ὡς δόξειεν οὕτως ἀδαμάντινος, ὃς ἂν μείνειεν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ, καὶ τολμήσειεν ἀπέχεσθαι τῶν ἀλλοτρίων καὶ μὴ ἅπτεσθαι. ἐξὸν αὐτῷ καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδεῶς ὅ, τι βούλοιτο λαμβάνειν, καὶ εἰσιόντι εἰς τὰς οἰκίας συγγίγνεσθαι ὅτῳ βούλοιτο, καὶ ἀποκτιννύναι, καὶ ἐκ δεσμῶν λύειν, οὕστινας βούλοιτο. καὶ τἆλλα πράττειν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἰσόθεον ὄντα. οὕτω δὲ δρῶν, οὐδὲν ἂν διάφορον τοῦ ἑτέρου ποιοῖ, ἀλλ' ἐπὶ ταὐτὸν ἴοιεν ἀμφότεροι. καί τοι

μέγα

μέγα τοῦτο τεκμήριον ἂν φαίη τις, ὅτι οὐδεὶς ἑκὼν δίκαιος, ἀλλ' ἀναγκαζόμενος, ὡς οὐκ ἀγαθοῦ ἰδίᾳ ὄντος. ἐπεὶ ὅπου γ' ἂν οἴηται ἕκαστος οἷός τ' ἔσεσθαι ἀδικεῖν, ἀδικεῖ. λυσιτελεῖν γὰρ δὴ οἴεται πᾶς ἀνὴρ, πολὺ μᾶλλον ἰδίᾳ τὴν ἀδικίαν τῆς δικαιοσύνης, ἀληθῆ οἰόμενος, ὥς φησιν ὁ περὶ τοῦ τοιούτου λόγου λέγων. ἐπεὶ εἴ τις τοιαύτης ἐξουσίας ἐπιλαβόμενος, μηδέν ποτε ἐθέλοι ἀδικῆσαι, μηδὲ ἅψαιτο τῶν ἀλλοτρίων, ἀθλιώτατος μὲν ἂν δόξειεν εἶναι τοῖς αἰσθανομένοις καὶ ἀνοητότατος. ἐπαινοῖεν δ' ἂν αὐτὸν ἀλλήλων ἐναντίον, ἐξαπατῶντες ἀλλήλους, διὰ τὸν τοῦ ἀδικεῖσθαι φόβον. ταῦτα τὰ μὲν δὴ οὕτω. τὴν δὲ κρίσιν αὐτὴν τοῦ βίου πέρι ὧν λέγομεν, ἐὰν διαστησώμεθα, τόν τε δικαιότατον καὶ τὸν ἀδικώτατον, οἷοί τ' ἐσόμεθα, κρῖναι ὀρθῶς. εἰ δὲ μή, οὔ. τίς οὖν δὴ ἡ διάστασις; ἥδε· μηδὲν ἀφαιρῶμεν μήτε τοῦ ἀδίκου ἀπὸ τῆς ἀδικίας, μήτε τοῦ δικαίου ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ τέλεον ἑκάτερον εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἐπιτήδευμα τιθῶμεν. Πρῶτον μὲν οὖν ὁ ἄδικος, ὥσπερ οἱ δεινοὶ δημιουργοί, ποιείτω. οἷον κυβερνήτης ἄκρος ἢ ἰατρός, τά τε ἀδύνατα ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὰ δυνατὰ διαισθάνεται. καὶ τοῖς μὲν, ἐπιχειρεῖ, τὰ δὲ, ἐᾷ. ἔτι δὲ ἐὰν ἄρα πῃ σφαλῇ, ἱκανὸς ἐπανορθοῦσθαι. οὕτω καὶ ὁ ἄδικος ἐπιχειρῶν ὀρθῶς τοῖς ἀδικήμασι, λανθανέτω, εἰ μέλλει σφόδρα ἄδικος εἶναι. τὸν ἁλισκόμενον δὲ, φαῦλον ἡγητέον. ἐσχάτη γὰρ ἀδικία, δοκεῖν δίκαιον εἶναι, μὴ ὄντα. δοτέον οὖν τῷ τελέως ἀδίκῳ, τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν, καὶ οὐκ ἀφαιρετέον. ἀλλ' ἐατέον τὰ μέγιστα ἀδικοῦντα, τὴν μεγίστην δόξαν αὐτῷ παρεσκευακέναι εἰς δικαιοσύνην. καὶ ἐὰν ἄρα σφαλῇ καί τι, ἐπανορθοῦσθαι δυνατῷ εἶναι, λέγειν τε ἱκανῷ ὄντι πρὸς τὸ πείθειν, ἐάν τι μηνύηται τῶν ἀδικημάτων, καὶ βιάσασθαι ὅσα ἂν βίας δέηται, διά τε ἀνδρείαν καὶ ῥώμην, καὶ διὰ παρασκευὴν φίλων καὶ οὐσίας. τοῦτον δὲ τοιοῦτον θέντες, τὸν δίκαιον παρ' αὐτὸν ἱστῶμεν τῷ λόγῳ, ἄνδρα ἁπλοῦν καὶ γενναῖον, κατ' Αἰσχύλον οὐ δοκεῖν, ἀλλ' εἶναι ἀγαθὸν ἐθέλοντα. ἀφαιρετέον δὴ τὸ δοκεῖν. εἰ γὰρ δόξει δίκαιος εἶναι, ἔσονται αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαί, δοκοῦντι τοιούτῳ εἶναι. ἄδηλον οὖν, εἴτε τοῦ δικαίου, εἴτε τῶν δωρεῶν τε καὶ τιμῶν ἕνεκα τοιοῦτος εἴη. γυμνωτέος δὴ πάντων πλὴν δικαιοσύνης, καὶ ποιητέος ἐναντίως διακείμενος τῷ προτέρῳ. μηδὲν γὰρ ἀδικῶν, δόξαν ἐχέτω τὴν μεγίστην ἀδικίας, ἵν' ᾖ βεβασανισμένος εἰς δικαιοσύνην, τῷ μὴ τέγγεσθαι ὑπὸ κακοδοξίας, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς γιγνομένων. ἀλλ' ἴτω ἀμετάστατος μέχρι θανάτου, δοκῶν μὲν εἶναι ἄδικος διὰ βίου, ὢν δὲ δίκαιος, ἵν' ἀμφότεροι εἰς τὸ ἔσχατον ἐληλυθότες, ὁ μὲν δικαιοσύνης, ὁ δὲ ἀδικίας, κρίνωνται ὁπότερος αὐτοῖν εὐδαιμονέστερος. Βαβαὶ ἦν δ' ἐγὼ ὦ φίλε Γλαύκων, ὡς ἐρρωμένως ἑκάτερον ὥσπερ ἀνδριάντα εἰς τὴν κρίσιν ἐκκαθαίρεις τοῖν ἀνδροῖν. ὡς μάλιστ' ἔφη δύναμαι. ὄντοιν δὲ τοιούτοιν, οὐδὲν ἔτι ὡς ἐγῷμαι χαλεπὸν ἐπεξελθεῖν τῷ λόγῳ, οἷος ἑκάτερον βίος ἐπιμένει. λεκτέον οὖν, καὶ δὴ κἂν ἀγροικοτέρως λέγηται, μὴ ἐμὲ οἴου λέγειν ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ τοὺς ἐπαινοῦντας πρὸ δικαιοσύνης ἀδικίαν. ἐροῦσι δὲ, τάδε. ὅτι οὕτω διακείμενος ὁ δίκαιος, μαστιγώσεται, στρεβλώσεται, δεδήσεται, ἐκκαυθήσεται τὠφθαλμώ. τελευτῶν πάντα κακὰ παθὼν, ἀνασχινδυλευθήσεται, καὶ γνώσεται ὅτι οὐκ εἶναι δίκαιον, ἀλλὰ δοκεῖν δεῖ ἐθέλειν. τὸ δὲ τοῦ Αἰσχύλου, πολὺ ἦν ἄρα ὀρθότερον λέγειν κατὰ τοῦ ἀδίκου. τῷ ὄντι γὰρ φήσουσι τὸν ἄδικον, ἅτε ἐπιτηδεύοντα πρᾶγμα ἀληθείας ἐχόμενον, καὶ οὐ πρὸς δόξαν ζῶντα, οὐ δοκεῖν ἄδικον, ἀλλ' εἶναι ἐθέλειν. Βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενον, ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα. πρῶτον μὲν ἄρχειν ἐν τῇ πόλει δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι. ἔπειτα γαμεῖν, ὁπόθεν ἂν βούληται, ἐκδιδόναι εἰς οὓς ἂν βούληται, ξυμβάλλειν, κοινωνεῖν οἷς ἂν ἐθέλοι. καὶ παρὰ ταῦτα πάντα, ὠφελεῖσθαι κερδαίνοντα τῷ μὴ δυσχεραίνειν τὸ ἀδικεῖν. εἰς ἀγῶνας τοίνυν ἰόντα, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ περιγίγνεσθαι καὶ πλεονεκτεῖν τῶν ἐχθρῶν. πλεονεκτοῦντα δὲ, πλουτεῖν. καὶ τούς τε φίλους εὖ ποιεῖν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς βλάπτειν. καὶ θεοῖς θυσίας καὶ ἀναθήματα ἱκανῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς θύειν τε καὶ ἀνατιθέναι, καὶ θεραπεύειν, τοῦ δικαίου πολὺ ἄμεινον τοὺς θεούς, καὶ τῶν ἀνθρώπων οὓς ἂν βούληται. ὥς τε καὶ θεοφιλέστερον αὐτὸν εἶναι μᾶλλον προσήκειν ἐκ τῶν εἰκότων, ἢ τὸν δίκαιον. οὕτω φασὶν ὦ Σώκρατες, παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων, τῷ ἀδίκῳ παρεσκευάσθαι τὸν βίον ἄμεινον, ἢ τῷ δικαίῳ. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Γλαύκωνος, ἐγὼ μὲν ἐν νῷ εἶχόν τι λέγειν πρὸς ταῦτα. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀδείμαντος, οὔτι που οἴει ἔφη ὦ Σώκρατες, ἱκανῶς εἰρῆσθαι περὶ τοῦ λόγου. ἀλλὰ τί μήν εἶπον; Αὐτὸ ἦν δ' ὃς οὐκ εἴρηται, ὃ μάλιστα ἔδει ῥηθῆναι.

Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ τὸ λεγόμενον, ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη. ὥστε καὶ σὺ εἴ τι ὅδε ἐλλείπει, ἐπάμυνε. καίτοι ἐμέ γε ἱκανὰ καὶ τὰ ὑπὸ τούτου ῥηθέντα καταπαλαῖσαι, καὶ ἀδύνατον ποιῆσαι βοηθεῖν δικαιοσύνῃ. καὶ ὅς, οὐδὲν ἔφη λέγεις. ἀλλ' ἔτι καὶ τάδε ἄκουε. δεῖ γὰρ διελθεῖν ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐναντίους λόγους ὧν ὅδε εἶπεν. οἳ δικαιοσύνην μὲν ἐπαινοῦσιν, ἀδικίαν δὲ ψέγουσιν. ἵν' ᾖ σαφέστερον ὅ μοι δοκεῖ βούλεσθαι Γλαύκων. λέγουσι δέ που καὶ παρακελεύονται πατέρες τε υἱέσι, καὶ πάντες οἱ τινῶν κηδόμενοι, ὡς χρὴ δίκαιον εἶναι. οὐκ αὐτὸ δικαιοσύνην ἐπαινοῦντες, ἀλλὰ τὰς ἀπ' αὐτῆς εὐδοκιμήσεις. ἵνα δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι, γίγνηται ἀπὸ τῆς δόξης, ἀρχαί τε καὶ γάμοι, καὶ ὅσα περ Γλαύκων διῆλθεν ἄρτι, ἀπὸ τοῦ εὐδοκιμεῖν ὄντα τῷ δικαίῳ. ἐπὶ πλέον δὲ οὗτοι, τὰ τῶν δοξῶν λέγουσι. τὰς γὰρ παρὰ θεῶν εὐδοκιμήσεις ἐμβάλλοντες, ἄφθονα ἔχουσι λέγειν ἀγαθὰ τοῖς ὁσίοις, ἅ φασι θεοὺς διδόναι. ὥσπερ ὁ γενναῖος Ἡσίοδός τε καὶ Ὅμηρος φασίν. ὁ μὲν, τὰς δρῦς τοῖς δικαίοις τοὺς θεοὺς ποιεῖν,

Ἄκρας

Ἄκρας μέν τε φέρειν βαλάνους, μέσας δὲ μελίσσας. Εἰροπόκοι δ' οἶες, μαλλοῖς καταβεβρίθασι.

Καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ἀγαθὰ τούτων ἐχόμενα. παραπλήσια δὲ καὶ ὁ ἕτερος. ὥστε τευ γάρ φησιν ἢ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅστε θεουδὴς Εὐδικίας ἀνέχῃσι. φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα, Πυροὺς καὶ κριθάς. βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ. Τίκτοι δ' ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχῃ ἰχθῦς. Μουσαῖος δὲ τούτων νεανικώτερα τἀγαθά, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, παρὰ θεῶν διδόασι τοῖς δικαίοις. εἰς ᾅδου γὰρ ἀγαγόντες τῷ λόγῳ καὶ κατακλίναντες, καὶ συμπόσιον τῶν ὁσίων κατασκευάσαντες, ἐστεφανωμένους ποιοῦσι, τὸν ἅπαντα χρόνον ἤδη διάγειν μεθύοντας, ἡγησάμενοι κάλλιστον ἀρετῆς μισθὸν μέθην αἰώνιον. οἱ δ' ἔτι, τούτων μακροτέρους ἀποτείνουσι μισθοὺς παρὰ θεῶν. παῖδας γὰρ παίδων φασὶ καὶ γένος κατόπισθεν λείπεσθαι, τοῦ ὁσίου καὶ εὐόρκου. ταῦτα δὴ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐγκωμιάζουσι δικαιοσύνην. τοὺς δὲ ἀνοσίους αὖ καὶ ἀδίκους, εἰς πηλόν τινα κατορύττουσιν ἐν ᾅδου, καὶ κοσκίνῳ ὕδωρ ἀναγκάζουσι φέρειν. ἔτι τε ζῶντας, εἰς κακὰς δόξας ἄγοντες, ἅπερ Γλαύκων περὶ τῶν δικαίων. δοξαζομένων δὲ ἀδίκων, διῆλθε τιμωρήματα. ταῦτα περὶ τῶν ἀδίκων λέγουσιν, ἄλλα δὲ οὐκ ἔχουσιν. ὁ μὲν οὖν ἔπαινος καὶ ὁ ψόγος, οὗτος ἑκατέρων. πρὸς δὲ τούτοις, σκέψαι ὦ Σώκρατες ἄλλο αὖ εἶδος λόγων, περὶ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας, ἰδίᾳ τε λεγόμενον, καὶ ὑπὸ ποιητῶν. πάντες γὰρ ἐξ ἑνὸς στόματος ὑμνοῦσιν, ὡς καλὸν μὲν ἡ σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη, χαλεπὸν μέντοι καὶ ἐπίπονον. ἀκολασία δὲ καὶ ἀδικία ἡδὺ μὲν καὶ εὐπετὲς κτήσασθαι, δόξῃ δὲ μόνον καὶ νόμῳ αἰσχρόν. λυσιτελέστερα δὲ τῶν δικαίων, τὰ ἄδικα, ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος λέγουσι. καὶ πονηροὺς πλουσίους καὶ ἄλλας δυνάμεις ἔχοντας, εὐδαιμονίζειν. καὶ τιμᾶν εὐχερῶς ἐθέλουσι, δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ. τοὺς δέ, ἀτιμάζειν τε καὶ ὑπερορᾶν, οἵ ἄν πῃ ἀσθενεῖς τε καὶ πένητες ὦσιν, ὁμολογοῦντες αὐτοὺς, ἀμείνους εἶναι τῶν ἑτέρων. τούτων δὴ πάντων, οἱ περὶ θεῶν τε λόγοι καὶ ἀρετῆς, θαυμασιώτατοι λέγονται. ὡς ἄρα καὶ θεοί, πολλοῖς μὲν ἀγαθοῖς δυστυχίας τε καὶ βίον κακὸν ἔνειμαν, τοῖς δὲ ἐναντίοις ἐναντίαν μοῖραν. ἀγύρται δὲ καὶ μάντεις ἐπὶ πλουσίων θύρας ἰόντες, πείθουσιν ὡς ἔστι παρὰ σφίσι δύναμις ἐκ θεῶν ποριζομένη, θυσίαις τε καὶ ἐπῳδαῖς, εἴ τέ τι ἀδίκημά του γέγονεν αὐτοῦ ἢ προγόνων, ἀκεῖσθαι μεθ' ἡδονῶν τε καὶ ἑορτῶν. καὶ ἐάν τιν' ἐχθρὸν πημῆναι ἐθέλῃ, μετὰ σμικρῶν δαπανῶν, ὁμοίως δίκαιον ἀδίκῳ βλάψει, ἐπαγωγαῖς τισι καὶ καταδέσμοις, τοὺς θεούς ὥς φασι πείθοντες, σφίσιν ὑπηρετεῖν. τούτοις δὲ πᾶσι τοῖς λόγοις, μάρτυρας ποιητὰς ἐπάγονται, οἱ μὲν κακίας πέρι, εὐπετείας διδόντες. Ὡς τὴν μὲν κακότητα, καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι Ῥηιδίως. λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει. Τῆς δ' ἀρετῆς, ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν. Καί τιν' ὁδὸν μακράν τε καὶ ἀνάντη. οἱ δέ, τῆς τῶν θεῶν ὑπ' ἀνθρώπων παραγωγῆς, τὸν Ὅμηρον μαρτύρονται. ὅτι καὶ ἐκεῖνος εἶπε. Στρεπτοὶ δέ τε καὶ θεοὶ αὐτοί. Καὶ τοὺς μὲν θυσίαισι καὶ εὐχωλαῖς ἀγανῇσι, Λοιβῇ τε κνίσσῃ τε παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι Λισσόμενοι, ὅτε κέν τις ὑπερβήῃ καὶ ἁμάρτῃ. Βίβλων δὲ ὅμαδον παρέχονται Μουσαίου καὶ Ὀρφέως, σελήνης τε καὶ Μουσῶν ἐγγόνων, ὥς φασι, καθ' ἃς θυηπολοῦσι πείθοντες οὐ μόνον ἰδιώτας, ἀλλὰ καὶ πόλεις. ὡς ἄρα λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ ἀδικημάτων, διὰ θυσιῶν, καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν, εἰσὶ μὲν ἔτι ζῶσιν, εἰσὶ δὲ καὶ τελευτήσασιν, ἃς δὴ τελετὰς καλοῦσιν, αἳ τῶν ἐκεῖ κακῶν ἀπολύουσιν ἡμᾶς. μὴ θύσαντας δέ, δεινὰ περιμένει. ταῦτα πάντα ἔφη ὦ φίλε Σώκρατες, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα λεγόμενα ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας, ὡς ἄνθρωποι καὶ θεοὶ περὶ αὐτὰ ἔχουσι τιμῆς. τί οἰόμεθα ἀκουούσας νέων ψυχὰς ποιεῖν, ὅσοι εὐφυεῖς καὶ ἱκανοὶ ἐπὶ πάντα τὰ λεγόμενα, ὥσπερ ἐπιπτόμενοι συλλογίσασθαι ἐξ αὐτῶν, ποῖός τις ἂν ὢν καὶ πῇ πορευθεὶς τὸν βίον ὡς ἄριστα διέλθοι; λέγοι γὰρ ἂν ἐκ τῶν εἰκότων πρὸς αὑτὸν κατὰ Πίνδαρον, ἐκεῖνο. τὸ, πότερον δίκας τεῖχος ὕψιον, ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβάς, καὶ ἐμαυτὸν οὕτω περιφράξας, διαβιῶ. τὰ μὲν γὰρ λεγόμενα, δικαίῳ μὲν ὄντι μοι, ἐὰν καὶ μὴ δοκῶ, ὄφελος φασὶν οὐδὲν εἶναι, πόνους δὲ καὶ ζημίας φανεράς. ἀδίκῳ δέ, δόξαν δικαιοσύνης παρασκευασμένῳ, θεσπέσιος βίος λέγεται. οὐκοῦν ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν ὡς δηλοῦσί μοι οἱ σοφοί, καὶ τὴν ἀλήθειαν βιᾶται, καὶ κύριον εὐδαιμονίας, ἐπὶ τοῦτο δὴ τρεπτέον ὅλως; πρόθυρα μὲν καὶ σχῆμα κύκλῳ περὶ ἐμαυτὸν, σκιαγραφίαν ἀρετῆς περιγραπτέον, τὴν δὲ τοῦ σοφωτάτου Ἀρχιλόχου ἀλώπεκα, ἑλκτέον ἐξόπισθεν κερδαλέαν καὶ ποικίλην. ἀλλὰ γάρ φησί τις, οὐ ῥάδιον ἀεὶ λανθάνειν κακὸν ὄντα. οὐδὲ γὰρ ἄλλο οὐδὲν εὐπετές φήσομεν τῶν μεγάλων. ἀλλ' ὅμως εἰ μέλλομεν εὐδαιμονήσειν, ταύτῃ ἰτέον, ὡς τὰ ἴχνη τῶν λόγων φέρει. ἐπὶ γὰρ τὸ λανθάνειν, ξυνωμοσίας τε καὶ ἑταιρείας συνάξομεν. εἰσί τε πειθοῦς διδάσκαλοι, σοφίαν δημηγορικὴν τε καὶ δικανικὴν διδόντες. ἐξ ὧν τὰ μὲν πείσομεν, τὰ δὲ βιασόμεθα, ὡς πλεονεκτοῦντες δίκην μὴ διδόναι. ἀλλὰ δὴ θεοὺς οὔτε λανθάνειν, οὔτε βιάσασθαι δυνατόν. οὐκοῦν εἰ μὲν μὴ εἰσίν, ἢ μηδὲν αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπίνων μέλει, καὶ ἡμῖν οὐ μελητέον τοῦ λανθάνειν. εἰ δὲ εἰσί τε καὶ ἐπιμελοῦνται, οὐκ ἄλλοθεν τοι αὐτοὺς ἴσμεν ἢ ἀκηκόαμεν, ἢ ἔκ τε τῶν λόγων, καὶ τῶν γενεαλογησάντων ποιητῶν. οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι λέγουσιν, ὡς εἰσὶν οἷοι θυσίαις τε καὶ εὐχωλαῖς ἀγανῇσι καὶ ἀναθήμασι παράγεσθαι ἀναπειθόμενοι. οἷς, ἢ ἀμφότερα, ἢ οὐδέτερα πιστέον. εἰ δ' οὖν πιστέον, ἀδικητέον καὶ θυτέον ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων. δίκαιοι μὲν γὰρ ὄντες, ἀζήμιοι ὑπὸ θεῶν ἐσόμεθα, τὰ δ' ἐξ ἀδικίας κέρδη ἀπωσόμεθα. ἄδικοι δέ, κερδανοῦμέν τε, καὶ λισσόμενοι ὑπερβαίνοντες καὶ ἁμαρτάνοντες, πείθοντες αὐτούς, ἀζήμιοι ἀπαλλάξομεν. ἀλλὰ γὰρ ἐν ᾅδου δί-

κην

κην δώσομεν, ὧν ἂν ἐνθάδε ἀδικήσωμεν, ἢ αὐτοὶ ἢ παῖδες παίδων; ἀλλ' ὦ φίλε φήσει λογιζόμενος, αἱ τελεταὶ αὖ μέγα δύνανται καὶ οἱ λύσιοι θεοί, ὡς αἱ μέγισται πόλεις λέγουσι, καὶ οἱ θεῶν παῖδες ποιηταὶ καὶ προφῆται τῶν θεῶν γενόμενοι, οἳ ταῦθ' οὕτως ἔχειν μηνύουσιν. κατὰ τίνα οὖν ἔτι λόγον, δικαιοσύνην ἂν πρὸ μεγίστης ἀδικίας αἱροίμεθ' ἄν, ἣν ἐὰν μετ' εὐσχημοσύνης κιβδήλου κτησώμεθα, καὶ παρὰ θεοῖς, καὶ παρὰ ἀνθρώποις πράξομεν κατὰ νοῦν, ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες, ὡς ὁ τῶν πολλῶν τε καὶ ἄκρων λεγόμενος λόγος; ἐκ δὴ πάντων τῶν εἰρημένων τίς μηχανὴ ὦ Σώκρατες, δικαιοσύνην τιμᾶν ἐθέλειν, ᾧ τις δύναμις ὑπάρχει ψυχῆς, ἢ χρημάτων, ἢ σώματος, ἢ γένους, ἀλλὰ μὴ γελᾶν ἐπαινουμένης ἀκούοντα; ὡς δή τοι εἴ τις ἔχοι, ψευδῆ μὲν ἀποφῆναι ἃ εἰρήκαμεν, ἱκανῶς δ' ἔγνωκεν ὅτι ἄριστον δικαιοσύνη, πολλήν που συγγνώμην ἔχει καὶ οὐκ ὀργίζεται τοῖς ἀδίκοις. ἀλλ' οἶδεν ὅτι πλὴν εἴ τις θείᾳ φύσει δυσχεραίνων τὸ ἀδικεῖν, ἢ ἐπιστήμην λαβὼν ἀπέχεται αὐτοῦ, τῶν γε ἄλλων οὐδεὶς ἑκὼν δίκαιος, ἀλλ' ὑπὸ ἀνανδρίας, ἢ γήρως, ἤ τινος ἄλλης ἀσθενείας ψέγει τὸ ἀδικεῖν, ἀδυνατῶν αὐτὸ δρᾶν. ὡς δὲ δῆλον, ὁ γὰρ πρῶτος τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν ἐλθών, πρῶτος ἀδικεῖ, καθ' ὅσον ἂν οἷός τ' ᾖ. καὶ τούτων ἁπάντων οὐδὲν ἄλλο αἴτιον ἢ ἐκεῖνο, ὅθεν περ ἅπας ὁ λόγος οὗτος ὥρμησε καὶ τῷδε καὶ ἐμοὶ πρὸς σὲ ὦ Σώκρατες εἰπεῖν. ὅτι ὦ θαυμάσιε πάντων ὑμῶν ὅσοι ἐπαινέται φατὲ δικαιοσύνης εἶναι, ἀπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἡρώων ἀρξάμενοι, ὅσων λόγοι λελειμμένοι μέχρι τῶν νῦν ἀνθρώπων, οὐδεὶς πώποτε ἔψεξεν ἀδικίαν, οὐδ' ἐπῄνεσε δικαιοσύνην ἄλλως, ἢ δόξας τε καὶ τιμὰς καὶ δωρεὰς τὰς ἀπ' αὐτῶν γιγνομένας. αὐτὸ δ' ἑκάτερον τῇ αὐτοῦ δυνάμει ἐν τῇ τοῦ ἔχοντος ψυχῇ ἐνόν, καὶ λανθάνον θεούς τε καὶ ἀνθρώπους, οὐδεὶς πώποτε οὔτ' ἐν ποιήσει, οὔτ' ἐν ἰδίοις λόγοις ἐπεξῆλθεν ἱκανῶς τῷ λόγῳ. ὡς τὸ μὲν μέγιστον κακῶν, ὅσα ἴσχει ψυχὴ ἐν αὑτῇ. δικαιοσύνη δέ, μέγιστον ἀγαθόν. εἰ γὰρ οὕτως ἐλέγετο ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ πάντων ὑμῶν, καὶ ἐκ νέων ἡμᾶς ἐπείθετε, οὐκ ἂν ἀλλήλους ἐφυλάττομεν μὴ ἀδικεῖν, ἀλλ' αὐτὸς αὑτοῦ ἦν ἕκαστος ἄριστος φύλαξ, δεδιὼς μὴ ἀδικῶν, τῷ μεγίστῳ κακῷ ξυνοικοίη. ταῦτα ὦ Σώκρατες. ἴσως δὲ καὶ ἔτι τούτων πλείω, Θρασύμαχός τε καὶ ἄλλος πού τις, ὑπὲρ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας λέγοιεν ἄν, μεταστρέφοντες αὐτοῖν τὴν δύναμιν φορτικῶς ὥς γέ μοι δοκεῖ. ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲν γάρ σε δέομαι ἀποκρύπτεσθαι, σοῦ ἐπιθυμῶν ἀκοῦσαι τἀναντία ὡς δύναμαι μάλιστα κατατείνας, λέγω. μὴ οὖν ἡμῖν μόνον ἐνδείξῃ τῷ λόγῳ, ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρεῖττον. ἀλλὰ τί ποιοῦσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα, αὐτὴ δι' αὑτήν, ἡ μὲν κακόν, ἡ δὲ ἀγαθόν ἐστι. τὰς δὲ δόξας ἀφαίρει ὥσπερ Γλαύκων διεκελεύσατο. εἰ γὰρ μὴ ἀφαιρήσεις ἑκατέρωθεν τὰς ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς προσθήσεις, οὐ τὸ δίκαιον φήσομεν ἐπαινεῖν σε, ἀλλὰ τὸ δοκεῖν. οὐδὲ τὸ ἄδικον εἶναι ψέγειν, ἀλλὰ τὸ δοκεῖν. καὶ παρακελεύεσθαι, ἄδικον ὄντα λανθάνειν, καὶ ὁμολογεῖν Θρασυμάχῳ. ὅτι τὸ μὲν δίκαιον, ἀλλότριον ἀγαθόν, ξυμφέρον τοῦ κρείττονος. τὸ δὲ ἄδικον, αὑτῷ μὲν ξυμφέρον καὶ λυσιτελοῦν, τῷ δὲ ἥττονι, ἀξύμφορον. ἐπειδὴ οὖν ὡμολόγησας τῶν μεγίστων ἀγαθῶν εἶναι δικαιοσύνην, ἃ τῶν τε ἀποβαινόντων ἀπ' αὐτῶν ἕνεκα ἄξια κεκτῆσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον αὐτὰ αὑτῶν. οἷον ὁρᾶν, ἀκούειν, φρονεῖν, καὶ ὑγιαίνειν δή, καὶ ὅσα ἄλλα ἀγαθὰ γόνιμα τῇ αὑτῶν φύσει ἀλλ' οὐ δόξῃ ἐστί. τοῦτ' οὖν αὐτὸ ἐπαίνεσον δικαιοσύνης, ὃ αὐτὴ δι' αὑτὴν τὸν ἔχοντα ὀνίνησι, καὶ ἀδικίαν ὃ βλάπτει. μισθοὺς δὲ καὶ δόξας, πάρες ἄλλοις ἐπαινεῖν. ὡς ἐγὼ τῶν μὲν ἄλλων ἀνασχοίμην ἂν οὕτως ἐπαινούντων δικαιοσύνην, καὶ ψεγόντων ἀδικίαν, δόξας τε περὶ αὐτῶν καὶ μισθούς, ἐγκωμιαζόντων καὶ λοιδορούντων. σοῦ δὲ οὐκ ἄν, εἰ μὴ σὺ κελεύεις. διότι πάντα τὸν βίον, οὐδὲν ἄλλο σκοπῶν διελήλυθας, ἢ τοῦτο. μὴ οὖν ἡμῖν ἐνδείξῃ μόνον τῷ λόγῳ, ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρεῖττον. ἀλλὰ τί ποιοῦσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα, αὐτὴ δι' αὑτήν, ἐάν τε λανθάνῃ ἐάν τε μὴ θεούς τε καὶ ἀνθρώπους, ἡ μὲν ἀγαθόν, ἡ δὲ κακόν ἐστι.

Καὶ ἐγὼ ἀκούσας, ἀεὶ μὲν δὴ τὴν φύσιν τοῦ τε Γλαύκωνος καὶ τοῦ Ἀδειμάντου ἠγάμην. ἀτὰρ οὖν καὶ τότε πάνυ γε ἥσθην, καὶ εἶπον. οὐ κακῶς εἰς ὑμᾶς ὦ παῖδες ἐκείνου τοῦ ἀνδρός, τὴν ἀρχὴν τῶν ἐλεγείων ἐποίησεν ὁ Γλαύκωνος ἐραστής. εὐδοκιμήσαντας περὶ τὴν Μεγαροῖ μάχην. εἰπών, παῖδες Ἀρίστωνος κλεινοῦ θεῖον γένος ἀνδρός. τοῦτό μοι ὦ φίλοι εὖ δοκεῖ ἔχειν. πάνυ γὰρ θεῖον πεπόνθατε, εἰ μὴ πέπεισθε, ἀδικίαν δικαιοσύνης ἄμεινον εἶναι, οὕτω δυνάμενοι εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ. δοκεῖτε δή μοι ὡς ἀληθῶς οὐ πεπεῖσθαι. τεκμαίρομαι δὲ, ἐκ τοῦ ἄλλου τοῦ ὑμετέρου τρόπου, ἐπεὶ κατά γε αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἠπίστουν ἂν ὑμῖν. ὅσῳ δὲ μᾶλλον πιστεύω, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπορῶ ὅτι χρήσωμαι. οὔτε γὰρ ὅπως βοηθῶ ἔχω. δοκῶ γάρ μοι ἀδύνατος εἶναι. σημεῖον δέ μοι, ὅτι ἃ πρὸς Θρασύμαχον λέγων, ᾤμην ἀποφαίνειν ὡς ἄμεινον δικαιοσύνη ἀδικίας, οὐκ ἀπεδέξασθέ μου, οὔτ' αὖ ὅπως μὴ βοηθήσω ἔχω. δέδοικα γὰρ μὴ οὐδ' ὅσιον ᾖ παραγενόμενον δικαιοσύνῃ κακηγορουμένῃ ἀπαγορεύειν, καὶ μὴ βοηθεῖν ἔτι ἐμπνέοντα, καὶ δυνάμενον φθέγγεσθαι. κράτιστον οὖν, οὕτως ὅπως δύναμαι ἐπικουρεῖν αὐτῇ. ὅ τε οὖν Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι, ἐδέοντο παντὶ τρόπῳ βοηθῆσαι καὶ μὴ ἀνεῖναι τὸν λόγον, ἀλλὰ διερευνήσασθαι, τί τ' ἐστὶν ἑκάτερον, καὶ περὶ τῆς ὠφελείας αὐτοῖν, τἀληθὲς ποτέρως ἔχει. εἶπον οὖν ὅπερ ἐμοὶ ἔδοξεν, ὅτι τὸ ζήτημα ᾧ ἐπιχειροῦμεν, οὐ φαῦλον, ἀλλ' ὀξὺ βλέποντος ὡς ἐμοὶ φαίνεται. Ἐπειδὴ οὖν ἡμεῖς οὐ δεινοί, δοκεῖ μοι ἦν δ' ἐγώ, τοιαύτην ποιήσασθαι ζήτησιν αὐτοῦ, οἵαν περ ἂν εἰ προσέταξέ τις γράμματα σμικρὰ πόρρωθεν ἀναγνῶναι, μὴ πάνυ ὀξὺ βλέπουσιν, ἔπειτά τις ἐνενόησεν ὅτι τὰ αὐτὰ γράμματα, ἔστι πού καὶ ἄλλοθι μείζω τε καὶ ἐν

μείζονι, ἕρμαιον ἂν ἐφάνη οἶμαι ἐκεῖνα πρῶτον ἀναγνόντας, οὕτως ἐπισκοπεῖν τὰ ἐλάττω, εἰ τὰ αὐτὰ ὄντα τυγχάνει. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη ὁ Ἀδείμαντος. ἀλλὰ τί τοιοῦτον ὦ Σώκρατες ἐν τῇ περὶ τὸ δίκαιον ζητήσει καθορᾷς; Ἐγώ σοι ἔφην ἐρῶ. δικαιοσύνη φαμὲν ἔστι μὲν ἀνδρὸς ἑνός; ἔστι δέ που καὶ ὅλης πόλεως; Πάνυ γε ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν μεῖζον πόλις ἑνὸς ἀνδρός; Μεῖζον ἔφη. Ἴσως τοίνυν πλείων ἂν δικαιοσύνη ἐν τῷ μείζονι ἐνείη, καὶ ῥᾷον καταμαθεῖν. εἰ οὖν βούλεσθε, πρῶτον ἐν ταῖς πόλεσι ζητήσωμεν, ποῖόν τί ἐστιν. ἔπειτα οὕτως ἐπισκεψόμεθα καὶ ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ, τὴν τοῦ μείζονος ὁμοιότητα, ἐν τῇ τοῦ ἐλάττονος ἰδέᾳ ἐπισκοποῦντες. Ἀλλά μοι δοκεῖς ἔφη καλῶς λέγειν. Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγώ, εἰ γιγνομένην πόλιν θεασαίμεθα λόγῳ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτῆς ἴδοιμεν ἂν γιγνομένην καὶ τὴν ἀδικίαν. Τάχ' ἂν ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν γιγνομένου αὐτοῦ ἐλπὶς εὐπετέστερον ἰδεῖν ὃ ζητοῦμεν. Πολύ γε. Δοκεῖ οὖν χρῆναι ἐπιχειρῆσαι περαίνειν. οἶμαι μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγον ἔργον αὐτὸ εἶναι. Σκοπεῖτε οὖν. Ἔσκεπται ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, ἀλλὰ μὴ ἄλλως ποίει. Γίγνεται τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ πόλις ὡς ἐγῷμαι, ἐπειδὴ τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος οὐκ αὐτάρκης, ἀλλὰ πολλῶν ἐνδεής. ἢ τίν' οἴει ἀρχὴν ἄλλην πόλιν οἰκίζειν;

Οὐδεμίαν ἦ δ' ὅς. Οὕτω δὴ ἄρα παραλαμβάνων ἄλλος ἄλλον ἐπ' ἄλλου, τὸν δ' ἐπ' ἄλλου χρείᾳ, πολλῶν δεόμενοι, πολλοὺς εἰς μίαν οἴκησιν ἀγείραντες κοινωνούς τε καὶ βοηθούς. ταύτῃ τῇ ξυνοικίᾳ ἐθέμεθα πόλιν ὄνομα. ἦ γάρ; Πάνυ μὲν οὖν. Μεταδίδωσι δὴ ἄλλος ἄλλῳ, εἴ τι μεταδίδωσιν, ἢ μεταλαμβάνει, οἰόμενος αὐτῷ ἄμεινον εἶναι. Πάνυ γε. Ἴθι δὴ ἦν δ' ἐγὼ τῷ λόγῳ ἐξ ἀρχῆς ποιῶμεν πόλιν, ποιήσει δὲ αὐτὴν ὡς ἔοικεν ἡ ἡμετέρα χρεία. Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ μὴν πρώτη γε καὶ μεγίστη τῶν χρειῶν, ἡ τῆς τροφῆς παρασκευή, τοῦ εἶναί τε καὶ ζῆν ἕνεκα. Παντάπασί γε. Δευτέρα δή, οἰκήσεως. τρίτη, ἐσθῆτος καὶ τῶν τοιούτων. Ἔστι ταῦτα. Φέρε δὴ ἦν δ' ἐγώ. πῶς ἡ πόλις ἀρκέσει ἐπὶ τοσαύτην παρασκευήν; ἄλλο τι γεωργὸς μὲν εἷς, ὁ δὲ οἰκοδόμος. ἄλλος δέ τις ὑφάντης; ἢ καὶ σκυτοτόμον αὐτόσε προσθήσομεν, ἤ τιν' ἄλλον τῶν περὶ τὸ σῶμα θεραπευτῶν; Πάνυ γε. Εἴη δ' ἂν ἥγε ἀναγκαιοτάτη πόλις, ἐκ τεττάρων ἢ πέντε ἀνδρῶν. Φαίνεται. Τί δὴ οὖν; Ἕκαστον τούτων δεῖ τὸ αὐτοῦ ἔργον ἅπασι κοινὸν κατατιθέναι. οἷον τὸν γεωργὸν ἕνα ὄντα, παρασκευάζειν σιτία τέτταρσι, καὶ τετραπλάσιον χρόνον τε καὶ πόνον ἀναλίσκειν, ἐπὶ σίτου παρασκευῇ καὶ ἄλλοις κοινωνεῖν; ἢ ἀμελήσαντα, ἑαυτῷ μόνῳ τέταρτον μέρος ποιεῖν τούτου τοῦ σιτίου ἐν τετάρτῳ μέρει τοῦ χρόνου; τὰ δὲ τρία, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ τῆς οἰκίας παρασκευῇ διατρίβειν, τὸ δὲ ἱματίου, τὸ δὲ ὑποδημάτων. καὶ μὴ ἄλλοις κοινωνοῦντα πράγματα ἔχειν, ἀλλ' αὐτὸν δι' αὑτὸν τὰ αὑτοῦ πράττειν. Καὶ ὁ Ἀδείμαντος ἔφη. ἀλλ' ἴσως ὦ Σώκρατες, οὕτω ῥᾷον ἢ 'κείνως. Οὐδὲν ἦν δ' ἐγὼ μὰ Δί' ἄτοπον. ἐννοῶ γὰρ καὶ αὐτὸς εἰπόντος σου, ὅτι πρῶτον μὲν φύεται ἕκαστος οὐ πάνυ ὅμοιος ἑκάστῳ, ἀλλὰ διαφέρων τὴν φύσιν, ἄλλος ἐπ' ἄλλου ἔργου πράξει. ἢ οὐ δοκεῖ σοι; Ἔμοιγε. Τί δέ; πότερον κάλλιον πράττοι ἄν τις, εἷς ὢν πολλὰς τέχνας ἐργαζόμενος, ἢ ὅταν μίαν εἷς; Ὅταν ἦ δ' ὅς, εἷς μίαν. Ἀλλὰ μὴν οἶμαι καὶ τόδε δῆλον, ὡς ἐάν τις τινὸς παρῇ ἔργου καιρόν, διόλλυται. Δῆλον γάρ. Οὐ γὰρ οἶμαι ἐθέλει τὸ πραττόμενον, τὴν τοῦ πράττοντος σχολὴν περιμένειν. ἀλλ' ἀνάγκη τὸν πράττοντα τῷ πραττομένῳ ἐπακολουθεῖν, μὴ ἐν παρέργου μέρει. Ἀνάγκη. Ἐκ δὴ τούτων πλείω τε ἕκαστα γίγνεται, καὶ κάλλιον καὶ ῥᾷον, ὅταν εἷς ἕν, κατὰ φύσιν καὶ ἐν καιρῷ σχολὴν τῶν ἄλλων ἄγων, πράττῃ. Παντάπασι μὲν οὖν. Πλειόνων δὴ ὦ Ἀδείμαντε δεῖ πολιτῶν ἢ τεττάρων, ἐπὶ τὰς παρασκευὰς ὧν ἐλέγομεν. ὁ γὰρ γεωργὸς ὡς ἔοικεν οὐκ αὐτὸς ποιήσεται ἑαυτῷ τὸ ἄροτρον, εἰ μέλλει καλὸν εἶναι, οὐδὲ σμινύην, οὐδὲ τἆλλα ὄργανα ὅσα περὶ γεωργίαν. οὐδ' αὖ ὁ οἰκοδόμος, πολλῶν δὲ καὶ τούτῳ δεῖ. ὡσαύτως δὲ ὁ ὑφάντης τε καὶ ὁ σκυτοτόμος. ἢ οὔ; Ἀληθῆ. Τέκτονες δὲ καὶ χαλκῆς, καὶ τοιοῦτοί τινες πολλοὶ δημιουργοί, κοινωνοὶ ἡμῖν τοῦ πολιχνίου γιγνόμενοι, συχνὸν αὐτὸ ποιοῦσι. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀλλ' οὐκ ἂν πω πάνυ γε μέγα τι εἴη, εἰ αὐτοῖς βουκόλους τε καὶ ποιμένας, τούς τε ἄλλους νομέας προσθεῖμεν. ἵνα οἵ τε γεωργοὶ ἐπὶ τὸ ἀροῦν ἔχοιεν βοῦς. οἵ τε οἰκοδόμοι; πρὸς τὰς ἀγωγὰς μετὰ τῶν γεωργῶν χρῆσθαι ὑποζυγίοις. ὑφάνται δὲ καὶ σκυτοτόμοι, δέρμασί τε καὶ ἐρίοις. Οὐδέ γε ἦ δ' ὅς, σμικρὰ πόλις ἂν εἴη ἔχουσα πάντα ταῦτα. Ἀλλὰ μὴν ἦν δ' ἐγὼ κατοικίσαι γε αὐτὴν τὴν πόλιν, εἰς τοιοῦτον τόπον οὗ ἐπεισαγωγίμων μὴ δεήσεται, σχεδόν τι ἀδύνατον. Ἀδύνατον γάρ. Προσδεήσει ἄρα ἔτι καὶ ἄλλων, οἳ ἐξ ἄλλης πόλεως αὐτῇ κομιοῦσιν ὧν δεῖται. Δεήσει. Καὶ μὴν κενὸς ἂν εἴη ὁ διάκονος, μηδὲν ἄγων ὧν ἐκεῖνοι δέονται, παρ' ὧν ἂν κομίζωνται ὧν ἂν αὐτοῖς χρεία, κενὸς ἄπεισιν. ἦ γάρ; Δοκεῖ μοι. Δεῖ δὴ τὰ οἴκοι μὴ μόνον ἑαυτοῖς ποιεῖν ἱκανά, ἀλλὰ καὶ οἷα καὶ ὅσα ἐκείνοις, ὧν ἂν δέωνται. Δεῖ γάρ. Πλειόνων δὲ γεωργῶν τε καὶ τῶν ἄλλων δημιουργῶν δεῖ ἡμῖν τῇ πόλει. Πλειόνων γάρ. Καὶ δὴ καὶ τῶν ἄλλων διακόνων που, τῶν τε εἰσαξόντων, καὶ ἐξαξόντων ἕκαστα. οὗτοι δέ εἰσιν ἔμποροι. ἦ γάρ; Ναί. Καὶ ἐμπόρων δὴ δεησόμεθα. Πάνυ γε. Καὶ ἐὰν μέν γε κατὰ θάλατταν ἡ ἐμπορεία γίγνηται, συχνῶν καὶ ἄλλων προσδεήσεται τῶν ἐπιστημόνων τῆς περὶ τὴν θάλασσαν ἐργασίας. Συχνῶν μὲν οὖν. Τί δὲ δὴ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει; πῶς ἀλλήλοις μεταδώσουσιν, ὧν ἂν ἕκαστοι ἐργάζωνται; ὧν δὴ ἕνεκα καὶ κοινωνίαν ποιησάμενοι πόλιν ᾠκίσαμεν. Δῆλον δὴ ἦ δ' ὅς, ὅτι πωλοῦντες καὶ ὠνούμενοι. Ἀγορὰ δὴ ἡμῖν καὶ νόμισμα ξύμβολον τῆς

λου τὰ ἄλλα γῆς ἕνεκα γενήσεται ἐκ τούτου; Πάνυ μὲν οὖν. Ἂν οὖν κομίσας ὁ γεωργὸς εἰς τὴν ἀγορὰν τι ὧν
ποιεῖ, ἤ τις ἄλλος τῶν δημιουργῶν, μὴ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον ἥκοι τοῖς δεομένοις τὰ παρ᾽ αὐτοῦ ἀλλάξασθαι,
ἀργήσει τῆς αὐτοῦ δημιουργίας καθήμενος ἐν ἀγορᾷ; Οὐδαμῶς, ἦ δ᾽ ὅς. Ἀλλ᾽ εἰσὶν οἱ τοῦτο ὁρῶντες, ἑαυ-
τοὺς ἐπὶ τὴν διακονίαν τάττουσι ταύτην. ἐν μὲν ταῖς ὀρθῶς οἰκουμέναις πόλεσι, σχεδόν τι οἱ ἀσθενέστατοι
τὰ σώματα καὶ ἀχρεῖοι, ἄλλο ἔργον πράττειν. αὐτοῦ γὰρ δεῖ μένοντας αὐτοὺς περὶ τὴν ἀγορὰν, τὰ μὲν ἀντ᾽
ἀργυρίου ἀλλάξασθαι, τοῖς τι δεομένοις ἀποδόσθαι, τοῖς δὲ ἀντὶ αὖ ἀργυρίου διαλλάττειν, ὅσοι τι δέονται
πρίασθαι. Αὕτη ἄρα ἦν δ᾽ ἐγὼ ἡ χρεία, καπήλων ἡμῖν γένεσιν ἐμποιεῖ τῇ πόλει. ἢ οὐ καπήλους κα-
λοῦμεν τοὺς πρὸς ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν διακονοῦντας, ἱδρυμένους ἐν ἀγορᾷ. τοὺς δὲ πλανήτας ἐπὶ τὰς πό-
λεις, ἐμπόρους; Πάνυ μὲν οὖν. Ἔτι δή τινες ὡς ἐγῷμαι εἰσὶ καὶ ἄλλοι διάκονοι, οἳ ἂν τὰ μὲν τῆς δια-
νοίας, μὴ πάνυ ἀξιοκοινώνητοι ὦσι, τὴν δὲ τοῦ σώματος ἰσχὺν, ἱκανὴν ἐπὶ τοὺς πόνους ἔχωσιν. οἳ δὴ πω-
λοῦντες τὴν τῆς ἰσχύος χρείαν, τὴν τιμὴν ταύτην μισθὸν καλοῦντες, κέκληνται ὡς ἐγῷμαι, μισθωτοί. ἢ
γάρ; Πάνυ μὲν οὖν. Πλήρωμα δὴ πόλεως εἰσὶν ὡς ἔοικε, καὶ μισθωτοί. Δοκεῖ μοι. Ἆρ᾽ οὖν ὦ Ἀδεί-
μαντε ἤδη ἡμῖν ηὔξηται ἡ πόλις, ὥστ᾽ εἶναι τελέα; Ἴσως. Ποῦ οὖν ἄν ποτε ἐν αὐτῇ εἴη, ἥ τε δικαιο-
σύνη καὶ ἡ ἀδικία, καὶ τίνι ἅμα ἐγγενομένη ὧν ἐσκέμμεθα; Ἐγὼ μὲν ἔφη οὐκ ἐννοῶ ὦ Σώκρατες, εἰ μή
που ἐν αὐτῶν τούτων χρείᾳ τινὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους. Ἀλλ᾽ ἴσως ἦν δ᾽ ἐγὼ καλῶς λέγεις. καὶ σκεπτέον γε, καὶ
οὐκ ἀποκνητέον. πρῶτον μὲν οὖν σκεψώμεθα τίνα τρόπον διαιτήσονται οἱ οὕτω παρεσκευασμένοι. ἄλλο τι
ἢ σῖτόν τε ποιοῦντες, καὶ οἶνον καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα. καὶ οἰκοδομησάμενοι οἰκίας, θέρους μὲν τα-
πολλὰ γυμνοί τε καὶ ἀνυπόδητοι ἐργάζονται. τοῦ δὲ χειμῶνος, ἠμφιεσμένοι τε καὶ ὑποδεδεμένοι ἱκανῶς.
θρέψονται δὲ ἐκ μὲν τῶν κριθῶν, ἄλφιτα σκευαζόμενοι. ἐκ δὲ τῶν πυρῶν, ἄλευρα, τὰ μὲν πέψαντες
τὰ δὲ μάξαντες, μάζας γενναίας καὶ ἄρτους, ἐπὶ κάλαμόν τινα παραβαλλόμενοι, ἢ φύλλα καθαρὰ κατα-
κλινέντες ἐπὶ στιβάδων ἐστρωμένων μίλακί τε καὶ μυρρίναις, εὐωχήσονται αὐτοί τε καὶ τὰ παιδία, ἐπιπί-
νοντες τοῦ οἴνου ἐστεφανωμένοι καὶ ὑμνοῦντες τοὺς θεοὺς, ἡδέως ξυνόντες ἀλλήλοις, οὐχ ὑπὲρ τὴν οὐσίαν
ποιούμενοι τοὺς παῖδας, εὐλαβούμενοι πενίαν ἢ πόλεμον. Καὶ ὁ Γλαύκων ὑπολαβὼν, ἄνευ ὄψου ἔφη
ὡς ἔοικας, ποιεῖς τοὺς ἄνδρας ἑστιωμένους. Ἀληθῆ ἦν δ᾽ ἐγὼ λέγεις. ἐπελαθόμην ὅτι καὶ ὄψον ἕξουσιν,
ἅλας τε δηλονότι, καὶ ἐλαίας, καὶ τυρὸν, καὶ βολβοὺς, καὶ λάχανα. οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς ἑψήματα ἑψήσονται,
καὶ τραγήματά που παραθήσομεν αὐτοῖς, τῶν τε σύκων καὶ ἐρεβίνθων, καὶ κυάμων, καὶ μύρτα, καὶ φηγοὺς
σποδιοῦσι πρὸς τὸ πῦρ, μετρίως ὑποπίνοντες καὶ οὕτω διάγοντες τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ μετὰ ὑγιείας ὡς
εἰκὸς, γηραιοὶ τελευτῶντες ἄλλον τοιοῦτον βίον τοῖς ἐκγόνοις παραδώσουσι. Καὶ ὅς, εἰ δὲ ὑῶν πόλιν ὦ
Σώκρατες ἔφη κατεσκεύαζες, τί ἂν αὐτὰς ἄλλο ἢ ταῦτα ἐχόρταζες; Ἀλλὰ πῶς χρὴ ἦν δ᾽ ἐγὼ ὦ
Γλαύκων; Ἅπερ νομίζεται ἔφη, ἐπί τε κλινῶν κατακεῖσθαι οἶμαι τοὺς μέλλοντας μὴ ταλαιπωρεῖσθαι, καὶ
ἀπὸ τραπεζῶν δειπνεῖν καὶ ὄψα ἅπερ καὶ οἱ νῦν ἔχουσι, καὶ τραγήματα. Εἶεν ἦν δ᾽ ἐγὼ, μανθάνω.
Οὐ πόλιν ὡς ἔοικε σκοποῦμεν μόνον ὅπως γίγνεται, ἀλλὰ καὶ τρυφῶσαν πόλιν. ἴσως οὖν, οὐδὲ κακῶς ἔχει.
σκοποῦντες γὰρ καὶ τοιαύτην, τάχ᾽ ἂν κατίδοιμεν τήν τε δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν, ὅπῃ ποτὲ ταῖς
πόλεσιν ἐμφύονται. ἡ μὲν οὖν ἀληθινὴ πόλις δοκεῖ μοι εἶναι, ἣν διεληλύθαμεν, ὥσπερ ὑγιής τις. εἰ δ᾽ αὖ
βούλεσθε καὶ φλεγμαίνουσαν πόλιν θεωρήσωμεν, οὐδὲν ἀποκωλύει. ταῦτα γὰρ δή τισιν ὡς δοκεῖ, οὐκ
ἐξαρκέσει, οὐδ᾽ αὕτη ἡ δίαιτα. ἀλλὰ κλῖναί τε προσέσονται, καὶ τράπεζαι, καὶ τἆλλα σκεύη, καὶ ὄψα δὴ
καὶ μύρα, καὶ θυμιάματα, καὶ ἑταῖραι, καὶ πέμματα, ἕκαστα τούτων παντοδαπά. καὶ δὴ καὶ ἃ τὸ πρῶτον
ἐλέγομεν, οὐκέτι τὰ ἀναγκαῖα θετέον. οἰκίας τε καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα, ἀλλὰ τήν τε ζωγραφίαν
κινητέον, καὶ τὴν ποικιλίαν καὶ χρυσὸν καὶ ἐλέφαντα, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα κτητέον. ἢ γάρ; Ναὶ, ἔφη.
Οὐκοῦν μείζονά τε αὖ τὴν πόλιν δεῖ ποιεῖν; ἐκείνη γὰρ ἡ ὑγιεινὴ, οὐκέτι ἱκανὴ, ἀλλ᾽ ἤδη ὄγκου ἐμπλη-
στέα καὶ πλήθους, ἃ οὐκέτι τοῦ ἀναγκαίου ἕνεκά ἐστιν ἐν ταῖς πόλεσιν. οἷον οἵ τε θηρευταὶ πάντες, οἵ τε
μιμηταί. Πολλοὶ μὲν οἱ περὶ τὰ σχήματά τε καὶ χρώματα, πολλοὶ δὲ οἱ περὶ μουσικὴν ποιηταί τε, καὶ
τούτων ὑπηρέται, ῥαψῳδοὶ, ὑποκριταὶ, χορευταὶ, ἐργολάβοι, σκευῶν τε παντοδαπῶν δημιουργοί.
τῶν τε ἄλλων, καὶ τῶν περὶ τὸν γυναικεῖον κόσμον. καὶ δὴ καὶ διακόνων πλειόνων δεησόμεθα. ἢ οὐ δοκεῖ
σοι δεήσειν παιδαγωγῶν, τιτθῶν, τροφῶν, κομμωτριῶν, κουρέων; καὶ αὖ ὀψοποιῶν τε καὶ μαγείρων; ἔτι
δὲ καὶ συβωτῶν προσδεησόμεθα. τοῦτο γὰρ ἡμῖν ἐν τῇ προτέρᾳ πόλει οὐκ ἐνῆν. ἔδει γὰρ οὐδέν. ἐν δὲ ταύ-
τῃ, καὶ τούτου προσδεήσει. δεήσει δὲ καὶ τῶν ἄλλων βοσκημάτων παμπόλλων, εἴ τις αὐτὰ ἔδεται. ἢ γάρ;
Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν καὶ ἰατρῶν ἐν χρείαις ἐσόμεθα πολὺ μᾶλλον οὕτω διαιτώμενοι, ἢ ὡς τὸ πρότε-
ρον; Πολύ γε. Καὶ ἡ χώρα που ἡ τότε ἱκανὴ τρέφειν τοὺς τότε, σμικρὰ δὴ ἐξ ἱκανῆς ἔσται. ἢ πῶς λέ-
γομεν; Οὕτως ἔφη. Οὐκοῦν τῆς τῶν πλησίον χώρας ἡμῖν ἀποτμητέον, εἰ μέλλομεν ἱκανὴν ἕξειν
νέμειν τε καὶ ἀροῦν, καὶ ἐκείνοις αὖ τῆς ἡμετέρας. ἐὰν καὶ ἐκεῖνοι ἀφῶσιν αὐτοὺς ἐπὶ χρημάτων κτῆσιν ἄ-
πειρον, ὑπερβάντες τὸν τῶν ἀναγκαίων ὅρον; Πολλὴ ἀνάγκη ἔφη ὦ Σώκρατες. Πολεμήσομεν τὸ μετὰ
τοῦτο ὦ Γλαύκων, ἢ πῶς ἔσται; Οὕτως ἔφη. Καὶ μηδέν γέ πω λέγωμεν ἦν δ᾽ ἐγώ. μήτ᾽ εἴ τι κακὸν,
μήτ᾽ εἰ ἀγαθὸν ὁ πόλεμος ἐργάζεται. ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον, ὅτι πολέμου αὖ γένεσιν εὑρήκαμεν. ἐξ ὧν

μάλιστα ταῖς πόλεσι καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ κακὰ γίγνεται ὅταν γίγνηται. Πάνυ μὲν οὖν. Ἔτι δὴ ὦ φίλε μείζονος τῆς πόλεως δεῖ, οὔτι σμικρῷ, ἀλλ' ὅλῳ στρατοπέδῳ. ὃ ἐξελθὸν, ὑπὲρ τῆς οὐσίας ἁπάσης καὶ ὑπὲρ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν διαμαχεῖται τοῖς ἐπιοῦσι. Τί δὲ ἦ δ' ὅς, αὐτοὶ οὐχ ἱκανοὶ διαμάχεσθαι;

Οὐκ εἰ σύ γε ἦν δ' ἐγὼ, καὶ ἡμεῖς ἅπαντες ὡμολογήσαμεν καλῶς, ἡνίκα ἐπλάττομεν τὴν πόλιν. ὡμολογοῦμεν δή που εἰ μέμνησαι, ἀδύνατον ἕνα πολλὰς καλῶς ἐργάζεσθαι τέχνας. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη.

Τί οὖν ἦν δ' ἐγὼ, ἡ περὶ τὸν πόλεμον ἀγωνία, οὐ τεχνικὴ δοκεῖ εἶναι; Καὶ μάλα ἔφη. Ἦ οὖν τι σκυτικῆς δεῖ μᾶλλον κήδεσθαι, ἢ πολεμικῆς; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ἄρα τὸν μὲν σκυτοτόμον διεκωλύομεν, μήτε γεωργὸν ἐπιχειρεῖν εἶναι ἅμα, μήτε ὑφάντην, μήτε οἰκοδόμον, ἀλλὰ σκυτοτόμον. ἵνα δὴ ἡμῖν τὸ τῆς σκυτικῆς ἔργον καλῶς γίγνοιτο, καὶ τῶν ἄλλων ἑνὶ ἑκάστῳ, ὡσαύτως ἓν ἀπεδίδομεν, πρὸς ὃ πεφύκει ἕκαστος. καὶ ἐφ' ᾧ ἔμελλε τῶν ἄλλων σχολὴν ἄγων, διὰ βίου αὐτὸ ἐργαζόμενος, οὐ παριεὶς τοὺς καιροὺς, καλῶς ἀπεργάζεσθαι. τὰ δὲ δὴ περὶ τὸν πόλεμον, πότερον οὐ περὶ πλείστου ἐστὶν ἀπεργασθέντα; ἢ οὕτω ῥᾴδιον, ὥστε καὶ γεωργός τις, ἅμα πολεμικὸς ἔσται, καὶ σκυτοτόμος καὶ ἄλλην τέχνην ἡντινοῦν ἐργαζόμενος; πεττευτικὸς δὲ ἢ κυβευτικὸς, ἱκανῶς οὐδ' ἂν εἷς γένοιτο, μὴ αὐτὸ τοῦτο ἐκ παιδὸς ἐπιτηδεύων, ἀλλὰ παρέργῳ χρώμενος. καὶ ἀσπίδα μὲν λαβὼν, ἤ τι ἄλλο τῶν πολεμικῶν ὅπλων τε καὶ ὀργάνων, αὐθημερὸν ὁπλιτικῆς ἢ τινος ἄλλης μάχης τῶν κατὰ τὸν πόλεμον, ἱκανὸς ἔσται ἀγωνιστής. τῶν δὲ ἄλλων ὀργάνων, οὐδὲν οὐδένα δημιουργὸν οὐδὲ ἀθλητὴν ληφθὲν ποιήσει, οὐδ' ἔσται χρήσιμον τῷ μήτε τῆς ἐπιστήμης ἑκάστου λαβόντι, μήτε τὴν μελέτην ἱκανὴν παρασχομένῳ. Πολλοῦ γὰρ ἂν ἦν δ' ὃς τὰ ὄργανα ἦν ἄξια. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ, ὅσῳ μέγιστον τὸ τῶν φυλάκων ἔργον, τοσούτῳ σχολῆς τε τῶν ἄλλων πλείστης ἂν εἴη, καὶ αὖ τέχνης τε καὶ ἐπιμελείας μεγίστης δεόμενον. Οἶμαι ἔγωγε ἦν δ' ὅς. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ φύσεως ἐπιτηδείας εἰς αὐτὸ τὸ ἐπιτήδευμα; Πῶς δ' οὔ; Ἡμέτερον δὴ ἔργον ἂν εἴη ὡς ἔοικεν, εἴπερ οἷοί τ' ἐσμὲν, ἐκλέξασθαι τίνες τε καὶ ποῖαι φύσεις ἐπιτήδειαι εἰς πόλεως φυλακήν. Ἡμέτερον μέντοι. Μὰ Δία ἦν δ' ἐγὼ, οὐκ ἄρα φαῦλον πρᾶγμα ἠράμεθα. ὅμως δὲ, οὐκ ἀποδειλιατέον, ὅσον γ' ἂν δύναμις παρείκοι. Οὐ γὰρ οὖν ἔφη.

Οἴει οὖν τι ἦν δ' ἐγὼ διαφέρειν φύσιν γενναίου σκύλακος εἰς φυλακὴν, νεανίσκου εὐγενοῦς; Τὸ ποῖον λέγεις; Οἷον ὀξύν τέ που δεῖ αὐτοῖν ἑκάτερον εἶναι πρὸς αἴσθησιν, καὶ ἐλαφρὸν, πρὸς τὸ αἰσθανόμενον διώκειν, καὶ ἰσχυρὸν αὖ, ἐὰν δέῃ ἑλόντα διαμάχεσθαι. Δεῖ γὰρ οὖν ἔφη πάντων τούτων, καὶ μὴν ἀνδρεῖόν γε, εἴπερ εὖ μαχεῖται. Πῶς δ' οὔ; Ἀνδρεῖος δὲ εἶναι ἆρα ἐθελήσει ὁ μὴ θυμοειδὴς, εἴτε ἵππος, εἴτε κύων, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ζῷον; ἢ οὐκ ἐννενόηκας ὡς ἄμαχόν τε καὶ ἀνίκητον θυμὸς; οὗ παρόντος, ψυχὴ πᾶσα πρὸς πάντα ἄφοβός τε καὶ ἀήττητος; Ἐννενόηκα. Τὰ μὲν τοίνυν τοῦ σώματος οἷον δὴ τὸν φύλακα εἶναι, δῆλα. Ναί. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς ψυχῆς ὅτι γε θυμοειδῆ; Καὶ τοῦτο. Πῶς οὖν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Γλαύκων οὐκ ἄγριοι ἀλλήλοις ἔσονται καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις, ὄντες τοιοῦτοι τὰς φύσεις; Μὰ Δία ἦ δ' ὅς, οὐ ῥᾳδίως. Ἀλλὰ μέντοι δεῖ γε, πρὸς μὲν τοὺς οἰκείους, πρᾴους αὐτοὺς εἶναι. πρὸς δὲ τοὺς πολεμίους, χαλεπούς. εἰ δὲ μή γε, οὐ περιμενοῦσιν ἄλλους σφᾶς διολέσαι, ἀλλ' αὐτοὶ φθήσονται αὐτὸ δράσαντες. Ἀληθῆ ἔφη. Τί οὖν ἦν δ' ἐγὼ ποιήσομεν, πόθεν ἅμα πρᾷον καὶ μεγαλόθυμον ἦθος εὑρήσομεν; ἐναντία γάρ που θυμοειδεῖ πραεῖα φύσις. Φαίνεται. Ἀλλὰ μέντοι τούτων ὁποτέρου ἂν στέρηται, φύλαξ ἀγαθὸς οὐ μὴ γένηται. ταῦτα δὲ ἀδυνάτοις ἔοικε, καὶ οὕτω δὴ ξυμβαίνει, ἀγαθὸν φύλακα ἀδύνατον γενέσθαι.

Κινδυνεύει ἔφη. Καὶ ἐγὼ ἀπορήσας τε καὶ ἐπισκεψάμενος τὰ ἔμπροσθεν, δικαίως γε ἦν δ' ἐγὼ ὦ φίλε ἀποροῦμεν. ἧς γὰρ προὐθέμεθα εἰκόνος, ἀπελείφθημεν. Πῶς λέγεις; Οὐκ ἐνοήσαμεν ὅτι εἰσὶν ἄρα τοιαῦται φύσεις, οἵας ἡμεῖς οὐκ ᾠήθημεν ἐχούσας τἀναντία ταῦτα; Πῇ δή; Ἴδοι μὲν ἄν τις καὶ ἐν ἄλλοις ζῴοις, οὐ μέντ' ἂν ἥκιστα ἐν ᾧ ἡμεῖς παρεβάλλομεν τῷ φύλακι. οἶσθα γάρ που τῶν γενναίων κυνῶν, ὅτι τοῦτο φύσει αὐτῶν τὸ ἦθος. πρὸς μὲν τοὺς συνήθεις τε καὶ γνωρίμους, ὡς οἷόν τε πρᾳοτάτους εἶναι. πρὸς δὲ τοὺς ἀγνῶτας, τοὐναντίον. Οἶδα μέντοι. Τοῦτο μὲν ἄρα ἦν δ' ἐγὼ δυνατὸν, καὶ οὐ παρὰ φύσιν ζητοῦμεν τοιοῦτον εἶναι τὸν φύλακα. Οὐκ ἔοικεν. Ἆρ' οὖν σοι δοκεῖ ἔτι τοῦδε προσδεῖσθαι, ὁ φυλακικὸς ἐσόμενος, πρὸς τῷ θυμοειδεῖ ἔτι προσγενέσθαι φιλόσοφος τὴν φύσιν; Πῶς δὴ ἔφη; οὐ γὰρ ἐννοῶ. Καὶ τοῦτο ἦν δ' ἐγὼ, ἐν τοῖς κυσὶ κατόψει, ὃ καὶ ἄξιον θαυμάσαι τοῦ θηρίου. Τὸ ποῖον; Ὃν μὲν ἂν ἴδῃ ἀγνῶτα, χαλεπαίνει, οὐδὲν δὴ κακὸν προπεπονθώς. ὃν δ' ἂν γνώριμον ἀσπάζεται, κἂν μηδὲν πώποτε ὑπ' αὐτοῦ ἀγαθὸν πεπόνθοι. ἢ οὔπω τοῦτο ἐθαύμασας; Οὐ πάνυ ἔφη μέχρι τούτου προσέσχον τὸν νοῦν. ὅτι δέ που δρᾷ ταῦτα, δῆλον. Ἀλλὰ μὴν κομψόν γε φαίνεται τὸ πάθος αὐτοῦ τῆς φύσεως, καὶ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφον. Πῇ δή; Ἧι ἦν δ' ἐγὼ ὄψιν οὐδενὶ ἄλλῳ φίλην καὶ ἐχθρὰν διακρίνει, ἢ τῷ τὴν μὲν καταμαθεῖν, τὴν δὲ ἀγνοῆσαι. καίτοι πῶς οὐκ ἂν φιλομαθὲς εἴη, συνέσει τε καὶ ἀγνοίᾳ, ὁριζόμενον τό τε οἰκεῖον καὶ τὸ ἀλλότριον; Οὐδαμῶς ἦ δ' ὅς, ὅπως οὔ; Ἀλλὰ μέντοι εἶπον ἐγὼ, τό γε φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταὐτόν. Ταὐτὸν γὰρ ἔφη. Οὐκοῦν θαῤῥοῦντες τιθῶμεν καὶ ἐν ἀνθρώπῳ, εἰ μέλλει πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ γνωρίμους, πρᾷός τις ἔσεσθαι φύσει, φιλόσοφον καὶ φιλομαθῆ αὐτὸν δεῖν εἶναι; Τιθῶμεν ἔφη. Φιλόσοφος δὴ καὶ θυμοειδὴς καὶ ταχὺς καὶ ἰσχυρὸς ἡμῖν τὴν φύσιν ἔσται, ὁ μέλλων καλὸς κἀγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ πόλεως. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Οὗτος μὲν δὴ ἂν οὕτως ὑπάρχοι. θρέψονται δὲ δὴ ἡμῖν οὗτοι καὶ παιδευ-

θήσονται, τίνα τρόπον; καὶ ἆρα τι προὔργου ἡμῖν ἐστιν αὐτὸ σκοποῦσι πρὸς τὸ κατιδεῖν, οὗπερ ἕνεκα πάντα σκοποῦμεν, δικαιοσύνην τε καὶ ἀδικίαν· τίνα τρόπον ἐν πόλει γίγνεται, ἵνα μὴ ἐῶμεν ἱκανὸν λόγον ἢ συχνὸν διεξίωμεν. Καὶ ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφός, πάνυ μὲν οὖν ἔφη, ἔγωγε προσδοκῶ προὔργου εἶναι εἰς τοῦτο ταύτην τὴν σκέψιν. Μὰ Δία ἦν δ' ἐγὼ ὦ φίλε Ἀδείμαντε. οὐκ ἄρα ἀφετέον, οὐδ' εἰ μακροτέρα τυγχάνει οὖσα. Οὐ γὰρ οὖν. Ἴθι οὖν ὥσπερ ἐν μύθῳ μυθολογοῦντές τε καὶ σχολὴν ἄγοντες λόγῳ παιδεύωμεν τοὺς ἄνδρας. Ἀλλὰ χρή. Τίς οὖν ἡ παιδεία; ἢ χαλεπὸν εὑρεῖν βελτίω τῆς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρόνου εὑρημένης; ἔστι δέ που, ἡ μὲν ἐπὶ σώμασι, γυμναστική, ἡ δ' ἐπὶ ψυχῇ, μουσική. Ἔστι γάρ. Ἆρ' οὖν οὐ μουσικῇ πρότερον ἀρξόμεθα παιδεύοντες ἢ γυμναστικῇ; Πῶς δ' οὔ; Μουσικῆς δ' εἰπών, τίθης λόγους, ἢ οὔ; Ἔγωγε. Λόγων δὲ διττὸν εἶδος, τὸ μὲν ἀληθές, ψεῦδος δ' ἕτερον. Ναί. Παιδευτέον δ' ἐν ἀμφοτέροις, πρότερον δ' ἐν τοῖς ψευδέσιν. Οὐ μανθάνω ἔφη, πῶς λέγεις. Οὐ μανθάνεις ἦν δ' ἐγώ, ὅτι πρῶτον τοῖς παιδίοις μύθους λέγομεν; τοῦτο δέ που ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν, ψεῦδος, ἔνι δὲ καὶ ἀληθῆ. πρότερον δὲ μύθοις πρὸς τὰ παιδία ἢ γυμνασίοις χρώμεθα; Ἔστι ταῦτα. Τοῦτο δὴ ἔλεγον, ὅτι μουσικῆς πρότερον ἁπτέον, ἢ γυμναστικῆς. Ὀρθῶς ἔφη. Οὐκοῦν οἶσθα, ὅτι ἀρχὴ παντὸς ἔργου, μέγιστον; ἄλλως τε καὶ νέῳ καὶ ἁπαλῷ ὁτῳοῦν. μάλιστα γὰρ δὴ τότε πλάττεται καὶ ἐνδύεται τύπος, ὃ ἄν τις βούληται ἐνσημήνασθαι ἑκάστῳ. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν ῥᾳδίως οὕτω παρήσομεν τοὺς ἐπιτυχόντας ὑπὸ τῶν ἐπιτυχόντων μύθους πλασθέντας ἀκούειν τοὺς παῖδας καὶ λαμβάνειν ἐν ταῖς ψυχαῖς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναντίας δόξας ἐκείναις, ἃς ἐπειδὰν τελεωθῶσιν ἔχειν οἰησόμεθα δεῖν αὐτούς; Οὐδ' ὁπωστιοῦν παρήσομεν. Πρῶτον δὴ ἡμῖν ὡς ἔοικεν, ἐπιστατητέον τοῖς μυθοποιοῖς, καὶ ὃν μὲν ἂν καλὸν μῦθον ποιήσωσιν, ἐγκριτέον. ὃν δ' ἂν μή, ἀποκριτέον. τοὺς δ' ἐγκριθέντας πείσομεν τὰς τροφούς τε καὶ μητέρας, λέγειν τοῖς παισί, καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς μύθοις πολὺ μᾶλλον, ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσίν. ὧν δὲ νῦν λέγουσι τοὺς πολλούς, ἐκβλητέον. Ποίους δὴ ἔφη; Ἐν τοῖς μείζοσιν ἦν δ' ἐγώ, μύθοις ὀψόμεθα καὶ τοὺς ἐλάττους. δεῖ γὰρ δὴ τὸν αὐτὸν τύπον εἶναι, καὶ ταυτὸν δύνασθαι τούς τε μείζους, καὶ τοὺς ἐλάττους. ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγ' ἔφη. ἀλλ' οὐκ ἐννοῶ, οὐδὲ τοὺς μείζους τίνας λέγεις. Οὓς Ἡσίοδός τε εἶπον καὶ Ὅμηρος ἡμῖν ἐλεγέτην, καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. οὗτοι γάρ που μύθους τοῖς ἀνθρώποις ψευδεῖς συντιθέντες, ἔλεγόν τε καὶ λέγουσι. Ποίους δὴ ἦ δ' ὅς, καὶ τί αὐτῶν μεμφόμενος λέγεις; Ὅπερ ἦν δ' ἐγὼ χρὴ καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα μέμφεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐάν τις μὴ καλῶς ψεύδηται. Τί τοῦτο; Ὅταν εἰκάζῃ τις κακῶς οὐσίας τῷ λόγῳ περὶ θεῶν τε καὶ ἡρώων, οἷοί εἰσιν. ὥσπερ γραφεὺς μηδὲν ἐοικότα γράφων, οἷς ἂν ὅμοια βουληθῇ γράψαι. Καὶ γὰρ ἔφη ὀρθῶς ἔχει τά γε τοιαῦτα μέμφεσθαι. ἀλλὰ πῶς δὴ λέγομεν καὶ ποῖα; Πρῶτον μὲν ἦν δ' ἐγώ, τὸ μέγιστον καὶ περὶ τῶν μεγίστων ψεῦδος, ὁ εἰπὼν οὐ καλῶς ἐψεύσατο, ὡς Οὐρανός τε εἰργάσατο, ἅ φησι δρᾶσαι αὐτὸν Ἡσίοδος. ὅ,τε αὖ Κρόνος ὡς ἐτιμωρήσατο αὐτόν. τὰ δὲ δὴ τοῦ Κρόνου ἔργα καὶ πάθη ὑπὸ τοῦ υἱέως, οὐδ' ἂν εἰ ἦν ἀληθῆ, ᾤμην δεῖν ῥᾳδίως οὕτω λέγεσθαι, πρὸς ἄφρονάς τε καὶ νέους, ἀλλὰ μάλιστα μὲν σιγᾶσθαι. εἰ δὲ ἀνάγκη τις ἦν λέγειν, δι' ἀπορρήτων ἀκούειν ὡς ὀλιγίστους θυσαμένους, οὐ χοῖρον, ἀλλά τι μέγα καὶ ἄπορον θῦμα, ὅτι ὅπως ἐλαχίστοις συνέβη ἀκοῦσαι. Καὶ γὰρ ἦ δ' ὅς, οὗτοί γε οἱ λόγοι χαλεποί. Καὶ οὐ λεκτέοι γ' ἔφην ὦ Ἀδείμαντε ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, οὐδὲ λεκτέον νέῳ ἀκούοντι, ὡς ἀδικῶν τὰ ἔσχατα οὐδὲν ἂν θαυμαστὸν ποιοῖ, οὐδ' αὖ ἀδικοῦντα πατέρα κολάζων παντὶ τρόπῳ, ἀλλὰ δρῴη ἂν ὅπερ θεῶν οἱ πρῶτοί τε καὶ μέγιστοι. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς. οὐδ' αὐτῷ μοι δοκεῖ ἐπιτήδεια εἶναι λέγειν. Οὐδέ γε ἦν δ' ἐγὼ τοπαράπαν, ὡς θεοὶ θεοῖς πολεμοῦσί τε καὶ ἐπιβουλεύουσι καὶ μάχονται. Οὐδὲ γὰρ ἀληθῆ. εἴ γε δεῖ ἡμῖν τοὺς μέλλοντας τὴν πόλιν φυλάξειν, αἴσχιστον νομίζειν, τὸ ῥᾳδίως ἀλλήλοις ἀπεχθάνεσθαι. Πολλοῦ δεῖ γιγαντομαχίας τε μυθολογητέον αὐτοῖς καὶ ποικιλτέον, καὶ ἄλλας ἔχθρας πολλὰς καὶ παντοδαπὰς θεῶν τε καὶ ἡρώων πρὸς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους αὐτῶν. ἀλλ' εἴ πως μέλλομεν πείσειν, ὡς οὐδεὶς πώποτε πολίτης, ἕτερος ἑτέρῳ ἀπήχθετο, οὐδ' ἔστι τοῦτο ὅσιον, τοιαῦτα λεκτέα μᾶλλον πρὸς τὰ παιδία εὐθύς, καὶ γέρουσι καὶ γραυσί, καὶ πρεσβυτέροις γιγνομένοις. καὶ τοὺς ποιητάς, ἐγγὺς τούτων ἀναγκαστέον λογοποιεῖν. Ἥρας δὲ δεσμοὺς ὑπὸ υἱέος, καὶ Ἡφαίστου ῥίψεις ὑπὸ πατρός, μέλλοντος τῇ μητρὶ τυπτομένῃ ἀμύνειν, καὶ θεομαχίας ὅσας Ὅμηρος πεποίηκεν, οὐ παραδεκτέον εἰς τὴν πόλιν, οὔτ' ἐν ὑπονοίαις πεποιημένας, οὔτ' ἄνευ ὑπονοιῶν. ὁ γὰρ νέος, οὐχ οἷός τε κρίνειν, ὅ,τι τε ὑπόνοια, καὶ ὃ μή. ἀλλ' ἃ ἂν τηλικοῦτος ὢν λάβῃ ἐν ταῖς δόξαις, δυσέκνιπτά τε καὶ ἀμετάστατα φιλεῖ γίγνεσθαι. ὧν δὴ καὶ ἴσως ἕνεκα, περὶ παντὸς ποιητέον, ἃ πρῶτα ἀκούουσιν, ὅτι κάλλιστα μεμυθολογημένα πρὸς ἀρετὴν ἀκούειν. Ἔχει γὰρ ἔφη λόγον. ἀλλ' εἴ τις αὖ καὶ ταῦτα ἐρωτῴη ὑμᾶς, αὐτὰ ἅττα ἐστί, καὶ τίνες οἱ μῦθοι, τίνας ἂν φαῖμεν; Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὦ Ἀδείμαντε, οὐκ ἐσμὲν ποιηταὶ ἐγώ γε καὶ σὺ ἐν τῷ παρόντι, ἀλλ' οἰκισταὶ πόλεως. οἰκισταῖς δέ, τοὺς μὲν τύπους προσήκει εἰδέναι, ἐν οἷς δεῖ μυθολογεῖν τοὺς ποιητάς, παρ' οὓς ἐὰν ποιῶσιν, οὐκ ἐπιτρεπτέον. οὐ μὴν αὐτοῖς γε ποιητέον μύθους. Ὀρθῶς ἔφη. Ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο οἱ τύποι περὶ θεολογίας, τίνες ἂν εἶεν; Τοιοίδε πού τινες ἦν δ' ἐγώ. οἷος τυγχάνει ὁ θεὸς ὤν, ἀεὶ δή που ἀποδοτέον, ἐάν τέ τις αὐτὸν ἐν ἔπεσι ποιῇ, ἐάν τε ἐν μέλεσιν, ἐάν τε ἐν τραγῳδίᾳ. Δεῖ γάρ. Οὐκοῦν ἀγαθὸς ὅ γε θεὸς τῷ ὄντι τε, καὶ λεκτέον οὕτως;

Τί μήν; Ἀλλὰ μὴν οὐδέν γε τῶν ἀγαθῶν βλαβερόν. ἦ γάρ; Οὔ μοι δοκεῖ. Ἆρ' οὖν, ὃ μὴ βλαβερόν, βλάπτει; Οὐδαμῶς. Ὃ δὲ μὴ βλάπτει, κακόν τι ποιεῖ; Οὐδὲ τοῦτο. Ὃ δέ γε μηδὲν κακὸν ποιεῖ, οὐδ' ἄν τινος εἴη κακοῦ αἴτιον. Πῶς γάρ; Τί δέ· ὠφέλιμον τὸ ἀγαθόν; Ναί. Αἴτιον ἄρα εὐπραγίας. Ναί. Οὐκ ἄρα πάντων γε αἴτιον τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ τῶν μὲν εὖ ἐχόντων, αἴτιον· τῶν δὲ κακῶν, ἀναίτιον. Παντελῶς γάρ, ἔφη. Οὐδ' ἄρα ἦν δ' ἐγώ, ὁ θεός ἐπειδὴ ἀγαθός, πάντων ἂν εἴη αἴτιος, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν. ἀλλ' ὀλίγων μὲν τοῖς ἀνθρώποις αἴτιος, πολλῶν δ' ἀναίτιος. πολὺ γὰρ ἐλάττω τἀγαθὰ τῶν κακῶν ἡμῖν. καὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν, οὐδένα ἄλλον αἰτιατέον. τῶν δὲ κακῶν, ἄλλ' ἄττα δεῖ ζητεῖν τὰ αἴτια, ἀλλ' οὐ τὸν θεόν. Ἀληθέστατα ἔφη δοκεῖς μοι λέγειν. Οὐκ ἄρα ἦν δ' ἐγὼ ἀποδεκτέον οὔτε Ὁμήρου, οὔτ' ἄλλου ποιητοῦ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν περὶ τοὺς θεοὺς ἀνοήτως ἁμαρτάνοντος, καὶ λέγοντος, ὡς δοιοὶ πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει, κηρῶν ἔμπλειοι. ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὁ δειλῶν.

Καὶ ᾧ μὲν καμμίξας ὁ Ζεὺς δῷ, ἀμφοτέρων ἄλλοτε μέν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλο δ' ἐσθλῷ. ᾧ δ' ἂν μή, ἀλλ' ἄκρατα τὰ ἕτερα, τὸν δὲ κακὴ βούβρωσις, ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει. οὐδ' ὡς ταμίας ἡμῖν Ζεὺς ἀγαθῶν τε κακῶν τε τέτυκται. τὴν δὲ τῶν ὅρκων καὶ σπονδῶν σύγχυσιν, ἣν ὁ Πάνδαρος συνέχεεν, ἐάν τις φῇ δι' Ἀθηνᾶς τε καὶ Διὸς γεγονέναι, οὐκ ἐπαινεσόμεθα. οὐδὲ θεῶν ἔριν τε καὶ κρίσιν, διὰ Θέμιτός τε καὶ Διός. οὐδ' αὖ ὡς Αἰσχύλος λέγει, ἐατέον ἀκούειν τοὺς νέους ὅτι θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς, ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ. ἀλλ' ἐάν τις ποιῇ, ἐν οἷς ταῦτα τὰ ἰαμβεῖα ἔνεστι τὰ τῆς Νιόβης πάθη, ἢ τὰ Πελοπιδῶν, ἢ τὰ Τρωϊκά, ἤ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, ἢ οὐ θεοῦ ἔργα ἐατέον αὐτὰ λέγειν, ἢ εἰ θεοῦ, ἐξευρετέον αὐτοῖς σχεδόν, ὃν νῦν ἡμεῖς λόγον ζητοῦμεν. καὶ λεκτέον, ὡς ὁ μὲν θεός, δίκαιά τε καὶ ἀγαθὰ εἰργάζετο, οἱ δὲ ὠνίναντο κολαζόμενοι. ὡς δὲ ἄθλιοι μὲν οἱ δίκην διδόντες, ἦν δὲ ὁ δρῶν ταῦτα θεός, οὐκ ἐατέον λέγειν τὸν ποιητήν. ἀλλ' εἰ μὲν ὅτι ἐδεήθησαν κολάσεως λέγοιεν, ὡς ἄθλιοι οἱ κακοί. διδόντες δὲ δίκην ὠφελοῦντο ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἐατέον. κακῶν δὲ αἴτιον φάναι θεόν τινι γίγνεσθαι ἀγαθὸν ὄντα, διαμαχετέον παντὶ τρόπῳ. μήτε τινα ταῦτα λέγειν ἐν τῇ αὑτοῦ πόλει εἰ μέλλει εὐνομήσεσθαι, μήτε τινα ἀκούειν, μήτε νεώτερον, μήτε πρεσβύτερον, μήτε ἐν μέτρῳ, μήτε ἄνευ μέτρου μυθολογοῦντα. ὡς οὔθ' ὅσια ἂν λεγόμενα εἰ λέγοιτο, οὔτε ξύμφορα ἡμῖν, οὔτε ξύμφωνα αὐτὰ αὑτοῖς. Σύμψηφός σοι εἰμὶ ἔφη τούτου τοῦ νόμου, καί μοι ἀρέσκει. Οὗτος μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, εἷς ἂν εἴη τῶν περὶ θεοὺς νόμων τε καὶ τύπων. ἐν ᾧ δεήσει τοὺς λέγοντας λέγειν, καὶ τοὺς ποιοῦντας ποιεῖν. μὴ πάντων αἴτιον τὸν θεόν, ἀλλὰ τῶν ἀγαθῶν. Καὶ μάλ' ἔφη, ἀπόχρη. Τί δὲ δὴ ὁ δεύτερος ὅδε; ἆρα γόητα τὸν θεὸν οἴει εἶναι, καὶ οἷον ἐξ ἐπιβουλῆς φαντάζεσθαι ἄλλοτε ἐν ἄλλαις ἰδέαις; τοτὲ μὲν αὐτὸν γιγνόμενον καὶ ἀλλάττοντα τὸ αὑτοῦ εἶδος εἰς πολλὰς μορφάς, τοτὲ δ' ἡμᾶς ἀπατῶντα, καὶ ποιοῦντα περὶ αὑτοῦ τοιαῦτα δοκεῖν, ἢ ἁπλοῦν τε εἶναι, καὶ πάντων ἥκιστα τῆς ἑαυτοῦ ἰδέας ἐκβαίνειν. Οὐκ ἔχω ἔφη, νῦν γε οὕτως εἰπεῖν. Τί δὲ τόδε; οὐκ ἀνάγκη εἴπερ τι ἐξίσταιτο τῆς αὑτοῦ ἰδέας, ἢ αὐτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ μεθίστασθαι, ἢ ὑπ' ἄλλου; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὑπὸ μὲν ἄλλου τὰ ἄριστα ἔχοντα, ἥκιστα ἀλλοιοῦταί τε καὶ κινεῖται. οἷον σῶμα ὑπὸ σιτίων τε καὶ ποτῶν, καὶ πόνων, καὶ πᾶν φυτόν, ὑπὸ εἱλήσεών τε καὶ ἀνέμων καὶ τῶν τοιούτων παθημάτων, οὐ τὸ ὑγιέστατον καὶ ἰσχυρότατον ἥκιστα ἀλλοιοῦται. Πῶς δ' οὔ; Ψυχὴν δὲ αὐτὴν ἀνδρειοτάτην καὶ φρονιμωτάτην, ἥκιστ' ἄν τι ἔξωθεν πάθος, ταράξειέ τε καὶ ἀλλοιώσειε; Ναί.

Καὶ μήν που καὶ τά γε ξύνθετα πάντα σκεύη τε καὶ οἰκοδομήματα, καὶ ἀμφιέσματα, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὰ εὖ εἰργασμένα καὶ εὖ ἔχοντα, ὑπὸ χρόνου τε καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων, ἥκιστα ἀλλοιοῦται.

Ἔστι δὴ ταῦτα. Πᾶν δὴ τὸ καλῶς ἔχον, ἢ φύσει, ἢ τέχνῃ, ἢ ἀμφοτέροις, ἐλαχίστην μεταβολὴν ὑπ' ἄλλου ἐνδέχεται. Ἔοικεν. Ἀλλὰ μὴν ὁ θεός τε καὶ τὰ τοῦ θεοῦ, πάντῃ ἄριστα ἔχει. Πῶς δ' οὔ;

Ταύτῃ μὲν δὴ ἥκιστα ἂν πολλὰς μορφὰς ἴσχοι ὁ θεός. Ἥκιστα δῆτα. Ἀλλ' ἆρα αὐτὸς αὑτὸν μεταβάλλει ἂν καὶ ἀλλοιοῖ; Δῆλον ἔφη, ὅτι εἴπερ ἀλλοιοῦται. Πότερον οὖν ἐπὶ τὸ βέλτιόν τε καὶ κάλλιον μεταβάλλει ἑαυτόν, ἢ ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ τὸ αἴσχιον ἑαυτοῦ; Ἀνάγκη ἔφη ἐπὶ τὸ χεῖρον, εἴπερ ἀλλοιοῦται. οὐ γάρ που ἐνδεᾶ γε φήσομεν τὸν θεόν, κάλλους ἢ ἀρετῆς εἶναι. Ὀρθότατα ἦν δ' ἐγὼ λέγεις. Καὶ οὕτως ἔχοντος, δοκεῖ ἄν τίς σοι ὦ Ἀδείμαντε, ἑκὼν αὑτὸν χείρω ποιεῖν ὁπηοῦν, ἢ θεῶν ἢ ἀνθρώπων; Ἀδύνατον ἔφη. Ἀδύνατον ἄρα ἔφην, καὶ θεῷ ἐθέλειν αὑτὸν ἀλλοιοῦν. ἀλλ' ὡς ἔοικε κάλλιστος καὶ ἄριστος ὢν εἰς τὸ δυνατὸν ἕκαστος αὐτῶν, μένει ἀεὶ ἁπλῶς ἐν τῇ αὑτοῦ μορφῇ. Ἅπασα ἔφη ἀνάγκη ἔμοιγε δοκεῖ. Μηδεὶς ἄρα ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε λεγέτω ἡμῖν τῶν ποιητῶν, ὡς θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι, παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστροφῶσι πόληας. μηδὲ Πρωτέως καὶ Θέτιδος καταψευδέσθω μηδείς. μηδ' ἐν τραγῳδίαις, μηδ' ἐν τοῖς ἄλλοις ποιήμασιν εἰσαγέτω Ἥραν ἠλλοιωμένην ὡς ἱέρειαν, ἀγείρουσαν Ἰνάχου Ἀργείου ποταμοῦ παισὶ βιοδώροις, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ μὴ ἡμῖν ψευδέσθωσαν. μηδ' αὖ ὑπὸ τούτων ἀναπειθόμεναι αἱ μητέρες, τὰ παιδία ἐκδειματούντων λέγουσαι τοὺς μύθους κακῶς, ὡς ἄρα θεοί τινες περιέρχονται νύκτωρ, πολλοῖς ξένοις καὶ παντοδαποῖς ἰνδαλλόμενοι, ἵνα μὴ ἅμα μὲν εἰς θεοὺς βλασφημῶσιν, ἅμα δὲ τοὺς παῖδας ἀπεργάζωνται δειλοτέρους. Μὴ γάρ ἔφη. Ἀλλ' ἆρα ἦν δ' ἐγώ, αὐτοὶ μὲν οἱ θεοί εἰσιν οἷοι μὴ μεταβάλλειν, ἡμῖν δὲ ποιοῦσι δοκεῖν σφᾶς παντοδαποὺς φαίνεσθαι,

ἐξαπατῶντες

ἐξαπατῶντες καὶ γοητεύοντες; Ἴσως ἔφη. Τί δὲ ἦν δ' ἐγὼ, ψεύδεσθαι θεὸς ἐθέλοι ἂν, ἢ λόγῳ, ἢ ἔργῳ φάντασμα προτείνων; Οὐκ οἶδα ἦ δ' ὅς. Οὐκ οἶσθα ἦν δ' ἐγὼ, ὅτι τό γε ὡς ἀληθῶς ψεῦδος, εἰ οἷόν τε τοῦτο εἰπεῖν, πάντες θεοί τε καὶ ἄνθρωποι μισοῦσιν; Πῶς ἔφη λέγεις; Οὕτως ἦν δ' ἐγὼ, ὅτι τῷ κυριωτάτῳ που ἑαυτῶν ψεύδεσθαι, καὶ περὶ τὰ κυριώτατα, οὐδεὶς ἑκὼν ἐθέλει, ἀλλὰ πάντων μάλιστα φοβεῖται ἐκεῖ αὐτὸ κεκτῆσθαι. Οὐδὲ νῦν πω ἦ δ' ὃς μανθάνω. Οἴει γάρ τί με ἔφην σεμνὸν λέγειν. Ἐγὼ δὲ λέγω, ὅτι τῇ ψυχῇ περὶ τὰ ὄντα, ψεύδεσθαί τε καὶ ἐψεῦσθαι, καὶ ἀμαθῆ εἶναι. καὶ ἐνταῦθα ἔχειν τε καὶ κεκτῆσθαι τὸ ψεῦδος, πάντες ἥκιστα ἂν δέξαιντο, καὶ μισοῦσι μάλιστα αὐτὸ ἐν τῷ τοιούτῳ. Πολύ γε ἔφη. Ἀλλὰ μὴν, ὀρθότατά γ' ἂν ὃ νῦν δὴ ἔλεγον τοῦτο, ὡς ἀληθῶς ψεῦδος καλοῖτο, ἡ ἐν τῇ ψυχῇ ἄγνοια, ἡ τοῦ ἐψευσμένου. ἐπεὶ τό γε ἐν τοῖς λόγοις, μίμημά τι τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἐστὶ παθήματος, καὶ ὕστερον γεγονὸς εἴδωλον, οὐ πάνυ ἄκρατον ψεῦδος. ἢ οὐχ οὕτω; Πάνυ μὲν οὖν. Τὸ μὲν δὴ τῷ ὄντι ψεῦδος, οὐ μόνον ὑπὸ θεῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἀνθρώπων μισεῖται. Δοκεῖ μοι. Τί δὲ δὴ τὸ ἐν τοῖς λόγοις ψεῦδος, πότε καὶ τί χρήσιμον, ὥστε μὴ ἄξιον εἶναι μίσους; ἆρ' οὐ πρός τε τοὺς πολεμίους, καὶ τῶν καλουμένων φίλων, ὅταν διὰ μανίαν ἤ τινα ἄνοιαν, κακόν τι ἐπιχειρῶσι πράττειν, τότε ἀποτροπῆς ἕνεκα ὡς φάρμακον χρήσιμον γίνεται; καὶ ἐν αἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν μυθολογίαις, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι ὅπη τἀληθὲς ἔχει περὶ τῶν παλαιῶν. ἀφομοιοῦντες τῷ ἀληθεῖ τὸ ψεῦδος, ὅτι μάλιστα οὕτω χρήσιμον ποιοῦμεν. Καὶ μάλα ἦ δ' ὅς, οὕτως ἔχει. Κατὰ τί δὴ οὖν τούτων τῷ θεῷ τὸ ψεῦδος χρήσιμον; πότερον διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὰ παλαιὰ, ἀφομοιῶν ἂν ψεύδοιτο; Γελοῖον μέντ' ἂν εἴη ἔφη. Ποιητὴς μὲν ἄρα ψευδὴς ἐν θεῷ οὐκ ἔνι; Οὔ μοι δοκεῖ. Ἀλλὰ δεδιὼς τοὺς ἐχθροὺς ψεύδοιτο; Πολλοῦ γε δεῖ. Ἀλλὰ δι' οἰκείων ἄνοιαν ἢ μανίαν; Ἀλλ' οὐδεὶς ἔφη τῶν ἀνοήτων καὶ μαινομένων θεοφιλής. Οὐκ ἄρ' ἐστὶν οὗ ἕνεκα ἂν θεὸς ψεύδοιτο; Οὐκ ἔστι. Πάντῃ ἄρα ἀψευδὲς τὸ δαιμόνιόν τε καὶ τὸ θεῖον. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Κομιδῇ ἄρα ὁ θεὸς ἁπλοῦν καὶ ἀληθὲς, ἔν τε ἔργῳ καὶ ἐν λόγῳ. καὶ οὔτε αὐτὸς μεθίσταται, οὔτε ἄλλους ἐξαπατᾷ. οὔτε κατὰ φαντασίας, οὔτε κατὰ λόγους, οὔτε κατὰ σημείων πομπὰς, οὔθ' ὕπαρ οὐδ' ὄναρ. Οὕτως ἔφη ἔμοιγε, καὶ αὐτῷ φαίνεται σοῦ λέγοντος. Συγχωρεῖς ἄρα ἔφην τοῦτον τύπον δεύτερον εἶναι. ἐν ᾧ δεῖ περὶ θεῶν καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν, ὡς μήτε αὐτοὺς γόητας ὄντας μεταβάλλειν ἑαυτοὺς, μήτε ἡμᾶς ψεύδεσι παράγειν ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ; Συγχωρῶ. Πολλὰ ἄρα Ὁμήρου ἐπαινοῦντες ἄλλα, τοῦτο οὐκ ἐπαινεσόμεθα, τὴν τοῦ ἐνυπνίου πομπὴν ὑπὸ Διὸς τῷ Ἀγαμέμνονι. οὐδ' Αἰσχύλου, ὅταν φῇ ἡ Θέτις τὸν Ἀπόλλω ἐν τοῖς αὑτῆς γάμοις ᾄδοντα, Ἐνδατεῖσθαι τὰς ἑὰς εὐπαιδίας. Νόσων τ' ἀπείρους, καὶ μακραίωνας βίους. Ξύμπαντά τ' εἰπὼν θεοφιλεῖς ἐμὰς τύχας, Παιῶν' ἐπευφήμησεν, εὐθυμῶν ἐμέ. Κἀγὼ τὸ Φοίβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα Ἤλπιζον εἶναι, μαντικῇ βρύον τέχνῃ. Ὁ δ' αὐτὸς ὑμνῶν, αὐτὸς ἐν θοίνῃ παρὼν, Αὐτὸς τάδ' εἰπὼν, αὐτός ἐστιν ὁ κτανὼν Τὸν παῖδα τὸν ἐμόν. ὅταν τις τοιαῦτα λέγῃ περὶ θεῶν, χαλεπανοῦμέν τε, καὶ χορὸν οὐ δώσομεν, οὐδὲ τοὺς διδασκάλους ἐάσομεν ἐπὶ παιδείᾳ χρῆσθαι τῶν νέων. εἰ μέλλουσιν ἡμῖν οἱ φύλακες, θεοσεβεῖς τε καὶ θεῖοι γίγνεσθαι, καθόσον ἀνθρώπῳ ἐπιπλεῖστον οἷόν τε. Παντάπασιν ἔφη ἔγωγε τοὺς τύπους τούτους συγχωρῶ, καὶ ὡς νόμοις ἂν χρῴμην.

Τέλος τοῦ Πολιτειῶν ἢ περὶ δικαίου, Β.

ΠΛΆΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΩ͂Ν, Ἢ ΠΕΡῚ ΔΙΚΑΊΟΥ ΤΡΊΤΟΣ.

Τὰ μὲν δὴ περὶ θεοὺς ἦν δ' ἐγὼ, τοιαῦτ' ἄττα ὡς ἔοικεν ἀκουστέον τε καὶ οὐκ ἀκουστέον, εὐθὺς ἐκ παίδων τοῖς θεούς τε τιμήσουσι, καὶ γονέας, τήν τε ἀλλήλων φιλίαν, μὴ περὶ σμικροῦ ποιησομένοις. Καὶ οἶμαί γ' ἔφη ὀρθῶς ἡμῖν φαίνεσθαι. Τί δὲ δὴ εἰ μέλλουσιν εἶναι ἀνδρεῖοι; ἆρ' οὐ ταῦτά τε λεκτέον, καὶ οἷα αὐτοὺς ποιῆσαι ἥκιστα τὸν θάνατον δεδιέναι; ἢ ἡγεῖ τινά ποτ' ἂν γενέσθαι ἀνδρεῖον, ἔχοντα ἐν αὐτῷ τοῦτο τὸ δεῖμα. Μὰ Δία ἦ δ' ὃς οὐκ ἔγωγε. Τί δὲ τἀν ᾅδου ἡγούμενον εἶναί τε, καὶ δεινὰ εἶναι, οἴει τινὰ θανάτου ἀδεῆ ἔσεσθαι, καὶ ἐν ταῖς μάχαις αἱρήσεσθαι πρὸ ἥττης τε καὶ δουλείας θάνατον; Οὐδαμῶς. Δεῖ δὴ ὡς ἔοικεν ἡμᾶς ἐπιστατεῖν, καὶ περὶ τούτων τῶν μύθων, τοῖς ἐπιχειροῦσι λέγειν. καὶ δεῖσθαι μὴ λοιδορεῖν ἁπλῶς οὕτω τὰ ἐν ᾅδου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπαινεῖν, ὡς οὔτ' ἀληθῆ λέγοντας, οὔτ' ὠφέλιμα τοῖς μέλλουσι μαχίμοις ἔσεσθαι. Δεῖ μέντοι ἔφη. Ἐξαλείψομεν ἄρα ἦν δ' ἐγὼ, ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἔπους ἀρξάμενοι πάντα τὰ τοιαῦτα. Βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ Ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη. Ἢ πᾶσι νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν. καὶ τὸ, Οἰκία δὲ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη Σμερδαλέ' εὐρώεντα, τάτε στυγέουσι θεοί περ. καὶ, Ὢ πόποι, ἦ ῥά τίς ἐστι καὶ εἰν ᾅδαο δόμοισι Ψυχὴ καὶ εἴδωλον, ἀτὰρ φρένες οὐκ ἔνι πάμπαν. καὶ τὸ, Οἴῳ πεπνῦσθαι τοὶ δὲ σκιαὶ ἀίσσουσι. καὶ,

ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων πταμένη, ἄϊδόσδε βεβήκει. ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' ἀνδροτῆτα καὶ ἥβην. καὶ, ψυχὴ δὲ κατὰ χθονὸς, ἠύτε καπνὸς ᾤχετο τετριγυῖα. καὶ, ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῷ ἄντρου θεσπεσίοιο τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεί κέ τις ἀποπέσῃσι ὁρμαθοῦ ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλῃσιν ἔχονται, ὣς αἳ τετριγυῖαι ἅμ' ἤεσαν. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα παραιτησόμεθα Ὅμηρόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς μὴ χαλεπαίνειν ἂν διαγράφωμεν. οὐχ ὡς οὐ ποιητικὰ καὶ ἡδέα τοῖς πολλοῖς ἀκούειν, ἀλλ' ὅσῳ ποιητικώτερα, τοσούτῳ ἧττον ἀκουστέον παισὶ καὶ ἀνδράσιν, οὓς δεῖ ἐλευθέρους εἶναι, δουλείαν θανάτου μᾶλλον πεφοβημένους. Παντάπασι μὲν οὖν. Οὐκοῦν ἔτι καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὀνόματα πάντα δεινά τε καὶ φοβερὰ, ἀποβλητέα; Κωκυτούς τε, καὶ Στύγας, καὶ ἐνέρους, καὶ ἀλίβαντας, καὶ ὅσα ἄλλα τούτου τοῦ τύπου ὀνομαζόμενα. φρίττειν δὴ ποιεῖ ὡς οἷόν τε πάντας τοὺς ἀκούοντας. καὶ ἴσως εὖ ἔχει πρὸς ἄλλο τι. ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ τῶν φυλάκων φοβούμεθα, μὴ ἐκ τῆς τοιαύτης φρίκης, θερμότεροι καὶ μαλακώτεροι τοῦ δέοντος γίγνωνται ἡμῖν. Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφη φοβούμεθα. Ἀφαιρετέα ἄρα. Ναί. Τὸν δὲ ἐναντίον τύπον τούτοις, λεκτέον τε καὶ ποιητέον. Δηλαδή. Καὶ τοὺς ὀδυρμοὺς ἄρα ἐξαιρήσομεν καὶ τοὺς οἴκτους τοὺς τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν. Ἀνάγκη ἔφη, εἴπερ καὶ τὰ πρότερα. Σκόπει δὴ ἦν δ' ἐγὼ, εἰ ὀρθῶς ἐξαιρήσομεν, ἢ οὔ. φαμὲν δὲ δὴ, ὅτι ὁ ἐπιεικὴς ἀνὴρ, τῷ ἐπιεικεῖ οὗπερ καὶ ἑταῖρός ἐστιν τὸ τεθνάναι οὐ δεινὸν ἡγήσεται; Φαμὲν γάρ. Οὐκ ἄρα ὑπέρ γ' ἐκείνου, ὡς δεινόν τι πεπονθότος ὀδύροιτ' ἄν; Οὐ δῆτα. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε λέγομεν, ὡς ὁ τοιοῦτος μάλιστα αὐτὸς αὑτῷ αὐτάρκης πρὸς τὸ εὖ ζῆν, καὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων, ἥκιστα ἑτέρου προσδεῖται. Ἀληθῆ ἔφη. Ἥκιστ' ἄρα αὐτῷ δεινὸν στερηθῆναι υἱέος ἢ ἀδελφοῦ, ἢ χρημάτων, ἢ ἄλλου του τῶν τοιούτων; Ἥκιστα μέντοι. Ἥκιστ' ἄρα καὶ ὀδύρεσθαι, φέρειν δὲ ὡς πραότατα, ὅταν τις αὐτὸν τοιαύτη ξυμφορὰ καταλάβῃ; Πολύ γε. Ὀρθῶς ἄρα ἐξαιροῖμεν τοὺς θρήνους τῶν ὀνομαστῶν ἀνδρῶν, γυναιξὶ δ' ἀποδιδοῖμεν. καὶ οὐδὲ ταύταις σπουδαίαις, καὶ ὅσοι κακοὶ τῶν ἀνδρῶν. ἵνα ἡμῖν δυσχεραίνωσιν ὅμοια τούτοις ποιεῖν, οὓς δή φαμεν ἐπὶ φυλακῇ τῆς χώρας τρέφειν. Ὀρθῶς, ἔφη. Πάλιν δὴ Ὁμήρου τε δεησόμεθα καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν, μὴ ποιεῖν Ἀχιλλέα θεᾶς παῖδα, ἄλλοτ' ἐπὶ πλευρὰς κατακείμενον, ἄλλο δ' αὖτε ὕπτιον, ἄλλοτε δὲ πρηνῆ, τότε δ' ὀρθὸν ἀνστάντα, πλωΐζοντ' ἀλύοντ' ἐπὶ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο. μηδὲ ἀμφοτέρῃσι χερσὶν ἑλόντα, κόνιν αἰθαλόεσσαν χευάμενον κακ κεφαλῆς. μηδὲ ἄλλα κλαίοντά τε καὶ ὀδυρόμενον, ὅσα καὶ οἷα ἐκεῖνος ἐποίησε. μηδὲ Πρίαμον ἐγγὺς θεῶν γεγονότα λιτανεύοντά τε καὶ κυλινδούμενον κατὰ κόπρον, ἐξονομακλήδην ὀνομάζοντ' ἄνδρα ἕκαστον. πολὺ δ' ἔτι τούτων μᾶλλον δεησόμεθα, μήτοι θεούς γε ποιεῖν ὀδυρομένους καὶ λέγοντας, Ὤ μοι ἐγὼ δειλὴ, ὤ μοι δυσαριστοτόκεια. Εἰ δ' οὖν θεοὺς, μή τοι τόν γε μέγιστον τῶν θεῶν τολμῆσαι οὕτως ἀνομοίως μιμήσασθαι, ὥστε ὢ πόποι φάναι. ἦ φίλον ἄνδρα διωκόμενον περὶ ἄστυ ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι. ἐμὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ. καὶ, Αἲ αἲ ἐγὼν ὅτε μοι Σαρπηδόνα φίλτατον ἀνδρῶν μοῖρ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμῆναι. Εἰ γὰρ ὦ φίλε Ἀδείμαντε τὰ τοιαῦθ' ἡμῖν οἱ νέοι σπουδῇ ἀκούοιεν, καὶ μὴ καταγελῷεν ὡς ἀναξίως λεγομένων, σχολῇ ἂν ἑαυτόν γέ τις, αὐτ' ἄνθρωπον ὄντα, ἀνάξιον ἡγήσαιτο τούτων, καὶ ἐπιπλήξειεν εἰ καὶ ἐπίοι αὐτῷ τοιοῦτον ἢ λέγειν, ἢ ποιεῖν. ἀλλ' οὐδὲν αἰσχυνόμενος, οὐδὲ καρτερῶν, πολλοὺς ἐπὶ σμικροῖς παθήμασι θρήνους ἂν ᾄδοι καὶ ὀδυρμούς.

Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις. Δεῖ δέ γε οὐχ ὡς ἄρτι ἡμῖν ὁ λόγος ἐσήμαινεν, ᾧ πιστέον ἕως ἄν τις ἡμᾶς ἄλλῳ καλλίονι πείσῃ. Οὐ γὰρ οὖν δεῖ. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ φιλογέλωτάς γε δεῖ εἶναι. σχεδὸν γὰρ ὅταν τις ἐφιῇ ἰσχυρῷ γέλωτι, ἰσχυρὰν καὶ μεταβολὴν ζητεῖ τὸ τοιοῦτον. Δοκεῖ μοι ἔφη. Οὔτε ἄρα ἀνθρώπους ἀξίους λόγου κρατουμένους ὑπὸ γέλωτος ἄν τις ποιῇ ἀποδεκτέον, πολὺ δὲ ἧττον ἐὰν θεούς. Πολὺ μέντοι, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν Ὁμήρου, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἀποδεξόμεθα περὶ θεῶν. Ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν, ὡς ἴδον Ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα. Οὐκ ἀποδεκτέον κατὰ τὸν σὸν λόγον. εἰ σὺ βούλει ἔφη ἐμὸν τὸν λόγον τιθέναι. Οὐ γὰρ οὖν δὴ ἀποδεκτέον. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀλήθειάν γε περὶ πολλοῦ ποιητέον. εἰ γὰρ ὀρθῶς ἐλέγομεν ἄρτι, καὶ τῷ ὄντι θεοῖς μὲν ἄχρηστον ψεῦδος, ἀνθρώποις δὲ χρήσιμον, ὡς ἐν φαρμάκου εἴδει, δῆλον ὅτι τό γε τοιοῦτον ἰατροῖς δοτέον, ἰδιώταις δὲ οὐχ ἁπτέον. Δῆλον ἔφη. Τοῖς ἄρχουσι δὴ τῆς πόλεως εἴπερ τισὶν ἄλλοις προσήκει ψεύδεσθαι, ἢ πολεμίων ἢ πολιτῶν ἕνεκα ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς πόλεως. τοῖς δὲ ἄλλοις πᾶσιν οὐχ ἁπτέον τοῦ τοιούτου. ἀλλὰ πρός γε δὴ τοὺς τοιούτους ἄρχοντας, ἰδιώτῃ ψεύσασθαι, ταυτὸν καὶ μεῖζον ἁμάρτημα φήσομεν, ἢ κάμνοντι πρὸς ἰατρὸν, ἢ ἀσκοῦντι πρὸς παιδοτρίβην, περὶ τῶν τοῦ αὐτοῦ σώματος παθημάτων, μὴ τἀληθῆ λέγειν, ἢ πρὸς κυβερνήτην περὶ τῆς νεώς τε καὶ τῶν ναυτῶν, μὴ τὰ ὄντα λέγοντι, ὅπως ἢ αὐτὸς ἢ τις τῶν ξυνναυτῶν πράξεως ἔχει. Ἀληθέστατα ἔφη. Ἂν ἄρ' ἄλλον τινὰ λαμβάνῃ ψευδόμενον ἐν τῇ πόλει, τῶν οἳ δημιουργοὶ ἔασι, μάντιν, ἢ ἰητῆρα κακῶν, ἢ τέκτονα δούρων, κολάσει ὡς ἐπιτήδευμα εἰσάγοντα πόλεως, ὥσπερ νεὼς ἀνατρεπτικόν τε καὶ ὀλέθριον. Ἐάν γε ἦ δ' ὃς ἐπί γε λόγῳ ἔργα τελῆται. Τί δέ; σωφροσύνης ἆρα οὐ δεήσει ἡμῖν τοῖς νεανίαις; Πῶς δ' οὔ; Σωφροσύνης δὲ ὡς πλήθει οὐ τὰ τοιάδε μέγιστα, ἀρχόντων μὲν ὑπηκόους εἶναι, αὐτοὺς δὲ ἄρχοντας τῶν περὶ πότους καὶ ἀφροδίσια καὶ περὶ ἐδωδὰς ἡδονῶν; Ἔμοιγε δοκεῖ. Τὰ δὴ τοιάδε φήσομεν οἶμαι καλῶς λέγεσθαι, οἷα καὶ παρ' Ὁμήρῳ Διομήδης λέγει.

Τέττα

Τέττα σιωπῇ ἧσο. ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ. καὶ τὰ τούτων ἐχόμενα, τὰ Ἴσαν μένεα πνείοντες Ἀχαιοί, σιγῇ δειδιότες σημάντορας. καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. Καλῶς. Τί δὲ τὰ τοιάδε; Οἰνοβαρὲς κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο. καὶ τὰ τούτων ἑξῆς. ἆρα καλῶς, καὶ ὅσα ἄλλα τις ἐν λόγῳ ἢ ἐν ποιήσει εἴρηκε νεανιεύματα ἰδιωτῶν εἰς ἄρχοντας; Οὐ καλῶς. Οὐ γὰρ οἶμαι εἴς γε σωφροσύνην νέοις ἐπιτήδεια ἀκούειν. εἰ δέ τινα ἄλλην ἡδονὴν παρέχεται, θαυμαστὸν οὐδέν, ἢ πῶς σοι φαίνεται; Οὕτως ἔφη. Τί δὲ ποιεῖν ἄνδρα τὸν σοφώτατον λέγοντα ὡς δοκεῖ αὐτῷ κάλλιστον εἶναι πάντων, ὅτ' ἂν παραπλεῖαι ὦσι τράπεζαι Σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων Οἰνοχόος φορέῃσι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι. Δοκεῖ σοι ἐπιτήδειον εἶναι πρὸς ἐγκράτειαν ἑαυτοῦ ἀκούειν νέῳ, ἢ τὸ λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν; ἢ Δία, καθευδόντων τῶν ἄλλων θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων, ὡς μόνος ἐγρηγορὼς ἃ ἐβουλεύσατο, τούτων πάντων ῥᾳδίως ἐπιλανθανόμενον, διὰ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἐπιθυμίαν. καὶ οὕτως ἐκπλαγέντα ἰδόντα τὴν Ἥραν, ὥστε μηδ' εἰς τὸ δωμάτιον ἐθέλειν ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ βουλόμενον χαμαὶ ξυγγίγνεσθαι, καὶ λέγοντα ὡς οὕτως ὑπὸ ἐπιθυμίας ἔχεται, ὡς οὐδ' ὅτε τὸ πρῶτον ἐφοίτων πρὸς ἀλλήλους φίλους λήθοντε τοκῆας. οὐδ' Ἄρεώς τε καὶ Ἀφροδίτης ὑπὸ Ἡφαίστου δεσμόν, οὐδ' ἕτερα τοιαῦτα. Οὐ μὰ τὸν Δία ἦ δ' ὅς, οὔ μοι φαίνεται ἐπιτήδεια. Ἀλλ' εἴ πού τινες ἦν δ' ἐγώ, καρτερίαι πρὸς ἅπαντα καὶ λέγονται καὶ πράττονται ὑπὸ ἐλλογίμων ἀνδρῶν, θεατέον τε καὶ ἀκουστέον. οἷον καὶ τό,

Στῆθος δὲ πλήξας, κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ. Τέτλαθι δὴ κραδίη καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης.

Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Οὐ μὲν δὴ δωροδόκους γε ἐατέον εἶναι τοὺς ἄνδρας, οὐδὲ φιλοχρημάτους. Οὐδαμῶς. Οὐδ' ᾀστέον αὐτοῖς ὅτι Δῶρα θεοὺς πείθει, δῶρ' αἰδοίους βασιλῆας. οὐδὲ τὸν τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγὸν Φοίνικα ἐπαινετέον, ὅς μετρίως ἔλεγε, συμβουλεύων αὐτῷ, δῶρα μὲν λαβόντι, ἐπαμύνειν τοῖς Ἀχαιοῖς. ἄνευ δὲ δώρων, μὴ ἀπαλλάττεσθαι τῆς μήνιδος. οὐδ' αὐτὸν τὸν Ἀχιλλέα ἀξιώσομεν, οὐδ' ὁμολογήσομεν οὕτω φιλοχρήματον εἶναι, ὥστε παρὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος δῶρα λαβεῖν, καὶ τιμὴν αὖ λαβόντα νεκροῦ, ἀπολύειν. ἄλλως δέ, μὴ θέλειν. Οὔκουν δίκαιόν γε ἔφη ἐπαινεῖν τὰ τοιαῦτα. Ὀκνῶ δέ γε ἦν δ' ἐγὼ δι' Ὅμηρον λέγειν. ὅτι οὐδ' ὅσιον ταῦτά γε κατὰ Ἀχιλλέως φάναι, καὶ ἄλλων λεγόντων πείθεσθαι, καὶ αὖ ὡς πρὸς τὸν Ἀπόλλω εἶπεν. Ἔβλαψάς μ' ἑκάεργε θεῶν ὀλοώτατε πάντων, ἦ σ' ἂν τισαίμην, εἴ μοι δύναμίς γε παρείη. Καὶ ὡς πρὸς τὸν ποταμὸν θεὸν ὄντα ἀπειθῶς εἶχε, καὶ μάχεσθαι ἕτοιμος ἦν. καὶ αὖ τὰς τοῦ ἑτέρου ποταμοῦ Σπερχειοῦ ἱερὰς τρίχας, Πατρόκλῳ ἥρωϊ ἔφη κόμην ὀπάσαιμι φέρεσθαι νεκρῷ ὄντι. καὶ ὡς ἔδρασε τοῦτο, οὐ πιστέον, τάς τε αὖ Ἕκτορος ἕλξεις περὶ τὸ σῆμα τὸ Πατρόκλου. καὶ τὰς τῶν ζωγρηθέντων σφαγὰς εἰς τὴν πυράν, ξύμπαντα ταῦτα οὐ φήσομεν ἀληθῆ εἰρῆσθαι, οὐδ' ἐάσομεν πείθεσθαι τοὺς ἡμετέρους, ὡς Ἀχιλλεὺς θεᾶς ὢν παῖς καὶ Πηλέως, σωφρονεστάτου τε καὶ τρίτου ἀπὸ Διός, καὶ ὑπὸ τῷ σοφωτάτῳ Χείρωνι τεθραμμένος, τοσαύτης ἦν ταραχῆς πλέως, ὥστ' ἔχειν ἐν αὐτῷ νοσήματέ τε δύο ἐναντίω ἀλλήλοιν, ἀνελευθερίαν μετὰ φιλοχρηματίας, καὶ αὖ ὑπερηφανίαν θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων.

Ὀρθῶς ἔφη λέγεις. Μὴ τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, μηδὲ τάδε πειθώμεθα. μηδ' ἐῶμεν λέγειν, ὡς Θησεὺς Ποσειδῶνος υἱός, Πειρίθους τε Διός, ὥρμησαν οὕτως ἐπὶ δεινὰς ἁρπαγάς. μηδέ τιν' ἄλλον θεοῦ παῖδά τε καὶ ἥρω τολμῆσαι ἂν δεινὰ καὶ ἀσεβῆ ἐργάσασθαι, οἷα νῦν καταψεύδονται αὐτῶν. ἀλλὰ προσαναγκάζωμεν τοὺς ποιητάς, ἢ μὴ τούτων αὐτὰ ἔργα φάναι, ἢ τούτους μὴ εἶναι θεῶν παῖδας. ἀμφότερα δὲ μὴ λέγειν, μηδὲ ἡμῖν ἐπιχειρεῖν πείθειν τοὺς νέους, ὡς οἱ θεοὶ κακὰ γεννῶσι, καὶ ἥρωες ἀνθρώπων οὐδὲν βελτίους. ὅπερ γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέγομεν, οὔθ' ὅσια ταῦτα, οὔτ' ἀληθῆ. ἐπεδείξαμεν γάρ που, ὅτι ἐκ θεῶν κακὰ γίγνεσθαι ἀδύνατον. Πῶς γὰρ οὔ; Καὶ μὴν τοῖς γε ἀκούουσι βλαβερά. πᾶς γὰρ ἑαυτῷ συγγνώμην ἕξει, κακῷ ὄντι, πεισθεὶς ὡς ἄρα τοιαῦτα πράττουσί τε καὶ ἔπραττον καὶ οἱ θεῶν ἀγχίσποροι, Ζηνὸς ἐγγύς. ὧν κατ' Ἰδαῖον πάγον Διὸς πατρῴου βωμός ἐστ' ἐν αἰθέρι, καὶ οὔπω σφιν ἐξίτηλον αἷμα δαιμόνων. ὧν ἕνεκα παυστέον τοὺς τοιούτους μύθους, μὴ ἡμῖν πολλὴν εὐχέρειαν ἐντίκτωσι τοῖς νέοις πονηρίας. Κομιδῇ μὲν οὖν ἔφη. Τί οὖν ἡμῖν ἦν δ' ἐγὼ ἔτι λοιπὸν εἶδος λόγων περὶ ὁριζομένοις, οἵους τε λεκτέον, καὶ οὓς μή; περὶ γὰρ θεῶν ὡς δεῖ λέγεσθαι, εἴρηται. καὶ περὶ δαιμόνων τε καὶ ἡρώων, καὶ τῶν ἐν ᾅδου. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ περὶ ἀνθρώπων, τὸ λοιπὸν εἴη ἄν; Δῆλα δή. Ἀδύνατον δὴ ὦ φίλε ἡμῖν τοῦτό γε ἐν τῷ παρόντι τάξαι. Πῶς; Ὅτι οἶμαι ἡμᾶς ἐρεῖν, ὡς ἄρα καὶ ποιηταὶ καὶ λογοποιοί, κακῶς λέγουσι περὶ ἀνθρώπων τὰ μέγιστα, ὅτι εἰσὶν ἄδικοι μέν, εὐδαίμονες δὲ πολλοί, δίκαιοι δὲ ἄθλιοι. καὶ ὡς λυσιτελεῖ τὸ ἀδικεῖν, ἐὰν λανθάνῃ. ἡ δὲ δικαιοσύνη, ἀλλότριον μὲν ἀγαθόν, οἰκεία δὲ ζημία. καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ἀπερεῖν λέγειν. τὰ δ' ἐναντία τούτων προστάξειν ᾄδειν τε καὶ μυθολογεῖν, ἢ οὐκ οἴει; Εὖ μὲν οὖν ἔφη, οἶδα. Οὐκοῦν ἐὰν ὁμολογῇς ὀρθῶς με λέγειν, φήσω σε ὡμολογηκέναι ἃ πάλαι ζητοῦμεν; Ὀρθῶς ἔφη ὑπέλαβες. Οὐκοῦν περὶ ἀνθρώπων ὅτι τοιούτους δεῖ λόγους λέγεσθαι, τότε διομολογησόμεθα, ὅταν εὕρωμεν οἷόν ἐστι δικαιοσύνη, καὶ ὡς φύσει λυσιτελοῦν τῷ ἔχοντι, ἐάν τε δοκῇ, ἐάν τε μή, τοιοῦτος εἶναι; Ἀληθέστατα ἔφη. Τὰ μὲν δὴ λόγων πέρι, ἐχέτω τέλος. τὸ δὲ λέξεως ὡς ἐγῷμαι μετὰ τοῦτο σκεπτέον, καὶ ἡμῖν ἅτε λεκτέον, καὶ ὡς λεκτέον, παντελῶς ἐσκέψεται. καὶ ὁ Ἀδείμαντος, τοῦτο ἦ δ' ὅς, οὐ μανθάνω ὅτι λέγεις. Ἀλλὰ μέντοι ἦν δ' ἐγώ, δεῖ γε. ἴσως οὖν τῇδε μᾶλλον εἴσῃ. ἆρ' οὐ πάντα ὅσα ὑπὸ μυθολόγων ἢ ποιητῶν λέγεται διήγησις οὖσα τυγχάνει, ἢ γεγονότων

ἢ γεγονότων, ἢ ὄντων, ἢ μελλόντων; Τί γὰρ ἔφη ἄλλο; Ἆρα οὖν οὐχὶ ἤτοι ἁπλῇ διηγήσει, ἢ διὰ μιμήσεως γιγνομένῃ, ἢ δι᾽ ἀμφοτέρων περαίνουσι; Καὶ τοῦτο ἦν δ᾽ ὃς ἔτι δέομαι σαφέστερον μαθεῖν. Γελοῖος ἦν δ᾽ ἐγὼ ἔοικα διδάσκαλος εἶναι καὶ ἀσαφής. ὥσπερ οὖν οἱ ἀδύνατοι λέγειν, οὐ κατὰ ὅλον, ἀλλ᾽ ἀπολαβὼν μέρος τι, πειράσομαί σοι ἐν τούτῳ δηλῶσαι ὃ βούλομαι. καί μοι εἰπέ. ἐπίστασαι τῆς Ἰλιάδος τὰ πρῶτα, ἐν οἷς ὁ ποιητής φησι τὸν μὲν Χρύσην δεῖσθαι τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀπολῦσαι τὴν θυγατέρα, τὸν δὲ χαλεπαίνειν. τὸν δὲ ἐπειδὴ οὐκ ἐτύγχανε, κατεύχεσθαι τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν θεόν; Ἔγωγε. Οἶσθ᾽ οὖν ὅτι μέχρι μὲν τούτων τῶν ἐπῶν, Καὶ ἐλίσσετο πάντας Ἀχαιούς, Ἀτρείδα δὲ μάλιστα δύω κοσμήτορε λαῶν. λέγει τε αὐτὸς ὁ ποιητής, καὶ οὐδ᾽ ἐπιχειρεῖ ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἄλλοσε τρέπειν ὡς ἄλλος τις ὁ λέγων, ἢ αὐτός. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ὥσπερ αὐτὸς ὢν ὁ Χρύσης λέγει, καὶ πειρᾶται ἡμᾶς ὅτι μάλιστα ποιῆσαι, μὴ Ὅμηρον δοκεῖν εἶναι τὸν λέγοντα, ἀλλὰ τὸν ἱερέα πρεσβύτην ὄντα. καὶ τὴν ἄλλην δὴ πᾶσαν σχεδόν τι οὕτω πεποίηται διήγησιν, περί τε τῶν ἐν Ἰλίῳ, καὶ περὶ τῶν ἐν Ἰθάκῃ, καὶ ὅλῃ Ὀδυσσείᾳ παθημάτων. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Οὐκοῦν διήγησις μέν ἐστι, καὶ ὅταν τὰς ῥήσεις ἑκάστοτε λέγῃ, καὶ ὅταν τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων;

Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλ᾽ ὅταν γέ τινα λέγῃ ῥῆσιν ὥς τις ἄλλος ὤν, ἆρ᾽ οὐ τότε ὁμοιοῦν αὐτὸν φήσομεν ὅτι μάλιστα τὴν αὑτοῦ λέξιν ἑκάστῳ ὃν ἂν προείπῃ ὡς ἐροῦντα; Φήσομεν. τί γὰρ οὔ; Οὐκοῦν τό γε ὁμοιοῦν ἑαυτὸν ἄλλῳ, ἢ κατὰ φωνήν, ἢ κατὰ σχῆμα, μιμεῖσθαί ἐστιν ἐκεῖνον, ᾧ ἄν τις ὁμοιοῖ; Τί μήν; Ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ ὡς ἔοικεν, οὗτός τε καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί, διὰ μιμήσεως τὴν διήγησιν ποιοῦνται. Πάνυ μὲν οὖν.

Εἰ δέ γε μηδαμοῦ ἑαυτὸν ἀποκρύπτοιτο ὁ ποιητής, πᾶσα ἂν αὐτῷ ἄνευ μιμήσεως ἡ ποίησίς τε καὶ ἡ διήγησις γεγονυῖα εἴη. ἵνα δὲ μὴ εἴπῃς ὅτι οὐκ αὖ μανθάνεις, ὅπως ἂν τοῦτο γένοιτο, ἐγὼ φράσω. εἰ γὰρ Ὅμηρος εἰπὼν ὅτι ἦλθεν ὁ Χρύσης τῆς τε θυγατρὸς λύτρα φέρων, καὶ ἱκέτης τῶν Ἀχαιῶν, μάλιστα δὲ τῶν βασιλέων. μετὰ τοῦτο μὴ ὡς Χρύσης γενόμενος ἔλεγεν, ἀλλ᾽ ἔτι ὡς Ὅμηρος, οἶσθ᾽ ὅτι οὐκ ἂν μίμησις ἦν, ἀλλ᾽ ἁπλῆ διήγησις. εἶχε δ᾽ ἂν ὧδέ πως. φράσω δὲ ἄνευ μέτρου, οὐ γάρ εἰμι ποιητικός. ἐλθὼν ὁ ἱερεύς, εὔχετο ἐκείνοις μὲν τοὺς θεοὺς δοῦναι ἑλόντας τὴν Τροίαν, αὐτοὺς δὲ σωθῆναι. τὴν δὲ θυγατέρα οἱ αὐτῷ λῦσαι δεξαμένους ἄποινα, καὶ τὸν θεὸν αἰδεσθέντας. ταῦτα δὲ εἰπόντος αὐτοῦ, οἱ μὲν ἄλλοι ἐσέβοντο καὶ συνῄνουν. ὁ δὲ Ἀγαμέμνων ἠγρίαινεν, ἐντελλόμενος νῦν τε ἀπιέναι, καὶ αὖθις μὴ ἐλθεῖν. μὴ αὐτῷ τό, τε σκῆπτρον καὶ τὰ τοῦ θεοῦ στέμματα οὐκ ἐπαρκέσοι. πρὶν δὲ λυθῆναι αὐτοῦ τὴν θυγατέρα, ἐν Ἄργει ἔφη γηράσειν μετὰ οὗ. ἀπιέναι δὲ ἐκέλευε, καὶ μὴ ἐρεθίζειν, ἵνα σῶς οἴκαδε ἔλθοι. ὁ δὲ πρεσβύτης ἀκούσας, ἔδεισέ τε καὶ ἀπῄει σιγῇ. ἀποχωρήσας δ᾽ ἐκ τοῦ στρατοπέδου, πολλὰ τῷ Ἀπόλλωνι εὔχετο. τάς τε ἐπωνυμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλῶν, καὶ ὑπομιμνήσκων καὶ ἀπαιτῶν, εἴ τι πώποτε ἢ ἐν ναῶν οἰκοδομήσεσιν, ἢ ἐν ἱερῶν θυσίαις κεχαρισμένον δωρήσαιτο, ὧν δὴ χάριν κατεύχετο τῖσαι τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ ἃ δάκρυα τοῖς ἐκείνου βέλεσιν. οὕτως ἦν δ᾽ ἐγὼ ὦ ἑταῖρε ἄνευ μιμήσεως ἁπλῆ διήγησις γίγνεται. Μανθάνω ἔφη. Μάνθανε τοίνυν ἦν δ᾽ ἐγώ, ὅτι ταύτης αὖ ἐναντία γίγνεται, ὅταν τις τὰ τοῦ ποιητοῦ τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων ἐξαιρῶν, τὰ ἀμοιβαῖα καταλίπῃ. Καὶ τοῦτο ἔφη μανθάνω, ὅτι ἔστι τὸ περὶ τὰς τραγῳδίας τοιοῦτον. Ὀρθότατα ἔφην ὑπέλαβες. Καὶ οἶμαί σοι ἤδη δηλοῦν ὃ ἔμπροσθεν οὐχ οἷός τ᾽ ἦν. ὅτι τῆς ποιήσεώς τε καὶ μυθολογίας, ἡ μὲν διὰ μιμήσεως ὅλη ἐστίν, ὥσπερ σὺ λέγεις τραγῳδία τε καὶ κωμῳδία. ἡ δὲ δι᾽ ἀπαγγελίας αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, εὕροις δ᾽ ἂν αὐτὴν μάλιστά που ἐν διθυράμβοις. ἡ δ᾽ αὖ δι᾽ ἀμφοτέρων, ἔν τε τῇ τῶν ἐπῶν ποιήσει, πολλαχοῦ δὲ καὶ ἄλλοθι εἴ μοι μανθάνεις. Ἀλλὰ ξυνίημι ἔφη, ὃ τότε ἐβούλου λέγειν. Καὶ τὸ πρὸ τούτου δὴ ἀναμνήσθητι, ὅτι ἔφαμεν ἃ μὲν λεκτέον ἤδη εἰρῆσθαι. ὡς δὲ λεκτέον ἔτι σκεπτέον εἶναι.

Ἀλλὰ μέμνημαι. Τοῦτο τοίνυν αὐτὸ ἦν ὃ ἔλεγον, ὅτι χρείη διομολογήσασθαι, πότερον ἐάσομεν τοὺς ποιητὰς μιμουμένους ἡμῖν τὰς διηγήσεις ποιεῖσθαι, ἢ τὰ μὲν μιμουμένους, τὰ δὲ μή. καὶ ὁποῖα ἑκάτερα, ἢ οὐδὲ μιμεῖσθαι. Μαντεύομαι ἔφη σκοπεῖσθαί σε, εἴτε παραδεξόμεθα τραγῳδίαν τε καὶ κωμῳδίαν εἰς τὴν πόλιν, εἴτε καὶ οὔ; Ἴσως ἦν δ᾽ ἐγὼ καὶ πλείω ἔτι τούτων. οὐ γὰρ δὴ ἔγωγέ πω οἶδα. ἀλλ᾽ ὅπῃ ἂν ὁ λόγος ὥσπερ πνεῦμα φέρῃ, ταύτῃ ἰτέον. Καὶ καλῶς γ᾽ ἔφη λέγεις. Τόδε τοίνυν ὦ Ἀδείμαντε ἄθρει, πότερον μιμητικοὺς ἡμῖν δεῖ εἶναι τοὺς φύλακας, ἢ οὔ. ἢ καὶ τοῦτο τοῖς ἔμπροσθεν ἕπεται, ὅτι εἷς ἕκαστος ἓν μὲν ἂν ἐπιτήδευμα καλῶς ἐπιτηδεύοι, πολλὰ δ᾽ οὔ. ἀλλ᾽ εἰ τοῦτο ἐπιχειροῖ πολλῶν ἐφαπτόμενος, πάντων ἀποτυγχάνοι ἄν, ὥστ᾽ εἶναί που ἐλλόγιμος. Τί δ᾽ οὐ μέλλει. Οὐκοῦν καὶ περὶ μιμήσεως ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι πολλὰ ὁ αὐτὸς μιμεῖσθαι εὖ ὥσπερ ἕν, οὐ δυνατός; Οὐ γὰρ οὖν. Σχολῇ ἄρα ἐπιτηδεύσει γέ τι ἅμα τῶν ἀξίων λόγου ἐπιτηδευμάτων, καὶ πολλὰ μιμήσεται, καὶ ἔσται μιμητικός. ἐπεί που οὐδὲ τὰ δοκοῦντα ἐγγὺς ἀλλήλων εἶναι δύο μιμήματα, δύνανται οἱ αὐτοὶ ἅμα εὖ μιμεῖσθαι, οἷον κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ποιοῦντες. ἢ οὐ μιμήματα ἄρτι τούτω ἐκάλεις; Ἔγωγε. Καὶ ἀληθῆ λέγεις, ὅτι οὐ δύνανται οἱ αὐτοί. Οὐδὲ μὴν ῥαψῳδοί γε καὶ ὑποκριταὶ ἅμα. Ἀληθῆ. Ἀλλ᾽ οὐδέ τοι ὑποκριταί, κωμῳδοῖς τε καὶ τραγῳδοῖς οἱ αὐτοί. πάντα δὲ ταῦτα μιμήματα, ἢ οὔ; Μιμήματα.

Καὶ ἔτι γε τούτων ὦ Ἀδείμαντε φαίνεταί μοι εἰς μικρότερα κατακεκερματίσθαι ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, ὥστ᾽ ἀδύνατος εἶναι πολλὰ καλῶς μιμεῖσθαι, ἢ αὐτὰ ἐκεῖνα πράττειν ὧν δὴ καὶ τὰ μιμήματα ἐστὶν ἀφομοιώματα. Ἀληθέστατα; ἦν δ᾽ ὅς. Εἰ ἄρα τὸν πρῶτον λόγον διασώσομεν, τοὺς φύλακας ἡμῖν τῶν

ἄλλων πα-

ἄλλων πασῶν δημιουργιῶν ἀφειμένους, δεῖν εἶναι δημιουργοὺς ἐλευθερίας τῆς πόλεως πάνυ ἀκριβεῖς. καὶ μηδὲν ἄλλο ἐπιτηδεύειν, ὅ,τι μὴ εἰς τοῦτο φέρει, οὐδὲν δὴ δέοι ἂν αὐτοὺς ἄλλο πράττειν οὐδὲ μιμεῖσθαι. ἐὰν δὲ μιμῶνται, μιμεῖσθαι τὰ τούτοις προσήκοντα εὐθὺς ἐκ παίδων, ἀνδρείους, σώφρονας, ὁσίους, ἐλευθέρους, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα. τὰ δ' ἀνελεύθερα μήτε ποιεῖν, μήτε δεινοὺς εἶναι μιμήσασθαι, μήδ' ἄλλο μηδὲν τῶν αἰσχρῶν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς μιμήσεως τοῦ εἶναι ἀπολαύσωσιν. ἢ οὐκ ᾔσθησαι ὅτι αἱ μιμήσεις, ἐὰν ἐκ νέων πόρρω διατελέσωσιν, εἰς ἔθη τε καὶ φύσιν καθίστανται, καὶ κατὰ σῶμα, καὶ φωνὰς, καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν; Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς. Οὐ δὴ ἐπιτρέψομεν ἦν δ' ἐγὼ, ὧν φαμὲν κήδεσθαι, καὶ δεῖν αὐτοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι, γυναῖκα μιμεῖσθαι ἄνδρας ὄντας, ἢ νέαν, ἢ πρεσβυτέραν, ἢ ἀνδρὶ λοιδορουμένην, ἢ πρὸς θεοὺς ἐρίζουσάν τε καὶ μεγαλαυχουμένην, οἰομένην εὐδαίμονα εἶναι, ἢ ἐν ξυμφοραῖς τε καὶ πένθεσι καὶ θρήνοις ἐχομένην. κάμνουσαν δὲ ἢ ἐρῶσαν, ἢ ὠδίνουσαν, πολλοῦ καὶ δεήσομεν. Παντάπασι μὲν, ἦ δ' ὅς. Οὐδέ γε δούλας τε καὶ δούλους πράττοντας ὅσα δούλων. Οὐδὲ τοῦτο. Οὐδέ γε ἄνδρας κακοὺς ὡς ἔοικε δειλούς τε καὶ τὰ ἐναντία πράττοντας ὧν νῦν δὴ εἴπομεν, κακηγοροῦντάς τε καὶ κωμῳδοῦντας ἀλλήλους, καὶ αἰσχρολογοῦντας, μεθύοντας, ἢ καὶ νήφοντας, ἢ καὶ ἄλλα ὅσα οἱ τοιοῦτοι καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις ἁμαρτάνουσιν εἰς αὑτούς τε καὶ εἰς ἀλλήλους. οἶμαι δ' οὐδὲ μαινομένοις ἐθιστέον ἀφομοιοῦν αὑτοὺς ἐν λόγοις, οὐδ' ἐν ἔργοις. γνωστέον μὲν γὰρ, καὶ μαινομένους καὶ πονηροὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. ποιητέον δ' οὐδὲν τούτων, οὐδὲ μιμητέον. Ἀληθέστατα ἔφη. Τί δ' ἦν δ' ἐγὼ χαλκεύοντας, ἢ τι ἄλλο δημιουργοῦντας, ἢ ἐλαύνοντας τριήρεις, ἢ κελεύοντας τούτοις, ἢ τι ἄλλο τῶν περὶ ταῦτα μιμητέον; Καὶ πῶς ἔφη; οἷς γε οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν τούτων οὐδενὶ ἐξέσται. Τί δὲ ἵππους χρεμετίζοντας, καὶ ταύρους μυκωμένους, καὶ ποταμοὺς ψοφοῦντας, καὶ θάλατταν κτυποῦσαν, καὶ βροντὰς, καὶ πάντα αὖ τὰ τοιαῦτα, ἦ μιμήσονται; Ἀλλ' ἀπείρηται αὐτοῖς ἔφη, μήτε μαίνεσθαι, μήτε μαινομένοις ἀφομοιοῦσθαι. Εἰ ἄρ' ἦν δ' ἐγὼ μανθάνω ἃ σὺ λέγεις, ἔστι τι εἶδος λέξεώς τε καὶ διηγήσεως ἐν ᾧ ἂν διηγοῖτο ὁ τῷ ὄντι καλὸς κἀγαθός, ὁπότε τι δέοι αὐτὸν λέγειν. καὶ ἕτερον αὖ ἀνόμοιον τούτων εἶδος οὗ ἂν ἔχοιτο ἀεί, καὶ ἐν ᾧ διηγοῖτο ὁ ἐναντίως ἐκείνῳ φύς τε καὶ τραφείς. Ποῖα δὴ ἔφη ταῦτα; Ὁ μέν μοι δοκεῖ ἦν δ' ἐγὼ μέτριος ἀνήρ, ἐπειδὰν ἀφίκηται ἐν τῇ διηγήσει, ἐπί τινα λέξιν ἢ πρᾶξιν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ἐθελήσειν ὡς αὐτὸς ὢν ἐκεῖνος ἀπαγγέλλειν καὶ οὐκ αἰσχυνεῖσθαι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ μιμήσει. μάλιστα μὲν μιμούμενος τὸν ἀγαθὸν, ἀσφαλῶς τε καὶ ἐμφρόνως πράττοντα. ἐλάττω δὲ καὶ ἧττον ἢ ὑπὸ νόσων, ἢ ὑπὸ ἐρώτων ἐσφαλμένον, ἢ καὶ ὑπὸ μέθης ἤ τινος ἄλλης συμφορᾶς. ὅταν δὲ γίγνηται κατά τινα ἑαυτοῦ ἀνάξιον, οὐκ ἐθελήσειν σπουδῇ, ἀπεικάζειν ἑαυτὸν τῷ χείρονι. εἰ μὴ ἄρα κατὰ βραχὺ ὅταν τι χρηστὸν ποιῇ, ἀλλ' αἰσχυνεῖσθαι. ἅμα μὲν ἀγύμναστος ὢν τοῦ μιμεῖσθαι τοὺς τοιούτους, ἅμα δὲ καὶ δυσχεραίνων αὑτὸν ἐκμάττειν τε καὶ ἐνιστάναι εἰς τοὺς τῶν κακιόνων τύπους, ἀτιμάζων τῇ διανοίᾳ ὅτι μὴ παιδιᾶς χάριν. Εἰκὸς ἔφη. Οὐκοῦν διηγήσει χρήσεται, οἵᾳ ἡμεῖς ὀλίγον πρότερον διήλθομεν περὶ τὰ τοῦ Ὁμήρου ἔπη; καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ λέξις μετέχουσα μὲν ἀμφοτέρων, μιμήσεώς τε καὶ τῆς ἄλλης διηγήσεως; σμικρὸν δέ τι μέρος ἐν πολλῷ λόγῳ τῆς μιμήσεως. ἢ οὐδὲν λέγω; Καὶ μάλα, ἔφη. οἷόν γε ἀνάγκη τὸν τύπον εἶναι τοῦ τοιούτου ῥήτορος.

Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ ὁ μὴ τοιοῦτος αὖ, ὅσῳ ἂν φαυλότερος ᾖ, πάντα τε μᾶλλον διηγήσεται, καὶ οὐδὲν ἀνάξιον ἑαυτοῦ οἰήσεται εἶναι· ὥστε πάντα ἐπιχειρήσει μιμεῖσθαι σπουδῇ τε καὶ ἐναντίον πολλῶν. καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, βροντάς τε καὶ ψόφους ἀνέμων τε καὶ χαλαζῶν, καὶ ἀξόνων, καὶ τροχιλίων, καὶ σαλπίγγων, καὶ αὐλῶν καὶ συρίγγων, καὶ πάντων ὀργάνων φωνὰς, καὶ ἔτι κυνῶν καὶ προβάτων καὶ ὀρνέων φθόγγους. καὶ ἔσται τούτων δὴ ἡ λέξις ἅπασα, διὰ μιμήσεως φωναῖς τε καὶ σχήμασιν, ἢ σμικρόν τι διηγήσεως ἔχουσα. Ἀνάγκη ἔφη καὶ τοῦτο. Ταῦτα τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ ἔλεγον τὰ δύο εἴδη τῆς λέξεως.

Καὶ γὰρ ἔστιν ἔφη. οὐκοῦν αὐτοῖν, τὸ μὲν σμικρὰς τὰς μεταβολὰς ἔχει· καὶ ἐάν τις ἀποδιδῷ πρέπουσαν ἁρμονίαν καὶ ῥυθμὸν τῇ λέξει, ὀλίγου πρὸς τὴν αὐτὴν γίγνεται λέγειν τῷ ὀρθῶς λέγοντι, καὶ ἐν μιᾷ ἁρμονίᾳ. σμικραὶ γὰρ αἱ μεταβολαί, καὶ δὴ καὶ ἐν ῥυθμῷ ὡσαύτως παραπλησίῳ τινί. Κομιδῇ μὲν οὖν ἔφη οὕτως ἔχει. Τί δὲ τὸ τοῦ ἑτέρου εἶδος; οὐ τῶν ἐναντίων δεῖται πασῶν μὲν ἁρμονιῶν, πάντων δὲ ῥυθμῶν, εἰ μέλλοι αὖ οἰκείως λέγεσθαι διὰ τὸ παντοδαπὰς μορφὰς τῶν μεταβολῶν ἔχειν; Σφόδρα γε οὕτως ἔχει. Ἆρ' οὖν πάντες οἱ ποιηταὶ καὶ οἵ τι λέγοντες, ἢ τῷ ἑτέρῳ τούτων ἐπιτυγχάνουσι τύπῳ τῆς λέξεως, ἢ τῷ ἑτέρῳ, ἢ ἐξ ἀμφοτέρων τινὶ ξυγκεραννύντες; Ἀνάγκη ἔφη. Τί οὖν ποιήσομεν ἦν δ' ἐγώ; Πότερον εἰς τὴν πόλιν πάντας τούτους παραδεξόμεθα, ἢ τῶν ἀκράτων τὸν ἕτερον, ἢ τὸν κεκραμένον; Ἐὰν ἡ ἐμὴ ἔφη νικᾷ, τὸν τοῦ ἐπιεικοῦς μιμητὴν τὸν ἄκρατον. Ἀλλὰ μὴν ὦ Ἀδείμαντε, ἡδύς γε καὶ ὁ κεκραμένος. πολὺ δὲ ἥδιστος, παισί τε καὶ παιδαγωγοῖς, ὁ ἐναντίος οὗ σὺ αἱρῇ, καὶ τῷ πλείστῳ ὄχλῳ. Ἥδιστος γάρ. Ἀλλ' ἴσως ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἂν αὐτὸν ἁρμόττειν φαίης τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ, ὅτι οὐκ ἔστι διπλοῦς ἀνὴρ παρ' ἡμῖν, οὐδὲ πολλαπλοῦς, ἐπειδὴ ἕκαστος ἓν πράττει. Οὐ γὰρ οὖν ἁρμόττει. Οὐκοῦν διὰ ταῦτα ἐν μόνῃ τῇ τοιαύτῃ πόλει, τόν τε σκυτοτόμον, σκυτοτόμον εὑρήσομεν, καὶ οὐ κυβερνήτην πρὸς τῇ σκυτοτομίᾳ· καὶ τὸν γεωργὸν, γεωργὸν, καὶ οὐ δικαστὴν πρὸς τῇ γεωργίᾳ· καὶ τὸν πολεμικὸν, πολεμικὸν, καὶ οὐ χρηματιστὴν πρὸς τῇ πολεμικῇ, καὶ πάντας οὕτως; Ἀληθῆ ἔφη.

Ἄνδρα

Ἄνδρα δὴ ὡς ἔοικε δυνάμενον ὑπὸ σοφίας παντοδαπὸν γίγνεσθαι, καὶ μιμεῖσθαι πάντα χρήματα, εἰ ἡμῖν ἀφίκοιτο εἰς τὴν πόλιν αὐτός τε καὶ τὰ ποιήματα βουλόμενος ἐπιδείξασθαι, προσκυνοῖμεν ἂν αὐτὸν ὡς ἱερὸν, καὶ θαυμαστὸν, καὶ ἡδύν. εἴποιμεν δ᾽ ἂν ὅτι οὐκ ἔστι τοιοῦτος ἀνὴρ ἐν τῇ πόλει παρ᾽ ἡμῖν, οὔτε θέμις ἐγγενέσθαι, ἀποπέμποιμέν τε ἂν εἰς ἄλλην πόλιν, μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέαντες, καὶ ἐρίῳ στέψαντες. αὐτοὶ δ᾽ ἂν τῷ αὐστηροτέρῳ καὶ ἀηδεστέρῳ ποιητῇ χρῴμεθα καὶ μυθολόγῳ, ὠφελείας ἕνεκα. ὃς ἡμῖν τὴν τοῦ ἐπιεικοῦς λέξιν μιμοῖτο, καὶ τὰ λεγόμενα λέγοι ἐν ἐκείνοις τοῖς τύποις, οἷς κατ᾽ ἀρχὰς ἐνομοθετησάμεθα, ὅτε τοὺς στρατιώτας ἐπιχειροῦμεν παιδεύειν. Καὶ μάλ᾽ ἔφη οὕτως ἂν ποιοῖμεν εἰ ἐφ᾽ ἡμῖν εἴη. Νῦν δὴ εἶπον ἐγὼ, ὦ φίλε, κινδυνεύει ἡμῖν τῆς μουσικῆς τὸ περὶ λόγους τε καὶ μύθους παντελῶς διαπεπεράνθαι. ἅ τε γὰρ λεκτέον καὶ ὡς λεκτέον εἴρηται. Καὶ αὐτῷ μοι δοκεῖ ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο ἦν δ᾽ ἐγὼ, τὸ περὶ ᾠδῆς τρόπου καὶ μελῶν λοιπόν; Δηλαδή. ἆρ᾽ οὖν οὐ πᾶς ἤδη ἂν εὕροι ἃ ἡμῖν λεκτέον περὶ αὐτῶν, καὶ οἷα δεῖ εἶναι, εἴπερ μέλλομεν τοῖς προειρημένοις συμφωνήσειν; Καὶ ὁ Γλαύκων ἐπιγελάσας, ἐγὼ τοίνυν ἔφη ὦ Σώκρατες κινδυνεύω ἐκτὸς τῶν πάντων εἶναι. οὔκουν ἱκανῶς γε ἔχω ἐν τῷ παρόντι ξυμβαλέσθαι ποῖα ἄττα δεῖ ἡμᾶς λέγειν. ὑποπτεύω μέντοι πάντως δή που, ἦν δ᾽ ἐγώ. πρῶτον μὲν τόδε ἱκανῶς ἔχεις λέγειν, ὅτι τὸ μέλος ἐκ τριῶν ἐστι συγκείμενον, λόγου τε καὶ ἁρμονίας καὶ ῥυθμοῦ. Ναὶ ἔφη τοῦτό γε. Οὐκοῦν ὅσον γε αὐτοῦ λόγος ἐστὶν, οὐδὲν δή που διαφέρει τοῦ μὴ ᾀδομένου λόγου πρὸς τὸ ἐν τοῖς αὐτοῖς δεῖν τύποις λέγεσθαι, οἷς ἄρτι προείπομεν καὶ ὡσαύτως;

Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ μὴν τήν γε ἁρμονίαν καὶ ῥυθμὸν, ἀκολουθεῖν δεῖ τῷ λόγῳ. Πῶς δ᾽ οὔ; Ἀλλὰ μέντοι θρήνων τε καὶ ὀδυρμῶν ἔφαμεν ἐν λόγοις οὐδὲν προσδεῖσθαι. Οὐ γὰρ οὖν. Τίνες οὖν θρηνώδεις ἁρμονίαι; λέγε μοι, σὺ γὰρ μουσικός. Μιξολυδιστὶ ἔφη, καὶ συντονολυδιστὶ, καὶ τοιαῦταί τινες. οὐκοῦν αὗται ἦν δ᾽ ἐγὼ ἀφαιρετέαι; ἄχρηστοι γὰρ καὶ γυναιξὶν ἃς δεῖ ἐπιεικεῖς εἶναι, μὴ ὅτι ἀνδράσι. Πάνυ γε. Ἀλλὰ μὴν μέθη γε φύλαξιν ἀπρεπέστατον, καὶ μαλακία καὶ ἀργία. Πῶς γὰρ οὔ; Τίνες οὖν μαλακαί τε καὶ συμποτικαὶ τῶν ἁρμονιῶν; Ἰαστὶ ἦ δ᾽ ὅς, καὶ λυδιστὶ, αἵ τινες χαλαραὶ καλοῦνται.

Ταύτας οὖν ὦ φίλε, ἐπὶ πολεμικῶν ἀνδρῶν ἔσθ᾽ ὅτι χρήσῃ; Οὐδαμῶς, ἔφη. ἀλλὰ κινδυνεύει σοι δωριστὶ λείπεσθαι καὶ φρυγιστί. Οὐκ οἶδα ἔφην ἐγὼ τὰς ἁρμονίας. ἀλλὰ κατάλειπε ἐκείνην τὴν ἁρμονίαν, ἣ ἔν τε πολεμικῇ πράξει ὄντος ἀνδρείου, καὶ ἐν πάσῃ βιαίῳ ἐργασίᾳ πρεπόντως ἂν μιμήσαιτο, φθόγγους τε καὶ προσῳδίας, καὶ ἀποτυχόντος, ἢ εἰς τραύματα ἢ θανάτους ἰόντος, ἢ εἴς τινα ἄλλην ξυμφορὰν πεσόντος. ἐν πᾶσι τούτοις παρατεταγμένως καὶ καρτερούντως ἀμυνομένου τὴν τύχην. καὶ ἄλλην αὖ ἐν εἰρηνικῇ τε καὶ μὴ βιαίῳ, ἀλλ᾽ ἐν ἑκουσίῳ πράξει ὄντος. ἤ τινά τι πείθοντός τε καὶ δεομένου, ἢ εὐχῇ θεὸν, ἢ διδαχῇ καὶ νουθετήσει ἄνθρωπον, ἢ τοὐναντίον ἄλλῳ δεομένῳ, ἢ διδάσκοντι ἢ μεταπείθοντι ἑαυτὸν ὑπέχοντα. καὶ ἐκ τούτων πράξαντα κατὰ νοῦν, καὶ μὴ ὑπερηφάνως ἔχοντα, ἀλλὰ σωφρόνως τε καὶ μετρίως ἐν πᾶσι τούτοις πράττοντά τε, καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἀγαπῶντα. ταύτας δύο ἁρμονίας, βίαιον, ἑκούσιον, δυστυχούντων, εὐτυχούντων, σωφρόνων, ἀνδρείων. αἵ τινες φθόγγους μιμήσονται κάλλιστα, ταύτας λεῖπε. Ἀλλ᾽ ἦ δ᾽ ὃς οὐκ ἄλλας αἰτεῖς λείπειν, ἢ ἃς δὴ νῦν ἔλεγον. οὐκ ἄρα ἦν δ᾽ ἐγὼ πολυχορδίας γε, οὐδὲ παναρμονίου ἡμῖν δεήσει ἐν ταῖς ᾠδαῖς τε καὶ μέλεσιν. Οὔ μοι ἔφη φαίνεται.

Τριγώνων ἄρα καὶ πηκτίδων καὶ πάντων ὀργάνων ὅσα πολύχορδα καὶ πολυαρμόνια δημιουργοὺς οὐ θρέψομεν; Οὐ φαινόμεθα. Τί δὲ αὐλοποιοὺς, ἢ αὐλητὰς παραδέξῃ εἰς τὴν πόλιν; ἢ οὐ τοῦτο πολυχορδότατον, καὶ αὐτὰ τὰ παναρμόνια, αὐλοῦ τυγχάνει ὄντα μιμήματα; Δηλαδὴ ἦ δ᾽ ὅς. Λύρα δή σοι ἦν δ᾽ ἐγὼ καὶ κιθάρα λείπεται, καὶ κατὰ πόλιν χρήσιμα, καὶ αὖ κατ᾽ ἀγροὺς τοῖς νομεῦσι σύριγξ ἄν τις εἴη. Ὡς γοῦν ἔφη ὁ λόγος ἡμῖν σημαίνει. Οὐδέν γε ἦν δ᾽ ἐγὼ δεινὸν ποιοῦμεν ὦ φίλε κρίνοντες τὸν Ἀπόλλω καὶ τὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ὄργανα πρὸ Μαρσύου τε, καὶ τῶν ἐκείνου ὀργάνων. Μὰ Δί᾽ ἦ δ᾽ ὅς, οὔ μοι φαινόμεθα. Καὶ νὴ τὸν κύνα εἶπον, λελήθαμέν γε διακαθαίροντες πάλιν, ἣν ἄρτι τρυφᾶν ἔφαμεν πόλιν. Σωφρονοῦντές γε ἡμεῖς ἦ δ᾽ ὅς. Ἴθι δὴ ἔφην καὶ τὰ λοιπὰ καθαίρωμεν. ἑπόμενον γὰρ δὴ ταῖς ἁρμονίαις ἂν ἡμῖν εἴη, τὸ περὶ ῥυθμοὺς, μὴ ποικίλους αὐτοὺς διώκειν, μηδὲ παντοδαπὰς βάσεις. ἀλλὰ βίου ῥυθμοὺς ἰδεῖν κοσμίου τε καὶ ἀνδρείου τίνες εἰσὶν, οὓς ἰδόντα τὸν πόδα τῷ τοιούτῳ λόγῳ ἀναγκάζειν ἕπεσθαι καὶ τὸ μέλος, ἀλλὰ μὴ λόγον ποδί τε καὶ μέλει. οἵτινες δ᾽ ἂν εἶεν οὗτοι οἱ ῥυθμοὶ σὸν ἔργον ὥσπερ τὰς ἁρμονίας, φράσαι. Ἀλλὰ μὰ Δί᾽ ἔφη, οὐκ ἔχω λέγειν. ὅτι μὲν γὰρ τρία ἄττα ἐστὶν εἴδη, ἐξ ὧν αἱ βάσεις πλέκονται, ὥσπερ ἐν τοῖς φθόγγοις τέτταρα, ὅθεν αἱ πᾶσαι ἁρμονίαι, τεθεαμένος ἂν εἴποιμι. ποῖα δ᾽ ὁποίου βίου μιμήματα, λέγειν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν δ᾽ ἐγὼ, καὶ μετὰ Δάμωνος βουλευσόμεθα, τίνες τε ἀνελευθερίας καὶ ὕβρεως, ἢ μανίας, καὶ ἄλλης κακίας πρέπουσαι βάσεις. καὶ τίνας τοῖς ἐναντίοις λειπτέον ῥυθμούς. οἶμαι δέ γε ἀκηκοέναι οὐ σαφῶς, ἐνόπλιόν τέ τινα ὀνομάζοντος αὐτοῦ ξύνθετον, καὶ δάκτυλον καὶ ἡρῷόν γε, οὐκ οἶδα ὅπως διακοσμοῦντος, καὶ ἴσον ἄνω καὶ κάτω τιθέντος, εἰς βραχύ τε καὶ μακρὸν γινόμενον, καὶ ὡς ἐγῷμαι ἴαμβον, καί τιν᾽ ἄλλον τροχαῖον ὠνόμαζε, μήκη δὲ καὶ βραχύτητας προσῆπτε. καὶ τούτων τισὶν οἶμαι τὰς ἀγωγὰς τοῦ ποδὸς αὐτὸν οὐχ ἧττον ψέγειν τε καὶ ἐπαινεῖν, ἢ τοὺς ῥυθμοὺς αὐτούς, ἤτοι ξυναμφότερόν τι. οὐ γὰρ ἔχω λέγειν. ἀλλὰ ταῦτα

μὲν ὥσπερ

μὲν ὥσπερ εἶπον, εἰς Δάμωνα ἀναβεβλήσθω. διελέσθαι γὰρ οὐ σμικροῦ λόγου· ἢ σὺ οἴει; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Ἀλλὰ τόδε γε, ὅτι τὸ τῆς εὐσχημοσύνης τε καὶ ἀσχημοσύνης, τῷ εὐρύθμῳ τε καὶ ἀρρύθμῳ ἀκολουθεῖ, δύνασαι διελέσθαι. Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ μὴν τὸ εὔρυθμόν τε καὶ ἄρρυθμον, τὸ μὲν τῇ καλῇ λέξει ἕπεται ὁμοιούμενον, τὸ δὲ τῇ ἐναντίᾳ. καὶ τὸ εὐάρμοστον καὶ ἀνάρμοστον, ὡσαύτως. εἴπερ ῥυθμός γε καὶ ἁρμονία λόγῳ, ὥσπερ ἄρτι ἐλέγετο, ἀλλὰ μὴ λόγος τούτοις. Ἀλλὰ μὴν ἦν δ' ὅς, ταῦτά γε λόγῳ ἀκολουθητέον.

Τί δ' ὁ τρόπος τῆς λέξεως ἦν δ' ἐγώ; καὶ ὁ λόγος οὐ τῷ τῆς ψυχῆς ἤθει ἕπεται; Πῶς γὰρ οὔ; Τῇ δὲ λέξει τἆλλα; Ναί. Εὐλογία ἄρα καὶ εὐαρμοστία, καὶ εὐσχημοσύνη, καὶ εὐρυθμία, εὐηθείᾳ ἀκολουθεῖ. οὐχ ἣν ἄνοιαν οὖσαν ὑποκοριζόμενοι καλοῦμεν ὡς εὐήθειαν, ἀλλὰ τὴν ὡς ἀληθῶς εὖ τε καὶ καλῶς τὸ ἦθος κατεσκευασμένην διάνοιαν. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ πανταχοῦ ταῦτα διωκτέα τοῖς νέοις, εἰ μέλλουσι τὸ αὑτῶν πράττειν; Διωκτέα μὲν οὖν. Ἔστι δέ γέ που πλήρης μὲν γραφικὴ αὐτῶν καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη δημιουργία, πλήρης δὲ ὑφαντική, καὶ ποικιλία, καὶ οἰκοδομία, καὶ πᾶσα αὖ ἡ τῶν ἄλλων σκευῶν ἐργασία. ἔτι δὲ ἡ τῶν σωμάτων φύσις, καὶ ἡ τῶν ἄλλων φυτῶν. ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις ἔνεστιν εὐσχημοσύνη, ἢ ἀσχημοσύνη. καὶ ἡ μὲν ἀσχημοσύνη, καὶ ἀρρυθμία, καὶ ἀναρμοστία κακολογίας καὶ κακοηθείας ἀδελφά. τὰ δ' ἐναντία τοῦ ἐναντίου, σώφρονός τε καὶ ἀγαθοῦ ἤθους, ἀδελφά τε καὶ μιμήματα.

Παντελῶς μὲν οὖν ἔφη. Ἆρ' οὖν τοῖς ποιηταῖς ἡμῖν μόνον ἐπιστατέον, καὶ προσαναγκαστέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ εἰκόνα ἤθους ἐμποιεῖν τοῖς ποιήμασιν, ἢ μὴ παρ' ἡμῖν ποιεῖν; ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς ἐπιστατητέον, καὶ διακωλυτέον τὸ κακόηθες τοῦτο καὶ ἀκόλαστον καὶ ἀνελεύθερον καὶ ἄσχημον, μήτε ἐν εἰκόσι ζώων, μήτε ἐν οἰκοδομήμασι, μήτε ἐν ἄλλῳ μηδενὶ δημιουργουμένῳ ἐμποιεῖν; ἢ ὁ μὴ οἷός τε ὤν, οὐκ ἐατέος παρ' ἡμῖν δημιουργεῖν, ἵνα μὴ ἐν κακίας εἰκόσι τρεφόμενοι ἡμῖν οἱ φύλακες, ὥσπερ ἐν κακῇ βοτάνῃ, πολλὰ ἑκάστης ἡμέρας κατὰ σμικρὸν ἀπὸ πολλῶν δρεπόμενοί τε καὶ νεμόμενοι, ἕν τι ξυνιστάντες λανθάνωσι κακὸν μέγα ἐν τῇ αὑτῶν ψυχῇ; ἀλλ' ἐκείνους ζητητέον τοὺς δημιουργοὺς, τοὺς εὐφυῶς δυναμένους ἰχνεύειν τὴν τοῦ καλοῦ τε καὶ εὐσχήμονος φύσιν. ἵν' ὥσπερ ἐν ὑγιεινῷ τόπῳ, οἰκοῦντες οἱ νέοι ὠφελῶνται ἀπὸ παντός. ὁπόθεν ἂν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν καλῶν ἔργων, ἢ πρὸς ὄψιν, ἢ πρὸς ἀκοήν τι προσβάλλῃ. ὥσπερ αὔρα φέρουσα ἀπὸ χρηστῶν τόπων ὑγίειαν, καὶ εὐθὺς ἐκ παίδων λανθάνῃ εἰς ὁμοιότητά τε καὶ φιλίαν καὶ ξυμφωνίαν, τῷ καλῷ λόγῳ ἄγουσα. Πολὺ γὰρ ἂν ἔφη, κάλλιστα οὕτω τραφεῖεν. Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Γλαύκων, τούτων ἕνεκα κυριωτάτη ἐν μουσικῇ τροφή, ὅτι μάλιστα καταδύεται εἰς τὸ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ὅ, τε ῥυθμὸς καὶ ἁρμονία, καὶ ἐρρωμενέστατα ἅπτεται αὐτῆς φέροντα τὴν εὐσχημοσύνην. καὶ ποιεῖ ἀσχήμονα, ἐάν τις ὀρθῶς τραφῇ. εἰ δὲ μή, τοὐναντίον. καὶ ὅτι αὖ τῶν παραλειπομένων καὶ μὴ καλῶς δημιουργηθέντων, ἢ μὴ καλῶς φύντων, ὀξύτατ' ἂν αἰσθάνοιτο ὁ ἐκεῖ τραφεὶς ὡς ἔδει. καὶ ὀρθῶς δὴ δυσχεραίνων, τὰ μὲν καλὰ ἐπαινεῖ, καὶ χαίρων καὶ καταδεχόμενος εἰς τὴν ψυχὴν, τρέφοιτ' ἂν ἀπ' αὐτῶν καὶ γίγνοιτο καλός τε κἀγαθός. τὰ δ' αἰσχρὰ, ψέγοιτ' ἂν ὀρθῶς, καὶ μισοῖ ἔτι νέος ὤν, πρὶν καὶ λόγον δυνατὸς εἶναι λαβεῖν. ἐλθόντος δὲ τοῦ λόγου, ἀσπάζοιτ' ἂν αὐτὸν, γνωρίζων δι' οἰκειότητα μάλιστα ὁ οὕτω τραφείς. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ ἔφη τῶν τοιούτων ἕνεκα ἐν μουσικῇ εἶναι ἡ τροφή. Ὥσπερ ἄρα ἦν δ' ἐγώ, γραμμάτων πέρι τότε ἱκανῶς εἴχομεν, ὅτε τὰ στοιχεῖα μὴ λανθάνῃ ἡμᾶς ὀλίγα ὄντα ἐν ἅπασιν, οἷς ἔστι περιφερόμενα. καὶ οὔτ' ἐν σμικρῷ, οὔτ' ἐν μεγάλῳ ἠτιμάζομεν αὐτὰ ὡς οὐ δέοι αἰσθάνεσθαι. ἀλλὰ πανταχοῦ προυθυμούμεθα διαγιγνώσκειν, ὡς οὐ πρότερον ἐσόμενοι γραμματικοί, πρὶν οὕτως ἔχοιμεν. Ἀληθῆ. Οὐκοῦν καὶ εἰκόνας γραμμάτων εἴ που ἢ ἐν ὕδασιν ἢ ἐν κατόπτροις ἐμφαίνοιντο, οὐ πρότερον γνωσόμεθα, πρὶν ἂν αὐτὰ γνῶμεν, ἀλλ' ἔστι τῆς αὐτῆς τέχνης τε καὶ μελέτης. Παντάπασι μὲν οὖν.

Ἆρ' οὖν ὃ λέγω; πρὸς θεῶν οὕτως, οὐδὲ μουσικοὶ πρότερον ἐσόμεθα, οὔτε αὐτοί, οὔτε οὓς φαμὲν ἡμῖν παιδευτέον εἶναι τοὺς φύλακας, πρὶν ἂν τὰ τῆς σωφροσύνης εἴδη, καὶ ἀνδρείας, καὶ ἐλευθεριότητος, καὶ μεγαλοπρεπείας, καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά. καὶ τὰ τούτων αὖ ἐναντία, πανταχοῦ περιφερόμενα γνωρίζωμεν, καὶ ἐνόντα ἐν οἷς ἔνεστιν αἰσθανώμεθα. καὶ αὐτὰ καὶ εἰκόνας αὐτῶν. καὶ μήτε ἐν σμικροῖς, μήτε ἐν μεγάλοις ἀτιμάζωμεν, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς οἰώμεθα τέχνης εἶναι καὶ μελέτης. Πολλὴ ἀνάγκη ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, ὅτου ἂν ξυμπίπτῃ ἔν τε τῇ ψυχῇ καλὰ ἤθη ἐνόντα καὶ ἐν τῷ εἴδει ὁμολογοῦντα ἐκείνοις, καὶ ξυμφωνοῦντα, τοῦ αὐτοῦ μετέχοντα τύπου, τοῦτ' ἂν εἴη κάλλιστον θέαμα τῷ δυναμένῳ θεᾶσθαι; Πολύ γε.

Καὶ μὴν τό γε κάλλιστον ἐρασμιώτατον; Πῶς δ' οὔ; Τῶν δὴ ὅτι μάλιστα τοιούτων ἀνθρώπων, ὅ γε μουσικὸς ἐρῴη ἄν. εἰ δὲ ἀξύμφωνος εἴη, οὐκ ἂν ἐρῴη. Οὐκ εἴ γέ τι ἔφη κατὰ τὴν ψυχὴν ἐλλείποι, εἰ μέντοι κατὰ τὸ σῶμα, ὑπομείνειεν ἂν ὥστ' ἐθέλειν ἀσπάζεσθαι. Μανθάνω ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἔστι σοι ἢ γέγονε παιδικὰ τοιαῦτα καὶ συγχωρῶ. ἀλλὰ τόδε μοι εἰπέ. σωφροσύνῃ καὶ ἡδονῇ ὑπερβαλλούσῃ ἔστι τις κοινωνία;

Καὶ πῶς ἔφη; Ἥ γε ἔκφρονα ποιεῖ οὐχ ἧττον, ἢ λύπη. Ἀλλὰ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ; Οὐδαμῶς. Τί δὲ ὕβρει τε καὶ ἀκολασίᾳ; Πάντων μάλιστα. Μείζω δέ τινα καὶ ὀξυτέραν ἔχεις εἰπεῖν ἡδονὴν τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια; Οὐκ ἔχω ἦν δ' ὅς, οὐδέ γε μανικωτέραν. Ὁ δὲ ὀρθὸς ἔρως πέφυκε κοσμίου τε καὶ καλοῦ σωφρόνως τε καὶ μουσικῶς ἐρᾶν. Καὶ μάλα ἦν δ' ὅς. Οὐδὲν ἄρα προσοιστέον μανικὸν, οὐδὲ ξυγγενὲς ἀκολασίας τῷ ὀρθῷ ἔρωτι; Οὐ προσοιστέον. Οὐ προσοιστέον ἄρα αὐτῷ ἡδονὴν, οὐδὲ κοινωνητέον αὐτῆς

ἐραστῇ τε καὶ παιδικοῖς ὀρθῶς ἐρῶσί τε καὶ ἐρωμένοις. Οὐ μέντοι μὰ Δί' ἔφη ὦ Σώκρατες, προσοιστέον. Οὕτω δὴ ὡς ἔοικε νομοθετήσεις ἐν τῇ οἰκιζομένῃ πόλει, φιλεῖν μὲν καὶ ξυνεῖναι καὶ ἅπτεσθαι ὥσπερ υἱέος παιδικῶν ἐραστὴν τῶν καλῶν χάριν ἐὰν πείθῃ. τὰ δ' ἄλλα, οὕτως ὁμιλεῖν πρὸς ὅν τις σπουδάζοι, ὅπως μηδέποτε δόξει μακρότερα τούτων ξυγγίγνεσθαι. εἰ δὲ μή, ψόγον ἀμουσίας καὶ ἀπειροκαλίας ὑφέξοντα. Οὕτως ἔφη. Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγώ, καὶ σοὶ φαίνεται τέλος ἡμῖν ἔχειν, ὁ περὶ μουσικῆς λόγος; οἷ γοῦν δεῖ τελευτᾶν, τετελεύτηκε. δεῖ δέ που τελευτᾶν τὰ μουσικὰ εἰς τὰ τοῦ καλοῦ ἐρωτικά. Ξύμφημι ἦ δ' ὅς. Μετὰ δὴ μουσικὴν, γυμναστικῇ θρεπτέοι οἱ νεανίαι; Τί μήν; Δεῖ μὲν δὴ καὶ ταύτῃ ἀκριβῶς τρέφεσθαι ἐκ παίδων διὰ βίου. ἔχει δέ πως ὡς ἐγῷμαι ὧδε. σκόπει δὲ καὶ σύ. ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐ φαίνεται ὃ ἂν χρηστὸν ᾖ σῶμα, τοῦτο τῇ αὐτοῦ ἀρετῇ, ψυχὴν ἀγαθὴν ποιεῖν, ἀλλὰ τοὐναντίον ψυχὴ ἀγαθὴ τῇ αὑτῆς ἀρετῇ, σῶμα παρέχειν, ὡς οἷόν τε βέλτιστον. σοὶ δὲ πῶς φαίνεται; Καὶ ἐμοὶ ἔφη οὕτως. Οὐκοῦν εἰ τὴν διάνοιαν ἱκανῶς θεραπεύσαντες, παραδοῖμεν αὐτῇ τὰ περὶ τὸ σῶμα ἀκριβολογεῖσθαι. ἡμεῖς δὲ ὅσον τοὺς τύπους ὑφηγησαίμεθα, ἵνα μὴ μακρολογῶμεν, ὀρθῶς ἂν ποιοῖμεν; Πάνυ μὲν οὖν. Μέθης μὲν δὴ εἴπομεν, ὅτι ἀφεκτέον αὐτοῖς. παντὶ γάρ που μᾶλλον ἐγχωρεῖ, ἢ φύλακι μεθυσθέντι, μὴ εἰδέναι ὅπη γῆς ἐστί. Γελοῖον γὰρ ἦ δ' ὅς, τόν γε φύλακα φύλακος δεῖσθαι. Τί δὲ δὴ σιτίων πέρι; ἀθληταὶ μὲν γὰρ οἱ ἄνδρες τοῦ μεγίστου ἀγῶνος, ἢ οὐχί; Ναί. Ἆρ' οὖν ἡ τῶνδε τῶν ἀσκητῶν ἕξις προσήκουσ' ἂν εἴη τούτοις; Ἴσως. Ἀλλ' ἦν δ' ἐγὼ ὑπνώδης αὕτη γέ τις καὶ σφαλερὰ πρὸς ὑγίειαν. Ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι καθεύδουσί τε τὸν βίον, καὶ ἐὰν σμικρὰ ἐκβῶσι τῆς τεταγμένης διαίτης, μεγάλα καὶ σφόδρα νοσοῦσιν οὗτοι οἱ ἀσκηταί; Ὁρῶ. Κομψοτέρας δέ τινος ἦν δ' ἐγὼ, ἀσκήσεως δεῖ τοῖς πολεμικοῖς ἀθληταῖς, οὕς γε ὥσπερ κύνας ἀγρύπνους τε ἀνάγκη εἶναι, καὶ ὅτι μάλιστα ὀξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ πολλὰς μεταβολὰς ἐν ταῖς στρατιαῖς μεταβάλλοντας. ὑδάτων τε καὶ τῶν ἄλλων σιτίων καὶ εἱλήσεων, καὶ χειμώνων, μὴ ἀκροσφαλεῖς εἶναι πρὸς ὑγίειαν. Φαίνεταί μοι. Ἆρ' οὖν ἡ βελτίστη γυμναστικὴ, ἀδελφή τις ἂν εἴη τῆς ἁπλῆς μουσικῆς, ἣν ὀλίγον πρότερον διῇμεν; Πῶς λέγεις; Ἁπλῆ που καὶ ἐπιεικὴς γυμναστικὴ, καὶ μάλιστα ἡ τῶν περὶ τὸν πόλεμον. Πῇ δή; Καὶ παρ' Ὁμήρου ἦν δ' ἐγὼ, τά γε τοιαῦτα μάθοι ἄν τις. οἶσθα γὰρ ὅτι ἐπὶ στρατιᾶς ἐν ταῖς τῶν ἡρώων ἑστιάσεσιν, οὔτε ἰχθύσιν αὐτοὺς ἑστιᾷ, καὶ ταῦτα ἐπὶ θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ ὄντας, οὔτε ἑφθοῖς κρέασιν, ἀλλὰ μόνον ὀπτοῖς. ἃ δὴ μάλιστα ἂν εἴη στρατιώταις εὔπορα. πανταχοῦ γὰρ ὡς ἔπος εἰπεῖν, αὐτῷ τῷ πυρὶ χρῆσθαι εὐπορώτερον, ἢ ἀγγεῖα ξυμπεριφέρειν. Καὶ μάλα. Οὐδὲ μὴν ἡδυσμάτων ὡς ἐγῷμαι Ὅμηρος πώποτε ἐμνήσθη. ἢ τοῦτο μὲν καὶ οἱ ἄλλοι ἀσκηταὶ ἴσασιν. ὅτι τῷ μέλλοντι σώματι εὖ ἕξειν, ἀφεκτέον τῶν τοιούτων ἁπάντων. Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφη, ἴσασί τε καὶ ἀπέχονται. Συρακουσίαν δὲ ὦ φίλε τράπεζαν καὶ Σικελικὴν ποικιλίαν, ὄψων ὡς ἔοικας, οὐκ αἰνεῖς, εἴπερ σοι ταῦτα δοκεῖ ὀρθῶς ἔχειν. Οὔ μοι δοκῶ. Ψέγεις ἄρα καὶ Κορινθίαν κόρην φίλην εἶναι ἀνδράσι μέλλουσιν εὖ σώματος ἕξειν. Παντάπασι μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ Ἀττικῶν πεμμάτων τὰς δοκούσας εἶναι εὐπαθείας; Ἀνάγκη. Ὅλην γὰρ οἶμαι τὴν τοιαύτην σίτησιν καὶ δίαιταν τῇ μελοποιίᾳ τε καὶ ᾠδῇ, τῇ ἐν τῇ παναρμονίῳ, καὶ ἐν πᾶσι ῥυθμοῖς πεποιημένῃ ἀπεικάζοντες, ὀρθῶς ἂν ἀπεικάζοιμεν. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν ἐκεῖ μὲν ἀκολασίαν ἡ ποικιλία ἐνέτικτεν, ἐνταῦθα δὲ νόσον. ἡ δ' ἁπλότης κατὰ μὲν μουσικὴν ἐν ψυχαῖς, σωφροσύνην, κατὰ δὲ γυμναστικὴν, ἐν σώμασιν ὑγίειαν. Ἀληθέστατα ἔφη. Ἀκολασίας δὲ καὶ νόσων πληθυουσῶν ἐν πόλει, ἆρ' οὐ δικαστήριά τε καὶ ἰατρεῖα πολλὰ ἀνοίγεται, καὶ δικανική τε καὶ ἰατρικὴ σεμνύνονται. ὅταν δὴ καὶ ἐλεύθεροι πολλοί, καὶ σφόδρα περὶ αὐτὰ σπουδάζωσι; Τί γὰρ οὐ μέλλει; Τῆς δὲ κακῆς τε καὶ αἰσχρᾶς παιδείας ἐν πόλει, ἆρα μή τι μεῖζον ἕξεις λαβεῖν τεκμήριον, ἢ τὸ δεῖσθαι ἰατρῶν καὶ δικαστῶν ἄκρων μὴ μόνον τοὺς φαύλους τε καὶ χειροτέχνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν ἐλευθέρῳ σχήματι προσποιουμένους τετράφθαι; ἢ οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ καὶ ἀπαιδευσίας μέγα τεκμήριον, τὸ, ἐπακτῷ παρ' ἄλλων ὡς δεσποτῶν τε καὶ κριτῶν τῷ δικαίῳ ἀναγκάζεσθαι χρῆσθαι, καὶ ἀπορίᾳ οἰκείων; Πάντων μὲν οὖν ἔφη αἴσχιστον. Ἦ δοκεῖ σοι ἦν δ' ἐγὼ, τούτου αἴσχιον εἶναι τοῦτο; ὅταν τις μὴ μόνον τὸ πολὺ τοῦ βίου ἐν δικαστηρίοις φεύγων τε καὶ διώκων κατατρίβηται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀπειροκαλίας ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ πεισθῇ καλλωπίζεσθαι. ὡς δεινὸς ὢν περὶ τὸ ἀδικεῖν, καὶ ἱκανὸς πάσας μὲν στροφὰς στρέφεσθαι, πάσας δὲ διεξόδους διεξελθὼν ἀποστραφῆναι λυγιζόμενος. ὥστε μὴ παρασχεῖν δίκας, καὶ ταῦτα σμικρῶν τε καὶ οὐδενὸς ἀξίων ἕνεκα. ἀγνοῶν ὅσῳ κάλλιον καὶ ἄμεινον τὸ παρασκευάζειν τὸν βίον αὑτῷ, μηδὲν δεῖσθαι νυστάζοντος δικαστοῦ; Οὔκ, ἀλλὰ τοῦτ' ἔφη ἐκείνου ἔτι αἴσχιον. Τὸ δὲ ἰατρικῆς ἦν δ' ἐγὼ δεῖσθαι, ὅτι μὴ τραυμάτων ἕνεκα, ἤ τινων ἐπετείων νοσημάτων περιπεσόντων, ἀλλὰ δι' ἀργίαν τε καὶ δίαιταν οἵαν διήλθομεν ῥευμάτων τε καὶ πνευμάτων, ὥσπερ λίμνας ἐμπιπλαμένους, φύσας τε καὶ κατάῤῥους νοσήμασιν ὀνόματα τίθεσθαι ἀναγκάζειν τοὺς κομψοὺς Ἀσκληπιάδας. Οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ; Καὶ μάλ' ἔφη ὡς ἀληθῶς καινὰ ταῦτα καὶ ἄτοπα νοσημάτων ὀνόματα, οἷα ἦν δ' ἐγὼ ὡς οἶμαι οὐκ ἦν ἐπ' Ἀσκληπιοῦ, τεκμαίρομαι δὲ, ὅτι αὐτοῦ οἱ υἱεῖς ἐν Τροίᾳ Εὐρυπύλῳ τετρωμένῳ, ἐπ' οἶνον πράμνειον ἄλφιτα πολλὰ ἐπιπλασθέντα, καὶ τυρὸν ἐπιξυσθέντα. ἃ δὴ δοκεῖ φλεγματώδη εἶναι, οὐκ ἐμέμψαντο τῇ δούσῃ πιεῖν, οὐδὲ Πατρόκλῳ τῷ ἰωμένῳ ἐπετίμησαν.

Καὶ μὴν

Καὶ μὴν δὴ ἔφη, ἄτοπόν γε τὸ σῶμα οὕτως ἔχοντι. Οὐκ. Εἴγ' ἐννοεῖς εἶπον, ὅτι τῇ παιδαγωγικῇ τῶν νοσημάτων ταύτῃ τῇ νῦν ἰατρικῇ, πρὸ τοῦ Ἀσκληπιάδαι οὐκ ἐχρῶντο ὥς φασι, πρὶν Ἡρόδικον γενέσθαι. Ἡρόδικος γὰρ παιδοτρίβης ὤν, καὶ νοσώδης γενόμενος, μίξας γυμναστικὴν ἰατρικῇ, ἀπέκναισε πρῶτον μὲν καὶ μάλιστα ἑαυτόν. ἔπειτ' ἄλλους ὕστερον πολλούς. Πῇ δὴ ἔφη; Μακρὸν ἦν δ' ἐγώ, τὸν θάνατον αὑτῷ ποιήσας. παρακολουθῶν γὰρ τῷ νοσήματι θανασίμῳ ὄντι, οὔτε ἰάσασθαι οἶμαι οἷός τ' ἦν ἑαυτόν. ἐν ἀσχολίᾳ τε πάντων ἰατρευόμενος διὰ βίου, ἔζη ἀποκναιόμενος, εἴ τι τῆς εἰωθυίας διαίτης ἐκβαίη. δυσθανατῶν δὲ ὑπὸ σοφίας εἰς γῆρας ἀφίκετο. Καλὸν ἄρα τὸ γέρας ἔφη, τῆς τέχνης ἠνέγκατο. οἷον εἰκὸς ἦν δ' ἐγώ, τὸν μὴ εἰδότα, ὅτι Ἀσκληπιὸς οὐκ ἀγνοίᾳ οὐδὲ ἀπειρίᾳ τούτου τοῦ εἴδους τῆς ἰατρικῆς, τοῖς ἐκγόνοις οὐ κατέδειξεν αὐτό. ἀλλ' εἰδὼς ὅτι πᾶσι τοῖς εὐνομουμένοις, ἔργον τι ἑκάστῳ ἐν τῇ πόλει προστέτακται, ὃ ἀναγκαῖον ἐργάζεσθαι, καὶ οὐδενὶ σχολὴ διὰ βίου κάμνειν ἰατρευομένῳ. ὃ ἡμεῖς γελοίως, ἐπὶ μὲν τῶν δημιουργῶν αἰσθανόμεθα. ἐπὶ δὲ τῶν πλουσίων τε καὶ εὐδαιμόνων, δοκούντων εἶναι, οὐκ αἰσθανόμεθα. Πῶς ἔφη; Τέκτων μὲν ἦν δ' ἐγὼ κάμνων, ἀξιοῖ παρὰ τοῦ ἰατροῦ φάρμακον πιὼν, ἐξεμέσαι τὸ νόσημα, ἢ κάτω καθαρθεὶς, ἢ καύσει, ἢ τομῇ χρησάμενος, ἀπηλλάχθαι. ἐὰν δέ τις αὐτῷ μακρὰν δίαιταν προστάττῃ, πιλίδιά τε περὶ τὴν κεφαλὴν περιτιθεὶς, καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα, ταχὺ εἶπεν, ὅτι οὐ σχολὴ κάμνειν. οὐδὲ λυσιτελεῖ οὕτω ζῆν νοσήματι τὸν νοῦν προσέχοντα, τῆς δὲ προκειμένης ἐργασίας ἀμελοῦντα. καὶ μετὰ ταῦτα χαίρειν εἰπὼν τῷ τοιούτῳ ἰατρῷ, εἰς τὴν εἰωθυῖαν δίαιταν ἐμβὰς, ὑγιὴς γενόμενος ζῇ τὰ ἑαυτοῦ πράττων. ἐὰν δὲ μὴ ἱκανὸν ᾖ τὸ σῶμα ὑπενεγκεῖν, τελευτήσας πραγμάτων ἀπηλλάγη. Καὶ τῷ τοιούτῳ μέν γ' ἔφη δοκεῖ πρέπειν, οὕτω ἰατρικῇ χρῆσθαι. Ἆρ' ἦν δ' ἐγὼ ὅτι ἦν τι αὐτῷ ἔργον, ὃ εἰ μὴ πράττοι, οὐκ ἐλυσιτέλει ζῆν; Δῆλον ἔφη. Ὁ δὲ δὴ πλούσιος ὥς φαμεν, οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον ἔργον προκείμενον, οὗ ἀναγκαζομένῳ ἀπέχεσθαι, ἀβίωτον. Οὔκουν δὴ λέγεταί γε. Φωκυλίδου γὰρ ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἀκούεις πῶς φησι, δεῖν ὅταν τῳ ἤδη βίος ᾖ, ἀρετὴν ἀσκεῖν. Οἶμαί γ' ἔφη καὶ πρότερον. Μηδὲν εἶπον περὶ τούτου αὐτῷ μαχώμεθα. ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς διδάξωμεν, πότερον μελετητέον τοῦτο τῷ πλουσίῳ, καὶ ἀβίωτον τῷ μὴ μελετῶντι ἢ νοσοτροφία; τεκτονικῇ μὲν γὰρ καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις, ἐμπόδιον τῇ προσέξει τοῦ νοῦ. τὸ δὲ Φωκυλίδου παρακέλευμα, οὐδὲν ἐμποδίζει; Ναὶ μὰ τὸν Δία ἦ δ' ὅς. σχεδόν δέ τι πάντων μάλιστα, ἥ γε περαιτέρω γυμναστικῆς ἡ περιττὴ αὕτη ἐπιμέλεια τοῦ σώματος. καὶ γὰρ καὶ πρὸς οἰκονομίας καὶ πρὸς στρατείας, καὶ πρὸς ἑδραίους ἐν πόλει ἀρχὰς, δύσκολος. τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι καὶ πρὸς μαθήσεις ἁστινασοῦν, καὶ ἐννοήσεις τε καὶ μελέτας πρὸς ἑαυτὸν χαλεπή. κεφαλῆς τινας ἀεὶ διατάσεις καὶ ἰλίγγους ὑποπτεύουσα, καὶ αἰτιωμένη ἐκ φιλοσοφίας ἐγγίγνεσθαι. ὥστε ὅπῃ αὕτη ἀρετῇ ἀσκεῖσθαι καὶ δοκιμάζεσθαι, πάντῃ ἐμπόδιος. κάμνειν γὰρ οἴεσθαι ποιεῖ ἀεί, καὶ ὠδίνοντα μή ποτε λήγειν, περὶ τοῦ σώματος. Εἰκός γ' ἔφη. Οὐκοῦν ταῦτα γιγνώσκοντα φῶμεν καὶ Ἀσκληπιὸν, τοὺς μὲν φύσει τε καὶ διαίτῃ, ὑγιεινῶς ἔχοντας τὰ σώματα. νόσημα δέ τι ἀποκεκριμένον ἴσχοντας ἐν αὐτοῖς, τούτοις μὲν καὶ ταύτῃ τῇ ἕξει καταδεῖξαι ἰατρικήν. φαρμάκοις τε καὶ τομαῖς τὰ νοσήματα ἐκβάλλοντα αὐτῶν, τὴν εἰωθυῖαν προστάττειν δίαιταν, ἵνα μὴ τὰ πολιτικὰ βλάπτοιντο. τὰ δ' εἴσω διαπαντὸς νενοσηκότα σώματα, οὐκ ἐπιχειρεῖν διαίταις κατὰ μικρὸν ἀπαντλοῦντα καὶ ἐπιχέοντα, μακρὸν καὶ κακὸν βίον ἀνθρώπῳ ποιεῖν. καὶ ἔκγονα αὐτῶν ὡς τὸ εἰκὸς, ἕτερα τοιαῦτα φυτεύειν. ἀλλὰ τὸν μὴ δυνάμενον ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ περιόδῳ ζῆν, μὴ οἴεσθαι δεῖν θεραπεύειν, ὡς οὔτε αὑτῷ, οὔτε πόλει λυσιτελῆ. Πολιτικὸν ἔφη λέγεις Ἀσκληπιόν; Δῆλον ἦν δ' ἐγώ, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ δηλώσειεν ἄν, ὅτι τοιοῦτος ἦν. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὡς καὶ ἐν Τροίᾳ ἀγαθοὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἐφάνησαν; καὶ τῇ ἰατρικῇ ὡς ἐγὼ λέγω ἐχρῶντο; ἢ οὐ μέμνησαι, ὅτι καὶ τῷ Μενέλεῳ, ἐκ τοῦ τραύματος οὗ ὁ Πάνδαρος ἔβαλεν, αἷμ' ἐκμυζήσαντ' ἐπί τ' ἤπια φάρμακ' ἔπασσον. ὅ, τι δ' ἐχρῆν μετὰ τοῦτο ἢ πιεῖν ἢ φαγεῖν, οὐδὲν μᾶλλον ἢ τῷ Εὐρυπύλῳ προσέταττον. ὡς ἱκανῶν ὄντων φαρμάκων, ἰάσασθαι ἄνδρας πρὸ τῶν τραυμάτων, ὑγιεινούς τε καὶ κοσμίους ἐν διαίτῃ. κἂν εἰ τύχοιεν ἐν τῷ παραχρῆμα κυκεῶνα πιόντες. νοσώδη δὲ φύσει τε καὶ ἀκόλαστον, οὔτε αὑτοῖς, οὔτε τοῖς ἄλλοις, ᾤοντο λυσιτελεῖν ζῆν. οὐδ' ἐπὶ τούτοις τὴν τέχνην δεῖν εἶναι, οὐδὲ θεραπευτέον αὐτοὺς, οὐδ' εἰ Μίδου πλουσιώτεροι εἶεν. Πάνυ κομψοὺς ἔφη λέγεις Ἀσκληπιοῦ παῖδας. Πρέπει ἦν δ' ἐγώ. καίτοι ἀπειθοῦντές γε ἡμῖν οἱ τραγῳδοποιοὶ καὶ Πίνδαρος. Ἀπόλλωνος μέν φασιν Ἀσκληπιὸν εἶναι, ὑπὸ δὲ χρυσοῦ πεισθῆναι, πλούσιον ἄνδρα θανάσιμον ἤδη ὄντα ἰάσασθαι, ὅθεν δὴ καὶ κεραυνωθῆναι αὐτόν. ἡμεῖς δὲ κατὰ τὰ προειρημένα οὐ πειθόμεθα αὐτοῖς ἀμφότερα, ἀλλ' εἰ μὲν θεοῦ ἦν, οὐκ ἦν φήσομεν αἰσχροκερδής. εἰ δ' αἰσχροκερδής, οὐκ ἦν θεοῦ. Ὀρθότατά γε ἦ δ' ὃς ταῦτά γε. ἀλλὰ περὶ τοῦδε, τί λέγεις ὦ Σώκρατες; ἆρ' οὐκ ἀγαθοὺς δεῖ ἐν τῇ πόλει κεκτῆσθαι ἰατρούς; εἶεν δ' ἄν που μάλιστα τοιοῦτοι, ὅσοι πλείστους μὲν ὑγιεινοὺς, πλείστους δὲ νοσώδεις μετεχειρίσαντο. καὶ δικασταὶ αὖ ὡσαύτως, οἱ παντοδαπαῖς φύσεσιν ὡμιληκότες. Καὶ μάλα εἶπον ἀγαθοὺς λέγω. ἀλλ' οἶσθα οὓς ἡγοῦμαι τοιούτους; Ἂν εἴπῃς ἔφη. Ἀλλὰ πειράσομαι ἦν δ' ἐγώ. σὺ μέντοι οὐχ ὅμοιον πρᾶγμα τῷ αὐτῷ λόγῳ ἤρου. Πῶς ἔφη; Ἰατροὶ μὲν εἶπον, δεινότατοι ἂν γένοιντο, εἰ ἐκ παίδων ἀρξάμενοι πρὸς τὸ μανθάνειν τὴν τέχνην, ὡς πλείστοις τε καὶ πονηροτάτοις σώμασιν ὁμιλήσαιεν, καὶ

σειαν, καὶ αὐτοὶ πάσας νόσους κάμοιεν, καὶ εἶεν μὴ πάνυ ὑγιεινοὶ φύσει. οὐ γὰρ οἶμαι σώματι σῶμα θεραπεύουσιν. οὐ γὰρ ἂν αὐτὰ ἐνεχώρει κακὰ εἶναί ποτε καὶ γενέσθαι, ἀλλὰ ψυχῇ σῶμα. ᾗ οὐκ ἐγχωρεῖ κακὴν γενομένην τε καὶ οὖσαν, εὖ τι θεραπεύειν; Ὀρθῶς ἔφη. Δικαστὴς δέ γε ὦ φίλε ψυχῇ ψυχῆς ἄρχει. ᾗ οὐκ ἐγχωρεῖ ἐκ νέας ἐν πονηραῖς ψυχαῖς τεθράφθαι τε καὶ ὡμιληκέναι. καὶ πάντα ἀδικήματα αὐτὴν ἠδικηκυῖαν διεξεληλυθέναι, ὥστε ὀξέως ἀφ' αὑτῆς τεκμαίρεσθαι, τὰ τῶν ἄλλων ἀδικήματα, οἷον κατὰ σῶμα νόσους; ἀλλ' ἄπειρον αὐτὴν καὶ ἀκέραιον δεῖ κακῶν ἠθῶν νέαν οὖσαν γεγονέναι, εἰ μέλλει καλὴ κἀγαθὴ οὖσα, κρινεῖν ὑγιῶς τὰ δίκαια; διὸ δὴ καὶ εὐήθεις, νέοι ὄντες οἱ ἐπιεικεῖς φαίνονται, καὶ εὐεξαπάτητοι ὑπὸ τῶν ἀδίκων, ἅτε οὐκ ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς παραδείγματα ὁμοιοπαθῆ τοῖς πονηροῖς. Καὶ μὲν δὴ ἔφη σφόδρα γε αὐτὸ πάσχουσι. Τοιγάρτοι ἦν δ' ἐγώ, οὐ νέον ἀλλὰ γέροντα δεῖ τὸν ἀγαθὸν δικαστὴν εἶναι. ὀψιμαθῆ γεγονότα τῆς ἀδικίας, οἷόν ἐστιν, οὐκ οἰκείαν ἐν τῇ αὑτοῦ ψυχῇ ἐνοῦσαν ᾐσθημένον, ἀλλ' ἀλλοτρίαν ἐν ἀλλοτρίαις μεμελετηκότα ἐν πολλῷ χρόνῳ διαισθάνεσθαι οἷον πέφυκε κακόν. ἐπιστήμῃ, οὐκ ἐμπειρίᾳ οἰκείᾳ, κεχρημένον. Γενναιότατος γοῦν ἔφη ἔοικεν εἶναι ὁ τοιοῦτος δικαστής. Καὶ ἀγαθός γε ἦν δ' ἐγώ, ὃ σὺ ἠρώτας. Ὁ γὰρ ἔχων ψυχὴν ἀγαθὴν, ἀγαθός. Ὁ δὲ δεινὸς ἐκεῖνος καὶ καχύποπτος, ὁ πολλὰ αὐτὸς ἠδικηκὼς, καὶ πανοῦργός τε καὶ σοφὸς οἰόμενος εἶναι, ὅταν μὲν ὁμοίοις ὁμιλῇ, δεινὸς φαίνεται. ἐξευλαβούμενος πρὸς τὰ ἐν αὑτῷ παραδείγματα ἀποσκοπῶν. ὅταν δὲ ἀγαθοῖς καὶ πρεσβυτέροις ἤδη πλησιάσῃ, ἀβέλτερος αὖ φαίνεται ἀπιστῶν παρὰ καιρὸν, καὶ ἀγνοῶν ὑγιὲς ἦθος, ἅτε οὐκ ἔχων παραδείγματα τοῦ τοιούτου. πλεονάκις δὲ πονηροῖς ἢ σοφοῖς ἐντυγχάνων, σοφώτερος ἢ ἀμαθέστερος δοκεῖ εἶναι αὑτῷ τε καὶ ἄλλοις. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη ἀληθῆ. Οὐ τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, τοιοῦτον χρὴ τὸν δικαστὴν ζητεῖν τὸν ἀγαθόν τε καὶ σοφόν, ἀλλὰ τὸν πρότερον. πονηρία μὲν γὰρ ἀρετήν τε καὶ αὑτὴν, οὔποτ' ἂν γνοίη. ἀρετὴ δὲ φύσεως παιδευομένης χρόνῳ, ἅμα αὑτῆς τε καὶ πονηρίας ἐπιστήμην λήψεται. σοφὸς οὖν οὗτος ὥς μοι δοκεῖ, ἀλλ' οὐχ ὁ κακὸς γίγνεται. Καὶ ἐμοὶ ἔφη ξυνδοκεῖ. Οὐκοῦν καὶ ἰατρικὴν οἵαν εἴπομεν, μετὰ τῆς τοιαύτης δικαστικῆς κατὰ πόλιν νομοθετήσεις, αἳ τῶν πολιτῶν σοι τοὺς μὲν εὐφυεῖς τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς θεραπεύσουσι. τοὺς δὲ μή, ὅσοι μὲν κατὰ σῶμα τοιοῦτοι, ἀποθνήσκειν ἐάσουσι. τοὺς δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν κακοφυεῖς καὶ ἀνιάτους, αὐτοὶ ἀποκτενοῦσι; Τὸ γοῦν ἄριστον ἔφη, αὐτοῖς τε τοῖς πάσχουσι, καὶ τῇ πόλει οὕτω πέφανται. Οἱ δὲ δὴ νέοι ἦν δ' ἐγώ, δῆλον ὅτι εὐλαβήσονταί σοι δικαστικῆς εἰς χρείαν ἰέναι, τῇ ἁπλῇ ἐκείνῃ μουσικῇ χρώμενοι. ἣν δὴ ἔφαμεν, σωφροσύνην ἐντίκτειν. Τί μήν ἔφη; Ἆρ' οὖν οὐ κατὰ ταὐτὰ ἴχνη ταῦτα ὁ μουσικὸς γυμναστικὴν διώκων ἐὰν ἐθέλῃ αἱρήσει ὥστε μηδὲν ἰατρικῆς δεῖσθαι, ὅτι μὴ ἀνάγκη; Ἔμοιγε δοκεῖ. Αὐτά γε μὴν τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς πόνους, πρὸς τὸ θυμοειδὲς τῆς φύσεως βλέπων κἀκεῖνο ἐγείρων, πονήσει μᾶλλον ἢ πρὸς ἰσχύν. οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἀθληταὶ ῥώμης ἕνεκα σιτία καὶ πόνους μεταχειρίζονται. Ὀρθότατα ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγώ ὦ Γλαύκων, καὶ οἱ καθιστάντες μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν, οὐχ οὗ ἕνεκά τινες οἴονται καθιστᾶσιν. ἵνα τῇ μὲν τὸ σῶμα θεραπεύοιντο, τῇ δὲ τὴν ψυχήν. Ἀλλὰ τί μήν ἔφη; Κινδυνεύουσιν ἦν δ' ἐγώ, ἀμφότερα τῆς ψυχῆς ἕνεκα τὸ μέγιστον καθιστάναι. Πῶς δή; Οὐκ ἐννοεῖς εἶπον, ὡς διατίθενται αὐτὴν τὴν διάνοιαν, οἳ ἂν γυμναστικῇ μὲν διὰ βίου ὁμιλήσωσι. μουσικῆς δὲ μὴ ἅψωνται, ἢ ὅσοι ἂν τοὐναντίον διατεθῶσι; Τίνος δὲ ἦ δ' ὅς πέρι λέγεις; Ἀγριότητός τε καὶ σκληρότητος, καὶ αὖ μαλακίας τε καὶ ἡμερότητος ἦν δ' ἐγώ. Ἔγωγε ἔφη ὅτι οἱ μὲν γυμναστικῇ ἀκράτῳ χρησάμενοι, ἀγριώτεροι τοῦ δέοντος ἀποβαίνουσιν. οἱ δὲ μουσικῇ, μαλακώτεροι αὖ γίγνονται, ἢ ὡς κάλλιον αὐτοῖς. Καὶ μὴν ἦν δ' ἐγώ, τό γε ἄγριον τὸ θυμοειδὲς ἂν τῆς φύσεως παρέχοιτο. καὶ ὀρθῶς μὲν τραφὲν, ἀνδρεῖον ἂν εἴη. μᾶλλον δ' ἐπιταθὲν τοῦ δέοντος, σκληρότερόν τε καὶ χαλεπὸν γίγνοιτ' ἂν ὡς τὸ εἰκός. Δοκεῖ μοι ἔφη. Τί δέ; τὸ ἥμερον, οὐχ ἡ φιλόσοφος ἂν ἔχοι φύσις; καὶ μᾶλλον μὲν ἀνεθέντος αὐτοῦ, μαλακώτερον ἂν εἴη τοῦ δέοντος. καλῶς δὲ τραφέντος, ἥμερόν τε καὶ κόσμιον; Ἔστι ταῦτα. Δεῖν δέ γε φαμὲν τοὺς φύλακας, ἀμφότερα ἔχειν τούτω τὼ φύσεε. Δεῖ γάρ. Οὐκοῦν ἡρμόσθαι δεῖ αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας;

Πῶς δ' οὔ; Καὶ τοῦ μὲν ἡρμοσμένου, σώφρων τε καὶ ἀνδρεία ἡ ψυχή; Πάνυ γε. Τοῦ δὲ ἀναρμόστου, δειλὴ καὶ ἄγροικος; Καὶ μάλα. Οὐκοῦν ὅταν μέν τις μουσικῇ παρέχῃ καταυλεῖν, καὶ καταχεῖν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὤτων, ὥσπερ διὰ χώνης. ἃς δὴ νῦν ἡμεῖς ἐλέγομεν τὰς γλυκείας τε καὶ μαλακὰς καὶ θρηνώδεις ἁρμονίας, καὶ μινυρίζων τε καὶ γεγανωμένος ὑπὸ τῆς ᾠδῆς διατελεῖ τὸν βίον ὅλον, οὗτος τὸ μὲν πρῶτον εἴ τι θυμοειδὲς εἶχεν, ὥσπερ σίδηρον ἐμάλαξε, καὶ χρήσιμον ἐξ ἀχρήστου καὶ σκληροῦ ἐποίησεν. ὅταν δ' ἐπέχων μὴ ἀνιῇ ἀλλὰ κηλῇ, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη τήκει καὶ λείβει, ἕως ἂν ἐκτήξῃ τὸν θυμὸν. καὶ ἐκτέμῃ ὥσπερ νεῦρα ἐκ τῆς ψυχῆς, καὶ ποιήσῃ μαλθακὸν αἰχμητήν. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Καὶ ἐὰν μέν γε ἦν δ' ἐγώ, ἐξ ἀρχῆς φύσει ἄθυμον λάβῃ, ταχὺ τοῦτο διεπράξατο. ἐὰν δὲ θυμοειδῆ, ἀσθενῆ ποιήσας τὸν θυμὸν, ὀξύρροπον ἀπειργάσατο. ἀπὸ σμικρῶν ταχὺ ἐρεθιζόμενόν τε καὶ κατασβεννύμενον. ἀκρόχολοι οὖν καὶ ὀργίλοι, ἀντὶ θυμοειδῶν γεγένηνται, δυσκολίας ἔμπλεῳ. Κομιδῇ μὲν οὖν. Τί δὲ ἂν αὖ γυμναστικῇ πολλὰ πονῇ καὶ εὐωχῆται εὖ μάλα, μουσικῆς δὲ καὶ φιλοσοφίας μὴ ἅπτηται. οὐ πρῶτον μὲν εὖ ἴσχων τὸ σῶμα, φρονήματός τε καὶ θυμοῦ ἐμπίπλαται, καὶ ἀνδρειότερος γίγνεται αὐτὸς αὑτοῦ;

Καὶ μάλα

Καὶ μάλα γε. τί δαὶ ἐπειδὰν ἄλλο μηδὲν πράττῃ, μηδὲ κοινωνῇ μούσης μηδαμῇ, οὐκ εἴ τι καὶ ἐνῆν αὐτοῦ φιλομαθὲς ἐν τῇ ψυχῇ, ἅτε οὔτε μαθήματος γευόμενον οὐδενός, οὐ ζητήματος, οὔτε λόγου μετίσχον, οὔτε τῆς ἄλλης μουσικῆς, ἀσθενές τε καὶ κωφὸν καὶ τυφλὸν γίγνεται, ἅτε οὐκ ἐγειρόμενον οὐδὲ τρεφόμενον, οὐδὲ διακαθαιρομένων τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ; Οὕτως ἔχει. Μισόλογος δὴ οἶμαι ὁ τοιοῦτος γίγνεται καὶ ἄμουσος, καὶ πειθοῖ μὲν διὰ λόγων οὐδὲν ἔτι χρῆται, βίᾳ δὲ καὶ ἀγριότητι ὥσπερ θηρίον πρὸς πάντα διαπράττεται, καὶ ἐν ἀμαθίᾳ καὶ σκαιότητι, μετὰ ἀρρυθμίας τε καὶ ἀχαριστίας ζῇ; Παντάπασιν ἦ δ' ὃς οὕτως ἔχει. Ἐπὶ δὴ δύο ὄντε τούτω ὡς ἔοικε, δύο τέχνα θεὸν ἔγωγ' ἄν τινα φαίην δεδωκέναι τοῖς ἀνθρώποις, μουσικήν τε καὶ γυμναστικήν, ἐπὶ τὸ θυμοειδὲς καὶ τὸ φιλόσοφον, οὐκ ἐπὶ ψυχὴν καὶ σῶμα, εἰ μὴ ἐν παρέργῳ. ἀλλ' ἐπ' ἐκείνω ὅπως ἂν ἀλλήλοιν ξυναρμοσθῆτον, ἐπιτεινομένω καὶ ἀνιεμένω μέχρι τοῦ προσήκοντος. Καὶ γὰρ ἔοικεν ἔφη. Τὸν κάλλιστ' ἄρα μουσικῇ γυμναστικὴν κεραννῦντα καὶ μετριώτατα τῇ ψυχῇ προσφέροντα. τοῦτον ὀρθότατ' ἂν φαῖμεν εἶναι τελέως μουσικώτατον, καὶ εὐαρμοστότατον πολὺ μᾶλλον, ἢ τὸν τὰς χορδὰς ἀλλήλαις ξυνιστάντα. Εἰκότως γ' ἔφη ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν καὶ ἐν τῇ πόλει ἡμῖν ὦ Γλαύκων, δεήσει τοιούτου τινὸς ἀεὶ ἐπιστάτου, εἰ μέλλει ἡ πολιτεία σώζεσθαι; Δεήσει μέντοι ὡς οἷόν τε γε μάλιστα. Οἱ μὲν δὴ τύποι τῆς παιδείας τε καὶ τροφῆς, οὗτοι ἂν εἶεν. χορείας γάρ, τί ἄν τις διεξίοι τῶν τοιούτων, καὶ θήρας τε καὶ κυνηγέσια, καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας, καὶ ἱππικούς. σχεδὸν γάρ τι δῆλα δή, ὅτι τούτοις ἑπόμενα δεῖ αὐτὰ εἶναι, καὶ οὐκέτι χαλεπὰ εὑρεῖν. Ἴσως ἦ δ' ὃς οὐ χαλεπά. Εἶεν ἦν δ' ἐγώ, τὸ δὴ μετὰ τοῦτο τί ἂν ἡμῖν διαιρετέον εἴη; ἆρ' οὐκ αὐτῶν τούτων, οἵτινες ἄρξουσί τε καὶ ἄρξονται; Τί μήν; Οὐκοῦν ὅτι μὲν πρεσβυτέρους τοὺς ἄρχοντας δεῖ εἶναι, νεωτέρους δὲ τοὺς ἀρχομένους, δῆλον; Δῆλον. Καὶ ὅτι γε τοὺς ἀρίστους αὐτῶν; Καὶ τοῦτο. Οἱ δὲ γεωργῶν ἄριστοι ἆρ' οὐ γεωργικώτατοι γίγνονται; Ναί. Νῦν δ' ἐπειδὴ φυλάκων αὐτοὺς ἀρίστους δεῖ εἶναι, ἆρ' οὐ φυλακικωτάτους προσήκει εἶναι πόλεως; Ναί. Οὐκοῦν φρονίμους τε εἰς τοῦτο δεῖ ὑπάρχειν καὶ δυνατούς, καὶ ἔτι κηδεμόνας τῆς πόλεως; Ἔστι ταῦτα. Κήδοιτο δέ γ' ἄν τις μάλιστα τούτου, ὃ τυγχάνοι φιλῶν. Ἀνάγκη.

Καὶ μὴν τοῦτό γ' ἂν μάλιστα φιλοῖ, ᾧ ξυμφέρειν ἡγοῖτο τὰ αὐτὰ καὶ ἑαυτῷ. καὶ ὅταν μάλιστα ἐκείνου μὲν εὖ πράττοντος οἴηται ξυμβαίνειν, καὶ ἑαυτῷ εὖ πράττειν, εἰ δὲ μή, τοὐναντίον. Οὕτως ἔφη. Ἐκλεκτέον ἆρ' ἐκ τῶν ἄλλων φυλάκων τοιούτους ἄνδρας, οἳ ἂν σκοποῦσιν ἡμῖν μάλιστα φαίνονται παρὰ πάντα τὸν βίον, ὃ μὲν ἂν τῇ πόλει ἡγήσωνται ξυμφέρειν, πάσῃ προθυμίᾳ ποιεῖν. ὃ δ' ἂν μή, μηδενὶ τρόπῳ πρᾶξαι ἂν ἐθέλειν. Ἐπιτήδειοι γάρ ἔφη. Δοκεῖ δή μοι τηρητέον αὐτοὺς εἶναι ἐν ἁπάσαις ταῖς ἡλικίαις, εἰ φυλακικοί εἰσι τούτου τοῦ δόγματος. καὶ μήτε γοητευόμενοι, μήτε βιαζόμενοι ἐκβάλλουσιν ἐπιλανθανόμενοι, δόξαν τὴν τοῦ ποιεῖν δεῖν, ἃ τῇ πόλει βέλτιστα. Τίνα ἔφη λέγεις τὴν ἐκβολήν; Ἐγώ σοι ἔφην ἐρῶ. φαίνεταί μοι δόξα ἐξιέναι ἐκ διανοίας, ἢ ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως. ἑκουσίως μέν, ἡ ψευδὴς τοῦ μεταμανθάνοντος· ἀκουσίως δέ, πᾶσα ἡ ἀληθής. Τὸ μὲν τῆς ἑκουσίου ἔφη μανθάνω. τὸ δὲ τῆς ἀκουσίου, δέομαι μαθεῖν. Τί δὲ οὐ καὶ σὺ ἡγῇ, ἔφην ἐγώ, τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀκουσίως στέρεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, τῶν δὲ κακῶν, ἑκουσίως; ἢ οὐ τὸ μὲν ἐψεῦσθαι τῆς ἀληθείας κακόν, τὸ δὲ ἀληθεύειν ἀγαθόν; ἢ οὐ τὸ τὰ ὄντα δοξάζειν, ἀληθεύειν δοκεῖ σοι εἶναι. Ἀλλ' ἦ δ' ὃς ὀρθῶς λέγεις, καί μοι δοκοῦσιν ἄκοντες ἀληθοῦς δόξης στερίσκεσθαι. Οὐκοῦν κλαπέντες, ἢ γοητευθέντες, ἢ βιασθέντες τοῦτο πάσχουσιν; Οὐδὲν νῦν ἔφη μανθάνω. Τραγικῶς ἦν δ' ἐγώ, κινδυνεύω λέγειν. κλαπέντας μὲν γὰρ τοὺς μεταπεισθέντας λέγω καὶ τοὺς ἐπιλανθανομένους. ὅτι τῶν μὲν χρόνος, τῶν δὲ λόγος ἐξαιρούμενος λανθάνει. νῦν γάρ που μανθάνεις; Ναί. Τοὺς τοίνυν βιασθέντας λέγω, οὓς ἂν ὀδύνη τις ἢ ἀλγηδὼν μεταδοξάσαι ποιήσῃ. Καὶ τοῦτ' ἔφη ἔμαθον, καὶ ὀρθῶς λέγεις. Τούς γε μὴν γοητευθέντας ὡς ἐγῷμαι κἂν σὺ φαίης εἶναι, οἳ ἂν μεταδοξάσωσιν, ἢ ὑφ' ἡδονῆς κηληθέντες, ἢ ὑπὸ φόβου τι δείσαντες. Ἔοικε γὰρ ἦ δ' ὃς γοητεύειν πάντα, ὅσα ἀπατᾷ. Ὃ τοίνυν ἄρτι ἔλεγον, ζητητέον. τίνες ἄριστοι φύλακες τοῦ παρ' αὐτοῖς δόγματος, τοῦτο ὃ ἂν τῇ πόλει δοκῶσι βέλτιστον εἶναι. τηρητέον δὴ εὐθὺς ἐκ παίδων προθεμένοις ἔργα, ἐν οἷς ἄν τὸ τοιοῦτο μάλιστα ἐπιλανθάνοιτο καὶ ἐξαπατῷτο, καὶ τὸν μὲν μνήμονα καὶ δυσεξαπάτητον, ἐγκριτέον. τὸν δὲ μή, ἀποκριτέον. ἢ γάρ; Ναί. Καὶ πόνους γε αὖ καὶ ἀλγηδόνων ἀγῶνας αὐτοῖς θετέον, ἐν οἷς ταὐτὰ ταῦτα τηρητέον. Ὀρθῶς ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, καὶ τρίτου εἴδους τοῦ τῆς γοητείας ἅμιλλαν ποιητέον; καὶ θεατέον ὥσπερ τοὺς πώλους ἐπὶ τοὺς ψόφους τε καὶ θορύβους ἄγοντες σκοποῦσιν εἰ φοβεροί. οὕτω νέους ὄντας εἰς δείματ' ἄττα κομιστέον, καὶ εἰς ἡδονὰς αὖ μεταβλητέον. βασανίζοντας πολὺ μᾶλλον ἢ χρυσὸν ἐν πυρί, εἰ δυσγοήτευτος καὶ εὐσχήμων ἐν πᾶσι φαίνεται. φύλαξ αὐτοῦ ὢν ἀγαθός, καὶ μουσικῆς ἧς ἐμάνθανεν, εὔρυθμόν τε καὶ εὐάρμοστον ἑαυτὸν ἐν πᾶσι τούτοις παρέχων. οἷος δὴ ἂν ὤν, καὶ ἑαυτῷ καὶ πόλει χρησιμώτατος εἴη. καὶ τὸν ἀεὶ ἔν τε παισὶ καὶ νεανίσκοις καὶ ἐν ἀνδράσι βασανιζόμενον, καὶ ἀκήρατον ἐκβαίνοντα, καταστατέον ἄρχοντα τῆς πόλεως καὶ φύλακα. καὶ τιμὰς δοτέον καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι, τάφων τε καὶ τῶν ἄλλων μνημείων μέγιστα γέρα λαγχάνοντα. τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον, ἀποκριτέον. τοιαύτη τις ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ μοι ὦ Γλαύκων ἡ ἐκλογὴ εἶναι καὶ κατάστασις τῶν ἀρχόντων τε καὶ φυλάκων, ὡς ἐν τύπῳ μὴ δι' ἀκριβείας εἰρῆσθαι. Καὶ ἐμοὶ ἦ δ' ὃς, οὕτω πη φαίνεται. Ἆρ' οὖν ὡς ἀληθῶς ὀρθότατον

καλεῖν τούτους μὲν φύλακας παντελεῖς τῶν τε ἔξωθεν πολεμίων, τῶν τε ἐντὸς φίλων, ὅπως οἱ μὲν μὴ βουλήσονται, οἱ δὲ μὴ δυνήσονται κακουργεῖν. τοὺς δὲ νέους οὓς δὴ νῦν φύλακας ἐκαλοῦμεν, ἐπικούρους τε καὶ βοηθοὺς τοῖς τῶν ἀρχόντων δόγμασιν. Ἔμοιγε δοκεῖ ἔφη. Τίς ἂν οὖν ἦν δ' ἐγώ, μηχανὴ γένοιτο τῶν ψευδῶν τῶν ἐν δέοντι γινομένων, ὧν δὴ νῦν ἐλέγομεν γενναῖόν τι ἓν ψευδομένους, πεῖσαι; μάλιστα μὲν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ δὲ μή, τὴν ἄλλην πόλιν; Ποῖόν τι ἔφη; Μηδὲν καινὸν ἦν δ' ἐγώ, ἀλλά φοινικικόν τι. πρότερον μὲν ἤδη πολλαχοῦ γεγονός ὥς φασιν οἱ ποιηταί, καὶ πεπείκασιν. ἐφ' ἡμῶν δὲ οὐ γεγονός, οὐδ' οἶδα εἰ γενόμενον ἄν, πεῖσαι δὲ συχνῆς πειθοῦς. Ὡς ἔοικας ἔφη, ὀκνοῦντι λέγειν.

Δόξω δέ σοι ἦν δ' ἐγώ, καὶ μάλα εἰκότως ὀκνεῖν, ἐπειδὰν εἴπω. Λέγ' ἔφη, καὶ μὴ φοβοῦ. Λέγω δή, καίτοι οὐκ οἶδα ὁποίᾳ τόλμῃ, ἢ ποίοις λόγοις χρώμενος ἐρῶ. καὶ ἐπιχειρήσω πρῶτον μὲν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας πείθειν καὶ τοὺς στρατιώτας. ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄλλην πόλιν, ὡς ἄρ' ἃ ἡμεῖς αὐτοὺς ἐτρέφομέν τε καὶ ἐπαιδεύομεν, ὥσπερ ὀνείρατα ἐδόκουν ταῦτα πάντα πάσχειν τε καὶ γίγνεσθαι περὶ αὐτούς. ἦσαν δὲ τότε τῇ ἀληθείᾳ ὑπὸ γῆς ἐντὸς πλαττόμενοι καὶ τρεφόμενοι, καὶ αὐτοί, καὶ τὰ ὅπλα αὐτῶν, καὶ ἡ ἄλλη σκευὴ δημιουργούμενα. ἐπειδὴ δὲ παντελῶς ἐξειργασμένοι ἦσαν, καὶ ἡ γῆ αὐτοὺς μήτηρ οὖσα ἀνῆκε. καὶ νῦν δεῖ ὡς περὶ μητρὸς καὶ τροφοῦ τῆς χώρας, ἐν ᾗ εἰσί, βουλεύεσθαί τε καὶ ἀμύνειν αὐτούς. ἐάν τις ἐπ' αὐτὴν ἴῃ, καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων πολιτῶν ὡς ἀδελφῶν ὄντων καὶ γηγενῶν διανοεῖσθαι. Οὐκ ἐτὸς ἔφη πάλαι ᾐσχύνου τὸ ψεῦδος λέγειν. Πάνυ ἦν δ' ἐγὼ εἰκότως. ἀλλ' ὅμως ἄκουε καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ μύθου. ἐστὲ μὲν γὰρ δὴ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει ἀδελφοί (ὡς φήσομεν πρὸς αὐτοὺς μυθολογοῦντες) ἀλλ' ὁ θεὸς πλάττων, ὅσοι μὲν ὑμῶν ἱκανοὶ ἄρχειν, χρυσὸν ἐν τῇ γενέσει συνέμιξεν αὐτοῖς, διὸ τιμιώτατοί εἰσιν. ὅσοι δ' ἐπίκουροι, ἄργυρον, σίδηρον δὲ καὶ χαλκὸν τοῖς τε γεωργοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς. ἅτε οὖν ξυγγενεῖς ὄντες πάντες, τὸ μὲν πολύ, ὁμοίους ἂν ὑμῖν αὐτοῖς γεννῷτε. ἔστι δ' ὅτε ἐκ χρυσοῦ γεννηθείη ἂν ἀργυροῦν, καὶ ἐξ ἀργυροῦ χρυσοῦν ἔκγονον, καὶ τἆλλα πάντα οὕτως ἐξ ἀλλήλων. τοῖς οὖν ἄρχουσι καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα παραγγέλλει ὁ θεός, ὅπως μηδενὸς οὕτω φύλακες ἀγαθοὶ ἔσονται, μηδ' οὕτω σφόδρα φυλάξουσι μηδέν, ὡς τοὺς ἐκγόνους, ὅ, τι αὐτοῖς τούτων ἐν ταῖς ψυχαῖς παραμέμικται. καὶ ἐάν τε σφέτερος ἔκγονος ὑπόχαλκος ἢ ὑποσίδηρος γένηται, μηδενὶ τρόπῳ κατελεήσουσιν, ἀλλὰ τὴν τῇ φύσει προσήκουσαν τιμὴν ἀποδόντες, ὤσουσιν εἰς δημιουργοὺς ἢ εἰς γεωργούς. καὶ ἂν αὖ ἐκ τούτων τις ὑπόχρυσος ἢ ὑπάργυρος φυῇ, τιμήσαντες ἀνάξουσι, τοὺς μὲν εἰς φυλακήν, τοὺς δὲ εἰς ἐπικουρίαν. ὡς χρησμοῦ ὄντος τότε τὴν πόλιν διαφθαρῆναι, ὅταν αὐτὴν ὁ σίδηρος ἢ ὁ χαλκὸς φυλάξῃ. τοῦτον οὖν τὸν μῦθον ὅπως ἂν πεισθεῖεν ἔχεις τινὰ μηχανήν; Οὐδαμῶς ἔφη, ὅπως γ' ἂν αὐτοὶ οὗτοι. ὅπως μέντ' ἂν οἱ τούτων υἱεῖς καὶ οἱ ἔπειτα, οἵ τ' ἄλλοι ἄνθρωποι οἱ ὕστερον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἦν δ' ἐγώ, εὖ ἂν ἔχοι, πρὸς τὸ μᾶλλον αὐτοὺς τῆς πόλεώς τε καὶ ἀλλήλων κήδεσθαι. Σχεδὸν γάρ τι μανθάνω ὃ λέγεις. Καὶ τοῦτο μὲν δὴ ἕξει, ὅπῃ ἂν αὐτὸ ἡ φήμη ἀγάγῃ.

Ἡμεῖς δὲ τούτους τοὺς γηγενεῖς ὁπλίσαντες, προάγωμεν ἡγουμένων τῶν ἀρχόντων. ἐλθόντες δὲ θεασάσθωσαν τῆς πόλεως ὅπου κάλλιστον στρατοπεδεύσασθαι, ὅθεν τούς τε ἔνδον μάλιστ' ἂν κατέχοιεν, εἴ τις μὴ ἐθέλοι τοῖς νόμοις πείθεσθαι. τούς τε ἔξωθεν ἀπαμύνοιεν, εἰ πολέμιος ὥσπερ λύκος ἐπὶ ποίμνην τις ἴοι. στρατοπεδευσάμενοι δὲ θύσαντες οἷς χρή, εὐνὰς ποιησάσθωσαν. ἢ πῶς; Οὕτως ἔφη. Οὐκοῦν τοιαύτας οἵας χειμῶνός τε στέγειν καὶ θέρους ἱκανὰς εἶναι; Πῶς γὰρ οὐχί; οἰκήσεις γὰρ ἔφη δοκεῖς μοι λέγειν. Ναὶ ἦν δ' ἐγώ, στρατιωτικάς γε, ἀλλ' οὐ χρηματιστικάς. Πῶς ἔφη αὖ τοῦτο λέγεις διαφέρειν ἐκείνου; Ἐγώ σοι ἦν δ' ἐγώ, πειράσομαι εἰπεῖν. δεινότατον γάρ που πάντων καὶ αἴσχιστον ποιμέσι, τοιούτους γε καὶ οὕτω τρέφειν κύνας ἐπικούρους ποιμνίων, ὥστε ὑπὸ ἀκολασίας, ἢ λιμοῦ, ἤ τινος ἄλλου κακοῦ ἔθους, αὐτοὺς τοὺς κύνας ἐπιχειρῆσαι τοῖς προβάτοις κακουργεῖν, καὶ ἀντὶ κυνῶν λύκοις ὁμοιωθῆναι. Δεινόν ἦ δ' ὅς. πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν φυλακτέον παντὶ τρόπῳ, μὴ τοιοῦτον ἡμῖν οἱ ἐπίκουροι ποιήσωσι πρὸς τοὺς πολίτας. ἐπειδὰν αὐτῶν κρείττους εἰσί, καὶ ἀντὶ ξυμμάχων εὐμενῶν, δεσπόταις ἀγρίοις ἀφομοιωθῶσι. Φυλακτέον ἔφη. Οὐκοῦν τὴν μεγίστην τῆς εὐλαβείας παρεσκευασμένοι ἂν εἶεν, εἰ τῷ ὄντι καλῶς πεπαιδευμένοι εἰσίν; Ἀλλὰ μὴν εἰσί γ' ἔφη. Καὶ ἐγὼ γ' εἶπον, τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον διισχυρίζεσθαι ὦ φίλε Γλαύκων. ὃ μέντοι ἄρτι ἐλέγομεν ἄξιον ὅτι δεῖ αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς τυχεῖν παιδείας, ἥτις ποτέ ἐστιν. εἰ μέλλουσι τὸ μέγιστον ἔχειν, πρὸς τὸ ἥμεροι εἶναι αὑτοῖς τε, καὶ τοῖς φυλαττομένοις ὑπ' αὐτῶν. Καὶ ὀρθῶς γε ἦ δ' ὅς.

Πρὸς τοίνυν τῇ παιδείᾳ ταύτῃ, φαίη ἄν τις νοῦν ἔχων, δεῖν καὶ τὰς οἰκήσεις καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν τοιαύτην αὐτοῖς παρεσκευάσθαι, ἥτις μήτε τοὺς φύλακας ὡς ἀρίστους εἶναι παύσοι αὐτούς, κακουργεῖν τε μὴ † ἐπαίρῃ περὶ τοὺς ἄλλους πολίτας. Καὶ ἀληθῶς γε φήσει. Ὅρα δὴ εἶπον ἐγώ, εἰ τοιόνδε τινὰ τρόπον δεῖ αὐτοὺς ζῆν τε καὶ οἰκεῖν, εἰ μέλλουσι τοιοῦτοι ἔσεσθαι. πρῶτον μὲν οὐσίαν κεκτημένον μηδεμίαν μηδένα ἰδίαν, ἂν μὴ πᾶσα ἀνάγκη. ἔπειτα οἴκησιν καὶ ταμιεῖον μηδενὶ εἶναι μηδὲν τοιοῦτον, εἰς ὃ οὐ πᾶς ὁ βουλόμενος εἴσεισι. τὰ δ' ἐπιτήδεια, ὅσων δέονται ἄνδρες ἀθληταὶ πολέμου σώφρονές τε καὶ ἀνδρεῖοι, ταξαμένους παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν δέχεσθαι μισθὸν τῆς φυλακῆς τοσοῦτον, ὅσον μήτε περιεῖναι αὐτοῖς εἰς τὸν ἐνιαυτόν, μήτε ἐνδεῖν. φοιτῶντας δὲ εἰς ξυσσίτια ὥσπερ ἐστρατοπεδευμένους, κοινῇ ζῆν. χρυσίον δὲ καὶ ἀργύριον εἰπεῖν αὐτοῖς, ὅτι θεῖον παρὰ θεῶν ἀεὶ ἐν τῇ ψυχῇ ἔχουσι, καὶ οὐδὲν προσδέονται τοῦ ἀνθρω-

† ἐπάγῃ

τοῦ ἀνθρωπείου. οὐδὲ ὅσια τὴν ἐκείνου κτῆσιν, τῇ τοῦ θνητοῦ χρυσοῦ κτήσει, ξυμμιγνύντας μιαίνειν. διότι πολλὰ καὶ ἀνόσια περὶ τῶν πολλῶν νόμισμα γέγονε, τὸ παρ᾽ ἐκείνοις δὲ ἀκήρατον. ἀλλὰ μόνοις αὐτοῖς τῶν ἐν τῇ πόλει μεταχειρίζεσθαι, καὶ ἅπτεσθαι χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, οὐ θέμις, οὐδ᾽ ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὄροφον ἰέναι, οὐδὲ περιάψασθαι, οὐδὲ πίνειν ἐξ ἀργύρου ἢ χρυσοῦ, καὶ οὕτω μὲν σώζοιντ᾽ ἄν καὶ σώζοιεν τὴν πόλιν. ὁπότε δ᾽ αὐτοὶ γῆν τε ἰδίαν καὶ οἰκίας καὶ νομίσματα κτήσονται, οἰκονόμοι μὲν καὶ γεωργοὶ, ἀντὶ φυλάκων ἔσονται. δεσπόται δ᾽ ἐχθροὶ, ἀντὶ συμμάχων τῶν ἄλλων πολιτῶν γενήσονται. μισοῦντες δὲ δὴ καὶ μισούμενοι καὶ ἐπιβουλεύοντες, καὶ ἐπιβουλευόμενοι, διάξουσι πάντα τὸν βίον, πολὺ πλείω καὶ μᾶλλον δεδιότες τοὺς ἔνδον, ἢ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους. θέοντες ἤδη τότε ἐγγύτατα ὀλέθρου, αὐτοί τε καὶ ἡ ἄλλη πόλις. τούτων οὖν πάντων ἕνεκα ἦν δ᾽ ἐγὼ, φῶμεν οὕτω δεῖν κατεσκευάσθαι τούς τε φύλακας, οἰκήσεώς τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων. καὶ ταῦτα νομοθετήσομεν, ἢ μή; Πάνυ γε ἦ δ᾽ ὃς ὁ Γλαύκων.

Τέλος τοῦ Πολιτειῶν ἢ περὶ δικαίου, τρίτου.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΩ͂Ν ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΚΑΙ ὁ Ἀδείμαντος ὑπολαβὼν, τί οὖν ἔφη ὦ Σώκρατες ἀπολογήσει, ἐάν τίς σε φῇ μὴ πάνυ τι εὐδαίμονας ποιεῖν τούτους τοὺς ἄνδρας, καὶ ταῦτα δι᾽ ἑαυτούς, ὧν ἔστι μὲν ἡ πόλις τῇ ἀληθείᾳ. οἱ δὲ μηδὲν ἀπολαύουσιν ἀγαθὸν τῆς πόλεως, οἷον οἱ ἄλλοι, ἀγρούς τε κεκτημένοι, καὶ οἰκίας οἰκοδομούμενοι καλὰς καὶ μεγάλας, καὶ ταύταις πρέπουσαν κατασκευὴν κτώμενοι. καὶ θυσίας θεοῖς ἰδίας θύοντες, καὶ ξενοδοκοῦντες, καὶ δὴ καὶ ἃ νῦν δὴ σὺ ἔλεγες χρυσόν τε καὶ ἄργυρον κεκτημένοι, καὶ πάντα ὅσα νομίζεται τοῖς μέλλουσι μακαρίοις εἶναι. ἀλλ᾽ ἀτεχνῶς φαίη ἂν ὥσπερ ἐπίκουροι μισθωτοὶ ἐν τῇ πόλει φαίνονται κεκτῆσθαι οὐδὲν ἄλλο, ἢ φρουροῦντες; Ναί ἦν δ᾽ ἐγὼ, καὶ ταῦτά γε ἐπισίτιοι, καὶ οὐδὲ μισθὸν πρὸς τοῖς σιτίοις λαμβάνοντες, ὥσπερ οἱ ἄλλοι. ὥστε οὐδ᾽ ἂν ἀποδημῆσαι βούλωνται ἰδίᾳ, ἐξέσται αὐτοῖς, οὐδὲ ἑταίραις διδόναι, οὐδ᾽ ἀναλίσκειν ἄν πῃ βούλωνται ἄλλοσε, οἷα δὴ οἱ εὐδαίμονες δοκοῦντες εἶναι ἀναλίσκουσι. ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα συχνὰ τῆς κατηγορίας ἀπολείπεις. Ἀλλ᾽ ἦ δ᾽ ὃς, ἔστω καὶ ταῦτα κατηγορημένα. τί οὖν δὴ ἀπολογησόμεθα φῄς; Ναί. Τὸν αὐτὸν οἶμον ἦν δ᾽ ἐγὼ πορευόμενοι, εὑρήσομεν ὡς ἐγῷμαι ἃ λεκτέα. ἐροῦμεν γὰρ ὅτι θαυμαστὸν μὲν οὐδὲν ἂν εἴη, εἰ καὶ οὗτοι οὕτως εὐδαιμονέστατοί εἰσιν. οὐ μὴν πρὸς τοῦτο βλέποντες τὴν πόλιν οἰκίζομεν, ὅπως ἕν τι ἡμῖν ἔθνος ἔσται διαφερόντως εὔδαιμον, ἀλλ᾽ ὅπως ὅτι μάλιστα ὅλη ἡ πόλις. ᾠήθημεν γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ μάλιστα ἂν εὑρεῖν δικαιοσύνην. καὶ αὖ ἐν τῇ κάκιστα οἰκουμένῃ, ἀδικίαν. κατιδόντες δὲ, κρῖναι ἂν ὃ πάλαι ζητοῦμεν. νῦν μὲν οὖν ὡς οἰόμεθα τὴν εὐδαίμονα πλάττομεν, οὐκ ἀπολαβόντες ὀλίγους ἐν αὐτῇ τοιούτους τινὰς θέντες, ἀλλ᾽ ὅλην. αὐτίκα δὲ τὴν ἐναντίαν σκεψόμεθα. ὥσπερ οὖν ἂν εἰ ἡμᾶς ἀνδριάντας γράφοντας προσελθών αὖ τις ἔψεγε λέγων, ὅτι οὐ τοῖς καλλίστοις τοῦ ζώου τὰ κάλλιστα φάρμακα προστίθεμεν, οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ κάλλιστον ὂν, οὐκ ὀστρείῳ ἐναληλιμμένοι εἶεν, ἀλλὰ μέλανι, μετρίως ἂν ἐδοκοῦμεν πρὸς αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι λέγοντες, ὦ θαυμάσιε, μὴ οἴου δεῖν ἡμᾶς οὕτω καλοὺς ὀφθαλμοὺς γράφειν, ὥστε μηδὲ ὀφθαλμοὺς φαίνεσθαι; μηδ᾽ αὖ τἄλλα μέρη, ἀλλ᾽ ἄθρει εἰ τὰ προσήκοντα ἑκάστοις ἀποδιδόντες, τὸ ὅλον καλὸν ποιοῦμεν. καὶ δὴ καὶ νῦν μὴ ἀνάγκαζε ἡμᾶς, τοιαύτην εὐδαιμονίαν τοῖς φύλαξι προσάπτειν, ἣ ἐκείνους πᾶν μᾶλλον ἀπεργάσεται, ἢ φύλακας. ἐπιστάμεθα γὰρ καὶ τοὺς γεωργοὺς ξυστίδας ἀμφιέσαντες καὶ χρυσὸν περιθέντες, πρὸς ἡδονὴν ἐργάζεσθαι κελεύειν τὴν γῆν. καὶ τοὺς κεραμέας κατακλίναντες ἐπὶ δεξιὰ πρὸς τὸ πῦρ διαπίνοντάς τε καὶ εὐωχουμένους, τὸν τροχὸν παραθεμένους, ὅσον ἂν ἐπιθυμήσωσι κεραμεύειν. καὶ τοὺς ἄλλους πάντας, τοιούτῳ τρόπῳ μακαρίους ποιεῖν, ἵνα δὴ ὅλη ἡ πόλις εὐδαιμονῇ. ἀλλ᾽ ἡμᾶς μὴ οὕτω νουθέτει. ὡς ἂν σοὶ πειθώμεθα, οὔτε ὁ γεωργὸς γεωργὸς ἔσται. οὔτε ὁ κεραμεὺς κεραμεύς. οὔτε ἄλλος οὐδεὶς οὐδὲν ἔχων σχῆμα, ἐξ ὧν πόλις γίγνεται. ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων, ἐλάττων λόγος. νευρορράφοι γὰρ φαῦλοι γενόμενοι, καὶ διαφθαρέντες καὶ προσποιησάμενοι εἶναι μὴ ὄντες, πόλει οὐδὲν δεινόν. φύλακες δὲ νόμων τε καὶ πόλεως μὴ ὄντες, ἀλλὰ δοκοῦντες, ὁρᾷς δὴ ὅτι πᾶσαν ἄρδην πόλιν ἀπολλύουσιν; ἂν τοῦ εὖ οἰκεῖν καὶ εὐδαιμονεῖν μόνοι τὸν καιρὸν ἔχωσιν. εἰ μὲν οὖν ἡμεῖς μὲν φύλακας ὡς ἀληθῶς ποιοῦμεν ἥκιστα κακούργους τῆς πόλεως, ὁ δ᾽ ἐκεῖνο λέγων γεωργούς τινας, καὶ ὥσπερ ἐν πανηγύρει ἀλλ᾽ οὐκ ἐν πόλει ἑστιάτορας καὶ εὐδαίμονας, ἄλλο ἄν τι ἢ πόλιν λέγοι. σκεπτέον οὖν πότερον πρὸς τοῦτο βλέποντες τοὺς φύλακας καθιστῶμεν, ὅπως ὅτι πλείστη αὐτοῖς εὐδαιμονία ἐγγενήσεται. ἢ τοῦτο μὲν εἰς τὴν πόλιν ὅλην βλέποντας, θεατέον εἰ ἐκείνῃ ἐγγίγνεται. τοὺς δ᾽ ἐπικούρους τούτους καὶ τοὺς φύλακας, ἐκεῖνο ἀναγκαστέον ποιεῖν, καὶ πειστέον ὅπως ὅτι ἄριστοι δημιουργοὶ τοῦ ἑαυτῶν ἔργου ἔσονται, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὡσαύτως. καὶ οὕτω ξυμπάσης τῆς πόλεως αὐξανομένης καὶ καλῶς

οἰκιζομένης, ἐατέον ὅπως ἑκάστοις τοῖς ἔθνεσιν, ἡ φύσις ἀποδίδωσι τοῦ μεταλαμβάνειν εὐδαιμονίας. Ἀλλ᾽ ἦ δ᾽ ὅς καλῶς μοι δοκεῖς λέγειν. ἆρ᾽ οὖν ἦν δ᾽ ἐγώ, καὶ τὸ τούτου ἀδελφὸν δόξω σοι μετρίως λέγειν; Τί μάλιστα. Τοὺς ἄλλους αὖ δημιουργοὺς σκόπει εἰ τάδε διαφθείρει, ὥστε καὶ κακοὺς γίνεσθαι. Τὰ ποῖα δὴ ταῦτα; Πλοῦτος ἦν δ᾽ ἐγώ, καὶ πενία. Πῶς δή; Ὧδε. πλουτήσας χυτρεὺς δοκεῖ σοι ἔτι θελήσειν ἐπιμελεῖσθαι τῆς τέχνης; Οὐδαμῶς ἔφη. Ἀργὸς δὲ καὶ ἀμελὴς γενήσεται μᾶλλον αὐτὸς αὐτοῦ. Πολύ γε. Οὐκοῦν κακίων χυτρεὺς γίγνεται; Καὶ τοῦτο ἔφη πολύ. Καὶ μὴν καὶ ὄργανά γε μὴ ἔχων παρέχεσθαι ὑπὸ πενίας, ἤ τι ἄλλο τῶν εἰς τὴν τέχνην, τά τε ἔργα πονηρότερα ἐργάσεται καὶ τοὺς υἱεῖς, ἢ ἄλλους οὓς ἂν διδάσκῃ, χείρους δημιουργοὺς διδάξεται. Πῶς δ᾽ οὔ; Ὑπ᾽ ἀμφοτέρων δὴ πενίας τε καὶ πλούτου, χείρω μὲν τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, χείρους δὲ αὐτοί. Φαίνεται. Ἕτερα δὴ ὡς ἔοικε τοῖς φύλαξιν εὑρήκαμεν, ἃ παντὶ τρόπῳ φυλακτέον. ὅπως μήποτε αὐτοὺς λήσει εἰς τὴν πόλιν παραδύντα. Τὰ ποῖα ταῦτα; Πλοῦτός τε ἦν δ᾽ ἐγώ, καὶ πενία, ὡς τοῦ μὲν τρυφὴν τε καὶ ἀργίαν καὶ νεωτερισμὸν ἐμποιοῦντος. τοῦ δὲ, ἀνελευθερίαν καὶ κακοεργίαν πρὸς τῷ νεωτερισμῷ. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Τόδε μέντοι ὦ Σώκρατες σκόπει. πῶς ἡμῖν ἡ πόλις οἵα τ᾽ ἔσται πολεμεῖν, ἐπειδὰν χρήματα μὴ κεκτημένη ᾖ. ἄλλως τε κἂν πρὸς μεγάλην τε καὶ πλουσίαν ἀναγκασθῇ πολεμεῖν. Δῆλον ἦν δ᾽ ἐγώ, ὅτι πρὸς μὲν μίαν χαλεπώτερον. πρὸς δὲ δύο τοιαύτας, ῥᾷον. Πῶς εἶπες ἦ δ᾽ ὅς; Πρῶτον μὲν που εἶπον, ἐὰν δέῃ μάχεσθαι, ἆρ᾽ οὐ πλουσίοις ἀνδράσι μαχοῦνται αὐτοὶ ὄντες πολέμου ἀθληταί; Ναὶ τοῦτό γε ἔφη. Τί οὖν ἦν δ᾽ ἐγὼ ὦ Ἀδείμαντε; εἷς πύκτης ὡς οἷόν τε κάλλιστα ἐπὶ τοῦτο παρεσκευασμένος, δυοῖν μὴ πύκταιν, πλουσίοιν δὲ καὶ πιόνοιν, οὐκ ἂν δοκεῖ σοι ῥᾳδίως μάχεσθαι; Οὐκ ἂν ἴσως ἔφη, ἅμα γε. Οὐδ᾽ εἰ ἐξείη ἦν δ᾽ ἐγὼ ὑποφεύγοντι, τὸν πρότερον ἀεὶ προσφερόμενον, ἀναστρέφοντα κρούειν. καὶ τοῦτο ποιοῖ πολλάκις ἐν ἡλίῳ τε καὶ πνίγει, ἆρά γε οὐ καὶ πλείους χειρώσαιτ᾽ ἂν τοιούτους ὁ τοιοῦτος; Ἀμέλει ἔφη, οὐδὲν ἂν γένοιτο θαυμαστόν. Ἀλλ᾽ οὐκ οἴει πυκτικῆς πλέον μετέχειν τοὺς πλουσίους ἐπιστήμῃ τε καὶ ἐμπειρίᾳ, ἢ πολεμικῆς; Ἔγωγ᾽ ἔφη. Ῥᾳδίως ἄρα ἡμῖν οἱ ἀθληταὶ ἐκ τῶν εἰκότων, διπλασίοις τε καὶ τριπλασίοις αὐτῶν μαχοῦνται. Συγχωρήσομαί σοι ἔφη. δοκεῖς γάρ μοι ὀρθῶς λέγειν. Τί δ᾽ ἂν πρεσβείαν πέμψαντες εἰς τὴν ἑτέραν πόλιν, τἀληθῆ εἴπωσιν, ὅτι ἡμεῖς μὲν οὐδὲν χρυσίῳ οὐδ᾽ ἀργυρίῳ χρώμεθα, οὐδ᾽ ἡμῖν θέμις, ὑμῖν δέ. συμπολεμήσαντες οὖν μεθ᾽ ἡμῶν, ἔχετε τὰ τῶν ἑτέρων, οἴει τινὰς ἀκούσαντας ταῦτα αἱρήσεσθαι κυσὶ πολεμεῖν στερεοῖς τε καὶ ἰσχνοῖς μᾶλλον, ἢ μετὰ κυνῶν προβάτοις πίοσί τε καὶ ἁπαλοῖς; Οὔ μοι δοκεῖ. ἀλλ᾽ ἐὰν εἰς μίαν ἔφη πόλιν συναθροισθῇ τὰ τῶν ἄλλων χρήματα, ὅρα μὴ κίνδυνον φέρῃ τῇ μὴ πλουτούσῃ. Εὐδαίμων εἶ ἦν δ᾽ ἐγώ, ὅτι οἴει ἄξιον εἶναι ἄλλην τινὰ προσειπεῖν πόλιν, ἢ τὴν τοιαύτην οἵαν ἡμεῖς κατεσκευάζομεν. Ἀλλὰ τί μὴν ἔφη; Μειζόνως ἦν δ᾽ ἐγὼ χρὴ προσαγορεύειν τὰς ἄλλας. ἑκάστη γὰρ αὐτῶν πόλεις εἰσὶ πάμπολλαι, ἀλλ᾽ οὐ πόλις τὸ τῶν παιζόντων. δύο μὲν γὰρ κἂν ὁτιοῦν ᾖ πολεμία ἀλλήλαιν. ἡ μὲν πενήτων, ἡ δὲ πλουσίων. τούτων δ᾽ ἐν ἑκατέρᾳ πάνυ πολλαί. αἷς ἐὰν μὲν ὡς μιᾷ προσφέρῃ, παντὸς ἂν ἁμάρτοις. ἐὰν δὲ ὡς πολλαῖς, διδοὺς τὰ τῶν ἑτέρων ταῖς ἑτέραις χρήματά τε καὶ δυνάμεις ἢ καὶ αὐτούς, ξυμμάχοις μὲν ἀεὶ πολλοῖς χρήσῃ, πολεμίοις δ᾽ ὀλίγοις; καὶ ἕως ἂν ἡ πόλις σοι οἰκῇ σωφρόνως ὡς ἄρτι ἐτάχθη, μεγίστη ἔσται, οὐ τῷ εὐδοκιμεῖν λέγω. ἀλλ᾽ ὡς ἀληθῶς μεγίστη, καὶ ἐὰν μόνων ᾖ χιλίων τῶν προπολεμούντων. οὕτω γὰρ μεγάλην πόλιν μίαν, οὐ ῥᾳδίως οὔτ᾽ ἐν Ἕλλησιν, οὔτε ἐν βαρβάροις εὑρήσεις. δοκούσας δὲ πολλὰς καὶ πολλαπλασίας τῆς τηλικαύτης, ἢ ἄλλως οἴει; Οὐ μὰ τὸν Δί᾽ ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ᾽ ἐγώ, οὗτος ἂν εἴη κάλλιστος ὅρος τοῖς ἡμετέροις ἄρχουσιν, ὅσην δὴ τὸ μέγεθος τὴν πόλιν ποιεῖσθαι, καὶ ἡλίκῃ οὔσῃ χώραν ἀφορισαμένους, τὴν ἄλλην χαίρειν; Τίς ἔφη ὅρος; Οἶμαι μὲν ἦν δ᾽ ἐγὼ τόνδε, μέχρις οὗ ἂν ἐθέλοι αὐξανομένη εἶναι μία, μέχρι τούτου αὔξειν, πέρα δὲ μή. Καὶ καλῶς γ᾽ ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τοῦτο αὖ ἄλλο πρόσταγμα τοῖς φύλαξι προστάξομεν φυλάττειν παντὶ τρόπῳ, ὅπως μήτε σμικρὰ ἡ πόλις ἔσται, μήτε μεγάλη δοκοῦσα, ἀλλά τις ἱκανὴ καὶ μία. Καὶ φαῦλόν γ᾽ ἔφη ἴσως αὐτοῖς προστάξομεν. Καὶ τούτου γε ἦν δ᾽ ἐγώ, ἔτι φαυλότερον τόδε, οὗ καὶ ἐν τῷ πρόσθεν ἐπεμνήσθημεν. λέγοντες, ὡς δέοι ἐάν τε τῶν φυλάκων τις φαῦλος ἔκγονος γένηται, εἰς τοὺς ἄλλους αὐτὸν ἀποπέμπεσθαι. ἐάν τ᾽ ἐκ τῶν ἄλλων σπουδαῖος, εἰς τοὺς φύλακας. τοῦτο δ᾽ ἐβούλετο δηλοῦν, ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας, πρὸς ὅ τις πέφυκε, πρὸς τοῦτο ἕνα πρὸς ἓν ἕκαστον ἔργον δεῖ κομίζειν. ὅπως ἂν ἓν τὸ αὑτοῦ ἐπιτηδεύων ἕκαστος, μὴ πολλοί, ἀλλ᾽ εἷς γίγνηται. καὶ οὕτω δὴ ξύμπασα ἡ πόλις μία φύηται, ἀλλὰ μὴ πολλαί. Ἔστι γὰρ ἔφη τοῦτο ἐκείνου σμικρότερον. Οὔτοι ἦν δ᾽ ἐγὼ ὦγαθὲ Ἀδείμαντε, ὡς δόξειεν ἄν τις ταῦτα πολλὰ καὶ μεγάλα αὐτοῖς προστάττομεν. ἀλλὰ πάντα φαῦλα ἐὰν τὸ λεγόμενον ἓν μέγα φυλάττωσι, μᾶλλον δὲ ἀντὶ μεγάλου ἱκανόν. Τί τοῦτο ἔφη; Τὴν παιδείαν ἦν δ᾽ ἐγὼ καὶ τροφήν. ἐὰν γὰρ εὖ παιδευόμενοι μέτριοι ἄνδρες γίγνωνται, πάντα ταῦτα ῥᾳδίως διόψονται. καὶ ἄλλα γε ὅσα νῦν ἡμεῖς παραλείπομεν, τήν τε τῶν γυναικῶν κτῆσιν, καὶ γάμων, καὶ παιδοποιίας. ὅτι δεῖ ταῦτα κατὰ τὴν παροιμίαν πάντα ὅτι μάλιστα, κοινὰ τὰ τῶν φίλων ποιεῖσθαι. Ὀρθότατα γὰρ ἔφη γίγνοιτ᾽ ἄν. Καὶ μὴν εἶπον πολιτεία ἐάν περ ἅπαξ ὁρμήσῃ εὖ, ἔρχεται ὥσπερ κύκλος αὐξανομένη. τροφὴ γὰρ καὶ παίδευσις χρηστὴ σωζομένη, φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ. καὶ αὖ φύσεις χρησταί,

τοιαύτης

τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβανόμεναι, ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται. εἴς τε τἆλλα καὶ εἰς τὸ γεννᾶν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις. Εἰκός γ' ἔφη. Ὡς τοίνυν διὰ βραχέων εἰπεῖν, τούτου ἀνθεκτέον τοῖς ἐπιμεληταῖς τῆς πόλεως, ὅπως ἂν αὐτοὺς μὴ λάθῃ διαφθαρέν, ἀλλὰ παρὰ πάντα αὐτὸ φυλάττωσι, τὸ μὴ νεωτερίζειν, περὶ γυμναστικήν τε καὶ μουσικὴν παρὰ τὴν τάξιν, ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα φυλάττειν. φοβουμένους ὅταν τις λέγῃ ὡς τὴν ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπιφρονέουσιν ἄνθρωποι, ἥτις ἀειδόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται. μὴ πολλάκις τὸν ποιητὴν τίς οἴηται λέγειν, οὐκ ᾄσματα νέα, ἀλλὰ τρόπον ᾠδῆς νέον, καὶ τοῦτο ἐπαινῇ. δεῖ δ' οὔτ' ἐπαινεῖν τὸ τοιοῦτον, οὔτε ὑπολαμβάνειν. εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν, εὐλαβητέον, ὡς ἐν ὅλῳ κινδυνεύοντα. οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων, ὥς φησί τε Δάμων, καὶ ἐγὼ πείθομαι. Καὶ ἐμὲ τοίνυν ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, θὲς τῶν πεπεισμένων. Τὸ δὴ φυλακτήριον ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν ἐνταῦθά που οἰκοδομητέον τοῖς φύλαξιν ἐν μουσικῇ. Ἡ γοῦν παρανομία αὕτη ῥᾳδίως ἔφη, λανθάνει παραδυομένη. Ναὶ ἔφην, ὡς ἐν παιδιᾶς γε μέρει, καὶ ὡς κακὸν οὐδὲν ἐργαζομένη. Οὐδὲ γὰρ ἐργάζεται ἔφη ἄλλο γε, ἢ κατὰ μικρὸν εἰσοικισαμένη, ἠρέμα ὑπορρεῖ πρὸς τὰ ἤθη τε καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα. ἐκ δὲ τούτων, εἰς τὰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβόλαια μείζων ἐκβαίνει. ἐκ δὲ δὴ τῶν ξυμβολαίων, ἔρχεται ἐπὶ τοὺς νόμους καὶ πολιτείας σὺν πολλῇ ὦ Σώκρατες ἀσελγείᾳ, ἕως ἂν τελευτῶσα πάντα ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἀνατρέψῃ. Εἶεν ἦν δ' ἐγώ, οὕτω τοῦτ' ἔχει; Δοκεῖ μοι ἔφη. Οὐκοῦν ὃ ἐξ ἀρχῆς ἐλέγομεν τοῖς ἡμετέροις παισὶν ἐννομωτέρου εὐθὺς παιδείας μεθεκτέον, ὡς παρανόμου γιγνομένης αὐτῆς, καὶ παίδων τοιούτων ἐννόμους τε καὶ σπουδαίους ἐξ αὐτῶν ἄνδρας αὐξάνεσθαι ἀδύνατον ὄν. Πῶς δ' οὐχί, ἔφη; Ὅταν δὴ ἄρα καλῶς ἀρξάμενοι παῖδες παίζειν, εὐνομίαν διὰ τῆς μουσικῆς εἰσδέξωνται, πάλιν τοὐναντίον ἢ 'κείνοις εἰς πάντα ξυνέπεταί τε καὶ αὔξει, ἐπανορθοῦσα, εἴ τι καὶ πρότερον τῆς πόλεως ἔκειτο. Ἀληθῆ μέντοι ἔφη. Καὶ τὰ σμικρὰ ἄρα εἶπον δοκοῦντα εἶναι νόμιμα ἐξευρίσκουσιν οὗτοι, ἃ οἱ πρότερον ἀπώλλυσαν πάντα. Ποῖα; Τὰ τοιάδε. σιγάς τε τῶν νεωτέρων παρὰ πρεσβυτέροις ὡς πρέπει. καὶ κατακλίσεις, καὶ ὑπαναστάσεις, καὶ γονέων θεραπείας, καὶ κουράς γε καὶ ἀμπεχόνας, καὶ ὑποδέσεις, καὶ ὅλον τὸν τοῦ σώματος σχηματισμόν, καὶ τἆλλα ὅσα τοιαῦτα. ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγε. Νομοθετεῖν δ' αὐτὰ οἶμαι εὔηθες. οὔτε γάρ που γίγνεται, οὔτ' ἂν μείνειε λόγῳ τε καὶ γράμμασι νομοθετηθέντα. Πῶς γάρ; Κινδυνεύει γοῦν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Ἀδείμαντε, ἐκ τῆς παιδείας ὅποι ἄν τις ὁρμήσῃ, τοιαῦτα καὶ τὰ ἑπόμενα εἶναι. ἢ οὐκ ἀεὶ τὸ ὅμοιον ὂν ὅμοιον παρακαλεῖ; Τί μήν; Καὶ τελευτῶν δὴ οἶμαι, φαῖμεν ἂν εἰς ἕν τι τέλεον καὶ νεανικὸν ἀποβαίνειν αὐτὸ ἢ ἀγαθόν, ἢ καὶ τοὐναντίον. τί γάρ; Οὐκ ἦ δ' ὅς. Ἐγὼ μὲν τοίνυν εἶπον διὰ ταῦτα, οὐκ ἂν ἔτι τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρήσαιμι νομοθετεῖν. Εἰκότως γ' ἔφη. Τί δὲ ὦ πρὸς θεῶν ἔφην, τάδε τὰ ἀγοραῖα ξυμβολαίων τε πέρι κατ' ἀγορὰν ἕκαστοι ἃ πρὸς ἀλλήλους συμβάλλουσιν. εἰ δὲ βούλει, καὶ χειροτεχνικῶν πέρι ξυμβολαίων, καὶ λοιδοριῶν, καὶ αἰκίας, καὶ δικῶν λήξεις, καὶ δικαστῶν καταστάσεως, καὶ εἴ που τελῶν τινὸς ἢ πράξεις, ἢ θέσεις ἀναγκαῖοί εἰσιν. ἢ κατ' ἀγοράς, ἢ λιμένας, ἢ καὶ τὸ παράπαν ἀγορανομικὰ ἄττα, ἢ ἀστυνομικά, ἢ ἐλλιμενικά, ἢ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, τούτων τολμήσομέν τι νομοθετεῖν; Ἀλλ' οὐκ ἄξιον ἔφη ἀνδράσι καλοῖς κἀγαθοῖς ἐπιτάττειν. τὰ πολλὰ γὰρ αὐτῶν ὅσα δεῖ νομοθετήσασθαι, ῥᾳδίως που εὑρήσουσι. Ναὶ ὦ φίλε εἶπον, ἐάν γε θεὸς αὐτοῖς διδῷ σωτηρίαν τῶν νόμων ὧν ἔμπροσθεν διήλθομεν. Εἰ δὲ μή γε ἦ δ' ὅς, πολλὰ τοιαῦτα τιθέμενοι ἀεὶ καὶ ἐπανορθούμενοι, τὸν βίον διατελέσουσιν, οἰόμενοι ἐπιλήψεσθαι τοῦ βελτίστου. Λέγεις ἔφην ἐγώ, βιώσεσθαι τοὺς τοιούτους, ὥσπερ τοὺς κάμνοντάς τε, καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπὸ ἀκολασίας, ἐκβῆναι πονηρᾶς διαίτης. Πάνυ μὲν οὖν. Καὶ μὴν οὗτοί γε, χαριέντως διατελοῦσιν. ἰατρευόμενοι γάρ, οὐδὲν περαίνουσι, πλήν γε ποικιλώτερα καὶ μείζω ποιοῦσι τὰ νοσήματα, καὶ ἀεὶ ἐλπίζοντες ἐάν τις φάρμακον συμβουλεύσῃ, ὑπὸ τούτου ἔσεσθαι ὑγιεῖς. Πάνυ γὰρ ἔφη τῶν οὕτω καμνόντων τὰ τοιάδε πάθη. Τί δὲ ἦν δ' ἐγώ, τόδε αὐτῶν οὐ χαρίεν; τὸ πάντων ἔχθιστον ἡγεῖσθαι τὸν τἀληθῆ λέγοντα, ὅτι πρὶν ἂν μεθύων καὶ ἐμπιπλάμενος, καὶ ἀφροδισιάζων, καὶ ἀργῶν παύσηται. οὔτε φάρμακα, οὔτε καύσεις, οὔτε τομαί, οὐδ' αὖ ἐπῳδαὶ αὐτόν, οὐδὲ περίαπτα, οὐδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν ὀνήσει; Οὐ πάνυ χαρίεν ἔφη. τὸ γὰρ τῷ εὖ λέγοντι χαλεπαίνειν, οὐκ ἔχει χάριν. Οὐκ ἐπαινέτης εἶ ἔφην ἐγὼ ὡς ἔοικας τῶν τοιούτων ἀνδρῶν. Οὐ μέντοι μὰ Δία. Οὐδ' ἂν ἡ πόλις ἄρα ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν ὅλη τοιοῦτον ποιῇ, οὐκ ἐπαινέσῃ. ἢ οὐ φαίνονταί σοι ταὐτὸν ἐργάζεσθαι τούτοις τῶν πόλεων, ὅσαι κακῶς πολιτευόμεναι, προαγορεύουσι τοῖς πολίταις, τὴν μὲν κατάστασιν τῆς πόλεως ὅλην μὴ κινεῖν, ὡς ἀποθανουμένους, ὃς ἂν τοῦτο δρᾷ. ὃς δ' ἂν σφᾶς οὕτω πολιτευομένους ἥδιστα θεραπεύῃ καὶ χαρίζηται ὑποτρέχων καὶ προγιγνώσκων τὰς σφετέρας βουλήσεις, καὶ ταύτας δεινὸς ᾖ ἀποπληροῦν. οὗτος ἄρα ἀγαθός τε ἔσται ἀνὴρ καὶ σοφὸς τὰ μεγάλα, καὶ τιμήσεται ὑπὸ σφῶν; Ταὐτὸν μὲν οὖν ἔφη ἔμοιγε δοκοῦσι δρᾶν, καὶ οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐπαινῶ. Τί δ' αὖ τοὺς ἐθέλοντας θεραπεύειν τὰς τοιαύτας πόλεις καὶ προθυμουμένους, οὐκ ἄγασαι τῆς ἀνδρείας τε καὶ εὐχερείας; Ἔγωγ' ἔφη. πλήν γ' ὅσοι ἐξηπάτηνται ὑπ' αὐτῶν καὶ οἴονται τῇ ἀληθείᾳ πολιτικοὶ εἶναι, ὅτι ἐπαινοῦνται ὑπὸ τῶν πολλῶν. Πῶς λέγεις; Οὐ συγγιγνώσκεις ἦν δ' ἐγὼ τοῖς ἀνδράσιν; ἢ οἴει οἷόν τ' εἶναι ἀνδρὶ μὴ ἐπισταμένῳ μετρεῖν ἑτέρων

τοιούτων

τοιούτων πολλῶν λεγόντων, ὅτι τετράπηχύς ἐστιν, αὐτὸν ταῦτα μὴ ἡγεῖσθαι περὶ αὐτοῦ; Οὐκ ἂν ἔφη τοῦτό γε. Μὴ τοίνυν χαλέπαινε. καὶ γάρ πού εἰσι πάντων χαριέστατοι οἱ τοιοῦτοι. νομοθετοῦντές τε οἷα ἄρτι διήλθομεν, καὶ ἐπανορθοῦντες ἀεί, οἰόμενοί τε πέρας εὑρήσειν περὶ τὰ ἐν τοῖς ξυμβολαίοις κακουργήματα. καὶ περὶ ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἀγνοοῦντες, ὅτι τῷ ὄντι ὥσπερ ὕδραν τέμνουσι. Καὶ μὴν ἔφη, οὐκ ἄλλο τί γε ποιοῦσιν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, τὸ τοιοῦτον εἶδος νόμων πέρι καὶ πολιτείας, οὔτ' ἐν κακῶς οὔτ' ἐν εὖ πολιτευομένῃ πόλει ᾤμην ἂν δεῖν τὸν ἀληθινὸν νομοθέτην πραγματεύεσθαι. ἐν τῇ μὲν, ὅτι ἀνωφελῆ καὶ πλέον οὐδέν. ἐν δὲ τῇ, ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν κἂν ὅστις οὖν εὕροι, τὰ δὲ ὅτι αὐτόματα ἔπεισιν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἐπιτηδευμάτων. Τί οὖν ἔφη ἔτι ἂν ἡμῖν λοιπὸν τῆς νομοθεσίας εἴη;

Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐδέν. τῷ μέντοι Ἀπόλλωνι τῷ ἐν Δελφοῖς, τά τε μέγιστα καὶ κάλλιστα καὶ πρῶτα τῶν νομοθετημάτων. Τὰ ποῖα, ἦ δ' ὅς; Ἱερῶν τε ἱδρύσεις καὶ θυσίαι, καὶ ἄλλαι θεῶν τε καὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων θεραπεῖαι. τελευτησάντων τε αὖ θῆκαι, καὶ ὅσα τοῖς ἐκεῖ δεῖ ὑπηρετοῦντας, ἵλεως αὐτοὺς ἔχειν. τὰ γὰρ δὴ τοιαῦτα οὔτ' ἐπιστάμεθα ἡμεῖς, οἰκίζοντές τε πόλιν, οὐδενὶ ἄλλῳ πεισόμεθα ἐὰν νοῦν ἔχωμεν, οὐδὲ χρησόμεθα ἐξηγητῇ, ἀλλ' ἢ τῷ πατρίῳ. οὗτος γὰρ δή που ὁ θεὸς περὶ τὰ τοιαῦτα, πᾶσιν ἀνθρώποις πάτριος ἐξηγητὴς ἐν μέσῳ τῆς γῆς, ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ καθήμενος ἐξηγεῖται.

Καὶ καλῶς γ' ἔφη λέγεις, καὶ ποιητέον οὕτως. Ὠικισμένη μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, ἤδη ἄν σοι εἴη ὦ παῖ Ἀρίστωνος ἡ πόλις. τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο, σκόπει ἐν αὐτῇ φῶς ποθὲν πορισάμενος ἱκανὸν αὐτός τε, καὶ τὸν ἀδελφὸν παρακάλει, καὶ Πολέμαρχον, καὶ τοὺς ἄλλους. ἐάν πως ἴδωμεν ποῦ ποτ' ἂν εἴη ἡ δικαιοσύνη, καὶ ποῦ ἡ ἀδικία, καὶ τί ἀλλήλοιν διαφέρετον. καὶ πότερον δεῖ κεκτῆσθαι τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα εἶναι, ἐάν τε λανθάνῃ ἐάν τε μή, πάντας θεούς τε καὶ ἀνθρώπους. Οὐδὲν λέγεις ἔφη ὁ Γλαύκων. σὺ γὰρ ὑπέσχου ζητήσειν, ὡς οὐχ ὅσιόν σοι ὄν, μὴ βοηθεῖν δικαιοσύνῃ εἰς δύναμιν παντὶ τρόπῳ. Ἀληθῆ ἔφην ἐγὼ ὑπομιμνήσκεις, καὶ ποιητέον μέν γε οὕτω. χρὴ δὲ καὶ ὑμᾶς ξυλλαμβάνειν. Ἀλλ' ἔφη ποιήσομεν οὕτως.

Ἐλπίζω τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, εὑρήσειν αὐτὸ ὧδε. οἶμαι ἡμῖν τὴν πόλιν εἴπερ ὀρθῶς γε ὤκισται, τελέως ἀγαθὴν εἶναι. Ἀνάγκη ἔφη. Δῆλον δὴ ὅτι σοφή τ' ἐστὶ καὶ ἀνδρεία καὶ σώφρων καὶ δικαία. Δῆλον.

Οὐκοῦν ὅ,τι ἂν αὐτῶν εὕρωμεν ἐν αὐτῇ, τὸ ὑπόλοιπον ἔσται τὸ οὐχ εὑρημένον. Τί μήν; Ὥσπερ τοίνυν ἄλλων τινῶν τεττάρων εἰ ἕν τι ἐζητοῦμεν αὐτῶν ἐν ὁτῳοῦν, ὁπότε πρῶτον ἐκεῖνο ἔγνωμεν ἱκανῶς ἂν εἶχεν ἡμῖν. εἰ δὲ τὰ τρία πρότερον ἐγνωρίσαμεν, αὐτῷ ἂν τούτῳ ἐγνώριστο τὸ ζητούμενον. δῆλον γὰρ ὅτι οὐκ ἄλλο τι ἦν, ἢ τὸ ὑπολειφθέν. Ὀρθῶς ἔφη λέγεις. Οὐκοῦν καὶ περὶ τούτων ἐπειδὴ τέτταρα ὄντα τυγχάνει, ὡσαύτως ζητητέον; Δῆλα δή. Καὶ μὲν δὴ πρῶτόν γέ μοι δοκεῖ ἐν αὐτῷ κατάδηλον εἶναι ἡ σοφία, καί τι ἄτοπον περὶ αὐτὴν φαίνεται. Τί ἦ δ' ὅς; Σοφὴ μέν τοι δοκεῖ μοι ἡ πόλις εἶναι, ἣν διήλθομεν. εὔβουλος γάρ, οὐχί; Ναί. Καὶ μὴν τοῦτό γε αὐτό, ἡ εὐβουλία, δῆλον ὅτι ἐπιστήμη τίς ἐστιν. οὐ γάρ που ἀμαθίᾳ γε, ἀλλ' ἐπιστήμῃ εὖ βουλεύονται. Δῆλον. Πολλαὶ δέ γε καὶ παντοδαπαὶ ἐπιστῆμαι ἐν τῇ πόλει εἰσί. Πῶς γὰρ οὔ; Ἆρ' οὖν διὰ τὴν τῶν τεκτόνων ἐπιστήμην, σοφὴ καὶ εὔβουλος ἡ πόλις προσρητέα; Οὐδαμῶς ἔφη διά γε ταύτην, ἀλλὰ τεκτονική. Οὐκ ἄρα διὰ τὴν ὑπὲρ τῶν ξυλίνων σκευῶν ἐπιστήμην βουλευομένη, ὡς ἂν ἔχῃ βέλτιστα, σοφὴ κλητέα ἡ πόλις. Οὐ μέντοι.

Τί δαί; τὴν ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ χαλκοῦ, ἤ τινα ἄλλην τῶν τοιούτων; Οὐδ' ἡντινοῦν ἔφη. Οὐδὲ τὴν ὑπὲρ τοῦ καρποῦ τῆς γενέσεως ἐκ τῆς γῆς, ἀλλὰ γεωργικήν. Δοκεῖ μοι. Τί δ' ἦν δ' ἐγώ, ἔστι τις ἐπιστήμη ἐν τῇ ἄρτι ὑφ' ἡμῶν οἰκισθείσῃ, παρά τισι τῶν πολιτῶν ἣ οὐχ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ πόλει τινὸς βουλεύεται. ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτῆς ὅλης, ὅντινα τρόπον αὐτή τε πρὸς αὑτὴν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις ἄριστα ὁμιλοίη; Ἔστι μέντοι. Τίς ἔφην ἐγώ, καὶ ἐν τίσιν; Αὕτη ἦ δ' ὅς ἡ φυλακική, καὶ ἐν τούτοις τοῖς ἄρχουσιν οὓς νῦν δὴ τελέως φύλακας ὠνομάζομεν. Διὰ ταύτην οὖν τὴν ἐπιστήμην, τί τὴν πόλιν προσαγορεύεις; Εὔβουλον ἔφη, καὶ τῷ ὄντι σοφήν. Πότερον οὖν ἦν δ' ἐγὼ ἐν τῇ πόλει ἡμῖν οἴει χαλκέας πλείους ἐνέσεσθαι, ἢ τοὺς ἀληθινοὺς φύλακας τούτους; Πολὺ ἔφη χαλκέας. Οὐκοῦν ἔφην καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἐπιστήμας ἔχοντες ὀνομάζονταί τινες εἶναι, πάντων τούτων οὗτοι ἂν εἶεν ὀλίγιστοι; Πολύ. Τῷ σμικροτάτῳ ἄρα ἔθνει καὶ μέρει ἑαυτῆς, καὶ τῇ ἐν τούτῳ ἐπιστήμῃ τῷ προεστῶτι καὶ ἄρχοντι, ὅλη σοφὴ ἂν εἴη κατὰ φύσιν οἰκισθεῖσα πόλις. καὶ τοῦτο ὡς ἔοικε φύσει ὀλίγιστον γίγνεται γένος, ᾧ προσήκει ταύτης τῆς ἐπιστήμης μεταλαγχάνειν, ἣν μόνην δεῖ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν σοφίαν καλεῖσθαι. Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις. Τοῦτο μὲν δὴ ἓν τῶν τεττάρων, οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον εὑρήκαμεν αὐτό τε, καὶ ὅπου τῆς πόλεως ἵδρυται; Καὶ ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ ἔφη, ἀποχρώντως εὑρῆσθαι. Ἀλλὰ μὴν ἀνδρεία γε αὐτή τε καὶ ἐν ᾧ κεῖται τῆς πόλεως, δι' ὃ τοιαύτη κλητέα ἡ πόλις, οὐ πάνυ χαλεπὸν ἰδεῖν. Πῶς δή; Τίς ἂν ἦν δ' ἐγὼ εἰς ἄλλο τι ἀποβλέψας, ἢ δειλὴν, ἢ ἀνδρείαν πόλιν εἴποι, ἀλλ' ἢ εἰς τοῦτο τὸ μέρος ὃ προπολεμεῖ τε καὶ στρατεύεται ὑπὲρ αὐτῆς;

Οὐδ' ἂν εἷς ἔφη εἰς ἄλλο τι. Οὐ γὰρ οἶμαι εἶπον, οἵ γε ἄλλοι ἐν αὐτῇ, ἢ δειλοὶ ἢ ἀνδρεῖοι ὄντες, κύριοι ἂν εἶεν, ἢ τοίαν αὐτὴν εἶναι, ἢ τοίαν. Οὐ γάρ. Καὶ ἀνδρεία ἄρα πόλις μέρει τινὶ ἑαυτῆς ἐστι, διὰ τὸ ἐν ἐκείνῳ ἔχειν δύναμιν τοιαύτην, ἣ διὰ παντὸς σώσει τὴν περὶ τῶν δεινῶν δόξαν, ταῦτά τε αὐτὰ εἶναι καὶ τοιαῦτα, ἅ τε καὶ οἷα ὁ νομοθέτης παρήγγελλεν ἐν τῇ παιδείᾳ. ἢ οὐ τοῦτο ἀνδρείαν καλεῖς;

Οὐ πάνυ ἔφη ἔμαθον ὃ εἶπες, ἀλλ' αὖθις εἰπέ. Σωτηρίαν ἔγωγ' εἶπον, λέγω τινὰ εἶναι τὴν ἀνδρείαν. Ποίαν δὴ σωτηρίαν; Τὴν τῆς δόξης τῆς ὑπὸ νόμου διὰ τῆς παιδείας γεγονυίας, περὶ τῶν δεινῶν, ἅ, τέ ἐστι καὶ οἷα. διαπαντὸς δὲ ἔλεγον αὐτὴν σωτηρίαν, διὰ τὸ ἔν τε λύπαις ὄντα διασώζεσθαι αὐτὴν, καὶ ἐν ἡδοναῖς, καὶ ἐν ἐπιθυμίαις, καὶ ἐν φόβοις, καὶ μὴ ἐκβάλλειν. ᾧ δέ μοι δοκεῖ ὅμοιον εἶναι, ἐθέλω ἀπεικάσαι, εἰ βούλει. Ἀλλὰ βούλομαι. Οὐκοῦν οἶσθα ἦν δ' ἐγὼ, ὅτι οἱ βαφεῖς ἐπειδὰν βουληθῶσι βάψαι ἔρια, ὥστ' εἶναι ἁλουργὰ, πρῶτον μὲν ἐκλέγονται ἐκ τοσούτων χρωμάτων μίαν φύσιν τὴν τῶν λευκῶν. ἔπειτα προπαρασκευάζουσιν οὐκ ὀλίγῃ παρασκευῇ θεραπεύσαντες, ὅπως δέξεται ὅτι μάλιστα τὸ ἄνθος, καὶ οὕτω δὴ βάπτουσι. καὶ ὃ μὲν ἂν τούτῳ τῷ τρόπῳ βαφῇ, δευσοποιὸν γίγνεται τὸ βαφὲν, καὶ ἡ πλύσις, οὔτ' ἄνευ ῥυμμάτων, οὔτε μετὰ ῥυμμάτων δύναται αὐτῶν τὸ ἄνθος ἀφαιρεῖσθαι. ἃ δ' ἂν μὴ οἶσθα οἷα γίγνεται, ἐάν τέ τις ἄλλα χρώματα βάπτῃ, ἐάν τε καὶ ταῦτα, μὴ προθεραπεύσας. Οἶδα ἔφη, ὅτι ἔκπλυτα καὶ γελοῖα. Τοιοῦτον τοίνυν ὑπόλαβε κατὰ δύναμιν ἐργάζεσθαι καὶ ἡμᾶς, ὅτε ἐξελεγόμεθα τοὺς στρατιώτας καὶ ἐπαιδεύομεν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ. καὶ μηδὲν οἴου ἄλλο μηχανᾶσθαι, ἢ ὅπως ἡμῖν ὅτι κάλλιστα τοὺς νόμους πεισθέντες, δέξοιντο ὥσπερ βαφὴν. ἵνα δευσοποιὸς αὐτῶν ἡ δόξα γίγνοιτο, καὶ περὶ δεινῶν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων. διὰ τὸ τήν τε φύσιν καὶ τὴν τροφὴν, ἐπιτηδείαν ἐσχηκέναι, καὶ μὴ αὐτῶν ἐκπλῦναι τὴν βαφὴν τὰ ῥύμματα ταῦτα δεινὰ ὄντα ἐκκλύζειν. ἥ τε ἡδονὴ, παντὸς χαλεστραίου δεινοτέρα οὖσα τοῦτο δρᾶν καὶ κονίας, λύπη τε καὶ φόβος καὶ ἐπιθυμία, παντὸς ἄλλου ῥύμματος. τὴν δὲ τοιαύτην δύναμιν, καὶ σωτηρίαν διὰ παντὸς δόξης ὀρθῆς τε καὶ νομίμου δεινῶν πέρι καὶ μὴ, ἀνδρείαν ἔγωγε καλῶ καὶ τίθεμαι, εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις. Ἀλλ' οὐδὲν ἦδ' ὅς λέγω. δοκεῖς γάρ μοι τὴν ὀρθὴν δόξαν περὶ αὐτῶν τούτων ἄνευ παιδείας γεγονυῖαν, τήν τε θηριώδη καὶ ἀνδραποδώδη, οὔτε πάνυ νόμιμον ἡγεῖσθαι, ἄλλο τέ τι ἢ ἀνδρείαν καλεῖν. Ἀληθέστατα ἦν δ' ἐγὼ λέγεις. Ἀποδέχομαι τοίνυν τοῦτο ἀνδρείαν εἶναι. Καὶ γὰρ ἀποδέχου ἦν δ' ἐγὼ, πολιτικήν γε καὶ ὀρθῶς ἀποδέξῃ. αὖθις δὲ περὶ αὐτοῦ ἐὰν βούλῃ, ἔτι κάλλιον δίιμεν. νῦν γὰρ οὐ τοῦτο ἐζητοῦμεν, ἀλλὰ δικαιοσύνην. πρὸς οὖν τὴν ἐκείνου ζήτησιν ὡς ἐγῷμαι, ἱκανῶς ἔχει. Ἀλλὰ καλῶς ἔφη λέγεις. Δύο μὴν ἦν δ' ἐγὼ, ἔτι λοιπὰ, ἃ δεῖ κατιδεῖν ἐν τῇ πόλει. ἥ, τε σωφροσύνη, καὶ οὗ δὴ ἕνεκα πάντα ζητοῦμεν, δικαιοσύνη. Πάνυ μὲν οὖν. Πῶς οὖν ἂν τὴν δικαιοσύνην εὕροιμεν, ἵνα μηκέτι πραγματευώμεθα περὶ σωφροσύνης; Ἐγὼ μὲν τοίνυν ἔφη, οὔτε οἶδα, οὔτ' ἂν βουλοίμην αὐτὸ πρότερον φανῆναι, εἴπερ μηκέτι ἐπισκεψόμεθα σωφροσύνην. ἀλλ' εἰ ἔμοιγε βούλει χαρίζεσθαι, σκόπει πρότερον τοῦτο ἐκείνου. Ἀλλὰ μέν τοι ἦν δ' ἐγὼ, βούλομαί γε, εἰ μὴ ἀδικῶ. Σκόπει δὴ ἔφη. Σκεπτέον εἶπον, καὶ ὥς γε ἐντεῦθεν ἰδεῖν, συμφωνίᾳ τινὶ καὶ ἁρμονίᾳ προσέοικε μᾶλλον, ἢ τὰ πρότερον. Πῶς; Κόσμος πού τις ἦν δ' ἐγὼ, ἡ σωφροσύνη ἐστὶ, καὶ ἡδονῶν τινῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια, ὥς φασι. κρείττω δὲ αὑτοῦ φαίνονται οὐκ οἶδα, ὅν τινα τρόπον καὶ ἄλλα ἄττα τοιαῦτα, ὥσπερ ἴχνη αὐτῆς λέγεται. ἢ γάρ; Πάντων μάλιστα ἔφη. Οὐκοῦν τὸ μὲν κρείττω αὑτοῦ γελοῖον; ὁ γὰρ ἑαυτοῦ κρείττων, καὶ ἥττων δή που ἂν αὑτοῦ εἴη, καὶ ὁ ἥττων, κρείττων. ὁ αὐτὸς γὰρ ἐν ἅπασι τούτοις προσαγορεύεται. Τί δ' οὔ; Ἀλλ' ἦν δ' ἐγὼ, φαίνεταί μοι βούλεσθαι λέγειν οὗτος ὁ λόγος, ὥς τι ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ περὶ τὴν ψυχὴν. τὸ μὲν βέλτιον εἶναι, τὸ δὲ χεῖρον. καὶ ὅταν μὲν τὸ βέλτιον φύσει τοῦ χείρονος ἐγκρατὲς ᾖ, τοῦτο λέγειν τὸ κρείττω αὑτοῦ, ἐπαινεῖ γοῦν. ὅταν δὲ ὑπὸ τροφῆς κακῆς, ἤ τινος ὁμιλίας κρατηθῇ ὑπὸ πλήθους τοῦ χείρονος σμικρότερον τὸ βέλτιον ὄν. τοῦτο δὲ ὡς ἐν ὀνείδει ψέγειν τε καὶ καλεῖν ἥττω ἑαυτοῦ καὶ ἀκόλαστον τὸν οὕτω διακείμενον. Καὶ γὰρ ἔοικεν ἔφη. Ἀπόβλεπε τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ, πρὸς τὴν νέαν ἡμῖν πόλιν, καὶ εὑρήσεις ἐν αὐτῇ τὸ ἕτερον τούτων ἐνόν. κρείττω γὰρ αὐτὴν αὑτῆς δικαίως φήσεις προσαγορεύεσθαι, εἴπερ οὗ τὸ ἄμεινον τοῦ χείρονος ἄρχει, σῶφρον κλητέον καὶ κρεῖττον αὑτοῦ. Ἀλλ' ἀποβλέπω ἔφη, καὶ ἀληθῆ λέγεις. Καὶ μὴν καὶ τάς γε πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἐπιθυμίας, καὶ ἡδονάς τε καὶ λύπας ἐν πᾶσι μάλιστα ἄν τις εὕροι καὶ γυναιξὶ καὶ οἰκέταις, καὶ τῶν ἐλευθέρων λεγομένων ἐν τοῖς πολλοῖς τε καὶ φαύλοις. Πάνυ μὲν οὖν. Τὰς δέ γε ἁπλᾶς τε καὶ μετρίας, αἳ δὴ μετὰ νοῦ τε καὶ δόξης ὀρθῆς λογισμῷ ἄγονται, ἐν ὀλίγοις τε ἐπιτεύξῃ, καὶ τοῖς βέλτιστα μὲν φῦσι, βέλτιστα δὲ παιδευθεῖσιν. Ἀληθῆ ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα ὁρᾷς ἐνόντα σοι ἐν τῇ πόλει, καὶ κρατουμένας αὐτόθι τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἐν τοῖς πολλοῖς τε καὶ φαύλοις, ὑπό τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς φρονήσεως, τῆς ἐν τοῖς ἐλάττοσί τε καὶ ἐπιεικεστέροις; Ἔγωγ' ἔφη. Εἰ ἄρα δεῖ τινα πόλιν προσαγορεύειν κρείττω ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ αὐτὴν αὑτῆς, ταύτην προσρητέον. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ σώφρονα κατὰ ταῦτα πάντα; Καὶ μάλα ἔφη. Καὶ μὴν εἴπερ αὖ ἐν ἄλλῃ πόλει ἡ αὐτὴ δόξα ἔνεστι τοῖς τε ἄρχουσι καὶ ἀρχομένοις, περὶ τοῦ οὕς τινας δεῖ ἄρχειν, καὶ ἐν ταύτῃ ἂν εἴη τοῦτο ἐνόν. ἢ οὐ δοκεῖ; Καὶ μάλα ἔφη σφόδρα. Ἐν ποτέροις οὖν φήσεις τῶν πολιτῶν τὸ σωφρονεῖν ἐνεῖναι, ὅταν οὕτως ἔχωσιν; ἐν τοῖς ἄρχουσιν, ἢ ἐν τοῖς ἀρχομένοις; Ἐν ἀμφοτέροις πού ἔφη. Ὁρᾷς οὖν ἦν δ' ἐγὼ, ὅτι ἐπιεικῶς ἐμαντευόμεθα ἄρτι, ὡς ἁρμονίᾳ τινὶ ἡ σωφροσύνη ὡμοίωται; Τί δή; Ὅτι οὐχ ὥσπερ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ σοφία ἐν μέρει τινὶ ἑκατέρα ἐνοῦσα, ἡ μὲν σοφὴν, ἡ δὲ ἀνδρείαν τὴν πόλιν παρεῖχε. οὐχ οὕτω τὴν πόλιν ποιεῖ αὕτη, ἀλλὰ δι' ὅλης ἀτεχνῶς τέταται διὰ πασῶν παρεχομένη ξυνᾴδοντας,

τούς τε

τούς τε ἀσθενεστάτους ταυτὸν καὶ τοὺς ἰσχυροτάτους, καὶ τοὺς μέσους. εἰ μὲν βούλει, φρονήσει, εἰ δὲ βούλει, ἰσχύϊ. εἰ δὲ καὶ πλήθει ἢ χρήμασιν ἢ ἄλλῳ ὁτῳοῦν τῶν τοιούτων. ὥστε ὀρθότατ' ἂν φαῖμεν ταύτην τὴν ὁμόνοιαν, σωφροσύνην εἶναι, χείρονός τε καὶ ἀμείνονος κατὰ φύσιν ξυμφωνίαν, ὁπότερον δεῖ ἄρχειν καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ. Πάνυ μοι ἔφη ξυνδοκεῖ. Εἶεν ἦν δ' ἐγώ, τὰ μὲν τρία ἡμῖν ἐν τῇ πόλει κατῶπται ὥς γε οὑτωσὶ δόξαι. τὸ δὲ δὴ λοιπὸν εἶδος, δι' ὃ ἂν ἔτι ἀρετῆς μετέχοι πόλις τί ποτ' ἂν εἴη; Δῆλον γὰρ ὅτι τοῦτό ἐστιν ἡ δικαιοσύνη. Δῆλον. Οὐκοῦν ὦ Γλαύκων νῦν δὴ ἡμᾶς δεῖ ὥσπερ κυνηγέτας τινὰς θάμνον κύκλῳ περιΐστασθαι, προσέχοντας τὸν νοῦν, μή πῃ διαφύγῃ ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἀφανισθεῖσα, ἄδηλος γένηται· φανερὸν γὰρ δὴ ὅτι ταύτῃ πῃ ἔστιν. ὅρα οὖν καὶ προθυμοῦ κατιδεῖν, ἐάν πως πρότερον ἐμοῦ ἴδῃς καὶ ἐμοὶ φράσῃς. Εἰ γὰρ ὤφελον ἔφη. Ἀλλὰ μᾶλλον ἐάν μοι ἑπομένῳ χρῇ, καὶ τὰ δεικνύμενα δυναμένῳ καθορᾶν, πάνυ μετρίως χρήσῃ. Ἕπου ἦν δ' ἐγώ, εὐξάμενος μετ' ἐμοῦ. Ποιήσω ταῦτα. ἀλλὰ μόνον ἡγοῦ ἦ δ' ὅς. Καὶ εἶπον ἐγώ, δύσβατός γέ τις ὁ τόπος φαίνεται καὶ ἐπίσκιος. ἔστιν οὖν σκοτεινός, καὶ δυσδιερεύνητος, ἀλλὰ γὰρ ὅμως ἰτέον. Ἰτέον γὰρ ἔφη. Καὶ ἐγὼ κατιδών, ἰοὺ ἰοὺ εἶπον ὦ Γλαύκων, κινδυνεύομέν τι ἔχειν ἴχνος. καί μοι δοκεῖ οὐ πάνυ τι ἐκφευξεῖσθαι ἡμᾶς. Εὖ ἀγγέλλεις, ἦ δ' ὅς. Ἦ μὴν ἦν δ' ἐγώ, βλακικόν γε ἡμῶν τὸ πάθος. Τὸ ποῖον; Πάλαι ὦ μακάριε φαίνεται προποδῶν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς κυλινδεῖσθαι. καὶ οὐχ ἑωρῶμεν ἄρ' αὐτό, ἀλλ' ἦμεν καταγελαστότατοι, ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντες, ζητοῦσιν ἐνίοτε ὃ ἔχουσι. καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸ μὲν οὐκ ἀπεβλέπομεν. πόρρω δέ πῃ ἀπεσκοποῦμεν, ᾗ δὴ καὶ ἐλάνθανεν ἴσως ἡμᾶς. Πῶς ἔφη λέγεις; Οὕτως εἶπον, ὡς δοκοῦμέν μοι καὶ λέγοντες αὐτὸ καὶ ἀκούοντες πάλαι, οὐ μανθάνειν ἡμῶν αὐτῶν, ὅτι ἐλέγομεν τρόπον τινὰ αὐτό. Μακρὸν ἔφη τὸ προοίμιον, τῷ ἐπιθυμοῦντι ἀκοῦσαι. Ἀλλ' ἦν δ' ἐγώ, ἄκουε εἴ τι ἄρα λέγω. ὃ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐθέμεθα δεῖν ποιεῖν διὰ παντός, ὅτε τὴν πόλιν κατῳκίζομεν, τοῦτό ἐστιν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἤτοι τούτου τι εἶδος ἡ δικαιοσύνη. ἐθέμεθα δὲ δή που, καὶ πολλάκις ἐλέγομεν εἰ μέμνησαι, ὅτι ἕνα ἕκαστον, ἐν δέοι ἐπιτηδεύειν τῶν περὶ τὴν πόλιν, εἰς ὃ αὐτοῦ ἡ φύσις ἐπιτηδειοτάτη πεφυκυῖα εἴη. Ἐλέγομεν γάρ. Καὶ μὴν ὅτι γε τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν, δικαιοσύνη ἐστί. καὶ τοῦτο ἄλλων τε πολλῶν ἀκηκόαμεν, καὶ αὐτοὶ πολλάκις εἰρήκαμεν. Εἰρήκαμεν γάρ. Τοῦτο τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, κινδυνεύει τρόπον τινὰ γιγνόμενον ἡ δικαιοσύνη εἶναι τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν. οἶσθα ὅθεν τεκμαίρομαι; Οὔκ, ἀλλὰ λέγ' ἔφη. Δοκεῖ μοι ἦν δ' ἐγώ, τὸ ὑπόλοιπον ἐν τῇ πόλει ὧν ἐσκέμμεθα, σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ φρονήσεως, τοῦτο εἶναι ὃ πᾶσιν ἐκείνοις τὴν δύναμιν παρέσχεν, ὥστε ἐγγενέσθαι, καὶ ἐγγενομένοις γε σωτηρίαν παρέχειν ἕως ἂν ἐνῇ. καίτοι ἔφαμεν, δικαιοσύνην ἔσεσθαι τὸ ὑπολειφθὲν ἐκείνων, εἰ τὰ τρία εὕροιμεν. Καὶ γὰρ ἀνάγκη ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι ἦν δ' ἐγώ, εἰ δέοι γε κρῖναι, τί τὴν πόλιν ἡμῖν τούτων, μάλιστα ἀγαθὴν ἀπεργάσεται ἐγγενόμενον, δύσκριτον ἂν εἴη. πότερον, ἡ ὁμοδοξία τῶν ἀρχόντων τε καὶ ἀρχομένων, ἢ ἡ περὶ δεινῶν τε καὶ μὴ ἅττα ἐστί, δόξης ἐννόμου σωτηρία ἐν τοῖς στρατιώταις ἐγγενομένη, ἢ ἡ ἐν τοῖς ἄρχουσι φρόνησίς τε καὶ φυλακὴ ἐνοῦσα, ἢ τοῦτο μάλιστα ἀγαθὴν αὐτὴν ποιεῖ ἐνόν, καὶ ἐν παιδί, καὶ ἐν γυναικί, καὶ ἐν δούλῳ, καὶ ἐν ἐλευθέρῳ, καὶ δημιουργῷ, καὶ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ. ὅτι τὸ αὑτοῦ ἕκαστος εἷς ὤν, ἔπραττε καὶ οὐκ ἐπολυπραγμόνει. Δύσκριτον ἔφη. πῶς δ' οὔ; Ἐνάμιλλον ἄρα ὡς ἔοικε πρὸς ἀρετὴν πόλεως τῇ τε σοφίᾳ αὐτῆς, καὶ τῇ σωφροσύνῃ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ, ἡ τοῦ ἕκαστον ἐν αὐτῇ τὰ αὑτοῦ πράττειν δύναμις. Καὶ μάλα ἔφη. Οὐκοῦν δικαιοσύνην τό γε τούτοις ἐνάμιλλον ἂν, εἰς ἀρετὴν πόλεως θείης; Παντάπασι μὲν οὖν. Σκόπει δὴ καὶ τῇδε, εἰ οὕτω δόξει. ἆρα τοῖς ἄρχουσιν ἐν τῇ πόλει τὰς δίκας προστάξεις δικάζειν; Τί μήν; Ἢ ἄλλου οὑτινοσοῦν μᾶλλον ἐφιέμενοι δικάσουσιν, ἢ τοῦ ὅπως ἂν ἕκαστοι μήτ' ἔχωσι τἀλλότρια, μήτε τῶν αὑτῶν στέρωνται; Οὔκ. Ἀλλὰ τούτου ὡς δικαίου ὄντος; Ναί. Καὶ ταύτῃ ἄρα πῃ ἡ τοῦ οἰκείου τε καὶ ἑαυτοῦ ἕξις τε καὶ πρᾶξις, δικαιοσύνη ἂν ὁμολογοῖτο. Ἔστι ταῦτα. Ἴδε δὴ ἐάν σοι ὅπερ ἐμοὶ ξυνδοκῇ. τέκτων σκυτοτόμου ἐπιχειρῶν ἔργα ἐργάζεσθαι, ἢ σκυτοτόμος τέκτονος, ἢ τὰ ὄργανα μεταλαμβάνοντες τἀλλήλων, ἢ τιμάς, ἢ καὶ ὁ αὐτὸς ἐπιχειρῶν ἀμφότερα πράττειν, πάντα τἆλλα μεταλλαττόμενα. ἆρά σοι ἄν τι δοκῇ μέγα βλάψαι πόλιν; Οὐ πάνυ ἔφη. Ἀλλ' ὅταν γε οἶμαι δημιουργὸς ὤν, ἤ τις ἄλλος χρηματιστὴς φύσει, ἔπειτα ἐπαιρόμενος, ἢ πλούτῳ, ἢ πλήθει, ἢ ἰσχύϊ, ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ, εἰς τὸ τοῦ πολεμικοῦ εἶδος ἐπιχειρῇ ἰέναι, ἢ τῶν πολεμικῶν τις, εἰς τὸ τοῦ βουλευτικοῦ καὶ φύλακος, ἀνάξιος ὤν, καὶ τὰ ἀλλήλων οὗτοι ὄργανα μεταλαμβάνωσι καὶ τὰς τιμάς. ἢ ὅταν ὁ αὐτὸς πάντα ταῦτα ἅμα ἐπιχειρῇ πράττειν, τότε οἶμαι καὶ σοὶ δοκεῖν ταύτην τὴν τούτων μεταβολὴν καὶ πολυπραγμοσύνην, ὄλεθρον εἶναι τῇ πόλει. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἡ τῶν τριῶν ἄρα ὄντων γενῶν πολυπραγμοσύνη, καὶ μεταβολή, εἰς ἄλληλα μεγίστη τε βλάβη τῇ πόλει, καὶ ὀρθότατ' ἂν προσαγορεύοιτο κακουργία. Κομιδῇ μὲν οὖν. Κακουργίαν δὲ τὴν μεγίστην τῆς ἑαυτοῦ πόλεως, οὐκ ἀδικίαν φήσεις εἶναι; Πῶς δ' οὔ; Τοῦτο μὲν ἄρα ἀδικία. πάλιν δὲ ὧδε λέγομεν, χρηματιστικοῦ, ἐπικουρικοῦ, φυλακικοῦ γένους οἰκειοπραγία ἑκάστου τούτων τὸ ἑαυτοῦ πράττοντος ἐν πόλει. τοὐναντίον ἐκείνου, δικαιοσύνη τ' ἂν εἴη, καὶ τὴν πόλιν δικαίαν παρέχοι. Οὐκ ἄλλῃ

ἔμοιγε δοκεῖ

ἔμοιγε δοκεῖ ἡ δ' ὃς ἔχειν ἢ ταύτῃ. Μηδέν πω ἦν δ' ἐγὼ πάνυ παγίως αὐτὸ λέγωμεν. ἀλλ' ἐὰν μὲν ἡμῖν καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων ἰὸν τὸ εἶδος τοῦτο ὁμολογῆται καὶ ἐκεῖ δικαιοσύνη εἶναι, συγχωρησόμεθα ἤδη. τί γὰρ καὶ ἐροῦμεν; εἰ δὲ μή, τότε ἄλλο τι σκεψόμεθα. νῦν δ' ἐκτελέσωμεν τὴν σκέψιν, ἣν ᾠήθημεν. εἰ ἐν μείζονί τινι τῶν ἐχόντων δικαιοσύνην, πρότερον ἐκεῖνο ἐπιχειρήσαιμεν θεάσασθαι, ῥᾷον ἂν ἐν ἑνὶ ἀνθρώπῳ κατιδεῖν οἷόν ἐστι. καὶ ἔδοξε δὴ ἡμῖν τοῦτο εἶναι πόλις. καὶ οὕτως ᾠκίζομεν, ὡς ἐδυνάμεθα ἀρίστην εὖ εἰδότες, ὡς ἔν γε τῇ ἀγαθῇ ἂν εἴη. ὃ οὖν ἡμῖν ἐκεῖ ἐφάνη, ἐπαναφέρωμεν εἰς τὸν ἕνα. κἂν μὲν ὁμολογῆται, καλῶς ἕξει. ἐὰν δέ τι ἄλλο ἐν τῷ ἑνὶ ἐμφαίνηται, πάλιν ἐπανιόντες ἐπὶ τὴν πόλιν, βασανιοῦμεν. καὶ τάχ' ἂν παρ' ἄλληλα σκοποῦντες, καὶ τρίβοντες, ὥσπερ ἐκ πυρείων ἐκλάμψαι ποιήσαιμεν τὴν δικαιοσύνην, καὶ φανερὰν γενομένην βεβαιωσόμεθ' ἂν αὐτὴν παρ' ἡμῖν αὐτοῖς. Ἀλλ' ἔφη, καθ' ὁδόν τε λέγεις, καὶ ποιεῖν χρὴ οὕτως. Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ ὅ γε ταὐτὸν ἄν τις προσείποι μεῖζόν τε καὶ ἔλαττον, ἀνόμοιον τυγχάνει ὂν ταύτῃ ᾗ ταὐτὸν προσαγορεύεται, ἢ ὅμοιον; Ὅμοιον, ἔφη. Καὶ δίκαιος ἄρα ἀνὴρ δικαίας πόλεως, κατ' αὐτὸ τὸ τῆς δικαιοσύνης εἶδος, οὐδὲν διοίσει ἀλλ' ὅμοιος ἔσται. Ὅμοιος ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι πόλις γε ἔδοξεν εἶναι δικαία, ὅτι ἐν αὐτῇ τριττὰ γένη φύσεων ἐνόντα, τὸ αὑτῶν ἕκαστον ἔπραττε. σώφρων δὲ αὖ καὶ ἀνδρεία καὶ σοφή, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων γενῶν καὶ τὰ κατ' ἄλλ' ἄττα πάθη τε καὶ ἕξεις. Ἀληθῆ ἔφη. Καὶ τὸν ἕνα ἄρα ὦ φίλε οὕτως ἀξιώσομεν. τὰ αὐτὰ ταῦτα εἴδη ἐν τῇ αὑτοῦ ψυχῇ ἔχοντα διὰ τὰ αὐτὰ πάθη ἐκείνοις, τῶν αὐτῶν ὀνομάτων ἀξιοῦσθαι τῇ πόλει. Πᾶσα ἀνάγκη ἔφη. Οὐκ εἰς φαῦλόν γε αὖ ἦν δ' ἐγὼ ὦ θαυμάσιε σκέμμα ἐμπεπτώκαμεν περὶ ψυχῆς, εἴτε ἔχει τὰ τρία εἴδη ταῦτα ἐν αὐτῇ, εἴτε μή. Οὐ πάνυ μοι δοκοῦμεν ἔφη εἰς φαῦλον. ἴσως γὰρ ὦ Σώκρατες τὸ λεγόμενον ἀληθές, ὅτι χαλεπὰ τὰ καλά. Φαίνεται ἦν δ' ἐγώ. καὶ εὖ γ' ἴσθι ὦ Γλαύκων, ὡς ἡ ἐμὴ δόξα, ἀκριβῶς μὲν τοῦτο ἐκ τοιούτων μεθόδων, οἵαις νῦν ἐν τοῖς λόγοις χρώμεθα, οὐ μή ποτε λάβωμεν. ἄλλη γὰρ μακροτέρα καὶ πλείων ὁδός, ἡ ἐπὶ τοῦτο ἄγουσα. ἴσως μέντοι τῶν γε προειρημένων τε καὶ προεσκεμμένων ἀξίως. Οὐκοῦν, ἀγαπητὸν ἔφη. ἐμοὶ μὲν γάρ, ἔν γε τῷ παρόντι ἱκανῶς ἂν ἔχοι. Ἀλλὰ μέντοι εἶπον ἔμοιγε καὶ πάνυ ἐξαρκέσει. Μὴ τοίνυν ἀποκάμῃς ἔφη, ἀλλὰ σκόπει. Ἆρ' οὖν ἡμῖν ἦν δ' ἐγὼ πολλὴ ἀνάγκη ὁμολογεῖν, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐν ἑκάστῳ ἔνεστιν ἡμῶν εἴδη τε καὶ ἤθη ἅπερ ἐν τῇ πόλει. οὐ γάρ που ἄλλοθεν ἐκεῖσε ἀφῖκται. γελοῖον γὰρ ἂν εἴη, εἴ τις οἰηθείη τὸ θυμοειδὲς μὴ ἐκ τῶν ἰδιωτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐγγεγονέναι, οἳ δὴ καὶ ἔχουσι ταύτην τὴν αἰτίαν, οἷον οἱ κατὰ τὴν Θρᾴκην τε καὶ Σκυθικήν, καὶ σχεδόν τι κατὰ τὸν ἄνω τόπον, ἢ τὸ φιλομαθές, ὃ δὴ περὶ τὸν παρ' ἡμῖν μάλιστ' ἄν τις αἰτιάσαιτο τόπον, ἢ τὸ φιλοχρήματον ὃ περὶ τούς τε Φοίνικας εἶναι, καὶ τοὺς κατ' Αἴγυπτον φαίη τις ἂν οὐχ ἥκιστα. Καὶ μάλα ἔφη. Τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἔχει ἦν δ' ἐγώ, καὶ οὐδὲν χαλεπὸν γνῶναι.

Οὐ δῆτα. Τόδε δὲ ἤδη χαλεπόν, εἰ τῷ αὐτῷ τούτῳ ἕκαστα πράττομεν, ἢ τρισὶν οὖσιν, ἄλλο ἄλλῳ. μανθάνομεν μὲν ἑτέρῳ, θυμούμεθα δὲ ἄλλῳ τῶν ἐν ἡμῖν. ἐπιθυμοῦμεν δ' αὖ τρίτῳ τινὶ τῶν περὶ τὴν τροφήν τε καὶ γέννησιν ἡδονῶν. καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά, ἢ ὅλῃ τῇ ψυχῇ καθ' ἕκαστον αὐτῶν πράττομεν ὅταν ὁρμήσωμεν. ταῦτ' ἔσται τὰ χαλεπὰ διορίσασθαι ἀξίως λόγου. Καὶ ἐμοὶ δοκεῖ ἔφη. Ὧδε τοίνυν ἐπιχειρῶμεν αὐτὰ ὁρίζεσθαι, εἴτε τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις, εἴτε ἕτερά ἐστι. Πῶς; Δῆλον ὅτι ταὐτὸν τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν, κατὰ ταὐτόν γε καὶ πρὸς ταὐτόν, οὐκ ἐθελήσει ἅμα. ὥστε ἐάν που εὑρίσκωμεν ἐν αὐτοῖς ταῦτα γιγνόμενα, εἰσόμεθα ὅτι οὐ ταὐτὸν ἦν, ἀλλὰ πλείω. Εἶεν. Σκόπει δὴ ὃ λέγω.

Λέγε ἔφη. Ἑστάναι εἶπον καὶ κινεῖσθαι τὸ αὐτὸ ἅμα κατὰ τὸ αὐτὸ ἆρα δυνατόν; Οὐδαμῶς. Ἔτι τοίνυν ἀκριβέστερον ὁμολογησόμεθα, μή πῃ προϊόντες ἀμφισβητήσωμεν. εἰ γάρ τις λέγοι ἄνθρωπον ἑστηκότα, κινοῦντα δὲ τὰς χεῖράς τε καὶ τὴν κεφαλήν, ὅτι ὁ αὐτὸς ἕστηκέ τε καὶ κινεῖται ἅμα, οὐκ ἂν οἶμαι ἀξιοῖμεν οὕτω λέγειν δεῖν. ἀλλ' ὅτι τὸ μέν τι αὐτοῦ ἕστηκε, τὸ δὲ κινεῖται. οὐχ οὕτως; Οὕτως. Οὐκοῦν καὶ εἰ ἔτι μᾶλλον χαριεντίζοιτο ὁ ταῦτα λέγων κομψευόμενος, ὡς οἵ γε στρόβιλοι ὅλοι ἑστᾶσί τε ἅμα καὶ κινοῦνται, ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ πήξαντες τὸ κέντρον περιφέρωνται, ἢ καὶ ἄλλο τι κύκλῳ περιιὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἕδρᾳ τοῦτο δρᾷ, οὐκ ἂν ἀποδεχοίμεθα, ὡς οὐ κατὰ ταὐτὰ ἑαυτῶν τὰ τοιαῦτα τότε μενόντων τε καὶ φερομένων. ἀλλὰ φαῖμεν ἂν ἔχειν αὐτὰ εὐθύ τε καὶ περιφερὲς ἐν αὐτοῖς, καὶ κατὰ μὲν τὸ εὐθύ, ἑστάναι. οὐδαμῇ γὰρ ἀποκλίνειν. κατὰ δὲ τὸ περιφερές, κύκλῳ κινεῖσθαι. ὅταν δὲ τὴν εὐθυωρίαν ἢ εἰς δεξιάν, ἢ εἰς ἀριστεράν, ἢ εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ἢ εἰς τὸ ὄπισθεν ἐγκλίνῃ ἅμα περιφερόμενον, τότε οὐδαμῇ ἐστὶν ἑστάναι. Καὶ ὀρθῶς γε ἔφη. Οὐδὲν ἄρα τῶν τοιούτων λεγόμενον ἡμᾶς ἐκπλήξει, οὐδὲ μᾶλλόν τι πείσει, ὥς ποτέ τι ἂν τὸ αὐτὸ ἅμα ὄν, κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτό, τἀναντία πάθοι, ἢ καὶ ποιήσειεν. Οὔκουν ἐμέ γε ἔφη. Ἀλλ' ὅμως ἦν δ' ἐγώ, ἵνα μὴ ἀναγκαζώμεθα πάσας τὰς τοιαύτας ἀμφισβητήσεις ἐπεξιόντες καὶ βεβαιούμενοι ὡς οὐκ ἀληθεῖς οὔσας μηκύνειν, ὑποθέμενοι ὡς τούτου οὕτως ἔχοντος, εἰς τὸ πρόσθεν προΐωμεν. ὁμολογήσαντες ἐάν ποτε ἄλλῃ φανῇ ταῦτα ἢ ταύτῃ, πάντα ἡμῖν τὰ ἀπὸ τούτου ξυμβαίνοντα λελυμένα ἔσεσθαι. Ἀλλὰ χρὴ ἔφη ταῦτα ποιεῖν. Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ τὸ ἐπινεύειν τῷ ἀνανεύειν, καὶ τὸ ἐφίεσθαί τινος λαβεῖν τῷ ἀπαρνεῖσθαι, καὶ τὸ προσάγεσθαι τῷ ἀπωθεῖσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν ἐναντίων ἀλλήλοις θείης εἴτε ποιημάτων εἴτε παθημάτων; οὐδὲν γὰρ ταύτῃ διοίσει.

Ἀλλ' ἦ δ' ὅς, τῶν ἐναντίων. Τί οὖν ἦν δ' ἐγώ; διψῆν καὶ πεινῆν καὶ ὅλως τὰς ἐπιθυμίας, καὶ αὖ τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ βούλεσθαι, οὐ πάντα ταῦτα, εἰς ἐκεῖνά ποι ἂν θείης τὰ εἴδη τὰ νῦν λεχθέντα; οἷον ἀεὶ τὴν τοῦ ἐπιθυμοῦντος ψυχὴν οὐχὶ ἤτοι ἐφίεσθαι φήσεις ἐκείνου οὗ ἂν ἐπιθυμῇ, ἢ προσάγεσθαι. τοῦτο, ὃ ἂν βούληταί οἱ γενέσθαι, ἢ αὖ καθόσον ἐθέλει τί οἱ πορισθῆναι, ἐπινεύειν τοῦτο πρὸς αὑτήν, ὥσπερ τινὸς ἐρωτῶντος, ἐπορεγομένην αὐτοῦ τῆς γενέσεως; Ἔγωγε. Τί δὲ τὸ ἀβουλεῖν καὶ μὴ ἐθέλειν μηδ' ἐπιθυμεῖν, οὐκ εἰς τὸ ἀπωθεῖν καὶ ἀπελαύνειν ἀπ' αὐτῆς, καὶ εἰς ἅπαντα τἀναντία φήσομεν ἐκείνοις; Πῶς γὰρ οὔ; Τούτων δὴ οὕτως ἐχόντων, ἐπιθυμιῶν τί φήσομεν εἶναι εἶδος, καὶ ἐναργεστάτας αὐτῶν τούτων, ἥν τε δίψαν καλοῦμεν, καὶ ἣν πεῖναν; Φήσομεν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν τὴν μὲν ποτοῦ, τὴν δὲ ἐδωδῆς; Ναί. Ἆρ' οὖν καθόσον δίψα ἐστί, πλέονος ἄν τινός που λέγωμεν ἐπιθυμία ἐν τῇ ψυχῇ εἴη; Οἷον δίψα ἐστί. Δίψα ἆρά γε θερμοῦ ποτοῦ, ἢ ψυχροῦ, ἢ πολλοῦ, ἢ ὀλίγου, ἢ καὶ ἐν ὀλίγῳ ποιοῦ τινος πόματος; ἢ ἐὰν μέν τις θερμότης τῷ δίψει προσείη, τὴν τοῦ ψυχροῦ ἐπιθυμίαν προσπαρέχοιτ' ἄν· ἐὰν δὲ ψυχρότης, τὴν τοῦ θερμοῦ; ἐὰν δὲ διὰ πλήθους παρουσίαν πολλὴ ἡ δίψα ᾖ, τὴν τοῦ πολλοῦ παρέξεται. ἐὰν δὲ ὀλίγη, τὴν τοῦ ὀλίγου; αὐτὸ δὲ τὸ διψῆν, οὐ μήποτε ἄλλου γένηται ἐπιθυμία, ἢ οὗπερ πέφυκεν αὐτοῦ πόματος, καὶ αὐτὸ πεινῆν βρώματος; Οὕτως ἔφη αὐτή γε ἡ ἐπιθυμία ἑκάστη, αὐτοῦ μόνον ἑκάστου οὗ πέφυκε. τοῦ δὲ τοίου ἢ τοίου τὰ προσγιγνόμενα. Μή τοί τις ἦν δ' ἐγὼ ἀσκέπτους ἡμᾶς ὄντας θορυβήσῃ, ὡς οὐδεὶς ποτοῦ ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ χρηστοῦ ποτοῦ, καὶ οὐ σίτου, ἀλλὰ χρηστοῦ σίτου. πάντες γὰρ ἄρα τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. εἰ οὖν ἡ δίψα ἐπιθυμία ἐστί, χρηστοῦ ἂν εἴη, εἴτε πόματος εἴτε ἄλλου ὅτου ἐστὶν ἐπιθυμία. καὶ αἱ ἄλλαι οὕτως. Ἴσως γὰρ ἄν ἔφη, δοκοῖ τι λέγειν ὁ ταῦτα λέγων. Ἀλλὰ μέντοι ἦν δ' ἐγὼ ὅσα γ' ἐστὶ τοιαῦτα οἷα εἶναί του, τὰ μὲν ποιὰ ἄττα, ποιοῦ τινός ἐστιν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. τὰ δ' αὐτὰ ἕκαστα, ἐκ τοῦ ἑκάστου μόνον. Οὐκ ἔμαθον ἔφη. Οὐκ ἔμαθες ἔφην, ὅτι τὸ μεῖζον τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον τινὸς εἶναι μεῖζον; Πάνυ γε. Οὐκοῦν τοῦ ἐλάττονος; Ναί. Τὸ δέ γε πολὺ μεῖζον, πολὺ ἐλάττονος. ἢ γάρ; Ναί. Ἆρ' οὖν καὶ τὸ ποτὲ μεῖζον ποτὲ ἐλάττονος, καὶ τὸ ἐσόμενον μεῖζον, ἐσομένου ἐλάττονος; Ἀλλὰ τί μήν; ἦ δ' ὅς. Καὶ τὰ πλείω δὴ πρὸς τὰ ἐλάττω, καὶ τὰ διπλάσια πρὸς τὰ ἡμίσεα, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ αὖ βαρύτερα πρὸς κουφότερα, καὶ θάττω πρὸς τὰ βραδύτερα, καὶ ἔτι γε τὰ θερμὰ πρὸς τὰ ψυχρά, καὶ πάντα τὰ τούτοις ὅμοια. ἆρ' οὐχ οὕτως ἔχει;

Πάνυ μὲν οὖν. Τί δὲ τὰ περὶ τὰς ἐπιστήμας, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος; ἐπιστήμη μὲν αὐτή, μαθήματος αὐτοῦ ἐπιστήμη ἐστίν, ἢ ὅτου δεῖ θεῖναι τὴν ἐπιστήμην. ἐπιστήμη δέ τις καὶ ποιά τις, ποιοῦ τινος καὶ τινός. λέγω δὲ τὸ τοιόνδε. οὐκ ἐπειδὴ οἰκίας ἐργασίας ἐπιστήμη ἐγένετο, διήνεγκε τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ὥστε οἰκοδομικὴ κληθῆναι; Τί μήν; Ἆρ' οὐ τῷ ποιά τις εἶναι, οἵα ἑτέρα οὐδεμία τῶν ἄλλων; Ναί.

Οὐκοῦν ἐπειδὴ ποιοῦ τινος, καὶ αὐτὴ ποιά τις ἐγένετο, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω τέχναι τε καὶ ἐπιστῆμαι;

Ἔστιν οὕτω. Τοῦτο τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ φάθι με τότε βούλεσθαι λέγειν, εἰ ἄρα νῦν ἔμαθες, ὅτι ὅσα ἐστὶν οἷα εἶναί του, αὐτὰ μὲν μόνα αὐτῶν μόνων ἐστί. τῶν δὲ ποιῶν τινων, ποιὰ ἄττα. καὶ οὔ τι λέγω ὡς οἵων ἂν ᾖ, τοιαῦτα καὶ ἔστιν. ὡς ἄρα καὶ τῶν ὑγιεινῶν καὶ νοσωδῶν ἡ ἐπιστήμη, ὑγιεινὴ καὶ νοσώδης, καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν, κακὴ καὶ ἀγαθή. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ αὐτοῦ οὗπερ ἐπιστήμη ἐστὶν ἐγένετο ἐπιστήμη, ἀλλὰ ποιοῦ τινος. τοῦτο δ' ἦν ὑγιεινὸν καὶ νοσῶδες, ποιὰ δή τις συνέβη καὶ αὐτὴ γενέσθαι. καὶ τοῦτο αὐτὴν ἐποίησε, μηκέτι ἐπιστήμην ἁπλῶς καλεῖσθαι, ἀλλὰ τοῦ ποιοῦ τινὸς προσγενομένου ἰατρικήν. Ἔμαθον ἔφη, καί μοι δοκεῖ οὕτως ἔχειν. Τὸ δὲ δὴ δίψος ἦν δ' ἐγώ. οὐ τούτων θήσεις τῶν τινὸς εἶναι, τοῦτο ὅπερ ἐστίν; ἔστι δὲ δήπου δίψος; Ἔγωγε ἦ δ' ὅς, πόματός γε. Οὐκοῦν ποιοῦ μέν τινος πόματος, ποιόν τι καὶ δίψος. Δίψος δ' οὖν αὐτό, οὔτε πολλοῦ, οὔτε ὀλίγου, οὔτε ἀγαθοῦ, οὔτε κακοῦ, οὐδὲ ἑνὶ λόγῳ ποιοῦ τινος, ἀλλ' αὐτοῦ πόματος μόνον, αὐτὸ δίψος πέφυκε. Παντάπασι μὲν οὖν.

Τοῦ διψῶντος ἄρα ἡ ψυχὴ καθόσον διψῇ, οὐκ ἄλλο τι βούλεται, ἢ πιεῖν, καὶ τούτου ὀρέγεται, καὶ ἐπὶ τοῦτο ὁρμᾷ. Δῆλον δή. Οὐκοῦν εἴ ποτέ τι αὐτὴν ἀνθέλκει διψῶσαν, ἕτερον ἄν τι ἐν αὐτῇ εἴη αὐτοῦ τοῦ διψῶντος καὶ ἄγοντος, ὥσπερ θηρίον ἐπὶ τὸ πιεῖν. οὐ γὰρ δή φαμεν τῷ γε αὐτῷ τὸ αὐτὸ ἑαυτοῦ περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα τἀναντία πράττοι. Οὐ γὰρ οὖν. Ὥσπερ γε οἶμαι τοῦ τοξότου οὐ καλῶς ἔχει λέγειν, ὅτι αὐτοῦ ἅμα αἱ χεῖρες τὸ τόξον ἀπωθοῦνταί τε, καὶ προσέλκονται. ἀλλ' ὅτι ἄλλη μὲν ἡ ἀπωθοῦσα χείρ, ἑτέρα δὲ ἡ προσαγομένη. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Πότερον δὴ φῶμεν, τινὰς ἔστιν ὅτε διψῶντας οὐκ ἐθέλειν πιεῖν; Καὶ μάλα γ' ἔφη, πολλοὺς καὶ πολλάκις. Τί οὖν ἔφην ἐγὼ φαίη τις ἂν τούτων πέρι; οὐκ ἐνεῖναι μὲν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὸ κελεῦον, ἐνεῖναι δὲ τὸ κωλῦον πιεῖν, ἄλλο ὂν καὶ κρατοῦν τοῦ κελεύοντος. Ἔμοιγε ἔφη δοκεῖ. Ἆρ' οὖν οὐ τὸ μὲν κωλῦον τὰ τοιαῦτα ἐγγίγνεται, ὅταν ἐγγένηται ἐκ λογισμοῦ; τὰ δὲ ἄγοντα καὶ ἕλκοντα διὰ παθημάτων τε καὶ νοσημάτων παραγίγνεται;

Φαίνεται. Οὐ δὴ ἀλόγως ἦν δ' ἐγὼ ἀξιώσομεν αὐτὰ διττά τε καὶ ἕτερα ἀλλήλων εἶναι. τὸ μὲν ᾧ λογίζεται, λογιστικὸν προσαγορεύοντες τῆς ψυχῆς. τὸ δὲ ᾧ ἐρᾷ τε καὶ πεινῇ καὶ διψῇ, καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ἐπτόηται, ἀλόγιστόν τε καὶ ἐπιθυμητικόν, πληρώσεών τινων καὶ ἡδονῶν ἑταῖρον. Οὐκ, ἀλλ' εἰκότως ἔφη ἡγοίμεθ' ἂν οὕτω. Ταῦτα μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, δύο ἡμῖν ὡρίσθω εἴδη ἐν ψυχῇ ἐνόντα. τὸ δὲ

τοῦ θυμοῦ

τοῦ θυμοῦ καὶ ᾧ θυμούμεθα πότερον τρίτον, ἢ τούτων ποτέρῳ ἂν εἴη ὁμοφυές; Ἴσως ἔφη, τῷ ἑτέρῳ τῷ ἐπιθυμητικῷ. Ἀλλ' ἦν δ' ἐγώ ποτε ἀκούσας τι, πιστεύω τούτῳ, ὡς ἄρα Λεόντιος ὁ Ἀγλαΐωνος ἀνιὼν ἐκ Πειραιέως, ὑπὸ τὸ βόρειον τεῖχος, ἐκτὸς αἰσθανόμενος νεκροὺς παρὰ τῷ δημείῳ κειμένους, ἅμα μὲν ἰδεῖν ἐπιθυμοῖ, ἅμα δὲ αὖ δυσχεραίνοι καὶ ἀποτρέποι ἑαυτόν, καὶ τέως μὲν μάχοιτό τε καὶ παρακαλύπτοιτο. κρατούμενος δ' οὖν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας, διελκύσας τοὺς ὀφθαλμούς, προσδραμὼν πρὸς τοὺς νεκρούς, ἰδοὺ ὑμῖν ἔφη ὦ κακοδαίμονες, ἐμπλήσθητε τοῦ καλοῦ θεάματος. Ἤκουσα ἔφη καὶ αὐτός. Οὗτος μέντοι ἔφην ὁ λόγος, σημαίνει τὴν ὀργὴν πολεμεῖν ἐνίοτε ταῖς ἐπιθυμίαις, ὡς ἄλλο ὂν ἄλλῳ. Σημαίνει γὰρ ἔφη.

Οὐκοῦν καὶ ἄλλοθι ἔφην πολλαχοῦ αἰσθανόμεθα, ὅταν βιάζωνταί τινα παρὰ τὸν λογισμὸν ἐπιθυμίαι, λοιδοροῦντά τε αὑτόν, καὶ θυμούμενον τῷ βιαζομένῳ ἐν αὑτῷ· καὶ ὥσπερ δυοῖν στασιαζόντοιν ξύμμαχον τῷ λόγῳ γιγνόμενον τὸν θυμὸν τοῦ τοιούτου; ταῖς δ' ἐπιθυμίαις αὐτὸν κοινωνήσαντα αἱροῦντος λόγου, μηδὲν ἀντιπράττειν. οἶμαι δέ σε οὐκ ἂν φάναι γενομένου ποτὲ ἐν σεαυτῷ, τοῦ τοιούτου αἰσθέσθαι, οἶμαι δ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ. Οὐ μὰ τὸν Δία ἔφη. Τί δὲ ἦν δ' ἐγώ; Ὅταν τις οἴηται ἀδικεῖν, οὐχ ὅσῳ ἂν γενναιότερος ᾖ, τοσούτῳ ἧττον δύναται ὀργίζεσθαι, καὶ πεινῶν καὶ ῥιγῶν, καὶ ἄλλο ὁτιοῦν τῶν τοιούτων πάσχων ὑπ' ἐκείνου ὃν ἂν οἴηται δικαίως ταῦτα δρᾶν; καὶ ὃ λέγω, οὐκ ἐθέλει πρὸς τοῦτον αὐτοῦ ἐγείρεσθαι ὁ θυμός; Ἀληθῆ ἔφη. Τί δὲ ὅταν ἀδικεῖσθαί τις ἡγῆται, οὐκ ἐν τούτῳ ζεῖ τε καὶ χαλεπαίνει, καὶ ξυμμαχεῖ τῷ δοκοῦντι δικαίῳ. καὶ διὰ τὸ πεινῆν, καὶ διὰ τὸ ῥιγοῦν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα πάσχειν καὶ ὑπομένων νικᾷ, καὶ οὐ λήγει τῶν γενναίων, πρὶν ἂν ἢ διαπράξηται, ἢ τελευτήσῃ, ἢ ὥσπερ κύων ὑπὸ νομέως ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ παρ' αὑτῷ ἀνακληθεὶς πραϋνθῇ; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη, ἔοικε τούτῳ ᾧ λέγεις. καίτοι γε ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει τοὺς ἐπικούρους ὥσπερ κύνας ἐθέμεθα ὑπηκόους τῶν ἀρχόντων, ὥσπερ ποιμένων πόλεως. Καλῶς γὰρ ἦν δ' ἐγὼ νοεῖς ὃ βούλομαι λέγειν. ἀλλ' εἰ πρὸς τούτῳ καὶ τόδε ἐνθυμῇ; Τὸ ποῖον; Ὅτι τοὐναντίον ἢ ἀρτίως ἡμῖν φαίνεται, περὶ τοῦ θυμοειδοῦς. τότε μὲν γὰρ ἐπιθυμητικόν τι αὐτὸ ᾠόμεθα εἶναι. νῦν δέ, πολλοῦ δεῖν φαμέν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτὸ ἐν τῇ τῆς ψυχῆς στάσει, τίθεσθαι τὰ ὅπλα πρὸς τοῦ λογιστικοῦ. Παντάπασιν, ἔφη. ἆρ' οὖν ἕτερον ὂν καὶ τούτου, ἢ λογιστικοῦ τι εἶδος, ὥστε μὴ τρία, ἀλλὰ δύο εἴδη εἶναι ἐν τῇ ψυχῇ, λογιστικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν; ἢ καθάπερ ἐν τῇ πόλει ξυνεῖχεν αὐτὴν τρία ὄντα γένη, χρηματιστικόν, ἐπικουρικόν, βουλευτικόν, οὕτω καὶ ἐν ψυχῇ, τρίτον τοῦτό ἐστι τὸ θυμοειδές. ἐπίκουρον ὂν τῷ λογιστικῷ φύσει, ἐὰν μὴ ὑπὸ κακῆς τροφῆς διαφθαρῇ; Ἀνάγκη ἔφη τρίτον. Ναὶ ἦν δ' ἐγώ. Ἄν γε τοῦ λογιστικοῦ ἄλλο τι φανῇ, ὥσπερ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ ἐφάνη ἕτερον ὄν. Ἀλλ' οὐ χαλεπὸν ἔφη φανῆναι. καὶ γὰρ ἐν τοῖς παιδίοις τοῦτό γε ἄν τις ἴδοι, ὅτι θυμοῦ μὲν εὐθὺς γενόμενα μεστά ἐστι. λογισμοῦ δ' ἔνιοι μὲν ἔμοιγε δοκοῦσιν οὐδέποτε μεταλαμβάνειν, οἱ δὲ πολλοὶ ὀψέ ποτε. Ναὶ μὰ Δί' ἦν δ' ἐγώ, καλῶς γε εἶπες. ἔτι δὲ ἐν τοῖς θηρίοις ἄν τις ἴδοι ὃ λέγεις, ὅτι οὕτως ἔχει. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ ὃ ἄνω που ἐκεῖ εἴπομεν, τὸ τοῦ Ὁμήρου μαρτυρήσει. Τὸ στῆθος δὲ πλήξας, κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ. Ἐνταῦθα γὰρ δὴ σαφῶς ὡς ἕτερον ἑτέρῳ ἐπιπλῆττον πεποίηκεν Ὅμηρος, τὸ ἀναλογισάμενον περὶ τοῦ βελτίονός τε καὶ χείρονος τῷ ἀλογίστως θυμουμένῳ. Κομιδῇ ἔφη ὀρθῶς λέγεις. Ταῦτα μὲν ἄρα ἦν δ' ἐγώ, μόγις διανενεύκαμεν, καὶ ἡμῖν ἐπιεικῶς ὁμολογεῖται τὰ αὐτὰ μὲν ἐν πόλει, τὰ αὐτὰ δ' ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ τῇ ψυχῇ γένη ἐνεῖναι καὶ ἴσα τὸν ἀριθμόν. Ἔστι ταῦτα. Οὐκοῦν ἐκεῖνό γε ἤδη ἀναγκαῖον, ὡς πόλις ἦν σοφή, καὶ ᾧ οὕτω καὶ τὸν ἰδιώτην καὶ τούτῳ σοφὸν εἶναι; Τί μήν; Καὶ ᾧ δὴ ἀνδρεῖος ἰδιώτης, καὶ ὡς τούτῳ καὶ πόλιν ἀνδρείαν, καὶ οὕτω καὶ τἆλλα πάντα πρὸς ἀρετὴν ὡσαύτως ἀμφότερα ἔχειν. Ἀνάγκη. Καὶ δίκαιον δὴ ὦ Γλαύκων οἶμαι φήσομεν ἄνδρα εἶναι τῷ αὐτῷ τρόπῳ, ᾧ περ καὶ πόλις ἦν δικαία. Καὶ τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη. Ἀλλ' οὔπη μὴν τοῦτο ἐπιλελήσμεθα, ὅτι ἐκείνη γε τῷ τὸ ἑαυτοῦ ἕκαστον ἐν αὐτῇ πράττειν τριῶν ὄντων γενῶν, δικαία ἦν. Οὔ μοι δοκεῖ μὲν ἔφη ἐπιλελῆσθαι. Μνημονευτέον ἄρα ἡμῖν ὅτι καὶ ἡμῶν ἕκαστος, ὅταν τὰ αὑτοῦ ἐν αὑτῷ πράττῃ, δίκαιός τε ἔσται, καὶ αὑτοῦ πράττων. Καὶ μάλα ἦδ' ὃς μνημονευτέον. Οὐκοῦν τῷ μὲν λογιστικῷ ἄρχειν προσήκει, σοφῷ ὄντι, καὶ ἔχοντι τὴν ὑπὲρ ἁπάσης τῆς ψυχῆς προμήθειαν; τῷ δὲ θυμοειδεῖ ὑπηκόῳ εἶναι, καὶ ξυμμάχῳ τούτου. Πάνυ γε. ἆρ' οὖν οὐχ ὥσπερ ἐλέγομεν μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς κρᾶσις σύμφωνα αὐτὰ ποιήσει, τὸ μὲν ἐπιτείνουσα καὶ τρέφουσα λόγοις τε καλοῖς καὶ μαθήμασι, τὸ δὲ ἀνιεῖσα παραμυθουμένη καὶ ἡμεροῦσα ἁρμονίᾳ τε καὶ ῥυθμῷ; Κομιδῇ γε, ἦδ' ὅς. Καὶ τούτω δὴ οὕτω τραφέντε, καὶ ὡς ἀληθῶς τὰ αὑτῶν μαθόντε καὶ παιδευθέντε, προστήσετον τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, ὃ δὴ πλεῖστον τῆς ψυχῆς ἐν ἑκάστῳ ἐστί, καὶ χρημάτων φύσει ἀπληστότατον.

Ὃ τηρήσετον, μὴ τῷ πίμπλασθαι τῶν περὶ τὸ σῶμα καλουμένων ἡδονῶν, πολὺ καὶ ἰσχυρὸν γενόμενον, οὐ τὰ αὑτοῦ πράττῃ, ἀλλὰ καταδουλώσασθαι καὶ ἄρχειν ἐπιχειρήσῃ. ὧν οὐ προσῆκον αὐτῷ γένει, καὶ ξύμπαντα τὸν βίον πάντων ἀνατρέψῃ. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ καὶ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους τούτω ἂν κάλλιστα φυλάττοι, τῷ ὑπὲρ ἁπάσης τῆς ψυχῆς τε καὶ τοῦ σώματος, τὸ μὲν βουλευόμενον, τὸ δὲ πολεμοῦν, ἑπόμενον δὲ τῷ ἄρχοντι καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ἐπιτελοῦν τὰ βουλευθέντα. Ἔστι ταῦτα.

Καὶ ἀνδρεῖον δὴ οἶμαι τούτῳ τῷ μέρει καλοῦμεν ἕνα ἕκαστον, ὅταν αὐτοῦ τὸ θυμοειδὲς διασώζῃ διά τε λυπῶν καὶ ἡδονῶν τὸ ὑπὸ τοῦ λόγου παραγγελθὲν δεινόν τε καὶ μή. Ὀρθῶς γ' ἔφη. Σοφὸν δέ

γε ἐκείνῳ τῷ σμικρῷ μέρει, τῷ ὃ ἦρχέ τ' ἐν αὐτῷ, καὶ ταῦτα παρήγγελλεν. ἔχον αὖ κἀκεῖνο ἐπιστήμην ἐν αὐτῷ τὴν τοῦ ξυμφέροντος ἑκάστῳ τε καὶ ὅλῳ τῷ κοινῷ σφῶν αὐτῶν τριῶν ὄντων. Πάνυ μὲν οὖν.

Τί δὲ σώφρονα, οὐ τῇ φιλίᾳ καὶ ξυμφωνίᾳ τῇ αὐτῶν τούτων, ὅταν τό, τε ἄρχον καὶ τῶ ἀρχομένω ὁμοδοξῶσιν, ὡς δεῖν ἄρχειν τὸ λογιστικὸν καὶ μὴ στασιάζωσιν αὐτῷ; Σωφροσύνη γοῦν ἦ δ' ὅς, οὐκ ἄλλο τι ἐστὶν, ἢ τοῦτο, πόλεώς τε καὶ ἰδιώτου, ἀλλὰ μὲν δὴ δίκαιός γε ὡς πολλάκις λέγομεν τούτῳ καὶ οὕτως ἔσται. Πολλὴ ἀνάγκη. Τί οὖν εἶπον ἐγώ; μή πῃ ἡμῖν ἀπαμβλύνεται ἄλλο τι δικαιοσύνη δεῖ εἶναι, ἢ ὅπερ ἐν τῇ πόλει ἐφάνη; Οὐκ ἔμοι γε ἔφη δοκεῖ. Ὧδε γὰρ ἦν δ' ἐγὼ παντάπασιν ἂν βεβαιωσαίμεθα εἴ τι ἡμῶν ἐν τῇ ψυχῇ ἀμφισβητεῖ τὰ φορτικὰ αὐτῷ προσφέροντες. Ποῖα δή; οἷον εἰ δέοι ἡμᾶς ἀνομολογεῖσθαι περί τε ἐκείνης τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἐκείνῃ ὁμοίως πεφυκότος τε καὶ τεθραμμένου ἀνδρὸς εἰ δοκεῖ ἂν παρακαταθήκην χρυσίου ἢ ἀργυρίου δεξάμενος, ὁ τοιοῦτος ἀποστερῆσαι. τίν' ἂν οἴει οἰηθῆναι τοῦτον αὐτὸν δρᾶσαι μᾶλλον, ἢ ὅσοι μὴ τοιοῦτοι; Οὐδὲν ἂν ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἱεροσυλιῶν, καὶ κλοπῶν, καὶ προδοσιῶν, ἢ ἰδίᾳ ἑταίρων, ἢ δημοσίᾳ πόλεων ἐκτὸς ἂν οὗτος εἴη; Ἐκτός.

Καὶ μὴν οὐδ' ὁπωστιοῦν ἄπιστος ἢ κατὰ τοὺς ὅρκους ἢ κατὰ τὰς ἄλλας ὁμολογίας. Πῶς γὰρ ἄν;

Μοιχεῖαι μὴν καὶ γονέων ἀμέλειαι, καὶ θεῶν ἀθεραπευσίαι, παντὶ ἄλλῳ μᾶλλον, ἢ τῷ τοιούτῳ προσήκουσι. Παντὶ μέντοι ἔφη. Οὐκοῦν τούτων πάντων αἴτιον, ὅτι αὐτοῦ τῶν ἐν αὐτῷ ἕκαστον τὰ αὑτοῦ πράττει ἀρχῆς τε πέρι, καὶ τοῦ ἄρχεσθαι; Τοῦτο μὲν οὖν, καὶ οὐδὲν ἄλλο τι. Τί οὖν, ἕτερον ζητεῖς δικαιοσύνην εἶναι, ἢ ταύτην τὴν δύναμιν, ἣ τοὺς τοιούτους ἄνδρας τε παρέχεται καὶ πόλεις;

Μὰ Δία ἦ δ' ὅς, οὐκ ἔγωγε. Τέλεον ἄρα ἡμῖν τὸ ἐνύπνιον ἀποτετέλεσται ὃ ἔφαμεν ὑποπτεῦσαι, ὡς εὐθὺς ἀρχόμενοι τῆς πόλεως οἰκίζειν, κατὰ θεόν τινα εἰς ἀρχήν τε καὶ τύπον τῆς δικαιοσύνης κινδυνεύομεν ἐμβεβηκέναι. Παντάπασι μὲν οὖν. Τὸ δὲ ἦν ἄρα ὦ Γλαύκων δι' ὃ καὶ ὠφελεῖ, εἴδωλόν τι τῆς δικαιοσύνης. τὸ, τὸν μὲν σκυτοτομικὸν φύσει ὀρθῶς ἔχειν σκυτοτομεῖν, καὶ ἄλλο μηδὲν πράττειν. τὸν δὲ τεκτονικὸν, τεκταίνεσθαι, καὶ τἆλλα δὴ οὕτω. Φαίνεται. Τὸ δέ γε ἀληθὲς, τοιοῦτον μέν τι ἦν ὡς ἔοικεν ἡ δικαιοσύνη. ἀλλ' οὐ περὶ τὴν ἔξω πρᾶξιν τῶν αὑτοῦ, ἀλλὰ περὶ τὴν ἐντὸς ὡς ἀληθῶς περὶ ἑαυτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ, μὴ ἐάσαντα τἀλλότρια πράττειν ἕκαστον ἐν αὐτῷ. μηδὲ πολυπραγμονεῖν πρὸς ἄλληλα τὰ ἐν τῇ ψυχῇ γένη, ἀλλὰ τῷ ὄντι τὰ οἰκεῖα εὖ θέμενον, καὶ ἄρξαντα αὐτὸν αὑτοῦ, καὶ κοσμήσαντα. καὶ φίλον γενόμενον ἑαυτῷ, καὶ ξυναρμόσαντα τρία ὄντα ὥσπερ ὅρους τρεῖς ἁρμονίας ἀτεχνῶς, νεάτης τε καὶ ὑπάτης καὶ μέσης, καὶ εἰ ἄλλα ἄττα μεταξὺ τυγχάνει ὄντα. πάντα ταῦτα ξυνδήσαντα καὶ παντάπασιν ἕνα γενόμενον ἐκ πολλῶν σώφρονα καὶ ἡρμοσμένον, οὕτω δὴ πράττειν ἤδη ἐάν τι πράττῃ, ἢ περὶ χρημάτων κτῆσιν, ἢ περὶ σώματος θεραπείαν, ἢ καὶ περὶ πολιτικόν τι, ἢ περὶ τὰ ἴδια ξυμβόλαια. ἐν πᾶσι τούτοις ἡγούμενον καὶ ὀνομάζοντα δικαίαν μὲν καὶ καλὴν πρᾶξιν ἣ ἂν ταύτην τὴν ἕξιν σώζῃ τε καὶ συναπεργάζηται. σοφίαν δὲ τὴν ἐπιστατοῦσαν ταύτῃ τῇ πράξει ἐπιστήμην. ἄδικον δὲ πρᾶξιν, ἣ ἂν ἀεὶ ταύτην λύῃ. ἀμαθίαν δὲ, τὴν ταύτῃ αὖ ἐπιστατοῦσαν δόξαν. Παντάπασιν ἦ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες ἀληθῆ λέγεις. Εἶεν ἦν δ' ἐγώ, τὸν μὲν δίκαιον καὶ ἄνδρα καὶ πόλιν, καὶ δικαιοσύνην. ὃ τυγχάνει ἐν αὐτοῖς ὂν εἰ φαῖμεν εὑρηκέναι, οὐκ ἂν πάνυ τι οἶμαι δόξαιμεν ψεύδεσθαι. Μὰ Δία οὐ μέντοι ἔφη. Φῶμεν ἄρα; Φῶμεν. Ἔστι δὴ ἦν δ' ἐγώ. μετὰ γὰρ τοῦτο σκεπτέον οἶμαι ἀδικίαν. Δηλονότι. Οὐκοῦν στάσιν τινὰ αὖ τριῶν ὄντων τούτων, δεῖ αὐτὴν εἶναι καὶ πολυπραγμοσύνην, καὶ ἀλλοτριοπραγμοσύνην, καὶ ἐπανάστασιν μέρους τινὸς τῷ ὅλῳ τῆς ψυχῆς, ἵν' ἄρχῃ ἐν αὐτῇ οὐ προσῆκον. ἀλλὰ τοιούτου ὄντος φύσει οἵου πρέπειν αὐτῷ δουλεύειν, τῷ τοῦ ἀρχικοῦ γένους ὄντι. τοιαῦτ' ἄττα οἶμαι φήσομεν καὶ τὴν τούτων ταραχὴν καὶ πλάνην εἶναι, τήν τε ἀδικίαν, καὶ ἀκολασίαν, καὶ δειλίαν, καὶ ἀμαθίαν, καὶ συλλήβδην πᾶσαν κακίαν. Ταῦτα μὲν οὖν ταῦτα ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἄδικα πράττειν καὶ τὸ ἀδικεῖν, καὶ αὖ τὸ δίκαια ποιεῖν, ταῦτα πάντα τυγχάνει ὄντα κατάδηλα ἤδη σαφῶς, εἴπερ καὶ ἀδικία τε καὶ δικαιοσύνη; Πῶς δή; Ὅτι ἦν δ' ἐγὼ τυγχάνει οὐδὲν διαφέροντα τῶν ὑγιεινῶν τε καὶ νοσωδῶν, ὡς ἐκεῖνα ἐν σώματι, ταῦτα ἐν ψυχῇ. Πῇ ἔφη; Τὰ μέν που ὑγιεινὰ, ὑγίειαν ἐμποιεῖ. τὰ δὲ νοσώδη, νόσον. Ναί. Οὐκοῦν καὶ τὸ μὲν δίκαια πράττειν, δικαιοσύνην ἐμποιεῖ. τὸ δ' ἄδικα, ἀδικίαν. Ἀνάγκη. Ἔστι δὲ τὸ μὲν ὑγίειαν ποιεῖν, τὰ ἐν τῷ σώματι κατὰ φύσιν καθιστάναι, κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων. τὸ δὲ νόσον, παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ' ἄλλου. Ἔστι γάρ. Οὐκοῦν αὖ ἔφην τὸ δικαιοσύνην ἐμποιεῖν, τὰ ἐν τῇ ψυχῇ κατὰ φύσιν καθιστάναι, κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων. τὸ δὲ ἀδικίαν παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ' ἄλλου. Κομιδῇ ἔφη. Ἀρετὴ μὲν ἄρα ὡς ἔοικεν, ὑγίειά τέ τις ἂν εἴη καὶ κάλλος καὶ εὐεξία ψυχῆς. κακία δὲ νόσος τε καὶ αἶσχος καὶ ἀσθένεια. Ἔστιν οὕτως. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ τὰ μὲν καλὰ ἐπιτηδεύματα εἰς ἀρετῆς κτῆσιν φέρει, τὰ δ' αἰσχρὰ, εἰς κακίας; Ἀνάγκη. Τὸ δὴ λοιπὸν ἤδη ὡς ἔοικεν ἡμῖν ἐστι σκέψασθαι, πότερον αὖ λυσιτελεῖ δίκαιά τε πράττειν καὶ καλὰ ἐπιτηδεύειν, καὶ εἶναι δίκαιον ἐάν τε λανθάνῃ ἐάν τε μὴ, τοιοῦτος ὤν. ἢ ἀδικεῖν τε καὶ ἄδικον εἶναι ἐάνπερ μὴ διδῷ δίκην μηδὲ βελτίων γίγνηται κολαζόμενος. Ἀλλ' ἔφη ὦ Σώκρατες, γελοῖον ἔμοι γε φαίνεται τὸ σκέμμα

γίγνεσθαι

γίγνεσθαι ἤδη. εἰ τοῦ μὲν σώματος τῆς φύσεως διαφθειρομένης, δοκεῖ οὐ βιωτὸν εἶναι, οὐδὲ μετὰ πάντων σιτίων τε καὶ ποτῶν, καὶ παντὸς πλούτου καὶ πάσης ἀρχῆς. τῆς δὲ αὐτοῦ τούτου ᾧ ζῶμεν φύσεως ταραττομένης καὶ διαφθειρομένης, βιωτὸν ἄρα ἔσται; ἐάν περ τις ποιῇ ὃ ἂν βουληθῇ ἄλλο πλὴν τοῦτο, ὁπόθεν κακίας μὲν καὶ ἀδικίας ἀπαλλαγήσεται, δικαιοσύνην δὲ καὶ ἀρετὴν κτήσεται. ἐπειδή περ ἐφάνη γε ὄντα ἑκάτερα, οἷα ἡμεῖς διεληλύθαμεν. Γελοῖον γὰρ ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' ὅμως ἐπείπερ ἐνταῦθα ἐληλύθαμεν ὅσον οἷόν τε σαφέστατα κατιδεῖν, ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, οὐ χρὴ ἀποκάμνειν. Ἥκιστα νὴ τὸν Δία ἔφη πάντων ἀποκνητέον. Δεῦρο δή νυν ἦν δ' ἐγώ, ἵνα καὶ ἴδῃς ὅσα καὶ εἴδη ἔχει ἡ κακία ὡς ἐμοὶ δοκεῖ· ἅ γε δὴ καὶ ἄξια θέας. Ἕπομαι ἔφη, μόνον λέγε. Καὶ μὴν ἦν δ' ἐγὼ ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς μοι φαίνεται· ἐπειδή περ ἐνταῦθα ἀναβεβήκαμεν τοῦ λόγου, ἓν μὲν εἶναι εἶδος τῆς ἀρετῆς, ἄπειρα δὲ τῆς κακίας. τέτταρα δ' ἐν αὐτοῖς ἅττα ὧν καὶ ἄξιον ἐπιμνησθῆναι. Πῶς λέγεις ἔφη; Ὅσοι ἦν δ' ἐγὼ πολιτειῶν τρόποι εἰσὶν εἴδη ἔχοντες, τοσοῦτοι κινδυνεύουσι καὶ ψυχῆς τρόποι εἶναι. Πόσοι δή; Πέντε μὲν ἦν δ' ἐγὼ πολιτειῶν, πέντε δὲ ψυχῆς. Λέγε ἔφη, τίνες; Λέγω εἶπον. ὅτι εἷς μὲν οὗτος ὃν ἡμεῖς διεληλύθαμεν πολιτείας εἴη ἂν τρόπος, ἐπονομασθείη δ' ἂν καὶ διχῆ. ἐγγενομένου μὲν γὰρ ἀνδρὸς ἑνὸς ἐν τοῖς ἄρχουσι διαφέροντος, βασιλεία ἂν κληθείη, πλειόνων δὲ ἀριστοκρατεία. Ἀληθῆ ἔφη. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ ἓν εἶδος λέγω. οὔτε γὰρ ἂν πλείους οὔτε εἷς ἐγγενόμενοι, κινήσειεν ἂν τῶν ἀξίων λόγου νόμων τῆς πόλεως, τροφῇ τε καὶ παιδείᾳ χρησάμενος ᾗ διήλθομεν. Οὐ γὰρ εἰκὸς ἔφη.

Τέλος τοῦ περὶ πολιτειῶν ἢ περὶ δικαίου, τετάρτου.

ΠΛΆΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΩ͂Ν, Ἢ ΠΕΡῚ ΔΙΚΑΊΟΥ ΛΌΓΟΣ ΠΈΜΠΤΟΣ.

ΑΓΑΘΗΝ μὲν τοίνυν τὴν τοιαύτην πόλιν τε καὶ πολιτείαν, καὶ ὀρθὴν καλῶ, καὶ ἄνδρα τοιοῦτον. κακὰς δὲ τὰς ἄλλας καὶ ἡμαρτημένας, εἴπερ αὕτη ὀρθή, περί τε πόλεων διοικήσεις καὶ περὶ ἰδιωτῶν ψυχῆς τρόπου κατασκευήν, ἐν τέτταρσι πονηρίας εἴδεσιν οὔσας. Ποίας δὴ ταύτας; ἔφη. Καὶ ἐγὼ μὲν ᾔα τὰς ἐφεξῆς ἐρῶν, ὥς μοι ἐφαίνοντο ἕκασται ἐξ ἀλλήλων μεταβαίνειν. ὁ δὲ Πολέμαρχος (σμικρὸν γὰρ ἀπωτέρω τοῦ Ἀδειμάντου καθῆστο) ἐκτείνας τὴν χεῖρα καὶ λαβόμενος τοῦ ἱματίου, ἄνωθεν αὐτοῦ παρὰ τὸν ὦμον, ἐκεῖνόν τε προσηγάγετο. καὶ προτείνας ἑαυτὸν ἔλεγεν ἄττα προσκεκυφώς, ὧν ἄλλο μὲν οὐδὲν κατηκούσαμεν, τόδε δέ, Ἀφήσομεν οὖν ἔφη, ἢ τί δράσομεν; Ἥκιστά γε ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, μέγα ἤδη λέγων. Καὶ ἐγώ, τί μάλιστα ἔφην ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε; Σὲ ἦ δ' ὅς. ὅ, τι ἐγὼ εἶπον, τί μάλιστα; Ἀπορρᾳθυμεῖν ἡμῖν δοκεῖς ἔφη, καὶ εἶδος ὅλον οὐ τὸ ἐλάχιστον ἐκκλέπτειν τοῦ λόγου, ἵνα μὴ διέλθῃς, καὶ λήσειν οἴει εἰπὼν αὐτὸ φαύλως, ὡς ἄρα περὶ γυναικῶν τε καὶ παίδων, παντὶ δῆλον ὅτι κοινὰ τὰ φίλων ἔσται. Οὐκοῦν ὀρθῶς ἔφην ὦ Ἀδείμαντε; Ναί, ἦ δ' ὅς. ἀλλὰ τὸ ὀρθῶς τοῦτο, ὥσπερ τἆλλα λόγου δεῖται, τίς ὁ τρόπος τῆς κοινωνίας. πολλοὶ γὰρ ἂν γένοιντο. μὴ οὖν παρῇς, ὅν τινα σὺ λέγεις. ὡς ἡμεῖς πάλαι περιμένομεν, οἰόμενοί σέ που μνησθήσεσθαι παιδοποιίας τε πέρι πῶς παιδοποιήσονται, καὶ γενομένους πῶς θρέψουσι, καὶ ὅλην ταύτην ἣν λέγεις κοινωνίαν γυναικῶν τε καὶ παίδων. μέγα γάρ τι οἰόμεθα φέρειν, καὶ ὅλον εἰς πολιτείαν, ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς γιγνόμενον. νῦν οὖν ἐπειδὴ ἄλλης ἐπιλαμβάνῃ πολιτείας πρὶν ταῦτα ἱκανῶς διελέσθαι, δέδοκται ἡμῖν τοῦτο, ὃ σὺ ἤκουσας, τὸ σὲ μὴ μεθιέναι, πρὶν ἂν ταῦτα πάντα ὥσπερ τἆλλα διέλθῃς. Καὶ ἐμὲ τοίνυν ὁ Γλαύκων ἔφη, κοινωνὸν τῆς ψήφου ταύτης τίθετε. Ἀμέλει ἔφη ὁ Θρασύμαχος, πᾶσι ταῦτα δεδογμένα ἡμῖν νόμιζε ὦ Σώκρατες. Οἷον ἦν δ' ἐγὼ εἰργάσασθε, ἐπιλαβόμενοί μου; ὅσον λόγον πάλιν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς κινεῖτε περὶ τῆς πολιτείας, ἣν ὡς ἤδη διεληλυθὼς ἔγωγε ἔχαιρον, ἀγαπῶν, εἴ τις ἐάσοι ταῦτα ἀποδεξάμενος, ὡς τότε ἐρρήθη. ἃ νῦν ὑμεῖς παρακαλοῦντες, οὐκ ἴστε ὅσον ἑσμὸν λόγων ἐπεγείρετε. ὃν ὁρῶν ἐγώ, παρῆκα τότε μὴ παράσχοι πολὺν ὄχλον. Τί δαί; ἦ δ' ὃς ὁ Θρασύμαχος, χρυσοχοήσοντας οἴει τούσδε νῦν ἐνθάδε ἀφῖχθαι, ἀλλ' οὐ λόγων ἀκουσομένους; Ναί εἶπον, μετρίων γε. Μέτριον δέ γ' ἔφη ὦ Σώκρατες ὁ Γλαύκων, τοιούτων λόγων ἀκούειν ὅλος ὁ βίος νοῦν ἔχουσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἡμέτερον ἔα. σὺ δὲ περὶ ὧν ἐρωτῶμεν μηδαμῶς ἀποκάμῃς. ᾗ σοι δοκεῖ διεξιών, τίς ἡ κοινωνία τοῖς φύλαξιν ἡμῖν, παίδων τε πέρι καὶ γυναικῶν ἔσται, καὶ τροφῆς νέων ἔτι ὄντων, τῆς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ γιγνομένης γενέσεώς τε καὶ παιδείας, ἣ δὴ ἐπιπονωτάτη δοκεῖ εἶναι. πειρῶ οὖν εἰπεῖν, τίνα τρόπον δεῖ γίγνεσθαι αὐτήν.

Οὐ ῥᾴδιον ὦ εὔδαιμον ἦν δ' ἐγὼ διελθεῖν. πολλὰς γὰρ ἀπιστίας ἔχει ἔτι μᾶλλον τῶν ἔμπροσθεν, ὧν διήλθομεν. καὶ γὰρ ὡς δυνατὰ λέγεται, ἀπιστοῖτ' ἄν, καὶ εἰ ὅτι μάλιστα γένοιτο, ὡς ἄριστ' ἂν εἴη ταῦτα, καὶ ταύτῃ ἀπιστήσεται. διὸ δὲ καὶ ὄκνος τις αὐτῶν ἅπτεσθαι, μὴ εὐχὴ δοκῇ εἶναι ὁ λόγος ὦ φίλε ἑταῖρε.

Μηδὲν ἦ δ' ὃς ὄκνει. οὔτε γὰρ ἀγνώμονες, οὔτε ἄπιστοι, οὔτε δύσνοι οἱ ἀκουσόμενοι. Καὶ ἐγὼ εἶπον, ὦ

ἄριστε, ἢ τοῦ βουλομένου με παραθαρρύνειν, λέγεις; Ἔγωγ', ἔφη. Πᾶν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοὐναντίον ποιεῖς. πιστεύοντος μὲν γὰρ ἐμοῦ ἐμοὶ εἰδέναι ἃ λέγω, καλῶς εἶχεν ἡ παραμυθία. ἐν γὰρ φρονίμοις τε καὶ φίλοις, περὶ τῶν μεγίστων τε καὶ φίλων τἀληθῆ εἰδότα λέγειν, ἀσφαλὲς καὶ θαρραλέον. ἀπιστοῦντα δὲ καὶ ζητοῦντα ἅμα τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, ὃ δὴ ἐγὼ δρῶ, φοβερόν τε καὶ σφαλερόν, οὔ τι γέλωτα ὀφλεῖν. παιδικὸν γὰρ τοῦτό γε. ἀλλὰ μὴ σφαλεὶς τῆς ἀληθείας, οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους ξυνεπισπασάμενος κείσομαι, περὶ ἃ ἥκιστα δεῖ σφάλλεσθαι. προσκυνῶ δὲ Ἀδράστειαν ὦ Γλαύκων, χάριν οὗ μέλλω λέγειν. ἐλπίζω γὰρ οὖν ἔλαττον ἁμάρτημα, ἀκουσίως τινὸς φονέα γενέσθαι, ἢ ἀπατεῶνα, καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν καὶ δικαίων καὶ νομίμων πέρι. τοῦτο οὖν τὸ κινδύνευμα κινδυνεύειν ἐν ἐχθροῖς κρεῖττον ἢ φίλοις. ὥστε εὖ με παραμυθεῖ. Καὶ ὁ Γλαύκων γελάσας, ἀλλ' ὦ Σώκρατες ἔφη, ἐάν τι πάθωμεν πλημμελὲς ὑπὸ τοῦ λόγου, ἀφίεμέν σε ὥσπερ φόνου καθαρὸν εἶναι, καὶ μὴ ἀπατεῶνα ἡμῶν. ἀλλὰ θαρρήσας λέγε. Ἀλλὰ μὲν δὴ εἶπον, καθαρός γε καὶ ἐκεῖ ὁ ἀφεθείς, ὡς ὁ νόμος λέγει. εἰκὸς δέ γε εἴπερ ἐκεῖ, κἀνθάδε. Λέγε τοίνυν ἔφη τούτου γ' ἕνεκα. Λέγειν δή, ἔφην ἐγώ, χρὴ ἀνάπαλιν αὖ νῦν, ἃ τότε ἴσως ἔδει ἐφεξῆς λέγειν. τάχα δὲ οὕτως ἂν ὀρθῶς ἔχοι, μετὰ ἀνδρεῖον δρᾶμα παντελῶς διαπερανθέν, τὸ γυναικεῖον αὖ περαίνειν, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ σὺ οὕτω προκαλεῖ. ἀνθρώποις γὰρ φῦσι καὶ παιδευθεῖσιν, ὡς ἡμεῖς διήλθομεν, κατ' ἐμὴν δόξαν, οὐκ ἔσται ἄλλη ὀρθὴ παίδων τε καὶ γυναικῶν κτῆσίς τε καὶ χρεία, ἢ κατ' ἐκείνην τὴν ὁρμὴν ἰοῦσιν, ἣν περ τὸ πρῶτον ὡρμήσαμεν. ἐπεχειρήσαμεν δέ που ὡς ἀγέλης φύλακας τοὺς ἄνδρας καθιστάναι τῷ λόγῳ; Ναί. Ἀκολουθῶμεν τοίνυν καὶ τὴν γένεσιν καὶ τροφὴν παραπλησίαν ἀποδιδόντες, καὶ σκοπῶμεν εἰ ἡμῖν πρέπει, ἢ οὔ. Πῶς; ἔφη. Ὧδε. τὰς θηλείας τῶν φυλάκων κυνῶν, πότερα ξυμφυλάττειν οἰόμεθα δεῖν ἅπερ ἂν οἱ ἄρρενες φυλάττωσι, καὶ ξυνθηρεύειν, καὶ τἆλλα κοινῇ πράττειν, ἢ τὰς μὲν οἰκουρεῖν ἔνδον ὡς ἀδυνάτους διὰ τὸν τῶν σκυλάκων τόκον τε καὶ τροφήν, τοὺς δὲ πονεῖν τε καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἔχειν περὶ τὰ ποίμνια. Κοινῇ ἔφη πάντα, πλὴν ὡς ἀσθενεστέραις χρώμεθα, τοῖς δέ, ὡς ἰσχυροτέροις. Οἷόν τ' οὖν ἔφην ἐγώ, ἐπὶ τὰ αὐτὰ χρῆσθαί τινι ζώῳ, ἂν μὴ τὴν αὐτὴν τροφήν τε καὶ παιδείαν ἀποδιδῷς; Οὐχ οἷόν τε.

Εἰ ἄρα ταῖς γυναιξὶν ἐπὶ ταὐτὰ χρησόμεθα καὶ τοῖς ἀνδράσι, ταὐτὰ καὶ διδακτέον αὐτάς. Ναί.

Μουσικὴ μὲν ἐκείνοις τε καὶ γυμναστικὴ ἐδόθη. Ναί. Καὶ ταῖς γυναιξὶν ἄρα τούτω τὼ τέχνα καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἀποδοτέον, καὶ χρηστέον κατὰ ταὐτά; Εἰκὸς ἐξ ὧν λέγεις ἔφη. Ἴσως δή, εἶπον, παρὰ τὸ ἔθος, γελοῖα ἂν φαίνοιτο πολλὰ περὶ τὰ νῦν λεγόμενα, εἰ πράξεται ᾗ λέγεται. Καὶ μάλα ἔφη.

Τί ἦν δ' ἐγὼ γελοιότατον αὐτῶν ὁρᾷς; ἢ δῆλα δὴ ὅτι γυμνὰς τὰς γυναῖκας ἐν ταῖς παλαίστραις γυμναζομένας μετὰ τῶν ἀνδρῶν, οὐ μόνον τὰς νέας, ἀλλὰ ἤδη καὶ τὰς πρεσβυτέρας, ὥσπερ τοὺς γέροντας ἐν τοῖς γυμνασίοις, ὅταν ῥυσσοὶ καὶ μὴ ἡδεῖς τὴν ὄψιν, ὅμως φιλογυμναστῶσι; Νὴ τὸν Δία ἔφη. γελοῖον γὰρ ἂν ὥς γε ἐν τῷ παρεστῶτι φανείη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, ἐπείπερ ὡρμήσαμεν λέγειν, οὐ φοβητέον τὰ τῶν χαριέντων σκώμματα, ὅσα καὶ οἷα ἂν εἴποιεν εἰς τὴν τοιαύτην μεταβολήν, γενομένην καὶ περὶ τὰ γυμνάσια, καὶ περὶ μουσικήν, καὶ οὐκ ἐλάχιστα περὶ τὴν τῶν ὅπλων σχέσιν καὶ ἵππων ὀχήσεις. Ὀρθῶς ἔφη λέγεις.

Ἀλλ' ἐπείπερ λέγειν ἠρξάμεθα, πορευτέον πρὸς τὸ τραχὺ τοῦ νόμου, δεηθεῖσί τε τούτων μὴ τὰ αὑτῶν πράττειν, ἀλλὰ σπουδάζειν, καὶ ὑπομνήσασιν, ὅτι οὐ πολὺς χρόνος ἐξ οὗ τοῖς Ἕλλησιν ἐδόκει αἰσχρὰ εἶναι καὶ γελοῖα, ἅπερ νῦν τοῖς πολλοῖς τῶν βαρβάρων, γυμνοὺς ἄνδρας ὁρᾶσθαι. καὶ ὅτε ἤρχοντο τῶν γυμνασίων, πρῶτοι μὲν Κρῆτες, ἔπειτα Λακεδαιμόνιοι, ἐξῆν τοῖς τότε ἀστείοις ταῦτα πάντα κωμῳδεῖν. ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγε. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἶμαι χρωμένοις ἄμεινον τὸ ἀποδύεσθαι τοῦ συγκαλύπτειν πάντα τὰ τοιαῦτα ἐφάνη, καὶ τὸ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς δὴ γελοῖον ἐξερρύη ὑπὸ τοῦ ἐν τοῖς λόγοις μηνυθέντος ἀρίστου, καὶ τοῦτο ἐνεδείξατο, ὅτι μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι ἡγεῖται, ἢ τὸ κακόν. καὶ ὁ γελωτοποιεῖν ἐπιχειρῶν, πρὸς ἄλλην τινὰ ὄψιν ἀποβλέπων ὡς γελοίου, ἢ τὴν τοῦ ἄφρονός τε καὶ κακοῦ, σπουδάζει πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν στησάμενος, ἢ τὸν τοῦ ἀγαθοῦ. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ πρῶτον μὲν τοῦτο περὶ αὐτῶν ἀνομολογητέον εἰ δυνατὰ ἢ οὔ; καὶ δοτέον ἀμφισβήτησιν, εἴτε τις φιλοπαίσμων, εἴτε σπουδαστικὸς ἐθέλει ἀμφισβητῆσαι, πότερον δυνατὴ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη ἡ θήλεια τῇ τοῦ ἄρρενος γένους κοινωνῆσαι εἰς ἅπαντα τὰ ἔργα, ἢ οὐδ' εἰς ἕν. ἢ εἰς τὰ μὲν οἵα τε, εἰς δὲ τὰ οὔ. καὶ τοῦτο δὴ τὸ περὶ τὸν πόλεμον ποτέρων ἐστίν; ἆρ' οὐχ οὕτως ἂν κάλλιστά τις ἀρχόμενος ὡς τὸ εἰκός, καὶ κάλλιστα τελευτήσειε; Πολύ γε ἔφη. Βούλει οὖν ἦν δ' ἐγὼ ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀμφισβητήσωμεν, ἵνα μὴ ἔρημα τὰ τοῦ ἑτέρου λόγου πολιορκῆται; Οὐδὲν ἔφη κωλύει. Λέγωμεν δὴ ὑπὲρ αὐτῶν, ὅτι ὦ Σώκρατές τε καὶ Γλαύκων, οὐδὲν δεῖ ὑμῖν ἄλλους ἀμφισβητεῖν. αὐτοὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ τῆς κατοικίσεως, ἣν ᾠκίζετε πόλιν, ὡμολογεῖτε δεῖν κατὰ φύσιν ἕκαστον ἕνα ἓν τὸ αὑτοῦ πράττειν ὡμολογήσαμεν οἶμαι. Πῶς γὰρ οὔ; Ἔστιν οὖν ὅπως οὐ πάμπολυ διαφέρει γυνὴ ἀνδρὸς τὴν φύσιν; Πῶς δ' οὐ διαφέρει; Οὐκοῦν ἄλλο καὶ ἔργον ἑκατέρῳ προσήκει προστάττειν τὸ κατὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν; Τί μήν; Πῶς οὖν οὐχ ἁμαρτάνετε νῦν, καὶ τἀναντία ὑμῖν αὐτοῖς λέγετε, φάσκοντες αὖ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας δεῖν τὰ αὐτὰ πράττειν, πλεῖστον κεχωρισμένην φύσιν ἔχοντας; ἕξεις ὦ θαυμάσιε πρὸς ταῦτ' ἀπολογεῖσθαι; Ὡς μὲν ἐξαίφνης ἔφη, οὐ πάνυ ῥᾴδιον. ἀλλὰ σοῦ δεήσομαί τε καὶ δέομαι, καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν λόγον ὅστις ποτ' ἐστίν, ἑρμηνεῦσαι. Ταῦτ' ἐστὶν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Γλαύκων, καὶ

κων, καὶ

κὼν, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ἃ ἐγὼ πάλαι προορῶν, ἐφοβούμην τε καὶ ὤκνουν ἅπτεσθαι τοῦ νόμου τοῦ περὶ τὴν τῶν γυναικῶν καὶ παίδων κτῆσιν καὶ τροφήν. Οὐ μὰ τὸν Δία ἔφη. οὐ γὰρ εὐκόλῳ ἔοικεν. Οὐ γὰρ εἶπον, ἀλλὰ δὴ ὧδ' ἔχει. ἄν τέ τις εἰς κολυμβήθραν μικρὰν ἐμπέσῃ, ἄν τε εἰς τὸ μέγιστον πέλαγος μέσον, ὅμως γε νεῖ οὐδὲν ἧττον. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἡμῖν νευστέον καὶ πειρατέον σώζεσθαι ἐκ τοῦ λόγου, ἤτοι δελφῖνά τιν' ἐλπίζοντας ἡμᾶς ὑπολαβεῖν ἄν, ἤ τινα ἄλλην ἄπορον σωτηρίαν; Ἔοικεν ἔφη. Φέρε δὴ ἦν δ' ἐγὼ, ἐάν πῃ εὕρωμεν τὴν ἔξοδον. ὡμολογοῦμεν γὰρ δὴ ἄλλην φύσιν, ἄλλο δεῖν ἐπιτηδεύειν. γυναικὸς δὲ καὶ ἀνδρὸς, ἄλλην εἶναι. τὰς δὲ ἄλλας φύσεις, τὰ αὐτά φαμεν νῦν δεῖν ἐπιτηδεῦσαι. ταῦτα ἡμῶν κατηγορεῖτε. Κομιδῇ γε. Ἦ γενναία ἦν δ' ἐγὼ ὦ Γλαύκων, ἡ δύναμις τῆς ἀντιλογικῆς τέχνης; Τί δή; Ὅτι εἶπον, δοκοῦσί μοι εἰς αὐτὴν καὶ ἄκοντες πολλοὶ ἐμπίπτειν, καὶ οἴεσθαι οὐκ ἐρίζειν, ἀλλὰ διαλέγεσθαι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι κατ' εἴδη διαιρούμενοι τὸ λεγόμενον ἐπισκοπεῖν. ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τὸ ὄνομα διώκειν τοῦ λεχθέντος τὴν ἐναντίωσιν, ἔριδι οὐ διαλέκτῳ πρὸς ἀλλήλους χρώμενοι. Ἔστι γὰρ δὴ ἔφη περὶ πολλοὺς τοῦτο τὸ πάθος. ἀλλὰ μῶν καὶ πρὸς ἡμᾶς τοῦτο τείνει ἐν τῷ παρόντι; Παντάπασι μὲν οὖν ἦν δ' ἐγώ. κινδυνεύομεν γοῦν ἄκοντες ἀντιλογίας ἅπτεσθαι. Πῶς; Τὸ μὴ τὴν αὐτὴν φύσιν, ὅτι οὐ τῶν αὐτῶν δεῖ ἐπιτηδευμάτων τυγχάνειν, πάνυ ἀνδρείως τε καὶ ἐριστικῶς κατὰ τὸ ὄνομα διώκομεν. ἐπεσκεψάμεθα δὲ, οὐδ' ὁπῃοῦν τι εἶδος τὸ τῆς ἑτέρας τε καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως, καὶ πρὸς τί τεῖνον ὡριζόμεθα τότε, ὅτε τὰ ἐπιτηδεύματα ἄλλῃ φύσει ἄλλα, τῇ δὲ αὐτῇ τὰ αὐτὰ ἀπεδίδομεν. Οὐ γὰρ οὖν ἔφη ἐπεσκεψάμεθα. Τοιγάρ τοι εἶπον ἔξεστιν ἡμῖν, ὡς ἔοικεν, ἀνερωτᾶν ἡμᾶς αὐτοὺς, εἰ ἡ αὐτὴ φύσις φαλακρῶν καὶ κομητῶν, καὶ οὐχ ἡ ἐναντία. καὶ ἐπειδὰν ὁμολογῶμεν ἐναντίαν εἶναι, ἐὰν φαλακροὶ σκυτοτομῶσι, μὴ ἐᾶν κομήτας. ἐὰν δ' αὖ κομῆται, μὴ τοὺς ἑτέρους. Γελοῖον μέντ' ἂν εἴη ἔφη. Ἆρα κατ' ἄλλο τι εἶπον ἐγὼ, γελοῖον, ἢ ὅτι τότε οὐ πάντως τὴν αὐτὴν καὶ τὴν ἑτέραν φύσιν ἐτιθέμεθα, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς ἀλλοιώσεώς τε καὶ ὁμοιώσεως, μόνον ἐφυλάττομεν τὸ πρὸς αὐτὰ τεῖνον τὰ ἐπιτηδεύματα; οἷον ἰατρικὸν μὲν καὶ ἰατρικὴν τὴν ψυχὴν ἔχοντα, τὴν αὐτὴν φύσιν ἔχειν ἐλέγομεν. ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγε. Ἰατρικὸν δὲ καὶ τεκτονικὸν ἄλλην; Πάντως που. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ, καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ τῶν γυναικῶν γένος, ἐὰν μὲν πρὸς τέχνην τινὰ, ἢ ἄλλο ἐπιτήδευμα διαφέρον φαίνηται, τοῦτο δὴ φήσομεν ἑκατέρῳ δεῖν ἀποδιδόναι; ἐὰν δὲ αὐτῷ τούτῳ φαίνηται διαφέρειν τῷ τὸ μὲν θῆλυ, τίκτειν, τὸ δὲ ἄρρεν ὀχεύειν, οὐδέν τί πω φήσομεν μᾶλλον ἀποδεδεῖχθαι ὡς πρὸς ὃ ἡμεῖς λέγομεν διαφέρει γυνὴ ἀνδρός. ἀλλ' ἔτι οἰησόμεθα δεῖν τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν τούς τε φύλακας ἡμῖν, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν; Καὶ ὀρθῶς ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο κελεύομεν τὸν τὰ ἐναντία λέγοντα, τοῦτο αὐτὸ διδάσκειν ἡμᾶς, πρὸς τίνα τέχνην, ἢ τί ἐπιτήδευμα τῶν περὶ πόλεως κατασκευὴν, οὐχ ἡ αὐτὴ, ἀλλὰ ἑτέρα φύσις γυναικός τε καὶ ἀνδρός; Δίκαιον γοῦν. Τάχα τοίνυν ἂν ὅπερ σὺ ὀλίγον πρότερον ἔλεγες, εἴποι ἂν καὶ ἄλλος, ὅτι ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα ἱκανῶς εἰπεῖν, οὐ ῥᾴδιον. ἐπισκεψαμένῳ δὲ οὐδὲν χαλεπόν. Εἴποι γὰρ ἄν. Βούλει οὖν, δεώμεθα τοῦ τὰ τοιαῦτα ἀντιλέγοντος ἀκολουθῆσαι ἡμῖν, ἐάν πως ἡμεῖς ἐκείνῳ ἐνδειξώμεθα, ὅτι οὐδέν ἐστιν ἐπιτήδευμα ἴδιον γυναικὶ, πρὸς διοίκησιν πόλεως. Πάνυ γε. Ἴθι δὴ φήσομεν πρὸς αὐτὸν, ἀποκρίνου, ἆρα οὕτως ἔλεγες τὸν μὲν εὐφυῆ πρός τι εἶναι, τὸν δὲ ἀφυῆ ἐν ᾧ ὁ μὲν ῥᾳδίως τι μανθάνοι, ὁ δὲ χαλεπῶς; καὶ ὁ μὲν ἀπὸ βραχείας μαθήσεως ἐπὶ πολὺ εὑρετικὸς εἴη οὗ ἔμαθεν, ὁ δὲ πολλῆς μαθήσεως τυχὼν καὶ μελέτης, μηδ' ἃ ἔμαθε σώζοιτο. καὶ τῷ μὲν τὰ τοῦ σώματος ἱκανῶς ὑπηρετοῖ τῇ διανοίᾳ, τῷ δὲ ἐναντιοῖτο; ἆρ' ἄλλα ἄττα ἐστὶν, ἢ ταῦτα οἷς τὸν εὐφυῆ πρὸς ἕκαστα καὶ τὸν μὴ, ὡρίζου; Οὐδεὶς ἦν δ' ὃς ἄλλα φήσει. Οἶσθά τι οὖν ὑπὸ ἀνθρώπων μελετώμενον, ἐν ᾧ οὐ πάντα ταῦτα τὸ τῶν ἀνδρῶν γένος διαφερόντως ἔχει, ἢ τὸ τῶν γυναικῶν; ἢ μακρολογῶμεν τήν τε ὑφαντικὴν λέγοντες, καὶ τὴν τῶν ποπάνων τε καὶ ἑψημάτων θεραπείαν, ἐν οἷς δή τι δοκεῖ τὸ γυναικεῖον γένος εἶναι, οὗ καὶ καταγελαστότατόν ἐστι πάντων ἡττώμενον; Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. ὅτι πολὺ κρατεῖται ἐν ἅπασιν ὡς ἔπος εἰπεῖν τὸ γένος τοῦ γένους. γυναῖκες μέντοι πολλαὶ, πολλῶν ἀνδρῶν βελτίους εἰς πολλά. τὸ δὲ ὅλον ἔχει, ὡς σὺ λέγεις. Οὐδὲν ἄρα ἐστὶν ὦ φίλε ἐπιτήδευμα τῶν πόλιν διοικούντων, γυναικὸς, διότι γυνή. οὐδ' ἀνδρὸς, διότι ἀνὴρ, ἀλλ' ὁμοίως διεσπαρμέναι αἱ φύσεις ἐν ἀμφοῖν τοῖν ζώοιν. καὶ πάντων μὲν μετέχει γυνὴ ἐπιτηδευμάτων κατὰ φύσιν, πάντων δὲ ἀνὴρ, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀσθενέστερον γυνὴ ἀνδρός. Πάνυ γε. Ἦ οὖν ἀνδράσι πάντα προστάξομεν, γυναικὶ δὲ οὐδέν; Πῶς; Ἀλλ' ἔστι γὰρ οἶμαι, ὡς φήσομεν, καὶ γυνὴ ἰατρικὴ, ἡ δ' οὔ, καὶ μουσικὴ ἡ δ' ἄμουσος φύσει. Τί μήν; Καὶ γυμναστικὴ, ἡ δ' ἄρα οὔ, οὐδὲ πολεμική. ἡ δὲ ἀπόλεμος καὶ οὐ φιλογυμναστική; ἡ δ' ἄρ' οὔ. Οἶμαι ἔγωγε. Τί δέ; φιλόσοφός τε καὶ μισόσοφος, καὶ θυμοειδὴς, ἡ δ' ἄθυμος; Ἔστι καὶ ταῦτα. Ἔστιν ἄρα καὶ φυλακικὴ γυνὴ, ἡ δ' οὔ. ἢ οὐ τοιαύτην καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν φυλακικῶν φύσιν ἐξελεξάμεθα; Τοιαύτην μὲν οὖν. Καὶ γυναικὸς ἄρα καὶ ἀνδρὸς ἡ αὐτὴ φύσις εἰς φυλακὴν πόλεως, πλὴν ὅσα ἀσθενεστέρα, ἡ ἰσχυροτέρα ἐστί. Φαίνεται. Καὶ γυναῖκες ἄρα αἱ τοιαῦται τοῖς τοιούτοις ἀνδράσιν ἐκλεκτέαι συνοικεῖν τε καὶ συμφυλάττειν, ἐπείπερ εἰσὶν ἱκαναὶ καὶ ξυγγενεῖς αὐτοῖς τὴν φύσιν. Πάνυ γε. Τὰ δ' ἐπιτηδεύματα, οὐ τὰ αὐτὰ ἀποδοτέα ταῖς αὐταῖς φύσεσι; Τὰ αὐτά. Ἥκομεν ἄρα εἰς τὰ πρότερα περιφερόμενοι, καὶ

ὁμολογοῦμεν, μὴ παρὰ φύσιν εἶναι ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξὶ μουσικήν τε καὶ γυμναστικὴν ἀποδιδόναι. Παντάπασι μὲν οὖν. Οὐκ ἄρα ἀδύνατά γε, οὐδὲ εὐχαῖς ὅμοια ἐνομοθετοῦμεν, ἐπεί περ κατὰ φύσιν ἐτίθεμεν τὸν νόμον. ἀλλὰ τὰ νῦν παρὰ ταῦτα γιγνόμενα, παρὰ φύσιν μᾶλλον ὡς ἔοικε γίγνεται.

Ἔοικεν. Οὐκοῦν ἡ ἐπίσκεψις ἡμῖν ἦν, εἰ δυνατά γε καὶ βέλτιστα λέγοιμεν; Ἦν γάρ. Καὶ ὅτι μὲν δὴ δυνατά, διωμολόγηται. Ναί. Ὅτι δὲ δὴ βέλτιστα, τὸ μετὰ τοῦτο δεῖ διομολογηθῆναι. Δῆλον. Οὐκοῦν πρός γε τὸ φυλακικὴν γυναῖκα γενέσθαι, οὐκ ἄλλη μὲν ἡμῖν ἄνδρας ποιήσει παιδεία, ἄλλη δὲ γυναῖκας, ἄλλως τε καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν παραλαβοῦσα. Οὐκ ἄλλη. Πῶς οὖν ἔχεις δόξης τοῦ τοιοῦδε πέρι; Τίνος δή; Τοῦ ὑπολαμβάνειν παρὰ σεαυτῷ, τὸν μὲν ἀμείνω ἄνδρα, τὸν δὲ χείρω. ἢ πάντας ὁμοίους ἡγεῖ; Οὐδαμῶς. Ἐν οὖν τῇ πόλει ἣν ᾠκίζομεν, πότερον οἴει ἡμῖν ἀμείνους ἄνδρας ἐξειργάσθαι τοὺς φύλακας τυχόντας ἧς διήλθομεν παιδείας, ἢ τοὺς σκυτοτόμους τῇ σκυτικῇ παιδευθέντας; Γελοῖον ἔφη ἐρωτᾷς. Μανθάνω ἔφην. τί δὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν, οὐχ οὗτοι ἄριστοι;

Πολύ γε. Τί δὲ αἱ γυναῖκες τῶν γυναικῶν, οὐχ αὗται ἔσονται βέλτισται; Καὶ τοῦτο ἔφη πολύ.

Ἔστι δέ τι πόλει ἄμεινον, ἢ γυναῖκάς τε καὶ ἄνδρας ὡς ἀρίστους ἐγγίγνεσθαι; Οὐκ ἔστι. Τοῦτο δὴ μουσική τε καὶ γυμναστικὴ παραγιγνόμεναι, ὡς ἡμεῖς διήλθομεν, ἀπεργάσονται. Πῶς δ' οὔ; Οὐ μόνον ἄρα δυνατὸν, ἀλλὰ καὶ ἄριστον πόλει νόμιμον ἐτίθεμεν. Οὕτως. Ἀποδυτέον δὴ ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξὶν, ἐπεί περ ἀρετὴν ἀντὶ ἱματίων ἀμφιέσονται. καὶ κοινωνητέον πολέμου τε, καὶ τῆς ἄλλης φυλακῆς τῆς περὶ τὴν πόλιν, καὶ οὐκ ἄλλα πρακτέον. τούτων δ' αὐτῶν τὰ ἐλαφρότερα ταῖς γυναιξὶν, ἢ τοῖς ἀνδράσι δοτέον, διὰ τὴν τοῦ γένους ἀσθένειαν. ὁ δὲ γελῶν ἀνὴρ ἐπὶ γυμναῖς γυναιξὶ τοῦ βελτίστου ἕνεκα γυμναζομέναις, ἀτελῆ τοῦ γελοίου σοφίας δρέπων καρπὸν, οὐδὲν οἶδεν ὡς ἔοικεν ἐφ' ᾧ γελᾷ, οὐδ' ὅ, τι πράττει. κάλλιστα γὰρ δὴ τοῦτο, καὶ λέγεται καὶ λελέξεται, ὅτι τὸ μὲν ὠφέλιμον, καλόν. τὸ δὲ βλαβερὸν, αἰσχρόν. Παντάπασι μὲν οὖν. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἓν ὥσπερ κῦμα φῶμεν διαφεύγειν τοῦ γυναικείου πέρι νόμου λέγοντες, ὥστε μὴ παντάπασι κατακλυσθῆναι, τιθέντας ὡς δεῖ κοινῇ πάντα ἐπιτηδεύειν, τούς τε φύλακας ἡμῖν καὶ τὰς φυλακίδας. ἀλλά πῃ τὸν λόγον αὐτὸν αὐτῷ ὁμολογεῖσθαι, ὡς δυνατά τε καὶ ὠφέλιμα λέγει. Καὶ μάλα ἔφη, οὐ σμικρὸν κῦμα διαφεύγεις. Φήσεις γε ἦν δ' ἐγὼ, οὐ μέγα αὐτὸ εἶναι, ὅταν τὸ μετὰ τοῦτο ἴδῃς. Λέγε δὴ ὡς ἴδω ἔφη. Τούτῳ ἦν δ' ἐγὼ, ἕπεται νόμος καὶ τοῖς ἔμπροσθεν τοῖς ἄλλοις ὡς ἐγᾦμαι, ὅδε. Τίς; Τὰς γυναῖκας ταύτας τῶν ἀνδρῶν τούτων πάντων πάσας εἶναι κοινὰς, ἰδίᾳ δὲ μηδενὶ μηδεμίαν συνοικεῖν. καὶ τοὺς παῖδας αὖ κοινοὺς, καὶ μήτε γονέα ἔκγονον εἰδέναι τὸν αὑτοῦ, μήτε παῖδα, γονέα. Πολὺ ἔφη, τοῦτο ἐκείνου μεῖζον πρὸς ἀπιστίαν καὶ τοῦ δυνατοῦ πέρι καὶ τοῦ ὠφελίμου. Οὐκ οἶμαι ἦν δ' ἐγὼ, περί γε τοῦ ὠφελίμου ἀμφισβητεῖσθαι ἂν ὡς οὐ μέγιστον ἀγαθὸν, κοινὰς μὲν τὰς γυναῖκας εἶναι, κοινοὺς δὲ τοὺς παῖδας, εἴπερ οἷόν τε. ἀλλ' οἶμαι περὶ τοῦ εἰ δυνατὸν, ἢ μὴ, πλείστην ἀμφισβήτησιν γενέσθαι. Περὶ ἀμφοτέρων ἦ δ' ὅς, εὖ μάλα ἂν ἀμφισβητηθείη. Λέγεις ἦν δ' ἐγὼ, λόγων ξύστασιν. ἐγὼ δ' ᾤμην ἔκ γε τοῦ ἑτέρου ἀποδράσεσθαι εἴ σοι δόξειεν ὠφέλιμον εἶναι. λοιπὸν δὲ δή μοι ἔσεσθαι, περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μή. Ἀλλ' οὐκ ἔλαθες, ἦ δ' ὅς, ἀποδιδράσκων, ἀλλ' ἀμφοτέρων πέρι δίδου λόγον. Ὑφεκτέον ἦν δ' ἐγὼ δίκην, τοσόνδε μέντοι χάρισαί μοι. ἔασόν με ἑορτάσαι, ὥσπερ οἱ ἀργοὶ τὴν διάνοιαν εἰώθασιν ἑστιᾶσθαι ὑφ' ἑαυτῶν, ὅταν μόνοι πορεύωνται. καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοί που, πρὶν ἐξευρεῖν, τίνα τρόπον ἔσται τι ὧν ἐπιθυμοῦσι, τοῦτο παρέντες ἵνα μὴ κάμνωσι βουλευόμενοι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μὴ, θέντες ὡς ὑπάρχον ὃ βούλονται. ἤδη τὰ λοιπὰ διατάττουσι, καὶ χαίρουσι διεξιόντες οἷα δράσουσι γενομένου, ἀργὸν καὶ ἄλλως ψυχὴν ἔτι ἀργοτέραν ποιοῦντες. ἤδη οὖν καὶ αὐτὸς μαλθακίζομαι, καὶ ἐκεῖνα μὲν ἐπιθυμῶ ἀναβαλέσθαι, καὶ ὕστερον ἐπισκέψασθαι εἰ δυνατά. νῦν δὲ ὡς δυνατῶν ὄντων θεὶς, σκέψομαι ἄν μοι παριῇς πῶς διατάξουσιν αὐτὰ οἱ ἄρχοντες γιγνόμενα, καὶ ὅτι πάντων ξυμφορώτατ' ἂν εἴη πραχθέντα, τῇ τε πόλει καὶ τοῖς φύλαξι.

Ταῦτα. πειράσομαί σοι πρότερα συνδιασκοπεῖσθαι, ὕστερα δ' ἐκεῖνα, εἴπερ παριεῖς. Ἀλλὰ παρίημι ἔφη, καὶ σκόπει. Οἶμαι τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ, εἴπερ ἔσονται οἱ ἄρχοντες ἄξιοι τούτου τοῦ ὀνόματος, οἵ τε τούτοις ἐπίκουροι, κατὰ ταὐτὰ τοὺς μὲν ἐθελήσειν ποιεῖν τὰ ἐπιταττόμενα, τοὺς δὲ ἐπιτάξειν. τὰ μὲν αὐτοὺς πειθομένους τοῖς νόμοις, τὰ δὲ καὶ μιμουμένους, ὅσα ἂν ἐκείνοις ἐπιτρέψωμεν. Εἰκὸς ἔφη. Σὺ μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ, ὁ νομοθέτης αὐτοῖς, ὥσπερ τοὺς ἄνδρας, οὕτω καὶ τὰς γυναῖκας ἐκλέξας, παραδώσεις καθόσον οἷόν τε ὁμοφυεῖς. οἱ δὲ ἅτε οἰκίας τε καὶ ξυσσίτια κοινῇ ἔχοντες, ἰδίᾳ δὲ οὐδενὸς οὐδὲν τοιοῦτο κεκτημένου, ὁμοῦ δὴ ἔσονται, ὁμοῦ δὲ ἀναμεμιγμένων καὶ ἐν γυμνασίοις καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ τροφῇ, ὑπ' ἀνάγκης οἶμαι τῆς ἐμφύτου ἄξονται πρὸς τὴν ἀλλήλων μῖξιν, ἢ οὐκ ἀναγκαῖά σοι δοκῶ λέγειν; Οὐ γεωμετρικαῖς γε ἦ δ' ὅς, ἀλλ' ἐρωτικαῖς ἀνάγκαις, αἳ κινδυνεύουσιν ἐκείνων δριμύτεραι εἶναι πρὸς τὸ πείθειν τε καὶ ἕλκειν τὸν πολὺν λεών.

Καὶ μάλα εἶπον. ἀλλὰ δὴ μετὰ ταῦτα ὦ Γλαύκων, ἀτάκτως μὲν μίγνυσθαι ἀλλήλοις, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ποιεῖν, οὔτε ὅσιον ἐν εὐδαιμόνων πόλει, οὔτ' ἐάσουσιν οἱ ἄρχοντες. Οὐ γὰρ δίκαιον ἔφη. Δῆλον δὴ, ὅτι γάμους τὸ μετὰ τοῦτο ποιήσομεν ἱεροὺς εἰς δύναμιν ὅτι μάλιστα. εἶεν δ' ἂν ἱεροὶ, οἱ ὠφελιμώτατοι. Παντάπασι μὲν οὖν. Πῶς οὖν δὴ ὠφελιμώτατοι ἔσονται; τόδε μοι λέγε ὦ Γλαύκων. ὁρῶ γάρ σου ἐν τῇ οἰκίᾳ,

καὶ κύνας

καὶ κύνας θηρευτικούς, καὶ τῶν γενναίων ὀρνίθων μάλα συχνούς. ἆρ' οὖν ὦ πρὸς Διὸς προσέσχηκάς τι τοῖς τούτων γάμοις τε καὶ παιδοποιίαις; Τὸ ποῖον ἔφη; Πρῶτον μὲν αὐτῶν τούτων καίπερ ὄντων γενναίων, ἆρ' οὐκ εἰσί τινες καὶ γίγνονται ἄριστοι; Εἰσί. Πότερον οὖν ἐξ ἁπάντων ὁμοίως γεννᾷς; ἢ προθυμῇ ὅτι μάλιστα ἐκ τῶν ἀρίστων; Ἐκ τῶν ἀρίστων. Τί δ' ἐκ τῶν νεωτάτων, ἢ ἐκ τῶν γεραιτάτων, ἢ ἐξ ἀκμαζόντων ὅτι μάλιστα; Ἐξ ἀκμαζόντων. Καὶ ἐὰν μὴ οὕτω γεννᾶται, πολύ σοι ἡγῇ χεῖρον ἔσεσθαι τό, τε τῶν ὀρνίθων καὶ τὸ τῶν κυνῶν γένος; Ἔγωγ' ἔφη. Τί δὲ ἵππων οἴει ἦν δ' ἐγώ, καὶ τῶν ἄλλων ζώων; ἢ ἄλλῃ πῃ ἔχειν; Ἄτοπον μέντ' ἂν ἦ δ' ὅς, εἴη. Βαβαὶ ἦν δ' ἐγὼ ὦ φίλε ἑταῖρε, ὡς ἄρα σφόδρα ἡμῖν δεῖ ἄκρων εἶναι τῶν ἀρχόντων, εἴπερ καὶ περὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὡσαύτως ἔχει. Ἀλλὰ μὲν δὴ ἔχει ἔφη. ἀλλὰ τί δή; Ὅτι ἀνάγκη αὐτοῖς ἦν δ' ἐγὼ φαρμάκοις πολλοῖς χρῆσθαι. ἰατρὸν δέ που, μὴ δεομένοις μὲν σώμασι φαρμάκων, ἀλλὰ διαίτῃ ἐθελόντων ὑπακούειν, καὶ φαυλότερον ἐξαρκεῖν ἡγούμεθα εἶναι. ὅταν δὲ δὴ καὶ φαρμακεύειν δέῃ, ἴσμεν ὅτι ἀνδρειοτέρου δεῖ τοῦ ἰατροῦ. Ἀληθῆ. ἀλλὰ πρὸς τί λέγεις; Πρὸς τόδε ἦν δ' ἐγώ, συχνῷ τῷ ψεύδει καὶ τῇ ἀπάτῃ κινδυνεύει ἡμῖν δεήσειν χρῆσθαι τοὺς ἄρχοντας ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀρχομένων. ἔφαμεν δέ που ἐν φαρμάκου εἴδει, πάντα τὰ τοιαῦτα χρήσιμα εἶναι. Καὶ ὀρθῶς γε ἔφη. Ἐν τοῖς γάμοις τοίνυν καὶ παιδοποιίαις, ἔοικε τὸ ὀρθὸν τοῦτο γίγνεσθαι οὐκ ἐλάχιστον. Πῶς δή; Δεῖ μὲν εἶπον ἐκ τῶν ὡμολογημένων, τοὺς ἀρίστους ταῖς ἀρίσταις συγγίνεσθαι ὡς πλειστάκις. τοὺς δὲ φαυλοτάτους, ταῖς φαυλοτάταις τοὐναντίον. καὶ τῶν μὲν τὰ ἔκγονα τρέφειν, τῶν δὲ μή, εἰ μέλλει τὸ ποίμνιον ὅτι ἀκρότατον εἶναι. καὶ ταῦτα πάντα γιγνόμενα λανθάνειν, πλὴν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ αὖ ἡ ἀγέλη τῶν φυλάκων ὅτι μάλιστα ἀστασίαστος ἔσται. Ὀρθότατα ἔφη. Οὐκοῦν δὴ ἑορταί τινες νομοθετητέαι ἔσονται, ἐν αἷς ξυνάξομεν τάς τε νύμφας καὶ τοὺς νυμφίους, καὶ θυσίαι καὶ ὕμνοι ποιητέοι τοῖς ἡμετέροις ποιηταῖς, πρέποντες τοῖς γιγνομένοις γάμοις. τὸ δὲ πλῆθος τῶν γάμων, ἐπὶ τοῖς ἄρχουσι ποιήσομεν, ἵν' ὡς μάλιστα διασώζωσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν. πρὸς πολέμους καὶ νόσους καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἀποσκοποῦντες, καὶ μήτε μεγάλη ἡμῖν ἡ πόλις κατὰ τὸ δυνατόν, μήτε σμικρὰ γίγνηται. Ὀρθῶς ἔφη. Κλῆροι δή τινες οἶμαι ποιητέοι κομψοί, ὥστε τὸν φαῦλον ἐκεῖνον αἰτιᾶσθαι ἐφ' ἑκάστης συνέρξεως τύχην, ἀλλὰ μὴ τοὺς ἄρχοντας. Καὶ μάλα ἔφη. Καὶ τοῖς ἀγαθοῖς γέ που τῶν νέων ἐν πολέμῳ, ἢ ἄλλοθί που γέρα δοτέον καὶ ἆθλα ἄλλα τε καὶ ἀφθονεστέρα. ἡ ἐξουσία τῆς τῶν γυναικῶν ξυγκοιμήσεως, ἵνα καὶ ἅμα μετὰ προφάσεως ὡς πλεῖστοι τῶν παίδων ἐκ τῶν τοιούτων σπείρωνται. Ὀρθῶς. Οὐκοῦν καὶ τὰ ἀεὶ γιγνόμενα ἔκγονα παραλαμβάνουσαι αἱ ἐπὶ τούτων ἐφεστηκυῖαι ἀρχαί, εἴτε ἀνδρῶν, εἴτε γυναικῶν, εἴτε ἀμφότεραι. κοιναὶ μὲν γάρ που καὶ ἀρχαὶ γυναιξί τε καὶ ἀνδράσι; Ναί. Τὰ μὲν δὴ τῶν ἀγαθῶν δοκῶ λαβοῦσαι εἰς τὸν σηκὸν οἴσουσι παρά τινας τροφοὺς χωρὶς οἰκούσας ἔν τινι μέρει τῆς πόλεως. τὰ δὲ τῶν χειρόνων, καὶ ἐάν τι τῶν ἑτέρων ἀνάπηρον γίγνηται, ἐν ἀπορρήτῳ τε καὶ ἀδήλῳ κατακρύψουσιν ὡς πρέπει. Εἴπερ μέλλει ἔφη καθαρὸν τὸ γένος τῶν φυλάκων ἔσεσθαι. Οὐκοῦν καὶ τροφῆς οὗτοι ἐπιμελήσονται, τάς τε μητέρας ἐπὶ τὸν σηκὸν ἄγοντες ὅταν σπαργῶσι, πᾶσαν μηχανὴν μηχανώμενοι ὅπως μηδεμία τὸ αὐτῆς αἰσθήσεται. καὶ ἄλλας γάλα ἐχούσας ἐκπορίζοντες ἐὰν μὴ αὐταὶ ἱκαναὶ ὦσι, καὶ αὐτῶν τούτων ἐπιμελήσονται, ὅπως μέτριον χρόνον θηλάσονται. ἀγρυπνίας δὲ καὶ τὸν ἄλλον πόνον τίτθαις τε καὶ τροφοῖς παραδώσουσι. Πολλὴν ῥᾳστώνην ἔφη λέγεις τῆς παιδοποιίας ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξί. Πρέπει γάρ, ἦν δ' ἐγώ. τὸ δ' ἐφ' ἑξῆς διέλθωμεν ὃ προθυμούμεθα. ἔφαμεν γὰρ δὴ ἐξ ἀκμαζόντων δεῖν τὰ ἔκγονα γίγνεσθαι. Ἀληθῆ. Ἆρ' οὖν σοι ξυνδοκεῖ μέτριος χρόνος ἀκμῆς, τὰ εἴκοσιν ἔτη γυναικί, ἀνδρὶ δὲ τὰ τριάκοντα; Τὰ ποῖα αὐτῶν ἔφη;

Γυναικὶ μὲν ἦν δ' ἐγὼ ἀρξαμένη ἀπὸ εἰκοσαετίδος μέχρι τεσσαρακονταετίδος, τίκτειν τῇ πόλει. ἀνδρὶ δέ, ἐπειδὰν τὴν ὀξυτάτην δρόμου ἀκμὴν παρῇ, τὸ ἀπὸ τούτου γεννᾷν τῇ πόλει, μέχρι πεντεκαὶπεντηκονταέτους. Ἀμφοτέρων γοῦν ἔφη αὕτη ἀκμὴ σώματός τε καὶ φρονήσεως. Οὐκοῦν ἐάν τε πρεσβύτερος τούτων ἐάν τε νεώτερος, τῶν εἰς τὸ κοινὸν γεννήσεων ἅψηται, οὔτε ὅσιον οὔτε δίκαιον φήσομεν τὸ ἁμάρτημα, ὡς παῖδα φιτύοντος τῇ πόλει. ὃς ἂν λάθῃ γενήσεται οὐχ ὑπὸ θυσιῶν οὐδ' ὑπὸ εὐχῶν φύς. ἃς ἐφ' ἑκάστοις τοῖς γάμοις εὔξονται καὶ ἱέρειαι καὶ ἱερεῖς, καὶ ξύμπασα ἡ πόλις, ἐξ ἀγαθῶν ἀμείνους, καὶ ἐξ ὠφελίμων ὠφελιμωτέρους ἀεὶ τοὺς ἐκγόνους γίγνεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ σκότου μετὰ δεινῆς ἀκρασίας γεγονώς. Ὀρθῶς ἔφη. Ὁ αὐτὸς δέ γ' εἶπον νόμος, ἐάν τις τῶν ἔτι γεννώντων μὴ συνέρξαντος ἄρχοντος, ἅπτηται τῶν ἐν ἡλικίᾳ γυναικῶν. νόθον γὰρ καὶ ἀνέγγυον καὶ ἀνίερον θήσομεν αὐτὸν παῖδα τῇ πόλει καθιστάναι. Ὀρθότατα ἔφη. Ὅταν δὲ δὴ οἶμαι αἵ τε γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ γεννᾷν ἐκβῶσι τὴν ἡλικίαν, φήσομέν που ἐλευθέρους αὐτοὺς συγγίνεσθαι ᾧ ἂν ἐθέλωσι, πλὴν θυγατρὶ καὶ μητρὶ καὶ ταῖς τῶν θυγατέρων παισί, καὶ ταῖς ἄνω μητρός, καὶ τὰς γυναῖκας αὖ, πλὴν υἱεῖ καὶ πατρὶ καὶ τοῖς τῶν τοιούτων εἰς τὸ κάτω καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω. καὶ ταῦτά γ' ἤδη πάντα διακελευσάμενοι προθυμεῖσθαι, μάλιστα μὲν μηδ' εἰς φῶς ἐκφέρειν κύημα μηδέν, ἐὰν γένηται, ἐὰν δέ τι βιάσηται, οὕτω ἐκτιθέναι ὡς οὐκ οὔσης τροφῆς τῷ τοιούτῳ. Καὶ ταῦτα μέν γ' ἔφη μετρίως λέγεται. Πατέρας δὲ καὶ θυγατέρας καὶ ἃ νῦν δὴ ἔλεγες, πῶς διαγνώσονται ἀλλήλων;

Οὐδαμῶς

Οὐδαμῶς ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας τις αὐτῶν νυμφίος γένηται, μετ' ἐκείνην δεκάτῳ μηνὶ καὶ ἑβδόμῳ δὴ ἃ ἂν γένηται ἔκγονα, ταῦτα πάντα προσερεῖ, τὰ μὲν ἄρρενα υἱεῖς, τὰ δὲ θήλεα θυγατέρας. καὶ ἐκεῖνα, ἐκεῖνον πατέρα, καὶ οὕτω δὴ τὰ τούτων ἔκγονα, παίδων παῖδας, καὶ ἐκεῖνα αὖ ἐκείνους, πάππους τε καὶ τίτθας. τὰ δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ γεγονότα ἐν ᾧ αἱ μητέρες καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἐγέννων, ἀδελφάς τε καὶ ἀδελφούς. ὥστε ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀλλήλων μὴ ἅπτεσθαι. ἀδελφοὺς δὲ καὶ ἀδελφὰς δώσει ὁ νόμος συνοικεῖν, ἐὰν ὁ κλῆρος ταύτῃ συμπίπτῃ, καὶ ἡ Πυθία προσαναιρῇ. Ὀρθότατα ἦ δ' ὅς. Ἡ μὲν δὴ κοινωνία ὦ Γλαύκων αὕτη τε καὶ τοιαύτη γυναικῶν τε καὶ παίδων τοῖς φύλαξί σοι τῆς πόλεως. ὡς δὲ ἑπομένη τε τῇ ἄλλῃ πολιτείᾳ καὶ μακρῷ βελτίστη, δεῖ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο βεβαιώσασθαι παρὰ τοῦ λόγου, ἢ πῶς ποιῶμεν; Οὕτω νὴ Δία, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν οὐχ ἥδε ἀρχὴ τῆς ὁμολογίας ἐρέσθαι ἡμᾶς αὐτοὺς τί ποτε τὸ μέγιστον ἀγαθὸν ἔχομεν εἰπεῖν εἰς πόλεως κατασκευήν, οὗ δεῖ στοχαζόμενον τὸν νομοθέτην τιθέναι τοὺς νόμους, καὶ τί μέγιστον κακόν; εἶτα ἐπισκέψασθαι, ἆρα ἃ νῦν δὴ διήλθομεν, εἰς μὲν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἴχνος ἡμῖν ἁρμόττει, τῷ δὲ τοῦ κακοῦ ἀναρμοστεῖ. Πάντων μάλιστα ἔφη. Ἔχομεν οὖν τι μεῖζον κακὸν πόλει ἢ ἐκεῖνο ὃ ἂν αὐτὴν διασπᾷ καὶ ποιῇ πολλὰς ἀντὶ μιᾶς; ἢ μεῖζον ἀγαθὸν τοῦ, ὃ ἂν ξυνδῇ τε καὶ ποιῇ μίαν; Οὐκ ἔχομεν. Οὐκοῦν ἡ μὲν ἡδονῆς τε καὶ λύπης κοινωνία ξυνδεῖ, ὅταν ὅτι μάλιστα πάντες οἱ πολῖται τῶν αὐτῶν γιγνομένων τε καὶ ἀπολλυμένων παραπλησίως χαίρωσι καὶ λυπῶνται; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Ἡ δέ γε τῶν τοιούτων ἰδίωσις, διαλύει, ὅταν οἱ μὲν περιαλγεῖς, οἱ δὲ περιχαρεῖς γίγνωνται ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς παθήμασι τῆς πόλεώς τε καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει. Τί δ' οὔ; Ἆρ' οὖν ἐκ τοῦδε τὸ τοιόνδε γίγνεται, ὅταν μὴ ἅμα φθέγγωνται ἐν τῇ πόλει τὰ τοιάδε ῥήματα, τό τε ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμόν, καὶ περὶ τοῦ ἀλλοτρίου κατὰ ταυτὰ τοῦτο λέγωσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμόν, αὕτη ἀρίστα διοικεῖται. Πολύ γε. Καὶ ἥτις δὴ ἐγγύτατα ἑνὸς ἀνθρώπου ἔχει. οἷον ὅταν που ἡμῶν δάκτυλός του πληγῇ, πᾶσα ἡ κοινωνία ἡ κατὰ τὸ σῶμα πρὸς τὴν ψυχὴν τεταμένη εἰς μίαν σύνταξιν τὴν τοῦ ἄρχοντος, ἐν αὐτῇ ᾔσθετό τε καὶ πᾶσα ἅμα ξυνήλγησε μέρους πονήσαντος ὅλη. καὶ οὕτω δὴ λέγομεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεῖ. καὶ περὶ ἄλλου ὁτουοῦν τῶν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ αὐτός τε λόγος περί τε λύπης πονοῦντος μέρους, καὶ περὶ ἡδονῆς ῥαΐζοντος. Ὁ αὐτὸς γάρ ἔφη καὶ τοῦτο ὃ ἐρωτᾷς, τοῦ τοιούτου ἐγγύτατα ἡ ἀρίστα πολιτευομένη πόλις οἰκεῖ. Ἑνὸς δὴ οἶμαι πάσχοντος τῶν πολιτῶν ὁτιοῦν ἢ ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἡ τοιαύτη πόλις, μάλιστά τε φήσει ἑαυτῆς εἶναι τὸ πάσχον, καὶ ξυνησθήσεται ἅπασα, ἢ ξυλλυπήσεται. Ἀνάγκη ἔφη τήν γε εὔνομον. Ὥρα ἂν εἴη ἦν δ' ἐγὼ ἐπανιέναι ἡμῖν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν, καὶ τὰ τοῦ λόγου ὁμολογήματα σκοπεῖν ἐν αὐτῇ, εἰ αὐτὴ μάλιστ' ἔχει, εἴτε καὶ ἄλλη τις μᾶλλον. Οὐκοῦν χρὴ ἔφη. Τί οὖν; ἔστι μέν που καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἄρχοντές τε καὶ δῆμος, ἔστι δὲ καὶ ἐν αὐτῇ; Ἔστι. Πολίτας μὲν δὴ πάντες οὗτοι ἀλλήλους προσεροῦσι; Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ πρὸς τῷ πολίτας, τί ὁ ἐν ταῖς ἄλλαις δῆμος τοὺς ἄρχοντας προσαγορεύει; Ἐν μὲν ταῖς πολλαῖς, δεσπότας. ἐν δὲ ταῖς δημοκρατουμέναις, αὐτὸ τοῦνομα τοῦτο, ἄρχοντας. Τί δ' ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δῆμος πρὸς τῷ πολίτας, τί τοὺς ἄρχοντάς φησιν εἶναι; Σωτῆράς τε καὶ ἐπικούρους, ἔφη. Τί δ' οὗτοι τὸν δῆμον; Μισθοδότας τε καὶ τροφέας. Καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις οἱ ἄρχοντες τοὺς δήμους; Δούλους, ἔφη. Τί δ' οἱ ἄρχοντες ἀλλήλους; Ξυνάρχοντας, ἔφη. Τί δ' οἱ ἡμέτεροι; Ξυμφύλακας. Ἔχεις οὖν εἰπεῖν τῶν ἀρχόντων ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, εἴ τις τινὰ ἔχει προσειπεῖν τῶν ξυναρχόντων, τὸν μὲν ὡς οἰκεῖον, τὸν δὲ ὡς ἀλλότριον; Καὶ πολλούς γε. Οὐκοῦν, τὸν μὲν οἰκεῖον, ὡς ἑαυτοῦ νομίζει τε καὶ λέγει. τὸν δ' ἀλλότριον, ὡς οὐχ ἑαυτοῦ. Οὕτω. Τί δὲ οἱ παρὰ σοὶ φύλακες, ἔσθ' ὅστις αὐτῶν ἔχοι ἂν τῶν ξυμφυλάκων νομίσαι τινά, ἢ προσειπεῖν ὡς ἀλλότριον; Οὐδαμῶς ἔφη. παντὶ γὰρ ᾧ ἂν ἐντυγχάνῃ τις, ἢ ὡς ἀδελφῷ ἢ ὡς ἀδελφῇ, ἢ ὡς πατρί, ἢ ὡς μητρί, ἢ ὡς υἱεῖ, ἢ θυγατρί, ἢ τούτων ἐκγόνοις, ἢ προγόνοις νομιεῖ ἐντυγχάνειν. Κάλλιστα ἦν δ' ἐγὼ λέγεις. ἀλλ' ἔτι καὶ τόδε εἰπέ. Πότερον αὐτοῖς τὰ ὀνόματα μόνον οἰκεῖα νομοθετήσεις; ἢ καὶ τὰς πράξεις πάσας κατὰ τὰ ὀνόματα πράττειν, περί τε τοὺς πατέρας ὅσα νόμος περὶ πατέρας, αἰδοῦς τε πέρι καὶ κηδεμονίας, καὶ τοῦ ὑπήκοον δεῖν εἶναι τῶν γονέων, ἢ μήτε πρὸς θεῶν, μήτε πρὸς ἀνθρώπων αὐτῷ ἄμεινον ἔσεσθαι, ὡς οὔτε ὅσια, οὔτε δίκαια πράττοντος ἄν, εἰ ἄλλα πράττοι ἢ ταῦτα; αὗταί σοι, ἢ ἄλλαι φῆμαι ἐξ ἁπάντων τῶν πολιτῶν ὑμνήσουσιν εὐθὺς περὶ τὰ τῶν παίδων ὦτα καὶ περὶ πατέρων, οὓς ἂν αὐτοῖς τις ἀποφήνῃ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ξυγγενῶν; Αὗται ἔφη. γελοῖον γὰρ ἂν εἴη, εἰ ἄνευ ἔργων οἰκεῖα ὀνόματα διὰ τῶν στομάτων μόνον φθέγγοιντο. Πασῶν ἄρα πόλεων μάλιστα ἐν αὐτῇ ξυμφωνήσουσιν, ἑνός τινος ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττοντος. ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν τὸ ῥῆμα, τό, ὅτι τὸ ἐμὸν εὖ πράττει, ἢ ὅτι τὸ ἐμὸν, κακῶς. Ἀληθέστατα, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν μετὰ τούτου τοῦ δόγματός τε καὶ ῥήματος ἔφαμεν ξυνακολουθεῖν τάς τε ἡδονάς, καὶ τὰς λύπας κοινῇ. Καὶ ὀρθῶς γε ἔφαμεν. Οὐκοῦν μάλιστα τοῦ αὐτοῦ κοινωνήσουσιν ἡμῖν οἱ πολῖται, ὃ δὴ ἐμὸν ὀνομάζουσι. τούτου δὲ κοινωνοῦντες, οὕτω δὴ λύπης τε καὶ ἡδονῆς μάλιστα κοινωνίαν ἕξουσι. Πολύ γε. Ἆρ' οὖν τούτων αἰτία πρὸς τῇ ἄλλῃ καταστάσει, ἡ τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων κοινωνία τοῖς φύλαξι. Πολὺ μὲν οὖν μάλιστα ἔφη. Ἀλλὰ μὴν μέγιστόν τε πόλει αὐτὸ ὡμολογήσαμεν

ἀγαθόν,

ἀγαθόν, ἀπεικάζοντες εὖ οἰκουμένην πόλιν σώματι πρὸς μέρος αὐτοῦ λύπης τε πέρι καὶ ἡδονῆς ὡς ἔχει. Καὶ ὀρθῶς γ᾽ ἔφη ὡμολογήσαμεν. Τοῦ μεγίστου ἄρα ἀγαθοῦ τῇ πόλει αἰτία ἡμῖν πέφανται ἡ κοινωνία τοῖς ἐπικούροις τῶν τε παίδων καὶ τῶν γυναικῶν. Καὶ μάλ᾽ ἔφη. Καὶ μὲν δὴ, καὶ τοῖς πρόσθεν γε ὡμολογοῦμεν. ἔφαμεν γάρ που οὔτε οἰκίας τούτοις ἰδίας δεῖν εἶναι, οὔτε γῆν, οὔτε τι κτῆμα, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἄλλων τροφὴν λαμβάνοντας, μισθὸν τῆς φυλακῆς, κοινῇ πάντας ἀναλίσκειν, εἰ μέλλοιεν ὄντως φύλακες εἶναι. Ὀρθῶς ἔφη. ἆρ᾽ οὖν οὐχ ὅπερ λέγω τά τε πρόσθεν εἰρημένα, καὶ τὰ νῦν λεγόμενα ἔτι μᾶλλον ἀπεργάζεται αὐτοὺς ἀληθινοὺς φύλακας, καὶ ποιεῖ μὴ διασπᾶν τὴν πόλιν τὸ ἐμὸν ὀνομάζοντας. μὴ τὸ αὐτό, ἀλλ᾽ ἄλλον ἄλλο. τὸ μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἕλκοντα ὅτι ἂν δύνηται χωρὶς τῶν ἄλλων κτήσασθαι. τὸν δὲ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἑτέραν οὖσαν, καὶ γυναῖκά τε καὶ παῖδας ἑτέρους, ἡδονάς τε καὶ ἀλγηδόνας ἐμποιοῦντας, ἰδίων ὄντων ἰδίας. ἀλλ᾽ ἑνὶ δόγματι τοῦ οἰκείου πέρι, ἐπὶ τὸ αὐτὸ τείνοντας πάντας εἰς τὸ δυνατὸν ὁμοπαθεῖς λύπης τε καὶ ἡδονῆς εἶναι; Κομιδῇ μὲν οὖν ἔφη. Τί δέ; δίκαι τε καὶ ἐγκλήματα πρὸς ἀλλήλους, οὐκ οἰχήσεται ἐξ αὐτῶν ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ τὸ μηδὲν ἴδιον ἐκτῆσθαι, πλὴν τὸ σῶμα, τὰ δ᾽ ἄλλα κοινά; ὅθεν δὴ ὑπάρχει τούτοις ἀστασιάστοις εἶναι ὅσα γε διὰ χρημάτων ἢ παίδων ἢ ξυγγενῶν κτῆσιν, ἄνθρωποι στασιάζουσι. Πολλὴ ἀνάγκη ἔφη ἀπηλλάχθαι. Καὶ μὴν οὐδὲ βιαίων γε οὐδ᾽ αἰκίας, δίκαι δικαίως ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖς. ἥλιξι μὲν γὰρ ἥλικας ἀμύνεσθαι, καλὸν καὶ δίκαιόν που φήσομεν ἀνάγκην σωμάτων ἐπιμέλειαν τιθέντες. Ὀρθῶς ἔφη. Καὶ γὰρ τόδε ὀρθὸν ἔχει ἦν δ᾽ ἐγὼ οὗτος ὁ νόμος, εἴ πού τίς γε θυμοῖτο ἐν τῷ τοιούτῳ πληρῶν τὸν θυμόν, ἧττον ἐπὶ μείζους ἂν ἴοι στάσεις. Πάνυ μὲν οὖν. Πρεσβυτέρῳ μὲν νεωτέρων πάντων ἄρχειν τε καὶ κολάζειν προστετάξεται.

Δῆλον. Καὶ μὴν ὅτι γε, νεώτερος πρεσβύτερον ἂν μὴ ἄρχοντες προστάττωσιν οὔτε ἄλλως βιάζεσθαι ἐπιχειρήσει ποτὲ, οὔτε τύπτειν ὡς τὸ εἰκός, οἶμαι δ᾽ οὐδὲ ἄλλως ἀτιμάσει. ἱκανὼ γὰρ τὼ φύλακε κωλύοντε δέος τε καὶ αἰδώς. αἰδὼς μὲν, ὡς γονέων μὴ ἅπτεσθαι εἴργουσα. δέος δὲ τὸ τῷ πάσχοντι τοὺς ἄλλους βοηθεῖν, τοὺς μὲν ὡς υἱεῖς, τοὺς δὲ ὡς ἀδελφούς, τοὺς δὲ ὡς πατέρας. Ξυμβαίνει γὰρ οὕτως ἔφη.

Πανταχῇ δὴ ἐκ τῶν νόμων εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνδρες ἕξουσι. Πολλήν γε. Τούτων μὴν ἐν ἑαυτοῖς μὴ στασιαζόντων, οὐδὲν δεινὸν μή ποτε ἡ ἄλλη πόλις πρὸς τούτους, ἢ πρὸς ἀλλήλους διχοστατήσῃ.

Οὐ γὰρ οὖν. Τάγε μὴν σμικρότατα τῶν κακῶν δι᾽ ἀπρέπειαν, ὀκνῶ καὶ λέγειν. ὧν ἀπηλλαγμένοι ἂν εἶεν κολακείας τε πλουσίων πένητες, ἀπορίας τε καὶ ἀλγηδόνας ὅσας ἐν παιδοτροφίαις καὶ χρηματισμοῖς διὰ τροφὴν οἰκετῶν ἀναγκαίαν ἴσχουσι. τὰ μὲν δανειζόμενοι, τὰ δὲ ἐξαρνούμενοι, τὰ δὲ πάντως πορισάμενοι. θέμενοι παρὰ γυναῖκάς τε καὶ οἰκέτας ταμιεύειν παραδόντες ὅσα τε ὦ φίλε περὶ αὐτά, καὶ οἷα πάσχουσι δηλά τε καὶ ἀγεννῆ, καὶ οὐκ ἄξια λέγειν. Δῆλα γὰρ ἔφη καὶ τυφλῷ. Πάντων δὲ δὴ τούτων ἀπαλλάξονται, ζήσουσί τε τοῦ μακαριστοῦ βίου, ὃν οἱ ὀλυμπιονῖκαι ζῶσι, μακαριώτερον. Πῇ; Διὰ σμικρόν που μέρος εὐδαιμονίζονται ἐκεῖνοι, ὧν τούτοις ὑπάρχοι. ἥ, τε γὰρ τῶνδε νίκη, καλλίων, ἥ τ᾽ ἐκ τοῦ δημοσίου τροφὴ, τελεωτέρα. νίκην τε γὰρ νικῶσι, ξυμπάσης τῆς πόλεως σωτηρίαν. τροφῇ τε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὅσων βίος δεῖται, αὐτοί τε καὶ παῖδες ἀναδοῦνται καὶ γέρα δέχονται παρὰ τῆς αὐτῶν πόλεως ζῶντες. καὶ τελευτήσαντες, ταφῆς ἀξίας μετέχουσι. Καὶ μάλα ἔφη καλά. Μέμνησαι οὖν ἦν δ᾽ ἐγώ, ὅτι ἐν τοῖς πρόσθεν, οὐκ οἶδα ὅτου λόγος ἡμῖν ἐπέπληξεν; ὅτι τοὺς φύλακας οὐκ εὐδαίμονας ποιοῖμεν, οἷς ἐξὸν πάντα ἔχειν τὰ τῶν πολιτῶν, οὐδὲν ἔχοιεν. ἡμεῖς δὲ εἴπομεν, ὅτι τοῦτο μὲν εἴ που παραπίπτοι, εἰσαῦθις σκεψόμεθα. νῦν δὲ τοὺς μὲν φύλακας, φύλακας ποιοῖμεν. τὴν δὲ πόλιν ὡς οἷοί τ᾽ ἐσμὲν, εὐδαιμονεστάτην, ἀλλ᾽ οὐκ εἰς ἓν ἔθνος ἀποβλέποντες ἐν αὐτῇ, τοῦτο τὸ εὔδαιμον πλάττοιμεν.

Μέμνημαι ἔφη. Τί οὖν νῦν ἡμῖν, ὁ τῶν ἐπικούρων βίος; ὥσπερ τοῦ γε τῶν ὀλυμπιονικῶν, πολύ τε καλλίων καὶ ἀμείνων φαίνεται, μή πῃ κατὰ τὸν τῶν σκυτοτόμων φαίνεται βίον, ἤ τινων ἄλλων δημιουργῶν, ἢ τὸν τῶν γεωργῶν; Οὔ μοι δοκεῖ, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι ὅ γε καὶ ἐκεῖ ἔλεγον, δίκαιον καὶ ἐνταῦθα εἰπεῖν. ὅτι εἰ οὕτως ὁ φύλαξ ἐπιχειρήσει εὐδαίμων γίγνεσθαι ὥστε μηδὲ φύλαξ εἶναι, μὴ δὲ ἀρκέσει αὐτῷ βίος οὕτω μέτριος καὶ βέβαιος, καὶ ὡς ἡμεῖς ἔφαμεν ἄριστος. ἀλλ᾽ ἀνόητός τε καὶ μειρακιώδης, δόξα ἐμπεσοῦσα εὐδαιμονίας πέρι, ὁρμήσει αὐτὸν διὰ δύναμιν ἐπὶ τὸ ἅπαντα τὰ ἐν τῇ πόλει οἰκειοῦσθαι, γνώσεται τὸν Ἡσίοδον ὅτι τῷ ὄντι ἦν σοφός, λέγων, πλέον εἶναί πως ἥμισυ παντός. Ἐμοὶ μὲν ἔφη συμβούλῳ χρώμενος, μενεῖ ἐπὶ τούτῳ τῷ βίῳ. Συγχωρεῖς ἄρα ἦν δ᾽ ἐγὼ τὴν τῶν γυναικῶν κοινωνίαν τοῖς ἀνδράσιν ἣν διεληλύθαμεν παιδείας τε πέρι καὶ παίδων καὶ φυλακῆς τῶν ἄλλων πολιτῶν κατά τε πόλιν μενούσας, εἰς πόλεμόν τε ἰούσας, καὶ ξυμφυλάττειν δεῖν, καὶ ξυνθηρεύειν. ὥσπερ κύνας, καὶ πάντα πάντῃ κατὰ τὸ δυνατὸν κοινωνεῖν, καὶ ταῦτα πραττούσας τά τε βέλτιστα πράξειν, καὶ οὐ παρὰ φύσιν τὴν τοῦ θήλεος πρὸς τὸ ἄρρεν ᾗ πεφύκατον πρὸς ἀλλήλω κοινωνεῖν; Συγχωρῶ, ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ᾽ ἐγώ, ἐκεῖνο λοιπὸν διελέσθαι, εἰ ἄρα καὶ ἐν ἀνθρώποις δυνατόν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις ζώοις ταύτην τὴν κοινωνίαν ἐγγενέσθαι, καὶ ὅπῃ δυνατόν; Ἔφθης ἔφη εἰπών, ᾗ ἔμελλον ὑπολήψεσθαι. Περὶ μὲν γὰρ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οἶμαι ἔφην, δῆλον ὃν τρόπον πολεμήσουσι. Πῶς ἦ δ᾽ ὅς; Ὅτι κοινῇ στρατεύσονται, καὶ πρός γε ἄξουσι τῶν παίδων ἐς τὸν πόλεμον ὅσοι ἁδροί. ἵν᾽ ὥσπερ οἱ τῶν ἄλλων δημιουργῶν θεῶνται ταῦτα ἃ τελεωθέντας δεήσει δημιουργεῖν.

μουργεῖν, πρὸς δὲ τῷ θεᾶσθαι διακονεῖν καὶ ὑπηρετεῖν πάντα τὰ περὶ τὸν πόλεμον, καὶ θεραπεύειν πατέρας τε καὶ μητέρας. ἢ οὐκ ᾔσθησαι τὰ περὶ τὰς τέχνας, οἷον τοὺς τῶν κεραμέων παῖδας, ὡς πολὺν χρόνον διακονοῦντες θεωροῦσι πρὶν ἅπτεσθαι τοῦ κεραμεύειν; Καὶ μάλα. Ἦ οὖν ἐκείνοις ἐπιμελέστερον παιδευτέον, ἢ τοῖς φύλαξι τοὺς αὑτῶν ἐμπειρίᾳ τε καὶ θέᾳ τῶν προσηκόντων; Καταγέλαστον μέντ᾽ ἂν ἔφη εἴη. Ἀλλὰ μὴν καὶ μαχεῖταί γε πᾶν ζῶον διαφερόντως παρόντων ὧν ἂν τέκῃ. Ἔστιν οὕτω. Κίνδυνος δὲ ὦ Σώκρατες οὐ σμικρὸς σφαλεῖσιν οἷα δὴ ἐν πολέμῳ φιλεῖ πρὸς ἑαυτοῖς παῖδας ἀπολέσαντας, ποιῆσαι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν ἀδύνατον ἀναλαβεῖν. Ἀληθῆ ἦν δ᾽ ἐγὼ λέγεις. ἀλλὰ σὺ πρῶτον μὲν ἡγῇ παρασκευαστέον τὸ μή ποτε κινδυνεῦσαι. Οὐδαμῶς. Τί δ᾽ εἴπου, κινδυνευτέον οὐκ ἐν ᾧ βελτίους ἔσονται κατορθοῦντες, Δῆλον δή. Ἀλλὰ σμικρὸν οἴει διαφέρειν καὶ οὐκ ἄξιον κινδύνου θεωρεῖν ἢ μή, τὰ περὶ τὸν πόλεμον τοὺς παῖδας, τοὺς ἄνδρας πολεμικοὺς ἐσομένους; Οὐκ, ἀλλὰ διαφέρει πρὸς ὃ λέγεις. Τοῦτο μὲν ἄρα ὑπαρκτέον θεωροὺς πολέμου τοὺς παῖδας ποιεῖν προσμηχανᾶσθαι δ᾽ αὐτοῖς ἀσφάλειαν, καὶ καλῶς ἕξει. ἦ γάρ; Ναί. Οὐκοῦν ἦν δ᾽ ἐγώ. Πρῶτον μὲν αὐτῶν οἱ πατέρες ὅσα ἄνθρωποι, οὐκ ἀμαθεῖς ἔσονται, ἀλλὰ γνωμονικοὶ τῶν στρατειῶν ὅσαι τε καὶ μή, ἐπικίνδυνοι. Εἰκός ἔφη. Εἰς μὲν ἄρα τὰς, ἄξουσιν, εἰς δὲ τὰς εὐλαβήσονται. Ὀρθῶς. Καὶ ἄρχοντάς γέ που ἦν δ᾽ ἐγώ, οὐ τοὺς φαυλοτάτους αὐτοῖς ἐπιστήσουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐμπειρίᾳ τε καὶ ἡλικίᾳ ἱκανοὺς ἡγεμόνας τε καὶ παιδαγωγοὺς εἶναι. Πρέπει γάρ. Ἀλλὰ γὰρ φήσομεν, καὶ παρὰ δόξαν πολλὰ πολλοῖς δὴ ἐγένετο. Καὶ μάλα. Πρὸς τοίνυν τὰ τοιαῦτα ὦ φίλε, πτεροῦν χρὴ παιδία ὄντα εὐθύς, ἵν᾽ ἄν τι δέῃ πετόμενοι ἀποφεύγωσι. Πῶς λέγεις, ἔφη; Ἐπὶ τοὺς ἵππους ἦν δ᾽ ἐγὼ ἀναβιβαστέον, ὡς νεωτάτους καὶ διδαξομένους ἱππεύειν ἐφ᾽ ἵππων ἀκτέον ἐπὶ τὴν θέαν μὴ θυμοειδῶν μηδὲ μαχητικῶν, ἀλλ᾽ ὅ τι ποδωκεστάτων καὶ εὐηνιωτάτων. οὕτω γὰρ κάλλιστά τε θεάσονται τὸ αὑτῶν ἔργον καὶ ἀσφαλέστατα ἄν τι δέῃ σωθήσονται, μετὰ πρεσβυτέρων ἡγεμόνων ἑπόμενοι. Ὀρθῶς ἔφη μοι δοκεῖς λέγειν. Τί δὲ δή εἶπον τὰ περὶ τὸν πόλεμον; πῶς ἑκτέον σοι τοὺς στρατιώτας πρὸς αὑτούς τε καὶ τοὺς πολεμίους; ἆρ᾽ ὀρθῶς μοι καταφαίνεται, ἢ οὔ; Λέγ᾽ ἔφη ποῖον; Αὐτῶν μὲν εἶπον τὸν λιπόντα τάξιν, ἢ ὅπλα ἀποβαλόντα, ἤ τι τῶν τοιούτων ποιήσαντα διὰ κάκην, ἆρα οὐ δημιουργόν τινα δεῖ καθιστάναι ἢ γεωργόν; Πάνυ μὲν οὖν. Τὸν δὲ ζῶντα εἰς τοὺς πολεμίους ἁλόντα ἆρ᾽ οὐ δωρεὰν διδόναι τοῖς θέλουσι χρῆσθαι τῇ ἄγρᾳ ὅ, τι ἂν βούλωνται; Κομιδῇ γε. Τὸν δὲ ἀριστεύσαντά τε καὶ εὐδοκιμήσαντα οὐ πρῶτον μὲν ἐπὶ στρατείας ὑπὸ τῶν συστρατευομένων μειρακίων τε καὶ παίδων ἐν μέρει ὑπὸ ἑκάστου δοκεῖ σοι χρῆναι στεφανωθῆναι. ἢ οὔ; Ἔμοιγε. Τί δὲ δεξιωθῆναι; Καὶ τοῦτο. Ἀλλὰ τόδ᾽ οἶμαι ἦν δ᾽ ἐγώ, οὐκέτι σοι δοκεῖ; Τὸ ποῖον; Τὸ φιλῆσαί τε, καὶ φιληθῆναι ὑπὸ ἑκάστου. Πάντων ἔφη μάλιστα. καὶ προστίθημί γε τῷ νόμῳ, ἕως ἂν ἐπὶ ταύτης ὦσι τῆς στρατιᾶς, μηδενὶ ἐξεῖναι ἀπαρνηθῆναι ὃν ἂν βούληται φιλεῖν. ἵνα καὶ ἐάν τις του τύχῃ ἐρῶν, ἢ ἄρρενος ἢ θηλείας, προθυμότερος ᾖ πρὸς τὸ τἀριστεῖα φέρειν. Καλῶς ἦν δ᾽ ἐγώ. ὅτι μὲν γὰρ ἀγαθῷ ὄντι γάμοι τε ἕτοιμοι πλείους, ἢ τοῖς ἄλλοις, καὶ αἱρέσεις τῶν τοιούτων πολλάκις παρὰ τοὺς ἄλλους ἔσονται ἵν᾽ ὅτι πλεῖστοι ἐκ τοῦ τοιούτου γίγνωνται, εἴρηται ἤδη. Εἴπομεν γάρ, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ καθ᾽ Ὅμηρον τοῖς τοιοῖσδε δίκαιον τιμᾶν τῶν νέων, ὅσοι ἀγαθοί. καὶ γὰρ Ὅμηρος τὸν εὐδοκιμήσαντα ἐν τῷ πολέμῳ, νώτοισιν Αἴαντα ἔφη διηνεκέεσσι γεραίρεσθαι, ὡς ταύτην οἰκείαν οὖσαν τιμὴν τῷ ἡβῶντί τε καὶ ἀνδρείῳ, ἐξ ἧς ἅμα τῷ τιμᾶσθαι καὶ τὴν ἰσχὺν αὐξήσει. Ὀρθότατα ἔφη. Πεισόμεθα ἄρα ἦν δ᾽ ἐγὼ ταῦτά γε Ὁμήρῳ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἔν τε θυσίαις καὶ τοῖς τοιούτοις πᾶσι, τοὺς ἀγαθοὺς καθόσον ἂν ἀγαθοὶ φαίνωνται, καὶ ὕμνοις καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν, τιμήσομεν. πρὸς δὲ τούτοις, ἕδραις τε καὶ κρέασιν ἰδὲ πλείοις δεπάεσσιν, ἵνα ἅμα τῷ τιμᾶν, ἀσκῶμεν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. Κάλλιστα ἔφη λέγεις. Εἶεν. τῶν δὲ δὴ ἀποθανόντων ἐπὶ στρατείας ὃς ἂν εὐδοκιμήσας τελευτήσῃ, ἆρ᾽ οὐ πρῶτον μὲν φήσομεν τοῦ χρυσοῦ γένους εἶναι; Πάντων γε μάλιστα. Ἀλλ᾽ οὐ πεισόμεθα Ἡσιόδῳ ἐπειδάν τινες τοῦ τοιούτου γένους τελευτήσωσιν, ὡς ἄρα οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν, ἐσθλοὶ ἀλεξίκακοι, φύλακες μερόπων ἀνθρώπων. Πεισόμεθα μὲν οὖν. Διαπυθόμενοι ἄρα τοῦ θεοῦ πῶς χρὴ τοὺς δαιμονίους τε καὶ θείους τιθέναι, καὶ τίνι διαφόρῳ, οὕτω καὶ ταύτῃ θήσομεν ᾗ ἂν ἐξηγῆται. Τί δ᾽ οὐ μέλλομεν; Καὶ τὸν λοιπὸν δὴ χρόνον ὡς δαιμόνων, οὕτω θεραπεύσομέν τε καὶ προσκυνήσομεν αὐτῶν τὰς θήκας. ταῦτα δὲ ταύτῃ νομιοῦμεν ὅταν τις γήρᾳ, ἤ τινι ἄλλῳ τρόπῳ τελευτήσῃ, τῶν ὅσοι ἂν διαφερόντως ἐν τῷ βίῳ ἀγαθοὶ κριθῶσι. Δίκαιον γοῦν ἔφη. Τί δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους, πῶς ποιήσουσιν ἡμῖν οἱ στρατιῶται; Τὸ ποῖον δή; Πρῶτον μὲν ἀνδραποδισμοῦ πέρι, δοκεῖ δίκαιον Ἕλληνας Ἑλληνίδας πόλεις ἀνδραποδίζεσθαι. ἢ μηδ᾽ ἄλλῳ ἐπιτρέπειν κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ τοῦτο ἐθίζειν τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους φείδεσθαι, εὐλαβουμένους τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων δουλείαν. Ὅλῳ καὶ παντὶ ἔφη διαφέρει τὸ φείδεσθαι. Μηδὲ Ἕλληνα ἄρα δοῦλον ἐκτῆσθαι, μήτε αὐτούς, τοῖς τε ἄλλοις Ἕλλησιν οὕτω συμβουλεύειν. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. μᾶλλον γ᾽ ἂν οὖν οὕτω πρὸς τοὺς βαρβάρους τρέποιντο, ἑαυτῶν δ᾽ ἀπέχοιντο. Τί δὲ σκυλεύειν ἦν δ᾽ ἐγὼ τοὺς τελευτήσαντας πλὴν ὅπλων ἐπειδὰν νικήσωσιν, ἢ καλῶς ἔχει ἢ οὔ; πρόφασιν μὲν τοῖς δειλοῖς ἔχει, μὴ πρὸς τὸν μαχόμενον ἰέναι ὥς τι τῶν δεόντων δρῶντας ὅταν περὶ τὸν τεθνεῶτα κυπτάζωσι; πολλὰ δὲ

ἤδη στρατό-

ἤδη στρατόπεδα διὰ τὴν τοιαύτην ἁρπαγὴν ἀπώλετο. Καὶ μάλα. Ἀνελεύθερον δὲ οὐ δοκεῖ καὶ φιλοχρήματον νεκρὸν συλᾶν, καὶ γυναικείας τε καὶ σμικρᾶς διανοίας, πολέμιον νομίζειν τὸ σῶμα τοῦ τεθνεῶτος ἀποπταμένου τοῦ ἐχθροῦ, λελοιπότος δὲ ᾧ ἐπολέμει; ἢ οἴει τι διάφορον δρᾶν τοὺς τοῦτο ποιοῦντας τῶν κυνῶν, αἳ τοῖς λίθοις οἷς ἂν βληθῶσι χαλεπαίνουσι τοῦ βάλλοντος οὐχ ἁπτόμεναι; Οὐδὲ σμικρὸν ἔφη. Ἐατέον ἄρα τὰς νεκροσυλίας καὶ τὰς τῶν ἀναιρέσεων διακωλύσεις. Ἐατέον μέντοι ἔφη νὴ Δία.

Οὐδὲ μήν που πρὸς τὰ ἱερὰ τὰ ὅπλα οἴσομεν ὡς ἀναθήσοντες, ἄλλως τε καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐάν τι ἡμῖν μέλῃ τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας εὐνοίας. μᾶλλον δὲ καὶ φοβηθησόμεθα μή τι μίασμα ᾖ πρὸς ἱερὸν τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῶν οἰκείων φέρειν, ἐὰν μή τι δὴ ὁ θεὸς ἄλλο λέγῃ. Ὀρθότατα ἔφη. Τί δὲ γῆς τετμήσεως τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ οἰκιῶν ἐμπρήσεως, ποῖόν τί σοι δράσουσιν οἱ στρατιῶται πρὸς τοὺς πολεμίους;

Σοῦ ἔφη δόξαν ἀποφαινομένου, ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ δοκεῖ, τούτων μηδέτερα ποιεῖν. ἀλλὰ τὸν ἐπέτειον καρπὸν ἀφαιρεῖσθαι, καὶ ὧν ἕνεκα, βούλει σοι λέγω; Πάνυ γε. Φαίνεταί μοι ὥσπερ καὶ ὀνομάζεται δύο ταῦτα τὰ ὀνόματα πόλεμός τε καὶ στάσις, οὕτω καὶ εἶναι δύο ὄντα ἐπὶ δυοῖν τινοῖν διαφοραῖν. λέγω δὲ τὰ δύο, τὸ μὲν οἰκεῖον καὶ ξυγγενές, τὸ δὲ ἀλλότριον καὶ ὀθνεῖον. ἐπὶ μὲν οὖν τῇ τοῦ οἰκείου ἔχθρᾳ, στάσις κέκληται. ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ ἀλλοτρίου, πόλεμος. Καὶ οὐδέν γ' ἔφη ἀπὸ τρόπου λέγεις. Ὅρα δὴ καὶ εἰ τόδε πρὸς τρόπου λέγω. φημὶ γὰρ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν γένος, αὐτὸ αὑτῷ οἰκεῖον εἶναι καὶ ξυγγενές. τῷ δὲ βαρβαρικῷ, ὀθνεῖόν τε καὶ ἀλλότριον. Καλῶς γε ἔφη. Ἕλληνας μὲν ἄρα βαρβάροις, καὶ βαρβάρους Ἕλλησι πολεμεῖν, μαχομένους τε φήσομεν καὶ πολεμίους φύσει εἶναι, καὶ πόλεμον τὴν ἔχθραν ταύτην κλητέον. Ἕλληνας δὲ Ἕλλησιν ὅταν τι τοιοῦτον δρῶσι, φύσει μὲν φίλους εἶναι, νοσεῖν δ' ἐν τῷ τοιούτῳ τὴν Ἑλλάδα καὶ στασιάζειν, καὶ στάσιν τὴν τοιαύτην ἔχθραν κλητέον. Ἐγὼ μὲν ἔφη συγχωρῶ οὕτω νομίζειν. Σκόπει δὴ εἶπον, ὅτι ἐν τῇ νῦν ὁμολογουμένῃ στάσει, ὅπου ἄν τι τοιοῦτο γένηται καὶ διαστῇ πόλις, ἐὰν ἑκάτεροι ἑκατέρων τέμνωσιν ἀγροὺς, καὶ οἰκίας ἐμπιπρῶσιν, ὡς ἀλιτηριώδης τε δοκεῖ ἡ στάσις εἶναι, καὶ οὐδέτεροι αὐτῶν φιλοπόλιδες. οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐτόλμων τὴν τροφόν τε καὶ μητέρα κείρειν, ἀλλὰ μέτριον εἶναι τοὺς καρποὺς ἀφαιρεῖσθαι τοῖς κρατοῦσι τῶν κρατουμένων, καὶ διανοεῖσθαι ὡς διαλλαγησομένων καὶ οὐκ ἀεὶ πολεμησόντων. Πολὺ γὰρ ἔφη, ἡμερωτέρων αὕτη ἡ διάνοια ἐκείνης. Τί δὲ δὴ ἔφην ἣν σὺ πόλιν οἰκίζεις, οὐχ Ἑλληνὶς ἔσται; Δεῖ γ' αὐτὴν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀγαθοί τε καὶ ἥμεροι ἔσονται; Σφόδρα γε. Ἀλλ' οὐ φιλέλληνες, οὐδὲ οἰκείαν τὴν Ἑλλάδα ἡγήσονται, οὐδὲ κοινωνήσουσιν ὧνπερ ἄλλοι ἱερῶν. Καὶ σφόδρα γε. Οὐκοῦν τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαφορὰν ὡς οἰκείους, στάσιν ἡγήσονται, καὶ οὐδὲ ὀνομάσουσι πόλεμον; Οὐ γάρ. Καὶ ὡς διαλλαγησόμενοι ἄρα διοίσονται. Πάνυ μὲν οὖν. Εὐμενῶς δὴ σωφρονοῦσιν, οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ κολάζοντες, οὐδ' ἐπ' ὀλέθρῳ σωφρονισταὶ ὄντες, οὐ πολέμιοι. Οὕτως ἔφη. Οὐδ' ἄρα τὴν Ἑλλάδα Ἕλληνες ὄντες κεροῦσιν, οὐδὲ οἰκήσεις ἐμπρήσουσιν. οὐδὲ ὁμολογήσουσιν ἐν ἑκάστῃ πόλει πάντας ἐχθροὺς αὐτοῖς εἶναι, καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ἀλλ' ὀλίγους ἀεὶ ἐχθροὺς τοὺς αἰτίους τῆς διαφορᾶς. καὶ διὰ ταῦτα πάντα οὔτε τὴν γῆν ἐθελήσουσιν κείρειν αὐτῶν ὡς φίλων τῶν πολλῶν, οὔτε οἰκίας ἀνατρέπειν. ἀλλὰ μέχρι τούτου ποιήσονται τὴν διαφορὰν, μέχρις οὗ ἂν οἱ αἴτιοι ἀναγκασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀναιτίων ἀλγούντων, δοῦναι δίκην. Ἐγὼ μὲν ἔφη ὁμολογῶ, οὕτω δεῖν πρὸς τοὺς ἐναντίους τοὺς ἡμετέρους πολίτας προσφέρεσθαι. πρὸς δὲ τοὺς βαρβάρους, ὡς νῦν οἱ Ἕλληνες πρὸς ἀλλήλους. Τιθῶμεν δὴ καὶ τοῦτον τὸν νόμον τοῖς φύλαξι, μήτε γῆν τέμνειν, μήτε οἰκίας ἐμπιπράναι; Θῶμεν ἔφη, καὶ ἔχειν γε καλῶς ταῦτά τε καὶ τὰ πρόσθεν. ἀλλὰ γάρ μοι δοκεῖς ὦ Σώκρατες, ἐάν τις σοι τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπῃ λέγειν, οὐδέποτε μνησθήσεσθαι ὃ ἐν τῷ πρόσθεν παρωσάμενος, πάντα ταῦτα εἴρηκας τὸ ὡς δυνατὴ αὕτη ἡ πολιτεία γενέσθαι, καὶ τίνα τρόπον ποτὲ δυνατή. ἐπεὶ ὅτι γε εἰ γένοιτο, πάντ' ἂν εἴη ἀγαθὰ πόλει ᾗ γένοιτο. καὶ ἃ σὺ παραλείπεις, ἐγὼ λέγω, ὅτι καὶ τοῖς πολεμίοις ἄριστ' ἂν μάχοιντο τῷ ἥκιστα ἀπολείπειν ἀλλήλους γιγνώσκοντές τε καὶ ἀνακαλοῦντες ταῦτα τὰ ὀνόματα ἑαυτοῖς, ἀδελφοὺς, πατέρας, υἱεῖς. εἰ δὲ καὶ τὸ θῆλυ συστρατεύοιτο, εἴτε καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει εἴτε καὶ ὄπισθεν ἐπιτεταγμένον, φόβων τε ἕνεκα τοῖς ἐχθροῖς, καὶ εἴ ποτέ τις ἀνάγκη βοηθείας γένοιτο, οἶδ' ὅτι ταύτῃ πάντῃ ἄμαχοι ἂν εἶεν, καὶ οἴκοι γε, ἃ παραλείπεται ἀγαθὰ ὅσα ἂν εἴη αὐτοῖς, ὁρῶ. ἀλλ' ὡς ἐμοῦ ὁμολογοῦντος ταῦτα πάντα ὅτι εἴη ἂν καὶ ἄλλα γε μυρία εἰ γένοιτο ἡ πολιτεία αὕτη, μηκέτι πλείω περὶ αὐτῆς λέγε. ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἤδη πειρώμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς πείθειν ὡς δυνατὸν, καὶ ᾗ δυνατόν. τὰ δ' ἄλλα χαίρειν ἐῶμεν. Ἐξαίφνης γε σὺ ἦν δ' ἐγὼ, ὥσπερ καταδρομὴν ἐποιήσω ἐπὶ τὸν λόγον μου, καὶ οὐ συγγιγνώσκεις στρατευομένῳ. ἴσως γὰρ οὐκ οἶσθα ὅτι μόγις μοι τὼ δύο κύματε ἐκφυγόντι, νῦν τὸ μέγιστον καὶ χαλεπώτατον τῆς τρικυμίας ἐπάγεις. ὃ ἐπειδὰν ἴδῃς τε καὶ ἀκούσῃς, πάνυ συγγνώμην ἕξεις, ὅτι εἰκότως ἄρα ὤκνουν τε καὶ ἐδεδοίκειν οὕτω παράδοξον λόγον λέγειν τε καὶ ἐπιχειρεῖν διασκοπεῖν. Ὅσῳ ἂν ἔφη τοιαῦτα πλείω λέγῃς, ἧττον ἀφεθήσῃ ὑφ' ἡμῶν, πρὸς τὸ μὴ εἰπεῖν πῇ δυνατὴ γίγνεσθαι αὕτη ἡ πολιτεία. ἀλλὰ λέγε καὶ μὴ διάτριβε. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ, πρῶτον μὲν χρὴ τόδε ἀναμνησθῆναι, ὅτι ἡμεῖς ζητοῦντες δικαιοσύνην οἷόν ἐστι καὶ ἀδικίαν, δεῦρο ἥκομεν. Χρή. ἀλλὰ τί τοῦτο ἔφη; Οὐδὲν, ἀλλ' ἐὰν εὕρωμεν οἷόν ἐστι δικαιοσύνη, ἆρα καὶ ἄνδρα τὸν δίκαιον ἀξιώσομεν μηδὲν δεῖν αὐτῆς ἐκείνης διαφέρειν,

ἀλλὰ πανταχῇ τοιοῦτον εἶναι, οἷον δικαιοσύνη ἐστίν. ἢ ἀγαπήσομεν ἐὰν ὅτι ἐγγύτατα αὐτῆς ᾖ καὶ πλεῖστα τῶν ἄλλων ἐκείνης μετέχῃ; Οὕτως ἔφη ἀγαπήσομεν. Παραδείγματος ἄρα ἕνεκα ἦν δ' ἐγὼ, ἐζητοῦμεν αὐτό τε δικαιοσύνην οἷόν ἐστι, καὶ ἄνδρα τὸν δίκαιον εἰ γένοιτο, καὶ οἷος ἂν εἴη γενόμενος. καὶ ἀδικίαν αὖ καὶ τὸν ἀδικώτατον, ἵνα εἰς ἐκείνους ἀποβλέποντες οἷοι ἂν ἡμῖν φαίνωνται εὐδαιμονίας τε πέρι καὶ τοῦ ἐναντίου, ἀναγκαζώμεθα καὶ περὶ ἡμῶν αὐτῶν ὁμολογεῖν, ὃς ἂν ἐκείνοις ὅτι ὁμοιότατος ᾖ τὴν ἐκείνης μοῖραν ὁμοιοτάτην ἕξειν. ἀλλ' οὐ τούτου ἕνεκα ἵν' ἀποδείξωμεν ὡς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι.

Τοῦτο μὲν ἔφη ἀληθὲς λέγεις. Οἴει ἂν οὖν ἧττόν τι ἀγαθὸν ζωγράφον εἶναι, ὃς ἂν γράψας παράδειγμα οἷος ἂν εἴη ὁ κάλλιστος ἄνθρωπος, καὶ πάντα εἰς τὸ γράμμα ἱκανῶς ἀποδοὺς, μὴ ἔχοι ἐπιδεῖξαι ὡς καὶ δυνατὸν γενέσθαι τοιοῦτον ἄνδρα; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ' ἔφη. Τί οὖν οὐ καὶ ἡμεῖς φαμὲν παράδειγμα ἐποιοῦμεν λόγῳ ἀγαθῆς πόλεως; Πάνυ γε. Ἧττόν τι οὖν οἴει ἡμᾶς εὖ λέγειν τούτου ἕνεκα, ἐὰν μὴ ἔχωμεν ἀποδεῖξαι ὡς δυνατὸν οὕτω πόλιν οἰκῆσαι ὡς ἐλέγετο; Οὐ δῆτα ἔφη. Τὸ μὲν τοίνυν ἀληθὲς ἦν δ' ἐγὼ, οὕτω. εἰ δὲ δὴ καὶ τοῦτο προθυμηθῆναι δεῖ, σὴν χάριν ἀποδεῖξαι πῇ μάλιστα καὶ κατὰ τί δυνατώτατ' ἂν εἴη πάλιν μοι πρὸς τὴν τοιαύτην ἀπόδειξιν τὰ αὐτὰ διομολογῆσαι. Τὰ ποῖα;

Ἆρ' οἷόν τέ τι πραχθῆναι ὡς λέγεται, ἢ φύσιν ἔχει πρᾶξιν λέξεως ἧττον ἀληθείας ἐφάπτεσθαι, κἂν εἰ μή τῳ δοκεῖ. ἀλλὰ σὺ πότερον ὁμολογεῖς οὕτως, ἢ οὔ; Ὁμολογῶ ἔφη. Τοῦτο μὲν δὴ, μὴ ἀνάγκαζέ με οἷα τῷ λόγῳ διήλθομεν, τοιαῦτα παντάπασι καὶ τῷ ἔργῳ δεῖ γιγνόμενα ἀποφαίνειν. ἀλλ' ἐὰν οἷοί τε γενώμεθα εὑρεῖν ὡς ἂν ἐγγύτατα τῶν εἰρημένων πόλις οἰκήσειε, φάναι ἡμᾶς ἐξευρηκέναι, ὡς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι ἃ σὺ ἐπιτάττεις. ἢ οὐκ ἀγαπήσεις τούτων τυγχάνων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἂν ἀγαπῴην.

Καὶ γὰρ ἐγὼ ἔφη. Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ὡς ἔοικε πειρώμεθα ζητεῖν τε καὶ ἀποδεικνύναι, τί ποτε νῦν κακῶς ἐν ταῖς πόλεσι πράττεται, δι' ὃ οὐχ οὕτως οἰκοῦνται. καὶ τίνος ἂν σμικροτάτου μεταβαλόντος, ἔλθοι εἰς τοῦτον τὸν τρόπον τῆς πολιτείας πόλις, μάλιστα μὲν ἑνός. εἰ δὲ μὴ, δυοῖν. εἰ δὲ μὴ, ὅτι ὀλιγίστων τὸν ἀριθμὸν καὶ σμικροτάτων τὴν δύναμιν. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Ἑνὸς μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ μεταβαλόντος, δοκεῖ μέν μοι ἔχειν δεῖξαι ὅτι μεταπέσοι ἄν, οὐ μέντοι σμικροῦ γε οὐδὲ ῥᾳδίου, δυνατοῦ δέ. Τίνος ἔφη; Ἐπ' αὐτὸ δὴ ἦν δ' ἐγὼ εἶμι, ὃ τῷ μεγίστῳ παρεικάζομεν κύματι. εἰρήσεται δ' οὖν εἰ καὶ μέλλει γέλωτί τε ἀτεχνῶς ὥσπερ κῦμα ἐκγελῶν καὶ ἀδοξίᾳ κατακλύσειν. σκόπει δὲ ὃ μέλλω λέγειν. Λέγε ἔφη. Ἐὰν μὴ ἦν δ' ἐγὼ ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ οἱ βασιλεῖς τε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, καὶ τοῦτο εἰς ταὐτὸν ξυμπέσῃ δύναμίς τε πολιτικὴ καὶ φιλοσοφία. τῶν δὲ νῦν πορευομένων χωρὶς ἐφ' ἑκάτερον, αἱ πολλαὶ φύσεις ἐξ ἀνάγκης ἀποκλεισθῶσιν, οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα ὦ φίλε Γλαύκων ταῖς πόλεσιν. δοκῶ δὲ οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, οὐδὲ αὕτη ἡ πολιτεία μή ποτε πρότερον φυῇ τε εἰς τὸ δυνατὸν καὶ φῶς ἡλίου ἴδῃ ἣν νῦν λόγῳ διεληλύθαμεν. ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν ὃ ἐμοὶ πάλαι ὄκνον ἐντίθησι λέγειν, ὁρῶντι ὡς πολὺ παρὰ δόξαν ῥηθήσεται. χαλεπὸν γὰρ ἰδεῖν, ὅτι οὐκ ἂν ἄλλη τις εὐδαιμονήσειεν οὔτε ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ.

Καὶ ὅς ὦ Σώκρατες ἔφη, τοιοῦτον ἐκβέβληκας ῥῆμά τε καὶ λόγον, ὃν εἰπὼν ἡγοῦ ἐπὶ σὲ πάνυ πολλούς τε καὶ οὐ φαύλους νῦν οὕτως, οἷον ῥίψαντας τὰ ἱμάτια, γυμνοὺς λαβόντας ὅ,τι ἑκάστῳ παρέτυχεν ὅπλον, θεῖν διατεταγμένους, ὡς θαυμάσια ἐργασομένους. οὓς εἰ μὴ ἀμυνῇ τῷ λόγῳ, καὶ ἐκφεύξῃ τῷ ὄντι τωθαζόμενος δώσεις δίκην. Οὐκοῦν σύ μοι ἦν δ' ἐγὼ, τούτων αἴτιος; Καλῶς γ' ἔφη ἐγὼ ποιῶν, ἀλλά τοι σε οὐ προδώσω, ἀλλ' ἀμυνῶ οἷς δύναμαι. δύναμαι δὲ εὐνοίᾳ τε καὶ τῷ παρακελεύεσθαι, καὶ ἴσως ἂν ἄλλου του ἐμμελέστερόν σοι ἀποκρινοίμην. ἀλλ' ὡς ἔχων τοιοῦτον βοηθὸν, πειρῶ τοῖς ἀπιστοῦσιν ἐνδείξασθαι ὅτι ἔχει ᾗ σὺ λέγεις. Πειρατέον ἦν δ' ἐγὼ, ἐπειδὴ καὶ σὺ οὕτω μεγάλην ξυμμαχίαν παρέχεις. Ἀναγκαῖον οὖν μοι δοκεῖ, εἰ μέλλομέν πῃ ἐκφεύξεσθαι οὓς λέγεις, διορίσασθαι πρὸς αὐτοὺς τοὺς φιλοσόφους τίνας λέγοντες, τολμῶμεν φάναι δεῖν ἄρχειν ἵνα διαδήλων γενομένων, δύνηταί τις ἀμύνεσθαι ἐνδεικνύμενος, ὅτι τοῖς μὲν προσήκει φύσει ἅπτεσθαί τε φιλοσοφίας, ἡγεμονεύειν τ' ἐν τῇ πόλει. τοῖς δ' ἄλλοις, μήτε ἅπτεσθαι, ἀκολουθεῖν τε τῷ ἡγουμένῳ. Ὥρα ἂν εἴη ἔφη ὁρίζεσθαι. Ἴθι δὴ ἀκολούθησόν μοι τῇδε, ἐὰν αὐτὸ ἁμηγέπῃ ἱκανῶς ἐξηγησώμεθα. Ἄγε δὴ ἔφη. Ἀναμιμνήσκειν οὖν σε ἦν δ' ἐγὼ δεήσει. ἢ μέμνησαι, ὅτι ὃν ἂν φῶμεν φιλεῖν, τι δεῖ φανῆναι αὐτὸν ἐὰν ὀρθῶς λέγηται, οὐ τὸ μὲν φιλοῦντα ἐκείνου, τὸ δὲ μὴ, ἀλλὰ πᾶν στέργοντα; Ἀναμιμνήσκειν ἔφη ὡς ἔοικε δεῖ. οὐ γὰρ πάνυ γε ἐννοῶ. Ἄλλῳ ἔπρεπεν ὦ Γλαύκων, λέγειν ἃ λέγεις. ἀνδρὶ δ' ἐρωτικῷ, οὐ πρέπει ἀμνημονεῖν, ὅτι πάντες οἱ ἐν ὥρᾳ, τὸν φιλόπαιδα καὶ ἐρωτικὸν ἁμηγέπῃ δάκνουσί τε καὶ κινοῦσι, δοκοῦντες ἄξιοι εἶναι ἐπιμελείας τε καὶ τοῦ ἀσπάζεσθαι. ἢ οὐχ οὕτω ποιεῖτε πρὸς τοὺς καλούς; ὁ μὲν ὅτι σιμὸς, ἐπίχαρις κληθεὶς ἐπαινεθήσεται ὑφ' ὑμῶν, τοῦ δὲ τὸ γρυπὸν, βασιλικόν φατε εἶναι. τὸν δὲ δὴ διὰ μέσου τούτων ἐμμετρότατα ἔχειν, μέλανας δὲ ἀνδρικοὺς ἰδεῖν, λευκοὺς δὲ θεῶν παῖδας εἶναι. μελαγχλώρους δὲ καὶ τοὔνομα οἴει τινὸς ἄλλου ποίημα εἶναι ἢ ἐραστοῦ ὑποκοριζομένου τε καὶ εὐχερῶς φέροντος τὴν ὠχρότητα, ἐὰν ἐπὶ ὥρᾳ ᾖ. καὶ ἑνὶ λόγῳ πάσας προφάσεις προφασίζεσθέ τε, καὶ πάσας φωνὰς ἀφίετε ὥστε μηδένα ἀποβάλλειν τῶν ἀνθούντων ἐν ὥρᾳ. Εἰ βούλει ἔφη ἐπ' ἐμοῦ λέγειν, περὶ τῶν ἐρωτικῶν ὅτι οὕτω ποιοῦσι, συγχωρῶ τοῦ λόγου

χάριν

χάριν. Τί δ' ἦν δ' ἐγὼ τοὺς φιλοίνους; οὐ τὰ αὐτὰ ταῦτα ποιοῦντας ὁρᾷς, πάντα οἶνον ἐπὶ πάσης προφάσεως ἀσπαζομένους; Καὶ μάλα. Καὶ μὴν φιλοτίμους γε ὡς ἐγῷμαι καθορᾷς, ὅτι ἂν μὴ στρατηγῆσαι δύνωνται, τριττυαρχοῦσι. κἂν μὴ ὑπὸ μειζόνων καὶ σεμνοτέρων τιμᾶσθαι, ὑπὸ σμικροτέρων καὶ φαυλοτέρων τιμώμενοι ἀγαπῶσιν, ὡς ὅλως τιμῆς ἐπιθυμηταὶ ὄντες. Κομιδῆ μὲν οὖν. Τοῦτο δὴ φάθι ἢ μή; ἆρ' οὖν ἄν τινος ἐπιθυμητικὸν λέγωμεν, παντὸς τοῦ εἴδους τούτου φήσομεν ἐπιθυμεῖν, ἢ τοῦ μὲν, τοῦ δὲ οὔ; Παντὸς ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸν φιλόσοφον, σοφίας φήσομεν ἐπιθυμητὴν εἶναι, οὐ τῆς μὲν, τῆς δ' οὔ, ἀλλὰ πάσης; Ἀληθῆ. Τὸν ἄρα περὶ τὰ μαθήματα δυσχεραίνοντα ἄλλως τε καὶ νέον ὄντα, καὶ μήπω λόγον ἔχοντα τί τε χρηστὸν καὶ μὴ, οὐ φήσομεν φιλομαθῆ, οὐδὲ φιλόσοφον εἶναι. ὥσπερ τὸν περὶ τὰ σιτία δυσχερῆ, οὔτε πεινῆν φαμὲν, οὔτ' ἐπιθυμεῖν σιτίων, οὐδὲ φιλόσιτον, ἀλλὰ κακόσιτον εἶναι. Καὶ ὀρθῶς γε φήσομεν. Τὸν δὲ δὴ εὐχερῶς ἐθέλοντα παντὸς μαθήματος γεύεσθαι, καὶ ἀσμένως ἐπὶ τὸ μανθάνειν ἰόντα, καὶ ἀπλήστως ἔχοντα, τοῦτον δ' ἐν δίκῃ φήσομεν φιλόσοφον. ἢ γάρ; Καὶ ὁ Γλαύκων ἔφη. πολλοὶ ἄρα καὶ ἄτοποι ἔσονταί σοι τοιοῦτοι. ὥς τε γὰρ φιλοθεάμονες πάντες ἔμοιγε δοκοῦσι τῷ καταμανθάνειν χαίροντες, τοιοῦτοι εἶναι. οἵ τε φιλήκοοι ἀτοπώτατοι τινές εἰσιν ὥς γ' ἐν φιλοσόφοις τιθέναι, οἳ πρὸς μὲν λόγους καὶ τοιαύτην διατριβὴν, ἑκόντες οὐκ ἂν ἐθέλοιεν ἐλθεῖν. ὥσπερ δὲ ἀπομεμισθωκότες τὰ ὦτα ἐπακοῦσαι πάντων χορῶν περιθέουσι τοῖς Διονυσίοις οὔτε τῶν κατὰ πόλεις, οὔτε τῶν κατὰ κώμας ἀπολειπόμενοι. τούτους οὖν πάντας καὶ ἄλλους τοιούτων τινῶν μαθηματικοὺς, καὶ τοὺς τῶν τεχνυδρίων φιλοσόφους φήσομεν; Οὐδαμῶς εἶπον, ἀλλ' ὁμοίους μὲν φιλοσόφοις. Τοὺς δὲ ἀληθινοὺς ἔφη, τίνας λέγεις; Τοὺς τῆς ἀληθείας ἦν δ' ἐγὼ φιλοθεάμονας. Καὶ τοῦτο μὲν γ' ἔφη ὀρθῶς. ἀλλὰ πῶς αὐτὸ λέγεις; Οὐδαμῶς ἦν δ' ἐγὼ ῥᾳδίως πρός γε ἄλλον. σὲ δὲ οἶμαι ὁμολογήσειν μοι τὸ τοιόνδε. Τὸ ποῖον; Ἐπειδή ἐστιν ἐναντίον καλὸν αἰσχρῷ, δύο αὐτὼ εἶναι. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν ἐπειδὴ δύο καὶ ἓν ἑκάτερον; Καὶ τοῦτο. Καὶ περὶ δικαίου, καὶ ἀδίκου, καὶ ἀγαθοῦ, καὶ κακοῦ, καὶ πάντων τῶν εἰδῶν πέρι, ὁ αὐτὸς λόγος. αὐτὸ μὲν, ἓν ἕκαστον εἶναι, τῇ δὲ τῶν πράξεων καὶ σωμάτων, καὶ ἀλλήλων κοινωνίᾳ πανταχοῦ φανταζόμενα πολλὰ φαίνεσθαι ἕκαστον. Ὀρθῶς ἔφη λέγεις. Ταύτῃ τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ διαιρῶ χωρὶς μὲν, οὓς νῦν δὴ ἔλεγες φιλοθεάμονάς τε καὶ φιλοτέχνους καὶ πρακτικούς. καὶ χωρὶς αὖ περὶ ὧν ὁ λόγος, οὓς μόνους ἄν τις ὀρθῶς προσείποι φιλοσόφους. Πῶς ἔφη λέγεις; Οἱ μέν που ἦν δ' ἐγὼ, φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμονες, τάς τε καλὰς φωνὰς ἀσπάζονται καὶ χρόας, καὶ σχήματα, καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν τοιούτων δημιουργούμενα. αὐτοῦ δὲ τοῦ καλοῦ, ἀδύνατος αὐτῶν ἡ διάνοια τὴν φύσιν ἰδεῖν τε καὶ ἀσπάσασθαι.

Ἔχει γὰρ οὖν δὴ ἔφη οὕτως. Οἱ δὲ δὴ ἐπ' αὐτὸ τὸ καλὸν δυνατοὶ ἰέναι τε καὶ ὁρᾶν καθ' αὑτὸ, ἆρα οὐ σπάνιοι ἂν εἶεν; Καὶ μάλα. Ὁ οὖν καλὰ μὲν πράγματα νομίζων, αὐτὸ δὲ κάλλος μήτε νομίζων. μήτε ἄν τις ἡγῆται ἐπὶ τὴν γνῶσιν αὐτοῦ δυνάμενος ἕπεσθαι, ὄναρ ἢ ὕπαρ δοκεῖ σοι ζῆν; σκόπει δὲ τὸ ὀνειρώττειν ἆρα οὐ τόδε ἐστὶν, ἐάν τ' ἐν ὕπνῳ τις, ἐάν τε ἐγρηγορὼς τὸ ὅμοιόν τῳ μὴ ὅμοιον ἀλλ' αὐτὸ ἡγῆται εἶναι ᾧ ἔοικεν; Ἔγωγ' οὖν ἂν ἦ δ' ὃς φαίην ὀνειρώττειν τὸν τοιοῦτον. Τί δὲ ὁ τἀναντία τούτων ἡγούμενός τε, τι αὐτὸ καλὸν, καὶ δυνάμενος καθορᾶν καὶ αὐτὸ καὶ τὰ ἐκείνου μετέχοντα. καὶ οὔτε τὰ μετέχοντα αὐτὸ, οὔτε αὐτὸ, τὰ μετέχοντα ἡγούμενος, ὕπαρ ἢ ὄναρ αὖ καὶ οὗτος δοκεῖ σοι ζῆν; Καὶ μάλα ἔφη ὕπαρ. Οὐκοῦν τούτου μὲν τὴν διάνοιαν ὡς γιγνώσκοντος, γνώμην ἂν ὀρθῶς φαῖμεν εἶναι. τοῦ δὲ δόξαν, ὡς δοξάζοντος; Πάνυ μὲν οὖν. Τί οὖν ἐὰν ἡμῖν χαλεπαίνῃ οὗτος ὅν φαμεν δοξάζειν, ἀλλ' οὐ γιγνώσκειν, καὶ ἀμφισβητῇ ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγομεν, ἕξομέν τι παραμυθεῖσθαι αὐτὸν, καὶ πείθειν ἠρέμα ἐπικρυπτόμενοι ὅτι οὐχ ὑγιαίνει; Δεῖ γέ τοι δὴ ἔφη. Ἴθι δὴ σκόπει τί ἐροῦμεν πρὸς αὐτὸν ἢ βούλει ὧδε πυνθανώμεθα παρ' αὐτοῦ λέγοντες, ὡς εἴ τι οἶδεν, οὐδεὶς αὐτῷ φθόνος ἀλλ' ἄσμενοι ἂν ἴδοιμεν εἰδότα τι. ἀλλ' ἡμῖν εἰπὲ τόδε ὁ γιγνώσκων, γινώσκει τι, ἢ οὐδέν; σὺ οὖν μοι ὑπὲρ ἐκείνου, ἀποκρίνου. Ἀποκρινοῦμαι ἔφη, ὅτι γινώσκει τι. Πότερον ὂν, ἢ οὐκ ὄν; Ὄν. πῶς γὰρ ἂν μὴ ὄν γέ τι γνωσθείη; Ἱκανῶς οὖν τοῦτο ἔχομεν, κἂν εἰ πλεοναχῇ σκοποῖμεν, ὅτι τὸ μὲν παντελῶς ὂν, παντελῶς γνωστόν. μὴ ὂν δὲ μηδαμῇ, πάντῃ ἄγνωστον. Ἱκανώτατα. Εἶεν. εἰ δὲ δή τι οὕτως ἔχει ὡς εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, οὐ μεταξὺ ἂν κέοιτο τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος καὶ τοῦ αὖ μηδαμῇ ὄντος; Μεταξύ. Οὐκοῦν ἐπὶ μὲν τῷ ὄντι, γνῶσις ἦν. ἀγνωσία δ' ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τῷ μὴ ὄντι. ἐπὶ τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ, μεταξύ τι καὶ ζητητέον ἀγνοίας τε καὶ ἐπιστήμης εἴ τι τυγχάνει ὂν τοιοῦτον. Πάνυ μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν λέγομέν τι δόξαν εἶναι; Πῶς γὰρ οὔ;

Πότερον ἄλλην δύναμιν ἐπιστήμης, ἢ τὴν αὐτήν; Ἄλλην. Ἐπ' ἄλλῳ ἄρα τέτακται δόξα καὶ ἐπ' ἄλλῳ ἐπιστήμη κατὰ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἢ κατὰ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἑκατέρα τὴν αὑτῆς. Οὕτω.

Οὐκοῦν ἐπιστήμης μὲν, ἐπὶ τῷ ὄντι πέφυκε γνῶναι, ὡς ἔστι τὸ ὄν. μᾶλλον δὲ, ὧδέ μοι δοκεῖ πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι διελέσθαι. Πῶς; Φήσομεν δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων, αἷς δὴ καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα ἃ δυνάμεθα καὶ ἄλλο πᾶν ὅτι περ ἂν δύνηται. οἷον λέγω, ὄψιν καὶ ἀκοὴν τῶν δυνάμεων εἶναι, εἰ ἄρα μανθάνεις ὃ βούλομαι λέγειν τὸ εἶδος. Ἀλλὰ μανθάνω ἔφη. Ἄκουσον δὴ ὅ μοι φαίνεται περὶ αὐτῶν. δυνάμεως γὰρ ἐγὼ, οὔτε τινὰ χρόαν ὁρῶ, οὔτε σχῆμα, οὔτε τι τῶν τοιούτων οἷον καὶ ἄλλων πολλῶν, πρὸς ἃ ἀποβλέπων, ἔνια διορίζομαι παρ' ἐμαυτῷ, τὰ μὲν ἄλλα εἶναι, τὰ δὲ ἄλλα. δυνάμεως δ' εἰς ἐκεῖνο μόνον βλέπω

ἐφ᾽ ᾧ τε ἔστι καὶ ὃ ἀπεργάζεται. καὶ ταύτῃ ἑκάστην αὐτῶν δύναμιν ἐκάλεσα, καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τῷ αὐτῷ τεταγμένην καὶ τὸ αὐτὸ ἀπεργαζομένην, τὴν αὐτὴν καλῶ. τὴν δὲ ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ ἕτερον ἀπεργαζομένην, ἄλλην. τί δὲ σύ, πῶς ποιεῖς; Οὕτως ἔφη. Δεῦρο δὴ πάλιν ἦν δ᾽ ἐγὼ ὦ ἄριστε. ἐπιστήμην πότερον δύναμίν τινα φῂς εἶναι αὐτήν, ἢ εἰς τί γένος τίθης; Εἰς τοῦτο ἔφη, πασῶν γε δυνάμεων ἐρρωμενεστάτην. Τί δὲ δόξαν, εἰς δύναμιν, ἢ εἰς ἄλλο εἶδος οἴσομεν; Οὐδαμῶς ἔφη. ᾧ γὰρ δοξάζειν δυνάμεθα, οὐκ ἄλλο τι ἢ δόξα ἐστίν. Ἀλλὰ μὲν δὴ ὀλίγον γε πρότερον ὡμολόγεις μὴ τὸ αὐτὸ εἶναι ἐπιστήμην τε καὶ δόξαν. Πῶς γὰρ ἄν ἔφη, τό γε ἀναμάρτητον τῷ μὴ ἀναμαρτήτῳ ταυτόν ποτέ τις νοῦν ἔχων τιθείη; Καλῶς ἦν δ᾽ ἐγώ. καὶ δῆλον ὅτι ἕτερον δόξα ἐπιστήμης ὁμολογεῖται ἡμῖν. Ἕτερον. Ἐφ᾽ ἑτέρῳ ἄρα ἕτερόν τι δυναμένη, ἑκατέρα αὐτῶν πέφυκεν. Ἀνάγκη. Ἐπιστήμη μέν γε που ἐπὶ τῷ ὄντι, τὸ ὂν γνῶναι ὡς ἔχει; Ναί. Δόξαν δέ φαμεν δοξάζειν; Ναί. ἢ ταυτὸν ὅπερ ἐπιστήμη γιγνώσκει; καὶ ἔσται γνωστόν τε καὶ δοξαστὸν τὸ αὐτό, ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον ἔφη, ἐκ τῶν ὡμολογημένων. εἴπερ ἐπ᾽ ἄλλῳ ἄλλη δύναμις πέφυκε. δυνάμεις δὲ ἀμφότεραι ἐστὸν δόξα τε καὶ ἐπιστήμη. ἄλλη δὲ ἑκατέρα ὡς ἔφαμεν. ἐκ τούτων δὴ οὐκ ἐγχωρεῖ γνωστὸν καὶ δοξαστὸν ταυτὸν εἶναι. Οὐκοῦν εἰ τὸ ὂν γνωστόν, ἄλλο τι ἂν δοξαστόν, ἢ τὸ ὂν εἴη; Ἄλλο. Ἆρ᾽ οὖν τὸ μὴ ὂν δοξάζει; ἢ ἀδύνατον καὶ δοξάσαι τό γε μὴ ὄν. ἐννόει δέ, οὐχ ὁ δοξάζων ἐπί τι φέρει τὴν δόξαν; ἢ οἷός τε αὖ δοξάζειν μέν, δοξάζειν δὲ μηδέν; Ἀδύνατον. Ἀλλ᾽ ἕν γέ τι δοξάζει ὁ δοξάζων; Ναί. Ἀλλὰ μὴν μὴ ὄν γε οὐχ ἕν τι, ἀλλὰ μηδὲν ὀρθότατ᾽ ἂν προσαγορεύοιτο. Πάνυ γε. μὴ ὄντι μὴν ἄγνοιαν ἐξ ἀνάγκης ἀπέδομεν, ὄντι δὲ γνῶσιν. Ὀρθῶς ἔφη. Οὐκ ἄρα ὄν, οὐδὲ μὴ ὂν δοξάζει. Οὐ γάρ. Οὔτε ἄρα ἄγνοια, οὔτε γνῶσις δόξα ἂν εἴη. Οὐκ ἔοικεν. Ἆρ᾽ οὖν ἐκτὸς τούτων ἐστίν, ὑπερβαίνουσα ἢ γνῶσιν σαφηνείᾳ, ἢ ἄγνοιαν ἀσαφείᾳ; Οὐδέτερα. Ἀλλ᾽ ἆρα ἦν δ᾽ ἐγώ, γνώσεως μέν σοι φαίνεται δόξα σκοτωδέστερον, ἀγνοίας δὲ φανερώτερον; Καὶ πολύ γε ἔφη. Εἰδ᾽ ἀμφοῖν μεταξὺ κεῖται; Ναί. Μεταξὺ ἄρα ἂν εἴη τούτοιν ἡ δόξα;

Κομιδῇ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ἔφαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν, εἴ τι φανείη οἷον ἅμα ὄν τε καὶ μὴ ὄν, τὸ τοιοῦτον μεταξὺ κεῖσθαι τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος τε καὶ τοῦ πάντως μὴ ὄντος; καὶ οὔτε ἐπιστήμην οὔτε ἄγνοιαν ἐπ᾽ αὐτῷ ἔσεσθαι, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὖ φανὲν ἀγνοίας καὶ ἐπιστήμης; Ὀρθῶς. Νῦν δέ γε πέφανται μεταξὺ τούτοιν ὃ δὴ καλοῦμεν δόξαν. Πέφανται. Ἐκεῖνο δὴ λείποιτ᾽ ἂν ἡμῖν εὑρεῖν ὡς ἔοικε, τὸ ἀμφοτέρων μετέχον τοῦ εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, καὶ οὐδέτερον εἰλικρινές, ὀρθῶς ἂν προσαγορευόμενον. ἵνα ἐὰν φανῇ, δοξαστὸν αὐτὸ εἶναι, ἐν δίκῃ προσαγορεύωμεν, τοῖς μὲν ἄκροις τὰ ἄκρα, τοῖς δὲ μεταξὺ τὰ μεταξὺ ἀποδιδόντες. ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτω. Τούτων δὴ ὑποκειμένων, λεγέτω μοι φήσω καὶ ἀποκρινέσθω ὁ χρηστός, ὃς αὐτὸ μὲν καλὸν καὶ ἰδέαν τινὰ αὐτοῦ κάλλους μηδεμίαν ἡγεῖται, ἀεὶ μὲν κατὰ ταυτὰ ὡσαύτως ἔχουσαν. πολλὰ δὲ τὰ καλὰ νομίζει ἐκεῖνος ὁ φιλοθεάμων, καὶ οὐδαμῇ ἀνεχόμενος ἄν τις ἓν τὸ καλὸν φῇ εἶναι καὶ δίκαιον καὶ τἆλλα οὕτω. τούτων γὰρ δὴ ὦ ἄριστε φήσομεν τῶν πολλῶν καλῶν, μῶν τι ἔστιν ὃ οὐκ αἰσχρὸν φανήσεται; καὶ τῶν δικαίων, ὃ οὐκ ἄδικον; καὶ τῶν ὁσίων, ὃ οὐκ ἀνόσιον; Οὔκ, ἀλλ᾽ ἀνάγκη ἔφη, καὶ καλά πως αὐτὰ καὶ αἰσχρὰ φανῆναι, καὶ ὅσα ἄλλα ἐρωτᾷς. Τί δὲ τὰ πολλὰ διπλάσια, ἧττόν τι ἡμίσεα ἢ διπλάσια φαίνεται; Οὐδέν.

Καὶ μεγάλα δὴ καὶ σμικρά, καὶ κοῦφα καὶ βαρέα, μή τι μᾶλλον ἃ ἂν φήσομεν ταῦτα προσρηθήσεται, ἢ τἀναντία; Οὔκ. Ἀλλ᾽ ἀεὶ ἔφη ἕκαστον ἀμφοτέρων ἕξεται. Πότερον οὖν ἔστι μᾶλλον, ἢ οὐκ ἔστιν ἕκαστον τῶν πολλῶν τοῦτο ὃ ἄν τις φῇ αὐτὸ εἶναι; Τοῖς ἐν ταῖς ἑστιάσεσιν ἔφη ἐπαμφοτερίζουσιν ἔοικε, καὶ τῷ τῶν παίδων αἰνίγματι τῷ περὶ τοῦ εὐνούχου τῆς βολῆς πέρι τῆς νυκτερίδος, ὡς καὶ ἐφ᾽ οὗ αὐτὴν αὐτὸν αἰνίττονται βαλεῖν. καὶ γὰρ ταῦτα ἐπαμφοτερίζειν, καὶ οὔτ᾽ εἶναι οὔτε μὴ εἶναι οὐδὲν αὐτῶν δυνατὸν παγίως νοῆσαι, οὔτ᾽ ἀμφότερα οὔτε οὐδέτερον. Ἔχεις οὖν αὐτοῖς ἦν δ᾽ ἐγὼ ὅ,τι χρήσῃ, ἢ ὅποι θήσεις καλλίω θέσιν τῆς μεταξὺ οὐσίας τε καὶ τοῦ μὴ εἶναι; οὔτε γάρ που σκοτωδέστερα μὴ ὄντος πρὸς τὸ μᾶλλον μὴ εἶναι φανήσεται, οὔτε φανότερα ὄντος πρὸς τὸ μᾶλλον εἶναι. Ἀληθέστατα ἔφη. Εὑρήκαμεν ἄρα ὡς ἔοικεν, ὅτι τὰ τῶν πολλῶν πολλὰ νόμιμα καλοῦ τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων, μεταξύ που κυλινδεῖται τοῦ τε ὄντος καὶ τοῦ μὴ ὄντος. Εἰλικρινῶς εὑρήκαμεν. Προωμολογήσαμεν δέ γε εἴ τι τοιοῦτον φανείη, δοξαστὸν αὐτὸ ἀλλ᾽ οὐ γνωστὸν δεῖν λέγεσθαι, καὶ τῇ μεταξὺ δυνάμει τὸ μεταξὺ πλανητὸν ἁλισκόμενον. Ὡμολογήσαμεν. Τοὺς ἄρα πολλὰ καλὰ θεωμένους, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν μὴ ὁρῶντας, μηδ᾽ ἄλλῳ ἐπ᾽ αὐτὸ ἄγοντι δυναμένους ἕπεσθαι, καὶ πολλὰ δίκαια, αὐτὸ δὲ τὸ δίκαιον μή, καὶ πάντα οὕτω, δοξάζειν φήσομεν ἅπαντα, γιγνώσκειν δὲ ὧν δοξάζουσιν οὐδέν. Ἀνάγκη ἔφη. Τί δὲ αὖ τοὺς αὐτὰ ἕκαστα θεωμένους καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ὄντα, ἆρ᾽ οὐ γιγνώσκειν, ἀλλ᾽ οὐ δοξάζειν; Ἀνάγκη καὶ ταῦτα. Οὐκοῦν καὶ ἀσπάζεσθαί τε καὶ φιλεῖν τούτους μὲν ταῦτα φήσομεν, ἐφ᾽ οἷς γνῶσίς ἐστιν, ἐκείνους δὲ ἐφ᾽ οἷς δόξα; ἢ οὐ μνημονεύομεν ὅτι φωνάς τε καὶ χρόας καλὰς καὶ τὰ τοιαῦτα ἔφαμεν τούτους φιλεῖν τε καὶ θεᾶσθαι. αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν οὐδ᾽ ἀνέχεσθαι ὥς τι ὄν; Μεμνήμεθα. Μὴ οὖν τι πλημμελήσωμεν φιλοδόξους καλοῦντες αὐτοὺς μᾶλλον ἢ φιλοσόφους. καὶ ἄρα ἡμῖν σφόδρα χαλεπανοῦσιν ἂν οὕτω λέγωμεν. Οὔκ, ἄν γέ μοι πείθωνται ἔφη. τῷ γὰρ ἀληθεῖ χαλεπαίνειν, οὐ θέμις. Τοὺς αὐτὸ ἄρα ἕκαστον τὸ ὂν ἀσπαζομένους, φιλοσόφους ἀλλ᾽ οὐ φιλοδόξους κλητέον. Παντάπασι μὲν οὖν.

Τέλος τοῦ Πολιτειῶν ἢ περὶ δικαίου, πέμπτου λόγου.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΥ ΛΟΓΟΣ ΕΚΤΟΣ.

Οἱ μὲν δὴ φιλόσοφοι ἦν δ' ἐγὼ ὦ Γλαύκων καὶ οἱ μὴ, διὰ μακροῦ τινος διεξελθόντος τοῦ λόγου, μόγις πως ἀνεφάνησαν, οἵ εἰσιν ἑκάτεροι. Ἴσως γὰρ ἔφη διὰ βραχέος οὐ ῥάδιον. Οὐ φαίνεται εἶπον. ἐμοὶ γοῦν ἔτι δοκεῖ ἂν βέλτιον φανῆναι εἰ περὶ τούτου μόνου ἔδει ῥηθῆναι, καὶ μὴ πολλὰ τὰ λοιπὰ διελθεῖν μέλλοντι κατόψεσθαι, τί διαφέρει βίος δίκαιος ἀδίκου. Τί οὖν ἔφη τὸ μετὰ τοῦτο ἡμῖν; Τί δ' ἄλλο ἦν δ' ἐγὼ, ἢ τὸ ἑξῆς; ἐπειδὴ φιλόσοφοι μὲν, οἱ τοῦ ἀεὶ κατὰ ταυτὰ ὡσαύτως ἔχοντος δυνάμενοι ἐφάπτεσθαι. οἱ δὲ μὴ, ἀλλ' ἐν πολλοῖς καὶ πάντως ἴσχουσι πλανώμενοι, οὐ φιλόσοφοι. ποτέρους δὲ δὴ πόλεως ἡγεμόνας εἶναι; Πῶς οὖν λέγοντες ἂν αὐτὸ ἔφη, μετρίως λέγοιμεν; Ὁπότεροι ἂν ἦν δ' ἐγὼ δυνατοὶ φαίνωνται φυλάξαι νόμους τε καὶ ἐπιτηδεύματα πόλεων, τούτους καθιστάναι φύλακας. Ὀρθῶς ἔφη. Τόδε δὲ δὴ ἦν δ' ἐγὼ ἆρα δῆλον, εἴτε τυφλὸν εἴτε ὀξὺ ὁρῶντα χρὴ τὸν φύλακα τηρεῖν ὁτιοῦν. Καὶ πῶς ἔφη οὐ δῆλον; Ἦ οὖν δοκοῦσί σοι τυφλῶν διαφέρειν οἱ τῷ ὄντι τοῦ ὄντος ἑκάστου ἐστερημένοι τῆς γνώσεως, καὶ μηδὲν ἐναργὲς ἐν τῇ ψυχῇ ἔχοντες παράδειγμα. μηδὲ δυνάμενοι ὥσπερ γραφεῖς εἰς τὸ ἀληθέστατον ἀποβλέποντες, κἀκεῖσε ἀεὶ ἀναφέροντές τε καὶ θεώμενοι ὡς οἷόν τε ἀκριβέστατα. οὕτω δὴ καὶ τὰ ἐνθάδε νόμιμα καλῶν τε πέρι καὶ δικαίων καὶ ἀγαθῶν, τίθεσθαί τε ἐὰν δέῃ τίθεσθαι, καὶ τὰ κείμενα φυλάττοντες σώζειν; Οὐ μὰ τὸν Δία ἦ δ' ὅς, οὐ πολύ τι διαφέρει. Τούτους οὖν μᾶλλον φύλακας στησόμεθα ἢ τοὺς ἐγνωκότας μὲν ἕκαστον τὸ ὄν. ἐμπειρίᾳ δὲ μηδὲν ἐκείνων ἐλλείποντας, μηδ' ἐν ἄλλῳ μηδενὶ μέρει ἀρετῆς ὑστεροῦντας; Ἄτοπον μέντ' ἂν ἔφη εἴη ἄλλους αἱρεῖσθαι, εἴγε τἆλλα μὴ ἐλλείποιντο. τούτῳ γὰρ αὐτῷ σχεδόν τι τῷ μεγίστῳ ἂν προέχοιεν. Οὐκοῦν τοῦτο δὴ λέγωμεν τίνα τρόπον οἷοί τ' ἔσονται, οἱ αὐτοὶ κἀκεῖνα καὶ ταῦτα ἔχειν; Πάνυ μὲν οὖν. Ὃ τοίνυν ἀρχόμενοι τούτου τοῦ λόγου ἐλέγομεν, τὴν φύσιν αὐτῶν, πρῶτον δεῖν καταμαθεῖν. καὶ οἶμαι ἐὰν ἐκείνην ἱκανῶς ὁμολογήσωμεν, ὁμολογήσειν καὶ ὅτι οἷοί τε ταῦτα ἔχειν οἱ αὐτοὶ, ὅτι τε οὐκ ἄλλους πόλεων ἡγεμόνας δεῖ εἶναι, ἢ τούτους. Πῶς; Τοῦτο μὲν δὴ τῶν φιλοσόφων φύσεων πέρι ὁμολογήσθω ἡμῖν, ὅτι μαθήματός γε ἀεὶ ἐρῶσιν ὅσα ἂν αὐτοῖς δηλοῖ ἐκείνης τῆς οὐσίας τῆς ἀεὶ οὔσης καὶ μὴ πλανωμένης ὑπὸ γενέσεως καὶ φθορᾶς. Ὡμολογήσθω. Καὶ μὴν ἦν δ' ἐγὼ, καὶ ὅτι πάσης αὐτῆς, καὶ οὔτε σμικροῦ, οὔτε μείζονος, οὔτε τιμιωτέρου, οὔτε ἀτιμοτέρου μέρους ἑκόντες ἀφίενται, ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν περί γε τῶν φιλοτίμων καὶ ἐρωτικῶν διήλθομεν. Ὀρθῶς ἔφη λέγεις. Τόδε τοίνυν μετὰ τοῦτο σκόπει, εἰ ἀνάγκη ἔχειν πρὸς τούτῳ ἐν τῇ φύσει, οἳ ἂν μέλλωσιν ἔσεσθαι οἵους ἐλέγομεν; Τὸ ποῖον; Τὴν ἀψεύδειαν καὶ τὸ ἑκόντας εἶναι μηδαμῇ προσδέχεσθαι τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ μισεῖν, τὴν δ' ἀλήθειαν στέργειν. Εἰκός γε ἔφη. Οὐ μόνον γε ὦ φίλε εἰκὸς, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἀνάγκη τὸν ἐρωτικῶς του φύσει ἔχοντα, πᾶν τὸ ξυγγενές τε καὶ οἰκεῖον τῶν παιδικῶν ἀγαπᾶν. Ὀρθῶς ἔφη. Ἦ οὖν οἰκειότερον σοφίᾳ τι ἀληθείας ἂν εὕροις; Καὶ πῶς ἦ δ' ὅς; Ἦ οὖν δυνατὸν εἶναι τὴν αὐτὴν φύσιν φιλόσοφόν τε καὶ φιλοψευδῆ; Οὐδαμῶς γε. Τὸν ἄρα τῷ ὄντι φιλομαθῆ, πάσης ἀληθείας δεῖ εὐθὺς ἐκ νέου ὅτι μάλιστα ὀρέγεσθαι. Παντελῶς γε. Ἀλλὰ μὴν ὅτῳ γε εἰς ἕν τι αἱ ἐπιθυμίαι σφόδρα ῥέπουσιν ἴσμεν που, ὅτι εἰς τἆλλα τούτῳ ἀσθενέστεραι, ὥσπερ ῥεῦμα ἐκεῖσε ἀποχετευόμενον. Τί μήν; Ὧι δὴ πρὸς τὰ μαθήματα καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἐρρυήκασι, περὶ τὴν τῆς ψυχῆς οἶμαι ἡδονὴν αὐτῆς καθ' αὑτὴν εἶεν ἄν. τὰς δὲ διὰ τοῦ σώματος ἐκλείποιεν εἰ μὴ πεπλασμένως, ἀλλ' ἀληθῶς φιλόσοφός τις εἴη. Μεγάλη ἀνάγκη. Σώφρων μὴν ὅγε τοιοῦτος καὶ οὐδαμῇ φιλοχρήματος. ὧν γὰρ ἕνεκα χρήματα μετὰ πολλῆς δαπάνης σπουδάζεται, ἄλλῳ τινὶ μᾶλλον ἢ τούτῳ προσήκει σπουδάζειν. Οὕτω. Καὶ μήν που καὶ τόδε δεῖ σκοπεῖν ὅταν κρίνειν μέλλῃς φύσιν φιλόσοφόν τε καὶ μή. Τὸ ποῖον; Μή σε λάθῃ μετέχουσα ἀνελευθερίας. ἐναντιώτατον γάρ που σμικρολογία ψυχῇ μελλούσῃ τοῦ ὅλου καὶ παντὸς ἀεὶ ἐπορέγεσθαι θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου. Ἀληθέστατα ἔφη. Ἦ οὖν ὑπάρχει διανοίᾳ μεγαλοπρέπεια καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, οἷόν τε οἴει τούτῳ μέγα τι δοκεῖν εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον; Ἀδύνατον ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος; Ἥκιστά γε. Δειλῇ δὲ καὶ ἀνελευθέρῳ φύσει, φιλοσοφίας ἀληθινῆς ὡς ἔοικεν, οὐκ ἂν μετείη. Οὔ μοι δοκεῖ. Τί οὖν ὁ κόσμιος καὶ μὴ φιλοχρήματος μηδ' ἀνελεύθερος, μηδ' ἀλαζὼν, μηδὲ δειλὸς, ἔσθ' ὅπῃ ἂν δυσξύμβολος, ἢ ἄδικος γένοιτο; Οὐκ ἔστι. Καὶ τοῦτο δὴ ψυχὴν σκοπῶν, φιλόσοφον καὶ μὴ, εὐθὺς νέου ὄντος ἐπισκέψῃ, εἰ ἄρα δικαία τε καὶ ἥμερος, ἢ δυσκοινώνητος τε καὶ ἀγρία. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐ μὴν, οὐδὲ τόδε παραλείψεις ὡς ἐγῶμαι. Τὸ ποῖον; Εὐμαθὴς ἢ δυσμαθής, ἢ προσδοκᾷς ποτέ τινά τι ἱκανῶς ἂν στέρξαι, ὃ πράττων ἂν, ἀλγῶν τε πράττοι καὶ μόγις σμικρὸν ἀνύτων; Οὐκ ἂν γένοιτο. Τί δ' εἰ μηδὲν ὧν μάθοι σώζειν δύναιτο, λήθης ὢν πλέως, ἆρ' ἂν οἷός τ' εἴη ἐπιστήμης μὴ κενὸς εἶναι; Καὶ πῶς; Ἀνόνητα δὲ πονῶν, οὐκ οἴει ἀναγκασθήσεται τελευτῶν αὑτόν τε μισεῖν καὶ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν; Πῶς δ' οὔ; Ἐπιλήσμονα ἄρα ψυχὴν ἐν ταῖς

ἱκανῶς φιλοσόφοις, μή ποτε κρίνωμεν, ἀλλὰ μνημονικὴν αὐτὴν ζητῶμεν δεῖν εἶναι. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀλλ' οὐ μὴν τό γε τῆς ἀμούσου τε καὶ ἀσχήμονος φύσεως, ἄλλοσέ ποι ἂν φαῖμεν ἕλκειν ἢ εἰς ἀμετρίαν; Τί μήν; Ἀλήθειαν δὲ ἀμετρίᾳ ἡγῇ ξυγγενῆ εἶναι, ἢ ἐμμετρίᾳ; Ἐμμετρίᾳ. Ἔμμετρον ἄρα καὶ εὔχαριν ζητῶμεν πρὸς τοῖς ἄλλοις διάνοιαν φύσει, ἣν ἐπὶ τὴν τοῦ ὄντος ἰδέαν ἑκάστου τὸ αὐτοφυὲς εὐάγωγον παρέξει. Πῶς δ' οὔ; Τί οὖν, μή πῃ δοκοῦμέν σοι οὐκ ἀναγκαῖα ἕκαστα διεληλυθέναι καὶ ἑπόμενα ἀλλήλοις, τῇ μελλούσῃ τοῦ ὄντος ἱκανῶς τε καὶ τελέως ψυχῇ μεταλήψεσθαι; Ἀναγκαιότατα μὲν οὖν ἔφη.

Ἔστιν οὖν ὅπῃ μέμψῃ τοιοῦτον ἐπιτήδευμα ὃ μή ποτ' ἄν τις οἷός τε γένοιτο ἱκανῶς ἐπιτηδεῦσαι, εἰ μὴ φύσει εἴη μνήμων, εὐμαθής, μεγαλοπρεπής, εὔχαρις, φίλος τε καὶ ξυγγενὴς ἀληθείας, δικαιοσύνης, ἀνδρείας, σωφροσύνης; Οὐδ' ἂν ὁ Μῶμος ἔφη τό γε τοιοῦτον μέμψαιτο. Ἀλλ' ἦν δ' ἐγὼ τελειωθεῖσι τοῖς τοιούτοις παιδείᾳ τε καὶ ἡλικίᾳ, ἆρα οὐ μόνοις ἂν τὴν πόλιν ἐπιτρέποις; Καὶ ὁ Ἀδείμαντος ὦ Σώκρατες ἔφη, πρὸς μὲν ταῦτά σοι οὐδεὶς ἂν οἷός τ' εἴη ἀντειπεῖν. ἀλλὰ γὰρ τοιόνδε τι πάσχουσιν οἱ ἀκούοντες ἑκάστοτε ἃ νῦν λέγεις. ἡγοῦνται δι' ἀπειρίαν τοῦ ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι, ὑπὸ τοῦ λόγου παρ' ἕκαστον τὸ ἐρώτημα σμικρὸν παραγόμενοι, ἀθροισθέντων τῶν σμικρῶν, ἐπὶ τελευτῆς τῶν λόγων, μέγα τὸ σφάλμα καὶ ἐναντίον τοῖς πρώτοις ἀναφαίνεσθαι. καὶ ὥσπερ ὑπὸ τῶν πεττεύειν δεινῶν, οἱ μὴ τελευτῶντες ἀποκλείονται καὶ οὐκ ἔχουσιν ὅτι φέρωσιν. οὕτω καὶ σφεῖς τελευτῶντες ἀποκλείεσθαι καὶ οὐκ ἔχειν ὅτι λέγωσιν ὑπὸ πεττείας αὖ ταύτης τινὸς ἑτέρας οὐκ ἐν ψήφοις, ἀλλ' ἐν λόγοις. ἐπεὶ τό γε ἀληθὲς οὐδέν τι μᾶλλον ταύτῃ ἔχειν. λέγω δ' εἰς τὸ παρόν. ἀποβλέψας νῦν γὰρ φαίη ἄν τις σοι, λόγῳ μὲν οὐκ ἔχειν καθ' ἕκαστον τὸ ἐρωτώμενον ἐναντιοῦσθαι. ἔργῳ δὲ ὁρᾶν ὅσοι ἂν ἐπὶ φιλοσοφίαν ὁρμήσαντες, μὴ τοῦ πεπαιδεῦσθαι ἕνεκα ἁψάμενοι νέοι ὄντες ἀπαλλάττωνται, ἀλλὰ μακρότερον ἐνδιατρίψωσι, τοὺς μὲν πλείστους, καὶ πάνυ ἀλλοκότους γιγνομένους ἵνα μὴ παμπονήρους εἴπωμεν. τοὺς δ' ἐπιεικεστάτους δοκοῦντας, ὅμως τοῦτό γε ὑπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος οὗ σὺ ἐπαινεῖς πάσχοντας, ἀχρήστους ταῖς πόλεσι γιγνομένους. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας, οἴει οὖν εἶπον τοὺς ταῦτα λέγοντας ψεύδεσθαι; Οὐκ οἶδα ἦ δ' ὅς. ἀλλὰ τὸ σοὶ δοκοῦν, ἡδέως ἂν ἀκούοιμι.

Ἀκούοις ἄν, ὅτι ἔμοιγε φαίνονται τἀληθῆ λέγειν. Πῶς οὖν ἔφη εὖ ἔχει λέγειν, ὅτι οὐ πρότερον κακῶν παύσονται αἱ πόλεις, πρὶν ἂν ἐν αὐταῖς οἱ φιλόσοφοι ἄρξωσιν, οὓς ἀχρήστους ὁμολογοῦμεν αὐταῖς εἶναι; Ἐρωτᾷς ἦν δ' ἐγὼ ἐρώτημα δεόμενον ἀποκρίσεως, δι' εἰκόνος λεγομένης. Σὺ δέ γε ἔφη οἶμαι οὐκ εἴωθας δι' εἰκόνων λέγειν. Εἶεν εἶπον. σκώπτεις ἐμβεβληκώς με εἰς λόγον οὕτω δυσαπόδεικτον; ἄκουε δ' οὖν τῆς εἰκόνος, ἵν' ἔτι μᾶλλον ἴδῃς ὡς γλίσχρως εἰκάζω. οὕτω γὰρ χαλεπὸν τὸ πάθος τῶν ἐπιεικεστάτων ὃ πρὸς τὰς πόλεις πεπόνθασιν, ὥστ' οὐδ' ἔστιν ἓν οὐδὲν ἄλλο τοιοῦτο πεπονθός. ἀλλὰ δεῖ ἐκ πολλῶν αὐτὸ ξυναγαγεῖν εἰκάζοντα καὶ ἀπολογούμενον ὑπὲρ αὐτῶν, οἷον οἱ γραφεῖς τραγελάφους καὶ τὰ τοιαῦτα μιγνύντες γράφουσι. νόησον γὰρ τοιουτονὶ γενόμενον εἴτε πολλῶν νεῶν πέρι, εἴτε μιᾶς ναύκληρον μεγέθει μὲν καὶ ῥώμῃ ὑπὲρ τοὺς ἐν τῇ νηῒ ἅπαντας. ὑπόκωφον δὲ καὶ ὁρῶντα ὡσαύτως βραχύ τι, καὶ γιγνώσκοντα περὶ ναυτικῶν ἕτερα τοιαῦτα. τοὺς δὲ ναύτας στασιάζοντας πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς κυβερνήσεως, ἕκαστον οἰόμενον δεῖν κυβερνᾶν μήτε μαθόντα πώποτε τὴν τέχνην, μήτε ἔχοντα ἀποδεῖξαι διδάσκαλον ἑαυτοῦ, μηδὲ χρόνον ἐν ᾧ ἐμάνθανε. πρὸς δὲ τούτοις φάσκοντας μηδὲ διδακτὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὸν λέγοντα ὡς διδακτὸν, ἑτοίμους κατατέμνειν. αὐτοὺς δὲ αὐτῷ ἀεὶ τῷ ναυκλήρῳ περικεχύσθαι δεομένους, καὶ πάντα ποιοῦντας ὅπως ἂν σφίσι τὸ πηδάλιον ἐπιτρέψῃ. ἐνίοτε δ' ἂν μὴ πείθωσιν, ἀλλὰ ἄλλοι μᾶλλον, τοὺς μὲν ἄλλους ἢ ἀποκτιννύντας, ἢ ἐκβάλλοντας ἐκ τῆς νεώς. τὸν δὲ γενναῖον ναύκληρον, μανδραγόρᾳ ἢ μέθῃ, ἤ τινι ἄλλῳ συμποδίσαντας, τῆς νεὼς ἄρχειν χρωμένους τοῖς ἐνοῦσι καὶ πίνοντάς τε καὶ εὐωχουμένους πλεῖν ὡς τὸ εἰκὸς τοὺς τοιούτους. πρὸς δὲ τούτοις ἐπαινοῦντας ναυτικὸν μὲν καλοῦντας καὶ κυβερνητικὸν καὶ ἐπιστάμενον τὰ κατὰ ναῦν, ὃς ἂν ξυλλαμβάνειν δεινὸς ᾖ, ὅπως ἄρξωσιν, ἢ πείθοντες ἢ βιαζόμενοι τὸν ναύκληρον. τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον ψέγοντας ὡς ἄχρηστον. τοῦ δὲ ἀληθινοῦ κυβερνήτου πέρι, μὴ δ' ἐπαΐοντας, ὅτι ἀνάγκη αὐτῷ τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι, ἐνιαυτοῦ, καὶ ὡρῶν, καὶ οὐρανοῦ, καὶ ἄστρων, καὶ πνευμάτων, καὶ πάντων τῶν τῇ τέχνῃ προσηκόντων, εἰ μέλλει τῷ ὄντι νεὼς ἀρχικὸς ἔσεσθαι. ὅπως δὲ κυβερνήσει ἐάν τέ τινες βούλωνται ἐάν τε μή, μήτε τέχνην τούτου μήτε μελέτην οἰομένους δυνατὸν εἶναι λαβεῖν ἅμα καὶ τὴν κυβερνητικήν. τοιούτων δὴ περὶ τὰς ναῦς γιγνομένων, τὸν ὡς ἀληθῶς κυβερνητικὸν οὐχ ἡγῇ ἂν τῷ ὄντι μετεωροσκόπον τε καὶ ἀδολέσχην καὶ ἄχρηστον σφίσι καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς οὕτω κατεσκευασμέναις ναυσὶ πλωτήρων; Καὶ μάλα ἔφη ὁ Ἀδείμαντος. Οὐ δὴ ἦν δ' ἐγὼ οἶμαι δεῖσθαί σε ἐξεταζομένην τὴν εἰκόνα ἰδεῖν, ὅτι ταῖς πόλεσι πρὸς τοὺς ἀληθινοὺς φιλοσόφους τὴν διάθεσιν ἔοικεν. ἀλλὰ μανθάνειν ὃ λέγω. Καὶ μάλ' ἔφη. Πρῶτον μὲν τοίνυν, ἐκεῖνον τὸν θαυμάζοντα ὅτι οἱ φιλόσοφοι οὐ τιμῶνται ἐν ταῖς πόλεσι, δίδασκέ τε τὴν εἰκόνα, καὶ πειρῶ πείθειν, ὅτι πολὺ ἂν θαυμαστότερον ἦν, εἰ ἐτιμῶντο. Ἀλλὰ διδάξω ἔφη. Καὶ ὅτι τοίνυν τἀληθῆ λέγεις ὡς ἄχρηστοι τοῖς πολλοῖς οἱ ἐπιεικέστατοι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ, τῆς μέντοι ἀχρηστίας τοὺς μὴ χρωμένους κέλευε αἰτιᾶσθαι, ἀλλὰ μὴ τοὺς ἐπιεικεῖς. οὐ γὰρ ἔχει φύσιν κυβερνήτην ναυτῶν δεῖσθαι ἄρχεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, οὐδὲ τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἰέναι. ἀλλ' ὁ τοῦτο κομψευσάμενος, ἐψεύσατο. τὸ δὲ ἀληθὲς πέφυκεν, ἐάν τε πλού-

σιος

σιος ἐάν τε πένης κάμνῃ, ἀναγκαῖον εἶναι ἐπὶ ἰατρῶν θύρας ἰέναι, καὶ πάντα τὸν ἄρχεσθαι δεόμενον, ἐπὶ τὰς τοῦ ἄρχειν δυναμένου, οὐ τὸν ἄρχοντα δεῖσθαι τῶν ἀρχομένων ἄρχεσθαι, οὗ ἂν τῇ ἀληθείᾳ τι ὄφελος ᾖ. ἀλλὰ τοὺς νῦν πολιτικοὺς ἄρχοντας ἀπεικάζων οἷς ἄρτι ἐλέγομεν ναύταις, οὐχ ἁμαρτήσῃ, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτων ἀχρήστους λεγομένους καὶ μετεωρολέσχας, τοῖς ὡς ἀληθῶς κυβερνήταις. Ὀρθότατα ἔφη. Ἔκ τε τοίνυν τούτων καὶ ἐν τούτοις, οὐ ῥᾴδιον εὐδοκιμεῖν τὸ βέλτιστον ἐπιτήδευμα ὑπὸ τῶν τἀναντία ἐπιτηδευόντων. πολὺ δὲ μεγίστη καὶ ἰσχυροτάτη διαβολὴ γίγνεται φιλοσοφίας διὰ τοὺς τὰ τοιαῦτα φάσκοντας ἐπιτηδεύειν. οὓς δὴ σὺ φῂς τὸν ἐγκαλοῦντα τῇ φιλοσοφίᾳ λέγειν ὡς παμπόνηροι οἱ πλεῖστοι τῶν ἰόντων ἐπ' αὐτήν. οἱ δὲ ἐπιεικέστατοι ἄχρηστοι, καὶ ἐγὼ συνεχώρησα, ἀληθῆ σε λέγειν, ἢ γάρ; Ναί. Οὐκοῦν τῆς μὲν τῶν ἐπιεικῶν ἀχρηστίας, τὴν αἰτίαν διεληλύθαμεν; Καὶ μάλα. Τῆς δὲ τῶν πολλῶν πονηρίας, τὴν ἀνάγκην βούλει τὸ μετὰ τοῦτο διέλθωμεν, καὶ ὅτι οὐδὲ τούτου φιλοσοφία αἰτία, ἂν δυνώμεθα, πειραθῶμεν δεῖξαι; Πάνυ μὲν οὖν. Ἀκούωμεν δὴ καὶ λέγωμεν ἐκεῖθεν ἀναμνησθέντες ὅθεν διῇμεν τὴν φύσιν οἷον ἀνάγκη φῦναι τὸν καλόν τε κἀγαθὸν ἐσόμενον. ἡγεῖτο δ' αὐτῷ εἰ νῷ ἔχεις, πρῶτον μὲν ἀλήθεια, ἣν διώκειν αὐτὸν πάντως καὶ πάντῃ ἔδει. ἢ ἀλαζόνι ὄντι μηδαμῇ μετεῖναι φιλοσοφίας ἀληθινῆς. Ἦν γὰρ οὕτω λεγόμενον. Οὐκοῦν ἓν μὲν τοῦτο σφόδρα οὕτω παρὰ δόξαν τοῖς νῦν δοκουμένοις περὶ αὐτοῦ. Καὶ μάλα ἔφη. Ἆρ' οὖν δὴ οὐ μετρίως ἀπολογησόμεθα, ὅτι πρὸς τὸ ὂν πεφυκὼς εἴη ἁμιλλᾶσθαι ὅ γε ὄντως φιλομαθής, καὶ οὐκ ἐπιμένοι ἐπὶ τοῖς δοξαζομένοις εἶναι πολλοῖς ἑκάστοις, ἀλλ' ἴοι καὶ οὐκ ἀμβλύνοιτο, οὐδ' ἀπολήγοι τοῦ ἔρωτος, πρὶν αὐτοῦ ὃ ἔστιν ἑκάστου τῆς φύσεως ἅψασθαι, ᾧ προσήκει ψυχῆς ἐφάπτεσθαι τοῦ τοιούτου. προσήκει δὲ ξυγγενεῖ, ᾧ πλησιάσας, καὶ μιγεὶς τῷ ὄντως ὄντι γεννήσας νοῦν καὶ ἀλήθειαν, γνοίη τε καὶ ἀληθῶς ζῴη καὶ τρέφοιτο. καὶ οὕτω λήγοι ὠδῖνος, πρὶν δ' οὔ. Ὡς οἷόν τ' ἔφη μετριώτατα. Τί οὖν; τούτῳ μετέσται ψεῦδος ἀγαπᾶν, ἢ πᾶν τοὐναντίον μισεῖν; Μισεῖν ἔφη. Ἡγουμένης δὴ ἀληθείας, οὐκ ἄν ποτε οἶμαι φαῖμεν, αὐτῇ χορὸν κακῶν ἀκολουθῆσαι. Πῶς γάρ; Ἀλλ' ὑγιές τε καὶ μέτριον ἦθος, ᾧ καὶ σωφροσύνην ἕπεσθαι. Ὀρθῶς ἔφη. Καὶ δὴ τὸν ἄλλον τῆς φιλοσόφου φύσεως χορόν, τί δεῖ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἀναλαμβάνοντα τάττειν; μέμνησαι γάρ που ὅτι ξυνέβη προσῆκον τούτοις, ἀνδρία, μεγαλοπρέπεια, εὐμάθεια, μνήμη. καὶ σοῦ ἐπιλαβομένου, ὅτι πᾶς μὲν ἀναγκασθήσεται ὁμολογεῖν οἷς λέγομεν, ἐάσας δὲ τοὺς λόγους, εἰς αὐτοὺς ἀποβλέψας, περὶ ὧν ὁ λόγος φαίη ὁρᾶν, αὐτῶν τοὺς μὲν, ἀχρήστους, τοὺς δὲ πολλοὺς, κακούς. πᾶσαν κακίαν τῆς ἤδη διαβολῆς, τὴν αἰτίαν ἐπισκοποῦντες, ἐπὶ τούτῳ νῦν γεγόναμεν, τί ποθ' οἱ πολλοὶ κακοί, καὶ τούτου δὴ ἕνεκα πάλιν ἀνειλήφαμεν τὴν τῶν ἀληθῶς φιλοσόφων φύσιν καὶ ἐξ ἀνάγκης ὡρισάμεθα. Ἔστιν ἔφη ταῦτα. Ταύτης δὴ ἦν δ' ἐγὼ τῆς φύσεως δεῖ θεάσασθαι τὰς φθορὰς ὡς διόλλυται ἐν πολλοῖς (σμικρὸν δέ τι ἐκφεύγει) οὓς δὴ καὶ οὐ πονηρούς, ἀχρήστους δὲ καλοῦσι. καὶ μετὰ τοῦτο αὖ τὰς μιμουμένας ταύτην, καὶ εἰς τὸ ἐπιτήδευμα καθισταμένας. αὐτῆς αἳ οὖσαι φύσεις ψυχῶν εἰς ἀνάξιον καὶ μεῖζον ἑαυτῶν ἀφικνούμεναι ἐπιτήδευμα πολλαχῇ πλημμελοῦσαι, πανταχῇ καὶ ἐπὶ πάντας δόξαν οἵαν λέγεις φιλοσοφίᾳ προσῆψαν. Τίνας δὲ ἔφη τὰς διαφθορὰς λέγεις; Ἐγώ σοι εἶπον ἂν οἷός τε γένωμαι, πειράσομαι διελθεῖν. τόδε μὲν οὖν οἶμαι πᾶς ἡμῖν ὁμολογήσει, τοιαύτην φύσιν καὶ πάντα ἔχουσαν ὅσα προσετάξαμεν, νῦν δὴ εἰ τελέως μέλλοι φιλόσοφος γενέσθαι, ὀλιγάκις ἐν ἀνθρώποις φύεσθαι καὶ ὀλίγας. ἢ οὐκ οἴει; Σφόδρα γε. Τούτων δὴ τῶν ὀλίγων, σκόπει ὡς πολλοὶ ὄλεθροι καὶ μεγάλοι. Τίνες δή;

Ὃ μὲν πάντων θαυμαστότατον ἀκοῦσαι ὅτι ἓν ἕκαστον ὧν ἐπῃνέσαμεν τῆς φύσεως ἀπόλλυσι τὴν ἔχουσαν ψυχήν, καὶ ἀποσπᾷ φιλοσοφίας. λέγω δὲ ἀνδρίαν, σωφροσύνην, καὶ πάντα ἃ διήλθομεν. Ἄτοπον ἔφη ἀκοῦσαι. Ἔτι τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ πρὸς τούτοις τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ πάντα φθείρει καὶ ἀποσπᾷ, κάλλος καὶ πλοῦτος, καὶ ἰσχὺς σώματος καὶ ξυγγένεια ἐρρωμένη ἐν πόλει, καὶ πάντα τὰ τούτων οἰκεῖα. ἔχεις γὰρ τὸν τύπον ὧν λέγω. Ἔχω ἔφη, καὶ ἡδέως γ' ἂν ἀκριβέστερον ἃ λέγεις πυθοίμην. Λαβοῦ τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ, ὅλου αὐτοῦ ὀρθῶς, καί σοι εὔδηλόν τε φανεῖται καὶ οὐκ ἄτοπα δόξει τὰ προειρημένα περὶ αὐτῶν. Πῶς οὖν ἔφη κελεύεις; Παντὸς ἦν δ' ἐγὼ σπέρματος πέρι ἢ φυτοῦ, εἴτε ἐγγείων, εἴτε τῶν ζῴων, ἴσμεν ὅτι τὸ μὴ τυχὸν τροφῆς ἧς προσήκει ἑκάστῳ μηδ' ὥρας, μηδὲ τόπου, ὅσῳ ἂν ἐρρωμενέστερον ᾖ, τοσούτῳ πλειόνων ἐνδεῖ τῶν πρεπόντων. ἀγαθῷ γάρ που κακὸν ἐναντιώτερον, ἢ τῷ μὴ ἀγαθῷ. Πῶς δ' οὔ; Ἔχει δὴ οἶμαι λόγον τὴν ἀρίστην φύσιν ἐν ἀλλοτριωτέρᾳ οὖσαν τροφῇ, κάκιον ἀπαλλάττειν τῆς φαύλης. Ἔχει. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ ὦ Ἀδείμαντε, καὶ τὰς ψυχὰς οὕτω φῶμεν τὰς εὐφυεστάτας, κακῆς παιδαγωγίας τυχούσας, διαφερόντως κακὰς γίγνεσθαι. ἢ οἴει τὰ μεγάλα ἀδικήματα καὶ τὴν ἄκρατον πονηρίαν ἐκ φαύλης ἀλλ' οὐκ ἐκ νεανικῆς φύσεως τροφῇ διολλυμένης γίγνεσθαι; ἀσθενῆ δὲ φύσιν, μεγάλων οὔτε ἀγαθῶν οὔτε κακῶν αἰτίαν ποτὲ ἔσεσθαι; Οὔκ, ἀλλὰ ἦ δ' ὃς οὕτως. Ἣν τοίνυν ἔθεμεν τοῦ φιλοσόφου φύσιν, ἂν μὲν οἶμαι μαθήσεως προσηκούσης τύχῃ, εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἀνάγκη αὐξομένην ἀφικνεῖσθαι. ἐὰν δὲ ἐν μὴ προσηκούσῃ, σπαρεῖσά τε καὶ φυτευθεῖσα τρέφηται, εἰς πάντα τἀναντία αὖ, ἐὰν μή τις αὐτῇ βοηθήσας θεῶν τύχῃ. ἢ καὶ σὺ

ἡγῇ ὥσπερ οἱ πολλοί, διαφθειρομένους τινὰς εἶναι ὑπὸ σοφιστῶν νέους. διαφθείροντας δέ τινας σοφιστὰς ἰδιωτικούς. ὅτι καὶ ἄξιον λόγου, ἀλλ' οὐκ αὐτοὺς τοὺς ταῦτα λέγοντας, μεγίστους μὲν εἶναι σοφιστάς. παιδεύειν δὲ τελεώτατα, καὶ ἀπεργάζεσθαι οἵους βούλονται εἶναι, καὶ νέους καὶ πρεσβυτέρους, καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας.

Πότε δή; ἦ δ' ὅς; Ὅταν εἶπον ξυγκαθεζόμενοι ἀθρόοι πολλοὶ εἰς ἐκκλησίας, ἢ εἰς δικαστήρια, ἢ θέατρα, ἢ στρατόπεδα, ἤ τινα ἄλλον κοινὸν πλήθους ξύλλογον, ξὺν πολλῷ θορύβῳ, τὰ μὲν ψέγωσι τῶν λεγομένων ἢ πραττομένων, τὰ δὲ ἐπαινῶσιν, ὑπερβαλλόντως ἑκάτερα καὶ ἐκβοῶντες καὶ κροτοῦντες. πρὸς δ' αὐτοῖς, αἵ τε πέτραι καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἂν ὦσιν ἐπηχοῦντες, διπλάσιον θόρυβον παρέχωσι τοῦ ψόγου τε καὶ ἐπαίνου. ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ τὸν νέον (τὸ λεγόμενον) τίνα οἴει καρδίαν ἴσχειν; ἢ ποίαν ἂν αὐτῷ παιδείαν ἰδιωτικὴν ἀνθέξειν, ἣν οὐ κατακλυσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ τοιούτου ψόγου ἢ ἐπαίνου, οἰχήσεσθαι φερομένην κατὰ ῥοῦν ᾗ ἂν οὗτος φέρῃ; καὶ φήσειν τε τὰ αὐτὰ τούτοις καλὰ καὶ αἰσχρὰ εἶναι, καὶ ἐπιτηδεύσειν ἅπερ ἂν οὗτοι, καὶ ἔσεσθαι τοιοῦτον.

Πολλὴ ἦ δ' ὅς ὦ Σώκρατες ἀνάγκη. Καὶ μὴν ἦν δ' ἐγώ, οὔπω τὴν μεγίστην ἀνάγκην εἰρήκαμεν.

Ποίαν ἔφη; Ἣν ἔργῳ προστιθέασι λόγῳ μὴ πείθοντες οὗτοι οἱ παιδευταί τε καὶ σοφισταί. ἢ οὐκ οἶσθα ὅτι τὸν μὴ πειθόμενον, ἀτιμίαις τε καὶ χρήμασι καὶ θανάτοις κολάζουσι; Καὶ μάλα ἔφη σφόδρα. Τίνα οὖν ἄλλον σοφιστὴν οἴει, ἢ ποίους ἰδιωτικοὺς λόγους ἐναντία τούτοις τείνοντας, κρατήσειν. Οἶμαι μὲν οὐδένα, ἦ δ' ὅς. Οὐ γὰρ ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχειρεῖν πολλὴ ἄνοια. οὔτε γὰρ γίγνεται οὔτε γέγονεν, οὐδὲ οὖν μὴ γένηται ἀλλοῖον ἦθος πρὸς ἀρετὴν παρὰ τὴν τούτων παιδείαν πεπαιδευμένον ἀνθρώπειον ὦ ἑταῖρε. θεῖον μέντοι κατὰ τὴν παροιμίαν ἐξαίρω λόγον. εὖ γὰρ χρὴ εἰδέναι ὅτι περ ἂν σωθῇ τε καὶ γένηται οἷον δεῖ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πολιτειῶν, θεοῦ μοῖραν αὐτὸ σῶσαι λέγων, οὐ κακῶς ἐρεῖς. Οὐδ' ἐμοὶ ἄλλως ἔφη δοκεῖ. Ἔτι τοίνυν σοι ἦν δ' ἐγὼ πρὸς τούτοις καὶ τόδε δοξάτω. Τὸ ποῖον; Ἕκαστος τῶν μισθαρνούντων ἰδιωτῶν, οὓς δὴ οὗτοι σοφιστὰς καλοῦσι καὶ ἀντιτέχνους ἡγοῦνται, μὴ ἄλλα παιδεύειν, ἢ ταῦτα τὰ τῶν πολλῶν δόγματα ἃ δοξάζουσιν ὅταν ἀθροισθῶσι, καὶ σοφίαν ταύτην καλεῖν. οἷόν περ ἂν εἰ θρέμματος μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ τρεφομένου, τὰς ὀργάς τις καὶ ἐπιθυμίας κατεμάνθανεν. ὅπῃ τε προσελθεῖν χρή, καὶ ὅπῃ ἅψασθαι αὐτοῦ, καὶ ὁπότε χαλεπώτατον ἢ πρᾳότατον. καὶ ἐκ τίνων γίγνεται, καὶ φωνὰς δὴ ἐφ' οἷς ἑκάστας εἴωθε φθέγγεσθαι. καὶ οἵας αὖ ἄλλου φθεγγομένου, ἡμεροῦταί τε καὶ ἀγριαίνει. καταμαθὼν δὲ ταῦτα πάντα ξυνουσίᾳ τε καὶ χρόνου τριβῇ, σοφίαν τε καλέσειε, καὶ ὡς τέχνην συστησάμενος ἐπὶ διδασκαλίαν τρέποιτο. μηδὲν εἰδὼς τῇ ἀληθείᾳ τούτων τῶν δογμάτων τε καὶ ἐπιθυμιῶν, ὅτι καλόν, ἢ αἰσχρόν, ἢ ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἢ δίκαιον, ἢ ἄδικον. ὀνομάζοι δὲ πάντα ταῦτα ἐπὶ ταῖς τοῦ μεγάλου ζώου δόξαις, οἷς μὲν χαίροι ἐκεῖνο, ἀγαθὰ καλῶν, οἷς δὲ ἄχθοιτο, κακά. ἄλλον δὲ μηδένα ἔχοι λόγον περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ τἀναγκαῖα δίκαια καλοῖ καὶ καλά. τὴν δὲ τοῦ ἀναγκαίου καὶ ἀγαθοῦ φύσιν ὅσον διαφέρει τῷ ὄντι μήτε ἑωρακὼς εἴη, μήτε ἄλλῳ δυνατὸς δεῖξαι. τοιοῦτος δὴ ὢν πρὸς Διὸς οὐκ ἄτοπος ἄν σοι δοκεῖ εἶναι παιδευτής; Ἔμοιγ' ἔφη. Ἦ οὖν τι τούτου δοκεῖ διαφέρειν ὁ τὴν τῶν πολλῶν καὶ παντοδαπῶν ξυνιόντων ὀργὴν καὶ ἡδονὰς κατανενοηκέναι, σοφίαν ἡγούμενος, εἴτ' ἐν γραφικῇ, εἴτ' ἐν μουσικῇ, εἴτε δὴ ἐν πολιτικῇ; ὅτι μὲν γὰρ ἐάν τις τούτοις ὁμιλῇ ἐπιδεικνύμενος, ἢ ποίησιν τινὰ ἄλλην δημιουργίαν, ἢ πόλει διακονίαν, κυρίους αὐτοῦ ποιῶν τοὺς πολλούς, πέρα τῶν ἀναγκαίων ἡ Διομήδεια λεγομένη ἀνάγκη ποιεῖν αὐτῷ πάντα, ἃ ἂν οὗτοι ἐπαινῶσιν. ὡς δὲ καὶ ἀγαθὰ καὶ καλὰ ταῦτα τῇ ἀληθείᾳ, ἤδη πώποτέ του ἤκουσας αὐτῶν λόγον διδόντος οὐ καταγέλαστον; Οἶμαι δέ γ' ἦ δ' ὅς, οὐδ' ἀκούσομαι. Ταῦτα τοίνυν πάντα ἐννοήσας, ἐκεῖνο ἀναμνήσθητι. αὐτὸ τὸ καλόν, ἀλλὰ μὴ τὰ πολλὰ καλά. ἢ αὐτό τι ἕκαστον, καὶ μὴ τὰ πολλὰ ἕκαστα, ἔσθ' ὅπως πλῆθος ἀνέξεται, ἢ ἡγήσεται εἶναι; Ἥκιστά γ' ἔφη. Φιλόσοφον μὲν ἄρα ἦν δ' ἐγὼ πλῆθος, ἀδύνατον εἶναι. Ἀδύνατον. Καὶ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἄρα ἀνάγκη ψέγεσθαι ὑπ' αὐτῶν. Ἀνάγκη. Καὶ ὑπὸ τούτων δὴ τῶν ἰδιωτῶν, ὅσοι προσομιλοῦντες ὄχλῳ, ἀρέσκειν αὐτῷ ἐπιθυμοῦσι. Δῆλον. Ἐκ δὴ τούτων, τίνα ὁρᾷς σωτηρίαν φιλοσόφῳ φύσει, ὥστ' ἐν τῷ ἐπιτηδεύματι μείνασαν πρὸς τέλος ἐλθεῖν; ἐννόει δ' ἐκ τῶν ἔμπροσθεν. ὡμολόγηται γὰρ δὴ ἡμῖν εὐμάθεια, καὶ μνήμη, καὶ ἀνδρεία, καὶ μεγαλοπρέπεια ταύτης εἶναι τῆς φύσεως; Ναί. Οὐκοῦν εὐθὺς ἐν πᾶσιν ὁ τοιοῦτος πρῶτος ἔσται ἐν ἅπασιν, ἄλλως τε καὶ ἐὰν τὸ σῶμα φυῇ προσφερὴς τῇ ψυχῇ; Τί δ' οὐ μέλλει ἔφη. Βουλήσονται δὴ οἶμαι αὐτῷ χρῆσθαι ἐπειδὰν πρεσβύτερος γίγνηται ἐπὶ τὰ αὑτῶν πράγματα οἵ τε οἰκεῖοι καὶ οἱ πολῖται; Πῶς δ' οὔ; Ὑποκείσονται ἄρα δεόμενοι καὶ τιμῶντες προκαταλαμβάνοντες καὶ προκολακεύοντες τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ δύναμιν. Φιλεῖ γοῦν ἔφη, οὕτω γίγνεσθαι. Τί οὖν ἦν δ' ἐγὼ οἴει τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς τοιούτοις ποιήσειν; ἄλλως τε καὶ ἐὰν τύχῃ μεγάλης πόλεως ὤν, καὶ ἐν ταύτῃ πλούσιός τε καὶ γενναῖος, καὶ ἔτι εὐειδὴς καὶ μέγας. ἆρ' οὐ πληρωθήσεσθαι ἀμηχάνου ἐλπίδος, ἡγούμενον καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ τῶν βαρβάρων ἱκανὸν ἔσεσθαι πράττειν. καὶ ἐπὶ τούτοις ὑψηλὸν ἐξαίρειν αὑτόν, σχηματισμοῦ καὶ φρονήματος κενοῦ, ἄνευ νοῦ ἐμπιπλάμενον; Καὶ μάλ' ἔφη. Τῷ δὴ οὕτω διατιθεμένῳ, ἐάν τις ἠρέμα προσελθὼν τἀληθῆ λέγῃ, ὅτι νοῦς οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ, δεῖται δέ. τὸ δὲ οὐ κτητὸν μὴ δουλεύσαντι τῇ κτήσει αὐτοῦ, ἆρ' εὐπετὲς οἴει εἶναι εἰσακοῦσαι διὰ τοσούτων κακῶν; Πολλοῦ γε δεῖ ἦ δ' ὅς. Ἐὰν δ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ διὰ τὸ εὖ πεφυκέναι καὶ τὸ συγγενὲς τῶν λόγων εἷς αἰσθάνηταί πῃ καὶ κάμπτηται καὶ ἕλκηται

πρὸς

περὶ φιλοσοφίαν. τί οἰόμεθα δράσειν ἐκείνους τοὺς ἡγουμένους ἀπολλύναι αὐτοῦ τὴν χρείαν τε καὶ ἑταιρείαν, οὐ πᾶν μὲν ἔργον, πᾶν δ' ἔπος λέγοντάς τε καὶ πράττοντας καὶ περὶ αὐτὸν ὅπως ἂν μὴ πεισθῇ. καὶ περὶ τὸν πείθοντα ὅπως ἂν μὴ οἷός τ' ᾖ καὶ ἰδίᾳ ἐπιβουλεύοντας, καὶ δημοσίᾳ εἰς ἀγῶνα καθιστάντας;

Πολλὴ ἦ δ' ὃς ἀνάγκη. Ἔστιν οὖν ὅπως ὁ τοιοῦτος φιλοσοφήσει; Οὐ πάνυ. Ὁρᾷς οὖν ἦν δ' ἐγὼ ὅτι οὐ κακῶς ἐλέγομεν ὡς ἄρα καὶ αὐτὰ τὰ τῆς φιλοσόφου φύσεως μέρη, ὅταν ἐν κακῇ τροφῇ γένηται, αἴτια τρόπον τινὰ τοῦ ἐκπεσεῖν ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος, καὶ τὰ λεγόμενα ἀγαθά, πλοῦτοί τε καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη παρασκευή; Οὐ γάρ, ἀλλ' ὀρθῶς ἔφη ἐλέχθη. Οὗτος δὴ εἶπον ὦ θαυμάσιε, ὄλεθρός τε καὶ διαφθορὰ τοσαύτη τε καὶ τοιαύτη τῆς βελτίστης φύσεως εἰς τὸ ἄριστον ἐπιτήδευμα, ὀλίγης καὶ ἄλλως γιγνομένης, ὡς ἡμεῖς φαμέν. καὶ ἐκ τούτων δὴ τῶν ἀνδρῶν, καὶ οἱ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργαζόμενοι, τὰς πόλεις γίγνονται καὶ τοὺς ἰδιώτας, καὶ οἱ τ' ἀγαθὰ οἳ ἂν ταύτῃ τύχωσι ῥυέντες. σμικρὰ δὲ φύσις, οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα, οὔτε ἰδιώτην, οὔτε πόλιν δρᾷ. Ἀληθέστατα ἦ δ' ὅς. Οὗτοι μὲν δὴ οὕτως ἐκπίπτοντες οἷς μάλιστα προσήκει, ἔρημον καὶ ἀτελῆ φιλοσοφίαν λιπόντες, αὐτοί τε βίον οὐ προσήκοντα οὐδ' ἀληθῆ ζῶσι. τὴν δὲ ὥσπερ ὀρφανὴν ξυγγενῶν, ἄλλοι ἐπεισελθόντες ἀνάξιοι ᾔσχυνάν τε, καὶ ὀνείδη περιῆψαν οἷα καὶ σὺ φῂς ὀνειδίζειν τοὺς ὀνειδίζοντας. ὡς οἱ ξυνόντες αὐτῇ, οἱ μὲν οὐδενός, οἱ δὲ πολλοὶ πολλῶν κακῶν ἄξιοί εἰσι. Καὶ γὰρ οὖν ἔφη τά γε λεγόμενα ταῦτα. Εἰκότως γ' ἦν δ' ἐγὼ λεγόμενα. καθορῶντες γὰρ ἄλλοι ἀνθρωπίσκοι κενὴν τὴν χώραν ταύτην γιγνομένην. καλῶν δὲ ὀνομάτων καὶ προσχημάτων μεστήν, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν εἱργμῶν εἰς τὰ ἱερὰ ἀποδιδράσκοντες ἄσμενοι, καὶ οὗτοι ἐκ τῶν τεχνῶν ἐκπηδῶσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν. οἳ ἂν κομψότατοι ὄντες τυγχάνωσι περὶ τὸ αὑτῶν τεχνίον. ὅμως γὰρ δὴ πρός γε τὰς ἄλλας τέχνας, καίπερ οὕτω πραττούσης φιλοσοφίας, τὸ ἀξίωμα μεγαλοπρεπέστερον λείπεται. οὗ δὴ ἐφιέμενοι πολλοὶ ἀτελεῖς μὲν τὰς φύσεις. ὑπὸ δὲ τῶν τεχνῶν τε καὶ δημιουργιῶν, ὥσπερ τὰ σώματα λελώβηνται. οὕτω καὶ τὰς ψυχὰς συγκεκλασμένοι τε καὶ ἀποτεθρυμμένοι διὰ τὰς βαναυσίας τυγχάνουσιν. ἢ οὐκ ἀνάγκη; Καὶ μάλα ἔφη. Δοκεῖς οὖν τι ἦν δ' ἐγὼ διαφέρειν αὐτοὺς ἰδεῖν ἀργύριον κτησαμένου χαλκέως φαλακροῦ καὶ σμικροῦ, νεωστὶ μὲν ἐκ δεσμῶν λελυμένου, ἐν βαλανείῳ δὲ λελουμένου νεουργὸν ἱμάτιον ἔχοντος ὡς νυμφίου παρεσκευασμένου, διὰ πενίαν καὶ ἐρημίαν τοῦ δεσπότου τὴν θυγατέρα μέλλοντος γαμεῖν. Οὐ πάνυ ἔφη διαφέρει. Ποῖ' ἄττα οὖν εἰκὸς γεννᾶν τοὺς τοιούτους οὐ νόθα καὶ φαῦλα; Πολλὴ ἀνάγκη. Τί δὲ τοὺς ἀναξίους παιδεύσεως, ὅταν αὐτοὶ πλησιάζοντες ὁμιλῶσι μὴ κατ' ἀξίαν, ποῖ' ἄττα φῶμεν γεννᾶν διανοήματά τε καὶ δόξας; ἆρ' οὐχ ὡς ἀληθῶς προσήκοντα ἀκοῦσαι σοφίσματα, καὶ οὐδὲν γνήσιον οὐδὲ φρονήσεως ἄξιον ἀληθινῆς ἐχόμενον; Παντελῶς μὲν οὖν ἔφη. Πάνυ σμικρὸν δή τι ἔφην ἐγὼ ὦ Ἀδείμαντε λείπεται τῶν κατ' ἀξίαν ὁμιλούντων φιλοσοφίᾳ, ἤ που ὑπὸ φυγῆς καταληφθὲν γενναῖον καὶ εὖ τεθραμμένον ἦθος, ἀπορίᾳ τῶν διαφθερούντων κατὰ φύσιν μεῖναν ἐπ' αὐτῇ, ἢ ἐν σμικρᾷ πόλει. ὅταν μεγάλη ψυχὴ φυῇ, καὶ ἀτιμάσασα τὰ τῆς πόλεως ὑπερίδῃ, βραχὺ δέ πού τι, καὶ ἀπ' ἄλλης τέχνης δικαίως ἀτιμάσαν εὐφυὲς ἐπ' αὐτὴν ἂν ἔλθοι. εἴη δ' ἂν καὶ ὁ τοῦ ἡμετέρου ἑταίρου Θεάγους χαλινὸς οἷος κατασχεῖν. καὶ γὰρ Θεάγει τὰ μὲν ἄλλα πάντα παρεσκεύασται, πρὸς τὸ ἐκπεσεῖν φιλοσοφίας. ἡ δὲ τοῦ σώματος νοσοτροφία ἀπείργουσα αὐτὸν τῶν πολιτικῶν, κατέχει. τὸ δ' ἡμέτερον οὐκ ἄξιον λέγειν, τὸ δαιμόνιον σημεῖον. ἢ γάρ πού τινι ἄλλῳ, ἢ οὐδενὶ τῶν ἔμπροσθεν γέγονε. καὶ τούτων δὴ τῶν ὀλίγων οἱ γενόμενοι καὶ γευσάμενοι, ὡς ἡδὺ καὶ μακάριον τὸ κτῆμα, καὶ τῶν πολλῶν αὖ ἱκανῶς ἰδόντες τὴν μανίαν, καὶ ὅτι οὐδεὶς οὐδὲν ὑγιὲς (ὡς ἔπος εἰπεῖν) περὶ τὰ τῶν πόλεων πράττει, οὐδ' ἔστι ξύμμαχος μεθ' ὅτου τις ἰὼν ἐπὶ τὴν τῶν δικαίων βοήθειαν σώζοιτ' ἄν. ἀλλ' ὥσπερ εἰς θηρία ἄνθρωπος ἐμπεσὼν οὔτε ξυναδικεῖν ἐθέλων, οὔτε ἱκανὸς ὢν εἷς πᾶσιν ἀγρίοις ἀντέχειν, πρίν τι τὴν πόλιν ἢ φίλους ὀνῆσαι προαπολόμενος ἀνωφελὴς αὑτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν γένοιτο. ταῦτα πάντα λογισμῷ λαβὼν ἡσυχίαν ἔχων καὶ τὰ αὑτοῦ πράττων. οἷον ἐν χειμῶνι κονιορτοῦ καὶ ζάλης ὑπὸ πνεύματος φερομένου ὑπὸ τειχίον ὑποστάς, ὁρῶν τοὺς ἄλλους καταπιμπλαμένους ἀνομίας, ἀγαπᾷ εἴ πῃ αὐτὸς καθαρὸς ἀδικίας τε καὶ ἀνοσίων ἔργων. τόν τε ἐνθάδε βίον βιώσεται, καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ μετὰ καλῆς ἐλπίδος ἵλεώς τε καὶ εὐμενὴς ἀπαλλάξεται. Ἀλλά τοι ἦ δ' ὃς οὐ τὰ ἐλάχιστα ἂν διαπραξάμενος ἀπαλλάττοιτο, οὐδέ γε εἶπον τὰ μέγιστα μὴ τυχὼν πολιτείας προσηκούσης. ἐν γὰρ προσηκούσῃ, αὐτός τε μᾶλλον αὐξήσεται, καὶ τὰ τῶν ἰδίων τὰ κοινὰ σώσει. τὸ μὲν οὖν τῆς φιλοσοφίας ὧν ἕνεκα διαβολὴν εἴληφε, καὶ ὅτι οὐ δικαίως, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ μετρίως εἰρῆσθαι. εἰ μὴ ἔτ' ἄλλο λέγεις τι σύ. Ἀλλ' οὐδὲν ἦ δ' ὃς ἔτι λέγω περὶ τούτου, ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν αὐτῇ τίνα τῶν νῦν λέγεις πολιτειῶν; Οὐδ' ἡντινοῦν εἶπον. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἐπαιτιῶμαι μηδεμίαν ἀξίαν εἶναι τῶν νῦν κατάστασιν πόλεως φιλοσόφου φύσεως. διὸ καὶ στρέφεσθαί τε καὶ ἀλλοιοῦσθαι αὐτήν, ὥσπερ ξενικὸν σπέρμα ἐν γῇ ἄλλῃ σπειρόμενον, ἐξίτηλον εἰς τὸ ἐπιχώριον φιλεῖ κρατούμενον ἰέναι, οὕτω καὶ τοῦτο τὸ γένος. νῦν μὲν οὐκ ἴσχον τὴν αὑτοῦ δύναμιν, εἰς ἀλλότριον ἦθος ἐκπίπτειν. εἰ δὲ λήψεται τὴν ἀρίστην πολιτείαν, ὥσπερ καὶ αὐτὸ ἄριστόν ἐστι, τότε δηλώσει ὅτι τοῦτο μὲν τῷ ὄντι θεῖον ἦν, τὰ δὲ ἄλλα, ἀνθρώπινα, τά τε τῶν φύσεων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων. δῆλος δὴ οὖν εἶ ὅτι μετὰ τοῦτο ἐρήσῃ τίς αὕτη ἡ πολιτεία.

λιτεία. Οὐκ ἔγνως ἔφη. οὐ γὰρ τοῦτο ἔμελλον, ἀλλ' εἰ αὕτη ἣν ἡμεῖς διεληλύθαμεν οἰκίζοντες τὴν πόλιν ἢ ἄλλη. Τὰ μὲν ἄλλα ἦν δ' ἐγὼ αὕτη. τοῦτο δὲ αὐτὸ ἐῤῥήθη μὲν καὶ τότε, ὅτι δεήσει τι ἀεὶ ἐνεῖναι ἐν τῇ πόλει λόγον ἔχον τῆς πολιτείας τὸν αὐτὸν ὅνπερ καὶ σὺ ὁ νομοθέτης ἔχων τοὺς νόμους ἐτίθεις. Ἐῤῥήθη γὰρ ἔφη. Ἀλλ' οὐχ ἱκανῶς εἶπον ἐδηλώθη. φόβῳ ὧν ὑμεῖς ἀντιλαμβανόμενοι δεδηλώκατε μακρὰν καὶ χαλεπὴν αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν. ἐπεὶ καὶ τὸ λοιπὸν, οὐ πάντως ῥᾷστον διελθεῖν. Τὸ ποῖον;

Τίνα τρόπον μεταχειριζομένη πόλις φιλοσοφίαν, οὐ διολεῖται. τὰ γὰρ δὴ μεγάλα πάντα ἐπισφαλῆ, καὶ τὸ λεγόμενον, τὰ καλὰ τῷ ὄντι χαλεπά. Ἀλλ' ὅμως ἔφη λαβέτω τέλος ἡ ἀπόδειξις τούτου φανεροῦ γενομένου. Οὐ τὸ μὴ βούλεσθαι ἦν δ' ἐγὼ, ἀλλ' εἴπερ τὸ μὴ δύνασθαι διακωλύσει. παρὼν δὲ τήν γε ἐμὴν προθυμίαν εἴσῃ. σκόπει δὲ καὶ νῦν, ὡς προθύμως καὶ παρακινδυνευτικῶς μέλλω λέγειν, ὅτι τοὐναντίον ἢ νῦν δεῖ τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου πόλιν ἅπτεσθαι. Πῶς; Νῦν μὲν ἦν δ' ἐγὼ, οἱ καὶ ἁπτόμενοι μειράκια ὄντα ἄρτι ἐκ παίδων τὸ μεταξὺ οἰκονομίας τε καὶ χρηματισμοῦ πλησιάσαντες αὐτοῦ τῷ χαλεπωτάτῳ ἀπαλλάττονται οἱ φιλοσοφώτατοι ποιούμενοι. λέγω δὲ χαλεπώτατον, τὸ περὶ τοὺς λόγους. ἐν δὲ τῷ ἔπειτα, ἐὰν καὶ ἄλλων τοῦτο πραττόντων παρακαλούμενοι ἐθέλωσιν ἀκροαταὶ γίγνεσθαι, μεγάλα ἡγοῦνται, πάρεργον οἰόμενοι αὐτὸ δεῖν πράττειν. πρὸς δὲ τὸ γῆρας, ἐκτὸς δή τινων ὀλίγων ἀποσβέννυνται πολὺ μᾶλλον τοῦ Ἡρακλειτείου ἡλίου ὅσον αὖθις οὐκ ἐξάπτονται. Δεῖ δὲ πῶς ἔφη;

Πᾶν τοὐναντίον. μειράκια μὲν ὄντα καὶ παῖδας, μειρακιώδη παιδείαν καὶ φιλοσοφίαν μεταχειρίζεσθαι τῶν τε σωμάτων, ἐν ᾧ βλαστάνει τε καὶ ἀνδροῦται εὖ μάλα ἐπιμελεῖσθαι ὑπηρεσίαν φιλοσοφίᾳ κτωμένους. προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας, ἐν ᾗ ἡ ψυχὴ τελειοῦσθαι ἄρχεται, ἐπιτείνειν τὰ ἐκείνης γυμνάσια. ὅταν δὲ λήγῃ μὲν ἡ ῥώμη, πολιτικῶν δὲ καὶ στρατειῶν ἐκτὸς γίγνηται, τότε ἤδη ἀφέτους νέμεσθαι, καὶ μηδὲν ἄλλο πράττειν. ὅτι μὴ πάρεργον τοὺς μέλλοντας εὐδαιμόνως βιώσεσθαι, καὶ τελευτήσαντας τῷ βίῳ τῷ βεβιωμένῳ, τὴν ἐκεῖ μοῖραν ἐπιστήσειν πρέπουσαν. Ὡς ἀληθῶς μοι δοκεῖς ἔφη λέγειν γε προθύμως ὦ Σώκρατες. οἶμαι μέν τοι τοὺς πολλοὺς τῶν ἀκουόντων, προθυμότερον ἔτι ἀντιτείνειν οὐδ' ὁπωστιοῦν πεισομένους ἀπὸ Θρασυμάχου ἀρξαμένους. Μὴ διάβαλλε ἦν δ' ἐγὼ ἐμὲ καὶ Θρασύμαχον, ἄρτι φίλους γεγονότας, οὐδὲ πρὸ τοῦ ἐχθροὺς ὄντας. πείρας γὰρ οὐδὲν ἀνήσομεν, ἕως ἂν ἢ πείσωμεν καὶ τοῦτον καὶ τοὺς ἄλλους, ἢ προὔργου τι ποιήσωμεν εἰς ἐκεῖνον τὸν βίον, ὅταν αὖθις γενόμενοι τοῖς τοιούτοις ἐντύχωσι λόγοις. Εἰς μικρόν γ' ἔφη χρόνον εἴρηκας. Εἰς οὐδὲν μὲν οὖν ἔφην, ὥς γε πρὸς τὸν ἅπαντα. τὸ μέν τοι μὴ πείθεσθαι τοῖς λεγομένοις τοὺς πολλοὺς, θαῦμα οὐδέν. οὐ γὰρ πώποτε ἴδον γενόμενον τὸ νῦν λεγόμενον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τοιαῦτ' ἄττα ῥήματα ἐξεπίτηδες ἀλλήλοις ὡμοιωμένα, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ὥσπερ νῦν συμπεσόντα. ἄνδρα δὲ ἀρετῇ παρισωμένον καὶ ὡμοιωμένον μέχρι τοῦ δυνατοῦ τελέως, ἔργῳ τε καὶ λόγῳ δυναστεύοντα ἐν πόλει ἑτέρᾳ τοιαύτῃ οὐ πώποτε ἑωράκασιν, οὔτε ἕνα, οὔτε πλείους. ἢ οἴει; Οὐδαμῶς γε. Οὐδέ γε αὖ λόγων ὦ μακάριε καλῶν τε καὶ ἐλευθέρων ἱκανῶς ἐπήκοοι γεγόνασιν. οἵων ζητεῖν μὲν τὸ ἀληθὲς ξυντεταμένως ἐκ παντὸς τρόπου τοῦ γνῶναι χάριν. τὰ δὲ κομψά τε καὶ ἐριστικὰ μηδαμόσε ἄλλοσε τείνοντα, ἢ πρὸς δόξαν, καὶ ἔριν, καὶ ἐν δίκαις, καὶ ἐν ἰδίαις συνουσίαις πόῤῥωθεν ἀσπαζομένων. Οὐδὲ τούτων ἔφη. Τούτων τοι χάριν ἦν δ' ἐγώ. καὶ ταῦτα προορώμενοι ἡμεῖς τότε καὶ δεδιότες, ὅμως ἐλέγομεν ὑπὸ τἀληθοῦς ἠναγκασμένοι. ὅτι οὔτε πόλις, οὔτε πολιτεία οὐδέ γ' ἀνὴρ ὁμοίως μήποτε γένηται τέλεος, πρὶν ἂν τοῖς φιλοσόφοις τούτοις τοῖς ὀλίγοις καὶ οὐ πονηροῖς. ἀχρήστοις δὲ νῦν κεκλημένοις, ἀνάγκη τις ἐκ τύχης περιβάλῃ, εἴτε βούλονται, εἴτε μὴ πόλεως ἐπιμεληθῆναι, καὶ τῇ πόλει κατηκόοις γενέσθαι. ἢ τῶν νῦν ἐν δυναστείαις ἢ βασιλείαις ὄντων υἱέσιν, ἢ αὐτοῖς ἔκ τινος θείας ἐπιπνοίας ἀληθινῆς φιλοσοφίας, ἀληθινὸς ἔρως ἐμπέσῃ. τούτων δὲ ὁπότερα γενέσθαι, ἢ ἀμφότερα, ὡς ἄρα ἐστὶν ἀδύνατον, ἐγὼ μὲν οὐδένα φημὶ ἔχειν λόγον. οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς δικαίως καταγελώμεθα, ὡς ἄλλως εὐχαῖς ὅμοια λέγοντες. ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτως. Εἰ τοίνυν ἄκροις εἰς φιλοσοφίαν, πόλεως τις ἀνάγκη ἐπιμεληθῆναι, ἢ γέγονεν ἐν τῷ ἀπείρῳ τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ. ἢ καὶ νῦν ἐστιν ἔν τινι βαρβαρικῷ τόπῳ, πόῤῥω που ὄντι τῆς ἡμετέρας ἐπόψεως. ἢ καὶ ἔπειτα γενήσεται περὶ τούτου ἕτοιμοι τῷ λόγῳ διαμάχεσθαι ὡς γέγονεν ἡ εἰρημένη πολιτεία καὶ ἔστι, καὶ γενήσεταί γε, ὅταν αὕτη ἡ μοῦσα πόλεως ἐγκρατὴς γένηται. οὐ γὰρ ἀδύνατον γενέσθαι, οὐδ' ἡμεῖς ἀδύνατα λέγομεν. χαλεπὰ δὲ καὶ παρ' ἡμῶν ὁμολογεῖται. Καὶ ἐμοὶ ἔφη οὕτω δοκεῖ. Τοῖς δὲ πολλοῖς ἦν δ' ἐγὼ οὐκ αὖ δοκεῖ ἐρεῖς. Ἴσως ἔφη. Ὦ μακάριε ἦν δ' ἐγὼ μὴ πάνυ οὕτω τῶν πολλῶν κατηγόρει. ἀλλ' οἵαν τοι δόξαν ἕξουσιν ἐν αὐτοῖς μὴ φιλονεικῶν, ἀλλὰ παραμυθούμενος καὶ ἀπολυόμενος τὴν τῆς φιλομαθείας διαβολὴν ἐνδείκνυε οὓς λέγεις τοὺς φιλοσόφους καὶ διορίζου ὥσπερ ἄρτι τήν τε φύσιν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπιτήδευσιν, ἵνα μὴ ἡγῶνταί σε λέγειν οὓς αὐτοὶ οἴονται. ἢ καὶ ἐὰν οὕτω θεῶνται, ἀλλοίαν τοι φήσεις αὐτοὺς δόξαν λήψεσθαι, καὶ ἄλλα ἀποκρινεῖσθαι; ἢ οἴει τινὰ χαλεπαίνειν τῷ μὴ χαλεπῷ, ἢ φθονεῖν, τῷ μὴ φθονερῷ, ἄφθονόν τε καὶ πρᾶον ὄντα; ἐγὼ μὲν γάρ σε προφθάσας λέγω, ὅτι ἐν ὀλίγοις τισὶν ἡγοῦμαι, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ πλήθει χαλεπὴν οὕτω φύσιν γίγνεσθαι. Καὶ ἐγὼ ἀμέλει ἔφη ξυνοίομαι. Οὐκοῦν καὶ αὐτὸ τοῦτο ξυνοίει; τοῦ χαλεπῶς πρὸς φιλοσοφίαν τοὺς πολλοὺς διακεῖσθαι, ἐκείνους αἰτίους εἶναι τοὺς ἔξωθεν.

οὐ μὴν προσῆκον ἐπεισκεκωμακότας λοιδορουμένους τε αὐτοῖς καὶ φιλαπεχθημόνως ἔχοντας, καὶ ἀεὶ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιουμένους, ἥκιστα φιλοσοφίᾳ πρέπον ποιοῦντας; Πολύ γ' ἔφη. Οὐδὲ γάρ που ὦ Ἀδείμαντε σχολὴ τῷ γε ὡς ἀληθῶς πρὸς τοῖς οὖσι τὴν διάνοιαν ἔχοντι, κάτω βλέπειν εἰς ἀνθρώπων πραγματείας, καὶ μαχόμενον αὐτοῖς, φθόνου τε καὶ δυσμενείας ἐμπίπλασθαι, ἀλλ' εἰς τεταγμένα ἄττα καὶ κατὰ ταυτὰ ἀεὶ ἔχοντα ὁρῶντας καὶ θεωμένους οὔτ' ἀδικοῦντα, οὔτ' ἀδικούμενα ὑπ' ἀλλήλων, κόσμῳ δὲ πάντα καὶ κατὰ λόγον ἔχοντα, ταῦτα μιμεῖσθαί τε καὶ ὅτι μάλιστα ἀφομοιοῦσθαι. ἢ οἴει τινὰ μηχανὴν εἶναι ὅτῳ τις ὁμιλεῖ ἀγόμενος, μὴ μιμεῖσθαι ἐκεῖνο; Ἀδύνατον ἔφη. Θείῳ δὴ καὶ κοσμίῳ ὅ γε φιλόσοφος ὁμιλῶν, κόσμιός τε καὶ θεῖος εἰς τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ γίγνεται. διαβολὴ δ' ἐν πᾶσι πολλή. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἂν οὖν τις εἶπον αὐτῷ ἀνάγκη γένηται ἃ ἐκεῖ ὁρᾷ μελετῆσαι εἰς ἀνθρώπων ἤθη, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ τιθέναι, καὶ μὴ μόνον ἑαυτὸν πλάττειν. ἆρα κακὸν δημιουργὸν αὐτὸν οἴει γενήσεσθαι, σωφροσύνης τε καὶ δικαιοσύνης καὶ ξυμπάσης τῆς δημοτικῆς ἀρετῆς; Ἥκιστά γε ἦ δ' ὅς.

Ἀλλ' ἐὰν δὴ αἴσθωνται οἱ πολλοὶ ὅτι ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ λέγομεν, χαλεπανοῦσι δὴ τοῖς φιλοσόφοις, καὶ ἀπιστήσουσιν ἡμῖν λέγουσιν, ὡς οὐκ ἄν ποτε ἄλλως εὐδαιμονήσειε πόλις, εἰ μὴ αὐτὴν διαγράψειαν οἱ τῷ θείῳ παραδείγματι χρώμενοι ζωγράφοι; Οὐ χαλεπανοῦσιν ἦ δ' ὅς ἐάνπερ αἴσθωνται. ἀλλὰ δὴ τίνα λέγεις τρόπον τῆς διαγραφῆς; Λαβόντες ἦν δ' ἐγὼ ὥσπερ πίνακα πόλιν τε καὶ ἤθη ἀνθρώπων, πρῶτον μὲν καθαρὰν ποιήσειαν ἄν, ὃ οὐ πάνυ ῥᾴδιον. ἀλλ' οὖν οἶσθ' ὅτι τούτῳ ἂν εὐθὺς τῶν ἄλλων διενεγκεῖν, τῷ μήτε ἰδιώτου, μήτε πόλεως ἐθελῆσαι ἂν ἅψασθαι μηδὲ γράφειν νόμους, πρὶν ἢ παραλαβεῖν καθαρὰν ἢ αὐτοὶ ποιῆσαι; Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ ταῦτα οἴει ὑπογράψασθαι ἂν τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας; Τί μήν; Ἔπειτα οἶμαι ἀπεργαζόμενοι πυκνὰ ἂν ἑκατέρωσ' ἀποβλέποιεν, πρός τε τὸ φύσει δίκαιον καὶ καλὸν καὶ σῶφρον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ πρὸς ἐκεῖνο αὖ, ὃ ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐμποιοῖεν ξυμμιγνύντες τε καὶ κεραννύντες ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων τὸ ἀνδρείκελον ἀπ' ἐκείνου τεκμαιρόμενοι, ὃ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐκάλεσεν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐγγιγνόμενον θεοειδές τε καὶ θεοείκελον. Ὀρθῶς ἔφη. Καὶ τὸ μὲν ἂν οἶμαι ἐξαλείφοιεν, τὸ δὲ πάλιν ἐγγράφοιεν, ἕως ἂν ὅτι μάλιστα ἀνθρώπεια ἤθη, εἰς ὅσον ἐνδέχεται θεοφιλῆ ποιήσειαν. Καλλίστη γοῦν ἂν ἔφη ἡ γραφὴ γένοιτο. Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ πείθομέν πῃ ἐκείνους οὓς διατεταγμένους ἐφ' ἡμᾶς ἔφησθα ἰέναι, ὡς τοιοῦτος ἐστι πολιτειῶν ζωγράφος, ὃν τότ' ἐπῃνοῦμεν πρὸς αὐτούς. δι' ὃν ἐκεῖνοι ἐχαλέπαινον ὅτι τὰς πόλεις αὐτῷ παρεδίδομεν, καὶ ἔτι μᾶλλον αὐτὸ νῦν ἀκούοντες πραΰνονται. Καὶ πολύ γε ἦ δ' ὅς ἢν σωφρονῶσι. Πῇ γὰρ δὴ ἕξουσιν ἀμφισβητῆσαι; πότερον μὴ τοῦ ὄντος τε καὶ ἀληθείας ἐραστὰς εἶναι τοὺς φιλοσόφους; Ἄτοπον μέντ' ἂν ἔφη εἴη. Ἀλλὰ μὴ τὴν φύσιν αὐτῶν οἰκείαν εἶναι τοῦ ἀρίστου ἣν ἡμεῖς διήλθομεν; Οὐδὲ τοῦτο.

Τί δὲ τὴν τοιαύτην τυχοῦσαν τῶν προσηκόντων ἐπιτηδευμάτων, οὐκ ἀγαθὴν τελέως ἔσεσθαι καὶ φιλόσοφον εἴπερ τινὰ ἄλλην; ἢ ἐκείνους φήσουσι μᾶλλον οὓς ἡμεῖς ἀφωρίσαμεν; Οὐ δήπου. Ἔτι οὖν ἀγριανοῦσι λεγόντων ἡμῶν, πρὶν ἂν πόλεως τὸ φιλόσοφον γένος ἐγκρατὲς γένηται, οὔτε πόλει οὔτε πολίταις κακῶν παῦλαν ἔσεσθαι; οὐδὲ ἡ πολιτεία ἣν μυθολογοῦμεν λόγῳ, ἔργῳ τέλος λήψεται; Ἴσως ἔφη ἧττον. Βούλει οὖν ἦν δ' ἐγὼ μὴ ἧττον φῶμεν αὐτούς, ἀλλὰ παντάπασι πράους γεγονέναι καὶ πεπεῖσθαι. ἵνα εἰ μή τι ἄλλο, αἰσχυνθέντες ὁμολογήσωσι; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Οὗτοι μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ τοῦτο πεπείσθωσαν. τοῦδε δὲ πέρι, τίς ἀμφισβητήσει ὡς οὐκ ἂν τύχοιεν γενόμενοι βασιλέων ἔκγονοι ἢ δυναστῶν, τὰς φύσεις φιλόσοφοι; Οὐδ' ἂν εἷς ἔφη. Τοιούτους δὲ γενομένους ὡς πολλὴ ἀνάγκη διαφθαρῆναι, ἔχει τις λέγειν. ὡς μὲν γὰρ χαλεπὸν σωθῆναι, καὶ ἡμεῖς ξυγχωροῦμεν. ὡς δὲ ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ τῶν πάντων οὐδέποτ' οὐδ' ἂν εἷς σωθείη, ἔσθ' ὅστις ἀμφισβητήσειε; Καὶ πῶς; Ἀλλὰ μὴν ἦν δ' ἐγὼ εἷς ἱκανὸς γενόμενος, πόλιν ἔχων πειθομένην, πάντ' ἐπιτελέσαι τὰ νῦν ἀπιστούμενα. Ἱκανὸς γάρ ἔφη. Ἄρχοντος γάρ που ἦν δ' ἐγὼ τιθέντος τοὺς νόμους καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἃ διεληλύθαμεν, οὐδή που ἀδύνατον ἐθέλειν ποιεῖν τοὺς πολίτας. Οὐδ' ὁπωστιοῦν. Ἀλλὰ μὴν ἅπερ ἡμῖν δοκεῖ, δόξαι καὶ ἄλλοις θαυμαστόν τι καὶ ἀδύνατον; Οὐκ οἶμαι ἔγωγε ἦ δ' ὅς. Καὶ μὴν ὅτι γε βέλτιστα εἴπερ δυνατά, ἱκανῶς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὡς ἐγῷμαι διήλθομεν. Ἱκανῶς γάρ. Νῦν δὴ ὡς ἔοικε ξυμβαίνει ἡμῖν περὶ τῆς νομοθεσίας, ἄριστα μὲν εἶναι ἃ λέγομεν εἰ γένοιτο. χαλεπὰ δὲ γενέσθαι, οὐ μέντοι ἀδύνατά γε.

Ξυμβαίνει γὰρ ἔφη. Οὐκοῦν, ἐπειδὴ τοῦτο μόλις τέλος ἔσχε, τὰ ἐπίλοιπα δὴ μετὰ τοῦτο λεκτέον. τίνα τρόπον ἡμῖν καὶ ἐκ τίνων μαθημάτων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων, οἱ σωτῆρες ἔσονται τῆς πολιτείας, καὶ κατὰ ποίας ἡλικίας ἕκαστοι ἑκάστων ἁπτόμενοι. Λεκτέον μὲν οὖν ἔφη. Οὐδὲν ἦν δ' ἐγὼ τὸ σοφόν μοι ἐγένετο τήν τε τῶν γυναικῶν τῆς κτήσεως δυσχέρειαν ἐν τῷ πρόσθεν παραλιπόντι καὶ παιδογονίαν, καὶ τὴν τῶν ἀρχόντων κατάστασιν. εἰδότι ὡς ἐπίφθονός τε καὶ χαλεπὰ γίγνεσθαι, ἡ παντελῶς ἀληθής. νῦν γὰρ οὐδὲν ἧττον ἦλθε τὸ δεῖν αὐτὰ διελθεῖν, καὶ τὰ μὲν δὴ τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων, πεπέρανται. τὸ δὲ τῶν ἀρχόντων, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς μετελθεῖν δεῖ. ἐλέγομεν δ' εἰ μνημονεύεις δεῖν αὐτοὺς φιλοπόλιδάς τε φαίνεσθαι, βασανιζομένους ἐν ἡδοναῖς τε καὶ λύπαις. καὶ τὸ δόγμα τοῦτο, μήτ' ἐν πόνοις, μήτ' ἐν φόβοις, μήτ' ἐν ἄλλῃ μηδεμιᾷ μεταβολῇ φαίνεσθαι ἐκβάλλοντας, ἢ τὸν ἀδυνατοῦντα ἀποκριτέον. τὸν δὲ πανταχοῦ ἀκήρατον ἐκβαίνοντα,

ὥσπερ

ὥσπερ χρυσὸν ἐν πυρὶ βασανιζόμενον, στατέον ἄρχοντα καὶ γέρα δοτέον, καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι. καὶ ἆθλα τοιαῦτ' ἄττα ἦν τὰ λεγόμενα παρεξιόντος καὶ παρακαλυπτομένου τοῦ λόγου, πεφοβημένου κινεῖν τὸ νῦν παρόν. Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις. μέμνημαι γάρ. Ὤκνουν γὰρ ἔφην ὦ φίλε ἐγώ, εἰπεῖν τὰ νῦν ἀποτετολμημένα. νῦν δὲ τοῦτο μὲν τετολμήσθω εἰπεῖν, ὅτι τοὺς ἀκριβεστάτους φύλακας, φιλοσόφους δεῖ καθιστάναι. Εἰρήσθω γὰρ ἔφη. Νόησον δὴ ὡς εἰκότως ὀλίγοι ἔσονταί σοι. ἣν γὰρ διήλθομεν φύσιν δεῖν ὑπάρχειν αὐτοῖς εἰς ταυτὸ ξυμφύεσθαι αὐτῆς τὰ μέρη ὀλιγάκις ἐθέλει, τὰ πολλὰ δὲ διεσπασμένη φύεται. Πῶς ἔφη λέγεις; Εὐμαθεῖς καὶ μνήμονες, καὶ ἀγχίνοι καὶ ὀξεῖς, καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἕπεται, οἶσθ' ὅτι οὐκ ἐθέλουσιν ἅμα φύεσθαι καὶ νεανικοί τε, καὶ μεγαλοπρεπεῖς τὰς διανοίας οἷοι κοσμίως μετὰ ἡσυχίας καὶ βεβαιότητος ἐθέλειν ζῆν; ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ὑπὸ ὀξύτητος φέρονται ὅποι ἂν τύχωσι, καὶ τὸ βέβαιον ἅπαν ἐξ αὐτῶν οἴχεται. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. Οὐκοῦν τὰ βέβαια αὖ ταῦτα ἤθη καὶ οὐκ εὐμετάβολα. οἷς ἄν τις μᾶλλον ὡς πιστοῖς χρήσαιτο καὶ ἐν τῷ πολέμῳ πρὸς τοὺς φόβους δυσκίνητα ὄντα, πρὸς τὰς μαθήσεις αὖ ποιεῖ ταυτὸν δυσκινήτως ἔχει καὶ δυσμαθῶς, ὥσπερ ἀπονεναρκωμένα, καὶ ὕπνου τε καὶ χάσμης ἐμπίπλανται ὅταν τι δέῃ τοιοῦτον διαπονεῖν. Ἔστι ταῦτα ἔφη. Ἡμεῖς δέ γ' ἔφαμεν ἀμφοτέρων δεῖν εὖ τε καὶ καλῶς μετέχειν, ἢ μήτε παιδείας τῆς ἀκριβεστάτης δεῖν αὐτῷ μεταδιδόναι, μήτε τιμῆς μήτε ἀρχῆς.

Ὀρθῶς, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν, σπάνιον αὐτὸ οἴει ἔσεσθαι; Πῶς δ' οὔ; Βασανιστέον δὴ ἔν τε οἷς τότε ἐλέγομεν πόνοις τε καὶ φόβοις καὶ ἡδοναῖς, καὶ ἔτι δὴ ὃ τότε παρεῖμεν νῦν λέγομεν, ὅτι καὶ ἐν μαθήμασι πολλοῖς γυμνάζειν δεῖ σκοποῦντας εἰ καὶ τὰ μέγιστα μαθήματα δυνατὴ ἔσται ἐνεγκεῖν, εἴτε καὶ ἀποδειλιάσει, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀποδειλιῶντες. Πρέπει γέ τοι δὴ ἔφη οὕτω σκοπεῖν. Ἀλλὰ ποῖα δὴ λέγεις μαθήματα μέγιστα; Μνημονεύεις μέν που ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τριττὰ εἴδη ψυχῆς διαστησάμενοι συνεβιβάζομεν, δικαιοσύνης τε πέρι, καὶ σωφροσύνης, καὶ ἀνδρείας, καὶ σοφίας, ὃ ἕκαστον εἴη; Μὴ γὰρ μνημονεύων ἔφη, τὰ λοιπὰ ἂν εἴην δίκαιος μὴ ἀκούειν, ἢ καὶ τὸ προρρηθὲν αὐτῶν; Τὸ ποῖον δή; Ἐλέγομέν που ὅτι ὡς μὲν δυνατὸν ἦν κάλλιστα αὐτὰ κατιδεῖν, ἄλλη μακροτέρα εἴη περίοδος, ἣν περιελθόντι, καταφανῆ γίγνοιτο. τῶν μέντοι ἔμπροσθεν προειρημένων ἑπομένας ἀποδείξεις οἷόν τ' εἴη προσάψαι, καὶ ὑμεῖς ἐξαρκεῖν ἔφατε, καὶ οὕτω δὴ ἐρρήθη τὰ τότε τῆς μὲν ἀκριβείας ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο, ἐλλιπῆ. εἰ δὲ ὑμῖν ἀρεσκόντως, ὑμεῖς ἂν τοῦτο εἴποιτε. Ἀλλ' ἔμοιγε ἔφη μετρίως, ἐφαίνετο δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις.

Ἀλλ' ὦ φίλε ἦν δ' ἐγὼ μέτρον τῶν τοιούτων ἀπολεῖπον καὶ ὁτιοῦν τοῦ ὄντος, οὐ πάνυ μετρίως γίγνεται. ἀτελὲς γὰρ οὐδὲν οὐδενὸς μέτρον, δοκεῖ δ' ἐνίοτέ τισιν, ἱκανῶς ἤδη ἔχειν, καὶ οὐδὲν δεῖν περαιτέρω ζητεῖν. Καὶ μάλ' ἔφη συχνοὶ πάσχουσιν αὐτὸ διὰ ῥᾳθυμίαν. Τούτου δέ γε ἦν δ' ἐγὼ τοῦ παθήματος, ἥκιστα προσδεῖται φύλακι πόλεώς τε καὶ νόμων. Εἰκός, ἦ δ' ὅς. Τὴν μακροτέραν τοίνυν ὦ ἑταῖρε ἔφην περιιτέον τῷ τοιούτῳ, καὶ οὐχ ἧττον μανθάνουσι πονητέον ἢ γυμναζομένῳ, ἢ ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, τοῦ μεγίστου τε καὶ μάλιστα προσήκοντος μαθήματος, ἐπὶ τέλος οὔποτε ἥξει. Οὐ γὰρ ταῦτα ἔφη μέγιστα, ἀλλ' ἔτι τι μεῖζον δικαιοσύνης τε καὶ ὧν διήλθομεν; Καὶ μεῖζον ἦν δ' ἐγώ, καὶ αὐτῶν τούτων οὐχ ὑπογραφὴν δεῖ ὥσπερ νῦν θεάσασθαι, ἀλλὰ τὴν τελεωτάτην ἀπεργασίαν μὴ παριέναι. ἢ οὐ γελοῖον ἐπὶ μὲν ἄλλοις μικροῦ ἀξίοις πᾶν ποιεῖν συντεινομένους ὅπως ὅτι ἀκριβέστατα καὶ καθαρώτατα ἕξει. τῶν δὲ μεγίστων μὴ μεγίστας ἀξιοῦν εἶναι καὶ τὰς ἀκριβείας; Καὶ μάλα ἔφη ἄξιον τὸ διανόημα. ὃ μέντοι μέγιστον μάθημα καὶ περὶ ὅ, τι αὐτὸ λέγεις οἴει τιν' ἄν σε ἔφη ἀφεῖναι, μὴ ἐρωτήσαντα τί ἐστιν. Οὐ πάνυ, ἦν δ' ἐγώ. Ἀλλὰ καὶ σὺ ἐρώτα, πάντως αὐτὸ οὐκ ὀλιγάκις ἀκήκοας. νῦν δέ, ἢ οὐκ ἐννοεῖς, ἢ αὖ διανοῇ ἐμοὶ πράγματα παρέχειν ἀντιλαμβανόμενος. οἶμαι δὲ τοῦτο μᾶλλον, ἐπεὶ ὅτι γε ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα μέγιστον μάθημα, πολλάκις ἀκήκοας. ᾗ καὶ δίκαια καὶ τἆλλα προσχρησάμενα, χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα γίγνεται, καὶ νῦν σχεδὸν οἶσθ' ὅτι μέλλω τοῦτο λέγειν, καὶ πρὸς τούτῳ, ὅτι αὐτὴν οὐχ ἱκανῶς ἴσμεν. εἰ δὲ μὴ ἴσμεν, ἄνευ δὲ ταύτης εἰ ὅτι μάλιστα τἆλλα ἐπισταίμεθα, οἶσθ' ὅτι οὐδὲν ἡμῖν ὄφελος. ὥσπερ οὐδ' εἰ κεκτήμεθά τι, ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ. ἢ οἴει τι πλέον εἶναι πᾶσαν κτῆσιν ἐκτῆσθαι μὴ μέντοι ἀγαθήν; ἢ πάντα τἆλλα φρονεῖν ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ, καλὸν δὲ καὶ ἀγαθὸν μηδὲν φρονεῖν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε γε οἶσθα, ὅτι τοῖς μὲν πολλοῖς, ἡδονὴ δοκεῖ εἶναι τὸ ἀγαθόν, τοῖς δὲ κομψοτέροις, φρόνησις.

Πῶς δ' οὔ; Καὶ ὅτι γε ὦ φίλε οἱ τοῦτο ἡγούμενοι οὐκ ἔχουσι δεῖξαι, ἥτις φρόνησις, ἀλλ' ἀναγκάζονται τελευτῶντες τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φάναι. Καὶ μάλα ἔφη γελοίως. Πῶς γὰρ οὐχὶ ἦν δ' ἐγώ, εἰ ὀνειδίζοντές γε ὅτι οὐκ ἴσμεν τὸ ἀγαθόν, λέγουσι πάλιν ὡς εἰδόσι; φρόνησιν γὰρ αὐτό φασιν εἶναι ἀγαθοῦ, ὡς αὖ ξυνιέντων ἡμῶν, ὅτι λέγουσιν ἐπειδὰν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ φθέγξωνται ὄνομα. Ἀληθέστατα ἔφη. Τί δὲ οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν ὁριζόμενοι, μῶν μή τι ἐλάττονος πλάνης ἔμπλεοι τῶν ἑτέρων, ἢ οὔ; καὶ οὗτοι ἀναγκάζονται ὁμολογεῖν, ἡδονὰς εἶναι κακάς; Σφόδρα γε. Ξυμβαίνει δὴ αὐτοῖς οἶμαι ὁμολογεῖν ἀγαθὰ εἶναι, καὶ κακὰ ταυτά. ἢ γάρ; Τί μήν; Οὐκοῦν ὅτι μὲν μεγάλαι καὶ πολλαὶ ἀμφισβητήσεις περὶ αὐτοῦ, φανερόν; Πῶς γὰρ οὔ; Τί δὲ τόδε οὐ φανερόν; ὡς δίκαια μὲν καὶ καλὰ πολλοὶ ἂν ἕλοιντο τὰ δοκοῦντα, κἂν μὴ εἴη ὅμως ταῦτα πράττειν, καὶ κεκτῆσθαι καὶ δοκεῖν, ἀγαθὰ δὲ οὐδενὶ ἔτι ἀρκεῖ τὰ δοκοῦντα κτᾶσθαι, ἀλλὰ τὰ ὄντα ζητοῦσι. τὴν δὲ δόξαν ἐνταῦθα, ἤδη πᾶς ἀτιμάζει; Καὶ μάλα ἔφη.

Ὃ δὴ

Ὃ δὴ διώκει μὲν ἅπασα ψυχὴ, καὶ τούτου ἕνεκα πάντα πράττει, ἀπομαντευομένη τι εἶναι. ἀποροῦσα δὲ καὶ οὐκ ἔχουσα λαβεῖν ἱκανῶς τί ποτ᾽ ἐστὶν, οὐδὲ πίστει χρήσασθαι μονίμῳ οἵα καὶ περὶ τἆλλα, διὰ τὸ τόδε ἀποτυγχάνει καὶ τῶν ἄλλων εἴ τι ὄφελος ἦν. περὶ δὴ τὸ τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον, οὕτω φῶμεν δεῖν ἐσκοτῶσθαι, καὶ ἐκείνους τοὺς βελτίστους ἐν τῇ πόλει, οἷς πάντα ἐγχειριοῦμεν; Ἥκιστά γ᾽ ἔφη. Οἶμαι γοῦν εἶπον δίκαιά τε καὶ καλὰ ἀγνοούμενα ὅπη ποτὲ ἀγαθά ἐστιν, οὐ πολλοῦ τινος ἄξιον φύλακι κεκτῆσθαι εἴπερ εἰκὸς γνῶναι αὐτὰ τὸν τοῦτο ἀγνοοῦντα. μαντεύομαι δὲ μηδένα αὐτὰ γνώσεσθαι πρότερον ἱκανῶς.

Καλῶς γὰρ ἔφη μαντεύῃ. Οὐκοῦν ἡμῖν ἡ πολιτεία τελέως κεκοσμήσεται, ἐὰν ὁ τοιοῦτος αὐτὴν ἐπισκοπῇ φύλαξ ὁ τούτων ἐπιστήμων. Ἀνάγκη ἔφη. Ἀλλὰ σὺ δὴ ὦ Σώκρατες πότερον ἐπιστήμην τὸ ἀγαθὸν φὴς εἶναι, ἢ ἡδονὴν, ἢ ἄλλό τι παρὰ ταῦτα; Οὗτος ἦν δ᾽ ἐγὼ ἀνὴρ καλὸς ἦσθα, καὶ πάλαι καταφανὴς, ὅτι σοὶ οὐκ ἀποχρήσοι τὸ τοῖς ἄλλοις δοκοῦν περὶ αὐτῶν. Οὐ δὲ γάρ δίκαιόν μοι ἔφη ὦ Σώκρατες φαίνεται, τὰ τῶν ἄλλων μὲν ἔχειν εἰπεῖν δόγματα, τὰ δ᾽ αὑτοῦ μὴ, τοσοῦτον χρόνον περὶ ταῦτα πραγματευόμενον. Τί δ᾽ ἦν δ᾽ ἐγὼ, δοκεῖ σοι δίκαιον εἶναι, περὶ ὧν τις μὴ οἶδε, λέγειν ὡς εἰδότα; Οὐδαμῶς γ᾽ ἔφη ὡς εἰδότα. ὡς μέντοι οἰόμενον, ταῦθ᾽ ἃ οἴεται ἐθέλειν λέγειν. Τί δὲ εἶπον οὐκ ᾔσθησαι τὰς ἄνευ ἐπιστήμης δόξας, ὡς πᾶσαι αἰσχραί, ὧν αἱ βέλτισται τυφλαί; ἢ δοκοῦσί τί σοι τυφλῶν διαφέρειν ὁδὸν ὀρθῶς πορευομένων οἱ ἄνευ νοῦ ἀληθές τι δοξάζοντες; Οὐδὲν ἔφη. Βούλει γοῦν αἰσχρὰ θεάσασθαι τυφλά τε καὶ σκολιὰ, ἐξὸν παρ᾽ ἄλλων ἀκούειν φανά τε καὶ καλά; Μὴ πρὸς Διὸς ἦ δ᾽ ὃς ὦ Σώκρατες ὁ Γλαύκων, ὥσπερ ἐπὶ τέλει ὢν ἀποστῇς. ἀρκέσει γὰρ ἡμῖν, κἂν ὥσπερ δικαιοσύνης πέρι καὶ σωφροσύνης, καὶ τῶν ἄλλων διῆλθες, οὕτω καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ διέλθῃς. Καὶ γὰρ ἐμοί ἦν δ᾽ ἐγὼ ὦ ἑταῖρε καὶ μάλα ἀρκέσει. ἀλλ᾽ ὅπως μὴ οὐχ οἷός τ᾽ ἔσομαι, προθυμούμενος δὲ ἀσχημονῶν, γέλωτα ὀφλήσω. ἀλλ᾽ ὦ μακάριοι, αὐτὸ μὲν τί ποτ᾽ ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν, ἐάσωμεν τὸ νῦν εἶναι. πλέον γάρ μοι φαίνεται, ἢ κατὰ τὴν παροῦσαν ὁρμὴν ἐφικέσθαι τοῦ γε δοκοῦντος ἐμοὶ τανυνί. ὃς δὲ ἔκγονός τε τοῦ ἀγαθοῦ φαίνεται καὶ ὁμοιότατος ἐκείνῳ, λέγειν ἐθέλω εἰ καὶ ὑμῖν φίλον, εἰ δὲ μὴ, ἐᾶν. Ἀλλ᾽ ἔφη λέγε. εἰσαῦθις γὰρ τοῦ πατρὸς ἀποτίσεις τὴν διήγησιν. Βουλοίμην ἂν εἶπον, ἐμέ τε δύνασθαι αὐτὴν ἀποδοῦναι καὶ ὑμᾶς κομίσασθαι, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ νῦν τοὺς τόκους μόνον. τοῦτον δὲ δὴ οὖν τὸν τόκον τε καὶ ἔκγονον αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ κομίσασθε. εὐλαβεῖσθε μέντοι μή πῃ ἐξαπατήσω ὑμᾶς ἄκων, κίβδηλον ἀποδιδοὺς τὸν λόγον τοῦ τόκου. Εὐλαβησόμεθα ἔφη κατὰ δύναμιν. ἀλλὰ μόνον λέγε. Διομολογησάμενός γ᾽ ἔφην ἐγὼ καὶ ἀναμνήσας ὑμᾶς τά τε ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ῥηθέντα, καὶ ἄλλοτε ἤδη πολλάκις εἰρημένα. Τὰ ποῖα ἦ δ᾽ ὅς; Πολλὰ καλὰ ἦν δ᾽ ἐγὼ, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ, καὶ ἕκαστα οὕτως εἶναι φαμέν τε καὶ διορίζομεν τῷ λόγῳ.

Φαμὲν γάρ. Καὶ αὐτὸ δὴ καλὸν καὶ αὐτὸ ἀγαθὸν καὶ οὕτω περὶ πάντων, ἃ τότε ὡς πολλὰ ἐτίθεμεν, πάλιν αὖ κατ᾽ ἰδέαν μίαν ἑκάστου, ὡς μιᾶς οὔσης τιθέντες ὃ ἐστιν ἕκαστον προσαγορεύομεν. Καὶ τὰ μὲν δὴ ὁρᾶσθαι φαμὲν, νοεῖσθαι δ᾽ οὔ. τὰς δ᾽ αὖ ἰδέας, νοεῖσθαι μὲν, ὁρᾶσθαι δ᾽ οὔ. Παντάπασι μὲν οὖν. Τῷ οὖν ὁρῶμεν ἡμῶν αὐτῶν τὰ ὁρώμενα; Τῇ ὄψει ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ᾽ ἐγὼ, καὶ ἀκοῇ τὰ ἀκουόμενα, καὶ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσι, πάντα τὰ αἰσθητά; Τί μήν; Ἆρ᾽ οὖν ἦν δ᾽ ἐγὼ ἐννενόηκας τὸν τῶν αἰσθήσεων δημιουργὸν, ὅσῳ πολυτελεστάτην τὴν τοῦ ὁρᾶν τε καὶ ὁρᾶσθαι δύναμιν ἐδημιούργησεν; Οὐ πάνυ ἔφη. Ἀλλ᾽ ὧδε σκόπει. ἔστιν ὅ, τι προσδεῖ ἀκοῇ καὶ φωνῇ γένους ἄλλου εἰς τὸ τὴν μὲν ἀκούειν, τὴν δὲ ἀκούεσθαι; ὃ ἐὰν μὴ παραγένηται τρίτον, ἡ μὲν οὐκ ἀκούσεται, ἡ δὲ οὐκ ἀκουσθήσεται; Οὐδενός ἔφη. Οἶμαι δέ γε ἦν δ᾽ ἐγὼ, οὐδ᾽ ἄλλαις πολλαῖς ἵνα μὴ εἴπω, ὅτι οὐδεμιᾷ τοιούτου προσδεῖ οὐδενός, ἢ σύ τινα ἔχεις εἰπεῖν; Οὐκ ἔγωγε ἦ δ᾽ ὅς. Τὴν δὲ τῆς ὄψεως καὶ τοῦ ὁρατοῦ οὐκ ἐννοεῖς, ὅτι προσδεῖται; Πῶς;

Ἐνούσης που ἐν ὄμμασιν ὄψεως, καὶ ἐπιχειροῦντος τοῦ ἔχοντος χρῆσθαι αὐτῇ. παρούσης δὲ χρόας ἐν αὐτοῖς ἐὰν μὴ παραγένηται γένος τρίτον ἰδίᾳ, ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο πεφυκός, οἶσθα, ὅτι ἥ τε ὄψις οὐδὲν ὄψεται, τά τε χρώματα ἔσται ἀόρατα. Τίνος δὴ λέγεις ἔφη τούτου; Ὃ δὴ σὺ καλεῖς ἦν δ᾽ ἐγὼ φῶς. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. Οὐ σμικρᾷ ἄρα ἰδέᾳ ἡ τοῦ ὁρᾶν αἴσθησις, καὶ ἡ καὶ τοῦ ὁρᾶσθαι δύναμις, τῶν ἄλλων συζεύξεων τιμιωτέρῳ ζυγῷ ἐζύγησαν, εἴπερ μὴ ἄτιμον τὸ φῶς. Ἀλλὰ μὴν ἔφη πολλοῦ γε δεῖ ἄτιμον εἶναι.

Τίνα οὖν ἔχεις αἰτιάσασθαι τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν τούτου κύριον, οὗ ἡμῖν τὸ φῶς ὄψιν τε ποιεῖ ὁρᾶν ὅτι κάλλιστα, καὶ τὰ ὁρώμενα ὁρᾶσθαι; Ὅνπερ καὶ σὺ ἔφη, καὶ οἱ ἄλλοι. τὸν ἥλιον γὰρ δηλονότι ἐρωτᾷς.

Ἆρ᾽ οὖν ὧδε πέφυκεν ὄψις πρὸς τοῦτον τὸν θεόν. Πῶς; Οὐκ ἔστιν ἥλιος ἡ ὄψις, οὔτε αὐτὴ, οὔτε ἐν ᾧ ἐγγίγνεται ὃ δὴ καλοῦμεν ὄμμα. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀλλ᾽ ἡλιοειδέστατόν γε οἶμαι τῶν περὶ τὰς αἰσθήσεις ὀργάνων. Πολύ γε. Οὐκοῦν καὶ τὴν δύναμιν ἣν ἔχει, ἐκ τούτου ταμιευομένην ὥσπερ ἐπίρρυτον κέκτηται; Πάνυ μὲν οὖν. Ἆρ᾽ οὖν οὐ καὶ ὁ ἥλιος ὄψις μὲν οὐκ ἔστιν, αἴτιος δ᾽ ὢν αὐτῆς ὁρᾶται ὑπ᾽ αὐτῆς ταύτης; Οὕτως ἦ δ᾽ ὅς. Τοῦτον τοίνυν ἦν δ᾽ ἐγὼ, φάναι με λέγειν τὸν τοῦ ἀγαθοῦ ἔκγονον, ὃν τἀγαθὸν ἐγέννησεν ἀνάλογον ἑαυτῷ, ὅ, τιπερ αὐτὸ ἐν τῷ νοητῷ τόπῳ πρός τε νοῦν καὶ τὰ νοούμενα, τοῦτο τοῦτον ἐν τῷ ὁρατῷ πρός τε ὄψιν καὶ τὰ ὁρώμενα. Πῶς ἔφη; ἔτι δίελθέ μοι. Ὀφθαλμοὶ ἦν δ᾽ ἐγὼ, οἶσθ᾽ ὅτι ὅταν μηκέτι ἐπ᾽ ἐκεῖνά τις αὐτοὺς τρέπῃ ὧν ἂν τὰς χρόας τὸ ἡμερινὸν φῶς ἐπέχῃ, ἀλλὰ ὧν νυκτερινὰ φέγγη ἀμβλυώττουσί τε καὶ ἐγγὺς φαίνονται τυφλῶν, ὥσπερ οὐκ ἐνούσης κα-

θαρῶν ὄψεως. Καὶ μάλα ἔφη. Ὅταν δέ γ' οἶμαι ὧν ὁ ἥλιος καταλάμπει, σαφῶς ὁρῶσι, καὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις ὄμμασιν ἐνοῦσα φαίνεται. Τί μήν; Οὕτω τοίνυν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὧδε νόει. ὅταν μὲν οὗ καταλάμπει ἀλήθειά τε καὶ τὸ ὂν εἰς τοῦτο ἀπερείσηται, ἐνόησέ τε καὶ ἔγνω αὐτό, καὶ νοῦν ἔχειν φαίνεται. ὅταν δὲ εἰς τὸ τῷ σκότῳ κεκραμένον τὸ γιγνόμενόν τε καὶ ἀπολλύμενον, δοξάζει τε καὶ ἀμβλυώττει, ἄνω καὶ κάτω τὰς δόξας μεταβάλλον, καὶ ἔοικεν αὖ νοῦν οὐκ ἔχοντι. Ἔοικε γάρ. Τοῦτο τοίνυν τὸ τὴν ἀλήθειαν παρέχον τοῖς γιγνωσκομένοις, καὶ τῷ γιγνώσκοντι τὴν δύναμιν ἀποδιδόν, τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν φάθι εἶναι. αἰτίαν δ' ἐπιστήμης οὖσαν καὶ ἀληθείας, ὡς γιγνωσκομένης μὲν διανοοῦ. οὕτω δὲ καλῶν ἀμφοτέρων ὄντων γνώσεώς τε καὶ ἀληθείας, ἄλλο καὶ κάλλιον ἔτι τούτων ἡγούμενος αὐτό, ὀρθῶς ἡγήσῃ. ἐπιστήμην δὲ καὶ ἀλήθειαν, ὥσπερ ἐκεῖ φῶς τε καὶ ὄψιν, ἡλιοειδῆ μὲν νομίζειν ὀρθόν, ἥλιον δὲ ἡγεῖσθαι, οὐκ ὀρθῶς ἔχει. οὕτω καὶ ἐνταῦθα, ἀγαθοειδῆ μὲν νομίζειν ταῦτ' ἀμφότερα, ὀρθόν, ἀγαθὸν δὲ ἡγεῖσθαι ὁπότερον αὐτῶν, οὐκ ὀρθόν. ἀλλ' ἔτι μειζόνως τιμητέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἕξιν.

Ἀμήχανον κάλλος ἔφη λέγεις, εἰ ἐπιστήμην μὲν καὶ ἀλήθειαν παρέχει, αὐτὸ δ' ὑπὲρ ταῦτα κάλλει ἐστίν. οὐ γὰρ δήπου σύ γε ἡδονὴν αὐτὸ λέγεις. Εὐφήμει ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' ὧδε μᾶλλον τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἔτι ἐπισκόπει. Πῶς; Τὸν ἥλιον τοῖς ὁρωμένοις οὐ μόνον οἶμαι, τὴν τοῦ ὁρᾶσθαι δύναμιν παρέχειν φήσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν καὶ αὔξην καὶ τροφήν, οὐ γένεσιν αὐτὸν ὄντα. Πῶς γάρ; Καὶ τοῖς γιγνωσκομένοις τοίνυν, μὴ μόνον τὸ γιγνώσκεσθαι φάναι ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ παρεῖναι, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναί τε καὶ τὴν οὐσίαν ὑπ' ἐκείνου αὐτοῖς προσεῖναι, οὐκ οὐσίας ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἔτι ἐπέκεινα τῆς οὐσίας πρεσβείᾳ, καὶ δυνάμει ὑπερέχοντος. Καὶ ὁ Γλαύκων μάλα γελοίως, Ἄπολλον ἔφη, δαιμονίας ὑπερβολῆς. Σὺ γὰρ ἦν δ' ἐγὼ αἴτιος, ἀναγκάζων τὰ ἐμοὶ δοκοῦντα περὶ αὐτοῦ λέγειν. Καὶ μηδαμῶς γ' ἔφη παύσῃ, εἰ μή τι, ἀλλὰ τὴν περὶ τὸν ἥλιον ὁμοιότητα αὖ διεξιὼν εἴ πῃ ἀπολείπεις. Ἀλλὰ μὴν εἶπον συχνά γε ἀπολείπω. Μηδὲ σμικρὸν τοίνυν ἔφη παραλίπῃς. Οἶμαι μὲν ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολύ, ὅμως δὲ ὅσα γε ἐν τῷ παρόντι δυνατόν, ἑκὼν οὐκ ἀπολείψω. Μὴ γὰρ ἔφη. Νόησον τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ λέγομεν δύο αὐτὼ εἶναι καὶ βασιλεύειν, τὸ μὲν νοητοῦ γένους τε καὶ τόπου, τὸ δ' αὖ ὁρατοῦ. ἵνα μὴ οὐρανοῦ εἰπών, δόξω σοι σοφίζεσθαι περὶ τὸ ὄνομα. ἀλλ' οὖν ἔχεις ταῦτα διττὰ εἴδη, ὁρατὸν νοητόν. Ἔχω. Ὥσπερ τοίνυν γραμμὴν δίχα τετμημένην λαβών, ἄνισα τμήματα, πάλιν τέμνε ἑκάτερον τὸ τμῆμα ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τό, τε τοῦ ὁρωμένου γένους καὶ τὸ τοῦ νοουμένου, καί σοι ἔσται σαφηνείᾳ καὶ ἀσαφείᾳ πρὸς ἄλληλα. ἐν μὲν τῷ ὁρωμένῳ, τὸ μὲν ἕτερον τμῆμα, εἰκόνες. λέγω δὲ τὰς εἰκόνας, πρῶτον μὲν τὰς σκιάς. ἔπειτα, τὰ ἐν τοῖς ὕδασι φαντάσματα, καὶ ἀπὸ ἐν τοῖς ὅσα πυκνά τε καὶ λεῖα καὶ φανὰ ξυνέστηκε, καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον εἰ κατανοεῖς. Ἀλλὰ κατανοῶ. Καὶ τοίνυν ἕτερον τίθει, ᾧ τοῦτο ἔοικε, τά, τε περὶ ἡμᾶς ζῶα, καὶ πᾶν τὸ φυτευτὸν καὶ τὸ σκευαστὸν ὅλον γένος.

Τίθημι ἔφη. Ἦ καὶ ἐθέλοις ἂν αὐτὸ φάναι ἦν δ' ἐγὼ διῃρῆσθαι ἀληθείᾳ τε καὶ μή; ὡς τὸ δοξαστὸν πρὸς τὸ γνωστόν, οὕτω τὸ ὁμοιωθὲν πρὸς τὸ ᾧ ὡμοιώθη; Ἔγωγ' ἔφη καὶ μάλα. Σκόπει δὲ αὖ καὶ τὴν τοῦ νοητοῦ τομὴν ᾗ τμητέον. Πῇ; Ἧι τὸ μὲν αὐτοῦ τοῖς τότε τμηθεῖσιν ὡς εἰκόσι, χρωμένη ψυχὴ ζητεῖν ἀναγκάζεται ἐξ ὑποθέσεων, οὐκ ἐπ' ἀρχὴν πορευομένη, ἀλλ' ἐπὶ τελευτήν. τὸ δ' αὖ ἕτερον τὸ ἐπ' ἀρχὴν ἀνυπόθετον ἐξ ὑποθέσεως ἰοῦσα, καὶ ἄνευ τῶν περὶ ἐκεῖνο εἰκόνων αὐτοῖς εἴδεσι δι' αὐτῶν τὴν μέθοδον ποιουμένη. Ταῦτ' ἔφη ἃ λέγεις, οὐχ ἱκανῶς ἔμαθον. Ἀλλ' αὖθις ἦν δ' ἐγώ. ῥᾶον γὰρ τούτων προειρημένων, μαθήσῃ. οἶμαι γάρ σε εἰδέναι, ὅτι οἱ περὶ τὰς γεωμετρίας τε καὶ λογισμοὺς καὶ τὰ τοιαῦτα πραγματευόμενοι, ὑποθέμενοι τό, τε περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον, καὶ τὰ σχήματα καὶ γωνιῶν τριττὰ εἴδη, καὶ ἄλλα τούτων ἀδελφά, καθ' ἑκάστην μέθοδον. ταῦτα μὲν ὡς εἰδότες ποιησάμενοι ὑποθέσεις αὐτά, οὐδένα λόγον οὔτε αὐτοῖς, οὔτε ἄλλοις ἔτι ἀξιοῦσι περὶ αὐτῶν διδόναι, ὡς παντὶ φανερῶν. ἐκ τούτων δ' ἀρχόμενοι, τὰ λοιπὰ ἤδη διεξιόντες, τελευτῶσιν ὁμολογουμένως ἐπὶ τοῦτο, οὗ ἂν ἐπὶ σκέψιν ὁρμήσωσι. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη τοῦτό γε οἶδα. Οὐκοῦν καὶ ὅτι τοῖς ὁρωμένοις εἴδεσι προσχρῶνται, καὶ τοὺς λόγους περὶ αὐτῶν ποιοῦνται. οὐ περὶ τούτων διανοούμενοι, ἀλλ' ἐκείνων πέρι, οἷς ταῦτα ἔοικε τοῦ τετραγώνου αὐτοῦ ἕνεκα τοὺς λόγους ποιούμενοι, καὶ διαμέτρου αὐτῆς. ἀλλ' οὐ ταύτης ἣν γράφουσι, καὶ τἆλλα οὕτως, αὐτὰ μὲν ταῦτα ἃ πλάττουσί τε καὶ γράφουσιν, ὧν καὶ σκιαὶ καὶ ἐν ὕδασιν εἰκόνες εἰσί. τούτοις μὲν ὡς εἰκόσιν αὖ χρώμενοι, ζητοῦντές τε αὐτὰ ἐκεῖνα ἰδεῖν, ἃ οὐκ ἂν ἄλλως ἴδοι τις, ἢ τῇ διανοίᾳ. Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. Τοῦτο τοίνυν νοητοῦ μὲν τὸ εἶδος ἔλεγον. ὑποθέσεσι δ' ἀναγκαζομένην ψυχὴν χρῆσθαι περὶ τὴν ζήτησιν αὐτοῦ, οὐκ ἐπ' ἀρχὴν ἰοῦσαν. ὡς οὐ δυναμένην τῶν ὑποθέσεων ἀνωτέρω ἐκβαίνειν, εἰκόσι δὲ χρωμένην αὐτοῖς τοῖς ὑπὸ τῶν κάτω ἀπεικασθεῖσι, καὶ ἐκείνοις πρὸς ἐκεῖνα, ὡς ἐναργέσι δεδοξασμένοις τε καὶ τετιμημένοις. Μανθάνω ἔφη ὅτι τὸ ὑπὸ ταῖς γεωμετρίαις τε καὶ ταῖς ταύταις ἀδελφαῖς τέχναις λέγεις. Τὸ τοίνυν ἕτερον μάνθανε τμῆμα τοῦ νοητοῦ, λέγοντά με τοῦτο. οὗ αὐτὸς ὁ λόγος ἅπτεται τῇ τοῦ διαλέγεσθαι, δυνάμει τὰς ὑποθέσεις ποιούμενος, οὐκ ἀρχάς, ἀλλὰ τῷ ὄντι ὑποθέσεις. οἷον ἐπιβάσεις τε καὶ ὁρμάς, ἵνα μέχρι τοῦ ἀνυποθέτου ἐπὶ τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν ἰών, ἁψάμενος αὐτῆς. πάλιν αὖ ἐχόμενος τῶν ἐκείνης ἐχομένων, οὕτως ἐπὶ τελευτὴν καταβαίνῃ,

βαίνη, αἰσθητῷ παντάπασιν οὐδενὶ προσχρώμενος, ἀλλ' εἴδεσιν αὐτοῖς, δι' αὐτῶν εἰς αὐτὰ, καὶ τελευτᾷ εἰς εἴδη. Μανθάνω ἔφη, ἱκανῶς μὲν οὔ. δοκεῖς γάρ μοι συχνὸν ἔργον λέγειν. ὅτι μέν τοι βούλει διορίζειν σαφέστερον εἶναι, τὸ ὑπὸ τῆς τοῦ διαλέγεσθαι ἐπιστήμης, τοῦ ὄντος τε καὶ νοητοῦ θεωρούμενον, ἢ τὸ ὑπὸ τῶν τεχνῶν καλουμένων, αἷς αἱ ὑποθέσεις ἀρχαὶ, καὶ διανοίᾳ μὲν ἀναγκάζονται, ἀλλὰ μὴ αἰσθήσεσιν αὐτὰ θεᾶσθαι οἱ θεώμενοι. διὰ δὲ τὸ μὴ ἐπ' ἀρχὴν ἀνελθόντας σκοπεῖν, ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεων, νοῦν οὐκ ἴσχειν περὶ αὐτὰ δοκοῦσί σοι, καίτοι νοητῶν ὄντων μετὰ ἀρχῆς. διάνοιαν δὲ καλεῖν μοι δοκεῖς, τὴν τῶν γεωμετρικῶν τε καὶ τὴν τῶν τοιούτων ἕξιν, ἀλλ' οὐ νοῦν, ὡς μεταξύ τι δόξης τε καὶ νοῦ τὴν διάνοιαν οὖσαν. Ἱκανώτατα ἦν δ' ἐγὼ ἀπεδέξω. καί μοι ἐπὶ τοῖς τέτταρσι τμήμασι, τέτταρα ταῦτα παθήματα ἐν τῇ ψυχῇ γιγνόμενα λάβε. νόησιν μὲν, ἐπὶ τῷ ἀνωτάτω, διάνοιαν δὲ ἐπὶ τῷ δευτέρῳ. τῷ τρίτῳ δὲ πίστιν ἀπόδος, καὶ τῷ τελευταίῳ εἰκασίαν. καὶ τάξον αὐτὰ ἀνάλογον, ὥσπερ ἐφ' οἷς ἐστιν ἀληθείας μετέχειν, οὕτω ταῦτα σαφηνείας ἡγησάμενος μετέχειν. Μανθάνω ἔφη καὶ ξυγχωρῶ, καὶ τάττω ὡς λέγεις.

Τέλος τοῦ πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου ἕκτου λόγου.

ΠΛΆΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΩ͂Ν, Ἢ ΠΕΡῚ ΔΙΚΑΊΟΥ ΛΌΓΟΣ ἛΒΔΟΜΟΣ.

ΜΕΤᾺ ταῦτα δὴ εἶπον, ἀπείκασον τοιούτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι, καὶ ἀπαιδευσίας. ἰδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιώδει ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν παρ' ἅπαν τὸ σπήλαιον. ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς, καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας. ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἴς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς, ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν. φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὄπισθεν αὐτῶν. μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν, ἐπάνω ὁδὸν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύουσιν. Ὁρῶ ἔφη. Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον, φέροντας ἀνθρώπους σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου, καὶ ἀνδριάντας, καὶ ἄλλα ζῷα λίθινά τε καὶ ξύλινα, καὶ παντοῖα εἰργασμένα. οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων. Ἄτοπον ἔφη λέγεις εἰκόνα, καὶ δεσμώτας ἀτόπους. Ὁμοίους ἡμῖν ἦν δ' ἐγώ. τοὺς γὰρ τοιούτους, πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἴει ἄν τι ἑωρακέναι ἄλλο, πλὴν τὰς σκιὰς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ κατ' ἀντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας; Πῶς γὰρ ἔφη; εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἠναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου. Τί δὲ τῶν παραφερομένων οὐ ταυτὸν τοῦτο; Τί μήν; Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἷοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγῇ ἂν τὰ παρόντα αὐτοὺς νομίζειν ὀνομάζειν ἅπερ ὁρῷεν; Ἀνάγκη. Τί δ' εἰ καὶ ἠχὼ τὸ δεσμωτήριον ἐκ τοῦ καταντικρὺ ἔχοι, ὁπότε τις τῶν παριόντων φθέγξαιτο. οἴει ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἡγεῖσθαι τὸ φθεγγόμενον, ἢ τὴν παριοῦσαν σκιάν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ' ἔφη. Παντάπασι δὴ ἦν δ' ἐγὼ οἱ τοιοῦτοι, οὐκ ἂν ἄλλο τι νομίζοιεν τὸ ἀληθὲς, ἢ τὰς τῶν σκευαστῶν σκιάς. Πολλὴ ἀνάγκη ἔφη. Σκόπει δὴ ἦν δ' ἐγὼ, αὐτῶν λύσιν τε καὶ ἴασιν τῶν τε δεσμῶν καὶ τῆς ἀφροσύνης, οἵα τις ἂν εἴη εἰ φύσει τοιάδε ξυμβαίνοι αὐτοῖς. ὁπότε τις λυθείη καὶ ἀναγκάζοιτο ἐξαίφνης ἀνίστασθαί τε καὶ περιάγειν τὸν αὐχένα καὶ βαδίζειν, καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπειν. πάντα δὲ ταῦτα ποιῶν, ἀλγοῖ τε καὶ διὰ τὰς μαρμαρυγὰς ἀδυνατοῖ καθορᾶν ἐκεῖνα, ὧν τότε τὰς σκιὰς ἑώρα. τί ἂν οἴει αὐτὸν εἰπεῖν εἴ τις αὐτῷ λέγοι, ὅτι τότε μὲν ἑώρα φλυαρίας. νῦν δὲ μᾶλλόν τι ἐγγυτέρω τοῦ ὄντος, καὶ πρὸς μᾶλλον ὄντα τετραμμένος, ὀρθότερα βλέποι, καὶ δὴ καὶ ἕκαστον τῶν παριόντων δεικνὺς αὐτῷ, ἀναγκάζοι ἐρωτῶν ἀποκρίνεσθαι ὅ, τι ἐστίν, οὐκ οἴει αὐτὸν ἀπορεῖν τε ἂν καὶ ἡγεῖσθαι τὰ τότε ὁρώμενα ἀληθέστερα, ἢ τὰ νῦν δεικνύμενα; Πολύ γ' ἔφη. Οὐκοῦν κἂν εἰ πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς ἀναγκάζοι αὐτὸν βλέπειν ἀλγεῖν τε ἂν τὰ ὄμματα, καὶ φεύγειν ἀποστρεφόμενον πρὸς ἐκεῖνα ἃ δύναται καθορᾶν, καὶ νομίζειν ταῦτα τῷ ὄντι σαφέστερα τῶν δεικνυμένων; Οὕτως ἔφη. Εἰ δ' ἦν δ' ἐγὼ ἐντεῦθεν ἕλκοι τις αὐτὸν βίᾳ διὰ τραχείας τῆς ἀναβάσεως καὶ ἀνάντους, καὶ μὴ ἀνείη, πρὶν ἐξελκύσειεν εἰς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς. ἆρα οὐχὶ ὀδυνᾶσθαί τε ἂν καὶ ἀγανακτεῖν ἑλκόμενον, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ φῶς ἔλθοι, αὐγῆς ἂν ἔχοντα τὰ ὄμματα μεστὰ, ὁρᾶν οὐδὲν ἂν δύνασθαι τῶν νῦν λεγομένων ἀληθῶν; Οὐ γὰρ ἂν ἔφη ἐξαίφνης γε. Συνηθείας δὲ οἶμαι δέοιτ' ἂν, εἰ μέλλοι τὰ ἄνω ὄψεσθαι, καὶ πρῶτον μὲν τὰς σκιὰς ἂν ῥᾶστα καθορῴη. μετὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὕδασι, τά τε τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ τῶν ἄλλων εἴδωλα. ὕστερον δὲ αὐτά, ἐκ δὲ τούτων τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ αὐτὸν ἂν τὸν οὐρανὸν, νύκτωρ ἂν ῥᾷον θεάσαιτο προσβλέπων τὸ τῶν ἄστρων τε καὶ σελήνης φῶς, ἢ μεθ' ἡμέραν τὸν ἥλιόν τε, καὶ τὸ τοῦ ἡλίου. Πῶς δ' οὔ; Τελευταῖον δὴ οἶμαι τὸν ἥλιον, οὐκ ἐν ὕδασιν, οὐδ' ἐν ἀλλοτρίᾳ ἕδρᾳ φαντάσματα αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸν καθ' αὐτὸν, ἐν τῇ αὑτοῦ

χώρᾳ δύναιτ' ἂν κατιδεῖν καὶ θεάσασθαι οἷός ἐστιν. Ἀναγκαῖον ἔφη. Καὶ μετὰ ταῦτ' ἂν ἤδη συλλογίζοιτο περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ τάς τε ὥρας παρέχων καὶ ἐνιαυτοὺς, καὶ πάντα ἐπιτροπεύων τὰ ἐν τῷ ὁρωμένῳ τόπῳ, καὶ ἐκείνων ὧν σφεῖς ἑώρων, τρόπον τινὰ πάντων αἴτιος. Δῆλον ἔφη, ὅτι ἐπὶ ταῦτα ἂν μετ' ἐκεῖνα ἔλθοι. Τί οὖν ἀναμιμνησκόμενον αὐτὸν τῆς πρώτης οἰκήσεως, καὶ τῆς ἐκεῖ σοφίας, καὶ τῶν τότε ξυνδεσμωτῶν, οὐκ ἂν οἴει ἑαυτὸν μὲν εὐδαιμονίζειν τῆς μεταβολῆς, τοὺς δὲ ἐλεεῖν; Καὶ μάλα. Τιμαὶ δὲ καὶ ἔπαινοι εἴ τινες αὐτοῖς ἦσαν τότε παρ' ἀλλήλων, καὶ γέρα τῷ ὀξύτατα καθορῶντι τὰ παριόντα, καὶ μνημονεύοντι μάλιστα ὅσα τε πρότερα αὐτῶν, καὶ ὕστερα εἰώθει καὶ ἅμα πορεύεσθαι, καὶ ἐκ τούτων δὴ δυνατώτατα ἀπομαντευομένῳ τὸ μέλλον ἥξειν, δοκεῖς ἂν αὐτὸν ἐπιθυμητικῶς αὐτῶν ἔχειν, καὶ ζηλοῦν τοὺς παρ' ἐκείνοις τιμωμένους τε καὶ ἐνδυναστεύοντας; ἢ τὸ τοῦ Ὁμήρου ἂν πεπονθέναι, καὶ σφόδρα βούλεσθαι, ἐπάρουρον ἐόντα θητευέμεν ἄλλῳ ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, καὶ ὁτιοῦν ἂν πεπονθέναι μᾶλλον, ἢ 'κεῖνά τε δοξάζειν καὶ ἐκείνως ζῆν; Οὕτως ἔφη ἔγωγε οἶμαι, πᾶν μᾶλλον πεπονθέναι ἂν δέξασθαι, ἢ ζῆν ἐκείνως. Καὶ τόδε δὴ ἐννόησον ἦν δ' ἐγὼ, εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος καταβὰς εἰς τὸν αὐτὸν θᾶκον καθίζοιτο, ἆρ' οὐ σκότους ἀνάπλεως σχοίη τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐξαίφνης ἥκων ἐκ τοῦ ἡλίου; Καὶ μάλα γ' ἔφη. Τὰς δὲ δὴ σκιὰς ἐκείνας πάλιν εἰ δέοι αὐτὸν γνωματεύοντα, διαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀεὶ δεσμώταις ἐκείνοις, ἐν ᾧ ἀμβλυώττει πρὶν καταστῆναι τὰ ὄμματα, οὗτος δ' ὁ χρόνος μὴ πάνυ ὀλίγος εἴη τῆς συνηθείας, ἆρ' οὐ γέλωτ' ἂν παράσχοι, καὶ λέγοιτο ἂν περὶ αὐτοῦ ὡς ἀναβὰς ἄνω διεφθαρμένος ἥκοι τὰ ὄμματα, καὶ ὅτι οὐκ ἄξιον οὐδὲ πειρᾶσθαι ἄνω ἰέναι, καὶ τὸν ἐπιχειροῦντα λύειν τε καὶ ἀνάγειν, εἴπως ἐν ταῖς χερσὶ δύναιντο λαβεῖν καὶ ἀποκτιννύναι; Ἀποκτιννύναι ἂν σφόδρα γ' ἔφη. Ταύτην τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ τὴν εἰκόνα ὦ φίλε Γλαύκων, προσαπτέον ἅπασαν τοῖς ἔμπροσθεν λεγομένοις. τὴν μὲν δι' ὄψεως φαινομένην ἕδραν, τῇ τοῦ δεσμωτηρίου οἰκήσει ἀφομοιοῦντα. τὸ δὲ τοῦ πυρὸς ἐν αὐτῇ φῶς, τῇ τοῦ ἡλίου δυνάμει. τὴν δὲ ἄνω ἀνάβασιν καὶ θέαν τῶν ἄνω, τὴν εἰς τὸν νοητὸν τόπον τῆς ψυχῆς ἄνοδον τιθεὶς, οὐχ ἁμαρτήσει τῆς γ' ἐμῆς ἐλπίδος. ἐπειδὴ ταύτης ἐπιθυμεῖς ἀκούειν, θεὸς δέ που οἶδεν εἰ ἀληθὴς οὖσα τυγχάνει. τὰ δ' οὖν ἐμοὶ φαινόμενα οὕτω φαίνεται. ἐν τῷ γνωστῷ τελευταία ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὁρᾶσθαι. ὀφθεῖσα δὲ συλλογιστέα εἶναι, ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αὕτη ὀρθῶν τε καὶ καλῶν αἰτία. ἔν τε ὁρατῷ φῶς, καὶ τὸν τούτου κύριον τεκοῦσα. ἔν τε τῷ νοητῷ, αὐτὴ κυρία ἀλήθειαν καὶ νοῦν παρασχομένη, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἰδεῖν τὸν μέλλοντα ἐμφρόνως πράξειν, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ. Ξυνοίομαι ἔφη καὶ ἐγὼ, ὅν γε δὴ τρόπον δύναμαι. Ἴθι δὴ τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ καὶ τόδε ξυννοήθητι, καὶ μὴ θαυμάσῃς, ὅτι οἱ ἐνταῦθα ἐλθόντες, οὐκ ἐθέλουσι τὰ τῶν ἀνθρώπων πράττειν. ἀλλ' ἄνω ἀεὶ ἐπείγονται αὐτῶν αἱ ψυχαὶ διατρίβειν. εἰκὸς γάρ που οὕτως εἴπερ αὖ κατὰ τὴν προειρημένην εἰκόνα ταῦτ' ἔχει. Εἰκὸς μέν τοι ἔφη. Τί δὲ τόδε οἴει τι θαυμαστὸν, εἰ ἀπὸ θείων ἦν δ' ἐγὼ, θεωριῶν ἐπὶ τὰ ἀνθρώπειά τις ἐλθὼν κακὰ, ἀσχημονεῖ τε καὶ φαίνεται σφόδρα γελοῖος ἔτι ἀμβλυώττων. καὶ πρὶν ἱκανῶς συνήθης γενέσθαι τῷ παρόντι σκότῳ ἀναγκαζόμενος ἐν δικαστηρίοις, ἢ ἄλλοθί που ἀγωνίζεσθαι περὶ τῶν τοῦ δικαίου σκιῶν, ἢ ἀγαλμάτων, ὧν αἱ σκιαὶ καὶ διαμιλλᾶσθαι περὶ τούτου ὅπῃ ποτὲ ὑπολαμβάνεται ταῦτα, ὑπὸ τῶν αὐτὴν δικαιοσύνην μὴ πώποτε ἰδόντων; Οὐδ' ὁπωστιοῦν θαυμαστὸν ἔφη. Ἀλλ' εἰ νοῦν γε ἔχοι τις ἦν δ' ἐγὼ, μεμνῆτ' ἂν, ὅτι διτταὶ καὶ ἀπὸ διττῶν γίγνοιντ' ἂν ἐπιταράξεις ὄμμασιν, ἔκ τε φωτὸς εἰς σκότος μεθισταμένων, καὶ ἐκ σκότου εἰς φῶς. ταῦτα δὲ ταὐτὰ νομίσας τις γίγνεσθαι καὶ περὶ ψυχὴν, ὁπότε ἴδοι θορυβουμένην τινὰ καὶ ἀδυνατοῦσάν τι καθορᾶν, οὐκ ἂν ἀλογίστως γελῴη, ἀλλ' ἐπισκοποῖ ἂν πότερον ἐκ φανοτέρου βίου ἥκουσα ὑπὸ ἀμαθείας ἐσκότωται, ἢ ἐξ ἀμαθίας πλείονος εἰς φανότερον ἰοῦσα, ὑπὸ λαμπροτέρου μαρμαρυγῆς ἐμπέπλησται. καὶ οὕτω δὴ τὴν μὲν εὐδαιμονίσειεν ἂν τοῦ πάθους τε καὶ βίου, τὴν δὲ ἐλεήσειεν. καὶ εἰ γελᾶν ἐπ' αὐτῇ βούλοιτο, ἧττον ἂν καταγέλαστος ὁ γέλως αὐτῷ εἴη, ἢ ὁ ἐπὶ τῇ ἄνωθεν ἐκ φωτὸς ἡκούσῃ. Καὶ μάλα ἔφη μετρίως λέγεις.

Δεῖ δὴ εἶπον ἡμᾶς τοιόνδε νομίσαι περὶ αὐτῶν, εἰ ταῦτα ἀληθῆ. τὴν παιδείαν οὐχ οἵαν τινὲς ἐπαγγελλόμενοί φασιν εἶναι, τοιαύτην καὶ εἶναι. φασὶ δέ που οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης, σφεῖς ἐντιθέναι, οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες. Φασὶ γὰρ οὖν ἔφη. Ὁ δέ γε νῦν λόγος ἦν δ' ἐγὼ σημαίνει, ταύτην τὴν ἐνοῦσαν ἑκάστου δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ τὸ ὄργανον ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος. οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως, ἢ ξὺν ὅλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φανὸν, ἐκ τοῦ σκοτώδους, οὕτω ξὺν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ γιγνομένου περιακτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὂν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον, δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη. τοῦτο δ' εἶναι φαμὲν τἀγαθόν, ἢ γάρ; Ναί. Τούτου τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ αὐτοῦ, τέχνη ἂν εἴη τῆς περιαγωγῆς. Τίνα τρόπον; Ὡς ῥᾷστά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται. οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι αὐτῷ τὸ ὁρᾶν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτὸ, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ, οὐδὲ βλέποντι οἷ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι. Ἔοικε γὰρ ἔφη. Αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς, κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τῶν τοῦ σώματος. τῷ ὄντι γὰρ οὐκ ἐνοῦσαι πρότερον, ὕστερον ἐμποιεῖσθαι ἔθεσί τε καὶ ἀσκήσεσιν. ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι, παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν οὖσα ὃ τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν. ὑπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς, χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον, καὶ ἄχρηστον αὖ

καὶ βλαβερὸν γίγνεται. ἢ οὔπω ἐννενόηκας τῶν λεγομένων πονηρῶν μὲν, σοφῶν δὲ, ὡς δριμὺ μὲν βλέπει τὸ ψυχάριον καὶ ὀξέως διορᾷ ταῦτα, ἐφ' ἃ τέτραπται, ὡς οὐ φαύλην ἔχον τὴν ὄψιν, κακίᾳ δ' ἠναγκασμένον ὑπηρετεῖν, ὥστε ὅσῳ ἂν ὀξύτερον βλέπῃ, τοσούτῳ πλείω κακὰ ἐργαζόμενον; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τοῦτο μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, τὸ τῆς τοιαύτης φύσεως εἰ ἐκ παιδὸς εὐθὺς κοπτόμενον περιεκόπη τὰ τῆς γενέσεως ξυγγενῆ, ὥσπερ μολυβδίδας, αἳ δὴ ἐδωδαῖς τε καὶ τῶν τοιούτων ἡδοναῖς τε καὶ λιχνείαις προσφυεῖς γιγνόμεναι, περὶ τὰ κάτω στρέφουσι τὴν τῆς ψυχῆς ὄψιν. ὧν εἰ ἀπαλλαγὲν περιεστρέφετο εἰς ἀληθῆ, καὶ ἐκεῖνα ἂν τὸ αὐτὸ τοῦτο τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων ὀξύτατα ἑώρα, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἃ νῦν τέτραπται. Εἰκός γ', ἔφη. Τί δὲ; τόδε οὐκ εἰκὸς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ ἀληθείας ἀπείρους, ἱκανῶς ἄν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους. τοὺς μὲν, ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἕνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν, ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ. τοὺς δὲ ὅτι ἑκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπῳκίσθαι. Ἀληθῆ, ἔφη. Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν, τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα, ὃ ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν, καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν. καὶ ἐπειδὰν ἀναβάντες ἱκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται. Τὸ ποῖον δή; Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν, καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας, μὴ δὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι. Ἔπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτοὺς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ἄμεινον; Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν ὦ φίλε, ὅτι νομοθέτῃ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἕν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, ξυναρμόττων τοὺς πολίτας, πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας, ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν. καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῇ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς, ἐπὶ τὸν ξύνδεσμον τῆς πόλεως. Ἀληθῆ, ἔφη, ἐπελαθόμην γάρ. Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν τοὺς παρ' ἡμῖν γιγνομένους φιλοσόφους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτοὺς ἐροῦμεν, προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαί τε καὶ φυλάττειν. ἐροῦμεν δὲ ὅτι οἱ μὲν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι τοιοῦτοι γιγνόμενοι, εἰκότως οὐ μετέχουσι τῶν ἐν αὐταῖς πόνων. αὐτόματοι γὰρ ἐμφύονται ἀκούσης τῆς ἐν ἑκάστῃ πολιτείας. δίκην δ' ἔχει τό γε αὐτοφυὲς, μηδενὶ τροφὴν ὀφεῖλον, μηδ' ἐκτίνειν τῳ προθυμεῖσθαι τὰ τροφεῖα. ὑμᾶς δ' ἡμεῖς, ὑμῖν τε αὐτοῖς τῇ τε ἄλλῃ πόλει, ὥσπερ ἐν σμήνεσιν ἡγεμόνας τε καὶ βασιλέας ἐγεννήσαμεν, ἄμεινόν τε καὶ τελεώτερον ἐκείνων πεπαιδευμένους, καὶ μᾶλλον δυναμένους ἀμφοτέρων μετέχειν. καταβατέον οὖν ἐν μέρει ἑκάστῳ εἰς τὴν τῶν ἄλλων ξυνοίκησιν, καὶ συνεθιστέον τὰ σκοτεινὰ θεάσασθαι. ξυνεθιζόμενοι γὰρ, μυρίῳ βέλτιόν τε ὄψεσθε τῶν ἐκεῖ, καὶ γνώσεσθε ἕκαστα τὰ εἴδωλα ἅττα ἐστὶ, καὶ ὧν, διὰ τὸ τἀληθῆ ἑωρακέναι καλῶν τε καὶ δικαίων καὶ ἀγαθῶν πέρι. καὶ οὕτω ὕπαρ ἡμῖν καὶ ὑμῖν ἡ πόλις οἰκήσεται, ἀλλ' οὐκ ὄναρ. ὡς νῦν αἱ πολλαὶ ὑπὸ σκιαμαχούντων τε πρὸς ἀλλήλους καὶ στασιαζόντων περὶ τὸ ἄρχειν οἰκοῦνται, ὡς μεγάλου τινὸς ἀγαθοῦ ὄντος. τὸ δέ που ἀληθὲς ὧδ' ἔχει. ἐν πόλει ᾗ ἥκιστα πρόθυμοι ἄρχειν οἱ μέλλοντες ἄρξειν, ταύτην ἄριστα καὶ ἀστασιαστότατα ἀνάγκη οἰκεῖσθαι. τὴν δ' ἐναντίους ἄρχοντας σχοῦσαν, ἐναντίως. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀπειθήσουσιν οὖν ἡμῖν οἴει, οἱ τρόφιμοι ταῦτ' ἀκούοντες, καὶ οὐκ ἐθελήσουσι ξυμπονεῖν ἐν τῇ πόλει ἕκαστοι ἐν μέρει, τὸν δὲ πολὺν χρόνον μετ' ἀλλήλων οἰκεῖν ἐν τῷ καθαρῷ; Ἀδύνατον, ἔφη. δίκαια γὰρ δὴ δικαίοις ἐπιτάξομεν. παντὸς μὴν μᾶλλον ὡς ἐπ' ἀναγκαῖον αὐτῶν ἕκαστος εἶσι τὸ ἄρχειν, τοὐναντίον τῶν νῦν ἐν ἑκάστῃ πόλει ἀρχόντων.

Οὕτω γὰρ ἔχει, ἦν δ' ἐγὼ, ὦ ἑταῖρε. εἰ μὲν βίον ἐξευρήσεις ἀμείνω τοῦ ἄρχειν τοῖς μέλλουσιν ἄρξειν, ἔστι σοι δυνατὴ γενέσθαι πόλις εὖ οἰκουμένη. ἐν μόνῃ γὰρ αὐτῇ ἄρξουσιν οἱ τῷ ὄντι πλούσιοι, οὐ χρυσίου, ἀλλ' οὗ δεῖ τὸν εὐδαίμονα πλουτεῖν, ζωῆς ἀγαθῆς τε καὶ ἔμφρονος. εἰ δὲ πτωχοὶ καὶ πεινῶντες ἀγαθῶν ἰδίων ἐπὶ τὰ δημόσια ἴασιν, ἐντεῦθεν οἰόμενοι τἀγαθὸν δεῖν ἁρπάζειν, οὐκ ἔστι. περιμάχητον γὰρ τὸ ἄρχειν γιγνόμενον, οἰκεῖος ὢν καὶ ἔνδον ὁ τοιοῦτος πόλεμος, αὐτούς τε ἀπόλλυσι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν.

Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἔχεις οὖν, ἦν δ' ἐγὼ, βίον ἄλλον τινὰ, πολιτικῶν ἀρχῶν καταφρονοῦντα, ἢ τὸν τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας; Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς. Ἀλλὰ μέντοι δεῖ γε μὴ ἐραστὰς τοῦ ἄρχειν ἰέναι ἐπ' αὐτό. εἰ δὲ μὴ, οἵ γε ἀντερασταὶ μαχοῦνται. Πῶς δ' οὔ; Τίνας οὖν ἄλλους ἀναγκάσεις ἰέναι ἐπὶ φυλακὴν τῆς πόλεως, ἢ οἳ περὶ τούτων τε φρονιμώτατοι, δι' ὧν ἄριστα πόλις οἰκεῖται, ἔχουσί τε τιμὰς ἄλλας καὶ βίον ἀμείνω τοῦ πολιτικοῦ; Οὐδένας ἄλλους, ἔφη. Βούλει οὖν τοῦτ' ἤδη σκοπῶμεν, τίνα τρόπον οἱ τοιοῦτοι ἐγγενήσονται, καὶ πῶς τις ἀνάξει αὐτοὺς εἰς φῶς, ὥσπερ ἐξ ἅδου λέγονται δή τινες εἰς θεοὺς ἀνελθεῖν; Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι, ἔφη; Τοῦτο δὴ, ὡς ἔοικεν, οὐκ ὀστράκου ἂν εἴη περιστροφὴ, ἀλλὰ ψυχῆς περιαγωγὴ ἐκ νυκτερινῆς τινος ἡμέρας εἰς ἀληθινὴν τοῦ ὄντος ἰούσας ἐπάνοδον, ἣν δὴ φιλοσοφίαν ἀληθῆ φήσομεν εἶναι. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν δεῖ σκοπεῖσθαι τί τῶν μαθημάτων ἔχει τοιαύτην δύναμιν; Πῶς γὰρ οὔ; Τί ἂν οὖν εἴη, ὦ Γλαύκων, μάθημα ψυχῆς ὁλκὸν ἀπὸ τοῦ γιγνομένου ἐπὶ τὸ ὄν; τόδε δ' ἐννοῶ λέγων ἅμα, οὐκ ἀθλητὰς μέντοι πολέμου ἔφαμεν τούτους ἀναγκαῖον εἶναι

νέους ὄντας; Ἔφαμεν γάρ. Δεῖ ἄρα καὶ τοῦτο προσέχειν τὸ μάθημα, ὃ ζητοῦμεν πρὸς ἐκείνῳ. Τὸ ποῖον; Μὴ ἄχρηστον πολεμικοῖς ἀνδράσιν εἶναι. Δεῖ μέντοι, ἔφη, εἴπερ οἷόν τε. Γυμναστικῇ μὴν που καὶ μουσικῇ ἔν γε τοῖς πρόσθεν ἐπαιδεύοντο ἡμῖν. Ἦν ταῦτα ἔφη. Γυμναστικὴ μέν που, περὶ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον τέτευχε. σώματος γὰρ αὔξης καὶ φθίσεως ἐπιστατεῖ. Φαίνεται. Τοῦτο μὲν δὴ οὐκ ἂν εἴη ὃ ζητοῦμεν μάθημα. Οὐ γάρ. Ἀλλ' ἄρα μουσικὴ ὅσην τὸ πρότερον διήλθομεν; Ἀλλ' ἦν ἐκείνη γ' ἔφη ἀντίστροφος τῆς γυμναστικῆς, εἰ μέμνησαι, ἔθεσι παιδεύουσα τοὺς φύλακας. κατά τε ἁρμονίαν, εὐαρμοστίαν τινὰ οὐκ ἐπιστήμην παραδιδοῦσα, καὶ κατὰ ῥυθμὸν εὐρυθμίαν. ἔν τε τοῖς λόγοις ἕτερα τούτων ἀδελφὰ ἔφη ἄττα ἔχουσα, καὶ ὅσοι μυθώδεις τῶν λόγων, καὶ ὅσοι ἀληθινώτεροι ἦσαν. μάθημα δὲ πρὸς τοιοῦτόν τι ἀγαθόν, οἷον σὺ νῦν ζητεῖς, οὐδὲν ἦν ἐν αὐτῇ. Ἀκριβέστατα ἦν δ' ἐγὼ ἀναμιμνήσκεις με. τῷ γὰρ ὄντι, τοιοῦτον οὐδὲν εἶχεν. ἀλλ' ὦ δαιμόνιε Γλαύκων, τί ἂν εἴη τοιοῦτον; αἵ τε γὰρ τέχναι, βάναυσοί που ἅπασαι ἔδοξαν εἶναι. Πῶς δ' οὔ; Καὶ μὴν τί ἔτ' ἄλλο λείπεται μάθημα, μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς, καὶ τῶν τεχνῶν κεχωρισμένον; Φέρε ἦν δ' ἐγώ, εἰ μηδὲν ἔτι ἐκτὸς τούτων ἔχομεν λαβεῖν, τῶν ἐπὶ πάντα τεινόντων τι λάβωμεν. Τὸ ποῖον; Οἷον τοῦτο τὸ κοινόν, ᾧ πᾶσαι προσχρῶνται τέχναι τε καὶ διάνοιαι, καὶ ἐπιστῆμαι, ὃ καὶ παντὶ ἐν πρώτοις ἀνάγκη μανθάνειν. Τὸ ποῖον ἔφη;

Τὸ φαῦλον τοῦτο ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἕν τε καὶ τὰ δύο, καὶ τὰ τρία διαγινώσκειν. λέγω δὲ αὐτὸ ὡς ἐν κεφαλαίῳ ἀριθμόν τε καὶ λογισμόν. ἢ οὐχ οὕτω περὶ τούτων ἔχει, ὡς πᾶσα τέχνη τε καὶ ἐπιστήμη ἀναγκάζεται αὐτῶν μέτοχος γίγνεσθαι; Καὶ μάλα ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ καὶ ἡ πολεμική; Πολλὴ ἔφη ἀνάγκη. Παγγέλοιον γοῦν ἔφη, στρατηγὸν Ἀγαμέμνονα ἐν ταῖς τραγῳδίαις Παλαμήδης ἑκάστοτε ἀποφαίνει. ἢ οὐκ ἐννενόηκας ὅτι φησὶν ἀριθμὸν εὑρὼν τάς τε τάξεις τῷ στρατοπέδῳ καταστῆσαι ἐν Ἰλίῳ, καὶ ἐξαριθμῆσαι ναῦς τε καὶ τἆλλα πάντα, ὡς πρὸ τοῦ ἀναριθμήτων ὄντων, καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὡς ἔοικεν, οὐδ' ὅσους πόδας εἶχεν εἰδότος, εἴπερ ἀριθμεῖν μὴ ἠπίστατο. καίτοι ποῖόν τιν' αὐτὸν οἴει στρατηγὸν εἶναι; Ἄτοπόν τιν' ἔφη ἔγωγε, εἰ ἦν τοῦτ' ἀληθές. Ἄλλο τι οὖν ἦν δ' ἐγὼ μάθημα ἀναγκαῖον πολεμικῷ ἀνδρὶ θήσομεν, μᾶλλον ἢ λογίζεσθαί τε καὶ ἀριθμεῖν δύνασθαι; Πάντων γ' ἔφη μάλιστα, εἰ καὶ ὁτιοῦν μέλλει τάξεων ἐπαΐειν, μᾶλλον δ' εἰ καὶ ἄνθρωπος ἔσεσθαι. Ἐννοεῖς οὖν εἶπον περὶ τοῦτο τὸ μάθημα ὅπερ ἐγώ; Τὸ ποῖον; Κινδυνεύει τῶν πρὸς τὴν νόησιν ἀγόντων φύσει εἶναι ὧν ζητοῦμεν, χρῆσθαι δ' οὐδεὶς αὐτῷ ὀρθῶς, ἑλκτικῷ ὄντι παντάπασι πρὸς οὐσίαν. Πῶς ἔφη λέγεις; Ἐγὼ πειράσομαι ἦν δ' ἐγώ, τό γ' ἐμοὶ δοκοῦν δηλῶσαι. ἃ γὰρ διαιροῦμαι παρ' ἐμαυτῷ ἀγωγά τε εἶναι, οἷα λέγομεν καὶ μή, ξυνθεατὴς γενόμενος ξύμφαθι, ἢ ἄπειπε, ἵνα καὶ τοῦτο σαφέστερον ἴδωμεν, εἰ ἔστιν οἷον μαντεύομαι. Δείκνυ ἔφη. Δείκνυμι δὴ εἶπον, εἰ καθορᾷς τὰ μὲν ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν, οὐ παρακαλοῦντα τὴν νόησιν εἰς ἐπίσκεψιν, ὡς ἱκανῶς ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως κρινόμενα. τὰ δὲ παντάπασι διακελευόμενα ἐκείνην ἐπισκέψασθαι, ὡς τῆς αἰσθήσεως οὐδὲν ὑγιὲς ποιούσης. Τὰ πόρρωθεν ἔφη φαινόμενα δηλονότι λέγεις καὶ τὰ ἐσκιαγραφημένα. Οὐ πάνυ ἦν δ' ἐγὼ ἔτυχες οὗ λέγω. Ποῖα μὴν ἔφη λέγεις; Τὰ μὲν οὐ παρακαλοῦντα ἦν δ' ἐγώ, ὅσα μὴ ἐκβαίνει εἰς ἐναντίαν αἴσθησιν ἅμα. τὰ δ' ἐκβαίνοντα ὡς παρακαλοῦντα τίθημι, ἐπειδὰν ἡ αἴσθησις μηδὲν μᾶλλον τοῦτο, ἢ τὸ ἐναντίον δηλοῖ, εἴτ' ἐγγύθεν προσπίπτουσα, εἴτε πόρρωθεν. ὧδε δὲ ἃ λέγω, σαφέστερον εἴσῃ. οὗτοι φαμὲν τρεῖς ἂν εἶεν δάκτυλοι, ὅ, τε σμικρότατος, καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ μέσος. Πάνυ γ' ἔφη. Ὡς ἐγγύθεν τοίνυν ὁρωμένους, λέγοντός μου διανοοῦ. ἀλλά μοι περὶ αὐτῶν τόδε σκόπει. Τὸ ποῖον; Δάκτυλος μὲν αὐτῶν φαίνεται ὁμοίως ἕκαστος, καὶ ταύτῃ γε οὐδὲν διαφέρει, ἐάν τε ἐν μέσῳ ὁρᾶται, ἐάν τ' ἐν ἐσχάτῳ, ἐάν τε λευκός, ἐάν τε μέλας, ἐάν τε παχύς, ἐάν τε λεπτός, καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον. ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις οὐκ ἀναγκάζεται τῶν πολλῶν ἡ ψυχὴ τὴν νόησιν ἐπερέσθαι, τί ποτ' ἐστὶ δάκτυλος. οὐδαμοῦ γὰρ ἡ ὄψις αὐτῇ ἅμα ἐσήμαινε τὸν δάκτυλον τοὐναντίον, ἢ δάκτυλον εἶναι. Οὐ γὰρ οὖν ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ εἰκότως τό γε τοιοῦτον, νοήσεως οὐκ ἂν παρακλητικὸν οὐδ' ἐγερτικὸν εἴη. Εἰκότως. Τί δὲ τὸ μέγεθος αὐτῶν, καὶ τὴν σμικρότητα ἡ ὄψις ἆρα ἱκανῶς ὁρᾷ; καὶ οὐδὲν αὐτῇ διαφέρει, ἐν μέσῳ τινὰ αὐτῶν κεῖσθαι ἢ ἐπ' ἐσχάτῳ; καὶ ὡσαύτως πάχος καὶ λεπτότητα, ἢ μαλακότητα καὶ σκληρότητα, ἡ ἁφὴ καὶ αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις; ἆρ' οὐκ ἐνδεῶς τὰ τοιαῦτα δηλοῦσιν, ἢ ὧδε ποιεῖ ἑκάστη αὐτῶν; πρῶτον μὲν ἡ ἐπὶ τῷ σκληρῷ τεταγμένη αἴσθησις. ἠνάγκασται, καὶ ἐπὶ τῷ μαλακῷ τετάχθαι, καὶ παραγγέλλει τῇ ψυχῇ ὡς ταὐτὸν σκληρόν τε καὶ μαλακὸν αἰσθανομένη. Οὕτως ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, ἀναγκαῖον ἐν τοῖς τοιούτοις αὖ τὴν ψυχὴν ἀπορεῖν, τί ποτε σημαίνει αὕτη ἡ αἴσθησις τὸ σκληρόν, εἴπερ τὸ αὐτὸ καὶ μαλακὸν λέγει; καὶ ἡ τοῦ κούφου, καὶ ἡ τοῦ βαρέος, τί τὸ κοῦφον καὶ βαρύ, εἰ τό τε βαρὺ κοῦφον, καὶ τὸ κοῦφον βαρὺ σημαίνει;

Καὶ γὰρ ἔφη αὗταί γε ἄτοποι, τῇ ψυχῇ αἱ ἑρμηνεῖαι καὶ ἐπισκέψεως δεόμεναι. Εἰκότως ἄρ' ἦν δ' ἐγὼ ἐν τοῖς τοιούτοις, πρῶτον μὲν πειρᾶται λογισμόν τε καὶ νόησιν, ψυχὴ παρακαλοῦσα ἐπισκοπεῖν, εἰ ἓν εἴτε δύο ἐστὶν ἕκαστα τῶν εἰσαγγελλομένων. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν ἐὰν δύο φαίνηται, ἕτερόν τε καὶ ἓν ἑκάτερον φαίνεται; Ναί. Εἰ ἄρα ἓν ἑκάτερον, ἀμφότερα δὲ δύο, τά γε δύο κεχωρισμένα νοήσει. οὐ γὰρ ἂν ἀχώριστά γε δύο ἐνόει, ἀλλ' ἕν. Ὀρθῶς. Μέγα μὴν ἡ ὄψις καὶ σμικρὸν ἑώρα φαμέν,

ρα φαμὲν, ἀλλ᾽ οὐ κεχωρισμένον, ἀλλὰ συγκεχυμένον τι. ἢ γάρ; Ναί. Διὰ δὲ τὴν τούτου σαφήνειαν, μέγα αὖ καὶ σμικρὸν ἡ νόησις ἠναγκάσθη ἰδεῖν, οὐ συγκεχυμένα, ἀλλὰ διωρισμένα τοὐναντίον, ἢ ἐκείνη. Ἀληθῆ. Οὐκοῦν ἐντεῦθέν ποθεν πρῶτον μὲν ἐπέρχεται ἐρέσθαι ἡμῖν; τί οὖν ποτ᾽ ἐστὶ τὸ μέγα αὖ καὶ τὸ σμικρόν; Παντάπασι μὲν οὖν. Καὶ οὕτω δὴ τὸ μὲν νοητὸν, τὸ δ᾽ ὁρατὸν ἐκαλέσαμεν. Ὀρθότατ᾽ ἔφη. Ταῦτα τοίνυν καὶ ἄρτι ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς τὰ μὲν παρακλητικὰ τῆς διανοίας ἐστὶ, τὰ δ᾽ οὔ. ἃ μὲν εἰς τὴν αἴσθησιν ἅμα τοῖς ἐναντίοις ἑαυτοῖς ἐμπίπτει, παρακλητικὰ ὁριζόμενος. ὅσα δὲ μὴ, οὐκ ἐγερτικὰ τῆς νοήσεως. Μανθάνω τοίνυν ἤδη ἔφη, καὶ δοκεῖ μοι οὕτω. Τί οὖν ἀριθμός τε καὶ τὸ ἓν, ποτέρων δοκεῖ εἶναι; Οὐ ξυννοῶ ἔφη. Ἀλλ᾽ ἐκ τῶν προειρημένων ἔφην ἀναλογίζου. εἰ μὲν γὰρ ἱκανῶς αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ ὁρᾶται, ἢ ἄλλῃ τινὶ αἰσθήσει λαμβάνεται τὸ ἓν, οὐκ ἂν ὁλκὸν εἴη ἐπὶ τὴν οὐσίαν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δακτύλου ἐλέγομεν. εἰ δ᾽ ἀεί τι αὐτῷ ἅμα ὁρᾶται ἐναντίωμα, ὥστε μηδὲν μᾶλλον ἓν, ἢ καὶ τοὐναντίον φαίνεσθαι, τοῦ ἐπικρινοῦντος δὴ δέοι ἂν ἤδη, καὶ ἀναγκάζοιτ᾽ ἂν ἐν αὐτῷ ψυχὴ ἀπορεῖν καὶ ζητεῖν, κινοῦσα ἐν ἑαυτῇ τὴν ἔννοιαν, καὶ ἀνερωτᾶν τί ποτ᾽ ἐστὶν αὐτὸ τὸ ἕν. καὶ οὕτω τῶν ἀγωγῶν ἂν εἴη καὶ μεταστρεπτικῶν ἐπὶ τὴν τοῦ ὄντος θέαν, ἡ περὶ τὸ ἓν μάθησις. Ἀλλὰ μέν τοι ἔφη, τοῦτό γ᾽ ἔχει οὐχ ἥκιστα ἡ περὶ τὸ αὐτὸ ὄψις. ἅμα γὰρ ταὐτὸν ὡς ἕν τε ὁρῶμεν καὶ ὡς ἄπειρα τὸ πλῆθος. Οὐκοῦν εἴπερ τὸ ἓν ἦν δ᾽ ἐγὼ, καὶ ξύμπας ἀριθμὸς ταὐτὸ πέπονθε τοῦτο.

Πῶς δ᾽ οὔ; Ἀλλὰ μὴν λογιστική τε καὶ ἀριθμητικὴ περὶ ἀριθμὸν πᾶσα. Καὶ μάλα. Ταῦτα δέ γε φαίνεται ἀγωγὰ πρὸς ἀλήθειαν. Ὑπερφυῶς μὲν οὖν. Ὧν ζητοῦμεν ἄρα ὡς ἔοικε μαθημάτων ἂν εἴη. πολεμικῷ μὲν γὰρ διὰ τὰς τάξεις ἀναγκαῖον μαθεῖν ταῦτα. φιλοσόφῳ δὲ διὰ τὸ τῆς οὐσίας ἁπτέον εἶναι γενέσεως ἐξαναδύντι, ἢ μηδέποτε λογιστικῷ γενέσθαι. Ἔστι ταῦτ᾽ ἔφη. Ὁ δέ γε ἡμέτερος φύλαξ πολεμικός τε καὶ φιλόσοφος τυγχάνει ὤν. Τί μήν; Προσῆκον δὴ τὸ μάθημα ἂν εἴη ὦ Γλαύκων, νομοθετῆσαι καὶ πείθειν τοὺς μέλλοντας ἐν τῇ πόλει τῶν μεγίστων μεθέξειν, ἐπὶ λογιστικὴν ἰέναι καὶ ἀνθάπτεσθαι αὐτῆς μὴ ἰδιωτικῶς. ἀλλ᾽ ἕως ἂν ἐπὶ θέαν τῆς τῶν ἀριθμῶν φύσεως ἀφίκωνται τῇ νοήσει αὐτῇ, οὐκ ὠνῆς οὐδὲ πράσεως χάριν ὡς ἐμπόρους ἢ καπήλους μελετῶντας. ἀλλ᾽ ἕνεκα πολέμου τε καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς. ῥᾳστώνης μεταστροφῆς ἀπὸ γενέσεως ἐπ᾽ ἀλήθειάν τε καὶ οὐσίαν. Κάλλισ᾽ ἔφη λέγεις. Καὶ μὴν ἦν δ᾽ ἐγώ, νῦν καὶ ἐννοῶ ῥηθέντος τοῦ περὶ τοὺς λογισμοὺς μαθήματος, ὡς κομψόν ἐστι καὶ πολλαχῇ χρήσιμον ἡμῖν πρὸς ὃ βουλόμεθα. ἐὰν τοῦ γνωρίζειν ἕνεκα τις αὐτὸ ἐπιτηδεύῃ, ἀλλὰ μὴ τοῦ καπηλεύειν. Πῇ δὴ ἔφη; Τοῦτό γε ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ὡς σφόδρα ἄνω πῃ ἄγει τὴν ψυχὴν, καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀριθμῶν ἀναγκάζει διαλέγεσθαι, οὐδαμῇ ἀποδεχόμενον ἐάν τις αὐτῇ ὁρατὰ ἢ ἁπτὰ σώματα ἔχοντας, ἀριθμοὺς προτεινόμενος διαλέγηται. οἶσθα γάρ που τοὺς περὶ ταῦτα δεινούς, ὡς ἐάν τις αὐτὸ τὸ ἓν ἐπιχειρῇ τῷ λόγῳ τέμνειν, καταγελῶσί τε καὶ οὐκ ἀποδέχονται. ἀλλ᾽ ἐὰν σὺ κερματίζῃς αὐτό, ἐκεῖνοι πολλαπλασιοῦσιν, εὐλαβούμενοι μήποτε φανῇ τὸ ἓν, μὴ ἕν, ἀλλὰ πολλὰ μόρια. Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις. Τί οὖν οἴει ὦ Γλαύκων, εἴ τις ἔροιτο αὐτούς, ὦ θαυμάσιοι περὶ ποίων ἀριθμῶν διαλέγεσθε, ἐν οἷς τὸ ἓν οἷον ὑμεῖς ἀξιοῦτε ἐστὶν, ἴσον τε ἕκαστον πᾶν παντὶ, καὶ οὐδὲ σμικρὸν διαφέρον, μόριόν τε ἔχον ἐν ἑαυτῷ οὐδέν; τί ἂν οἴει αὐτοὺς ἀποκρίνασθαι; Τοῦτο ἔγωγε, ὅτι περὶ τούτων λέγουσιν ὧν διανοηθῆναι μόνον ἐγχωρεῖ, ἄλλως δ᾽ οὐδαμῶς μεταχειρίζεσθαι δυνατόν. Ὁρᾷς οὖν ἦν δ᾽ ἐγὼ ὦ φίλε, ὅτι τῷ ὄντι ἀναγκαῖον ἡμῖν κινδυνεύει εἶναι τὸ μάθημα. ἐπειδὴ φαίνεταί γε προσαναγκάζον αὐτῇ τῇ νοήσει χρῆσθαι τὴν ψυχὴν ἐπ᾽ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν.

Καὶ μὴν δὴ ἔφη σφόδρα γε ποιεῖ αὐτό. Τί δέ; τόδε ἤδη ἐπεσκέψω, ὡς οἵ τε φύσει λογιστικοὶ εἰς πάντα τὰ μαθήματα (ὡς ἔπος εἰπεῖν) ὀξεῖς φαίνονται; οἵ τε βραδεῖς ἂν ἐν τούτῳ παιδευθῶσι, καὶ γυμνάσωνται, κἂν μηδὲν ἄλλο ὠφεληθῶσιν, ὅμως εἴς γε τὸ ὀξύτεροι αὐτοὶ αὑτῶν γίγνεσθαι, πάντες ἐπιδιδόασιν. Ἔστιν ἔφη οὕτω. Καὶ μὴν ὡς ἐγῷμαι, ἅ γε μείζω πόνον παρέχει μανθάνοντι καὶ μελετῶντι, οὐκ ἂν ῥᾳδίως οὐδὲ πολλὰ ἂν εὕροις ὡς τοῦτο. Οὐ γὰρ οὖν. Πάντων δὴ ἕνεκα τούτων, οὐκ ἀφετέον τὸ μάθημα, ἀλλ᾽ οἱ ἄριστοι τὰς φύσεις, παιδευτέοι ἐν αὐτῷ. Ξύμφημι ἦ δ᾽ ὅς. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἕν ἡμῖν κείσθω. δεύτερον δὲ τὸ ἐχόμενον τούτου σκεψώμεθα, ἆρά τι προσήκει ἡμῖν; Τὸ ποῖον; ἢ γεωμετρίαν ἔφη λέγεις; Αὐτὸ τοῦτο, ἦν δ᾽ ἐγώ. Ὅσον μὲν ἔφη πρὸς τὰ πολεμικὰ αὐτῆς τείνει, δῆλον ὅτι προσήκει. πρὸς γὰρ τὰς στρατοπεδεύσεις καὶ καταλήψεις χωρίων, καὶ συναγωγὰς καὶ ἐκτάσεις στρατιᾶς, καὶ ὅσα δὴ ἄλλα σχηματίζουσι τὰ στρατόπεδα ἐν αὐταῖς τε ταῖς μάχαις, καὶ πορείαις, διαφέροι ἂν αὐτὸς αὑτοῦ γεωμετρικός τε καὶ μὴ ὤν. Ἀλλ᾽ οὖν δὴ εἶπον πρὸς μὲν τὰ τοιαῦτα, καὶ βραχύ τι ἂν ἐξαρκοῖ γεωμετρίας τε καὶ λογισμοῦ μόριον. τὸ δὲ πολὺ αὐτῆς καὶ πορρωτέρω προϊὸν, σκοπεῖσθαι δεῖ εἴ τι πρὸς ἐκεῖνο τείνει, πρὸς τὸ ποιεῖν κατιδεῖν ῥᾷον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν. τείνει δὲ φαμὲν πάντα αὐτόσε, ὅσα ἀναγκάζει ψυχὴν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον μεταστρέφεσθαι, ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ εὐδαιμονέστατον τοῦ ὄντος. ὃ δεῖ αὐτὴν παντὶ τρόπῳ ἰδεῖν. Ὀρθῶς ἔφη λέγεις. Οὐκοῦν εἰ μὲν οὐσίαν ἀναγκάζει θεάσασθαι, προσήκει. εἰ δὲ γένεσιν, οὐ προσήκει. Φαμέν γε δή. Οὐ τοίνυν τοῦτό γε ἦν δ᾽ ἐγὼ ἀμφισβητήσουσιν ἡμῖν, ὅσοι καὶ σμικρὰ γεωμετρίας ἔμπειροι, ὅτι αὕτη ἡ ἐπιστήμη, πᾶν τοὐναντίον ἔχει τοῖς ἐν αὐτῇ λόγοις λεγομένοις ὑπὸ τῶν μεταχειριζομένων. Πῶς ἔφη; Λέγουσι μὲν που μάλα γελοίως τε καὶ ἀναγκαίως. ὡς γὰρ πράττοντές τε καὶ πράξεως ἕνεκα, πάντας τοὺς λόγους ποιούμενοι λέγουσι, τετραγωνίζειν τε καὶ παρα-

τείνειν καὶ προστιθέναι, καὶ πάντα οὕτω φθεγγόμενοι. τὸ δ' ἔστι που πᾶν τὸ μάθημα γνώσεως ἕνεκα ἐπιτηδευόμενον. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Οὐκοῦν τοῦτο ἔτι διομολογητέον; Τὸ ποῖον; Ὡς τοῦ ἀεὶ ὄντος γνώσεως, ἀλλ' οὐ τοῦ ποτέ τι γιγνομένου καὶ ἀπολλυμένου. Εὐομολόγητον ἔφη. τοῦ γὰρ ἀεὶ ὄντος ἡ γεωμετρικὴ γνῶσίς ἐστιν. Ἕλκον ἄρα ὦ γενναῖε πρὸς ἀλήθειαν ψυχὴν εἴη ἄν, καὶ ἀπεργαστικὸν φιλοσόφου διανοίας πρὸς τὸ ἄνω σχεῖν, ἃ νῦν κάτω οὐ δέον ἔχομεν. Ὡς οἷόν τε μάλιστα ἔφη. Ὡς οἷόν τ' ἄρα ἦν δ' ἐγὼ μάλιστα προστακτέον, ὅπως οἱ ἐν τῇ καλλιπόλει σου μηδενὶ τρόπῳ γεωμετρίας ἀφέξονται. καὶ γὰρ τὰ πάρεργα αὐτοῦ οὐ σμικρά. Ποῖα ἦ δ' ὅς; Ἅτε δὴ σὺ εἶπες ἦν δ' ἐγώ, τὰ περὶ τὸν πόλεμον, καὶ δὴ πρὸς πάσας μαθήσεις, ὥστε κάλλιον ἀποδέχεσθαι, ἴσμεν που ὅτι τῷ ὅλῳ καὶ παντὶ διοίσει ἡμμένος τε γεωμετρίας καὶ μή. Τῷ παντὶ μέντοι νὴ Δί' ἔφη. Δεύτερον δὴ τοῦτο τιθῶμεν μάθημα τοῖς νέοις. Τιθῶμεν ἔφη. Τί δὲ τρίτον θῶμεν ἀστρονομίαν; ἢ οὐ δοκεῖ; Ἐμοὶ γ' οὖν ἔφη. Τὸ γὰρ περὶ ὥρας εὐαισθητοτέρως ἔχειν, καὶ μηνῶν καὶ ἐνιαυτῶν, οὐ μόνον γεωργίᾳ οὐδὲ ναυτιλίᾳ προσήκει, ἀλλὰ καὶ στρατηγίᾳ οὐχ ἧττον. Ἡδὺς εἶ ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἔοικας δεδιότι τοὺς πολλοὺς μὴ δοκῇς ἄχρηστα μαθήματα προστάττειν. τὸ δ' ἔστιν οὐ πάνυ φαῦλον ἀλλὰ χαλεπὸν πιστεῦσαι ὅτι ἐν τούτοις τοῖς μαθήμασιν ἑκάστοις ὄργανόν τι ψυχῆς ἐκκαθαίρεταί τε καὶ ἀναζωπυρεῖται, ἀπολλύμενον καὶ τυφλούμενον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, κρεῖττον ὂν σωθῆναι μυρίων ὀμμάτων. μόνῳ γὰρ αὐτῷ ἀλήθεια ὁρᾶται. οἷς μὲν οὖν ταῦτα συνδοκεῖ, ἀμηχάνως ὡς εὖ δόξεις λέγειν. ὅσοι δὲ τούτου μηδαμῇ ᾐσθημένοι εἰσίν, εἰκότως ἡγήσονταί σε λέγειν οὐδέν. ἄλλην γὰρ ἀπ' αὐτῶν οὐχ ὁρῶσιν ἀξίαν λόγου ὠφέλειαν. σκόπει οὖν αὐτόθεν, πρὸς ποτέρους διαλέγῃ, ἢ οὐ πρὸς οὐδετέρους. ἀλλὰ σαυτοῦ ἕνεκα τὸ μέγιστον ποιεῖς τοὺς λόγους, φθονοῖς μήν τοι οὐδ' ἂν ἄλλῳ, εἴ τίς τι δύναιτο ἀπ' αὐτῶν ὄνασθαι. Οὕτω γ' ἔφη αἱροῦμαι ἐμαυτοῦ ἕνεκα, τὸ πλεῖστον λέγειν τε καὶ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι. Ἄγε γε τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ εἰς τοὐπίσω. νῦν δὴ γὰρ οὐκ ὀρθῶς τὸ ἑξῆς ἐλάβομεν τῇ γεωμετρίᾳ. Πῶς λαβόντες ἔφη; Μετὰ ἐπίπεδον ἦν δ' ἐγὼ ἐν περιφορᾷ ὂν ἤδη στερεόν, λαβόντες πρὶν αὐτὸ καθ' αὑτὸ λαβεῖν. ὀρθῶς δὲ ἔχει ἑξῆς μετὰ δευτέραν αὔξην, τρίτην λαμβάνειν. ἔστι δέ που τοῦτο περὶ τὴν τῶν κύβων αὔξην καὶ τὸ βάθους μετέχον. Ἔστι γὰρ ἔφη. ἀλλὰ ταῦτά γε ὦ Σώκρατες οὔπω δοκεῖ εὑρῆσθαι. Διττὰ γὰρ ἦν δ' ἐγὼ τὰ αἴτια, ὅτι τε οὐδεμία πόλις ἐντίμως αὐτὰ ἔχει. ἀσθενῶς τε ζητεῖται χαλεπὰ ὄντα, ἐπιστάτου τε δέονται οἱ ζητοῦντες, ἄνευ οὗ οὐκ ἂν εὕροιεν. ὃν πρῶτον μὲν γενέσθαι, χαλεπόν. ἔπειτα καὶ γενομένου ὡς νῦν ἔχει, οὐκ ἂν πείθοιντο οἱ περὶ ταῦτα ζητητικοὶ μεγαλοφρονούμενοι. εἰ δὲ πόλις ὅλη συνεπιστατοῖ ἐντίμως ἄγουσα αὐτά, οὗτοί τε ἂν πείθοιντο, καὶ συνεχῶς τε ἂν καὶ ἐντόνως ζητούμενα, ἐκφανῆ γένοιτο ὅπῃ ἔχει. ἐπεὶ καὶ νῦν ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀτιμαζόμενα καὶ κολουόμενα. ὑπὸ δὲ τῶν ζητούντων λόγον οὐκ ἐχόντων καθ' ὅτι χρήσιμα, ὅμως πρὸς ἅπαντα ταῦτα, βίᾳ ὑπὸ χάριτος αὐξάνεται, καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν αὐτὰ φανῆναι. Καὶ μὲν δὴ ἔφη τό γε ἐπίχαρι καὶ διαφερόντως ἔχει. ἀλλά μοι σαφέστερον εἰπὲ ἃ νῦν δὴ ἔλεγες. τὴν μὲν γάρ που τοῦ ἐπιπέδου πραγματείαν γεωμετρίαν ἐτίθεις; Ναὶ ἦν δ' ἐγώ. Εἶτά γ' ἔφη τὸ μὲν πρῶτον ἀστρονομίαν μετ' αὐτήν, ὕστερον δ' ἀνεχώρησας. Σπεύδων γὰρ ἔφην ταχὺ πάντα διεξελθεῖν, μᾶλλον βραδύνω. ἑξῆς γὰρ οὖσαν τὴν βάθους αὔξης μέθοδον, ὅτι τῇ ζητήσει γελοίως ἔχει, ὑπερβὰς αὐτὴν μετὰ γεωμετρίαν, ἀστρονομίαν ἔλεγον φορὰν οὖσαν βάθους. Ὀρθῶς ἔφη λέγεις. Τέταρτον τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ τιθῶμεν μάθημα ἀστρονομίαν, ὡς ὑπαρχούσης τῆς νῦν παραλειπομένης, ἐὰν αὐτὴν πόλις μετίῃ. Εἰκὸς ἦ δ' ὅς. Καὶ ὅ γε νῦν δή μοι ὦ Σώκρατες ἐπέπληξας περὶ ἀστρονομίας ὡς φορτικῶς ἐπαινοῦντι, νῦν ᾗ συμμετέρχῃ, ἐπαινῶ. παντὶ γάρ μοι δοκεῖ δῆλον, ὅτι αὕτη γε ἀναγκάζει ψυχὴν εἰς τὸ ἄνω ὁρᾶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐνθένδε ἐκεῖσε ἄγει.

Ἴσως ἦν δ' ἐγὼ παντὶ δῆλον πλὴν ἐμοί. ἐμοὶ γὰρ οὐ δοκεῖ οὕτω. Ἀλλὰ πῶς ἔφη; Ὡς μὲν νῦν αὐτὴν μεταχειρίζονται, οἱ εἰς φιλοσοφίαν ἀνάγοντες, πάνυ ποιεῖν κάτω βλέπειν. Πῶς ἔφη λέγεις;

Οὐκ ἀγεννῶς μοι δοκεῖς ἦν δ' ἐγώ, τὴν περὶ τὰ ἄνω μάθησιν λαμβάνειν παρὰ σαυτῷ ἥ ἐστι. κινδυνεύεις γὰρ καὶ εἴ τις ἐν ὀροφῇ ποικίλματα θεώμενος ἀνακύπτων καταμανθάνοι τι, ἡγεῖσθαι ἂν αὐτὸν νοήσει, ἀλλ' οὐκ ὄμμασι θεωρεῖν. ἴσως οὖν καλῶς ἡγῇ, ἐγὼ δ' εὐηθικῶς. ἐγὼ γὰρ αὖ οὐ δύναμαι ἄλλο τι νομίσαι ἄνω ποιοῦν ψυχὴν βλέπειν μάθημα, ἢ ἐκεῖνο, ὃ ἂν περὶ τὸ ὄν τε ᾖ καὶ τὸ ἀόρατον. ἐάν τε τὶς ἄνω κεχηνὼς ἢ κάτω συμμεμυκὼς τῶν αἰσθητῶν τι ἐπιχειρῇ μανθάνειν, οὔτε μαθεῖν ἄν ποτέ φημι αὐτόν. ἐπιστήμην γὰρ οὐδὲν ἔχειν τῶν τοιούτων, οὔτε ἄνω, ἀλλὰ κάτω αὐτοῦ βλέπειν τὴν ψυχήν, κἂν ἐξ ὑπτίας νέων ἐν γῇ ἢ ἐν θαλάττῃ μανθάνῃ. Δίκην ἔφη ἔχω. ὀρθῶς γάρ μοι ἐπέπληξας. ἀλλὰ πῶς δὴ ἔλεγες δεῖν ἀστρονομίαν μανθάνειν, παρὰ ἃ νῦν μανθάνουσιν, εἰ μέλλοιεν ὠφελίμως πρὸς ἃ λέγομεν μαθήσεσθαι;

Ὧδε ἦν δ' ἐγώ. ταῦτα μὲν τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ποικίλματα, ἐπείπερ ἐν ὁρατῷ πεποίκιλται, κάλλιστα μὲν ἡγεῖσθαι καὶ ἀκριβέστατα τῶν τοιούτων ἔχειν. τῶν δὲ ἀληθινῶν, πολὺ ἐνδεῖν, ἃς τὸ ὂν τάχος καὶ ἡ οὖσα βραδυτὴς ἐν τῷ ἀληθινῷ ἀριθμῷ, καὶ πᾶσι τοῖς ἀληθέσι σχήμασι, φοράς τε πρὸς ἄλληλα φέρεται καὶ τὰ ἐνόντα φέρει. ἃ δὴ λόγῳ μὲν καὶ διανοίᾳ ληπτά, ὄψει δ' οὔ. ἢ σὺ οἴει; Οὐδαμῶς γ' ἔφη. Οὐκοῦν εἶπον τῇ περὶ τὸν οὐρανὸν ποικιλίᾳ παραδείγμασι χρηστέον τῆς πρὸς ἐκεῖνα μαθήσεως ἕνεκα, ὁμοίως ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐντύχοι ὑπὸ Δαιδάλου, ἤ τινος ἄλλου δημιουργοῦ, ἢ γραφέως διαφερόντως γεγραμμένοις,

μένοις, καὶ ἐκπεπονημένοις διαγράμμασιν. ἡγήσαιτο γὰρ ἄν που τις ἔμπειρος γεωμετρίας ἰδὼν τὰ τοιαῦτα, κάλλιστα μὲν ἔχειν ἀπεργασίᾳ. γελοῖον μὴν ἐπισκοπεῖν ταῦτα σπουδῇ, ὡς τὴν ἀλήθειαν ἐν αὐτοῖς ληψόμενον ἴσων, ἢ διπλασίων, ἢ ἄλλης τινὸς συμμετρίας. Τί δ' οὐ μέλλει γελοῖον εἶναι ἔφη;

Τῷ ὄντι δὴ ἀστρονομικὸν ἦν δ' ἐγὼ ὄντα, οὐκ οἴει ταυτὸν πείσεσθαι εἰς τὰς τῶν ἄστρων φορὰς ἀποβλέποντα, νομιεῖν μὲν ὡς οἷόν τε κάλλιστα τὰ τοιαῦτα ἔργα συστήσασθαι, οὕτω ξυνεστάναι τῷ τοῦ οὐρανοῦ δημιουργῷ αὐτόν τε καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. τὴν δὲ νυκτὸς πρὸς ἡμέραν ξυμμετρίαν, καὶ τούτων πρὸς μῆνα, καὶ μηνὸς πρὸς ἐνιαυτὸν, καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων πρός τε ταῦτα, καὶ πρὸς ἄλληλα. οὐκ ἄτοπον οἴει ἡγήσεται τὸν νομίζοντα γίγνεσθαί τε ταῦτα ἀεὶ ὡσαύτως, καὶ οὐδαμῇ οὐδὲν παραλλάττειν σῶμά τε ἔχοντα καὶ ὁρώμενα, καὶ ζητεῖν παντὶ τρόπῳ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν λαβεῖν. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ ἔφη σοῦ νῦν ἀκούοντι.

Προβλήμασιν ἄρα ἦν δ' ἐγὼ χρώμενοι, ὥσπερ γεωμετρίαν, οὕτω καὶ ἀστρονομίαν μέτιμεν. τὰ δ' ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐάσομεν, εἰ μέλλομεν ὄντως ἀστρονομίας μεταλαμβάνοντες, χρήσιμον τὸ φύσει φρόνιμον ἐν τῇ ψυχῇ ἐξ ἀχρήστου ποιήσειν. Ἦ πολλαπλάσιον ἔφη τὸ ἔργον, ἢ ὡς νῦν ἀστρονομεῖται προστάττεις;

Οἶμαι δέ γε εἶπον καὶ τἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προστάξειν ἡμᾶς, ἐάν τι ἡμῶν ὡς νομοθετῶν ὄφελος ᾖ. ἀλλὰ γὰρ τί ἔχεις ὑπομνῆσαι τῶν προσηκόντων μαθημάτων; Οὐκ ἔχω γ' ἔφη, νῦν γ' οὑτωσίν.

Οὐ μὴν ἕν, ἀλλὰ πλείω ἦν δ' ἐγὼ εἴδη παρέχεται ἡ φορὰ ὡς ἐγῷμαι. τὰ μὲν οὖν πάντα ἴσως ὅς τις σοφὸς, ἕξει εἰπεῖν. ἃ δὲ καὶ ἡμῖν προφανῆ, δύο. Ποῖα δή; Πρὸς τούτῳ ἦν δ' ἐγὼ, ἀντίστροφον αὐτοῦ. Τὸ ποῖον; Κινδυνεύει ἔφην ὡς πρὸς ἀστρονομίαν ὄμματα πέπηγεν, ὡς πρὸς ἐναρμόνιον φορὰν ὦτα παγῆναι, καὶ αὗται ἀλλήλων ἀδελφαί τινες αἱ ἐπιστῆμαι εἶναι, ὡς οἵ τε Πυθαγόρειοί φασι, καὶ ἡμεῖς ὦ Γλαύκων συγχωροῦμεν, ἢ πῶς ποιοῦμεν; Οὕτως ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ, ἐπειδὴ πολὺ τὸ ἔργον ἐκείνων, πευσόμεθα πῶς λέγουσι περὶ αὐτῶν, καὶ εἴ τι ἄλλο πρὸς τούτοις. ἡμεῖς δὲ παρὰ ταῦτα πάντα φυλάξομεν τὸ ἡμέτερον; Ποῖον; Μή ποτ' αὐτῶν τι ἀτελὲς ἐπιχειρῶσιν ἡμῖν μανθάνειν, οὓς θρέψομεν, καὶ οὐκ ἐξῆκον ἐκεῖσε ἀεὶ, οἷ πάντα δεῖ ἀφήκειν, οἷον ἄρτι περὶ τῆς ἀστρονομίας ἐλέγομεν. ἢ οὐκ οἶσθ' ὅτι καὶ περὶ ἁρμονίας ἕτερον τοιοῦτον ποιοῦσι; τὰς γὰρ ἀκουομένας αὖ συμφωνίας καὶ φθόγγους ἀλλήλοις ἀναμετροῦντες, ἀνήνυτα ὥσπερ οἱ ἀστρονόμοι ποιοῦσι. Νὴ τοὺς θεοὺς ἔφη, καὶ γελοίως γε πυκνώματ' ἄττα ὀνομάζοντες καὶ παραβάλλοντες τὰ ὦτα, οἷον ἐκ γειτόνων φωνὴν θηρευόμενοι. οἱ μέν φασιν ἔτι κατακούειν ἐν μέσῳ τινὰ ἠχὴν, καὶ σμικρότατον εἶναι τοῦτο διάστημα ᾧ μετρητέον. οἱ δὲ ἀμφισβητοῦντες, ὡς ὅμοιον ἤδη φθεγγομένων, ἀμφότεροι ὦτα τοῦ νοῦ προστησάμενοι. Σὺ μὲν ἦν δ' ἐγὼ, τοὺς χρυσοὺς λέγεις, τοὺς ταῖς χορδαῖς πράγματα παρέχοντας καὶ βασανίζοντας, ἐπὶ τῶν κολλόπων στρεβλοῦντας. ἵνα δὲ μὴ μακροτέρα ἡ εἰκὼν γίγνηται, πλήκτρῳ τε πληγῶν γιγνομένων, καὶ κατηγορίας πέρι καὶ ἐξαρνήσεως καὶ ἀλαζονείας χορδῶν, παύομαι τῆς εἰκόνος. καὶ οὔ φημι τούτους λέγειν, ἀλλ' ἐκείνους οὓς ἔφαμεν, νῦν δὴ περὶ ἁρμονίας αἱρήσεσθαι. ταυτὸν γὰρ ποιοῦσι τοῖς ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ. τοὺς γὰρ ἐν ταύταις ταῖς συμφωνίαις ταῖς ἀκουομέναις, ἀριθμοὺς ζητοῦσιν. ἀλλ' οὐκ εἰς προβλήματα ἀνίασιν ἐπισκοπεῖν τίνες ξύμφωνοι ἀριθμοὶ, καὶ τίνες οὔ, καὶ διὰ τί ἑκάτεροι. Δαιμόνιον γὰρ ἔφη πρᾶγμα λέγεις.

Χρήσιμον μὲν οὖν ἦν δ' ἐγὼ, πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ ζήτησιν. ἄλλως δὲ μεταδιωκόμενον, ἄχρηστον. Εἰκός γ' ἔφη. Οἶμαι δέ γ' ἦν δ' ἐγὼ, καὶ ἡ τούτων πάντων ὧν διεληλύθαμεν μέθοδος. ἐὰν μὲν ἐπὶ τὴν ἀλλήλων κοινωνίαν ἀφίκηται καὶ ξυγγένειαν, καὶ ξυλλογισθῇ ταῦτα ᾗ ἐστιν ἀλλήλοις οἰκεῖα, φέρειν τι αὐτῶν εἰς ἃ βουλόμεθα τὴν πραγματείαν, καὶ οὐκ ἀνόνητα πονεῖσθαι. εἰ δὲ μὴ, ἀνόνητα. Καὶ ἐγὼ ἔφη οὕτω μαντεύομαι, ἀλλὰ πάμπολυ ἔργον λέγεις ὦ Σώκρατες. Τοῦ προοιμίου ἦν δ' ἐγὼ ἢ τίνος λέγεις; ἢ οὐκ ἴσμεν ὅτι πάντα ταῦτα προοίμιά ἐστιν αὐτοῦ τοῦ νόμου ὃν δεῖ μαθεῖν; οὐ γάρ που δοκοῦσί γέ σοι ταῦτα δεινοὶ οἱ διαλεκτικοὶ εἶναι; Οὐ μὰ τὸν Δία ἔφη, εἰ μὴ μάλα γέ τινες ὀλίγοι ὧν ἐγὼ ἐντετύχηκα. ἀλλ' ἤδη εἶπον μὴ δυνατοί τινες δοῦναί τε καὶ ἀποδέξασθαι λόγον, εἴσεσθαί ποτέ τι ὧν φαμὲν δεῖν εἰδέναι. Οὐδ' αὖ ἔφη τοῦτό γε. Οὐκοῦν εἶπον ὦ Γλαύκων οὗτος ἤδη αὐτός ἐστιν ὁ νόμος, ὃ τὸ διαλέγεσθαι περαίνων. ὃν καὶ ὄντα νοητὸν, μιμοῖτ' ἂν ἡ τῆς ὄψεως δύναμις, ἣν ἐλέγομεν πρὸς αὐτὰ ἤδη τὰ ζῷα ἐπιχειρεῖν ἀποβλέπειν, καὶ πρὸς αὐτὰ ἄστρα τε, καὶ τελευταῖον δὴ, πρὸς αὐτὸν τὸν ἥλιον. οὕτω καὶ ὅταν τις τῷ διαλέγεσθαι ἐπιχειρῇ, ἄνευ πασῶν τῶν αἰσθήσεων, διὰ τοῦ λόγου ἐπ' αὐτὸ ὃ ἔστιν ἕκαστον ὁρμᾷ, καὶ μὴ ἀποστῇ, πρὶν ἂν αὐτὸ ὃ ἔστιν ἀγαθὸν αὐτῇ νοήσει λάβῃ, τότε δὴ ἐπ' αὐτῷ γίγνεται τῷ τοῦ νοητοῦ τέλει. ὥσπερ ἐκεῖνος τότε ἐπὶ τῷ τοῦ ὁρατοῦ. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Τί οὖν οὐ διαλεκτικὴν ταύτην τὴν πορείαν καλεῖς; Τί μήν; Ἡ δέ γε ἦν δ' ἐγὼ λύσις τε ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ μεταστροφὴ ἀπὸ τῶν σκιῶν ἐπὶ τὰ εἴδωλα καὶ τὸ φῶς, καὶ ἐκ τοῦ καταγείου εἰς τὸν ἥλιον, ἐπάνοδος. καὶ ἐκεῖ πρὸς μὲν τὰ ζῷά τε καὶ φυτὰ, καὶ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ἔτ' ἀδυναμία βλέπειν. πρὸς δὲ τὰ ἐν ὕδασι φαντάσματα, ἐνταῦθα δὲ πρὸς φαντάσματα θεῖα, καὶ σκιὰς τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐκ εἰδώλων σκιὰς δι' ἑτέρου τοιούτου φωτὸς, ὡς πρὸς ἥλιον κρίνειν ἀποσκιαζομένας. πᾶσα αὕτη ἡ πραγματεία τῶν τεχνῶν ἃς διήλθομεν, ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν. καὶ ἐπ' ἀναγωγὴν τοῦ βελτίστου ἐν ψυχῇ πρὸς τὴν τοῦ ἀρίστου ἐν τοῖς οὖσι θέαν, ὥσπερ τότε τοῦ σαφεστάτου ἐν σώματι, πρὸς τὴν τοῦ

φανοτάτου

φανοτάτου ἐν σωματοειδεῖ καὶ ὁρατῷ τόπῳ. Ἐγὼ μὲν ἔφη ἀποδέχομαι οὕτω. καίτοι παντάπασί γέ μοι δοκεῖ χαλεπὰ μὲν ἀποδέχεσθαι εἶναι, ἄλλον δ' αὖ τρόπον χαλεπὰ μὴ ἀποδέχεσθαι. ὅμως δὲ, οὐ γὰρ ἐν τῷ νῦν παρόντι μόνον ἀκουστέα, ἀλλὰ καὶ αὖθις πολλάκις ἐπανιτέον. ταῦτα θέντας ἔχειν ὡς νῦν λέγεται, ἐπ' αὐτὸν δὴ τὸν νόμον ἴωμεν καὶ διέλθωμεν οὕτως, ὥσπερ τὸ προοίμιον διήλθομεν. λέγε οὖν τίς ὁ τρόπος τῆς τοῦ διαλέγεσθαι δυνάμεως, καὶ κατὰ ποῖα δὴ εἴδη διέστηκε, καὶ τίνες αὖ ὁδοί. αὗται γὰρ ἂν ἤδη ὡς ἔοικεν, αἱ πρὸς αὐτὸ ἄγουσαι εἶεν, οἷ ἀφικομένῳ, ὥσπερ ὁδοῦ ἀνάπαυλα ἂν εἴη, καὶ τέλος τῆς πορείας. Οὐκέτ' ἦν δ' ἐγὼ ὦ φίλε Γλαύκων οἷός τ' ἔσῃ ἀκολουθεῖν. ἐπεὶ τό γ' ἐμὸν, οὐδὲν ἂν προθυμίας ἀπολείποι. οὐδ' εἰκόνα ἂν ἔτι οὗ λέγομεν ἴδοις, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀληθὲς ὅ γε δὴ ἐμοὶ φαίνεται, εἰ δ' ὄντως ἢ μὴ, οὐκέτ' ἄξιον τοῦτο διϊσχυρίζεσθαι. ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ τοιοῦτόν τι ἰσχυριστέον. ἦ γάρ;

Τί μήν; Οὐκοῦν καὶ ὅτι ἡ τοῦ διαλέγεσθαι δύναμις, μόνη ἂν φήνειεν ἐμπείρῳ ὄντι, ὧν νῦν διήλθομεν. ἄλλῃ δὲ οὐδαμῇ δυνατόν, καὶ τοῦτ' ἔφη ἄξιον διϊσχυρίζεσθαι. Τόδε γοῦν ἦν δ' ἐγὼ, οὐδεὶς ἡμῖν ἀμφισβητήσει λέγουσιν, ὡς αὐτοῦ γε ἑκάστου πέρι, ὃ ἔστιν ἕκαστον, ἄλλη τις ἐπιχειρεῖ μέθοδος ὁδῷ περὶ παντὸς λαμβάνειν. ἀλλ' αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι τέχναι, ἢ πρὸς δόξας ἀνθρώπων καὶ ἐπιθυμίας εἰσίν, ἢ πρὸς γενέσεις τε καὶ συνθέσεις, ἢ καὶ πρὸς θεραπείαν τῶν φυομένων τε καὶ συντιθεμένων ἅπασαι τετράφαται. αἱ δὲ λοιπαὶ, ἃς τοῦ ὄντος τι ἔφαμεν ἐπιλαμβάνεσθαι, γεωμετρίαν τε καὶ τὰς ταύτῃ ἑπομένας ὁρῶμεν, ὡς ὀνειρώττουσι μὲν περὶ τὸ ὄν. ὕπαρ δὲ ἀδύνατον αὐταῖς ἰδεῖν, ἕως ἂν ὑποθέσεσι χρώμεναι, ταύτας ἀκινήτους ἐῶσι, μὴ δυνάμεναι λόγον διδόναι αὐτῶν. ᾧ γὰρ ἀρχὴ μὲν ὃ μὴ οἶδε, τελευτὴ δὲ καὶ τὰ μεταξὺ, ἐξ οὗ μὴ οἶδε συμπέπλεκται, τίς μηχανὴ τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν ποτὲ ἐπιστήμην γενέσθαι; Οὐδεμία ἦ δ' ὅς.

Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ, ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος μόνη ταύτῃ πορεύεται, τὰς ὑποθέσεις ἀναιροῦσα ἐπ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν, ἵνα βεβαιώσηται. καὶ τῷ ὄντι ἐν βορβόρῳ βαρβαρικῷ τινὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορωρυγμένον, ἠρέμα ἕλκει καὶ ἀνάγει ἄνω, συνερίθοις καὶ συμπεριαγωγοῖς χρωμένη, αἷς διήλθομεν τέχναις. ἃς ἐπιστήμας μὲν πολλάκις προσείπομεν, διὰ τὸ ἔθος. δέονται δὲ ὀνόματος ἄλλου, ἐναργεστέρου μὲν, ἢ δόξης ἀμυδροτέρου δὲ ἢ ἐπιστήμης. διάνοιαν δὲ αὐτὴν ἔν γε τῷ πρόσθεν που ὡρισάμεθα. ἔστι δ' ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐ περὶ ὀνόματος ἡ ἀμφισβήτησις, οἷς τοσούτων πέρι σκέψις ὅσων ἡμῖν πρόκειται. Οὐ γὰρ οὖν ἔφη. Ἀρέσκει οὖν ἦν δ' ἐγὼ ὥσπερ τὸ πρότερον. τὴν μὲν πρώτην μοῖραν, ἐπιστήμην καλεῖν. δευτέραν δὲ διάνοιαν. τρίτον δὲ πίστιν καὶ εἰκασίαν. τετάρτην, καὶ ξυναμφότερα μὲν ταῦτα, δόξαν. ξυναμφότερα δ' ἐκεῖνα, νόησιν. καὶ δόξαν μὲν περὶ γένεσιν, νόησιν δὲ περὶ οὐσίαν. καὶ ὅτι οὐσίαν πρὸς γένεσιν, νόησιν πρὸς δόξαν, ἐπιστήμην πρὸς πίστιν, καὶ διάνοιαν πρὸς εἰκασίαν. τὴν δ' ἐφ' οἷς ταῦτα ἀναλογίαν καὶ διαίρεσιν διχῇ ἑκατέρου, δοξαστοῦ τε καὶ νοητοῦ, ἐῶμεν ὦ Γλαύκων, ἵνα μὴ ἡμᾶς πολλαπλασίων λόγων ἐμπλήσῃ, ἢ ὅσων οἱ παρεληλυθότες. Ἀλλὰ μὴν ἔμοιγ' ἔφη, τά γε ἄλλα καθόσον δύναμαι ἕπεσθαι ξυνδοκεῖ. Ἦ καὶ διαλεκτικὸν καλεῖς τὸν λόγον ἑκάστου λαμβάνοντα τῆς οὐσίας, καὶ τὸν μὴ ἔχοντα καθόσον ἂν μὴ ἔχῃ, λόγον αὑτῷ τε καὶ ἄλλῳ διδόναι, κατὰ τοσοῦτον νοῦν περὶ τούτου οὐ φήσεις ἔχειν; Πῶς γὰρ ἂν ἦ δ' ὅς φαίην; Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ὡσαύτως. ὃς ἂν μὴ ἔχοι διορίσασθαι τῷ λόγῳ, ἀπὸ τῶν ἄλλων πάντων, ἀφελὼν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν. καὶ ὥσπερ ἐν μάχῃ διὰ πάντων ἐλέγχων διεξιὼν, μὴ κατὰ δόξαν, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν προθυμούμενος ἐλέγχειν, ἐν πᾶσι τούτοις ἀπτῶτι τῷ λόγῳ διαπορεύηται, οὔτε αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν, οὐδὲν φήσεις εἰδέναι τὸν οὕτως ἔχοντα, οὔτε ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν. ἀλλ' εἴ πῃ εἰδώλου τινὸς ἐφάπτεται, δόξῃ οὐκ ἐπιστήμῃ ἐφάπτεσθαι. καὶ τὸν νῦν βίον ὀνειροπολοῦντα καὶ ὑπνώττοντα πρὶν ἐνθάδ' ἐξεγρέσθαι, εἰς ᾅδου πρότερον ἀφικόμενον, τελέως ἐπικαταδαρθάνειν; Νὴ τὸν Δία ἦ δ' ὅς, σφόδρα γε πάντα ταῦτα φήσω.

Ἀλλὰ μὴν τούς γε σαυτοῦ παῖδας, οὓς τῷ λόγῳ τρέφεις τε καὶ παιδεύεις, εἴ ποτε ἔργῳ τρέφοις, οὐκ ἂν ἐάσαις ὡς ἐγῷμαι, ἀλόγους ὄντας ὥσπερ γραμμὰς ἄρχοντας ἐν τῇ πόλει κυρίους τῶν μεγίστων εἶναι. Οὐ γὰρ οὖν ἔφη. Νομοθετήσεις δὴ αὐτοῖς ταύτης μάλιστα τῆς παιδείας ἀντιλαμβάνεσθαι, ἐξ ἧς ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι ἐπιστημονέστατα οἷοί τ' ἔσονται; Νομοθετήσω ἔφη μετά γε σοῦ. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι ἔφην ἐγὼ, ὥσπερ θριγκὸς τοῖς μαθήμασιν ἡ διαλεκτικὴ ἡμῖν ἐπάνω κεῖσθαι, καὶ οὐκέτ' ἄλλο τούτου μάθημα ἀνωτέρω ὀρθῶς ἂν ἐπιτίθεσθαι, ἀλλ' ἔχειν ἤδη τέλος τὰ τῶν μαθημάτων; Ἔμοιγ' ἔφη. Διανομὴ τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ, τὸ λοιπόν σοι, τίσι ταῦτα τὰ μαθήματα δώσομεν, καὶ τίνα τρόπον; Δῆλον ἔφη. Μέμνησαι οὖν τὴν προτέραν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων, οἵους ἐξελέξαμεν; Πῶς γὰρ ἦ δ' ὅς οὔ; Τὰ μὲν ἄλλα τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ, ἐκείνας τὰς φύσεις οἴου δεῖν ἐκλεκτέας εἶναι. τούς τε γὰρ βεβαιοτάτους καὶ τοὺς ἀνδρειοτάτους προαιρετέον, καὶ κατὰ δύναμιν τοὺς εὐειδεστάτους. πρὸς δὲ τούτοις, ζητητέον μὴ μόνον γενναίους τε καὶ βλοσυροὺς τὰ ἤθη, ἀλλὰ καὶ ἃ τῇδε τῇ παιδείᾳ τῆς φύσεως πρόσφορα, ἑκτέον αὐτοῖς. Ποῖα δὴ διαστέλλῃ; Δριμύτητα ὦ μακάριε ἔφην, δεῖ αὐτοῖς πρὸς τὰ μαθήματα ὑπάρχειν, καὶ μὴ χαλεπῶς μανθάνειν. πολὺ γάρ τοι μᾶλλον ἀποδειλιῶσι ψυχαὶ ἐν ἰσχυροῖς μαθήμασιν, ἢ ἐν γυμνασίοις. οἰκειότερος γὰρ αὐταῖς ὁ πόνος, ἴδιος ἀλλ' οὐ κοινὸς ὢν μετὰ τοῦ σώματος. Ἀληθῆ ἔφη. Καὶ μνήμονα δὲ καὶ ἄκρατον καὶ πάντα φιλόπονον ζητητέον. ἢ τίνι τρόπῳ οἴει τά τε τοῦ σώματος ἐθελήσειν τινὰ διαπονεῖν, καὶ τοσαύτην μάθησίν τε καὶ μελέτην ἐπιτελεῖν; Οὐδένα ἦ δ' ὅς, ἐὰν μὴ παντάπασιν ᾖ εὐφυής.

εὐφυής. Τὸ γοῦν νῦν ἁμάρτημα ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡ ἀτιμία φιλοσοφίᾳ διὰ ταῦτα προσπέπτωκεν, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, ὅτι οὐ κατ' ἀξίαν αὐτῆς ἅπτονται. οὐ γὰρ νόθους ἔδει ἅπτεσθαι, ἀλλὰ γνησίους. Πῶς ἔφη;

Πρῶτον μὲν εἶπον φιλοπονίᾳ οὐ χωλὸν δεῖ εἶναι τὸν ἁψόμενον. τὰ μὲν ἡμίσεα φιλόπονον ὄντα, τὰ δὲ ἡμίσεα, ἄπονον. ἔστι δὲ τοῦτο, ὅταν τις φιλογυμναστὴς μὲν καὶ φιλόθηρος ᾖ, καὶ πάντα τὰ διὰ τοῦ σώματος, φιλοπονῇ. φιλομαθὴς δὲ μή, μηδὲ φιλήκοος, μηδὲ ζητητικός, ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις μισοπονῇ. χωλὸς δὲ καὶ ὁ τἀναντία τούτου, μεταβεβληκὼς τὴν φιλοπονίαν. Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις. Οὐκοῦν, καὶ πρὸς ἀλήθειαν ἦν δ' ἐγὼ ταυτὸν τοῦτο ἀνάπηρον ψυχὴν θήσομεν, ἣ ἂν τὸ μὲν ἑκούσιον ψεῦδος μισῇ, καὶ χαλεπῶς φέρῃ αὐτή τε, καὶ ἑτέρων ψευδομένων ὑπεραγανακτῇ. τὸ δ' ἀκούσιον, εὐκόλως προσδέχηται, καὶ ἀμαθαίνουσά που ἁλισκομένη μὴ ἀγανακτῇ, ἀλλ' εὐχερῶς ὥσπερ θηρίον ὕειον ἐν ἀμαθίᾳ μολύνηται; Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Καὶ πρὸς σωφροσύνην ἦν δ' ἐγὼ καὶ ἀνδρείαν, καὶ μεγαλοπρέπειαν, καὶ πάντα τὰ τῆς ἀρετῆς μέρη, οὐχ ἥκιστα δεῖ φυλάττειν τὸν νόθον τε καὶ τὸν γνήσιον. ὅταν γάρ τις μὴ ἐπίστηται πάντα τὰ τοιαῦτα σκοπεῖν, καὶ ἰδιώτης καὶ πόλις, λανθάνουσι χωλοῖς τε καὶ νόθοις χρώμενοι πρὸς ὅ, τι ἂν τύχωσι τούτων, οἱ μὲν φίλοις, οἱ δὲ ἄρχουσι. Καὶ μάλα ἔφη οὕτως ἔχει. Ἡμῖν δ' ἐγώ, πάντα τὰ τοιαῦτα διευλαβητέον. ὡς ἐὰν ἀρτιμελεῖς τε καὶ ἀρτίφρονας ἐπὶ τοσαύτην μάθησιν, καὶ τοσαύτην ἄσκησιν κομίσαντες παιδεύωμεν, ἥ, τε δίκη ἡμῖν οὐ μέμψεται αὐτή, τήν τε πόλιν καὶ πολιτείαν σώσομεν. ἀλλοίους δὲ ἄγοντες ἐπὶ ταῦτα, τἀναντία πάντα πράξομεν, καὶ φιλοσοφίας ἔτι πλέω γέλωτα καταντλήσομεν.

Αἰσχρὸν μέντ' ἂν εἴη ἦ δ' ὅς. Πάνυ μὲν οὖν εἶπον. γελοῖον δ' ἔγωγε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἔοικα παθεῖν. Τὸ ποῖον ἔφη; Ἐπελαθόμην ἦν δ' ἐγὼ ὅτι ἐπαίζομεν, καὶ μᾶλλον ἐντεινάμενος εἶπον. λέγων γὰρ ἅμα ἔβλεψα πρὸς φιλοσοφίαν, καὶ ἰδὼν προπεπηλακισμένην ἀναξίως, ἀγανακτήσας μοι δοκῶ, καὶ ὥσπερ θυμωθεὶς τοῖς αἰτίοις, σπουδαιότερον εἰπεῖν ἃ εἶπον. Οὐ μὰ τὸν Δί' ἔφη, οὔκουν ὥς γ' ἐμοὶ ἀκροατῇ. Ἀλλ' ὡς ἐμοὶ ἦν δ' ἐγὼ ῥήτορι. τόδε δὲ μὴ ἐπιλανθανώμεθα, ὅτι ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ ἐκλογῇ, πρεσβύτας ἐξελέγομεν. ἐν δὲ ταύτῃ, οὐκ ἐγχωρήσει. Σόλωνι γὰρ οὐ πειστέον ὡς γηράσκων τις, πολλὰ δυνατὸς μανθάνειν, ἀλλ' ἧττον ἢ τρέχειν. νέων δὲ πάντες οἱ μεγάλοι καὶ οἱ πολλοὶ πόνοι. Ἀνάγκη ἔφη. Τὰ μὲν τοίνυν λογισμῶν τε καὶ γεωμετριῶν, καὶ πάσης τῆς προπαιδείας ἣν τῆς διαλεκτικῆς δεῖ προπαιδευθῆναι, παισὶν οὖσι χρὴ προβάλλειν. οὐχ ὡς ἐπάναγκες μαθεῖν, τὸ σχῆμα τῆς διδαχῆς ποιουμένους. Τί δή;

Ὅτι ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲν μάθημα μετὰ δουλείας τὸν ἐλεύθερον χρὴ μανθάνειν. οἱ μὲν γὰρ τοῦ σώματος πόνοι, βίᾳ πονούμενοι, χεῖρον οὐδὲν τὸ σῶμα ἀπεργάζονται. ψυχῇ δέ, βίαιον οὐδὲν ἔμμονον μάθημα. Ἀληθῆ ἔφη. Μὴ τοίνυν βίᾳ εἶπον ὦ ἄριστε τοὺς παῖδας ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἀλλὰ παίζοντας τρέφε, ἵνα καὶ μᾶλλον οἷός τ' ᾖς καθορᾶν ἐφ' ὃ ἕκαστος πέφυκεν. Ἔχει ὃ λέγεις ἔφη λόγον. Οὐκοῦν μνημονεύεις ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἔφαμεν τοὺς παῖδας εἶναι, ἀκτέον ἐπὶ τῶν ἵππων θεωρούς. καὶ ἐάν που ἀσφαλὲς ᾖ, προσακτέον ἐγγύς, καὶ γευστέον αἵματος, ὥσπερ τοὺς σκύλακας; Μέμνημαι ἔφη. Ἐν πᾶσι δὴ τούτοις ἦν δ' ἐγώ, τοῖς τε πόνοις καὶ μαθήμασι καὶ φόβοις, ὃς ἂν ἐντρεχέστατος ἀεὶ φαίνηται, εἰς ἀριθμόν τινα ἐγκριτέον. Ἐν τίνι ἔφη ἡλικίᾳ; Ἡνίκα ἦν δ' ἐγὼ τῶν ἀναγκαίων γυμνασίων μεθίενται. οὗτος γὰρ ὁ χρόνος, ἐάν τε δύο, ἐάν τε τρία ἔτη γίγνηται, ἀδύνατός τι ἄλλο πρᾶξαι. κόποι γὰρ καὶ ὕπνοι, μαθήμασι πολέμιοι. καὶ ἅμα μία καὶ αὕτη τῶν βασάνων, οὐκ ἐλαχίστη, τίς ἕκαστος ἐν τοῖς γυμνασίοις φανεῖται.

Πῶς γὰρ οὐκ ἔφη; Μετὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ἦν δ' ἐγώ, ἐκ τῶν εἰκοσιετῶν οἱ προκριθέντες, τιμάς τε μείζους τῶν ἄλλων οἴσονται. τά τε χύδην μαθήματα παισὶν ἐν τῇ παιδείᾳ γενόμενα, τούτοις συνακτέον εἰς σύνοψιν οἰκειότητος ἀλλήλων τῶν μαθημάτων, καὶ τῆς τοῦ ὄντος φύσεως. Μόνη γοῦν εἶπον ἡ τοιαύτη μάθησις βέβαιος, ἐν οἷς ἂν ἐγγένηται. Καὶ μεγίστη γε ἦν δ' ἐγὼ πεῖρα διαλεκτικῆς φύσεως, καὶ μή. ὁ μὲν γὰρ συνοπτικός, διαλεκτικός. ὁ δὲ μή, οὔ. Ξυνοίομαι ἦ δ' ὅς. Ταῦτα τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ δεήσει σε ἐπισκοποῦντα, οἳ ἂν μάλιστα τοιοῦτοι ἐν αὐτοῖς ὦσι, καὶ μόνιμοι μὲν ἐν μαθήμασι, μόνιμοι δ' ἐν πολέμῳ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις νομίμοις. τούτους αὖ ἐπειδὰν τὰ τριάκοντα ἔτη ἐκβαίνωσιν, ἐκ τῶν προκρίτων προκρινάμενον, εἰς μείζους τε τιμὰς καθιστάναι καὶ σκοπεῖν, τῇ τοῦ διαλέγεσθαι δυνάμει βασανίζοντας, τίς ὀμμάτων τε καὶ τῆς ἄλλης αἰσθήσεως δυνατὸς μεθιέμενος, ἐπ' αὐτὸ τὸ ὂν μετ' ἀληθείας ἰέναι. καὶ ἐνταῦθα δὴ πολλῆς φυλακῆς ἔργον ὦ ἑταῖρε. Τί μάλιστα ἦ δ' ὅς; Οὐκ ἐννοεῖς ἦν δ' ἐγὼ τὸ νῦν περὶ τὸ διαλέγεσθαι κακὸν γιγνόμενον, ὅσον γίγνεται; Τὸ ποῖον ἔφη; Παρανομίας που ἔφην ἐγὼ ἐμπίπλαται.

Καὶ μάλα ἔφη. Θαυμαστὸν οὖν τι οἴει εἶπον πάσχειν αὐτοὺς καὶ οὐ ξυγγιγνώσκεις; Πῇ μάλιστ' ἔφη;

Οἷον ἦν δ' ἐγώ, εἴ τις ὑποβολιμαῖος τραφείη ἐν πολλοῖς μὲν χρήμασι, πολλῷ δὲ καὶ μεγάλῳ γένει, καὶ κόλαξι πολλοῖς. ἀνὴρ δὲ γενόμενος, αἴσθοιτο ὅτι οὐ τούτων ἐστὶ τῶν φασκόντων γονέων. τοὺς δὲ τῷ ὄντι γεννήσαντας μὴ εὕροι, τοῦτον ἔχεις μαντεύσασθαι, πῶς ἂν διατεθείη πρός τε τοὺς κόλακας, καὶ πρὸς τοὺς ὑποβαλλομένους ἐν ἐκείνῳ τε τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ οὐκ ᾔδει τὰ περὶ τῆς ὑποβολῆς καὶ ἐν ᾧ αὖ ᾔδει; ἢ βούλει ἐμοῦ μαντευομένου ἀκοῦσαι; Βούλομαι ἔφη. Μαντεύομαι τοίνυν εἶπον μᾶλλον αὐτὸν τιμᾶν, ἂν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους δοκοῦντας, ἢ τοὺς κολακεύοντας καὶ ἧττον μὲν ἂν περιιδεῖν ἐνδεεῖς τινος. ἧττον δὲ παράνομόν τι δρᾶσαι, ἢ εἰπεῖν εἰς αὐτούς. ἧττον δὲ ἀπει-

θεῖν τὰ

θεῖν τὰ μεγάλα ἐκείνοις, ἢ τοῖς κόλαξιν ἐν ᾧ χρόνῳ τὸ ἀληθὲς μὴ εἰδείη. Εἰκὸς ἔφη. Αἰσθόμενος δὴ γινώσκω τὸ ὂν μαντεύομαι αὖ περὶ μὲν τούτους, ἀνεῖναι ἂν τὸ τιμᾶν τε καὶ σπουδάζειν. περὶ δὲ τοὺς κόλακας ἐπιτεῖναι, καὶ πείθεσθαί τε αὐτοῖς διαφερόντως ἢ πρότερον, καὶ ζῆν ἂν ἤδη κατ' ἐκείνους, ξυνόντα αὐτοῖς ἀπαρακαλύπτως. πατρὸς δὲ ἐκείνου καὶ τῶν ἄλλων ποιουμένων οἰκείων, εἰ μὴ πάνυ εἴη φύσει ἐπιεικὴς μέλειν τὸ μηδέν. Πάντ' ἔφη λέγεις οἷά περ ἂν γένοιτο. ἀλλὰ τῇ προσαπτομένῃ οὓς τῶν λόγων, αὕτη φέρει ἡ εἰκών; Τῇδε, ἔστι που ἡμῖν δόγματα ἐκ παίδων περὶ δικαίων καὶ καλῶν, ἐν οἷς ἐκτεθράμμεθα ὥσπερ ὑπὸ γονεῦσι, πειθαρχοῦντές τε καὶ τιμῶντες αὐτά; Ἔστι γάρ. Οὐκοῦν καὶ ἄλλα ἐναντία τούτων ἐπιτηδεύματα ἡδονὰς ἔχοντα, ἃ κολακεύει μὲν ἡμῶν τὴν ψυχήν, καὶ ἕλκει ἐφ' ἑαυτά. πείθει δ' οὔ, τοὺς καὶ ὁπηοῦν μετρίους, ἀλλ' ἐκεῖνα τιμῶσι τὰ πάτρια, καὶ ἐκείνοις πειθαρχοῦσιν. Ἔστι ταῦτα. Τί οὖν ἦν δ' ἐγώ, ὅταν τὸν οὕτως ἔχοντα ἐλθὸν ἐρώτημα ἔρηται τί ἐστι τὸ καλόν, καὶ ἀποκρινάμενον ὃ τοῦ νομοθέτου ἤκουεν. ἐξελέγχῃ ὁ λόγος, καὶ πολλάκις καὶ πολλαχῇ ἐλέγχων εἰς δόξαν καταβάλῃ, ὡς τοῦτο οὐδὲν μᾶλλον καλόν, ἢ αἰσχρόν. καὶ περὶ δικαίου ὡσαύτως καὶ ἀγαθοῦ καὶ ἃ μάλιστα ἦγεν ἐν τιμῇ. μετὰ τοῦτο τί οἴει ποιήσειν αὐτὸν πρὸς αὐτά, τιμῆς τε πέρι καὶ πειθαρχίας; Ἀνάγκη ἔφη, μήτε τιμᾶν ἔτι ὁμοίως, μήτε πείθεσθαι. Ὅταν οὖν ἦν δ' ἐγὼ μήτε ταῦτα ἡγῆται τίμια καὶ οἰκεῖα, ὥσπερ πρὸ τοῦ, τά, τε ἀληθῆ μὴ εὑρίσκῃ, ἔστι πρὸς ὁποῖον βίον ἄλλον, ἢ τὸν κολακεύοντα εἰκότως προσχωρήσεται; Οὐκ ἔστιν ἔφη. Παράνομος δὴ οἶμαι δόξει γεγονέναι ἐκ νομικοῦ. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ἔφην εἰκός, τὸ πάθος τῶν οὕτω λόγων ἁπτομένων, καὶ ὃ ἄρτι ἔλεγον, πολλῆς συγγνώμης ἄξιον; Καὶ ἐλέου γ' ἔφη. Οὐκοῦν ἵνα μὴ γίγνηται ὁ ἔλεος οὗτος, περὶ τοὺς τριακοντούτης σοι εὐλαβουμένῳ, παντὶ τρόπῳ τῶν λόγων ἁπτέον. Καὶ μάλ' ἦ δ' ὅς.

Ἆρ' οὖν οὐ μία μὲν εὐλάβεια αὕτη συχνή, τὸ μὴ νέους ὄντας αὐτῶν γεύεσθαι; οἶμαι γάρ σε οὐ λεληθέναι ὅτι οἱ μειρακίσκοι ὅταν τοπρῶτον λόγων γεύωνται, ὡς παιδιᾷ αὐτοῖς καταχρῶνται ἀεὶ εἰς ἀντιλογίαν, χρώμενοι καὶ μιμούμενοι τοὺς ἐξελέγχοντας, αὐτοὶ ἄλλους ἐλέγχουσι χαίροντες, ὥσπερ σκυλάκια τῷ ἕλκειν τε καὶ σπαράττειν τῷ λόγῳ τοὺς πλησίον ἀεί. Ὑπερφυῶς μὲν οὖν ἔφη. Οὐκοῦν ὅταν δὴ πολλοὺς μὲν αὐτοὶ ἐξελέγξωσιν, ὑπὸ πολλῶν δὲ ἐξελεγχθῶσι, σφόδρα καὶ ταχὺ ἐμπίπτουσιν εἰς τὸ μηδὲν ἡγεῖσθαι ὧνπερ πρότερον. καὶ ἐκ τούτων δὴ αὐτοί τε καὶ τὸ ὅλον φιλοσοφίας πέρι, εἰς τοὺς ἄλλους διαβέβληνται. Ἀληθέστατα ἔφη. Ὁ δὲ δὴ πρεσβύτερος ἦν δ' ἐγώ, τῆς μὲν τοιαύτης μανίας οὐκ ἂν ἐθέλοι μετέχειν. τὸν δὲ διαλέγεσθαι ἐθέλοντα καὶ σκοπεῖν τἀληθές, μᾶλλον μιμήσεται, ἢ τὸν παιδιᾶς χάριν παίζοντα καὶ ἀντιλέγοντα, καὶ αὐτός τε μετριώτερος ἔσται, καὶ τὸ ἐπιτήδευμα τιμιώτερον, ἀντὶ ἀτιμοτέρου ποιήσει. Ὀρθῶς ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὰ προειρημένα τούτου ἐπ' εὐλαβείᾳ πάντα προείρηται. τὸ τὰς φύσεις κοσμίους εἶναι, καὶ στασίμους οἷς τις μεταδώσει τῶν λόγων, καὶ μὴ ὡς νῦν ὁ τυχών, καὶ οὐδὲν προσήκων ἔρχεται ἐπ' αὐτό. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Ἀρκεῖ δὴ ἔτη λόγων μεταλήψει μεῖναι ἐνδελεχῶς καὶ ξυντόνως, μηδὲν ἄλλο πράττοντι, ἀλλ' ἀντιστρόφως γυμναζομένῳ τοῖς περὶ τὸ σῶμα γυμνασίοις ἔτη διπλάσια, ἢ τότε; Ἓξ ἔφη, ἢ τέτταρα λέγεις; Ἀμέλει εἶπον, πέντε θές. μετὰ γὰρ τοῦτο καταβιβαστέοι ἔσονταί σοι εἰς τὸ σπήλαιον πάλιν ἐκεῖνο, καὶ ἀναγκαστέοι ἄρχειν τά τε περὶ τὸν πόλεμον, καὶ ὅσαι νέων ἀρχαί. ἵνα μὴ δ' ἐμπειρίᾳ ὑστερῶσι τῶν ἄλλων, καὶ ἔτι καὶ ἐν τούτοις βασανιστέοι, εἰ ἐμμενοῦσιν ἑλκόμενοι πανταχόσε, ἤ τι καὶ παρακινήσουσι. Χρόνον δὲ ἦ δ' ὃς πόσον τοῦτον τίθης; Πεντεκαίδεκα ἔτη ἦν δ' ἐγώ. γενομένων δὲ πεντηκοντουτῶν, τοὺς διασωθέντας καὶ ἀριστεύσαντας πάντα πάντῃ, ἐν ἔργοις τε καὶ ἐπιστήμαις πρὸς τέλος ἤδη ἀκτέον, καὶ ἀναγκαστέον ἀνακλίναντας τὴν τῆς ψυχῆς ἀκτῖνα, εἰς αὐτὸ ἀποβλέψαι τὸ πᾶσι φῶς παρέχον. καὶ ἰδόντας τὸ ἀγαθὸν αὐτό, παραδείγματι χρωμένους ἐκείνῳ, καὶ πόλιν καὶ ἰδιώτας, καὶ ἑαυτοὺς κατακοσμεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον ἐν μέρει ἑκάστους. τὸ μὲν πολύ, πρὸς φιλοσοφίαν διατρίβοντας. ὅταν δὲ τὸ μέρος ἥκοι, πρὸς πολιτικοῖς ἐπιταλαιπωροῦντας, καὶ ἄρχοντας ἑκάστους τῆς πόλεως ἕνεκα, οὐχ ὡς καλόν τι, ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον πράττοντας. καὶ οὕτως ἄλλους ἀεὶ παιδεύσαντας τοιούτους ἀντικαταλιπόντας τῆς πόλεως φύλακας, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντας οἰκεῖν. μνημεῖα δ' αὐτοῖς καὶ θυσίας τὴν πόλιν δημοσίᾳ ποιεῖν, ἐὰν καὶ ἡ Πυθία ξυναναιρῇ, ὡς δαίμοσιν. εἰ δὲ μή, ὡς εὐδαίμοσί τε καὶ θείοις. Παγκάλους ἔφη τοὺς ἄρχοντας ὦ Σώκρατες ὥσπερ ἀνδριαντοποιὸς ἀπείργασαι.

Καὶ τὰς ἀρχούσας γε ἦν δ' ἐγὼ ὦ Γλαύκων. μηδὲν γάρ τι οἴου με περὶ ἀνδρῶν εἰρηκέναι μᾶλλον ἃ εἴρηκα, ἢ περὶ γυναικῶν, ὅσαι ἂν αὐτῶν ἱκαναὶ τὰς φύσεις ἐγγίγνωνται. Ὀρθῶς ἔφη, εἴπερ ἴσα γε πάντα τοῖς ἀνδράσι κοινωνήσουσιν ὡς διήλθομεν. Τί οὖν ἔφην ξυγχωρεῖτε περὶ τῆς πόλεώς τε καὶ πολιτείας, μὴ παντάπασιν ἡμᾶς εὐχὰς εἰρηκέναι. ἀλλὰ χαλεπὰ μέν, δυνατὰ δέ πῃ, καὶ οὐκ ἄλλῃ ἢ εἴρηται; ὅταν οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι δυνάσται ἢ πλείους, ἢ εἷς ἐν πόλει γενόμενοι, τῶν μὲν νῦν τιμῶν καταφρονήσωσιν, ἡγησάμενοι ἀνελευθέρους εἶναι καὶ οὐδενὸς ἀξίας. τὸ δὲ ὀρθὸν περὶ πλείστου ποιησάμενοι, καὶ τὰς ἀπὸ τούτου τιμάς, μέγιστον δέ, καὶ ἀναγκαιότατον τὸ δίκαιον. καὶ τούτῳ δὴ ὑπηρετοῦντές τε καὶ αὔξοντες αὐτό, διασκευωρήσωνται τὴν ἑαυτῶν πόλιν; Πῶς ἔφη; Ὅσοι μὲν ἂν ἦν δ' ἐγὼ πρεσβύτεροι, τυγχάνωσι δεκετῶν ἐν τῇ πόλει, πάντας ἐκπέμψωσιν εἰς τοὺς ἀγρούς. τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν παραλαβόντες ἐκτὸς τῶν νῦν ἠθῶν, ἃ καὶ οἱ γονεῖς ἔχουσι, θρέψωνται ἐν τοῖς σφετέροις τρόποις καὶ νόμοις οὖσιν, οἵοις

διεληλύθαμεν

διεληλύθαμεν τότε. καὶ οὕτω τάχιστά τε καὶ ῥᾷστα πόλιν τε καὶ πολιτείαν ἣν ἐλέγομεν καταστᾶσαν αὐτήν τε εὐδαιμονήσειν, καὶ τὸ ἔθνος ἐν ᾧ ἂν ἐγγένηται, πλεῖστα ὀνήσειν. Πολύ γ', ἔφη. Καὶ ὡς ἂν γένοιτο, εἴπερ ποτὲ γίγνοιτο, δοκεῖς μοι ὦ Σώκρατες εὖ εἰρηκέναι. Οὐκοῦν ἄδην ἤδη εἶπον ἐγώ, ἔχουσιν ἡμῖν οἱ λόγοι, περί τε τῆς πόλεως ταύτης, καὶ τοῦ ὁμοίου ταύτῃ ἀνδρός. δῆλος γάρ που καὶ οὗτος οἷον φήσομεν δεῖν αὐτὸν εἶναι. Δῆλος, ἔφη, καὶ ὅπερ ἐρωτᾷς, δοκεῖ μοι τέλος ἔχειν.

Τέλος τοῦ πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου ἑβδόμου.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΩ͂Ν, Η ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΥ ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

Εἶεν. ταῦτα μὲν δὴ ὡμολόγηται ὦ Γλαύκων, τῇ μελλούσῃ ἄκρως οἰκεῖν πόλει, κοινὰς μὲν δὴ γυναῖκας, κοινοὺς δὲ παῖδας εἶναι, καὶ πᾶσαν παιδείαν. ὡσαύτως δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα κοινὰ ἐν πολέμῳ τε καὶ εἰρήνῃ. βασιλέας δὲ αὐτῶν εἶναι τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ τε καὶ πρὸς τὸν πόλεμον γεγονότας ἀρίστους. Ὡμολόγηται, ἔφη. Καὶ μὴν καὶ τάδε ξυνεχωρήσαμεν, ὡς ὅταν δὴ καταστῶσιν οἱ ἄρχοντες, ἄγοντες τοὺς στρατιώτας, κατοικιοῦσιν εἰς οἰκήσεις οἵας προείπομεν, ἴδιον μὲν οὐδὲν οὐδενὶ ἐχούσας, κοινὰς δὲ πᾶσι. πρὸς δὲ ταῖς τοιαύταις οἰκήσεσι, καὶ τὰς κτήσεις εἰ μνημονεύεις, διωμολογησάμεθά που οἷαι ἔσονται αὐτοῖς. Ἀλλὰ μνημονεύω, ἔφη, ὅτι γε οὐδὲν οὐδένα ᾠόμεθα δεῖν κεκτῆσθαι ὧν νῦν οἱ ἄλλοι. ὥσπερ δὲ ἀθλητάς τε πολέμου καὶ φύλακας, μισθὸν τῆς φυλακῆς δεχομένους εἰς ἐνιαυτὸν, τὴν εἰς ταῦτα τροφὴν παρὰ τῶν ἄλλων, αὐτῶν τε δεῖν, καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ἐπιμελεῖσθαι. Ὀρθῶς, ἔφην, λέγεις.

Ἀλλ' ἄγε ἐπειδὴ τοῦτ' ἀπετελέσαμεν, ἀναμνησθῶμεν πόθεν δεῦρο ἐξετραπόμεθα, ἵνα πάλιν τὴν αὐτὴν ἴωμεν. Οὐ χαλεπόν, ἔφη. σχεδὸν γάρ καθάπερ νῦν διεληλυθὼς, περὶ τῆς πόλεως τοὺς λόγους ἐποιοῦ. λέγων ὡς ἀγαθὴν μὲν τὴν τοιαύτην οἵαν τότε διῆλθες τιθείης πόλιν, καὶ ἄνδρα τὸν ἐκείνῃ ὅμοιον, καὶ ταῦτα ὡς ἔοικε καλλίω ἔτι ἔχων εἰπεῖν πόλιν τε καὶ ἄνδρα. ἀλλ' οὖν δὴ τὰς ἄλλας ἡμαρτημένας ἔλεγες, εἰ αὕτη ὀρθή. τῶν δὲ λοιπῶν πολιτειῶν ἔφησθα ὡς μνημονεύω τέτταρα εἴδη εἶναι, ὧν καὶ πέρι λόγον ἄξιον εἴη ἔχειν καὶ ἰδεῖν αὐτῶν τὰ ἁμαρτήματα, καὶ τοὺς ἐκείναις αὖ ὁμοίους, ἵνα πάντας αὐτοὺς ἰδόντες, καὶ ὁμολογησάμενοι τὸν ἄριστον καὶ τὸν κάκιστον ἄνδρα, ἐπισκεψαίμεθα εἰ ὁ ἄριστος εὐδαιμονέστατος, καὶ ὁ κάκιστος ἀθλιώτατος, ἢ ἄλλως ἔχοι. καὶ ἐμοῦ ἐρομένου τίνας λέγεις τὰς τέτταρας πολιτείας, ἐν τούτῳ ὑπέλαβε Πολέμαρχός τε καὶ Ἀδείμαντος. καὶ οὕτω δὴ σὺ ἀναλαβὼν τὸν λόγον, δεῦρο ἀφῖξαι. Ὀρθότατα, εἶπον, ἐμνημόνευσας. Πάλιν τοίνυν ὥσπερ παλαιστὴς τὴν αὐτὴν λαβὴν πάρεχε, καὶ τὸ αὐτὸ ἐμοῦ ἐρομένου, πειρῶ εἰπεῖν ἅπερ τότε ἔμελλες λέγειν. Ἐάν περ, ἦν δ' ἐγώ, δύνωμαι. Καὶ μὴν, ἦ δ' ὅς, ἐπιθυμῶ καὶ αὐτὸς ἀκοῦσαι τίνας ἔλεγες τὰς τέσσαρας πολιτείας. Οὐ χαλεπῶς, ἦν δ' ἐγώ, ἀκούσῃ. εἰσὶ γὰρ ἃς λέγω, αἵπερ καὶ ὀνόματα ἔχουσιν, ἥ, τε ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐπαινουμένη, ἡ Κρητική τε καὶ Λακωνικὴ αὕτη. καὶ δευτέρα καὶ δευτέρως ἐπαινουμένη, καλουμένη δ' ὀλιγαρχία, συχνῶν γέμουσα κακῶν πολιτεία, ἥ, τε ταύτῃ διάφορος καὶ ἐφεξῆς γιγνομένη δημοκρατία. καὶ ἡ γενναία δὴ τυραννίς, καὶ πασῶν τούτων διαφέρουσα, τέταρτόν τε καὶ ἔσχατον πόλεως νόσημα. ἢ τινα ἄλλην ἔχεις ἰδέαν πολιτείας, ἥ τις καὶ ἐν εἴδει διαφανεῖ τινι κεῖται. δυναστεῖαι γὰρ καὶ ὠνηταὶ βασιλεῖαι, καὶ τοιαῦταί τινες πολιτεῖαι, μεταξύ τι τούτων πού εἰσιν. εὕροι δ' ἂν τις αὐτὰς οὐκ ἐλάττους περὶ τοὺς βαρβάρους, ἢ τοὺς Ἕλληνας. Πολλαὶ γοῦν καὶ ἄτοποι, ἔφη, λέγονται. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ ἀνθρώπων εἴδη τοσαῦτα ἀνάγκη τρόπον τινὰ εἶναι, ὅσαπερ καὶ πολιτειῶν. ἢ οἴει ἐκ δρυός ποθεν, ἢ ἐκ πέτρας τὰς πολιτείας γίγνεσθαι, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῶν ἠθῶν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν, οἳ ἂν ὥσπερ ῥέψαντα τἆλλα ἐφελκύσηται. Οὐδαμῶς ἔγωγ', ἔφη, ἄλλοθεν, ἢ ἐντεῦθεν. Οὐκοῦν εἰ τὰ τῶν πόλεων πέντε, καὶ αἱ τῶν ἰδιωτῶν κατασκευαὶ τῆς ψυχῆς πέντε ἂν εἶεν. Τί μήν; Τὸν μὲν δὴ τῇ ἀριστοκρατίᾳ ὅμοιον, διεληλύθαμεν ἤδη, ὃν ἀγαθόν τε καὶ δίκαιον ὀρθῶς φαμὲν εἶναι. Διεληλύθαμεν. Ἆρ' οὖν τὸ μετὰ τοῦτο διιτέον τοὺς χείρους, τὸν φιλόνεικόν τε καὶ φιλότιμον κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἑστῶτα πολιτείαν. καὶ ὀλιγαρχικὸν αὖ καὶ δημοκρατικὸν, καὶ τὸν τυραννικὸν, ἵνα τὸν ἀδικώτατον ἰδόντες, ἀντιθῶμεν τῷ δικαιοτάτῳ, καὶ ἡμῖν τελέα ἡ σκέψις ᾖ, πῶς ποτε ἡ ἄκρατος δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν τὴν ἄκρατον ἔχει. εὐδαιμονίας τε πέρι τοῦ ἔχοντος καὶ ἀθλιότητος, ἵνα ἢ Θρασυμάχῳ πειθόμενοι διώκωμεν ἀδικίαν, ἢ τῷ νῦν προφαινομένῳ λόγῳ, δικαιοσύνην. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, οὕτω ποιητέον. Ἆρ' οὖν ὥσπερ ἠρξάμεθα ἐν ταῖς πολιτείαις πρότερον σκοπεῖν τὰ ἤθη, ἢ ἐν τοῖς ἰδιώταις, ὡς ἐναργέστερον ὄν, καὶ νῦν οὕτω, πρῶτον μὲν τὴν φιλότιμον σκεπτέον πολιτείαν. ὄνομα γὰρ οὐκ ἔχω λεγόμενον ἄλλο, ἢ τιμοκρατίαν, ἢ τιμαρχίαν αὐτὴν κλητέον. πρὸς δὲ ταύτην τὸν τοιοῦτον ἄνδρα σκεψόμεθα, ἔπειτα ὀλιγαρχίαν καὶ ἄνδρα ὀλιγαρχικόν. αὖθις δὲ εἰς δημοκρατίαν ἀποβλέψαντες, θεασόμεθα ἄνδρα δημοκρατικόν. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς τυραννουμένην πόλιν ἐλθόντες, καὶ ἰδόντες πάλιν εἰς τυ-

ραννικὴν ψυχὴν βλέποντες, πειρασόμεθα περὶ ὧν προὐθέμεθα ἱκανοὶ κριταὶ γενέσθαι. Κατὰ λόγον γέ τοι ἂν, ἔφη, οὕτω γίγνοιτο ἥ τε θέα καὶ ἡ κρίσις. Φέρε τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ πειρώμεθα λέγειν, τίνα τρόπον τιμοκρατία γένοιτ' ἂν ἐξ ἀριστοκρατίας. ἢ τόδε μὲν ἁπλοῦν, ὅτι πᾶσα πολιτεία μεταβάλλει ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔχοντος τὰς ἀρχάς, ὅταν ἐν αὐτῷ τούτῳ στάσις ἐγγένηται. ὁμονοοῦντος δὲ κἂν πάνυ ὀλίγον ᾖ, ἀδύνατον κινηθῆναι. Ἔστι γὰρ οὕτω. Πῶς οὖν δή εἶπον ὦ Γλαύκων ἡ πόλις ἡμῖν κινηθήσεται, καὶ πῆ στασιάσουσιν οἱ ἐπίκουροι καὶ οἱ ἄρχοντες πρὸς ἀλλήλους τε καὶ πρὸς ἑαυτούς; ἢ βούλει ὥσπερ Ὅμηρος εὐχώμεθα ταῖς μούσαις εἰπεῖν ἡμῖν ὅπως δὴ πρῶτον στάσις ἔμπεσε, καὶ φῶμεν αὐτὰς τραγικῶς ὡς πρὸς παῖδας ἡμᾶς παιζούσας καὶ ἐρεσχελούσας, ὡς δὴ σπουδῇ λεγούσας ὑψηλολογουμένας λέγειν; Πῶς; Ὧδέ πως. χαλεπὸν μὲν κινηθῆναι πόλιν οὕτω ξυστᾶσαν. ἀλλ' ἐπεὶ γενομένῳ παντὶ, φθορά ἐστιν, οὐδ' ἡ τοιαύτη ξύστασις τὸν ἅπαντα μενεῖ χρόνον, ἀλλὰ λυθήσεται. λύσις δὲ ἥδε. οὐ μόνον φυτοῖς ἐγγείοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐπιγείοις ζώοις φορὰ καὶ ἀφορία ψυχῆς τε καὶ σωμάτων γίγνεται. ὅταν περιτροπαὶ ἑκάστοις κύκλων περιφορὰς ξυμπίπτωσι βραχυβίοις μὲν, βραχυπόρους. ἐναντίοις δὲ ἐναντίας. γένους δὲ ὑμετέρου εὐγονίας τε καὶ ἀφορίας. καίπερ ὄντες σοφοί, οὓς ἡγεμόνας πόλεως ἐπαιδεύσασθε, οὐδὲν μᾶλλον λογισμῷ μετ' αἰσθήσεως τεύξονται, ἀλλὰ πάρεισιν αὐτοὺς καὶ γεννήσουσι παῖδάς ποτε οὐ δέον. ἔστι δὲ θείῳ μὲν γεννητῷ περίοδος ἣν ἀριθμὸς περιλαμβάνει τέλειος. ἀνθρωπείῳ δὲ ἐν ᾧ πρώτῳ αὐξήσεις, δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι τρεῖς ἀποκαταστάσεις. τέτταρας δὲ ὅρους λαβοῦσαι ὁμοιούντων τε καὶ ἀνομοιούντων, καὶ αὐξόντων, καὶ φθινόντων, πάντα προσήγορα καὶ ῥητὰ πρὸς ἄλληλα ἀπέφηναν. ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεὶς δύο ἁρμονίας παρέχεται τρὶς αὐξηθείς. τὴν μὲν ἴσην, ἰσάκις ἑκατὸν τοσαυτάκις. τὴν δὲ ἰσομήκη μὲν, τῇ προμήκει δὲ ἑκατὸν μὲν ἀριθμὸν ἀπὸ διαμέτρων ῥητῶν πεμπάδων δεομένων ἑνὸς ἑκάστων, ἀρρήτων δὲ δυοῖν, ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος. ξύμπας δὲ οὗτος ἀριθμὸς γεωμετρικὸς τοιούτου κύριος ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων γενέσεων. ἃς ὅτ' ἂν ἀγνοήσαντες ὑμῖν οἱ φύλακες, συνοικίζωσιν νύμφας νυμφίοις παρὰ καιρόν, οὐκ εὐφυεῖς οὐδ' εὐτυχεῖς παῖδες ἔσονται. ὧν καταστήσουσι μὲν τοὺς ἀρίστους οἱ πρότεροι, ὅμως δὲ ὄντες ἀνάξιοι, εἰς τὰς τῶν πατέρων αὖ δυνάμεις ἐλθόντες, ἡμῶν πρῶτον ἄρξονται ἀμελεῖν, φύλακες ὄντες παρ' ἔλαττον τοῦ δέοντος, ἡγησάμενοι τὰ μουσικῆς. δεύτερον δὲ τὰ γυμναστικῆς, ὅθεν ἀμουσότεροι γενήσονται ὑμῖν οἱ νέοι. ἐκ δὲ τούτων, ἄρχοντες οὐ πάνυ φυλακικοὶ καταστήσονται, πρὸς τὸ δοκιμάζειν τὰ Ἡσιόδου τε καὶ τὰ παρ' ὑμῖν γένη, χρυσοῦν τε καὶ ἀργυροῦν, καὶ χαλκοῦν καὶ σιδηροῦν. ὁμοῦ δὲ μιγέντος σιδήρου ἀργύρῳ, καὶ χαλκοῦ χρυσῷ, ἀνομοιότης ἐγγενήσεται καὶ ἀνωμαλία ἀνάρμοστος, ἃ γενόμενα οὗ ἂν ἐγγένηται, ἀεὶ τίκτει πόλεμον καὶ ἔχθραν. ταύτης τοι γενεῆς χρὴ φάναι εἶναι στάσιν ὅπου ἂν γίγνηται ἀεί. Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφη αὐτὰς ἀποκρίνασθαι φήσομεν. Καὶ γὰρ ἦν δ' ἐγώ, ἀνάγκη μούσας γε οὔσας. Τί οὖν ἦ δ' ὅς τὸ μετὰ τοῦτο λέγουσιν αἱ μοῦσαι; Στάσεως ἦν δ' ἐγὼ γενομένης, εἱλκέτην ἄρα ἑκατέρω τὼ γένη, τὸ μὲν σιδηροῦν καὶ χαλκοῦν, ἐπὶ χρηματισμὸν καὶ γῆς κτῆσιν, καὶ οἰκίας χρυσίου τε καὶ ἀργύρου. τὸ δ' αὖ χρυσοῦν τε καὶ ἀργυροῦν, ἅτε οὐ πενομένω, ἀλλὰ φύσει, ὄντε πλουσίω τὰς ψυχὰς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν ἠγέτην. Βιαζομένων δὲ καὶ ἀντιτεινόντων ἀλλήλοις, εἰς μέσον ὡμολόγησαν γῆν μὲν καὶ οἰκίας, κατανειμαμένους ἰδιώσασθαι. τοὺς δὲ πρὶν φυλαττομένους ὑπ' αὐτῶν ὡς ἐλευθέρους, φίλους τε καὶ τροφέας, δουλωσάμενοι τότε, περιοίκους τε καὶ οἰκέτας ἔχοντες, αὐτοὶ πολέμου τε καὶ φυλακῆς αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι. Δοκεῖ μοι ἔφη αὕτη ἡ μετάβασις ἐντεῦθεν γίγνεσθαι. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, ἐν μέσῳ τις ἂν εἴη, ἀριστοκρατίας τε καὶ ὀλιγαρχίας αὕτη ἡ πολιτεία. Πάνυ μὲν οὖν.

Μεταβήσεται μὲν δὴ οὕτω. μεταβᾶσα δὲ πῶς οἰκήσει; ἢ φανερὸν ὅτι τὰ μὲν μιμήσεται τὴν προτέραν πολιτείαν, τὰ δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν ἅτ' ἐν μέσῳ οὖσα, τὸ δέ τι καὶ αὐτῆς ἕξει ἴδιον. Οὕτως ἔφη.

Οὐκοῦν τῷ μὲν τιμᾶν τοὺς ἄρχοντας καὶ γεωργιῶν ἀπέχεσθαι, τὸ προπολεμοῦν αὐτῆς καὶ χειροτεχνιῶν, καὶ τοῦ ἄλλου χρηματισμοῦ. ξυσσίτια δὲ κατασκευάσασθαι, καὶ γυμναστικῆς τε καὶ τῆς τοῦ πολέμου ἀγωνίας ἐπιμελεῖσθαι, πᾶσι τοῖς τοιούτοις τὴν προτέραν μιμήσεται; Ναί. Τοῦ δέ γε φοβεῖσθαι τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἄγειν, ἅτε οὐκέτι κεκτημένη ἁπλοῦς τε καὶ ἀτενεῖς τοὺς τοιούτους ἄνδρας, ἀλλὰ μικτούς. ἐπὶ δὲ τοὺς θυμοειδεῖς τε καὶ ἁπλουστέρους ἀποκλίνειν, τοὺς πρὸς πόλεμον μᾶλλον πεφυκότας, ἢ πρὸς εἰρήνην. καὶ τοὺς περὶ ταῦτα δόλους τε καὶ μηχανὰς ἐντίμως ἔχειν, καὶ πολεμοῦσα τὸν ἀεὶ χρόνον διάγειν, αὐτὴ ἑαυτῆς αὐτὰ πολλὰ τῶν τοιούτων ἴδια ἕξει; Ναί. Ἐπιθυμηταὶ δέ γε ἦν δ' ἐγὼ χρημάτων οἱ τοιοῦτοι ἔσονται ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις, καὶ τιμῶντες ἀγρίως ὑπὸ σκότου χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἅτε κεκτημένοι ταμιεῖα, καὶ οἰκείους θησαυροὺς οἱ θέμενοι ἂν αὐτὰ κρύψειαν. καὶ αὖ περιβόλους οἰκήσεων ἀτεχνῶς νεοττιὰς ἰδίας, ἐν αἷς ἀναλίσκοντες, γυναιξί τε καὶ οἷς ἐθέλοιεν ἄλλοις, πολλὰ ἂν δαπανῷντο. Ἀληθέστατα ἔφη. Οὐκοῦν καὶ φειδωλοὶ χρημάτων, ἅτε τιμῶντες καὶ οὐ φανερῶς κτώμενοι, φιλαναλωταὶ δὲ ἀλλοτρίων διὰ ἐπιθυμίαν, καὶ λάθρα τὰς ἡδονὰς καρπούμενοι, ὥσπερ παῖδες πατέρα τὸν νόμον ἀποδιδράσκοντες, οὐχ ὑπὸ πειθοῦς, ἀλλ' ὑπὸ βίας πεπαιδευμένοι. διὰ τὸ τῆς ἀληθινῆς μούσης τῆς μετὰ λόγων τε καὶ φιλοσοφίας ἠμεληκέναι, καὶ πρεσβυτέρως γυμναστικὴν μουσικῆς τετιμηκέναι. Παντάπασιν ἔφη λέγεις μεμιγμένην πολιτείαν, ἐκ κακοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ. Μέμικται γὰρ ἦν δ' ἐγώ. διαφα-

νέστατον

νέστατον δ' ἐν αὐτῇ ἐστιν ἕν τι μόνον ὑπὸ τοῦ θυμοειδοῦς κρατοῦντος, φιλονεικίαι καὶ φιλοτιμίαι. Σφόδρα γε ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, αὕτη μὲν ἡ πολιτεία οὕτω γεγονυῖα καὶ τοιαύτη, ἄν τις εἴη ὡς λόγῳ σχῆμα πολιτείας ὑπογράψαντα, μὴ ἀκριβῶς ἀπεργάσασθαι διὰ τὸ ἐξαρκεῖν μὲν ἰδεῖν, καὶ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς τόν τε δικαιότατον καὶ τὸν ἀδικώτατον. ἀμήχανον δὲ μήκει ἔργον εἶναι πάσας μὲν πολιτείας, πάντα δὲ ἤθη μηδὲν παραλιπόντα διελθεῖν; Καὶ ὀρθῶς ἔφη. Τίς οὖν ὁ κατὰ ταύτην τὴν πολιτείαν ἀνήρ; πῶς τε γενόμενος; ποῖός τέ τις ὤν; Οἶμαι μὲν ἔφη ὁ Ἀδείμαντος ἐγγύς τι αὐτὸν Γλαύκωνος τουτουῒ τείνειν ἕνεκά γε φιλονεικίας. Ἴσως ἦν δ' ἐγὼ τοῦτό γε. ἀλλά μοι δοκεῖ τάδε οὐ κατὰ τοῦτον πεφυκέναι. Τὰ ποῖα; Αὐθαδέστερόν τε δεῖ αὐτὸν ἦν δ' ἐγὼ εἶναι, καὶ ὑποαμουσότερον. φιλόμουσον δὲ καὶ φιλήκοον μέν, ῥητορικὸν δ' οὐδαμῶς. καὶ δούλοις μέν τισιν ἄγριος εἴη ὁ τοιοῦτος, οὐ καταφρονῶν δούλων, ὥσπερ ὁ ἱκανῶς πεπαιδευμένος. ἐλευθέροις δὲ ἥμερος, ἀρχόντων δὲ σφόδρα ὑπήκοος. φίλαρχος δὲ καὶ φιλότιμος, οὐκ ἀπὸ τοῦ λέγειν ἀξιῶν ἄρχειν, οὐδ' ἀπὸ τοιούτου οὐδενός, ἀλλὰ ἀπὸ ἔργων τῶν τε πολιτικῶν καὶ τῶν περὶ τὰ πολεμικά, φιλογυμναστής τέ τις ὢν καὶ φιλόθηρος. Ἔστι γὰρ ἔφη τοῦτο τὸ ἦθος ἐκείνης τῆς πολιτείας. Οὐκοῦν καὶ χρημάτων ἦν δ' ἐγὼ ὁ τοιοῦτος νέος μὲν ὤν, καταφρονοῖ ἄν; ὅσῳ δὲ πρεσβύτερος γίγνοιτο, μᾶλλον ἀεὶ ἀσπάζοιτο ἄν, τῷ τε μετέχειν τῆς τοῦ φιλοχρημάτου φύσεως, καὶ μὴ εἶναι εἰλικρινὴς πρὸς ἀρετήν, διὰ τὸ ἀπολειφθῆναι τοῦ ἀρίστου φύλακος; Τίνος ἦ δ' ὃς ὁ Ἀδείμαντος. Λόγου ἦν δ' ἐγὼ μουσικῇ κεκραμένου, ὃς μόνος ἐγγενόμενος σωτὴρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῷ ἔχοντι. Καλῶς ἔφη λέγεις.

Καὶ ἔστι μέν γ' ἦν δ' ἐγὼ τοιοῦτος ὁ τιμοκρατικὸς νεανίας τῇ τοιαύτῃ πόλει ἐοικώς. Πάνυ μὲν οὖν.

Γίγνεται δέ γ' εἶπον οὗτος ὧδέ πως. ἐνίοτε πατρὸς ἀγαθοῦ ὢν νέος υἱὸς ἐν πόλει οἰκοῦντος οὐκ εὖ πολιτευομένῃ, φεύγοντος τάς τε τιμὰς καὶ ἀρχάς, καὶ δίκας, καὶ τὴν τοιαύτην πᾶσαν φιλοπραγμοσύνην, καὶ ἐθέλοντος ἐλαττοῦσθαι, ὥστε πράγματα μὴ ἔχειν. Πῇ δὴ ἔφη γίγνεται; Ὅταν ἦν δ' ἐγὼ πρῶτον μὲν τῆς μητρὸς ἀκούῃ ἀχθομένης, ὅτι οὐ τῶν ἀρχόντων αὐτῇ ὁ ἀνήρ ἐστι, καὶ ἐλαττουμένης διὰ ταῦτα ἐν ταῖς ἄλλαις γυναιξίν. ἔπειτα ὁρώσης μὴ σφόδρα περὶ χρήματα σπουδάζοντα, μὴ δὲ μαχόμενον καὶ λοιδορούμενον ἰδίᾳ τε ἐν δικαστηρίοις καὶ δημοσίᾳ, ἀλλὰ ῥάθυμος πάντα τὰ τοιαῦτα φέροντα. καὶ ἑαυτῷ μὲν τὸν νοῦν προσέχοντα ἀεὶ αἰσθάνηται, ἑαυτὴν δὲ μήτε πάνυ τιμῶντα μήτε ἀτιμάζοντα, ἐξ ἁπάντων τούτων ἀχθομένης τε καὶ λεγούσης, ὡς ἄνανδρός τε αὐτῷ ὁ πατὴρ καὶ λίαν ἀνειμένος, καὶ ἄλλα δὴ ὅσα καὶ οἷα φιλοῦσιν αἱ γυναῖκες περὶ τῶν τοιούτων ὑμνεῖν. Καὶ μάλ' ἔφη ὁ Ἀδείμαντος πολλά τε καὶ ὅμοια ἑαυταῖς.

Οἶσθα οὖν ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ οἱ οἰκέται τῶν τοιούτων ἐνίοτε λάθρα πρὸς τοὺς υἱεῖς τοιαῦτα λέγουσιν, οἱ δοκοῦντες εὖνοι εἶναι. καὶ ἐάν τινα ἴδωσιν ἢ ὀφείλοντα χρήματα, ᾧ μὴ ἐπεξέρχεται ὁ πατήρ, ἤ τι ἄλλο ἀδικοῦντα διακελεύονται, ὅπως ἐπειδὰν ἀνὴρ γένηται, τιμωρήσεται πάντας τοὺς τοιούτους, καὶ ἀνὴρ μᾶλλον ἔσται τοῦ πατρός. καὶ ἐξιὼν ἕτερα τοιαῦτα ἀκούει, καὶ ὁρᾷ τοὺς μὲν τὰ αὑτῶν πράττοντας ἐν τῇ πόλει, ἠλιθίους τε καλουμένους καὶ ἐν σμικρῷ λόγῳ ὄντας τοὺς δὲ μὴ τὰ αὑτῶν, τιμωμένους τε καὶ ἐπαινουμένους. τότε δὴ ὁ νέος πάντα τὰ τοιαῦτα ἀκούων τε καὶ ὁρῶν, καὶ αὖ τοὺς τοῦ πατρὸς λόγους ἀκούων τε, καὶ ὁρῶν τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ, ἐγγύθεν παρὰ τὰ τῶν ἄλλων ἑλκόμενος, ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων, τοῦ μὲν πατρὸς αὐτοῦ τὸ λογιστικὸν ἐν τῇ ψυχῇ ἄρδοντός τε καὶ αὔξοντος. τῶν δὲ ἄλλων τό, τε ἐπιθυμητικὸν καὶ τὸ θυμοειδὲς διὰ τὸ μὴ κακοῦ ἀνδρὸς εἶναι τὴν φύσιν, ὁμιλίαις δὲ ταῖς τῶν ἄλλων κακαῖς κεχρῆσθαι, εἰς τὸ μέσον ἑλκόμενος ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἦλθε, καὶ τὴν ἐν αὑτῷ ἀρχὴν παρέδωκε τῷ μέσῳ τε καὶ φιλονείκῳ καὶ θυμοειδεῖ, καὶ ἐγένετο ὑψηλόφρων τε καὶ φιλότιμος ἀνήρ. Κομιδῇ μοι ἔφη δοκεῖς τὴν τούτου γένεσιν διεληλυθέναι.

Ἔχομεν ἄρα ἦν δ' ἐγώ, τήν τε δευτέραν πολιτείαν, καὶ τὸν δεύτερον ἄνδρα. Ἔχομεν ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο τὸ τοῦ Αἰσχύλου λέγωμεν, ἄλλον ἄλλῃ πρὸς πόλει τεταγμένον; μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν προτέραν τὴν πόλιν; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Εἴη δέ γ' ἂν ὡς ἐγῷμαι ὀλιγαρχία, ἡ μετὰ τὴν τοιαύτην πολιτείαν. Λέγεις δὲ ἦ δ' ὃς τὴν ποίαν κατάστασιν ὀλιγαρχίαν; Τὴν ἀπὸ τιμημάτων ἦν δ' ἐγὼ πολιτείαν, ἐν ᾗ οἱ μὲν πλούσιοι ἄρχουσι. πένησι δέ, οὐ μέτεστιν ἀρχῆς. Μανθάνω ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ὡς μεταβαίνει πρῶτον ἐκ τῆς τιμαρχίας εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν ῥητέον; Ναί. Καὶ μὴν ἦν δ' ἐγὼ καὶ τυφλῷ γε δῆλον ὡς μεταβαίνει. Πῶς; Τὸ ταμιεῖον ἦν δ' ἐγὼ ἐκεῖνο ἑκάστῳ χρυσίου πληρούμενον, ἀπόλλυσι τὴν τοιαύτην πολιτείαν. πρῶτον μὲν γάρ, δαπάνας αὑτοῖς ἐξευρίσκουσι, καὶ τοὺς νόμους ἐπὶ τοῦτο παράγουσιν, ἀπειθοῦντες αὐτοί τε καὶ γυναῖκες αὐτῶν. Εἰκὸς ἔφη. Ἔπειτά γε οἶμαι ἄλλος ἄλλον ὁρῶν καὶ εἰς ζῆλον ἰών, τὸ πλῆθος τοιοῦτον αὐτῶν ἀπειργάσαντο. Εἰκός. Τοὐντεῦθεν τοίνυν εἶπον προϊόντες εἰς τὸ πρόσθεν τοῦ χρηματίζεσθαι, ὅσῳ ἂν τοῦτο τιμιώτερον ἡγῶνται, τοσούτῳ ἀρετὴν ἀτιμοτέραν. ἢ οὐχ οὕτω πλούτου ἀρετὴ διέστηκεν, ὥσπερ ἐν πλάστιγγι ζυγοῦ κειμένου ἑκατέρου ἀεὶ τοὐναντίον ῥέποντε; Καὶ μάλ' ἔφη. Τιμωμένου δὴ πλούτου ἐν πόλει καὶ τῶν πλουσίων, ἀτιμοτέρα ἀρετή τε καὶ οἱ ἀγαθοί. Δῆλον.

Ἀσκεῖται δὴ τὸ ἀεὶ τιμώμενον, ἀμελεῖται δὲ τὸ ἀτιμαζόμενον. Οὕτως. Ἀντὶ δὴ φιλονείκων καὶ φιλοτίμων ἀνδρῶν, φιλοχρηματισταὶ καὶ φιλοχρήματοι τελευτῶντες ἐγένοντο. καὶ τὸν μὲν πλούσιον, ἐπαινοῦσί τε καὶ θαυμάζουσι, καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ἄγουσι, τὸν δὲ πένητα ἀτιμάζουσι. Πάνυ γε. Οὐκοῦν τότε δὴ νόμον τίθενται ὅρον πολιτείας ὀλιγαρχικῆς ταξάμενοι πλῆθος χρημάτων, οὗ μὲν μᾶλλον ὀλιγαρχία

πλέον, τοῖς δ' ἧττον, ἔλαττον. προειπόντες ἀρχῶν μὴ μετέχειν, ᾧ ἂν μὴ ᾖ οὐσία εἰς τὸ ταχθὲν τίμημα. ταῦτα δὲ ἢ βίᾳ μεθ' ὅπλων διαπράττονται, ἢ καὶ πρὸ τούτου φοβήσαντες κατεστήσαντο τὴν τοιαύτην πολιτείαν, ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτω μὲν οὖν. Ἡ μὲν δὴ κατάστασις ὡς ἔπος εἰπεῖν, αὕτη; Ναὶ ἔφη. ἀλλὰ τίς δὴ ὁ τρόπος τῆς πολιτείας; καὶ ποῖά ἐστιν ἃ ἔφαμεν αὐτὴν ἁμαρτήματα ἔχειν; Πρῶτον μὲν ἔφην τοῦτο αὐτὸ, ὁ ὅρος αὐτῆς, οἷός ἐστιν. ἄθρει γάρ, εἰ νεῶν οὕτω τις ποιοῖτο κυβερνήτας ἀπὸ τιμημάτων, τῷ δὲ πένητι εἰ καὶ κυβερνητικώτερος εἴη, μὴ ἐπιτρέποι; Πονηρὰν ἦν δ' ὃς τὴν ναυτιλίαν αὐτοὺς ναυτίλλεσθαι. Οὐκοῦν καὶ περὶ ἄλλου οὕτως ὁτουοῦν, ἢ τινὸς ἀρχῆς; Οἶμαι ἔγωγε. Πλὴν πόλεως ἦν δ' ἐγώ; ἢ καὶ πόλεως πέρι; Πολύ γ' ἔφη μάλιστα ὅσῳ χαλεπωτάτη καὶ μεγίστη ἡ ἀρχή. Ἓν μὲν δὴ τοῦτο τοσοῦτον ὀλιγαρχία ἂν ἔχοι ἁμάρτημα. Φαίνεται. Τί δὲ τόδε ἆρά τι τούτου ἔλαττον; Τὸ ποῖον; Τὸ μὴ μίαν ἀλλὰ δύο ἀνάγκη εἶναι τὴν τοιαύτην πόλιν, τὴν μὲν πενήτων, τὴν δὲ πλουσίων, οἰκοῦντας ἐν τῷ αὐτῷ, ἀεὶ ἐπιβουλεύοντας ἀλλήλοις. Οὐδὲν μὰ Δί' ἔφη ἔλαττον. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τόδε καλόν, τὸ ἀδυνάτους εἶναι πόλεμόν τινα πολεμεῖν διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι ἢ χρωμένους τῷ πλήθει ὡπλισμένῳ, δεδιέναι μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους, ἢ μὴ χρωμένους ὡς ἀληθῶς ὀλιγαρχικοὺς φανῆναι ἐν αὐτῷ τῷ μάχεσθαι, καὶ ἅμα χρήματα μὴ ἐθέλειν εἰσφέρειν, ἅτε ὄντας φιλοχρημάτους. Οὐ καλόν. Τί δὲ ὃ πάλαι ἐλοιδοροῦμεν, τὸ πολυπραγμονεῖν γεωργοῦντας καὶ χρηματιζομένους καὶ πολεμοῦντας, ἅμα τοὺς αὐτοὺς ἐν τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ. ἢ δοκεῖ ὀρθῶς ἔχειν; Οὐδ' ὁπωστιοῦν. Ὅρα δὴ τούτων πάντων τῶν κακῶν, εἰ τόδε μέγιστον αὕτη πρώτη παραδέχεται. Τὸ ποῖον; Τὸ ἐξεῖναι πάντα τὰ αὑτοῦ ἀποδόσθαι, καὶ ἄλλῳ κτήσασθαι τὰ τούτου, καὶ ἀποδόμενον οἰκεῖν ἐν τῇ πόλει, μηδὲν ὄντα τῶν τῆς πόλεως μερῶν, μήτε χρηματιστὴν, μήτε δημιουργόν, μήτε ἱππέα, μήτε ὁπλίτην, ἀλλὰ πένητα καὶ ἄπορον κεκλημένον. Πρώτη ἔφη. Οὔκουν διακωλύεταί γε ἐν ταῖς ὀλιγαρχουμέναις τὸ τοιοῦτον. οὐ γὰρ ἂν οἱ μὲν ὑπέρπλουτοι ἦσαν, οἱ δὲ παντάπασι πένητες. Ὀρθῶς. Τόδε δὲ ἄθρει, ἆρα ὅτε πλούσιος ὢν ἀνήλισκεν ὁ τοιοῦτος, μᾶλλόν τι τότ' ἦν ὄφελος τῇ πόλει, εἰς ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν. ἢ ἐδόκει μὲν τῶν ἀρχόντων εἶναι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ, οὔτε ἄρχων, οὔτε ὑπηρέτης ἦν αὐτῆς, ἀλλὰ τῶν ἑτοίμων ἀναλωτής. Οὕτως ἔφη ἐδόκει. ἦν δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀναλωτής. Βούλει οὖν ἦν δ' ἐγώ, φῶμεν αὐτὸν ὡς ἐν κηρίῳ κηφὴν ἐγγίνεται σμήνους νόσημα, οὕτω καὶ τὸν τοιοῦτον ἐν οἰκίᾳ κηφῆνα ἐγγίνεσθαι, νόσημα πόλεως; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν ὦ Ἀδείμαντε, τοὺς μὲν πτηνοὺς κηφῆνας πάντας, ἀκέντρους ὁ θεὸς πεποίηκε; τοὺς δὲ πεζοὺς τούτους, ἐνίους μὲν αὐτῶν ἀκέντρους, ἐνίους δὲ δεινὰ κέντρα ἔχοντας. καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀκέντρων, πτωχοὶ πρὸς τὸ γῆρας τελευτῶσιν. ἐκ δὲ τῶν κεκεντρωμένων, πάντες ὅσοι κέκληνται κακοῦργοι. Ἀληθέστατα ἔφη. Δῆλον ἄρα ἦν δ' ἐγώ, ἐν πόλει οὗ ἂν ἴδῃς πτωχοὺς ὅτι εἰσί που ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀποκεκρυμμένοι κλέπται τε καὶ βαλαντιοτόμοι καὶ ἱερόσυλοι, καὶ πάντων τῶν τοιούτων κακῶν δημιουργοί. Δῆλον ἔφη. Τί οὖν ἐν ταῖς ὀλιγαρχουμέναις πόλεσι πτωχοὺς οὐχ ὁρᾷς ἐνόντας; Ὀλίγου γ' ἔφη πάντας, τοὺς ἐκτὸς τῶν ἀρχόντων. Μὴ οὖν οἰώμεθα ἔφην ἐγὼ καὶ κακούργους πολλοὺς ἐν αὐταῖς εἶναι, κέντρα ἔχοντας οὓς ἐπιμελείᾳ βίᾳ κατέχουσιν αἱ ἀρχαί; Οἰόμεθα μὲν οὖν ἔφη. ἆρ' οὖν οὐ δι' ἀπαιδευσίαν καὶ κακὴν τροφὴν καὶ κατάστασιν τῆς πολιτείας φήσομεν τοὺς τοιούτους αὐτόθι ἐγγίνεσθαι; Φήσομεν. Ἀλλ' οὖν δὴ τοιαύτη γέ τις ἂν εἴη ἡ ὀλιγαρχουμένη πόλις, καὶ τοσαῦτα κακὰ ἔχουσα. ἴσως δὲ καὶ πλείω. Σχεδόν τι ἔφη. Ἀπειργάσθω δὴ ἡμῖν καὶ αὕτη ἦν δ' ἐγὼ ἡ πολιτεία, ἣν ὀλιγαρχίαν καλοῦσιν ἐκ τιμημάτων ἔχουσα τοὺς ἄρχοντας. τὸν δὲ ταύτῃ ὅμοιον μετὰ ταῦτα σκοπῶμεν ὥς τε γίγνεται, οἷός τε γενόμενός ἐστι. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. ἆρ' οὖν ὧδε μάλιστα εἰς ὀλιγαρχικὸν ἐκ τοῦ τιμοκρατικοῦ ἐκείνου μεταβάλλει; Πῶς; Ὅταν αὐτοῦ παῖς γενόμενος τὸ μὲν πρῶτον, ζηλοῖ τε τὸν πατέρα καὶ τὰ ἐκείνου ἴχνη διώκῃ. ἔπειτα αὐτὸν ἴδῃ ἐξαίφνης πταίσαντα ὥσπερ πρὸς ἕρματι πρὸς τῇ πόλει, καὶ ἐκχέαντα τά τε αὑτοῦ καὶ ἑαυτόν, ἢ στρατηγήσαντα, ἢ τὴν ἄλλην μεγάλην ἀρχὴν ἄρξαντα. εἶτα εἰς δικαστήριον ἐμπεσόντα βλαπτόμενον ὑπὸ συκοφαντῶν ἢ ἀποθανόντα, ἢ ἐκπεσόντα, ἢ ἀτιμωθέντα, καὶ τὴν οὐσίαν ἅπασαν ἀποβαλόντα. Εἰκός γ' ἔφη. Ἰδὼν δέ γε ὦ φίλε ταῦτα καὶ παθὼν καὶ ἀπολέσας τὰ ὄντα, δείσας οἶμαι εὐθὺς ἐπὶ κεφαλὴν ὠθεῖ ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ, φιλοτιμίαν τε καὶ τὸ θυμοειδὲς ἐκεῖνο, καὶ ταπεινωθεὶς ὑπὸ πενίας πρὸς χρηματισμὸν τραπόμενος γλίσχρως καὶ κατὰ σμικρὸν φειδόμενος, καὶ ἐργαζόμενος χρήματα ξυλλέγεται. ἆρ' οὐκ οἴει τὸν τοιοῦτον τότε, εἰς μὲν τὸν θρόνον ἐκεῖνον τὸ ἐπιθυμητικόν τε καὶ φιλοχρήματον ἐγκαθίζειν, καὶ μέγαν βασιλέα ποιεῖν ἐν ἑαυτῷ, τιάρας τε καὶ στρεπτοὺς καὶ ἀκινάκας παραζωννύντα; Ἔγωγε ἔφη. Τὸ δέ γε οἶμαι λογιστικόν τε καὶ θυμοειδές, χαμαὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρακαθίσας ὑπ' ἐκείνῳ, καὶ καταδουλωσάμενος, τὸ μὲν οὐδὲν ἄλλο ἐᾷ λογίζεσθαι οὐδὲ σκοπεῖν, ἀλλ' ἢ ὁπόθεν ἐξ ἐλαττόνων χρημάτων πλείω ἔσται. τὸ δὲ αὖ θαυμάζειν τε καὶ τιμᾶν μηδὲν ἄλλο, ἢ πλοῦτόν τε καὶ πλουσίους, καὶ φιλοτιμεῖσθαι μηδ' ἐφ' ἑνὶ ἄλλῳ, ἢ ἐπὶ χρημάτων κτήσει, καὶ ἐάν τι ἄλλο εἰς τοῦτο φέρῃ. Οὐκ ἔστ' ἄλλη ἔφη, μεταβολὴ οὕτω ταχεῖά τε καὶ ἰσχυρά, ἐκ φιλοτίμου νέου εἰς φιλοχρήματον. ἆρ' οὖν οὗτος ἦν δ' ἐγὼ ὀλιγαρχικός ἐστιν; Ἡ γοῦν μεταβολὴ αὐτοῦ, ἐξ ὁμοίου ἀνδρός ἐστι τῇ πολιτείᾳ, ἐξ ἧς ἡ ὀλιγαρχία μετέστη. Σκοπῶμεν δὴ εἰ ὅμοιος ἂν εἴη. Σκοπῶμεν. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν τῷ χρήματα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι ὅμοιος ἂν εἴη. Πῶς δ' οὔ; Καὶ μὴν τῷ γε

φειδωλός

φειδωλὸς εἶναι καὶ ἐργάτης, τὰς ἀναγκαίας ἐπιθυμίας μόνον τῶν παρ' αὐτῷ ἀποπιμπλάς. τὰ δὲ ἄλλα ἀναλώματα μὴ παρεχόμενος, ἀλλὰ δουλούμενος τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ὡς ματαίους. Πάνυ μὲν οὖν. Αὐχμηρός γέ τις ἦν δ' ἐγὼ ὤν, καὶ ἀπὸ παντὸς περιουσίαν ποιούμενος, θησαυροποιὸς ἀνήρ, οὓς δὴ καὶ ἐπαινεῖ τὸ πλῆθος. ἢ οὐχ οὗτος ἂν εἴη ὁ τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ ὅμοιος; Ἐμοὶ γ' οὖν ἔφη δοκεῖ. χρήματα γοῦν μάλιστα ἔντιμα, τῇ τε πόλει καὶ παρὰ τῷ τοιούτῳ. Οὐ γὰρ οἶμαι ἦν δ' ἐγὼ παιδείᾳ ὁ τοιοῦτος προσέσχηκεν. Οὐ δοκῶ ἔφη. οὐ γὰρ ἂν τυφλὸν ἡγεμόνα τοῦ βίου ἐστήσατο. Καὶ ἔτι μάλα εὖ ἦν δ' ἐγὼ τόδε σκόπει. κηφηνώδεις ἐπιθυμίας ἐν αὐτῷ διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν μὴ φῶμεν ἐγγίνεσθαι τὰς μὲν πτωχικάς, τὰς δὲ κακούργους κατεχομένας βίᾳ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας; Καὶ μάλ' ἔφη. Οἶσθ' οὖν εἶπον οἷ ἀποβλέψας κατόψει αὐτῶν τὰς κακουργίας; Ποῖ ἔφη; Εἰς τὰς τῶν ὀρφανῶν ἐπιτροπεύσεις, καὶ εἴπου τι αὐτοῖς τοιοῦτον ξυμβαίνει, ὥστε πολλῆς ἐξουσίας λαβέσθαι τοῦ ἀδικεῖν. Ἀληθῆ. ἆρ' οὖν οὐ τούτῳ δῆλον, ὅτι ἐν τοῖς ἄλλοις ξυμβολαίοις ὁ τοιοῦτος ἐν οἷς εὐδοκιμεῖ δοκῶν δίκαιος εἶναι, ἐπιεικεῖ τινι ἑαυτοῦ βίῳ κατέχει ἄλλας κακὰς ἐπιθυμίας ἐνούσας, οὐ πείθων ὅτι οὐκ ἄμεινον, οὐδ' ἡμερῶν λόγῳ, ἀλλ' ἀνάγκῃ καὶ φόβῳ περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας τρέμων; Καὶ πάνυ γ' ἔφη.

Καὶ νὴ Δία ἦν δ' ἐγὼ ὦ φίλε τοῖς πολλοῖς γε αὐτῶν εὑρήσεις ὅταν δέῃ τὰ ἀλλότρια ἀναλίσκειν, τὰς τοῦ κηφῆνος ξυγγενεῖς ἐνούσας ἐπιθυμίας. Καὶ μάλα εἰδὼς σφόδρα. Οὐκ ἄρα ἂν εἴη ἀστασίαστος ὁ τοιοῦτος ἐν ἑαυτῷ οὐδὲ εἷς, ἀλλὰ διπλοῦς τις, ἐπιθυμίας δὲ ἐπιθυμιῶν ὡς πολὺ κρατούσας ἂν ἔχοι βελτίους χειρόνων. Ἔστιν οὕτω. Διὰ ταῦτα δὴ οἶμαι, εὐσχημονέστερος ἂν πολλῶν ὁ τοιοῦτος εἴη. ὁμονοητικῆς δὲ καὶ ἡρμοσμένης τῆς ψυχῆς ἀληθὴς ἀρετὴ, πόρρω ποι ἐκφεύγοι ἂν αὐτόν. Δοκεῖ μοι.

Καὶ μὴν ἀνταγωνιστής γε ἰδίᾳ ἐν πόλει ὁ φειδωλὸς φαῦλος, ἤ τινος νίκης, ἢ ἄλλης φιλοτιμίας τῶν καλῶν, χρήματά τε οὐκ ἐθέλων εὐδοξίας ἕνεκα, καὶ τῶν τοιούτων ἀγώνων ἀναλίσκειν, δεδιὼς τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἀναλωτικὰς ἐγείρειν, καὶ ξυμπαρακαλεῖν ἐπὶ ξυμμαχίαν τε καὶ φιλονεικίαν, ὀλίγοις τισὶν ἑαυτοῦ πολεμῶν ὀλιγαρχικῶς, τὰ πολλὰ ἡττᾶται καὶ πλουτεῖ. Καὶ μάλα ἔφη. Ἔτι οὖν ἦν δ' ἐγὼ ἀπιστοῦμεν, μὴ κατὰ τὴν ὀλιγαρχουμένην πόλιν ὁμοιότατον τὸν φειδωλόν τε καὶ χρηματιστὴν τετάχθαι; Οὐδαμῶς ἔφη. Δημοκρατίαν δὴ ὡς ἔοικε μετὰ τοῦτο σκεπτέον. τίνα τε γίνεται τρόπον, καὶ γενομένη ποῖόν τινα ἔχει, ἵν' αὖ τὸν τοῦ τοιούτου ἀνδρὸς τρόπον γνόντες, παραστησώμεθ' αὐτὸν εἰς κρίσιν. Ὁμοίως γοῦν ἂν ἔφη ἡμῖν αὐτοῖς πορευοίμεθα. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ μεταβάλλει μὲν τρόπον τινὰ τοιοῦτον ἐξ ὀλιγαρχίας εἰς δημοκρατίαν, δι' ἀπληστίαν τοῦ προκειμένου ἀγαθοῦ, τοῦ ὡς πλουσιώτατον δεῖν γίγνεσθαι; Πῶς δή; Ἅτε δὴ οἶμαι ἄρχοντες ἐν αὐτῇ, οἱ ἄρχοντες διὰ τὸ πολλὰ κεκτῆσθαι, οὐκ ἐθέλουσιν εἴργειν νόμῳ, τῶν νέων ὅσοι ἂν ἀκόλαστοι γίγνωνται, μὴ ἐξεῖναι αὐτοῖς ἀναλίσκειν τε καὶ ἀπολλύναι τὰ αὐτῶν. ἵνα ὠνούμενοι τὰ τῶν τοιούτων καὶ εἰσδανείζοντες, ἔτι πλουσιώτεροί τε καὶ ἐντιμότεροι γίγνωνται. Παντός γε μᾶλλον. Οὐκοῦν δῆλον ἤδη τοῦτο ἐν πόλει, ὅτι πλοῦτον τιμᾶν καὶ σωφροσύνην ἅμα ἱκανῶς κτᾶσθαι ἐν τοῖς πολίταις ἀδύνατον, ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τοῦ ἑτέρου ἀμελεῖν ἢ τοῦ ἑτέρου. Ἐπιεικῶς ἔφη δῆλον. Παραμελοῦντες δὴ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις, καὶ ἐφιέντες ἀκολασταίνειν οὐκ ἀγεννεῖς ἐνίοτε ἀνθρώπους, πένητας ἠνάγκασαν γενέσθαι. Μάλα γε.

Κάθηνται δὴ οἶμαι οὗτοι ἐν τῇ πόλει κεκεντρωμένοι τε καὶ ἐξωπλισμένοι, οἱ μὲν ὀφείλοντες χρέα, οἱ δὲ ἄτιμοι γεγονότες. οἱ δὲ ἀμφότερα, μισοῦντές τε καὶ ἐπιβουλεύοντες τοῖς κτησαμένοις τὰ αὐτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις, νεωτερισμοῦ ἐρῶντες. Ἔστι ταῦτα. Οἱ δὲ δὴ χρηματισταὶ ἐγκύψαντες οὐδὲ δοκοῦντες τούτους ὁρᾶν, τῶν δὲ λοιπῶν τὸν ἀεὶ ὑπείκοντα ἐνιέντες ἀργύριον καὶ τιτρώσκοντες, καὶ τοῦ πατρὸς ἐκγόνους τόκους πολλαπλασίους κομιζόμενοι, πολὺν τὸν κηφῆνα καὶ πτωχὸν ἐμποιοῦσι τῇ πόλει. Πῶς γὰρ ἔφη οὐ πολύν; Καὶ οὔτε γ' ἐκείνῃ ἦν δ' ἐγὼ, τὸ τοιοῦτον κακὸν ἐκκαόμενον ἐθέλουσιν ἀποσβεννύναι, εἴργοντες τὰ αὐτοῦ ὅπῃ τις βούλεται τρέπειν. οὔτε τῇδε ᾗ αὖ κατὰ ἕτερον νόμον τὰ τοιαῦτα λύεται. Κατὰ δὴ τίνα; Ὃς μετ' ἐκεῖνόν ἐστι δεύτερος καὶ ἀναγκάζων ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι τοὺς πολίτας. ἐὰν γὰρ ἐπὶ τῷ αὐτοῦ κινδύνῳ τὰ πολλά τις τῶν ἑκουσίων ξυμβολαίων προστάττῃ ξυμβάλλειν, χρηματίζοιντο μέντ' ἂν ἧττον ἀναιδῶς ἐν τῇ πόλει. ἐλάττω δ' ἐν αὐτῇ φύοιντο τῶν τοιούτων κακῶν οἵων νῦν δὴ εἴπομεν. Καὶ πολύ γε ἦ δ' ὅς. Νῦν δέ γ' ἔφην ἐγὼ διὰ πάντα τὰ τοιαῦτα, τοὺς μὲν ἀρχομένους οὕτω διατιθέασιν ἐν τῇ πόλει οἱ ἄρχοντες. σφᾶς δὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς αὐτῶν ἆρ' οὐ τρυφῶντας μὲν τοὺς νέους καὶ ἀπόνους, καὶ πρὸς τὰ τοῦ σώματος, καὶ πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς, μαλακοὺς δὲ καρτερεῖν πρὸς ἡδονάς τε καὶ λύπας καὶ ἀργούς. Τί μήν; Αὑτοὺς δὲ πλὴν χρηματισμοῦ, τῶν ἄλλων ἠμεληκότας καὶ οὐδὲν πλείω ἐπιμέλειαν πεποιημένους ἀρετῆς, ἢ τοὺς πένητας. Οὐ γὰρ οὖν. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι, ὅταν παραβάλλωσιν ἀλλήλοις οἵ, τε ἄρχοντες καὶ οἱ ἀρχόμενοι, ἢ ἐν ὁδῶν πορείαις, ἢ ἐν ἄλλαις τισὶ κοινωνίαις, ἢ κατὰ θεωρίας, ἢ κατὰ στρατίας, ἢ ξύμπλοι γιγνόμενοι, ἢ ξυστρατιῶται. ἢ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κινδύνοις ἀλλήλους θεώμενοι, μηδαμῇ ταύτῃ καταφρονῶνται οἱ πένητες ὑπὸ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ πολλάκις ἰσχνὸς ἀνὴρ πένης ἡλιωμένος, παραταχθεὶς ἐν μάχῃ πλουσίῳ ἐσκιατραφηκότι, πολλὰς ἔχοντι σάρκας ἀλλοτρίας ἴδῃ ἄσθματός τε καὶ ἀπορίας μεστῶ. ἆρ' οἴει αὐτὸν οὐχ ἡγεῖ-

θαι κακίᾳ τῇ σφετέρᾳ πλουτεῖν τοὺς τοιούτους, καὶ ἄλλον ἄλλῳ παραγγέλλειν ὅταν ἰδίᾳ ξυγγίγνωνται, ὅτι ἄνδρες οἱ ἡμέτεροι πλούσιοι εἰσὶν οὐδέν; Εὖ οἶδα μὲν οὖν ἔφη ἔγωγε, ὅτι οὕτω ποιοῦσιν. Οὐκοῦν ὥσπερ σῶμα νοσῶδες μικρᾶς ῥοπῆς ἔξωθεν δεῖται προσλαβέσθαι πρὸς τὸ κάμνειν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἔξω στασιάζειν αὐτὸ αὑτῷ, οὕτω δὴ καὶ ἡ κατὰ ταὐτὰ ἐκείνῳ διακειμένη πόλις, ἀπὸ σμικρᾶς προφάσεως ἔξωθεν ἐπαγομένων, ἢ τῶν ἑτέρων ἐξ ὀλιγαρχουμένης πόλεως ξυμμαχίαν, ἢ τῶν ἑτέρων ἐκ δημοκρατουμένης νοσεῖ τε καὶ αὐτὴ αὑτῇ μάχεται, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἔξω στασιάζει. Καὶ σφόδρα γε. Δημοκρατία δὴ οἶμαι γίγνεται ὅταν οἱ πένητες νικήσαντες, τοὺς μὲν ἀποκτείνωσι τῶν ἑτέρων, τοὺς δὲ ἐκβάλωσι, τοῖς δὲ λοιποῖς, ἐξ ἴσου μεταδῶσι πολιτείας τε καὶ ἀρχῶν, καὶ ὡς τὸ πολὺ ἀπὸ κλήρων αἱ ἀρχαὶ ἐν αὐτῇ γίγνονται. Ἔστι γὰρ ἔφη αὕτη ἡ κατάστασις δημοκρατίας, ἐάν τε καὶ δι' ὅπλων γένηται, ἐάν τε καὶ διὰ φόβων ἐπεξελθόντων τῶν ἑτέρων. Τίνα δὴ οὖν ἦν δ' ἐγὼ οὗτοι τρόπον οἰκοῦσι; καὶ ποία τις ἡ τοιαύτη αὖ πολιτεία; δῆλον γὰρ ὅτι ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ, δημοκρατικός τις ἀναφανήσεται. Δῆλον ἔφη. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν δὴ ἐλεύθεροι, καὶ ἐλευθερίας ἡ πόλις μεστὴ καὶ παρρησίας γίγνεται, καὶ ἐξουσία ἐν αὐτῇ ποιεῖν ὅ, τι τις βούλεται; Λέγεταί γε δή ἔφη. Ὅπου δέ γε ἐξουσία, δηλονότι ἰδίαν ἕκαστος ἂν κατασκευὴν τοῦ αὐτοῦ βίου κατασκευάζοιτο ἐν αὐτῇ, ἥ τις ἕκαστον ἀρέσκοι. Δῆλον. Παντοδαποὶ δὴ ἂν οἶμαι ἐν ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ μάλιστα ἐγγίγνοιντο ἄνθρωποι. Πῶς γὰρ οὔ; Κινδυνεύει ἦν δ' ἐγὼ, καλλίστη αὕτη τῶν πολιτειῶν εἶναι. ὥσπερ ἱμάτιον ποικίλον πᾶσιν ἄνθεσι πεποικιλμένον, οὕτω καὶ αὕτη πᾶσιν ἤθεσι πεποικιλμένη, καλλίστη ἂν φαίνοιτο. Τί μήν ἔφη; Καὶ ἴσως μὲν ἦν δ' ἐγὼ, καὶ ταύτην ὥσπερ οἱ παῖδές τε καὶ γυναῖκες τὰ ποικίλα θεώμενοι, καλλίστην ἂν πολλοὶ κρίνειαν. Καὶ μάλ' ἔφη. Καὶ ἔστι γε ὦ μακάριε ἦν δ' ἐγὼ ἐπιτήδειον ζητεῖν ἐν αὐτῇ πολιτείαν. Τί δή; Ὅτι πάντα γένη πολιτειῶν ἔχει διὰ τὴν ἐξουσίαν, καὶ κινδυνεύει τῷ βουλομένῳ πόλιν κατασκευάζειν, ὃ νῦν δὴ ἡμεῖς ἐποιοῦμεν, ἀναγκαῖον εἶναι εἰς δημοκρατουμένην ἐλθόντι πόλιν, ὃς ἂν αὐτὸν ἀρέσκοι τρόπος, τοῦτον ἐκλέξασθαι, ὥσπερ εἰς παντοπώλιον ἀφικομένῳ πολιτειῶν, καὶ ἐκλεξαμένῳ οὕτω κατοικίζειν. Ἴσως γοῦν ἔφη, οὐκ ἂν ἀποροῖ παραδειγμάτων. Τὸ δὲ μηδεμίαν ἀνάγκην εἶπον εἶναι ἄρχειν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, μηδ' ἂν ᾖς ἱκανὸς ἄρχειν, μηδὲ αὖ ἄρχεσθαι ἐὰν μὴ βούλῃ, μηδὲ πολεμεῖν, πολεμούντων, μηδὲ εἰρήνην ἄγειν τῶν ἄλλων ἀγόντων, ἐὰν μὴ ἐπιθυμῇς εἰρήνης. μηδ' αὖ ἐάν τις ἄρχειν νόμος σε διακωλύῃ ἢ δικάζειν, μηδὲν ἧττον καὶ ἄρχειν καὶ δικάζειν, ἐὰν αὐτῷ σοι ἐπίῃ, ἆρ' οὐ θεσπεσία καὶ ἡδεῖα ἡ τοιαύτη διαγωγὴ ἐν τῷ παραυτίκα; Ἴσως ἔφη, ἐάν γε τοῦτο. Τί δὲ ἡ πραότης ἐνίων τῶν δικασθέντων, οὐ κομψή; ἢ οὔπω εἶδες ἐν τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἀνθρώπων καταψηφισθέντων θανάτου ἢ φυγῆς, οὐδὲν ἧττον αὐτῶν μενόντων τε καὶ ἀναστρεφομένων ἐν μέσῳ, καὶ ὡς οὔτε φροντίζοντος οὔτε ὁρῶντος οὐδενὸς, περινοστεῖ ὁ καταψηφισθεὶς ὥσπερ ἥρως; Καὶ πολλούς γ' ἔφη. Ἡ δὲ συγγνώμη οὐ γενναῖα καὶ οὐδ' ὁπωστιοῦν σμικρολογία αὐτῆς, ἀλλὰ καταφρόνησις ὧν ἡμεῖς ἐλέγομεν σεμνύνοντες ὅτε τὴν πόλιν ᾠκίζομεν. ὡς εἰ μή τις ὑπερβεβλημένην φύσιν ἔχοι, οὔποτ' ἂν γένοιτο ἀνὴρ ἀγαθὸς, εἰ μὴ παῖς ὢν εὐθὺς παίζοι ἐν καλοῖς, καὶ ἐπιτηδεύοι τὰ τοιαῦτα πάντα, ὡς μεγαλοπρεπῶς καταπατήσασα ἅπαντα ταῦτα. οὐδὲν φροντίζει, ἐξ ὁποίων ἄν τις ἐπιτηδευμάτων ἐπὶ τὰ πολιτικὰ ἰὼν πράττῃ, ἀλλὰ τιμᾷ, ἐὰν φῇ μόνον εὔνους εἶναι τῷ πλήθει. Πάνυ γ' ἔφη γενναία. Ταῦτά δὴ ἔφην ἔχοι ἂν καὶ τούτων ἄλλα ἀδελφὰ, δημοκρατία. καὶ εἴη ἂν ὡς ἔοικεν ἡδεῖα πολιτεία, καὶ ἄναρχος καὶ ποικίλη, ἰσότητά τινα ὁμοίως ἴσοις τε καὶ ἀνίσοις διανέμουσα. Καὶ μάλ' ἔφη γνώριμα λέγεις. Ἄθρει δὴ ἦν δ' ἐγὼ, τίς ὁ τοιοῦτος ἰδίᾳ. ἢ πρῶτον σκεπτέον ὥσπερ τὴν πολιτείαν ἐσκεψάμεθα, τίνα τρόπον γίγνεται; Ναί ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐχ ὧδε τοῦ φειδωλοῦ ἐκείνου, καὶ ὀλιγαρχικοῦ γένοιτ' ἂν οἶμαι, υἱὸς ὑπὸ τῷ πατρὶ τεθραμμένος ἐν τοῖς ἐκείνου ἤθεσιν;

Τί γὰρ οὔ; Βίᾳ δὴ καὶ οὗτος ἄρχων τῶν ἐν αὑτῷ ἡδονῶν, ὅσαι ἀναλωτικαὶ μὲν, χρηματιστικαὶ δὲ μή, αἳ δὴ οὐκ ἀναγκαῖαι κέκληνται. Δῆλον ἔφη. Βούλει οὖν ἦν δ' ἐγὼ ἵνα μὴ σκοτεινῶς διαλεγώμεθα, πρῶτον ὁρισώμεθα τάς τε ἀναγκαίας ἐπιθυμίας, καὶ τὰς μή; Βούλομαι ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ἅς τε οὐκ ἂν οἷοί τ' εἶμεν ἀποτρέψαι, δικαίως ἀναγκαῖαι καλοῖντο, καὶ ὅσαι ἀποτελούμεναι ὠφελοῦσιν ἡμᾶς. τούτων γὰρ ἀμφοτέρων ἐφίεσθαι ἡμῶν τῇ φύσει ἀνάγκη, ἢ οὔ; Καὶ μάλα. Δικαίως δὴ τοῦτο ἐπ' αὐταῖς ἐροῦμεν τὸ ἀναγκαῖον. Δικαίως. Τί δὲ ἅς γέ τις ἀπαλλάξειεν ἂν εἰ μελετῴη ἐκ νέου, καὶ πρὸς οὐδὲν ἀγαθὸν ἐνοῦσαι δρῶσιν. αἱ δὲ καὶ τοὐναντίον, πάσας ταύτας εἰ μὴ ἀναγκαίους φαῖμεν εἶναι, ἆρ' οὐ καλῶς ἂν λέγοιμεν; Καλῶς μὲν οὖν. Προελώμεθα δή τι παράδειγμα ἑκατέρων αἵ εἰσιν ἵνα τύπῳ λάβωμεν αὐτάς. Οὐκοῦν χρή. Ἆρ' οὖν οὐχ ἡ τοῦ φαγεῖν μέχρι ὑγιείας τε καὶ εὐεξίας καὶ αὐτοῦ σίτου τε καὶ ὄψου, ἀναγκαῖος ἂν εἴη; Οἶμαι. Ἡ μέν γε που τοῦ σίτου, κατ' ἀμφότερα ἀναγκαία, ᾗ τε ὠφέλιμος ᾗ τε παῦσαι ζῶντα δυνατή. Ναί. Ἡ δὲ ὄψου εἴ πού τινα ὠφέλειαν πρὸς εὐεξίαν παρέχεται;

Πάνυ μὲν οὖν. Τί δὲ ἡ πέρα τούτων καὶ ἀλλοίων ἐδεσμάτων ἢ τούτων ἐπιθυμία, δυνατὴ δὲ κολαζομένη ἐκ νέων, καὶ παιδευομένη ἐκ τῶν πολλῶν ἀπαλλάττεσθαι, καὶ βλαβερὰ μὲν σώματι, βλαβερὰ δὲ ψυχῇ πρός τε φρόνησιν καὶ τὸ σωφρονεῖν, ἆρά γε ὀρθῶς οὐκ ἀναγκαία ἂν καλοῖτο; Ὀρθότατα μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἀναλωτικὰς φῶμεν εἶναι ταύτας, ἐκείνας δὲ χρηματιστικὰς, διὰ τὸ χρησίμους πρὸς τὰ ἔργα εἶναι;

Τί μήν;

Τί μήν; Οὕτω δὴ καὶ περὶ ἀφροδισίων καὶ τῶν ἄλλων φήσομεν οὕτω. ἆρ' οὖν καὶ ὃν δὴ νῦν κηφῆνα ὠνομάζομεν, τοῦτον ἐλέγομεν τὸν τοιούτων ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν γέμοντα, καὶ ἀρχόμενον ὑπὸ τῶν μὴ ἀναγκαίων. τὸν δὲ ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων, φειδωλόν τε καὶ ὀλιγαρχικόν; Ἀλλὰ τί μήν; Πάλιν τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ λέγωμεν, ὡς ἐξ ὀλιγαρχικοῦ δημοκρατικὸς γίγνεται. φαίνεται δέ μοι, τά γε πολλὰ ὧδε γίγνεσθαι. Πῶς; Ὅταν νέος τεθραμμένος ὡς νυνδὴ ἐλέγομεν, ἀπαιδεύτως τε καὶ φειδωλῶς γεύσηται κηφήνων μέλιτος, καὶ συγγένηται αἴθωσι θηρσὶ καὶ δεινοῖς, παντοδαπὰς ἡδονὰς καὶ ποικίλας καὶ παντοίως ἐχούσας δυναμένοις σκευάζειν. ἐνταῦθά που οἴου εἶναι ἀρχὴν αὐτῷ μεταβολῆς ὀλιγαρχικῆς τῆς ἐν ἑαυτῷ εἰς δημοκρατικήν. Πολλὴ ἀνάγκη ἔφη. Ἆρ' οὖν ὥσπερ ἡ πόλις μετέβαλε, βοηθησάσης τῷ ἑτέρῳ μέρει ξυμμαχίας ἔξωθεν ὁμοίας ὁμοίῳ, οὕτω καὶ ὁ νεανίας μεταβάλλει, βοηθοῦντος αὖ εἴδους ἐπιθυμιῶν ἔξωθεν τῷ ἑτέρῳ τῶν παρ' ἐκείνῳ, ξυγγενοῦς τε καὶ ὁμοίου; Παντάπασι μὲν οὖν. Καὶ ἐὰν μέν γε οἶμαι ἀντιβοηθήσῃ τις τῷ ἐν ἑαυτῷ ὀλιγαρχικῷ ξυμμαχία, ἤ ποθεν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἢ καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων νουθετούντων τε καὶ κακιζόντων, στάσις δὴ καὶ ἀντίστασις καὶ μάχη ἐν αὐτῷ πρὸς αὑτὸν τότε γίγνεται. Τί μήν; Καὶ ποτὲ μὲν οἶμαι τὸ δημοκρατικὸν ὑπεχώρησε τῷ ὀλιγαρχικῷ, καί τινες τῶν ἐπιθυμιῶν, αἱ μὲν διεφθάρησαν, αἱ δὲ καὶ ἐξέπεσον. αἰδοῦς τινος ἐγγενομένης ἐν τῇ τοῦ νέου ψυχῇ, καὶ κατεκοσμήθη πάλιν. Γίγνεται γὰρ ἐνίοτε ἔφη. Αὖθις δὲ οἶμαι τῶν ἐκπεσουσῶν ἐπιθυμιῶν, ἄλλαι ἐπιτρεφόμεναι ξυγγενεῖς, δι' ἀνεπιστημοσύνην τροφῆς πατρὸς, πολλαί τε καὶ ἰσχυραὶ ἐγένοντο. Φιλεῖ γοῦν ἔφη οὕτω γίγνεσθαι. Οὐκοῦν εἵλκυσάν τε πρὸς τὰς αὐτὰς ὁμιλίας, καὶ λάθρα συγγιγνόμεναι, πλῆθος ἐνέτεκον. Τί μήν; Τελευτῶσαι δὲ οἶμαι, κατέλαβον τὴν τοῦ νέου τῆς ψυχῆς ἀκρόπολιν, αἰσθόμεναι κενὴν μαθημάτων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων καλῶν, καὶ λόγων ἀληθῶν. οἳ δὴ ἄριστοι φρουροί τε καὶ φύλακες, ἐν ἀνδρῶν θεοφιλῶν εἰσὶ διανοίαις. Καὶ πολύ γ' ἔφη. Ψευδεῖς δὴ καὶ ἀλαζόνες οἶμαι λόγοι τε καὶ δόξαι ἀντ' ἐκείνων ἀναδραμόντες κατέσχον τὸν αὐτὸν τόπον τοῦ τοιούτου. Σφόδρα γ' ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ πάλιν τε εἰς ἐκείνους τοὺς Λωτοφάγους ἐλθὼν, φανερῶς κατοικεῖ; καὶ ἐὰν παρ' οἰκείων τις βοήθεια τῷ φειδωλῷ αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ἀφικνῆται, κλῄσαντες οἱ ἀλαζόνες λόγοι ἐκεῖνοι τὰς τοῦ βασιλικοῦ τείχους ἐν αὐτῷ πύλας, οὔτε αὐτὴν τὴν ξυμμαχίαν παριᾶσιν, οὔτε πρέσβεις πρεσβυτέρων λόγους ἰδιωτῶν εἰσδέχονται, αὐτοί τε κρατοῦσι μαχόμενοι, καὶ τὴν μὲν αἰδῶ ἠλιθιότητα ὀνομάζοντες, ὠθοῦσιν ἔξω ἀτίμως φυγάδα. σωφροσύνην δὲ ἀνανδρίαν καλοῦντές τε καὶ προπηλακίζοντες, ἐκβάλλουσι. μετριότητα δὲ καὶ κοσμίαν δαπάνην, ὡς ἀγροικίαν καὶ ἀνελευθερίαν οὖσαν πείθοντες, ὑπερορίζουσι μετὰ πολλῶν καὶ ἀνωφελῶν ἐπιθυμιῶν; Σφόδρα γε. Τούτων δέ γέ που κενώσαντες καὶ καθήραντες τὴν τοῦ κατεχομένου τε ὑπ' αὐτῶν, καὶ τελουμένου ψυχὴν μεγάλοισι τέλεσι, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη ὕβριν καὶ ἀναρχίαν καὶ ἀσωτίαν καὶ ἀναίδειαν, λαμπρὰς μετὰ πολλοῦ χοροῦ κατάγουσιν ἐστεφανωμένας, ἐγκωμιάζοντες καὶ ὑποκοριζόμενοι. ὕβριν μὲν παίδευσιν καλοῦντες, ἀναρχίαν δὲ ἐλευθερίαν, ἀσωτίαν δὲ μεγαλοπρέπειαν, ἀναίδειαν δὲ ἀνδρείαν. ἆρ' οὐχ οὕτω πως ἦν δ' ἐγὼ νέος ὢν, μεταβάλλει ἐκ τοῦ ἐν ἀναγκαίοις ἐπιθυμίαις τρεφομένου, εἰς τὴν τῶν μὴ ἀναγκαίων καὶ ἀνωφελῶν ἡδονῶν ἐλευθέρωσίν τε καὶ ἄνεσιν; Καὶ μάλα γ' ἦ δ' ὃς ἐναργῶς. Ζῇ δὴ οἶμαι μετὰ ταῦτα ὁ τοιοῦτος, οὐδὲν μᾶλλον εἰς ἀναγκαίους ἢ μὴ ἀναγκαίους ἡδονὰς, ἀναλίσκων καὶ χρήματα καὶ πόνους καὶ διατριβάς. ἀλλ' ἐὰν εὐτυχὴς ᾖ, καὶ μὴ πέρα ἐκβακχευθῇ, ἀλλά τι καὶ πρεσβύτερος γενόμενος τοῦ πολλοῦ θορύβου παρελθόντος, μέρη τε καταδέξηται τῶν ἐκπεσόντων, καὶ τοῖς ἐπεισελθοῦσι μὴ ὅλον ἑαυτὸν ἐνδῷ, εἰς ἴσον δή τι καταστήσας τὰς ἡδονὰς, διάγει τῇ παραπιπτούσῃ ἀεὶ ὥσπερ λαχούσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀρχὴν, παραδιδοὺς ἕως ἂν πληρωθῇ. καὶ αὖθις ἄλλῃ οὐδεμίαν ἀτιμάζων, ἀλλ' ἐξ ἴσου τρέφων. Πάνυ μὲν οὖν.

Καὶ λόγον γ' ἦν δ' ἐγὼ, ἀληθῆ οὐ προσδεχόμενος, οὐδὲ παριεὶς εἰς τὸ φρούριον. ἐάν τις λέγῃ ὡς αἱ μέν εἰσι τῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἐπιθυμιῶν ἡδοναί. αἱ δὲ τῶν πονηρῶν, καὶ τὰς μὲν χρὴ ἐπιτηδεύειν καὶ τιμᾶν, τὰς δὲ κολάζειν τε καὶ δουλοῦσθαι. ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις ἀνανεύει τε, καὶ ὁμοίας φησὶν ἁπάσας εἶναι καὶ τιμητέας ἐξ ἴσου. Σφόδρα γὰρ ἔφη οὕτω διακείμενος τοῦτο δρᾷ. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ, καὶ διαζῇ τὸ καθ' ἡμέραν οὕτω χαριζόμενος τῇ προσπιπτούσῃ ἐπιθυμίᾳ; τοτὲ μὲν μεθύων καὶ καταυλούμενος, αὖθις δὲ ὑδροποτῶν καὶ κατισχναινόμενος, τοτὲ δ' αὖ γυμναζόμενος. ἔστι δ' ὅτε ἀργῶν, καὶ πάντων ἀμελῶν, τοτὲ δ' ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ διατρίβων, πολλάκις δὲ πολιτεύεται καὶ ἀναπηδῶν, ὅ τι ἂν τύχῃ λέγει τε καὶ πράττει, κἄν ποτέ τινας πολεμικοὺς ζηλώσῃ, ταύτῃ φέρεται. ἢ χρηματιστικούς, ἐπὶ τοῦτ' αὖ. καὶ οὔτε τις τάξις, οὔτε ἀνάγκη ἔπεστιν αὐτοῦ τῷ βίῳ, ἀλλ' ἡδύ τε δὴ καὶ ἐλευθέριον καὶ μακάριον καλῶν τὸν βίον τοῦτον, χρῆται αὐτῷ διὰ παντός. Παντάπασιν ἦ δ' ὃς διελήλυθας βίον ἰσονομικοῦ τινος ἀνδρός. Οἶμαι δέ γε ἦν δ' ἐγὼ, καὶ παντοδαπόν τε καὶ πλείστων ἠθῶν μεστὸν, καὶ καλόν τε καὶ ποικίλον, ὥσπερ ἐκείνην τὴν πόλιν τοῦτον τὸν ἄνδρα εἶναι, ὃν πολλοὶ ἂν καὶ πολλαὶ ζηλώσειαν τοῦ βίου παραδείγματα, πολιτειῶν τε καὶ τρόπων πλεῖστα ἐν αὐτῷ ἔχοντα. Οὕτω γὰρ ἔφη ἐστί. Τί οὖν τετάχθω ἡμῖν κατὰ δημοκρατίαν ὁ τοιοῦτος ἀνήρ, ὡς δημοκρατικὸς ὀρθῶς ἂν προσαγορευόμενος. Τετάχθω ἔφη. Ἡ καλλίστη δὴ ἦν δ' ἐγὼ πολιτεία τε καὶ ὁ κάλλιστος ἀνήρ, λοιπὰ ἂν ἡμῖν εἴη διελθεῖν, τυραννίς τε καὶ τύραννος. Κομιδῆ γ' ἔφη. Φέρε δή, τίς τρόπος τυραννίδος ὦ φίλε

ἑταῖρε γίγνεται. ὅτι μὲν γὰρ ἐκ δημοκρατίας μεταβάλλει, σχεδὸν δῆλον. Δῆλον. ἆρ' οὖν τρόπον τινὰ τὸν αὐτὸν ἔκ τε ὀλιγαρχίας δημοκρατία γίγνεται, καὶ ἐκ δημοκρατίας τυραννίς; Πῶς; Ὃ προὔθετο ἦν δ' ἐγὼ ἀγαθὸν καὶ δι' οὗ ἡ ὀλιγαρχία καθίστατο, τοῦτο δ' ἦν ὑπέρπλουτος. ἦ γάρ; Ναί.

Ἡ πλούτου τοίνυν ἀπληστία, καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἀμέλεια διὰ χρηματισμὸν αὐτὴν ἀπόλλυσιν. Ἀληθῆ ἔφη.

ἆρ' οὖν καὶ ὃ δημοκρατία ὁρίζεται ἀγαθόν, ἡ τούτου ἀπληστία καὶ ταύτην καταλύει. Λέγεις δ' αὐτὴν τί ὁρίζεσθαι; Τὴν ἐλευθερίαν εἶπον. τοῦτο γάρ που ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει ἀκούσαις ἂν ὡς ἔχει τε κάλλιστον. καὶ διὰ ταύτην ἐν μόνῃ ταύτῃ ἄξιον οἰκεῖν ὅστις φύσει ἐλεύθερος. Λέγεται γὰρ δὴ ἔφη καὶ πολὺ τοῦτο τὸ ῥῆμα. ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ ὅπερ ᾖα νυνδὴ ἐρῶν, ἡ τοῦ τοιούτου ἀπληστία, καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἀμέλεια, καὶ ταύτην τὴν πολιτείαν μεθίστησί τε καὶ παρασκευάζει τυραννίδος δεηθῆναι; Πῶς ἔφη; Ὅταν οἶμαι δημοκρατουμένη πόλις ἐλευθερίας διψήσασα, κακῶν οἰνοχόων προστατούντων τύχῃ, καὶ πορρωτέρω τοῦ δέοντος ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῇ, τοὺς ἄρχοντας δὴ ἂν μὴ πάνυ πρᾶοι ὦσι, καὶ πολλὴν παρέχωσι τὴν ἐλευθερίαν, κολάζει αἰτιωμένη ὡς μιαρούς τε καὶ ὀλιγαρχικούς. Δρῶσι γὰρ ἔφη τοῦτο.

Τοὺς δέ γε εἶπον τῶν ἀρχόντων κατηκόους, προπηλακίζει ὡς ἐθελοδούλους τε καὶ οὐδὲν ὄντας. τοὺς δὲ ἄρχοντας μὲν ἀρχομένοις, ἀρχομένους δὲ ἄρχουσιν ὁμοίους, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ ἐπαινεῖ τε καὶ τιμᾷ. ἆρ' οὐκ ἀνάγκη ἐν τοιαύτῃ πόλει ἐπὶ πᾶν τὸ τῆς ἐλευθερίας ἰέναι; Πῶς γὰρ οὔ; Καὶ καταδύεσθαί γε ἦν δ' ἐγὼ ὦ φίλε, εἴς τε τὰς ἰδίας οἰκίας, καὶ τελευτᾶν μέχρι τῶν θηρίων τὴν ἀναρχίαν ἐμφυομένην. Πῶς ἦ δ' ὃς τὸ τοιοῦτον λέγομεν; Οἷον ἔφην πατέρα μὲν ἐθίζεσθαι παιδὶ ὅμοιον γίγνεσθαι, καὶ φοβεῖσθαι τοὺς υἱεῖς. υἱὸν δὲ πατρί, καὶ μήτε αἰσχύνεσθαι, μήτε δεδιέναι τοὺς γονέας, ἵνα δὴ ἐλεύθερος ᾖ. μέτοικον δὲ ἀστῷ καὶ ἀστὸν μετοίκῳ ἐξισοῦσθαι, καὶ ξένον ὡσαύτως. Γίγνεται γὰρ οὕτως ἔφη. Ταῦτά τε ἦν δ' ἐγὼ καὶ σμικρὰ τοιάδε ἄλλα γίγνεται. διδάσκαλός τε ἐν τῷ τοιούτῳ, φοιτητὰς φοβεῖται καὶ θωπεύει, φοιτηταί τε διδασκάλων ὀλιγωροῦσιν. οὕτω δὲ καὶ παιδαγωγῶν, καὶ ὅλως οἱ μὲν νέοι πρεσβυτέροις ἀπεικάζονται, καὶ διαμιλλῶνται καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις. οἱ δὲ γέροντες συγκαθιέντες τοῖς νέοις, εὐτραπελίας τε καὶ χαριεντισμοῦ ἐμπίπλανται, μιμούμενοι τοὺς νέους ἵνα δὴ μὴ δοκῶσιν ἀηδεῖς εἶναι μηδὲ δεσποτικοί. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Τὸ δέ γε ἦν δ' ἐγὼ ἔσχατον ὦ φίλε τῆς ἐλευθερίας, τοῦ πλήθους ὅσον γίγνεται ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει. ὅταν δὴ οἱ ἐωνημένοι, καὶ αἱ ἐωνημέναι μηδὲν ἧττον ἐλεύθεροι ὦσι τῶν πριαμένων. ἐν γυναιξὶ δὲ πρὸς ἄνδρας, καὶ ἀνδράσι πρὸς γυναῖκας, ὅση ἡ ἰσονομία καὶ ἐλευθερία γίγνεται, ὀλίγου ἐπελαθόμεθ' εἰπεῖν. Οὐκοῦν κατ' Αἰσχύλον ἔφη ἐροῦμεν ὅτι νῦν ἦλθ' ἐπὶ στόμα; Πάνυ γε εἶπον, καὶ ἔγωγε οὕτω λέγω. τὸ μὲν γὰρ τῶν θηρίων τῶν ὑπὸ τοῖς ἀνθρώποις ὅσῳ ἐλευθερώτερά ἐστιν ἐν ταύτῃ, ἢ ἐν ἄλλῃ οὐκ ἄν τις πείθοιτο ἄπειρος. ἀτεχνῶς γὰρ αἵ τε κύνες κατὰ τὴν παροιμίαν, οἷαίπερ αἱ δέσποιναι γίγνονταί τε δὴ καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι πάνυ ἐλευθέρως καὶ σεμνῶς εἰθισμένοι πορεύεσθαι, κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐμβάλλοντες τῷ ἀεὶ ἀπαντῶντι. ἐὰν μὴ ἐξίστηται, καὶ τἆλλα πάντα οὕτω μεστὰ ἐλευθερίας γίγνεται. Τὸ ἐμόν γ' ἔφη ἐμοὶ λέγεις ὄναρ. αὐτὸς γὰρ εἰς ἀγρὸν πορευόμενος, θαμὰ αὐτὸ πάσχω. Τὸ δὲ δὴ κεφάλαιον ἦν δ' ἐγὼ πάντων τούτων ξυνηθροισμένων. ἐννοεῖς ὡς ἁπαλὴν τὴν ψυχὴν τῶν πολιτῶν ποιεῖ, ὥστε κἂν ὁτιοῦν δουλείας τις προσφέρηται, ἀγανακτεῖν καὶ μὴ ἀνέχεσθαι. τελευτῶντες γάρ που οἶσθ' ὅτι οὐδὲ τῶν νόμων φροντίζουσι γεγραμμένων, ἢ ἀγράφων, ἵνα δὴ μηδαμῇ μηδεὶς αὐτοῖς ᾖ δεσπότης. Καὶ μάλα ἔφη οἶδα.

Αὕτη μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ ὦ φίλε, ἡ ἀρχὴ οὑτωσὶ καλὴ καὶ νεανική, ὅθεν τυραννὶς φύεται ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Νεανικὴ δῆτα ἔφη, ἀλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο; Ταὐτὸν ἦν δ' ἐγὼ ὅπερ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ νόσημα, ἐγγενόμενον ἀπώλεσεν αὐτήν, τοῦτο καὶ ἐν ταύτῃ πλέον τε καὶ ἰσχυρότερον ἐκ τῆς ἐξουσίας ἐγγενόμενον καταδουλοῦται δημοκρατίαν. καὶ τῷ ὄντι τὸ ἄγαν τι ποιεῖν μεγάλην φιλεῖ εἰς τοὐναντίον μεταβολὴν ἀνταποδιδόναι, ἐν ὥραις τε καὶ ἐν φυτοῖς, καὶ ἐν σώμασι, καὶ δὴ καὶ ἐν πολιτείαις οὐχ ἥκιστα. Εἰκὸς ἔφη. Ἡ γὰρ ἄγαν ἐλευθερία ἔοικεν, οὐκ εἰς ἄλλο τι, ἢ εἰς ἄγαν δουλείαν μεταβάλλειν καὶ ἰδιώτῃ καὶ πόλει. Εἰκὸς γάρ. Εἰκότως τοίνυν εἶπον οὐκ ἐξ ἄλλης πολιτείας τυραννὶς καθίσταται, ἢ ἐκ δημοκρατίας. ἐξ οἶμαι τῆς ἀκροτάτης ἐλευθερίας, δουλεία πλείστη τε καὶ ἀγριωτάτη. Ἔχει γὰρ ἔφη λόγον. Ἀλλ' οὐ τοῦτ' οἶμαι ἦν δ' ἐγὼ ἠρώτας, ἀλλὰ ποῖον νόσημα ἐν ὀλιγαρχίᾳ τε φυόμενον ταὐτόν, καὶ ἐν δημοκρατίᾳ δουλοῦται αὐτήν; Ἀληθῆ ἔφη λέγεις. Ἐκεῖνο τοίνυν ἔφην ἔλεγον, τὸ τῶν ἀργῶν τε καὶ δαπανηρῶν ἀνδρῶν γένος, τὸ μὲν ἀνδρειότατον ἡγούμενον αὐτῶν, τὸ δ' ἀνανδρότερον ἑπόμενον. οὓς δὴ ἀφομοιοῦμεν κηφῆσι, τοὺς μὲν κέντρα ἔχουσι, τοὺς δὲ ἀκέντροις. Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφη. Τούτω τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ ταράττετον ἐν πάσῃ πολιτείᾳ ἐγγιγνομένω, οἷον περὶ σῶμα φλέγμα τε καὶ χολή. ὧ δὴ καὶ δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἰατρόν τε καὶ νομοθέτην πόλεως, μὴ ἧττον ἢ σοφὸν μελιττουργὸν πόρρωθεν εὐλαβεῖσθαι. μάλιστα μὲν ὅπως μὴ ἐγγενήσεσθον, ἂν δὲ ἐγγένησθον, ὅπως ὅτι τάχιστα σὺν αὐτοῖσι τοῖς κηρίοις ἐκτετμήσεσθον. Ναὶ μὰ Δία ἦ δ' ὃς παντάπασί γε. Ὧδε τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ λάβωμεν, ἵν' εὐκρινέστερον ἴδωμεν ὃ βουλόμεθα. Πῶς; Τριχῇ διαστησώμεθα τῷ λόγῳ δημοκρατουμένην πόλιν ὥσπερ οὖν καὶ ἔχει. ἓν μὲν γάρ που τὸ τοιοῦτον γένος ἐν αὐτῇ ἐμφύεται δι' ἐξουσίαν, οὐκ ἔλαττον ἢ ἐν τῇ ὀλιγαρχουμένῃ. Ἔστιν οὕτω. Πολὺ δέ γε δριμύτερον ἐν ταύτῃ ταύτῃ, ἢ ἐν ἐκείνῃ. Πῶς; Ἐκεῖ μὲν διὰ τὸ μὴ ἔντιμον εἶναι, ἀλλ' ἀπελαύνεσθαι τῶν ἀρχῶν, ἀγύμναστον καὶ οὐκ ἐρρωμένον γίγνεται.

ἐν δημοκρατίᾳ δὲ τοῦτό που τὸ προεστὸς αὐτῆς, ἐκτὸς ὀλίγων, καὶ τὸ μὲν δριμύτατον αὐτοῦ λέγει τε καὶ πράττει, τὸ δ' ἄλλο περὶ τὰ βήματα προσίζον, βομβεῖ τε καὶ οὐκ ἀνέχεται τοῦ ἄλλα λέγοντος, ὥστε πάντα ὑπὸ τοῦ τοιούτου διοικεῖται, ἐν τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ χωρίς τινων ὀλίγων. Μάλα γε ἦ δ' ὅς.

Ἄλλο τοίνυν τοιόνδε ἀεὶ ἀποκρίνεται ἐκ τοῦ πλήθους. Τὸ ποῖον; Χρηματιζομένων που πάντων, οἱ κοσμιώτατοι φύσει, ὡς τὸ πολὺ πλουσιώτατοι γίγνονται. Εἰκός. Πλεῖστον δὴ οἶμαι τοῖς κηφῆσι μέλι, καὶ εὐπορώτατον ἐντεῦθεν βλίττει. Πῶς γὰρ ἄν ἔφη, παρά γε τῶν σμικρὸν ἐχόντων τις βλίσειε;

Πλούσιοι δὴ οἶμαι οἱ τοιοῦτοι καλοῦνται κηφήνων βοτάνη. Σχεδόν τι ἔφη. Δῆμος δ' ἂν εἴη τρίτον γένος, ὅσοι αὐτουργοί τε καὶ ἀπράγμονες, οὐ πάνυ πολλὰ κεκτημένοι. ὃ δὴ πλεῖστόν τε καὶ κυριώτατον ἐν δημοκρατίᾳ, ὅταν περ ἀθροισθῇ. Ἔστι γὰρ ἔφη. ἀλλ' οὐ θαμὰ ἐθέλει ποιεῖν τοῦτο, ἐὰν μὴ μέλιτός τι μεταλαμβάνῃ. Οὐκοῦν μεταλαμβάνει ἦν δ' ἐγὼ ἀεὶ, καθόσον δύνανται οἱ προεστῶτες τοὺς ἔχοντας τὴν οὐσίαν ἀφαιρούμενοι, διανέμοντες τῷ δήμῳ, τὸ πλεῖστον αὐτοὶ ἔχειν. Μεταλαμβάνει γὰρ οὖν ἦ δ' ὃς οὕτως. Ἀναγκάζονται δὴ οἶμαι ἀμύνεσθαι, λέγοντές τε ἐν τῷ δήμῳ καὶ πράττοντες ὅπῃ δύνανται, οὗτοι ὧν ἀφαιροῦνται. Πῶς γὰρ οὔ; Αἰτίαν δὴ ἔχον ὑπὸ τῶν ἑτέρων κἂν μὴ ἐπιθυμῶσι νεωτερίζειν, ὡς ἐπιβουλεύουσι τῷ δήμῳ καὶ εἰσὶν ὀλιγαρχικοί. Τί μήν; Οὐκοῦν καὶ τελευτῶντες, ἐπειδὰν ὁρῶσι τὸν δῆμον οὐχ ἑκόντα, ἀλλ' ἀγνοήσαντά τε καὶ ἐξαπατηθέντα ὑπὸ τῶν διαβαλλόντων, ἐπιχειροῦντα σφᾶς ἀδικεῖν, τότ' ἤδη εἴτε βούλονται εἴτε μὴ, ὡς ἀληθῶς ὀλιγαρχικοὶ γίγνονται. οὐχ ἑκόντες, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ κακὸν, ἐκεῖνος ὁ κηφὴν ἐντίκτει κεντῶν αὐτούς. Κομιδῆ μὲν οὖν. Εἰσαγγελίαι δὴ καὶ κρίσεις καὶ ἀγῶνες περὶ ἀλλήλων γίγνονται. Καὶ μάλα. Οὐκοῦν ἕνα τινὰ ἀεὶ ὁ δῆμος εἴωθε διαφερόντως προΐστασθαι ἑαυτοῦ, καὶ τοῦτον τρέφειν τε καὶ αὔξειν μέγαν. Εἴωθε γάρ. Τοῦτο μὲν ἄρα ἦν δ' ἐγὼ, δῆλον ὅτι ὅταν περ φύηται τύραννος, ἐκ προστατικῆς ῥίζης καὶ οὐκ ἄλλοθεν ἐκβλαστάνει. Καὶ μάλα δῆλον. Τίς ἀρχὴ οὖν μεταβολῆς ἐκ προστάτου ἐπὶ τύραννον; ἢ δῆλον ὅτι ἐπειδὰν ταυτὸν ἄρξηται δρᾶν ὁ προστάτης τῷ ἐν τῷ μύθῳ, ὃς περὶ τὸ ἐν Ἀρκαδίᾳ τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Λυκαίου ἱερὸν λέγεται; Τίς ἔφη;

Ὡς ἄρα ὁ γευσάμενος τοῦ ἀνθρωπίνου σπλάγχνου, ἐν ἄλλοις ἄλλων ἱερείων ἑνὸς ἐγκαταμεμιγμένου, ἀνάγκη δὴ τούτῳ λύκῳ γενέσθαι. ἢ οὐκ ἀκήκοας τὸν λόγον; Ἔγωγε. Ἆρ' οὖν οὕτω, καὶ ὃς ἂν δήμου προεστὼς λαβὼν σφόδρα πειθόμενον ὄχλον, μὴ ἀπόσχηται ἐμφυλίου αἵματος, ἀλλ' ἀδίκως ἐπαιτιώμενος, οἷα δὴ φιλοῦσιν, εἰς δικαστήρια ἄγων μιαιφονῇ, βίον ἀνδρὸς ἀφανίζων, γλώττῃ τε καὶ στόματι ἀνοσίῳ γευόμενος φόνου ξυγγενοῦς, καὶ ἀνδρηλατῇ, καὶ ἀποκτιννύῃ καὶ ὑποσημαίνῃ χρεῶν τε ἀποκοπὰς, καὶ γῆς ἀναδασμόν. ἆρα τῷ τοιούτῳ ἀνάγκη δὴ τὸ μετὰ τοῦτο καὶ εἵμαρται, ἢ ἀπολωλέναι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ἢ τυραννεῖν, καὶ λύκῳ ἐξ ἀνθρώπου γενέσθαι; Πολλὴ ἔφη. Οὗτος δὴ ἔφην ὁ στασιάζων γίγνεται πρὸς τοὺς ἔχοντας τὰς οὐσίας. οὗτος ἆρ' οὖν ἐκπεσὼν μὲν καὶ κατελθὼν, βίᾳ τῶν ἐχθρῶν τύραννος ἀπειργασμένος κατέρχεται;

Δῆλον. Ἐὰν δὲ ἀδύνατοι ἐκβάλλειν αὐτὸν ὦσιν, ἢ ἀποκτεῖναι, διαβάλλοντες τῇ πόλει, βιαίῳ δὴ θανάτῳ ἐπιβουλεύουσιν ἀποκτιννύναι λάθρα. Φιλεῖ γοῦν ἦ δ' ὃς οὕτω γίγνεσθαι. Τὸ δὴ τυραννικὸν αἴτημα τὸ πολυθρύλλητον ἐπὶ τούτῳ. πάντες οἱ εἰς τοῦτο προβεβηκότες ἐξευρίσκουσιν αἰτεῖν τὸν δῆμον φύλακάς τινας τοῦ σώματος, ἵνα σῶς αὐτοῖς ᾖ ὁ τοῦ δήμου βοηθός. Καὶ μάλ' ἔφη. Διδόασι δὴ οἶμαι δείσαντες μὲν ὑπὲρ ἐκείνου, θαρρήσαντες δὲ ὑπὲρ ἑαυτῶν. Καὶ μάλα. Οὐκοῦν τοῦτο ὅταν ἴδῃ ἀνὴρ χρήματα ἔχων, καὶ μετὰ τῶν χρημάτων αἰτίαν μισόδημος εἶναι, τότε δὴ οὗτος ὦ ἑταῖρε κατὰ τὸν Κροίσῳ γενόμενον χρησμὸν, πολυψηφῖδα παρ' Ἕρμον φεύγει, οὐδὲ μένει, οὐδ' αἰδεῖται κακὸς εἶναι.

Οὐ γὰρ ἂν ἔφη δεύτερον αὖθις αἰδεσθείη. Ὁ δέ γε οἶμαι ἦν δ' ἐγὼ καταληφθεὶς, θανάτῳ δίδοται. Ἀνάγκη. Ὁ δὲ δὴ προστάτης ἐκεῖνος αὐτὸς τῆς πόλεως, δῆλον δὴ ὅτι μέγας μεγαλωστὶ οὐ κεῖται, ἀλλὰ καταβαλὼν ἄλλους πολλοὺς, ἕστηκεν ἐν τῷ δίφρῳ τῆς πόλεως τύραννος, ἀντὶ προστάτου ἀποτετελεσμένος. Τί δ' οὐ μέλλει ἔφη; Διέλθωμεν δὴ τὴν εὐδαιμονίαν ἦν δ' ἐγὼ τοῦ τε ἀνδρὸς, καὶ τῆς πόλεως, ἐν ᾗ ἂν ὁ τοιοῦτος βροτὸς ἐγγένηται; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη διέλθωμεν. Ἆρ' οὖν εἶπον οὐ ταῖς μὲν πρώταις ἡμέραις τε καὶ χρόνῳ, προσγελᾷ τε καὶ ἀσπάζεται πάντας ᾧ ἂν περιτυγχάνῃ, καὶ οὔτε τύραννός φησιν εἶναι, ὑπισχνεῖταί τε πολλὰ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, χρεῶν τε ἠλευθέρωσε, καὶ γῆν διένειμε δήμῳ τε καὶ τοῖς περὶ ἑαυτὸν, καὶ πᾶσιν ἵλεώς τε καὶ πρᾶος εἶναι προσποιεῖται. Ἀνάγκη ἔφη. Ὅταν δέ γε οἶμαι πρὸς τοὺς ἔξω ἐχθροὺς, τοῖς μὲν καταλλαγῇ, τοὺς δὲ καὶ διαφθείρῃ, καὶ ἡσυχία ἐκείνων γένηται, πρῶτον μὲν πολέμους τινὰς ἀεὶ κινεῖ, ἵν' ἐν χρείᾳ ἡγεμόνος ὁ δῆμος ᾖ. Εἰκός γε. Οὐκοῦν καὶ ἵνα χρήματα εἰσφέροντες, πένητες γιγνόμενοι πρὸς τὸ καθ' ἡμέραν ἀναγκάζωνται εἶναι, καὶ ἧττον αὐτῷ ἐπιβουλεύωσι. Δῆλον. Καὶ ἄν γέ τινας οἶμαι ὑποπτεύῃ ἐλεύθερα φρονήματα ἔχοντας, μὴ ἐπιτρέψειν αὐτῷ ἄρχειν, ὅπως ἂν τούτους μετὰ προφάσεως ἀπολλύῃ, ἐνδοὺς τοῖς πολεμίοις, τούτων πάντων ἕνεκα τυράννῳ ἀεὶ ἀνάγκη πόλεμον ταράττειν.

Ἀνάγκη. Ταῦτα δὴ ποιοῦντα, ἕτοιμον μᾶλλον ἀπεχθάνεσθαι τοῖς πολίταις. Πῶς γὰρ οὔ;

Οὐκοῦν καί τινας τῶν ξυγκαταστησάντων, καὶ τῶν ἐν δυνάμει ὄντων παρρησιάζεσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπιπλήττοντας τοῖς γιγνομένοις, οἳ ἂν τυγχάνωσιν ἀνδρικώτατοι ὄντες.

Εἰκὸς

Εἰκός γε. Ὑπεξαιρεῖν δὴ τούτους πάντας δεῖ τὸν τύραννον, εἰ μέλλει ἄρξειν, ἕως ἂν μήτε φίλων μήτ' ἐχθρῶν λίπῃ μηδένα ὅτου τι ὄφελος. Δῆλον. Ὀξέως ἄρα δεῖ ὁρᾶν αὐτὸν, τίς ἀνδρεῖος, τίς μεγαλόφρων, τίς φρόνιμος, τίς πλούσιος. καὶ οὕτως εὐδαίμων ἐστὶν, ὥστε τούτοις ἅπασι ἀνάγκη αὐτῷ, εἴτε βούλεται εἴτε μὴ, πολεμίῳ εἶναι καὶ ἐπιβουλεύειν ἕως ἂν καθήρῃ τὴν πόλιν. Καλόν γε ἔφη καθαρμόν. Ναὶ ἦν δ' ἐγὼ, τὸν ἐναντίον, ἢ οἱ ἰατροὶ τὰ σώματα. οἱ μὲν γὰρ τὸ χείριστον ἀφαιροῦντες, λείπουσι τὸ βέλτιστον. ὁ δὲ τοὐναντίον. Ὡς ἔοικε γὰρ αὐτῷ ἔφη ἀνάγκη, εἴπερ ἄρξει. Ἐν μακαρίᾳ ἄρα εἶπον ἐγὼ ἀνάγκῃ δέδεται, ἢ προστάττει αὐτῷ, ἢ μετὰ φαύλων τῶν πολλῶν οἰκεῖν, καὶ ὑπὸ τούτων μισούμενον, ἢ μὴ ζῆν. Ἐν τοιαύτῃ ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν οὐχὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τοῖς πολίταις ἀπεχθάνηται ταῦτα δρῶν, τοσούτῳ πλειόνων καὶ πιστοτέρων δορυφόρων δεήσεται; Πῶς γὰρ οὔ; Τίνες οὖν οἱ πιστοί; καὶ πόθεν αὐτοὺς μεταπέμψεται; Αὐτόματοι ἔφη πολλοὶ ἥξουσι πετόμενοι, ἐὰν τὸν μισθὸν διδῷ. Κηφῆνας ἦν δ' ἐγὼ νὴ τὸν κύνα, δοκεῖς αὖ τινάς μοι λέγειν, ξενικούς τε καὶ παντοδαπούς. Ἀληθῆ γὰρ ἔφη δοκῶ σοι. Τοὺς δ' αὐτόθεν, ἆρ' οὐκ ἂν ἐθελήσειε; Πῶς; Τοὺς δούλους, ἀφελόμενος τοὺς πολίτας, ἐλευθερώσας τῶν περὶ ἑαυτὸν δορυφόρων ποιήσασθαι. Σφόδρα γε ἔφη, ἐπεί τοι καὶ πιστότατοι αὐτῷ οὗτοι εἰσίν. Ἦ μακάριον ἦν δ' ἐγὼ λέγεις τυράννου χρῆμα, εἰ τοιούτοις φίλοις τε καὶ πιστοῖς ἀνδράσι χρῆται, τοὺς προτέρους ἐκείνους ἀπολέσας. Ἀλλὰ μὴν ἔφη τοιούτοις γε χρῆται.

Καὶ θαυμάζουσι δὴ εἶπον οὗτοι οἱ ἑταῖροι αὐτὸν, καὶ ξύνεισιν οἱ νέοι πολῖται, οἱ δ' ἐπιεικεῖς, μισοῦσί τε καὶ φεύγουσι. Τί δ' οὐ μέλλουσιν; Οὐκ ἐτὸς ἦν δ' ἐγὼ ἥ, τε τραγῳδία ὅλως σοφὸν δοκεῖ εἶναι, καὶ ὁ Εὐριπίδης διαφέρων ἐν αὐτῇ. Τί δή; Ὅτι καὶ τοῦτο πυκνῆς διανοίας ἐχόμενον ἐφθέγξατο. ὡς ἄρα σοφοὶ τύραννοι εἰσὶ τῇ σοφῶν συνουσίᾳ, καὶ ἔλεγε δηλονότι τούτους εἶναι τοὺς σοφοὺς οἷς ξύνεσι. καὶ ὡς ἰσόθεόν γ' ἔφη τὴν τυραννίδα ἐγκωμιάζει, καὶ ἕτερα πολλὰ, καὶ οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί.

Τοιγάρτοι ἔφην, ἅτε σοφοὶ ὄντες οἱ τῆς τραγῳδίας ποιηταὶ, συγγινώσκουσιν ἡμῖν τε καὶ ἐκείνοις, ὅσοι ἡμῶν ἐγγὺς πολιτεύονται, ὅτι αὐτοὺς εἰς τὴν πολιτείαν οὐ παραδεξόμεθα ἅτε τυραννίδος ὑμνητάς. Οἶμαι ἔγωγ' ἔφη συγγινώσκουσιν, ὅσοιπέρ γε αὐτῶν κομψοί. Εἰς δέ γε οἶμαι τὰς ἄλλας περιϊόντες πόλεις, ξυλλέγοντες τοὺς ὄχλους, καλὰς φωνὰς καὶ μεγάλας καὶ πιθανὰς μισθωσάμενοι, εἰς τυραννίδας τε καὶ δημοκρατίας ἕλκουσι τὰς πολιτείας. Μάλα γε. Οὐκοῦν καὶ προσέτι, τούτων μισθοὺς λαμβάνουσι, καὶ τιμῶνται μάλιστα μὲν ὥσπερ τὸ εἰκὸς ὑπὸ τυράννων, δεύτερον δὲ ὑπὸ δημοκρατίας. ὅσῳ δ' ἂν ἀνωτέρω ἴωσι, πρὸς τὸ ἄναντες τῶν πολιτειῶν, μᾶλλον ἀπαγορεύει αὐτῶν ἡ τιμὴ, ὥσπερ ὑπὸ ἄσθματος ἀδυνατοῦσα πορεύεσθαι. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀλλὰ δὴ εἶπον, ἐνταῦθα μὲν ἐξέβημεν. λέγωμεν δὲ πάλιν, ἐκεῖνο τὸ τοῦ τυράννου στρατόπεδον, τὸ καλόν τε καὶ πολὺ καὶ ποικίλον, καὶ οὐδέποτε ταὐτὸν πόθεν θρέψεται. Δῆλον ἔφη, ὅτι ἐάν τε ἱερὰ χρήματα ᾖ ἐν τῇ πόλει, ταῦτα ἀναλώσει, ὅποι ποτὲ ἂν ἀεὶ ἐξαρκῇ τὰ τῶν ἀποδομένων, ἐλάττους εἰσφορὰς ἀναγκάζων τὸν δῆμον εἰσφέρειν. Τί δ' ὅταν δὴ ταῦτα ἐπιλίπῃ; Δῆλον ἔφη, ὅτι ἐκ τῶν πατρῴων θρέψεται, αὐτός τε, καὶ οἱ συμπόται τε, καὶ ἑταῖροι καὶ ἑταῖραι. Μανθάνω ἦν δ' ἐγὼ, ὅτι ὁ δῆμος ὁ γεννήσας τὸν τύραννον, θρέψει αὐτόν τε καὶ ἑταίρους. Πολλὴ ἔφη αὐτῷ ἀνάγκη. Πῶς λέγεις εἶπον, ἐάν τε ἀγανακτῇ τε καὶ λέγῃ ὁ δῆμος, ὅτι οὔτε δίκαιον τρέφεσθαι ὑπὸ πατρὸς ὑὸν ἡβῶντα, ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπὸ ὑέος πατέρα, οὔτε τούτου αὐτὸν ἕνεκα ἐγέννησέ τε καὶ κατέστησεν, ἵνα ἐπειδὴ μέγας γένοιτο, τότε αὐτὸς δουλεύων τοῖς αὐτοῦ δούλοις, τρέφοι ἐκεῖνόν τε καὶ τοὺς δούλους μετὰ ξυγκλύδων ἄλλων, ἀλλ' ἵνα ὑπὸ τῶν πλουσίων τε, καὶ καλῶν κἀγαθῶν λεγομένων ἐν τῇ πόλει, ἐλευθερωθείη ἐκείνου προστάντος. καὶ νῦν κελεύει ἀπιέναι ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ τοὺς ἑταίρους, ὥσπερ πατὴρ ὑὸν ἐξ οἰκίας μετὰ ὀχληρῶν συμποτῶν ἐξελαύνων; Γνώσεταί γε νὴ Δία ἦ δ' ὅς, τότ' ἤδη ὁ δῆμος οἷος οἷον θρέμμα γεννῶν, ἠσπάζετό τε καὶ ηὖξε, καὶ ὅτι ἀσθενέστερος ὢν ἰσχυροτέρους ἐξελαύνει. Πῶς ἦν δ' ἐγὼ λέγεις; τολμήσει τὸν πατέρα βιάζεσθαι, κἂν μὴ πείθηται τύπτειν ὁ τύραννος; Ναὶ ἔφη, ἀφελόμενός γε τὰ ὅπλα. Πατραλοίαν ἦν δ' ἐγὼ λέγεις τύραννον, καὶ χαλεπὸν γηροτρόφον. καὶ ὡς ἔοικε, τοῦτο δὴ ὁμολογουμένη ἂν ἤδη τυραννὶς εἴη, καὶ τὸ λεγόμενον, ὁ δῆμος φεύγων ἂν καπνὸν δουλείας ἐλευθέρων, εἰς πῦρ δούλων δεσποτείας ἂν ἐμπεπτωκὼς εἴη, ἀντὶ τῆς πολλῆς ἐκείνης καὶ ἀκαίρου ἐλευθερίας, τὴν χαλεπωτάτην τε, καὶ πικροτάτην δούλων δουλείαν μεταμπισχόμενος. Καὶ μάλα ἔφη ταῦτα οὕτω γίγνεται. Τί οὖν εἶπον, οὐκ ἐμμελῶς ἡμῖν εἰρήσεται, ἐὰν φῶμεν ἱκανῶς διεληλυθέναι, ὡς μεταβαίνει τυραννὶς ἐκ δημοκρατίας γενομένη τε καὶ οἵα ἐστί; Πάνυ μὲν οὖν ἱκανῶς ἔφη.

Τέλος τοῦ πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου ὀγδόου λόγου.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΩ͂Ν, Ἢ ΠΕΡῚ ΔΙΚΑΊΟΥ ΛΌΓΟΣ ἜΝΑΤΟΣ.

Αὐτὸς δὴ λοιπὸς ἦν δ' ἐγὼ, ὁ τυραννικὸς ἀνὴρ σκέψασθαι, πῶς τε μεθίσταται ἐκ δημοκρατικοῦ. γενόμενός τε, ποῖός τίς ἐστι, καὶ τίνα τρόπον ζῇ, ἄθλιον, ἢ μακάριον. Λοιπὸς γὰρ οὖν ἔτι οὗτος ἔφη. Οἶσθ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ, ὃ ποθῶ ἔτι; Τὸ ποῖον; Τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν, οἷαί τε καὶ ὅσαι εἰσὶν, οὔ μοι δοκοῦμεν ἱκανῶς διῃρῆσθαι. τούτου δὲ ἐνδεῶς ἔχοντος, ἀσαφεστέρα ἔσται ἡ ζήτησις οὗ ζητοῦμεν. Οὐκοῦν ἦν δ' ὃς ἔτι ἐν καλῷ. Πάνυ μὲν οὖν, καὶ σκόπει γ' ὃ ἐν αὐταῖς βούλομαι ἰδεῖν. ἔστι δὲ τόδε. τῶν μὴ ἀναγκαίων ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν, δοκοῦσί τινές μοι εἶναι παράνομοι, αἳ κινδυνεύουσι μὲν ἐγγίγνεσθαι παντὶ, κολαζόμεναι δὲ ὑπό τε τῶν νόμων καὶ τῶν βελτιόνων ἐπιθυμιῶν μετὰ λόγου, ἐνίων μὲν ἀνθρώπων, ἢ παντάπασιν ἀπαλλάττεσθαι, ἢ ὀλίγαι λείπεσθαι καὶ ἀσθενεῖς. τῶν δὲ ἰσχυρότεραι καὶ πλείους. Λέγεις δὲ τίνας ἔφη ταύτας; Τὰς περὶ τὸν ὕπνον ἦν δ' ἐγὼ ἐγειρομένας. ὅταν τὸ μὲν ἄλλο τῆς ψυχῆς εὕδῃ, ὅσον λογιστικὸν καὶ ἥμερον καὶ ἄρχον ἐκείνου. τὸ δὲ θηριῶδές τε καὶ ἄγριον, ἢ σίτων ἢ μέθης πλησθὲν, σκιρτᾷ τε καὶ ἀπωσάμενον τὸν ὕπνον, ζητῇ ἰέναι καὶ ἀποπιμπλάναι τὰ αὑτοῦ ἤθη. οἶσθ' ὅτι πάντα ἐν τῷ τοιούτῳ τολμᾷ ποιεῖν, ὡς ἀπὸ πάσης λελυμένον τε καὶ ἀπηλλαγμένον αἰσχύνης καὶ φρονήσεως. μητρί τε γὰρ ἐπιχειρεῖν μίγνυσθαι, ὡς οἴεται οὐδὲν ὀκνεῖ, ἄλλῳ τε ὁτῳοῦν ἀνθρώπων καὶ θεῶν καὶ θηρίων, μιαιφονεῖν τε ὁτιοῦν, βρώματός τε ἀπέχεσθαι μηδενός. καὶ ἑνὶ λόγῳ, οὔτε ἀνοίας οὐδὲν ἐλλείπει, οὔτε ἀναισχυντίας.

Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις. Ὅταν δέ γε οἶμαι ὑγιεινῶς τις ἔχῃ, αὐτὸς αὑτοῦ καὶ σωφρόνως, καὶ εἰς τὸν ὕπνον ἴῃ, τὸ λογιστικὸν μὲν ἐγείρας ἑαυτοῦ καὶ ἑστιάσας, λόγων καλῶν καὶ σκέψεων εἰς σύννοιαν αὐτὸς αὑτῷ ἀφικόμενος. τὸ ἐπιθυμητικὸν δὲ μήτε ἐνδείᾳ δοὺς, μήτε πλησμονῇ ὅπως ἂν κοιμηθῇ, καὶ μὴ παρέχῃ θόρυβον τῷ βελτίστῳ χαῖρον ἢ λυπούμενον, ἀλλ' ἐῶν αὐτὸ καθ' αὑτὸ μόνον καθαρὸν σκοπεῖν, καὶ ὀρέγεσθαι του αἰσθάνεσθαι ὃ μὴ οἶδεν, ἤ τι τῶν γεγονότων, ἢ ὄντων, ἢ καὶ μελλόντων. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ θυμοειδὲς πραΰνας καὶ μή τισιν εἰς ὀργὰς ἐλθὼν, κεκινημένῳ τῷ θυμῷ καθεύδῃ, ἀλλ' ἡσυχάσας μὲν τὼ δύο εἴδη. τὸ τρίτον δὲ κινήσας ἐν ᾧ τὸ φρονεῖν ἐγγίγνεται, οὕτω ἀναπαύηται, οἶσθ' ὅτι τῆς ἀληθείας ἐν τῷ τοιούτῳ μάλιστα ἅπτεται, καὶ ἥκιστα παράνομοι τότε αἱ ὄψεις φαντάζονται τῶν ἐνυπνίων. Παντελῶς μὲν οὖν ἔφη οἶμαι οὕτω.

Ταῦτα μὲν τοίνυν ἐπὶ πλέον ἐξηνέχθημεν εἰπεῖν. ὃ δὲ βουλόμεθα γνῶναι, τόδ' ἐστὶν, ὡς ἄρα δεινόν τι καὶ ἄγριον καὶ ἄνομον ἐπιθυμιῶν εἶδος ἑκάστῳ ἔνεστι, καὶ πάνυ δοκοῦσιν ἡμῶν ἐνίοις μετρίοις εἶναι. τοῦτο δὲ ἄρα ἐν τοῖς ὕπνοις γίγνεται ἔνδηλον. εἰ οὖν τι δοκῶ λέγειν καὶ συγχωρεῖς, ἄθρει. Ἀλλὰ ξυγχωρῶ. Τὸν τοίνυν δημοτικὸν ἀναμνήσθητι οἷον ἔφαμεν εἶναι. ἦν δέ που γεγονὼς ἐκ νέου ὑπὸ φειδωλῷ πατρὶ τεθραμμένος, τὰς χρηματιστικὰς ἐπιθυμίας τιμῶντι μόνας. τὰς δὲ μὴ ἀναγκαίας, ἀλλὰ παιδιᾶς τε καὶ καλλωπισμοῦ ἕνεκα γιγνομένας, ἀτιμάζοντι. ἦ γάρ; Ναί. Συγγενόμενος δὲ κομψοτέροις ἀνδράσι καὶ μεστοῖς, ὧν ἄρτι διήλθομεν ἐπιθυμιῶν, ὁρμήσας εἰς ὕβριν τε πᾶσαν καὶ τὸ ἐκείνων εἶδος, μίσει τῆς τοῦ πατρὸς φειδωλίας. φύσιν δὲ τῶν διαφθειρόντων βελτίω ἔχων, ἀγόμενος ἀμφοτέρωσε, κατέστη εἰς μέσον ἀμφοῖν τοῖν τρόποιν, καὶ μετρίως δὴ ὡς ᾤετο ἑκάστων ἀπολαύων, οὔτε ἀνελεύθερον, οὔτε παράνομον βίον ζῇ, δημοτικὸς ἐξ ὀλιγαρχικοῦ γεγονώς. Ἦν γὰρ ἔφη καὶ ἔστιν αὕτη ἡ δόξα περὶ τὸν τοιοῦτον. Θὲς τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ πάλιν τοῦ τοιούτου ἤδη πρεσβυτέρου γεγονότος νέον υἱὸν, ἐν τοῖς τούτου αὖ ἤθεσι τεθραμμένον. Τίθημι. Τίθει τοίνυν καὶ τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα περὶ αὐτὸν γιγνόμενα, ἅπερ καὶ περὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἀγόμενόν τε εἰς πᾶσαν παρανομίαν. ὀνομαζομένην δ' ὑπὸ τῶν ἀγόντων ἐλευθερίαν ἅπασαν, βοηθοῦντά τε ταῖς ἐν μέσῳ ταύταις ἐπιθυμίαις, πατέρα τε καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους, τοὺς δ' αὖ παραβοηθοῦντας. ὅταν δ' ἐλπίσωσιν οἱ δεινοὶ μάγοι τε καὶ τυραννοποιοὶ οὗτοι, μὴ ἄλλως τὸν νέον καθέξειν, ἔρωτά τινα αὐτῷ μηχανωμένους, ἐμποιῆσαι προστάτην τῶν ἀργῶν, καὶ τὰ ἕτοιμα διανεμομένων ἐπιθυμιῶν ὑπόπτερον, καὶ μέγαν κηφῆνά τινα. ἤ τι ἄλλο οἴει εἶναι τὸν τῶν τοιούτων ἔρωτα; Οὐδὲν ἔγωγε ἦν δ' ὃς, ἀλλ' ἢ τοῦτο. Οὐκοῦν ὅταν δὴ περὶ αὐτὸν βομβοῦσαι, καὶ αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι θυμιαμάτων τε γέμουσαι, καὶ μύρων, καὶ στεφάνων, καὶ οἴνων, καὶ τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις συνουσίαις ἡδονῶν ἀνειμένων ἐπὶ τὸ ἔσχατον, αὔξουσαί τε καὶ τρέφουσαι, πόθου κέντρον ἐμποιήσωσι τῷ κηφῆνι, τότε δὴ δορυφορεῖταί τε ὑπὸ μανίας καὶ οἰστρᾷ. οὗτος ὁ προστάτης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐάν τινας ἐν αὐτῷ δόξας ἢ ἐπιθυμίας λάβῃ, ποιουμένας χρηστὰς καὶ ἔτι ἐπαισχυνομένας, ἀποκτείνει τε καὶ ἔξω ὠθεῖ παρ' αὑτοῦ, ἕως ἂν καθήρῃ σωφροσύνης, μανίας δὲ πληρώσῃ ἐπακτοῦ. Παντελῶς ἔφη τυραννικοῦ ἀνδρὸς λέγεις γένεσιν. Ἆρ' οὖν ἦν δ' ἐγὼ, καὶ τὸ πάλαι διὰ τὸ τοιοῦτον τύραννος ὁ ἔρως λέγεται; Κινδυνεύει ἔφη. Οὐκοῦν ὦ φίλε εἶπον καὶ μεθυσθεὶς ἀνὴρ, τυραννικόν τι φρόνημα ἴσχει; Ἴσχει γάρ. Καὶ μὴν ὅ γε μαινόμενος καὶ ὑποκεκινηκὼς οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ θεῶν ἐπιχειρεῖ τε καὶ ἐλπίζει δυνατὸς εἶναι ἄρχειν. Καὶ μάλ' ἔφη. Τυραννικὸς δὲ ἦν δ' ἐγὼ ὦ δαιμόνιε ἀνὴρ ἀκριβῶς γίγνεται, ὅταν ἢ φύσει, ἢ ἐπιτηδεύμασιν, ἢ ἀμφοτέροις μεθυστικός τε καὶ ἐρωτικὸς καὶ μελαγχολικὸς γένηται. Παντελῶς μὲν οὖν. Γίγνεται μὲν ὡς ἔοικεν οὗτος ὁ τοιοῦτος ἀνήρ, ζῇ δὲ δὴ πῶς; Τὸ τῶν παιζόντων ἔφη τοῦτο σὺ καὶ ἐμοὶ ἐρεῖς. Λέγω δή ἔφην. οἶμαι γὰρ τὸ

γὰρ τὸ μετὰ τοῦτο, ἑορταὶ γίγνονται παρ' αὐτοῖς, καὶ κῶμοι, καὶ θαλίαι, καὶ ἑταῖραι, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ὧν ἂν ἔρως τύραννος ἔνδον οἰκῶν, διακυβερνῶν ᾖ τὰ τῆς ψυχῆς ἅπαντα. Ἀνάγκη ἔφη. ἆρ' οὖν οὐ πολλαὶ καὶ δειναὶ παραβλαστάνουσιν ἐπιθυμίαι, ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἑκάστης πολλῶν δεόμεναι;

Πολλαὶ μέντοι. Ταχὺ ἄρα ἀναλίσκονται, ἐάν τινες ὦσι πρόσοδοι. Πῶς δ' οὔ; Καὶ μετὰ τοῦτο δὴ δανεισμοὶ καὶ τῆς οὐσίας παραιρέσεις. Τί μήν; Ὅταν δὲ δὴ πάντ' ἐπιλίπῃ, ἆρα οὐκ ἀνάγκη μὲν τὰς ἐπιθυμίας βοᾶν πυκνάς τε καὶ σφοδρὰς ἐννενεοττευμένας. τοὺς δ' ὥσπερ ὑπὸ κέντρων ἐλαυνομένους, τῶν τε ἄλλων ἐπιθυμιῶν, καὶ διαφερόντως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἔρωτος πάσαις ταῖς ἄλλαις, ὥσπερ δορυφόροις ἡγουμένου, οἰστρᾶν καὶ σκοπεῖν τίς τι ἔχει ὃν δυνατὸν ἀφελέσθαι ἀπατήσαντα ἢ βιασάμενον.

Σφόδρα γ' ἔφη. Ἀναγκαῖον δὴ πανταχόθεν φέρειν, ἢ μεγάλαις ὠδῖσί τε καὶ ὀδύναις ξυνέχεσθαι.

Ἀναγκαῖον. ἆρ' οὖν ὥσπερ αἱ ἐν αὐτῷ ἡδοναὶ ἐπιγιγνόμεναι τῶν ἀρχαίων πλεῖον εἶχον, καὶ τὰ ἐκείνων ἀφῃροῦντο, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀξιώσει νεώτερος ὤν, πατρός τε καὶ μητρὸς πλέον ἔχειν καὶ ἀφαιρεῖσθαι, ἐὰν τὸ αὑτοῦ μέρος ἀναλώσῃ, ἀπονειμάμενος τῶν πατρῴων; Ἀλλὰ τί μήν ἔφη; Ἐὰν δὲ δὴ αὐτῷ μὴ ἐπιτρέπωσιν, ἆρα οὐ τὸ μὲν πρῶτον ἐπιχειροῖ ἂν κλέπτειν καὶ ἀπατᾶν τοὺς γονέας; Πάντως.

Ὁπότε δὲ μὴ δύναιτο, ἁρπάζοι ἂν καὶ βιάζοιτο μετὰ τοῦτο. Οἶμαι ἔφη. Ἀντεχομένων δὴ καὶ μαχομένων ὦ θαυμάσιε γέροντός τε καὶ γραός. ἆρ' εὐλαβηθείη ἂν καὶ φείσαιτο μή τι δρᾶσαι τυραννικόν;

Οὐ πάνυ ἦν δ' ὃς ἔγωγε θαρρῶ περὶ τῶν γονέων τοῦ τοιούτου. Ἀλλ' ὦ Ἀδείμαντε, πρὸς Διὸς ἕνεκα νεωστὶ φίλης, καὶ οὐκ ἀναγκαίας ἑταίρας γεγονυίας τὴν πάλαι φίλην καὶ ἀναγκαίαν μητέρα, ἢ ἕνεκα ὡραίου νεωστὶ φίλου γεγονότος οὐκ ἀναγκαίου, τὸν ἄωρόν τε καὶ ἀναγκαῖον πρεσβύτην πατέρα, καὶ τῶν φίλων ἀρχαιότατον. δοκεῖ ἄν σοι ὁ τοιοῦτος πληγαῖς τε δοῦναι καὶ καταδουλώσασθαι ἂν αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνοις, εἰ εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν ἀγάγοιτο; Ναὶ μὰ Δί' ἦν δ' ὅς. Σφόδρα γε μακάριον ἦν δ' ἐγὼ ἔοικεν εἶναι τό, τυραννικὸν υἱὸν τεκεῖν. Οὐ πάνυ γε ἔφη. Τί δ'; ὅταν δὴ τὰ πατρὸς καὶ μητρὸς ἐπιλείπῃ τὸν τοιοῦτον, πολὺ δὲ ἤδη ξυνειλεγμένον ἐν αὐτῷ ᾖ τὸ τῶν ἡδονῶν σμῆνος, οὐ πρῶτον μὲν οἰκίας τινὸς ἐφάψεται τοίχου, ἤ τινος ὀψὲ νύκτωρ ἰόντος τοῦ ἱματίου; μετὰ δὲ ταῦτα ἱερόν τι νεωκορήσει, καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν ἃς πάλαι εἶχε δόξας ἐκ παιδὸς, περὶ καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν τὰς δικαίας ποιουμένας, αἱ νεωστὶ ἐκ δουλείας λελυμέναι, δορυφοροῦσαι τὸν ἔρωτα κρατήσουσι μετ' ἐκείνου, αἳ πρότερον μὲν ὄναρ ἐλύοντο ἐν ὕπνῳ. ὅτε ἦν αὐτὸς ἔτι ὑπὸ νόμοις τε καὶ πατρὶ δημοκρατούμενος ἐν ἑαυτῷ, τυραννευθεὶς δὲ ὑπὸ ἔρωτος οἷος ὀλιγάκις ἐγίγνετο ὄναρ, ὕπαρ τοιοῦτος ἀεὶ γενόμενος, οὔτε τινὸς φόνου δεινοῦ ἀφέξεται, οὔτε βρώματος, οὔτ' ἔργου. ἀλλὰ τυραννικῶς ἐν αὐτῷ ὁ ἔρως ἐν πάσῃ ἀναρχίᾳ καὶ ἀνομίᾳ ζῶν, ἅτε αὐτὸς ὢν μόναρχος, τὸν ἔχοντά τε αὐτὸν ὥσπερ πόλιν ἄξει ἐπὶ πᾶσαν τόλμαν, ὅθεν αὑτόν τε καὶ τὸν περὶ αὐτὸν θόρυβον θρέψει. τὸν μὲν ἔξωθεν εἰσεληλυθότα, ἀπὸ κακῆς ὁμιλίας, τὸν δ' ἔνδοθεν, ὑπὸ τῶν αὐτῶν τρόπων, καὶ ἑαυτοῦ ἀνεθέντα καὶ ἐλευθερωθέντα. Ἦ οὐχ οὗτος ὁ βίος τοῦ τοιούτου;

Οὗτος μὲν οὖν ἔφη. Καὶ ἂν μέν γε ἦν δ' ἐγὼ ὀλίγοι οἱ τοιοῦτοι ἐν πόλει ὦσι, καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος σωφρονῇ, ἐξελθόντες, ἄλλον τινὰ δορυφοροῦσι τύραννον, ἢ μισθοῦ ἐπικουροῦσιν ἐάν που πόλεμος ᾖ. ἐὰν δ' ἐν εἰρήνῃ τε καὶ ἡσυχίᾳ γένωνται, αὐτοῦ δὴ ἐν τῇ πόλει κακὰ δρῶσι σμικρὰ πολλά. Τὰ ποῖα δὴ λέγεις; Οἷα κλέπτουσι, τοιχωρυχοῦσι, βαλαντιοτομοῦσι, λωποδυτοῦσιν, ἱεροσυλοῦσιν, ἀνδραποδίζονται, ἔστι δ' ὅτε συκοφαντοῦσιν, ἐὰν δυνατοὶ ὦσι λέγειν καὶ ψευδομαρτυροῦσι, καὶ δωροδοκοῦσι. Σμικρά γ' ἔφη κακὰ λέγεις, ἐὰν ὀλίγοι ὦσιν οἱ τοιοῦτοι. Τὰ δὲ σμικρὰ ἦν δ' ἐγὼ, πρὸς τὰ μεγάλα σμικρά ἐστι. καὶ ταῦτα δὴ πάντα, πρὸς τύραννον πονηρίᾳ τε καὶ ἀθλιότητι πόλεως παραβαλλόμενα τὸ λεγόμενον, οὐδ' ἴκταρ βάλλει. ὅταν γὰρ δὴ πολλοὶ ἐν πόλει γένωνται οἱ τοιοῦτοι, καὶ ἄλλοι οἱ ξυνεπόμενοι αὐτοῖς, καὶ αἴσθωνται ἑαυτῶν τὸ πλῆθος, τότε οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν τύραννον γεννῶντες· μετὰ δήμου ἀνοίας ἐκεῖνον ὃς ἂν αὐτῶν μάλιστα αὐτὸς ἐν αὑτῷ μέγιστον καὶ πλεῖστον ἐν τῇ ψυχῇ τύραννον ἔχῃ. Εἰκότως γ' ἔφη. Τυραννικώτατος γὰρ ἂν εἴη. Οὐκοῦν ἐὰν μὲν ἑκόντες ὑπείκωσιν· ἐὰν δὲ μὴ ἐπιτρέπῃ ἡ πόλις, ὥσπερ τότε μητέρα καὶ πατέρα ἐκόλαζεν, οὕτω πάλιν τὴν πατρίδα, ἐὰν οἷός τ' ᾖ κολάσεται, ἐπεισαγόμενος νέους ἑταίρους, καὶ ὑπὸ τούτοις δὴ δουλεύουσαν τὴν πάλαι φίλην μητρίδα τε Κρῆτές φασι καὶ πατρίδα, ἕξει τε καὶ θρέψει. καὶ τοῦτο δὴ τὸ τέλος ἂν εἴη τῆς ἐπιθυμίας τοῦ τοιούτου ἀνδρός. Τοῦτο ἦν δ' ὃς παντάπασί γε. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ, οὗτοί γε τοιοίδε γίγνονται ἰδίᾳ, καὶ πρὶν ἄρχειν; πρῶτον μὲν οἷς ἂν ξυνῶσιν ἢ κόλαξιν ἑαυτῶν ξυνόντες, καὶ πᾶν ἑτοίμοις ὑπηρετεῖν. ἢ ἐάν του τι δέωνται, αὐτοὶ ὑποπεσόντες, πάντα τὰ σχήματα τολμῶντες ποιεῖν ὡς οἰκεῖοι, διαπραξάμενοι δὲ ἀλλότριοι. Καὶ σφόδρα γε. Ἐν παντὶ ἄρα τῷ βίῳ ζῶσι φίλοι μὲν οὐδέποτε οὐδενί, ἀεὶ δέ του δεσπόζοντες ἢ δουλεύοντες ἄλλῳ. ἐλευθερίας δὲ καὶ φιλίας ἀληθοῦς, τυραννικὴ φύσις ἀεὶ ἄγευστος. Πάνυ μὲν οὖν. ἆρ' οὖν οὐκ ὀρθῶς ἂν τοὺς τοιούτους ἀπίστους καλοῖμεν; Πῶς δ' οὔ; Καὶ μὴν ἀδίκους γε ὡς οἷόν τε μάλιστα, εἴπερ ὀρθῶς ἐν τοῖς πρόσθεν ὡμολογήσαμεν περὶ δικαιοσύνης οἷόν ἐστιν. Ἀλλὰ μὴν ἦν δ' ὅς, ὀρθῶς γε. Κεφαλαιωσώμεθα τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ τὸν κάκιστον. ἔστι δέ που, οἷον ὄναρ διήλθομεν ὃς ἂν ὕπαρ τοιοῦτος ᾖ. Πάνυ μὲν οὖν.

Οὐκοῦν οὗτος γίγνεται, ὃς ἂν τυραννικώτατος φύσει ὢν μοναρχήσῃ, καὶ ὅσῳ ἂν πλέω χρόνον ἐν τυραννίδι βιῷ, τοσούτῳ μᾶλλον τοιοῦτος. Ἀνάγκη ἔφη δεξάμενος τὸν λόγον ὁ Γλαύκων. Ἆρ᾽ οὖν ἦν δ᾽ ἐγώ, ὃς ἂν φαίνηται πονηρότατος, καὶ ἀθλιώτατος φανήσεται, καὶ ὃς ἂν πλεῖστον χρόνον καὶ μάλιστα τυραννεύσῃ, μάλιστά τε καὶ πλεῖστον χρόνον τοιοῦτος γεγονὼς τῇ ἀληθείᾳ. τοῖς δὲ πολλοῖς πολλὰ δοκεῖ. Ἀνάγκη ἔφη, ταῦτα γοῦν οὕτως ἔχειν. Ἄλλο τι οὖν ἦν δ᾽ ἐγώ, ὅ γε τυραννικὸς κατὰ τὴν τυραννουμένην πόλιν ἂν εἴη ὁμοιότητι. δημοκρατικὸς δὲ κατὰ τὴν δημοκρατουμένην, καὶ οἱ ἄλλοι οὕτω. Τί μήν; Οὐκοῦν ὅ,τι πόλις πρὸς πόλιν ἀρετῇ καὶ εὐδαιμονίᾳ, τοῦτο ἀνὴρ πρὸς ἄνδρα; Πῶς γὰρ οὔ; Τί οὖν ἄρα ἡ τυραννουμένη πόλις πρὸς βασιλευομένην, οἵαν τὸ πρῶτον διήλθομεν; Πᾶν τοὐναντίον ἔφη. ἡ μὲν γὰρ ἀρίστη, ἡ δὲ κακίστη. Οὐκ ἐρήσομαι εἶπον ὁποτέραν λέγεις. Δῆλον γάρ. Ἀλλ᾽ εὐδαιμονίας αὖ καὶ ἀθλιότητος ὡσαύτως, ἢ ἄλλως κρίνεις, καὶ μὴ ἐκπληττώμεθα πρὸς τὸν τύραννον ἕνα ὄντα βλέποντες. μηδ᾽ εἴ τινες ὀλίγοι περὶ ἐκεῖνον, ἀλλ᾽ ὡς χρὴ ὅλην τὴν πόλιν εἰσελθόντες θεάσασθαι, καταδύντες εἰς ἅπασαν, καὶ ἰδόντες, οὕτω δόξαν ἀποφαινώμεθα. Ἀλλ᾽ ὀρθῶς ἔφη προκαλῇ, καὶ δῆλον παντὶ ὅτι τυραννουμένης μὲν οὐκ ἔστιν ἀθλιωτέρα, βασιλευομένης δὲ οὐκ εὐδαιμονεστέρα. Ἆρ᾽ οὖν ἦν δ᾽ ἐγώ, καὶ περὶ τῶν ἀνδρῶν τὰ αὐτὰ ταῦτα παρακαλούμενος, ὀρθῶς ἂν προκαλοίμην; ἀξιῶν κρίνειν περὶ αὐτῶν ἐκεῖνον, ὃς ἂν δύνηται τῇ διανοίᾳ εἰς ἀνδρὸς ἦθος ἐνδὺς διϊδεῖν, καὶ μὴ καθάπερ παῖς, ἔξωθεν ὁρῶν ἐκπλήττηται ὑπὸ τῆς τῶν τυραννικῶν προστάσεως, ἣν πρὸς τοὺς ἔξω σχηματίζεται, ἀλλ᾽ ἱκανῶς διορᾷ. εἰ οὖν οἰοίμην δεῖν ἐκείνου πάντας ἡμᾶς ἀκούειν, τοῦ δυνατοῦ μὲν κρῖναι. ξυνῳκηκότος δὲ ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ παραγεγονότος ἔν τε ταῖς κατ᾽ οἰκίαν πράξεσιν, ὡς πρὸς ἑκάστους τοὺς οἰκείους ἔχει, ἐν οἷς μάλιστα τις γυμνὸς ἂν ὀφθείη τῆς τετραγικῆς σκευῆς, καὶ ἐν αὐτοῖς δημοσίοις κινδύνοις. καὶ ταῦτα πάντα ἰδόντα, κελεύοιμεν ἐξαγγέλλειν πῶς ἔχει εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ὁ τύραννος, πρὸς τοὺς ἄλλους; Ὀρθότατ᾽ ἂν ἔφη καὶ ταῦτα προκαλοῖο.

Βούλει οὖν ἦν δ᾽ ἐγώ, προσποιησώμεθα ἡμεῖς εἶναι τῶν δυνατῶν ἂν κρῖναι, καὶ ἤδη ἐντυχόντων τοιούτοις, ἵνα ἔχωμεν ὅστις ἀποκρινεῖται ἃ ἐρωτῶμεν; Πάνυ γε. Ἴθι δή μοι ἔφην, ὧδε σκόπει τὴν ὁμοιότητα ἀναμιμνησκόμενος, τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ἀνδρός. οὕτω καθ᾽ ἕκαστον ἐν μέρει ἀθρῶν τὰ παθήματα ἑκατέρου λέγε. Τὰ ποῖα, ἔφη; Πρῶτον μὲν ἦν δ᾽ ἐγώ, ὡς πόλιν εἰπεῖν ἐλευθέραν, ἢ δούλην τὴν τυραννουμένην ἐρεῖς; Ὡς οἷόν τ᾽ ἔφη μάλιστα δούλην. Καὶ μὴν ὁρᾷς γε ἐν αὐτῇ δεσπότας καὶ ἐλευθέρους. Ὁρῶ ἔφη, σμικρόν γέ τι τοῦτο. τὸ δὲ ὅλον ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἐπιεικέστατον, ἀτίμως τε καὶ ἀθλίως δοῦλον. Εἰ οὖν εἶπον ὅμοιος ἀνὴρ τῇ πόλει, οὐ καὶ ἐν ἐκείνῳ ἀνάγκη τὴν αὐτὴν τάξιν ἐνεῖναι, καὶ πολλῆς μὲν δουλείας τε καὶ ἀνελευθερίας γέμειν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα αὐτῆς τὰ μέρη δουλεύειν ἅπερ ἦν ἐπιεικέστατα. σμικρὸν δὲ καὶ τὸ μοχθηρότατον καὶ μανικώτατον δεσπόζειν. Ἀνάγκη ἔφη. Τί οὖν δούλην, ἢ ἐλευθέραν τὴν τοιαύτην φήσεις εἶναι ψυχήν; Δούλην δή που ἔγωγε. Οὐκοῦν ἥ γε αὖ δούλη καὶ τυραννουμένη πόλις, ἥκιστα ποιεῖ ἃ βούλεται; Πολύ γε. Καὶ ἡ τυραννουμένη ἄρα ψυχή, ἥκιστα ποιήσει ἃ ἂν βουληθῇ ὡς περὶ ὅλης εἰπεῖν ψυχῆς. ὑπὸ δὲ οἴστρου ἀεὶ ἑλκομένη βίᾳ, ταραχῆς καὶ μεταμελείας μεστὴ ἔσται. Πῶς γὰρ οὔ; Πλουσίαν δὲ ἢ πενομένην ἀνάγκη τὴν τυραννουμένην πόλιν εἶναι; Πενομένην. Καὶ ψυχὴν ἄρα τυραννικὴν, πενιχρὰν καὶ ἄπληστον ἀνάγκη ἀεὶ εἶναι; Οὕτως ἦν δ᾽ ὅς. Τί δέ; φόβου γέμειν ἆρ᾽ οὐκ ἀνάγκη τήν γε τοιαύτην πόλιν, τόν τε τοιοῦτον ἄνδρα; Πολύ γε. Ὀδυρμοὺς δὲ καὶ στεναγμοὺς καὶ θρήνους καὶ ἀλγηδόνας, οἴει ἔν τινι ἄλλῃ πλείους εὑρήσειν; Οὐδαμῶς. Ἐν ἀνδρὶ δὲ ἡγῇ τὰ τοιαῦτα ἐν ἄλλῳ τινὶ πλείω εἶναι, ἢ ἐν τῷ μαινομένῳ ὑπὸ ἐπιθυμιῶν τε καὶ ἐρώτων τούτῳ τῷ τυραννικῷ; Πῶς γὰρ ἂν ἔφη; Εἰς πάντα δὴ οἶμαι ταῦτά τε καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀποβλέψας, τήν γε πόλιν, τῶν πόλεων ἀθλιωτάτην ἔκρινας. Οὐκοῦν ὀρθῶς ἔφη; Καὶ μάλα ἦν δ᾽ ἐγώ. ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀνδρὸς αὖ τοῦ τυραννικοῦ, τί λέγεις εἰς ταῦτα ἀποβλέπων; Μακρῷ ἔφη ἀθλιώτατον εἶναι τῶν ἄλλων ἁπάντων. Τοῦτο ἦν δ᾽ ἐγώ, οὐκέτ᾽ ὀρθῶς λέγεις. Πῶς ἦν δ᾽ ὅς; Οὔπω ἔφην οἶμαι, οὗτός ἐστιν ὁ τοιοῦτος μάλιστα. Ἀλλὰ τίς μήν; Ὅδε ἴσως σοι ἔτι δόξει εἶναι τούτου ἀθλιώτερος. Ποῖος; Ὃς ἂν ἦν δ᾽ ἐγώ, τυραννικὸς ὤν, μὴ ἰδιώτην βίον καταβιῷ, ἀλλὰ δυστυχὴς ᾖ, καὶ αὐτῷ ὑπό τινος συμφορᾶς ἐκπορισθῇ ὥστε τυράννῳ γενέσθαι. Τεκμαίρομαί σε ἔφη, ἐκ τῶν προειρημένων ἀληθῆ λέγειν. Ναὶ ἦν δ᾽ ἐγώ. Ἀλλ᾽ οὐκ οἴεσθαι χρὴ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ᾽ εὖ μάλα τῷ τοιούτῳ λόγῳ σκοπεῖν. περὶ γὰρ τοι τοῦ μεγίστου ἡ σκέψις, ἀγαθοῦ τε βίου καὶ κακοῦ. Ὀρθότατα ἦν δ᾽ ὅς. Σκόπει δὴ εἰ ἄρα τι λέγω. δοκεῖ γάρ μοι δεῖν ἐννοῆσαι ἐκ τῶνδε περὶ αὐτοῦ σκοποῦντας. Ἐκ τίνων; Ἐξ ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἰδιωτῶν, ὅσοι πλούσιοι ἐν πόλεσιν ἀνδράποδα πολλὰ κέκτηνται. οὗτοι γὰρ τοῦτό γε προσόμοιον ἔχουσι, τοῖς τυράννοις τὸ πολλῶν ἄρχειν. διαφέρει δὲ τὸ ἐκείνου πλῆθος. Διαφέρει γάρ. Οἶσθα οὖν ὅτι οὗτοι ἀδεῶς ἔχουσι, καὶ οὐ φοβοῦνται τοὺς οἰκέτας; Τί γὰρ ἂν φοβοῖντο; Οὐδὲν εἶπον. ἀλλὰ τὸ αἴτιον ἐννοεῖς; Ναί. Ὅτι γε πᾶσα ἡ πόλις ἑνὶ ἑκάστῳ βοηθεῖ τῶν ἰδιωτῶν. Καλῶς ἦν δ᾽ ἐγὼ λέγεις. Τί δέ; εἴ τις θεῶν ἄνδρα ἕνα ὅτῳ ἐστὶν ἀνδράποδα πεντήκοντα ἢ καὶ πλείω, ἄρας ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας, θείη εἰς ἐρημίαν μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας τε καὶ τῶν οἰκετῶν, ὅπου αὐτῷ μηδεὶς τῶν ἐλευθέρων μέλλοι βοηθήσειν, ἐν ποίῳ ἄν τινι καὶ ὁπόσῳ φόβῳ οἴει ἂν γενέσθαι αὐτόν, περί τε αὐτοῦ καὶ παίδων καὶ γυ-

νικός, μὴ ἀπόλοιντο ὑπὸ τῶν οἰκετῶν; Ἐν παντὶ ἦ δ' ὃς ἔγωγε. Οὐκοῦν ἀναγκάζοιτο ἄν τινας ἤδη θωπεύειν αὐτῶν τῶν δούλων, καὶ ὑπισχνεῖσθαι πολλά, καὶ ἐλευθεροῦν οὐδὲν δεόμενος, καὶ κόλαξ αὐτὸς ἂν θεραπόντων ἀναφανείη; Πολλὴ ἀνάγκη ἔφη αὐτῷ, ἢ ἀπολωλέναι. Τί δ' εἰ καὶ ἄλλους ἦν δ' ἐγώ, ὁ θεὸς κύκλῳ κατοικίσειε γείτονας πολλοὺς αὐτῷ, οἳ ἂν μὴ ἀνέχοιντο εἴ τις ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ, ἀλλ' εἴ πού τινα τοιοῦτον λαμβάνοιεν, ταῖς ἐσχάταις τιμωροῖντο τιμωρίαις; Ἔτι ἂν ἔφη οἶμαι μᾶλλον ἐν παντὶ κακοῦ εἴη, κύκλῳ φρουρούμενος ὑπὸ πάντων πολεμίων. Ἆρ' οὖν οὐκ ἐν τοιούτῳ μὲν δεσμωτηρίῳ δέδεται ὁ τύραννος, φύσει ὢν οἷον διεληλύθαμεν, πολλῶν καὶ παντοδαπῶν φόβων καὶ ἐρώτων μεστός; λίχνῳ δὲ ὄντι αὐτῷ τὴν ψυχήν, μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει, οὔτε ἀποδημῆσαι ἔξεστιν οὐδαμόσε, οὔτε θεωρῆσαι ὅσων δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐλεύθεροι ἐπιθυμηταί εἰσι. καταδεδυκὼς δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ, τὰ πολλὰ ὡς γυνὴ ζῇ, φθονῶν καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις ἐάν τις ἔξω ἀποδημῇ, καί τι ἀγαθὸν ὁρᾷ. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη.

Οὐκοῦν τοῖς τοιούτοις κακοῖς πλείω καρποῦται ὁ ἀνήρ, ὃς ἂν κακῶς ἐν ἑαυτῷ πολιτευόμενος, ὃν νῦν δὴ σὺ ἀθλιώτατον ἔκρινας τὸν τυραννικὸν ὡς μὴ ἰδιώτης καταβιῷ, ἀλλ' ἀναγκασθῇ ὑπό τινος τύχης τυραννεῦσαι, καὶ ἑαυτοῦ ὢν ἀκράτωρ, ἄλλων ἐπιχειρήσῃ ἄρχειν, ὥσπερ εἴ τις κάμνοντι σώματι καὶ ἀκράτορι ἑαυτοῦ, μὴ ἰδιωτεύων, ἀλλ' ἀγωνιζόμενος πρὸς ἄλλα σώματα, καὶ μαχόμενος ἀναγκάζοιτο διάγειν τὸν βίον. Παντάπασιν ἔφη ὁμοιότατά τε καὶ ἀληθέστατα λέγεις ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Γλαύκων, παντελῶς τὸ πάθος ἄθλιον, καὶ τοῦ ὑπὸ σοῦ κριθέντος χαλεπώτατα ζῆν, χαλεπώτερον ἔτι ζῇ ὁ τυραννῶν; Κομιδῇ γ' ἔφη. Ἔστιν ἄρα τῇ ἀληθείᾳ κἂν εἰ μή τῳ δοκῇ ὁ τῷ ὄντι τύραννος, τῷ ὄντι δοῦλος. τὰς μεγίστας θωπείας καὶ δουλείας, καὶ κόλαξ τῶν πονηροτάτων. καὶ τὰς ἐπιθυμίας οὐδ' ὁπωστιοῦν ἀποπιμπλάς, ἀλλὰ πλείστων ἐπιδεέστατος καὶ πένης τῇ ἀληθείᾳ φαίνεται, ἐάν τις ὅλην ψυχὴν ἐπίστηται θεάσασθαι, καὶ φόβου γέμων διὰ παντὸς τοῦ βίου, σφαδασμῶν τε καὶ ὀδυνῶν πλήρης, εἴπερ τῇ τῆς πόλεως διαθέσει ἧς ἄρχει ἔοικεν. ἔοικε δέ, ἦ γάρ; Καὶ μάλα ἔφη. Οὐκοῦν καὶ πρὸς τούτοις ἔτι ἀποδώσομεν τῷ ἀνδρί, καὶ ἃ τὸ πρότερον εἴπομεν, ὅτι ἀνάγκη καὶ εἶναι καὶ ἔτι μᾶλλον γίγνεσθαι αὐτῷ, ἢ πρότερον διὰ τὴν ἀρχήν, φθονερῷ, ἀπίστῳ, ἀδίκῳ, ἀφίλῳ, ἀνοσίῳ, καὶ πάσης κακίας πανδοκεῖ τε καὶ τροφεῖ, καὶ ἐξ ἁπάντων τούτων, μάλιστα μὲν αὐτῷ δυστυχεῖ εἶναι. ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς πλησίον αὐτῷ τοιούτους ἀπεργάζεσθαι. Οὐδείς σοι ἔφη τῶν νοῦν ἐχόντων ἀντερεῖ. Ἴθι δή μοι ἔφην ἐγώ, νῦν ἤδη ὥσπερ ὁ διὰ πάντων κριτὴς ἀποφαίνεται, καὶ σὺ οὕτω. τίς πρῶτος κατὰ τὴν σὴν δόξαν εὐδαιμονίᾳ. τίς δεύτερος, καὶ τοὺς ἄλλους ἑξῆς πέντε ὄντας κρῖναι, βασιλικόν, τιμοκρατικόν, ὀλιγαρχικόν, δημοκρατικόν, τυραννικόν. Ἀλλὰ ῥᾳδία ἔφη ἡ κρίσις. καθάπερ γὰρ εἰσῆλθον ἔγωγε ὥσπερ χοροὺς κρίνω, ἀρετῇ καὶ κακίᾳ, καὶ εὐδαιμονίᾳ καὶ τῷ ἐναντίῳ. Μισθωσώμεθα οὖν κήρυκα ἦν δ' ἐγώ, ἢ αὐτὸς ἀνείπω; ὅτι ὁ Ἀρίστωνος υἱός, τὸν ἄριστόν τε καὶ δικαιότατον, εὐδαιμονέστατον ἔκρινε. τοῦτον δ' εἶναι τὸν βασιλικώτατον καὶ βασιλεύοντα αὑτοῦ. τὸν δὲ κάκιστόν τε καὶ ἀδικώτατον, ἀθλιώτατον. τοῦτον δὲ αὖ τυγχάνειν ὄντα, ὃς ἂν τυραννικώτατος ὤν, ἑαυτοῦ τε ὅτι μάλιστα τυραννῇ καὶ τῆς πόλεως; Ἀνειρήσθω σοι ἔφη. ἦ οὖν προσαγορεύω εἶπον ἐάν τε λανθάνωσι τοιοῦτοι ὄντες ἐάν τε μή, πάντας ἀνθρώπους τε καὶ θεούς; Προσαγόρευε ἔφη.

Εἶεν δή εἶπον. αὕτη μὲν ἡμῖν ἡ ἀπόδειξις μία ἂν εἴη. δευτέραν δὲ δεῖ τήνδε, ἐάν τι δόξῃ εἶναι. Τίς αὕτη; Ἐπειδὴ ὥσπερ πόλις ἦν δ' ἐγώ, διῄρηται κατὰ τρία εἴδη, οὕτω καὶ ψυχὴ ἑνὸς ἑκάστου τριχῇ, δέξεται ὡς ἐμοὶ δοκεῖ καὶ ἑτέραν ἀπόδειξιν. Τίνα ταύτην; Τήνδε. τριῶν ὄντων, τριτταὶ καὶ ἡδοναί μοι φαίνονται, ἑνὸς ἑκάστου μία ἰδία. ἐπιθυμίαι τε ὡσαύτως καὶ ἀρχαί. Πῶς λέγεις ἔφη; Τὸ μὲν φαμέν, ἦν ᾧ μανθάνει ἄνθρωπος. τὸ δέ, ᾧ θυμοῦται. τὸ δὲ τρίτον διὰ πολυειδίαν, ἑνὶ οὐκ ἔχομεν ὀνόματι προσειπεῖν ἰδίῳ αὐτοῦ, ἀλλὰ ὃ μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον εἶχεν ἐν αὐτῷ, τούτῳ ἐπωνομάσαμεν. ἐπιθυμητικὸν γὰρ αὐτὸ κεκλήκαμεν διὰ σφοδρότητα τῶν τε περὶ ἐδωδὴν ἐπιθυμιῶν, καὶ πόσιν καὶ ἀφροδίσια, καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἀκόλουθα. καὶ φιλοχρήματον δή, ὅτι διὰ χρημάτων μάλιστα ἀποτελοῦνται αἱ τοιαῦται ἐπιθυμίαι. Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφη. Ἆρ' οὖν καὶ τὴν ἡδονὴν αὐτοῦ, καὶ φιλίαν εἰ φαῖμεν εἶναι τοῦ κέρδους, μάλιστ' ἂν εἰς ἓν κεφάλαιον ἀπερειδοίμεθα τῷ λόγῳ, ὥστε τι ἡμῖν αὐτοῖς δηλοῦν, ὁπότε τοῦτο τῆς ψυχῆς τὸ μέρος λέγοιμεν, καὶ καλοῦντες αὐτὸ φιλοχρήματον καὶ φιλοκερδές, ὀρθῶς ἂν καλοῖμεν; Ἐμοὶ γ' οὖν δοκεῖ ἔφη. Τί δὲ τὸ θυμοειδές, οὐ πρὸς τὸ κρατεῖν μέν τι φαμὲν καὶ νικᾶν καὶ εὐδοκιμεῖν δεῖ ὅλον ὡρμῆσθαι; Καὶ μάλα. Εἰ οὖν φιλόνικον αὐτὸ καὶ φιλότιμον προσαγορεύοιμεν, ἦ ἐμμελῶς ἂν ἔχοι; Ἐμμελέστατα μὲν οὖν. Ἀλλὰ μὴν ᾧ γε μανθάνομεν, παντὶ δῆλον ὅτι πρὸς τὸ εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν ὅπῃ ἔχει, πᾶν ἀεὶ τέτακται, καὶ χρημάτων τε καὶ δόξης ἥκιστα τούτων τούτῳ μέλει. Πολύ γε. Φιλομαθὲς δὴ καὶ φιλόσοφον καλοῦντες αὐτό, κατὰ τρόπον ἂν καλοῖμεν. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἄρχει ἐν ταῖς ψυχαῖς, τῶν μὲν τοῦτο, τῶν δὲ τὸ ἕτερον, ἐκείνων ὁπότερον ἂν τύχῃ; Οὕτως ἔφη.

Διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἀνθρώπων λέγομεν τὰ πρῶτα τριττὰ γένη εἶναι, φιλόσοφον, φιλόνεικον, φιλοκερδές. Κομιδῇ γε. Καὶ ἡδονῶν δὴ τρία εἴδη, ὑποκείμενον ἐν ἑκάστῳ τούτων. Πάνυ γε. Οἶσθ' οὖν ἦν δ' ἐγώ, ὅτι εἰ θέλοις τρεῖς τοιούτους ἀνθρώπους ἐν μέρει ἕκαστον ἀνερωτᾶν, τίς τούτων τῶν βίων ἥδιστος, τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος μάλιστα ἐγκωμιάσεται, ὅ, τε χρηματιστικὸς πρὸς τὸ κερδαίνειν, τὴν τοῦ τιμᾶσθαι

ἡδονὴν, ἢ τὴν τοῦ μανθάνειν οὐδενὸς ἀξίαν φήσει εἶναι, εἰ μὴ εἴ τις αὐτῶν ἀργύριον ποιεῖ. Ἀληθῆ ἔφη.

Τί δὲ ὁ φιλότιμος ἦν δ' ἐγὼ, οὐ τὴν μὲν ἀπὸ τῶν χρημάτων ἡδονὴν φορτικήν τινα ἡγεῖται, καὶ αὖ τὴν ἀπὸ τοῦ μανθάνειν, ὅτι μὴ μάθημα τιμὴν φέροι, καπνὸν δὴ καὶ φλυαρίαν οἰόμενος. Οὕτως ἔφη ἔχει.

Τὸν δὲ φιλόσοφον ἦν δ' ἐγὼ, ποιώμεθα τὰς ἄλλας ἡδονὰς νομίζειν οὐδὲν, πρὸς τὴν τοῦ εἰδέναι τἀληθὲς ὅπῃ ἔχει, καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ τινὶ ἀεὶ εἶναι, μανθάνοντα τῆς ἡδονῆς οὐ πάνυ πόῤῥω. τὰς δ' ἄλλας καλεῖν τῷ ὄντι ἀναγκαίας, ὡς οὐδὲν τῶν ἄλλων δεόμενον, εἰ μὴ ἀνάγκη ἦν. Εὖ ἔφη δεῖ εἰδέναι. Ὅτε δὴ οὖν εἶπον ἀμφισβητοῦνται ἑκάστου τοῦ εἴδους αἱ ἡδοναὶ, καὶ αὐτὸς ὁ βίος, μὴ ὅτι πρὸς τὸ κάλλιον καὶ αἴσχιον ζῆν, μηδὲ τὸ χεῖρον καὶ ἄμεινον, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ τὸ ἥδιον καὶ ἀλυπότερον, πῶς ἂν εἰδεῖμεν τίς αὐτῶν ἀληθέστατα λέγει; Οὐ πάνυ ἔφη ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν. Ἀλλ' ὧδε σκόπει. τίνι χρὴ κρίνεσθαι τὰ μέλλοντα καλῶς κριθήσεσθαι; ἆρ' οὐκ ἐμπειρίᾳ τε καὶ φρονήσει, καὶ λόγῳ; ἢ τούτων ἔχοι ἄν τις βέλτιον κριτήριον;

Καὶ πῶς ἂν ἔφη; Σκόπει δή. τριῶν ὄντων τῶν ἀνδρῶν, τίς ἐμπειρότατος πασῶν, ὧν εἴπομεν ἡδονῶν; πότερον ὁ φιλοκερδὴς, μανθάνων αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν οἷόν ἐστιν, ἐμπειρότερος δοκεῖ σοι εἶναι τῆς ἀπὸ τοῦ εἰδέναι ἡδονῆς, ἢ ὁ φιλόσοφος τῆς ἀπὸ τοῦ κερδαίνειν; Πολὺ ἔφη διαφέρει. τῷ μὲν γὰρ ἀνάγκη γεύεσθαι τῶν ἑτέρων ἐκ παιδὸς ἀρξαμένῳ. τῷ δὲ φιλοκερδεῖ, ὅπῃ πέφυκε τὰ ὄντα μανθάνοντι, τῆς ἡδονῆς ταύτης ὡς γλυκεῖά ἐστιν, οὐκ ἀνάγκη γεύεσθαι οὐδ' ἐμπείρῳ γίγνεσθαι, μᾶλλον δὲ καὶ προθυμουμένῳ οὐ ῥᾴδιον. Πολὺ ἄρ' ἦν δ' ἐγὼ διαφέρει, τοῦ γε φιλοκερδοῦς ὁ φιλόσοφος ἐμπειρίᾳ ἀμφοτέρων τῶν ἡδονῶν. Πολὺ μέντοι. Τί δὲ τοῦ φιλοτίμου; ἆρα μᾶλλον ἄπειρός ἐστι τῆς ἀπὸ τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονῆς, ἢ ἐκεῖνος τῆς ἀπὸ τοῦ φρονεῖν; Ἀλλὰ τιμὴ μὲν ἔφη, ἐάνπερ ἐξεργάζωνται ἐπὶ ὃ ἕκαστος ὥρμηκε, πᾶσιν αὐτοῖς ἕπεται. καὶ γὰρ ὁ πλούσιος ὑπὸ πολλῶν τιμᾶται, καὶ ὁ ἀνδρεῖος καὶ ὁ σοφὸς, ὥστε ἀπό γε τοῦ τιμᾶσθαι, οἷόν ἐστι, πάντες τῆς ἡδονῆς ἔμπειροι. τῆς δὲ τοῦ ὄντος θέας οἵαν ἡδονὴν ἔχει, ἀδύνατον ἄλλῳ γεγεῦσθαι πλὴν τῷ φιλοσόφῳ. Ἐμπειρίας μὲν ἄρα εἵνεκα, κάλλιστα τῶν ἀνδρῶν κρίνει οὗτος. Πολύ γε. Καὶ μὴν μετά γε φρονήσεως μόνος ἔμπειρος γεγονὼς ἔσται. Τί μήν; Ἀλλὰ μὴν καὶ δι' οὗ γε δεῖ ὀργάνου κρίνεσθαι, οὐ τοῦ φιλοκερδοῦς τοῦτο τὸ ὄργανον, οὐδὲ τοῦ φιλοτίμου, ἀλλὰ τοῦ φιλοσόφου. Τὸ ποῖον; Διὰ λόγων που ἔφαμεν δεῖν κρίνεσθαι. ἦ γάρ; Ναί. Λόγοι δὲ, τούτου μάλιστα ὄργανον. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν εἰ μὲν πλούτῳ καὶ κέρδει ἄριστα ἐκρίνετο τὰ κρινόμενα, ἃ ἐπῄνει ὁ φιλοκερδὴς καὶ ἔψεγεν, ἀνάγκη ἂν ἦν ταῦτα ἀληθέστατα εἶναι. Πολλή γε. Εἰ δὲ τιμῇ τε καὶ νίκῃ καὶ ἀνδρείᾳ, ἆρ' οὐχ ἃ ὁ φιλότιμός τε καὶ φιλόνεικος; Δῆλον. Ἐπειδὴ δ' ἐμπειρίᾳ, καὶ φρονήσει καὶ λόγῳ. Ἀνάγκη ἔφη ἃ ὁ φιλόσοφός τε καὶ ὁ φιλολόγος ἐπαινεῖ, ἀληθέστατα εἶναι. Τριῶν ἄρα οὐσῶν τῶν ἡδονῶν, ἡ τούτου τοῦ μέρους τῆς ψυχῆς ᾧ μανθάνομεν, ἡδίστη ἂν εἴη, καὶ ἐν ᾧ ἡμῶν τοῦτο ἄρχει, ὁ τούτου βίος ἥδιστος. Πῶς δ' οὐ μέλλει ἔφη. κύριος γοῦν ἐπαινέτης ὢν, ἐπαινεῖ τὸν ἑαυτοῦ βίον ὁ φρόνιμος. Τίνα δὲ δεύτερον εἶπον βίον, καὶ τίνα δευτέραν ἡδονὴν, φησὶν ὁ κριτὴς εἶναι; Δηλονότι τὴν τοῦ πολεμικοῦ τε καὶ φιλοτίμου. ἐγγυτέρω γὰρ αὐτοῦ ἐστιν, ἢ ἡ τοῦ χρηματιστοῦ. Ὑστάτην δὲ τὴν τοῦ φιλοκερδοῦς, ὡς ἔοικε. Τί μὴν ἦν δ' ὅς; Ταῦτα μὲν τοίνυν οὕτω δύ' ἐφεξῆς ἂν εἴη, καὶ δὶς νενικηκὼς ὁ δίκαιος τὸν ἄδικον. τὸ δὲ τρίτον ὀλυμπικῶς τῷ σωτῆρί τε καὶ τῷ ὀλυμπίῳ Διῒ ἄθρει. ὅτι οὐδὲ παναληθής ἐστιν ἡ τῶν ἄλλων ἡδονὴ, πλὴν τῆς τοῦ φρονίμου, οὐδὲ καθαρὰ, ἀλλ' ἐσκιαγραφημένη τις ὡς ἐγὼ δοκῶ μοι τῶν σοφῶν τινος ἀκηκοέναι. καίτοι τοῦτ' ἂν εἴη μέγιστόν τε καὶ κυριώτατον τῶν πτωμάτων. Πολύ γε. Ἀλλὰ πῶς λέγεις; Ὧδ' εἶπον ἐξευρήσω σοῦ ἀποκρινομένου ζητῶν ἅμα. Ἐρώτα δὴ ἔφη. Λέγε δὴ ἦν δ' ἐγὼ, οὐκ ἐναντίον φαμὲν λύπην ἡδονῇ;

Καὶ μάλα. Οὐκοῦν καὶ τὸ μήτε χαίρειν μήτε λυπεῖσθαι, εἶναί τι; Εἶναι μέντοι. Μεταξὺ τούτοιν ἀμφοῖν ἐν μέσῳ ὂν, ἡσυχίαν τινὰ περὶ ταῦτα τῆς ψυχῆς, ἢ οὐχ οὕτως αὐτὸ λέγεις; Οὕτως ἦν δ' ὅς.

ἆρ' οὖν μνημονεύεις ἦν δ' ἐγὼ, τοὺς τῶν καμνόντων λόγους, οὓς λέγουσιν ὅταν κάμνωσι; Ποίους; Ὡς οὐδὲν ἄρα ἐστὶν ἥδιον τοῦ ὑγιαίνειν, ἀλλὰ σφᾶς ἐλελήθει πρὶν κάμνειν ἥδιστον ὄν. Μέμνημαι ἔφη.

Οὐκοῦν καὶ τῶν περιωδυνίᾳ τινὶ ἐχομένων ἀκούεις λεγόντων, ὡς οὐδὲν ἥδιον τοῦ παύσασθαι ὀδυνώμενον. Ἀκούω. Καὶ ἐν ἄλλοις γε οἶμαι πολλοῖς τοιούτοις αἰσθάνῃ γιγνομένους τοὺς ἀνθρώπους, ἐν οἷς ὅταν λυπῶνται, τὸ μὴ λυπεῖσθαι, καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ τοιούτου ἐγκωμιάζουσιν ὡς ἥδιστον ὂν οὐ τὸ χαίρειν. Τοῦτο γὰρ ἔφη τότε ἡδὺ ἴσως καὶ ἀγαπητὸν γίγνεται ἡσυχία. Καὶ ὅταν παύσηται, ἄρα εἶπον χαίρων τις ἡ τῆς ἡδονῆς ἡσυχία λυπηρὸν ἔσται; Ἴσως ἔφη. Ὃ μεταξὺ ἄρα νῦν δὴ ἀμφοτέρων ἔφαμεν εἶναι τὴν ἡσυχίαν, τοῦτό ποτε ἀμφότερα ἔσται λύπη τε καὶ ἡδονή. Ἔοικεν. Ἦ καὶ δυνατὸν τὸ μηδέτερα ὂν ἀμφότερα γίγνεσθαι; Οὔ μοι δοκεῖ. Καὶ μὴν τό γε ἡδὺ ἐν ψυχῇ γιγνόμενον καὶ τὸ λυπηρὸν, κίνησίς τις ἀμφοτέρω ἐστὸν, ἢ οὔ; Ναί. Τὸ δὲ μήτε λυπηρὸν, μήτε ἡδὺ, οὐχὶ ἡσυχία μέντοι καὶ ἐν μέσῳ τούτοιν ἐφάνη ἄρτι; Ἐφάνη γάρ. Πῶς οὖν ὀρθῶς ἐστι, τὸ μὴ ἀλγεῖν ἡδὺ ἡγεῖσθαι, ἢ τὸ μὴ χαίρειν ἀνιαρόν; Οὐδαμῶς. Οὐκ ἔστιν ἄρα τοῦτο, ἀλλὰ φαίνεται ἦν δ' ἐγὼ, παρὰ τὸ ἀλγεινὸν ἡδὺ, καὶ παρὰ τὸ ἡδὺ, ἀλγεινὸν, τότε ἡ ἡσυχία, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς, τούτων τῶν φαντασμάτων πρὸς ἡδονῆς ἀλήθειαν, ἀλλὰ γοητεία τις. Ὡς γοῦν ὁ λόγος ἔφη σημαίνει. Ἴδε τοίνυν ἔφην δ' ἐγὼ ἡδονὰς, αἳ οὐκ ἐκ λυπῶν εἰσιν, ἵνα μὴ πολλάκις οἰηθῇς ἐν τῷ παρόντι οὕτω τοῦτο πεφυκέναι, ἡδονὴν μὲν παῦλαν λύπης εἶναι,

λύπην δέ, ἡδονῆς. Ποῦ δή, ἔφη, καὶ ποίας λέγεις; Πολλαὶ μὲν εἶπον καὶ ἄλλαι, μάλιστα δ' εἰ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὰς περὶ τὰς ὀσμὰς ἡδονάς. αὗται γὰρ οὐ προλυπηθέντι ἐξαίφνης ἀμήχανοι τὸ μέγεθος γίγνονται, παυσάμεναί τε, λύπην οὐδεμίαν καταλείπουσιν. Ἀληθέστατα ἔφη. Μὴ ἄρα πειθώμεθα καθαρὰν ἡδονὴν εἶναι τὴν λύπης ἀπαλλαγήν, μηδὲ λύπην τὴν ἡδονῆς. Μὴ γάρ. Ἀλλὰ μέντοι εἶπον, αἵ γε διὰ τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν ψυχὴν τείνουσαι, καὶ λεγόμεναι ἡδοναὶ σχεδὸν αἱ πλεῖσταί τε καὶ μέγισται, τούτου τοῦ εἴδους εἰσὶ λυπῶν τινὲς ἀπαλλαγαί. Εἰσὶ γάρ. Οὐκοῦν καὶ αἱ πρὸ μελλόντων τούτων ἐκ προσδοκίας γιγνόμεναι, προησθήσεις τε καὶ προλυπήσεις κατὰ ταὐτὰ ἔχουσι; Κατὰ ταὐτά.

Οἶσθ' οὖν ἦν δ' ἐγώ, οἷαί εἰσι, καὶ ᾧ μάλιστα ἐοίκασι; Τῷ ἔφη; Νομίζεις τι εἶπον ἐν τῇ φύσει εἶναι, τὸ μὲν ἄνω, τὸ δὲ κάτω, τὸ δὲ μέσον; Ἔγωγε. Οἴει οὖν ἄν τινα ἐκ τοῦ κάτω φερόμενον πρὸς τὸ μέσον, ἄλλο τι οἴεσθαι ἢ ἄνω φέρεσθαι; καὶ ἐν μέσῳ στάντα ἀφορῶντα ὅθεν ἐνήνεκται, ἄλλοθί που ἂν ἡγεῖσθαι εἶναι, ἢ ἐν τῷ ἄνω μὴ ἑωρακότα τὸ ὡς ἀληθῶς ἄνω; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ' ἔφη, ἄλλως οἶμαι οἰηθῆναι ἂν τὸν τοιοῦτον. Ἀλλ' εἰ πάλιν γ' ἔφην φέροιτο κάτω, κάτω τ' ἂν οἴοιτο φέρεσθαι καὶ ἀληθῆ οἴοιτο; Πῶς γὰρ οὔ;

Οὐκοῦν ταῦτα πάσχοι ἂν πάντα διὰ τὸ μὴ ἔμπειρος εἶναι τοῦ ἀληθινῶς ἄνω τε ὄντος, καὶ ἐν μέσῳ καὶ κάτω; Δῆλον δή. Θαυμάζοις ἂν οὖν, εἰ καὶ ἄπειροι ἀληθείας περὶ πολλῶν τε ἄλλων μὴ ὑγιεῖς δόξας ἔχουσι, πρός τε ἡδονὴν καὶ λύπην καὶ τὸ μεταξὺ τούτων οὕτω διάκεινται, ὥστε ὅταν μὲν ἐπὶ τὸ λυπηρὸν φέρωνται, ἀληθῆ τε οἴονται, καὶ τῷ ὄντι λυποῦνται. ὅταν δὲ ἀπὸ λύπης ἐπὶ τὸ μεταξὺ σφόδρα μὲν οἴονται, πρὸς πληρώσει τε καὶ ἡδονῇ γίγνεσθαι ὥσπερ πρὸς μέλαν, φαιὸν ἀποσκοποῦντες ἀπειρίᾳ λευκοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἄλυπον οὕτω λύπην ἀφορῶντες ἀπειρίᾳ ἡδονῆς ἀπατῶνται; Μὰ Δί' ἦ δ' ὃς οὐκ ἂν θαυμάσαιμι. ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, εἰ μὴ οὕτως ἔχει. Ὧδέ γε οὖν εἶπον ἐννόει. οὐχὶ πεῖνα καὶ δίψη καὶ τὰ τοιαῦτα, κενώσεις τινές εἰσι τῆς περὶ τὸ σῶμα ἕξεως; Τί μήν; Ἄγνοια δὲ καὶ ἀφροσύνη, ἆρ' οὐ κενότης αὖ τῆς περὶ ψυχὴν ἕξεως; Μάλα γε. Οὐκοῦν καὶ πληροῖτ' ἂν ὅ, τε τροφῆς μεταλαμβάνων καὶ ὁ νοῦν ἴσχων; Πῶς δ' οὔ; Πλήρωσις δὲ ἀληθεστέρα τοῦ ἧττον ἢ τοῦ μᾶλλον ὄντος; Δῆλον ὅτι τοῦ μᾶλλον. Πότερα οὖν ἡγῇ τὰ γένη μᾶλλον καθαρᾶς οὐσίας μετέχειν; τὰ οἷον σίτου τε καὶ ποτοῦ καὶ ὄψου καὶ ξυμπάσης τροφῆς; ἢ τὸ δόξης τε ἀληθοῦς εἶδος, καὶ ἐπιστήμης καὶ νοῦ καὶ ξυλλήβδην ἁπάσης ἀρετῆς; ὧδε δὲ κρῖναι. τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου ἐχόμενον καὶ ἀθανάτου, καὶ ἀληθείας, καὶ αὐτὸ τοιοῦτον ὂν καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον, μᾶλλον εἶναί σοι δοκεῖ, ἢ τὸ μηδέποτε ὁμοίου καὶ θνητοῦ, καὶ αὐτὸ τοιοῦτον καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον; Πολὺ ἔφη διαφέρει τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου. Ἡ οὖν ἀεὶ ὁμοίου οὐσία, οὐσίας τι μᾶλλον, ἢ ἐπιστήμης μετέχει; Οὐδαμῶς. Τί δ' ἀληθείας; Οὐδὲ τοῦτο. Εἰ δὲ ἀληθείας ἧττον, οὐ καὶ οὐσίας; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὅλως τὰ περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν γένη, τῶν γενῶν αὐτῶν περὶ τὴν τῆς ψυχῆς θεραπείαν, ἧττον ἀληθείας τε καὶ οὐσίας μετέχει; Πολύ γε. Σῶμα δὲ αὐτὸ ψυχῆς οὐκ οἴει οὕτως; Ἔγωγε. Οὐκοῦν τὸ τῶν μᾶλλον ὄντων πληρούμενον, καὶ αὐτὸ μᾶλλον ὄν, ὄντως μᾶλλον πληροῦται, ἢ τὸ τῶν ἧττον ὄντων, καὶ αὐτὸ ἧττον ὄν; Πῶς γὰρ οὔ; Εἰ ἄρα τὸ πληροῦσθαι τῶν φύσει προσηκόντων ἡδύ ἐστι, τὸ τῷ ὄντι καὶ τῶν μᾶλλον ὄντων πληρούμενον, μᾶλλον ὄντως τε καὶ ἀληθεστέρως χαίρειν ἂν ποιοῖ ἡδονῇ ἀληθεῖ. τὸ δὲ τῶν ἧττον ὄντων μεταλαμβάνον, ἧττόν τε ἂν ἀληθῶς καὶ βεβαίως πληροῖτο, καὶ ἀπιστοτέρας ἂν ἡδονῆς, καὶ ἧττον ἀληθοῦς μεταλαμβάνοι. Ἀναγκαιότατα ἔφη. Οἱ ἄρα φρονήσεως καὶ ἀρετῆς ἄπειροι, εὐωχίαις δὲ καὶ τοῖς τοιούτοις ἀεὶ ξυνόντες, κάτω ὡς ἔοικε καὶ μέχρι πάλιν πρὸς τὸ μεταξὺ φέρονταί τε καὶ ταύτῃ πλανῶνται διὰ βίου. ὑπερβάντες δὲ τοῦτο, πρὸς τὸ ἀληθὲς ἄνω, οὔτε ἀνέβλεψαν πώποτε, οὔτε ἠνέχθησαν, οὐδὲ τοῦ ὄντος τῷ ὄντι ἐπληρώθησαν, οὐδὲ βεβαίου τε καὶ καθαρᾶς ἡδονῆς ἐγεύσαντο. ἀλλὰ βοσκημάτων δίκην κάτω ἀεὶ βλέποντες, καὶ κεκυφότες εἰς γῆν καὶ εἰς τραπέζας, βόσκονται χορταζόμενοι καὶ ὀχεύοντες, καὶ ἕνεκα τῆς τούτων πλεονεξίας λακτίζοντες, καὶ κυρίττοντες ἀλλήλους σιδηροῖς κέρασί τε καὶ ὁπλαῖς, ἀποκτιννύασι δι' ἀπληστίαν, ἅτε οὐχὶ τοῖς οὖσιν, οὐδὲ τὸ ὂν οὔτε τὸ στέγον ἑαυτῶν πιμπλάντες. Παντελῶς ἔφη ὁ Γλαύκων τὸν τῶν πολλῶν ὦ Σώκρατες χρησμῳδεῖς βίον. Ἆρ' οὖν οὐκ ἀνάγκη καὶ ἡδοναῖς ξυνεῖναι μεμιγμέναις λύπαις εἰδώλοις τῆς ἀληθοῦς ἡδονῆς, καὶ ἐσκιαγραφημέναις ὑπὸ τῆς παρ' ἀλλήλας θέσεως ἀποχραινομέναις, ὥστε σφοδροὺς ἑκατέρας φαίνεσθαι, καὶ ἔρωτας ἑαυτῶν λυττῶντας τοῖς ἄφροσιν ἐντίκτειν. καὶ περιμαχήτους εἶναι ὥσπερ τὸ τῆς Ἑλένης εἴδωλον ὑπὸ τῶν ἐν Τροίᾳ Στησίχορος φησὶ γενέσθαι περιμάχητον ἀγνοίᾳ τοῦ ἀληθοῦς. Πολλὴ ἀνάγκη ἔφη τοιοῦτόν τι αὐτὸ εἶναι. Τί δὲ περὶ τὸ θυμοειδές; οὐχ ἕτερα τοιαῦτα ἀνάγκη γίγνεσθαι ὃς ἂν αὐτὸ τοῦτο διαπράττηται, ἢ φθόνῳ διὰ φιλοτιμίαν, ἢ βίᾳ διὰ φιλονεικίαν, ἢ θυμῷ διὰ δυσκολίαν, πλησμονὴν τιμῆς τε καὶ νίκης καὶ θυμοῦ διώκων, ἄνευ λογισμοῦ τε καὶ νοῦ; Τοιαῦτα ἦ δ' ὃς ἀνάγκη καὶ περὶ τοῦτο εἶναι. Τί οὖν ἦν δ' ἐγὼ θαρροῦντες λέγωμεν, ὅτι καὶ περὶ τὸ φιλοκερδὲς, καὶ τὸ φιλόνεικον ὅσαι ἐπιθυμίαι εἰσίν, αἳ μὲν ἂν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ λόγῳ ἑπόμεναι, καὶ μετὰ τούτων τὰς ἡδονὰς διώκουσαι, ἃς ἂν τὸ φρόνιμον ἐξηγῆται λαμβάνωσι, τὰς ἀληθεστάτας τε λήψονται, ὡς οἷόν τε αὐταῖς ἀληθεῖς λαβεῖν, ἅτε ἀληθείᾳ ἑπομένων καὶ τὰς ἑαυτῶν οἰκείας, εἴπερ τὸ βέλτιστον ἑκάστῳ τοῦτο καὶ οἰκειότατον. Ἀλλὰ μὴν ἔφη οἰκειότατόν γε. Τῷ φιλοσόφῳ ἄρα ἑπομένης ἁπάσης τῆς ψυχῆς καὶ μὴ

στασιαζούσης,

ἀστασιαζούσης, ἑκάστῳ τῷ μέρει ὑπάρχει εἴς τε τἆλλα, τὰ ἑαυτοῦ πράττειν καὶ δικαίῳ εἶναι. καὶ δὴ καὶ τὰς ἡδονὰς τὰς ἑαυτοῦ ἕκαστον, καὶ τὰς βελτίστας καὶ εἰς τὸ δυνατὸν τὰς ἀληθεστάτας καρποῦσθαι. Κομιδῆ μὲν οὖν. Ὅταν δὲ ἄρα τῶν ἑτέρων τι κρατήσῃ, ὑπάρχει αὐτῷ, μήτε τὴν ἑαυτοῦ ἡδονὴν ἐξευρίσκειν, τά τε ἄλλα ἀναγκάζειν ἀλλοτρίαν καὶ μὴ ἀληθῆ ἡδονὴν διώκειν. Οὕτως ἔφη. Οὐκοῦν ἃ πλεῖστον, φιλοσοφίας τε καὶ λόγου ἀφέστηκε μάλιστα ἂν τοιαῦτα ἐξεργάζοιτο. Πολύ γε. Πλεῖστον δὲ λόγου ἀφίσταται οὐχ ὅπερ νόμου τε καὶ τάξεως. Δῆλον δή. Ἐφάνησαν δὲ πλεῖστον ἀφεστῶσαι, οὐχ αἱ ἐρωτικαί τε καὶ τυραννικαὶ ἐπιθυμίαι. Πολύ γε. Ἐλάχιστον δὲ αἱ βασιλικαί τε καὶ κόσμιαι; Ναί. Πλεῖστον δὴ οἶμαι ἀληθοῦς ἡδονῆς καὶ οἰκείας ὁ τύραννος ἀφεστήξει, ὁ δὲ ὀλίγιστον. Ἀνάγκη. Καὶ ἀηδέστατα ἄρα εἶπον ὁ τύραννος βιώσεται, ὁ δὲ βασιλεὺς ἥδιστα. Πολλὴ ἀνάγκη. Οἶσθ᾽ οὖν ἦν δ᾽ ἐγὼ ὅσῳ ἀηδέστερον ζῇ τύραννος βασιλέως; Ἂν εἴπῃς ἔφη. Τριῶν ἡδονῶν ὡς ἔοικεν οὐσῶν, μιᾶς μὲν γνησίας, δυοῖν δὲ νόθοιν, τὸ νόθον εἰς τὸ ἐπέκεινα ὑπερβὰς ὁ τύραννος, φυγὼν νόμον τε καὶ λόγον, δούλαις τισὶ δορυφόροις ἡδοναῖς ξυνοικεῖ, καὶ ὁπόσα ἐλαττοῦται, οὐδὲ πάνυ ῥᾴδιον εἰπεῖν, πλὴν ἴσως ὧδε.

Πῶς ἔφη; Ἀπὸ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ, τρίτος που ὁ τύραννος ἀφειστήκει. ἐν μέσῳ γὰρ αὐτῶν ὁ δημοτικὸς ἦν; Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἡδονῆς τρίτῳ εἰδώλῳ πρὸς ἀλήθειαν ἀπ᾽ ἐκείνου ξυνοικοῖ ἄν, εἰ τὰ πρόσθεν ἀληθῆ. Οὕτω. Ὁ δέ γε ὀλιγαρχικὸς, ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ αὖ τρίτος, ἐὰν εἰς ταυτὸν ἀριστοκρατικὸν καὶ βασιλικὸν τιθῶμεν. Τρίτος γάρ. Τριπλασίου ἄρα ἦν δ᾽ ἐγὼ, τριπλάσιον ἀριθμῷ ἀληθοῦς ἡδονῆς ἀφέστηκε τύραννος. Φαίνεται. Ἐπίπεδον ἄρ᾽ ἔφην ὡς ἔοικε τὸ εἴδωλον κατὰ τὸν τοῦ μήκους ἀριθμὸν ἡδονῆς τυραννικῆς ἂν εἴη. Κομιδῆ γε. Κατὰ δὲ δύναμιν καὶ τὴν τρίτην αὔξην, δῆλον δὴ ἀπόστασιν ὅσην ἀφεστηκὼς γίγνεται. Δῆλον ἔφη τῷ γε λογιστικῷ. Οὐκοῦν ἐάν τις μεταστρέψας, ἀληθείᾳ ἡδονῆς τὸν βασιλέα τοῦ τυράννου ἀφεστηκότα λέγῃ, ὅσον ἀφέστηκεν, ἐννέα καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτακοσιοπλασιάκις, ἥδιον αὐτὸν ζῶντα εὑρήσει τελειωθείσῃ τῇ πολλαπλασιώσει. τὸν δὲ τύραννον, ἀνιαρότερον τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἀποστάσει. Ἀμήχανον ἔφη λογισμὸν καταπεφόρηκας τῆς διαφορότητος τοῖν ἀνδροῖν, τοῦ τε δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου πρὸς ἡδονήν τε καὶ λύπην. Καὶ μὲν τοι καὶ ἀληθῆ καὶ προσήκοντά γε ἦν δ᾽ ἐγὼ βίοις ἀριθμόν, εἴπερ αὐτοῖς προσήκουσιν ἡμέραι, καὶ νύκτες, καὶ μῆνες, καὶ ἐνιαυτοί. Ἀλλὰ μὴν ἔφη προσήκουσιν. Οὐκοῦν εἰ τοσοῦτον ἡδονῇ νικᾷ, ὁ ἀγαθός τε καὶ δίκαιος, τὸν κακόν τε καὶ ἄδικον, ἀμηχάνῳ δὴ ὅσῳ πλεῖον νικήσει εὐσχημοσύνῃ τε βίου καὶ κάλλει καὶ ἀρετῇ. Ἀμηχάνῳ μὲν τοι νὴ Δία ἔφη. Εἶεν δὴ εἶπον, ἐπειδὴ ἐνταῦθα λόγου γεγόναμεν, ἀναλάβωμεν τὰ πρῶτα λεχθέντα δι᾽ ἃ δεῦρ᾽ ἥκομεν. ἦν δέ που λεγόμενον λυσιτελεῖν ἀδικεῖν τῷ τελέως μὲν ἀδίκῳ, δοξαζομένῳ δὲ δικαίῳ, ἢ οὐχ οὕτως ἐλέχθη; Οὕτω μὲν οὖν. Νῦν δὴ ἔφην αὐτῷ διαλεγώμεθα, ἐπειδὴ διωμολογησάμεθα τό, τε ἀδικεῖν, καὶ τὸ δίκαια πράττειν, ἣν ἑκάτερον ἔχει δύναμιν. Πῶς ἔφη;

Εἰκόνα πλάσαντες τῆς ψυχῆς λόγῳ, ἵνα εἰδῇ ὁ ἐκεῖνα λέγων οἷα ἔλεγε. Ποίαν τινὰ ἦ δ᾽ ὅς; Τῶν τοιούτων τινὰ ἦν δ᾽ ἐγὼ, οἷαι μυθολογοῦνται παλαιαὶ γενέσθαι φύσεις, ἥ, τε Χιμαίρας, καὶ ἡ Σκύλλης, καὶ Κερβέρους, καὶ ἄλλαι τινὲς συχναὶ λέγονται συμπεφυκυῖαι ἰδέαι πολλαὶ εἰς ἓν γενέσθαι. Λέγουσι γὰρ ἔφη. Πλάττε τοίνυν μίαν μὲν ἰδέαν θηρίου ποικίλου καὶ πολυκεφάλου, ἡμέρων δὲ θηρίων ἔχοντος κεφαλὰς κύκλῳ καὶ ἀγρίων, καὶ δυνατοῦ μεταβάλλειν καὶ φύειν ἐξ αὐτοῦ ταῦτα πάντα. Δεινοῦ πλάστου ἔφη τὸ ἔργον. ὅμως δὲ ἐπειδὴ εὐπλαστότερον κηροῦ καὶ τῶν τοιούτων λόγος, πεπλάσθω. Μίαν δὴ τοίνυν ἄλλην ἰδέαν λέοντος, μίαν δὲ ἀνθρώπου. πολὺ δὲ μέγιστον ἔστω τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον, δεύτερον τὸ δεύτερον. Ταῦτα ἔφη ῥᾷω, καὶ πέπλασται. Σύναπτε τοίνυν αὐτὰ εἰς ἓν τρία ὄντα, ὥστε πῃ ξυμπεφυκέναι ἀλλήλοις. Συνῆπται ἔφη. Περίπλασον δὴ αὐτοῖς ἔξωθεν, ἑνὸς εἰκόνα τὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε τῷ μὴ δυναμένῳ τὰ ἐντὸς ὁρᾶν, ἀλλὰ τὸ ἔξω μόνον ἔλυτρον ὁρῶντι, ἓν ζῶον φαίνεσθαι ἄνθρωπον. Περιπέπλασται ἔφη. Λέγωμεν δή, τῷ λέγοντι ὡς λυσιτελεῖ τούτῳ ἀδικεῖν τῷ ἀνθρώπῳ, δίκαια δὲ πράττειν οὐ ξυμφέρει, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φησίν, ἢ λυσιτελεῖν αὐτῷ τὸ παντοδαπὸν θηρίον εὐωχοῦντι, ποιεῖν ἰσχυρὸν καὶ τὸν λέοντα καὶ τὰ περὶ τὸν λέοντα. τὸν δὲ ἄνθρωπον λιμοκτονεῖν καὶ ποιεῖν ἀσθενῆ, ὥστε ἕλκεσθαι ὅπῃ ἂν ἐκείνων ὁπότερον ἄγῃ, καὶ μηδὲν ἕτερον ἑτέρῳ ξυνεθίζειν μηδὲ φίλον ποιεῖν, ἀλλ᾽ ἐᾶν αὐτὰ ἐν αὐτοῖς δάκνεσθαί τε καὶ μαχόμενα ἐσθίειν ἄλληλα. Παντάπασι γὰρ ἔφη ταῦτ᾽ ἂν λέγοι, ὁ τὸ ἀδικεῖν ἐπαινῶν. Οὐκοῦν αὖ ὁ τὰ δίκαια λέγων λυσιτελεῖν, φαίη ἂν δεῖν ταῦτα πράττειν καὶ ταῦτα λέγειν. ὅθεν τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἐντὸς ἄνθρωπος, ἔσται ἐγκρατέστατος, καὶ τοῦ πολυκεφάλου θρέμματος ἐπιμελήσεται, ὥσπερ γεωργὸς τὰ μὲν ἥμερα τρέφων καὶ τιθασεύων, τὰ δὲ ἄγρια ἀποκωλύων φύεσθαι. ξύμμαχον ποιησάμενος τὴν τοῦ λέοντος φύσιν, καὶ κοινῇ πάντων κηδόμενος, φίλα ποιησάμενος ἀλλήλοις τε καὶ αὐτῷ, οὕτω θρέψει. Κομιδῆ γὰρ αὖ λέγει ταῦτα ὁ τὸ δίκαιον ἐπαινῶν. Κατὰ πάντα τρόπον δὴ ὁ τὰ μὲν δίκαια ἐγκωμιάζων, ἀληθῆ ἂν λέγοι, ὁ δὲ τὰ ἄδικα, ψεύδοιτο. πρός τε γὰρ ἡδονὴν καὶ πρὸς εὐδοξίαν, καὶ ὠφέλειαν σκοπουμένῳ, ὁ μὲν ἐπαινέτης τοῦ δικαίου ἀληθεύει. ὁ δὲ ψέκτης, οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ᾽ εἰδὼς ψέγει ὅ,τι ψέγει. Οὔ μοι δοκεῖ ἦ δ᾽ ὃς οὐδαμῇ γε. Πείθωμεν τοίνυν αὐτὸν πρᾴως, οὐ γὰρ ἑκὼν ἁμαρτάνει. ἐρωτῶντες ὦ μακάριε, οὐ καὶ τὰ καλὰ

καὶ τὰ αἰσχρὰ νόμιμα, διὰ τὰ τοιαῦτ᾽ ἂν φαῖμεν γεγονέναι. τὰ μὲν καλὰ τὰ ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ, μᾶλλον δὲ ἴσως τὰ ὑπὸ τῷ θείῳ τὰ θηριώδη ποιοῦντα τῆς φύσεως, αἰσχρὰ δὲ, τὰ ὑπὸ τῷ ἀγρίῳ τὸ ἥμερον δουλούμενα. ξυμφήσει, ἢ πῶς; Ἐάν μοι ἔφη πείθηται. Ἔστιν οὖν εἶπον ὅτῳ λυσιτελεῖ ἐκ τούτου τοῦ λόγου χρυσίον λαμβάνειν ἀδίκως, εἴπερ τοιόνδε τι γίγνεται, λαμβάνων τὸ χρυσίον, ἅμα καταδουλοῦται τὸ βέλτιστον ἑαυτοῦ τῷ μοχθηροτάτῳ; ἢ εἰ μὲν λαβὼν χρυσίον, υἱὸν ἢ θυγατέρα ἐδουλοῦτο, καὶ ταῦτ᾽ εἰς ἀγρίων τε καὶ κακῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν αὐτῷ ἐλυσιτέλει οὐδ᾽ ἂν πάμπολυ ἐπὶ τούτῳ λαμβάνοι. εἰ δὲ τὸ ἑαυτοῦ θειότατον ὑπὸ τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ μιαρωτάτῳ δουλοῦται, καὶ μηδὲν ἐλεεῖ, οὐκ ἄρα ἄθλιός ἐστι καὶ πολὺ ἐπὶ δεινοτέρῳ ὀλέθρῳ χρυσὸν δωροδοκεῖ, ἢ Ἐριφύλη, ἐπὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς ψυχῇ τὸν ὅρμον δεξαμένη; Πολὺ μέντοι ἦ δ᾽ ὃς ὁ Γλαύκων. ἐγὼ γάρ σοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρινοῦμαι. Οὐκοῦν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν οἴει διὰ τοιαῦτα πάλαι ψέγεσθαι, ὅτι ἀνίεται ἐν τῷ τοιούτῳ, τὸ δεινὸν τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ πολυειδὲς θρέμμα πέρα τοῦ δέοντος; Δῆλον ἔφη. Ἡ δ᾽ αὐθάδεια καὶ δυσκολία ψέγεται, οὐχ ὅταν τὸ λεοντῶδές τε καὶ ὀφεῶδες αὔξηται, καὶ συντείνηται ἀναρμόστως; Πάνυ μὲν οὖν. Τρυφὴ δὲ καὶ μαλθακία, οὐκ ἐπὶ τῇ τοῦ αὐτοῦ τούτου χαλάσει τε καὶ ἀνέσει ψέγεται, ὅταν ἐν αὐτῷ δειλίαν ἐμποιῇ; Τί μήν; Κολακεία δὲ καὶ ἀνελευθερία, οὐχ ὅταν τις τὸ αὐτὸ τοῦτο τὸ θυμοειδὲς ὑπὸ τῷ ὀχλώδει θηρίῳ ποιῇ, καὶ ἕνεκα χρημάτων, καὶ τῆς ἐκείνου ἀπληστίας προπηλακιζόμενον, ἐθίζῃ ἐκ νέου ἀντὶ λέοντος πίθηκον γίγνεσθαι; Καὶ μάλα ἔφη. Βαναυσία δὲ καὶ χειροτεχνία διατί οἴει ὄνειδος φέρει; ἢ δι᾽ ἄλλο τι φήσομεν, ἢ ὅταν τις ἀσθενὲς φύσει ἔχῃ τὸ τοῦ βελτίστου εἶδος, ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἄρχειν τῶν ἐν αὐτῷ θρεμμάτων, ἀλλὰ θεραπεύειν ἐκεῖνα, καὶ τὰ θωπεύματα αὐτῶν μόνον δύνηται μανθάνειν. Ἔοικεν ἔφη. Οὐκοῦν ἵνα καὶ ὁ τοιοῦτος ὑπὸ ὁμοίου ἄρχηται οἵου περ ὁ βέλτιστος, δοῦλον αὐτὸν φαμὲν εἶναι δεῖν ἐκείνου τοῦ βελτίστου, καὶ ἔχοντος ἐν αὐτῷ τὸ θεῖον ἄρχον. οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῇ τοῦ δούλου οἰόμενοι δεῖν ἄρχεσθαι αὐτὸν, ὥσπερ Θρασύμαχος ᾤετο τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ᾽ ὡς ἄμεινον ὂν παντὶ ὑπὸ θείου καὶ φρονίμου ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν οἰκεῖον ἔχοντος ἐν αὐτῷ. εἰ δὲ μὴ, ἔξωθεν ἐφεστῶτος, ἵνα εἰς δύναμιν πάντες ὅμοιοι ὦμεν, καὶ φίλοι τῷ αὐτῷ κυβερνώμενοι. Καὶ ὀρθῶς γ᾽ ἔφη. Δηλοῖ δέ γε ἦν δ᾽ ἐγὼ, καὶ ὁ νόμος, ὅτι τοιοῦτον βούλεται πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ξύμμαχος ὤν, καὶ ἡ τῶν παίδων ἀρχὴ, τὸ μὴ ἐᾶν ἐλευθέρους εἶναι, ἕως ἂν ἐν αὐτοῖς ὥσπερ ἐν πόλει πολιτείαν καταστήσωμεν, καὶ τὸ βέλτιστον θεραπεύσαντες, τῷ παρ᾽ ἡμῖν τοιούτῳ, ἀντικαταστήσωμεν φύλακας ὅμοιον καὶ ἄρχοντα ἐν αὐτῷ, καὶ τότε δὴ ἐλεύθερον ἀφίεμεν. Δηλοῖ γάρ ἦ δ᾽ ὅς. Πῇ δὴ οὖν φήσομεν ὦ Γλαύκων καὶ κατὰ τίνα λόγον λυσιτελεῖν ἀδικεῖν, ἢ ἀκολασταίνειν, ἢ τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ἐξ ὧν πονηρότερος μὲν ἔσται, πλείω δὲ χρήματα, ἢ ἄλλην τινὰ δύναμιν κεκτήσεται; Οὐδαμῇ ἦ δ᾽ ὅς. Πῇ δ᾽ ἀδικοῦντα λανθάνειν καὶ μὴ διδόναι δίκην λυσιτελεῖν; ἢ οὐχὶ ὁ μὲν λανθάνων ἔτι πονηρότερος γίγνεται; τοῦ δὲ μὴ λανθάνοντος καὶ κολαζομένου, τὸ μὲν θηριῶδες κοιμίζεται καὶ ἡμεροῦται, τὸ δὲ ἥμερον ἐλευθεροῦται. καὶ ὅλη ἡ ψυχὴ εἰς τὴν βελτίστην φύσιν καθισταμένη, τιμιωτέραν ἕξιν λαμβάνει, σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως κτωμένη, ἢ σῶμα ἰσχύν τε καὶ κάλλος μετὰ ὑγιείας λαμβάνον τοσούτῳ, ὅσῳ περ ψυχὴ σώματος τιμιωτέρα. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Οὐκοῦν ὅ, γε νοῦν ἔχων, πάντα τὰ αὐτοῦ εἰς τοῦτο συντείνας βιώσεται πρῶτον μὲν τὰ μαθήματα τιμῶν, ἃ τοιαύτην αὐτῷ τὴν ψυχὴν ἀπεργάσεται, τὰ δὲ ἄλλα ἀτιμάζων. Δῆλον ἔφη. Ἔπειτά γ᾽ εἶπον, τὴν τοῦ σώματος ἕξιν καὶ τροφὴν, οὐχ ὅπως τῇ θηριώδει καὶ ἀλόγῳ ἡδονῇ ἐπιτρέψας, ἐνταῦθα τετραμμένος ζήσει, ἀλλ᾽ οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν βλέπων, οὐδὲ τοῦτο πρεσβεύων, ὅπως ἰσχυρός, ἢ ὑγιὴς, ἢ καλὸς ἔσται, ἐὰν μὴ καὶ σωφρονήσειν μέλλῃ ἀπ᾽ αὐτῶν. ἀλλ᾽ ἀεὶ τὴν ἐν τῷ σώματι ἁρμονίαν τῆς ἐν τῇ ψυχῇ ἕνεκα ξυμφωνίας ἁρμοττόμενος φαίνηται. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη, ἐάν περ μέλλῃ τῇ ἀληθείᾳ μουσικὸς εἶναι. Οὐκοῦν εἶπον, καὶ τὴν ἐν τῇ τῶν χρημάτων κτήσει ξύνταξίν τε καὶ ξυμφωνίαν, καὶ τὸν ὄγκον τοῦ πλήθους οὐκ ἐκπληττόμενος ὑπὸ τοῦ τῶν πολλῶν μακαρισμοῦ, ἄπειρον αὐξήσει, ἀπέραντα κακὰ ἔχων. Οὐκ οἴομαι ἔφη. Ἀλλ᾽ ἀποβλέπων γε εἶπον πρὸς τὴν ἐν αὐτῷ πολιτείαν, καὶ φυλάττων μή τι παρακινῇ αὐτοῦ τῶν ἐκεῖ διὰ πλῆθος οὐσίας, ἢ δι᾽ ὀλιγότητα. οὕτω κυβερνῶν προσθήσει καὶ ἀναλώσει τῆς οὐσίας καθόσον ἂν οἷός τ᾽ ᾖ. Κομιδῇ μὲν οὖν ἔφη.

Ἀλλὰ μὴν καὶ τιμάς γε εἰς ταυτὸν ἀποβλέπων, τῶν μὲν μεθέξει καὶ γεύσεται ἑκὼν, ἃς ἂν ἡγῆται ἀμείνω αὐτὸν ποιήσειν, ἃς δ᾽ ἂν λύσειν τὴν ὑπάρχουσαν ἕξιν, φεύξεται ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. Οὐκ ἄρα ἔφη τά γε πολιτικὰ ἐθελήσει πράττειν, ἐάν περ τούτου κήδηται. Νὴ τὸν κύνα ἦν δ᾽ ἐγὼ ἔν γε τῇ ἑαυτοῦ πόλει, καὶ μάλα. οὐ μέντοι ἴσως ἔν γε τῇ πατρίδι, ἐὰν μὴ θεία τις ξυμβῇ τύχη. Μανθάνω ἔφη. ἐν ᾗ νῦν διήλθομεν οἰκίζοντες πόλει λέγεις τῇ ἐν λόγοις κειμένῃ, ἐπεὶ γῆς γε οὐδαμοῦ οἶμαι αὐτὴν εἶναι. Ἀλλ᾽ ἦν δ᾽ ἐγὼ ἐν οὐρανῷ ἴσως παράδειγμα ἀνάκειται τῷ βουλομένῳ ὁρᾶν, καὶ ὁρῶντι ἑαυτὸν κατοικίζειν. διαφέρει δὲ οὐδὲν, εἴτε που ἔστιν, εἴτε ἔσται. τὰ γὰρ ταύτης μόνης ἂν πράξειεν, ἄλλης δὲ οὐδεμιᾶς. Εἰκός γ᾽ ἔφη.

Τέλος τοῦ Πολιτειῶν, ἢ περὶ δικαίου ἐννάτου λόγου.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΥ ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

Καὶ μὴν ἦν δ' ἐγώ, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα περὶ αὐτῆς ἐννοῶ, ὡς παντὸς ἄρα μᾶλλον ὀρθῶς ᾠκίζομεν τὴν πόλιν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐνθυμηθεὶς περὶ ποιήσεως λέγω. Τὸ ποῖον ἔφη; Τὸ μηδαμῇ παραδέχεσθαι αὐτῆς ὅση μιμητική. παντὸς γὰρ μᾶλλον οὐ παραδεκτέα νῦν καὶ ἐναργέστερον (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) φαίνεται, ἐπειδὴ χωρὶς ἕκαστα διῄρηται τὰ τῆς ψυχῆς εἴδη. Πῶς λέγεις; Ὡς μὲν πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι (οὐ γάρ με κατερεῖτε πρὸς τοὺς τῆς τραγῳδίας ποιητὰς, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μιμητικοὺς) λώβη ἔοικεν εἶναι πάντα τὰ τοιαῦτα τῆς τῶν ἀκουόντων διανοίας, ὅσοι μὴ ἔχουσι φάρμακον τὸ εἰδέναι αὐτὰ, οἷα τυγχάνει ὄντα. Πῇ δὴ ἔφη διανοούμενος λέγεις; Ῥητέον ἦν δ' ἐγώ, καίτοι φιλία γέ τίς με καὶ αἰδὼς ἐκ παιδὸς ἔχουσα περὶ Ὁμήρου ἀποκωλύει λέγειν. ἔοικε μὲν γὰρ τῶν καλῶν ἁπάντων τούτων τῶν τραγικῶν, πρῶτος διδάσκαλός τε καὶ ἡγεμὼν γενέσθαι. ἀλλ' οὐ γὰρ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνήρ. ἀλλ' ὃ λέγω, ῥητέον. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Ἄκουε δή. μᾶλλον δὲ ἀποκρίνου. Ἐρώτα. Μίμησιν ὅλως ἔχοις ἄν μοι εἰπεῖν, ὅτι ποτ' ἐστίν; οὐδὲ γάρ τι αὐτὸς πάνυ τι ξυννοῶ, τί βούλεται εἶναι. Ἦ που ἄρ' ἔφη ἐγὼ ξυννοήσω; Οὐδέν γε ἦν δ' ἐγὼ ἄτοπον. ἐπεὶ πολλά τοι ὀξύτερον βλεπόντων, ἀμβλύτερον ὁρῶντες πρότεροι εἶδον. Ἔστιν, ἔφη οὕτως. ἀλλὰ σοῦ παρόντος, οὐδ' ἂν προθυμηθῆναι οἷός τε εἴην εἰπεῖν, εἴ τι μοι καταφαίνεται, ἀλλ' αὐτὸς ὅρα. Βούλει οὖν ἐνθένδε ἀρξώμεθα ἐπισκοποῦντες ἐκ τῆς εἰωθυίας μεθόδου; εἶδος γάρ πού τι ἓν ἕκαστον εἰώθαμεν τίθεσθαι, περὶ ἕκαστα τὰ πολλὰ, οἷς ταυτὸν ὄνομα ἐπιφέρομεν, ἢ οὐ μανθάνεις; Μανθάνω. Θῶμεν δὴ καὶ νῦν ὅτι βούλει τῶν πολλῶν. οἷον εἰ θέλεις, πολλαί πού εἰσι κλῖναι καὶ τράπεζαι; Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ ἰδέαι γέ που περὶ ταῦτα τὰ σκεύη δύο, μία μὲν κλίνης, μία δὲ τραπέζης; Ναί. Οὐκοῦν καὶ εἰώθαμεν λέγειν, ὅτι ὁ δημιουργὸς ἑκατέρου τοῦ σκεύους πρὸς τὴν ἰδέαν βλέπων, οὕτω ποιεῖ ὁ μὲν τὰς κλίνας, ὁ δὲ τὰς τραπέζας, αἷς ἡμεῖς χρώμεθα καὶ τἆλλα κατὰ ταῦτα. οὐ γάρ που τήν γε ἰδέαν αὐτὴν δημιουργεῖ οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν. πῶς γάρ; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ὅρα δὴ καὶ τόνδε τίνα καλεῖς τὸν δημιουργόν; Τὸν ποῖον; Ὃς πάντα ποιεῖ ὅσαπερ εἷς ἕκαστος τῶν χειροτεχνῶν. Δεινόν τινα λέγεις καὶ θαυμαστὸν ἄνδρα. Οὔπω γε. Ἀλλὰ τάχα μᾶλλον φήσεις. ὁ αὐτὸς γὰρ οὗτος χειροτέχνης, οὐ μόνον πάντα οἷός τε σκεύη ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα ἅπαντα ποιεῖ, καὶ ζῶα πάντα ἐργάζεται. τά τε ἄλλα καὶ ἑαυτὸν, καὶ πρὸς τούτοις γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ θεοὺς, καὶ πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ, καὶ τὰ ἐν ᾅδου ὑπὸ γῆς ἅπαντα ἐργάζεται. Πάνυ θαυμαστὸν ἔφη λέγεις σοφιστήν. Ἀπιστεῖς ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπὲ, τὸ παράπαν οὐκ ἄν σοι δοκεῖ εἶναι τοιοῦτος δημιουργὸς, ἢ τινὶ μὲν τρόπῳ γενέσθαι ἂν τούτων ἁπάντων ποιητής; τινὶ δὲ οὐκ ἄν; ἢ οὐκ αἰσθάνῃ, ὅτι κἂν αὐτὸς οἷός τε εἴης πάντα ταῦτα ποιῆσαι τρόπῳ γέ τινι; Καὶ τίς ἔφη ὁ τρόπος οὗτος; Οὐ χαλεπὸς ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ πολλαχῇ καὶ ταχὺ δημιουργούμενος. τάχιστα δέ που εἰ θέλεις λαβὼν κάτοπτρον περιφέρειν πανταχῇ, ταχὺ μὲν ἥλιον ποιήσεις, καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, ταχὺ δὲ γῆν, ταχὺ δὲ σαυτόν τε καὶ τἆλλα ζῶα, καὶ σκεύη καὶ φυτὰ, καὶ πάντα ὅσα νῦν δὴ ἐλέγετο. Ναὶ ἔφη φαινόμενα, οὐ μέντοι ὄντα γέ που τῇ ἀληθείᾳ. Καλῶς ἦν δ' ἐγώ, καὶ εἰς δέον ἔρχῃ τῷ λόγῳ. τῶν τοιούτων γὰρ οἶμαι δημιουργῶν καὶ ὁ ζωγράφος ἐστίν. ἢ γάρ; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλὰ φήσεις οὐκ ἀληθῆ οἶμαι αὐτὸν ποιεῖν ἃ ποιεῖ, καί τοι τρόπῳ γέ τινι καὶ ὁ ζωγράφος κλίνην ποιεῖ. ἢ οὔ; Ναὶ ἔφη, φαινομένην γε καὶ οὗτος. Τί δὲ ὁ κλινοποιός, οὐκ ἄρτι μέντοι ἔλεγες ὅτι οὐ τὸ εἶδος ποιεῖ, ὃ δή φαμεν εἶναι ὃ ἔστι κλίνη, ἀλλὰ κλίνην τινά; Ἔλεγον γάρ. Οὐκοῦν εἰ μὴ ὃ ἔστι ποιεῖ, οὐκ ἂν τὸ ὂν ποιοῖ, ἀλλά τι τοιοῦτον οἷον τὸ ὂν, ὂν δὲ οὔ. τελέως δὲ εἶναι ὂν τὸ τῆς κλινουργοῦ ἔργον, ἢ ἄλλου τινὸς χειροτέχνου εἴ τις φαίη, κινδυνεύει οὐκ ἂν ἀληθῆ λέγειν; Οὐκοῦν ἔφη ὥς γ' ἂν δόξειεν τοῖς περὶ τοὺς τοιούσδε λόγους διατρίβουσι. Μηδὲν ἄρα θαυμάζωμεν, εἰ καὶ τοῦτο ἀμυδρόν τι τυγχάνει ὂν πρὸς ἀλήθειαν. Μὴ γάρ. Βούλει οὖν ἔφην ἐπ' αὐτῶν τούτων ζητήσωμεν τὸν μιμητὴν τοῦτον τίς ποτ' ἐστίν; Εἰ βούλει ἔφη. Οὐκοῦν τριτταί τινες κλῖναι αὗται γίγνονται; μία μὲν ἡ ἐν τῇ φύσει οὖσα, ἣν φαῖμεν ἂν ὡς ἐγῷμαι θεὸν ἐργάσασθαι, ἢ τίνα ἄλλον; Οὐδένα οἶμαι. Μία δέ γε, ἣν ὁ τέκτων; Ναὶ ἔφη. Μία δὲ ἣν ὁ ζωγράφος. ἢ γάρ; Ἔστω. Ζωγράφος δὴ κλινοποιὸς, θεὸς, τρεῖς οὗτοι ἐπιστάται τρισὶν εἴδεσι κλινῶν; Ναὶ, τρεῖς. Ὁ μὲν δὴ θεὸς, εἴτε οὐκ ἐβούλετο, εἴτε τις ἀνάγκη ἐπῆν, μὴ πλέον ἢ μίαν ἐν τῇ φύσει ἀπεργάσασθαι αὐτὸν κλίνην, οὕτως ἐποίησε μίαν μόνην αὐτὴν ἐκείνην, ὃ ἔστι κλίνη. δύο δὲ τοιαῦται ἢ πλείους, οὔτε ἐφυτεύθησαν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, οὔτε μὴ φυῶσι. Πῶς δὴ ἔφη; Ὅτι ἦν δ' ἐγὼ εἰ δύο μόνας ποιήσειε, πάλιν ἂν μία ἀναφανείη, ἧς ἐκεῖναι ἂν αὖ ἀμφότεραι τὸ εἶδος ἔχοιεν, καὶ εἴη ἂν ὃ ἔστι κλίνη ἐκείνη, ἀλλ' οὐχ αἱ δύο. Ὀρθῶς ἔφη. Ταῦτα δὴ οἶμαι εἰδὼς ὁ θεὸς, βουλόμενος εἶναι ὄντως κλίνης ποιητὴς ὄντως οὔσης, ἀλλὰ μὴ κλίνης τινὸς, μηδὲ κλινοποιός τις, μίαν φύσει αὐτὴν ἔφυσεν. Ἔοικε. Βούλει οὖν τοῦτον μὲν φυτουργὸν τούτου προσαγορεύωμεν ἤ τι τοιοῦτον; Δίκαιον γοῦν ἔφη. ἐπειδήπερ φύσει γε καὶ τοῦτο καὶ τἆλλα πάντα πεποίηκε. Τί δὲ τὸν τέκτονα; ἆρ' οὐ δημιουργὸν κλίνης; Ναί. Ἦ καὶ τὸν ζωγράφον δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τοῦ τοιούτου; Οὐδαμῶς. Ἀλλὰ τί αὐτὸν κλίνης φήσεις εἶναι; Τοῦτο ἤδη ὅς ἐμοί γε δοκεῖ μετριώ-

τατ' ἂν προσαγορεύεσθαι, μιμητὴς ὧν ἐκεῖνοι δημιουργοί. Εἶεν ἦν δ' ἐγώ, τὸν τοῦ τρίτου ἄρα γεννήματος ἀπὸ τῆς φύσεως, μιμητὴν καλεῖς; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Τοῦτ' ἄρα ἔσται καὶ ὁ τραγῳδιοποιός, εἴπερ μιμητής ἐστι, τρίτος τις ἀπὸ βασιλέως, καὶ τῆς ἀληθείας πεφυκώς, καὶ πάντες οἱ ἄλλοι μιμηταί. Κινδυνεύει. Τὸν μὲν δὴ μιμητὴν ὡμολογήκαμεν. εἰπὲ δέ μοι περὶ τοῦ ζωγράφου, τόδε, πότερα ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ ἐν τῇ φύσει ἕκαστον δοκεῖ σοι ἐπιχειρεῖν μιμεῖσθαι, ἢ τὰ τῶν δημιουργῶν ἔργα. Τὰ τῶν δημιουργῶν ἔφη. Ἆρα οἷα ἔστιν, ἢ οἷα φαίνεται; τοῦτο γὰρ ἔτι διόρισον. Πῶς λέγεις ἔφη; ὧδε. κλίνη ἐάν τε ἐκ πλαγίου αὐτὴν θεᾷ, ἐάν τε καταντικρύ, ἢ ὁπῃοῦν, μή τι διαφέρει αὐτὴ ἑαυτῆς; ἢ διαφέρει μὲν οὐδέν, φαίνεται δὲ ἀλλοία, καὶ τἆλλα ὡσαύτως; Οὕτως ἔφη φαίνεται, διαφέρει δ' οὐδέν. Τοῦτο δὴ αὐτὸ σκόπει. πρὸς πότερον ἡ γραφικὴ πεποίηται περὶ ἕκαστον; πότερα πρὸς τὸ ὂν ὡς ἔχει μιμήσασθαι, ἢ πρὸς τὸ φαινόμενον ὡς φαίνεται φαντάσματος, ἢ ἀληθείας οὖσα μίμησις; Φαντάσματος ἔφη. Πόρρω που ἄρα τοῦ ἀληθοῦς ἡ μιμητική ἐστι. καὶ ὡς ἔοικε, διὰ τοῦτο πάντα ἀπεργάζεται, ὅτι σμικρόν τι ἑκάστου ἐφάπτεται, καὶ τοῦτο εἴδωλον. οἷον ὁ ζωγράφος φαμὲν ζωγραφήσει ἡμῖν σκυτοτόμον τέκτονα, τοὺς ἄλλους δημιουργούς, περὶ οὐδενὸς τούτων ἐπαΐων τῶν τεχνῶν. ἀλλ' ὅμως παῖδάς τε καὶ ἄφρονας ἀνθρώπους εἰ ἀγαθὸς εἴη ζωγράφος, γράψας ἂν τέκτονα καὶ πόρρωθεν ἐπιδεικνὺς ἐξαπατῴη ἂν τῷ δοκεῖν ὡς ἀληθῶς τέκτονα εἶναι. Τί δ' οὔ; Ἀλλὰ γὰρ οἶμαι ὦ φίλε τόδε δεῖ περὶ πάντων τῶν τοιούτων διανοεῖσθαι. ἐπειδάν τις ἡμῖν ἀπαγγέλλῃ περὶ τοῦ ὡς ἐνέτυχεν ἀνθρώπῳ πάσας ἐπισταμένῳ τὰς δημιουργίας, καὶ τἆλλα πάντα ὅσα εἷς ἕκαστος οἶδεν, οὐδὲν ὅτι οὐχὶ ἀκριβέστερον ὁτουοῦν ἐπισταμένῳ. ὑπολαμβάνειν δεῖ τῷ τοιούτῳ. ὅτι εὐήθης τις ἄνθρωπος, καὶ ὡς ἔοικεν ἐντυχὼν γόητί τινι καὶ μιμητῇ, ἐξηπατήθη, ὥστε ἔδοξεν αὐτῷ πάνσοφος εἶναι, διὰ τὸ αὐτὸς μὴ οἷός τ' εἶναι ἐπιστήμην καὶ ἀνεπιστημοσύνην καὶ μίμησιν ἐξετάσαι. Ἀληθέστατα ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγώ, μετὰ τοῦτο ἐπισκεπτέον τήν τε τραγῳδίαν, καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Ὅμηρον; ἐπειδή τινων ἀκούομεν, ὅτι οὗτοι πάσας μὲν τέχνας ἐπίστανται, πάντα δὲ τὰ ἀνθρώπεια τὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν, καὶ τά γε θεῖα. ἀνάγκη γὰρ τὸν ἀγαθὸν ποιητήν, εἰ μέλλει περὶ ὧν ἂν ποιῇ καλῶς ποιήσειν, εἰδότα ἄρα ποιεῖν, ἢ μὴ οἷόν τε εἶναι ποιεῖν. δεῖ δὴ ἐπισκέψασθαι, πότερον μιμηταῖς τούτοις οὗτοι ἐντυχόντες ἐξηπάτηνται, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντες οὐκ αἰσθάνονται, τριττὰ ἀπέχοντα τοῦ ὄντος, καὶ ῥᾴδια ποιεῖν μὴ εἰδότι τὴν ἀλήθειαν. φαντάσματα γὰρ ἀλλ' οὐκ ὄντα ποιοῦσιν. ἤ τι καὶ λέγουσι, καὶ τῷ ὄντι οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ ἴσασι, περὶ ὧν δοκοῦσι τοῖς πολλοῖς εὖ λέγειν; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη ἐξεταστέον. Οἴει οὖν εἴ τις ἀμφότερα δύναιτο ποιεῖν τότε μιμηθησόμενον καὶ τὸ εἴδωλον, ἐπὶ τῇ τῶν εἰδώλων δημιουργίᾳ ἑαυτὸν ἀφεῖναι ἂν σπουδάζειν, καὶ τοῦτο προστήσασθαι τοῦ ἑαυτοῦ βίου ὡς βέλτιστον ἔχοντα; Οὐκ ἔγωγε. Ἀλλ' εἴπερ γε οἶμαι ἐπιστήμων εἴη τῇ ἀληθείᾳ τούτων περὶ ἅπερ καὶ μιμεῖται, πολὺ πρότερον ἐν τοῖς ἔργοις ἂν σπουδάσειεν, ἢ ἐπὶ τοῖς μιμήμασι. καὶ πειρῷτο ἂν πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἑαυτοῦ καταλιπεῖν μνημεῖα, καὶ εἶναι προθυμοῖτ' ἂν μᾶλλον ὁ ἐγκωμιαζόμενος, ἢ ὁ ἐγκωμιάζων. Οἶμαι ἔφη. οὐ γὰρ ἐξ ἴσου ἥ, τε τιμὴ καὶ ἡ ὠφέλεια.
Τῶν μὲν τοίνυν ἄλλων πέρι, μὴ ἀπαιτῶμεν λόγον, Ὅμηρον ἢ ἄλλον ὁντινοῦν τῶν ποιητῶν ἐρωτῶντες, εἰ ἰατρικός τις ἦν τις αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ μιμητὴς μόνον ἰατρικῶν λόγων. τίνας γὰρ ὑγιεῖς, ποιητής τις τῶν παλαιῶν ἢ τῶν νέων λέγεται πεποιηκέναι ὥσπερ Ἀσκληπιός. ἢ τίνας μαθητὰς ἰατρικῆς κατελίπετο ὥσπερ ἐκεῖνος τοὺς ἐκγόνους. μηδ' αὖ περὶ τὰς ἄλλας τέχνας αὐτοὺς ἐρωτῶμεν, ἀλλ' ἐῶμεν. περὶ δὲ ὧν μεγίστων τε καὶ καλλίστων ἐπιχειρεῖ λέγειν Ὅμηρος πολέμων τε πέρι, καὶ στρατηγιῶν, καὶ διοικήσεων πόλεων, καὶ παιδείας περὶ ἀνθρώπου, δίκαιόν που ἐρωτᾶν αὐτὸν πυνθανομένους. ὦ φίλε Ὅμηρε εἴπερ μὴ τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας εἶ ἀρετῆς πέρι εἰδώλου δημιουργὸς ὃν δὴ μιμητὴν ὡρισάμεθα, ἀλλὰ καὶ δεύτερος, καὶ οἷός τε ᾔδεισθα γιγνώσκειν ποῖα ἐπιτηδεύματα βελτίους ἢ χείρους ἀνθρώπους ποιεῖ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. λέγε ἡμῖν, τίς τῶν πόλεων διὰ σὲ βέλτιον ᾤκησεν; ὥσπερ διὰ Λυκοῦργον Λακεδαίμων, καὶ δι' ἄλλους πολλούς, πολλαὶ μεγάλαι τε καὶ σμικραί. σὲ δὲ τίς αἰτιᾶται πόλις νομοθέτην ἀγαθὸν γεγονέναι, καὶ σφᾶς ὠφεληκέναι; Χαρώνδαν μὲν γὰρ Ἰταλία καὶ Σικελία, καὶ ἡμεῖς Σόλωνα. σὲ δὲ τίς ἕξει τινὰ εἰπεῖν; Οὐκ οἶμαι ἔφη ὁ Γλαύκων. Οὔκουν λέγεταί γε οὐδ' ὑπ' αὐτῶν Ὁμηριδῶν. Ἀλλὰ δή τις πόλεμος ἐπὶ Ὁμήρου ὑπ' ἐκείνου ἄρχοντος, ἢ ξυμβουλεύοντος εὖ πολεμηθεὶς μνημονεύεται; Οὐδείς. Ἀλλ' οἷα δὴ εἰς τὰ ἔργα σοφοῦ ἀνδρὸς πολλαὶ ἐπίνοιαι, καὶ εὐμήχανοι εἰς τέχνας ἤ τινας ἄλλας πράξεις λέγονται; ὥσπερ αὖ Θάλεώ τε πέρι τοῦ Μιλησίου, καὶ Ἀναχάρσιος τοῦ Σκύθου; Οὐδαμῶς τοιοῦτον οὐδέν. Ἀλλὰ δὴ εἰ μὴ δημοσίᾳ, ἰδίᾳ τισὶν ἡγεμὼν παιδείας αὐτὸς ζῶν λέγεται Ὅμηρος γενέσθαι, οἳ ἐκεῖνον ἠγάπων ἐπὶ συνουσίᾳ, καὶ τοῖς ὑστέροις ὁδόν τινα παρέδοσαν βίου Ὁμηρικήν. ὥσπερ Πυθαγόρας αὐτὸς διαφερόντως ἐπὶ τούτῳ ἠγαπήθη, καὶ οἱ ὕστεροι ἔτι καὶ νῦν Πυθαγόρειον τρόπον ἐπονομάζοντες τοῦ βίου, διαφανεῖς πῃ δοκοῦσιν εἶναι ἐν τοῖς ἄλλοις.

Οὐδ' αὖ ἔφη τοιοῦτον οὐδὲν λέγεται. ὁ γὰρ Κρεώφυλος ὦ Σώκρατες ἴσως ὁ τοῦ Ὁμήρου ἑταῖρος, τοῦ ὀνόματος ἂν γελοιότερος ἔτι πρὸς παιδείαν φανείη, εἰ τὰ λεγόμενα περὶ Ὁμήρου ἀληθῆ. λέγεται γὰρ ὡς πολλή τις ἀμέλεια περὶ αὐτὸν ἦν ἐπ' αὐτοῦ ἐκείνου ὅτε ἔζη. Λέγεται γὰρ οὖν, ἦν δ' ἐγώ. Ἀλλ' οἴει ὦ Γλαύκων, εἰ τῷ ὄντι οἷός τ' ἦν παιδεύειν ἀνθρώπους, καὶ βελτίους ἀπεργάζεσθαι Ὅμηρος, ἅτε περὶ τούτων οὐ μιμεῖσθαι ἀλλὰ γιγνώσκειν δυνάμενος, οὐκ ἄρα ἂν πολλοὺς ἑταίρους ἐποιήσατο καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἠγαπᾶτο ὑπ' αὐτῶν; ἀλλὰ Πρωταγόρας μὲν ἄρα ὁ Ἀβδηρίτης, καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος, καὶ ἄλλοι πάμπολλοι, δύνανται τοῖς ἐφ' ἑαυτῶν παριστάναι

ἰδίᾳ

ἰδίᾳ ξυγγιγνόμενοι, ὡς οὔτε οἰκίαν, οὔτε πόλιν τὴν αὑτῶν διοικεῖν οἷοί τ' ἔσονται, ἐὰν μὴ σφεῖς ἐπιστατήσωσιν αὐτῶν τῆς παιδείας, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ οὕτω σφόδρα φιλοῦνται, ὥστε μόνον οὐκ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρουσιν αὐτοὺς οἱ ἑταῖροι. Ὅμηρον δ' ἄρα οἱ ἐπ' ἐκείνου, εἴπερ οἷός τ' ἦν πρὸς ἀρετὴν ὀνινάναι ἀνθρώπους, ἢ Ἡσίοδον ῥαψῳδεῖν ἂν περιιόντας εἴων, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἂν αὐτῶν ἀντείχοντο ἢ τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἠνάγκαζον παρὰ σφίσιν οἴκοι εἶναι, ἢ εἰ μὴ ἔπειθον, αὐτοὶ ἂν ἐπαιδαγώγουν ὅπῃ ᾔεσαν, ἕως ἱκανῶς παιδείας μεταλάβοιεν; Παντάπασιν ἔφη δοκεῖς μοι ὦ Σώκρατες ἀληθῆ λέγειν. Οὐκοῦν τιθῶμεν ἀπὸ Ὁμήρου ἀρξαμένους πάντας τοὺς ποιητικοὺς μιμητὰς εἰδώλων ἀρετῆς εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων περὶ ὧν ποιοῦσι, τῆς δὲ ἀληθείας οὐχ ἅπτεσθαι. ἀλλ' ὥσπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ὁ ζωγράφος σκυτοτόμον ποιήσει δοκοῦντα εἶναι, αὐτός τε οὐκ ἐπαΐων περὶ σκυτοτομίας, καὶ τοῖς μὴ ἐπαΐουσιν, ἐκ τῶν χρωμάτων δὲ καὶ σχημάτων θεωροῦσι. Πάνυ μὲν οὖν. Οὕτω δὴ οἶμαι καὶ τὸν ποιητικὸν φήσομεν χρώματα ἄττα ἑκάστων τῶν τεχνῶν τοῖς ὀνόμασι καὶ ῥήμασιν ἐπιχρωματίζειν αὐτὸν οὐκ ἐπαΐοντα, ἀλλ' ἢ μιμεῖσθαι ὥς τε ἑτέροις τοιούτοις ἐκ τῶν λόγων θεωροῦσι δοκεῖν, ἐάν τε περὶ σκυτοτομίας τις λέγῃ ἐν μέτρῳ καὶ ῥυθμῷ καὶ ἁρμονίᾳ πάνυ εὖ δοκεῖν λέγεσθαι, ἐάν τε περὶ στρατηγίας, ἐάν τε περὶ ἄλλου ὁτουοῦν. οὕτω φύσει αὐτὰ ταῦτα μεγάλην τινὰ κήλησιν ἔχει. ἐπεὶ γυμνωθέντα γε τῶν τῆς μουσικῆς χρωμάτων τὰ τῶν ποιητῶν αὐτὰ ἐφ' αὑτῶν λεγόμενα, οἶμαί σε εἰδέναι οἷα φαίνεται. τεθέασαι γάρ που. Ἔγωγ' ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ ἔοικε τοῖς τῶν ὡραίων προσώποις, καλῶν δὲ μή, οἷα γίγνεται ἰδεῖν ὅταν αὐτὰ τὸ ἄνθος προλίπῃ; Παντάπασιν ἦ δ' ὅς. Ἴθι δὴ τόδε ἄθρει, ὁ τοῦ εἰδώλου ποιητὴς ὁ μιμητὴς φαμέν, τοῦ μὲν ὄντος οὐδὲν ἐπαΐει, τοῦ δὲ φαινομένου. οὐχ οὕτω; Ναί. Μὴ τοίνυν ἡμίσεως αὐτὸ καταλίπωμεν ῥηθέν, ἀλλ' ἱκανῶς ἴδωμεν. Λέγε ἔφη. Ζωγράφος φαμὲν ἡνίας τε γράψει καὶ χαλινόν; Ναί. Ποιήσει δέ γε σκυτοτόμος καὶ χαλκεύς; Πάνυ γε. Ἆρ' οὖν ἐπαΐει οἵας δεῖ τὰς ἡνίας εἶναι, καὶ τὸν χαλινὸν ὁ γραφεύς; ἢ οὐδ' ὁ ποιήσας ὅ, τε χαλκεὺς καὶ ὁ σκυτεύς, ἀλλ' ἐκεῖνος ὅσπερ τούτοις ἐπίσταται χρῆσθαι, μόνος ὁ ἱππικός; Ἀληθέστατα. Ἆρ' οὖν οὐ περὶ πάντα οὕτω φήσομεν ἔχειν; Πῶς; Περὶ ἕκαστον ταύτας τινὰς τρεῖς τέχνας εἶναι, χρησομένην, ποιήσουσαν, μιμησομένην;

Ναί. Οὐκοῦν ἀρετὴ καὶ κάλλος καὶ ὀρθότης, ἑκάστου σκεύους καὶ ζῴου καὶ πράξεως, οὐ πρὸς ἄλλο τι ἢ τὴν χρείαν ἐστί, πρὸς ἣν ἂν ἕκαστον ᾖ πεποιημένον ἢ πεφυκός; Οὕτω. Πολλὴ ἄρα ἀνάγκη τὸν χρώμενον ἑκάστῳ ἐμπειρότατόν τε εἶναι, καὶ ἄγγελον γίγνεσθαι τῷ ποιητῇ, οἷα ἀγαθὰ ἢ κακὰ ποιεῖ ἐν τῇ χρείᾳ ᾧ χρῆται. οἷον αὐλητής που αὐλοποιῷ ἐξαγγέλλει, περὶ τῶν αὐτῶν οἷα ἂν ὑπηρετῶσιν, ἐν τῷ αὐλεῖν καὶ ἐπιτάξει οἵους δεῖ ποιεῖν, ὁ δ' ὑπηρετήσει. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν ὁ μὲν εἰδὼς ἐξαγγέλλει περὶ χρηστῶν καὶ πονηρῶν αὐλῶν, ὁ δὲ πιστεύων ποιήσει; Ναί. Τοῦ αὐτοῦ ἄρα σκεύους, ὁ μὲν ποιητὴς πίστιν ὀρθὴν ἕξει περὶ κάλλους τε καὶ πονηρίας ξυνὼν τῷ εἰδότι, καὶ ἀναγκαζόμενος ἀκούειν παρὰ τοῦ εἰδότος, ὁ δὲ χρώμενος, ἐπιστήμην; Πάνυ γε. Ὁ δὲ μιμητής, πότερον ἐκ τοῦ χρῆσθαι ἐπιστήμην ἕξει, ὧν ἂν γράφῃ εἴτε καλὰ καὶ ὀρθά, εἴτε μή, ἢ δόξαν ὀρθὴν διὰ τὸ ἐξ ἀνάγκης συνεῖναι τῷ εἰδότι καὶ ἐπιτάττεσθαι οἷα χρὴ γράφειν; Οὐδέτερα. Οὔτε ἄρα εἴσεται, οὔτε ὀρθὰ δοξάσει ὁ μιμητής, περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος, ἢ πονηρίαν;

Οὐκ ἔοικε. Χαρίεις ἂν εἴη, ὁ ἐν τῇ μιμήσει μιμητικὸς πρὸς σοφίαν περὶ ὧν ἂν ποιῇ; Οὐ πάνυ.

Ἀλλ' οὖν δὴ ὅμως γε μιμήσεται οὐκ εἰδὼς περὶ ἑκάστου, ὅπῃ πονηρὸν ἢ χρηστόν, ἀλλ' ὡς ἔοικεν οἷον φαίνεται καλὸν εἶναι τοῖς πολλοῖς τε καὶ μηδὲν εἰδόσι, τοῦτο μιμήσεται. Τί γὰρ ἄλλο; Ταῦτα μὲν δὴ ὥς γε φαίνεται ἐπιεικῶς ἡμῖν διωμολόγηται. τόν τε μιμητικὸν μηδὲν εἰδέναι ἄξιον λόγου περὶ ὧν μιμεῖται, ἀλλ' εἶναι παιδιάν τινα καὶ οὐ σπουδὴν τὴν μίμησιν. τούς τε τῆς τραγικῆς ποιήσεως ἁπτομένους, ἐν ἰαμβείοις καὶ ἐν ἔπεσι πάντας εἶναι μιμητικούς, ὡς οἷόν τε μάλιστα. Πάνυ μὲν οὖν. Πρὸς Διὸς ἦν δ' ἐγώ, τὸ δὲ μιμεῖσθαι τοῦτο οὐ περὶ τρίτον μέν, τί ἐστιν ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ἢ γάρ; Ναί. Πρὸς δὲ δὴ ποῖόν τί ἐστι τῶν τοῦ ἀνθρώπου ἔχον τὴν δύναμιν ἣν ἔχει; Τοῦ ποίου τινὸς πέρι λέγεις; Τοῦ τοιοῦδε. ταὐτόν που ἡμῖν μέγεθος ἐγγύθεν τε καὶ πόρρωθεν διὰ τῆς ὄψεως οὐκ ἴσον φαίνεται; Οὐ γάρ. Καὶ τὰ καμπύλα τε καὶ εὐθέα ἐν ὕδατί τε θεωμένοις καὶ ἔξω, καὶ κοῖλά τε δὴ καὶ ἐξέχοντα διὰ τὴν περὶ τὰ χρώματα αὖ πλάνην τῆς ὄψεως. καὶ πᾶσά τις ταραχὴ δήλη ἡμῖν ἐνοῦσα αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ, ᾧ δὴ ἡμῶν τῷ παθήματι τῆς φύσεως ἡ σκιαγραφία ἐπιθεμένη, γοητείας οὐδὲν ἀπολείπει, καὶ ἡ θαυματοποιία καὶ ἄλλαι πολλαὶ τοιαῦται μηχαναί. Ἀληθῆ. Ἆρ' οὖν τό τε μετρεῖν, καὶ ἀριθμεῖν, καὶ ἱστάναι βοήθειαι χαριέσταται πρὸς αὐτὰ ἐφάνησαν, ὥστε μὴ ἄρχειν ἐν ἡμῖν τὸ φαινόμενον μεῖζον, ἢ ἔλαττον, ἢ πλέον, ἢ βαρύτερον. ἀλλὰ τὸ λογισάμενον καὶ μετρῆσαν ἢ καὶ στῆσαν; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε τοῦ λογιστικοῦ ἂν εἴη τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἔργον. Τούτου γὰρ οὖν. Τούτῳ δὴ πολλάκις μετρήσαντι καὶ σημαίνοντι μείζω ἄττα εἶναι, ἢ ἐλάττω ἕτερα ἑτέρων ἢ ἴσα, τἀναντία φαίνεται ἅμα περὶ ταὐτά; Ναί. Οὐκοῦν ἔφαμεν τῷ αὐτῷ ἅμα περὶ ταὐτὰ ἐναντία δοξάζειν ἀδύνατον εἶναι;

Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφαμεν. Τὸ παρὰ τὰ μέτρα ἄρα δοξάζον τῆς ψυχῆς τῷ κατὰ τὰ μέτρα οὐκ ἂν εἴη ταὐτόν.

Οὐ γὰρ οὖν. Ἀλλὰ μὴν τὸ μέτρῳ γε καὶ λογισμῷ πιστεῦον, βέλτιστον ἂν εἴη τῆς ψυχῆς. Τί μήν; Τὸ ἄρα τούτῳ ἐναντιούμενον, τῶν φαύλων ἄν τι εἴη ἐν ἡμῖν. Ἀνάγκη. Τοῦτο τοίνυν διομολογήσασθαι βουλόμενος, ἔλεγον ὅτι ἡ γραφικὴ καὶ ὅλως ἡ μιμητική, πόρρω μὲν τῆς ἀληθείας ὂν τὸ αὑτῆς ἔργον ἀπεργάζεται. πόρρω δ' αὖ φρονήσεως ὄντι τῷ ἐν ἡμῖν, προσομιλεῖ τε, καὶ ἑταίρα καὶ φίλη ἐστὶν ἐπ' οὐδενὶ ὑγιεῖ οὐδ' ἀληθεῖ.

Παντάπασιν

Παντάπασιν ἦ δ' ὅς. Φαύλη ἄρα φαύλῳ ξυγγιγνομένη, φαῦλα γεννᾷ ἡ μιμητική. Ἔοικε. Πότερον ἦν δ' ἐγώ, ἡ κατὰ τὴν ὄψιν μόνον, ἢ καὶ κατὰ τὴν ἀκοὴν ἣν δὴ ποίησιν ὀνομάζομεν; Εἰκός γ' ἔφη καὶ ταύτην. Μὴ τοίνυν ἦν δ' ἐγὼ τῷ εἰκότι μόνον πιστεύσωμεν ἐκ τῆς γραφικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτὸ αὖ ἔλθωμεν, τῆς διανοίας τοῦτο ᾧ προσομιλεῖ ἡ διὰ τῆς ποιήσεως μιμητική, καὶ ἴδωμεν, φαῦλόν ἢ σπουδαῖόν ἐστιν. Ἀλλὰ χρή. Ὧδε δὴ προθώμεθα. πράττοντας φαμὲν ἀνθρώπους μιμεῖται ἡ μιμητικὴ βιαίους ἢ ἑκουσίας πράξεις, καὶ ἐκ τοῦ πράττειν ἢ εὖ οἰομένους ἢ κακῶς πεπραγέναι, καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν ἢ λυπουμένους ἢ χαίροντας. μή τι ἄλλο, ἢ παρὰ ταῦτα; Οὐδέν. Ἆρ' οὖν ἐν ἅπασι τούτοις ὁμονοητικῶς ἄνθρωπος διάκειται; ἢ ὥσπερ κατὰ τὴν ὄψιν ἐστασίαζε, καὶ ἐναντίας εἶχεν ἐν ἑαυτῷ δόξας ἅμα περὶ τῶν αὐτῶν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς πράξεσι στασιάζει τε καὶ μάχεται αὐτὸς αὑτῷ; ἀναμιμνήσκομαι δὲ ὅτι τοῦτό γε νῦν οὐδὲν δεῖ ἡμᾶς διομολογεῖσθαι. ἐν γὰρ τοῖς ἄνω λόγοις, ἱκανῶς ταῦτα πάντα διωμολογησάμεθα, ὅτι μυρίων τοιούτων ἐναντιωμάτων γιγνομένων, ἡ ψυχὴ γέμει ἡμῶν. Ὀρθῶς ἔφη. Ὀρθῶς γὰρ ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' ὃ τότε ἀπελίπομεν, νῦν μοι δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι διεξελθεῖν. Τὸ ποῖον ἔφη; Ἀνὴρ ἦν δ' ἐγὼ ἐπιεικὴς, τοιᾶσδε τύχης μεταλαχὼν, υἱὸν ἀπολέσας, ἤ τι ἄλλο ὧν περὶ πλείστου ποιεῖται, ἐλέγομέν που καὶ τότε, ὅτι ῥᾷστα οἴσει τῶν ἄλλων. Πάνυ γε. Νῦν δέ γε τόδε ἐπισκεψώμεθα, πότερον οὐδὲν ἀχθέσεται, ἢ τοῦτο μὲν ἀδύνατον, μετριάσει δέ πως πρὸς λύπην. Οὕτω μᾶλλον ἔφη τό γε ἀληθές. Τόδε νῦν μοι περὶ αὐτοῦ εἰπὲ, πότερον μᾶλλον αὐτὸν οἴει τῇ λύπῃ μαχεῖσθαί τε καὶ ἀντιτενεῖν ὅταν ὁρᾶται ὑπὸ τῶν ὁμοίων, ἢ ὅταν ἐν ἐρημίᾳ μόνος αὐτὸς καθ' αὑτὸν γίγνηται; Πολύ που ἔφη διοίσει ὅταν ὁρᾶται.

Μονωθεὶς δέ γε οἶμαι, πολλὰ μὲν τολμήσει φθέγξασθαι, ἃ εἴ τις αὐτοῦ ἀκούοι, αἰσχύνοιτ' ἄν. πολλὰ δὲ ποιήσει, ἃ οὐκ ἂν δέξαιτό τινα ἰδεῖν δρῶντα. Οὕτως ἔφη ἔχει. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἀντιτείνειν διακελευόμενον, λόγος καὶ νόμος ἐστί. τὸ δὲ ἕλκον ἐπὶ τὰς λύπας, αὐτὸ τὸ πάθος. Ἀληθῆ. Ἐναντίας δὲ ἀγωγῆς γιγνομένης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα δύο φαμὲν αὐτῷ ἀναγκαῖον εἶναι. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν τὸ μὲν ἕτερον, τῷ νόμῳ ἕτοιμον πείθεσθαι ᾗ ὁ νόμος ἐξηγεῖται. Πῶς; Λέγει που ὁ νόμος, ὅτι κάλλιστον ὅτι μάλιστα ἡσυχίαν ἄγειν ἐν ταῖς ξυμφοραῖς καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, ὡς οὔτε δήλου ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ τῶν τοιούτων. οὔτε εἰς τὸ πρόσθεν οὐδὲν προβαῖνον τῷ χαλεπῶς φέροντι, οὔτε τι τῶν ἀνθρωπίνων ἄξιον ὂν μεγάλης σπουδῆς, ὅ τε δεῖ ἐν αὐτοῖς ὅτι τάχιστα παραγίγνεσθαι ἡμῖν, τούτῳ ἐμποδὼν γιγνόμενον τὸ λυπεῖσθαι. Τίνι ἦ δ' ὃς λέγεις; Τῷ βουλεύεσθαι ἦν δ' ἐγὼ περὶ τὸ γεγονός, καὶ ὥσπερ ἐν πτώσει κύβων πρὸς τὰ πεπτωκότα τίθεσθαι τὰ αὑτοῦ πράγματα, ὅπῃ ὁ λόγος αἱρεῖ, βέλτιστ' ἂν ἔχειν. ἀλλὰ μὴ προσπταίσαντας καθάπερ παῖδας ἐχομένους τοῦ πληγέντος ἐν τῷ βοᾶν διατρίβειν, ἀλλ' ἀεὶ ἐθίζειν τὴν ψυχὴν ὅτι τάχιστα γίγνεσθαι πρὸς τὸ ἰᾶσθαί τε καὶ ἐπανορθοῦν τὸ πεσόν τε καὶ νοσῆσαν θρηνῳδίαν ἀφανίζοντα.

Ὀρθότατα γοῦν ἄν τις ἔφη πρὸς τὰς τύχας οὕτω προσφέροιτο. Οὐκοῦν φαμὲν τὸ μὲν βέλτιστον, τούτῳ τῷ λογισμῷ ἐθέλει ἕπεσθαι; Δῆλον δή. Τὸ δὲ πρὸς τὰς ἀναμνήσεις τε τοῦ πάθους, καὶ πρὸς τοὺς ὀδυρμοὺς ἄγον καὶ ἀπλήστως ἔχον αὐτῶν, ἆρ' οὐκ ἀλόγιστόν τε φήσομεν εἶναι καὶ ἀργὸν καὶ δειλίας φίλον;

Φήσομεν μὲν οὖν. Οὐκοῦν τὸ μὲν, πολλὴν μίμησιν καὶ ποικίλην ἔχει τὸ ἀγανακτικόν. τὸ δὲ φρόνιμόν τε καὶ ἡσύχιον ἦθος, παραπλήσιον ὂν ἀεὶ αὐτὸ αὑτῷ, οὔτε ῥᾴδιον μιμήσασθαι, οὔτε μιμουμένου εὐπετὲς καταμαθεῖν. ἄλλως τε καὶ πανηγύρει καὶ παντοδαποῖς ἀνθρώποις εἰς θέατρα ξυλλεγομένοις. ἀλλοτρίου γάρ που πάθους ἡ μίμησις αὐτοῖς γίγνεται. Παντάπασι μὲν οὖν. Ὁ δὴ μιμητικὸς ποιητὴς, δῆλον ὅτι οὐ πρὸς τὸ τοιοῦτον τῆς ψυχῆς πέφυκέ γε, καὶ ἡ σοφία αὐτοῦ τούτῳ ἀρέσκειν πέπηγεν, εἰ μέλλει εὐδοκιμήσειν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀγανακτικόν τε καὶ ποικίλον ἦθος, διὰ τὸ εὐμίμητον εἶναι. Δῆλον.

Οὐκοῦν δικαίως ἂν αὐτοῦ ἤδη ἐπιλαμβανοίμεθα, καὶ τιθεῖμεν ἀντίστροφον αὐτὸν τῷ ζωγράφῳ; καὶ γὰρ τῷ φαῦλα ποιεῖν πρὸς ἀλήθειαν, ἔοικεν αὐτῷ, καὶ τῷ πρὸς ἕτερον τοιοῦτον ὁμιλεῖν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ βέλτιστον, καὶ ταύτῃ ὡμοίωται. καὶ οὕτως ἤδη ἂν ἐν δίκῃ οὐ παραδεχοίμεθα εἰς μέλλουσαν εὐνομεῖσθαι πόλιν, ὅτι τοῦτ' ἐγείρει τῆς ψυχῆς καὶ τρέφει. καὶ ἰσχυρὸν ποιοῦν, ἀπόλλυσι τὸ λογιστικὸν ὥσπερ ἐν πόλει, ὅταν τις μοχθηροὺς ἐγκρατεῖς ποιῶν, παραδιδῷ τὴν πόλιν, τοὺς δὲ χαριεστέρους φθείροι ταὐτὸν καὶ τὸν μιμητικὸν ποιητὴν φήσομεν, κακὴν πολιτείαν ἰδίᾳ ἑκάστου τῇ ψυχῇ ἐμποιεῖν τῷ ἀνοήτῳ αὐτῆς χαριζόμενον. καὶ οὔτε τὰ μείζω, οὔτε τὰ ἐλάττω διαγιγνώσκοντι, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, τοτὲ μὲν μεγάλα ἡγουμένῳ, τοτὲ δὲ, σμικρὰ εἴδωλα εἰδωλοποιοῦντι, τοῦ δὲ ἀληθοῦς πόρρω πάνυ ἀφεστῶτι. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐ μέντοι πω τό γε μέγιστον κατηγορήκαμεν αὐτῆς. τὸ γὰρ καὶ τοὺς ἐπιεικεῖς ἱκανὴν εἶναι λωβᾶσθαι, ἐκτὸς πάνυ τινῶν ὀλίγων, πάνδεινόν που. Τί δ' οὐ μέλλει; εἴπερ γε δρᾷ αὐτό. Ἀκούων σκόπει. οἱ γάρ που βέλτιστοι ἡμῶν ἀκροώμενοι Ὁμήρου, ἢ καὶ ἄλλου τινὸς τῶν τραγῳδοποιῶν, μιμουμένου τινὰ τῶν ἡρώων ἐν πένθει ὄντα, καὶ μακρὰν ῥῆσιν ἀποτείνοντας ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς. ἢ καὶ ᾄδοντάς τε καὶ κοπτομένους, οἶσθ' ὅτι χαίρομέν τε, καὶ ἐνδόντες ἡμᾶς αὐτοὺς, ἑπόμεθα συμπάσχοντές τε καὶ σπουδάζοντες ἐπαινοῦμεν ὡς ἀγαθὸν ποιητὴν, ὃς ἂν ἡμᾶς ὅτι μάλιστα οὕτω διαθῇ; Οἶδα. πῶς δ' οὔ; Ὅταν δὲ οἰκεῖόν τινι ἡμῶν κῆδος γένηται, ἐννοεῖς αὖ ὅτι ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ καλλωπιζόμεθα ἂν δυνώμεθα ἡσυχίαν ἄγειν καὶ καρτερεῖν, ὡς τοῦτο μὲν ἀνδρὸς ὂν, ἐκεῖνο δὲ γυναικὸς, ὃ τότε ἐπῃνοῦμεν. Ἐννοῶ ἔφη. Ἦ καλῶς οὖν ἦν δ' ἐγὼ, οὗτος ὁ ἔπαινος ἔχει τὸ ὁρῶν-

τα τοιοῦτον

τὰ τοιοῦτον ἄνδρα, οἷον ἑαυτόν τις μὴ ἀξιοῖ εἶναι, ἀλλ' αἰσχύνοιτο ἂν μὴ βδελύττεσθαι, ἀλλὰ χαίρειν τε καὶ ἐπαινεῖν. Οὐ μὰ τὸν Δί' ἔφη, οὐκ εὐλόγῳ ἔοικε; Ναὶ ἦν δ' ἐγώ, εἰ ἐκείνῃ γ' αὐτὸ σκοποίης. Πῇ;

Εἰ ἐνθυμοῖο ὅτι τὸ βίᾳ κατεχόμενον τότε ἐν ταῖς οἰκείαις ξυμφοραῖς καὶ πεπεινηκὸς τοῦ δακρῦσαί τε καὶ ἀποδύρασθαι, ἱκανῶς καὶ ἀποπλησθῆναι φύσει ὂν τοιοῦτον, οἷον τούτων ἐπιθυμεῖν. τότ' ἐστὶ τοῦτο τὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν πιμπλάμενον καὶ χαῖρον, τὸ δὲ φύσει βέλτιστον ἡμῶν ἅτε οὐχ ἱκανῶς πεπαιδευμένον λόγῳ οὐδὲ ἔθει, ἀνίησι τὴν φυλακὴν τοῦ θρηνώδους τούτου. ἅτε ἀλλότρια πάθη θεωροῦν, καὶ ἑαυτῷ οὐδὲν αἰσχρὸν ὂν εἰ ἄλλος ἀνὴρ ἀγαθὸς φάσκων εἶναι, ἀκαίρως πενθεῖ, τοῦτον ἐπαινεῖν καὶ ἐλεεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνο κερδαίνειν ἡγεῖται τὴν ἡδονήν, καὶ οὐκ ἂν δέξαιτο αὐτῆς στερηθῆναι καταφρονήσας ὅλου τοῦ ποιήματος. λογίζεσθαι γὰρ οἶμαι ὀλίγοις τισὶ μέτεστιν, ὅτι ἀπολαύειν ἀνάγκη ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων εἰς τὰ οἰκεῖα. θρέψαντα γὰρ ἐν ἐκείνοις ἰσχυρὸν τὸ ἐλεεινόν, οὐ ῥᾴδιον ἐν τοῖς αὑτοῦ πάθεσι κατέχειν. Ἀληθέστατα ἔφη. ἆρ' οὖν οὐχ ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τοῦ γελοίου; ὅτι ἂν αὐτὸς αἰσχύνοιο γελωτοποιῶν, ἐν μιμήσει δὲ κωμῳδικῇ ἢ καὶ ἰδίᾳ ἀκούων, σφόδρα χαρῇς καὶ μὴ μισῇς ταὐτὸν ποιεῖς ὅπερ ἐν τοῖς ἐλέοις. ὃ γὰρ τῷ λόγῳ αὖ κατεῖχες ἐν σαυτῷ, βουλόμενον γελωτοποιεῖν φοβούμενος δόξαν βωμολοχίας, τότ' αὖ ἀνίης, καὶ ἐκεῖ νεανικὸν ποιήσας, ἔλαθες πολλάκις ἐν τοῖς οἰκείοις ἐξενεχθεὶς, ὥστε κωμῳδοποιὸς γενέσθαι. Καὶ μάλα ἔφη. Καὶ περὶ ἀφροδισίων δὴ καὶ θυμοῦ, καὶ περὶ πάντων τῶν ἐπιθυμητικῶν τε καὶ λυπηρῶν καὶ ἡδέων ἐν τῇ ψυχῇ, ἃ δή φαμεν πάσῃ πράξει ἡμῖν ἕπεσθαι, ὅτι τοιαῦτα ἡμᾶς ἡ ποιητικὴ μίμησις ἐργάζεται. τρέφει γὰρ ταῦτα ἄρδουσα δέον αὐχμεῖν, καὶ ἄρχοντα ἡμῖν καθίστησι, δέον ἄρχεσθαι αὐτά, ἵνα βελτίους τε καὶ εὐδαιμονέστεροι ἀντὶ χειρόνων καὶ ἀθλιωτέρων γιγνώμεθα. Οὐκ ἔχω ἄλλως φάναι, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν εἶπον ὦ Γλαύκων, ὅταν Ὁμήρου ἐπαινέταις ἐντύχῃς λέγουσιν ὡς τὴν Ἑλλάδα πεπαίδευκεν οὗτος ὁ ποιητής, καὶ πρὸς διοίκησίν τε καὶ παιδείαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἄξιος ἀναλαβόντι μανθάνειν τε. καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ποιητὴν πάντα τὸν αὑτοῦ βίον κατασκευασάμενον ζῆν, φιλεῖν μὲν χρὴ καὶ ἀσπάζεσθαι ὡς ὄντας βελτίστους εἰς ὅσον δύνανται, καὶ ξυγχωρεῖν Ὅμηρον ποιητικώτατον εἶναι, καὶ πρῶτον τῶν τραγῳδοποιῶν. εἰδέναι δὲ ὅτι ὅσον μόνον ὕμνους θεοῖς καὶ ἐγκώμια τοῖς ἀγαθοῖς ποιήσεως παραδεκτέον εἰς πόλιν. εἰ δὲ τὴν ἡδυσμένην μοῦσαν παραδέξῃ ἐν μέλεσιν, ἢ ἔπεσιν, ἡδονή σοι καὶ λύπη ἐν τῇ πόλει βασιλεύσετον, ἀντὶ νόμου τε καὶ τοῦ κοινῇ δόξαντος ἀεὶ εἶναι βελτίστου λόγου. Ἀληθέστατα ἔφη. Ταῦτα δὴ ἔφην ἀπολελογήσθω ἡμῖν ἀναμνησθεῖσι περὶ ποιήσεως, ὅτι εἰκότως ἄρα τότε αὐτὴν ἐκ τῆς πόλεως ἀπεστέλλομεν τοιαύτην οὖσαν. ὁ γὰρ λόγος ἡμᾶς ᾕρει. Προσείπωμεν δὲ αὐτῇ, μὴ καί τινα σκληρότητα ἡμῶν καὶ ἀγροικίαν καταγνῷ, ὅτι παλαιὰ μέν τις διαφορὰ φιλοσοφίᾳ τε καὶ ποιητικῇ. καὶ γὰρ ἡ λακέρυζα πρὸς δεσπότην κύων ἐκείνη κραυγάζουσα, καὶ μέγας ἐν ἀφρόνων κενεαγορίαισι, καὶ ὁ τῶν διὰ σοφῶν ὄχλος κρατῶν. καὶ οἱ λεπτῶς μεριμνῶντες, ὅτι ἄρα πένονται. καὶ ἄλλα μυρία σημεῖα παλαιᾶς ἐναντιώσεως τούτων, ὅμως δὲ εἰρήσθω. ὅτι ἡμεῖς γε εἴ τινα ἔχοι λόγον εἰπεῖν ἡ πρὸς ἡδονὴν ποιητικὴ καὶ ἡ μίμησις, ὡς χρὴ αὐτὴν εἶναι ἐν πόλει εὐνομουμένῃ, ἄσμενοι ἂν καταδεχοίμεθα, ὡς ξύνισμέν γε ἡμῖν αὐτοῖς κηλουμένοις ὑπ' αὐτῆς. ἀλλὰ γὰρ τὸ δοκοῦν ἀληθὲς, οὐχ ὅσιον προδιδόναι. ἦ γὰρ ὦ φίλε οὐ κηλεῖ ὑπ' αὐτῆς καὶ σύ, καὶ μάλιστα ὅταν δι' Ὁμήρου θεωρῇς, αὐτήν; Πολύ γε. Οὐκοῦν δικαία ἐστὶν οὕτω κατιέναι ἀπολογησαμένη ἐν μέλει, ἤ τινι ἄλλῳ μέτρῳ; Πάνυ μὲν οὖν. Δοῖμεν δέ γε που ἂν καὶ τοῖς προστάταις αὐτῆς ὅσοι μὴ ποιητικοί, φιλοποιηταὶ δὲ ἄνευ μέτρου λόγον ὑπὲρ αὐτῆς εἰπεῖν. ὡς οὐ μόνον ἡδεῖα, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμη πρὸς τὰς πολιτείας, καὶ τὸν βίον τὸν ἀνθρώπινόν ἐστι, καὶ εὐμενῶς ἀκουσόμεθα. κερδανοῦμεν γάρ που ἐὰν μὴ μόνον ἡδεῖα φανῇ, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμη. Πῶς δ' οὐ μέλλομεν ἔφη κερδαίνειν; Εἰ δέ γε μὴ ὦ φίλε ἑταῖρε, ὥσπερ οἱ ποτέ του ἐρασθέντες, ἐὰν ἡγήσωνται μὴ ὠφέλιμον εἶναι τὸν ἔρωτα, βίᾳ μέν, ὅμως δὲ ἀπέχονται. καὶ ἡμεῖς οὕτω διὰ τὸν ἐγγεγονότα μὲν ἔρωτα τῆς τοιαύτης ποιήσεως, ὑπὸ τῆς τῶν καλῶν πολιτειῶν τροφῆς, εὖνοι μὲν ἐσόμεθα φανῆναι αὐτὴν ὡς βελτίστην καὶ ἀληθεστάτην. ἕως δ' ἂν μὴ οἵα τ' ᾖ ἀπολογήσασθαι, ἀκροασόμεθ' αὐτῆς, ἐπᾴδοντες ἡμῖν αὐτοῖς τοῦτον τὸν λόγον ὃν λέγομεν, καὶ ταύτην τὴν ἐπῳδήν. εὐλαβούμενοι πάλιν ἐμπεσεῖν εἰς τὸν παιδικόν τε καὶ τὸν τῶν πολλῶν ἔρωτα. αἰσθόμεθα δ' οὖν, ὡς οὐ σπουδαστέον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ποιήσει, ὡς ἀληθείας τε ἁπτομένῃ καὶ σπουδαίᾳ, ἀλλ' εὐλαβητέον αὐτὴν ὂν τῷ ἀκροωμένῳ περὶ τῆς ἐν αὑτῷ πολιτείας δεδιότι, καὶ νομιστέα ἅπερ εἰρήκαμεν περὶ ποιήσεως. Παντάπασιν ἦ δ' ὃς ξύμφημι. Μέγας γὰρ ἔφην ὁ ἀγών, ὦ φίλε Γλαύκων μέγας, οὐχ ὅσος δοκεῖ τὸ χρηστὸν ἢ κακὸν γενέσθαι. ὥστε οὔτε τιμῇ ἐπαρθέντα, οὔτε χρήμασιν, οὔτε ἀρχῇ οὐδεμιᾷ οὐδέ γε ποιητικῇ, ἄξιον ἀμελῆσαι δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς. Ξύμφημί σοι ἔφη ἐξ ὧν διεληλύθαμεν. οἶμαι δὲ καὶ ἄλλον ὁντινοῦν. Καὶ μὴν ἦν δ' ἐγώ, τά γε μέγιστα ἐπίχειρα ἀρετῆς καὶ προκείμενα ἆθλα οὐ διεληλύθαμεν. Ἀμήχανόν τι ἔφη λέγεις μέγεθος, εἰ τῶν εἰρημένων μείζω ἐστὶν ἄλλα. Τί δ' ἂν ἦν δ' ἐγὼ ἔν γε ὀλίγῳ χρόνῳ μέγα γένοιτο; πᾶς γὰρ οὗτός γε ὁ ἐκ παιδὸς μέχρι πρεσβύτου χρόνος πρὸς πάντα, ὀλίγος πού τις ἂν εἴη. Οὐδὲν μὲν οὖν ἔφη.

Τί οὖν οἴει ἀθανάτῳ πράγματι ὑπὲρ τοσούτου δεῖν χρόνου ἐσπουδακέναι, ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ τοῦ παντός; Οἶμαι ἔγωγ' ἔφη. ἀλλὰ τί τοῦτο λέγεις; Οὐκ ᾔσθησαι ἦν δ' ἐγὼ ὅτι ἀθάνατος ἡμῶν ἡ ψυχή, καὶ οὐδέποτε ἀπόλ-

τε ἀπόλλυται; Καὶ ὃς ἐμβλέψας μοι καὶ θαυμάσας, εἶπε. μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. σὺ δὲ τοῦτ' ἔχεις λέγειν; Εἰ μὴ ἀδικῶ γ' ἔφην, οἶμαι δὲ καὶ σύ. οὐδὲν γὰρ χαλεπόν. Ἔμοι γ' ἔφη. σοῦ δ' ἂν ἡδέως ἀκούσαιμι τὸ οὐ χαλεπὸν τοῦτο. Ἀκούοις ἂν ἦν δ' ἐγώ. Λέγε μόνον ἔφη. Ἀγαθόν τι εἶπον καὶ κακὸν καλεῖς; Ἔγωγε. Ἆρ' οὖν ὥσπερ ἐγὼ περὶ αὐτῶν διανοῇ; Τὸ ποῖον; Τὸ μὲν ἀπολλύον καὶ διαφθεῖρον, πᾶν τὸ κακὸν εἶναι. τὸ δὲ σῶζον καὶ ὠφελοῦν, τὸ ἀγαθόν. Ἔγω γ' ἔφη. Τί δέ, κακὸν ἑκάστῳ τι καὶ ἀγαθὸν λέγεις; οἷον ὀφθαλμοῖς, ὀφθαλμίαν, καὶ ξύμπαντι τῷ σώματι νόσον. σίτῳ τε, ἐρυσίβην, σηπεδόνα τε ξύλοις. χαλκῷ δὲ καὶ σιδήρῳ, ἰόν, καὶ ὅπερ λέγω, σχεδὸν πᾶσι ξύμφυτον ἑκάστῳ κακόν τε καὶ νόσημα; Ἔγω γ' ἔφη. Οὐκοῦν, ὅταν τῳ τι τούτων προσγένηται, πονηρόν τε ποιεῖ ᾧ προσεγένετο, καὶ τελευτῶν, ὅλον διέλυσε καὶ ἀπώλεσε. Πῶς γὰρ οὔ; Τὸ ξύμφυτον ἄρα κακὸν ἑκάστου καὶ ἡ πονηρία, ἕκαστον ἀπόλλυσιν. ἢ εἰ μὴ τοῦτο ἀπολεῖ, οὐκ ἂν ἄλλο γε αὐτὸ ἔτι διαφθείρειεν. οὐ γὰρ τό γε ἀγαθὸν μή ποτέ τι ἀπολέσῃ, οὐδὲ αὖ τὸ μήτε κακὸν μήτε ἀγαθόν. Πῶς γὰρ ἂν ἔφη; Ἐὰν ἄρα τι τῶν ὄντων εὑρίσκωμεν ᾧ ἔστι μὲν τι κακόν, ὃ ποιεῖ αὐτὸ μοχθηρόν, τοῦτο μέντοι οὐχ οἷόν τε αὐτὸ λύειν ἀπολλύον, οὐκ ἤδη εἰσόμεθα ὅτι τοῦ πεφυκότος οὕτως, ὄλεθρος οὐκ ἦν. Οὕτως ἔφη εἰκός. Τί οὖν ἦν δ' ἐγώ ψυχῇ ἆρ' οὐκ ἔστιν ὃ ποιεῖ αὐτὴν κακήν; Καὶ μάλ' ἔφη. Ἃ νῦν δὴ διῇμεν πάντα, ἀδικία τε καὶ ἀκολασία, καὶ δειλία, καὶ ἀμαθία. Ἦ οὖν τι τούτων αὐτὴν διαλύει τε καὶ ἀπόλλυσι; καὶ ἐννόει μὴ ἐξαπατηθῶμεν, οἰηθέντες τὸν ἄδικον ἄνθρωπον καὶ ἀνόητον, ὅταν ληφθῇ ἀδικῶν, τότε ἀπολωλέναι ὑπὸ τῆς ἀδικίας, πονηρίας οὔσης ψυχῆς. ἀλλ' ὧδε ποίει, ὥσπερ σῶμα, ἡ σώματος πονηρία νόσος οὖσα, τήκει καὶ διόλλυσι καὶ ἄγει εἰς τὸ μηδὲ σῶμα εἶναι, καὶ ἃ νῦν ἐλέγομεν ἅπαντα ὑπὸ τῆς οἰκείας κακίας τῷ προσκαθῆσθαι καὶ ἐνεῖναι διαφθειρούσας, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἀφικνεῖται. οὐχ οὕτω; Ναί. Ἴθι δὴ καὶ ψυχὴν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον σκόπει. ἆρα ἐνοῦσα ἐν αὐτῇ ἀδικία καὶ ἡ ἄλλη κακία, τῷ ἐνεῖναι καὶ προσκαθῆσθαι, φθείρει αὐτὴν καὶ μαραίνει, ἕως ἂν εἰς θάνατον ἀγαγοῦσα, τοῦ σώματος χωρίσῃ; Οὐδαμῶς ἔφη τοῦτό γε. ἀλλὰ μέντοι ἐκεῖνό γε ἄλογον ἦν δ' ἐγώ, τὴν μὲν ἄλλου πονηρίαν ἀπολλύναι τι, τὴν δὲ αὑτοῦ, μή. Ἄλογον. Ἐννόει γὰρ ἦν δ' ἐγὼ ὦ Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ὑπὸ τῆς τῶν σιτίων πονηρίας ἣ ἂν ᾖ αὐτῶν ἐκείνων εἴτε παλαιότης, εἴτε σαπρότης, εἴτε ἡτισοῦν οὖσα, οὐκ οἰόμεθα δεῖν σῶμα ἀπόλλυσθαι. ἀλλ' ἐὰν μὲν ἐμποιῇ ἡ αὐτῶν πονηρία τῷ σώματι σώματος μοχθηρίαν, φήσομεν αὐτὸ δι' ἐκεῖνα ὑπὸ τῆς αὑτοῦ κακίας νόσου οὔσης ἀπολωλέναι. ὑπὸ δὲ σιτίων πονηρίας ἄλλων ὄντων ἄλλο ὂν τὸ σῶμα ὑπ' ἀλλοτρίου κακοῦ μὴ ἐμποιήσαντος τὸ ἔμφυτον κακόν, οὐδέποτε ἀξιώσομεν διαφθείρεσθαι. Ὀρθότατ' ἂν ἔφη λέγεις. Κατὰ τὸν αὐτὸν τοίνυν λόγον ἦν δ' ἐγώ, ἐὰν μὴ σώματος πονηρία ψυχῆς πονηρίαν ἐμποιῇ, μήποτε ἀξιῶμεν ὑπ' ἀλλοτρίου κακοῦ ἄνευ τῆς ἰδίας πονηρίας ψυχὴν ἀπόλλυσθαι τῷ ἑτέρου κακῷ, ἕτερον. Ἔχει γὰρ ἔφη λόγον. Ἢ τοίνυν ταῦτα ἐξελέγξωμεν, ὅτι οὐ καλῶς λέγομεν, ἢ ἕως ἂν ᾖ ἀνέλεγκτα, μήποτε φῶμεν, ὑπὸ πυρετοῦ, μηδ' αὖ ὑπ' ἄλλης νόσου, μηδ' αὖ ὑπὸ σφαγῆς, μηδ' εἴ τις ὅτι σμικρότατα ὅλον τὸ σῶμα κατατέμοι, ἕνεκα τούτων μηδὲν μᾶλλόν ποτε ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, πρὶν ἄν τις ἀποδείξῃ ὡς διὰ ταῦτα τὰ παθήματα τοῦ σώματος, αὐτὴ ἐκείνη ἀδικωτέρα καὶ ἀνοσιωτέρα γίγνεται. ἀλλοτρίου δὲ κακοῦ ἐν ἄλλῳ γιγνομένου, τοῦ δὲ ἰδίου ἑκάστου μὴ ἐγγιγνομένου, μήτε ψυχὴν μήτε ἄλλο μηδὲν ἐῶμεν φάναι τινὰ ἀπόλλυσθαι. Ἀλλὰ μέντοι ἔφη, τοῦτό γε οὐδείς ποτε δείξει, ὡς τῶν ἀποθνησκόντων ἀδικώτεραι αἱ ψυχαὶ διὰ τὸν θάνατον γίγνονται.

Ἐὰν δέ γέ τις ἔφην ἐγὼ ὁμόσε τῷ λόγῳ τολμᾷ ἰέναι καὶ λέγειν ὡς πονηρότερος καὶ ἀδικώτερος γίγνεται ὁ ἀποθνήσκων, ἵνα δὴ μὴ ἀναγκάζηται ἀθανάτους τὰς ψυχὰς ὁμολογεῖν, ἀξιώσομέν που εἰ ἀληθῆ λέγει ὁ ταῦτα λέγων, τὴν ἀδικίαν εἶναι θανάσιμον τῷ ἔχοντι ὥσπερ νόσον, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀποκτιννῦντος τῇ ἑαυτοῦ φύσει, ἀποθνήσκειν τοὺς λαμβάνοντας αὐτό. τοὺς μὲν μάλιστα, θᾶττον, τοὺς δὲ ἧττον, σχολαίτερον. ἀλλὰ μὴ ὥσπερ νῦν διὰ τοῦτο ὑπ' ἄλλων δίκην ἐπιθέντων ἀποθνήσκουσιν οἱ ἄδικοι. Μὰ Δία ἦ δ' ὅς, οὐκ ἄρα πάνδεινον φανεῖται ἡ ἀδικία, εἰ θανάσιμον ἔσται τῷ λαμβάνοντι. ἀπαλλαγὴ γὰρ ἂν εἴη κακῶν. ἀλλὰ μᾶλλον οἶμαι αὐτὴν φανήσεσθαι πᾶν τοὐναντίον, τοὺς ἄλλους ἀποκτιννῦσαν εἴπερ οἷόν τε. τὸν δ' ἔχοντα καὶ μάλα ζωτικὸν παρέχουσαν, καὶ πρός γέ τι τῷ ζωτικῷ, ἄγρυπνον. οὕτω πόρρω που ὡς ἔοικεν ἐσκήνωται τοῦ θανάσιμος εἶναι. Καλῶς ἦν δ' ἐγὼ λέγεις. ὁπότε γὰρ δὴ μὴ ἱκανή ᾖ, γε οἰκεία πονηρία καὶ τὸ οἰκεῖον κακὸν ἀποκτεῖναι καὶ ἀπολέσαι ψυχήν, σχολῇ τό γε ἐπ' ἄλλου ὀλέθρῳ τεταγμένον κακόν, ψυχὴν ἤ τι ἄλλο ἀπολεῖ, πλὴν ἐφ' ᾧ τέτακται. Σχολῇ γ' ἔφη, ὥς γε τὸ εἰκός. Οὐκοῦν, ὁπότε μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἀπόλλυται κακοῦ, μήτε οἰκείου μήτε ἀλλοτρίου, δηλονότι ἀνάγκη αὐτὸ ἀεὶ ὂν εἶναι. εἰ δ' ἀεὶ ὄν, ἀθάνατον. Ἀνάγκη ἔφη. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, οὕτως ἐχέτω. εἰ δ' ἔχοι, ἐννοεῖς ὅτι ἀεὶ ἂν εἶεν αἱ αὐταί. οὔτε γὰρ ἄν που ἐλάττους γένοιντο μηδεμιᾶς ἀπολλυμένης, οὔτε αὖ πλείους. εἰ γὰρ ὁτιοῦν τῶν ἀθανάτων πλέον γίγνοιτο, οἶσθ' ὅτι ἐκ τοῦ θνητοῦ ἂν γίγνοιτο, καὶ πάντα ἂν εἴη τελευτῶντα ἀθάνατα. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλ' ἦν δ' ἐγώ, μήτε τοῦτο οἰόμεθα. ὁ γὰρ λόγος οὐκ ἐάσει, μήτε γε αὖ τῇ ἀληθεστάτῃ φύσει τοιοῦτον εἶναι ψυχήν, ὥστε πολλῆς ποικιλίας καὶ ἀνομοιότητός τε καὶ διαφορᾶς γέμειν αὐτὸ πρὸς αὐτό. Πῶς λέγεις ἔφη; Οὐ ῥᾴδιον ἦν δ' ἐγὼ ἀΐδιον εἶναι, σύνθετόν τε ἐκ πολλῶν, καὶ μὴ τῇ καλλίστῃ κεχρημένον συνθέσει, ὡς νῦν ἡμῖν ἐφάνη ἡ ψυχή. Οὔκουν εἰκός γε. Ὅτι μὲν τοίνυν

νυν ἀθάνατον ψυχή, καὶ ὁ ἄρτι λόγος καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκάσειαν ἄν· οἷον δ᾽ ἐστὶ τῇ ἀληθείᾳ οὐ λελωβημένον. δεῖ αὐτὸ θεάσασθαι ὑπό τε τῆς τοῦ σώματος κοινωνίας, καὶ ἄλλων κακῶν, ὥσπερ νῦν ἡμεῖς θεώμεθα. ἀλλ᾽ οἷόν ἐστι καθαρὸν γιγνόμενον, τοιοῦτον ἱκανῶς λογισμῷ διαθεατέον, καὶ πολύ γε κάλλιον αὐτὸ εὑρήσει καὶ ἐναργέστερον, δικαιοσύνας τε καὶ ἀδικίας διόψεται, καὶ πάντα ἃ νῦν διήλθομεν. νῦν δὲ εἴπομεν μὲν ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ οἷον ἐν τῷ παρόντι φαίνεται. τεθεάμεθα μέντοι διακείμενον αὐτόν, ὥσπερ οἱ τὸν θαλάττιον Γλαῦκον ὁρῶντες οὐκ ἂν ἔτι ῥᾳδίως ἴδοιεν αὐτοῦ τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὑπὸ τοῦ τά τε παλαιὰ τοῦ σώματος μέρη, τὰ μὲν ἐκκεκλάσθαι, τὰ δὲ συντετρῖφθαι καὶ πάντως λελωβῆσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων. ἄλλα δὲ προσπεφυκέναι ὄστρεά τε καὶ φυκία καὶ πέτρας, ὥστε παντὶ μᾶλλον θηρίῳ ἐοικέναι, ἢ οἷος ἦν φύσει. οὕτω καὶ τὴν ψυχὴν ἡμεῖς θεώμεθα διακειμένην ὑπὸ μυρίων κακῶν. ἀλλὰ δεῖ ὦ Γλαύκων ἐκεῖσε βλέπειν. Ποῖ ἦ δ᾽ ὅς; Εἰς τὴν φιλοσοφίαν αὐτῆς, καὶ ἐννοεῖν ὧν ἅπτεται καὶ οἵων ἐφίεται ὁμιλιῶν, ὡς ξυγγενὴς οὖσα τῷ τε θείῳ καὶ ἀθανάτῳ, καὶ ἀεὶ ὄντι. καὶ οἵα ἂν γένοιτο τῷ τοιούτῳ πᾶσα ἐπισπομένη καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ὁρμῆς ἐκκομισθεῖσα ἐκ τοῦ πόντου ἐν ᾧ νῦν ἐστι, καὶ περικρουσθεῖσα πέτρας τε καὶ ὄστρεα. ἃ νῦν αὐτῇ ἅτε γῆν ἑστιωμένῃ γεηρὰ καὶ πετρώδη πολλὰ καὶ ἄγρια περιπέφυκεν ὑπὸ τῶν εὐδαιμόνων λεγομένων ἑστιάσεων. καὶ τότ᾽ ἄν τις ἴδοι αὐτῆς τὴν ἀληθῆ φύσιν, εἴτε πολυειδής, εἴτε μονοειδής, εἴτε ὅπῃ ἔχει καὶ ὅπως. νῦν δὲ τὰ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ πάθη τε καὶ εἴδη, ὡς ἐγᾦμαι, ἐπιεικῶς αὐτῆς διεληλύθαμεν. Παντάπασι μὲν οὖν ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ᾽ ἐγώ, τά τε ἄλλα ἀπεδυσάμεθα ἐν τῷ λόγῳ, καὶ οὐ τοὺς μισθοὺς οὐδὲ τὰς δόξας δικαιοσύνης ἐπῃνέκαμεν, ὥσπερ Ἡσίοδόν τε καὶ Ὅμηρον ὑμεῖς ἔφατε. ἀλλ᾽ αὐτὴν δικαιοσύνην αὐτῇ ψυχῇ ἄριστον εὕρομεν, καὶ ποιητέον εἶναι αὐτῇ τὰ δίκαια, ἐάν τ᾽ ἔχῃ τὸν Γύγου δακτύλιον, ἐάν τε μή, καὶ πρὸς τοιούτῳ δακτυλίῳ τὴν Ἄϊδος κυνῆν. Ἀληθέστατα ἔφη λέγεις. Ἆρ᾽ οὖν ἦν δ᾽ ἐγώ, ὦ Γλαύκων, νῦν ἤδη ἀνεπίφθονόν ἐστι πρὸς ἐκείνοις, καὶ τοὺς μισθοὺς τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἀποδοῦναι, ὅσους τε καὶ οἵους τῇ ψυχῇ παρέχει παρ᾽ ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν, ζῶντός τε ἔτι τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπειδὰν τελευτήσῃ. Παντάπασι μὲν οὖν ἦ δ᾽ ὅς. Ἆρ᾽ οὖν ἀποδώσετέ μοι ἃ ἐδανείσασθε ἐν τῷ λόγῳ; Τί μάλιστα; Ἔδωκα ὑμῖν τὸν δίκαιον δοκεῖν ἄδικον εἶναι, καὶ τὸν ἄδικον δίκαιον. ὑμεῖς γὰρ ἡγεῖσθε, κἂν εἰ μὴ δυνατὸν εἴη ταῦτα λανθάνειν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, ὅμως δοτέον εἶναι τοῦ λόγου ἕνεκα, ἵνα αὐτὴ δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν αὐτὴν κριθείη, ἢ οὐ μνημονεύεις; Ἀδικοίην μέντ᾽ ἂν ἔφη, εἰ μή. Ἐπειδὴ τοίνυν κεκριμέναι εἰσίν, ἐγὼ πάλιν ἀπαιτῶ ὑπὲρ δικαιοσύνης, ὥσπερ ἔχει δόξης καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρὰ ἀνθρώπων, καὶ ἡμᾶς ὁμολογεῖν περὶ αὐτῆς δοκεῖσθαι οὕτω, ἵνα καὶ τὰ νικητήρια κομίσηται, ἃ ἀπὸ τοῦ δοκεῖν κτωμένη, δίδωσι τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ εἶναι ἀγαθὰ διδοῦσα ἐφάνη, καὶ οὐκ ἐξαπατῶσα τοὺς τῷ ὄντι λαμβάνοντας αὐτήν. Δίκαια ἔφη αἰτῇ. Οὐκοῦν ἦν δ᾽ ἐγώ, πρῶτον μὲν τοῦτο ἀποδώσετε, ὅτι θεούς γε οὐ λανθάνει ἑκάτερος αὐτῶν οἷός ἐστιν. Ἀποδώσομεν ἔφη.

Εἰ δὲ μὴ λανθάνετον, ὁ μὲν θεοφιλὴς ἂν εἴη, ὁ δὲ θεομισής, ὥσπερ καὶ κατ᾽ ἀρχὰς ὡμολογοῦμεν. Ἔστι ταῦτα. Τῷ δὲ θεοφιλεῖ οὐχ ὁμολογήσομεν ὅσα γε ἀπὸ θεῶν γίγνεται πάντα γίγνεσθαι ὡς οἷόν τε ἄριστα, εἰ μή τι ἀναγκαῖον αὐτῷ κακὸν ἐκ προτέρας ἁμαρτίας ὑπῆρχε. Πάνυ μὲν οὖν. Οὕτως ἄρα ὑποληπτέον περὶ τοῦ δικαίου ἀνδρός, ἐάν τ᾽ ἐν πενίᾳ γίγνηται, ἐάν τ᾽ ἐν νόσοις, ἤ τινι ἄλλῳ τῶν δοκούντων κακῶν, ὡς τούτῳ ταῦτα εἰς ἀγαθόν τι τελευτήσει ζῶντι, ἢ καὶ ἀποθανόντι. οὐ γὰρ δὴ ὑπό γε θεῶν ποτε ἀμελεῖται, ὃς ἂν προθυμεῖσθαι ἐθέλῃ δίκαιος γίγνεσθαι, καὶ ἐπιτηδεύων ἀρετὴν εἰς ὅσον δυνατὸν ἀνθρώπῳ ὁμοιοῦσθαι θεῷ. Εἰκός γ᾽ ἔφη τὸν τοιοῦτον μὴ ἀμελεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ὁμοίου. Οὐκοῦν περὶ τοῦ ἀδίκου, τἀναντία τούτων δεῖ διανοεῖσθαι. Σφόδρα γε. Τὰ μὲν δὴ παρὰ θεῶν, τοιαῦτ᾽ ἄττ᾽ ἂν εἴη νικητήρια τῷ δικαίῳ. Κατὰ γοῦν ἐμὴν δόξαν ἔφη. Τί δὲ ἦν δ᾽ ἐγώ, παρ᾽ ἀνθρώπων. ἆρ᾽ οὐχ ὧδε ἔχει εἰ δεῖ τὸ ὂν τιθέναι; οὐχ οἱ μὲν δεινοί τε καὶ ἄδικοι δρῶσιν ὅπερ οἱ δρομεῖς ὅσοι ἂν θέωσιν εὖ ἀπὸ τῶν κάτω, ἀπὸ δὲ τῶν ἄνω μή. τὸ μὲν πρῶτον ὀξέως ἀποπηδῶσι, τελευτῶντες δὲ καταγέλαστοι γίγνονται, τὰ ὦτα ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες, καὶ ἀστεφάνωτοι ἀποτρέχοντες. οἱ δὲ τῇ ἀληθείᾳ δρομικοὶ εἰς τέλος ἐλθόντες, τά τε ἆθλα λαμβάνουσι καὶ στεφανοῦνται. οὐχ οὕτω καὶ περὶ τῶν δικαίων τὸ πολὺ συμβαίνει, πρὸς τὸ τέλος ἑκάστης πράξεως καὶ ὁμιλίας καὶ τοῦ βίου, εὐδοκιμοῦσί τε καὶ τὰ ἆθλα παρὰ τῶν ἀνθρώπων φέρονται; Καὶ μάλα. Ἀνέξῃ ἄρα λέγοντος ἐμοῦ περὶ τούτων, ἅπερ αὐτὸς ἔλεγες περὶ τῶν ἀδίκων; ἐρῶ γὰρ δή, ὅτι οἱ μὲν δίκαιοι ἐπειδὰν πρεσβύτεροι γένωνται, ἐν τῇ αὐτῶν πόλει ἄρχουσί τε ἂν βούλωνται τὰς ἀρχάς, γαμοῦσί τε ὁπόθεν ἂν βούλωνται, ἐκδιδόασί τε εἰς οὓς ἂν ἐθέλωσι, καὶ πάντα ἃ σὺ περὶ ἐκείνων, ἐγὼ νῦν λέγω περὶ τῶνδε. καὶ αὖ καὶ περὶ τῶν ἀδίκων, ὅτι οἱ πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ἐὰν νέοι ὄντες λάθωσιν, ἐπὶ τέλους τοῦ δρόμου αἱρεθέντες, καταγέλαστοί εἰσι, καὶ γέροντες γιγνόμενοι, ἄθλιοι προπηλακίζονται ὑπὸ ξένων τε καὶ ἀστῶν μαστιγούμενοι. καὶ ἃ ἄγροικα ἔφησθα σὺ εἶναι ἀληθῆ λέγων, εἶτα στρεβλώσονται καὶ ἐκκαυθήσονται. πάντα ἐκεῖνα οἴου καὶ ἐμοῦ ἀκηκοέναι ὡς πάσχουσιν. ἀλλ᾽ ὃ λέγω, ὅρα εἰ ἀνέξῃ. Καὶ πάνυ ἔφη. δίκαια γὰρ λέγεις. Ἃ μὲν τοίνυν ἦν δ᾽ ἐγώ, ζῶντι τῷ δικαίῳ παρὰ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων ἆθλά τε καὶ μισθοὶ καὶ δῶρα γίγνεται πρὸς ἐκείνοις τοῖς ἀγα-

θεῖς, οἷς αὐτὴ παρεῖχεν ἡ δικαιοσύνη, τοιαῦτ' ἂν εἴη. Καὶ μάλ' ἔφη καλά τε καὶ βέβαια. Ταῦτα τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, οὐδέν ἐστι πλήθει οὐδὲ μεγέθει πρὸς ἐκεῖνα, ἃ τελευτήσαντα ἑκάτερον περιμένει. χρὴ δ' αὐτὰ ἀκοῦσαι, ἵνα τελέως ἑκάτερος αὐτῶν ἀπειληφὼς ᾖ, τὰ ὑπὸ τοῦ λόγου ὀφειλόμενα ἀκοῦσαι.

Λέγοις ἂν ἔφη, ὡς οὐ πολλὰ ἄλλ' ἥδιον ἀκούοντι. Ἀλλ' οὐ μέντοι σοι ἦν δ' ἐγώ, Ἀλκίνου γε ἀπόλογον ἐρῶ, ἀλλ' ἀλκίμου μὲν ἀνδρὸς Ἠρὸς τοῦ Ἀρμενίου, τὸ γένος Παμφύλου. ὅς ποτε ἐν πολέμῳ τελευτήσας ἀναιρεθέντων δεκαταίων τῶν νεκρῶν ἤδη διεφθαρμένων, ὑγιὴς μὲν ἀνῃρέθη. κομισθεὶς δὲ οἴκαδε μέλλων θάπτεσθαι δωδεκαταῖος ἐπὶ τῇ πυρᾷ κείμενος ἀνεβίω. ἀναβιοὺς δ' ἔλεγεν, ἃ ἐκεῖ ἴδοι. ἔφη δέ, ἐπειδὴ οὗ ἐκβῆναι τὴν ψυχήν, πορεύεσθαι μετὰ πολλῶν, καὶ ἀφικνεῖσθαι σφᾶς εἰς τόπον τινὰ δαιμόνιον, ἐν ᾧ τῆς γε γῆς δύο εἶναι χάσματα ἐχομένω ἀλλήλοιν, καὶ τοῦ οὐρανοῦ αὖ ἐν τῷ ἄνω, ἄλλα καταντικρύ. δικαστὰς δὲ μεταξὺ τούτων καθῆσθαι, οὓς ἐπειδὴ διαδικάσειαν, τοὺς μὲν δικαίους κελεύειν πορεύεσθαι τὴν εἰς δεξιάν τε καὶ ἄνω διὰ τοῦ οὐρανοῦ, σημεῖα περιάψαντας τῶν δεδικασμένων ἐν τῷ πρόσθεν. τοὺς δὲ ἀδίκους, τὴν εἰς ἀριστεράν τε καὶ κάτω ἔχοντας καὶ τούτους ἐν τῷ ὄπισθεν σημεῖα πάντων ὧν ἔπραξαν. ἑαυτοῦ δὲ προσελθόντος εἰπεῖν, ὅτι δέοι αὐτὸν ἄγγελον ἀνθρώποις γενέσθαι τῶν ἐκεῖ, καὶ διακελεύειν τὸ οἱ ἀκούειν τε καὶ θεᾶσθαι πάντα τὰ ἐν τῷ τόπῳ. ὁρᾶν δὴ ταύτῃ μὲν καθ' ἑκάτερον τὸ χάσμα, τοῦ οὐρανοῦ τε καὶ τῆς γῆς ἀπιούσας τὰς ψυχάς, ἐπειδὴ αὐτοῖς δικασθείη. κατὰ δὲ τὸ ἕτερον, ἐκ μὲν τοῦ ἀνιέναι ἐκ τῆς γῆς μεστὰς αὐχμοῦ τε καὶ κόνεως. ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου, καταβαίνειν ἑτέρας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καθαράς. καὶ τὰς ἀεὶ ἀφικνουμένας, ὥσπερ ἐκ πολλῆς πορείας φαίνεσθαι ἥκειν, καὶ ἀσμένας εἰς τὸν λειμῶνα ἀπιούσας, οἷον ἐν πανηγύρει κατασκηνᾶσθαι, καὶ ἀσπάζεσθαί τε ἀλλήλας ὅσαι γνώριμαι, καὶ πυνθάνεσθαι τάς τε ἐκ τῆς γῆς ἡκούσας παρὰ τῶν ἑτέρων τὰ ἐκεῖ, καὶ τὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, τὰ παρ' ἐκείναις. διηγεῖσθαι δὲ ἀλλήλαις, τὰς μὲν ὀδυρομένας τε καὶ κλαιούσας, ἀναμιμνησκομένας ὅσατε καὶ οἷα πάθοιεν καὶ ἴδοιεν ἐν τῇ ὑπὸ γῆς πορείᾳ. εἶναι δὲ τὴν πορείαν χιλιέτη. τὰς δ' αὖ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εὐπαθείας διηγεῖσθαι, καὶ θέας ἀμηχάνους τὸ κάλλος. τὰ μὲν οὖν πολλὰ ὦ Γλαύκων, πολλοῦ χρόνου διηγήσασθαι. τὸ δ' οὖν κεφάλαιον ἔφη, τόδε εἶναι ὅσα πώποτέ τινα ἠδίκησαν, καὶ ὅσους ἕκαστοι ὑπὲρ ἁπάντων δίκην δεδωκέναι ἐν μέρει, ὑπὲρ ἑκάστου δεκάκις. τοῦτο δ' εἶναι, κατὰ ἑκατονταετηρίδα ἑκάστην, ὡς βίου ὄντος τοσούτου τοῦ ἀνθρωπίνου, ἵνα δεκαπλάσιον τὸ ἔκτισμα τοῦ ἀδικήματος ἐκτίνοιεν, καὶ οἷον εἴ τινες πολλῶν θανάτων ἦσαν αἴτιοι, ἢ πόλεις προδόντες, ἢ στρατόπεδα, καὶ εἰς δουλείας ἐμβεβληκότες, ἤ τινος ἄλλης κακουχίας μεταίτιοι, πάντων τούτων δεκαπλασίας ἀλγηδόνας ὑπὲρ ἑκάστου κομίσαιντο. καὶ αὖ εἴ τινας εὐεργεσίας εὐεργετηκότες, καὶ δίκαιοι καὶ ὅσιοι γεγονότες εἶεν, κατὰ ταὐτὰ τὴν ἀξίαν κομίζοιντο. τῶν δὲ εὐθὺς γενομένων, καὶ ὀλίγον χρόνον βιούντων πέρι, ἄλλα ἔλεγεν οὐκ ἄξια μνήμης. εἰς δὲ θεοὺς ἀσεβείας τε καὶ εὐσεβείας, καὶ γονέας, καὶ αὐτόχειρας φόνου, μείζους ἔτι τοὺς μισθοὺς διηγεῖτο. ἔφη γὰρ δὴ παραγενέσθαι ἐρωτωμένῳ ἑτέρῳ ὑπὸ ἑτέρου ὅπου αὖ εἴη Ἀρδιαῖος ὁ μέγας. ὁ δὲ Ἀρδιαῖος οὗτος, τῆς Παμφυλίας ἔν τινι πόλει τύραννος ἐγεγόνει, ἤδη χιλιοστὸν ἔτος εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον. γέροντά τε πατέρα ἀποκτείνας, καὶ πρεσβύτερον ἀδελφόν, καὶ ἄλλα δὴ πολλά τε καὶ ἀνόσια εἰργασμένος ὡς ἐλέγετο. ἔφη οὖν τὸν ἐρωτώμενον εἰπεῖν, οὐχ ἥκει φάναι οὐδ' ἂν ἥξοι δεῦρο. ἐθεασάμεθα γὰρ οὖν δή, καὶ τοῦτο τῶν δεινῶν θεαμάτων. ἐπειδὴ ἐγγὺς τοῦ στομίου ἦμεν μέλλοντες ἀνιέναι, καὶ τἆλλα πάντα πεπονθότες, ἐκεῖνόν τε κατείδομεν ἐξαίφνης, καὶ ἄλλους σχεδόν τι αὐτῶν τοὺς πλείστους τυράννους. ἦσαν δὲ καὶ ἰδιῶταί τινες τῶν μεγάλα ἡμαρτηκότων, οὓς οἰομένους ἤδη ἀναβήσεσθαι, οὐκ ἐδέχετο τὸ στόμιον. ἀλλ' ἐμυκᾶτο ὁπότε τις τῶν οὕτως ἀνιάτως ἐχόντων εἰς πονηρίαν, ἢ μὴ ἱκανῶς δεδωκὼς δίκην, ἐπιχειροῖ ἀνιέναι. ἐνταῦθα δὴ ἄνδρες ἔφη ἄγριοι, καὶ διάπυροι ἰδεῖν, παρεστῶτες καὶ καταμανθάνοντες τὸ φθέγμα, τοὺς μὲν ἰδίᾳ λαβόντες ἦγον. τὸν δὲ Ἀρδιαῖον καὶ ἄλλους συμποδίσαντες χεῖράς τε καὶ πόδας καὶ κεφαλὴν καταβαλόντες καὶ ἐκδείραντες, εἷλκον παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκτὸς ἐπ' ἀσπαλάθων κνάμπτοντες, καὶ τοῖς ἀεὶ παριοῦσι σημαίνοντες, ὧν ἕνεκά τε ταῦτα ὑπομένοιεν, καὶ ὅτι εἰς τὸν τάρταρον ἐμπεσούμενοι ἄγοιντο. ἔνθα δὴ φόβων ἔφη πολλῶν καὶ παντοδαπῶν σφίσι γεγονότων, τοῦτον ὑπερβάλλειν τὸν φόβον εἰ μυκήσαιτο τὸ στόμιον, καὶ ἀσμενέστατα ἕκαστον σιγήσαντος ἀναβῆναι. καὶ τὰς μὲν δὴ δίκας τε καὶ τιμωρίας, τοιαύτας τινὰς εἶναι καὶ αὖ τὰς εὐεργεσίας ταύταις ἀντιστρόφους. ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἐν τῷ λειμῶνι ἑκάστοις ἑπτὰ ἡμέραι γένοιντο, ἀναστάντας ἐντεῦθεν δεῖν τῇ ὀγδόῃ πορεύεσθαι καὶ ἀφικνεῖσθαι τεταρταίους, ὅθεν καθορᾶν ἄνωθεν διὰ παντὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ γῆς τεταμένον φῶς εὐθύ, οἷον κίονα μάλιστα τῇ ἴριδι προσφερές. λαμπρότερον δὲ καὶ καθαρώτερον εἰς ὃ ἀφικέσθαι προελθόντας ἡμερησίαν ὁδόν, καὶ ἰδεῖν αὐτόθι κατὰ μέσον τὸ φῶς, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ ἄκρα τῶν δεσμῶν αὐτοῦ τεταμένα. εἶναι γὰρ τοῦτο τὸ φῶς ξύνδεσμον τοῦ οὐρανοῦ, οἷον τὰ ὑποζώματα τῶν τριήρων, οὕτω πᾶσαν συνέχον τὴν περιφοράν. ἐκ δὲ τῶν ἄκρων τεταμένον Ἀνάγκης ἄτρακτον, δι' οὗ πάσας ἐπιστρέφεσθαι τὰς περιφοράς. οὗ τὴν μὲν ἠλακάτην τε καὶ τὸ ἄγκιστρον εἶναι ἐξ ἀδάμαντος, τὸν δὲ σφόνδυλον, μικτόν, ἔκ τε τούτου καὶ ἄλλων γενῶν. τὴν δὲ τοῦ σφονδύλου φύσιν εἶναι τοιάνδε, τὸ μὲν σχῆμα, οἵαπερ ἡ τοῦ ἐνθάδε. νοῆσαι δὲ δεῖ ἐξ ὧν ἔλεγε τοιόνδε αὐτὸν εἶναι, ὥσπερ ἂν εἰ ἐν ἑνὶ μεγάλῳ σφονδύλῳ κοίλῳ καὶ ἐξεγλυμμένῳ,

διεγλυμμένῳ, διαμπερὲς ἄλλος τοιοῦτος ἐλάττων ἐγκέοιτο. ἁρμόττων καθάπερ οἱ κάδοι οἱ εἰς ἀλλήλους ἁρμόττοντες, καὶ οὕτω δὴ τρίτον ἄλλον καὶ τέταρτον, καὶ ἄλλους τέτταρας. ὀκτὼ γὰρ εἶναι τοὺς ξυμπάντας σφονδύλους ἐν ἀλλήλοις ἐγκειμένους κύκλους, ἄνωθεν τὰ χείλη φαίνοντας, νῶτον συνεχὲς ἑνὸς σφονδύλου ἀπεργαζομένους περὶ τὴν ἠλακάτην, ἐκείνην δὲ διὰ μέσου τοῦ ὀγδόου διαμπερὲς ἐληλάσθαι. τὸν μὲν οὖν πρῶτόν τε καὶ ἐξωτάτω σφόνδυλον, πλατύτατον τὸν τοῦ χείλους κύκλον ἔχειν. τὸν δὲ τοῦ ἕκτου, δεύτερον. τρίτον δὲ τὸν τοῦ τετάρτου, τέταρτον δὲ τὸν τοῦ ὀγδόου, πέμπτον δὲ τὸν τοῦ ἑβδόμου, ἕκτον δὲ τὸν τοῦ πέμπτου, ἕβδομον δὲ τὸν τοῦ τρίτου, ὄγδοον δὲ τὸν τοῦ δευτέρου, καὶ τὸν μὲν τοῦ μεγίστου, ποικίλον. τὸν δὲ τοῦ ἑβδόμου, λαμπρότατον, τὸν δὲ τοῦ ὀγδόου τὸ χρῶμα ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου ἔχειν προσλάμποντος. τὸν δὲ τοῦ δευτέρου καὶ πέμπτου, παραπλήσια ἀλλήλοις ξανθότερα ἐκείνων. τρίτον δὲ λευκότατον χρῶμα ἔχειν, τέταρτον δὲ ὑπέρυθρον, δεύτερον δὲ λευκότητι τὸν ἕκτον ὑπερβάλλειν. κυκλεῖσθαι δὲ δεῖ στρεφόμενον τὸν ἄτρακτον, ὅλον μὲν τὴν αὐτὴν φοράν. ἐν δὲ τῷ ὅλῳ περιφερομένῳ, τοὺς μὲν ἐντὸς ἑπτὰ κύκλους, τὴν ἐναντίαν τῷ ὅλῳ ἠρέμα περιφέρεσθαι. αὐτῶν δὲ τούτων, τάχιστα μὲν ἰέναι τὸν ὄγδοον. δευτέρους δὲ καὶ ἅμα ἀλλήλοις τόν τε ἕβδομον καὶ ἕκτον καὶ πέμπτον. τὸν τρίτον δὲ φορᾷ ἰέναι ὡς σφίσι φαίνεσθαι ἐπανακυκλούμενον τὸν τέταρτον. τέταρτον δὲ τὸν τρίτον καὶ πέμπτον τὸν δεύτερον, στρέφεσθαι δὲ αὐτὸν ἐν τοῖς τῆς ἀνάγκης γόνασιν. ἐπὶ δὲ τῶν κύκλων αὐτοῦ ἄνωθεν ἐφ' ἑκάστου βεβηκέναι σειρῆνα συμπεριφερομένην φωνὴν μίαν ἱεῖσαν ἀνὰ τόνον. ἐκ πασῶν δὲ ὀκτὼ οὐσῶν, μίαν ἁρμονίαν ξυμφωνεῖν. ἄλλας δὲ καθημένας πέριξ δι' ἴσου τρεῖς ἐν θρόνῳ ἑκάστην θυγατέρας τῆς Ἀνάγκης μοίρας λευχειμονούσας, στέμματα δὲ τῶν κεφαλῶν ἐχούσας Λάχεσίν τε καὶ Κλωθὼ καὶ Ἄτροπον, ὑμνεῖν πρὸς τὴν τῶν σειρήνων ἁρμονίαν. Λάχεσιν μὲν τὰ γεγονότα, Κλωθὼ δὲ τὰ ὄντα, Ἄτροπον δὲ τὰ μέλλοντα. καὶ τὴν μὲν Κλωθὼ, τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐφαπτομένην, συνεπιστρέφειν τοῦ ἀτράκτου τὴν ἔξω περιφοράν, διαλείπουσαν χρόνον. τὴν δὲ Ἄτροπον, τῇ ἀριστερᾷ τὰς ἐντὸς αὖ ὡσαύτως. τὴν δὲ Λάχεσιν, ἐν μέρει ἑκατέρας ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἐφάπτεσθαι. σφᾶς οὖν ἐπειδὴ ἀφικέσθαι, εὐθὺς δεῖν ἰέναι πρὸς τὴν Λάχεσιν, προφήτην οὖν τινα σφᾶς πρῶτον μὲν ἐν τάξει διαστῆσαι. ἔπειτα λαβόντα ἐκ τῶν τῆς Λαχέσεως γονάτων κλήρους τε καὶ βίων παραδείγματα, ἀναβάντα ἐπί τι βῆμα ὑψηλὸν, εἰπεῖν, Ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως λόγος. ψυχαὶ ἐφήμεροι, ἀρχὴ ἄλλης περιόδου θνητοῦ γένους θανατηφόρου, οὐχ ὑμᾶς δαίμων λήξεται, ἀλλ' ὑμεῖς δαίμονα αἱρήσεσθε. πρῶτος δ' ὁ λαχὼν, πρῶτος αἱρείσθω βίον, ᾧ συνέσται ἐξ ἀνάγκης. ἀρετὴ δὲ ἀδέσποτον, ἣν τιμῶν καὶ ἀτιμάζων, πλέον καὶ ἔλαττον αὐτῆς ἕκαστος ἕξει. αἰτία ἑλομένου, θεὸς ἀναίτιος. ταῦτα εἰπόντα, ῥῖψαι ἐπὶ πάντας τοὺς κλήρους. τὸν δὲ παρ' αὐτὸν πεσόντα, ἕκαστον ἀναιρεῖσθαι, πλὴν οὗ· ἓ δὲ οὐκ ἐᾶν, τῷ δὲ ἀνελομένῳ δῆλον εἶναι ὁπόστος εἰλήφει. μετὰ δὲ τοῦτο αὖθις τὰ τῶν βίων παραδείγματα, εἰς τὸ πρόσθεν σφῶν θεῖναι ἐπὶ τὴν γῆν πολὺ πλείω τῶν παρόντων. εἶναι δὲ παντοδαπά, ζώων τε γὰρ πάντων βίους, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους ἅπαντας. τυραννίδας τε γὰρ ἐν αὐτοῖς εἶναι τὰς μὲν διατελεῖς, τὰς δὲ καὶ μεταξὺ διαφθειρομένας, καὶ εἰς πενίας τε καὶ φυγὰς καὶ εἰς πτωχείας τελευτώσας. εἶναι δὲ καὶ δοκίμων ἀνδρῶν βίους, τοὺς μὲν ἐπὶ εἴδεσι καὶ κατὰ κάλλη, καὶ τὴν ἄλλην ἰσχύν τε καὶ ἀγωνίαν. τοὺς δ' ἐπὶ γένεσι καὶ προγόνων ἀρεταῖς, καὶ ἀδοκίμων κατὰ ταῦτα. ὡσαύτως δὲ καὶ γυναικῶν, ψυχῆς δὲ τάξιν οὐκ ἐνεῖναι διὰ τὸ ἀναγκαίως ἔχειν, ἄλλον ἑλομένην βίον, ἀλλοίαν γίνεσθαι. τὰ δ' ἄλλα, ἀλλήλοις τε καὶ πλούτοις καὶ πενίαις. τὰ δὲ νόσοις, τὰ δὲ ὑγιείαις μεμίχθαι, τὰ δὲ καὶ μέσον τούτων. ἔνθα δὴ ὡς ἔοικεν ὦ φίλε Γλαύκων, ὁ πᾶς κίνδυνος ἀνθρώπῳ καὶ διὰ ταῦτα μάλιστα ἐπιμελητέον. ὅπως ἕκαστος ἡμῶν τῶν ἄλλων μαθημάτων ἀμελήσας, τούτου τοῦ μαθήματος καὶ ζητητὴς καὶ μαθητὴς ἔσται. ἐάν ποθεν οἷός τ' ᾖ μαθεῖν καὶ ἐξευρεῖν, τίς αὐτὸν ποιήσει δυνατὸν καὶ ἐπιστήμονα βίον καὶ χρηστὸν καὶ πονηρὸν διαγινώσκοντα, τὸν βελτίω ἐκ τῶν δυνατῶν ἀεὶ πανταχοῦ αἱρεῖσθαι. ἀναλογιζόμενον πάντα τὰ νῦν δὴ ῥηθέντα καὶ ξυντιθέμενα ἀλλήλοις καὶ διαιρούμενα πρὸς ἀρετὴν βίου πῶς ἔχει. καὶ εἰδέναι τί κάλλος πενίᾳ ἢ πλούτῳ κραθὲν, καὶ μετὰ ποίας τινὸς ψυχῆς ἕξεως, κακὸν ἢ ἀγαθὸν ἐργάζεται. καὶ τί εὐγένειαι καὶ δυσγένειαι, καὶ ἰδιωτεῖαι, καὶ ἀρχαί, καὶ ἰσχύες, καὶ ἀσθένειαι, καὶ εὐμαθίαι, καὶ δυσμαθίαι, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν φύσει περὶ ψυχὴν ὄντων, καὶ τῶν ἐπικτήτων τί ξυγκεραννύμενα πρὸς ἄλληλα ἐργάζεται. ὥστε ἐξ ἁπάντων αὐτῶν δυνατὸν εἶναι συλλογισάμενον, αἱρεῖσθαι πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν ἀποβλέποντα τόν τε χείρω καὶ τὸν ἀμείνω βίον, χείρω μὲν καλοῦντα, ὃς αὐτὴν ἐκεῖσε ἄξει εἰς τὸ ἀδικωτέραν γίγνεσθαι. ἀμείνω δὲ, ὅς τις εἰς τὸ δικαιοτέραν. τὰ δὲ ἄλλα πάντα χαίρειν ἐᾶν. ἑωράκαμεν γὰρ ὅτι ζῶντί τε καὶ τελευτήσαντι αὕτη κρατίστη αἵρεσις. ἀδαμαντίνως δὲ δὴ ταύτην τὴν δόξαν ἔχοντα, εἰς ᾅδου ἰέναι. ὅπως ἂν ᾖ καὶ ἐκεῖ ἀνέκπληκτος ὑπὸ πλούτων τε καὶ τῶν τοιούτων κακῶν, καὶ μὴ ἐμπεσὼν εἰς τυραννίδας καὶ ἄλλας τοιαύτας πράξεις. πολλὰ μὲν ἐργάσηται καὶ ἀνήκεστα κακά, ἔτι δὲ αὐτὸς μείζω πάθῃ. ἀλλὰ γνῷ τὸν μέσον ἀεὶ τὸν τοιοῦτον βίον αἱρεῖσθαι, καὶ φεύγειν τὰ ὑπερβάλλοντα ἑκατέρωσε, καὶ ἐν τῷδε τῷ βίῳ κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐν παντὶ τῷ ἔπειτα. οὕτω γὰρ εὐδαιμονέστατος γίγνεται ἄνθρωπος. καὶ δὴ οὖν καὶ τότε ὁ ἐκεῖθεν ἄγγελος ἤγγελλε τὸν μὲν προφήτην, οὕτως εἰπεῖν. καὶ τελευταίῳ ἐπιόντι, σὺν νῷ ἑλομένῳ, συντόνως ζῶντι, κεῖται βίος ἀγαπητὸς οὐ κακός, μήτε ὁ ἄρχων αἱρέσεως ἀμε-

λείτω, μήτε ὁ τελευτῶν ἀθυμείτω. εἰπόντος δὲ ταῦτα τὸν πρῶτον λαχόντα ἔφη εὐθὺς ἐπιόντα τὴν μεγίστην τυραννίδα ἑλέσθαι, καὶ ὑπὸ ἀφροσύνης τε καὶ λαιμαργίας, οὐ πάντα ἱκανῶς ἀνασκεψάμενον ἑλέσθαι, ἀλλ' αὐτὸν λαθεῖν ἐνοῦσαν εἱμαρμένην παίδων αὑτοῦ βρώσεις καὶ ἄλλα κακά. ἐπειδὴ δὲ κατὰ σχολὴν σκέψασθαι, κόπτεσθαί τε καὶ ὀδύρεσθαι τὴν αἵρεσιν, οὐκ ἐμμένοντα τοῖς προρρηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ προφήτου. οὐ γὰρ ἑαυτὸν αἰτιᾶσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τύχην τε καὶ δαίμονας, καὶ πάντα μᾶλλον ἀνθ' ἑαυτοῦ. εἶναι δὲ αὐτὸν τῶν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡκόντων, ἐν τεταγμένῃ πολιτείᾳ ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ βεβιωκότα, ἔθει ἄνευ φιλοσοφίας, ἀρετῆς μετειληφότα. ὡς δὲ καὶ εἰπεῖν, οὐκ ἐλάττους εἶναι ἐν τοῖς τοιούτοις ἁλισκομένους τοὺς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἥκοντας, ἅτε πόνων ἀγυμνάστους. τῶν δ' ἐκ τῆς γῆς τοὺς πολλούς, ἅτε αὐτούς τε πεπονηκότας ἄλλους τε ἑωρακότας, οὐκ ἐξ ἐπιδρομῆς τὰς αἱρέσεις ποιεῖσθαι. διὸ δὴ καὶ μεταβολὴν τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν, ταῖς πολλαῖς τῶν ψυχῶν γίγνεσθαι, καὶ διὰ τὴν τοῦ κλήρου τύχην. ἐπεὶ εἴ τις ἀεὶ ὁπότε εἰς τὸν ἐνθάδε βίον ἀφικνοῖτο ὑγιῶς φιλοσοφοῖ, καὶ ὁ κλῆρος αὐτῷ τῆς αἱρέσεως μὴ τελευταῖος πίπτοι, κινδυνεύει ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ἀπαγγελλομένων, οὐ μόνον ἐνθάδε εὐδαιμονεῖν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε καὶ δεῦρο πάλιν πορείαν οὐκ ἂν χθονίαν καὶ τραχεῖαν πορεύεσθαι, ἀλλὰ λείαν τε καὶ οὐρανίαν. ταύτην γὰρ δὴ ἔφη τὴν θέαν ἀξίαν εἶναι ἰδεῖν ὡς ἕκασται αἱ ψυχαὶ ᾑροῦντο τοὺς βίους. ἐλεεινὴν τε γὰρ ἰδεῖν εἶναι καὶ γελοίαν καὶ θαυμασίαν. κατὰ συνήθειαν γὰρ τοῦ προτέρου βίου τὰ πολλὰ αἱρεῖσθαι. ἰδεῖν μὲν γὰρ ψυχὴν ἔφη τήν ποτε Ὀρφέως γενομένην κύκνου βίον αἱρουμένην, μίσει τοῦ γυναικείου γένους διὰ τὸν ὑπ' ἐκείνων θάνατον οὐκ ἐθέλουσαν ἐν γυναικὶ γεννηθεῖσαν γενέσθαι. ἰδεῖν δὲ τὴν Θαμύρου, ἀηδόνος ἑλομένην, ἰδεῖν δὲ καὶ Κύκνον μεταβάλλοντα εἰς ἀνθρωπίνου βίου αἵρεσιν, καὶ ἄλλα ζῷα μουσικὰ ὡσαύτως ὡς τὸ εἰκός. τὴν δὲ λαχοῦσαν ψυχὴν ἑλέσθαι λέοντος βίον, εἶναι δὲ τὴν Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου φεύγουσαν ἄνθρωπον γενέσθαι, μεμνημένην τῆς τῶν ὅπλων κρίσεως. τὴν δ' ἐπὶ τούτῳ, Ἀγαμέμνονος, ἔχθρᾳ δὲ καὶ ταύτην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τὰ πάθη, ἀετοῦ διαλλάξαι βίον. ἐν μέσοις δὲ λαχοῦσαν τὴν Ἀταλάντης ψυχὴν κατιδοῦσαν μεγάλας τιμὰς ἀθλητοῦ ἀνδρός, οὐ δύνασθαι παρελθεῖν, ἀλλὰ λαβεῖν. μετὰ δὲ ταύτην ἰδεῖν, τὴν Ἐπειοῦ τοῦ Πανοπέως εἰς τεχνικῆς γυναικὸς ἰοῦσαν φύσιν. πόρρω δ' ἐν ὑστάτοις ἰδεῖν τὴν τοῦ γελωτοποιοῦ Θερσίτου, πίθηκον ἐνδυομένην. κατὰ τύχην δὲ τὴν Ὀδυσσέως λαχοῦσαν, πασῶν ὑστάτην αἱρησομένην ἰέναι. μνήμῃ δὲ τῶν προτέρων πόνων φιλοτιμίας λελωφηκυῖαν, ζητεῖν περιιοῦσαν χρόνον πολὺν, βίον ἀνδρὸς ἰδιώτου ἀπράγμονος, καὶ μόλις εὑρεῖν κείμενόν που, καὶ παρημελημένον ὑπὸ τῶν ἄλλων. καὶ εἰπεῖν ἰδοῦσαν, ὅτι τὰ αὐτὰ ἂν ἔπραξε καὶ πρώτη λαχοῦσα, καὶ ἀσμένην ἑλέσθαι. καὶ ἐκ τῶν ἄλλων δὴ θηρίων ὡσαύτως εἰς ἀνθρώπους ἰέναι, καὶ εἰς ἄλληλα τὰ μὲν ἄδικα, εἰς τὰ ἄγρια. τὰ δὲ δίκαια εἰς τὰ ἥμερα μεταβάλλοντα, καὶ πάσας μίξεις μίγνυσθαι. ἐπειδὴ δ' οὖν πάσας τὰς ψυχὰς τοὺς βίους ᾑρῆσθαι ὥσπερ ἔλαχον, ἐν τάξει προσιέναι πρὸς τὴν Λάχεσιν. ἐκείνην δ' ἑκάστῳ ὃν εἵλετο δαίμονα, τοῦτον φύλακα ξυμπέμπειν τοῦ βίου, καὶ ἀποπληρωτὴν τῶν αἱρεθέντων. ὃν πρῶτον μὲν ἄγειν αὐτὴν πρὸς τὴν Κλωθὼ, ὑπὸ τὴν ἐκείνης χεῖρά τε καὶ ἐπιστροφὴν τῆς τοῦ ἀτράκτου δίνης κυροῦντα, ἣν λαχὼν εἵλετο μοῖραν. ταύτης δ' ἐφαψάμενον, αὖθις ἐπὶ τὴν τῆς Ἀτρόπου ἄγειν νῆσιν ἀμετάστροφα τὰ ἐπικλωσθέντα ποιοῦντα. ἐντεῦθεν δὴ ἀμεταστρεπτὶ ὑπὸ τὸν τῆς Ἀνάγκης ἰέναι θρόνον, καὶ δι' ἐκείνου διεξελθόντα. ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι διῆλθον, πορεύεσθαι ἅπαντας, εἰς τὸ τῆς Λήθης πεδίον διὰ καύματός τε καὶ πνίγους δεινοῦ. καὶ γὰρ εἶναι αὐτὸ κενὸν δένδρων τε καὶ ὅσα γῆ φύει. σκηνᾶσθαι οὖν σφᾶς ἤδη ἑσπέρας γιγνομένης παρὰ τὸν Ἀμέλητα ποταμὸν, οὗ τὸ ὕδωρ ἀγγεῖον οὐδὲν στέγει. μέτρον μὲν οὖν τι τοῦ ὕδατος πᾶσιν ἀναγκαῖον εἶναι πιεῖν. τοὺς δὲ φρονήσει μὴ σωζομένους, πλέον πίνειν τοῦ μέτρου, τὸν δὲ ἀεὶ πιόντα, πάντων ἐπιλανθάνεσθαι. ἐπειδὴ δὲ κοιμηθῆναι καὶ μέσας νύκτας γενέσθαι, βροντήν τε καὶ σεισμὸν γενέσθαι, καὶ ἐντεῦθεν ἐξαπίνης ἄλλον ἄλλῃ φέρεσθαι ἄνω, εἰς τὴν γένεσιν ᾄττοντας ὥσπερ ἀστέρας. αὐτὸς δὲ τοῦ μὲν ὕδατος κωλυθῆναι πιεῖν. ὅπῃ μέντοι καὶ ὅπως εἰς τὸ σῶμα ἀφίκοιτο, οὐκ εἰδέναι, ἀλλ' ἐξαίφνης ἀναβλέψας ἰδεῖν ἕωθεν αὑτὸν ἤδη κείμενον ἐπὶ τῇ πυρᾷ. Καὶ οὕτως ὦ Γλαύκων μῦθος ἐσώθη καὶ οὐκ ἀπώλετο, καὶ ἡμᾶς ἂν σώσειεν ἂν πειθώμεθα αὐτῷ. καὶ τὸν τῆς Λήθης ποταμὸν εὖ διαβησόμεθα, καὶ τὴν ψυχὴν οὐ μιανθησόμεθα.
ἀλλ' ἂν ἐμοὶ πειθώμεθα, νομίζοντες ἀθάνατον τὴν ψυχὴν, καὶ δυνατὴν πάντα μὲν κακὰ
ἀνέχεσθαι, πάντα δὲ ἀγαθὰ, τῆς ἄνω ὁδοῦ ἀεὶ ἑξόμεθα. καὶ δικαιοσύνην μετὰ
φρονήσεως παντὶ τρόπῳ ἐπιτηδεύσομεν, ἵνα καὶ ἡμῖν αὐτοῖς φίλοι
ὦμεν, καὶ τοῖς θεοῖς. αὐτοῦ τε μένοντες ἐνθάδε, καὶ ἐπει-
δὰν τὰ ἆθλα αὐτῆς κομιζώμεθα ὥσπερ οἱ νικηφό-
ροι, περιαγειρόμενοι καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν τῇ
χιλιέτει πορείᾳ ἣν διεληλύ-
θαμεν, εὖ πράτ-
τωμεν.

Τέλος, τῶν Πλάτωνος Πολιτειῶν.

ΠΛΑ'ΤΩΝΟΣ ΤΙ'ΜΑΙΟΣ, Η' ΠΕΡΙ' ΦΥ'ΣΕΩΣ.

ΤΑ' ΤΟΥ͂ ΔΙΑΛΟ'ΓΟΥ ΠΡΟ'ΣΩΠΑ.

Σωκράτης. Κριτίας. Τίμαιος. Ἑρμοκράτης.

ΣΩ.

Εἷς, δύο, τρεῖς. ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν ὦ φίλε Τίμαιε ποῦ, τῶν χθὲς μὲν δαιτυμόνων, τανῦν δ' ἑστιατόρων; Τι. Ἀσθένειά τις αὐτῷ συνέπεσεν ὦ Σώκρατες. οὐ γὰρ ἂν ἑκὼν τῆσδε ἀπελείπετο τῆς ξυνουσίας. Σω. Οὐκοῦν σὸν τῶνδέ τε ἔργον, καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ ἀπόντος ἀναπληροῦν μέρος. Τι. Πάνυ μὲν οὖν, καὶ κατὰ δύναμίν γε οὐδὲν ἐλλείψομεν. οὐδὲ γὰρ ἂν εἴη δίκαιον, χθὲς ὑπὸ σοῦ ξενισθέντας, οἷς ἦν πρέπον ξενίοις, μὴ οὐ προθύμως σε τοὺς λοιποὺς ἡμῶν ἀντεφεστιᾶν. Σω. Ἆρ' οὖν μέμνησθε, ὅσα ὑμῖν καὶ περὶ ὧν ἐπέταξα εἰπεῖν; Τι. Τὰ μὲν μεμνήμεθα, ὅσα δὲ μή, σὺ παρὼν ὑπομνήσεις, μᾶλλον δὲ εἰ μή τι σοι χαλεπόν, ἐξ ἀρχῆς διὰ βραχέων πάλιν ἐπάνελθε αὐτά, ἵνα βεβαιωθῇ μᾶλλον παρ' ἡμῖν. Σω. Ταῦτ' ἔσται. χθές που τῶν ὑπ' ἐμοῦ ῥηθέντων λόγων, περὶ πολιτείας ἦν τὸ κεφάλαιον, οἵα τε καὶ ἐξ οἵων ἀνδρῶν, ἀρίστη κατεφαίνετ' ἄν μοι γενέσθαι. Τι. Καὶ μάλα γε ἡμῖν ὦ Σώκρατες ῥηθεῖσα πᾶσι κατὰ νοῦν. Σω. Ἆρ' οὖν οὐ τὸ τῶν γεωργῶν, ὅσαι τε ἄλλαι τέχναι, πρῶτον ἐν αὐτῇ χωρὶς διειλόμεθα, ἀπὸ τοῦ γένους τοῦ τῶν προπολεμησόντων; Τι. Ναί. Σω. Καὶ κατὰ φύσιν δὴ δόντες τὸ καθ' αὑτὸν ἑκάστῳ πρόσφορον, ἓν μόνον ἐπιτήδευμα ἑκάστῃ τέχνῃ, τούτους οὓς πρὸ πάντων ἔδει πολεμεῖν, εἴπομεν, ὡς ἄρα αὐτοὺς δέοι φύλακας εἶναι μόνον τῆς πόλεως, εἴτε τις ἔξωθεν, ἢ καὶ τῶν ἔνδον ἴοι κακουργήσων, δικάζοντας μὲν πρᾴως τοῖς ἀρχομένοις ὑπ' αὐτῶν, ἅτε φύσει φίλοις οὖσι, χαλεποὺς δὲ ἐν ταῖς μάχαις τοῖς ἐντυγχάνουσι τῶν ἐχθρῶν γιγνομένους. Τι. Παντάπασι μὲν οὖν. Σω. Φύσιν γὰρ οἶμαί τινα τῶν φυλάκων τῆς ψυχῆς ἐλέγομεν, ἅμα μὲν θυμοειδῆ, ἅμα δὲ φιλόσοφον δεῖν εἶναι διαφερόντως, ἵνα πρὸς ἑκατέρους δύναιντο ὀρθῶς πρᾶοι καὶ χαλεποὶ γίγνεσθαι. Τι. Ναί. Σω. Τί δαὶ τροφήν; ἆρ' οὐ γυμναστικῇ καὶ μουσικῇ μαθήμασί τε ὅσοις προσήκει, τούτοις ἐν ἅπασι τεθράφθαι; Τι. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τοὺς δέ γε οὕτω τραφέντας, ἐλέχθη που μήτε χρυσὸν μήτε ἄργυρον, μήτε ἄλλο ποτὲ μηδὲν κτῆμα ἑαυτῶν ἴδιον νομίζειν δεῖν, ἀλλ' ὡς ἐπικούρους μισθὸν λαμβάνοντας τῆς φυλακῆς παρὰ τῶν σωζομένων ὑπ' αὐτῶν ὅσος σώφροσι μέτριος, ἀναλίσκειν τε δὴ κοινῇ, καὶ ξυνδιαιτωμένους μετ' ἀλλήλων ζῆν, ἐπιμέλειαν ἔχοντας ἀρετῆς διαπαντός, τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἄγοντας σχολήν. Τι. Ἐλέχθη καὶ ταῦτα ταύτῃ. Σω. Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ γυναικῶν ἐπεμνήσθημεν, ὡς τὰς φύσεις τοῖς ἀνδράσι παραπλησίας εἴη ξυναρμοστέον, καὶ τὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων πάντα κοινὰ κατά τε πόλεμον, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην δίαιταν δοτέον πάσαις. Τι. Ταύτῃ καὶ ταῦτα ἐλέγετο. Σω. Τί δὲ δὴ τὸ περὶ τῆς παιδοποιίας; ἢ τοῦτο μὲν διὰ τὴν ἀήθειαν τῶν λεχθέντων εὐμνημόνευτον, ὅτι κοινὰ τὰ τῶν γάμων καὶ τὰ τῶν παίδων, πᾶσιν ἁπάντων ἐτίθεμεν, μηχανωμένους ὅπως μηδεὶς ποτὲ τὸ γεγενημένον αὐτῷ ἰδίᾳ γνώσοιτο. νομιοῦσι δὲ πάντες πάντας αὑτοὺς ὁμογενεῖς, ἀδελφὰς μὲν καὶ ἀδελφούς, ὅσοι περ ἂν τῆς πρεπούσης ἐντὸς ἡλικίας γίγνωνται. τοὺς δ' ἔμπροσθεν καὶ ἄνωθεν, γονέας τε καὶ γονέων προγόνους. τοὺς δὲ εἰς τὸ κάτωθεν, ἐκγόνους τε καὶ παῖδας ἐκγόνων. Τι. Ναί, καὶ ταῦτα εὐμνημόνευτα ἃ λέγεις. Σω. Ὅπως δὲ δὴ κατὰ δύναμιν εὐθὺς γίγνοιντο ὡς ἄριστοι τὰς φύσεις, ἆρ' οὐ μεμνήμεθα, ὡς τοὺς ἄρχοντας ἔφαμεν καὶ τὰς ἀρχούσας δεῖν εἰς τὴν τῶν γάμων συνέρξιν λάθρα μηχανᾶσθαι κλήροις τισίν, ὅπως οἱ κακοὶ χωρὶς, οἵ τ' ἀγαθοὶ ταῖς ὁμοίαις ἑκάτεροι ξυλλήξονται, καὶ μή τις αὐτοῖς ἔχθρα διὰ ταῦτα γίγνηται, τύχην ἡγουμένοις αἰτίαν τῆς ξυλλήξεως. Τι. Μεμνήμεθα. Σω. Καὶ μὴν ὅτι γε τὰ μὲν τῶν ἀγαθῶν θρεπτέον ἔφαμεν εἶναι, τὰ δὲ τῶν φαύλων, εἰς τὴν ἄλλην λάθρα διαδοτέον πόλιν. ἐπαυξανομένων δέ, σκοποῦντας ἀεὶ τοὺς ἀξίους πάλιν ἀνάγειν δεῖν, τοὺς δὲ παρὰ σφίσιν ἀναξίους, εἰς τὴν τῶν ἐπανιόντων χώραν μεταλλάττειν. Τι. Οὕτως.

Σω. Ἆρ' οὖν διεληλύθαμεν ἤδη καθάπερ χθές, ὡς ἐν κεφαλαίοις πάλιν ἐπανελθεῖν, ἢ ποθοῦμεν ἔτι τῶν ῥηθέντων ὦ φίλε Τίμαιε ἀπολοιπόμενον; Τι. Οὐδαμῶς, ἀλλ' αὐτὰ ταῦτ' ἦν τὰ λεχθέντα ὦ Σώκρατες. Σω. Ἀκούοιτ' ἂν ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα περὶ τῆς πολιτείας ἣν διήλθομεν, οἷόν τι πρὸς αὐτὴν πεπονθὼς τυγχάνω. προσέοικε δὲ δή, τινί μοι τοιῷδε τὸ πάθος. οἷον εἴ τις ζῶα καλά που θεασάμενος, εἴτε ὑπὸ γραφῆς εἰργασμένα, εἴτε καὶ ζῶντα ἀληθινῶς, ἡσυχίαν δὲ ἄγοντα εἰς ἐπιθυμίαν ἀφίκοιτο θεάσασθαι κινούμενά τε αὐτά, καί τι τῶν τοῖς σώμασι δοκούντων προσήκειν κατὰ τὴν ἀγωνίαν ἀθλοῦντα. ταὐτὸν καὶ ἐγὼ πέπονθα πρὸς τὴν πόλιν ἣν διήλθομεν. ἡδέως γὰρ ἄν του λόγῳ διεξιόντος ἀκούσαιμ' ἂν ἄθλους οὓς πόλις ἀθλεῖ, τούτους αὐτὴν ἀγωνιζομένην πρὸς πόλεις ἄλλας, πρεπόντως εἰς πόλεμον ἀφικομένην, καὶ ἐν τῷ πολεμεῖν τὰ προσήκοντα ἀποδιδοῦσαν τῇ παιδείᾳ καὶ τροφῇ, κατά τε τὰς ἐν τοῖς ἔργοις πράξεις, καὶ κατὰ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διερμηνεύσεις πρὸς ἑκάστας τῶν πόλεων. ταῦτ' οὖν ὦ Κριτία καὶ Ἑρμόκρατες, ἐμαυτοῦ μὲν αὐτὸς κατέγνωκα, μή ποτ' ἂν δυνατὸς γενέσθαι τοὺς ἄνδρας καὶ τὴν πόλιν ἱκανῶς ἐγκωμιάσαι. καὶ τὸ μὲν ἐμὸν οὐδὲν θαυμαστόν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν δόξαν εἴληφα καὶ περὶ τῶν πάλαι γεγονό-

των, καὶ τῶν νῦν ὄντων ποιητῶν, οὔτι τὸ ποιητικὸν ἀτιμάζων γένος, ἀλλὰ παντὶ δῆλον, ὡς τὸ μιμητικὸν ἔθνος οἷς ἂν ἐντραφῇ, ταῦτα μιμήσεται ῥᾷστα καὶ ἄριστα. τὸ δ᾽ ἐκτὸς τῆς τροφῆς ἑκάστης γιγνόμενον, χαλεπὸν μὲν ἔργοις, ἔτι δὲ χαλεπώτερον λόγοις εὖ μιμεῖσθαι. τὸ δὲ τῶν σοφιστῶν γένος, αὖ πολλῶν μὲν λόγων καὶ καλῶν μάλα ἔμπειρον ἥγημαι. φοβοῦμαι δὲ μή πως ἅτε πλανητὸν ὂν, κατὰ πόλεις οἰκήσεις τε ἰδίας οὐδαμῆ διῳκηκὸς, ἄστοχον ἅμα καὶ φιλοσόφων ἀνδρῶν ᾖ καὶ πολιτικῶν, ὅσ᾽ ἂν οἷά τε ἐν πολέμῳ καὶ μάχαις πράττοντες, ἔργῳ καὶ λόγῳ προσομιλοῦντες ἑκάστοις πράττοιεν καὶ λέγοιεν. καταλέλειπται δὴ τὸ τῆς ὑμετέρας ἕξεως γένος, ἅμα ἀμφοτέρων φύσει καὶ τροφῇ μετέχον. Τίμαιός τε γὰρ ὅδε εὐνομωτάτης ὢν πόλεως τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρίδος, οὐσίᾳ καὶ γένει οὐδενὸς ὕστερος ὢν τῶν ἐκεῖ, τὰς μεγίστας μὲν ἀρχάς τε καὶ τιμὰς τῶν ἐν τῇ πόλει μετακεχείρισται, φιλοσοφίας δ᾽ αὖ κατ᾽ ἐμὴν δόξαν ἐπ᾽ ἄκρον ἁπάσης ἐλήλυθε. Κριτίαν δέ που πάντες οἱ τῇδ᾽ ἴσμεν οὐδενὸς ἰδιώτην ὄντα ὧν λέγομεν. τῆς δ᾽ Ἑρμοκράτους αὖ περὶ φύσεως καὶ τροφῆς πρὸς ἅπαντα εἶναι ταῦτα ἱκανῆς, πολλῶν μαρτυρούντων, πιστευτέον. διὸ καὶ χθὲς ἐγὼ διανοούμενος ὑμῶν δεομένων τὰ περὶ τῆς πολιτείας διελθεῖν, προθύμως ἐχαριζόμην. εἰδὼς ὅτι τὸν ἑξῆς λόγον, οὐδένες ἂν ὑμῶν ἐθελόντων, ἱκανώτερον ἀποδοῖεν. εἰς γὰρ πόλεμον πρέποντα καταστήσαντες τὴν πόλιν, πάντ᾽ αὐτῇ τὰ προσήκοντα ἀποδοῖτ᾽ ἂν μόνοι τῶν νῦν. εἰπὼν δὴ τὰ ἐπιταχθέντα, ἀντεπέταξα ὑμῖν, ἃ καὶ νῦν λέγω. ξυνωμολογήσατ᾽ οὖν κοινῇ σκεψάμενοι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, εἰς νῦν ἀνταποδώσειν μοι τὰ τῶν λόγων ξένια. πάρειμί τε οὖν δὴ κεκοσμημένος ἐπ᾽ αὐτὰ, καὶ πάντων ἑτοιμότατος δέχεσθαι. Ἑρ. Καὶ μὲν δὴ καθάπερ εἶπε Τίμαιος ὅδε ὦ Σώκρατες, οὔτε ἐλλείψομεν προθυμίας οὐδὲν, οὔτ᾽ ἐστὶν οὐδεμία πρόφασις ἡμῖν, τοῦ μὴ δρᾶν ταῦτα, ὥστε καὶ χθὲς εὐθὺς ἐνθένδε, ἐπειδὴ περὶ Κριτίαν πρὸς τὸν ξενῶνα οὗ καὶ καταλύομεν ἀφικόμεθα, καὶ ἔτι πρότερον καθ᾽ ὁδὸν αὐτὰ ταῦτα ἐσκοποῦμεν. ὁ δ᾽ οὖν ἡμῖν λόγον εἰσηγήσατο ἐκ παλαιᾶς ἀκοῆς, ὃν καὶ νῦν λέγε ὦ Κριτία τῷδε, ἵνα ξυνδοκιμάσῃ πρὸς τὴν ἐπίταξιν, εἴτ᾽ ἐπιτήδειος, εἴτ᾽ ἀνεπιτήδειός ἐστι. Κρι. Ταῦτα χρὴ δρᾶν, εἰ καὶ τῷ τρίτῳ κοινωνῷ Τιμαίῳ ξυνδοκεῖ. Τί. Δοκεῖ μέν. Κρι. Ἄκουε δὴ ὦ Σώκρατες, λόγου μάλα μὲν ἀτόπου, παντάπασί γε μὴν ἀληθοῦς, ὡς δὴ τῶν ἑπτὰ σοφῶν σοφώτατος Σόλων ποτ᾽ ἔφη. ἦν μὲν οὖν οἰκεῖος καὶ σφόδρα φίλος ἡμῖν, Δρωπίδου τοῦ προπάππου καθάπερ λέγει πολλαχοῦ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ποιήσει. πρὸς δὲ Κριτίαν τὸν ἡμέτερον πάππον εἶπεν, ὡς ἀπεμνημόνευεν αὖ πρὸς ἡμᾶς ὁ γέρων, ὅτι μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τῆσδ᾽ εἴη παλαιὰ ἔργα τῆς πόλεως, ὑπὸ χρόνου καὶ φθορᾶς ἀνθρώπων ἠφανισμένα. πάντων δὲ ἓν μέγιστον, οὗ νῦν ἐπιμνησθεῖσι πρέπον ἂν ἡμῖν εἴη, σοί τε ἀποδοῦναι χάριν, καὶ τὴν θεὸν ἅμα ἐν τῇ πανηγύρει δικαίως καὶ ἀληθῶς οἷόν περ ὑμνοῦντας ἐγκωμιάζειν. Σω. Εὖ λέγεις. ἀλλὰ δὴ ποῖον ἔργον τοῦτο Κριτίας οὐ λεγόμενον μὲν, ὡς δὲ πραχθὲν ὄντως ὑπὸ τῆσδε τῆς πόλεως ἀρχαῖον διηγεῖτο κατὰ τὴν Σόλωνος ἀκοήν; Κρ. Ἐγὼ φράσω παλαιὸν ἀκηκοὼς λόγον, οὐ νέου ἀνδρός. ἦν μὲν γὰρ δὴ τότε Κριτίας ὡς ἔφη, σχεδὸν ἐγγὺς ἤδη τῶν ἐνενήκοντα ἐτῶν, ἐγὼ δέ πῃ μάλιστα δεκέτης. ἡ δὲ Κουρεῶτις ἡμῖν οὖσα ἐτύγχανεν Ἀπατουρίων, τὸ δὴ τῆς ἑορτῆς σύνηθες ἑκάστοτε, καὶ τότε ξυνέβη τοῖς παισίν. ἆθλα γὰρ ἡμῖν οἱ πατέρες ἔθεσαν ῥαψῳδίας. πολλῶν μὲν οὖν δὴ καὶ πολλὰ ἐλέχθη ποιητῶν ποιήματα, ἅτε δὲ νέα κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὄντα τὰ Σόλωνος, πολλοὶ τῶν παίδων ᾔσαμεν. εἶπεν οὖν τις τῶν φρατόρων, εἴτε δὴ δοκοῦν αὐτῷ τότε, εἴτε καὶ χάριν τινὰ τῷ Κριτίᾳ φέρων, δοκεῖν οἱ τά τε ἄλλα σοφώτατον γεγονέναι Σόλωνα, καὶ κατὰ τὴν ποίησιν αὖ τῶν ποιητῶν πάντων ἐλευθεριώτατον. ὁ δὲ γέρων, σφόδρα γὰρ οὖν μέμνημαι μάλα τε ἥσθη, καὶ διαμειδιάσας εἶπεν. εἴ γε ὦ Ἀμύνανδρε μὴ παρέργῳ τῇ ποιήσει κατεχρήσατο, ἀλλ᾽ ἐσπουδάκει καθάπερ ἄλλοι, τόν τε λόγον ὃν ἀπ᾽ Αἰγύπτου δεῦρο ἠνέγκατο ἀπετέλεσε, καὶ μὴ διὰ τὰς στάσεις ὑπὸ κακῶν τε ἄλλων ὅσα εὗρεν ἐνθάδε ἥκων, ἠναγκάσθη καταμελῆσαι, κατά γε ἐμὴν δόξαν, οὔτε Ἡσίοδος, οὔτε Ὅμηρος, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν ποιητῶν, εὐδοκιμώτερος ἐγένετο ἄν ποτε αὐτοῦ. Τίς δ᾽ οὖν ὁ λόγος ἦ δ᾽ ὃς ὦ Κριτία. περὶ μεγίστης ἔφη, καὶ ὀνομαστοτάτης πασῶν δικαιότατ᾽ ἂν πράξεως οὔσης ἣν ἥδε ἡ πόλις ἔπραξε μέν. διὰ δὲ χρόνον καὶ φθορὰν τῶν ἐργασαμένων, οὐ διήρκεσε δεῦρο ὁ λόγος. Λέγε ἐξ ἀρχῆς ἦ δ᾽ ὃς, τί τε καὶ πῶς καὶ παρὰ τίνων ὡς ἀληθῆ διακηκοὼς ἔλεγεν ὁ Σόλων. Ἔστι τις κατ᾽ Αἴγυπτον ἦ δ᾽ ὃς ἐν τῷ Δέλτα, περὶ ὃ κατὰ κορυφὴν σχίζεται τὸ τοῦ Νείλου ῥεῦμα, Σαϊτικὸς ἐπικαλούμενος νομός. τούτου δὲ τοῦ νομοῦ, μεγίστη πόλις Σάϊς, ὅθεν δὴ καὶ Ἄμασις ἦν ὁ βασιλεύς. οἷς τῆς πόλεως θεός ἀρχηγός ἐστιν, Αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα Νηΐθ, ἑλληνιστὶ δὲ ὡς ὁ ἐκείνων λόγος, Ἀθηνᾶ. μάλα δὲ φιλαθήναιοι καί τινα τρόπον οἰκεῖοι τῶνδ᾽ εἶναι φασίν. οἷ δὴ Σόλων ἔφη πορευθεὶς, σφόδρα τε γενέσθαι παρ᾽ αὐτοῖς ἔντιμος. καὶ δὴ καὶ τὰ παλαιὰ ἀνερωτῶν, τοὺς μάλιστα περὶ ταῦτα τῶν ἱερέων ἐμπείρους, σχεδὸν οὔτε αὑτὸν οὔτε ἄλλον Ἕλληνα οὐδένα οὐδὲν (ὡς ἔπος εἰπεῖν) εἰδότα περὶ τῶν τοιούτων ἀνευρεῖν. καί ποτε προαγαγεῖν βουληθεὶς αὐτοὺς περὶ τῶν ἀρχαίων, εἰς λόγους τῶνδε ἢ τὰ ἀρχαιότατα λέγειν ἐπιχειρεῖν, περὶ Φορωνέως τε τοῦ πρώτου λεχθέντος καὶ Νιόβης. καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν αὖ περὶ Δευκαλίωνος καὶ Πύῤῥας, ὡς διεγένοντο μυθολογεῖν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενεαλογεῖν, καὶ τὰ τῶν ἐτῶν ὅσα ἦν οἷς ἔλεγε πειρᾶσθαι διαμνημονεύων, τοὺς χρόνους ἀριθμεῖν. καί τινα εἰπεῖν τῶν ἱερέων εὖ μάλα παλαιῶν, ὦ Σόλων Σόλων, Ἕλληνες ἀεὶ παῖδές ἐστε, γέρων δὲ Ἕλλην οὐκ ἔστιν. ἀκούσας οὖν, πῶς τί τοῦτο λέγεις φάναι; νέοι ἐστὲ εἰπεῖν, τὰς ψυχὰς πάντες. οὐδεμίαν γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχετε δι᾽ ἀρχαίαν ἀκοὴν, παλαιὰν δόξαν, οὐδὲ μάθημα χρόνῳ πολιὸν

νῶ πολιὸν οὐδέν. τὸ δὲ τούτων αἴτιον, τόδε. πολλαὶ καὶ κατὰ πολλὰ φθοραὶ γεγόνασιν ἀνθρώπων, καὶ ἔσονται, πυρὶ μὲν καὶ ὕδατι μέγισται, μυρίοις δὲ ἄλλοις ἕτεραι βραχύτεραι. τὸ γὰρ οὖν καὶ παρ' ὑμῖν λεγόμενον ὥς ποτε Φαέθων Ἡλίου παῖς τὸ τοῦ πατρὸς ἅρμα ζεύξας διὰ τὸ μὴ δυνατὸς εἶναι κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁδὸν ἐλαύνειν, τά τ' ἐπὶ γῆς ξυνέκαυσε, καὶ αὐτὸς κεραυνωθεὶς διεφθάρη. τοῦτο μύθου μὲν σχῆμα ἔχον λέγεται. τὸ δ' ἀληθές ἐστι, τῶν περὶ γῆν καὶ κατ' οὐρανὸν ἰόντων παράλλαξις, καὶ διὰ μακρῶν χρόνων γιγνομένη, τῶν ἐπὶ γῆς πυρὶ πολλῷ φθορά. τότε οὖν ὅσοι κατ' ὄρη καὶ ἐν ὑψηλοῖς τόποις καὶ ἐν ξηροῖς οἰκοῦσι, μᾶλλον διόλλυνται, τῶν ποταμοῖς καὶ θαλάττῃ προσοικούντων. ἡμῖν δὲ ὁ Νεῖλος εἴς τε τ' ἄλλα σωτήρ, καὶ τότε ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας, σώζει λυόμενος. ὅταν δ' αὖ οἱ θεοὶ τὴν γῆν ὕδασι καθαίροντες κατακλύζωσιν, οἱ μὲν ἐν τοῖς ὄρεσι διασώζονται, βουκόλοι, νομεῖς τε. οἱ δ' ἐν ταῖς παρ' ὑμῖν πόλεσιν, εἰς τὴν θάλατταν ὑπὸ τῶν ποταμῶν φέρονται. κατὰ δὲ τήνδε τὴν χώραν, οὔτε τότε, οὔτε ἄλλοτε ἄνωθεν ἐπὶ τὰς ἀρούρας ὕδωρ ἐπιρρεῖ. τὸ δ' ἐναντίον, κάτωθεν ἐπανιέναι πέφυκεν, ὅθεν καὶ δι' ἃς αἰτίας ταῦθα δὲ σωζόμενα λέγεται παλαιότατα. τὸ δὲ ἀληθές, ἐν πᾶσι τοῖς τόποις, ὅπου μὴ χειμὼν ἐξαίσιος, ἢ καῦμα ἀπείργει, τοτὲ μὲν πλέον, τοτὲ δὲ ἔλαττον, ἀεὶ γένος ἐστὶν ἀνθρώπων. ὅσα δὲ ἢ παρ' ὑμῖν, ἢ τῇδε, ἢ καὶ κατ' ἄλλον τόπον ὧν ἀκοῇ ἴσμεν, εἴ πού τι καλὸν ἢ μέγα γέγονεν, ἢ καί τινα διαφορὰν ἄλλην ἔχον, πάντα γεγραμμένα ἐκ παλαιοῦ τῇδ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ σεσωσμένα. τὰ δὲ παρ' ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις, ἄρτι κατεσκευασμένα ἑκάστοτε τυγχάνει γράμμασι καὶ ἅπασιν ὁπόσων πόλεις δέονται, καὶ πάλιν δι' εἰωθότων ἐτῶν ὥσπερ νόσημα ἥκει φερόμενον αὖθις ῥεῦμα οὐράνιον, καὶ τοὺς ἀγραμμάτους καὶ ἀμούσους ἔλιπεν ὑμῶν. ὥς τε πάλιν νέοι ἐξ ἀρχῆς γίνεσθε, οὐδὲν εἰδότες οὔτε τῶν τῇδε, οὔτε τῶν παρ' ὑμῖν, ὅσα ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις. τὰ γοῦν νῦν δὴ γενεαλογηθέντα ὦ Σόλων περὶ τῶν παρ' ὑμῖν ἃ διῆλθες παίδων, βραχύ τι διαφέρει μύθων. οἳ πρῶτον μὲν ἕνα γῆς κατακλυσμὸν μέμνησθε, πολλῶν ἔμπροσθεν γεγονότων. ἔτι δὲ τὸ κάλλιστον καὶ ἄριστον γένος ἐπ' ἀνθρώπους ἐν τῇ χώρᾳ τῇ παρ' ὑμῖν, οὐκ ἴστε γεγονός, ἐξ ὧν σύ τε καὶ πᾶσα ἡ πόλις ἐστὶ τανῦν ὑμῶν, περιλειφθέντος ποτὲ σπέρματος βραχέος, ἀλλ' ὑμᾶς λέληθε διὰ τὸ τοὺς περιγενομένους ἐπὶ πολλὰς γενεὰς γράμμασι τελευτᾶν ἀφώνους. ἦν γὰρ δή ποτε ὦ Σόλων ὑπὲρ τὴν μεγίστην φθορὰν ὕδασιν, ἡ νῦν Ἀθηναίων οὖσα πόλις ἀρίστη, πρός τε πόλεμον καὶ κατὰ πάντα εὐνομωτάτη διαφερόντως, ᾗ κάλλιστα ἔργα καὶ πολιτεῖαι γενέσθαι κάλλισται λέγονται πασῶν, ὁπόσων νῦν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἡμεῖς ἀκοὴν παρεδεξάμεθα.

Ἀκούσας οὖν ὁ Σόλων, ἔφη θαυμάσαι, καὶ πᾶσαν προθυμίαν σχεῖν, δεόμενος τῶν ἱερέων, πάντα δι' ἀκριβείας οἱ τὰ περὶ τῶν πάλαι πολιτῶν ἑξῆς διελθεῖν. τὸν οὖν ἱερέα φάναι, φθόνος οὐδεὶς ὦ Σόλων. ἀλλὰ σοῦ τε ἕνεκα ἐρῶ, καὶ τῆς πόλεως ὑμῶν. μάλιστα δὲ καὶ τῆς θεοῦ χάριν, ἣ τήν τε ὑμετέραν καὶ τήνδ' ἔλαχε καὶ ἔθρεψε, καὶ ἐπαίδευσε. προτέραν μὲν τὴν παρ' ὑμῖν ἔτεσι χιλίοις, ἐκ γῆς τε καὶ Ἡφαίστου, τὸ σπέρμα παραλαβοῦσα ὑμῶν. τήνδε δὲ ὑστέραν, τῆς δὲ ἐνθάδε διακοσμήσεως παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν ὀκτακισχιλίων ἐτῶν ἀριθμὸς γέγραπται. περὶ δὲ τῶν ἐνακισχίλια ἔτη γεγονότων πολιτῶν σοι, δηλώσω διὰ βραχέων. νόμους τε καὶ τῶν ἔργων αὐτοῖς, ὃ κάλλιστον ἐπράχθη. τὸ δ' ἀκριβὲς περὶ πάντων, ἐφεξῆς εἰσαῦθις κατὰ σχολὴν αὐτὰ τὰ γράμματα λαβόντες, διέξιμεν. τοὺς μὲν οὖν νόμους, σκόπει πρὸς τοὺς τῇδε. πολλὰ γὰρ παραδείγματα τῶν τότε παρ' ὑμῖν ὄντων, ἐνθάδε νῦν ἀνευρήσεις. Πρῶτον μὲν τὸ τῶν ἱερέων γένος, ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρὶς ἀφωρισμένον. μετὰ δὲ τοῦτο, τὸ τῶν δημιουργῶν, ὅτι καθ' αὑτὸ ἕκαστον, ἄλλῳ δὲ οὐκ ἐπιμιγνύμενον δημιουργεῖ. τό, τε τῶν νομέων καὶ τῶν θηρευτῶν, τό, τε τῶν γεωργῶν. καὶ δὴ τὸ μάχιμον γένος, ἤσθησαί που τῇδε, ἀπὸ πάντων τῶν γενῶν κεχωρισμένον, οἷς οὐδὲν ἄλλο πλὴν τὰ περὶ τὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ νόμου προσετάχθη μέλειν. ἔτι δὲ ἡ τῆς ὁπλίσεως αὐτῶν σχέσις ἀσπίδων καὶ δοράτων, οἷς ἡμεῖς πρῶτοι τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν ὡπλίσμεθα, τῆς θεοῦ καθάπερ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρ' ὑμῖν πρώτοις ἐνδειξαμένης. τὸ δ' αὖ περὶ τῆς φρονήσεως, ὁρᾷς που τὸν νόμον τῇδε, ὅσην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο εὐθὺς κατ' ἀρχάς. περί τε τὸν κόσμον ἅπαντα, μέχρι μαντικῆς καὶ ἰατρικῆς πρὸς ὑγίειαν. ἐκ τούτων θείων ὄντων, εἰς τὰ ἀνθρώπινα ἐξανευρών, ὅσα τε ἄλλα τούτοις ἕπεται μαθήματα πάντα κτησάμενος. ταύτην οὖν δὴ τότε ξύμπασαν τὴν διακόσμησιν καὶ σύνταξιν, ἡ θεὸς προτέρους ὑμᾶς διακοσμήσασα κατῴκισεν, ἐκλεξαμένη τὸν τόπον ἐν ᾧ γεγένησθε, τὴν εὐκρασίαν τῶν ὡρῶν ἐν αὐτῷ κατιδοῦσα, ὅτι φρονιμωτάτους ἄνδρας οἴσει. ἅτ' οὖν φιλοπόλεμός τε, καὶ φιλόσοφος ἡ θεὸς οὖσα, τὸν προσφερεστάτους αὐτῇ μέλλοντα οἴσειν τόπον ἄνδρας, τοῦτον ἐκλεξαμένη πρῶτον κατῴκισεν. ᾠκεῖτε οὖν δὴ νόμοις τε τοιούτοις χρώμενοι, καὶ ἔτι μᾶλλον εὐνομούμενοι, πάσῃ τε πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβηκότες ἀρετῇ, καθάπερ εἰκὸς γεννήματα καὶ παιδεύματα θεῶν ὄντας. πολλὰ μὲν οὖν ὑμῶν καὶ μεγάλα τῆς πόλεως τῇδε γεγραμμένα ἔργα θαυμάζεται, πάντων μὴν ἓν ὑπερέχει μεγέθει καὶ ἀρετῇ. λέγει γὰρ τὰ γεγραμμένα, ὅσην ἡ πόλις ὑμῶν ἔπαυσέ ποτε δύναμιν ὕβρει πορευομένην ἅμα ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν, ἔξωθεν ὁρμηθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους. τότε γὰρ πορεύσιμον ἦν τὸ ἐκεῖ πέλαγος. νῆσον γὰρ πρὸ τοῦ στόματος εἶχεν, ὃ καλεῖται ὥς φατε ὑμεῖς Ἡρακλέους στήλας. ἡ δὲ νῆσος ἅμα Λιβύης ἦν καὶ Ἀσίας μείζων. ἐξ ἧς ἐπιβατὸν ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους τοῖς τότ' ἐγίγνετο πορευομένοις. ἐκ δὲ τῶν νήσων ἐπὶ τὴν κατ' ἀντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον, τὴν περὶ τὸν ἀληθινὸν ἐκεῖνον πόντον (τὰ δὲ

μὲν γὰρ ὅσα ἐντὸς τοῦ στόματος οὗ λέγομεν, φαίνεται λιμὴν στενόν τινα ἔχων εἴσπλουν, ἐκεῖνο δὲ πέλαγος ὄντως, ἥ τε περιέχουσα αὐτὸ γῆ παντελῶς ἀληθῶς, ὀρθότατ' ἂν λέγοιτο ἤπειρος.) ἐν δὲ τῇ Ἀτλαντίδι ταύτῃ νήσῳ, μεγάλη συνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων, κρατοῦσα μὲν ἁπάσης τῆς νήσου, πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου. πρὸς δὲ τούτοις ἔτι τῶν ἐντὸς τῆδε Λιβύης μὲν ἦρχον ἄχρι πρὸς Αἴγυπτον, τῆς δὲ Εὐρώπης, μέχρι Τυρρηνίας. αὕτη δὲ πᾶσα ξυναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις, τόν τε παρ' ὑμῖν καὶ τὸν παρ' ἡμῖν καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος πάντα τόπον, μιᾷ ποτ' ἐπεχείρησεν ὁρμῇ δουλοῦσθαι. τότε οὖν ὑμῶν ὦ Σόλων τῆς πόλεως ἡ δύναμις, εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους διαφανὴς, ἀρετῇ τε καὶ ῥώμῃ ἐγένετο. πάντων γὰρ προστᾶσα εὐψυχίᾳ, καὶ τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον, τὰ μὲν τῶν Ἑλλήνων ἡγουμένη, τὰ δ' αὐτὴ μονωθεῖσα ἐξ ἀνάγκης τῶν ἄλλων ἀποστάντων, ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἀφικομένη κινδύνους, κρατήσασα μὲν τῶν ἐπιόντων, τρόπαια ἀνέστησε. τοὺς δὲ μή πω δεδουλωμένους, διεκώλυσε δουλωθῆναι. τοὺς δ' ἄλλους, ὅσοι κατοικοῦμεν ἐντὸς ὅρων Ἡρακλείων, ἀφθόνως ἅπαντας ἠλευθέρωσεν. ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισίων καὶ κατακλυσμῶν γενομένων, μιᾶς ἡμέρας καὶ νυκτὸς χαλεπῆς ἐλθούσης, τό, τε παρ' ὑμῶν μάχιμον πᾶν, ἀθρόον ἔδυ κατὰ γῆς, ἥ, τε Ἀτλαντὶς νῆσος, ὡσαύτως κατὰ τῆς θαλάσσης δῦσα, ἠφανίσθη. διὸ καὶ νῦν ἄπορον καὶ ἀδιερεύνητον γέγονε τοὐκεῖ πέλαγος, πηλοῦ καταβραχέος ἐμποδὼν ὄντος, ὃν ἡ νῆσος ἱζομένη παρέσχετο. Τὰ μὲν δὴ ῥηθέντα ὦ Σώκρατες ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ Κριτίου, κατ' ἀκοὴν τὴν Σόλωνος (ὡς συντόμως εἰπεῖν) ἀκήκοας. λέγοντος δὲ δὴ χθὲς σοῦ περὶ πολιτείας τε καὶ ἀνδρῶν οὓς ἔλεγες ἐθαύμαζον, ἀναμιμνησκόμενος αὐτὰ ἃ νῦν λέγω κατανοῶν, ὡς δαιμονίως ἔκ τινος τύχης, οὐκ ἄπο σκοποῦ ξυνηνέχθης τὰ πολλὰ οἷς Σόλων εἶπεν. οὐ μὴν ἐβουλήθην παραχρῆμα εἰπεῖν. διὰ χρόνου γὰρ οὐχ ἱκανῶς ἐμεμνήμην. ἐνενόησα οὖν ὅτι χρεὼν εἴη με πρὸς ἐμαυτὸν πρῶτον ἱκανῶς πάντα ἀναλαβόντα, λέγειν οὕτως. ὅθεν ταχὺ ξυνωμολόγησά σοι τὰ ἐπιταχθέντα χθὲς, ἡγούμενος ὅπερ ἐν ἅπασι τοῖς τοιοῖσδε μέγιστον ἔργον, λόγον τινὰ πρέποντα τοῖς βουλήμασιν ὑποθέσθαι, τούτου μετρίως ἡμᾶς εὐπορήσειν. οὕτω δὴ καθάπερ ὅδ' εἶπε, χθές τε εὐθὺς ἐνθένδε ἀπιὼν πρὸς τούσδε ἀνέφερον αὐτὰ, ἀναμιμνησκόμενος. ἀπελθών τε σχεδόν τι ἅπαντα ἐπισκοπῶν τῆς νυκτὸς ἀνέλαβον. ὡς δή τι τὸ λεγόμενον, τὰ παίδων μαθήματα θαυμαστὸν ἔχει τι μνημεῖον. ἐγὼ γὰρ ἃ μὲν χθὲς ἤκουσα, οὐκ ἂν οἶδα εἰ δυναίμην ἅπαντα ἐν μνήμῃ πάλιν λαβεῖν. ταῦτα δὲ ἃ πάμπολυν χρόνον διακήκοα, παντάπασι θαυμάσαιμ' ἂν εἴ τί με αὐτῶν διαπέφευγεν. ἦν μὲν οὖν μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ παιδικῆς τότε ἀκουόμενα, καὶ τοῦ πρεσβύτου προθύμως με διδάσκοντος, ἅτε μου πολλάκις ἐπανερωτῶντος, ὥς τε οἷον ἐγκαύματα μοι ἀνεκπλύτου γραφῆς ἔμμονά μοι γέγονε. καὶ δὴ καὶ τοῖσδε εὐθὺς ἔλεγον ἕωθεν αὐτὰ ταῦτα, ἵνα εὐποροῖεν λόγων μετ' ἐμοῦ. νῦν οὖν οὗπερ εἵνεκα πάντα εἴρηται, λέγειν εἰμὶ ἕτοιμος ὦ Σώκρατες, μὴ μόνον ἐν κεφαλαίοις, ἀλλ' ὥσπερ ἤκουσα καθ' ἕκαστον. τοὺς δὲ πολίτας καὶ τὴν πόλιν ἣν χθὲς ἡμῖν ὡς ἐν μύθῳ διῄεισθα, μετενεγκόντες ἐπὶ τἀληθὲς, δεῦρο θήσομεν, ὡς ἐκείνην τήνδε οὖσαν, καὶ τοὺς πολίτας οὓς διενοοῦ, φήσομεν ἐκείνους τοὺς ἀληθινοὺς εἶναι προγόνους ἡμῶν, οὓς ἔλεγεν ὁ ἱερεύς. πάντως ἁρμόσουσι καὶ οὐκ ἀπᾳσόμεθα λέγοντες αὐτοὺς εἶναι τοὺς ἐν τῷ τότε ὄντας χρόνῳ. κοινῇ δὲ διαλαμβάνοντες πάντες πειρασόμεθα τὸ πρέπον εἰς δύναμιν οἷς ἐπέταξας ἀποδοῦναι. σκοπεῖν οὖν δεῖ ὦ Σώκρατες, εἰ κατὰ νοῦν ὁ λόγος ἡμῖν οὗτος, ἤ τινα ἔτ' ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ ζητητέον. Σω. Καὶ τίνα ὦ Κριτία μᾶλλον ἀντὶ τούτου μεταλάβοιμεν ἄν; ὃς τῇ τε παρούσῃ τῆς θεοῦ θυσίᾳ διὰ τὴν οἰκειότητα ἂν πρέποι μάλιστα. τό, τε μὴ πλασθέντα μῦθον, ἀλλ' ἀληθινὸν λόγον εἶναι, πάμμεγά που. πῶς γὰρ καὶ πόθεν ἄλλους εὑρήσομεν, ἀφέμενοι τούτων; οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀγαθῇ τύχῃ χρὴ λέγειν μὲν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ ἀντὶ τῶν χθὲς λόγων, νῦν ἡσυχίαν ἄγοντα ἀκούειν. Κρ. Σκόπει δὴ τὴν τῶν ξενίων σοι διάθεσιν ὦ Σώκρατες, ᾗ διέθεμεν. ἔδοξε γὰρ ἡμῖν Τίμαιον μὲν, ἅτε ἀστρονομικώτατον ἡμῶν, καὶ περὶ φύσεως τοῦ παντὸς εἰδέναι μάλιστα, ἔργον πεποιημένον, πρῶτον λέγειν ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, τελευτῶντα δὲ εἰς ἀνθρώπων φύσιν. ἐμὲ δὲ μετὰ τοῦτον, ὡς παρὰ μὲν τούτου δεδεγμένον ἀνθρώπους τῷ λόγῳ γεγονότας, παρὰ σοῦ δὲ πεπαιδευμένους διαφερόντως αὐτῶν τινὰς, κατὰ δὲ τὸν Σόλωνος λόγον τε καὶ νόμον, εἰσαγαγόντα αὐτοὺς ὡς εἰς δικαστὰς ὑμᾶς, ποιῆσαι πολίτας τῆς πόλεως τῆσδε ὡς ὄντας τοὺς τότε Ἀθηναίους, οὓς ἐμήνυσεν ἀφανεῖς ὄντας ἡ τῶν ἱερῶν γραμμάτων φήμη. τὰ λοιπὰ δὲ ὡς περὶ πολιτῶν καὶ Ἀθηναίων ὄντων, ἤδη ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. Σω. Τελέως τε καὶ λαμπρῶς ἔοικα ἀνταπολήψεσθαι τὴν τῶν λόγων ἑστίασιν. σὸν οὖν ἔργον λέγειν ἂν εἴη ὦ Τίμαιε, τὸ μετὰ τοῦτο ὡς ἔοικε, καλέσαντα κατὰ νόμον θεούς. Τι. Ἀλλ' ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε δὴ πάντες ὅσοι καὶ κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχουσιν, ἐπὶ πάσῃ ὁρμῇ καὶ σμικροῦ καὶ μεγάλου πράγματος θεὸν ἀεί που καλοῦσιν, ἡμᾶς δὲ τοὺς περὶ παντὸς λόγους ποιεῖσθαί πῃ μέλλοντας εἰ γέγονεν, ἢ καὶ ἀγενές ἐστιν, εἰ μὴ παντάπασι παραλλάττομεν; ἀνάγκη θεούς τε καὶ θεὰς ἐπικαλουμένους, εὔχεσθαι πάντας κατὰ νοῦν ἐκείνοις μὲν μάλιστα, ἑπομένως δὲ ὑμῖν. εἰπεῖν καὶ τὰ μὲν περὶ θεῶν, ταύτῃ παρακεκλήσθω. τὸ δ' ἡμέτερον παρακλητέον, ᾗ ῥᾷστ' ἂν ὑμεῖς μὲν μάθητε. ἐγὼ δὲ ᾗ διανοοῦμαι μάλιστ' ἂν περὶ τῶν προκειμένων ἐνδειξαίμην. Ἔστιν οὖν δὴ κατ' ἐμὴν δόξαν πρῶτον διαιρετέον τάδε. τί τὸ ὂν μὲν ἀεὶ, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ γιγνόμενον μὲν, ὂν δὲ οὐδέ ποτε. τὸ μὲν δὴ νοήσει μετὰ

λόγου

λόγου περιληπτὸν, ἀεὶ κατὰ ταυτὰ ὄν. τὸ δ' αὖ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου, δοξαστὸν, γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέ ποτε ὄν. πᾶν δὲ αὖ τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι. παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν. ὅτου μὲν οὖν ἂν ὁ δημιουργὸς πρὸς τὸ κατὰ ταυτὰ ἔχον βλέπων ἀεὶ, τοιούτῳ τινὶ προσχρώμενος παραδείγματι τὴν ἰδέαν καὶ δύναμιν ἀπεργάζεται, καλὸν ἐξ ἀνάγκης οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν. οὗ δ' ἂν εἰς τὸ γεγονὸς γεννητῷ παραδείγματι προσχρώμενος, οὐ καλόν. ὁ δὴ πᾶς οὐρανὸς, ἢ κόσμος, ἢ καὶ ἄλλο ὅτι ποτὲ ὀνομαζόμενος μάλιστ' ἂν δέχοιτο, τοῦθ' ἡμῖν ὀνομάσθω. σκεπτέον οὖν δὴ περὶ αὐτοῦ πρῶτον, ὅπερ ὑπόκειται περὶ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖν σκοπεῖν, πότερον ἦν ἀεὶ γενέσεως ἀρχὴν ἔχων οὐδεμίαν, ἢ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς τινος ἀρξάμενος, γέγονεν. ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τέ ἐστι καὶ σῶμα ἔχων. πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά. τὰ δὲ αἰσθητὰ, δόξῃ περιληπτὰ μετὰ αἰσθήσεως, γιγνόμενα καὶ γεννητὰ ἐφάνη. τῷ δ' αὖ γενομένῳ φαμὲν, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἀνάγκην εἶναι γενέσθαι. τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντὸς εὑρεῖν τε ἔργον, καὶ εὑρόντα εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν. τόδε δ' αὖ πάλιν ἐπισκεπτέον περὶ αὐτοῦ, πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων ὁ τεκταινόμενος αὐτὸν ἀπειργάζετο. πότερον πρὸς τὸ κατὰ ταυτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, ἢ πρὸς τὸ γεγονός. εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὅδε ὁ κόσμος, ὅτε δημιουργὸς ἀγαθὸς, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀΐδιον ἔβλεπεν. εἰ δὲ ὃ μηδ' εἰπεῖν τινι θέμις, πρὸς τὸ γεγονὸς. παντὶ δὲ σαφὲς, ὅτι πρὸς τὸ ἀΐδιον. ὁ μὲν γὰρ κάλλιστος τῶν γεγονότων ὁ δ' ἄριστος τῶν αἰτίων, οὕτω δὴ γεγενημένος πρὸς τὸ λόγῳ καὶ φρονήσει περιληπτὸν καὶ κατὰ ταυτὰ ἔχον, δεδημιούργηται. τούτων δὲ ὑπαρχόντων αὖ καὶ πᾶσα ἀνάγκη τόνδε τὸν κόσμον, εἰκόνα τινὸς εἶναι. μέγιστον δὴ παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχήν. ὧδε οὖν περί τε εἰκόνος καὶ τοῦ παραδείγματος αὖ διοριστέον. ὡς ἄρα τοὺς λόγους ὧνπέρ εἰσιν ἐξηγηταὶ, τούτων αὐτῶν καὶ ξυγγενεῖς ὄντας. τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου καὶ μετὰ νοῦ καταφανοῦς, μονίμους καὶ ἀμεταπτώτους, καθ' ὅσον τε ἀνελέγκτοις προσήκει λόγοις εἶναι καὶ ἀκινήτοις, τούτου δεῖ μηδὲν ἐλλείπειν. τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπεικασθέντος, ὄντος δὲ εἰκόνος, εἰκότας. ἀνάλογόν τε ἐκείνων ὄντας ὅτι περ πρὸς γένεσιν οὐσία, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια. ἐὰν οὖν ὦ Σώκρατες πολλὰ πολλῶν εἰπόντων περὶ θεῶν καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, μὴ δυνατοὶ γιγνώμεθα πάντῃ πάντως αὐτοὺς αὑτοῖς ὁμολογουμένους λόγους καὶ ἀπηκριβωμένους ἀποδοῦναι, μὴ θαυμάσῃς. ἀλλ' ἐὰν ἄρα μηδενὸς ἧττον παρεχώμεθα εἰκότας, ἀγαπᾷν χρή. μεμνημένον, ὡς ὁ λέγων ὑμεῖς τε οἱ κριταὶ φύσιν ἀνθρωπίνην ἔχομεν, ὥστε περὶ τούτων, τὸν εἰκότα μῦθον ἀποδεχομένους, πρέπει μηδὲν ἔτι πέρα ζητεῖν. Σω. Ἄριστα ὦ Τίμαιε, παντάπασί τε ὡς κελεύεις ἀποδεκτέον. τὸ μὲν οὖν προοίμιον θαυμασίως ἀπεδεξάμεθά σου, τὸν δὲ δὴ νόμον ἡμῖν ἐφεξῆς πέραινε. Τι. Λέγωμεν δὴ, δι' ἣν αἰτίαν γένεσιν καὶ τὸ πᾶν τόδε ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησεν, ἀγαθὸς ἦν. ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέ ποτε ἐγγίγνεται φθόνος. τούτου δ' ἐκτὸς ὢν, πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι παραπλήσια αὐτῷ. ταύτην δὲ γενέσεως κόσμου μάλιστ' ἄν τις ἀρχὴν κυριωτάτην παρ' ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος, ὀρθότατα ἀποδέχοιτ' ἄν. βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν, οὐχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμεινον. θέμις δὲ οὔτ' ἦν, οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾷν ἄλλο, πλὴν τὸ κάλλιστον. λογισάμενος οὖν εὕρισκεν ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν οὐδὲν ἀνόητον, τοῦ νοῦν ἔχοντος, ὅλον ὅλου κάλλιον ἔσεσθαί ποτ' ἔργον. νοῦν δ' αὖ χωρὶς ψυχῆς, ἀδύνατον παραγενέσθαι τῳ. διὰ δὴ τὸν λογισμὸν τόνδε, νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι ξυνιστὰς. τὸ πᾶν ξυνετεκταίνετο, ὅπως ὅτι κάλλιστον εἴη κατὰ φύσιν ἄριστόν τε ἔργον ἀπειργασμένος. οὕτως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα δεῖ λέγειν, τόνδε τὸν κόσμον ζῶον ἔμψυχον ἔννουν τε, τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ γενέσθαι πρόνοιαν. τούτου δ' ὑπάρχοντος αὖ, τὰ τούτοις ἐφεξῆς ἡμῖν λεκτέον, τίνι τῶν ζώων αὐτὸν εἰς ὁμοιότητα ὁ ξυνιστὰς συνέστησε. τῶν μὲν οὖν ἐν μέρους εἴδει πεφυκότων, μηδενὶ καταξιώσωμεν. ἀτελεῖ γὰρ ἐοικὸς, οὐδέν ποτ' ἂν γένοιτο καλόν. οὗ δ' ἔστι τἄλλα ζῶα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόρια, πάντων ὁμοιότατον αὐτῷ εἶναι τιθῶμεν. τὰ γὰρ δὴ νοητὰ ζῶα πάντα ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὼν ἔχει, καθάπερ ὅδε ὁ κόσμος ἡμᾶς, ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ καὶ κατὰ πάντα τελέῳ μάλιστ' αὐτὸν θεὸς ὁμοιῶσαι βουληθεὶς, ζῶον ἓν ὁρατὸν, πάνθ' ὅσα κατὰ φύσιν αὐτοῦ ξυγγενῆ ζῶα ἐντὸς ἔχον ἑαυτοῦ ξυνέστησε. πότερον οὖν ὀρθῶς ἕνα οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ πολλοὺς καὶ ἀπείρους λέγειν ἦν ὀρθότερον; ἕνα, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται. τὸ γὰρ περιέχον πάντα ὁπόσα νοητὰ ζῶα, μεθ' ἑτέρου δεύτερον οὐκ ἄν ποτ' εἴη. πάλιν γὰρ αὖ ἕτερον εἶναι τὸ περὶ ἐκείνω δέοι ζῶον, οὗ μέρος ἂν ἤτην ἐκείνω. καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνοιν, ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ περιέχοντι. τὸ δ' αὖ ἀφομοιωμένον λέγοιτο ὀρθότερον. ἵνα οὖν τόδε κατὰ τὴν μόνωσιν ὅμοιον ᾖ τῷ παντελεῖ ζώῳ, διὰ ταῦτα οὔτε δύο, οὔτ' ἀπείρους ἐποίησεν ὁ ποιῶν κόσμους. ἀλλ' εἷς ὅδε μονογενὴς οὐρανὸς γεγονὼς, ἔστι τε καὶ ἔσται. σωματοειδὲς δὴ καὶ ὁρατὸν ἁπτόν τε δεῖ τὸ γενόμενον εἶναι, χωρισθὲν δέ τε πυρὸς οὐδὲν ἄν ποτε ὁρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἁπτὸν ἄνευ τινὸς στερεοῦ. στερεὸν δὲ οὐκ ἄνευ γῆς, ὅθεν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς, τὸ τοῦ παντὸς ἀρχόμενος συνιστάναι σῶμα ὁ θεὸς ἐποίει. δύο δὲ μόνω ξυνίστασθαι τρίτου χωρὶς, οὐ δυνατόν. δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινὰ ἀμφοῖν ξυ-

ναγωγὸν

ναγωγὸν γίγνεσθαι. δεσμῶν δ' ὁ κάλλιστος, ὃς ἂν αὑτὸν καὶ τὰ ξυνδούμενα, ὅτι μάλιστα ἓν ποιῇ, τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀναλογία κάλλιστα ἀποτελεῖν. ὁπόταν γὰρ ἀριθμῶν τριῶν, εἴτε ὄγκων, εἴτε δυνάμεων ὧν τινωνοῦν ᾖ τὸ μέσον, ὅτι περ τὸ πρῶτον πρὸς αὐτό, τοῦτο αὐτὸ πρὸς τὸ ἔσχατον, καὶ πάλιν αὖθις ὅτι τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ μέσον, τοῦτο τὸ μέσον πρὸς τὸ πρῶτον, τότε τὸ μέσον μὲν πρῶτον καὶ ἔσχατον γιγνόμενον, τὸ δὲ ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον, αὖ μέσα ἀμφότερα, πάνθ' οὕτως ἐξ ἀνάγκης ταὐτὰ εἶναι ξυμβήσεται. τὰ αὐτὰ δὲ γενόμενα ἀλλήλοις, ἓν πάντα ἔσται. εἰ μὲν οὖν ἐπίπεδον μὲν, βάθος δὲ μηδὲν ἔχον, ἔδει γίγνεσθαι τὸ τοῦ παντὸς σῶμα, μία μεσότης ἂν ἐξήρκει, τά τε μεθ' αὑτῆς ξυνδεῖν, καὶ ἑαυτήν. νῦν δὲ στερεὸν γὰρ αὐτὸ προσῆκεν εἶναι, τὰ δὲ στερεὰ μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες συναρμόττουσιν, οὕτω δὴ πυρός τε καὶ γῆς, ὕδωρ, ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θεὶς, καὶ πρὸς ἄλληλα καθ' ὅσον ἦν δυνατὸν ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπεργασάμενος, ὅτι πῦρ πρὸς ἀέρα, τοῦτο ἀέρα πρὸς ὕδωρ, καὶ ὅτι ἀὴρ πρὸς ὕδωρ, τοῦτο δ' ὕδωρ πρὸς γῆν, ξυνέδησε καὶ συνεστήσατο οὐρανὸν ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. καὶ διὰ ταῦτα ἔκ τε δὴ τούτων τοιούτων, καὶ τὸν ἀριθμὸν τεττάρων, τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη δι' ἀναλογίας ὁμολογῆσαν. φιλίαν τε ἔσχεν ἐκ τούτων, ὥστ' εἰς ταυτὸν αὐτῷ ξυνελθὸν ἄλυτον ὑπὸ τῶν ἄλλων, πλὴν ὑπὸ τοῦ ξυνδήσαντος γενέσθαι. τῶν δὲ δὴ τεττάρων, ἓν ὅλον ἕκαστον εἴληφεν ἡ τοῦ κόσμου σύστασις. ἐκ γὰρ πυρὸς παντὸς, ὕδατός τε καὶ ἀέρος, καὶ γῆς ξυνέστησεν αὐτὸν ὁ ξυνιστάς. μέρος οὐδὲν οὐδενὸς οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ὑπολείπων. τάδε διανοηθεὶς, πρῶτον μὲν ἵνα ὅλον ὅτι μάλιστα ζῶον τέλεον ἐκ τελέων τῶν μερῶν εἴη. πρὸς δὲ τούτοις ἕν, ἅτε οὐχ ὑπολελειμμένων ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτ' ἂν γένοιτο. ἔτι δὲ, ἵνα ἀγήρων καὶ ἄνοσον ᾖ, κατανοῶν ὡς ἃ ξυνιστᾶ τὰ σώματα θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ πάνθ' ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει, περιϊστάμενα ἔξωθεν καὶ προσπίπτοντα ἀκαίρως, λύει καὶ νόσους γῆράς τε ἐπάγοντα, φθίνειν ποιεῖ. διὰ δὴ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν λογισμὸν τόνδε, ἓν ὅλον ἐξ ἁπάντων τέλεον, καὶ ἀγήρων καὶ ἄνοσον, αὐτὸν ἐτεκτήνατο. καὶ σχῆμα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ πρέπον καὶ ξυγγενές. τῷ γὰρ τὰ πάντ' ἐν αὐτῷ ζῶα περιέχειν μέλλοντι ζώῳ, πρέπον ἂν εἴη σχῆμα τὸ περιειληφὸς ἐν αὑτῷ πάντα ὁπόσα σχήματα. διὸ καὶ σφαιροειδὲς ἐκ μέσου πάντῃ, πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέχον, κυκλοτερὲς αὐτὸ ἐτορνεύσατο πάντων τελεώτατον ὁμοιότατόν τε αὐτὸ ἑαυτῷ σχημάτων. νομίσας μυρίῳ κάλλιον ὅμοιον ἀνομοίου. λεῖον δὲ δὴ κύκλῳ πᾶν ἔξωθεν αὐτὸ ἀπηκριβοῦτο πολλῶν χάριν. ὀμμάτων τε γὰρ ἐπεδεῖτο οὐδὲν, ὁρατὸν γὰρ οὐδὲν ὑπελείπετο ἔξωθεν. οὐδ' ἀκοῆς, οὐδὲ γὰρ ἀκουστόν. πνεῦμά τε οὐκ ἦν περιεστὼς δεόμενον ἀναπνοῆς. οὐδ' αὖ τινὸς ἐπιδεὲς ἦν ὀργάνου σχεῖν, ᾧ τὴν μὲν εἰς ἑαυτὸ τροφὴν δέξοιτο, τὴν δὲ πρότερον ἐξικμασμένην ἀποπέμψοι πάλιν. ἀπῄει τε γὰρ οὐδὲν, οὐδὲ προσῄει αὐτῷ ποθὲν οὐδέν. οὐ γὰρ ἦν. αὐτὸ γὰρ ἑαυτῷ τροφὴν τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν παρέχον, καὶ πάντα ἐν αὐτῷ καὶ ὑφ' αὑτοῦ πάσχων καὶ δρῶν, ἐκ τέχνης γέγονεν. ἡγήσατο γὰρ αὐτὸ ὁ συνθεὶς αὔταρκες ὂν, ἄμεινον ἔσεσθαι μᾶλλον ἢ προσδεὲς ἄλλων. χειρῶν δὲ αἷς οὔτε λαβεῖν οὔτε αὖ τινα ἀμύνασθαι χρεία τις ἦν, μάτην οὐκ ᾤετο δεῖν αὐτῷ προσάπτειν, οὐδὲ ποδῶν, οὐδὲ ὅλως τῆς περὶ τὴν βάσιν ὑπηρεσίας. κίνησιν γὰρ ἀπένειμεν αὐτῷ τὴν τοῦ σώματος οἰκείαν, τῶν ἑπτὰ τὴν περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν μάλιστα οὖσαν. διὸ δὴ κατὰ ταὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐν αὑτῷ περιαγαγὼν αὐτὸ, ἐποίησε κύκλῳ κινεῖσθαι στρεφόμενον. τὰς δὲ ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἀφεῖλεν, καὶ ἀπλανὲς ἀπειργάσατο ἐκείνων. ἐπὶ δὲ τὴν περίοδον ταύτην, ἅτ' οὐδὲν ποδῶν δέον, ἀσκελὲς καὶ ἄπουν αὐτὸ ἐγέννησεν. οὗτος δὴ πᾶς ὄντος ἀεὶ λογισμὸς θεοῦ, περὶ τὸν ποτὲ ἐσόμενον θεὸν λογισθεὶς, λεῖον καὶ ὁμαλὸν πανταχῇ τε ἐκ μέσου ἴσον καὶ ὅλον καὶ τέλεον ἐκ τελέων σωμάτων, σῶμα ἐποίησε. ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θεὶς, διὰ παντός τε ἔτεινε, καὶ ἔτι ἔξω τὸ σῶμα αὐτῇ περιεκάλυψε, καὶ κύκλῳ δὴ κύκλον στρεφόμενον, οὐρανὸν ἕνα μόνον ἔρημον κατέστησε, δι' ἀρετὴν αὐτὸν αὐτῷ δυνάμενον ξυγγίγνεσθαι, καὶ οὐδενὸς ἑτέρου προσδεόμενον, γνώριμον δὲ καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὑτῷ. διὰ πάντα δὴ ταῦτα, εὐδαίμονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο. τὴν δὲ δὴ ψυχὴν οὐχ ὡς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦμεν λέγειν, οὕτως ἐμηχανήσατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν. οὐ γὰρ ἂν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου συνέρξας εἴασεν. ἀλλά πως ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ προστυχόντος τε καὶ εἰκῇ, ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν. ὁ δὲ καὶ γενέσει καὶ ἀρετῇ, προτέραν καὶ πρεσβυτέραν ψυχὴν σώματος, ὡς δεσπότιν καὶ ἄρξουσαν ἀρξομένου συνεστήσατο, ἐκ τῶνδέ τε καὶ τοιῷδε τρόπῳ. τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης οὐσίας, καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς, τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, τῆς τε ταὐτοῦ φύσεως αὖ πέρι καὶ τῆς τοῦ ἑτέρου. καὶ κατὰ ταῦτα ξυνέστησεν ἐν μέσῳ τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτῶν, καὶ τοῦ κατὰ τὰ σώματα μεριστοῦ. καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα, συνεκεράσατο εἰς μίαν πάντα ἰδέαν, τὴν θατέρου φύσιν δύσμικτον οὖσαν εἰς ταὐτὸ ξυναρμόττων βίᾳ. μιγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας, καὶ ἐκ τριῶν ποιησάμενος ἕν, πάλιν ὅλον τοῦτο μοίρας ὅσας προσῆκε διένειμεν, ἑκάστην δὲ ἔκ τε ταὐτοῦ καὶ θατέρου, καὶ τῆς οὐσίας μεμιγμένην. ἤρχετο δὲ διαιρεῖν ὧδε. μίαν ἀφεῖλε τὸ πρῶτον ἀπὸ παντὸς μοῖραν. μετὰ δὲ ταύτην ἀφῄρει διπλασίαν ταύτης. τὴν δ' αὖ τρίτην, ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς πρώτης. τετάρτην δὲ τῆς δευτέρας διπλῆν. πέμπτην δὲ τριπλῆν τῆς τρίτης. τὴν δ' ἕκτην, τῆς πρώτης ὀκταπλασίας. ἑβδόμην δὲ, ἑπτακαιεικοσαπλασίαν τῆς πρώτης. μετὰ δὲ ταῦτα ξυνεπλήρωσε τά τε διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα.

διαστήματα. μοίρας ἔτι ἐκεῖθεν ἀποτέμνων καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τούτων, ὥς τε ἐν ἑκάστῳ διαστήματι, δύο εἶναι μεσότητας. τὴν μὲν ταυτῷ μέρει, τῶν ἄκρων αὐτῶν ὑπερέχουσαν καὶ ὑπερεχομένην, τὴν δ' ἴσῳ μὲν κατ' ἀριθμὸν ὑπερέχουσαν. ἴσῳ δὲ ὑπερεχομένην, ἡμιολίων δὲ διαστάσεων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων γινομένων, ἐκ τούτων τῶν δεσμῶν ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσι, τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι, τὰ ἐπίτριτα πάντα ξυνεπληροῦτο, λείπων αὐτῶν ἑκάστου μόριον. τῆς τοῦ μορίου ταύτης διαστάσεως ληφθείσης, ἀριθμοῦ πρὸς ἀριθμὸν ἐχούσης τοὺς ὅρους, ἓξ καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίων πρὸς τρία καὶ τετταράκοντα καὶ διακόσια. καὶ δὴ τὸ μιχθὲν ἐξ οὗ ταῦτα κατέτεμνεν, οὕτως ἤδη πᾶν ἀπανηλώκει. ταύτην οὖν τὴν ξύστασιν πᾶσαν, διπλῆν κατὰ μῆκος σχίσας, μέσην πρὸς μέσην ἑκατέραν ἀλλήλαις, οἷον χ προσβαλὼν κατέκαμψεν εἰς κύκλον. ξυνάψας αὑταῖς τε καὶ ἀλλήλαις ἐν τῷ καταντικρὺ τῆς προσβολῆς, καὶ τῇ κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ περιαγομένῃ κινήσει πέριξ αὐτὰς ἔλαβε, καὶ τὸν μὲν ἔξω, τὸν δ' ἐντὸς ἐποιεῖτο τῶν κύκλων. τὴν μὲν οὖν ἔξω φορὰν ἐπεφήμισεν εἶναι τῆς ταυτοῦ φύσεως, τὴν δ' ἐντὸς τῆς θατέρου. τὴν μὲν δὴ ταυτοῦ, κατὰ πλευρὰν ἐπιδέξια περιήγαγε, τὴν δὲ θατέρου κατὰ διάμετρον ἐπ' ἀριστερά. κράτος δ' ἔδωκε τῇ ταυτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ. μίαν γὰρ αὐτὴν ἄσχιστον εἴασε. τὴν δ' ἐντὸς σχίσας ἑξαχῇ ἑπτὰ κύκλους ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διάστασιν, ἑκάστην οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τἀναντία μὲν ἀλλήλοις προσέταξεν ἰέναι τοὺς κύκλους. τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως. τοὺς δὲ τέτταρας ἀλλήλοις, καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους.

α β γ δ ε ϛ ζ
λεῖμμα λεῖμμα
α τπδ. υλβ. υπϛ. φιβ. φοϛ. χμη. ψκθ.

η θ ι ια
λεῖμμα
β διπλάσια τοῦ πρώτου. ψξη ωξδ ϡοβ ͵ακδ
ιβ ιγ ιδ
λεῖμμα
γ τριπλάσιος. ͵αρνβ ͵ασϟϛ ͵αυνη
δίεσις. ἀποτομή.
ιε ιϛ ιζ ιη (͵βρπζ) ιθ κ κα
λεῖμμα λεῖμμα λεῖμμα
δ τετραπλάσιος. ͵αφλϛ ͵αψκη ͵αϡμδ ͵βμη ͵βτδ ͵βφϟβ ͵βϡιϛ
κβ
ε ὀκταπλάσιος ͵γοβ
δίεσις. ἀποτομή.
κγ κδ κε κϛ κζ κη κθ (͵ϛφξα) λ λα λβ
λεῖμμα λεῖμμα λεῖμμα λεῖμμα
ϛ θπλάσιος ͵γυνϛ ͵γωπη ͵δτοδ ͵δχη ͵ερπδ ͵εωλβ ͵ϛρμδ ͵ϛϡιβ ͵ζψοϛ ͵ηψμη
λγ
͵θσιϛ
λδ
ζ κζπλάσιος. ᾱ ͵τξη

Ἀποτομή ἐστιν ἡ ὑπεροχὴ τοῦ τόνου, ἤτοι ἐπογδόου, παρὰ τὸ λεῖμμα. ἤτις συμβαίνει τριῶν τόνων ἐφεξῆς ληφθέντων. ἐπειδὴ τὸ λεῖμμα μετὰ τοὺς δύο τόνους, ἡ ὑπεροχὴ τοῦ τρίτου τόνου παρὰ τὸ λεῖμμα, ἡ ἀποτομή ἐστι. δὶς ἐν τούτῳ ὅλῳ τῷ διαγράμματι συμβαίνουσι καὶ τοὺς πάντας ὅρους, τριακονταὲξ ποιοῦσι. τὸ μὲν διάγραμμα ἱκανῶς ἔχει καὶ ἄνευ τῶν ἀποτομῶν ἐν τοῖς τριακοντατέσσαρσιν ὅροις.

Ὁ ἐπίτριτος λόγος, συμπληροῦται διὰ τεσσάρων ὅρων. ἤγουν δύο τόνων, ἤτοι ἐπογδόων καὶ λείμματος. Ὁ ἡμιόλιος διὰ ε, τριῶν τόνων καὶ λείμματος. Ὁ διπλάσιος, δι' ὀκτώ. πέντε τόνων, καὶ δύο λειμμάτων. Ὁ τριπλάσιος, διὰ δώδεκα. ὀκτὼ τόνων καὶ τριῶν λειμμάτων. Ὁ τετραπλάσιος, διὰ δεκαπέντε. δέκα μὲν τόνων, τεσσάρων δὲ λειμμάτων. Τὸ λεῖμμα, ἡμιτονίου ἔλαττον. ἡ δὲ δίεσις, μείζων ἡμιτονίου.

Ἐπεὶ δὲ

Ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν τῷ ξυνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς ξύστασις ἐγεγένητο, μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σωματοειδὲς, ἐντὸς αὐτῆς ἐτεκταίνετο, καὶ μέσον μέσῃ ξυναγαγὼν, προσήρμοττεν. ἡ δ' ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλακεῖσα, κύκλῳ τε αὐτὸν ἔξωθεν περικαλύψασα, αὐτὴ τε ἐν αὐτῇ στρεφομένη, θείαν ἀρχὴν ἤρξατο ἀπαύστου καὶ ἔμφρονος βίου, πρὸς τὸν ξύμπαντα χρόνον. καὶ τὸ μὲν δὴ σῶμα ὁρατὸν οὐρανοῦ γέγονεν. αὐτὴ δὲ ἀόρατος μὲν, λογισμοῦ δὲ μετέχουσα καὶ ἁρμονίας ψυχὴ, τῶν νοητῶν ἀεί τε ὄντων ὑπὸ τοῦ ἀρίστου, ἀρίστη γενομένη τῶν γεννηθέντων. ἅτε οὖν ἐκ ταὐτοῦ καὶ τῆς θατέρου φύσεως, ἔκ τε οὐσίας τριῶν τούτων συγκραθεῖσα μοιρῶν, καὶ ἀνάλογον μερισθεῖσα καὶ ξυνδεθεῖσα, αὐτή τε ἀνακυκλουμένη πρὸς αὑτὴν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται, καὶ ὅταν ἀμέριστον, λέγει κινουμένη διὰ πάσης ἑαυτῆς, ὅτῳ τ' ἄν τι ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅτου ἂν ἕτερον, πρὸς ὅ,τι τε μάλιστα καὶ ὅπῃ καὶ ὅπως, καὶ ὁπότε συμβαίνει, κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸς ἕκαστον ἕκαστα εἶναι καὶ πάσχειν, καὶ πρὸς τὰ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί. λόγος δὲ ὁ κατὰ ταὐτὸν ἀληθὴς γιγνόμενος, περί τε θάτερον ὢν, καὶ περὶ τὸ ταὐτὸν ἐν τῷ κινουμένῳ ὑφ' αὑτοῦ φερόμενος ἄνευ φθόγγου καὶ ἠχῆς, ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν γίγνηται, καὶ ὁ τοῦ θατέρου κύκλος ὀρθὸς ἰὼν, εἰς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν διαγγείλῃ, δόξαι καὶ πίστεις γίγνονται βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς. ὅταν δὲ αὖ περὶ τὸ λογιστικὸν ᾖ, καὶ ὁ ταὐτοῦ κύκλος εὔτροχος ὢν αὐτὰ μηνύσῃ, νοῦς ἐπιστήμη τε ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖται. τούτω δὲ ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγίγνεσθον, ἄν ποτέ τις αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχὴν εἴπῃ, πᾶν μᾶλλον ἢ τἀληθὲς ἐρεῖ. ὡς δὲ κινηθέν τε αὐτὸ, καὶ ζῶν ἐνενόησε τῶν ἀϊδίων θεῶν γεγονὸς ἄγαλμα, ὁ γεννήσας πατὴρ ἠγάσθη τε καὶ εὐφρανθεὶς, ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενόησεν ἀπεργάσασθαι. καθάπερ οὖν αὐτὸ τυγχάνει ζῶον ἀΐδιον, καὶ τόδε τὸ πᾶν οὕτως εἰς δύναμιν ἐπεχείρησε τοιοῦτον ἀποτελεῖν. ἡ μὲν οὖν ζώου φύσις ἐτύγχανεν οὖσα αἰώνιος, καὶ τοῦτο μὲν δὴ τῷ γεννητῷ παντελῶς προσάπτειν, οὐκ ἦν δυνατόν. εἰκὼ δ' ἐπινοεῖ κινητήν τινα αἰῶνος ποιῆσαι, καὶ διακοσμῶν ἅμα οὐρανὸν, ποιεῖ μένοντος αἰῶνος ἐν ἑνὶ, κατ' ἀριθμὸν ἰοῦσαν αἰώνιον εἰκόνα, τοῦτον ὃν δὴ χρόνον ὠνομάκαμεν. ἡμέρας γὰρ καὶ νύκτας καὶ μῆνας καὶ ἐνιαυτοὺς, οὐκ ὄντας πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, καὶ τότε ἅμα ἐκείνῳ ξυνισταμένῳ, τὴν γένεσιν αὐτῶν μηχανᾶται, ταῦτα δὲ πάντα μέρη χρόνου. καὶ τό,τ' ἦν, τό,τ' ἔσται, χρόνου γεγονότος εἴδη φέρονται, λανθάνομεν ἐπὶ τὴν ἀΐδιον οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς. λέγομεν γὰρ δὴ ὡς ἦν, ἔστι τε καὶ ἔσται. τῇ δὲ τὸ ἔστι μόνον, κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον προσήκει. τὸ δὲ ἦν, τό,τ' ἔσται, περὶ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν ἰοῦσαν πρέπει λέγεσθαι. κινήσεις γάρ ἐστον. τὸ δὲ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ, ἔχον ἀκινήτως, οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερον προσήκει γίγνεσθαί ποτε, οὐδὲ γεγονέναι νῦν, οὐδ' εἰς αὖθις ἔσεσθαι. τοπαράπαν τε οὐδὲν ὅσα γένεσις τοῖς ἐν αἰσθήσει φερομένοις προσῆψεν, ἀλλὰ χρόνου ταῦτα αἰῶνά τε μιμουμένου, καὶ κατ' ἀριθμὸν κυκλουμένου γέγονεν εἴδη. καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τὰ τοιάδε, τό,τε γεγονὸς εἶναι γεγονὸς, καὶ τὸ γιγνόμενον εἶναι γιγνόμενον. ἔτι δὲ τὸ γενησόμενον εἶναι γενησόμενον, καὶ τὸ μὴ ὂν, μὴ ὂν εἶναι, ὧν οὐδὲν ἀκριβῶς λέγομεν. περὶ μὲν οὖν τούτων, τάχ' ἂν οὐκ εἴη καιρὸς πρέπων ἐν τῷ παρόντι διακριβολογεῖσθαι. χρόνος δ' οὖν μετ' οὐρανοῦ γέγονεν, ἵνα ἅμα γεννηθέντες, ἅμα καὶ λυθῶσιν, ἄν ποτε λύσις τις αὐτῶν γίγνηται. καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς αἰωνίου φύσεως, ἵν' ὡς ὁμοιότατος αὐτῷ κατὰ δύναμιν ᾖ. τὸ μὲν γὰρ δὴ παράδειγμα, πάντα αἰῶνά ἐστιν ὄν. ὁ δ' αὖ διὰ τέλους τὸν ἅπαντα χρόνον, γεγονώς τε καὶ ὢν καὶ ἐσόμενος ἐστὶ μόνος, ἐξ οὖν λόγου, καὶ διανοίας θεοῦ τοιαύτης πρὸς χρόνου γένεσιν, ἵνα γεννηθῇ χρόνος Ἥλιος καὶ Σελήνη, καὶ πέντε ἄλλα ἄστρα, ἐπίκλην ἔχοντα πλανῆται, εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γέγονε. σώματα δὲ αὐτῶν ἑκάστων ποιήσας ὁ θεὸς, ἔθηκεν εἰς τὰς περιφορὰς, ἃς ἡ θατέρου περίοδος ᾔει ἑπτὰ οὔσας, ὄντα ἑπτά. Σελήνην μὲν εἰς τὸν περὶ γῆν πρῶτον, Ἥλιον δὲ εἰς τὸν δεύτερον ὑπὲρ γῆς. ἑωσφόρον δὲ καὶ τὸν ἱερὸν Ἑρμοῦ λεγόμενον, εἰς τὸν τάχει μὲν ἰσόδρομον Ἡλίῳ κύκλον ἰόντας, τὴν δ' ἐναντίαν εἰληχότας αὐτῷ δύναμιν. ὅθεν καταλαμβάνουσί τε καὶ καταλαμβάνονται, κατὰ ταὐτὰ ὑπ' ἀλλήλων, Ἥλιός τε καὶ ὁ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ὁ ἑωσφόρος. τὰ δ' ἄλλα, οἷ δὴ καὶ δι' ἃς αἰτίας ἱδρύσατο εἴ τις ἐπεξίοι πάσας ὁ λόγος πάρεργος ὢν, πλέον ἂν ἔργον ὧν ἕνεκα λέγεται παράσχοι. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως τάχ' ἂν κατὰ σχολὴν ὕστερον τῆς ἀξίας τύχοι διηγήσεως. ἐπειδὴ δὲ οὖν εἰς τὴν ἑαυτῷ πρέπουσαν ἕκαστον ἀφίκετο φορὰν, τῶν ὅσα ἔδει ξυναπεργάζεσθαι χρόνον, δεσμοῖς τε ἐμψύχοις σώματα δεθέντα ζῶα ἐγεννήθη, τότε προσταχθὲν ἔμαθε, κατὰ δὴ τὴν θατέρου φορὰν πλαγίαν οὖσαν, διὰ τῆς ταὐτοῦ φύσεως ἰοῦσάν τε καὶ κρατουμένην, τὸ μὲν μείζονα αὐτῶν, τὸ δὲ ἐλάττω κύκλον ἰὸν, θᾶττον μὲν τὰ τὸν ἐλάττω, τὰ δὲ τὸν μείζονα βραδύτερον περιϊόντα, τῇ δὲ ταὐτοῦ φορᾷ τὰ τάχιστα περιϊόντα, ὑπὸ τῶν βραδύτερον ἰόντων, ἐφαίνετο καταλαμβάνοντα, καταλαμβάνεσθαι. πάντας γὰρ τοὺς κύκλους αὐτῶν στρέφουσα ἕλικα, διὰ τὸ διχῇ, κατὰ τὰ ἐναντία ἅμα προϊέναι, τὸ βραδύτατα ἀπιὸν ἀφ' αὐτῆς οὔσης ταχίστης, ἐγγύτατα ἀπέφαινεν. ἵνα δὲ εἴη μέτρον ἐναργές τι πρὸς ἄλληλα βραδυτῆτι καὶ τάχει, καὶ τὰ περὶ τὰς ὀκτὼ φορὰς πορεύοιτο, φῶς ὁ θεὸς ἀνῆψεν ἐν τῇ πρὸς γῆν δευτέρᾳ τῶν περιόδων, ὃ δὴ νῦν κεκλήκαμεν Ἥλιον. ἵνα ὅτι μάλιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανὸν, μετάσχοι τε ἀριθμοῦ τὰ ζῶα ὅσοις ἦν προσῆκον, μαθόντα παρὰ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς. νὺξ μὲν οὖν ἡμέρα τε γέγονεν, οὕτω καὶ διὰ ταῦτα ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης κυκλήσεως περίοδος. μεὶς δὲ ἐ-

πειδὰν

πειδὰν Σελήνη περιελθοῦσα τὸν ἑαυτῆς κύκλον, ἥλιον ἐπικαταλάβοι. ἐνιαυτὸς δὲ ὁπόταν ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθοι κύκλον. τῶν δ' ἄλλων τὰς περιόδους οὐκ ἐννενοηκότες ἄνθρωποι, πλὴν ὀλίγοι τῶν πολλῶν, οὔτε ὀνομάζουσιν οὔτε πρὸς ἄλληλα συμμετροῦνται, σκοποῦντες ἀριθμοῖς, ὥστε ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐκ ἴσασι χρόνον ὄντα τὰς τούτων πλάνας, πλήθει μὲν ἀμηχάνῳ χρωμένας, πεποικιλμένας δὲ θαυμαστῶς. ἔστι δ' ὅμως οὐδὲν ἧττον κατανοῆσαι δυνατὸν ὡς ὅγε τέλεος ἀριθμὸς, χρόνου τὸν τέλεον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἁπασῶν τῶν ὀκτὼ περιόδων, τὰ πρὸς ἄλληλα ξυμπερανθέντα, τάχη σχῇ κεφαλὴν, τῷ τοῦ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἰόντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ. κατὰ ταῦτα δὴ τούτων ἕνεκα, ἐγεννήθη τῶν ἄστρων, ὅσα δι' οὐρανοῦ πορευόμενα ἔσχε τροπὰς, ἵνα τόδε ὡς ὁμοιότατον ᾖ τῷ τελεωτάτῳ καὶ νοητῷ ζώῳ πρὸς τὴν τῆς διαιωνίας μίμησιν φύσεως. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἤδη μέχρι χρόνου γενέσεως ἀπείργαστο, εἰς ὁμοιότητα ὧπερ ἀπεικάζετο. τῷ δὲ μήπω τὰ πάντα ζῶα ἐντὸς αὐτοῦ γεγεννημένα περιειλῆφθαι, ταύτῃ ἔτι εἶχεν ἀνομοίως. τοῦτο δὴ τὸ κατάλοιπον ἀπειργάζετο αὐτοῦ, πρὸς τὴν τοῦ παραδείγματος ἀποτυπούμενος φύσιν. ᾗπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας τῷ ὃ ἐστι ζῶον, οἷαί τε ἔνεισι καὶ ὅσας καθορᾷ, τοιαύτας καὶ τοσαύτας διενοήθη δεῖν καὶ τόδε σχεῖν. εἰσὶ δὲ τέτταρες. μία μὲν οὐράνιον θεῶν γένος. ἄλλη δὲ πτηνὸν καὶ ἀεροπόρον. τρίτη δὲ ἔνυδρον εἶδος. πεζὸν δὲ καὶ χερσαῖον, τέταρτον. τοῦ μὲν οὖν θείου τὴν πλείστην ἰδέαν ἐκ πυρὸς ἀπειργάζετο, ὅπως ὅτι λαμπρότατον, ἰδεῖν τε κάλλιστον εἴη. τῷ δὲ παντὶ προσεικάζων εὔκυκλον ἐποίει, τίθησί τε εἰς τὴν τοῦ κρατίστου φρόνησιν, ἐκείνῳ ξυνεπόμενον, νείμας περὶ πάντα κύκλῳ τὸν οὐρανὸν, κόσμον ἀληθινὸν αὐτῷ πεποικιλμένον εἶναι καθ' ὅλον. κινήσεις δὲ δύο προσῆψεν ἑκάστῳ. τὴν μὲν ἐν ταὐτῷ κατὰ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τὰ αὐτὰ ἑαυτῷ διανοουμένῳ, τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσθεν ὑπὸ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς κρατουμένῳ. τὰς δὲ πέντε κινήσεις ἀκίνητον καὶ ἑστὼς, ἵν' ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ὡς ἄριστον. ἐξ ἧς δὴ τῆς αἰτίας γέγονεν, ὅσα ἀπλανῆ τῶν ἄστρων ζῶα, θεῖα ὄντα καὶ ἀΐδια, ταῦτα ἐν ταὐτῷ στρεφόμενα ἀεὶ μένει, τὰ δὲ τρεπόμενα καὶ πλάνην τοιαύτην ἴσχοντα, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐρρήθη, κατ' ἐκεῖνα γέγονε. γῆν δὲ τροφὸν μὲν ἡμετέραν, εἰλουμένην δὲ περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον τεταμένον φύλακα καὶ δημιουργὸν, νυκτός τε καὶ ἡμέρας ἐμηχανήσατο, πρώτην καὶ πρεσβυτάτην σωμάτων ὅσα ἐντὸς οὐρανοῦ γέγονε. χορείας δὲ τούτων αὐτῶν καὶ παραβολὰς ἀλλήλων, καὶ περὶ τὰς τῶν κύκλων πρὸς ἑαυτοὺς ἐπανακυκλήσεις καὶ προσχωρήσεις, ἔν τε ταῖς συνάψεσιν, ὁποῖοι τῶν θεῶν κατ' ἀλλήλους γιγνόμενοι, καὶ ὅσοι κατ' ἀντικρὺ, μεθ' οὕστινάς τε ἐπίπροσθεν ἀλλήλοις ἡμῖν τε κατὰ χρόνους οὕστινας ἕκαστοι καταλύπτονται, καὶ πάλιν ἀναφαινόμενοι φόβους καὶ σημεῖα τῶν μετὰ ταῦτα γενησομένων τοῖς δυναμένοις λογίζεσθαι πέμπουσι, τὸ λέγειν ἄνευ δι' ὄψεως τούτων αὖ τῶν μιμημάτων, μάταιος ἂν εἴη πόνος. ἀλλὰ ταῦτά τε ἱκανῶς ἡμῖν ταύτῃ καὶ τὰ περὶ θεῶν ὁρατῶν καὶ γεννητῶν εἰρημένα φύσεως, ἐχέτω τέλος.

Περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν, μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς. πειστέον δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν ἐκγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν ὡς ἔφασαν, σαφῶς δέ που τούς τε αὐτῶν προγόνους εἰδόσιν. ἀδύνατον οὖν θεῶν παισὶν ἀπιστεῖν, καίπερ ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀναγκαίων ἀποδείξεων λέγουσιν, ἀλλ' ὡς οἰκεῖα φάσκουσιν ἀπαγγέλλειν, ἑπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέον. οὕτως οὖν κατ' ἐκείνους ἡμῖν ἡ γένεσις καὶ περὶ τούτων τῶν θεῶν ἐχέτω καὶ λεγέσθω. Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ παῖδες Ὠκεανός τε καὶ Τηθὺς ἐγενέσθην. ἐκ τούτων δὲ Φόρκυς τε καὶ Κρόνος καὶ Ῥέα, καὶ ὅσοι μετὰ τούτων. ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας, Ζεὺς, Ἥρα τε καὶ πάντες ὅσους ἴσμεν πάντας ἀδελφοὺς λεγομένους αὐτῶν. ἔτι τε, τοὺς τούτων ἄλλους ἐκγόνους. ἐπεὶ οὖν πάντες ὅσοι τε περιπολοῦσι φανερῶς καὶ ὅσοι φαίνονται καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσι θεοὶ γένεσιν ἔσχον, λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ τόδε τὸ πᾶν γεννήσας, τάδε.

Θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς, πατήρ τε ἔργων, ἃ δι' ἐμοῦ γενόμενα, ἄλυτα ἐμοῦ γε θέλοντος. τὸ μὲν οὖν δὴ δεθὲν πᾶν, λυτόν. τό γε μὴν καλῶς ἁρμοσθὲν καὶ ἔχον εὖ, λύειν ἐθέλειν κακοῦ. δι' ἃ καὶ ἐπείπερ γεγένησθε, ἀθάνατοι μὲν οὐκ ἐστέ. οὐδ' ἄλυτοι τοπάμπαν, οὔτι μὲν δὴ λυθήσεσθέ γε, οὐδὲ τεύξεσθε θανάτου μοίρας. τῆς ἐμῆς βουλήσεως μείζονος ἔτι δεσμοῦ καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων, οἷς ὅτ' ἐγίγνεσθε συνεδεῖσθε. νῦν οὖν ὃ λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐνδεικνύμενος, μάθετε, θνητὰ ἔτι γένη λοιπὰ τρία γεννητά. τούτων οὖν μὴ γενομένων, οὐρανὸς ἀτελὴς ἔσται. τὰ γὰρ ἅπαντα ἐν αὐτῷ γένη ζώων οὐχ ἕξει. δεῖ δὲ, εἰ μέλλει τέλεος ἱκανῶς εἶναι. δι' ἐμοῦ δὲ ταῦτα γενόμενα καὶ βίου μετασχόντα, θεοῖς ἰσάζοιτ' ἄν. ἵν' οὖν θνητά τε ᾖ, τό, τε πᾶν ὄντως ἅπαν ᾖ, τρέπεσθε κατὰ φύσιν ὑμεῖς ἐπὶ τὴν τῶν ζώων δημιουργίαν, μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν περὶ τὴν ἡμῶν γένεσιν. καὶ καθ' ὅσον μὲν αὐτῶν ἀθανάτοις ὁμώνυμον εἶναι προσήκει, θεῖον λεγόμενον, ἡγεμονοῦν τ' ἐν αὐτοῖς, τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ἡμῖν ἐθελόντων ἕπεσθαι, σπείρας καὶ ὑπαρξάμενος ἐγὼ παραδώσω. τὸ δὲ λοιπὸν ὑμεῖς ἀθανάτῳ θνητὸν προσυφαίνοντες, ἀπεργάζεσθε ζῶα καὶ γεννᾶτε, τροφήν τε διδόντες αὐξάνετε, καὶ φθίνοντα πάλιν δέχεσθε.

Ταῦτ' εἶπε καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα, ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραννὺς ἔμισγε, τὰ τῶν πρόσθεν ὑπόλοιπα κατεχεῖτο μίσγων, τρόπον μέν τινα τὸν αὐτὸν, ἀκήρατα δ' οὐκέτι κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως, ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα. ξυστήσας δὲ τὸ πᾶν, διεῖλε ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις, ἔνειμέ θ' ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, καὶ ἐμβιβάσας ὡς ἐς ὄχημα, τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδειξε νόμους τε τοὺς εἱμαρμένους εἶπεν αὐταῖς. ὅτι γένεσις

πρώτη μὲν ἔσοιτο τεταγμένη μία πᾶσιν, ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο ὑπ' αὐτοῦ. δέοι δὲ σπαρείσας αὐτὰς εἰς τὰ προσήκοντα ἑκάστοις ἕκαστα ὄργανα χρόνων φῦναι ζῴων τὸ θεοσεβέστατον. διπλῆς δ' οὔσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ κρεῖττον εἴη γένος τοιοῦτον, ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ. ὁπότε δὴ σώμασιν ἐμφυτευθεῖεν ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ μὲν προσίοι, τὸ δ' ἀπίοι τοῦ σώματος αὐτῶν. πρῶτον μὲν αἴσθησιν ἀναγκαῖον εἴη, μίαν πᾶσιν ἐκ βιαίων παθημάτων ξύμφυτον γίγνεσθαι. δεύτερον δέ, ἡδονῇ καὶ λύπῃ μεμιγμένον ἔρωτα, πρὸς δὲ τούτοις φόβον καὶ θυμόν, ὅσα τε ἑπόμενα αὐτοῖς, καὶ ὁπόσα ἐναντίως πέφυκε διεστῶτα. ὧν εἰ μὲν κρατήσοιεν, ἐν δίκῃ βιώσοιντο, κρατηθέντες δὲ ἀδικίᾳ. καὶ ὁ μὲν εὖ τὸν προσήκοντα βιοὺς χρόνον, πάλιν εἰς τὴν τοῦ συννόμου πορευθεὶς οἴκησιν ἄστρου, βίον εὐδαίμονα ἕξει. σφαλεὶς δὲ τούτων, εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει μεταβάλλοι. χιλιοστῷ δ' ἔτει ἀμφότεραι ἀφικνούμεναι ἐπὶ κλήρωσιν, καὶ αἵρεσιν τοῦ δευτέρου βίου, αἱροῦνται ὃν ἂν ἐθέλῃ βίον ἑκάστη, ἔνθα καὶ εἰς θηρίου βίον ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀφικνεῖται. μὴ παυόμενος δὲ ἐν τούτοις ἔτι κακίας τρόπον, ὃν κακύνοιτο, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς τοῦ τρόπου γενέσεως, εἴς τινα τοιαύτην ἀεὶ μεταβάλλει θηρίου φύσιν, ἀλλάττων τε οὐ πρότερον πόνων λήξοι, πρὶν τῇ ταυτοῦ καὶ ὁμοίου περιόδῳ τῇ ἐν αὐτῷ ξυνεπισπασάμενος τὸν πολὺν ὄχλον καὶ ὕστερον προσφύντα ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος καὶ γῆς, θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα λόγῳ κρατήσας, εἰς τὸ τῆς πρώτης καὶ ἀρίστης ἀφίκοιτο εἶδος ἕξεως. διαθεσμοθετήσας δὲ πάντα αὐτοῖς ταῦτα, ἵνα τοῖς ἔπειτα εἴη κακίας ἑκάστων ἀναίτιος, ἔσπειρε τοὺς μὲν εἰς Ἥλιον, τοὺς δ' εἰς Σελήνην, τοὺς δ' εἰς τὰ ἄλλα ὅσα ὄργανα χρόνου. τὸ δὲ μετὰ τὸν σπόρον, τοῖς νέοις παρέδωκε θεοῖς σώματα πλάττειν θνητά, τό, τε ἐπίλοιπον ὅσον ὂν ψυχῆς ἀνθρωπίνης δέον προσγενέσθαι τοῦτο. καὶ πάνθ' ὅσα ἀκόλουθα ἐκείνοις ἀπεργασαμένοις ἄρχειν, καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα, τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῷον, ὅτι μὴ κακῶν αὐτὸ ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον. καὶ ὁ μὲν δὴ ταῦτα πάντα διατάξας, ἔμενεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει. μένοντος δὲ νοήσαντες οἱ παῖδες τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν, ἐπείθοντο αὐτῇ. καὶ λαβόντες ἀθάνατον ἀρχὴν θνητοῦ ζῴου, μιμούμενοι τὸν σφέτερον δημιουργόν, πυρὸς καὶ γῆς ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ κόσμου δανειζόμενοι μόρια, ὡς ἀποδοθησόμενα πάλιν, εἰς ταυτὸ λαμβανόμενα ξυνεκόλλων. οὐ τοῖς ἀλύτοις οἷς αὐτοὶ ξυνείχοντο δεσμοῖς, ἀλλὰ διὰ σμικρότητα ἀοράτοις πυκνοῖς γόμφοις ξυντήκοντες, ἓν ἐξ ἁπάντων ἀπεργαζόμενοι σῶμα ἕκαστον, τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον. αἱ δὲ εἰς ποταμὸν ἐνδεθεῖσαι πολύν, οὔτ' ἐκράτουν, οὔτ' ἐκρατοῦντο. βίᾳ δ' ἐφέροντο καὶ ἔφερον, ὥστε τὸ μὲν ὅλον κινεῖσθαι ζῷον. ἀτάκτως μὴν ὅπῃ τύχῃ προϊέναι καὶ ἀλόγως, τὰς ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἔχον. εἴς τε γὰρ τὸ πρόσθεν καὶ ὄπισθεν, καὶ πάλιν εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερά, κάτω τε καὶ ἄνω, καὶ πάντῃ κατὰ τοὺς ἓξ τόπους πλανώμενα προῄει. πολλοῦ γὰρ ὄντος τοῦ κατακλύζοντος καὶ ἀπορρέοντος κύματος, ὃ τὴν τροφὴν παρεῖχεν. ἔτι μείζω θόρυβον ἀπειργάζετο, τὰ τῶν προσπιπτόντων παθήματα ἑκάστοις, ὅτε πυρὶ προσκρούσειε τὸ σῶμα τινὸς ἔξωθεν ἀλλοτρίῳ περιτυχόν, ἢ καὶ στερεῷ γῆς, ὑγροῖς τε ὀλισθήμασιν ὑδάτων, εἴτε ζάλῃ πνευμάτων ὑπ' ἀέρος φερομένων καταληφθείη. καὶ ὑπὸ πάντων τούτων διὰ τοῦ σώματος αἱ κινήσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν φερόμεναι προσπίπτοιεν, αἳ δὴ καὶ ἔπειτα διὰ ταῦτα ἐκλήθησάν τε καὶ νῦν ἔτι αἰσθήσεις συνάπασαι κέκληνται. καὶ δὴ καὶ τότε ἐν τῷ παρόντι πλείστην καὶ μεγίστην παρεχόμεναι κίνησιν μετὰ τοῦ ῥέοντος ἐνδελεχῶς ὀχετοῦ κινοῦσαι, καὶ σφοδρῶς σείουσαι, τὰς τῆς ψυχῆς περιόδους, τὴν μὲν ταυτοῦ παντάπασιν ἐπέδησαν ἐναντία αὐτῇ ῥέουσαι, καὶ ἐπέσχον ἄρχουσαν καὶ ἰοῦσαν. τὴν δ' αὖ θατέρου διέσεισαν, ὥστε τὰς τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου τρεῖς ἑκατέρας ἀποστάσεις, καὶ τὰς τῶν ἡμιολίων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων μεσότητας καὶ ξυνδέσεις. ἐπειδὴ παντελῶς αὗται οὐκ ἦσαν καὶ πρὶν ὑπὸ τοῦ ξυνδήσαντος, πάσας μὲν στρέψαι στροφάς, πάσας δὲ κλάσεις καὶ διαφορὰς τῶν κύκλων ἐμποιεῖν, ὁσαχῇπερ ἦν δυνατόν, ὥστε μετ' ἀλλήλων μόγις συνεχομένας φέρεσθαι μέν, ἀλόγως δὲ φέρεσθαι, τοτὲ μὲν ἐναντίας, τοτὲ δὲ πλαγίας, τοτὲ ὑπτίας. οἷον ὅταν τις ὕπτιος ἐρείσας τὴν κεφαλὴν μὲν ἐπὶ γῆς, τοὺς δὲ πόδας προσβαλὼν ἄνω ἔχῃ πρός τινι, τότε ἐν τούτῳ τῷ πάθει τοῦ τε πάσχοντος καὶ τῶν ὁρώντων, τά τε δεξιὰ ἀριστερά, καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιά, ἑκατέροις τὰ ἑκατέρων φαντάζεται. ταυτὸ δὴ τοῦτο καὶ τοιαῦτα ἕτερα αἱ περιφοραὶ πάσχουσαι σφοδρῶς, ὅταν γέ τῳ τῶν ἔξωθεν τοῦ ταυτοῦ γένους ἢ τοῦ θατέρου περιτύχωσι, τό τε ταυτόν τῳ, καὶ θάτερόν του, τἀναντία τῶν ἀληθῶν προσαγορεύουσαι, ψευδεῖς καὶ ἀνόητοι γεγόνασιν, οὐδέ μία τε ἐν αὐταῖς τότε περίοδος ἄρχουσα, οὐδ' ἡγεμὼν ἔστιν. αἱ δ' αὖ ἔξωθεν αἰσθήσεις τινὲς φερόμεναι καὶ προσπεσοῦσαι ξυνεπισπάσωνται καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἅπαν κύτος, τόθ' αὗται κρατούμεναι, κρατεῖν δοκοῦσι. καὶ διὰ πάντα ταῦτα τὰ πάθη νῦν κατ' ἀρχάς, ἄνους ψυχὴ γίγνεται τὸ πρῶτον, ὅταν σώματι ἐνδεθῇ θνητῷ. ὅταν δὲ τὸ τῆς αὔξης καὶ τροφῆς ἔλαττον ἐπίῃ ῥεῦμα, πάλιν δὲ αἱ περίοδοι λαμβανόμεναι γαλήνης, τὴν αὑτῶν ὁδὸν ἴωσι, καὶ καθιστῶνται μᾶλλον ἐπιόντος τοῦ χρόνου, τότε ἤδη πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἰόντων σχῆμα. ἑκάστων τῶν κύκλων αἱ περιφοραὶ κατευθυνόμεναι, τό, τε θάτερον καὶ τὸ ταυτὸ προσαγορεύουσαι κατ' ὀρθόν, ἔμφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς γιγνόμενον ἀποτελοῦσιν. ἂν μὲν οὖν δὲ καὶ συνεπιλαμβάνηταί τις ὀρθὴ τροφὴ παιδεύσεως, ὁλόκληρος ὑγιής τε παντελῶς τὴν μεγίστην ἀποφυγὼν νόσον γίγνεται. καταμελήσας δέ, χωλὴν τοῦ βίου διαπορευθεὶς ζωήν,

ἀτελὴς

ἀτελὴς καὶ ἀνόητος εἰς ᾅδου πάλιν ἔρχεται. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερά ποτε γίγνεται. περὶ δὲ τῶν νῦν προτεθέντων δεῖ διελθεῖν ἀκριβέστερον. τὰ δὲ πρὸ τούτων περὶ σωμάτων κατὰ μέρη τῆς γενέσεως καὶ περὶ ψυχῆς, δι' ἅς τε αἰτίας καὶ προνοίας γέγονε θεῶν, τοῦ μάλιστα εἰκότος ἀντεχομένοις, οὕτω καὶ κατὰ ταῦτα πορευομένοις, διεξιτέον. τὰς μὲν οὖν θείας περιόδους δύο οὔσας, τὸ τοῦ παντὸς σχῆμα ἀπομιμησάμενοι περιφερὲς ὄν, εἰς σφαιροειδὲς σῶμα ἐνέδησαν. τοῦτο ὃ δὴ νῦν κεφαλὴν ἐπονομάζομεν, ὃ θειότατόν τε ἐστὶ, καὶ τῶν ἐν ἡμῖν πάντων δεσποτοῦν. ᾧ καὶ πᾶν τὸ σῶμα παρέδοσαν ὑπηρεσίαν αὐτῷ, ξυναθροίσαντες θεοί, κατανοήσαντες ὅτι πασῶν ὅσαι κινήσεις ἔσοιντο μετέχοι. ἵν' οὖν μὴ κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς, ὕψη τε καὶ βάθη παντοδαπὰ ἐχούσης, ἀποροῖ τὰ μὲν ὑπερβαίνειν, ἔνθεν δὲ ἐκβαίνειν, ὄχημ' αὐτῷ τοῦτο καὶ εὐπορίαν ἔδοσαν, ὅθεν δὴ μῆκος τὸ σῶμα ἔσχεν. ἐκτατά τε κῶλα καὶ καμπτὰ ἔφυσε τέσσαρα, θεοῦ μηχανησαμένου πορείαν. οἷς ἀντιλαμβανόμενον καὶ ἀπερειδόμενον, διὰ πάντων τόπων πορεύεσθαι δυνατὸν γέγονε, τὴν τοῦ θειοτάτου καὶ ἱερωτάτου φέρον οἴκησιν ἐπάνωθεν ἡμῶν. σκέλη μὲν οὖν χεῖρές τε ταύτῃ, καὶ διὰ ταῦτα πᾶσι προσέφυ. τοῦ δ' ὄπισθεν τὸ πρόσθεν τιμιώτερον, καὶ ἀρχικώτερον νομίζοντες θεοί, ταύτῃ τὸ πολὺ τῆς πορείας ἡμῖν ἔδοσαν. ἔδει δὴ διωρισμένον ἔχειν καὶ ἀνόμοιον τὸ πρόσθεν τοῦ σώματος ἄνθρωπον. διὸ πρῶτον μὲν περὶ τὸ τῆς κεφαλῆς κύτος ὑποθέντες αὐτόσε τὸ πρόσωπον, ὄργανα ἐνέδησαν τούτῳ πάσῃ τῇ τῆς ψυχῆς προνοίᾳ, καὶ διέταξαν τὸ μέτοχον ἡγεμονίας τοῦτ' εἶναι τὸ κατὰ φύσιν πρόσθεν. τῶν δὲ ὀργάνων πρῶτον μὲν φωσφόρα συνετεκτήναντο ὄμματα, τοιᾷδε ἐνδήσαντες αἰτίᾳ. τοῦ πυρὸς ὅσον τὸ μὲν καίειν οὐκ ἔσχε, τὸ δὲ παρέχειν φῶς ἥμερον οἰκεῖον ἑκάστης ἡμέρας σῶμα ἐμηχανήσαντο γίγνεσθαι. τὸ γὰρ ἐντὸς ἡμῶν ἀδελφὸν ὄν, τούτου πῦρ εἰλικρινὲς ἐποίησαν, διὰ τῶν ὀμμάτων ῥεῖν λεῖον καὶ πυκνόν, ὅλον μέν, μάλιστα δὲ τὸ μέσον ξυμπιλήσαντες τῶν ὀμμάτων. ὥστε τὸ μὲν ἄλλο, ὅσον παχύτερον, στέγειν πᾶν. τὸ τοιοῦτο δὲ μόνον αὐτὸ καθαρὸν διηθεῖν. ὅταν οὖν μεθημερινὸν ᾖ φῶς περὶ τὸ τῆς ὄψεως ῥεῦμα, τότε ἐκπῖπτον ὅμοιον πρὸς ὅμοιον ξυμπαγὲς γενόμενον, ἓν σῶμα οἰκειωθὲν, ξυνέστη κατὰ τὴν τῶν ὀμμάτων εὐθυωρίαν, ὅπῃ περ ἂν ἀντερείδῃ τὸ προσπῖπτον ἔνδοθεν, πρὸς ὃ τὸ ἔξω ξυνέπεσεν. ὁμοιοπαθὲς δὴ δι' ὁμοιότητα πᾶν γενόμενον, ὅτου τε ἂν αὐτό ποτε ἐφάπτηται, καὶ ὃ ἂν ἄλλο ἐκείνου, τούτων τὰς κινήσεις διαδιδὸν, εἰς ἅπαν τὸ σῶμα μέχρι τῆς ψυχῆς, αἴσθησιν παρέσχετο ταύτην, ᾗ δὴ ὁρᾶν φαμέν. ἀπελθόντος δὲ εἰς νύκτα τοῦ συγγενοῦς πυρός, ἀποτέτμηται. πρὸς γὰρ ἀνόμοιον ἐξιὸν ἀλλοιοῦταί τε αὐτὸ καὶ κατασβέννυται. συμφυὲς οὐκ ἔτι τῷ πλησίον ἀέρι γιγνόμενον, ἅτε πῦρ οὐκ ἔχοντι. παύεται δὲ οὖν ὁρῶν, ἔτι τε ἐπαγωγὸν γίγνεται ὕπνου. σωτηρίαν γὰρ ἣν οἱ θεοὶ ἕνεκα τῆς ὄψεως ἐμηχανήσαντο, τὴν τῶν βλεφάρων φύσιν, ὅταν ταῦτα ξυμμύσῃ, καθείργνυσι τὴν τοῦ πυρὸς ἐντὸς δύναμιν. ἡ δὲ διαχεῖ καὶ ὁμαλύνει τὰς ἐντὸς κινήσεις, ὁμαλυνθεισῶν δὲ ἡσυχία γίγνεται. γενομένης δὲ πολλῆς μὲν ἡσυχίας, βραχυόνειρος ὕπνος ἐμπίπτει. καταλειφθεισῶν δέ τινων κινήσεων μειζόνων, οἷαι καὶ ἐν οἵοις ἂν τόποις λείπωνται, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα παρέσχετο ἀφομοιωθέντα ἐντός, ἔξω τε ἐγερθεῖσιν ἀπομνημονευόμενα φαντάσματα. τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν κατόπτρων εἰδωλοποιΐαν, καὶ πάντα ὅσα ἐμφανῆ καὶ λεῖα κατιδεῖν, οὐδὲν ἔτι χαλεπόν. ἐκ γὰρ τῆς ἐκτός, ἐντός τε τοῦ πυρὸς ἑκατέρου κοινωνίας ἀλλήλοις, ἑνός τε αὖ περὶ τὴν λειότητα ἑκάστοτε γενομένου, καὶ πολλαχῇ μεταριθμηθέντος, πάντα τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀνάγκης ἐμφαίνεται, τοῦ περὶ τὸ πρόσωπον πυρός, τῷ περὶ τὴν ὄψιν πυρί, περὶ τὸ λεῖον καὶ λαμπρὸν ξυμπαγεῖ γιγνομένῳ. δεξιὰ δὲ φαντάζεται τὰ ἀριστερά, ὅτι τοῖς ἐναντίοις μέρεσι τῆς ὄψεως περὶ τὰ ἐναντία μέρη γίγνεται ἐπαφὴ παρὰ τὸ καθεστὼς ἔθος τῆς προσβολῆς. δεξιὰ δὲ, τὰ δεξιὰ, καὶ τὰ ἀριστερὰ, ἀριστερὰ. τοὐναντίον ὅταν μεταπέσῃ ξυμπηγνύμενον, ᾧ ξυμπήγνυται φῶς. τοῦτο δὲ ὅταν ἡ τῶν κατόπτρων λειότης, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὕψη λαβοῦσα, τὸ δεξιὸν εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἀπώσῃ τῆς ὄψεως, καὶ θάτερον ἐπὶ θάτερον. κατὰ δὲ τὸ μῆκος στραφὲν τοῦ προσώπου, ταὐτὸν τοῦτο ὕπτιον ἐποίησε πᾶν φαίνεσθαι, τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω τῆς αὐγῆς, τό τ' ἄνω πρὸς τὸ κάτω πάλιν ἀπῶσαν. ταῦτ' οὖν πάντ' ἐστὶ τῶν ξυναιτίων οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσι χρῆται τὴν τοῦ ἀρίστου κατὰ τὸ δυνατὸν ἰδέαν ἀποτελῶν. δοξάζεται δὲ ὑπὸ τῶν πλείστων, οὐ ξυναίτια, ἀλλ' αἴτια εἶναι τῶν πάντων, ψύχοντα καὶ θερμαίνοντα, πηγνύντα τε καὶ διαχέοντα, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀπεργαζόμενα. λόγον δὲ οὐδένα οὐδὲ νοῦν εἰς οὐδὲν δυνατὰ ἔχειν ἐστί. τῶν γὰρ ὄντων ᾧ νοῦν μόνῳ κτᾶσθαι προσήκει, λεκτέον ψυχήν. τοῦτο δὲ ἀόρατον. πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ καὶ γῆ, σώματα πάντα ὁρατὰ γέγονε. τὸν δὲ νοῦ καὶ ἐπιστήμης ἐραστήν, ἀνάγκη τὰς τῆς ἔμφρονος φύσεως αἰτίας πρώτας μεταδιώκειν, ὅσαι δὲ ὑπ' ἄλλων μὲν κινουμένων, ἕτερα δὲ ἐξ ἀνάγκης κινούντων γίγνονται, δευτέρας ποιητέον. καὶ δὴ κατὰ ταῦτα καὶ ἡμῖν, λεκτέα μὲν ἀμφότερα τὰ τῶν αἰτιῶν γένη, χωρὶς δὲ ὅσαι μετὰ νοῦ καλῶν καὶ ἀγαθῶν δημιουργοί, καὶ ὅσαι μονωθεῖσαι φρονήσεως τὸ τυχὸν ἄτακτον ἑκάστοτε ἐξεργάζονται. τὰ μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων ξυμμεταίτια πρὸς τὸ ἔχειν τὴν δύναμιν ἣν νῦν εἴληχεν, εἰρήσθω. τὸ δὲ μέγιστον αὐτῶν εἰς ὠφέλειαν ἔργον, δι' ὃ θεὸς αὔθ' ἡμῖν δεδώρηται, μετὰ τοῦτο ῥητέον. ὄψις δὴ κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον αἰτία τῆς μεγίστης ὠφελείας γέγονεν ἡμῖν, ὅτι τῶν νῦν λόγων περὶ τοῦ παντὸς λεγομένων, οὐδεὶς ἄν ποτε ἐρρήθη, μήτε ἄστρα μήτε ἥλιον, μήτ' οὐρανὸν ἰδόντων. νῦν δ' ἡμέρα τε καὶ νὺξ ὀφθεῖσαι, μῆνές τε καὶ ἐνιαυτῶν περίοδοι, μεμηχάνην-

ται μὲν ἀριθμὸν, χρόνου δὲ ἔννοιαν περί τε τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ζήτησιν ἔδοσαν, ἐξ ὧν ἐπορισάμεθα φιλοσοφίας γένος. οὗ μεῖζον ἀγαθὸν οὔτ' ἦλθεν, οὔθ' ἥξει ποτὲ τῷ θνητῷ γένει δωρηθὲν ἐκ θεῶν. λέγω δὴ τοῦτο ὀμμάτων μέγιστον ἀγαθόν. τἄλλα δὲ ὅσα ἐλάττω, τί ἂν ὑμνοῖμεν, ὧν ὁ μὴ φιλόσοφος τυφλωθεὶς, ὀδυρόμενος ἂν θρηνοῖ μάτην. ἀλλὰ τοῦτο λεγέσθω παρ' ἡμῶν αὐτὰ ἐπὶ ταύτῃ τῇ αἰτίᾳ θεὸν ἡμῖν ἀνευρεῖν, δωρήσασθαί τε ὄψιν, ἵνα τὰς ἐν οὐρανῷ τοῦ νοῦ κατιδόντες περιόδους, χρησαίμεθα ἐπὶ τὰς περιφορὰς τὰς τῆς παρ' ἡμῖν διανοήσεως συγγενεῖς ἐκείναις οὔσας, ἀταράκτοις τεταραγμένας. ἐκμαθόντες δὲ, καὶ λογισμὸν κατὰ φύσιν ὀρθότητος μετασχόντες, μιμούμενοι τὰς τοῦ θεοῦ πάντως ἀπλανεῖς οὔσας, τὰς ἐν ἡμῖν πεπλανημένας καταστησαίμεθα. φωνῆς τε δὴ καὶ ἀκοῆς πέρι, πάλιν ὁ αὐτὸς λόγος ἐπὶ ταῦτα τῶν αὐτῶν ἕνεκα παρὰ θεῶν δεδωρῆσθαι. λόγος τε γὰρ ἐπ' αὐτὰ ταῦτα τέτακται, μεγίστην ξυμβαλόμενος εἰς αὐτὰ μοῖραν, ὅσον τ' αὖ μουσικῆς φωνῆς χρήσιμον, πρὸς ἀκοὴν ἕνεκα ἁρμονίας ἐστὶ δοθέν. ἡ δὲ ἁρμονία ξυγγενεῖς ἔχουσα φορὰς ταῖς ἐν ἡμῖν τῆς ψυχῆς περιόδοις, τῷ μετὰ νοῦ προσχρωμένῳ μούσαις, οὐκ ἐφ' ἡδονὴν ἄλογον καθάπερ νῦν εἶναι δοκεῖ χρήσιμος, ἀλλ' ἐπὶ τὴν γεγονυῖαν ἐν ἡμῖν ἀνάρμοστον ψυχῆς περίοδον εἰς κατακόσμησιν καὶ συμφωνίαν ἑαυτῇ ξύμμαχος, ὑπὸ μουσῶν δέδοται. καὶ ῥυθμὸς αὖ διὰ τὴν ἄμετρον ἐν ἡμῖν καὶ χαρίτων ἐπιδεᾶ γιγνομένην ἐν τοῖς πλείστοις ἕξιν, ἐπίκουρος ἐπὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐδόθη. τὰ μὲν οὖν παρεληλυθότα τῶν εἰρημένων, πλὴν βραχέων ἐπιδέδεικται τὰ διὰ νοῦ δεδημιουργημένα. δεῖ δὲ καὶ τὰ δι' ἀνάγκης γιγνόμενα τῷ λόγῳ παραθέσθαι. μεμιγμένη γὰρ οὖν, ἡ τοῦδε τοῦ κόσμου γένεσις, ἐξ ἀνάγκης τε καὶ νοῦ συστάσεως ἐγεννήθη. νοῦ δὲ ἀνάγκης ἄρχοντος τῷ πείθειν αὐτὴν, τῶν γιγνομένων τὰ πλεῖστα ἐπὶ τὸ βέλτιστον ἄγειν, ταύτῃ κατὰ ταῦτά δι' ἀνάγκης ἡττωμένης ὑπὸ πειθοῦς ἔμφρονος, οὕτω κατ' ἀρχὰς ξυνίστατο τόδε τὸ πᾶν. εἴ τις οὖν ᾗ γέγονε κατὰ ταῦτα ὄντως ἐρεῖ, μικτέον καὶ τὸ τῆς πλανωμένης εἶδος αἰτίας, ᾗ φέρειν πέφυκεν. ὧδε οὖν πάλιν ἀναχωρητέον, καὶ λαβοῦσιν αὐτῶν τούτων προσήκουσαν ἀρχὴν ἑτέραν αὖθις αὖ καθάπερ περὶ τῶν τότε, νῦν οὕτω περὶ τούτων πάλιν ἀρκτέον ἀπ' ἀρχῆς. τὴν δὲ πρὸ τῆς οὐρανοῦ γενέσεως, πυρὸς, ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς φύσιν, θεατέον αὐτὴν καὶ τὰ πρὸ τούτου πάθη. νῦν γὰρ οὐδείς πω γένεσιν αὐτῶν μεμήνυκεν, ἀλλ' ὡς εἰδόσι πῦρ ὅτι ποτέ ἐστι καὶ ἕκαστον αὐτῶν λέγομεν ἀρχὰς αὐτὰ τιθέμενοι στοιχεῖα τοῦ παντὸς, προσῆκον αὐτοῖς, οὐδ' ὡς ἐν συλλαβῆς εἴδεσι μόνον εἰκότως ὑπὸ τοῦ καὶ βραχὺ φρονοῦντος ἀπεικασθῆναι. νῦν δὲ οὖν τό γε παρ' ἡμῶν, ὧδε ἐχέτω, τὴν μὲν περὶ ἁπάντων εἴτε ἀρχὴν, εἴτε ἀρχὰς, εἴτε ὅπῃ δοκεῖ τούτων πέρι, τὸ νῦν οὐ ῥητέον. δι' ἄλλο μὲν οὐδὲν, διὰ δὲ τὸ χαλεπὸν εἶναι κατὰ τὸν παρόντα τρόπον τῆς διεξόδου δηλῶσαι τὰ δοκοῦντα. μήτ' οὖν ὑμεῖς οἴεσθε δεῖν ἐμὲ λέγειν, οὔτ' αὐτὸς αὖ πείθειν ἐμαυτὸν εἴην ἂν δυνατὸς, ὡς ὀρθῶς ἐγχειροῖμι ἂν τοσοῦτον ἐπιβαλλόμενος ἔργον. τὸ δὲ κατ' ἀρχὰς ῥηθὲν διαφυλάττων τὴν τῶν εἰκότων λόγων δύναμιν, πειράσομαι μηδενὸς ἧττον εἰκότα, μᾶλλον δὲ καὶ ἔμπροσθεν ἀπ' ἀρχῆς περὶ ἑκάστων καὶ ξυμπάντων λέγειν. Θεὸν δὲ καὶ νῦν ἐπ' ἀρχῇ τῶν λεγομένων σωτῆρα ἐξ ἀτόπου καὶ ἀήθους διηγήσεως πρὸς τὸ τῶν εἰκότων δόγμα διασώζειν ἡμᾶς ἐπικαλεσάμενοι, πάλιν ἀρχώμεθα λέγειν. ἡ δ' οὖν αὖθις ἀρχὴ περὶ τοῦ παντὸς, ἔστω μειζόνως τῆς πρόσθεν διῃρημένη. τότε μὲν γὰρ δύο εἴδη διειλόμεθα, νῦν δὲ τρίτον ἄλλο γένος ἡμῖν δηλωτέον. τὰ μὲν γὰρ δύο, ἱκανὰ ἦν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν λεχθεῖσιν. ἓν μὲν ὡς παραδείγματος εἶδος ὑποτεθὲν, νοητὸν καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὄν. μίμημα δὲ παραδείγματος δεύτερον, γένεσιν ἔχον καὶ ὁρατόν. τρίτον δὲ, τότε μὲν οὐ διειλόμεθα νομίσαντες τὰ δύο ἕξειν ἱκανῶς. νῦν δὲ ὁ λόγος ἔοικεν εἰσαναγκάζειν χαλεπὸν καὶ ἀμυδρὸν εἶδος ἐπιχειρεῖν λόγοις ἐμφανίσαι. τίνα οὖν ἔχον δύναμιν καὶ φύσιν αὐτὸ ὑποληπτέον; τοιάνδε μάλιστα πάσης εἶναι γενέσεως ὑποδοχὴν αὐτὸ οἷον τιθήνην. εἴρηται μὲν οὖν τἀληθές, δεῖ δ' ἐναργέστερον εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ. χαλεπὸν δὲ ἄλλως τε, καὶ διότι προαπορηθῆναι περὶ πυρὸς καὶ τῶν μετὰ πυρὸς, ἀναγκαῖον τούτου χάριν. τούτων γὰρ εἰπεῖν, ἕκαστον ὁποῖον ὄντως ὕδωρ χρὴ λέγειν μᾶλλον ἢ πῦρ, καὶ ὁποῖον ὁτιοῦν μᾶλλον ἢ καὶ ἅπαντα, καθ' ἕκαστόν τε οὕτως ὥς τινι πιστῷ καὶ βεβαίῳ χρῆσθαι λόγῳ, χαλεπόν. πῶς οὖν δὴ τοῦτ' αὐτὸ καὶ πῇ, καί τι περὶ αὐτῶν εἰκότως διαπορηθέντες λέγομεν; πρῶτον μὲν ὃ δὴ νῦν ὕδωρ ὠνομάκαμεν πηγνύμενον ὡς δοκοῦμεν, λίθους καὶ γῆν γιγνόμενον ὁρῶμεν. τηκόμενον δ' αὖ καὶ διακρινόμενον ταὐτὸν τοῦτο, πνεῦμα καὶ ἀέρα. συγκαυθέντα δὲ τὸν ἀέρα καὶ πῦρ, ἀνάπαλιν δὲ συγκριθὲν καὶ κατασβεσθὲν εἰς ἰδέαν τε ἀπιὸν αὖθις ἀέρος. πῦρ καὶ πάλιν ἀέρα ξυνιόντα καὶ πυκνούμενον, νέφος καὶ ὁμίχλην. ἐκ δὲ τούτων ἔτι μᾶλλον ξυμπιλουμένων, ῥέον ὕδωρ. ἐξ ὕδατος δὲ, γῆν καὶ λίθους αὖθις. κύκλον τε οὕτω διαδιδόντα εἰς ἄλληλα ὡς φαίνεται τὴν γένεσιν. οὕτω δὴ τούτων οὐδέποτε τῶν αὐτῶν ἑκάστων φανταζομένων, ποῖον αὐτῶν ὡς ὂν ὁτιοῦν τοῦτο καὶ οὐκ ἄλλο, παγίως διισχυριζόμενος, οὐκ αἰσχυνεῖ γέ τις αὑτόν; οὐκ ἔστιν. ἀλλ' ἀσφαλέστατον αὖ μακρῷ περὶ τούτων τιθεμένους, ὧδε λέγειν. ἀεὶ ὃ καθορῶμεν ἄλλο τε ἄλλῃ γιγνόμενον ὡς πῦρ, μὴ τοῦτο ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἑκάστοτε προσαγορεύειν πῦρ, μηδὲ ὕδωρ τοῦτο, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἀεὶ, μηδὲ ἄλλο ποτὲ μηδὲν ὥς τιν' ἔχον βεβαιότητα. ὅσα δεικνύντες τῷ ῥήματι, τῷ, τόδε καὶ τοῦτο προσχρώμενοι, δηλοῦν ἡγούμεθά τι. φεύγει γὰρ οὐχ ὑπομένον τὴν τοῦ τόδε καὶ τὴν τοῦτο, καὶ τὴν τῷδε, καὶ πᾶσαν ὅση μόνιμα ὡς ὄντα αὐτὰ ἐνδείκνυται, φάσις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἕκαστα μὴ λέγειν, τὸ δὲ τοιοῦτον ἀεὶ περιφερόμενον,

φερόμενον, ὅμοιον, ἑκάστου πέρι καὶ ξυμπάντων οὕτω καλεῖν. καὶ δὴ καὶ πῦρ τὸ διὰ παντὸς τοιοῦτον, καὶ ἅπαν ὅσαπερ ἂν ἔχῃ γένεσιν. ἐν ᾧ δὲ ἐγγιγνόμενα ἕκαστα αὐτῶν φαντάζεται, καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπόλλυται, μόνον ἐκεῖνο αὖ προσαγορεύειν, τῷ δὲ τοῦτο καὶ τῷ τόδε προσχρωμένους ὀνόματι. τὸ δὲ ὁποιονοῦν τι θερμὸν ἢ λευκὸν, ἢ καὶ ὁτιοῦν τῶν ἐναντίων, καὶ πάνθ' ὅσα ἐκ τούτων, μηδὲν ἐκεῖνο αὖ τούτων καλεῖν. ἔτι δὲ σαφέστερον αὐτοῦ πέρι, προθυμητέον αὖθις εἰπεῖν. εἰ γὰρ πάντα τις σχήματα πλάσας ἐκ χρυσοῦ, μηδὲν μεταπλάττων παύοιτο ἕκαστα εἰς ἅπαντα, δεικνύντος δή τινος αὐτῶν ἓν, καὶ προσερομένου τί ποτέ ἐστι, μακρῷ πρὸς ἀλήθειαν ἀσφαλέστατον εἰπεῖν ὅτι χρυσός. τὸ δὲ τρίγωνον ὅσα τε ἄλλα σχήματα ἐνεγίγνετο, μηδέποτε λέγειν ταῦτα ὡς ὄντα, ἅ γε μεταξὺ τιθεμένου μεταπίπτει. ἀλλ' ἐὰν ἄρα καὶ τὸ τοιοῦτον μετὰ ἀσφαλείας ἐθέλῃ δέχεσθαί τινος, ἀγαπᾶν. ὁ αὐτὸς δὴ λόγος καὶ περὶ τῆς τὰ πάντα δεχομένης σώματα φύσεως, ταὐτὸν αὐτὴν ἀεὶ προσρητέον. ἐκ γὰρ τῆς ἑαυτῆς τὸ παράπαν οὐκ ἐξίσταται δυνάμεως. δέχεταί τε γὰρ ἀεὶ τὰ πάντα, καὶ μορφὴν οὐδεμίαν ποτὲ οὐδενὶ τῶν εἰσιόντων ὁμοίαν εἴληφεν οὐδαμῇ οὐδαμῶς. ἐκμαγεῖον γὰρ φύσει παντὶ κεῖται, κινούμενόν τε καὶ διασχηματιζόμενον ὑπὸ τῶν εἰσιόντων. φαίνεται δὲ δι' ἐκεῖνα ἄλλοτε ἀλλοῖον. τὰ δὲ εἰσιόντα καὶ ἐξιόντα τῶν ὄντων ἀεὶ μιμήματα, τυπωθέντα ἀπ' αὐτῶν τρόπον τινὰ δύσφραστον καὶ θαυμαστὸν, ὃν εἰσαῦθις μέτιμεν. ἐν δ' οὖν τῷ παρόντι χρὴ γένη διανοηθῆναι τριττά. τὸ μὲν γιγνόμενον, τὸ δ' ἐν ᾧ γίγνεται. τὸ δ' ὅθεν ἀφομοιούμενον, φύεται τὸ γιγνόμενον. καὶ δὴ καὶ προσεικάσαι πρέπει, τὸ μὲν δεχόμενον μητρὶ, τὸ δ' ὅθεν πατρὶ, τὴν δὲ μεταξὺ τούτων φύσιν ἐκγόνῳ νοῆσαί τε, ὡς οὐκ ἂν ἄλλως ἐκτυπώματος ἔσεσθαι μέλλοντος ἰδεῖν ποικίλου πάσας ποικιλίας. τοῦτ' αὐτὸ ἐν ᾧ ἐκτυπούμενον ἐνίσταται γένοιτ' ἂν παρεσκευασμένον εὖ, πλὴν ἄμορφον ὂν ἐκείνων ἁπασῶν τῶν ἰδεῶν, ὅσας μέλλει δέχεσθαί ποθεν. ὅμοιον γὰρ ὂν τῶν ἐπεισιόντων τινὶ, τὰ τῆς ἐναντίας, τά τε τῆς τὸ παράπαν ἄλλης φύσεως ὁπότ' ἔλθοι δεχόμενον, κακῶς ἂν ἀφομοιοῖ, τὴν αὐτοῦ παρεμφαῖνον ὄψιν. διὸ καὶ πάντων ἐκτὸς εἰδῶν εἶναι χρεὼν, τὸ τὰ πάντα ἐνδεξόμενον ἐν αὐτῷ γένη. καθάπερ περὶ τὰ ἀλείμματα ὁπόσα εὐώδη τὰ δεξόμενα ὑγρὰ τὰς ὀσμάς, ὅσοι τε ἔν τισι τῶν μαλακῶν σχήματα ἀπομάττειν ἐπιχειροῦσι, τὸ παράπαν σχῆμα οὐδὲν ἔνδηλον ὑπάρχειν ἐῶσιν. προομαλύναντες δὲ, ὅτι λειότατον ἀπεργάζονται. ταὐτὸν οὖν καὶ τῷ τὰ τῶν πάντων ἀεί τε ὄντων, κατὰ πᾶν ἑαυτοῦ πολλάκις ἀφομοιώματα καλῶς μέλλοντι δέχεσθαι, πάντων ἐκτὸς αὐτῷ προσήκει πεφυκέναι τῶν εἰδῶν. διὸ τὴν τοῦ γεγονότος ὁρατοῦ καὶ πάντως αἰσθητοῦ μητέρα τι ὑποδοχὴν, μήτε γῆν μήτε ἀέρα μήτε πῦρ μήτε ὕδωρ λέγωμεν, μήτε ὅσα ἐκ τούτων, μήτε ἐξ ὧν ταῦτα γέγονεν, ἀλλ' ἀόρατον εἶδός τι καὶ ἄμορφον πανδεχὲς, μεταλαμβάνον δὲ ἀπορώτατά πῃ τοῦ νοητοῦ, καὶ δυσαλωτότατον αὐτὸ λέγοντες, οὐ ψευσόμεθα. καθόσον δὲ ἐκ τῶν προειρημένων δυνατὸν ἐφικνεῖσθαι τῆς φύσεως αὐτοῦ, τῇδ' ἄν τις ὀρθότατα λέγοι. πῦρ μὲν ἑκάστοτε αὐτοῦ, τὸ πεπυρωμένον μέρος φαίνεσθαι, τὸ δὲ ὑγρανθὲν, ὕδωρ. γῆν δὲ καὶ ἀέρα, καθόσον ἂν μιμήματα τούτων δέχηται. λόγῳ δὲ δὴ μᾶλλον τὸ τοιόνδε διοριζομένους περὶ αὐτῶν διασκεπτέον. ἆρ' ἔστι τι πῦρ αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ, καὶ πάντα περὶ ὧν ἀεὶ λέγομεν οὕτως αὐτὰ καθ' αὑτὰ ἕκαστα ὄντα, ἢ ταῦτα ἅπερ καὶ βλέπομεν, ὅσα τε ἄλλα διὰ τοῦ σώματος αἰσθανόμεθα, μόνα ἐστὶ τοιαύτην ἔχοντα ἀλήθειαν, ἄλλα δὲ οὐκ ἔστι παρὰ ταῦτα οὐδαμῇ οὐδαμῶς. ἀλλὰ μάτην ἑκάστοτε εἶναί τι φαμὲν εἶδος ἑκάστου νοητὸν, τὸ δὲ οὐδὲν ἄρ' ἦν, πλὴν λόγος. οὔτε οὖν δὴ τὸ παρὸν ἄκριτον καὶ ἀδίκαστον ἀφέντα, ἄξιον φάναι διισχυριζόμενον ἔχειν οὕτως, οὔτ' αὖ μήκει λόγου πάρεργον ἄλλο μῆκος ἐπεμβλητέον. εἰ δέ τις ὅρος ὁρισθεὶς μέγας διὰ βραχέων φανείη, τοῦτο μάλιστα καιριώτατον γένοιτ' ἄν. ὧδε οὖν τὴν γ' ἐμὴν τίθεμαι ψῆφον αὐτός. εἰ μὲν νοῦς καὶ δόξα ἀληθής ἐστον δύο γένη, παντάπασιν εἶναι καθ' αὑτὰ ταῦτα ἀναίσθητα ὑφ' ἡμῶν, εἴδη, νοούμενα μόνον. εἰ δ' ὥς τισι φαίνεται, δόξα ἀληθὴς νοῦ διαφέροι τὸ μηδὲν, πάνθ' ὁπόσα αὖ διὰ τοῦ σώματος αἰσθανόμεθα θετέον βεβαιότατα. δύο δὴ λεκτέον ἐκείνω, διότι χωρὶς γεγόνατον, ἀνομοίως τε ἔχετον. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν διὰ διδαχῆς, τὸ δ' ὑπὸ πειθοῦς ἡμῖν ἐγγίγνεται. καὶ τὸ μὲν ἀεὶ μετὰ ἀληθοῦς λόγου, τὸ δὲ ἄλογον. καὶ τὸ μὲν ἀκίνητον πειθοῖ, τὸ δὲ μεταπειστόν. καὶ τοῦ μὲν πάντα ἄνδρα μετέχειν φατέον, νοῦ δὲ θεούς. ἀνθρώπων δὲ γένος, βραχύ τι. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, ὁμολογητέον μὲν εἶναι τὸ κατὰ ταὐτὰ ἔχον εἶδος, ἀγέννητον καὶ ἀνώλεθρον, οὔτε εἰς ἑαυτὸ εἰσδεχόμενον ἄλλο ἄλλοθεν, οὔτε αὐτὸ εἰς ἄλλο ποι ἰόν. ἀόρατον δὲ καὶ ἄλλως ἀναίσθητον τοῦτο, ὃ δὴ νόησις εἴληχεν ἐπισκοπεῖν. τὸ δὲ ὁμώνυμον, ὅμοιόν τε ἐκείνῳ, δεύτερον αἰσθητὸν, γεννητὸν, πεφορημένον ἀεὶ, γιγνόμενον ἔν τινι τόπῳ, καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπολλύμενον, δόξῃ μετ' αἰσθήσεως περιληπτόν. τρίτον δὲ αὖ γένος ὂν τὸ τῆς χώρας ἀεὶ φθορὰν οὐ προσδεχόμενον, ἕδραν δὲ παρέχον ὅσα ἔχει γένεσιν πᾶσιν, αὐτὸ δὲ μετ' ἀναισθησίας ἁπτὸν λογισμῷ τινὶ νόθῳ μόγις πιστόν. πρὸς ὃ δὴ καὶ ὀνειροπολοῦμεν βλέποντες, καὶ φαμὲν ἀναγκαῖον εἶναί που τὸ ὂν ἅπαν ἔν τινι τόπῳ, καὶ κατέχον χώραν τινὰ, τὸ δὲ μήτε ἐν γῇ μήτε που κατ' οὐρανὸν, οὐδὲν εἶναι. ταῦτα δὲ πάντα καὶ τὰ τούτων ἀδελφὰ, καὶ περὶ τὴν ἄυπνον καὶ ἀληθῶς φύσιν ὑπάρχουσαν, ὑπὸ ταύτης τῆς ὀνειρώξεως οὐ δυνατοὶ γιγνόμενοι ἐγερθέντες διοριζόμενοι τἀληθὲς λέγειν. ὡς εἰκόνι μὲν, ἐπείπερ οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐφ' ᾧ γέγονεν ἑαυτῆς ἐστιν, ἑτέρου δέ τινος ἀεὶ φέρεται φάντασμα. διὰ ταῦτα ἐν ἑτέρῳ προσήκει τινὶ γίγνεσθαι, οὐσίας ἁμωσγέπως ἀντεχομένην, ἢ μηδὲν τὸ παράπαν αὐτὴν εἶναι. τῷ δὲ ὄντως ὄντι, βοηθὸς ὁ δι' ἀκριβείας ἀληθὴς λόγος, ὡς ἕως ἄν τι τὸ μὲν ἄλλο ᾖ, τὸ δὲ

ἄλλο, οὐδέτερον ἐν οὐδετέρῳ ποτὲ γεγενημένον, ἓν ἅμα ταὐτὸν καὶ δύο γενήσεσθον. οὗτος μὲν δὴ οὖν παρὰ τῆς ἐμῆς ψήφου λογισθεὶς, ἐν κεφαλαίῳ δεδόσθω λόγος. ὄν τε καὶ χώραν καὶ γένεσιν εἶναι, τρία τριχῆ, καὶ πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι. τὴν δὲ γενέσεως τιθήνην ὑγραινομένην καὶ πυρουμένην, καὶ τὰς γῆς τε καὶ ἀέρος μορφὰς δεχομένην, καὶ ὅσα τούτοις ἄλλα πάθη συνέπεται πάσχουσαν, παντοδαπὴν μὲν ἰδεῖν φαίνεσθαι. διὰ δὲ τὸ μήθ' ὁμοίων δυνάμεων, μήτ' ἰσορρόπων ἐμπίπλασθαι, κατ' οὐδὲν αὐτῆς ἰσορροπεῖν, ἀλλ' ἀνωμάλως πάντῃ ταλαντουμένην, σείεσθαι μὲν ὑπ' ἐκείνων αὐτὴν, κινουμένην δ' αὖ πάλιν ἐκεῖνα σείειν. τὰ δὲ κινούμενα, ἄλλα ἄλλοσε ἀεὶ φέρεσθαι διακρινόμενα. ὥσπερ τὰ ὑπὸ τῶν πλοκάνων τε καὶ ὀργάνων τῶν περὶ τὴν τοῦ σίτου κάθαρσιν σειόμενα καὶ ἀναλικμώμενα, τὰ μὲν πυκνὰ καὶ βαρέα, ἄλλῃ. τὰ δὲ μανὰ καὶ κοῦφα, εἰς ἑτέραν ἵζει φερόμενα ἕδραν. τότε οὕτω τὰ τέτταρα γένη σειόμενα ὑπὸ τῆς δεξαμένης, κινουμένης αὐτῆς, οἷον ὀργάνου σεισμὸν παρέχοντος, τὰ μὲν ἀνομοιότατα πλεῖστον αὐτὰ ἀφ' αὑτῶν ὁρίζειν, τὰ δ' ὁμοιότατα πάλιν εἰς ταὐτὸ συνωθεῖν. διὸ δὴ καὶ χώραν ταῦτα ἄλλα ἄλλην ἴσχειν, πρὶν καὶ τὸ πᾶν ἐξ αὐτῶν διακοσμηθὲν γενέσθαι. καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τούτου πάντα ταῦτ' ἔχειν, ἀλόγως καὶ ἀμέτρως. ὅτε δ' ἐπεχειρεῖτο κοσμεῖσθαι τὸ πᾶν, πῦρ πρῶτον καὶ γῆν, καὶ ἀέρα καὶ ὕδωρ, ἴχνη μὲν ἔχοντα αὑτῶν ἄττα, παντάπασι μὴν διακείμενα, ὥσπερ εἰκὸς ἔχειν ἅπαν ὅταν ἀπῇ τινος θεὸς, οὕτω δὴ τότε πεφυκότα ταῦτα, πρῶτον διεσχηματίσατο εἴδεσι καὶ ἀριθμοῖς. τὸ δὲ ᾗ δυνατὸν, ὡς κάλλιστά τε καὶ ἄριστα ἐξ οὐχ οὕτως ἐχόντων, τὸν θεὸν αὐτὰ συνιστάναι, παρὰ πάντα ἡμῖν, ὡς ἀεὶ τοῦτο λεγόμενον ὑπαρχέτω. νῦν δ' οὖν τὴν διάταξιν αὐτῶν ἐπιχειρητέον ἑκάστων καὶ γένεσιν, ἀήθει λόγῳ πρὸς ὑμᾶς δηλοῦν. ἀλλὰ γὰρ ἐπεὶ μετέχετε τῶν κατὰ παίδευσιν ὁδῶν, δι' ὧν ἐνδείκνυσθαι τὰ λεγόμενα ἀνάγκη, συνέψεσθε. πρῶτον μὲν δὴ πῦρ καὶ γῆ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ, ὅτι σώματά ἐστι, δῆλόν που καὶ παντί. τὸ δὲ τοῦ σώματος εἶδος πᾶν, καὶ βάθος ἔχει. τὸ δὲ βάθος αὖ, πᾶσα ἀνάγκη τὴν ἐπίπεδον περιειληφέναι φύσιν. ἡ δὲ ὀρθὴ τῆς ἐπιπέδου βάσεως, ἐκ τριγώνων συνέστηκε. τὰ δὲ τρίγωνα ἅπαντα, ἐκ δυοῖν ἄρχονται, μίαν μὲν ὀρθὴν ἔχοντος ἑκατέρου γωνίαν, τὰς δὲ δύο ὀξείας. ὧν τὸ μὲν ἕτερον, ἑκατέρωθεν ἔχει μέρος γωνίας ὀρθῆς, πλευραῖς ἴσαις διῃρημένης. τὸ δὲ ἕτερον, ἀνίσοις ἄνισα μέρη νενεμημένης. ταύτην δὲ πυρὸς ἀρχὴν καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων ὑποτιθέμεθα, κατὰ τὸν μετ' ἀνάγκης εἰκότα λόγον πορευόμενοι. τὰς δ' ἔτι τούτων ἀρχὰς ἄνωθεν, θεὸς οἶδε, καὶ ἀνδρῶν ὃς ἂν ἐκείνῳ φίλος ᾖ. δεῖ δὴ λέγειν, ποῖα κάλλιστα σώματα γένοιτ' ἂν τέτταρα ἀνόμοια μὲν ἑαυτοῖς, δυνατὰ δὲ ἐξ ἀλλήλων αὐτῶν ἄττα διαλυόμενα γίγνεσθαι. τούτου γὰρ τυχόντες, ἔχομεν τὴν ἀλήθειαν γενέσεως πέρι γῆς καὶ πυρὸς, τῶν τε ἀνάλογον ἐν μέσῳ. τότε γὰρ οὐδενὶ συγχωρησόμεθα καλλίω τούτων ὁρώμενα σώματα εἶναί που καθ' ἓν γένος ἕκαστον ὄν. τοῦτ' οὖν προθυμητέον, τὰ διαφέροντα κάλλει σωμάτων τέτταρα γένη συναρμόσασθαι, καὶ φάναι τὴν τούτων ἡμᾶς φύσιν ἱκανῶς εἰληφέναι. τοῖν δὲ δυοῖν τριγώνοιν, τὸ μὲν ἰσοσκελὲς μίαν εἴληχε φύσιν, τὸ δὲ πρόμηκες, ἀπεράντους. προαιρετέον οὖν αὖ, τῶν ἀπείρων τὸ κάλλιστον, εἰ μέλλομεν ἄρξεσθαι κατὰ τρόπον. ἂν οὖν τις ἔχοι κάλλιον ἐκλεξάμενος εἰπεῖν, εἰς τὴν τούτων σύστασιν, ἐκεῖνος οὐκ ἐχθρὸς ὢν ἀλλὰ φίλος, κρατεῖ. τιθέμεθα δ' οὖν τῶν πολλῶν τριγώνων κάλλιστον ἓν, ὑπερβάντες τἆλλα, ἐξ οὗ τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον ἐκ τρίτων συνέστηκε. διότι δὲ ὁ λόγος πλείων. ἀλλὰ τῷ τοῦτο ἐλέγξαντι καὶ ἀνευρόντι δὲ μὴ οὕτως ἔχον, κεῖται φίλια τὰ ἆθλα. προῃρήσθω δὲ δύο τρίγωνα, ἐξ ὧν τό, τε τοῦ πυρὸς καὶ τὰ τῶν ἄλλων σώματα μεμηχάνηται. τὸ μὲν ἰσοσκελὲς, τὸ δὲ τριπλῆν κατὰ δύναμιν ἔχον τῆς ἐλάττονος τὴν μίαν πλευρὰν ἀεί. τὸ δὲ πρόσθεν οὐκ ἀσφαλῶς ῥηθὲν, νῦν μᾶλλον διοριστέον. τὰ γὰρ τέτταρα γένη, δι' ἀλλήλων εἰς ἄλληλα ἐφαίνετο πάντα γένεσιν ἔχειν, οὐκ ὀρθῶς φανταζόμενα. γίγνεται μὲν γὰρ ἐκ τῶν τριγώνων ὧν προῃρήμεθα γένη τέτταρα. τρία μὲν ἐξ ἑνὸς τοῦ τὰς πλευρὰς ἀνίσους ἔχοντος. τὸ δὲ τέταρτον ἓν μόνον, ἐκ τοῦ ἰσοσκελοῦς τριγώνου συναρμοσθέν. οὐκοῦν δυνατὰ πάντα εἰς ἄλληλα διαλυόμενα, ἐκ πολλῶν σμικρῶν, ὀλίγα μεγάλα, καὶ τοὐναντίον γίγνεσθαι. τὰ δὲ τρία, οἷόν τε. ἐκ γὰρ ἑνὸς, ἅπαντα πεφυκότα, λυθέντων τε τῶν μειζόνων πολλὰ σμικρὰ ἐκ τῶν αὐτῶν συστήσεται, δεχόμενα τὰ προσήκοντα σχήματα ἑαυτοῖς, καὶ σμικρὰ ὅταν αὖ πολλὰ κατὰ τὰ τρίγωνα διασπαρῇ, γενόμενος εἷς ἀριθμὸς, ἑνὸς ὄγκου μέγα ἀποτελέσειεν ἂν ἄλλο εἶδος ἕν. ταῦτα μὲν οὖν λελέχθω περὶ τῆς εἰς ἄλληλα γενέσεως. οἷον δὲ ἕκαστον αὐτῶν γέγονεν εἶδος, καὶ ἐξ ὅσων συμπεσόντων ἀριθμῶν, λέγειν ἂν ἑπόμενον εἴη. ἄρξει δὲ τό, τε πρῶτον εἶδος καὶ σμικρότατον συνιστάμενον, στοιχεῖον δ' αὐτοῦ τὸ τὴν ὑποτείνουσαν, τῆς ἐλάττονος πλευρᾶς διπλασίαν ἔχον μήκει. σύνδυο δὲ τούτων κατὰ διάμετρον συντιθεμένων, καὶ τρὶς τούτου γενομένου, τὰς διαμέτρους καὶ τὰς βραχείας πλευρὰς εἰς ταὐτὸν ὡς κέντρον ἐρεισάντων, ἓν ἰσόπλευρον τρίγωνον ἐξ ἓξ τὸν ἀριθμὸν ὄντων γέγονε. τρίγωνα δὲ ἰσόπλευρα συνιστάμενα τέτταρα, κατὰ σύντρεις ἐπιπέδους γωνίας, μίαν στερεὰν γωνίαν ποιεῖ, τῆς ἀμβλυτάτης τῶν ἐπιπέδων γωνιῶν ἐφεξῆς γεγονυῖαν. τοιούτων δὲ ἀποτελεσθεισῶν τεττάρων, πρῶτον εἶδος στερεὸν, ὅλου περιφεροῦς διανεμητικὸν εἰς ἴσα μέρη καὶ ὅμοια, συνίσταται. δεύτερον δὲ ἐκ μὲν τῶν αὐτῶν τριγώνων, κατὰ δὲ ἰσόπλευρα τρίγωνα ὀκτὼ συστάντων, μίαν ἀπεργασαμένων στερεὰν γωνίαν, ἐκ τεττάρων ἐπιπέδων, καὶ γενομένων ἓξ τοιούτων, τὸ δεύτερον αὖ σῶμα οὕτως ἔσχε τέλος. τὸ δὲ τρίτον, ἐκ δὶς ἑξήκοντα τῶν στοιχείων συμπαγέντων, στερεῶν δὲ γωνιῶν δώδεκα, ὑπὸ

κα, ὑπὸ πέντε ἐπιπέδων τριγώνων ἰσοπλεύρων περιεχομένης ἑκάστης εἴκοσι βάσεις ἔχον ἰσοπλεύρους γέγονεν. καὶ τὸ μὲν ἕτερον ἀπηλλακτο τῶν στοιχείων, γεννῆσαν ταῦτα. τὸ δὲ ἰσοσκελὲς τρίγωνον, ἐγέννα τὴν τοῦ τετάρτου φύσιν, κατὰ τέτταρα ξυνιστάμενον, εἰς τὸ κέντρον τὰς ὀρθὰς γωνίας συνάγον, ἓν ἰσόπλευρον τετράγωνον ἀπεργασάμενον. ἓξ δὲ τοιαῦτα συμπαγέντα, γωνίας ὀκτὼ στερεὰς ἀπετέλεσε. κατὰ τρεῖς ἐπιπέδους ὀρθὰς ξυναρμοσθείσης ἑκάστης. τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ξυστάντος σώματος, γέγονεν κυβικὸν ἐξ ἐπιπέδους τετραγώνους ἰσοπλεύρους βάσεις ἔχον. ἔτι δὲ οὔσης ξυστάσεως, μιᾶς πέμπτης ἐπὶ τὸ πᾶν ὁ θεὸς αὐτῇ κατεχρήσατο, ἐκεῖνο διαζωγραφῶν, ἃ δή τις εἰ πάντα λογιζόμενος ἐμμελῶς ἀποροῖ, πότερον ἀπείρους χρὴ κόσμους εἶναι λέγειν, ἢ πέρας ἔχοντας, τὸ μὲν ἀπείρους. ἡγήσαιτ' ἂν ὄντως ἀπείρου τινὸς εἶναι δόγμα, ὧν ἔμπειρον χρεὼν εἶναι· πότερον δὲ ἕνα ἢ πέντε αὐτοὺς ἀληθείᾳ πεφυκότας λέγειν, προσήκει μᾶλλον αὖ ταύτῃ στὰς, εἰκότως διαπορῆσαι. τὸ μὲν οὖν δὴ παρ' ἡμῶν, ἕνα αὐτὸν κατὰ τὸν εἰκότα λόγον πεφυκότα μηνύει. ἄλλος δὲ εἰς ἄλλα πῃ ἀποβλέψας, ἕτερα δοξάσει. καὶ τούτων μὲν μεθετέον. τὰ δὲ γεγονότα νῦν τῷ λόγῳ γένη, διανείμωμεν εἰς πῦρ, καὶ γῆν, καὶ ὕδωρ, καὶ ἀέρα. γῇ μὲν τὸ κυβικὸν εἶδος δῶμεν. ἀκινητοτάτη γὰρ τῶν τεττάρων γενῶν γῆ, καὶ τῶν σωματικῶν πλαστικωτάτη. μάλιστα δὲ ἀνάγκη γεγονέναι τοιοῦτον, τὸ τὰς βάσεις ἀσφαλεστάτας ἔχον. βάσις δὲ ἥ τε τῶν κατ' ἀρχὰς τριγώνων ἀσφαλεστέρα κατὰ φύσιν, ἡ τῶν ἰσοπλεύρων τῆς τῶν ἀνίσων. τό, τε ἐξ ἑκατέρου ξυντεθὲν ἐπίπεδον, ἰσόπλευρον ἰσοπλεύρου, τετράγωνον τριγώνου, κατά τε μέρη καὶ καθ' ὅλον στασιμωτέρως ἐξ ἀνάγκης βέβηκε. διὸ γῇ μὲν τοῦτο ἀπονέμοντες, τὸν εἰκότα λόγον διασώζομεν. ὕδατι δ' αὖ τὸ δυσκινητότατον εἶδος, τὸ δ' εὐκινητότατον, πυρί. τὸ δὲ μέσον, ἀέρι. καὶ τὸ μὲν σμικρότατον σῶμα, πυρί. τὸ δ' αὖ μέγιστον, ὕδατι. τὸ δὲ μέσον, ἀέρι. καὶ τὸ μὲν ὀξύτατον αὖ πυρί. τὸ δὲ δεύτερον, ἀέρι. τὸ δὲ τρίτον, ὕδατι. ταῦτ' οὖν δὴ πάντα, τὸ μὲν ἔχον ὀλιγίστας βάσεις, εὐκινητότατον ἀνάγκη πεφυκέναι τμητικώτατόν τε, ὀξύτατον ὂν πάντῃ πάντων. ἔτι τε ἐλαφρότατον, ἐξ ὀλιγίστων ξυνεστὼς τῶν αὐτῶν μερῶν. τὸ δὲ δεύτερον δευτέρως, τὰ αὐτὰ ταῦτ' ἔχειν. τρίτως δὲ, τὸ τρίτον. ἔστω δὲ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, καὶ κατὰ τὸν εἰκότα, τὸ μὲν τῆς πυραμίδος στερεὸν γεγονὸς εἶδος, πυρὸς στοιχεῖον καὶ σπέρμα. τὸ δὲ δεύτερον κατὰ γένεσιν εἴπωμεν ἀέρος. τὸ δὲ τρίτον, ὕδατος. πάντα οὖν δὴ ταῦτα διανοεῖσθαι σμικρὰ οὕτως, ὡς καθ' ἓν ἕκαστον μὲν τοῦ γένους ἑκάστου, διὰ σμικρότητα οὐδὲν ὁρώμενον ὑφ' ἡμῶν. συναθροισθέντων δὲ πολλῶν τοὺς ὄγκους αὐτῶν ὁρᾶσθαι, καὶ δὴ τὸ τῶν ἀναλογιῶν περί τε τὰ πλήθη καὶ τὰς κινήσεις, καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις, πανταχῇ τὸν θεὸν, ὅπῃ περ ἡ τῆς ἀνάγκης ἑκοῦσα πεισθεῖσά τε φύσις ὑπεῖξε, ταύτῃ πάντῃ δι' ἀκριβείας ἀποτελεσθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ, ξυνηρμόσθαι ταῦτα ἀνάλογον. ἐκ δὲ πάντων τῶν περὶ τὰ γένη προειρήκαμεν, ὧδ' ἂν κατὰ τὸ εἰκὸς μάλιστ' ἔχοι. γῆ μὲν ξυντυγχάνουσα πυρί, διαλυθεῖσά τε ὑπὸ τῆς ὀξύτητος αὐτοῦ φέροιτ' ἄν, εἴτ' ἐν αὐτῷ πυρὶ λυθεῖσα, εἴτ' ἐν ἀέρος, εἴτ' ἐν ὕδατος ὄγκῳ τύχοι, μέχρι περ ἂν αὐτῆς πῃ ξυντυχόντα τὰ μέρη, πάλιν ξυναρμοσθέντα αὐτὰ αὑτοῖς, γῆ γένοιτο. οὐ γὰρ εἰς ἄλλο γε εἶδος ἔλθοι ποτ' ἄν. ὕδωρ δὲ ὑπὸ πυρὸς μερισθὲν, εἴτε καὶ ὑπ' ἀέρος ἐγχωρεῖ γίγνεσθαι ξυστάντα, ἓν μὲν πυρὸς σῶμα, δύο δὲ ἀέρος. τὰ δὲ ἀέρος τμήματα ἐξ ἑνὸς μέρους διαλυθέντος, δύ' ἂν γενοίσθην σώματα πυρός. καὶ πάλιν ὅταν ἀέρι πῦρ ὕδατί τε ἤ τινι γῇ περιλαμβανόμενον, ἐν πολλοῖς ὀλίγον κινούμενον, ἐν φερομένοις μαχόμενον, καὶ νικηθὲν καταθραυσθῇ, δύο πυρὸς σώματα εἰς ἓν ξυνίστασθον εἶδος ἀέρος. καὶ κρατηθέντος ἀέρος, κερματισθέντος τε ἐκ δυοῖν ὅλοιν, καὶ ἡμίσεος ὕδατος, εἶδος ἓν ὅλον ἔσται ξυμπαγές. ὧδε γὰρ δὴ λογισόμεθα αὐτὰ πάλιν, ὡς ὅταν ἐν πυρὶ λαμβανόμενον τῶν ἄλλων ὑπ' αὐτοῦ τι γένος, τῇ τῶν γωνιῶν καὶ κατὰ τὰς πλευρὰς ὀξύτητι τέμνηται, ξυστὰν μὲν εἰς τὴν ἐκείνου φύσιν, πέπαυται τεμνόμενον. τὸ γὰρ ὅμοιον καὶ ταὐτὸν αὐτῷ γένος ἕκαστον, οὔτε τινὰ μεταβολὴν ἐμποιῆσαι δυνατὸν, οὔτε τι παθεῖν ὑπὸ τοῦ κατὰ ταὐτὰ ὁμοίως τε ἔχοντος, οὔτε τι δρᾶσαι δύναται, ἕως ἂν εἰς ἄλλο τι γιγνόμενον ἧττον ὂν, κρείττονι μάχηται, λυόμενον οὐ παύεται. τά τε αὖ σμικρότερα ὅταν ἐν τοῖς μείζοσι πολλοῖς περιλαμβανόμενα ὀλίγα, διαθραυόμενα κατασβεννύηται, ξυνίστασθαι μὲν ἐθέλοντα εἰς τὴν τοῦ κρατοῦντος ἰδέαν πέπαυται κατασβεννύμενα, γίγνεταί τε ἐκ πυρὸς ἀὴρ, ἐξ ἀέρος ὕδωρ. ἂν δ' εἰς ταῦτα ἴῃ καὶ τῶν ἄλλων τινὶ ξυνιὸν γενῶν μάχηται, λυόμενα οὐ παύεται, πρὶν ἢ παντάπασιν ὠθούμενα διάλυτα ὄντα ἐκφύγοι πρὸς τὸ ξυγγενές, ἢ νικηθέντα, ἓν ἐκ πολλῶν ὅμοιον τῷ κρατήσαντι γενόμενον, αὐτοῦ ξύνοικον μένῃ. καὶ δὴ καὶ κατὰ ταῦτα τὰ παθήματα διαμείβεται τὰς χώρας ἅπαντα. διέστηκε μὲν γὰρ τοῦ γένους ἑκάστου τὰ πλήθη κατὰ τόπον ἴδιον, διὰ τὴν τῆς δεχομένης κίνησιν. τὰ δὲ ἀνομοιούμενα, φέρεται διὰ τὸν σεισμὸν πρὸς τὸν ἐκείνων οἷς ἂν ὁμοιωθῇ τόπον. ὅσα μὲν οὖν ἄκρατα καὶ πρῶτα σώματα, διὰ τοιούτων αἰτιῶν γέγονε. τὸ δ' ἐν τοῖς εἴδεσιν αὐτῶν ἕτερα ἐμπεφυκέναι γένη, τὴν ἑκατέρου τῶν στοιχείων αἰτιατέον ξύστασιν, μὴ μόνον ἓν ἑκάτερον μέγεθος ἔχον τὸ τρίγωνον φυτεῦσαι κατ' ἀρχὰς, ἀλλὰ ἐλάττω τε καὶ μείζω, τὸν ἀριθμὸν δὲ ἔχοντα τοσοῦτον, ὅσα περ ἂν ᾖ τἀν τοῖς εἴδεσι γένη. διὸ δὲ συμμιγνύμενα αὐτά τε πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα, τὴν ποικιλίαν ἐστὶν ἄπειρα, ἧς δὴ δεῖ θεωροὺς γίγνεσθαι τοὺς μέλλοντας περὶ φύσεως εἰκότι λόγῳ χρήσεσθαι. κινήσεως οὖν ξυστάσεώς τε πέρι, τίνα τρόπον καὶ μεθ' ὧν τινων γίγνεσθον, εἰ μή τις διομολογήσεται, πόλλ' ἂν εἴη ἐμποδὼν τῷ κατόπισθεν λογισμῷ. τὰ μὲν οὖν ἤδη περὶ αὐτῶν εἴρηται. πρὸς δὲ ἐκείνοις, ἔτι τάδε ἐν μὲν ὁμαλότητι, μηδέ ποτε ἐθέλειν κίνησιν

εἶναι. τὸ γὰρ κινησόμενον ἄνευ τοῦ κινήσοντος, ἢ τὸ κινῆσον ἄνευ τοῦ κινησομένου χαλεπόν, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον εἶναι. κίνησις δὲ οὐκ ἔστι τούτων ἀπόντων. ταῦτα δὲ ὁμαλὰ εἶναί ποτε, ἀδύνατον. οὕτω δὲ στάσιν μὲν ἐν ὁμαλότητι, κίνησιν δὲ εἰς ἀνωμαλότητα ἀεὶ τιθῶμεν. αἰτία δὲ ἡ ἀνισότης αὖ τῆς ἀνωμάλου φύσεως, ἀνισότητος δὲ γένεσιν μὲν διεληλύθαμεν. πῶς δέ ποτε οὐ κατὰ γένη διαχωρισθέντα ἕκαστα πέπαυται τῆς δι' ἀλλήλων κινήσεως καὶ φορᾶς, οὐκ εἴπομεν. ὧδε οὖν πάλιν ἐροῦμεν. ἡ τοῦ παντὸς περίοδος, ἐπειδὴ συμπεριέλαβε τὰ γένη, κυκλοτερὴς οὖσα καὶ πρὸς αὑτὴν πεφυκυῖα βούλεσθαι ξυνιέναι, σφίγγει πάντα, καὶ κενὴν χώραν οὐδεμίαν ἐᾷ λείπεσθαι. διὸ δὴ πῦρ μὲν εἰς ἅπαντα διελήλυθε μάλιστα. ἀὴρ δὲ δεύτερον ὡς λεπτότητι δεύτερον ἔφυ, καὶ τἄλλα ταύτῃ. τὰ γὰρ ἐκ μεγίστων μερῶν γεγονότα μεγίστην κενότητα ἐν τῇ ξυστάσει παραλέλοιπε, τὰ δὲ σμικρότατα ἐλαχίστην. ἡ δὴ τῆς πιλήσεως ξύνοδος, τὰ σμικρὰ εἰς τὰ τῶν μεγάλων διάκενα ξυνωθεῖ. σμικρῶν οὖν παρὰ μεγάλα τιθεμένων, καὶ τῶν ἐλαττόνων τὰ μείζονα διακρινόντων, τῶν δὲ μειζόνων ἐκεῖνα συγκρινόντων, πάντ' ἄνω καὶ κάτω μεταφέρεται πρὸς τοὺς ἑαυτῶν τόπους. μεταβάλλον γὰρ τὸ μέγεθος ἕκαστον, καὶ τὴν τῶν τόπων μεταβάλλει στάσιν. οὕτω δὲ διὰ ταῦτά τε ἡ τῆς ἀνωμαλότητος διασωζομένη γένεσις ἀεί, τὴν ἀεὶ κίνησιν τούτων οὖσαν ἐσομένην τε καὶ ἐνδελεχῶς παρέχεται. μετὰ δὴ ταῦτα δεῖ νοεῖν, ὅτι πυρός τε γένη πολλὰ γέγονεν, οἷον φλόξ, τό, τε ἀπὸ τῆς φλογὸς ἀπιόν, ὃ κάει μέν, οὐ φῶς δὲ τοῖς ὄμμασι παρέχει, τό, τε φλογὸς ἀποσβεσθείσης ἐν τοῖς διαπύροις καταλειπόμενον αὐτοῦ. κατὰ ταὐτὰ δέ, ἀέρος τὸ μὲν εὐαγέστατον, ἐπίκλην αἰθὴρ καλούμενος. ὁ δὲ θολερώτατος, ὁμίχλη τε καὶ σκότος, ἕτερά τε ἀνώνυμα εἴδη γεγονότα, διὰ τὴν τῶν τριγώνων ἀνισότητα. τὰ δὲ ὕδατος διχῇ μὲν πρῶτον, τὸ μὲν ὑγρόν, τὸ δὲ χυτὸν γένος αὐτοῦ. τὸ μὲν οὖν ὑγρόν, διὰ τὸ μετέχον εἶναι τῶν γενῶν τοῦ ὕδατος, ὅσα σμικρὰ ἀνίσων ὄντων, κινητόν, αὐτό τε καθ' αὑτὸ καὶ ὑπ' ἄλλου, διὰ τὴν ἀνωμαλότητα καὶ τὴν τοῦ σχήματος ἰδέαν γέγονε. τὸ δ' ἐκ μεγάλων καὶ ὁμαλῶν, στασιμώτερον μὲν ἐκείνου καὶ βαρὺ πεπηγὸς ὑπὸ ὁμαλότητός ἐστιν. ὑπὸ δὲ πυρὸς εἰσιόντος καὶ διαλύοντος αὐτό, τὴν ὁμαλότητα ἀποβάλλον, μετίσχει μᾶλλον κινήσεως. γενόμενον δὲ εὐκίνητον ὑπὸ τοῦ πλησίον ἀέρος ὠθούμενον, καὶ κατατεινόμενον ἐπὶ γῆν. τήκεσθαι μὲν τὴν τῶν ὄγκων καθαίρεσιν, ῥοὴν δὴ τὴν κατάτασιν ἐπὶ γῆν, ἐπωνυμίαν ἑκατέρου τοῦ πάθους ἔλαβε. πάλιν δὲ ἐκπίπτοντος αὐτόθεν τοῦ πυρός, ἅτε οὐκ εἰς κενὸν ἐξιόντος, ὠθούμενος ὁ πλησίον ἀήρ, εὐκίνητον ἔτι ὄντα τὸν ὑγρὸν ὄγκον, εἰς τὰς τοῦ πυρὸς ἕδρας συνωθῶν, αὐτὸν αὑτῷ ξυμμίγνυσιν. ὁ δὲ συνωθούμενος, ἀπολαμβάνων τε τὴν ὁμαλότητα πάλιν, ἅτε τοῦ τῆς ἀνωμαλότητος δημιουργοῦ πυρὸς ἀπιόντος, εἰς ταυτὸν αὑτῷ καθίσταται. καὶ τὴν μὲν τοῦ πυρὸς ἀπαλλαγήν, ψύξιν, τὴν δὲ ξύνοδον ἐκείνου ἀπελθόντος, πεπηγὸς εἶναι γένος προσερρήθη. τούτων δὴ πάντων ὅσα χυτὰ προσείπομεν ὕδατα, τὸ μὲν ἐκ λεπτοτάτων καὶ ὁμαλωτάτων πυκνότατον γιγνόμενον μονοειδὲς γένος, στίλβοντι καὶ ξανθῷ χρώματι κοινωθέν, τιμαλφέστατον κτῆμα χρυσός, ἠθημένος διὰ πέτρας ἐπάγη. χρυσοῦ δὲ ὄζος διὰ πυκνότητα σκληρότατον ὂν καὶ μελανθέν, ἀδάμας ἐκλήθη. τὸ δ' ἐγγὺς μὲν χρυσοῦ τῶν μερῶν, εἴδη δὲ πλέον ἑνὸς ἔχον, πυκνότητι μὲν χρυσοῦ, πυκνότερον ὄν, καὶ γῆς μόριον ὀλίγον καὶ λεπτὸν μετασχόν, ὥστε σκληρότερον εἶναι. τῷ δὲ μεγάλα ἐντὸς αὐτοῦ διαλείμματα ἔχειν, κουφότερον τῶν λαμπρῶν, πηκτῶν τε ἐν γένος ὑδάτων χαλκὸς ξυσταθεὶς γέγονε. τὸ δ' ἐκ γῆς αὐτῷ μιχθέν, ὅταν παλαιουμένω διαχωρίζησθον, πάλιν ἀπ' ἀλλήλων ἐκφανὲς καθ' αὑτὸ γιγνόμενον, ἰὸς λέγεται. τἄλλα δὲ τῶν τοιούτων οὐδὲν ποικίλον ἔτι διαλογίσασθαι, τὴν τῶν εἰκότων μύθων μεταδιώκοντα ἰδέαν, ἣν ὅταν τῆς ἀναπαύσεως ἕνεκα τοὺς περὶ τῶν ὄντων ἀεὶ καταθέμενος λόγους, τοὺς γενέσεως πέρι διαθεώμενος εἰκότας, ἀμεταμέλητον ἡδονὴν κτᾶται, μέτριον ἂν ἐν τῷ βίῳ παιδιὰν καὶ φρόνιμον ποιοῖτο. ταύτῃ δὴ καὶ τανῦν ἐφέντες, τὸ μετὰ τοῦτο τῶν αὐτῶν πέρι, τὰ ἑξῆς εἰκότα δίιμεν τῇδε. τὸ πυρὶ μεμιγμένον ὕδωρ, ὅσον λεπτὸν ὑγρόν τε διὰ τὴν κίνησιν καὶ τὴν ὁδὸν ἣν κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς ὑγρὸν λέγεται. μαλακόν τε αὖ τὸ τὰς βάσεις ἧττον ἑδραίας οὔσας, ἢ τὰς γῆς ὑπείκειν. τοῦτο δ' ὅταν πυρὸς ἀποχωρισθὲν ἀέρος τε μονωθῇ, γέγονε μὲν ὁμαλώτερον. ξυνέωσται δὲ ὑπὸ τῶν ἐξιόντων εἰς αὑτό, παγὲν τε οὕτω, τὸ μὲν ὑπὲρ γῆς μάλιστα παθὸν ταῦτα, χάλαζα, τὸ δ' ἐπὶ γῆς, κρύσταλλος. τὸ δὲ ἧττον ἡμιπαγές τε ὂν ἔτι, τὸ μὲν ὑπὲρ γῆς αὖ χιών. τὸ δ' ἐπὶ γῆς ξυμπαγὲν ἐκ δρόσου γενόμενον, πάχνη λέγεται. τὰ δὲ δὴ πλεῖστα ὑδάτων εἴδη, μεμιγμένα ἀλλήλοις, ξύμπαν μὲν τὸ γένος, διὰ τῶν ἐκ γῆς φυτῶν ἠθημένα, χυμοὶ λεγόμενοι. διὰ δὲ τὰς μίξεις ἀνομοιότητα ἕκαστοι ἔχοντες, τὰ μὲν ἄλλα πολλὰ ἀνώνυμα γένη παρέχοντο. τέτταρα δὲ ὅσα ἔμπυρα εἴδη διαφανῆ μάλιστα γενόμενα, εἴληφεν ὀνόματα αὐτῶν. τὸ μὲν τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ σώματος θερμαντικόν, οἶνος. τὸ δὲ λεῖον καὶ διακριτικὸν ὄψεως, διὰ ταῦτά τε ἰδεῖν λαμπρὸν καὶ στίλβον λιπαρόν τε φανταζόμενον ἐλαιηρὸν εἶδος, πίττα καὶ κίκι καὶ ἔλαιον αὐτό, ὅσα τ' ἄλλα τῆς αὐτῆς δυνάμεως. ὅσον δὲ διαχυτικὸν μέχρι φύσεως τῶν περὶ τὸ στόμα ξυνόδων, ταύτῃ τῇ δυνάμει γλυκύτητα παρεχόμενον, μέλι τὸ κατὰ πάντων μάλιστα πρόσρημα ἔσχε. τὸ δὲ τῆς σαρκὸς διαλυτικὸν τῷ κάειν, ἀφρῶδες γένος ἐκ πάντων ἀφορισθὲν τῶν χυμῶν, ὀπὸς ἐπωνομάσθη. γῆς δὲ εἴδη, τὸ μὲν ἠθημένον δι' ὕδατος τοιῷδε τρόπῳ γίγνεται σῶμα λίθινον. τὸ ξυμπαγὲς ὕδωρ ὅταν ἐν τῇ ξυμμίξει κοπῇ, μετέβαλεν εἰς ἀέρος ἰδέαν. γενόμενος δὲ ἀήρ, εἰς τὸν ἑαυτοῦ τόπον ἀναθεῖ, κενὸν δ' ὑπερέχεν αὐτῶν οὐδέν. τὸν οὖν

πλησίον

πλησίον ἔωσεν ἀέρα, ὁ δὲ αὖ ἢ βαρὺς ὠσθεὶς, καὶ περιχυθεὶς τῷ τῆς γῆς ὄγκῳ, σφόδρα ἔθλιψε, ξυνέωσέ τε αὐτὸν εἰς τὰς ἕδρας ὅθεν αὖ ἐπῄει ὁ νέος ἀήρ. ξυνωσθεῖσα δὲ ὑπὸ ἀέρος ἀλύτως ὕδατι γῆ ξυνίσταται πέτρα, καλλίων μὲν ἡ τῶν ἴσων καὶ ὁμαλῶν διαφανὴς μερῶν, αἰσχίων δὲ ἡ ἐναντία. τὸ δὲ ὑπὸ πυρὸς τάχους τὸ νοτερὸν πᾶν ἐξαρπασθὲν καὶ κραυρότερον ἐκείνου ξυστὰν, ὃ γένος κέραμον ἐπωνομάκαμεν, τοῦτο γέγονεν. ἔστι δὲ ὅτε νοτίδος ὑπολειφθείσης χυτὴ γῆ γενομένη διὰ πυρὸς ὅταν ψυχθῇ, γέγονε τὸ μέλαν χρῶμα ἔχον, λίθος. τὼ δ' αὖ κατὰ ταῦτα μὲν ταῦτα ἐκ ξυμμίξεως ὕδατος ἀπομονουμένω πολλοῦ, λεπτοτέρων δὲ ἐκ γῆς μερῶν, ἁλμυρώ τε ὄντε, ἡμιπαγῆ γενομένω, καὶ λυτὼ πάλιν ὑφ' ὕδατος τὸ μὲν ἐλαίου καὶ γῆς καθαρτικὸν γένος, νίτρον. τὸ δ' εὐάρμοστον ἐν ταῖς κοινωνίαις, ταῖς περὶ τὴν τοῦ σώματος αἴσθησιν, ἁλῶν κατὰ λόγον νόμου θεοφιλὲς σῶμα ἐγένετο. τὰ δὲ κοινὰ ἐξ ἀμφοῖν, ὕδατι μὲν οὐ λυτὰ, πυρὶ δὲ διὰ τὸ τοιόνδε οὕτω ξυμπήγνυνται. γῆς ὄγκους πῦρ μὲν ἀήρ τε οὐ τήκει. τῆς γὰρ ξυστάσεως τῶν διακένων αὐτῆς σμικρομερέστερα πεφυκότα, διὰ πολλῆς εὐρυχωρίας ἰόντα, οὐ βιαζόμενα, ἄλυτον αὐτὴν ἐάσαντα, ἄτηκτον παρέσχε. τὰ δὲ ὕδατος, ἐπειδὴ μείζω πέφυκε μέρη, βίαιον ποιούμενα τὴν διέξοδον, λύοντα αὐτὴν τήκει. γῆν μὲν γὰρ ἀξύστατον ὑπὸ βίας οὐ τὸ ὕδωρ μόνον λύει, ξυνεστηκυῖαν δὲ, πλὴν πυρὸς οὐδέν. εἴσοδος γὰρ οὐδενὶ πλὴν πυρὶ λέλειπται. τὴν δὲ ὕδατος αὖ ξύνοδον, τὴν μὲν βιαιοτάτην πῦρ μόνον. τὴν δὲ ἀσθενεστέραν ἀμφότερα πῦρ τε καὶ ἀὴρ διαχεῖτον, ὁ μὲν κατὰ τὰ διάκενα, τὸ δὲ καὶ κατὰ τὰ τρίγωνα. βίᾳ δὲ ἀέρα ξυστάντα, οὐδὲν λύει πλὴν κατὰ τὸ στοιχεῖον, ἀβίαστον δὲ κατατήκει μόνον πῦρ. τὰ δὲ τῶν ξυμμίκτων ἐκ γῆς τε καὶ ὕδατος σωμάτων, μέχριπερ ἂν ὕδωρ αὐτοῦ τὰ τῆς γῆς διάκενα καὶ βίᾳ ξυμπεπιλημένα κατέχῃ. τὰ μὲν ὕδατος ἐπιόντα ἔξωθεν εἴσοδον οὐκ ἔχοντα μέρη, περιρρέοντα τὸν ὅλον ὄγκον ἄτηκτον εἴασε. τὰ δὲ πυρὸς εἰς τὰ τῶν ὑδάτων διάκενα εἰσιόντα, ὅπερ ὕδωρ γῆν. τοῦτο δὲ πῦρ ἀέρα ἀπεργαζόμενα, τηχθέντι τῷ κοινῷ σώματι ῥεῖν μόνα αἴτια ξυμβέβηκε. τυγχάνει δὲ ταῦτα ὄντα, τὰ μὲν ἔλαττον ἔχοντα ὕδατος ἢ γῆς, τό, τε περὶ τὴν ὕαλον γένος ἅπαν, ὅσα τε λίθων χυτὰ εἴδη καλεῖται. τὰ δὲ πλέον ὕδατος αὖ, πάντα ὅσα κηροειδῆ καὶ θυμιατικὰ σώματα ξυμπήγνυται. τὰ μὲν δὴ σχήμασι, κοινωνίαις τε καὶ μεταλλαγαῖς εἰς ἄλληλα πεποικιλμένα εἴδη, σχεδὸν ἐπιδέδεικται. τὰ δὲ παθήματα αὐτῶν δι' ἃς αἰτίας γέγονε, πειρατέον ἐμφανίζειν ἡμᾶς. πρῶτον μὲν οὖν ὑπάρχειν αἴσθησιν δεῖ τοῖς λεγομένοις ἀεί. σαρκὸς δὲ καὶ τῶν περὶ σάρκα γένεσιν, ψυχῆς τε ὅσον θνητὸν, οὔπω διεληλύθαμεν. τυγχάνει δὲ οὔτε ταῦτα χωρὶς τῶν περὶ τὰ παθήματα ὅσα αἰσθητικὰ, οὔτ' ἐκεῖνα ἄνευ τούτων δυνατὸν ἱκανῶς λεχθῆναι, τὸ δὲ ἅμα, σχεδὸν οὐ δυνατόν. ὑποθετέον δὴ πρότερον θάτερα, τὰ δ' ὕστερα ὑποτεθέντα, ἐπάνιμεν αὖθις. ἵνα οὖν ἑξῆς τὰ παθήματα λέγηται τοῖς γένεσιν, ἔσω πρότερα ἡμῖν τὰ περὶ τὸ σῶμα καὶ ψυχὴν ὄντα. πρῶτον μὲν οὖν ᾗ πῦρ θερμὸν λέγομεν, ἴδωμεν ὧδε σκοποῦντες τὴν διάκρισιν καὶ τομὴν αὐτοῦ περὶ τὸ σῶμα ἡμῶν γιγνομένην ἐννοηθέντες. ὅτι μὲν γὰρ ὀξύ τι τὸ πάθος, πάντες σχεδὸν αἰσθανόμεθα, τὴν δὲ λεπτότητα τῶν γωνιῶν, καὶ πλευρῶν ὀξύτητα, τῶν τε μορίων σμικρότητα, καὶ τῆς φορᾶς τάχος οἷς πᾶσι σφοδρὸν ὂν καὶ τομὸν, ὀξέως τὸ προστυχὸν ἀεὶ τέμνει, λογιστέον ἀναμιμνησκομένοις τὴν τοῦ σχήματος αὐτοῦ γένεσιν, ὅτι μάλιστα ἐκείνη καὶ οὐκ ἄλλη φύσις διακρίνουσα ἡμῶν κατὰ σμικρά τε τὰ σώματα κερματίζουσα. τοῦτο ὃ νῦν θερμὸν λέγομεν εἰκότως τὸ πάθημα καὶ τοὔνομα παρέσχε. τὸ δ' ἐναντίον τούτου κατάδηλον μὲν, ὅμως δὲ μηδὲν ἐπιδεὲς ἔσω λόγου. τὰ γὰρ δὴ τῶν περὶ τὸ σῶμα ὑγρῶν μεγαλομερέστερα, εἰσιόντα τὰ σμικρότερα ἐξωθοῦντα, εἰς τὰς ἐκείνων οὐ δυνάμενα ἕδρας ἐνδῦναι, ξυνωθοῦντα ἡμῶν τὸ νοτερὸν, ἐξ ἀνωμάλου κεκινημένου τε ἀκίνητα δι' ὁμαλότητα καὶ τὴν ξύνωσιν ἀπεργαζόμενα, πήγνυσι. τὸ δὲ περὶ φύσιν ξυναγόμενον, μάχεται κατὰ φύσιν, αὐτὸ αὑτῷ, εἰς τοὔναντίον ἀπωθοῦν. τῇ δὴ μάχῃ καὶ τῷ σεισμῷ τούτῳ, τρόμος καὶ ῥῖγος ἐτέθη, ψυχρόν τε τὸ πάθος ἅπαν τοῦτο, καὶ τὸ δρῶν αὐτὸ ἔχειν ὄνομα. σκληρὸν δὲ ὅσοις ἂν ἡμῶν ἡ σὰρξ ὑπείκει. μαλακὸν δὲ ὅσα ἂν τῇ σαρκί, πρὸς ἄλληλά τε οὕτως. ὑπείκει δὲ, ὅσον ἐπὶ σμικροῦ βαίνει. τὸ δὲ ἐκ τετραγώνων ὂν βάσεων, ἅτε βεβηκὸς σφόδρα ἀντιτυπώτατον εἶδος, ὅ, τι τε ἂν εἰς πυκνότητα ξυνιὸν πλείστην, ἀντίτονον ἢ μάλιστα. βαρὺ δὲ καὶ κοῦφον μετὰ τῆς κάτω φύσεως ἄνω τε λεγομένης ἐξεταζόμενον ἂν δηλωθείη σαφέστατα. φύσει γὰρ δή τινας τόπους δύο εἶναι, διειληφότας διχῇ τὸ πᾶν ἐναντίους, τὸν μὲν κάτω, πρὸς ὃν φέρεται πάνθ' ὅσα τινὰ σώματος ὄγκον ἔχει, τὸν δὲ ἄνω πρὸς ὃν ἀκουσίως ἔρχεται πᾶν, οὐκ ὀρθὸν οὐδαμῇ νομίζειν. τοῦ γὰρ παντὸς οὐρανοῦ σφαιροειδοῦς ὄντος, ὅσα μὲν ἀφεστῶτα ἴσον τοῦ μέσου γέγονεν ἔσχατα, ὁμοίως αὐτὰ χρὴ ἔσχατα πεφυκέναι. τὸ δὲ μέσον, τὰ αὐτὰ μέτρα τῶν ἐσχάτων ἀφεστηκὸς, ἐν τῷ κατ' ἀντικρὺ νομίζειν δεῖ πάντων εἶναι. τοῦ δὴ κόσμου ταύτῃ πεφυκότος, τῶν τι εἰρημένων ἄνω τις ἢ κάτω τιθέμενος, οὐκ ἐνδίκη δόξει τὸ μηδὲν προσῆκον ὄνομα λέγειν. ὁ μὲν γὰρ μέσος ἐν αὐτῷ τόπος, οὔτε κάτω πεφυκὼς, οὔτε ἄνω λέγεσθαι δίκαιος, ἀλλ' αὐτὸ ἐν μέσῳ. ὁ δὲ πέριξ, οὔτε δὴ μέσος, οὔτ' ἔχων διάφορον αὐτοῦ μέρος, ἕτερον θατέρου μᾶλλον πρὸς τὸ μέσον, ἢ τι τῶν κατ' ἀντικρύ. τοῦ δὲ ὁμοίως πάντῃ πεφυκότος, ποῖα τις ἐπιφέρων ὀνόματα αὐτῷ ἐναντία καὶ πῇ, καλῶς ἂν ἡγοῖτο λέγειν. εἰ γάρ τι καὶ στερεὸν εἴη, κατὰ μέσον τοῦ παντὸς ἰσοπαλὲς, εἰς οὐδὲν ἄν ποτε τῶν ἐσχάτων ἐνεχθείη διὰ τὴν πάντῃ ὁμοιότητα αὐτῶν. ἀλλ' εἰ καὶ περὶ αὐτὸ πορεύοιτό τις ἐν κύκλῳ πολλάκις ἂν στὰς ἀντίπους,

ταὐτὸν

ταὐτὸν αὐτοῦ κάτω καὶ ἄνω προσείποι. τὸ μὲν γὰρ ὅλον, καθάπερ εἴρηται, νῦν δὴ σφαιροειδὲς ὂν, τόπον τινὰ κάτω, τὸν δὲ ἄνω λέγειν ἔχειν οὐκ ἔμφρονος. ὅθεν δὲ ὠνομάσθη ταῦτα, καὶ ἐν οἷς ὄντα, εἰθίσμεθα δι' ἐκεῖνα καὶ τὸν οὐρανὸν ὅλον οὕτω διαιρούμενοι λέγειν, ταῦτα διομολογητέον. ὑποθεμένοις τάδ' ἡμῖν εἴ τις ἐν τῷ τοῦ παντὸς τόπῳ, καθ' ὃν ἡ τοῦ πυρὸς εἴληχε μάλιστα φύσις, οὗ καὶ πλεῖστον ἂν ἠθροισμένον εἴη, πρὸς ὃ φέρεται, ἐπαναβὰς ἐπ' ἐκεῖνο καὶ δύναμιν εἰς τοῦτο ἔχων, μέρη τοῦ πυρὸς ἀφαιρῶν, ἱστᾷ ἢ τιθεὶς εἰς πλάστιγγας, αἴρων τὸν ζυγὸν καὶ τὸ πῦρ ἕλκων, εἰς ἀνόμοιον ἀέρα βιαζόμενος, δῆλον ὡς τοὔλαττόν που τοῦ μείζονος ῥᾷον βιᾶται. ῥώμῃ γὰρ μιᾷ δυοῖν ἅμα μετεωριζομένοιν, τὸ μὲν ἔλαττον, μᾶλλον, τὸ δὲ πλέον, ἧττον ἀνάγκη που κατατεινόμενον ξυνέπεσθαι τῇ βίᾳ, καὶ τὸ μὲν βαρὺ καὶ κάτω φερόμενον κληθῆναι. τὸ δὲ σμικρὸν, ἐλαφρὸν καὶ ἄνω. ταὐτὸ δὴ τοῦτο φωρᾶσαι δεῖ δρῶντας ἡμᾶς περὶ τόνδε τὸν τόπον. ἐπὶ γὰρ γῆς βεβῶτες, γεώδη γένη διϊστάμενοι, καὶ γῆν ἐνίοτε αὐτὴν ἕλκομεν εἰς ἀνόμοιον ἀέρα βίᾳ καὶ παρὰ φύσιν, ἀμφότερα τοῦ ξυγγενοῦς ἀντεχόμενα. τὸ δὲ σμικρότερον, ῥᾷον τοῦ μείζονος, βιαζομένοις εἰς τὸ ἀνόμοιον, πρότερον ξυνέπεται. κοῦφον οὖν αὐτὸ προσειρήκαμεν, καὶ τὸν τόπον εἰς ὃν βιαζόμεθα, ἄνω. τὸ δ' ἐναντίον τούτοις πάθος, βαρὺ καὶ κάτω. ταῦτ' οὖν διαφόρως ἔχειν αὐτὰ πρὸς αὑτὰ ἀνάγκη, διὰ τὸ τὰ πλήθη τῶν γενῶν τόπον ἐναντίον ἀλλήλοις κατέχειν. τὸ γὰρ ἐν ἑτέρῳ κοῦφον ὂν τόπῳ τῷ κατὰ τὸν ἐναντίον τόπον ἐλαφρῷ, καὶ τὸ βαρὺ τῷ βαρεῖ, τῷ τε κάτω τὸ κάτω, καὶ τὸ ἄνω τῷ ἄνω, πάντ' ἐναντία καὶ πλάγια, καὶ πάντως διάφορα πρὸς ἄλληλα ἂν εὑρεθήσεται γιγνόμενα καὶ ὄντα. τόδε γε μὴν ἕν τι διανοητέον περὶ πάντων αὐτῶν, ὡς ἡ μὲν πρὸς τὸ ξυγγενὲς ὁδὸς ἑκάστοις οὖσα, βαρὺ μὲν τὸ φερόμενον ποιεῖ, τὸν δὲ τόπον εἰς ὃν τὸ τοιοῦτον φέρεται, κάτω. τὰ δὲ τούτοις ἔχοντα, ὡς ἑτέρως θάτερα. περὶ δὴ τούτων οὖν τῶν παθημάτων ταῦτα αἴτια εἰρήσθω. λείου δ' αὖ καὶ τραχέος παθήματος, αἰτίαν πᾶς που κατιδὼν, καὶ ἑτέρῳ δυνατὸς ἂν εἴη λέγειν. σκληρότης γὰρ ἀνωμαλότητι μιχθεῖσα, τὸ δ' ὁμαλότης πυκνότητι παρέχεται. μέγιστον δὲ καὶ λοιπὸν τῶν κοινῶν περὶ ὅλον τὸ σῶμα παθημάτων, τὸ τῶν ἡδέων καὶ τῶν ἀλγεινῶν αἴτιον, ἐν οἷς διεληλύθαμεν, καὶ ὅσα διὰ τῶν τοῦ σώματος μορίων αἰσθήσεις κεκτημένα καὶ λύπας ἐν αὑτοῖς, ἡδονάς θ' ἅμα ἑπομένας ἔχει. ὧδ' οὖν κατὰ παντὸς αἰσθητοῦ καὶ ἀναισθήτου παθήματος, τὰς αἰτίας λαμβάνωμεν, ἀναμιμνησκόμενοι τὸ τῆς εὐκινήτου καὶ δυσκινήτου φύσεως, ὅτι διειλόμεθα ἐν τοῖς πρόσθεν. ταύτῃ γὰρ μεταδιωκτέον πάντα ὅσα ἑλεῖν ἐπινοοῦμεν. τὸ γὰρ κατὰ φύσιν εὐκίνητον, ὅταν καὶ βραχὺ πάθος εἰς αὐτὸ ἐμπίπτῃ, διαδίδωσι κύκλῳ μόρια ἕτερα ἑτέροις, ταὐτὸν ἀπεργαζόμενα, μέχρι περ ἂν ἐπὶ τὸ φρόνιμον ἐλθόντα, ἐξαγγείλῃ τοῦ ποιήσαντος τὴν δύναμιν. τὸ δ' ἐναντίον ἑδραῖον ὂν, κατ' οὐδένα τε κύκλον ἰὸν πάσχει μόνον. ἄλλο δὲ οὐ κινεῖ τῶν πλησίον, ὥστε τε οὐ διαδιδόντων μορίων μορίοις, ἄλλων ἄλλοις, τὸ πρῶτον πάθος ἐν αὐτοῖς ἀκίνητον εἰς τὸ πᾶν ζῶον γενόμενον, ἀναίσθητον παρέσχε τὸ πάθος. ταῦτα δὲ περί τε ὀστᾶ καὶ τρίχας ἐστὶ, καὶ ὅσα ἄλλα γήϊνα τὸ πλεῖστον ἔχομεν ἐν ἡμῖν μόρια. τὰ δὲ ἔμπροσθεν περὶ τὰ τῆς ὄψεως καὶ ἀκοῆς μάλιστα, διὰ τὸ πυρὸς ἀέρος τε ἐν αὐτοῖς δύναμιν ἐνεῖναι μεγίστην. τὸ δὴ τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης, ὧδε δεῖ διανοεῖσθαι. τὸ μὲν παρὰ φύσιν καὶ βίαιον γιγνόμενον, ἀθρόον παρ' ἡμῖν πάθος, ἀλγεινόν. τὸ δ' εἰς φύσιν ἀπιὸν πάλιν ἀθρόον, ἡδύ. τὸ δ' ἐναντίον τούτοις, ἐναντίως. τὸ δὲ μετ' εὐπετείας γιγνόμενον ἅπαν, αἰσθητὸν μὲν ὅτι μάλιστα, λύπης δὲ καὶ ἡδονῆς οὐ μετέχον, οἷον τὰ περὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν παθήματα. ἣ δὴ σῶμα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐῤῥήθη καθ' ἡμέραν ξυμφυὲς ἡμῶν γίγνεσθαι. ταύτῃ γὰρ τομαὶ μὲν καὶ καύσεις, καὶ ὅσα ἄλλα πάσχει, λύπας οὐκ ἐμποιοῦσιν, οὐδὲ ἡδονὰς πάλιν ἐπὶ ταὐτὸν ἀπιούσης εἶδος. μέγισται δὲ αἰσθήσεις καὶ σαφέσταται, καθότι τ' ἂν πάθῃ καὶ ὅσων ἂν αὐτή πῃ προσβαλοῦσα ἐφάπτηται. βία γὰρ τὸ πάμπαν οὐκ ἔνι τῇ διακρίσει τε αὐτῆς καὶ συγκρίσει. τὰ δὲ ἐκ μειζόνων μερῶν σώματα, μόγις εἴκοντα τῷ δρῶντι, διαδιδόντα δὲ εἰς ὅλον τὰς κινήσεις, ἡδονὰς ἴσχει καὶ λύπας. ἀλλοτριούμενα μὲν λύπας, καθιστάμενα δὲ εἰς τὸ αὐτὸ πάλιν, ἡδονάς. ὅσα δὲ κατὰ σμικρὸν τὰς ἀποχωρήσεις ἑαυτῶν καὶ κενώσεις εἴληφε, τὰς δὲ πληρώσεις ἀθρόας καὶ κατὰ μεγάλα, κενώσεως μὲν ἀναίσθητα, πληρώσεως δὲ αἰσθητικὰ γιγνόμενα, λύπας μὲν οὐ παρέχει τῷ θνητῷ τῆς ψυχῆς, μεγίστας δὲ ἡδονάς. ἔστι δ' ἔνδηλα περὶ τὰς εὐωδίας. ὅσα δὲ ἀπαλλοτριοῦται μὲν ἀθρόα, κατὰ σμικρὰ δὲ μόγις εἰς ταὐτὸν πάλιν ἑαυτοῖς καθίσταται, τοὐναντίον τοῖς ἔμπροσθεν πάντα ἀποδίδωσι. ταῦτα δ' αὖ περὶ τὰς καύσεις καὶ τομὰς τοῦ σώματος γιγνόμενά ἐστι κατάδηλα. τὰ μὲν δὴ κοινὰ τοῦ σώματος παντὸς παθήματα τῶν τε ἐπωνυμιῶν, ὅσαι τοῖς δρῶσιν αὐτὰ γεγόνασι, σχεδὸν εἴρηται. τὰ δ' ἐν ἰδίοις μέρεσιν ἡμῶν γιγνόμενα, τά τε πάθη καὶ τὰς αἰτίας τῶν δρώντων αὐτὰ, πειρατέον εἰπεῖν ἄν πῃ δυνώμεθα. πρῶτον μὲν οὖν ὅσα τῶν χυμῶν πέρι, λέγοντες ἐν τοῖς πρόσθεν ἀπελίπομεν, ἴδια ὄντα παθήματα περὶ τὴν γλῶτταν ἐμφανιστέον ᾗ δυνατόν. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα ὥσπερ οὖν καὶ πολλὰ, διὰ συγκρίσεών τε τινῶν καὶ διακρίσεων γίγνεσθαι. πρὸς δὲ αὐταῖς κεχρῆσθαι μᾶλλόν τι τῶν ἄλλων, τραχύτησί τε καὶ λειότησιν. ὅσα μὲν γὰρ εἰσιόντα περὶ τὰ φλέβια, οἷόν περ δοκίμια τῆς γλώττης, τεταμένα ἐπὶ τὴν καρδίαν, εἰς τὰ νοτερὰ τῆς σαρκὸς καὶ ἁπαλὰ ἐμπίπτοντα γήϊνα μέρη κατατηκόμενα ξυνάγει τὰ φλέβια καὶ ἀποξηραίνει. τραχύτερα μὲν ὄντα, στρυφνὰ, ἧττον δὲ τραχύνοντα, αὐστηρὰ φαίνεται. τὰ δὲ τούτων ῥυπτικὰ, καὶ

πικά, καὶ πᾶν τὸ περὶ τὴν γλῶτταν ἀποπλύνοντα, πέρα μὲν τοῦ μετρίου τοῦτο δρῶντα καὶ προσεπιλαμβανόμενα, ὥστε ἀποτήκειν αὐτῆς τι τῆς φύσεως, οἷον ἡ τῶν νίτρων δύναμις, πικρὰ πάνθ' οὕτως ὠνόμασαι. τὰ δὲ ὑποδεέστερα τῆς νιτρώδους ἕξεως, ὑπὸ τὸ μέτριόν τε τῇ ῥύψει χρώμενα, ἁλυκὰ ἄνευ πικρότητος τραχείας, καὶ φίλα μᾶλλον ἡμῖν φαντάζεται. τὰ δὲ τῇ τοῦ στόματος θερμότητι κοινωνήσαντα, καὶ λεαινόμενα ὑπ' αὐτοῦ συνεκπυρούμενα, καὶ πάλιν αὐτὰ ἀντικάοντα τὸ διαθερμῆναν, φερόμενά τε ὑπὸ κουφότητος ἄνω πρὸς τὰς τῆς κεφαλῆς αἰσθήσεις, τέμνοντά τε πάνθ' ὅσοις ἂν προσπίπτῃ, διὰ ταύτας τὰς δυνάμεις, δριμέα πάντα τὰ τοιαῦτα ἐλέχθη. τῶν δὲ αὐτῶν προλελεπτυσμένων μὲν ὑπὸ σηπεδόνος, εἰς δὲ τὰς στενὰς φλέβας ἐνδυομένων, καὶ τοῖς ἐνοῦσιν αὐτόθι μέρεσι γεώδεσι, καὶ ὅσα ἀέρος ξυμμετρίαν ἔχοντα, ὥστε κινήσαντα περὶ ἄλληλα ποιεῖν κυκᾶσθαι. κυκώμενα δὲ περιπίπτειν τε καὶ εἰς ἕτερα ἐνδυόμενα, ἕτερα κοῖλα ἀπεργάζεσθαι, περιτεινόμενα τοῖς εἰσιοῦσιν, ἃ δὴ νοτίδος περὶ ἀέρα κοίλης περιταθείσης τοτὲ μὲν γεώδους. τοτὲ δὲ καὶ καθαρᾶς νοτερὰ ἀγγεῖα ἀέρος ὕδατα κοῖλα περιφερῆ τε γίγνεσθαι. καὶ τὰ μὲν τῆς καθαρᾶς διαφανεῖς περιστῆναι, κληθείσας ὄνομα πομφόλυγας. τὰ δὲ τῆς γεώδους ὁμοῦ κινουμένης καὶ αἰρομένης, ζέσιν τε καὶ ζύμωσιν ἐπίκλην κληθῆναι. τὸ δὲ τούτων αἴτιον τῶν παθημάτων, ὀξὺ προσρηθῆναι. ξύμπασι δὲ τοῖς περὶ ταῦτα εἰρημένοις, πάθος ἐναντίον ἀπ' ἐναντίας ἐστὶ προφάσεως. ὁπόταν ἡ τῶν εἰσιόντων σύστασις ἐν ὑγροῖς, οἰκεία τῇ τῆς γλώττης ἕξει πεφυκυῖα, λεαίνει μὲν ἐπαλείφουσα τὰ τραχυνθέντα. τὰ δὲ παρὰ φύσιν ξυνεστῶτα ἢ κεχυμένα, τὰ μὲν ξυνάγει, τὰ δὲ χαλᾷ. καὶ πάνθ' ὅτι μάλιστα ἱδρύει κατὰ φύσιν, ἡδὺ καὶ προσφιλὲς παντὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἴαμα τῶν βιαίων παθημάτων γιγνόμενον, κέκληται γλυκύ. καὶ τὰ μὲν δὴ ταύτῃ, ταῦτα. περὶ δὲ τὴν τῶν μυκτήρων δύναμιν, εἴδη μὲν οὐκ ἔνι. τὸ γὰρ τῶν ὀσμῶν πᾶν ἡμιγενές. εἴδει δὲ οὐδενὶ ξυμβέβηκε συμμετρία πρὸς τό τινα σχεῖν ὀσμήν. ἀλλ' ἡμῶν αἱ περὶ ταῦτα φλέβες πρὸς μὲν τὰ γῆς ὕδατός τε γένη, στενώτεραι ξυνέστησαν, πρὸς δὲ τὰ πυρὸς ἀέρος τε, εὐρύτεραι. διὸ τούτων οὐδεὶς οὐδενὸς ὀσμῆς πώποτε ᾔσθετό τινος. ἀλλ' ἀεὶ βρεχομένων, ἢ σηπομένων, ἢ τηκομένων, ἢ θυμιωμένων γίγνονταί τινων. μεταβάλλοντος γὰρ ὕδατος εἰς ἀέρα, ἀέρος τε εἰς ὕδωρ, ἐν τῷ μεταξὺ τούτων γεγόνασιν, εἰσί τε ὀσμαὶ ξύμπασαι καπνὸς ἢ ὁμίχλη. τούτων δὲ τὸ μὲν ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ ἰόν, ὁμίχλη, τὸ δὲ ἐξ ὕδατος εἰς ἀέρα, καπνός. ὅθεν λεπτότεραι μὲν ὕδατος, παχύτεραι δὲ ὀσμαὶ ξύμπασαι γεγόνασιν ἀέρος. δηλοῦνται δὲ ὁπόταν τινὸς ἀντιφραχθέντος περὶ τὴν ἀναπνοήν, ἄγῃ τις βίᾳ τὸ πνεῦμα εἰς αὑτόν, τότε γὰρ ὀσμὴ μὲν οὐδεμία συνδιηθεῖται. τὸ δὲ πνεῦμα τῶν ὀσμῶν ἐρημωθέν, αὐτὸ μόνον ἕπεται. διὰ οὖν ταῦτα ἀνώνυμα τὰ τούτων ποικίλματα γέγονεν, οὐκ ἐκ πολλῶν οὐδ' ἁπλῶν εἰδῶν ὄντα, ἀλλὰ διχῇ τὸ ἡδὺ τὸ λυπηρὸν αὐτόθι μόνω διαφανῆ λέγεσθον. τὸ μὲν τραχῦνόν τε καὶ βιαζόμενον τὸ κύτος ἅπαν, ὅσον ἡμῶν μεταξὺ κορυφῆς τοῦ τε ὀμφαλοῦ κεῖται. τὸ δὲ ταὐτὸ τοῦτο καταπραῦνον, καὶ πάλιν ᾗ πέφυκεν ἀγαπητῶς ἀποδιδόν. τρίτον δὲ αἰσθητικὸν ἐν ἡμῖν μέρος, ἐπισκοποῦσι τὸ περὶ τὴν ἀκοὴν δι' ἃς αἰτίας τὰ περὶ αὐτὰ ξυμβαίνει παθήματα λεκτέον. ὅλως μὲν οὖν φωνὴν θῶμεν τὴν δι' ὤτων ὑπ' ἀέρος ἐγκεφάλου τε καὶ αἵματος μέχρι ψυχῆς πληγὴν διαδιδομένην. τὴν δὲ ὑπ' αὐτῆς κίνησιν, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μὲν ἀρχομένην, τελευτῶσαν δὲ περὶ τὴν τοῦ ἥπατος ἕδραν, ἀκοήν. ὅση δ' αὐτῆς ταχεῖα, ὀξεῖαν. ὅση δὲ βραδυτέρα, βαρυτέραν. τὴν δὲ μίαν, ὁμαλήν τε καὶ λείαν, τὴν δ' ἐναντίαν, τραχεῖαν. μεγάλην δὲ τὴν πολλήν, ὅση δ' ἐναντία σμικράν. τὰς δὲ περὶ ξυμφωνίας αὐτῶν, ἐν τοῖς ὕστερον λεχθησομένοις ἀνάγκη ῥηθῆναι. τέταρτον δὴ λοιπὸν ἔτι γένος ἡμῖν αἰσθητικόν, ὃ διελέσθαι δεῖ. συχνὰ ἐν ἑαυτῷ ποικίλματα κεκτημένον, ἃ ξύμπαντα μὲν χρόας ἐκαλέσαμεν. φλόγα τῶν σωμάτων ἑκάστων ἀπορρέουσαν, ὄψει σύμμετρα μόρια ἔχουσαν πρὸς αἴσθησιν. ὄψεως δὲ ἐν τοῖς πρόσθεν αὐτῶν περὶ τῶν αἰτίων τῆς γενέσεως ἐρρήθη. τῇ δ' οὖν τῶν χρωμάτων πέρι, μάλιστα εἰκὸς πρέποι τ' ἂν ἐπιεικεῖ λόγῳ διεξελθεῖν. τὰ φερόμενα ἀπὸ τῶν ἄλλων μορίων, ἐμπίπτοντα δὲ εἰς τὴν ὄψιν, τὰ μὲν ἐλάττω, τὰ δὲ μείζω, τὰ δ' ἴσα τοῖς αὐτῆς τῆς ὄψεως μέρεσιν εἶναι. τὰ μὲν οὖν ἴσα, ἀναίσθητα, ἃ δὴ καὶ διαφανῆ λέγομεν. τὰ δὲ μείζω ἢ ἐλάττω, τὰ μὲν συγκρίνοντα, τὰ δὲ διακρίνοντα αὐτήν, τοῖς περὶ τὴν σάρκα θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ τοῖς περὶ τὴν γλῶτταν στρυφνοῖς, καὶ ὅσα θερμαντικὰ ὄντα δριμέα ἐκαλέσαμεν, ἀδελφὰ εἶναι τά τε λευκὰ καὶ τὰ μέλανα, ἐκείνων παθήματα γεγονότα ἐν ἄλλῳ γένει ταὐτά, φανταζόμενα δὲ ἄλλα διὰ ταύτας τὰς αἰτίας. οὕτως οὖν αὐτὰ προσρητέον, τὸ μὲν διακριτικὸν τῆς ὄψεως, λευκόν, τὸ δ' ἐναντίον αὐτοῦ, μέλαν. τὴν δ' ὀξυτέραν φορὰν καὶ γένους πυρὸς ἑτέρου προσπίπτουσαν καὶ διακρίνουσαν τὴν ὄψιν μέχρι τῶν ὀμμάτων, αὐτάς τε τῶν ὀφθαλμῶν τὰς διεξόδους βίᾳ διωθοῦσαν καὶ τήκουσαν. πῦρ μὲν καὶ ὕδωρ ἀθρόον ὃ δάκρυον καλοῦμεν, ἐκεῖθεν ἐκχέουσαν, αὐτὴν δὲ οὖσαν πῦρ, ἐξ ἐναντίας ἀπαντῶσαν. καὶ τοῦ μὲν ἐκπηδῶντος πυρός, οἷον ἀπ' ἀστραπῆς, τοῦ δ' εἰσιόντος καὶ περὶ τὸ νοτερὸν κατασβεννυμένου, παντοδαπῶν ἐν τῇ κυκήσει ταύτῃ γιγνομένων χρωμάτων, μαρμαρυγὰς μὲν τὸ πάθος προσείπομεν. τὸ δὲ τοῦτο ἀπεργαζόμενον, λαμπρόν τε καὶ στίλβον ἐπωνομάσαμεν. τὸ δὲ τούτων αὖ μεταξὺ πυρὸς γένος πρὸς μὲν τὸ τῶν ὀμμάτων ὑγρὸν ἀφικνούμενον, καὶ κεραννύμενον αὐτῷ, στίλβον δὲ οὔ. τῇ δὲ διὰ τῆς νοτίδος αὐγῇ τοῦ πυρὸς μιγνυμένης, χρῶμα ἔναιμον παρασχομένης, τοὔνομα ἐρυθρὸν λέγομεν. λαμπρόν τε ἐρυθρῷ λευκῷ τε μιγνύμενον, ξανθὸν γέγονε.

γέγονε. τὸ δ' ὅσον μέτρον ὅσοις, οὐδ' εἴ τις εἰδείη νοῦν ἔχοι τὸ λέγειν, ὧν μήτε τινὰ ἀνάγκην, μήτε τὸν εἰκότα λόγον καὶ μετρίως ἄν τις εἰπεῖν εἴη δυνατός. ἐρυθρὸν δὲ δὴ μέλανι λευκῷ τε κραθὲν, ἁλουργοῦν. ὄρφνινον δὲ ὅταν τούτοις μεμιγμένοις καυθεῖσί τε, μᾶλλον συγκραθῇ μέλαν. πυῤῥὸν δὲ ξανθοῦ τε καὶ φαιοῦ κράσει γίγνεται. φαιὸν δὲ λευκοῦ τε καὶ μέλανος. τὸ δὲ ὠχρὸν, λευκοῦ ξανθῷ μεμιγμένου. λαμπρῷ δὲ λευκῷ κεραννυμένου, γλαυκόν. πυῤῥοῦ δὲ μέλανι, πράσιον. τὰ δὲ ἄλλα, ἀπὸ τούτων σχεδὸν δῆλα. αἷς ἂν ἀφομοιούμενα, μίξεσι διασώζοι τὸν εἰκότα μῦθον. εἰ δέ τις τούτων ἔργῳ σκοπούμενος βάσανον λαμβάνοι, τὸ τῆς ἀνθρωπίνης καὶ θείας φύσεως ἠγνοηκὼς ἂν εἴη διάφορον. ὅτι θεὸς μὲν τὰ πολλὰ εἰς ἓν ξυγκεραννύναι, καὶ πάλιν ἐξ ἑνὸς εἰς πολλὰ διαλύειν ἱκανὸς, ὡς ἐπιστάμενος ἅμα καὶ δυνατός. ἀνθρώπων δὲ, οὐδεὶς οὐδέτερα τούτων ἱκανὸς, οὔτε ἐστὶ νῦν, οὔτ' εἰσαῦθίς ποτ' ἔσται. πάντα δὴ ταῦτα, τότε ταύτῃ πεφυκότα ἐξ ἀνάγκης, ὁ τοῦ καλλίστου τε καὶ ἀρίστου δημιουργὸς ἐν τοῖς γιγνομένοις παρελάμβανεν, ἡνίκα τὸν αὐτάρκη τε καὶ τὸν τελεώτατον θεὸν ἐγέννα, χρώμενος μὲν ταῖς περὶ ταῦτα αἰτίαις ὑπηρετούσαις. τὸ δὲ εὖ τεκταινόμενος ἐν πᾶσι τοῖς γιγνομένοις αὐτός. διὸ δὴ χρὴ δύο αἰτίας εἴδη διορίζεσθαι, τὸ μὲν ἀναγκαῖον, τὸ δὲ θεῖον. καὶ τὸ μὲν θεῖον ἐν ἅπασι ζητεῖν κτήσεως ἕνεκα εὐδαίμονος βίου, καθ' ὅσον ἡμῶν ἡ φύσις ἐνδέχεται. τὸ δὲ ἀναγκαῖον, ἐκείνων χάριν. λογιζόμενος ὡς ἄνευ τούτων, οὐ δυνατὰ αὐτὰ ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς σπουδάζομεν μόνα κατανοεῖν, οὐδ' αὖ λαβεῖν, οὐδ' ἄλλως πως μετασχεῖν. ὅτ' οὖν δὴ τανῦν οἷα τέκτοσιν ἡμῖν ὕλη παράκειται τὰ τῶν αἰτίων γένη διυλασμένα, ἐξ ὧν τὸν ἐπίλοιπον λόγον δεῖ ξυνυφανθῆναι, πάλιν ἐπ' ἀρχὴν ἀνέλθωμεν διὰ βραχέων, ταχύ τε εἰς αὐτὸ πορευθῶμεν, ὅθεν δεῦρο ἀφικόμεθα, καὶ τελευτὴν ἤδη κεφαλήν τε τῷ μύθῳ πειρώμεθα ἁρμόττουσαν ἐπιθεῖναι τοῖς πρόσθεν. ὥσπερ γὰρ οὖν καὶ κατ' ἀρχὰς ἐλέχθη, ταῦτα ἀτάκτως ἔχοντα ὁ θεὸς, ἐν ἑκάστῳ τε αὐτῷ πρὸς αὑτὸ καὶ πρὸς ἄλληλα, συμμετρίας ἐνεποίησεν, ὅσας τε καὶ ὅπῃ δυνατὸν ἦν ἀνάλογα καὶ σύμμετρα εἶναι. τότε γὰρ οὔτε τούτων ὅσον μὴ τύχῃ τι μετεῖχεν, οὔτε τὸ παράπαν ὀνομάσαι τῶν νῦν ὀνομαζομένων, ἀξιόλογον ἦν οὐδὲν, οἷον πῦρ καὶ ὕδωρ, καί τι τῶν ἄλλων. ἀλλὰ πάντα ταῦτα πρῶτον διεκόσμησεν, ἔπειτα ἐκ τούτων, πᾶν τόδε ξυνεστήσατο ζῶον ἓν, ζῶα ἔχον ἅπαντα ἐν αὐτῷ θνητά τε ἀθάνατά τε. καὶ τῶν μὲν θείων αὐτὸς γίνεται δημιουργὸς, τῶν δὲ θνητῶν τὴν γένεσιν, τοῖς ἑαυτοῦ γεννήμασι δημιουργεῖν προσέταξεν. οἱ δὲ μιμούμενοι, παραλαβόντες ἀρχὴν ψυχῆς ἀθάνατον, τὸ μετὰ τοῦτο, θνητὸν σῶμα αὐτοὶ περιετόρνευσεν, ὄχημά τε ἅπαν τὸ σῶμα ἔδωκαν, ἄλλο τε εἶδος ἐν αὐτῷ ψυχῆς προσῳκοδόμουν τὸ θνητὸν, δεινὰ καὶ ἀναγκαῖα ἐν αὐτῷ παθήματα ἔχον. πρῶτον μὲν ἡδονὴν, μέγιστον κακῶν δέλεαρ. ἔπειτα λύπας, ἀγαθῶν φυγάς. ἔτι δ' αὖ θάῤῥος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω, θυμόν τε δυσπαραμύθητον. ἐλπίδα τ' εὐπαράγωγον αἰσθήσει τε ἀλόγῳ καὶ ἐπιχειρητῇ παντὸς ἔρωτι. ξυγκερασάμενοι τ' αὐτὰ, ἀναγκαίως τὸ θνητὸν γένος ξυνέθεσαν. καὶ διὰ ταῦτα δὴ σεβόμενοι μιαίνειν τὸ θεῖον, ὅτι μὴ πᾶσα ἦν ἀνάγκη, χωρὶς ἐκείνου κατοικίζουσιν εἰς ἄλλην τοῦ σώματος οἴκησιν τὸ θνητὸν, ἰσθμὸν καὶ ὅρον διοικοδομήσαντες τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ στήθους καὶ αὐχένα μεταξὺ τιθέντες, ἵνα εἴη χωρίς. ἐν δὴ τοῖς στήθεσι καὶ τῷ καλουμένῳ θώρακι, τὸ τῆς ψυχῆς θνητὸν γένος ἐνέδουν, καὶ ἐπειδὴ τὸ μὲν ἄμεινον αὐτῆς, τὸ δὲ χεῖρον πέφυκε, διοικοδομοῦσι τοῦ θώρακος αὖ τὸ κύτος, διορίζοντες οἷον γυναικῶν, τὴν δὲ ἀνδρῶν χωρὶς οἴκησιν, τὰς φρένας διάφραγμα εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τιθέντες. τὸ μετέχον οὖν τῆς ψυχῆς ἀνδρείας καὶ θυμοῦ, φιλόνεικον ὂν, κατῴκισαν ἐγγυτέρω τῆς κεφαλῆς, μεταξὺ τῶν φρενῶν τε καὶ αὐχένος, ἵνα τοῦ λόγου κατήκοον ὂν, κοινῇ μετ' ἐκείνου βίᾳ τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν κατέχοι γένος, ὁπότ' ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τῷ ἐπιτάγματι καὶ λόγῳ, μηδαμῇ πείθεσθαι ἑκὸν ἐθέλοι. τὴν δὲ δὴ καρδίαν ἅμα τῶν φλεβῶν καὶ πηγὴν τοῦ περιφερομένου κατὰ πάντα τὰ μέλη σφοδρῶς αἵματος, εἰς τὴν δορυφορικὴν οἴκησιν κατέστησαν, ἵνα ὅτε ζέσειε τὸ τοῦ θυμοῦ μένος, τοῦ λόγου παραγγείλαντος ὥς τις ἄδικος περὶ αὐτὰ γίγνεται πρᾶξις ἔξωθεν. ἤ καί τις ἀπὸ τῶν ἔνδοθεν ἐπιθυμιῶν, ὀξέως διὰ πάντων τῶν στενωπῶν, πᾶν ὅσον αἰσθητικὸν ἐν τῷ σώματι, τῶν τε παρακελεύσεων καὶ ἀπειλῶν αἰσθανόμενον γίγνοιτο ἐπήκοον, καὶ ἕποιτο πάντῃ, καὶ τὸ βέλτιστον οὕτως ἐν αὐτοῖς πᾶσιν ἡγεμονεῖν ἐῴη. τῇ δὲ δὴ πηδήσει τῆς καρδίας ἐν τῇ τῶν δεινῶν προσδοκίᾳ, καὶ τῇ τοῦ θυμοῦ ἐγέρσει, προγινώσκοντες ὅτι διὰ πυρὸς ἡ τοιαύτη πᾶσα ἔμελλεν οἴδησις γίγνεσθαι τῶν θυμουμένων, ἐπικουρείαν αὐτῇ μηχανώμενοι, τὴν τοῦ πνεύμονος ἰδέαν ἐνεφύτευσαν, πρῶτον μὲν μαλακὴν καὶ ἄναιμον, εἶτα σύριγγας ἐντὸς ἔχουσαν οἷον σπόγγου κατατετρημένας, ἵνα τό τε πνεῦμα καὶ τὸ πόμα δεχομένη ψύχουσα ἀναπνοὴν καὶ ῥᾳστώνην ἐν τῷ καύματι παρέχοι. διὸ τὰς ἀρτηρείας, ὀχετοὺς ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἔτεμον, καὶ περὶ τὴν καρδίαν αὐτὸν περιέστησαν, οἷον ἅλμα μαλακὸν, ἵνα ὁ θυμὸς ἡνίκα ἐν αὐτῇ ἀκμάζῃ, πηδῶσα εἰς ὑπεῖκον, καὶ ἀναψυχομένη πονοῦσα ἧττον, μᾶλλον τῷ λόγῳ μετὰ θυμοῦ δύναιτο ὑπηρετεῖν. τὸ δὲ δὴ σίτων τε καὶ ποτῶν ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς, καὶ ὅσων ἔνδειαν διὰ τὴν τοῦ σώματος ἔχει φύσιν, τοῦτο εἰς τὰ μεταξὺ τῶν τε φρενῶν, καὶ τοῦ πρὸς τὸν ὀμφαλὸν ὅρου κατῴκισαν, οἷον φάτνην ἐν ἅπαντι τούτῳ τῷ τόπῳ τῇ τοῦ σώματος τροφῇ τεκτηνάμενοι, καὶ κατέδησαν δὴ τὸ τοιοῦτον ἐνταῦθα, ὡς θρέμμα ἄγριον. τρέφειν δὲ δὴ ξυνημμένον ἀναγκαῖον, εἴπερ τι μέλλοι ποτὲ θνητὸν ἔσεσθαι γένος. ἵν' οὖν ἀεὶ νεμόμενον πρὸς φάτνῃ καὶ ὅτι πορρωτάτω τοῦ βουλευομένου κατοικοῦν, θόρυβον καὶ βοὴν ὡς

ἐλαχίστην

ἐλαχίστην παρέχον, τὸ κράτιστον καθ' ἡσυχίαν περὶ τοῦ πᾶσι κοινῇ ξυμφέροντος ἐῷ βουλεύεσθαι, καὶ διὰ ταῦτ' ἐνταῦθα ἔδοσαν αὐτῷ τὴν τάξιν. εἰδότες δὲ αὐτὸ ὡς λόγου μὲν οὔτε ξυνήσειν ἔμελλεν, εἴ τέ πῃ καὶ μεταλαμβάνοι τινὸς αὖ τῶν αἰσθήσεων, οὐκ ἔμφυτον αὐτῷ τὸ μέλειν τινῶν ἔσοιτο λόγων, ὑπὸ δὲ εἰδώλων καὶ φαντασμάτων, νυκτός τε καὶ μεθ' ἡμέραν μάλιστα ψυχαγωγήσοιτο. τούτῳ δὴ θεὸς ἐπιβουλεύσας, αὐτὸ τὴν τοῦ ἥπατος ἰδέαν ξυνέστησε, καὶ ἔθηκεν εἰς τὴν ἐκείνου κατοίκησιν, πυκνὸν καὶ λεῖον, καὶ λαμπρὸν καὶ γλυκύ, καὶ πικρότητα ἔχον μηχανησάμενος, ἵν' ἐν αὐτῷ τῶν διανοημάτων ἡ ἐκ τοῦ νοῦ φερομένη δύναμις, οἷον ἐν κατόπτρῳ δεχομένῳ τύπους, καὶ κατιδεῖν εἴδωλα παρέχοντι. φοβοῖ μὲν αὐτὸ ὁπότε μέρει τῆς πικρότητος χρωμένη ξυγγενεῖ, χαλεπὴ προσενεχθεῖσα ἀπειλῇ, κατὰ πᾶν ὑπομιγνῦσα ὀξέως τὸ ἧπαρ, χολώδη χρώματα ἐμφαίνοι, ξυνάγουσά τε πᾶν ῥυσὸν καὶ τραχὺ ποιοῖ, λοβὸν δὲ καὶ δοχὰς πύλας τε, τὸ μὲν ἐξ ὀρθοῦ κατακάμπτουσα καὶ ξυσπῶσα, τὰ δ' ἐμφράττουσα συγκλείουσά τε, λύπας καὶ ἄσας παρέχοι, καὶ ὅταν τἀναντία φάσματα ἀποζωγραφοῖ πραότητός τις ἐκ διανοίας ἐπίπνοια, τῆς μὲν πικρότητος ἡσυχίαν παρέχουσα, τὸ μήτε κινεῖν, μήτε προσάπτεσθαι τῆς ἐναντίας ἑαυτῇ φύσεως ἐθέλειν. γλυκύτητι δὲ τῇ κατ' ἐκεῖνο ξυμφύτῳ πρὸς αὐτὸ χρωμένη, καὶ πάντα ὀρθὰ καὶ λεῖα αὐτοῦ καὶ ἐλεύθερα ἀπευθύνουσα, ἵλεώ τε καὶ εὐήμερον ποιοῖ τὴν περὶ τὸ ἧπαρ ψυχῆς μοῖραν κατῳκισμένην, ἔν τε τῇ νυκτὶ διαγωγὴν ἔχουσαν μετρίαν, μαντείᾳ χρωμένην καθ' ὕπνον, ἐπειδὴ λόγου καὶ φρονήσεως οὐ μετεῖχε. μεμνημένοι γὰρ τῆς τοῦ πατρὸς ἐπιστολῆς οἱ ξυστήσαντες ἡμᾶς, ὅτε τὸ θνητὸν γένος ἐπέστελλεν ὡς ἄριστον εἰς δύναμιν ποιεῖν, οὕτω δὴ κατορθοῦντες, καὶ τὸ φαῦλον ἡμῶν, ἵνα ἀληθείας πῃ προσάπτοιτο, κατέστησαν ἐν τούτῳ τὸ μαντεῖον, ἱκανὸν δὲ σημεῖον ὡς μαντικὴν ἀφροσύνῃ θεὸς ἀνθρωπίνῃ δέδωκεν. οὐδεὶς γὰρ ἔννους ἐφάπτεται μαντικῆς ἐνθέου καὶ ἀληθοῦς, ἀλλ' ἢ καθ' ὕπνον τὴν τῆς φρονήσεως πεδηθεὶς δύναμιν, ἢ διὰ νόσον, ἤ τινα ἐνθουσιασμὸν παραλλάξας, ἀλλὰ ξυννοῆσαι μὲν ἔμφρονος. τά τε ῥηθέντα ἀναμνησθέντα ὄναρ ἢ ὕπαρ, ὑπὸ τῆς μαντικῆς τε καὶ ἐνθουσιαστικῆς φύσεως, καὶ ὅσα αὖ φάσματα ὀφθῇ, πάντα λογισμῷ διελέσθαι, ὅπῃ τι σημαίνει καὶ ὅτῳ μέλλοντος, ἢ παρελθόντος, ἢ παρόντος κακοῦ, ἢ ἀγαθοῦ. τοῦ δὲ μανέντος, ἔτι τε ἐν τούτῳ μένοντος, οὐκ ἔργον τὰ φανέντα ἢ φωνηθέντα ὑφ' ἑαυτοῦ κρίνειν, ἀλλ' εὖ καὶ πάλαι λέγεται, τὸ πράττειν καὶ γνῶναι τά τε αὑτοῦ, καὶ ἑαυτὸν, σώφρονι μόνῳ προσήκειν. ὅθεν δὴ καὶ τὸ τῶν προφητῶν γένος ἐπὶ ταῖς ἐνθέοις μαντείαις, κριτὰς ἐπικαθιστάναι νόμος, οὓς μάντεις ἐπονομάζουσί τινες, τὸ πᾶν ἠγνοηκότες, ὅτι τῆς δι' αἰνιγμῶν οὗτοι φήμης καὶ φαντάσεως ὑποκριταί, καὶ οὔτοι μάντεις, προφῆται δὲ μαντευομένων δικαιότατα ὀνομάζοιντ' ἄν. ἡ μὲν οὖν φύσις τοῦ ἥπατος διὰ ταῦτα τοιαύτη τε καὶ ἐν τόπῳ ᾧ λέγομεν, πέφυκε χάριν μαντικῆς. καὶ ἔτι μὲν δὴ ζῶντος ἑκάστου τὸ τοιοῦτον, σημεῖα ἐναργέστερα ἔχει. στερηθὲν δὲ τοῦ ζῆν, γέγονε τυφλόν, καὶ μαντεῖα ἀμυδρότερα ἔχει τοῦ τι σαφὲς σημαίνειν. ἡ δ' αὖ τοῦ γείτονος αὐτῷ ξύστασις καὶ ἕδρα σπλάγχνου, γέγονεν ἐξ ἀριστερᾶς, χάριν ἐκείνου τοῦ παρέχειν αὐτὸ λαμπρὸν ἀεὶ καὶ καθαρόν, οἷον κατόπτρῳ παρεσκευασμένον καὶ ἕτοιμον, ἀεὶ παρακείμενον ἐκμαγεῖον. διὸ δὴ καὶ ὅταν τινὲς ἀκαθαρσίαι γίγνωνται, διὰ νόσου σώματος περὶ τὸ ἧπαρ, πάντα ἡ σπληνὸς καθαίρουσα αὐτὰ δέχεται μανότης, ἅτε κοίλου καὶ ἀναίμου ὑφανθέντος. ὅθεν πληρούμενος τῶν ἀποκαθαιρομένων, μέγας καὶ ὕπουλος αὐξάνεται, καὶ πάλιν ὅταν καθαρθῇ τὸ σῶμα, ταπεινούμενος εἰς ταὐτὸν ξυνίζει. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ψυχῆς, ὅσον θνητὸν ἔχει καὶ ὅσον θεῖον, καὶ ὅπῃ, καὶ μεθ' ὧν, καὶ δι' ἃ χωρὶς ᾠκίσθη, τὸ μὲν ἀληθὲς ὡς εἴρηται, θεοῦ ξυμφήσαντος, τότ' αὖ οὕτω μόνως διισχυριζοίμεθα. τό γε μὴν εἰκὸς ἡμῖν εἰρῆσθαι, καὶ νῦν καὶ ἔτι μᾶλλον ἀνασκοποῦσι διακινδυνευτέον φάναι καὶ πεφάσθω. τὸ δ' ἑξῆς δὴ τούτοισι κατὰ ταὐτὰ μεταδιωκτέον. ἦν δὲ τὸ τοῦ σώματος ἐπίλοιπον ᾗ γέγονεν, ἐκ δὴ λογισμοῦ τοιοῦδε ξυνίστασθαι μάλιστ' αὖ αὐτὸ πάντων πρέποι. τὴν ἐσομένην ἐν ἡμῖν ποτῶν καὶ ἐδεστῶν ἀκολασίαν, ᾔδεσαν οἱ ξυντιθέντες ἡμῶν τὸ γένος, καὶ ὅτι τοῦ μετρίου καὶ ἀναγκαίου διὰ μαργότητα πολλῷ χρησοίμεθα πλέονι. ἵν' οὖν μὴ φθορὰ διὰ νόσους ὀξεῖα γίγνοιτο, καὶ ἀτελὲς τὸ γένος εὐθὺς τὸ θνητὸν τελευτῴη, ταῦτα προορώμενοι, τῇ τοῦ περιγενησομένου πώματος ἐδέσματός τε ἕξει, τὴν ὀνομασμένην κάτω κοιλίαν ὑποδοχὴν ἔθεσαν. εἵλιξάν τε πέριξ τὴν τῶν ἐντέρων γένεσιν, ὅπως μὴ ταχὺ διεκπερῶσα ἡ τροφή, ταχὺ πάλιν τροφῆς ἑτέρας δεῖσθαι τὸ σῶμα ἀναγκάζοι, καὶ παρέχουσα ἀπληστίαν διὰ γαστριμαργίαν, ἀφιλόσοφον καὶ ἄμουσον πᾶν ἀποτελοῖ τὸ γένος, ἀνυπήκοον τοῦ θειοτάτου τῶν παρ' ἡμῖν. τὸ δὲ ὀστῶν καὶ σαρκῶν καὶ τῆς τοιαύτης φύσεως πέρι πάσης, ὧδε ἔσχε. τούτοις ξύμπασιν, ἀρχὴ μὲν ἡ τοῦ μυελοῦ γένεσις. οἱ γὰρ τοῦ βίου δεσμοί, τῆς ψυχῆς τῷ σώματι ξυνδουμένης, ἐν τούτῳ διαδούμενοι, κατερρίζουν τὸ θνητὸν γένος, αὐτὸς δὲ ὁ μυελὸς γέγονεν ἐξ ἄλλων. τῶν γὰρ τριγώνων, ὅσα πρῶτα ἀστραβῆ καὶ λεῖα ὄντα, πῦρ τε, καὶ ὕδωρ, καὶ ἀέρα, καὶ γῆν, δι' ἀκρίβειαν μάλιστα ἦν παρασχεῖν δυνατά. ταῦτα ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν ἕκαστα γενῶν χωρὶς ἀποκρίνων, μιγνὺς δ' ἀλλήλοις σύμμετρα, πανσπερμίαν παντὶ θνητῷ γένει μηχανώμενος, τὸν μυελὸν ἐξ αὐτῶν ἀπειργάσατο. καὶ μετὰ ταῦτα δὴ φυτεύων ἐν αὐτῷ, κατέδει τὰ τῶν ψυχῶν γένη. σχημάτων τε ὅσα ἔμελλεν αὖ σχήσειν οἷά τε καθ' ἕκαστα εἴδη, τὸν μυελὸν αὐτὸν, τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα διῃρεῖτο σχήματα εὐθὺς ἐν τῇ διανομῇ τῇ κατ' ἀρχάς. καὶ τὴν μὲν, τὸ θεῖον σπέρμα, οἷον ἄρουραν μέλλουσαν ἕξειν ἐν αὐτῇ, περιφερῆ πανταχῇ πλάσας, ἐπωνόμασε τοῦ μυελοῦ ταύτην τὴν μοῖραν, ἐγκέφαλον, ὡς ἀποτελεσθέντος ἑκάστου ζῴου, τὸ περὶ

τῶν ἀγγεῖον κεφαλὴν γενησόμενον. ὃ δ' αὖ τὸ λοιπὸν καὶ θνητὸν τῆς ψυχῆς ἔμελλε καθέξειν, ἅμα στρογγύλα καὶ προμήκη διῃρεῖτο σχήματα, μυελὸν δὲ πάντα ἐπεφήμισε, καὶ καθάπερ ἐξ ἀγκυρῶν βαλλόμενος, ἐκ τούτων πάσης ψυχῆς δεσμοὺς, περὶ αὐτὸ ξύμπαν ἤδη τὸ σῶμα ἡμῶν ἀπειργάζετο. στέγασμα μὲν αὐτῷ πρῶτον ξυμπηγνὺς περὶ ὅλον, ὀστεῖνον. τὸ δὲ ὀστοῦν, ξυνίστησιν ὧδε, γῆν διαττήσας καθαρὰν καὶ λείαν, ἐφύρασε καὶ ἔδευσε μυελῷ, καὶ μετὰ τοῦτο εἰς πῦρ αὐτὸ ἐντίθησι. μετ' ἐκεῖνο δὲ εἰς ὕδωρ βάπτει, πάλιν δὲ εἰς πῦρ, αὖθις τε εἰς ὕδωρ. μεταφέρον δ' οὕτως πολλάκις εἰς ἑκάτερον, ὑπ' ἀμφοῖν ἄτηκτον ἀπειργάσατο. καταχρώμενος δὴ τούτῳ, περὶ μὲν τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ σφαῖραν περιετόρνευσεν ὀστεΐνην. ταύτῃ δὲ στενὴν διέξοδον κατελίπετο, καὶ περὶ τὸν διαυχένιον ἅμα καὶ νωτιαῖον μυελὸν ἐξ αὐτοῦ σφονδύλους πλάσας, ὑπέτεινεν οἷον στρόφιγγας. ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς διὰ παντὸς τοῦ κύτους, καὶ τὸ πᾶν δὴ σπέρμα διασώζων οὕτω λιθοειδεῖ περιβόλῳ ξυνέφραξεν, ἐμποιῶν ἄρθρα τῇ θατέρου προσχρώμενος ἐν αὐτοῖς, ὡς μέσῃ ἐνισταμένῃ δυνάμει, κινήσεως καὶ κάμψεως ἕνεκα. τὴν δ' αὖ τῆς ὀστεΐνης φύσεως ἕξιν ἡγησάμενος τοῦ δέοντος κραυροτέραν εἶναι καὶ ἀκαμπτοτέραν. διάπυρόν τ' αὖ γιγνομένην, καὶ πάλιν ψυχομένην σφακελίσασαν, ταχὺ διαφθερεῖν τὸ σπέρμα ἐντὸς αὐτῆς, διὰ ταῦτα οὕτω τῶν νεύρων καὶ τὸ τῆς σαρκὸς γένος ἐμηχανήσατο, ἵνα τῷ μὲν πάντα τἄλλα μέλη ξυνδήσας ἐπιτεινομένῳ καὶ ἀνιεμένῳ, περὶ τοὺς στρόφιγγας καμπτόμενον τὸ σῶμα καὶ ἐκτεινόμενον παρέχοι, τὴν δὲ σάρκα προβολὴν μὲν καυμάτων, πρόβλημα δὲ χειμώνων. ἔτι δὲ πτωμάτων οἷον τὰ πιλητὰ ἔσεσθαι κτήματα σώμασι μαλακῶς καὶ πράως ὑπείκουσαν, θερμὴν δὲ νοτίδα ἐντὸς αὑτῆς ἔχουσαν. θέρους μὲν ἀνιδροῦσαν καὶ νοτιζομένην ἔξωθεν, ψῦχος κατὰ πᾶν τὸ σῶμα παρέξειν οἰκεῖον. διὰ χειμῶνος δὲ πάλιν αὖ, τούτῳ τῷ πυρὶ τὸν προσφερόμενον ἔξωθεν καὶ περιϊστάμενον πάγον, ἀμυνεῖσθαι μετρίως. ταῦτα ἡμῶν διανοηθεὶς ὁ κηροπλάστης, ὕδατι μὲν καὶ πυρὶ καὶ γῇ συμμίξας καὶ συναρμόσας, ἐξ ὀξέος καὶ ἁλμυροῦ ξυνθεὶς ζύμωμα, καὶ ὑπομίξας αὐτοῖς σάρκα, ἔγχυμον καὶ μαλακὴν ξυνέστησε. τὴν δὲ τῶν νεύρων φύσιν, ἐξ ὀστοῦ καὶ σαρκὸς ἀζύμου κράσεως, μίαν ἐξ ἀμφοῖν μέσην δυνάμει ξυνεκεράσατο, ξανθῷ χρώματι προσχρώμενος. ὅθεν συντονωτέραν μὲν καὶ γλισχροτέραν σαρκῶν, μαλακωτέραν δὲ ὀστῶν, ὑγροτέραν τε ἐκτήσατο δύναμιν νεῦρα. οἷς ξυμπεριλαβὼν ὁ θεὸς, ὀστᾶ καὶ μυελὸν δήσας πρὸς ἄλληλα νεύροις, μετὰ ταῦτα σαρξὶ πάντα αὐτὰ κατεσκίασεν ἄνωθεν. ὅσα μὲν οὖν ἐμψυχότατα τῶν ὀστῶν ἦν, ὀλιγίσταις ξυνέφραττε σαρξὶν, ἃ δ' ἀψυχότατα, ἐντὸς πλείσταις καὶ πυκνοτάταις. καὶ δὴ κατὰ τὰς ξυμβολὰς τῶν ὀστῶν, ὅπῃ μή τινα ἀνάγκην ὁ λόγος ἀπέφαινε δεῖν αὐτὰς εἶναι, βραχεῖαν σάρκα ἔφυσεν. ἵνα μήτε ἐμποδὼν ταῖς καμπαῖς οὖσαι, δύσφορα τὰ σώματα ἀπεργάζοιντο, ἅτε δυσκίνητα γιγνόμενα, μήτ' αὖ πολλαὶ καὶ πυκναὶ, σφόδρα τε ἐν ἀλλήλαις ἐμπεπιλημέναι, διὰ στερεότητα ἀναισθησίαν ἐμποιοῦσαι, δυσμνημονευτότερα καὶ κωφότερα τὰ περὶ τὴν διάνοιαν ποιοῖεν. διὸ δὴ τό, τε τῶν μηρῶν καὶ κνημῶν, καὶ τὸ περὶ τὴν τῶν ἰσχίων φύσιν τά τε τῶν βραχιόνων ὀστᾶ, καὶ τὰ τῶν πήχεων, καὶ ὅσα ἄλλα ἡμῶν ἄναρθρα, ὅσα τε ἐντὸς ὀστᾶ δι' ὀλιγότητα ψυχῆς ἐν μυελῷ κενὰ ἐστὶ φρονήσεως, πάντα ταῦτα ξυμπεπλήρωται σαρξίν. ὅσα δ' ἔμφρονα, ἧττον, εἰ μή πού τινα αὐτὴν καθ' αὑτὴν αἰσθήσεων ἕνεκα σάρκα, οὕτω ξυνέστησεν, οἷον τὸ τῆς γλώττης εἶδος. τὰ δὲ πλεῖστα, ἐκείνως. ἡ γὰρ ἐξ ἀνάγκης γιγνομένη καὶ ξυντρεφομένη φύσις, οὐδαμῇ προσδέχεται πυκνὸν ὀστοῦν, καὶ σάρκα πολλὴν, ἅμα τε αὐτοῖς ὀξυήκοον αἴσθησιν. μάλιστα γὰρ ἂν αὐτὰ πάντων ἔσχεν ἡ περὶ τὴν κεφαλὴν ξύστασις, εἴπερ ἅμα συμπίπτειν ἠθελησάτην, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος σαρκῶδες ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ νευρῶδες κρατεράν τε κεφαλὴν, βίον ἂν διπλοῦν καὶ πολλαπλοῦν, καὶ ὑγιεινότερον καὶ ἀλυπότερον, τοῦ νῦν κατεκτήσατο. νῦν δὲ τοῖς περὶ τὴν ἡμετέραν γένεσιν δημιουργοῖς λογιζομένοις, πότερον πολυχρονιώτερον χεῖρον, ἢ βραχυχρονιώτερον βέλτιον ἀπεργάσαιντο γένος, ξυνέδοξε τοῦ πλείονος βίου, φαυλοτέρου δὲ τὸν ἐλάττονα ἀμείνονα ὄντα παντὶ πάντως αἱρετέον. ὅθεν δὴ μανῷ μὲν ὀστῷ, σαρξὶ δὲ καὶ νεύροις κεφαλὴν, ἅτε οὐδὲ καμπὰς ἔχουσαν, οὐ ξυνεστέγασαν. κατὰ πάντ' οὖν ταῦτα, εὐαισθητοτέρα μὲν καὶ φρονιμωτέρα, πολὺ δὲ ἀσθενεστέρα παντὸς ἀνδρὸς προσετέθη κεφαλὴ σώματι. τὰ δὲ νεῦρα διὰ ταῦτα, καὶ οὕτως ὁ θεὸς ἐπ' ἐσχάτην τὴν κεφαλὴν περιστήσας, κύκλῳ περὶ τὸν τράχηλον ἐκόλλησεν ὁμοιότητι, καὶ τὰς σιαγόνας ἄκρας αὐτοῖς ξυνέδησεν ὑπὸ τὴν φύσιν τοῦ προσώπου. τὰ δ' ἄλλα εἰς ἅπαντα τὰ μέλη διέσπειρε, ξυνάπτων ἄρθρον ἄρθρῳ. τὴν δὲ δὴ τοῦ στόματος ἡμῶν δύναμιν, ὀδοῦσι καὶ γλώττῃ καὶ χείλεσιν ἕνεκα τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν ἀρίστων διεκόσμησαν οἱ διακοσμοῦντες, ᾗ νῦν διατέτακται. τὴν μὲν εἴσοδον τῶν ἀναγκαίων μηχανώμενοι χάριν, τὴν δὲ ἔξοδον, τῶν ἀρίστων. ἀναγκαῖον μὲν γὰρ πᾶν ὅσον εἰσέρχεται τροφὴν διδὸν τῷ σώματι. τὸ δὲ λόγων νᾶμα ἔξω ῥέον καὶ ὑπηρετοῦν φρονήσει, κάλλιστον καὶ ἄριστον πάντων ναμάτων. τὴν δ' αὖ κεφαλὴν οὔτε μόνον ὀστεΐνην ψιλὴν δυνατὸν ἐᾶν ἦν, διὰ τὴν ἐν ταῖς ὥραις ἐφ' ἑκάτερον ὑπερβολὴν, οὔτ' αὖ ξυσκιασθεῖσαν κωφὴν καὶ ἀναίσθητον, διὰ τὸν τῶν σαρκῶν ὄχλον περιιδεῖν γιγνομένην. τῆς δὴ σαρκοειδοῦς φύσεως οὐ καταξηραινομένης, λέμμα μεῖζον περιγιγνόμενον ἐχωρίζετο τὸ νῦν λεγόμενον δέρμα. τοῦτο δὲ διὰ τὴν περὶ τὸν ἐγκέφαλον νοτίδα ξυνιὸν αὐτὸ πρὸς αὑτὸ καὶ βλαστάνον, κύκλῳ περιημ-

φιέννυ

ἀμφιέννυ τὴν κεφαλήν. ἡ δὲ νοτὶς ὑπὸ τὰς ῥαφὰς ἀνιοῦσα, ἦρδε καὶ συνέκλεισεν αὐτὸ ἐπὶ τὴν κορυφήν, οἷον ἅμμα ξυναγαγοῦσα. τὸ δὲ τῶν ῥαφῶν παντοδαπὸν εἶδος γέγονε, διὰ τὴν τῶν περιόδων δύναμιν, καὶ τῆς τροφῆς, μᾶλλον μὲν ἀλλήλοις μαχομένων τούτων πλείους, ἧττον δὲ ἐλάττους. τοῦτο δὴ πᾶν τὸ δέρμα κύκλῳ κατεκέντει πυρὶ τὸ θεῖον. τρυπηθέντος δὲ καὶ τῆς ἰκμάδος ἔξω δι' αὐτοῦ φερομένης, τὸ μὲν ὑγρὸν καὶ θερμὸν ὅσον εἰλικρινὲς ἀπῄει. τὸ δὲ μικτὸν ἐξ ὧν καὶ τὸ δέρμα ἦν, αἰρόμενον μὲν ὑπὸ τῆς φορᾶς ἔξω μακρὸν ἐτείνετο, λεπτότητα ἴσην ἔχον τῷ κατακεντήματι. διὰ δὲ βραδυτῆτα ἀπωθούμενον, ὑπὸ τοῦ περιεστῶτος ἔξωθεν πνεύματος, πάλιν ἐντὸς ὑπὸ τὸ δέρμα εἱλλόμενον κατερριζοῦτο, καὶ κατὰ ταῦτα δὴ τὰ πάθη, τῶν τριχῶν τὸ γένος ἐν τῷ δέρματι πέφυκε. ξυγγενὲς μὲν ἱμαντῶδες ὂν αὐτοῦ, σκληρότερον δὲ καὶ πυκνότερον τῇ πιλήσει τῆς ψύξεως. ἣν ἀποχωριζομένη δέρματος ἑκάστη θρὶξ, ψυχθεῖσα ξυνεπιλήθη. τούτῳ δὴ λασίαν ἡμῶν ἀπειργάσατο τὴν κεφαλὴν ὁ ποιῶν, χρώμενος μὲν αἰτίοις τοῖς εἰρημένοις. διανοούμενος δὲ ἀντὶ σαρκὸς αὐτὸ δεῖν εἶναι στέγασμα τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον ἕνεκα ἀσφαλείας κοῦφον, καὶ θέρους χειμῶνός τε ἱκανὸν σκιὰν καὶ σκέπην παρέχειν. εὐαισθησίας δὲ οὐδὲν διακώλυμα ἐμποδὼν γενησόμενον. τὸ δὲ ἐν τῇ περὶ τοὺς δακτύλους καταπλοκῇ τοῦ νεύρου καὶ τοῦ δέρματος, ὀστοῦ τε συμμιχθὲν, ἐκ τριῶν ἀποξηρανθὲν, ἓν κοινὸν ξυμπάντων σκληρὸν γέγονε δέρμα. τοῖς μὲν ξυναιτίοις τούτοις δημιουργηθὲν, τῇ δ' αἰτιωτάτῃ διανοίᾳ, τῶν ἔπειτα ἐσομένων ἕνεκα εἰργασμένον. ὡς γάρ ποτε ἐξ ἀνδρῶν γυναῖκες, καὶ τἄλλα θηρία γενήσοιντο, ἠπίσταντο οἱ ξυνιστάντες ἡμᾶς, καὶ δὴ καὶ τῆς τῶν ὀνύχων χρείας, ὅτι πολλὰ τῶν θρεμμάτων καὶ ἐπὶ πολλὰ δεήσοιντο ᾔδεσαν. ὅθεν ἐν ἀνθρώποις εὐθὺς γιγνομένοις, ὑπετυπώσαντο τὴν τῶν ὀνύχων γένεσιν. τούτῳ δὴ τῷ λόγῳ καὶ ταῖς προφάσεσι ταύταις δέρμα, τρίχας, ὄνυχάς τε ἐπ' ἄκροις τοῖς κώλοις ἔφυσαν. ἐπεὶ δὲ πάντ' ἦν τὰ τοῦ θνητοῦ ζώου ξυμπεφυκότα μέρη καὶ μέλη, τὴν δὲ ζωὴν ἐν πυρὶ καὶ πνεύματι ξυνέβαινεν ἐξ ἀνάγκης ἔχειν αὐτὸ, καὶ διὰ ταῦτα ὑπὸ τούτων τηκόμενον, κενούμενόν τε ἔφθινε, βοήθειαν αὐτῷ θεοὶ μηχανῶνται. τῆς γὰρ ἀνθρωπίνης ξυγγενῆ φύσεως φύσιν, ἄλλαις ἰδέαις καὶ αἰσθήσεσι κεραννῦντες, ὥσθ' ἕτερον ζῶον εἶναι, φυτεύουσιν, ἃ νῦν ἥμερα δένδρα καὶ φυτὰ καὶ σπέρματα φυτευθέντα ὑπὸ γεωργίας, τιθασῶς πρὸς ἡμᾶς ἔσχε. πρὶν δ' ἦν μόνα τὰ τῶν ἀγρίων γένη πρεσβύτερα τῶν ἡμέρων ὄντα, πᾶν γὰρ ὅτι περ ἂν μετάσχῃ τοῦ ζῆν, ζῶον μὲν ἂν ἐν δίκῃ λέγοιτο, ὀρθότατα. μετέχει γε μὴν τοῦτο ὃ νῦν λέγομεν, τοῦ τρίτου ψυχῆς εἴδους, ὃ μεταξὺ φρενῶν ὀμφαλοῦ τε ἱδρῦσθαι λόγος. ᾧ δόξης μὲν λογισμοῦ τε καὶ νοῦ, μέτεστι τὸ μηδὲν, αἰσθήσεως δὲ ἡδείας καὶ ἀλγεινῆς, μετὰ ἐπιθυμιῶν, πάσχον γὰρ διατελεῖ πάντα. στραφέντι δ' αὐτῷ περὶ αὐτὸ, τὴν μὲν ἔξωθεν ἀπωσαμένῳ κίνησιν, τῇ δ' οἰκείᾳ χρησαμένῳ, τῶν αὐτοῦ τι λογίσασθαι κατιδόντι φύσιν οὐ παραδέδωκεν ἡ γένεσις. διὸ δὴ ζῇ μὲν, ἔστι δὲ οὐχ ἕτερον ζώου. μόνιμον δὲ κατερριζωμένον πέπηγε, διὰ τὸ τῆς ὑφ' ἑαυτοῦ κινήσεως ἐστερῆσθαι. ταῦτα δὴ τὰ γένη φυτεύσαντες οἱ κρείττους, τοῖς ἥττοσιν ἡμῖν, τροφὴν τῷ σώματι ἡμῶν διωχέτευσαν, τέμνοντες οἷον ἐν κήποις ὀχετοὺς, ἵν' ὥσπερ ἐκ νάματος ἐπιόντος, ἄρδοιτο. καὶ πρῶτον μὲν ὀχετοὺς κρυφαίους ὑπὸ τὴν ξύμφυσιν τοῦ δέρματος καὶ τῆς σαρκὸς δύο φλέβας ἔτεμον νωτιαίας, δίδυμον ὡς τὸ σῶμα ἐτύγχανεν δεξιοῖς τε καὶ ἀριστεροῖς ὄν. ταύτας δὲ καθῆκαν παρὰ τὴν ῥάχιν καὶ τὸν γόνιμον μεταξὺ λαβόντες μυελὸν, ἵνα οὗτός τε ὅτι μάλιστα θάλλοι, καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα εὔρους ἐντεῦθεν ἅτ' ἐπὶ κάταντες ἡ ἐπίχυσις γιγνομένη, παρέχῃ τὴν ὑδρείας ὁμαλήν. μετὰ δὲ ταῦτα σχίσαντες περὶ τὴν κεφαλὴν τὰς φλέβας, καὶ δι' ἀλλήλων ἐναντίας πλέξαντες, διεῖσαν, τὰς μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ τοῦ σώματος, τὰς δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν, ἐπὶ τὰ δεξιὰ κλίναντες ὅπως δεσμὸς ἅμα τῇ κεφαλῇ πρὸς τὸ σῶμα εἴη μετὰ τοῦ δέρματος, ἐπειδὴ νεύροις οὐκ ἦν κύκλῳ κατὰ κορυφὴν διειλημμένη, καὶ δὴ τὸ τῶν αἰσθήσεων πάθος, ἵν' ἀφ' ἑκατέρων τῶν μερῶν εἰς ἅπαν τὸ σῶμα ᾖ διαδόμενον. τὸ δ' ἐντεῦθεν ἤδη τὴν ὑδραγωγίαν παρεσκεύασαν τρόπῳ τινὶ τοιῷδε, ὃν κατοψόμεθα ῥᾷον προδιομολογησάμενοι τὸ τοιόνδε, ὅτι πάντα ὅσα ἐξ ἐλαττόνων συνίσταται, στέγει τὰ μείζω, τὰ δ' ἐκ μειζόνων, τὰ σμικρότερα οὐ δύναται. πῦρ δὲ πάντων γενῶν σμικρομερέστατον. ὅθεν δι' ὕδατος καὶ γῆς ἀέρος τε, καὶ ὅσα ἐκ τούτων συνίσταται διαχωρεῖ, καὶ στέγειν οὐδὲν αὐτὸ δύναται. ταὐτὸ δὴ καὶ περὶ τῆς παρ' ἡμῖν κοιλίας διανοητέον, ὅτι σιτία μὲν καὶ ποτὰ ὅταν εἰς αὐτὴν ἐμπέσῃ στέγει, πνεῦμα δὲ καὶ πῦρ μικρομερέστερα ὄντα τῆς αὐτῆς ξυστάσεως, οὐ δύναται. τούτοις οὖν κατεχρήσατο ὁ θεὸς εἰς τὴν ἐκ τῆς κοιλίας ἐπὶ τὰς φλέβας ὑδρείαν. πλέγμα ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς οἷον οἱ κύρτοι ξυνυφηνάμενος διπλᾶ κατὰ τὴν εἴσοδον ἐγκύρτια ἔχοντος, ὧν θάτερον πάλιν διέπλεξε δίκροον, καὶ ἀπὸ τῶν ἐγκυρτίων δὴ διετείνατο, οἷον σχοίνους κύκλῳ διὰ παντὸς πρὸς τὰ ἔσχατα τοῦ πλέγματος. τὰ μὲν οὖν ἔνδον ἐκ πυρὸς συνεστήσατο τοῦ πλοκάμου ἅπαντα, τὰ δ' ἐγκύρτια καὶ τὸ κύτος ἀεροειδῆ. καὶ λαβὼν αὐτὸ περιέστησεν ἐν τῷ πλασθέντι ζώῳ, τρόπῳ τοιῷδε. τὸ μὲν τῶν ἐγκυρτίων, εἰς τὸ στόμα μεθῆκε. διπλοῦ δὲ ὄντος αὐτοῦ, κατὰ μὲν τὰς ἀρτηρίας εἰς τὸν πνεύμονα καθῆκε θάτερον. τὸ δὲ εἰς τὴν κοιλίαν, παρὰ τὰς ἀρτηρίας. τὸ δ' ἕτερον σχίσας τὸ μέρος ἑκάτερον, κατὰ τοὺς ὀχετοὺς τῆς ῥινὸς ἀφῆκε κοινόν. ὥσθ' ὅτε μὴ κατὰ στόμα ἴοι θάτερον ἐκ τούτου, πάντα καὶ τὰ ἐκείνου ῥεύματα ἀναπληροῦσθαι. τὸ δ' ἄλλο κύτος τοῦ κύρτου, περὶ τὸ σῶμα

ὅσον κοῖλον ἡμῶν περιέφυσε. καὶ πᾶν δὴ τοῦτο, τοτὲ μὲν εἰς τὰ ἐγκύρτια ξυῤῥεῖν μαλακῶς, ἅτε ἀέρα ὄντα ἐποίησε. τοτὲ δὲ ἀναῤῥεῖν μὲν τὰ ἐγκύρτια, τὸ δὲ πλέγμα ὡς ὄντος τοῦ σώματος μανοῦ, δύεσθαι εἴσω δι' αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἔξω. τὰς δ' ἐντὸς τοῦ πυρὸς ἀκτῖνας διαδεδεμένας ἀκολουθεῖν, ἐφ' ἑκάτερα ἰόντος τοῦ ἀέρος, καὶ τοῦτο ἕωσπερ ἂν ξυνεστήκῃ τὸ θνητὸν ζῷον, μὴ διαπαύεσθαι γιγνόμενον. τούτῳ δὲ δὴ τῷ γένει τὸν τὰς ἐπωνυμίας θέμενον, ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν λέγομεν θέσθαι τοὔνομα. πᾶν δὲ δὴ τότ' ἔργον καὶ τὸ πάθος τοῦθ' ἡμῶν τῷ σώματι γέγονεν ἀρδομένῳ καὶ ἀναψυχομένῳ τρέφεσθαι καὶ ζῆν. ὁπόταν γὰρ ἔσω καὶ ἔξω, τῆς ἀναπνοῆς ἰούσης τὸ πῦρ ἐντὸς ξυνημμένον ἕπηται, διαιωρούμενον δὲ ἀεὶ, διὰ τῆς κοιλίας εἰσελθὸν τὰ σιτία καὶ ποτὰ λάβοι, τήκει δὴ, καὶ κατὰ σμικρὰ διαιροῦν διὰ τῶν ἐξόδων, ᾗπερ πορεύεται διάγον, οἷον ἐκ κρήνης ἐπ' ὀχετοὺς ἐπὶ τὰς φλέβας ἀντλοῦν αὐτὰ, ῥεῖν ὥσπερ αὐλῶνος διὰ τοῦ σώματος, τὰ τῶν φλεβῶν ποιεῖ ῥεύματα.

Πάλιν δὲ τὸ τῆς ἀναπνοῆς ἴδωμεν πάθος, αἷς χρώμενον αἰτίαις τοιοῦτον γέγονεν οἷόνπερ τανῦν ἐστιν. ὧδ' οὖν ἐπειδὴ κενὸν οὐδέν ἐστιν εἰς ὃ τῶν φερομένων δύναιτ' ἂν εἰσελθεῖν τι, τὸ δὲ πνεῦμα φέρεται παρ' ἡμῶν ἔξω, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη παντὶ δῆλον, ὡς οὐκ εἰς κενὸν, ἀλλὰ τὸ πλησίον ἐκ τῆς ἕδρας ὠθεῖ. τὸ δ' ὠθούμενον ἐξελαύνει τὸ πλησίον ἀεὶ, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἀνάγκην, πᾶν περιελαυνόμενον εἰς τὴν ἕδραν, ὅθεν ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα εἰσιὸν ἐκεῖσε καὶ ἀναπληροῦν αὐτὴν, ξυνέπεται τῷ πνεύματι. καὶ τοῦτο ἅμα πᾶν οἷον τροχοῦ περιαγομένου γίγνεται, διὰ τὸ κενὸν μηδὲν εἶναι. διὸ δὴ τὸ τῶν στηθῶν καὶ τὸ τοῦ πνεύμονος, ἔξω μεθιέν, τὸ πνεῦμα πάλιν ὑπὸ τοῦ περὶ τὸ σῶμα ἀέρος, εἴσω διὰ μανῶν τῶν σαρκῶν δυομένου καὶ περιελαυνομένου, γίνεται πλῆρες. αὖθις δὲ ἀποτρεπόμενος ὁ ἀὴρ, καὶ διὰ τοῦ σώματος ἔξω ἰὼν, εἴσω τὴν ἀναπνοὴν περιωθεῖ, κατὰ τὴν τοῦ στόματος καὶ τὴν τῶν μυκτήρων δίοδον. τὴν δὲ αἰτίαν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, θετέον τήνδε.

Πᾶν ζῷον αὐτοῦ πάντως περὶ τὸ αἷμα καὶ τὰς φλέβας θερμότητα ἔχει, οἷον ἐν αὐτῷ πηγήν τινα ἐνοῦσαν πυρός, ὃ δὴ καὶ προσεικάζομεν τῷ τοῦ κύρτου πλέγματι κατὰ μέσον διατεταμένον ἐκ πυρὸς πεπλέχθαι πᾶν. τὰ δὲ ἄλλα ὅσα ἔξωθεν ἀέρος. τὸ θερμὸν δὴ κατὰ φύσιν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν, ἔξω πρὸς τὸ ξυγγενὲς ὁμολογητέον ἰέναι. δυοῖν δὲ ταῖν διεξόδοιν οὔσαιν, τῆς μὲν κατὰ τὸ σῶμα ἔξω, τῆς δὲ αὖ κατὰ τὸ στόμα καὶ τὰς ῥῖνας, ὅταν μὲν ἐπὶ θάτερα ὁρμήσῃ, θάτερα περιωθεῖ. τὸ δὲ περιωσθὲν, εἰς τὸ πῦρ ἐμπῖπτον θερμαίνεται. τὸ δ' ἐξιὸν, ψύχεται. μεταβαλούσης δὲ τῆς θερμότητος καὶ τῶν κατὰ τὴν ἑτέραν ἔξοδον θερμοτέρων γιγνομένων, πάλιν ἐκείνῃ ῥέπον αὖ τὸ θερμότερον μᾶλλον, πρὸς τὴν αὐτοῦ φύσιν φερόμενον, περιωθεῖ τὸ κατὰ θάτερα. τὸ δὲ τὰ αὐτὰ πάσχον, καὶ τὰ αὐτὰ ἀνταποδιδὸν ἀεὶ, κύκλῳ οὕτω σαλευόμενον, ἔνθα καὶ ἔνθα ἀπειργασμένον ὑπ' ἀμφοτέρων, τὴν ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν γίγνεσθαι παρέχεται. καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν περὶ τὰς ἰατρικὰς σικύας παθημάτων, αἴτια καὶ τὰ τῆς πόσεως, τά τε τῶν ῥιπτουμένων ὅσα ἀφεθέντα μετέωρα καὶ ὅσα ἐπὶ γῆς φέρεται, ταύτῃ διωκτέον. καὶ ὅσοι φθόγγοι ταχεῖς καὶ βραδεῖς, ὀξεῖς τε καὶ βαρεῖς φαίνονται, τοτὲ μὲν ἀνάρμοστοι φερόμενοι δι' ἀνομοιότητα τῆς ἐν ἡμῖν ὑπ' αὐτῶν κινήσεως, τοτὲ δὲ ξύμφωνοι δι' ὁμοιότητα. τὰς γὰρ τῶν προτέρων καὶ θαττόνων οἱ βραδύτεροι κινήσεις ἀποπαυομένας ἤδη τε εἰς ὅμοιον ἐληλυθυίας, αἷς ὕστερον αὐτοὶ προσφερόμενοι, κινοῦσιν ἐκείνας, καταλαμβάνουσι. καταλαμβάνοντες δὲ οὐκ ἄλλην ἐπεμβάλλοντες ἀνετάραξαν κίνησιν, ἀλλ' ἀρχὴν βραδυτέρας φορᾶς, κατὰ τὴν τῆς θάττονος. ἀπολληγούσης δὲ ὁμοιότητα προσάψαντες, μίαν ἐξ ὀξείας καὶ βαρείας συνεκεράσαντο πάθην. ὅθεν ἡδονὴν μὲν τοῖς ἄφροσιν, εὐφροσύνην δὲ τοῖς ἔμφροσι διὰ τὴν τῆς θείας ἁρμονίας μίμησιν, ἐν θνηταῖς γενομένην φοραῖς παρέσχον. καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν ὑδάτων πάντα ῥεύματα ἔτι δὲ τῶν κεραυνῶν πτώματα, καὶ τὰ θαυμαζόμενα ἠλέκτρων πέρι, τῆς ἕλξεως καὶ τῶν ἡρακλείων λίθων, πάντων τούτων ὁλκὴ μὲν οὐκ ἔστιν οὐδενί ποτε. τὸ δὲ κενὸν εἶναι μηδὲν, περιωθεῖν τε αὐτὰ ταῦτα εἰς ἄλληλα, τότε διακρινόμενα καὶ συγκρινόμενα πρὸς τὴν αὐτῶν διαμειβόμενα ἕδραν ἕκαστα ἰέναι πάντα, τούτοις τοῖς παθήμασι πρὸς ἄλληλα συμπλεχθεῖσι τεθαυματουργημένα, τῷ κατὰ τρόπον ζητοῦντι φανήσεται. καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς ἀναπνοῆς ὅθεν ὁ λόγος ὥρμησε κατὰ ταῦτα καὶ διὰ τούτων γέγονεν, ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν εἴρηται. τέμνοντος μὲν τὰ σιτία τοῦ πυρός, αἰωρουμένου δὲ ἐντὸς τῷ πνεύματι ξυνεπομένου, τὰς φλέβας δὲ ἐκ τῆς κοιλίας τῇ ξυνεωρήσει πληροῦντος, τῷ τὰ τετμημένα αὐτόθεν ἐπαντλεῖν. καὶ διὰ ταῦτα δὴ καθ' ὅλον τὸ σῶμα πᾶσι τοῖς ζώοις, τὰ τῆς τροφῆς νάματα οὕτως ἐπίῤῥυτα γεγονέναι. νεότμητα δὲ καὶ ἀπὸ ξυγγενῶν ὄντα, τὰ μὲν καρπῶν, τὰ δὲ χλόης, ἃ θεὸς ἐπ' αὐτὸ τοῦθ' ἡμῖν ἐφύτευσεν εἶναι τροφὴν, παντοδαπὰ μὲν χρώματα ἴσχει διὰ τὴν ξύμμιξιν. ἡ δ' ἐρυθρὰ πλείστη περὶ αὐτὸ χρόα διαθεῖ, τῆς τοῦ πυρὸς τομῆς τε καὶ ἐξομόρξεως, ἐν ὑγρῷ δεδημιουργημένη φύσις, ὅθεν τοῦ κατὰ τὸ σῶμα ῥέοντος τὸ χρῶμα ἔσχεν οἵαν ὄψιν διεληλύθαμεν, ὃ καλοῦμεν αἷμα, νομὴν σαρκῶν καὶ ξύμπαντος τοῦ σώματος, ὅθεν ὑδρευόμενα ἕκαστα πληροῖ τὴν τοῦ κενουμένου βάσιν. ὁ δὲ τρόπος τῆς πληρώσεως ἀποχωρήσεώς τε γίγνεται, καθάπερ ἐν τῷ παντὶ παντὸς ἡ φορὰ γέγονεν, ἣν τὸ ξυγγενὲς πᾶν φέρεται πρὸς ἑαυτό. τὰ μὲν γὰρ δὴ περιεστῶτα ἐκτὸς ἡμᾶς, τήκει τε ἀεὶ καὶ διανέμει πρὸς ἕκαστον εἶδος τὸ ὁμόφυλον ἀποπέμπον. τὰ δὲ ἔναιμα αὖ, κερματιζόμενα ἐντὸς παρ' ἡμῖν καὶ περιειλημμένα, ὥσπερ ὑπ' οὐρανοῦ ξυνεστῶτος ἑκάστου τοῦ

ζώου, τὴν τοῦ παντὸς ἀναγκάζεται μιμεῖσθαι φοράν. πρὸς τὸ ξυγγενὲς οὖν φερόμενον ἕκαστον, τῶν ἐντὸς μερισθέντων, τὸ κενωθὲν τότε πάλιν ἀνεπλήρωσεν, ὅταν μὲν δὴ πλέον τοῦ ἐπιρρέοντος ἀπίῃ, φθίνει πᾶν, ὅταν δὲ ἔλαττον, αὐξάνεται. νέα μὲν οὖν ξύστασις τοῦ παντὸς ζώου, καινὰ τὰ τρίγωνα οἷον ἐκ δρυόχων ἔτι ἔχουσα τῶν γενῶν, ἰσχυρὰν μὲν τὴν ξύγκλεισιν αὐτῶν πρὸς ἄλληλα κέκτηται. ξυμπέπηγε δὲ ὁ πᾶς ὄγκος αὐτῆς ἁπαλός, ἅτε ἐκ μυελοῦ μὲν νεωστὶ γεγονυίας, τεθραμμένης δὲ ἐν γάλακτι. τὰ δὴ περιλαμβανόμενα ἐν αὐτῇ τρίγωνα, ἔξωθεν ἐπεισελθόντα ἐξ ὧν ἂν ᾖ, τά τε σιτία καὶ ποτὰ τῶν αὐτῆς τριγώνων παλαιότερα ὄντα καὶ ἀσθενέστερα, καινοῖς ἐπικρατεῖ τέμνουσα. καὶ μέγα ἀπεργάζεται τὸ ζῶον, τρέφουσα ἐκ πολλῶν ὁμοίων. ὅταν δ' ἡ ῥίζα τῶν τριγώνων χαλᾷ, διὰ τὸ πολλοὺς ἀγῶνας ἐν πολλῷ χρόνῳ πρὸς πολλὰ ἠγωνίσθαι, τὰ μὲν τῆς τροφῆς εἰσιόντα, οὐκέτι δύναται τέμνειν εἰς ὁμοιότητα ἑαυτῆς, αὐτὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ἐπεισιόντων, εὐπετῶς διαιρεῖται. φθίνει δὴ πᾶν ζῶον ἐν τούτῳ κρατούμενον, γῆράς τε ὀνομάζεται τὸ πάθος. τέλος δὲ ἐπειδὰν τῶν περὶ τὸν μυελὸν τριγώνων, οἱ ξυναρμοσθέντες μηκέτι ἀντέχωσι δεσμοί, τῷ πόνῳ διϊστάμενοι, μεθιᾶσι τοὺς τῆς ψυχῆς αὖ δεσμούς. ἡ δὲ κατὰ φύσιν λυθεῖσα, μεθ' ἡδονῆς ἐξέπτατο. πᾶν γὰρ τὸ μὲν παρὰ φύσιν, ἀλγεινόν, τὸ δ' ᾗ πέφυκε γιγνόμενον, ἡδύ. καὶ θάνατος δὴ κατὰ ταῦτα, ὁ μὲν κατὰ νόσους καὶ τραύματα γιγνόμενος, ἀλγεινὸς καὶ βίαιος. ὁ δὲ μετὰ γήρως ἰὼν ἐπὶ τέλος κατὰ φύσιν, ἀπονώτατος τῶν θανάτων, καὶ μᾶλλον μεθ' ἡδονῆς γιγνόμενος ἢ λύπης. τὸ δὲ τῶν νόσων ὅθεν ξυνίσταται, δῆλόν που καὶ παντί. τεττάρων γὰρ ὄντων γενῶν ἐξ ὧν συμπέπηγε τὸ σῶμα, γῆς, πυρός, ὕδατός τε, καὶ ἀέρος, τούτων παρὰ τὴν φύσιν πλεονεξία καὶ ἔνδεια, καὶ τῆς χώρας μετάστασις, ἐξ οἰκείας ἐπ' ἀλλοτρίαν γιγνομένη, πυρός τε αὖ καὶ τῶν ἑτέρων. ἐπειδὴ γένη πλείονα ἑνὸς ὄντα τυγχάνει, τὸ μὴ προσῆκον ἕκαστον ἑαυτῷ προσλαμβάνειν, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτα, στάσεις καὶ νόσους παρέχει. παρὰ φύσιν γὰρ ἑκάστου γιγνομένου καὶ μεθισταμένου, θερμαίνεται μὲν ὅσα ἂν πρὶν πρότερον ψύχηται. ξηρὰ δὲ ὄντα, εἰς ὕστερον γίγνεται νοτερά, καὶ κοῦφα δὴ καὶ βαρέα, καὶ πάσας πάντῃ μεταβολὰς δέχεται. μόνως γὰρ δὴ φαμὲν ταὐτὸν ταὐτῷ κατὰ ταὐτὸ καὶ ὡσαύτως καὶ ἀνάλογον προσγιγνόμενον καὶ ἀπογιγνόμενον, ἐάσει ταὐτὸν ὂν αὑτῷ σῶν, καὶ ὑγιὲς μένειν. ὃ δ' ἂν πλημμελήσῃ, τούτων ἕκαστον ἀπιόν, ἢ προσιόν, ἀλλοιότητας παμποικίλας καὶ νόσους, φθοράς τε ἀπείρους παρέξεται. δευτέρων αὖ ξυστάσεων κατὰ φύσιν ξυνεστηκυιῶν, δευτέρα κατανόησις νοσημάτων τῷ βουλομένῳ γίγνεται ξυννοῆσαι. μυελοῦ γὰρ ἐξ ἐκείνων ὀστοῦ τε καὶ σαρκὸς καὶ νεύρου ξυμπαγέντος, ἔτι τε αἵματος μὲν ἄλλον τρόπον, ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν γεγονότος, τῶν μὲν ἄλλων τὰ πλεῖστα ἧπερ τὰ πρόσθεν, τὰ δὲ μέγιστα τῶν νοσημάτων, τῇδε χαλεπὰ ξυμπέπτωκεν. ὅταν ἀνάπαλιν ἡ γένεσις τούτων πορεύηται, τότε ταῦτα διαφθείρεται. κατὰ φύσιν γὰρ σάρκες καὶ νεῦρα ἐξ αἵματος γίγνεται. νεῦρον μὲν ἐξ ἰνῶν, διὰ τὴν συγγένειαν, σάρκες δὲ ἀπὸ τοῦ παγέντος, ὃ πήγνυται χωριζόμενον ἰνῶν. τὸ δὲ ἀπὸ τῶν νεύρων καὶ σαρκῶν ἀπιὸν αὖ γλίσχρον καὶ λιπαρόν, ἅμα μὲν τὴν σάρκα κολλᾷ πρὸς τὴν τῶν ὀστῶν φύσιν, αὐτό τε τὸ περὶ τὸν μυελὸν ὀστοῦν τρέφον αὔξει. τὸ δ' αὖ διὰ τὴν πυκνότητα τῶν ὀστῶν διηθούμενον, καθαρώτατον γένος τῶν τριγώνων, λειότατόν τε καὶ λιπαρώτατον, λειβόμενον ἀπὸ τῶν ὀστῶν καὶ στάζον, ἄρδει τὸν μυελόν. καὶ κατὰ ταῦτα μὲν γιγνομένων ἑκάστων, ὑγίειαν ξυμβαίνει τὰ πολλά, νοσεῖ δὲ ὅταν ἐναντίως. ὅταν γὰρ τηκομένη σὰρξ, ἀνάπαλιν εἰς τὰς φλέβας τὴν τηκεδόνα ἐξιῇ, τότε μετὰ πνεύματος αἷμα πολύ τε καὶ παντοδαπόν, ἐν ταῖς φλεψὶ χρώμασι καὶ πυκνότησι ποικιλλόμενον, ἔτι δὲ ὀξέσι καὶ ἁλμυραῖς δυνάμεσι, χολὰς καὶ ἰχῶρας, καὶ φλέγματα ἴσχει παντοῖα. παλινάιρετα γὰρ πάντα γεγονότα καὶ διεφθαρμένα, τότε αἷμα αὐτὸ πρῶτον διόλλυσι, καὶ αὐτὰ οὐδεμίαν τροφὴν ἔτι τῷ σώματι παρέχοντα, φέρεται πάντῃ διὰ τῶν φλεβῶν, τάξιν τῶν κατὰ φύσιν ἔχοντα περιόδων. ἐχθρὰ μὲν αὐτὰ αὑτοῖς, διὰ τὸ μηδεμίαν ἑαυτῶν ἀπόλαυσιν ἔχειν. τῷ ξυνεστῶτι δὲ τοῦ σώματος καὶ μένοντι κατὰ χώραν πολέμια, διολλῦντα καὶ τήκοντα. ὅσον μὲν οὖν ἂν παλαιότατον ὂν τῆς σαρκὸς τακῇ, δύσπεπτον γιγνόμενον, μελαίνει μὲν ὑπὸ παλαιᾶς ξυγκαύσεως. διὰ δὲ τὸ πάντῃ διαβεβρῶσθαι, πικρὸν ὂν παντὶ χαλεπὸν προσπίπτει τοῦ σώματος, ὅσον ἂν μήπω διεφθαρμένον ᾖ, καὶ τοτὲ μὲν, ἀντὶ τῆς πικρότητος, ὀξύτητα ἔσχε τὸ μέλαν χρῶμα, ἀπολεπτυνθέντος μᾶλλον τοῦ πικροῦ. τοτὲ δὲ ἡ πικρότης αὖ βαφεῖσα αἵματι, χρῶμα ἔσχεν ἐρυθρότερον. τοῦ δὲ μέλανος τούτῳ ξυγκεραννυμένου, χολῶδες. ἔτι δὲ ξυμμίγνυται ξανθὸν χρῶμα μετὰ τῆς πικρότητος, ὅταν νέα ξυντακῇ σὰρξ ὑπὸ τοῦ περὶ τὴν φλόγα πυρός, καὶ τὸ μὲν κοινὸν ὄνομα πᾶσι τούτοις ἤ τινες ἰατρῶν που, χολὴν ὠνόμασαν. ἢ καί τις ὢν δυνατὸς, εἰς πολλὰ μὲν καὶ ἀνόμοια βλέπειν, ὁρᾶν δὲ ἐν αὐτοῖς ἓν γένος ἐνόν, ἄξιον ἐπωνυμίας πᾶσι. τὰ δὲ ἄλλα ὅσα χολῆς εἴδη λέγεται, κατὰ τὴν χρόαν ἔσχε λόγον αὐτῶν ἕκαστον ἴδιον. ἰχὼρ δὲ ὁ μὲν αἵματος ὀρρός, πρᾶος, ὁ δὲ μελαίνης χολῆς ὀξείας τε, ἄγριος. ὅταν ξυμμιγνύηται διὰ θερμότητα ἁλμυρᾷ δυνάμει, καλεῖται δὲ ὀξὺ φλέγμα τὸ τοιοῦτο. τὸ δ' αὖ μετὰ ἀέρος τηκόμενον, ἐκ νέας καὶ ἁπαλῆς σαρκός. τούτου δὲ ἀνεμωθέντος καὶ ξυμπεριληφθέντος ὑπὸ ὑγρότητος, καὶ πομφολύγων ξυστασῶν ἐκ τοῦ πάθους τούτου, καθ' ἑκάστην μὲν ἀοράτων διὰ σμικρότητα. ξυναπασῶν δὲ τὸν ὄγκον παρεχομένων ὁρατόν, χρῶμα ἐχουσῶν διὰ τὴν τοῦ ἀφροῦ γένεσιν ἰδεῖν λευκόν. ταύτην πᾶσαν τηκεδόνα ἁπαλῆς σαρκός, μετὰ πνεύματος ξυμπλακεῖσαν, λευκὸν εἶναι φλέγμα φαμέν.

φλέγματος δὲ νέου ξυνισταμένου ὀρρός, ἱδρὼς καὶ δάκρυον, ὅσα τε ἄλλα τοιαῦτα, σῶμα τὸ καθ' ἡμέραν χεῖται καθαιρόμενον. καὶ ταῦτα μὲν δὴ πάντα, νόσων ὄργανα γέγονεν, ὅταν αἷμα μὴ ἐκ τῶν σιτίων καὶ ποτῶν ἢ πληθύον κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίων τὸν ὄγκον περὶ τοὺς τῆς φύσεως λαμβάνῃ νόμους. διακειρομένης μὲν οὖν τῆς σαρκὸς ἑκάστης, μενόντων δὲ τῶν πυθμένων αὐταῖς, ἡμίσεια τῆς ξυμφορᾶς ἡ δύναμις. ἀνάληψιν γὰρ ἔτι μετ' εὐπετείας ἴσχει. τὸ δὲ δὴ σάρκας ὀστοῖς συνδοῦν, ὁπότε νοσήσῃ καὶ μηκέτι αὖ τὸ ἐξ ἐκείνων ἅμα καὶ νεύρων ἀποχωριζόμενον, ὀστῷ μὲν τροφήν. σαρκὶ δὲ πρὸς ὀστοῦν γίγνηται δεσμός, ἀλλ' ἐκ λιπαροῦ καὶ λείου καὶ γλίσχρου, τραχὺ καὶ ἁλμυρὸν αὐχμῆσαν, ὑπὸ κακῆς διαίτης γένηται, τό, τε ταῦτα πάσχον πᾶν τὸ τοιοῦτον, καταψύχεται μὲν αὐτὸ πάλιν ὑπὸ τὰς σάρκας καὶ τὰ νεῦρα ἀφιστάμενον ἀπὸ τῶν ὀστῶν. αἱ δ' ἐκ τῶν ῥιζῶν ξυνεμπίπτουσαι, τά τε νεῦρα γυμνὰ καταλείπουσι καὶ μεστὰ ἅλμης. αὗται δὲ πάλιν εἰς τὴν τοῦ αἵματος φορὰν ἐμπεσοῦσαι, τὰ πρόσθεν ῥηθέντα νοσήματα πλείω ποιοῦσι. χαλεπῶν δὲ τούτων περὶ τὰ σώματα παθημάτων γιγνομένων, μείζω ἔτι γίγνεται τὰ πρὸ τούτων. ὅταν ὀστοῦν διὰ πυκνότητα σαρκός, ἀναπνοὴν μὴ λαμβάνον ἱκανήν, ὑπ' εὐρῶτος θερμαινόμενον σφακελίσαν, μήτε τὴν τροφὴν καταδέχηται, πάλιν τε αὐτὸ εἰς ἐκείνην ἐναντίως ἴῃ ψυχόμενον, ἡ δ' εἰς σάρκας. σὰρξ δὲ εἰς αἷμα ἐμπίπτουσα, τραχύτερα πάντα τῶν πρόσθεν τὰ νοσήματα ἀπεργάζηται. τὸ δ' ἔσχατον πάντων, ὅταν ἡ τοῦ μυελοῦ φύσις, ἀπ' ἐνδείας ἤ τινος ὑπερβολῆς νοσήσῃ, τὰ μέγιστα καὶ κυριώτατα πρὸς θάνατον τῶν νοσημάτων ἀποτελεῖ. πάσης ἀνάπαλιν τῆς τοῦ σώματος φύσεως ἐξ ἀνάγκης ῥυείσης. τρίτον δ' αὖ νοσημάτων εἶδος, τριχῇ δεῖ διανοεῖσθαι γιγνόμενον, τὸ μὲν ὑπὸ πνεύματος, τὸ δὲ φλέγματος, τὸ δὲ χολῆς. ὅταν μὲν γὰρ ὁ τῶν πνευμάτων τῷ σώματι ταμίας πνεύμων, μὴ καθαρὰς τὰς διεξόδους παρέχῃ, ὑπὸ ῥευμάτων φραχθείς, ἔνθα μὲν οὐκ ἰόν, ἔνθα δὲ πλεῖον ἢ τὸ προσῆκον πνεῦμα εἰσιόν, τὰ μὲν οὐ τυγχάνοντα ἀναψυχῆς, σήπει. τὰ δὲ τῶν φλεβῶν διαβιαζόμενον καὶ ξυνεπιστρέφον αὐτά, τῆκόν τε τὸ σῶμα εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ, διάφραγμά τε ἴσχον ἐναπολαμβάνεται, καὶ μυρία δὴ νοσήματα ἐκ τούτων ἀλγεινά, μετὰ πλήθους ἱδρῶτος ἀπείργασται. πολλάκις δ' ἐν τῷ σώματι διακριθείσης σαρκός, πνεῦμα ἐγγενόμενον καὶ ἀδυνατοῦν ἔξω πορευθῆναι τὰς αὐτὰς τοῖς ἐπεισεληλυθόσιν ὠδῖνας παρέσχε. μεγίστας δὲ ὅταν περὶ τὰ νεῦρα καὶ τὰ ταύτῃ φλέβια περιστὰν καὶ ἀνοιδῆσαν, τούς τε ἐπιτόνους καὶ τὰ ξυνεχῆ νεῦρα οὕτως εἰς τὸ ἐξόπισθεν κατατείνει τούτοις. ἃ δὴ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῆς ξυντονίας τοῦ παθήματος, τὰ νοσήματα τέτανοί τε, καὶ ὀπισθότονοι προσερρήθησαν, ὧν καὶ τὸ φάρμακον χαλεπόν. πυρετοὶ γὰρ οὖν δὴ τὰ τοιαῦτα γιγνόμενοι, μάλιστα λύουσι. τὸ δὲ λευκὸν φλέγμα διὰ τὸ τῶν πομφολύγων πνεῦμα χαλεπὸν ἀποληφθέν, ἔξω δὲ τοῦ σώματος ἀναπνοὰς ἴσχον, ἠπιώτερον μέν, καταποικίλλει δὲ τὸ σῶμα, λεύκας ἀλφούς τε καὶ τὰ τούτων ξυγγενῆ νοσήματα ἀποτίκτον. μετὰ χολῆς δὲ μελαίνης κερασθέν, ἐπὶ τὰς περιόδους τε τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ, θειοτάτας οὔσας ἐπισκεδαννύμενον, καὶ ξυνταράττον αὐτάς. καθ' ὕπνον μὲν ἰόν, πραΰτερον, ἐγρηγορόσι δὲ ἐπιτιθέμενον, δυσαπαλλακτότερον. νόσημα δὲ ἱερᾶς ὂν φύσεως ἐνδικώτατα ἱερὸν λέγεται. φλέγμα δ' ὀξὺ καὶ ἁλμυρόν, πηγὴ πάντων νοσημάτων, ὅσα γίγνεται καταρροϊκά, διὰ δὲ τοὺς τόπους εἰς οὓς ῥεῖ παντοδαποὺς ὄντας, παντοῖα νοσήματα εἴληφεν. ὅσα δὲ φλεγμαίνειν λέγεται τοῦ σώματος, ἀπὸ τοῦ κάεσθαί τε καὶ φλέγεσθαι, διὰ χολὴν γέγονε πάντα. λαμβάνουσα μὲν οὖν ἀναπνοὴν ἔξω παντοῖ' ἀναπέμπει φύσηματα ζέουσα. καθειργνυμένη δ' ἐντός, πυρίκαυτα νοσήματα πολλὰ ἐμποιεῖ. μέγιστον δὲ ὅταν αἵματι καθαρῷ συγκερασθεῖσα, τὸ τῶν ἰνῶν γένος, ἐκ τῆς ἑαυτῶν διαφορῇ τάξεως. αἳ διεσπάρησαν εἰς αἷμα, ἵνα συμμέτρως λεπτότητος ἴσχοι καὶ πάχους, καὶ μήτε διὰ θερμότητα ὡς ὑγρὸν ἐκ μανοῦ τοῦ σώματος ἐκρέοι, μήτ' αὖ πυκνότερον δυσκίνητον ὄν, μόλις ἀντιστρέφοιτο ἐν ταῖς φλεψί. καιρὸν δὴ τούτων, ἶνες τῇ τῆς φύσεως γενέσει φυλάττουσιν. ἃς ὅταν τις καὶ τεθνεότος αἵματος, ἐν ψύξει τε ὄντος, πρὸς ἀλλήλας ξυναγάγοι, διαχεῖται πᾶν τὸ λοιπὸν αἷμα. ἐαθεῖσαι δὲ ταχὺ μετὰ τοῦ περιεστῶτος αὐτὸ ψύχους ξυμπηγνύασι. ταύτην δὲ τὴν δύναμιν ἐχουσῶν ἰνῶν ἐν αἵματι, χολὴ φύσει παλαιὸν αἷμα γεγονυῖα, καὶ πάλιν ἐκ τῶν σαρκῶν εἰς τοῦτο τετηκυῖα, θερμὴ καὶ ὑγρὰ κατ' ὀλίγον τὸ πρῶτον ἐκπίπτουσα, πήγνυται διὰ τὴν τῶν ἰνῶν δύναμιν. πηγνυμένη δὲ καὶ βίᾳ κατασβεννυμένη, χειμῶνα καὶ τρόμον ἐντὸς παρέχει. πλείων δ' ἐπιρρέουσα τῇ παρ' αὐτῆς θερμότητι, κρατήσασα τὰς ἶνας εἰς ἀταξίαν ζέσασα, διέσωσε. καὶ ἐὰν μὲν ἱκανὴ διὰ τέλους κρατῆσαι γένηται, πρὸς τὸ τοῦ μυελοῦ διαπερασαμένη γένος, καίουσα ἔλυσε τὰ τῆς ψυχῆς αὐτόθεν οἷον νεὼς πείσματα, μεθῆκέ τε ἐλευθέραν. ὅταν δ' ἐλάττων ᾖ, τότε σῶμα ἀντίσχῃ τε τηκόμενον αὐτὴ κρατηθεῖσα, ἢ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα ἐξέπεσεν, ἢ διὰ τῶν φλεβῶν εἰς τὴν κάτω ξυνωσθεῖσα ἢ τὴν ἄνω κοιλίαν, οἷον φυγὰς ἐκ πόλεως στασιασάσης, ἐκ τοῦ σώματος ἐκπίπτουσα, διαρροίας καὶ δυσεντερίας, καὶ τὰ τοιαῦτα νοσήματα πάντα παρέσχετο. τὸ μὲν οὖν ἐκ πυρὸς ὑπερβολῆς μάλιστα νοσῆσαν σῶμα, ξυνεχῆ καύματα καὶ πυρετοὺς ἀπεργάζεται, τὸ δ' ἐξ ἀέρος ἀμφημερινούς. τριταίους δ' ὕδατος διὰ τὸ νωθέστερον ἀέρος καὶ πυρὸς αὐτὸ εἶναι. τὸ δὲ γῆς τέταρτον ὄν, νωθέστατον τούτων ἐν τετραπλασίαις περιόδοις χρόνου καθαιρόμενον, τεταρταίους πυρετοὺς ποιῆσαν ἀπαλλάττεται μόλις. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσήματα, ταύτῃ ξυμβαίνει γιγνόμενα. τὰ δὲ περὶ ψυχὴν διὰ σώματος ἕξιν τῇδε. νόσον μὲν δὴ ψυχῆς ἄνοιαν συγχωρητέον. δύο δ' ἀνοίας γένη, τὸ μὲν μανίαν, τὸ δ' ἀμαθίαν. πᾶν οὖν ὅτι πάσχων τις πάθος, ὁπότερον αὐτῶν ἴσχει, νόσον προσρητέον.

τέον. ἡδονὰς δὲ καὶ λύπας ὑπερβαλλούσας, τῶν νόσων μεγίστας θετέον τῇ ψυχῇ. περιχαρὴς γὰρ ἄνθρωπος ὤν, ἢ καὶ τἀναντία ὑπὸ λύπης πάσχων, σπεύδων τὸ μὲν ἑλεῖν ἀκαίρως, τὸ δὲ φυγεῖν, οὔτε ὁρᾶν οὔτε ἀκούειν ὀρθὸν οὐδὲν δύναται, λυττᾷ δὲ καὶ λογισμοῦ μετασχεῖν, ἥκιστα τότε δὴ δυνατός. Τὸ δὲ σπέρμα οὕτω πολὺ καὶ ξυῶδες περὶ τὸν μυελὸν γίγνεται, καὶ καθαπερεὶ δένδρον πολυκαρπότερον τοῦ ξυμμέτρου πεφυκὸς ᾖ, πολλὰς μὲν καθ' ἕκαστον ὠδῖνας, πολλὰς δ' ἡδονὰς κτώμενος ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα τόκοις, ἐμμανὴς τὸ πλεῖστον γιγνόμενος τοῦ βίου, διὰ τὰς μεγίστας ἡδονὰς καὶ λύπας, νοσοῦσαν καὶ ἄφρονα ἴσχων ὑπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχήν, οὐχ ὡς νοσῶν, ἀλλ' ὡς ἑκὼν κακὸς δοξάζεται. τὸ δὲ ἀληθές, ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἀκολασία, κατὰ τὸ πολὺ μέρος διὰ τὴν ἑνὸς γένους ἕξιν, ὑπὸ μανότητος ὀστῶν, ἐν σώματι ῥυώδει καὶ ὑγραίνουσαν, νόσος ψυχῆς γέγονε. καὶ σχεδὸν δὴ πάντα ὁπόσα ἡδονῶν ἀκρατία καὶ ὄνειδος, ὡς ἑκόντων λέγεται τῶν κακῶν, οὐκ ὀρθῶς ὀνειδίζεται. κακὸς μὲν γὰρ ἑκὼν οὐδείς, διὰ δὲ πονηρὰν ἕξιν τινὰ τοῦ σώματος καὶ ἀπαίδευτον τροφήν, ὁ κακὸς γίνεται κακός. παντὶ δὲ ταῦτα ἐχθρὰ καὶ κακόν τι προσγίγνεται. καὶ πάλιν δὴ τὸ περὶ τὰς λύπας ἡ ψυχὴ κατὰ ταῦτα, διὰ σῶμα πολλὴν ἴσχει κακίαν. ὅτου γὰρ ἂν ἢ τῶν ὀξέων καὶ τῶν ἁλυκῶν φλεγμάτων, καὶ ὅσοι πικροὶ καὶ χολώδεις χυμοὶ κατὰ τὸ σῶμα πλανηθέντες, ἔξω μὲν μὴ λάβωσιν ἀναπνοήν, ἐντὸς δὲ εἱλούμενοι τὴν ἀφ' αὐτῶν ἀτμίδα, τῇ τῆς ψυχῆς φορᾷ συμμίξαντες ἀνακερασθῶσι, παντοδαπὰ νοσήματα ψυχῆς ἐμποιοῦσι, μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ ἐλάττω καὶ πλείω. πρός τε τοὺς τρεῖς τόπους ἐνεχθέντα τῆς ψυχῆς, πρὸς ὃν ἂν ἕκαστον αὐτῶν προσπίπτῃ, ποικίλλει μὲν εἴδη δυσκολίας καὶ δυσθυμίας παντοδαπά, ποικίλλει δὲ θρασύτητός τε καὶ δειλίας, ἔτι δὲ λήθης ἅμα καὶ δυσμαθίας. πρὸς δὲ τούτοις ὅταν οὕτω κακῶς παγέντων, πολιτεῖαι κακαὶ καὶ λόγοι κατὰ πόλεις ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ λεχθῶσιν, ἔτι δὲ μαθήματα μηδαμῇ τούτων ἰατικὰ ἐκ νέων μανθάνηται. ταύτῃ κακοὶ πάντες οἱ κακοὶ διὰ δύο ἀκουσιώτατα γιγνόμεθα. ὧν αἰτιατέον μὲν τοὺς φυτεύοντας ἀεὶ τῶν φυτευομένων μᾶλλον, καὶ τοὺς τρέφοντας τῶν τρεφομένων. προθυμητέον μὴν ὅπῃ τις δύναται, καὶ διὰ τροφῆς καὶ δι' ἐπιτηδευμάτων, μαθημάτων τε φυγεῖν μὲν κακίαν, τοὐναντίον δὲ ἑλεῖν. ταῦτα μὲν οὖν δὴ τρόπος ἄλλος λόγων. τὸ δὲ τούτων ἀντίστροφον αὖ τὸ περὶ τὰς τῶν σωμάτων καὶ διανοήσεων θεραπείας, αἷς αἰτίαις σώζεται, πάλιν εἰκὸς καὶ πρέπον ἀνταποδοῦναι. δικαιότερον γὰρ τῶν ἀγαθῶν πέρι μᾶλλον ἢ τῶν κακῶν ἴσχειν λόγον. πᾶν δὴ τὸ ἀγαθὸν, καλόν. τὸ δὲ καλὸν, οὐκ ἄμετρον. καὶ ζῷον οὖν τὸ τοιοῦτον ἐσόμενον, ξύμμετρον θετέον. ξυμμέτρων δὲ τὰ μὲν σμικρὰ διαισθανόμενοι ξυλλογιζόμεθα, τὰ δὲ κυριώτατα καὶ μέγιστα, ἀλογίστως ἔχομεν. πρὸς γὰρ ὑγιείας τε καὶ νόσους, ἀρετάς τε καὶ κακίας, οὐδεμία ξυμμετρία καὶ ἀμετρία μείζων ἢ ψυχῆς αὐτῆς πρὸς σῶμα αὐτό. ὧν οὐδὲν σκοποῦμεν, οὐδ' ἐννοοῦμεν, ὅτι ψυχὴν ἰσχυρὰν καὶ πάντῃ μεγάλην ἀσθενέστερον ἢ ἔλαττον εἶδος ὅταν ὀχῇ, καὶ ὅταν αὖ τοὐναντίον ξυμπαγῆτον τούτω, οὐ καλὸν ὅλον τὸ ζῷον, ἀξύμμετρον γὰρ ταῖς μεγίσταις ξυμμετρίαις. τὸ δ' ἐναντίως ἔχον πάντων θεαμάτων τῷ δυναμένῳ καθορᾶν, κάλλιστον καὶ ἐρασμιώτατον. οἷον οὖν ὑπερσκελὲς, ἢ καί τινα ἑτέραν ὑπέρεξιν ἄμετρον ἑαυτῷ τι σῶμα ὄν, ἅμα μὲν αἰσχρόν, ἅμα δ' ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν πόνων πολλοὺς μὲν κόπους, πολλὰ δὲ σπάσματα καὶ διὰ τὴν παραφορότητα πτώματα παρέχον, μυρίων κακῶν αἴτιον ἑαυτῷ. ταὐτὸ δὴ διανοητέον καὶ περὶ τοῦ ξυναμφοτέρου, ζῷον ὃ καλοῦμεν, ὡς ὅταν τε ἐν αὐτῷ ψυχὴ κρείττων οὖσα σώματος περιθύμως ἴσχῃ, διασείουσα πᾶν αὐτὸ ἔνδοθεν νόσων ἐμπίπλησι. καὶ ὅταν εἴς τινας μαθήσεις καὶ ζητήσεις συντόνως ἴῃ, κατατήκει. διδαχάς τ' αὖ καὶ μάχας ἐν λόγοις ποιουμένη δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ δι' ἐρίδων καὶ φιλονεικιῶν γιγνομένων, διάπυρον αὐτὸ ποιοῦσα λύει. καὶ ῥεύματα ἐπάγουσα, τῶν λεγομένων ἰατρῶν ἀπατῶσα τοὺς πλείστους, τἀναντία αἰτιᾶσθαι ποιεῖ. σῶμά τε ὅταν αὖ μέγα, καὶ ὑπέρψυχον, σμικρᾷ ξυμφυὲς ἀσθενεῖ τε διανοίᾳ γένηται, διττῶν ἐπιθυμιῶν οὐσῶν φύσει κατ' ἀνθρώπους, διὰ σῶμα μὲν τροφῆς, διὰ δὲ τὸ θειότατον τῶν ἐν ἡμῖν φρονήσεως, αἱ τοῦ κρείττονος κινήσεις κρατοῦσαι, καὶ τὸ μὲν σφέτερον αὔξουσαι, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς κωφὸν καὶ δυσμαθὲς, ἀμνῆμόν τε ποιοῦσαι, τὴν μεγίστην νόσον, ἀμαθίαν ἐναπεργάζονται. μία δὲ σωτηρία πρὸς ἄμφω, μήτε τὴν ψυχὴν ἄνευ σώματος κινεῖν, μήτε σῶμα ἄνευ ψυχῆς, ἵνα ἀμυνομένω γίγνησθον, ἰσορρόπω καὶ ὑγιῆ. τὸν δὴ μαθηματικὸν ἤ τινα ἄλλην σφόδρα μελέτην διανοίᾳ κατεργαζόμενον, καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀποδοτέον κίνησιν, γυμναστικῇ προσομιλοῦντα. τόν τε αὖ σῶμα ἐπιμελῶς πλάττοντα τὰς τῆς ψυχῆς ἀποδοτέον κινήσεις, μουσικῇ καὶ πάσῃ φιλοσοφίᾳ προσχρώμενον. εἰ μέλλοι δικαίως τις ἅμα μὲν καλός, ἅμα δὲ ἀγαθὸς ὀρθῶς κεκλῆσθαι. κατὰ δὲ τὰ αὐτὰ ταῦτα καὶ τὰ μέρη θεραπευτέον, τὸ τοῦ παντὸς ἀπομιμούμενον εἶδος. τοῦ γὰρ σώματος ὑπὸ τῶν εἰσιόντων καομένου τε ἐντὸς καὶ ψυχομένου, καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ξηραινομένου καὶ ὑγραινομένου, καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα πάσχοντος, ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν κινήσεων, ὅταν μέν τις ἡσυχίαν ἄγον τὸ σῶμα παραδιδῷ ταῖς κινήσεσι, κρατηθὲν διώλετο. ἐὰν δὲ ἥν τε τροφὸν καὶ τιθήνην τοῦ παντὸς προσείπομεν, μιμῆταί τις, καὶ τὸ σῶμα, μάλιστα μὲν μηδέποτε ἡσυχίαν ἄγειν ἐᾷ, κινῇ δὲ καὶ σεισμούς τινας ἀεὶ ἐμποιῶν αὐτῷ διὰ παντός, τὰς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἀμύνηται κατὰ φύσιν κινήσεις, καὶ μετρίως σείων, τά τε περὶ τὸ σῶμα πλανώμενα, παθήματα καὶ μέρη, κατὰ ξυγγενείας εἰς τάξιν καθακοσμῇ πρὸς ἄλληλα,

κατὰ τὸν πρόσθεν λόγον, ὃν περὶ τοῦ παντὸς ἐλέγομεν, οὐκ ἐχθρὸν παρ' ἐχθρὸν τιθέμενον, ἐάσει πολέμους ἐντίκτειν τῷ σώματι καὶ νόσους, ἀλλὰ φίλον παρὰ φίλον τεθὲν, ὑγίειαν ἀπεργαζόμενον παρέξει. τῶν δ' αὖ κινήσεων ἡ ἐν αὐτῷ ὑφ' ἑαυτοῦ ἀρίστη κίνησις, μάλιστα γὰρ τῇ διανοητικῇ τοῦ παντὸς κινήσει ξυγγενής. ἡ δὲ ὑπ' ἄλλου, χείρων. χειρίστη δὲ ἡ κειμένου τοῦ σώματος καὶ ἄγοντος ἡσυχίαν, δι' ἑτέρων αὐτὸ κατὰ μέρη κινοῦσα. διὸ δὴ τῶν καθάρσεων καὶ ξυστάσεων σώματος, ἡ μὲν διὰ τῶν γυμνασίων, ἀρίστη. δευτέρα δὲ ἡ διὰ τῶν αἰωρήσεων, κατά τε τοὺς πλοῦς, καὶ ὅπῃ περ ἂν ὀχήσεις ἄκοποι γίγνωνται. τρίτον δὲ εἶδος κινήσεως, σφόδρα ποτὲ ἀναγκαζομένῳ χρήσιμον, ἄλλως δὲ οὐδαμῶς τῷ νοῦν ἔχοντι προσδεκτέον, τὸ τῆς φαρμακευτικῆς καθάρσεως γιγνόμενον ἰατρικόν. τὰ γὰρ νοσήματα ὅσα μὴ μεγάλους ἔχει κινδύνους, οὐκ ἐρεθιστέον φαρμακείαις. πᾶσα γὰρ ξύστασις νόσων, τρόπον τινὰ τῇ τῶν ζώων φύσει προσέοικε. καὶ γὰρ ἡ τούτων ξύνοδος ἔχουσα τεταγμένους τοῦ βίου γίγνεται χρόνους, τοῦ τε γένους ξύμπαντος, καὶ καθ' αὑτὸ τὸ ζῶον εἱμαρμένον ἔχον ἕκαστον τὸν βίον, φύεται χωρὶς τῶν ἐξ ἀνάγκης παθημάτων. τὰ γὰρ τρίγωνα εὐθὺς κατ' ἀρχὰς ἑκάστων δύναμιν ἔχοντα ξυνίσταται μέχρι τινὸς χρόνου δυνατὰ ἐξαρκεῖν, οὗ βίον οὐκ ἄν ποτέ τις εἰς τὸ πέραν ἔτι βιῴη. τρόπος οὖν αὐτὸς καὶ τῆς περὶ τὰ νοσήματα ξυστάσεως ἐστὶν, ὅταν τις παρὰ τὴν εἱμαρμένην τοῦ χρόνου φθείρῃ φαρμακείαις, ἅμα ἐκ μικρῶν μεγάλα, καὶ πολλὰ ἐξ ὀλίγων νοσήματα φιλεῖ γίγνεσθαι. διὸ παιδαγωγεῖν δεῖ διαίταις πάντα τὰ τοιαῦτα, καθ' ὅσον ἂν ᾖ τῳ σχολή. ἀλλ' οὐ φαρμακεύοντας κακὸν δύσκολον ἐρεθιστέον. καὶ περὶ μὲν τοῦ κοινοῦ καὶ τοῦ κατὰ σῶμα αὐτοῦ μέρους ἧ τις ἂν, καὶ διαπαιδαγωγῶν καὶ διαπαιδαγωγούμενος ὑφ' αὑτοῦ μάλιστ' ἂν κατὰ λόγον ζῴη, ταῦτα λελέχθω. τὸ δὲ δὴ παιδαγωγῆσον αὐτὸ, μᾶλλόν που καὶ πρότερον παρασκευαστέον εἰς δύναμιν, ὅτι κάλλιστον καὶ ἄριστον εἰς τὴν παιδαγωγίαν εἶναι. δι' ἀκριβείας μὲν οὖν περὶ τούτων διελθεῖν, ἱκανὸν ἂν γένοιτο αὐτὸ καθ' αὑτὸ μόνον ἔργον. τὸ δ' ἐν παρέργῳ κατὰ τὰ πρόσθεν ἑπόμενος ἄν τις, οὐκ ἄπο τρόπου τῇδε σκοπῶν, ὧδε τῷ λόγῳ διαπεράναιτ' ἂν καθάπερ εἴπομεν πολλάκις. ὅτι τρία ψυχῆς τριχῇ ἐν ἡμῖν εἴδη κατῴκισται. τυγχάνει δ' ἕκαστον κινήσεις ἔχον οὕτω κατὰ ταὐτὰ καὶ νῦν ὡς διὰ βραχυτάτων ῥητέον, ὅτι τὸ μὲν αὐτῶν ἐν ἀργίᾳ διάγον, καὶ τῶν ἑαυτοῦ κινήσεων ἡσυχίαν ἄγον, ἀσθενέστατον ἀνάγκη γίγνεσθαι. τὸ δ' ἐν γυμνασίοις, ἐρρωμενέστατον. διὸ φυλακτέον ὅπως ἂν ἔχωσι τὰς κινήσεις πρὸς ἄλληλα συμμέτρως. τὸ δὲ δὴ περὶ τοῦ κυριωτάτου παρ' ἡμῖν ψυχῆς εἴδους, διανοεῖσθαι δεῖ τῇδε. ὡς ἄρα αὐτὸ δαίμονα θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε τοῦτο, ὃ δὴ φαμὲν οἰκεῖν μὲν ἡμῶν ἐπ' ἄκρῳ τῷ σώματι. πρὸς δὲ τὴν ἐν οὐρανῷ συγγένειαν ἀπὸ γῆς ἡμᾶς αἴρειν ὡς ὄντας φυτὸν οὐκ ἔγγειον, ἀλλ' οὐράνιον ὀρθότατα λέγοντας. ἐκεῖθεν γὰρ ὅθεν ἡ πρώτη τῆς ψυχῆς γένεσις ἔφυ, τὸ θεῖον τὴν κεφαλὴν καὶ ῥίζαν ἡμῶν, ἀνακρεμαννὺν, ὀρθοῖ πᾶν τὸ σῶμα. τῷ μὲν οὖν περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἢ φιλονεικίας τετευχότι, καὶ ταῦτα διαπονοῦντι σφόδρα, πάντα τὰ δόγματα ἀνάγκη θνητὰ ἐγγεγονέναι. καὶ παντάπασι καθ' ὅσον μάλιστα δυνατὸν θνητῷ γίγνεσθαι, τούτου μὴ δὲ σμικρὸν ἐλλείπειν, ἅτε τὸ τοιοῦτον ηὐξηκότι. τὸ δὲ περὶ φιλομαθίαν, καὶ περὶ τὰς ἀληθείας φρονήσεις ἐσπουδακότι, καὶ ταῦτα μάλιστα τῶν αὐτοῦ γεγυμνασμένῳ, φρονεῖν μὲν ἀθάνατα καὶ θεῖα, ἄνπερ ἀληθείας ἐφάπτηται, πᾶσα ἀνάγκη που. καθ' ὅσον δ' αὖ μετασχεῖν ἀνθρωπίνη φύσις ἀθανασίας ἐνδέχεται, τούτου μηδ' ἂν μέρος ἀπολιπεῖν, ἅτε δὲ ἀεὶ θεραπεύοντα τὸ θεῖον, ἔχοντά τε αὐτὸν εὖ μάλα κεκοσμημένον, τὸν δαίμονα ξύνοικον ἐν αὑτῷ διαφερόντως εὐδαίμονα εἶναι. θεραπεία δὲ δὴ παντὶ παντὸς μία, τὰς οἰκείας ἑκάστῳ τροφὰς καὶ κινήσεις ἀποδιδόναι. τῷ δ' ἐν ἡμῖν θείῳ ξυγγενεῖς εἰσι κινήσεις, αἱ τοῦ παντὸς διανοήσεις καὶ περιφοραί. ταύταις δὴ ξυνεπόμενον ἕκαστον, δεῖ τὰς περὶ τὴν γένεσιν ἐν τῇ κεφαλῇ διεφθαρμένας ἡμῶν περιόδους ἐξορθοῦντα, διὰ τὸ καταμανθάνειν τὰς τοῦ παντὸς ἁρμονίας τε καὶ περιφοράς, τῷ κατανοουμένῳ τὸ κατανοοῦν ἐξομοιῶσαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὁμοιώσαντα δὲ τέλος ἔχειν τοῦ προτεθέντος ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἀρίστου βίου, πρός τε τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειτα χρόνον.

Καὶ δὴ καὶ τὰ νῦν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς παραγγελθέντα διεξελθεῖν περὶ τοῦ παντὸς μέχρι γενέσεως ἀνθρωπίνης, σχεδὸν ἔοικε τέλος ἔχειν. τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα ᾗ γέγονεν αὖ διὰ βραχέων ἐπιμνηστέον, ὃ μή τις ἀνάγκη μηκύνειν. οὕτω γὰρ ἐμμετρότερός τις αὐτῷ δόξειεν περὶ τοὺς τούτων λόγους εἶναι. τῇδ' αὐτὸ τοιοῦτον ἔστω λεγόμενον. τῶν γενομένων ἀνδρῶν ὅσοι δειλοὶ καὶ τὸν βίον ἀδίκως διῆλθον κατὰ λόγον τὸν εἰκότα, γυναῖκες μετεφύοντο ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει, καὶ κατ' ἐκεῖνον δὴ τὸν χρόνον. διὰ ταῦτα θεοὶ τὸν τῆς ξυνουσίας ἔρωτα, ἐτεκτήναντο ζῶον, τὸ μὲν ἐν ἡμῖν, τὸ δ' ἐν ταῖς γυναιξὶ συστήσαντες ἔμψυχον. τοιῷδε δὲ τρόπῳ ποιήσαντες ἑκάτερον, τὴν τοῦ ποτοῦ διέξοδον, ᾗ διὰ τοῦ πνεύματος τὸ πόμα ὑπὸ τοὺς νεφροὺς εἰς τὴν κύστιν ἐλθὸν, καὶ τῷ πνεύματι τὸ θλιφθὲν ξυνεκπέμπει δεχομένη, ξυνέτρησαν εἰς τὸν ἐκ τῆς κεφαλῆς κατὰ τὸν αὐχένα καὶ διὰ τῆς ῥάχεως μυελὸν ξυμπεπηγότα, ὃν δὴ σπέρμα ἐν τοῖς πρόσθεν λόγοις εἴπομεν. ὁ δὲ ἅτ' ἔμψυχος ὢν, καὶ λαβὼν ἀναπνοὴν τοῦθ' ᾗπερ ἀνέπνευσε τῆς ἐκροῆς, ζωτικὴν ἐπιθυμίαν ἐμποιήσας αὐτῷ τοῦ γεννᾶν, ἔρωτα ἀπετέλεσε. διὸ δὴ τῶν μὲν ἀνδρῶν τὸ περὶ τὴν τῶν αἰδοίων φύσιν ἀπειθές τε καὶ αὐτοκρατὲς γεγονός, οἷον ζῶον ἀνυπήκοον τοῦ λόγου, πάντων δι' ἐπιθυμίας οἰστρώδεις ἐπιχειρεῖ κρατεῖν. αἱ δ' ἐν ταῖς γυναιξὶν αὖ μῆτραί τε καὶ ὑστέραι λεγόμεναι, διὰ ταὐτὰ ταῦτα ζῶον ἐπιθυμητικὸν ἐνὸν τῆς παιδοποιίας, ὅταν ἄκαρπον παρὰ τὴν ὥραν χρόνον πολὺν γίγνηται, χαλεπῶς ἀγανακτοῦν φέρει,

καὶ πλανώμ

καὶ πλανώμενον πάντῃ κατὰ τὸ σῶμα, τὰς τοῦ πνεύματος διεξόδους ἀποφράττον, ἀναπνεῖν οὐκ ἐῶν, εἰς ἀπορίας τε ἄλλας τὰς ἐσχάτας ἐμβάλλει, καὶ νόσους παντοδαπὰς ἄλλας παρέχεται, μέχρι περ ἂν ἑκατέρων ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ ἔρως συναγαγόντες οἷον ἀπὸ δένδρου καρπὸν, καταδρέψαντες ὡς εἰς ἄρουραν τὴν μήτραν, ἀόρατα ὑπὸ σμικρότητος καὶ ἀδιάπλαστα ζῷα κατασπείραντες καὶ πάλιν διακρίναντες, μεγάλα ἐντὸς ἐκθρέψωνται. καὶ μετὰ ταῦτα εἰς φῶς ἀγαγόντες, ζῴων ἀποτελέσωσι γένεσιν. γυναῖκες μὲν οὖν καὶ θῆλυ πᾶν, οὕτω γέγονε. τὸ δὲ τῶν ὀρνέων φῦλον μετερρυθμίζετο, ἀντὶ τριχῶν πτερὰ φύον ἐκ τῶν ἀκάκων ἀνδρῶν, κούφων δὲ καὶ μετεωρολογικῶν μὲν, ἡγουμένων δὲ δι᾽ ὄψεως τὰς περὶ τούτων ἀποδείξεις, βεβαιοτάτας εἶναι δι᾽ εὐήθειαν. τὸ δ᾽ αὖ πεζὸν καὶ θηριῶδες, γέγονεν ἐκ τῶν μηδὲν προσχρωμένων φιλοσοφίᾳ, μηδὲ ἀθρούντων τι περὶ τὸν οὐρανὸν πέρι μηδέν. διὰ τὸ μηκέτι ταῖς ἐν τῇ κεφαλῇ χρῆσθαι περιόδοις, ἀλλὰ τοῖς περὶ τὰ στήθη ψυχῆς, ἡγεμόσιν ἕπεσθαι μέρεσιν. ἐκ τούτων οὖν τῶν ἐπιτηδευμάτων, τά τε πρόσθια κῶλα καὶ τὰς κεφαλὰς εἰς γῆν ἑλκόμενα, ὑπὸ ξυγγενείας ἤρεισαν, προμήκεις τε καὶ παντοίας ἔσχον τὰς κορυφὰς ὅπῃ συνεθλίφθησαν ὑπὸ ἀργίας ἑκάστων αἱ περιφοραί. τετράπουν τε τὸ γένος αὐτῶν ἐκ ταύτης ἐφύετο, καὶ πολύπουν τῆς προφάσεως θεοῦ βάσεις ὑποτιθέντος πλείους τοῖς μᾶλλον ἄφροσιν, ὡς μᾶλλον ἐπὶ γῆν ἕλκοιντο. τοῖς δ᾽ ἀφρονεστάτοις αὐτῶν τούτων, καὶ παντάπασι πρὸς γῆν πᾶν τὸ σῶμα κατατεινομένοις, ὡς οὐδὲν ἔτι ποδῶν χρείας οὔσης, ἄποδα αὐτὰ καὶ ἰλυσπώμενα ἐπὶ γῆς ἐγέννησαν. τὸ δὲ τέταρτον γένος, ἔνυδρον γέγονεν, ἐκ τῶν μάλιστα ἀνοητοτάτων καὶ ἀμαθεστάτων, οὓς οὐδ᾽ ἀναπνοῆς καθαρᾶς ἔτι ἠξίωσαν οἱ μεταπλάττοντες, ὡς τὴν ψυχὴν ὑπὸ πλημμελείας πάσης ἀκαθάρτως ἐχόντων. ἀλλ᾽ ἀντὶ λεπτῆς καὶ καθαρᾶς ἀναπνοῆς ἀέρος, εἰς ὕδατος θολερὰν καὶ βαθεῖαν ἔωσαν ἀνάπνευσιν. ὅθεν ἰχθύων γένος καὶ τὸ τῶν ὀστρέων, ξυμπάντων τε ὅσα ἔνυδρα γέγονε, δίκαια ἀμαθίας ἐσχάτης, ἐσχάτας οἰκήσεις εἰληχότων. καὶ κατὰ ταῦτα δὴ πάντα, τότε καὶ νῦν διαμείβεται τὰ ζῷα εἰς ἄλληλα, νοῦ καὶ ἀνοίας ἀποβολῇ καὶ κτήσει μεταβαλλόμενα. Καὶ δὴ καὶ τέλος περὶ τοῦ παντὸς νῦν ἤδη τὸν λόγον φῶμεν ἡμῖν ἔχειν. θνητὰ γὰρ καὶ ἀθάνατα ζῷα λαβὼν, καὶ ξυμπληρωθεὶς ὅδε ὁ κόσμος, οὕτω ζῷον ὁρατὸν, τὰ ὁρατὰ περιέχον, εἰκὼν τοῦ νοητοῦ, θεὸς αἰσθητὸς μέγιστος καὶ ἄριστος, κάλλιστός τε καὶ τελεώτατος, εἷς οὐρανὸς ὅδε, μονογενὴς ὤν.

ΠΛΆΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΊΑΣ, Ἢ ἈΤΛΑΝΤΙΚΌΣ.

ΤᾺ ΤΟΥ͂ ΔΙΑΛΌΓΟΥ ΠΡΌΣΩΠΑ.

Τιμαῖος. Κριτίας. Σωκράτης. Ἑρμοκράτης.

ΤΙ.

Ὡς ἄσμενος ὦ Σώκρατες οἷον ἐκ μακρᾶς ἀναπεπαυμένος ὁδοῦ, νῦν ὄντως ἐκ τῆς τοῦ λόγου διαπορείας, ἀγαπητῶς ἀπήλλαγμαι. τῷ δὲ πρὶν μὲν πάλαι ποτ᾽ ἔργῳ, νῦν δὲ λόγοις ἄρτι θεῷ γεγονότι, προσεύχομαι τῶν ῥηθέντων ὅσα μὲν ἐρρήθη μετρίως, σωτηρίαν ἡμῖν αὐτὸν αὐτῶν διδόναι. παρὰ μέλος δ᾽ εἴ τι περὶ αὐτῶν ἄκοντες εἴπομεν, δίκην τὴν πρέπουσαν ἐπιτιθέναι. δίκη δὲ ὀρθὴ, τὸν πλημμελοῦντα ἐμμελῆ ποιεῖν. ἵν᾽ οὖν τὸ λοιπὸν τοὺς περὶ θεῶν γενέσεως ὀρθῶς λέγοιμεν λόγους, φάρμακον ἡμῖν αὐτὸν τελεώτατον καὶ ἄριστον φαρμάκων ἐπιστήμην εὐχόμεθα διδόναι. προσευξάμενοι δὲ παραδίδομεν κατὰ τὰς ὁμολογίας Κριτίᾳ τὸν ἑξῆς λόγον. Κρ. Ἀλλ᾽ ὦ Τίμαιε, δέχομαι μὲν ὧδε, ὡς σὺ κατ᾽ ἀρχὰς ἐχρήσω, συγγνώμην αἰτούμενος ὡς περὶ μεγάλων μέλλων λέγειν, ταυτὸν καὶ νῦν ἐγὼ τοῦτο παραιτοῦμαι. μείζονος δὲ αὐτοῦ τυχεῖν ἔτι μᾶλλον ἀξιῶ, περὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι. καί τοι σχεδὸν μὲν οἶδα παραίτησιν εὖ μάλα φιλότιμον, καὶ τοῦ δέοντος ἀγροικοτέραν μέλλων παραιτεῖσθαι. ῥητέον δὲ ὅμως. ὡς μὲν γὰρ οὐκ εὖ τὰ παρὰ σοῦ λεχθέντα εἴρηται, τίς ἂν ἐπιχειρήσειεν ἔμφρων λέγειν; ὅτι δὲ τὰ ῥηθησόμενα πλείονος συγγνώμης δεῖται χαλεπώτερα ὄντα, τοῦτο πειρατέον πη διδάξαι. περὶ θεῶν γὰρ ὦ Τίμαιε λέγοντά τι πρὸς ἀνθρώπους δοκεῖν ἱκανῶς λέγειν ῥᾷον, ἢ περὶ θνητῶν ἢ πρὸς ὑμᾶς. ἡ γὰρ ἀπειρία καὶ σφόδρα ἄγνοια τῶν ἀκουόντων, περὶ ὧν ἂν οὕτως ἔχωσι, πολλὴν εὐπορίαν παρέχεσθον τῷ μέλλοντι λέγειν τι περὶ αὐτῶν. περὶ δὲ δὴ θεῶν, ἴσμεν ὡς ἔχομεν. ἵνα δὲ σαφέστερον ὃ λέγω δηλώσω, τῇδέ μοι συνεπίσπεσθε. μίμησιν γὰρ δὴ καὶ ἀπεικασίαν τὰ παρὰ πάντων ἡμῶν ῥηθέντα, χρεών που γενέσθαι. τὴν δὲ τῶν γραφέων εἰδωλοποιΐαν περὶ τὰ θεῖά τε καὶ ἀνθρώπινα σώματα γιγνομένην ἴδωμεν, ῥαστώνης τε πέρι καὶ λεπτότητος, πρὸς τοῖς ὁρῶσι δοκεῖν ἀποχρώντως μὲν μιμεῖσθαι. καὶ κατοψόμεθα ὅτι γῆν μὲν καὶ ὄρη καὶ ποταμοὺς καὶ ὕλην, οὐρανόν τε ξύμπαντα, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα καὶ ἰόντα, πρῶτον μὲν ἀγαπῶμεν ἄν τισι καὶ βραχὺ πρὸς ὁμοιότητα αὐτῶν ἀπομιμεῖσθαι δυνατὸς ᾖ. πρὸς δὲ τούτοις, ἅτε οὐδὲν εἰδότες ἀκριβὲς περὶ τῶν τοιούτων, οὔτε ἐξετάζομεν οὔτε ἐλέγχομεν τὰ γεγραμμένα, σκιαγραφίᾳ δὲ ἀσαφεῖ καὶ ἀπατηλῷ χρώμεθα περὶ αὐτά. τὰ δὲ ἡμέτερα ὁπόταν τις ἐπιχειρῇ σώματα ἀπεικάζειν ὀξέως,

ὀξέως, αἰσθανόμενοι τὸ παραλειπόμενον διὰ τὴν ἀεὶ ξυνοικον κατανόησιν, χαλεποὶ κριταὶ γιγνόμεθα τῷ μὴ πάσας πάντως τὰς ὁμοιότητας ἀποδιδόντι. ταυτὸν δὴ καὶ κατὰ τοὺς λόγους ἰδεῖν δεῖ γιγνόμενον, ὅτι τὰ μὲν οὐράνια καὶ θεῖα ἀγαπῶμεν καὶ σμικρῶς εἰκότα λεγόμενα, τὰ δὲ θνητὰ καὶ τἀνθρώπινα ἀκριβῶς ἐξετάζομεν. ἐκ δὴ τοῦ παραχρῆμα νῦν λεγόμενα τὸ πρέπον ἂν μὴ δυνώμεθα πάντως ἀποδιδόναι, συγγιγνώσκειν χρεών. οὐ γὰρ ὡς ῥᾴδια τὰ θνητὰ, ἀλλ' ὡς χαλεπὰ πρὸς δόξαν ὄντα ἀπεικάζειν, δεῖ διανοεῖσθαι. ταῦτα δὴ βουλόμενος ὑμᾶς ὑπομνῆσαι, καὶ τὸ τῆς συγγνώμης οὐκ ἔλαττον ἀλλὰ μείζον αἰτῶν, περὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, πάντα ταῦτα εἴρηκα ὦ Σώκρατες. εἰ δὲ δὴ δικαίως αἰτεῖν φαίνομαι, τὴν δωρεὰν ἑκόντες δίδοτε. Σω. Τί δ' οὐ μέλλομεν ὦ Κριτία διδόναι, καὶ πρός γε τι τρίτῳ δεδόσθω ταυτὸν τοῦτο Ἑρμοκράτει παρ' ἡμῶν. δῆλον γὰρ, ὡς ὀλίγον ὕστερον ὅταν αὐτὸν δέῃ λέγειν, παραιτήσεται καθάπερ ὑμεῖς. ἵν' οὖν ἑτέραν ἀρχὴν ἐκπορίζηται καὶ μὴ τὴν αὐτὴν ἀναγκασθῇ λέγειν, ὡς ὑπαρχούσης αὐτῷ συγγνώμης, ἴσω, οὕτω τε λεγέτω. προλέγω γε μὴν ὦ φίλε Κριτία σοι τὴν τοῦ θεάτρου διάνοιαν, ὅτι θαυμαστὸς ὁ πρότερος εὐδοκίμησεν ἐν αὐτῷ ποιητής. ὥς τε τῆς συγγνώμης δεήσει τινός σοι παμπόλλης, εἰ μέλλεις αὐτὰ δυνατὸς γενέσθαι παραλαβεῖν. Ἑρ. Ταυτὸν μὴν ὦ Σώκρατες κἀμοὶ παραγγέλλεις ὅπερ τῷδε. ἀλλὰ γὰρ ἀθυμοῦντες ἄνδρες, οὔπω τρόπαιον ἔστησαν ὦ Κριτία. προϊέναι τε οὖν ἐπὶ τὸν λόγον ἀνδρείως χρὴ, καὶ τὸν Παιᾶνά τε καὶ τὰς Μούσας ἐπικαλούμενον, τοὺς παλαιοὺς πολίτας ἀγαθοὺς ὄντας ἀναφαίνειν τε καὶ ὑμνεῖν. Κρ. ὦ φίλε Ἑρμόκρατες τῆς ὑστεραίας τεταγμένος, ἐπίπροσθεν ἔχων ἄλλον ἔτι θαρρεῖς. τοῦτο μὲν οὖν οἷόν ἐστιν, αὐτός σοι τάχα δηλώσει. παραμυθουμένῳ δ' οὖν καὶ παραθαρρύνοντί σοι πιστέον, καὶ πρὸς οἷς θεοῖς εἶπες, τούς τε ἄλλους κλητέον, καὶ δὴ τὰ μάλιστα τὴν Μνημοσύνην. σχεδὸν γὰρ τὰ μέγιστα ἡμῖν τῶν λόγων ἐν ταύτῃ τῇ θεῷ πάντ' ἐστί. μνησθέντος γὰρ ἱκανῶς καὶ ἀπαγγείλαντος τὰ ποτὲ ῥηθέντα ὑπὸ τῶν ἱερέων, καὶ δεῦρο ὑπὸ Σόλωνος κομισθέντα σχεδὸν, οἶδ' ὅτι καὶ τῷδε τῷ θεάτρῳ δόξομεν τὰ προσήκοντα μετρίως ἀποτετελεκέναι. τοῦτ' οὖν αὐτὸ ἤδη δραστέον καὶ μελλητέον οὐδὲν ἔτι. πάντων δὴ πρῶτον μνησθῶμεν, ὅτι τὸ κεφάλαιον ἦν ἐννάκις ἔτι χίλια, ἀφ' οὗ γεγονὼς ἐμηνύθη πόλεμος, τοῖς θ' ὑπὲρ Ἡρακλείας στήλας ἔξω κατοικοῦσι, καὶ τοῖς ἐντὸς πᾶσιν, ὃν δὴ νῦν διαπεραίνειν. τῶν μὲν οὖν ἥδε ἡ πόλις ἄρχουσα, καὶ πάντα τὸν πόλεμον διαπολεμήσασα ἐλέγετο. τῶν δ' οἱ τῆς Ἀτλαντίδος νήσου βασιλεῖς, ἣν δὴ Λιβύης καὶ Ἀσίας μείζω νῆσον οὖσαν ἔφαμεν εἶναί ποτε. νῦν δὲ ὑπὸ σεισμῶν δυσανάπορον πηλὸν, τοῖς ἐνθένδε ἐκπλέουσιν ἐπὶ τὸ πᾶν πέλαγος, ὥς τε μηκέτι πορεύεσθαι κώλυμα παρασχεῖν. τὰ μὲν δὴ πολλὰ ἔθνη βάρβαρα καὶ ὅσα Ἑλλήνων ἦν τότε γένη καθ' ἕκαστα, ἡ τοῦ λόγου διέξοδος, οἷον ἀνειλουμένη τὸ προστυχὸν ἑκασταχοῦ δηλώσει. τὸ δὲ Ἀθηναίων τε τῶν τότε καὶ τῶν ἐναντίων ὡς διεπολέμησαν, ἀνάγκη κατ' ἀρχὰς διελθεῖν πρῶτα, τήν τε δύναμιν ἑκατέρων, καὶ τὰς πολιτείας. αὐτῶν δὲ τούτων τὰ τῇδε ἔμπροσθεν προτιμητέον εἰπεῖν. θεοὶ γὰρ ἅπασαν γῆν ποτε κατὰ τοὺς τόπους διελάγχανον, οὐ κατ' ἔριν. οὐ γὰρ ἂν ὀρθὸν ἔχοι λόγον, θεοὺς ἀγνοεῖν τὰ πρέποντα ἑκάστοις αὐτῶν. οὐδ' αὖ γινώσκοντας τὸ μᾶλλον ἄλλοις προσῆκον, τοῦτο ἑτέρους αὐτοῖς δι' ἐρίδων ἐπιχειρεῖν κτᾶσθαι. δίκης δὴ κλήροις τὸ φίλον λαγχάνοντες, κατῴκιζον τὰς χώρας. καὶ κατακτίσαντες οἷον νομῆς κτήματα καὶ ποίμνια καὶ θρέμματα ἑαυτῶν ἡμᾶς ἔτρεφον. πλὴν οὐ σώμασι σώματα βιαζόμενοι, καθάπερ ποιμένες κτήνη πληγῇ νέμοντες, ἀλλ' ᾗ μάλιστα διάνοιαν οὕτως ἄγοντες τὸ θνητὸν ἅπαν ἐκυβέρνων. ἄλλοι μὲν οὖν κατ' ἄλλους τόπους κληρουχήσαντι θεῶν ἐκεῖνα ἐκόσμουν. Ἥφαιστος δὲ κοινὴν καὶ Ἀθηνᾶ φύσιν ἔχοντες, ἅμα μὲν ἀδελφὴν ἐκ ταὐτοῦ πατρὸς, ἅμα δὲ φιλοσοφίᾳ φιλοτεχνίᾳ τε ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἐλθόντες, οὕτω μίαν ἄμφω λῆξιν, τήνδε τὴν χώραν εἰλήχατον, ὡς οἰκείαν καὶ πρόσφορον ἀρετῇ καὶ φρονήσει πεφυκυῖαν. ἄνδρας δὲ ἀγαθοὺς ἐμποιήσαντες αὐτόχθονας, ἐπὶ νοῦν ἔθεσαν τὴν τῆς πολιτείας τάξιν. ὧν τὰ μὲν ὀνόματα σέσωσται, τὰ δὲ ἔργα, διὰ τὰς τῶν παραλαμβανόντων φθορὰς καὶ τῷ μήκει τῶν χρόνων ἠφανίσθη. τὸ γὰρ περιλειπόμενον ἀεὶ γένος ὥσπερ καὶ πρόσθεν ἐρρήθη κατελείπετο ὀρέων καὶ γραμμάτων, τῶν ἐν τῇ χώρᾳ δυναστῶν, τὰ ὀνόματα ἀκηκοὸς μόνον καὶ βραχέα πρὸς αὐτοῖς τῶν ἔργων. τὰ μὲν οὖν ὀνόματα τοῖς ἐκγόνοις ἐτίθεντο ἀγαπῶντες. τὰς δὲ ἀρετὰς καὶ τοὺς νόμους τῶν ἔμπροσθεν οὐκ εἰδότες, εἰ μὴ σκοτεινὰς περὶ ἑκάστων τινὰς ἀκοάς, ἐν ἀπορίᾳ δὲ τῶν ἀναγκαίων ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ὄντες καὶ αὐτοὶ καὶ παῖδες πρὸς οἷς ἠπόρουν τὸν νοῦν ἔχοντες. τούτων πέρι καὶ τοὺς λόγους ποιούμενοι, τῶν ἐν τοῖς πρόσθεν καὶ πάλαι ποτὲ γεγονότων, ἠμέλουν. μυθολογία γὰρ ἀναζήτησίς τε τῶν παλαιῶν, μετὰ σχολῆς ἅμ' ἐπὶ τὰς πόλεις ἔρχεσθον, ὅταν ἴδητόν τισιν ἤδη τοῦ βίου τἀναγκαῖα κατεσκευασμένα, πρὶν δ' οὔ. ταύτῃ δὴ τὰ τῶν παλαιῶν ὀνόματα, ἄνευ τῶν ἔργων διασέσωσται. λέγω δὲ αὐτὰ τεκμαιρόμενος, ὅτι Κέκροπός τε καὶ Ἐρεχθέως καὶ Ἐριχθονίου καὶ Ἐρυσίχθονος, τῶν τε ἄλλων τὰ πλεῖστα ὅσαπερ καὶ Θησέως τῶν ἄνω περὶ τῶν ὀνομάτων ἑκάστων ἀπομνημονεύεται, τούτων ἐκείνους τὰ πολλὰ ἐπονομάζοντες τοὺς ἱερέας Σόλων ἔφη, τὸν τότε διηγεῖσθαι πόλεμον, καὶ τὰ τῶν γυναικῶν καὶ ταῦτα. καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς θεοῦ σχῆμα καὶ ἄγαλμα, ὡς κοινὰ τότ' ἦν τὰ ἐπιτηδεύματα ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς ἀνδράσι τὰ περὶ τὸν πόλεμον, οὕτω κατ' ἐκεῖνον τὸν νόμον, ὡπλισμένην τὴν θεὸν ἀνάθημα εἶναι τοῖς τότε, ἔνδειγμα ὅτι πάνθ' ὅσα ξύννομα ζῷα θήλεα καὶ ὅσα ἄρρενα, τὴν προσήκουσαν ἀρετὴν ἑκάστῳ γένει πᾶν κοινῇ

δυνατὸν

δυνατὸν ἐπιτηδεύειν πέφυκεν. ᾤκει δὲ τότ' ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ, τὰ μὲν ἄλλα ἔθνη τῶν πολιτῶν, περὶ τὰς δημιουργίας ὄντα καὶ τὴν ἐκ τῆς γῆς τροφήν. τὸ δὲ μάχιμον, ὑπ' ἀνδρῶν θείων κατ' ἀρχὰς ἀφορισθὲν, ᾤκει χωρὶς πάντα εἰς τροφὴν καὶ παίδευσιν τὰ προσήκοντα ἔχον. ἴδιον μὲν αὐτῶν οὐδεὶς οὐδὲν κεκτημένος. ἅπαντα δὲ πάντων κοινὰ νομίζοντες αὑτῶν. πέρα δὲ ἱκανῆς τροφῆς οὐδὲν ἀξιοῦντες παρὰ τῶν ἄλλων δέχεσθαι πολιτῶν. καὶ πάντα δὴ τὰ χθὲς λεχθέντα ἐπιτηδεύματα ἐπιτηδεύοντες, ὅσα περὶ τῶν ὑποτεθέντων ἐρρήθη φυλάκων. καὶ δὴ τὸ περὶ τῆς χώρας ἡμῶν πιθανὸν καὶ ἀληθὲς ἐλέγετο, πρῶτον μὲν τοὺς ὅρους αὐτὴν ἐν τῷ τότε ἔχειν ἀφωρισμένους πρὸς τὸν Ἰσθμόν, καὶ τὸ κατὰ τὴν ἄλλην ἤπειρον μέχρι τοῦ Κιθαιρῶνος καὶ Πάρνηθος τῶν ἄκρων. καταβαίνειν δὲ τοὺς ὅρους ἐν δεξιᾷ τὴν Ὠρωπίαν ἔχοντας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ πρὸς θαλάσσης ἀφορίζοντας τὸν Ἀσωπόν. ἀρετῇ δὲ πᾶσαν γῆν ὑπὸ τῆς ἐνθάδε ὑπερβάλλεσθαι. διὸ καὶ δυνατὴν εἶναι τότε τρέφειν τὴν χώραν στρατόπεδον πολὺ τῶν περιοίκων. μέγα δὲ τεκμήριον ἀρετῆς. τὸ γὰρ νῦν αὐτῆς λείψανον, ἐνάμιλλόν ἐστι πρὸς ἡντινοῦν, τῷ πάμφορον εὔκαρπόν τε εἶναι, καὶ τοῖς ζώοις πᾶσιν εὔβοτον. τότε δὲ πρὸς τῷ κάλλει καὶ παμπληθῆ, ταῦτα ἔφερε. πῶς οὖν δὴ τοῦτο πιστόν; καὶ κατὰ τί λείψανον τῆς τότε γῆς ὀρθῶς ἂν λέγοιτο; πᾶσα ἀπὸ τῆς ἄλλης ἠπείρου μακρὰ προτείνουσα εἰς τὸ πέλαγος οἷον ἄκρα κεῖται. τὸ δὴ τῆς θαλάσσης ἀγγεῖον, περὶ αὐτὴν τυγχάνει πᾶν ἀγχιβαθὲς ὄν. πολλῶν οὖν γεγονότων καὶ μεγάλων κατακλυσμῶν ἐν τοῖς ἐννακισχιλίοις ἔτεσι (τοσαῦτα γὰρ πρὸς τὸν νῦν ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου γέγονεν ἔτη) τὸ τῆς γῆς ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις καὶ πάθεσιν, ἐκ τῶν ὑψηλῶν ἀπορρέον, οὔτε χῶμα ὡς ἐν ἄλλοις τόποις προχοῖ λόγου ἄξιον, ἀεί τε κύκλῳ περιρρέον εἰς βάθος ἀφανίζεται. λέλειπται δὴ, καθάπερ ἐν ταῖς σμικραῖς νήσοις, πρὸς τὰ τότε τανῦν οἷον νοσήσαντος σώματος ὀστᾶ, περιερρυηκυίας τῆς γῆς ὅση πίειρα καὶ μαλακή, τοῦ λεπτοῦ σώματος τῆς χώρας μόνου λειφθέντος. τότε δὲ ἀκέραιος οὖσα, τά τε ὄρη γηλόφους ὑψηλοὺς εἶχε, καὶ τὰ φελλέως νῦν ὀνομασθέντα πεδία, πλήρη γῆς πιερᾶς ἐκέκτητο, καὶ πολλὴν ἐν τοῖς ὄρεσιν ὕλην εἶχεν. ἧς καὶ νῦν ἔτι φανερὰ τεκμήρια. τῶν γὰρ ὀρῶν ἔστιν ἃ νῦν μὲν ἔχει μελίτταις μόναις τροφήν. χρόνος δ' οὐ πάμπολυς, ὅτε δένδρων αὐτόθεν εἰς οἰκοδομὴν εἰς τὰς μεγίστας ἐρεψίμων τμηθέντων στεγάς ἐστιν. ἔτι σῶα πολλὰ δ' ἦν, ἀλλ' ἥμερα ὑψηλὰ δένδρα. νομὴν δὲ βοσκήμασιν ἀμήχανον ἔφερε. καὶ δὴ τὸ κατ' ἐνιαυτὸν ὕδωρ ἐκαρποῦτο ἐκ Διός. οὐχ ὡς νῦν ἀπολλῦσα ῥέον ἀπὸ ψιλῆς τῆς γῆς εἰς θάλατταν, ἀλλὰ πολλὴν ἔχουσα, καὶ εἰς αὐτὴν καταδεχομένη τῇ κεραμίδι στεγούσῃ τῇ διαταμιευομένη, τὸ καταποθὲν ἐκ τῶν ὑψηλῶν ὕδωρ εἰς τὰ κοῖλα ἀφιεῖσαν κατὰ πάντας τοὺς τόπους παρείχετο ἄφθονα κρηνῶν καὶ ποταμῶν νάματα. ὧν καὶ νῦν ἔτι ἐπὶ ταῖς πηγαῖς ταῖς πρότερον οὔσαις ἱερὰ λελειμμένα ἐστὶ σημεῖα. διότι περὶ ταύτης ἀληθῆ λέγεται τανῦν. τὰ μὲν οὖν τῆς ἄλλης χώρας, φύσει τε οὕτως εἶχε, καὶ διεκεκόσμητο ὡς εἰκός. ὑπὸ γεωργῶν μὲν ἀληθινῶν καὶ πραττόντων αὐτὸ τοῦτο, φιλοκάλων δὲ καὶ εὐφυῶν, γῆν δὲ ἀρίστην καὶ ὕδωρ ἀφθονώτατον ἐχόντων, καὶ ὑπὲρ τῆς γῆς ὥρας μετριώτατα κεκραμένας. τὸ δ' ἄστυ κατῳκισμένον ὧδ' ἦν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. πρῶτον μὲν τὸ τῆς ἀκροπόλεως εἶχε τότε, οὐχ ὡς τανῦν ἔχει. νῦν μὲν γὰρ μία γενομένη νὺξ ὑγρὰ, διαφερόντως γῆς αὐτὴν ψιλὴν περιτήξασα, πεποίηκε σεισμὸν ἅμα. καὶ πρὸ τῆς Δευκαλίωνος φθορᾶς, τρίτου πρότερον ὕδατος ἐξαισίου. τὸ δὲ πρὶν ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ, μέγεθος μὲν ἦν πρὸς τὸν Ἠριδανὸν καὶ τὸν Ἠλισσὸν ἀποβεβηκυῖα, καὶ περιειληφυῖα ἐντὸς τὴν Πνύκα καὶ τὸν Λυκαβηττὸν ὅρον ἐκ τοῦ καταντικρὺ πυκνῶς ἔχουσα. γεώδης δ' ἦν πᾶσα καὶ πλὴν ὀλίγων, ἐπίπεδος ἄνωθεν. ᾤκητο δὲ τὰ μὲν ἔξωθεν, ὑπ' αὐτὰ τὰ πλάγια αὐτῆς, ὑπὸ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν γεωργῶν, ὅσοι πλησίον ἐγεώργουν. τὰ δ' ἐπάνω, τὸ μάχιμον αὐτὸ καθ' αὑτὸ γένος μόνον περὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς Ἡφαίστου τε ἱερὸν κατῳκήκει, οἷον μιᾶς οἰκίας κῆπον ἑνὶ περιβόλῳ προσπεριβεβλημένοι. τὰ γὰρ πρὸς βορρᾶν αὐτῆς ᾤκουν οἰκίας κοινὰς καὶ ξυσσίτια χειμερινὰ κατεσκευασμένοι, καὶ πάντα ὅσα πρέποντα ἦν τῇ κοινῇ πολιτείᾳ δι' οἰκοδομῆς, ὧν χρεὼν ὑπάρχειν αὐτῶν καὶ τῶν ἱερῶν ἄνευ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. τούτοις γὰρ οὐδὲν οὐδαμόσε προσεχρῶντο, ἀλλὰ τὸ μέσον ὑπερηφανίας καὶ ἀνελευθερίας διώκοντες, κοσμίας ᾠκοδομοῦντο οἰκήσεις. ἐν αἷς αὐτοί τε καὶ ἐκγόνων ἔκγονοι καταγηρῶντες, ἄλλοις ὁμοίοις τὰς αὐτὰς ἀεὶ παρεδίδοσαν. τὰ δὲ πρὸς νότου κήπους καὶ γυμνάσια συσσίτιά τε ἀνέντες οἷα θέρους, κατεχρῶντο ἐπὶ ταῦτα αὐτοῖς. κρήνη δ' ἦν μία κατὰ τὸν τῆς νῦν ἀκροπόλεως τόπον, ἧς ἀποσβεσθείσης ὑπὸ τῶν σεισμῶν τανῦν τὰ μετὰ σμικρὰ, κύκλῳ καταλέλειπται. τοῖς δὲ τότε πᾶσι παρεῖχεν ἄφθονον ῥεῦμα, εὐκρὰς οὖσα, πρὸς χειμῶνά τε καὶ θέρος. τούτῳ δὴ κατῴκουν τῷ σχήματι, τῶν μὲν αὑτῶν πολιτῶν φύλακες, τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων, ἡγεμόνες ἑκόντων. πλῆθος δὲ διαφυλάττοντες ὅτι μάλιστα ταὐτὸν ἑαυτῶν εἶναι πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τὸ δυνατὸν πολεμεῖν ἤδη, καὶ τὸ ἔτι περὶ δύο μάλιστα ὄντας μυριάδας. οὗτοι μὲν οὖν δὴ τοιοῦτοί τε ὄντες αὐτοί, καί τινα τοιοῦτον ἀεὶ τρόπον, τήν τε ἑαυτῶν καὶ τὴν Ἑλλάδα δίκῃ διοικοῦντες, ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν, κατά τε σωμάτων κάλλη καὶ κατὰ τὴν τῶν ψυχῶν παντοίαν ἀρετὴν, ἐλλόγιμοί τε ἦσαν καὶ ὀνομαστότατοι πάντων τῶν τότε. τὰ δὲ δὴ τῶν ἀντιπολεμησάντων αὐτοῖς οἷα ἦν, ὥς τε ἀπ' ἀρχῆς ἐγένετο, μνήμης ἂν μὴ στερηθῶμεν, ὧν ἔτι παῖδες ὄντες ἠκούσαμεν, εἰς τὸ μέσον αὐτὰ νῦν ἀποδώσομεν ὑμῖν τοῖς φίλοις εἶναι κοινά. τὸ δ' ἔτι βραχὺ πρὸ τοῦ λόγου δεῖ δηλῶσαι, μὴ πολλάκις ἀκούοντες Ἑλληνικὰ

ἑλληνικὰ βαρβάρων ἀνδρῶν ὀνόματα θαυμάζητε. τὸ γὰρ αἴτιον αὐτῶν πεύσεσθε, Σόλων τ' ἐπινοῶν εἰς τὴν αὐτοῦ ποίησιν καταχρήσασθαι τῷ λόγῳ, διαπυνθανόμενος τὴν τῶν ὀνομάτων δύναμιν εὗρε, τούς τε Αἰγυπτίους τοὺς πρώτους ἐκείνους αὐτὰ γραψαμένους, εἰς τὴν αὐτῶν φωνὴν μετενηνοχότας. αὐτός τε αὖ πάλιν ἑκάστου τὴν διάνοιαν ὀνόματος ἀναλαμβάνων, εἰς τὴν ἡμετέραν ἄγων φωνὴν ἀπεγράφετο. καὶ ταῦτά γε δὴ τὰ γράμματα, παρὰ τῷ πάππῳ τ' ἦν, καὶ ἔτ' ἐστὶ παρ' ἐμοὶ νῦν, διαμεμελέτηταί τε ὑπ' ἐμοῦ παιδὸς ὄντος. ἂν οὖν ἀκούητε τοιαῦτα οἷα καὶ τῇδε ὀνόματα, μηδὲν ὑμῖν ἔστω θαῦμα. τὸ γὰρ αἴτιον αὐτῶν ἔχετε. μακροῦ δὲ δὴ λόγου, ἡ ἀρχὴ τότε καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέχθη, περὶ τῆς τῶν θεῶν λήξεως, ὅτι κατενείμαντο γῆν πᾶσαν. ἔνθα μὲν μείζους μίξεις, ἔνθα δὲ καὶ ἐλάττους, ἱερὰ θυσίας τε αὐτοῖς κατασκευάζοντες. οὕτω δὴ καὶ τὴν νῆσον Ποσειδῶν τὴν Ἀτλαντίδα λαχὼν, ἐκγόνους ἑαυτοῦ κατῴκισεν ἐκ θνητῆς γυναικὸς, γεννήσας ἔν τινι τόπῳ τῆς νήσου τοιῷδε. πρὸς θαλάττης μὲν, κατὰ δὲ μέσον πάσης πεδίον ἦν, ὃ δὴ πάντων πεδίων κάλλιστον, ἀρετῇ τε ἱκανὸν γενέσθαι λέγεται. πρὸς τῷ πεδίῳ δ' αὖ κατὰ μέσον σταδίους ὡς πεντήκοντα ἀφεστὼς ἦν ὄρος, βραχὺ πάντῃ. τούτῳ δ' ἦν, ἔνοικος τῶν ἐκεῖ κατ' ἀρχὰς ἐκ γῆς ἀνδρῶν γεγονότων, Εὐήνωρ μὲν τοὔνομα. γυναικὶ δὲ συνοικῶν Λευκίππῃ, Κλειτὼ δὲ μονογενῆ θυγατέρα ἐγεννησάσθην. ἤδη δ' εἰς ἀνδρὸς ὥραν ἡκούσης τῆς κόρης, ἥ τε μήτηρ τελευτᾷ καὶ ὁ πατήρ. αὐτῆς δὲ εἰς ἐπιθυμίαν Ποσειδῶν ἐλθὼν, συμμίγνυται. καὶ τὸν γήλοφον ἐν ᾧ κατῴκισται ποιῶν εὐερκῆ, περιρρήγνυσι κύκλῳ θαλάττης, γῆς τε ἐναλλὰξ, ἐλάττους μείζους τε περὶ ἀλλήλους ποιῶν τροχούς. δύο μὲν γῆς, θαλάττης δὲ τρεῖς, οἷον τορνεύων ἐκ μέσης τῆς νήσου πάντῃ ἴσον ἀφεστῶτας, ὥστε ἄβατον ἀνθρώποις εἶναι. πλοῖα γὰρ καὶ τὸ πλεῖν οὔπω τότ' ἦν. αὐτὸς δὲ τήν τε ἐν μέσῳ νῆσον οἷα δὴ θεὸς, εὐμαρῶς διεκόσμησεν, ὕδατα μὲν διττὰ ὑπὸ γῆς ἄνω πηγαῖα κομίσας, τὸ μὲν θερμὸν, ψυχρὸν δὲ ἐκ κρήνης ἀπορρέον ἕτερον, τροφὴν δὲ παντοίαν καὶ ἱκανὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδούς. πέντε δὲ ἀρρένων πέντε γεννήσεις διδύμους γεννησάμενος ἐθρέψατο. καὶ τὴν νῆσον τὴν Ἀτλαντίδα πᾶσαν δέκα μέρη κατανείμας, τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ τῷ προτέρῳ γενομένῳ, τήν τε μητρῴαν οἴκησιν καὶ τὴν κύκλῳ λῆξιν πλείστην καὶ ἀρίστην οὖσαν ἀπένειμε, βασιλέα τε τῶν ὅλων κατέστησε. τοὺς δὲ ἄλλους ἄρχοντας, ἑκάστῳ δὲ ἀρχὴν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ πολλῆς χώρας ἔδωκεν. ὀνόματα δὲ πᾶσιν ἔθετο, τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ καὶ βασιλεῖ τοῦτο, οὗ δὴ καὶ πᾶσα ἡ νῆσος τότε πέλαγος ἔσχεν ἐπωνυμίαν, Ἀτλαντικὸν λεχθέν. ὅτι τοὔνομ' ἦν τῷ πρώτῳ βασιλεύσαντι τότε Ἄτλας. τῷ δὲ διδύμῳ μετ' ἐκεῖνον τότε γενομένῳ, λῆξιν δὲ ἄκρας τῆς νήσου, πρὸς Ἡρακλείων στηλῶν εἰληχότι, ἐπὶ τὸ τῆς Γαδειρικῆς νῦν χώρας κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον ὀνομαζομένης, ἑλληνιστὶ μὲν Εὔμηλον, τὸ δ' ἐπιχώριον, Γάδειρον, ὅπερ ἂν τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ὄνομα παράσχοι. τοῖν δὲ δευτέροιν γενομένοιν, τὸν μὲν Ἀμφήρη, τὸν δὲ Εὐδαίμονα ἐκάλεσε. τρίτοις δὲ Μνησέα μὲν τῷ προτέρῳ γενομένῳ, τῷ δὲ μετ' αὐτὸν, αὐτόχθονα. τῶν δὲ τετάρτων, Ἐλάσιππον μὲν, τὸν πρότερον, Μήστορα δὲ τὸν ὕστερον. ἐπὶ δὲ τῶν πέμπτων, τῷ μὲν ἔμπροσθεν Ἀζάης ὄνομα ἐτέθη, τῷ δ' ὑστέρῳ Διαπρεπής. οὗτοι δὲ πάντες αὐτοί τε καὶ ἔκγονοι τούτων ἐπὶ γενεὰς πάμπολλας ᾤκουν. ἄρχοντες μὲν πολλῶν ἄλλων κατὰ τὸ πέλαγος νήσων, ἔτι δὲ ὥσπερ καὶ πρότερον ἐρρήθη, μέχρι τε Αἰγύπτου καὶ Τυρρηνίας τῶν ἐντὸς δεῦρο ἐπάρχοντες. Ἄτλαντος δὴ, πολὺ μὲν ἄλλο καὶ τίμιον γίνεται γένος. βασιλεὺς δὲ ὁ πρεσβύτατος ἀεὶ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν ἐκγόνων, παραδιδοὺς ἐπὶ γενεὰς πολλὰς τὴν βασιλείαν διέσωζον πλοῦτον μὲν κεκτημένοι πλήθει τοσοῦτον, ὅσος οὔτε πω πρόσθεν ἐν δυναστείαις τισὶ βασιλέων γέγονεν, οὔτε ποτὲ ὕστερον γενέσθαι ῥᾴδιος. κατεσκευασμένα δὲ πάντα ἦν αὐτοῖς ὅσα ἐν πόλει, καὶ ὅσα κατὰ τὴν ἄλλην χώραν αὐτοῖς προσῆκεν ἔξωθεν. πλεῖστα δὲ ἡ νῆσος αὐτοῖς παρείχετο εἰς τὰς τοῦ βίου κατασκευάς. πρῶτον μὲν ὅσα ὑπὸ μεταλλείας ὀρυττόμενα στερεὰ, καὶ ὅσα τηκτὰ γέγονε. καὶ τὸ νῦν ὀνομαζόμενον μόνον, τότε δὲ πλέον ὀνομαστὸν ἦν τὸ γένος ἐκ γῆς ὀρυττόμενον ὀρείχαλκον κατὰ τόπους πολλοὺς τῆς νήσου, πλὴν χρυσοῦ τιμιώτατον ἐν τοῖς τότε ὄν. καὶ ὅσα ὕλη πρὸς τὰ τεκτόνων διαπονήματα παρέχεται, πάντα φέρουσα ἄφθονα. τά τε αὖ περὶ τὰ ζῷα, ἱκανῶς ἥμερα καὶ ἄγρια τρέφουσα, καὶ δὴ καὶ ἐλεφάντων ἦν ἐν αὐτῇ γένος πλεῖστον. νομὴ γὰρ τοῖς τε ἄλλοις ζῴοις ὅσα καθ' ἕλη καὶ λίμνας καὶ ποταμούς, ὅσα τ' αὖ κατ' ὄρη καὶ ὅσα ἐν τοῖς πεδίοις νέμεται, ξύμπασι παρῆν. ἀλλ' ἦν καὶ τούτῳ κατὰ ταῦτα τῷ ζῴῳ μεγίστῳ πεφυκότι καὶ πολυβορωτάτῳ. πρὸς δὲ τούτοις, ὅσα εὐώδη τρέφει που γῆ τανῦν, ῥιζῶν ἢ χλόης, ἢ ξύλων, ἢ χυλῶν, ἢ στακτῶν, εἴτε ἀνθῶν, εἴτε καρπῶν, ἔφερέ τε ταῦτα καὶ ἔτρεφεν εὖ. ἔτι δὲ τὸν ἥμερον καρπὸν, τόν τε ξηρὸν ὃς ἡμῖν τῆς τροφῆς ἕνεκα, καὶ ὅσοις χάριν τοῦ σίτου προσχρώμεθα. καλοῦμεν δὲ αὐτοῦ τὰ μέρη ξύμπαντα, ὄσπρια. καὶ τὸν, ὅσος ξύλινος, πώματα καὶ βρώματα καὶ ἀλείμματα φέρων. παιδιᾶς τε ὃς ἕνεκα καὶ ἡδονῆς γέγονε δυσθησαύριστος ἀκροδρύων καρπός, ὅσα τε παραμύθια πλησμονῆς μεταδόρπια ἀγαπητὰ κάμνοντι. τιθέμενα πάντα ταῦτα ἡ τότε ποτὲ οὖσα ὑφ' ἡλίῳ νῆσος, ἱερὰ καλά τε καὶ θαυμαστὰ καὶ πλήθεσιν ἄπειρα ἔφερε. ταῦτα οὖν λαμβάνοντες πάντα παρὰ τῆς γῆς κατεσκευάζοντο. τά τε ἱερὰ καὶ τὰς βασιλικὰς οἰκήσεις καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ νεώρια, καὶ ξύμπασαν τὴν ἄλλην χώραν, τοιᾷδε ἐν τάξει διακοσμοῦντες τοὺς τῆς θαλάττης τροχούς, οἳ περὶ τὴν ἀρχαίαν ἦσαν μητρόπολιν. πρῶτον μὲν ἐγεφύρωσαν ὁδὸν ἔξω καὶ ἐπὶ τὰ βασίλεια ποιούμενοι. τὰ δὲ βασίλεια ἐν

ταύτῃ

ταύτῃ τῇ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν προγόνων κατοικήσει κατ' ἀρχὰς ἐποιήσαντο εὐθύς. ἕτερος δὲ παρ' ἑτέρου δεχόμενος, κεκοσμημένα κοσμῶν ὑπερεβάλλετο, εἰς δύναμιν ἀεὶ τὸν ἔμπροσθεν, ἕως εἰς ἔκπληξιν μεγέθεσι κάλλεσί τε ἔργων ἰδεῖν τὴν οἴκησιν ἀπειργάσαντο. διώρυχα μὲν γὰρ ἐκ τῆς θαλάττης ἀρχόμενοι τρίπλεθρον τὸ πλάτος, ἑκατὸν δὲ ποδῶν βάθος, μῆκος δὲ πεντήκοντα σταδίων, ἐπὶ τὸν ἐξωτάτω τροχὸν συνέτρησαν, καὶ τὸν ἀνάπλουν ἐκ τῆς θαλάττης ταύτης πρὸς ἐκεῖνον, ὡς εἰς λιμένα ἐποιήσαντο. διελόντες στόμα ναυσὶ ταῖς μεγίσταις ἱκανὸν εἰσπλεῖν. καὶ δὴ καὶ τοὺς τῆς γῆς τροχοὺς οἳ τοὺς τῆς θαλάττης διεῖργον, κατὰ τὰς γεφύρας διεῖλον ὅσον μιᾷ τριήρει διέκπλουν εἰς ἀλλήλους, καὶ κατεστέγασαν ἄνωθεν, ὥστε τὸν ὑπόπλουν κάτωθεν εἶναι. τὰ γὰρ τῶν τῆς γῆς τροχῶν χείλη, βάθος εἶχεν ἱκανὸν ὑπερέχοντα τῆς θαλάττης. ἦν δὲ ὁ μὲν μέγιστος τῶν τροχῶν εἰς ὃν ἡ θάλασσα συνετέτρητο, τρισταδίος τὸ πλάτος. ὁ δ' ἑξῆς τῆς γῆς, ἴσος ἐκείνῳ. τοῖν δὲ δευτέροιν ὁ μὲν ὑγρὸς, δυοῖν σταδίοιν πλάτος. ὁ δὲ ξηρὸς, ἴσος αὖ πάλιν τῷ πρόσθεν ὑγρῷ, σταδίου δὲ ὁ περὶ τὴν αὐτὴν ἐν μέσῳ νῆσον περιθέων. ἡ δὲ νῆσος ἐν ᾗ τὰ βασίλεια ἦν, πέντε σταδίων τὴν διάμετρον εἶχε. ταύτην δὴ κύκλῳ καὶ τοὺς τροχοὺς καὶ τὴν γέφυραν πλεθριαίαν τὸ πλάτος οὖσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, λιθίνῳ περιεβάλλοντο τείχει, πύργους καὶ πύλας ἐπὶ τῶν γεφυρῶν κατὰ τὰς τῆς θαλάττης διαβάσεις ἑκασταχόσε ἐπιστήσαντες. τὸν δὲ λίθον ἔτεμνον, ὑπὸ τῆς νήσου κύκλῳ τοῖς ἐν μέσῳ καὶ ὑπὸ τῶν τροχῶν ἔξωθεν καὶ ἐντὸς, τὸν μὲν λευκὸν, τὸν δὲ μέλανα, τὸν δὲ ἐρυθρὸν ὄντα. τέμνοντες δὲ ἅμα ἀπειργάζοντο νεωσοίκους κοίλους διπλοῦς ἐντὸς, κατηρεφεῖς αὐτῇ τῇ πέτρᾳ. καὶ τῶν οἰκοδομημάτων τὰ μὲν ἁπλᾶ, τὰ δὲ μιγνῦντες τοὺς λίθους, ποικίλα ὕφαινον παιδιᾶς χάριν ἡδονὴν αὐτοῖς ξύμφυτον ἀπονέμοντες. καὶ τοῦ μὲν περὶ τὸν ἐξωτάτω τροχὸν τείχους, χαλκῷ περιελαμβάνοντο πάντα τὸν περίδρομον, οἷον ἀλοιφῇ προσχρώμενοι. τοῦ δὲ ἐντὸς, καττιτέρῳ περιέτηκον. τὸν δὲ περὶ αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν, ὀρειχάλκῳ μαρμαρυγὰς ἔχοντι πυρώδεις. τὰ δὲ δὴ τῆς ἀκροπόλεως ἐντὸς βασίλεια κατεσκευασμένα ὧδ' ἦν. ἐν μέσῳ ἱερὸν ἅγιον αὐτόθι τῆς τε Κλειτοῦς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, ἄβατον ἀφεῖτο περιβόλῳ χρυσῷ περιβεβλημένον, τοῦτ' ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς ἐφικτὸν ἐγεννήσαντο τὸ δέκα βασιλιδῶν γένος, ἔνθα καὶ κατ' ἐνιαυτὸν, ἐκ πασῶν τῶν δέκα λήξεων ὡραῖα αὐτόσε ἀπετέλουν ἱερὰ ἐκείνων ἑκάστῳ. τοῦ δὲ Ποσειδῶνος αὐτοῦ νεὼς ἦν, σταδίου μὲν μῆκος, εὖρος δὲ, τρισὶ πλέθροις, ὕψος δὲ ἐπὶ τούτοις σύμμετρον ἰδεῖν, εἶδος δέ τι βαρβαρικὸν ἔχοντος. πάντα δὲ ἔξωθεν περιήλειψαν τὸν νεὼν ἀργύρῳ, πλὴν τῶν ἀκρωτηρίων. τὰ δὲ ἀκρωτήρια, χρυσῷ. τὰ δὲ ἐντὸς, τὴν μὲν ὀροφὴν ἐλεφαντίνην ἰδεῖν πᾶσαν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ ὀρειχάλκῳ πεποικιλμένην. τὰ δὲ ἄλλα πάντα τῶν τοίχων τε καὶ κιόνων καὶ ἐδάφους, ὀρειχάλκῳ περιέλαβον. χρυσᾶ δὲ ἀγάλματα ἐνέστησαν. τὸν μὲν θεὸν, ἐφ' ἅρματος ἑστῶτα ἓξ ὑποπτέρων ἵππων ἡνίοχον, αὐτόν τε ὑπὸ μεγέθους τῇ κορυφῇ τῆς ὀροφῆς ἐφαπτόμενον, Νηρῇδας δὲ ἐπὶ δελφίνων ἑκατὸν κύκλῳ. τοσαύτας γὰρ ἐνόμιζον αὐτὰς οἱ τότε εἶναι. πολλὰ δ' ἐντὸς ἄλλα ἀγάλματα ἰδιωτῶν ἀναθήματα ἐνῆν. περὶ δὲ τὸν νεὼν ἔξωθεν εἰκόνες ἁπάντων ἕστασαν ἐκ χρυσοῦ τῶν γυναικῶν, καὶ αὐτῶν ὅσοι τῶν δέκα ἐγεγόνεσαν βασιλέων. καὶ πολλὰ ἕτερα ἀναθήματα μεγάλα τῶν τε βασιλέων καὶ ἰδιωτῶν ἐξ αὐτῆς τε τῆς πόλεως, καὶ τῶν ἔξωθεν ὅσων ἐπῆρχον. βωμός τε δὴ ξυνεπόμενος ἦν, τὸ μέγεθος καὶ τὸ τῆς ἐργασίας ταύτῃ τῇ κατασκευῇ καὶ τὰ βασίλεια κατὰ τὰ αὐτὰ πρέποντα μὲν τῷ τῆς ἀρχῆς μεγέθει, πρέποντα δὲ τῷ περὶ τὰ ἱερὰ κόσμῳ. ταῖς δὲ δὴ κρήναις, τῇ τοῦ ψυχροῦ καὶ τῇ τοῦ θερμοῦ νάματος πλῆθος μὲν ἄφθονον ἐχούσαις, ἡδονῇ δὲ καὶ ἀρετῇ τῶν ὑδάτων πρὸς ἑκατέρου τὴν χρῆσιν θαυμαστοῦ πεφυκότος, ἐχρῶντο περιστήσαντες οἰκοδομήσεις καὶ δένδρων φυτεύσεις πρεπούσας ὕδασι, δεξαμενάς τε αὐτὰς μὲν ὑπαιθρίους, τὰς δὲ χειμερινὰς τοῖς θερμοῖς λουτροῖς ὑποστέγους περιτιθέντες, χωρὶς μὲν βασιλικὰς, χωρὶς δὲ ἰδιωτικάς. ἔτι δὲ γυναιξὶν ἄλλας, καὶ ἑτέρας ἵπποις καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποζυγίοις, τὸ πρόσφορον τῆς κοσμήσεως ἑκάστοις ἀπονέμοντες. τὸ δὲ ἀπορρέον ἦγον ἐπὶ τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἄλσος, δένδρα δὲ παντοδαπὰ κάλλος ὕψος τε δαιμόνιον ὑπὸ ἀρετῆς τῆς γῆς ἔχοντα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω κύκλους δι' ὀχετῶν κατὰ τὰς γεφύρας ἐποχετεύον. οὗ δὴ πολλὰ μὲν ἱερὰ καὶ πολλῶν θεῶν, πολλοὶ δὲ κῆποι καὶ πολλὰ γυμνάσια ἐκεχειρούργητο, τὰ μὲν ἀνδρῶν, τὰ δὲ ἵππων, χωρὶς ἐν ἑκατέρᾳ τῇ τῶν τροχῶν νήσῳ. τά τε ἄλλα καὶ κατὰ μέσην τὴν μείζω τῶν νήσων ἐξῃρημένος ἱππόδρομος ἦν αὐτοῖς, σταδίου τὸ πλάτος ἔχων. τὸ δὲ μῆκος περὶ τὸν κύκλον ὅλον, ἀφεῖτο εἰς ἅμιλλαν τοῖς ἵπποις. δορυφορικαὶ δὲ περὶ αὐτὸν, ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν οἰκήσεις ἦσαν τῷ πλήθει τῶν δορυφόρων. τοῖς δὲ πιστοτέροις ἐν τῷ σμικροτέρῳ τροχῷ καὶ πρὸ τῆς ἀκροπόλεως μᾶλλον ὄντι διετέτακτο ἡ φρουρά. τοῖς δὲ πάντων διαφέρουσι πρὸς πίστιν ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως περὶ τοὺς βασιλέας αὐτοὺς, ἦσαν οἰκήσεις δεδομέναι. τὰ δὲ νεώρια τριήρων μεστὰ ἦν, καὶ σκευῶν ὅσα τριήρεσι προσήκει, πάντα δὲ ἐξηρτυμένα ἱκανῶς. καὶ τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν τῶν βασιλέων οἴκησιν οὕτω κατεσκεύαστο. διαβάντι δὲ τοὺς λιμένας ἔξω τρεῖς ὄντας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς θαλάττης ἦν ἐν κύκλῳ τεῖχος, πεντήκοντα σταδίους τοῦ μεγίστου τροχοῦ τε καὶ λιμένος ἀπέχον πανταχῇ, καὶ συνέκλειεν εἰς ταυτὸν πρὸς τὸ τῆς διώρυχος στόμα τὸ πρὸς τὸ θαλάττης, τοῦτο δὴ πᾶν συνῳκεῖτο μὲν ὑπὸ πολλῶν καὶ πυκνῶν οἰκήσεων. ὁ δὲ ἀνάπλους καὶ ὁ μέγιστος λιμὴν, ἔγεμε πλοίων καὶ ἐμπόρων ἀφικνουμένων πάντοθεν, φωνὴν καὶ θόρυβον παντοδαπὸν κτύπον τε καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ διὰ νυκτὸς ὑπὸ πλήθους παρεχομένων. τὸ μὲν οὖν ἄστυ καὶ τὸ περὶ τὴν

ἀρχαίας οἴκησιν σχεδὸν ὡς τότ' ἐλέχθη, νῦν διεμνημόνευται. τῆς δ' ἄλλης χώρας ὡς ἡ φύσις εἶχε καὶ τὸ τῆς διακοσμήσεως εἶδος ἀπομνημονεῦσαι πειρατέον. πρῶτον μὲν οὖν ὁ τόπος ἅπας, ἐλέγετο σφόδρα τε ὑψηλὸς καὶ ἀπότομος ἐκ θαλάττης. τὸ δὲ περὶ τὴν πόλιν πᾶν πεδίον, ἐκείνην μὲν περιέχον, αὐτὸ δὲ ἐν κύκλῳ περιεχόμενον ὄρεσι μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν καθειμένοις λεῖον καὶ ὁμαλές. πρόμηκες δὲ πᾶν, ἐπὶ μὲν θάτερα τρισχιλίων σταδίων, κατὰ δὲ μέσον ἀπὸ θαλάττης ἄνω δισχιλίων. ὁ δὲ τόπος οὗτος ὅλης τῆς νήσου πρὸς νότον ἐτέτραπτο, ἀπὸ τῶν ἄρκτων κατάβορρος. τὰ δὲ περὶ αὐτῶν ὄρη, τότε ὑμνεῖτο πλῆθος καὶ μέγεθος καὶ κάλλος παρὰ πάντα τὰ νῦν ὄντα γεγονέναι. πολλὰς μὲν κώμας καὶ πλουσίας περιοίκων, ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντα ποταμοὺς δὲ καὶ λίμνας καὶ λειμῶνας, τροφὴν τοῖς πᾶσιν ἡμέροις καὶ ἀγρίοις, ἱκανὴν θρέμμασιν ὕλην καὶ πλήθει καὶ γένεσι ποικίλην ξύμπασί τε τοῖς ἔργοις, καὶ πρὸς ἕκαστα ἄφθονον. ὧδε οὖν τὸ πεδίον φύσει καὶ ὑπὸ βασιλέων πολλῶν ἐν πολλῷ χρόνῳ διεπεπόνητο. τετράγωνον μὲν αὐτὸ ὑπῆρχε, τὰ πλεῖστ' ὀρθὸν καὶ πρόμηκες, ὅτι δ' ἐνέλειπε κατ' εὐθὺ τὸ τάφρου κύκλῳ περιορυχθείσης. τὸ δὲ βάθος καὶ πλάτος τό, τε μῆκος αὐτῆς, ἄπιστον μὲν λεχθὲν ὡς χειροποίητον ἔργον πρὸς τοῖς ἄλλοις διαπονήμασι τοσοῦτον εἶναι, ῥητέον δὲ ὅ γε ἠκούσαμεν. πλέθρου μὲν γὰρ βάθος ὀρώρυκτο, τὸ δὲ πλάτος ἁπάντῃ σταδίου. περὶ δὲ τὸ πᾶν πεδίον ὀρυχθεῖσα συνέβαινεν εἶναι τὸ μῆκος σταδίων μυρίων. τὰ δ' ἐκ τῶν ὀρῶν καταβαίνοντα ὑποδεχομένη ῥεύματα, καὶ περὶ τὸ πεδίον κυκλωθεῖσα πρὸς τὴν πόλιν, ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν ἀφικομένη ταύτῃ πρὸς τὸ πλάτος μάλιστα ἑκατὸν ποδῶν διώρυχες εὐθεῖαι τετμημέναι, κατὰ τὸ πεδίον πάλιν εἰς τὴν τάφρον τὴν πρὸς θάλασσαν ἀφεῖντο. ἑτέρα δὲ ἀφ' ἑτέρας αὐτῶν σταδίους ἑκατὸν ἀπεῖχεν ᾗ δή, τήν τ' ἐκ τῶν ὀρῶν ὕλην κατῆγον εἰς τὸ ἄστυ. καὶ τἆλλα δὲ ὡραῖα πλοίοις κατεκομίζοντο διάπλους ἐκ τῶν διωρύχων εἰς ἀλλήλας τε πλαγίας καὶ πρὸς τὴν πόλιν τεμόντες. καὶ δὶς δὴ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν γῆν ἐκαρποῦντο, χειμῶνος μὲν, τοῖς ἐκ Διὸς ὕδασι χρώμενοι, θέρους δὲ ὅσα γῆ φέρει, τὰ ἐκ τῶν διωρύχων ἐπάγοντες νάματα. πλῆθος δὲ τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ χρησίμων πρὸς πόλεμον ἀνδρῶν ἐτέτακτο, τὸν κλῆρον ἕκαστον παρέχειν ἄνδρα ἡγεμόνα. τὸ δὲ τοῦ κλήρου μέγεθος, εἰς δέκα δεκάκις ἦν στάδια, μυριάδες δὲ ξυμπάντων τῶν κλήρων ἦσαν ἕξ. τῶν δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν καὶ τῆς ἄλλης χώρας, ἀπέραντος μὲν ἀριθμὸς ἀνθρώπων ἐλέγετο. κατὰ δὲ τόπους καὶ κώμας εἰς τούτους τοὺς κλήρους πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἅπαντες διανενέμηντο. τὸν οὖν ἡγεμόνα ἦν τεταγμένον εἰς τὸν πόλεμον παρέχειν, ἕκτον μὲν ἅρματος πολεμιστηρίου μόριον, εἰς τὰ μύρια ἅρματα, ἵππους δὲ δύο καὶ ἀναβάτας. ἔτι δὲ ξυνωρίδα χωρὶς δίφρου, καταβάτας τ' ἐς μικρὰ ἀσπίδα καὶ τὸν ἀμφοῖν μετ' ἐπιβάτην τοῖν ἵπποιν ἡνίοχον ἔχουσαν. ὁπλίτας δὲ δύο, καὶ τοξότας, σφενδονήτας τε ἑκατέρους δύο. γυμνήτας δὲ λιθοβόλους καὶ ἀκοντιστὰς τρεῖς ἑκατέρους. ναύτας δὲ τέτταρας, εἰς πλήρωμα διακοσίων καὶ χιλίων νεῶν. τὰ μὲν οὖν πολεμιστήρια οὕτω διετέτακτο τῆς βασιλικῆς πόλεως. τῶν δὲ ἐννέα ἄλλα ἄλλως, ἃ μακρὸς ἂν χρόνος εἴη λέγειν. τὰ δὲ τῶν ἀρχῶν τιμῶν, ὧδ' εἶχεν ἐξ ἀρχῆς διακοσμηθέντα. τῶν δέκα βασιλέων εἷς ἕκαστος ἐν μὲν τῷ καθ' αὑτὸν μέρει κατὰ τὴν αὑτοῦ πόλιν τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν πλείστων νόμων ἦρχε, κολάζων καὶ ἀποκτιννὺς ὅντιν' ἐθελήσειεν. ἡ δὲ ἐν ἀλλήλοις ἀρχὴ καὶ κοινωνία κατὰ τὰς ἐπιστολὰς ἦν τὰς τοῦ Ποσειδῶνος ὡς ὁ νόμος αὐτοῖς παρέδωκε καὶ γράμματα ὑπὸ τῶν πρώτων ἐν στήλῃ γεγραμμένα ὀρειχαλκίνῃ, ἣ κατὰ μέσην τὴν νῆσον ἔκειτο ἐν ἱερῷ Ποσειδῶνος. οἱ δὲ δι' ἐνιαυτοῦ πέμπτου, τὸ δὲ ἐναλλὰξ ἕκτου, συνελέγοντο τῷ τε ἀρτίῳ καὶ τῷ περιττῷ μέρος ἴσον ἀπονέμοντες. ξυλλεγόμενοι δέ, περί τε τῶν κοινῶν ἐβουλεύοντο καὶ ἐξήταζον εἴ τίς τι παραβαίνοι, καὶ ἐδίκαζον, ὅτε δὲ δικάζειν μέλλοιεν, πίστεις ἀλλήλοις τοιάσδε ἐδίδοσαν πρότερον. ἀφέτων ὄντων ταύρων ἐν τῷ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερῷ, μόνοι γιγνόμενοι δέκα ὄντες ἐπευξάμενοι τῷ θεῷ κεχαρισμένον αὐτῷ θῦμα ἑλεῖν, ἄνευ σιδήρου, ξύλοις καὶ βρόχοις ἐθήρευον. ὃν δὲ ἕλοιεν τῶν ταύρων, πρὸς τὴν στήλην προσαγαγόντες κατὰ κορυφὴν αὐτῆς ἔσφαττον κατὰ τῶν γραμμάτων. ἐν δὲ τῇ στήλῃ πρὸς τοῖς νόμοις, ὅρκος ἦν, μεγάλας ἀρὰς ἐπευχόμενος, τοῖς ἀπειθοῦσιν. ὅτ' οὖν κατὰ τοὺς αὐτῶν νόμους θύσαντες καθαγίζοιεν πάντα τοῦ ταύρου τὰ μέλη, κρατῆρα κεράσαντες ὑπὲρ ἑκάστου θρόμβον ἐνέβαλλον αἵματος, τὰ δ' ἄλλ' εἰς τὸ πῦρ ἔφερον, περικαθήραντες τὴν στήλην. μετὰ δὲ τοῦτο, χρυσαῖς φιάλαις ἐκ τοῦ κρατῆρος ἀρυόμενοι, κατὰ τοῦ πυρὸς σπένδοντες ἐπώμνυσαν, δικάζειν τε κατὰ τοὺς ἐν τῇ στήλῃ νόμους, καὶ κολάσειν τε, εἴ τίς τι πρότερον παραβεβηκὼς εἴη, τότε αὖ μετὰ τοῦτο μηδὲν τῶν γραμμάτων ἑκόντες παραβήσεσθαι, μηδὲ ἄρξειν, μηδὲ ἄρχοντι πείσεσθαι, πλὴν κατὰ τοὺς τοῦ πατρὸς ἐπιτάττοντι νόμους. ταῦτα δὲ ἐπευξάμενος ἕκαστος αὐτῶν ἑαυτῷ καὶ τῷ ἀφ' αὑτοῦ γένει, πιὼν καὶ ἀναθεὶς τὴν φιάλην, εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, περὶ τὸ δεῖπνον καὶ τἀναγκαῖα διατρίψας, ἐπειδὴ ἐγίγνετο κόπος καὶ τὸ πῦρ ἐψυγμένον τὸ περὶ τὰ θύματα εἴη, πάντες οὕτως ἐνδύντες ὅτι καλλίστην κυανῆν στολὴν ἐπὶ τὰ τῶν ὁρκωμοσίων καύματα χαμαὶ καθίζοντες, νύκτωρ πᾶν τὸ περὶ τὸ ἱερὸν ἀποσβεννύντες πῦρ, ἐδικάζοντό τε καὶ ἐδίκαζον, εἴ τίς τι παραβαίνειν αὐτῶν αἰτιῷτό τινα. δικάσαντες δὲ τὰ δικασθέντα, ἐπειδὴ φῶς γένοιτο, ἐν χρυσῷ πίνακι γράψαντες μετὰ τῶν στολῶν μνημεῖα ἀνετίθεσαν. νόμοι δὲ πολλοὶ μὲν ἄλλοι, περὶ τὰ γέρα τῶν βασιλέων ἑκάστων ἦσαν ἴδιοι. τὰ δὲ μέγιστα, μήτε ποτὲ ὅπλα ἐπ' ἀλλήλους οἴσειν, βοηθήσειν τε πάντας, ἄν πού τις αὐτῶν ἔν τινι πόλει τὸ βασιλικὸν καταλύειν ἐπιχειρῇ γένος. κοινῇ δὲ

καθάπερ

καθάπερ οἱ πρόσθεν βουλευόμενοι τὰ δόξαντα περὶ πολέμου καὶ τῶν ἄλλων πράξεων ἡγεμονίαν ἀποδιδόντες τῷ Ἀτλαντικῷ γένει. θανάτου δὲ τὸν βασιλέα τῶν συγγενῶν μηδενὸς εἶναι κύριον, ἂν μὴ τῶν δέκα τοῖς ὑπὲρ ἥμισυ δοκῇ. ταύτην δὴ τοσαύτην καὶ τοιαύτην δύναμιν ἐν ἐκείνοις τότε οὖσαν τοῖς τόποις, ὁ θεὸς ἐπὶ τούσδε αὐτοὺς τόπους ξυντάξας, ἐκόμισεν ἔκ τινος τοιᾶσδε ὡς λόγος προφάσεως, ἐπὶ πολλὰς μὲν γενεάς, μέχριπερ ἡ τοῦ θεοῦ φύσις αὐτοῖς ἐξήρκει κατήκοοί τε ἦσαν τῶν νόμων, καὶ πρὸς τὸ ξυγγενὲς θεῖον ὂν φιλοφρόνως εἶχον. τὰ γὰρ φρονήματα ἀληθινὰ καὶ πάντῃ μεγάλα ἐκέκτηντο, πραότητι μετὰ φρονήσεως πρός τε τὰς ἀεὶ ξυμβαινούσας τύχας, καὶ πρὸς ἀλλήλους χρώμενοι. διὸ πλὴν ἀρετῆς πάντα ὑπερορῶντες, σμικρὰ ἡγοῦντο τὰ παρόντα, καὶ ῥᾳδίως ἔφερον οἷον ἄχθος, τὸν τοῦ χρυσοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων ὄγκον. ἀλλ᾽ οὐ μεθύοντες ὑπὸ τρυφῆς, οὐδ᾽ ὑπὸ τοῦ ἀκράτου ἀμβλυώττοντες ἐσφάλλοντο. νήφοντες δὲ, ὀξὺ καθεώρων. ὅτι καὶ ταῦτα πάντα, ἐκ τῆς φιλίας τῆς κοινῆς μετὰ ἀρετῆς αὐξάνεται. τῇ δὲ τούτων σπουδῇ καὶ τῇ τιμῇ φθίνει, ταῦτά τε αὐτὰ κἀκείνη ξυναπόλλυται τούτοις. ἐκ δὴ λογισμοῦ τε τοιούτου καὶ φύσεως θείας παραμενούσης πάντ᾽ αὐτοῖς ηὐξήθη τὰ, πρὶν διήλθομεν. ἐπεὶ δ᾽ ἡ τοῦ θεοῦ μὲν μοῖρα, ἐξίτηλος ἐγίγνετο ἐν αὐτοῖς πολλῷ τῷ θνητῷ καὶ πολλάκις ἀνακεραννυμένη, τὸ δὲ ἀνθρώπινον ἦθος ἐπεκράτει, τότε ἤδη τὰ παρόντα φέρειν ἀδυνατοῦντες ἠσχημόνουν. καὶ τῷ δυναμένῳ ὁρᾶν μὲν αἰσχροὶ κατεφαίνοντο τὰ κάλλιστα ἀπὸ τῶν τιμιωτάτων ἀπολλῦντες. τοῖς δὲ ἀδυνατοῦσιν ἀληθινὸν πρὸς εὐδαιμονίαν βίον ὁρᾶν, τότε δὴ μάλιστα πάγκαλοι μακάριοί τε ἐδοξάζοντο εἶναι, πλεονεξίας ἀδίκου καὶ δυνάμεως ἐμπιπλάμενοι. θεὸς δὲ ὁ θεῶν Ζεύς, ἐν νόμοις βασιλεύων, ἅτε δυνάμενος καθορᾶν τὰ τοιαῦτα, ἐννοήσας γένος ἐπιεικὲς ἀθλίως διατιθέμενον, δίκην αὐτοῖς ἐπιθεῖναι βουληθεὶς ἵνα γένοιντο ἐμμελέστεροι σωφρονισθέντες, ξυνήγειρε θεοὺς πάντας εἰς τὴν τιμιωτάτην αὐτῶν οἴκησιν, ἣ δὴ κατὰ μέσον παντὸς τοῦ κόσμου βεβηκυῖα καθορᾷ πάντα ὅσα γενέσεως μετείληφε, καὶ ξυναγείρας εἶπεν.

Λείπει τὸ τέλος.

ΜΙΝΩΣ, Η ΠΕΡΙ ΝΟΜΟΥ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΜΙΝΩΣ.

ΣΩΚ. Ὁ ΝΟΜΟΣ ἡμῖν τί ἐστιν; Μί. Ὁποῖον καὶ ἐρωτᾷς τὸν νόμον; Σω. Τί δὲ ἐστιν ὅ,τι διαφέρει νόμος νόμου κατὰ ταυτὸ τοῦτο, κατὰ τὸ νόμος εἶναι; σκόπει γὰρ δὴ ὃ τυγχάνω ἐρωτῶν σε. ἐρωτῶ γάρ, ὥσπερ εἰ ἠρόμην τί ἐστι χρυσός, εἴ με ὡσαύτως ἀνήρου ὁποῖον καὶ λέγω χρυσόν, οἶμαί σε οὐκ ἂν ὀρθῶς ἐρέσθαι. οὐδὲν γάρ που διαφέρει οὔτε χρυσὸς χρυσοῦ, οὔτε λίθος λίθου, κατά γε τὸ λίθος εἶναι, καὶ κατὰ τὸ χρυσός. οὕτω δὲ οὐδὲ νόμος που νόμου οὐδὲν διαφέρει, ἀλλὰ πάντες εἰσὶ ταυτόν. νόμος γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ἐστιν ὁμοίως, οὐχ ὁ μὲν μᾶλλον, ὁ δ᾽ ἧττον, τοῦτο δὴ αὐτὸ ἐρωτῶ τὸ πᾶν τί ἐστι νόμος. εἰ οὖν σοι πρόχειρον, εἰπέ. Μί. Τί οὖν ἄλλο νόμος εἴη ἂν ὦ Σώκρατες, ἀλλ᾽ ἢ τὰ νομιζόμενα; Σω. Ἦ καὶ λόγος σοι δοκεῖ εἶναι τὰ λεγόμενα, ἢ ὄψις τὰ ὁρώμενα, ἢ ἀκοὴ τὰ ἀκουόμενα; ἢ ἄλλο μὲν λόγος, ἄλλα δὲ τὰ λεγόμενα, καὶ ἄλλο μὲν ὄψις, ἄλλα δὲ τὰ ὁρώμενα, καὶ ἄλλο μὲν ἀκοή, ἄλλα δὲ τὰ ἀκουόμενα, καὶ ἄλλο δὴ νόμος, ἄλλα δὲ τὰ νομιζόμενα; οὕτως, ἢ πῶς σοι δοκεῖ; Μί. Ἄλλ᾽ ὅμοιον νῦν ἐφάνη. Σω. Οὐκ ἄρα νόμος ἐστὶ τὰ νομιζόμενα. Μί. Οὔ μοι δοκεῖ. Σω. Τί δῆτ᾽ ἂν εἴη νόμος ἐπισκεψώμεθα αὐτὸ ὧδε. εἴ τις ἡμᾶς τὰ νῦν δὴ λεγόμενα ἀνήρετο, ἐπειδὴ ὄψει φατὲ τὰ ὁρώμενα ὁρᾶσθαι, τίνι ὄντι τῇ ὄψει ὁρᾶται, ἀπεκρινάμεθ᾽ ἂν αὐτῷ, ὅτι αἰσθήσει ταύτῃ τῇ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν. καὶ εἰ τίνι τὰ ἀκουόμενα, τῇ διὰ τῶν ὤτων δηλούσῃ ἡμῖν τὰς φωνάς. οὕτω τοίνυν καὶ εἰ ἀνέροιτο ἡμᾶς ἐπειδὴ νόμῳ τὰ νομιζόμενα νομίζεται, πότερον αἰσθήσει τινὶ ἢ δηλώσει ὥσπερ τὰ μανθανόμενα μανθάνεται δηλούσῃ τῇ ἐπιστήμῃ, ἢ εὑρέσει τινὶ ὥσπερ τὰ εὑρισκόμενα εὑρίσκεται. οἷον τὰ μὲν ὑγιεινὰ καὶ τὰ νοσώδη ἰατρικῇ, ἃ δὲ οἱ θεοὶ διανοοῦνται ὥς φασιν οἱ μάντεις μαντικῇ. μαντικὴ γάρ που τέχνη ἡμῖν, εὕρεσίς ἐστι τῶν πραγμάτων. ἦ γάρ; Μί. Πάνυ γε. Σω. Τί οὖν ἂν τούτων ὑπολάβοιμεν μάλιστα τὸν νόμον εἶναι; τὰ δόγματα ταῦτα καὶ ψηφίσματα; Μί. Ἔμοιγε δοκεῖ. τί γὰρ ἂν ἄλλο τις φαίη νόμον εἶναι; ὥστε κινδυνεύει ὃ σὺ ἐρωτᾷς τὸ ὅλον τοῦτο, νόμος δόγμα πόλεως εἶναι. Σω. Δόξαν ὡς ἔοικε λέγεις πολιτικὴν τὸν νόμον; Μί. Ἔγωγε. Σω. Καὶ ἴσως καλῶς λέγεις, τάχα δὲ ἄμεινον εἰσόμεθα ὧδε. λέγεις τινὰς σοφούς; Μί. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν οἱ σοφοί, εἰσὶ σοφίᾳ σοφοί; Μί. Ναί. Σω. Τί δὲ οἱ δίκαιοι, δικαιοσύνῃ δίκαιοι; Μί. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν καὶ οἱ νόμιμοι, νόμῳ νόμιμοι; Μί. Ναί. Σω. Οἱ δὲ ἀνόμιμοι, ἀνομίᾳ ἀνόμιμοι; Μί. Ναί. Σω. Οἱ δὲ νόμιμοι, δίκαιοι; Μί. Ναί. Σω. Οἱ δὲ ἀνόμιμοι, ἄδικοι; Μί. Ἄδικοι. Σω. Οὐκοῦν κάλλιστον ἥ τε δικαιοσύνη τε καὶ ὁ νόμος; Μί. Οὕτως. Σω. Αἴσχιστόν τε ἡ ἀδικία καὶ ἀνομία; Μί. Ναί. Σω. Καὶ τὸ μὲν σώζει τὰς πόλεις καὶ τἄλλα πάντα, τὸ δ᾽ ἀπόλλυσι καὶ ἀνατρέπει; Μί. Ναί. Σω. Ὡς περὶ καλοῦ ἄρα τινὸς ὄντος δὴ τοῦ νόμου διανοεῖσθαι, καὶ ὡς ἀγαθὸν αὐτὸ ζητεῖν. Μί. Πῶς δ᾽ οὔ; Σω. Οὐκοῦν δόγμα ἔφαμεν εἶναι πόλεως τὸν νόμον; Μί. Ἔφαμεν γάρ. Σω. Τί οὖν οὐκ ἔστι τὰ μὲν χρηστὰ δόγματα, τὰ δὲ πονηρά; Μί. Ἔστι μὲν οὖν.

Σω. Καὶ μὴν νόμος γε οὐκ ἦν πονηρός. Μί. Οὐ γάρ. Σω. Οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἔχει ἀποκρίνεσθαι οὕτως ἁπλῶς, ὅτι νόμος ἐστὶ δόγμα πόλεως. Μί. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Οὐκ ἄρα ἁρμόττοι ἂν τὸ πονηρὸν δόγμα νόμος εἶναι; Μί. Οὐ δῆτα. Σω. Ἀλλὰ μὴν δόξα γέ τις καὶ αὐτό μοι καταφαίνεται ὁ νόμος εἶναι. ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἡ πονηρὰ δόξα, ἆρα οὐκ ἤδη τοῦτο κατάδηλον ὡς ἡ χρηστὴ εἴπερ δόξα νόμος ἐστί; Μί. Ναί. Σω. Δόξα δὲ χρηστὴ τίς ἐστιν, οὐχ ἡ ἀληθής; Μί. Ναί. Σω. Οὐκοῦν ἡ ἀληθὴς δόξα, τοῦ ὄντος ἐστὶν ἐξεύρεσις; Μί. Ἔστι γάρ. Σω. Ὁ νόμος οὖν τοῦ ὄντος ἐστὶν ἐξεύρεσις. Μί. Πῶς οὖν ὦ Σώκρατες εἰ ὁ νόμος τοῦ ὄντος ἐστὶν ἐξεύρεσις, οὐκ ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρώμεθα περὶ τῶν αὐτῶν, εἰ τὰ ὄντα γε ἡμῖν ἐξεύρηται; Σω. Βούλεται μὲν οὐδὲν ἧττον ὁ νόμος εἶναι τοῦ ὄντος εὕρεσις. οἱ δ' ἄρα μὴ τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ νόμοις χρώμενοι ἄνθρωποι ὡς δοκοῦμεν, οὐκ ἀεὶ δύνανται ἐξευρίσκειν ὃ βούλεται ὁ νόμος τὸ ὄν. ἐπεὶ φέρε ἴδωμεν ἐὰν ἄρα ἡμῖν ἐνθένδε κατάδηλον γένηται, εἴτε τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ νόμοις χρώμεθα, ἢ ἄλλοτε ἄλλοις, καὶ εἰ ἅπαντες τοῖς αὐτοῖς, ἢ ἄλλοι ἄλλοις. Μί. Ἀλλὰ τοῦτό γε ὦ Σώκρατες οὐ χαλεπὸν γνῶναι ὅτι οὔτε οἱ αὐτοὶ ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρῶνται, οἵ τε ἄλλοι γε ἄλλοις. ἐπεὶ αὐτίκα ἡμῖν μὲν οὐ νόμος ἐστὶν ἀνθρώπους θύειν, ἀλλ' ἀνόσιον. Καρχηδόνιοι δὲ θύουσιν ὡς ὅσιον ὂν καὶ νόμιμον αὐτοῖς. καὶ ταῦτα ἔνιοι αὐτῶν υἱεῖς τῷ Κρόνῳ, ὡς ἴσως καὶ σὺ ἀκήκοας. καὶ μὴ ὅτι βάρβαροι ἄνθρωποι ἡμῶν ἄλλοις νόμοις χρῶνται, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τῇ Λυκίᾳ οὗτοι καὶ οἱ τοῦ Ἀθάμαντος ἔκγονοι οἵας θυσίας θύουσιν Ἕλληνες ὄντες; ὥσπερ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς οἶσθά που καὶ αὐτὸς ἀκούων οἵοις νόμοις ἐχρώμεθα πρὸ τοῦ, περὶ τοὺς ἀποθανόντας, ἱερεῖά τε προσφάττοντες πρὸ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ, καὶ ἐγχυτριστρίας μεταπεμπόμενοι. οἱ δ' αὖ ἐκείνων πρότεροι αὐτοῦ καὶ ἔθαπτον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοὺς ἀποθανόντας, ἡμεῖς δὲ τούτων οὐδὲν ποιοῦμεν, μυρία δ' ἄν τις ἔχοι τοιαῦτα εἰπεῖν. πολλὴ γὰρ εὐρυχωρία τῆς ἀποδείξεως, ὡς οὔτε ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ νομίζομεν, οὔτε ἀλλήλοις οἱ ἄνθρωποι. Σω. Οὐδέν τι θαυμαστόν ἐστιν ὦ βέλτιστε, εἰ σὺ μὲν ὀρθῶς λέγεις, ἐμὲ δὲ τοῦτο λέληθεν. ἀλλ' ἕως ἂν σύ τε κατὰ σαυτὸν λέγῃς ἅ σοι δοκεῖ μακρῷ λόγῳ, καὶ πάλιν ἐγώ, οὐδὲν μή ποτε ξυμβῶμεν, ὡς ἔγωγ' οἶμαι. ἐὰν δὲ κοινὸν τεθῇ τὸ σκέμμα, τάχ' ἂν ὁμολογήσαιμεν. εἰ μὲν οὖν βούλει, πυνθανόμενός τι παρ' ἐμοῦ, κοινῇ μετ' ἐμοῦ σκόπει, εἰ δ' αὖ βούλει ἀποκρινόμενος. Μί. Ἀλλ' ἐθέλω ὦ Σώκρατες ἀποκρίνεσθαι ὅτι ἂν βούλῃ. Σω. Φέρε δή, σὺ πότερον νομίζεις τὰ δίκαια ἄδικα εἶναι, καὶ τὰ ἄδικα δίκαια, ἢ τὰ μὲν δίκαια δίκαια, καὶ τὰ ἄδικα ἄδικα; Μί. Ἐγὼ μέν, τά τε δίκαια, δίκαια, καὶ τὰ ἄδικα, ἄδικα. Σω. Οὐκοῦν καὶ παρὰ πᾶσιν οὕτως ὡς ἐνθάδε νομίζεται; Μί. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἐν Πέρσαις; Μί. Καὶ ἐν Πέρσαις. Σω. Ἀλλ' ἀεὶ δήπου. Μί. Ἀεί. Σω. Πότερον τὰ πλείονα ἕλκοντα, βαρύτερα νομίζεται ἐνθάδε, τὰ δὲ ἔλαττον κουφότερα, ἢ τοὐναντίον; Μί. Οὔκ, ἀλλὰ τὰ πλείονα ἕλκοντα, βαρύτερα, τὰ δὲ ἔλαττον, κουφότερα. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἐν Καρχηδόνι καὶ ἐν Λυκίᾳ; Μί. Ναί. Σω. Τὰ μὲν καλὰ ὡς ἔοικε πανταχοῦ νομίζεται καλά, καὶ τὰ αἰσχρά, αἰσχρά. ἀλλ' οὐ τὰ αἰσχρά, καλά, οὐδὲ τὰ καλά, αἰσχρά. Μί. Οὕτως. Σω. Οὐκοῦν ὡς κατὰ πάντα εἰπεῖν τὰ ὄντα νομίζεται εἶναι, οὐ τὰ μὴ ὄντα, καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν; Μί. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ὃς ἂν ἄρα τοῦ ὄντος ἁμαρτάνῃ, τοῦ νομίμου ἁμαρτάνει. Μί. Οὕτω μὲν ὦ Σώκρατες ὡς σὺ λέγεις ταῦτα φαίνεται νόμιμα καὶ ἡμῖν ἀεὶ καὶ τοῖς ἄλλοις. ἐπειδὰν δ' ἐννοήσω ὅτι οὐδὲν παυόμεθα ἄνω κάτω μετατιθέμενοι τοὺς νόμους, οὐ δύναμαι πεισθῆναι. Σω. Ἴσως γὰρ οὐκ ἐννοεῖς ταῦτα μεταπεττευόμενα, ὅτι ταὐτά ἐστιν. ἀλλ' ὧδε μετ' ἐμοῦ αὐτὰ ἄθρει, ἤδη ποτὲ ἐνέτυχες συγγράμματι περὶ ὑγιείας τῶν καμνόντων; Μί. Ἔγωγε. Σω. Οἶσθα οὖν τίνος τέχνης τοῦτό ἐστι τὸ σύγγραμμα; Μί. Οἶδα ὅτι ἰατρικῆς. Σω. Οὐκοῦν ἰατροὺς καλεῖς τοὺς ἐπιστήμονας περὶ τούτων; Μί. Φημί. Σω. Πότερον οὖν οἱ ἐπιστήμονες ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν νομίζουσιν, ἢ ἄλλα ἄλλοι; Μί. Ταὐτὰ ἔμοιγε δοκοῦσι. Σω. Πότερον οἱ Ἕλληνες μόνοι τοῖς Ἕλλησιν, ἢ καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοῖς τε καὶ τοῖς Ἕλλησι, περὶ ὧν ἂν εἰδῶσι ταὐτὰ νομίζουσι; Μί. Ταὐτὰ δήπου πολλὴ ἀνάγκη ἐστὶ τοὺς εἰδότας αὐτοὺς αὐτοῖς συνομολογεῖν καὶ Ἕλληνας καὶ βαρβάρους. Σω. Καλῶς γε ἀπεκρίνω, οὐκοῦν καὶ ἀεί; Μί. Ναί, καὶ ἀεί. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἰατροὶ συγγράφουσι περὶ ὑγιείας, ἅπερ καὶ νομίζουσιν εἶναι; Μί. Τί μήν; Σω. Ἰατρικὰ ἄρα καὶ ἰατρικοὶ νόμοι ταῦτα τὰ συγγράμματά ἐστι τὰ τῶν ἰατρῶν. Μί. Ἰατρικὰ μέντοι. Σω. Ἆρ' οὖν καὶ τὰ γεωμετρικὰ συγγράμματα γεωμετρικοὶ νόμοι εἰσί; Μί. Ναί. Σω. Τίνων οὖν ἐστι τὰ περὶ κήπων ἐργασίας συγγράμματα καὶ νόμιμα; Μί. Κηπουρῶν. Σω. Κηπουρικοὶ ἄρα οἱ νόμοι εἰσὶν οὗτοι; Μί. Ναί. Σω. Τῶν ἐπισταμένων κήπων ἄρχειν; Μί. Πῶς δ' οὔ; Σω. Ἐπίστανται δ' οἱ κηπουροί; Μί. Ναί. Σω. Τίνων δὲ τὰ περὶ ὄψου σκευασίας συγγράμματά τε καὶ νόμιμα; Μί. Μαγείρων. Σω. Μαγειρικοὶ ἄρα οὗτοι νόμοι εἰσί; Μί. Μαγειρικοί. Σω. Τῶν ἐπισταμένων ὡς ἔοικεν ὄψου σκευασίας ἄρχειν; Μί. Ναί. Σω. Ἐπίστανται δ' ὥς φασιν οἱ μάγειροι; Μί. Ἐπίστανται γάρ. Σω. Εἶεν. τίνων δὲ δὴ τὰ περὶ πόλεως διοικήσεως συγγράμματά τε καὶ νόμιμα ἐστίν, ἆρ' οὐ τῶν ἐπισταμένων ἄρχειν πόλεων; Μί. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ἐπίστανται δὲ ἄλλοι τινές, ἢ οἱ πολιτικοὶ καὶ οἱ βασιλικοί. Μί. Οὗτοι μὲν οὖν. Σω. Πολιτικὰ ἄρα τὰ συγγράμματα ταῦτά ἐστιν, ἃ οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι βασιλέων τε καὶ ἀνδρῶν ἀγαθῶν συγγράμματα. Μί. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Ἄλλο τι οὖν οἵ γε ἐπιστάμενοι, οὐκ ἄλλοτε ἄλλα συγγράψουσι περὶ τῶν αὐτῶν, ἕτερα καὶ ἕτερα νόμιμα; Μί. Οὐ δῆτα. Σω. Ἐὰν οὖν ὁρῶμέν τινας τοῦτο ποιοῦντας, πότερα φήσομεν ἐπιστήμονας εἶναι, ἢ ἀνεπιστήμονας τοὺς τοῦτο ποιοῦντας; Μί. Ἀνεπιστήμονας. Σω. Οὐκοῦν καὶ ὃ μὲν ἂν ὀρθὸν ᾖ,

νόμιμον

νόμιμον αὐτὸ φήσομεν ἑκάστῳ εἶναι, ἢ τὸ ἰατρικὸν, ἢ τὸ μαγειρικὸν, ἢ τὸ κηπουρικόν; Μί. Ναί. Σω. Ὃ δ᾽ ἂν μὴ ὀρθὸν ᾖ, οὐκέτι φήσομεν τοῦτο νόμιμον εἶναι. Μί. Οὐκέτι. Σω. Ἄνομον ἄρα γίγνεται. Μί. Ἀνάγκη. Σω. Οὐκοῦν καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῖς περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, καὶ ὅλως περὶ πόλεως διακοσμήσεώς τε, καὶ περὶ τοῦ ὡς χρὴ πόλιν διοικεῖν, τὸ μὲν ὀρθὸν, νόμος ἐστὶ βασιλικός. τὸ δὲ μὴ ὀρθὸν, οὐ δοκεῖ νόμος εἶναι βασιλικὸς τοῖς μὴ εἰδόσιν. ἔστι γὰρ ἄνομον. Μί. Ναί. Σω. Ὀρθῶς ἄρα ὡμολογήσαμεν νόμον εἶναι τοῦ ὄντος εὕρεσιν. Μί. Φαίνεται. Σω. Ἔτι δὲ καὶ τόδε ἐν αὐτῷ θεασώμεθα, τίς ἐπιστήμων διανεῖμαι τῇ γῇ τὰ σπέρματα; Μί. Γεωργός. Σω. Οὗτος δὲ, τὰ ἄξια σπέρματα ἑκάστῃ γῇ διανέμει; Μί. Ναί. Σω. Ὁ γεωργὸς ἄρα νομεὺς ἀγαθὸς τούτων, καὶ οἱ τούτου νόμοι καὶ διανομαὶ εἰς ταῦτα ὀρθαί εἰσι; Μί. Ναί. Σω. Τίς δὲ κρουμάτων εἰς τὰ μέλη ἀγαθὸς νομεὺς, καὶ τὰ ἄξια νεῖμαι, καὶ εἴ τινες νόμοι ὀρθοί εἰσιν; Μί. Οἱ τοῦ αὐλητοῦ καὶ οἱ τοῦ κιθαριστοῦ. Σω. Ὁ νομικώτατος ἄρα ἐν τούτοις, οὗτος αὐλητικώτατος; Μί. Ναί. Σω. Τίς δὴ τὴν τροφὴν εἰς τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα διανεῖμαι ἄριστος, οὐχ ὥσπερ τὴν ἀξίαν; Μί. Ναί. Σω. Αἱ τούτου ἄρα διανομαὶ καὶ οἱ νόμοι βέλτιστοι. καὶ ὅς τις περὶ ταῦτα νομικώτατος καὶ νομεὺς ἄριστος. Μί. Πάνυ γε. Σω. Τίς οὗτος; Μί. Παιδοτρίβης. Σω. Οὗτος τὴν ἀνθρωπείαν ἀγέλην τοῦ σώματος νέμειν κράτιστος; Μί. Ναί. Σω. Τίς δ᾽ ὁ τὴν τῶν προβάτων ἀγέλην κράτιστος νέμειν, τί ὄνομα αὐτῷ; Μί. Ποιμήν. Σω. Οἱ τοῦ ποιμένος ἄρα νόμοι ἄριστοι τοῖς προβάτοις; Μί. Ναί. Σω. Οἱ δὲ τοῦ βουκόλου τοῖς βουσί; Μί. Ναί. Σω. Οἱ δὲ τοῦ τίνος νόμοι, ἄριστοι ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων, οὐχὶ τοῦ βασιλέως; φάθι. Μί. Φημὶ δή. Σω. Καλῶς τοίνυν λέγεις. ἔχοις ἂν οὖν εἰπεῖν, τίς τῶν παλαιῶν ἀγαθὸς γέγονεν ἐν τοῖς αὐλητικοῖς νόμοις νομοθέτης; ἴσως οὐκ ἐννοεῖς, ἀλλ᾽ ἐγὼ βούλει σε ὑπομνήσω; Μί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Ἆρ᾽ οὖν ὁ Μαρσύας λέγεται, καὶ τὰ παιδικὰ αὐτοῦ Ὄλυμπος ὁ Φρύξ; Μί. Ἀληθῆ λέγεις. Σω. Τούτων δὴ καὶ τὰ αὐλήματα, θειότατά ἐστι καὶ μόνα κινεῖ, καὶ ἐμφαίνει τοὺς τῶν θεῶν ἐν χρείᾳ ὄντας. καὶ ἔτι καὶ νῦν μόνα λοιπά ἐστιν ὡς θεῖα ὄντα. Μί. Ἔστι ταῦτα. Σω. Τίς δὲ λέγεται τῶν παλαιῶν βασιλέων ἀγαθὸς νομοθέτης γεγονέναι, οὗ ἔτι καὶ νῦν τὰ νόμιμα μένει ὡς θεῖα ὄντα; Μί. Οὐκ ἐννοῶ. Σω. Οὐκ οἶσθα τίνες παλαιοτάτοις νόμοις χρῶνται τῶν Ἑλλήνων; Μί. Ἆρα Λακεδαιμονίους λέγεις καὶ Λυκοῦργον τὸν νομοθέτην. Σω. Ἀλλὰ ταῦτά γε οὐδέ πω ἴσως ἔτη τριακόσια, ἢ ὀλίγῳ τούτων πλείω. ἀλλὰ τούτων τῶν νομίμων τὰ βέλτιστα πόθεν ἥκει, οἶσθα; Μί. Φασί γ᾽ ἐκ Κρήτης. Σω. Οὐκοῦν οὗτοι παλαιοτάτοις νόμοις χρῶνται τῶν Ἑλλήνων; Μί. Ναί. Σω. Οἶσθα οὖν τίνες τούτων ἀγαθοὶ βασιλεῖς ἦσαν, Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς, οἱ Διὸς καὶ Εὐρώπης παῖδες, ὧν οἵδε εἰσὶν οἱ νόμοι. Μί. Ῥαδάμανθύν γε φασὶν ὦ Σώκρατες δίκαιον ἄνδρα, τὸν δὲ Μίνω, ἄγριόν τινα καὶ χαλεπὸν καὶ ἄδικον. Σω. Ἀττικὸν ὦ βέλτιστε λέγεις μῦθον καὶ τραγικόν. Μί. Οὐ ταῦτα δέ τι λέγεται περὶ Μίνω; Σω. Οὔκουν ὑπό γε Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου, καί τοι γε πιθανώτεροί εἰσιν, ἢ σύμπαντες οἱ τραγῳδοποιοί, ὧν σὺ ἀκούων ταῦτα λέγεις. Μί. Ἀλλὰ τί μὴν οὗτοι περὶ Μίνω λέγουσιν; Σω. Ἐγὼ δή σοι ἐρῶ, ἵνα μὴ καὶ σὺ ὥσπερ οἱ πολλοὶ ἀσεβῇς. οὐ γὰρ ἔσθ᾽ ὅτι τούτου ἀσεβέστερόν ἐστιν, οὐδ᾽ οὕτω χρὴ μᾶλλον εὐλαβεῖσθαι πλὴν εἰς θεοὺς καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐξαμαρτάνειν, δεύτερον δὲ εἰς τοὺς θείους ἀνθρώπους. ἀλλὰ πάνυ πολλὴν χρὴ προμήθειαν ποιεῖσθαι ἀεὶ, ὅταν μέλλῃς ἄνδρα ψέξαι ἢ ἐπαινέσαι, μὴ οὐκ ὀρθῶς εἴπῃς. τούτου καὶ ἕνεκα χρὴ μανθάνειν διαγιγνώσκειν χρηστοὺς καὶ πονηροὺς ἄνδρας. νεμεσᾷ γὰρ ὁ θεὸς ὅταν τίς ψέγῃ τὸν ἑαυτῷ ὅμοιον, ἢ ἐπαινῇ τὸν ἑαυτῷ ἐναντίως ἔχοντα.. ἔστι δ᾽ οὗτος ὁ ἀγαθός. μὴ γάρ τοι οἴου λίθους μὲν εἶναι ἱεροὺς καὶ ξύλα καὶ ὄρνεα καὶ ὄφεις, ἀνθρώπους δὲ μή. ἀλλὰ πάντων ἱερώτατόν ἐστιν ἄνθρωπος ἀγαθὸς, καὶ μιαρώτατον ὁ πονηρός. ἤδη οὖν καὶ περὶ Μίνωος, αὐτὸν Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος ἐγκωμιάζουσι. τούτου δ᾽ ἕνεκα φράσω, ἵνα μὴ ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπου, εἰς ἥρω Διὸς υἱὸν, λόγῳ ἐξαμαρτάνῃς. Ὅμηρος γὰρ περὶ Κρήτης λέγων, ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι εἰσὶν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐνενήκοντα πόληες. Τοῖσι δέ φησιν. ἔνι Κνωσὸς μεγάλη πόλις, ἔνθα τε Μίνως, Ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστύς. Ἔστιν οὖν τοῦτο Ὁμήρου ἐγκώμιον εἰς Μίνω διαβραχέων εἰρημένον, οἷον οὐδ᾽ εἰς ἕνα τῶν ἡρώων ἐποίησεν Ὅμηρος. ὅτι μὲν γὰρ ὁ Ζεὺς σοφιστής ἐστι, καὶ ἡ τέχνη αὕτη παγκαλής ἐστι, πολλαχοῦ καὶ ἄλλοθι δηλοῖ, ἀτὰρ καὶ ἐνταῦθα. λέγει γὰρ τὸν Μίνω συγγίγνεσθαι ἐνάτῳ ἔτει τῷ Διὶ ἐν λόγοις, καὶ φοιτᾶν παιδευθησόμενον ὡς ὑπὸ σοφιστοῦ ὄντος τοῦ Διός. ὅτι οὖν τοῦτο τὸ γέρας οὐκ ἔστιν ὅτῳ ἀπένειμεν Ὅμηρος τῶν ἡρώων ὑπὸ Διὸς πεπαιδεῦσθαι ἄλλῳ ἢ μόνῳ, τοῦτ᾽ ἔστιν ἔπαινος θαυμαστός. καὶ Ὀδυσσείας ἐν νεκυίᾳ δικάζοντα, χρυσοῦν σκῆπτρον ἔχοντα πεποίηκε τὸν Μίνω. οὐ τὸν Ῥαδάμανθυν δὲ, οὔτ᾽ ἐνταῦθα πεποίηκε δικάζοντα, οὔτε συγγινόμενον τῷ Διὶ οὐδαμοῦ. διὰ ταῦτα φημ᾽ ἐγὼ Μίνω πάντων μάλιστα ὑπὸ Ὁμήρου ἐγκωμιάζεσθαι. τὸ γὰρ Διὸς ὄντα παῖδα, μόνον ὑπὸ Διὸς πεπαιδεῦσθαι, οὐκ ἔχει ὑπερβολὴν ἐπαίνου. τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἔπος, τὸ Ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστὺς, συνουσιαστὴν τοῦ Διὸς εἶναι τὸν Μίνω. οἱ γὰρ ὄαροι λόγοι εἰσὶ, καὶ ὀαριστὺς συνουσιαστής ἐστιν ἐν λόγοις. ἐφοίτα οὖν δι᾽ ἐνάτου ἔτους εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἄντρον ὁ Μίνως, τὰ μὲν μαθησόμενος, τὰ δὲ ἀποδειξόμενος, ἃ τῇ προτέρᾳ ἐνναετηρίδι παρὰ τοῦ Διός. εἰσὶ δὲ οἳ ὑπολαμβάνουσι τὸν ὀαριστὴν, συμπότην καὶ συμπαιστὴν

εἶναι

εἶναι τοῦ Διός. ἀλλὰ τῷδε αὖ τις τεκμηρίῳ χρήσθω, ὅτι οὐδὲν λέγουσιν οἱ οὕτως ὑπολαμβάνοντες. πολλῶν γὰρ ὄντων ἀνθρώπων καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, οὐκ ἔστιν οἵτινες ἀπέχονται συμποσίων καὶ ταύτης τῆς παιδιᾶς, οὗ ἐστιν οἶνος, ἄλλοι ἢ Κρῆτες καὶ Λακεδαιμόνιοι, δεύτεροι μαθόντες παρὰ Κρητῶν. ἐν Κρήτῃ δὲ εἷς οὗτός ἐστι τῶν ἄλλων νόμων, οὓς Μίνως ἔθηκε, μὴ συμπίνειν ἀλλήλοις εἰς μέθην. καίτοι δῆλον ὅτι ἃ ἐνόμιζε καλὰ εἶναι, ταῦτα νόμιμα ἔθηκε καὶ τοῖς αὐτοῦ πολίταις. οὐ γάρ που ὥσπερ γε φαῦλος ἄνθρωπος ὁ Μίνως, ἐνόμιζε μὲν ἕτερα, ἐποίει δὲ ἄλλα παρ' ἃ ἐνόμιζεν. ἀλλ' ἦν αὕτη ἡ συνουσία ὥσπερ λέγω, διὰ λόγων ἐπὶ παιδείας εἰς ἀρετήν. ὅθεν δὴ καὶ τοὺς νόμους τούτους ἔθηκε τοῖς αὐτοῦ πολίταις, δι' οὓς ἥ τε Κρήτη τὸν πάντα χρόνον εὐδαιμονεῖ, καὶ Λακεδαίμων ἀφ' οὗ ἤρξατο τούτοις χρῆσθαι, ἅτε θείοις οὖσι. Ῥαδάμανθυς δέ, ἀγαθὸς μὲν ἦν ἀνήρ. ἐπεπαίδευτο γὰρ ὑπὸ τοῦ Μίνω. ἐπεπαίδευτο μέντοι οὐχ ὅλην τὴν βασιλικὴν τέχνην, ἀλλ' ὑπηρεσίαν τῇ βασιλικῇ ὅσον ἐπιστατεῖν ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ὅθεν καὶ δικαστὴς ἀγαθὸς ἐλέχθη εἶναι. νομοφύλακι γὰρ αὐτῷ ἐχρῆτο ὁ Μίνως κατὰ τὸ ἄστυ. τὰ δὲ κατὰ τὴν ἄλλην Κρήτην, τῷ Τάλῳ. ὁ γὰρ Τάλως τρὶς περιῄει τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὰς κώμας φυλάττων τοὺς νόμους ἐν αὐταῖς, ἐν χαλκοῖς γραμματείοις ἔχων γεγραμμένους τοὺς νόμους, ὅθεν χαλκοῦς ἐκλήθη. εἴρηκε δὲ καὶ Ἡσίοδος, ἀδελφὰ τούτων εἰς τὸν Μίνω. μνησθεὶς γὰρ αὐτοῦ τῶν ὀνόματος φησίν, ὡς βασιλεύτατος γένοιτο θνητῶν βασιλήων, καὶ πλείστων ἤνασσε περικτιόνων ἀνθρώπων. Ζηνὸς ἔχων σκῆπτρον, τῷ καὶ πολέων βασίλευε. καὶ οὗτος λέγει τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον οὐδὲν ἄλλο, ἢ τὴν παιδείαν τὴν τοῦ Διός, ᾗ εὔθυνε τὴν Κρήτην. Μι. Διὰ τί οὖν ποτε ὦ σώκρατες αὕτη ἡ φήμη κατεσκέδασται τοῦ Μίνω ὡς ἀπαιδεύτου τινὸς καὶ χαλεποῦ ὄντος; Σω. Διὸ καὶ σὺ ὦ βέλτιστε, ἐὰν σωφρονῇς εὐλαβήσῃ καὶ ἄλλος πᾶς ἀνήρ, ὅτῳ μέλει τοῦ εὐδόκιμον εἶναι, μηδέποτε ἀπεχθάνεσθαι ἀνδρὶ ποιητικῷ μηδενί. οἱ γὰρ ποιηταὶ μέγα δύνανται εἰς δόξαν ἐφ' ὁπότερ' ἂν ποιῶσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐλογοῦντες ἢ κατηγοροῦντες. ὃ δὴ καὶ ἐξήμαρτεν ὁ Μίνως, πολεμήσας τῇδε τῇ πόλει. ἐν ᾗ ἄλλη τε πολλὴ σοφία ἐστί, καὶ ποιηταὶ παντοδαποί, τῆς τε ἄλλης ποιήσεως καὶ τραγῳδίας. ἡ δὲ τραγῳδία ἐστὶ παλαιὸν ἐνθάδε, οὐχ ὡς οἴονται ἀπὸ Θέσπιδος ἀρξαμένη, οὐδ' ἀπὸ Φρυνίχου, ἀλλ' εἰ θέλεις ἐννοῆσαι πάλαι παλαιὸν αὐτὸ εὑρήσεις ὂν τῆσδε τῆς πόλεως εὕρημα. ἔστι δὲ τῆς ποιήσεως δημοτερπέστατόν τε καὶ ψυχαγωγικώτατον ἡ τραγῳδία, ἐν ᾗ δὴ καὶ ἐντείνοντες ἡμεῖς τὸν Μίνω τιμωρούμεθα, ἀνθ' ὧν ἡμᾶς ἠνάγκασε τοὺς δασμοὺς τελεῖν ἐκείνους. τοῦτο οὖν ἐξήμαρτεν ὁ Μίνως, ἀπεχθόμενος ἡμῖν, ὅθεν δὴ σὺ ὃ ἐρωτᾷς κακοδοξότερος γέγονεν. ἐπεὶ ὅτι γε ἀγαθὸς ἦν καὶ νόμιμος, ὅπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν, νομεὺς ἀγαθός, τοῦτο μέγιστον σημεῖον, ὅτι ἀκίνητοι αὐτοῦ οἱ νόμοι εἰσίν, ἅτε τοῦ ὄντος περὶ πόλεως οἰκήσεως ἐξευρόντος εὖ τὴν ἀλήθειαν. Μι. Δοκεῖς μοι ὦ Σώκρατες εἰκότα τὸν λόγον εὑρηκέναι. Σω. Οὐκοῦν εἰ ἐγὼ ἀληθῆ λέγω, δοκοῦσί σοι παλαιοτάτοις κριταῖς ὁ Μίνως καὶ ὁ Ῥαδάμανθυς πολῖται νόμοις χρῆσθαι; Μι. Φαίνονται. Σω. Οὗτοι ἄρα τῶν παλαιῶν ἄριστοι νομοθέται γεγόνασι, νομεῖς τε καὶ ποιμένες ἀνδρῶν ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἔφη ποιμένα λαῶν εἶναι τὸν ἀγαθὸν στρατηγόν. Μι. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Φέρε δὴ πρὸς Διὸς φιλίου εἴ τις ἡμᾶς ἔροιτο ὁ τῷ σώματι νομοθέτης ἀγαθός τε καὶ νομεύς, τί ἐστι ταῦτα ἃ διανέμων ἀεὶ τὸ σῶμα βέλτιον αὐτὸ ποιεῖ; εἴποιμεν ἂν καλῶς τε καὶ διὰ βραχέων ἀποκρινόμενοι, ὅτι τροφήν τε καὶ πόνους, τῇ μὲν αὔξων, τοῖς δὲ γυμνάζων καὶ συνιστὰς τὸ σῶμα αὐτῶν. Μι. Ὀρθῶς γε. Σω. Εἰ οὖν δὴ μετὰ τοῦτο ἔροιτο ἡμᾶς, τί δὲ δή ποτε ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαθὸς νομοθέτης καὶ νομεύς, ἃ διανέμων ἐπὶ τὴν ψυχὴν βελτίω αὐτὴν ποιεῖ; τί ἂν ἀποκρινάμενοι οὐκ ἂν αἰσχυνθείημεν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἡλικίας αὐτῶν; Μι. Οὐκέτι τοῦτ' ἔχω εἰπεῖν. Σω. Ἀλλὰ μέντοι αἰσχρόν γε τῇ ψυχῇ ἡμῶν ἐστιν ἑκατέρου, τὰ μὲν ἑαυταῖς φαίνεσθαι μὴ εἰδυίας ἐν οἷς αὐταῖς ἔνεστι καὶ τὸ ἀγαθὸν τὸ φλαῦρον. τὸ δὲ τοῦ σώματος καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ἐσκέφθαι.

Ἀτελής.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΝΟΜΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΛΟΓΟΣ Α.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Ἀθηναῖος, ξένος. Κλεινίας, κρής. Μέγιλλος, Λακεδαιμόνιος.

Ἀθ. ΘΕΟΣ ἤ τις ἀνθρώπων ὑμῖν ὦ ξένοι εἴληφε τὴν αἰτίαν, τῆς τῶν νόμων διαθέσεως. Κλ. Θεὸς ὦ ξένε, θεός, ὥς γε τὸ δικαιότατον εἰπεῖν. παρὰ μὲν ἡμῖν, Ζεύς. παρὰ δὲ Λακεδαιμονίοις ὅθεν ὅδ' ἐστίν, οἶμαι φάναι τούτους Ἀπόλλωνα. ἦ γάρ; Με. Ναί. Ἀθ. Μῶν οὖν καθ' Ὅμηρον λέγεις, ὡς τοῦ Μίνω φοιτῶντος, πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἑκάστοτε συνουσίαν δι' ἐνάτου ἔτους, καὶ κατὰ τὰς παρ' ἐκείνου φήμας ταῖς πόλεσιν ὑμῖν θέντος τοὺς νόμους; Κλ. Λέγεται γὰρ οὕτω παρ' ἡμῖν. καὶ δὴ καὶ τὸν ἀδελφόν γε αὐ-

τοῦ

τοῦ Ῥαδαμάνθυος (ἀκούετε γὰρ τὸ ὄνομα) δικαιότατον γεγονέναι. τοῦτον οὖν φαῖμεν ἂν ἡμεῖς γε οἱ Κρῆτες, ἐκ τοῦ τότε διανέμειν τὰ περὶ τὰς δίκας ὀρθῶς, τοῦτον τὸν ἔπαινον αὐτὸν εἰληφέναι. Ἀθ. Καὶ καλόν γε τὸ κλέος, ὑεῖ τε Διὸς μάλα πρέπον. ἐπειδὴ δὲ ἐν τοιούτοις ἤθεσι τέθραφθε νομικοῖς, σύ τε καὶ ὅδε, προσδοκῶ οὐκ ἂν ἀηδῶς ἡμᾶς περί τε πολιτείας τανῦν καὶ νόμων τὴν διατριβὴν λέγοντάς τε καὶ ἀκούοντας ἅμα κατὰ τὴν πορείαν ποιήσεσθαι. πάντως δή γε ἐκ Κνωσσοῦ ὁδὸς εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἄντρον καὶ ἱερὸν ὡς ἀκούομεν ἱκανή, καὶ ἀνάπαυλαι κατὰ τὴν ὁδὸν ὡς εἰκὸς πνίγους ὄντος τανῦν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς δένδρεσίν εἰσι σκιαραί. καὶ ταῖς ἡλικίαις πρέπον ἂν ἡμῶν εἴη, τὸ διαναπαύεσθαι πυκνὰ ἐν αὐταῖς, λόγοις τε ἀλλήλους παραμυθουμένους, τὴν ὁδὸν ἅπασαν οὕτω μετὰ ῥᾳστώνης διαπερᾶναι. Κλ. Καὶ μήν ἐστί γε ὦ ξένε προϊόντι κυπαρίττων τε ἐν τοῖς ἄλσεσιν ὕψη καὶ κάλλη θαυμάσια, καὶ λειμῶνες, ἐν οἷσιν ἀναπαυόμενοι διατρίβοιμεν ἄν. Ἀθ. Ὀρθῶς λέγεις. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν, ἰδόντες μᾶλλον φήσομεν. ἀλλ' ἴωμεν ἀγαθῇ τύχῃ. Ἀθ. Ταῦτ' εἴη. καί μοι λέγε, κατὰ τί τὰ ξυσσίτιά τε ὑμῖν συντέταχεν ὁ νόμος καὶ τὰ γυμνάσια, καὶ τὴν τῶν ὅπλων ἕξιν; Κλ. Οἶμαι μὲν ὦ ξένε καὶ παντὶ ῥᾴδιον ὑπολαβεῖν εἶναι τά γε ἡμέτερα. τὴν γὰρ τῆς χώρας πάσης Κρήτης φύσιν, ὁρᾶτε ὡς οὐκ ἔστι καθάπερ ἡ τῶν Θετταλῶν πεδιάς. διὸ δὴ καὶ τοῖς μὲν ἵπποις, ἐκεῖνοι χρῶνται μᾶλλον, δρόμοισι δὲ ἡμεῖς. ἥδε γὰρ ἀνώμαλος αὖ, καὶ πρὸς τὴν τῶν πεζῇ δρόμων ἄσκησιν μᾶλλον σύμμετρος. ἐλαφρὰ δὴ τὰ ὅπλα ἀναγκαῖον ἐν τῷ τοιούτῳ κεκτῆσθαι, καὶ μὴ βάρος ἔχοντα θεῖν. τῶν δὴ τόξων καὶ τοξευμάτων ἡ κουφότης, ἁρμόττειν δοκεῖ. ταῦτ' οὖν πρὸς τὸν πόλεμον ἡμῖν ἅπαντα ἐξήρτυται, καὶ πάνθ' ὁ νομοθέτης ὥς γ' ἐμοὶ φαίνεται, πρὸς τοῦτο βλέπων συνετάττετο. ἐπεὶ καὶ τὰ ξυσσίτια κινδυνεύει συναγαγεῖν, ὁρῶν ὡς πάντες ὅταν στρατεύωνται, τόθ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ἀναγκάζονται, φυλακῆς αὐτῶν ἕνεκα ξυσσιτεῖν τοῦτον τὸν χρόνον. ἄνοιαν δή μοι δοκεῖ καταγνῶναι τῶν πολλῶν, ὡς οὐ μανθανόντων ὅτι πόλεμος ἀεὶ πᾶσι διὰ βίου ξυνεχής ἐστι πρὸς ἁπάσας τὰς πόλεις. εἰ δὴ πολέμου γε ὄντος φυλακῆς ἕνεκα δεῖ ξυσσιτεῖν, καί τινας ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους διακεκοσμημένους εἶναι φύλακας αὐτῶν, τοῦτο καὶ ἐν εἰρήνῃ δραστέον. ἣν γὰρ καλοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων εἰρήνην, τοῦτ' εἶναι μόνον ὄνομα. τῷ δ' ἔργῳ πάσαις πρὸς πάσας τὰς πόλεις, ἀεὶ πόλεμον ἀκήρυκτον κατὰ φύσιν εἶναι. καὶ σχεδὸν ἀνευρήσεις οὕτω σκοπῶν τὸν Κρητῶν νομοθέτην, ὡς εἰς τὸν πόλεμον ἅπαντα δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ τὰ νόμιμα ἡμῖν ἀποβλέπων συνετάξατο. καὶ κατὰ ταῦτα οὕτω φυλάττειν παρέδωκε τοὺς νόμους, ὡς τῶν ἄλλων οὐδενὸς οὐδὲν ὄφελος ὂν, οὔτε κτημάτων, οὔτ' ἐπιτηδευμάτων, ἂν μὴ τῷ πολέμῳ ἄρα κρατῇ τις. πάντα δὲ τὰ τῶν νικωμένων, ἀγαθὰ, τῶν νικώντων γίγνεσθαι. Ἀθ. Καλῶς γε ὦ ξένε φαίνῃ μοι γεγυμνάσθαι, πρὸς τὸ διειδέναι τὰ Κρητῶν νόμιμα. τόδε δέ μοι φράζε ἐπισαφέστερον. ὃν γὰρ ὅρον ἔθου τῆς εὖ πολιτευομένης πόλεως, δοκεῖς μοι λέγειν, οὕτω κεκοσμημένην οἰκεῖν δεῖν, ὥστε πολέμῳ νικᾶν τὰς ἄλλας πόλεις. ἦ γάρ; Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. οἶμαι δὲ καὶ τῷδε οὕτω ξυνδοκεῖν. Με. Πῶς γὰρ ἂν ἄλλως ἀποκρίναιτο ὦ θεῖε Λακεδαιμονίων γε ὁστισοῦν. Ἀθ. Πότερ' οὖν δὴ πόλεσι μὲν πρὸς πόλεις ὀρθὸν τοῦτ' ἐστὶ, κώμῃ δὲ πρὸς κώμην ἕτερον; Κλ. Οὐδαμῶς. Ἀθ. Ἀλλὰ ταυτόν; Κλ. Ναί. Ἀθ. Τί δὲ πρὸς οἰκίαν οἰκίᾳ τῶν ἐν τῇ κώμῃ. καὶ πρὸς ἄνδρα ἀνδρὶ, ἑνὶ πρὸς ἕνα, ταυτὸν ἔτι; Κλ. Ταυτόν. Ἀθ. Αὐτῷ δὲ πρὸς αὐτὸν, πότερον ὡς πολεμίῳ πρὸς πολέμιον διανοητέον, ἢ πῶς ἔτι λέγωμεν; Κλ. Ὦ ξένε Ἀθηναῖε. οὐ γάρ σε Ἀττικὸν ἐθέλοιμ' ἂν προσαγορεύειν. δοκεῖς γάρ μοι τῆς θεοῦ ἐπωνυμίας ἄξιος εἶναι μᾶλλον ἐπονομάζεσθαι. τὸν γὰρ λόγον ἐπ' ἀρχὴν ὀρθῶς ἀναγαγὼν σαφέστερον ἐποίησας, ὥστε ῥᾷον ἀνευρήσεις ὅτι νῦν δὴ ὑφ' ἡμῶν ὀρθῶς ἐρρήθη τὸ πολεμίους εἶναι πάντας πᾶσι, δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ ἑκάστους αὐτοὺς σφίσιν αὐτοῖς. Ἀθ. Πῶς εἴρηκας ὦ θαυμάσιε; Κλ. Κἀνταῦθα ὦ ξένε τὸ νικᾶν αὐτὸν αὐτὸν πασῶν νικῶν πρώτη τε καὶ ἀρίστη. τὸ δὲ ἡττᾶσθαι αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ, πάντων αἴσχιστόν τε ἅμα καὶ κάκιστον. ταῦτα γὰρ ὡς πολέμου ἐν ἑκάστοις ἡμῶν ὄντος πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς σημαίνει. Ἀθ. Πάλιν τοίνυν τὸν λόγον ἀναστρέψωμεν. ἐπειδὴ γὰρ εἷς ἕκαστος ἡμῶν, ὁ μὲν κρείττων αὑτοῦ, ὁ δὲ ἥττων ἐστὶ, πότερα φῶμεν οἰκίαν τε καὶ κώμην καὶ πόλιν ἔχειν ταυτὸν τοῦτο ἐν αὑταῖς, ἢ μὴ φῶμεν; Κλ. Τὸ κρείττω δὲ αὑτῆς εἶναι λέγεις τινὰ, τὴν δ' ἥττω; Ἀθ. Ναί. Κλ. Καὶ τοῦτο ὀρθῶς ἤρου. πάνυ γὰρ ἔστι καὶ σφόδρα τὸ τοιοῦτον οὐχ ἥκιστα ἐν ταῖς πόλεσιν. ἐν ὁπόσαις μὲν γὰρ οἱ ἀμείνονες νικῶσι τὸ πλῆθος καὶ τοὺς χείρους, ὀρθῶς ἂν αὕτη κρείττων τε αὑτῆς λέγοιθ' ἡ πόλις, ἐπαινοῖτό τε ἂν δικαιότατα τῇ τοιαύτῃ νίκῃ. τοὐναντίον δὲ, ὅπου τἀναντία. Ἀθ. Τὸ μὲν τοίνυν εἴ ποτ' ἐστί που τὸ χεῖρον κρεῖττον τοῦ ἀμείνονος, ἐάσωμεν. μακροτέρου γὰρ λόγου. τὸ δ' ὑπὸ σοῦ λεγόμενον μανθάνω νῦν, ὥς ποτε πολῖται ξυγγενεῖς καὶ τῆς αὐτῆς πόλεως γεγονότες, ἄδικοι καὶ πολλοὶ συνελθόντες δικαίους ἐλάττους ὄντας βιάσονται δουλούμενοι. καὶ ὅταν μὲν κρατήσωσιν, ἥττων ἡ πόλις αὑτῆς ὀρθῶς αὕτη λέγοιτ' ἂν ἅμα καὶ κακή. ὅπου δ' ἂν ἡττῶνται, κρείττων τε καὶ ἀγαθή. Κλ. Καὶ μάλα ἄτοπον ὦ ξένε, τὸ νῦν λεγόμενον, ὅμως δὲ ὁμολογεῖν οὕτως, ἀναγκαιότατον. Ἀθ. Ἔχε δὴ καὶ τόδε πάλιν ἐπισκεψώμεθα. πολλοὶ ἀδελφοί που γένοιντ' ἂν ἑνὸς ἀνδρός τε καὶ μιᾶς ὑεῖς. καὶ δὴ καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, τοὺς πλείστους μὲν ἀδίκους αὐτῶν γίγνεσθαι, τοὺς δὲ ἐλάττους δικαίους. Κλ. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀθ. Καὶ οὐκ ἂν εἴη γε πρέπον ἐμοί τε καὶ ὑμῖν τοῦτο

θηρεύειν, ὅτι νικώντων μὲν τῶν πονηρῶν ἥτε οἰκία καὶ ἡ ξυγγένεια αὕτη πᾶσα, ἥττων αὑτῆς λέγοιτ' ἂν, κρείττων δὲ, ἡττωμένων. οὐ γὰρ εὐσχημοσύνης τε καὶ ἀσχημοσύνης ῥημάτων ἕνεκα τανῦν σκοπούμεθα πρὸς τὸν τῶν πολλῶν λόγον, ἀλλ' ὀρθότητός τε καὶ ἁμαρτίας πέρι νόμων, ἥ τις ποτέ ἐστι φύσει. Κλ. Ἀληθέστατα ὦ ξένε λέγεις. Με. Καλῶς μὲν οὖν ὥσγε καὶ ἐμοὶ ξυνδοκεῖν τόγε τοσοῦτον τανῦν. Ἀθ. Ἴδωμεν δὴ καὶ τόδε τούτοις τοῖς ἄρτι λεγομένοις ἀδελφοῖς γένοιτ' ἄν που τὶς δικαστής; Κλ. Πάνυγε. Ἀθ. Πότερος οὖν ἀμείνων; ὅστις τοὺς μὲν ἀπολέσειεν αὐτῶν ὅσοι κακοὶ, τοὺς δὲ βελτίους ἄρχειν αὐτοὺς αὑτῶν προστάξειεν. ἢ ὅδε, ὃς ἂν τοὺς μὲν χρηστοὺς ἄρχειν, τοὺς χείρους δ' ἐάσας ζῆν, ἄρχεσθαι ἑκόντας ποιήσειε; τρίτον δέ που δικαστὴν πρὸς ἀρετὴν εἴπωμεν, εἴ τις εἴη τοιοῦτος. ὅστις παραλαβὼν συγγένειαν μίαν διαφερομένην, μήτε ἀπολέσειε μηδένα. διαλλάξας δὲ εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον, νόμους αὐτοῖς θεὶς, πρὸς ἀλλήλους παραφυλάττειν δύναιτο ὥστε εἶναι φίλους. Κλ. Μακρῷ ἀμείνων γίγνοιτ' ἂν ὁ τοιοῦτος δικαστής τε καὶ νομοθέτης. Ἀθ. Καὶ μὴν τουναντίον γε ἢ πρὸς πόλεμον ἂν βλέπων αὐτοῖς τοὺς νόμους διανομοθετοῖ. Κλ. Τοῦτο μὲν ἀληθές. Ἀθ. Τί δ' ὁ τὴν πόλιν ξυναρμόττων, πρὸς πόλεμον αὐτῆς ἂν τὸν ἔξωθεν βλέπων, τὸν βίον κοσμοῖ μᾶλλον, ἢ πρὸς πόλεμον τὸν ἐν αὐτῇ γιγνόμενον ἑκάστοτε, ἣ δὴ καλεῖται στάσις. ὃν μάλιστα μὲν ἅπας ἂν βούλοιτο μήτε γενέσθαι ποτὲ ἐν ἑαυτοῦ πόλει, γενόμενόν τε ὡς τάχιστα ἀπαλλάττεσθαι; Κλ. Δῆλον ὅτι πρὸς τοῦτον. Ἀθ. Πότερα δ' ἀπολομένων ἂν τῶν ἑτέρων εἰρήνην τῆς στάσεως γενέσθαι. νικησάντων δὲ τῶν ἑτέρων δέξαιτ' ἄν τις μᾶλλον ἢ φιλίας τε καὶ εἰρήνης ὑπὸ διαλλαγῶν γενομένης, οὕτω τοῖς ἔξωθεν πολεμίοις προσέχειν ἀνάγκην εἶναι τὸν νοῦν; Κλ. Οὕτω πᾶς ἂν ἐθέλοι πρότερον ἢ 'κεῖνος περὶ τὴν αὑτοῦ γίγνεσθαι πόλιν. Ἀθ. Οὐκοῦν καὶ νομοθέτης ὡσαύτως; Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Ἆρ' οὖν οὐ τοῦ ἀρίστου ἕνεκα πάντα ἂν τὰ νόμιμα τιθείη πᾶς; Κλ. Πῶς δ' οὔ; Ἀθ. Τόγε μὴν ἄριστον, οὔτε ὁ πόλεμος, οὔτε ἡ στάσις. ἀπευκτὸν δὲ τὸ δεηθῆναι τούτων, εἰρήνη δὲ πρὸς ἀλλήλους ἅμα καὶ φιλοφροσύνη, καὶ δὴ καὶ τὸ νικᾶν ὡς ἔοικεν αὐτὴν αὑτὴν πόλιν, οὐκ ἦν τῶν ἀρίστων, ἀλλὰ τῶν ἀναγκαίων. ὅμοιον, ὡς εἰ κάμνον σῶμα, ἰατρικῆς καθάρσεως τυχὸν, ἡγοῖτό τις ἄριστα πράττειν τότε. τῷ δὲ μηδὲ τοπαράπαν δεηθέντι σώματι, μηδὲ προσέχειν τὸν νοῦν. ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς πόλεως εὐδαιμονίαν ἢ καὶ ἰδιώτου διανοούμενος οὕτω τις, οὔτ' ἄν ποτε πολεμικὸς γένοιτο ὀρθῶς πρὸς τὰ ἔξωθεν πολεμικὰ ἀποβλέπων μόνον καὶ πρῶτον, οὔτ' ἂν νομοθέτης ἀκριβὴς, εἰ μὴ χάριν εἰρήνης τὰ πολέμου νομοθετοῖ μᾶλλον, ἢ τῶν πολεμικῶν ἕνεκα τὰ τῆς εἰρήνης. Κλ. Φαίνεται μέν πως ὁ λόγος οὗτος ὦ ξένε ὀρθῶς εἰρῆσθαι. θαυμάζω γε μὴν, εἰ τά τε παρ' ἡμῖν νόμιμα καὶ ἔτι τὰ περὶ Λακεδαίμονα μὴ πᾶσαν τὴν σπουδὴν τούτων ἕνεκα πεποίηται. Ἀθ. Τάχ' ἂν ἴσως. δεῖ δ' οὐδὲν σκληρῶς ἡμᾶς αὐτοὺς διαμάχεσθαι τανῦν, ἀλλ' ἠρέμα ἀνερωτᾶν, ὡς μάλιστα περὶ ταῦτα ἡμῶν τε καὶ ἐκείνων σπουδαζόντων, καί μοι τῷ λόγῳ ξυνακολουθήσατε. προστησώμεθα γοῦν Τύρταιον τὸν φύσει μὲν Ἀθηναῖον, τῶνδε δὲ πολίτην γενόμενον, ὃς δὴ μάλιστα ἀνθρώπων περὶ ταῦτα ἐσπούδακεν εἰπὼν. ὅτι, Οὔτ' ἂν μνησαίμην, οὔτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην, Οὔτ' εἴ τις πλουσιώτατος ἀνθρώπων εἴη φησιν, οὔτ' εἰ πολλὰ ἀγαθὰ κεκτημένος (εἰπὼν σχεδὸν ἅπαντα) ὃς μὴ περὶ τὸν πόλεμον ἄριστος γίγνοιτ' ἀεί. ταῦτα γὰρ ἀκήκοάς που καὶ σὺ τὰ ποιήματα. ὅδε μὲν γὰρ οἶμαι διακορὴς αὐτῶν ἐστι. Με. Πάνυ μὲν οὖν. Κλ. Καὶ μὴν καὶ παρ' ἡμᾶς ἐλήλυθε κομισθέντα ἐκ Λακεδαίμονος. Ἀθ. Ἴθι νῦν δὴ ἀνερώμεθα κοινῇ τουτονὶ τὸν ποιητὴν οὑτωσί πως. ὦ Τύρταιε ποιητὰ θειότατε. δοκεῖς γὰρ δὴ σοφὸς ἡμῖν εἶναι καὶ ἀγαθὸς, ὅτι τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ διαφέροντας, διαφερόντως ἐγκεκωμίακας. ἤδη οὖν τυγχάνομεν ἐγώ τε καὶ ὅδε καὶ Κλεινίας ὁ Κνώσιος οὑτοσὶ, ξυμφερόμενοι σοι περὶ τούτου σφόδρα ὡς δοκοῦμεν. εἰ δὲ περὶ τῶν αὐτῶν λέγομεν ἀνδρῶν ἢ μὴ, βουλόμεθα σαφῶς εἰδέναι. λέγε οὖν ἡμῖν. ἆρα εἴδη δύο πολέμου καθάπερ ἡμεῖς ἡγῇ καὶ σὺ σαφῶς, ἢ πῶς; πρὸς ταῦτα οἶμαι, κἂν πολὺ φαυλότερος εἴποι Τυρταίου τὶς τἀληθὲς, ὅτι δύο. τὸ μὲν, ὃ καλοῦμεν ἅπαντες στάσιν, ὃς δὴ πάντων πολέμων χαλεπώτατος, ὡς ἔφαμεν ἡμεῖς νῦν δή. τὸ δ' ἄλλο πολέμου θήσομεν οἶμαι γένος ἅπαντες (ᾧ πρὸς τοὺς ἐκτός τε καὶ ἀλλοφύλους χρώμεθα διαφερόμενοι) πολὺ πρᾳότερον ἐκείνου. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Φέρε δὴ ποτέρους καὶ πρὸς πότερον ἐπαινῶν τὸν πόλεμον, οὕτως ὑπερεπήνεσας, τοὺς δ' ἔψεξας τῶν ἀνδρῶν; ἔοικας μὲν γὰρ πρὸς τοὺς ἐκτός. εἴρηκας γοῦν ὧδε ἐν τοῖς ποιήμασιν, ὡς οὐδαμῶς τοὺς τοιούτους ἀνεχόμενος, οἳ μὴ τολμήσουσι μὲν ὁρᾶν φόνον αἱματόεντα, καὶ δηΐων ὀρέγοιντ' ἐγγύθεν ἱστάμενοι. οὐκοῦν τὰ μετὰ ταῦτα εἴποιμεν ἂν ἡμεῖς, ὅτι σὺ μὲν ἐπαινεῖς ὡς ἔοικας ὦ Τύρταιε μάλιστα τοὺς πρὸς τὸν ὀθνεῖόν τε καὶ ἔξωθεν γιγνόμενον πόλεμον, ἐπιφανεῖς. φαίη ταῦτ' ἄν που καὶ ὁμολογοῖ; Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Ἡμεῖς δέ γε ἀγαθῶν ὄντων τούτων, ἔτι φαμὲν ἀμείνους εἶναι, καὶ πολὺ τοὺς ἐν τῷ μεγίστῳ πολέμῳ γιγνομένους ἀρίστους διαφανῶς. ποιητὴν δὲ καὶ ὑμεῖς μάρτυρα ἔχομεν, Θεόγνιν πολίτην τῶν ἐν Σικελίᾳ Μεγαρέων. ὅς φησι, πιστὸς ἀνὴρ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀντερύσασθαι Ἄξιος, ἐν χαλεπῇ Κύρνε διχοστασίῃ. τοῦτον δὴ φαμὲν ἐν πολέμῳ χαλεπωτέρῳ, ἀμείνονα ἐκείνου πάμπολυ γίγνεσθαι σχεδὸν ὅσον ἀμείνων δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ φρόνησις, εἰς ταὐτὸν ἐλθοῦσα μετ' ἀνδρείας. πιστὸς μὲν γὰρ καὶ ὑγιὴς ἐν στάσεσιν, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο, ἄνευ ξυμπάσης ἀρετῆς. διαβάντες δ' εὖ καὶ μαχόμενοι ἐθέλοντες, ἀποθνήσκειν ἐν τῷ πολέμῳ (φράζει Τύρταιος)

τῶν

τῶν μισθοφόρων εἰσὶ πάμπολλοι. ὧν οἱ πλεῖστοι γίγνονται θρασεῖς καὶ ἄδικοι καὶ ὑβρισταὶ, καὶ ἀφρονέστατοι σχεδὸν ἁπάντων, ἐκτὸς δή τινων μάλα ὀλίγων. ποῖ δὴ τελευτᾷ νῦν ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος; καὶ τί φανερόν ποτε ποιῆσαι βουληθεὶς λέγει ταῦτα; δῆλον ὅτι τόδε ὡς παντὸς μᾶλλον καὶ ὁ τῇδε παρὰ Διὸς νομοθέτης, πᾶς τε οὗ καὶ σμικρὸν ὄφελος, οὐκ ἄλλο ἢ πρὸς τὴν μεγίστην ἀρετὴν μάλιστα βλέπων ἀεὶ, θήσει τοὺς νόμους. ἔστι δὲ ὥς φησι Θέογνις αὕτη πιστότης ἐν τοῖς δεινοῖς, ἣν δικαιοσύνην ἄν τις τελέαν ὀνομάσειεν. ἣν δ' αὖ Τυρταῖος ἐπῄνεσε μάλιστα, καλὴ μὲν καὶ κατὰ καιρὸν κεκοσμημένη τῷ ποιητῇ, τετάρτη δὲ ὅμως ἀριθμῷ τε καὶ δυνάμει τοῦ τιμία εἶναι λέγοιτ' ἂν ὀρθότατα. Κλ. ὦ ξένε, τὸν νομοθέτην ἡμῶν ἀποβαλλόμεθα εἰς τοὺς πόρρω νομοθέτας; Ἀθ. Οὐχ ἡμεῖς γε ὦ ἄριστε, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅταν οἰώμεθα πάντα τά τε ἐν Λακεδαίμονι καὶ τὰ τῇδε πρὸς τὸν πόλεμον μάλιστα βλέποντας, Λυκοῦργόν τε καὶ Μίνω τίθεσθαι τὰ νόμιμα. Κλ. Τὸ δὲ πῶς ἐχρῆν ἡμᾶς λέγειν; Ἀθ. Ὥσπερ τότε ἀληθές οἶμαι καὶ τὸ δίκαιον ὑπέρ γε θείας διαλεγομένους λέγειν, οὐχ ὡς πρὸς ἀρετῆς τι μόριον καὶ ταῦτα τὸ φαυλότατον ἐτίθει βλέπων, ἀλλὰ πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν, καὶ κατ' εἴδη ζητεῖν αὐτῶν τοὺς νόμους οὐδ' ἅπερ οἱ τῶν νῦν εἴδη προτιθέμενοι ζητοῦσιν. οὗ γὰρ ἂν ἕκαστος ἐν χρείᾳ γίγνηται, τοῦτο ζητεῖ νῦν παρατιθέμενος. ὁ μὲν τὰ τῶν κλήρων καὶ ἐπικλήρων, ὁ δὲ τῆς αἰκίας πέρι, ἄλλοι δὲ ἄλλα ἄττα μυρία τοιαῦτα. ἡμεῖς δέ φαμεν εἶναι τὸ περὶ νόμους ζήτημα τῶν εὖ ζητούντων, ὥσπερ νῦν ἡμεῖς ἠρξάμεθα. καὶ σοῦ τὴν μὲν ἐπιχείρησιν τῆς ἐξηγήσεως περὶ τοὺς νόμους, παντάπασιν ἄγαμαι. τὸ γὰρ ἀπ' ἀρετῆς ἄρχεσθαι λέγοντα ὡς ἐτίθει ταύτης ἕνεκα τοὺς νόμους, ὀρθόν. ὅτι δὲ πάντα εἰς μόριον ἀρετῆς καὶ ταῦτα τὸ σμικρότατον ἐπαναφέροντα ἔφησθα αὐτὸν νομοθετεῖν, οὔτε ὀρθῶς ἔτι μοι κατεφάνης λέγων, τόν τε ὕστερον νῦν λόγον τοῦτον πάντα εἴρηκα διὰ ταῦτα. πῇ δὴ οὖν σε ἔτ' ἂν ἐβουλόμην διαιρούμενον λέγειν, αὐτός τε ἀκούειν, βούλει σοι φράζω; Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ὦ ξένε ἐχρῆν εἰπεῖν, οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶ μάτην διαφερόντως ἐν πᾶσιν εὐδόκιμοι τοῖς Ἕλλησιν. ἔχουσι γὰρ ὀρθῶς τοὺς αὐτοῖς χρωμένους εὐδαίμονας ἀποτελοῦντες. ἅπαντα γὰρ τὰ ἀγαθὰ πορίζουσι. διπλᾶ δὲ ἀγαθά ἐστι, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα. ἤρτηται δ' ἐκ τῶν θείων θάτερα. καὶ ἐὰν μὲν δέχηταί τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα. εἰ δὲ μὴ, στέρεται ἀμφοῖν. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα, ὧν ἡγεῖται μὲν ὑγίεια. κάλλος δὲ, δεύτερον. τὸ δὲ τρίτον, ἰσχὺς, εἴς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πάσας κινήσεις τῷ σώματι. τέταρτον δὲ δὴ πλοῦτος, οὐ τυφλὸς, ἀλλ' ὀξὺ βλέπων, ἄνπερ ἅμ' ἕπηται φρονήσει. ὃ δὴ πρῶτον αὖ τῶν θείων ἡγεμονοῦν ἐστιν ἀγαθὸν, ἡ φρόνησις. δεύτερον δὲ μετὰ νοῦ, σώφρων ψυχῆς ἕξις. ἐκ δὲ τούτων μετ' ἀνδρείας κραθέντων τρίτον ἂν εἴη δικαιοσύνη, τέταρτον δὲ ἀνδρεία. ταῦτα δὲ πάντα ἐκείνων ἔμπροσθεν τέτακται φύσει. καὶ δὴ καὶ τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτω. μετὰ δὲ ταῦτα τὰς ἄλλας προστάξεις τοῖς πολίταις εἰς ταῦτα βλεπούσας αὐτοῖς εἶναι διακελευστέον. τούτων δὲ τὰ μὲν ἀνθρώπινα εἰς τὰ θεῖα, τὰ δὲ θεῖα, εἰς τὸν ἡγεμόνα νοῦν ξύμπαντα βλέπει. περί τε γάμους ἀλλήλοις ἐπικοινωνουμένους. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐν ταῖς τῶν παίδων γεννήσεσι καὶ τροφαῖς, ὅσοι τε ἄρρενες καὶ ὅσαι θήλειαι, νέων τε ὄντων καὶ ἐπὶ τὸ πρεσβύτερον ἰόντων μέχρι γήρως τιμῶντα ὀρθῶς ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. καὶ ἀτιμάζοντα ἐν πάσαις ταῖς τούτων ὁμιλίαις, τάς τε λύπας αὐτῶν καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας. ξυμπάντων τε ἐρώτων τὰς σπουδὰς ἐπεσκεμμένον καὶ παραπεφυλαχότα, ψέγειν τε ὀρθῶς καὶ ἐπαινεῖν δι' αὐτῶν τῶν νόμων. ἐν ὀργαῖς τε αὖ καὶ ἐν φόβοις, ὅσαι τε διὰ δυστυχίαν ταραχαὶ ταῖς ψυχαῖς γίγνονται, καὶ ὅσαι ἐν εὐτυχίαις τῶν τοιούτων ἀποφυγαί. ὅσα τε κατὰ νόσους ἢ κατὰ πολέμους ἢ πενίας ἢ τὰ τούτοις ἐναντία γιγνόμενα προσπίπτει τοῖς ἀνθρώποις παθήματα, ἐν πᾶσι τοῖς τοιούτοις τῆς ἑκάστων διαθέσεως διδακτέον καὶ ὁριστέον τό τε καλὸν καὶ μή. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνάγκη τὸν νομοθέτην τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν καὶ τὰ ἀναλώματα φυλάττειν ὅν τινα ἂν γίγνηται τρόπον. καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους πᾶσι τούτοις κοινωνίας καὶ διαλύσεις, ἑκοῦσί τε καὶ ἄκουσι, καθ' ὁποῖον ἂν ἕκαστος πράττωσι τῶν τοιούτων πρὸς ἀλλήλους ἐπισκοπεῖν τό τε δίκαιον καὶ μή, ἐν οἷς ἔστι τε καὶ ἐν οἷς ἐλλείπει. καὶ τοῖς μὲν εὐπειθέσι τῶν νόμων, τιμὰς ἀπονέμειν. τοῖς δὲ δυσπειθέσι, δίκας τακτὰς ἐπιτιθέναι μέχρι περ ἂν πρὸς τέλος ἁπάσης πολιτείας ἐπεξελθών. ἴδῃ τῶν τελευτησάντων, τίνα δεῖ τρόπον ἑκάστοις γίγνεσθαι τὰς ταφὰς καὶ τιμὰς ἅς τινας αὐτοῖς ἀπονέμειν δεῖ. κατιδὼν δὲ ὁ θεὶς τοὺς νόμους, ἅπασι τούτοις φύλακας ἐπιστήσει. τοὺς μὲν διὰ φρονήσεως, τοὺς δὲ δι' ἀληθοῦς δόξης ἰόντας. ὅπως πάντα ταῦτα ξυνδήσας ὁ νοῦς, ἑπόμενα σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ, ἀποφήνῃ. ἀλλὰ μὴ πλούτῳ. μηδὲ φιλοτιμίᾳ. οὕτως ὦ ξένοι ἔγωγε ἤθελον ἂν ὑμᾶς. καὶ ἔτι νῦν βούλομαι διεξελθεῖν, πῶς ἐν τοῖς τοῦ Διὸς λεγομένοις νόμοις, τοῖς τε τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, οὓς Μίνως τε καὶ Λυκοῦργος ἐθέτην, ἔνεστί τε πάντα ταῦτα, καὶ ὅπῃ τάξιν τινὰ εἰληφότα, διάδηλά ἐστι τῷ περὶ νόμων ἐμπείρῳ τέχνῃ, εἴτε καὶ τισὶν ἔθεσι. τοῖς δὲ ἄλλοις ἡμῖν, οὐδαμῶς ἐστι καταφανῆ. Κλ. Πῶς οὖν ὦ ξένε λέγειν χρὴ τὰ μετὰ ταῦτα; Ἀθ. Ἐξ ἀρχῆς πάλιν ἔμοιγε δοκεῖ χρῆναι διεξελθεῖν, καθάπερ ἠρξάμεθα τὰ τῆς ἀνδρείας πρῶτον ἐπιτηδεύματα. ἔπειτα ἕτερον, καὶ αὖθις ἕτερον εἶδος τῆς ἀρετῆς διέξιμεν ἐὰν βούλησθε. ὅπως δ' αὖ τὸ πρῶτον διεξέλθωμεν, πειρασόμεθα αὐτὸ παράδειγμα θέμενοι, καὶ τἆλλα οὕτω διαμυθολογοῦντες, παραμύθια ποιήσασθαι τῆς ὁδοῦ. ὕστερον δὲ ἀρετῆς πάσης, καὶ ἅ γε νῦν δὴ διήλθομεν ἐκεῖσε βλέποντα, ἀποφανοῦμεν, ἂν θεὸς ἐθέλῃ. Κλ. Καλῶς λέγεις. καὶ πειρῶ πρῶτον κρίνειν τὸν τοῦ Διὸς ἐπαινέτην τόνδε ἡμῖν. Ἀθ. Πειράσομαι καὶ σέ τε καὶ ἐμαυτόν. κοινὸς καὶ ὁ λόγος. λέγετε

γεῖτε οὖν, τὰ ξυσσίτια φαμὲν καὶ τὰ γυμνάσια πρὸς τὸν πόλεμον ἐξευρῆσθαι τῷ νομοθέτῃ; Κλ. Ναί.
Ἀθ. Καὶ τρίτον ἢ τέταρτον; ἴσως γὰρ ἂν οὕτω χρείη διαριθμήσασθαι, καὶ περὶ τῶν τῆς ἄλλης ἀρετῆς, εἴτε με-
ρῶν, εἴτε ἅττ' ἂν αὐτὰ καλεῖν χρεὼν ἐστί, δηλοῦντα μόνον ὃ λέγει. Με. Τρίτον τοίνυν ἔγωγ' εἴποιμ' ἂν
καὶ Λακεδαιμονίων ὁστισοῦν, τὴν θήραν εὑρεῖν. τέταρτον δὲ ἢ πέμπτον εἰ δυναίμεθα λέγειν πειρώμεθα. ἔτι
τοίνυν καὶ τὸ τέταρτον ἔγωγε πειρώμην ἂν λέγειν, τὸ περὶ τὰς καρτερήσεις τῶν ἀλγηδόνων, πολὺ παρ'
ἡμῖν γιγνόμενον, ἔν τε ταῖς πρὸς ἀλλήλους ταῖς χερσὶ μάχαις, καὶ ἐν ἁρπαγαῖς τισι διὰ πολλῶν πλη-
γῶν ἑκάστοτε γιγνομένων. ἔτι δὲ καὶ κρύπτειά τις ὀνομάζεται θαυμαστῶς πολύπονος πρὸς τὰς καρτερή-
σεις, χειμώνων τε ἀνυποδησίαι καὶ ἀστρωσίαι, καὶ ἄνευ θεραπόντων αὐτοῖς ἑαυτῶν διακονήσεις, νύκτωρ
τε πλανωμένων διὰ πάσης τῆς χώρας καὶ μεθ' ἡμέραν. ἔτι δὲ κἂν ταῖς γυμνοπαιδείαις δειναὶ καρτε-
ρήσεις παρ' ἡμῖν γίγνονται, τῇ τοῦ πνίγους ῥώμῃ διαμαχομένων. καὶ πάμπολλα ἕτερα σχεδὸν ὅσα οὐκ
ἂν παύσαιτό τις ἑκάστοτε διεξιών. Κλ. Εὖγε ὦ Λακεδαιμόνιε ξένε λέγεις. τὴν ἀνδρείαν δὲ φέρε τι-
θῶμεν. πότερον ἁπλῶς οὕτως εἶναι πρὸς φόβους καὶ λύπας διαμάχην μόνον; ἢ καὶ πρὸς πόθους τε καὶ
ἡδονάς, καί τινας δεινὰς θωπείας κολακικάς, αἳ καὶ τῶν σεμνῶν οἰομένων εἶναι τοὺς θυμοὺς μαλάττου-
σαι, κηρίνους ποιοῦσι πρὸς ταῦτα ξύμπαντα; Με. Οἶμαι μὲν οὕτω πρὸς ταῦτα ξύμπαντα. Ἀθ.
Εἰ γοῦν μεμνήμεθα τοὺς ἔμπροσθεν λόγους, ἥττω τινὰ ὅδε καὶ πόλιν ἔλεγεν αὐτὴν αὑτῆς, καὶ ἄνδρα. ἦ
γὰρ ὦ ξένε Κνώσιε; Κλ. Καὶ πάνυγε. Ἀθ. Νῦν οὖν πότερα λέγομεν τὸν τῶν λυπῶν ἥττω κα-
κόν, ἢ καὶ τὸν τῶν ἡδονῶν μᾶλλον; Κλ. Ἔμοιγε δοκεῖ, τὸν τῶν ἡδονῶν. καὶ πάντες που μᾶλλον λέγομεν
τὸν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν κρατούμενον, τοῦτον τὸν ἐπονειδίστως ἥττονα ἑαυτοῦ πρότερον ἢ τὸν ὑπὸ τῶν λυπῶν.
Ἀθ. Ὁ Διὸς οὖν δή, καὶ ὁ Πυθικὸς νομοθέτης οὐ δή που χωλὴν τὴν ἀνδρείαν νενομοθετήκατον, πρὸς τὰ
ἀριστερὰ μόνον δυναμένην ἀντιβαίνειν. πρὸς δὲ τὰ δεξιὰ καὶ κομψὰ καὶ θωπευτικά, ἀδυνατοῦσαν; ἢ
πρὸς ἀμφότερα; Κλ. Προς ἀμφότερα ἔγωγε ἀξιῶ. Ἀθ. Λέγωμεν τοίνυν πάλιν ἐπιτηδεύματα
ποῖα ἔθ' ὑμῖν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσιν, ἃ γεύοντα τῶν ἡδονῶν καὶ οὐ φεύγοντα αὐτάς, καθάπερ τὰς
λύπας οὐκ ἔφευγεν, ἀλλ' ἄγοντα εἰς μέσας ἠνάγκαζε καὶ ἔπειθε τιμαῖς, ὥστε κρατεῖν αὐτῶν. ποῦ δὴ τοῦτ'
ἐστὶ ταὐτὸν περὶ τὰς ἡδονὰς συντεταγμένον ἐν τοῖς νόμοις, λεγέσθω τί τοῦτ' ἐστίν; ὃ καὶ ἀπεργάζεται
ὑμῖν ὁμοίως, πρός τε ἀλγηδόνας καὶ πρὸς ἡδονὰς τοὺς αὐτοὺς ἀνδρείους, νικῶντάς τε ἃ δεῖ νικᾶν, καὶ
οὐδαμῶς ἥττους πολεμίων τῶν ἐγγύτατα ἑαυτῶν καὶ χαλεπωτάτων; Με. Οὕτω μὲν τοίνυν ὦ ξέ-
νε καθάπερ πρὸς τὰς ἀλγηδόνας εἶχον νόμους ἀντιτεταγμένους πολλοὺς εἰπεῖν. οὐκ ἂν ἴσως εὐποροίην
κατὰ μεγάλα μέρη καὶ διαφανῆ λέγων περὶ τῶν ἡδονῶν. κατὰ δὲ σμικρά, ἴσως εὐποροίην ἄν. Κλ.
Οὐ μὴν οὐδ' ἂν αὐτὸς ἔγωγε ἐν τοῖς κατὰ Κρήτην νόμοις, ἔχοιμι ἐμφανὲς ὁμοίως ποιεῖν τὸ τοιοῦτον.
Ἀθ. ὦ ἄριστοι ξένων, καὶ οὐδέν γε θαυμαστόν. ἀλλ' ἂν ἄρα τις ἡμῶν περὶ τοὺς ἑκάστων οἴκοι νόμους ψέξῃ
τι βουλόμενος ἰδεῖν τό, τε ἀληθὲς ἅμα καὶ τὸ βέλτιστον, μὴ χαλεπῶς ἀλλὰ πράως ἀποδεχώμεθα ἀλλή-
λων. Κλ. Ὀρθῶς ὦ ξένε Ἀθηναῖε εἴρηκας, καὶ πιστέον. Ἀθ. Οὐ γὰρ ἂν ὦ Κλεινία τηλικοῖσδε ἀνδρά-
σι πρέποι τὸ τοιοῦτον. Κλ. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀθ. Εἰ μὲν τοίνυν ὀρθῶς ἢ μή, τις ἐπιτιμᾷ τῇ τε Λακωνικῇ
καὶ τῇ Κρητικῇ πολιτείᾳ, ὁ λόγος ἂν ἕτερος εἴη. τὰ γοῦν λεγόμενα πρὸς τῶν πολλῶν, ἴσως ἐγὼ μᾶλλον
ἔχοιμ' ἂν ὑμῶν ἀμφοτέρων λέγειν. ὑμῖν μὲν γὰρ εἴπερ καὶ μετρίως κατεσκεύασται τὰ τῶν νόμων, εἷς τῶν
καλλίστων ἂν εἴη νόμων, μὴ ζητεῖν τῶν νέων μηδένα ἐᾶν, ποῖα καλῶς αὐτῶν ἢ μὴ καλῶς ἔχει. μιᾷ δὲ φωνῇ καὶ
ἐξ ἑνὸς στόματος πάντας συμφωνεῖν, ὡς πάντα καλῶς κεῖται θέντων θεῶν. καὶ ἐάν τις ἄλλως λέγῃ, μὴ
ἀνέχεσθαι τοπαράπαν ἀκούοντας. γέρων δὲ εἴ τις τι ξυννοεῖ τῶν παρ' ἡμῖν πρὸς ἄρχοντά τε καὶ ἡλικιώτην,
μηδενὸς ἐναντίον νέου ποιεῖσθαι τοὺς τοιούτους λόγους. Κλ. Ὀρθότατά γε ὦ ξένε λέγεις. καὶ καθάπερ
μάντις ἀπὼν τῆς τότε διανοίας τοῦ τιθέντος, αὐτὰ νῦν ἐπιεικῶς μοι δοκεῖς ἐστοχάσθαι, καὶ σφόδρα ἀληθῆ λέ-
γειν. Ἀθ. Οὐκοῦν ἡμῖν τανῦν ἐρημία μὲν νέων, αὐτοὶ δ' ἕνεκα γήρως ἀφείμεθ' ὑπὸ τοῦ νομοθέτου δια-
λεγόμενοι περὶ αὐτῶν τούτων μόνοι πρὸς μόνους, μηδὲν ἂν πλημμελεῖν. Κλ. Ἔστι ταῦτα οὕτως, εἰς ἃ
καὶ μηδέν γε ἀνῇς ἐπιτιμῶν τοῖς νόμοις ἡμῶν. οὐ γὰρ τόγε γνῶναί τι τῶν μὴ καλῶν, ἄτιμον, ἀλλὰ ἴασιν ἐξ
αὐτοῦ συμβαίνει γίγνεσθαι τῷ μὴ φθόνῳ τὰ λεγόμενα, ἀλλ' εὐνοίᾳ δεχομένῳ. Ἀθ. Καλῶς. οὐ μὴν γε ἐπι-
τιμῶν ἐρῶ τοῖς νόμοις πω πρὶν βεβαίως εἰς δύναμιν διασκέψασθαι, μᾶλλον δὲ ἀπορῶν. ὑμῖν γὰρ ὁ νομο-
θέτης μόνοις Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, ὧν ἡμεῖς πυνθανόμεθα τῶν μεγίστων ἡδονῶν καὶ παιδιῶν ἐπέταξεν
ἀπέχεσθαι καὶ μὴ γεύεσθαι. τὸ δὲ τῶν λυπῶν καὶ φόβων ὅπερ ἄρτι διεληλύθαμεν ἡγήσατο, εἴ τις ἐκ παίδων
φεύξεται διατελοῦς ὁπόταν εἰς ἀναγκαίους ἔλθῃ πόνους καὶ φόβους καὶ λύπας, φευξεῖσθαι τοὺς ἐν ἐκείνοις γε-
γυμνασμένους, καὶ δουλεύσειν αὐτοῖς. ταὐτὸν δὴ τοῦτ' οἶμαι καὶ πρὸς τὰς ἡδονὰς ἔδει διανοεῖσθαι τὸν αὐτὸν νο-
μοθέτην, λέγοντα αὐτὸν πρὸς ἑαυτόν. ὡς ἡμῖν ἐκ νέων εἰ ἄπειροι τῶν μεγίστων ἡδονῶν οἱ πολῖται γενήσονται,
καὶ ἀμελέτητοι γιγνόμενοι, ἐν ταῖς ἡδοναῖς καρτερεῖν καὶ μηδὲν τῶν αἰσχρῶν ἀναγκάζεσθαι ποιεῖν, ἕνεκα τῆς
γλυκυθυμίας τῆς πρὸς τὰς ἡδονάς, ταὐτὸν πείσονται τοῖς ἡττωμένοις τῶν φόβων. δουλεύσουσι τρόπον ἕτερον
καὶ ἔτ' αἴσχιον, τοῖς γε δυναμένοις καρτερεῖν ἐν ταῖς ἡδοναῖς, καὶ τοῖς κεκτημένοις τὰ περὶ τὰς ἡδονὰς
ἀνθρώποις ἐνίοτε παντάπασι κακοῖς. καὶ τὴν ψυχήν, τῇ μὲν δούλην, τῇ δὲ ἐλευθέραν ἕξουσι, καὶ οὐκ ἄξιοι
ἁπλῶς ἀνδρεῖοι καὶ ἐλεύθεροι ἔσονται προσαγορεύεσθαι. σκοπεῖτε οὖν εἴ τι τῶν νῦν λεγομένων ὑμῖν κα-

τὰ τρόπον

τὰ τρόπον δοκεῖ λέγεσθαι. Κλ. Δοκεῖ μὲν ἡμῖν γέ πως λεγομένου τοῦ λόγου. περὶ δὲ τηλικούτων εὐθὺς πεπιστευκέναι ῥᾳδίως, μὴ νέων τε εἴη μᾶλλον καὶ ἀνοήτων. Ἀθ. Ἀλλ᾽ εἰ τὸ μετὰ ταῦτα διεξίοιμεν ὧν προὐθέμεθα ὦ Κλεινία τε καὶ Λακεδαιμόνιε ξένε. μετ᾽ ἀνδρείαν γὰρ δὴ σωφροσύνης πέρι λέγωμεν, τί διαφέρον ἐν ταύταις ταῖς πολιτείαις, ἢ ταῖς τῶν εἰκῇ πολιτευομένων ἀνευρήσομεν, ὥσπερ τὰ περὶ τὸν πόλεμον νῦν δή; Με. Σχεδὸν οὐ ῥᾴδιον. Κλ. Ἀλλ᾽ ἔοικε γὰρ τά τε ξυσσίτια καὶ τὰ γυμνάσια καλῶς εὑρῆσθαι πρὸς ἀμφοτέρας. Ἀθ. Ἔοικε δῆτα ὦ ξένοι χαλεπὸν εἶναι τὸ περὶ τὰς πολιτείας ἀναμφισβητήτως ὁμοίως ἔργῳ καὶ λόγῳ γίγνεσθαι. κινδυνεύει γὰρ καθάπερ ἐν τοῖς σώμασιν οὐ δυνατὸν εἶναι προστάξαι τί πρὸς ἓν σῶμα ἓν ἐπιτήδευμα, ἐν ᾧ οὐκ ἂν φανείη ταυτὸν τοῦτο, τὰ μὲν βλάπτον ἡμῶν τὰ σώματα, τὰ δὲ καὶ ὠφελοῦν. ἐπεὶ καὶ τὰ γυμνάσια ταῦτα καὶ τὰ ξυσσίτια πολλὰ μὲν ἄλλα νῦν ὠφελεῖ τὰς πόλεις, πρὸς δὲ τὰς στάσεις χαλεπά. δηλοῦσι δὲ Μιλησίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Θουρίων παῖδες. καὶ δὴ καὶ παλαιὸν νόμιμον δοκεῖ τοῦτο τὸ ἐπιτήδευμα καὶ κατὰ φύσιν, τὰς περὶ τὰ ἀφροδίσια καὶ ἡδονὰς οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ θηρίων διεφθαρκέναι. καὶ τούτων τὰς ὑμετέρας πόλεις πρώτας ἄν τις αἰτιῷτο, καὶ ὅσαι τῶν ἄλλων μάλιστα ἅπτονται τῶν γυμνασίων. καὶ εἴτε παίζοντα εἴτε σπουδάζοντα ἐννοεῖν δεῖ τὰ τοιαῦτα, ἐννοητέον ὅτι τῇ θηλείᾳ καὶ τῇ τῶν ἀῤῥένων φύσει εἰς κοινωνίαν ἰούσῃ τῆς γεννήσεως, ἡ περὶ ταῦτα ἡδονὴ κατὰ φύσιν ἀποδεδόσθαι δοκεῖ. ἀῤῥένων δὲ πρὸς ἄῤῥενας, ἢ θηλειῶν πρὸς θηλείας, παρὰ φύσιν, καὶ τῶν πρώτων τὸ τόλμημα εἶναι, δι᾽ ἀκράτειαν ἡδονῆς. πάντες δὲ δὴ Κρητῶν τὸν περὶ τὸν Γανυμήδη μῦθον κατηγοροῦμεν, ὡς λογοποιησάντων τούτων. ἐπειδὴ παρὰ Διὸς αὐτοῖς οἱ νόμοι πεπιστευμένοι ἦσαν γεγονέναι, τοῦτον τὸν μῦθον προστεθεικέναι κατὰ τοῦ Διός, ἵνα ἑπόμενοι δὴ τῷ θεῷ καρπῶνται καὶ ταύτην τὴν ἡδονήν. τὸ μὲν οὖν τοῦ μύθου χαιρέτω. νόμων δὲ πέρι διασκοπουμένων ἀνθρώπων, ὀλίγου πᾶσά ἐστιν ἡ σκέψις περί τε τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς λύπας ἔν τε πόλεσι καὶ ἐν ἰδίοις ἤθεσι. δύο γὰρ αὗται πηγαὶ μεθεῖνται φύσει ῥεῖν, ὧν ὁ μὲν ἀρυτόμενος ὅθεν τε δεῖ καὶ ὁπότε καὶ ὁπόσον, εὐδαιμονεῖ. καὶ πόλις ὁμοίως, καὶ ἰδιώτης, καὶ ζῶον ἅπαν. ὁ δ᾽ ἀνεπιστημόνως ἅμα καὶ ἐκτὸς τῶν καιρῶν, τἀναντία ἂν ἐκείνῳ ζῴη. Με. Λέγεται μὲν ταῦτα ὦ ξένε καλῶς πως, οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἀφασία γ᾽ ἡμᾶς λαμβάνει τί ποτε χρὴ λέγειν πρὸς ταῦτα. ὅμως δ᾽ ἔμοιγε ὀρθῶς δοκεῖ τὸ τὰς ἡδονὰς φεύγειν διακελεύεσθαι τόν γε ἐν Λακεδαίμονι νομοθέτην. περὶ δὲ τῶν ἐν Κνωσῷ νόμων, ὅδε ἂν ἐθελήσῃ βοηθήσει. τὰ δ᾽ ἐν Σπάρτῃ κάλλιστ᾽ ἀνθρώπων δοκεῖ μοι κεῖσθαι τὰ περὶ τὰς ἡδονάς. οὗ γὰρ μάλιστ᾽ ἄνθρωποι καὶ μεγίσταις προσπίπτουσιν ἡδοναῖς καὶ ὕβρεσι καὶ ἀνοίᾳ πάσῃ, τοῦτ᾽ ἐξέβαλεν ὁ νόμος ἡμῶν ἐκ τῆς χώρας ξυμπάσης. καὶ οὔτ᾽ ἂν ἐπ᾽ ἀγρῶν ἴδοις, οὔτ᾽ ἐν ἄστεσιν, ὅσων Σπαρτιάταις μέλει, συμπόσια. οὐδ᾽ ὁπόσα τούτοις ξυνεπόμενα, πάσας ἡδονὰς κινεῖ κατὰ δύναμιν. οὐδ᾽ ἔστιν ὅστις ἂν ἀπαντῶν κωμάζοντί τινι μετὰ μέθης, οὐκ ἂν τὴν μεγίστην δίκην εὐθὺς ἐπιθείη. καὶ οὔτ᾽ ἂν Διονύσια πρόφασιν ἔχοντ᾽ αὐτὸν λύσαιτο. ὥσπερ ἐν ἁμάξαις εἶδόν ποτε παρ᾽ ὑμῖν ἐγώ, καὶ ἐν Τάραντι δὲ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἀποίκοις πᾶσαν ἐθεασάμην τὴν πόλιν περὶ τὰ Διονύσια μεθύουσαν. παρ᾽ ἡμῖν δ᾽ οὐκ ἔστ᾽ οὐδὲν τοιοῦτον. Ἀθ. ὦ Λακεδαιμόνιε ξένε, ἐπαινετὰ μὲν πάντ᾽ ἐστὶ τὰ τοιαῦτα, ὅπου τινὲς ἔνεισι καρτερήσεις, ὅπου δ᾽ ἀνεῖνται, βλακικώτερα. ταχὺ γάρ σου λάβοιτ᾽ ἄν τις τῶν παρ᾽ ἡμῖν ἀμυνόμενος, δεικνὺς τὴν τῶν γυναικῶν παρ᾽ ὑμῖν ἄνεσιν. ἅπασι δὴ τοῖς τοιούτοις καὶ ἐν Τάραντι, καὶ παρ᾽ ἡμῖν καὶ παρ᾽ ὑμῖν δέ, μία ἀπόκρισις ἀπολύεσθαι δοκεῖ, τοῦ μὴ κακῶς ἔχειν, ἀλλ᾽ ὀρθῶς. πᾶς γὰρ ἀποκρινόμενος ἐρεῖ θαυμάζοντι ξένῳ τὴν παρ᾽ αὐτοῖς ἀήθειαν ὁρῶντι. μὴ θαύμαζε ὦ ξένε, νόμος ἔσθ᾽ ἡμῖν οὗτος. ἴσως δ᾽ ὑμῖν περὶ αὐτῶν τούτων ἕτερος. ἡμῖν δ᾽ ἐστὶ νῦν ὦ φίλοι ἄνδρες, οὐ περὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἄλλων ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῶν νομοθετῶν αὐτῶν κακίας τε καὶ ἀρετῆς. ἔτι γὰρ οὖν εἴπωμεν πλείω περὶ ἁπάσης μέθης. οὐ γὰρ σμικρόν ἐστι τὸ ἐπιτήδευμα, οὐδὲ φαύλου διαγνῶναι νομοθέτου. λέγω δ᾽ οὐ κείνου πέρι πόσεως τοπαράπαν, ἢ μή, μέθης δὲ αὐτῆς πέρι, πότερον ὥσπερ Σκύθαι χρῶνται καὶ Πέρσαι, χρηστέον. καὶ ἔτι Καρχηδόνιοι καὶ Κελτοὶ καὶ Ἴβηρες καὶ Θρᾷκες, πολεμικὰ ὄντα ταῦτα γένη, ἢ καθάπερ ὑμεῖς. ὑμεῖς μὲν γὰρ ὅπερ λέγεις, τοπαράπαν ἀπέχεσθαι, Σκύθαι δὲ καὶ Θρᾷκες ἀκράτῳ παντάπασι χρώμενοι γυναῖκές τε καὶ αὐτοί, καὶ κατὰ τῶν ἱματίων καταχεόμενοι, καλὸν καὶ εὔδαιμον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύειν νενομίκασι. Πέρσαι δὲ σφόδρα μὲν χρῶνται καὶ ταῖς ἄλλαις τρυφαῖς, ἃς ὑμεῖς ἀποβάλλετε, ἐν τάξει δὲ μᾶλλον τούτων. Ὡ ... ἀλῶσι. Με. Διώκομεν δέ γε ἡμεῖς πάντας τούτους, ὅταν ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας λάβωμεν. Ἀθ. ὦ ἄριστε μὴ λέγε ταῦτα. πολλαὶ γὰρ δὴ φυγαὶ καὶ διώξεις ἀτέκμαρτοι γεγόνασί τε καὶ ἔσονται. διὸ φανερὸν ὅρον τοῦτον οὐκ ἄν ποτε λέγοιμεν, ἀλλ᾽ ἀμφισβητήσιμον περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ μή, νίκην τε καὶ ἧτταν λέγοντες μάχης. ἐπειδὴ γὰρ αἱ μείζους τὰς ἐλάττους πόλεις νικῶσι μαχόμεναι καὶ καταδουλοῦνται, Συρακούσιοι μὲν Λοκρούς, οἳ δὴ δοκοῦσιν εὐνομώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνον τὸν τόπον γεγονέναι, Κείους δὲ Ἀθηναῖοι, μυρία δ᾽ ἄλλα τοιαῦτ᾽ ἂν εὕροιμεν. ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ἑκάστου ἐπιτηδεύματος πειρώμεθα λέγοντες πείθειν ἡμᾶς αὐτούς, νίκας δὲ καὶ ἥττας, ἐκτὸς λόγου τανῦν θῶμεν. λέγωμεν δ᾽ ὡς τὸ μὲν τοιόνδε ἐστὶ καλόν, τὸ δὲ τοιόνδε οὐ καλόν. πρῶτον δ᾽ ἀκούσατέ τί μου περὶ αὐτῶν τούτων, ὡς δεῖ τό, τε χρηστὸν καὶ τὸ μὴ σκοπεῖν. Με. Πῶς οὖν δὴ λέγεις; Ἀθ. Δοκοῦσί μοι πάντες οἱ λόγῳ τι λαβόντες

ἐπιτήδευμα

ἐπιτήδευμα, καὶ προθέμενοι ψέγειν αὐτὸ ἢ ἐπαινεῖν εὐθὺς ῥηθὲν, οὐδαμῶς δρᾶν κατὰ τρόπον. ἀλλὰ ταυτὸν ποιεῖν, οἷον εἰ δή τις ἐπαινέσαντός τινος πυροὺς βρῶμα ὡς ἀγαθὸν, εὐθὺς ψέγοι, μὴ διαπυθόμενος αὐτοῦ μήτε τὴν ἐργασίαν μήτε τὴν προσφορὰν, ὅν τινα τρόπον, καὶ οἷς τισι, καὶ μεθ᾽ ὧν, καὶ ὅπως ἔχοντα, καὶ ὅπως ἔχουσι προσφέρειν δεῖ. νῦν δὴ ταυτὸν δοκοῦμεν ἡμεῖς ἐν τοῖς λόγοις ποιεῖν. περὶ μέθης γὰρ ἀκούσαντες τοσοῦτον μόνον, εὐθὺς οἱ μὲν ψέγειν αὐτὸ, οἱ δ᾽ ἐπαινεῖν καὶ μάλα ἀτόπως. μάρτυσι γὰρ καὶ ἐπαινέταις χρώμενοι ἐπαινοῦμεν ἑκάτεροι, καὶ οἱ μὲν ὅτι πολλοὺς παρεχόμεθα, ἀξιοῦμεν τι λέγειν κύριον, οἱ δὲ ὅτι τοὺς μὴ χρωμένους αὐτῷ ὁρῶμεν νικῶντας μαχομένους. ἀμφισβητεῖται δ᾽ αὖ καὶ τοῦθ᾽ ἡμῖν. εἰ μὲν δὴ καὶ περὶ ἑκάστων οὕτω καὶ τῶν ἄλλων νομίμων διέξιμεν, οὐκ ἂν ἔμοιγε κατὰ νοῦν εἴη. τρόπον δὲ ἄλλον ὅν ἐμοὶ φαίνεται δεῖν, ἐθέλω λέγειν περὶ αὐτοῦ τούτου τῆς μέθης. πειρώμενος αὖ ἄρα δύνωμαι τὴν περὶ ἁπάντων τῶν τοιούτων ὀρθὴν μέθοδον ἡμῖν δηλοῦν, ἐπειδὴ καὶ μυρία ἐπὶ μυρίοις ἔθνη περὶ αὐτῶν ἀμφισβητοῦντα ἡμῖν πόλεσι δυοῖν τῷ λόγῳ διαμάχοιτ᾽ ἄν. Με. Καὶ μὴν εἴ τινα ἔχομεν ὀρθὴν σκέψιν τῶν τοιούτων, οὐκ ἀποκνητέον ἀκούειν. Αθ. Σκεψώμεθα δή πῃ τῇδε. φέρε, εἴ τις αἰγῶν τροφὴν καὶ τὸ ζῷον αὐτὸ κτῆμα ὡς ἔστι καλὸν ἐπαινοῖ. ἄλλος δέ τις ἑωρακὼς αἶγας χωρὶς νεμομένας αἰπόλου ἐν ἐργασίμοις χωρίοις, δράσας κακὰ διαψέγοι, καὶ πᾶν θρέμμα ἄναρχον, ἢ μετὰ κακῶν ἀρχόντων ἰδὼν οὕτω μέμφοιτο, τὸν τοῦ τοιούτου ψόγον ἡγώμεθα ὑγιὲς ἄν ποτε ψέξαι καὶ ὁτιοῦν; Με. Καὶ πῶς; Αθ. Χρηστὸς δὲ ἄρχων ἔσθ᾽ ἡμῖν ἐν πλοίοις, πότερον ἐὰν τὴν ναυτικὴν ἔχῃ τὴν ἐπιστήμην μόνον, ἄντ᾽ οὖν ναυτιᾷ ἄντε μή. ἢ πῶς ἂν λέγοιμεν; Με. Οὐδαμῶς ἄν γε πρὸς τῇ τέχνῃ ἔχῃ καὶ τοῦτο τὸ πάθος ὃ λέγεις. Αθ. Τί δ᾽ ἄρχων στρατοπέδων; ἆρ᾽ ἐὰν τὴν πολεμικὴν ἔχῃ ἐπιστήμην ἱκανὸς ἄρχειν, κἂν δειλὸς ὢν ἐν τοῖς δεινοῖς ὑπὸ μέθης τοῦ φόβου ναυτιᾷ; Με. Καὶ πῶς; Αθ. Ἂν δὲ αὖ μήτ᾽ ἔχῃ τὴν τέχνην δειλός τ᾽ ᾖ; Με. Παντάπασιν τινὰ πονηρὸν λέγεις, καὶ οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἄρχοντα, ἀλλά τινων σφόδρα γυναικῶν. Αθ. Τί δ᾽ ἐπαινέτην ἢ ψέκτην κοινωνίας ἡστινοσοῦν ἣ πέφυκέ τε ἄρχων εἶναι, μετ᾽ ἐκείνου τε ὠφέλιμός ἐστιν, ὁ δὲ μήθ᾽ ἑωρακὼς εἴη ποτ᾽ ὀρθῶς αὐτὴν αὑτῇ κοινωνοῦσαν μετ᾽ ἄρχοντος, ἀεὶ δὲ ἄναρχον ἢ μετὰ κακῶν ἀρχόντων ξυνιοῦσαν, οἰώμεθ᾽ ἄν ποτε τοὺς τοιούτους θεωροὺς τῶν τοιούτων κοινωνιῶν χρηστόν τι ψέξειν ἢ ἐπαινέσεσθαι; Με. Πῶς δ᾽ ἂν μηδέ ποτέ γε ἰδόντας μηδὲ ξυγγενομένους ὀρθῶς γιγνομένῳ μηδενὶ τῶν τοιούτων κοινωνημάτων; Αθ. Ἔχε δή. τῶν πολλῶν κοινωνιῶν, ξυμπότας καὶ ξυμπόσια θεῖμεν ἂν μίαν τινὰ ξυνουσίαν εἶναι; Με. Καὶ σφόδρα γε. Αθ. Ταύτην οὖν μῶν ὀρθῶς γιγνομένην ἤδη τίς ποτε ἐθεάσατο; καὶ σφῷν μὲν ἀποκρίνασθαι ῥᾴδιον ὡς οὐδεπώποτε τὸ παράπαν. οὐ γὰρ ἐπιχώριον ὑμῖν τοῦτο, οὐδὲ νόμιμον. ἐγὼ δ᾽ ἐντετύχηκά τε πολλαῖς καὶ πολλαχοῦ, καὶ προσέτι πάσας ὡς ἔπος εἰπεῖν διηρώτηκα, καὶ σχεδὸν ὅλην μὲν οὐδεμίαν ὀρθῶς γιγνομένην ἑώρακα, οὐδ᾽ ἀκήκοα. μόρια δέ που σμικρὰ καὶ ὀλίγα, τὰ πολλὰ δὲ ξύμπανθ᾽ ὡς εἰπεῖν διημαρτημένα. Κλ. Πῶς δὲ ταῦτα ὦ ξένε λέγεις; εἰπὲ ἔτι σαφέστερον. ἡμεῖς μὲν γὰρ ὅπερ εἶπες, ἀπειρίᾳ τῶν τοιούτων οὐδ᾽ ἐντυγχάνοντες ἂν ἴσως, εὐθὺς γιγνοῖμεν τό τε ὀρθὸν καὶ μὴ, γιγνόμενον ἐν αὐτοῖς. Αθ. Εἰκὸς λέγεις. ἀλλ᾽ ἐμοῦ φράζοντος, πειρῶ μανθάνειν. τὸ μὲν γὰρ ἐν πάσαις τε ξυνόδοις καὶ κοινωνίαις πράξεων ὡντινωνοῦν, ὡς ὀρθὸν πανταχοῦ ἑκάστοις ἄρχοντα εἶναι μανθάνεις; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Αθ. Καὶ μὴν ἐλέγομεν νῦν δὴ μαχομένων, ὡς ἀνδρεῖον δεῖ τὸν ἄρχοντα εἶναι. Κλ. Πῶς δ᾽ οὔ; Αθ. Ὁ μὴν ἀνδρεῖος, τῶν δειλῶν ὑπὸ φόβων ἧττον τεθορύβηται. Κλ. Καὶ τοῦτο οὕτως. Αθ. Εἰ δ᾽ ἦν τις μηχανὴ μηδὲν τὸ παράπαν δεδιότα, μηδὲ θορυβούμενον ἐπιστῆσαι στρατοπέδῳ στρατηγὸν, ἆρ᾽ οὐ τοῦτ᾽ ἂν παντὶ τρόπῳ ἐπραττόμεθα; Κλ. Σφόδρα μὲν οὖν. Αθ. Νῦν δέ γε οὐ στρατοπέδου πέρι λέγομεν ἄρξοντος ἐν ἀνδρῶν ὁμιλίαις ἐχθρῶν ἐχθροῖς μετὰ πολέμου, φίλων δ᾽ ἐν εἰρήνῃ πρὸς φίλους κοινωνησόντων φιλοφροσύνης. Κλ. Ὀρθῶς. Αθ. Ἔστι δέ γε ἡ τοιαύτη συνουσία εἴπερ ἔσται μετὰ μέθης οὐκ ἀθόρυβος. ἢ γάρ; Κλ. Πῶς γάρ; ἀλλ᾽ οἶμαι πᾶν τοὐναντίον. Αθ. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν καὶ τούτοις ἄρχοντος δεῖ; Κλ. Τί μήν; ὡς οὐδενί γε πράγματι. Αθ. Πότερον οὖν ἀθόρυβον εἰ δυνατὸν εἴη τὸν τοιοῦτον ἄρχοντα ἐκποριζέσθαι δεῖ; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Αθ. Καὶ μὴν περί γε συνουσίας ἔοικεν αὐτὸν φρόνιμον εἶναι δεῖ. γίγνεται γὰρ φύλαξ τῆς τε ὑπαρχούσης φιλίας αὐτοῖς, καὶ ἔτι πλείονος ἐπιμελητὴς, ὅπως ἔσται διὰ τὴν τότε ξυνουσίαν. Κλ. Ἀληθέστατα. Αθ. Οὐκοῦν νήφοντά τε καὶ σοφὸν ἄρχοντα μεθυόντων δεῖ καθιστάναι, καὶ μὴ τοὐναντίον; μεθυόντων γὰρ μεθύων καὶ νέος ἄρχων μὴ σοφὸς, εἰ μὴ κακὸν ἀπεργάσαιτό τι μέγα, πολλῇ χρῷτ᾽ ἂν ἀγαθῇ τύχῃ. Κλ. Παμπόλλῃ μὲν οὖν. Αθ. Οὐκοῦν εἰ μὲν γιγνομένων ὡς δυνατὸν ὀρθότατα τούτων ἐν ταῖς πόλεσι τῶν ξυνουσιῶν, μέμφοιτό τις ἐπικαλῶν αὐτῷ τῷ πράγματι, τάχ᾽ ἂν ὀρθῶς ἴσως ἂν μέμφοιτο. εἰ δὲ ἁμαρτανόμενον ὡς οἷόν τε μάλιστα ἐπιτήδευμά τις ὁρῶν λοιδορεῖ, πρῶτον μὲν δῆλον ὡς ἀγνοεῖ τοῦτ᾽ αὐτὸ γιγνόμενον οὐκ ὀρθῶς. εἶθ᾽ ὅτι πᾶν τούτῳ τῷ τρόπῳ φανεῖται πονηρὸν δεσπότου τε καὶ ἄρχοντος, νήφοντος χωρὶς πραττόμενον. ἢ οὐ ξυννοεῖς τοῦθ᾽ ὅτι μεθύων κυβερνήτης καὶ πᾶς παντὸς ἄρχων ἀνατρέπει πάντα, εἴτε πλοῖα εἴτε ἅρματα εἴτε στρατόπεδον, εἴθ᾽ ὅτι ποτ᾽ ἂν ᾖ τὸ κυβερνώμενον ὑπ᾽ αὐτοῦ; Κλ. Παντάπασι τοῦτό γε ἀληθὲς εἴρηκας ὦ ξένε. τὸ ἐπὶ τῷδε δ᾽ ἡμῖν λέγε, τί ποτ᾽ ἂν γίγνηται τοῦτο ὀρθὸν τὸ περὶ

τὰς πόσεις νόμιμον, ἀγαθὸν ἂν δράσειεν ἡμᾶς; οἷον ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, εἰ στράτευμα ὀρθῆς ἡγεμονίας τυγχάνοι, νίκη πολέμου τοῖς ἑπομένοις ἂν γίγνοιτο οὐ σμικρὸν ἀγαθόν, καὶ τἆλλ᾽ οὕτω. συμποσίου δὲ ὀρθῶς παιδαγωγηθέντος τί μέγα ἰδιώταις ἢ τῇ πόλει γίγνοιτ᾽ ἄν; Ἀθ. Τί δὲ παιδὸς ἑνός, ἢ καὶ χοροῦ παιδαγωγηθέντος κατὰ τρόπον ἑνός, τί μέγα τῇ πόλει φαῖμεν ἂν γίγνεσθαι; ἢ τὸ οὕτως ἐρωτηθέντες εἴποιμεν ἄν, ὡς ἑνὸς μὲν βραχύ τι πόλει γίγνοιτ᾽ ἂν ὄφελος. εἰ δ᾽ ὅλως ἐρωτᾷς παιδείαν τῶν παιδευθέντων, τί μέγα τὴν πόλιν ὀνίνησιν, οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν. ὅτι παιδευθέντες μὲν εὖ, γίγνοιντ᾽ ἂν ἄνδρες ἀγαθοί. γενόμενοι δὲ τοιοῦτοι, τάτ᾽ ἄλλα πράττοιεν καλῶς. ἔτι δὲ κἂν νικῷεν τοὺς πολεμίους μαχόμενοι. παιδεία μὲν οὖν φέρει καὶ νίκην, νίκη δ᾽ ἐνίοτε ἀπαιδευσίαν. πολλοὶ γὰρ ὑβριστότεροι διὰ πολέμων νίκας γενόμενοι, μυρίων ἄλλων κακῶν δι᾽ ὕβριν ἐνεπλήσθησαν. καὶ παιδεία μέν, οὐδέπωποτε γέγονε Καδμεία. νῖκαι δὲ ἀνθρώποις πολλαὶ δὴ τοιαῦται γεγόνασί τε καὶ ἔσονται. Κλ. Δοκεῖς ἡμῖν ὦ φίλε τὴν ἐν τοῖς οἴνοις κοινὴν διατριβήν, ὡς εἰς παιδείας μεγάλην μοῖραν τείνουσαν λέγειν, ἂν ὀρθῶς γίγνηται. Ἀθ. Τί μήν; Κλ. Ἔχοις ἂν τὸ μετὰ τοῦτ᾽ εἰπεῖν, ὡς ἔστι τὸ νῦν εἰρημένον ἀληθές; Ἀθ. Τὸ μὲν ἀληθὲς ὦ ξένε, διισχυρίζεσθαι ταῦτα οὕτως ἔχειν, πολλῶν ἀμφισβητούντων, θεοῦ. εἰ δ᾽ ὅπῃ ἐμοὶ φαίνεται δεῖ λέγειν, οὐδεὶς φθόνος. ἐπείπερ ὡρμήκαμέν γε τοὺς λόγους περὶ νόμων καὶ πολιτείας ποιεῖσθαι τανῦν. Κλ. Τοῦτ᾽ αὐτὸ δὴ πειρώμεθα τὸ σοὶ δοκοῦν περὶ τῶν νῦν ἀμφισβητουμένων καταμαθεῖν. Ἀθ. Ἀλλὰ χρὴ ποιεῖν οὕτως. ὑμᾶς τε δεῖ τὸ μαθεῖν, καὶ ἐμὲ δεῖ τὸ δηλῶσαι, πειρώμενον ἁμωσγέπως ξυντεῖναι τὸν λόγον. πρῶτον δέ μου ἀκούσατε τὸ τοιόνδε. τὴν πόλιν ἅπαντες ἡμῶν Ἕλληνες ὑπολαμβάνουσιν, ὡς φιλολόγος τέ ἐστι καὶ πολυλόγος. Λακεδαίμονα δὲ καὶ Κρήτην, τὴν μὲν βραχυλόγον, τὴν δὲ πολύνοιαν μᾶλλον ἢ πολυλογίαν ἀσκοῦσαν. σκοπῶ δή, μὴ δόξαν ὑμῖν παράσχωμαι, περὶ σμικροῦ πολλὰ λέγειν μέθης πέρι σμικροῦ πράγματος, παμμήκη λόγον ἀνακαθαιρόμενος. τὸ δὲ ἡ κατὰ φύσιν αὐτοῦ διόρθωσις, οὐκ ἂν δύναιτο ἄνευ μουσικῆς ὀρθότητος ποτὲ σαφὲς, οὐδ᾽ ἱκανὸν ἐν τοῖς λόγοις ἀπολαβεῖν. μουσικὴ δὲ ἄνευ παιδείας τῆς πάσης, οὐκ ἂν αὖ ποτὲ δύναιτο. ταῦτα δὲ παμπόλλων ἐστὶ λόγων. ὁρᾶτε οὖν τί ποιῶμεν εἰ ταῦτα μὲν ἐάσαιμεν ἐν τῷ παρόντι, μετεκβαῖμεν δ᾽ εἰς ἕτερόν τινα νόμων πέρι, λόγον; Με. Ὦ ξένε Ἀθηναῖε, οὐκ οἶσθ᾽ ἴσως ὅτι τυγχάνει ἡμῶν ἡ ἑστία τῆς πόλεως οὖσα ὑμῶν πρόξενος; ἴσως μὲν οὖν καὶ πᾶσι τοῖς παισίν. ἐπειδὰν ἀκούσωσιν ὅτι τινός εἰσι πόλεως πρόξενοι, ταύτῃ τις εὔνοια ἐκ νέων εὐθὺς ἐνδύεται ἑκάστον ἡμῶν τῶν προξένων τῇ πόλει, ὡς δευτέρᾳ οὔσῃ πατρίδι μετὰ τὴν αὐτοῦ πόλιν. καὶ δὴ καὶ ἐμοὶ νῦν ταὐτὸ τοῦτο ἐγγέγονεν. ἀκούων γὰρ τῶν παίδων εὐθύς, εἴ τι μέμφοιντο ἢ καὶ ἐπαινοῖεν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίους, ὡς ἡ πόλις ὑμῶν ὦ Μέγιλλε ἔφασαν ἡμᾶς οὐ καλῶς ἢ καλῶς ἔρρεξε. ταῦτα δὴ ἀκούων καὶ μαχόμενος πρὸς αὐτὰ ὑπὲρ ὑμῶν ἀεὶ πρὸς τοὺς τὴν πόλιν εἰς ψόγον ἄγοντας, πᾶσαν εὔνοιαν ἔσχον. καί μοι νῦν ἥ τε φωνὴ προσφιλὴς ὑμῶν, τό, τε ὑπὸ πολλῶν λεγόμενον, ὡς ὅσοι Ἀθηναίων εἰσὶν ἀγαθοί, διαφερόντως εἰσὶ τοιοῦτοι, δοκεῖ ἀληθέστατα λέγεσθαι. μόνοι γὰρ ἄνευ ἀνάγκης, αὐτοφυῶς θείᾳ μοίρᾳ ἀληθῶς καὶ οὔτι πλαστῶς εἰσὶν ἀγαθοί. θαρρῶν δὴ ἐμοῦ γε ἕνεκα λέγοις ἂν τοσαῦτα, ὁπόσα σοι φίλον. Κλ. Καὶ μὴν ὦ ξένε καὶ τὸν παρ᾽ ἐμοῦ λόγον ἀκούσας καὶ ἀποδεξάμενος, θαρρῶν ὁπόσα βούλει λέγε. τῇδε γὰρ ἴσως ἀκήκοας, ὡς Ἐπιμενίδης γέγονεν ἀνὴρ θεῖος. ὃς ἦν ἡμῖν οἰκεῖος, ἐλθὼν δὲ πρὸ τῶν Περσικῶν δέκα ἔτεσι πρότερον παρ᾽ ὑμᾶς, κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ μαντείαν, θυσίας τε ἐθύσατό τινας, ἃς ὁ θεὸς ἀνεῖλε. καὶ δὴ καὶ φοβουμένων τὸν Περσικὸν Ἀθηναίων στόλον εἶπεν, ὅτι δέκα μὲν ἐτῶν οὐχ ἥξουσιν. ὅταν δὲ ἔλθωσιν, ἀπαλλαγήσονται, πράξαντες οὐδὲν ὧν ἤλπιζον, παθόντες τε ἢ δράσαντες πλείω κακά. τότ᾽ οὖν ἐξενώθησαν, ὑμῖν οἱ πρόγονοι ἡμῶν, καὶ εὔνοιαν ἐκ τόσου ἔγωγε ὑμῖν καὶ οἱ ἡμέτεροι ἔχουσι γονεῖς. Ἀθ. Τὰ μὲν τοίνυν ὑμέτερα, ἀκούειν ὡς ἔοικεν ἕτοιμ᾽ ἂν εἴη. τὰ δ᾽ ἐμὰ βούλεσθαι μὲν ἕτοιμα, δύνασθαι δὲ οὐ πάνυ ῥᾴδια, ὅμως δὲ πειρατέον. πρῶτον δὴ οὖν πρὸς τὸν λόγον, ὁρισώμεθα παιδείαν τί ποτ᾽ ἐστί, καὶ τίνα δύναμιν ἔχει. διὰ γὰρ ταύτης φαμὲν ἰτέον εἶναι τὸν προκεχειρισμένον, ἐν τῷ δε νῦν λόγον ὑφ᾽ ἡμῶν μέχριπερ ἂν πρὸς τὸν θεὸν ἀφίκηται. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν δρῶμεν ταῦτα εἴπερ σοί γε ἡδύ. Ἀθ. Λέγοντος τοίνυν ἐμοῦ τί ποτε χρὴ φάναι παιδείαν εἶναι, σκέψασθαι ἂν ἀρέσκῃ τὸ λεχθέν. Κλ. Λέγοις ἄν. Ἀθ. Λέγω δή, καὶ φημὶ τὸν ὁτιοῦν ἀγαθὸν ἄνδρα μέλλοντα ἔσεσθαι, τοῦτο αὐτὸ ἐκ παίδων εὐθὺς μελετᾶν δεῖν, παίζοντά τε καὶ σπουδάζοντα, ἐν τοῖς τοῦ πράγματος ἑκάστοις προσήκουσιν. οἷον τὸν μέλλοντα ἀγαθὸν ἔσεσθαι γεωργόν, ἤ τινα οἰκοδόμον, τὸν μὲν οἰκοδομοῦντά τι τῶν παιδείων οἰκοδομημάτων, παίζειν χρή. τὸν δ᾽ αὖ γεωργοῦντα, καὶ ὄργανα ἑκατέρῳ σμικρά, τῶν ἀληθινῶν μιμήματα παρασκευάζειν, τὸν τρέφοντα αὐτῶν ἑκάτερον. καὶ δὴ καὶ τῶν μαθημάτων ὅσα ἀναγκαῖα προμεμαθηκέναι, μανθάνειν. οἷον τέκτονα, μετρεῖν ἢ σταθμᾶσθαι, καὶ πολεμικὸν ἱππεύειν παίζοντα, ἤ τι τῶν τοιούτων ἄλλο ποιοῦντα. καὶ πειρᾶσθαι διὰ τῶν παιδιῶν, ἐκεῖσε τρέπειν τὰς ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμίας τῶν παίδων, οἷ ἀφικομένους αὐτούς, δεῖ τέλος ἔχειν. κεφάλαιον δὴ παιδείας λέγομεν, τὴν ὀρθὴν τροφήν, ἣ τοῦ παίζοντος τὴν ψυχήν, εἰς ἔρωτα ὅτι μάλιστα ἄξει τούτου, ὃ δεήσει γενόμενον, ἄνδρ᾽ αὐτὸν τέλειον εἶναι, τῆς τοῦ πράγματος ἀρετῆς. ὁρᾶτε οὖν εἰ μέχρι τούτου γε ὅπερ εἶπον ἡμῖν ἀρέσκει τὸ λεχθέν. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Μὴ τοίνυν μηδ᾽ ὃ λέγομεν εἶναι παιδείαν, ἀό-

ριστον γίγνεται. νῦν γὰρ ὀνειδίζοντες, ἐπαινοῦντες θ' ἑκάστων τὰς τροφὰς, λέγομεν ὡς τὸν μὲν πεπαιδευμένον ἡμῶν ὄντα τινά. τὸν δὲ ἀπαίδευτον ἐνίοτε εἴς τε καπηλείας καὶ ναυκληρίας, καὶ ἄλλων τοιούτων μάλα πεπαιδευμένων ἀνθρώπων σφόδρα. οὐ γὰρ ταῦτα ἡγουμένων ὡς ἔοικεν εἶναι παιδείαν ποιοῦσαν ἐπιθυμητήν τε καὶ ἐραστὴν, τοῦ πολίτην γενέσθαι τέλεον, ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἐπιστάμενον μετὰ δίκης. ταύτην τὴν τροφὴν ἀφορισάμενος ὁ λόγος οὗτος δὴ ὢν φαίνεται, νῦν βούλοιτ' ἂν μόνην παιδείαν προσαγορεύειν. τὴν δὲ εἰς χρήματα τείνουσαν, ἤ τινα πρὸς ἰσχὺν, ἢ καὶ πρὸς ἄλλην τινὰ σοφίαν ἄνευ νοῦ καὶ δίκης βάναυσόν τ' εἶναι καὶ ἀνελεύθερον, καὶ οὐκ ἀξίαν τὸ παράπαν παιδείαν καλεῖσθαι. ἡμεῖς δὴ μηδὲν ὀνόματι διαφερώμεθ' αὐτοῖς. ἀλλ' ὁ νῦν δὴ λόγος ἡμῖν ὁμολογηθεὶς, μενέτω. ὡς οἵ γε ὀρθῶς πεπαιδευμένοι, σχεδὸν ἀγαθοὶ γίγνονται. καὶ δεῖ δὴ τὴν παιδείαν μηδαμοῦ ἀτιμάζειν, ὡς πρῶτον τῶν καλλίστων τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσι παραγιγνόμενον. καὶ εἴ ποτε ἐξέρχεται, δυνατὸν δ' ἐστὶν ἐπανορθοῦσθαι, τοῦτ' ἀεὶ δραστέον διὰ βίου παντὶ κατὰ δύναμιν. Κλ. Ὀρθῶς, καὶ συγχωροῦμεν ἃ λέγεις. Ἀθ. Καὶ μὴν πάλαι γε συνεχωρήσαμεν, ὡς ἀγαθῶν μὲν ὄντων τῶν δυναμένων ἄρχειν αὑτῶν, κακῶν δὲ τῶν μή.

Κλ. Λέγεις ὀρθότατα. Ἀθ. Σαφέστερον ἔτι τοίνυν ἀναλάβωμεν τοῦτ' αὐτὸ ὅ, τί ποτε λέγομεν. καί μοι δι' εἰκόνος ἀποδέξασθε, ἐάν πως δυνατὸς ὑμῖν γένωμαι, δηλῶσαι τὸ τοιοῦτον. Κλ. Λέγε μόνον.

Ἀθ. Οὐκοῦν ἕνα μὲν ἡμῶν ἕκαστον αὐτὸν τιθῶμεν; Κλ. Ναί. Ἀθ. Δύο δὲ κεκτημένον ἐν αὑτῷ, ξυμβούλω ἐναντίω τε καὶ ἄφρονε, ὣ προσαγορεύομεν ἡδονὴν καὶ λύπην. Κλ. Ἔστι ταῦτα. Ἀθ.

Πρὸς δὲ τούτοιν ἀμφοῖν αὖ δόξας μελλόντων, οἷν κοινὸν μὲν ὄνομα ἐλπίς. ἴδιον δὲ φόβος μὲν, ἡ πρὸ λύπης ἐλπίς. θάρρος δὲ, ἡ πρὸ τοῦ ἐναντίου. ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις, λογισμὸς ὅ, τί ποτ' αὐτῶν ἄμεινον ἢ χεῖρον, ὃς γενόμενος δόγμα πόλεως κοινὸν, νόμος ἐπωνόμασται. Κλ. Μόγις μέν πως ἐφέπομαι. λέγε μὴν τὸ μετὰ ταῦτα ὡς ἑπομένου. Με. Καὶ ἐν ἐμοὶ μὲν, ταὐτὸ τοῦτο πάθος ἔνι. Ἀθ. Περὶ δὴ τούτων, διανοηθῶμεν οὑτωσί. θαῦμα μὲν ἕκαστον ἡμῶν ἡγησώμεθα τῶν ζώων θεῖον, εἴτε ὡς παίγνιον ἐκείνων, εἴτε ὡς σπουδῇ τινὶ ξυνεστηκός. οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γε γιγνώσκομεν. τόδε δὲ ἴσμεν, ὅτι ταῦτα τὰ πάθη ἐν ἡμῖν οἷον νεῦρα ἢ μήρινθοί τινες ἐνοῦσαι, σπῶσί τε ἡμᾶς, καὶ ἀλλήλαις ἀνθέλκουσιν ἐναντίαι οὖσαι ἐπ' ἐναντίας πράξεις, οὗ δὴ διωρισμένη ἀρετὴ καὶ κακία κεῖται. μιᾷ γάρ φησιν ὁ λόγος δεῖν τῶν ἕλξεων ξυνεπόμενον ἀεὶ, καὶ μηδαμῇ ἀπολειπόμενον ἐκείνης, ἀνθέλκειν τοῖς ἄλλοις νεύροις ἕκαστον. ταύτην δ' εἶναι τὴν τοῦ λογισμοῦ ἀγωγὴν χρυσῆν καὶ ἱερὰν, τῆς πόλεως κοινὸν νόμον ἐπικαλουμένην. ἄλλας δὲ σκληρὰς καὶ σιδηρᾶς, τὴν δὲ μαλακὴν ἅτε χρυσῆν οὖσαν. τὰς δὲ ἄλλας, παντοδαποῖς εἴδεσιν ὁμοίας. δεῖν δὴ τῇ καλλίστῃ ἀγωγῇ τῇ τοῦ νόμου ἀεὶ ξυλλαμβάνειν. ἅτε γὰρ τοῦ λογισμοῦ καλοῦ μὲν ὄντος, πρᾴου δὲ καὶ οὐ βιαίου, δεῖσθαι ὑπηρετῶν αὐτοῦ τὴν ἀγωγὴν, ὅπως ἂν ἡμῖν τὸ χρυσοῦν γένος νικᾷ τὰ ἄλλα γένη. καὶ οὕτω δὴ περὶ θαυμάτων ὡς ὄντων ἡμῶν ὁ μῦθος ἀρετῆς σεσωσμένος ἂν εἴη. καὶ τὸ κρείττω ἑαυτοῦ καὶ ἥττω εἶναι τρόπον τινὰ φανερὸν ἂν γίγνοιτο μᾶλλον ὃ νοεῖ. καὶ ὅτι πόλιν καὶ ἰδιώτην τὸν μὲν λόγον ἀληθῆ λαβόντα ἐν ἑαυτῷ περὶ τῶν ἕλξεων τούτων, τούτῳ ἑπόμενον δεῖ ζῆν. πόλιν δὲ, ἢ παρὰ θεῶν τινος, ἢ παρὰ τούτου τοῦ γνόντος ταῦτα λόγον παραλαβοῦσαν, νόμον θεμένην, αὐτῇ τε ὁμιλεῖν καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. οὕτω καὶ κακία δὲ καὶ ἀρετὴ σαφέστερον ἡμῖν, διηρθρωμένον ἂν εἴη. ἐναργεστέρου δ' αὐτοῦ γενομένου, καὶ παιδεία καὶ τἄλλα ἐπιτηδεύματα, ἴσως ἔσται μᾶλλον καταφανῆ. καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τῆς ἐν τοῖς οἴνοις διατριβῆς, ὃ δόξαιεν μὲν ἂν εἶναι φαύλου πέρι, μῆκος πολὺ λόγων περιττὸν εἰρημένον. Κλ.

Φανείη δὲ τάχ' ἂν ἴσως τοῦ μήκους γ' αὐτῶν οὐκ ἀπάξιον. Ἀθ. Εὖ λέγεις, καὶ περαίνωμεν ὅτι περ ἂν τῆς γε νῦν διατριβῆς ἄξιον γίγνηται. Κλ. Λέγε δή. Ἀθ. Προσφέροντες τῷ θαύματι τούτῳ τὴν μέθην, ποῖόν ποτε αὐτὸ ἀπεργαζόμεθα; Κλ. Πρὸς τί δὲ σκοπούμενος αὐτὸ ἐπανερωτᾷς; Ἀθ.

Οὐδέν πω πρὸς ὅ, τι. τοῦτο δὲ ὅλως κοινωνῆσαν τούτῳ, ποῖόν τι ξυμπίπτει γίγνεσθαι; ἔτι δὲ σαφέστερον ὃ βούλομαι πειράσομαι φράζειν. ἐρωτῶ γὰρ τὸ τοιόνδε, ἆρα σφοδροτέρας τὰς ἡδονὰς καὶ λύπας καὶ θυμοὺς καὶ ἔρωτας ἡ τῶν οἴνων πόσις ἐπιτείνει; Κλ. Πολύ γε. Ἀθ. Τί δ' αὖ τὰς αἰσθήσεις καὶ μνήμας καὶ δόξας καὶ φρονήσεις, πότερον ὡσαύτως σφοδροτέρας, ἢ πάμπαν ἀπολείπει ταῦτα αὐτὸν, ἂν κατακορής τις τῇ μέθῃ γίγνηται. Κλ. Ναί, πάμπαν ἀπολείπει. Ἀθ. Οὐκοῦν εἰς ταὐτὸν ἀφικνεῖται τὴν τῆς ψυχῆς ἕξιν, τῇ τότε ὅτε νέος ἦν παῖς. Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Ἥκιστα δὴ τότ' ἂν αὐτὸς αὑτοῦ γίγνοιτο ἐγκρατής. Κλ. Ἥκιστα. Ἀθ. Ἆρ' οὖν πονηρότατός φαμεν ὁ τοιοῦτος; Κλ. Πολύ γε.

Ἀθ. Οὐ μόνον ἄρ' ὡς ἔοικεν ὁ γέρων δὶς παῖς γίγνοιτ' ἂν, ἀλλὰ καὶ ὁ μεθυσθείς. Κλ. Ἄριστα εἶπες ὦ ξένε. Ἀθ. Τούτου δὴ τοῦ ἐπιτηδεύματος, ἔσθ' ὅστις λόγος ἐπιχειρήσει πείθειν ἡμᾶς, ὡς χρὴ γεύεσθαι, καὶ μὴ φεύγειν παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν; Κλ. Ἔοικεν εἶναι. σὺ γοῦν φῂς, καὶ ἕτοιμος ἦσθα νῦν δὴ λέγειν. Ἀθ. Ἀληθῆ μέν τοι μνημονεύεις. καὶ νῦν γ' εἰμὶ ἕτοιμος, ἐπειδή περ σφώ γε ἐθελήσειν προθύμως ἔφατον ἀκούειν. Κλ. Πῶς δ' οὐκ ἀκουσόμεθα; κἂν εἰ μηδενὸς ἄλλου χάριν, ἀλλὰ τοῦ θαυμαστοῦ τε καὶ ἀτόπου, εἰ δεῖ ἑκόντα ποτὲ ἄνθρωπον εἰς ἅπασαν φαυλότητα ἑαυτὸν ἐμβάλλειν. Ἀθ. Ψυχῆς λέγεις. ἦ γάρ; Κλ. Ναί. Ἀθ. Τί δὲ σώματος ὦ ἑταῖρε εἰς πονηρίαν λεπτότητα καὶ αἶσχος καὶ ἀδυναμίαν θαυμάζοιμεν ἂν εἴ ποτέ τις ἑκὼν εἶναι τὸ τοιοῦτον ἀφικνεῖται; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ.

Τί οὖν,

Τί οὖν, τοὺς εἰς τὰ ἰατρεῖα αὐτοὺς βαδίζοντας ἐπὶ φαρμακοποσίᾳ, ἀγνοεῖν οἰόμεθα, ὅτι μετ' ὀλίγον ὕστερον καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἕξουσι τοιοῦτον τὸ σῶμα, οἷον εἰ διὰ τέλους ἔχειν μέλλοιεν ζῆν οὐκ ἂν δέξαιντο; ἢ τοὺς ἐπὶ τὰ γυμνάσια καὶ πόνους ἰόντας, οὐκ ἴσμεν ὡς ἀσθενεῖς εἰς τὸ παραχρῆμα γίγνονται; Κλ. Πάντα ταῦτα ἴσμεν. Ἀθ. Καὶ ὅτι τῆς μετὰ ταῦτα ὠφελείας ἕνεκα ἑκόντες πορεύονται. Κλ. Κάλλιστα. Ἀθ. Οὐκοῦν χρὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων πέρι διανοεῖσθαι τὸν αὐτὸν τρόπον; Κλ. Πάνυ γε. Ἀθ. Καὶ τῆς περὶ τὸν οἶνον ἄρα διατριβῆς, ὡσαύτως διανοητέον, εἴπερ ἐν τῷ ὀρθῶς διανοηθῆναι ἐν τούτοις. Κλ. Πῶς δ' οὔ; Ἀθ. Ἂν ἄρα τινὰ ὠφέλειαν ἡμῖν ἔχουσα φαίνηται, μηδὲν τοῖς περὶ τὸ σῶμα ἐλάττω, τῇ γε ἀρχῇ τὴν σωμασκίαν νικᾷ, τῷ τὴν μὲν μετ' ἀλγηδόνων εἶναι, τὴν δὲ μή. Κλ. Ὀρθῶς λέγεις. θαυμάζοιμι δ' ἂν εἴ τι δυναίμεθα τοιοῦτον ἐν αὐτῷ καταμαθεῖν. Ἀθ. Τοῦτ' αὐτὸ δὴ νῦν ὡς ἔοιχ' ἡμῖν ἤδη πειρατέον φράζειν. καί μοι λέγε, δύο φόβων εἴδη σχεδὸν ἐναντία δυνάμεθα κατανοῆσαι; Κλ. Ποῖα δή; Ἀθ. Τὰ τοιάδε. φοβούμεθα μέν που τὰ κακὰ προσδοκῶντες γενήσεσθαι; Κλ. Ναί. Ἀθ. Φοβούμεθα δέ γε πολλάκις δόξαν ἡγούμενοι δοξάζεσθαι κακοί, πράττοντες ἢ λέγοντές τι τῶν μὴ καλῶν, ὃν δὴ καὶ καλοῦμεν τὸν φόβον ἡμεῖς γε, οἶμαι δὲ καὶ πάντες αἰσχύνην; Κλ. Τί δ' οὔ; Ἀθ. Τούτους δὴ δύο ἔλεγον φόβους, ὧν ὁ ἕτερος ἐναντίος μὲν ταῖς ἀλγηδόσι καὶ τοῖς ἄλλοις φόβοις, ἐναντίος δ' ἐστὶ ταῖς πλείσταις καὶ μεγίσταις ἡδοναῖς. Κλ. Ὀρθότατα λέγεις. Ἀθ. Ἆρ' οὖν οὐκ ἂν νομοθέτης καὶ πᾶς οὗ καὶ σμικρὸν ὄφελος, τοῦτον τὸν φόβον ἐν τιμῇ μεγίστῃ σέβει, καὶ καλῶν αἰδῶ, τὸ τούτῳ θάρρος, ἐναντίον ἀναίδειάν τε προσαγορεύει, καὶ μέγιστον κακὸν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ πᾶσι νενόμικε; Κλ. Ὀρθῶς λέγεις. Ἀθ. Οὐκοῦν τά τ' ἄλλα πολλὰ καὶ μεγάλα ὁ φόβος ἡμᾶς οὗτος σώζει, καὶ τὴν ἐν τῷ πολέμῳ νίκην καὶ σωτηρίαν, ἓν πρὸς ἓν οὐδὲν οὕτω σφόδρα ἡμῖν ἀπεργάζεται. δύο γὰρ οὖν ἐστὸν τὰ τὴν νίκην ἀπεργαζόμενα, θάρρος μὲν πολεμίων, φίλων δὲ φόβος αἰσχύνης πέρι κακῆς. Κλ. Ἔστι ταῦτα. Ἀθ. Ἄφοβον ἡμῶν ἄρα δεῖ γίγνεσθαι καὶ φοβερὸν ἕκαστον, ὧν δ' ἑκάτερον ἕνεκα, διῃρήμεθα. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Καὶ μὴν ἄφοβόν γε ἕκαστον βουληθέντες ποιεῖν, φόβων πολλῶν τινων εἰς φόβον ἄγοντες αὐτὸν μετὰ νόμου, τοιοῦτον ἀπεργαζόμεθα. Κλ. Φαινόμεθα. Ἀθ. Τί δ' ὅταν ἐπιχειρῶμέν τινα φοβερὸν ποιεῖν μετὰ δίκης, ἆρ' οὐκ ἀναισχυντίᾳ ξυμβάλλοντας αὐτὸν καὶ προσγυμνάζοντας, νικᾶν δεῖ ποιεῖν διαμαχόμενον αὐτοῦ ταῖς ἡδοναῖς, ἢ τῇ μὲν δειλίᾳ τῇ ἐν αὐτῷ προσμαχόμενον καὶ νικῶντα αὐτὴν, δεῖ τέλεον οὕτω γίγνεσθαι πρὸς ἀνδρείαν. ἄπειρος δὲ δή που καὶ ἀγύμνασος ὢν τῶν τοιούτων ἀγώνων ὁστισοῦν, οὐδ' ἂν ἥμισυ ἑαυτοῦ γένοιτο πρὸς ἀρετήν. σώφρων δὲ ἄρα τελέως ἔσται, μὴ πολλαῖς ἡδοναῖς καὶ ἐπιθυμίαις προτρεπούσαις ἀναισχυντεῖν καὶ ἀδικεῖν, διαμεμαχημένος καὶ νενικηκὼς μετὰ λόγου καὶ ἔργου καὶ τέχνης, ἔν τε παιδιαῖς καὶ ἐν σπουδαῖς, ἀλλ' ἀπαθὴς ὢν πάντων τοιούτων; Κλ. Οὔκουν τόν γ' εἰκότα λόγον ἂν ἔχοι.

Ἀθ. Τί οὖν; φόβου φάρμακον ἔσθ' ὅστις θεὸς δέδωκεν ἀνθρώποις, ὥστε ὁπόσῳ πλέον ἂν ἐθέλῃ τις πίνειν αὐτοῦ, τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸν νομίζειν καθ' ἑκάστην πόσιν δυστυχῆ γίγνεσθαι, καὶ φοβεῖσθαι τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα αὐτῷ πάντα, καὶ τελευτῶντα εἰς πᾶν δέος ἰέναι τὸν ἀνδρειότατον ἀνθρώπων, ἐκκοιμηθέντα δὲ καὶ τοῦ πώματος ἀπαλλαγέντα, πάλιν ἑκάστοτε τὸν αὐτὸν γίγνεσθαι; Κλ. Καὶ τί τοιοῦτον φαῖμεν ἂν ὦ ξένε ἐν ἀνθρώποις γεγονέναι πῶμα; Ἀθ. Οὐδέν. εἰ δ' οὖν ἐγένετό ποθεν, ἔσθ' ὅτε πρὸς ἀνδρείαν ἦν ἂν νομοθέτῃ χρήσιμον, οἷον τὸ τοιόνδε περὶ αὐτοῦ καὶ μάλα ἔχομεν ἂν αὐτῷ διαλέγεσθαι; φέρε ὦ νομοθέτα, εἴτε Κρησὶν, εἴθ' οἱστισινοῦν νομοθετεῖς, πρῶτον μὲν τῶν πολιτῶν ἆρ' ἂν δέξαιο βάσανον δυνατὸς εἶναι λαμβάνειν ἀνδρείας τε πέρι καὶ δειλίας; Κλ. Φαίη που πᾶς ἂν δηλονότι. Ἀθ. Τί δὲ μετ' ἀσφαλείας καὶ ἄνευ κινδύνων μεγάλων, ἢ μετὰ τῶν ἐναντίων; Κλ. Καὶ τοῦτο μετὰ τῆς ἀσφαλείας ξυνομολογήσει πᾶς. Ἀθ. Χρῷο δ' ἂν εἰς τοὺς φόβους τούτους ἄγων καὶ ἐλέγχων ἐν τοῖς παθήμασιν, ὥστε ἀναγκάζειν ἄφοβον γίγνεσθαι, παρακελευόμενος καὶ νουθετῶν καὶ τιμῶν. τὸν δὲ ἀτιμάζων, ὅστις σοι μὴ πείθοιτο εἶναι τοιοῦτος, οἷον σὺ τάττοις ἐν πᾶσι; καὶ γυμνασάμενον μὲν εὖ καὶ ἀνδρείως, ἀζήμιον ἀπαλλάττοις ἄν, κακῶς δὲ ζημίαν ἐπιτιθείς; ἢ τοπαράπαν οὐκ ἂν χρῷο, μηδὲν ἄλλο ἐγκαλῶν τῷ πώματι; Κλ. Καὶ πῶς οὐκ ἂν χρῷτο ὦ ξένε; Ἀθ. Γυμνασία γοῦν ὦ φίλε παρὰ τὰ νῦν θαυμαστὴ ῥᾳστώνης ἂν εἴη καθ' ἕνα καὶ κατ' ὀλίγους, καὶ καθ' ὁπόσους τις ἀεὶ βούλοιτο. καὶ εἴτε τις ἄρα μόνος ἐν ἐρημίᾳ τὸ τῆς αἰσχύνης ἐπίπροσθεν ποιούμενος, πρὶν εὖ σχεῖν ἡγούμενος ὁρᾶσθαι μὴ δεῖν, οὕτω πρὸς τοὺς φόβους γυμνάζοιτο πῶμα μόνον ἀντὶ μυρίων πραγμάτων παρασκευαζόμενος, ὀρθὸν ἄν τι πράττοι. εἴτε τις ἑαυτῷ πιστεύων, φύσει καὶ μελέτῃ καλῶς παρεσκευάσθαι, μηδὲν ὀκνοῖ μετὰ ξυμποτῶν πλειόνων γυμναζόμενος, ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἐν τῇ τοῦ πώματος ἀναγκαίᾳ διαφορᾷ δύναμιν, ὑπερθέων καὶ κρατῶν, ὥστε ὑπ' ἀσχημοσύνης μηδὲ ἓν σφάλλεσθαι μέγα, μὴ δ' ἀλλοιοῦσθαι δι' ἀρετήν. πρὸς δὲ τὴν ἐσχάτην πόσιν ἀπαλλάττοιτο, πρὶν ἀφικνεῖσθαι τὴν ἁπάντων ἧτταν φοβούμενος ἀνθρώπων, τοῦ πώματος. Κλ. Ναί. σωφρονεῖ γὰρ ὦ ξένε καὶ ὁ τοιοῦτος οὕτω πράττων. Ἀθ. Πάλιν δὴ πρὸς τὸν νομοθέτην λέγωμεν τάδε. εἶεν ὦ νομοθέτα, τοῦ μὲν δεῖ φόβου σχεδὸν οὔτε θεὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις τοιοῦτο φάρμακον, οὔτε αὐτοὶ μεμηχανήμεθα. τοὺς γὰρ γόητας, οὐκ ἐν θοίνῃ λέγω. τῆς δὲ ἀφοβίας καὶ τοῦ λίαν

θαῤῥεῖν καὶ ἀκαίρως ἃ μὴ χρὴ, πότερον ἔστι πόμα ἢ πῶς λέγομεν; Κλ. Ἔστι φήσει που τὸν οἶνον ὁ φράζων. Ἀθ. Ἦ καὶ τοὐναντίον ἔχει τούτου τοῦ νῦν δὴ λεγομένῳ πιόντα τὸν ἄνθρωπον, αὐτὸν αὐτοῦ ποιεῖ πρῶτον ἵλεων εὐθὺς μᾶλλον ἢ πρότερον. καὶ ὁπόσῳ ἂν πλέον αὐτοῦ γεύηται, τοσούτῳ πλειόνων ἐλπίδων ἀγαθῶν πληροῦται καὶ δυνάμεως εἰς δόξαν. καὶ τελευτῶν δὴ πάσης ὁ τοιοῦτος παῤῥησίας ὡς σοφὸς ὢν μεστοῦται καὶ ἐλευθερίας. πάσης δὲ ἀφοβίας, ὥστε εἰπεῖν τε ἀόκνως ὁτιοῦν, ὡσαύτως δὲ καὶ πρᾶξαι. Κλ. Πᾶς ἡμῖν οἶμαι ταῦτ' ἂν συγχωροῖ. Με. Τί μήν; Ἀθ. Ἀναμνησθῶμεν δὴ τόδε, ὅτι ἔφαμεν ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς δεῖν θεραπεύεσθαι. τὸ μὲν ὅπως ὅτι μάλιστα θαῤῥήσομεν, τὸ δὲ τοὐναντίον ὅτι μάλιστα φοβησόμεθα. Κλ. Ἃ τῆς αἰδοῦς ἔλεγες ὡς οἰόμεθα. Ἀθ. Καλῶς μνημονεύετε. ἐπειδὴ δὲ τήνδε ἀνδρείαν καὶ τὴν ἀφοβίαν ἐν τοῖς φόβοις δεῖ καταμελετᾶσθαι, σκεπτέον ἄρα τὸ ἐναντίον ἐν τοῖς ἐναντίοις θεραπεύεσθαι δέον ἂν εἴη. Κλ. Τό γ' οὖν εἰκός. Ἀθ. Ἃ παθόντες ἄρα πεφύκαμεν διαφερόντως, θαῤῥαλέοι τ' εἶναι καὶ θρασεῖς. ἐν τούτοις δὲ, ἂν ὡς ἔοικεν εἴη τὸ μελετᾶν ὡς ἥκιστα εἶναι ἀναισχύντους τε καὶ θρασύτητος γέμοντας. φοβερούς δὲ εἰς τὸ τι τολμᾶν ἑκάστοτε λέγειν, ἢ πάσχειν ἢ καὶ δρᾶν αἰσχρὸν ὁτιοῦν. Κλ. Ἔοικεν. Ἀθ. Οὐκοῦν ταῦτά ἐστι πάντα ἐν οἷς ἐσμὲν τοιοῦτοι, θυμὸς, ἔρως, ὕβρις, ἀμαθία, φιλοκέρδεια, δειλία. καὶ ἔτι τὰ τοιάδε, πλοῦτος, κάλλος, ἰσχὺς, καὶ πάνθ' ὅσα δι' ἡδονῆς αὖ μεθύσκοντα παράφρονας ποιεῖ. τούτων δ' εὐτελῆ τε καὶ ἀσινεστέραν πρῶτον μὲν, πρὸς τὸ λαμβάνειν πεῖραν, εἶτα εἰς τὸ μελετᾶν, πλὴν τῆς ἐν οἴνῳ βασάνου καὶ παιδιᾶς, τίνα ἔχομεν ἡδονὴν εἰπεῖν ἐμμετρον μᾶλλον, ἂν καὶ ὁπωστιοῦν μετ' εὐλαβείας γίγνεται. σκοπῶμεν γὰρ δή. δυσκόλου ψυχῆς καὶ ἀγρίας ἐξ ἧς ἀδικίαι μυρίαι γίγνονται, πότερον ἰόντας εἰς τὰ ξυμβόλαια πεῖραν λαμβάνειν κινδυνεύοντα περὶ αὐτῶν σφαλερώτερον, ἢ ξυγγιγνόμενον μετὰ τῆς τοῦ Διονύσου θεωρίας, ἢ πρὸς τἀφροδίσια ἡττημένης τινὸς ψυχῆς βάσανον λαμβάνειν ἐπιτρέποντα αὐτοῦ θυγατέρας τε καὶ υἱεῖς καὶ γυναῖκας, οὕτως ἐν τοῖς φιλτάτοις κινδυνεύσαντας ἦθος ψυχῆς θεάσασθαι; καὶ μυρία δὴ λέγων, οὐκ ἄν τις ποτὲ ἀνύσειεν ὅσῳ διαφέρει τὸ μετὰ παιδιᾶς τὴν ἄλλως ἄνευ μισθοῦ ζημιώδους θεωρεῖν. καὶ δὴ τοῦτο μὲν αὐτὸ, περί γε τούτων, οὔτ' ἂν Κρῆτας οὔτ' ἄλλους ἀνθρώπους οὐδένας οἰόμεθα ἀμφισβητῆσαι, μὴ οὐ πεῖράν τε ἀλλήλων ἐπιεικῆ ταύτην εἶναι. τό τε τῆς εὐτελείας καὶ ἀσφαλείας καὶ τάχους διαφέρειν πρὸς τὰς ἄλλας βασάνους. Κλ. Ἀληθὲς τοῦτό γε. Ἀθ. Τοῦτο μὲν ἄρ' ἂν τῶν χρησιμωτάτων ἓν εἴη, τὸ γνῶναι τὰς φύσεις τε καὶ ἕξεις τῶν ψυχῶν τῇ τέχνῃ ἐκείνῃ, ἧς ἐστι ταῦτα θεραπεύειν. ἔστι δέ που φαμὲν ὡς οἶμαι, πολιτικῆς. ἢ γάρ; Κλ. Πάνυ μὲν οὖν.

Νομοθεσίας πρώτου, τέλος.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΝΟΜΩΝ, Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο ὡς ἔοικε, σκεπτέον ἐκεῖνο περὶ αὐτῶν. πότερα τοῦτο μόνον ἀγαθὸν ἔχει τὸ κατιδεῖν, πῶς ἔχομεν τὰς φύσεις, ἢ καί τι μέγεθος ὠφελείας ἄξιον πολλῆς σπουδῆς ἔνεστι τῇ κατ' ὀρθὸν χρείᾳ τῆς ἐν οἴνῳ συνουσίας. τί οὖν δὴ λέγομεν; ἔνεσθ' ὡς ὁ λόγος ἔοικε βούλεσθαι σημαίνειν. ὅπῃ δὲ καὶ ὅπως ἀκούωμεν προσέχοντες τὸν νοῦν, μή πῃ παραποδισθῶμεν ὑπ' αὐτοῦ. Κλ. Λέγε οὖν. Ἀθ. Ἀναμνησθῆναι τοίνυν ἔγωγε πάλιν ἐπιθυμῶ, τί ποτε λέγομεν ἡμῖν εἶναι τὴν ὀρθὴν παιδείαν. τούτου γὰρ ὥς γ' ἐγὼ τοπάζω τανῦν, ἔστιν ἐν τῷ ἐπιτηδεύματι τούτῳ καλῶς κατορθουμένῳ σωτηρία. Κλ. Μέγα λέγεις. Ἀθ. Λέγω τοίνυν τῶν παίδων παιδικὴν εἶναι πρώτην αἴσθησιν, ἡδονὴν καὶ λύπην. καὶ ἐν οἷς ἀρετὴ, ψυχῇ καὶ κακία παραγίνεται πρῶτον ταῦτ' εἶναι. φρόνησιν δὲ καὶ ἀληθεῖς δόξας βεβαίους, εὐτυχὲς ὅτῳ καὶ πρὸς τὸ γῆρας παρεγένετο. τέλειος δ' οὖν ἔστιν ἄνθρωπος ταῦτα καὶ τὰ ἐν τούτοις πάντα κεκτημένος ἀγαθά. παιδείαν δὴ λέγω τὴν παραγινομένην πρῶτον παισὶν ἀρετήν. ἡδονὴ δὲ καὶ φιλία καὶ λύπη καὶ μῖσος ἂν ὀρθῶς ἐν ψυχαῖς ἐγγίγνωνται, μήπω δυναμένων λόγῳ λαμβάνειν. λαβόντων δὲ τὸν λόγον συμφωνήσωσι τῷ λόγῳ ὀρθῶς εἰθίσθαι ὑπὸ τῶν προσηκόντων ἐθῶν, αὕτη θ' ἡ ξυμφωνία, ξύμπασα μὲν ἀρετή. τὸ δὲ περὶ τὰς ἡδονὰς καὶ λύπας τεθραμμένον αὐτῆς ὀρθῶς ὥστε μισεῖν μὲν, ἃ χρὴ μισεῖν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους. στέργειν δὲ ἃ χρὴ στέργειν, τοῦτ' αὐτὸ ἀποτεμὼν τῷ λόγῳ καὶ παιδείαν προσαγορεύων κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν, ὀρθῶς ἂν προσαγορεύοις. Κλ. Καὶ γὰρ ὦ ξένε, ἡμῖν καὶ τὰ πρότερον ὀρθῶς σοι παιδείας πέρι καὶ τανῦν εἰρῆσθαι δοκεῖ. Ἀθ. Καλῶς τοίνυν. τούτων γὰρ δὲ τῶν ὀρθῶς τεθραμμένων ἡδονῶν καὶ λυπῶν παιδειῶν οὐσῶν χαλᾶται τοῖς ἀνθρώποις καὶ διαφθείρεται τὰ πολλὰ ἐν τῷ βίῳ. θεοὶ οἰκτείραντες τὸ τῶν ἀνθρώπων ἐπίπονον πεφυκὸς γένος. ἀναπαύλας τε αὐτοῖς τῶν πόνων ἐτάξαντο, τὰς τῶν ἑορτῶν ἀμοιβὰς τοῖς θεοῖς καὶ Μούσας Ἀπόλλωνά τε μουσηγέτην, καὶ Διόνυσον ξυνεορταστὰς ἔδωσαν, ἵν' ἐπανορθῶνται, τάς γε-

νεμένας

νομαίας τροφὰς ἐν ταῖς ἑορταῖς μετὰ θεῶν. ὁρᾶν οὖν χρὴ, πότερον ἀληθὴς ἡμῖν κατὰ φύσιν ὁ λόγος ὑμνεῖται τανῦν, ἢ πῶς; φησὶ δὲ τὸ νέον ἅπαν ὡς ἔπος εἰπεῖν, τοῖς τε σώμασι καὶ ταῖς φωναῖς ἡσυχίαν ἄγειν οὐ δύνασθαι. κινεῖσθαι δὲ ἀεὶ ζητεῖν καὶ φθέγγεσθαι. τὰ μὲν ἁλλόμενα καὶ σκιρτῶντα, οἷον ὀρχούμενα μεθ' ἡδονῆς καὶ προσπαίζοντα, τὰ δὲ φθεγγόμενα πάσας φωνάς. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ζῶα, οὐκ ἔχειν αἴσθησιν τῶν ἐν ταῖς κινήσεσι τάξεων, οὐδὲ ἀταξιῶν, οἷς δὴ ῥυθμὸς ὄνομα καὶ ἁρμονία. ἡμῖν δὲ οὓς εἴπομεν θεοὺς συγχορευτὰς δεδόσθαι, τούτους εἶναι, καὶ τοὺς δεδωκότας τὴν ἔνρυθμόν τε καὶ ἐναρμόνιον αἴσθησιν μεθ' ἡδονῆς, ᾗ δὴ κινεῖν τε ἡμᾶς καὶ χορηγεῖν ἡμῶν τούτους, ᾠδαῖς τε καὶ ὀρχήσεσιν ἀλλήλους ξυνείροντας. χορούς τε ὠνομακέναι τὸ παρὰ τῆς χαρᾶς ἔμφυτον ὄνομα. πρῶτον δὴ τοῦτο ἀποδεξώμεθα, θῶμεν παιδείαν εἶναι πρώτην, διὰ μουσῶν τε καὶ Ἀπόλλωνος. ἢ πῶς; Κλ. Οὕτως. Ἀθ. Οὐκοῦν ὁ μὲν ἀπαίδευτος, ἀχόρευτος ἡμῖν ἔσται. τὸν δὲ πεπαιδευμένον ἱκανῶς κεχορευκότα θετέον. Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Χορεία γε μὴν ὄρχησίς τε καὶ ᾠδὴ τὸ ξύνολόν ἐστιν. Κλ. Ἀναγκαῖον. Ἀθ. Ὁ καλῶς ἄρα πεπαιδευμένος ᾄδειν τε καὶ ὀρχεῖσθαι δυνατὸς ἂν εἴη καλῶς. Κλ. Ἔοικεν. Ἀθ. Ἴδωμεν δὴ, τί ποτ' ἔστι τὸ νῦν αὖ λεγόμενον. Κλ. Τὸ ποῖον δή; Ἀθ. Καλῶς ᾄδει φαμὲν καὶ καλῶς ὀρχεῖται. πότερον καὶ καλὰ ᾄδει καὶ καλὰ ὀρχεῖται προσθῶμεν, ἢ μή; Κλ. Προσθῶμεν. Ἀθ. Τί δ' αὖ τὰ καλά τε ἡγούμενος εἶναι καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ αἰσχρὰ, οὕτως αὐτοῖς χρῆται; βέλτιον ὁ τοιοῦτος πεπαιδευμένος ἡμῖν ἔσται τῆς χορείας τε καὶ μουσικῆς; ἢ ὃς ἂν τῷ μὲν σώματι καὶ τῇ φωνῇ τὸ διανοηθὲν εἶναι καλὸν, ἱκανῶς ὑπηρετεῖν δυνηθῇ ἑκάστοτε, χαίρῃ δὲ μὴ τοῖς καλοῖς μηδὲ μισῇ τὰ μὴ καλά; ἢ ἐκεῖνος ὃς ἂν τῇ μὲν φωνῇ καὶ τῷ σώματι, μὴ πάνυ δυνατὸς ᾖ κατορθοῦν ἢ διανοεῖσθαι, τῇ δὲ ἡδονῇ καὶ λύπῃ κατορθοῖ. τὰ μὲν ἀσπαζόμενος, ὅσα καλὰ, τὰ δὲ δυσχεραίνων, ὁπόσα μὴ καλά; Κλ. Πολὺ τὸ διαφέρον ὦ ξένε λέγεις τῆς παιδείας. Ἀθ. Οὐκοῦν εἰ μὲν τὸ καλὸν ᾠδῆς καὶ ὀρχήσεως πέρι γιγνώσκομεν τρεῖς ὄντες, ἴσμεν καὶ τὸν πεπαιδευμένον τε καὶ ἀπαίδευτον ὀρθῶς. εἰ δὲ ἀγνοοῦμέν γε τοῦτο, οὐδ' ἤ τις παιδείας ἐστὶ φυλακὴ, καὶ ὅπου διαγιγνώσκειν ἄν ποτε δυναίμεθα, ἆρ' οὐχ οὕτως; Κλ. Οὕτως μὲν οὖν. Ἀθ. Ταῦτ' ἄρα μετὰ τοῦθ' ἡμῖν αὖ καθάπερ κυσὶν ἰχνευούσαις διερευνητέον, σχῆμά τε καλὸν καὶ μέλος καὶ ᾠδὴν καὶ ὄρχησιν. εἰ δὲ ταῦθ' ἡμᾶς διαφυγόντα οἰχήσεται, μάταιος ὁ μετὰ ταῦθ' ἡμῖν περὶ παιδείας ὀρθῆς, εἴθ' ἑλληνικῆς εἴτε βαρβαρικῆς λόγος ἂν εἴη. Κλ. Ναί. Ἀθ. Εἶεν. τί δὲ δὴ τὸ καλὸν χρὴ φάναι σχῆμα ἢ μέλος εἶναί ποτε; φέρε ἀνδρικῆς ψυχῆς ἐν πόνοις ἐχομένης καὶ δειλῆς, ἐν τοῖς αὐτοῖς τε καὶ ἴσοις, ἆρ' ὅμοια τά τε σχήματα καὶ τὰ φθέγματα συμβαίνει γίγνεσθαι; Κλ. Καὶ πῶς ὅτε γε μὴ δὲ τὰ χρώματα. Ἀθ. Καλῶς γε ὦ ἑταῖρε. ἀλλ' ἐν γὰρ μουσικῇ, καὶ σχήματα μὲν καὶ μέλη ἔνεστι, περὶ ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν οὔσης τῆς μουσικῆς, ὥστε εὔρυθμον μὲν καὶ εὐάρμοστον, εὔχρουν δὲ μέλος ἢ σχῆμα οὐκ ἔστιν ἀπεικάσαντα, ὥσπερ οἱ χοροδιδάσκαλοι ἀπεικάζουσιν ὀρθῶς φθέγγεσθαι. τὸ δὲ τοῦ δειλοῦ τε καὶ ἀνδρείου σχῆμα ἢ μέλος, ἔστι τε καὶ ὀρθῶς προσαγορεύειν ἔχει, τὰ μὲν τῶν ἀνδρείων καλὰ, τὰ δὲ τῶν δειλῶν, αἰσχρά. καὶ ἵνα δὲ μὴ μακρολογία πολλή τις γίγνηται περὶ ταῦθ' ἡμῖν, ἅπαντα ἁπλῶς ἔστω. τὰ μὲν ἀρετῆς ἐχόμενα ψυχῆς ἢ σώματος, εἴτε αὐτῆς εἴτε τινος εἰκόνος, ξύμπαντα σχήματά τε καὶ μέλη, καλά. τὰ δὲ κακίας αὖ, τοὐναντίον ἅπαν. Κλ. Ὀρθῶς τε προκαλῇ, καὶ ταῦθ' ἡμῖν οὕτως ἔχειν, ἀποκεκρίσθω τὰ νῦν. Ἀθ. Ἔτι δὲ τόδε, πότερον ἅπαντες πάσαις χορείαις ὁμοίως χαίρομεν, ἢ πολλοῦ δεῖ. Κλ. Τοῦ παντὸς μὲν οὖν. Ἀθ. Τί ποτ' αὖ οὖν λέγωμεν τὸ πεπλανηκὸς ἡμᾶς εἶναι; πότερον οὐ ταὐτά ἐστιν ἡμῖν καλὰ πᾶσιν, ἢ τὰ μὲν ταὐτὰ, ἀλλ' οὐ δοκεῖ ταὐτὰ εἶναι; οὐ γάρ που ἐρεῖ γέ τις, ὥς ποτε τὰ τῆς κακίας ἢ ἀρετῆς, καλλίονα χορεύματα. οὐδ' ὡς αὐτὸς μὲν χαίρει τοῖς τῆς μοχθηρίας σχήμασιν, οἱ δ' ἄλλοι ἐναντίᾳ ταύτης μούσῃ τινί. καί τοι λέγουσί γε οἱ πλεῖστοι μουσικῆς ὀρθότητα εἶναι τὴν ἡδονὴν ταῖς ψυχαῖς πορίζουσαν δύναμιν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὔτε ἀνεκτὸν, οὔτε ὅσιον τοπαράπαν φθέγγεσθαι. τόδε δὲ μᾶλλον εἰκὸς πλανᾶν ἡμᾶς. Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Ἐπειδὴ μιμήματα τρόπων ἐστὶ τὰ περὶ τὰς χορείας ἐν πράξεσί τε παντοδαπαῖς γιγνόμενα καὶ τύχαις καὶ ἤθεσι καὶ μιμήμασι διεξιόντων ἑκάστων, οἷς μὲν ἂν πρὸς τρόπον τὰ ῥηθέντα ἢ μελῳδηθέντα, ἢ καὶ ὁπωσοῦν χορευθέντα, ἢ κατὰ φύσιν, ἢ κατὰ ἔθος, ἢ κατ' ἀμφότερα. τούτους μὲν καὶ τούτοις χαίρειν τε καὶ ἐπαινεῖν αὐτὰ καὶ προσαγορεύειν καλὰ ἀναγκαῖον. οἷς δ' ἂν παρὰ φύσιν ἢ τρόπον ἤ τινα ξυνήθειαν, οὔτε χαίρειν δυνατὸν οὔτε ἐπαινεῖν, αἰσχρά τε προσαγορεύειν. οἷς δ' αὖ τὰ μὲν τῆς φύσεως ὀρθὰ ξυμβαίνῃ. τὰ δὲ τῆς συνηθείας ἐναντία, ἢ τὰ μὲν τῆς συνηθείας ὀρθὰ, τὰ δὲ τῆς φύσεως ἐναντία. οὗτοι δὲ ταῖς ἡδοναῖς τοὺς ἐπαίνους ἐναντίους προσαγορεύουσιν. ἡδέα γὰρ τούτων ἕκαστα εἶναί φασι, πονηρὰ δὲ καὶ ἐναντίον ἄλλων οὓς οἴονται φρονεῖν. αἰσχύνονται μὲν κινεῖσθαι τῷ σώματι τὰ τοιαῦτα, αἰσχύνονται δὲ ᾄδειν, ὡς ἀποφαινόμενοι καλὰ μετὰ σπουδῆς. χαίρουσι δὲ παρ' αὐτοῖς. Κλ. Ὀρθότατα λέγεις. Ἀθ. Μῶν οὖν τι βλάβην ἔσθ' ἥν τινα φέρει τῷ χαίροντι πονηρείας ἢ σχήμασιν, ἢ μέλεσιν; ἤ τιν' ὠφέλειαν αὐτοῖς πρὸς τἀναντία τὰς ἡδονὰς ἀποδεχομένοις; Κλ. Εἰκός γε. Ἀθ. Πότερον εἰκὸς, ἢ καὶ ἀναγκαῖον ταὐτὸν εἶναι; ὅπερ ὅταν τις πονηροῖς ἤθεσι ξυνὼν κακῶν ἀνθρώπων, μὴ μισῇ, χαίρει δὲ ἀποδεχόμενος. ψέγῃ δὲ ὡς ἐν παιδιᾶς μοίρᾳ ὀνειρώττων αὐτοῦ τὴν μο-

χθηρείαν, τό τε ὁμοιοῦσθαι δέ που ἀνάγκη τὸν χαίροντα, ὁποτέροις ἂν χαίρῃ, ἐὰν ἄρα καὶ ἐπαινεῖν αἰσχύνηται, καίτοι τοῦ τοιούτου τί μεῖζον ἀγαθὸν ἢ κακὸν φαῖμεν ἂν ἡμῖν ἐκ πάσης ἀνάγκης γίγνεσθαι;

Κλ. Δοκῶ μὲν οὐδέν. Ἀθ. Ὅπου δὲ νόμοι καλῶς εἰσὶ κείμενοι, ἢ καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἔσονται, τὴν περὶ τὰς μούσας παιδείαν τε καὶ παιδιὰν οἰόμεθα ἐξέσεσθαι τοῖς ποιητικοῖς. ὅτι περ ἂν αὐτὸν τὸν ποιητὴν ἐν τῇ ποιήσει τέρπει ῥυθμοῦ ἢ μέλους ἢ ῥημάτων ἐχόμενον, τοῦτο διδάσκοντα καὶ τοὺς τῶν εὐνόμων παῖδας καὶ νέους ἐν τοῖς χοροῖς, ὅτι ἂν τύχοι ἀπεργάζεσθαι πρὸς ἀρετὴν ἢ μοχθηρίαν; Κλ. Οὔτοι δὴ τοῦτό γε λόγον ἔχει. Με. Πῶς γὰρ ἄν; Ἀθ. Νῦν δέ γε αὐτὸ ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἔξεστι δρᾶν, πλὴν κατ' Αἴγυπτον. Κλ. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ δὴ πῶς τὸ τοιοῦτον φὴς νενομοθετῆσθαι; Ἀθ. Θαῦμα καὶ ἀκοῦσαι. πάλαι γὰρ δή ποτε ὡς ἔοικεν, ἐγνώσθη παρ' αὐτοῖς οὗτος ὁ λόγος. ὃν τανῦν λέγομεν ἡμεῖς ὅτι καλὰ μὲν σχήματα, καλὰ δὲ μέλη δεῖ μεταχειρίζεσθαι ταῖς συνηθείαις τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι νέους. ταξάμενοι δὲ ταῦτα ἅττα ἐστὶ καὶ ὁποῖ' ἄττα ἀπέφαινον ἐν τοῖς ἱεροῖς. καὶ παρὰ ταῦτα οὐκ ἐξῆν οὔτε ζωγράφοις οὔτ' ἄλλοις ὅσοι σχήματα καὶ ὁποῖ' ἄττα ἀπεργάζονται καινοτομεῖν, οὐδ' ἐπινοεῖν ἄλλ' ἄττα, ἢ τὰ πάτρια, οὐδὲ νῦν ἔξεστιν, οὔτ' ἐν τούτοις, οὔτ' ἐν μουσικῇ ξυμπάσῃ. σκοπῶν δ' εὑρήσεις αὐτόθι, τὰ μυριοστὸν ἔτος γεγραμμένα ἢ τετυπωμένα, οὐχ ὡς ἔπος εἰπεῖν μυριοστὸν ἀλλ' ὄντως τῶν νῦν δεδημιουργημένων, οὔτε τι καλλίονα, οὔτ' αἰσχίω, τὴν αὐτὴν δὲ τέχνην ἀπειργασμένα. Κλ. Θαυμαστὸν λέγεις. Ἀθ. Νομοθετικὸν μὲν οὖν καὶ πολιτικὸν ὑπερβαλλόντως, ἀλλ' ἕτερα φαῦλ' ἂν εὕροις αὐτόθι. τοῦτο δὲ τὸ περὶ μουσικὴν, ἀληθές τε καὶ ἄξιον ἐννοίας. ὅτι δυνατὸν ἄρ' ἦν περὶ τῶν τοιούτων νομοθετεῖσθαι, βεβαίως θαρροῦντα μέλη τὰ τὴν ὀρθότητα φύσει παρεχόμενα. τοῦτο δὲ θεοῦ ἢ θείου τινὸς ἂν εἴη. καθάπερ ἐκεῖ φασι, τὰ τὸν πολὺν τοῦτον σεσωσμένα χρόνον μέλη, τῆς Ἴσιδος ποιήματα γεγονέναι. ὥσθ' ὅπερ ἔλεγον εἰ δύναιτό τις ἑλεῖν αὐτῶν, καὶ ὁποσοῦν τὴν ὀρθότητα, θαρροῦντα χρὴ εἰς νόμον ἄγειν καὶ τάξιν αὐτά. ὡς ἡ τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης ζήτησις τοῦ καινῇ ζητεῖν ἀεὶ μουσικῇ χρῆσθαι, σχεδὸν οὐ μεγάλην τινὰ δύναμιν ἔχει πρὸς τὸ διαφθεῖραι, τὴν καθιερωθεῖσαν χορείαν, ἐπικαλοῦσα ἀρχαιότητα. τὴν γοῦν ἐκεῖ, οὐδαμῶς ἔοικε δυνατὴ γεγονέναι διαφθεῖραι, πᾶν δὲ τοὐναντίον. Κλ. Φαίνεται οὕτως ἂν ταῦτα ἔχειν, ἐκ τῶν ὑπὸ σοῦ τανῦν λεχθέντων. Ἀθ. Ἆρ' οὖν θαρροῦντες λέγωμεν τὴν τῇ μουσικῇ καὶ τῇ παιδιᾷ μετὰ χορείας χρείαν ὀρθὴν εἶναι, τοιῷδέ τινι τρόπῳ. χαίρομεν ὅταν οἰώμεθα εὖ πράττειν, καὶ ὁπόταν χαίρωμεν, οἰόμεθα εὖ πράττειν αὖ. μῶν οὐχ οὕτως;

Κλ. Οὕτω μὲν οὖν. Ἀθ. Καὶ μὴν ἔν γε τῷ τοιούτῳ χαίροντες, ἡσυχίαν οὐ δυνάμεθα ἄγειν.

Κλ. Ἔστι ταῦτα. Ἀθ. Ἆρ' οὖν οὐχ ἡμῶν οἱ μὲν νέοι αὐτοὶ χορεύειν ἕτοιμοι; τὸ δὲ τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν ἐκείνους αὖ θεωροῦντες διάγειν ἡγούμεθα πρεπόντως χαίροντες τῇ ἐκείνων παιδιᾷ τε καὶ ἑορτάσει, ἐπειδὴ τὸ παρ' ἡμῖν ἡμᾶς ἐλαφρὸν ἐκλείπει νῦν. ὃ ποθοῦντες καὶ ἀσπαζόμενοι, τίθεμεν οὕτως ἀγῶνας τοῖς δυναμένοις ἡμᾶς ὅτι μάλιστα εἰς τὴν νεότητα μνήμῃ ἐπεγείρειν; Κλ. Ἀληθέστατα. Ἀθ. Μῶν οὖν οἰόμεθα καὶ κομιδῇ μάτην τὸν νῦν λεγόμενον λόγον περὶ τῶν ἑορταζόντων λέγειν τοὺς πολλοὺς, ὅτι τοῦτον δεῖ σοφώτατον ἡγεῖσθαι καὶ κρίνειν νικᾶν, ὃς ἂν ἡμᾶς εὐφραίνεσθαι καὶ χαίρειν, ὅτι μάλιστα ἀπεργάζηται; δεῖ γὰρ δὴ ἐπείπερ ἀφείμεθά γε παίζειν ἐν τοῖς τοιούτοις τὸν πλείστους, καὶ μάλιστα χαίρειν ποιοῦντα, τοῦτον μάλιστα τιμᾶσθαί τε, καὶ ὅπερ εἶπον νῦν δὴ τὰ νικητήρια φέρειν. ἆρ' οὖν ὀρθῶς λέγεταί τε τοῦτο, καὶ πράττοιτ' ἂν εἰ ταύτῃ γίγνοιτο; Κλ. Τάχ' ἄν. Ἀθ. Ἀλλ' ὦ μακάριε, μὴ ταχὺ τὸ τοιοῦτον κρίνωμεν, ἀλλὰ διαιροῦντες αὐτὸ κατὰ μέρη, σκοπώμεθα τοιῷδέ τινι τρόπῳ. τί ἂν εἴ ποτέ τις οὕτως ἁπλῶς ἀγῶνα θείη ὁντινοῦν, μηδὲν ἀφορίσας, μήτε γυμνικὸν, μήθ' ἱππικὸν, μήτε μουσικὸν, ἀλλὰ πάντας συναγαγὼν τοὺς ἐν τῇ πόλει, προείποι, θεὶς νικητήρια τὸν βουλόμενον ἥκειν ἀγωνιούμενον ἡδονῆς πέρι μόνον. ὃς δ' ἂν τέρψῃ τοὺς θεατὰς μάλιστα μηδὲν ἐπιταττόμενος ᾧ τινι τρόπῳ, νικήσῃ δὲ αὐτὸ τοῦτο ὅτι μάλιστα ἀπεργασάμενος, καὶ κριθῇ τῶν ἀγωνιζομένων ἥδιστος γεγονέναι, τί ποτ' ἂν ἡγούμεθα ἐκ ταύτης τῆς προρρήσεως ξυμβαίνειν; Κλ. Τοῦ πέρι λέγεις; Ἀθ. Εἰκός που τὸν μέν τινα ἐπιδεικνύναι καθάπερ Ὅμηρος ῥαψῳδίαν, ἄλλον δὲ κιθαρῳδίαν, τὸν δέ τινα τραγῳδίαν, τὸν δ' αὖ κωμῳδίαν. οὐ θαυμαστὸν δὲ, εἴ τις καὶ θαύματα ἐπιδεικνὺς μάλιστ' ἂν νικᾶν ἡγοῖτο. τούτων δὴ τοιούτων καὶ ἑτέρων ἀγωνιστῶν μυρίων ἐλθόντων, ἔχομεν εἰπεῖν τίς ἂν νικῷ δικαίως; Κλ. Ἄτοπον ἤρου. τίς γὰρ ἂν ἀποκρίναιτό σοι τοῦτο, ὡς γνοὺς ἄν ποτε, πρὶν ἀκοῦσαί τε καὶ τῶν ἀθλητῶν ἑκάστων αὐτήκοος αὐτὸς γενέσθαι; Ἀθ. Τί οὖν δή; βούλεσθε ἐγὼ σφῷν τὴν ἄτοπον ταύτην ἀπόκρισιν ἀποκρίνωμαι; Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Εἰ μὲν τοίνυν τὰ πάνυ σμικρὰ κρίνοι παιδία, κρινοῦσι τὸν τὰ θαύματα ἐπιδεικνῦντα. ἢ γάρ; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Ἐὰν δέ γ' οἱ μείζους παῖδες, τὸν τὰς κωμῳδίας. τραγῳδίαν δὲ αἵ τε πεπαιδευμέναι τῶν γυναικῶν, καὶ τὰ νέα μειράκια, καὶ σχεδὸν ἴσως τὸ πλῆθος πάντων. Κλ. Ἴσως δῆτα. Ἀθ. Ῥαψῳδὸν δὲ καλῶς Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσσειαν, ἤ τι τῶν Ἡσιοδείων διατιθέντα, τάχ' ἂν ἡμεῖς οἱ γέροντες ἥδιστα ἀκούσαντες, νικᾶν ἂν φαῖμεν πάμπολυ. τίς οὖν ὀρθῶς ἂν νενικηκὼς εἴη τὸ μετὰ τοῦτο; ἢ γάρ; Κλ. Ναί. Ἀθ. Δῆλον ὡς ἔμοιγε καὶ ὑμῖν ἀναγκαῖόν ἐστι φάναι, τοὺς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἡλικιωτῶν κριθέντας, ὀρθῶς ἂν νικᾶν. τὸ γὰρ ἦθος ἡμῖν τῶν νῦν δὴ, πάμπολυ δοκεῖ τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις καὶ πανταχοῦ βέλτιστον γίγνεσθαι. Κλ.

Τί μήν;

Τί μήν; Αθ. Συγχωρῶ δὴ τό γε τοσοῦτον καὶ ἐγὼ τοῖς πολλοῖς, δεῖν τὴν μουσικὴν ἡδονῇ κρίνεσθαι. μὴ μέντοι τῶν γε ἐπιτυχόντων, ἀλλὰ σχεδὸν ἐκείνην εἶναι Μοῦσαν καλλίστην, ἥτις τοὺς βελτίστους καὶ ἱκανῶς πεπαιδευμένους τέρπει, μάλιστα δὲ εἴ τις ἕνα τὸν ἀρετῇ τε καὶ παιδείᾳ διαφέροντα. διὰ ταῦτα δὲ ἀρετῆς φαμὲν δεῖσθαι τοὺς τούτων κριτάς, ὅτι τῆς τε ἄλλης μετόχους αὐτοὺς εἶναι δεῖ φρονήσεως, καὶ δὴ καὶ τῆς ἀνδρείας. οὔτε γὰρ παρὰ θεάτρου δεῖ τόν γε ἀληθῆ κριτὴν κρίνειν μανθάνοντα, καὶ ἐκπληττόμενον ὑπὸ θορύβου τῶν πολλῶν καὶ τῆς αὑτοῦ ἀπαιδευσίας. οὔτ᾽ αὖ γιγνώσκοντα, δι᾽ ἀνανδρίαν καὶ δειλίαν ἐκ ταὐτοῦ στόματος ὅπερ τοὺς θεοὺς ἐπεκαλέσατο μέλλων κρίνειν, ἐκ τούτου ψευδόμενον ἀποφαίνεσθαι ῥᾳθύμως τὴν κρίσιν. οὐ γὰρ μαθητής, ἀλλὰ διδάσκαλος ὥς γε τὸ δίκαιον θεατῶν μᾶλλον ὁ κριτὴς καθίζει, καὶ ἐναντιωσόμενος τοῖς τὴν ἡδονὴν μὴ προσηκόντως μηδὲ ὀρθῶς ἀποδιδοῦσι θεαταῖς. ἐξῆν γὰρ δὲ τῷ παλαιῷ τε καὶ ἑλληνικῷ νόμῳ, καθάπερ ὁ Σικελικός τε καὶ Ἰταλικὸς νόμος, νῦν τῷ πλήθει τῶν θεατῶν ἐπιτρέπων, καὶ τὸν νικῶντα διακρίνων χειροτονίας, διέφθαρκε μὲν τοὺς ποιητὰς αὐτούς. πρὸς γὰρ τὴν τῶν κριτῶν ἡδονὴν ποιοῦσιν οὖσαν φαύλην, ὥστε αὐτοὶ αὐτοὺς οἱ θεαταὶ παιδεύουσι. διέφθαρκε δ᾽ αὐτοῦ τοῦ θεάτρου τὰς ἡδονάς. δέον γὰρ αὐτοὺς ἀεὶ βελτίω τῶν αὐτῶν ἠθῶν ἀκούοντας, βελτίω τὴν ἡδονὴν ἴσχειν, νῦν αὖ τοῖς δρῶσι, πᾶν τοὐναντίον ξυμβαίνει. τί ποτ᾽ οὖν ἡμῖν τανῦν αὖ διαπερανθέντα τῷ λόγῳ σημαίνειν βούλεται; σκοπεῖσθε τόδε. Κλ. Τὸ ποῖον; Αθ. Δοκεῖ μοι τρίτον ἢ τέταρτον ὁ λόγος εἰς ταὐτὸν περιφερόμενος ἥκειν, ὡς ἄρα παιδεία μέν ἐσθ᾽ ἡ παίδων ὁλκή τε καὶ ἀγωγὴ πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου λόγον ὀρθὸν εἰρημένον. καὶ τοῖς ἐπιεικεστάτοις καὶ πρεσβυτάτοις δι᾽ ἐμπειρίαν ξυνδεδογμένον ὡς ὄντως ὀρθός ἐστιν. ἵν᾽ οὖν ἡ ψυχὴ τοῦ παιδὸς μὴ ἐναντία χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι ἐθίζηται τῷ νόμῳ καὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ νόμου πεπεισμένοις, ἀλλὰ ξυνέπηται χαίρουσά τε καὶ λυπουμένη τοῖς αὐτοῖς τούτοις, οἷσπερ ὁ γέρων, τούτων ἕνεκα ἃς ᾠδὰς καλοῦμεν, ὄντως μὲν ἐπῳδαὶ ταῖς ψυχαῖς αὗται νῦν γεγονέναι, πρὸς τὴν τοιαύτην ἣν λέγομεν συμφωνίαν ἐσπουδασμέναι. διὰ δὲ τὸ σπουδὴν μὴ δύνασθαι φέρειν τὰς τῶν νέων ψυχάς, παιδιαί τε καὶ ᾠδαὶ καλεῖσθαι καὶ πράττεσθαι, καθάπερ τοῖς κάμνουσί τε καὶ ἀσθενῶς ἴσχουσι τὰ σώματα, ἐν ἡδέσι τισὶ σιτίοις καὶ πόμασι τὴν χρηστὴν πειρῶνται τροφὴν προσφέρειν, οἷς μέλει τούτων. τὴν δὲ τῶν πονηρῶν, ἐν ἀηδέσιν, ἵνα τὴν μὲν ἀσπάζωνται, τὴν δὲ μισεῖν ὀρθῶς ἐθίζωνται. ταὐτὸν δὴ καὶ τὸν ποιητικὸν ὁ ὀρθὸς νομοθέτης, ἐν τοῖς καλοῖς ῥήμασι καὶ ἐπαινετοῖς πείσει τε καὶ ἀναγκάσει μὴ πείθων, τὰ τῶν σωφρόνων τε καὶ ἀνδρείων καὶ πάντων ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἔν τε ῥυθμοῖς σχήματα καὶ ἐν ἁρμονίαις μέλη ποιοῦντα ὀρθῶς ποιεῖν.

Κλ. Νῦν οὖν οὕτω δοκοῦσί σοι πρὸς Διὸς ὦ ξένε ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι ποιεῖν; ἐγὼ μὲν γὰρ καθ᾽ ὅσον αἰσθάνομαι, πλὴν παρ᾽ ἡμῖν ἢ παρὰ Λακεδαιμονίοις, ἃ σὺ νῦν λέγεις, οὐκ οἶδα πραττόμενα. καινὰ δὲ ἄττα ἀεὶ γιγνόμενα περί τε τὰς ὀρχήσεις καὶ περὶ τὴν ἄλλην μουσικὴν ξύμπασαν. οὐχ ὑπὸ νόμων μεταβαλλόμενα, ἀλλ᾽ ὑπό τινων ἀτάκτων ἡδονῶν. πολλοῦ δὲ δεουσῶν τῶν αὐτῶν εἶναι καὶ κατὰ ταὐτά, ὡς σὺ κατ᾽ Αἴγυπτον ἀφερμηνεύεις, ἀλλ᾽ οὐδέποτε τῶν αὐτῶν. Αθ. Ἄριστά γε ὦ Κλεινία. εἰ δ᾽ ἔδοξά σοι ἃ σὺ λέγεις λέγειν ὡς νῦν γιγνόμενα, οὐκ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ μὴ σαφῶς λέγων ἃ διανοοῦμαι, τοῦτ᾽ ἐποίησα καὶ ἔπαθον. ἀλλ᾽ ἃ βούλομαι γίγνεσθαι περὶ μουσικήν, τοιαῦτ᾽ ἄττα εἶπον, ἴσως ὥστε σοι δόξαι ταῦτα ἐμὲ λέγειν. λοιδορεῖν γὰρ πράγματα ἀνίατα καὶ πόρρω προβεβηκότα ἁμαρτίας, οὐδαμῶς ἡδύ, ἀναγκαῖον δ᾽ ἐνίοτ᾽ ἐστίν. ἐπειδὴ δὲ ταὐτὰ ξυνδοκεῖ καὶ σοί, φέρε φῂς παρ᾽ ὑμῖν καὶ τοῖσδε μᾶλλον ἢ περὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι γίγνεσθαι τὰ τοιαῦτα; Κλ. Τί μήν; Αθ. Τί δ᾽ εἰ καὶ περὶ τοῖς ἄλλοις γίγνοιθ᾽ οὕτω; πότερον αὐτὰ καλλιόνως οὕτως ἔχειν φαῖμεν ἄν, ἢ καθάπερ νῦν γίγνεται γιγνόμενα; Κλ. Πολύ που τὸ διαφέρον, εἰ καθάπερ παρά τε τοῖσδε καὶ παρ᾽ ἡμῖν, καὶ ἔτι καθάπερ εἶπες σὺ νῦν δὴ δεῖν εἶναι, γίγνοιτο. Αθ. Φέρε δὴ ξυνομολογησόμεθα τανῦν, ἄλλο τι παρ᾽ ὑμῖν ἐν πάσῃ παιδείᾳ καὶ μουσικῇ τὰ λεγόμενά ἐστι τάδε; τοὺς ποιητὰς ἀναγκάζετε λέγειν, ὡς ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ σώφρων ὢν καὶ δίκαιος, εὐδαίμων ἐστὶ καὶ μακάριος. ἐάν τε μέγας καὶ ἰσχυρός, ἐάν τε σμικρὸς καὶ ἀσθενὴς ᾖ, καὶ ἐὰν πλουτῇ καὶ μή. ἐὰν δὲ ἄρα πλουτῇ μὲν Κινύρα τε καὶ Μίδα μᾶλλον, ᾖ δὲ ἄδικος, ἄθλιός τ᾽ ἐστὶ καὶ ἀνιαρῶς ζῇ. καὶ οὔτ᾽ ἂν μνησαίμην (φησὶν ὑμῖν ὁ ποιητής, εἴπερ ὀρθῶς λέγει) οὔτ᾽ ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην, ὃς μὴ πάντα τὰ λεγόμενα καλὰ μετὰ δικαιοσύνης πράττοι καὶ κτῷτο. καὶ δὴ καὶ δῄων τοιοῦτος ὤν, ὀρέγοιτ᾽ ἐγγύθεν ἱστάμενος. ἄδικος δὲ ὤν, μήτε τολμῷ ὁρᾶν φόνον αἱματόεντα, μήτε νικῷ θέων Θρηΐκιον Βορέην. μήτε ἄλλο αὐτῷ μηδὲν τῶν λεγομένων ἀγαθῶν γίγνοιτό ποτε. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενα ἀγαθά, οὐκ ὀρθῶς λέγεται. λέγεται γὰρ ὡς ἄριστον μὲν ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ κάλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος. μυρία δὲ ἄλλα ἀγαθὰ λέγεται. καὶ γὰρ ὀξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ πάντα ὅσα ἔχεται τῶν αἰσθήσεων εὐαισθήτως ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τὸ ποιεῖν τυραννοῦντα, ὅτι ἂν ἐπιθυμῇ. καὶ τὸ δὴ τέλος ἁπάσης μακαριότητος εἶναι, τὸ πάντα ταῦτα κεκτημένον, ἀθάνατον εἶναι γενόμενον ὅτι τάχιστα. ὑμεῖς δὲ καὶ ἐγώ που τάδε λέγομεν, ὡς ταῦτά ἐστι ξύμπαντα, δικαίοις μὲν καὶ ὁσίοις ἀνδράσιν ἄριστα κτήματα. ἀδίκοις δέ, κάκιστα ξύμπαντα, ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς ὑγιείας. καὶ δὴ καὶ τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ἀκούειν, καὶ αἰσθάνεσθαι, καὶ τὸ παράπαν ζῆν, μέγιστον μὲν κακὸν τὸν ξύμπαντα χρόνον ἀθάνατον ὄντα, καὶ κεκτημένον πάντα τὰ λεγόμενα ἀγαθά, πλὴν δικαιοσύνης τε καὶ ἀρετῆς ἁπάσης. ἔλαττον δὲ ἂν ὡς ὀλίγιστον ὁ τοιοῦτος χρόνον ἐπιζῴη. ταῦτα δὴ λέγειν οἶμαι τοὺς παρ᾽ ὑμῖν ποιητάς, ἅπερ ἐγώ, πείσετε καὶ ἀναγκάσετε. καὶ ἔτι τούτοις ἑπομένους ῥυθμούς τε καὶ ἁρ-

μονίας ἀποδιδόντας παιδεύειν οὕτω τοὺς νέους ὑμῶν. ἢ γὰρ ὁρᾶτε; ἐγὼ μὲν γὰρ λέγω σαφῶς τὰ μὲν κακὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῖς ἀδίκοις εἶναι, τοῖς δὲ δικαίοις κακά. τὰ δ' ἀγαθὰ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς, ὄντως ἀγαθά, τοῖς δὲ κακοῖς, κακά. ὅπερ οὖν ἠρόμην ἆρα ξυμφωνοῦμεν ἐγώ τε καὶ ὑμεῖς, ἢ πῶς; Κλ. Τὰ μὲν ἔμοιγε φαινόμεθά πως, τὰ δ' οὐδαμῶς. Ἀθ. ἆρ' οὖν ὑγίειάν τε κεκτημένον, καὶ πλοῦτον καὶ τυραννίδα διατελοῦς, καὶ ἔτι προστίθημι ὑμῖν ἰσχὺν διαφέρουσαν καὶ ἀνδρείαν μετ' ἀθανασίας, καὶ μηδὲν ἄλλο αὐτῷ τῶν λεγομένων κακῶν ἐγγιγνόμενον. ἀδικίαν δὲ καὶ ὕβριν ἔχοντα ἐν αὐτῷ μόνον τὸν οὕτω ζῶντα, ἴσως ὑμᾶς οὐ πείθω μὴ οὐκ ἄρα εὐδαίμονα ἀλλ' ἄθλιον γίγνεσθαι σαφῶς; Κλ. Ἀληθέστατα λέγεις. Ἀθ. Εἶεν. τί οὖν τὸ μετὰ τοῦτ' εἰπεῖν ἡμᾶς χρεών; ἀνδρεῖος γὰρ δὴ καὶ ἰσχυρὸς καὶ καλὸς καὶ πλούσιος, καὶ ποιῶν ὅτιπερ ἐπιθυμοῖ τὸν βίον ἅπαντα, οὐχ ὑμῖν δοκεῖ εἴπερ ἄδικος εἴη καὶ ὑβριστὴς, ἐξ ἀνάγκης αἰσχρῶς ἂν ζῆν; ἢ τοῦτο μὲν ἴσως ἂν συγχωρήσετε τό γε αἰσχρῶς; Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Τί δὲ τὸ καὶ κακῶς; Κλ. Οὐκ ἂν ἔτι τοῦθ' ὁμοίως. Ἀθ. Τί δὲ τὸ καὶ ἀηδῶς καὶ μὴ ξυμφερόντως αὐτῷ; Κλ. Καὶ πῶς ἂν ταῦτά γ' ἔτι ξυγχωροῖμεν; Ἀθ. Ὅπως; εἰ θεὸς ἡμῖν ὡς ἔοικεν, ὦ φίλοι δοίη τῆς συμφωνίαν, ὡς νῦν γε σχεδὸν ἀπᾴδομεν ἀπ' ἀλλήλων. ἐμοὶ γὰρ δὴ φαίνεται ταῦτα οὕτως ἀναγκαῖα, ὡς οὐδὲ ὦ φίλε Κλεινία, Κρήτη νῆσος σαφῶς. καὶ νομοθέτης ὢν ταύτῃ πειρῴμην ἂν τούς τε ποιητὰς ἀναγκάζειν φθέγγεσθαι, καὶ πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει, ζημίαν τε ὀλίγου μεγίστην ἐπιτιθείην ἄν, εἴ τις ἐν τῇ χώρᾳ φθέγξαιτο ὡς εἰσί τινες ἄνθρωποι ποτὲ πονηροὶ μὲν, ἡδέως δὲ ζῶντες. ἢ λυσιτελοῦντα μὲν ἄλλα ἐστὶ καὶ κερδαλέα, δικαιότερα δὲ ἄλλα. καὶ πολλὰ ἄττ' ἂν περὶ τὰ νῦν λεγόμενα ὑπό τε Κρητῶν καὶ Λακεδαιμονίων ὡς ἔοικε. καὶ δήπου καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διάφορα πείθοιμ' ἂν τοὺς πολίτας μοι φθέγγεσθαι. φέρε γὰρ πρὸς Διός τε καὶ Ἀπόλλωνος ὦ ἄριστοι τῶν ἀνδρῶν, εἰ τοὺς νομοθετήσαντας ὑμῖν αὐτοὺς τούτους ἐροίμεθα θεοὺς, ἆρα ὁ δικαιότατος βίος ἐστὶν ἥδιστος, ἢ δύο ἐστόν τινε βίω. οἷον ὁ μὲν ἥδιστος ὢν τυγχάνει, δικαιότατος δ' ἕτερος. εἰ δὴ δύο φαῖεν, ἐροίμεθ' ἂν ἴσως αὐτοὺς πάλιν, εἴπερ ὀρθῶς ἐπανερωτῷμεν, ποτέρους δ' εὐδαιμονεστέρους χρὴ λέγειν, τοὺς τὸν δικαιότατον, ἢ τοὺς τὸν ἥδιστον διαβιοῦντας βίον. εἰ μὲν δὴ φαῖεν τοὺς τὸν ἥδιστον, ἄτοπος αὐτῶν ὁ λόγος ἂν γίγνοιτο. βούλομαι δέ μοι μὴ ἐπὶ θεῶν λέγεσθαι τὸ τοιοῦτον, ἀλλ' ἐπὶ πατέρων καὶ νομοθετῶν μᾶλλον. καί μοι τὰ ἔμπροσθεν ἐρωτημένα, πατέρα τε καὶ νομοθέτην ἠρωτήσθω. ὁ δ' εἰπάτω, ὡς ὁ ζῶν τὸν ἥδιστον βίον, ἐστὶ μακαριώτατος. εἶτα μετὰ ταῦτα ἔγωγ' ἂν φαίην ὦ πάτερ, οὐχ ὡς εὐδαιμονέστατά με ἐβούλου ζῆν; ἀλλ' ἀεὶ διακελευόμενος, οὐδὲν ἐπαύου ζῆν με ὡς δικαιότατα. ταύτῃ μὲν οὖν ὁ τιθέμενος εἴτε νομοθέτης, εἴτε καὶ πατὴρ, ἄτοπος ἂν οἶμαι καὶ ἄπορος φαίνοιτο τοῦ ξυμφωνοῦντος ἑαυτῷ λέγειν. εἰ δ' αὖ τὸν δικαιότατον εὐδαιμονέστατον ἀποφαίνοιτο βίον εἶναι, ζητοῖ που πᾶς ἂν ὁ ἀκούων οἶμαι. τί ποτ' ἐν αὐτῷ τὸ περὶ ἡδονῆς κρεῖττον ἀγαθόν τε καὶ καλὸν ὁ νόμος ἐνὸν ἐπαινεῖ; τί γὰρ δὴ δικαίῳ, χωριζόμενον ἡδονῆς ἀγαθὸν ἂν γίγνοιτο; φέρε κλέος τε καὶ ἔπαινος πρὸς ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν; ἆρ' ἐστὶν ἀγαθὸν μὲν καὶ καλὸν, ἀηδὲς δὲ, δύσκλεια δὲ τἀναντία; μῶν ἀηδὲς μὲν ἀγαθὸν δὲ ἢ καλὸν, τὰ δ' ἕτερα, ἡδέα μὲν, αἰσχρὰ δὲ καὶ κακά;

Κλ. Καὶ πῶς; Ἀθ. Οὐκοῦν ὁ μὲν μὴ χωρίζων λόγος, ἡδύ τε καὶ δίκαιον καὶ ἀγαθόν τε καὶ καλὸν, πιθανός γ' εἰ μηδὲν ἕτερον, πρὸς μὲν τὸ τινὰ ἐθέλειν ζῆν τὸν ὅσιον καὶ δίκαιον βίον. ὥστε νομοθέτῃ γε αἴσχιστος λόγων καὶ ἐναντιώτατος, ὃς ἂν μὴ φῇ ταῦτα οὕτως ἔχειν. οὐδεὶς γὰρ ἂν ἑκὼν ἐθέλοι πείθεσθαι πράττειν τοῦτο, ὅτῳ μὴ τὸ χαίρειν τοῦ λυπεῖσθαι πλέον ἕπεται. σκοτοδινιᾶν δὲ τὸ πόρρωθεν ὁρώμενον πᾶσί τε ὡς ἔπος εἰπεῖν, καὶ δὴ καὶ τοῖς παισὶ παρέχει. νομοθέτης δ' ἡμῖν δόξαν εἰς τοὐναντίον τούτου καταστήσει τὸ σκότος ἀφελών. καὶ πείσει ἁμωσγέπως ἔθεσι καὶ ἐπαίνοις καὶ λόγοις, ὡς ἐσκιαγραφημένα τὰ δίκαιά ἐστι καὶ ἄδικα. καὶ τὰ μὲν ἄδικα, τῷ τοῦ δικαίου ἐναντίως φαινόμενα. ἐκ μὲν ἀδίκου καὶ κακοῦ ἑαυτοῦ, θεωρούμενα ἡδέα, τὰ δὲ δίκαια ἀηδέστατα. ἐκ δὲ δικαίου πάντα τἀναντία παντὶ πρὸς ἀμφότερα.

Κλ. Φαίνεται. Ἀθ. Τὴν δ' ἀλήθειαν περὶ κρίσεως, ποτέραν κυριωτέραν εἶναι φῶμεν; πότερα τὴν τῆς χείρονος ψυχῆς, ἢ τὴν τῆς βελτίονος; Κλ. Ἀναγκαῖόν που τὴν περὶ ἀμείνονος. Ἀθ. Ἀναγκαῖον ἄρα τὸν ἄδικον βίον, οὐ μόνον αἰσχίω καὶ μοχθηρότερον, ἀλλὰ καὶ ἀηδέστερον τῇ ἀληθείᾳ τοῦ δικαίου τε εἶναι καὶ ὁσίου βίου.

Κλ. Κινδυνεύει κατά γε τὸν νῦν λόγον ὦ φίλε. Ἀθ. Νομοθέτης δὲ οὗ τι καὶ σμικρὸν ὄφελος, εἰ καὶ μὴ τοῦτο ἦν οὕτως ἔχον, ὡς καὶ νῦν αὐτὸ ᾕρηχ' ὁ λόγος ἔχειν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο ἐτόλμησεν ἂν ἐπ' ἀγαθῷ ψεύδεσθαι πρὸς τοὺς νέους. ἔστιν ὅτι τούτου ψεῦδος λυσιτελέστερον ἂν ἐψεύσατό ποτε, καὶ δυνάμενον μᾶλλον ποιεῖν μὴ βίᾳ ἀλλ' ἑκόντας πάντα τὰ δίκαια. Κλ. Καλὸν μὲν ἡ ἀλήθεια ὦ ξένε, καὶ μόνιμον. ἔοικε μὴν οὐ ῥᾴδιον εἶναι πείθειν. Ἀθ. Εἶεν. τὸ μὲν τοῦ Σιδωνίου μυθολόγημα ῥᾴδιον ἐγένετο πείθειν οὕτως ἀπίθανον ὄν, καὶ ἄλλα μυρία. Κλ. Ποῖα; Ἀθ. Τὸ σπαρέντων ποτὲ ὀδόντων, ὁπλίτας ἐξ αὐτῶν φῦναι. καί τοι μέγα γ' ἐστὶ νομοθέτῃ παράδειγμα τοῦ πείσειν ὅ, τι ἂν ἐπιχειρῇ τις πείθειν τὰς τῶν νέων ψυχάς. ὥστε οὐδὲν ἄλλο αὐτὸν δεῖ σκοποῦντα ἀνευρίσκειν, ἢ τί πείσας, μέγιστον ἀγαθὸν ἐργάσαιτο ἂν πόλιν. τούτου δὲ πέρι πᾶσαν μηχανὴν εὑρίσκειν, ὅν τινά ποτε τρόπον ἡ τοιαύτη ξυνοικία πᾶσα περὶ τούτων ἓν καὶ ταὐτὸν ὅτι μάλιστα φθέγγοιτ' ἀεὶ διὰ βίου παντός, ἔν τε ᾠδαῖς καὶ μύθοις καὶ λόγοις. εἰ γ' οὖν, ἄλλῃ πῃ δοκεῖ ἢ ταύτῃ, πρὸς ταῦτα, οὐδεὶς φθόνος ἀμφισβητῆσαι τῷ λόγῳ.

Κλ. Ἀλλ'

Κλ. Ἀλλ' οὔ μοι φαίνεται πρός γε ταῦτα δύνασθαι ἡμῶν ἀμφισβητῆσαι τ' αὖ οὐδέτερος. Ἀθ. Τὸ μετὰ τοῦτο τοίνυν ἐμὸν ἂν εἴη λέγειν. φημὶ γὰρ ἅπαντας δεῖν ἐπάδειν τρεῖς ὄντας τοὺς χορούς, ἔτι νέαις οὔσαις ταῖς ψυχαῖς καὶ ἁπαλαῖς τῶν παίδων. τά τε ἄλλα καὶ λέγοντας πάντα ὅσα διεληλύθαμέν τε καὶ ἔτι διέλθοιμεν ἄν. τὸ δὲ κεφάλαιον αὐτῶν τοῦτο ἔσω, τὸν αὐτὸν ἥδιστόν τε καὶ ἄριστον ὑπὸ θεῶν βίον λέγεσθαι φάσκοντες. Κλ. Ἀληθέστατα ἐροῦμεν ἅμα καὶ μᾶλλον πείσομεν, οὓς δεῖ πείθειν. ἢ ἐὰν ἄλλως πως φθεγγόμεθα λέγοντες, συγχωρητέον ἃ λέγεις. Ἀθ. Πρῶτον μὲν τοίνυν ὁ Μουσῶν χορὸς ὁ παιδικός, ὀρθότατ' ἂν εἴσιοι πρῶτος τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ μέσον ᾀσόμενος ἁπάσῃ σπουδῇ καὶ ὅλῃ τῇ πόλει. δεύτερος δὲ ὁ μέχρι τριάκοντα ἐτῶν τόν τε Παιᾶνα ἐπικαλούμενος μάρτυρα τῶν λεγομένων ἀληθείας πέρι, καὶ τοῖς νέοις ἵλεων μετὰ πειθοῦς γίγνεσθαι ἐπευχόμενος. δεῖ δὲ δὴ καὶ ἔτι τρίτους, τοὺς ὑπὲρ τριάκοντα ἔτη μέχρι τῶν ἑξήκοντα γεγονότας ᾄδειν. τοὺς δὲ μετὰ ταῦτα, οὐ γὰρ ἔτι δυνατοὶ φέρειν ᾠδάς, μυθολόγους, περὶ τῶν αὐτῶν ᾠδῶν διὰ θείας φήμης καταλελεῖφθαι. Κλ. Λέγεις δὲ ὦ ξένε τίνας τούτους τοὺς χοροὺς τοὺς τρίτους; οὐ γὰρ πάνυ ξυνίεμεν σαφῶς ὅ, τί ποτε βούλει φράζειν αὐτῶν πέρι. Ἀθ. Καὶ μὴν εἰσί γε οὗτοι σχεδόν, ὧν χάριν οἱ πλεῖστοι τῶν ἔμπροσθεν ἐῤῥέθησαν λόγων. Κλ. Οὔπω μεμαθήκαμεν. ἀλλ' ἔτι σαφέστερον πειρῶ φράζειν. Ἀθ. Εἴπομεν εἰ μεμνήμεθα κατ' ἀρχὰς τῶν λόγων, ὡς ἡ φύσις ἁπάντων τῶν νέων διάπυρος οὖσα, ἡσυχίαν οὐχ οἵα τε ἄγειν, οὔτε κατὰ τὸ σῶμα, οὔτε κατὰ τὴν φωνὴν εἴη, φθέγγοιτο δ' ἀεὶ ἀτάκτως καὶ πηδῷ. τάξεως δ' αἴσθησιν τούτων ἀμφοτέρων τῶν ἄλλων μὲν ζώων, οὐδὲν ἐφάπτοιτο. ἡ δὲ ἀνθρώπου φύσις ἔχει μόνη τοῦτο. τῇ δὲ τῆς κινήσεως τάξει, ῥυθμὸς ὄνομα εἴη. τῇ δ' αὖ τῆς φωνῆς τοῦ τε ὀξέος ἅμα καὶ βαρέος συγκεραννυμένων, ἁρμονίας ὄνομα προσαγορεύοιτο. χορεία δὲ που ξυναμφότερον κληθείη. θεοὺς δὲ ἔφαμεν ἐλεοῦντας ἡμᾶς συγχορευτάς τε καὶ χορηγοὺς ἡμῖν δεδωκέναι τόν τε Ἀπόλλωνα καὶ Μούσας. καὶ δὴ καὶ τρίτον ἔφαμεν, εἰ μεμνήμεθα, Διόνυσον. Κλ. Πῶς δ' οὐ μεμνήμεθα; Ἀθ. Ὁ μὲν τοίνυν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν χορὸς εἴρηται. τὸν δὲ τρίτον καὶ τὸν λοιπὸν χορὸν ἀνάγκη τοῦ Διονύσου λέγεσθαι. Κλ. Πῶς δή; λέγε. Ἀθ. Μάλα γὰρ ἄτοπος γίγνοιτ' ἂν ὥς γ' ἐξαίφνης ἀκούσαντι Διονύσου πρεσβυτῶν χορός. εἰ ἄρα οἱ, οἱ ὑπὲρ τριάκοντα καὶ πεντήκοντα δὲ γεγονότες ἔτη, μέχρι ἑξήκοντα αὐτῷ χορεύουσιν. Κλ. Ἀληθέστατα μὲν τοι λέγεις. Ἀθ. Λόγου δὲ δεῖ πρὸς ταῦτα οἶμαι, ὅπῃ τοῦτο εὔλογον οὕτω γιγνόμενον ἂν γίγνοιτο. Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Ἆρ' οὖν ἡμῖν τά γε ἔμπροσθεν ὁμολογεῖτε; Κλ. Τοῦ πέρι; Ἀθ. Τὸ δεῖν πάντα ἄνδρα καὶ παῖδα ἐλεύθερον καὶ δοῦλον, θήλειάν τε καὶ ἄῤῥενα, καὶ ὅλῃ τῇ πόλει ὅλην τὴν πόλιν αὐτὴν αὑτῇ ἐπᾴδουσαν. μὴ παύεσθαί ποτε ταῦτα ἃ διεληλύθαμεν ἀμωσγέπως ἀεὶ μεταβαλλόμενα καὶ πάντως παρεχόμενα ποικιλίαν, ὥς τε ἀπληστίαν εἶναί τινα τῶν ὕμνων τοῖς ᾄδουσι καὶ ἡδονήν. Κλ. Πῶς δ' οὐχ ὁμολογοῖτο ἄν, ταῦτα δεῖν οὕτω πράττεσθαι; Ἀθ. Ποῦ δὴ τοῦθ' ἡμῖν τὸ ἄριστον τῆς πόλεως, ἡλικίαις τε καὶ ἅμα φρονήσεσι πιθανώτατον ὂν τῶν ἐν τῇ πόλει ᾆδον τὰ κάλλιστα, μέγιστ' ἂν ἐξεργάζοιτο ἀγαθά; ἢ τοῦτο ἀνοήτως οὕτως ἀφήσομεν, ὃ κυριώτατον ἂν εἴη τῶν καλλίστων τε καὶ ὠφελιμωτάτων ᾠδῶν; Κλ. Ἀλλ' ἀδύνατον τὸ μεθιέναι ὥς γε τανῦν λεγόμενα. Ἀθ. Πῶς οὖν πρέπον ἂν εἴη τοῦτο; ὁρᾶτε εἰ τῇδε. Κλ. Πῇ δή; Ἀθ. Πᾶς που γιγνόμενος πρεσβύτερος, ὄκνου πρὸς τὰς ᾠδὰς μεστός, καὶ χαίρει τε ἧττον πράττων τοῦτο καὶ ἀνάγκης γιγνομένης, αἰσχύνοιτ' ἂν μᾶλλον, ὅσῳ πρεσβύτερος καὶ σωφρονέστερος γίγνεται, τόσῳ μᾶλλον. ἆρ' οὐχ οὕτως; Κλ. Οὕτω μὲν οὖν. Ἀθ. Οὐκοῦν ἐν θεάτρῳ γε καὶ παντοίοις ἀνθρώποις ᾄδειν ἑστὼς ὀρθός, ἔτι μᾶλλον αἰσχύνοιτ' ἄν. καὶ ταῦτα γ' εἰ καθάπερ οἱ περὶ νίκης χοροὶ ἀγωνιζόμενοι πεφωνασκηκότες, ἰσχνοί τε καὶ ἄσιτοι ἀναγκάζοιντο ᾄδειν, οἱ τοιοῦτοι παντάπασί πως ἀηδῶς τε καὶ αἰσχυντηλῶς ᾄδοντες ἀπροθύμως ἂν τοῦτ' ἐργάζοιντο; Κλ. Ἀναγκαιότατα μὲν τοι λέγεις. Ἀθ. Πῶς οὖν αὐτοὺς παραμυθησόμεθα προθύμους εἶναι πρὸς τὰς ᾠδάς; ἆρ' οὐ νομοθετήσομεν πρῶτον μὲν τοὺς παῖδας μέχρις ἐτῶν ὀκτωκαίδεκα τοπαράπαν οἴνου μὴ γεύεσθαι, διδάσκοντες ὡς οὐ χρὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ ὀχετεύειν εἴς τε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, πρὶν ἐπὶ τοὺς πόνους ἐγχειρεῖν πορεύεσθαι, τὴν ἐμμανῆ εὐλαβούμενοι ἕξιν τῶν νέων. μετὰ δὲ τοῦτο, οἴνου μὲν δεῖ γεύεσθαι τοῦ μετρίου, μέχρι τριάκοντα ἐτῶν. μέθης δὲ καὶ πολυοινίας τοπαράπαν τὸν νέον ἀπέχεσθαι. τετταράκοντα δὲ ἐπιβαίνοντα ἐτῶν, ἐν τοῖς ξυσσιτίοις εὐωχηθέντα, καλεῖν τούς τε ἄλλους θεούς, καὶ δὴ καὶ Διόνυσον παρακαλεῖν εἰς τὴν τῶν πρεσβυτῶν τελετὴν ἅμα καὶ παιδιάν. ἣν τοῖς ἀνθρώποις ἐπίκουρον τῆς τοῦ γήρως αὐστηρότητος ἐδωρήσατο, τὸν οἶνον φάρμακον, ὥστ' ἀνηβᾶν ἡμᾶς καὶ δυσθυμίας λήθην γίγνεσθαι. μαλακώτερον ἐκ σκληροτέρου τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος καθάπερ εἰς πῦρ σίδηρον ἐντεθέντα γιγνόμενον, καὶ οὕτως εὐπλαστότερον εἶναι. πρῶτον μὲν δὴ διατεθεὶς οὕτως ἕκαστος, ἆρ' οὐκ ἂν ἐθέλοι προθυμότερόν τε ἧττον αἰσχυνόμενος, οὐκ ἐν πολλοῖς, ἀλλ' ἐν μετρίοις, καὶ οὐκ ἐν ἀλλοτρίοις, ἀλλ' ἐν οἰκείοις, ᾄδειν τε καὶ ὃ πολλάκις εἰρήκαμεν, ἐπᾴδειν; Κλ. Καὶ πολύ γε. Ἀθ. Εἰς μέν γε τὸ προάγειν τοίνυν αὐτοὺς μετέχειν ἡμῖν ᾠδῆς, οὗτος ὁ τρόπος οὐκ ἂν παντάπασιν ἀσχήμων γίγνοιτο. Κλ. Οὐδαμῶς. Ἀθ. Ποίαν δὲ ἥσουσιν οἱ ἄνδρες φωνὴν ἢ μοῦσαν; ἢ δῆλον, ὅτι πρέπουσαν αὐτοῖς δεῖ γέ τινα; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Τίς ἂν οὖν πρέποι θείοις ἀνδράσιν;

ἀνδράσιν; ἆρ' ἂν ἡ τῶν χορῶν; Κλ. Ἡμεῖς γοῦν ὦ ξένε καὶ οἵδε, οὐκ ἄλλην ἄν τινα δυναίμεθα ᾠδὴν, ἢ ἣν ἐν τοῖς χοροῖς ἐμάθομεν ξυνήθεις ᾄδειν γενόμενοι. Κλ. Εἰκότως γε. Ἀθ. Ὄντως γὰρ οὐκ ἐπιβουλοι γεγόνατε τῆς καλλίστης ᾠδῆς. στρατοπέδου γὰρ πολιτείαν ἔχετε, ἀλλ' οὐκ ἐν ἄστεσι κατῳκηκότων, ἀλλ' οἷον ἀθρόους πώλους ἐν ἀγέλῃ νεμομένους φορβάδας τοὺς νέους κέκτησθε. λαβὼν δὲ ὑμῶν οὐδεὶς τὸν αὑτοῦ παρὰ τῶν ξυννόμων σπάσας σφόδρα ἀγριαίνοντα καὶ ἀγανακτοῦντα, ἱπποκόμον τε ἐπέστησεν ἰδίᾳ, καὶ παιδεύει ψήχων τε καὶ ἡμερῶν, καὶ πάντα προσήκοντα ἀποδιδοὺς τῇ παιδοτροφίᾳ. ὅθεν οὐ μόνον ἀγαθὸς ἂν στρατιώτης εἴη, πόλιν δὲ καὶ ἄστυ δυνάμενος διοικεῖν, ὃν δὴ κατ' ἀρχὰς εἴπομεν τῶν Τυρταίου πολεμικῶν εἶναι πολεμικώτερον. τέταρτον, ἀρετῆς ἀλλ' οὐ πρῶτον τὴν ἀνδρείαν κτῆμα τιμῶντα, ἀεὶ καὶ πανταχοῦ ἰδιώταις τε καὶ ξυμπάσῃ πόλει. Κλ. Οὐκ οἶδα ἡμῶν ὦ ξένε ὅπῃ πάλιν αὖ τοὺς νομοθέτας φαυλίζεις. Ἀθ. Οὐκ ὦγαθὲ προσέχων τούτῳ τὸν νοῦν, δρῶ τοῦτο εἴπερ, ἀλλ' ὁ λόγος ὅπῃ φέρει ταύτῃ πορευώμεθα εἰ βούλεσθε. εἰ γὰρ ἔχομεν μοῦσαν τῆς τῶν χορῶν καλλίω καὶ τῆς ἐν τοῖς κοινοῖς θεάτροις, πειρώμεθα ἀποδοῦναι τούτοις, οὓς φαμὲν ἐκείνην μὲν αἰσχύνεσθαι, ζητεῖν δὲ ἥτις καλλίστη ταύτης κοινωνεῖν. Κλ. Πάνυ γε. Ἀθ. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν δεῖ τόδε γε ὑπάρχειν ἅπασιν ὅσοις συμπαρέπεταί τις χάρις, ἢ τοῦτο αὐτὸ μόνον αὐτοῦ τὸ σπουδαιότατον εἶναι, εἴ τινα ὀρθότητα, ἢ τὸ τρίτον ὠφέλειαν, οἷον δὴ λέγω. ἐδωδῇ μὲν καὶ πόσει καὶ ξυμπάσῃ τροφῇ, παρέπεσθαι μὲν τὴν χάριν, ἣν ἡδονὴν ἂν προσείποιμεν. ἣν δὲ ὀρθότητά τε καὶ ὠφέλειαν ὅπερ ὑγιεινὸν τῶν προσφερομένων λέγομεν ἑκάστοτε, τοῦτ' αὐτὸ εἶναι ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ ὀρθότατον.

Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Καὶ μὴν καὶ τῇ μαθήσει παρακολουθεῖν μὲν τόγε τῆς χάριτος τὴν ἡδονήν. τὴν δὲ ὀρθότητα καὶ τὴν ὠφέλειαν, καὶ τὸ εὖ καὶ τὸ καλῶς, τὴν ἀλήθειαν εἶναι τὴν ἀποτελοῦσαν. Κλ. Ἔστιν οὕτω. Ἀθ. Τί δὲ τῇ τῶν ὁμοίων ἐργασίᾳ ὅσαι τέχναι εἰκαστικαὶ, ἆρ' οὐκ ἂν τοῦτο ἐξεργάζωνται, τὸ μὲν ἡδονὴν ἐν αὐταῖς γίγνεσθαι, παρεπόμενον ἐὰν γίγνηται, χάριν αὐτὸ δικαιότατον ἂν εἴη προσαγορεύειν; Κλ. Ναί. Ἀθ. Τὴν δέ γε ὀρθότητά που τῶν τοιούτων, ἡ ἰσότης ἂν ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν ἐξεργάζοιτο τοῦ τε τοσούτου καὶ τοῦ τοιούτου πρότερον, ἀλλ' οὐχ ἡδονή. Κλ. Καλῶς.

Ἀθ. Οὐκοῦν ἡδονῇ κρίνοιτ' ἂν μόνον ἐκεῖνο ὀρθῶς, ὃ μήτε τινὰ ὠφέλειαν, μήτε ἀλήθειαν, μήτε ὁμοιότητα ἀπεργαζόμενον παρέχεται, μηδ' αὖ γε βλάβην, ἀλλ' αὐτοῦ τούτου μόνου ἕνεκα γίγνοιτο τοῦ ξυμπαρεπομένου τοῖς ἄλλοις τῆς χάριτος. ἣν δὴ κάλλιστά τις ὀνομάσαι ἂν ἡδονὴν, ὅταν μηδὲν αὐτῇ τούτων ἐπακολουθῇ. Κλ. Ἀβλαβῆ λέγεις ἡδονὴν μόνον. Ἀθ. Ναὶ, καὶ παιδιάν γε εἶναι τὴν αὐτὴν ταύτην λέγω τότε, ὅταν μήτε τι βλάπτῃ, μήτε ὠφελῇ σπουδῆς ἢ λόγου ἄξιον. Κλ. Ἀληθέστατα λέγεις. Ἀθ. Ἆρ' οὖν οὐ πᾶσαν μίμησιν φαῖμεν ἂν ἐκ τῶν νῦν λεγομένων, ἥκιστα ἡδονῇ προσήκειν κρίνεσθαι καὶ δόξῃ μὴ ἀληθεῖ, καὶ δὴ καὶ πᾶσαν ἰσότητα. οὐ γὰρ εἴ τῳ δοκεῖ ἢ μή τις χαίρει τῷ, τό γε ἴσον ἴσον, οὐδὲ τὸ σύμμετρον ἂν εἴη σύμμετρον ὅλως, ἀλλὰ τῷ ἀληθεῖ πάντων μάλιστα. ἥκιστα δὲ, ὁτῳοῦν ἄλλῳ; Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Οὐκοῦν μουσικήν γε πᾶσαν φαμὲν εἰκαστικήν τε καὶ μιμητικήν; Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Ἥκιστ' ἄρα ὅταν τις μουσικὴν ἡδονῇ φῇ κρίνεσθαι, τοῦτον ἀποδεκτέον τὸν λόγον. καὶ ζητητέον ἥκιστα ταύτην ὡς σπουδαίαν, εἴ τις ἄρα που καὶ γίγνοιτο, ἀλλ' ἐκείνην τὴν ἔχουσαν τὴν ὁμοιότητα τῷ τοῦ καλοῦ μιμήματι. Κλ. Ἀληθέστατα. Ἀθ. Καὶ τούτοις δὴ τοῖς τὴν καλλίστην ᾠδήν τε ζητοῦσι καὶ μοῦσαν ζητητέον ὡς ἔοικεν, οὐχ ἥτις ἡδεῖα, ἀλλ' ἥτις ὀρθή. μιμήσεως γὰρ ἦν ὡς ἔφαμεν ὀρθότης, εἰ τὸ μιμηθὲν, ὅσον τε καὶ οἷον ἦν ἀποτελοῖτο. Κλ.

Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Καὶ μὴν τοῦτό γε πᾶς ἂν ὁμολογοῖ περὶ τῆς μουσικῆς, ὅτι πάντα τὰ περὶ αὐτὴν ἐστὶ ποιήματα, μίμησίς τε καὶ ἀπεικασία. καὶ τοῦτό γε, μῶν οὐκ ἂν ξύμπαντες ὁμολογοῖεν ποιηταί τε καὶ ἀκροαταὶ καὶ ὑποκριταί; Κλ. Καὶ μάλα. Ἀθ. Δεῖ δὴ καθ' ἕκαστόν γε ὡς ἔοικε γιγνώσκειν τῶν ποιημάτων, ὅτι ποτέ ἐστι τὸν μέλλοντα ἐν αὐτῷ μὴ ἁμαρτήσεσθαι. μὴ γὰρ γιγνώσκων τὴν οὐσίαν τί ποτε βούλεται, καὶ ὅτου ποτέ ἐστιν εἰκὼν ὄντως, σχολῇ τήν γε ὀρθότητα τῆς βουλήσεως, ἢ καὶ ἁμαρτίαν αὐτοῦ διαγνώσεται. Κλ. Σχολῇ. πῶς δ' οὔ; Ἀθ. Ὁ δὲ τὸ ὀρθῶς μὴ γιγνώσκων, ἆρ' ἄν ποτε τό γε εὖ καὶ κακῶς δυνατὸς εἴη διαγνῶναι; λέγω δ' οὐ πάνυ σαφῶς, ἀλλ' ὧδε σαφέστερον ἴσως ἂν λεχθείη. Κλ. Πῶς; Ἀθ. Εἰσὶ δή που κατὰ τὴν ὄψιν ἡμῖν ἀπεικασίαι μυρίαι;

Κλ. Ναί. Ἀθ. Τί οὖν εἴ τις ἀγνοοῖ τῶν μεμιμημένων, ὅ, τί ποτέ ἐστιν ἕκαστον τῶν σωμάτων, ἆρ' ἄν ποτε τό γε ὀρθῶς εἰργασμένον αὐτῶν γνοίη; λέγω δὲ τὸ τοιόνδε, οἷον τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ σώματος, καὶ ἑκάστων τῶν μερῶν τὰς θέσεις ἣν ἔχει, ὅσοι τέ εἰσι καὶ ὁποῖα παρ' ὁποῖα αὐτῶν κείμενα, τὴν προσήκουσαν τάξιν ἀπείληφε. καὶ ἔτι δὴ χρώματά τε καὶ σχήματα, ἢ πάντα ταῦτα τεταραγμένως εἴργασται; μῶν δοκεῖ ταῦτ' ἄν ποτε διαγνῶναί τις τοπαράπαν, ἀγνοῶν ὅ, τι ποτέ ἐστι τὸ μεμιμημένον ζῶον; Κλ. Καὶ πῶς; Ἀθ. Τί δ' εἰ γιγνώσκοιμεν ὅτι τὸ γεγραμμένον ἢ τὸ πεπλασμένον ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ τὰ μέρη πάντα τὰ ἑαυτοῦ, καὶ χρώματα ἅμα καὶ σχήματα ἀπείληφεν ὑπὸ τῆς τέχνης, ἆρά γε ἀναγκαῖον ἤδη τῷ ταῦτα γνόντι, καὶ ἐκεῖνο ἑτοίμως γιγνώσκειν, εἴτε καλὸν εἴτε ὅπῃ ποτὲ ἐλλιπὲς ἂν εἴη κάλλους; πάντες μέντ' ἂν ὡς ἔπος εἰπεῖν ὦ ξένε, τὰ καλὰ τῶν ζῴων ἐγιγνώσκομεν.

ἐγιγνώσκομεν. Κλ. Ὀρθότατα λέγεις. Ἀθ. Ἆρ' οὖν οὐ περὶ ἑκάστην εἰκόνα καὶ ἐν γραφικῇ καὶ ἐν μουσικῇ, καὶ πάντῃ τὸν μέλλοντα ἔμφρονα κριτὴν ἔσεσθαι δεῖ ταῦτα τρία ἔχειν; ὅ, τε ἔστι πρῶτον γιγνώσκειν, ἔπειτα ὡς ὀρθῶς, ἔπειθ' ὡς εὖ τὸ τρίτον εἴργασται τῶν εἰκόνων ἡτισοῦν ῥήμασί τε καὶ μέλεσι καὶ τοῖς ῥυθμοῖς; Κλ. Ἔοικε γοῦν. Ἀθ. Μὴ τοίνυν ἀπείπωμεν λέγοντες τὸ περὶ τὴν μουσικὴν ᾗ χαλεπόν. ἐπειδὴ γὰρ ὑμνεῖται τὸ περὶ αὐτὴν διαφερόντως ἢ τὰς ἄλλας εἰκόνας, εὐλαβείας δὴ δεῖται πλείστης πασῶν εἰκόνων. ἁμαρτών τε γάρ τις μέγιστ' ἂν βλάπτοιτο, ἤθη κακὰ φιλοφρονούμενος. χαλεπώτατόν γε αἰσθέσθαι διὰ τὸ τοὺς ποιητὰς φαυλοτέρους εἶναι ποιητὰς αὐτῶν τῶν μουσῶν. οὐ γὰρ ἂν ἐκεῖναί γε ἐξαμάρτοιέν ποτε τοσοῦτον, ὥστε ῥήματα ἀνδρῶν ποιήσασαι τὸ σχῆμα γυναικῶν καὶ μέλος ἀποδοῦναι, καὶ μέλος ἐλευθέρων αὖ καὶ σχήματα ξυνθεῖσαι, ῥυθμοὺς δούλων καὶ ἀνελευθέρων προσαρμόττειν. οὐδ' αὖ ῥυθμοὺς καὶ σχῆμα ἐλευθέριον ὑποθεῖσαι, μέλος ἢ λόγον ἐναντίον ἀποδοῦναι τοῖς ῥυθμοῖς. ἔτι δὲ θηρίων φωνὰς καὶ ἀνθρώπων καὶ ὀργάνων, καὶ πάντας ψόφους εἰς ταυτὸ οὐκ ἄν ποτε ξυνθεῖεν ὡς ἕν τι μιμούμεναι. ποιηταὶ δ' ἀνθρώπινοι, σφόδρα τὰ τοιαῦτα ἐμπλέκοντες, καὶ συγκυκῶντες ἀλόγως, γέλωτ' ἂν παρασκευάζοιεν τῶν ἀνθρώπων, ὅσους φησὶν Ὀρφεὺς λαχεῖν ὥραν τῆς τέρψιος. ταῦτά τε γὰρ ὁρῶσι πάντα κυκώμενα, καὶ ἔτι διασπῶσιν οἱ ποιηταί, ῥυθμὸν μὲν καὶ σχήματα μέλους χωρίς, λόγους ψιλοὺς εἰς μέτρα τιθέντες. μέλος δ' αὖ καὶ ῥυθμοὺς ἄνευ ῥημάτων, ψιλῇ κιθαρίσει τε καὶ αὐλήσει προσχρώμενοι. ἐν οἷς δὴ παγχάλεπον ἄνευ λόγου γιγνόμενον ῥυθμόν τε καὶ ἁρμονίαν γιγνώσκειν, ὅ, τι τε βούλεται, καὶ ὅτῳ ἔοικε τῶν ἀξιολόγων μιμημάτων. ἀλλ' ὑπολαβεῖν ἀναγκαῖον, ὅτι τὸ τοιοῦτόν γε πολλῆς ἀγροικίας μεστὸν πᾶν, ὁπόσον τάχους τε καὶ ἀπταισίας καὶ φωνῆς θηριώδους σφόδρα φίλον, ὥστ' αὐλήσει γε χρῆσθαι καὶ κιθαρίσει, πλὴν ὅσον ὑπὸ ὀρχησίν τε καὶ ᾠδήν. ψιλῷ δ' ἑκατέρῳ, πᾶσά τις ἀμουσία καὶ θαυματουργία γίγνοιτ' ἂν τῆς χρήσεως. ταῦτα μὲν ἔχει ταύτῃ λόγον. ἡμεῖς δέ γε οὐχ ὅτι μὴ δεῖ ταῖς μούσαις ἡμῶν προσχρῆσθαι, τοὺς ἤδη τριακοντούτεις καὶ τῶν πεντήκοντα πέρα γεγονότας σκοπούμεθα, ἀλλ' ὅτι ποτὲ δεῖ. τόδε μὲν οὖν ἐκ τούτων ὁ λόγος ἡμῖν δοκεῖ μοι σημαίνειν ἤδη τῆς γε χορικῆς μούσης, ὅτι πεπαιδεῦσθαι δεῖ βέλτιον τοὺς πεντηκοντούτεις, ὅσοις περ ἂν ᾄδειν προσήκει. τῶν γὰρ ῥυθμῶν καὶ τῶν ἁρμονιῶν, ἀναγκαῖον αὐτοῖς οὖσιν εὐαισθήτως ἔχειν καὶ γιγνώσκειν. ἢ πῶς τὴν ὀρθότητα γνώσεται τῶν μελῶν, ᾧ προσῆκεν ἢ μὴ προσῆκε τοῦ δωριστὶ καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, ὃν ὁ ποιητὴς αὐτῷ προσῆψεν ὀρθῶς, ἢ μή; Κλ. Δῆλον ὡς οὐδαμῶς. Ἀθ. Γελοῖος γὰρ ὅ γε πολὺς ὄχλος, ἡγούμενος ἱκανῶς γιγνώσκειν, τότ' εὐάρμοστον καὶ εὔρυθμον καὶ μή, ὅσοι προσᾴδειν αὐτῷ καὶ βαίνειν ἐν ῥυθμῷ γεγόνασι διηναγκασμένοι. ὅτι δὲ δρῶσι ταῦτα ἀγνοοῦντες αὐτῶν ἕκαστα, οὐ συλλογίζονται τὸ δὲ πν. προσήκοντα μὲν ἔχον πᾶν μέλος, ὀρθῶς ἔχειν, μὴ προσήκοντα δὲ ἡμαρτημένως.

Κλ. Ἀναγκαιότατα. Ἀθ. Τί οὖν; ὁ μηδὲ ὅ, τι ποτ' ἔχει γιγνώσκων, ἆρα ὅ, τι περ εἴπομεν ὡς ὀρθῶς γε αὐτὸ ἔχει, γνώσεταί ποτε ἐν ὁτῳοῦν; Κλ. Καὶ τίς μηχανή; Ἀθ. Τοῦτ' οὖν ὡς ἔοικεν ἀνευρίσκομεν αὖ τὰ νῦν, ὅτι τοῖς ᾠδοῖς ἡμῖν οὓς νῦν παρακαλοῦμεν, καὶ ἑκόντας τινὰ τρόπον ἀναγκάζομεν ᾄδειν, μέχρι γε τοσούτου πεπαιδεῦσθαι σχεδὸν ἀναγκαῖον, μέχρι τοῦ δυνατὸν εἶναι ξυνακολουθεῖν ἕκαστον ταῖς τε βάσεσι τῶν ῥυθμῶν, καὶ ταῖς χορδαῖς ταῖς τῶν μελῶν ἵνα καθορῶντες τάς τε ἁρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμούς, ἐκλέγεσθαί τε τὰ προσήκοντα οἷοί τ' ὦσιν, ἃ τοῖς τηλικούτοις τε καὶ τοιούτοις ᾄδειν πρέπον. καὶ οὕτως ᾄδωσι, καὶ ᾄδοντες αὐτοί τε ἡδονὰς τὸ παραχρῆμα ἀσινεῖς ἥδωνται. καὶ τοῖς νεωτέροις ἡγεμόνες ἠθῶν χρηστῶν ἀσπασμοῦ προσήκοντος γίγνωνται. μέχρι δὲ τοσούτου παιδευθέντες ἀκριβεστέραν ἂν παιδείαν τῆς περὶ τὸ πλῆθος φερούσης εἶεν μετακεχειρισμένοι, καὶ τῆς περὶ τοὺς ποιητὰς αὐτούς. τὸ γὰρ τρίτον, οὐδεμία ἀνάγκη ποιητῇ γιγνώσκειν, εἴτε καλὸν εἴτε μὴ καλὸν τὸ μίμημα. τὸ δ' ἁρμονίας καὶ ῥυθμοῦ, σχεδὸν ἀνάγκη. τοῖς δὲ πάντα τὰ τρία τῆς ἐκλογῆς ἕνεκα τοῦ καλλίστου καὶ δευτέρου, ἢ μηδέποτε ἱκανὸν ἐπῳδὸν γίγνεσθαι νέοις πρὸς ἀρετήν. καὶ ὅπερ ὁ λόγος ἐν ἀρχαῖς ἐβουλήθη, τὴν τῷ τοῦ Διονύσου χορῷ βοήθειαν ἐπιδεῖξαι καλῶς λεγομένην, εἰς δύναμιν εἴρηκε. σκοπώμεθα δή, εἰ τοῦθ' οὕτω γέγονε. θορυβώδης μέν που ὁ ξύλλογος ὁ τοιοῦτος ἐξ ἀνάγκης προϊούσης τῆς πόσεως ἐπὶ μᾶλλον ἀεὶ ξυμβαίνει γιγνόμενος. ὅπερ ὑπεθέμεθα κατ' ἀρχὰς ἀναγκαῖον γίγνεσθαι περὶ τῶν νῦν γιγνομένων. Κλ. Ἀνάγκη. Ἀθ. Πᾶς δέ γε αὐτὸς αὑτοῦ κουφότερος αἴρεται, καὶ γέγηθέ τε καὶ παρρησίας ἐμπίπλαται καὶ ἀνηκουστίας ἐν τῷ τοιούτῳ τῶν πέλας, ἄρχων δ' ἱκανὸς ἀξιοῖ ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων γεγονέναι. Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Οὐκοῦν ἔφαμεν ὅταν γίγνηται ταῦτα, καθάπερ τινὰ σίδηρον τὰς ψυχὰς τῶν πινόντων διαπύρους γιγνομένας, μαλθακωτέρας γίγνεσθαι καὶ νεωτέρας, ὥστε εὐαγώγους ξυμβαίνειν τῷ δυναμένῳ καὶ ἐπισταμένῳ παιδεύειν τε καὶ πλάττειν, καθάπερ ὅτ' ἦσαν νέαι; τοῦτον δ' εἶναι τὸν πλάστην τὸν αὐτόν, ὅν περ τότε τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην. οὗ νόμους εἶναι δεῖ συμποτικούς, δυναμένους τὸν εὔελπιν καὶ θαρραλέον ἐκεῖνον γιγνόμενον καὶ ἀναισχυντότερον τοῦ δέοντος, καὶ οὐκ ἐθέλοντα τάξιν καὶ τὸ κατὰ μέρος σιγῆς καὶ λόγου, καὶ πόσεως, καὶ μούσης, ὑπομένειν ἐθέλειν ποιεῖν πάντα τούτοις τἀναντία. καὶ εἰσιόντι τῷ μὴ καλῷ θάρρει, τὸν κάλλιστον διαμαχόμενον φόβον, εἰσπέμπειν οἵους τ' εἶναι μετὰ δίκης, ὃν αἰδῶ τε καὶ αἰσχύνην θεῖον φόβον ὠνομάκαμεν. Κλ. Ἔστι ταῦτα. Ἀθ. Τούτων δέ γε τῶν νόμων εἶναι νομοφύλακας καὶ συνδημιουργοὺς αὐτοῖς, τοὺς ἀθορύβους καὶ νήφοντας τῶν μὴ νηφόντων στρατηγούς. ὧν δὴ χωρίς,

μέθης

μέθῃ διαμάχεσθαι δεινότερον, ἢ πολεμίοις εἶναι μὴ μετὰ ἀρχόντων ἀθορύβων. καὶ τὸν αὖ μὴ δυνάμενον, ἐθέλειν πείθεσθαι τούτοις, καὶ τοῖς ἡγεμόσι τοῖς τοῦ Διονύσου, τοῖς ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη γεγονόσιν, ἴσην καὶ μείζω τὴν αἰσχύνην φέρειν, ἢ τὸν τοῖς τοῦ Ἄρεως ἀπειθοῦντα ἄρχουσιν. Κλ. Ὀρθῶς. Ἀθ. Οὐκοῦν εἴ γε εἴη τοιαύτη μὲν μέθη, τοιαύτη δὲ παιδιά, μῶν οὐκ ὠφεληθέντες ἂν οἱ τοιοῦτοι συμπόται καὶ μᾶλλον φίλοι, ἢ πρότερον ἀπαλλάττοιντο ἀλλήλων, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ τανῦν ἐχθροί. κατὰ νόμους δὲ πᾶσαν τὴν ξυνουσίαν ξυγγενόμενοι καὶ ἀκολουθήσαντες, ὁπότε ἀφίκοιντο οἱ νήφοντες τοῖς μὴ νήφουσι; Κλ. Ὀρθῶς εἴ γε δὴ εἴη ποτὲ τοιαύτη οἵαν νῦν λέγεις. Ἀθ. Μὴ τοίνυν ἐκεῖνό γ' ἔτι τῆς τοῦ Διονύσου δωρεᾶς ψέγωμεν ἁπλῶς, ὡς ἔστι κακὴ καὶ εἰς πόλιν οὐκ ἀξία παραδέχεσθαι. καὶ γὰρ ἔτι πλείω τις ἂν ἐπεξέλθοι λέγων, ἐπεὶ καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν ὃ δωρεῖται, λέγειν μὲν, ὄκνος εἰς τοὺς πολλοὺς, διὰ τὸ κακῶς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὸ ὑπολαβεῖν καὶ γνῶναι λεχθέν.

Κλ. Τὸ ποῖον δή; Ἀθ. Λόγος τίς ἅμα καὶ φήμη ὑπορρεῖ πως, ὡς ὁ θεὸς οὗτος ὑπὸ τῆς θεοῦ Ἥρας διεφορήθη τῆς ψυχῆς τὴν γνώμην. διὸ τάς τε Βακχείας καὶ πᾶσαν τὴν μανικὴν ἐμβάλλειν χορείαν τιμωρούμενος, ὅθεν καὶ τὸν οἶνον ἐπὶ τοῦτ' αὐτὸ δεδώρηται. ἐγὼ δὲ τὰ μὲν τοιαῦτα τοῖς ἀσφαλὲς ἡγουμένοις εἶναι λέγειν περὶ θεῶν, ἀφίημι λέγειν. τὸ δὲ τοσόνδε οἶδα, ὅτι πᾶν ὅσον αὐτῷ προσήκει νοῦν ἔχειν τελεωθέντι, τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον οὐδὲν ἔχον ποτὲ φύεται. ἐν τούτῳ δὴ τῷ χρόνῳ ἐν ᾧ μήπω κέκτηται τὴν οἰκείαν φρόνησιν, πᾶν μαίνεταί τε καὶ βοᾷ ἀτάκτως, καὶ ὅταν ἀποκτείνῃ τις αὐτὸ τάχιστα, ἀτάκτως αὖ πηδᾷ. ἀναμνησθῶμεν δὲ ὅτι μουσικῆς τε καὶ γυμναστικῆς ἔφαμεν ἀρχὰς ταύτας εἶναι. Κλ. Μεμνήμεθα. τί δ' οὔ; Ἀθ. Οὐκοῦν καὶ ὅτι τὴν ῥυθμοῦ τε καὶ ἁρμονίας αἴσθησιν τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν ἐνδεδωκέναι τὴν ἀρχὴν ταύτην ἔφαμεν; Ἀπόλλωνα δὲ καὶ Μούσας καὶ Διόνυσον, θεῶν αἰτίους γεγονέναι; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ;

Ἀθ. Καὶ δὴ καὶ τὸν οἶνόν γε ὡς ἔοικεν ὁ τῶν ἄλλων λόγος, ἵνα μανῶμεν φησὶν ἐπὶ τιμωρίᾳ τῶν ἀνθρώπων δεδόσθαι. ὁ δὲ νῦν λεγόμενος ὑφ' ἡμῶν, φάρμακον ἐπὶ τοὐναντίον φησὶν, αἰδοῦς μὲν ψυχῆς κτήσεως ἕνεκα δεδόσθαι, σώματος δὲ ὑγιείας τε καὶ ἰσχύος. Κλ. Κάλλιστα ὦ ξένε τὸν λόγον ἀπεμνημόνευκας.

Ἀθ. Καὶ τὰ μὲν δὴ τῆς χορείας ἡμίσεα, διαπεπεράνθω. τὰ δ' ἡμίσεα ὅπως ἂν ἔτι δοκῇ, περανοῦμεν, ἢ καὶ ἐάσομεν. Κλ. Ποῖα δὴ λέγεις; καὶ πῶς ἑκάτερα διαιρῶν; Ἀθ. Ὅλη μέν που χορεία, ὅλη παίδευσις ἦν ἡμῖν. τούτου δ' αὖ τὸ μὲν, ῥυθμοί τε καὶ ἁρμονίαι τὸ κατὰ τὴν φωνήν; Κλ. Ναί. Ἀθ. Τὸ δέ γε κατὰ τὴν τοῦ σώματος κίνησιν, ῥυθμὸν μὲν κοινὸν τῇ τῆς φωνῆς εἶχε κινήσει, σχῆμα δὲ ἴδιον. ἐκεῖ δὲ μέλος, ἡ τῆς φωνῆς κίνησις. Κλ. Ἀληθέστατα. Ἀθ. Τὰ μὲν τοίνυν τῆς φωνῆς μέχρι τῆς ψυχῆς, πρὸς ἀρετῆς παιδείαν, οὐκ οἶδ' ὅν τινα τρόπον ὠνομάσαμεν μουσικήν. Κλ. Ὀρθῶς μὲν οὖν. Ἀθ. Τὰ δέ γε τοῦ σώματος, ἃ παιζόντων ὄρχησιν εἴπομεν, ἐὰν μέχρι τῆς τοῦ σώματος ἀρετῆς ἡ τοιαύτη κίνησις γίγνηται, τὴν ἔντεχνον ἀγωγὴν ἐπὶ τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ γυμναστικὴν προσείπωμεν. Κλ. Ὀρθότατα.

Ἀθ. Τὸ δὲ τῆς μουσικῆς ὃ νῦν σχεδὸν ἥμισυ διεληλυθέναι τῆς χορείας εἴπομεν, καὶ διαπεπεράνθαι, καὶ νῦν οὕτως εἰρήσθω. τὸ δὲ ἥμισυ λέγωμεν, ἢ πῶς καὶ πῇ ποιητέον; Κλ. Ὦ ἄριστε. Κρησὶ καὶ Λακεδαιμονίοις διαλεγόμενος, μουσικῆς πέρι διελθόντων ἡμῶν, ἐλλειπόντων δὲ γυμναστικῆς, τί ποτε οἴει σοι πότερον ἡμῶν ἀποκρινεῖσθαι πρὸς ταύτην τὴν ἐρώτησιν; Ἀθ. Ἀποκεκρίσθαι ἔγωγ' ἄν σε φαίην. σχεδὸν ταῦτ' ἐρόμενον σαφῶς καὶ μανθάνω, ὡς ἐρώτησις οὖσα αὕτη τανῦν, ἀπόκρισίς τέ ἐστιν ὡς εἶπον, καὶ ἔτι πρόσταξις διαπεραίνεσθαι τὰ περὶ γυμναστικῆς. Κλ. Ἄριστ' ὑπέλαβές τε, καὶ οὕτω δὴ ποίει. Ἀθ.

Ποιητέον. οὐδὲ γὰρ πάνυ χαλεπὸν οὖν εἰπεῖν ὑμῖν γε ἀμφοτέροις γνώρισμα. πολὺ γὰρ ἐν ταύτῃ τῇ τέχνῃ πλέον ἐμπειρίας, ἢ ἐν ἐκείνῃ μετέχετε. Κλ. Σχεδὸν ἀληθῆ λέγεις. Ἀθ. Οὐκοῦν αὖ ταύτης ἀρχὴ μὲν τῆς παιδιᾶς, τὸ κατὰ φύσιν πηδᾶν εἰθίσθαι πᾶν ζῶον. τὸ δ' ἀνθρώπινον ὡς ἔφαμεν, αἴσθησιν λαβὸν τοῦ ῥυθμοῦ, ἐγέννησέ τε ὄρχησιν καὶ ἔτεκε. τοῦ δὲ μέλους ὑπομιμνήσκοντος καὶ ἐγείροντος τὸν ῥυθμὸν, κοινωθέντες ἀλλήλοις χορείαν καὶ παιδιὰν ἐτεκέτην. Κλ. Ἀληθέστατα. Ἀθ. Καὶ τὸ μὲν φαμὲν ἤδη διεληλύθαμεν αὐτοῦ, τὸ δὲ πειρασόμεθα ἐφεξῆς διελθεῖν. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ἐπὶ τοίνυν τῇ τῆς μέθης † χορείᾳ, τὸν κολοφῶνα πρῶτον ἐπιθῶμεν, εἰ καὶ σφῷν ξυνδοκεῖ. Κλ. Ποῖον δὴ καὶ τίνα λέγεις; Ἀθ. Εἰ μέν τις πόλις ὡς οὔσης σπουδῆς τῷ ἐπιτηδεύματι τῷ νῦν εἰρημένῳ, χρήσεται μετὰ νόμων καὶ τάξεως, ὡς τοῦ σωφρονεῖν ἕνεκα μελέτης χρωμένη, καὶ τῶν ἄλλων ἡδονῶν μὴ ἀφέξεται, ὡσαύτως καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τοῦ κρατεῖν αὐτῶν ἕνεκα μηχανωμένη, τοῦτον μὲν τὸν τρόπον ἅπασι τούτοις χρηστέον. εἰ δ' ὡς παιδιᾷ τε καὶ ἐξέσται τῷ βουλομένῳ, καὶ ὅταν βούληται, καὶ μεθ' ὧν ἂν βούληται πίνειν μετ' ἐπιτηδευμάτων ὡντινωνοῦν ἄλλων, οὐκ ἂν τιθείμην ταύτην τὴν ψῆφον, ὡς δεῖ ποτε μέθῃ χρῆσθαι ταύτην τὴν πόλιν, ἢ τοῦτον τὸν ἄνδρα. ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τῆς Κρητῶν καὶ Λακεδαιμονίων χρείας προσθείμην ἄν, τῷ Καρχηδονίων νόμῳ, μηδέποτε μηδένα ἐπὶ στρατοπέδου γεύεσθαι τούτου τοῦ πόματος. ἀλλ' ὑδροποσίᾳ συγγίγνεσθαι τοῦτον τὸν χρόνον ἅπαντα, καὶ κατὰ πόλιν μήτε δοῦλον μήτε δούλην γεύεσθαι μηδέποτε. μὴ δὲ ἄρχοντας τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ὃν ἂν ἄρχωσι. μὴ δ' αὖ κυβερνήτας μὴ δὲ δικαστὰς ἐνεργοὺς ὄντας, οἴνου γεύεσθαι τοπαράπαν. οὐδ' ὅστις βουλευσόμενος εἰς βουλὴν ἀξίαν τινὰ λόγου συνέρχεται. μηδέ γε μεθ' ἡμέραν μηδένα τοπαράπαν, εἰ μὴ σωμασκίας ἢ νόσων ἕνεκα. μὴ δ' αὖ νύκτωρ ὅταν ἐπινοῇ τις παῖδας ποιεῖσθαι ἀνὴρ ἢ καὶ γυνή. καὶ ἄλλα δὲ πάμπολλα ἄν τις λέγοι, ἐν οἷς τοῖς νοῦν τε καὶ νόμον

† χρείᾳ.

ἔχουσιν ὀρθὸν, οὐ ποτέον οἶνον, ὥς τε κατὰ τὸν λόγον τοῦτον, οὐδ' ἀμπέλων ἂν πολλῶν δέοι, οὐδ' ἥτινι πόλει. τακτὰ δὲ τἆλλ' ἄλλα ἂν εἴη γεωργήματα, καὶ πᾶσα ἡ δίαιτα, καὶ δὴ τά γε περὶ οἶνον σχεδὸν, ἁπάντων ἐμμετρότατα καὶ ὀλίγιστα γίγνοιτ' ἄν. οὗτος ὦ ξένοι ἡμῖν εἰ ξυνδοκεῖ κολοφὼν ἐπὶ τῷ περὶ οἴνου λόγῳ ῥηθέντι εἰρήσθω. Κλ. Καλῶς καὶ ξυνδοκεῖ.

Νόμων ἢ νομοθεσίας δεύτερον, τέλος.

ΝΟΜΩΝ Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΤΡΙΤΟΣ.

ΤΑΥΤΑ μὲν οὖν δὴ ταύτῃ. πολιτείας δ' ἀρχὴν τίνα ποτὲ φῶμεν γεγονέναι; μῶν οὐκ ἐνθένδε τις ἂν αὐτὴν ῥᾷστά τε καὶ κάλλιστα κατίδοι; Κλ. Πόθεν; Αθ. Ὅθενπερ καὶ τὴν τῶν πόλεων ἐπίδοσιν ἐπ' ἀρετὴν μεταβαινουσῶν ἅμα καὶ κακίαν ἑκάστοτε θεατέον. Κλ. Λέγεις δὲ πόθεν; Αθ. Οἶμαι μὲν ἀπὸ χρόνου μήκους τε καὶ ἀπειρίας καὶ τῶν μεταβολῶν ἐν τῷ τοιούτῳ. Κλ. Πῶς λέγεις; Αθ. Φέρε ἀφ' οὗ πόλεις τ' εἰσὶ καὶ ἄνθρωποι πολιτευόμενοι, δοκεῖς ἄν ποτε κατανοῆσαι χρόνου πλῆθος ὅσον γέγονεν. Κλ. Οὔκουν ῥᾴδιόν γε οὐδαμῶς. Αθ. Τὸ δέ γε ὡς ἄπειρόν τι καὶ ἀμήχανον ἂν εἴη. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν τοῦτό γε. Αθ. Μῶν γε οὖν, οὐ μυρίαι μὲν ἐπὶ μυρίαις ἡμῖν γεγόνασι πόλεις ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ; κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τοῦ πλήθους λόγον, οὐκ ἐλάττους ἐφθαρμέναι; πεπολιτευμέναι δ' αὖ πάσας πολιτείας πολλάκις ἑκασταχοῦ. καὶ τοτὲ μὲν ἐξ ἐλαττόνων, μείζους, τοτὲ δὲ ἐκ μειζόνων ἐλάττους, καὶ χείρους ἐκ βελτιόνων γεγόνασι, καὶ βελτίους ἐκ χειρόνων; Κλ. Ἀναγκαῖον. Αθ. Ταύτης δὴ πέρι λάβωμεν εἰ δυναίμεθα τῆς μεταβολῆς τὴν αἰτίαν. τάχα γὰρ ἂν ἴσως δείξειεν ἡμῖν τὴν πρώτην τῶν πολιτειῶν γένεσιν καὶ μετάβασιν. Κλ. Εὖ λέγεις. καὶ προθυμεῖσθαι δεῖ, σὲ μὲν, ὃ διανοεῖ περὶ αὐτῶν ἀποφαινόμενον, ἡμᾶς δὲ ξυνεπομένους. Αθ. Ἆρ' οὖν ὑμῖν οἱ παλαιοὶ λόγοι, ἀλήθειαν ἔχειν τινὰ δοκοῦσιν; Κλ. Ποῖοι δή; Αθ. Τὸ πολλὰς ἀνθρώπων φθορὰς γεγονέναι κατακλυσμοῖς τε καὶ νόσοις, καὶ ἄλλοις πολλοῖς, ἐν οἷς βραχύ τι τῶν ἀνθρώπων λείπεσθαι γένος. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν πιθανὸν τὸ τοιοῦτον πᾶν παντί. Αθ. Φέρε δὴ νοήσωμεν μίαν τῶν πολλῶν ταύτην, τὴν τῷ κατακλυσμῷ ποτε γενομένην. Κλ. Τὸ ποῖόν τι περὶ αὐτῆς διανοηθέντος; Αθ. Ὡς οἱ τότε περιφυγόντες τὴν φθορὰν, σχεδὸν ὄρειοί τινες ἂν εἶεν νομῆς, ἐν κορυφαῖς που σμικρὰ ζώπυρα τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους διασεσωσμένα. Κλ. Δῆλον. Αθ. Καὶ δὴ τοὺς τοιούτους γε, ἀνάγκη που τῶν ἄλλων ἀπείρους εἶναι τεχνῶν. καὶ τῶν ἐν τοῖς ἄστεσι πρὸς ἀλλήλους μηχανῶν, εἴς τε πλεονεξίας καὶ φιλονεικίας, καὶ ὁπόσ' ἄλλα κακουργήματα πρὸς ἀλλήλους ἐπινοοῦσι. Κλ. Εἰκὸς γοῦν. Αθ. Θῶμεν δὴ τὰς ἐν τοῖς πεδίοις πόλεις καὶ πρὸς θαλάττῃ κατοικούσας, ἄρδην ἐν τῷ τότε χρόνῳ διαφθείρεσθαι. Κλ. Θῶμεν. Αθ. Οὐκοῦν ὄργανά τε πάντα ἀπόλλυσθαι, καὶ εἴ τι τέχνης ἦν ἐχόμενον σπουδαίας εὑρημένον, ἢ πολιτικῆς ἢ καὶ σοφίας τινὸς ἑτέρας, πάντα ἔρρειν ταῦτα ἐν τῷ τότε χρόνῳ φήσομεν. Κλ. Πῶς γὰρ ἂν ὦ ἄριστε εἴ γε ἔμενε τάδε οὕτω τὸν πάντα χρόνον ὡς νῦν διακεκόσμηται, καινὸν ἀνευρίσκετό ποτε καὶ ὁτιοῦν τοῦ; ὅ,τι μὲν γὰρ μυριάκις μύρια ἔτη διελάνθανεν ἄρα τοὺς τότε, χίλια δ' ἀφ' οὗ γέγονεν, ἢ δὶς τοσαῦτα ἔτη, τὰ μὲν Δαιδάλῳ καταφανῆ γέγονε. τὰ δὲ Ὀρφεῖ, τὰ δὲ Παλαμήδει, τὰ δὲ περὶ μουσικὴν, Μαρσύᾳ καὶ Ὀλύμπῳ, περὶ λύραν δὲ Ἀμφίονι. τὰ δ' ἄλλα ἄλλοις πάμπολλα ὡς ἔπος εἰπεῖν, χθὲς καὶ πρώην γεγονότα. Αθ. Ἆρ' οἶσθ' ὦ Κλεινία τὸν φίλον ὅτι παρέλιπες τὸν ἀτεχνῶς χθὲς γενόμενον; Κλ. Μῶν φράζεις Ἐπιμενίδην; Αθ. Ναὶ, τοῦτον. πολὺ γὰρ ἡμῖν ὑπερεπήδησε τῷ μηχανήματι τοὺς ξύμπαντας ὦ φίλε. ὃ λόγῳ μὲν Ἡσίοδος ἐμαντεύετο πάλαι, τῷ δ' ἔργῳ ἐκεῖνος ἀπετέλεσεν ὡς ὑμεῖς φατέ. Κλ. Φαμὲν γὰρ οὖν. Αθ. Οὐκοῦν οὕτω δὴ λέγωμεν ἔχειν τότε ὅτε ἐγένετο ἡ φθορὰ τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους πράγματα, μυρίαν μὲν τινα φοβερὰν ἐρημίαν. γῆς δ' ἀφθόνου πλῆθος πάμπολυ, ζώων δὲ τῶν ἄλλων ἐρρόντων, βουκόλι' ἄττα. καὶ εἴ τι που αἰγῶν περιλειφθὲν ἐτύγχανε γένος, σπάνια καὶ ταῦτα νέμουσιν εἶναι ζῆν τότε κατ' ἀρχάς. Κλ. Τί μήν; Αθ. Πόλεως δὲ καὶ πολιτείας πέρι καὶ νομοθεσίας ὧν νῦν ὁ λόγος ἡμῖν παρέστηκεν, ἆρ' ὡς ἔπος εἰπεῖν οἰόμεθα καὶ μνήμην εἶναι τὸ παράπαν; Κλ. Οὐδαμῶς. Αθ. Οὐκοῦν ἐξ ἐκείνων τῶν διακειμένων οὕτω, τὰ νῦν γέγονεν ἡμῖν ξύμπαντα, πόλεις τε καὶ πολιτεῖαι καὶ τέχναι καὶ νόμοι, καὶ πολλὴ μὲν πονηρία, πολλὴ δὲ καὶ ἀρετή; Κλ. Πῶς λέγεις; Αθ. Ἆρ' οἰόμεθα ὦ θαυμάσιε τοὺς τότε ἀπείρους ὄντας, πολλῶν μὲν καλῶν τῶν κατὰ τὰ ἄστη, πολλῶν δὲ καὶ τῶν ἐναντίων, τελέους πρὸς ἀρετὴν ἢ καὶ πρὸς κακίαν γεγονέναι; Κλ. Καλῶς εἶπες, καὶ μανθάνομεν ὃ λέγεις. Αθ. Οὐκοῦν προϊόντος μὲν τοῦ χρόνου, πληθύνοντος δ' ἡμῶν τοῦ γένους, εἰς πάντα τὰ νῦν καθεστηκότα προελήλυθεν ἅπαντα. Κλ. Ὀρθότατα. Αθ. Οὐκ ἐξαίφνης γε ὡς εἰκὸς, κατὰ σμικρὸν δὲ ἐν παμπόλλῳ τινὶ χρόνῳ. Κλ. Καὶ μάλα πρέπει τοῦθ' οὕτως. Αθ. Ἐκ γὰρ τῶν ὑψηλῶν εἰς τὰ πεδία καταβαίνειν, οἶμαι πᾶσι φόβος ἔναυλος ἐγεγόνει. Κλ. Πῶς δ' οὔ; Αθ. Ἆρ' οὐκ ἄσμενοι μὲν ἑαυτοὺς ἑώρων δι' ὀλιγότητα, ἐν τοῖς

περὶ ἐκεῖνον τὸν χρόνον; πόρρω δὲ ὥστ' ἐπ' ἀλλήλους τότε πορεύεσθαι κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλατταν σὺν ταῖς τέχναις, ὡς ἔπος εἰπεῖν πάντα σχεδὸν ἀπολώλει; ξυμμίσγειν οὖν ἀλλήλοις, οὐκ ἦν οἶμαι σφόδρα δυνατόν. σίδηρος γὰρ καὶ χαλκὸς καὶ πάντα τὰ μεταλλεῖα συγκεχυμένα ἠφάνιστο, ὥστε ἀπορία πᾶσα ἦν τοῦ ἀνακαθαίρεσθαι τὰ τοιαῦτα, δρυοτομίας τε εἶχον σπάνιν. εἰ γάρ τί που καὶ περιγεγονὸς ἦν ὄργανον ἐν ὄρεσι, ταῦτα μὲν ταχὺ κατατριβέντα ἠφάνιστο. ἄλλα δ' οὐκ ἔμελλε γενήσεσθαι, πρὶν πάλιν ἡ τῶν μεταλλέων ἀφίκοιτο εἰς ἀνθρώπους τέχνη. Κλ. Πῶς γὰρ δή; Αθ. Γενεαῖς δὴ πόσαις ὕστερον οἰόμεθα τοῦθ' οὕτω γεγονέναι; Κλ. Δῆλον ὅτι παμπόλλαις τισίν. Αθ. Οὐκοῦν καὶ τέχναι ὅσαιπερ σιδήρου δέονται καὶ χαλκοῦ καὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων, τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἔτι πλείονα, ἠφανισμέναι ἂν εἶεν ἐν τῷ τότε. Κλ. Τί μήν; Αθ. Καὶ τοίνυν στάσις ἅμα καὶ πόλεμος ἀπολώλει κατὰ τὸν τότε χρόνον πολλαχῆ. Κλ. Πῶς; Αθ. Πρῶτον μὲν ἠγάπων καὶ ἐφιλοφρονοῦντο ἀλλήλους δι' ἐρημίαν. ἔπειτα οὐ περιμάχητος ἦν αὐτοῖς ἡ τροφή. νομῆς γὰρ οὐκ ἦν σπάνις, εἰ μή τισι κατ' ἀρχὰς ἴσως, ᾗ δὴ τὸ πλεῖστον διέζων ἐν τῷ τότε χρόνῳ. γάλακτος γὰρ καὶ κρεῶν οὐδαμῶς ἐνδεεῖς ἦσαν. ἔτι δὲ θηρεύοντες, οὐ φαύλην οὐδ' ὀλίγην τροφὴν παρείχοντο. καὶ μὴν ἀμπεχόνης γε καὶ στρωμνῆς, καὶ οἰκήσεων καὶ σκευῶν ἐμπύρων τε καὶ ἀπύρων εὐπόρουν. αἱ πλαστικαὶ γὰρ καὶ ὅσαι πλεκτικαὶ τῶν τεχνῶν, οὐδὲν προσδέονται σιδήρου. ταῦτα δὲ πάντα, τούτω τὼ τέχνα θεὸς ἔδωκε πορίζειν τοῖς ἀνθρώποις, ἵν' ὁπότε εἰς τὴν τοιαύτην ἀπορίαν ἔλθοιεν, ἔχοι βλάστην καὶ ἐπίδοσιν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. πένητες μὲν δὴ διὰ τὸ τοιοῦτον σφόδρα οὐκ ἦσαν, οὐδ' ὑπὸ πενίας ἀναγκαζόμενοι, διάφοροι ἑαυτοῖς ἐγίγνοντο. πλούσιοι δ' οὐκ ἄν ποτ' ἐγένοντο, ἄχρυσοί τε καὶ ἀνάργυροι ὄντες, ὃ τότε ἐν ἐκείνοις παρῆν. ᾗ δ' ἄν ποτε ξυνοικίᾳ μήτε πλοῦτος ξυνοικῇ μήτε πενία, σχεδὸν ἐν ταύτῃ δικαιότατα ἤθη γίγνοιτ' ἄν. οὔτε γὰρ ὕβρις, οὔτ' ἀδικία, ζῆλοί τε αὖ καὶ φθόνοι οὐκ ἐγγίγνονται. ἀγαθοὶ μὲν δὲ διὰ ταῦτά τε ἦσαν, καὶ διὰ τὴν λεγομένην εὐήθειαν. ἃ γὰρ ἤκουον καλὰ καὶ αἰσχρὰ εὐήθεις ὄντες, ἡγοῦντο ἀληθέστατα λέγεσθαι καὶ ἐπείθοντο. ψεῦδος γὰρ ὑπονοεῖν, οὐδεὶς ἠπίστατο διὰ σοφίαν ὥσπερ τανῦν, ἀλλὰ περὶ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων τὰ λεγόμενα ἀληθῆ νομίζοντες ἔζων κατὰ ταῦτα. διόπερ ἦσαν τοιοῦτοι παντάπασιν, οἵους αὐτοὺς ἡμεῖς ἄρτι διεληλύθαμεν. Κλ. Ἐμοὶ γοῦν δὴ καὶ τῷδε οὕτω ταῦτα ξυνδοκεῖ. Αθ. Οὐκοῦν εἴπωμεν, ὅτι γενεαὶ διαβιοῦσαι πολλαὶ τὸν τρόπον τοῦτον, τῶν πρὸ κατακλυσμοῦ γεγονότων καὶ τῶν νῦν, ἀτεχνότεροι μὲν καὶ ἀμαθέστεροι πρός τε τὰς ἄλλας μέλλουσιν εἶναι τέχνας, καὶ πρὸς τὰς πολεμικάς, ὅσαι τε πεζαὶ καὶ ὅσαι κατὰ θάλατταν γίγνονται τανῦν. καὶ ὅσαι δὴ κατὰ πόλιν μόνον αὐτοῦ δίκαι καὶ στάσεις λεγόμεναι λόγοις ἔργοις τε μεμηχανημέναι πάσας μηχανὰς, εἰς τὸ κακουργεῖν τε ἀλλήλους καὶ ἀδικεῖν, εὐηθέστεροι καὶ ἀνδρειότεροι καὶ ἅμα σωφρονέστεροι, καὶ ξύμπαντα δικαιότεροι. τὸ δὲ τούτων αἴτιον, ἤδη διεληλύθαμεν. Κλ. Ὀρθῶς λέγεις. Αθ. Λελέχθω δὴ ταῦτα ἡμῖν, καὶ τὰ τούτοις ξυνεπόμενα ἔτι πάντα εἰρήσθω τοῦδ' ἕνεκα, ἵνα νοήσωμεν τοῖς τότε νόμων τίς ποτ' ἦν χρεία, καὶ τίς ἦν νομοθέτης αὐτοῖς. Κλ. Καὶ καλῶς γε εἴρηκας. Αθ. Ἆρ' οὖν ἐκεῖνοι μὲν, οὔτ' ἐδέοντο νομοθετῶν, οὔτε πω ἐφίλει κατὰ τούτους τοὺς χρόνους γίγνεσθαι τὸ τοιοῦτον; οὐδὲ γὰρ γράμματα ἐστί πω τοῖς ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς περιόδου γεγονόσιν, ἀλλ' ἔθεσι καὶ τοῖς λεγομένοις πατρικοῖς νόμοις ἑπόμενοι ζῶσιν.

Κλ. Εἰκός γοῦν. Αθ. Πολιτείας δέ γε ἤδη καὶ τρόπος ἐστί τις οὗτος; Κλ. Τίς; Αθ. Δοκοῦσί μοι πάντες τὴν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολιτείαν, δυναστείαν καλεῖν, ἣ καὶ νῦν ἔτι πολλαχοῦ καὶ ἐν Ἕλλησι καὶ κατὰ βαρβάρους ἐστί. λέγει δ' αὐτὴν που καὶ Ὅμηρος γεγονέναι περὶ τὴν τῶν Κυκλώπων οἴκησιν, εἰπών,

Τοῖσιν δ' οὔτ' ἀγοραὶ βουληφόροι, οὔτε θέμιστες. Ἀλλ' οἵ γ' ὑψηλῶν ὀρέων ναίουσι κάρηνα. Ἐν σπέεσι γλαφυροῖσι. θεμιστεύει δὲ ἕκαστος Παίδων ἠδ' ἀλόχων, οὐδ' ἀλλήλων ἀλέγουσι. Κλ. Ἔοικέ γε ὁ ποιητὴς ὑμῖν οὗτος γεγονέναι χαρίεις. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἄλλα αὐτοῦ διεληλύθαμεν μάλ' ἀστεῖα, οὐ μὴν πολλά γε. οὐ γὰρ σφόδρα χρώμεθα οἱ Κρῆτες τοῖς ξενικοῖς ποιήμασι. Με. Ἡμεῖς δ' αὖ χρώμεθα μὲν καὶ ἔοικέ γε κρατεῖν τῶν τοιούτων ποιητῶν. οὐ μήν τι Λακωνικόν γε, ἀλλά τινα μᾶλλον βίον Ἰωνικὸν διεξέρχεται ἑκάστοτε. νῦν μὴν εὖ τῷ σῷ λόγῳ ἔοικε μαρτυρεῖν, τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν ἐπὶ τὴν ἀγριότητα διὰ μυθολογίας ἐπανενεγκών. Κλ. Ναί. Αθ. Ξυμμαρτυρεῖ γάρ, καὶ λάβωμέν γε αὐτὸν μηνυτὴν, ὅτι τοιαῦται πολιτεῖαι γίγνονταί ποτε. Με. Καλῶς. Αθ. Μῶν οὐκ ἐκ τούτων τῶν κατὰ μίαν οἴκησιν καὶ κατὰ γένος διεσπαρμένων ὑπὸ ἀπορίας τῆς ἐν ταῖς φθοραῖς, ἐν αἷς τὸ πρεσβύτατον ἄρχει διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς γεγονέναι, οἷς ἑπόμενοι καθάπερ ὄρνιθες ἀγέλην μίαν ποιήσουσι, πατρονομούμενοι καὶ βασιλείαν πασῶν δικαιοτάτην βασιλευόμενοι. Με. Πάνυ μὲν οὖν. Αθ. Μετὰ δὲ ταῦτά γε εἰς τὸ κοινὸν μείζους ποιοῦντες πόλεις, πλείους συνέρχονται. καὶ ἐπὶ γεωργίας τὰς ἐν ταῖς ὑπωρείαις τρέπονται πρώτας, περιβόλους τε αἱμασιώδεις τινὰς τειχῶν ἐρύματα, τῶν θηρίων ἕνεκα ποιοῦνται, μίαν οἰκίαν αὖ κοινὴν καὶ μεγάλην ἀποτελοῦντες. Με. Τὸ γοῦν εἰκὸς ταῦθ' οὕτω γίγνεσθαι. Αθ. Τί δὲ τόδε; ἆρα οὐκ εἰκός; Με. Τὸ ποῖον; Αθ. Τῶν οἰκήσεων τούτων μειζόνων αὐξανομένων ἐκ τῶν ἐλαττόνων καὶ πρώτων, ἑκάστην τῶν σμικρῶν παρεῖναι κατὰ γένος ἔχουσαν, τόν τε πρεσβύτατον ἄρχοντα, καὶ αὐτῶν ἔθη ἄττα ἴδια, διὰ τὸ χωρὶς ἀλλήλων οἰκεῖν, ἕτερα ἀφ' ἑτέρων ὄντων τῶν γεννητόρων τε καὶ θρεψάντων, ἃ εἰθίσθησαν περὶ θεούς τε καὶ ἑαυτούς, κοσμιωτέρων μὲν κοσμιώτερα, καὶ ἀνδρικῶν ἀνδρικώτερα. καὶ

κατὰ

κατὰ τρόπον οὕτως ἑκάστους τὰς αὑτῶν αἱρέσεις, εἰς τοὺς παῖδας ἀποτυπουμένους, καὶ παίδων παῖδας ὃ λέγομεν ἥκειν ἔχοντας ἰδίους νόμους, εἰς τὴν μείζονα ξυνοικίαν. Με. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Καὶ μὴν τούς γε αὑτῶν νόμους ἀρέσκειν ἑκάστοις ἀναγκαῖόν που, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων ὑστέρους. Με. Οὕτως. Ἀθ.

Ἀρχὴν δὴ νομοθεσίας οἷον ἐμβάντες, ἐλάθομεν ὡς ἔοικεν. Με. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Τὸ γοῦν μετὰ ταῦτα ἀναγκαῖον αἱρεῖσθαι τοὺς συνελθόντας τούτους κοινούς τινας ἑαυτῶν, οἳ τὰ πάντων ἰδόντες νόμιμα, τὰ σφίσιν ἀρέσκοντα αὐτῶν μάλιστα εἰς τὸ κοινὸν τοῖς ἡγεμόσι καὶ ἀγαγοῦσι τοὺς δήμους, οἷον βασιλεῦσι φανερὰ δείξαντες, ἑλέσθαι τε δόντες, αὐτοὶ μὲν νομοθέται κληθήσονται, τοὺς δὲ ἄρχοντας καταστήσαντες, ἀριστοκρατίαν τινὰ ἐκ τῶν δυναστειῶν ποιήσαντες, ἢ καί τινα βασιλείαν ἐν ταύτῃ τῇ μεταβολῇ τῆς πολιτείας οἰκήσουσιν. Με. Ἐφεξῆς γοῦν ἂν οὕτω τε καὶ ταύτῃ γίγνοιτο. Ἀθ. Τρίτον τοίνυν εἴπωμεν ἔτι πολιτείας σχῆμα γιγνόμενον, ἐν ᾧ δὴ πάντα εἴδη καὶ παθήματα πολιτειῶν καὶ ἅμα πόλεων ξυμπίπτει γίγνεσθαι. Με. Τὸ ποῖον δὴ τοῦτο; Ἀθ. Ὃ μετὰ τὸ δεύτερον καὶ Ὅμηρος ἐπεσημήνατο, λέγων τὸ τρίτον οὕτω γεγονέναι. Κτίσσε δὲ Δαρδανίην γάρ που φησίν, ἐπεὶ οὔπω Ἴλιος ἱρὴ, Ἐν πεδίῳ πεπόλιστο πόλις μερόπων ἀνθρώπων. Ἀλλ' ἔθ' ὑπωρείας ᾤκουν πολυπιδάκου Ἴδης.

Λέγει γὰρ δὴ ταῦτα τὰ ἔπη κἀκεῖνα, ἃ περὶ τῶν Κυκλώπων εἴρηκε, κατὰ θεόν πως εἰρημένα καὶ κατὰ φύσιν. θεῖον γὰρ οὖν δὴ καὶ τὸ ποιητικὸν ἐνθεαστικὸν ὂν γένος ὑμνῳδοῦν, πολλῶν τῶν κατ' ἀλήθειαν γιγνομένων ξύν τισι χάρισι καὶ μούσαις ἐφάπτεται ἑκάστοτε. Με. Καὶ μάλα. Ἀθ. Εἰς δὲ τὸ πρόσθεν προέλθωμεν ἔτι τοῦ νῦν ἐπελθόντος ἡμῖν μύθου. τάχα γὰρ ἂν σημήνειέ τι τῆς ἡμετέρας πέρι βουλήσεως. οὐκοῦν χρή; Με. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Κατῳκίσθη δή φαμεν ἐκ τῶν ὑψηλῶν εἰς μέγα τε καὶ καλὸν πεδίον Ἴλιον, ἐπὶ λόφον τινὰ, οὐχ ὑψηλὸν καὶ ἔχοντα ποταμοὺς πολλοὺς ἄνωθεν ἐκ τῆς Ἴδης ὡρμημένους. Με. Φασὶ γοῦν. Ἀθ. ἆρ' οὖν οὐκ ἐν πολλοῖς τισι χρόνοις τοῖς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, τοῦτο οἰόμεθα γεγονέναι; Με. Πῶς δ' οὐκ ἐν πολλοῖς; Ἀθ. Δεινὴ γοῦν ἔοικεν αὐτοῖς λήθη τότε παρεῖναι τῆς νῦν λεγομένης φθορᾶς. ὅθ' οὕτως ὑπὸ ποταμοὺς πολλοὺς καὶ ἐκ τῶν ὑψηλῶν ῥέοντας πόλιν ὑπέθεσαν, πιστεύσαντες οὐ σφόδρα ὑψηλοῖς τισι λόφοις. Με. Δῆλον οὖν ὡς παντάπασί τι μακρὸν ἀπεῖχον χρόνον τοῦ τοιούτου πάθους. Ἀθ. Καὶ ἄλλαι γε οἶμαι πόλεις τότε κατῴκουν ἤδη πολλαὶ πληθυνόντων τῶν ἀνθρώπων. Με. Τί μήν; Ἀθ. Αἵ γέ που καὶ ἐπεστρατεύσαντο αὐτῇ, καὶ κατὰ θάλατταν δὲ ἴσως ἀφόβως ἤδη πάντων χρωμένων τῇ θαλάττῃ. Με. Φαίνεται. Ἀθ. Δέκα δ' ἔτη που μείναντες Ἀχαιοὶ, τὴν Τροίαν ἀνάστατον ἐποίησαν. Με. Καὶ μάλα. Ἀθ. Οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὄντι δεκέτει, ὃν τὸ Ἴλιον ἐπολιορκεῖτο, τὰ τῶν πολιορκούντων ἑκάστων οἴκοι κακὰ πολλὰ ξυνέβαινε γιγνόμενα περὶ τὰς στάσεις τῶν νέων. οἳ καὶ ἀφικομένους τοὺς στρατιώτας εἰς τὰς αὑτῶν πόλεις τε καὶ οἰκίας, οὐ καλῶς οὐδ' ἐν δίκῃ ὑπεδέξαντο, ἀλλ' ὥστε θανάτους τε καὶ σφαγὰς καὶ φυγὰς γενέσθαι παμπόλλας. οἳ πάλιν ἐκπεσόντες κατῆλθον, μεταβαλόντες ὄνομα. Δωριεῖς ἀντ' Ἀχαιῶν κληθέντες, διὰ τὸ τὸν συλλέξαντα εἶναι τοὺς τότε φυγάδας Δωριέα. καὶ δὴ ταῦτά γε ἤδη πάνθ' ὑμεῖς ὦ Λακεδαιμόνιοι τἀντεῦθεν μυθολογεῖτε καὶ διαπεραίνετε. Με. Τί μήν; Ἀθ. Ὅθεν δὴ κατ' ἀρχὰς ἐξετραπόμεθα περὶ νόμων διαλεγόμενοι, περιπεσόντες μουσικῇ τε καὶ ταῖς μέθαις. νῦν ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν ἀφίγμεθα ὥσπερ κατὰ θεόν, καὶ ὁ λόγος ἡμῖν, οἷον λαβὴν ἀποδίδωσιν. ἥκει γὰρ ἐπὶ τὴν εἰς Λακεδαίμονα κατοίκησιν αὐτήν, ἣν ὑμεῖς ὀρθῶς ἔφατε κατοικεῖσθαι καὶ Κρήτην, ὡς ἀδελφοῖς νόμοις. νῦν οὖν τοσόνδε πλεονεκτοῦμεν τῇ πλάνῃ τοῦ λόγου, διὰ πολιτειῶν τινων καὶ κατοικισμῶν διεξελθόντες, ἐθεασάμεθα πρώτην τε καὶ δευτέραν καὶ τρίτην πόλιν, ἀλλήλων ὡς οἰόμεθα ταῖς κατοικήσεσιν ἐχομένας, ἐν χρόνου τινὸς μήκεσιν ἀπλέτοις. νῦν δὲ δὴ τετάρτη τις ἡμῖν αὕτη πόλις. εἰ δὲ βούλεσθε, ἔθνος ἥκει κατοικιζόμενόν τέ ποτε, καὶ νῦν κατῳκισμένον. ἐξ ὧν ἁπάντων εἴ τι ξυνεῖναι δυνάμεθα τί τε καλῶς ἢ μὴ, κατῳκίσθη, καὶ ποῖοι νόμοι σῴζουσιν αὐτῶν τὰ σῳζόμενα, καὶ ποῖοι φθείρουσι τὰ φθειρόμενα καὶ ἀντὶ ποίων ποῖα μετατεθέντα, εὐδαίμονα πόλιν ἀπεργάζοιντ' ἂν ὦ Μέγιλλέ τε καὶ Κλεινία. ταῦτα δὴ πάλιν, οἷον ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν λεκτέον, εἰ μή τι τοῖς εἰρημένοις ἐγκαλοῦμεν λόγοις. Με. Εἰ γοῦν ὦ ξένε τις ἡμῖν ὑπόσχοιτο θεὸς, ὡς ἐὰν ἐπιχειρήσωμεν τὸ δεύτερον τῇ τῆς νομοθεσίας σκέψει, τῶν νῦν εἰρημένων λόγων οὐ χείρους, οὐδ' ἐλάττους ἀκουσόμεθα, μακρὰν ἂν ἔλθοιμι ἔγωγε. καί μοι βραχὺ ἂν δόξειεν, ἡ νῦν παροῦσα ἡμέρα γίγνεσθαι. καίτοι σχεδόν γέ ἐστιν, ἡ ἐκ θερινῶν εἰς τὰ χειμερινὰ τοῦ θεοῦ τρεπομένου. Ἀθ. Χρὴ δὴ ταῦτα ὡς ἔοικε σκοπεῖν. Με. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Γενώμεθα δὴ ταῖς διανοίαις ἐν τῷ τότε χρόνῳ, ὅτε Λακεδαίμων μὲν καὶ Ἄργος καὶ Μεσσήνη, καὶ τὰ μετὰ τούτων ὑποχείρια τοῖς προγόνοις ὑμῶν ὦ Μέγιλλε ἱκανῶς ἐγεγόνει. τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἔδοξεν αὐτοῖς ὥς γε λέγεται τὸ τοῦ μύθου, τριχῇ τὸ στράτευμα διανείμαντας, τρεῖς πόλεις κατοικίζειν, Ἄργος, Μεσσήνην, Λακεδαίμονα. Με. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Καὶ βασιλεὺς μὲν Ἄργους Τήμενος ἐγίγνετο, Μεσσήνης δὲ Κρεσφόντης, Λακεδαίμονος δὲ Προκλῆς καὶ Εὐρυσθένης. Με. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Πάντες δὴ τούτοις ὤμοσαν οἱ τότε βοηθήσειν, ἐάν τις τὴν βασιλείαν αὐτῶν διαφθείρῃ. Με. Τί μήν; Ἀθ. Βασιλεία δὲ καταλύεται ὦ πρὸς Διὸς, ἤ καί τις ἀρχὴ πώποτε κατελύθη, μῶν ὑπό τινων ἄλλων, ἢ σφῶν αὐτῶν; ἢ νῦν δὴ μὲν ὀλίγον ἔμπροσθεν τούτοις περιτυχόντες τοῖς λόγοις, οὕτω ταῦτ' ἐτί-

θεμεν, νῦν δ' ἐπιλελήσμεθα; Με. Καὶ πῶς; Ἀθ. Οὐκοῦν νῦν δὴ μᾶλλον βεβαιωσόμεθα τὸ τοιοῦτον· προστυχόντες γὰρ ἔργοις γενομένοις ὡς ἔοικεν, ἐπὶ τὸν αὐτὸν λόγον ἐληλύθαμεν, ὥς τε οὐ περὶ κενόν τι ζητήσομεν τὸν αὐτὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ γεγονός τε καὶ ἔχον ἀλήθειαν. γέγονε δὴ τάδε, βασιλεῖαι τρεῖς βασιλευομέναις πόλεσι τριτταῖς, ὤμοσαν ἀλλήλαις ἑκάτεραι, κατὰ νόμους οὓς ἔθεντο τοῦ τε ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι κοινούς, οἱ μὲν μὴ βιαιοτέραν τὴν ἀρχὴν ποιήσεσθαι, προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ γένους, οἱ δὲ ταῦτα ἐμπεδούντων τῶν ἀρχόντων, μήτε αὐτοὶ τὰς βασιλείας ποτὲ καταλύσειν, μήτ' ἐπιτρέψειν ἐπιχειροῦσιν ἑτέροις. βοηθήσειν δὲ βασιλέας τε βασιλεῦσιν ἀδικουμένοις καὶ δήμοις, καὶ δήμους δήμοις, καὶ βασιλεῦσιν ἀδικουμένοις. ἆρ' οὐχ οὕτως; Με. Οὕτω μὲν οὖν. Ἀθ. Οὐκοῦν τό γε μέγιστον ταῖς καταστάσεσι τῶν πολιτειῶν ὑπῆρχε, ταῖς ἐν ταῖς τρισὶ πόλεσι νομοθετουμέναις, εἴτε οἱ βασιλῆς ἐνομοθέτουν, εἴτ' ἄλλοι τινές. Με. Ποῖον; Ἀθ. Τὸ βοηθοὺς εἶναι τὰς δύο ἐπὶ τὴν μίαν ἀεὶ πόλιν, τὴν τοῖς τεθεῖσι νόμοις ἀπειθοῦσαν. Με. Δῆλον. Ἀθ. Καὶ μὴν τοῦτό γε οἱ πολλοὶ προστάττουσι τοῖς νομοθέταις, ὅπως τοιούτους θήσουσι τοὺς νόμους, οὓς ἑκόντες οἱ δῆμοι καὶ τὰ πλήθη δέξονται. καθάπερ ἂν εἴ τις γυμνασταῖς ἢ ἰατροῖς προστάττοι, μεθ' ἡδονῆς θεραπεύειν τε καὶ ἰᾶσθαι τὰ θεραπευόμενα σώματα. Με. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Τὸ δέ γ' ἐστὶν ἀγαπητὸν πολλάκις, εἰ καί τις μετὰ λύπης μὴ μεγάλης δύναιτο, εὐεκτικά τε καὶ ὑγιῆ σώματα ἀπεργάζεσθαι. Με. Τί μήν; Ἀθ. Καὶ τόδε γε ἔτι τοῖς τότε ὑπῆρχεν, οὐ σμικρὸν εἰς ῥᾳστώνην τῆς θέσεως τῶν νόμων. Με. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Οὐκ ἦν τοῖς νομοθέταις ἡ μεγίστη τῶν μέμψεων, ἰσότητα αὐτοῖς τινὰ κατασκευάζουσι τῆς οὐσίας, ἥπερ ἐν ἄλλαις νομοθετουμέναις πόλεσι πολλαῖς γίγνεται, ἐάν τις ζητῇ γῆς τε κτῆσιν κινεῖν, καὶ χρεῶν διάλυσιν. ὁρῶν, ὡς οὐκ ἂν δύναιτο ἄνευ τούτων γενέσθαι ποτὲ τὸ ἴσον ἱκανῶς, ὡς ἐπιχειροῦντι δὴ νομοθέτῃ κινεῖν τῶν τοιούτων τι πᾶς ἀπαντᾷ λέγων, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα. καὶ ἐπαρᾶται γῆς τε ἀναδασμοὺς εἰσηγούμενον, καὶ χρεῶν ἀποκοπάς, ὥστ' εἰς ἀπορίαν καθίστασθαι πάντα ἄνδρα. τοῖς δὲ δὴ Δωριεῦσι καὶ τοῦθ' οὕτως ὑπῆρχε καλῶς καὶ ἀνεμεσήτως, γῆν τε ἀναμφισβητήτως διανέμεσθαι, καὶ χρέα μεγάλα καὶ παλαιὰ οὐκ ἦν. Με. Ἀληθῆ. Ἀθ. Πῇ δέ ποτε οὖν ὦ ἄριστοι κακῶς οὕτως αὐτοῖς ἐχώρησεν ἡ κατοίκισίς τε καὶ νομοθεσία; Με. Πῶς δή; καὶ τί μεμφόμενος αὐτῶν λέγεις; Ἀθ. Ὅτι τριῶν γενομένων τῶν οἰκήσεων, τὰ δύο αὐτῶν μέρη ταχὺ τήν τε πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους διέφθειρε. τὸ δὲ ἓν μόνον ἔμεινε, τὸ τῆς ὑμετέρας πόλεως. Με. Οὐ πάνυ ῥᾴδιον ἐρωτᾷς. Ἀθ. Ἀλλὰ μὴν δεῖ γε ἡμᾶς τοῦτο ἐν τῷ νῦν σκοποῦντας καὶ ἐξετάζοντας περὶ νόμων, παίζοντας παιδιὰν πρεσβυτικὴν σώφρονα, διελθεῖν τὴν ὁδὸν ἀλύπως ὡς ἔφαμεν, ἡνίκα ἠρχόμεθα πορεύεσθαι. Με. Τί μὴν καὶ ποιητέον γε ὡς λέγεις; Ἀθ. Τίνα οὖν ἂν σκέψιν καλλίω ποιησαίμεθα περὶ νόμων ἢ τούτων, οἳ ταύτας διακεκοσμήκασιν, ἢ πόλεων περὶ τίνων εὐδοκιμωτέρων τε καὶ μειζόνων κατοικήσεων σκοποίμεθ' ἄν; Με. Οὐ ῥᾴδιον ἀντὶ τούτων ἑτέρας λέγειν. Ἀθ. Οὐκοῦν ὅτι μὲν διενοοῦντό γε οἱ τότε τὴν κατασκευὴν ταύτην οὐ Πελοποννήσῳ μόνον ἔσεσθαι βοηθὸν ἱκανήν, σχεδὸν δῆλον, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ἕλλησι πᾶσιν, εἴ τις τῶν βαρβάρων αὐτοὺς ἀδικοῖ. καθάπερ οἱ περὶ τὸ Ἴλιον οἰκοῦντες, τότε πιστεύοντες τῇ τῶν Ἀσσυρίων δυνάμει, τῇ περὶ Νίνον γενομένῃ θρασυνόμενοι, τὸν πόλεμον ἤγειραν τὸν ἐπὶ Τροίαν. ἦν γὰρ ἔτι τὸ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης σχῆμα τὸ σῳζόμενον, οὐ σμικρόν. καθάπερ νῦν τὸν μέγαν βασιλέα φοβούμεθα ἡμεῖς, καὶ τότε ἐκείνην τὴν συσταθεῖσαν σύνταξιν ἐδέδισαν οἱ τότε. μέγα γὰρ ἔγκλημα πρὸς αὐτούς, ἡ τῆς Τροίας ἅλωσις, τὸ δεύτερον ἐγεγόνει. τῆς ἀρχῆς γὰρ τῆς ἐκείνων ἦν μόριον. πρὸς δὴ ταῦτα πάντα ἡ τοῦ στρατοπέδου τότε διανεμηθεῖσα εἰς τρεῖς πόλεις κατασκευὴ μία ὑπὸ βασιλέων ἀδελφῶν παίδων Ἡρακλέους, καλῶς ὡς ἐδόκει ηὑρημένη καὶ κατακεκοσμημένη, καὶ διαφερόντως τῆς ἐπὶ τὴν Τροίαν ἀφικομένης. πρῶτον μὲν γὰρ τοὺς Ἡρακλείδας τῶν Πελοπιδῶν ἀμείνους ἡγοῦντο ἀρχόντων ἄρχοντας ἔχειν. ἔπειτ' αὖ τὸ στρατόπεδον τοῦτο τοῦ ἐπὶ Τροίαν ἀφικομένου διαφέρειν πρὸς ἀρετήν. νενικηκέναι γὰρ τούτους, ἡττᾶσθαι δ' ὑπὸ τούτων ἐκείνους Ἀχαιοὺς ὄντας, ὑπὸ Δωριέων. ἆρ' οὐχ οὕτως οἰόμεθα καὶ τῇ διανοίᾳ ταύτῃ κατασκευάζεσθαι τοὺς τότε; Με. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Οὐκοῦν καὶ τὸ βεβαίως οἴεσθαι ταῦθ' ἕξειν εἰκὸς αὐτούς, καὶ χρόνον τινὰ αὖ πολὺν μενεῖν, ἅτε κεκοινωνηκότας μὲν πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων ἀλλήλοις, ὑπὸ γένους δὲ ἑνὸς τῶν βασιλέων ἀδελφῶν ὄντων διακεκοσμημένους. πρὸς τούτοις δ' ἔτι, καὶ πολλοῖς μάντεσι κεχρημένους εἶναι τοῖς τε ἄλλοις, καὶ τῷ Δελφικῷ Ἀπόλλωνι. Με. Πῶς δ' οὐκ εἰκός; Ἀθ. Ταῦτα δὴ τὰ μεγάλα οὕτω προσδοκώμενα διέπτατο ὡς ἔοικε τότε ταχύ, πλὴν ὅπερ εἴπομεν νῦν δὴ σμικροῦ μέρους τοῦ περὶ τὸν ὑμέτερον τόπον. καὶ τοῦτο δὴ πρὸς τὰ δύο μέρη πολεμοῦν, οὐ πώποτε πέπαυται, μέχρι τανῦν. ἐπεὶ γενομένη γε ἡ τότε διάνοια καὶ ξυμφωνήσασα εἰς ἕν, ἀνυπόστατόν τινα δύναμιν ἔσχε κατὰ πόλεμον. Με. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Πῶς οὖν καὶ πῇ διώλετο; ἆρ' οὐκ ἄξιον ἐπισκοπεῖν τηλικοῦτον καὶ τοιοῦτον σύστημα ἥ τίς ποτε τύχη διέφθειρε; Με. Σχολῇ γὰρ οὖν δή τις ἂν ἄλλο σκοπῶν, ἢ νόμους ἢ πολιτείας ἄλλας θεάσαιτο σῳζούσας καλὰ καὶ μεγάλα πράγματα, ἢ καὶ τοὐναντίον διαφθειρούσας τὸ παράπαν, εἰ ἀμελήσειε τούτων. Ἀθ. Τοῦτο μὲν ἄρα ὡς ἔοικεν εὐτυχῶς πως ἐμβεβλήκαμέν γε εἴς τινα σκέψιν ἱκανήν. Με. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ἆρ' οὖν ὦ θαυμάσιε λελήθαμεν ἄνθρωποι π αὐτοῦ

καὶ τανῦν

καὶ ταυνῦν δὴ ἡμεῖς οἰόμενοι μὲν ἑκάστοτέ τι καλὸν ὁρᾶν πρᾶγμα γενόμενον, καὶ θαυμαστὰ ἂν ἐργασάμενον, εἴ τις ἄρα ἠπιστήθη καλῶς αὐτῷ χρήσασθαι κατά τινα τρόπον· τὸ δὲ νῦν γε ἡμεῖς, τάχ' ἂν ἴσως περὶ τοῦτο αὐτὸ οὔτ' ὀρθῶς διανοοίμεθα, οὔτε κατὰ φύσιν. καὶ δὴ καὶ περὶ τὰ ἄλλα πάντες πάντα περὶ ὧν ἂν οὕτω διανοηθῶσι; Με. Λέγεις δὲ δὴ τί; καὶ περὶ τίνος σοι φῶμεν μάλιστ' εἰρῆσθαι τοῦτον τὸν λόγον; Ἀθ. Ὦγαθέ, καὶ αὐτὸς ἐμαυτοῦ νῦν δὴ κατεγέλασα. ἀποβλέψας γὰρ πρὸς τοῦτον τὸν στόλον οὗ πέρι διαλεγόμεθα, ἔδοξέ μοι πάγκαλός τε εἶναι, καὶ θαυμαστὸν κτῆμα παραπεσεῖν τοῖς Ἕλλησιν, ὅπερ εἶπον, εἴ τις ἄρα αὐτῷ τότε καλῶς ἐχρήσατο. Με. Οὐκοῦν εὖ καὶ ἐχόντως νοῦν, σύ τε πάντα εἶπες, καὶ ἐπῃνέσαμεν ἡμεῖς. Ἀθ. Ἴσως. γινώσκω γε μήν, ὡς πᾶς ὃς ἂν ἴδῃ τι μέγα καὶ δύναμιν ἔχον πολλὴν καὶ ῥώμην, εὐθὺς ἔπαθε τοῦτο, ὡς εἴπερ ἐπίσταιτο ὁ κεκτημένος αὐτῷ χρῆσθαι τοιούτῳ τε ὄντι καὶ τηλικούτῳ, θαυμαστ' ἂν καὶ πολλὰ κατεργασάμενος εὐδαιμονοῖ. Με. Οὐκοῦν ὀρθόν ἐστι τοῦτο; ἢ πῶς λέγεις; Ἀθ. Σκόπει δή. ποῖ βλέπων ὁ τὸν ἔπαινον τοῦτον περὶ ἑκάστου τιθέμενος, ὀρθῶς λέγει. πρῶτον δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ νῦν λεγομένου πῶς, εἰ κατὰ τρόπον ἠπιστήθησαν τάξαι τὸ στρατόπεδον οἱ τότε διακοσμοῦντες, τοῦ καιροῦ πῶς ἂν ἔτυχον. ἆρ' οὐκ εἰ ξυνέστησάν τε ἀσφαλῶς αὐτό, διέσωζόν τε εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον ὥς τε αὐτούς γε ἐλευθέρους εἶναι, καὶ ἄλλων ἄρχοντας ὧν ἂν βουληθεῖεν; καὶ ὅλως ἐν ἀνθρώποις πᾶσι καὶ Ἕλλησι καὶ βαρβάροις πράττειν ὅτι ἐπιθυμοῖεν αὐτοί τε καὶ οἱ ἔκγονοι; μῶν οὐ τούτων χάριν ἐπαινοῖεν ἄν; Με. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ἆρ' οὖν ἐστι ὃς ἂν ἰδὼν πλοῦτον μέγαν ἢ τιμὰς διαφερούσας γένους, ἢ ἐστι ὁτιοῦν τῶν τοιούτων εἴπῃ, ταυτὰ ταῦτα πρὸς τοῦτο βλέπων εἴπῃ. ὡς διὰ τοῦτο αὐτῷ γενησόμενα, ὧν ἂν ἐπιθυμῇ πάντα ἢ τὰ πλεῖστα καὶ ὅσα ἀξιώτατα λόγου; Με. Ἔοικε γοῦν.

Ἀθ. Φέρε δή, πάντων ἀνθρώπων ἔστι κοινὸν ἐπιθύμημα ἕν τι, τὸ νῦν ὑπὸ τοῦ λόγου δηλούμενον, ὡς αὐτός φησιν ὁ λόγος. Με. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Τὸ κατὰ τὴν τῆς αὐτοῦ ψυχῆς ἐπίταξιν, τὰ γιγνόμενα γίγνεσθαι, μάλιστα μὲν ἅπαντα. εἰ δὲ μή, τά γε ἀνθρώπινα. Με. Τί μήν; Ἀθ. Οὐκοῦν ἐπείπερ βουλόμεθα πάντες τὸ τοιοῦτον ἀεὶ παῖδές τε ὄντες καὶ ἄνδρες καὶ πρεσβῦται, τοῦτ' αὐτὸ καὶ εὐχόμεθα ἀναγκαίως διὰ τέλους. Με. Πῶς δ' οὔ; Ἀθ. Καὶ μὴν τοῖς γε φίλοις που ξυνευχόμεθ' ἂν ταῦθ' ἅπερ ἐκεῖνοι αὐτοῖς. Με. Τί μήν; Ἀθ. Φίλος μὲν υἱὸς πατρί, παῖς ὢν ἀνδρί. Με. Πῶς δ' οὔ; Ἀθ. Καὶ μὴν ὧν γ' ὁ παῖς εὔχεται ἑαυτῷ γίγνεσθαι, πολλὰ ὁ πατὴρ ἀπεύξαιτ' ἂν τοῖς θεοῖς, μηδαμῶς κατὰ τὰς τοῦ υἱέος εὐχὰς γίγνεσθαι. Με. Ὅτ' ἀνόητος ὢν καὶ ἔτι νέος εὔχηται λέγεις;

Ἀθ. Καὶ ὅταν γε ὁ πατὴρ ὢν γέρων, ἢ καὶ σφόδρα νεανίας, μηδὲν τῶν καλῶν καὶ τῶν δικαίων γιγνώσκων, εὔχηται μάλα προθύμως ἐν παθήμασιν ἀδελφοῖς ὢν τοῖς γιγνομένοις Θησεῖ, πρὸς τὸν δυστυχῶς τελευτήσαντα Ἱππόλυτον, ὁ δὲ παῖς γιγνώσκῃ, τότε δοκεῖς παῖς πατρὶ συνεύξεται; Με.

Μανθάνω ὃ λέγεις. λέγειν γάρ μοι δοκεῖς ὡς οὐ τοῦτο εὐκταῖον, οὐδὲ ἐπεικτέον ἕπεσθαι πάντα τῇ ἑαυτοῦ βουλήσει, τὴν βούλησιν δὲ μᾶλλον τῇ ἑαυτοῦ φρονήσει. τοῦτο δὲ καὶ πόλιν, καὶ ἕνα ἡμῶν ἕκαστον, καὶ εὔχεσθαι δεῖν καὶ σπεύδειν, ὅπως νοῦν ἕξει. Ἀθ. Ναί. καὶ δὴ καὶ πολιτικόν γε ἄνδρα νομοθέτην ὡς ἀεὶ δεῖ πρὸς τοῦτο βλέποντα, τιθέναι τὰς τάξεις τῶν νόμων, αὐτός τε ἐμνήσθην, καὶ ὑμᾶς ἐπαναμιμνήσκω κατ' ἀρχάς, εἰ μεμνήμεθα τὰ λεχθέντα. ὅτι τὸ μὲν σφῷν ἦν παρακέλευσμα, ὡς χρεὼν εἴη τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην, πάντα πολέμου χάριν τὰ νόμιμα τιθέναι. τὸ δὲ ἐμὸν ἔλεγον, ὅτι τοῦτο μὲν πρὸς μίαν ἀρετὴν οὐσῶν τεττάρων κελεύοι τίθεσθαι τοὺς νόμους. δέοι δὲ δή, πρὸς πᾶσαν μὲν βλέπειν, μάλιστα δὲ καὶ πρὸς πρώτην, τὴν τῆς ξυμπάσης ἡγεμόνα ἀρετῆς. φρόνησις δ' εἴη τοῦτο καὶ νοῦς ἐστι δόξα, μετ' ἔρωτός τε καὶ ἐπιθυμίας τούτοις ἑπομένης. ἥκει δὲ πάλιν ὁ λόγος εἰς ταυτόν, καὶ ὃ λέγων ἐγώ, νῦν λέγω πάλιν ἅπερ τότε. εἰ μὲν βούλεσθε ὡς παίζων, εἴθ' ὡς σπουδάζων, ὅτι δή φημι εὐχῇ χρῆσθαι σφαλερὸν εἶναι νοῦν μὴ κεκτημένον, ἀλλὰ τἀναντία ταῖς βουλήσεσιν οἱ γίγνεσθαι. σπουδάζοντα δ' εἴ με τιθέναι βούλεσθαι, τίθετε. πάνυ γὰρ οὖν προσδοκῶ νῦν ὑμᾶς εὑρήσειν τῷ λόγῳ ἑπομένους, ὃν ὀλίγον ἔμπροσθεν προὐθέμεθα, τῆς τῶν βασιλέων τε φθορᾶς καὶ ὅλου τοῦ διανοήματος, οὐ δειλίαν οὖσαν τὴν αἰτίαν, οὐδ' ὅτι τὰ περὶ τὸν πόλεμον οὐκ ἠπίσταντο ἄρχοντές τε καὶ οὓς προσῆκεν ἄρχεσθαι. τῇ λοιπῇ δὲ πάσῃ κακίᾳ διεφθαρμένα, καὶ μάλιστα τῇ περὶ τὰ μέγιστα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀμαθίᾳ. ταῦτ' οὖν ὡς οὕτω γέγονε περὶ τὰ τότε καὶ νῦν εἴ που γίγνεται καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, οὐκ ἄλλως συμβήσεται. ἐὰν βούλησθε, πειράσομαι ἰὼν κατὰ τὸν ἑξῆς λόγον, ἀνευρίσκειν τε, καὶ ὑμῖν δηλοῦν κατὰ δύναμιν ὡς οὖσι φίλοις. Κλ. Λόγῳ μὲν τοίνυν σε ὦ ξένε ἐπαινεῖν ἐπαχθέστερον, ἔργῳ δὲ σφόδρα ἐπαινεσόμεθα. προθύμως γὰρ τοῖς λεγομένοις ἐπακολουθήσομεν, ἐν οἷς ὅ γε ἐλεύθερος ἐπαίνου καὶ μή, μάλιστ' ἐστὶ καταφανής. Ἀθ. Ἄριστ' ὦ Κλεινία, καὶ ποιῶμεν ἃ λέγεις. Κλ. Ἔσται ταῦτα, ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ. λέγε μόνον. Ἀθ. Φαμὲν δὴ νῦν, καθ' ὁδὸν ἰόντες τὴν λοιπήν, τοῦ λόγου τὴν μεγίστην ἀμαθίαν τότε, ἐκείνην τὴν δύναμιν ἀπολέσαι. καὶ νῦν ταυτὸν τοῦτο πεφυκέναι ποιεῖν, ὥς τε τόν τε νομοθέτην εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, πειρατέον ταῖς πόλεσι, φρόνησιν μὲν ὅσην δυνατὸν ἐμποιεῖν, τὴν δ' ἄνοιαν ὅτι μάλιστα ἐξαιρεῖν. Κλ. Δῆλον. Ἀθ. Τίς οὖν ἡ μεγίστη δικαίως ἂν λέγοιτο ἀμαθία; σκοπεῖτε εἰ συνδόξει καὶ σφῷν λεγόμενον. ἐγὼ μὲν δὴ τὴν τοιάνδε τίθεμαι. Κλ. Ποίαν; Ἀθ. Τήν, ὅτα

δόξαν καλὸν ἢ ἀγαθὸν εἶναι, μὴ φιλῇ τοῦτο, ἀλλὰ μισῇ. τὸ δὲ πονηρὸν καὶ ἄδικον δοκοῦν εἶναι, φιλῇ τε καὶ ἀσπάζηται, ταύτην τὴν διαφωνίαν λύπης τε καὶ ἡδονῆς, πρὸς τὴν κατὰ λόγον δόξαν, ἀμαθίαν φημὶ εἶναι τὴν ἐσχάτην. μεγίστην δὲ ὅτι τοῦ πλήθους ἐστὶ τῆς ψυχῆς. τὸ γὰρ λυπούμενον καὶ ἡδόμενον αὐτῆς, ὅπερ δῆμός τε καὶ πλῆθος πόλεώς ἐστιν. ὅταν οὖν ἐπιστήμαις, ἢ δόξαις, ἢ λόγῳ ἐναντιῶται τοῖς φύσει ἀρχικοῖς ἡ ψυχὴ, τοῦτο ἄνοιαν προσαγορεύω. πόλεώς τε, ὅταν ἄρχουσι καὶ νόμοις μὴ πείθηται τὸ πλῆθος· ταυτὸν δὴ καὶ ἑνὸς ἀνδρὸς ὁπόταν καλοὶ ἐν ψυχῇ λόγοι ἐνόντες, μηδὲν ποιῶσι πλέον. ἀλλὰ δὴ τούτοις, τοὐναντίον ταύτας πάσας, ἀμαθίας τὰς πλημμελεστάτας ἔγωγ' ἂν θείην, πόλεώς τε καὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν πολιτῶν, ἀλλ' οὐ τὰς τῶν δημιουργῶν, εἰ ἄρ' ἐμοῦ καταμανθάνετε ὦ ξένοι ὃ λέγω. Κλ. Μανθάνομέν τε ὦ φίλε καὶ συγχωροῦμεν ἃ λέγεις. Ἀθ. Τοῦτο μὲν τοίνυν οὕτω κείσθω, δεδογμένον καὶ λεγόμενον. ὡς τοῖς ταῦτ' ἀμαθαίνουσι τῶν πολιτῶν, οὐδὲν ἐπιτρεπτέον ἀρχῆς ἐχόμενον, καὶ ὡς ἀμαθέσιν, ὀνειδιστέον, ἂν καὶ πάνυ λογιστικοί τε ὦσι, καὶ πάντα τὰ κομψὰ καὶ ὅσα πρὸς τάχος τῆς ψυχῆς πεφυκότα, διαπεπονημένοι ἅπαντα. τοὺς δὲ τοὐναντίον ἔχοντας τούτων, ὡς σοφούς τε προσρητέον, ἂν καὶ τὸ λεγόμενον, μήτε γράμματα μήτε νεῖν ἐπίστωνται, καὶ τὰς ἀρχὰς δοτέον ὡς ἔμφροσι. πῶς γὰρ ἂν ὦ φίλοι ἄνευ ξυμφωνίας γένοιτ' ἂν φρονήσεως καὶ τὸ σμικρότατον εἶδος; Κλ. Οὐκ ἔστιν. Ἀθ. Ἀλλ' ἡ καλλίστη καὶ μεγίστη τῶν ξυμφωνιῶν, μεγίστη δικαιότατ' ἂν λέγοιτο σοφία. ἧς ὁ μὲν κατὰ λόγον ζῶν μέτοχος. ὁ δ' ἀπολειπόμενος οἰκοφθόρος, καὶ περὶ πόλιν οὐδαμῇ σωτὴρ, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον, ἀμαθαίνων εἰς ταῦτα ἑκάστοτε φανεῖται. ταῦτα μὲν οὖν καθάπερ εἴπομεν ἄρτι, λελεγμένα τεθήτω ταύτῃ. Κλ. Κείσθω γὰρ οὖν. Ἀθ. Ἄρχοντας δὲ δὴ καὶ ἀρχομένους ἀναγκαῖον ἐν ταῖς πόλεσιν εἶναί που; Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Εἶεν. ἀξιώματα δὲ δὴ τοῦ τε ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι, ποῖά ἐστι καὶ πόσα; ἔν τε πόλεσι μεγάλαις καὶ σμικραῖς, ἔν τε οἰκίαις ὡσαύτως. ἆρ' οὐχὶ ἓν μὲν τό τε πατρὸς καὶ μητρὸς, καὶ ὅλως γονέας ἐκγόνων ἄρχειν, ἀξίωμα ὀρθὸν πανταχοῦ ἂν εἴη; Κλ. Καὶ μάλα. Ἀθ. Τούτῳ δέ γε ἑπόμενον, γενναίους ἀγεννῶν ἄρχειν. καὶ τρίτον ἔτι τούτοις ξυνέπεται, τὸ πρεσβυτέρους μὲν ἄρχειν δεῖν, νεωτέρους δὲ ἄρχεσθαι. Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Τέταρτον δ' αὖ, δούλους μὲν ἄρχεσθαι, δεσπότας δὲ ἄρχειν. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Πέμπτον γε οἶμαι, τὸν κρείττονα μὲν ἄρχειν, τὸν ἥττω δὲ ἄρχεσθαι. Κλ. Μάλα γε ἀναγκαίαν ἀρχὴν εἴρηκας. Ἀθ. Καὶ πλείστην γε ἐν ξύμπασι τοῖς ζώοις οὖσαν καὶ κατὰ φύσιν, ὡς ὁ Θηβαῖος ἔφη ποτὲ Πίνδαρος. τὸ δὲ μέγιστον ὡς ἔοικεν ἀξίωμα ἕκτον ἂν γίγνοιτο, ἕπεσθαι μὲν τὸν ἀνεπιστήμονα κελεῦον. τὸν δὲ φρονοῦντα, ἡγεῖσθαί τε καὶ ἄρχειν. καί τοι τοῦτό γε ὦ Πίνδαρε σοφώτατε, σχεδὸν οὐκ ἂν παρὰ φύσιν ἔγωγε φαίην γίγνεσθαι. κατὰ φύσιν δὲ τὴν τοῦ νόμου ἑκόντων ἀρχὴν, ἀλλ' οὐ βίαιον πεφυκυῖαν. Κλ. Ὀρθότατα λέγεις. Ἀθ. Θεοφιλῆ δέ γε καὶ εὐτυχῆ τινα λέγοντες ἑβδόμην ἀρχὴν εἰς κλῆρόν τινα προάγομεν, καὶ λαχόντα μὲν ἄρχειν. δυσκληροῦντα δὲ ἄρχεσθαι ἀπιόντα τὸ δικαιότατον εἶναι φαμέν. Κλ. Ἀληθέστατα λέγεις. Ἀθ. Ὁρᾷς δὴ φαῖμεν ἂν ὦ νομοθέτα (πρός τινα παίζοντες τῶν ἐπὶ νόμων θέσιν ἰόντων ῥᾳδίως) ὅσα ἐστὶ πρὸς ἄρχοντας ἀξιώματα, καὶ ὅσα πεφυκότα πρὸς ἄλληλα ἐναντίως; νῦν γὰρ δὴ στάσεων πηγήν τινα ἀνευρήκαμεν ἡμεῖς, ἣν δεῖ σε θεραπεύειν. πρῶτον δὲ μεθ' ἡμῶν ἀνάσκεψαι, πῶς τε καὶ τί παρὰ ταῦτα ἁμαρτάνοντες οἱ περί τε Ἄργος καὶ Μεσσήνην βασιλεῖς, αὑτοὺς ἅμα καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων δύναμιν οὖσαν θαυμαστὴν ἐν τῷ τότε χρόνῳ διέφθειραν. ἆρ' οὐκ ἀγνοήσαντες τὸν Ἡσίοδον ὀρθότατα λέγοντα, ὡς τὸ ἥμισυ τοῦ παντὸς πολλάκις ἐστὶ πλέον; ὁπόταν ᾖ, τὸ μὲν ὅλον λαμβάνειν ζημιῶδες, τὸ δ' ἥμισυ μέτριον, τότε τὸ μέτριον τοῦ ἀμέτρου, πλέον ἡγησάμενον ἄμεινον ὂν χεῖρον. Κλ. Ὀρθότατά γε. Ἀθ. Πότερον οὖν οἰόμεθα περὶ βασιλέας τοῦτ' ἐγγιγνόμενον ἑκάστοτε διαφθείρειν, πρότερον, ἢ ἐν τοῖσι δήμοις; Κλ. Τὸ μὲν εἰκὸς καὶ τὸ πολὺ, βασιλέων τοῦτ' εἶναι νόσημα ὑπερηφάνως ζώντων διὰ τρυφάς. Ἀθ. Οὐκοῦν δῆλον, ὡς πρῶτον τοῦτο οἱ τότε βασιλεῖς ἔσχον τὸ πλεονεκτεῖν τῶν τεθέντων νόμων. καὶ ὃ λόγῳ τε καὶ ὅρκῳ ἐπῄνεσαν, οὐ ξυνεφώνησαν αὑτοῖς, ἀλλ' ἡ διαφωνία ὡς ἡμεῖς φαμὲν οὖσα ἀμαθία μεγίστη, δοκοῦσα δὲ σοφία, πάντ' ἐκεῖνα διὰ πλημμέλειαν καὶ ἀμουσίαν τὴν πικρὰν διέφθειρεν. Κλ. Ἔοικε γοῦν. Ἀθ. Εἶεν. τί δὴ τὸν νομοθέτην ἔδει τότε τιθέντα, εὐλαβηθῆναι τούτου πέρι τοῦ πάθους τῆς γενέσεως; ἆρ' ὦ πρὸς θεῶν νῦν μὲν οὐδὲν σοφὸν τοῦτο γνῶναι, οὐδ' εἰπεῖν χαλεπόν; εἰ δὲ προϊδεῖν ἦν τότε, σοφώτερος ἂν ἦν ἡμῶν ὁ προϊδών. Με. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις; Ἀθ. Εἰς τὸ γεγονὸς παρ' ἡμῖν ὦ Μέγιλλε ἔστι νῦν γε κατιδόντα γνῶναι, καὶ γνόντα, εἰπεῖν ῥᾴδιον, ὃ, τότε ἔδει γίγνεσθαι. Με. Σαφέστερον ἔτι λέγε. Ἀθ. Τὸ τοίνυν σαφέστατον ἂν εἴη, τὸ τοιόνδε. Με. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Ἐάν τις μείζονα διδῷ τοῖς ἐλάττοσι δύναμιν, παρεὶς τὸ μέτριον, πλοίοις τε ἱστία, καὶ σώμασι τροφὴν, καὶ ψυχαῖς ἀρχάς. ἀνατρέπεταί που πάντα καὶ ἐξυβρίζοντα, τὰ μὲν εἰς νόσους θεῖ, τὰ δ' εἰς ἔκγονον ὕβρεως ἀδικίαν. τί οὖν δή ποτε λέγομεν; ἆρά γε τὸ τοιόνδε; ὡς οὐκ ἔστ' ὦ φίλοι ἄνδρες θνητῆς ψυχῆς φύσις, ἥ τις ποτὲ δυνήσεται τὴν μεγίστην ἐν ἀνθρώποις ἀρχὴν φέρειν, νέα καὶ ἀνυπεύθυνος, ὥστε μὴ τῆς μεγίστης νόσου ἀνοίας, πληρωθεῖσα αὐτῆς τὴν διάνοιαν, μῖσος ἔχειν πρὸς τῶν ἐγγύτατα φίλων. ὃ γενόμενον ταχὺ διέφθειρεν αὐτὴν, καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν ἠφάνισεν αὐτῆς. τοῦτ' οὖν εὐλαβηθῆναι γνόντας τὸ μέτριον, μεγάλων νομοθετῶν. ὡς οὖν δὴ τότε γενόμενον, νῦν ἐστι

μετριώτατα

μετριώτατα τοπάσαι, τὸ δ' ἔοικεν εἶναι. Με. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Θεός οἶμαι κηδόμενος ὑμῶν τις, ὃς τὰ μέλλοντα προορῶν, δίδυμον ὑμῖν φυτεύσας τὴν τῶν βασιλέων γένεσιν, ἐκ μονογενοῦς εἰς τὸ μέτριον μᾶλλον συνέστειλε. καὶ μετὰ τοῦτ' ἔτι, φύσις τις ἀνθρωπίνη μεμιγμένη θείᾳ τινὶ δυνάμει κατιδοῦσα ὑμῶν τὴν ἀρχὴν φλεγμαίνουσαν. ἔτι μιγνῦσι τὴν κατὰ γῆρας σώφρονα δύναμιν, τῇ κατὰ γένος αὐθάδει ῥώμῃ, τὴν τῶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι γερόντων, ἰσόψηφον εἰς τὰ μέγιστα τῇ τῶν βασιλέων ποιήσασα δυνάμει. ὁ δὲ τρίτος σωτὴρ ἡμῖν, ἔτι σπαργῶσαν καὶ θυμουμένην τὴν ἀρχὴν ὁρῶν, οἷον ψάλιον ἐνέβαλεν αὐτῇ τὴν τῶν ἐφόρων δύναμιν, ἐγγὺς τῆς κληρωτῆς ἀγαγὼν δυνάμεως. καὶ κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον, ἡ βασιλεία παρ' ὑμῖν ἐξ ὧν ἔδει σύμμικτος γενομένη καὶ μέτρον ἔχουσα, σωθεῖσα αὐτή, σωτηρίας τοῖς ἄλλοις γέγονεν αἰτία. ἐπεὶ ἐπί γε Τημένῳ καὶ Κρεσφόντῃ καὶ τοῖς τότε νομοθέταις, οἵτινες ἄρα ἦσαν νομοθετοῦντες, οὐδ' ἡ Ἀριστοδήμου μερὶς ἐσώθη ποτ' ἄν. οὐ γὰρ ἱκανῶς ἦσαν νομοθεσίας ἔμπειροι. σχεδὸν γὰρ οὐκ ἄν ποτ' ᾠήθησαν ὅρκοις μετριάσαι ψυχὴν νέαν λαβοῦσαν ἀρχήν, ἐξ ἧς δυνατὸν ἦν τυραννίδα γενέσθαι. νῦν δ' ὁ θεὸς ἔδειξεν, οἵαν ἔδει, καὶ δεῖ δὴ τὴν μενοῦσαν μάλιστα ἀρχὴν γίγνεσθαι. τὸ δὲ παρ' ἡμῶν γιγνώσκεσθαι ταῦτα ὅπερ εἶπον ἔμπροσθεν. νῦν μὲν γενόμενον οὐδὲν σοφόν. ἐκ γὰρ παραδείγματος ὁρᾶν γεγονότος, οὐδὲν χαλεπόν. εἰ δ' ἦν τις προορῶν τότε ταῦτα, καὶ δυνάμενος μετριάσαι τὰς ἀρχάς, καὶ μίαν ἐκ τριῶν ποιῆσαι, τά τε νοηθέντα ἂν καλά, τότε πάντα ἀπέσωσε. καὶ οὐκ ἄν ποτε ὁ Περσικὸς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς ἂν στόλος ὥρμησε καταφρονήσας, ὡς ὄντων ἡμῶν βραχέος ἀξίων. Κλ. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀθ. Αἰσχρῶς γοῦν ἠμύναντο αὐτοὺς ὦ Κλεινία. τὸ δ' αἰσχρὸν λέγω, οὐχ ὡς οὐ νικῶντές γε οἱ τότε καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καλὰς νενικήκασι μάχας, ἀλλ' ὅ φημι αἰσχρὸν τότ' εἶναι, τόδε λέγω. τὸ, πρῶτον μὲν ἐκείνων τῶν πόλεων τριῶν οὐσῶν, μίαν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀμῦναι. τὼ δὲ δύο, κακῶς οὕτως εἶναι διεφθαρμένω, ὥστε ἡ μὲν καὶ Λακεδαίμονα διεκώλυεν ἐπαμύνειν αὐτῇ, πολεμοῦσα αὐτῇ κατὰ κράτος. ἡ δ' αὖ πρωτεύουσα ἐν τοῖς τότε χρόνοις τοῖς περὶ τὴν διανομὴν ἡ περὶ τὸ Ἄργος, παρακαλουμένη ἀμύνειν τὸν βάρβαρον, οὔθ' ὑπήκουσεν, οὔτ' ἤμυνε. πολλὰ δὲ λέγων ἄν τις τὰ τότε γενόμενα περὶ ἐκεῖνον τὸν πόλεμον, τῆς Ἑλλάδος οὐδαμῶς εὐσχήμονα ἂν κατηγοροῖ. οὐδ' αὖ ἀμύνασθαι τήν γε Ἑλλάδα λέγων, ὀρθῶς ἂν λέγοι. ἀλλ' εἰ μὴ τότε Ἀθηναίων τε καὶ τὸ Λακεδαιμονίων κοινῇ διανόημα ἤμυνε τὴν ἐπιοῦσαν δουλείαν, σχεδὸν ἂν ἤδη πάντ' ἦν μεμιγμένα τὰ τῶν Ἑλλήνων γένη ἐν ἀλλήλοις, καὶ βαρβαρικὰ ἐν Ἕλλησι, καὶ Ἑλληνικὰ ἐν βαρβάροις. καθάπερ ὧν Πέρσαι τυραννοῦσι τανῦν διαπεφορημένα καὶ ξυμπεφορημένα κακῶς, ἐσπαρμένα κάθηνται. ταῦτ' ὦ Κλεινία καὶ Μέγιλλε, ἔχομεν ἐπιτιμᾶν τοῖς τε πάλαι πολιτικοῖς λεγομένοις καὶ νομοθέταις καὶ τοῖς νῦν, ἵνα τὰς αἰτίας αὐτῶν ἀναζητοῦντες, ἀνευρίσκωμεν τί παρὰ ταῦτα ἔδει πράττειν ἄλλο. οἷον δὴ καὶ τὸ παράπαν εἴπομεν, ὡς ἄρα οὐ δεῖ μεγάλας ἀρχὰς οὐδ' αὖ ἀμίκτους νομοθετεῖν. διανοηθέντας τὸ τοιόνδε, ὅτι τὴν πόλιν ἐλευθέραν τε εἶναι δεῖ καὶ ἔμφρονα, καὶ ἑαυτῇ φίλην, καὶ τὸν νομοθετοῦντα πρὸς ταῦτα βλέποντα δεῖ νομοθετεῖν. μὴ θαυμάσωμεν δὲ εἰ πολλάκις ἤδη προθέμενοι ἄττα εἰρήκαμεν, ὅτι πρὸς ταῦτα δεῖ νομοθετεῖν βλέποντα τὸν νομοθέτην. τὰ δὲ προτεθέντα οὐ ταυτὰ ἡμῖν φαίνεται ἑκάστοτε, ἀλλ' ἀναλογίζεσθαι χρὴ ὅταν πρὸς τὸ σωφρονεῖν φῶμεν δεῖν βλέπειν, ἢ πρὸς φρόνησιν ἢ φιλίαν, ὡς ἔστ' οὗτος ὁ σκοπὸς οὐχ ἕτερος ἀλλ' ὁ αὐτός. καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ἡμᾶς τοιαῦτα, ἂν γίγνηται ῥήματα, μὴ διαταραττέτω.

Κλ. Πειρασώμεθα ποιεῖν οὕτως, ἐπανιόντες τοὺς λόγους. καὶ νῦν δὴ τὸ περὶ τῆς φιλίας τε καὶ φρονήσεως καὶ ἐλευθερίας πρὸς ὅτι βουλόμενος ἔμελλες λέγειν δεῖν στοχάζεσθαι τὸν νομοθέτην λέγε. Ἀθ.

Ἄκουσον δὴ νῦν. εἰσὶ πολιτειῶν οἷον μητέρες δύο τινές, ἐξ ὧν τὰς ἄλλας γεγονέναι λέγων ἄν τις ὀρθῶς λέγοι. καὶ τὴν μὲν προσαγορεύειν μοναρχίαν ὀρθόν, τὴν δ' αὖ δημοκρατίαν. καὶ τῆς μὲν, τὸ Περσῶν γένος ἄκρον ἔχειν. τῆς δὲ ἡμᾶς. αἱ δ' ἄλλαι σχεδὸν ἅπασαι καθάπερ εἶπον, ἐκ τούτων εἰσὶ διαπεποικιλμέναι. δεῖ δὴ οὖν καὶ ἀναγκαῖον μεταλαβεῖν ἀμφοῖν τούτοιν, εἴπερ ἐλευθερία τ' ἔσται καὶ φιλία μετὰ φρονήσεως. ὃ δὴ βούλεται ἡμῖν ὁ λόγος προστάττειν λέγων, ὡς οὐκ ἄν ποτε τούτων πόλις ἄμοιρος γενομένη, πολιτευθῆναι δύναιτ' ἂν καλῶς. Κλ. Πῶς γὰρ ἄν; Ἀθ. Ἡ μὲν τοίνυν τὸ μοναρχικόν, ἡ δὲ τὸ ἐλεύθερον ἀγαπήσασα μειζόνως ἢ ἔδει μόνον, οὐδετέρα τὰ μέτρια κέκτηται τούτων. αἱ δὲ ὑμέτεραι ἥ, τε Λακωνικὴ καὶ Κρητικὴ μᾶλλον. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Πέρσαι τὸ μὲν πάλαι οὕτω πως, τὸ νῦν δὲ ἧττον. τὰ δ' αἴτια διέλθωμεν, ἢ γάρ; Κλ. Πάντως εἴ γέ που μέλλομεν ὃ προυθέμεθα περαίνειν. Ἀθ. Ἀκούωμεν δή. Πέρσαι γὰρ ὅτε μὲν τὸ μέτριον μᾶλλον δουλείας τε καὶ ἐλευθερίας ἦγον ἐπὶ Κύρου. πρῶτον μὲν αὐτοὶ ἐλεύθεροι ἐγένοντο, ἔπειτα δὲ ἄλλων πολλῶν δεσπόται. ἐλευθερίας γὰρ ἄρχοντες, μεταδιδόντες ἀρχομένοις καὶ ἐπὶ τὸ ἴσον ἄγοντες, μᾶλλον φίλοι τε ἦσαν στρατιῶται στρατηγοῖς, καὶ προθύμους αὐτοὺς ἐν τοῖς κινδύνοις παρείχοντο. καὶ εἴ τις αὖ φρόνιμος ἦν ἐν αὐτοῖς καὶ βουλεύειν δυνατός, οὐ φθονεροῦ τοῦ βασιλέως ὄντος, διδόντος δὲ παρρησίαν καὶ τιμῶντος τοὺς εἴ τι δυναμένους συμβουλεύειν, κοινὴν τὴν τοῦ φρονεῖν εἰς τὸ μέσον παρείχετο δύναμιν. καὶ πάντα δὴ τότε ἐπέδωκεν αὐτοῖς, δι' ἐλευθερίαν τε καὶ φιλίαν καὶ νοῦ κοινωνίαν. Κλ. Ἔοικέ γέ πως τὰ λεγόμενα οὕτω γεγονέναι. Ἀθ. Πῇ δὴ οὖν ποτε ἀπώλετο ἐπὶ Καμβύσου καὶ πάλιν ἐπὶ Δαρείου σχεδὸν ἐσώθη; βούλεσθε οἷον μαντείᾳ διανοηθέντες

 χρώμεθα;

χρώμεθα; Κλ. Φέρε γοῦν ἡμῖν σκέψιν τούτου ἐφ᾽ ὅπερ ὡρμήκαμεν. Ἀθ. Μαντεύομαι δὴ νῦν περί γε Κύρου, τὰ μὲν ἄλλ᾽ αὐτὸν στρατηγόν τε ἀγαθὸν εἶναι καὶ φιλόπολιν, παιδείας δὲ ὀρθῆς οὐχ ἧφθαι τὸ παράπαν, οἰκονομίᾳ τε οὐδὲν τὸν νοῦν προσεσχηκέναι. Κλ. Πῶς δὴ τὸ τοιοῦτον φῶμεν; Ἀθ.

Ἔοικεν ἐκ νέου στρατεύεσθαι διὰ βίου, ταῖς γυναιξὶ παραδοὺς τοὺς παῖδας τρέφειν. αἱ δὲ ὡς εὐδαίμονας αὐτοὺς ἐκ τῶν παίδων εὐθὺς, καὶ μακαρίους γεγονότας καὶ ἐπιδεεῖς ὄντας τούτων οὐδενὸς, ἔτρεφον. κωλύουσαι δὲ ὡς οὖσιν ἱκανῶς εὐδαίμοσι, μήτε αὐτοῖς ἐναντιοῦσθαι μηδένα εἰς μηδὲν, ἐπαινεῖν τε ἀναγκάζουσαι πάντας τὸ λεγόμενον ἢ πραττόμενον ὑπ᾽ αὐτῶν, ἔθρεψαν τοιούτους τινάς.

Κλ. Καλὴν ὡς ἔοικας τροφὴν εἴρηκας. Ἀθ. Γυναικείαν μὲν οὖν βασιλίδων γυναικῶν, νεωστὶ γεγονυιῶν πλουσίων καὶ ἐν ἀνδρῶν ἐρημίᾳ, διὰ τὸ μὴ σχολάζειν ὑπὸ πολέμων καὶ πολλῶν κινδύνων, τοὺς παῖδας τρεφουσῶν. Κλ. Ἔχει γὰρ λόγον. Ἀθ. Ὁ δὲ πατήρ γε αὐτοῖς αὖ, ποίμνια μὲν καὶ πρόβατα καὶ ἀγέλας ἀνδρῶν τε καὶ ἄλλων πολλῶν πολλὰς ἐκτᾶτο. αὐτοὺς δὲ οἷς ταῦτα παραδώσειν ἔμελλεν, ἠγνόει τὴν πατρῴαν οὐ παιδευομένους τέχνην οὖσαν περσικήν. ποιμένων ὄντων Περσῶν, τραχείας χώρας ἐκγόνων σκληρὰν καὶ ἱκανὴν ποιμένας ἀπεργάζεσθαι μάλα ἰσχυροὺς καὶ δυναμένους θυραυλεῖν καὶ ἀγρυπνεῖν, καὶ εἰ στρατεύεσθαι δέοι, στρατεύεσθαι. διεφθαρμένην δὲ παιδείαν ὑπὸ τῆς λεγομένης εὐδαιμονίας τὴν Μηδικὴν, περιεῖδεν ὑπὸ γυναικῶν τε καὶ εὐνούχων παιδευθέντας αὐτοῦ τοὺς ὑεῖς. ὅθεν ἐγένοντο οἵους ἦν εἰκὸς αὐτοὺς γενέσθαι, τροφῇ ἀνεπιπλήκτῳ τραφέντας. παραλαβόντες δ᾽ οὖν οἱ παῖδες τελευτήσαντος Κύρου τρυφῆς μεστοὶ καὶ ἀνεπιπληξίας, πρῶτον μὲν τὸν ἕτερον ἅτερος ἀπέκτεινε τῷ ἴσῳ ἀγανακτῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, αὐτὸς μαινόμενος ὑπὸ μέθης τε καὶ ἀπαιδευσίας, τὴν ἀρχὴν ἀπώλεσεν ὑπό Μήδων τε καὶ τοῦ λεγομένου τότε Εὐνούχου, καταφρονήσαντος τῆς Καμβύσου μωρίας. Κλ. Λέγεται δὴ ταῦτά γε, καὶ ἔοικέ γε σχεδὸν οὕτω πως γεγονέναι.

Ἀθ. Καὶ μὴν καὶ πάλιν εἰς Πέρσας ἐλθεῖν τὴν ἀρχὴν διὰ Δαρείου καὶ τῶν ἑπτὰ λέγεταί που.

Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Θεωρῶμεν δὴ ξυνεπόμενοι τῷ λόγῳ. Δαρεῖος γὰρ βασιλέως οὐκ ἦν ὑός, παιδείᾳ τε οὐ διατρυφώσῃ τεθραμμένος. ἐλθὼν δ᾽ εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ λαβὼν αὐτὴν ἕβδομος, διεῖλε ἑπτὰ μέρη τεμόμενος. ὧν καὶ νῦν ἔτι σμικρὰ ὀνείρατα λέλειπται, καὶ νόμους ἠξίου θέμενος οἰκεῖν, ἰσότητά τινα κοινὴν εἰσφέρων καὶ τὸν τοῦ Κύρου δασμὸν, ὃν ὑπέσχετο Πέρσαις, εἰς τὸν νόμον ἐνέδει φιλίαν πορίζων καὶ κοινωνίαν πᾶσι Πέρσαις, χρήμασι καὶ δωρεαῖς τὸν Περσῶν δῆμον προσαγόμενος. τοιγαροῦν αὐτῷ τὰ στρατεύματα μετ᾽ εὐνοίας προσεκτήσατο, χώρας οὐκ ἐλάττους, ὧν κατέλιπε Κῦρος. μετὰ δὲ Δαρεῖον, ὁ τῇ βασιλικῇ καὶ τρυφώσῃ πάλιν παιδευθεὶς παιδείᾳ Ξέρξης. ὦ Δαρεῖε, εἰπεῖν οὖν δικαιότατον ἴσως, ὃς τὸ τοῦ Κύρου κακὸν οὐκ ἔμαθες. ἐθρέψω δὲ Ξέρξην ἐν τοῖς αὐτοῖς ἤθεσιν, ἐν οἷσπερ Κῦρος Καμβύσην, ὁ δὲ ἅτε τῶν αὐτῶν παιδειῶν γενόμενος ἔκγονος, παραπλήσια ἀπετέλεσε τοῖς Καμβύσου παθήμασι. καὶ σχεδὸν ἔκ γε τοσούτου, βασιλεὺς ἐν Πέρσαις οὐδείς πω μέγας γέγονεν ἀληθῶς, πλήν γε ὀνόματι. τὸ δ᾽ αἴτιον, οὐ τύχης ὡς ὁ ἐμὸς λόγος, ἀλλ᾽ ὁ κακὸς βίος, ὃν οἱ τῶν διαφερόντως πλουσίων καὶ τυράννων παῖδες τὰ πολλὰ ζῶσιν. οὐ γὰρ μή ποτε γένηται παῖς καὶ ἀνὴρ καὶ γέρων, ἐκ ταύτης τῆς τροφῆς διαφέρων πρὸς ἀρετήν. ἃ δή φαμεν τῷ νομοθέτῃ σκεπτέον, καὶ ὑμῖν δὲ ἐν τῷ νῦν παρόντι. δίκαιον μὴν ὦ Λακεδαιμόνιοι τοῦτό γε τῇ πόλει ὑμῶν ἀποδιδόναι, ὅτι πενίᾳ καὶ πλούτῳ καὶ βασιλείᾳ καὶ ἰδιωτείᾳ διαφέρουσαν οὐδ᾽ ἡντινοῦν τιμὴν καὶ τροφὴν νέμετε, ἃς μὴ τὸ κατ᾽ ἀρχὰς ὑμῖν θεῖον, παρὰ θεοῦ διεμαντεύσατό τινος. οὐ γὰρ δὴ δεῖ κατὰ πόλιν γε εἶναι τὰς τιμὰς ὑπερεχούσας, ὅτι τίς ἐστι πλούτῳ διαφέρων. ἐπεὶ οὐδ᾽ ὅτι ταχὺς, ἢ καλὸς, ἢ ἰσχυρὸς, ἄνευ τινὸς ἀρετῆς οὐδ᾽ ἀρετῆς, ἧς ἂν σωφροσύνη ἀπῇ. Με. Πῶς τοῦτο ὦ ξένε λέγεις;

Ἀθ. Ἀνδρεία που μόριον ἀρετῆς ἕν; Με. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Δίκασον τοίνυν αὐτὸς τὸν λόγον ἀκούσας, εἴ σοι δέξαιο ἂν σύνοικον ἢ γείτονα εἶναί τινα, σφόδρα μὲν ἀνδρεῖον, μὴ σώφρονα δὲ ἀλλ᾽ ἀκόλαστον. Με. Εὐφήμει. Ἀθ. Τί δὲ τεχνικὸν μὲν καὶ περὶ ταῦτα σοφὸν, ἄδικον δέ; Με.

Οὐδαμῶς. Ἀθ. Ἀλλὰ μὴν τό γε δίκαιον, οὐ φύεται χωρὶς τοῦ σωφρονεῖν. Με. Πῶς γὰρ οὔ;

Ἀθ. Οὐδὲ μὴν, ὅν γε σοφὸν ἡμεῖς νῦν δὴ προυθέμεθα, τὸν τὰς ἡδονὰς καὶ λύπας κεκτημένον συμφώνους τοῖς ὀρθοῖς λόγοις καὶ ἑπομένας. Με. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀθ. Ἔτι δὴ καὶ τόδε ἐπισκεψώμεθα, τῶν ἐν ταῖς πόλεσι τιμήσεων ἕνεκα ποῖαί τε ὀρθαὶ καὶ μὴ γίγνονται ἑκάστοτε. Με. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Σωφροσύνη ἄνευ πάσης τῆς ἄλλης ἀρετῆς ἐν ψυχῇ τινι μεμονωμένη, τίμιον ἢ ἄτιμον γίγνοιτ᾽ ἂν κατὰ δίκην; Με. Οὐκ ἔχω ὅπως εἴπω. Ἀθ. Καὶ μὴν εἴρηκάς γε μετρίως. εἰπὼν γὰρ δὴ ὧν ἠρόμην ὁποτερονοῦν παρὰ μέλος, ἔμοιγ᾽ οὖν δοκεῖς φθέγξασθαι. Με. Καλῶς τοίνυν γεγονὸς ἂν εἴη. Ἀθ. Εἶεν. τὸ μὲν δὴ πρόσθημα, τιμαί τε καὶ ἀτιμίαι, οὐ λόγου ἀλλά τινος μᾶλλον ἀλόγου σιγῆς ἄξιον ἂν εἴη. Με.

Σωφροσύνην μοι φαίνῃ λέγειν. Ἀθ. Ναί. τὸ δέ γε τῶν ἄλλων πλεῖστα ἡμᾶς ὠφελοῦν μετὰ τῆς προσθήκης, μάλιστ᾽ ἂν τιμώμενον, ὀρθότατα τιμῷτο, καὶ τὸ δεύτερον δευτέρως. καὶ οὕτω δὴ κατὰ τὸν ἑξῆς λόγον τὰς ἐφεξῆς τιμὰς λαγχάνων ἕκαστον, ὀρθῶς ἂν λαγχάνοι. Με. Ἔχει ταύτῃ. Ἀθ. Τί οὖν οὐ νομοθέτου καὶ ταῦτα αὖ φήσομεν εἶναι διανέμειν; Με. Καὶ μάλα. Ἀθ. Βούλει δὴ τὰ μὲν ἅπαν-

τα καὶ

τὰ καὶ ἐφ' ἕκαστον ἔργον καὶ κατὰ σμικρὰ, ἐκείνῳ δῶμεν νεῖμαι; τὸ δὲ τριχῇ διελεῖν, ἐπειδὴ νόμων δυμὲν καὶ αὐτοί πως ἐπιθυμηταὶ, παραδῶμεν διατεμεῖν χωρὶς τά τε μέγιστα καὶ δεύτερα καὶ τρίτα.

Με. Πάνυ μὲν οὖν. Αθ. Λέγομεν τοίνυν, ὅτι πόλιν ὡς ἔοικε τὴν μέλλουσαν σώζεσθαί τε καὶ εὐδαιμονήσειν εἰς δύναμιν ἀνθρωπίνην, δεῖ καὶ ἀναγκαῖον τιμάς τε καὶ ἀτιμίας διανέμειν. Με. Ὀρθῶς. Αθ. Ἔστι δὲ ὀρθῶς ἄρα τιμιώτατα μὲν καὶ πρῶτα τὰ περὶ τὴν ψυχὴν ἀγαθὰ κεῖσθαι, σωφροσύνης ὑπαρχούσης αὐτῇ. δεύτερα δὲ τὰ περὶ τὸ σῶμα καλὰ καὶ ἀγαθά. καὶ τρίτα, τὰ περὶ τὴν οὐσίαν καὶ χρήματα λεγόμενα. τούτων δὲ ἂν ἐκτός τι βαίνῃ νομοθέτης ἢ πόλις εἰς τιμὰς ἢ χρήματα προάγουσα, ἤ τι τῶν ὑστέρων εἰς τὸ πρόσθεν τιμαῖς τάττουσα, οὔθ' ὅσιον, οὔτε πολιτικὸν ἂν δρῴη πρᾶγμα. εἰρήσθω ταῦτα ἢ πῶς ἡμῖν; Με. Πάνυ μὲν οὖν εἰρήσθω σαφῶς. Αθ. Ταῦτα μὲν τοίνυν ἡμᾶς ὧδε πλέον ἐποίησεν εἰπεῖν ἡ Περσῶν πέρι διάσκεψις τῆς πολιτείας. ἀνευρίσκομεν δὲ ὡς ἔτι χείρους αὐτοὺς γεγονότας. τὴν δὲ αἰτίαν φαμὲν, ὅτι τὸ ἐλεύθερον λίαν ἀφελόμενοι τοῦ δήμου, τὸ δεσποτικὸν δ' ἐπαγαγόντες μᾶλλον τοῦ προσήκοντος, τὸ φίλον ἀπώλεσαν καὶ τὸ κοινὸν ἐν τῇ πόλει. τούτου δὲ φθαρέντος, οὔθ' ἡ τῶν ἀρχόντων βουλὴ ὑπὲρ ἀρχομένων καὶ τοῦ δήμου βουλεύεται, ἀλλ' ἕνεκα τῆς αὐτῶν ἀρχῆς, ἄν τι καὶ σμικρὸν πλέον ἑκάστοτε ἡγῶνται, ἔσεσθαι σφίσιν ἀναστάτους μὲν πόλεις, ἀνάστατα δὲ ἔθνη φίλια, πυρὶ καταφθείραντες, ἐχθρῶς τε καὶ ἀνηλεῶς μισοῦντες, μισοῦνται. ὅταν τε εἰς χρείαν τοῦ μάχεσθαι περὶ ἑαυτῶν τοὺς δήμους ἀφικνῶνται, οὐδὲν κοινὸν ἐν αὐτοῖς αὖ μετὰ προθυμίας τοῦ ἐθέλειν κινδυνεύειν καὶ μάχεσθαι ἀνευρίσκουσιν. ἀλλὰ κεκτημένοι μυριάδας ἀπεράντους λογισμῷ, ἀχρήστους εἰς πόλεμον πάσας κέκτηνται. καὶ καθάπερ ἐνδεεῖς ἀνθρώπων μισθούμενοι ὑπὸ μισθωτῶν καὶ ὀθνείων ἀνθρώπων ἡγοῦνταί ποτε σωθήσεσθαι. πρὸς δὲ τούτοις, ἀμαθαίνειν ἀναγκάζονται, λέγοντες ἔργοις ὅτι λῆρος πρὸς χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἐστὶν ἑκάστοτε τὰ λεγόμενα τίμια καὶ καλὰ κατὰ πόλιν. Με.

Πάνυ μὲν οὖν. Αθ. Τὰ μὲν δὴ περί τε Περσῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς τανῦν διοικεῖται διὰ τὴν σφόδρα δουλείαν τε καὶ δεσποτείαν, τέλος ἐχέτω. Με. Πάνυ μὲν οὖν. Αθ. Τὰ δὲ περὶ τὴν τῆς Ἀττικῆς αὖ πολιτείαν, τὸ μετὰ τοῦτο ὡσαύτως διεξελθεῖν ἡμᾶς χρεών, ὡς ἡ παντελὴς καὶ ἀπὸ πασῶν ἀρχῶν ἐλευθερία, τῆς μετρίου ἐχούσης ὑφ' ἑτέρων οὐ σμικρῷ χείρων. ἡμῖν γὰρ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ὅτε ἡ Περσῶν ἐπίθεσις τοῖς Ἕλλησιν, ἴσως δὲ σχεδὸν ἅπασι τοῖς τὴν Εὐρώπην οἰκοῦσιν ἐγίγνετο, πολιτεία τε ἦν παλαιὰ, καὶ ἐκ τιμημάτων ἀρχαί τινες τεττάρων. καὶ δεσπότις ἐνῆν τις αἰδώς, δι' ἣν δουλεύοντες τοῖς τότε νόμοις, ζῆν ἠθέλομεν. καὶ πρὸς τούτοις δὴ τὸ μέγεθος τοῦ στόλου κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλατταν γενόμενον, φόβον ἄπορον ἐμβαλὸν, δουλείαν ἔτι μείζονα ἐποίησεν ἡμᾶς τοῖς τότε ἄρχουσι καὶ τοῖς νόμοις, δουλεῦσαι. καὶ διὰ ταῦτα πάνθ' ἡμῖν ξυνέπεσε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, σφοδρὰ φιλία. σχεδὸν γὰρ δέκα ἔτεσι πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας ἀφίκετο Δᾶτις περσικὸν στόλον ἄγων. πέμψαντος Δαρείου διαρρήδην ἐπί τε Ἀθηναίους καὶ Ἐρετριέας, ἐξανδραποδισάμενον ἀγαγεῖν, θάνατον αὐτῷ προειπὼν μὴ πράξαντι ταῦτα. καὶ ὁ Δᾶτις τοὺς μὲν Ἐρετριέας ἔν τινι βραχεῖ χρόνῳ παντάπασι κατακράτος εἷλε μυριάσι συχναῖς. καί τινα λόγον εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἀφῆκε φοβερὸν, ὡς οὐδεὶς Ἐρετριέων αὐτὸν ἀποπεφευγὼς εἴη. συνάψαντες γὰρ ἄρα τὰς χεῖρας, σαγηνεύσαιεν πᾶσαν τὴν ἐρετρικὴν οἱ στρατιῶται τοῦ Δάτιδος. ὁ δὲ λόγος εἴ τε ἀληθὴς εἴ τε καὶ ὅπῃ ἀφίκετο, τούς τε ἄλλους Ἕλληνας, καὶ δὴ καὶ Ἀθηναίους ἐξέπληττε. καὶ πρεσβευομένοις αὐτοῖς πανταχόσε, βοηθεῖν οὐδεὶς ἤθελε, πλήν γε Λακεδαιμονίων. οὗτοι δὲ ὑπό τε τοῦ πρὸς Μεσσήνην ὄντος τότε πολέμου, καὶ εἰ δή τι διεκώλυεν ἄλλο αὐτούς. οὐ γὰρ ἴσμεν λεγόμενον, ὕστεροι δ' οὖν ἀφίκοντο τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης γενομένης μιᾷ ἡμέρᾳ. μετὰ δὲ τοῦτο παρασκευαί τε μεγάλαι λεγόμεναι καὶ ἀπειλαὶ ἐφοίτων παρὰ βασιλέως μυρίαι. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, Δαρεῖος μὲν τεθνάναι ἐλέχθη, νέος δὲ καὶ σφοδρὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ παρειληφέναι τὴν ἀρχήν, καὶ οὐδαμῶς ἀφίστασθαι τῆς ὁρμῆς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πᾶν τοῦτο ᾤοντο ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς παρασκευάζεσθαι διὰ τὸ Μαραθῶνι γενόμενον. καὶ ἀκούοντες Ἄθω τε διορυττόμενον, καὶ Ἑλλήσποντον ζευγνύμενον, καὶ τὸ τῶν νεῶν πλῆθος ἡγήσαντο οὔτε κατὰ γῆν σφίσιν εἶναι σωτηρίαν, οὔτε κατὰ θάλατταν. οὔτε γὰρ βοηθήσειν αὐτοῖς οὐδένα, μεμνημένοι ὡς οὐδ' ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθον καὶ τὰ περὶ Ἐρέτριαν διεπράξαντο, σφίσι γε οὐδεὶς τότε ἐβοήθησεν, οὐδ' ἐκινδύνευσε συμμαχόμενος. ταὐτὸν δὴ προσεδόκων καὶ τότε γενήσεσθαι τό γε ἐπὶ γῆν, κατὰ θάλατταν δ' αὖ, πᾶσαν ἀπορίαν ἑώρων σωτηρίας. νεῶν χιλίων καὶ ἔτι πλειόνων ἐπιφερομένων. μίαν δὴ σωτηρίαν ξυνενόουν, λεπτὴν μὲν καὶ ἄπορον. μόνην δ' οὖν βλέψαντες πρὸς τὸ πρότερον γενόμενον ὡς ἐξ ἀπόρων ἐφαίνετο γενέσθαι τὸ νικῆσαι μαχομένους. ἐπὶ δὲ τῆς ἐλπίδος ὀχούμενοι ταύτης, εὕρισκον καταφυγὴν αὐτοῖς, εἰς αὐτοὺς μόνους εἶναι καὶ τοὺς θεούς. ταῦτ' οὖν αὐτοῖς πάντα φιλίαν ἀλλήλων ἐνεποίει, ὁ φόβος ὁ τότε παρὼν, ὅ, τε ἐκ τῶν νόμων τῶν ἔμπροσθεν γεγονὼς ὃν δουλεύοντες τοῖς πρόσθεν νόμοις ἐκέκτηντο, ἣν αἰδῶ πολλάκις ἐν τοῖς ἄνω λόγοις εἴπομεν, ᾗ καὶ δουλεύειν ἔφαμεν δεῖν τοὺς μέλλοντας ἀγαθοὺς ἔσεσθαι. ἧς ὁ δειλὸς ἐλεύθερος καὶ ἄφοβος, ὃν εἰ τότε μὴ δέος ἔλαβεν, οὐκ ἄν ποτε ξυνελθὼν ἠμύνατο, οὐδ' ἤμυνεν ἱεροῖς τε καὶ τάφοις καὶ πατρίδι καὶ τοῖς ἄλλοις οἰκείοις τε ἅμα καὶ φίλοις, ὥσπερ τότ' ἐβοήθησεν, ἀλλὰ κατὰ σμικρὰ ἂν ἐν τῷ τότε ἡμῶν ἕκαστος σκεδασθείς,

θείς, ἄλλος ἄλλοσε διασπάρη. Με. Καὶ μάλα ὦ ξένε, ὀρθῶς τε εἴρηκας, καὶ σαυτῷ τε καὶ τῇ πατρίδι πρεπόντως. Ἀθ. Ἔστι ταῦτα ὦ Μέγιλλε. πρὸς γάρ σε τὰ ἐν τῷ τότε χρόνῳ γενόμενα, κοινωνόν τῇ τῶν πατρῴων γεγονότα φύσει, δίκαιον λέγειν. ἐπισκόπει μὴν καὶ σὺ καὶ Κλεινίας, εἴ τι πρὸς τὴν νομοθεσίαν προσήκοντα λέγομεν. οὐ γὰρ μύθων ἕνεκα διεξέρχομαι. ὃ λέγω δ' ἕνεκα, ὁρᾶτε γάρ. ἐπειδή τινα τρόπον ταὐτὸν ἡμῖν ξυμβεβήκει πάθος ὅπερ Πέρσαις ἐκείνοις μὲν ἐπὶ πᾶσαν δουλείαν ἄγουσι τὸν δῆμον, ἡμῖν δ' αὖ τοὐναντίον, ἐπὶ πᾶσαν ἐλευθερίαν προτρέπουσι τὰ πλήθη. πῶς δὴ καὶ τί λέγωμεν τοὐντεῦθεν, οἱ προγεγονότες ἡμῖν ἔμπροσθεν λόγοι τρόπον τινὰ καλῶς εἰσὶν εἰρημένοι. Με. Λέγεις εὖ. πειρῶ δ' ἔτι σαφέστερον ἡμῖν σημῆναι τὸ νῦν λεγόμενον. Ἀθ. Ἔσται ταῦτα. οὐκ ἦν ὦ φίλοι ἡμῖν ἐπὶ τῶν παλαιῶν νόμων ὁ δῆμός τινων κύριος, ἀλλὰ τρόπον τινὰ ἑκὼν ἐδούλευε τοῖς νόμοις. Με.

Ποίοις δὴ λέγεις; Ἀθ. Τοῖς περὶ τὴν μουσικὴν πρῶτον τὴν τότε, ἵνα ἐξ ἀρχῆς διέλθωμεν, τὴν τοῦ ἐλευθέρου λίαν ἐπίδοσιν βίου. διῃρημένη γὰρ τότε ἦν ἡμῖν ἡ μουσική, κατὰ εἴδη τε ἑαυτῆς ἄττα καὶ σχήματα. καί τι ἦν εἶδος ᾠδῆς εὐχαὶ πρὸς θεούς. ὄνομα δὲ ὕμνοι ἐπεκαλοῦντο. καὶ τούτῳ δὴ τὸ ἐναντίον ἦν ᾠδῆς ἕτερον εἶδος. θρήνους δέ τις ἂν αὐτοὺς μάλιστα ἐκάλεσε, καὶ παίωνες ἕτερον. καὶ ἄλλο Διονύσου γένεσις οἶμαι διθύραμβος λεγόμενος. νόμους τε αὖ αὐτὸ τοῦτο τοὔνομα ἐκάλουν ᾠδὴν ὥς τινα ἑτέραν, ἐπέλεγον δὲ κιθαρῳδικούς. τούτων δὴ διατεταγμένων καὶ ἄλλων τινῶν, οὐκ ἐξῆν ἄλλο εἰς ἄλλο καταχρῆσθαι μέλους εἶδος. τὸ δὲ κῦρος τούτων, γνῶναί τε, καὶ ἅμα γνόντα δικάσαι, ζημιοῦν τε αὖ τὸν μὴ πειθόμενον, οὐ σύριγξ ἦν, οὐδέ τινες ἄμουσοι βοαὶ πλήθους καθάπερ τανῦν. οὐδ' αὖ κρότοι ἐπαίνους ἀποδιδόντες, ἀλλὰ τοῖς μὲν γεγονόσι περὶ παίδευσιν, δεδογμένον ἀκούειν ἦν αὐτοῖς, μετὰ σιγῆς διὰ τέλους. παισὶ δὲ καὶ παιδαγωγοῖς καὶ τῷ πλείστῳ ὄχλῳ ῥάβδου κοσμούσης, ἡ νουθέτησις ἐγίγνετο. ταῦτ' οὖν οὕτω τεταγμένως ἤθελεν ἄρχεσθαι τῶν πολιτῶν τὸ πλῆθος, καὶ μὴ τολμᾶν κρίνειν διὰ θορύβου. μετὰ δὲ ταῦτα προϊόντος τοῦ χρόνου, ἄρχοντες μὲν τῆς ἀμούσου παρανομίας ποιηταὶ ἐγίγνοντο, φύσει μὲν ποιητικοί, ἀγνώμονες δὲ περὶ τὸ δίκαιον τῆς μούσης, καὶ τὸ νόμιμον, βακχεύοντες, καὶ μᾶλλον τοῦ δέοντος κατεχόμενοι ὑφ' ἡδονῆς. κεραννύντες δὲ θρήνους τε ὕμνοις, καὶ παίωνας διθυράμβοις, καὶ αὐλῳδίας δὴ ταῖς κιθαρῳδίαις μιμούμενοι, καὶ πάντα εἰς πάντα ξυνάγοντες, μουσικῆς ἄκοντες ὑπ' ἀνοίας καταψευδόμενοι, ὡς ὀρθότητα μὲν οὐκ ἔχοι, οὐδ' ἡντινοῦν μουσική, ἡδονῇ δὲ τῇ τοῦ χαίροντος εἴτε βελτίων εἴτε χείρων ἂν εἴη τις, κρίνοιτο ὀρθότατα. τοιαῦτα δὴ ποιοῦντες ποιήματα, λόγους τε ἐπιλέγοντες τοιούτους, τοῖς πολλοῖς ἐνέθεσαν παρανομίαν εἰς τὴν μουσικὴν καὶ τόλμαν, ὡς ἱκανοῖς οὖσι κρίνειν. ὅθεν δὴ τὰ θέατρα ἐξ ἀφώνων φωνήεντα ἐγένοντο, ὡς ἐπαΐοντα ἐν μούσαις τό, τε καλὸν καὶ μή. καὶ ἀντὶ ἀριστοκρατίας ἐν αὐτῇ, θεατροκρατία τις πονηρὰ γέγονεν. εἰ γὰρ δὴ καὶ δημοκρατία ἐν αὐτῇ τις μόνον ἐγένετο ἐλευθέρων ἀνδρῶν, οὐδὲν ἂν πάνυ γε δεινὸν ἦν τὸ γεγονός. νῦν δὲ ἦρξε μὲν ἡμῖν ἐκ μουσικῆς, ἡ πάντων εἰς πάντα σοφίας δόξα καὶ παρανομία, ξυνεφέσπετο δὲ ἐλευθερία. ἄφοβοι γὰρ ἐγίγνοντο ὡς εἰδότες. ἡ δὲ ἄδεια, ἀναισχυντίαν ἐνέτεκε. τὸ γὰρ τὴν τοῦ βελτίονος δόξαν μὴ φοβεῖσθαι διὰ θράσος, τοῦτ' αὐτό ἐστι σχεδὸν ἡ πονηρὰ ἀναισχυντία, διὰ δή τινος ἐλευθερίας λίαν ἀποτετολμημένης. Με. Ἀληθέστατα λέγεις. Ἀθ. Ἐφεξῆς δὴ ταύτῃ τῇ ἐλευθερίᾳ ἡ τοῦ μὴ ἐθέλειν τοῖς ἄρχουσι δουλεύειν γίγνοιτ' ἄν. καὶ ἑπομένη ταύτῃ φεύγειν πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ πρεσβυτέρων δουλείαν καὶ νουθέτησιν. καὶ ἐγγὺς τοῦ τέλους οὖσι, νόμων ζητεῖν μὴ ὑπηκόοις εἶναι. πρὸς αὐτῷ δὲ ἤδη τῷ τέλει, ὅρκων καὶ πίστεων καὶ τὸ παράπαν θεῶν μὴ φροντίζειν, τὴν λεγομένην παλαιὰν τιτανικὴν φύσιν ἐπιδεικνῦσιν, καὶ μιμουμένοις ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν ἐκεῖνα ἀφικομένους, χαλεπὸν αἰῶνα διάγοντας, μὴ λῆξαί ποτε κακῶν. τίνος δὴ καὶ ταῦθ' ἡμῖν αὖ χάριν ἐλέχθη δεῖν φαίνεται ἔμοιγε, οἷόν περ ἵππον τὸν λόγον ἑκάστοτε ἀναλαμβάνειν. καὶ μὴ καθάπερ ἀχάλινον κεκτημένον τὸ στόμα, βίᾳ ὑπὸ τοῦ λόγου φερόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀπό τινος ὄνου πεσεῖν. ἀλλ' ἐπανερωτᾶν τὸ νῦν δὴ λεχθέν, τὸ τίνος δὴ χάριν ἕνεκα ταῦτα ἐλέχθη.

Με. Καλῶς. Ἀθ. Ταῦτα τοίνυν εἴρηται, ἐκείνων ἕνεκα. Με. Τίνων; Ἀθ. Ἐλέξαμεν, ὡς τὸν νομοθέτην δεῖ τριῶν στοχαζόμενον νομοθετεῖν, ὅπως ἡ νομοθετουμένη πόλις ἐλευθέρα τε ἔσται καὶ φίλη ἑαυτῇ, καὶ νοῦν ἕξει. ταῦτ' ἦν, ἢ γάρ; Με. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Τούτων ἕνεκα δὴ πολιτείας τήν τε δεσποτικωτάτην προελόμενοι καὶ τὴν ἐλευθερικωτάτην, ἐπεσκοποῦμεν νυνὶ πότερα τούτων ὀρθῶς πολιτεύεται. λαβόντες δὲ αὐτῶν ἑκατέρας μετριότητά τινα, τῶν μὲν τοῦ δεσπόζειν, τῶν δὲ τοῦ ἐλευθεριάσαι κατείδομεν ὅτι τότε διαφερόντως ἐν αὐταῖς ἐγένετο εὐπραγία. ἐπὶ δὲ τὸ ἄκρον ἀγαγόντων ἑκατέρων, τῶν μὲν δουλείας, τῶν δὲ τοὐναντίου, οὐ συνήνεγκεν, οὔτε τοῖς, οὔτε τοῖς. Με. Ἀληθέστατα λέγεις. Ἀθ. Καὶ μὴν αὐτῶν γε ἕνεκα, καὶ τὸ Δωρικὸν ἐθεασάμεθα κατοικιζόμενον στρατόπεδον, καὶ τὰς τοῦ Δαρδάνου ὑπωρείας τε καὶ τὴν ἐπὶ θαλάττῃ κατοίκησιν. καὶ τοὺς πρώτους δὴ τοὺς περιλιπεῖς γενομένους τῆς φθορᾶς. ἔτι δὲ τοὺς ἔμπροσθεν τούτων γενομένους ἡμῖν λόγους, περί τε μουσικῆς καὶ μέθης, καὶ τὰ τούτων ἔτι πρότερα. ταῦτα γὰρ πάντα εἴρηται τοῦ κατιδεῖν ἕνεκα, πῶς ποτ' ἂν πόλις ἄριστα οἰκοίη, καὶ ἰδίᾳ πῶς ἄν τις βέλτιστα τὸν αὑτοῦ βίον διαγάγοι. εἰ δὲ δή τι πεποιήκαμεν προὔργου, τίς ποτ' ἂν ἔλεγχος γίγνοιτο ἡμῖν πρὸς ὑμᾶς

αὐτούς

αὐτοῦ λεχθεὶς ὦ Μέγιλλέ τε καὶ Κλεινία. Κλ. Ἐγώ τιν᾽ ὦ ξένε μοι δοκῶ κατανοεῖν. ἔοικε κατὰ τύχην τινὰ ἡμῖν τὰ τῶν λόγων τούτων πάντων ὧν διεξήλθομεν γεγονέναι. σχεδὸν γὰρ εἰς χρείαν αὐτῶν ἔγωγ᾽ ἐλήλυθα τανῦν. καὶ κατά τινα αὖ καιρὸν, σύ τε παραγέγονας ἅμα καὶ Μέγιλλος ὅδε. οὐ γὰρ ἀποκρύψομαι σφῷ τὸ νῦν ἐμοὶ ξυμβαῖνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς οἰωνόν τινα ποιοῦμαι. ἡ γὰρ πλείστη τῆς Κρήτης, ἐπιχειρεῖ τινα ἀποικίαν ποιήσασθαι, καὶ προστάττει τοῖς Κνωσσίοις, ἐπιμεληθῆναι τοῦ πράγματος. ἡ δὲ τῶν Κνωσσίων πόλις, ἐμοί τε καὶ ἄλλοις ἐννέα, ἅμα δὲ καὶ νόμους τῶν τε αὐτόθι, εἴ τινες ἡμᾶς ἀρέσκουσι, τίθεσθαι κελεύει. καὶ εἴ τινες ἑτέρωθεν, μηδὲν ὑπολογιζομένους τὸ ξενικὸν αὐτῶν, ἂν βελτίους φαίνωνται. νῦν οὖν ἐμοί τε καὶ ὑμῖν ταύτην δῶμεν χάριν, ἐκ τῶν εἰρημένων ἐκλεξαμένους, τῷ λόγῳ συστησώμεθα πόλιν, οἷον ἐξ ἀρχῆς κατοικίζοντες. καὶ ἅμα μὲν ἡμῖν οὗ ζητοῦμεν ἐπίσκεψις γενήσεται, ἅμα δ᾽ ἐγὼ τάχ᾽ ἂν χρησαίμην εἰς τὴν μέλλουσαν πόλιν ταύτῃ τῇ συστάσει. Ἀθ. Οὐ πόλεμόν γε ἐπαγγέλλεις ὦ Κλεινία. ἀλλ᾽ εἰ μή τι, Μεγίλλῳ πρόσαντες, τά παρ᾽ ἐμοῦ γε ἡγοῦ σοι πάντα κατὰ νοῦν ὑπάρχειν εἰς δύναμιν. Κλ. Εὖ λέγεις. Με. Καὶ μὴν καὶ τὰ παρ᾽ ἐμοῦ. Κλ. Κάλλιστα εἰρήκατον. ἀτὰρ πειρώμεθα λόγῳ πρῶτον κατοικίζειν τὴν πόλιν.

Νόμων τρίτου, τέλος.

ΝΟΜΩΝ Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

ΦΈΡΕ δή, τίνα δεῖ διανοηθῆναί ποτε τὴν πόλιν ἔσεσθαι; λέγω δὲ οὔτι τοὔνομα αὐτῆς ἐρωτῶν, ὅ, τί ποτ᾽ ἐστὶ τανῦν. οὐδ᾽ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ὅτι δεήσει καλεῖν αὐτήν. τοῦτο μὲν γὰρ τάχ᾽ ἂν ἴσως, καὶ ὁ κατοικισμὸς αὐτῆς, ἤ τις τόπος, ἢ ποταμοῦ τινος, ἢ κρήνης, ἢ θεῶν ἐπωνυμία τῶν ἐν τῷ τόπῳ προσθείη τὴν αὑτῶν φήμην καινῇ γενομένῃ τῇ πόλει. τόδε δὲ τὴν αὐτῆς οὐσίαν, ὁ βουλόμενος μᾶλλον ἐπερωτῶ, πότερον ἐπιθαλαττίδιος ἔσται τις, ἢ χερσαία; Κλ. Σχεδὸν ὦ ξένε, ἀπέχει θαλάττης γε ἡ πόλις, ἧς πέρι τανῦν δὴ λεχθέντα ἡμῖν, εἰς τινας ὀγδοήκοντα σταδίους. Ἀθ. Τί δὲ λιμένες, ἆρ᾽ εἰσὶ κατὰ ταῦτα αὐτῆς; ἢ τοπαράπαν ἀλίμενος; Κλ. Εὐλίμενος μὲν οὖν ἐστι ταύτῃ γε ὡς δυνατὸν ἐστὶ μάλιστα ὦ ξένε. Ἀθ. Παπαὶ οἷον λέγεις; τί δὲ περὶ αὐτὴν ἡ χώρα; πότερα πάμφορος, ἢ καί τινων ἐπιδεής; Κλ. Σχεδὸν οὐδενὸς ἐπιδεής. Ἀθ. Γείτων δὲ αὐτῆς πόλις ἆρ᾽ ἔσται τις πλησίον; Κλ. Οὐ πάνυ. διὸ καὶ κατοικίζεται. παλαιὰ γάρ τις ἐξοίκησις ἐν τῷ τόπῳ γενομένη, τὴν χώραν ταύτην ἔρημον ἀπείργασται, χρόνον ἀμήχανον ὅσον. Ἀθ. Τί δ᾽ αὖ πεδίων τε καὶ ὀρῶν καὶ ὕλης, πῶς μέρος ἑκάστων ἡμῖν εἴληχε; Κλ. Προσέοικε τῇ τῆς ἄλλης Κρήτης φύσει ὅλη. Ἀθ. Τραχυτέραν αὐτὴν, ἢ πεδινωτέραν ἂν λέγοις; Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Οὐ τοίνυν ἀνίατός γε ἂν εἴη πρὸς ἀρετῆς κτῆσιν. εἰ μὲν γὰρ ἐπιθαλαττία τε ἔμελλεν εἶναι καὶ εὐλίμενος καὶ μὴ πάμφορος, ἀλλ᾽ ἐπιδεὴς πολλῶν, μεγάλου τινὸς ἔδει, σωτῆρός τε αὐτῇ, καὶ νομοθετῶν θείων τινῶν, εἰ μὴ πολλά τε ἔμελλεν ἤθη καὶ ποικίλα καὶ φαῦλα ἕξειν τοιαύτῃ φύσει γενομένη. νῦν δὲ παραμύθιον ἔχει τὸ τῶν ὀγδοήκοντα σταδίων, ἐγγύτερον μέν τοι τοῦ δέοντος κεῖται τῆς θαλάττης σχεδὸν, ὅσον εὐλιμενωτέραν αὐτὴν φὴς εἶναι. ὅμως δὲ ἀγαπητὸν καὶ τοῦτο. πρόσοικος γὰρ θάλαττα χώρᾳ, τὸ μὲν παρ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἡδύ. μάλα γε μὴν ὄντως ἁλμυρὸν καὶ πικρὸν γειτόνημα. ἐμπορείας γὰρ καὶ χρηματισμοῦ διὰ καπηλείας ἐμπιπλᾶσα αὐτὴν, ἤθη παλίμβολα καὶ ἄπιστα ταῖς ψυχαῖς ἐντίκτουσα, αὐτήν τε πρὸς αὑτὴν τὴν πόλιν ἄπιστον καὶ ἄφιλον ποιεῖ, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὡσαύτως. παραμύθιον δὲ δὴ πρὸς ταῦτα, καὶ τὸ πάμφορος εἶναι κέκτηται. τραχεῖα δὲ οὖσα, δῆλον ὡς οὐκ ἂν πολύφορός τε εἴη καὶ πάμφορος ἅμα. τοῦτο γὰρ ἔχουσα πολλὴν ἐξαγωγὴν ἂν παρεχομένη, νομίσματος ἀργύρου καὶ χρυσοῦ πάλιν ἀντεπίμπλατ᾽ ἄν. οὗ μεῖζον κακὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν πόλει ἀνθ᾽ ἑνὸς ἐν οὐδὲν ἂν γίγνοιτο εἰς γενναίων καὶ δικαίων ἠθῶν κτῆσιν ὡς ἔφαμεν, εἰ μεμνήμεθα ἐν τοῖς πρόσθεν λόγοις. Κλ. Ἀλλὰ μεμνήμεθα. καὶ συγχωροῦμεν τό, τε λέγειν ἡμᾶς ὀρθῶς καὶ τανῦν. Ἀθ. Τί δὲ δή; ναυπηγησίμης ὕλης ὁ τόπος ἡμῖν τῆς χώρας πῶς ἔχει; Κλ. Οὐκ ἔστιν οὔτε τις ἐλάτη λόγου ἀξία, οὔτ᾽ αὖ πεύκη, κυπάριττός τε οὐ πολλή. πίτυν τ᾽ αὖ καὶ πλάτανον ὀλίγην ἂν εὕροι τις, οἷς δὴ πρὸς τὰ τῶν ἐντὸς τῶν πλείων μέρει ἀναγκαῖον τοῖς ναυπηγοῖς χρῆσθαι ἑκάστοτε. Ἀθ. Καὶ ταῦτα οὐκ ἂν κακῶς ἔχοι τῇ χώρᾳ τῆς φύσεως. Κλ. Τί δή; Ἀθ. Μιμήσεις πονηρὰς μιμεῖσθαι τοὺς πολεμίους, μὴ ῥᾳδίως δύνασθαί τινα πόλιν, ἀγαθόν. Κλ. Εἰς δὴ τί τῶν εἰρημένων βλέψας, εἶπες ὃ λέγεις; Ἀθ. Ὦ δαιμόνιε φύλαττέ με εἰς τὸ κατ᾽ ἀρχὰς εἰρημένον, ἀποβλέπων τὸ περὶ τῶν Κρητικῶν νόμων, ὡς πρὸς ἕν τι βλέποιεν. καὶ δὴ καὶ τοῦτ᾽ ἐλέγετον αὐτὸ εἶναι σφὼ τὸ πρὸς τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὲ ὑπολαβὼν εἶπον, ὡς ὅτι μὲν εἰς ἀρετήν που βλέποι τὰ τοιαῦτα νόμιμα κείμενα, καλῶς ἔχοι, τὸ δ᾽ ὅτι πρὸς μέρος ἀλλ᾽ οὐ πρὸς πᾶσαν, σχεδὸν οὐ πάνυ ξυνεχώρουν. νῦν οὖν ὑμεῖς μοι τῆς παρούσης νομοθεσίας ἀντιφυλάξατε ἑπόμενοι, ἐὰν ἄρα τι μὴ πρὸς ἀρετὴν τεῖνον ἢ πρὸς ἀρετῆς μόριον, νομοθετῶ. τοῦτον γὰρ δὴ τίθεσθαι τὸν νόμον, ὀρθῶς ὑποτίθεμαι μόνον, ὃς ἂν δίκην τοξότου ἑκάστοτε στοχάζηται τούτου, ὅτῳ ἂν συνεχῶς

τούτων

τούτων τῶν ἀεὶ καλῶν τι ξυνέπηται νόμων. τὰ δὲ ἄλλα ξύμπαντα παραλείπῃ, ἐάν τέ τις πλοῦτος, ἐάν τε ἄρα τι τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ὂν τυγχάνῃ, αὐτῶν τῶν προειρημένων. τὴν δὲ δὴ μίμησιν ἔλεγον τὴν τῶν πολεμίων τὴν κακήν, ἣν ἂν δὲ γίγνεσθαι, ὅταν οἰκῇ μέν τις πρὸς θαλάττῃ, λυπῆται δ' ὑπὸ πολεμίων. οἷον φράσω γάρ, ὅτι μνησικακεῖν βουλόμενος ὑμῖν. Μίνως γὰρ δή ποτε τοὺς οἰκοῦντας τὴν Ἀττικήν, παρεστήσατο εἰς χαλεπήν τινα φορὰν δασμοῦ, δύναμιν πολλὴν κατὰ θάλατταν κεκτημένος. οἱ δ' οὔτε πω πλοῖα ἐκέκτηντο καθάπερ νῦν πολεμικά, οὔτ' αὖ τὴν χώραν πλήρη ναυπηγησίμων ξύλων, ὥστ' εὐμαρῶς ναυτικὴν παρασχέσθαι δύναμιν. οὔκουν οἷοί τ' ἐγένοντο διὰ μιμήσεως ναυτικῆς αὐτοὶ ναῦται γενόμενοι εὐθὺς τότε τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι. ἔτι γὰρ ἂν πλεονάκις ἑπτὰ ἀπολέσαι παῖδας αὐτοῖς συνήνεγκε, πρὶν ἀντὶ πεζῶν ὁπλιτῶν νομίμων, ναυτικοὺς γενομένους ἐθισθῆναι πυκνὰ ἀποπηδῶντας δρομικῶς εἰς τὰς ναῦς, ταχὺ πάλιν ἀποχωρεῖν, καὶ δοκεῖν μηδὲν αἰσχρὸν ποιεῖν, μὴ τολμῶντας ἀποθνήσκειν, μένοντας ἐπιφερομένων πολεμίων. ἀλλ' εἰκαίας αὐτοῖς γίνεσθαι προφάσεις καὶ σφόδρα ἑτοίμας ὅπλα τε ἀπολλῦσαι, καὶ φεύγουσι δή τινας οὐκ αἰσχρὰς ὥς φασι φυγάς. ταῦτα γὰρ ἐκ ναυτικῆς ὁπλιτείας ῥήματα φασὶ ξυμβαίνειν, οὐκ ἄξια ἐπαίνων πολλάκις μυρίων, ἀλλὰ τοὐναντίον. ἔθη γὰρ πονηρά, οὐδέποτε ἐθίζειν δεῖ. καὶ ταῦτα τὸ τῶν πολιτῶν βέλτιστον μέρος. ἦν δὲ που τοῦτό γε καὶ παρ' Ὁμήρου λαβεῖν, ὅτι τὸ ἐπιτήδευμα ἦν τὸ τοιοῦτον οὐ καλόν. Ὀδυσσεὺς γὰρ αὐτῷ λοιδορεῖ τὸν Ἀγαμέμνονα, τῶν Ἀχαιῶν τότε ὑπὸ τῶν Τρώων κατεχομένων τῇ μάχῃ, κελεύοντα τὰς ναῦς εἰς τὴν θάλατταν καθέλκειν. ὁ δὲ χαλεπαίνει τε αὐτῷ, καὶ λέγει, Ὃς κέλεαι πολέμοιο συνεσταότος καὶ ἀϋτῆς, Νῆας ἐϋσέλμους ἅλα δ' ἕλκειν, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον, Τρωσὶ μὲν εὐκτὰ γένηται ἐελδομένοισί περ ἔμπης. Ἡμῖν δ' αἰπὺς ὄλεθρος ἐπιῤῥέπῃ. οὐ γὰρ Ἀχαιοὶ Σχήσουσιν πολέμου νηῶν ἅλα δ' ἑλκομενάων. Ἀλλ' ἀποπταινέουσιν, ἐρωήσουσι δὲ χάρμης. Ἔνθα κε σὴ βουλὴ δηλήσεται οἷ' ἀγορεύεις. Ταῦτ' οὖν ἐγίγνωσκε καὶ ἐκεῖνος, ὅτι κακὸν ἐν θαλάττῃ τριήρεις ὁπλίταις παρεστῶσαι μαχομένοις, καὶ λέοντες ἂν ἐλάφους ἐθισθεῖεν φεύγειν τοιούτοις ἔθεσι χρώμενοι. πρὸς δὲ τούτοις αἱ διὰ τὰ ναυτικὰ πόλεων δυνάμεις ἅμα σωτηρίᾳ, τιμὰς οὐ τῷ καλλίστῳ τῶν πολεμικῶν ἀποδιδόασι. διὰ κυβερνητικῆς γὰρ καὶ πεντηκονταρχίας καὶ ἐρετικῆς παντοδαπῶν καὶ οὐ πάνυ σπουδαίων ἀνθρώπων γιγνομένης, τὰς τιμὰς ἑκάστοις οὐκ ἂν δύναιτο ὀρθῶς ἀποδιδόναι τις. καίτοι πῶς ἂν ἔτι πολιτεία γίγνοιτο ὀρθή, τούτου στερομένη; Κλ. Σχεδὸν ἀδύνατον. ἀλλὰ μὴν ὦ ξένε τήν γε περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς βαρβάρους γενομένην, ἡμεῖς γε οἱ Κρῆτες, τὴν Ἑλλάδα φαμὲν σῶσαι. Ἀθ. Καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων λέγουσι ταῦτα. ἡμεῖς δὲ ὦ φίλε, ἐγώ τε καὶ ὅδε Μέγιλλος φαμὲν τὴν πεζὴν μάχην τὴν ἐν Μαραθῶνι γενομένην καὶ ἐν Πλαταιαῖς, τὴν μὲν ἄρξαι τὴν σωτηρίαν τοῖς Ἕλλησι, τὴν δὲ τέλος ἐπιθεῖναι. καὶ τὰς μὲν βελτίους τοὺς Ἕλληνας ποιῆσαι, τὰς δὲ οὐ βελτίους, ἵν' οὕτω λέγωμεν περὶ τῶν τότε ξυνσωσασῶν ἡμᾶς μαχῶν. πρὸς γὰρ τῇ περὶ Σαλαμῖνα τὴν περὶ τὸ Ἀρτεμίσιόν σοι προσθήσω κατὰ θάλατταν μάχην. ἀλλὰ γὰρ ἀποβλέποντες νῦν πρὸς πολιτείας ἀρετὴν καὶ χώρας φύσιν σκοπούμεθα, καὶ νόμων τάξιν, οὐ τὸ σώζεσθαί τε καὶ εἶναι μόνον ἀνθρώποις, τιμιώτατον ἡγούμενοι καθάπερ οἱ πολλοί. τὸ δ' ὡς βελτίστους γίγνεσθαί τε καὶ εἶναι τοσοῦτον χρόνον, ὅσον ἂν ὦσιν. εἴρηται δ' ἡμῖν οἶμαι καὶ τοῦτο ἐν τοῖς πρόσθεν. Κλ. Τί μήν;

Ἀθ. Τοῦτο τοίνυν σκοπώμεθα μόνον, εἰ κατὰ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐρχόμεθα, βελτίστην οὖσαν πόλεσι κατοικίσεων πέρι καὶ νομοθεσιῶν. Κλ. Καὶ πολύ γε. Ἀθ. Λέγε δὴ τοίνυν τὸ τούτοις ἑξῆς, τίς ὁ κατοικιζόμενος ὑμῖν λεὼς ἔσται. πότερον ἐξ ἁπάσης Κρήτης ὁ ἐθέλων, ὡς ὄχλου τινὸς ἐν ταῖς πόλεσιν ἑκάσταις γεγενημένου πλείονος, ἢ κατὰ τὴν ἐκ τῆς γῆς τροφήν; οὐ γάρ που τόν βουλόμενόν γε Ἑλλήνων συνάγετε. καίτοι τινὰς ὑμῖν ἔκ τε Ἄργους ὁρῶ καὶ Αἰγίνης καὶ ἄλλοθεν τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὴν χώραν κατῳκισμένους. τὸ δὲ δὴ παρὸν ἡμῖν λέγε, πόθεν ἔσεσθαι φῂς στρατόπεδον τῶν πολιτῶν τανῦν; Κλ. Ἔκ τε Κρήτης ξυμπάσης ἔοικε γίγνεσθαι, καὶ τῶν ἄλλων δὲ Ἑλλήνων, μάλιστά μοι φαίνονται τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου προσδέξεσθαι συνοίκους. καὶ γὰρ ὃ νῦν δὴ λέγεις, ἀληθὲς φράζεις ὡς ἐξ Ἄργους εἰσί. καὶ τό γε μάλιστ' εὐδοκιμοῦντα νῦν ἐνθάδε γένος τὸ Γορτυνικόν. ἐκ Γόρτυνος γὰρ τυγχάνει ἀπῳκηκὸς ταύτης τῆς Πελοποννησιακῆς. Ἀθ. Οὐ τοίνυν εὔκολος ὁμοίως γίγνοιτ' ἄν, ὁ κατοικισμὸς ταῖς πόλεσιν, ὅταν μὴ τὸν τῶν σμηνῶν γίγνηται τρόπον, ἓν γένος ἀπὸ μιᾶς ἰὸν χώρας οἰκίζηται φίλον παρὰ φίλων στενοχωρίᾳ τινὶ πολιορκηθὲν γῆς, ἢ τισιν ἄλλοις τοιούτοις παθήμασιν ἀναγκασθέν. ἔστι δ' ὅτε καὶ στάσεσι βιαζόμενον ἀναγκάζοιτ' ἂν ἑτέρωσε ἀποξενοῦσθαι, πόλεώς τι μόριον. ἤδη δέ ποτε καὶ ξυνάπασα πόλις τινῶν, ἔφυγεν ἄρδην κρείττονι κρατηθεῖσα πολέμῳ. ταῦτ' οὖν πάντ' ἐστι, τῇ μὲν ῥᾷω κατοικίζεσθαί τε καὶ νομοθετεῖσθαι. τῇ δὲ χαλεπώτερα, τὸ μὲν γὰρ ἕν τι εἶναι γένος ὁμόφωνον καὶ ὁμόνομον, ἔχει τινὰ φιλίαν, κοινωνὸν ἱερῶν ὂν καὶ τῶν τοιούτων πάντων. νόμους δ' ἑτέρους καὶ πολιτείας ἄλλας τῶν οἴκοθεν, οὐκ εὐπετῶς ἀνέχεται. τὸ δ' ἐνίοτε πονηρίᾳ νόμων ἐστασιακός, καὶ διὰ συνήθειαν ζητοῦν ἔτι χρῆσθαι τοῖς αὐτοῖς ἤθεσι, δι' ἃ καὶ πρότερον ἐφθάρη, χαλεπὸν τῷ κατοικίζοντι καὶ νομοθετοῦντι, καὶ δυσπειθὲς γίγνεται. τὸ δ' αὖ παντοδαπὸν εἰς ταὐτὸ ξυνεῤῥυηκὸς γένος, ὑπακοῦσαι μέν τινων νόμων καινῶν, τάχα ἂν ἐθελήσειε μᾶλλον. τὸ δὲ συμπνεῦσαι, καὶ καθάπερ ἵππων ζεῦ-

γος καθ'

γος καθ' ἕνα εἰς ταυτὸν τὸ λεγόμενον ξυμφῦσαι, χρόνου πολλοῦ καὶ παγχάλεπον. ἀλλ' ὅμως ἐστὶ νομοθεσία καὶ πόλεων οἰκισμοὶ, πάντων τελεώτατον πρὸς ἀρετὴν ἀνδρῶν. Κλ. Εἰκός. ὅπῃ δ' αὖ βλέπων τοῦτ' εἴρηκας, φράζ' ἔτι σαφέστερον. Ἀθ. Ὠγαθὲ ἔοικα περὶ νομοθετῶν ἐπαινῶν καὶ σκοπῶν, ἅμα ἐρεῖν τι καὶ φαῦλον. ἀλλ' ἐὰν πρὸς καιρόν τινα λέγωμεν πρᾶγμα οὐδὲν γίγνοιτ' ἂν ἔτι, καί τοι τί ποτε δυσχεραίνω. σχεδὸν γάρ τοι πάντων οὕτως ἔοικεν ἔχειν τἀνθρώπινα. Κλ. Τοῦ δὴ πέρι λέγεις; Ἀθ. Ἔμελλον λέγειν ὡς οὐδείς ποτε ἀνθρώπων οὐδὲν νομοθετεῖ. τύχαι δὲ καὶ ξυμφοραὶ παντοῖαι πίπτουσαι, παντοίως νομοθετοῦσι τὰ πάντα ἡμῖν. ἢ γὰρ πόλεμός τις βιασάμενος ἀνέτρεψε πολιτείας καὶ μετέβαλε νόμους, ἢ πενίας χαλεπῆς ἀπορία. πολλὰ δὲ καὶ νόσοι ἀναγκάζουσι καινοτομεῖν, λοιμῶν τε ἐμπιπτόντων, καὶ χρόνον ἐπὶ πολὺν, ἐνιαυτῶν πολλῶν πολλάκις ἀκαιρία. ταῦτα δὴ πάντα προϊδών τις, ᾄξειεν ἂν εἰπεῖν ὅπερ ἐγὼ νῦν δὴ τὸ, θνητῶν μὲν μηδένα νομοθετεῖν μηδὲν, τύχας δ' εἶναι σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. τόδ' ἐστὶ περί τε ναυτιλίαν καὶ κυβερνητικὴν καὶ ἰατρικὴν καὶ στρατηγικὴν, πάντα ταῦτ' εἰπόντα δοκεῖν εὖ λέγειν. ἀλλὰ γὰρ ὁμοίως αὖ καὶ τόδ' ἐστὶ λέγοντα εὖ λέγειν, ἐν τοῖς αὐτοῖς τούτοις; Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Ὡς θεὸς μὲν πάντα καὶ μετὰ θεοῦ τύχη καὶ καιρὸς τἀνθρώπινα διακυβερνῶσι ξύμπαντα. ἡμερώτερον μὴν τρίτον ξυγχωρῆσαι τούτοις δεῖν ἕπεσθαι τέχνην. καιρῷ γὰρ χειμῶνος ξυλλαβέσθαι κυβερνητικὴν, ἢ μὴ, μέγα πλεονέκτημα ἔγωγ' ἂν θείην. ἢ πῶς; Κλ. Οὕτως. Ἀθ. Οὐκοῦν καὶ τοῖς ἄλλοις ὡσαύτως κατὰ τὸν αὐτὸν ἔχοι λόγον; καὶ δὴ καὶ νομοθεσίᾳ ταὐτὸν τοῦτο δοτέον, τῶν ἄλλων ξυμπιπτόντων ὅσα δὴ χώρᾳ ξυντυχεῖν, εἰ μέλλει ποτὲ εὐδαιμόνως οἰκήσειν τὸν νομοθέτην, ἀληθείας ἐχόμενον τῇ τοιαύτῃ παραπεσεῖν ἑκάστοτε πόλει δεῖν. Κλ. Ἀληθέστατα λέγεις. Ἀθ. Οὐκοῦν ὅ, γε πρὸς ἕκαστόν τι τῶν εἰρημένων ἔχων τὴν τέχνην, κἂν εὔξασθαί που δύναιτο ὀρθῶς τι παρὸν αὐτῷ διὰ τύχης, τῆς τέχνης ἂν μόνον ἐπιδέοι; Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Οἵ τε ἄλλοι γε δὴ πάντες οἱ νῦν δὴ ῥηθέντες, κελευόμενοι τὴν αὐτῶν εὐχὴν εἰπεῖν, εἴποιεν ἄν. ἦ γάρ; Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Ταυτὸν δὴ καὶ νομοθέτης οἶμαι δράσειεν. Κλ Ἔγωγ' οἶμαι. Ἀθ. Φέρε δὴ νομοθέτα πρὸς αὐτὸν φῶμεν, τί σοι καὶ πῶς πόλιν ἔχουσαν δῶμεν, ὃ λαβὼν ἕξεις, ὥστ' ἐκ τῶν λοιπῶν αὐτὸς τὴν πόλιν ἱκανῶς διοικῆσαι; τί μετὰ τοῦτ' εἰπεῖν ὀρθῶς ἐστιν; ἆρα τοῦ νομοθέτου φράζομεν τοῦτο, ἦ γάρ; Κλ. Ναί. Ἀθ. Τόδε τυραννουμένην μοι δότε τὴν πόλιν φήσει. τύραννος δ' ἔστω νέος καὶ μνήμων, καὶ εὐμαθὴς, καὶ ἀνδρεῖος, καὶ μεγαλοπρεπὴς φύσει. ὃ δὲ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν δεῖν ἕπεσθαι ξύμπασι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσι, καὶ νῦν τῇ τυραννουμένῃ ψυχῇ, τοῦτο ξυνεπέσθω, ἐὰν μέλλῃ τῶν ἄλλων ὑπαρχόντων ὄφελος εἶναί τι. Κλ. Σωφροσύνην μοι δοκεῖ φράζειν ὦ Μέγιλλε δεῖν εἶναι τὴν ξυνεπομένην ὁ ξένος. ἦ γάρ; Ἀθ. Τὴν δημώδη γε ὦ Κλεινία, καὶ οὐχ ἥν τις σεμνύνων ἂν λέγοι, φρόνησιν προσαναγκάζων τὸ σωφρονεῖν. ἀλλ' ὅπερ εὐθὺς παισὶ καὶ θηρίοις, τοῖς μὲν ἀκρατῶς ἔχειν πρὸς τὰς ἡδονὰς ξύμφυτον ἐπανθεῖ, τοῖς δὲ ἐγκρατῶς. ὃ καὶ μονούμενον ἔφαμεν τῶν πολλῶν ἀγαθῶν λεγομένων, οὐκ ἄξιον εἶναι λόγου. ἔχετε γὰρ ὃ λέγω που; Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ταύτην τοίνυν ἡμῖν ὁ τύραννος τὴν φύσιν ἐχέτω πρὸς ἐκείναις ταῖς φύσεσιν, εἰ μέλλει πόλις ὡς δυνατόν ἐστι τάχιστα καὶ ἄριστα σχήσειν πολιτείαν, ἣν λαβοῦσα εὐδαιμονέστατα διάξει. θᾶττον γὰρ ταύτης καὶ ἄμεινον πολιτείας διάθεσις, οὔτ' ἔστιν οὔτ' ἄν ποτε γένοιτο. Κλ. Πῶς δὴ καὶ τίνι λόγῳ τοῦτο ὦ ξένε λέγων ἄν τις ὀρθῶς λέγειν αὐτὸν ἂν πείθοι; Ἀθ. Ῥᾴδιόν που τοῦτό γε νοεῖν ἐστιν ὦ Κλεινία κατὰ φύσιν ὡς ἐστὶ τοῦθ' οὕτω. Κλ. Πῶς λέγεις; Ἀθ. Εἰ τύραννος γένοιτο φὴς νέος, σώφρων, εὐμαθὴς, μνήμων, ἀνδρεῖος, μεγαλοπρεπὴς, εὐτυχής; πρόσθες μὴ κατ' ἄλλο, ἀλλὰ τὸ γενέσθαι τε ἐπ' αὐτοῦ νομοθέτην ἄξιον ἐπαίνου, καί τινα τύχην εἰς ταυτὸν ἀγαγεῖν αὐτώ. γενομένου γὰρ τούτου, πάντα σχεδὸν ἀπείργασται τῷ θεῷ. ἅπερ ὅταν βουληθῇ διαφερόντως εὖ πρᾶξαί τινα πόλιν. δεύτερον δὲ, ἐάν ποτέ τινες δύο ἄρχοντες γίγνωνται τοιοῦτοι. τρίτον δ' αὖ καὶ κατὰ λόγον ὡσαύτως χαλεπώτερον, ὅσῳ πλείους, ὅσῳ δ' ἐναντίον ἐναντίως. Κλ. Ἐκ τυραννίδος ἀρίστην φὴς γενέσθαι πόλιν ἂν ὡς φαίνῃ, μετὰ νομοθέτου γε ἄκρου, καὶ τυράννου κοσμίου, καὶ ῥᾷστά τε καὶ τάχιστ' ἂν μεταβαλεῖν εἰς τοῦτο ἐκ τοῦ τοιούτου. δεύτερον δὲ, ἐξ ὀλιγαρχίας. ἢ πῶς λέγεις, καὶ τὸ τρίτον, ἐκ δημοκρατίας. Ἀθ. Οὐδαμῶς, ἀλλ' ἐκ τυραννίδος μὲν πρῶτον. δεύτερον δὲ ἐκ βασιλικῆς πολιτείας. τρίτον δὲ, ἔκ τινος δημοκρατίας. τὸ δὲ τέταρτον, ὀλιγαρχία τὴν τοῦ τοιούτου γένεσιν χαλεπώτατα δύναιτ' ἂν προσδέξασθαι. πλεῖστοι γὰρ ἐν αὐτῇ δυνάσται γίγνονται. λέγομεν δὴ ταῦτα γίγνεσθαι τότε, ὅταν ἀληθὴς μὲν νομοθέτης γένηται φύσει. κοινὴ δὲ αὐτῷ τις ῥώμη ξυμβῇ πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει μέγιστον δυναμένους. οὗ δ' ἂν τοῦτο ἀριθμῷ μὲν βραχύτατον, ἰσχυρότατον δὲ καθάπερ ἐν τυραννίδι γένηται, ταύτῃ καὶ τότε τάχος καὶ ῥαστώνη τῆς μεταβολῆς γίγνεσθαι φιλεῖ. Κλ. Πῶς; οὐ γὰρ μανθάνομεν. Ἀθ. Καὶ μὴν εἴρηταί γ' ἡμῖν οὐχ ἅπαξ, ἀλλ' οἶμαι πολλάκις. ὑμεῖς δὲ τάχα οὐδὲ τεθέασθε τυραννουμένην πόλιν; Κλ. Οὐδ' ἔγε ἐπιθυμητὴς. ἔγωγ' εἰμὶ τοῦ θεάματος. Ἀθ. Καὶ μὴν τοῦτό γ' ἂν ἴδοις ἐν αὐτῇ τὸ νῦν δὴ λεγόμενον. Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Οὐδὲν δεῖ πόνων, οὐδέ τινος παμπόλλου χρόνου τῷ τυράννῳ μεταβαλεῖν βουληθέντι πόλεως ἤθη. πορεύεσθαι δὲ αὐτὸν δεῖ πρῶτον ταύτῃ ὅπῃ περ ἂν ἐθελήσῃ, ἐάν τε πρὸς ἀρετῆς ἐπιτηδεύματα προτρέπεσθαι τοὺς πολίτας, ἐάν τε ἐπὶ τοὐναντίον, αὐτὸν πρῶτον πάντα ὑπογράφοντα τῷ

πράττειν, τὰ μὲν ἐπαινοῦντα καὶ τιμῶντα, τὰ δ' αὖ πρὸς ψόγον ἄγοντα, καὶ τὸν μὴ πειθόμενον ἀτιμάζοντα καθ' ἑκάστας τῶν πράξεων. ΚΛ. Καὶ πῶς οἰόμεθα ταχὺ ξυνακολουθήσειν τοὺς ἄλλους πολίτας, τῷ τὴν τοιαύτην πειθὼ καὶ ἅμα βίαν εἰληφότι; ΑΘ. Μηδεὶς ἡμᾶς πειθέτω ὦ φίλοι, ἄλλῃ θᾶττον καὶ ῥᾷον μεταβάλλειν ἄν ποτε πόλιν τοὺς νόμους, ἢ τῇ τῶν δυναστευόντων ἡγεμονίᾳ, μηδὲ νῦν γε ἄλλῃ γίγνεσθαι, μηδ' αὖθίς ποτε γενήσεσθαι. καὶ γὰρ οὖν ἡμῖν οὐ τοῦτ' ἔστιν ἀδύνατον, οὐδὲ χαλεπῶς ἂν γενόμενον. ἀλλὰ τόδ' ἐστὶ τὸ χαλεπὸν γενέσθαι, καὶ ὀλίγον δὴ τὸ γεγονὸς ἐν τῷ πολλῷ χρόνῳ. ὅταν δὲ ξυμβῇ, μυρία καὶ πάντ' ἐν πόλει ἀγαθὰ ἀπεργάζεται, ἐν ᾗ ποτ' ἂν ἐγγένηται. ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις; ΑΘ. Ὅταν ἔρως θεῖος τῶν σωφρόνων τε καὶ δικαίων ἐπιτηδευμάτων ἐγγένηται μεγάλαις τισὶ δυναστείαις, ἢ κατὰ μοναρχίαν δυναστευούσαις, ἢ κατὰ πλούτων ὑπεροχὰς διαφερούσαις, ἢ γενῶν, ἢ τὴν Νέστορος ἐάν ποτέ τις ἐπανενέγκῃ φύσιν, ὅν τῇ τοῦ λέγειν ῥώμῃ φασὶ πάντων διενεγκόντα ἀνθρώπων, πλέον ἔτι τῷ σωφρονεῖν διαφέρειν. τοῦτον οὖν ἐπὶ μὲν Τροίας ὥς φασι γέγονεν, ἐφ' ἡμῶν δὲ οὐδαμῶς. εἰ δ' οὖν καὶ γέγονεν, ἢ καὶ γενήσεται τοιοῦτος, ἢ νῦν ἡμῶν ἐστί τις, μακαρίως μὲν αὐτὸς ζῇ, μακάριοι δὲ οἱ ξυνήκοοι τῶν ἐκ τοῦ σωφρονοῦντος στόματος ἰόντων λόγων. ὡσαύτως δὲ καὶ ξυμπάσης δυνάμεως, ὁ αὐτὸς πέρι λόγος, ὡς ὅταν εἰς ταὐτὸν τῷ φρονεῖν τε καὶ σωφρονεῖν ἡ μεγίστη δύναμις ἐν ἀνθρώπῳ ξυμπέσῃ, τότε πολιτείας τῆς ἀρίστης καὶ νόμων τῶν τοιούτων φύεται γένεσις, ἄλλως δὲ οὐ μή ποτε γένηται. ταῦτα μὲν οὖν καθαπερεὶ μῦθός τις λεχθεὶς, κεχρησμῳδήσθω καὶ ἐπιδεδείχθω, τῇ μὲν χαλεπὸν ὂν τὸ πόλιν εὔνομον γίγνεσθαι, τῇ δ' εἰ ὅπερ γένοιτο ὃ λέγομεν, πάντων τάχιστόν τε καὶ ῥᾷστον μακρῷ. ΚΛ. Πῶς; ΑΘ. Πειρώμεθα προσαρμόττοντες τῇ πόλει σοι καθάπερ παῖδες πρεσβῦται πλάττειν τῷ λόγῳ τοὺς νόμους. ΚΛ. Ἴωμεν δὴ καὶ μὴ μέλλωμεν ἔτι. ΑΘ. Θεὸν δὴ πρὸς τὴν τῆς πόλεως κατασκευὴν ἐπικαλώμεθα. ὁ δὲ ἀκούσειέ τε, καὶ ἀκούσας, ἵλεως εὐμενής τε ἡμῖν ἔλθοι, συνδιακοσμήσων τήν τε πόλιν καὶ τοὺς νόμους. ΚΛ. Ἔλθοι γὰρ οὖν. ΑΘ. Ἀλλὰ τίνα δή ποτε πολιτείαν ἔχομεν ἐν νῷ τῇ πόλει προστάττειν; ΚΛ. Οἷον δὴ τί λέγειν βουληθείς, φράζε ἔτι σαφέστερον, οἷον δημοκρατίαν τινά, ἢ ὀλιγαρχίαν, ἢ ἀριστοκρατίαν, ἢ βασιλικήν. οὐ γὰρ δὴ τυραννίδα γέ που λέγοις ἄν, ὥς γ' ἡμεῖς ἂν οἰηθεῖμεν. ΑΘ. Φέρε δὴ τοίνυν πότερος ὑμῶν ἀποκρίνασθαι πρότερος ἂν ἐθέλοι, τὴν οἴκοι πολιτείαν εἰπὼν, τίς τούτων ἐστί; ΜΕ. Μῶν οὖν τὸν πρεσβύτερον ἐμὲ δικαιότερον εἰπεῖν πρότερον; ΚΛ. Ἴσως. ΜΕ. Καὶ μὴν ξυννοῶν γε ὦ ξένε τὴν ἐν Λακεδαίμονι πολιτείαν, οὐκ ἔχω σοι φράζειν οὕτως ἥντινα προσαγορεύειν αὐτὴν δεῖ. καὶ γὰρ τυραννίδι δοκεῖ μοι προσεοικέναι. τὸ γὰρ τῶν Ἐφόρων, θαυμαστὸν ὡς τυραννικὸν ἐν αὐτῇ γέγονε. καί τις ἐνίοτέ μοι φαίνεται πασῶν τῶν πόλεων δημοκρατουμένῃ μάλιστ' ἐοικέναι. τὸ δ' αὖ μὴ φάναι ἀριστοκρατίαν αὐτὴν εἶναι, παντάπασιν ἄτοπον. καὶ μὲν δὴ βασιλεία γε διὰ βίου τ' ἐστὶν ἐν αὐτῇ, καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν, πρὸς πάντων ἀνθρώπων καὶ ἡμῶν αὐτῶν λεγομένη. ἐγὼ δὲ οὕτω νῦν ἐξαίφνης ἂν ἐρωτηθείς, ὄντως ὅπερ εἶπον οὐκ ἔχω διορισάμενος εἰπεῖν, τίς τούτων ἐστὶ τῶν πολιτειῶν. ΚΛ. Ταὐτόν σοι πάθος ὦ Μέγιλλε καταφαίνομαι πεπονθέναι. πάνυ γὰρ ἀπορῶ τὴν ἐν Κνωσῷ πολιτείαν τούτων τινὰ διισχυριζόμενος εἰπεῖν. ΑΘ. Ὄντως γὰρ ὦ ἄριστοι πολιτειῶν μετέχετε. ἃς δὲ ὠνομάκαμεν νῦν, οὐκ εἰσὶ πολιτεῖαι. πόλεων δὲ οἰκήσεις δεσποζομένων τε καὶ δουλευουσῶν μέρεσιν ἑαυτῶν τισί, τὸ τοῦ δεσπότου δὲ ἑκάστη προσαγορεύεται κράτος. χρῆν δ' εἴπερ τοῦ τοιούτου τὴν πόλιν ἔδει ἐπονομάζεσθαι, τὸ τοῦ ἀληθοῦς τοῦ τὸν νοῦν ἐχόντων δεσπόζοντος θεοῦ ὄνομα λέγεσθαι. ΚΛ. Τίς δ' ὁ θεός; ΑΘ. Ἆρ' οὖν μύθῳ σμικρά γ' ἔτι προσχρηστέον, εἰ μέλλομεν ἐμμελῶς πως δηλῶσαι τὸ νῦν ἐρωτώμενον; οὐκοῦν χρὴ ταύτῃ δρᾶν; ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΑΘ. Τῶν γὰρ δὴ πόλεων ὧν ἔμπροσθεν τὰς ξυνοικήσεις διήλθομεν, ἔτι προτέρα τούτων πάμπολυ λέγεταί τις ἀρχή τε καὶ οἴκησις γεγονέναι ἐπὶ Κρόνου, μάλ' εὐδαίμων, ἧς μίμημα ἔχουσά ἐστιν, ἥ τις τῶν νῦν ἀριστοκρατεῖται. ΚΛ. Σφόδρ' ἂν ὡς ἔοικεν εἴη περὶ αὐτῆς δέον ἀκούειν. ΑΘ. Ἐμοὶ γοῦν φαίνεται. διὸ καὶ παρήγαγον αὐτὴν εἰς τὸ μέσον τοῖς λόγοις. ΜΕ. Ὀρθότατά γε δρῶν, καὶ τόν γε ἑξῆς περαίνων ἂν μῦθον, ἤπερ προσήκων ἐστί, μάλ' ὀρθῶς ἂν ποιοίης. ΑΘ. Δραστέον ὡς λέγετε. φήμην τοίνυν παραδεδέγμεθα τῶν τότε μακαρίας ζωῆς, ὡς ἄφθονά τε καὶ αὐτόματα πάντα εἶχεν. ἡ δὲ τούτων αἰτία, λέγεται τοιάδε τις. γινώσκων ὁ Κρόνος ἄρα καθάπερ ἡμεῖς διεληλύθαμεν, ὡς ἀνθρωπεία φύσις οὐδεμία ἱκανὴ τὰ ἀνθρώπινα διοικοῦσα αὐτοκράτωρ πάντα μὴ οὐχ ὕβρεώς τε καὶ ἀδικίας μεστοῦσθαι. ταῦτ' οὖν διανοούμενος, ἐφίστη βασιλέας τε καὶ ἄρχοντας ταῖς πόλεσιν ἡμῶν, οὐκ ἀνθρώπους, ἀλλὰ γένους θειοτέρου τε καὶ ἀμείνονος δαίμονας. οἷον νῦν ἡμεῖς δρῶμεν τοῖς ποιμνίοις, καὶ ὅσων ἥμεροί εἰσιν ἀγέλαι, οὐ βοῦς βοῶν, οὐδὲ αἶγας αἰγῶν ἄρχοντας ποιοῦμεν αὐτοῖς τινά, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτῶν δεσπόζομεν ἄμεινον ἐκείνων γένος. ταῦτ' ἄρα καὶ ὁ θεὸς δὴ καὶ φιλάνθρωπος ὢν, τὸ γένος ἄμεινον ἡμῶν ἐφίστη τὸ τῶν δαιμόνων. ὃ διὰ πολλῆς μὲν αὐτοῖς ῥᾳστώνης, πολλῆς δ' ἡμῖν ἐπιμελούμενον ἡμῶν, εἰρήνην τε καὶ αἰδῶ καὶ ἐλευθερίαν καὶ ἀφθονίαν δίκης παρεχόμενον, ἀστασίαστα καὶ εὐδαίμονα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἀπειργάζετο γένη. λέγει δὴ καὶ νῦν οὗτος ὁ λόγος ἀληθείᾳ χρώμενος, ὡς ὅσων ἂν πόλεων μὴ θεὸς, ἀλλά τις ἄρχῃ θνητὸς, οὐκ ἔστι κακῶν αὐτοῖς, οὐδὲ πόνων ἀνάφυξις. ἀλλὰ μιμεῖσθαι δεῖν ἡμᾶς οἴεται πάσῃ μηχανῇ τὸν ἐπὶ τοῦ Κρόνου λεγόμενον βίον, καὶ ὅσον ἐν ἡμῖν ἀθανασίας ἔνεστι, τούτῳ πειθομένους δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ τάς τ' οἰκήσεις καὶ τὰς πόλεις διοικεῖν, τὴν τοῦ νοῦ διανομὴν ἐπονομάζοντας νόμον. εἰ δ' ἄνθρωπος εἷς ἢ ὀλι-

γαρχία

γαρχία τις, ἢ καὶ δημοκρατία ψυχὴν ἔχουσα ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ὀρεγομένην, καὶ πληροῦσθαι τούτων δεομένην, στέγουσαν δὲ οὐδέν, ἀλλ' ἀνηνύτῳ καὶ ἀπλήστῳ κακῷ νοσήματι ξυνεχομένην, ἄρξει δὴ πόλεως ἤ τινος ἰδιώτου, καταπατήσας ὁ τοιοῦτος τοὺς νόμους (ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν) οὐκ ἔστι σωτηρίας μηχανή. σκοπεῖν δὴ δεῖ τοῦτον τὸν λόγον ἡμᾶς ὦ Κλεινία, πότερον αὐτῷ πεισόμεθα, ἢ πῶς δράσομεν; Κλ. Ἀνάγκη δή που πείθεσθαι. Ἀθ. Ἐννοεῖς οὖν ὅτι νόμων εἴδη φασί τινες εἶναι τοσαῦτα, ὅσα περ πολιτειῶν, πολιτειῶν δὲ ἄρτι διεληλύθαμεν ὅσα λέγουσιν οἱ πολλοί; μὴ δὴ φαύλου πέρι νομίσῃς εἶναι τὴν νῦν ἀμφισβήτησιν, περὶ δὲ τοῦ μεγίστου. τὸ γὰρ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον οἷ χρὴ βλέπειν πάλιν ἡμῖν ἀμφισβητούμενον ἐλήλυθεν. οὔτε γὰρ πρὸς τὸν πόλεμον, οὔτε πρὸς ἀρετὴν ὅλην βλέπειν δεῖν φασι τοὺς νόμους. ἀλλ' ἥτις ἂν καθεστηκυῖα ἡ πολιτεία, ταύτῃ δεῖν τὸ ξυμφέρον, ὅπως ἄρξει τε ἀεὶ καὶ μὴ καταλυθήσεται. καὶ τὸν φύσει ὅρον τοῦ δικαίου λέγεσθαι κάλλισθ' οὕτω. Κλ. Πῶς; Ἀθ. Ὅτι τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον ἐστί. Κλ. Λέγ' ἔτι σαφέστερον, ὧδε. Ἀθ. Τίθεται δέ που φασὶ τοὺς νόμους ἐν τῇ πόλει ἑκάστοτε τὸ κρατοῦν. ἦ γάρ; Κλ. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀθ. ἆρ' οὖν οἴει φασί ποτε δῆμον νικήσαντα, ἤ τινα πολιτείαν ἄλλην ἢ καὶ τυραννίδα θήσεσθαι ἑκόντα πρὸς ἄλλο τι πρῶτον νόμους, ἢ τὸ συμφέρον ἑαυτῷ τῆς ἀρχῆς τοῦ μένειν; Κλ. Πῶς γὰρ ἄν; Ἀθ. Οὐκοῦν καὶ ὃς ἂν ταῦτα τὰ τεθέντα παραβαίνῃ, κολάσει ὁ θέμενος ὡς ἀδικοῦντα, δίκαια εἶναι ταῦτ' ἐπονομάζων; Κλ. Ἔοικε γοῦν. Ἀθ. Ταῦτ' ἄρ' ἀεὶ καὶ οὕτω ταύτῃ τὸ δίκαιον ἂν ἔχοι. Κλ. Φησὶ γοῦν οὗτος ὁ λόγος. Ἀθ. Ἔστι γὰρ τοῦτο ἐν ἐκείνων τῶν ἀδικημάτων ἀρχῆς πέρι. Κλ. Ποίων δή; Ἀθ. Τῶν ἃ τότε ἐπεσκοποῦμεν, τίνας τίνων ἄρχειν δεῖ. καὶ ἐφάνη δὴ γονέας μὲν ἐκγόνων, νεωτέρων δὲ πρεσβυτέρους, γενναίους δὲ ἀγεννῶν. καὶ συχνὰ ἄττα ἦν, ἀλλ' εἰ μεμνήμεθα, καὶ ἐμπόδια ἕτερα ἑτέροις. καὶ δὴ καὶ ἓν ἦν αὐτῶν τοῦτο, καὶ ἔφαμέν που κατὰ φύσιν τὸν Πίνδαρον ἄγειν δικαιοῦντα τὸ βιαιότατον ὡς φάναι. Κλ. Ναὶ ταῦτ' ἦν ἃ τότε ἐλέχθη. Ἀθ. Σκόπει δή, ποτέροις τισὶν ἡ πόλις ἡμῖν ἐστὶ παραδοτέα; γέγονε γὰρ δὴ μυριάκις ἤδη τὸ τοιοῦτον ἔν τισι πόλεσι. Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Ἀρχῶν περιμαχήτων γενομένων οἱ νικήσαντες, τά τε πράγματα κατὰ τὴν πόλιν οὕτως ἐσφετέρισαν σφόδρα, ὥστε ἀρχῆς μηδ' ὁτιοῦν μεταδιδόναι τοῖς ἡττηθεῖσι, μήτε αὐτοῖς μήτε ἐκγόνοις. παραφυλάττοντες δ' ἀλλήλους ζῶσιν, ὅπως μή ποτέ τις εἰς ἀρχὴν ἀφικόμενος ἐπαναστῇ, μεμνημένος τῶν ἔμπροσθεν γεγονότων κακῶν, ταύτας δή που φαμὲν ἡμεῖς νῦν, οὔτ' εἶναι πολιτείας, οὔτ' ὀρθοὺς νόμους ὅσοι μὴ ξυμπάσης τῆς πόλεως ἕνεκα τοῦ κοινοῦ ἐτέθησαν. οἳ δ' ἕνεκά τινων, στασιωτείας ἀλλ' οὐ πολιτείας τούτους φαμέν, καὶ τὰ τούτων δίκαια ἅ φασιν εἶναι μάτην εἰρῆσθαι. λέγεται δὲ τοῦδ' ἕνεκα ταῦθ' ἡμῖν, ὡς ἡμεῖς τῇ σῇ πόλει, ἀρχάς. οὔθ' ὅτι πλούσιός ἐστί τις δώσομεν, οὔθ' ὅτι τῶν τοιούτων ἄλλο οὐδὲν κεκτημένος, ἰσχὺν ἢ μέγεθος ἤ τι γένος· ὃς δ' ἂν τοῖς τεθεῖσι νόμοις εὐπειθέστατός τ' ᾖ, καὶ νικᾷ ταύτην τὴν νίκην ἐν τῇ πόλει, τούτῳ φαμὲν καὶ τὴν τῶν θεῶν ὑπηρεσίαν δοτέον εἶναι τὴν μεγίστην τῷ πρώτῳ, καὶ δευτέραν τῷ τὰ δεύτερα κρατοῦντι. καὶ κατὰ λόγον οὕτω τοῖς ἐφεξῆς, τὰ μετὰ ταῦθ' ἕκαστα ἀποδοτέον εἶναι. τοὺς δ' ἄρχοντας λεγομένους νῦν ὑπηρέτας τοῖς νόμοις ἐκάλεσα, οὔτι καινοτομίας ὀνομάτων ἕνεκα. ἀλλ' ἡγοῦμαι παντὸς μᾶλλον εἶναι παρὰ τοῦτο, σωτηρίαν τε πόλει καὶ τοὐναντίον. ἐν ᾗ μὲν γὰρ ἂν ἀρχόμενος ᾖ καὶ ἄκυρος νόμος, φθορὰν ὁρῶ τῇ τοιαύτῃ ἑτοίμην οὖσαν. ἐν ᾗ δὲ ἂν δεσπότης τῶν ἀρχόντων, οἱ δὲ ἄρχοντες δοῦλοι τοῦ νόμου, σωτηρίαν, καὶ πάνθ' ὅσα θεοὶ πόλεσιν ἔδοσαν ἀγαθὰ γιγνόμενα καθορῶ. Κλ. Ναὶ μὰ Δί' ὦ ξένε, καθ' ἡλικίαν γὰρ ὀξὺ βλέπεις. Ἀθ. Νέος μὲν γὰρ ὢν πᾶς ἄνθρωπος, τὰ τοιαῦτα ἀμβλύτατα αὐτὸς αὑτοῦ ὁρᾷ, γέρων δὲ ὀξύτατα. Κλ. Ἀληθέστατα. Ἀθ. Τί δὴ τὸ μετὰ ταῦτα; ἆρ' οὐχ ἥκοντας μὲν καὶ παρόντας θῶμεν τοὺς ἐποίκους, τὸν δ' ἑξῆς αὐτοῖς διαπεραντέον ἂν εἴη λόγον; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Ἄνδρες τοίνυν φῶμεν πρὸς αὐτούς, ὁ μὲν δὴ θεὸς ὥσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχήν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχων, εὐθείαν περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος. τῷ δ' ἀεὶ ξυνέπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου, τιμωρός. ἧς ὁ μὲν εὐδαιμονήσειν μέλλων ἐχόμενος, ξυνέπεται ταπεινὸς κεκοσμημένος. ὁ δέ τις ἐξαρθεὶς ὑπὸ μεγαλαυχίας, ἢ χρήμασιν ἐπαιρόμενος, ἢ τιμαῖς ἢ καὶ σώματος εὐμορφίᾳ ἅμα νεότητι καὶ ἀνοίᾳ, φλεγόμενος τὴν ψυχὴν μεθ' ὕβρεος, ὡς οὔτ' ἄρχοντος, οὔτε τινὸς ἡγεμόνος δεόμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις ἱκανὸς ὢν ἡγεῖσθαι καταλείπεται ἔρημος θεοῦ. καταλειφθεὶς δὲ καὶ ἔτι ἄλλους τοιούτους προσλαβών, σκιρτᾷ ταράττων πάνθ' ἅμα, καὶ πολλοῖς τισὶν ἔδοξεν εἶναί τις. μετὰ δὲ χρόνον οὐ πολὺν ὑποσχὼν τιμωρίαν οὐ μεμπτὴν τῇ δίκῃ ἑαυτόν τε καὶ οἶκον καὶ πόλιν ἄρδην ἀνάστατον ἐποίησε. πρὸς ταῦτ' οὖν οὕτω διατεταγμένα, τί χρὴ δρᾶν ἢ διανοεῖσθαι, καὶ τί μὴ τὸν ἔμφρονα; Κλ. Δῆλον δὴ τοῦτό γε, ὡς τῶν ξυνακολουθησόντων ἐσόμενον τῷ θεῷ, δεῖ διανοηθῆναι πάντα ἄνδρα. Ἀθ. Τίς οὖν δὴ πρᾶξις φίλη καὶ ἀκόλουθος θεῷ; μία καὶ ἕνα λόγον ἔχουσα ἀρχαῖον, ὅτι τῷ μὲν ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον ὄντι μετρίῳ φίλον ἂν εἴη. τὰ δ' ἄμετρα, οὔτ' ἀλλήλοις, οὔτε τοῖς ἐμμέτροις. ὁ δὴ θεὸς ἡμῖν, πάντων χρημάτων μέτρον ἂν εἴη μάλιστα. καὶ πολὺ μᾶλλον, ἤ πού τις ὥς φασιν ἄνθρωπος. τὸν οὖν τῷ τοιούτῳ προσφιλῆ γενησόμενον εἰς δύναμιν ὅτι μάλιστα καὶ αὐτὸν τοιοῦτον ἀναγκαῖον γίγνεσθαι. καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον, ὁ μὲν σώφρων ἡμῶν, θεῷ φίλος. ὅμοιους γάρ. ὁ δὲ μὴ σώφρων, ἀνόμοιός τε καὶ διάφορος καὶ ἄδικος. καὶ τἆλλα οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει. νοήσωμεν δὴ τούτοις ἑπόμενον εἶναι τὸν τοιόνδε λόγον, ἁπάντων κάλλιστον

καὶ ἀληθέστατον οἶμαι λόγων. ὡς τῷ μὲν ἀγαθῷ θύειν, καὶ προσομιλεῖν δεῖ τοῖς θεοῖς, καὶ εὐχαῖς καὶ ἀναθήμασι καὶ ξυμπάσῃ θεραπείᾳ θεῶν, κάλλιστον καὶ ἄριστον καὶ ἀνυσιμώτατον πρὸς τὸν εὐδαίμονα βίον, καὶ δὴ καὶ διαφερόντως πρέπον. τῷ δὲ κακῷ, τούτων τἀναντία πέφυκεν. ἀκάθαρτος γὰρ τὴν ψυχὴν, ὅ γε κακὸς, καθαρὸς δὲ ὅ γ' ἐναντίος. παρὰ δὲ μιαροῦ δῶρα, οὔτ' ἄνδρ' ἀγαθὸν, οὔτε θεὸν ἐστί ποτε τό γε ὀρθὸν δέχεσθαι. μάτην οὖν περὶ θεοὺς ὁ πολὺς ἐστὶ πόνος τοῖς ἀνοσίοις, τοῖς δὲ ὁσίοις, ἐγκαιρότατος ἅπασι. σκοπὸς μὲν οὖν ἡμῖν οὗτος, οὗ δεῖ στοχάζεσθαι. βέλη δὲ αὐτοῦ, καὶ οἷον ἡ τοῖς βέλεσιν ἔφεσις, τὰ ποῖ' ἂν λεγόμενα, ὀρθότατ' ἂν φέροιτο; πρῶτον μέν φαμεν τιμὰς τὰς μετ' ὀλυμπίους τε καὶ τοὺς τὴν πόλιν ἔχοντας θεοὺς, τοῖς χθονίοις ἄν τις θεοῖς, ἄρτια καὶ δεύτερα καὶ ἀριστερὰ νέμων ὀρθότατα τοῦ τῆς εὐσεβείας σκοποῦ τυγχάνοι. τοῖς δὲ τούτων ἄνωθεν τὰ περιττὰ καὶ ἀντίφωνα τοῖς ἔμπροσθεν ῥηθεῖσι νῦν δή. μετὰ θεοὺς δὲ τούσδε, καὶ τοῖς δαίμοσιν, ὅ γ' ἔμφρων ὀργιάζοιτ' ἂν, ἥρωσι δὲ μετὰ τούτους. ἐπακολουθεῖ δ' αὐτοῖς ἱδρύματα ἴδια πατρῴων θεῶν κατὰ νόμον ὀργιαζόμενα. γονέων δὲ μετὰ ταῦτα τιμαὶ ζώντων, ὡς θέμις, ὀφείλοντα ἀποτίνειν τὰ πρῶτά τε καὶ μέγιστα ὀφειλήματα χρεῶν πάντων πρεσβύτατα. νομίζειν δὲ ἃ κέκτηται καὶ ἔχει, πάντα εἶναι τῶν γεννησάντων καὶ θρεψαμένων πρὸς τὸ παρέχειν αὐτὰ εἰς ὑπηρεσίαν ἐκείνοις κατὰ δύναμιν πᾶσαν ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς οὐσίας. δεύτερα τὰ τοῦ σώματος, τρίτα τὰ τῆς ψυχῆς ἀποτίνοντα δανείσματα, ἐπιμελείας τε καὶ ὑπὲρ πονούντων ὠδῖνας παλαιὰς ἐπὶ νέοις δανεισθείσας, ἀποδιδόντα δὲ παλαιοῖς ἐν τῷ γήρᾳ σφόδρα κεχρημένοις. παρὰ δὲ πάντα τὸν βίον, ἔχειν τε καὶ ἐσχηκέναι χρὴ πρὸς αὐτοῦ γονέας εὐφημίαν διαφερόντως. διότι κούφων καὶ πτηνῶν λόγων, βαρυτάτη ζημία. πᾶσι γὰρ ἐπίσκοπος τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐτάχθη, δίκης νέμεσις ἄγγελος. θυμουμένοις τε οὖν ὑπείκειν δεῖ, καὶ ἀποπιμπλᾶσι τὸν θυμὸν, ἐάν τ' ἐν λόγοις ἐάν τ' ἐν ἔργοις δρῶσι τὸ τοιοῦτον ξυγγιγνώσκοντα, ὡς εἰκότως μάλιστα πατὴρ ὑεῖ δοξάζων ἀδικεῖσθαι, θυμοῖτ' ἂν διαφερόντως. τελευτησάντων δὲ γονέων, ταφὴ μὲν ἡ σωφρονεστάτη, καλλίστη, μήθ' ὑπεραίροντα τῶν εἰθισμένων ὄγκων, μήτ' ἐλλείποντα, ὧν οἱ προπάτορες τοὺς ἑαυτοῦ γεννήτας ἐτίθεσαν. τάς τε αὖ κατ' ἐνιαυτὸν τῶν ἤδη τέλος ἐχόντων, ὡσαύτως ἐπιμελείας τὰς κόσμον φερούσας ἀποδιδόναι. τῷ δὲ μὴ παραλείπειν μνήμην ἐνδελεχῆ παρεχόμενον, τούτῳ μάλιστ' ἀεὶ πρεσβεύειν, δαπάνης τε τῆς διδομένης ὑπὸ τύχης, τὸ μέτριον τοῖς κεκμηκόσι νέμοντα. ταῦτ' οὖν ποιοῦντες καὶ κατὰ ταῦτα ζῶντες ἑκάστοτε ἕκαστοι, τὴν ἀξίαν ἂν παρὰ θεῶν, καὶ ὅσοι κρείττονες ἡμῶν κομιζοίμεθα, ἐν ἐλπίσιν ἀγαθαῖς διάγοντες τὸ πλεῖστον τοῦ βίου. ἃ δὲ πρὸς ἐκγόνους καὶ ξυγγενεῖς καὶ φίλους καὶ πολίτας ὅσα τε ξενικὰ πρὸς θεῶν θεραπεύματα καὶ ὁμιλίας, ξυμπάντων τούτων ἀποτελοῦντα τὸν ἑαυτοῦ βίον φαιδρυνάμενον, κατὰ νόμον κοσμεῖν δεῖ. τῶν νόμων αὐτῶν ἡ διέξοδος, τὰ μὲν πείθουσα, τὰ δὲ μὴ ὑπείκοντα πειθοῖ τῶν ἠθῶν βίᾳ καὶ δίκῃ κολάζουσα, τὴν πόλιν ἡμῖν ξυμβουληθέντων θεῶν μακαρίαν τε καὶ εὐδαίμονα ἀποτελεῖ. ἃ δὲ χρὴ μὲν αὖ καὶ ἀναγκαῖον εἰπεῖν νομοθέτην, ὅστις ἅπερ ἐγὼ διανοεῖται. ἐν δὲ σχήματι νόμου ἀναρμοστεῖ λεγόμενα, τούτων πέρι δοκεῖ μοι δεῖγμα προσενεγκόντα αὑτῷ τε καὶ ἐκείνοις οἷς νομοθετήσει, τὰ λοιπὰ πάντα εἰς δύναμιν διεξελθόντα, τὸ μετὰ τοῦτο, ἄρχεσθαι τῆς θέσεως τῶν νόμων. ἔστι δὲ δὴ τὰ τοιαῦτα ἐν τίνι μάλιστα σχήματι κείμενα, οὐ πάνυ ῥᾴδιον ἐν ἑνὶ περιλαβόντα εἰπεῖν αὐτὰ, οἷόν τινι τύπῳ. ἀλλ' οὑτωσί τινα τρόπον λάβωμεν ἄν τι δυνώμεθα περὶ αὐτῶν βεβαιώσασθαι. Κλ. Λέγε τὸ ποῖον; Ἀθ. Βουλοίμην ἂν αὐτοὺς, ὡς εὐπειθεστάτους πρὸς ἀρετὴν εἶναι. καὶ δῆλον ὅτι πειράσεται τοῦτο ὁ νομοθέτης, ἐν ἁπάσῃ ποιεῖν τῇ νομοθεσίᾳ. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Τὰ τοίνυν δὴ λεχθέντα ἔδοξέ τί μοι προὔργου δρᾶν, εἰς τὸ περὶ ὧν ἂν παραινῇ μὴ παντάπασιν ὠμῆς ψυχῆς λαβόμενα, μᾶλλον δ' ἡμερώτερόν τε ἂν ἀκούειν καὶ εὐμενέστερον. ὥστε εἰ καὶ μὴ μέγα τι σμικρὸν δὲ, τὸν ἀκούοντα ὅπερ φησὶν εὐμενέστερον γιγνόμενον, εὐμαθέστερον ἀπεργάσεται πᾶν ἀγαπητόν. οὐ καὶ πολλή τις εὐπέτεια, οὐδὲ ἀφθονία τῶν προθυμουμένων ὡς ἀρίστων ὅτι μάλιστα καὶ ὡς τάχιστα γίγνεσθαι. τὸν δὲ Ἡσίοδον οἱ πολλοὶ σοφὸν ἀποφαίνουσι λέγοντα, ὡς ἡ μὲν ἐπὶ τὴν κακότητα ὁδὸς, λεία καὶ ἀνιδιτὶ παρέχει πορεύεσθαι, μάλα βραχεῖα οὖσα. τῆς δ' ἀρετῆς φησὶν ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν. Ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτήν. Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται. Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα. Κλ. Καὶ καλῶς γ' ἔοικε λέγοντι. Ἀθ. Πάνυ μὲν οὖν. ὁ δὲ προάγων λόγος ὅ, γέ μοι ἀπείργασται, βούλομαι ὑμῖν εἰς τὸ μέσον αὐτὸ θεῖναι. Κλ. Τίθει δή. Ἀθ. Λέγωμεν δὴ τῷ νομοθέτῃ διαλεγόμενοι τόδε. εἰπὲ ἡμῖν ὦ νομοθέτα, εἴπερ ὅτι χρὴ πράττειν ἡμᾶς καὶ λέγειν εἰδείης, ἆρ' οὐ δῆλον ὅτι καὶ ἂν εἴποις; Κλ. Ἀναγκαῖον. Ἀθ. Σμικρῷ μὲν δὴ πρόσθεν ἆρα οὐκ ἠκούσαμέν σου λέγοντος, ὡς τὸν νομοθέτην οὐ δεῖ τοῖς ποιηταῖς ἐπιτρέπειν λέγειν ὃ αὐτοῖς ᾖ φίλον; οὐ γὰρ ἂν εἰδεῖεν τί ποτ' ἐναντίον τοῖς νόμοις ἂν λέγοντες βλάπτοιεν τὴν πόλιν; Κλ. Ἀληθῆ μέντοι λέγεις. Ἀθ. Ὑπὲρ δὴ τῶν ποιητῶν εἰ τάδε λέγοιμεν πρὸς αὐτὸν, ἆρ' ἂν τὰ λεχθέντα εἴη μέτρια; Κλ. Ποῖα τάδε; Ἀθ. Παλαιὸς μῦθος ὦ νομοθέτα, ὑπό τε αὐτῶν ἡμῶν ἀεὶ λεγόμενός ἐστι, καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι ξυνδεδογμένος, ὅτι ποιητὴς ὁπόταν ἐν τῷ τρίποδι τῆς μούσης καθίζηται, τότε οὐκ ἔμφρων ἐστὶν, οἷον δὲ κρήνη τις τὸ ἐπιὸν ῥεῖν ἑτοίμως ἐᾷ. καὶ τῆς τέχνης οὔσης μιμήσεως, ἀναγκάζεται ἐναντίως ἀλλήλοις ἀνθρώπους ποιῶν διατιθεμένους

μένους

μένους ἐναντία λέγειν αὐτῷ πολλάκις. οἶδε δὲ, οὔτ' εἰ ταῦτα οὔτ' εἰ θάτερα ἀληθῆ τῶν λεγομένων. τῷ δὲ νομοθέτῃ τοῦτο οὐκ ἔστι ποιεῖν ἐν τῷ νόμῳ, δύο περὶ ἑνός, ἀλλὰ ἕνα περὶ ἑνὸς ἀεὶ δεῖ λόγον ἀποφαίνεσθαι. σκέψαι δ' ἐξ αὐτῶν τῶν ὑπὸ σοῦ νῦν δὴ λεχθέντων. οὔσης γὰρ ταφῆς, τῆς μὲν ὑπερβεβλημένης, τῆς δὲ ἐλλειπούσης, τῆς δὲ μετρίας, τὴν μίαν ἑλόμενος σὺ τὴν μέσην, ταύτην προστάττεις καὶ ἐπῄνεσας ἁπλῶς. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν γυνὴ διαφέρουσα εἴη πλούτῳ, καὶ θάπτειν αὐτὴν διακελεύοιτο ἐν τῷ ποιήματι, τὸν ὑπερβάλλοντα ἂν τάφον ἐπαινοίην. φειδωλὸς δ' αὖ τις καὶ πένης ἀνὴρ τὸν καταδεᾶ. μέτρον δὲ οὐσίας κεκτημένος καὶ μέτριος αὐτὸς ὤν, τὸν αὐτὸν ἂν ἐπαινέσοι. σοὶ δ' οὐχ οὕτω ῥητέον ὡς νῦν εἶπες μέτριον εἰπών. ἀλλὰ τί τὸ μέτριον καὶ ὁπόσον ῥητέον. ἢ τὸν τοιοῦτον λόγον, μήπω σοι διανοοῦ γίγνεσθαι νόμον. Κλ. Ἀληθέστατα λέγεις. Ἀθ. Πότερον οὖν ἡμῖν ὁ τεταγμένος ἐπὶ τοῖς νόμοις, μηδὲν τοιοῦτον προσαγορεύῃ ἐν ἀρχῇ τῶν νόμων, ἀλλ' εὐθὺς ὃ δεῖ ποιεῖ καὶ μή, φράζῃ τε, καὶ ἐπαπειλήσας τὴν ζημίαν ἐπ' ἄλλον τρέπηται νόμον. παραμυθίας δὲ καὶ πειθοῦς τοῖς νομοθετουμένοις μηδὲν προσδιδῷ. καθάπερ ἰατρὸς δέ τις, ὁ μὲν οὕτως, ὃ δ' ἐκείνως ἡμᾶς εἴωθεν ἑκάστοτε θεραπεύειν. ἀναμιμνησκώμεθα δὲ τὸν τρόπον ἑκάτερον, ἵνα τοῦ νομοθέτου δεώμεθα, καθάπερ ἰατροῦ δέοιντο ἂν παῖδες, τὸν πραότατον αὐτὸν θεραπεύειν τρόπον ἑαυτούς. οἷον δή τι λέγομεν, εἰσί που τινὲς ἰατροὶ φαμέν, καί τινες ὑπηρέται τῶν ἰατρῶν, ἰατροὺς δὲ καλοῦμεν δή που καὶ τούτους; Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ἐάν τέ γ' ἐλεύθεροι ὦσιν, ἐάν τε δοῦλοι, κατ' ἐπίταξιν δὲ τῶν δεσποτῶν καὶ θεωρίαν καὶ κατ' ἐμπειρίαν τὴν τέχνην κτῶνται. κατὰ φύσιν δὲ μή, καθάπερ οἱ ἐλεύθεροι, αὐτοί τε μεμαθήκασιν οὕτω, τούς τε αὐτῶν διδάσκουσι παῖδας; θείης ἂν ταῦτα δύο γένη τῶν καλουμένων ἰατρῶν; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. ἆρ' οὖν καὶ ξυννοεῖς ὅτι δούλων καὶ ἐλευθέρων ὄντων τῶν καμνόντων ἐν ταῖς πόλεσι, τοὺς μὲν δούλους σχεδόν τι δοῦλοι τὰ πολλὰ ἰατρεύουσι περιτρέχοντες; καὶ ἐν τοῖς ἰατρείοις περιμένοντες, καὶ οὔτε τινὰ λόγον ἑκάστου περὶ νοσήματος ἑκάστου τῶν οἰκετῶν οὐδεὶς τῶν τοιούτων ἰατρῶν δίδωσιν οὐδ' ἀποδέχεται. προστάξας δ' αὐτῷ τὰ δόξαντα ἐξ ἐμπειρίας, ὡς ἀκριβῶς εἰδώς, καθάπερ τύραννος αὐθαδῶς οἴχεται, ἀποπηδήσας πρὸς ἄλλον κάμνοντα οἰκέτην. καὶ ῥᾳστώνην οὕτω τῷ δεσπότῃ παρασκευάζει τῶν καμνόντων τῆς ἐπιμελείας. ὁ δὲ ἐλεύθερος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ τῶν ἐλευθέρων νοσήματα θεραπεύει τε καὶ ἐπισκοπεῖ. καὶ ταῦτα ἐξετάζων ἀπ' ἀρχῆς καὶ κατὰ φύσιν τῷ κάμνοντι, κοινούμενος αὐτῷ τε καὶ τοῖς φίλοις ἅμα μὲν αὐτὸς μανθάνει τι παρὰ τῶν νοσούντων. ἅμα δὲ καθόσον οἷός τέ ἐστι διδάσκει τὸν ἀσθενοῦντα αὐτὸν καὶ οὐ πρότερον ἐπέταξε, πρὶν ἄν πῃ ξυμπείσῃ. τότε δὲ μετὰ πειθοῦς ἡμερούμενον ἀεὶ παρασκευάζων τὸν κάμνοντα εἰς τὴν ὑγίειαν ἄγων, ἀποτελεῖν πειρᾶται. πότερον οὕτως ἢ ἐκείνως ἰατρός τε ἰώμενος ἀμείνων καὶ γυμναστὴς γυμνάζων διχῇ τὴν μίαν ἀποτελῶν δύναμιν, ἢ μοναχῇ, καὶ κατὰ τὸ χεῖρον τοῖν δυοῖν καὶ ἀγριώτερον ἀπεργαζόμενος; Κλ. Πολύ που διάφορον ὦ ξένε τὸ διπλῇ. Ἀθ. Βούλει δὴ καὶ θεασώμεθα τὸ διπλοῦν τοῦτο καὶ ἁπλοῦν ἐν ταῖς νομοθεσίαις αὐταῖς γιγνόμενον; Κλ. Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; Ἀθ. Φέρε δὴ πρὸς θεῶν, τίν' ἄρα πρῶτον νόμον θεῖτ' ἂν ὁ νομοθέτης, ἆρ' οὐ κατὰ φύσιν τὴν περὶ γενέσεως ἀρχὴν πρώτην πόλεων πέρι, κατακοσμήσει ταῖς τάξεσι; Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῶν γενέσεων πάσαις πόλεσιν, ἆρ' οὐχ ἡ τῶν γάμων σύμμιξις καὶ κοινωνία; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Γαμικοὶ δὲ νόμοι πρῶτοι κινδυνεύουσι τιθέμενοι, καλῶς ἂν τίθεσθαι πρὸς ὀρθότητα πάσῃ πόλει. Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Λέγωμεν δὴ πρῶτον τὸν ἁπλοῦν, ἔχοι δ' ἄν πως ἴσως ὧδε. γαμεῖν δέ, ἐπειδὰν ἐτῶν ᾖ τις τριάκοντα, μέχρις ἐτῶν πέντε καὶ τριάκοντα. εἰ δὲ μή, ζημιοῦσθαι χρήμασί τε καὶ ἀτιμίᾳ. χρήμασι μὲν τόσοις καὶ τόσοις, τῇ καὶ τῇ δὲ ἀτιμίᾳ. ὁ μὲν ἁπλοῦς ἔστω τις τοιοῦτος περὶ γάμων. ὁ δὲ διπλοῦς ὅδε. γαμεῖν δὲ ἐπειδὰν ἐτῶν ᾖ τις τριάκοντα διανοηθέντα, ὡς ἔστιν ᾗ τὸ ἀνθρώπινον γένος φύσει τινὶ μετείληφεν ἀθανασίας. οὗ καὶ πέφυκεν ἐπιθυμίαν ἴσχειν πᾶς πᾶσαν. τὸ γὰρ γενέσθαι κλεινὸν καὶ μὴ ἀνώνυμον κεῖσθαι τετελευτηκότα, τῆς τοιούτου ἐστὶν ἐπιθυμία. γένος οὖν ἀνθρώπων ἐστί τι ξυμφυὲς τοῦ παντὸς χρόνου. ὃ διὰ τέλους αὐτῷ ξυνέπεται καὶ συνέψεται τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀθάνατον ὄν, τῷ παῖδας παίδων καταλιπόμενον, ταὐτὸν καὶ ἓν ὂν ἀεὶ γενέσει, τῆς ἀθανασίας μετειληφέναι. τούτου δὴ ἀποστερεῖν ἑκόντα ἑαυτὸν οὐδέποτε ὅσιον. ἐκ προνοίας δ' ἀποστερεῖ, ὃς ἂν παίδων καὶ γυναικὸς ἀμελῇ. πειθόμενος οὖν τῷ νόμῳ, ἀζήμιος ἀπαλλάττοιτο ἄν. μὴ πειθόμενος δὲ αὖ, μὴ δὲ γαμῶν, ἔτη τριάκοντα γεγονὼς καὶ πέντε, ζημιούσθω μὲν κατ' ἐνιαυτὸν τόσῳ καὶ τόσῳ, ἵνα μὴ δοκῇ τὴν μοναυλίαν οἱ κέρδος καὶ ῥᾳστώνην φέρειν. καὶ μὴ μετεχέτω δὲ τιμῶν, ὧν οἱ νεώτεροι ἐν τῇ πόλει τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν τιμῶσιν ἑκάστοτε. τοῦτον δὴ παρ' ἐκεῖνον τὸν νόμον ἀκούσαντα, ἔξεστι περὶ ἑνὸς ἑκάστου διανοηθῆναι. πότερον αὐτοὺς διπλοῦς οὕτω δεῖ γίγνεσθαι τῷ μήκει τὸ σμικρότατον, διὰ τὸ πείθειν τε ἅμα καὶ ἀπειλεῖν, ἢ τῷ ἀπειλεῖν μόνον χρωμένους, ἁπλοῦς γίγνεσθαι τοῖς μήκεσι. Με. Πρὸς μὲν τοῦ λακωνικοῦ τρόπου ὦ ξένε, τὸ τὰ βραχύτερα ἀεὶ προτιμᾶν. τούτων μὴν τῶν γραμμάτων, εἴ τις κριτὴν ἐμὲ κελεύοι γίγνεσθαι, πότερα βουλοίμην ἂν ἐν τῇ πόλει μοι γεγραμμένα τεθῆναι, τὰ μακρότερ' ἂν ἑλοίμην. καὶ δὴ καὶ περὶ παντὸς νόμου κατὰ τοῦτο τὸ παράδειγμα εἰ γίγνοιτο ἑκάτερα, ταὐτὸν τοῦτ' ἂν αἱροίμην. ὑμῖν ἀλλά που καὶ Κλεινίᾳ τῷδ' ἀρέσκειν δεῖ τὰ νῦν νομοθετούμενα.

τούμενα. τούτου γὰρ ἡ πόλις ἡ νῦν τοῖς τοιούτοις νόμοις χρῆσθαι διανοουμένη. Κλ. Καλῶς γ' ὦ Μέγιλλε εἶπες. Ἀθ. Τὸ μὲν οὖν περὶ πολλῶν ἢ ὀλίγων γραμμάτων ποιήσασθαι τὸν λόγον λίαν εὔηθες. τὰ γὰρ οἶμαι βέλτιστα, οὐ τὰ βραχύτατα οὐδὲ τὰ μήκη τιμητέον. τὰ δ' ἐν τοῖς νῦν δὴ νόμοις ῥηθεῖσιν, οὐ διπλῷ θάτερα τῶν ἑτέρων διάφορα μόνον εἰς ἀρετὴν τῆς χρείας. ἀλλ' ὅπερ ἐρρήθη νῦν δὴ τὸ τῶν διττῶν ἰατρῶν γένος ὀρθότατα παρετέθη. πρὸς τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔοικε διανοηθῆναι πώποτε τῶν νομοθετῶν, ὡς ἐξὸν δυοῖν χρῆσθαι πρὸς τὰς νομοθεσίας πειθοῖ καὶ βίᾳ, καὶ καθ' ὅσον οἷόν τε ἐπὶ τὸν ἄπειρον παιδείας ὄχλον, τῷ ἑτέρῳ χρῶνται μόνον. οὐ γὰρ πειθοῖ κεραννύντες τὴν μάχην νομοθετοῦσιν, ἀλλ' ἀκράτῳ μόνον τῇ βίᾳ. ἐγὼ δὲ ὦ μακάριε, καὶ τρίτον ἔτι περὶ τοὺς νόμους ὁρῶ γίγνεσθαι δέον, οὐ τανῦν γιγνόμενον. Κλ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις; Ἀθ. Ἐξ αὐτῶν ὧν νῦν διειλέγμεθα ἡμεῖς, κατὰ θεόν τινα γεγονός. σχεδὸν γὰρ ἐξ ὅσου περὶ τῶν νόμων ἤργμεθα λέγειν ἐξ ἑωθινοῦ, μεσημβρία τε γέγονε, καὶ ἐν ταύτῃ παγκάλῃ ἀναπαύλῃ τινὶ γεγόναμεν, οὐδὲν ἀλλ' ἢ περὶ νόμων διαλεγόμενοι. νόμους δὲ ἄρτι μοι δοκοῦμεν λέγειν ἄρχεσθαι. τὰ δ' ἔμπροσθεν ἦν πάντα ἡμῖν, προοίμια νόμων. τί δὲ ταῦτ' εἴρηκα; τόδ' εἰπεῖν βουληθείς, ὅτι λόγων πάντων καὶ ὅσων φωνὴ κεκοινώνηκε, προοίμιά τε ἐστι, καὶ σχεδὸν οἷόν τινες ἀνακινήσεις ἔχουσαί τινα ἔντεχνον ἐπιχείρησιν, χρήσιμον πρὸς τὸ μέλλον περαίνεσθαι. καὶ δή που κιθαρῳδικῆς ᾠδῆς λεγομένων νόμων καὶ πάσης μούσης προοίμια θαυμαστῶς ἐσπουδασμένα πρόκειται. τῶν δὲ ὄντως νόμων ὄντων, οὓς δὴ πολιτικοὺς εἶναι φαμέν, οὐδεὶς πώποτε, οὔτ' εἶπέ τι προοίμιον, οὔτε ξυνθέτης γενόμενος ἐξήνεγκεν εἰς τὸ φῶς, ὡς οὐκ ὄντος φύσει. ἡμῖν δὲ ἡ νῦν διατριβὴ γεγονυῖα ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, σημαίνει ὡς ὄντος. οἵ τε γε δὲ διπλοῖ ἔδοξαν νῦν δή μοι λεχθέντες νόμοι, οὐκ εἶναι ἁπλῶς οὕτω πως διπλοῖ, ἀλλὰ δύο μέν τινε, νόμος τε καὶ προοίμιον τοῦ νόμου. ὃ δὴ τυραννικὸν ἐπίταγμα, ἀπεικασθὲν ἐρρήθη τοῖς ἐπιτάγμασι τοῖς τῶν ἰατρῶν, οὓς εἴπομεν ἀνελευθέρους, τοῦτ' εἶναι νόμος ἄκρατος. τὸ δὲ πρὸ τούτου ῥηθέν, πειστικὸν λεχθὲν ὑπὸ τουδέ, ὄντας μὲν εἶναι πειστικόν, προοιμίου μὴν τοῦ περὶ λόγους δύναμιν ἔχειν. ἵνα γὰρ εὐμενῶς καὶ διὰ τὴν εὐμένειαν εὐμαθέστερον τὴν ἐπίταξιν, ὃ δή ἐστιν ὁ νόμος δέξηται, ᾧ τὸν νόμον ὁ νομοθέτης λέγει, τούτου χάριν εἰρῆσθαί μοι κατεφάνη πᾶς ὁ λόγος οὗτος, ὃν πείθων εἶπεν ὁ λέγων. διὸ δὴ κατά γε τὸν ἐμὸν λόγον, τοῦτ' αὐτὸ προοίμιον, ἀλλ' οὐ λόγος ἂν ὀρθῶς προσαγορεύοιτο εἶναι τοῦ νόμου. ταῦτ' οὖν εἰπὼν τί τὸ μετὰ τοῦτο ἄν μοι βουληθείην εἰρῆσθαι; τόδε, ὡς τὸν νομοθέτην περὶ πάντων τε ἀεὶ τῶν νόμων, χρεὼν ἐστὶ μὴ ἀμοίρους αὐτοὺς προοιμίων ποιεῖν καὶ καθ' ἕκαστον ᾗ διοίσουσιν ἑαυτῶν, ὅσον νῦν δὴ τὼ λεχθέντε διενηνοχάτην. Κλ. Τό γ' ἐμὸν οὐκ ἂν ἄλλως νομοθετεῖν διακελεύοιτο ἡμῖν τὸν τούτων ἐπιστήμονα. Ἀθ. Καλῶς μὲν τοίνυν ὦ Κλεινία δοκεῖς μοι τόγε τοσοῦτον λέγειν, ὅτι πᾶσί γε νόμοις ἐστὶ προοίμιον, καὶ ὅτι πάσης ἀρχόμενον νομοθεσίας, χρὴ προτιθέναι παντὸς τοῦ λόγου, τὸ πεφυκὸς προοίμιον ἑκάστοις. οὐ γὰρ σμικρὸν τὸ μετὰ τοῦτό ἐστι ῥηθησόμενον, οὐδ' ὀλίγον διαφέρον, ἢ σαφῶς, ἢ μὴ σαφῶς αὐτὰ μνημονεύεσθαι. τὸ μέντοι μεγάλων πέρι λεγομένων νόμων καὶ σμικρῶν, εἰ ὁμοίως προοιμιάζεσθαι προστάττοιμεν, οὐκ ἂν ὀρθῶς λέγοιμεν. οὐδὲ γὰρ ᾄσματος, οὐδὲ λόγου παντὸς δεῖ τὸ τοιοῦτον δρᾶν. καίτοι πέφυκέ γε εἶναι πᾶσιν, ἀλλ' οὐ χρηστέον ἅπασιν. αὐτῷ δὲ τῷ τε ῥήτορι καὶ τῷ μελῳδῷ καὶ τῷ νομοθέτῃ, τὸ τοιοῦτον ἑκάστοτε ἐπιτρεπτέον. Κλ. Ἀληθέστατα δοκεῖς μοι λέγειν. ἀλλὰ δὴ μηκέτ' ὦ ξένε διατριβὴν πλείω τῆς μελλήσεως ποιώμεθα. ἐπὶ δὲ τὸν λόγον ἐπανέλθωμεν, καὶ ἀπ' ἐκείνων ἀρχώμεθα εἴ σοι φίλον ὧν οὐχ ὡς προοιμιαζόμενος εἶπες τότε. πάλιν οὖν οἷόν φασιν οἱ παίζοντες, ἀμεινόνων ἐξ ἀρχῆς δευτέρων ἐπαναπολήσωμεν ὡς προοίμιον, ἀλλ' οὐ τὸν τυχόντα λόγον περαίνοντες καθάπερ ἄρτι. λάβωμεν δ' αὐτῶν ἀρχὴν ὁμολογοῦντες προοιμιάζεσθαι. καὶ τὰ μὲν περὶ θεῶν τιμῆς, προγόνων τε θεραπείας. καὶ τανῦν δὴ λεχθέντα, ἱκανά. τὰ δ' ἑξῆς πειρώμεθα λέγειν, μέχρι περ ἄν σοι πᾶν τὸ προοίμιον ἱκανῶς εἰρῆσθαι δοκῇ. μετὰ δὲ τοῦτο, ἤδη σὺ νόμους αὐτούς, διέξει λέγων. Ἀθ. Οὐκοῦν περὶ θεῶν μὲν καὶ τῶν μετὰ θεοὺς καὶ γονέων ζώντων τε πέρι καὶ τελευτησάντων τότε ἱκανῶς προοιμιασάμεθα ὡς νῦν λέγομεν. τὸ δ' ἀπολειπόμενον ἔτι τοῦ τοιούτου, φαίνῃ μοι σὺ διακελεύεσθαι τανῦν, οἷον πρὸς τὸ φῶς ἐπανάγειν. Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Ἀλλὰ μὴν μετά γε τὰ τοιαῦτα ὡς χρὴ
περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ τὰ σώματα καὶ τὰς οὐσίας, σπουδῆς τε πέρι καὶ ἀνέσεως
ἴσχειν, προσῆκόν τ' ἐστὶ καὶ κοινότατον ἀναπεμπαζομένους τόν τε λέ-
γοντα καὶ τοὺς ἀκούοντας, παιδείας γίγνεσθαι κατὰ δύνα-
μιν ἐπηβόλους. ταῦτ' οὖν ἡμῖν αὐτὰ μετ' ἐκεῖνα
ὄντως ἐστὶ ῥητέα καὶ ἀκουστέα. Κλ.
Ὀρθότατα λέγεις.

Νόμων ἢ νομοθεσίας τετάρτου, τέλος.

ΝΟΜΩΝ Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΛΟΓΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

ἈΚΟΥΟΙ δὴ πᾶς, ὥσπερ νῦν δὴ τὰ περὶ θεῶν τε ἤκουε, καὶ τῶν φίλων προπατόρων. πάντων γὰρ τῶν αὐτοῦ κτημάτων μετὰ θεούς, ψυχὴ θειότατον οἰκειότατον ὄν, τὰ δ' αὐτοῦ διττὰ ἐστι παντάπασι. τὰ μὲν οὖν κρείττω καὶ ἀμείνω δεσπόζοντα, τὰ δὲ ἥττω καὶ χείρω δοῦλα. τῶν οὖν αὐτοῦ τὰ δεσπόζοντα ἀεὶ προτιμητέον τῶν δουλευόντων. οὕτω δὴ τὴν αὐτοῦ ψυχὴν μετὰ θεοὺς ὄντας δεσπότας καὶ τοὺς τούτοις ἑπομένους, τιμᾶν δεῖν λέγων δευτέραν, ὀρθῶς παρακελεύομαι. τιμᾷ δ' ὡς ἔπος εἰπεῖν ἡμῶν οὐδεὶς ὀρθῶς. δοκεῖ δέ, θεῖον γὰρ ἀγαθόν που τιμή. τῶν δὲ κακῶν οὐδὲν τίμιον. ὁ δ' ἡγούμενος ἤ τισι λόγοις ἢ δώροις αὐτὴν αὔξειν μηδέν, βελτίω δὲ ἐκ χείρονος αὐτὴν ἀπεργαζόμενος, τιμᾶν μὲν δοκεῖ, δρᾷ δὲ τοῦτο οὐδαμῶς. αὐτίκα παῖς εὐθὺς γενόμενος ἄνθρωπος πᾶς, ἡγεῖται πάντα ἱκανὸς εἶναι γιγνώσκειν καὶ τιμᾶν οἴεται, ἐπαινῶν τὴν αὐτοῦ ψυχήν, καὶ προθυμούμενος, ἐπιτρέπει πράττειν ὅ,τι ἂν ἐθέλῃ. τὸ δὲ νῦν λεγόμενόν ἐστιν, ὡς δρῶν ταῦτα βλάπτει καὶ οὐ τιμᾷ. δεῖ δὲ ὥς φαμεν μετά γε θεούς, δευτέραν. οὐδέ γε ὅταν ἄνθρωπος τῶν αὐτοῦ ἑκάστοτε ἁμαρτημάτων, μὴ ἑαυτὸν αἴτιον ἡγῆται καὶ τῶν πλείστων κακῶν καὶ μεγίστων, ἀλλ' ἄλλους, ἑαυτὸν δὲ ἀεὶ ἀναίτιον ἐξαιρῇ, τιμᾶν τὴν αὐτοῦ ψυχήν, ὡς δὴ δοκεῖ. ὁ δὲ πολλοῦ δεῖ δρᾶν τοῦτο. βλάπτει γάρ, οὐδ' ὁπόταν ἡδοναῖς παρὰ λόγον τὸν τοῦ νομοθέτου καὶ ἔπαινον χαρίζηται, τότε οὐδαμῶς τιμᾷ. ἀτιμάζει δέ, κακῶν καὶ μεταμελείας ἐμπιπλὰς αὐτήν. οὐδέ γε ὁπόταν αὖ τἀναντία τοὺς ἐπαινουμένους πόνους, καὶ φόβους καὶ ἀλγηδόνας καὶ λύπας μὴ διαπονῇ καρτερῶν, ἀλλ' ὑπείκῃ, τότε οὐ τιμᾷ ὑπείκων. ἄτιμον γὰρ αὐτὴν ἀπεργάζεται, δρῶν τὰ τοιαῦτα ξύμπαντα. οὐδ' ὁπόταν ἡγῆται τὸ ζῆν πάντως ἀγαθὸν εἶναι, τιμᾷ, ἀτιμάζει δ' αὐτὴν καὶ τότε. τὰ γὰρ ἐν ᾅδου πράγματα πάντα κακὰ ἡγουμένης τῆς ψυχῆς εἶναι, ὑπείκει καὶ οὐκ ἀντιτείνει διδάσκων τε καὶ ἐλέγχων ὡς οὐκ οἶδεν, οὐδ' εἰ τἀναντία πέφυκε μέγιστα εἶναι πάντων ἀγαθῶν ἡμῖν, τὰ περὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἐκεῖ. οὐδὲ μὴν πρὸ ἀρετῆς, ὁπόταν αὖ προτιμᾷ τις κάλλος, τοῦτ' ἔστιν οὐχ ἕτερον, ἢ ἡ τῆς ψυχῆς ὄντως καὶ πάντως ἀτιμία. ψυχῆς γὰρ σῶμα ἐντιμότερον, οὗτος ὁ λόγος φησὶν εἶναι ψευδόμενος. οὐδὲν γὰρ γηγενὲς ὀλυμπίων ἐντιμότερον. ἀλλ' ὁ περὶ ψυχῆς ἄλλως δοξάζων, ἀγνοεῖ ὡς θαυμαστοῦ τούτου κτήματος ἀμελεῖ. οὐδέ γε ὁπόταν χρήματά τις ἐρᾷ κτᾶσθαι μὴ καλῶς, ἢ μὴ δυσχερῶς φέρῃ κτώμενος. δώροις ἄρα τιμᾷ τότε τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. παντὸς μὲν οὖν λείπει. τὸ γὰρ αὐτῆς τίμιον ἅμα καὶ καλὸν ἀποδίδοται σμικροῦ χρυσίου. πᾶς γὰρ ὅ,τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσός, ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος. οὐδέ (εἰπεῖν ξυλλήβδην,) ὅσαπερ νομοθέτης αἰσχρὰ εἶναι καὶ κακὰ διαριθμούμενος τάττει, καὶ τοὐναντίον ἀγαθὰ καὶ καλά, τῶν μὲν ἀπέχεσθαι μὴ ἐθέλει πάσῃ μηχανῇ. τὰ δὲ ἐπιτηδεύειν ξύμπασαν κατὰ δύναμιν, οὐκ οἶδεν ἐν τούτοις πᾶσι πᾶς ἄνθρωπος, ψυχὴν θειότατον ὂν ἀτιμότατα καὶ κακοσχημονέστατα διατιθείς. τὴν γὰρ λεγομένην δίκην τῆς κακουργίας τὴν μεγίστην, οὐδεὶς ὡς ἔπος εἰπεῖν λογίζεται. ἔστι δ' ἡ μεγίστη, τὸ ὁμοιοῦσθαι τοῖς κακοῖς ἀνδράσιν, ὁμοιούμενον δέ, τοὺς μὲν ἀγαθοὺς φεύγειν ἄνδρας καὶ λόγους καὶ ἀποσχίζεσθαι. τοῖς δέ, προσκολλᾶσθαι διώκοντα κατὰ τὰς ξυνουσίας, προσπεφυκότα δὲ τοῖς τοιούτοις, ἀνάγκη ποιεῖν καὶ πάσχειν ἃ πεφύκασιν ἀλλήλους οἱ τοιοῦτοι ποιεῖν καὶ λέγειν. τοῦτο οὖν δὴ τὸ πάθος, δίκη μὲν οὐκ ἔστι. καλὸν γὰρ τό γε δίκαιον καὶ ἡ δίκη. τιμωρία δὲ ἀδικίας ἀκόλουθος πάθη, ἧς ὅ,τε τυχὼν καὶ μὴ τυγχάνων, ἄθλιος. ὁ μὲν οὐκ ἰατρευόμενος. ὁ δέ, ἵνα ἕτεροι πολλοὶ σώζωνται, ἀπολλύμενος. τιμὴ δ' ἐστὶν ἡμῖν ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν, τοῖς μὲν ἀμείνοσιν ἕπεσθαι. τὰ δὲ χείρονα, γενέσθαι δὲ βελτίω δυνατά, τοῦτ' αὐτὸ ὡς ἄριστα ἀποτελεῖν. ψυχῆς αὖ ἀνθρώπῳ κτῆμα οὐκ ἔστιν εὐφυέστερον, εἰς τὸ φυγεῖν μὲν τὸ κακόν, ἰχνεῦσαι δὲ καὶ ἑλεῖν τὸ πάντων ἄριστον, καὶ ἑλόντα αὖ, κοινῇ ξυνοικεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον. διὸ δεύτερον ἐτάχθη τιμῇ. τὸ δὲ τρίτον πᾶς ἂν τοῦτό γε νοήσειε, τὴν τοῦ σώματος εἶναι κατὰ φύσιν τιμήν. τὰς δὲ αὖ τιμὰς δεῖ σκοπεῖν, καὶ τούτων τίνες ἀληθεῖς, καὶ ὅσαι κίβδηλοι. τοῦτο δὲ νομοθέτου. μηνύειν δή μοι φαίνεται τάσδε καὶ τοιάσδε τινὰς αὐτὰς εἶναι. τίμιον εἶναι σῶμα οὐ τὸ καλόν, οὐδὲ ἰσχυρόν, οὐδὲ τάχος ἔχον, οὐδὲ μέγα, οὐδέ γε τὸ ὑγιεινόν, καίτοι πολλοῖς ἂν τοῦτό γε δοκεῖ, καὶ μὴν οὐδὲ τὰ τούτων γ' ἐναντία. τὰ δ' ἐν τῷ μέσῳ ἁπάσης ταύτης τῆς ἕξεως ἐφαπτόμενα σωφρονέστατα ἅμα τε ἀσφαλέστατα εἶναι μακρῷ. τὰ μὲν γάρ, χαύνους τὰς ψυχὰς καὶ θρασείας ποιεῖ, τὰ δὲ ταπεινάς τε καὶ ἀνελευθέρους. ὡς δ' αὕτως ἡ τῶν χρημάτων καὶ κτημάτων κτῆσις καὶ τιμήσεως κατὰ τὸν αὐτὸν ῥυθμὸν ἔχει. τὰ μὲν γὰρ ὑπέρογκα ἑκάστων τούτων, ἔχθρας καὶ στάσεις ἀπεργάζεται ταῖς πόλεσι, καὶ ἰδίᾳ. τὰ δ' ἐλλείποντα, δουλείας ὡς τὸ πολύ. μὴ δή τις φιλοχρηματείτω παίδων γ' ἕνεκα, ἵνα ὅτι πλουσιωτάτους καταλίπῃ. οὔτε γὰρ ἐκείνοις, οὔτ' αὖ τῇ πόλει ἄμεινον. ἡ γὰρ τῶν νέων ἀκολάκευτος οὐσία, τῶν δ' ἀναγκαίων μὴ ἐνδεής, αὕτη πασῶν μουσικωτάτη τε καὶ ἀρίστη. ξυμφωνοῦσα γὰρ ἡμῖν καὶ συναρμόττουσα εἰς ἅπαντα, ἄλυπον τὸν βίον ἀπεργάζεται. παισὶ δέ, αἰδῶ χρὴ πολλήν, οὐ χρυσὸν καταλείπειν. οἰόμεθα δ' ἐπιπλήττοντες τοῖς νέοις ἀναισχυντοῦσι τοῦτο καταλείψειν. τὸ δ' ἔστιν, οὐκ ἐκ τοῦ νῦν παρακελεύματος

τοῖς νέοις γιγνόμενον, ὃ παρακελεύονται λέγοντες, ὡς δεῖ πάντα αἰσχύνεσθαι τὸν νέον. ὁ δὲ ἔμφρων νομοθέτης, τοῖς πρεσβυτέροις ἂν μᾶλλον παρακελεύοιτο αἰσχύνεσθαι τοὺς νέους. καὶ πάντων μάλιστα εὐλαβεῖσθαι, μή ποτέ τις αὐτὸν ἴδῃ τῶν νέων, ἢ καὶ ἐπακούσῃ δρῶντα ἢ λέγοντά τι τῶν αἰσχρῶν. ὡς ὅπου ἀναισχυντοῦσι γέροντες, ἀνάγκη καὶ νέους ἐνταῦθα εἶναι ἀναιδεστάτους. παιδεία γὰρ νέων διαφέρουσά ἐστιν ἅμα καὶ αὐτῶν, οὐ τὸ νουθετεῖν, ἀλλ' ἅπερ ἂν ἄλλον νουθετῶν εἴποι τις, φαίνεσθαι ταῦτα αὐτὸν δρῶντα διὰ βίου. ξυγγένειαν δὲ καὶ ὁμογνίων θεῶν κοινωνίαν ἅπασαν ταὐτοῦ φύσιν αἵματος ἔχουσαν τιμῶν τις καὶ σεβόμενος, εὔνους ἂν γενέσθαι οὓς θεοὺς εἰς παίδων αὐτοῦ σπορὰν ἴσχει κατὰ λόγον. καὶ μὴν τό γε φίλων καὶ ἑταίρων πρὸς τὰς ἐν βίῳ ὁμιλίας, εὐμενεῖς ἄν τις κτῷτο. μείζους μὲν καὶ σεμνοτέρας τὰς ἐκείνων ὑπηρεσίας εἰς αὐτὸν ἡγούμενος, ἢ κεῖνοι. ἐλάττους δ' αὖ τὰς αὐτοῦ διανοούμενος εἰς τοὺς φίλους χάριτας, αὐτῶν τῶν φίλων τε καὶ ἑταίρων, εἰς τὴν πόλιν καὶ πολίτας μακρῷ ἄριστος, ὅστις πρὸ τοῦ ὀλυμπίασι καὶ ἁπάντων ἀγώνων πολεμικῶν τε καὶ εἰρηνικῶν, νικᾶν δέξαιτ' ἂν δόξῃ ὑπηρεσίας τῶν οἴκοι νόμων ὡς ὑπηρετικῶς πάντων κάλλιστα ἀνθρώπων αὐτοῖς ἐν τῷ βίῳ. πρὸς δ' αὖ τοὺς ξένους διανοητέον ὡς ἁγιώτατα ξυμβόλαια ὄντα. σχεδὸν γὰρ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ξένων καὶ εἰς τοὺς ξένους ἁμαρτήματα παρὰ τῶν πολιτῶν εἰς θεὸν ἀνηρτημένα τιμωρὸν μᾶλλον. ἔρημος γὰρ ὢν ὁ ξένος ἑταίρων τε καὶ ξυγγενῶν, ἐλεεινότερος ἀνθρώποις καὶ θεοῖς. ὁ δυνάμενος οὖν τιμωρεῖν μᾶλλον, βοηθεῖ προθυμότερον. δύναται δὲ διαφερόντως, ὁ ξένιος ἑκάστων δαίμων καὶ θεός, τῷ ξενίῳ συνεπόμενοι Διΐ. πολλῆς οὖν εὐλαβείας ᾧ καὶ σμικρὸν προμηθείας ἔνι, μηδὲν ἁμάρτημα περὶ ξένους ἁμαρτόντα ἐν τῷ βίῳ, πρὸς τὸ τέλος αὐτοῦ πορευθῆναι. ξενικῶν δ' αὖ ἐν ἐπιχωρίων ἁμαρτημάτων, τὸ περὶ τοὺς ἱκέτας μέγιστον γίγνεται ἁμάρτημα ἑκάστοις. μεθ' οὗ γὰρ ἱκετεύσας μάρτυρος ὁ ἱκέτης θεοῦ, ἔτυχεν ὁμολογιῶν, φύλαξ διαφέρων οὗτος τοῦ παθόντος γίγνεται, ὥστ' οὐκ ἄν ποτε ἀτιμώρητος πάθοι ὁ τυχὼν ὧν ἔπαθε. Τὰ μὲν οὖν περὶ γονέας τε καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ, περὶ πόλιν τε καὶ φίλους καὶ ξυγγένειαν ξενικά τε καὶ ἐπιχώρια διεληλύθαμεν σχεδὸν ὁμιλήματα. τὸ δὲ ποῖός τις ὢν αὐτὸς ἂν κάλλιστα διαγάγοι τὸν βίον, ἑπόμενον τούτῳ διεξελθεῖν. ὅσα αὖ οὖν μὴ νόμος ἀλλ' ἔπαινος παιδεύων καὶ ψόγος ἑκάστους, εὐνοϊκοὺς μᾶλλον καὶ εὐμενεῖς τοῖς τεθήσεσθαι μέλλουσι νόμοις ἀπεργάζεται. ταῦτ' ἐστὶ μετὰ τοῦτο ἡμῖν ῥητέα. ἀλήθεια δή, πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς ἡγεῖται, πάντων δὲ ἀνθρώποις. ἧς ὁ γενήσεσθαι μέλλων μακάριός τε καὶ εὐδαίμων ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς μέτοχος εἴη, ἵνα ὡς πλεῖστον χρόνον ἀληθὴς ὢν διαβιοῖ. πιστὸς γάρ, ὁ δὲ ἄπιστος, ᾧ φίλον ψεῦδος ἑκούσιον. ὅτῳ δὲ ἀκούσιον, ἄνους ὤν, οὐδέτερον ζηλωτόν. ἄφιλος γὰρ δὴ πᾶς ὅ γε ἄπιστος καὶ ἀμαθής. χρόνου δὲ προϊόντος γνωσθεὶς εἰς τὸ χαλεπὸν γῆρας ἐρημίαν αὐτῷ πᾶσαν κατεσκευάσατο ἐπὶ τέλει τοῦ βίου, ὥστε ζώντων καὶ μὴ ἑταίρων καὶ παίδων σχεδὸν ὁμοίως ὀρφανὸν αὐτῷ γενέσθαι τὸν βίον. τίμιος μὲν δὴ καὶ ὁ μηδὲν ἀδικῶν. ὁ δὲ μηδ' ἐπιτρέπων τοῖς ἀδικοῦσιν ἀδικεῖν, πλέον ἢ διπλασίας τιμῆς ἄξιος ἐκείνου. ὁ μὲν γὰρ ἑνός, ὁ δὲ πολλῶν ἀντάξιος ἑτέρων, μηνύων τὴν τῶν ἄλλων τοῖς ἄρχουσιν ἀδικίαν. ὁ δέ, καὶ ξυγκολάζων εἰς δύναμιν τοῖς ἄρχουσιν ὁ μέγας ἀνὴρ ἐν πόλει καὶ τέλειος, οὗτος ἀναγορευέσθω, νικηφόρος ἀρετῇ. τὸν αὐτὸν δὴ τοῦτον ἔπαινον, καὶ περὶ σωφροσύνης χρὴ λέγειν, καὶ περὶ φρονήσεως, καὶ ὅσα ἄλλα τις ἀγαθὰ κέκτηται. δυνατὰ μὴ μόνον αὐτὸν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις μεταδιδόναι. καὶ τὸν μὲν μεταδιδόντα, ὡς ἀκρότατον χρὴ τιμᾶν. τὸν δ' αὖ μὴ δυνάμενον, ἐθέλοντα δέ, ἐᾶν δεύτερον. τὸν δὲ φθονοῦντα καὶ ἑκόντα μηδενὶ κοινωνὸν διὰ φιλίας γιγνόμενον ἀγαθῶν τινων, αὐτὸν μὲν ψέγειν. τὸ δὲ κτῆμα μηδὲν μᾶλλον διὰ τὸν κεκτημένον ἀτιμάζειν, ἀλλὰ κτᾶσθαι κατὰ δύναμιν. φιλονεικείτω δὲ ἡμῖν πᾶς πρὸς ἀρετὴν ἀφθόνως. ὁ μὲν γὰρ τοιοῦτος, τὰς πόλεις αὔξει, ἁμιλλώμενος μὲν αὐτός, τοὺς ἄλλους δὲ οὐ κολούων διαβολαῖς. ὁ δὲ φθονερὸς τῇ τῶν ἄλλων διαβολῇ δεῖν οἰόμενος ὑπερέχειν, αὐτός τε ἧττον συντείνει πρὸς ἀρετὴν τὴν ἀληθῆ, τούς τε ἀνθαμιλλωμένους εἰς ἀθυμίαν καθίστησι τῷ ἀδίκως ψέγεσθαι. καὶ διὰ ταῦτα ἀγύμναστον τὴν πόλιν ὅλην εἰς ἅμιλλαν ἀρετῆς ποιῶν, σμικροτέραν αὐτὴν πρὸς εὐδοξίαν τὸ ἑαυτοῦ μέρος ἀπεργάζεται. θυμοειδῆ μὲν δὴ χρὴ πάντα ἄνδρα εἶναι, πρᾶον δὲ ὡς ὅτι μάλιστα. τὰ γὰρ τῶν ἄλλων χαλεπὰ καὶ δυσίατα, ἢ καὶ τὸ παράπαν ἀνίατα ἀδικήματα, οὐκ ἔστιν ἄλλως ἐκφυγεῖν, ἢ μαχόμενον καὶ ἀμυνόμενον νικῶντα, καὶ τῷ μηδὲν ἀνιέναι κολάζοντα. τοῦτο δὲ ἄνευ θυμοῦ γενναίου, ψυχὴ πᾶσα ἀδύνατος δρᾶν. τὰ δ' αὖ τῶν, ὅσοι ἀδικοῦσι μέν, ἰατὰ δέ, γιγνώσκειν χρή. πρῶτον μέν, ὅτι πᾶς ὁ ἄδικος, οὐχ ἑκὼν ἄδικος. τῶν γὰρ μεγίστων κακῶν, οὐδεὶς οὐδαμοῦ οὐδὲν ἑκὼν κέκτητο ἄν ποτε, πολὺ δ' ἥκιστα ἐν τοῖς τῶν ἑαυτοῦ τιμιωτάτοις. ψυχὴ δ' ὡς εἴπομεν ἀληθείᾳ γ' ἐστὶ πᾶσι τιμιώτατον. ἐν οὖν τῷ τιμιωτάτῳ τὸ μέγιστον κακόν, οὐδεὶς ἑκὼν μή ποτε λάβῃ, καὶ ζῇ διὰ βίου κεκτημένος αὐτό. ἀλλὰ ἐλεεινὸς μὲν πάντως ὅ γε ἄδικος, καὶ ὁ τὰ κακὰ ἔχων. ἐλεεῖν δὲ τὸν μὲν ἰάσιμα ἔχοντα ἐγχωρεῖ, καὶ ἀνείργοντα τὸν θυμὸν πραΰνειν, καὶ μὴ ἀκροχολοῦντα γυναικείως πικραινόμενον διατελεῖν. τῷ δ' ἀκράτως καὶ ἀπαραμυθήτως πλημμελεῖ καὶ κακῷ ἐφιέναι δεῖ τὴν ὀργήν. διὸ δὴ θυμοειδῆ πρέπειν καὶ πρᾶόν φαμεν ἑκάστοτε εἶναι δεῖν τὸν ἀγαθόν. πάντων δὲ μέγιστον κακὸν ἀνθρώποις τοῖς πολλοῖς ἔμφυτον ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐστιν, οὗ πᾶς ἑαυτῷ συγγνώμην ἔχων ἀποφυγὴν οὐδε-

μίαν

μίαν μηχανᾶται. τοῦτο δ' ἔστιν ὃ λέγουσιν, ὡς φίλος αὐτῷ πᾶς ἄνθρωπος φύσει τέ ἐστι καὶ ὀρθῶς ἔχει τὸ δεῖν εἶναι τοιοῦτον. τὸ δὲ ἀληθείᾳ γε πάντων ἁμαρτημάτων διὰ τὴν σφόδρα ἑαυτοῦ φιλίαν, αἴτιον ἑκάστῳ γίγνεται ἑκάστοτε. τυφλοῦται γὰρ περὶ τὸ φιλούμενον ὁ φιλῶν. ὥστε τὰ δίκαια καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ καλὰ κακῶς κρίνει, τὸ αὐτοῦ πρὸ τοῦ ἀληθοῦς ἀεὶ τιμᾶν δεῖν ἡγούμενος. οὔτε γὰρ ἑαυτὸν, οὔτε τὰ ἑαυτοῦ χρὴ τόν γε μέγαν ἄνδρα ἐσόμενον, στέργειν. ἀλλὰ τὰ δίκαια ἐάν τε παρ' αὐτῷ ἐάν τε παρ' ἄλλῳ μᾶλλον πραττόμενα τυγχάνῃ. ἐκ ταὐτοῦ δὲ ἁμαρτήματος τούτου καὶ τὸ τὴν ἀμαθίαν τὴν παρ' αὐτῷ δοκεῖν σοφίαν εἶναι, γέγονε πᾶσιν. ὅθεν οὐκ εἰδότες ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν, οἰόμεθα τὰ πάντα εἰδέναι. οὐκ ἐπιτρέποντες δὲ ἄλλοις ἃ μὴ ἐπιστάμεθα πράττειν, ἀναγκαζόμεθα ἁμαρτάνειν αὐτοὶ πράττοντες. διὸ πάντα ἄνθρωπον χρὴ φεύγειν τὸ σφόδρα φιλεῖν αὐτόν. τὸν δ' ἑαυτοῦ βελτίω διώκειν ἀεὶ, μηδεμίαν αἰσχύνην ἐπὶ τῷ τοιούτῳ πρόσθεν ποιούμενον. ἃ δὲ σμικρότερα μὲν τούτων καὶ λεγόμενα πολλάκις ἐστὶ, χρήσιμα δὲ τούτων οὐχ ἧττον χρὴ λέγειν ἑαυτὸν ἀναμιμνήσκοντα. ὥσπερ γάρ τινος ἀπορρέοντος ἀεὶ δεῖ τοὐναντίον ἐπιρρεῖν, ἀνάμνησις δ' ἐστὶν ἐπιρροὴ φρονήσεως ἀπολειπούσης. διὸ δὴ γελώτων τε εἴργεσθαι χρὴ τῶν ἐξαισίων καὶ δακρύων, παραγγέλλειν δὲ παντὶ πάντ' ἄνδρα, καὶ ὅλην περιχάρειαν πᾶσαν ἀποκρυπτόμενον καὶ περιωδυνίαν, εὐσχημονεῖν πειρᾶσθαι. κατὰ δὲ εὐπραγίας ἱσταμένου τοῦ δαίμονος ἑκάστου, καὶ κατὰ τύχας, οἷον πρὸς ὑψηλὰ καὶ ἀνάντη δαιμόνων ἀνθισταμένων τισὶ πράξεσιν. ἐλπίζειν δ' ἀεὶ τοῖς γε ἀγαθοῖς τὸν θεὸν ἃ δωρεῖται, πόνων μὲν ἐπιπιπτόντων, ἀντὶ μειζόνων ἐλάττους ποιήσειν, τῶν τ' αὖ νῦν παρόντων ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολάς. περὶ δὲ τὰ ἀγαθὰ τὰ ἐναντία τούτων, ἀεὶ πάντ' αὐτοῖς παραγενήσεσθαι μετ' ἀγαθῆς τύχης. ταύταις δὴ ταῖς ἐλπίσιν ἕκαστον χρὴ ζῆν, καὶ ταῖς ὑπομνήσεσι πάντων τῶν τοιούτων μηδὲν φειδόμενον, ἀλλ' ἀεὶ κατά τε παιδιὰς καὶ σπουδὰς ἀναμιμνήσκοντα ἕτερόν τε καὶ ἑαυτὸν σαφῶς. νῦν οὖν δὴ περὶ μὲν ἐπιτηδευμάτων οἷα χρὴ ἐπιτηδεύειν, καὶ περὶ αὐτοῦ ἑκάστου ποῖόν τινα χρεὼν εἶναι, λέλεκται σχεδὸν ὅσα θεῖά ἐστι.

τὰ δ' ἀνθρώπινα νῦν ἡμῖν οὐκ εἴρηται. δεῖ δέ. ἀνθρώποις γὰρ διαλεγόμεθα, ἀλλ' οὐ θεοῖς. ἔστι δὴ φύσει ἀνθρώπειον μάλιστα, ἡδοναὶ καὶ λῦπαι καὶ ἐπιθυμίαι. ἐξ ὧν ἀνάγκη τὸ θνητὸν πᾶν ζῷον, ἀτεχνῶς οἷον ἐξηρτῆσθαί τε καὶ ἐκκρεμάμενον εἶναι σπουδαῖς ταῖς μεγίσταις. δεῖ δὴ τὸν κάλλιστον βίον ἐπαινεῖν, μὴ μόνον ὅτι τῷ σχήματι κρατεῖ πρὸς εὐδοξίαν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄν τις ἐθέλῃ γεύεσθαι, καὶ μὴ νέος ὢν φυγὰς ἀπ' αὐτοῦ γένηται, κρατεῖ καὶ τούτῳ ὃ πάντες ζητοῦμεν, τῷ χαίρειν πλείω, ἐλάττω δὲ λυπεῖσθαι παρὰ τὸν βίον ἅπαντα. ὡς δὲ ἔσται τοῦτο σαφὲς, ἂν γεύηταί τις ὀρθῶς, ἕτοιμον καὶ σφόδρα φανήσεται. ἡ δὲ ὀρθότης τίς, τοῦτο ἤδη παρὰ τοῦ λόγου χρὴ λαμβάνοντα σκοπεῖν. ἡδονὴν βουλόμεθα εἶναι ἡμῖν, λύπην δὲ οὔθ' αἱρούμεθα, οὔτε βουλόμεθα. τὸ δὲ μηδέτερον, ἀντὶ μὲν ἡδονῆς οὐ βουλόμεθα, λύπης δὲ ἀλλάττεσθαι βουλόμεθα. λύπην δὲ ἐλάττω μετὰ μείζονος λύπης, οὐ βουλόμεθα. ἴσα δ' ἀντὶ ἴσων ἑκάτερα τούτων, οὐχ ὡς βουλόμεθα ἔχοιμεν ἂν διασαφεῖν. ταῦτα δὲ πάντα ἐστὶ πλήθει καὶ μεγέθει, καὶ σφοδρότησιν, ἰσότησί τε, καὶ ὅσα ἐναντία ἐστὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις, πρὸς βούλησιν διαφέροντά τε καὶ μηδὲν διαφέροντα πρὸς αἵρεσιν ἑκάστων. οὕτω δὴ τούτων ἐξ ἀνάγκης διακεκοσμημένων, ἐν ᾧ μὲν βίῳ ἔνεστι πολλὰ ἑκάτερα καὶ μεγάλα καὶ σφοδρὰ, ὑπερβάλλει δὲ τὰ τῶν ἡδονῶν, βουλόμεθα. ἐν ᾧ δὲ τὰ ἐναντία, οὐ βουλόμεθα. καὶ αὖ ἐν ᾧ ὀλίγα ἑκάτερα καὶ σμικρὰ καὶ ἠρεμαῖα, ὑπερβάλλει δὲ τὰ λυπηρὰ, οὐ βουλόμεθα. ἐν ᾧ δὲ τἀναντία, βουλόμεθα. ἐν ᾧ δ' αὖ βίῳ ἰσορροπεῖ, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν, δεῖ διανοεῖσθαι τὸν ἰσόρροπον βίον. ὡς τῶν μὲν ὑπερβαλλόντων τῷ φίλῳ ἡμῖν βουλόμεθα. τῶν δ' αὖ τοῖς ἐχθροῖς, οὐ βουλόμεθα. πάντας δὴ δεῖ διανοεῖσθαι τοὺς βίους ἡμῶν, ὡς ἐν τούτοις ἐνδεδεμένοι πεφύκασι, καὶ δεῖ διανοεῖσθαι, ποίους φύσει βουλόμεθα. εἰ δέ τι παρὰ ταῦτα ἄρα φαμὲν βούλεσθαι, διά τινα ἄγνοιαν καὶ ἀπειρίαν τῶν ὄντων βίων, αὐτὰ λέγομεν. τίνες δὴ καὶ πόσοι εἰσὶ βίοι, ὧν πέρι δεῖ προελόμενον τὸ βουλητόν τε καὶ ἑκούσιον, ἀβούλητόν τε καὶ ἀκούσιον ἰδόντα, εἰς νόμον ἑαυτῷ ταξάμενον, τὸ φίλον ἅμα καὶ ἡδὺ καὶ ἄριστόν τε καὶ κάλλιστον ἑλόμενον ζῆν ὡς οἷόν τ' ἐστὶν ἄνθρωπον μακαριώτατα; λέγωμεν δὴ σώφρονα βίον ἕνα εἶναι, καὶ φρόνιμον ἕνα, καὶ ἕνα τὸν ἀνδρεῖον, καὶ τὸν ὑγιεινὸν βίον ἕνα ταξώμεθα, καὶ τούτοις οὖσι τέτταρσιν ἐναντίους ἄλλους τέτταρας, ἄφρονα, δειλὸν, ἀκόλαστον, νοσώδη. σώφρονα μὲν οὖν βίον ὁ γιγνώσκων θήσει πρᾷον ἐπὶ πάντα, καὶ ἠρεμαίας μὲν λύπας, ἠρεμαίας δὲ ἡδονὰς, μαλακὰς δὲ ἐπιθυμίας, καὶ ἔρωτας οὐκ ἐμμανεῖς παρεχόμενον. ἀκόλαστον δὲ ὀξὺν ἐπὶ πάντα καὶ σφοδρὰς μὲν λύπας, σφοδρὰς δὲ ἡδονάς. συντόνους δὲ καὶ οἰστρώδεις ἐπιθυμίας τε καὶ ἔρωτας παρεχόμενον. ὑπερβαλλούσας δὲ ἐν μὲν τῷ σώφρονι βίῳ τὰς ἡδονὰς τῶν ἀχθηδόνων. ἐν δὲ τῷ ἀκολάστῳ, τὰς λύπας τῶν ἡδονῶν, μεγέθει καὶ πλήθει καὶ πυκνότησιν. ὅθεν ὁ μὲν ἡδίων ἡμῖν τῶν βίων, ὁ δὲ λυπηρότερος ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει κατὰ φύσιν γίγνεσθαι. καὶ τόν γε βουλόμενον ἡδέως ζῆν, οὐκέτι παρείκει ἑκόντα γε ἀκολάστως ζῆν. ἀλλ' ἤδη δῆλον, ὡς εἰ τὸ νῦν λεγόμενον ὀρθὸν, πᾶς ἐξ ἀνάγκης ἄκων ἐστὶν ἀκόλαστος. ἢ γὰρ δι' ἀμαθίαν, ἢ δι' ἀκράτειαν, ἢ δι' ἀμφότερα τοῦ σωφρονεῖν ἐνδεὴς ὢν ζῇ ὁ πᾶς ἀνθρώπινος ὄχλος. ταὐτὰ δὲ περὶ νοσώδους τε καὶ ὑγιεινοῦ βίου διανοητέον, ὡς ἔχουσι μὲν ἡδονὰς καὶ λύπας. ὑπερβάλλουσι δὲ ἡδοναὶ μὲν λύπας ἐν ὑγιείᾳ, λῦπαι δὲ ἡδονὰς ἐν νόσοις. ἡμῖν δὲ ἡ βούλησις τῆς αἱρέσεως τῶν βίων

βίων οὐχ ἵνα τὸ λυπηρὸν ὑπερβάλλῃ. ὅπου δ' ὑπερβάλλει, τοῦτον τὸν βίον, ἡδίω κεκρίκαμεν. ὁ δὴ σώφρων τοῦ ἀκολάστου καὶ ὁ φρόνιμος τοῦ ἄφρονος φαῖμεν ἄν, καὶ ὁ τῆς ἀνδρείας τοῦ τῆς δειλίας, ἐλάττονα καὶ σμικρότερα καὶ μανώτερα ἔχων ἀμφότερα, τῇ τῶν ἡδονῶν ἑκάτερος ἑκάτερον ὑπερβάλλων, τῇ τῆς λύπης ἐκείνων ὑπερβαλλόντων αὐτούς. ὁ μὲν ἀνδρεῖος τὸν δειλόν, ὁ δὲ φρόνιμος τὸν ἄφρονα νικῶσιν. ὥστε ἡδίους εἶναι τοὺς βίους τῶν βίων σώφρονα καὶ ἀνδρεῖον, καὶ φρόνιμον καὶ ὑγιεινόν, δειλοῦ καὶ ἄφρονος καὶ ἀκολάστου καὶ νοσώδους. καὶ ξυλλήβδην τὸν ἀρετῆς ἐχόμενον κατὰ σῶμα ἢ καὶ κατὰ ψυχὴν, τοῦ τῆς μοχθηρίας ἐχομένου βίου, ἡδίω τε εἶναι καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπερέχειν ἐκ περιττοῦ, κάλλει καὶ ὀρθότητι, καὶ ἀρετῇ καὶ εὐδοξίᾳ. ὥστε τὸν ἔχοντα αὐτὸν, ζῆν εὐδαιμονέστερον ἀπεργάζεσθαι τοῦ ἐναντίου τῷ παντὶ καὶ ὅλῳ. καὶ τὸ μὲν προοίμιον τῶν νόμων ἐνταῦθα λεχθὲν τῶν λόγων, τέλος ἐχέτω.

Μετὰ δὲ τὸ προοίμιον, ἀναγκαῖόν που νόμον ἕπεσθαι. μᾶλλον δὲ τόγε ἀληθὲς, νόμους πολιτείας ὑπογράφειν. καθάπερ οὖν δή τινα ξυμφυὴν ἢ καὶ πλέγμα ἄλλ' ὁτιοῦν. οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν οἷόν τ' ἐστὶ τήν τε ἐφυφὴν καὶ τὸν στήμονα ἀπεργάζεσθαι, διαφέρειν δ' ἀναγκαῖον τὸ τῶν στημόνων πρὸς ἀρετὴν γένος. ἰσχυρόν τε γὰρ καί τινα βεβαιότητα ἐκ τοῖς τρόποις εἰληφός. τὸ δὲ μαλακώτερον καὶ ἐπιεικείᾳ τινὶ δικαίᾳ χρώμενον. ὅθεν δὴ τοὺς τὰς μεγάλας ἀρχὰς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρξαντας, δεῖ διακρίνεσθαί τινα τρόπον ταύτῃ καὶ τοὺς σμικρᾷ παιδείᾳ βασανισθέντας ἑκάστοτε κατὰ λόγον. ἔστον γὰρ δὴ δύο πολιτείας εἴδη. τὸ μὲν ἀρχῶν κατάστασις ἑκάστοις, τὸ δὲ νόμοι ταῖς ἀρχαῖς ἀποδοθέντες. τὸ δ' ἔτι πρὸ τούτων ἁπάντων δεῖ διανοεῖσθαι τὰ τοιάδε. πᾶσαν ἀγέλην ποιμὴν καὶ βουκόλος, τροφεύς τε ἵππων, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα παραλαβὼν, οὐκ ἄλλως μή ποτε ἐπιχειρήσει θεραπεύειν, ἢ πρῶτον μὲν τὸν ἑκάστῃ προσήκοντα καθαρμὸν, καθάρῃ τῇ ξυνοικήσει. διαλέξας δὲ τά τε ὑγιῆ καὶ τὰ μὴ, καὶ τὰ γενναῖα καὶ ἀγεννῆ, τὰ μὲν ἀποπέμψει πρὸς ἄλλας τινὰς ἀγέλας, τὰ δὲ θεραπεύσει. διανοούμενος ὡς μάταιος ἂν ὁ πόνος εἴη καὶ ἀνήνυτος περί τε σώματα καὶ ψυχὰς, ἃς φύσις καὶ πονηρὰ τροφὴ διεφθαρκυῖα, προσαπόλλυσι τὸ τῶν ὑγιῶν καὶ ἀκηράτων ἠθῶν τε καὶ σωμάτων γένος, ἐν ἑκάστοις τῶν κτημάτων ἄν τις τὰ ὑπάρχοντα μὴ διακαθαίρηται. τὰ μὲν δὴ τῶν ἄλλων ζώων, ἐλάττων τε σπουδὴ, καὶ παραδείγματος ἕνεκα μόνον ἄξια παραθέσθαι τῷ λόγῳ. τὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων, σπουδῆς τῆς μεγίστης τῷ τε νομοθέτῃ διερευνᾶσθαι καὶ φράζειν τὸ προσῆκον ἑκάστοις, καθαρμοῦ τε πέρι καὶ ξυμπασῶν τῶν ἄλλων πράξεων. αὐτίκα γὰρ τὸ περὶ καθαρμοὺς πόλεως, ὧδ' ἔχον ἂν εἴη. πολλῶν οὐσῶν τῶν διακαθάρσεων, αἱ μὲν ῥᾴους εἰσίν, αἱ δὲ χαλεπώτεραι. καὶ τὰς μὲν τύραννος μὲν, ὢν καὶ νομοθέτης ὁ αὐτὸς, ὅσαι χαλεπαί τ' εἰσὶ καὶ ἄρισται, δύναιτ' ἂν καθῆραι. νομοθέτης δὲ, ἄνευ τυραννίδος καθιστὰς πολιτείαν καινὴν καὶ νόμους, εἰ καὶ τὸν πρᾳότατον τῶν καθαρμῶν καθήρειεν, ἀγαπητὸς ἂν καὶ τὸ τοιοῦτον δράσειεν. ἔστι δ' ὁ μὲν ἄριστος ἀλγεινὸς, καθάπερ ὅσα τῶν φαρμάκων τοιουτότροπα, ὁ τῇ δίκῃ μετὰ τιμωρίας εἰς τὸ κολάζειν ἄγων, θάνατον ἢ φυγὴν τῇ τιμωρίᾳ τὸ τέλος ἐπιτιθείς. τοὺς γὰρ μέγιστα ἐξημαρτηκότας, ἀνιάτους δὲ ὄντας, μεγίστην δὲ οὖσαν βλάβην πόλεως, ἀπαλλάττειν εἴωθεν. ὁ δὲ πρᾳότερός ἐστι τῶν καθαρμῶν ὁ τοιόσδε ἡμῖν, ὅσοι διὰ τὴν τῆς τροφῆς ἀπορίαν τοῖς ἡγεμόσιν ἐπὶ τὰ τῶν ἐχόντων μὴ ἔχοντες ἑτοίμους αὐτοὺς ἐνδείκνυνται παρεσκευακότες ἕπεσθαι, τούτοις ὡς νοσήματι πόλεως ἐμπεφυκότι δι' εὐφημίαν ἀπαλλαγῆς ὄνομα ἀποικίαν τιθέμενος εὐμενῶς ὅτι μάλιστα ἐξεπέμψατο. παντὶ μὲν οὖν νομοθετοῦντι, τοῦτο ἀμωσγέπως καταρχὰς δραστέον. ἡμῖν μὴν ἔτι τούτων ἀτοπώτερα τὰ περὶ ταῦτ' ἐστὶ συμβεβηκότα νῦν. οὔτε γὰρ ἀποικίαν, οὔτ' ἐκλογήν τινα καθάρσεως δεῖ μηχανᾶσθαι πρὸς τὸ παρόν, οἷον δέ τινων ξυρρεόντων ἐκ πολλῶν τὰ μὲν πηγῶν, τὰ δὲ χειμάρρων εἰς μίαν λίμνην, ἀναγκαῖον προσέχοντας τὸν νοῦν φυλάττειν, ὅπως ὅτι καθαρώτατον ἔσται τὸ συρρέον ὕδωρ. καὶ τὰ μὲν ἐξαντλοῦντας, τὰ δ' ἀποχετεύοντας καὶ παρατρέποντας. πόνος δ' ὡς ἔοικε καὶ κίνδυνός ἐστιν ἐν πάσῃ κατασκευῇ πολιτικῇ. ἀλλ' ἐπείπερ λόγῳ γ' ἐστὶ τὰ νῦν ἀλλ' οὐκ ἔργῳ πραττόμενα, πεπεράνθω τε ἡμῖν ἡ ξυλλογὴ, καὶ κατὰ νοῦν ἡ καθαρότης αὐτῆς ἔστω ξυμβεβηκυῖα. τοὺς γὰρ κακοὺς τῶν ἐπιχειρούντων εἰς τὴν νῦν πόλιν ὡς πολιτευσομένους ξυνιέναι, πειθοῖ πάσῃ καὶ ἱκανῷ χρόνῳ διαβασανίσαντες, διακωλύσωμεν ἀφικνεῖσθαι. τοὺς δ' ἀγαθοὺς εἰς δύναμιν εὐμενεῖς ἵλεῴ τε προσαγώμεθα. τόδε δὲ μὴ λανθανέτω γιγνόμενον ἡμᾶς εὐτύχημα. ὅτι καθάπερ εἴπομεν τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν ἀποικίαν εὐτυχεῖν, ὡς γῆς καὶ χρεῶν ἀποκοπῆς καὶ νομῆς πέρι, δεινὴν καὶ ἐπικίνδυνον ἔριν ἐξέφυγεν. ἣν νομοθετεῖσθαι ἀναγκασθείσῃ πόλει τῶν ἀρχαίων οὔτε ἐᾶν οἷόν τε ἀκίνητον οὐδὲν, οὔτ' αὖ κινεῖν δυνατόν ἐστί τινα τρόπον. εὐχὴ δὲ μόνον ὡς ἔπος εἰπεῖν λείπεται, καὶ σμικρὰ μετάβασις εὐλαβὴς, ἐν πολλῷ χρόνῳ σμικρὸν μεταβιβάζουσιν. ἡ δὲ τῶν κινούντων ἀεὶ, κεκτημένων μὲν αὐτῶν γῆν ἄφθονον ὑπάρχει, κεκτημένων δὲ καὶ ὀφειλέτας αὐτοῖς πολλούς. ἐθελόντων δὲ τούτων πῃ, τοῖς ἀπορουμένοις, δι' ἐπιείκειαν κοινωνεῖ, τὰ μὲν ἀφιέντας, τὰ δὲ νεμομένους, ἀμηγέπη τῆς μετριότητος ἐχομένους, καὶ πενίαν ἡγουμένους εἶναι, μὴ τὸ τὴν οὐσίαν ἐλάττω ποιεῖν, ἀλλὰ τὸ τὴν ἀπληστίαν πλείω. σωτηρίας τε γὰρ ἀρχὴ μεγίστη πόλεως αὕτη γίγνεται, καὶ ἐπὶ ταύτης οἷον κρηπῖδος μονίμου ἐποικοδομεῖν δυνατὸν, ὅν τινα ἂν ὕστερον ἐποικοδομῇ τις κόσμον πολιτικὸν, προσήκοντα τῇ τοιαύτῃ κατα-

στάσθω. ταύτης δὲ σαφεῖς οὔσης τῆς μεταβάσεως, οὐκ εὔπορος ἡ μετὰ ταῦτα πολιτικὴ πρᾶξις, οὐδεμιᾷ γίγνοιτ' ἂν πόλει, ἣν ἡμεῖς μὲν ὡς φαμὲν ἐκφεύγομεν. ὅμως δὲ εἰρῆσθαί γε ὀρθότερον, εἰ καὶ μὴ ἐκφεύγομεν ὅπῃ ποτ' ἂν ἐποιούμεθα αὐτῆς τὴν φυγήν. εἰρήσθω δὲ νῦν ὅτι διὰ τοῦ μὴ φιλοχρηματεῖν μετὰ δίκης, ἄλλη δ' οὐκ ἔστιν οὔτ' εὐρεῖα οὔτε στενὴ τῆς τοιαύτης μηχανῆς διαφυγή. καὶ τοῦτο μὲν οἷον ἔρμα πόλεως ἡμῖν κείσθω τανῦν. ἀνεγκλήτους γὰρ δεῖ τὰς οὐσίας πρὸς ἀλλήλους κατασκευάζεσθαι ἁμωσγέπως, ἢ μὴ προϊέναι πρότερον εἰς τοὔμπροσθεν ἑκόντα εἶναι τῆς ἄλλης κατασκευῆς, ἧς ἡ παλαιὰ ἐγκλήματα πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὅσοις νοῦ καὶ σμικρὸν μέτῃ. οἷς δὲ ὡς ἡμῖν νῦν θεὸς ἔδωκε καινήν τε πόλιν οἰκίζειν, καὶ μή τινας ἔχθρας εἶναί πω πρὸς ἀλλήλους τούτους ἔχθρας αὐτοῖς αἰτίους γενέσθαι διὰ τὴν διανομὴν τῆς γῆς τε καὶ οἰκήσεων, οὐκ ἀνθρώπινος ἂν εἴη μετὰ κάκης πάσης ἀμαθία. τίς οὖν δὴ τρόπος ἂν εἴη τῆς ὀρθῆς διανομῆς; πρῶτον μὲν, τὸν αὐτὸν ὄγκον τοῦ ἀριθμοῦ δεῖ τάξασθαι, πόσον εἶναι χρεών. μετὰ δὲ τοῦτο τὴν διανομὴν τῶν πολιτῶν καθ' ὁπόσα μέρη πλήθει καὶ πηλίκα διαιρετέον αὐτοῖς ἀνομολογητέον. ἐπὶ δὲ ταῦτα τήν τε γῆν καὶ τὰς οἰκήσεις ὅτι μάλιστα ἴσας ἐπινεμητέον. ὄγκος δὴ πλήθους ἱκανὸς οὐκ ἄλλως ὀρθῶς γίγνοιτ' ἂν λεχθεὶς, ἢ πρὸς τὴν γῆν, καὶ τὰς τῶν πλησιοχώρων πόλεις. γῆς μὲν ὁπόση πόσους σώφρονας ὄντας ἱκανὴ τρέφειν, πλείονος δ' οὐδὲν προσδεῖ. πλήθους δὲ ὁπόσοι τοὺς προσχώρους ἀδικοῦντάς τε αὐτοὺς ἀμύνασθαι δυνατοὶ, καὶ γείτοσιν ἑαυτῶν ἀδικουμένοις βοηθῆσαι μὴ παντάπασιν ἀπόρως, δύναιντ' ἄν. ταῦτα δ' ἰδόντες, τὴν χώραν καὶ τοὺς γείτονας ὁριούμεθα ἔργῳ καὶ λόγοις. νῦν δὲ σχήματος ἕνεκα καὶ ὑπογραφῆς ἵνα περαίνηται πρὸς τὴν νομοθεσίαν ὁ λόγος ἴτω. πεντάκις μὲν χίλιοι ἔστωσαν καὶ τετταράκοντα ἀριθμοῦ τινος ἕνεκα προσήκοντος γεωμόροι τε καὶ ἀμυνοῦντες τῇ νομῇ. γῆ δὲ καὶ οἰκήσεις, ὡσαύτως τὰ αὐτὰ μέρη διανεμηθέντων, γενόμενα ἀνὴρ καὶ κλῆρος ξυννομή. δύο μὲν δὴ μέρη τοῦ παντὸς ἀριθμοῦ τὸ πρῶτον νενεμήσθω. μετὰ δὲ ταῦτα τρία τὸν αὐτόν. πέφυκε γὰρ καὶ τέτταρα καὶ πέντε, καὶ μέχρι τῶν δέκα ἐφεξῆς. δεῖ δὴ περὶ ἀριθμῶν τόγε τοσοῦτον, πάντα ἄνδρα νομοθετοῦντα νενοηκέναι τὸν ἀριθμὸν, καὶ τίς ἀριθμὸς καὶ ποῖος πάσαις πόλεσι χρησιμώτατος ἂν εἴη. λέγωμεν δὴ τὸν πλείστας καὶ ἐφεξῆς μάλιστα διανομὰς ἐν αὐτῷ κεκτημένον. ὁ μὲν δὴ πᾶς, εἰς πάντα πάσας τομὰς εἴληχεν. ὁ δὲ τῶν τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλίων, εἴς τε πόλεμον καὶ ὅσα κατ' εἰρήνην πρὸς ἅπαντα τὰ ξυμβόλαια καὶ κοινωνήματα εἰσφορῶν τε πέρι καὶ διανομῶν, οὐ πλείους μιᾶς δεουσῶν ἑξήκοντα δύναιτ' ἂν τέμνεσθαι τομῶν. ξυνεχεῖς δὲ ἀπὸ μιᾶς μέχρι τῶν δέκα. ταῦτα μὲν οὖν δὴ καὶ κατὰ σχολὴν δεῖ βεβαίως λαβεῖν, οἷς ἂν ὁ νόμος προστάττῃ λαμβάνειν. ἔχει γὰρ οὖν οὐκ ἄλλως ἢ ταύτῃ. δεῖ δὲ αὐτὰ ῥηθῆναι τοῦδε ἕνεκα κατοικίζοντι πόλιν, οὔτ' ἂν καινὴν ἐξ ἀρχῆς τις ποιῇ, οὔτ' ἂν παλαιὰν διεφθαρμένην ἐπισκευάζῃ, περὶ θεῶν τε καὶ ἱερῶν ἅττα τε ἐν τῇ πόλει ἑκάστοις ἱδρύεσθαι δεῖ, καὶ ὧν τινων ἐπονομάζεσθαι θεῶν ἢ δαιμόνων, οὐδεὶς ἐπιχειρήσει κινεῖν νοῦν ἔχων. ὅσα ἐκ Δελφῶν ἢ Δωδώνης, ἢ παρ' Ἄμμωνος ἤ τινες ἔπεισαν παλαιοὶ λόγοι ὅπῃ δή τινας πείσαντες φασμάτων γενομένων, ἢ ἐπιπνοίας λεχθείσης θεῶν. πείσαντες δὲ, θυσίας τελεταῖς συμμίκτους κατεστήσαντο. εἴτε αὐτόθεν ἐπιχωρίους, εἴτ' οὖν τυρρηνικὰς, εἴτε Κυπρίας εἴτ' ἄλλοθεν ὁθενοῦν, καθιέρωσαν δὲ τοῖς τοιούτοις λόγοις, φήμας τε καὶ ἀγάλματα καὶ βωμοὺς καὶ ναοὺς, τεμένη τε τούτων νομοθέτῃ τὸ σμικρότατον ἁπάντων, οὐδὲν κινητέον. τοῖς δὲ μέρεσιν ἑκάστοις, θεὸν ἢ δαίμονα ἢ καί τινα ἥρωα ἀποδοτέον. ἐν δὲ τῇ τῆς γῆς διανομῇ, πρώτοις ἐξαίρετα τεμένη τε καὶ πάντα τὰ προσήκοντα ἀποδοτέον. ὅπως ἂν ξύλλογοι ἑκάστων τῶν μερῶν κατὰ χρόνους γιγνόμενοι τοὺς προσταχθέντας, εἴς τε τὰς χρείας ἑκάστας εὐμάρειαν παρασκευάζωσι, καὶ φιλοφρονῶνταί τε ἀλλήλους μετὰ θυσιῶν, καὶ οἰκειῶνται καὶ γνωρίζωσιν, οὗ μεῖζον οὐδὲν πόλει ἀγαθὸν, ἢ γνωρίμους αὐτοὺς αὑτοῖς εἶναι. ὅπου γὰρ μὴ φῶς ἀλλήλοις ἐστὶν ἀλλήλων ἐν τοῖς τρόποις ἀλλὰ σκότος, οὔτ' ἂν τιμῆς τῆς ἀξίας, οὔτ' ἀρχῶν, οὔτε δίκης ποτέ τις ἂν τῆς προσηκούσης ὀρθῶς τυγχάνοι. δεῖ δὴ πάντα ἄνδρα ἓν πρὸς ἓν τοῦτο σπεύδειν ἐν πάσαις πόλεσιν, ὅπως μήτε αὐτὸς κίβδηλός ποτε φανεῖται ὁτῳοῦν, ἁπλοῦς δὲ καὶ ἀληθὴς ἀεὶ, μήτε ἄλλος τοιοῦτος ὢν, αὐτὸν διαπατήσει. ἡ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο φορὰ, καθάπερ πεττῶν ἀφ' ἱεροῦ τῆς τῶν νόμων κατασκευῆς ἀήθης οὖσα, τάχ' ἂν θαυμάσαι τὸν ἀκούοντα τὸ πρῶτον ποιήσειεν. οὐ μὴν ἀλλ' ἀναλογιζομένῳ καὶ πειρωμένῳ φανεῖται δευτέρως ἂν πόλις οἰκεῖσθαι πρὸς τὸ βέλτιστον. τάχα δ' οὐκ ἄν τις προσδέξαιτο αὐτὴν, διὰ τὸ μὴ συνήθης νομοθέτῃ μὴ τυραννοῦντι. τὸ δ' ἔστιν ὀρθότατα εἰπεῖν μὲν τὴν ἀρίστην πολιτείαν καὶ δευτέραν καὶ τρίτην. δοῦναι δὲ εἰπόντα αἵρεσιν ἑκάστῳ τῷ τῆς συνοικήσεως κυρίῳ. ποιῶμεν δὴ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ τανῦν ἡμεῖς εἰπόντες ἀρετῇ πρώτην πολιτείαν καὶ δευτέραν καὶ τρίτην. τὴν δὲ αἵρεσιν Κλεινίᾳ τε ἀποδιδῶμεν τανῦν, καὶ εἴ τις ἄλλος ἂν δή ποτε ἐθελήσειεν ἐπὶ τὴν τῶν τοιούτων ἐκλογὴν ἐλθὼν, κατὰ τὸν ἑαυτοῦ τρόπον ἀπονείμασθαι τὸ φίλον αὐτῷ τῆς αὑτοῦ πατρίδος. Πρώτη μὲν τοίνυν πόλις τέ ἐστι καὶ πολιτεία καὶ νόμοι ἄριστοι, ὅπου τὸ πάλαι λεγόμενον ἂν γίγνηται κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ὅτι μάλιστα. λέγεται δὲ ὡς ὄντως ἐστὶ κοινὰ τὰ φίλων. τοῦτ' οὖν εἴτε που νῦν ἐστιν, εἴτ' ἔσται ποτὲ, κοινὰς μὲν γυναῖκας, κοινοὺς δὲ εἶναι παῖδας, κοινὰ δὲ χρήματα ξύμπαντα, καὶ πάσῃ μηχανῇ τὸ λεγόμενον ἴδιον πανταχόθεν ἐκ τοῦ βίου ἅπαν ἐξῄρηται. μεμηχάνηται δ' εἰς τὸ δυνατὸν καὶ τὰ φύσει ἴδια κοινὰ

κοινὰ ἁμηγέπῃ γεγονέναι, οἷον ὄμματα καὶ ὦτα καὶ χεῖρας. κοινὰ μὲν ὁρᾶν δοκεῖν καὶ ἀκούειν καὶ πράττειν, ἐπαινεῖν τε αὖ καὶ ψέγειν καθ' ἓν ὅτι μάλιστα ξύμπαντας ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, χαίροντας καὶ λυπουμένους, καὶ κατὰ δύναμιν οἵτινες νόμοι, μίαν ὅτι μάλιστα πόλιν ἀπεργάζονται, τούτων ὑπερβολῇ πρὸς ἀρετὴν οὐδείς ποτε ὅρον ἄλλον θέμενος, ὀρθότερον οὐδὲ βελτίω θήσεται. ἡ μὲν δὴ τοιαύτη πόλις, εἴτε που θεοὶ ἢ παῖδες θεῶν αὐτὴν οἰκοῦσι πλείονες ἑνὸς οὕτω διαζῶντες εὐφραινόμενοι κατοικοῦσι. διὸ δὴ παράδειγμά γε πολιτείας, οὐκ ἄλλῃ χρὴ σκοπεῖν, ἀλλ' ἐχομένους ταύτης, τὴν ὅτι μάλιστα τοιαύτην ζητεῖν κατὰ δύναμιν. ἣν δὲ νῦν ἡμεῖς ἐπικεχειρήκαμεν εἴη τε ἂν γενομένη πως ἀθανασίας ἐγγύτατα. καὶ ἡ μὲν, δευτέρως· τρίτην δὲ μετὰ ταῦτα ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ διαπερανούμεθα. νῦν δ' οὖν ταύτην τίνα λέγομεν, καὶ πῶς γενομένην ἂν τοιαύτην. νειμάσθων μὲν δὴ πρῶτον γῆν τε καὶ οἰκίας, καὶ μὴ κοινῇ γεωργούντων. ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον μεῖζον ἢ κατὰ τὴν νῦν γένεσιν τε καὶ τροφὴν καὶ παίδευσιν εἴρηται. νεμέσθων δ' οὖν τοιᾶδε διανοίᾳ πως, ὡς ἄρα δεῖ τὸν λαχόντα τὴν λῆξιν ταύτην, νομίζειν μὲν κοινὴν αὐτὴν τῆς πόλεως ξυμπάσης. πατρίδος δὲ οὔσης τῆς χώρας, θεραπεύειν αὐτὴν δεῖ μειζόνως, ἢ μητέρα παῖδας, τῷ καὶ δέσποιναν θεὸν αὐτὴν οὖσαν, θνητῶν ὄντων γεγονέναι. ταὐτὰ δ' ἔχειν διανοήματα, καὶ περὶ τοὺς ἐγχωρίους θεούς τε ἅμα καὶ δαίμονας. ὅπως δ' ἂν ταῦτα εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον οὕτως ἔχοντα ὑπάρχῃ, τάδε προσδιανοητέον, ὅσαι εἰσὶ τανῦν ἡμῖν ἑστίαι διανεμηθεῖσαι τὸν ἀριθμὸν ταύτας δεῖν ἀεὶ τοσαύτας εἶναι, καὶ μήτε τι πλέους γίγνεσθαι, μήτε τι ποτὲ ἐλάττους. ὧδ' οὖν ἂν τὸ τοιοῦτον βεβαίως γίγνοιτο περὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, ὁ λαχὼν τὸν κλῆρον, καταλειπέτω ἀεὶ ταύτης τῆς οἰκήσεως, ἕνα μόνον κληρονόμον τῶν ἑαυτοῦ παίδων, ὃν ἂν αὐτῷ μάλιστα εἴη φίλον, διάδοχον καὶ θεραπευτὴν θεῶν καὶ γένους καὶ πόλεως, τῶν τε ζώντων, καὶ ὅσους ἂν ἤδη, τέλος εἰς τὸν τότε χρόνον ἔχῃ. τοὺς δὲ ἄλλους παῖδας, οἷς ἂν πλείους ἑνὸς γίγνωνται, θηλείας τε ἐκδίδοσθαι κατὰ νόμον τὸν ἐπιταχθησόμενον. ἄρρενάς τε οἷς ἂν τῆς γενέσεως ἐλλείπῃ τῶν πολιτῶν, τούτοις υἱεῖς διανέμειν κατὰ χάριν μὲν μάλιστα. ἐὰν δέ τισιν ἐλλείπωσι χάριτες ἢ πλείους ἐπίγονοι γίγνωνται θήλεις, ἤ τινες ἄρρενες ἑκάστων, ἢ καὶ τοὐναντίον ὅταν ἐλάττους ὦσι, παίδων ἀφορίας γενομένης, πάντων τούτων ἀρχὴν ἣν ἂν θώμεθα μεγίστην καὶ τιμιωτάτην, αὕτη σκεψαμένη τί χρὴ χρῆσθαι τοῖς περιγενομένοις ἢ τοῖς ἐλλείπουσι, ποριζέτω μηχανὴν ὅτι μάλιστα. ὅπως αἱ πεντακισχίλιαι καὶ τετταράκοντα οἰκήσεις, ἀεὶ μόνον ἔσονται, μηχαναὶ δ' εἰσὶ πολλαί. καὶ γὰρ ἐπισχέσεις, γενέσεως οἷς ἂν εὔρους εἴη γένεσις. καὶ τοὐναντίον ἐπιμέλειαι καὶ σπουδαὶ πλήθους γεννημάτων εἰσί, τιμαῖς τε καὶ ἀτιμίαις καὶ νουθετήσεσι πρεσβυτῶν περὶ λόγους διὰ λόγων νουθετητικῶν ἀπαντῶσαι, δύνανται ποιεῖν ὃ λέγομεν. καὶ δὴ καὶ τό γε τέλος, ἂν πᾶσα ἀπορία περὶ τὴν ἀνίσωσιν τῶν πεντακισχιλίων καὶ τετταράκοντα οἴκων γίγνηται, ἐπίχυσις δ' ὑπερβάλλουσα ἡμῖν πολιτῶν, διὰ φιλοφροσύνην τὴν τῶν ξυνοικούντων ἀλλήλοις ξυμβαίνῃ καὶ ἀπορῶμεν, τὸ παλαιόν που ὑπάρχει μηχάνημα, ὃ πολλάκις εἴπομεν. ἐκπομπὴ ἀποικιῶν φίλη γιγνομένη παρὰ φίλων, οἷ ἂν ἐπιτήδειον εἶναι δοκῇ. ἐάν τ' αὖ καὶ τοὐναντίον ἐπέλθῃ ποτὲ κῦμα κατακλυσμὸν φέρον νόσων, ἢ πολέμων φθορά. ἐλάττους δὲ πολὺ τοῦ τεταγμένου ἀριθμοῦ δι' ὀρφανίας γένωνται, ἑκόντας μὲν οὐ δεῖ πολίτας παρεμβάλλειν νόθῃ παιδείᾳ πεπαιδευμένους. ἀνάγκη δὲ οὐδὲ θεὸς εἶναι λέγεται δυνατὸς βιάζεσθαι. ταῦτ' οὖν δὴ τὸν νῦν λεγόμενον λόγον, ἡμῖν φῶμεν παραινεῖν λέγοντα. ὦ πάντων ἀνδρῶν ἄριστοι, τὴν ὁμοιότητα καὶ ἰσότητα καὶ τὸ ταὐτὸν καὶ ὁμολογούμενον τιμῶντες κατὰ φύσιν, μὴ ἀνίετε κατά τε ἀριθμόν, καὶ πᾶσαν δύναμιν τὴν τῶν καλῶν κἀγαθῶν πραγμάτων. καὶ δὴ καὶ νῦν τὸν ἀριθμὸν μὲν πρῶτον διὰ βίου παντὸς φυλάξατε τὸν εἰρημένον. εἶτα τὸ τῆς οὐσίας ὕψος τε καὶ μέγεθος, ὃ τὸ πρῶτον ἐνείμασθε μέτριον ὄν, μὴ ἀτιμάσητε τῷ τε ὠνεῖσθαι καὶ τῷ πωλεῖν, πρὸς ἀλλήλους. οὔτε γὰρ ὁ νείμας κλῆρον, ὢν θεὸς ὑμῖν ξύμμαχος, οὔτε ὁ νομοθέτης. νῦν γὰρ δὴ πρῶτον τῷ ἀπειθοῦντι νόμος προστάττει, προειπὼν ἐπὶ τούτοις κληροῦσθαι τὸν ἐθέλοντα ἢ μὴ κληροῦσθαι. ὡς πρῶτον μὲν τῆς γῆς, ἱερᾶς οὔσης τῶν πάντων θεῶν, εἶτα ἱερέων τε καὶ ἱερειῶν εὐχὰς ποιησομένων ἐπὶ τοῖς πρώτοις θύμασι καὶ δευτέροις, καὶ μέχρι τριῶν, τὸν πριάμενον ἢ ἀποδόμενον, ὧν ἔλαχεν οἰκοπέδων ἢ γηπέδων, τὰ ἐπὶ τούτοις πρέποντα πάσχειν πάθη. γράψαντες δ' ἐν τοῖς ἱεροῖς θήσουσι κυπαριττίνας μνήμας εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον καταγεγραμμένας. πρὸς τούτοις δ' ἔτι, φυλακτήρια τούτων, ὅπως ἂν γίγνηται, καθαστήσουσιν ἐν ταύτῃ τῶν ἀρχῶν, ἥ τις ἂν ὀξύτατον ὁρᾶν δοκῇ. ἵν' αἱ παρὰ ταῦτα ἑκάστοτε παραγωγαὶ γιγνόμεναι μὲν λανθάνωσιν αὐτούς, ἀλλὰ κολάζωσι τὸν ἀπειθοῦντα ἅμα νόμῳ καὶ τῷ θεῷ. ὅσον γὰρ δὴ τοῦ νῦν ἐπιταττόμενον ἀγαθὸν ὂν τυγχάνει, πάσαις ταῖς πειθομέναις πόλεσι, τὴν ἑπομένην κατασκευὴν προσλαβὸν κατὰ τὴν παλαιὰν παροιμίαν, οὐδεὶς ἔσται ποτὲ κακὸς ὤν, ἀλλ' ἔμπειρός τε καὶ ἐπιεικὴς ἔθεσι γενόμενος. χρηματισμὸν γὰρ οὔτ' ἔνεστι σφόδρα ἐν τῇ τοιαύτῃ κατασκευῇ, ξυνέπεταί τε αὐτῇ, μηδὲ δεῖν, μὴ δ' ἐξεῖναι χρηματίζεσθαι τῶν ἀνελευθέρων χρηματισμῶν μηδενὶ μηδένα,, καθ' ὅσον ἐπονείδιστος λεγομένη βαναυσία ἦθος ἀποτρέπει ἐλεύθερον, μὴ δὲ τοπαράπαν ἀξιοῦν ἐκ τῶν τοιούτων ξυλλέγειν χρήματα.

Πρὸς τούτοις δ' ἔτι, νόμος ἕπεται πᾶσι τούτοις, μὴ δ' ἐξεῖναι χρυσὸν μὴ δὲ ἄργυρον κεκτῆσθαι μηδένα μηδενὶ ἰδιώτῃ. νόσμισμα δὲ ἕνεκα ἀλλαγῆς τῆς καθ' ἡμέραν. ἣν δημιουργοῖς τε ἀλλάττεσθαι σχεδὸν ἀναγκαῖον καὶ πᾶσιν ὁπόσων χρεία

τῶν

τῶν τοιούτων, μισθοὺς μισθωτοῖς δούλοις καὶ ἐποίκοις ἀποτίνειν, ὧν ἕνεκα φαμὲν τὸ νόμισμα κτητέον. αὐτοῖς μὲν ἔντιμον, τοῖς δὲ ἄλλοις ἀνθρώποις, ἀδόκιμον. κοινὸν δ᾽ ἑλληνικὸν νόμισμα, ἕνεκά τε στρατειῶν καὶ ἀποδημιῶν εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, οἷον πρεσβειῶν, ἢ καί τινος ἀναγκαίας ἄλλης τῇ πόλει νόμισμα ἑλληνικόν. ἰδιώτῃ δ᾽ ἂν ἄρα ποτὲ ἀνάγκη τις γίγνηται ἀποδημεῖν, παραιτησάμενος μὲν τοὺς ἄρχοντας, ἀποδημείτω. νόμισμα δὲ ἄν ποτε ἔχων ξενικὸν οἴκαδε ἀφίκηται περιγενόμενον, τῇ πόλει αὐτὸ καταβαλλέτω, πρὸς λόγον ἀπολαμβάνων τὸ ἐπιχώριον. ἰδιούμενος δ᾽ ἄν τι φαίνηται, δημόσιόν τε γιγνέσθω. καὶ ὁ ξυνειδὼς καὶ μὴ φράζων, ἀρᾷ καὶ ὀνείδει μετὰ τοῦ ἀγαγόντος, ἔνοχος ἔστω· καὶ ζημίᾳ πρὸς τούτοις, μὴ ἐλάττονι τοῦ ξενικοῦ κομισθέντος νομίσματος. γαμοῦντα δὲ καὶ ἐκδιδόντα, μήτ᾽ οὖν διδόναι, μήτε δέχεσθαι προῖκα τὸ παράπαν μηδ᾽ ἡντινοῦν. μηδὲ νόμισμα παρακατατίθεσθαι, ὅτῳ μή τις πιστεύει. μηδὲ δανείζειν ἐπὶ τόκῳ, ὡς ἐξὸν μὴ ἀποδιδόναι τὸ παράπαν τῷ δανεισαμένῳ, μήτε τόκον μήτε κεφάλαιον. ταῦτα δ᾽ ὅτι βέλτιστά ἐστι πόλει ἐπιτηδεύματα ἐπιτηδεύειν, ὧδε ἄν τις σκοπῶν, ὀρθῶς ἂν αὐτὰ διακρίνοι, ἐπαναφέρων εἰς τὴν ἀρχὴν ἀεὶ καὶ τὴν βούλησιν. ἔστι δὴ τοῦ νοῦν ἔχοντος πολιτικοῦ βούλησις φαμὲν, οὐχ ἥνπερ ἂν οἱ πολλοὶ φαῖεν δεῖν βούλεσθαι τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην, ὡς μεγίστην τε εἶναι τὴν πόλιν ἣν νοῶν εὖ νομοθετοῖ, καὶ ὅτι μάλιστα πλουσίαν. κεκτημένην δ᾽ αὖ χρυσία καὶ ἀργύρια, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἄρχουσαν ὅτι πλείστων. προσθεῖεν δ᾽ ἂν καὶ ὡς ἀρίστην δεῖν βούλεσθαι τὴν πόλιν εἶναι καὶ ὡς εὐδαιμονεστάτην, τόν γε ὀρθῶς νομοθετοῦντα. τούτων δὲ τὰ μὲν δυνατά ἐστι γίγνεσθαι, τὰ δὲ οὐ δυνατά. τὰ μὲν οὖν δυνατά, βούλοιτ᾽ ἂν ὁ διακοσμῶν. τὰ δὲ μὴ δυνατά, οὔτ᾽ ἂν βούλοιτο ματαίας βουλήσεις, οὔτ᾽ ἂν ἐπιχειροῖ. σχεδὸν μὲν γὰρ εὐδαίμονας ἅμα καὶ ἀγαθοὺς ἀνάγκη γίγνεσθαι. τοῦτο μὲν οὖν βούλοιτ᾽ ἄν. πλουσίους δ᾽ αὖ σφόδρα καὶ ἀγαθοὺς ἀδύνατον, οὕς γε δὴ πλουσίους οἱ πολλοὶ καταλέγουσι. λέγουσι δὲ τοὺς κεκτημένους ἐν ὀλίγοις τῶν ἀνθρώπων, πλείστου νομίσματος ἄξια κτήματα, ἃ καὶ κακός τις κέκτητ᾽ ἄν. εἰ δ᾽ ἔστι τοῦτο οὕτως ἔχον, οὐκ ἂν ἔγωγε αὐτοῖς ποτὲ συγχωροίην τὸν πλούσιον εὐδαίμονα τῇ ἀληθείᾳ γίγνεσθαι, μὴ καὶ ἀγαθὸν ὄντα. ἀγαθὸν δὲ ὄντα διαφερόντως, καὶ πλούσιον εἶναι διαφερόντως, ἀδύνατον. τί δή; φαίη τις ἂν ἴσως; ὅτι φαῖμεν ἄν, ἥ, τε ἐκ δικαίου καὶ ἀδίκου κτῆσις, πλέον ἢ διπλασία ἐστὶ, τῆς ἐκ τοῦ δικαίου μόνον. τά τε ἀναλώματα, μήτε καλῶς μήτε αἰσχρῶς ἐθέλοντα ἀναλίσκεσθαι, τῶν καλῶν καὶ εἰς καλὰ ἐθελόντων δαπανᾶσθαι διπλασίως ἐλάττονα. οὔκουν ποτὲ ἂν τῶν ἐκ διπλασίων μὲν χρημάτων, ἡμίσεων δὲ ἀναλωμάτων, ὁ τὰ ἐναντία τούτων πράττων, γένοιτ᾽ ἂν πλουσιώτερος. ἔστι δὲ ὁ μὲν ἀγαθὸς τούτων, ὁ δὲ οὐκ ἀγαθός, ὅταν ᾖ φειδωλός. τοτὲ δέ ποτε καὶ πάγκακος, ἀγαθὸς δὲ ὅπερ εἴρηται τανῦν, οὐδέποτε. ὁ μὲν γὰρ δικαίως καὶ ἀδίκως λαμβάνων, καὶ μήτε δικαίως μήτε ἀδίκως ἀναλίσκων, πλούσιος, ὅταν καὶ φειδωλὸς ᾖ. ὁ δὲ πάγκακος ὡς τὰ πολλὰ ὢν ἄσωτος, μάλα πένης. ὁ δὲ ἀναλίσκων τε εἰς τὰ καλά, καὶ κτώμενος ἀπὸ τῶν δικαίων μόνον, οὔτ᾽ ἂν διαφέρων πλούτῳ ῥᾳδίως ἄν ποτε γένοιτο, οὐδ᾽ αὖ σφόδρα πένης. ὥς τε ὁ λόγος ἡμῖν ὀρθός, ὡς οὐκ εἰσὶν οἱ παμπλούσιοι ἀγαθοί, εἰ δὲ μὴ ἀγαθοί, οὐδὲ εὐδαίμονες. ἡμῖν δὲ ἡ τῶν νόμων ὑπόθεσις ἐνταῦθα ἔβλεπεν, ὅπως ὡς εὐδαιμονέστατοι ἔσονται, καὶ ὅτι μάλιστα ἀλλήλοις φίλοι. εἶεν δὲ οὐκ ἄν ποτε πολῖται φίλοι, ὅπου πολλαὶ μὲν δίκαι ἐν ἀλλήλοις εἶεν, πολλαὶ δὲ ἀδικίαι, ἀλλ᾽ ὅπου ὡς ὅτι σμικρόταται καὶ ὀλίγισται. λέγομεν δή, μήτε χρυσὸν εἶναι δεῖν, μήτε ἄργυρον ἐν τῇ πόλει, μήτ᾽ αὖ χρηματισμὸν πολὺν διὰ βαναυσίας καὶ τόκων, μηδὲ βοσκημάτων αἰσχρῶν, ἀλλ᾽ ὅσα γεωργία δίδωσι καὶ φέρει. καὶ τούτων ὁπόσα μὴ χρηματιζόμενον ἀναγκάσειεν, ἀμελεῖν ὧν ἕνεκα πέφυκε τὰ χρήματα. ταῦτα δ᾽ ἐστὶ ψυχὴ καὶ σῶμα, ἃ χωρὶς γυμναστικῆς καὶ τῆς ἄλλης παιδείας, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο ἄξια λόγου. διὸ δὴ χρημάτων ἐπιμέλειαν, οὐχ ἅπαξ εἰρήκαμεν, ὡς χρὴ τελευταῖον τιμᾶν. ὄντων γὰρ τριῶν τῶν ἁπάντων, περὶ ἃ πᾶς ἄνθρωπος σπουδάζει, τελευταῖον καὶ τρίτον ἐστὶν, ἡ τῶν χρημάτων ὀρθῶς σπουδαζομένη σπουδή, σώματος δὲ μέση, πρώτη δὲ ἡ τῆς ψυχῆς. καὶ δὴ καὶ νῦν ἣν διεξερχόμεθα πολιτείαν, εἰ μὲν τὰς τιμὰς οὕτω τάττεται, ὀρθῶς νενομοθέτηται. εἰ δέ τις τῶν προσταττομένων αὐτόθι νόμων, σωφροσύνης ἔμπροσθεν, ὑγίειαν ἐν τῇ πόλει φανεῖται ποιῶν τιμίαν, ἢ πλοῦτον ὑγιείας καὶ τοῦ σωφρονεῖν, οὐκ ὀρθῶς ἀναφανεῖται τιθέμενος. τοῦτ᾽ οὖν δὴ πολλάκις ἐπισημαίνεσθαι χρὴ τὸν νομοθέτην, τί τε βούλομαι καὶ εἴ μοι ξυμβαίνει τοῦτο, ἢ καὶ ἀποτυγχάνω τοῦ σκοποῦ. καὶ οὕτω τάχ᾽ ἂν ἴσως ἐκ τῆς νομοθεσίας, αὐτός τε ἐκβαίνοι, καὶ τοὺς ἄλλους ἀπαλλάττοι, κατ᾽ ἄλλον δὲ τρόπον, οὐδ᾽ ἂν ἕνα ποτέ. ὁ δὴ λαχών, κεκτήσθω φαμὲν τὸν κλῆρον ἐπὶ τούτοις οἷς εἰρήκαμεν. ἦν μὲν δὴ καλὸν καὶ τἆλλα ἴσα πάντ᾽ ἔχοντα ἕνα ἕκαστον, ἐλθεῖν εἰς τὴν ἀποικίαν. ἐπειδὴ δὲ οὐ δυνατόν, ἀλλ᾽ ὁ μέν τις πλείω κεκτημένος ἀφίξεται χρήματα, ὁ δ᾽ ἐλάττονα. δεῖ δὴ πολλῶν ἕνεκα τῶν τε κατὰ πόλιν καιρῶν ἰσότητος ἕνεκα τιμήματα ἄνισα γίγνεσθαι, ἵν᾽ ἀρχαί τε καὶ εἰσφοραὶ καὶ διανομαί, τὴν τῆς ἀξίας ἑκάστοις τιμὴν, μὴ κατ᾽ ἀρετὴν μόνον, τήν τε προγόνων καὶ τὴν αὐτοῦ, μήτε κατὰ σωμάτων ἰσχὺν καὶ εὐμορφίαν. ἀλλὰ καὶ κατὰ πλούτου χρῆσιν καὶ πενίας, τὰς τιμάς τε καὶ ἀρχὰς ὡς ἰσαίτατα τῷ ἀνίσῳ, ξυμμέτρῳ δὲ ἀπολαμβάνοντες μὴ διαφέρωνται. τούτων χάριν τέτταρα μεγέθη τῆς οὐσίας, τιμήματα ποιεῖσθαι χρεών, πρώτους καὶ δευτέρους, καὶ τρίτους καὶ τετάρτους, ἢ τισιν ἄλλοις προσαγορευομένους ὀνόμασιν, ὅταν τε μένωσιν ἐν τῷ

αὐτῷ τιμήματι. καὶ ὅταν πλουσιώτεροι ἐκ πενήτων καὶ ἐκ πλουσίων πένητες γιγνόμενοι μεταβαίνωσιν εἰς τὸ προσῆκον ἕκαστοι ἑαυτοῖς τίμημα. τόδε δ' ἐπὶ τούτοις αὖ νόμου σχῆμα, ἔγωγ' ἂν τιθείην ὡς ἑπόμενον. δεῖ γὰρ ἐν πόλει που φαμὲν τῇ τοῦ μεγίστου νοσήματος οὐ μεθεξούσῃ, ὃ διάστασιν ἢ στάσιν ὀρθότερον ἂν εἴη κεκλῆσθαι, μήτε πενίαν τὴν χαλεπὴν ἐνεῖναι παρά τισι τῶν πολιτῶν, μήτ' αὖ πλοῦτον, ὡς ἀμφότερα τικτόντων ταῦτα ἀμφότερα. νῦν οὖν ὅρον δὴ τούτων ἑκατέρου τὸν νομοθέτην φράζειν. ἔστω δὴ πενίας μὲν ὅρος ἡ τοῦ κλήρου τιμή, ὃν δεῖ μένειν, καὶ ὃν ἄρχων οὐδεὶς οὐδενί ποτε περιόψεται ἐλάττω γιγνόμενον, τῶν τε ἄλλων κατὰ ταὐτὰ οὐδεὶς ὅς τις φιλότιμος ἐπ' ἀρετῇ. μέτρον δὲ αὐτὸν θέμενος ὁ νομοθέτης, διπλάσιον ἐάσει τούτου κτᾶσθαι καὶ τριπλάσιον, καὶ μέχρι τετραπλασίου. πλείονα δ' ἄν τις κτᾶται τούτων εὑρών, ἢ δοθέντων ποθέν, ἢ χρηματισάμενος, ἢ τινι τύχῃ τοιαύτῃ κτησάμενος ἄλλῃ, τὰ περιγιγνόμενα τῇ πόλει ἂν αὐτὰ καὶ τοῖς τὴν πόλιν ἔχουσι θεοῖς ἀπονέμων, εὐδόκιμός τε καὶ ἀζήμιος ἂν εἴη. ἐὰν δέ τις ἀπειθῇ τούτῳ τῷ νόμῳ, φανεῖ μὲν ὁ βουλόμενος ἐπὶ τοῖς ἡμίσεσιν. ὁ δὲ ὀφλὼν, ἄλλο τοσοῦτον μέρος ἀποτίσει τῆς αὐτοῦ κτήσεως, τὰ δ' ἡμίσεα τῶν θεῶν. ἡ δὲ κτῆσις χωρὶς τοῦ κλήρου πάντων πᾶσα, ἐν τῷ φανερῷ γεγράφθω παρὰ φύλαξιν ἄρχουσιν, οἷς ἂν ὁ νόμος προστάξῃ, ὅπως ἂν αἱ δίκαι περὶ πάντων ὅσαι εἰς χρήματα, ῥᾴδιαί τε ὦσι καὶ σφόδρα σαφεῖς. Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, πρῶτον μὲν τὴν πόλιν ἱδρῦσθαι δεῖ τῆς χώρας ὅτι μάλιστα ἐν μέσῳ, καὶ τἆλλα ὅσα πρόσφορα πόλει τῶν ὑπαρχόντων ἔχοντα τόπον, ἐκλεξάμενον, ἃ νοῆσαί τε καὶ εἰπεῖν, οὐδὲν χαλεπόν. μετὰ δὲ ταῦτα μέρη δώδεκα διελέσθαι θέμενον, ἑστίας πρῶτον καὶ Διὸς καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν ἀκρόπολιν ὀνομάζοντα, κύκλον περιβάλλοντα. ἀφ' οὗ τὰ δώδεκα μέρη τέμνειν, τήν τε πόλιν αὐτὴν καὶ πᾶσαν τὴν χώραν. ἴσα δὲ δεῖ γίγνεσθαι τὰ δώδεκα μέρη, τῷ τὰ μὲν ἀγαθῆς γῆς εἶναι σμικρά, τὰ δὲ χείρονος μείζω. κλήρους δὲ διελεῖν, τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλίους. τούτων τε αὖ δίχα τεμεῖν ἕκαστον, καὶ συγκληρῶσαι δύο τμήματα, τοῦ τ' ἐγγὺς καὶ τοῦ πόρρω μετέχοντα ἑκάτερον, τὸ πρὸς τῇ πόλει μέρος, τῷ πρὸς τοῖς ἐσχάτοις, εἷς κλῆρος. καὶ τὸ δεύτερον ἀπὸ πόλεως, τῷ ἀπ' ἐσχάτων δευτέρῳ, καὶ τἆλλα οὕτω πάντα. μηχανᾶσθαι δὲ, καὶ ἐν τοῖς δίχα τμήμασι, τὸ νῦν δὴ λεγόμενον φαυλότητός τε καὶ ἀρετῆς χώρας, ἐπανισουμένους τῷ πλήθει τε καὶ ὀλιγότητι τῆς διανομῆς. νείμασθαι δὲ δεῖ καὶ τοὺς ἄνδρας δώδεκα μέρη, τὴν τῆς ἄλλης οὐσίας, εἰς ἴσα ὅτι μάλιστα τὰ δώδεκα μέρη συνταξάμενον, ἀπογραφῆς πάντων γενομένης. καὶ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο δώδεκα θεοῖς δώδεκα κλήρους θέντας, ἐπονομάσαι καὶ καθιερῶσαι τὸ λαχὸν μέρος ἑκάστῳ τῷ θεῷ, καὶ φυλὴν αὐτὴν ἐπονομάσαι. τέμνειν δὲ αὖ καὶ τὰ τῆς πόλεως δώδεκα τμήματα τὸν αὐτὸν τρόπον, ὃν περὶ καὶ τὴν ἄλλην χώραν διένεμον, καὶ δύο νέμεσθαι ἕκαστον οἰκήσεις, τήν τε ἐγγὺς τοῦ μέσου, καὶ τὴν τῶν ἐσχάτων, καὶ τὴν μὲν κατοίκησιν οὕτω τέλος ἔχειν. ἐννοεῖν δὲ ἡμᾶς τὸ τοιόνδ' ἐστὶ χρεὼν ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς τὰ νῦν εἰρημένα πάντα, οὐκ ἄν ποτε εἰς τοιούτους καιροὺς συμπέσοι, ὥστε ξυμβῆναι κατὰ λόγον, οὕτω ξύμπαντα γενόμενα. ἄνδρας τε οἳ μὴ δυσχερανοῦσι τὴν τοιαύτην ξυνοικίαν, ἀλλ' ὑπομενοῦσι, χρήματά τε ἔχοντες τακτὰ καὶ μέτρια διὰ βίου παντὸς, καὶ παίδων γενέσεις ἃς εἰρήκαμεν ἑκάστοις, καὶ χρυσοῦ στερόμενοι καὶ ἑτέρων, ὧν δῆλος ὁ νομοθέτης προστάξων ἐστὶν, ἐκ τούτων τῶν νῦν εἰρημένων. ἔτι δὲ χώρας τε καὶ ἄστεος ὡς εἰρήκαμεν μεσότητάς τε καὶ ἐν κύκλῳ οἰκήσεις, πάντῃ σχεδὸν οἷον ὀνείρατα λέγων, ἢ πλάττων, καθάπερ ἐκ κηροῦ τινα πόλιν καὶ πολίτας. ἔχει δὴ τὰ τοιαῦτα οὐ κακῶς τινα τρόπον εἰρημένα. χρὴ δ' ἐπαναλαμβάνειν πρὸς αὑτὸν τὰ τοιάδε πάλιν, ἄρα ἡμῖν ὁ νομοθετῶν φράζειν τόδε. ἐν τούτοις τοῖς λόγοις ὦ φίλοι, μὴ δ' αὐτὸν δοκεῖτέ με λεληθέναι τὸ νῦν λεγόμενον, ὡς ἀληθῆ διεξέρχεταί τινα τρόπον. ἀλλὰ γὰρ ἐν ἑκάστοις τῶν μελλόντων ἔσεσθαι δικαιότατον οἶμαι τόδε εἶναι, τὸν τὸ παράδειγμα δεικνύντα οἷον δεῖ τὸ ἐπιχειρούμενον γίγνεσθαι, μηδὲν ἀπολείπειν τῶν καλλίστων τε καὶ ἀληθεστάτων. ᾧ δὲ ἀδύνατόν τι ξυμβαίνειν τούτων γίγνεσθαι, τοῦτο μὲν αὐτὸ ἐκκλίνειν καὶ μὴ πράττειν. ὅτι δὲ τούτου τῶν λοιπῶν ἐγγύτατά ἐστι, καὶ ξυγγενέστατον ἔφυ τῶν προσηκόντων πράττειν, τοῦτ' αὐτὸ διαμηχανᾶσθαι ὅπως ἂν γίγνηται. τὸν νομοθέτην δ' ἐᾶσαι, τέλος ἐπιθεῖναι τῇ βουλήσει. γενομένου δὲ τούτου τότ' ἤδη κοινῇ μετ' ἐκείνου σκοπεῖν ὅ,τι τε ξυμφέρει τῶν εἰρημένων, καὶ τί πρόσαντες εἴρηται τῆς νομοθεσίας. τὸ γὰρ ὁμολογούμενον αὐτὸ αὐτῷ δεῖ που πανταχῇ ἀπεργάζεσθαι, καὶ τὸν τοῦ φαυλοτάτου δημιουργὸν, ἄξιον ἐσόμενον λόγου. νῦν δὴ τοῦ τ' αὐτὸ προθυμητέον ἰδεῖν μετὰ τὴν δόξαν τῆς τῶν δώδεκα μερῶν διανομῆς, τὸ τίνα τρόπον. δῆλον δὴ τὰ δώδεκα μέρη τῶν ἐντὸς αὐτοῦ πλείστας ἔχοντα διανομὰς, καὶ τὰ τούτοις ξυνεπόμενα καὶ ἐκ τούτων γεννώμενα, μέχρι τῶν τετταράκοντά τε καὶ πεντακισχιλίων. ὅθεν φρατρίας καὶ δήμους καὶ κώμας, καὶ πρός γε τὰς πολεμικὰς τάξεις τε καὶ ἀγωγὰς, καὶ ἔτι νομίσματα καὶ μέτρα, ξηρά τε καὶ ὑγρὰ καὶ σταθμὰ, πάντα ταῦτα ἔμμετρά τε καὶ ἀλλήλοις σύμφωνα δεῖ τόν γε νόμον διατάττειν. πρὸς δὲ τούτοις οὐδ' ἐκεῖνα φοβητέα, δείσαντα τὴν δόξασαν ἂν γίγνεσθαι σμικρολογίαν, ἄν τις προστάττῃ πάντα, ὁπόσ' ἂν σκεύη κτῶνται, μηδὲν ἄμετρον αὐτῶν ἐᾶν εἶναι. καὶ κοινῷ λόγῳ νομίσαντα πρὸς πάντα εἶναι χρησίμους τὰς τῶν ἀριθμῶν διανομὰς καὶ ποικίλσεις, ὅσα τε αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ποικίλλονται, καὶ ὅσα ἐν μήκεσι καὶ ἐν βάθεσι ποικίλματα. καὶ δὴ καὶ ἐν φθόγγοις καὶ κινήσεσι, ταῖς τε κατὰ τὴν εὐθυπορείαν τῆς ἄνω καὶ κάτω φορᾶς, καὶ τῆς κύκλῳ περιφορᾶς. πρὸς γὰρ

πρὸς γὰρ ταῦτα πάντα δεῖ βλέψαντα τόν γε νομοθέτην, προστάττειν τοῖς πολίταις πᾶσιν εἰς δύναμιν τούτων μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς συντάξεως. πρός τε γὰρ οἰκονομίαν καὶ πρὸς πολιτείαν καὶ πρὸς τὰς τέχνας πάσας, ἓν οὐδὲν οὕτω δύναμιν ἔχει παίδειον μάθημα μεγάλην, ὡς ἡ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς διατριβή. τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι τὸν νυστάζοντα καὶ ἀμαθῆ φύσει ἐγείρει, καὶ εὐμαθῆ καὶ μνήμονα καὶ ἀγχίνουν ἀπεργάζεται παρὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν, ἐπιδιδόντα θείᾳ τέχνῃ. ταῦτα δὴ πάντα ἐὰν μὲν ἄλλοις νόμοις τε καὶ ἐπιτηδεύμασιν ἀφαιρῆταί τις τὴν ἀνελευθερίαν καὶ φιλοχρηματίαν, ἐκ τῶν ψυχῶν τῶν μελλόντων αὐτὰ ἱκανῶς τε καὶ ὀνησίμως κτήσεσθαι, καλὰ τὰ παιδεύματα καὶ προσήκοντα γίγνοιτ' ἄν. εἰ δὲ μὴ τὴν καλουμένην ἄν τις πανουργίαν ἀντὶ σοφίας ἀπεργασάμενος λάθοι, καθάπερ Αἰγυπτίους καὶ Φοίνικας καὶ πολλὰ ἕτερα ἀπειργασμένα γένη νῦν ἐστιν ἰδεῖν, ὑπὸ τῆς τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων καὶ κτημάτων ἀνελευθερίας. εἴ τέ τις νομοθέτης αὐτοῖς φαῦλος ἂν γενόμενος, ἐξειργάσατο τὰ τοιαῦτα, εἴτε χαλεπὴ τύχη προσπεσοῦσα, εἴ τε καὶ φύσις ἄλλη τις τοιαύτη. καὶ γὰρ ὦ Μέγιλλέ τε καὶ Κλεινία, μηδὲ τοῦθ' ἡμᾶς λανθανέτω περὶ τόπων, ὡς οὐκ εἰσὶν ἄλλοι τινὲς διαφέροντες ἄλλων τόπων, πρὸς τὸ γεννᾶν ἀνθρώπους ἀμείνους καὶ χείρους, οἷς οὐκ ἐναντία νομοθετητέον. οἱ μέν γέ που διὰ πνεύματα παντοῖα καὶ δι' εἱλήσεις ἀλλόκοτοί τέ εἰσι καὶ ἀναίσιοι αὐτῶν, οἱ δὲ δι' ὕδατα, οἱ δὲ καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐκ τῆς γῆς τροφὴν ἀναδιδοῦσαν οὐ μόνον τοῖς σώμασιν ἀμείνω καὶ χείρω, ταῖς δὲ ψυχαῖς οὐχ ἧττον δυναμένην πάντα τὰ τοιαῦτα ἐμποιεῖν, τούτων δ' αὖ πάντων μέγιστον διαφέροιεν ἂν τόποι χώρας, ἐν οἷς θεία τις ἐπίπνοια καὶ δαιμόνων λήξεις εἶεν, τοὺς ἀεὶ κατοικιζομένους, ἵλεῳ δεχόμενοι καὶ τοὐναντίον. οἷς ὅ γε νοῦν ἔχων νομοθέτης ἐπισκεψάμενος, ὡς ἄνθρωπον οἷόν τ' ἐστὶ σκοπεῖν τὰ τοιαῦτα, οὕτω πειρῷτ' ἂν τιθέναι τοὺς νόμους. ὃ δὴ καὶ σοὶ ποιητέον ὦ Κλεινία. πρῶτον τρεπτέον ἐπὶ τὰ τοιαῦτα μέλλοντί γε κατοικίζειν χώραν. ΚΛ. Ἀλλ' ὦ ξένε Ἀθηναῖε, λέγεις τε παγκάλως, ἐμοί τε οὕτω ποιητέον.

Νόμων, ἢ νομοθεσίας πέμπτου, τέλος.

ΝΟΜΩΝ, Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΕΚΤΟΣ.

ΑΛΛΑ μὴν μετά γε πάντα τὰ νῦν εἰρημένα, σχεδὸν ἂν ἀρχῶν εἶέν σοι καταστάσεις τῇ πόλει. ΚΛ. Ἔχει γὰρ οὖν οὕτω. ΑΘ. Δύο εἴδη ταῦτα περὶ πολιτείας κόσμον γιγνόμενα τυγχάνει. πρῶτον μὲν καταστάσεις ἀρχῶν τε καὶ ἀρξόντων, ὅσας τε αὐτὰς εἶναι δεῖ, καὶ τρόπον ὅν τινα καθισταμένας. ἔπειτα οὕτω δὴ τοὺς νόμους ταῖς ἀρχαῖς ἑκάσταις ἀποδοτέον, οὕς τινάς τε αὖ καὶ ὅσους καὶ οἵους προσῆκον ἂν ἑκάσταις εἴη. σμικρὸν δὲ ἐπισχόντες πρὸ τῆς αἱρέσεως, εἴπωμεν προσήκοντα τινὰ λόγον περὶ αὐτῆς ῥηθῆναι. ΚΛ. Τίνα δὴ τοῦτον; ΑΘ. Τόνδε. παντί που δῆλον τὸ τοιοῦτον, ὅτι μεγάλου τῆς νομοθεσίας ὄντος ἔργου, τὸ πόλιν εὖ παρεσκευασμένην ἀρχὰς ἀνεπιτηδείους ἐπιστῆσαι τοῖς εὖ κειμένοις νόμοις, οὐ μόνον οὐδὲν πλέον εὖ τεθέντων, οὐδ' ὅτι γέλως ἂν πάμπολυς ξυμβαίνοι. σχεδὸν δὲ βλάβαι καὶ λῶβαι πολὺ μέγισται ταῖς πόλεσι γίγνοιντ' ἂν ἐξ αὐτῶν. ΚΛ. Πῶς γὰρ οὔ; ΑΘ. Τοῦτο τοίνυν νοήσωμέν σοι περὶ τῆς νῦν ὦ φίλε πολιτείας τε καὶ πόλεως ξυμβαῖνον. ὁρᾷς γὰρ ὅτι πρῶτον μὲν δεῖ τοὺς ὀρθῶς ἰόντας ἐπὶ τὰς τῶν ἀρχῶν δυνάμεις, βάσανον ἱκανὴν αὐτούς τε καὶ γένος ἑκάστων ἐκ παίδων μέχρι τῆς αἱρέσεως εἶναι δεδωκότας. ἔπειτα αὖ τοὺς μέλλοντας αἱρήσεσθαι, τεθράφθαι τε ἐν ἤθεσιν νόμων εὖ πεπαιδευμένους πρὸς τὸ δυσχεραίνοντάς τε καὶ ἀποδεχομένους ὀρθῶς κρίνειν καὶ ἀποκρίνειν, δυνατοὺς γίγνεσθαι τοὺς ἀξίους ἑκατέρου. ταῦτα δὲ οἱ νεωστὶ ξυνεληλυθότες ὄντες τε ἀλλήλων ἀγνῶτες, ἔτι δ' ἀπαίδευτοι, πῶς ἄν ποτε δύναιντο ἀμέμπτως τὰς ἀρχὰς αἱρεῖσθαι; ΚΛ. Σχεδὸν οὐκ ἄν ποτε.

ΑΘ. Ἀλλὰ γὰρ ἀγῶνα προφάσεις οὐ πάνυ δέχεσθαι. καὶ δὴ καὶ σοὶ τοῦτο νῦν, καὶ ἐμοὶ ποιητέον. ἐπείπερ σὺ μὲν δὴ τὴν πόλιν ὑπέστης τῷ Κρητῶν ἔθνει προθύμως κατοικιεῖν, δέκατος αὐτὸς ὥς φῂς τανῦν. ἐγὼ δ' αὖ σοι ξυλλήψεσθαι κατὰ τὴν παροῦσαν ἡμῖν τανῦν μυθολογίαν. οὔκουν δή που λέγων γε ἂν μῦθον ἀκέφαλον ἑκὼν καταλίποιμι. πλανώμενος γὰρ ἁπανταχῇ, τοιοῦτος ὢν ἄμορφος φαίνοιτο. ΚΛ. Ἄριστ' εἴρηκας ὦ ξένε. ΑΘ. Οὐ μόνον γε, ἀλλὰ καὶ δράσω κατὰ δύναμιν οὕτω. ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν ποιῶμεν ἅπερ καὶ λέγομεν. ΑΘ. Ἔσται ταῦτ' ἂν θεὸς ἐθέλῃ, καὶ γήρως ἐπικρατῶμεν τό γε τοσοῦτον. ΚΛ. Ἀλλ' εἰκὸς ἐθέλειν. ΑΘ. Εἰκὸς γὰρ οὖν. ἑπόμενοι δὲ αὐτῷ λάβωμεν καὶ τόδε. ΚΛ. Τὸ ποῖον; ΑΘ. Ὡς ἀνδρείως καὶ παρακεκινδυνευμένως, ἐν τῷ νῦν ἡ πόλις ἡμῖν ἔσται κατῳκισμένη. ΚΛ. Περὶ τί βλέπων καὶ ποῖ μάλιστα αὐτὸ εἴρηκας τανῦν; ΑΘ. Ὡς εὐκόλως καὶ ἀφόβως ἀπείροις ἀνδράσι νομοθετοῦμεν, ὅπως δέξωνταί ποτε τοὺς νῦν τεθέντας νόμους. δῆλον δὲ τό γε τοσοῦτον ὦ Κλεινία παντὶ σχεδὸν καὶ τῷ μὴ πάνυ σοφῷ, τὸ μὴ ῥᾳδίως γε αὐτοὺς μηδένα προσδέξασθαι κατ' ἀρχάς. εἰ δὲ μείναιμεν πως τοσοῦτον χρόνον, ἕως οἱ γευσάμενοι παῖδες τῶν νόμων καὶ ξυντραφέντες ἱκανῶς, συνήθεις

τε αὖθις γενόμενοι, τῶν ἀρχαιρεσιῶν τῇ πόλει πάσῃ κοινωνήσειαν. γενομένου γε μὴν οὗ λέγομεν, εἴπερ τινὶ τρόπῳ καὶ μηχανῇ γίγνοιτο ὀρθῶς, πολλὴν ἔγωγε ἀσφάλειαν ἡγοῦμαι καὶ μετὰ τὸν τότε παρόντα χρόνον ἂν γενέσθαι τοῦ μεῖναι τὴν παιδαγωγηθεῖσαν οὕτω πόλιν. Κλ. Ἔχοι γ' οὖν λόγον. Ἀθ. Ἴδωμεν τοίνυν πρὸς τοῖς ἔπη τινὰ πόρον ἱκανὸν πορίζοιμεν ἂν κατὰ τάδε. φημὶ γὰρ ὦ Κλεινία, Κνωσίους χρῆναι τῶν ἄλλων διαφερόντως Κρητῶν μὴ μόνον ἀφοσιώσασθαι περὶ τῆς χώρας ἣν νῦν κατοικίζετε, συντόνως δ' ἐπιμεληθῆναι τὰς πρώτας ἀρχὰς εἰς δύναμιν, ὅπως ἂν στῶσιν, ὡς ἀσφαλέστατα καὶ ἄριστα. τὰς μὲν οὖν ἄλλας, καὶ βραχύτερον ἔργον, νομοφύλακας δ' ἂν ἡμῖν πρώτους αἱρεῖσθαι ἀναγκαιότατον ἁπάσῃ σπουδῇ. Κλ. Τίνα οὖν ἐνθάδε τούτῳ πόρον καὶ λόγον ἀνευρίσκομεν; Ἀθ. Τόνδε, φημὶ ὦ παῖδες Κρητῶν χρῆναι Κνωσίους διὰ τὸ πρεσβεύειν τῶν πολλῶν πόλεων, κοινῇ μετὰ τῶν ἀφικομένων εἰς τὴν ξυνοίκησιν ταύτην ἐξ αὐτῶν τε καὶ ἐκείνων αἱρεῖσθαι, τριάκοντα μὲν καὶ ἑπτὰ τοὺς πάντας, ἐννέα δὲ καὶ δέκα ἐκ τῶν ἐποικησάντων, τοὺς δὲ ἄλλους ἐξ αὐτῆς Κνωσοῦ. τούτους δ' οἱ Κνώσιοι τῇ πόλει σοι δόντων, καὶ αὐτὸν σὲ πολίτην εἶναι ταύτης τῆς ἀποικίας, καὶ ἕνα τῶν ὀκτωκαίδεκα πείσαντες, ἢ τῇ μετρίᾳ δυνάμει βιασάμενοι. Κλ. Τί δῆτα; οὐ καὶ σύ τε καὶ ὁ Μέγιλλος ὦ ξένε ἐκοινωνήσατε ἡμῖν τῆς πολιτείας; Ἀθ. Μέγα μὲν ὦ Κλεινία φρονοῦσιν αἱ Ἀθῆναι, μέγα μὲν καὶ ἡ Σπάρτη, καὶ μακρὰν ἀποικοῦσιν ἑκάτεραι. σοὶ δὲ κατὰ πάντα ἐμμελῶς ἔχει καὶ τοῖς ἄλλοις οἰκισταῖς κατὰ ταὐτά, ὥσπερ τὰ περὶ σοῦ νῦν λέγομεν. ὡς μὲν οὖν γένοιτ' ἄν, ἐπιεικέστατα ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἡμῖν τανῦν εἰρήσθω. προελθόντος δὲ χρόνου καὶ μεινάσης τῆς πολιτείας, αἵρεσις αὐτῶν ἔστω τοιάδε τις. πάντες μὲν κοινωνούντων τῆς τῶν ἀρχόντων αἱρέσεως, ὁπόσοι περ ἂν ὅπλα ἱππικὰ ἢ πεζικὰ τιθῶνται, καὶ πολέμου κεκοινωνήκασιν, ἐν ταῖς σφετέραις αὐτῶν τῆς ἡλικίας δυνάμεσι. ποιεῖσθαι δὲ τὴν αἵρεσιν ἐν ἱερῷ, ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἡγῆται τιμιώτατον, φέρειν δ' ἐπὶ τὸν τοῦ θεοῦ βωμὸν ἕκαστον εἰς πινάκιον γράψαντα τοὔνομα, πατρόθεν καὶ φυλῆς καὶ δήμου, ὁπόθεν ἂν δημοτεύηται. παρεγγράφειν δὲ καὶ τὸ αὐτοῦ κατὰ ταὐτὰ οὕτως ὄνομα, τῷ βουλομένῳ δ' ἐξέστω, τῶν πινακίων ὅ,τι περ ἂν φαίνηται μὴ κατὰ νοῦν αὐτῷ γεγραμμένον, ἀνελόντα, εἰς ἀγορὰν θεῖναι μὴ ἔλαττον τριάκοντα ἡμερῶν. τὰ δὲ τῶν πινάκων κριθέντα ἐν πρώτοις μέχρι τριακοσίων, δεῖξαι τοὺς ἄρχοντας ἰδεῖν πάσῃ τῇ πόλει. τὴν δὲ πόλιν ὡσαύτως ἐκ τούτων φέρειν πάλιν, ὧν ἂν ἕκαστος βούληται. τοὺς δὲ τὸ δεύτερον ἐξ αὐτῶν προκριθέντας ἑκατὸν, δεῖξαι πάλιν ἅπασι. τὸ δὲ τρίτον φερέτω μὲν ἐκ τῶν ἑκατὸν ὁ βουληθεὶς, ὃν ἂν βούληται, διὰ τῶν αὐτῶν πορευόμενος. ἑπτὰ δὲ καὶ τριάκοντα οἷς ἂν πλεῖσται γένωνται ψῆφοι, κρίναντες ἀποφηνάντων ἄρχοντας. τίνες οὖν ὦ Κλεινία καὶ Μέγιλλε πάντα ἡμῖν ταῦτ' ἐν τῇ πόλει καταστήσουσι τῶν ἀρχῶν τε πέρι, καὶ τῶν δοκιμασιῶν αὐτῶν; ἆρα ἐννοοῦμεν, ὡς ταῖς πρῶτον οὕτω καταζευγνυμέναις πόλεσιν ἀνάγκη μὲν εἶναί τινας, οἵτινες δὲ εἶεν ἂν πρὸ πασῶν τῶν ἀρχῶν γεγονότες οὐκ ἔστι; δεῖ μὴν ἀμωσγέπως καὶ ταῦτα οὐ φαύλους, ἀλλ' ὅτι μάλιστα ἄκρους. ἀρχὴ γὰρ λέγεται μὲν, ἥμισυ παντὸς ἐν ταῖς παροιμίαις ἔργου, καὶ τό γε καλῶς ἄρξασθαι, πάντες ἐγκωμιάζομεν ἑκάστοτε. τὸ δ' ἔστι τε ὡς ἐμοὶ φαίνεται πλέον ἢ τὸ ἥμισυ, καὶ οὐδεὶς αὐτὸ καλῶς γενόμενον ἐγκεκωμίακεν ἱκανῶς. Κλ. Ὀρθότατα λέγεις. Ἀθ. Μὴ τοίνυν γιγνώσκοντές γε παρῶμεν αὐτὸ ἄρρητον, μηδὲν διασαφήσαντες ἡμῖν αὐτοῖς, τίνα ἔσται τρόπον. ἐγὼ μὲν οὖν οὐδαμῶς εὐπορῶ, πλήν γε ἑνὸς εἰπεῖν πρὸς τὸ παρὸν, ἀναγκαίου καὶ ξυμφέροντος λόγου. Κλ. Τίνος δή; Ἀθ. Φημὶ ταύτῃ τῇ πόλει ἣν οἰκίζειν μέλλομεν, οἷον πατέρα καὶ μητέρα, οὐκ εἶναι πλὴν τὴν κατοικίζουσαν αὐτὴν πόλιν. οὐκ ἀγνοῶν ὅτι πολλαὶ τῶν κατοικισθεισῶν, διάφοροι ταῖς κατοικισάσαις πολλάκις ἔνιαι γεγόνασί τε καὶ ἔσονται. νῦν μὲν ἐν τῷ παρόντι καθάπερ παῖς εἰ καί ποτε μέλλει διάφορος εἶναι τοῖς γεννήσασιν, ἔν γε τῇ παρούσῃ παιδείας ἀπορίᾳ στέργει τε καὶ στέργεται ὑπὸ τῶν γεννησάντων, καὶ φεύγων ἀεὶ πρὸς τοὺς οἰκείους, ἀναγκαίους μόνους εὑρίσκει ξυμμάχους. ἃ δὴ νῦν φημι Κνωσίοις διὰ τὴν ἐπιμέλειαν πρὸς τὴν νέαν πόλιν, καὶ τῇ νέᾳ πρὸς Κνωσὸν ὑπάρχειν ἑτοίμως γεγονότα. λέγω δὲ καθάπερ εἶπον νῦν δή. δὶς γὰρ τό γε καλῶς ῥηθὲν, οὐδὲν βλάπτει. Κνωσίους δεῖν ἐπιμεληθῆναι πάντων τούτων κοινῇ προσελομένους τῶν εἰς τὴν ἀποικίαν ἀφικομένων τοὺς πρεσβυτάτους τε καὶ ἀρίστους εἰς δύναμιν, ἑλομένους μὴ ἔλαττον ἑκατὸν ἀνδρῶν, καὶ αὐτῶν Κνωσίων, ἔστωσαν ἑκατὸν ἕτεροι. τούτους δὲ ἐλθόντας φημὶ δεῖν εἰς τὴν καινὴν πόλιν, συνεπιμεληθῆναι ὅπως αἵ τε ἀρχαὶ καταστῶσι κατὰ νόμους, καταστᾶσαί τε δοκιμασθῶσι. γενομένων δὲ τούτων, τὴν μὲν Κνωσὸν, τοὺς Κνωσίους οἰκεῖν. τὴν δὲ νέαν πόλιν, αὐτὴν αὑτὴν πειρᾶσθαι σώζειν τε καὶ εὐτυχεῖν. οἱ δὲ δὴ γενόμενοι τῶν ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, νῦν τε καὶ εἰς τὸν ἔπειτα ξύμπαντα χρόνον ἐπὶ τοῖσδε ἡμῖν εἱρέσθωσαν· πρῶτον μὲν φύλακες ἔστωσαν τῶν νόμων. ἔπειτα τῶν γραμμάτων ὧν ἂν ἕκαστος ἀπογράψῃ τοῖς ἄρχουσι τὸ πλῆθος τῆς αὐτῶν οὐσίας. πλὴν ὁ μὲν μέγιστον τίμημα ἔχων, τεττάρων μνῶν. ὁ δὲ τὸ δεύτερον, τριῶν. ὁ δὲ τρίτος, δυοῖν μναῖν. μνᾶς δὲ, ὁ τέταρτος. ἐὰν δέ τις ἕτερον φαίνηταί τι παρὰ τὰ γεγραμμένα κεκτημένος, δημόσιον μὲν ἔστω τὸ τοιοῦτον ἅπαν. πρὸς τούτῳ δὲ δίκην ὑπεχέτω τῷ βουλομένῳ μετιέναι, μὴ καλὴν μηδ' εὐώνυμον, ἀλλ' αἰσχρὰν ἐὰν ἁλίσκηται διὰ τὸ κέρδος τῶν νόμων καταφρονῶν. αἰσχροκερδείας οὖν αὐτὸν γραψάμενος ὁ βουληθεὶς, ἐπεξίτω τῇ δίκῃ ἐν αὐτοῖς τοῖς νομοφύλαξιν. ἐὰν δ' ὁ

φεύγων

φεύγων ὄφλῃ, τῶν κοινῶν κτημάτων μὴ μετεχέτω. διανομὴ δὲ ὅταν τῇ πόλει γίγνηταί τις, ἄμοιρος ἔστω, πλήν γε τοῦ κλήρου. γεγράφθω δὲ ὠφληκὼς, ἕως ἂν ζῇ, ὅπου πᾶς ὁ βουλόμενος αὐτὰ ἀναγνώσεται. μὴ πλέον δὲ εἴκοσιν ἐτῶν νομοφύλαξ ἀρχέτω, φερέσθω δ' εἰς τὴν ἀρχὴν, μὴ ἔλαττον ἢ πεντήκοντα γεγονὼς ἐτῶν. ἑξηκοντούτης δὲ ἐνεχθεὶς, δέκα μόνον ἀρχέτω ἔτη. καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ὅπως ἄν τις πλέον ὑπερβὰς ἑβδομήκοντα ζῇ, μηκέτι ἐν τούτοις τοῖς ἄρχουσι τὴν τηλικαύτην ἀρχὴν, ὡς ἄρξων διανοηθήτω. τὰ μὲν οὖν περὶ τῶν νομοφυλάκων ταῦτα εἰρήσθω προστάγματα τρία. προϊόντων δὲ εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῶν νόμων, ἕκαστος προστάξει τούτοις τοῖς ἀνδράσιν, ὧν τινων αὐτοὺς δεῖ πρὸς τοῖς νῦν εἰρημένοις, προσεπιμελεῖσθαι. νῦν δ' ἑξῆς ἄλλων ἀρχῶν αἱρέσεως πέρι λέγοιμεν ἄν. δεῖ γὰρ δὴ τὰ μετὰ ταῦτα στρατηγοὺς αἱρεῖσθαι, καὶ τούτοις εἰς τὸν πόλεμον οἷόν τινας ὑπηρέτας ἱππάρχους καὶ φυλάρχους καὶ τῶν πεζῶν φυλῶν κοσμητὰς τῶν τάξεων, οἷς πρέπον ἂν εἴη τοῦτ' αὐτὸ τοὔνομα μάλιστα, οἷον καὶ οἱ πολλοὶ ταξιάρχους αὐτοὺς ἐπονομάζουσι. τούτων δὲ στρατηγοὺς μὲν, ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως ταύτης, οἱ νομοφύλακες προβαλλέσθων. αἱρείσθων δ' ἐκ τῶν προβληθέντων, πάντες οἱ τοῦ πολέμου κοινωνοὶ, γενόμενοί τε ἐν ταῖς ἡλικίαις, καὶ γιγνόμενοι ἑκάστοτε. ἐὰν δέ τις ἄρα δοκῇ τινι τῶν μὴ προβεβλημένων, ἀμείνων εἶναι τῶν προβληθέντων τινὸς, ἐπονομάσας ἀνθ' ὅτου ὅν τινα προβάλλεται, τοῦτ' αὐτὸ ὀμνὺς ἀντιπροβαλλέσθω τὸν ἕτερον. ὁπότερος δ' ἂν δόξῃ χειροτονούμενος, εἰς τὴν αἵρεσιν ἐγκρινέσθω. τρεῖς δὲ οἷς ἂν ἡ πλείστη χειροτονία γίγνηται, τούτους εἶναι στρατηγούς τε καὶ ἐπιμελητὰς τῶν κατὰ πόλεμον δοκιμασθέντων καθάπερ οἱ νομοφύλακες. ταξιάρχους δὲ αὐτοῖσι προβάλλεσθαι μὲν τοὺς αἱρεθέντας στρατηγοὺς δώδεκα, ἑκάστῃ φυλῇ ταξίαρχον. τὴν δ' ἀντιπροβολὴν εἶναι, καθάπερ τῶν στρατηγῶν ἐγίγνετο, τὴν καὶ περὶ τὴν τῶν ταξιαρχῶν καὶ τὴν ἐπὶ χειροτονίαν καὶ τὴν κρίσιν, τὸν δὲ ξύλλογον τοῦτον ἐν τῷ παρόντι πρὶν πρυτάνεις τε καὶ βουλὴν ᾑρῆσθαι τοὺς νομοφύλακας συλλέξαντας εἰς χωρίον ὡς ἱερώτατόν τε καὶ ἱκανώτατον καθίσαι. χωρὶς μὲν τοὺς ὁπλίτας, χωρὶς δὲ τοὺς ἱππέας. τρίτον δ' ἐφ' ἑξῆς τούτοις πᾶν ὅσον ἐμπολέμιον. χειροτονούντων δὲ στρατηγοὺς μὲν καὶ ἱππάρχους, πάντες ταξιάρχους δὲ οἱ τὴν ἀσπίδα τιθέμενοι. φυλάρχους δὲ αὖ τούτοις, πᾶν τὸ ἱππικὸν αἱρείσθω. ψιλῶν δὲ ἢ τοξοτῶν, ἤ τινος ἄλλου τῶν ἐμπολεμίων ἡγεμόνας, οἱ στρατηγοὶ ἑαυτοῖς καθιστάντων. ἱππάρχων δὴ κατάστασις ἂν ἡμῖν ἔτι λοιπὴ γίγνοιτο. τούτους οὖν προβαλλέσθω μὲν, οἵπερ καὶ τοὺς στρατηγοὺς προυβάλλοντο. τὴν δὲ αἵρεσιν καὶ τὴν ἀντιβολὴν τούτων, τὴν αὐτὴν γίγνεσθαι, καθάπερ ἡ τῶν στρατηγῶν ἐγίγνετο. χειροτονείτω δὲ τὸ ἱππικὸν αὐτοὺς, ἐναντίον ὁρώντων τῶν πεζῶν. δύο δὲ οἷς ἂν πλείστη χειροτονία γίγνηται, τούτους ἡγεμόνας εἶναι πάντων τῶν ἱππευόντων. τὰς δὲ ἀμφισβητήσεις τῶν χειροτονιῶν, μέχρι δυοῖν εἶναι. τὸ δὲ τρίτον ἐὰν ἀμφισβητῇ τις, διαψηφίζεσθαι τούτους, οἷσπερ τῆς χειροτονίας μέτρον ἑκάστοις ἑκάστων ἦν. βουλὴν δὲ εἶναι μὲν τριάκοντα δωδεκάδας. ἑξήκοντα δὲ καὶ τριακόσιοι γίγνοιντο ἂν, πρέποντες ταῖς διανομαῖς. μέρη δὲ διανείμαντας τέτταρα κατὰ ἐνενήκοντα τὸν ἀριθμὸν, τούτων ἐξ ἑκάστου τῶν τιμημάτων φέρειν ἐνενήκοντα βουλευτάς. πρῶτον μὲν αὐτῶν μεγίστων τιμημάτων ἅπαντας φέρειν ἐξ ἀνάγκης, ἢ ζημιοῦσθαι τὸν μὴ πειθόμενον, τῇ δοξάσῃ ζημίᾳ. ἐπεὶ δ' ἂν δ' ἐνεχθῶσι, τούτους μὲν κατασημήνασθαι. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ φέρειν ἐκ τῶν δευτέρων τιμημάτων κατὰ ταὐτὰ, καθάπερ τῇ πρόσθεν. τρίτῃ δ' ἐκ τῶν τρίτων τιμημάτων, φέρειν μὲν τὸν βουλόμενον. ἐπάναγκες δὲ εἶναι, τοῖς τῶν τριῶν τιμημάτων. τὸ δὲ τέταρτόν τε καὶ σμικρότατον, ἐλεύθερον ἀφεῖσθαι τῆς ζημίας, ὃς ἂν αὐτῶν μὴ βούληται φέρειν. τετάρτῃ δὲ, φέρειν μὲν ἐκ τοῦ τετάρτου καὶ σμικροτάτου τιμήματος ἅπαντας. ἀζήμιον δ' εἶναι τὸν ἐκ τοῦ τετάρτου καὶ τρίτου τιμήματος, ἐὰν ἐνεγκεῖν μὴ βούληται. τὸν δ' ἐκ τοῦ δευτέρου καὶ πρώτου μὴ φέροντα, ζημιοῦσθαι. τὸν μὲν ἐκ τοῦ δευτέρου, τριπλασίᾳ τῆς πρώτης ζημίας, τὸν δ' ἐκ τοῦ πρώτου, τετραπλασίᾳ. πέμπτῃ δὲ ἡμέρᾳ τὰ κατασημανθέντα ὀνόματα ἐξενεγκεῖν μὲν τοὺς ἄρχοντας, ἰδεῖν πᾶσι τοῖς πολίταις. φέρειν δ' ἐκ τούτων αὖ πάντα ἄνδρα, ἢ ζημιοῦσθαι τῇ πρώτῃ ζημίᾳ. ὀγδοήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν ἐκλέξαντας ἀφ' ἑκάστου τῶν τιμημάτων, τοὺς ἡμίσεις τούτων ἀποκληρώσαντας δοκιμάσαι. τούτους δ' εἶναι τὸν ἐνιαυτὸν βουλευτάς. ἡ μὲν αἵρεσις οὕτω γιγνομένη, μέσον ἂν ἔχοι μοναρχικῆς καὶ δημοκρατικῆς πολιτείας, ἧς ἀεὶ δεῖ μεσεύειν τὴν πολιτείαν. δοῦλοι γὰρ ἂν καὶ δεσπόται, οὐκ ἄν ποτε γένοιντο φίλοι, οὐδὲ ἐν ἴσαις τιμαῖς διαγορευόμενοι φαῦλοι καὶ σπουδαῖοι. τοῖς γὰρ ἀνίσοις, τὰ ἴσα ἄνισα γίγνοιτ' ἂν, εἰ μὴ τυγχάνοι τοῦ μέτρου. διὰ γὰρ ἀμφότερα ταῦτα στάσεων αἱ πολιτεῖαι πληροῦνται. παλαιὸς γὰρ λόγος ἀληθὴς ὤν, ὡς ἰσότης φιλότητα ἀπεργάζεται, μάλα μὲν ὀρθῶς εἴρηται καὶ ἐμμελῶς. ἥτις δ' ἐστί ποτε ἰσότης, ἡ τοῦτο αὐτὸ δυναμένη, διὰ τὸ μὴ σφόδρα σαφὴς εἶναι, σφόδρα ἡμᾶς διαταράττει. δυοῖν γὰρ ἰσοτήτοιν οὔσαιν, ὁμωνύμοιν μὲν, ἔργῳ δὲ εἰς πολλὰ σχεδὸν ἐναντίαιν, τὴν μὲν ἑτέραν εἰς τὰς τιμὰς πᾶσα πόλις ἱκανὴ παραγαγεῖν. καὶ πᾶς νομοθέτης, τὴν μέτρῳ ἴσην καὶ σταθμῷ καὶ ἀριθμῷ κλήρῳ ἀπευθύνων εἰς τὰς διανομὰς αὐτήν. τὴν δὲ ἀληθεστάτην καὶ ἀρίστην ἰσότητα, οὐκέτι ῥᾴδιον παντὶ ἰδεῖν. Διὸς γὰρ δὴ κρίσις ἐστὶ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀεὶ σμικρὰ μὲν ἐπαρκεῖ. πᾶν δὲ ὅσον ἂν ἐπαρκέσῃ πόλεσιν ἢ καὶ ἰδιώταις, πάντ' ἀγαθὰ ἀπεργάζεται. τῷ μὲν γὰρ μείζονι πλείω, τῷ δὲ ἐλάττονι σμικρότερα νέμει, μέτρια διδοῦσα πρὸς τὴν αὐτῶν φύσιν ἑκατέρῳ. καὶ δὴ καὶ τιμὰς μείζοσι μὲν πρὸς

ἀρετὴν, ἀεὶ μείζους. τοῖς δὲ τοὐναντίον ἔχουσιν ἀρετῆς τε καὶ παιδείας, τὸ πρέπον ἑκατέροις ἀπονέμει κατὰ λόγον. ἐστὶ γὰρ δή που καὶ τὸ πολιτικὸν ἡμῖν ἀεὶ τοῦτ' αὐτὸ τὸ δίκαιον. οὗ καὶ νῦν ἡμᾶς ὀρεγομένους δεῖ καὶ πρὸς ταύτην τὴν ἰσότητα ὦ Κλεινία ἀποβλέποντας, τὴν νῦν φυομένην κατοικίζειν πόλιν, ἄλλην τε αὖ ποτέ τις οἰκίζῃ πρὸς ταὐτὸ τοῦτο σκοπούμενον, χρεὼν νομοθετεῖν, ἀλλ' οὐ πρὸς ὀλίγους τυράννους, ἢ πρὸς ἕνα ἢ καὶ κράτος δήμου τι. πρὸς δὲ τὸ δίκαιον ἀεί, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ νῦν δὴ λεχθὲν, τὸ κατὰ φύσιν ἴσον ἀνίσοις ἑκάστοτε δοθέν. ἀναγκαῖόν γε μὴν καὶ τούτοις παρωνυμίοισί ποτε προσχρήσασθαι πόλιν ἅπασαν, εἰ μέλλοι στάσεων ἑαυτῇ μὴ προσκοινωνήσειν κατά τι μέρος. τὸ γὰρ ἐπιεικὲς καὶ σύγγνωμον τοῦ τελέου καὶ ἀκριβοῦς παρὰ δίκην τὴν ὀρθήν ἐστι παρατεθραυσμένον, ὅταν γίγνηται. διὸ τῷ τοῦ κλήρου ἴσως ἀνάγκη προσχρήσασθαι, δυσκολίας τῶν πολλῶν ἕνεκα, θεὸν καὶ ἀγαθὴν τύχην καὶ τότε ἐν εὐχαῖς ἐπικαλουμένους, οὐκ ὀρθοῦν αὐτοῖς τὸν κλῆρον πρὸς τὸ δικαιότατον. οὕτω δὴ χρηστέον ἀναγκαίως μὲν ταῖν ἰσότησιν ἀμφοῖν, ὡς δ' ὅτι μάλιστα ἐπ' ὀλιγίστοις, τῇ ἑτέρᾳ τῇ τῆς τύχης δεομένῃ. ταῦτα οὕτω διὰ ταῦτα ὦ φίλοι ἀναγκαῖον τὴν μέλλουσαν σώζεσθαι δρᾶν πόλιν. ἐπειδὴ δὲ ναῦς τε ἐν θαλάττῃ πλέουσα, φυλακῆς ἡμέρας δεῖται καὶ νυκτὸς ἀεί. πόλις τε ὡσαύτως ἐν κλύδωνι τῶν ἄλλων πόλεων διαγομένη, καὶ παντοδαπαῖσιν ἐπιβουλαῖς οἰκεῖ κινδυνεύουσα ἁλίσκεσθαι, δεῖ δὴ δι' ἡμέρας τε εἰς νύκτα, καὶ ἐκ νυκτὸς συνάπτειν πρὸς ἡμέραν, ἄρχοντας ἄρχουσι, φρουροῦντάς τε φρουροῦσι, διαδεχομένους ἀεὶ καὶ παραδιδόντας, μηδέποτε λήγειν. πλῆθος δὲ οὐ δυνατὸν ὀξέως οὐδέ ποτε οὐδὲν τούτων πράττειν. ἀναγκαῖον δὲ τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν βουλευτῶν, ἐᾶν τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοισι μένοντας, εὐθημονεῖσθαι τὰ κατὰ τὰς αὐτῶν οἰκήσεις. τὸ δὲ δωδέκατον μέρος αὐτῶν, ἐπὶ δώδεκα μῆνας νείμαντας, ἐν ἐφ' ἑνὶ παρέχειν αὐτοὺς φύλακας. ἰόντι τέ τινι ποθὲν ἄλλοθεν εἴτε καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως, ἑτοίμως ἐπιτυχεῖν. ἄν τε ἀγγέλλειν βούληταί τις, ἐάν τ' αὖ πυνθάνεσθαί τι τῶν ὧν προσήκει πόλει πρὸς πόλεις ἄλλας ἀποκρίνεσθαί τε, καὶ ἐρωτήσασαν ἑτέρας, ἀποδέξασθαι τὰς ἀποκρίσεις. καὶ δὴ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἑκάστοτε νεωτερισμῶν ἕνεκα παντοδαπῶν εἰωθότων ἀεὶ γίγνεσθαι, ὅπως ἂν μάλιστα μὲν μὴ γίγνωνται. γενομένων δὲ ὅτι τάχιστα αἰσθομένης τῆς πόλεως, ἰαθῇ τὸ γενόμενον. διὸ ξυλλόγων τε ἀεὶ δεῖ τοῦτο εἶναι τὸ προκαθήμενον τῆς πόλεως κύριον, καὶ διαλύσεων τῶν τε κατὰ νόμους τῶν τε ἐξαίφνης προσπιπτουσῶν τῇ πόλει. ταῦτα μὲν οὖν πάντα τὸ δωδέκατον ἂν μέρος τῆς βουλῆς εἴη τὸ διακοσμοῦν, τὰ ἕνδεκα ἀναπαυόμενον τοῦ ἐνιαυτοῦ μέρη. κοινῇ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχῶν, δεῖ τὰς φυλακὰς ταύτας φυλάττειν κατὰ πόλιν, τοῦτο τὸ μόριον τῆς βουλῆς ἀεί. καὶ τὰ μὲν κατὰ πόλιν οὕτως ἔχοντα, μετρίως ἂν εἴη διατεταγμένα. τῆς δὲ ἄλλης χώρας πάσης, τίς ἐπιμέλεια καὶ τίς τάξις; ἆρα οὐχ ἡνίκα πᾶσα μὲν ἡ πόλις, σύμπασα δὲ ἡ χώρα κατὰ δώδεκα μέρη διανενέμηται, τῆς πόλεως αὐτῆς ὁδῶν καὶ οἰκήσεων καὶ οἰκοδομιῶν καὶ λιμένων καὶ ἀγορᾶς καὶ κρηνῶν, καὶ δὴ καὶ τεμενῶν καὶ ἱερῶν, καὶ πάντων τῶν τοιούτων, ἐπιμελητὰς δεῖ τινας ἀποδεδειγμένους εἶναι; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Λέγωμεν δὴ τοῖς μὲν ἱεροῖς, νεωκόρους τε καὶ ἱερέας καὶ ἱερείας δεῖν γίγνεσθαι. ὁδῶν δὲ καὶ οἰκοδομιῶν καὶ κόσμου τοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀνθρώπων τε ἵνα μὴ ἀδικῶσι καὶ τῶν ἄλλων θηρίων, ἔν τε αὐτῷ τῷ τῆς πόλεως περιβόλῳ καὶ προαστείῳ, ὅπως ἂν τὰ προσήκοντα πόλεσι γίγνηται, ἑλέσθαι δεῖ τρία μὲν ἀρχόντων εἴδη. περὶ μὲν τὸ νῦν δὴ λεχθὲν, ἀστυνόμους ἐπονομάζοντα. τὸ δὲ περὶ ἀγορᾶς κόσμον, ἀγορανόμους, ἱερῶν δὲ ἱερέας. οἷς μὲν εἰσὶ πάτριαι ἱερωσύναι καὶ οἷς, μὴ κινεῖν. εἰ δὲ οἷον τὸ πρῶτον κατοικιζομένοις εἰκὸς γίγνεσθαι περὶ τὰ τοιαῦτα, ἢ μηδενὶ ἢ τισὶν ὀλίγοις οἷς μὴ καθεστήκοι, καταστατέον ἱερέας τε καὶ ἱερείας, νεωκόρους γίγνεσθαι τοῖς θεοῖς. τούτων δὴ πάντων, τὰ μὲν αἱρετὰ χρή, τὰ δὲ κληρωτὰ ἐν ταῖς καταστάσεσι γίγνεσθαι. μιγνύντας πρὸς φιλίαν ἀλλήλοις δῆμον καὶ μὴ δῆμον ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ καὶ πόλει, ὅπως ἂν μάλιστα ὁμονοῶν εἴη. τὰ μὲν οὖν τῶν ἱερέων, τῷ θεῷ ἐπιτρέποντα αὐτῷ τὸ κεχαρισμένον γίγνεσθαι κληροῦν οὕτω τῇ θείᾳ τύχῃ ἀποδιδόντα. δοκιμάζειν δὲ τὸν ἀεὶ λαγχάνοντα πρῶτον μὲν, ὁλόκληρον καὶ γνήσιον, ἔπειτα ὡς ὅτι μάλιστα ἐκκαθαρευουσῶν οἰκήσεων. φόνου δὲ ἁγνὸν, καὶ πάντων τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα εἰς τὰ θεῖα ἁμαρτανόντων, αὐτόν τε καὶ πατέρα καὶ μητέρα κατὰ ταὐτὰ βεβιωκότας. ἐκ Δελφῶν δὲ χρὴ νόμους περὶ τὰ θεῖα κομισαμένους καὶ καταστήσαντας ἐπ' αὐτοῖς ἐξηγητὰς, τούτοις χρῆσθαι. κατ' ἐνιαυτὸν δὲ εἶναι καὶ μὴ μακρότερον τὴν ἱερωσύνην ἑκάστῳ. ἔτι δὲ μὴ ἔλαττον ἑξήκοντα ἡμῖν εἴη γεγονὼς ὁ μέλλων καθ' ἱεροὺς νόμους περὶ τὰ θεῖα ἱκανῶς ἁγιστεύειν. ταῦτα δὲ καὶ περὶ τῶν ἱερειῶν ἔστω τὰ νόμιμα. τοὺς δὲ ἐξηγητὰς, τρὶς φερέτωσαν μὲν αἱ τέτταρες φυλαὶ τέτταρας ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. τρεῖς δὲ οἷς ἂν πλείστη γένηται ψῆφος δοκιμάσαντας τοὺς ἐννέα, πέμπειν εἰς Δελφοὺς, ἀφελεῖν ἐξ ἑκάστης τριάδος ἕνα. τὴν δὲ δοκιμασίαν αὐτῶν καὶ τοῦ χρόνου τὴν ἡλικίαν εἶναι, καθάπερ τῶν ἱερέων. οὗτοι δὲ ἔστων ἐξηγηταὶ διὰ βίου. τὸν δέ γε λιπόντα, προαιρείσθωσαν αἱ τέτταρες φυλαὶ ὅθεν ἂν ἐκλίπῃ. ταμίας δὲ δεῖ τῶν τε ἱερῶν χρημάτων ἑκάστοις τοῖς ἱεροῖς καὶ τεμενῶν, καὶ καρπῶν τούτων καὶ μισθώσεων κυρίους, αἱρεῖσθαι μὲν ἐκ τῶν μεγίστων τιμημάτων, τρεῖς εἰς τὰ μέγιστα ἱερὰ, δύο δ' εἰς τὰ σμικρότερα. πρὸς δὲ τὰ ἐμμελέστατα ἕνα, τὴν δ' αἵρεσιν τούτων καὶ τὴν δοκιμασίαν γίγνεσθαι, καθάπερ ἡ τῶν στρατηγῶν ἐγίγνετο. καὶ τὰ μὲν αὖ περὶ τὰ ἱερά, ταῦτα γιγνέσθω. Ἀφρούρητον δὲ δὴ μηδὲν εἰς δύναμιν

ναμιν ἔσω. πόλεως μὲν οὖν αἱ φρουραὶ πέρι, ταύτῃ γιγνέσθωσαν. στρατηγῶν ἐπιμελουμένων καὶ ταξιαρχῶν καὶ ἱππάρχων καὶ φυλάρχων καὶ πρυτάνεων, καὶ δὴ καὶ ἀστυνόμων καὶ ἀγορανόμων, ὁπόταν αἱρεθέντες ἡμῖν καταστῶσί τινες ἱκανῶς. τὴν δὲ ἄλλην χώραν, φυλάττειν πᾶσαν κατὰ τάδε. δώδεκα μὲν ἡμῖν ἡ χώρα πᾶσα εἰς δύναμιν ἴσα μόρια νενέμηται. φυλὴ δὲ μία τῷ μορίῳ ἑκάστῳ ἐπικληρωθεῖσα, κατ' ἐνιαυτὸν παρεχέτω πέντε. οἷον ἀγρονόμους τε καὶ φυλάρχους. τούτοις δ' ἔστω καταλέξασθαι τῆς αὑτῶν φυλῆς ἑκάστῳ δώδεκα τῶν πέντε ἐκ τῶν νέων, μὴ ἔλαττον ἢ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη γεγονότας, μὴ πλεῖον δὲ, ἢ τριάκοντα. τούτοις δὲ διακληρωθήτω τὰ μόρια τῆς χώρας κατὰ μῆνα ἕκαστα ἑκάστοις, ὅπως ἂν πάσης τῆς χώρας ἔμπειροί τε καὶ ἐπιστήμονες γίγνονται πάντες. δύο δ' ἔτη τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν φρουρὰν γίγνεσθαι, φρουροῖς τε καὶ ἄρχουσιν. ὅπως δ' ἂν τὸ πρῶτον λάχωσι τὰ μέρη τοὺς τῆς χώρας τόπους μεταλλάττοντας, ἀεὶ τῶν ἑξῆς τόπων ἑκάστου μηνὸς, ἡγεῖσθαι τοὺς φρουράρχους, ἐπιδέξια κύκλῳ. τὸ δ' ἐπιδέξια γιγνέσθω, τὸ πρὸς ἕω. περιελθόντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ τῷ δευτέρῳ ἔτει, ἵνα ὡς πλεῖστοι τῶν φρουρῶν μὴ μόνον ἔμπειροι τῆς χώρας γίγνωνται κατὰ μίαν ὥραν τοῦ ἐνιαυτοῦ. πρὸς τῇ χώρᾳ δὲ ἅμα καὶ τῆς ὥρας ἑκάστης περὶ ἕκαστον τὸν τόπον τὸ γιγνόμενον ὡς πλεῖστοι καταμάθωσιν, οἱ τότε ἡγούμενοι, πάλιν ἀφηγείσθωσαν εἰς τὸν εὐώνυμον ἀεὶ μεταβάλλοντες τόπον, ἕως ἂν τὸ δεύτερον διεξέλθωσιν ἔτος. τῷ τρίτῳ δὲ, ἄλλους ἀγρονόμους αἱρεῖσθαι καὶ φρουράρχους, τοὺς πέντε τῶν δώδεκα ἐπιμελητάς. ἐν δὲ δὴ ταῖς διατριβαῖς, τῷ τόπῳ ἑκάστῳ τὴν ἐπιμέλειαν εἶναι, τοιάνδε τινα. πρῶτον μὲν ὅπως εὐερκὴς ἡ χώρα πρὸς τοὺς πολεμίους ὅτι μάλιστα ἔσται. ταφρεύοντάς τε ὅσα ἂν τούτου δέῃ, καὶ ἀποσκάπτοντας, καὶ ἐν οἰκοδομήμασιν εἰς δύναμιν εἴργοντας τοὺς ἐπιχειροῦντας ὁτιοῦν τὴν χώραν καὶ τὰ κτήματα κακουργεῖν. χρωμένους δ' ὑποζυγίοις καὶ τοῖς οἰκέταις τοῖς ἐν τῷ τόπῳ ἑκάστῳ, πρὸς ταῦτα δι' ἐκείνων ποιοῦντας ἐκείνοις ἐπιστατοῦντας, τῶν οἰκείων ἔργων αὐτῶν, ἀργίας ὅτι μάλιστα ἐκλεγομένους. δύσβατα δὲ δὴ πάντα ποιεῖν τοῖς ἐχθροῖς. τοῖς δὲ φίλοις, ὅτι μάλιστα εὔβατα, ἀνθρώποις τε καὶ ὑποζυγίοις καὶ βοσκήμασιν, ὁδῶν τε ἐπιμελουμένους, ὅπως ὡς ἡμερώταται ἕκασται γίγνωνται. καὶ τῶν ἐκ Διὸς ὑδάτων ἵνα τὴν χώραν μὴ κακουργῇ, μᾶλλον δ' ὠφελῇ ῥέοντα ἐκ τῶν ὑψηλῶν, εἰς τὰς ἐν τοῖς ὄρεσι νάπας ὅσαι κοῖλαι, τὰς ἐκροὰς αὐτῶν εἴργοντας οἰκοδομήμασί τε καὶ ταφρεύμασιν, ὅπως ἂν τὰ παρὰ τοῦ Διὸς ὕδατα καταδεχόμεναι καὶ πίνουσαι τοῖς ὑποκάτωθεν ἀγροῖς τε καὶ τόποις πᾶσι νάματα καὶ κρήνας ποιοῦσαι, καὶ τοὺς αὐχμηροτάτους τόπους, πολυύδρους τε καὶ εὐύδρους ἀπεργάζωνται. τά τε πηγαῖα ὕδατα ἐάν τέ τις ποταμὸς ἐάν τε καὶ κρήνη ᾖ, κοσμοῦντες φυτεύμασί τε καὶ οἰκοδομήμασιν εὐπρεπέστερα, καὶ συνάγοντες μεταλλείαις νάματα, πάντα ἄφθονα ποιῶσιν ὑδρείαις τε καθ' ἑκάστας τὰς ὥρας, εἴ τι που ἄλσος ἢ τέμενος περὶ ταῦτα ἀφειμένον ᾖ, τὰ ῥεύματα ἀφιέντες εἰς αὐτὰ, τὰ τῶν θεῶν ἱερὰ κοσμῶσι. πανταχῆ δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις, γυμνάσια χρὴ κατασκευάζειν τοὺς νέους αὑτοῖς τε καὶ τοῖς γέρουσι, γεροντικὰ λουτρὰ θερμὰ παρέχοντας. ὕλην παρατιθέντας αὔην καὶ ξηρὰν ἄφθονον, ἐπ' ὀνήσει καμνόντων τε νόσοις καὶ πόνοις τετρυμένα γεωργικοῖς σώματα δεχομένους εὐμενῶς, ἰατροῦ δ' ἕξιν μὴ πάνυ σοφοῦ βελτίονα συχνῷ. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, κόσμος τε καὶ ὠφέλεια τοῖς τόποις γίγνοιτ' ἂν, μετὰ παιδιᾶς οὐδαμῇ ἀχαρίστου. σπουδὴ δὲ περὶ ταῦτα ἥδε ἔστω. τοὺς ἑξήκοντα ἑκάστους, τὸν αὑτῶν τόπον φυλάττειν, μὴ μόνον πολεμίων ἕνεκα, ἀλλὰ καὶ τῶν φίλων φασκόντων εἶναι, γειτόνων δὲ καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἢν ἄλλος ἄλλον ἀδικῇ δοῦλος ἢ ἐλεύθερος, δικάζοντας τῷ ἀδικεῖσθαι φάσκοντι, τὰ μὲν σμικρὰ αὐτοὺς τοὺς πέντε ἄρχοντας. τὰ δὲ μείζονα, μετὰ τῶν δώδεκα τοὺς ἑπτακαίδεκα δικάζειν μέχρι τριῶν μνῶν, ὅσα ἂν ἕτερος ἑτέρῳ ἐπικαλῇ, δικαστὴν δὲ καὶ ἄρχοντα ἀνυπεύθυνον, οὐδένα δικάζειν καὶ ἄρχειν δεῖ πλὴν τῶν τὸ τέλος ἐπιτιθέντων, οἷον βασιλέων, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἀγρονόμους τούτους ἐὰν ὑβρίζωσί τι περὶ τοὺς ὧν ἐπιμελοῦνται, προστάξεις τε προστάττοντες ἀνίσους καὶ ἐπιχειροῦντες λαμβάνειν τε καὶ φέρειν τῶν ἐν ταῖς γεωργίαις μὴ πείσαντες. καὶ ἐὰν δέχωνταί τι κολακείας ἕνεκα διδόντων, ἢ καὶ δίκας ἀδίκως διανέμωσι, ταῖς μὲν θωπείαις ὑπείκοντες, ὀνείδη φερέσθωσαν ἐν πάσῃ τῇ πόλει. τῶν δὲ ἄλλων ἀδικημάτων ὅτι ἂν ἀδικῶσι τοὺς ἐν τῷ τόπῳ τῶν μέχρι μνᾶς, ἐν τοῖς κωμήταις καὶ γείτοσιν ὑπεχέτωσαν ἑκόντες δίκας. τῶν δὲ μειζόνων ἑκάστοτε ἀδικημάτων ἢ καὶ τῶν ἐλαττόνων ἐὰν μὴ θέλωσιν ὑπέχειν, πιστεύοντες τῷ μεθίστασθαι κατὰ μῆνας εἰς ἕτερον ἀεὶ τόπον φεύγοντες ἀποφεύξεσθαι, τούτων πέρι λαγχάνειν μὲν ἐν ταῖς κοιναῖς δίκην τὸν ἀδικούμενον. ἐὰν δ' ἕλῃ, τὴν διπλασίαν πραττέσθω τὸν ὑποφεύγοντα καὶ μὴ ἐθελήσαντα ὑποσχεῖν ἑκόντα τιμωρίαν. διαιτάσθων δὲ οἵ τε ἄρχοντες οἵ τε ἀγρονόμοι τὰ δύο ἔτη, τοιόνδε τινα τρόπον. πρῶτον μὲν δὴ καθ' ἑκάστους τοὺς τόπους εἶναι ξυσσίτια, ἐν οἷς κοινῇ τὴν δίαιταν ποιητέον ἅπασιν. ὁ δὲ ἀποσυσσιτήσας, κἂν ἡντιναοῦν ἡμέραν ἢ νύκτα ἀποκοιμηθεὶς, μὴ τῶν ἀρχόντων ταξάντων, ἢ πάσης τινὸς ἀνάγκης ἐπιπεσούσης, ἐὰν ἀποφήνωσιν αὐτὸν οἱ πέντε καὶ γράψαντες θῶσιν ἐν ἀγορᾷ καταλελυκότα τὴν φρουρὰν, ὀνείδη τε ἐχέτω, τὴν πολιτείαν ὡς προδιδοὺς τὸ ἑαυτοῦ μέρος. κολαζέσθω τε πληγαῖς ὑπὸ τοῦ συντυγχάνοντος καὶ ἐθέλοντος κολάζειν ἀτιμωρήτως. τῶν δὲ ἀρχόντων αὐτῶν ἐάν τις τι δρᾷ τοιοῦτον αὐτοὺς, ἐπιμελεῖσθαι

μὲν τοῦ τοιούτου πάντας τοὺς ἑξήκοντα χρεών. ὁ δὲ αἰσθόμενός τε καὶ πυθόμενος, μὴ ἐπεξιὼν, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνεχέσθω νόμοις, καὶ πλείονι τῶν νέων ζημιούσθω. περὶ τὰς τῶν νέων ἀρχὰς ἠτιμάσθω πάσας. τούτων δὲ οἱ νομοφύλακες, ἐπίσκοποι ἀκριβεῖς ἔστωσαν, ὅπως ἢ μὴ γίγνηται τὴν ἀρχὴν, ἢ γιγνόμενα τῆς ἀξίας δίκης τυγχάνῃ. δεῖ δὴ πάντ᾽ ἄνδρα διανοεῖσθαι περὶ ἁπάντων ἀνθρώπων, ὡς ὁ μὴ δουλεύσας, οὐδ᾽ ἂν δεσπότης γένοιτο ἄξιος ἐπαίνου. καὶ καλλωπίζεσθαι χρὴ τῷ καλῶς δουλεῦσαι μᾶλλον, ἢ τοῦ καλῶς ἄρξαι. πρῶτον μὲν τοῖς νόμοις ὡς ταύτην τοῖς θεοῖς οὖσαν δουλείαν. ἔπειτα τοῖς πρεσβυτέροις τε καὶ ἐντίμως βεβιωκόσι τοὺς νέους. Μετὰ δὲ ταῦτα τῆς καθ᾽ ἡμέραν διαίτης, δεῖ τῆς ταπεινῆς καὶ ἀπόρου γεγευμένον εἶναι τὰ δύο ἔτη ταῦτα, τὸν τῶν ἀγρονόμων γεγονότα. ἐπειδὰν γὰρ δὴ καταλεγῶσιν οἱ δώδεκα ξυνελθόντες μετὰ τῶν πέντε, βουλευέσθωσαν ὡς οἱόνπερ οἰκέται οὐχ ἕξουσιν αὐτοῖς ἄλλους οἰκέτας τε καὶ δούλους. οὐδ᾽ ἐκ τῶν ἄλλων γεωργῶν τε καὶ κωμητῶν, τοῖς ἐκείνων περὶ τὰ ἴδια χρήσονται ὑπηρετήμασι διακόνοις, ἀλλὰ μόνον ὅσα εἰς τὰ δημόσια. τὰ δ᾽ ἄλλα αὐτοὶ δι᾽ αὐτῶν διανοηθήτωσαν ὡς βιωσόμενοι, διακονοῦντές τε καὶ διακονούμενοι ἑαυτοῖς. πρὸς δὲ τούτοις πᾶσαν τὴν χώραν διεξερευνώμενοι θέρους καὶ χειμῶνος σὺν τοῖς ὅπλοις φυλακῆς τε καὶ γνωρίσεως ἕνεκα πάντων ἀεὶ τῶν τόπων. κινδυνεύει γὰρ οὐδενὸς ἔλαττον μάθημα εἶναι, δι᾽ ἀκριβείας ἐπίστασθαι πάντας τὴν αὐτῶν χώραν. οὗ δὴ χάριν κυνηγεσίαν καὶ τὴν ἄλλην θήραν, οὐχ ἧττον ἐπιτηδεύειν δεῖ τὸν ἡβῶντα, ἢ τῆς ἄλλης ἡδονῆς ἅμα καὶ ὠφελείας, τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα γιγνομένης πᾶσι. τούτους οὖν αὐτούς τε καὶ τὸ ἐπιτήδευμα, εἴτε τις κρυπτοὺς εἴτε ἀγρονόμους, εἴθ᾽ ὅτι καλὸν χαίρει τοῦτο προσαγορεύων, προθύμως πᾶς ἀνὴρ εἰς δύναμιν ἐπιτηδευέτω, ὅσοι μέλλουσι τὴν αὐτῶν πόλιν ἱκανῶς σώζειν. Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο, ἀρχόντων αἱρέσεως ἀγορανόμων πέρι καὶ ἀστυνόμων, ἦν ἡμῖν ἑπόμενον. ἕποιντο δ᾽ ἂν ἀγρονόμοις τε, ἀστυνόμοι τρεῖς, ἑξήκοντα οὖσι, τριχῆ δώδεκα μέρη τῆς πόλεως διαλαβόντες, μιμούμενοι ἐκείνους, τῶν τε ὁδῶν ἐπιμελούμενοι τῶν κατὰ τὸ ἄστυ, καὶ τῶν ἐκ τῆς χώρας λεωφόρων εἰς τὴν πόλιν ἀεὶ τεταγμένων. καὶ τῶν οἰκοδομιῶν, ἵνα κατὰ νόμους γίγνωνται πᾶσαι. καὶ δὴ καὶ τῶν ὑδάτων ὁπόσ᾽ ἂν αὐτοῖς πέμπωσι καὶ παραδιδῶσιν οἱ φρουροῦντες τεθεραπευμένα. ὅπως εἰς τὰς κρήνας ἱκανὰ καὶ καθαρὰ πορευόμενα, κοσμῇ τε ἅμα, καὶ ὠφελῇ τὴν πόλιν. δεῖ δὴ καὶ τούτους δυνατούς τε εἶναι καὶ σχολάζοντας τῶν κοινῶν ἐπιμελεῖσθαι. διὸ προβαλλέσθω μὲν πᾶς ἀνὴρ ἐκ τῶν μεγίστων τιμημάτων, ἀστυνόμον ὃν ἂν βούληται. διαχειροτονηθέντων δὲ καὶ ἀφικομένων εἰς ἓξ οἷς ἂν πλεῖσται γίγνωνται, τοὺς τρεῖς ἀποκληρωσάντων. οἷς τούτων ἐπιμελές, δοκιμασθέντων δὲ ἀρχόντων κατὰ τοὺς τεθέντας αὐτοῖς νόμους. ἀγορανόμους δ᾽ ἑξῆς τούτοις, αἱρεῖσθαι μὲν ἐκ τῶν δευτέρων καὶ πρώτων τιμημάτων πέντε. τὰ δ᾽ ἄλλα αὐτῶν γίγνεσθαι τὴν αἵρεσιν καθάπερ ἡ τῶν ἀστυνόμων, δέκα ἐκ τῶν ἄλλων χειροτονηθέντας, τοὺς πέντε ἀποκληρῶσαι, καὶ δοκιμασθέντας αὐτοὺς, ἄρχοντας ἀποφῆναι. χειροτονείτω δὲ πᾶς πάντα. ὁ δὲ μὴ θέλων, ἐὰν εἰσαγγελθῇ πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ζημιούσθω πεντήκοντα δραχμαῖς, πρὸς τῷ κακὸς εἶναι δοκεῖν. ἴτω δ᾽ εἰς ἐκκλησίαν καὶ τὸν κοινὸν ξύλλογον ὁ βουλόμενος. ἐπάναγκες δ᾽ ἔστω τῷ τῶν δευτέρων καὶ πρώτων τιμημάτων δέκα δραχμαῖς ζημιουμένῳ, ἐὰν μὴ παρὼν ἐξετάζηται τοῖς ξυλλόγοις. τρίτῳ δὲ τιμήματι καὶ τετάρτῳ μὴ ἐπάναγκες, ἀλλὰ ἀζήμιος ἀφείσθω. ἐὰν μή τι παραγγείλωσιν οἱ ἄρχοντες πᾶσιν, ἔκ τινος ἀνάγκης ξυνιέναι. τοὺς δὲ δὴ ἀγορανόμους, τὸν περὶ τὴν ἀγορὰν κόσμον διαταχθέντα ὑπὸ νόμων φυλάττειν, καὶ ἱερῶν καὶ κρηνῶν ἐπιμελεῖσθαι τῶν κατ᾽ ἀγορὰν, ὅπως μηδὲν ἀδικῇ μηδείς. Τὸν ἀδικοῦντα δὲ κολάζειν, πληγαῖς μὲν καὶ δεσμοῖς δοῦλον καὶ ξένον. ἐὰν δ᾽ ἐπιχώριος ὤν τις περὶ τὰ τοιαῦτα ἀκοσμῇ, μέχρι μὲν ἑκατὸν δραχμῶν νομίσματος, αὐτοὺς εἶναι κυρίους διαδικάζοντας. μέχρι δὲ διπλασίου τούτου, κοινῇ μετὰ ἀστυνόμων ζημιοῦν, δικάζοντας τῷ ἀδικοῦντι. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἀστυνόμοις ἔστω ζημιώματά τε καὶ κολάσεις ἐν τῇ ἑαυτῶν ἀρχῇ. μέχρι μὲν μνᾶς αὐτοὺς ζημιοῦντας. τὴν διπλασίαν δὲ μετὰ ἀγορανόμων. Μουσικῆς δὲ μετὰ τοῦτο καὶ γυμναστικῆς ἄρχοντας καθίστασθαι πρέπον ἂν εἴη διττοὺς ἑκατέρων. τοὺς μὲν παιδείας αὐτῆς ἕνεκα, τοὺς δὲ ἀγωνιστικῆς. παιδείας μὲν βούλεται λέγειν ὁ νόμος, γυμνασίων καὶ διδασκαλιῶν, ἐπιμελητὰς κόσμου καὶ παιδεύσεως ἅμα καὶ τῆς περὶ ταῦτα ἐπιμελείας. τῶν φοιτήσεών τε πέρι καὶ οἰκήσεων ἀρρένων καὶ θηλειῶν κορῶν. ἀγωνίας δὲ, ἔν τε τοῖς γυμνικοῖς, καὶ περὶ τὴν μουσικὴν ἀθλοθέτας ἀθληταῖς, διττοὺς αὖ τούτους. περὶ μουσικὴν μὲν ἑτέρους, περὶ ἀγωνίαν δ᾽ ἄλλους. ἀγωνιστικῆς μὲν οὖν ἀνθρώπων τε καὶ ἵππων, τοὺς αὐτούς. μουσικῆς δὲ ἑτέρους μὲν, τοὺς περὶ μονῳδίαν τε καὶ μιμητικήν. οἷον ῥαψῳδῶν καὶ κιθαρῳδῶν καὶ αὐλητῶν καὶ πάντων τῶν τοιούτων, ἀθλοθέτας ἑτέρους πρέπον ἂν εἴη γίγνεσθαι. τῶν δὲ περὶ χορῳδίαν ἄλλους. πρῶτον δὴ, περὶ τὴν χορῶν παιδιὰν, παίδων τε καὶ ἀνδρῶν, καὶ θηλειῶν κορῶν ἐν ὀρχήσεσι καὶ τῇ τάξει τῇ ἁπάσῃ γιγνομένῃ μουσικῇ τοὺς ἄρχοντας αἱρεῖσθαι χρεών. ἱκανὸς δὲ εἷς ἄρχων αὐτοῖς, μὴ ἔλαττον τετταράκοντα γεγονὼς ἐτῶν. ἱκανὸς δὲ καὶ περὶ μονῳδίαν εἷς, μὴ ἔλαττον ἢ τριάκοντα γεγονὼς ἐτῶν, εἰσαγωγάς τε εἶναι, καὶ τοῖς ἁμιλλωμένοις, τὴν διάκρισιν ἱκανῶς ἀποδιδούς. τὸν δὴ χορῶν ἄρχοντα καὶ διαθετῆρα, αἱρεῖσθαι χρὴ τοιόνδε τινὰ τρόπον. ὅσοι μὲν φιλοφρόνως ἐσχήκασι περὶ τὰ τοιαῦτα, εἰς τὸν ξύλλογον ἴτωσαν ἐπιζήμιοι ἐὰν μὴ ἴωσι. τούτου δὲ οἱ νομοφύλακες κριταί. τοῖς δ᾽ ἄλλοις ἐὰν μὴ βούλωνται, μηδὲν ἐπάναγκες ἔστω.

κεν ἔστω. καὶ τὴν προβολὴν δὴ τὸν αἱρούμενον, ἐκ τῶν ἐμπείρων ποιητέον. ἔν τε τῇ δοκιμασίᾳ, κατηγόρημα ἐν τούτῳ ἔστω καὶ ἀπηγόρημα. τῶν μὲν ὡς ἄπειρος ὁ λαχὼν, τῶν δ' ὡς ἔμπειρος. ὃς δ' ἂν εἷς ἐκ προκεχειροτονηθέντων δέκα λάχῃ δοκιμασθεὶς, τὸν ἐνιαυτὸν τῶν χορῶν ἀρχέτω κατὰ νόμον. κατὰ ταυτὰ δὲ τούτοις, καὶ ταύτῃ ὁ λαχὼν τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον, τῶν ἀφικομένων εἰς κρίσιν μονῳδιῶν τε καὶ συναυλιῶν, ἀρχέτω εἰς τοὺς κριτὰς ἀποδιδοὺς ὁ λαχὼν τὴν κρίσιν. μετὰ δὲ ταῦτα, χρεὼν ἀγωνίας ἀθλοθέτας αἱρεῖσθαι τῶν περὶ τὰ γυμνάσια ἵππων τε καὶ ἀνθρώπων, ἐκ τῶν τρίτων τε καὶ ἔτι τῶν δευτέρων τιμημάτων. εἰς δὲ τὴν αἵρεσιν ἔστω μὲν ἐπάναγκες, τοῖς τρισὶ πορεύεσθαι τιμήμασι. τὸ σμικρότατον δὲ, ἀζήμιον ἀφείσθω. τρεῖς δ' ἔστωσαν οἱ λαχόντες. τῶν προκεχειροτονηθέντων μὲν εἴκοσι. λαχόντων δὲ ἐκ τῶν εἴκοσι, τριῶν, οὓς ἂν καὶ ψῆφος ἡ τῶν δοκιμαζόντων δοκιμάσῃ. ἐὰν δέ τις ἀποδοκιμασθῇ καθ' ἡντιναοῦν ἀρχῆς λῆξιν καὶ κρίσιν, ἄλλους ἀνθαιρεῖσθαι κατὰ ταυτὰ, καὶ τὴν δοκιμασίαν ὡσαύτως αὐτῶν πέρι ποιεῖσθαι. Λοιπὸς δὲ ἄρχων περὶ τὰ προειρημένα ἡμῖν, ὁ τῆς παιδείας ἐπιμελητὴς πάσης, θηλειῶν τε καὶ ἀῤῥένων, εἷς μὲν δὴ καὶ ὁ τούτων ἄρξων ἔστω κατὰ νόμους. ἐτῶν μὲν γεγονὼς μὴ ἔλαττον, ἢ πεντήκοντα, παίδων δὲ γνησίων πατὴρ μάλιστα μὲν υἱέων καὶ θυγατέρων, εἰ δὲ μὴ θάτερα. διανοηθήτω δὲ αὐτός τε ὁ προκριθεὶς καὶ ὁ προκρίνων, ὡς οὖσαν ταύτην τὴν ἀρχὴν τῶν ἐν τῇ πόλει ἀκροτάτων ἀρχῶν πολὺ μεγίστην. παντὸς γὰρ δὴ φυτοῦ ἡ πρώτη βλάστη καλῶς ὁρμηθεῖσα, πρὸς ἀρετὴν τῆς αὐτοῦ φύσεως, κυριωτάτη τέλος ἐπιθεῖναι τὸ πρόσφορον, τῶν τε ἄλλων φυτῶν καὶ τῶν ζώων ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων καὶ ἀνθρώπων. ἄνθρωπος δὲ ὡς φαμὲν ἥμερον, ὅμως μὴν παιδείας μὲν ὀρθῆς τυχὸν καὶ φύσεως εὐτυχοῦς, θειότατον ἡμερώτατόν τε ζῶον γίγνεσθαι φιλεῖ. μὴ ἱκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφὲν, ἀγριώτατον ὁπόσα φύει γῆ. ὧν ἕνεκα οὐ δεύτερον, οὐδὲ πάρεργον δεῖ τὴν παίδων τροφὴν τὸν νομοθέτην ἐᾶν γίγνεσθαι. πρῶτον δὲ ἄρξασθαι χρεὼν τὸν μέλλοντα αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι καλῶς, αἱρεθῆναι τῶν ἐν τῇ πόλει, ὃς ἂν ἄριστος εἰς πάντα ᾖ, τοῦτον κατὰ δύναμιν ὅτι μάλιστα αὐτοῖς καθιστάντα, προστάτην τε καὶ ἐπιμελητήν.

Αἱ πᾶσαι τοίνυν ἀρχαὶ πλὴν βουλῆς καὶ πρυτάνεων εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐλθοῦσαι, φερόντων ψῆφον κρύβδην τῶν νομοφυλάκων, ὅν τιν' ἂν ἕκαστος ἡγῆται κάλλιστ' ἂν τῶν περὶ παιδείαν ἄρξαι γενομένων. ᾧ δ' ἂν πλεῖσται ψῆφοι ξυμβῶσι, δοκιμασθεὶς ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀρχόντων τῶν ἑλομένων πλὴν νομοφυλάκων, ἀρχέτω ἔτη πέντε. ἕκτῳ δὲ κατὰ ταυτὰ, ἄλλον ἐπὶ ταύτην τὴν ἀρχὴν αἱρεῖσθαι. ἐὰν δέ τις δημοσίαν ἀρχὴν ἄρχων ἀποθάνῃ, πρὶν ἐξήκειν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν, πλέον ἢ τριάκοντα ἐπιδεομένην ἡμερῶν, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἄλλον καθιστάναι, οἷς ἦν προσηκόντως τοῦτο μέλλον. Καὶ ἐὰν ὀρφανῶν ἐπίτροπος τελευτήσῃ τις, οἱ προσήκοντες καὶ ἐπιδημοῦντες πρὸς πατρὸς καὶ μητρὸς μέχρις ἀνεψιῶν παίδων, ἄλλον καθιστάντων, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν, ἢ ζημιούσθων ἕκαστος δραχμῇ, τῆς ἡμέρας, μέχρι περ ἂν καταστήσωσι τὸν ἐπίτροπον. Πᾶσα δὲ δή που πόλις ἄπολις ἂν γίγνοιτο ἐν ᾗ δικαστήρια μὴ καθεστῶτα εἴη κατὰ τρόπον. ἄφωνος δ' αὖ δικαστὴς ἡμῖν καὶ μὴ πλείω τῶν ἀντιδίκων ἐν ταῖς ἀνακρίσεσι φθεγγόμενος, καθάπερ ἐν ταῖς διαίταις, οὐκ ἄν ποτε ἱκανὸς γένοιτο περὶ τὴν τῶν δικαίων κρίσιν. ὧν ἕνεκα, οὔτε πολλοὺς ὄντας ῥᾴδιον εὖ δικάζειν, οὔτε ὀλίγους φαύλους. σαφὲς δὲ δὴ τό γε ἀμφισβητούμενον χρεὼν γίγνεσθαι παρ' ἑκατέρων. ὁ δὲ χρόνος ἅμα καὶ τὸ βραδὺ, τό, τε πολλάκις ἀνακρίνειν, πρὸς τὸ φανερὰν γίγνεσθαι τὴν ἀμφισβήτησιν, ξύμφορον. ὧν ἕνεκα, πρῶτον μὲν εἰς γείτονας ἰέναι χρὴ τοὺς ἐπικαλοῦντας ἀλλήλοις, καὶ τοὺς φίλους τε καὶ ξυνειδότας, ὅτι μάλιστα τὰς ἀμφισβητουμένας πράξεις. ἐὰν δ' ἄρα μὴ ἐν τούτοις τις ἱκανὴν κρίσιν λαμβάνῃ, πρὸς ἄλλο δικαστήριον ἴτω. τὸ δὲ τρίτον, ἂν τὰ δύο δικαστήρια μὴ δύνηται διαλλάξαι, τέλος ἐπιθέτω τῇ δίκῃ. τρόπον δή τινα καὶ τῶν δικαστηρίων αἱ καταστάσεις, ἀρχόντων εἰσὶν αἱρέσεις. πάντα μὲν γὰρ ἄρχοντα, ἀναγκαῖον καὶ δικαστὴν εἶναι τινῶν. δικαστὴς δὲ οὐκ ἄρχων, καί τινα τρόπον ἄρχων οὐ πάνυ φαῦλος γίγνεται τὴν τόθ' ἡμέραν, ᾗ περ ἂν κρίνων τὴν δίκην ἀποτελῇ. Θέντες δὴ καὶ τοὺς δικαστὰς ὡς ἄρχοντας, λέγωμεν τίνες ἂν εἶεν πρέποντες, καὶ τίνων ἄρα δικασταὶ, καὶ πόσοι ἐφ' ἕκαστον. κυριώτατον μὲν τοίνυν ἔστω δικαστήριον, ὅπερ ἂν αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀποφήνωσιν ἕκαστοι, κοινῇ τινας ἑλόμενοι. δύο δὴ τῶν λοιπῶν ἔστω κριτήρια. τὸ μὲν ὅταν τις τινὰ ἰδιώτην ἰδιώτης ἐπαιτιώμενος, ἀδικεῖν αὐτὸν ἄγων εἰς τὴν δίκην, βούληται διακριθῆναι. τὸ δ' ὁπόταν τὸ δημόσιον ὑπό τινος τῶν πολιτῶν, ἡγῆταί τι ἀδικεῖσθαι, καὶ βουληθῇ τῷ κοινῷ βοηθεῖν. λεκτέον δ' ὁποῖοί τ' εἰσὶ καὶ τίνες οἱ κριταί. πρῶτον δὴ δικαστήριον γιγνέσθω κοινὸν ἅπασι τοῖς τὸ τρίτον ἀμφισβητοῦσιν ἰδιώταις πρὸς ἀλλήλους γιγνόμενον τῇδέ πῃ. πάσας δὴ τὰς ἀρχὰς, ὁπόσαι τε κατ' ἐνιαυτὸν καὶ ὁπόσαι πλείω χρόνον ἄρχουσιν. ἐπειδὰν μέλλῃ νέος ἐνιαυτὸς μετὰ θερινὰς τροπὰς τῷ ἐπιόντι μηνὶ γίγνεσθαι, ταύτης τῆς ἡμέρας τῇ πρόσθεν, πάντας χρὴ τοὺς ἄρχοντας συνελθεῖν εἰς ἓν ἱερόν. καὶ τὸν θεὸν ὀμόσαντας, οἷον ἀπάρξασθαι πάσης ἀρχῆς ἕνα δικαστὴν, ὃς ἂν ἐν ἀρχῇ ἑκάστῃ ἄριστός τε εἶναι δόξῃ καὶ ἄριστ' ἂν καὶ ὁσιώτατα τὰς δίκας τοῖς πολίταις αὐτῷ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν φαίνηται διακρίνειν. τούτων δὲ αἱρεθέντων, γίγνεσθαι μὲν δοκιμασίαν ἐν τοῖς ἑλομένοις. ἐὰν δὲ ἀποδοκιμασθῇ τις, ἕτερον ἀνθ' αἱρεῖσθαι κατὰ ταυτά. τοὺς δὲ δοκιμασθέντας δικάζειν μὲν τοῖς τ' ἄλλα δικαστήρια φυγοῦσι, τὴν δὲ ψῆφον φανερὰν φέρειν. ἐπη-

κόους δ'

κοὺς δ' εἶναι καὶ θεατὰς τούτων τῶν δικῶν, ἐξ ἀνάγκης μὲν βουλευτὰς, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἑλομένους αὐτούς. τῶν δὲ ἄλλων, τὸν βουλόμενον. ἐὰν δέ τις ἐπαιτιᾶταί τε τινὰ ἑκόντα ἀδίκως κρῖναι τὴν δίκην, εἰς τοὺς νομοφύλακας ἰὼν, κατηγορείτω. ὁ δὲ ὄφλων τὴν τοιαύτην δίκην, ὑπεχέτω μὲν τοῦ βλάβους τῷ βλαφθέντι τὸ ἥμισυ τίνειν. ἐὰν δὲ μείζονος ἄξιος εἶναι δόξῃ ζημίας, προστιμᾶν τοὺς κρίναντας τὴν δίκην ὅτι χρὴ πρὸς τούτῳ παθεῖν αὐτὸν, ἢ ἀποτίνειν τῷ κοινῷ καὶ τῷ τὴν δίκην δικασαμένῳ. περὶ δὲ τῶν δημοσίων ἐγκλημάτων, ἀναγκαῖον πρῶτον μὲν τῷ πλήθει μεταδιδόναι τῆς κρίσεως. οἱ γὰρ ἀδικούμενοι πάντες εἰσὶν, ὁπόταν τις τὴν πόλιν ἀδικῇ, καὶ χαλεπῶς ἂν ἐν δίκῃ φέροιεν, ἄμοιροι γιγνόμενοι τῶν τοιούτων διακρίσεων, ἀλλ' ἀρχήν τε εἶναι χρὴ τῆς τοιαύτης δίκης καὶ τελευτὴν, εἰς τὸν δῆμον ἀποδιδομένην. τὴν δὲ βάσανον, ἐν ταῖς μεγίσταις ἀρχαῖς τρισὶν, ἃς ἂν ὅ, τε φεύγων καὶ ὁ διώκων ξυνομολογῆτον. ἐὰν δὲ μὴ δύνησθον κοινωνῆσαι τῆς ὁμολογίας αὐτοῖς, τὴν βουλὴν ἐπικρίνειν αὐτῶν τὴν αἵρεσιν ἑκατέρου. δεῖ δὲ δὴ καὶ τῶν ἰδίων δικῶν, κοινωνεῖν κατὰ δύναμιν ἅπαντας. ὁ γὰρ ἀκοινώνητος ὢν ἐξουσίας τοῦ συνδικάζειν, ἡγεῖται τὸ παράπαν τῆς πόλεως οὐ μέτοχος εἶναι. διὰ ταῦτ' οὖν δὴ καὶ κατὰ φυλὰς ἀναγκαῖον δικαστήριά τε γίγνεσθαι, καὶ κλήρῳ δικαστὰς ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἀδιαφθόρους ταῖς δεήσεσι δικάζειν. τὸ δὲ τέλος κρίνειν πάντων τῶν τοιούτων ἐκεῖνο τὸ δικαστήριον, ὅ φαμεν εἰς γε ἀνθρωπίνην δύναμιν ὡς οἷόν τε ἀδιαφθορώτατα παρεσκευάσθαι τοῖς μὴ δυναμένοις μήτε ἐν τοῖς γείτοσι, μήτε ἐν τοῖς φυλετικοῖς δικαστηρίοις ἀπαλλάττεσθαι. νῦν δὴ περὶ μὲν δικαστήρια ἡμῖν ἃ δὴ φαμὲν, οὔθ' ὡς ἀρχὰς οὔτ' ὡς μὴ ῥᾴδιον εἰπόντα, ἀναμφισβητήτως εἰρηκέναι. πη ἐμὲν ταῦτα, οἷον περιγραφή τις ἔξωθεν περιγεγραμμένη, τὰ μὲν εἴρηκε, τὰ δ' ἀπολείπει σχεδόν. πρὸς γὰρ τέλει νομοθεσίας, ἡ δικῶν ἀκριβὴς νόμων θέσις ἅμα καὶ διαίρεσις, ὀρθότατα γίγνοιτ' ἂν μακρῷ. ταύταις μὲν οὖν εἰρήσθω, πρὸς τῷ τέλει περιμένειν ἡμᾶς. αἱ δὲ περὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς καταστάσεις, σχεδὸν τὴν πλείστην εἰλήφασι νομοθεσίαν. τὸ δὲ ὅλον καὶ ἀκριβὲς περὶ ἑνός τε καὶ πάντων τῶν κατὰ πόλιν καὶ πολιτικὴν πᾶσαν διοικήσεων, οὐκ ἔστι γενέσθαι σαφὲς, πρὶν ἂν ἡ διέξοδος ἀπ' ἀρχῆς τά τε δεύτερα καὶ τὰ μέσα καὶ πάντα μέρη τὰ ἑαυτῆς ἀπολαβοῦσα, πρὸς τὸ τέλος ἀφίκηται. νῦν μὴν ἐν τῷ παρόντι μέχρι τῆς τῶν ἀρχόντων αἱρέσεως γενομένης, τελευτὴ μὲν τῶν ἔμπροσθεν αὕτη γίγνοιτ' ἂν ἱκανή. νόμων δὲ θέσεως ἀρχὴ, καὶ ἀναβολῶν ἅμα καὶ ὄκνων, οὐδὲν ἔστι δεομένη. Κλ. Πάντως μοι κατὰ νοῦν ὦ ξένε τὰ ἔμπροσθεν εἰρηκὼς, τὴν ἀρχὴν τελευτῇ προσάψας περὶ τῶν τε εἰρημένων καὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, ταῦτα ἔτι μᾶλλον ἐκείνων εἴρηκας φιλίως. Ἀθ. Καλῶς τοίνυν ἂν ἡμῖν ἡ πρεσβυτῶν ἔμφρων παιδιὰ, μέχρι δεῦρ' εἴη τανῦν διαπεπαισμένη. Κλ. Καλὴν τὴν σπουδὴν ἔοικας δηλοῦν τῶν ἀνδρῶν. Ἀθ. Εἰκός γε. τόδε δ' ἐννοήσωμεν, εἴ σοι δοκεῖ καθάπερ ἐμοί. Κλ. Τὸ ποῖον δὴ καὶ περὶ τίνων; Ἀθ. Οἶσθ' ὅτι καθάπερ ζωγράφων οὐδὲν πέρας ἔχειν ἡ πραγματεία δοκεῖ περὶ ἑκάστων τῶν ζώων, ἀλλ' ἢ τοῦ χραίνειν ἢ ἀποχραίνειν, ἢ ὅτι δή ποτε καλοῦσι τὸ τοιοῦτον οἱ ζωγράφων παῖδες, οὐκ ἄν ποτε δοκῇ παύσασθαι κοσμοῦσα, ὥστε ἐπίδοσιν μηκέτ' ἔχειν, εἰς τὸ καλλίω τε καὶ φανερώτερα γίγνεσθαι τὰ γεγραμμένα. Κλ. Σχεδὸν ἐννοῶ, ἀκούων καὶ αὐτὸς ταῦτα ἃ λέγεις, ἐπεὶ ἐντριβής γε οὐδαμῶς γέγονα τῇ τοιαύτῃ τέχνῃ. Ἀθ. Καὶ οὐδὲν γε ἐβλάβης. χρησώμεθά γε μὴν τῷ νῦν παρατυχόντι περὶ αὐτῆς ἡμῖν λόγῳ τὸ τοιόνδε. ὡς εἴ ποτέ τις ἐπινοήσειε γράψαι τε ὡς κάλλιστον ζῷον, καὶ τοῦτ' αὖ μηδέ ποτε ἐπὶ τὸ φαυλότερον, ἀλλ' ἐπὶ τὸ βέλτιον ἴσχειν τοῦ ἐπιόντος δὴ χρόνου, ξυννοεῖς ὅτι θνητὸς ὢν, εἰ μή τινα καταλείψει διάδοχον τοῦ ἐπανορθοῦν τε ἐάν τι σφάλληται τὸ ζῷον ὑπὸ χρόνων, καὶ τὸ παραλειφθὲν ὑπὸ τῆς ἀσθενείας τῆς ἑαυτοῦ πρὸς τὴν τέχνην, οἷός τε εἰς τὸ πρόσθεν ἔσται φαιδρύνων ποιεῖν ἐπιδιδόναι, σμικρόν τινα χρόνον αὐτῷ, πόνος παραμενεῖ πάμπολυς; Κλ. Ἀληθῆ. Ἀθ. Τί οὖν; ἆρ' οὐ τοιοῦτον δοκεῖ σοι τὸ τοῦ νομοθέτου βούλημα εἶναι; πρῶτον μὲν γράψαι τοὺς νόμους πρὸς τὴν ἀκρίβειαν κατὰ δύναμιν ἱκανῶς. ἔπειτα προϊόντος τοῦ χρόνου, καὶ τῶν δοξάντων ἔργῳ πειρώμενον, ἆρ' οἴει τινὰ οὕτως ἄφρονα γεγονέναι νομοθέτην, ὥστ' ἀγνοεῖν ὅτι πάμπολλα ἀνάγκη παραλείπεσθαι τοιαῦτα, ἃ δεῖ τινα ξυνεπόμενον ἐπανορθοῦν, ἵνα μηδαμῇ χείρων, βελτίων δὲ ἡ πολιτεία, καὶ ὁ κόσμος ἀεὶ γίγνηται περὶ τὴν ᾠκισμένην αὐτῷ πόλιν; Κλ. Εἰκός. πῶς γὰρ οὐ βούλεσθαι πάντα ὁντινοῦν τὸ τοιοῦτον; Ἀθ.

Οὐκοῦν εἴ τις τινὰ μηχανὴν ἔχοι πρὸς τούτῳ ἔργῳ καὶ λόγοις, τίνα τρόπον διδάξειεν ἂν ἕτερον εἴτε μείζονα εἴτε ἐλάττω περὶ τοῦτ' ἔχειν ἔννοιαν, ὅπῃ χρὴ φυλάττειν καὶ ἐπανορθοῦν νόμους, οὐκ ἄν ποτε λέγων ἀπείποι τὸ τοιοῦτον, πρὶν ἐπὶ τέλος ἐλθεῖν. Κλ. Πῶς γὰρ ἄν; Ἀθ. Οὐκοῦν ἐν τῷ νῦν παρόντι ποιητέον ἐμοὶ καὶ σφῷν τοῦτο; Κλ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις; Ἀθ. Ἐπειδὴ νομοθετεῖν μὲν μέλλομεν, ᾕρηνται δὲ ἡμῖν νομοφύλακες, ἡμεῖς δ' ἐν δυσμαῖς τοῦ βίου, οἱ δ' ὡς πρὸς ἡμᾶς νέοι. ἅμα μὲν ὥς φαμεν δεῖ νομοθετεῖν ἡμᾶς. ἅμα δὲ πειρᾶσθαι ποιεῖν καὶ τούτους αὐτοὺς, νομοθέτας τε καὶ νομοφύλακας εἰς τὸ δυνατόν. Κλ. Τί μήν; εἴπερ οἷοί τε γ' ἐσμὲν ἱκανῶς. Ἀθ. Ἀλλ' οὖν πειρατέα γε καὶ προθυμητέα. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Λέγωμεν δὴ πρὸς αὐτοὺς, ὦ φίλοι σωτῆρες νόμων, ἡμεῖς περὶ ἑκάστων ὧν τίθεμεν τοὺς νόμους, πάμπολλα παραλείψομεν. Κλ. Ἀνάγκη γάρ. Ἀθ. Οὐ μὴν ἀλλ' ὅσα γε μὴ σμικρὰ. καὶ τὸ ὅλον εἰς δύναμιν, οὐκ ἀνήσομεν ἀπεριήγητον καθάπερ τινὶ περιγραφῇ. τοῦτο

δὲ δεήσει

δὲ λήσει συμπληροῦν ὑμᾶς τὸ περιηγηθέν. ὅποι δὲ βλέποντες δράσετε, τὸ τοιοῦτον ἀκούειν χρή. Μέγιλλος μὲν γὰρ καὶ ἐγὼ καὶ Κλεινίας, εἰρήκαμέν τε αὐτὰ ἀλλήλοις οὐκ ὀλιγάκις, ὁμολογοῦμέν τε λέγεσθαι καλῶς. ὑμᾶς δὲ ἡμῖν βουλόμεθα, συγγνώμονάς τε ἅμα καὶ μαθητὰς γίγνεσθαι, βλέποντας πρὸς ταῦτα εἰς ἅπερ ἡμεῖς ξυνεχωρήσαμεν ἀλλήλοις, τὸν νομοφύλακά τε καὶ νομοθέτην δεῖν βλέπειν. ἦν δὲ ἡ συγχώρησις, ἓν ἔχουσα κεφάλαιον, ὅπως ποτὲ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνοιτ᾽ ἄν, τὴν ἀνθρώπῳ προσήκουσαν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς ἔχων, ἔκ τινος ἐπιτηδεύματος ἤ τινος ἤθους, ἢ ποιᾶς κτήσεως, ἢ ἐπιθυμίας ἢ δόξης, ἢ μαθημάτων ποτέ τινων. εἴ τε ἄρρην τις τῶν ξυνοικούντων οὖσα ἡ φύσις, εἴ τε θήλεια νέων ἢ γερόντων, ὅπως εἰς ταυτὸν τοῦτο ὃ λέγομεν τεταγμένη, σπουδὴ πᾶσα ἔσται διὰ παντὸς τοῦ βίου. τῶν δ᾽ ἄλλων ὁπόσα ἐμπόδια τούτοις, μηδὲν προτιμῶν φανεῖται μηδ᾽ ὁστισοῦν, τελευτῶν δὲ καὶ πόλεως ἐὰν ἀνάστατον ἀνάγκη φαίνηται γίγνεσθαι, πρὶν ἐθέλειν δούλειον ὑπομείνασα ζυγὸν ἄρχεσθαι ὑπὸ χειρόνων, ἢ λείπειν φυγῇ τὴν πόλιν. ὡς πάντα τὰ τοιαῦτ᾽ ἄρ᾽ ἐστὶν ὑπομενετέον πάσχοντας, πρὶν ἀλλάξασθαι πολιτείαν, ἢ χείρους ἀνθρώπους πέφυκε ποιεῖν. ταῦτα ἡμεῖς τε ἔμπροσθεν ξυνωμολογησάμεθα, καὶ νῦν ὑμεῖς ἡμῶν εἰς ταῦτα ἑκάτερα βλέποντες, ἐπαινεῖτε καὶ ψέγετε τοὺς νόμους, ὅσοι μὴ ταῦτα δυνατοί. τοὺς δὲ δυνατοὺς ἀσπάζεσθέ τε καὶ φιλοφρόνως δεχόμενοι, ζῆτε ἐν αὐτοῖς. τὰ δ᾽ ἄλλα ἐπιτηδεύματα καὶ πρὸς ἄλλα τείνοντα τῶν ἀγαθῶν λεγομένων, χαίρειν χρὴ προσαγορεύειν. ἀρχὴ δὲ ἔστω τῶν μετὰ ταῦτα ἡμῖν νόμων ἥδε τις, ἀφ᾽ ἱερῶν ἠργμένη. τὸν ἀριθμὸν γὰρ δὴ δεῖ πρῶτον ἀναλαβεῖν ἡμᾶς τὸν τῶν πεντακισχιλίων καὶ τετταράκοντα ὅσας εἶχέ τε καὶ ἔχει τομὰς προσφόρους, ὅ τε ὅλος ἅμα καὶ ὁ κατὰ φυλάς. ὃ δὴ τοῦ παντὸς ἔθεμεν δωδεκατημόριον, ἓν καὶ εἴκοσιν εἰκοσάκις ὀρθότατα φύει. ἔχει δὲ διανομὰς, δώδεκα μὲν ὁ πᾶς ἀριθμὸς ἡμῖν, δώδεκα δὲ καὶ ὁ τῆς φυλῆς. Ἑκάστην δὴ τὴν μοῖραν διανοεῖσθαι χρεὼν, ὡς οὖσαν ἱερὰν θεοῦ δῶρον, ἑπομένην τοῖς μησὶ καὶ τῇ τοῦ παντὸς περιόδῳ. διὸ καὶ πᾶσαν πόλιν ἄγει μὲν τὸ ξύμφυτον, ἱεροῦν αὐτάς. ἄλλοι δὲ ἄλλων ἴσως ὀρθότερον ἐνείμαντό τε καὶ εὐτυχέστερον ἐθείωσαν τὴν διανομήν. ἡμεῖς δὲ οὖν νῦν φαμὲν ὀρθότατα προῃρῆσθαι τὸν τῶν πεντακισχιλίων καὶ τετταράκοντα ἀριθμὸν, ὃς πάσας τὰς διανομὰς ἔχει, μέχρι τῶν δώδεκα ἀπὸ μιᾶς ἀρξάμενος, πλὴν ἑνδεκάδος. αὕτη δ᾽ ἔχει σμικρότατον ἴαμα. ἐπὶ θάτερα γὰρ ὑγιὴς γίγνεται, δυοῖν ἑστίαιν ἀπονεμηθείσαιν. ὡς δ᾽ ἐστὶ ταῦτα ἀληθῶς ὄντα κατὰ σχολὴν, οὐκ ἂν πολὺς ἐπιδείξειε μῦθος. πιστεύσαντες δὴ τανῦν τῇ παρούσῃ φήμῃ καὶ λόγῳ, νείμωμέν τε ταύτην, καὶ ἑκάστῃ μοίρᾳ θεὸν, ἢ θεῶν παῖδα ἐπιφημίσαντες, βωμούς τε καὶ τὰ τούτοις προσήκοντα ἀποδόντες, θυσιῶν πέρι ξυνόδους ἐπ᾽ αὐτοῖς ποιώμεθα δύο τοῦ μηνός. δώδεκα μὲν τῇ τῆς φυλῆς διανομῇ, δώδεκα δὲ αὐτῷ τῷ τῆς πόλεως διαμερισμῷ. θεῶν μὲν δὴ πρῶτον χάριτος ἕνεκα καὶ τῶν περὶ θεούς. δεύτερον δὲ, ἡμῶν αὐτῶν οἰκειότητός τε πέρι καὶ γνωρίσεως ἀλλήλων ὡς φαῖμεν ἄν, καὶ ὁμιλίας ἕνεκα πάσης. πρὸς γὰρ δὴ τὴν τῶν γάμων κοινωνίαν καὶ σύμμιξιν, ἀναγκαίως ἔχει τὴν ἄγνοιαν ἐξαιρεῖν. παρ᾽ ὧν τέ τις ἄγεται, καὶ ἃ καὶ οἷς ἐκδίδωσι, περὶ παντὸς ποιούμενον ὅτι μάλιστα, τὸ μὴ σφάλλεσθαι μηδαμῶς ἐν τοῖς τοιούτοις κατὰ τὸ δυνατόν. τῆς οὖν τοιαύτης σπουδῆς ἕνεκα χρὴ καὶ τὰς παιδιὰς ποιεῖσθαι, χορεύοντάς τε καὶ χορευούσας κούρους καὶ κόρας. καὶ ἅμα δὴ θεωροῦντάς τε καὶ θεωρουμένους μετὰ λόγου τε καὶ ἡλικίας τινὸς ἐχούσης οἰκείας προφάσεις, γυμνοὺς καὶ γυμνὰς μέχρι περ αἰδοῦς σώφρονος ἑκάστων. τούτων δ᾽ ἐπιμελητὰς πάντων καὶ κοσμητὰς, τοὺς τῶν χορῶν ἄρχοντας γίγνεσθαι, καὶ νομοθέτας μετὰ τῶν νομοφυλάκων, ὅσων ἂν ἡμεῖς ἐκλείπωμεν τάττοντας. ἀναγκαῖον δὲ ὅπερ εἴπομεν περὶ τὰ τοιαῦτα ὅσα σμικρὰ καὶ πολλὰ, νομοθέτην μὲν ἐκλείπειν. τοὺς δ᾽ ἐμπείρους ἀεὶ κατ᾽ ἐνιαυτὸν γιγνομένους αὐτῶν, ἀπὸ τῆς χρείας μανθάνοντας τάττεσθαι, καὶ ἐπανορθουμένους, κινεῖν κατ᾽ ἐνιαυτὸν, ἕως ἂν ὅρος ἱκανὸς δόξῃ τῶν τοιούτων νομίμων καὶ ἐπιτηδευμάτων γεγονέναι. χρόνος μὲν οὖν μέτριος ἅμα καὶ ἱκανὸς γίγνοιτ᾽ ἂν τῆς ἐμπειρίας δεκαετηρίς, θυσιῶν τε καὶ χορειῶν ἐπὶ πάντα καὶ ἕκαστα ταχθείς. ζῶντος μὲν τοῦ τάξαντος νομοθέτου κοινῇ, τέλος δὲ σχόντος αὐτὰς ἑκάστας τὰς ἀρχὰς, εἰς τοὺς νομοφύλακας εἰσφερούσας τὸ παραλειπόμενον τῆς αὐτῶν ἀρχῆς ἐπανορθοῦσθαι μέχρι περ ἂν τέλος. Ἔχειν ἕκαστον δόξῃ τοῦ καλῶς ἐξειργάσθαι. τό τε δὲ ἀκίνητα θεμένους, ἤδη χρῆσθαι μετὰ τῶν ἄλλων νόμων, οὓς ἔταξε καταρχὰς ὁ θεὶς αὐτοῖς νομοθέτης. ὧν πέρι, κινεῖν μὲν ἑκόντας μηδέ ποτε μηδέν. εἰ δέ τις ἀνάγκη δόξειέ ποτε καταλαβεῖν, πάσας μὲν τὰς ἀρχὰς χρὴ ξυμβούλους. πάντα δὲ τὸν δῆμον, καὶ πάσας θεῶν μαντείας ἐπελθόντας, ἐὰν συμφωνῶσι πάντες οὕτω κινεῖν. ἄλλως δὲ μηδέ ποτε μηδαμῶς, ἀλλὰ τὸν κωλύοντα ἀεὶ κατὰ νόμον κρατεῖν.

Ὁπόθεν τις οὖν καὶ ὁπηνίκα τῶν πέντε καὶ εἴκοσι γεγονότων ἔτη σκοπῶν καὶ σκοπούμενος ὑπ᾽ ἄλλων, κατὰ νοῦν ἑαυτῷ καὶ πρέποντα εἰς παίδων κοινωνίαν καὶ γένεσιν ἐξευρηκέναι πιστεύει, γαμείτω μὲν πᾶς, ἐντὸς τῶν πέντε καὶ τριάκοντα ἐτῶν. τὸ δὲ πρέπον καὶ τὸ ἁρμόττον ὡς χρὴ ζητεῖν, πρῶτον ἐπακουσάτω. δεῖ γὰρ ὥς φησι Κλεινίας ἔμπροσθεν τοῦ νόμου, προοίμιον οἰκεῖον ἑκάστῳ προτιθέναι.

Κλ. Κάλλιστα ὦ ξένε διεμνημόνευσας, ἔλαβές τε τοῦ λόγου καιρὸν καὶ μάλ᾽ ἐμοὶ δοκοῦντ᾽ εἶναι σύμμετρον. Ἀθ. Εὖ λέγεις ὦ παῖ. τοίνυν φῶμεν ἀγαθῶν πατέρων φῦντι, τοὺς παρὰ τοῖς ἔμφροσιν εὐδόξους γάμους χρὴ γαμεῖν. ὅσοι παραινοῖεν ἄν, μὴ φεύγειν τὸν τῶν πενήτων, μηδὲ τὸν

τῶν πλου-

τῶν πλουσίων διώκειν διαφερόντως γάμον. ἀλλ' ἐὰν τἆλλα ἰσάζῃ, τὸν ὑποδεέστερον ἀεὶ τιμῶντα, εἰς τὴν κοινωνίαν ξυνιέναι. τῇ τε γὰρ πόλει, ξύμφορον ἂν εἴη ταύτῃ, ταῖς τε ξυνιούσαις ἑστίαις. τὸ γὰρ ὁμαλὸν καὶ ξύμμετρον, ἀκράτου μυρίον διαφέρει πρὸς ἀρετήν. κοσμίων τε πατέρων χρὴ προθυμεῖσθαι γίγνεσθαι κηδεστὴν τὸν αὑτῷ ξυνειδότα ἰταμώτερον ἅμα καὶ θᾶττον τοῦ δέοντος πρὸς πάσας τὰς πράξεις φερόμενον. τὸν δ' ἐναντίως πεφυκότα ἐπὶ τἀναντία χρὴ κηδεύματα πορεύεσθαι, καὶ καταπάντος εἷς ἔστω μῦθος γάμου. τὸν γὰρ τῇ πόλει δεῖ συμφέροντα μνηστεύειν γάμον ἕκαστον, οὐ τὸν ἥδιστον αὑτῷ. φέρεται δέ πως πᾶς ἀεὶ κατὰ φύσιν, πρὸς τὸν ὁμοιότατον αὑτῷ. ὅθεν ἀνώμαλος ἡ πόλις ὅλη γίγνεται, χρήμασί τε καὶ τρόπων ἤθεσιν. ἐξ ὧν ἃ μὴ βουλόμεθα ξυμβαίνειν ἡμῖν, καὶ μάλιστα ξυμβαίνει ταῖς πλείσταις πόλεσι. ταῦτα δὴ διὰ λόγου μὲν νόμῳ προστάττειν, μὴ γαμεῖν πλούσιον πλουσίου, μηδὲ πολλὰ δυνάμενον πράττειν ἄλλου τοιούτου. θάττους δὲ ἤθεσι πρὸς βραδυτέρους, καὶ βραδυτέρους πρὸς θάττους ἀναγκάζειν τῇ τῶν γάμων κοινωνίᾳ πορεύεσθαι, πρὸς τὸ γελοῖα εἶναι, καὶ θυμὸν ἀνεγεῖραι πολλοῖς. οὐ γὰρ ῥάδιον ἐννοεῖν, ὅτι πόλιν εἶναι δεῖ δίκην κρατῆρος κεκραμένην, οὗ μαινόμενος μὲν οἶνος ἐγκεχυμένος, ζεῖ. κολαζόμενος δὲ ὑπὸ νήφοντος ἑτέρου θεοῦ, καλὴν κοινωνίαν λαβὼν, ἀγαθὸν πόμα καὶ μέτριον ἀπεργάζεται. τοῦτ' οὖν γιγνόμενον ἐν τῇ τῶν παίδων μίξει, διορᾶν ὡς ἔπος εἰπεῖν, δυνατὸς οὐδείς. τούτων δὴ χάριν ἐᾶν μὲν νόμῳ τὰ τοιαῦτα ἀναγκαῖον. ἐπᾴδοντα δὲ, πείθειν πειρᾶσθαι, τὴν τῶν παίδων ὁμαλότητα αὐτῶν αὐτοῖς, τῆς τῶν γάμων ἰσότητος, ἀπλήστου χρημάτων οὔσης, περὶ πλείονος ἕκαστον ποιεῖσθαι. καὶ δι' ὀνειδῶν ἀποτρέπειν τὸν περὶ τὰ χρήματα ἐν τοῖς γάμοις ἐσπουδακότα, ἀλλὰ μὴ γραπτῷ νόμῳ βιαζόμενον. περὶ γάμων δὴ ταῦτ' ἔστω παραμύθια λεγόμενα. καὶ δὴ καὶ τὰ ἔμπροσθεν τούτων ῥηθέντα ὡς χρὴ τῆς ἀειγενοῦς φύσεως ἀντέχεσθαι, τῷ παῖδας παίδων καταλείποντι ἀεὶ τῷ θεῷ ὑπηρέτας ἀνθ' αὑτοῦ παραδιδόναι. πάντα οὖν ταῦτα καὶ ἔτι πλείω, τὶς ἂν εἴποι περὶ γάμων ὡς χρὴ γαμεῖν, προοιμιαζόμενος ὀρθῶς. ἂν δ' ἄρα τὶς μὴ πείθηται ἑκὼν, ἀλλότριον δὲ αὑτὸν καὶ ἀκοινώνητον ἐν τῇ πόλει ἔχῃ, καὶ ἄγαμος ὢν γένηται πεντεκαιτριακοντούτης, ζημιούσθω κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον, ὁ μέγιστον μὲν τίμημα κεκτημένος, ἑκατὸν δραχμαῖς. ὁ δὲ τὸ δεύτερον, ἑβδομήκοντα. τρίτον δὲ, ἑξήκοντα. ὁ δὲ τὸ τέταρτον, τριάκοντα. τοῦτο δ' ἔστω τῆς Ἥρας ἱερόν. ὁ δὲ μὴ ἐκτίνων κατ' ἐνιαυτὸν, δεκαπλάσιον ὀφειλέτω. πραττέσθω δὲ, ὁ ταμίας τῆς θεοῦ. μὴ ἐκπράξας δὲ, αὐτὸς ὀφειλέτω. καὶ ἐν ταῖς εὐθύναις τοῦ τοιούτου, λόγον ὑπεχέτω πᾶς. εἰς μὲν οὖν χρήματα ὁ μὴ θέλων γαμεῖν, ταῦτα ζημιούσθω. τιμῆς δὲ παρὰ τῶν νεωτέρων ἄτιμος πάσης ἔστω, καὶ μηδεὶς ὑπακουέτω μηδὲν αὐτῷ ἑκὼν τῶν νέων. ἐὰν δὲ κολάζειν τινὰ ἐπιχειρῇ, πᾶς τῷ ἀδικουμένῳ βοηθείτω καὶ ἀμυνέτω. μὴ βοηθῶν δὲ ὁ παραγενόμενος, δειλός τε ἅμα καὶ κακὸς ὑπὸ τοῦ νόμου πολίτης εἶναι λεγέσθω. περὶ δὲ προικὸς, εἴρηται μὲν καὶ πρότερον, εἰρήσθω δὲ πάλιν. ὡς ἴσα ἀντὶ ἴσων ἐστὶ, τῷ μήτε λαμβάνοντι, μήτ' ἐκδιδόντι διὰ χρημάτων ἀπορίαν διδάσκειν τοὺς πένητας. τὰ γὰρ ἀναγκαῖα ὑπάρχοντά ἐστι πᾶσι τῶν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει. ὕβρις δὲ ἧττον γυναιξὶ, καὶ δουλεία ταπεινὴ καὶ ἀνελεύθερος διὰ χρήματα τοῖς γήμασι γίγνοιτ' ἄν. καὶ ὁ μὲν πειθόμενος, ἐν τῶν καλῶν δρῴη τοῦτ' ἄν. ὁ δὲ μὴ πειθόμενος, ἀλλ' ἢ διδοὺς ἢ λαμβάνων πλέον ἢ πεντήκοντα ἄξια δραχμῶν ἐσθῆτος χάριν, ὁ μὲν μνᾶς, ὁ δὲ τριῶν ἡμιμναίων, ὁ δὲ δυοῖν μναῖν, ὁ τὸ μέγιστον τίμημα κεκτημένος, ὀφειλέτω μὲν τῷ δημοσίῳ τοσοῦτον ἕτερον. τὸ δὲ δοθὲν ἢ ληφθὲν, ἱερὸν ἔστω τῆς Ἥρας τε καὶ τοῦ Διός. πραττόντων δὲ οἱ ταμίαι τούτοιν τοῖν θεοῖν, καθάπερ ἐρρήθη τῶν μὴ γαμούντων πέρι, τοὺς ταμίας ἐκπράττειν ἑκάστοτε τοὺς τῆς Ἥρας, ἢ παρ' αὑτῶν ἑκάστους τὴν ζημίαν ἐκτίνειν. ἐγγύην δὲ εἶναι κυρίαν, πατρὸς μὲν πρῶτον, δευτέραν πάππου, τρίτην δὲ ἀδελφῶν ὁμοπατρίων. ἐὰν δὲ μηδεὶς ᾖ τούτων, τὴν πρὸς μητρὸς μετὰ τοῦτο εἶναι κυρίαν ὡσαύτως. ἐὰν δ' ἄρα τύχη τις ἀήθης, συμβαίνει τοὺς ἐγγύτατα γένους ἀεὶ κυρίους εἶναι μετὰ τῶν ἐπιτρόπων. ὅσα δὲ προτέλεια γάμων ἢ τις ἄλλη περὶ τὰ τοιαῦτα ἱερουργία μελλόντων ἢ γιγνομένων, ἢ γεγονότων προσήκουσά ἐστι τελεῖσθαι, τοὺς ἐξηγητὰς ἐρωτῶντα χρὴ καὶ πειθόμενον ἐκείνοις ἕκαστον ἡγεῖσθαι, πάντα ἑαυτῷ μετρίως γίγνεσθαι. περὶ δὲ τῶν ἑστιάσεων, φίλους μὲν χρὴ καὶ φίλας μὴ πλείους πέντε ἑκατέρων συγκαλεῖν. συγγενῶν δὲ καὶ οἰκείων ὡσαύτως τοσούτους ἄλλους ἑκατέρων. ἀνάλωμα δὲ μὴ γίγνεσθαι πλέον, ἢ κατὰ τὴν οὐσίαν μηδενί. τῷ μὲν εἰς χρήματα μεγίστῳ μναῖν, τῷ δ' ἥμισυ τοῦ τοσούτου. τῷ δ' ἐφεξῆς οὕτω, καθάπερ ὑποβέβηκεν ἑκάστῳ τὸ τίμημα. καὶ τὸν μὲν πειθόμενον τῷ νόμῳ ἐπαινεῖν χρὴ πάντας. τὸν δὲ ἀπειθοῦντα, κολαζόντων οἱ νομοφύλακες, ὡς ἀπειρόκαλόν τε ὄντα καὶ ἀπαίδευτον, τῶν περὶ τὰς νυμφικὰς μούσας νόμων. πίνειν δὲ εἰς μέθην, οὔτε ἄλλοθί που πρέπει, πλὴν ἐν ταῖς τοῦ τὸν οἶνον δόντος θεοῦ ἑορταῖς, οὔτ' ἀσφαλές. οὔτ' οὖν δὴ περὶ γάμους ἐσπουδακότα, ἐν οἷς ἔμφρονα μάλιστα εἶναι πρέπει, νύμφην καὶ νυμφίον, μεταβολὴν οὐ σμικρὰν βίου μεταλλάττοντας. ἅμα δὲ καὶ τὸ γεννώμενον, ὅπως ὅτι μάλιστα ἐξ ἐμφρόνων ἀεὶ γίγνηται. σχεδὸν γὰρ ἄδηλον, ὁποία νὺξ ἢ φῶς αὐτὸ γεννήσει μετὰ θεοῦ. καὶ πρὸς τούτοις δεῖ μὴ τῶν σωμάτων διακεχυμένων ὑπὸ μέθης, γίγνεσθαι τὴν παιδουργίαν. ἀλλ' εὐπαγὲς ἀπλανὲς ἡσυχαῖόν τε ἐν μοίρᾳ ξυνίστασθαι τὸ φυόμενον. ὁ δὲ διῳνωμένος, αὐτός τε φέρεται πάντῃ καὶ φέρει, λυττῶν κατά τε σῶμα καὶ ψυχήν. σπείρειν οὖν παράφορος ἅμα καὶ κακὸς ὁ μεθύων, ὥστ' ἀνώμαλα μὲν ἄπιστα, καὶ οὐδὲν εὐθύπορον ἦθος οὐδὲ σῶμα

ἐκ τῶν εἰκότων γεννῴη ποτ' ἄν. διὸ μᾶλλον μὲν ὅλον ἐνιαυτὸν καὶ βίον χρή, μάλιστα δὲ ὁπόσον ἂν γεννᾷ χρόνον, εὐλαβεῖσθαι καὶ μὴ πράττειν, μήτε ὅσα νοσώδη ἑκόντα εἶναι, μήτε ὅσα ὕβρεως ἢ ἀδικίας ἐχόμενα. εἰς γὰρ τὰς τῶν γεννωμένων ψυχὰς καὶ σώματα ἀναγκαῖον ἐξομοργνύμενον, ἐκτυποῦσθαι καὶ τίκτειν πάντῃ φαυλότερα. διαφερόντως δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα ἀπέχεσθαι τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα. ἀρχὴ γὰρ καὶ θεὸς ἐν ἀνθρώποις ἱδρυμένη, σώζει πάντα, τιμῆς ἐὰν τῆς προσηκούσης αὐτῇ παρ' ἑκάστου τῶν χρωμένων λαγχάνῃ. νομίσαντα δ' εἶναι χρὴ τὸν γαμοῦντα, τοῖν οἰκίαιν τοῖν ἐν τῷ κλήρῳ, τὴν ἑτέραν, οἷον νεοττῶν γέννησιν καὶ τροφήν, χωρισθέντα τ' ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρός, τὸν γάμον ἐκεῖ ποιεῖσθαι καὶ τὴν οἴκησιν καὶ τὴν τροφὴν αὑτοῦ καὶ τῶν τέκνων. ἐν γὰρ ταῖς φιλίαις ἐὰν μὲν πόθος ἐνῇ τις, κολλᾷ καὶ συνδεῖ πάντα ἤθη. κατακορὴς δὲ ξυνουσία, καὶ οὐκ ἴσχουσα τὸν διὰ χρόνου πόθον, ἀπορρεῖν ἀλλήλων ποιεῖ ὑπερβολαῖς πλησμονῆς. ὧν δὴ χάριν μητρὶ μὲν τῇ γυναικὸς οἰκείοις παρέντας χρὴ τὰς αὐτῶν οἰκήσεις, οἷον εἰς ἀποικίαν ἀφικνουμένους αὐτούς, ἐπισκοποῦντάς τε ἅμα καὶ ἐπισκοπουμένους οἰκεῖν, γεννῶντάς τε καὶ ἐκτρέφοντας παῖδας καθάπερ λαμπάδα τὸν βίον παραδιδόντας ἄλλοις ἐξ ἄλλων, θεραπεύοντας ἀεὶ θεοὺς κατὰ νόμους. κτήματα δὲ τὸ μετὰ τοῦτο ποῖα ἄν τις κεκτημένος, ἐμμελεστάτην οὐσίαν κεκτῇτο. τὰ μὲν οὖν πολλὰ οὔτε νοῆσαι χαλεπόν, οὔτε κτήσασθαι. τὰ δὲ δὴ τῶν οἰκετῶν, χαλεπὰ πάντα. τὸ δ' αἴτιον οὐκ ὀρθῶς πως, καί τινα τρόπον ὀρθῶς περὶ αὐτῶν λέγομεν. ἐναντία γὰρ ταῖς χρείαις καὶ κατὰ τὰς χρείας αὖ ποιούμεθα περὶ δούλων τὰ λεγόμενα. Με. Πῶς δ' αὖ τοῦτο λέγομεν; οὐ γάρ που μανθάνομεν ὦ ξένε ὅτι τανῦν φράζεις. Αθ. Καὶ μάλα γε ὦ Μέγιλλε εἰκότως. σχεδὸν γὰρ πάντων τῶν Ἑλλήνων, ἡ Λακεδαιμονίων εἱλωτεία πλείστην ἀπορίαν παράσχοιτ' ἂν καὶ ἔριν, τοῖς μὲν ὡς εὖ, τοῖς δ' ὡς οὐκ εὖ γεγονυῖα ἐστίν. ἐλάττω δὲ ἥ, τε Ἡρακλεωτῶν δουλεία τῆς τῶν Μαριανδυνῶν καταδουλώσεως ἔριν ἂν ἔχοι. τὸ Θετταλῶν τ' αὖ πενεστικὸν ἔθνος, εἰς ἃ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα βλέψαντας ἡμᾶς, τί χρὴ ποιεῖν περὶ κτήσεως οἰκετῶν; ὃ δὴ παριὼν τοῦ λόγου ἔτυχον εἰπών, καὶ σύ με εἰκότως τί ποτε φράζοιμι ἠρώτησας. τόδ' ἐστίν. ἴσμεν ὅτι πω πάντες εἴποιμεν ἄν, ὡς χρὴ δούλους ὡς εὐμενεστάτους ἐκτῆσθαι καὶ ἀρίστους. πολλοὶ γὰρ ἀδελφῶν ἤδη δοῦλοι, καὶ ὑέων τισὶ κρείττους πρὸς ἀρετὴν πᾶσαν γενόμενοι, σεσώκασι δεσπότας καὶ κτήματα, τάς τε οἰκήσεις αὐτῶν ὅλας. ταῦτα γὰρ ἴσμεν που περὶ δούλων λεγόμενα. Με. Τί μήν; Αθ. Οὐκοῦν καὶ τοὐναντίον, ὡς ὑγιὲς οὐδὲν ψυχῆς δούλης, οὐδὲ πιστεύειν οὐδέποτ' οὐδὲν τῷ γένει δεῖ τὸν νοῦν κεκτημένον. ὁ δὲ σοφώτατος ἡμῖν τῶν ποιητῶν, καὶ ἀπεφήνατο ὑπὲρ τοῦ Διὸς ἀγορεύων, ὡς ἥμισυ γάρ τε νόου φησὶν ἀπαμείρεται εὐρύοπα Ζεύς, ἀνδρῶν, οὓς ἂν δὴ κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσι. Ταῦτα δὴ διαλαβόντες ἕκαστοι τοῖς διανοήμασιν, οἱ μὲν πιστεύουσί τε οὐδὲν γένει οἰκετῶν. κατὰ δὲ θηρίων φύσιν κέντροις καὶ μάστιξιν οὐ τρὶς μόνον, ἀλλὰ πολλάκις ἀπεργάζονται δούλας τὰς ψυχὰς τῶν οἰκετῶν. οἱ δ' αὖ τἀναντία δρῶσι τούτων πάντα. Κλ. Τί μήν; τί οὖν δὴ χρὴ ποιεῖν τούτων ὦ ξένε διαφερομένων οὕτω περὶ τῆς ἡμετέρας αὖ χώρας ἡμᾶς, τῆς τε κτήσεως ἅμα καὶ κολάσεως τῶν δούλων πέρι; Αθ. Τί δ' ὦ Κλεινία δῆλον, ὡς ἐπειδὴ δύσκολόν ἐστι τὸ θρέμμα ἄνθρωπος, καὶ πρὸς τὴν ἀναγκαίαν διόρισιν, τὸ δοῦλόν τε ἔργῳ διορίζεσθαι καὶ ἐλεύθερον καὶ δεσπότην, οὐδαμῶς εὔχρηστον ἐθέλειν εἶναί τε καὶ γίγνεσθαι φαίνεται, χαλεπὸν δὴ τὸ κτῆμα. ἔργῳ γὰρ πολλάκις ἐπιδέδεικται περὶ τὰς Μεσσηνίων συχνὰς εἰωθυίας ἀποστάσεις γίγνεσθαι. καὶ περί γε τὰς τῶν ἐκ μιᾶς φωνῆς πολλοὺς οἰκέτας κτωμένων πόλεις, ὅσα καὶ ξυμβαίνει. καὶ ἔτι τῶν λεγομένων περιδίνων, τῶν περὶ τὴν Ἰταλίαν γιγνομένων, παντοδαπὰ κλωπῶν ἔργα τε καὶ παθήματα. πρὸς ἅ τις ἅπαντα βλέψας, διαπορήσειε, τί χρὴ δρᾶν περὶ ἁπάντων τῶν τοιούτων. δύο δὴ λείπεσθον μόνω μηχανά, μήτε πατριώτας ἀλλήλων εἶναι τοὺς μέλλοντας ῥᾷον δουλεύσειν, ἀσυμφώνους τε εἰς δύναμιν ὅτι μάλιστα. τρέφειν δ' αὐτοὺς ὀρθῶς, μὴ μόνον ἐκείνων ἕνεκα, πλέον δὲ αὑτῶν προτιμῶντας. ἡ δὲ τροφὴ τῶν τοιούτων, μήτε τινὰ ὕβριν ὑβρίζειν εἰς τοὺς οἰκέτας, ἧττον δὲ εἰ δυνατὸν ἀδικεῖν ἢ τοὺς ἐξ ἴσου. διάδηλος γάρ, ὁ φύσει καὶ μὴ πλαστῶς σέβων τὴν δίκην, μισῶν δὲ ὄντως τὸ ἄδικον ἐν τούτοις τῶν ἀνθρώπων, ἐν οἷς αὐτῷ ῥᾴδιον ἀδικεῖν. ὁ περὶ τὰ τῶν δούλων ὢν ἤθη καὶ πράξεις γιγνόμενός τις ἀμίαντος τοῦ τε ἀνοσίου πέρι καὶ ἀδίκου, σπείρειν εἰς ἀρετῆς ἔκφυσιν ἱκανώτατος ἂν εἴη. ταὐτὸν δ' ἔτ' εἰπεῖν τοῦτ' ὀρθῶς ἅμα λέγοντα ἐπί τε δεσπότῃ καὶ τυράννῳ, καὶ πᾶσαν δυναστείαν δυναστεύοντι, πρὸς ἀσθενέστερον ἑαυτοῦ. κολάζειν γε μὴν ἐν δίκῃ δούλους ἀεί, καὶ μὴ νουθετοῦντας ὡς ἐλευθέρους θρύπτεσθαι ποιεῖν. τὴν δὲ οἰκέτου πρόσρησιν, χρὴ σχεδὸν ἐπίταξιν πᾶσαν γίγνεσθαι, μὴ προσπαίζοντας μηδαμῇ μηδαμῶς οἰκέταις, μήτ' οὖν θηλείαις μήτε ἄρρεσιν. ἃ δὴ πρὸς δούλους φιλοῦσι πολλοὶ σφόδρα ἀνοήτως θρύπτοντες, χαλεπώτερον ἀπεργάζεσθαι τὸν βίον, ἐκείνοις τε ἄρχεσθαι, καὶ ἑαυτοῖς ἄρχειν. Κλ. Ὀρθῶς λέγεις. Αθ. Οὐκοῦν ὅτε τις οἰκέταις κατεσκευασμένος εἰς δύναμιν εἴη, πλήθει καὶ ἐπιτηδειότητι, πρὸς ἑκάστας τὰς τῶν ἔργων παραβοηθείας, τὸ δὴ μετὰ τοῦτο οἰκήσεις χρὴ διαγράφειν τῷ λόγῳ. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Αθ. Καὶ ξυμπάσης γε ὡς ἔπος εἰπεῖν ἔοικε τῆς οἰκοδομικῆς πέρι, τήν γε δὴ νέαν καὶ ἀοίκητον ἐν τῷ πρόσθεν πόλιν ἐπιμελητέον εἶναι, τίνα τρόπον ἕκαστα ἕξει τούτων, περί τε ἱερὰ καὶ τείχη. γάμων δ' ἦν ἔμπροσθεν ταῦτα ὦ Κλεινία. νῦν δ' ἐπείπερ λόγῳ γίγνεται, καὶ μάλ' ἐγχωρεῖ ταύτῃ γί-

γίγνεσθαι ταυτὸν. ἐγὼ μὲν, ὅταν γίγνηται τοῦτ' ἔμπροσθεν τῶν γάμων ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ ποιησάντων ἐκεῖνα ἤδη τότε τὰ πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἀποτελούμενα. νῦν δὲ μόνον ὅσον τινὰ τύπον αὐτῶν δι' ὀλίγων ἐπεξέλθωμεν. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Τὰ μὲν τοίνυν ἱερὰ, πάσας πέριξ τήν τε ἀγορὰν χρὴ κατασκευάζειν, καὶ τὴν πόλιν ὅλην ἐν κύκλῳ, πρὸς τοῖς ὑψηλοῖς τῶν τόπων, εὐερκίας τε καὶ καθαρότητος χάριν. πρὸς δὲ αὐτοῖς οἰκήσεις τε ἀρχόντων, καὶ δικαστηρίων, ἐν οἷς τὰς δίκας ὡς ἱερωτάτοις οὖσι λήψονταί τε καὶ δώσουσι. τὰ μὲν ὡς ὁσίων πέρι, τὰ δὲ καὶ τοιούτων θεῶν ἱδρύματα, καὶ ἐν τούτοις δικαστήρια. ἐν οἷς αἵ, τε τῶν φόνων πρέπουσαι δίκαι γίγνοιντ' ἂν, καὶ ὅσα θανάτων ἄξια ἀδικήματα. περὶ δὲ τειχῶν ὦ Μέγιλλε, ἔγωγ' ἂν τῇ Σπάρτῃ ξυμφεροίμην, τὸ καθεύδειν ἐᾶν ἐν τῇ γῇ κατακείμενα τὰ τείχη, καὶ μὴ ἐπανιστάναι τῶνδε ἕνεκα. καλῶς μὲν καὶ ὁ ποιητικὸς ὑπὲρ αὐτῶν λόγος ὑμνεῖται, τὸ, χαλκᾶ καὶ σιδηρᾶ δεῖν εἶναι τὰ τείχη μᾶλλον, ἢ γήινα. τὸ δ' ἡμέτερον ἔτι πρὸς τούτοις, γέλωτ' ἂν δικαίως πάμπολυν ὄφλοι. τὸ κατ' ἐνιαυτὸν μὲν ἐκπέμπειν εἰς τὴν χώραν τοὺς νέους, τὰ μὲν σκάψοντας, τὰ δὲ ταφρεύσοντας, τὰ δὲ καὶ διά τινων οἰκοδομήσεων εἴρξοντας τοὺς πολεμίους, ὡς δὴ τῶν ὅρων τῆς χώρας οὐκ ἐάσοντας ἐπιβαίνειν. τεῖχος δὲ περιβαλοίμεθα, ὃ πρῶτον μὲν πρὸς ὑγίειαν ταῖς πόλεσιν οὐδαμῶς συμφέρει. πρός τε τινα μαλθακὴν ἕξιν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἐνοικούντων εἴωθε ποιεῖν, προκαλούμενον εἰς αὐτὸ καταφεύγοντας μὴ ἀμύνεσθαι τοὺς πολεμίους. μηδὲ τῷ φρουρεῖν ἀεί τινας ἐν αὐτῇ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, τούτῳ τῆς σωτηρίας τυγχάνειν. τείχεσι δὲ καὶ πύλαις διανοεῖσθαι φραχθέντας τε καὶ καθεύδοντας, σωτηρίας ὄντως ἕξειν μηχανὰς, ὡς ἐπὶ τὸ μὴ πονεῖν γεγονότας. ἀγνοοῦντας δ' αὖ τὴν ῥᾳστώνην, ὡς ὄντως οὖσιν ἐκ τῶν πόνων. ἐκ ῥᾳστώνης δέ γε οἶμαι τῆς αἰσχρᾶς οἱ πόνοι καὶ ῥαθυμίαι πεφύκασι γίγνεσθαι πάλιν. ἀλλ' εἰ δὴ τεῖχός γέ τι χρεὼν ἀνθρώποις εἶναι, τὰς οἰκοδομίας χρὴ τὰς τῶν ἰδίων οἰκήσεων οὕτως ἐξ ἀρχῆς βάλλεσθαι, ὅπως ἂν ᾖ πᾶσα ἡ πόλις ἓν τεῖχος. ὁμαλότητί τε καὶ ὁμοιότησιν εἰς τὰς ὁδοὺς πασῶν τῶν οἰκήσεων ἐχουσῶν εὐερκίαν. ἰδεῖν τε οὐκ ἀηδὲς μιᾶς οἰκίας σχῆμα ἐχούσης αὐτῆς, εἴς τε τὴν τῆς φυλακῆς ῥᾳστώνην, ὅλῳ καὶ παντὶ πρὸς σωτηρίαν γίγνοιτ' ἂν διάφορος. τούτων δὲ ἕως ἂν μὲν ᾖ τὰ κατ' ἀρχὰς οἰκοδομηθέντα, μέλειν μὲν μάλιστα τοῖς ἐνοικοῦσι πρέπον ἂν εἴη, τοὺς δὲ ἀστυνόμους ἐπιμελεῖσθαι, καὶ προσαναγκάζοντας, τὸν ὀλιγωροῦντα ζημιοῦντας. καὶ πάντων δὴ τῶν κατὰ τὸ ἄστυ, καθαρότητός τ' ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ὅπως ἰδιώτης μηδεὶς μηδὲν τῶν τῆς πόλεως, μήτε οἰκοδομήμασι, μήτε οὖν ὀρύγμασιν ἐπιλήψεται. καὶ δὴ καὶ ὑδάτων τῶν ἐκ Διὸς εὐρροίας τούτους ἐπιμελεῖσθαι χρεών. καὶ ὅσα ἐντὸς πόλεως, ἢ ὁπόσα ἔξω πρέπον ἂν οἰκεῖν εἴη. ταῦτα δὲ πάντα ξυνιδόντες ταῖς χρείαις οἱ νομοφύλακες, ἐπινομοθετούντων καὶ τῶν ἄλλων ὁπόσα ἂν ὁ νόμος ἐκλείποι δι' ἀπορίαν. ὅτε δὲ ταῦτά τε καὶ τὰ περὶ ἀγορὰν οἰκοδομήματα, καὶ τὰ περὶ τὰ γυμνάσια, καὶ πάντα ὅσα διδασκαλία κατεσκευασμένα περιμένει τοὺς φοιτητὰς καὶ θεατὰς θέατρα, πορευώμεθα ἐπὶ τὰ μετὰ τοὺς γάμους, τῆς νομοθεσίας ἑξῆς ἐχόμενοι. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Γάμοι μὲν τοίνυν ἡμῖν ἔστωσαν γεγονότες ὦ Κλεινία. δίαιτα δὲ πρὸ παιδογονίας οὐκ ἐλάττων ἐνιαυσίας γίγνοιτ' ἂν τὸ μετὰ τοῦτο. ἣν δὴ τίνα τρόπον χρὴ ζῆν νυμφίον τε καὶ νύμφην, ἐν πόλει διαφερούσῃ τῶν πολλῶν ἐσομένῃ, τὸ δὴ τῶν νῦν εἰρημένων ἐχόμενον εἰπεῖν, οὐ πάντων εὐκολώτατον. ἀλλ' ὄντων οὐκ ὀλίγων τῶν ἔμπροσθεν τοιούτων, τοῦτ' ἔτι ἐκείνων τῶν πολλῶν δυσχερέστερον ἀποδέχεσθαι τῷ πλήθει. τό γε μὴν δοκοῦν ὀρθὸν καὶ ἀληθὲς εἶναι, πάντως ῥητέον ὦ Κλεινία. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ὅστις διανοεῖται πόλεσιν ἀποφαίνεσθαι νόμους πῇ τὰ δημόσια καὶ κοινὰ αὐτοὺς χρὴ ζῆν πράττοντας, τῶν δὲ ἰδίων ὅσον ἀνάγκη μηδὲ οἴεται δεῖν, ἐξουσίαν δὲ ἑκάστοις εἶναι τὴν ἡμέραν ζῆν, ὅπως ἂν ἐθέλῃ, καὶ μὴ πάντα διὰ τάξεως δεῖν γίγνεσθαι. προέμενος δὲ τὰ ἴδια ἀνομοθέτητα, ἡγεῖται τά γε κοινὰ καὶ δημόσια ἐθελήσειν αὐτοὺς ζῆν διὰ νόμων, οὐκ ὀρθῶς διανοεῖται. τίνος δὴ χάριν ταῦτα εἴρηται; τοῦδε. ὅτι φήσομεν δεῖν ἡμῖν τοὺς νυμφίους, μηδὲν διαφερόντως μηδὲ ἧττον ἐν ξυσιτίοις τὴν δίαιταν ποιεῖσθαι, τοῦ πρὸ τῶν γάμων χρόνου γιγνομένου. καὶ τοῦτο μὲν δὴ θαυμαστὸν ὂν ὅτε κατ' ἀρχὰς πρῶτον ἐγένετο ἐν τοῖς παρ' ὑμῖν τόποις, πολέμου τινὸς αὐτὸ ὡς γ' εἰκὸς νομοθετήσαντος, ἤ τινος ἑτέρου τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχοντος πράγματος, ἐν ὀλιγανθρωπίαις ὑπὸ πολλῆς ἀπορίας ἐχομένοις. γευσαμένοις δὲ καὶ ἀναγκασθεῖσι χρήσασθαι τοῖς ξυσιτίοις, ἔδοξε μέγα διαφέρειν εἰς σωτηρίαν τὸ νόμιμον. καὶ κατέστη δὴ τρόπῳ τινὶ τοιούτῳ τὸ ἐπιτήδευμα ὑμῖν τὸ τῶν ξυσιτίων. Κλ. Ἔοικε γοῦν. Ἀθ. Ὃ δὴ ἔλεγον ὅτι θαυμαστὸν ὂν τοῦτό ποτε καὶ φοβερὸν ἐπιτάξαι τισὶ, νῦν οὐχ ὁμοίως δυσχερὲς τῷ προστάττοντι ἂν εἴη νομοθετεῖν αὐτό. τὸ δ' ἑξῆς τούτῳ, πεφυκός τε ὀρθῶς ἂν γίγνεσθαι γιγνόμενον. νῦν τε οὐδαμῇ γιγνόμενον, ὀλίγου τε ποιοῦν τὸν νομοθέτην τὸ τῶν παιζόντων εἰς πῦρ ξαίνειν, καὶ μυρία ἕτερα τοιαῦτα ἀνήνυτα ποιοῦντα δρᾶν, οὐ ῥᾴδιον οὔτ' εἰπεῖν, οὔτ' εἰπόντα ἀποτελεῖν. Κλ. Τί δὴ τοῦτο ὦ ξένε ἐπιχειρῶν λέγειν, ἔοικας σφόδρα ἀποκνεῖν; Ἀθ. Ἀκούοιτ' ἂν, ἵνα μὴ πολλὴ διατριβὴ γίγνηται περὶ τοῦτ' αὐτὸ μάτην. πᾶν μὲν γὰρ ὅτι περ ἂν τάξεως καὶ νόμου μετέχον ἐν πόλει γίγνηται, πάντα ἀγαθὰ ἀπεργάζεται. τῶν δὲ ἀτάκτων, ἢ τῶν κακῶς ταχθέντων, λύει τὰ πολλὰ τῶν εὖ τεταγμένων ἄλλα ἕτερα. οὗ δὴ καὶ νῦν ἐφέστηκε πέρι τὸ λεγόμενον. ὑμῖν γὰρ ὦ Κλεινία καὶ Μέγιλλε, τὰ μὲν περὶ τοὺς ἄνδρας ξυσίτια, καλῶς ἅμα καὶ ὅπερ εἶπον θαυμαστῶς καθέστηκεν, ἐκ θείας

τινὸς

τινὸς ἀνάγκης. τὸ δὲ περὶ τὰς γυναῖκας οὐδαμῶς ὀρθῶς ἀνομοθέτητον μεθεῖται, καὶ οὐκ εἰς τὸ φῶς ἦκται τὸ τῆς ξυσσιτίας αὐτῶν ἐπιτήδευμα, ἀλλὰ ὃ καὶ ἄλλως γένος ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων λαθραιότερον μᾶλλον καὶ ἐπικλοπώτερον ἔφυ τὸ θῆλυ διὰ τὸ ἀσθενές. οὐκ ὀρθῶς τοῦτο εἴξαντος τοῦ νομοθέτου δύστακτον ὂν ἀφείθη. διὰ δὲ τοῦτον μεθειμένου πολλὰ ὑμῖν παρέρρει, πολὺ ἄμεινον ἂν ἔχοντα εἰ νόμων ἔτυχεν ἢ τανῦν. οὐ γὰρ ἥμισυ μόνον ἐστὶν ὡς δόξειεν ἂν τὸ περὶ τὰς γυναῖκας ἀκοσμήτως περιορώμενον. ὅσῳ δὲ ἡ θήλεια ἡμῖν φύσις ἐστὶ πρὸς ἀρετὴν χείρων τῆς τῶν ἀρρένων, τοσοῦτον διαφέρει πρὸς τὸ πλέον ἢ διπλάσιον εἶναι. τοῦτ' οὖν ἐπαναλαβεῖν καὶ ἐπανορθώσασθαι, καὶ πάντα συντάξασθαι κοινῇ γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιν ἐπιτηδεύματα βέλτιον πρὸς πόλεως εὐδαιμονίαν. νῦν δὲ οὕτως ἦκται τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος οὐδαμῶς εἰς τοῦτο εὐτυχῶς, ὥστε οὐδὲ μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐν ἄλλοις γ' ἐστὶ τόποις καὶ πόλεσι νοῦν ἔχοντα. ὅπου μὴ δὲ ξυσσίτια ὑπάρχει τοπαράπαν δεδογμένα κατὰ πόλιν εἶναι. πόθεν δή τις γε ἔργῳ μὴ καταγελάστως ἐπιχειρήσει γυναῖκας προσβιάζεσθαι, τὴν σιτῶν καὶ ποτῶν ἀνάλωσιν φανερὰν θεωρεῖσθαι; τούτου γὰρ οὐκ ἔστιν ὅ,τι χαλεπώτερον ἂν ὑπομένειε τοῦτο τὸ γένος. εἰθισμένον γὰρ δεδοικὸς καὶ σκοτεινὸν ζῆν, ἀγόμενον δ' εἰς φῶς βίᾳ πᾶσαν ἀντίτασιν ἀντιτεῖνον, πολὺ κρατήσει τοῦ νομοθέτου. τοῦτ' οὖν ἄλλοθι μὲν ἧπερ εἶπον, οὐδ' ἂν τὸν λόγον ὑπομένειε τὸν ὀρθὸν ῥηθέντα, ἄνευ πάσης βοῆς. ἐνθάδε δὲ ἴσως ἄν, εἰ δὴ δοκεῖ λόγου γ' ἕνεκα μὴ ἀτυχῆ τὸν περὶ πάσης τῆς πολιτείας γενέσθαι λόγον, ἐθέλω λέγειν, ὡς ἀγαθόν ἐστι καὶ πρέπον, εἰ καὶ σφῷν ξυνδοκεῖ ἀκούειν. εἰ δὲ μή, ἐᾶν. Κλ. Ἀλλ' ὦ ξένε, θαυμαστῶς τό γε ἀκοῦσαι νῷϊν, πάντως που ξυνδοκεῖ. Ἀθ. Ἀκούοιμεν δή. θαυμάσητε δὲ μηδέν, ἐὰν ὑμῖν ἄνωθέν ποθεν ἐπιχειρεῖν δόξω. σχολῆς γὰρ ἀπολαύομεν, καὶ οὐδὲν ἡμᾶς ἐστὶ τὸ κατεπεῖγον, τὸ μὴ πάντῃ πάντως σκοπεῖν τὰ περὶ τοὺς νόμους. Κλ. Ὀρθῶς εἴρηκας. Ἀθ. Πάλιν τοίνυν ἐπὶ τὰ πρῶτα ἐπαναχωρήσωμεν λεχθέντα. εὖ γὰρ δὴ τό γε τοσοῦτον χρὴ πάντ' ἄνδρα ξυννοεῖν, ὡς ἡ τῶν ἀνθρώπων γένεσις, ἢ τοπαράπαν ἀρχὴν οὐδεμίαν εἴληχεν, οὐδ' ἕξει ποτέ γε τελευτήν, ἀλλ' ἦν τε ἀεὶ καὶ ἔσται πάντως. ἢ μῆκός τι τῆς ἀρχῆς ἀφ' οὗ γέγονεν, ἀμήχανον ἂν χρόνον ὅσον γεγονὸς ἂν εἴη. Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Τί οὖν πόλεων συστάσεις καὶ φθοράς, καὶ ἐπιτηδεύματα παντοῖα τάξεώς τε καὶ ἀταξίας, καὶ βρώσεως καὶ πομάτων τε ἅμα καὶ βρωμάτων ἐπιθυμήματα παντοδαπὰ πάντως, καὶ περὶ πᾶσαν τὴν γῆν; ἆρ' οὐκ οἰόμεθα γεγονέναι, καὶ στροφὰς ὡρῶν παντοίας, ἐν αἷς τὰ ζῷα μεταβάλλειν αὐτῶν παμπληθεῖς μεταβολὰς εἰκός; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Τί οὖν, πιστεύομεν ἀμπέλους τε φανῆναί που ποτὲ πρότερον οὐκ οὔσας; ὡσαύτως δὲ καὶ ἐλαίας, καὶ τὰ Δήμητρός τε καὶ Κόρης δῶρα, Τριπτόλεμόν τέ τινα τῶν τοιούτων γενέσθαι διάκονον; ἐν ᾧ δὲ μὴ ἦν ταῦτα ἦν τῷ χρόνῳ, μῶν οὐκ οἰόμεθα τὰ ζῷα καθάπερ νῦν ἐπὶ τὴν ἀλλήλων ἐδωδὴν τρέπεσθαι; Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Τὸ δὲ μὴν θύειν ἀνθρώπους ἀλλήλους, ἔτι καὶ νῦν παραμένον ὁρῶμεν πολλοῖς, καὶ τοὐναντίον ἀκούομεν ἐν ἄλλοις, ὅτε οὐδὲ βοὸς ἐτολμῶμεν γεύεσθαι, θύματά τε οὐκ ἦν τοῖς θεοῖσι ζῷα. πέλανοι δὲ καὶ μέλιτι καρποὶ δεδευμένοι, καὶ τοιαῦτα ἄλλα ἁγνὰ θύματα. σαρκῶν δ' ἀπείχοντο, ὡς οὐχ ὅσιον ὂν ἐσθίειν, οὐδὲ τοὺς τῶν θεῶν βωμοὺς αἵματι μιαίνειν. ἀλλὰ ὀρφικοί τινες λεγόμενοι βίοι ἐγίγνοντο ἡμῶν τοῖς τότε. ἀψύχων μὲν ἐχόμενοι πάντων, ἐμψύχων δὲ τοὐναντίον πάντων ἀπεχόμενοι. Κλ. Καὶ σφόδρα λεγόμενά τ' εἴρηκας, καὶ πιστεύεσθαι πιθανά. Ἀθ. Πρὸς οὖν δή τι εἴποι τις ἂν ὑμῖν πάντ' ἐρρήθη τὰ νῦν. Κλ. Ὀρθῶς ὑπέλαβες ὦ ξένε. Ἀθ. Καὶ τοίνυν ἐὰν δύνωμαι, τὰ τούτοις ἑξῆς ὦ Κλεινία πειράσομαι φράζειν. Κλ. Λέγοις ἄν. Ἀθ. Ὁρῶ πάντα τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τριττῆς χρείας καὶ ἐπιθυμίας ἠρτημένα. δι' ὧν ἀρετή τε αὐτοῖς ἀγομένοις ὀρθῶς καὶ τοὐναντίον ἀποβαίνει κακῶς ἀχθεῖσι. ταῦτα δ' ἐστίν, ἐδωδὴ μὲν καὶ πόσις εὐθὺς γενομένοις ἣν περὶ ἅπασαν, πᾶν ζῷον ἔμφυτον ἔρωτα ἔχον, μεστόν οἴστρου τέ ἐστι καὶ ἀνηκουστίας τοῦ λέγοντος ἄλλό τι δεῖν πράττειν, πλὴν τὰς ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμίας τὰς περὶ ἅπαντα ταῦτα ἀποπληροῦντα, λύπης τῆς ἁπάσης ἀεὶ δεῖν σφᾶς ἀπαλλάττειν. τρίτη δὲ ἡμῖν καὶ μεγίστη χρεία καὶ ἔρως ὀξύτατος ὕστατος μὲν ὁρμᾶται. διαπυρωτάτους δὲ τοὺς ἀνθρώπους μανίαις ἀπεργάζεται πάντως, ὁ περὶ τὴν τοῦ γένους σποράν ὕβρει πλείστῃ καόμενος. ἃ δὴ δεῖ τρία νοσήματα τρέποντα εἰς τὸ βέλτιστον, παρὰ τὸ λεγόμενον ἥδιστον, τρισὶ μὲν τοῖς μεγίστοις πειρᾶσθαι κατέχειν φόβῳ καὶ νόμῳ καὶ τῷ ἀληθεῖ λόγῳ. προσχρωμένους μέντοι μούσαις τε καὶ ἀγωνίοισι θεοῖς, σβεννύναι τὴν αὔξην τε καὶ ἐπιρροήν. παίδων δὴ γένεσιν μετὰ τοὺς γάμους θῶμεν, καὶ μετὰ γένεσιν τροφὴν καὶ παιδείαν. καὶ τάχ' ἂν οὕτω προϊόντων τῶν λόγων, ὅ,τε νόμος ἡμῖν ἕκαστος περαίνοιτο εἰς τοὔμπροσθεν ἐπὶ ξυσσίτια ἵνα καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὰς τοιαύτας κοινωνίας, εἴτε ἄρα γυναικῶν, εἴτε ἀνδρῶν δεῖ μόνον γίγνεσθαι, προσμίξαντες αὐτοῖς ἐγγύθεν, ἴσως μᾶλλον κατοψόμεθα. τά,τε ἐπίπροσθεν αὐτῶν ἔτι νῦν ὄντα ἀνομοθέτητα, τάξαντες αὐτὰ ἐπίπροσθεν ποιησόμεθα. καὶ ὅπερ ἐρρήθη, νῦν δὴ κατοψόμεθά τε αὐτὰ ἀκριβέστερον, μᾶλλόν τε τοὺς προσήκοντας αὐτοῖς καὶ πρέποντας νόμους ἂν θείημεν. Κλ. Ὀρθότατα λέγεις. Ἀθ. Φυλάξωμεν τοίνυν τῇ μνήμῃ τὰ νῦν δὴ λεχθέντα. ἴσως γὰρ χρείαν ποτ' αὐτῶν πάντων ἕξομεν. Κλ. Τὰ ποῖα δὴ διακελεύῃ; Ἀθ. Ἃ τοῖς τρισὶ διοριζόμεθα ῥήμασι. βρῶσιν μὲν ἐλέγομέν που, καὶ δεύτερον πόσιν, καὶ ἀφροδισίων δέ τινα διαπτοίησιν τρίτον. Κλ. Πάντως ὦ ξένε μεμνησόμεθά που τανῦν διακελεύῃ. Ἀθ. Καλῶς. ἔλθω-

μὲν δ' ἤδη τὰ νυμφικά, διαλέξοντές τε αὐτοὺς, πῶς χρὴ καὶ τίνα τρόπον τοὺς παῖδας ποιεῖσθαι. καὶ ἐὰν ἄρα μὴ πείθωμεν, ἀπειλήσαντές τισι νόμοις. ΚΛ. Πῶς; ΑΘ. Νύμφην χρὴ διανοεῖσθαι καὶ νυμφίον, ὡς ὅτι καλλίστους καὶ ἀρίστους εἰς δύναμιν ἀποδειξομένους παῖδας τῇ πόλει. πάντες δ' ἄνθρωποι κοινωνοὶ πάσης πράξεως, ἡνίκα μὲν ἂν προσέχωσιν αὐτοῖς τε καὶ τῇ πράξει τὸν νοῦν, πάντα καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἀπεργάζονται. μὴ προσεχόντων δὲ, ἢ μὴ ἐχόντων νοῦν, τἀναντία. προσεχέτω δὴ καὶ ὁ νυμφίος τῇ τε νύμφῃ καὶ τῇ παιδοποιΐᾳ τὸν νοῦν, κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ ἡ νύμφη, τοῦτον τὸν χρόνον διαφερόντως, ὃν ἂν μή πω παῖδες αὐτοῖς ὦσι γεγονότων, ἐπίσκοποι δ' ἔστωσαν τούτων, ἃς εἱλόμεθα γυναικῶν πλέους εἴτ' ἐλάττους τοῖς ἄρχουσιν. ὁπόσας ἂν δοκῇ, προστάττειν τε, καὶ ὁπόταν πρὸς τὸ τῆς Εἰληθυίας ἱερὸν ἑκάστης ἡμέρας ξυλλεγόμεναι, μέχρι τρίτου μέρους ὥρας. οἱ δὴ συλλεχθεῖσαι διαγγελλόντων ἀλλήλαις, εἴ τίς τινα ὁρᾷ πρὸς ἄλλ' ἄττα βλέποντα ἄνδρα ἢ καὶ γυναῖκα τῶν παιδοποιουμένων, ἢ πρὸς τὰ τεταγμένα ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς γάμοις θυσιῶν τε καὶ ἱερῶν γιγνομένων. ἡ δὲ παιδοποιΐα καὶ φυλακὴ τῶν παιδοποιουμένων, δεκέτης ἔστω. μὴ πλείω δὲ χρόνου, ὅταν εὔροια ᾖ τῆς γενέσεως. ἂν δὲ ἄγονοί τινες εἰς τοῦτον γίγνωνται τὸν χρόνον, μετὰ τῶν οἰκείων καὶ ἀρχουσῶν γυναικῶν, διαζεύγνυσθαι κοινῇ βουλευομένους εἰς τὰ πρόσφορα ἑκατέροις. ἐὰν δ' ἀμφισβήτησίς τις γίγνηται περὶ τῶν ἑκατέροις πρεπόντων καὶ προσφόρων, δέκα τῶν νομοφυλάκων ἑλομένους, οἷς ἂν ἐπιτρέψωσιν οἵδε καὶ τάξωσι τούτοις ἐμμένειν. εἰσιοῦσαι δ' εἰς τὰς οἰκίας τῶν νέων αἱ γυναῖκες, τὰ μὲν νουθετοῦσαι, τὰ δὲ καὶ ἀπειλοῦσαι, παυόντων αὐτοὺς τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀμαθίας. ἐὰν δ' ἀδυνατῶσι, πρὸς τοὺς νομοφύλακας ἰοῦσαι φραζόντων, οἱ δ' εἰργόντων. ἂν δὲ καὶ ἐκεῖνοί πως ἀδυνατήσωσι, πρὸς τὸ δημόσιον ἀποφηνάντων, ἀναγράψαντές τε καὶ ὀμόσαντες ἦ μὴν ἀδυνατεῖν τόν, καὶ τόν, βελτίω ποιεῖν. ὁ δὲ ἀναγραφεὶς, ἄτιμος ἔστω, μὴ ἑλὼν ἐν δικαστηρίῳ τοὺς ἐγγράψαντας. τῶν δὲ, μήτε γὰρ εἰς γάμους ἴτω, μήτε εἰς τὰς τῶν παίδων ἐπιτελειώσεις. ἂν δὲ ἴῃ, πληγαῖς ὁ βουληθεὶς, ἀθῷος αὐτὸν κολαζέτω. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ περὶ γυναικὸς ἔστω νόμιμα. τῶν ἐξόδων γὰρ τῶν γυναικείων καὶ τιμῶν καὶ τῶν εἰς τοὺς γάμους καὶ γενέσεις παίδων φοιτήσεων, μὴ μετεχέτω, ἐὰν ἀκοσμοῦσα ὡσαύτως ἀναγραφῇ, καὶ μὴ ἕλῃ τὴν δίκην. ὅταν δὲ δὴ παῖδας γεννήσωνται κατὰ νόμους, ἐὰν ἀλλοτρίᾳ τις περὶ τὰ τοιαῦτα κοινωνῇ γυναικὶ, ἢ γυνὴ ἀνδρὶ, ἐὰν μὲν παιδοποιουμένοις ἔτι, τὰ αὐτὰ ἐπιζήμια αὐτοῖς ἔστω, καθάπερ τοῖς ἔτι γεννωμένοις εἴρηται. μετὰ δὲ ταῦτα, ὁ μὲν σωφρονῶν καὶ σωφρονοῦσα, εἰς τὰ τοιαῦτα πάντα ἔστω εὐδόκιμος. ὁ δὲ τοὐναντίον, ἐναντίως τιμάσθω, μᾶλλον δὲ ἀτιμαζέσθω. καὶ μετριαζόντων μὲν περὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πλειόνων ἀνομοθέτητα σιγῇ κείσθω. ἀκοσμούντων δὲ νομοθετηθέντα ταύτῃ πραττέσθω κατὰ τοὺς τότε τεθέντας νόμους. βίου μὲν ἀρχὴ τοῦ παντὸς ἑκάστοις, ὁ πρῶτος ἐνιαυτὸς, ὃν γεγράφθαι χρεὼν ἐν ἱεροῖσι πατρῴοις ζωῆς ἀρχὴν κόρῳ καὶ κόρῃ. παραγεγράφθω δ' ἐν τοίχῳ λελευκωμένῳ ἐν πάσῃ φρατρίᾳ. τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀρχόντων τῶν ἐπὶ τοῖς ἔτεσιν ἀριθμουμένων. τῆς δὲ φρατρίας ἀεὶ τοὺς ζῶντας μὲν γεγράφθαι πλησίον. τοὺς δ' ὑπεκχωροῦντας τοῦ βίου, ἐξαλείφειν. γάμου δὲ ὅρον εἶναι, κόρῃ μὲν ἀπὸ ἑκκαίδεκα ἐτῶν, εἰς εἴκοσι τὸν μακρότατον χρόνον ἀφωρισμένον. κόρῳ δὲ ἀπὸ τριάκοντα μέχρι τῶν πέντε καὶ τριάκοντα. εἰς δὲ ἀρχὰς, γυναικὶ μὲν τετταράκοντα, ἀνδρὶ δὲ τριάκοντα ἔτη. πρὸς πόλεμον δὲ, ἀνδρὶ μὲν εἴκοσι μέχρι τῶν ἑξήκοντα ἐτῶν. γυναικὶ δὲ, ἣν ἂν δοκῇ χρείαν δεῖν χρῆσθαι πρὸς τὰ πολεμικὰ, ἐπειδὰν παῖδας γεννήσῃ, τὸ δυνατὸν καὶ πρέπον ἑκάσταις προστάττειν, μέχρι τῶν πεντήκοντα ἐτῶν.

Νόμων, ἢ νομοθεσίας ἕκτου, τέλος.

ΝΌΜΩΝ, Ἢ ΝΟΜΟΘΕΣΊΑΣ, ΛΌΓΟΣ ἝΒΔΟΜΟΣ.

ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ δὲ παίδων ἀρρένων καὶ θηλειῶν, τροφὴν μέν που καὶ παιδείαν τὸ μετὰ ταῦτα λέγειν, ὀρθότατα γίγνοιτ' ἂν ἡμῖν, ἣν εἶναι μὲν ἄρρητον, πάντως ἀδύνατον. λεγομένη δὲ, διδαχῇ τινι καὶ νουθετήσει μᾶλλον ἢ νόμοις, εἰκὸς ἂν ἡμῖν φαίνοιτο. ἰδίᾳ γὰρ καὶ κατ' οἰκίας πολλὰ καὶ σμικρὰ καὶ οὐκ ἐκφανῆ πᾶσι γιγνόμενα, ῥᾳδίως ὑπὸ τῆς ἑκάστων λύπης τε καὶ ἡδονῆς καὶ ἐπιθυμίας, ἕτερα παρὰ τὰς τοῦ νομοθέτου ξυμβουλὰς παραγιγνόμενα, παντοδαπὰ καὶ οὐχ ὅμοια ἀλλήλοις ἀπεργάζοιτ' ἂν τὰ τῶν πολιτῶν ἤθη. τοῦτο δὲ κακὸν ταῖς πόλεσι. καὶ γὰρ διὰ σμικρότητα αὐτῶν καὶ πυκνότητα, ἐπιζήμια τιθέντα ποιεῖν νόμους, ἀπρεπὲς ἅμα καὶ ἄσχημον. διαφθείρει δὲ καὶ τοὺς γραφῇ τεθέντας νόμους, ἐν τοῖς σμικροῖς καὶ πυκνοῖς ἐθιζόντων τῶν ἀνθρώπων παρανομεῖν. ὥστε ἀπορία μὲν περὶ αὐτὰ νομοθετεῖν, σιγᾶν δὲ ἀδύνατον. ἃ δὲ λέγω, δηλῶσαι πειρατέον, οἷον δείγματα ἐξενεγκόντα εἰς φῶς. νῦν γὰρ λεγομένοις ἔοικε κατά τι σκότος. ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις. ΑΘ. Οὐκοῦν ὅτι μὲν σώματα καὶ ψυχὰς τήν γε ὀρθὴν πάντως δεῖ τροφὴν φαίνεσθαι δυναμένην ὡς κάλλιστα καὶ ἄριστα ἐξεργάζεσθαι, τοῦτο μὲν ὀρθῶς εἴρηταί που. ΚΛ. Τί μήν; ΑΘ. Σώματα δὲ κάλλιστα οἶμαι τό γε ἁπλούστατον, ὡς ὀρθότατα

ὡς ὀρθότατα δεῖ νέων ὄντων εὐθὺς φύεσθαι τῶν παίδων. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Τί δὲ τόδε; οὐκ ἐννοοῦμεν, ὡς ἡ πρώτη βλάστη παντὸς ζώου πολὺ μεγίστη καὶ πλείστη φύεται; ὥστε καὶ ἔριν πολλοῖς παρέσχηκε μὴ γίγνεσθαι. τὰ δ' ἀνθρώπινα μήκη διπλάσια ἀπὸ πέντε ἐτῶν, ἐν τοῖς λοιποῖς εἴκοσιν ἔτεσιν αὐξανόμενα; Κλ. Ἀληθῆ. Ἀθ. Τί οὖν; πολλὴ αὔξη, ὅταν ἐπιρρέῃ πόνων χωρὶς πολλῶν καὶ συμμέτρων, οὐκ ἴσμεν ὅτι μυρία κακὰ ἐν τοῖς σώμασιν ἀποτελεῖ; Κλ. Πάνυ γε. Ἀθ. Οὐκοῦν τότε δεῖται πλείστων πόνων, ὅταν ἡ πλείστη τροφὴ προσγίγνηται τοῖς σώμασι; Κλ. Τί δῆτα ὦ ξένε, ἢ τοῖς ἄρτι γεγονόσι καὶ νεωτάτοις πόνους πλείστους προσάξομεν; Ἀθ. Οὐδαμῶς γε. ἀλλ' ἔτι καὶ πρότερον τοῖς ἐντὸς τῶν αὐτῶν μητέρων τρεφομένοις. Κλ. Πῶς λέγεις ὦ λῷστε; ἢ τοῖς κυουμένοισι φράζεις; Ἀθ. Ναί. θαυμαστὸν δ' οὐδὲν δεῖ ἀγνοεῖν ὑμᾶς τὴν τῶν τηλικούτων γυμναστικὴν, ἣν βουλοίμην ἂν ὑμῖν καίπερ ἄτοπον οὖσαν δηλῶσαι. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ἔστι τοίνυν παρ' ἡμῖν μᾶλλον, τὸ τοιοῦτον κατανοεῖν, διὰ τὸ τὰς παιδιὰς αὐτόθι μειζόνως τινὰς παίζειν, ἢ δεῖ. τρέφουσι γὰρ δὴ παρ' ἡμῖν οὐ μόνον παῖδες, ἀλλὰ καὶ πρεσβύτεροί τινες, ὀρνίθων θρέμματα ἐπὶ τὰς μάχας τὰς πρὸς ἄλληλα, ἀσκοῦντες τὰ τοιαῦτα τῶν θηρίων. πολλοῦ δὴ δέουσιν ἡγεῖσθαι τοὺς πόνους αὐτοῖς εἶναι, τοὺς πρὸς ἄλληλα μετρίους, ἐν οἷς αὐτὰ ἀνακινοῦσι γυμνάζοντες. πρὸς γὰρ τούτοις, λαβόντες ὑπὸ μάλης ἕκαστος, τοὺς μὲν ἐλάττονας εἰς τὰς χεῖρας, μείζους δ' ὑπὸ τὴν ἀγκάλην ἐντὸς, πορεύονται περιπατοῦντες σταδίους παμπόλλους ἕνεκα τῆς εὐεξίας, οὔ τι τῆς τῶν αὐτῶν σωμάτων, ἀλλὰ τῆς τούτων τῶν θρεμμάτων. καὶ τό γε τοσοῦτον δηλοῦσι τῷ δυναμένῳ καταμαθεῖν, ὅτι τὰ σώματα πάντα ὑπὸ τῶν σεισμῶν τε καὶ κινήσεων κινούμενα, ἄκοπα ὀνίναται πάντων ὅσα τε ὑπὸ ἑαυτῶν, ἢ καὶ ἐν ἐώραις, ἢ καὶ κατὰ θάλατταν, ἢ καὶ ἐφ' ἵππων ὀχουμένων, ἢ καὶ ὑπ' ἄλλων ὁπωσοῦν δὴ φερομένων τῶν σωμάτων κινεῖται. καὶ διὰ ταῦτα τὰς τῶν σίτων τροφὰς καὶ ποτῶν κατακρατοῦντα, ὑγίειαν καὶ κάλλος καὶ τὴν ἄλλην ῥώμην ἡμῖν δυνατὰ ἐστὶ παραδιδόναι. τί οὖν ἂν φαῖμεν ἐχόντων οὕτω τούτων, τὸ μετὰ τοῦτο ἡμᾶς δεῖν ποιεῖν; βούλεσθε ἅμα γέλωτι φράζωμεν τιθέντες νόμους. τὴν μὲν κύουσαν περιπατεῖν, τὸ γενόμενον δὲ πλάττειν τε οἷον κήρινον, ἕως ὑγρὸν καὶ μέχρι δυοῖν ἐτοῖν σπαργανᾶν, καὶ δὴ καὶ τὰς τροφοὺς ἀναγκάζωμεν νόμῳ ζημιοῦντες, τὰ παιδία ἢ πρὸς ἀγροὺς, ἢ πρὸς ἱερὰ, ἢ πρὸς οἰκείους ἀεί πῃ φέρειν, μέχρι περ ἂν ἱκανῶς ἵστασθαι δυνατὰ γίγνηται· καὶ τότε διευλαβουμένας ἔτι νέων ὄντων μή πῃ βίᾳ ἐπερειδομένων, στρέφηται τὰ κῶλα, ἐπιπονεῖν φερούσας, ἕως ἂν τριετὲς ἀποτελεσθῇ τὸ γιγνόμενον, εἰς δύναμιν δ' ἰσχυρὰς αὐτὰς εἶναι χρεὼν, καὶ μὴ μίαν; ἐπὶ δὲ τούτοις ἑκάστοις ἂν μὴ γίγνηται, ζημίαν τοῖς μὴ ποιοῦσι γράφωμεν; ἢ πολλοῦ γε δεῖ; τὸ γὰρ ἄρτι ῥηθὲν, γίγνοιτ' ἂν πολὺ καὶ ἄφθονον. Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Τὸ γέλωτα ἂν πολὺν ὀφλεῖν ἡμᾶς, πρὸς τὸ μὴ ἐθέλειν ἂν πείθεσθαι γυναικεῖά τε καὶ δούλεια ἤθη τροφῶν. Κλ. Ἀλλὰ τίνος δὲ χάριν ἔφαμεν αὐτὰ δεῖν ῥηθῆναι; Ἀθ. Τοῦδε. τὰ τῶν δεσποτῶν τε καὶ ἐλευθέρων ἐν ταῖς πόλεσιν ἤθη, τάχ' ἂν ἀκούσαντα εἰς σύννοιαν ἀφίκοιτ' ἂν τὴν ὀρθὴν, ὅτι χωρὶς τῆς ἰδίας διοικήσεως ἐν ταῖς πόλεσιν ὀρθῶς γιγνομένης, μάτην ἂν τὰ κοινά τις οἴοιτο ἕξειν τινὰ βεβαιότητα θέσεως νόμων. καὶ ταῦτα ἐννοῶν αὐτὸς, νόμοις ἂν τοῖς νῦν ῥηθεῖσι χρῷτο, καὶ χρώμενος εὖ τὴν τε οἰκίαν καὶ πόλιν ἅμα τὴν αὐτοῦ, διοικῶν εὐδαιμονοῖ. Κλ. Καὶ μάλ' εἰκότως εἴρηκας. Ἀθ. Τοιγαροῦν μή πω λήξωμεν τῆς τοιαύτης νομοθεσίας, πρὶν ἂν καὶ τὰ περὶ τὰς ψυχὰς τῶν πάνυ νέων παίδων ἐπιτηδεύματα ἀποδῶμεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἠργμεθα τῶν περὶ τὰ σώματα μύθων λεχθέντων διαπεραίνειν. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς. Ἀθ. Λάβωμεν τοίνυν τοῦτο, οἷον στοιχεῖον ἐπ' ἀμφότερα σώματός τε καὶ ψυχῆς, τῶν πάνυ νέων τὴν τιθήνησιν καὶ κίνησιν γιγνομένην ὅτι μάλιστα διὰ πάσης τε νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ὡς ἔστι ξύμφορος ἅπασι μὲν, οὐχ ἥκιστα δὲ τοῖς ὅτι νεωτάτοισι, καὶ οἰκεῖν δυνατὸν ἦν οἷον ἀεὶ πλέοντας. νῦν δ' ὡς ἐγγύτατα τούτου ποιεῖν δεῖ περὶ τὰ νεογνὰ παίδων θρέμματα. τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ καὶ ἀπὸ τῶνδε, ὡς ἐξ ἐμπειρίας αὐτὸ εἰλήφασι καὶ ἐγνώκασιν ὂν χρήσιμον, αἵ τε τροφοὶ τῶν σμικρῶν, καὶ αἱ περὶ τὰ τῶν Κορυβάντων ἰάματα τελοῦσαι. ἡνίκα γὰρ ἄν που βουληθῶσι κατακοιμίζειν τὰ δυσυπνοῦντα τῶν παιδίων αἱ μητέρες, οὐχ ἡσυχίαν αὐτοῖς προσφέρουσιν. ἀλλὰ τοὐναντίον κίνησιν, ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἀεὶ σείουσαι, καὶ οὐ σιγὴν, ἀλλά τινα μελῳδίαν. καὶ ἀτεχνῶς οἷον καταυλοῦσι τῶν παιδίων, καθάπερ αἱ τῶν ἐκφρόνων βακχειῶν, ἰάσεις ταύτῃ τῇ τῆς κινήσεως ἅμα χορείᾳ καὶ μούσῃ χρώμεναι. Κλ. Τίς οὖν αἰτία τούτων ὦ ξένε μάλιστ' ἐσθ' ἡμῖν; Ἀθ. Οὐ πάνυ χαλεπὴ γιγνώσκειν. Κλ. Πῶς δή; Ἀθ. Δειμαίνειν ἐστί που ταῦτ' ἀμφότερα τὰ πάθη. καὶ ἔστι δείματα δι' ἕξιν φαύλην τῆς ψυχῆς τινα. ὅταν οὖν ἔξωθέν τις προσφέρῃ τοῖς τοιούτοις πάθεσι σεισμὸν, ἡ τῶν ἔξωθεν κρατεῖ κίνησις προσφερομένη τὴν ἐντὸς φοβερὰν οὖσαν καὶ μανικὴν κίνησιν. κρατήσασα δὲ γαλήνην, ἡσυχίαν τε ἐν τῇ ψυχῇ φαίνεσθαι ἀπεργασαμένη, τῆς περὶ τὰ τῆς καρδίας χαλεπῆς γενομένης ἑκάστων πηδήσεως, παντάπασιν ἀγαπητόν τι, τοὺς μὲν ὕπνου λαγχάνειν ποιεῖ, τοὺς δ' ἐγρηγορότας ὀρχουμένους τε καὶ αὐλουμένους μετὰ θεῶν οἷς ἂν καλλιεροῦντες ἕκαστοι θύωσι, κατειργάσατο ἀντὶ μανικῶν ἡμῖν διαθέσεων, ἕξεις ἔμφρονας ἔχειν. καὶ ταῦτα ὡς διαβραχέων τε οὕτως εἰπεῖν, πιθανὸν λόγον ἔχει ταῦτα, γινώσκειν χρὴ τόδε παρ' αὐτοῖς, ὡς ἅπασα ψυχὴ δείμασι ξυνοῦσα

ἐκ νέων, μᾶλλον ἂν διὰ φόβων ἐθίζοιτο γίγνεσθαι. τοῦτο δέ που πᾶς ἂν φαίη δειλίας ἄσκησιν, ἀλλ' οὐκ ἀνδρείας γίγνεσθαι. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Τὸ δέ γε ἐναντίον ἀνδρείας ἂν φαῖμεν ἐκ νέων εὐθὺς ἐπιτήδευμα εἶναι, τὸ νικᾶν τὰ προσπίπτονθ' ἡμῖν δείματά τε καὶ φόβους. Κλ. Ὀρθῶς. Ἀθ. Ἓν δὴ καὶ τοῦτο εἰς ψυχῆς μόριον ἀρετῆς, τὴν τῶν παντελῶς παίδων γυμναστικὴν ἐν ταῖς κινήσεσι, μέγα ἡμῖν φῶμεν ξυμβάλλεσθαι. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Καὶ μὴν τό γε μὴ δύσκολον ἐν ψυχῇ καὶ τὸ δύσκολον, οὐ σμικρὸν μόριον εὐψυχίας καὶ κακοψυχίας ἑκάτερον γιγνόμενον, γίγνοιτ' ἄν. Κλ. Πῶς δ' οὔ; Ἀθ. Τίνα οὖν ἂν τρόπον εὐθὺς ἐμφύοιθ' ἡμῖν ὁπότερον βουληθεῖμεν τῷ νεογνῷ, φράζειν δὴ πειρατέον, ὅπως τις καὶ καθ' ὅσον εὐπορεῖ τούτων. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Λέγω δὴ τό γε παρ' ἡμῖν δόγμα, ὡς ἡ μὲν τρυφὴ δύσκολα καὶ ἀκρόχολα, καὶ σφόδρα ἀπὸ σμικρῶν κινούμενα τὰ τῶν νέων ἤθη ἀπεργάζεται. τὸ δὲ τούτων ἐναντίον, ἥ γε σφοδρὰ καὶ ἀγρία δούλωσις, ταπεινοὺς καὶ ἀνελευθέρους καὶ μισανθρώπους ποιοῦσα, ἀνεπιτηδείους ξυνοίκους ἀποτελεῖ. Κλ. Πῶς οὖν δὴ χρὴ τὰ μή πω φωνῆς ξυνιέντα μηδὲ παιδείας τῆς ἄλλης δυνατὰ γεύεσθαί πω, τρέφειν τὴν πόλιν ἅπασαν;
Ἀθ. Ὧδέ πως φθέγγεσθαί που μετὰ βοῆς εὐθὺς πᾶν εἴωθε τὸ γιγνόμενον, καὶ οὐχ ἥκιστα τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. καὶ δὴ καὶ τὸ κλαίειν πρὸς τῇ βοῇ, μᾶλλον τῶν ἄλλων συνέχεται. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν.
Ἀθ. Οὐκοῦν αἱ τροφοὶ σκοποῦσαι τίνος ἐπιθυμεῖ, τούτοις αὐτοῖς ἐν τῇ προσφορᾷ τεκμαίρονται. οὗ μὲν γὰρ ἂν προσφερομένου σιγᾷ, καλῶς οἴονται προσφέρειν. οὗ δ' ἂν κλαίῃ καὶ βοᾷ, οὐ καλῶς. τοῖς δὴ παιδίοις τὸ δήλωμα ὧν ἐρᾷ καὶ μισεῖ, κλαυμοναὶ καὶ βοαὶ σημεῖα οὐδαμῶς εὐτυχῆ. ἔστι δὲ ὁ χρόνος οὗτος, τριῶν οὐκ ἐλάττων ἐτῶν, μόριον οὐ σμικρὸν τοῦ βίου διαγαγεῖν χεῖρον, ἢ μὴ χεῖρον. Κλ. Ὀρθῶς λέγεις; Ἀθ. Ὁ δὴ δύσκολος, οὐδαμῶς τε ἵλεως, ἆρ' οὐ δοκεῖ σφῷν θρηνώδης τε εἶναι καὶ ὀδυρμῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλήρης μᾶλλον, ἢ χρεὼν εἶναι τὸν ἀγαθόν; Κλ. Ἔμοιγ' οὖν δοκεῖ. Ἀθ. Τί οὖν; εἴ τις τὰ τριετῆ πειρῷτο πᾶσαν μηχανὴν προσφέρων, ὅπως τὸ τρεφόμενον ἡμῖν ὡς ὀλιγίστῃ προσχρήσεται ἀλγηδόνι, καὶ φόβοις καὶ λύπῃ πάσῃ κατὰ δύναμιν. ἆρ' οὐκ οἰόμεθα εὔθυμον μᾶλλόν τε καὶ ἵλεων ἀπεργάζεσθαι τηνικαῦτα τὴν ψυχὴν τοῦ τρεφομένου; Κλ. Δῆλον δὴ καὶ μάλιστά γ' ἂν ὦ ξένε, εἴ τις πολλὰς ἡδονὰς αὐτῷ παρασκευάζοι. Ἀθ. Τοῦτ' οὐκέτ' ἂν ἐγὼ Κλεινία ξυνακολουθήσαιμ' ἂν ὦ θαυμάσιε. ἔστι γὰρ οὖν ἡμῖν ἡ τοιαύτη πρᾶξις, διαφθορὰ μεγίστη πασῶν. ἐν ἀρχῇ γὰρ γίγνεται ἑκάστοτε τροφῆς. ὁρῶμεν δὲ εἴ τι λέγομεν. Κλ. Λέγε τί φῄς; Ἀθ. Οὐ σμικροῦ πέρι νῦν εἶναι νῷν τὸν λόγον. ὅρα δὲ καὶ ξυνεπίκρινέ τε ἡμᾶς ὦ Μέγιλλε. ὁ μὲν γὰρ ἐμὸς δὴ λόγος, οὔθ' ἡδονάς φησι δεῖν διώκειν τὸν ὀρθὸν βίον, οὔτ' αὖ τὸ παράπαν φεύγειν τὰς λύπας, ἀλλ' αὐτὸ ἀσπάζεσθαι τὸ μέσον. ὃ νῦν δὴ προσεῖπον ἵλεων ὀνομάσας, ἣν δὴ διάθεσιν, καὶ θεοῦ κατά τινα μαντείας φήμην εὐστόχως πάντες προσαγορεύομεν; ταύτην τὴν ἕξιν διώκειν φημὶ δεῖν ἡμῶν, καὶ τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι θεῖον. μήτ' οὖν αὐτὸν προπετῆ πρὸς τὰς ἡδονὰς γιγνόμενον ὅλως ὡς οὐδ' ἐκτὸς λυπῶν ἐσόμενον, μήτε ἄλλον γέροντα ἢ νέον ἐᾶν πάσχειν ταὐτὸ τοῦθ' ἡμῖν. ἄῤῥενα ἢ θῆλυν. ἁπάντων δὲ ἥκιστα εἰς δύναμιν, τὸν ἀρτίως νεογνόν. κυριώτατον γὰρ οὖν ἐμφύεται πᾶσι τότε τὸ πᾶν ἦθος, διὰ ἔθος. ἔτι δ' ἔγωγ' εἰ μὴ μέλλοιμι δόξειν παίζειν, φαίην ἂν δεῖν καὶ τὰς φερούσας ἐν γαστρί, πασῶν τῶν γυναικῶν μάλιστα θεραπεύειν ἐκεῖνον τὸν ἐνιαυτόν, ὅπως μήτε ἡδοναῖς τισι πολλαῖς ἅμα καὶ μάργοις προσχρήσεται ἡ κυοῦσα, μήτε αὖ λύπαις. τὸ δὲ ἵλεων καὶ εὐμενὲς πρᾶόν τε τιμῶσα, διαζήσῃ τὸν τότε χρόνον. Κλ. Οὐδὲν δεῖ σε ὦ ξένε Μέγιλλον ἀνερωτᾶν, πότερος ἡμῶν ὀρθότερον εἴρηκεν. ἐγὼ γὰρ αὐτός σοι συγχωρῶ τὸν λύπης τε καὶ ἡδονῆς ἀκράτου βίον φεύγειν δεῖν πάντας, μέσον δέ τινα τέμνειν ἀεί. καλῶς τοίνυν εἴρηκάς τε καὶ ἀκήκοας ἅμα. Ἀθ. Μάλα μὲν οὖν ὀρθῶς ὦ Κλεινία. τόδε τοίνυν ἐπὶ τούτοις τρεῖς ὄντες διανοηθῶμεν. Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Ὅτι ταῦτ' ἔστι πάντα ὅσα νῦν διεξερχόμεθα, τὰ καλούμενα ὑπὸ τῶν πολλῶν ἄγραφα νόμιμα. καὶ οὓς πατρίους νόμους ἐπονομάζουσιν, οὐκ ἄλλα ἐστὶν ἢ τὰ τοιαῦτα ξύμπαντα. καὶ ἔτι γε ὁ νῦν δὴ λόγος ἡμῖν ἐπιχυθείς, ὡς οὔτε νόμους δεῖ προσαγορεύειν αὐτά, οὔτε ἄῤῥητα ἐᾶν, εἴρηται καλῶς. δεσμοὶ γὰρ οὗτοι πάσης εἰσὶ πολιτείας, μεταξὺ πάντων ὄντες τῶν ἐν γράμμασι τεθέντων τε καὶ κειμένων, καὶ τῶν ἔτι τεθησομένων ἀτεχνῶς οἷον πάτρια καὶ παντάπασιν ἀρχαῖα νόμιμα. ἃ καλῶς μὲν τεθέντα καὶ ἐθισθέντα πάσῃ σωτηρίᾳ, περικαλύψαντα ἔχει τοὺς τότε γραφέντας νόμους. ἂν δ' ἐκτὸς τοῦ καλοῦ βαίνῃ, πλημμελῶς οἷον τεκτόνων ἐν οἰκοδομήμασιν ἐρείσματα ἐκ μέσου ὑποῤῥέοντα, συμπίπτειν εἰς ταὐτὸν ποιεῖ τὰ ξύμπαντα, κεῖσθαί τε ἄλλα ὑφ' ἑτέρων αὐτά τε καὶ τὰ καλῶς ὕστερον ἐποικοδομηθέντα, τῶν ἀρχαίων ὑποπεσόντων. ἃ δὴ διανοουμένους ἡμᾶς ὦ Κλεινία, σοὶ δεῖ τὴν πόλιν καινὴν οὖσαν πάντῃ ξυνδεῖν, μήτε μέγα μήτε σμικρὸν παραλιπόντας εἰς δύναμιν, ὅσα νόμους ἢ ἔθη τις ἢ ἐπιτηδεύματα καλεῖ. πᾶσι γὰρ τοῖς τοιούτοις, πόλις ξυνδεῖται. ἄνευ δὲ ἀλλήλων ἑκάτερα τούτων, οὐκ ἔστι μόνιμα. ὥστε οὐ χρὴ θαυμάζειν ἐὰν ἡμῖν πολλὰ ἅμα καὶ σμικρὰ δοκοῦντα εἶναι νόμιμα ἢ καὶ ἐθίσματα ἐπιῤῥέοντα, μακροτέρους ποιεῖ τοὺς νόμους.
Κλ. Ἀλλ' ὀρθῶς σύ γε λέγεις. ἡμεῖς τε οὕτω διανοησόμεθα. Ἀθ. Εἰς μὲν τοίνυν τὴν τοῦ τριετοῦς γεγονότος ἡλικίαν κόρου καὶ κόρης, ταῦτα εἴ τις ἀκριβῶς ἀποτελοῖ καὶ μὴ παρέργως τοῖς εἰρημένοις

χρῷτο, οὐ σμικρὰ εἰς ὠφέλειαν γίγνοιτ' ἄν, ταῖς νεωστὶ τρεφομέναις. τριετεῖ δὲ δὴ καὶ τετραετεῖ καὶ πενταετεῖ καὶ ἔτι ἑξετεῖ ἤθει ψυχῆς παιδίων, δέον ἂν εἴη. τρυφῆς δ' ἤδη παραλυτέον, κολάζοντα μὴ ἀτίμως. ἀλλ' ὅπερ ἐπὶ τῶν δούλων τ' ἐλέγομεν, τὸ μὴ μεθ' ὕβρεως κολάζοντα, ὀργὴν ἐμποιήσειν δεῖν τοῖς κολασθεῖσι, μὴ δ' ἀκολάστους ἐῶντας τρυφᾶν. ταυτὸν δραστέον τοῦτό γε καὶ ἐπ' ἐλευθέροισι. παιδιαὶ δ' εἰσὶ τοῖς τηλικούτοις αὐτοφυεῖς τινες, ἃς ἐπειδὰν ξυνέλθωσιν αὐτοὶ σχεδὸν ἀνευρίσκουσι. ξυνιέναι δὲ εἰς τὰ κατὰ κώμας ἱερὰ δεῖ, πάντα ἤδη τὰ τηλικαῦτα παιδία, ἀπὸ τριετοῦς μέχρι ἓξ ἐτῶν, κοινῇ τὰ τῶν κωμητῶν εἰς ταυτὸν ἕκαστα. τὰς δὲ τροφοὺς ἔτι τῶν τηλικούτων κοσμιότητός τε καὶ ἀκολασίας ἐπιμελεῖσθαι. τῶν δὲ τροφῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἀγέλης ξυμπάσης, τῶν δώδεκα γυναικῶν μίαν ἐφ' ἑκάστῃ τετάχθαι κοσμοῦσαν κατ' ἐνιαυτὸν τῶν προειρημένων, ἃς ἂν τάξωσιν οἱ νομοφύλακες. ταύτας δὲ αἱρείσθωσαν μὲν, αἱ τῶν γάμων κύριαι τῆς ἐπιμελείας ἐξ ἑκάστης τῆς φυλῆς μίαν, ἥλικας αὐταῖς. ἡ δὲ κατασταθεῖσα, ἀρχέτω φοιτῶσα εἰς τὸ ἱερὸν ἑκάστου ἡμέρας καὶ κολάζουσα ἀεὶ τὸν ἀδικοῦντα δοῦλον μὲν καὶ δούλην, καὶ ξένον καὶ ξένην, αὐτὴ διά τινων τῆς πόλεως οἰκετῶν. πολίτην δὲ ἀμφισβητοῦντα μὲν τῇ κολάσει πρὸς τοὺς ἀστυνόμους ἐπὶ δίκην ἄγουσα. ἀναμφισβήτητον δὲ ὄντα, καὶ τὸν πολίτην αὐτὴ κολαζέτω. μετὰ δὲ τὸν ἑξέτη καὶ τὴν ἑξέτιν, διακρινέσθω μὲν ἤδη τὸ γένος ἑκατέρων. κόροι μὲν, μετὰ κόρων. παρθένοι δὲ ὡσαύτως, μετ' ἀλλήλων τὴν διατριβὴν ποιείσθωσαν. πρὸς δὲ τὰ μαθήματα τρέπεσθαι χρεὼν ἑκατέρους, τοὺς μὲν ἄρρενας, ἐφ' ἵππων διδασκάλους καὶ τόξων καὶ ἀκοντίων καὶ σφενδονήσεως. ἐὰν δέ πῃ ξυγχωρῶσι μέχρι γε μαθήσεως καὶ τὰ θήλεα. καὶ δὴ τά γε μάλιστα πρὸς τὴν τῶν ὅπλων χρείαν. τὸ γὰρ δὴ νῦν καθεστὼς περὶ τὰ τοιαῦτα, ἀγνοεῖται παρὰ τοῖς πᾶσιν ὀλίγου. Κλ. Τὸ ποῖον; Αθ. Ὡς ἄρα τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ διαφέροντα ἐσθ' ἡμῶν φύσει πρὸς τὰς χρείας, εἰς ἑκάστας τῶν πράξεων τὰ περὶ τὰς χεῖρας. ἐπεὶ τά γε περὶ πόδας τε καὶ τὰ κάτω τῶν μελῶν οὐδὲν διαφέροντα εἰς τοὺς πόνους φαίνεται. τὰ δὲ κατὰ χεῖρας, ἀνοίᾳ τροφῶν καὶ μητέρων οἷον χωλοὶ γεγόναμεν ἕκαστοι. τῆς φύσεως γὰρ ἑκατέρων τῶν μελῶν σχεδὸν ἰσορροπούσης, αὐτοὶ διὰ τὰ ἔθη διάφορα αὐτὰ πεποιήκαμεν οὐκ ὀρθῶς χρώμενοι. ἐν ὅσοις μὲν γὰρ τῶν ἔργων μὴ μέγα διαφέρει, λύρᾳ μὲν ἐν ἀριστερᾷ χρώμενον. πλήκτρῳ δὲ ἐν δεξιᾷ, πρᾶγμα οὐδὲν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. τούτοις δὲ παραδείγμασι χρώμενον, καὶ εἰς ἄλλα μὴ δέον, οὕτω χρῆσθαι σχεδὸν ἄνοια. ἔδειξε δὲ ταῦτα ὁ τῶν Σκυθῶν νόμος. οὐκ ἐν ἀριστερᾷ μὲν τόξον ἀπάγων, ἐν δεξιᾷ δὲ οἰστὸν προσαγόμενος μόνον, ἀλλ' ὁμοίως ἑκατέροις ἐπ' ἀμφότερα χρώμενος. πάμπολλα δ' ἕτερα τοιαῦτα παραδείγματα, ἐν ἡνιοχείαις τέ ἐστι καὶ ἐν ἑτέροις. ἐν οἷσι μαθεῖν δυνατὸν, ὅτι παρὰ φύσιν κατασκευάζουσιν, οἱ ἀριστερὰ δεξιῶν ἀσθενέστερα κατασκευάζοντες. ταῦτα δ' ὅπερ εἴπομεν, ἐν μὲν κερατίνοις πλήκτροις καὶ ἐν ὀργάνοις τοιούτοις οὐδὲν μέγα. σιδηροῖς δ' εἰς τὸν πόλεμον ὅταν δέῃ χρῆσθαι, μέγα διαφέρει, καὶ τόξοις καὶ ἀκοντίοις καὶ ἑκάστοις τούτων. πολὺ δὲ μέγιστον ὅταν ὅπλοις δέῃ πρὸς ὅπλα χρῆσθαι. διαφέρει δὲ πάμπολυ μαθὼν, μὴ μαθόντος, καὶ ὁ γυμνασάμενος τοῦ μὴ γεγυμνασμένου. καθάπερ γὰρ ὁ τελέως παγκράτιον ἠσκηκὼς ἢ πυγμὴν ἢ πάλην, οὐκ ἀπὸ μὲν τῶν ἀριστερῶν ἀδύνατός ἐστι μάχεσθαι, χωλαίνει δὲ καὶ ἐφέλκεται πλημμελῶν, ὁπόταν αὐτόν τις μεταβιβάζων ἐπὶ θάτερα ἀναγκάζῃ διαπονεῖν. ταυτὸν δὴ τοῦτ' οἶμαι καὶ ἐν ὅπλοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι, χρὴ προσδοκᾶν ὀρθόν. ὅτι τὸν διττὰ δὴ κεκτημένον οἷς ἀμύνοιτό τ' ἂν καὶ ἐπιτιθεῖτο ἄλλοις, μηδὲν ἀργὸν τούτων μηδὲ ἀνεπιστῆμον ἐᾷν εἶναι κατὰ δύναμιν. Γηρυόνου δέ γε εἴ τις φύσιν ἔχων ἢ καὶ τὴν Βριαρέω φύοιτο, ταῖς ἑκατὸν χερσὶν ἑκατὸν δεῖ βέλη ῥίπτειν δυνατὸν εἶναι. τούτων δὴ πάντων τὴν ἐπιμέλειαν ἀρχούσαις τε καὶ ἄρχουσι δεῖ γίγνεσθαι. ταῖς μὲν ἐν παιδιαῖς τε καὶ τροφαῖς ἐπισκόποις γιγνομέναις. τοῖς δὲ περὶ τὰ μαθήματα, ὅπως ἀρτίποδές τε καὶ ἀρτίχειρες πάντες τέ καὶ πᾶσαι γιγνόμενοι, μηδὲν τοῖς ἔθεσιν ἀποβλάπτωσι τὰς φύσεις εἰς τὸ δυνατόν. τὰ δὲ μαθήματά που διττὰ ὡς γ' εἰπεῖν χρήσασθαι συμβαίνοι ἄν. τὰ μὲν ὅσα περὶ τὸ σῶμα γυμναστικῆς. τὰ δ' εὐψυχίας χάριν, μουσικῆς. τὰ δὲ γυμναστικῆς αὖ δύο, τὸ μὲν ὄρχησις, τὸ δὲ πάλη. τῆς ὀρχήσεως δὲ, ἄλλη μὲν μούσης λέξιν μιμουμένων, τό, τε μεγαλοπρεπὲς φυλάττοντας ἅμα καὶ ἐλεύθερον. ἄλλη δὲ εὐεξίας ἐλαφρότητός τε ἕνεκα καὶ κάλλους τῶν τοῦ σώματος αὐτοῦ μελῶν καὶ μερῶν. τὸ προσῆκον καμπῆς τε καὶ ἐκτάσεως ἀποδιδομένης ἑκάστοις αὐτοῖς αὐτῶν εὐρύθμου κινήσεως, διασπειρομένης ἅμα καὶ ξυνακολουθούσης εἰς πᾶσαν τὴν ὄρχησιν ἱκανῶς. καὶ δὴ τά γε κατὰ πάλην, ἃ μὲν Ἀνταῖος ἢ Κερκύων ἐν τέχναις ἑαυτῶν ξυνεστήσαντο φιλονεικίας ἀχρήστου χάριν, ἢ πυγμὴν Ἐπειὸς ἢ Ἄμυκος, οὐδὲν χρήσιμα ἐπὶ πολέμου κοινωνίαν ὄντα, οὐκ ἄξια λόγῳ κοσμεῖν. τὰ δὲ ἀπ' ὀρθῆς πάλης ἀπ' αὐχένων καὶ χειρῶν καὶ πλευρῶν ἐξειλήσεως μετὰ φιλονεικίας τε καὶ καταστάσεως διαπονούμενα μετ' εὐσχήμονος, ῥώμης τε καὶ ὑγιείας ἕνεκα, ταῦτ' εἰς πάντα ὄντα χρήσιμα, οὐ παρετέον. ἀλλὰ προστακτέον μαθηταῖς τε ἅμα καὶ τοῖς διδάξουσιν, ὅταν ἐνταῦθ' ὦμεν τῶν νόμων, τοῖς μὲν πάντα τὰ τοιαῦτα εὐμενῶς δωρεῖσθαι, τοῖς δὲ παραλαμβάνειν ἐν χάρισιν. οὐδ' ὅσα ἐν τοῖς χοροῖς ἐστιν αὖ μιμήματα προσήκοντα, μιμεῖσθαι παρετέον. κατὰ μὲν τὸν τόπον τόνδε, Κουρήτων ἐνόπλια παίγνια. κατὰ δὲ Λακεδαίμονα, Διοσκόρων. ἡ δὲ αὖ που παρ' ἡμῖν κόρη καὶ δέσποινα εὐφρανθεῖσα τῇ τῆς χορείας παιδιᾷ, κεναῖς χερσὶν οὐκ ᾠήθη δεῖν ἀθύρειν. πανοπλίᾳ δὲ τῇ παντελεῖ κοσμηθεῖσα, οὕτω τὴν ὄρχησιν διαπεραίνειν, ἃ δὴ πάντας

μιμεῖσθαι πρέπον ἂν εἴη. κόρους τε ἅμα καὶ κόρας, τὴν ἐν θεοῦ χάριν τιμῶντας, πολέμου τ' ἐν χρείᾳ καὶ ἑορτῶν ἕνεκα. τοῖς δέ που παισὶν εὐθύς τε καὶ ὅσον ἂν χρόνον μή πω εἰς πόλεμον ἴωσι, πᾶσι θεοῖς προσόδους τε καὶ πομπὰς ποιουμένους μεθ' ὅπλων τε καὶ ἵππων ἀεὶ κοσμεῖσθαι δέον ἂν εἴη, θάττους τε καὶ βραδυτέρας ἐν ὀρχήσεσι καὶ ἐν πορείᾳ, τὰς ἱκετείας ποιουμένους, πρὸς θεούς τε καὶ θεῶν παῖδας, καὶ ἀγῶνας δὴ καὶ προαγῶνας, εἴ τινων οὐκ ἄλλων ἢ τούτων ἕνεκα προαγωνιστέον. οὗτοι γὰρ καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ κατὰ πόλεμον χρήσιμοι, εἴς τε πολιτείαν, καὶ ἰδίους οἴκους. οἱ δὲ ἄλλοι πόνοι τε καὶ παιδιαὶ καὶ σπουδαὶ κατὰ σώματα, οὐκ ἐλευθέρων, ὦ Μέγιλλέ τε καὶ Κλεινία. ἣν εἶπον γυμναστικὴν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις ὅτι δέοι διεξελθεῖν, σχεδὸν δὴ διελήλυθα τανῦν, καὶ ἔσθ' αὕτη παντελής. εἰ δέ τινα ταύτης ὑμεῖς ἔχετε βελτίω θέντες εἰς κοινὸν λέγετε. Κλ. Οὐ ῥάδιον ὦ ξένε παρέντας ταῦτα, ἄλλα ἔχειν βελτίω τούτων περὶ γυμναστικῆς ἅμα καὶ ἀγωνίας, εἰπεῖν. Ἀθ. Τὸ τοίνυν τούτοις ἑξῆς περὶ τὰ τῶν μουσῶν τε καὶ Ἀπόλλωνος δῶρα, τότε μὲν ὡς ἅπαντα εἰρηκότες, ᾠόμεθα καταλείπειν μόνα τὰ περὶ γυμναστικῆς. νῦν δ' ἐστὶ δῆλα, ἅτ' ἐστὶ καὶ ὅτι πρῶτα πᾶσι ῥητέα. λέγομεν τοίνυν ἑξῆς αὐτά.

Κλ. Πάνυ μὲν οὖν λεκτέον. Ἀθ. Ἀκούσατε δέ μου, προακηκοότες μὲν καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν. ὅμως δὲ τόγε σφόδρα ἄτοπον καὶ ἄηθες, δεῖ εὐλαβεῖσθαι δεῖ λέγοντα καὶ ἀκούοντα. καὶ δὴ καὶ νῦν, ἐρῶ μὲν γὰρ ἐγὼ λόγον οὐκ ἄφοβον εἰπεῖν, ὅμως δέ πῃ θαρρήσας οὐκ ἀποστήσομαι. Κλ. Τίνα δὴ τοῦτον ὦ ξένε λέγεις; Ἀθ. Φημὶ κατὰ πάσας πόλεις, τὸ τῶν παιδιῶν γένος ἠγνοῆσθαι ξύμπασιν, ὅτι κυριώτατόν ἐστι περὶ θέσεως νόμων, ἢ μονίμους εἶναι τοὺς τεθέντας, ἢ μή. ταχθὲν μὲν γὰρ αὐτὸ καὶ μετασχὸν τοῦ τὰ αὐτὰ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς παίζειν τε καὶ εὐθυμεῖσθαι τοῖς αὐτοῖς παιγνίοις. ἐᾷ καὶ τὰ σπουδῇ κείμενα νόμιμα μένειν ἡσυχῇ. κινούμενα δὲ τὰ αὐτὰ καὶ καινοτομούμενα, μεταβολαῖς τε ἄλλαις ἀεὶ χρώμενα, καὶ μηδέ ποτε ταὐτὰ φίλα προσαγορευόντων τῶν νέων μήτ' ἐν σχήμασι τοῖς τῶν αὐτῶν σωμάτων, μήτε ἐν τοῖς ἄλλοις σκεύεσιν ὁμολογουμένως, αὐτοῖς ἀεὶ κεῖσθαι τότ' εὔσχημον καὶ ἄσχημον. ἀλλὰ τόν τι νέον ἀεὶ καινοτομοῦντα καὶ εἰσφέροντα τῶν εἰωθότων ἕτερον κατά τε σχήματα καὶ χρώματα καὶ πάντα ὅσα τοιαῦτα, τοῦτον τιμᾶσθαι διαφερόντως, τούτου πόλει λώβην οὐκ εἶναι μείζω φαῖμεν ἂν ὀρθότατα λέγοντες. λανθάνειν γὰρ τῶν νέων τὰ ἤθη μεθιστάντα, καὶ ποιεῖν τὸ μὲν ἀρχαῖον παρ' αὐτοῖς ἄτιμον, τὸ δὲ νέον, ἔντιμον. τούτου δὲ πάλιν αὖ λέγω τοῦ τε ῥήματος καὶ τοῦ δόγματος, οὐκ εἶναι ζημίαν μείζω πάσαις πόλεσι. ἀκούσατε δὲ ὅσον φημὶ αὐτ' εἶναι κακόν. Κλ. Ἦ τὸ ψέγεσθαι τὴν ἀρχαιότητα λέγεις ἐν ταῖς πόλεσιν; Ἀθ. Πάνυ μὲν οὖν. Κλ. Οὐ φαύλους τοίνυν ἡμᾶς ἂν ἀκροατὰς πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον ἔχοις ἂν τοῦτον, ἀλλ' ὡς δυνατὸν εὐμενεστάτους. Ἀθ. Εἰκός γ' οὖν. Κλ.

Λέγε μόνον. Ἀθ. Ἴτε δὴ μειζόνως αὐτὸν ἀκούσωμέν τε ἡμῶν αὐτῶν, καὶ πρὸς ἀλλήλους οὕτως εἴπωμεν. μεταβολὴν γὰρ δὴ πάντων πλὴν κακῶν, πολὺ σφαλερώτατον εὑρήσομεν ἐν ὥραις πάσαις, ἐν πνεύμασιν, ἐν διαίταις σωμάτων, ἐν τρόποις ψυχῶν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐ τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὔ. πλὴν ὅτι περ εἶπον νῦν δὴ κακοῖς, ὥστε εἴ τις ἀποβλέψειε πρὸς σώματα ὡς πᾶσι μὲν σιτίοις, πᾶσι δ' αὖ ποτοῖς καὶ πόνοις ξυνήθη γιγνόμενα. καὶ τὸ πρῶτον ταραχθέντα ὑπ' αὐτῶν, ἔπειτ' ἐξ αὐτῶν τούτων ὑπὸ χρόνου σάρκας φύσαντα οἰκείας τούτοις, φίλα τε καὶ συνήθη καὶ γνώριμα γενόμενα ἁπάσῃ ταύτῃ τῇ διαίτῃ πρὸς ἡδονὴν καὶ ὑγίειαν ἄριστα διάγει. καὶ ἄν ποτ' ἄρα ἀναγκασθῇ μεταβάλλειν αὖθις ἥντινοῦν τῶν εὐδοκίμων διαιτῶν, τότε κατ' ἀρχὰς συνταραχθεὶς, ὑπὸ νόσων μόγις ποτὲ κατέστη τὴν συνήθειαν τῇ τροφῇ πάλιν ἀπολαβών. ταὐτὸν δὴ δεῖ νομίζειν τοῦτο γίγνεσθαι, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀνθρώπων διανοίας τε ἅμα καὶ τὰς τῶν ψυχῶν φύσεις. οἷς γὰρ ἂν ἐντραφῶσι νόμοις, καὶ κατά τινα θείαν εὐτυχίαν ἀκίνητοι γένωνται μακρῶν καὶ πολλῶν χρόνων, ὡς μηδένα ἔχειν μνείαν μηδὲ ἀκοὴν τοῦ ποτὲ ἄλλως αὐτὰ σχεῖν, ἢ καθάπερ νῦν ἔχει, σέβεται καὶ φοβεῖται πᾶσα ἡ ψυχὴ, τό, τι κινεῖν τῶν τότε καθεστώτων. μηχανὴν δὴ δεῖ τὸν νομοθέτην ἐννοεῖν ἁμόθεν γέ ποθεν, ὅν τινα τρόπον τοῦτ' ἔσται τῇ πόλει. τῇ δ' οὖν ἔγωγε εὑρίσκω, τὰς παιδιὰς πάντες διανοοῦνται κινουμένας τῶν νέων, ὅπερ ἔμπροσθεν ἐλέγομεν παιδιὰς ὄντως εἶναι, καὶ οὐ τὴν μεγίστην ἐξ αὐτῶν σπουδὴν καὶ βλάβην συμβαίνειν. ὥστε οὐκ ἀποτρέπουσιν, ἀλλὰ ξυνέπονται ὑπείκοντες, καὶ οὐ λογίζονται τόδε ὅτι τούτους ἀνάγκη τοὺς παῖδας τοὺς ἐν ταῖς παιδιαῖς νεωτερίζοντας, ἑτέρους ἄνδρας τῶν ἔμπροσθεν γενέσθαι παίδων, γενομένους δὲ ἄλλους, ἄλλον βίον ζητεῖν. ζητήσαντας δὲ, ἑτέρων ἐπιτηδευμάτων καὶ νόμων ἐπιθυμῆσαι. καὶ μετὰ τοῦτο ὡς ἥξοντος τοῦ νῦν δὴ λεγομένου μεγίστου κακοῦ πόλεσιν, οὐδεὶς αὐτῶν φοβεῖται. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐλάττω μεταβαλλόμενα κακὰ διεξεργάζοιτ' ἂν, ὅσα περὶ σχήματα πάσχει τὸ τοιοῦτον. ὅσα δὲ περὶ τὰ τῶν ἠθῶν ἐπαίνου τε καὶ ψόγου πέρι πυκνὰ μεταπίπτει, πάντων οἴομαι μέγιστά τε καὶ πλείστης εὐλαβείας δεόμενα ἂν εἴη. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Τί οὖν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις πιστεύομεν, ἐν οἷς ἐλέγομεν ὡς τὰ περὶ τοὺς ῥυθμοὺς καὶ πᾶσαν μουσικήν ἐστι, τρόπων μιμήματα βελτιόνων καὶ χειρόνων ἀνθρώπων, ἢ πῶς; Κλ. Οὐδαμῶς ἄλλως πως τό γε παρ' ἡμῖν δόγμα ἔχον ἂν εἴη. Ἀθ. Οὐκοῦν φαμὲν ἅπασαν μηχανητέον μηχανὴν, ὅπως ἂν ἡμῖν οἱ παῖδες μήτε ἐπιθυμῶσιν ἄλλων μιμημάτων ἅπτεσθαι κατὰ ὀρχήσεις, ἢ κατὰ μελῳδίας, μήτε τις αὐτοὺς πείσῃ, προσάγων παν-

γῶν παντοίας ἡδονάς. ΚΛ. Ὀρθότατα λέγεις. ΑΘ. Ἔχει τις οὖν ἡμῶν ἄλλην ἢ τὰ τοιαῦτα βελτίω τινὰ τέχνην τῆς τῶν Αἰγυπτίων; ΚΛ. Ποίας δὴ λέγεις; ΑΘ. Τοῦ καθιερῶσαι πᾶσαν μὲν ὄρχησιν, πάντα δὲ μέλη. τάξαντας πρῶτον μὲν τὰς ἑορτάς, συλλογισαμένους εἰς τὸν ἐνιαυτόν, ἅς τινας ἐν οἷς χρόνοις καὶ οἷς τισιν ἑκάστοις τῶν θεῶν καὶ παισὶ τούτων καὶ δαίμοσι γίγνεσθαι χρεών. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπὶ τοῖς τῶν θεῶν θύμασιν ἑκάστοις, ἣν ᾠδὴν δεῖ ἐφυμνεῖσθαι, καὶ χορείαις ποίαισι γεραίρειν, τὴν τότε θυσίαν. τάξαι μὲν πρῶτόν τινας, ἃ δ' ἂν ταχθῇ, μοίραις καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι θεοῖς θύσαντας, κοινῇ πάντας τοὺς πολίτας, σπένδοντας καθιεροῦν ἑκάστας τὰς ᾠδὰς ἑκάστοις τῶν θεῶν καὶ τῶν ἄλλων. ἂν δὲ παρ' αὐτά τις τῶν θεῶν ἄλλους ὕμνους ἢ χορείας προσάγῃ, τοὺς ἱερέας τε καὶ τὰς ἱερείας μετὰ νομοφυλάκων ἐξείργοντας, ὁσίως ἐξείργειν καὶ κατὰ νόμον. τὸν δὲ ἐξειργόμενον ἂν μὴ ἑκὼν ἐξείργηται, δίκας ἀσεβείας διὰ βίου παντὸς τῷ ἐθελήσαντι παρέχειν. ΚΛ. Ὀρθῶς. ΑΘ. Πρὸς τοῦτον δὴ νῦν γενόμενοι τῷ λόγῳ πάθωμεν τὸ πρέπον ἡμῖν αὐτοῖς. ΚΛ. Τοῦ πέρι λέγεις; ΑΘ. Πᾶς που νέος μὴ ὅτι πρεσβύτης, ἰδὼν ἂν ἢ καὶ ἀκούσας ὁτιοῦν τῶν ἐκτόπων καὶ μηδαμῇ πως ξυνήθων, οὐκ ἄν ποτέ που τὸ ἀπορηθὲν περὶ αὐτῶν συγχωρήσειεν. ἐπιδραμὼν οὕτως εὐθὺς ἀλλ' ἂν καθάπερ ἐν τριόδῳ γενόμενος, καὶ μὴ σφόδρα κατειδὼς ὁδόν, εἴτε μόνος, εἴτε μετ' ἄλλων τύχοι πορευόμενος, ἀνέροιτ' ἂν αὑτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους τὸ ἀπορούμενον. καὶ οὐκ ἂν πρότερον ὁρμήσειε, πρὶν πῃ βεβαιώσαιτο τὴν σκέψιν τὴν τῆς πορείας ὅπῃ ποτὲ φέρει. καὶ δὴ καὶ τὸ παρὸν ἡμῖν, ὡσαύτως ποιητέον. ἀτόπου γὰρ τανῦν ἐμπεπτωκότος λόγου περὶ νόμων. ἀνάγκη που σκέψιν πᾶσαν ποιήσασθαι, καὶ μὴ ῥᾳδίως οὕτω περὶ τοσούτων τηλικούτους ὄντας φάναι. διϊσχυριζομένους ἐν τῷ παραχρῆμά τι σαφὲς ἂν εἰπεῖν ἔχειν. ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις. ΑΘ. Οὐκοῦν τούτῳ μὲν χρόνον δώσομεν, βεβαιωσόμεθα δὲ τότε αὐτό, ὁπόταν σκεψώμεθα ἱκανῶς. ἵνα δὲ μὴ τὴν ἑπομένην τάξιν τοῖς νόμοις τοῖς νῦν ἡμῖν παροῦσι διαπεράνασθαι κωλυθῶμεν μάτην, ἴωμεν πρὸς τὸ τέλος αὐτῶν. τάχα γὰρ ἴσως εἰ θεὸς ἐθέλοι, κἂν ἡ διέξοδος αὕτη ὅλη σχοῦσα τέλος. ἱκανῶς ἂν μηνύσειε καὶ τὸ νῦν διαπορούμενον. ΚΛ. Ἄριστ' ὦ ξένε λέγεις, καὶ ποιῶμεν οὕτως ὡς εἴρηκας. ΑΘ. Δεδόχθω μὲν δή φαμεν τὸ ἄτοπον τοῦτο, νόμους τὰς ᾠδὰς ἡμῖν γεγονέναι. καὶ καθάπερ οἱ παλαιοὶ τότε περὶ κιθαρῳδίαν, οὕτω πως ὡς ἔοικεν ὠνόμασαν, ὥστε τάχ' ἂν οὐδ' ἐκεῖνοι παντάπασιν ἀφεστῶτες εἶεν τοῦ νῦν λεγομένου. καθ' ὕπνον δὲ οἷόν που τις ἢ καὶ ὕπαρ ἐγρηγορὼς, ὀνείρωξε μαντευόμενος αὐτό. τὸ δ' οὖν δόγμα περὶ αὐτοῦ, τοῦτ' ἔστω. παρὰ τὰ δημόσια μέλη τε καὶ ἱερά, καὶ τὴν τῶν νέων ξύμπασαν χορείαν, μηδεὶς μᾶλλον ἢ παρ' ὁντινοῦν ἄλλον τῶν νόμων φθεγγέσθω, μὴ δ' ἐν ὀρχήσει κινείσθω. καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος, ἀζήμιος ἀπαλλαττέσθω. τὸν δὲ μὴ πειθόμενον, καθάπερ ἐρρήθη νῦν δή, νομοφύλακές τε καὶ ἱέρειαι καὶ ἱερεῖς κολαζόντων. κείσθω δὲ νῦν ἡμῖν ταῦτα τῷ λόγῳ. ΚΛ. Κείσθω. ΑΘ. Τίνα δὴ τρόπον αὐτὰ νομοθετῶν τις μὴ παντάπασι καταγέλαστος γίγνοιτ' ἄν; ἴδωμεν δὴ τὸ τοιόνδε τι περὶ αὐτὰ ἀσφαλέστατον, καθάπερ ἐκμαγεῖ' ἄττ' αὐτοῖσι πρῶτον πλάσασθαι τῷ λόγῳ. λέγω δὲ ἓν μὲν τῶν ἐκμαγείων εἶναι τοιόνδε τι. θυσίας γενομένης καὶ ἱερῶν καυθέντων κατὰ νόμον, εἴ τῳ τις φαμὲν ἰδίᾳ παραστὰς τοῖς βωμοῖς τε καὶ ἱεροῖς, υἱὸς ἢ καὶ ἀδελφὸς βλασφημοῖ πᾶσαν βλασφημίαν, ἆρ' οὐκ ἂν φαῖμεν ἀθυμίαν καὶ κακὴν ἦπαρ καὶ μαντείαν καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν οἰκείοις φθέγγοιτο ἐντιθείς; ΚΛ. Τί μήν; ΑΘ. Ἐν τοίνυν τοῖς παρ' ἡμῖν τόποις τοῦτ' ἐστὶ ταῖς πόλεσι γιγνόμενον ὡς ἔπος εἰπεῖν, σχεδὸν ὀλίγου πάσαις. δημοσίᾳ γάρ τινα θυσίαν ὅταν ἀρχή τις θύσῃ, μετὰ ταῦτα χορὸς οὐχ εἷς, ἀλλὰ πλῆθος χορῶν ἥκει. καὶ στάντες οὐ πόρρω τῶν βωμῶν, ἀλλὰ παρ' αὐτοὺς ἐνίοτε, πᾶσαν βλασφημίαν τῶν ἱερῶν καταχέουσι, ῥήμασί τε καὶ ῥυθμοῖς καὶ γοωδεστάταις ἁρμονίαις συντείνοντες τὰς τῶν ἀκροωμένων ψυχάς. καὶ ὃς ἂν δακρῦσαι μάλιστα τὴν θύσασαν παραχρῆμα ποιήσῃ πόλιν, οὗτος τὰ νικητήρια φέρει. τοῦτον δὴ τὸν νόμον, ἆρ' οὐκ ἀποψηφιζόμεθα; καὶ εἴ ποτ' ἄρα δεῖ τοιούτων οἴκτων γίγνεσθαι τοὺς πολίτας ἐπηκόους, ὁπόταν ἡμέραι μὴ καθαραί τινες, ἀλλὰ ἀποφράδες ὦσι; τόθ' ἥκειν δέον ἂν εἴη μᾶλλον χορούς τινας ἔξωθεν μεμισθωμένους ᾠδούς. οἷον οἱ περὶ τοὺς τελευτήσαντας μισθούμενοι, καρικῇ τινι μούσῃ προπέμπουσι τοὺς τελευτήσαντας, τοιοῦτόν τι πρέπον ἂν εἴη, καὶ περὶ τὰς τοιαύτας ᾠδὰς γιγνόμενον. καὶ δὴ καὶ στολή γέ που ταῖς ἐπικηδείοις ᾠδαῖς, οὐ στέφανοι πρέποιεν ἂν οὐδ' ἐπίχρυσοι κόσμοι. πᾶν δὲ τοὐναντίον, ἵν' ὅτι τάχιστα περὶ αὐτῶν λέγων ἀπαλλάττωμεν. τὸ δὲ τοσοῦτον ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπανερωτῶ πάλιν, τῶν ἐκμαγείων ταῖς ᾠδαῖς εἰ πρῶτον ἐν τοῦθ' ἡμῖν ἀρέσκον κείσθω; ΚΛ. Τὸ ποῖον; ΑΘ. Εὐφημία. καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς ᾠδῆς γένος εὔφημον ἡμῖν πάντη πάντως ὑπαρχέτω. ἢ μηδὲν ἐπανερωτῶ, τιθῶ δὲ τοῦτο οὕτω; ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν τίθει. νικᾷ γὰρ πάσαισι ταῖς ψήφοις οὗτος ὁ νόμος. ΑΘ. Τίς δὴ μετ' εὐφημίαν δεύτερος ἂν εἴη νόμος μουσικῆς; ἆρ' οὐκ εὐχὰς εἶναι τοῖς θεοῖς, οἷς θύομεν ἑκάστοτε; ΚΛ. Πῶς γὰρ οὔ; ΑΘ. Τρίτος δ' οἶμαι νόμος, ὅτι γνόντας δεῖ τοὺς ποιητάς, ὡς εὐχαὶ παρὰ θεῶν αἰτήσεις εἰσί. δεῖ δὴ τὸν νοῦν αὐτοὺς σφόδρα προσέχειν, μή ποτε λάθωσι κακὸν ὡς ἀγαθὸν αἰτούμενοι. γελοῖον γὰρ δὴ τὸ πάθος οἶμαι τοῦτ' ἂν γίγνοιτο, εὐχῆς τοιαύτης γενομένης. ΚΛ. Τί μήν; ΑΘ. Οὐκοῦν ἡμεῖς ἔμπροσθεν μικρὸν τῷ λόγῳ ἐπείσθημεν, καὶ ὅτι ἀργυροῦν δεῖ πλοῦτον οὔτε χρυσοῦν ἐν πόλει ἱδρυμένον ἐνοικεῖν; ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΑΘ.

Τίνος οὖν

Τίνος οὖν ποτε παράδειγμα εἰρῆσθαι φῶμεν τοῦτον τὸν λόγον; ἆρ' οὐ τοῦδε, ὅτι τὸ τῶν ποιητῶν γένος οὐ πᾶν ἱκανόν ἐστι γιγνώσκειν σφόδρα τά γε ἀγαθὰ καὶ μή; ποιήσας οὖν δή πού τις ποιητὴς ῥήμασιν ἢ καὶ κατὰ μέλος τοῦτο ἡμαρτημένον, εὐχὰς οὐκ ὀρθὰς ἡμῖν, τοὺς πολίτας περὶ τῶν μεγίστων εὔχεσθαι τἀναντία ποιήσει. καίτοι τοῦτο καθάπερ ἐλέγομεν, οὐ πολλὰ ἁμαρτήματα ἀνευρήσομεν μείζω. θῶμεν δὴ καὶ τοῦτον τὸν περὶ μοῦσαν νόμων καὶ τύπων ἕνα. Κλ. Τίνα; σαφέστερον εἰπὲ ἡμῖν. Ἀθ. Τὸν ποιητὴν παρὰ τὰ τῆς πόλεως νόμιμα καὶ δίκαια ἢ καλὰ ἢ ἀγαθὰ, μηδὲν ποιεῖν ἄλλο. τὰ δὲ ποιηθέντα, μὴ ἐξεῖναι τῶν ἰδιωτῶν μηδενὶ πρότερον δεικνύναι, πρὶν ἂν αὐτοῖς τοῖς περὶ ταῦτα ἀποδεδειγμένοις κριταῖς καὶ τοῖς νομοφύλαξι δειχθῇ καὶ ἀρέσῃ. σχεδὸν δὲ ἀποδεδειγμένοι εἰσὶν ἡμῖν οὓς εἱλόμεθα νομοθέτας περὶ τὰ μουσικὰ καὶ τὸν τῆς παιδείας ἐπιμελητήν. τί οὖν; ὃ πολλάκις ἐρωτῶ, κείσθω νόμος ἡμῖν καὶ τύπος ἐκ μαγεῖόν τε τρίτον τοῦτο, ἢ πῶς δοκεῖ; Κλ. Κείσθω. τί μήν; Ἀθ. Μετά γε μὴν ταῦτα, ὕμνοι θεῶν καὶ ἐγκώμια κεκοινωνημένα εὐχαῖς, ᾄδοιτ' ἂν ὀρθότατα. καὶ μετὰ θεοὺς ὡσαύτως περὶ δαίμονάς τε καὶ ἥρωας μετ' ἐγκωμίων εὐχαὶ γίγνοιτ' ἂν τούτοις πᾶσι πρέπουσαι. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Μετά γε μὴν ταῦτ' ἤδη, νόμος ἄνευ φθόνων εὐθὺς γίγνοιτ' ἂν ὅδε· τῶν πολιτῶν ὁπόσοι τέλος ἔχοιεν τοῦ βίου, κατὰ σώματα ἢ κατὰ ψυχὰς ἔργα ἐξειργασμένοι καλὰ καὶ ἐπίπονα, καὶ τοῖς νόμοις εὐπειθεῖς γεγονότες, ἐγκωμίων αὐτοὺς τυγχάνειν πρέπον ἂν εἴη. Κλ. Πῶς δ' οὔ; Ἀθ. Τούς γε μὴν ἔτι ζῶντας ἐγκωμίοις τε καὶ ὕμνοις τιμᾶν οὐκ ἀσφαλὲς, πρὶν ἂν ἅπαντά τις τὸν βίον διαδραμὼν, τέλος ἐπιστήσηται καλόν. ταῦτα δὲ πάντα ἡμῖν ἔστω κοινὰ ἀνδράσι καὶ γυναιξὶν, ἀγαθοῖς καὶ ἀγαθαῖς διαφανῶς γινομένοις. τὰς δὲ ᾠδάς τε καὶ ὀρχήσεις οὑτωσὶ χρὴ καθίστασθαι. πολλὰ ἔστι παλαιῶν παλαιὰ περὶ μουσικὴν καὶ καλὰ ποιήματα. καὶ δὴ καὶ τοῖς σώμασιν ὀρχήσεις ὡσαύτως, ὧν οὐδεὶς φθόνος ἐκλέξασθαι τῇ καθισταμένῃ πολιτείᾳ τὸ πρέπον καὶ ἁρμόττον. δοκιμαστὰς δὲ τούτων ἑλομένους, μὴ νεωτέρους πεντήκοντα ἐτῶν. καὶ ὅτι μὲν ἂν ἱκανὸν εἶναι δόξῃ τῶν παλαιῶν ποιημάτων ἐγκρίνειν. ὅτι δ' ἂν ἐνδεὲς ἢ τὸ παράπαν ἀνεπιτήδειον, τὸ μὲν ἀποβάλλεσθαι παντάπασι. τὸ δ' ἐπανερχομένους, ἐπιρρυθμίζειν, ποιητικοὺς ἅμα καὶ μουσικοὺς ἄνδρας παραλαβόντας, χρωμένους αὐτῶν ταῖς δυνάμεσι τῆς ποιήσεως. ταῖς δὲ ἡδοναῖς καὶ ἐπιθυμίαις μὴ ἐπιτρέποντας, ἀλλ' ἤ τισιν ὀλίγοις. ἐξηγουμένους δὲ τὰ τοῦ νομοθέτου βουλήματα ὅτι μάλιστα ὄρχησίν τε καὶ ᾠδὴν καὶ πᾶσαν χορείαν συστήσασθαι κατὰ τὸν αὐτῶν νοῦν. πᾶσα δ' ἄτακτός γε τάξιν λαβοῦσα περὶ μοῦσαν διατριβὴ, καὶ μὴ παρατιθεμένης τῆς γλυκείας μούσης, ἀμείνων μυρίῳ, τὸ δ' ἡδὺ, πάσαις. ἐν ᾗ γὰρ ἂν ἐκ παίδων τις μέχρι τῆς ἑστηκυίας τε καὶ ἔμφρονος ἡλικίας διαβιῷ, σώφρονι μὲν μούσῃ καὶ διατεταγμένῃ, ἀκούων δὲ τῆς ἐναντίας, μισεῖ καὶ ἀνελεύθερον αὐτὴν προσαγορεύει. τραφεὶς δ' ἐν τῇ κοινῇ καὶ γλυκείᾳ, ψυχρὰν καὶ ἀηδῆ τὴν ταύτῃ ἐναντίαν εἶναι φησίν. ὥστε ὅπερ ἐρρήθη, νῦν δὴ τό γε τῆς ἡδονῆς ἢ ἀηδίας περὶ ἑκατέρας, οὐδὲν πεπλεονέκτηκεν. ἐκ περιττοῦ δὲ, ἡ μὲν βελτίους, ἡ δὲ χείρους τοὺς ἐν αὐτῇ τραφέντας ἑκάστοτε παρέχεται. Κλ. Καλῶς εἴρηκας. Ἀθ. Ἔτι δὲ θηλείαις τε πρεπούσας ᾠδὰς ἄρρεσί τε, χωρῖσαί που δέον ἂν εἴη τύπῳ τινὶ διορισάμενον. καὶ ἁρμονίαισι δὴ καὶ ῥυθμοῖς προσαρμόττειν ἀναγκαῖον. δεινὸν καὶ ὅλῃ γε ἡ ἁρμονία ἀπᾴδειν, ἢ ῥυθμῷ ἀρρυθμεῖν, μηδὲν προσήκοντα τούτων ἑκάστοις τούτων ἀποδιδόντα τοῖς μέλεσιν. ἀναγκαῖον δὴ καὶ τούτων τὰ σχήματά γε νομοθετεῖν. ἔστι δὲ ἀμφοτέροις μὲν ἀμφότερα ἀνάγκῃ κατεχόμενα ἀποδιδόναι. τὰ δὲ τῶν θηλειῶν, αὐτῷ τῷ τῆς φύσεως ἑκατέρου διαφέροντι, τούτῳ δεῖν καὶ διασαφεῖν. τὸ δὴ μεγαλοπρεπὲς οὖν καὶ τὸ πρὸς τὴν ἀνδρείαν ῥέπον, ἀρρενωπὸν φατέον εἶναι, τὸ δὲ πρὸς τὸ κόσμιον καὶ σῶφρον μᾶλλον ἀποκλῖνον, θηλυγενέστερον ὡς ὄν, παραδοτέον ἔν τε τῷ νόμῳ καὶ λόγῳ. τάξις μὲν δή τις αὕτη. τούτων δὲ αὐτῶν διδασκαλία καὶ παράδοσις λεγέσθω τὸ μετὰ τοῦτο. τίνα τρόπον χρὴ καὶ οἷς τισι, καὶ πότε πράττειν ἕκαστα αὐτῶν. οἷον δή τις ναυπηγὸς, τὴν τῆς ναυπηγίας ἀρχὴν καταβαλλόμενος, τὰ τροπίδια ὑπογράφεται τῶν πλοίων σχήματα, ταυτὸν δή μοι κἀγὼ φαίνομαι ἐμαυτῷ δρᾶν. τὰ τῶν βίων πειρώμενος σχήματα διαστήσασθαι κατὰ τρόπους τοὺς τῶν ψυχῶν, ὄντως αὐτῶν τὰ τροπίδια καταβάλλεσθαι, ποίᾳ μηχανῇ καὶ τίσι ποτὲ τρόποις ξυνόντες, τὸν βίον ἄριστα διὰ τοῦ πλοῦ, τούτου τῆς ζωῆς διακομισθησόμεθα, τοῦτο σκοπεῖν ὀρθῶς. ἔστι δὴ τοίνυν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, μεγάλης μὲν σπουδῆς οὐκ ἄξια, ἀναγκαῖόν γε μὴν σπουδάζειν. τοῦτο δὲ οὐκ εὐτυχές. ἐπειδὴ δὲ ἐνταῦθά ἐσμεν, εἴ πως διὰ προσήκοντός τινος αὐτὸ πράττοιμεν, ἴσως ἂν ἡμῖν σύμμετρον ἂν εἴη. λέγω δὲ δή τί ποτε, ἴσως μέντ' ἄν τις μοι τοῦτ' αὐτὸ ὑπολαβὼν, ὀρθῶς ὑπολάβοι. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Φημὶ χρῆναι τὸ μὲν σπουδαῖον, σπουδάζειν, τὸ δὲ μὴ σπουδαῖον, μή. φύσει δὲ εἶναι θεὸν μὲν, πάσης μακαρίου σπουδῆς ἄξιον. ἄνθρωπον δὲ, ὅπερ εἴπομεν ἔμπροσθεν, θεοῦ τι παίγνιον εἶναι μεμηχανημένον. καὶ ὄντως τοῦτο αὐτοῦ τὸ βέλτιστον γεγονέναι. τούτῳ δὴ δεῖν τῷ τρόπῳ ξυνεπόμενον, καὶ παίζοντα ὅτι καλλίστας παιδιάς, πάντ' ἄνδρα καὶ γυναῖκα οὕτω διαβιῶναι, τοὐναντίον ἢ νῦν διανοηθέντας. Κλ. Πῶς; Ἀθ. Νῦν μέν που τὰς σπουδὰς οἴονται δεῖν ἕνεκα τῶν παιδιῶν γίγνεσθαι. τὰ γὰρ περὶ τὸν πόλεμον ἡγοῦνται σπουδαῖα ὄντα, τῆς εἰρήνης ἕνεκα δεῖν εὖ τίθεσθαι. τὸ δ' ἦν ἐν πολέμῳ μὲν ἄρα, οὔτ' οὖν παιδιὰ πεφυκυῖα, οὔτ' αὖ παιδεία ποτὲ ἡμῖν ἀξιόλογος, οὔτε οὖσα οὔτ' ἐσομένη. ὃ δή φαμεν ἡμῖν γε εἶναι σπουδαιότατον,

δαιότατον,

δικαιότατον, δεῖ δὴ τὸν κατ' εἰρήνην βίον ἕκαστον πλεῖστόν τε καὶ ἄριστον διεξελθεῖν. τίς οὖν ὀρθότης; παίζοντά ἐστι διαβιωτέον; τίνας δὴ παιδιάς; θύοντα καὶ ᾄδοντα καὶ ὀρχούμενον, ὥστε τοὺς μὲν θεοὺς ἵλεως αὐτῷ παρασκευάζειν δυνατὸν εἶναι, τοὺς δ' ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι καὶ νικᾶν μαχόμενον. ὁποῖα δ' ᾄδων ἄν τις καὶ ὀρχούμενος, ἀμφότερα ταῦτα πράττοι, τὰ μὲν τῶν τύπων εἴρηται, καὶ καθάπερ ὁδοὶ τέτμηνται, καθ' ἃς ἰτέον, προσδοκῶντα καὶ τὸν ποιητὴν εὖ λέγειν, τό, Τηλέμαχ' ἄλλα μὲν αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ σῇσι νοήσεις, ἄλλα δὲ καὶ δαίμων ὑποθήσεται. οὐ γὰρ οἴω οὔ σε θεῶν ἀέκητι γενέσθαι τε τραφέμεν τε.

Ταυτὸν δὴ καὶ τοὺς ἡμετέρους τροφίμους δεῖ διανοηθέντας, τὰ μὲν εἰρημένα ἀποχρώντως νομίζειν εἰρῆσθαι, τὰ δὲ καὶ τὸν δαίμονά τε καὶ θεὸν αὐτοῖσιν ὑποθήσεσθαι θυσιῶν τε πέρι καὶ χορειῶν. οἷς τισί τε καὶ ὁπότε ἕκαστα ἑκάστοις προσπαίζοντές τε καὶ ἱλεούμενοι κατὰ τὸν τρόπον τῆς φύσεως διαβιώσονται, θαύματα ὄντες τὸ πολύ, σμικρὰ δὲ ἀληθείας ἄττα μετέχοντες. Με. Παντάπασι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἡμῖν ὦ ξένε διαφαυλίζεις. Ἀθ. Μὴ θαυμάσῃς ὦ Μέγιλλε, ἀλλὰ ξύγγνωθί μοι. πρὸς γὰρ τὸν θεὸν ἀπιδὼν καὶ παθὼν, εἶπον ὅπερ εἴρηκα νῦν. ἔστω δ' οὖν τὸ γένος ἡμῶν, μὴ φαῦλον εἴ σοι φίλον, σπουδῆς δέ τινος ἄξιον. τὸ δ' ἑξῆς τούτοις, οἰκοδομίαι μὲν εἴρηνται γυμνασίων ἅμα καὶ διδασκαλείων κοινῶν τριχῇ κατὰ μέσην τὴν πόλιν. ἔξωθεν δὲ ἵππων αὖ τριχῇ περὶ τὸ ἄστυ γυμνάσιά τε καὶ εὐρυχωρία, τοξικῆς τε καὶ τῶν ἄλλων ἀκροβολισμῶν ἕνεκα διακεκοσμημένα, μαθήσεώς τε ἅμα καὶ μελέτης τῶν νέων. εἰ δ' ἄρα μὴ τότε ἱκανῶς ἐρρήθησαν, νῦν εἰρήσθω τῷ λόγῳ μετὰ νόμων. ἐν δὲ τούτοις πᾶσι, διδασκάλους ἑκάστων πεπεισμένους μισθοῖς οἰκοῦντας ξένους, διδάσκειν τε πάντα ὅσα πρὸς τὸν πόλεμόν ἐστι μαθήματα τοὺς φοιτῶντας, ὅσα τε πρὸς μουσικήν. οὐχ ὃν μὲν ἂν ὁ πατὴρ βούληται φοιτῶντα, ὃν δ' ἂν μὴ, ἐῶντα τὰς παιδείας, ἀλλὰ τὸ λεγόμενον πάντ' ἄνδρα καὶ παῖδα κατὰ τὸ δυνατὸν, ὡς τῆς πόλεως μᾶλλον, ἢ τῶν γεννητόρων ὄντας παιδευτέον ἐξ ἀνάγκης. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ περὶ θηλειῶν ὁ μὲν ἐμὸς νόμος ἂν εἴποι πάντα, ὅσαπερ καὶ περὶ τῶν ἀρρένων, ἴσα καὶ τὰς θηλείας ἀσκεῖν δεῖν. καὶ οὐδὲν φοβηθεὶς εἴποιμ' ἂν τοῦτον τὸν λόγον, οὔτε ἱππικῆς, οὔτε γυμναστικῆς ὡς ἀνδράσι μὲν πρέπον ἂν εἴη, γυναιξὶ δὲ οὐκ ἂν πρέπον. ἀκούων μὲν γὰρ δὴ μύθους παλαιοὺς πέπεισμαι. τὰ δὲ νῦν ὡς ἔπος εἰπεῖν, οἶδα ὅτι μυριάδες ἀναρίθμητοι γυναικῶν εἰσι τῶν περὶ τὸν Πόντον, ἃς Σαυρομάτιδας καλοῦσιν. αἷς οὐχ ἵππων μόνον, ἀλλὰ καὶ τόξων καὶ τῶν ἄλλων ὅπλων κοινωνία καὶ τοῖς ἀνδράσιν ἴση προστεταγμένη, ἴσως ἀσκεῖται. λογισμὸν δὲ πρὸς τούτοις περὶ τούτων τοιόνδε τινὰ ἔχω. φημὶ εἴπερ ταῦτα οὕτω ξυμβαίνειν ἐστὶ δυνατὰ, πάντων ἀνοητότατα τανῦν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν τόποις γίγνεσθαι, τὸ μὴ πάσῃ ῥώμῃ πάντας ὁμοθυμαδὸν ἐπιτηδεύειν ἄνδρας γυναιξὶ ταυτά. σχεδὸν γὰρ ὀλίγου πᾶσα ἡμίσεια πόλις ἀντὶ διπλασίας οὕτως ἐστί τε καὶ γίγνεται ἐκ τῶν αὐτῶν τελῶν καὶ πόνων. καίτοι θαυμαστὸν ἂν ἁμάρτημα νομοθέτῃ τοῦτ' αὐτὸ γίγνοιτο. Κλ. Ἔοικέ γε. Ἀθ. Ἔστι μέν τοι πάμπολλα ἡμῖν ὦ ξένε παρὰ τὰς εἰωθυίας πολιτείας, τῶν νῦν λεγομένων. ἀλλὰ γὰρ εἰπὼν, τὸν μὲν λόγον ἐᾶσαι διεξελθεῖν εὖ. διελθόντος δὲ οὕτω τὸ δοκοῦν αἱρεῖσθαι δεῖν. Κλ. Μάλα εἶπές τε ἐμμελῶς, πεποίηκάς τέ με τανῦν αὐτὸν ἐμαυτῷ ἐπιπλήττειν ὅτι ταῦτα εἴρηκα. λέγε οὖν τὸ μετὰ ταῦτα, ὅτι σοι κεχαρισμένον ἐστίν. Ἀθ. Τὸ δὲ ἔμοιγε ὦ Κλεινία ὃ καὶ πρόσθεν εἶπον. ὡς εἰ μὲν ταῦτα ἦν μὴ ἱκανῶς ἔργοις ἐληλεγμένα ὅτι δυνατὰ ἐστι γίγνεσθαι, τάχα ἦν ἄν τι καὶ ἀντειπεῖν τῷ λόγῳ. νῦν δὲ ἄλλο τί που ζητητέον ἐκείνῳ τῷ τοῦτον τὸν νόμον μηδαμῇ δεχομένῳ. τὸ δ' ἡμέτερον διακέλευσμα ἐν τούτοις οὐκ ἀποσβήσεται, τὸ μὴ οὐ λέγειν, ὡς δεῖ παιδείας τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτι μάλιστα κοινωνεῖν τὸ θῆλυ γένος ἡμῖν τῷ τῶν ἀρρένων γένει. καὶ γὰρ οὖν οὑτωσί πως δεῖ περὶ αὐτοῦ διανοηθῆναι, φέρε μὴ μετεχουσῶν ἀνδράσι γυναικῶν κοινῆς τῆς ζωῆς πάσης. μῶν οὐκ ἀνάγκη γενέσθαι γέ τινα τάξιν ἑτέραν αὐταῖς; Κλ. Ἀνάγκη μὲν οὖν. Ἀθ. Τίνα οὖν ἔμπροσθεν τῶν νῦν ἀποδεδεγμένων θεῖμεν ἂν τῆς κοινωνίας ταύτης, ἣν νῦν αὐταῖς ἡμεῖς προστάττομεν; πότερον ἣν Θρᾷκες ταῖς γυναιξὶ χρῶνται, καὶ πολλὰ ἕτερα γένη, γεωργεῖν τε καὶ βουκολεῖν καὶ ποιμαίνειν, καὶ διακονεῖν, μηδὲν διαφερόντως τῶν δούλων; ἢ καθάπερ ἡμεῖς, ἅπαντές τε οἱ περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον. νῦν γὰρ δὴ τό γε παρ' ἡμῖν ὧδέ ἐστι περὶ τούτων γιγνόμενον, εἴς τινα μίαν οἴκησιν ξυμφορήσαντες τὸ λεγόμενον πάντα χρήματα, παρέδομεν ταῖς γυναιξὶ διαταμιεύειν τε καὶ κερκίδων ἄρχειν καὶ πάσης ταλασίας; ἢ τὸ τούτων δὴ διὰ μέσου φῶμεν ὦ Μέγιλλε, τὸ Λακωνικὸν, κόρας μὲν γυμνασίων μετόχους οὔσας ἅμα καὶ μουσικῆς δεῖν ζῆν; γυναῖκας δὲ ἀργοὺς μὲν ταλασίας, ἀσκητικὸν δέ τινα βίον, καὶ οὐδαμῶς φαῦλον οὐδ' εὐτελῆ διαπλέκειν. θεραπείας δὲ καὶ ταμιείας αὖ, καὶ παιδοτροφίας, εἴς τι μέσον ἀφικνεῖσθαι; τῶν δὲ εἰς τὸν πόλεμον μὴ κοινωνούσας, ὥστ' οὐδ' εἴ τις ποτὲ διαμάχεσθαι περὶ πόλεώς τε καὶ παίδων ἀναγκαία τύχη γίγνοιτο, οὔτ' ἂν τόξων ὥς τινες Ἀμαζόνες, οὔτ' ἄλλοις κοινωνῆσαί ποτε βολῆς μετὰ τέχνης δυναμένας. οὐδὲ ἀσπίδα καὶ δόρυ λαβούσας μιμήσασθαι τὴν θεὸν, ὡς πορθουμένης αὐταῖς τῆς πατρίδος, γενναίως ἀντιστάσας. φόβον γε εἰ μηδὲν μεῖζον πολεμίοισι δύνασθαι παρασχεῖν ἐν τάξει τινὶ κατοφθείσας. Σαυρομάτιδας δὲ, οὐδ' ἂν τὸ παράπαν τολμήσειαν μιμήσασθαι τοῦτον τὸν τρόπον διαβιοῦσαι. παρὰ γυναῖκας δὲ αὐτὰς, ἄνδρες ἂν αἱ ἐκείνων γυναῖκες φανεῖεν. ταῦτ' οὖν ἡμῶν τοὺς νομοθέτας ὁ μὲν βουλόμενος ἐπαινεῖν, ἐπαινείτω. τὸ δ' ἐμὸν οὐκ ἄλλως ἂν λεχθείη.

ἂν λεχθείη. τέλεον γὰρ καὶ οὐδ' ἥμισυ δεῖν τὸν νομοθέτην εἶν, τὸ θῆλυ μὲν ἀφιέντα τρυφᾶν καὶ ἀναλίσκειν, διαίταις ἀτάκτοις χρώμενον. τοῦ δὲ ἄρρενος ἐπιμεληθέντα τελέως, σχεδὸν εὐδαίμονος ἥμισυ βίου καταλείπειν ἀντὶ διπλασίου τῇ πόλει. Με. Τί δράσωμεν ὦ Κλεινία, τὸν ξένον ἐάσομεν τὴν Σπάρτην οὕτω καταδραμεῖν; Κλ. Ναί. δεδομένης γὰρ αὐτῷ παρρησίας, ἐατέον ἕως ἂν διεξέλθωμεν πάντῃ ἱκανῶς τοὺς νόμους. Με. Ὀρθῶς λέγεις. Αθ. Οὐκοῦν τὰ μετὰ ταῦτα ἤδη σχεδόν ἐμὸν πειρᾶσθαι φράζειν; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Αθ. Τίς δὴ τρόπος ἀνθρώποις γίγνοιτ' ἂν τοῦ βίου, οἷσι τὰ μὲν ἀναγκαῖα εἴη κατεσκευασμένα μέτρια; τὰ δὲ τῶν τεχνῶν, ἄλλοις παραδεδομένα, γεωργίαι δὲ ἐκδεδομέναι δούλοις, ἀπαρχὴν τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀποτελοῦσιν ἱκανὴν, ἀνθρώποις ζῶσι κοσμίως; ξυσσίτια δὲ κατεσκευασμένα εἴη, χωρὶς μὲν τὰ τῶν ἀνδρῶν. ἐγγὺς δ' ἐχόμενα τὰ τῶν αὐτοῖς οἰκείων, παίδων τε ἅμα θηλειῶν καὶ τῶν μητέρων αὐταῖς, ἄρχουσί τε καὶ ἀρχούσαις εἴη προστεταγμένα, λύειν ταῦτα ἑκάστοις τὰ ξυσσίτια πάντα καθ' ἑκάστην ἡμέραν, θεασαμένους καὶ ἰδόντας τὴν διαγωγὴν τὴν τῶν ξυσσιτίων. μετὰ δὲ ταῦτα, σπείσαντας τόν τε ἄρχοντα καὶ τοὺς ἄλλους οἷς ἂν τυγχάνῃ θεοῖς ἡ τό τε νὺξ τε καὶ ἡμέρα καθιερωμένη, κατὰ ταῦτα οὕτως οἴκαδε πορεύεσθαι. τοῖς δὲ ταῦτα κεκοσμημένοις, ἆρα οὐδὲν λειπόμενόν ἐστιν ἀναγκαῖόν τε ἔργον καὶ παντάπασι προσῆκον, ἀλλ' ἐν τρόπῳ βοσκήματος ἕκαστον πιαινόμενον αὐτῶν δεῖν ζῆν; οὔκουν τό γε δίκαιόν φαμεν, οὐδὲ καλὸν, οὐδ' οἷόν τε τὸν ζῶντα οὕτως ἀτυχῆσαι τοῦ προσήκοντος. προσήκει δὲ ἀργῷ καὶ ῥαθύμως καταπεπιεσμένῳ ζώῳ, σχεδὸν ὑπ' ἄλλου διασπᾶσθαι ζώου τῶν σφόδρα τετρυφωμένων μετὰ ἀνδρείας τε ἅμα καὶ τῶν πόνων. ταῦτα οὖν δὴ δι' ἀκριβείας ἱκανῆς, ὡς καὶ νῦν ἐζητοῦμεν ἂν ἴσως οὐκ ἄν ποτε γένοιτο, μέχρι περ ἂν γυναῖκές τε καὶ παῖδες οἰκήσεις τε ἴδιαι καὶ ἰδίως πάντῃ τὰ τοιαῦτα ἑκάστοις ἡμῶν κατεσκευασμένα. τὰ δὲ μετ' ἐκεῖν' αὖ δεύτερα τὰ νῦν λεγόμενα εἰ γίγνοιτο ἡμῖν, γίγνοιτ' ἂν καὶ μάλα μετρίως. ἔργον δὲ δὴ τοῖς οὕτω ζῶσί φαμεν, οὐ τὸ σμικρότατον οὐδὲ τὸ φαυλότατον λείπεσθαι. μέγιστον δὲ πάντων εἶναι προστεταγμένον ὑπὸ δικαίου νόμου. τὸν γὰρ πᾶσαν τῶν ἄλλων πάντων ἔργων βίου ἀσχολίαν παρασκευάζοντος, τοῦ Πυθιάδος τε καὶ Ὀλυμπιάδος νίκης ὀρεγομένου, διπλασίας τε καὶ ἔτι πολλῷ πλέονος ἀσχολίας ἐστὶ γέμων, ὁ περὶ τὴν τοῦ σώματος πάντως καὶ ψυχῆς εἰς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν βίος εἰρημένος ὀρθότατα. πάρεργον γὰρ οὐδὲν δεῖ τῶν ἄλλων ἔργων διακώλυμα γίγνεσθαι, τῶν τῷ σώματι προσηκόντων εἰς ἀπόδοσιν πόνων καὶ τροφῆς. οὐδ' αὖ ψυχῇ μαθημάτων τε καὶ ἐθῶν. πᾶσα δὲ νὺξ τε καὶ ἡμέρα σχεδὸν οὐκ ἔστιν ἱκανὴ, τοῦτ' αὐτὸ πράττοντι, τὸ τέλεόν τε καὶ ἱκανὸν αὐτῶν ἐκλαμβάνειν. οὕτω δὴ τούτων πεφυκότων, τάξιν δεῖ γίγνεσθαι πᾶσι τοῖς ἐλευθέροις τῆς διατριβῆς περὶ τὸν χρόνον ἅπαντα, σχεδὸν ἀρξάμενον ἐξ ἕω, μέχρι τῆς ἑτέρας ἀεὶ ξυνεχῶς ἕω τε καὶ ἡλίου ἀνατολῆς. πολλὰ μὲν οὖν καὶ πυκνὰ καὶ σμικρὰ λέγων ἄν τις νομοθέτης, ἀσχήμων φαίνοιτο περὶ τῶν κατ' οἰκίαν διοικήσεων. τά τε ἄλλα, καὶ ὅσα νύκτωρ ἀγρυπνίας πέρι, πρέπει τοῖς μέλλουσι διὰ τέλους φυλάξειν πᾶσαν πόλιν ἀκριβῶς. τὸ γὰρ ὅλην διατελεῖν ἡντινοῦν νύκτα εὕδοντα καὶ ὁντινοῦν τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ φανερὸν εἶναι πᾶσι τοῖς οἰκέταις, ἐγειρόμενόν τε καὶ ἐξανιστάμενον ἀεὶ πρῶτον, τοῦτο αἰσχρὸν δεῖ δεδόχθαι πᾶσι καὶ οὐκ ἐλεύθερον. εἴτ' οὖν νόμον, εἴτ' ἐπιτήδευμα τὸ τοιοῦτον καλεῖν ἐστὶ χρεών, καὶ δὴ καὶ δέσποιναν ἐν οἰκίᾳ ὑπὸ θεραπαινίδων ἐγείρεσθαί τινων, καὶ μὴ πρώτην αὐτὴν ἐγείρειν τὰς ἄλλας, αἰσχρὸν λέγειν χρὴ πρὸς αὐτοὺς δοῦλόν τε καὶ δούλην καὶ παῖδα καὶ εἴ πως ἦν οἷόν τε ὅλην καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν. ἐγειρομένους δὲ νύκτωρ δεῖ πάντας πράττειν τῶν τε πολιτικῶν μέρη πολλὰ καὶ τῶν οἰκονομικῶν, ἄρχοντας μὲν κατὰ πόλιν. δεσποίνας δὲ καὶ δεσπότας, ἐν ἰδίαις οἰκίαις. ὕπνος γὰρ δὴ πολὺς, οὔτε τοῖς σώμασιν, οὔτε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν οὐδ' αὖ ταῖς πράξεσι ταῖς περὶ ταῦτα πάντα ἁρμόττων ἐστὶ κατὰ φύσιν. καθεύδων γὰρ οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος, οὐδὲν μᾶλλον τοῦ μὴ ζῶντος. ἀλλ' ὅς τις τοῦ ζῆν ἡμῶν καὶ τοῦ φρονεῖν μάλιστα ἐστὶ κηδεμὼν, ἐγρήγορε χρόνον ὡς πλεῖστον, τὸ πρὸς ὑγίειαν αὐτοῦ μόνον φυλάττων χρήσιμον. ἔστι δ' οὐ πολὺ, καλῶς εἰς ἔθος ἰόν. ἐγρηγορότες δὲ ἄρχοντες ἐν πόλεσι νύκτωρ, φοβεροὶ μὲν κακοῖς πολεμίοις τε ἅμα καὶ πολίταις. ἀγαστοὶ δὲ καὶ τίμιοι τοῖς δικαίοις τε καὶ σώφροσιν, ὠφέλιμοι δὲ αὑτοῖς τε καὶ ξυμπάσῃ τῇ πόλει. νὺξ μὲν δὴ διαγομένη τοιαύτη τις πρὸς πᾶσι τοῖς εἰρημένοις, ἀνδρείας ἄν τινα προσπαρέχοιτο ταῖς ψυχαῖς ἑκάστων τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν. ἡμέρας δὲ ὄρθρου τε ἐπανιόντων, παῖδας μὲν πρὸς διδασκάλους που τρέπεσθαι χρεών. ἄνευ ποιμένος δὲ, οὔτε πρόβατα, οὔτε ἄλλο οὐδὲν πω βιωτέον. οὐδὲ δὴ παῖδας ἄνευ τινῶν παιδαγωγῶν, οὐδὲ δούλους ἄνευ δεσποτῶν. ὁ δὲ παῖς, πάντων θηρίων ἐστὶ δυσμεταχειριστότατον. ὅσῳ γὰρ μάλιστα ἔχει πηγὴν τοῦ φρονεῖν μήπω κατηρτυμένην, ἐπίβουλον καὶ δριμὺ καὶ ὑβριστότατον θηρίων γίγνεται. διὸ δὴ πολλοῖς αὐτὸν οἷον χαλινοῖς τισι δεῖ δεσμεύειν. πρῶτον μὲν τροφῶν καὶ μητέρων ὅταν ἀπαλλάττηται, παιδαγωγοῖς, παιδιᾶς καὶ νηπιότητος χάριν. ἔτι δ' αὖ, τοῖς διδάσκουσι καὶ ὁτιοῦν καὶ μαθήμασιν ὡς ἐλεύθερον. ὡς δ' αὖ δοῦλον, πᾶς ὁ προστυγχάνων τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν, κολαζέτω τόν τε παῖδα αὐτὸν καὶ τὸν παιδαγωγὸν καὶ τὸν διδάσκαλον, ἐάν ἐξαμαρτάνῃ τίς τι τούτων. ἂν δ' αὖ προστυγχάνων τις μὴ κολάζῃ τῇ δίκῃ, ὀνείδει μὲν ἐνεχέσθω πρῶτον τῷ μεγίστῳ. ὁ δὲ τῶν νομοφυλάκων ἐπὶ τὴν τῶν παίδων ἀρχὴν ᾑρημένος ἐπισκοπείτω τοῦτον τὸν ἐντυγχάνοντα οἷς λέγομεν, καὶ μὴ κολάζοντα δέον κολάζειν,

κολάζειν, ἢ κολάζοντα μὴ κατὰ τρόπον. βλέπων δὲ ἡμῖν ὀξὺ, καὶ διαφερόντως ἐπιμελούμενος τῆς τῶν παίδων τροφῆς, κατευθυνέτω τὰς φύσεις αὐτῶν ἀεὶ τρέπων πρὸς τἀγαθὸν κατὰ νόμους. τοῦτον δὲ αὖ τὸν αὖ πῶς ἂν ἡμῖν ὁ νόμος αὐτὸς παιδεύσειεν ἱκανῶς; νῦν μὲν γὰρ δὴ εἴρηκεν οὐδέν πω σαφὲς, οὐδὲ ἱκανόν. ἀλλὰ τὰ μὲν, τὰ δ' οὔ. δεῖ δὲ εἰς δύναμιν, μηδὲν παραλείπειν αὐτῷ, πάντα δὲ λόγον ἀφερμηνεύειν, ἵνα οὗτος τοῖς ἄλλοις μηνυτής τε ἅμα καὶ τροφεὺς γίγνηται. τὰ μὲν οὖν δὴ χορείας πέρι μελῶν τε καὶ ὀρχήσεως ἐρρήθη τίνα τύπον ἔχοντα, ἐκλεκτέα τε εἴη καὶ ἐπανορθωτέα καὶ καθιερωτέα. τὰ δὲ ἐν γράμμασι μὲν ὄντα, ἄνευ δὲ μέτρων, ποῖα καὶ τίνα μεταχειρίζεσθαι χρὴ, τρόπον ὦ ἄριστε τῶν παίδων ἐπιμελητὰ τοὺς ὑπὸ σοῦ τρεφομένους, οὐκ εἰρήκαμεν. καίτοι τὰ μὲν περὶ τὸν πόλεμον ἃ δεῖ μανθάνειν τε αὐτοὺς καὶ μελετᾶν, ἔχεις τῷ λόγῳ. τὰ δὲ περὶ τὰ γράμματα πρῶτον, καὶ δεύτερον λύρας πέρι καὶ λογισμῶν ὧν ἔφαμεν δεῖν. ὅσα τε πρὸς πόλεμον καὶ οἰκονομίαν καὶ τὴν κατὰ πόλιν διοίκησιν χρῆναι ἑκάστους λαβεῖν, καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ ταῦτα ἔτι τὰ χρήσιμα τῶν ἐν ταῖς περιόδοις τῶν θείων, ἄστρων τε πέρι καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, ὅσα διοικεῖν ἀναγκαῖόν ἐστι περὶ ταῦτα πάσῃ πόλει. τίνων δὴ πέρι λέγομεν; ἡμερῶν τάξεως εἰς μηνῶν περιόδους, καὶ μηνῶν εἰς ἕκαστον τῶν ἐνιαυτῶν. ἵνα ὧραι καὶ θυσίαι καὶ ἑορταὶ τὰ προσήκοντα ἀπολαμβάνουσαι ἑαυταῖς ἑκάσται, τῷ κατὰ φύσιν ἄγεσθαι, ζῶσαν τὴν πόλιν καὶ ἐγρηγορυῖαν παρεχόμεναι. θεοῖς μὲν τὰς τιμὰς ἀποδιδῶσι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους, περὶ αὐτὰ μᾶλλον ἔμφρονας ἀπεργάζωνται. ταῦτα οὕτω σοι πάντα ἱκανῶς ὦ φίλε παρὰ τοῦ νομοθέτου διήρηται. πρόσεχε δὴ τὸν νοῦν τοῖς μετὰ ταῦτα μέλλουσι ῥηθήσεσθαι. γραμμάτων εἴπομεν ὡς οὐχ ἱκανῶς ἔχεις πέρι τὸ πρῶτον ἐπικαλοῦντές τι τῇ λέξει τόδε. ὡς οὔπω διείρηκέ σοι, πότερον εἰς ἀκρίβειαν τοῦ μαθήματος ἰτέον, τὸν μέλλοντα πολίτην ἔσεσθαι μέτριον, ἢ τὸ παράπαν οὐδὲ προσοιστέον, ὡς δ' αὔτως καὶ περὶ λύραν. προσοιστέον μὲν τοίνυν φαμὲν, εἰς μὲν γράμματα παιδὶ δεκέτει, σχεδὸν ἐνιαυτοὶ τρεῖς. λύρας δὲ ἅψασθαι, τρία μὲν ἔτη καὶ δέκα γεγονόσιν ἄρχεσθαι μέτριος ὁ χρόνος. ἐμμεῖναι δὲ ἕτερα τρία, καὶ μήτε πλείω τούτων μήτ' ἐλάττω. πατρὶ μήτ' αὐτῷ φιλομαθοῦντι μηδὲ μισοῦντι περὶ ταῦτα, ἐξέστω μείζω ἢ καὶ ἐλάττω διατριβὴν ποιεῖσθαι παράνομον. ὁ δὲ μὴ πειθόμενος, ἄτιμος τῶν παιδικῶν ἔστω τιμῶν, ἃς ὀλίγον ὕστερον ῥητέον. μανθάνειν δὲ ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις δὴ τί ποτε δεῖ τοὺς νέους, καὶ διδάσκειν αὖ τοὺς διδασκάλους, τοῦτο αὐτὸ πρῶτον μάνθανε. γράμματα μὲν τοίνυν χρὴ, τὸ μέχρι τοῦ γράψαι τε καὶ ἀναγνῶναι δυνατὸν εἶναι διαπονεῖν. πρὸς τάχος δὲ ἢ κάλλος ἀπηκριβῶσθαί τισιν οἷς μὴ φύσις ἐπέσπευσεν ἐν τοῖς τεταγμένοις ἔτεσι, χαίρειν ἐᾶν. πρὸς δὲ δὴ μαθήματα ἄλυρα ποιητῶν κείμενα ἐν γράμμασι. τοῖς μὲν μετὰ μέτρων, τοῖς δ' ἄνευ ῥυθμῶν τμημάτων. ἃ δὴ συγγράμματα καταλόγον εἰρημένα μόνον, τητώμενα ῥυθμοῦ τε καὶ ἁρμονίας, σφαλερὰ γράμματα ἡμῖν ἐστι, παρά τινων τῶν πολλῶν τοιούτων ἀνθρώπων καταλελειμμένα. οἷς ὦ πάντων βέλτιστοι νομοφύλακες, τί χρήσεσθε; ἢ τί ποθ' ὑμῖν ὁ νομοθέτης χρῆσθαι προστάξας, ὀρθῶς ἂν τάξειε; καὶ μάλα ἀπορήσειν αὐτὸν προσδοκῶ. Κλ. Τί ποτε τοῦτο ὦ ξένε φαίνῃ πρὸς αὐτὸν ὄντως ἠπορηκὼς λέγειν; Ἀθ. Ὀρθῶς ὑπέλαβες ὦ Κλεινία. πρὸς δὲ δὴ κοινωνοὺς ὑμᾶς ὄντας περὶ νόμων, ἀνάγκη τό, τε φαινόμενον εὔπορον, καὶ τὸ μὴ, φράζειν. Κλ. Τί οὖν; τί περὶ τούτων νῦν, καὶ ποῖόν τι πεπονθὼς λέγεις; Ἀθ. Ἐρῶ δή. στόμασι γὰρ πολλάκις μυρίοις λέγειν ἐναντία οὐδαμῶς εὔπορον. Κλ. Τί δὲ, σμικρὰ καὶ ὀλίγα δοκεῖ σοι τὰ ἔμπροσθεν ἡμῖν εἰρημένα περὶ νόμων, εἶναι τοῖς πολλοῖς ὑπεναντία; Ἀθ. Καὶ μάλα ἀληθὲς τοῦτό γε λέγεις. κελεύεις γὰρ δή με ὡς ἐμοὶ φαίνεται, τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐχθοδοποῦ γεγονυίας πολλοῖς, ἴσως δ' οὐκ ἐλάττοσιν ἑτέροις προσφιλοῦς. εἰ δὲ ἐλάττοσιν, οὔκουν χείροσί γε, μεθ' ὧν διακελεύῃ με, παρακινδυνεύοντά τε καὶ θαρροῦντα, τὴν νῦν ἐκ τῶν παρόντων λόγων τετμημένην ὁδὸν τῆς νομοθεσίας πορεύεσθαι μηδὲν ἀνιέντα.

Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Οὐ τοίνυν ἀνίημι. λέγω μὲν, ὅτι ποιηταί τε ἡμῖν εἰσί τινες ἐπῶν ἑξαμέτρων πάμπολλοι καὶ τριμέτρων. οἱ μὲν ἐπὶ σπουδὴν, οἱ δ' ἐπὶ γέλωτα ὡρμηκότες. ἐν οἷς φασι δεῖν οἱ πολλάκις μυρίοι τοὺς ὀρθῶς παιδευομένους τῶν νέων, τρέφειν καὶ διακορεῖς ποιεῖν. πολυηκόους τ' ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι ποιοῦντας καὶ πολυμαθεῖς, ὅλους ποιητὰς ἐκμανθάνοντας. οἱ δὲ ἐκ πάντων κεφάλαια ἐκλέξαντες, καί τινας ὅλας ῥήσεις εἰς ταὐτὸ ξυναγαγόντες, ἐκμανθάνειν φασὶ δεῖν εἰς μνήμην τιθεμένους, εἰ μέλλει τις ἀγαθὸς ἡμῖν καὶ σοφὸς ἐκ πολυπειρίας καὶ πολυμαθίας γενέσθαι. τούτοις δὴ σὺ κελεύεις ἐμὲ τανῦν παρρησιαζόμενον, ἀποφαίνεσθαι τί τε καλῶς λέγουσι καὶ τί μή; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ;

Ἀθ. Τί δὴ ποτ' ἂν οὖν περὶ ἁπάντων τούτων ἑνὶ λόγῳ φράζων, εἴποιμ' ἂν ἱκανόν; οἶμαι μὲν τὸ τοιόνδε σχεδὸν, ὃ καὶ πᾶς ἄν μοι συγχωρήσειε. πολλὰ μὲν ἕκαστον τούτων εἰρηκέναι καλῶς, πολλὰ δὲ καὶ τοὐναντίον. εἰ δ' οὕτω τοῦτ' ἔχει, κίνδυνόν φημι εἶναι φέρουσαν τοῖς παισὶ τὴν πολυμαθίαν. Κλ. Πῶς οὖν καὶ τί παραινοίης ἂν τῷ νομοφύλακι; Ἀθ. Τοῦ πέρι λέγεις; Κλ. Τοῦ πρὸς τί παράδειγμά ποτε ἀποβλέψας ἂν, τὸ μὲν ἐῷ πάντας μανθάνειν τοὺς νέους, τὸ δ' ἀποκωλύοι λέγε, καὶ μηδὲν ἀπόκνει λέγων. Ἀθ. Ὦ 'γαθὲ Κλεινία, κινδυνεύω κατά γέ τινα τρόπον, εὐτυχηκέναι. Κλ. Τοῦ δὴ πέρι; Ἀθ. Τοῦ μὴ παντάπασι παραδείγματος ἀπορεῖν. νῦν γὰρ ἀποβλέψας πρὸς τοὺς λόγους, οὓς ἐξ ἕω μέχρι δεῦρο δὴ διεληλύθαμεν ἡμεῖς, ὡς μὲν ἐμοὶ φαινόμεθα οὐκ ἄνευ τινὸς ἐπιπνοίας θεῶν,

ἔδοξαν δ' οὖν μοι παντάπασι, ποιήσει τινὶ προσομοίως εἰρῆσθαι. καί μοι ἴσως οὐδὲν θαυμαστὸν πάθος λόγους οἰκείους οἷον ἀθρόους ἐπιβλέψαντι, μάλα ἡσθῆναι. τῶν γὰρ πλείστων λόγων οὓς ἐν ποιήμασιν ἢ χύδην οὕτως εἰρημένους μεμάθηκα καὶ ἀκήκοα, πάντων μοι μετριώτατοί γε εἶναι κατεφάνησαν, καὶ προσήκοντες τὰ μάλιστα ἀκούειν νέοις. τῷ δὴ νομοφύλακί τε καὶ παιδευτῇ παράδειγμα οὐκ ἂν ἔχοιμι ὡς οἶμαι τούτου βέλτιον φράζειν, ἢ ταῦτά τε διδάσκειν παρακελεύεσθαι τοῖσι διδασκάλοις τοὺς παῖδας, τά τε τούτων ἐχόμενα καὶ ὅμοια ἂν ἄρα που περιτυγχάνῃ ποιητῶν τε ποιήματα διεξιών, καὶ γεγραμμένα καταλογάδην ἢ καὶ ψιλῶς οὕτως ἄνευ τοῦ γεγράφθαι λεγόμενα ἀδελφά που τούτων τῶν νόμων μὴ μεθιέναι τρόπῳ μηδενί. γράφεσθαι δέ, καὶ πρῶτον μὲν τοὺς διδασκάλους αὐτοὺς ἀναγκάζειν μανθάνειν καὶ ἐπαινεῖν. οὓς δ' ἂν μὴ ἀρέσκῃ τῶν διδασκάλων, μὴ χρῆσθαι τούτοις συνεργοῖς. οὓς δ' ἂν τῷ ἐπαίνῳ συμψήφους ἔχῃ, τούτοις χρώμενον τοὺς νέους αὐτοῖς παραδιδόναι διδάσκειν τε καὶ παιδεύειν. οὗτός μοι μῦθος ἐνταῦθα καὶ οὕτω τελευτάτω περὶ γραμματιστῶν τε εἰρημένος ἅμα καὶ γραμμάτων. Κλ. Κατὰ μὲν τὴν ὑπόθεσιν ὦ ξένε, ἔμοιγε οὐ φαινόμεθα ἐκτὸς πορεύεσθαι τῶν ὑποτεθέντων λόγων. εἰ δὲ τὸ ὅλον κατορθοῦμεν ἢ μή, χαλεπὸν ἴσως διϊσχυρίζεσθαι. Αθ. Τότε γὰρ ὦ Κλεινία τοῦτό γ' αὐτὸ ἔσται καταφανέστερον ὡς εἰκός. ὅταν ὃ πολλάκις εἰρήκαμεν, ἐπὶ τέλος ἀφικώμεθα πάσης τῆς διεξόδου περὶ νόμων. Κλ. Ὀρθῶς. Αθ. Ἆρ' οὖν οὐ μετὰ τὴν γραμματικὴν ὁ κιθαριστὴς ἡμῖν προσρητέος; Κλ. Τί μήν;

Αθ. Τοῖς κιθαρισταῖς μὲν τοίνυν ἡμᾶς δοκῶ τῶν ἔμπροσθεν λόγων ἀναμνησθέντας, τὸ προσῆκον νεῖμαι, τῆς τε διδασκαλίας ἅμα, καὶ πάσης τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα παιδεύσεως. Κλ. Ποίων δὴ πέρι λέγεις; Αθ. Ἔφαμεν οἶμαι τοὺς τοῦ Διονύσου τοὺς ἑξηκοντούτας ᾠδούς, διαφερόντως εὐαισθήτους δεῖν γεγονέναι. περί τε τοὺς ῥυθμοὺς καὶ τὰς τῶν ἁρμονιῶν συστάσεις, ἵνα τὴν τῶν μελῶν κίνησιν τὴν εὖ καὶ τὴν κακῶς μεμιμημένην ἐν τοῖς παθήμασιν ὅταν ψυχὴ γίγνηται, τά τε τῆς ἀγαθῆς ὁμοιώματα καὶ τὰ τῆς ἐναντίας ἐκλέξασθαι δυνατός ὤν τις. τὰ μὲν ἀποβάλλῃ, τὰ δὲ προφέρων εἰς μέσον ὑμνῇ καὶ ἐπᾴδῃ ταῖς τῶν νέων ψυχαῖς, προκαλούμενος ἑκάστους, εἰς ἀρετῆς ἕπεσθαι κτῆσιν, συνακολουθοῦντας διὰ τῶν μιμήσεων.

Κλ. Ἀληθέστατα λέγεις. Αθ. Τούτων τοίνυν δεῖ χάριν τοῖς φθόγγοις τῆς λύρας προσχρῆσθαι σαφηνείας ἕνεκα τῶν χορδῶν, τόν τε κιθαριστὴν καὶ τὸν παιδευόμενον, ἀποδιδόντας πρόσχορδα τὰ φθέγματα τοῖς φθέγμασι. τὴν δ' ἑτεροφωνίαν καὶ ποικιλίαν τῆς λύρας, ἄλλα μὲν μέλη τῶν χορδῶν ἱεισῶν, ἄλλα δὲ τοῦ τὴν μελῳδίαν ξυνθέντος ποιητοῦ. καὶ δὴ καὶ πυκνότητα μανότητι, καὶ τάχος βραδυτῆτι, καὶ ὀξύτητα βαρύτητι, σύμφωνον καὶ ἀντίφωνον παρεχομένους. καὶ τῶν ῥυθμῶν ὡσαύτως παντοδαπὰ ποικίλματα προσαρμόττοντας τοῖσι φθόγγοις τῆς λύρας. πάντα οὖν τὰ τοιαῦτα μὴ προσφέρειν τοῖς μέλλουσιν ἐν τρισὶν ἔτεσι τὸ τῆς μουσικῆς χρήσιμον ἐκλήψεσθαι διὰ τάχους. τὰ γὰρ ἐναντία ἄλληλα ταράττοντα, δυσμαθίαν παρέχει. δεῖ δὲ ὅτι μάλιστα εὐμαθεῖς εἶναι τοὺς νέους. τὰ γὰρ ἀναγκαῖα, οὐ σμικρά, οὐδ' ὀλίγα αὐτοῖς ἐστι προστεταγμένα μαθήματα. δείξει δὲ αὐτὰ προϊὼν ὁ λόγος ἅμα τῷ χρόνῳ. ἀλλὰ ταῦτα μέν, οὕτω περὶ τῆς μουσικῆς ἡμῖν ὁ παιδευτὴς ἐπιμελείσθω. Τὰ δὲ μελῶν αὐτῶν αὖ καὶ ῥημάτων, οἷα τοὺς χοροδιδασκάλους καὶ ἃ δεῖ διδάσκειν, καὶ ταῦτα ἡμῖν ἐν τοῖς πρόσθεν διείρηται πάντα. ἃ δὴ καθιερωθέντα ἔφαμεν δεῖν ταῖς ἑορταῖς ἕκαστα ἁρμόττοντα, ἡδονὴν εὐτυχῆ ταῖς πόλεσι παραδιδόντα ὠφελεῖν. Κλ. Ἀληθῆ καὶ ταῦτα διείρηκας. Αθ. Ἀληθέστατα τοίνυν καὶ ταῦτα θ' ἡμῖν παραλαβὼν ὁ περὶ τὴν μοῦσαν ἄρχων αἱρεθείς, ἐπιμελείσθω μετὰ τύχης εὐμενοῦς. ἡμεῖς δὲ ὀρχήσεώς τε πέρι καὶ ὅλης τῆς περὶ τὸ σῶμα γυμναστικῆς, πρὸς τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις ἀποδῶμεν. καθάπερ μουσικῆς τὸ διδασκαλικὸν ὑπόλοιπον ὂν ἀπεδόμεν, ὡσαύτως ποιῶμεν καὶ γυμναστικῆς. τοὺς γὰρ παῖδάς τε καὶ τὰς παῖδας, ὀρχεῖσθαι δὴ δεῖ καὶ γυμνάζεσθαι μανθάνειν. ἢ γάρ; Κλ. Ναί. Αθ. Τοῖς μὲν τοίνυν παισίν, ὀρχησταί. ταῖς δ' ὀρχηστρίδες ἂν εἶεν πρὸς τὸ διαπονεῖν οὐκ ἀνεπιτηδειότερον. Κλ. Ἔστω δὴ ταύτῃ.

Αθ. Πάλιν δὴ τὸν τὰ πλεῖστα ἕξοντα πράγματα καλῶμεν, τὸν τῶν παίδων ἐπιμελητήν. ὃς τῶν τε περὶ μουσικήν, τῶν τε περὶ γυμναστικὴν ἐπιμελούμενος οὐ πολλὴν ἕξει σχολήν. Κλ. Πῶς οὖν δυνατὸς ἔσται πρεσβύτερος ὤν, τοσούτων ἐπιμελεῖσθαι; Αθ. Ῥᾳδίως ὦ φίλε. ὁ νόμος γὰρ αὐτῷ δέδωκε καὶ δώσει, προσλαμβάνειν εἰς ταύτην τὴν ἐπιμέλειαν τῶν πολιτῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν οὓς ἂν ἐθέλῃ. γνώσεται δὲ οὓς δεῖ, καὶ βουλήσεται μὴ πλημμελεῖν εἰς ταῦτα, αἰδούμενος ἐμφρόνως καὶ γιγνώσκων τῆς ἀρχῆς τὸ μέγεθος, λογισμῷ τε ξυνών, ὡς εὖ μὲν τραφέντων καὶ τρεφομένων τῶν νέων, πάντα ἡμῖν κατ' ὀρθὸν πλεῖ. μὴ δέ, οὔτ' εἰπεῖν ἄξιον οὔθ' ἡμεῖς λέγομεν ἐπὶ καινῇ πόλει, τοὺς σφόδρα φιλομαντοῦντας σεβόμενοι. πολλὰ μὲν οὖν ἡμῖν καὶ περὶ τούτων εἴρηται τῶν περὶ τὰς ὀρχήσεις καὶ περὶ πᾶσαν τὴν τῶν γυμνασίων κίνησιν. γυμνάσια γὰρ τίθεμεν, καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἅπαντα τοῖς σώμασι διαπονήματα, τοξικῆς τε καὶ πάσης ῥίψεως, καὶ πελταστικῆς καὶ πάσης ὁπλομαχίας, καὶ διεξόδων τακτικῶν, καὶ ἁπάσης πορείας στρατοπέδων καὶ στρατοπεδεύσεων, καὶ ὅσα εἰς ἱππικὴν μαθήματα ἐπιτείνει. τούτων γὰρ τούτων διδασκάλους τε εἶναι δεῖ κοινούς, ἀρνυμένους μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως. καὶ τούτων μαθητὰς τοὺς ἐν τῇ πόλει παῖδάς τε καὶ ἄνδρας καὶ κόρας καὶ γυναῖκας πάντων τούτων ἐπιστήμονας. κόρας μὲν οὔσας ἔτι πᾶσαν τὴν ἐν ὅπλοις ὄρχησιν καὶ μάχην μεμελετηκυίας. γυναῖκας δὲ διεξόδων καὶ τάξεων καὶ θέσεως

καὶ ἀναιρέ-

καὶ ἀναιρέσεως ὅπλων ἡμμένας, εἰ μηδενὸς ἕνεκα, ἀλλ' εἴ ποτε δεήσει πανδημεὶ πάσῃ τῇ δυνάμει καταλείποντας τὴν πόλιν ἔξω στρατεύεσθαι, τοὺς φυλάξοντας παῖδάς τε καὶ τὴν ἄλλην πόλιν ἱκανοὺς εἶναι τό γε τοσοῦτον. ἢ καὶ τοὐναντίον, ὧν οὐδὲν ἀπώμοτον, ἔξωθεν πολεμίους εἰσπεσόντας ῥώμῃ τινὶ μεγάλῃ καὶ βίᾳ βαρβάρους εἴτε Ἕλληνας, ἀνάγκην παρασχεῖν περὶ αὐτῆς τῆς πόλεως τὴν διαμάχην γίγνεσθαι, πολλὴ που κακία πολιτείας. οὕτως αἰσχρῶς τὰς γυναῖκας εἶναι τεθραμμένας, ὡς μὴ δ' ὥσπερ ὄρνιθας περὶ τέκνων μαχομένας, πρὸς ὁτιοῦν τῶν ἰσχυροτάτων θηρίων, ἐθέλειν ἀποθνήσκειν τε καὶ πάντας κινδύνους κινδυνεύειν, ἀλλ' εὐθὺς πρὸς ἱερὰ φερομένας πάντας βωμούς τε καὶ ναοὺς ἐμπιπλάναι, καὶ δόξαν τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους καταχεῖν, ὡς πάντων δειλότατον φύσει θηρίων ἐστί. Κλ. Οὐ μὰ τὸν Δία ὦ ξένε, οὐδαμῶς εὔσχημον γίγνοιτ' ἄν, τοῦ κακοῦ χωρίς, τοῦτο ἐν πόλει ὅπου γίγνοιτο. Αθ. Οὐκοῦν τιθῶμεν τὸν νόμον τοῦτον μέχρι γε τοσούτου, μὴ ἀμελεῖσθαι τὰ περὶ τὸν πόλεμον γυναιξὶ δεῖν, ἐπιμελεῖσθαι δὲ πάντας τοὺς πολίτας καὶ τὰς πολίτιδας. Κλ. Ἔγωγ' οὖν συγχωρῶ. Αθ. Πάλης τοίνυν τὰ μὲν εἴπομεν, ὃ δ' ἐστὶ μέγιστον ὡς ἐγὼ φαίην ἂν οὐκ εἰρήκαμεν. οὐδ' ἐστὶ ῥάδιον, ἄνευ τοῦ τῷ σώματι δεικνύντα, ἅμα καὶ τῷ λόγῳ φράζειν. τοῦτ' οὖν τότε κρινοῦμεν, ὅταν ἔργῳ λόγος ἀκολουθήσας, μηνύσει τι σαφὲς τῶν τε ἄλλων ὧν εἴρηκε πέρι, καὶ ὅτι τῇ πολεμικῇ μάχῃ, πασῶν κινήσεων ὄντως ἐστὶ ξυγγενὴς πολὺ μάλιστα ἡμῖν ἡ τοιαύτη πάλη. καὶ δὴ καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἐκείνης χάριν ἐπιτηδεύειν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνην ταύτης ἕνεκα μανθάνειν.

Κλ. Καλῶς τοῦτό γε λέγεις. Αθ. Νῦν δὴ τὸ μὲν περὶ παλαίστραν δυνάμεως, τὸ μέχρι δεῦρο ἡμῖν εἰρήσθω. περὶ δὲ τῆς ἄλλης κινήσεως παντὸς τοῦ σώματος, ἧς τὸ πλεῖστον μέρος ὄρχησίν τινά τις ἂν προσαγορεύων ὀρθῶς ἂν φθέγγοιτο, δύο μὲν αὐτῆς εἴδη χρὴ νομίζειν εἶναι. τὴν μὲν τῶν καλλιόνων σωμάτων, ἐπὶ τὸ σεμνὸν μιμουμένην, τὴν δὲ τῶν αἰσχιόνων, ἐπὶ τὸ φαῦλον. καὶ πάλιν τοῦ φαύλου τε δύο, καὶ τοῦ σπουδαίου δύο ἕτερα. τοῦ δὴ σπουδαίου, τὴν μὲν τὸν πόλεμον καὶ ἐν βιαίοις ἐμπλακέντων πόνοις σωμάτων μὲν καλῶν, ψυχῆς δ' ἀνδρικῆς. τὴν δ' ἐν εὐπραγίαις τε οὔσης ψυχῆς σώφρονος, ἐν ἡδοναῖς τε ἐμμέτροις εἰρηνικὴν ἄν τις λέγων κατὰ φύσιν, τὴν τοιαύτην ὄρχησιν λέγοι. τὴν πολεμικὴν δὴ τούτων ἄλλην οὖσαν τῆς εἰρηνικῆς, πυρρίχην ἄν τις ὀρθῶς προσαγορεύοι. τάς τε εὐλαβείας πασῶν πληγῶν καὶ βολῶν ἐκνεύσεσι καὶ ὑπείξει πάσῃ καὶ ἐκπηδήσεσιν ἐν ὕψει καὶ ξὺν ταπεινώσει μιμουμένην. καὶ τὰς ταύταις ἐναντίας τὰς ἐπὶ τὰ δραστικὰ φερομένας αὖ σχήματα ἔν τε ταῖς τῶν τόξων βολαῖς, καὶ ἀκοντίων καὶ πασῶν πληγῶν μιμήματα, ἐπιχειρούσας μιμεῖσθαι. τότε ὀρθὸν ἐν τούτοις. καὶ τὸ εὔτονον τῶν ἀγαθῶν σωμάτων καὶ ψυχῶν ὁπόταν γίγνηται μίμημα, εὐθυφερὲς ὡς τὸ πολὺ τῶν τοῦ σώματος μελῶν γιγνόμενον, ὀρθὸν μὲν τὸ τοιοῦτον. τὸ δὲ τούτοις ἐναντίον, οὐκ ὀρθὸν ἀποδεχόμενον. τὴν δὲ εἰρηνικὴν ὄρχησιν; τῇ δ' αὖ θεωρητέον ἕκαστον εἴτε ὀρθῶς εἴτε μή, κατὰ φύσιν τῆς καλῆς ὀρχήσεως ἀντιλαμβανόμενος, ἐν χορείαις πρεπόντως εὐνόμων ἀνδρῶν διατελεῖ. τὴν τοίνυν ἀμφισβητουμένην ὄρχησιν, δεῖ πρῶτον χωρὶς τῆς ἀναμφισβητήτου διατεμεῖν. τίς οὖν αὕτη; καὶ πῇ δεῖ χωρὶς τέμνειν ἑκατέραν; ὅσοι μὲν βακχεῖαί τ' εἰσὶ καὶ τῶν ταύταις ἑπομένων, ἃς νύμφας τε καὶ Πᾶνας καὶ Σιληνοὺς καὶ Σατύρους ἐπονομάζοντες, ὥς φασι, μιμοῦνται κατῳνωμένους, περὶ καθαρμοὺς καὶ τελετάς τινας ἀποτελούντων, ξύμπαν τοῦτο τῆς ὀρχήσεως τὸ γένος, οὔθ' ὡς εἰρηνικόν, οὔθ' ὡς πολεμικόν, οὔθ' ὅτι ποτὲ βούλεται ῥάδιον ἀφορίσασθαι. διορίσασθαι μήν μοι ταύτῃ δοκεῖ σχεδὸν ὀρθότατον αὐτὸ εἶναι. χωρὶς μὲν πολεμικοῦ, χωρὶς δὲ εἰρηνικοῦ θέντας εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἔστι πολιτικὸν τοῦτο τῆς ὀρχήσεως τὸ γένος. ἐνταῦθα δὲ κείμενον ἐάσαντας κεῖσθαι, νῦν ἐπὶ τὸ πολεμικὸν ἅμα καὶ εἰρηνικὸν ὡς ἀναμφισβητήτως ἡμέτερον ὂν ἐπανιέναι. τὸ δὴ τῆς ἀπολέμου μούσης, ἐν ὀρχήσεσι δὲ τούς τε θεῶν καὶ τοὺς τῶν θεῶν παῖδας τιμῶν, ἓν μὲν ξύμπαν γίγνοιτ' ἂν γένος ἐν δόξῃ τοῦ πράττειν εὖ γιγνόμενον. τοῦτο δὲ δίχῃ διαιροῖμεν ἄν. τὸ μὲν ἐκ πόνων τινῶν αὐτοῦ καὶ κινδύνων διαπεφευγότων εἰς ἀγαθά, μείζους ἡδονὰς ἔχον. τὸ δὲ τῶν ἔμπροσθεν ἀγαθῶν σωτηρίας οὔσης καὶ ἐπαυξῆς, πρᾳοτέρας τὰς ἡδονὰς κεκτημένων ἐκείνων. ἐν δὲ δὴ τοῖς τοιούτοις που, πᾶς ἄνθρωπος τὰς κινήσεις τοῦ σώματος μειζόνων μὲν τῶν ἡδονῶν οὐσῶν, μείζους. ἐλαττόνων δὲ ἐλάττους κινεῖται. καὶ κοσμιώτερος μὲν ὢν πρός τε ἀνδρείαν μᾶλλον γεγυμνασμένος, ἐλάττους αὖ, δειλὸς δὲ καὶ ἀγύμναστος γεγονὼς πρὸς τὸ σωφρονεῖν, μείζους καὶ σφοδροτέρας παρέχεται μεταβολὰς τῆς κινήσεως. ὅλως δὲ φθεγγόμενος, εἴτ' ἐν ᾠδαῖς εἴτ' ἐν λόγοις, ἡσυχίαν οὐ πάνυ δυνατὸς τῷ σώματι παρέχεσθαι πᾶς. διὸ μίμησις τῶν λεγομένων σχήμασι γενομένη τὴν ὀρχηστικὴν ἐξειργάσατο τέχνην ἅπασαν. ὁ μὲν οὖν ἐμμελῶς ἡμῶν, ὁ δὲ πλημμελῶς ἐν τούτοις πᾶσι κινεῖται. πολλὰ μὲν δὴ τοίνυν ἄλλα ἡμῖν τῶν παλαιῶν ὀνομάτων, ὡς εὖ καὶ κατὰ φύσιν κείμενα, δεῖ διανοουμένους ἐπαινεῖν. τούτων δὲ ἓν καὶ τὸ περὶ τὰς ὀρχήσεις τὰς τῶν εὖ πραττόντων. ὄντων δὲ μετρίων αὐτῶν πρὸς τὰς ἡδονάς, ὡς ὀρθῶς ἅμα καὶ μουσικῶς ὠνόμασεν, ὅς τίς ποτ' ἦν. καὶ κατὰ λόγον αὐταῖς θέμενος ὄνομα ξυμπάσαις, ἐμμελείας ἐπωνόμασε. καὶ δύο δὴ τῶν ὀρχήσεων τῶν καλῶν ἤδη κατεστήσατο. τὸ μὲν πολεμικὸν πυρρίχην, τὸ δὲ εἰρηνικὸν, ἐμμέλειαν. ἑκατέρῳ τὸ πρέπον τε καὶ ἁρμόττον ἐπιθεὶς ὄνομα. ἃ δὴ δεῖ τὸν μὲν νομοθέτην ἐξηγεῖσθαι τύποις. τὸν δὲ νομοφύλακα, ζητεῖν τε καὶ ἀνερευνησάμενον μετὰ τῆς ἄλλης μουσικῆς, τὴν ὄρχησιν συνθέντα καὶ νείμαντα ἐπὶ πάσας ἑορτὰς τῶν θυσιῶν ἑκάστῃ τὸ πρόσφορον, οὕτω καθιερώσαντα αὐτὰ πάντα ἐν τάξει, τοῦ λοιποῦ μὴ κινεῖν μηδὲν, μήτε ὀρχήσεως ἐχόμενον, μήτε

ᾠδαῖς. ἐν ταῖς δ' αὐταῖς ἡδοναῖς ὡσαύτως τὴν αὐτὴν πόλιν καὶ πολίτας διάγοντας ὁμοίους εἰς δύναμιν ὄντας, ζῆν εὖ τε καὶ εὐδαιμόνως. τὰ μὲν οὖν τῶν καλῶν σωμάτων καὶ γενναίων ψυχῶν εἰς τὰς χορείας οἵας εἴρηται δεῖν αὐτὰς εἶναι διαπεπέρανται. τὰ δὲ τῶν αἰσχρῶν σωμάτων καὶ διανοημάτων, καὶ τῶν ἐπὶ τὰ τοῦ γέλωτος κωμῳδήματα τετραμμένων, κατὰ λέξιν τε καὶ ᾠδὴν καὶ κατὰ ὄρχησιν, καὶ κατὰ τὰ τούτων πάντων μιμήματα κεκωμῳδημένα, ἀνάγκη μὲν θεάσασθαι καὶ γνωρίζειν. ἄνευ γὰρ γελοίων τὰ σπουδαῖα καὶ πάντων τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία, μαθεῖν μὲν οὐ δυνατόν, εἰ μέλλει τις φρόνιμος ἔσεσθαι. ποιεῖν δὲ οὐκ αὖ δυνατὸν ἀμφότερα, εἴ τις αὖ μέλλει καὶ σμικρὸν ἀρετῆς μεθέξειν, ἀλλὰ αὐτῶν ἕνεκα τούτων καὶ μανθάνειν αὐτὰ δεῖ, τοῦ μήποτε δι' ἄγνοιαν δρᾶν ἢ λέγειν ὅσα γελοῖα μηδὲν δέον. δούλοις δὲ τὰ τοιαῦτα καὶ ξένοις ἐμμίσθοις προστάττειν μιμεῖσθαι. σπουδὴν δὲ περὶ αὐτὰ εἶναι μηδέποτε μηδ' ἡντινοῦν. μηδέ τινα μανθάνοντα αὐτὰ, γίγνεσθαι φανερὸν τῶν ἐλευθέρων, μήτε γυναῖκα, μήτε ἄνδρα. καινὸν δὲ ἀεί τι περὶ αὐτὰ φαίνεσθαι τῶν μιμημάτων. ὅσα μὲν οὖν περὶ γέλωτά ἐστι παίγνια, ἃ δὴ κωμῳδίαν πάντες λέγομεν, οὕτω τῷ λόγῳ καὶ νόμῳ κείσθω. τῶν δὲ σπουδαίων ὥς φασι τῶν περὶ τραγῳδίαν ἡμῖν ποιητῶν, ἐάν ποτέ τινες αὐτῶν ἡμᾶς ἐλθόντες ἐπανερωτήσωσιν οὑτωσί πως. ὦ ξένοι, πότερον φοιτῶμεν ὑμῖν εἰς τὴν πόλιν τε καὶ χώραν, ἢ μή; καὶ τὴν ποίησιν φέρωμέν τε καὶ ἄγωμεν; ἢ πῶς ὑμῖν δέδοκται περὶ τὰ τοιαῦτα δρᾶν; τί οὖν ἂν πρὸς ταῦτα ὀρθῶς ἀποκριναίμεθα τοῖς θείοις ἀνδράσιν; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τάδε. ὦ ἄριστοι φάναι τῶν ξένων. ἡμεῖς ἐσμὲν τραγῳδίας αὐτοὶ ποιηταὶ κατὰ δύναμιν καλλίστης ἅμα καὶ ἀρίστης. πᾶσα οὖν ἡμῖν ἡ πολιτεία ξυνέστηκε, μίμησις τοῦ καλλίστου καὶ ἀρίστου βίου. ὃ δή φαμεν ἡμεῖς γε ὄντως εἶναι τραγῳδίαν τὴν ἀληθεστάτην. ποιηταὶ μὲν οὖν ὑμεῖς. ποιηταὶ δὲ καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν τῶν αὐτῶν ὑμῖν. ἀντίτεχνοί τε καὶ ἀνταγωνισταὶ τοῦ καλλίστου δράματος. ὃ δὴ νόμος ἀληθὴς μόνος ἀποτελεῖν πέφυκεν, ὡς παρ' ἡμῶν ἐστιν ἐλπίς. μὴ δὴ δόξητε ἡμᾶς, ῥᾳδίως γε οὕτως ὑμᾶς ποτε παρ' ἡμῖν ἐάσειν, σκηνάς τε πήξαντας κατ' ἀγορὰν, καὶ καλλιφώνους ὑποκριτὰς εἰσαγομένους μεῖζον φθεγγομένους ἡμῶν, ἐπιτρέψειν ἡμῖν δημηγορεῖν πρὸς παῖδάς τε καὶ γυναῖκας, καὶ τὸν πάντα ὄχλον. τῶν αὐτῶν λέγοντας ἐπιτηδευμάτων πέρι, μὴ τὰ αὐτὰ ἅπερ ἡμεῖς, ἀλλ' ὡς τοπολὺ καὶ ἐναντία τὰ πλεῖστα. σχεδὸν γάρ τοι κἂν μαινοίμεθα τελέως ἡμεῖς τε καὶ ἅπασα ἡ πόλις. ἥτις οὖν ὑμῖν ἐπιτρέποι δρᾶν τανῦν λεγόμενα, πρὶν κρῖναι τὰς ἀρχὰς εἴτε ῥητὰ καὶ ἐπιτήδεια, πεποιήκατε λέγειν εἰς τὸ μέσον, εἴτε μή. νῦν οὖν ὦ παῖδες μαλακῶν μουσῶν ἔκγονοι, ἐπιδείξαντες τοῖς ἄρχουσι πρῶτον τὰς ὑμετέρας παρὰ τὰς ἡμετέρας ᾠδὰς, ἂν μὲν τὰ αὐτά γε ἢ καὶ βελτίω τὰ παρ' ὑμῶν φαίνηται λεγόμενα, δώσομεν ὑμῖν χορόν. εἰ δὲ μὴ ὦ φίλοι, οὐκ ἄν ποτε δυναίμεθα. ταῦτ' οὖν ἔστω περὶ πᾶσαν χορείαν καὶ μάθησιν τούτων πέρι συντεταγμένα νόμοις ἔθη. χωρὶς μὲν τὰ τῶν δούλων, χωρὶς δὲ τὰ τῶν δεσποτῶν εἰ ξυνδοκεῖ. Κλ. Πῶς δ' οὐ ξυνδοκεῖ νῦν γε οὕτως; Ἀθ. Ἔτι δεῖ τοίνυν τοῖς ἐλευθέροις ἐστὶ τρία μαθήματα. λογισμοὶ μὲν καὶ τὰ περὶ ἀριθμοὺς, ἓν μάθημα. μετρητικὴ δὲ μήκους καὶ ἐπιπέδου καὶ βάθους, ὡς ἓν αὖ δεύτερον. τρίτον δὲ τῆς τῶν ἄστρων περιόδου πρὸς ἄλληλα ὡς πέφυκε πορεύεσθαι. ταῦτα δὲ ξύμπαντα, οὐχ ὡς ἀκριβείας ἐχόμενα δεῖ διαπονεῖν τοὺς πολλοὺς, ἀλλά τινας ὀλίγους. οὓς δὲ προϊόντες ἐπὶ τῷ τέλει φρασόμεν. οὕτω γὰρ πρέπον ἂν εἴη. τῷ πλήθει δὲ ὅσα αὐτῶν ἀναγκαῖα καί πως ὀρθότατα λέγεται, μὴ ἐπίστασθαι μὲν τοῖς πολλοῖς αἰσχρόν. δι' ἀκριβείας δὲ ζητεῖν πάντα, οὔτε ῥᾴδιον, οὔτε τοπαράπαν δυνατόν. τὸ δὲ ἀναγκαῖον αὐτῶν, οὐχ οἷόν τε ἀποβάλλειν. ἀλλ' ἔοικεν ὁ τὸν θεὸν πρῶτον παροιμιασάμενος εἰς ταῦτα ἀποβλέψας εἰπεῖν, ὡς οὐδὲ θεὸς ἀνάγκῃ μήποτε φανῇ μαχόμενος, ὅσαι θεῖαί γε οἶμαι, τῶν τε ἀναγκαίων εἰσίν. ἐπεὶ τῶν γε ἀνθρωπίνων εἰς ἃς οἱ πολλοὶ βλέποντες λέγουσι τὸ τοιοῦτον, ὅτος πάντων τῶν λόγων, εὐηθέστατός ἐστι μακρῷ. Κλ. Τίνες οὖν ὦ ξένε αἱ μὴ τοιαῦται ἀνάγκαι τῶν μαθημάτων, θεῖαι δέ; Ἀθ. Δοκῶ μὲν ἃς μή τις πράξας μηδὲ αὖ μαθὼν τοπαράπαν, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο ἀνθρώποις θεός. οὐδὲ δαίμων, οὐδὲ ἥρως, οἷος δυνατὸς ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν σὺν σπουδῇ ποιεῖσθαι. πολλοῦ δ' ἂν δεήσειεν, ἄνθρωπός γε θεῖος γενέσθαι, μήτε ἓν, μήτε δύο, μήτε τρία, μήθ' ὅλως ἄρτια καὶ περιττὰ δυνάμενος γιγνώσκειν. μηδὲ ἀριθμεῖν τοπαράπαν εἰδὼς, μὴ δὲ νύκτα καὶ ἡμέραν διαριθμεῖσθαι δυνατὸς ὤν. σελήνης δὲ καὶ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων περιφορᾶς ἀπείρως ἔχων. ταῦτ' οὖν δεῖ πάντα, ὡς μὲν οὐκ ἀναγκαῖά ἐστι μαθήματα τῷ μέλλοντι σχεδὸν ὁτιοῦν τῶν καλλίστων μαθημάτων εἴσεσθαι, πολλὴ ἡ μωρία τοῦ διανοήματος. ποῖα δὲ ἕκαστα τούτων, καὶ πόσα καὶ πότε μαθητέον, καὶ τί μετὰ τίνος, καὶ τί χωρὶς τῶν ἄλλων, καὶ πᾶσαν τὴν τούτων κρᾶσιν, ταῦτά ἐστιν. ἃ δὴ λαβόντα ὀρθῶς πρῶτα ἐπὶ τ' ἄλλα ἰόντα τούτων ἡγουμένων τῶν μαθημάτων μανθάνειν. οὕτω γὰρ ἀνάγκη φύσει κατείληφεν, ᾗ φαμὲν οὐδένα θεῶν οὔτε μάχεσθαι τανῦν, οὔτε μαχεῖσθαί ποτε. Κλ. Ἔοικέ γε ὦ ξένε νῦν οὕτω πως ῥηθέντα, ὀρθῶς εἰρῆσθαι κατὰ φύσιν ἃ λέγεις. Ἀθ. Ἔχει μὲν γὰρ οὕτως ὦ Κλεινία. χαλεπὸν δὲ αὐτὰ προταξάμενον τούτῳ τῷ τρόπῳ νομοθετεῖν. ἀλλ' εἰς ἄλλον εἰ δοκεῖ χρόνον, ἀκριβέστερον ἂν νομοθετησαίμεθα. Κλ. Δοκεῖς ἡμῖν ὦ ξένε, φοβεῖσθαι τὸ τῆς ἡμετέρας περὶ τῶν τοιούτων ἀπειρίας ἔθος. οὔκουν ὀρθῶς φοβῇ. πειρῶ δὲ λέγειν μηδὲν ἀποκρυπτόμενος ἕνεκα τούτων. Ἀθ. Φοβοῦμαι μὲν καὶ ταῦτα ἃ σὺ νῦν λέγεις. μᾶλλον δ' ἔτι δέδοικα τοὺς ἡμμένους μὲν, αὐτῶν τούτων τῶν μαθημάτων, κακῶς δ' ἡμμένους. οὐδαμοῦ γὰρ δεινὸν οὐδὲ σφοδρὸν ἀπειρία τῶν πάντων οὐδὲ μέγιστον κακόν. ἀλλ' ἡ πολυπειρία καὶ πολυμαθία

μετὰ

μετὰ κακῆς ἀγωγῆς, γίγνεται πολὺ τούτων μείζων ζημία. ΚΛ. Ἀληθῆ λέγεις. ΑΘ. Τοσάδε τοίνυν ἕκαστα χρὴ φάναι μανθάνειν δεῖν τοὺς ἐλευθέρους, ὅσα καὶ πάμπολυς ἐν Αἰγύπτῳ παίδων ὄχλος, ἅμα γράμμασι μανθάνει. πρῶτον μὲν γὰρ περὶ λογισμοὺς ἀτεχνῶς παισὶν ἐξευρημένα μαθήματα, μετὰ παιδιᾶς τε καὶ ἡδονῆς μανθάνειν. μήλων τέ τινων διανομαὶ καὶ στεφάνων πλείοσιν ἅμα καὶ ἐλάττοσιν ἁρμοττόντων ἀριθμῶν τῶν αὐτῶν, καὶ πυκτῶν καὶ παλαιστῶν, ἐφεδρείας τε καὶ συλλήξεως ἐν μέρει, καὶ ἐφεξῆς καὶ ὡς πεφύκασι γίγνεσθαι. καὶ δὴ καὶ παίζοντες φιάλας ἅμα χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ καὶ ἀργυροῦ καὶ τοιούτων τινῶν ἄλλων κεραννύντες. οἱ δὲ καὶ ὅλας πως διαδιδόντες, ὅπερ εἶπον εἰς παιδιὰν ἐναρμόττοντες τὰς τῶν ἀναγκαίων ἀριθμῶν χρήσεις, ὠφελοῦσι τοὺς μανθάνοντας εἴς τε τὰς τῶν στρατοπέδων τάξεις καὶ ἀγωγὰς καὶ στρατείας, καὶ εἰς οἰκονομίας αὖ καὶ πάντως χρησιμωτέρους αὐτοὺς αὐτοῖς καὶ ἐγρηγορότας μᾶλλον τοὺς ἀνθρώπους ἀπεργάζονται. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ταῖς μετρήσεσιν ὅσα ἔχει μήκη καὶ πλάτη καὶ βάθη, περὶ ἅπαντα ταῦτα ἐνοῦσάν τινα φύσει γελοίαν τε καὶ αἰσχρὰν ἄνοιαν ἐν τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι, ταύτης ἀπαλλάττουσι. ΚΛ. Ποίαν δὴ καὶ τίνα λέγεις ταύτην; ΑΘ. Ὦ φίλε Κλεινία, παντάπασί γε μὴν καὶ αὐτὸς ἀκούσας ὀψέ ποτε τὸ περὶ ταῦτα ἡμῶν πάθος, ἐθαύμασα. καὶ ἔδοξέ μοι τοῦτο, οὐκ ἀνθρώπινον, ἀλλὰ ὑηνῶν τινων εἶναι μᾶλλον θρεμμάτων. ἠσχύνθην τε οὐχ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων. ΚΛ. Τοῦ πέρι λέγ᾽ ὅτι καὶ φῂς ὦ ξένε; ΑΘ. Λέγω δή. μᾶλλον δ᾽ ἐρωτῶν, σοὶ δείξω. καί μοι σμικρὸν ἀπόκριναι. γιγνώσκεις που μῆκος; ΚΛ. Τί μήν; ΑΘ. Τί δὲ πλάτος; ΚΛ. Πάντως. ΑΘ. Ἦ καὶ ταῦτα ὅτι δύ᾽ ἐστὸν καὶ τρίτον τούτων βάθος; ΚΛ. Πῶς γὰρ οὔ; ΑΘ. Ἆρ᾽ οὖν οὐ δοκεῖ σοι ταῦτα εἶναι πάντα μετρητὰ πρὸς ἄλληλα; ΚΛ. Ναί. ΑΘ. Μῆκός τε οἶμαι πρὸς μῆκος, καὶ πλάτος πρὸς πλάτος, καὶ βάθος ὡσαύτως δυνατὸν εἶναι μετρεῖν φύσει; ΚΛ. Σφόδρα γε. ΑΘ. Εἰ δ᾽ ἐστὶ μήτε σφόδρα μήτε ἠρέμα δυνατὰ ἔνια, ἀλλὰ τὰ μὲν, τὰ δὲ μή. σὺ δὲ πάντα ἡγῇ, πῶς οἴει πρὸς ταῦτα διακεῖσθαι; ΚΛ. Δῆλον ὅτι φαύλως. ΑΘ. Τί δ᾽ αὖ μῆκός τε καὶ πλάτος πρὸς βάθος, ἢ πλάτος τε καὶ μῆκος πρὸς ἄλληλα; ἆρ᾽ οὐ διανοούμεθα περὶ ταῦτα οὕτως Ἕλληνες πάντες, ὡς δυνατά ἐστι μετρεῖσθαι πρὸς ἄλληλα ἁμωσγέπως; ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν. ΑΘ. Εἰ δ᾽ ἐστὶν αὖ μηδαμῇ μηδαμῶς δυνατὰ, πάντες δ᾽ ὅπερ εἶπον Ἕλληνες διανοούμεθα ὡς δυνατὰ, μῶν οὐκ ἄξιον ὑπὲρ πάντων αἰσχυνθέντα εἰπεῖν πρὸς αὐτοὺς, ὦ βέλτιστοι τῶν Ἑλλήνων, ἐν ἐκείνων τοῦτ᾽ ἐστὶν ὧν ἔφαμεν, αἰσχρὸν μὲν γεγονέναι τὸ μὴ ἐπίστασθαι, τὸ δ᾽ ἐπίστασθαι τἀναγκαῖα, οὐδὲν πάνυ καλόν. ΚΛ. Πῶς δ᾽ οὔ; ΑΘ. Καὶ πρὸς τούτοις γε, ἄλλα ἐστὶ τούτων ξυγγενῆ, ἐν οἷς αὖ πολλὰ ἁμαρτήματα ἐκείνων ἀδελφὰ ἡμῖν ἐγγίγνεται τῶν ἁμαρτημάτων. ΚΛ. Ποῖα δή; ΑΘ. Τὰ τῶν μετρητῶν τε καὶ ἀμέτρων πρὸς ἄλληλα, ἥτινι φύσει γέγονε. ταῦτα γὰρ δὴ σκοποῦντα διαγιγνώσκειν ἀναγκαῖον, ἢ παντάπασιν εἶναι φαῦλον. προβάλλοντά τε ἀλλήλοις ἀεὶ διατριβὴν τῆς πεττείας πολὺ χαριεστέραν πρεσβυτῶν διατρίβοντα φιλονεικεῖν ἐν ταῖς τούτων ἀξίαισι σχολαῖς. ΚΛ. Ἴσως. ἔοικε γοῦν ἥ τε πεττεία καὶ ταῦτα ἀλλήλων τὰ μαθήματα, οὐ πάμπολυ κεχωρίσθαι. ΑΘ. Ταῦτα τοίνυν ἐγὼ μὲν ὦ Κλεινία φημὶ τοὺς νέους δεῖν μανθάνειν. καὶ γὰρ οὔτε βλαβερὰ, οὔτε χαλεπά ἐστι. μετὰ δὲ παιδιᾶς ἅμα μανθανόμενα, ὠφελήσει μὲν, βλάψει δὲ ἡμῖν τὴν πόλιν οὐδέν. εἰ δέ τις ἄλλως λέγει, ἀκουστέον. ΚΛ. Πῶς δ᾽ οὔ; ΑΘ. Ἀλλὰ μὴν αὖ οὕτω ταῦτα ἔχοντα φανῆται, δῆλον ὡς ἐγκρινοῦμεν αὐτά. μὴ ταύτῃ δὲ φαινόμενα ἔχειν, ἀποκριθήσεται. ΚΛ. Δῆλον. τί μήν; οὐκοῦν νῦν ὦ ξένε, κείσθω ταῦτα ὡς ὄντα τῶν δεόντων μαθημάτων, ἵνα μὴ διάκενα ἡμῖν ᾖ τὰ τῶν νόμων; ΑΘ. Κείσθω μέν τοι καθάπερ ἐνέχυρα λύσιμα ἐκ τῆς ἄλλης πολιτείας, ἐὰν ἢ τοὺς θέντας ἡμᾶς, ἢ καὶ τοὺς θεμένους ὑμᾶς, μηδαμῶς φιλοφρονῆται. ΚΛ. Δικαίαν λέγεις τὴν θέσιν. ΑΘ. Ἄστρων δὴ τὸ μετὰ ταῦτα ὅρα τὴν μάθησιν τοῖς νέοις, ἂν ἡμᾶς ἀρέσκῃ λεχθεῖσα, ἢ καὶ τοὐναντίον. ΚΛ. Λέγε μόνον. ΑΘ. Καὶ μὴν θαῦμά γε περὶ ταῦτά ἐστι μέγα καὶ οὐδ᾽ ἀμῶς οὐδ᾽ ἀμῇ ἀνεκτόν. ΚΛ. Τὸ ποῖον δή; ΑΘ. Τὸν μέγιστον θεὸν καὶ ὅλον τὸν κόσμον, φαμὲν οὔτε ζητεῖν δεῖν, οὔτε πολυπραγμονεῖν τὰς αἰτίας ἐρευνῶντας. οὐ γὰρ οὐδ᾽ ὅσιον εἶναι. τὸ δὲ ἔοικε πᾶν τοῦτο τοὐναντίον γιγνόμενον, ὀρθῶς ἂν γίγνεσθαι. ΚΛ. Πῶς εἶπες; ΑΘ. Παράδοξον μὲν τὸ λεγόμενον, καὶ οὐκ ἂν πρεσβύταις τις οἰηθείη πρέπειν τόδε. ἐπειδάν τις τί καλόν τε οἰηθῇ καὶ ἀληθὲς μάθημα εἶναι καὶ πόλει ξυμφέρον, καὶ τῷ θεῷ παντάπασι φίλον, οὐδενὶ δὴ τρόπῳ δυνατόν ἐστιν ἔτι μὴ φράζειν. ΚΛ. Εἰκότα λέγεις. ἀλλ᾽ ἄστρων πέρι, μάθημά τι ποῖον τοιοῦτον ἀνευρήσομεν; ΑΘ. Ὦ ἀγαθοὶ, καταψευδόμεθα νῦν ὡς ἔπος εἰπεῖν Ἕλληνες πάντες, μεγάλων θεῶν ἡλίου τε ἅμα καὶ σελήνης. ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις ψεῦδος; ΑΘ. Φαμὲν αὐτὰ οὐδέποτε τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἰέναι. καὶ ἄλλ᾽ ἄττα ἄστρα μετὰ τούτων ἐπονομάζοντες πλανητὰ αὐτά. ΚΛ. Νὴ τὸν Δία ὦ ξένε ἀληθὲς τοῦτο λέγεις. ἐν γὰρ δὴ τῷ βίῳ πολλάκις ἑώρακα καὶ αὐτὸς, τόν τε ἑωσφόρον καὶ τὸν ἕσπερον καὶ ἄλλους τινὰς, οὐδέποτε ἰόντας εἰς τὸν αὐτὸν δρόμον, ἀλλὰ πάντη πλανωμένους. τὸν δὲ ἥλιόν που καὶ σελήνην, δρῶντας ταῦθ᾽ ἃ ἀεὶ πάντες ξυνεπιστάμεθα. ΑΘ. Ταῦθ᾽ ἐστὶ τοίνυν ὦ Μέγιλλέ τε καὶ Κλεινία νῦν, ἃ δή φημι δεῖν περὶ θεῶν τῶν κατ᾽ οὐρανὸν τούς γε ἡμετέρους πολίτας τε καὶ τοὺς νέους, τὸ μέχρι τοσούτου μαθεῖν περὶ ἁπάντων τούτων, μέχρι τοῦ μὴ βλασφη-

μεῖν περὶ αὐτά. εὐφημεῖν δὲ ἀεὶ, θύοντάς τε καὶ ἐν εὐχαῖς εὐχομένους εὐσεβῶς. Κλ. Τοῦτο μὲν ὀρθὸν, εἴγε πρῶτον μὲν δυνατόν ἐστιν, ὃ λέγεις μαθεῖν. εἶτα εἰ μὴ λέγομεν τι περὶ αὐτῶν ὀρθῶς νῦν, μαθόντος δὲ λέξομεν, συγχωρῶ κἀγὼ, τόγε τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον ὂν μαθητέον εἶναι. ταῦτ' οὖν ὡς ἔχοντα ἔσθ' οὕτω, πειρῶ σὺ μὲν ἐξηγεῖσθαι πάντως. ἡμεῖς δὲ ξυνέπεσθαί σοι μανθάνοντες. Ἀθ. Ἀλλ' ἔστι μὲν οὐ ῥᾴδιον ὃ λέγω μαθεῖν. οὐδ' αὖ πάλιν παντάπασι χαλεπὸν, οὐδέ γε τινὸς χρόνου παμπόλλου. τεκμήριον δὲ, ἐγὼ τούτων οὔτε νέος οὔτε πάλαι ἀκήκοα σφῷν, ἃ νῦν οὐκ ἐν πολλῷ χρόνῳ δηλῶσαι δυναίμην. καίτοι χαλεπά γε ὄντα, οὐκ ἄν ποτε οἷός τ' ἦν δηλοῦν τηλικούτοις οὖσι τηλικοῦτος. Κλ. Ἀληθῆ λέγεις. ἀλλὰ τί καὶ φὴς τοῦτο τὸ μάθημα, ὃ θαυμαστὸν μὲν λέγεις; προσῆκον δ' αὖ μαθεῖν τοῖς νέοις, οὐ γιγνώσκειν δὲ ἡμᾶς. πειρῶ περὶ αὐτοῦ τό γε τοσοῦτον φράζειν, ὡς σαφέστατα. Ἀθ. Πειρατέον. οὐ γάρ ἐστι τοῦτο ὦ ἄριστοι τὸ δόγμα ὀρθὸν περὶ σελήνης τε καὶ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων ὡς ἄρα πλανᾶταί ποτε, πᾶν δὲ τοὐναντίον ἔχει τούτου. τὴν αὐτὴν γὰρ αὐτῶν ὁδὸν ἕκαστον καὶ οὐ πολλὰς, ἀλλὰ μίαν ἀεὶ κύκλῳ διεξέρχεται. φαίνεται δὲ πολλὰς φερόμενον. τὸ δὲ τάχιστον αὐτῶν ὂν, βραδύτατον οὐκ ὀρθῶς αὖ δοξάζεται. τὸ δ' ἐναντίον, ἐναντίως. ταῦτ' οὖν εἰ πέφυκε μὲν οὕτως, ἡμεῖς δὲ μὴ ταύτῃ δόξομεν. εἰ μὲν ἐν Ὀλυμπίᾳ θεόντων οὕτως ἵππων, ἢ δολιχοδρόμων ἀνδρῶν διενοούμεθα πέρι, καὶ προσηγορεύομεν τὸν τάχιστον μὲν ὡς βραδύτατον. τὸν δὲ βραδύτατον ὡς τάχιστον, ἐγκώμιά τε ποιοῦντες, ᾔδομεν τὸν ἡττώμενον νενικηκότα, οὔτε ὀρθῶς ἂν οὔτ' οἶμαι προσφιλῶς τοῖς δρομεῦσιν ἡμᾶς ἂν τὰ ἐγκώμια προσάπτειν ἀνθρώποις οὖσι. νῦν δὲ δὴ περὶ θεοὺς τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐξαμαρτανόντων ἡμῶν, ἆρ' οὐκ οἰόμεθα γελοῖόν τε καὶ οὐκ ὀρθὸν ἐκεῖ γιγνόμενον ἦν ἂν τότε, νῦν ἐνταυθοῖ καὶ ἐν τούτοις γίγνεσθαι; Κλ. Γελοῖον μὲν οὐδαμῶς.

Ἀθ. Οὐ μὴν οὐδὲ θεοφιλές γε, ψευδῆ φήμην ἡμῶν κατὰ θεῶν ὑμνούντων. Κλ. Ἀληθέστατα εἴπερ γε οὕτω ταῦτ' ἐστίν. Ἀθ. Οὐκοῦν ἂν μὲν δείξωμεν οὕτω ταῦτ' ἔχοντα, μαθητέα μέχρι γε τούτου τὰ τοιαῦτα πάντα. μὴ δειχθέντων δὲ ἐατέον. καὶ ταῦτα ἡμῖν οὕτω ξυγκείσθω. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν.

Ἀθ. Ἤδη τοίνυν χρὴ φάναι τέλος ἔχειν τά τε παιδείας μαθημάτων πέρι νόμιμα. περὶ δὲ θήρας ὡσαύτως διανοηθῆναι χρὴ, καὶ περὶ ἁπάντων ὁπόσα τοιαῦτα. κινδυνεύει γὰρ δὴ νομοθέτῃ, τὸ προσταττόμενον ἐπὶ μεῖζον εἶναι τοῦ νόμους θέντα ἀπηλλάχθαι. ἕτερον δέ τι πρὸς τοῖς νόμοις εἶναι μεταξύ τι νουθετήσεώς τε πεφυκὸς ἅμα καὶ νόμων. ὃ δὴ πολλάκις ἡμῶν ἐμπέπτωκε τοῖς λόγοις οἷον περὶ τὴν τῶν σφόδρα νέων παίδων τροφήν. οὐ γὰρ ῥητὰ φαμὲν εἶναι λέγοντές τε αὐτὰ, ὡς νόμους οἴεσθαι τιθεμένους εἶναι. πολλῆς ἀνοίας γέμειν γεγραμμένων δὴ ταύτῃ τῶν νόμων τε καὶ ὅλης τῆς πολιτείας. οὐ τέλεος οὕτω διαφέροντος πολίτου πρὸς ἀρετὴν γίγνεται ἔπαινος, ὅταν αὐτόν τις φῇ τὸν ὑπηρετήσαντα τοῖς νόμοις ἄριστα, καὶ πειθόμενον μάλιστα, τοῦτον εἶναι τὸν ἀγαθόν. τελεώτερον δὲ ὧδε εἰρημένον. ὡς ἄρα ὃς ἂν τοῖς τοῦ νομοθετοῦντός τε καὶ ἐπαινοῦντος καὶ ψέγοντος πειθόμενος γράμμασι, διεξέλθῃ τὸν βίον ἀκέρατον. οὗτος ὅτε λόγος ὀρθότατος εἰς ἔπαινον πολίτου, τόν τε νομοθέτην, ὄντως δὴ μόνον γράφειν τοὺς νόμους. πρὸς δὲ τοῖς νόμοις ἐμπεπλεγμένα γράφειν. τὸν δὲ ἄκρον πολίτην, μηδὲν ἧττον ταῦτα ἐμπεδοῦν, ἢ τὰ ταῖς ζημίαις ὑπὸ νόμων κατειλημμένα. τὸ δὲ δὴ παρὸν ἡμῖν τανῦν οἷον μάρτυρα ἐπαγόμεθα. δηλοῖ μὲν ἂν ὃ βουλόμεθα μᾶλλον. θήρα γὰρ πάμπολύ τι πρᾶγμά ἐστι περιειλημμένον ὀνόματι νῦν σχεδὸν ἑνί. πολλὴ μὲν γὰρ ἡ τῶν ἐνύδρων, πολλὴ δὲ ἡ τῶν πτηνῶν. πάμπολλη δὲ καὶ τὸ περὶ τὰ πεζὰ θηρεύματα οὐ μόνον θηρίων, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἄξιον ἐννοεῖν θήραν, τήν τε κατὰ πόλεμον. πολλὴ δὲ καὶ ἡ κατὰ φιλίαν θηρεύουσα, ἡ μὲν ἔπαινον, ἡ δὲ ψόγον ἔχει. καὶ κλωπεῖαι καὶ λῃστῶν καὶ στρατοπέδων στρατοπέδοις θῆραι. θήρας δὲ περιτιθέντι τῷ νομοθέτῃ τοὺς νόμους, οὔτε μὴ δηλοῦν ταῦθ' οἷόν τε, οὔτε ἐπὶ πᾶσι τάξεις καὶ ζημίας ἐπιτιθέντα ἀπειλητικὰ νόμιμα τιθέναι. τί δὴ δραστέον περὶ τὰ τοιαῦτα; τὸν μὲν νομοθέτην ἐπαινέσαι καὶ ψέξαι χρεὼν τὰ περὶ θήρας, πρὸς τοὺς τῶν νέων πόνους τε καὶ ἐπιτηδεύματα. τὸν δ' αὖ νέον ἀκούσαντα πείθεσθαι, καὶ μήθ' ἡδονὴν, μήτε πόνον ἐξείργειν αὐτόν. τῶν δὲ περὶ ἕκαστα ἀπειληθέντων μετὰ ζημίας καὶ νομοθετηθέντων, τὰ μετ' ἐπαίνου ῥηθέντα μᾶλλον τιμᾶν, καὶ προσταχθέντα ἀποτελεῖν. τούτων δὴ προῤῥηθέντων, ἐξ ἧς ἂν γίγνοιτο ἔμμετρος ἔπαινος θήρας καὶ ψόγος. ἣ τις μὲν βελτίους ἀποτελεῖ τὰς ψυχὰς τῶν νέων, ἐπαινοῦντος, ψέγοντος δὲ ἡ τἀναντία. λέγωμεν τοίνυν τὸ μετὰ τοῦτο ἑξῆς προσαγορεύοντες δι' εὐχῆς τοὺς νέους. ὦ φίλοι. εἴθ' ὑμᾶς μήτε τις ἐπιθυμία, μήτ' ἔρως τῆς περὶ θάλατταν θήρας ποτὲ λάβοι, μὴ δὲ ἀγκιστρείας, μὴ δ' ὅλως τῆς τῶν ἐνύδρων ζώων, μήτε ἐγρηγορόσι, μήτε εὕδουσι κύρτοις ἀργὸν θήραν διαπονουμένοις. μὴ δ' αὖ ἄγρας ἀνθρώπων κατὰ θάλατταν, λῃστείας τε ἵμερος ἐπελθὼν ὑμῖν, θηρευτὰς ὠμοὺς καὶ ἀνόμους ἀποτελοῖ. κλωπείας δ' ἐν χώρᾳ καὶ πόλει, μηδὲ εἰς τὸν ἔσχατον ἐπέλθοι νοῦν ἅψασθαι. μὴ δ' αὖ πτηνῶν θήρας, αἱμύλος ἔρως οὐ σφόδρα ἐλευθέριος ἐπέλθοι τινὰ νέων. πεζῶν δὴ μόνον θηρευσίς τε καὶ ἄγρα λοιπὴ τοῖς παρ' ἡμῖν ἀθληταῖς. ὧν ἡ μὲν τῶν εὑδόντων αὖ κατὰ μέρη νυκτερεία κληθεῖσα, ἀργῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἀξία ἐπαίνου. οὐδ' ἡ τὰ διαπαύματα πόνων ἔχουσα ἄρκυσί τε καὶ πάγαις, ἀλλ' οὐ φιλοπόνου ψυχῆς νίκῃ χειρουμένων τὴν ἄγριον τῶν θηρίων ῥώμην. μόνη δὴ πᾶσι λοιπὴ καὶ ἀρίστη, ἡ τῶν τετραπόδων ἵπποις καὶ κυσὶ καὶ τοῖς ἑαυτῶν θήρα σώμασιν. ὧν ἁπάντων κρατοῦσι δρόμοις καὶ πληγαῖς καὶ βολαῖς, αὐτόχειρες θηρεύοντες,

ὅσοις

ὅσοις ἀνδρείας τῆς θείας ἐπιμελές. τούτων δὴ πάντων ἔπαινος μὲν πέρι καὶ ψόγος, ὁ διηρημένος ἂν εἴη λόγος. νόμος δὲ ὅδε. τούτους μηδεὶς ἱεροὺς ὄντως θηρευτὰς κωλυέτω, ὅπου καὶ ὅπῃ περ ἂν ἐθέλωσι κυνηγετεῖν. νυκτερευτὴν δὲ κυσὶ καὶ πλέκταις πιστὸν, μηδεὶς μηδέποτε ἐάσει μηδαμοῦ θηρεῦσαι. τὸν ὀρνιθευτὴν δὲ ἐν ἀγροῖς μὲν καὶ ὄρεσι, μὴ κωλυέτω. ἐν ἐργασίμοις δὲ καὶ ἱεροῖς ἁγίοις, ἐξειργέτω ὁ προστυγχάνων. ἐνυγροθηρευτὴν δὲ, πλὴν ἐν λιμέσι καὶ ἱεροῖς ποταμοῖς τε καὶ ἕλεσι καὶ λίμναις. ἐν τοῖς ἄλλοις δὲ ἐξέστω θηρεύειν, μὴ χρώμενον ὀπῶν ἀναθολώσει μόνον. νῦν οὖν ἤδη πάντα χρὴ φάναι τέλος ἔχειν τά γε τῆς παιδείας πέρι νόμιμα. Κλ. Καλῶς ἂν λέγοις.

Νόμων ἢ νομοθεσίας, ἑβδόμου τέλος.

ΝΟΜΩΝ Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

ΤΟΥΤΩΝ μὴν ἑχόμενά ἐστι, τάξασθαι μὲν καὶ νομοθετήσασθαι ἑορτὰς μετὰ τῶν ἐκ Δελφῶν μαντειῶν. αἵ τινες θυσίαι, καὶ θεοῖς οἷς τισιν ἄμεινον καὶ λῷον θυούσῃ τῇ πόλει γίγνοιτ' ἄν. πότε δὲ καὶ πόσαι τὸν ἀριθμὸν, σχεδὸν ἴσως ἡμέτερον ἂν νομοθετεῖν, ἔνιά γ' αὐτῶν εἴη. Κλ. Τάχ' ἂν τὸν ἀριθμόν. Αθ. Τὸν ἀριθμὸν δὴ λέγωμεν πρῶτον. ἔστωσαν γὰρ τῶν μὲν πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων, μηδεμιᾶς ἀπολειπουσαι. ὅπως ἂν μία γέ τις ἀρχὴ, θύῃ θεῶν ἢ δαιμόνων τινὶ ἀεὶ, ὑπέρ πόλεώς τε καὶ αὐτῶν καὶ κτημάτων. ταῦτα δὲ ξυνελθόντων ἐξηγηταὶ καὶ ἱερεῖς, ἱέρειαί τε καὶ μάντεις μετὰ νομοφυλάκων, ταξάντων, ἃ παραλείπειν ἀνάγκη τῷ νομοθέτῃ. καὶ δὴ καὶ αὐτὰ τούτου χρὴ γίγνεσθαι ἐπιγνώμονας τὰ παραλειπόμενα τούτους τοὺς αὐτούς. ὁ μὲν γὰρ δὴ νόμος, ἐρεῖ δώδεκα μὲν ἑορτὰς εἶναι τοῖς δώδεκα θεοῖς. ὧν ἂν ἡ φυλὴ ἑκάστη ἐπώνυμος ᾖ, θύοντα τούτων ἑκάστοις ἔμμηνα ἱερὰ, χορούς τε καὶ ἀγῶνας μουσικούς. τοὺς δὲ γυμνικοὺς, κατὰ τὸ πρέπον προσνέμοντας τοῖς θεοῖς τε αὐτοῖς ἅμα καὶ ταῖς ὥραις ἑκάσταις. γυναικείας τε ἑορτὰς, ὅσαις χωρὶς ἀνδρῶν προσήκει καὶ ὅσαις μὴ, διανέμοντας. ἔτι δὲ καὶ τὸ τῶν χθονίων καὶ ὅσους αὖ θεοὺς οὐρανίους ἐπονομαστέον, καὶ τὸ τῶν τούτοις ἑπομένων, οὐ ξυμμικτέον. ἀλλὰ χωριστέον ἐν τῷ τοῦ Πλούτωνος μηνὶ τῷ δωδεκάτῳ κατὰ τὸν νόμον ἀποδιδόντας, καὶ οὐ δυσχεραντέον πολεμικοῖς ἀνθρώποις τὸν τοιοῦτον θεόν, ἀλλὰ τιμητέον ὡς ὄντα ἀεὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει ἄριστον. κοινωνία γὰρ ψυχῇ καὶ σώματι διαλύσεως, οὐκ ἔστιν ἥ κρεῖττον, ὡς ἐγὼ φαίην ἂν σπουδῇ λέγων. πρὸς τούτοις δὲ διάνοιαν χρὴ ἔχειν τοὺς διαιρήσοντας ἱκανῶς ταῦτα τοιάνδε. ὡς ἔστιν ἡμῖν ἡ πόλις, οἵαν οὐκ ἄν τις ἑτέραν εὕροι τῶν νῦν, περὶ χρόνου σχολῆς καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐξουσίας. δεῖ δὲ αὐτὴν καθάπερ ἕνα ἄνθρωπον, ζῆν εὖ. τοῖς δὲ εὐδαιμόνως ζῶσιν, ὑπάρχειν ἀνάγκη πρῶτον, τὸ μήτε αὐτοὺς ἀδικεῖν ἄλλους, μήτε ὑφ' ἑτέρων αὐτοὺς ἀδικεῖσθαι. τούτοιν δὲ τὸ μὲν οὐ πάνυ χαλεπόν. τοῦ δὲ μὴ ἀδικεῖσθαι κτήσασθαι δύναμιν, παγχάλεπον. καὶ οὐκ ἔστιν αὐτὸ τελέως σχεῖν ἄλλως, ἢ τελέως γενόμενον ἀγαθόν. ταὐτὸν δὴ τοῦτό ἐστι καὶ πόλει ὑπάρχειν, γενομένῃ μὲν ἀγαθῇ, βίος εἰρηνικός. πολεμικὸς δὲ ἔξωθέν τε καὶ ἔνδοθεν ἂν ᾖ κακῇ. τούτων δὲ ταύτῃ σχεδὸν ἐχόντων, οὐκ ἐν πολέμῳ τὸν πόλεμον ἑκάστοις γυμναστέον, ἀλλ' ἐν τῷ τῆς εἰρήνης βίῳ. δεῖ τοίνυν πόλιν ἑκάστου μηνὸς νοῦν κεκτημένην, στρατεύεσθαι μὴ ἔλαττον μιᾶς ἡμέρας. πλείους δὲ ὡς ἂν καὶ τοῖς ἄρχουσι ξυνδοκῇ, μηδὲν χειμῶνας ἢ καύματα διευλαβουμένους, αὐτούς τε ἅμα καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ὅταν ὡς πανδημίαν ἐξάγειν δόξῃ τοῖς ἄρχουσι. τότε δὲ καὶ κατὰ μέρη, καί τινας ἀεὶ παιδιὰς μηχανᾶσθαι καλὰς ἅμα θυσίαις. ὅπως ἂν γίγνωνται μάχαι τινὲς ἑορταστικαὶ μιμούμεναι τὰς πολεμικὰς ὅτι μάλιστα ἐναργῶς μάχας. νικητήρια δὲ καὶ ἀριστεῖα ἑκάστοισι τούτων δεῖ διανέμειν, ἐγκώμιά τε καὶ ψόγους ποιεῖν ἀλλήλοις ὁποῖός τις ἂν ἕκαστος γίγνηται, κατά τε τοὺς ἀγῶνας, ἐν παντί τε αὖ τῷ βίῳ τόν τε ἄριστον δοκοῦντα εἶναι κοσμοῦντας, καὶ τὸν μὴ, ψέγοντας. ποιητὴς δὲ ἔστω τῶν τοιούτων μὴ ἅπας, ἀλλὰ γεγονὼς πρῶτον μὲν, μὴ ἔλαττον πεντήκοντα ἐτῶν. μηδ' αὐτῶν ὁπόσοι ποίησιν μὲν καὶ μοῦσαν ἱκανῶς κεκτημένοι ἐν αὐτοῖς εἰσι, καλὸν δὲ ἔργον καὶ ἐπιφανὲς, μηδὲν δράσαντες πώποτε. ὅσοι δὲ ἀγαθοί τε αὐτοὶ καὶ τίμιοι ἐν τῇ πόλει ἔργων ὄντες δημιουργοὶ καλῶν, τὰ τῶν τοιούτων ᾀδέσθω ποιήματα, ἐὰν μὴ καὶ μουσικὰ πεφύκῃ. κρίσις δὲ αὐτῶν ἔστω, παρά τε τῷ παιδευτῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοφύλαξι, τοῦτο ἀποδιδόντων αὐτοῖς γέρας, παρρησίαν ἐν μούσαις εἶναι μόνοις. τοῖς δὲ ἄλλοις, μηδεμίαν ἐξουσίαν γίγνεσθαι. μηδέ τινα τολμᾶν ᾄδειν ἀδόκιμον μοῦσαν, μὴ κρινάντων τῶν νομοφυλάκων, μηδ' ἂν ἡδίων ᾖ, τῶν Θαμύρου τε καὶ Ὀρφείων ὕμνων. ἀλλ' ὅσα τε ἱερὰ κριθέντα ποιήματα ἐδόθη τοῖς θεοῖς, καὶ ὅσα ἀγαθῶν ὄντα ἀνδρῶν ψέγοντα ἢ ἐπαινοῦντά τινας, ἐκρίθη μετρίως δρᾶν τὸ τοιοῦτον. τὰ αὐτὰ δὲ λέγω στρατείας τε πέρι καὶ τῆς ἐν ποιήσεσι παρρησίας γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιν ὁμοίως γίγνεσθαι δεῖν. χρὴ δὲ ἀναφέρειν παραδεικνύντα ἑαυτῷ τὸν νομοθέτην τῷ λόγῳ. φέρε τίνα ποτὲ τρέφω τὴν πόλιν ὅλην παρασκευάσας; ἆρ' οὐκ ἀθλητὰς τῶν μεγίστων ἀγώνων, οἷς ἀνταγωνισταὶ μυρίοι ὑπάρχουσι; καὶ πάνυ γε φαίη τις ἂν ὀρθῶς λέγων. τί δῆτα εἰ πύκτας ἢ παγκρατιαστὰς ἐτρέφομεν. ἤ τι τῶν τοιούτων ἕτερον

ἀγωνισμάτων ἀθλοῦντας; ἆρα εἰς αὐτὸν ἂν ἀπηντῶμεν τὸν ἀγῶνα, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ, οὐδ' ἐν καθ' ἡμέραν προσμαχόμενοι; ἢ πύκται γε ὄντες, παμπόλλας ἂν ἡμέρας ἔμπροσθεν τοῦ ἀγῶνος ἐμανθάνομέν τε ἂν μάχεσθαι καὶ διεπονούμεθα μιμούμενοι πάντα ἐκεῖνα ὁπόσοις ἐμέλλομεν εἰς τότε χρήσεσθαι περὶ τῆς νίκης διαμαχόμενοι, καὶ ὡς ἐγγύτατα τοῦ ὁμοίου ἰόντες, ἀντὶ ἱμάντων σφαίρας ἂν περιεδούμεθα; ὅπως αἵ τε πληγαὶ καὶ αἱ τῶν πληγῶν εὐλάβειαι διεμελετῶντο εἰς τὸ δυνατὸν ἱκανῶς. εἰ δέ τις ἡμῖν συμβαίνοι συγγυμναστῶν ἀπορία πλείων, ἆρ' ἂν δείσαντες τὸν τῶν ἀνοήτων γέλωτα οὐκ ἂν ἐτολμῶμεν κρεμαννύντες εἴδωλον ἄψυχον γυμνάζεσθαι πρὸς αὐτό; καὶ ἔτι πάντων τῶν τε ἐμψύχων καὶ τῶν ἀψύχων ἀπορήσαντές ποτε ἐρημίᾳ συγγυμναστῶν, ἆρά γε οὐκ ἐτολμήσαμεν ἂν αὐτοὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς σκιαμαχεῖν ὄντως; ἢ τί ποτε ἄλλο τὴν τοῦ χειρονομεῖν μελέτην ἄν τις φαίη γεγονέναι;

ΚΛ. Σχεδὸν ὦ ξένε, οὐδὲν ἄλλο γε πλὴν τοῦτ' αὐτὸ, ὃ σὺ νῦν ἔφθεγξαι. ΑΘ. Τί οὖν τὸ τῆς πόλεως ἡμῖν μάχιμον ἢ χεῖρόν τι παρασκευασάμενον τῶν τοιούτων ἀγωνιστῶν εἰς τὸν μέγιστον τῶν ἀγώνων ἑκάστοτε τολμήσει παριέναι, διαμαχόμενον περὶ ψυχῆς τε καὶ παίδων καὶ χρημάτων καὶ ὅλης τῆς πόλεως; καὶ ταῦτα δὴ φοβηθεὶς αὐτῶν ὁ νομοθέτης τὰ πρὸς ἀλλήλους γυμνάσια μὴ φαίνηταί τισι γελοῖα, οὐκ ἄρα νομοθετήσει στρατεύεσθαι. προστάττων μάλιστα μὲν ἑκάστης ἡμέρας τά γε σμικρὰ χωρὶς τῶν ὅπλων, χορούς τε εἰς ταῦτα ἅμα καὶ γυμναστικὴν πᾶσαν ξυντείνων. τὰς δὲ οἷον τινας μείζους τε καὶ ἐλάττους γυμνασίας, μὴ ἔλαττον ἢ κατὰ μῆνα ἕκαστον ποιεῖσθαι προστάξει. ἁμίλλας τε πρὸς ἀλλήλους ποιουμένους κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν ἐπὶ κατάληψιν χωρίων ἁμιλλωμένους καὶ ἐνέδρας. καὶ πᾶσαν μιμουμένους τὴν πολεμικὴν ὄντως, σφαιρομαχεῖν τε καὶ βολαῖς ὡς ἐγγύτατα τῶν ἀληθῶν χρωμένους ὑποκινδύνοις βέλεσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἄφοβος ἡ πρὸς ἀλλήλους γίγνηται παιδιά. δείματα δὲ παρέχῃ καί τινα τρόπον δηλοῖ τόν τε εὔψυχον καὶ τὸν μὴ καὶ τοῖς μὲν τιμάς, τοῖς δὲ καὶ ἀτιμίας διανέμων ὀρθῶς, τὴν πόλιν ὅλην εἰς τὸν ἀληθινὸν ἀγῶνα διὰ βίου παρασκευάζῃ χρησίμην. καὶ δὴ καί τινος ἀποθανόντος οὕτως ὡς ἀκουσίου τοῦ φόνου γενομένου, τιθῇ τὸν ἀποκτείναντα κατὰ νόμον καθαρθέντα, καθαρὸν εἶναι χεῖρας ἡγούμενος ἀνθρώπων μὲν τελευτησάντων μὴ πολλῶν, ἑτέρους πάλιν οὐ χείρους φύσεσθαι. φόβου δὲ οἷον τελευτήσαντος, ἐν πᾶσι τοῖς τοιούτοις βάσανον οὐχ εὑρήσειν τῶν τε ἀμεινόνων καὶ χειρόνων, οὐ σμικρῷ πόλει μεῖζον κακὸν ἐκείνου. ΚΛ. Ξυμφαῖμεν ἂν ἡμεῖς γε ὦ ξένε, τὰ τοιαῦτα δεῖν καὶ νομοθετεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν πόλιν ἅπασαν. ΑΘ. Ἆρ' οὖν γιγνώσκομεν ἅπαντες τὴν αἰτίαν, διότι ποτὲ νῦν ἐν ταῖς πόλεσιν ἡ τοιαύτη χορεία καὶ ἀγωνία σχεδὸν οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἐστιν, εἰ μὴ πάνυ τι σμικρά; ἢ φῶμεν δι' ἀμαθίαν τῶν πολλῶν καὶ τῶν τιθέντων αὐτοῖς τοὺς νόμους; ΚΛ. Τάχ' ἄν. ΑΘ. Οὐδαμῶς ὦ μακάριε Κλεινία. δύο δὲ χρὴ φάναι τούτων αἰτίας εἶναι καὶ μάλα ἱκανάς. ΚΛ. Ποίας; ΑΘ. Τὴν μὲν ὑπ' ἔρωτος πλούτου πάντα χρόνον ἄσχολον ποιοῦντος τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι, πλὴν τῶν ἰδίων κτημάτων, ἐξ ὧν κρεμαμένη πᾶσα ψυχὴ πολίτου παντὸς οὐκ ἄν ποτε δύναιτο τῶν ἄλλων ἐπιμέλειαν ἴσχειν, πλὴν τοῦ καθ' ἡμέραν κέρδους. καὶ ὅ,τι μὲν πρὸς τοῦτο φέρει μάθημα ἢ καὶ ἐπιτήδευμα, ἰδίᾳ πᾶς μανθάνειν τε καὶ ἀσκεῖν ἑτοιμότατός ἐστι. τῶν δὲ ἄλλων καταγελᾷ. τοῦτο μὲν ἕν, καὶ ταύτην μίαν αἰτίαν χρὴ φάναι, τοῦ μήτε τοῦτο, μήτ' ἄλλο μηδὲν καλὸν κἀγαθὸν ἐθέλειν ἐπιτήδευμα πόλιν σπουδάζειν. ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀπληστίαν, πᾶσαν μὲν τέχνην καὶ μηχανήν, καλλίω τε καὶ ἀσχημονεστέραν ἐθέλειν ὑπομένειν πάντα ἄνδρα, εἰ μέλλει πλούσιος ἔσεσθαι. καὶ πρᾶξιν πράττειν ὅσιόν τε καὶ ἀνόσιον καὶ πάντως αἰσχρὰν μηδὲν δυσχεραίνοντα, ἐὰν μόνον ἔχῃ δύναμιν καθάπερ θηρίῳ τοῦ φαγεῖν παντοδαπὰ καὶ πιεῖν ὡσαύτως, καὶ ἀφροδισίων πᾶσαν πάντως παρασχεῖν πλησμονήν. ΚΛ. Ὀρθῶς. ΑΘ. Αὕτη μὲν τοίνυν ἣν λέγω μία κείσθω διακωλύουσα αἰτία, τοῦ μήτε ἄλλο καλόν, μήτε τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἱκανῶς ἐῶσα ἀσκεῖν τὰς πόλεις, ἀλλ' ἐμπόρους τε καὶ ναυκλήρους καὶ διακόνους πάντως τοὺς φύσει κοσμίους τῶν ἀνθρώπων ἀπεργαζομένη. τοὺς δὲ ἀνδρείους, λῃστὰς καὶ τοιχωρύχους καὶ ἱεροσύλους καὶ πολεμικοὺς καὶ τυραννικοὺς ποιοῦσα καὶ μάλ' ἐνίοτε οὐκ ἀφυεῖς ὄντας, δυστυχοῦντάς γε μήν. ΚΛ. Πῶς λέγεις; ΑΘ. Πῶς μὲν οὖν αὐτοὺς οὐ λέγοιμ' ἂν τὸ παράπαν δυστυχεῖς, οἷς γε ἀνάγκη διὰ βίου πεινῶσι τὴν ψυχὴν ἀεὶ τὴν αὑτῶν διεξελθεῖν; ΚΛ. Αὕτη μὲν τοίνυν μία. τὴν δὲ δὴ δευτέραν αἰτίαν, τίνα λέγεις ὦ ξένε; ΑΘ. Καλῶς ὑπέμνησας. ΚΛ. Αὕτη μὲν δὴ φῂς σὺ μία διὰ βίου ἄπληστος ζήτησις, παρέχουσα ἄσχολον ἕκαστον, ἐμπόδιος γίγνεται τοῦ μὴ καλῶς ἀσκεῖν τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἑκάστους, ἔστω. τὴν δὲ δὴ δευτέραν λέγε. ΑΘ. Μῶν οὐ λέγειν, ἀλλὰ διατρίβειν δοκῶ δι' ἀπορίαν; ΚΛ. Οὔκ. ἀλλ' οἷον μισῶν δοκεῖς ἡμῖν κολάζειν τὸ τοιοῦτον ἦθος μᾶλλον τοῦ δέοντος, τῷ παραπεπτωκότι λόγῳ. ΑΘ. Κάλλιστα ὦ ξένοι ἐπεπλήξατε, καὶ τὸ μετὰ τοῦτ' ἀκούοιτ' ἂν ὡς ἔοικε. ΚΛ. Λέγε μόνον. ΑΘ. Τὰς οὖν πολιτείας ἔγωγε αἰτίας εἶναί φημι ἃς πολλάκις εἴρηκα ἐν τοῖς πρόσθεν λόγοις, δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν, καὶ τυραννίδα. τούτων γὰρ δὴ πολιτεία μὲν οὐδεμία. στασιωτεῖαι δὲ πᾶσαι λέγοιντ' ἂν ὀρθότατα. ἑκόντων γὰρ ἑκοῦσα οὐδεμία, ἀλλ' ἀκόντων ἑκοῦσα ἄρχει ἀεί τινι βίᾳ. φοβούμενος δὲ ὁ ἄρχων τὸν ἀρχόμενον, οὔτε καλὸν οὔτε πλούσιον, οὔτε ἰσχυρὸν οὔτ' ἀνδρεῖον, οὔτε τὸ παράπαν πολεμικὸν ἑκὼν ἐάσει γίγνεσθαί ποτε. ταῦτ' οὖν ἐστι τὰ δύο, πάντων μὲν σμικροῦ δια-

φερόντως

φερόντως αἰτία. τούτων δ' οὖν ὄντως διαφέρει. τὸ δὲ τῆς νῦν πολιτείας ἣν νομοθετούμενοι λέγομεν, ἐκπέφευγεν ἀμφότερα. σχολήν τε γὰρ ἄγει που μεγίστην, ἐλεύθεροί τε ἀπ' ἀλλήλων εἰσί. φιλοχρήματοι δὲ ἥκιστ' ἂν οἶμαι γίγνοιντ' ἂν ἐκ τούτων τῶν νόμων. ὥστ' εἰκότως ἅμα καὶ κατὰ λόγον, ἡ τοιαύτη κατάστασις πολιτείας μόνη δέξαιτ' ἂν τῶν νῦν, τὴν διαπερανθεῖσαν παιδείαν τε ἅμα καὶ παιδιὰν πολεμικὴν ἀποτελεσθεῖσαν ὀρθῶς τῷ λόγῳ. ΚΛ. Καλῶς. ΑΘ. Ἆρ' οὖν οὐ τούτοις ἐφεξῆς ἐστι μνησθῆναι περί τε τῶν ἀγώνων ἁπάντων τῶν γυμνικῶν; ὡς ὅσα μὲν αὐτῶν πρὸς πόλεμόν ἐστιν ἀγωνίσματα ἐπιτηδευτέον καὶ θετέον ἆθλα νικητήρια. ὅσα δὲ μή, χαίρειν ἐατέον. ἃ δ' ἐστὶν ἐξ ἀρχῆς ἄμεινον ῥηθῆναί τε καὶ νομοθετηθῆναι, καὶ πρῶτον μὲν τὰ περὶ δρόμον καὶ τάχος ὅλως, ἆρ' οὐ θετέον; ΚΛ. Θετέον.

ΑΘ. Ἔστι γοῦν πάντων πολεμικώτατον ἡ σώματος ὀξύτης πάντως. ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ποδῶν, ἡ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν χειρῶν. φυγεῖν μὲν καὶ ἑλεῖν ἡ τῶν ποδῶν. ἡ δ' ἐν ταῖς συμπλοκαῖς μάχη καὶ συστάσεσιν, ἰσχύος καὶ ῥώμης δεομένη. ΚΛ. Τί μήν; ΑΘ. Οὐ μὴν χωρίς γε ὅπλων οὐδετέρα τὴν μεγίστην ἔχει χρείαν.

ΚΛ. Πῶς γὰρ ἄν; ΑΘ. Σταδιοδρόμον δὴ πρῶτον ὁ κῆρυξ ἡμῖν καθάπερ νῦν ἐν τοῖς ἀγῶσι παρακαλεῖ. ὁ δὲ εἴσεισιν ὅπλα ἔχων. ψιλῷ δὲ ἆθλα οὐ θήσομεν ἀγωνιστῇ. πρῶτος δὲ εἴσεισιν ὁ τὸ στάδιον ἁμιλλησόμενος σὺν τοῖς ὅπλοις. δεύτερος δὲ ὁ τὸν δίαυλον. καὶ τρίτος, ὁ τὸν ἐφίππιον. καὶ δὴ καὶ τέταρτος, ὁ τὸν δόλιχον. καὶ πέμπτος δὲ ὃν ἀφήσομεν πρῶτον ὡπλισμένον, ἑξήκοντα μὲν σταδίων μῆκος, πρὸς ἱερόν Ἄρεώς τι. καὶ πάλιν βαρύτερον ὁπλίτην ἐπονομάζοντες, λειοτέρας ὁδοῦ διαμιλλώμενον. τὸν δὲ ἄλλον τοξότην πᾶσαν τοξικὴν ἔχοντα στολήν. σταδίων δὲ ἑκατὸν πρὸς Ἀπόλλωνός τε καὶ Ἀρτέμιδος ἱερόν. τὴν δι' ὀρῶν τε καὶ παντοίας χώρας ἁμιλλώμενον, καὶ τιθέντες τὸν ἀγῶνα, μενοῦμεν τούτους, ἕως ἂν ἔλθωσιν. καὶ τῷ νικῶντι τὰ νικητήρια δώσομεν ἑκάστων. ΚΛ. Ὀρθῶς. ΑΘ. Τριττὰ δὴ ταῦτα ἀθλήματα διανοηθῶμεν. ἓν μὲν παιδικῶν, ἓν δὲ ἀγενείων, ἓν δὲ ἀνδρῶν. καὶ τοῖς μὲν τῶν ἀγενείων, τὰ δύο τῶν τριῶν τοῦ μήκους τοῦ δρόμου θήσομεν. τοῖς δὲ παισὶ τὰ τούτων ἡμίσεα, τοξόταις τε καὶ ὁπλίταις ἁμιλλωμένοις. γυναιξὶ δὲ κόραις μὲν ἀνήβοις γυμναῖς, στάδιον καὶ δίαυλον, καὶ ἐφίππιον καὶ δόλιχον, ἐν αὐτῷ τῷ δρόμῳ ἁμιλλωμέναις. ταῖς δὲ τρισκαιδεκέτεσι, μέχρι γάμου μὲν οὔσαις κοινωνίας, μὴ μακρότερον εἴκοσιν ἐτῶν, μηδ' ἔλαττον ὀκτωκαίδεκα. πρεπούσῃ δὲ στολῇ ταύτας ἐσταλμένας, καταβατέον ἐπὶ τὴν ἅμιλλαν τούτων τῶν δρόμων. καὶ τὰ μὲν περὶ δρόμους ἀνδράσι τε καὶ γυναιξί, ταῦτα ἔστω. Τὰ δὲ κατ' ἰσχύν, ἀντὶ μὲν πάλης καὶ τῶν τοιούτων, τὰ νῦν ὅσα βαρέα, τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις μάχην ἕνα τε πρὸς ἕνα διαμαχομένους, καὶ δύο πρὸς δύο. καὶ μέχρι δέκα πρὸς δέκα διαμιλλωμένους ἀλλήλοις. ἃ δὲ τὸν μὴ παθόντα ἢ μὴ ποιήσαντα δεῖ νικᾶν, καὶ εἰς ὁπόσα καθάπερ νῦν ἐν τῇ πάλῃ διενομοθετήσαντο οἱ περὶ τὴν πάλην αὐτήν, τί τοῦ καλῶς παλαίοντος ἔργον καὶ μὴ καλῶς. ταὐτὸν δὴ καὶ τοὺς περὶ ὁπλομαχίαν ἄκρους παρακαλοῦντας χρὴ τούτους συννομοθετεῖν κελεύειν, τίς νικᾶν ἄρα δίκαιος περὶ ταύτας αὖ τὰς μάχας. ὅτι μὴ παθὼν ἢ δράσας, καὶ τὸν ἡττώμενον ὡσαύτως εἴ τις διακρινεῖ τάξις. ταὐτὰ δὲ καὶ περὶ τῶν θηλειῶν ἔστω νομοθετούμενα τῶν μέχρι γάμου. πελταστικὴν δὲ ὅλην ἀντιστήσοντας δεῖ τῇ τοῦ παγκρατίου μάχῃ, τόξοις καὶ πέλταις καὶ ἀκοντίοις, καὶ λίθων ἐκ χειρός τε καὶ σφενδόναις ἁμιλλωμένων. διαθεμένους αὖ περὶ τούτων νόμους τῷ κάλλιστα ἀποδιδόντι τὰ περὶ ταῦτα νόμιμα, τὰ γέρα καὶ τὰς νίκας διανέμειν. τὸ δὲ μετὰ ταῦτα, ἵππων δὴ περὶ ἀγῶνος γίγνοιτο ἑξῆς ἂν νομοθετούμενα. ἵππων δὲ ἡμῖν χρεία μὲν οὔτε τις πολλῶν, οὔτε πολλή, κατά γε δὴ Κρήτην. ὥστε ἀναγκαῖον καὶ τὰς σπουδὰς ἐλάττους γίγνεσθαι, τάς τε ἐν τῇ τροφῇ καὶ τὰς περὶ ἀγωνίαν αὐτῶν. ἁρμάτων μὲν οὖν καὶ τοπαράπαν, οὔτε τις τροφεὺς ἡμῖν ἐστιν, οὔτε τις φιλοτιμία πρὸς ταῦτα οὐδὲν γίγνοιτ' ἂν λόγον ἔχουσα. ὥστε τούτου μὲν ἀγωνιστὰς οὐκ ἐπιχώριον ἔσται τιθέντας, νοῦν μήτε ἔχειν μήτε δοκεῖν κεκτῆσθαι. μονίπποις δὲ ἆθλα τιθέντες, πώλοις τε ἀβόλοις καὶ τελείων τε καὶ ἀβόλων τοῖς μέσοις. καὶ αὐτοῖς δὴ τοῖς τέλος ἔχουσι, κατὰ φύσιν τῆς χώρας ἂν τὴν ἱππικὴν παιδείαν ἀποδιδοῖμεν. ἔστω δὴ τούτων ἑαυτῶν κατὰ νόμον ἅμιλλά τε καὶ φιλονεικία. φυλάρχοις τε καὶ ἱππάρχοις δεδομένη κοινὴ κρίσις, ἁπάντων τῶν τε δρόμων αὐτῶν, καὶ τῶν καταβαινόντων μεθ' ὅπλων. ψιλοῖς δὲ ὅπλων, οὔτ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς, οὔτ' ἐνταῦθα τιθέντες ἀγωνίας, ὀρθῶς ἂν νομοθετοῖμεν. τοξότης δὲ ἀφ' ἵππων Κρής, οὐκ ἄχρηστος οὐδ' ἀκοντιστής. ὥστε ἔστω καὶ τούτων παιδιᾶς χάριν, ἔρις τε καὶ ἀγωνία. θηλείας δὲ περὶ τούτων νόμοις μὲν καὶ ἐπιτάξεσιν, οὐκ ἄξια βιάζεσθαι τῆς κοινωνίας. ἐὰν δ' ἐκ τῶν ἔμπροσθεν παιδευμάτων εἰς ἔθος ἰόντων ἡ φύσις ἐνδέχηται, καὶ μὴ δυσχεραίνῃ παῖδας ἢ παρθένους κοινωνεῖν, ἐᾶν καὶ μὴ ψέγειν. ἀγωνία δὴ νῦν ἤδη καὶ μάθησις γυμναστικῆς, ὅσα τε ἐν ἀγῶσι καὶ ὅσα καθ' ἡμέραν διδασκάλων ἐκπονούμεθα, πάντως ἤδη πέρας ἔχει. καὶ δὴ καὶ μουσικῆς τὰ μὲν πλεῖστα ὡσαύτως διαπεπέρανται. τὰ δὲ ῥαψῳδῶν καὶ τῶν τούτοις ἑπομένων, καὶ ὅσαι ἐν ἑορταῖς ἅμιλλαι χορῶν ἀναγκαῖαι γίγνεσθαι, ταχθέντων τοῖς θεοῖς τε καὶ τοῖς μετὰ θεῶν μηνῶν καὶ ἡμερῶν καὶ ἐνιαυτῶν, κοσμηθήσονται τότε εἴτε τριετηρίδων, εἴτε αὖ καὶ διὰ πέμπτων ἐτῶν, εἴθ' ὅπῃ καὶ ὅπως ἔννοιαν διδόντων τῶν θεῶν, τάξεως πέρι διανεμηθῶσι, τότε καὶ τοὺς μουσικῆς ἀγῶνας χρὴ προσδοκᾶν κατὰ μέρος ἀγωνιεῖσθαι. ταχθέντας ὑπό τε ἀθλοθετῶν καὶ τοῦ παιδευτοῦ τῶν νέων, καὶ τῶν νομοφυλάκων, εἰς κοινὸν περὶ αὐτῶν τούτων συνελθόντων. καὶ γενομένων νομοθετῶν αὐτῶν,

τοῦ, τε

τε, τί ποτε καὶ τίνων καὶ μετὰ τίνων τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται περὶ ἁπάντων χορῶν καὶ χορείας. οἷα δὲ ἕκαστα αὐτῶν εἶναι δεῖ περί τε λόγον καὶ κατ' ᾠδὰς καὶ καθ' ἁρμονίας ῥυθμοῖς κραθείσας καὶ ὀρχήσεσι, πολλάκις εἴρηται περὶ τοῦ πρώτου νομοθέτου. καθ' ἃ τοὺς δευτέρους δεῖ μεταδιώκοντας νομοθετεῖν, καὶ τοὺς ἀγῶνας πρεπόντως ἑκάστοις θύμασιν ἐν χρόνοις προσήκουσι νείμαντας, ἑορτὰς ἀποδοῦναι τῇ πόλει ἑορτάζειν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἄλλα τοιαῦτα, οὔτε χαλεπὸν γνῶναι τίνα τρόπον χρὴ τάξεως ἐν νόμου λαγχάνειν, οὐδ' αὖ μετατιθέμενα ἔνθα ἢ ἔνθα, μέγα τῇ πόλει κέρδος ἢ ζημίαν ἂν φέροι. Ἃ δὲ μὴ σμικρὸν διαφέρει, πείθειν τε χαλεπόν, θεοῦ μὲν μάλιστα ἔργον, εἴ πως οἷόν τε ἦν ἐπιτάξεις αὐτὰς παρ' ἐκείνου γίγνεσθαι. νῦν δὲ ἀνθρώπου τολμηροῦ κινδυνεύει δεῖσθαί τινος, ὃς παρρησίαν διαφερόντως τιμῶν, ἐρεῖ τὰ δοκοῦντα ἄριστ' εἶναι πόλει καὶ πολίταις ἐν ψυχαῖς διεφθαρμέναις, τὸ πρέπον καὶ ἑπόμενον πάσῃ τῇ πολιτείᾳ τάττων, ἐναντία λέγων ταῖς μεγίσταισιν ἐπιθυμίαις, καὶ οὐκ ἔχων βοηθὸν ἀνθρώπων οὐδένα, λόγῳ ἑπόμενος μόνος μόνῳ. Κλ. Τίν' αὖ νῦν ὦ ξένε λόγον λεγόμεν; οὐ γάρ που μανθάνομεν. Ἀθ.

Εἰκότως γε. ἀλλὰ δὴ πειράσομαι ἐγὼ φράζειν ὑμῖν ἔτι τι σαφέστερον. ὡς γὰρ εἰς παιδείαν ἦλθον τῷ λόγῳ, εἶδον νέους τε καὶ νέας ὁμιλοῦντας φιλοφρόνως ἀλλήλοις. εἰσῆλθε δέ με οἷον εἰκὸς φοβηθῆναι ξυννοήσαντά τι, τίς χρήσεται τῇ τοιαύτῃ πόλει, ἐν ᾗ δὴ νέοι μὲν νέαι τε εὐτραφεῖς εἰσι, πόνων τε σφοδρῶν καὶ ἀνελευθέρων οἳ μάλιστα ὕβριν σβεννύασιν, ἀργοί. θυσίαι δὲ καὶ ἑορταὶ καὶ χοροὶ πᾶσι μέλουσι διὰ βίου, τίνα δή ποτε τρόπον ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ἀφέξονται τῶν πολλοὺς δὴ καὶ πολλὰς ἐπιθυμιῶν εἰς ἔσχατα βαλλουσῶν, ὧν ἂν ὁ λόγος προστάττῃ ἀπέχεσθαι, νόμος ἐπιχειρῶν γίγνεσθαι. καὶ τῶν μὲν πολλῶν οὐ θαυμαστὸν ἐπιθυμιῶν, εἰ κρατοῖ τὰ πρόσθεν νόμιμα ταχθέντα. τὸ γὰρ μὴ πλουτεῖν τε ἐξεῖναι ὑπερβαλλόντως, ἀγαθὸν πρὸς τὸ σωφρονεῖν οὐ σμικρόν. καὶ πᾶσα ἡ παιδεία μετρίους πρὸς τὰ τοιαῦτ' εἴληφε νόμους. καὶ πρὸς τούτοις, ἡ τῶν ἀρχόντων ὄψις διηναγκασμένη μὴ βλέπειν ἄλλοσε, τηρεῖν δὲ ἀεὶ τοὺς νέους. ταῦτ' οὖν, πρὸς μὲν τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ὅσα γε ἀνθρώπινα, μέτρον ἔχει. τὰ δὲ δὴ τῶν ἐρώτων παίδων τε ἀρρένων καὶ θηλειῶν καὶ γυναικῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀνδρῶν γυναικῶν, ὅθεν δὴ μυρία γέγονεν ἀνθρώποις ἰδίᾳ καὶ ὅλαις πόλεσι κακά, πῶς τις τοῦτο διευλαβοῖτ' ἄν; καὶ τί τεμὼν φάρμακον τούτοις ἑκάστοις, τοῦ τοιούτου κινδύνου διαφυγὴν εὑρήσει; πάντως οὐ ῥᾴδιον ὦ Κλεινία. καὶ γὰρ οὖν πρὸς μὲν ἄλλα οὐκ ὀλίγα, ἡ Κρήτη τε ἡμῖν ὅλη καὶ ἡ Λακεδαίμων, βοήθειαν ἐπιεικῶς οὐ σμικρὰν ξυμβάλλονται, τιθεῖσι νόμους ἀλλοίους τῶν πολλῶν τρόπων. περὶ δὲ τῶν ἐρώτων, αὐτοὶ γάρ ἐσμεν, ἐναντιοῦνται παντάπασιν. εἰ γάρ τις ἀκολουθῶν τῇ φύσει, θήσει τὸν πρὸ Λαΐου νόμον, λέγων ὡς ὀρθῶς εἶχε τὸ τῶν ἀρρένων καὶ νέων μὴ κοινωνεῖν καθάπερ θηλειῶν πρὸς μίξιν ἀφροδισίων, μάρτυρα παραγόμενος τὴν τῶν θηρίων φύσιν, καὶ δεικνὺς πρὸς τὰ τοιαῦτα οὐχ ἁπτόμενον ἄρρενα ἄρρενος διὰ τὸ μὴ φύσει τοῦτο εἶναι, τάχ' ἂν χρῷτο πιθανῷ λόγῳ, καὶ ταῖς ὑμετέραις πόλεσιν οὐδαμῶς ξυμφωνοῖ. πρὸς δὲ τούτοις, ὃ διὰ παντὸς φαμὲν δεῖν τὸν νομοθέτην διατηρεῖν, τοῦτο ἐν τούτοις οὐχ ὁμολογεῖ. ζητοῦμεν γὰρ ἀεί, τί δὴ τῶν τιθεμένων πρὸς ἀρετὴν φέρει, καὶ τί μή. φέρε δή, τοῦτο ἐὰν συγχωρῶμεν καλὸν ἢ μηδαμῶς αἰσχρὸν νομοθετεῖσθαι τανῦν, τί μέρος ξυμβάλλοιτ' ἂν πρὸς ἀρετήν; πότερον ἐν τῇ τοῦ πεισθέντος ψυχῇ γιγνόμενον ἐμφύσεται τὸ τῆς ἀνδρείας ἦθος, ἢ ἐν τῇ τοῦ πείσαντος, τὸ τῆς σώφρονος ἰδέας γένος; ἢ ταῦτα μὲν οὐδεὶς πεισθείη ποτέ, μᾶλλον δὲ ἅπαν τούτου τοὐναντίον; τοῦ μὲν ταῖς ἡδοναῖς ὑπείκοντος καὶ καρτερεῖν οὐ δυναμένου, ψέξει πᾶς τὴν μαλακίαν. τοῦ δ' εἰς μίμησιν τοῦ θήλεος ἰόντος, τὴν τῆς εἰκόνος ὁμοιότητα ἆρ' οὐ μέμψεται; τίς οὖν ἀνθρώπων τοῦτο ὂν τοιοῦτον νομοθετήσει; σχεδὸν οὐδεὶς ἔχων γε ἐν τῷ νῷ νόμον ἀληθῆ. πῶς οὖν φαμὲν ἀληθὲς τοῦτ' εἶναι; τὴν τῆς φιλίας τε καὶ ἐπιθυμίας ἅμα καὶ τῶν λεγομένων ἐρώτων φύσιν ἰδεῖν ἀναγκαῖον, εἰ μέλλει τις ταῦτα ὀρθῶς διανοηθήσεσθαι. δύο γὰρ ὄντα αὐτὰ καὶ ἐξ ἀμφοῖν τρίτον ἄλλο εἶδος ἓν ὄνομα περιλαβόν, πᾶσαν ἀπορίαν καὶ σκότον ἀπεργάζεται. Κλ. Πῶς; Ἀθ. Φίλον μέν που καλοῦμεν ὅμοιον ὁμοίῳ κατ' ἀρετήν, καὶ ἴσον ἴσῳ. φίλον δ' αὖ καὶ τὸ δεόμενον τοῦ πεπλουτηκότος, ἐναντίον ὂν τῷ γένει. ὅταν δὲ ἑκάτερον γίγνηται σφοδρόν, ἔρωτα ἐπονομάζομεν. Κλ. Ὀρθῶς.

Φιλία τοίνυν ἡ μὲν ἐκ τῶν ἐναντίων, δεινὴ καὶ ἀγρία καὶ τὸ κοινὸν οὐ πολλάκις ἔχουσα ἐν ἡμῖν. ἡ δ' ἐκ τῶν ὁμοίων, ἥμερός τε καὶ κοινὴ διὰ βίου. μικτὴ δὲ ἐκ τούτων γενομένη, πρῶτον μὲν καταμαθεῖν οὐ ῥᾳδία τί ποτε βούλοιτ' ἂν αὐτῷ γενέσθαι τὸν τρίτον ἔρωτά τις ἔχων τοῦτον. ἔπειτα εἰς τοὐναντίον ὑπ' ἀμφοῖν ἑλκόμενος ἀπορεῖ, τοῦ μὲν κελεύοντος τῆς ὥρας ἅπτεσθαι, τοῦ δὲ ἀπαγορεύοντος. ὁ μὲν γὰρ τοῦ σώματος ἐρῶν καὶ τῆς ὥρας, καθάπερ ὀπώρας, πεινῶν, ἐμπλησθῆναι παρακελεύεται ἑαυτῷ, τιμὴν οὐδεμίαν ἀπονέμων τῷ τῆς ψυχῆς ἤθει τοῦ ἐρωμένου. ὁ δὲ πάρεργον μὲν τὴν τοῦ σώματος ἐπιθυμίαν ἔχων, ὁρῶν δὲ μᾶλλον ἢ ἐρῶν τῇ ψυχῇ, δεόντως τῆς ψυχῆς ἐπιτεθυμηκώς, ὕβριν ἡγεῖται τὴν περὶ τοῦ σώματος πλησμονήν. τὸ σῶφρον δὲ καὶ ἀνδρεῖον, καὶ μεγαλοπρεπὲς καὶ τὸ φρόνιμον αἰδούμενος ἅμα καὶ σεβόμενος, ἁγνεύειν ἀεὶ μεθ' ἁγνεύοντος τοῦ ἐρωμένου βούλοιτ' ἄν. ὁ δὲ μιχθεὶς ἐξ ἀμφοῖν οὗτος ἔρως, ὃν νῦν διεληλύθαμεν ὡς τρίτον. ὄντων δὲ τούτων τοσούτων, πότερον ἅπαντας δεῖ κωλύειν τὸν νόμον ἀπείργοντα μὴ γίγνεσθαι ἐν ἡμῖν; ἢ δῆλον, ὅτι τὸν μὲν ἀρετῆς τε ὄντα καὶ τὸν νέον ἐπιθυμοῦντα ὡς ἄριστον γίγνεσθαι, βουλοίμεθ' ἂν ἡμῖν ἐν τῇ πόλει εἶναι. τοὺς δὲ δύο εἰ δυνατὸν εἴη κωλύοιμεν ἄν; ἢ πῶς λέγωμεν ὦ φίλε Μέγιλλε; Με. Πάντη τοι καλῶς ὦ

ξένε

ξύνε περὶ αὐτῶν τούτων εἴρηκας τανῦν. Ἀθ. Ἔοικά γε ὅπερ καὶ ἐτόπαζον τυχεῖν τῆς σῆς ὦ φίλε ξυνῳδίας. τὸν δὲ νόμον ὑμῶν ὅτι νοεῖ περὶ τὰ τοιαῦτα οὐδέν με ἐξετάζειν δεῖ, δέχεσθαι δὲ τῷ περὶ λόγῳ συγχώρησιν. Κλεινίαν δὲ μετὰ ταῦτα καὶ εἰσαῦθις περὶ αὐτῶν τούτων πείθειν πειράσομαι ἐπάδων πείθειν. τὸ δέ μοι δεδομένον ὑπὸ σφῷν, ἴτω, καὶ διεξέλθωμεν πάντως τοὺς νόμους. Με. Ὀρθότατα λέγεις. Ἀθ. Τέχνην δή τιν' αὖ τοῦτο τοῦ νόμου τῆς θέσεως ἐν τῷ νῦν παρόντι τὴν μὲν ῥᾳδίαν ἔχω, τὴν δ' αὖ τινα τρόπον παντάπασιν ὡς οἷόν τε χαλεπωτάτην. Με. Πῶς δὴ λέγεις; Ἀθ. Ἴσμεν που καὶ τανῦν τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων καίπερ παρανόμους ὄντας ὡς εὖ τε καὶ ἀκριβῶς εἴργονται τῆς τῶν καλῶν συνουσίας οὐκ ἄκοντας, ὡς οἷόν τε δὲ μάλιστα ἑκόντας. Με. Πότε λέγεις; Ἀθ. Ὅταν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφή τῳ γίγνωνται καλοί, καὶ περὶ υἱέος ἢ θυγατρὸς ὁ αὐτὸς νόμος ἄγραφος ὢν ὡς οἷόν τε ἱκανώτατα φυλάττει, μήτε φανερῶς μήτε λάθρα συγκαθεύδοντα ἢ πως ἄλλως ἀσπαζόμενον ἅπτεσθαι τούτων· ἀλλ' οὐδ' ἐπιθυμία ταύτης τῆς συνουσίας τοπαράπαν εἰσέρχεται τοὺς πολλούς. Με. Ἀληθῆ λέγεις.

Ἀθ. Οὐκοῦν σμικρὸν ῥῆμα κατασβέννυσι πάσας τὰς τοιαύτας ἡδονάς. Με. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις; Ἀθ. Τὸ ταῦτα εἶναι φάναι μηδαμῶς ὅσια, θεομισῆ δὲ καὶ αἰσχρῶν αἴσχιστα. τὸ δ' αἴτιον ἆρ' οὐ τοῦτ' ἔστι· τὸ μηδένα ἄλλως λέγειν αὐτὰ, ἀλλ' εὐθὺς γιγνόμενον ἡμῶν ἕκαστον, ἀκούειν τε λεγόντων ἀεὶ καὶ πανταχοῦ ταῦτα, ἔν γελοίοις τε ἅμα ἔν πάσῃ τε σπουδῇ τραγικῇ λεγομένῃ πολλάκις. ὅταν ἢ Θυέστας, ἢ τινας Οἰδίποδας εἰσάγωσιν, ἢ Μακαρέας τινὰς ἀδελφαῖς μιχθέντας λαθραίως, ὀφθέντας δὲ ἑτοίμως θάνατον ἑαυτοῖς ἐπιτιθέντας δίκην τῆς ἁμαρτίας. Με. Ὀρθότατα λέγεις τό γε τοσοῦτον, ὅτι τὸ τῆς φήμης θαυμαστήν τινα δύναμιν εἴληχεν, ὅταν μηδεὶς μηδαμῶς ἄλλως ἀναπνεῖν ἐπιχειρήσῃ ποτὲ παρὰ τὸν νόμον. Ἀθ. Οὐκοῦν ὀρθὸν τὸ νῦν δὴ ῥηθὲν, ὅτι νομοθέτῃ βουλομένῳ τινὰ ἐπιθυμίαν δουλώσασθαι τῶν διαφερόντως τοὺς ἀνθρώπους δουλουμένων, ῥᾴδιον γνῶναί γε ὅν τινα τρόπον χειρώσαιτ' ἄν· ὅτι καθιερώσας ταύτην τὴν φήμην παρὰ πᾶσι δούλοις τε καὶ ἐλευθέροις καὶ παισὶ καὶ γυναιξὶ, καὶ ὅλῃ τῇ πόλει κατὰ τὰ αὐτά. οὕτω τὸ βεβαιότατον ἀπειργασμένος ἔσται περὶ τοῦτον τὸν νόμον.

Με. Πάνυ μὲν οὖν. ὅπως δὲ αὖ τὸ τοιοῦτον ἐθέλοντας λέγειν, πάντας δυνατὸν ἔσται ποτὲ παρασχεῖν.

Ἀθ. Καλῶς ὑπέλαβες. αὐτὸ γὰρ τοῦτο ἦν τὸ παρ' ἐμοῦ λεχθὲν, ὅτι τέχνην ἐγὼ πρὸς τοῦτον τὸν νόμον ἔχοιμι, τοῦ κατὰ φύσιν χρῆσθαι τῇ τῆς παιδογονίας συνουσίᾳ. τοῦ μὲν ἄρρενος ἀπεχομένους, μὴ κτείνοντας τε ἐκ προνοίας τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. μηδ' εἰς πέτρας τε καὶ λίθους σπείροντας, οὗ μή ποτε φύσιν τὴν αὐτοῦ ῥιζωθὲν λήψεται γόνιμον. ἀπεχομένους δὲ ἀρούρας θηλείας πάσης, ἐν ᾗ μὴ βούλοιτ' ἄν σοι φύεσθαι τὸ σπαρέν. ὁ δὴ νόμος οὗτος διηνεκὴς μὲν γιγνόμενος ἅμα καὶ κρατήσας, καθάπερ νῦν περὶ τὰς τῶν γονέων συμμίξεις κρατεῖ, ἐὰν καὶ περὶ τὰς ἄλλας νικήσῃ δικαίως, μυρία ἀγαθὰ ἔχει. κατὰ φύσιν μὲν γὰρ πρῶτον κεῖται. λύττης δὲ ἐρωτικῆς καὶ μανίας καὶ μοιχειῶν πασῶν καὶ πομάτων καὶ σιτίων, εἴργεσθαι ποιεῖ τῶν ἀμέτρων πάντων, γυναιξί τε αὐτῶν οἰκείους εἶναι καὶ φίλους, ἄλλα τε πάμπολλα ἀγαθὰ γίγνοιτ' ἄν, εἰ τοῦ νόμου τις τούτου δύναιτο ἐγκρατὴς εἶναι. τάχα δ' ἂν ἡμῖν τις παραστὰς ἀνὴρ σφοδρὸς καὶ νέος πολλοῦ σπέρματος μεστὸς, ἀκούων τιθεμένου τοῦ νόμου λοιδορήσειεν ἂν ὡς ἀνόητα καὶ ἀδύνατα τιθέντων νόμιμα καὶ βοῆς πάντα ἐμπλήσειε. πρὸς ἃ δὴ καὶ βλέψας ἐγὼ, τοῦτο εἶπον τὸ ῥῆμα, ὡς τινα τέχνην κεκτήμην, τῇ μὲν ῥᾴστην ἁπασῶν, τῇ δὲ χαλεπωτάτην. πρὸς τὸ τοῦτον τεθέντα ἐμμεῖναι τὸν νόμον. νοῆσαι μὲν γὰρ δὴ ῥᾷστον, ὡς δυνατόν τέ ἐστι καὶ ὅπῃ. φαμὲν γὰρ δὴ καθιερωθὲν τοῦτο ἱκανῶς τὸ νόμιμον, πᾶσαν ψυχὴν δουλώσεσθαι, καὶ παντάπασι μετὰ φόβου ποιήσειν, πείθεσθαι τοῖς τεθεῖσι νόμοις. ἀλλὰ γὰρ εἰς τοῦτο προβέβηκε νῦν ὥστ' οὐδ' ἂν ποτε γενέσθαι δοκεῖ. καθάπερ τὸ τῶν ξυσσιτίων ἐπιτήδευμα ἀπιστεῖται μὴ δυνατὸν εἶναι δύνασθαι διὰ βίου πόλιν ὅλην ζῆν πράττουσαν τοῦτο. ἐλεγχθὲν δ' ἔργῳ καὶ γιγνόμενον παρ' ὑμῖν, ὅμως ἔτι τότε γυναικῶν οὐδὲ ἐν ταῖς ὑμετέραις πόλεσι δοκεῖ φύσιν ἔχειν γίγνεσθαι. ταύτῃ δ' αὖ διὰ τὴν τῆς ἀπιστίας ῥώμην, εἴρηκα ἀμφότερα εἶναι ταῦτα παγχάλεπα μεῖναι κατὰ νόμον. Με. Ὀρθῶς γε σὺ λέγων. Ἀθ. Ὡς δ' οὖν οὐκ ἔστιν ὑπὲρ ἄνθρωπον, οἷόν τε δὲ γενέσθαι, βούλεσθε ὑμῖν πειραθῶ τινα λόγον ἐχόμενον πιθανότητος εἰπεῖν τινός; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Πότερον οὖν τις ἀφροδισίων ῥᾷον ἂν ἀπέχοιτο καὶ τὸ ταχθὲν ἐθέλοι περὶ αὐτὰ μετρίως ποιεῖν, εὖ τὸ σῶμα ἔχων καὶ μὴ ἰδιωτικῶς, ἢ φαύλως; Κλ. Πολύ που μᾶλλον μὴ ἰδιωτικῶς. Ἀθ. ἆρ' οὖν οὐκ ἴσμεν τὸν Ταραντῖνον Ἴκκον ἀκοῇ, διὰ τὸν ὀλυμπίασί τε ἀγῶνα καὶ τοὺς τε ἄλλους, ὧν διὰ φιλονεικίαν καὶ τέχνην καὶ τὸ μετὰ τοῦ σωφρονεῖν ἀνδρεῖον ἐν τῇ ψυχῇ κεκτημένος ὡς λόγος, οὔτε τινὸς πώποτε γυναικὸς ἥψατο, οὐδ' αὖ παιδὸς ἐν ὅλῃ τῇ τῆς ἀσκήσεως ἀκμῇ; καὶ δὴ καὶ Κρίσωνα καὶ Ἄστυλον καὶ Διόπομπον καὶ ἄλλους παμπόλλους ὁ αὐτός που λόγος ἔχει. καίτοι τῶν γ' ἐμῶν καὶ σῶν πολιτῶν ὦ Κλεινία, πολὺ κάκιον ἦσαν πεπαιδευμένοι τὰς ψυχάς. τὰ δὲ σώματα, πολὺ μᾶλλον σφριγῶντες. Κλ. Ἀληθῆ ταῦτα λέγεις ἃ σφόδρα ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐστιν εἰρημένα περὶ τούτων τῶν ἀθλητῶν ὡς ὄντως ποτὲ γενόμενα. Ἀθ. Τί οὖν, οἱ μὲν ἄρα νίκης ἕνεκα πάλης καὶ δρόμων καὶ τῶν τοιούτων ἐτόλμησαν ἀπέχεσθαι, λεγομένου πράγματος ὑπὸ τῶν πολλῶν εὐδαίμονος. οἱ δὲ ἡμέτεροι παῖδες, ἀδυνατήσουσι καρτερεῖν πολὺ καλλίονος ἕνεκα νίκης; ἣν ἡμεῖς καλλίστην ἐκ παίδων πρὸς αὐτοὺς λέγοντες ἐν μύθοις τε καὶ ἐν ῥήμασι, καὶ ἐν μέλεσιν ᾄδοντες ὡς εἰκὸς κηλήσομεν;

λήσομεν; Κλ. Ποίας; Ἀθ. Τῆς τῶν ἡδονῶν νίκης ἐγκρατεῖς ὄντας ἂν ζῆν εὐδαιμόνως, ἡττωμένους δὲ τοὐναντίον ἅπαν. πρὸς δὲ τούτοις, ἔτι φόβος ὁ τοῦ μηδαμῆ μηδαμῶς ὅσιον αὐτὸ εἶναι, δύναμιν ἡμῖν οὐκ ἄρα ἕξει κρατεῖν, ὧν ἄλλοι κεκρατήκασι, τούτων ὄντες χείρονες; Κλ. Εἰκός γ' οὖν.

Ἀθ. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐνταῦθα γεγόναμεν τούτου τοῦ νόμου πέρι, διὰ κάκην δὲ τὴν τῶν πολλῶν εἰς ἀπορίαν ἐπέσομεν. φημὶ τὸ μὲν ἡμέτερον νόμιμον, ἀτεχνῶς δεῖν περὶ αὐτῶν τούτων προϊέναι, λέγων ὡς οὐ δεῖ χείρους ἡμῖν εἶναι τοὺς πολίτας, ὀρνίθων καὶ θηρίων ἄλλων πολλῶν. οἳ κατὰ μεγάλας ἀγέλας γεννηθέντες, μέχρι μὲν παιδογονίας, ἤθεοι καὶ ἀκήρατοι γάμων τε ἁγνοὶ ζῶσιν. ὅταν δ' εἰς τοῦτο ἡλικίας ἔλθωσιν, συνδυασθέντες ἄρρεν θηλείᾳ κατὰ χάριν καὶ θήλεια ἄρρενι, τὸν λοιπὸν χρόνον ὁσίως καὶ δικαίως ζῶσιν, ἐμμένοντες βεβαίως ταῖς πρώταις τῆς φιλίας ὁμολογίαις. δεῖν δὴ θηρίων γε αὐτοὺς ἀμείνους εἶναι. ἐὰν δ' οὖν ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων τῶν πλείστων διαφθείρωνται, τὴν λεγομένην ἄτακτον ἀφροδίτην ἐν αὐτοῖς ὁρῶντές τε καὶ ἀκούοντες μέγιστον δυναμένην, καὶ οὕτω δὴ μὴ δυνατοὶ γίγνωνται κατακρατεῖν, δεύτερον νόμον ἐπ' αὐτοῖς μηχανᾶσθαι χρὴ τοὺς νομοφύλακας νομοθέτας γενομένους. Κλ. Τίνα δὴ συμβουλεύεις αὐτοῖς τίθεσθαι νόμον, ἐὰν ὁ νῦν τιθέμενος αὐτοὺς ἐκφύγῃ; Ἀθ.

Δῆλον ὅτι τὸν ἐχόμενον τούτου δεύτερον, ὦ Κλεινία. Κλ. Τίνα λέγεις; Ἀθ. Ἀγύμναστον ὅτι μάλιστα ποιεῖν τὴν τῶν ἡδονῶν ῥώμην, τὴν ἐπίχυσιν καὶ τροφὴν αὐτῆς, διὰ πόνων ἄλλοσε τρέποντα τοῦ σώματος. εἴη δ' ἂν τοῦτο, εἰ ἀναίδεια μὴ ἐνείη τῇ τῶν ἀφροδισίων χρήσει. σπανίῳ γὰρ ἂν τῷ τοιούτῳ δὲ αἰσχύνῃ χρώμενοι, ἀσθενεστέραν ἂν αὐτὴν δέσποιναν κτῷντο, ὀλιγάκις χρώμενοι. τὸ δὴ λανθάνειν τούτων δρῶντά τι, καλὸν παρ' αὐτοῖς, ἔστω νόμιμον, ἔθει καὶ ἀγράφῳ νομισθὲν νόμῳ. τὸ δὲ μὴ λανθάνειν, αἰσχρόν, ἀλλ' οὐ τὸ μὴ πάντως δρᾶν. οὕτω τοῦτο αἰσχρὸν ἂν, καὶ καλὸν δευτέρως ἂν ἡμῖν ἐν νόμῳ γενόμενον κέοιτο, ὀρθότητα ἔχον δευτέραν. καὶ τοὺς τὰς φύσεις διεφθαρμένους, οὓς ἥττους αὐτῶν προσαγορεύομεν, ἓν γένος ὂν περιλαβὸν τὰ τρία γένη, βιάζοιτ' ἂν μὴ παρανομεῖν. Κλ. Ποῖα δή; Ἀθ. Τό τε θεοσεβὲς ἅμα καὶ φιλότιμον, καὶ τὸ μὴ τῶν σωμάτων, ἀλλὰ τῶν τρόπων τῆς ψυχῆς ὄντων καλῶν γεγονὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ. ταῦτα δὴ καθάπερ ἴσως ἐν μύθῳ, τανῦν λεγόμενα ἐστὶν εὐχαί. πολύ γε μὴν ἄριστα εἴπερ γίγνοιτο ἐν πάσαις πόλεσι γίγνοιτ' ἄν. τάχα δ' ἂν εἰ θεὸς ἐθέλοι, κἂν δυοῖν θάτερα βιασαίμεθα περὶ ἐρωτικῶν, ἢ μηδένα τολμᾶν μηδενὸς ἅπτεσθαι τῶν γενναίων ἅμα καὶ ἐλευθέρων πλὴν γαμετῆς ἑαυτοῦ γυναικός. ἄθυτα δὲ παλλακῶν σπέρματα καὶ νόθα μὴ σπείρειν, μηδὲ ἄγονα ἀρρένων παρὰ φύσιν. ἢ τὸ μὲν τῶν ἀρρένων πάμπαν ἀφελοίμεθ' ἄν, τὸ δὲ γυναικῶν εἴ τις συγγίγνοιτό τινι, πλὴν ταῖς μετὰ θεῶν καὶ ἱερῶν γάμων ἐλθούσαις εἰς τὴν οἰκίαν, ὠνηταῖς εἴτε ἄλλῳ ὁτῳοῦν τρόπῳ κτηταῖς, μὴ λανθάνων ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας πάσας, τάχ' ἂν ἄτιμον αὐτὸν ἐν τῇ πόλει ἐπαίνων νομοθετοῦντες, ὀρθῶς ἂν δόξαιμεν νομοθετεῖν ὡς ὄντως ὄντα ξενικόν. οὗτος δὴ νόμος, εἴτε εἷς εἴτε δύο αὐτοὺς χρὴ προσαγορεύειν, κείσθω περὶ ἀφροδισίων καὶ ἁπάντων τῶν ἐρωτικῶν, ὅσα πρὸς ἀλλήλους διὰ τὰς τοιαύτας ἐπιθυμίας ὁμιλοῦντες, ὀρθῶς τε καὶ οὐκ ὀρθῶς πράττομεν. Με. Καὶ τοίνυν ὦ ξένε, ἐγὼ μέν σοι σφόδρα δεχοίμην ἂν τοῦτον τὸν νόμον. ὁ δὲ Κλεινίας αὐτὸς φραζέτω τί ποτε περὶ αὐτῶν διανοεῖται. Κλ.

Ἔσται ταῦτα ὦ Μέγιλλε ὁπόταν γε δή μοι δόξῃ τις παραπεπτωκέναι καιρός. νῦν μὴν ἐῶμεν τὸν ξένον, ἔτι εἰς τὸ πρόσθεν προϊέναι τῶν νόμων. Με. Ὀρθῶς. Ἀθ. Ἀλλὰ μὴν νῦν γε προϊόντες ἤδη, σχεδὸν γεγόναμεν, ἐν τῷ κατεσκευάσθαι μὲν ξυσσίτια, ὅ φαμεν ἄλλοθι μὲν ἂν χαλεπὸν εἶναι. ἐν Κρήτῃ δὲ οὐδεὶς ἄλλως ἂν ὑπολάβοι δεῖν γίγνεσθαι. τὸ δὲ τίνα τρόπον, πότερον ὡς ἐνθάδε ἢ καθάπερ ἐν Λακεδαίμονι, ἢ παρὰ ταῦτα δεῖ τι τρίτον εἶδος ξυσσιτίων ἀμφοῖν τούτοιν ἄμεινον ἂν ἔχον, τοῦτο οὔτ' ἐξευρεῖν μοι χαλεπὸν εἶναι δοκεῖ, μέγα τε ἀγαθὸν εὑρεθὲν οὐδὲν ἀπεργάσασθαι. καὶ γὰρ νῦν ἐμμελῶς ἔχει κατεσκευασμένα. τούτοις δ' ἐστὶν ἀκόλουθον, ἡ τοῦ βίου κατασκευή, τίν' αὐτοῖς ἂν τρόπον ἕποιτο. βίος δὴ ἄλλαις μὲν πόλεσι παντοδαπὸς ἂν καὶ πολλαχόθεν εἴη, μάλιστα δὲ ἐκ διπλασίων ἢ τούτοις. ἐκ γῆς γὰρ καὶ ἐκ θαλάττης τοῖς πλείστοις τῶν Ἑλλήνων δεῖ κατεσκευασμένα τὰ περὶ τὴν τροφήν. τούτοις δὲ μόνον ἐκ γῆς. τοῦτο μὲν οὖν νομοθέτῃ τοῦτο ῥᾷον. οὐ γὰρ μόνον ἡμίσεις ἂν γίγνοιντο νόμοι μέτριοι, πολλοὶ δ' ἐλάττους. ἔτι δ' ἐλευθέροις ἀνθρώποις μᾶλλον πρέποντες. ναυκληρικῶν μὲν γὰρ καὶ ἐμπορικῶν, καὶ καπηλευτικῶν καὶ πανδοκεύσεων καὶ τελωνικῶν καὶ μεταλλειῶν, καὶ δανεισμῶν καὶ ἐπιτόκων τόκων, καὶ ἄλλων μυρίων τοιούτων τὰ πολλὰ ἀπήλλακται, χαίρειν αὐτοῖς εἰπὼν ὁ περὶ ταύτην τὴν πόλιν νομοθέτης. γεωργοῖς δὲ καὶ νομεῦσι καὶ μελιττουργοῖς καὶ τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα φυλακτηρίοις τε καὶ ἐπιστάταις ὀργάνων νομοθετήσει, τὰ μέγιστα ἤδη νενομοθετηκὼς περὶ γάμους ἅμα καὶ γενέσεις παίδων καὶ τροφάς. ἔτι δὲ καὶ παιδείας ἀρχῶν τε καταστάσεις ἐν τῇ πόλει. νῦν δ' ἐπὶ τοὺς τὴν τροφὴν καὶ ὅσοι περὶ αὐτὴν ταύτην συνδιαπονοῦσιν, ἀναγκαῖον νομοθετοῦντα δεῖ τρέπεσθαι. Πρῶτον δὴ νόμοι ἔστωσαν λεγόμενοι τοὔνομα γεωργικοί. Διὸς ὁρίου μὲν πρῶτος ὅδε νόμος εἰρήσθω. μὴ κινείτω γῆς ὅρια μηδείς, μήτε οἰκείου πολίτου γείτονος, μήτε ὁμοτέρμονος, ἐπ' ἐσχατιᾶς κεκτημένος ἄλλῳ ξένῳ γειτονῶν, νομίσας τἀκίνητα κινεῖν ἀληθῶς τοῦτο εἶναι. βουλέσθω δὲ πᾶς, πέτρον ἐπιχειρῆσαι κινεῖν τὸν μέγιστον ἄλλον, πλὴν ὅρον μᾶλλον, ἢ σμικρὸν λίθον ὁρίζοντα φιλίαν καὶ ἔχθραν ἔνορκον παρὰ θεῶν. τοῦ μὲν γὰρ, ὁμόφυλος Ζεὺς μάρτυς, τοῦ δὲ ξένιος, οἳ μετὰ πολέμων τῶν

ἐχθίστων

ἐχθίστων ἐγείρονται. καὶ ὁ μὲν πεισθεὶς τῷ νόμῳ, ἀναίσθητος τῶν ἀπ' αὐτοῦ κακῶν γίγνοιτ' ἄν. καταφρονήσας δὲ, διτταῖς δίκαις ἔνοχος ἔστω. μιᾷ μὲν παρὰ θεῶν καὶ πρώτῃ, δευτέρᾳ δὲ ὑπὸ νόμου. μηδεὶς γὰρ ἑκὼν κινείτω γῆς ὅρια γειτόνων. ὃς δ' ἂν κινήσῃ, μηνυέτω μὲν ὁ βουλόμενος τοῖς γεωμόροις, οἱ δὲ εἰς τὸ δικαστήριον ἀγόντων. ἣν δέ τις ὄφλῃ τὴν τοιαύτην δίκην, ὡς ἀνάστατον γῆν λάθρᾳ καὶ βίᾳ ποιοῦντος τοῦ ὀφλόντος, τιμάτω τὸ δικαστήριον ὅτι ἂν δέῃ πάσχειν, ἢ ἀποτίνειν τὸν ἡττηθέντα. τὸ δὲ μετὰ τοῦτο βλάβαι πολλαὶ καὶ σμικραὶ γειτόνων γιγνόμεναι, διὰ τὸ θαμίζειν, ἔχθρας ὄγκον μέγαν ἐντίκτουσαι, χαλεπὴν καὶ σφόδρα πικρὰν γειτονίαν ἀπεργάζονται. διὸ χρὴ πάντως εὐλαβεῖσθαι γείτονα, γείτονι μηδὲν ποιεῖν διάφορον. τῶν δὲ ἄλλων πέρι, καὶ δὴ καὶ ἐπεργασίας ξυμπάσης σφόδρα ἀεὶ διευλαβούμενον. τὸ μὲν γὰρ βλάπτειν, οὐδὲν χαλεπὸν ἀλλ' ἀνθρώπου παντός. τὸ δ' ἐπωφελεῖν, οὐδ' ἁμῇ ἅπαντος. ὃς δ' ἂν ἐπεργάζηται τὰ τοῦ γείτονος ὑπερβαίνων τοὺς ὅρους, τὸ μὲν βλάβος ἀποτινέτω. τῆς δὲ ἀναιδείας ἅμα καὶ ἀνελευθερίας ἕνεκα ἰατρευόμενος, διπλάσιον τοῦ βλάβους ἄλλο ἐκτισάτω τῷ βλαφθέντι. τούτων δὲ καὶ ἁπάντων τῶν τοιούτων ἐπιγνώμονές τε καὶ δικασταὶ καὶ τιμηταὶ γιγνέσθων ἀγρονόμοι. τῶν μὲν μειζόνων καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν εἴρηται, πᾶσα ἡ τοῦ δωδεκατημορίου τάξις. τῶν ἐλαττόνων δὲ οἱ φρούραρχοι τούτων. καὶ ἐάν τις βοσκήματα ἐπινέμῃ, τὰς βλάβας ὁρώντων, κρινόντων καὶ τιμώντων. καὶ ἐὰν σμήνη ἀλλοτρίους σφετερίζῃ τις τῇ τῶν μελιττῶν ἡδονῇ ξυνεπόμενος καὶ κατακρούων οὕτως οἰκειῶται, τινέτω τὴν βλάβην. καὶ ἐὰν πυρεύων τὴν ὕλην μὴ διευλαβηθῇ τῶν τοῦ γείτονος, τὴν δόξασαν ζημίαν τοῖς ἄρχουσι ζημιούσθω. καὶ ἐὰν φυτεύων μὴ ἀπολείπῃ τὸ μέτρον τῶν τοῦ γείτονος χωρίων, καθάπερ εἴρηται καὶ πολλοῖς νομοθέταις ἱκανῶς. ὧν τοῖς νόμοις χρὴ προσχρῆσθαι, καὶ μὴ πάντα ἀξιοῦν πολλὰ καὶ σμικρὰ καὶ τοῦ ἐπιτυχόντος νομοθέτου γιγνόμενα, τὸν μείζω πόλεως κοσμητὴν νομοθετεῖν. ἐπεὶ καὶ τῶν ὑδάτων πέρι γεωργοῖσι παλαιοὶ καὶ καλοὶ νόμοι κείμενοι, οὐκ ἄξιοι παροχετεύειν λόγοις. ἀλλ' ὁ βουληθεὶς ἐπὶ τὸν αὐτοῦ τόπον ἄγειν ὕδωρ, ἀγέτω μὲν ἀρχόμενος ἐκ τῶν κοινῶν. πλὴν δι' οἰκίας ἢ ἱερῶν τινῶν ἢ καὶ μνημάτων ἀγέτω μὴ βλάπτων, πλὴν αὐτῆς τῆς ὀχεταγωγίας. ἀνυδρία δὲ εἴ τισι τόποις ξύμφυτος ἐκ γῆς τὰ ἐκ Διὸς ἰόντα ἀποστέγει νάματα, καὶ ἐλλείπει τῶν ἀναγκαίων πωμάτων, ὀρυττέτω μὲν ἐν τῷ αὐτοῦ χωρίῳ μέχρι τῆς κεραμίτιδος γῆς. ἐὰν δ' ἐν τούτῳ τῷ βάθει μηδαμῶς ὕδατι προστυγχάνῃ, παρὰ τῶν γειτόνων ὑδρευέσθω μέχρι τοῦ ἀναγκαίου πώματος ἑκάστοις τῶν οἰκετῶν. ἐὰν δὲ δι' ἀκριβείας ᾖ καὶ τοῖς γείτοσι, τάξιν τῆς ὑδρείας ταξάμενος παρὰ τοῖς ἀγρονόμοις ταύτην ἡμέρας ἑκάστης κομιζόμενος, οὕτω κοινωνείτω τοῖς γείτοσιν ὑδάτων. ἐὰν δὲ ἐκ Διὸς ὕδατα γιγνόμενα, τὸν ἐπάνω γεωργοῦντα ἢ καὶ ὁμότοιχον οἰκοῦντα, τῶν ὑποκάτω βλάπτῃ τις μὴ διδοὺς ἐκροήν, ἢ τοὐναντίον ὁ ἐπάνω μεθιεὶς εἰκῇ τὰ ῥεύματα βλάπτῃ τὸν κάτω, καὶ περὶ ταῦτα μὴ ἐθέλωσι διὰ ταῦτα κοινωνεῖν ἀλλήλοις. ἐν ἄστει μὲν, ἀστυνόμον, ἐν ἀγρῷ δὲ ἀγρονόμον ἐπάγων ὁ βουλόμενος, ταξάσθω τί χρὴ ποιεῖν ἑκάτερον. ὁ δὲ μὴ ἐμμένων ἐν τῇ τάξει, φθόνου θ' ἅμα καὶ δυσκόλου ψυχῆς ὑπεχέτω δίκην. καὶ ὀφλὼν διπλάσιον τὸ βλάβος, ἀποτινέτω τῷ βλαφθέντι μὴ ἐθελήσας τοῖς ἄρχουσι μὴ πείθεσθαι. Ὀπώρας δὲ χρὴ κοινωνίας ποιεῖσθαι πάντας τοιάνδε τινά, διττὰς ἡμῖν δωρεὰς ἡ θεὸς ἔχει χάριτος αὕτη. τὴν μὲν παιδιὰν Διονυσιάδα ἀθησαύριστον, τὴν δ' εἰς ἀπόθεσιν γενομένην κατὰ φύσιν. ἔστω δὴ περὶ ὀπώρας ὅδε νόμος ταχθείς. ὃς ἂν ἀγροίκου ὀπώρας γεύσηται βοτρύων εἴτε καὶ σύκων, πρὶν ἐλθεῖν τὴν ὥραν τὴν τοῦ τρυγᾶν ἀρκτούρῳ ξύνδρομον, εἴτ' ἐν τοῖς αὐτοῦ χωρίοις, εἴτε καὶ ἐν ἄλλων, ἱερὰς μὲν πεντήκοντα ὀφειλέτω τῷ Διονύσῳ δραχμάς, ἐὰν ἐκ τῶν ἑαυτοῦ δρέπῃ. ἐὰν δ' ἐκ τῶν γειτόνων, μνᾶν. ἐὰν δ' ἐξ ἄλλων, δύο μέρη τῆς μνᾶς. ὃς δ' ἂν τὴν γενναίαν νῦν λεγομένην σταφυλὴν, ἢ τὰ γενναῖα σῦκα ἐπονομαζόμενα ὀπωρίζειν βούληται, ἐὰν μὲν τῶν οἰκείων λαμβάνῃ, ὅπως ἂν ἐθέλῃ καὶ ὁπόταν βούληται δρεπέσθω. ἐὰν δ' ἐξ ἄλλων μὴ πείσας, ἑπόμενος τῷ νόμῳ τῷ μὴ κινεῖν ὅτι μὴ κατέθετο, ἐκείνως ἀεὶ ζημιούσθω. ἐὰν δὲ δὴ δοῦλος μὴ πείσας τὸν δεσπότην τῶν χωρίων ἅπτηταί του τῶν τοιούτων, κατὰ ῥᾶγα βοτρύων καὶ σῦκον συκῆς, ἰσαρίθμους πληγὰς τούτοις μαστιγούσθω. μέτοικος δὲ ὠνούμενος τὴν γενναίαν ὀπώραν, ὀπωριζέτω ἐὰν βούληται. ἐὰν δὲ ξένος ἐπιδημήσας, ὀπώρας ἐπιθυμῇ φαγεῖν, διαπορευόμενος τὰς ὁδούς, τῆς καὶ γενναίας ἁπτέσθω ἐὰν βούληται μεθ' ἑνὸς ἀκολούθου χωρὶς τιμῆς, ξένια δεχόμενος. τῆς δὲ ἀγροίκου λεγομένης, καὶ τῶν τοιούτων ὁ νόμος, εἰργέτω μὴ κοινωνεῖν ἡμῖν τοὺς ξένους. ἐὰν δέ τις ἀΐστωρ ὢν αὐτὸς ἢ δοῦλος ἅψηται, τὸν μὲν δοῦλον πληγαῖς κολάζειν, τὸν δὲ ἐλεύθερον ἀποπέμπειν, νουθετήσαντα καὶ διδάξαντα τῆς ἄλλης ὀπώρας ἅπτεσθαι τῆς εἰς ἀπόθεσιν ἀσταφίδος οἴνου τε καὶ ξηρῶν σύκων ἀνεπιτηδείας κεκτῆσθαι. ἀπίων δὲ πέρι καὶ μήλων καὶ ῥοῶν καὶ πάντων τῶν τοιούτων, αἰσχρὸν μὲν μηδὲν ἔστω λάθρα λαμβάνειν. ὁ δὲ ληφθεὶς ἐντὸς τριάκοντα ἐτῶν γεγονώς, τυπτέσθω καὶ ἀμυνέσθω ἄνευ τραυμάτων. δίκην δ' εἶναι ἐλευθέρῳ τῶν τοιούτων πληγῶν μηδεμίαν. ξένῳ δὲ καθάπερ ὀπώρας ἐξέστω καὶ τῶν τοιούτων μέτοχον εἶναι. ἐὰν δὲ πρεσβύτερος ὢν ἅπτηται τούτων, φαγὼν αὐτοῦ καὶ ὑποφέρων μηδὲν, καθάπερ ὁ ξένος, ταύτῃ κοινωνείτω τῶν τοιούτων ἁπάντων. μὴ πειθόμενος δὲ τῷ νόμῳ, κινδυνευέτω ἀναγώνιστος γίγνεσθαι περὶ ἀρετῆς. ἐὰν εἰς τότε τὰ τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ τοὺς τότε κριτάς τις ἀναμιμνήσκῃ. ὕδωρ δὲ πάντων μὲν τὸ περὶ τὰς κηπείας διαφερόντως τρόφιμον, εὐδιάφθαρτον δέ. οὔτε γὰρ γῆν οὔτε ἥλιον οὔτε

πνεύματα τοῖς ὕδασι ξύντροφα τῶν ἐκ γῆς ἀναβλαστανόντων ῥᾴδιον φθείρειν φαρμακεύσεσιν ἢ ἀπο-
τροπαῖς ἢ καὶ κλοπαῖς. περὶ δὲ τὴν ὕδατος φύσιν ἐστὶ τὰ τοιαῦτα ξύμπαντα δυνατὰ γίγνεσθαι. διὸ
δὴ βοηθοῦ δεῖται νόμου. ἔστω τοίνυν ὅδε περὶ αὐτοῦ. Ἄν τις διαφθείρῃ ἑκὼν ὕδωρ ἀλλότριον, εἴτε οὖν πη-
γαῖον εἴτε καὶ συναγυρτὸν, φαρμακείαις ἢ σκάμμασιν ἢ κλοπαῖς, ὁ βλαπτόμενος δικαζέσθω πρὸς τοὺς
ἀστυνόμους, τὴν ἀξίαν τῆς βλάβης ἀπογραφόμενος. ἂν δέ τις ὄφλῃ φαρμακείαις τισὶ βλάπτων, πρὸς τῷ τι-
μήματι καθηράτω τὰς πηγὰς ἢ τἀγγεῖον τοῦ ὕδατος, ὅπῃ περ ἂν οἱ τῶν ἐξηγητῶν νόμοι ἀφηγῶνται, δεῖν
γίγνεσθαι τὴν κάθαρσιν ἑκάστοτε καὶ ἑκάστοις. περὶ δὲ ξυγκομιδῆς τῶν ὡραίων ἁπάντων, ἐξέστω τῷ βου-
λομένῳ τὸ ἑαυτοῦ διὰ παντὸς τόπου κομίζεσθαι, ὅπῃ περ ἂν ἢ μηδὲν μηδένα ζημιοῖ, ἢ τριπλάσιον αὐτὸς
κέρδος τῆς τοῦ γείτονος ζημίας κερδαίνῃ. τούτων δὴ ἐπιγνώμονας τοὺς ἄρχοντας γίγνεσθαι, καὶ τῶν ἄλ-
λων ἁπάντων ὅσα τις ἂν ἑκὼν ἄκοντα βλάπτῃ, βίᾳ ἢ λάθρα αὐτὸν ἢ τῶν αὐτοῦ τι διὰ τῶν αὐτοῦ κτη-
μάτων, πάντα τὰ τοιαῦτα τοῖς ἄρχουσιν ἐπιδεικνὺς, τιμωρείσθω μέχρι τριῶν μνῶν ὄντος τοῦ βλάβους.
ἐὰν δ' ἔγκλημά τῳ μεῖζον ἄλλῳ πρὸς ἄλλον γίγνηται, πρὸς τὰ κοινὰ δικαστήρια φέρων τὴν δίκην, τι-
μωρείσθω τὸν ἀδικοῦντα. ἐὰν δέ τις τῶν ἀρχόντων δοκῇ μετ' ἀδίκου γνώμης κρίνειν τὰς ζημίας, τῶν
διπλασίων ὑπόδικος ἔστω τῷ βλαφθέντι. τὰ δὲ αὖ τῶν ἀρχόντων ἀδικήματα, εἰς τὰ κοινὰ δικαστήρια
ἐπανάγειν τὸν βουλόμενον ἑκάστων τῶν ἐγκλημάτων. μυρία δὲ ταῦτα ὄντα καὶ σμικρὰ νόμιμα καθ' ἃ
δεῖ τὰς τιμωρίας γίγνεσθαι λήξεών τε πέρι δικῶν καὶ προσκλήσεων καὶ κλητήρων, εἴτ' ἐπὶ δυοῖν εἴτ'
ἐφ' ὁπόσων δεῖ καλεῖσθαι. καὶ πάντα ὁπόσα τοιαῦτά ἐστιν, οὔτ' ἀνομοθέτητα οἷόν τ' εἶναι, γέροντός τε
οὐκ ἄξια νομοθέτου. νομοθετούντων δ' αὐτὰ οἱ νέοι πρὸς τὰ τῶν πρόσθεν νομοθετήματα ἀπομιμούμενοι,
σμικρὰ πρὸς μεγάλα καὶ τῆς ἀναγκαίας αὐτῶν χρείας ἐμπείρως ἔχοντες, μέχρι περ ἂν πάντα ἱκανῶς δό-
ξῃ κεῖσθαι. τότε δὲ ἀκίνητα ποιησάμενοι, ζώντων, τούτοις ἤδη χρώμενοι μέτριον ἔχουσι. τὸ δὲ τῶν ἄλλων δη-
μιουργῶν, ποιεῖν χρὴ κατὰ τάδε. πρῶτον μὲν ἐπιχώριος μηδεὶς ἔστω τῶν περὶ τὰ δημιουργικὰ τεχνήματα
διαπονούντων, μηδὲ οἰκέτης ἀνδρὸς ἐπιχωρίου. τέχνην γὰρ ἱκανὴν πολλῆς ἀσκήσεως ἅμα καὶ μαθη-
μάτων πολλῶν δεομένην, κέκτηται πολίτης ἀνὴρ, τὸν κοινὸν τῆς πόλεως κόσμον σώζων καὶ κτώμενος
οὐκ ἐν παρέργῳ δεόμενον ἐπιτηδεύειν. δύο δὲ ἐπιτηδεύματα ἢ δύο τέχνας ἀκριβῶς διαπονεῖσθαι, σχε-
δὸν οὐδεμία φύσις ἱκανὴ τῶν ἀνθρωπίνων, οὐδ' αὖ τὴν μὲν αὐτὸς ἱκανῶς ἀσκεῖν, τὴν δὲ ἄλλον ἀσκοῦν-
τα ἐπιτροπεύειν. τοῦτ' οὖν ἐν πόλει ὑπάρχον δεῖ πρῶτον γίγνεσθαι, μηδεὶς χαλκεύων ἅμα τεκταινέσθω.
μὴ δ' αὖ τεκταινόμενος, ἄλλων ἐπιμελείσθω μᾶλλον, ἢ τῆς αὑτοῦ τέχνης, πρόφασιν ἔχων ὡς πολλῶν οἰ-
κετῶν ἐπιμελούμενος ἑαυτῷ δημιουργούντων εἰκότως μᾶλλον ἐπιμελεῖται ἐκείνων, διὰ τὸ τὴν πρόσο-
δον ἐκεῖθεν αὐτῷ πλείω γίγνεσθαι τῆς αὑτοῦ τέχνης, ἀλλὰ μίαν ἕκαστος τέχνην ἐν πόλει κεκτημένος, ἀπὸ
ταύτης ἅμα καὶ τὸ ζῆν κτάσθω. τοῦτον δὴ τὸν νόμον ἀστυνόμοι διαπονούμενοι σωζόντων. καὶ τὸν μὲν ἐπι-
χώριον, ἐὰν εἴς τινα τέχνην ἀποκλίνῃ μᾶλλον ἢ τὴν τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν, κολαζόντων ὀνείδεσί τε καὶ ἀ-
τιμίαις, μέχρι περ ἂν κατευθύνωσιν εἰς τὸν αὐτοῦ δρόμον. ξένων δὲ αὖ τις ἐπιτηδεύῃ δύο τέχνας, δε-
σμοῖσί τε καὶ χρημάτων ζημίαις καὶ ἐκβολαῖς ἐκ τῆς πόλεως κολαζόντων, ἀναγκαζόντων ἕνα μόνον, ἀλλὰ
μὴ πολλοὺς εἶναι. μισθῶν δὲ αὐτοῖς πέρι καὶ τῶν ἀναιρέσεων τῶν ἔργων, καὶ ἐάν τις αὐτοὺς ἕτερος, ἢ κεῖνοι
τινὰ ἄλλον ἀδικῶσι, μέχρι δραχμῶν πεντήκοντα, ἀστυνόμοι διαδικαζόντων. τὸ δὲ πλέον τούτου, τὰ
κοινὰ δικαστήρια διακρινόντων κατὰ νόμον. τέλος δὲ ἐν τῇ πόλει μηδένα μηδὲν τελεῖν, μήτε ἐξαγομέ-
νων χρημάτων, μήτε εἰσαγομένων. λιβανωτὸν δὲ καὶ ὅσα περὶ θεοὺς τὰ τοιαῦτά ἐστι ξενικὰ θυμιάματα,
καὶ πορφύραν καὶ ὅσα βαπτὰ χρώματα μὴ φερούσης τῆς χώρας, ἢ περί τινα ἄλλην τέχνην δεομένην ξενι-
κῶν τινῶν εἰσαγωγίμων, μηδενὸς ἀναγκαίου χάριν, μή τέ τις ἀγέτω, μήτε αὖ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἀναγκαίων
ἐμμένειν ἐξαγέτω. τούτων δ' αὖ πάντων ἐπιγνώμονας εἶναι καὶ ἐπιμελητὰς, τῶν νομοφυλάκων πέντε ἀ-
φαιρεθέντων τῶν πρεσβυτέρων, τοὺς ἑξῆς δώδεκα. Περὶ δὲ ὅπλων καὶ ὅσα περὶ τὸν πόλεμον ἅπαντα
ὄργανα ἐάν τινος ἢ τέχνης εἰσαγωγίμου δέῃ γίγνεσθαι, ἢ φυτοῦ, ἢ μεταλλευτικοῦ κτήματος, ἢ δεσμευτι-
κοῦ, ἢ ζώων τινῶν ἕνεκα τῆς τοιαύτης χρείας, ἵππαρχοι καὶ στρατηγοὶ τούτων ἔστωσαν κύριοι εἰσαγωγῆς τε
καὶ ἐξαγωγῆς, διδούσης τε ἅμα καὶ δεχομένης τῆς πόλεως. νόμος δὲ περὶ τούτων νομοφύλακες, τοὺς πρέ-
ποντάς τε καὶ ἱκανοὺς θήσουσι. καπηλείαν δὲ ἕνεκα χρηματισμῶν, μήτε οὖν τούτου μήτε ἄλλου οὐδενὸς ἐν
τῇ χώρᾳ ὅλῃ καὶ πόλει ἡμῖν γίγνεσθαι. τροφῆς δὲ καὶ διανομῆς τῶν ἐκ τῆς χώρας, ἐγγὺς τῆς τοῦ κρητικοῦ
νόμου, ἔοικεν ὀρθότης ἄν τις γιγνομένη κατὰ τρόπον γίγνεσθαι. δώδεκα μὲν γὰρ δὴ μέρη τὰ πάντα ἐκ τῆς
χώρας γιγνόμενα, νέμειν χρεὼν πάντας, ἧπερ καὶ ἀναλωτέα. τὸ δὲ δωδέκατον μέρος ἕκαστον οἷον πυ-
ρῶν καὶ κριθῶν. οἷσι δὴ καὶ τὰ ἅπαντα ἀκολουθείτω τὰ ἄλλα ὡραῖα νεμόμενα καὶ ὅσα ζῷα ξύμπαντα
πράσιμα ἐν ἑκάστοις ᾖ, τριχῇ διαιρείσθω κατὰ λόγον. ἓν μὲν μέρος, τοῖς ἐλευθέροις. ἓν δὲ τοῖς τούτων οἰκέ-
ταις. τὸ δὲ τρίτον, δημιουργοῖς τε καὶ πάντως τοῖς ξένοις. οἵ τέ τινες ἂν τῶν μετοικούντων ὦσι ξυνοικοῦν-
τες τροφῆς ἀναγκαίου δεόμενοι, καὶ ὅσοι χρείᾳ τινὶ πόλεως ἢ τινος ἰδιωτῶν εἰσαφικνοῦνται ἑκάστοτε,
πάντων τῶν ἀναγκαίων ἀπονεμηθὲν τρίτον μέρος, ὤνιον ἐξ ἀνάγκης ἔστω τοῦτο μόνον. τῶν δὲ δύο μερῶν
μηδὲν ἐπάναγκες ἔστω πωλεῖν. πῶς οὖν δὴ ταῦτα ὀρθότατα νέμοιτ' ἄν; πρῶτον μὲν δῆλον, ὅτι τῇ μὲν ἴσα,

τῇ δ'

τῇ δ' οὐκ ἴσα νεμόμενα. ΚΛ. Πῶς λέγεις; ΑΘ. Χείρω που καὶ βελτίω τούτων ἕκαστα ἀνάγκη φύειν καὶ ἐκτρέφειν τὴν γῆν. ΚΛ. Πῶς γὰρ οὔ; ΑΘ. Τῶν μὲν τοίνυν τοιούτων τῶν μερῶν τριῶν ὄντων, μηδὲν πλέον ἐχέτω, ἢ τοῖς δεσπόταις ἢ δούλοις νεμόμενον, μήτε αὖ τὸ τῶν ξένων, ἀλλὰ τὴν τῆς ὁμοιότητος ἰσότητα ἡ νομὴ πᾶσιν ἀποδιδότω τὴν αὐτήν. λαβὼν δ' ἕκαστος τῶν πολιτῶν τὰ δύο μέρη, κύριος ἔστω τῆς νομῆς δούλοις τε καὶ ἐλευθέροις, ὁπόσ' ἂν καὶ ὁποῖα βούληται διανέμειν. τὸ δὲ πλέον τούτων μέτροις καὶ ἀριθμῷ τῇδε χρὴ διανέμεσθαι. λαβόντα τὸν ἀριθμὸν πάντων τῶν ζώων, οἷς ἐκ τῆς γῆς τὴν τροφὴν δεῖ γίγνεσθαι, διανέμειν. τὸ δὲ μετὰ τοῦτο, αὐτοῖς οἰκήσεις δεῖ χωρὶς διατεταγμένας εἶναι. τάξις δὲ ἥδε πρέπει τοῖς τοιούτοις, δώδεκα κώμας εἶναι χρὴ κατὰ μέσον τὸ δωδεκατημόριον ἕκαστον μίαν.

Ἐν τῇ κώμῃ δὲ ἑκάστῃ, πρῶτον μὲν ἱερὰ καὶ ἀγορὰν ἐξῃρῆσθαι θεῶν τε καὶ τῶν ἑπομένων θεοῖς δαιμόνων, εἴ τε τινὲς ἔντοποι Μαγνήτων, εἴτ' ἄλλων ἱδρύματα παλαιῶν, μνήμῃ διασεσωσμένων εἰσί. τούτοις ἀποδιδόντας τὰς τῶν πάλαι τιμὰς ἀνθρώπων, Ἑστίας τε καὶ Διός, Ἀθηνᾶς τε καὶ ὃς ἂν ἀρχηγὸς ᾖ τῶν ἄλλων τοῦ δωδεκάτου ἑκάστου μέρους, ἱερὰ πανταχοῦ ἱδρύσασθαι. πρῶτον δὲ οἰκοδομίας εἶναι περὶ τὰ ἱερὰ ταῦτα. ὅπῃ ἂν ὁ τόπος ὑψηλότατος ᾖ τοῖς φρουροῖς ὑποδοχὴν ὅτι μάλιστα εὐερκῆ. τὴν δὲ ἄλλην χώραν κατασκευάζειν πᾶσαν, δημιουργῶν τρισκαίδεκα μέρη διελομένους, καὶ τὸ μὲν ἐν ἄστει κατοικίζειν. διελομένους αὖ καὶ τοῦτο, εἰς τὰ δώδεκα μέρη τῆς πόλεως ἁπάσης, ἔξω τε καὶ ἐν κύκλῳ κατανεμηθέντας. ἐν τῇ κώμῃ δὲ ἑκάστῃ τὰ πρόσφορα γεωργοῖς γένη τῶν δημιουργῶν συνοικίζειν. τούτων δ' ἐπιμελητὰς εἶναι τούτων πάντων, τοὺς τῶν ἀγρονόμων ἄρχοντας, ὅσων τε καὶ ὧν τινων ὁ τόπος ἕκαστος δεῖται. καὶ ὅπου κατοικοῦντες, ἀλυπότατοί τε καὶ ὠφελιμώτατοι ἔσονται τοῖσι γεωργοῦσι. τοὺς δὲ ἐν ἄστει, κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπιμεληθῆναι καὶ ἐπιμελεῖσθαι τὴν τῶν ἀστυνόμων ἀρχήν. τοῖς δὲ δὴ ἀγορανόμοις, τὰ περὶ ἀγορὰν πού δεῖ ἕκαστα μέλειν. ἡ δ' ἐπιμέλεια μετὰ τὴν τῶν ἱερῶν ἐπίσκεψιν τῶν κατ' ἀγορὰν μήτις ἀδικῇ τι τῶν ἀνθρώπων χρείας. τὸ δὲ δεύτερον ἂν εἴη, σωφροσύνης τε καὶ ὕβρεως ἐπισκόπους ὄντας κολάζειν τὸν δεόμενον κολάσεως. τῶν δὲ ὠνίων, πρῶτον μὲν τὰ περὶ ξένους ταχθέντα πωλεῖν τοῖς αὐτοῖς, σκοπεῖν εἰ γίγνεται κατὰ τὸν νόμον ἕκαστα. νόμος δὲ ἔστω, μηνὸς τῇ νέᾳ ὧν δεῖ πραθῆναι τὸ μέρος τοῖς ξένοις ἐξάγειν τοὺς ἐπιτρόπους, ὅσοι τοῖς αὐτοῖς ξένοι ἢ καὶ δοῦλοι ἐπιτροπεύουσι. δωδεκατημόριον πρῶτον τοῦ σίτου. τὸν δὲ ξένον, εἰς πάντα τὸν μῆνα ὠνεῖσθαι. σῖτον μὲν καὶ ὅσα περὶ σῖτον ἀγορᾷ τῇ πρώτῃ, δεκάτῃ δὲ τοῦ μηνός, τὴν τῶν ὑγρῶν οἱ μὲν πρᾶσιν, οἱ δὲ ὠνὴν ποιείσθωσαν δι' ὅλου τοῦ μηνὸς ἱκανήν. τρίτῃ δὲ καὶ εἰκάδι, τῶν ζώων ἔστω πρᾶσις, ὅσα πρατέα ἑκάστοις ἢ ὠνητέα αὐτοῖς δεομένοις. καὶ ὁπόσων σκευῶν ἢ χρημάτων γεωργοῖς μὲν πρᾶσις οἷον δερμάτων, ἢ καὶ πάσης ἐσθῆτος ἢ πλοκῆς ἢ πιλήσεως, ἤ τινων ἄλλων τοιούτων. ξένοις δὲ ἀναγκαῖον ὠνεῖσθαι παρ' ἄλλων κτωμένοις. καπηλείας δὲ τούτων ἢ πυρῶν ἢ κριθῶν εἰς ἄλφιτα νεμηθέντων, ἢ καὶ τὴν ἄλλην ξύμπασαν τροφὴν αὐτοῖς μὲν καὶ τούτων δούλοις, μήτε τις πωλείτω, μήτε ὠνείσθω παρὰ τοιούτου μηδεὶς μηδενός. ἐν δὲ ταῖς τῶν ξένων ξένος ἀγοραῖς, πωλείτω τοῖς δημιουργοῖς τε καὶ τούτων δούλοις, οἴνου μεταβαλλόμενος καὶ σίτου πρᾶσιν. ὃ δὴ καπηλείαν ἐπονομάζουσιν οἱ πλεῖστοι. καὶ ζώων διαμερισθέντων, μάγειροι διατιθέσθων ξένοις τε καὶ δημιουργοῖς καὶ τούτων οἰκέταις. πᾶσαν δὲ ὕλην καύσιμον ὁσημέραι ξένος ὁ βουληθείς, ὠνείσθω μὲν ἀθρόαν παρὰ τῶν ἐν τοῖς χωρίοις ἐπιτρόπων. πωλείτω δὲ αὐτὸς τοῖς ξένοις, καθ' ὅσον ἂν βούληται καὶ ὁπόταν βούληται. τῶν δὲ ἄλλων χρημάτων πάντων καὶ σκευῶν ὁπόσων ἑκάστοισι χρεία, πωλεῖν εἰς τὴν κοινὴν ἀγορὰν φέροντας εἰς τὸν τόπον ἕκαστον. ἐν οἷς ἂν νομοφύλακές τε καὶ ἀγορανόμοι μετ' ἀστυνόμων τεκμηράμενοι ἕδρας πρεπούσας, ὅρους θῶνται τῶν ὠνίων, ἐν τούτοις ἀλλάττεσθαι, νόμισμά τε χρημάτων, καὶ χρήματα νομίσματος, μὴ προϊέμενον ἄλλον ἑτέρῳ τὴν ἀλλαγήν. ὁ δὲ προέμενος ὡς πιστεύων, ἐάν τε κομίσηται καὶ ἂν μή, στεργέτω, ὡς οὐκέτι δίκης οὔσης τῶν τοιούτων περὶ συναλλάξεων. τὸ δὲ ὠνηθὲν ἢ πραθὲν ὅσῳ πλέον ἂν ᾖ καὶ πλέονος ἢ κατὰ τὸν νόμον, ὃς εἴρηκε πόσου προσγενομένου καὶ ἀπογενομένου δεῖ μηδέτερα τούτων ποιεῖν, ἀναγραφέτω τότ' ἤδη παρὰ τοῖς νομοφύλαξι τὸ πλέον. ἐξαλειφέσθω δὲ τὸ ἐναντίον. ταὐτὰ δὲ καὶ περὶ μετοίκων ἔστω τῆς ἀναγραφῆς πέρι τῆς οὐσίας. ἰέναι δὲ τὸν βουλόμενον, εἰς τὴν μετοίκησιν ἐπὶ ῥητοῖς, ὡς οἰκήσεως οὔσης τῶν ξένων τῷ βουλομένῳ καὶ δυναμένῳ μετοικεῖν, τέχνην κεκτημένῳ καὶ ἐπιδημοῦντι, μὴ πλέον ἐτῶν εἴκοσιν, ἀφ' ἧς ἂν γράψηται, μετοίκιον μηδὲ σμικρὸν τελοῦντι πλὴν τοῦ σωφρονεῖν. μηδὲ ἄλλο αὖ τέλος ἕνεκά τινος ὠνῆς ἢ καὶ πράσεως, ὅταν δ' ἐξήκωσιν οἱ χρόνοι, τὴν αὑτοῦ λαβόντα οὐσίαν ἀπιέναι. ἂν δ' ἐν τοῖς ἔτεσι τούτοις αὐτῷ συμβῇ λόγου ἀξίῳ πρὸς εὐεργεσίαν τῆς πόλεως γεγονέναι τινὰ ἱκανήν, καὶ πιστεύῃ πείσειν βουλὴν καὶ ἐκκλησίαν, ἤ τινα ἀναβολὴν τῆς ἐξοικήσεως ἀξιῶν αὐτῷ γίγνεσθαι κυρίως, ἢ καὶ τὸ παράπαν διὰ βίου τινὰ μονήν, ἐπελθὼν καὶ πείσας τὴν πόλιν ἅπερ ἂν πείσῃ, ταῦτα αὐτῷ τέλεα γιγνέσθω. παισὶ δὲ μετοίκων δημιουργοῖς οὖσι καὶ γενομένοις ἐτῶν πεντεκαίδεκα, τῆς μὲν μετοικίας ἀρχέτω χρόνος, ὁ μετὰ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος. ἐπὶ τούτοις δὲ εἴκοσιν ἔτη μείνας, ὅπῃ αὐτῷ φίλον. μένειν δὲ ἂν βούληται, κατὰ τὰ αὐτὰ μενέτω πείσας. ὁ δὲ ἀπιών, ἐξαλειψάμενος ἴτω τὰς ἀπογραφάς, αἵ τινες ἂν αὐτῷ παρὰ τοῖς ἄρχουσι γεγραμμέναι πρότερον ὦσιν.

Νόμων ἢ νομοθεσίας ὄγδοος, τέλος.

ΝΟΜΩΝ Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

ΔΙΚΑΙ δὴ τὰ μετὰ ταῦτα, ἀκόλουθοι ταῖς ἔμπροσθεν πράξεσιν ἁπάσαις ὅσαι κατὰ φύσιν γίγνοιντο ἂν τὴν τῆς διακοσμήσεως τῶν νόμων. ὧν τινων οὖν δὴ πέρι γίγνεσθαι δίκας, τὰ μὲν εἴρηται τὰ κατὰ γεωργίας τε καὶ ὅσα τούτοις εἵπετο. τὰ δὲ μέγιστα, οὔτε εἴρηταί πω, καθ' ἓν ἕκαστόν τε λεγόμενον ῥηθὲν, ἣν δὴ λαμβάνειν ἂν τὸ τιμωρείαν καὶ τίνων ποτὲ δικαστῶν τυγχάνειν, μετ' ἐκεῖν' αὐτὰ, ἑξῆς ταῦτα ῥητέον. ΚΛ. Ὀρθῶς. ΑΘ. Αἰσχρὸν μὲν δή τινα τρόπον, καὶ νομοθετεῖν πάντα ὁπόσα νῦν μέλλομεν τοῦτο δρᾶν ἐν τοιαύτῃ πόλει, ἣν φαμὲν οἰκήσεσθαί τε εὖ καὶ τεύξεσθαι πάσης ὀρθότητος, πρὸς ἐπιτήδευσιν ἀρετῆς. ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ, τὸ καὶ ἀξιοῦν τὴν τῶν ἄλλων μοχθηρίας τῶν μεγίστων ἐμφύεσθαί τινα μεθέξοντα ὥστε δεῖν νομοθετεῖν προκαταλαμβάνοντα καὶ ἀπειλοῦντα ἐάν τις τοιοῦτος γίγνηται. καὶ τούτων ἀποτροπῆς τε ἕνεκα καὶ γενομένων κολάσεως τιθέναι ἐπ' αὐτοῖς νόμους, ὡς ἐσομένους ὅπερ εἶπον, αἰσχρὸν μέν τινα τρόπον. ἐπειδὴ δὲ οὐ καθάπερ οἱ παλαιοὶ νομοθέται θεῶν παισὶ νομοθετούμενοι τοῖς ἥρωσιν ὡς ὁ νῦν λόγος, αὐτοί τ' ἐκ θεῶν ὄντες ἄλλοις τε ἐκ τοιούτων γεγονόσιν ἐνομοθέτουν, ἀλλ' ἄνθρωποί τε καὶ ἀνθρώπων σπέρμασι νομοθετοῦμεν τανῦν, ἀνεμέσητον δὴ φοβεῖσθαι, μή τις ἐγγίγνηται τῶν πολιτῶν ἡμῖν, οἷον κερασβόλος. ὃς ἀτεράμων εἰς τοσοῦτον φύσει γίγνοιτ' ἂν, ὥστε μὴ τήκεσθαι καθάπερ ἐκεῖνα τὰ σπέρματα πυρί. νόμοις οὗτοι καίπερ οὕτως ἰσχυροῖς οὖσιν, ἄτηκτοι γίγνονται. ὧν δὴ χάριν, οὐκ ἐπίχαρι λέγοιμ' ἂν πρῶτον νόμον, ἱερῶν πέρι συλήσεως ἄν τις τοῦτο δρᾶν τολμᾷ. καὶ πολίτην μὲν τῶν τεθραμμένων ὀρθῶς, οὔτ' ἂν βουλοίμεθα, οὔτε ἐλπιστὸν πάνυ τι νοσῆσαί ποτε ἂν ταύτην τὴν νόσον. οἰκέται δὲ ἂν τούτων καὶ ξένοι καὶ ξένων δοῦλοι, πολλὰ ἂν ἐπιχειρήσειαν τοιαῦτα. ὧν ἕνεκα μὲν μάλιστα, ὅμως δὲ καὶ ξύμπασαν τὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀσθένειαν εὐλαβούμενος, ἐρῶ τὸν τῶν ἱεροσύλων πέρι νόμον. καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν τοιούτων, ὅσα δυσίατα καὶ ἀνίατα. προοίμια δὲ τούτοισι κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον ὁμολογηθέντα, προρρητέον ἅπασιν ὡς βραχύτατα. λέγοι δή τις ἂν ἐκείνῳ διαλεγόμενος ἅμα καὶ παραμυθούμενος, ὃν ἐπιθυμία κακὴ παρακαλοῦσα μεθ' ἡμέραν τε καὶ ἐπεγείρουσα νύκτωρ, ἐπί τι τῶν ἱερῶν ἄγει συλήσοντα τάδε. ὦ θαυμάσιε, οὐκ ἀνθρώπινόν σε κακὸν οὐδὲ θεῖον κινεῖ τὸ νῦν ἐπὶ τὴν ἱεροσυλίαν προτρέπον ἰέναι. οἶστρος δέ τις ἐμφυόμενος ἐκ παλαιῶν καὶ ἀκαθάρτων τοῖς ἀνθρώποις ἀδικημάτων περιφερόμενος ἀλιτηριώδης, ὃν εὐλαβεῖσθαι χρεὼν παντὶ σθένει. τίς δ' ἐστὶν εὐλάβεια, μάθε. ὅταν σοι προσπίπτῃ τι τῶν τοιούτων δογμάτων, ἴθι ἐπὶ τὰς ἀποδιοπομπήσεις, ἴθι ἐπὶ θεῶν ἀποτροπαίων ἱερὰ ἱκέτης, ἴθι ἐπὶ τὰς τῶν λεγομένων ἀνδρῶν ὑμῖν ἀγαθῶν ξυνουσίας. καὶ τὰ μὲν ἄκουε, τὰ δὲ πειρῶ λέγειν αὐτὸς, ὡς δεῖ τὰ καλὰ καὶ τὰ δίκαια πάντα ἄνδρα τιμᾶν. τὰς δὲ τῶν κακῶν ξυνουσίας φεῦγε ἀμεταστρεπτί. καὶ ἐὰν μέν σοι δρῶντι ταῦτα λωφᾷ τι τὸ νόσημα, εἰ δὲ μὴ, καλλίω θάνατον σκεψάμενος ἀπαλλάττου τοῦ βίου. ταῦτα ἡμῶν ᾀδόντων προοίμια τοῖς πάντα ταῦτα ἐπινοοῦσιν ὅσα ἀνόσια ἔργα καὶ πολιτοφθόρα, τῷ μὲν πειθομένῳ τὸν νόμον, ἐᾶν σιγῇ δεῖ. τῷ δὲ ἀπειθοῦντι, μετὰ τὸ προοίμιον ᾄδειν μέγα. ὃς δ' ἂν ἱεροσυλῶν ληφθῇ, ἐὰν μὲν ᾖ δοῦλος ἢ ξένος, ἐν τῷ προσώπῳ καὶ ταῖς χερσὶ γραφεὶς τὴν συμφορὰν, καὶ μαστιγωθεὶς ὁπόσας ἂν δόξῃ τοῖς δικασταῖς, ἐκτὸς τῶν ὅρων τῆς χώρας γυμνὸς ἐκβληθήτω. τάχα γὰρ ἂν δοὺς ταύτην τὴν δίκην, γένοιτ' ἂν βελτίων σωφρονισθείς. οὐ γὰρ ἐπὶ κακῷ δίκη γίγνεται οὐδεμία γιγνομένη κατὰ νόμον. δυοῖν δὲ θάτερον ἀπεργάζεται σχεδόν. ἢ γὰρ βελτίονα, ἢ μοχθηρότερον ἧττον ἐξειργάσατο τὸν τὴν δίκην παρασχόντα. πολίτης δὲ ἄν τίς ποτέ τι τοιοῦτον δρῶν ἀναφανῇ περὶ θεοὺς, ἢ περὶ γονέας ἢ περὶ πόλιν ἠδικηκὼς, τῶν μεγάλων τινὰ καὶ ἀπορρήτων ἀδικιῶν, ὡς ἀνίατον ἤδη τοῦτον ὄντα ὁ δικαστὴς διανοείσθω. λογιζόμενος οἵας παιδείας τε καὶ τροφῆς ἐκ παιδὸς τυγχάνων, οὐκ ἀπέσχετο τῶν μεγίστων κακῶν, δίκη δὴ τούτῳ θάνατος ἐλάχιστος τῶν κακῶν. τοὺς δὲ ἄλλους παράδειγμα ὀνήσει γενόμενος ἀκλεὴς καὶ ὑπὲρ τοὺς τῆς χώρας ὅρους ἀφανισθείς. παισὶ δὲ καὶ γένει ἐὰν φύγωσι τὰ πατρῷα ἤθη, κλέος ἔστω, καὶ λόγος ἔντιμος λεγόμενος, ὡς εὖ τε καὶ ἀνδρείως εἰς ἀγαθὸν ἐκ κακοῦ διαπεφευγότων. δημόσια δὲ χρήματα, οὐδενὸς τῶν τοιούτων τῇ πολιτείᾳ πρέπον ἂν εἴη γίγνεσθαι, ἐν ᾗ δεῖ τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ καὶ ἴσους ὄντας διατελεῖν κλήρους. ζημίας δ' ἐκτίσει ὅταν ἀδικεῖν ἄξια δοκῇ τις, χρημάτων ἐκτίνειν, ἂν ᾖ τι τῶν τοῦ κλήρου κατεσκευασμένου περιττεῦον, μέχρι τοσούτου ζημιωθέντα, τὸ δὲ πλέον μή. τὰς δ' εἰς ταῦτα ἀκριβείας ἐκ τῶν ἀπογραφῶν νομοφύλακες σκοποῦντες, τὸ σαφὲς ἐξαγγελλόντων ἀεὶ τοῖς δικασταῖς, ὅπως ἂν τῶν κλήρων ἀργὸς μηδεὶς μηδέποτε γίγνηται δι' ἀπορίαν χρημάτων. ζημίας δὲ ἄν τις πλέονος ἄξιος εἶναι δοκῇ, ἐὰν ἄρα μή τινες ἐθέλωσιν αὐτὸν τῶν φίλων ἐγγυᾶσθαί τε, καὶ ξυνεκτίνοντες ἀπελευθεροῦν, δεσμοῖς τε χρονίοις καὶ ἐμφανέσι καί τισι προπηλακισμοῖς κολάζειν. ἄτιμον δὲ παντάπασι μηδένα εἶναι μηδέποτε μηδ' ἐφ' ἑνὶ τῶν ἁμαρτημάτων, μηδ' ὑπερόριον φυγάδα. θάνατον δὲ ἢ δεσμοὺς, ἢ πληγὰς, ἤ τινας ἀμόρφους ἕδρας, ἢ στάσεις ἢ παραστάσεις εἰς ἱερὰ ἐπὶ τὰ τῆς χώρας ἔσχατα, ἢ χρημάτων καθάπερ ἔμπροσθεν εἴπομεν ἐκτίσεις γίγνεσθαι δεῖν, τῇ δίκῃ

ταύτην

ταύτην γιγνέσθω. δικασταὶ δὲ ἔστωσαν θανάτου πέρι νομοφύλακές τε, καὶ τὸ τῶν περυσινῶν ἀρχόντων ἀριστίνδην ἀπομερισθὲν δικαστήριον. εἰσαγωγὰς δὲ τούτων καὶ προσκλήσεις καὶ ὅσα τοιαῦτα, καὶ ὡς δεῖ γίγνεσθαι, τοῖς νεωτέροις νομοθέταις χρὴ μέλειν. τὴν διαψήφισιν δὲ ἡμέτερον ἔργον νομοθετεῖν. ἔστω δὴ φανερὰ μὲν ἡ ψῆφος τιθεμένη. πρὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ διώκοντός τε καὶ φεύγοντος, ὁ δικαστὴς ἑξῆς ἡμῖν ἐγγύτατα ἐπὶ πρέσβειν ἱζέσθω. πάντες δ' οἱ πολῖται ὅσοιπερ ἂν ἄγωσι σχολήν, ἐπήκοοι ἔστωσαν σπουδῇ τῶν τοιούτων δικῶν. λέγειν δὲ ἕνα λόγον, πρῶτον μὲν τὸν διώκοντα, τὸν δὲ φεύγοντα δεύτερον. μετὰ δὲ τοὺς λόγους τούτους, ἄρχεσθαι μὲν τὸν γεραίτατον ἀνακρίνοντα, ἰόντα εἰς τὴν τῶν λεχθέντων σκέψιν ἱκανήν. μετὰ δὲ τὸν πρεσβύτατον, ἑξῆς ἅπαντας δεῖ διεξελθεῖν, ὅτι ἂν παρ' ἑκατέρου τις τῶν ἀντιδίκων ῥηθὲν, ἢ μὴ ῥηθὲν ἐπιποθῇ τινα τρόπον. ὁ δὲ μηδὲν ποθῶν, ἄλλῳ τὴν ἀνάκρισιν ἀποδιδότω. τῶν δὲ ῥηθέντων ἐπισφραγισαμένους ὅσα ἂν εἶναι καίρια δοκῇ γράμμασι, σημεῖα ἐπιβάλλοντας πάντων τῶν δικαστῶν, θεῖναι ἐπὶ τὴν ἑστίαν. καὶ πάλιν αὔριον εἰς ταὐτὸν ξυνελθόντας ὡσαύτως τε ἀνακρίνοντας, διεξελθεῖν τὴν δίκην. καὶ σημεῖα ἐπιβάλλοντας αὖ τοῖς λεχθεῖσι, καὶ τρὶς δράσαντας τοῦτο, τεκμήριά τε καὶ μάρτυρας ἱκανῶς παραλαβόντας, ψῆφον ἱερὰν ἕκαστον φέροντα, καὶ ὑποσχόμενον πρὸς τῆς ἑστίας εἰς δύναμιν τὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ κρίνειν, οὕτω τέλος ἐπιθεῖναι τῇ τοιαύτῃ δίκῃ. Μετὰ δὲ τὰ περὶ θεούς, τὰ περὶ κατάλυσιν τῆς πολιτείας, ὃς ἂν ἄγων εἰς ἀρχὴν ἄνθρωπον, δουλῶται μὲν τοὺς νόμους. ἑταιρείαις δὲ τὴν πόλιν ὑπήκοον ποιῇ καὶ βιαίως δὴ πᾶν τοῦτο πράττων, καὶ στάσιν ἐγείρων παρανομῇ, τοῦτον δὴ διανοεῖσθαι δεῖ πάντων πολεμιώτατον ὅλῃ τῇ πόλει. τὸν δὲ κοινωνοῦντα μὲν τῶν τοιούτων μηδενί, τῶν μεγίστων δὲ μετέχοντα ἀρχῶν ἐν τῇ πόλει, λεληθότα τε ταῦτα αὐτὸν ἢ μὴ λεληθότα, δειλίᾳ δ' ὑπὲρ πατρίδος αὑτοῦ μὴ τιμωρούμενον, δεῖ δεύτερον ἡγεῖσθαι τὸν τοιοῦτον πολίτην, κάκῃ. πᾶς δὲ ἀνὴρ οὗ καὶ σμικρὸν ὄφελος, ἐνδεικνύτω ταῖς ἀρχαῖς, εἰς κρίσιν ἄγων τὸν ἐπιβουλεύοντα βιαίου πολιτείας μεταστάσεως ἅμα καὶ παρανόμου. δικασταὶ δὲ ἔστωσαν τούτοις, οἵπερ τοῖς ἱεροσύλοις, καὶ πᾶσαν τὴν κρίσιν ὡσαύτως αὐτοῖς γίγνεσθαι καθάπερ ἐκείνοις. τὴν ψῆφον δὲ θάνατον φέρειν τὴν πλήθει νικῶσαν. ἑνὶ δὲ λόγῳ πατρὸς ὀνείδη καὶ τιμωρίας παίδων μηδενὶ ξυνέπεσθαι, πλὴν ἐάν τινι πατὴρ καὶ πάππος καὶ πάππου πατὴρ ἐφεξῆς ὄφλωσι θανάτου δίκην. τούτους δὲ ἡ πόλις ἔχοντας τὴν αὑτῶν οὐσίαν, πλὴν ὅσον κατεσκευασμένου τοῦ κλήρου παντελῶς, εἰς τὴν αὑτῶν ἀρχαίαν ἐκπεμπέσθω πατρίδα καὶ πόλιν. οἷς δ' ἂν τῶν πολιτῶν υἱοῖς ὄντες τυγχάνωσι πλείους ἑνὸς μὴ ἔλαττον δέκα ἔτη γεγονότες, κληρῶσαι μὲν τούτων δέκα οὓς ἂν ἀποφήνῃ πατὴρ ἢ πάππος ὁ πρὸς πατρὸς ἢ μητρός. τῶν δὲ λαχόντων τὰ ὀνόματα εἰς Δελφοὺς πεμφθέντων, ὃν δ' ἂν ὁ θεὸς ἀνέλῃ, κληρονόμον εἰς τὸν οἶκον καταστῆσαι τὸν τῶν ἐκλιπόντων τύχῃ ἀμείνονι. Κλ. Καλῶς. Ἀθ. Κοινὸς δ' ἔτι τρίτος εἷς ἔστω νόμος. περί δικαστῶν τε οὓς δεῖ δικάζειν αὐτοῖς, καὶ ὁ τρόπος τῶν δικῶν, οἷς προδόσεως αἰτίαν ἐπιφέρων τις εἰς δικαστήριον ἄγει. καὶ περὶ μονῆς ὡσαύτως τοῖς ἐκγόνοις καὶ ἐξόδου τῆς πατρίδος εἷς ἔστω περὶ ταῦτα νόμος οὗτος τρισί, προδότῃ καὶ ἱεροσύλῳ, καὶ τὸν τοὺς τῆς πόλεως νόμους βίᾳ ἀπολλύντι. κλέπτῃ δὲ ἐάν τε μέγα ἐάν τε σμικρὸν κλέπτῃ τις, εἷς αὖ νόμος κείσθω, καὶ μία δίκης τιμωρία ξύμπασι. τὸ μὲν γὰρ κλαπὲν δὴ χρεὼν διπλάσιον πρῶτον ἐκτίνειν, ἐὰν ὄφλῃ τις τὴν τοιαύτην δίκην, καὶ ἱκανὴν ἔχῃ τὴν ἄλλην οὐσίαν ἀποτίνειν, ὑπὲρ τοῦ κλήρου. ἐὰν δὲ μή, δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτίσῃ ἢ πείσῃ τὸν καταδικασάμενον. ἐὰν δέ τις ὄφλῃ κλοπῆς δημοσίᾳ δίκην, πείσας τὴν πόλιν ἢ τὸ κλέμμα ἐκτίσας διπλοῦν, ἀπαλλαττέσθω τῶν δεσμῶν. Κλ. Πῶς δὴ λέγομεν ὦ ξένε, μηδὲν διαφέρειν τῷ κλέπτοντι μέγα ἢ σμικρὸν ὑφελομένῳ καὶ ἐξ ἱερῶν ἢ ὁσίων; καὶ ὅσα ἄλλα ὅλη περὶ κλοπὴν πᾶσαν ἀνομοιότητα ἔχοντα, οἷς δεῖ ποικίλοις οὖσιν ἕπεσθαι τὸν νομοθέτην μηδὲν ὁμοίαις ζημίαις ζημιοῦντα. Ἀθ. Ἄριστ' ὦ Κλεινία, σχεδόν τι με ὥσπερ φερόμενον ἀντικρούσας ἀνήγειρας. ἐνενοηκότα δὲ καὶ ἕτερον ὑπέμνησας, ὅτι τὰ περὶ τὴν τῶν νόμων θέσιν, οὐδενὶ τρόπῳ πώποτε γέγονεν ὀρθῶς διαπεπονημένα, ὡς γε ἐν τῷ νῦν παραπεπτωκότι λέγειν. Κλ. Πῶς δ' αὖ καὶ τοῦτο λέγομεν; Ἀθ. Οὐ κακῶς ἀπεικάσαμεν, ὅτε δούλοις ὡς ἰατρευομένοις ὑπὸ δούλων ἀπεικάζομεν πάντας τοὺς νῦν νομοθετουμένους. εὖ γὰρ ἐπίστασαι δὴ τὸ τοιόνδε. ὡς εἰ καταλάβοι ποτέ τις ἰατρὸς τῶν ἐν ταῖς ἐμπειρίαις ἄνευ λόγου τὴν ἰατρικὴν μεταχειριζομένων ἐλεύθερον ἐλευθέρῳ νοσοῦντι διαλεγόμενον ἰατρὸν καὶ τοῦ φιλοσοφεῖν ἐγγύς, χρώμενον μὲν τοῖς λόγοις, ἐξ ἀρχῆς τε ἁπτόμενον τοῦ νοσήματος, περὶ φύσεως πάσης ἐπανιόντα τῆς τῶν σωμάτων, ταχὺ καὶ σφόδρα γελάσειεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν ἄλλους εἴποι λόγους, ἢ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτ' ἀεὶ προχείρους ὄντας τοῖς πλείστοις λεγομένοις ἰατροῖς. φαίη γὰρ ἄν, ὦ μῶρε, οὐκ ἰατρεύεις τὸν νοσοῦντα, ἀλλὰ σχεδὸν παιδεύεις ὡς ἰατρὸν, ἀλλ' οὐχ ὑγιῆ δεόμενον γίγνεσθαι.

Κλ. Οὐκοῦν λέγων τὰ τοιαῦτα, ὀρθῶς ἂν λέγοι; Ἀθ. Τάχ' ἂν εἰ προσδιανοοῖ τόγε, ὡς ὅστις περὶ νόμων οὕτω διεξέρχεται καθάπερ ἡμεῖς τανῦν, παιδεύει τοὺς πολίτας ἀλλ' οὐ νομοθετεῖ, ἆρ' οὖν οὐ καὶ τοῦτ' ἂν πρὸς τρόπου λέγειν φαίνοιτο; Κλ. Ἴσως. Ἀθ. Εὐτυχὲς δὲ ἡμῶν τὸ παρὸν γέγονε. Κλ. Τὸ ποῖον δή; Ἀθ. Τὸ μηδεμίαν ἀνάγκην εἶναι νομοθετεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς ἐν σκέψει γενομένους, περὶ πάσης πολιτείας πειρᾶσθαι κατιδεῖν τό, τε ἄριστον καὶ τὸ ἀναγκαιότατον τίνα τρόπον ἂν γιγνόμενον γίγνοιτο. καὶ δὴ τὸ νῦν ἔξεστιν ἡμῖν ὡς ἔοικεν εἰ μὲν βουλόμεθα, τὸ βέλτιστον σκοπεῖν. εἰ δὲ βουλόμεθα τὸ ἀναγκαιό-

τατον περὶ νόμων. αἱρώμεθα οὖν ὁπότερον δοκεῖ. Κλ. Γελοίαν ὦ ξένε προτιθέμεθα τὴν αἵρεσιν, καὶ ἀτεχνῶς ὥσπερ κατεχομένοις νομοθέταις ὅμοιοι γιγνοίμεθ᾽ ἂν ὑπὸ μεγάλης τινὸς ἀνάγκης ἤδη νομοθετεῖν. ὡς οὐκέτ᾽ ἐξὸν εἰς αὔριον, ἡμῖν δ᾽ εἰπεῖν σὺν θεῷ ἔξεστι καθάπερ ἢ λιθολόγοις, ἢ καί τινος ἑτέρας ἀρχομένοις συστάσεως, παραφορήσασθαι χύδην. ἐξ ὧν ἐκλεξόμεθα τὰ πρόσφορα τῇ μελλούσῃ γενήσεσθαι συστάσει, καὶ δὴ καὶ κατὰ σχολὴν ἐκλέγεσθαι. τιθῶμεν οὖν ἡμᾶς νῦν εἶναι, μὴ τοὺς ἐξ ἀνάγκης οἰκοδομοῦντας, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ σχολῆς, ἔτι τὰ μὲν παρατιθεμένους, τὰ δὲ ξυνιστάντας. ὥς τε ὀρθῶς ἔχει, τὰ μὲν ἤδη τῶν νόμων λέγειν ὡς τιθέμενα, τὰ δ᾽ ὡς παρατιθέμενα. Ἀθ. Γένοιτο γοῦν ἂν ἡμῖν ὦ Κλεινία κατὰ φύσιν μᾶλλον ἡ σύνοψις τῶν νόμων. ἴδωμεν γὰρ οὖν ὦ πρὸς θεῶν τὸ τοιόνδε περὶ νομοθετῶν.

Κλ. Τὸ ποῖον δή; Ἀθ. Γράμματα μέν που καὶ ἐν γράμμασι λόγοι, καὶ ἄλλων εἰσὶ πολλῶν ἐν ταῖς πόλεσι γεγραμμένοι. γράμματα δὲ καὶ τὰ τοῦ νομοθέτου καὶ λόγοι. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ.

Πότερον οὖν τοῖς μὲν τῶν ἄλλων συγγράμμασι ποιητῶν καὶ ὅσοι ἄνευ μέτρων καὶ μετὰ μέτρων τὴν αὐτῶν εἰς μνήμην ξυμβουλὴν περὶ βίου κατέθεντο συγγράψαντες, προσέχωμεν τὸν νοῦν. τοῖς δὲ τῶν νομοθετῶν μὴ προσέχωμεν, ἢ πάντων μάλιστα; Κλ. Πολύ γε. Ἀθ. Ἀλλὰ δῆτα οὐ χρὴ τὸν νομοθέτην μόνον τῶν γραφόντων, περὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ δικαίων ξυμβουλεύειν, διδάσκοντα οἷά τέ ἐστι, καὶ ὡς ἐπιτηδευτέον αὐτὰ τοῖς μέλλουσιν εὐδαίμοσιν ἔσεσθαι; Κλ. Καὶ πῶς οὔ; Ἀθ.

Ἀλλὰ αἰσχρὸν δὴ μᾶλλον Ὁμήρῳ τε καὶ Τυρταίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς περὶ βίου τε καὶ ἐπιτηδευμάτων κακῶς θέσθαι γράψαντας. Λυκούργῳ δὲ ἧττον καὶ Σόλωνι, καὶ ὅσοι δὴ νομοθέται γενόμενοι, γράμματα ἔγραψαν. ἢ τό γε ὀρθὸν, πάντων δὴ γραμμάτων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τὰ περὶ τοὺς νόμους γεγραμμένα φαίνεσθαι διαπτυσσόμενα, μακρῷ κάλλιστά τε καὶ ἄριστα. τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἢ κατ᾽ ἐκεῖνα ξυνεπόμενα ἢ διαφωνοῦντα αὐτοῖς, εἶναι καταγέλαστα. οὕτω διανοώμεθα περὶ νόμων δεῖν γραφῆς γίγνεσθαι ταῖς πόλεσιν, ἐν πατρός τε καὶ μητρὸς σχήμασι, φιλούντων τε καὶ νοῦν ἐχόντων φαίνεσθαι τὰ γεγραμμένα, ἢ κατὰ τύραννον καὶ δεσπότην τάξαντα καὶ ἀπειλήσαντα, γράψαντα ἐν τοίχοις ἀπηλλάχθαι. σκοπῶμεν οὖν δὴ καὶ τανῦν ἡμεῖς, πότερα ταύτῃ πειρώμεθα λέγειν διανοηθέντες περὶ νόμων, εἴτ᾽ οὖν δυνάμεθα εἴτε μή. ἀλλ᾽ οὖν τό γε πρόθυμον παρεχόμενοι, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὁδὸν ἰόντες, ἂν ἄρα τι καὶ δέῃ πάσχειν, πάσχωμεν. ἀγαθὸν δ᾽ εἴη τε καὶ ἂν θεὸς ἐθέλῃ γίγνοιτ᾽ ἂν ταύτῃ.

Κλ. Καλῶς εἴρηκας, ποιῶμέν τε ὡς λέγεις. Ἀθ. Διασκεπτέον ἄρα πρῶτον ὥσπερ ἐπεχειρήσαμεν ἀκριβῶς, περὶ τῶν τε ἱεροσυλούντων καὶ κλοπῆς πάσης πέρι καὶ ἀδικημάτων ξυμπάντων, καὶ οὐ δυσχεραντέον, εἰ μεταξὺ νομοθετοῦντες τὰ μὲν ἔθεμεν, τῶν δ᾽ ἔτι διασκοποῦμεν πέρι. νομοθέται γὰρ γιγνόμεθα, ἀλλ᾽ οὐκ ἐσμέν πω. τάχα δὲ ἴσως ἂν γενοίμεθα. εἰ δὴ δοκεῖ περὶ ὧν εἴρηκα ὡς εἴρηκα σκοπεῖσθαι, σκοπώμεθα. Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Περὶ δὴ καλῶν καὶ δικαίων ξυμπάντων, πειρώμεθα κατιδεῖν τὸ τοιόνδε. ὅπῃ ποτὲ ὁμολογοῦμεν νῦν, καὶ ὅπῃ διαφερόμεθα ἡμεῖς τε ἡμῖν αὐτοῖς. οἳ δὴ φαῖμεν ἂν προθυμεῖσθαί γε εἰ μηδὲν ἄλλο διαφέρειν τῶν πλείστων, οἱ πολλοί τε αὐτοὶ πρὸς αὑτοὺς αὖ.

Κλ. Τὰς ποίας δὲ δὴ διαφορὰς ἡμῶν ἐννοηθεὶς λέγεις; Ἀθ. Ἐγὼ πειράσομαι φράζειν. Περὶ δικαιοσύνης ὅλως καὶ τῶν δικαίων ἀνθρώπων τε καὶ πραγμάτων καὶ πράξεων, πάντες πως ξυνομολογοῦμεν, πάντα εἶναι ταῦτα καλά. ὥς τε οὐδ᾽ εἴ τις διισχυρίζοιτο εἶναι τοὺς δικαίους ἀνθρώπους, ἂν καὶ τυγχάνωσιν ὄντες αἰσχροὶ τὰ σώματα, κατ᾽ αὐτό γε τὸ δικαιότατον ἦθος, ταύτῃ παγκάλους εἶναι.

Κλ. Σχεδὸν οὐδεὶς ἂν λέγων οὕτω, πλημμελῶς δόξειε λέγειν. Ἀθ. Οὐκοῦν ὀρθῶς; Κλ. Ἴσως.

Ἀθ. Ἴδωμεν δὲ ὡς εἰ πάντ᾽ ἐστὶ καλὰ ὅσα δικαιοσύνης ἔχεται τῶν πάντων τοι καὶ παθήματα ἡμῖν ἐστὶ σχεδὸν τοῖς ποιήμασιν ἴσα. Κλ. Τί οὖν δή; Ἀθ. Ποίημα μὲν ὅπερ ἂν ᾖ δίκαιον, σχεδὸν ὅσονπερ ἂν τοῦ δικαίου κοινωνῇ, κατὰ τοσοῦτον καὶ τοῦ καλοῦ μετέχον ἐστί. Κλ. Τί μήν; Ἀθ.

Οὐκοῦν καὶ πάθος ὅπερ ἂν δικαίου κοινωνῇ, κατὰ τοσοῦτον γίγνεσθαι καλὸν ὁμολογούμενον, οὐκ ἂν διαφωνοῦντα παρέχοι τὸν λόγον. Κλ. Ἀληθῆ. Ἀθ. Ἐὰν δέ γε δίκαιον μὲν ὁμολογῶμεν, αἰσχρὸν δὲ εἶναι πάθος, διαφωνήσει τό, τε δίκαιον καὶ τὸ καλὸν, λεχθέντων τῶν δικαίων αἰσχίστων εἶναι.

Κλ. Πῶς τοῦτο εἴρηκας; Ἀθ. Οὐδὲν χαλεπὸν ἐννοεῖν. οἱ γὰρ ὀλίγῳ πρόσθεν τεθέντες ἡμῖν νόμοι, πάντων ἐναντιώτατα παραγγέλλειν δόξαιεν ἂν τοῖς νῦν λεγομένοις. Κλ. Ποίοις; Ἀθ. Τὸν ἱερόσυλόν που, ἐτίθεμεν δικαίως ἂν ἀποθνήσκειν, καὶ τὸν εὖ κειμένων νόμων πολέμιον. καὶ μέλλοντες δὴ νόμιμα τοιαῦτα τιθέναι πάμπολλα, ἐπέχομεν ἰδόντες, ὡς ταῦτα ἐστι μὲν ἄπειρα παθήματα, πλήθει τε καὶ μεγέθει. δικαιότατα δὲ πάντων παθημάτων καὶ ξυμπάντων αἴσχιστα. μῶν οὐχ οὕτως ἡμῖν τά τε δίκαια καὶ τὰ καλὰ, τοτὲ μὲν ὡς ταυτὰ ξύμπαντα, τοτὲ δὲ ὡς ἐναντιώτατα φανεῖται; Κλ. Κινδυνεύει. Ἀθ. Τοῖς μὲν τοίνυν πολλοῖς, οὕτω περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσυμφώνως τὰ καλὰ καὶ τὰ δίκαια διερριμμένα προσαγορεύεται. Κλ. Φαίνεται γοῦν ὦ ξένε. Ἀθ. Τὸ τοίνυν ἡμέτερον ὦ Κλεινία πάλιν ἴδωμεν, πῶς αὖ περὶ αὐτὰ ταῦτα ἔχει τῆς συμφωνίας. Κλ. Ποίας δὴ πρὸς ποίαν;

Ἀθ. Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις οἶμαι διαρρήδην ἐμὲ εἰρηκέναι. Κλ. Πῶς; Ἀθ. Εἰ δ᾽ οὖν μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν ὡς λέγοντά με τίθετε. Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Ὡς οἱ κακοὶ πάντες, εἰς πάντα

εἰσιν

εἰσὶν ἄκοντες κακοί. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, ἀνάγκη που τούτῳ ξυνέπεσθαι τὸν ἑξῆς λόγον. Κλ. Τίνα λέγεις; Ἀθ. Ὡς ὁ μὲν ἄδικός που κακός, ὁ δὲ κακὸς ἄκων τοιοῦτος. ἀκουσίως δὲ ἑκούσιον οὐκ ἔχει πράττεσθαί ποτε λόγον. ἄκων οὖν ἐκείνῳ φαίνοιτ' ἂν ἀδικεῖν ὁ ἀδικῶν, τῷ τὴν ἀδικίαν ἀκούσιον τιθεμένῳ· καὶ δὴ καὶ νῦν ὁμολογητέον ἐμοί. ξύμφημι γὰρ ἄκοντας ἀδικεῖν πάντας, εἰ καί τις φιλονεικίας, ἢ φιλοτιμίας ἕνεκα, ἄκοντας μὲν ἀδίκους εἶναί φησιν, ἀδικεῖν μὴν ἑκόντας πολλούς. ὅ γ' ἐμὸς λόγος ἐκεῖνος, ἀλλ' οὐχ οὗτος. τίνα οὖν αὖ τρόπον ἔγωγε ξυμφωνοίην ἂν τοῖς ἐμαυτοῦ λόγοις, οἶμαι ὦ Κλεινία καὶ Μέγιλλε ἐρωτῶντε, εἰ δὴ ταῦτα οὕτως ἔχοντά ἐστιν ὦ ξένε, τί συμβουλεύεις ἡμῖν περὶ τῆς νομοθεσίας τῇ τῶν Μαγνητῶν πόλει; πότερον νομοθετεῖν, ἢ μή; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ φήσω; Ἀθ. Διοριεῖς οὖν αὐτοῖς ἀκούσιά τε καὶ ἑκούσια ἀδικήματα. καὶ τῶν μὲν ἑκουσίων ἁμαρτημάτων τε καὶ ἀδικημάτων, μείζους τὰς ζημίας θήσομεν. τῶν δ' ἐλάττους, ἢ πάντων ἐξ ἴσης ὡς οὐκ ὄντων ἀδικημάτων τοπαράπαν ἑκουσίων.

Κλ. Ὀρθῶς μέν τοι λέγεις ὦ ξένε. καὶ τούτοις δὴ τί χρησώμεθα τοῖς νῦν λεγομένοις; Ἀθ. Καλῶς ἤρου. πρῶτον μὲν τοίνυν αὐτοῖς τόδε χρησόμεθα. Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Ἀναμνησθῶμεν ὡς ἔμπροσθεν νῦν δὴ καλῶς ἐλέγομεν, ὅτι περὶ τὰ δίκαια εἴη παμπόλλη τις ἡμῶν ταραχή τε καὶ ἀσυμφωνία. τοῦτο δὲ λαβόντες, πάλιν ἐρωτῶμεν ἡμᾶς αὐτούς. ἆρ' οὖν περὶ τὴν τούτων ἀπορίαν οὔτ' ἐξευπορήσαντες, οὔτε διορισάμενοι τί ποτ' ἐστὶ ταῦτα ἀλλήλων διαφέροντα. ἃ δὴ κατὰ πάσας τὰς πόλεις ὑπὸ νομοθετῶν πάντων τῶν πώποτε γενομένων, ὡς δύο εἴδη τῶν ἀδικημάτων ὄντα, τὰ μὲν ἑκούσια, τὰ δὲ ἀκούσια, ταύτῃ καὶ νομοθετεῖται. ὁ δὲ παρ' ἡμῶν νῦν δὴ ῥηθεὶς λόγος ὥσπερ παρὰ θεοῦ λεχθείς, τοσοῦτον μόνον εἰπὼν ἀπαλλάξεται. δοὺς δὲ οὐδὲν ἕνα λόγον ὡς ὀρθῶς εἴρηκε, κατανομοθετήσει τινὰ τρόπον; οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ ἀνάγκη πως ταῦτα ἔμπροσθεν τοῦ νομοθετεῖν δηλῶσαι, δύο τε ὄντα, καὶ τὴν διαφορὰν ἄλλην. ἵνα ὅταν ἑκατέροις τις τὴν δίκην ἐπιτιθῇ, πᾶς ἐπακολουθῇ τοῖς λεγομένοις, καὶ δυνατὸς ᾖ τό, τε πρεπόντως τεθὲν, ἁμηγέπῃ κρῖναι καὶ τὸ μή. Κλ. Καλῶς ἡμῖν φαίνῃ λέγειν ὦ ξένε. δυοῖν γὰρ θάτερον ἡμᾶς χρεὼν ἢ μὴ λέγειν ὡς πάντα ἀκούσια τὰ ἀδικήματα, ἢ τοῦτο ὡς ὀρθῶς εἴρηται, πρῶτον διορίσαντας δηλῶσαι. Ἀθ. Τούτοιν τοίνυν τοῖν δυοῖν τὸ μὲν οὐκ ἀνεκτὸν ἐμοί παντός που γίγνεσθαι, τό γε δὴ μὴ λέγειν οὕτως οἰόμενον ἔχειν τἀληθές. οὐ γὰρ ἂν νόμιμον, οὐδ' ὅσιον ἂν εἴη. κατὰ τίνα δὲ τρόπον ἐστὸν δύο, εἰ μὴ τῷ τε ἀκουσίῳ καὶ τῷ ἑκουσίῳ διαφέρετον ἑκάτερον. ἀλλὰ ἄλλῳ τινὶ δή ποτε πειρατέον ἀμωσγέπως δηλοῦν. Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν ὦ ξένε, τοῦτό γε οὐχ οἷόν τε ἄλλως πως ἡμᾶς διανοηθῆναι. Ἀθ. Ταῦτα ἔσται. φέρε δὴ, βλάβαι μὲν ὡς ἔοικεν ἀλλήλων τῶν πολιτῶν, ἐν ταῖς κοινωνίαις τε καὶ ὁμιλίαις πολλαὶ γίγνονται, καὶ τό γε ἑκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον ἐν αὐταῖς, ἄφθονόν ἐστι; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Μὴ τοίνυν τις τὰς βλάβας πάσας ἀδικίας τιθεὶς, οὕτως οἰέσθω, καὶ τὰ ἄδικα ἐν αὐταῖσι ταύτῃ γίγνεσθαι διπλᾶ. τὰ μὲν ἑκούσια δὴ, τὰ δ' ἀκούσια. βλάβαι γὰρ ἀκούσιοι τῶν πάντων, οὔτ' ἀριθμοῖς οὔτε μεγέθεσιν, ἐλάττους εἰσὶ τῶν ἑκουσίων. σκοπεῖσθε δὲ εἴ τέ τι λέγω λέγων ἃ μέλλω λέγειν, εἴτε καὶ μηδὲν τοπαράπαν. οὐ γάρ φημι ἔγωγε ὦ Κλεινία καὶ Μέγιλλε, εἴ τινά τις πημαίνει βουλόμενος, ἀλλ' ἄκων ἀδικεῖν μὲν, ἄκοντα μήν· καὶ ταύτῃ μὲν δὴ νομοθετήσω τοῦτο, ὡς ἀκούσιον ἀδίκημα νομοθετῶν· ἀλλ' οὐδὲ ἀδικίαν τοπαράπαν θήσω τὴν τοιαύτην βλάβην, οὔτε ἂν μείζων, οὔτε ἂν ἐλάττων τι γίγνηται. πολλάκις δὲ ὠφέλειαν οὐκ ὀρθὴν γιγνομένην, τὸν τῆς ὠφελείας αἴτιον ἀδικεῖν φήσομεν, ἐὰν ἥγ' ἐμὴ νικᾷ. σχεδὸν γὰρ ὦ φίλοι, οὔτ' εἴ τίς τῳ δίδωσί τι τῶν ὄντων, οὔτ' εἰ τοὐναντίον ἀφαιρεῖται, δίκαιον ἁπλῶς ἢ ἄδικον χρὴ τὸ τοιοῦτον οὕτω λέγειν. ἀλλ' ἐὰν ἤθει καὶ δικαίῳ τρόπῳ χρώμενός τις ὠφελῇ τινά τι καὶ βλάπτῃ, τοῦτό ἐστι τῷ νομοθέτῃ θεατέον, καὶ πρὸς δύο ταῦτα δὴ βλεπτέον, πρός τε ἀδικίαν καὶ βλάβην. καὶ τὸ μὲν βλαβὲν, ὑγιὲς τοῖς νόμοις εἰς τὸ δυνατὸν ποιητέον· τό, τε ἀπολλύμενον σώζοντα καὶ τὸ πεσὸν ὑπό του πάλιν ἐξορθοῦντα, καὶ τὸ θανατωθὲν ἢ τρωθὲν, ὑγιές. τὸ δὲ ἀποίνοις ἐξιλασθὲν τοῖς δρῶσι καὶ πάσχουσιν ἑκάστας τῶν βλαψέων ἐκ διαφορᾶς εἰς φιλίαν πειρατέον ἀεὶ καθιστάναι τοῖς νόμοις. Κλ. Καλῶς ταῦτά γε. Ἀθ. Τὰς τοίνυν ἀδίκους αὖ βλάβας καὶ κέρδη δὲ ἐάν τις ἀδικῶν τινα κερδαίνειν ποιῇ, τούτων ὁπόσα μὲν ἰατὰ ὡς οὐσῶν ἐν ψυχῇ νόσων, ἰᾶσθαι. τὸ δὲ τῆς ἰάσεως ἡμῖν τῆς ἀδικίας, τῇδε ῥέπειν χρὴ φάναι. Κλ. Πῇ; Ἀθ. Ὅπως ὅτι τις ἂν ἀδικήσῃ μέγα ἢ σμικρὸν, ὁ νόμος αὐτὸν διδάξῃ, καὶ ἀναγκάσῃ τοπαράπαν, εἰς αὖθις τὸ τοιοῦτον ἢ μηδέποτε ἑκόντα τολμῆσαι ποιεῖν, ἢ διαφερόντως ἧττον πολὺ, πρὸς τῇ τῆς βλάβης ἐκτίσει. ταῦτα εἴτε ἔργοις, ἢ λόγοις, ἢ μεθ' ἡδονῶν, ἢ λυπῶν, ἢ τιμῶν, ἢ ἀτιμιῶν, καὶ χρημάτων ζημίαις, ἢ καὶ δώρων, ἢ καὶ τοπαράπαν ᾧ τινι τρόπῳ ποιήσει τις. μισῆσαι μὲν τὴν ἀδικίαν, στέρξαι δὲ ἢ μὴ μισεῖν τὴν τοῦ δικαίου φύσιν, αὐτό ἐστι τοῦτο ἔργον τῶν καλλίστων νόμων. ὃν δ' ἂν ἀνιάτως εἰς ταῦτα ἔχοντα αἴσθηται νομοθέτης, δίκην τούτοισι καὶ νόμον θήσει τινά. γιγνώσκων που τοῖς τοιούτοις πᾶσιν, ὡς οὔτε αὐτοῖς ἔτι ζῆν ἄμεινον, τούς τε ἄλλους ἂν διπλῆ ὠφελοῖεν ἀπαλλαττόμενοι τοῦ βίου. παράδειγμα μὲν τοῦ μὴ ἀδικεῖν τοῖς ἄλλοις γενόμενοι, ποιοῦντες δὲ ἀνδρῶν κακῶν ἔρημον τὴν πόλιν. οὕτω μὲν δὴ τῶν τοιούτων περὶ νομοθέτης κολασιν τῶν ἁμαρτημάτων θάνατον ἀνάγκη νέμειν. ἄλλως δὲ, οὐδαμῶς. Κλ. Ἔοικε μέν πως λέγεσθαι τὰ παρὰ σοῦ, καὶ μάλα μετρίως. ἥδιον δ' ἂν ἔτι σαφέστερον ἀκούσαιμεν ταῦτα ῥηθέντα, τὸ τῆς ἀδικίας τε καὶ βλάβης διάφορον, καὶ τὸ τῶν

ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων ὡς ἐν τούτοις διαπεποίκιλται. ΑΘ. Πειρατέον τοίνυν ὡς κελεύεις φράζειν καὶ λέγειν. δῆλον γὰρ ὅτι τοσόνδε γε περὶ ψυχῆς καὶ λέγεται πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀκούεται. ὡς ἐν μὲν ἐν αὐτῇ τῆς φύσεως, εἴτε τι πάθος, εἴτε τι μέρος ὂν ὁ θυμός, δύσερι καὶ δύσμαχον κτῆμα ἐμπεφυκός, ἀλογίστῳ βίᾳ πολλὰ ἀνατρέπει. ΚΛ. Πῶς δ' οὔ; ΑΘ. Καὶ μὴν ἡδονήν γε, οὐ ταὐτὸν τῷ θυμῷ προσαγορεύομεν. ἐξ ἐναντίας δὲ αὐτῷ φαμὲν ῥώμης δυναστεύουσαν, πειθοῖ μετὰ ἀπάτης βιαίου πράττειν, ὅτιπερ ἂν αὐτῆς ἡ βούλησις ἐθελήσῃ. ΚΛ. Καὶ μάλα. ΑΘ. Τρίτον μὴν ἄγνοιαν λέγων ἄν τις τῶν ἁμαρτημάτων αἰτίαν, οὐκ ἂν ψεύδοιτο. διχῇ μὴν διελόμενος αὐτὸ ὁ νομοθέτης ἂν βέλτιον εἴη. τὸ μὲν ἁπλοῦν αὐτοῦ, κούφων ἁμαρτημάτων αἴτιον ἡγούμενος. τὸ δὲ διπλοῦν, ὅταν ἀμαθαίνῃ τις μὴ μόνον ἀγνοίᾳ ξυνεχόμενος, ἀλλὰ καὶ δόξῃ σοφίας, ὡς εἰδὼς παντελῶς περὶ ἃ μηδαμῶς οἶδε. μετὰ μὲν ἰσχύος καὶ ῥώμης ἑπομένης, μεγάλων καὶ ἀμούσων ἁμαρτημάτων τιθεὶς αἴτια τὰ τοιαῦτα. ἀσθενείας δὲ ἑπομένης, παίδων τε ἁμαρτήματα καὶ πρεσβυτέρων γιγνόμενα, θήσει μὲν ἁμαρτήματα. καὶ ὡς ἁμαρτάνουσι, νόμους τάξει πρᾳοτάτους γε μὴν πάντων, καὶ συγγνώμης πλείστης ἐχομένους.

ΚΛ. Εἰκότα λέγεις. ΑΘ. Ἡδονῆς μὲν τοίνυν καὶ θυμοῦ λέγομεν σχεδὸν ἅπαντες, ὡς ὁ μὲν κρείττων ἡμῶν, ὁ δὲ ἥττων ἐστί. καὶ ἔχει ταύτῃ. ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν. ΑΘ. Ἀγνοίας δέ γε ὡς ὁ μὲν ἡμῶν κρείττων, ὁ δὲ ἥττων, οὐδ' ἠκούσαμεν πώποτε. ΚΛ. Ἀληθέστατα. ΑΘ. Πάντα δέ γε προτρέπειν ταῦτα φαμὲν εἰς τὴν αὐτοῦ βούλησιν ἐπισπώμενον ἕκαστον εἰς τἀναντία πολλάκις ἅμα.

ΚΛ. Πλειστάκις μὲν οὖν. ΑΘ. Νῦν δή σοι τότε δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον ὅ γε ἐγὼ λέγω, σαφῶς ἂν διορισαίμην οὐδὲν ποικίλλων. τὴν γὰρ τοῦ θυμοῦ καὶ φόβου καὶ ἡδονῆς καὶ λύπης, καὶ φθόνων καὶ ἐπιθυμιῶν ἐν ψυχῇ τυραννίδα ἐάν τέ τι βλάπτῃ καὶ ἐὰν μή, πάντως ἀδικίαν προσαγορεύω. τὴν δὲ τοῦ ἀρίστου δόξαν ὅπῃ περ ἂν ἔσεσθαι τούτων ἡγήσωνται πόλεις εἴτε ἰδιῶταί τινες, ἐὰν αὕτη κρατοῦσα ἐν ψυχῇ διακοσμῇ πάντα ἄνδρα, κἂν σφάλληταί τι, δίκαιον μὲν πᾶν εἶναι φατέον τὸ ταύτῃ πραχθέν. καὶ τὸ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς γιγνόμενον ὑπήκοον ἑκάστων, καὶ ἐπὶ τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον ἄριστον. δοξάζεσθαι δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀκούσιον ἀδικίαν εἶναι, τὴν τοιαύτην βλάβην. ἡμῖν δὲ οὐκ ἔστι τὰ νῦν ὀνομάτων πέρι, δύσερις λόγος. ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν ἁμαρτανομένων τρία εἴδη δεδήλωται γιγνόμενα, ταῦτα εἰς μνήμην πρῶτον ἔτι μᾶλλον ἀναληπτέον. λύπης μὲν οὖν ἣν θυμὸν καὶ φόβον ἐπονομάζομεν, ἓν εἶδος ἡμῖν ἐστί. ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΑΘ. Ἡδονῆς δ' αὖ καὶ ἐπιθυμιῶν, δεύτερον. ἐλπίδων δὲ καὶ δόξης τῆς ἀληθοῦς περὶ τὸ ἄριστον ἔφεσις, τρίτον ἕτερον. τούτου δὲ αὖ τοῦ τρίτου διχῇ τμηθέντος, πέντε εἴδη γέγονεν ὡς νῦν φαμέν, οἷς νόμους διαφέροντας ἀλλήλων, πέντε εἴδεσι θετέον, ἐν δυοῖν γένεσι. ΚΛ. Τίσι τούτοις; ΑΘ. Τὸ μὲν διὰ βιαίων καὶ ξυμφώνων πράξεων πραττόμενον ἑκάστοτε. τὸ δὲ μετὰ σκότους καὶ ἀπάτης λαθραίως γιγνόμενον. ἔστι δ' ὅτε καὶ δι' ἀμφοῖν τούτοιν πραχθέν. ᾧ δὴ καὶ νόμοι τραχύτατοι γίγνοιντο ἄν, εἰ τὸ προσῆκον μέρος ἔχοιεν. ΚΛ. Εἰκός γοῦν.

ΑΘ. Ἴωμεν δὴ τὰ μετὰ ταῦτα ἐκεῖσε ὁπόθεν ἐξέβημεν δεῦρο περαίνοντες τὴν θέσιν τῶν νόμων. ἣν δὲ ἡμῖν κείμενα, περί τε τῶν συλώντων οἶμαι τοὺς θεοὺς καὶ τὰ περὶ τῶν προδοτῶν. ἔτι δὲ τῶν τοὺς νόμους διαφθειρόντων ἐπὶ καταλύσει τῆς παρούσης πολιτείας. τούτων δή τις ἂν ἴσως πράξειέ τι μανείς, ἢ νόσοις ἢ γήρᾳ ὑπερμέτρῳ ξυνεχόμενος, ἢ παιδείᾳ χρώμενος, οὐδέν πω τῶν τοιούτων διαφέρων, ὧν ἂν γίγνηταί τι φανερὸν τοῖς ἐκλεχθεῖσιν ἑκάστοτε δικασταῖς, ἀναφέροντος τοῦ δράσαντος, ἢ τοῦ σκηπτομένου ὑπὲρ τοῦ ποιήσαντος, κριθῇ δὲ οὕτω διατεθεὶς παρανομῆσαι. τὴν μὲν βλάβην ἣν ἄν τινα καταβλάψῃ, πάντως ἁπλῆν ἀποτινέτω. τῶν δὲ ἄλλων δικαιωμάτων ἀφείσθω. πλὴν ἂν ἄρα τινὰ ἀποκτείνας, μὴ καθαρὸς ᾖ τὰς χεῖρας φόνου, οὕτω δ' εἰς ἄλλην χώραν καὶ τόπον ἀπελθών, οἰκείτω τὸν ἐνιαυτὸν ἐκδημῶν, πρότερον δὲ ἐλθὼν τοῦ χρόνου ὃν ὁ νόμος ὥρισεν, ἢ καὶ πάσης ἐπιβὰς τῆς οἰκείας χώρας, ἐν δημοσίῳ δεσμῷ δεθεὶς ὑπὸ τῶν νομοφυλάκων δύο ἐνιαυτούς, οὕτως ἀπαλλαττέσθω τῶν δεσμῶν. φόνου δὴ καθάπερ ἠρξάμεθα, πειρώμεθα διὰ τέλους παντὸς εἴδους, περὶ φόνου θεῖναι τοὺς νόμους. καὶ πρῶτον μὲν τὰ βίαια καὶ ἀκούσια λέγωμεν, εἴ τις ἐν ἀγῶνι καὶ ἄθλοις δημοσίοις ἄκων εἴτε παραχρῆμα, εἴτε καὶ ἐν ὑστέροις χρόνοις ἐκ τῶν πληγῶν ἀπέκτεινέ τινα φίλον, ἢ κατὰ πόλεμον ὡσαύτως, ἢ κατὰ μελέτην τὴν πρὸς πόλεμον, ποιουμένων ἄσκησιν τῶν ἀρχόντων ψιλοῖς σώμασιν, ἢ μετά τινων ὅπλων ἀπομιμουμένων τὴν πολεμικὴν πρᾶξιν καθαρθεὶς, κατὰ τὸν ἐκ Δελφῶν κομισθέντα περὶ τούτων νόμον, ἔστω καθαρός. ἰατρῶν δὲ πέρι πάντων, ἂν ὁ θεραπευόμενος ὑπ' αὐτῶν ἀκόντων τελευτᾷ, καθαρὸς ἔστω κατὰ νόμον. ἐὰν δὲ αὐτόχειρ μέν, ἄκων δὲ ἀποκτείνῃ τις ἕτερος ἕτερον, εἴτε τῷ ἑαυτοῦ σώματι ψιλῷ, εἴτε ὀργάνῳ, ἢ βέλει, ἢ πώματος, ἢ σίτου δόσει, ἢ πυρός, ἢ χειμῶνος προσβολῇ, ἢ στερήσει πνεύματος, αὐτὸς τῷ ἑαυτοῦ σώματι, ἢ δι' ἑτέρων σωμάτων, πάντως ἔστω μὲν ὡς αὐτόχειρ. δίκας δὲ τινέτω τὰς τοιάσδε. ἐὰν μὲν δοῦλον κτείνῃ, νομίζων τὸν ἑαυτοῦ διειργάσθαι, τὸν τοῦ τελευτήσαντος δεσπότην ἀβλαβῆ παρεχέτω καὶ ἀζήμιον, ἢ δίκην εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ τελευτήσαντος ὑπεχέτω διπλῆν. τῆς δὲ ἀξίας, οἱ δικασταὶ διάγνωσιν ποιείσθωσαν. καθαρμοῖς δὲ χρήσθω μείζοσί τε καὶ πλείοσι τῶν περὶ τὰ ἄθλα ἀποκτεινάντων. τούτων δ' ἐξηγητὰς εἶναι κυρίους, οὓς ἂν ὁ θεὸς ἀνέλῃ. ἐὰν δὲ αὐτοῦ δοῦλον, καθηράμενος

ῥάμενος ἀπαλλαττέσθω τοῦ φόνου κατὰ νόμον. ἐὰν δέ τις ἐλεύθερον ἄκων ἀποκτείνῃ, τοὺς μὲν καθαρμοὺς τοὺς αὐτοὺς καθαρθήτω τῷ τὸν δοῦλον ἀποκτείναντι. παλαιὸν δέ τινα τῶν ἀρχαίων μύθων λεγόμενον, μὴ ἀτιμαζέτω. λέγεται δὲ ὡς ὁ θανατωθεὶς ἄρα βιαίως ἐν ἐλευθέρῳ φρονήματι βεβιωκώς, θυμοῦταί τε τῷ δράσαντι νεοθνὴς ὢν καὶ φόβου καὶ δείματος ἅμα διὰ τὴν βίαιον πάθην αὐτὸς πεπληρωμένος, ὁρῶν τε τὸν ἑαυτοῦ φονέα ἐν τοῖς ἤθεσι τοῖς τῆς ἑαυτοῦ συνηθείας ἀναστρεφόμενον δειμαίνει, καὶ ταραττόμενος αὐτὸς ταράττει κατὰ δύναμιν πᾶσαν τὸν δράσαντα, μνήμην ξύμμαχον ἔχων αὐτόν τε καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ. διὸ δὴ χρεὼν ἐστὶν ἄρα ὑπεξελθεῖν τῷ παθόντι τὸν δράσαντα τὰς ὥρας πάσας τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἐρημῶσαι πάντας τοὺς οἰκείους τόπους ξυμπάσης τῆς πατρίδος. ἐὰν δὲ ξένος ὁ τελευτήσας ᾖ, καὶ τῆς τοῦ ξένου χώρας εἰργέσθω τοὺς αὐτοὺς χρόνους. τούτῳ δὴ τῷ νόμῳ, ἐὰν μὲν ἑκὼν πείθηταί τις, ὁ τοῦ τελευτήσαντος γένει ἐγγυτάτω ἐπίσκοπος ὢν τούτων πάντων γιγνομένων, ἐχέτω συγγνώμην τε, καὶ ἄγων πρὸς αὐτὸν εἰρήνην, μέτριος ἂν εἴη πάντως. ἐὰν δέ τις ἀπειθῇ, καὶ πρῶτον μὲν ἀκάθαρτος ὤν, εἰς τὰ ἱερὰ τολμᾷ πορεύεσθαι καὶ θύειν, ἔτι δὲ τοὺς χρόνους μὴ ἐθέλοι πληροῦν, ἀποξενούμενος τοὺς εἰρημένους, ὁ τοῦ τελευτήσαντος γένει ἐγγύτατα, ἐπεξίτω μὲν φόνου τῷ κτείναντι. διπλᾶ δὲ πάντα ἔστω τὰ τιμωρήματα τῷ ὄφλοντι. ἐὰν δ' ὁ προσήκων ἐγγύτατα μὴ ἐπεξίῃ τῷ παθήματι, τὸ μίασμα ὡς εἰς αὐτὸν περιεληλυθός, τοῦ παθόντος προστρεπομένου τὴν πάθην, ὁ βουλόμενος ἐπεξελθὼν τούτῳ, δίκην πέντε ἔτη ἀπέχεσθαι τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἀναγκαζέτω κατὰ νόμον. ἐὰν δὲ ξένος, ἄκων ξένον κτείνῃ τῶν ἐν τῇ πόλει, ἐπεξίτω μὲν ὁ βουλόμενος τοῖς αὐτοῖς νόμοις. μέτοικος δὲ ὤν, ἀπενιαυτισάτω. ξένος δὲ ἂν ᾖ παντάπασι, πρὸς τῷ καθαρμῷ ἐάν τε ξένον, ἐάν τε μέτοικον, ἐάν τε ἀστὸν κτείνῃ, τὸν βίον ἅπαντα τῆς χώρας εἰργέσθω τῆς τῶν νόμων τῶνδε κυρίας. ἐὰν δ' ἔλθῃ παρανόμως, οἱ νομοφύλακες θανάτῳ ζημιούντων αὐτόν, καὶ ἐὰν ἔχῃ οὐσίαν τινά, τῷ τοῦ παθόντος ἐγγύτατα γένει, παραδιδόντων. εἰ δὲ ἄκων ἔλθοι, ἂν μὲν κατὰ θάλατταν ἐκπίπτῃ πρὸς τὴν χώραν, σκηνησάμενος ἐν θαλάττῃ τέγγων τοὺς πόδας, πλοῦν ἐπιφυλαττέτω. κατὰ γῆν δὲ ἂν βίᾳ ὑπό τινων ἀχθῇ, ἡ πρώτη προστυχοῦσα ἀρχὴ τῶν ἐν τῇ πόλει, λύσασα εἰς τὴν ὑπερορίαν ἐκπεμπέτω ἄσυλον. ἐὰν δ' ἄρα τις αὐτόχειρ μὲν κτείνῃ ἐλεύθερον, θυμῷ δὲ ᾖ τὸ πεπραγμένον ἐκπραχθέν, διχῇ δεῖ πρῶτον τὸ τοιοῦτο διαλαβεῖν. θυμῷ γὰρ δὴ πέπρακται καὶ τοῖς, ὅσοι ἂν ἐξαίφνης μὲν καὶ ἀπροβουλεύτως τοῦ ἀποκτεῖναι, πληγαῖς ἤ τινι τοιούτῳ διαφθείρωσί τινα παραχρῆμα τῆς ὁρμῆς γενομένης, μεταμέλειά τε εὐθὺς τοῦ πεπραγμένου γίνηται. θυμῷ δὲ καὶ ὅσοι προπηλακισθέντες λόγοις, ἢ καὶ ἀτίμοις ἔργοις, μεταδιώκοντες τὴν τιμωρίαν, ὕστερον ἀποκτείνωσί τινα βουληθέντες κτεῖναι καὶ τὸ πεπραγμένον αὐτοῖς ἀμεταμέλητον γίγνηται. διττοὺς μὲν δὴ τοὺς φόνους ὡς ἔοικε θετέον, καὶ σχεδὸν ἀμφοτέρους θυμῷ γεγονότας. μεταξὺ δήπου τοῦ τε ἑκουσίου καὶ ἀκουσίου, δικαιότατ' ἂν λεγομένους. οὐ μὴν ἀλλ' εἰκὼν ἐσθ' ἑκάτερος. ὁ μὲν τὸν θυμὸν φυλάττων καὶ οὐκ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐξαίφνης, ἀλλὰ μετὰ ἐπιβουλῆς ὕστερον χρόνῳ τιμωρούμενος, ἑκουσίως ἔοικεν. ὁ δὲ ἀταμιεύτως ταῖς ὀργαῖς καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα εὐθὺς χρώμενος ἀπροβουλεύτως, ὅμοιος μὲν ἀκουσίῳ. ἔστι δὲ οὐδ' οὗτος αὖ παντάπασιν ἀκούσιος, ἀλλ' εἰκὼν ἀκουσίου. διὸ χαλεπὸν διορίζειν οἱ τῷ θυμῷ πραχθέντες φόνοι, πότερον ἑκουσίους αὐτοὺς ἤ τινας ὡς ἀκουσίους νομοθετητέον. βέλτιστον μὴν καὶ ἀληθέστατον, εἰς εἰκόνα μὲν ἄμφω θεῖναι. τεμεῖν δὲ αὐτὼ χωρίς, τῇ ἐπιβουλῇ καὶ ἀπροβουλίᾳ. καὶ τοῖς μετ' ἐπιβουλῆς τε καὶ ὀργῆς κτείνασι, τὰς τιμωρίας χαλεπωτέρας. τοῖς δὲ ἀπροβουλεύτως τε καὶ ἐξαίφνης, πρᾳοτέρας νομοθετεῖν. τὸ γὰρ ἐοικὸς μείζονι κακῷ, μειζόνως. τὸ δ' ἐλάττονι, τιμωρητέον ἐλαττόνως. ποιητέον δὴ καὶ τοῖς ἡμετέροις νόμοις οὕτω. Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Πάλιν ἐπανελθόντες τοίνυν λέγομεν. ἂν ἄρα τις αὐτόχειρ μὲν κτείνῃ ἐλεύθερον, τὸ δὲ πεπραγμένον ἀπροβουλεύτως ὀργῇ τινι γένηται πραχθέν, τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ ἄνευ θυμοῦ κτείναντι προσῆκέ τῳ πάσχειν, πασχέτω. δύο δ' ἐξ ἀνάγκης ἔτη φευγέτω, κολάζων τὸν αὑτοῦ θυμόν. ὁ δὲ θυμῷ μὲν μετ' ἐπιβουλῆς δὲ κτείνας, τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὸν πρόσθεν αὖ. τρία δὲ ἔτη καθάπερ ἕτερος ἔφευγε τὰ δύο, φευγέτω, μεγέθει θυμοῦ πλείω τιμωρηθεὶς χρόνον. καθόλου δὲ περὶ τούτων ὧδ' ἔστω. χαλεπὸν μὲν ἀκριβῶς νομοθετεῖν. ἔστι γὰρ ὅτε τούτοιν ὁ τῷ νόμῳ ταχθεὶς χαλεπώτερος, ἡμερώτερος ἄν. ὁ δὲ ἡμερώτερος, χαλεπώτερος ἂν εἴη. καὶ τὰ περὶ τὸν φόνον, ἀγριωτέρως ἂν πράξειεν, ὁ δὲ ἡμερωτέρως. ὡς δὲ τὸ πολύ, κατὰ ταῦτα εἰρημένα ξυμβαίνει γινόμενα. τούτων οὖν πάντων ἐπιγνώμονας εἶναι χρὴ νομοφύλακας. ἐπειδὰν δὲ ὁ χρόνος ἔλθῃ τῆς φυγῆς ἑκατέρῳ, πέμπειν αὐτῶν δικαστὰς δώδεκα, ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς χώρας, διεσκεμμένους ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ τὰς τῶν φευγόντων πράξεις ἔτι σαφέστερον, καὶ τῆς αἰδοῦς τε πέρι καὶ καταδοχῆς τούτων, δικαστὰς γίνεσθαι. τοὺς δὲ αὖ, τοῖς δικασθεῖσιν ὑπὸ τῶν τοιούτων ἀρχόντων, ἐμμένειν. ἐὰν δ' αὖθίς ποτε κατελθὼν ὁπότερος αὐτοῖν ἡττηθεὶς ὀργῇ, πράξῃ ταυτὸν τοῦτο, φυγὼν μηκέτι κατέλθῃ. κατελθὼν δὲ κατὰ τὴν τοῦ ξένου ἄφιξιν, ταύτῃ πασχέτω. δοῦλον δὲ ὁ κτείνας ἑαυτοῦ μέν, καθηράσθω. ἐὰν δὲ ἀλλότριον θυμῷ, διπλῇ τὸ βλάβος ἐκτισάτω τῷ κεκτημένῳ. ὅστις δ' ἂν τῶν ἀποκτεινάντων πάντων μὴ πείθηται τῷ νόμῳ, ἀλλ' ἀκάθαρτος ὤν, ἀγοράν τε καὶ ἆθλα καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ μιαίνῃ ὁ βουλόμενος, τόν τε ἐπιτρέποντα τῶν προση-

κόντων

κόντων τῷ τελευτήσαντι, καὶ τὸν ἀποκτείναντα εἰς δίκην καταστήσας, τῇ διπλασίαν χρημάτων τε καὶ τῶν ἄλλων πράξεων ἀναγκαζέτω πράττειν τε καὶ ἐκτίνειν. τὸ δὲ ἔκτισμα, αὐτὸς αὑτῷ κομιζέσθω κατὰ νόμον. ἐὰν δέ τις θυμῷ δοῦλος δεσπότην αὑτοῦ ἀποκτείνῃ, οἱ προσήκοντες τοῦ τελευτήσαντος, χρωμένους τῷ κτείναντι χρείαν ἣν ἂν ἐθέλωσι πλὴν μηδαμῇ μηδαμῶς ζωγροῦντας, καθαροὺς εἶναι. ἐὰν δ' ἄλλος τις δοῦλος ἐλεύθερον ἀποκτείνῃ θυμῷ, παραδιδόντων οἱ δεσπόται τὸν δοῦλον, τοῖς προσήκουσι τοῦ τελευτήσαντος. οἱ δὲ ἐξ ἀνάγκης μὲν θανατωσάντων τὸν δράσαντα. τρόπῳ δὲ ᾧ ἂν ἐθέλωσιν. ἃ δὲ γίγνεται μὲν, ὀλιγάκις δὲ ἂν διὰ θυμὸν, πατὴρ ἢ μήτηρ υἱὸν, ἢ θυγατέρα πληγαῖς ἤ τινι τρόπῳ βιαίῳ κτείνῃ, καθάρσεις μὲν τὰς αὐτὰς τοῖς ἄλλοις καθαιρέσθω, καὶ ἐνιαυτοὺς τρεῖς ἀπενιαυτείτω. κατελθόντων δὲ τῶν ἀποκτεινάντων, ἀπαλλάττεσθαι γυναῖκά τε ἀπὸ ἀνδρὸς, καὶ τὸν ἄνδρα ἀπὸ γυναικός. καὶ μήποτέ τι κοινῇ παιδοποιήσασθαι, μηδὲ ξυνέστιον ὧν ἔκγονον ἢ ἀδελφὸν ἀπεστέρηκε, γίγνεσθαί ποτε, μηδὲ κοινωνεῖν ἱερῶν. ἀσεβῶντι περὶ ταῦτα καὶ ἀπειθοῦντι ὑπόδικος ἀσεβείας γιγνέσθω τῷ ἐθέλοντι. γυναῖκα δὲ γαμετὴν ἐὰν ἀνὴρ δι' ὀργὴν κτείνῃ τινά τις, ἢ γυνὴ ἑαυτῆς ἄνδρα, ταὐτὸν τοῦτο ὡσαύτως ἐργάσηται, καθαίρεσθαι μὲν τοὺς αὐτοὺς καθαρμούς. τριετεῖς δὲ ἀπενιαυτήσεις διατελεῖν. κατελθὼν δὲ ὁ τοιοῦτον δράσας, τοῖς αὑτοῦ παισὶν ἱερῶν μὴ κοινωνείτω, μηδὲ ὁμοτράπεζος γιγνέσθω ποτέ. ἀπειθῶν δὲ ὁ γεννήτωρ ἢ ὁ γεννηθεὶς, ἀσεβείας αὖ ὑπόδικος γιγνέσθω τῷ ἐθέλοντι. καὶ ἂν ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἢ ἀδελφὴν, ἢ ἀδελφὴ ἀδελφὸν ἢ ἀδελφὴν θυμῷ κτείνῃ, τὰ μὲν τῶν καθαρμῶν καὶ ἀπενιαυτήσεων ὡσαύτως καθάπερ εἴρηται τοῖς γονεῦσι καὶ τοῖς ἐκγόνοις, εἰρήσθω δεῖν γίγνεσθαι καὶ τούτοις, ὧν ἀδελφούς τε ἀδελφῶν καὶ γονέας ἐστέρηκε παίδων. τούτοις δὲ ξυνέστιος αὐτοῖς μηδέποτε γιγνέσθω, μηδὲ κοινωνὸς ἱερῶν. ἐὰν δέ τις ἀπειθῇ τῷ τῶν περὶ ταῦτα ἀσεβείας νόμῳ, ὑπόδικος ὀρθῶς ἂν γίνοιτο μετὰ δίκης. ἐὰν δ' ἄρα τις εἰς τοσοῦτον ἀκρατὴς θυμοῦ γένηται πρὸς τοὺς γεννήσαντας, ὥστε μανίαις ὀργῆς τῶν γεννητόρων τολμῆσαι κτεῖναί τινα, ἐὰν μὲν ὁ τελευτήσας, πρὶν τελευτῆσαι, τὸν δράσαντα φόνου ἀφίῃ ἑκὼν, καθάπερ οἱ τὸν ἀκούσιον ἐξεργασάμενοι φόνον καθαρθεὶς, καὶ τἆλλα ὅπερ ἐκεῖνοι πράξας, καθαρὸς ἔστω. ἐὰν δὲ μὴ ἀφῇ, πολλοῖς ἔνοχος ἔστω νόμοις ὁ τοῦτο δράσας. καὶ γὰρ αἰκίας δίκαις ταῖς ἐσχάταις ἔνοχος ἂν γίγνοιτο, καὶ ἀσεβείας ὡσαύτως καὶ ἱεροσυλίας, τὴν τοῦ γεννήτου ψυχὴν συλήσας. ὥστ' εἴπερ οἷόν τ' ἦν, τὸ πολλάκις ἀποθνήσκειν τὸν αὐτὸν καὶ τὸν πατροφόνον ἢ μητροκτόνον ἐξεργασάμενον θυμῷ, τοῦτο δικαιότατον θανάτων πολλῶν ἦν τυγχάνειν. ᾧ γὰρ μόνῳ οὐδ' ἀμυνομένῳ θάνατον μέλλοντι ὑπὸ τῶν γονέων τελευτήσεσθαι, παρέξει νόμος οὐδεὶς κτεῖναι τὸν πατέρα ἢ μητέρα, τοὺς εἰς φῶς τὴν ἐκείνου φύσιν ἀγαγόντας, ἀλλ' ὑπομείναντα τὰ πάντα πάσχειν πρὶν τι δρᾶν τοιοῦτον, νομοθετήσει, πῶς τοῦτο δίκης τε ἄλλως προσῆκον ἂν τυγχάνειν γίγνοιτο ἐν νόμῳ. κείσθω δὴ τῷ πατέρα ἢ μητέρα ἀποκτείναντι θυμῷ, θάνατος ἡ ζημία. ἀδελφὸς δὲ ἂν ἀδελφὸν κτείνῃ ἐν στάσεσι μάχης γιγνομένης ἤ τινι τρόπῳ τοιούτῳ, ἀμυνόμενος ἄρχοντα χειρῶν πρότερον καθάπερ πολέμιον ἀποκτείνας, ἔστω καθαρός. καὶ ἐὰν πολίτης πολίτην ὡσαύτως, ἢ ξένος ξένον. ἐὰν δ' ἀστὸς ξένον, ἢ ξένος ἀστὸν ἀμυνόμενος κτείνῃ κατὰ ταὐτὰ ἔστω τοῦ καθαρὸς εἶναι. καὶ ἐὰν δοῦλος δοῦλον ὡσαύτως. ἐὰν δ' αὖ δοῦλος ἐλεύθερον ἀμυνόμενος ἀποκτείνῃ, καθάπερ ὁ κτείνας πατέρα τοῖς αὐτοῖς ἔνοχος ἔστω νόμοις. ὁ δὲ περὶ τῆς ἀφέσεως εἴρηται φόνου πατρὶ, ταὐτὸν τοῦτο ἔστω περὶ ἁπάσης τῶν τοιούτων ἀφέσεως. ἐὰν ὁστισοῦν ὁτῳοῦν ἀφίῃ τοῦτο ἑκὼν, ὡς ἀκουσίου γεγονότος τοῦ φόνου, οἱ καθαρμοὶ γιγνέσθωσαν τῷ δράσαντι, καὶ ἐνιαυτὸς εἷς ἔστω τῆς ἐκδημίας ἐν νόμῳ. καὶ τὰ μὲν δὴ βίαιά τε καὶ ἀκούσια καὶ κατὰ τὸν θυμὸν γιγνόμενα περὶ φόνους, μετρίως εἰρήσθω. τὰ δὲ περὶ τὰ ἑκούσια καὶ κατ' ἀδικίαν πᾶσαν γιγνόμενα, τούτων πέρι, καὶ ἐπιβουλῆς δι' ἥττης ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φθόνων, ταῦτα μετ' ἐκεῖνα ἡμῖν λεκτέον. Κλ. Ὀρθῶς λέγεις.

Ἀθ. Πάλιν δὴ πρῶτον περὶ τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν εἴπωμεν ὁπόσα ἂν εἴη. τὸ μὲν δὴ μέγιστον, ἐπιθυμία κρατοῦσα ψυχῆς ἐξηγριωμένης ὑπὸ πόθων. τοῦτο δ' ἐστὶ μάλιστα ἐνταῦθα, οὗ πλεῖστός τε καὶ ἰσχυρότατος ἵμερος ὢν τυγχάνει τοῖς πολλοῖς τῶν χρημάτων τῆς ἀπλήστου καὶ ἀπείρου κτήσεως ἔρωτας μυρίους ἐντίκτουσα δύναμις διὰ φύσιν τε καὶ ἀπαιδευσίαν τὴν κακήν. τῆς δὲ ἀπαιδευσίας, ἡ τοῦ κακῶς ἐπαινεῖσθαι πλοῦτον αἰτία φήμη πρὸς τῶν Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων. πρῶτον γὰρ τῶν ἀγαθῶν αὐτὸ προκείνοντες τρίτον ὂν, τούς τ' ἐπιγιγνομένους λωβῶνται καὶ ἑαυτούς. τὸ γὰρ ἀληθὲς λέγεσθαι περὶ τοῦ πλούτου κατὰ πόλεις πάσας, πάντων κάλλιστον καὶ ἄριστον, ὡς ἕνεκα σώματός ἐστι, καὶ σῶμα ψυχῆς ἕνεκα. ἀγαθῶν μὲν οὖν ὄντων ὧν ἕνεκα ὁ πλοῦτος εἶναι πέφυκε, τρίτον ἂν εἴη μετὰ σώματος ἀρετὴν καὶ ψυχῆς. διδάσκαλος οὖν ἂν ὁ λόγος οὗτος γίγνοιτο, ὡς οὐ χρὴ πλουτεῖν ζητεῖν τὸν εὐδαίμονα ἐσόμενον, ἀλλὰ δικαίως πλουτεῖν καὶ σωφρόνως. καὶ φόνοι οὕτως οὐκ ἂν γίγνοιντο ἐν πόλεσι, φόνοις δεόμενοι καθαίρεσθαι. νῦν δὲ ὅπερ ἀρχόμενοι τούτων εἴπομεν, ἓν μὲν τοῦτ' ἐστὶ καὶ μέγιστον, ὃ ποιεῖ φόνου ἑκουσίου τὰς μεγίστας δίκας. δεύτερον δὲ φιλοτίμου ψυχῆς ἕξις, φθόνους ἐντίκτουσα χαλεποὺς ξυνοίκους. μάλιστα μὲν αὐτῷ τῷ κεκτημένῳ τὸν φθόνον. δευτέροις δὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἐν τῇ πόλει. τρίτον δ' οἱ δειλοὶ καὶ ἄδικοι φόβοι πολλοὺς δὴ φόνους εἰσὶν ἐξειργασμένοι. ὅταν ἤ τω πραττόμενα ἢ πεπραγμένα ἃ μηδένα βούλονται σφίσι ξυνειδέναι γιγνόμενα, ἢ γεγονότα. τοὺς οὖν τούτων μηνυτὰς

ντας ἀναιροῦσι θανάτοις, ὅταν ἄλλῳ μηδενὶ διαλύωνται τρόπῳ. τούτων δὴ πάντων πέρι προοίμια μὲν
εἰρημένα ταῦτ᾽ ἔστω. καὶ πρὸς τούτοις, ὃν καὶ πολλοὶ λόγον τῶν ἐν ταῖς τελεταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐσπου-
δακότων ἀκούοντες, σφόδρα πείθονται, τὸ τῶν τοιούτων τίσιν ἐν ᾅδου γίγνεσθαι. καὶ πάλιν ἀφικομένοις
δεῦρο, ἀναγκαῖον εἶναι τὴν κατὰ φύσιν δίκην ἐκτῖσαι, τὴν τοῦ παθόντος ἅπερ αὐτὸς ἔδρασεν, ὑπ᾽ ἄλ-
λου τοιαύτῃ μοίρᾳ τελευτῆσαι τὸν τότε βίον. πειθομένῳ μὲν δὴ καὶ πάντως φοβουμένῳ, ἐξ αὐτοῦ τοῦ
προοιμίου τὴν τοιαύτην δίκην, οὐδὲν δεῖ τὸν ἐπὶ τούτῳ νόμον ὑμνεῖν. ἀπειθοῦντι δὲ νόμος ὅδε εἰρήσθω
τῆς γραφῆς. ὃς ἂν ἐκ προνοίας τε καὶ ἀδίκως ὀντιναοῦν τῶν ἐμφυλίων αὐτόχειρ κτείνῃ, πρῶτον μὲν τῶν
νομίμων εἰργέσθω, μήτε ἱερά, μήτε ἀγοράν, μήτε λιμένας, μήτε ἄλλον κοινὸν ξύλλογον μηδένα μιαί-
νων. ἐάν τέ τις ἀπαγορεύῃ τῷ δράσαντι ταῦτα ἀνθρώπων, καὶ ἐὰν μή, καὶ ἀπαγορεύων ὑπὲρ πάσης
τῆς πόλεως ἀεὶ φαίνεταί τε καὶ φανεῖται. ὁ δὲ μὴ ἐπεξιὼν δέον, ἢ μὴ προαγορεύων εἴργεσθαι, τῶν ἐντὸς
ἀνεψιότητος πρὸς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν προσήκων τῷ τελευτήσαντι, πρῶτον μὲν τὸ μίασμα εἰς
αὐτὸν καὶ τὴν τῶν θεῶν ἔχθραν δέχοιτο, ὡς ἡ τοῦ νόμου ἀρὰ τὴν φήμην προτρέπεται. τὸ δὲ δεύτερον,
ὑπόδικος τῷ ἐθέλοντι τιμωρεῖν ὑπὲρ τοῦ τελευτήσαντος γιγνέσθω. ὁ δὲ ἐθέλων τιμωρεῖν, τῶν τε ἐπὶ
τούτοις λουτρῶν φυλακῆς πέρι καὶ ὅσων ἂν ἑτέρων ὁ θεὸς πέρι ταυτὰ νόμιμα, παραδῷ πάντα ἀπο-
τελῶν καὶ τὴν πρόρρησιν προαγορεύων, ἴτω ἀναγκάζων τὸν δράσαντα ὑπέχειν τὴν τῆς δίκης πρᾶξιν
κατὰ νόμον. ταῦτα δὲ ὅτι μὲν γίγνεσθαι χρεὼν ἐστὶ διά τινων ἐπευχῶν καὶ θυσιῶν θεοῖς τισιν, οἷς τῶν τοιού-
των μέλει φόνους μὴ γίγνεσθαι κατὰ πόλεις, ῥᾴδιον ἀποφαίνεσθαι νομοθέτῃ. τίνες δ᾽ εἰσὶν οἱ θεοί, καὶ τίς ὁ
τρόπος τῶν τοιούτων δικῶν τῆς εἰσαγωγῆς, ὀρθότατα πρὸς τὸ θεῖον ἂν γιγνόμενος εἴη, νομοφύλακες
μετ᾽ ἐξηγητῶν καὶ μάντεων καὶ τοῦ θεοῦ νομοθετησάμενοι, τὰς δίκας εἰσαγόντων ταύτας. δικαστὰς
δὲ αὐτῶν εἶναι τοὺς αὐτούς, οὕσπερ τοῖς τὰ ἱερὰ συλῶσι διαδικάζειν ἐρρήθη κυρίως. ὁ δὲ ὄφλων, θανάτῳ ζη-
μιούσθω καὶ μὴ ἐν τῇ τοῦ παθόντος χώρᾳ θαπτέσθω ἀναιδείας ἕνεκα πρὸς τὸ ἀσεβεῖν. φυγὼν δὲ καὶ μὴ
θελήσας κρίσιν ὑποσχεῖν, φευγέτω ἀειφυγίαν. ἐὰν δέ τις ἐπιβῇ που τῶν τῆς τοῦ φονευθέντος χώρας, ὁ
προστυχὼν πρῶτος τῶν οἰκείων τοῦ ἀποθανόντος ἢ καὶ τῶν πολιτῶν, ἀνατεὶ κτεινέτω. ἢ δήσας, τοῖς
ἄρχουσι τῶν τὴν δίκην κρινάντων, κτεῖναι παραδότω. ὁ δὲ ἐπισκηπτόμενος, ἅμα καὶ κατεγγυάτω τόν, ᾧ ἂν
ἐπισκήπτηται. ὁ δὲ παρεχέτω τοὺς ἐγγυητὰς ἀξιόχρεως, οὓς ἂν ἡ τῶν περὶ ταῦτα δικαστῶν ἀρχὴ κρίνῃ,
τρεῖς ἐγγυητὰς ἀξιόχρεως παρέξειν ἐγγυωμένους εἰς δίκην. ἐὰν δὲ ἢ μὴ ἐθέλῃ, ἢ ἀδυνατῇ τις καθιστάναι,
τὴν ἀρχὴν παραλαβοῦσαν δήσασαν, φυλάττειν καὶ παρέχειν εἰς τὴν τίσιν τῆς δίκης. ἐὰν δὲ αὐτόχειρ
μὲν μή, βουλεύσῃ δὲ θάνατόν τις ἄλλος ἑτέρῳ, καὶ τῇ βουλήσει τε καὶ ἐπιβουλεύσει ἀποκτείνας, αἴτιος
ὢν καὶ μὴ καθαρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ φόνου ἐν πόλει ἐνοικῇ, γιγνέσθω καὶ τούτῳ κατὰ ταυτὰ αἱ κρίσεις τού-
των πέρι, πλὴν τῆς ἐγγύης. τῷ δὲ ὄφλοντι, ταφῆς τῆς οἰκείας ἐξέστω τυχεῖν. τὰ δὲ ἄλλα κατὰ ταυτὰ ὡσαύ-
τως τῷ πρόσθεν ῥηθέντι περὶ αὐτὸν γιγνέσθω. τὰ αὐτὰ δὲ ἔστω ταῦτα, ξένοισί τε πρὸς ξένους, καὶ ἀστοῖ-
σι καὶ ξένοις, πρὸς ἀλλήλους. δούλοις τε αὖ πρὸς δούλους τῆς τε αὐτοχειρίας πέρι καὶ ἐπιβουλεύσεως πλὴν
τῆς ἐγγύης. ταύτην δὲ καθάπερ εἴρηται τοὺς αὐτόχειρας κατεγγυᾶσθαι. τὸν δὲ προαγορεύοντα τὸν φό-
νον ἅμα κατεγγυᾶν καὶ τούτους. ἐὰν δὲ δοῦλος ἐλεύθερον ἑκὼν εἴτε αὐτόχειρ εἴτε βουλεύσας ἀποκτείνῃ
καὶ ὄφλῃ τὴν δίκην, ὁ τῆς πόλεως κοινὸς δήμιος ἄγων πρὸς τὸ μνῆμα τοῦ ἀποθανόντος, ὅθεν ἂν ὁρᾷ τὸν
τύμβον μαστιγώσας, ὁπόσας ἂν ὁ ἑλὼν προστάττῃ, ἐάνπερ βιῷ παιόμενος ὁ φονεύς, θανατωσάτω. ἐὰν
δέ τις δοῦλον κτείνῃ μηδὲν ἀδικοῦντα, φόβῳ δὲ μὴ μηνυτὴς αἰσχρῶν ἔργων καὶ κακῶν αὐτοῦ γίγνηται,
ἤ τινος ἕνεκα ἄλλου τοιούτου, καθάπερ ἂν εἰ πολίτην κτείνας ὑπεῖχε φόνου δίκας. ὡσαύτως καὶ τοῦ τοιού-
του δούλου κατὰ τὰ αὐτὰ ἀποθανόντος, οὕτως ὑπεχέτω. ἐὰν δὲ δὴ γίγνηται ἐφ᾽ οἷσι καὶ νομοθετεῖν
δεινὸν καὶ οὐδαμῶς προσφιλές, μὴ νομοθετεῖν δὲ ἀδύνατον, ξυγγενῶν αὐτόχειρας φόνους, ἢ διὰ ἐπιβου-
λεύσεως γιγνομένους ἑκουσίους τε καὶ ἀδίκους πάντως. οἳ τὰ μὲν πολλὰ ἐν κακῶς οἰκούσαις καὶ τρε-
φομέναις γίγνονται πόλεσι. γένοιτο δ᾽ ἂν πού τι, καὶ ἐν ᾗ μή ποτέ τις ἂν προσδοκήσειε χώρᾳ, λέγειν
μὲν δὴ χρεὼν αὖ πάλιν τὸν ἔμπροσθεν σμικρῷ ῥηθέντα λόγον, ἂν ἄρα τις ἀκούων ἡμῶν, οἷος ἀποσχέσθαι
γίγνηται μᾶλλον ἑκὼν διὰ τὰ τοιαῦτα, φόνων τῶν πάντῃ ἀνοσιωτάτων. ὁ γὰρ δὴ μῦθος, ἢ λόγος, ἢ ὅ-
τι χρὴ προσαγορεύειν αὐτόν, ἐκ παλαιῶν ἱερέων εἴρηται σαφῶς. ὡς τῶν ξυγγενῶν αἱμάτων τιμωρὸς δί-
κη ἐπίσκοπος, νόμῳ χρῆται τῷ νῦν δὴ λεχθέντι. καὶ ἔταξεν ἄρα δράσαντί τι τοιοῦτον, παθεῖν ταυ-
τὰ ἀναγκαίως ἅπερ ἔδρασεν, εἰ πατέρα ἀπέκτεινέ τις ποτέ, αὐτὸν τοῦτο ὑπὸ τέκνων τλῆναι βίᾳ
πάσχοντα ἔν τισι χρόνοις. κἂν εἰ μητέρα, γενέσθαι τε αὐτὸν θηλείας μετασχόντα φύσεως ἀναγκαῖον,
γενόμενόν γε ὑπὸ τῶν γεννηθέντων λιπεῖν τὸν βίον ἐν χρόνοις ὑστέροις. τοῦ γὰρ κοινοῦ μιανθέντος
αἵματος, οὐκ εἶναι κάθαρσιν ἄλλην οὐδὲ ἔκπλυτον ἐθέλειν γίγνεσθαι. τὸ μιανθέν, πρὶν φόνον φό-
νῳ ὁμοίῳ ὅμοιον, ἡ δράσασα ψυχὴ τίσῃ, καὶ πάσης τῆς συγγενείας, τὸν θυμὸν ἀφιλασαμένη κοι-
μήσῃ. ταῦτα δὲ παρὰ θεῶν μέν τινα φοβούμενον, τὰς τιμωρίας εἴργεσθαι χρὴ τὰς τοιαύτας. εἰ δέ
τινας οὕτως ἀθλία ξυμφορὰ καταλάβοι, ὥστε πατρός, ἢ μητρός, ἢ ἀδελφῶν, ἢ τέκνων ἐκ προ-
νοίας ἑκουσίαν ψυχὴν τολμῆσαι ἀποστερεῖν σώματος, ὁ παρὰ τοῦ θνητοῦ νομοθέτου νόμος, ὧδε περὶ
τῶν

τῶν τοιούτων νομοθετεῖν. προῤῥήσεις δὲ τὰς περὶ τῶν νομίμων εἴργεσθαι, καὶ ἐγγύας τὰς αὐτὰς εἶναι, καθάπερ ἐῤῥήθη τοῖς ἔμπροσθεν. ἐὰν δέ τις ὄφλῃ φόνου τοιούτου, τοῦτον κτείναντα τινὰ, οἱ μὲν τῶν δικαστῶν ὑπηρέται καὶ ἄρχοντος ἀποκτείναντος, εἰς τεταγμένην τρίοδον ἔξω τῆς πόλεως ἐκβαλόντων γυμνόν. αἱ δὲ ἀρχαὶ πᾶσαι ὑπὲρ ὅλης τῆς πόλεως λίθον ἕκαστος φέρων, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ βάλλων, ἀφοσιούτω τὴν πόλιν ὅλην. μετὰ δὲ τοῦτο εἰς τὰ τῆς χώρας ὅρια φερόντων, ἐκβαλόντων τῷ νόμῳ ἄταφον.

Τὸν δὲ δὴ πάντων οἰκειότατον καὶ λεγόμενον φίλτατον, ὃς ἂν ἀποκτείνῃ, τί χρὴ πάσχειν; λέγω δὲ ὃς ἂν ἑαυτὸν κτείνῃ τὴν τῆς εἱμαρμένης βίᾳ ἀποστερῶν μοῖραν, μήτε πόλεως ταξάσης δίκην, μήτε περιωδύνῳ ἀφύκτῳ προσπεσούσῃ τύχῃ ἀναγκασθεὶς, μὴ δὲ αἰσχύνης τινὸς ἀπόρου καὶ ἀβίου μεταλαχὼν, ἀργίᾳ δὲ καὶ ἀνανδρείας δειλίᾳ ἑαυτῷ δίκην ἄδικον ἐπιθῇ. τούτῳ δὴ τὰ μὲν ἄλλα θεὸς οἶδεν, ἃ χρὴ νόμιμα γίγνεσθαι περὶ καθαρμούς τε καὶ ταφάς. ὧν ἐξηγητάς τε ἅμα καὶ τοὺς περὶ ταῦτα νόμους ἐπανερομένους, χρὴ τοὺς ἐγγύτατα γένους ποιεῖν αὐτοῖσι κατὰ τὰ προσταττόμενα. τάφους δὲ εἶναι τοῖς οὕτω φθαρεῖσι πρῶτον μὲν κατὰ μόνας, μηδὲ μεθ᾽ ἑνὸς ξυντάφους. εἶτα ἐν τοῖς τῶν δώδεκα ὁρίοισι μερῶν τῶν ὅσα ἀργὰ καὶ ἀνώνυμα θάπτειν ἀκλεεῖς αὐτοὺς, μήτε στήλαις μήτε ὀνόμασι δηλοῦντας τοὺς τάφους. ἐὰν δ᾽ ἄρα ὑποζύγιον ἢ ζῶον ἄλλο τι φονεύσῃ τινὰ, πλὴν τῶν ὅσα ἐν ἀγῶνι τῶν δημοσίᾳ τιθεμένων ἀθλεύοντά τι τοιοῦτον δράσῃ, ἐπεξίτωσαν μὲν οἱ προσήκοντες τοῦ φόνου τῷ κτείναντι. διαδικαζόντων δὲ τῶν ἀγρονόμων, οἷσιν ἂν καὶ ὁπόσοις προστάξῃ ὁ προσήκων. τὸ δὲ ὄφλον, ἔξω τῶν ὅρων τῆς χώρας, ἀποκτείναντας διορίσαι. ἐὰν δὲ ἄψυχόν τι ψυχῆς ἄνθρωπον στερήσῃ, πλὴν ὅσα κεραυνὸς, ἤ τι παρὰ θεοῦ τοιοῦτον βέλος ἰὸν, τῶν δὲ ἄλλων ὅσα τινὸς προσπεσόντος ἢ αὐτὸ ἐμπεσὸν κτείνῃ τινὰ, δικαστὴν μὲν αὐτῷ καθιζέτω τῶν γειτόνων τὸν ἐγγύτατα ὁ προσήκων γένους ἀφοσιούμενος ὑπὲρ αὑτοῦ τε καὶ ὑπὲρ τῆς συγγενείας ὅλης. τὸ δὲ ὄφλον, ὑπερορίζειν καθάπερ ἐῤῥήθη τὸ τῶν ζώων γένος. ἐὰν δὲ τεθνεὼς μὲν αὖ τις φανῇ, ἄδηλος δὲ ὁ κτείνας ᾖ, καὶ μὴ ἀμελῶς ζητοῦσιν ἀνεύρετος γίγνηται, τὰς μὲν προῤῥήσεις τὰς αὐτὰς γίγνεσθαι καθάπερ τοῖς ἄλλοις. προαγορεύειν δὲ τὸν φόνον τῷ δράσαντι, καὶ ἐπιδικασάμενον ἐν ἀγορᾷ, κηρῦξαι τῷ κτείναντι τὸν καὶ τὸν, καὶ ὠφληκότι φόνου μὴ ἐπιβαίνειν ἱερῶν, μὴ δὲ ὅλης χώρας τῆς τοῦ παθόντος, ὡς ἂν φανῇ καὶ γνωσθῇ ἀποθανούμενον, καὶ ἔξω τῆς τοῦ παθόντος χώρας ἐκβληθησόμενον ἄταφον. οὗτος δὴ νόμος εἷς ἔστω κύριος περὶ φόνου κείμενος. καὶ τὰ μὲν περὶ τὰ τοιαῦτα μέχρι τούτων, οὕτως. Ὃν δὲ ὁ κτείνας ἐφ᾽ οἷς τε ὀρθῶς ἂν καθαρὸς εἴη, τάδ᾽ ἔστω. νύκτωρ φῶρα εἰς οἰκίαν εἰσιόντα ἐπὶ κλοπῇ χρημάτων, ἐὰν ἑλὼν κτείνῃ τις, καθαρὸς ἔστω. καὶ ἐὰν λωποδύτην ἀμυνόμενος ἀποκτείνῃ, καθαρὸς ἔστω. καὶ ἐὰν ἐλευθέραν γυναῖκα βιάζηταί τις ἢ παῖδα περὶ τὰ ἀφροδίσια, νηποινεὶ τεθνάτω ὑπό τε τοῦ ὑβρισθέντος βίᾳ, καὶ ὑπὸ πατρὸς ἢ ἀδελφῶν ἢ υἱέων. ἐάν τε ἀνὴρ ἐπιτύχῃ γαμετῇ γυναικὶ βιαζομένῃ, κτείνας τὸν βιαζόμενον, ἔστω καθαρὸς ἐν τῷ νόμῳ. καὶ ἐάν τις πατρὶ βοηθῶν θάνατον μηδὲν ἀνόσιον δρῶντι κτείνῃ τινὰ, ἢ μητρὶ, ἢ τέκνοις, ἢ ἀδελφοῖς, ἢ ξυγγεννήτορι τέκνων, πάντως καθαρὸς ἔστω. τὰ μὲν τοίνυν περὶ τροφήν τε ζώσης ψυχῆς καὶ παιδείαν, ὧν αὐτῇ τυχούσῃ μὲν βιωτὸν, ἀτυχησάσῃ δὲ τοὐναντίον, καὶ περὶ θανάτων τῶν βιαίων ἃς δεῖ τιμωρίας γίγνεσθαι, νενομοθετήσθω. τὰ δὲ περὶ τὴν τῶν σωμάτων τροφὴν μὲν καὶ παιδείαν, εἴρηται. τὸ δ᾽ ἐχόμενον τούτων αἱ βίαιοι πράξεις ὑπ᾽ ἀλλήλων ἀκούσιοί τε καὶ ἑκούσιοι γιγνόμεναι, διοριστέον εἰς δύναμιν, αἵ τέ εἰσι καὶ ὅσαι, καὶ ὧν ἂν τυγχάνουσαι τιμωρήσεων, τὸ πρόσφορον ἔχοιεν ἂν ἑκάσται. ταῦτα μετ᾽ ἐκεῖνα ὡς ἔοικεν, ὀρθῶς ἂν νομοθετοῖτο. Τραύματα δὴ καὶ πηρώσεις ἐκ τραυμάτων τά γε δεύτερα μετὰ θανάτους, καὶ ὁ φαυλότατος ἂν τάξειε τῶν ἐπὶ νόμον τρεπομένων. τὰ δὴ τραύματα καθάπερ οἱ φόνοι διῄρηντο, διαιρετέον. τὰ μὲν ἑκούσια, τὰ δὲ θυμῷ, τὰ δὲ φόβῳ. τὰ δὲ ὁπόσα ἐκ προνοίας ἑκούσια συμβαίνει γιγνόμενα, προῤῥητέον δή τι περὶ πάντων τῶν τοιούτων τοιόνδε. ὡς ἄρα νόμους ἀνθρώποις ἀναγκαῖον τίθεσθαι, καὶ ζῆν κατὰ νόμους. ἢ μηδὲν διαφέρειν τῶν πάντῃ ἀγριωτάτων θηρίων. ἡ δὲ αἰτία τούτων, ἥδε. ὅτι φύσις ἀνθρώπων οὐδενὸς ἱκανὴ φύεται ὥστε γνῶναί τε τὰ συμφέροντα ἀνθρώποις εἰς πολιτείαν, καὶ γνοῦσα τὸ βέλτιστον, ἀεὶ δύνασθαί τε καὶ ἐθέλειν πράττειν. γνῶναι μὲν γὰρ πρῶτον χαλεπὸν, ὅτι πολιτικῇ καὶ ἀληθεῖ τέχνῃ, οὐ τὸ ἴδιον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἀνάγκη μέλειν. τὸ μὲν γὰρ κοινὸν ξυνδεῖ, τὸ δὲ ἴδιον διασπᾷ τὰς πόλεις. καὶ ὅτι ξυμφέρει τῷ κοινῷ τε καὶ ἰδίῳ τοῖν ἀμφοῖν, ἢν τὸ κοινὸν τιθῆται καλῶς μᾶλλον ἢ τὸ ἴδιον. δεύτερον δὲ ἐὰν ἄρα καὶ τὸ γνῶναί τις, ὅτι ταῦτα οὕτω πέφυκε λάβῃ ἱκανῶς ἐν τέχνῃ. μετὰ δὲ τοῦτο ἀνυπεύθυνός τε καὶ αὐτοκράτωρ ἄρξῃ πόλεως, οὐκ ἄν ποτε δύναιτο ἐμμεῖναι τούτῳ τῷ δόγματι καὶ διαβιῶναι, τὸ μὲν κοινὸν ἡγούμενον τρέφων ἐν τῇ πόλει, τὸ δὲ ἴδιον ἑπόμενον τῷ κοινῷ. ἀλλ᾽ ἐπὶ πλεονεξίαν καὶ ἰδιοπραγίαν ἡ θνητὴ φύσις αὐτὸν ὁρμήσει ἀεὶ, φεύγουσα μὲν ἀλόγως τὴν λύπην, διώκουσα δὲ τὴν ἡδονήν. τοῦ δὲ δικαιοτέρου τε καὶ ἀμείνονος, ἐπίπροσθεν ἄμφω ταῦτα στήσεται, καὶ σκότος ἀπεργαζομένη ἐν αὑτῇ, πάντων κακῶν ἐμπλήσει πρὸς τὸ τέλος αὑτήν τε καὶ πόλιν ὅλην. ἐπεὶ ταῦτα εἴ ποτέ τις ἀνθρώπων φύσει ἱκανὸς θείᾳ μοίρᾳ γεννηθεὶς, παραλαβεῖν δυνατὸς εἴη, νόμων οὐδὲν ἂν δέοιτο τῶν ἀρξόντων ἑαυτοῦ. ἐπιστήμης γὰρ οὔτε νόμος, οὔτε τάξις οὐδεμία κρείττων. οὐδὲ θέμις ἐστὶ νοῦν οὐδενὸς ὑπήκοον οὐδὲ δοῦλον, ἀλλὰ πάντων ἄρχοντα εἶναι, ἐάνπερ ἀληθινὸς ἐλεύθερός τε ὄντως ᾖ κατὰ φύσιν. νῦν δὲ οὐ γάρ ἐστιν οὐδαμοῦ

οὐδαμῶς,

οὐδαμῶς, ἀλλ' ἢ ἐπὶ βραχύ. διὸ δὴ τὸ δεύτερον αἱρετέον τάξιν τε καὶ νόμον. ἃ δὴ, τὸ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁρᾷ καὶ βλέπει, τὸ δ' ἐπὶ πᾶν ἀδυνατεῖ. ταῦτα δὴ τῶνδε εἵνεκα εἴρηται, νῦν ἡμεῖς τάξομεν, τί χρὴ τὸν τρώσαντα ἢ τι βλάψαντα ἕτερον ἄλλον παθεῖν, ἢ ἀποτίνειν. πρόχειρον δὴ παντὶ περὶ παντὸς ὑπολαβεῖν ὀρθῶς τὸν τί τρώσαντα, ἢ τίνα, ἢ πῶς, ἢ πότερα λέγεις. μυρία γὰρ ἕκαστά ἐστι τούτων, καὶ πάμπολυ διαφέροντα ἀλλήλων. ταῦτ' οὖν δὴ δικαστηρίοις ἐπιτρέπειν κρίνειν πάντα, ἢ μηδὲν ἀδύνατον. ἓν μὲν γὰρ ἐπὶ πάντων ἀναγκαῖον ἐπιτρέπειν κρῖναι τὸ πότερον ἐγένετο, ἢ οὐκ ἐγένετο ἕκαστον τούτων. τὸ δὲ μηδὲν ἐπιτρέπειν αὖ περὶ τοῦ τί δεῖ ζημιοῦσθαι καὶ πάσχειν τι χρεὼν τὸν ἀδικήσαντα τούτων τι, ἀλλ' αὐτὸν περὶ πάντων νομοθετῆσαι σμικρῶν καὶ μεγάλων σχεδὸν ἀδύνατον. Κλ. Τίς οὖν ὁ μετὰ τοῦτον λόγος; Ἀθ. Ὅδε. ὅτι τὰ μὲν ἐπιτρεπτέον δικαστηρίοις, τὰ δὲ οὐκ ἐπιτρεπτέον, ἀλλ' αὐτῷ νομοθετητέον. Κλ. Ποῖα δὴ νομοθετητέον τε, καὶ ποῖα ἀποδοτέον κρίνειν τοῖς δικαστηρίοις;

Ἀθ. Τάδε δὴ μετὰ ταῦτα ὀρθότατ' ἂν εἰπεῖν εἴη. ὡς ἐν πόλει ἐν ᾗ δικαστήρια φαῦλα καὶ ἄφωνα κλέπτοντα τὰς αὐτῶν δόξας κρύβδην τὰς κρίσεις διαδικάζει. καὶ ὅτι τούτου δεινότερον ὅταν μηδὲ σιγῶντα, ἀλλὰ θορύβου μεστὰ καθάπερ θέατρα, ἐπαινοῦντά τε βοῇ καὶ ψέγοντα τῶν ῥητόρων ἑκάτερον ἐν μέρει κρίνῃ, χαλεπὸν τότε πάθος ὅλῃ τῇ πόλει γίγνεσθαι φιλεῖ. τοῖς οὖν δὴ τοιούτοις δικαστηρίοις νομοθετεῖν ὑπό τινος ἀνάγκης ληφθέντα, οὐκ εὐτυχὲς μὲν, ὅμως δὲ ἐξ ἀνάγκης εἰλημμένον, ὅτι περὶ σμικρότατα ἐπιτρεπτέον αὐτοῖς τάττειν τὰς ζημίας. τὰ δὲ πλεῖστα αὐτὸν νομοθετεῖν διαρρήδην, ἄν τις ἄρα τοιαύτῃ πολιτείᾳ νομοθετῇ ποτε. ἐν ᾗ δὲ ἂν πόλει δικαστήρια εἰς δύναμιν ὀρθῶς καθεστῶτα ᾖ, τραφέντων τε εὖ τῶν μελλόντων δικάζειν δοκιμασθέντων τε διὰ πάσης ἀκριβείας, ἐνταῦθα ὀρθὸν καὶ ἔχον εὖ καὶ καλῶς, τὰ πολλὰ ἐπιτρέπειν κρίνειν τοῖς τοιούτοις δικασταῖς, τῶν ὀφλόντων πέρι, τί χρὴ πάσχειν αὐτοὺς ἢ ἀποτίνειν. ἡμῖν δὲ τανῦν ἀνεμέσητον τὸ μὴ νομοθετεῖν αὐτοῖς τὰ μέγιστα καὶ πλεῖστα. ἃ καὶ φαυλοτέρως ἂν πεπαιδευμένοι δικασταὶ δύναιντο κατιδεῖν καὶ προσάπτειν ἑκάστῳ τῶν ἁμαρτημάτων τὴν ἀξίαν τοῦ πάθους τε καὶ πράξεως. ἐπειδὴ δὲ οἷς ἡμεῖς νομοθετοῦμεν, οὐχ ἥκιστα ἐμμελεῖς αὐτοὺς οἰόμεθ' ἂν τῶν τοιούτων γίγνεσθαι κριτὰς, ἐπιτρεπτέον δὴ τὰ πλεῖστα. οὐ μὴν ἀλλ' ὅπερ πολλάκις εἴπομέν τε καὶ ἐδράσαμεν ἐν τῇ τῶν ἔμπροσθεν νομοθετήσει νόμων, τὸ περὶ γραφήν τε καὶ τοὺς τύπους τῶν τιμωριῶν εἰπόντας, δοῦναι τὰ παραδείγματα τοῖσι δικασταῖς, τοῦ μήποτε βαίνειν ἔξω τῆς δίκης. τότε τε ἦν ὀρθότατα ἔχον, καὶ δὴ καὶ νῦν τοῦτ' αὐτὸ ποιητέον, ἐπανελθόντα ἤδη πάλιν ἐπὶ τοὺς νόμους. ἡ δὲ γραφὴ περὶ τραύματος ὧδε ἡμῖν κείσθω. ἐάν τις διανοηθεὶς τῇ βουλήσει κτεῖναί τινα φίλιον, πλὴν ὧν ὁ νόμος ἐφίησι, τρώσῃ μὲν, ἀποκτεῖναι δὲ ἀδυνατήσῃ. τὸν διανοηθέντα τε καὶ τρώσαντα οὕτως οὐκ ἄξιον ἐλεεῖν, οὐδὲ αἰδούμενον ἄλλως ἢ καθάπερ ἀποκτείναντα ὑπέχειν τὴν δίκην φόνου ἀναγκάζειν. τὴν δὲ οὐ παντάπασι κακὴν τύχην αὐτοῦ σεβόμενον, καὶ τὸν δαίμονα ὃς αὐτόν τε καὶ τὸν τρωθέντα ἐλεήσας ἀποτρόπαιος αὐτοῖς ἐγένετο, μὴ τῷ μὲν ἀνίατον ἕλκος γενέσθαι, τῷ δὲ ἐπάρατον τύχην καὶ ξυμφοράν, τούτῳ δὴ χάριν τῷ δαίμονι διδόντα καὶ μὴ ἐναντιούμενον, τὸν μὲν θάνατον ἀφελεῖν τοῦ τρώσαντος, μετάστασιν δὲ εἰς τὴν γείτονα πόλιν αὐτῷ γίγνεσθαι διὰ βίου καρπούμενον ἅπασαν τὴν αὐτοῦ κτῆσιν. βλάβος δὲ εἰ κατέβλαψε τὸν τρωθέντα, ἐκτίνειν τῷ βλαφθέντι. τιμᾶν δὲ τὸ δικαστήριον ὅπερ ἂν τὴν δίκην κρίνῃ. κρίνειν δὲ οἵπερ ἂν τοῦ φόνου ἐδίκασαν, εἰ ἐτελεύτησεν ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ τραύματος. γονέας δ' ἂν παῖς ἢ δοῦλος δεσπότην ὡσαύτως ἐκ προνοίας τρώσῃ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. καὶ ἐὰν ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἢ ἀδελφὴν, ἢ ἀδελφὴ ἀδελφὸν ἢ ἀδελφὴν τρώσῃ καὶ ὄφλῃ τραύματος ἐκ προνοίας, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. γυνὴ δὲ ἄνδρα ἑαυτῆς ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἀποκτεῖναι τρώσασα, ἢ ἀνὴρ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, φευγέτω ἀειφυγίαν. τὴν δὲ κτῆσιν ἐὰν μὲν υἱεῖς ἢ θυγατέρες αὐτοῖς ὦσι παῖδες ἔτι, τοὺς ἐπιτρόπους ἐπιτροπεύειν, καὶ ὀρφανῶν τῶν παίδων ἐπιμελεῖσθαι. ἐὰν δὲ ἄνδρες, μὴ ἐπάναγκες εἶναι τρέφεσθαι τὸν φεύγοντα ὑπὸ τῶν ἐκγόνων. τὴν δὲ οὐσίαν, ἐὰν αὐτοὺς κεκτῆσθαι. ἄπαις δὲ ὅστις ἂν τοιαύταις συμφοραῖς περιπέσῃ, τοὺς συγγενεῖς συνελθόντας μέχρις ἀνεψιῶν παίδων τοῦ τε φεύγοντος, ἀμφοτέρωθεν πρός τε ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν, κληρονόμον εἰς τὸν οἶκον τοῦτον τῇ πόλει τετταρακοντακαιπεντακισχιλιοστὸν καταστῆσαι βουλευομένους. μετὰ νομοφυλάκων καὶ ἱερέων διανοηθέντας τρόπῳ καὶ λόγῳ τοιῷδε, ὡς οὐδεὶς οἶκος τῶν τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλίων, τοῦ ἐνοικοῦντός ἐστιν. οὐδὲ ξύμπαντος τοῦ γένους οὕτως, ὡς τῆς πόλεως δημόσιός τε καὶ ἴδιος. δεῖ δὴ τήν γε πόλιν τοὺς αὐτῆς οἴκους, ὡς ὁσιωτάτους τε καὶ εὐτυχεστάτους κεκτῆσθαι κατὰ δύναμιν. ὅταν οὖν τις ἅμα δυστυχηθῇ καὶ ἀσεβηθῇ τῶν οἴκων, ὥστε τὸν κεκτημένον ἐν αὐτῷ, παῖδας μὲν μὴ καταλιπεῖν, ἤθεον δὲ ἢ καὶ γεγαμηκότα ἄπαιδα τελευτῆσαι φόνον ὄφλοντα ἑκουσίου ἤ τινος ἁμαρτήματος ἄλλου τῶν περὶ θεοὺς ἢ πολίτας, ὧν ἂν θάνατος ἐν τῷ νόμῳ ζημία διαρρήδην ᾖ κειμένη, ἢ καὶ ἐν ἀειφυγίᾳ τις φεύγῃ τῶν ἀνδρῶν ἄπαις. τοῦτον πρῶτον μὲν καθήρασθαι καὶ ἀποδιοπομπήσασθαι τὸν οἶκον χρεὼν ἔσω κατὰ νόμον. ἔπειτα συνελθόντας καθάπερ εἴπομεν νῦν δὴ τοὺς οἰκείους ἅμα νομοφύλαξι. σκέψασθαι γένος ὅτιπερ ἂν ᾖ τῶν ἐν τῇ πόλει εὐδοκιμώτατον πρὸς ἀρετὴν καὶ ἅμα εὐτυχὲς, ἐν ᾧ ἂν παῖδες γεγονότες ὦσι πλείους. ὅθεν ἕνα τῷ τοῦ τελευτήσαντος πατρὶ καὶ τοῖς ἄνω τοῦ γένους υἱὸν ὡς ἐκείνων εἰσποιοῦντας

τὰς φήμας ἕνεκα ἐπονομάζοντας, γεννήτορά τε αὐτοῖς καὶ ἑστιοῦχον καὶ θεραπευτὴν ὁσίων τε καὶ ἱερῶν ἐπ' ἀμείνοσι τύχαις γίγνεσθαι τοῦ πατρός, τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐπευξαμένους, αὐτὸν κληρονόμον καταστῆσαι κατὰ νόμον. τὸν δ' ἐξαμαρτόντα, ἀνώνυμον ἐᾶν καὶ ἄπαιδα καὶ ἄμοιρον κεῖσθαι, ὁπόταν αὐτὸν καταλάβωσιν αἱ τοιαῦται ξυμφοραί. ἔστι δ' οὐ πάντων ὡς ἔοικε τῶν ὄντων ὅρος ὅρῳ προσμιγνύς, ἀλλ' οἷς ἐστὶ μεθόριον, ὅπερ ἐν μέσῳ ὅρων πρότερον ἑκατέρῳ προσβάλλον γίγνοιτ' ἂν ἀμφοῖν μεταξύ. καὶ δὴ καὶ τῶν ἑκουσίων τε καὶ ἀκουσίων, τὸ θυμῷ γιγνόμενον ἔφαμεν τοιοῦτον εἶναι. τραυμάτων οὖν ἐνεστώτων ὀργῇ γενομένων, ἐὰν ὄφλῃ τις, πρῶτον μὲν τίνειν τοῦ βλάβους τὴν διπλασίαν, ἂν τὸ τραῦμα ἰάσιμον ἀποβῇ. τῶν δὲ ἀνιάτων τὴν τετραπλασίαν. ἐὰν δὲ ἰάσιμον μὲν, αἰσχύνην δὲ μεγάλην τινὰ προσβάλλῃ τῷ τρωθέντι καὶ ἐπονείδιστον, τὴν τετραπλασίαν ἐκτίνειν. ὅσα δέ τις τρώσας τινὰ μὴ μόνον βλάπτῃ τὸν παθόντα, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ποιήσας ἀδύνατον τῇ πατρίδι πρὸς πολεμίους βοηθεῖν, τοῦτον δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ζημιῶν ἐκτίνειν καὶ τῇ πόλει τὴν βλάβην. πρὸς γὰρ ταῖς αὐτοῦ στρατείαις, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀδυνατοῦντος στρατευέσθω. καὶ τὰς ὑπὲρ ἐκείνου πολεμικὰς ταττέσθω τάξεις. ἢ μὴ δρῶν ταῦτα ὑπόδικος τῷ ἐθέλοντι τῆς ἀστρατείας γιγνέσθω κατὰ νόμον. τὴν δὲ δὴ τῆς βλάβης ἀξίαν εἴτε διπλῆν εἴτε τριπλῆν εἴτε καὶ τετραπλασίαν, οἱ καταψηφισάμενοι δικασταὶ ταττόντων. ἐὰν δὲ ὁμόγονος ὁμόγονον τὸν αὐτὸν τρόπον τούτῳ τρώσῃ, τοὺς γεννήτας καὶ τοὺς συγγενεῖς μέχρις ἀνεψιῶν παίδων πρὸς γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν. γυναῖκάς τε καὶ ἄνδρας συνελθόντας κρίναντας παραδιδόναι τιμᾶν τοῖς γεννήσασι κατὰ φύσιν. ἐὰν δὲ ἀμφισβητήσιμος ἡ τίμησις γίγνηται, τοὺς πρὸς ἀνδρῶν εἶναι τιμῶντας κυρίους. ἐὰν δὲ ἀδυνατῶσιν αὐτοὶ τοῖς νομοφύλαξι τελευτῶντας ἐπιτρέπειν. ἐκγόνοις δὲ πρὸς γονέας εἶναι τῶν τοιούτων τραυμάτων δικαστὰς μὲν τοὺς ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη γεγονότας ἐπάναγκες, οἷς ἂν παῖδες μὴ ποιητοὶ ἀληθινοὶ δὲ ὦσιν. ἂν δέ τις ὄφλῃ, τιμᾶν εἰ τεθνάναι χρὴ τὸν τοιοῦτον, εἴτε τι μεῖζον ἕτερον τούτου πάσχειν, ἢ καὶ μὴ πολλῷ σμικρότερον. καὶ τῶν ξυγγενῶν τοῦ δράσαντος μηδένα δικάζειν. μηδ' ἐὰν γεγονὼς ᾖ τὸν χρόνον ὅσον ὁ νόμος εἴρηκε. δοῦλος δὲ ἄν τις ἐλεύθερον ὀργῇ τρώσῃ, παραδότω τὸν δοῦλον ὁ κεκτημένος τῷ τρωθέντι χρῆσθαι ὅ,τι ἂν ἐθέλῃ. ἐὰν δὲ μὴ παραδιδῷ, αὐτὸς τὴν βλάβην ἐξιάσθω. ἐὰν δὲ ἐκ συνθήκης αἰτιᾶται τοῦ δούλου καὶ τοῦ τρωθέντος, μηχανὴν εἶναί τις τὸ γεγονός, ἀμφισβητησάτω. ἐὰν δὲ μὴ ἕλῃ, τριπλασίαν ἐκτισάτω τὴν βλάβην. ἑλὼν δὲ ἀνδραποδισμοῦ ὑπόδικον ἐχέτω τὸν τεχνάζοντα μετὰ τοῦ δούλου. ὃς δ' ἂν ἄκων ἄλλος ἄλλον τρώσῃ, τὸ βλάβος ἁπλοῦν ἀποτινέτω. τύχης γὰρ νομοθέτης οὐδεὶς ἱκανὸς ἄρχειν. δικασταὶ δὲ ὄντων, οἵπερ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τοὺς γεννήτορας ἐρρήθησαν, καὶ τιμώντων τὴν ἀξίαν τῆς βλάβης. Βίαια μὲν δὴ πάνθ' ἡμῖν τὰ προειρημένα πάθη. βίαιον δὲ καὶ τὸ τῆς αἰκίας πᾶν γένος. ὧδε οὖν χρὴ περὶ τῶν τοιούτων πάντα ἄνδρα καὶ παῖδα καὶ γυναῖκα ἀεὶ διανοεῖσθαι τὸ πρεσβύτερον, ὡς οὐ σμικρῷ τοῦ νεωτέρου ἐστὶ πρεσβευόμενον, ἔν τε θεοῖσι καὶ ἐν ἀνθρώποις τοῖς μέλλουσι σώζεσθαι καὶ εὐδαιμονεῖν. αἰκίαν οὖν περὶ πρεσβυτέρου ἐν πόλει γενομένην ὑπὸ νεωτέρου ἰδεῖν, αἰσχρὸν καὶ θεομισές. ἔοικε δὲ νέῳ παντὶ ὑπὸ γέροντος πληγέντι ῥαθύμως, ὀργὴν ὑποφέρειν, αὑτῷ τιθεμένῳ τιμὴν ταύτην εἰς γῆρας. ὧδε οὖν ἔστω. πᾶς ἡμῖν αἰδείσθω τὸν ἑαυτοῦ πρεσβύτερον ἔργῳ τε καὶ ἔπει. τὸν δὲ προέχοντα εἴκοσιν ἡλικίας ἔτεσιν, ἄρρενα ἢ θήλειαν, νομίζων ὡς πατέρα ἢ μητέρα διευλαβείσθω. καὶ πάσης τῆς δυνατῆς ἡλικίας αὐτὸν φιτῦσαι καὶ τεκεῖν ἀπέχοιτο ἀεὶ θεῶν γενεθλίων χάριν. ὡς δ' αὔτως καὶ ξένου ἀπείργοιτο εἴτε πάλαι ἐνοικοῦντος, εἴτε νεήλυδος ἀφιγμένου. μήτε γὰρ ὑπάρχων μήτε ἀμυνόμενος τὸ παράπαν τολμάτω πληγαῖς τὸν τοιοῦτον νομοθετεῖν, ξένον δὲ ἂν ἀσελγαίνοντα καὶ θρασυνόμενον ἑαυτὸν τύπτοντα, οἴηται δεῖν κολασθῆναι, λαβὼν πρὸς τὴν ἀρχὴν τῶν ἀστυνόμων ἀπαγέτω, τοῦ τύπτειν δὲ εἰργέσθω. ἵνα πόρρω γίγνηται τοῦ τὸν ἐπιχώριον ἂν τολμῆσαί ποτε πατάξαι. οἱ δ' ἀστυνόμοι παραλαβόντες τε καὶ ἀνακρίναντες, τὸν ξενικὸν αὖ θεῶν εὐλαβούμενοι, ἐὰν ἄρα ἀδίκως δοκῇ ὁ ξένος τὸν ἐπιχώριον τύπτειν τῇ μάστιγι, τὸν ξένον ὅσας ἂν πατάξῃ τοιαύτας δόντες, τῆς θρασυξενίας παυόντων. ἐὰν δὲ μὴ ἀδικῇ, ἀπειλήσαντές τε καὶ ὀνειδίσαντες τῷ ἀπαγαγόντι, μεθιέντων ἄμφω. ἧλιξ δὲ ἥλικα καὶ τὸν ἄπαιδα προέχοντα ἡλικίᾳ ἑαυτοῦ ἂν τύπτῃ γέρων τε γέροντα, καὶ ἐὰν νέος νέον, ἀμυνέσθω κατὰ φύσιν ἄνευ βέλους ψιλαῖς ταῖς χερσίν. ὁ δὲ ὑπὲρ τετταράκοντα γεγονὼς ἔτη, ἐὰν τολμᾷ τῳ, μάχεσθαι εἴτε ἄρχων εἴτε ἀμυνόμενος, ἄγροικος καὶ ἀνελεύθερος ἂν λεγόμενος, ἀνδραποδώδης τε δίκης ἂν ἐπονειδίστου τυγχάνων, τὸ πρέπον ἔχοι. καὶ ἐὰν μὲν τις τοιούτοις παραμυθίοις εὐπειθὴς γίγνηται, εὐήνιος ἂν εἴη. ὁ δὲ δυσπειθὴς καὶ μηδὲν προοιμίου φροντίζων, δέχοιτ' ἂν τὸν τοιόνδε ἑτοίμως νόμον. ἐάν τις τύπτῃ τὸν πρεσβύτερον εἴκοσιν ἔτεσιν ἢ πλείοσιν ἑαυτοῦ, πρῶτον μὲν ὁ προστυγχάνων ἐὰν μὴ ἧλιξ μὴ δὲ νεώτερος ἢ τῶν μαχομένων, διειργέτω, ἢ κακῶς ἔστω κατὰ νόμον. ἐὰν δὲ ἐν τῇ τοῦ πληγέντος ἡλικίᾳ ἢ ἔτι νεώτερος, ἀμυνέτω ὡς ἀδελφῷ ἢ πατρὶ ἢ ἔτι ἀνωτέρω τῷ ἀδικουμένῳ. πρὸς δ' ἔτι δίκην ὑπεχέτω τῆς αἰκίας ὁ τὸν πρεσβύτερον ὡς εἴρηται τολμήσας τύπτειν. καὶ ἐὰν ὄφλῃ τὴν δίκην, δεδέσθω μηδὲν ἐνιαυτοῦ σμικρότερον. ἐὰν δ' οἱ δικασταὶ τιμήσωσι πλείονος, ἔστω κύριος ὁ τιμηθεὶς αὐτῷ χρόνος. ἐὰν δὲ ξένος ἢ τῶν μετοίκων τις, τύπτῃ τὸν πρεσβύτερον εἴκοσιν ἔτεσιν ἑαυτοῦ, περὶ μὲν τῶν παραγιγνομένων τῆς βοηθείας, ὁ αὐτὸς νόμος ἐχέτω τὴν αὐτὴν δύναμιν. ὁ δὲ τὴν

τοιαύτην

τοιαύτην δίκην ἡττηθεὶς, ξένος μὲν ὢν καὶ μὴ ξύνοικος, δύο ἔτη δεδεμένος ἐκτινέτω ταύτην αὐτὴν τὴν δίκην. ὁ δὲ μέτοικός τε ὢν καὶ ἀπειθῶν τοῖς νόμοις, τρία ἔτη δεδέσθω, ἐὰν μὴ τὸ δικαστήριον πλείονος αὐτῷ χρόνου τιμήσῃ τὴν δίκην. ζημιούσθω δὲ καὶ ὁ παραγενόμενος ὁπωσοῦν τούτων, καὶ μὴ βοηθήσας κατὰ νόμον, ὁ μὲν μεγίστου τιμήματος ὢν, μνᾶ. ὁ δευτέρου δὲ ὢν, πεντήκοντα δραχμαῖς· τρίτου δὲ, τριάκοντα. εἴκοσι δὲ, τοῦ τετάρτου. δικαστήριον δὲ γιγνέσθω τοῖς τοιούτοισι στρατηγοὶ καὶ ταξίαρχοι καὶ φύλαρχοί τε καὶ ἵππαρχοι. νόμοι δὲ ὡς ἔοικεν, οἱ μὲν τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων ἕνεκα γίγνονται, διδαχῆς χάριν τοῦ τίνα τρόπον ὁμιλοῦντες ἀλλήλοις ἂν φιλοφρόνως οἰκοῖεν. οἱ δὲ τῶν τὴν παιδείαν διαφυγόντων, ἀτεράμονι χρωμένων τινὶ φύσει, καὶ μηδὲν τεγχθέντων, ὥστε μὴ οὐκ ἐπὶ πᾶσαν ἰέναι κάκην, οὗτοι τοὺς μέλλοντας λόγους ῥηθήσεσθαι, πεποιηκότες ἂν εἶεν. οἷς δὴ τοὺς νόμους ἐξ ἀνάγκης ὁ νομοθέτης ἂν νομοθετοῖ, βουλόμενος αὐτῶν μηδέποτε χρείαν γίγνεσθαι. πατρὸς γὰρ ἢ μητρὸς ἢ τούτων ἔτι προγόνων ὅστις τολμήσει ἅψασθαί ποτε βιαζόμενος αἰκίᾳ τινὶ, μήτε τῶν ἄνω δείσας θεῶν μῆνιν, μήτε τῶν ὑπὸ γῆς τιμωριῶν λεγομένων, ἀλλὰ ὡς εἰδὼς ἃ μηδαμῶς οἶδε, καταφρονῶν τῶν παλαιῶν καὶ ὑπὸ πάντων εἰρημένων παρανομεῖ, τούτῳ δεῖ τινος ἀποτροπῆς ἐσχάτης. θάνατος μὲν οὖν, οὐκ ἔστιν ἔσχατον. οἱ δὲ ἐν ἅδου τούτοισι λεγόμενοι πόνοι, ἔτι τε τούτων εἰσὶ μᾶλλον ἐν ἐσχάτοις, καὶ ἀληθέστατα λεγόντων, οὐδὲν ἀνύτουσι ταῖς τοιαύταις ψυχαῖς ἀποτροπῆς. οὐ γὰρ ἂν ἐγίγνοντό ποτε μητραλοῖαί τε καὶ τῶν ἄλλων γεννητόρων ἀνόσιοι πληγῶν τόλμαι. δεῖ δὴ τὰς ἐνθάδε κολάσεις περὶ τὰ τοιαῦτα, τούτοισι τὰς ἐν τῷ ζῆν, μηδὲν τῶν ἐν ἅδου λείπεσθαι κατὰ δύναμιν. ἔστω δὴ λεγόμενον τὸ μετὰ τοῦτο τόδε. ὃς ἂν τολμήσῃ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τούτων πατέρας ἢ μητέρας τύπτειν, μὴ μανίαις ἐχόμενος, πρῶτον μὲν ὁ προστυγχάνων καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν βοηθείτω. καὶ ὁ μὲν μέτοικος ἢ ξένος εἰς προεδρίαν τῶν ἀγώνων καλείσθω βοηθῶν, μὴ βοηθήσας δὲ ἀειφυγίαν ἐκ τῆς χώρας φευγέτω. ὁ δὲ μὴ μέτοικος, βοηθῶν μὲν ἔπαινον ἐχέτω. μὴ βοηθῶν δὲ, ψόγον. δοῦλος δὲ βοηθήσας μὲν ἐλεύθερος γιγνέσθω. μὴ βοηθήσας δὲ πληγὰς ἑκατὸν τῇ μάστιγι τυπτέσθω. ἐν ἀγορᾷ μὲν ἂν γίγνηται τὸ γιγνόμενον, ὑπ' ἀγορανόμων. ἐὰν δ' ἐκτὸς ἀγορᾶς ἐν ἄστει, τῶν ἀστυνόμων κολάζειν τὸν ἐπιδημοῦντα. ἐὰν δὲ κατ' ἀγροὺς τῆς χώρας που, τοὺς τῶν ἀγρονόμων ἄρχοντας. ἐὰν δ' ἐπιχώριος ὁ παρατυγχάνων ᾖ τις, ἐάν τε παῖς ἐάν τε ἀνὴρ ἐάν τ' οὖν γυνή, ἀμυνέτω πᾶς τὸν ἀνόσιον ἐπονομάζων. ὁ δὲ μὴ ἀμύνων, ἀρᾷ ἐνεχέσθω Διὸς ὁμογνίου καὶ πατρῴου κατὰ νόμον. ἐὰν δέ τις ὄφλῃ δίκην αἰκίας γονέων, πρῶτον μὲν φευγέτω ἀειφυγίαν ἐξ ἄστεος εἰς τὴν ἄλλην χώραν, καὶ πάντων ἱερῶν εἰργέσθω. μὴ δὲ εἰργόμενον, κολαζόντων αὐτὸν ἀγρονόμοι πληγαῖς, καὶ πάντως ὡς ἂν ἐθέλωσι. κατελθὼν δὲ θανάτῳ ζημιούσθω. ἐὰν δέ τις τῷ τοιούτῳ ὅσοι ἐλεύθεροι συμφάγῃ ἢ συμπίῃ ἤ τινα τοιαύτην ἄλλην κοινωνίαν κοινωνήσῃ, ἢ καὶ μόνον ἐντυγχάνων που προσάπτηται ἑκὼν, μήτε εἰς ἱερὸν ἔλθῃ μηδέν, μήτ' εἰς ἀγορὰν, μήτ' εἰς πόλιν ὅλως, πρότερον ἢ καθήρηται, νομίζων κεκοινωνηκέναι ἀλιτηριώδους τύχης. ἐὰν δὲ ἀπειθῶν νόμῳ, ἱερὰ καὶ πόλιν μιαίνῃ παρανόμως, ὃς ἂν τῶν ἀρχόντων αἰσθόμενος μὴ ἐπάγῃ δίκην τῷ τοιούτῳ, ἐν εὐθύναις ἔστω τῶν κατηγορημάτων τῶν μεγίστων ἐν τοῦτο αὐτῷ. ἐὰν δὲ αὖ δοῦλος τύπτῃ τὸν ἐλεύθερον εἴτ' οὖν ξένον, εἴτε ἀστὸν, βοηθείτω μὲν ὁ προστυγχάνων, ἢ κατὰ τὸ τίμημα τὴν εἰρημένην ζημίαν ἀποτινέτω. συνδήσαντες δὲ οἱ προστυγχάνοντες μετὰ τοῦ πληγέντος, παραδόντων τῷ ἀδικουμένῳ. ὁ δὲ παραλαβὼν, δήσας ἐν πέδαις καὶ μαστιγώσας ὁπόσας ἂν ἐθέλῃ, μηδὲν βλάπτων τὸν δεσπότην, παραδότω ἐκείνῳ κεκτῆσθαι κατὰ νόμον. ὁ δὲ νόμος ἔστω ὃς ἂν ἐλεύθερον δοῦλος ὢν τύπτῃ μὴ τῶν ἀρχόντων κελευόντων, παραλαβὼν ὁ κεκτημένος παρὰ τοῦ πληγέντος δεδεμένον αὐτὸν, μὴ λύσῃ πρὶν ἂν ὁ δοῦλος πείσῃ τὸν πληγέντα, ἄξιος εἶναι τοῦ λελυμένος ζῆν. τὰ αὐτὰ δὲ γυναιξί τε ἔστω πρὸς ἀλλήλας. περὶ πάντων τῶν τοιούτων νόμιμα, καὶ πρὸς ἄνδρας γυναιξὶ, καὶ ἀνδράσι πρὸς γυναῖκας.

Νόμων ἐνάτου, τέλος.

ΝΟΜΩΝ Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

ΜΕΤΑ δὲ τὰς αἰκίας, περὶ παντὸς ἓν εἰρήσθω τοιόνδε τι νόμιμον βιαίων πέρι, τῶν ἀλλοτρίων μηδένα μηδὲν φέρειν μηδὲ ἄγειν, μηδ' αὖ χρῆσθαι μηδενὶ τῶν τοῦ πέλας, ἐὰν μὴ πείσῃ τὸν κεκτημένον. ἐκ γὰρ δὴ τῶν τοιούτων πάντα ἠρτημένα τά τε εἰρημένα κακὰ γέγονε, καὶ ἔστι καὶ ἔσται. μέγιστα δὲ δὴ τῶν λοιπῶν, αἱ τῶν νέων ἀκολασίαι τε καὶ ὕβρεις. εἰς μέγιστα δὲ ὅταν εἰς ἱερὰ γίγνωνται, καὶ διαφερόντως αὖ μεγάλα ὅταν εἰς δημόσια καὶ ἅγια, ἢ κατὰ μέρη κοινὰ φυλετῶν ἤ τινων ἄλλων τοιούτων κεκοινωνηκότων. εἰς ἱερὰ δὲ ἴδια καὶ τάφους, δεύτερα καὶ δευτέρως. εἰς δὲ γονέας τρίτα, χωρὶς τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων ὅταν ὑβρίζῃ τις. τέταρτον δὲ γένος ὕβρεως, ὅταν ἀφροντιστῶν τις τῶν ἀρχόντων, ἄγῃ ἢ φέρῃ ἢ χρῆταί τινι τῶν ἐκείνων, μὴ πείσας αὐτούς. πέμπτον δὲ τὸ πολιτικὸν ἂν εἴη ἑκάστου τῶν πολιτῶν ὑβρισθὲν, δίκην ἐπικαλοῦν. οἷς δὴ δοτέον εἰς κοινὸν νόμον ἑκάστοις. ἱεροσυλία μὲν γὰρ εἴρηται ξυλλήβδην, βιαίως τε καὶ λάθρᾳ

ἐὰν γίγνηται, τί χρὴ πάσχειν. ὅσα δὲ λόγῳ καὶ ὅσα ἔργῳ περὶ θεοὺς ὑβρίζῃ τις λέγων ἢ πράττων, τὸ παραμύθιον ὑποθεμένῳ, ῥητέον ἃ δεῖ πάσχειν. ἔστω δὴ τόδε. θεοὺς ἡγούμενος εἶναι κατὰ νόμους, οὐδεὶς πώποτε οὔτε ἔργον ἀσεβὲς εἰργάσατο ἑκὼν, οὔτε λόγον ἀφῆκεν ἄνομον. ἀλλὰ ἐν δή τι τῶν τριῶν πάσχων, ἢ τοῦθ' ὅπερ εἶπον, οὐχ ἡγούμενος, ἢ τὸ δεύτερον ὄντας, οὐ φροντίζειν ἀνθρώπων, ἢ τρίτον, εὐπαραμυθήτους εἶναι θυσίαις τε καὶ εὐχαῖς παραγομένους. Κλ. Τί οὖν δὴ δρῷμεν ἂν ἢ καὶ λέγοιμεν πρὸς αὐτούς; Ἀθ.

Ὦ 'γαθὲ, ἐπακούσωμεν αὐτῶν πρῶτον, ἃ τῷ καταφρονεῖν ἡμῶν προσπαίζοντας αὐτοὺς λέγειν μαντεύομαι. Κλ. Ποῖα δή; Ἀθ. Ταῦτα τάχ' ἂν ἐρεσχελοῦντες εἴποιεν, ὦ ξένε Ἀθηναῖε καὶ Λακεδαιμόνιε καὶ Κνώσιε, ἀληθῆ λέγετε. ἡμῶν γὰρ, οἱ μὲν τὸ παράπαν θεοὺς οὐδαμῶς νομίζομεν. οἱ δὲ οἵους ὑμεῖς λέγετε. ἀξιοῦμεν δὴ καθάπερ ὑμεῖς ἠξιώκατε περὶ νόμων, πρὶν ἀπειλεῖν ἡμῖν σκληρῶς ἡμᾶς πρότερον ἐπιχειρεῖν πείθειν καὶ διδάσκειν ὡς εἰσὶ θεοὶ, τεκμήρια λέγοντες ἱκανὰ, καὶ ὅτι βελτίους ἢ παρὰ τὸ δίκαιον ὑπό τινων δώρων παρατρέπεσθαι κηλούμενοι. νῦν μὲν γὰρ ταῦτα ἀκούοντές τε καὶ τοιαῦθ' ἕτερα τῶν λεγομένων ἀρίστων εἶναι ποιητῶν τε καὶ ῥητόρων καὶ μάντεων καὶ ἱερέων, καὶ ἄλλων πολλάκις μυρίων, οὐκ ἐπὶ τὸ μὴ δρᾶν τὰ ἄδικα τρεπόμεθα οἱ πλεῖστοι. δράσαντες δ' ἐξακεῖσθαι πειρώμεθα. παρὰ δὲ δὴ νομοθετῶν φασκόντων εἶναι μὴ ἀγρίων ἀλλὰ ἡμέρων, ἀξιοῦμεν πειθοῖ πρῶτον χρῆσθαι πρὸς ἡμᾶς, εἰ μὴ πολλῷ βελτίω τῶν ἄλλων λέγοντας περὶ θεῶν ὡς εἰσίν. ἀλλ' οὖν βελτίω γε πρὸς ἀλήθειαν, καὶ τάχα πειθοίμεθ' ἂν ἴσως ὑμῖν. ἀλλ' ἐπιχειρεῖτε εἴ τι μέτριον λέγομεν, εἰπεῖν ἃ προκαλούμεθα. Κλ.

Οὐκοῦν ὦ ξένε δοκεῖ ῥᾴδιον εἶναι ἀληθεύοντας, λέγειν ὡς εἰσὶ θεοί. Ἀθ. Πῶς; Κλ. Πρῶτον μὲν γῆ καὶ ἥλιος, ἄστρα τε τὰ ξύμπαντα, καὶ τὰ τῶν ὡρῶν διακεκοσμημένα καλῶς οὕτως, ἐνιαυτοῖς τε καὶ μησὶ διειλημμένα, καὶ ὅτι πάντες Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι, νομίζουσιν εἶναι θεούς. Ἀθ. Φοβοῦμαί γε ὦ μακάριε τοὺς μοχθηρούς. οὐ γὰρ δή ποτε εἴποιμ' ἂν ὥς γε αἰδοῦμαι μή πως ὑμῶν καταφρονήσωσιν. ὑμεῖς μὲν γὰρ οὐκ ἴστε αὐτῶν πέρι τὴν τῆς διαφορᾶς αἰτίαν, ἀλλ' ἡγεῖσθε ἀκρατείᾳ μόνον ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν, ἐπὶ τὸν ἀσεβῆ βίον ὁρμᾶσθαι τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Κλ. Τὸ δὲ τί πρὸς τούτοις αἴτιον ἂν ὦ ξένε εἴη; Ἀθ.

Σχεδὸν ὃ παντάπασιν ὑμεῖς ἔξω ζῶντες, οὐκ ἂν εἰδείητε, ἀλλὰ ὑμᾶς ἂν λανθάνοι. Κλ. Τί δὴ τοῦτο φράζεις ταυνῦν; Ἀθ. Ἀμαθία τις μάλα χαλεπὴ δοκοῦσα εἶναι μεγίστη φρόνησις. Κλ. Πῶς λέγεις; Ἀθ. Εἰσὶν ἡμῖν ἐν γράμμασι λόγοι κείμενοι, οἳ παρ' ὑμῖν οὐκ εἰσὶ δι' ἀρετὴν πολιτείας, ὡς ἐγὼ μανθάνω. οἱ μὲν ἔν τισι μέτροις, οἱ δὲ καὶ ἄνευ μέτρων. λέγοντες περὶ θεῶν οἱ μὲν παλαιότατοι, ὡς γέγονεν ἡ πρώτη φύσις οὐρανοῦ, τῶν τε ἄλλων. προϊόντες δὲ τῆς ἀρχῆς οὐ πολὺ θεογονίαν διεξέρχονται, γενόμενοί τε ὡς πρὸς ἀλλήλους ὡμίλησαν. ἃ τοῖς ἀκούουσιν εἰ μὲν εἰς ἄλλο τι καλῶς ἢ μὴ καλῶς ἔχοι, οὐ ῥᾴδιον ἐπιτιμᾶν παλαιοῖς οὖσιν. εἰς μέντοι γονέων τε θεραπείας καὶ τιμὰς, οὐκ ἄν ἔγωγέ ποτε ἐπαινῶν εἴποιμι, οὔτε ὡς ὠφέλιμα, οὔτε ὡς τὸ παράπαν ὀρθῶς εἴρηται. τὰ μὲν οὖν δὴ τῶν ἀρχαίων πέρι, μεθείσθω καὶ χαιρέτω, καὶ ὅπῃ θεοῖσι φίλον λεγέσθω ταύτῃ. τὰ δὲ τῶν νέων ἡμῖν καὶ σοφῶν, αἰτιαθήτω ὅπῃ κακῶν αἴτια. τόδε οὖν οἱ τῶν τοιούτων ἐξεργάζονται λόγοι. ἐμοῦ γὰρ καὶ σοῦ ὅταν τεκμήρια λέγωμεν ὡς εἰσὶ θεοὶ, ταῦτα αὐτὰ προσφέροντες ἥλιόν τε καὶ σελήνην καὶ ἄστρα καὶ γῆν ὡς θεοὺς καὶ θεῖα ὄντα, ὑπὸ τῶν σοφῶν τούτων ἀναπεπεισμένοι ἂν λέγοιεν, ὡς γῆν τε καὶ λίθους ὄντα αὐτὰ, καὶ οὐδὲν τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων φροντίζειν δυνάμενα. λόγοισι δὲ ταῦτα εὖ πως εἰς τὸ πιθανὸν περιπεπεμμένα. Κλ. Χαλεπόν γε λόγον ὦ ξένε εἰρηκὼς τυγχάνεις, εἴ γε εἷς ἦν μόνον. νῦν δὲ ὅτε πάμπολλοι τυγχάνουσιν, ἔτι χαλεπώτερον ἂν εἴη.

Ἀθ. Τί οὖν δὴ τί λέγωμεν; τί χρὴ δρᾶν ἡμᾶς; πότερον ἀπολογησώμεθα οἷον κατηγορήσαντός τινος ἐν ἀσεβέσιν ἀνθρώποις ἡμῶν, φεύγουσι περὶ τῆς νομοθεσίας; λέγουσιν ὡς δεινὰ ἐργαζόμεθα νομοθετοῦντες ὡς ὄντων θεῶν, ἢ χαίρειν ἐάσαντες, ἐπὶ τοὺς νόμους τρεπώμεθα πάλιν, μὴ καὶ τὸ προοίμιον ἡμῖν μακρότερον γίγνηται τῶν νόμων. οὐ γὰρ βραχὺς ὁ λόγος ἐκταθεὶς ἂν γίγνοιτο, εἰ τοῖσιν ἐπιθυμοῦσιν ἀσεβεῖν, τὰ μὲν ἀποδείξαιμεν μετρίως τοῖς λόγοις, ὧν ἔφραζον δεῖν πέρι λέγειν. τὸν δὲ εἰς φόβον τρέψαιμεν, τὰ δὲ δυσχεραίνειν ποιήσαντες ὅσα πρέπει, μετὰ ταῦτα ἤδη νομοθετοῖμεν; Κλ. Ἀλλ' ὦ ξένε, πολλάκις μὲν ὥς γε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τοῦτ' αὐτὸ εἰρήκαμεν, ὡς οὐδὲν ἐν τῷ παρόντι δεῖ προτιμᾶν βραχυλογίαν μᾶλλον, ἢ μῆκος. οὐδεὶς γὰρ ἡμᾶς τὸ λεγόμενον ἐπείγων διώκει. γελοῖον δὴ καὶ φαῦλον τὸ τῶν βελτίστων τὰ βραχύτερα αἱρουμένους φαίνεσθαι. διαφέρει δ' οὐ σμικρὸν ἁμωσγέπως πιθανότητά τινα τοὺς λόγους ἡμῶν ἔχειν, ὡς θεοί τ' εἰσὶ καὶ ἀγαθοὶ, δίκην τιμῶντες διαφερόντως ἀνθρώπων. σχεδὸν γὰρ τοῦτο ἡμῖν ὑπὲρ ἁπάντων τῶν νόμων, κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον προοίμιον ἂν εἴη. μηδὲν οὖν δυσχεράναντες μὴ δὲ ἐπειχθέντες ἥν τινά ποτε ἔχομεν δύναμιν εἰς πειθὼ τῶν τοιούτων λόγων, μηδὲν ἀποθέμενοι διεξέλθωμεν εἰς τὸ δυνατὸν ἱκανῶς. Ἀθ. Εὐχήν μοι δοκεῖ παρακαλεῖν ὁ λεγόμενος ὑπὸ σοῦ νῦν λόγος, ἐπεὶ δὴ προθύμως συντείνεις. μέλλειν δὲ οὐκέτι ἐγχωρεῖ λέγειν, φέρε δὴ, πῶς ἄν τις μὴ θυμῷ λέγοι περὶ θεῶν ὡς εἰσίν; ἀνάγκη γὰρ δὴ χαλεπῶς φέρειν καὶ μισεῖν ἐκείνους, οἳ τούτων ἡμῖν αἴτιοι τῶν λόγων γεγένηνται καὶ γίγνονται. νῦν οὖν πειθόμενοι τοῖς μύθοις, οὓς ἐκ νέων παίδων ἔτι ἐν γάλαξι τρεφόμενοι, τροφῶν τε ἤκουον καὶ μητέρων οἷον ἐν ἐπῳδαῖς μετά τε παιδιᾶς καὶ μετὰ σπουδῆς λεγομένων καὶ μετὰ θυσιῶν, ἐν εὐχαῖς αὐτοὺς ἀκούοντές τε καὶ ὄψεις ὁρῶντες ἑπομένας αὐτοῖς, ἃς ἥδιστα ὅ γε νέος

ὁρᾷ

ὁρᾷ τε καὶ ἀκούει πραττομένας, θυόντων ἐν σπουδῇ τῇ μεγίστῃ, τῶν αὐτῶν γονέων ὑπὲρ αὐτῶν τε καὶ ἐκείνων ἐσπουδακότων ὡς ὅτι μάλιστα οὖσι θεοῖς εὐχαῖς προσδιαλεγομένων καὶ ἱκετείαις. ἀνατέλλοντός τε ἡλίου καὶ σελήνης καὶ πρὸς δυσμὰς ἰόντων προκυλίσεις ἅμα καὶ προσκυνήσεις ἀκούοντές τε καὶ ὁρῶντες ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων πάντων ἐν συμφοραῖς παντοίαις ἐχομένων καὶ ἐν εὐπραγίαις, οὐχ ὡς οὐκ ὄντων, ἀλλ' ὡς ὅτι μάλιστα ὄντων, καὶ οὐδαμῇ ὑποψίαν ἐνδιδόντων ὡς οὐκ εἰσὶ θεοί. τούτων δὴ πάντων ὅσοι καταφρονήσαντες οὐδὲ ἐξ ἑνὸς ἱκανοῦ λόγου ὡς φαῖεν ἂν ὅσοι καὶ σμικρὸν νοῦ κέκτηνται, νῦν ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς λέγειν ἃ λέγομεν, πῶς τούτοις αὖ τις ἐν πρᾳέσι λόγοις δύναιτο νουθετῶν ἅμα διδάσκειν περὶ θεῶν πρῶτον ὡς εἰσί; τολμητέον δέ. οὐ γὰρ ἅμα γε δεῖ μανῆναι, τοὺς μὲν ὑπὸ λαιμαργίας ἡδονῆς ἡμῶν, τοὺς δ' ὑπὸ τοῦ θυμοῦσθαι τοῖς τοιούτοις. ἴτω δὴ πρόρρησις τοιάδε τις ἄθυμος τοῖς οὕτω τὴν διάνοιαν διεφθαρμένοις, καὶ λέγωμεν πρᾴως σβέσαντες τὸν θυμόν, ὡς ἑνὶ διαλεγόμενοι τῶν τοιούτων. ὦ παῖ νέος εἶ. προϊὼν δέ σε ὁ χρόνος ποιήσει πολλὰ ὧν νῦν δοξάζεις μεταβαλόντα, ἐπὶ τἀναντία τίθεσθαι. περίμενον οὖν εἰς τότε κριτὴς περὶ τῶν μεγίστων γίγνεσθαι. μέγιστον δὲ ὃ νῦν οὐδὲν ἡγῇ σύ, τὸ περὶ τοὺς θεοὺς ὀρθῶς διανοηθέντα ζῆν καλῶς ἢ μή. πρῶτον δὲ περὶ αὐτῶν ἕν τι μέγα σοι μηνύων, οὐκ ἄν ποτε φανείην ψευδὴς τὸ τοιόνδε. οὐ σὺ μόνος, οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι καὶ πρῶτον ταύτην δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε. γίγνονται δὲ ἀεὶ πλείους ἢ ἐλάττους ταύτην τὴν νόσον ἔχοντες. τὸ δὲ τοίνυν σοι παραγεγονὼς αὐτῶν πολλοῖς φράζοιμ' ἄν. τὸ μηδένα πώποτε λαβόντα ἐκ νέου ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ὡς οὐκ εἰσί, διατελέσαι πρὸς γῆρας μείναντα ἐν ταύτῃ τῇ διανοήσει. τὰ δύο μὲν τοι πάθη περὶ θεοὺς μεῖναι, πολλοῖσι μὲν οὔ, μεῖναι δὲ οὖν τισι, τὸ θεοὺς εἶναι μέν, φροντίζειν δὲ οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων. ἓν τὸ μετὰ τοῦτο, ὡς φροντίζουσι μέν, εὐπαραμύθητοι δέ εἰσι θύμασι καὶ εὐχαῖς. τὸ δὴ σαφὲς αὖ γενόμενόν σοι περὶ αὐτῶν εἰς δύναμιν δόγμα, ἂν ἐμοὶ πείθῃ, περιμενεῖς. ἀνασκοπῶν εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως ἔχει, πυνθανόμενος παρά τε τῶν ἄλλων, καὶ δὴ καὶ μάλιστα καὶ παρὰ τοῦ νομοθέτου. ἐν δὲ δὴ τούτῳ τῷ χρόνῳ, μὴ τολμήσῃς περὶ θεοὺς μηδὲν ἀσεβῆσαι. πειρατέον γὰρ τῷ τοὺς νόμους σοι τιθέντι νῦν, καὶ εἰς αὖθις διδάσκειν περὶ αὐτῶν τούτων ὡς ἔχει. ΚΛ. Κάλλιστ' ἡμῖν ὦ ξένε μέχρι γε τοῦ νῦν εἴρηται. ΑΘ. Παντάπασι μὲν οὖν ὦ Μέγιλλέ τε καὶ Κλεινία. λελήθαμεν δ' ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς θαυμαστὸν λόγον ἐμπεπτωκότες. ΚΛ. Τὸν ποῖον δὴ λέγεις; ΑΘ. Τὸν παρὰ πολλοῖς δοξαζόμενον εἶναι σοφώτατον ἁπάντων λόγων. ΚΛ. Φράζ' ἔτι σαφέστερον. ΑΘ. Λέγουσί πού τινες, ὡς πάντα ἐστὶ τὰ πράγματα γιγνόμενα καὶ γενόμενα καὶ γενησόμενα, τὰ μὲν φύσει, τὰ δὲ τέχνῃ, τὰ δὲ διὰ τύχην. ΚΛ. Οὐκοῦν καλῶς. ΑΘ. Εἰκός γέ τοι που σοφοὺς ἄνδρας, ὀρθῶς λέγειν. ἑπόμενοί γε μὴν αὐτοῖς, σκεψώμεθα τοὺς ἐκεῖθεν, τί ποτε καὶ τυγχάνουσι διανοούμενοι. ΚΛ. Πάντως. ΑΘ. Ἔοικε φασί, τὰ μὲν μέγιστα αὐτῶν καὶ κάλλιστα, ἀπεργάζεσθαι φύσιν καὶ τύχην, τὰ δὲ σμικρότερα τέχνην. ἣν δὴ παρὰ φύσεως λαμβάνουσαν τὴν τῶν μεγάλων καὶ πρώτων γένεσιν ἔργων πλάττειν καὶ τεκταίνεσθαι, πάντα τὰ σμικρότερα, ἃ δὴ τεχνικὰ πάντες προσαγορεύομεν. ΚΛ. Πῶς λέγεις; ΑΘ. Ὧδ' ἔτι σαφέστερον ἐρῶ. πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἀέρα, φύσει πάντα εἶναι καὶ τύχῃ φασί, τέχνῃ δὲ οὐδὲν τούτων. καὶ τὰ μετὰ ταῦτα αὖ σώματα γῆς τε καὶ ἡλίου σελήνης ἄστρων τε πέρι, διὰ τούτων γεγονέναι παντελῶς ὄντων ἀψύχων. τύχῃ δὲ φερόμενα τῇ τῆς δυνάμεως ἕκαστα ἑκάστων, ᾗ συμπέπτωκεν ἁρμόττοντα οἰκείως πως, θερμὰ ψυχροῖς, ἢ ξηρὰ πρὸς ὑγρά, καὶ μαλακὰ πρὸς σκληρά. καὶ πάντα ὁπόσα τῇ τῶν ἐναντίων κράσει κατὰ τύχην ἐξ ἀνάγκης συνεκεράσθη. ταύτῃ καὶ κατὰ ταῦτα οὕτω γεγεννηκέναι τόν τε οὐρανὸν ὅλον καὶ πάντα ὁπόσα κατ' οὐρανόν, καὶ ζῷα αὖ καὶ φυτὰ σύμπαντα ὡρῶν πασῶν ἐκ τούτων γενομένων. οὐδὲ διὰ νοῦν φασιν, οὐδὲ διά τινα θεόν, οὐδὲ διὰ τέχνην, ἀλλὰ ὃ λέγομεν φύσει καὶ τύχῃ. τέχνην δὲ ὕστερον ἐκ τούτων ὑστέραν γενομένην αὐτὴν θνητὴν ἐκ θνητῶν, ὕστερα γεγεννηκέναι παιδείας τινὰς ἀληθείας οὐ σφόδρα μετεχούσας, ἀλλὰ εἴδωλ' ἄττα συγγενῆ ἑαυτῶν. οἷ' ἡ γραφὴ γεννᾷ καὶ μουσική, καὶ ὅσαι ταύταις εἰσὶ συνέριθοι τέχναι. αἳ δ' εἴ τι καὶ σπουδαῖον ἄρα γεννῶσι τῶν τεχνῶν, εἶναι ταύτας, ὁπόσαι τῇ φύσει ἐκοίνωσαν τὴν αὐτῶν δύναμιν. οἷον αὖ ἰατρικὴ καὶ γεωργικὴ καὶ γυμναστική. καὶ δὴ καὶ τὴν πολιτικήν, σμικρόν τι μέρος εἶναί φασι κοινωνοῦν φύσει, τέχνῃ δὲ τὸ πολύ. οὕτω δὲ καὶ τὴν νομοθεσίαν πᾶσαν, οὐ φύσει, τέχνῃ δὲ ἧς οὐκ ἀληθεῖς εἶναι τὰς θέσεις. ΚΛ. Πῶς λέγεις; ΑΘ. Θεοὺς ὦ μακάριε εἶναι πρῶτόν φασιν οὗτοι, τέχνῃ οὐ φύσει, ἀλλά τισι νόμοις. καὶ τούτους ἄλλους ἄλλοις ὅπῃ ἕκαστοι ἑαυτοῖσι συνωμολόγησαν νομοθετούμενοι. καὶ δὴ καὶ τὰ καλά, φύσει μὲν ἄλλα εἶναι, νόμῳ δὲ ἕτερα. τὰ δὲ δὴ δίκαια οὐδ' εἶναι τοπαράπαν φύσει. ἀλλ' ἀμφισβητοῦντας διατελεῖν ἀλλήλοις καὶ μετατιθεμένους ἀεὶ ταῦτα. ἃ δ' ἂν μετάθωνται καὶ ὅταν, τότε κύρια ἕκαστα εἶναι γιγνόμενα τέχνῃ καὶ τοῖς νόμοις, ἀλλ' οὐ δή τινι φύσει. ταῦτ' ἐστὶν ὦ φίλοι ἅπαντα ἀνδρῶν σοφῶν παρὰ νέοις ἀνθρώποις, ἰδιωτῶν τε καὶ ποιητῶν φασκόντων εἶναι τὸ δικαιότατον ὅ,τι τις ἂν νικᾷ βιαζόμενος. ὅθεν ἀσέβειαί τε ἀνθρώποις ἐμπίπτουσι νέοις, ὡς οὐκ ὄντων θεῶν, οἵους ὁ νόμος προστάττει διανοεῖσθαι δεῖν. στάσεις τε διὰ ταῦτα ἑλκόντων πρὸς τὸν κατὰ φύσιν ὀρθὸν βίον, ὅς ἐστι τῇ ἀληθείᾳ κρατοῦντα ζῆν τῶν ἄλλων, καὶ μὴ δουλεύοντα ἑτέροισι κατὰ νόμον. ΚΛ. Οἷον διελήλυθας ὦ ξένε λόγον, καὶ

ὅσην λώβην ἀνθρώπων νέων δημοσίᾳ πόλεσί τε καὶ ἰδίοις οἴκοις; Ἀθ. Ἀληθῆ μέν τοι λέγεις ὦ Κλεινία. τί οὖν οἴει χρῆναι δρᾶν τὸν νομοθέτην; οὕτω τούτων πάλαι παρεσκευασμένων. ἢ μόνον ἀπειλεῖν στάντα ἐν τῇ πόλει ξύμπασι τοῖς ἀνθρώποις; ὡς εἰ μὴ φύσουσιν εἶναι θεοὺς καὶ διανοηθήσονται δοξάζοντες τοιούτους οἵους φησὶν ὁ νόμος. καὶ περὶ καλῶν καὶ δικαίων καὶ περὶ ἁπάντων τῶν μεγίστων, ὁ αὐτὸς λόγος. ὅσα δὲ πρὸς ἀρετὴν τείνει καὶ κακίαν, ὡς δεῖ ταῦτα οὕτω πράττειν, διανοουμένους ὅπῃ περ ἂν ὁ νομοθέτης ὑφηγήσηται γράφων. ὃς δ' ἂν μὴ παρέχηται ἑαυτὸν τοῖς νόμοις εὐπειθῆ, τὸν μὲν δεῖν τεθνάναι. τὸν δέ τινα πληγαῖς καὶ δεσμοῖς, τὸν δὲ ἀτιμίαις, ἄλλους δὲ πενίαις κολάζεσθαι καὶ φυγαῖς. πειθὼ δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἅμα τιθέντα αὐτοῖς τοὺς νόμους μηδεμίαν ἔχειν τοῖς λόγοις προσάπτοντα εἰς δύναμιν ἡμεροῦν. Κλ. Μηδαμῶς ὦ ξένε. ἀλλ' εἴπερ τυγχάνει γε οὖσα καὶ σμικρὰ πειθώ τις περὶ τὰ τοιαῦτα, δεῖ μηδαμῇ κάμνειν τόν γε ἄξιον καὶ σμικροῦ νομοθέτην. ἀλλὰ πᾶσαν τὸ λεγόμενον φωνὴν ἱέντα τῷ παλαιῷ νόμῳ, ἐπίκουρον γίγνεσθαι λόγῳ ὡς εἰσὶ θεοί. καὶ ὅσα νῦν δὴ διῆλθες σύ, καὶ δὴ καὶ νόμῳ αὐτῷ βοηθῆσαι καὶ τέχνῃ. ὡς ἐστὸν φύσει ἢ φύσεως οὐχ ἧττον, εἴπερ νοῦ γέ ἐστι γεννήματα, κατὰ λόγον ὀρθὸν ὅν σύ τε λέγειν μοι φαίνῃ, καὶ ἐγώ σοι πιστεύω τανῦν. Ἀθ. Ὦ προθυμότατε Κλεινία. τί δ' οὐ χαλεπά τε ἐστὶ ξυνακολουθεῖν λόγοις εἰς πλήθη λεγόμενα, μήκη τε αὖ κέκτηται διωλύγια; Κλ. Τί δὲ ὦ ξένε; περὶ μέθης μὲν καὶ μουσικῆς οὕτω μακρὰ λέγοντας ἡμᾶς αὐτοὺς περιεμείναμεν, περὶ θεῶν δὲ καὶ τῶν τοιούτων οὐχ ὑπομενοῦμεν; καὶ μὴν καὶ νομοθεσίᾳ γέ ἐστί που τῇ μετὰ φρονήσεως μεγίστη βοήθεια. διότι τὰ περὶ νόμους προστάγματα ἐν γράμμασι τεθέντα ὡς δώσοντα εἰς πάντα χρόνον ἔλεγχον πάντως ἠρεμεῖ. ὥστε οὔτ' εἰ χαλεπὰ κατ' ἀρχὰς ἀκούειν ἐστὶ φοβητέον, ἅγ' ἔσται καὶ τῷ δυσμαθεῖ πολλάκις ἐπανιόντι σκοπεῖν, οὔτ' εἰ μακρά, ὠφέλιμα δὲ διὰ ταῦτα λόγον οὐδαμῇ ἔχει. οὐ δὲ ὅσιον ἔμοιγε εἶναι φαίνεται, τὸ μὴ οὐ βοηθεῖν τούτοις τοῖς λόγοις πάντα ἄνδρα κατὰ δύναμιν. Με. Ἄριστα ὦ ξένε δοκεῖ λέγειν Κλεινίας. Ἀθ. Καὶ μάλα γε ὦ Μέγιλλε, ποιητέον τε ὡς λέγει. καὶ γὰρ εἰ μὴ κατεσπαρμένοι ἦσαν οἱ τοιοῦτοι λόγοι ἐν τοῖς πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώποις, οὐδὲν ἂν ἔδει τῶν ἐπαμυνούντων λόγων ὡς εἰσὶ θεοί, νῦν δὲ ἀνάγκη. νόμοις οὖν διαφθειρομένοις τοῖς μεγίστοις ὑπὸ κακῶν ἀνθρώπων, τίνα καὶ μᾶλλον προσήκει βοηθεῖν, ἢ νομοθέτην; Κλ. Οὐκ ἔστιν.

Ἀθ. Ἀλλὰ δὴ λέγε μοι πάλιν Κλεινία καὶ σύ. κοινωνὸν γὰρ δεῖ σε εἶναι τῶν λόγων. κινδυνεύει γὰρ ὁ λέγων ταῦτα, πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἀέρα, πρῶτα ἡγεῖσθαι τῶν πάντων εἶναι, καὶ τὴν φύσιν ὀνομάζειν ταῦτα αὐτά. ψυχὴν δὲ ἐκ τούτων ὕστερον. ἔοικε δὲ οὐ κινδυνεύειν, ἀλλὰ ὄντως σημαίνειν ταῦτα ἡμῖν τῷ λόγῳ. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ἆρ' οὖν πρὸς Διὸς οἷον πηγήν τινα ἀνοήτου δόξης ἀνευρήκαμεν ἀνθρώπων, ὁπόσοι πώποτε τῶν περὶ φύσεως ἐφήψαντο ζητημάτων; σκόπει πάντα λόγον ἐξετάζων. οὐ γὰρ δὴ σμικρόν γε τὸ διαφέρον εἰ φανεῖεν λόγων ἁπτόμενοι ἀσεβῶν, ἄλλοις τε ἐξάρχοντες, μηδὲ εὖ τοῖς λόγοις ἀλλ' ἐξημαρτημένως χρώμενοι. δοκεῖ τοίνυν μοι ταῦτα οὕτως ἔχειν. Κλ. Εὖ λέγεις. ἀλλ' ὅπῃ πειρῶ φράζειν. Ἀθ. Ἔοικε τοίνυν ἀηθεστέρων ἁπτέον εἶναι λόγων. Κλ. Οὐκ ὀκνητέον ὦ ξένε. μανθάνω γάρ, ὡς νομοθεσίας ἐκτὸς οἴησει βαίνειν, ἐὰν τῶν τοιούτων ἁπτώμεθα λόγων. εἰ δὲ ἔστι μηδαμῇ ἑτέρως συμφωνῆσαι τοῖς νῦν κατὰ νόμον λεγομένοις θεοῖς ὡς ὀρθῶς ἔχουσιν ἢ ταύτῃ, λεκτέον ὦ θαυμάσιε καὶ ταύτῃ. Ἀθ. Λέγοιμ' ἂν ὡς ἔοικεν, ἤδη σχεδὸν οὐκ εἰωθότα λόγον τινὰ τόνδε. ὃ πρῶτον γενέσεως καὶ φθορᾶς αἴτιον ἁπάντων, τοῦτο οὐ πρῶτον ἀλλὰ ὕστερον ἐπεφήναντο εἶναι γεγονός, οἱ τὴν τῶν ἀσεβῶν ψυχὴν ἀπεργασάμενοι λόγοι. ὃ δὲ ὕστερον, πρότερον, ὅθεν ἡμαρτήκασι περὶ θεῶν τῆς ὄντως οὐσίας. Κλ. Οὔπω μανθάνω. Ἀθ. Ψυχὴν ὦ ἑταῖρε ἠγνοηκέναι κινδυνεύουσι μὲν ὀλίγου ξύμπαντες οἷόν τε ὂν τυγχάνει καὶ δύναμιν ἔχει. τῶν τε ἄλλων αὐτῆς πέρι, καὶ δὴ καὶ γενέσεως ὡς ἐν πρώτοις ἐστὶ σωμάτων ἔμπροσθεν πάντων γενομένη καὶ μεταβολῆς τε αὐτῶν καὶ μετακοσμήσεως ἁπάσης ἄρχει παντὸς μᾶλλον. εἰ δὲ ἔστι ταῦτα οὕτως, ἆρα οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὰ ψυχῆς συγγενῆ πρότερα ἂν εἴη γεγονότα τῶν σώματι προσηκόντων οὔσης ταύτης πρεσβυτέρας ἢ σώματος; Κλ. Ἀνάγκη.

Ἀθ. Δόξα δὴ καὶ ἐπιμέλεια καὶ νοῦς καὶ τέχνη καὶ νόμος, σκληρῶν καὶ μαλακῶν καὶ βαρέων καὶ κούφων, πρότερα ἂν εἴη. καὶ δὴ καὶ τὰ μεγάλα καὶ πρῶτα ἔργα καὶ πράξεις, τέχνης ἂν γίγνοιτο ὄντα ἐν πρώτοις. τὰ δὲ φύσει καὶ φύσις, ἣν οὐκ ὀρθῶς ἐπονομάζουσιν αὐτὸ τοῦτο, ὕστερα καὶ ἀρχόμενα ἂν ἐκ τέχνης εἴη καὶ νοῦ. Κλ. Πῶς; Ἀθ. Οὐκ ὀρθῶς φύσιν βούλονται λέγειν γένεσιν τὴν περὶ τὰ πρῶτα. εἰ δὲ φανήσεται ψυχὴ πρῶτον, οὐ πῦρ οὐδὲ ἀήρ. ψυχὴ δ' ἐν πρώτοις γεγενημένη, σχεδὸν ὀρθότατα λέγοιτ' ἂν εἶναι διαφερόντως, ὅτι φύσει ταῦτ' ἔσθ' οὕτως ἔχοντα. ἂν ψυχήν τις ἐπιδείξῃ πρεσβυτέραν οὖσαν σώματος, ἄλλως δὲ οὐδαμῶς. Κλ. Ἀληθέστατα λέγεις. Ἀθ. Οὐκοῦν τὰ μετὰ ταῦτα, ἐπ' αὐτὸ δὴ τοῦτο στελλώμεθα. Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Φυλάττωμεν δὴ παντάπασιν ἀπατηλὸν λόγον, μή πῃ πρεσβύτας ἡμᾶς ὄντας, νεοπρεπὴς ὢν παραπείσῃ καὶ διαφυγών, καταγελάστους ποιήσῃ, καὶ δόξωμεν μείζονα ἐπιβαλλόμενοι, καὶ τῶν σμικρῶν ἀποτυχεῖν. σκοπεῖτε οὖν εἰ καθάπερ ποταμὸν ἡμᾶς ἔδει τρεῖς ὄντας διαβαίνειν ῥέοντα σφόδρα, νεώτατος ἐγὼ τυγχάνων ὑμῶν καὶ πολλῶν ἔμπειρος ῥευμάτων, εἶπον ὅτι πρῶτον ἐμὲ χρῆναι πειραθῆναι κατ' ἐμαυτόν, καταλιπόντα ὑμᾶς

τα ὑμᾶς ἐν ἀσφαλεῖ σκέψασθαι εἰ διαβατός ἐστι πρεσβυτέροις οὖσι καὶ ὑμῖν. ἢ πῶς ἔχει, καὶ φανέντος μὲν ταύτῃ, καλεῖν ὑμᾶς τότε καὶ συνδιαβιβάζειν ἐμπειρίᾳ. εἰ δὲ ἄβατος ἦν ὡς ὑμῖν ἐν ἐμοὶ τὸν κίνδυνον γεγονέναι, μετρίως ἂν ἐδόκουν λέγειν. καὶ δὴ καὶ νῦν ὁ μέλλων ἐστὶ λόγος σφοδρότερος, καὶ σχεδὸν ἴσως ἄβατος, ὡς τῇ σφῶν ῥώμῃ, μὴ δὴ σκοτοδινίαν ἴλιγγόν τε ὑμῖν ἐμποιήσῃ, παραφερόμενός τε καὶ ἐρωτῶν ἀήθεις ὄντας ἀποκρίσεων. εἶτ' ἀσχημοσύνην ἀπρεπῆ τε ἐντέκῃ ἀηδῆ. δοκεῖ δή μοι χρῆναι ποιεῖν οὑτωσὶ τανῦν ἐμέ. ἀνερωτᾶν πρῶτον ἐμαυτὸν ἀκουόντων ὑμῶν ἐν ἀσφαλεῖ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀποκρίνασθαι πάλιν ἐμέ. καὶ τὸν λόγον ἅπαντα οὕτω διεξελθεῖν, ἄχρι περ ἂν ψυχῆς πέρι διαπεράνηται, καὶ δείξῃ πρότερον ὂν ψυχὴν σώματος. Κλ. Ἄριστ' ὦ ξένε δοκεῖς ἡμῖν εἰρηκέναι, ποίει τε ὡς λέγεις. Ἀθ. Ἄγε δὴ θεὸν εἴποτε παρακλητέον ἡμῖν, νῦν ἔστω τοῦτο οὕτω γενόμενον. ἐπί γε ἀπόδειξιν ὡς εἰσὶ τὴν αὐτῶν, σπουδῇ πάσῃ παρακεκλήσθων. ἐχόμενοι δὲ ὥς τινος ἀσφαλοῦς πείσματος, ἐπιβαίνωμεν εἰς τὸν νῦν λόγον. καί μοι ἐλεγχομένῳ περὶ τὰ τοιαῦτα, ἐρωτήσεσι τοιαῖσδε, ἀσφαλέστατα ἀποκρίνεσθαι φαίνεται. κᾆτα δὲ ὦ ξένε ὁπόταν φῇ τις, ἆρα ἕστηκε μὲν πάντα. κινεῖται δὲ οὐδέν, ἢ τοὐναντίον πᾶν ξυναντίον; ἢ τὰ μὲν αὐτῶν κινεῖται, τὰ δὲ μένει; τὰ μὲν κινεῖταί που φήσω, τὰ δὲ μένειν. μῶν οὖν οὐκ ἐν χώρᾳ τινὶ τά τε ἑστῶτα ἕστηκε καὶ τὰ κινούμενα κινεῖται; πῶς γὰρ οὔ; καὶ τὰ μέν γε ἐν μιᾷ ἕδρᾳ που ἂν τοῦτο δρώῃ. τὰ δὲ ἐν πλείοσι. τὰ τὴν τῶν ἑστώτων ἐν μέσῳ λαμβάνοντα δύναμιν λέγεις; φήσομεν ἐν ἑνὶ κινεῖσθαι, καθάπερ ἡ τῶν ἑστάναι λεγομένων κύκλῳ στρέφεται περιφορά; ναί. μανθάνομεν δέ γε, ὡς ἐν ταύτῃ τῇ περιφορᾷ τὸν μέγιστον καὶ τὸν σμικρότατον κύκλον ἅμα περιάγουσα ἡ τοιαύτη κίνησις, ἀνάλογον ἑαυτὴν διανέμει σμικροῖς τε καὶ μείζοσιν, ἐλάττων τε οὖσα καὶ πλείων κατὰ λόγον. διὸ δὴ τῶν θαυμαστῶν ἁπάντων πηγὴ γέγονεν. ἅμα μεγάλοις καὶ σμικροῖς κύκλοις, βραδυτῆτάς τε καὶ τάχη ὁμολογούμενα πορεύουσα, ἀδύνατον ὡς ἄν τις ἐλπίσειε γίγνεσθαι πάθος. ἀληθέστατα λέγεις. τὰ δέ γε κινούμενα ἐν πολλοῖς φαίνῃ μοι λέγειν, ὅσα φορᾷ κινεῖται μεταβαίνοντα εἰς ἕτερον ἀεὶ τόπον. καὶ τοτὲ μὲν ἔστιν ὅτε βάσιν ἑνός κεκτημένα τινὸς κέντρου. τοτὲ δὲ πλείονα διὰ τὸ περικυλινδεῖσθαι, προστυγχάνοντα δ' ἑκάστοτε ἑκάστοις, τοῖς ἑστῶσι μὲν διασχίζεται. τοῖς δ' ἀλλήλοις ἐξ ἐναντίας ἀπαντῶσι καὶ φερομένοις εἰς ἓν γιγνόμενα μέσα τε καὶ μεταξὺ τῶν τοιούτων, συγκρίνεται. λέγω γὰρ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχοντα ὡς σὺ λέγεις. καὶ μὴν καὶ συγκρινόμενα μὲν, αὐξάνεται. διακρινόμενα δὲ φθίνει τότε, ὅταν ἡ καθεστηκυῖα ἑκάστων ἕξις διαμένῃ. μὴ μενούσης δὲ αὐτῆς, δι' ἀμφότερα ἀπόλλυται. γίγνεται δὴ πάντων γένεσις, ἡνίκ' ἄν τι πάθος ᾖ. δῆλον ὡς ὁπόταν ἀρχὴ λαβοῦσα αὔξην, εἰς τὴν δευτέραν ἔλθῃ μετάβασιν. καὶ ἀπὸ ταύτης, εἰς τὴν πλησίον, καὶ μέχρι τριῶν ἐλθοῦσα, αἴσθησιν σχῇ τοῖς αἰσθανομένοις. μεταβάλλον μὲν οὖν οὕτω καὶ μετακινούμενον γίγνεται πᾶν. ἔστι δὲ ὄντως ὄν, ὁπόταν μένῃ. μεταβαλὸν δὲ εἰς ἄλλην ἕξιν, διέφθαρται παντελῶς. ἆρ' οὖν κινήσεις πάσας εἰρήκαμεν ὡς ἐν εἴδεσι λαβεῖν μετ' ἀριθμοῦ, πλήν γε ὦ φίλοι δυοῖν;

Κλ. Ποίαιν δή; Ἀθ. Σχεδὸν ὦ 'γαθὲ ἐκείναιν, ὧν ἕνεκα πᾶσα ἡμῖν ἐστιν ἡ σκέψις τανῦν.

Κλ. Λέγε σαφέστερον. Ἀθ. Ψυχῆς ἦν ἕνεκά που; Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ἔστω τοίνυν ἡ μὲν ἕτερα δυναμένη κινεῖν κίνησις, ἑαυτὴν δὲ ἀδυνατοῦσα ἀεὶ μία τίς. ἡ δ' ἑαυτήν τ' ἀεὶ καὶ ἕτερα δυναμένη κατά τε συγκρίσεις ἔν τε διακρίσεσιν αὔξαις τε καὶ τῷ ἐναντίῳ καὶ γενέσεσι καὶ φθοραῖς. ἄλλη μία τίς αὖ τῶν πασῶν κινήσεων. Κλ. Ἔστω γὰρ οὖν. Ἀθ. Οὐκοῦν τὴν μὲν ἕτερον ἀεὶ κινοῦσαν καὶ μεταβαλλομένην ὑφ' ἑτέρου, θήσομεν ἐνάτην αὖ, τήν τε ἑαυτὴν κινοῦσαν, καὶ ἕτερα, ἐναρμόττουσαν πᾶσι μὲν ποιήμασι, πᾶσι δὲ παθήμασι, καλουμένην δὲ ὄντως τῶν ὄντων πάντων μεταβολὴν καὶ κίνησιν, ταύτην δὲ δεκάτην σχεδὸν ἐροῦμεν; Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Τῶν δὴ δέκα μάλιστα ἡμῖν κινήσεων τίνα προκρίναιμεν ὀρθότατα πασῶν ἐρρωμενεστάτην τε εἶναι καὶ πρακτικὴν διαφερόντως; Κλ. Μυρίῳ ἀνάγκη που φάναι διαφέρειν τὴν αὑτὴν δυναμένην κινεῖν. τὰς δὲ ἄλλας πάσας, ὑστέρας. Ἀθ. Εὖ λέγεις. ἆρ' οὖν ἡμῖν τῶν νῦν οὐκ ὀρθῶς ῥηθέντων, μεταθετέον ἕν, ἢ καὶ δύο; Κλ. Ποῖα φῄς; Ἀθ. Τὸ περὶ δεκάτης ῥηθέν, σχεδὸν οὐκ ὀρθῶς εἴρηται.

Κλ. Πῆ; Ἀθ. Πρῶτον γενέσει τέ ἐστι καὶ ῥώμῃ κατὰ λόγον. τὸ δὲ μετὰ τοῦτο, ἔχομεν τούτου δεύτερον, ἄρτι ῥηθὲν ἀτόπως ἔνατον. Κλ. Πῶς λέγεις; Ἀθ. ὧδε. ὅταν ἕτερον ἄλλο ἡμῖν μεταβάλλῃ, καὶ τοῦτο ἄλλο ἕτερον ἀεί. τῶν τοιούτων ἆρα ἔσται ποτέ τι πρῶτον μεταβάλλον; καὶ πῶς ὅταν ὑπ' ἄλλου κινῆται, τοῦτ' ἔσται ποτὲ τῶν ἀλλοιούντων πρῶτον; ἀδύνατον γάρ. ἀλλ' ὅταν ἄρα αὐτὸ αὑτὸ κινῆσαν ἕτερον ἀλλοιώσῃ, τὸ δ' ἕτερον ἄλλο, καὶ οὕτω δὴ χίλια ἐπὶ μυρίοις γίγνηται τὰ κινηθέντα. μῶν ἀρχή τις αὐτῶν ἔσται περὶ κινήσεως ἁπάσης ἄλλη, πλὴν ἡ περὶ αὐτῆς αὑτὴν κινησάσης μεταβολή; Κλ. Κάλλιστα εἶπες, συγχωρητέα τούτοις. Ἀθ. Ἔτι δὴ καὶ τόδε εἴπωμεν καὶ ἀποκρινώμεθα πάλιν ἡμῖν αὐτοῖσιν. εἰ σταίη πως τὰ πάντα ὁμοῦ γενόμενα καθάπερ οἱ πλεῖστοι τῶν τοιούτων τολμῶσι λέγειν, τίν' ἆρα ἐν αὐτοῖς ἀνάγκη πρώτην κίνησιν γενέσθαι τῶν εἰρημένων; Κλ. Τὴν αὑτὴν δήπου κινοῦσαν. ὑπ' ἄλλου γὰρ οὐ μή ποτε ἔμπροσθεν μεταπέσῃ, μηδεμιᾶς γε αὐτοῖς οὔσης ἔμπροσθεν μεταπτώσεως. Ἀθ. Ἀρχὴν ἄρα κινήσεων πασῶν, καὶ πρώ-

τὴν ἐν τε ἑςῶσι γιγνομένην καὶ ἐν κινουμένοις οὖσαν τὴν αὐτὴν κινοῦσαν φήσομεν ἀναγκαίως εἶναι, πρεσβυτάτην καὶ κρατίστην μεταβολὴν πασῶν. τὴν δὲ ἀλλοιουμένην ὑφ' ἑτέρου κινοῦσαν δὲ ἕτερα, δευτέραν. Κλ. Ἀληθέστατα λέγεις. Ἀθ. Ὁπότε δὴ τοίνυν ἐνταῦθα ἐσμὲν τοῦ λόγου, τόδε ἀποκρινώμεθα. Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Ἐὰν ἴδωμέν που ταύτην γενομένην ἐν τῷ γηΐνῳ, ἢ ἐνύδρῳ ἢ πυροειδεῖ, κεχωρισμένῳ ἢ καὶ ξυμμιγεῖ, τί ποτε φήσομεν ἐν τῷ τοιούτῳ πάθος εἶναι; Κλ. Μῶν ἆρά με ἐρωτᾷς εἰ ζῆν αὐτὸ προσεροῦμεν, ὅταν αὐτὸ αὑτὸ κινῇ; Ἀθ. Ναὶ ζῆν. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ;

Ἀθ. Τί δὲ ὁπόταν ψυχὴν ἔν τισιν ὁρῶμεν. μῶν ἄλλο, ἢ ταὐτὸν τούτῳ ζῆν ὁμολογητέον; Κλ. Οὐκ ἄλλο. Ἀθ. Ἔχε δὴ πρὸς Διός. ἆρ' οὐκ ἂν ἐθέλοις περὶ ἕκαστον τρία νοεῖν; Κλ. Πῶς λέγεις;

Ἀθ. Ἓν μὲν τὴν οὐσίαν. ἓν δὲ τῆς οὐσίας τὸν λόγον. ἓν δὲ ὄνομα; καὶ δὴ καὶ ἐρωτήσεις εἶναι περὶ τὸ ὂν ἅπαν δύο. Κλ. Πῶς δύο; Ἀθ. Τοτὲ μὲν ἡμῶν ἕκαστον τοὔνομα προτεινόμενον αὐτὸ, τὸν λόγον ἀπαιτεῖν. τοτὲ δὲ τὸν λόγον αὐτὸν προτεινόμενον, ἐρωτᾶν αὖ τοὔνομα. ἆρά γε τὸ τοιόνδε αὖ βουλόμεθα νῦν λέγειν; Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Ἔστι που δίχα διαιρούμενον ἔν ἄλλοις τε καὶ ἐν ἀριθμῷ τούτῳ τῷ κατ' ἀριθμὸν ὄνομα μὲν ἄρτιον. λόγος δὲ ἀριθμὸς διαιρούμενος εἰς ἴσα δύο μέρη. Κλ.

Ναί. Ἀθ. Τὸ τοιοῦτον φράζω. μῶν οὖν οὐ ταὐτὸν ἑκατέρως προσαγορεύομεν, ἄν τε τὸν λόγον ἐρωτώμενοι τοὔνομα ἀποδιδῶμεν, ἄν τε τοὔνομα τὸν λόγον, ἄρτιον ὀνόματι καὶ λόγῳ δίχα διαιρούμενον ἀριθμὸν προσαγορεύοντες ταὐτὸν ὄν; Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Ὧι δὴ ψυχὴ τοὔνομα, τίς τούτου λόγος; ἔχομεν ἄλλον πλὴν τὸν νῦν δὴ ῥηθέντα, τὴν δυναμένην αὐτὴν αὑτὴν κινεῖν κίνησιν;

Κλ. Τὸ ἑαυτὸ κινεῖν φῂς, λόγον ἔχειν τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἥνπερ τοὔνομα ὃ δὴ πάντες ψυχὴν προσαγορεύομεν; Ἀθ. Φημί γε. εἰ δ' ἔστι τοῦθ' οὕτως ἔχον, ἆρα ἔτι ποθοῦμεν μὴ ἱκανῶς δεδεῖχθαι ψυχὴν ταὐτὸν ὂν, καὶ τὴν πρώτην γένεσιν καὶ κίνησιν τῶν τε ὄντων καὶ γεγονότων καὶ ἐσομένων, καὶ πάντων αὖ τῶν ἐναντίων τούτοις; ἐπειδή γε ἀνεφάνη μεταβολῆς τε καὶ κινήσεως ἁπάσης αἰτία ἅπασι. Κλ. Οὔκ. ἀλλὰ ἱκανώτατα δέδεικται ψυχὴ τῶν πάντων πρεσβυτάτη, γενομένη τε ἀρχὴ κινήσεως. Ἀθ. Ἆρ' οὖν οὐχ ἡ δι' ἕτερον ἐν ἄλλῳ γιγνομένη κίνησις, αὐτὸ δὲ ἐν αὐτῷ μηδέποτε παρέχουσα κινεῖσθαι μηδὲν, δευτέρα τε καὶ ὁπόσων ἀριθμῶν βούλοιτ' ἄν τις ἀριθμεῖν αὐτὴν πολλοστὴν, ποσοῦ τῶν σώματος οὖσα ὄντως ἀψύχου μεταβολή; Κλ. Ὀρθῶς. Ἀθ. Ὀρθῶς ἄρα καὶ κυρίως ἀληθέστατά τε καὶ τελεώτατα εἰρηκότες ἂν ἦμεν ψυχὴν μὲν προτέραν γεγονέναι σώματος ἡμῖν. σῶμα δὲ δεύτερόν τε καὶ ὕστερον ψυχῆς, ἀρχούσης ἀρχόμενον κατὰ φύσιν. Κλ. Ἀληθέστατα μὲν οὖν. Ἀθ.

Μεμνήμεθά γε μὴν ὁμολογήσαντες ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὡς ἡ ψυχὴ φανείη πρεσβυτέρα σώματος οὖσα, καὶ τὰ ψυχῆς, τῶν τοῦ σώματος ἔσοιτο πρεσβύτερα. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Τρόποι δὲ καὶ ἤθη καὶ βουλήσεις καὶ λογισμοὶ καὶ δόξαι ἀληθεῖς ἐπιμέλειαί τε καὶ μνῆμαι, πρότερα μήκους σωμάτων καὶ πλάτους καὶ βάθους καὶ ῥώμης εἴη γεγονότα ἄν, εἴπερ καὶ ψυχὴ σώματος. Κλ. Ἀνάγκη. Ἀθ. Ἆρ' οὖν τὸ μετὰ τοῦθ' ὁμολογεῖν ἀναγκαῖον τῶν τε ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι ψυχὴν καὶ τῶν καλῶν καὶ κακῶν καὶ αἰσχρῶν, δικαίων τε καὶ ἀδίκων καὶ πάντων τῶν ἐναντίων, εἴπερ τῶν πάντων γε αὐτὴν θήσομεν αἰτίαν; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Ψυχὴν δὴ διοικοῦσαν καὶ ἐνοικοῦσαν ἐν ἅπασι τοῖς πάντῃ κινουμένοις, μῶν οὐ καὶ τὸν οὐρανὸν ἀνάγκη διοικεῖν φάναι; Κλ. Τί μήν;

Ἀθ. Μίαν ἢ πλείους; Με. Πλείους, ἐγὼ ὑπὲρ σφῷιν ἀποκρινοῦμαι. Ἀθ. Δυοῖν μέν γέ που ἔλαττον μηδὲν τιθῶμεν τῆς τε εὐεργέτιδος, καὶ τῆς τἀναντία δυναμένης ἐξεργάζεσθαι. Κλ. Σφόδρα ὀρθῶς εἴρηκας. Ἀθ. Εἶεν. ἄγει μὲν δὴ ψυχὴ πάντα τὰ κατ' οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ θάλατταν, ταῖς αὑτῆς κινήσεσιν, αἷς ὀνόματά ἐστι βούλεσθαι, σκοπεῖσθαι, ἐπιμελεῖσθαι, βουλεύεσθαι. δοξάζειν ὀρθῶς, ἐψευσμένως. χαίρουσαν, λυπουμένην, θαρροῦσαν, φοβουμένην, μισοῦσαν, στέργουσαν. καὶ πάσαις ὅσαι τούτων ξυγγενεῖς ἢ πρωτουργοὶ κινήσεις. τὰς δευτερουργοὺς αὖ παραλαμβάνουσαι κινήσεις σωμάτων, ἄγουσι πάντα εἰς αὔξησιν καὶ φθίσιν καὶ διάκρισιν καὶ σύγκρισιν. καὶ τούτοις ἑπομένας, θερμότητας, ψύξεις, βαρύτητας, κουφότητας, σκληρὸν, καὶ μαλακὸν, λευκὸν, καὶ μέλαν, αὐστηρὸν, καὶ γλυκὺ καὶ πικρόν. καὶ πᾶσιν οἷς ψυχὴ χρωμένη, νοῦ μὲν προσλαμβάνουσα αἰεὶ θεὸν θεὸς οὖσα ὀρθὰ καὶ εὐδαίμονα παιδαγωγεῖ πάντα. ἀνοίᾳ δὲ ξυγγενομένη, πάντα αὖ τἀναντία τούτοις ἀπεργάζεται. τιθῶμεν ταῦτα οὕτως ἔχειν; ἢ ἔτι διστάζομεν εἰ ἑτέρως πως ἔχει; Κλ. Οὐδαμῶς. Ἀθ. Πότερον οὖν δὴ ψυχῆς γένος ἐγκρατὲς οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ πάσης τῆς περιόδου γεγονέναι φαμὲν τὸ φρόνιμον καὶ ἀρετῆς πλῆρες, ἢ τὸ μηδέτερα κεκτημένον; βούλεσθε οὖν πρὸς ταῦτα ὧδε ἀποκρινώμεθα; Κλ. Πῶς;

Ἀθ. Εἰ μὲν ὦ θαυμάσιε φῶμεν ἡ ξύμπασα οὐρανοῦ ὁδὸς ἅμα καὶ φορὰ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ὄντων ἁπάντων νοῦ κινήσει καὶ περιφορᾷ, καὶ λογισμοῖς ὁμοίαν φύσιν ἔχει καὶ ξυγγενῶς ἔρχεται, δῆλον, ὡς τὴν ἀρίστην ψυχὴν φατέον ἐπιμελεῖσθαι τοῦ κόσμου παντὸς, καὶ ἄγειν αὐτὸν τὴν τοιαύτην ὁδὸν ἐκείνην. Κλ. Ὀρθῶς. Ἀθ. Εἰ δὲ μανικῶς τε καὶ ἀτάκτως ἔρχεται, τὴν κακήν. Κλ. Καὶ ταῦτα ὀρθῶς. Ἀθ. Τίνα οὖν δὴ νοῦ κίνησις φύσιν ἔχει; τοῦτο ἤδη χαλεπὸν ὦ φίλοι ἐρώτημα ἀποκρινόμενον εἰπεῖν ἐμφρόνως. διὸ δὴ καὶ ἐμὲ τῆς ἀποκρίσεως ὑμῖν δίκαιον τανῦν προσλαμβάνειν. Κλ. Εὖ λέγεις. Ἀθ. Μὴ τοίνυν ἐξ ἐναντίας οἷον εἰς

ἥλιον

ἥλιον ἀποβλέποντες, νύκτα ἐν μεσημβρίᾳ ἐπαγόμενοι, ποιησώμεθα τὴν ἀπόκρισιν, ὡς νοῦν ποτε θνητοῖς ὄμμασιν ὀψόμενοί τε καὶ γνωσόμενοι ἱκανῶς. πρὸς δὲ εἰκόνα τοῦ ἐρωτωμένου βλέποντας ἀσφαλέστερον ὁρᾶν. Κλ. Πῶς λέγεις; Ἀθ. ᾗ προσέοικε κινήσει νοῦς, τῶν δέκα ἐκείνων κινήσεων τὴν εἰκόνα λάβωμεν. ἣν συναναμνησθεὶς ὑμῖν ἐγὼ, κοινῇ τὴν ἀπόκρισιν ποιήσομαι. Κλ. Κάλλιστα ἂν λέγεις. Ἀθ. Μεμνήμεθα τοίνυν τόγε τοσοῦτον τῶν τότε ἔτι, ὅτι τῶν ἁπάντων τούτοιν δὴ τοῖν κινήσεοιν τὰ μὲν κινεῖσθαι, τὰ δὲ μένειν ἔθεμεν. Κλ. Ναί. Ἀθ. Τῶν δ᾽ αὖ κινουμένων τὰ μὲν ἐν ἑνὶ τόπῳ κινεῖσθαι, τὰ δ᾽ ἐν πλείοσι φερόμενα. Κλ. Ἔστι ταῦτα. Ἀθ. Τούτοιν δὴ τοῖν κινήσεοιν τοῖν ἐν ἑνὶ φερομένοιν ἀεὶ, περί γέ τι μέσον ἀνάγκη κινεῖσθαι τῶν ἐν τόρνῳ οὐσῶν μίμημά τι κύκλων, εἶναί τε αὖ τὴν τῇ τοῦ νοῦ περιόδῳ πάντως ὡς δυνατὸν, οἰκειοτάτην τε καὶ ὁμοίαν. Κλ. Πῶς λέγεις; Ἀθ.

Τὸ κατὰ ταὐτὰ δή που καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ περὶ τὰ αὐτά. καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ καὶ ἕνα λόγον καὶ τάξιν μίαν ἄμφω κινεῖσθαι, λέγοντες νοῦν τήν τε ἐν ἑνὶ φερομένην κίνησιν σφαίρας ἐν τόρνου ἀπεικασμένα φοραῖς, οὐκ ἄν ποτε φανεῖμεν φαῦλοι δημιουργοὶ λόγῳ καλῶν εἰκόνων. Κλ.

Ὀρθότατα λέγεις. Ἀθ. Οὐκοῦν αὖ ἥγε μηδέποτε ὡσαύτως μηδὲ κατὰ τὰ αὐτὰ μὴ δὲ ἐν ταὐτῷ μηδὲ περὶ ταὐτὰ, μηδὲ πρὸς ταὐτὰ φερομένη μηδ᾽ ἐν κόσμῳ, μηδ᾽ ἐν τάξει, μηδὲ ἔν τινι λόγῳ κίνησις, ἀνοίας ἂν ἁπάσης εἴη ξυγγενής. Κλ. Εἴη γὰρ ἂν ἀληθέστατα. Ἀθ. Νῦν δὴ χαλεπὸν οὐδὲν ἔτι διαῤῥήδην εἰπεῖν, ὡς ἐπειδὴ ψυχὴ μέν ἐστιν ἡ περιάγουσα ἡμῖν πάντα. τὴν δὲ οὐρανοῦ περιφορὰν ἐξ ἀνάγκης περιάγειν φατέον ἐπιμελουμένην καὶ κοσμοῦσαν ἤτοι τὴν ἀρίστην ψυχὴν, ἢ τὴν ἐναντίαν.

Κλ. ὦ ξένε, ἀλλὰ ἔκ γε τῶν νῦν εἰρημένων, οὐδ᾽ ὅσιον ἄλλως λέγειν, ἢ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχουσαν ψυχὴν μίαν ἢ πλείους, περιάγειν αὐτά. Ἀθ. Κάλλιστα ὦ Κλεινία ὑπήκουσας τοῖς λόγοις. τόδε δὲ προσυπάκουσον ἔτι. Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα εἴπερ ψυχὴ περιάγει πάντα, ἆρ᾽ οὐ καὶ ἓν ἕκαστον; Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Περὶ ἑνὸς δὴ ποιησοίμεθα λόγους, οἳ καὶ ἐπὶ πάντα ἡμῖν ἄστρα ἁρμόττοντες φανοῦνται. Κλ. Τίνος; Ἀθ. Ἡλίου πᾶς ἄνθρωπος σῶμα μὲν ὁρᾷ, ψυχὴν δὲ οὐδείς. οὐδὲ γὰρ ἄλλου σώματος οὐδενὸς οὔτε ζῶντος οὔτε ἀποθνήσκοντος τῶν ζώων. ἀλλὰ ἐλπὶς πολλὴ τὸ παράπαν τὸ γένος ἡμῖν τοῦτο, ἀναίσθητον πάσαις ταῖς τοῦ σώματος αἰσθήσεσι περιπεφυκέναι. νοητὸν δ᾽ εἶναι, νῷ μόνῳ δὴ καὶ διανοήματι λάβωμεν αὐτοῦ πέρι τὸ τοιόνδε. Κλ.

Ποῖον; Ἀθ. Ἥλιον εἴπερ ἄγει ψυχὴ, τριῶν αὐτὴν ἓν λέγοντες δρᾶν, σχεδὸν οὐκ ἀποτευξόμεθα.

Κλ. Τίνων; Ἀθ. Ὡς ἢ ἐνοῦσα ἐντὸς τῷ περιφερεῖ τούτῳ φαινομένῳ σώματι πάντῃ διακομίζει τὸ τοιοῦτον, καθάπερ ἡμᾶς ἡ παρ᾽ ἡμῖν ψυχὴ πάντῃ περιφέρει. ἢ ποθὲν ἔξωθεν σῶμα αὐτῇ πορισαμένη πυρὸς, ἤ τινος ἀέρος ὡς λόγος ἐστί τινων, ὠθεῖ βίᾳ σώματι σῶμα, ἢ τρίτον αὐτὴ ψιλὴ σώματος οὖσα, ἔχουσα δὲ δυνάμεις ἄλλας τινὰς, ὑπερβαλλούσας θαύματι, ποδηγεῖ. Κλ. Ναί. Ἀθ. Τοῦτο μὲν ἀνάγκη τούτων ἕν γέ τι δρῶσαν ψυχὴν πάντα διάγειν. αὐτοῦ δὴ ἄμεινον ταύτην τὴν ψυχὴν, εἴτε ἐν ἅρμασιν ἔχουσα ἡμῖν ἥλιον ἄγει φῶς τοῖς ἅπασιν, εἴτ᾽ ἔξωθεν, εἴθ᾽ ὅπως, εἴθ᾽ ὅπῃ θεὸν ἡγεῖσθαι χρεὼν πάντα ἄνδρα, ἢ πῶς; Κλ. Ναί. τόν γέ που μὴ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀφιγμένον ἀνοίας. Ἀθ. Ἄστρων δὲ δὴ πέρι πάντων καὶ σελήνης ἐνιαυτῶν τε καὶ μηνῶν καὶ πασῶν ὡρῶν πέρι, τίνα ἄλλον λόγον ἐροῦμεν, ἢ τὸν αὐτὸν τοῦτον; ὡς ἐπειδὴ ψυχὴ μὲν ἢ ψυχαὶ πάντων τούτων αἴτιαι ἐφάνησαν, ἀγαθαὶ δὲ πᾶσαν ἀρετὴν, θεοὺς αὐτὰς εἶναι φήσομεν. εἴτε ἐν σώμασιν ἐνοῦσαι ζῶα ὄντα, κοσμοῦσι πάντα οὐρανὸν, εἴτε ὅπῃ τε καὶ ὅπως. ἔσθ᾽ ὅς τις ταῦτα ὁμολογεῖ, ὑπομενεῖ μὴ θεῶν εἶναι πλήρη πάντα;

Κλ. Οὐκ ἔστιν οὕτως ὦ ξένε παραφρονῶν οὐδείς. Ἀθ. Τῷ μὲν τοίνυν μὴ νομίζοντι θεοὺς ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ ὦ Μέγιλλέ τε καὶ Κλεινία, εἰπόντες ὅρους ἀπαλλαττώμεθα. Κλ. Τίνας; Ἀθ. Ἢ διδάσκειν ἡμᾶς ὡς οὐκ ὀρθῶς λέγομεν, τιθέμενοι ψυχὴν γένεσιν ἁπάντων εἶναι πρώτην. καὶ τἄλλα ὁπόσα τούτων ξυνεπόμενα εἴπομεν, ἢ μὴ δυνάμενον βέλτιον λέγειν ἡμῶν, ἡμῖν πείθεσθαι καὶ ζῆν, θεοὺς ἡγούμενον εἰς τὸν ἐπίλοιπον βίον. ὁρῶμεν οὖν εἴ τε ἱκανῶς ἤδη τοῖς οὐχ ἡγουμένοις θεοὺς εἰρήκαμεν ὡς εἰσὶ θεοὶ, εἴτε ἐπιδεῶς. Κλ. Ἥκιστά γε ὦ ξένε πάντων ἐπιδεῶς. Ἀθ. Τούτοις μὲν τοίνυν ἡμῖν τὸ λόγων τέλος ἐχέτω. τὸν δὲ ἡγούμενον θεοὺς εἶναι, μὴ φροντίζειν δὲ αὐτοὺς ἀνθρωπίνων πραγμάτων, παραμυθητέον. ὦ ἄριστε δὴ φῶμεν, ὅτι μὲν ἡγῇ θεοὺς, συγγένειά τις ἴσως σε θεία πρὸς τὸ ξύμφυτον ἄγει τιμᾶν καὶ νομίζειν εἶναι. κακῶν δὲ ἀνθρώπων καὶ ἀδίκων τύχαι ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ἀληθείᾳ μὲν οὐκ εὐδαίμονες, δόξαι δὲ εὐδαιμονιζόμεναι σφόδρα ἀλλ᾽ οὐκ ἐμμελῶς, ἄγουσί τε πρὸς ἀσέβειαν. ἔν τε μούσαις οὐκ ὀρθῶς ὑμνούμεναι ἅμα καὶ ἐν παντοίοις λόγοις. ἢ καὶ πρὸς τέλος ἴσως ἀνοσίους ἀνθρώπους ὁρῶν, ἐλθόντας γηραιοὺς παῖδας παίδων καταλιπόντας ἐν τιμαῖς ταῖς μεγίσταις, ταράττει τανῦν ἐν ἅπασι τούτοις. ἰδὼν ἢ δι᾽ ἀκοῆς αἰσθόμενος ἢ καὶ παντάπασιν αὐτὸς αὐτόπτης προστυχὼν πολλῶν ἀσεβημάτων καὶ δεινῶν γενομένων τισὶ, δι᾽ αὐτὰ ταῦτα, ὁρᾷς ἐκ σμικρῶν εἰς τυραννίδας τε καὶ τὰ μέγιστα ἀφικομένους. τότε διὰ πάντα τὰ τοιαῦτα, δῆλος εἶ μέμφεσθαι μὲν θεοὺς ὡς αἰτίους ὄντας τῶν τοιούτων διὰ ξυγγένειαν, οὐκ ἂν ἐθέλων. ἀγόμενος δὲ ὑπό τινος ἀλογίας ἅμα, καὶ οὐ δυνάμενος δυσχεραίνειν θεοὺς, εἰς τοῦτο νῦν τὸ πάθος ἐλήλυθας, ὥστ᾽ εἶναι μὲν δοκεῖν αὐτοὺς. τῶν δὲ ἀνθρωπίνων καταφρονεῖν καὶ ἀμελεῖν πραγμάτων.

ἵνα οὖν

ἵνα οὖν μὴ ἔτι μεῖζον ἔλθῃ σοι πάθος πρὸς ἀσέβειαν, τὸ νῦν παρὸν δόγμα, ἀλλ' ἐάν πως οἷον ἀποδιοπομπήσασθαι λόγοις αὐτὸ προσιὸν γενώμεθα δυνατοί, πειρώμεθα συνάψαντες τὸν ἑξῆς λόγον, ὃν πρὸς τὸν τὸ παράπαν οὐχ ἡγούμενον θεοὺς ἐξ ἀρχῆς διεπερανάμεθα, τούτῳ τανῦν προσχρήσασθαι. σὺ δ' ὦ Κλεινία τε καὶ Μέγιλλε ὑπὲρ τοῦ νέου καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀποκρινόμενοι διαδέχεσθε. ἂν δέ τι δύσκολον ἐμπίπτῃ τοῖς λόγοις ἐγὼ σφῷν ὥσπερ νῦν δὴ δεξάμενος διαβιβῶ τὸν ποταμόν. Κλ.

Ὀρθῶς λέγεις. καὶ σὺ οὕτω ταῦτα δρᾶ, ποιήσομέν τε ἡμεῖς τὸ δυνατὸν, ἃ λέγεις. Ἀθ. Ἀλλ' οὐδὲν τάχ' ἂν ἴσως εἴη χαλεπὸν ἐνδείξασθαι τοῦτό γε, ὡς ἐπιμελεῖς σμικρῶν εἰσι θεοὶ οὐχ ἧττον, ἢ τῶν μεγέθει διαφερόντων. ἤκουον γάρ που καὶ παρῆν τοῖς νῦν δὴ λεγομένοις, ὡς ἀγαθοί γε ὄντες πᾶσαν ἀρετὴν, τὴν τῶν πάντων ἐπιμέλειαν οἰκειοτάτην αὐτῶν οὖσαν κέκτηνται. Κλ. Καὶ σφόδρα γε ἐπήκουον. Ἀθ. Τὸ μετὰ τοῦτο τοίνυν κοινῇ συνεξεταζόντων, τίνα λέγοντες ἀρετὴν αὐτῶν ὁμολογοῦμεν αὐτοὺς ἀγαθοὺς εἶναι, φέρε τὸ σωφρονεῖν νοῦν τε κεκτῆσθαι φαμὲν ἀρετῆς. τὰ δ' ἐναντία κακίας; Κλ.

Φαμέν. Ἀθ. Τί δὲ ἀρετῆς μὲν ἀνδρείαν εἶναι, δειλίαν δὲ κακίας; Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Καὶ τὰ μὲν αἰσχρὰ τούτων, τὰ δὲ καλὰ φήσομεν; Κλ. Ἀνάγκη. Ἀθ. Καὶ τῶν μὲν προσήκειν ἡμῖν, εἴπερ ὁπόσα φλαῦρα, θεοῖς δὲ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν τῶν τοιούτων μετὸν ἐροῦμεν; Κλ. Καὶ ταῦθ' οὕτως ὁμολογοῖ πᾶς ἄν. Ἀθ. Τί δὲ ἀμέλειάν τε καὶ ἀργίαν καὶ τρυφὴν εἰς ἀρετὴν ψυχῆς θήσομεν; ἢ πῶς λέγεις; Κλ. Καὶ πῶς; Ἀθ. Ἀλλ' εἰς τοὐναντίον; Κλ. Ναί. Ἀθ. Τἀναντία ἄρα τούτοις εἰς τοὐναντίον. Κλ. Τοὐναντίον. Ἀθ. Τί οὖν τρυφῶν καὶ ἀμελὴς ἀργός τε, ὃν ὁ ποιητὴς κηφῆσι κοθούροισι μάλιστα εἴκελον ἔφασκεν εἶναι, γίγνοιτ' ἂν ὁ τοιοῦτος πᾶσιν ἡμῖν; Κλ. Ὀρθότατά γε εἰπών. Ἀθ. Οὐκοῦν τόν γε θεὸν, οὐ ῥητέον ἔχειν ἦθος τοιοῦτον ὅ γέ τι αὐτὸς μισεῖ. τῷ τέ τι τοιοῦτον φθέγγεσθαι πειρωμένῳ, οὐκ ἐπιτρεπτέον; Κλ. Οὐ μὲν δή. πῶς γὰρ ἄν; Ἀθ. ᾯ δὴ προσήκει μὲν πράττειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι διαφερόντως τινὸς, ὁ δὲ τούτου γε νοῦς, τῶν μὲν μεγάλων ἐπιμελεῖσθαι, τῶν σμικρῶν δὲ ἀμελεῖ· κατὰ τίνα ἐπαινοῦντες τὸν τοιοῦτον λόγον, οὐκ ἂν παντάπασι πλημμελοῖμεν; σκοπῶμεν δὲ ὧδε. ἆρ' οὐ κατὰ δύο εἴδη τὸ τοιοῦτον πράττει πράττων εἴτε θεὸς εἴτ' ἄνθρωπος; Κλ. Ποίω δή; Ἀθ.

Λέγομεν, ἢ διαφέρον οὐδὲν οἰόμενος εἶναι τῷ ὅλῳ ἀμελουμένων τῶν σμικρῶν, ἢ ῥᾳθυμίᾳ καὶ τρυφῇ εἰ διαφέρει, ὁ δὲ ἀμελεῖ. ἢ ἔστιν ἄλλως πως γιγνομένη ἀμέλεια; οὐ γάρ που ὅταν γε ἀδύνατον ᾖ τῶν ἁπάντων ἐπιμελεῖσθαι τότε ἀμέλεια ἔσται τῶν σμικρῶν ἢ μεγάλων μὴ ἐπιμελουμένῳ, ὧν ἂν δυνάμει θεὸς ἢ φαῦλός τις ὢν, ἐλλιπὴς καὶ μὴ δυνατὸς ἐπιμελεῖσθαι γίγνηται. Κλ. Πῶς γὰρ ἄν; Ἀθ. Νῦν δὴ δύ' ὄντες τρισὶν ἡμῖν οὖσιν, ἀποκρινάσθωσαν. οἱ θεοὺς μὲν ἀμφότεροι ὁμολογοῦντες εἶναι, παραιτητοὺς δὲ ἅτερος. ὁ δὲ ἀμελεῖς τῶν σμικρῶν, πρῶτον μὲν θεοὺς ἀμφότεροι φατὲ γιγνώσκειν καὶ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν πάντα, λαθεῖν δὲ αὐτοὺς οὐδὲν δυνατὸν εἶναι τῶν ὁπόσων εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις τε καὶ ἐπιστῆμαι. ταύτῃ λέγεται ἔχειν ταῦτα, ἢ πῶς; Κλ. Οὕτως. Ἀθ. Τί δαί; δύνασθαι πάντα ὁπόσων αὖ δύναμίς ἐστι θνητοῖς τε καὶ ἀθανάτοις; Κλ. Πῶς γὰρ οὐ συγχωρήσονται καὶ ταῦτα οὕτως ἔχειν; Ἀθ. Καὶ μὴν ἀγαθούς τε καὶ ἀρίστους ὡμολογήκαμεν αὐτοὺς εἶναι πάντες ὄντες. Κλ. Σφόδρα γε. Ἀθ. Ἆρ' οὖν οὐ ῥᾳθυμίᾳ μὲν καὶ τρυφῇ ἀδύνατον αὐτοὺς ὁμολογεῖν πράττειν ὁτιοῦν τὸ παράπαν, ὄντας γε οἵους ὁμολογοῦμεν; δειλίας γὰρ ἔκγονος ἔν γε ἡμῖν ἀργία. ῥᾳθυμία δὲ ἀργίας καὶ τρυφῆς; Κλ. Ἀληθέστατα λέγεις. Ἀθ. Ἀργίᾳ μὲν δὴ καὶ ῥᾳθυμίᾳ, οὐδεὶς ἀμελεῖ θεῶν. οὐ γὰρ μέτεστιν αὐτῷ που δειλίας. Κλ.

Ὀρθότατα λέγεις. Ἀθ. Οὐκοῦν τὸ λοιπὸν εἴπερ ἀμελοῦσι τῶν σμικρῶν καὶ ὀλίγων τῶν περὶ τὸ πᾶν. ἢ γιγνώσκοντες ὡς τὸ παράπαν οὐδενὸς τῶν τοιούτων ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, δρῷεν ἂν τοῦτο ἤ τι τὸ λοιπὸν, πλὴν τὸ γιγνώσκειν τοὐναντίον; Κλ. Οὐδέν. Ἀθ. Πότερον οὖν ὦ ἄριστε καὶ βέλτιστε θῶμεν λέγοντα, ὡς ἀγνοοῦντάς τε καὶ δέον ἐπιμελεῖσθαι δι' ἄγνοιαν ἀμελοῦντας ἢ γιγνώσκοντας ὅτι δεῖ καθάπερ οἱ φαυλότατοι τῶν ἀνθρώπων λέγονται ποιεῖν, εἰδότες ἄλλα εἶναι βέλτιω πράττειν ὧν δὴ πράττουσι, διά τινας ἥττας ἡδονῶν ἢ λυπῶν, οὐ ποιεῖν; Κλ. Πῶς γὰρ ἄν; Ἀθ. Οὐκοῦν δὴ τά γε ἀνθρώπινα πράγματα ἡμῖν τε ἐμψύχου μετέχει φύσεως ἅμα καὶ θεοσεβέστατον αὐτό ἐστι πάντων ζώων ἄνθρωπος. Κλ. Ἔοικε γοῦν. Ἀθ. Θεῶν γε μὴν κτήματα φαμὲν εἶναι πάντα ὁπόσα θνητὰ ζῶα, ὥσπερ καὶ τὸν οὐρανὸν ὅλον. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Ἤδη τοίνυν, σμικρὰ ἢ μεγάλα τις φάτω ταῦτα εἶναι τοῖς θεοῖς. οὐδετέρως γὰρ τοῖς κεκτημένοις ἡμᾶς ἀμελεῖν ἂν εἴη προσῆκον, ἐπιμελεστάτοις γε οὖσι καὶ ἀρίστοις. σκοπῶμεν γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔτι πρὸς τούτοις. Κλ. Τὸ ποῖον; Ἀθ. Τὸ περί τε αἰσθήσεως καὶ δυνάμεως, ἆρ' οὐκ ἐναντίως ἀλλήλοιν πρὸς ῥᾳστώνην καὶ χαλεπότητα ἐστὸν πεφυκότε; ὁρᾶν μέν που καὶ ἀκούειν τὰ σμικρὰ χαλεπώτερον, ἢ τὰ μεγάλα. φέρειν δὲ αὖ καὶ κρατεῖν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῶν σμικρῶν καὶ ὀλίγων παντὶ ῥᾷον ἢ τῶν ἐναντίων. Κλ. Καὶ πολύ γε. Ἀθ. Ἰατρῷ δὲ προστεταγμένον ὅλον τι θεραπεύειν βουλομένῳ καὶ δυναμένῳ, τῶν μὲν μεγάλων ἐπιμελουμένῳ, τῶν μορίων δὲ καὶ σμικρῶν ἀμελοῦντι, ἕξει ποτὲ καλῶς αὐτῷ τὸ πᾶν; Κλ. Οὐδαμῶς. Ἀθ. Οὐ μὴν οὐδὲ κυβερνήταις, οὐδὲ στρατηγοῖς, οὐδ' οἰκονόμοις οὐδ' αὖ τισι πολιτικοῖς οὐδ' ἄλλῳ τῶν τοιούτων οὐδενὶ χωρὶς τῶν ὀλίγων καὶ σμικρῶν, πολλὰ ἢ μεγάλα. οὐδὲ γὰρ ἄνευ σμικρῶν τοὺς μεγάλους φασὶν οἱ λιθολόγοι λίθους εὖ κεῖσθαι.

κεῖσθαι. Κλ. Πῶς γὰρ ἄν; Ἀθ. Μὴ τοίνυν τόν γε θεὸν, ἀξιώσωμέν ποτε θνητῶν δημιουργῶν φαυλότερον. οἳ τὰ προσήκοντα αὐτοῖς ἔργα ὅσῳ περ ἂν ἀμείνους ὦσι, τόσῳ ἀκριβέστερα καὶ τελεώτερα μιᾷ τέχνῃ σμικρὰ καὶ μεγάλα ἀπεργάζονται. τὸν δὲ θεὸν ὄντα τε σοφώτατον βουλόμενόν τ' ἐπιμελεῖσθαι καὶ δυνάμενον, ὧν μὲν ῥᾷον ἦν ἐπιμεληθῆναι σμικρῶν ὄντων, μηδαμῇ ἐπιμελεῖσθαι, καθάπερ ἀργὸν ἢ δειλόν τινα διὰ πόνους ῥαθυμοῦντα, τῶν δὲ μεγάλων. Κλ. Μηδαμῶς δόξαν τοιαύτην περὶ θεῶν ὦ ξένε ἀποδεχώμεθα. οὐδαμῇ γὰρ οὔτε ὅσιον, οὔτ' ἀληθὲς διανόημα διανοοίμεθ' ἄν. Ἀθ. Δοκοῦμεν δέ μοι νῦν ἤδη μάλιστα μετρίως διειλέχθαι τῷ φιλαιτίῳ τῆς ἀμελείας περὶ θεῶν; Κλ. Ναί. Ἀθ. Τῷ γε βιάζεσθαι τοῖς λόγοις ὁμολογεῖν αὐτὸν μὴ λέγειν. Κλ. Ὀρθῶς. Ἀθ. Ἐπῳδῶν γε μὴν προσδεῖσθαί μοι δοκεῖ μύθων ἔτι τινῶν. Κλ. Ποίων ὦ 'γαθέ; Ἀθ. Πείθωμεν τὸν νεανίαν τοῖς λόγοις, ὡς τῷ τοῦ παντὸς ἐπιμελουμένῳ πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ ἀρετὴν τοῦ ὅλου, πάντ' ἐστὶ συντεταγμένα. ὧν καὶ τὸ μέρος εἰς δύναμιν ἕκαστον τὸ προσῆκον πάσχει καὶ ποιεῖ. τούτοις δ' εἰσὶν ἄρχοντες προστεταγμένοι ἑκάστοις ἐπὶ τὸ σμικρότατον ἀεὶ πάθης καὶ πράξεως. εἰς μερισμὸν τὸν ἔσχατον τέλος ἀπειργασμένοι. ὧν ἓν καὶ τὸ σὸν ὦ σχέτλιε μόριον, εἰς τὸ πᾶν ξυντείνει βλέπον ἀεὶ καίπερ πάνσμικρον ὄν. σὲ δὲ λέληθε περὶ τοῦτο αὐτὸ ὡς γένεσις ἕνεκα ἐκείνου γίγνεται πᾶσα. ὅπως ἡ τῷ τοῦ παντὸς βίῳ ὑπάρχουσα εὐδαίμων οὐσία οὐχ ἕνεκά σου γιγνομένη, σὺ δὲ ἕνεκα ἐκείνου. πᾶς γὰρ ἰατρὸς, καὶ πᾶς ἔντεχνος δημιουργὸς, παντὸς μὲν ἕνεκα πάντα ἐργάζεται πρὸς τὰ κοινῇ ξυντεῖνον βέλτιστον. μέρος μὴν ἕνεκα ὅλου καὶ οὐχ ὅλον μέρους ἕνεκα ἀπεργάζεται. σὺ δὲ ἀγανακτεῖς, ἀγνοῶν ὅπῃ τὸ περὶ σὲ ἄριστον τῷ παντὶ ξυμβαίνει καὶ σοὶ κατὰ δύναμιν τὴν τῆς κοινῆς γενέσεως. ἐπεὶ δὲ ἀεὶ ψυχὴ ἐπιτεταγμένη σώματι τοτὲ μὲν ἄλλῳ, τοτὲ δὲ ἄλλῳ μεταβάλλει παντοίας μεταβολὰς δι' ἑαυτὴν ἢ δι' ἑτέραν ψυχὴν, οὐδὲν ἄλλο ἔργον τῷ πεττευτῇ λείπεται, πλὴν μετατιθέναι τὸ μὲν ἄμεινον γιγνόμενον ἦθος, εἰς βελτίω τόπον. χεῖρον δὲ εἰς τὸν χείρονα κατὰ τὸ πρέπον αὐτῶν ἕκαστον, ἵνα τῆς προσηκούσης μοίρας λαγχάνῃ. Κλ. Πῇ λέγεις;

Ἀθ. Ἥπερ ἂν ἔχοι λόγον ῥᾳστώνης ἐπιμελείας θεοῖς τῶν πάντων, ταύτῃ μοι δοκῶ φράζειν. εἰ μὲν γὰρ πρὸς τὸ ὅλον ἀεὶ βλέπων, πλάττει τις μετασχηματίζων τὰ πάντα, οἷον ἐκ πυρὸς ὕδωρ ἔμψυχον καὶ μὴ ξύμπολλα ἐξ ἑνὸς, ἢ ἐκ πολλῶν ἓν, πρώτης ἢ δευτέρας ἢ καὶ τρίτης γενέσεως μετειληφότα πλήθεσιν, ἄπειρ' ἂν εἴη τῆς μετατιθεμένης κοσμήσεως. νῦν δ' ἐστὶ θαυμαστὴ ῥᾳστώνη τῷ τοῦ παντὸς ἐπιμελουμένῳ.

Κλ. Πῶς αὖ λέγεις; Ἀθ. Ὧδε. ἐπειδὴ κατεῖδεν ἡμῶν ὁ βασιλεὺς ἐμψύχους οὔσας τὰς πράξεις ἁπάσας, καὶ πολλὴν μὲν ἀρετὴν ἐν αὐταῖς οὖσαν, πολλὴν δὲ κακίαν, ἀνώλεθρον δὲ ὂν γενόμενον ἀλλ' οὐκ αἰώνιον ψυχὴν καὶ σῶμα καθάπερ οἱ κατὰ νόμον ὄντες θεοί. γένεσις γὰρ οὐκ ἄν ποτε ἦν ζώων ἀπολομένου τούτοιν θατέρου, καὶ τὸ μὲν ὠφελεῖν ἀγαθὸν ἀεὶ πεφυκὸς, ὅσον ἀγαθὸν ψυχῆς διενοήθη, τὸ δὲ κακὸν, βλάπτειν, ταῦτα πάντα ξυνιδὼν, ἐμηχανήσατο ποῦ κείμενον ἕκαστον τῶν μερῶν, νικῶσαν ἀρετὴν, ἡττωμένην δὲ κακίαν ἐν τῷ παντὶ παρέχοι μάλιστ' ἂν καὶ ῥᾷστα καὶ ἄριστα. μεμηχάνηται δὴ πρὸς πᾶν τοῦτο, τὸ ποῖόν τι γιγνόμενον ἀεὶ, ποίαν ἕδραν δεῖ μεταλαμβάνον οἰκίζεσθαι, καὶ τίνας ποτὲ τόπους. τῆς δὲ γενέσεως, τὸ ποίου τινὸς ἀφῆκε ταῖς βουλήσεσιν ἑκάστων ἡμῶν τὰς αἰτίας. ὅπῃ γὰρ ἂν ἐπιθυμῇ καὶ ὁποῖός τις ὢν τὴν ψυχὴν, ταύτῃ σχεδὸν ἑκάστοτε καὶ τοιοῦτος γίγνεται ἅπας ἡμῶν ὡς τὸ πολύ. Κλ. Τὸ γοῦν εἰκός. Ἀθ. Μεταβάλλει μὲν τοίνυν πάνθ' ὅσα μέτοχά ἐστι ψυχῆς, ἐν ἑαυτοῖς κεκτημένα τὴν τῆς μεταβολῆς αἰτίαν. μεταβάλλοντα δὲ φαίνεται κατὰ τὴν τῆς εἱμαρμένης τάξιν καὶ νόμον. σμικρότερα μὲν τῶν ἠθῶν μεταβάλλοντα, ἐλάττω κατὰ τὸ τῆς χώρας ἐπίπεδον μεταπορεύεται. πλείω δὲ καὶ ἀδικώτερα μεταπεσόντα εἰς βάθος, τά τε κάτω λεγόμενα τῶν τόπων ὅσα ᾅδην τε καὶ τὰ τούτων ἐχόμενα τῶν ὀνομάτων ἐπονομάζοντες, σφόδρα φοβοῦνται καὶ ὀνειροπολοῦσι ζῶντες, διαλυθέντες τε τῶν σωμάτων. μείζω δὲ δὴ ψυχὴ κακίας ἢ ἀρετῆς ὁπόταν μεταβάλλῃ διὰ τὴν αὐτῆς βούλησίν τε καὶ ὁμιλίαν γενομένην ἰσχυράν. ὁπόταν μὲν ἀρετῇ θείᾳ προσμίξασα γίγνηται διαφερόντως τοιαύτη διαφέροντα, καὶ μετέβαλε τόπον ἅγιον ὅλον μετακομισθεῖσα εἰς ἀμείνω τινὰ τόπον ἕτερον. ὅταν δὲ τἀναντία, ἐπὶ τἀναντία μεθιδρύσασα τὸν αὐτῆς βίον, αὕτη τοι δίκη ἐστὶ θεῶν, οἳ ὄλυμπον ἔχουσιν ὦ παῖ καὶ νεανίσκε, ἀμελεῖσθαι δοκῶν ὑπὸ θεῶν. κακίω μὲν γιγνόμενοι πρὸς τὰς κακίους ψυχὰς, ἀμείνω δὲ πρὸς τὰς ἀμείνους, πορευόμενον ἔν τε ζωῇ καὶ ἐν πᾶσι θανάτοις. πάσχειν τε ἃ προσῆκον δρᾶν ἐστὶ τοῖς προσφέρουσι, προσφέρουσι τοὺς προρφερεῖς καὶ ποιεῖν. ταύτης τῆς δίκης οὔτε σὺ μή ποτε, οὔτε εἰ ἄλλος ἀτυχὴς γενόμενος, ἐπεύξηται περιγενέσθαι θεῶν. ἣν πασῶν δικῶν διαφερόντως ἔταξάν τε οἱ τάξαντες. χρεών τε ἐξευλαβεῖσθαι τοπαράπαν. οὐ γὰρ ἀμεληθήσῃ ποτὲ ὑπ' αὐτῆς, οὐχ οὕτω σμικρὸς ὢν δύσῃ κατὰ τὸ τῆς γῆς βάθος, οὐδ' ὑψηλὸς γενόμενος, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναπτήσῃ. τίσεις δὲ αὐτῶν τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν, εἴτ' ἐνθάδε μένων, εἴτε καὶ ἐν ᾅδου διαπορευθεὶς, εἴτε καὶ τούτων εἰς ἀγριώτερον ἔτι διακομισθεὶς τόπον. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος σοι καὶ περὶ ἐκείνων ἂν εἴη τοῦ, οὓς σὺ κατιδὼν ἐκ σμικρῶν μεγάλους γεγονότας ἀνοσιουργήσαντας, ἤ τι τοιοῦτον πράξαντας, ᾠήθης ἐξ ἀθλίων εὐδαίμονας γεγονέναι. κᾆτα ὡς ἐν κατόπτροις αὐτῶν ταῖς πράξεσιν, ἡγήσω καθεωρακέναι τὴν πάντων ἀμέλειαν θεῶν, οὐκ εἰδὼς αὐτῶν τὴν συντέλειαν, ὅπῃ ποτὲ τῷ παντὶ ξυμβάλλεται. γιγνώσκειν δὲ αὐτὴν ὦ πάντων ἀνδρειότατε, πῶς οὐ

δεῖν δοκεῖς, ἥν τις μὴ γιγνώσκων οὐδ' ἂν τύπον ἴδοι ποτὲ, οὐδὲ λόγον ξυμβάλλεσθαι περὶ βίου δυνατὸς ἂν γένοιτ' εἰς εὐδαιμονίαν τε καὶ δυσδαίμονα τύχην. ταῦτα εἰ μέν σε πείθει Κλεινίας ὅδε τε ξύμπασα ἡμῶν ἥδε ἡ γερουσία περὶ θεῶν ὡς οὐκ οἶσθα ὅτι λέγεις, καλῶς ἄν σοι ὁ θεὸς αὐτὸς ξυλλαμβάνοι. εἰ δ' ἐπιδεὴς λόγου τινὸς ἔτι ἂν εἴης, λεγόντων ἡμῶν πρὸς τὸν τρίτον ἐπάκουε, εἰ νοῦν καὶ ὁπωσοῦν ἔχεις. ὅτι μὲν γὰρ θεοί τε εἰσὶ καὶ ἀνθρώπων ἐπιμελοῦνται, ἔγωγε οὐ παντάπασι φαύλως ἂν φαίην ἡμῖν ἀποδεδεῖχθαι. τὸ δὲ παραιτητοὺς αὖ τοὺς θεοὺς εἶναι τοῖσιν ἀδικοῦσι δεχομένους δῶρα, οὔτε τινὶ συγχωρητέον παντί τ' αὖ κατὰ δύναμιν τρόπῳ ἐλεγκτέον. Κλ. Κάλλιστ' εἶπες, ποιῶμέν τε ὡς λέγεις. Ἀθ. Φέρε δὴ πρὸς θεῶν αὐτῶν, τίνα τρόπον παραιτητοὶ γίγνοιντ' ἂν ἡμῖν, εἰ γίγνοιντο αὖ; καὶ τίνες ἢ ποῖοί τινες ὄντες, ἄρχοντας μὲν ἀναγκαῖόν που γίγνεσθαι τούς γε διοικήσοντας τὸν ἅπαντα ἐντελεχῶς οὐρανόν. Κλ. Οὕτως. Ἀθ. Ἀλλ' ἆρα τισὶ προσφερεῖς τῶν ἀρχόντων, ἢ τίνες τίσιν ὧν δυνατὸν ἡμῖν ἀπεικάζουσι τυγχάνειν μείζοσιν ἐλάττονας; πότερον ἡνίοχοί τινες ἂν εἶεν τοιοῦτοι ζευγῶν ἁμιλλωμένων, ἢ πλοίων κυβερνῆται; τάχα δὲ κἂν ἀπεικασθεῖεν στρατοπέδων ἄρχουσί τισιν. εἴη δ' ἂν καὶ νόσων πόλεμον εὐλαβουμένοις, ἰατροῖς ἐοικέναι περὶ σώματα ἢ γεωργοῖς περὶ φυτῶν γένεσιν, εἰωθυίας ὥρας χαλεπὰς διὰ φόβον προσδεχομένοις, ἢ καὶ ποιμνίων ἐπιστάταις. ἐπειδὴ γὰρ συγκεχωρήκαμεν ἡμῖν αὐτοῖς εἶναι μὲν τὸν οὐρανὸν πολλῶν μεστὸν ἀγαθῶν, εἶναι δὲ καὶ τῶν ἐναντίων, πλειόνων δὲ τῶν μή, μάχη δή, φαμὲν, ἀθάνατός ἐστιν ἡ τοιαύτη καὶ φυλακῆς θαυμαστῆς δεομένη. ξύμμαχοι δὲ ἡμῖν θεοί τε ἅμα καὶ δαίμονες, ἡμεῖς δ' αὖ κτήματα θεῶν καὶ δαιμόνων. φθείρει δὲ ἡμᾶς ἀδικία καὶ ὕβρις μετὰ ἀφροσύνης, σώζει δὲ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη μετὰ φρονήσεως, ἐν ταῖς τῶν θεῶν ἐμψύχοις οἰκοῦσαι δυνάμεσι. βραχὺ δέ τι καὶ τῇδε ἄν τις τῶν τοιούτων ἐνοικοῦν ἡμῖν σαφὲς ἴδοι. ψυχαὶ δή τινες ἐπὶ γῆς οἰκοῦσαι καὶ ἄδικον λῆμμα κεκτημέναι, δῆλον ὅτι θηριώδεις, πρὸς τὰς τῶν φυλάκων ψυχὰς, ἄρα κυνῶν ἢ τὰς τῶν νομέων, ἢ πρὸς τὰς τῶν παντάπασιν ἀκροτάτων δεσποτῶν προσπίπτουσι, πείθουσαι θωπείαις λόγων, καὶ ἐν εὐκταίαις τισὶν ἐπῳδαῖς, ὡς αἱ φῆμαι φασὶν αἱ τῶν κακῶν, ἐξεῖναι πλεονεκτοῦσι σφίσιν ἐν ἀνθρώποις, πάσχειν μηδὲν χαλεπόν. φαμὲν δ' εἶναί που τὸ νῦν ὀνομαζόμενον ἁμάρτημα τὴν πλεονεξίαν ἐν μὲν σαρκίνοις σώμασι νόσημα καλούμενον, ἐν δὲ ὥραις ἐτῶν καὶ ἐνιαυτῶν, λοιμόν, ἐν δὲ πόλεσι καὶ πολιτείαις, τοῦτ' αὐτὸ ῥῆμα μετεσχηματισμένον ἀδικίαν. Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Τοῦτον δὴ τὸν λόγον ἀναγκαῖον λέγειν τὸν λέγοντα, ὡς εἰσὶ συγγνώμονες ἀεὶ θεοὶ τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἀδίκοις καὶ ἀδικοῦσιν, ἂν αὐτοῖς τῶν ἀδικημάτων τις ἀπονέμῃ, καθάπερ κυσὶ λύκοι τῶν ἁρπασμάτων σμικρὰ ἀπονέμοιεν. οἱ δὲ ἡμερούμενοι τοῖς δώροις, συγχωρεῖν τὰ ποίμνια διαρπάζειν, ἆρ' οὐχ οὗτος ὁ λόγος ὁ τῶν φασκόντων παραιτητοὺς εἶναι θεούς; Κλ. Οὕτως μὲν οὖν. Ἀθ.

Τίσιν οὖν δὴ τῶν προῤῥηθέντων ἀπεικάζων ὁμοίους φύλακας εἶναι θεούς, οὐκ ἂν καταγέλαστος γίγνοιτο ἀνθρώπων ὁστισοῦν; πότερον κυβερνήταις, λοιβῇ γε οἴνου κνίσῃ τε παρατρεπομένοις αὐτοῖς, ἀνατρέπουσι δὲ ναῦς τε καὶ ναύτας; Κλ. Μηδαμῶς. Ἀθ. Ἀλλ' οὔτι μὴν ἡνιόχοισί γε ἐν ἁμίλλῃ συντεταγμένοις, πεισθεῖσιν ὑπὸ δωρεᾶς, ἑτέροισι τὴν νίκην ζεύγεσι προδοῦναι; Κλ. Δεινὴν γὰρ εἰκόνα λέγοις ἂν λέγων τὸν λόγον τοῦτον. Ἀθ. Οὐ μὴν οὐδὲ στρατηγοῖς γε οὐδ' ἰατροῖς, οὐδὲ γεωργοῖς, οὐδὲ νομεῦσι μήν, οὐδέ τισι κυσὶ κεκηλημένοις ὑπὸ λύκων. Κλ. Εὐφήμει. πῶς γὰρ ἄν; Ἀθ. Ἀλλ' οὐ πάντων φυλάκων εἰσὶ μέγιστοι καὶ περὶ τὰ μέγιστα ἡμῖν οἱ πάντες θεοί; Κλ. Πολύ γε. Ἀθ. Τοὺς δὴ κάλλιστά τε πράγματα φυλάττοντας, διαφέροντάς τε αὐτοὺς φυλακῇ πρὸς ἀρετήν, κυνῶν χείρους καὶ ἀνθρώπων μέσων εἶναι φήσομεν, οἳ τὸ δίκαιον οὐκ ἄν ποτε προδοῖεν ἕνεκα δώρων παρὰ ἀδίκων ἀνδρῶν ἀνοσίως διδομένων; Κλ. Οὐδαμῶς οὔτε ἀνεκτὸς ὁ λόγος, τῶν τε περὶ πᾶσαν ἀσέβειαν ὄντων, κινδυνεύει πως ὁ ταύτης τῆς δόξης ἀντεχόμενος, πάντων ἂν τῶν ἀσεβῶν κεκρίσθαι δικαιότατα κάκιστός τε εἶναι καὶ ἀσεβέστατος. Ἀθ. Τὰ μὲν δὴ προτεθέντα τρία, θεοί τε ὡς εἰσὶ καὶ ὡς ἐπιμελεῖς, καὶ παρὰ τὸ δίκαιον ὡς παντάπασιν ἀπαραίτητοι, φῶμεν ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαί που. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; καὶ σύμψηφοί γε τούτοις τοῖς λόγοις ἐσμέν. Ἀθ. Καὶ μὴν εἴρηταί γέ πως σφοδρότερον διὰ φιλονεικίαν τῶν κακῶν ἀνθρώπων. τούτου γε μὴν ἕνεκα ὦ φίλε Κλεινία πεφιλονείκηται, μή ποτε λόγοις ἡγῶνται κρατοῦντες, ἐξουσίαν εἶναι σφίσιν ἃ βούλονται πράττειν οἱ κακοί, ἃ δὴ καὶ ὅσα καὶ οἷα περὶ θεοὺς διανοοῦνται. προθυμίαν μὲν δὴ διὰ ταῦτα νεωτέρως εἰπεῖν ἡμῖν γέγονεν. εἰ δέ τι καὶ βραχὺ προὔργου πεποιήκαμεν εἰς τὸ πείθειν πῃ τοὺς ἄνδρας ἑαυτοὺς μὲν μισῆσαι, τὰ δ' ἐναντία πως ἤθη στέρξαι, καλῶς ἡμῖν εἰρημένον ἂν εἴη τὸ προοίμιον ἀσεβείας πέρι νόμων. Κλ. Ἀλλ' ἐλπίς, εἰ δὲ μή, τό γε τοῦ λόγου γένος, οὐκ αἰτιάσεται τὸν νομοθέτην. Ἀθ. Μετὰ τὸ προοίμιον τοίνυν λόγος οἷος ἂν τῶν νόμων ἑρμηνεὺς ὀρθῶς γίγνοιτο ἡμῖν, προαγορεύων ἐξίστασθαι πᾶσι τοῖς ἀσεβέσι τρόπων τῶν αὑτῶν εἰς τοὺς εὐσεβεῖς. τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις, ἀσεβείας ὅδε ἔστω πέρι νόμος. ἐάν τις ἀσεβῇ λόγοις εἴτ' ἔργοις, ὁ παρατυγχάνων ἀμυνέτω, σημαίνων πρὸς ἄρχοντας. τῶν δὲ ἀρχόντων οἱ πρῶτον πυθόμενοι, πρὸς τὸ περὶ τούτων ἀποδεδειγμένον κρίνειν δικαστήριον, εἰσαγαγόντων κατὰ τοὺς νόμους. ἐὰν δέ τις ἀκούσασα ἀρχὴ μὴ δρᾷ ταῦτα, αὐτὴ ἀσεβείας ὑπόδικος γιγνέσθω τῷ ἐθέλοντι τιμωρεῖν ὑπὲρ τῶν νόμων. ἐὰν δέ τις ὄφλῃ

τιμάτω

τιμάτω τὸ δικαστήριον ἐν ἑκάστῳ τῶν καθ᾽ ἓν ἀσεβούντων τίμημα. δεσμὸς μὲν οὖν ὑπαρχέτω πᾶσι. δεσμωτηρίων δὲ ὄντων ἐν τῇ πόλει τριῶν, ἑνὸς μὲν κοινοῦ τοῖς πλείστοις περὶ ἀγορὰν, σωτηρίας ἕνεκα τοῖς πολλοῖς τῶν σωμάτων. ἑνὸς δὲ περὶ τὸν τῶν νύκτωρ συλλεγομένων ξύλλογον σωφρονιστήριον ἐπονομαζόμενον. ἑνὸς δὲ αὖ κατὰ μέσην τὴν χώραν ὅπῃ περ ἂν ἐρημός τε καὶ ὡς ὅτι μάλιστα ἀγριώτατος ὁ τόπος τιμωρίας ἔχων ἐπωνυμίαν φήμην τινά. περὶ ἀσέβειαν δὲ ὄντων, αἰτίαις μὲν τρισὶν, αἷς περ καὶ διήλθομεν. δύο δ᾽ ἐξ ἑκάστης τῆς τοιαύτης αἰτίας γενομένων ἓξ ἂν γίγνοιτο, ἃ καὶ διακρίσεως ἄξια γένη τῶν περὶ τὰ θεῖα ἁμαρτανόντων, οὐκ ἴσης οὐδ᾽ ὁμοίας δίκης δεόμενα. οἷς γὰρ ἂν μὴ νομίζουσι θεοὺς εἶναι τὸ παράπαν, ἦθος φύσει προσγένηται δίκαιον, μισοῦντές τε γίγνονται τοὺς κακοὺς, καὶ τῷ δυσχεραίνειν τὴν ἀδικίαν, οὔτε τὰς τοιαύτας πράξεις προσίενται πράττειν, τούς τε μὴ δικαίους τῶν ἀνθρώπων φεύγουσι, καὶ τοὺς δικαίους στέργουσιν. οἷς δ᾽ ἂν πρὸς τῇ δόξῃ τῇ θεῶν ἔρημα εἶναι πάντα, ἀκράτειαί τε ἡδονῶν καὶ λυπῶν προσπέσωσι, μνῆμαί τε ἰσχυραὶ καὶ μαθήσεις ὀξεῖαι παρῶσι, τὸ μὲν μὴ νομίζειν θεοὺς, ἀμφοῖν ἂν ἐνυπάρχει κοινὸν πάθος. τῇ δὲ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων λώβῃ, τὸ μὲν ἐλάττω, τὸ δὲ πλείω κακὰ ἐργάζοιτ᾽ ἄν. ὁ μὲν γὰρ, λόγῳ τε ἂν περὶ θεοὺς παῤῥησίας εἴη μεστὸς, καὶ περὶ θυσίας τε καὶ ὅρκους. καὶ ὡς τῶν ἄλλων καταγελῶν, τάχ᾽ ἂν ἑτέρους τοιούτους ἀπεργάζοιτο, δίκης μὴ τυγχάνων. ὁ δὲ δὴ δοξάζων μὲν καθάπερ ἅτερος, εὐτυχὴς δὲ ἐπικαλούμενος, δόλου δὲ καὶ ἐνέδρας πλήρης, ἐξ ὧν μάντεις τε κατασκευάζονται πολλοὶ καὶ περὶ πᾶσαν τὴν μαγγανείαν κεκινημένοι. γίγνονται δὲ ἐξ αὐτῶν ἔστιν ὅτε καὶ τύραννοι καὶ δημηγόροι καὶ στρατηγοὶ, καὶ τελεταῖς δὲ ἰδίαις ἐπιβεβουλευκότες, σοφιστῶν τε ἐπικαλουμένων μηχαναί. τούτων δὴ πολλὰ μὲν εἴδη γένοιτ᾽ ἄν. τὰ δὲ νόμων ἄξια θέσεως, δύο. ὧν τὸ μὲν εἰρωνικὸν, οὐχ ἑνὸς οὐδὲ δυοῖν ἄξια θανάτοιν ἁμαρτάνον. τὸ δὲ νουθετήσεως ἅμα καὶ δεσμῶν δεόμενον. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ θεοὺς νομίζειν ἀμελεῖν, δύ᾽ ἕτερα γεννᾷ, καὶ τὸ παραιτητοὺς ἄλλα δύο. τούτων δὴ ταύτῃ διεστηκότων, τοὺς μὲν ὑπ᾽ ἀνοίας ἄνευ κακῆς ὀργῆς τε καὶ ἤθους γεγενημένους, εἰς τὸ σωφρονιστήριον ὁ δικαστὴς τιθέμενος νόμῳ, τιθέσθω μηδὲν ἔλαττον ἐτῶν πέντε. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ, μηδεὶς τῶν πολιτῶν αὐτοῖς ἄλλοις συγγιγνέσθω, πλὴν οἱ τοῦ νυκτερινοῦ ξυλλόγου κοινωνοῦντες ἐπὶ νουθετήσει τε καὶ τῇ τῆς ψυχῆς σωτηρίᾳ ὁμιλοῦντες. ὅταν δ᾽ ὁ χρόνος αὐτοῖς ἐξέλθῃ τῶν δεσμῶν, ἐὰν μὲν δοκῇ τις σωφρονεῖν αὐτῶν, οἰκείτω μετὰ τῶν σωφρόνων. ἐὰν δὲ μὴ, ὀφλῇ δ᾽ αὖθις τὴν τοιαύτην δίκην, θανάτῳ ζημιούσθω. ὅσοι δ᾽ ἂν θηριώδεις γένωνται πρὸς τῷ θεοὺς μὴ νομίζειν ἢ ἀμελεῖς ἢ παραιτητοὺς εἶναι, καταφρονοῦντες δὲ τῶν ἀνθρώπων ψυχαγωγῶσι μὲν πολλοὺς τῶν ζώντων, τοὺς δὲ τεθνεῶτας φάσκοντες ψυχαγωγεῖν, καὶ θεοὺς ἐπισχνούμενοι πείθειν ὡς θυσίαις τε καὶ εὐχαῖς καὶ ἐπῳδαῖς γοητεύοντες, ἰδιώτας τε καὶ ὅλας οἰκίας καὶ πόλεις χρημάτων χάριν ἐπιχειρῶσι κατάκρας ἐξαιρεῖν. τούτων δὲ ὃς ἂν ὄφλων εἶναι δόξῃ, τιμάτω τὸ δικαστήριον αὐτῷ κατὰ νόμον δεδέσθαι μὲν ἐν τῷ κατὰ τὴν μεσογαίαν δεσμωτηρίῳ. προσίτω δὲ αὐτῷ μηδ᾽ ἓνα ἐλεύθερον μηδέποτε. τακτὴν δὲ ὑπὸ τῶν νομοφυλάκων αὐτοὺς τροφὴν παρὰ τῶν οἰκετῶν λαμβάνειν. ἀποθανόντα δὲ ἔξω τῶν ὁρίων ἐκβάλλειν ἄταφον. ἐὰν δέ τις ἐλεύθερος συνθάψῃ, δίκας ἀσεβείας τῷ ἐθέλοντι λαγχάνειν ὑπεχέτω. παῖδας δὲ ἂν μὲν καταλίπῃ τῇ πόλει ἱκανοὺς, οἱ τῶν ὀρφανῶν ἐπιμελούμενοι, καὶ τούτων ὡς ὄντων ὀρφανῶν, ἐπιμελείσθων μηδὲν χεῖρον τῶν ἄλλων, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἂν ὁ πατὴρ αὐτῶν ὄφλῃ τὴν δίκην. κοινὸν δ᾽ ἐπὶ τούτοις πᾶσι νόμον κεῖσθαι χρεὼν, ὃς ἐλάττω τε εἰς θεοὺς αὐτῶν τοὺς πολλοὺς ἔργῳ καὶ λόγῳ πλημμελεῖν ἂν ποιῇ. καὶ δὴ καὶ ἀνοήτους γίγνεσθαι ἧττον, διὰ τὸ μὴ ἐξεῖναι θεοπολεῖν παρὰ νόμον. ἔστω γὰρ νόμος ὅδε τοῖς ξύμπασι κείμενος ἁπλῶς. ἱερὰ μηδὲ εἷς ἐν ἰδίαις οἰκίαις ἐκτήσθω. θύειν δ᾽ ὅταν ἐπὶ νοῦν ἴῃ τινὶ, πρὸς τὰ δημόσια ἴτω θύσων. καὶ τοῖς ἱερεῦσί τε καὶ ἱερείαις ἐγχειριζέτω τὰ θύματα, οἷς ἁγνεία τούτων ἐπιμελής. συνευχέσθω δὲ αὐτός τε καὶ ὃς ἂν ἐθέλῃ μετ᾽ αὐτοῦ συνεύχεσθαι. ταῦτα δὲ γιγνόμενα, τῶν τοιῶνδε χάριν ἔστω. ἱερὰ καὶ θεοὺς, οὐ ῥᾴδιον ἱδρύεσθαι. μεγάλης δὲ διανοίας τινὸς ὀρθῶς δρᾶν τὸ τοιοῦτον, ἔθος τε γυναιξί τε δὴ διαφερόντως πάσαις καὶ τοῖς ἀσθενοῦσι πάντῃ καὶ κινδυνεύουσι καὶ ἀποροῦσιν ὅπῃ τις ἂν ἀπορῇ, καὶ τοὐναντίον, ὅταν εὐπορίας τινὸς λάβωνται καθιεροῦν τὸ παρὸν ἀεί. καὶ θυσίας εὔχεσθαι, καὶ ἱδρύσεις ὑπισχνεῖσθαι θεοῖς καὶ δαίμοσι καὶ παισὶ θεῶν, ἔν τε φάσμασιν ἐγρηγορότας διὰ φόβους καὶ ἐν ὀνείροις. ὡς δ᾽ αὔτως ὄψεις πολλὰς ἀπομνημονεύοντας, ἑκάστοισί τε αὐτῶν ἄκη ποιουμένους βωμοὺς καὶ ἱερὰ, πάσας μὲν οἰκίας, πάσας δὲ κώμας, ἔν τε καθαροῖς ἱδρυομένους ἐμπιπλάναι. καὶ ὅπῃ τις ἔτυχε τῶν τοιούτων, ὧν ἕνεκα χρὴ πάντων, ποιεῖν κατὰ τὸν νῦν λεγόμενον νόμον. πρὸς τούτοις δὲ ἕνεκα τῶν ἀσεβούντων, ἵνα μὴ καὶ ταῦτα κλέπτοντες πράξεσιν ἱερά τε καὶ βωμοὺς ἐν ἰδίαις οἰκίαις ἱδρυόμενοι λάθρα τοὺς θεοὺς ἵλεως οἰόμενοι ποιεῖν θυσίαις τε καὶ εὐχαῖς εἰς ἄπειρον τὴν ἀδικίαν αὐξάνοντες, αὐτοῖς τε ἐγκλήματα πρὸς θεῶν ποιῶνται, καὶ τοῖς ἐπιτρέπουσιν οὖσιν αὐτῶν βελτίοσι. καὶ πᾶσα οὕτως ἡ πόλις ἀπολαύῃ τῶν ἀσεβῶν τρόπον τινὰ δικαίως. τὸν μὲν δὴ νομοθέτην, ὁ θεὸς οὐ μέμψεται. κείσθω γὰρ ὁ νόμος οὗτος, μὴ κεκτῆσθαι θεῶν ἐν ἰδίαις οἰκίαις ἱερά. τὸν δὲ φανέντα κεκτημένον ἕτερα καὶ ὀργιάζοντα πλὴν τὰ δημόσια, ἐὰν μὲν ἄδικον μηδὲν τῶν μεγάλων καὶ ἀνοσίων εἰργασμένος ἀνὴρ, ἢ καὶ γυνὴ κέκτηταί τις, ὁ μὲν αἰσθόμενος, καὶ εἰσαγγελλέτω τοῖς νομοφύλαξιν. οἱ δὲ προστάττόντων εἰς τὰ δημόσια ἀποφέρειν ἱερὰ τὰ ἴδια. μὴ πείθοντες δὲ ζημιούντων ἕως ἂν ἀπε-

νεχθῇ. ἐὰν δέ τις ἀσεβήσας μὴ παιδίων ἀλλ' ἀνδρῶν ἀσέβημα ἀνοσίων γένηται φανερός, εἴτε ἐν ἰδίοις ἱδρυσάμενος, εἴτ' ἐν δημοσίοις, θύσας ἱερὰ θεοῖς οἱστισινοῦν ὡς οὐ καθαρὸς ὢν θύων, θανάτῳ ζημιούσθω. τὸ δὲ παιδίον ἢ μή, κρίναντες νομοφύλακες εἰς τὸ δικαστήριον οὕτως εἰσαγαγόντων τὴν περὶ ἀσεβείας δίκην τούτοις ἐπιτελούντων.

Νόμων δεκάτου, τέλος.

ΝΌΜΩΝ Ἢ ΝΟΜΟΘΕΣΊΑΣ, ΛΌΓΟΣ ἘΝΔΈΚΑΤΟΣ.

Τὸ δὴ μετὰ ταῦτ' εἴη ξυμβολαίων ἂν πρὸς ἀλλήλους ἡμῖν δεόμενα προσηκούσης τάξεως. ἁπλοῦν δέ γ' ἐστί που τόγε τοιοῦτον. μήτε οὖν τις τῶν ἐμῶν χρημάτων ἅπτοιτο εἰς δύναμιν, μηδ' αὖ κινοίη μηδὲ τὸ βραχύτατον, ἐμὲ μηδαμῇ μηδαμῶς πείθων. κατὰ ταὐτὰ δὲ ταῦτα, καὶ περὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐγὼ δρῴην νοῦν ἔχων ἔμφρονα. θησαυρὸν δὴ λέγωμεν πρῶτον τῶν τοιούτων, ὅν τις αὑτῷ, καὶ τοῖς αὑτοῦ κειμήλιον ἔθετο, μὴ τῶν ἐμῶν ὢν πατρῴων, μήθ' εὑρεῖν ποτε θεοῖς εὐξαίμην, μήθ' εὑρὼν κινήσαιμι. μηδ' αὖ τοῖς λεγομένοις μάντεσιν ἀνακοινώσαιμι τοῖς ἁμωσγέπως μοι ξυμβουλεύουσιν ἀνελεῖν τήν γε παρακαταθήκην. οὐ γάρ ποτε τοσοῦτον εἰς χρημάτων ὠφεληθείην ἂν κτῆσιν ἀνελών, ὅσον εἰς ὄγκον πρὸς ἀρετὴν ψυχῆς καὶ τὸ δίκαιον ἐπιδιδοίην ἂν μὴ ἀνελόμενος. κτῆμα ἀντὶ κτήματος ἄμεινον ἐν ἀμείνονι κτησάμενος, δίκην ἐν τῇ ψυχῇ πλούτου προτιμήσας ἐν οὐσίᾳ κεκτῆσθαι πρότερον. ἐπὶ πολλοῖς γὰρ δὴ λεγόμενον εὖ τὸ μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα καὶ περὶ τούτου λέγοιτ' ἂν ὡς ἑνὸς ἐκείνων ὄντος. πείθεσθαι δὲ χρὴ καὶ τοῖς περὶ ταῦτα λεγομένοις μύθοις, ὡς εἰς παίδων γενεὰν, οὐ ξύμφορα τὰ τοιαῦτα. ὃς δ' ἂν παίδων τε ἀκηδὴς γένηται, καὶ τοῦ θέντος τὸν νόμον ἀμελήσας, ἃ μήτε αὐτὸς κατέθετο μήτε αὖ πατέρων τις πατὴρ μὴ πείσας τὸν θέμενον ἀνέληται, κάλλιστον νόμον διαφθείρων καὶ ἁπλούστατον. καὶ οὐδαμῇ ἀγεννοῦς ἀνδρὸς νομοθέτημα, ὃς εἶπεν ἃ μὴ κατέθου, μὴ ἀνέλῃ. τοῖν τοῖν δυοῖν νομοθέταιν καταφρονήσαντα καὶ ἀνελόμενον οὔ τι σμικρὸν ὃ μὴ κατέθετο αὐτός, πλῆθος δ' ἐστὶν ὅτε θησαυροῦ παμμέγεθες. τί χρὴ πάσχειν, ὑπὸ μὲν δὴ θεῶν, ὁ θεὸς οἶδεν. ὁ δὲ κατιδὼν πρῶτος ἀγγελέτω, ἐὰν μὲν ἐν ἄστει γίγνηται τὸ τοιοῦτον τοῖς ἀστυνόμοις. ἐὰν δὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀγρονόμοις τε καὶ τοῖς τούτων ἄρχουσι δηλωσάτω. δηλωθέντων δὲ ἡ πόλις εἰς Δελφοὺς πεμπέτω. ὅ, τι δ' ἂν ὁ θεὸς ἀναιρῇ περί τε τῶν χρημάτων καὶ τοῦ κινήσαντος, τοῦτο ἡ πόλις ὑπηρετοῦσα ταῖς μαντείαις δράτω τοῦ θεοῦ. καὶ ἐὰν μὲν ἐλεύθερος ὁ μηνύσας ᾖ, μηνύσας μὲν ἐλεύθερος ὑπὸ τῆς πόλεως ὀρθῶς γίγνοιτ' ἄν, ἀποδιδούσης τῷ δεσπότῃ τὴν τιμήν, μὴ μηνύων δὲ θανάτῳ ζημιούσθω. τούτῳ δ' ἑπόμενον ἑξῆς ἂν γίγνοιτο, τὸ περὶ σμικρὰ καὶ μεγάλα ταυτὰ τοῦτο νόμιμον ξυνακολουθεῖν, ἄν τις τῶν αὑτοῦ τι καταλίπῃ που ἑκὼν ἢ ἄκων, ὁ προστυγχάνων ἐάτω κεῖσθαι. νομίζων φυλάττειν ἐνοδίαν δαίμονα τὰ τοιαῦτα, ὑπὸ τοῦ νόμου τῇ θεῷ καθιερωμένα. ἂν δὲ παρὰ ταῦτα τις ἀπειθῶν ἀναιρούμενος οἴκαδε φέρῃ, ἂν μὲν σμικρᾶς τιμῆς ἄξιον ὢν δοῦλος ὑπὸ τοῦ προστυγχάνοντος μὴ ἔλαττον τριακονταετοῦς, πολλὰς πληγὰς μαστιγούσθω. ἐὰν δέ τις ἐλεύθερος πρὸς τῷ ἀνελεύθερος εἶναι δοκεῖν καὶ ἀκοινώνητος νόμων, δεκαπλάσιον τῆς τιμῆς τοῦ κινηθέντος ἀποτινέτω τῷ καταλιπόντι. ἐὰν δέ τις ἐπαιτιᾶται τῶν αὑτοῦ χρημάτων ἔχειν τινὰ πλέον ἢ καὶ σμικρότερον, ὁ δὲ ὁμολογῇ μὲν ἔχειν, μὴ τὸ ἐκείνου δέ, ἂν μὲν ἀπογεγραμμένον ᾖ παρὰ τοῖς ἄρχουσι τὸ κτῆμα κατὰ νόμον, τὸν ἔχοντα καλείσθω πρὸς τὴν ἀρχήν, ὁ δὲ καθιστάτω. γενομένου δὲ ἐμφανοῦς, ἐὰν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀπογεγραμμένον φαίνηται ποτέρου τῶν ἀμφισβητούντων, ἔχων οὕτως ἀπίτω. ἐὰν δέ τινος ἄλλου τῶν μὴ παρόντων, ὁπότερος ἂν μὴ παράσχοι τὸν ἐγγυητὴν ἀξιόχρεων ὑπὲρ τοῦ ἀπόντος ὡς παραδώσων ἐκείνῳ, κατὰ τὴν ἐκείνου ἀφαίρεσιν ἀφαιρείσθω. ἐὰν δὲ παρὰ τοῖς ἄρχουσι τὸ ἀμφισβητούμενον μὴ ἀπογεγραμμένον ᾖ, κείσθω μὲν μέχρι δίκης παρὰ τρισὶ τῶν ἀρχόντων τοῖς πρεσβυτάτοις. ἐὰν δὲ τὸ μεσεγγυηθὲν θρέμμα ᾖ, τὸν νικηθέντα περὶ αὐτοῦ δίκῃ τὴν τροφὴν ἐκτίνειν τοῖς ἄρχουσι. τὴν δὲ κρίσιν διαδικάζειν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν τοὺς ἄρχοντας.

Ἀγέτω τὸν ἑαυτοῦ δοῦλον ὁ βουλόμενος ἐὰν ἔμφρων ᾖ, χρησόμενος ὅτι ἂν ἐθέλῃ τῶν ὁπόσα ὅσια. ἀγέτω δὲ καὶ ὑπὲρ ἄλλου τῶν οἰκείων ἢ φίλων, τὸν ἀφεστῶτα ἐπὶ σωτηρίᾳ. ἐὰν δέ τις ἀφαιρῆταί τινα εἰς ἐλευθερίαν ὡς δοῦλον ἀγόμενον, μεθιέτω μὲν ὁ ἄγων. ὁ δὲ ἀφαιρούμενος, ἐγγυητὰς τρεῖς ἀξιόχρεως καταστήσας, οὕτως ἀφαιρείσθω κατὰ ταυτά. ἄλλως δὲ μή. ἐὰν δὲ παρὰ ταυτά τις ἀφαιρῆται, τῶν βιαίων ἔνοχος ἔστω. καὶ ἁλούς, τὴν διπλασίαν τοῦ ἐπιγραφέντος βλάβους τῷ ἀφαιρεθέντι τινέτω. ἀγέτω δὲ καὶ τὸν ἀπελεύθερον. ἐάν τις μὴ θεραπεύῃ τοὺς ἀπελευθερώσαντας ἢ μὴ ἱκανῶς. θεραπεία δὲ φοιτᾶν τρὶς τοῦ μηνὸς τὸν ἀπελευθερωθέντα πρὸς τὴν τοῦ ἀπελευθερώσαντος ἑστίαν, ἀπαγγελλόμενον ὅ, τι χρὴ δρᾶν τῶν δικαίων, καὶ ἅμα δυνατῶν. καὶ περὶ γάμου ποιεῖν, ὅτι περ ἂν ξυνδοκῇ τῷ γενομένῳ δεσπότῃ. πλουτεῖν δὲ τοῦ ἀπελευθερώσαντος μὴ ἐξεῖναι μᾶλλον. τὸ δὲ πλέον γιγνέσθω τοῦ δεσπότου. μὴ πλείω δὲ εἴκοσιν ἐτῶν μένειν τὸν ἀφεθέντα. ἀλλὰ

τα. ἀλλὰ καθάπερ καὶ τοὺς ἄλλους ξένους ἀπιέναι λαβόντα τὴν αὐτοῦ πᾶσαν οὐσίαν, ἐὰν μὴ πείσῃ τούς τε ἄρχοντας καὶ τὸν ἀπελευθερώσαντα. ἐὰν δὲ τῷ ἀπελευθερωθέντι ἢ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ξένων οὐσία πλείων γίγνηται τοῦ τρίτου μεγέθους τιμήματος, ἣ ἂν ἡμέρα γένηται, τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας λαβὼν ἀπίτω τὰ ἑαυτοῦ, καὶ μηδεμία τῆς μονῆς παραίτησις ἔτι τούτῳ παρὰ ἀρχόντων γιγνέσθω. ἐὰν δέ τις ἀπειθῶν τούτοις εἰσαχθεὶς εἰς δικαστήριον ὄφλῃ θανάτῳ τε ζημιούσθω, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ γιγνέσθω δημόσια. δίκαι δ' ἔστωσαν τούτων, ἐν ταῖς φυλετικαῖσι δίκαις, ἐὰν μὴ πρότερον ἐν γείτοσιν ἢ ἐν αἱρετοῖσι δικασταῖς, ἀπαλλάττωνται πρὸς ἀλλήλους τῶν ἐγκλημάτων. ἐὰν δὲ ὡς αὐτοῦ ἐφάπτηται ζῴου καὶ ὁτουοῦν ἤ τινος ἑτέρου τῶν αὐτοῦ χρημάτων, ἀναγέτω μὲν ὁ ἔχων εἰς πρατῆρα, ἢ τὸν δόντα, ἀξιόχρεών τε καὶ ἔνδικον, ἤ τινι τρόπῳ παραδόντα ἄλλῳ κυρίως. εἰς μὲν πολίτην ἢ καὶ μέτοικον τῶν ἐν τῇ πόλει ἡμερῶν τριάκοντα. εἰς δὲ ξενικὴν παράδοσιν, πέντε μηνῶν, ὧν μέσος ὁ μὴν, ἐν ᾧ τρέπεται θερινὸς ἥλιος εἰς τὰ χειμερινά. ὅσα δὲ διά τινος ὠνῆς ἢ καὶ πράσεως ἀλλάττεταί τις ἕτερος ἄλλῳ, διδόντα ἐν χώρᾳ τῇ τεταγμένῃ ἑκάστοις κατ' ἀγορὰν καὶ δεχόμενον ἐν τῷ παραχρῆμα τιμὴν, οὕτως ἀλλάττεσθαι, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ. μηδ' ἐπὶ ἀναβολῇ πρᾶσιν μηδὲ ὠνὴν ποιεῖσθαι μηδενός. ἐὰν δὲ ἄλλως ἢ ἐν ἄλλοις τόποις ὁτιοῦν ἀνθ' ὁτουοῦν διαμείβηται ἕτερος ἄλλῳ πιστεύων πρὸς ὃν ἂν ἀλλάττηται, ποιείτω ταῦτα ὡς οὐκ οὐσῶν δικῶν κατὰ νόμον περὶ τῶν μὴ πραθέντων κατὰ τὰ νῦν λεγόμενα. ἐράνων δὲ πέρι τὸν βουλόμενον ἐρανίζειν φίλον παρὰ φίλοις. ἐὰν δέ τις διαφορὰ γίγνηται περὶ τῆς ἐρανίσεως, οὕτω πράττειν ὡς δικῶν μηδενὶ περὶ τούτων μηδαμῶς οὐσῶν. ὃς δ' ἂν ἀποδόμενος τιμὴν του λάβῃ μὴ ἔλαττον δραχμῶν πεντήκοντα, παραμενέτω κατὰ πόλιν ἐξ ἀνάγκης δέκα ἡμέρας. ὁ δὲ πριάμενος, ἴστω τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ ἀποδομένου, τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐγκλημάτων εἰωθότων γίγνεσθαι χάριν, καὶ τῶν ἀναγωγῶν τῶν κατὰ νόμους εἵνεκα. ἡ δὲ κατὰ νόμους ἀναγωγὴ, καὶ μὴ τῇδε ἔστω. ἐάν τις ἀνδράποδον ἀποδῶται κάμνον φθόῃ, ἢ λιθῶν ἢ στραγγουριῶν, ἢ τῇ καλουμένῃ ἱερᾷ νόσῳ, ἢ καὶ ἑτέρῳ τινὶ ἀδήλῳ τοῖς πολλοῖς νοσήματι μακρῷ καὶ δυσιάτῳ κατὰ τὸ σῶμα ἢ κατὰ τὴν διάνοιαν, ἐὰν μὲν ἰατρῷ τις ἢ γυμναστῇ, μὴ ἀναγωγῆς ἔστω τούτῳ πρὸς τὸ τοιοῦτον τυγχάνειν. μηδ' ἐὰν τἀληθές τις προείπων, ἀποδῶταί τῳ. ἐὰν δέ τις ἰδιώτῃ τι τῶν τοιούτων ἀποδῶται δημιουργός, ὁ πριάμενος ἐκτὸς ἑξαμήνου ἀναγέτω, πλὴν τῆς ἱερᾶς. ταύτης δ' ἐντὸς ἐνιαυτοῦ τὴν ἀναγωγὴν ἐξέστω ποιεῖσθαι τῆς νόσου. διαδικαζέσθω δὲ ἐν τισι τῶν ἰατρῶν, οὓς ἂν κοινῇ προβαλλόμενοι ἕλωνται. τὸν δὲ ὄφλοντα τὴν δίκην διπλάσιον ἀποτίνειν τῆς τιμῆς, ἧς ἂν ἀποδῶται. ἐὰν δὲ ἰδιώτῃ τις ἰδιώτης ἀναγωγὴν μὲν εἶναι καθάπερ καὶ τοῖς πρόσθεν ἐρρήθη, καὶ τὴν διαδικασίαν. ὁ δὲ ὄφλων τὴν τιμὴν ἁπλῆν ἀποτινέτω. ἐὰν δὲ ἀνδροφόνον ἀποδῶταί τίς τινι, εἰδότι μὲν εἰδώς, μὴ τυγχανέτω ἀναγωγῆς τοῦ τοιούτου τῆς πράσεως. μὴ εἰδότι δὲ τὴν μὲν ἀναγωγὴν εἶναι τότε, ὅταν τις αἴσθηται τῶν πριαμένων. ἐν πέντε δὲ τῶν νομοφυλάκων τοῖς νεωτάτοις εἶναι τὴν κρίσιν. εἰδὼς δὲ ἂν κριθῇ, τάς τε οἰκίας τοῦ πριαμένου καθηράτω, κατὰ τὸν τῶν ἐξηγητῶν νόμον, τῆς τιμῆς τε ἀποδότω τῷ πριαμένῳ τριπλάσιον. ὁ δὲ ἀλλαττόμενος ἢ νόμισμα ἀντὶ νομίσματος, ἢ καὶ τῶν ἄλλων ζῴων ὁτιοῦν ἢ καὶ μὴ ζῴων, ἀκίβδηλον πᾶν διδότω καὶ δεχέσθω τῷ νόμῳ ξυνεπόμενος. προοίμιον δὲ καθάπερ ἄλλων νόμων, δεξώμεθα καὶ περὶ ὅλης ταύτης τῆς κάκης. κιβδηλείαν δὲ χρὴ πάντα ἄνδρα διανοηθῆναι καὶ ψεῦδος καὶ ἀπάτην, ὡς ἕν τι γένος ὂν τοῦτο ᾧ τὴν φήμην ἐπιφέρειν εἰώθασιν οἱ πολλοὶ κακῶς λέγοντες ὡς ἐν καιρῷ γιγνόμενον ἑκάστοτε τὸ τοιοῦτον, πολλάκις ἂν ὀρθῶς ἔχοι. τὸν καιρὸν δὲ καὶ ὅπου καὶ ὁπότε, ἀτάκτως καὶ ἀορίστως ἐῶντες, τῇ λέξει ταύτῃ, πολλὰ ζημιοῦνταί τε, καὶ ζημιοῦσιν ἑτέρους. νομοθέτῃ δὲ οὐκ ἐγχωρεῖ τοῦτο ἀόριστον ἐᾶν, ἀλλ' ἀεὶ μείζους ἢ ἐλάττους ὅρους ἀεὶ δεῖ διασαφεῖν. καὶ δὴ καὶ νῦν ὡρίσθω, ψεῦδος μηδεὶς μηδὲν μηδ' ἀπάτην μηδέ τι κίβδηλον, γένος ἐπικαλούμενος θεῶν, μήτε λόγῳ, μήτε ἔργῳ πράξειεν ὁ μὴ θεομισέστατος ἔσεσθαι μέλλων. οὗτος δ' ἐστὶν, ὃς ἂν ὅρκους ὀμνὺς ψευδεῖς μηδὲν φροντίζῃ θεῶν. δεύτερος δὲ ὃς ἂν ἐναντίον τῶν κρειττόνων αὐτοῦ ψεύδηται. κρείττους δὲ οἱ ἀμείνους τῶν χειρόνων. πρεσβῦταί τε ὡς ἔπος εἰπεῖν τὸ πᾶν τῶν νέων. διὸ καὶ γονεῖς κρείττους ἐκγόνων, καὶ ἄνδρες δὴ γυναικῶν καὶ παίδων, ἄρχοντές τε ἀρχομένων. οὓς αἰδεῖσθαι πᾶσι καὶ ἐν ταῖς πολιτικαῖς μάλιστα ἀρχαῖς, ὅθεν οὖν παρὼν ἡμῖν ὁ λόγος ἐλήλυθε. πᾶς γὰρ τῶν κατ' ἀγορὰν ὁ κιβδηλεύων τι, ψεύδεται καὶ ἀπατᾷ, καὶ τοὺς θεοὺς παρακαλῶν, ἐπόμνυσιν ἐν τοῖς τῶν ἀγορανόμων νόμοισί τε καὶ φυλακτηρίοις, οὔτε ἀνθρώπους αἰδούμενος, οὔτε θεοὺς σεβόμενος. πάντως μὲν δὴ καλὸν ἐπιτήδευμα, θεῶν ὀνόματα μὴ μιαίνειν ῥᾳδίως, ἔχοντα ὡς ἔχουσιν ἡμῶν ἑκάστοτε τὰ πολλὰ οἱ πλεῖστοι, καθαρότητός τε καὶ ἁγνείας τὰ περὶ τοὺς θεούς. εἰ δ' οὖν μὴ πείθοιτο, ὅδε νόμος. ὁ πωλῶν ἐν ἀγορᾷ ὁτιοῦν, μηδέποτε εἴπῃ δύο τιμὰς ὧν ἂν πωλῇ. ἁπλῆν δὲ εἰπὼν, ἂν μὴ τυγχάνῃ ταύτης ἀποφέρων, ὀρθῶς ἂν ἀποφέροι πάλιν, καὶ ταύτης τῆς ἡμέρας, μὴ τιμήσῃ πλέονος μηδὲ ἐλάττονος. ἔπαινος δὲ ὅρκος τε περὶ παντὸς τοῦ πωλουμένου ἀπέστω. ἐὰν δέ τις ἀπειθῇ τούτοις, ὁ παρατυγχάνων τῶν ἀστῶν, μὴ ἔλαττον ἢ τριάκοντα γεγονὼς ἔτη, κολάζων μὲν τὸν ὀμνύντα, ἀνατεὶ τυπτέτω. ἀφροντιστῶν δὲ καὶ ἀπειθῶν, ἔνοχος ἔστω ψόγῳ προδοσίας τῶν νόμων. τὸν δὲ δὴ κίβδηλόν τι πωλοῦντα καὶ μὴ δυνάμενον τοῖς νῦν πείθεσθαι λόγοις, ὁ προστυγχάνων τῶν γιγνωσκόντων δυνατὸς ὢν ἐξελέγχειν, ἐναντίον ἐλέγξας τῶν ἀρχόντων, ὁ μὲν δοῦλος φερέσθω τὸ κιβδη-

λεύθερον καὶ ὁ μέτοικος. ὁ δὲ πολίτης μὴ ἐλέγχων, ὡς ἀποστερῶν τοὺς θεοὺς, κακὸς ἀγορευέσθω. ἐλέγξας δὲ ἀναθέτω τοῖς τὴν ἀγορὰν ἔχουσι θεοῖς. ὁ δὲ δὴ φανερὸς γιγνόμενός τι πωλῶν τοιοῦτον, πρὸς τῷ στερηθῆναι τοῦ κιβδηλευθέντος, ὁπόσης ἂν τιμῆς ἀξιώσῃ τὸ πωλούμενον, κατὰ δραχμὴν ἑκάστην, τυπτέσθω πληγὰς ὑπὸ κήρυκος ἐν τῇ ἀγορᾷ κηρύξαντος ὧν ἕνεκα μέλλει τύπτεσθαι. τὰ δὲ κιβδηλεύματά τε καὶ κακουργίας τῶν πωλούντων, οἵ, τε ἀγορανόμοι καὶ οἱ νομοφύλακες πυθόμενοι, τῶν ἐμπείρων περὶ ἕκαστα, ἀναγραψάντων ἅ τε χρὴ ποιεῖν τὸν πωλοῦντα, καὶ ἃ μή. καὶ πρόσθε τοῦ ἀγορανόμου θέντων ἐν στήλῃ, γράψαντες νόμους εἶναι τοῖς περὶ τὴν τῆς ἀγορᾶς χρείαν μηνυτὰς σαφεῖς. τὰ δὲ περὶ τῶν ἀστυνόμων, ἐν τοῖς πρόσθεν ἱκανῶς εἴρηται. ἐὰν δέ τι προσδεῖν δοκῇ νομοφύλαξιν ἐπανακοινώσαντες καὶ γράψαντες τὸ δοκοῦν ἐκλιπεῖν εἰς ἀστυνόμιον, θέντων ἐν στήλῃ τά τε πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα τεθέντα αὐτοῖσι περὶ ἀρχῆς νόμιμα. κιβδήλοις δ' ἐπιτηδεύμασιν ἕπεται κατὰ πόδα καπηλείας ἐπιτηδεύματα. ταύτης δὲ πέρι ξυμπάσης συμβουλὴν πρῶτον δόντες καὶ λόγον ἐπ' αὐτῇ νόμον ὕστερον ἐπιθώμεθα. καπηλεία γὰρ κατὰ πᾶσαν πόλιν γέγονεν, οὐ βλάβης ἕνεκα τό γε κατὰ φύσιν, πᾶν δὲ τοὐναντίον. πῶς γὰρ οὐκ εὐεργέτης πᾶς, ὃς ἂν οὐσίαν χρημάτων ὡντινωνοῦν ἀσύμμετρον οὖσαν καὶ ἀνώμαλον, ὁμαλήν τε καὶ σύμμετρον ἀπεργάζηται; τοῦτο ἡμῖν χρὴ φάναι καὶ τὴν τοῦ νομίσματος ἀπεργάζεσθαι δύναμιν. καὶ τὸν ἔμπορον ἐπὶ τούτῳ τετάχθαι δεῖ λέγειν καὶ μισθωτὸς καὶ πανδοκεὺς καὶ ἄλλα, τὰ μὲν εὐσχημονέστερα, τὰ δὲ ἀσχημονέστερα γιγνόμενα. τοῦτό γε πάντα δύναται πᾶσιν ἐπικουρίαν ταῖς χρείαις ἐξευπορεῖν καὶ ὁμαλότητα ταῖς οὐσίαις. τί ποτε δὴ τὸ μὴ καλὸν αὐτὸ μηδ' εὔσχημον δοκεῖν εἶναι, καὶ τί τὸ διαβεβληκὸς τυγχάνει, ἴδωμεν ἵν' εἰ μὴ καὶ τὸ ὅλον ἀλλ' οὖν μέρη γε, ἐξιασώμεθα νόμῳ. ΚΛ. Πρᾶγμ' ἐστὶν ὡς ἔοικεν, οὐ φαῦλον οὐδὲ σμικρᾶς δεόμενον ἀρετῆς. ΑΘ. Πῶς λέγεις ὦ φίλε Κλεινία; σμικρὸν γένος ἀνθρώπων καὶ φύσει ὀλίγον, καὶ ἄκρᾳ τροφῇ τεθραμμένον, ὅταν εἰς χρείας τε καὶ ἐπιθυμίας τινῶν ἐμπίπτῃ, καρτερεῖν πρὸς τὸ μέτριον δυνατόν ἐστι καὶ ὅταν ἐξῇ χρήματα λαβεῖν πολλά, νήφει, καὶ πρότερον αἱρεῖται τοῦ πολλοῦ τὸ τοῦ μέτρου ἐχόμενον. τὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων πλήθη, πᾶν τοὐναντίον ἔχει τούτοις, δεόμενά τε ἀμέτρως δεῖται. καὶ ἐξὸν κερδαίνειν τὰ μέτρια, ἀπλήστως αἱρεῖται κερδαίνειν. διὸ πάντα τὰ περὶ τὴν καπηλείαν, καὶ ἐμπορείαν, καὶ πανδοκείαν γένη, διαβέβληταί τε καὶ ἐν αἰσχροῖς γέγονεν ὀνείδεσιν. ἐπεὶ εἴ τις ὃ μή ποτε γένοιτο οὐδ' ἔσται προσαναγκάσειε, γελοῖον μὲν εἰπεῖν, ὅμως δὲ εἰρήσεται, πανδοκεῦσαι τοὺς πανταχῇ ἀρίστους ἄνδρας ἐπί τινα χρόνον, ἢ καπηλεύειν, ἤ τι τῶν τοιούτων πράττειν. ἢ καὶ γυναῖκας ἔκ τινος ἀνάγκης εἱμαρμένης τοῦ βίου μεταχεῖν τρόπου, γνοίημεν ἂν ὡς φίλον καὶ ἀγαπητόν ἐστιν ἕκαστον τούτων. καὶ εἰ κατὰ λόγον ἀδιάφθορον γίγνοιτο, ἐν μητρὸς ἂν καὶ τροφοῦ σχήματι τιμῷτο τὰ τοιαῦτα πάντα. νῦν δὲ ὁπόταν εἰς ἐρήμους τις καπηλείας ἕνεκα τόπους καὶ πανταχόσε, μήκη ἔχοντας ὁδῶν ἱδρυσάμενος οἰκήσεις, ἐν ἀπορίᾳ γιγνομένους καταλύσεσιν ἀγαπητῶς δεχόμενος, ἢ ὑπὸ χειμώνων ἀγρίων βίᾳ ἐλαυνομένους εὐδιεινὴν γαλήνην παρέχων, ἢ πνίγεσιν ἀναψυχήν, τὰ μετὰ ταῦτα οὐχ ὡς ἑταίρους δεξάμενος φιλικὰ παρέχῃ ξένια ἑπόμενα ταῖς ὑποδοχαῖς. ὡς δ' ἐχθροὺς αἰχμαλώτους κεχειρωμένους ἀπολυτρώσῃ τῶν μακροτάτων καὶ ἀδίκων καὶ ἀκαθάρτων λύτρων. ταῦτά ἐστι καὶ τὰ τοιαῦτα ἐν ξύμπασι τοῖς τοιούτοις ὀρθῶς ἁμαρτανόμενα, τὰς διαβολὰς τῇ τῆς ἀπορίας ἐπικουρήσει παρεσκευακότα. τούτων οὖν χρὴ φάρμακον ἀεὶ τέμνειν τὸν νομοθέτην. ὀρθὸν μὲν δὴ πάλαι τε εἰρημένον ὡς πρὸς δύο μάχεσθαι καὶ ἐναντία χαλεπόν, καθάπερ ἐν ταῖς νόσοις πολλοῖς τε ἄλλοισι. καὶ δὴ καὶ νῦν, ἡ τούτων καὶ περὶ ταῦτα ἐστὶ πρὸς δύο μάχη, πενίαν καὶ πλοῦτον. τὸν μὲν ψυχὴν διεφθαρκότα τρυφῇ τῶν ἀνθρώπων, τὴν δὲ λύπαις προστετραμμένην εἰς ἀναισχυντίαν αὐτήν. τίς οὖν δὴ περὶ νόσου ταύτης ἀρωγὴ γίγνοιτ' ἂν ἐν νοῦν ἐχούσῃ πόλει; πρῶτον μὲν ὅτι σμικροτάτῳ χρῆσθαι κατὰ δύναμιν τῷ τῶν καπήλων γένει. ἔπειτα τούτοις τῶν ἀνθρώπων προστάττειν, ὧν διαφθειρομένων οὐκ ἂν γίγνοιτο μεγάλη λύμη τῇ πόλει. τρίτον δὲ αὐτοῖς τοῖς μεταχοῦσι τούτων τῶν ἐπιτηδευμάτων, εὑρεῖν μηχανήν. ὅπως ἤθη μὴ ἀνέδην ἀναισχυντίας τε καὶ ἀνελευθέρου ψυχῆς μέτοχα συμβήσεται γίγνεσθαι ῥᾳδίως. μετὰ δὴ τὰ νῦν εἰρημένα, περὶ ταῦτα νόμος ἀγαθῇ τύχῃ τοιόσδε ἡμῖν γιγνέσθω. Μαγνήτων οὓς αὖ ὁ θεὸς ἀνορθῶν, πάλιν κατοικίζει, γεωμόροι ὅσοι τῶν τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλίων ἑστιῶν εἰσί, μήτε κάπηλος ἑκὼν, μήδ' ἄκων μηδεὶς γιγνέσθω. μηδ' ἔμπορος μήτε διακονίαν μηδ' ἥντινα κεκτημένος, ἰδιώταις τοῖς μὴ ἐξ ἴσου ἑαυτῷ, πλὴν πατρὶ καὶ μητρὶ καὶ τοῖς ἔτι τούτων εἰς τὸ ἄνω γένεσι καὶ πᾶσι τοῖς αὐτοῦ πρεσβυτέροις ὅσοι ἐλεύθεροι ἐλευθέρως. τὸ δ' ἐλευθερικὸν καὶ ἀνελεύθερον, ἀκριβῶς μὲν οὐ ῥάδιον νομοθετεῖν. κρινέσθω γε μὴν ὑπὸ τῶν τὰ ἀριστεῖα εἰληφότων, τῷ ἐκείνων μίσει τε καὶ ἀσπασμῷ. ὃς δ' ἂν καπηλείας περὶ ἀνελευθέρου τέχνης τινὶ μετέχῃ, γραφέσθω μὲν αὐτὸν γένους αἰσχύνης ὁ βουλόμενος πρὸς τοὺς ἀρετῇ πρώτους κεκριμένους. ἐὰν δὲ δόξῃ ἀναξίῳ ἐπιτηδεύματι καταρρυπαίνειν τὴν αὐτοῦ πατρῴαν ἑστίαν, δεθεὶς ἐνιαυτὸν ἀποσχέσθω τοῦ τοιούτου. καὶ ἐὰν αὖθις, ἔτη δύο, καὶ ἐφ' ἑκάστης ἁλώσεως τοὺς δεσμοὺς μὴ παυέσθω διπλασιάζων τὸν ἔμπροσθεν χρόνον. δεύτερος μὴν νόμος, μέτοικον εἶναι χρεὼν ἢ ξένον, ὃς ἂν μέλλῃ καπηλεύσειν. τὸ δὲ τρίτον καὶ τρίτον, ὅπως ὡς ἄριστος ἢ καὶ κακὸς ὡς ἥκιστα ὁ τοιοῦτος ἡμῖν ᾖ ξύνοικος ἐν τῇ πόλει, τοὺς νομοφύλακας χρὴ νοῆσαι φύλακας εἶναι. μὴ μόνον ἐκείνων οὓς φυλάττειν ῥάδιον μὴ παρανόμους καὶ κακοὺς γίγνεσθαι, ὅσοι γε γένει καὶ τροφαῖς εὖ πεπαίδευνται. τοὺς δὲ μὴ τοιούτους ἐπιτηδεύματά τε ἐπιτηδεύοντας, ἃ προτρο-

πὴν ἔχει

πὴν ἔχει τινὰ ἰσχυρὰν πρὸς τὸ προτρέπειν κακοὺς γίγνεσθαι, φυλακτέον μᾶλλον. ταύτῃ δὲ τὰ περὶ τὴν καπηλείαν πολλὴν οὖσαν, καὶ πολλὰ ἐπιτηδεύματα τοιαῦτα κεκτημένην, ὅσα πρὶν ἂν αὐτῶν ληφθῇ δόξαντα ἐκ πολλῆς ἀνάγκης ἐν τῇ πόλει δεῖν εἶναι· συνελθεῖν αὖ χρεὼν περὶ ταῦτα τοὺς νομοφύλακας, μετὰ τῶν ἐμπείρων ἑκάστης καπηλείας, καθάπερ ἔμπροσθεν ἐπετάξαμεν τῆς κιβδηλίας πέρι, ξυγγενοῦς τούτῳ πράγματος. συνελθόντας δὲ ἰδεῖν λῆμμά τε καὶ ἀνάλωμα τί ποτε τῷ καπήλῳ κέρδος ποιεῖ τὸ μέτριον. γράψαντας δὲ θεῖναι τὸ γιγνόμενον ἀνάλωμα καὶ λῆμμα. καὶ φυλάττειν, τὰ μὲν ἀγορανόμους, τὰ δὲ ἀστυνόμους, τὰ δὲ ἀγρονόμους. καὶ σχεδὸν οὕτως ἂν καπηλεία μὲν, ὠφελοῖ ἑκάστους, σμικρότατα δὲ ἂν βλάπτοι τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι χρωμένους. ὅσα τις ἂν ὁμολογῶν ξυνθέσθαι, μὴ ποιῇ κατὰ τὰς ὁμολογίας, πλὴν ὧν ἂν νόμοι ἀπείργωσιν, ἢ ψήφισμα, ἤ τινος ὑπὸ ἀδίκου βιασθεὶς ἀνάγκης ὁμολογήσῃ. καὶ ἐὰν ἐκ τύχης ἀπροσδοκήτου τις ἄκων κωλυθῇ, δίκας εἶναι τῶν ἄλλων ἀτελοῦς ὁμολογίας ἐν ταῖς φυλετικαῖσι δίκαις. ἐὰν ἐν διαιτηταῖς ἢ γείτοσιν ἔμπροσθε μὴ δύνωνται διαλλάττεσθαι. Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν τὸ τῶν δημιουργῶν γένος, οἳ τὸν βίον ἡμῖν ξυγκατεσκευάκασι τέχναις. Ἄρεως δ' αὖ καὶ Ἀθηνᾶς οἱ τὰ τῶν δημιουργῶν σώζοντες τέχναισιν ἑτέραις ἀμυντηρίοις ἔργα. δικαίως δὲ καὶ τὸ τούτων γένος, ἱερὸν ἐστὶ τούτων τῶν θεῶν. οὗτοι δὴ πάντες χώραν καὶ δῆμον θεραπεύοντες διατελοῦσιν. οἱ μὲν ἄρχοντες τῶν κατὰ πόλεμον ἀγώνων, οἱ δὲ ὀργάνων τε καὶ ἔργων ἀποτελοῦντες γένεσιν ἔμμισθον. οἷς δὴ περὶ τὰ τοιαῦτα οὐ πρέπον ἂν εἴη ψεύδεσθαι, θεοὺς προγόνους αὐτῶν αἰδουμένους. ἂν δή τις δημιουργῶν εἰς χρόνον εἰρημένον ἔργον μὴ ἀποτελέσῃ διὰ κάκην, μηδὲν τὸν βιοδότην θεὸν ἐπαιδεσθείς, ἡγούμενος ὡς οἰκεῖον συγγνώμονα εἶναι θεὸν οὐδὲν τῷ νῷ βλέπων, πρῶτον μὲν δίκην τῷ θεῷ ὑφέξει. δεύτερον δὲ ἑπόμενος αὐτῷ νόμος κείσθω, τὴν τιμὴν τῶν ἔργων ὀφειλέτω, ὧν ἂν τὸν ἐκδόντα ψεύσηται. καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ ῥηθέντι χρόνῳ, προῖκα ἐξεργαζέσθω. καὶ ἀναιρουμένῳ δ' ἔργον, ξυμβουλευτὴς νόμος ἅπερ τῷ πωλοῦντι ξυνεβούλευε, μὴ πλέονος τιμᾶν διαπειρώμενον, ἀλλ' ὡς ἁπλούστατα τῆς ἀξίας, ταὐτὸν δὴ προστάττει καὶ τῷ ἀναιρουμένῳ. γιγνώσκει γὰρ ὅ γε δημιουργὸς τὴν ἀξίαν. ἐν ἐλευθέρων οὖν πόλεσιν, οὐ δή ποτε χρὴ τέχνῃ σαφεῖ τε καὶ ἀψευδεῖ φύσει πράγματι διαπειρᾶσθαι τῶν ἰδιωτῶν, τεχνάζοντα αὐτὸν τὸν δημιουργόν. δίκας δὲ εἶναι τούτων τῷ ἀδικουμένῳ πρὸς τὸν ἀδικοῦντα. ἐὰν δέ τις ἐκδοὺς αὖ δημιουργῷ μὴ ἀποδιδῷ τοὺς μισθοὺς ὀρθῶς κατὰ τὴν ἔννομον ὁμολογίαν γενομένην, διὰ δὲ πολιοῦχον καὶ Ἀθηνᾶν κοινωνοὺς πολιτείας ἀτιμάζων, βραχὺ κέρδος ἀγαπῶν λύῃ μεγάλας κοινωνίας, νόμος ὁ βοηθῶν ἔστω τῷ τῆς πόλεως ξυνδέσμῳ μετὰ θεῶν. ὃς γὰρ ἂν προαμειψάμενος ἔργον, μισθοὺς μὴ ἀποδιδῷ ἐν χρόνοις τοῖς ὁμολογηθεῖσι, διπλοῦν πραττέσθω. ἐὰν δὲ ἐνιαυτὸς ἐξέλθῃ, τῶν ἄλλων ἀτόκων ὄντων χρημάτων, ὁπόσα δανεισμῷ ξυμβάλλει τις, οὗτος τῇ δραχμῇ ἑκάστου μηνὸς ἐπωβελίαν κατατιθέτω. δίκας δὲ εἶναι τούτων, ἐν τοῖς κατὰ φυλὰς δικαστηρίοις. ὡς δ' ἐν παρέργῳ περὶ τῶν κατὰ πόλεμον δημιουργῶν ὄντων σωτηρίας, στρατηγῶν τε καὶ ὅσοι περὶ ταῦτα τεχνικοί, δίκαιον εἰπεῖν, ὅτι τὸ παράπαν ἐμνήσθημεν δημιουργῶν, ὡς τούτοις αὖ καθάπερ ἐκείνοις οἷον ἑτέροις οὖσι δημιουργοῖς. ἐάν τις ἄρα καὶ τούτων ἀναλόμενος δημόσιον ἔργον, εἴθ' ἑκὼν, εἴτε προσταχθὲν καλῶς ἐξεργάσηται, τὰς τιμὰς, οἳ δὴ μισθοὶ πολεμικοῖς ἀνδράσιν εἰσὶν ἀποδιδῷ δικαίως, ὁ νόμος αὐτὸν ἐπαινῶν, οὔ ποτε καμεῖται. ἐὰν δὲ προαμειψάμενος ἔργον τι τῶν κατὰ πόλεμον καλῶν ἔργων μὴ ἀποδιδῷ, μέμψεται νόμος. οὗτος οὖν ὁ ἐπαίνῳ περὶ τούτων ἡμῖν μεμιγμένος κείσθω ξυμβουλευτικὸς οὐ βιαστικὸς τῷ πλήθει τῶν πολιτικῶν. τιμᾶν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, ὅσοι σωτῆρες τῆς πόλεώς εἰσι ξυμπάσης, εἴτε ἀνδρείαις εἴτε πολιτικαῖς μηχαναῖς δευτέρους. πρώτοις γὰρ τὸ μέγιστον γέρας δεδόσθω, τοῖς τὰ τῶν ἀγαθῶν νομοθετῶν γράμματα τιμᾶν διαφερόντως δυνηθεῖσι. Τὰ μὲν δὴ μέγιστα τῶν ξυμβολαίων ὅσα πρὸς ἀλλήλους ἄνθρωποι ξυμβάλλουσι, πλήν γε ὀρφανικῶν καὶ τῆς τῶν ἐπιτρόπων ἐπιμελείας τῶν ὀρφανῶν, σχεδὸν ἡμῖν διατέτακται. ταῦτα δὲ δὴ μετὰ τὰ νῦν εἰρημένα, ἀναγκαῖον ἁμωσγέπως τάξασθαι. τούτων δὲ ἀρχαὶ πάντων, αἵ τε τῶν τελευτᾶν μελλόντων ἐπιθυμίαι τῆς διαθέσεως, αἵ τε τῶν μηδὲν τὸ παράπαν διαθεμένων τύχαι. ἀναγκαῖον δὲ εἶπον ὦ Κλεινία βλέψας αὐτῶν πέρι πρός τε τὸ δύσκολον καὶ χαλεπόν. οὐδὲ γὰρ ἄτακτον δυνατόν ἐστ' αὐτὸ ἐᾶν. πολλὰ γὰρ ἕκαστοι καὶ διάφορα ἀλλήλων καὶ ἐναντία τίθειντ' ἂν τοῖς τε νόμοις, καὶ τοῖς τῶν ζώντων ἤθεσι, καὶ τοῖς αὐτῶν τοῖς ἔμπροσθεν πρὶν διατίθεσθαι μέλλειν, εἴ τις ἐξουσίαν δώσει ἁπλῶς οὕτω κυρίαν εἶναι διαθήκην, ἣν ἄν τις διάθηται ὁπωσοῦν ἔχων πρὸς τῷ τοῦ βίου τέλει. ἀνοήτως γὰρ δὴ καὶ διατεθρυμμένως τινὰ τρόπον ἔχομεν οἱ πλεῖστοι ὅταν ἤδη μέλλειν ἡγώμεθα τελευτᾶν. ΚΛ. Πῶς τοῦτο ὦ ξένε λέγεις; ΑΘ. Χαλεπόν ἐστ' ὦ Κλεινία μέλλων ἄνθρωπος τελευτήσειν, καὶ μεστὸν λόγου τοῖς νομοθέταις εὖ μάλα φοβεροῦ καὶ δυσχεροῦς. ΚΛ. Πῇ; ΑΘ. Ζητῶν εἶναι κύριος ἁπάντων, εἴωθε μετ' ὀργῆς λέγειν. ΚΛ. Ποῖα δή;

Δεινόν γε ὦ θεοί φησιν, εἰ τὰ ἐμὰ ἐμοὶ μηδαμῶς ἐξέσται δοῦναί τε ὅτῳ ἂν ἐθέλω καὶ μή. καὶ τῷ μὲν πλείω, τῷ δ' ἐλάττονα τῶν ὁπόσοι περὶ ἐμὲ φαῦλοι καὶ ὅσοι ἀγαθοὶ γεγόνασι φανερῶς, βασανισθέντες ἱκανῶς ἐν νόσοις οἱ δ' ἐν γήρᾳ καὶ ἄλλαις παντοίαισι τύχαις. ΚΛ. Οὐκοῦν ὦ ξένε καλῶς δοκοῦσί σοι λέγειν; ΑΘ. Μαλθακοὶ ἔμοιγ' ὦ Κλεινία δοκοῦσιν οἱ πάλαι νομοθετοῦντες γεγονέναι, καὶ ἐπὶ σμικρὸν

σμικρὸν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων βλέποντές τε καὶ διανοούμενοι νομοθετεῖν. Κλ. Πῶς λέγεις;

Ἀθ. Τὸν λόγον τοῦτον ὦγαθὲ φοβούμενοι, τὸν νόμον ἐτίθεσαν τόνδε, ἐξεῖναι τὰ ἑαυτοῦ διατίθεσθαι ἁπλῶς, ὅπως ἄν τις ἐθέλῃ τοπαράπαν. ἐγὼ δὲ καὶ σὺ, τοῖς ἐν τῇ σῇ πόλει μέλλουσι τελευτᾶν, ἀποκρινούμεθα ἐμμελέστερον. Κλ. Πῶς. Ἀθ. ὦ φίλοι φήσομεν καὶ ἀτεχνῶς ἐφήμεροι, χαλεπὸν ἡμῖν ἐστι γιγνώσκειν τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν χρήματα. καὶ πρός γε ὑμᾶς αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς Πυθίας γράμμα φράζει τανῦν. ἔγωγ' οὖν νομοθέτης ὢν, οὔθ' ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν εἶναι τίθημι, οὔτε τὴν οὐσίαν ταύτην. ξύμπαντος δὲ τοῦ γένους ὑμῶν τοῦ τε ἔμπροσθεν καὶ τοῦ ἔπειτα ἐσομένου, καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς πόλεως εἶναι τό, τε γένος πᾶν καὶ τὴν οὐσίαν. καὶ οὕτω τούτων ἐχόντων, οὐκ ἐάν τις ὑμᾶς θωπείαις ὑποδραμὼν ἐν νόσοις ἢ γήρᾳ σαλεύοντας παρὰ τὸ βέλτιστον διατίθεσθαι πείθῃ, ξυγχωρήσομαι ἑκών. ὅ, τι δὲ τῇ πόλει τε ἄριστον πάσῃ καὶ γένει, πρὸς πᾶν τοῦτο βλέπων νομοθετήσω τὸ ἑνὸς ἑκάστου κατατιθεὶς ἐν μοίραις ἐλάττοσι δικαίως. ὑμεῖς δὲ ἡμῖν ἵλεώ τε καὶ εὐμενεῖς ὄντες πορεύοισθε ᾗπερ κατὰ φύσιν νῦν πορεύεσθε τὴν ἀνθρωπίνην. ἡμῖν δὲ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ὑμετέρων μελήσει, κηδομένοις ὅτι μάλιστα εἰς δύναμιν, οὐ τῶν μὲν, τῶν δὲ οὔ. ταῦτα μὲν οὖν παραμύθιά τε καὶ προοίμια τῶν τε ζώντων ὦ Κλεινία καὶ τῶν τελευτώντων ἔστω. νόμος δὲ ὅδε. Ὃς ἂν διαθήκην γράφῃ τὰ αὑτοῦ διατιθέμενος, παίδων ὢν πατὴρ, πρῶτον μὲν τῶν υἱέων κληρονόμον ὃν ἂν ἀξιώσῃ γίγνεσθαι, γραφέτω. τῶν δὲ ἄλλων παίδων ὃν ἂν μὲν ἑτέρῳ ποιεῖσθαι διδῷ δεχομένῳ γραφέσθω τοῦτο αὐτό. ἐὰν δὲ περιγίγνηταί τις τῶν υἱέων αὐτῷ μὴ ἐπί τινι κλήρῳ πεποιημένος, ὃν κατὰ νόμον ἐλπὶς εἰς ἀποικίαν ἐκπεμφθήσεσθαι, τούτῳ τῶν ἄλλων χρημάτων ἐξέστω τῷ πατρὶ διδόναι ὅσα ἂν θέλῃ πλὴν τοῦ πατρῴου κλήρου, καὶ τῆς περὶ τὸν κλῆρον κατασκευῆς πάσης. καὶ ἐὰν πλείους ὦσι, πρὸς μέρος ὁ πατὴρ ὅπῃ ἂν ἐθέλῃ νεμέτω τὰ περιόντα τοῦ κλήρου. ὅτῳ δ' ἂν τῶν υἱέων ὑπάρχων οἶκος ᾖ, μὴ νέμειν τούτῳ τῶν χρημάτων. θυγατρί τε ὡσαύτως ᾗ μὲν ἂν ἐγγεγυημένος ὡς ἀνὴρ ἐσόμενος ᾖ, νέμειν, ᾗ δ' ἂν μὴ νέμειν. ἐὰν δέ τῳ τῶν υἱέων ἢ καὶ τῶν θυγατέρων φανῇ κλῆρος ἐπιχώριος τῆς διαθήκης γενόμενος ὕστερον, τῷ κληρονόμῳ τοῦ τὴν διαθήκην διαθεμένου καταλειπέτω. ἐὰν δὲ ἄῤῥενας μὲν μὴ λείπῃ, θηλείας δὲ ὁ διατιθέμενος, ἄνδρα μὲν τῶν θυγατέρων ᾗ τινι ἂν ἐθέλῃ, υἱὸν δὲ αὑτῷ καταλειπέτω γράψας κληρονομεῖν. ἐὰν δὲ υἱός τῳ τελευτήσῃ παῖς ὢν, πρὶν εἰς ἄνδρας δυνατὸς εἶναι τελεῖν, εἴτε γεννητὸς ὢν εἴτε ποιητὸς, γραφέτω καὶ περὶ τῆς τοιαύτης τύχης, ὁ τὴν διαθήκην γράφων, τίνα χρὴ παῖδα αὑτῷ δεύτερον ἐπὶ τύχαις ἀμείνοσι γίγνεσθαι. ἐὰν δέ τις ἄπαις ὢν τοπαράπαν διαθήκην γράφῃ, τὸ τῆς ἐπικτήτου δεκατημόριον ἐξελόμενος, ἐὰν ἐθέλῃ τῷ δωρεῖσθαι, δωρείσθω. τὰ δὲ ἄλλα παραδιδοὺς πάντα τῷ ποιηθέντι, ἄμεμπτος ἵλεων υἱὸν αὑτὸν ποιείσθω ξὺν νόμῳ. ὧν δ' ἂν ἐπιτρόπων οἱ παῖδες δέωνται, ἐὰν μὲν διαθέμενος τελευτᾷ, καὶ γράψας ἐπιτρόπους τοῖς παισὶν ἑκόντας τε καὶ ὁμολογοῦντας ἐπιτροπεύσειν οὕστινασοῦν καὶ ὁπόσους ἂν ἐθέλῃ, κατὰ ταῦτα τὰ γραφέντα ἡ τῶν ἐπιτρόπων αἵρεσις γιγνέσθω κυρία. ἐὰν δὲ ἢ τοπαράπαν μὴ διαθέμενος τελευτήσῃ τις, ἢ τῆς τῶν ἐπιτρόπων αἱρέσεως ἐλλιπὴς, ἐπιτρόπους εἶναι τοὺς ἐγγύτατα γένει πρὸς πατρὸς καὶ μητρὸς κυρίους. δύο μὲν πρὸς πατρὸς, δύο δὲ πρὸς μητρός. ἕνα δὲ ἐκ τῶν τοῦ τελευτήσαντος φίλων. τούτους δ' οἱ νομοφύλακες καθιστάντων τῷ δεομένῳ τῶν ὀρφανῶν. καὶ πάσης τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τῶν ὀρφανῶν, πεντεκαίδεκα τῶν νομοφυλάκων, οἱ πρεσβύτατοι πάντων ἐπιμελείσθων ἀεὶ κατὰ πρέσβιν. καὶ κατὰ τρεῖς διελόμενοι σφᾶς αὐτοὺς, κατ' ἐνιαυτὸν τρεῖς. καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἄλλον ἕτεροι τρεῖς, ἕως ἂν αἱ πέντε περίοδοι γίγνωνται κύκλῳ. καὶ τοῦτο ἐκλιπέτω μηδέποτε κατὰ δύναμιν. ὃς δ' ἂν μηδὲν τοπαράπαν διαθέμενος ἀποθάνῃ, παῖδας μὲν καταλιπὼν δεομένους ἐπιτροπῆς, τῶν αὐτῶν νόμων τούτων ἡ χρεία τῶν παίδων αὐτοῦ μετεχέτω. θηλείας δὲ ἂν καταλίπῃ τις ἀπροσδοκήτῳ τύχῃ χρησάμενος, συγγνώμην τῷ τιθέντι τὸν νόμον ἐχέτω, ἐὰν τῶν τριῶν αὐτοῦ πρὸς τὰ δύο ἐπισκοπῶν, τὴν ἔκδοσιν τῶν θυγατέρων ποιῆται πρός τε τὴν τοῦ γένους ἀγχιστείαν, καὶ τὴν τοῦ κλήρου σωτηρίαν. τὸ δὲ τρίτον, ὅπερ ἂν πατὴρ διασκέψαιτο τὸ ἐξ ἁπάντων τῶν πολιτῶν βλέπων εἰς ἤθη τε καὶ τρόπους, τὸν ἐπιτήδειον αὑτῷ μὲν υἱὸν, νυμφίον δ' εἶναι τῇ θυγατρί. τοῦτο δὲ παραλείπῃ διὰ τὴν ἀδύνατον σκέψιν. νόμος τοίνυν εἰς δύναμιν ὅδε περὶ τῶν τοιούτων κείσθω. ἐὰν ὁ μὴ διαθέμενος θυγατέρας λίπῃ, τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφὸς ὁμοπάτωρ, ἢ ἄκληρος ὁμομήτριος ἐχέτω τὴν θυγατέρα καὶ τὸν κλῆρον τοῦ τελευτήσαντος. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀδελφὸς, ἀδελφοῦ δὲ παῖς ὡσαύτως, ἐὰν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς ἀλλήλους ὦσιν. ἐὰν δὲ μηδεὶς τούτων, ἀδελφῆς δὲ παῖς ᾖ, κατὰ ταυτά. τέταρτος δὲ πατρὸς ἀδελφὸς, πέμπτος δὲ τούτου παῖς, ἕκτος δὲ ἀδελφῆς πατρὸς ἔκγονος. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ γένος ἀεὶ πορευέσθω κατ' ἀγχιστείαν, ἐάν τις παῖδας θηλείας καταλίπῃ, δι' ἀδελφῶν τε καὶ ἀδελφιδῶν ἐπανιὸν, ἔμπροσθεν μὲν τῶν ἀῤῥένων, ὕστερον δὲ θηλειῶν ἐνὶ γένει. τὴν δὲ τοῦ τῶν γάμων χρόνου συμμετρίαν τε καὶ ἀμετρίαν ὁ δικαστὴς σκοπῶν, κρινέτω. γυμνοὺς μὲν τοὺς ἄῤῥενας, γυμνὰς δὲ ὀμφαλοῦ μέχρι θεώμενος τὰς θηλείας. ἐὰν δὲ τοῖς οἰκείοις ἀπορία ξυγγενῶν ᾖ, μέχρι μὲν ἀδελφοῦ υἱιδῶν, μέχρι δὲ πάππου καὶ παίδων ὡσαύτως, τῶν ἄλλων ὅντιν' ἂν ἡ παῖς μετ' ἐπιτρόπων αἱρῆται τῶν πολιτῶν ἑκούσιον ἑκουσία, κληρονόμος γιγνέσθω τοῦ τελευτήσαντος καὶ τῆς θυγατρὸς νυμφίος. ἔτι δὲ πολλὰ πολλῶν καὶ ἀπορία τῶν τοιούτων πλείων γίγνοιτ' ἄν, ἔστιν ὅτε ἐν αὐτῇ τῇ πόλει. ἂν οὖν δή τις ἀπορουμένη τῶν αὐτόθεν, ὁρᾷ τινα εἰς ἀποικίαν ἀπεσταλμένον. ᾖ δὲ κατὰ νοῦν αὐτῇ κληρονόμον

ἐκεῖνον

ἐκεῖνον γίγνεσθαι, τὸν τοῦ πατρός. ἐὰν μὲν ξυγγενὴς ᾖ, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ νόμου ἐπὶ τὸν κλῆρον πορευέσθω. ἐὰν δὲ ἐκτὸς γένους, τῶν ἐν τῇ πόλει ὄντων ἔξω τῆς συγγενείας, κύριος ἔστω κατὰ τὴν τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῆς παιδὸς τοῦ τελευτήσαντος αἵρεσιν γῆμαι. καὶ τὸν κλῆρον ἐπανελθὼν οἴκαδε λαβεῖν τοῦ μὴ διαθεμένου. ἅπαις δὲ ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν ὁ παράπαν ὃς ἂν μὴ διαθέμενος τελευτᾷ, τὰ μὲν ἄλλα περὶ τοῦ τοιούτου, κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ἐχέτω νόμον. θήλεια δὲ καὶ ἄρρην οἷον ξύννομοι, ἴτωσαν ἐκ τοῦ γένους εἰς τὸν ἐξηρημωμένον ἑκάστοτε οἶκον, ὧν ὁ κλῆρος γιγνέσθω κυρίως. ἀδελφὴ μὲν πρῶτον, ἀδελφοῦ δὲ θυγάτηρ δευτέρα, τρίτη δὲ ἔκγονος ἀδελφῆς, τετάρτη δὲ πατρὸς ἀδελφή, καὶ πέμπτη πατρὸς ἀδελφοῦ παῖς, ἕκτη δὲ πατρὸς ἀδελφῆς ἂν εἴη παῖς. συνοικίζειν δὲ ταύτας ἐκείνοις κατ' ἀγχιστείαν καὶ θέμιν ὡς ἔμπροσθεν ἐνομοθετήσαμεν. μὴ δὴ λανθανέτω τὸ τῶν τοιούτων νόμων ἡμᾶς βάρος, ὡς χαλεπῶς ἐστιν ὅτε προστάττει τῷ τοῦ τελευτήσαντος κατὰ γένος οἰκείῳ, γαμεῖν τὴν ξυγγενῆ. μὴ δοκεῖ δὲ, σκοπεῖν ἃ μυρία ἐν ἀνθρώποις ἐμπόδια γίγνεται τοῖς τοιούτοις ἐπιτάγμασιν, τοῦ μή τινα ἐθέλειν πείθεσθαι, πρότερον δὲ οὕστινας ὁτιοῦν ἂν βουληθῆναι παθεῖν, ὁπόταν σωμάτων νοσήματα καὶ πηρώσεις ἢ διανοίας ἔν τισι τῶν ἐπιταττομένων γαμεῖν ἢ γαμεῖσθαι γίγνηται. τούτων δὴ μηδὲν φροντίζειν τάχ' ἂν ὁ νομοθέτης δόξειεν τισιν, οὐκ ὀρθῶς δοκοῦν. ἔστω δὴ εἰρημένον ὑπέρ τε νομοθέτου καὶ ὑπὲρ νομοθετουμένου σχεδὸν, οἷον κοινὸν προοίμιον συγγνώμην μὲν τῷ νομοθέτῃ ἐπιταττομένους δεόμενον ἔχειν, ὅτι τῶν κοινῶν ἐπιμελούμενος, οὐκ ἄν ποτε δύναιτο διοικεῖν ἅμα, καὶ τὰς ἰδίας ἑκάστῳ γιγνομένας συμφοράς. συγγνώμην δὲ αὖ καὶ τοῖς νομοθετουμένοις ὡς τὰ τοῦ νομοθετοῦντος εἰκότως ἐνίοτε οὐ δύνανται προστάγματα τελεῖν, ἃ μὴ γιγνώσκων προστάττει. ΚΛ. Τί δή τις οὖν ὦ ξένε δρῶν, πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐμμετρώτατος ἂν εἴη; ΑΘ. Διαιτητὰς ὦ Κλεινία τοῖς τοιούτοις νόμοις καὶ νομοθετουμένοις ἀναγκαῖον αἱρεῖσθαι. ΚΛ. Πῶς λέγεις; ΑΘ. Ἔστιν ὅτε πλουσίου πατρὸς ἀδελφιδοῦς, τὴν θείου θυγατέρα ἑκὼν, οὐκ ἂν ἐθέλοι λαμβάνειν, τρυφῶν καὶ ἐπὶ μείζοσι γάμοις τὴν διάνοιαν ἐπέχων. ἔστι δ' ὅτε καὶ ξυμφορὰν τὴν μεγίστην τοῦ νομοθέτου προστάττοντος, ἀπειθεῖν ἀναγκάζοιτ' ἂν τῷ νόμῳ, μανικὰ κηδεύματα ἀναγκάζοντος λαμβάνειν, ἢ δεινὰς ἄλλας σωμάτων ἢ ψυχῶν ξυμφοράς, ἃς ἀβίωτον ζῆν κεκτημένῳ. ὁ δὴ νῦν λόγος ἡμῖν περὶ τούτων, ὅδε νόμος κείσθω. ἐάν τινες ἄρα περὶ διαθήκης ἐγκαλῶσι τοῖς κειμένοις νόμοις περί τε ἄλλων ὡντινωνοῦν καὶ δὴ καὶ περὶ γάμων, ἦ μὴν παρόντα καὶ ζῶντα αὐτὸν νομοθέτην, μή ποτ' ἀναγκάσαι πράττειν οὕτω, μήτε γῆμαι, μήτε γήμασθαι τοὺς νῦν ἀναγκαζομένους ἑκάτερα δρᾶν. ὁ δέ τις τῶν οἰκείων ἤ τις ἐπίτροπος φῇ διαιτητὰς φάναι καὶ πατέρας τοὺς πεντεκαίδεκα τῶν νομοφυλάκων καταλιπεῖν τοῖς ὀρφανοῖς καὶ ὀρφαναῖς τὸν νομοθέτην. πρὸς οὓς ἐπανιόντες, διαδικαζέσθων οἱ περί τινος τῶν τοιούτων ἀμφισβητοῦντες, κύρια τελοῦντες τὰ τούτων δόγματα. ἂν δέ τῳ μείζων δύναμις ἐπανατίθεσθαι δοκῇ τοῖς νομοφύλαξιν, εἰς τὸ τῶν ἐκκρίτων δικαστῶν δικαστήριον εἰσάγων αὐτούς, διαδικαζέσθω περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων. τῷ δὲ ἡττηθέντι παρὰ τοῦ νομοθέτου, ψόγος καὶ ὄνειδος κείσθω, πολλῶν χρημάτων νοῦν κεκτημένῳ, ζημία βαρυτέρα. Νῦν δὴ τοῖς ὀρφανοῖς παισὶ γένεσις οἷον δευτέρα τις γίγνοιτ' ἄν. μετὰ μὲν οὖν τὴν πρώτην, ἑκάστοις εἴρηνται τροφαὶ καὶ παιδεύσεις. μετὰ δὲ τὴν δευτέραν, ἔρημον πατέρων γενομένην, μηχανᾶσθαι δεῖ τινα τρόπον ἡ τῆς ὀρφανίας τύχη τοῖς γενομένοις ὀρφανοῖς, ὡς ἥκιστα ἔλεον ἕξει τῆς συμφορᾶς. πρῶτον μὲν δὴ φαμὲν νομοθετεῖν αὐτοῖς τοὺς νομοφύλακας ἀντὶ γεννητόρων, πατέρας οὐ χείρους. [illegible] καὶ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ὡς οἰκείων ἐπιμελεῖσθαι προστάττομεν ἐν μελέτῃ. τούτοις τε αὐτοῖς περὶ τροφῆς ὀρφανῶν προοιμιασάμενοι, καὶ τοῖς ἐπιτρόποις. εἰς τινα γὰρ οὖν μοι καιρὸν φαινόμεθα τοὺς ἔμπροσθεν λόγους διεξελθεῖν, ὡς ἄρα αἱ τῶν τελευτησάντων ψυχαὶ, δύναμιν ἔχουσί τινα τελευτήσασαι, ᾗ τῶν κατ' ἀνθρώπους πραγμάτων ἐπιμελοῦνται. ταῦτα δὲ ἀληθεῖς μὲν, μακροὶ δ' εἰσὶ περιέχοντες λόγοι, πιστεύειν τε ταῖς ἄλλαις φήμαις χρεὼν περὶ τὰ τοιαῦτα, οὕτω πολλαῖσι καὶ σφόδρα παλαιαῖς οὔσαις. πιστεύειν δ' αὖ καὶ τοῖς νομοθετοῦσι ταῦθ' οὕτως ἔχειν, ἄν περ μὴ παντάπασιν ἄφρονες φαίνωνται. ταύτῃ δὲ εἰ ταῦτ' ἐστὶ κατὰ φύσιν, πρῶτον μὲν τοὺς ἄνω θεοὺς φοβείσθων, οἳ τῶν ὀρφανῶν τῆς ἐρημίας αἰσθήσεις ἔχουσιν. εἶτα τὰς τῶν κεκμηκότων ψυχὰς, αἷς ἐστὶν ἐν τῇ φύσει, τῶν αὐτῶν ἐκγόνων κήδεσθαι διαφερόντως, καὶ τιμῶσί τε αὐτοὺς εὐμενεῖς εἶναι, καὶ ἀτιμάζουσι δυσμενεῖς. ἔτι δὲ τὰς τῶν ζώντων μὲν, ἐν γήρᾳ δὲ ὄντων καὶ ἐν μεγίσταις τιμαῖς, ὅπου πόλις εὐνομουμένη εὐδαιμονεῖ, τούτους οἱ παῖδες παίδων φιλοστοργοῦντες ζῶσι μεθ' ἡδονῆς. καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὀξὺ μὲν ἀκούουσι, βλέπουσί τε ὀξὺ, τοῖς τε περὶ αὐτὰ δικαίοις εὐμενεῖς εἰσι, νεμεσῶσί τε μάλιστα αὐτοῖς. εἰς ὀρφανὰ καὶ ἔρημα ὑβρίζουσι, παρακαταθήκην εἶναι μεγίστην ἡγούμενοι καὶ ἱερωτάτην, οἷς ἐπίτροπον καὶ ἄρχοντα πᾶσι δεῖ τὸν νοῦν, ᾧ καὶ βραχὺς ἐνείη, προσέχοντα καὶ εὐλαβούμενον περὶ τροφήν τε καὶ παιδείαν ὀρφανῶν, ὡς ἔρανον εἰσφέροντας ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς αὑτοῦ κατὰ δύναμιν πάντως πᾶσαν εὐεργετεῖν. ὁ μὲν δὴ πεισθεὶς τῷ πρὸ τοῦ νόμου μύθῳ καὶ μηδὲν εἰς ὀρφανὸν ὑβρίσας, οὐκ εἴσεται ἐναργῶς τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα ὀργὴν νομοθέτου. ὁ δὲ ἀπειθὴς, καί τινα πατρὸς ἢ μητρὸς ἔρημον ἀδικῶν, διπλῆν τινέτω πᾶσαν τὴν βλάβην, ἢ περὶ τὸν ἀμφιθαλῆ γενόμενος κακός. τὴν δὲ ἄλλην νομοθεσίαν, ἐπιτρόποισί τε περὶ ὀρφανοὺς, ἄρχουσί τε περὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐπιτρόπων. εἰ μὲν δὴ παράδειγμά τε τροφῆς παίδων ἐλευθέρων ἐκέκτηντο αὐτοὶ τρέ-

φροντίζουσιν αὐτῶν καὶ τῶν οἰκείων χρημάτων ἐπιμελούμενοι. ἔτι δὲ νόμους περὶ αὐτῶν τούτων μετρίως
διηρημένους εἴχομεν, εἶχέ τινα λόγον ἄν, ἐπιτροπικούς τινας νόμους ὡς ὄντας ἰδίᾳ διαφέροντας πολὺ τι-
θέναι, ποικίλλοντας ἐπιτηδεύμασιν ἰδίοις τὸν τῶν ὀρφανῶν βίον παρὰ τὸν τῶν μή. νῦν δὲ εἰς μὲν τὰ τοι-
αῦτα ξύμπαντα, οὐ πολὺ διάφορον ἡ παρ᾽ ἡμῖν ὀρφανία κέκτηται τῆς πατρονομικῆς. τιμαῖς δὲ καὶ ἀτι-
μίαις ἅμα καὶ ἐπιμελείαισιν, οὐδαμῶς ἐξισοῦσθαι φιλεῖ. διὸ δὴ περὶ τοῦτο αὐτό, τὴν ὀρφανῶν πέρι νο-
μοθεσίαν παραμυθούμενός τε καὶ ἀπειλῶν ὁ νόμος ἐσπούδακεν. ἔτι δ᾽ ἀπειλή τις ἂν τοιάδε εἴη μάλα ἔγ-
καιρος. ὃς ἂν θῆλυν εἴτε ἄρρενα ἐπιτροπεύῃ, καὶ ὃς ἂν ἐπιτρόπου φύλαξ τῶν νομοφυλάκων κατασταθεὶς
ἐπιμελῆται, μὴ χεῖρον ἀγαπάτω τῶν αὑτοῦ τέκνων τὸν τῆς ὀρφανικῆς μετειληφότα τύχης. μηδὲ τῶν οἰ-
κείων, τῶν τοῦ τρεφομένου χεῖρον χρημάτων ἐπιμελείσθω. βέλτιον δὲ ἢ τῶν αὑτοῦ κατὰ προθυμίαν. ἕνα δὲ
τοῦτον νόμον ἔχων ὀρφανῶν πέρι πᾶς, ἐπιτροπευέτω. ἐὰν δὲ ἄλλως τις περὶ τὰ τοιαῦτα πράττῃ παρὰ τὸν
νόμον τόνδε, ὁ μὲν ἄρχων ζημιούτω τὸν ἐπίτροπον. ὁ δὲ ἐπίτροπος τὸν ἄρχοντα εἰς τὸ τῶν ἐκκρίτων δι-
καστήριον εἰσάγων, ζημιούτω τῷ δόξαντι τιμήματι τῷ δικαστηρίῳ διπλῇ. ἐὰν δ᾽ ἐπίτροπος ἀμελεῖν ἢ
κακουργεῖν δοκῇ τοῖς οἰκείοις ἢ καὶ τῶν ἄλλων τινὶ πολιτῶν, εἰς ταὐτὸν ἀγέτω δικαστήριον. ὅτι δ᾽ ἂν ὀ-
φλῃ, τετραπλασίαν μὲν τούτου τινέτω, γιγνέσθω δὲ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ παιδός. τὸ δ᾽ ἥμισυ τοῦ καταδι-
κασαμένου τὴν δίκην. ἅμα δ᾽ ἂν ἡβήσῃ τις τῶν ὀρφανῶν, ἐὰν ἡγῆται κακῶς ἐπιτροπευθῆναι μέχρι
πέντε ἐτῶν ἐξηκούσης τῆς ἐπιτροπῆς, ἔστω δίκην λαχεῖν ἐπιτροπίας. ἐὰν δέ τις ὄφλῃ τῶν ἐπιτρόπων, τι-
μᾶν τὸ δικαστήριον ὅ,τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίνειν. ἐὰν δὲ δὴ τῶν ἀρχόντων, ἀμελείᾳ μὲν δόξας κακῶσαι
τὸν ὀρφανόν, ὅ,τι χρὴ τίνειν αὐτὸν τῷ παιδί, τιμάτω τὸ δικαστήριον. ἐὰν δὲ ἀδικίᾳ πρὸς τῷ τιμήματι,
τῆς ἀρχῆς τῶν νομοφυλάκων ἀφιστάσθω. τὸ δὲ κοινὸν τῆς πόλεως, ἕτερον νομοφύλακα ἀντὶ τούτου καθι-
στάτω τῇ χώρᾳ καὶ τῇ πόλει. διαφοραὶ πατέρων τε πρὸς αὑτῶν παῖδας γίγνονται, καὶ παίδων πρὸς
γεννήτας, μείζους ἢ χρεών, ἐν αἷς οἵ τε πατέρες ἡγοῖντ᾽ ἂν δεῖν τὸν νομοθέτην νομοθετεῖν ἐξεῖναι σφί-
σιν, ἐὰν βούλωνται, τὸν υἱὸν ὑπὸ κήρυκος ἐναντίον ἁπάντων ἀπειπεῖν, υἱὸν κατὰ νόμον μηκέτ᾽ εἶναι. υἱεῖς τ᾽
αὖ σφίσι πατέρας ὑπὸ νόσων ἢ γήρως διατιθεμένους αἰσχρῶς, ἐξεῖναι παρανοίας γράφεσθαι. ταῦτα δὲ
ὄντως ἐν παγκάκων ἤθεσιν ἀνθρώπων γίγνεσθαι φιλεῖ. ἐπεὶ ἡμίσεών γε ὄντων τῶν κακῶν, οἷον μὴ κα-
κοῦ μὲν πατρός, υἱέος δέ, ἢ τοὐναντίον οὐ γίγνονται ξυμφοραὶ τηλικαύτης ἔχθρας ἔκγονοι. ἐν μὲν οὖν ἄλλῃ
πολιτείᾳ, παῖς ἀποκεκηρυγμένος οὐκ ἂν ἐξ ἀνάγκης ἄπολις εἴη. ταύτης δὲ ἧς οἵδε οἱ νόμοι ἔσονται, ἀναγ-
καίως ἔχει εἰς ἄλλην χώραν ἐξοικίζεσθαι τὸν ἀπάτορα. πρὸς γὰρ τοῖς τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλίοις οἴ-
κοις, οὐκ ἔστιν ἕνα προσγενέσθαι. διὸ δεῖ δὴ τὸν ταῦτα πεισόμενον ἐν δίκῃ, μὴ ὑπὸ ἑνὸς πατρός, ὑπὸ δὲ
τοῦ γένους ἀπορρηθῆναι παντός. ποιεῖν δὲ χρὴ τῶν τοιούτων πέρι κατὰ νόμον τοιόνδε τινά. Ὃν ἂν θυ-
μὸς ἐπίῃ μηδαμῶς εὐτυχὴς εἴτ᾽ οὖν ἐν δίκῃ, εἴτε καὶ μή, ὃν ἔτεκέ τε καὶ ἐξεθρέψατο, τοῦτον ἐπιθυμεῖν
ἀπαλλάξαι τῆς αὑτοῦ ξυγγενείας, μὴ φαύλως οὕτως ἐξέστω μηδ᾽ εὐθὺς τοῦτο δρᾶν. πρῶτον δὲ συλλεξά-
τω τοὺς αὑτοῦ ξυγγενεῖς μέχρις ἀνεψιῶν, καὶ τοὺς τοῦ υἱέος ὡσαύτως τοὺς πρὸς μητρός. κατηγορείτω δὲ ἐν
τούτοις, διδάσκων ὡς ἄξιος ἅπασιν ἐκ τοῦ γένους ἐκκεκηρῦχθαι. δότω δὲ καὶ τῷ υἱεῖ λόγους τοὺς ἴσους,
ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι τούτων οὐδὲν πάσχειν. καὶ ἐὰν μὲν πείθῃ ὁ πατὴρ καὶ συμψήφους λάβῃ πάντων τῶν συγ-
γενῶν ὑπὲρ ἥμισυ, πλὴν πατρὸς διαψηφιζομένου καὶ μητρὸς καὶ τοῦ φεύγοντος, τῶν τε ἄλλων ὁπόσοι
περ ἂν ὦσι γυναικῶν εἴτε ἀνδρῶν τέλειοι, ταύτῃ μὲν καὶ κατὰ ταῦτα ἐξέστω τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν ἀποκηρύτ-
τειν. ἄλλως δὲ μηδαμῶς. τὸν δ᾽ ἀποκηρυχθέντα ἐάν τις τῶν πολιτῶν υἱὸν βούληται θέσθαι, μηδεὶς νόμος
ἀπειργέτω ποιεῖσθαι. τὰ γὰρ τῶν νέων ἤθη, πολλὰς μεταβολὰς ἐν τῷ βίῳ μεταβάλλειν ἑκάστοτε πέφυ-
κεν. ἀποκηρυχθέντα δὲ ἄν τις δέκα ἐτῶν μὴ ἐπιθυμήσῃ θετὸν υἱὸν ποιήσασθαι, τοὺς τῶν ἐπιγόνων ἐπιμελη-
τὰς τῶν εἰς τὴν ἀποικίαν, ἐπιμελεῖσθαι καὶ τούτων, ὅπως ἂν μετάσχωσι τῆς αὐτῆς ἀποικίας ἐμμελῶς. ἐὰν δέ
τινα νόσος ἢ γῆρας, ἢ καὶ τρόπων χαλεπότης, ἢ καὶ ξύμπαντα ταῦτα ἔκφρονα ἀπεργάζηται διαφε-
ρόντως τῶν πολλῶν, καὶ λανθάνῃ τοὺς ἄλλους πλὴν τῶν συνδιαιτωμένων, οἰκοφθορεῖ δὲ ὡς ὢν τῶν αὑτοῦ κύ-
ριος. ὁ δὲ υἱὸς ἀπορῇ καὶ ὀκνῇ τὴν τῆς παρανοίας γράφεσθαι δίκην, νόμος αὐτῷ κείσθω. πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς
πρεσβυτάτους τῶν νομοφυλάκων ἐλθόντα, διηγήσασθαι τὴν τοῦ πατρὸς ξυμφοράν. οἱ δὲ κατιδόντες ἱκα-
νῶς, ξυμβουλευόντων ἐάν τε δέῃ γράφεσθαι καὶ ἐὰν μή, τὴν γραφήν. ἐὰν δὲ ξυμβουλεύσωσι, γιγνέσθωσαν τῷ
γραφομένῳ μάρτυρες ἅμα καὶ ξύνδικοι. ὁ δὲ ὄφλων, τὸν λοιπὸν χρόνον ἄκυρος ἔστω τῶν αὑτοῦ καὶ τὸ σμικρότατον
διατίθεσθαι. καθάπερ παῖς δὲ οἰκείτω τὸν ἐπίλοιπον βίον. Ἐὰν δὲ ἀνὴρ καὶ γυνὴ μηδαμῇ ξυμφέρωνται τρό-
πων δυστυχίᾳ χρώμενοι, δέκα μὲν ἄνδρας τῶν νομοφυλάκων ἐπιμελεῖσθαι τῶν τοιούτων ἀεὶ χρεὼν τοὺς μέσους.
δέκα δὲ τῶν περὶ γάμους γυναικῶν, ὡσαύτως. καὶ ἐὰν μὲν δὴ ξυναλλάττειν δύνωνται, ταῦτ᾽ ἔστω κύρια. ἐὰν
δ᾽ αἱ ψυχαὶ κυμαίνωσι μειζόνως αὐτῶν, ζητεῖν κατὰ δύναμιν οἵτινες ἑκατέρῳ ξυνοικήσουσιν. εἰκὸς δὲ εἶναι τοὺς
τοιούτους, μὴ πρᾳέσιν ἤθεσι κεκραμένους, βαθύτερα δὴ τούτοις καὶ πρᾳότερα τρόπων ἤθη ξύννομα πειρᾶσθαι
προσαρμόττειν. καὶ ὅσοι μὲν ἂν ἄπαιδες αὐτῶν ἢ ὀλιγόπαιδες ὄντες διαφέρωνται, καὶ παίδων ἕνεκα τὴν συνοίκη-
σιν ποιεῖσθαι. ὅσοι δ᾽ ἂν ἱκανῶν ὄντων παίδων, τῆς συγκαταγηράσεως ἕνεκα, καὶ ἐπιμελείας ἀλλήλων, τὴν διά-
ζευξίν τε καὶ σύζευξιν ποιεῖσθαι χρεών. ἐὰν δὲ τελευτᾷ γυνὴ καταλιποῦσα παῖδας θηλείας τε καὶ ἄρρενας,
συμβουλευ-

συμβουλευτικὸς ἂν εἴη νόμος ὁ τιθέμενος, οὐκ ἀναγκαστικός, τρέφειν τοὺς ὄντας παῖδας μὴ μητρυιὰν ἐπαγόμενον. μὴ δὲ ὄντων ἐξ ἀνάγκης γαμεῖν, μέχριπερ ἂν ἱκανοὺς γεννήσῃ παῖδας, τῷ τε οἴκῳ καὶ τῇ πόλει. ἢν δὲ ὁ ἀνὴρ ἀποθάνῃ παῖδας ἱκανοὺς λιπών, ἡ μήτηρ τῶν παίδων αὐτοῦ μένουσα τρεφέτω. νεωτέρα δ᾽ ἂν δοκῇ τοῦ δέοντος εἶναι, πρὸς τὸ ζῆν ἂν ὑγιαίνουσα ἄνανδρος, οἱ προσήκοντες πρὸς τὰς τῶν γάμων ἐπιμελουμένας γυναῖκας κοινούμενοι, τὸ δοκοῦν αὐτοῖς τε καὶ ἐκείναις περὶ τῶν τοιούτων ποιούντων. ἐὰν δὲ ἐνδεεῖς τέκνων ὦσι, καὶ παίδων ἕνεκα, παίδων δὲ ἱκανότης ἀκριβής, ἄῤῥην καὶ θήλεια ἔστω τῷ νόμῳ. Ὅταν δὲ ὁμολογῆται μὲν τὸ γεννώμενον εἶναι τῶν ποιουμένων ἔκγονον, δέῃ τε δὲ κρίσεως τίνι τὸ γεννηθὲν ἕπεσθαι χρεών. δούλη μὲν ἐὰν συμμίξῃ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ ἢ ἀπελευθέρῳ, πάντως τοῦ δεσπότου ἔστω τῆς δούλης τὸ γεννώμενον. ἐὰν δέ τις ἐλευθέρα δούλῳ συγγίγνηται, τοῦ δεσπότου ἔστω τὸ γιγνόμενον τοῦ δούλου. ἐὰν δ᾽ ἐξ αὐτοῦ δούλης ἢ ἐκ δούλου ἑαυτῆς καὶ περιφανὲς τοῦτ᾽ ᾖ, τὸ μὲν τῆς γυναικὸς, εἰς ἄλλην χώραν ἐκπεμπόντων σὺν τῷ πατρί. τὸ δὲ τοῦ ἀνδρὸς οἱ νομοφύλακες σὺν τῇ γεννησάσῃ. γονέων δὲ ἀμελεῖν, οὔτε θεὸς οὔτε ἄνθρωπος νοῦν ἔχων ξύμβουλός ποτε γένοιτ᾽ ἂν οὐδεὶς οὐδενί. φρονῆσαι δὲ χρὴ περὶ θεῶν θεραπείας τοιόνδε προοίμιον ἂν γενόμενον, εἰς τὰς τῶν γεννησάντων τιμάς τε καὶ ἀτιμίας ὀρθῶς συντεταγμένον. νόμοι περὶ θεοὺς ἀρχαῖοι κεῖνται παρὰ πᾶσι διχῇ. τοὺς μὲν γὰρ τῶν θεῶν ὁρῶντες σαφῶς, τιμῶμεν. τῶν δ᾽ εἰκόνας ἀγάλματα ἱδρυσάμενοι, οὓς ἡμῖν ἀγάλλουσι καίπερ ἀψύχους ὄντας, ἐκείνους ἡγούμεθα τοὺς ἐμψύχους θεούς, πολλὴν διὰ ταῦτ᾽ εὔνοιαν καὶ χάριν ἔχειν. πατὴρ οὖν ὅτῳ καὶ μήτηρ ἢ τούτων πατέρες ἢ μητέρες ἐν οἰκίᾳ κεῖνται κειμήλιοι ἀπειρηκότες γήρᾳ, μηδεὶς διανοηθήτω ποτὲ ἄγαλμα αὐτῷ τοιοῦτον ἐφέστιον οἴκημα ἐν οἰκίᾳ ἔχων μᾶλλον κύριον ἔσεσθαι, ἐὰν δὴ κατὰ τρόπον γε ὀρθῶς αὐτὸ θεραπεύῃ ὁ κεκτημένος. Κλ. Τίνα δὴ τὴν ὀρθότητα εἶναι φράζεις; Ἀθ. Ἐγὼ ἐρῶ. καὶ γὰρ οὖν ἄξιον ὦ φίλοι ἀκούειν τά γε δὴ τοιαῦτα. Κλ. Λέγε μόνον. Ἀθ. Οἰδίπους φαμὲν ἀτιμασθείς, ἐπεύξατο τοῖς αὐτοῦ τέκνοις ἃ δὴ καὶ πᾶς ὑμνεῖ, τέλεα καὶ ἐπήκοα γενέσθαι παρὰ θεῶν. Ἀμύντορά τε, Φοίνικι τῷ ἑαυτοῦ ἐπαράσασθαι παιδὶ θυμωθέντα, καὶ Ἱππολύτῳ Θησέα, καὶ ἑτέρους ἄλλοις μυρίους μυρίοις. ὧν γέγονε σαφὲς, ἐπηκόους εἶναι γονεῦσι πρὸς τέκνα θεούς. βλαβερὸς γὰρ γονεὺς ἐκγόνοις ὡς οὐδεὶς ἕτερος ἄλλοις, δικαιότατα. μὴ δή τις ἀτιμαζομένῳ μὲν διαφερόντως πατρὶ πρὸς παίδων καὶ μητρί, θεὸν ἐπήκοον ἐν εὐχαῖς ἡγείσθω γίγνεσθαι κατὰ φύσιν. τιμωμένῳ δὲ ἄρα καὶ περιχαρεῖ σφόδρα γενομένῳ, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα ἐν εὐχαῖς λιπαρῶς εἰς ἀγαθὰ τοῖς παισὶ παρακαλοῦντος θεούς, οὐκ ἄρα τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ἐξ ἴσου καὶ νέμειν ἡμῖν αὐτοὺς ἡγησόμεθα; ἀλλ᾽ οὐκ ἄν ποτε δίκαιοι νομῆς εἶεν ἀγαθῶν, ὃ δή φαμεν ἥκιστα θεοῖς εἶναι πρέπον. Κλ. Πολύ γε. Ἀθ. Οὐκοῦν διανοηθῶμεν ὃ σμικρῷ πρότερον εἴπομεν ὡς οὐδὲν πρὸς θεῶν τιμιώτερον ἄγαλμα ἂν κτησαίμεθα πατρὸς καὶ προπάτορος παρειμένων γήρᾳ καὶ μητέρων τὴν αὐτὴν δύναμιν ἐχουσῶν. οὓς ὅταν ἀγάλλῃ τις, τιμαῖς γέγηθεν ὁ θεός. οὐ γὰρ ἂν ἐπήκοος ἦν αὐτῶν. θαυμαστὸν γὰρ δή που τὸ προγόνων ἵδρυμα ἡμῖν ἐστι, διαφερόντως τῶν ἀψύχων. τὰ μὲν γὰρ θεραπευόμενα ὑφ᾽ ἡμῶν ὅσα ἔμψυχα, ξυνεύχεται ἑκάστοτε, καὶ ἀτιμαζόμενα τἀναντία. τὰ δ᾽ οὐδέτερα. ὥστε ἂν ὀρθῶς τις χρῆται πατρὶ καὶ προπάτορι καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις, πάντων πρὸς θεοφιλῆ μοῖραν κυριώτατα ἀγαλμάτων ἂν κέκτηται. Κλ. Κάλλιστ᾽ εἶπες. Ἀθ. Πᾶς δὴ νοῦν ἔχων, φοβεῖται καὶ τιμᾷ, γονέων εὐχὰς εἰδὼς πολλοῖς καὶ πολλάκις ἐπιτελεῖς γενομένας. τούτων οὖν οὕτω φύσει διατεταγμένων, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἕρμαιον, πρόγονοι γηραιοί, ζῶντες μέχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ βίου, καὶ ἀπιόντες νέοι, σφόδρα ποθεινοί. τοῖς δὲ κακοῖς, εὖ μάλα φοβεροί. πᾶς δὴ τιμάτω πάσαις τιμαῖς ταῖς ἐν νόμοις, τοὺς αὐτοῦ γεννήτορας τοῖς νῦν πεισθεὶς λόγοις. εἰ δ᾽ οὖν τινα κατέχοι φήμη κωφὴ τῶν τοιούτων προοιμίων, νόμος ὅδε ἐπὶ τούτοις ὀρθῶς κείμενος ἂν εἴη. Ἐάν τις ἐν τῇδε τῇ πόλει, γονέων ἀμελέστερον ἔχῃ τοῦ δέοντος, καὶ μὴ τῶν υἱῶν καὶ πάντων τῶν ἐκγόνων αὐτῶν καὶ ἑαυτοῦ μειζόνως, εἰς ἅπαντα ἐπιτρέπων καὶ ἀποπληρῶν ἢ τὰς βουλήσεις, ἐξαγγελλέτω μὲν ὁ πάσχων τι τοιοῦτον εἴτε αὐτὸς, εἴτε τινὰ πέμπων, πρὸς τρεῖς μὲν τῶν νομοφυλάκων τοὺς πρεσβυτάτους. τρεῖς δ᾽ αὖ τῶν περὶ γάμους γυναικῶν ἐπιμελουμένων. οἱ δ᾽ ἐπιμελείσθωσαν κολάζοντες τοὺς ἀδικοῦντας. νέους μὲν ὄντας ἔτι, πληγαῖς καὶ δεσμοῖς μέχριπερ ἂν ἐτῶν ἀνδρὸς μὲν τυγχάνωσιν ὄντες τριάκοντα. γυναῖκες δὲ δέκα πλείοσιν ἔτεσιν κολαζέσθωσαν ταῖς αὐταῖς κολάσεσι. ἐὰν δὲ πορρωτέρω τούτων τῶν ἐτῶν ὄντες τῶν αὐτῶν ἀμελειῶν περὶ γονέας μὴ ἀφιστῶνται, κακῶσι δέ τινας τινές, εἰς δικαστήριον εἰσαγόντων αὐτοὺς εἰς ἕνα καὶ ἑκατὸν τῶν πολιτῶν. οἵ τινες ἂν ὦσι πρεσβύτατοι ἁπάντων. ἂν δέ τις ὄφλῃ, τιμάτω τὸ δικαστήριον, ὅ,τι χρὴ τίνειν ἢ πάσχειν, ἀπόῤῥητον μηδὲν ποιούμενοι ὅσων δυνατὸς ἄνθρωπος πάσχειν ἢ τίνειν. ἐὰν δέ τις ἀδυνατῇ κακούμενος φράζειν, ὁ πυθόμενος τῶν ἐλευθέρων, ἐξαγγελλέτω τοῖς ἄρχουσιν, ἢ κακὸς ἔστω καὶ ὑπόδικος τῷ ἐθέλοντι βλάβης. ἐὰν δὲ δοῦλος μηνύσῃ, ἐλεύθερος ἔστω. καὶ ἐὰν μὲν τῶν κακούντων ἢ κακουμένων δοῦλος, ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἀφείσθω. ἐὰν δέ τινος ἄλλου τῶν πολιτῶν, τὸ δημόσιον ὑπὲρ αὐτοῦ τιμὴν τῷ κεκτημένῳ καταβαλλέτω. τοῖς ἄρχουσι δὲ ἐπιμελὲς ἔστω, μή τις ἀδικῇ τὸν τοιοῦτον, τιμωρούμενος τῆς μηνύσεως ἕνεκα. Ὅσα τις ἄλλος ἄλλον πημαίνει φαρμάκοις, τὰ μὲν θανάσιμα αὐτῶν διείρηται. τῶν δ᾽ ἄλλων πέρι βλάψεων εἴτε τις ἄρα πώμασιν ἢ καὶ βρώμασιν, ἢ ἀλείμμασιν ἑκὼν ἐκ προνοίας πημαίνῃ, τούτων οὐδέν πω διείρηται. διτταὶ

γὰρ δὴ

γὰρ δὴ φαρμακεῖαι κατὰ τὸ τῶν ἀνθρώπων οὖσαι γένος, ἐπίσχουσι τὴν διάρρησιν. ἣν μὲν γὰρ τανῦν διαρρήδην εἴπομεν, σώματι σώματα κακουργοῦσά ἐστι κατὰ φύσιν. ἄλλη δὲ ἣ μαγγανείαις τέ τισι καὶ ἐπῳδαῖς καὶ καταδέσεσι λεγομέναις πείθει, τοὺς μὲν τολμῶντας βλάπτειν αὐτούς, ὡς δύναται τὸ τοιοῦτον. τοὺς δ' ὡς παντὸς μᾶλλον ὑπὸ τούτων δυναμένων γοητεύειν βλάπτονται. ταῦτ' οὖν καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα ξύμπαντα, οὔτε ῥᾴδιον ὅπως ποτὲ πέφυκε γιγνώσκειν, οὔτ' εἴ τις γνοίη, πείθειν εὐπετὲς ἑτέρους. ταῖς δὲ ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων δυσωπουμένους πρὸς ἀλλήλους περὶ τὰ τοιαῦτα, οὐκ ἄξιον ἐπιχειρεῖν πείθειν, ἄν ποτε ἄρα ἴδωσί που κήρινα μιμήματα πεπλασμένα, εἴτ' ἐπὶ θύραις, εἴτ' ἐπὶ τριόδοις, εἴτ' ἐπὶ μνήμασι γονέων αὐτῶν τινές, ὀλιγωρεῖν πάντων τῶν τοιούτων διακελεύεσθαι, μὴ σαφὲς ἔχουσι δόγμα περὶ αὐτῶν. διαλαβόντας δὲ διχῇ τὸν τῆς φαρμακείας πέρι, νόμον ὁποτέρως ἄν τις ἐπιχειρῇ φαρμάττειν, πρῶτον μὲν δεῖσθαι καὶ παραινεῖν καὶ συμβουλεύειν, μὴ δεῖν ἐπιχειρεῖν τοιοῦτο δρᾶν. μηδὲ καθάπερ παῖδας τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων δειμαίνοντας φοβεῖν. μηδ' αὖ τὸν νομοθέτην τε καὶ τὸν δικαστὴν ἀναγκάζειν ἐξιᾶσθαι τῶν ἀνθρώπων τοὺς τοιούτους φόβους. ὡς πρῶτον μὲν τὸν ἐπιχειροῦντα φαρμάττειν, οὐκ εἰδότα τί δρᾷ, τά τε κατὰ σώματα, ἐὰν μὴ τυγχάνῃ ἐπιστήμων ὢν ἰατρικῆς, τά τε αὖ περὶ τὰ μαγγανεύματα, ἐὰν μὴ μάντις ἢ τερατοσκόπος ὢν τυγχάνῃ. λεγέσθω δὴ λόγος ὅδε νόμος περὶ φαρμακείας. ὃς ἂν φαρμακεύῃ τινὰ ἐπὶ βλάβῃ μὴ θανασίμῳ μήτε αὐτοῦ, μήτε ἀνθρώπων τῶν ἐκείνου, βοσκημάτων δὲ ἢ σμηνῶν, εἴτ' ἄλλῃ βλάβῃ εἴτ' οὖν θανασίμῳ, ἐὰν μὲν ἰατρὸς ὢν τυγχάνῃ καὶ ὄφλῃ δίκην φαρμάκων, θανάτῳ ζημιούσθω. ἐὰν δὲ ἰδιώτης, ὅ, τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι, τιμάτω περὶ αὐτοῦ τὸ δικαστήριον. ἐὰν δὲ καταδέσεσιν, ἢ ἐπαγωγαῖς, ἤ τισιν ἐπῳδαῖς, ἢ τῶν τοιούτων φαρμακειῶν ὡντινωνοῦν δόξῃ ὅμοιος εἶναι βλάπτοντι. ἐὰν μὲν μάντις ὢν ἢ τερατοσκόπος, τεθνάτω. ἐὰν δ' ἄνευ μαντικῆς ὤν τις φαρμακείας ὄφλῃ, ταὐτὸν καὶ τούτῳ γιγνέσθω. περὶ γὰρ αὖ καὶ τούτου, τιμάτω τὸ δικαστήριον ὅ, τι ἂν αὐτοῖς δεῖν αὐτὸν δόξῃ πάσχειν ἢ ἀποτίνειν.

Ὅσα τις ἂν ἕτερος ἄλλον πημήνῃ κλέπτων ἢ βιαζόμενος, ἂν μὲν μείζω, μείζονα τὴν ἔκτισιν τῷ πημανθέντι τινέτω. ἐλάττω δὲ ζημιώσας, σμικροτέραν. παρὰ πάντα δέ, τοσαύτην ἡλίκα ἂν ἑκάστοτε ζημιώσῃ τίς τινα, μέχριπερ ἂν ἰάσηται τὸ βλαβέν. δίκην δὲ ἕκαστος ἑκάστῳ τῷ κακουργήματι σωφρονιστύος ἕνεκα ξυνεπομένην, προσεκτισάτω. ὁ μὲν ἀνοίᾳ κακουργήσας ἀλλοτρίᾳ πειθοῖ διὰ νεότητα, ἤ τι τοιοῦτον χρησάμενος, ἐλαφροτέραν. ὁ δὲ διὰ οἰκείαν ἄνοιαν ἢ δι' ἀκράτειαν ἡδονῶν, ἢ λυπῶν ἐν φόβοις δειλίας, ἤ τισιν ἐπιθυμίαις, ἢ φθόνοις, ἢ θυμοῖς δυσιάτοις γιγνομένοις, βαρυτέραν. οὐχ ἕνεκα τοῦ κακουργῆσαι διδοὺς τὴν δίκην. οὐ γὰρ τὸ γεγονὸς ἀγένητον ἔσται ποτέ. τοῦ δ' εἰς τὸν αὖθις ἕνεκα χρόνον, ἢ τὸ παράπαν μισῆσαι τὴν ἀδικίαν, αὐτόν τε καὶ τοὺς ἰδόντας αὐτὸν δικαιούμενον, ἢ λωφῆσαι μέρη πολλὰ τῆς τοιαύτης ξυμφορᾶς. ὧν δὴ πάντων ἕνεκα χρὴ καὶ πρὸς πάντα τὰ τοιαῦτα βλέποντας τοὺς νόμους, τοξότου μὴ κακοῦ στοχάζεσθαι δίκην, τοῦ τε μεγέθους τῆς κολάσεως ἑκάστων ἕνεκα καὶ παντελῶς τῆς ἀξίας. ταὐτὸν δ' ἔργον δρῶντα, ξυνυπηρετεῖν δεῖ τῷ νομοθέτῃ τὸν δικαστήν, ὅταν αὐτῷ τις νόμος ἐπιτρέπῃ τιμᾶν, ὅ τι χρὴ πάσχειν τὸν κρινόμενον ἢ ἀποτίνειν. τὸν δὲ καθάπερ ζωγράφον ὑπογράφειν ἔργα ἑπόμενα τῇ γραφῇ. ὃ δὴ καὶ νῦν ὦ Μέγιλλε καὶ Κλεινία ποιητέον ἡμῖν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα. τῶν κλοπαίων τε καὶ βιαίων πάντων τὰς ζημίας λεγομένας οἵας δεῖ γίγνεσθαι, λεκτέον ὅπως ἂν ἡμῖν παρείκωσι θεοὶ καὶ θεῶν παῖδες νομοθετεῖν.

Μαινόμενος δὲ ἄν τις ᾖ, μὴ φανερὸς ἔστω κατὰ πόλιν. οἱ προσήκοντες δ' ἑκάστων, κατὰ τὰς οἰκίας φυλαττόντων αὐτοὺς ὅτῳ ἂν ἐπίστωνται τρόπῳ, ἢ ζημίαν ἐκτινόντων, ὁ μὲν τοῦ μεγίστου τιμήματος, ἑκατὸν δραχμάς, ἐάν τ' οὖν δοῦλον, ἐάν τ' οὖν καὶ ἐλεύθερον περιορᾷ. δευτέρου δὲ τιμήματος, τέτταρα μέρη τῆς μνᾶς, τῶν πέντε. τρία δ' ὁ τρίτος, καὶ δύο ὁ τέταρτος. μαίνονται μὲν οὖν πολλοί, πολλοὺς τρόπους. οὓς μὲν νῦν εἴπομεν ὑπὸ νόσων. εἰσὶ δὲ οἳ διὰ θυμοῦ κακὴν φύσιν ἅμα καὶ τροφὴν γενομένην. οἳ δὴ σμικρᾶς ἔχθρας γενομένης, πολλὴν φωνὴν ἱέντες, κακῶς ἀλλήλους βλασφημοῦντες λέγουσιν, οὐ πρέπον ἐν εὐνόμων πόλει γίγνεσθαι τοιοῦτον οὐδὲν οὐδαμῇ οὐδαμῶς. εἷς δὴ περὶ κακηγορίας ἔστω νόμος περὶ πάντας ὅδε, μηδένα κακηγορείτω μηδείς. ὁ δὲ ἀμφισβητῶν ἔν τισι λόγοις ἄλλος ἄλλῳ, διδασκέτω καὶ μανθανέτω τόν τε ἀμφισβητοῦντα καὶ τοὺς παρόντας, ἀπεχόμενος πάντως τοῦ κακηγορεῖν. ἐκ γὰρ τοῦ κατεύχεσθαί τε ἀλλήλοις ἐπαρωμένους, καὶ δὴ αἰσχρῶν ὀνομάτων ἐπιφέρειν γυναικείους ἑαυτοῖς φήμας, πρῶτον μὲν ἐκ λόγων κούφου πράγματος, ἔργῳ μίση τε καὶ ἔχθραι βαρύταται γίγνονται. πράγματι γὰρ ἀχαρίστῳ θυμῷ χαριζόμενος ὁ λέγων, ἐμπιπλὰς ὀργὴν κακῶν ἑστιαμάτων, ὅσον ὑπὸ παιδείας ἡμερώθη ποτέ, πάλιν ἐξαγριῶν τῆς ψυχῆς τὸ τοιοῦτον θηριούμενος, ἐν δυσκολίᾳ ζῶν γίγνεται, πικρὰν τοῦ θυμοῦ χάριν ἀποδεχόμενος. μετ' ἐκβαίνειν δὲ αὖ εἰώθασι πάντες θαμὰ ἐν τοῖς τοιούτοις, εἰς τό τι γελοῖον περὶ τοῦ ἐναντίου φθέγγεσθαι. ὅ, τις ἐθιζόμενος, οὐδεὶς πώποτε ὃς οὐ τοῦ σπουδαίου τρόπου ἢ τὸ παράπαν διήμαρτεν, ἢ μεγαλονοίας ἀπώλεσε μέρη πολλά. ὧν δὴ χάριν, ἐν μὲν ἱερῷ τὸ παράπαν οὐδεὶς τοιοῦτον φθέγξεται μηδέποτε μηδέν, μηδ' ἔν τισι δημοτελέσι θυσίαις, μηδ' αὖ ἐν ἄθλοις, μηδ' ἐν ἀγορᾷ, μηδ' ἐν δικαστηρίῳ, μηδ' ἐν ξυλλόγῳ κοινῷ μηδενί. κολαζέτω δὲ ὁ τούτων ἄρχων ἕκαστος ἀνατεί, ἢ μηδέποτ' ἀριστείων πέρι φιλονεικήσοι, νόμων ὡς οὐ κηδόμενος, οὐδὲ ποιῶν τὰ προσταχθέντα ὑπὸ τοῦ νομοθέτου. ἐὰν δέ τις ἐν ἄλλοις τόποις λοιδορίας ἄρχων ἢ ἀμυνόμενος

μηδεὶς ὁστισοῦν, μὴ ἀπέχηται τῶν τοιούτων λόγων, ὁ προστυγχάνων πρεσβύτερος ὤν, τῷ νόμῳ ἀμυνέτω,
πληγαῖς ἐξείργων, τοὺς θυμῷ ἑτέρῳ κακῷ φιλοφρονουμένους, ἢ ἐνεχέσθω τῇ τεταγμένῃ ζημίᾳ. λέγομεν
δὴ τανῦν, ὡς ὁ λοιδορίαις συμπλεκόμενος, ἄνευ τοῦ γελοῖα ζητεῖν λέγειν, οὐ δυνατός ἐστι χρῆσθαι. καὶ
τοῦτο λοιδοροῦμεν, ὁπόταν θυμῷ γιγνόμενον ᾖ. τί δὲ δή; τὴν τῶν κωμῳδῶν προθυμίαν τοῦ γελοῖα εἰς
τοὺς ἀνθρώπους λέγειν, ἦ παραδεχόμεθα; ἐὰν ἄνευ θυμοῦ τὸ τοιοῦτον ἡμῖν τοὺς πολίτας ἐπιχειρῶσι κωμῳ-
δοῦντες λέγειν, ἢ διαλάβωμεν δίχα τὸ παίζειν καὶ μή. καὶ παίζοντι μὲν, ἐξέστω τινὶ περὶ τοῦ λέγειν
γελοῖον ἄνευ θυμοῦ. συντεταγμένῳ δὲ καὶ μετὰ θυμοῦ καθάπερ εἴπομεν, μὴ ἐξέστω μηδενί. τοῦτο μὲν οὖν
οὐδαμῶς ἀναθετέον. ᾧ δ' ἐξέστω καὶ μή, τοῦτο νομοθετησώμεθα. ποιητῇ δὲ κωμῳδίας ἤ τινος ἰάμβων
ἢ μουσῶν μελῳδίας, μὴ ἐξέστω μήτε λόγῳ μήτε εἰκόνι, μήτε θυμῷ, μήτε ἄνευ θυμοῦ, μηδαμῶς μη-
δένα τῶν πολιτῶν κωμῳδεῖν. ἐὰν δέ τις ἀπειθῇ, τοὺς ἀθλοθέτας ἐξείργειν ἐκ τῆς χώρας τὸ παράπαν αὐ-
θημερὸν, ἢ ζημιοῦσθαι μναῖς τρισὶν ἱεραῖς τοῦ θεοῦ, οὗ ἂν ὁ ἀγὼν ᾖ. οἷσ δ' εἴρηται πρότερον ἐξουσίαν εἶναι
περὶ τοῦ ποιεῖν εἰς ἀλλήλους, τούτοις ἄνευ θυμοῦ μὲν μετὰ παιδιᾶς ἐξέστω. σπουδῇ δὲ ἅμα καὶ θυμουμέ-
νοισι, μὴ ἐξέστω, τούτου δὴ διάγνωσις, ἐπιτετράφθω τῷ τῆς παιδεύσεως ὅλης ἐπιμελητῇ τῶν νέων. καὶ
ὃ μὲν ἂν οὗτος ἐγκρίνῃ, προφέρειν εἰς τὸ μέσον ἐξέστω τῷ ποιήσαντι. ὃ δ' ἂν ἀποκρίνῃ, μήτε αὐτὸς ἐ-
πιδεικνύσθω μηδενὶ, μήτε ἄλλον δοῦλον μήτε ἐλεύθερόν ποτε φανῇ διδάξας, ἢ κακὸς εἶναι δοξαζέ-
σθω καὶ ἀπειθὴς τοῖς νόμοις. Οἰκτρὸς δ' οὐχ ὁ πεινῶν ἤ τι τοιοῦτον πάσχων, ἀλλ' ὁ σωφρονῶν, ἤ τινα ἀρε-
τὴν ἢ μέρος ἔχων ταύτης, ἄν τινα ξυμφορὰν πρὸς τούτοις κέκτηται. διὸ θαυμαστὸν ἂν γένοιτο, εἴ τις ὢν
τοιοῦτος ἀμεληθείη τὸ παράπαν, ὥστ' εἰς πτωχείαν τὴν ἐσχάτην ἐλθεῖν, δοῦλος ἢ καὶ ἐλεύθερος ἐν οἰ-
κουμένῃ καὶ μετρίως πολιτείᾳ τε καὶ πόλει. διὸ τῷ νομοθέτῃ θεῖναι νόμον ἀσφαλὲς τοῖς τοιούτοις τοιόνδε τι-
να, πτωχὸς μηδεὶς ἡμῖν ἐν τῇ πόλει γιγνέσθω. τοιοῦτον δ' ἄν τις ἐπιχειρῇ δρᾶν εὐχαῖς βίον ἀνηνύτοις
ξυλλεγόμενος, ἐκ μὲν ἀγορᾶς ἀγορανόμοι ἐξειργόντων αὐτόν. ἐκ δὲ τοῦ ἄστεως, ἡ τῶν ἀστυνόμων ἀρ-
χή. ἀγρονόμοι δὲ ἐκ τῆς ἄλλης χώρας εἰς τὴν ὑπερορίαν ἐκπεμπόντων, ὅπως ἡ χώρα τοῦ τοιούτου ζώου, κα-
θαρὰ γίγνηται τὸ παράπαν. δοῦλος δ' ἂν ἢ δούλη βλάψῃ τῶν ἀλλοτρίων καὶ ὁτιοῦν μὴ ξυναιτίου τοῦ
βλαβέντος αὐτοῦ γενομένου, κατ' ἀπειρίαν ἤ τιν' ἑτέραν χρείαν μὴ σώφρονα, ὁ τοῦ βλάψαντος δεσπό-
της ἢ τὴν βλάβην ἐξιάσθω μὴ ἐνδεῶς ἢ τὸν βλάψαντ' αὐτὸν παραδότω. ἐὰν δ' ἐπαιτιώμενος ὁ δεσπό-
της κοινῇ τοῦ βλάψαντος τέχνῃ καὶ τοῦ βλαβέντος, ἐπ' ἀποστερήσει φῇ τοῦ δούλου γεγονέναι τὴν αἰτίαν,
διαδικαζέσθω μὲν κακοτεχνιῶν τῷ φάσκοντι βλαβῆναι. καὶ ἐὰν ἕλῃ διπλασίαν τῆς ἀξίας τοῦ δού-
λου κομιζέσθω ἧς ἂν τιμήσῃ τὸ δικαστήριον. ἐὰν δὲ ἡττηθῇ, τήν τε βλάβην ἐξιάσθω καὶ τὸν δοῦλον πα-
ραδότω. καὶ ἐὰν ὑποζύγιον ἢ ἵππος ἢ κύων, ἤ τι τῶν ἄλλων θρεμμάτων σίνηταί τι τῶν πέλας, κατὰ
ταυτὰ ἐκτίνειν τὴν βλάβην. ἐάν τις ἑκὼν μὴ θέλῃ μαρτυρεῖν, προσκαλεῖσθαι τὸν δεόμενον. ὁ δὲ προσ-
κληθεὶς ἀπαντάτω πρὸς τὴν δίκην. καὶ ἐὰν μὲν εἰδῇ καὶ θέλῃ μαρτυρεῖν, μαρτυρείτω. ἐὰν δὲ εἰδέναι
μὴ φῇ, τοὺς τρεῖς θεοὺς Δία καὶ Ἀπόλλωνα καὶ Θέμιν ἀπομόσας ἦ μὴν μὴ εἰδέναι, ἀπαλλαττέσθω τῆς δίκης.
ὁ δ' εἰς μαρτυρίαν κληθεὶς μὴ ἀπαντῶν, τῷ καλεσαμένῳ τῆς βλάβης ὑπόδικος ἔστω κατὰ νόμον. ἐὰν δέ
τις τινὰ δικάζοντα ἀναστήσηται μάρτυρα, μαρτυρήσας μὴ διαψηφιζέσθω περὶ ταύτης τῆς δίκης. γυ-
ναικὶ δ' ἐξέστω ἐλευθέρᾳ μαρτυρεῖν καὶ συνηγορεῖν, ἐὰν ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη ᾖ γεγονυῖα καὶ δίκην
λαγχάνειν ἐὰν ἄνανδρος ᾖ. ζῶντος δὲ ἀνδρὸς ἐξέστω μαρτυρῆσαι μόνον. δούλῃ δὲ καὶ δούλῳ καὶ παιδὶ φό-
νου μόνον ἐξέστω μαρτυρεῖν καὶ συνηγορεῖν. ἐὰν ἐγγυητὴν ἀξιόχρεων ἦ μὴν μενεῖν καταστήσῃ μέχρι δίκης,
ἐὰν ἐπισκηφθῇ τὰ ψευδῆ μαρτυρῆσαι, ἐπισκήπτεσθαι δὲ τῶν ἀντιδίκων ἑκάτερον ὅλῃ τῇ μαρτυρίᾳ,
καὶ μέρει. ἐὰν τὰ ψευδῆ τινα φῇ μεμαρτυρηκέναι, πρὶν τὴν δίκην διακεκρίσθαι, τὰς δ' ἐπισκήψεις τὰς
ἀρχὰς φυλάττειν κατασεσημασμένας ὑπ' ἀμφοῖν, καὶ παρέχειν εἰς τὴν τῶν ψευδομαρτυριῶν διάκρισιν.
ἐὰν δέ τις ἁλῷ δὶς ψευδομαρτυριῶν, τοῦτον μηκέτι νόμος ἀναγκαζέτω μηδεὶς μαρτυρεῖν. ἐὰν δὲ τρίς,
μηκέτ' ἐξέστω τούτῳ μαρτυρεῖν. ἐὰν δὲ τολμήσῃ μαρτυρῆσαι, τρὶς ἑαλωκὼς, ἐνδεικνύτω μὲν πρὸς τὴν ἀρ-
χὴν ὁ βουλόμενος αὐτόν, ἡ δ' ἀρχὴ δικαστηρίῳ παραδότω. ἐὰν δὲ ὄφλῃ, θανάτῳ ζημιούσθω. ὁπόσων δ' ἂν
μαρτυρίαι ἁλῶσι δίκῃ, ψευδῆ δοξάντων μαρτυρεῖν, καὶ τὴν νίκην τῷ ἑλόντι πεποιηκέναι, ἐὰν τῶν
τοιούτων ὑπὲρ ἥμισυ μαρτυριῶν καταδικασθῶσί τινος, τὴν κατὰ ταύτας ἁλοῦσαν δίκην ἀνάδικον γί-
γνεσθαι. ἀμφισβήτησιν δ' εἶναι καὶ διαδικασίαν εἴτε κατὰ ταύτας, εἴτε μὴ, ἡ δίκη ἐκρίθη. ὁπότερος
δ' ἂν κριθῇ, ταύτῃ γιγνέσθω τὸ τέλος τῶν ἔμπροσθεν δικῶν. Πολλῶν δὲ ὄντων καὶ καλῶν ἐν τῷ τῶν
ἀνθρώπων βίῳ, τοῖς πλείστοις αὐτῶν οἷον κῆρες ἐπιπεφύκασιν αἳ καταμιαίνουσί τε καὶ καταρρυπαίνου-
σιν αὐτά. καὶ δὴ καὶ δίκη ἐν ἀνθρώποις, πῶς οὐ καλὸν, ὃ πάντα ἡμέρωκε τὰ ἀνθρώπινα. καλοῦ γ' ὄντος
τούτου, πῶς οὐ καὶ τὸ ξυνδικεῖν ἡμῖν γίγνοιτ' ἂν καλόν; ταῦτα οὖν τοιαῦτα ὄντα, διαβολή τις † καλὴ † κακὴ
καλὸν ὄνομα προστησαμένη τέχνην, ἣ πρῶτον μὲν δή φησιν εἶναί τινα δικῶν μηχανήν. εἶναι δ' αὐτὴ τοῦ
τε δικάσασθαι καὶ συνδικεῖν ἄλλῳ νικᾶν δυναμένην, ἄν τ' οὖν δίκαια, ἄν τε μὴ, τὰ περὶ τὴν δίκην ἑκά-
στην ᾖ πεπραγμένα. δωρεὰν δ' αὐτοῦ εἶναι τῆς τέχνης καὶ τῶν λόγων τῶν ἐκ τῆς τέχνης, ἂν ἀντιδωρῆταί
τις χρήματα. ταύτην οὖν ἐν τῇ παρ' ἡμῖν πόλει εἴτ' οὖν τέχνη, εἴτε ἄτεχνός ἐστί τις ἐμπειρία καὶ τριβή,
μάλιστα

μάλιστα μὲν δὴ χρεὼν ἐστι μὴ φῦναι. δεομένου δὲ τοῦ νομοθέτου πείθεσθαι, καὶ μὴ ἐναντία δίκῃ φθέγγεσθαι, πρὸς ἄλλην ἢ ἀπαλλάττεσθαι χώραν, πειθομένοις μὲν σιγή, ἀπειθοῦσι δὲ φωνὴ νόμου ἥδε. Ἄν τις δοκῇ πειρᾶσθαι τὴν τῶν δικαίων δύναμιν ἐν ταῖς τῶν δικαστῶν ψυχαῖς ἐπὶ τἀναντία τρέπειν, καὶ παρὰ καιρὸν πολυδικεῖν τῶν τοιούτων ἢ καὶ ξυνδικεῖν, γραφέσθω μὲν ὁ βουλόμενος αὐτὸν κακοδικίας, ἢ καὶ ξυνδικίας κακῆς. κρινέσθω δὲ ἐν τῷ τῶν ἐκλεκτῶν δικαστηρίῳ. ὄφλοντος δέ, τιμάτω τὸ δικαστήριον εἴτε φιλοχρηματίᾳ δοκεῖ δρᾶν τὸ τοιοῦτον, εἴτε φιλονεικίᾳ, καὶ ἐὰν μὲν φιλονεικίᾳ, τιμᾶν αὐτῷ τὸ δικαστήριον ὅσου χρὴ χρόνου τὸν τοιοῦτον μηδενὶ λαχεῖν δίκην μηδὲ ξυνδικῆσαι. ἐὰν δὲ φιλοχρηματίᾳ, τὸν μὲν ξένον ἀπιόντα ἐκ τῆς χώρας, μή ποτε πάλιν ἐλθεῖν ἢ θανάτῳ ζημιοῦσθαι. τὸν ἀστὸν δέ, τεθνάναι φιλοχρημοσύνης ἕνεκα τῆς ἐκ παντὸς τρόπου παρ' αὐτῷ τιμωμένης. καὶ ἐάν τις φιλονεικίᾳ κριθῇ δὶς τὸ τοιοῦτον δρᾶν, τεθνάτω.

Νόμων ἢ νομοθεσίας ἑνδεκάτου, τέλος.

ΝΟΜΩΝ, Ἢ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΔΩΔΕΚΑΤΟΣ.

ἘΑΝ ὡς πρεσβευτής τις ἢ κῆρυξ καταψευδόμενος τῆς πόλεως παραπρεσβεύηται πρός τινα πόλιν, ἢ πεμπόμενος μὴ τὰς οὔσας πρεσβείας ἐφ' αἷς πέμπεται ἀπαγγέλλῃ, ἢ πάλιν αὖ παρὰ τῶν πολεμίων ἢ καὶ φίλων, μὴ τὰ παρ' ἐκείνων ὀρθῶς ἀποπρεσβεύσας γίγνηται φανερὸς ἢ κηρυκεύσας, γραφαὶ κατὰ τούτων ἔστων ὡς Ἑρμοῦ καὶ Διὸς ἀγγελίας καὶ ἐπιτάξεις παρὰ νόμον ἀσεβησάντων. τίμημα δὲ ὅ,τι χρὴ πάσχειν ἢ ἀποτίνειν ἐὰν ὄφλῃ. κλοπὴ μὲν χρημάτων ἀνελεύθερον, ἁρπαγὴ δὲ ἀναίσχυντον, τῶν Διὸς δὲ υἱέων οὐδεὶς οὔτε δόλοις οὔτε βίᾳ χαίρων ἐπιτετήδευκε τούτοιν οὐδέτερον. μηδεὶς οὖν ὑπὸ ποιητῶν, μηδ' ἄλλως ὑπό τινων μυθολόγων πλημμελῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐξαπατώμενος ἀναπειθέσθω. καὶ κλέπτων ἢ βιαζόμενος, οἰέσθω μηδὲν αἰσχρὸν ποιεῖν, ἀλλ' ἅπερ αὐτοὶ θεοὶ δρῶσιν. οὔτε γὰρ ἀληθές, οὔτ' εἰκός, ἀλλ' ὅστις δρᾷ τοιοῦτον παρανόμως, οὔτε θεός, οὔτε παῖς ἐστί ποτε θεῶν. ταῦτα δὲ νομοθέτῃ μᾶλλον προσήκει γιγνώσκειν, ἢ ποιηταῖς ξύμπασιν. ὁ μὲν οὖν πεισθεὶς ἡμῶν τῷ λόγῳ, εὐτυχεῖ τε καὶ εἰς χρόνον ἅπαντα εὐτυχοῖ. ὁ δ' ἀπιστήσας, τὸ μετὰ ταῦτα τοιῷδέ τινι μαχέσθω νόμῳ. ἐάν τις τι κλέπτῃ δημόσιον μέγα ἢ καὶ σμικρόν, τῆς αὐτῆς δίκης δεῖ. σμικρόν τι γὰρ ὁ κλέπτων, ἔρωτι μὲν ταὐτῷ, δυνάμει δὲ ἐλάττονι κέκλοφεν. ὅ,τε τὸ μεῖζον κινῶν οὐ καταθέμενος, ὅλον ἀδικεῖ. δίκης οὖν οὐδέτερον οὐδετέρου ἐλάττονος ἕνεκα μεγέθους τοῦ κλέμματος ὁ νόμος ἀξιοῖ ζημιοῦν, ἀλλὰ τῷ τὸν μὲν ἴσως αὖ ἰάσιμον ἔτ' εἶναι. τὸν δ' ἀνίατον, ξένον μὲν δὴ τῶν δημοσίων ἢ δοῦλον, ἄν τις κλέπτοντα ἐν δικαστηρίῳ ἕλῃ, ὡς ἰασίμῳ ἐκ τῶν εἰκότων ὅ,τι χρὴ παθεῖν ἢ τίνα ζημίαν ἀποτίνειν αὐτόν, ἡ κρίσις γιγνέσθω. τὸν δὲ ἀστὸν καὶ τεθραμμένον ὡς ἔσται τεθραμμένος, ἂν πατρίδα συλῶν ἢ βιαζόμενος ἁλίσκηται, ἐάν τ' ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἐάν τε μή, σχεδὸν ὡς ἀνίατον ὄντα, θανάτῳ ζημιοῦν. Στρατιῶν δὲ ἕνεκα πολλὴ μὲν ξυμβουλή, πολλοὶ δὲ νόμοι γίγνονται κατὰ τρόπον. μέγιστον δὲ τὸ μηδέποτε ἄναρχον μηδένα εἶναι, μήτ' ἄρρενα μήτε θήλειαν. μηδέ τινος ἔθει ψυχὴν εἰθίσθαι, μήτε σπουδάζοντος, μήτ' ἐν παιδιαῖς, αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ τι καταμόνας δρᾶν. ἀλλ' ἔν τε πολέμῳ παντὶ καὶ ἐν εἰρήνῃ πάσῃ, πρὸς τὸν ἄρχοντα ἀεὶ βλέποντα καὶ ξυνεπόμενον ζῆν καὶ τὰ βραχύτατα ὑπ' ἐκείνου κυβερνώμενον. οἷον ἑστάναι θ' ὅταν ἐπιτάττῃ τις, καὶ πορεύεσθαι, καὶ γυμνάζεσθαι, καὶ λοῦσθαι, καὶ σιτεῖσθαι, καὶ ἐγείρεσθαι νύκτωρ εἴς τε φυλακὰς καὶ παραγγέλσεις. καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κινδύνοις μήτε τινὰ διώκειν, μήθ' ὑποχωρεῖν ἄλλῳ ἄνευ τῆς τῶν ἀρχόντων δηλώσεως. ἑνί τε λόγῳ, τὸ χωρίς τι τῶν ἄλλων πράττειν διδάξαι τὴν ψυχὴν ἔθεσι, μήτε γιγνώσκειν μήτ' ἐπίστασθαι τοπαράπαν, ἀλλ' ἀθρόον ἀεὶ καὶ ἅμα καὶ κοινὸν τὸν βίον ὅτι μάλιστα πᾶσι πάντων γίγνεσθαι. τούτου γὰρ οὔτ' ἔστιν οὔτε ποτὲ μὴ γένηται κρεῖττον οὔτε ἄμεινον, οὔτε τεχνικώτερον εἰς σωτηρίαν τὴν κατὰ πόλεμον καὶ νίκην. τοῦτο καὶ ἐν εἰρήνῃ μελετητέον εὐθὺς ἐκ τῶν παίδων, ἄρχειν τε ἄλλων, ἄρχεσθαί θ' ὑφ' ἑτέρων. τὴν δ' ἀναρχίαν ἐξαιρετέον ἐκ παντὸς τοῦ βίου ἁπάντων τῶν ἀνθρώπων τε καὶ τῶν ὑπ' ἀνθρώπους θηρίων. καὶ δὴ καὶ χορείας πάσας, εἰς τὰς ἀριστείας τὰς κατὰ πόλεμον βλεπούσας, χορεύειν καὶ ὅλην εὐκολίαν τε καὶ εὐχέρειαν ἐπιτηδεύειν τῶν αὐτῶν ἕνεκα. καρτερήσεις τε αὖ σιτίων τε καὶ ποτῶν, καὶ χειμώνων καὶ τῶν ἐναντίων, καὶ κοίτης σκληρᾶς, καὶ τό γε μέγιστον τὴν τῆς κεφαλῆς καὶ ποδῶν δύναμιν, μὴ διαφθείρειν τῇ τῶν ἀλλοτρίων σκεπασμάτων περικαλύψει, τὴν τῶν οἰκείων ἀπολλύντας, πίλων τε καὶ ὑποδημάτων γένεσιν καὶ φύσιν. ταῦτα γὰρ ἀκρωτήρια ὄντα σωζόμενά τε ἔχει μεγίστην δύναμιν παντὸς τοῦ σώματος, καὶ τοὐναντίον ἐναντίως. καὶ τὸ μέν, ὑπηρετικώτατον ἅπαντι περὶ σώματι. τὸ δὲ ἀρχικώτατον, ἔχον τὰς κυρίας ἁπάσας αἰσθήσεις αὐτοῦ φύσει. ἔπαινον μὲν δὴ τοῦτον τὸν νέον ἀκούειν χρῆν δοκεῖ πολεμικοῦ περὶ βίου. νόμος δ' αὖ τόσδε στρατεύεσθαι, τὸν καταλεγέντα, ἢ τὸν ἐν μέρει τινὶ τεταγμένον. ἐὰν δέ τις ἐκλείπῃ τινὶ κάκῃ μὴ στρατηγῶν ἀφέντων, γραφὰς

ἀστρατείας

ἀριστείας εἶναι πρὸς τοὺς πολεμικοὺς ἄρχοντας, ὅταν ἔλθωσιν ἐκ στρατοπέδου. δικάζειν δὲ τοὺς στρατεύσαντας ἑκάστους χωρὶς ὁπλίτας τε καὶ ἱππέας, καὶ τὰ ἄλλα ἐν πολέμῳ ἕκαστα ὡσαύτως. καὶ εἰσάγειν ὁπλίτας μὲν, εἰς τοὺς ὁπλίτας, ἱππέας δὲ, εἰς τοὺς ἱππέας. καὶ τοὺς ἄλλους δὲ κατὰ ταυτὰ εἰς τοὺς αὐτῶν ξυννόμους. ἐὰν δέ τις ὄφλῃ, ὑπάρχειν μὲν αὐτῷ μή ποτε τῆς ὅλης ἀριστείας ἀγωνιστῇ γενέσθαι. μηδὲ ἀστρατείας ἄλλον γράψασθαί ποτε, μηδὲ κατηγόρῳ τούτων πέρι γενέσθαι. πρὸς τούτοις δ' ἔτι προστιμᾶν αὐτῷ τὸ δικαστήριον ὅ, τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίνειν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐκδικασθεισῶν τῶν τῆς στρατείας δικῶν, πάλιν ἑκάστων τούτων ἄρχοντας, ποιῆσαι ξύλλογον. ἀριστείων δὲ πέρι κρίνεσθαι τὸν βουλόμενον ἐν τοῖς αὐτῶν ἔθνεσι μὴ περὶ προτέρου πολέμου μηδὲν παρεχόμενον, μήτε τεκμήριον, μήτε μαρτύρων πιστώσεις λόγων. αὐτῆς δὲ πέρι τῆς στρατείας τῆς τότε γινομένης αὐτοῖς. στέφανον δὲ τὸ νικητήριον ἑκάστοις εἶναι θαλλοῦ. τοῦτον δὲ εἰς τὰ τῶν πολεμικῶν θεῶν ἱερὰ ὧν ἄν τις βούληται γράψαντα, ἀναθεῖναι μαρτύριον εἰς τὴν τῶν ἀριστείων κρίσιν, παντὸς τοῦ βίου καὶ τὴν τῶν δευτέρων καὶ τρίτων. ἐὰν δὲ στρατεύσῃ μὲν τις, μὴ ἀπαγόντων δὲ τῶν ἀρχόντων, οἴκαδε προαπέλθῃ τοῦ χρόνου, λιποταξίου τούτων εἶναι γραφὰς ἐν τοῖς αὐτοῖς, οἷς περὶ τῆς ἀστρατείας, ὄφλουσί τε τιμωρίαι ἐπέστωσαν, ἅπερ καὶ πρόσθεν ἐτέθησαν. χρὴ μὲν δὴ πᾶσαν ἐπιφέροντα δίκην ἀνδρὶ πάντ' ἄνδρα φοβεῖσθαι, τὸ μή τε ἐπενεγκεῖν ψευδῆ τιμωρίαν. μήτ' οὖν ἑκόντα, μήτ' ἄκοντα κατὰ δύναμιν. παρθένος γὰρ αἰδοῦς δίκη λέγεταί τε καὶ ὄντως εἴρηται. ψεῦδος δὲ αἰδοῖ καὶ δίκῃ νεμεσητὸν κατὰ φύσιν. τῶν τε οὖν ἄλλων εὐλαβεῖσθαι δεῖ πέρι πλημμελεῖν εἰς δίκην. διαφερόντως δὲ, καὶ τὰ τῆς κατὰ πόλεμον ὅπλων ἀποβολῆς, μὴ διαμαρτών τις ἄρα τῶν ἀναγκαίων ἀποβολῶν, ὡς αἰσχρὰς αὐτὰς εἰς ὄνειδος τιθείς, ἀναξίῳ ἀναξίας ἐπάγῃ δίκας. ῥᾴδιον μὲν οὖν οὐδαμῶς διορίσαι τούτων θάτερον. ὅμως δὲ χρὴ τὸν νόμον ἀμωσγέπως ὁρίζειν πειρᾶσθαι κατὰ μέρη. μύθῳ δὴ προσχρώμενοι ἂν εἴπωμεν, εἰ κομισθεὶς ἐπὶ σκηνὴν ἄνευ ὅπλων Πάτροκλος, ἔμπνους ἐγένετ' οἷον δὴ μυρίοις συνέπεσε, τὰ δὲ πρότερα ἐκεῖνα ὅπλα ἃ πηλεῖ φησιν ὁ ποιητὴς παρὰ θεῶν προῖκα ἐν τοῖς γάμοις ἐπιδοθῆναι Θέτιδι. ταῦτα δὲ Ἕκτωρ εἶχεν. ἐξῆν ἂν τῶν τότε ὅσοι κακοὶ, ὀνειδίζειν ὅπλων ἀποβολὴν τῷ τοῦ Μενοιτίου. ἔτι δὲ ὁπόσοι κατὰ κρημνῶν ῥιφέντες ἀπώλεσαν ὅπλα, ἢ κατὰ θάλατταν ἢ χειμώνων ἐν τόποις ὑποδεξαμένης αὐτοὺς ἐξαίφνης πολλῆς ῥύσεως ὕδατος, ἢ μυρί' ἂν ἔχοι τις τοιαῦτα παραμυθούμενος ἐπᾴδειν, εὐδιάβολον κακὸν καλλύνων. τέμνειν δὴ χρεὼν κατὰ δύναμιν, τὸ μεῖζον καὶ τὸ δυσχερέστατον κακὸν ἐκ τοῦ ἐναντίου. σχεδὸν οὖν ἐν τοῖς ὀνείδεσιν ἔχει τινὰ τομὴν ἡ τούτων τῶν ὀνομάτων ἐπιφορά. ῥίψασπις μὲν γὰρ οὐκ ἐν πᾶσιν ὀνομάζοιτ' ἂν δικαίως, ἀποβολεὺς δὲ ὅπλων. οὐχ ὁμοίως γὰρ ὅ, τε ἀφαιρεθεὶς μετ' ἐκείνης βίας γίγνοιτ' ἂν ῥίψασπις, ὅ, τε ἀφεὶς ἑκὼν, διαφέρει δὲ ὅλον που καὶ τὸ πᾶν. ὧδ' οὖν δὴ λεγέσθω νόμῳ, ἐὰν καταλαμβανόμενός τις ὑπὸ πολεμίων καὶ ἔχων ὅπλα, μὴ ἀναστρέφῃ καὶ ἀμύνηται, ἀφῇ δὲ ἑκὼν, ἢ ῥίψῃ ζωὴν αἰσχρὰν ἀρνύμενος μετὰ τάχους μᾶλλον ἢ μετ' ἀνδρείας καλὸν καὶ εὐδαίμονα θάνατον, τοιαύτης μὲν ὅπλων ἀποβολῆς ἔστω δίκη ῥιφθέντων. τῆς δὲ εἰρημένης ἔμπροσθεν, ὁ δικάζων ἀμελείτω σκοπεῖν. τὸν γὰρ κακὸν ἀεὶ δεῖ κολάζειν, ἵν' ἀμείνων ᾖ, οὐ τὸν δυστυχῆ. οὐδὲν γὰρ πλέον. ζημία δὴ τῷ τὴν τοιαύτην ἀμυντηρίων ὅπλων εἰς τοὐναντίον ἀφέντι δύναμιν, τίς ἄρα γίγνοιτ' ἂν πρόσφορος; οὐ δυνατὸν γὰρ ἀνθρώπῳ δρᾶν τοὐναντίον, ὥς ποτε θεόν φασι δρᾶσαι Καινέα τὸν Θετταλὸν, ἐκ γυναικὸς μεταβαλόντα εἰς ἀνδρῶν φύσιν. ἦν γὰρ ἀνδρὶ ῥιψάσπιδι τρόπον τινὰ πρέπουσα πασῶν μάλιστα, ἡ κείνῃ τῇ γενέσει [illegible] γένεσις, εἰς γυναῖκα ἐξ ἀνδρὸς μεταβαλοῦσα τιμωρία τούτῳ γενομένη. νῦν δ' ὅτι τούτων ἐγγύτατα φιλοψυχίας ἕνεκα, ἵνα τὸν ἐπίλοιπον βίον μὴ κινδυνεύσῃ ζῇ δὲ ὡς πλεῖστον χρόνον ὢν κακὸς ὀνείδει ξυνεχόμενος. ἔστω νόμος ὅδε ἐπὶ τούτοις. ἀνὴρ ὃς ἂν ὄφλῃ δίκην ὡς αἰσχρῶς ἀποβαλὼν ὅπλα πολεμικά, τούτῳ μήτ' οὖν τις στρατηγὸς, μήτ' ἄλλος ποτὲ τῶν κατὰ πόλεμον ἀρχόντων, ὡς ἀνδρὶ στρατιώτῃ χρήσηται, μηδ' εἰς τάξιν καταταξῇ μηδ' ἡντινοῦν εἰ δὲ μὴ, κατευθύνειν αὐτοῦ τὸν εὔθυνον, ἂν μὲν ᾖ τοῦ μεγίστου τιμήματος ὁ τάξας τὸν κακὸν, χιλίας. ἂν δὲ τοῦ δευτέρου, πέντε μνᾶς. ἂν δὲ τοῦ τρίτου, τρεῖς μνᾶς. ἂν δὲ τοῦ τετάρτου, μνᾶν. ὁ δὲ ὄφλων τὴν δίκην, πρὸς τῷ ἀφεῖσθαι τῶν ἀνδρείων κινδύνων κατὰ φύσιν τὴν αὐτοῦ προσαποτισάτω μισθὸν. χιλίας μὲν ἂν τοῦ μεγίστου τιμήματος ᾖ. πέντε δὲ, τοῦ δευτέρου. τρεῖς δὲ ἂν, τοῦ τρίτου. μνᾶν δὲ ὡσαύτως καθάπερ οἱ πρόσθεν, τοῦ τετάρτου μέρους. εὐθύνων δὴ πέρι, τίς ἡμῖν λόγος ἂν εἴη πρέπων. ἀρχόντων γενομένων, τῶν μὲν κατὰ τύχην κλήρου καὶ ἐπ' ἐνιαυτὸν, τῶν δ' εἰς πλείονα ἔτη καὶ ἐκ προκρίτων. τῶν δὴ τοιούτων εὐθυντὴς τίς ἱκανὸς, ἄν τίς τι εἴπῃ σκολιὸν αὐτῶν, καμφθεὶς ὑπὸ βάρους μὲν τὴν ἀρχὴν πράξῃ, τῆς δ' αὐτοῦ δυνάμεως ἐνδείᾳ πρὸς τὴν τῆς ἀρχῆς ἀξίαν; ῥᾴδιον μὲν οὐδαμῶς εὑρεῖν τῶν ἀρξάντων, ἄρχοντα ὑπερβάλλοντα πρὸς ἀρετήν. ὅμως δὲ πειρατέον, εὐθυντάς τινας ἀνευρίσκειν θείους. ἔχει γὰρ οὖν οὕτω. πολλοὶ καιροὶ πολιτείας λύσεώς εἰσι. καθάπερ νεὼς ἢ ζώου τινὸς οὓς ἐντόνους τε καὶ ὑποζώματα καὶ νεύρων ἐπιτόνους, μίαν οὖσαν φύσιν διεσπαρμένην πολλαχοῦ πολλοῖς ὀνόμασι προσαγορεύομεν. εἷς δὲ οὗτος οὐ σμικρότατος καιρὸς τοῦ σώζεσθαί τε, καὶ διαλυθεῖσαν οἴχεσθαι πολιτείαν. ἂν μὲν γὰρ οἱ τοὺς ἄρχοντας ἐξευθύνοντες βελτίους ὦσιν ἐκείνων, καὶ τοῦτ' ἐν δίκῃ ἀμέμπτῳ τε καὶ ἀμέμπτως, ἡ πᾶσα οὕτω θάλλει τε καὶ εὐδαιμονεῖ χώρα καὶ πόλις. ἐὰν δ' ἄλλως τὰ περὶ τὰς εὐθύνας τῶν ἀρχόντων γίγνηται, τότε λυθείσης τῆς τὰ πάντα πολιτεύματα ξυνεχούσης εἰς ἓν δί-

κης, ταύτῃ πᾶσα ἀρχὴ διεσπάσθη χωρὶς ἑτέρα ἀπ' ἄλλης. καὶ οὐκ εἰς ταυτὸν ἔτι νεύουσαι, πολλὰς ἐκ μιᾶς τὴν πόλιν ποιοῦσαι, στάσεων ἐμπλήσασαι ταχὺ διώλεσαν. διὸ δεῖ πάντως τοὺς εὐθύνους θαυμασίους πᾶσαν ἀρετὴν εἶναι. τεκταινώμεθα δή τινα τρόπον αὐτῶν τοιάνδε γένεσιν. κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον, μετὰ τροπὰς ἡλίου τὰς ἐκ θέρους εἰς χειμῶνα, ξυνιέναι χρεὼν πᾶσαν τὴν πόλιν, εἰς Ἡλίου κοινὸν καὶ Ἀπόλλωνος τέμενος τῷ θεῷ ἀποφανουμένους ἄνδρας αὐτῶν τρεῖς, ὃν ἂν ἕκαστος αὐτῶν ἡγῆται πάντῃ ἄριστον εἶναι πλὴν αὑτοῦ, μὴ ἔλαττον πεντήκοντα γεγονότα ἐτῶν. τῶν δὲ προκριθέντων οὓς ἂν πλεῖστοι ἐνέγκωσι, τούτους ἐκλέξαι μέχρι τῶν ἡμισέων, ἐὰν ἄρτιοι γίγνωνται. περιττοὶ δὲ ἐὰν ὦσιν, ἕνα ἀφελεῖν, ᾧ ἂν ἐλάχισται γένωνται. καταλιπεῖν δὲ τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν, πλήθει τῶν ψήφων ἀποκρίναντας. ἐὰν δέ τισιν ἴσαι γίγνωνται καὶ τὸν ἡμισέων ἀριθμὸν πλείω ποιῶσιν, ἀφελεῖν τὸ πλέον ἀποκρίναντας νεότητι. τοὺς δ' ἄλλους ἐγκρίναντας, φέρειν αὖθις, μέχριπερ ἂν τρεῖς λειφθῶσιν ἄνισοι. ἐὰν δὲ ἢ πᾶσιν ἢ τοῖν δυοῖν ἴσαι γίγνωνται, τῇ ἀγαθῇ μοίρᾳ καὶ τύχῃ ἐπιτρέψαντας, κλήρῳ διελόντας τὸν νικῶντα, καὶ δεύτερον καὶ τρίτον στεφανῶσαι θαλλῷ. καὶ τὰ ἀριστεῖα ἀποδόντας, πᾶσιν ἀνειπεῖν, ὅτι Μαγνήτων ἡ κατὰ θεὸν πάλιν τυχοῦσα σωτηρίας πόλις, ἀποφήνασα αὐτῆς Ἡλίῳ ἄνδρας τοὺς ἀρίστους τρεῖς ἀκροθίνιον, Ἀπόλλωνι κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον ἀνατίθησι κοινὸν καὶ Ἡλίῳ, ὅσονπερ ἂν ἕπωνται χρόνον τῇ κρίσει. τούτους δὲ πρώτῳ μὲν ἐνιαυτῷ δώδεκα εὐθύνους ἀποδεῖξαι, μέχριπερ ἂν ἑκάστῳ πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη ξυμβῇ γενόμενα. τὸ λοιπὸν δὲ τρεῖς ἀεὶ προσγιγνέσθων κατ' ἐνιαυτόν. οὗτοι δὲ τὰς ἀρχὰς πάσας κατὰ δώδεκα μέρη διελόμενοι, πάσαις βασάνοις χρώμενοι ἐλευθέραις ἐλεγχόντων. οἰκούντων δέ, ὅσον ἂν εὐθύνωσι χρόνον, ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνός τε καὶ Ἡλίου τεμένει ἐν ᾧπερ ἐκρίθησαν. καὶ τὰ μὲν ἰδίᾳ ἕκαστος, τὰ δὲ καὶ κοινῇ μετ' ἀλλήλων κρίναντες, τοὺς ἄρξαντας τῇ πόλει ἀποφηνάντων, εἰς τὴν ἀγορὰν γράμματα καταθέντες περὶ ἑκάστης ἀρχῆς, ὅ,τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίνειν κατὰ τὴν τῶν εὐθύνων γνώμην. ἥτις δ' ἂν τῶν ἀρχῶν μὴ ὁμολογῇ κεκρίσθαι δικαίως, εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς δικαστὰς εἰσαγέτω τοὺς εὐθύνους. καὶ ἐὰν μὲν ἀποφύγῃ τις τὰς εὐθύνας, αὐτῶν τῶν εὐθύνων κατηγορείτω ἐὰν θέλῃ. ἐὰν δὲ ἁλῷ, ἐὰν μὲν ᾖ τῷ θανάτου τετιμημένος ὑπὸ τῶν εὐθύνων, ὥσπερ ἀνάγκη ἁπλῶς θνησκέτω. τῶν δ' ἄλλων τιμημάτων ὧν ἂν δυνατὸν ᾖ διπλῆν τῖσαι, διπλασίαν τινέτω. τὰς δ' εὐθύνας αὐτῶν τούτων, ἀκούειν χρὴ τίνες ἔσονται, καὶ τίνα τρόπον. ζῶσι μὲν οὖν τούτοις τοῖς παρὰ πάσης τῆς πόλεως ἀριστείων ἠξιωμένοις, προεδρίαι τε ἐν ταῖς πανηγύρεσι πάσαις ἔστωσαν. ἔτι δὲ τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας κοινῇ θυσιῶν καὶ θεωριῶν καὶ ὅσων ἂν ἑτέρων κοινωνῶσιν ἱερῶν, ἐκ τούτων τοὺς ἄρχοντας τῆς θεωρίας ἑκάστης ἐκπέμπειν, καὶ τούτους μόνους δάφνης στεφάνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει κεκοσμημένους εἶναι, καὶ ἱερέας μὲν πάντας τοῦ Ἀπόλλωνός τε καὶ Ἡλίου. ἀρχιερέα δὲ ἕνα κατ' ἐνιαυτόν, τὸν πρῶτον κριθέντα τῶν γενομένων ἐκείνῳ τῷ ἐνιαυτῷ τῶν ἱερέων. καὶ τοὔνομα ἀναγράφειν τούτου κατ' ἐνιαυτόν, ὅπως ἂν γίγνηται μέτρον ἀριθμοῦ τοῦ χρόνου, ἕως ἂν ἡ πόλις οἰκῆται. τελευτήσασι δὲ προθέσεις τε καὶ ἐκφορὰς καὶ θήκας διαφόρους εἶναι τῶν ἄλλων πολιτῶν. λευκὴν μὲν τὴν στολὴν ἔχειν πᾶσαν, θρήνων τε καὶ ὀδυρμῶν χωρὶς γίγνεσθαι. κορῶν δὲ χορὸν πεντεκαίδεκα καὶ ἀρρένων ἕτερον, περιισταμένους τῇ κλίνῃ ἑκατέρους, οἷον ὕμνον πεποιημένον ἔπαινον εἰς τοὺς ἱερέας, ἐν μέρει ἑκατέρους ᾄδειν, εὐδαιμονίζοντας ᾠδῇ διὰ πάσης τῆς ἡμέρας. ἕωθεν δ' εἰς τὴν θήκην φέρειν, αὐτὴν μὲν τὴν κλίνην ἑκατὸν τῶν νέων τῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις, οὓς ἂν οἱ προσήκοντες τοῦ τελευτήσαντος ἐπόψονται. πρώτους δὲ προϊέναι τοὺς ἠιθέους τὴν πολεμικὴν σκευὴν ἐνδεδυκότας ἑκάστους. σὺν τοῖς ἵπποισι μὲν ἱππέας, σὺν δὲ ὅπλοις ὁπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους ὡσαύτως. παῖδας δὲ περὶ αὐτὴν τὴν κλίνην ἔμπροσθεν, τὸ πάτριον μέλος ἐφυμνεῖν, καὶ κόρας ἑπομένας ἐξόπισθεν, ὅσαι τ' ἂν γυναῖκες τῆς παιδοποιήσεως ἀπηλλαγμέναι τυγχάνωσι. μετὰ δὲ ταῦτα, ἱερέας τε καὶ ἱερείας ὡς καθαρεύοντι τῷ τάφῳ ἕπεσθαι. ἐὰν ἄρα καὶ τῶν ἄλλων εἴργωνται τάφων, ἐὰν καὶ τὸ τῆς Πυθίας οὕτω τε καὶ ταύτῃ σύμψηφον ᾖ. θήκην δ' ὑπὸ γῆς αὐτοῖς εἰργασμένην εἶναι, ἀψῖδα προμήκη, λίθων προτίμων καὶ ἀγήρων εἰς δύναμιν, ἔχουσαν κλίνας παρ' ἀλλήλας λιθίνας κειμένας. οὗ τὸν μακάριον γεγονότα θέντες κύκλῳ χώσαντες, πέριξ δένδρων ἄλσος περιφυτεύσουσι, πλὴν κώλου ἑνός, ὅπως ἂν αὔξην ὁ τάφος ἔχῃ ταύτην τὴν εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀνεπιδεῆ χώματος τοῖς τιθεμένοις. κατ' ἐνιαυτὸν δὲ, ἀγῶνα μουσικῆς αὐτοῖς καὶ γυμνικὸν ἱππικόν τε, θήσουσι. τὰ μὲν δὴ γέρα τοιαῦτα τοῖς τὰς εὐθύνας διαφυγοῦσιν. ἂν δέ τις τούτων πιστεύων τῷ κεκρίσθαι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐπιδείξῃ κακὸς γενόμενος ὕστερον τῆς κρίσεως, γράφεσθαι μὲν τὸν βουλόμενον αὐτὸν ὁ νόμος προστάττετω. ὁ δ' ἀγὼν ἐν δικαστηρίῳ γιγνέσθω, τοιῷδέ τινι τρόπῳ. πρῶτον μὲν, νομοφύλακες ἔστωσαν τούτου τοῦ δικαστηρίου. ἔπειτα αὐτῶν τούτων, οἱ ζῶντες. πρὸς δὲ τούτοις, τὸ τῶν ἐκλεκτῶν δικαστήριον. γραφέσθω δὲ ὁ γραφόμενος ὃν ἂν γράφηται, λέγουσαν τὴν γραφὴν ἀνάξιον εἶναι τὸν καὶ τόν, τῶν ἀριστείων καὶ τῆς ἀρχῆς. καὶ ἐὰν μὲν ὁ φεύγων ἁλῷ, στερέσθω τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τάφου καὶ τῶν ἄλλων τῶν δοθεισῶν αὐτῷ τιμῶν. ἐὰν δὲ ὁ διώκων μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, τινέτω, ὁ μὲν τοῦ μεγίστου τιμήματος, δώδεκα μνᾶς, ὀκτὼ δὲ ὁ τοῦ δευτέρου, τρίτου δὲ ἕξ, τετάρτου δὲ δύο. Ῥαδαμάνθυος δὲ περὶ τὴν λεγομένην κρίσιν τῶν δικῶν ἄξιον ἄγασθαι, διότι κατεῖδε τοὺς τότε ἀνθρώπους ἡγουμένους ἐναργῶς εἶναι θεοὺς εἰκότως, ἅτε

κατὰ

κατὰ τὸν τότε χρόνον τῶν πολλῶν ἐκ θεῶν ὄντων. ὧν εἷς ἦν αὐτὸς, ὥς γε λόγος. ἔοικε δὴ δικαστὴν μὲν ἀνθρώπων οὐδένα διανοούμενος δεῖν ἐπιτρέπειν. θεοῖς δὲ ὅθεν ἁπλαῖ καὶ ταχεῖαι δίκαι ἐκρίνοντ' αὐτῷ. διδοὺς γὰρ περὶ ἑκάστων τῶν ἀμφισβητουμένων ὅρκον τοῖς ἀμφισβητοῦσιν, ἀπηλλάττετο ταχὺ καὶ ἀσφαλῶς. νῦν δὲ δὴ ὅτε μέρος τι φαμὲν ἀνθρώπων οἱ τοπαράπαν οὐχ ἡγοῦνται θεοὺς, οἱ δὲ οὐ φροντίζειν ἡμῶν αὐτοὺς διανοοῦνται, τῶν δὲ πλείστων ἐστὶ καὶ κακίστων ἡ δόξα, ὡς σμικρὰ δεχόμενοι θύματα καὶ θωπείας πολλὰς, πολλὰ συναποστεροῦσι χρήματα. καὶ μεγάλων σφᾶς ἐκλύοντες κατὰ πολλὰ ζημιῶν, οὐκέτι δὴ τοῖς νῦν ἀνθρώποις ἡ Ῥαδαμάνθυος ἂν εἴη πρέπουσα τέχνη ἐν δίκαις. μεταβεβληκυιῶν οὖν τῶν περὶ θεοὺς δοξῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, μεταβάλλειν δεῖ καὶ τοὺς νόμους. ἐν γὰρ λήξεσι δικῶν, τοὺς μετὰ νοῦ τιθεμένους νόμους, ἐξαιρεῖν δεῖ τοὺς ὅρκους τῶν ἀντιδικούντων ἑκατέρων. καὶ τὸν λαγχάνοντά τῳ τινὰ δίκην, τὰ μὲν ἐγκλήματα γράφειν. ὅρκον δὲ μὴ ἐπομνύναι, καὶ τὸν φεύγοντα, κατὰ ταῦτα τὴν ἄρνησιν γράψαντα, παραδοῦναι τοῖς ἄρχουσιν ἀνώμοτον. δεινὸν γάρ που δικῶν γ' ἐν πόλει πολλῶν γενομένων, εὖ εἰδέναι σμικροῦ δεῖν τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐπιορκηκότας. ἐν ξυσσιτίοις τε ἀλλήλοις εὐχερῶς συγγιγνομένους, καὶ ἐν ἄλλαις συνουσίαις τε καὶ ἰδιωτικαῖς συγγενήσεσιν ἑκάστων. νόμος δὴ κείσθω, δικαστὴν μὲν ὀμνύναι δικάζειν μέλλοντα, καὶ τὸν τὰς ἀρχὰς τῷ κοινῷ καθιστάντα δι' ὅρκων, ἢ διὰ φορᾶς ψήφων ἀφ' ἱερῶν φέροντα, δρᾶν ἀεὶ δεῖ τὸ τοιοῦτον. καὶ κριτὴν αὖ χορῶν καὶ πάσης μουσικῆς, καὶ γυμνικῶν τε καὶ ἱππικῶν ἄθλων ἐπιστάτας καὶ βραβέας. καὶ ἁπάντων ὁπόσα μὴ φέρει κέρδος κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν τῷ ἐπιορκοῦντι. τῶν δὲ ὁπόσα ἐξαρνηθέντι καὶ ἐξομοσαμένῳ, κέρδος μέγα φανερὸν εἶναι δοκεῖ, ταῦτα δὲ, διὰ δικῶν ὅρκων χωρὶς κρίνεσθαι ξύμπαντας τοὺς ἐπικαλοῦντας ἀλλήλοις. καὶ τοπαράπαν ἐν δίκῃ τοὺς προέδρους μὴ ἐπιτρέπειν μήτε ὀμνύντι λέγειν πιθανότητος χάριν, μήτε ἐπαρωμένῳ ἑαυτῷ καὶ γένει, μήτε ἱκετείαις χρωμένῳ ἀσχήμοσι, μήτε οἴκτοις γυναικείοις. ἀλλὰ τὸ δίκαιον μετ' εὐφημίας διδάσκοντα καὶ μανθάνοντα ἀεὶ διατελεῖν. εἰ δὲ μὴ, καθάπερ ἔξω τοῦ λόγου λέγοντος, τοὺς ἄρχοντας πάλιν ἐπανάγειν εἰς τὸν περὶ τοῦ πράγματος ἀεὶ λόγον. ξένῳ δὲ εἶναι πρὸς ξένους καθάπερ τανῦν, δέχεσθαί τε ὅρκους παρ' ἀλλήλων ἂν ἐθέλωσι, καὶ διδόναι κυρίως. οὐ γὰρ καταγηράσουσιν, οὐδ' ἐννεοττεύοντες ἐν τῇ πόλει ὡς τοπολὺ, τοιούτους ἄλλους κυρίους τῆς χώρας παρέξονται ξυντρόφους, δικῶν τε πέρι λήξεως, τὸν αὐτὸν τρόπον εἶναι πρὸς ἀλλήλους πᾶσι τὴν κρίσιν, ὅσα τις ἐλεύθερος ἀπειθεῖ τῇ πόλει, μήτ' οὖν πληγῶν ἄξια, μὴ δ' αὖ δεσμῶν μηδὲ θανάτου. περὶ δὲ χορείας τινῶν φοιτήσεων, ἢ πομπεύσεων, ἢ τοιούτων τινῶν ἄλλων κοινῶν κοσμήσεων, ἢ λειτουργιῶν ὁπόσα περὶ θυσίας εἰρηνικῆς ἢ πολεμικῶν εἰσφορῶν ἕνεκα, πάντων τῶν τοιούτων ἰατὴν εἶναι τὴν πρώτην ἀνάγκην τῆς ζημίας. τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις, ἐνεχυρασίαν τούτοις οἷς ἂν πόλις ἅμα καὶ νόμος εἰσπράττειν προστάττῃ. τῶν δὲ ἀπειθούντων ταῖς ἐνεχυρασίαις, πράσιν τῶν ἐνεχύρων εἶναι. τὸ δὲ νόμισμα γίγνεσθαι τῇ πόλει. ἐὰν δὲ ζημίας δέωνται πλείονος, τὰς ἀρχὰς ἑκάστας τοῖς ἀπειθοῦσι τὰς πρεπούσας ζημίας ἐπιβαλλούσας, εἰσάγειν εἰς τὸ δικαστήριον, ἕως ἂν ἐθέλωσι δρᾶν τὸ προσαχθέν. πόλει δὲ ἥτις ἂν μήτε χρηματίζηται, πλὴν τὸν ἐκ γῆς χρηματισμὸν, μήτ' ἐμπορεύηται, περὶ ἀποδημίας ἑαυτῶν ἔξω τῆς χώρας, καὶ ξένων ὑποδοχῆς ἄλλοθεν, ἀνάγκη βεβουλεῦσθαι τί χρὴ δρᾶν. συμβουλεύειν οὖν τὸν νομοθέτην δεῖ τούτων πέρι, πρῶτον πείθοντα εἰς δύναμιν. πέφυκε δὲ ἡ πόλεων ἐπιμιξία πόλεσιν ἤθη κεραννύναι παντοδαπὰ, καινοτομίας ἀλλήλοις ἐμποιούντων ξένων ξένοις. ὃ δὴ τοῖς μὲν εὖ πολιτευομένοις διὰ νόμων ὀρθῶν, βλάβην ἂν φέροι μεγίστην πασῶν. ταῖς δὲ πλείσταις πόλεσιν ἅτε οὐδαμῶς εὐνομουμέναις, οὐδὲν διαφέρει φύρεσθαι δεχομένους τε αὐτοῖς ξένους, καὶ αὐτοὺς εἰς τὰς ἄλλας ἐπικωμάζοντας πόλεις, ὅταν ἐπιθυμήσῃ τις ἀποδημίας, ὅπῃ οὖν καὶ ὁπότε, εἴτε νέος εἴτε καὶ πρεσβύτερος ὤν. τὸ δ' αὖ μήτε ἄλλους δέχεσθαι, μήτε αὐτοὺς ἄλλοσε ἀποδημεῖν, ἅμα μὲν οὐκ ἐγχωρεῖ τότε παράπαν. ἔτι δὲ ἄγριον καὶ ἀπηνὲς φαίνοιτ' ἂν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ὀνόμασί τε χαλεποῖς ταῖσι λεγομέναις ξενηλασίαις χρωμένους, καὶ τρόποις αὐθάδεσι καὶ χαλεποῖς ὡς δοκεῖεν ἄν. χρὴ δὲ οὔποτε περὶ σμικροῦ ποιεῖσθαι τὸ δοκεῖν ἀγαθοὺς εἶναι τοῖς ἄλλοις ἢ μὴ δοκεῖν. οὐ γὰρ ὅσον οὐσίας ἀρετῆς ἀπεσφαλμένοι τυγχάνουσιν οἱ πολλοὶ, τοσοῦτον καὶ τοῦ κρίνειν τοὺς ἄλλους οἱ πονηροὶ καὶ ἄχρηστοι. θεῖον δέ τι καὶ εὔστοχον ἔστι καὶ τοῖσι κακοῖς. ὥστε πάμπολλοι καὶ τῶν σφόδρα κακῶν, εὖ τοῖς λόγοις καὶ ταῖς δόξαις διαιροῦνται τοὺς ἀμείνους τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς χείρους. διὸ καλὸν ταῖς πολλαῖς πόλεσι τὸ παρακέλευσμά ἐστι, προτιμᾶν τὴν εὐδοξίαν πρὸ τῶν πολλῶν. τὸ μὲν γὰρ ὀρθότατον καὶ μέγιστον, ὄντα ἀγαθὸν ἀληθῶς, οὕτω τὸν εὔδοξον βίον θηρεύειν. χωρὶς δὲ μηδαμῶς τόν γε τέλεον ἄνδρα ἐσόμενον. καὶ δὴ καὶ τῇ κατὰ Κρήτην οἰκιζομένῃ πόλει, πρέπον ἂν εἴη δόξαν πρὸς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὅτι καλλίστην τε καὶ ἀρίστην παρασκευάζεσθαι πρὸς ἀρετήν. πᾶσα δ' ἐλπὶς αὐτὴν ἐκ τῶν εἰκότων ἄν περ κατὰ λόγον γίγνηται, μετ' ὀλίγου Ἥλιον ὄψεσθαι, καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, ἐν ταῖς εὐνόμοις πόλεσι καὶ χώραις. ὧδε οὖν χρὴ ποιεῖν περὶ ἀποδημίας εἰς ἄλλας χώρας καὶ τόπους, καὶ περὶ ὑποδοχῆς ξένων. Πρῶτον μὲν νεωτέρῳ ἐτῶν τετταράκοντα, μὴ ἐξέστω ἀποδημεῖν μηδαμῇ μηδαμῶς. ἔτι τε ἰδίᾳ μηδενὶ, δημοσίᾳ δ' ἔστω κήρυξιν ἢ πρεσβείαις ἢ καί τισι θεωροῖς. τὰς δὲ κατὰ πόλεμον καὶ στρατείας ἀποδημίας, οὐκ ἐν ἐκδημίαις πολιτικαῖς ἄξιον ἀγορεύειν ὡς τούτων οὔσας. Πυθῶδε τῷ Ἀπόλλωνι καὶ εἰς Ὀλυμπίαν Διῒ καὶ εἰς Νεμέαν καὶ εἰς Ἰσθμὸν χρὴ πέμπειν, κοινωνοῦντας θυσιῶν τε καὶ ἀγώνων τούτοις τοῖς θεοῖς. πέμπειν δὲ εἰς δύναμιν

ὅτι πλείστους ἅμα καὶ καλλίστους τε καὶ ἀρίστους. οἵτινες εὐδόκιμον τὴν πόλιν ἐν ἱεραῖς τε καὶ εἰρηνικαῖς συνουσίαις ποιήσουσι δοκεῖν, τοῖς περὶ τὸν πόλεμον ἀντίστροφον, ἀποδιδόντες δόξης παρασκευήν. ἐλθόντες δὲ οἴκαδε διδάξουσι τοὺς νέους, ὅτι δεύτερα τὰ τῶν ἄλλων ἐστὶ νόμιμα τὰ περὶ τὰς πολιτείας. Θεωροὺς δὲ ἄλλους ἐκπέμπειν χρεὼν τοιούσδε τινὰς τοὺς νομοφύλακας παρεμένους. ἄν τινες ἐπιθυμῶσι τῶν πολιτῶν τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων πράγματα θεωρῆσαι κατά τινα πλείω σχολήν, ἀπειργέτω μηδεὶς τούτους νόμος. οὔτε γὰρ ἄπειρος οὖσα πόλις ἀνθρώπων κακῶν καὶ ἀγαθῶν δύναιτ' ἄν ποτε ἀνομίλητος οὖσα ἥμερος ἱκανῶς εἶναι καὶ τέλεος, οὐδ' αὖ τοὺς νόμους διαφυλάττειν ἄνευ τοῦ γνώμῃ λαβεῖν αὐτούς, ἀλλὰ μὴ μόνον ἤθεσιν. εἰσὶ γὰρ ἐν τοῖς πολλοῖς ἄνθρωποι ἀεὶ θεῖοί τινες οὐ πολλοί. παντὸς δ' ἄξιοι συγγίγνεσθαι, φυόμενοι οὐδὲν μᾶλλον ἐν εὐνομουμέναις πόλεσιν ἢ καὶ μή. ὧν κατ' ἴχνος ἀεὶ χρὴ τὸν ἐν ταῖς εὐνομουμέναις πόλεσιν οἰκοῦντα ἐξιόντα κατὰ θάλατταν καὶ γῆν, ζητεῖν ὃς ἂν ἀδιάφθαρτος ᾖ. τὰ μὲν βεβαιούμενον τῶν νομίμων, ὅσα καλῶς αὐτοῖς κεῖται, τὰ δ' ἐπανορθούμενον, εἴ τι παραλείπεται. ἄνευ γὰρ ταύτης τῆς θεωρίας καὶ ζητήσεως οὐ μένει ποτὲ τελέως πόλις, οὐδ' ἂν κακῶς αὐτὴν θεωρῶσι. Κλ. Πῶς οὖν γίγνοιτ' ἀμφότερα τῇδε; Ἀθ. Πρῶτον μὲν ὁ θεωρὸς ὁ τοιοῦτος ἡμῖν γεγονώς, ἔστω πλειόνων ἐτῶν ἢ πεντήκοντα. ἔτι δὲ τῶν εὐδοκίμων τά τε ἄλλα καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἔστω γεγενημένος, εἰ μέλλει τὸ τῶν νομοφυλάκων δεῖγμα, εἰς τὰς ἄλλας μεθήσειν πόλεις. πλέον δὲ ἑξήκοντα γεγονὼς ἐτῶν, μηκέτι θεωρείτω. θεωρήσας δὲ ὁπόσ' ἂν ἔτη βουληθῇ τῶν δέκα καὶ ἀφικόμενος οἴκαδε, εἰς τὸν σύλλογον ἴτω τὸν τῶν περὶ νόμους ἐποπτευόντων. οὗτος δ' ἔστω νέων καὶ πρεσβυτέρων μεμιγμένος. ἑκάστης μὲν ἡμέρας συλλεγόμενος ἐξ ἀνάγκης ἀπ' ὄρθρου μέχρι περ ἂν ἥλιος ἀνίσχῃ. πρῶτον μὲν τῶν ἱερέων τῶν τὰ ἀριστεῖα εἰληφότων. ἔπειτα τῶν νομοφυλάκων τοὺς ἀεὶ πρεσβεύοντας δέκα. ἔτι δὲ ὁ περὶ τῆς παιδείας πάσης ἐπιμελητὴς ὅ,τε νέος, οἵ,τε ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπηλλαγμένοι. ἕκαστος δὲ τούτων, μὴ μόνος, ἀλλ' ἴτω μετὰ νέου ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν μέχρι τετταράκοντα τὸν ἀρέσκοντα αὐτῷ προσλαμβάνων. τὴν δὲ συνουσίαν εἶναι τούτοις καὶ τοὺς λόγους περὶ νόμων ἀεὶ τῆς τε οἰκείας πόλεως πέρι, καὶ ἐὰν ἄλλοθι πυνθάνωνταί τι περὶ τῶν τοιούτων διαφέρον. καὶ δὴ καὶ περὶ μαθημάτων, ὁπόσ' ἂν ἐν ταύτῃ τῇ σκέψει δοκῇ συμφέρειν, ἃ μαθοῦσι μὲν εὐαγέστερον γίγνεσθαι. μὴ μαθοῦσι δέ, σκοτωδέστερα τὰ περὶ νόμους αὐτοῖς φαίνεσθαι καὶ ἀσαφῆ. ἃ δ' ἂν τούτων ἐγκρίνωσιν οἱ γεραίτεροι, τοὺς νεωτέρους πάσῃ σπουδῇ μανθάνειν. ἐὰν δέ τις ἀνάξιος δοκῇ τῶν παρακεκλημένων εἶναι, τῷ παρακαλοῦντι μέμφεσθαι τὸν σύλλογον ὅλον. τοὺς δ' εὐδοκιμοῦντας τούτων τῶν νέων φυλάττειν τὴν ἄλλην πόλιν ἀποβλέποντας εἰς αὐτούς. ἀτιμάζειν δὲ μᾶλλον τῶν ἄλλων, ἐὰν ἀποβαίνωσι χείρους τῶν πολλῶν. εἰς δὴ τοῦτον τὸν σύλλογον ὁ θεωρήσας τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀνθρωπίνοις νόμιμα ἀφικόμενος, εὐθὺς πορευέσθω. καὶ εἴ τινα φήμην τινῶν περὶ θέσεως νόμων ἢ παιδείας, ἢ τροφῆς εὗρε τινὰς ἔχοντας φράζειν, εἴ τε καὶ αὐτὸς νενοηκὼς ἄττα, ἢ κοινούτω τῷ συλλόγῳ ἅπαντι. καὶ ἐάν τε μηδὲν χείρων μηδέ τι βελτίων ἥκειν δόξῃ. χάριν γοῦν τῆς σφόδρα προθυμίας αἰνείσθω. ἐὰν δὲ πολὺ βελτίων, πολύ τ' ἐπαινείσθω μᾶλλον ζῶν. τελευτήσαντά τε τιμαῖς αὐτὸν προσηκούσαις ἡ τῶν συλλεγομένων τιμάτω δύναμις. ἐὰν δὲ διεφθαρμένος ἀφικέσθαι δόξῃ, μηδενὶ ξυγγιγνέσθω μήτε νέῳ μήτε πρεσβυτέρῳ, προσποιούμενος εἶναι σοφός. καὶ ἐὰν μὲν πείθηται τοῖς ἄρχουσιν, ἰδιώτης ζήτω. ἐὰν δὲ μή, τεθνάτω. ἐάν τ' ἐν δικαστηρίῳ ἁλῷ πολυπραγμονῶν τι περὶ τὴν παιδείαν καὶ τοὺς νόμους, ἐὰν δὲ ἄξιον ὄντα εἰς δικαστήριον εἰσάγειν, ἀρχόντων μηδεὶς εἰσάγῃ, ὄνειδος ἀποκείσθω τοῖς ἄρχουσιν εἰς τὴν τῶν ἀριστείων διαδικασίαν. ὁ μὲν οὖν ἐκδημῶν, οὕτω καὶ τοιοῦτος ὢν ἐκδημείτω. τὸν δ' εἰσεπιδημήσαντα μετὰ τοῦτον χρὴ φιλοφρονεῖσθαι. τέτταρες δ' εἰσὶ ξένοι, ὧν δεῖ πέρι λόγον τινὰ ποιεῖσθαι. ὁ μὲν δὴ πρῶτος καὶ διὰ τέλους ἀεὶ θερινὸς ὡς τὰ πολλὰ διατελῶν ταῖς φοιτήσεσι, καθάπερ οἱ τῶν ὀρνίθων διαπορευόμενοι καὶ τούτων οἱ πολλοὶ κατὰ θάλατταν ἀτεχνῶς οἷον πετόμενοι, χρηματισμοῦ χάριν ἐμπορευόμενοι ἔτους ὥρᾳ πέτονται πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις. ὃν ἀγοραῖς καὶ λιμέσι καὶ δημοσίοις οἰκοδομήμασιν ἔξω τῆς πόλεως πρὸς τῇ πόλει ὑποδέχεσθαι χρή, τοὺς ἐπὶ τούτοις ἄρχοντας τεταγμένους φυλάττοντας μὴ νεωτερίζῃ τίς τι τῶν τοιούτων ξένων, καὶ δίκας αὐτοῖς ὀρθῶς διανέμοντας ἀναγκαῖα μέν, ὡς ὀλίγιστα δ' ἐπιχρωμένους. ὁ δὲ δεύτερος, ὄμμασιν ὄντως θεωρός, ὅσα τε μουσῶν ὠσὶν ἔχεται θεωρήματα. τῷ δὴ τοιούτῳ παντὶ χρὴ καταλύσεις πρὸς ἱεροῖς εἶναι φιλοξενίας ἀνθρώπων παρεσκευασμένας. χρὴ δὲ καὶ τῶν τοιούτων, ἱερέας τε καὶ νεωκόρους ἐπιμελεῖσθαι καὶ τημελεῖν. ὅπως ἂν τὸν μέτριον ἐπιμείναντες χρόνον, ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαντες ὧν χάριν ἀφίκοντο, ἀβλαβεῖς τοῦ δρᾶσαί τε καὶ παθεῖν ἀπαλλάττωνται. δικαστὰς δ' αὐτοῖς εἶναι τοὺς ἱερέας. ἐὰν ἀδικῇ τις αὐτῶν τινα, ἢ τιν' ἄλλον ἀδικῇ τις τούτων ὅσα ἐντὸς δραχμῶν πεντήκοντα. ἐὰν δέ τι μεῖζον ἔγκλημα αὐτοῖς γίγνηται, πρὸς τοῖς ἀγορανόμοις εἶναι δεῖ δίκας τοῖς τοιούτοις. τρίτον δὲ ξένον ὑποδέχεσθαι χρὴ δημοσίᾳ τὸν κατά τι δημόσιον ἐξ ἄλλης χώρας ἀφιγμένον, ὃν στρατηγοῖς τε καὶ ἱππάρχοις καὶ ταξιάρχοις ὑποδεκτέον ἐστὶ μόνοις. τήν τ' ἐπιμέλειαν τοῦ τοιούτου, μετὰ τῶν πρυτάνεων ποιητέον ἐκείνῳ, παρ' ὅτῳ τίς ἂν αὐτῶν τὴν κατάλυσιν ξενωθεὶς ποιήσηται μόνῳ. τέταρτος δὲ ἄν ποτέ τις ἀφίκηται, σπάνιος μέν. ἂν δ' οὖν ποτέ τις ἔλθῃ τῶν παρ' ἡμῖν θεωρῶν ἀντίστροφος ἐξ ἄλλης χώρας, πρῶτον μὲν ἔλαττον ἐτῶν μηδὲν πεντήκοντα γεγονὼς ἔστω. πρὸς τούτῳ δὲ ἀξιῶν, τι καλὸν ἰδεῖν τῶν ἐν

ταῖς

ταῖς ἄλλαις πόλεσι διαφέρον ἐν καλλοναῖς, ἢ καὶ δεῖξαί τι κατὰ ταῦτα ἄλλῃ πόλει, ἴτω μὲν νῦν πᾶς ἀκέλευστος ὁ τοιοῦτος ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων καὶ σοφῶν θύρας, τοιοῦτος ἕτερος αὐτὸς ὤν. ἐπὶ γὰρ τὴν τοῦ τῆς παιδείας ἐπιμελουμένου πάσης οἴκησιν ἴτω, πιστεύων ἱκανῶς εἶναι ξένος τῷ τοιούτῳ ξενῶνι, ἢ τῶν νικηφόρων τινὸς ἐπ' ἀρετῇ, ξυνὼν τούτων τισί. τὸ μὲν διδάξας, τὸ δὲ μαθὼν, ἀπαλλαττέσθω φίλος παρὰ φίλων δώροις καὶ τιμαῖς πρεπούσαις τιμηθείς. τούτοις δὴ τοῖς νόμοις ὑποδέχεσθαί τε χρὴ πάντας ξένους τε καὶ ξένας ἐξ ἄλλης χώρας καὶ τοὺς αὐτῶν ἐκπέμπειν τιμῶντας ξένιον Δία, μὴ βρώμασι καὶ θύμασι τὰς ξενηλασίας ποιουμένους, καθάπερ ποιοῦσι νῦν θρέμματα Νείλου, μὴ δὲ κηρύγμασιν ἀγρίοις. Ἐγγύην ἣν ἂν ἐγγυᾶταί τις, διαῤῥήδην ἐγγυάσθω, τὴν πρᾶξιν πᾶσαν διομολογούμενος ἐν συγγραφῇ, καὶ ἐναντίον μαρτύρων μὴ ἔλαττον ἢ τριῶν, ὅσα ἐντὸς χιλίων. τὰ δ' ὑπὲρ χιλίας μὴ ἔλαττον ἢ πέντε. ἐγγυητὴς μὲν δὴ καὶ ὁ προπωλῶν ὁτιοῦν, τοῦ μὴ ἐνδίκως πωλοῦντος, ἢ καὶ μηδαμῶς ἀξιόχρεω. ὑπόδικος δ' ἔστω καὶ ὁ προπωλῶν καθάπερ ὁ ἀποδόμενος. φωρᾶν δὲ ἂν ἐθέλῃ τίς τι παρ' ὁτῳοῦν, γυμνὸς ἢ χιτωνίσκον ἔχων ἄζωστος, προομόσας τοὺς νομίμους θεοὺς, ἦ μὴν ἐλπίζων εὑρήσειν, οὕτω φωρᾶν. ὁ δὲ, παρεχέτω τὴν οἰκίαν τά τε σεσημασμένα καὶ τὰ ἀσήμαντα φωρᾶν. ἐὰν δέ τις ἐρευνᾶν βουλομένῳ φωρᾶν μὴ διδῷ, δικάζεσθαι μὲν τὸν ἀπειργόμενον, τιμησάμενον τὸ ἐρευνώμενον. ἂν δέ τις ὄφλῃ, τὴν διπλασίαν τοῦ τιμηθέντος βλάβην ἐκτίνειν. ἐὰν δὲ ἀποδημῶν οἰκίας δεσπότης τυγχάνῃ, τὰ μὲν ἀσήμαντα παρεχόντων οἱ ἐνοικοῦντες ἐρευνᾶν. τὰ δὲ σεσημασμένα, παρασημηνάσθω. καὶ ὃν ἂν ἐθέλῃ φύλακα καταστησάτω πέντε ἡμέρας ὁ φωρῶν. ἐὰν δὲ πλείονα χρόνον ἀπῇ, τοὺς ἀστυνόμους παραλαβὼν, οὕτω φωράτω, λύων καὶ τὰ σεσημασμένα. πάλιν δὲ μετὰ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἀστυνόμων, κατὰ ταυτὰ σημηνάσθω. τῶν ἀμφισβητησίμων, χρόνου ὅρος ὃν ἐάν τις ᾖ κεκτημένος, μηκέτ' ἀμφισβητεῖν ἐξεῖναι. χωρίων μὲν οἰκήσεών τε τῇδε, οὐκ ἔστ' ἀμφισβήτησις. τῶν δὲ ἄλλων, ὅ, τι ἄν τις κεκτημένος ᾖ, ἐὰν μὲν κατὰ ἄστυ καὶ κατ' ἀγορὰν καὶ ἱερὰ χρώμενος φαίνηται, καὶ μηδεὶς ἐπιλάβηται, φῇ δὲ ζητεῖν τοῦτον τὸν χρόνον, ὁ δὲ μὴ ἀποκρυπτόμενος φανερὸς ᾖ, ἐὰν οὕτω τις ἐνιαυτὸν ὁτιοῦν ἐκτημένος. ὁ δὲ ζητῶν διαγένηται, μὴ ἐξέστω τοιούτου κτήματος ἐπιλαβέσθαι μηδὲν ἀπελθόντος ἐνιαυτοῦ. ἐὰν δὲ κατ' ἄστυ μὲν μὴ, μὴ δὲ κατ' ἀγορὰν χρῆται, κατ' ἀγροὺς δὲ φανερῶς, μὴ προστυχὴς δὲ ἐν πέντε ἔτεσι γένηταί τις, τῶν πέντε ἐξελθόντων ἐτῶν, μηκέτι τοῦ λοιποῦ χρόνου ἐξέστω τούτῳ τοῦ τοιούτου ἐπιλαβέσθαι. ἐὰν δὲ κατ' οἰκίας ἐν ἄστει τέ τις χρῆται, τριετῆ τὴν προθεσμίαν εἶναι. ἐὰν δὲ κατ' ἀγροὺς ἐν ἀφανεῖ κέκτηται, δέκα ἐτῶν. ἐὰν δ' ἐν ἀλλοδημίᾳ, τοῦ παντὸς χρόνου ὅταν ἀνεύρῃ που, μηδεμίαν εἶναι προθεσμίαν τῆς ἐπιλήψεως. Ἐάν τίς τινα δίκῃ παραγενέσθαι κωλύσῃ βίᾳ, εἴτε αὐτὸν εἴτε μάρτυρας, ἐὰν μὲν δοῦλον εἴτε αὐτοῦ εἴτε ἀλλότριον, ἀτελῆ καὶ ἄκυρον γίγνεσθαι τὴν δίκην. ἐὰν δ' ἐλεύθερον, πρὸς τῷ ἀτελῆ, δεθῆναι μὲν ἐνιαυτὸν, ὑπόδικον δὲ ἀνδραποδισμοῦ τῷ ἐθέλοντι γίγνεσθαι. ἐὰν δὲ ἀνταγωνιστὴν γυμνικῆς ἢ μουσικῆς ἢ τινος ἀγῶνος ἑτέρου διακωλύῃ τίς βίᾳ μὴ παραγίγνεσθαι, φραζέτω μὲν ὁ ἐθέλων τοῖς ἀθλοθέταις, οἱ δ' εἰς τὸν ἀγῶνα ἐλεύθερον ἀφιέντων, τὸν ἐθέλοντα ἀγωνίζεσθαι. ἐὰν δὲ ἀδυνατήσωσιν, ἐὰν μὲν ὁ κωλύων ἀγωνίζεσθαι νικήσῃ, τά τε νικητήρια τῷ διακωλυθέντι διδόναι, καὶ νικήσαντα γράφειν ἐν ἱεροῖς οἷς ἂν ἐθέλῃ. τῷ δὲ διακωλύσαντι, μὴ ἐξέστω μηδὲν ἀνάθημα μηδ' ἐπιγραφὴν τοῦ τοιούτου ἀγῶνος ποτὲ γενέσθαι. βλάβης δὲ ὑπόδικος γιγνέσθω, ἐάν τε ἡττῆται ἀγωνιζόμενος ἐάν τε καὶ νικᾷ. Ἐάν τέ τις κλεμμάδιον ὁτιοῦν ὑποδέχηται γιγνώσκων, τὴν αὐτὴν ὑπεχέτω δίκην τῷ κλέψαντι. φυγάδος δὲ ὑποδοχῆς, θάνατος ἔστω ζημία. Τὸν αὐτὸν φίλον τε καὶ ἐχθρὸν νομιζέτω πᾶς τῇ πόλει. ἐὰν δέ τις ἰδίᾳ ποιῆται πρός τινας εἰρήνην ἢ πόλεμον ἄνευ τοῦ κοινοῦ, θάνατος ἔστω καὶ τούτῳ ζημία. ἐὰν δέ τι μέρος τῆς πόλεως εἰρήνην, ἢ πόλεμον πρός τινας ἑαυτῷ ποιῆται, τοὺς αἰτίους οἱ στρατηγοὶ ταύτης τῆς πράξεως εἰσαγόντων εἰς δικαστήριον. ὀφλόντι δὲ, θάνατος ἔστω δίκη. Τοὺς τῇ πατρίδι διακονοῦντάς τι, δώρων χωρὶς χρὴ διακονεῖν. πρόφασιν δ' εἶναι μηδεμίαν, μηδὲ λόγον ἐπαινούμενον, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς μὲν δεῖ δέχεσθαι δῶρα, ἐπὶ δὲ φλαύροις, οὔ. τὸ γὰρ γνῶναι καὶ γνόντα καρτερεῖν, οὐκ εὐπετές. ἀκούοντα δὲ ἀσφαλέστατον πείθεσθαι τῷ νόμῳ, μηδὲν ἐπὶ δώροισι διακονεῖν. ὁ δὲ μὴ πειθόμενος ἁπλῶς, τεθνάτω ἁλοὺς τῇ δίκῃ. Χρημάτων εἰσφορᾶς πέρι τῷ κοινῷ, τετιμῆσθαι μὲν ἕκαστον τὴν οὐσίαν, ἕνεκα πολλῶν χρειῶν. καὶ τὴν ἐπέτειον ἐπικαρπίαν, ἐν γράμμασιν ἀποφέρειν ἀγρονόμοις φυλέτας, ὅπως ἂν δυοῖν οὔσαιν ταῖν εἰσφοραῖν, ὁποτέρᾳ τὸ δημόσιον ἂν χρῆσθαι βούληται, χρῆται κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον βουλευομένων. ἐάν τε τῷ τοῦ τιμήματος ὅλου μέρει, ἐάν τε τῆς γενομένης ἐπ' ἐνιαυτὸν ἑκάστοτε προσόδου, χωρὶς τῶν εἰς τὰ ξυσσίτια τελουμένων. Θεοῖσι δὲ ἀναθήματα χρεὼν ἔμμετρα τὸν μέτριον ἄνδρα ἀνατιθέντα δωρεῖσθαι. γῆ μὲν οὖν ἑστία τε οἰκήσεως, ἱερὰ πᾶσι πάντων θεῶν. μηδεὶς οὖν δευτέρως ἱερὰ καθιερούτω θεοῖς. χρυσὸς δὲ καὶ ἄργυρος ἐν ἄλλαις πόλεσιν ἰδίᾳ τε καὶ ἐν ἱεροῖς ἐστιν ἐπίφθονον κτῆμα. ἐλέφας δὲ ἀπολελοιπότος ψυχὴν σώματος οὐκ εὐχερὲς ἀνάθημα. σίδηρος δὲ καὶ χαλκὸς, πολέμων ὄργανα. ξύλου δὲ, μονόξυλον ὅ, τι ἂν ἐθέλῃ τις, ἀνατιθέτω. καὶ λίθου ὡσαύτως, πρὸς τὰ κοινὰ ἱερά. ὑφὴν δὲ μὴ πλέον ἔργον γυναικὸς μιᾶς ἔμμηνον. χρώματα δὲ λευκὰ πρέποντ' ἂν θεοῖς εἴη καὶ ἄλλοθι καὶ ἐν ὑφῇ. βάμματα δὲ μὴ προσφέρειν, ἀλλ' ἢ πρὸς τὰ πολέμου κοσμήματα, θειότατα δὲ δῶρα

ὄρνιθές τε καὶ ἀγάλματα, ὅσα περ ἂν ἐν μιᾷ ζωγράφος ἡμέρᾳ εἰς ἀποτελῇ. καὶ τἄλλα ἔστω κατὰ τὰ τοιαῦτα ἀναθήματα μεμιμημένα. ὅτε δὲ μέρη διῄρηται τῆς πόλεως ξυμπάσης, ὅσα τε καὶ ἃ δεῖ γίγνεσθαι, καὶ νόμοι περὶ τῶν ξυμβολαίων εἰς δύναμιν τῶν μεγίστων πέρι, πάντων εἴρηνται, τὸ λοιπὸν δὴ δίκας ἂν εἴη χρεὼν γίγνεσθαι.

Δικαστηρίων δὲ τὸ μὲν πρῶτον, αἱρετοὶ δικασταὶ γίγνοιντ' ἄν, οὓς ἂν ὁ φεύγων τε καὶ ὁ διώκων ἕλωνται κοινῇ, διαιτηταὶ δικαστῶν τοὔνομα μᾶλλον πρέπον ἔχοντες. δεύτεροι δὲ κωμῆταί τε καὶ φυλέται κατὰ τὸ δωδέκατον μέρος διῃρημένοι. ἐν οἷς μὴ διακριθῶσιν, ἐν τοῖς πρώτοις, περὶ ζημίας μείζονος ἰόντων ἀγωνιούμενοι. ὁ δὲ φεύγων, ἂν ἡττηθῇ τὸ δεύτερον, τὸ πεμπτημόριον ἀποτινέτω τοῦ τιμήματος τῆς γραφείσης δίκης. ἐὰν δ' ἐγκαλῶν τις τοῖς δικασταῖς τὸ τρίτον ἀγωνίζεσθαι βούληται, ἀγέτω μὲν ἐπὶ τοὺς δικαστὰς τοὺς ἐκλεκτοὺς τὴν δίκην. ἐὰν δὲ πάλιν ἡττηθῇ, τὴν ἡμιολίαν τοῦ τιμήματος ἀποτινέτω. ἐὰν δὲ ὁ διώκων ἡττηθεὶς ἐν πρώτοις μὴ ἠρεμῇ, εἰς δὲ τοὺς δευτέρους ἴῃ, νικήσας μὲν δὴ τὸ πέμπτον μέρος ἀπολαμβανέτω. νικηθεὶς δέ, ἀποτινέτω ταὐτὸν μέρος τῆς δίκης. ἐὰν δ' εἰς τὸ τρίτον ἔλθωσι δικαστήριον ἀπειθήσαντες ταῖς ἔμπροσθεν δίκαις, ὁ μὲν φεύγων ἡττηθείς, ὥσπερ εἴρηται τὴν ἡμιολίαν, ὁ δὲ διώκων τὴν ἡμίσειαν, τοῦ τιμήματος ἀποτινέτω. κληρώσεις δὲ δικαστηρίων καὶ πληρώσεις, καὶ ὑπηρεσιῶν ἑκάσταις τῶν ἀρχῶν καταστάσεις, καὶ χρόνοι ἐν οἷς ἕκαστα γίγνεσθαι χρεὼν καὶ διαψηφίσεων πέρι καὶ ἀναβολῶν, καὶ πάνθ' ὁπόσα τοιαῦτα ἀναγκαῖα περὶ δίκας γίγνεσθαι, προτέρων τε καὶ ὑστέρων λήξεις, ἀποκρίσεών τε ἀνάγκας καὶ παρακαταβάσεων, καὶ ὅσα τούτων ἀδελφὰ ξύμπαντα, εἴπομεν μὲν καὶ πρόσθεν. καλὸν δὲ τό γε ὀρθόν, καὶ δὶς καὶ τρίς. πάντα δ' οὖν ὁπόσα σμικρὰ καὶ ῥάδια νόμιμα εὑρίσκειν, πρεσβύτου νομοθέτου παραλιπόντος, τὸν νέον ἀναπληροῦν χρὴ νομοθέτην. τὰ μὲν ἴδια δικαστήρια, ταύτῃ πῃ γιγνόμενα, μέτρον ἂν ἔχοι. τὰ δὲ δημόσια καὶ κοινὰ καὶ ὅσοις ἀρχὰς δεῖ χρωμένας τὰ προσήκοντα ἑκάστῃ τῶν ἀρχῶν διοικεῖν, ἔστ' ἐν πολλαῖς πόλεσιν οὐκ ἀσχήμονα ἐπιεικῶν ἀνδρῶν, οὐκ ὀλίγα νομοθετήματα. ὅθεν νομοφύλακας χρὴ τὰ πρέποντα τῇ νῦν γεννωμένῃ πολιτείᾳ κατασκευάζειν. συλλογισαμένους καὶ ἐπανορθουμένους, ταῖς ἐμπειρίαις διαβασανίζοντας, ἕως ἂν ἱκανῶς αὐτῶν ἕκαστα δόξῃ κεῖσθαι. τότε δὲ τέλος ἐπιθέντας, ἀκίνητα οὕτως ἤδη σφραγισαμένους χρῆσθαι τὸν ἅπαντα βίον. ὅσα δὲ περί τε σιγὴν δικαστῶν καὶ εὐφημίας καὶ τοὐναντίον, καὶ ὅσα παραλλάττει τῶν πολλῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι δικαίων καὶ ἀγαθῶν καὶ καλῶν, τὰ μὲν εἴρηται, τὰ δ' ἔτι πρὸς τῷ τέλει ῥηθήσεται. πρὸς ἃ πάντα χρὴ τὸν μέλλοντα δικαστὴν ἴσον ἔσεσθαι, κατὰ δίκην βλέπειν τε καὶ κεκτημένον γράμματα, αὐτῶν πέρι μανθάνειν. πάντων γὰρ μαθημάτων κυριώτατα, τοῦ τὸν μανθάνοντα βελτίω γίγνεσθαι, τὰ περὶ τοὺς νόμους κείμενα, ἅ εἴπερ ὀρθῶς εἴη τεθέντα, γίγνοιτ' ἄν. ἢ μάτην τοὔνομα νῷ προσῆκον κέκτητ' ἂν ὁ θεῖος ἡμῖν καὶ θαυμαστὸς νόμος. καὶ δὴ καὶ τῶν ἄλλων λόγων ὅσοι τε ἐν ποιήμασιν ἔπαινοι καὶ ψόγοι περί τινων λέγονται, καὶ ὅσοι καταλογάδην, εἴτ' ἐν γράμμασιν, εἴτε καθ' ἡμέραν ἐν ταῖς ἄλλαις πάσαις συνουσίαις διά φιλονεικίας τε ἀμφισβητοῦνται καὶ διὰ ξυγχωρήσεων ἔστιν ὅτε καὶ μάλα ματαίων, τούτων πάντων ἂν βάσανος εἴη σαφής, τὰ τοῦ νομοθέτου γράμματα. ἃ δεῖ κεκτημένον ἐν αὐτῷ καθάπερ ἀλεξιφάρμακα τῶν ἄλλων λόγων τὸν ἀγαθὸν δικαστήν, αὑτόν τε ὀρθοῦν καὶ τὴν πόλιν. τοῖς μὲν ἀγαθοῖς μονὰς τῶν δικαίων καὶ ἐπαύξησιν παρασκευάζοντα. τοῖς δὲ κακοῖς, ἐξ ἀμαθίας καὶ ἀκολασίας καὶ δειλίας, καὶ ξυλλήβδην πάσης ἀδικίας εἰς τὸ δυνατὸν μεταβολήν, ὅσοις ἰάσιμοι δόξαι τῶν κακῶν. οἷσι δὲ ὄντως ἐπικεκλωσμέναι, θάνατον ἴαμα ταῖς οὕτω διατεθείσαις ψυχαῖς διανέμοντες. ὃ δικαίως εἴη πολλάκις ἂν εἰρημένον, ἄξιοι ἐπαίνου γίγνοιντ' ἂν τῇ πάσῃ πόλει, τοιοῦτοι δικασταὶ καὶ δικαστῶν ἡγεμόνες. ἐπειδὰν δὲ αἱ κατ' ἐνιαυτὸν δίκαι τέλος ἐκδικασθεῖσαι ἔχωσι ταῖς πράξεσι, νόμους αὐτῶν χρεὼν γίγνεσθαι τούσδε. πρῶτον μὲν ἡ δικάζουσα ἀρχή, τὰ τοῦ ὄφλοντος χρήματα τῷ νικήσαντι πάντα ἀποδιδότω, χωρὶς τῶν ἀναγκαίων κεκτῆσθαι. μετὰ δὲ τὴν διαψήφισιν ἑκάστην, εὐθὺς ὑπὸ κήρυκος ἀκουόντων τῶν δικαστῶν. ἐπειδὰν δὲ ὁ τῶν δικασίμων μηνῶν ἐχόμενος γένηται μήν, ἐάν τις μὴ ἀπαλλάττῃ τὸν νικήσαντα ἑκόντα ἑκών, ἡ δικάσασα ἀρχὴ συνεπομένη τῷ νικῶντι, τὰ τοῦ ὄφλοντος παραδιδότω χρήματα. ἐὰν δὲ μὴ ἔχωσιν ὁπόθεν, ἐλλείπῃ δὲ μὴ ἔλαττον δραχμῆς, μὴ πρότερον εἶναι τούτῳ δίκας πρὸς ἄλλον μηδένα, πρὶν ἂν ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος ἅπαν τῷ νικήσαντι. ἄλλοις δὲ πρὸς τοῦτον ἔστωσαν δίκαι κυρίως. ἐὰν δέ τις ἀφαιρῆται τὴν ἀρχὴν τὴν καταδικάσασαν καταδικασθείς, εἰσαγόντων μὲν αὐτὸν εἰς τὸ τῶν νομοφυλάκων δικαστήριον, οἱ ἀφαιρεθέντες ἀδίκως. ἐὰν δέ τις ὄφλῃ τὴν τοιαύτην δίκην, ὡς ὅλην τὴν πόλιν, καὶ νόμους φθείρων, θανάτῳ ζημιούσθω. ἀνδρὶ δὴ τῷ μετὰ τοῦτο γεννηθέντι καὶ ἐκτραφέντι καὶ γεννήσαντι καὶ ἐκθρέψαντι τέκνα, καὶ ξυμμίξαντι συμβόλαια μετρίως, διδόντι τε δίκας εἴ τινα ἠδικήκει, καὶ παρ' ἑτέρου ἐκλαβόντι σὺν τοῖς νόμοις, ἐν μοίρᾳ γηράσαντι, τελευτὴ γίγνοιτ' ἂν κατὰ φύσιν.

Περὶ τελευτησάντων δή, εἴτε τις ἄρρην, εἴτε τις θῆλυς ᾖ, τὰ μὲν περὶ τὰ θεῖα νόμιμα, τῶν τε ὑπὸ γῆς θεῶν καὶ τῶν τῇδε ὅσα προσήκει τελεῖσθαι, τοὺς ἐξηγητὰς γίγνεσθαι κυρίους φράζοντας. θήκας δ' εἶναι τῶν χωρίων ὁπόσα μὲν ἐργάσιμα, μηδαμοῦ. μήτε τι μέγα, μήτε τι σμικρὸν μνῆμα. ἃ δὲ ἡ χώρα πρὸς τοῦτ' αὐτὸ μόνον φύσιν ἔχει, τὰ τῶν τετελευτηκότων σώματα μάλιστα ἀλυπήτως τοῖς ζῶσι δεχομένη κρύπτειν, ταῦτα ἐκπληροῦν. τοῖς δὲ ἀνθρώποις ὅσα τροφὴν μήτηρ οὖσα ἡ γῆ πρὸς ταῦτα πέφυκε βούλεσθαι φέρειν, μήτε ζῶν. μήτε τις ἀποθανὼν στερείτω τὸν ζῶνθ' ἡμῶν. χῶμα δὲ μὴ χωννύναι

νῦν ἂν ὑψηλότερον πέντε ἀνδρῶν ἔργον, ἐν πέντε ἡμέραις ἀποτελούμενον. λίθινα δὲ ἐπιθήματα, μὴ μείζω ποιεῖν, ἢ ὅσα δέχεσθαι τὰ τοῦ τετελευτηκότος ἐγκώμια βίου, μὴ πλείω τεττάρων ἡρωϊκῶν στίχων. τὰς δὲ προθέσεις, πρότερον μὲν μὴ μακρότερον χρόνον ἔνδον γίγνεσθαι, τοῦ δηλοῦντος τόν τε ἐκτεθνεῶτα καὶ τὸν ὄντως τεθνηκότα. εἴη δ᾽ ἂν σχεδὸν ὡς τἀνθρώπινα μέτρον ἔχουσα, τριταία πρὸς τὸ μνῆμα ἐκφορά. πείθεσθαι δ᾽ ἐστὶ τῷ νομοθέτῃ χρεὼν τά τε ἄλλα, καὶ λέγοντι ψυχὴν σώματος εἶναι τὸ πᾶν διαφέρουσαν. ἐν αὐτῷ τε τῷ βίῳ, τὸ παρεχόμενον ἡμῶν ἕκαστον τοῦτ᾽ εἶναι, μηδὲν ἀλλ᾽ ἢ τὴν ψυχήν. τὸ δὲ σῶμα ἰνδαλλόμενον ἡμῶν ἑκάστοις ἕπεσθαι. καὶ τελευτησάντων λέγεσθαι καλῶς εἴδωλα εἶναι τὰ τῶν νεκρῶν σώματα. τὸν δὲ ὄντα ἡμῶν ἕκαστον ὄντως ἀθάνατον εἶναι ψυχὴν ἐπονομαζόμενον, παρὰ θεοὺς ἄλλους ἀπιέναι, δώσοντα λόγον καθάπερ ὁ νόμος ὁ πάτριος λέγει, τῷ μὲν ἀγαθῷ θαῤῥαλέον, τῷ δὲ κακῷ μάλα φοβερόν. βοήθειάν τε αὐτῷ μή τινα μεγάλην εἶναι τετελευτηκότι. ζῶντι γὰρ ἔδει βοηθεῖν πάντας τοὺς προσήκοντας, ὅπως ὅτι δικαιότατος ὢν καὶ ὁσιώτατος ἔζη τε ζῶν, καὶ τελευτήσας ἀτιμώρητος ἂν κακῶν ἁμαρτημάτων ἐγίγνετο, τῶν μετὰ τὸν ἐνθάδε βίον. ἐκ δὲ τούτων οὕτως ἐχόντων, οὐδέποτε οἰκοφθορεῖν χρὴ, διαφέροντα νομίζοντα τὸν αὑτοῦ εἶναι τὸν τῶν σαρκῶν ὄγκον θαπτόμενον. ἀλλ᾽ ἐκεῖνον τὸν υἱὸν ἢ ἀδελφὸν, ἢ ὅν τινά τις μάλιστα ἡγεῖται ποθῶν θάπτειν, οἴχεσθαι, περαίνοντα καὶ ἐμπιπλάντα τὴν αὑτοῦ μοῖραν. τὸ δὲ παρὸν δεῖν εὖ ποιεῖν, τὰ μέτρια ἀναλίσκοντα ὡς εἰς ἄψυχον χθονίων βωμόν. τὸ δὲ μέτριον, νομοθέτης ἂν μαντεύσαιτο οὐκ ἀσχημονέστατα. ἔστω δὴ νόμος οὗτος. τῷ μὲν δὴ τοῦ μεγίστου τιμήματος, εἰς τὴν πᾶσαν ταφὴν ἀναλισκόμενα μὴ πλέον πέντε μνῶν. τῷ δὲ τοῦ δευτέρου, τρεῖς μναῖ, καὶ δύο τῷ τοῦ τρίτου. μνᾶ δὲ τῷ τοῦ τετάρτου, μέτρον ἂν ἔχοι τῶν ἀναλωμάτων. νομοφύλαξι δὲ, πολλά τε ἄλλα ἀνάγκη πράττειν, καὶ πολλῶν ἐπιμελεῖσθαι. τούτων δ᾽ οὐχ ἥκιστα, ὅπως ἂν παίδων τε καὶ ἀνδρῶν καὶ πάσης ἡλικίας ἐπιμελούμενοι ζῶσι, καὶ δὴ καὶ πρὸς τὸ τέλος ἁπάντων, νομοφύλαξ εἷς γέ τις ἐπιστατεῖ, ὃν ἂν οἱ τοῦ τετελευτηκότος ἐπίσκοπον οἰκεῖοι παραλάβωσιν. ᾧ καλόν τ᾽ ἔστω καλῶς καὶ μετρίως τὰ περὶ τὸν τετελευτηκότα γιγνόμενα, καὶ μὴ καλῶς, αἰσχρόν. πρόθεσις δὲ καὶ τ᾽ ἄλλα, ἔστω μὲν κατὰ τὸν περὶ τὰ τοιαῦτα νόμον γιγνόμενα. τῷ δὲ πολιτικῷ νομοθετοῦντι, παραχωρεῖν χρὴ τὰ τοιάδε. δακρύειν μὲν τὸν τετελευτηκότα ἐπιτάττειν ἢ μὴ, ἄμορφον. θρηνεῖν δὲ καὶ ἔξω τῆς οἰκίας φωνὴν ἐξαγγέλλειν, ἀπαγορεύειν. καὶ τὸν νεκρὸν εἰς τὸ φανερὸν προσάγειν τῶν ὁδῶν κωλύειν. καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς πορευόμενον φθέγγεσθαι, καὶ πρὸ ἡμέρας ἔξω τῆς πόλεως εἶναι. ταῦτα δὴ κείσθω τε οὕτω περὶ τὰ τοιαῦτα νόμιμα. καὶ ὁ μὲν πειθόμενος, ἔστω ζημίας ἐκτός. ὁ δὲ ἀπειθῶν ἑνὶ τῶν νομοφυλάκων, ὑπὸ πάντων ζημιούσθω τῇ δοξάσῃ πᾶσι κοινῇ ζημίᾳ. ὅσαι δ᾽ ἄλλαι γίγνονται περὶ τελευτήσαντας ταφαὶ, εἴτε καὶ ἄταφοι πράξεις, περὶ πατροφόνων καὶ ἱεροσύλων καὶ τῶν τοιούτων πάντων, εἰρημέναι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν κεῖνται διὰ νόμων. ὥς τε σχεδὸν ἡ νομοθεσία τέλος ἂν ἡμῖν ἔχοι. τῶν πάντων δ᾽ ἑκάστοτε τέλος, οὐ τὸ δρᾶσαί τι σχεδὸν, οὐδὲ τὸ κτήσασθαι κατοικῆσαί τ᾽ ἐστίν. ἀλλὰ τῷ γεννηθέντι σωτηρίαν ἐξευρόντα τελέως ἀεὶ, τότ᾽ ἤδη νομίζειν, πᾶν ὅσον ἔδει πραχθῆναι, πεπρᾶχθαι. πρότερον δ᾽, ἀτελὲς εἶναι τὸ ὅλον. ΚΛ. Καλῶς ὦ ξένε λέγεις. πρὸς ὅτι δὲ τὸ νῦν αὖ ῥηθὲν εἴρηται, φράζ᾽ ἔτι σαφέστερον. ΑΘ. ὦ Κλεινία, πολλὰ τῶν ἔμπροσθεν καλῶς εἴρηται. σχεδὸν δὲ οὐχ ἥκιστα τὰ τῶν μοιρῶν προσρήματα. ΚΛ. Ποῖα δή; ΑΘ. Τὸ Λάχεσιν μὲν τὴν πρώτην εἶναι, Κλωθὼ δὲ τὴν δευτέραν, Ἄτροπον δὲ τρίτην, σώτειραν τῶν λεχθέντων. ἀπεικασμένα τῇ τῶν κλωσθέντων τῷ πυρὶ, τὴν ἀμετάστροφον ἀπεργαζομένων δύναμιν· ἃ δὴ καὶ πόλει καὶ πολιτείᾳ δεῖ μὴ μόνον ὑγίειαν καὶ σωτηρίαν τοῖς σώμασι παρασκευάζειν, ἀλλὰ καὶ εὐνομίαν ἐν ταῖς ψυχαῖς, μᾶλλον δὲ σωτηρίαν τῶν νόμων. ἡμῖν δ᾽ ἔτι μοι φαίνεσθαι δοκεῖ τοῦτ᾽ ἐλλεῖπον τοῖς νόμοις εἶναι. πῶς χρὴ τὴν ἀμετάστροφον αὐτοῖς ἐγγίγνεσθαι κατὰ φύσιν δύναμιν. ΚΛ. Οὐ σμικρὸν λέγεις, εἴπερ ἐστὶ καὶ δυνατὸν εὑρεῖν ὅποι γίγνοιτ᾽ ἂν παντὶ κτήματι τὸ τοιοῦτον. ΑΘ. Ἀλλ᾽ ἔστι μὴν δυνατὸν, ὥς γέ μοι τανῦν παντάπασι καταφαίνεται. ΚΛ. Μὴ τοίνυν ἀφιστώμεθα μηδενὶ τρόπῳ, πρὶν ἂν τοῦτ᾽ αὐτὸ ἐκποριζώμεθα τοῖς εἰρημένοις νόμοις. γελοῖον γὰρ τόγε μάτην πονήσαντα ὁτιοῦν, εἰς μηδὲν βέβαιον καταβαλεῖν. ΜΕ. Ὀρθῶς παρακελεύῃ. καὶ ἐμὲ τοιοῦτον εὑρήσεις ἄλλον. ΚΛ. Καλῶς δὴ λέγεις. τίς οὖν δὴ φῂς σωτηρία γίγνοιτ᾽ ἂν; καὶ τίνα τρόπον πολιτείᾳ τε καὶ τοῖς νόμοις ἡμῖν; ΑΘ. Ἆρ᾽ οὐκ εἴπομεν ὅτι δεῖ σύλλογον ἡμῖν ἐν τῇ πόλει γίγνεσθαι τοιόνδε τινα, δέκα μὲν τῶν νομοφυλάκων τοὺς πρεσβυτάτους ἀεί; τοὺς δὲ τἀριστεῖα εἰληφότας, ἅπαντας δεῖν εἰς ταὐτὸ συλλέγεσθαι τούτοις; ἔτι δὲ τοὺς ἐκδημήσαντας ἐπὶ ζήτησιν, εἴ τι που πρὸς τὴν νομοφυλακίαν γίγνοιτο ἐν καίριον ἀκοῦσαι. καὶ σωθέντας οἴκαδε, δόξαι τούτοις αὐτοῖς διεκβασανισθέντας, τοῦ ξυλλόγου ἀξιοκοινωνήτους εἶναι, πρὸς τούτοις δὲ ἕνα ἕκαστον δεῖν προσλαμβάνειν τῶν νέων, μὴ ἔλαττον ἢ τριακοντα ἔτη γεγονότα. πρῶτον δὲ αὐτὸν κρίναντα, ἐπάξιον εἶναι φύσει καὶ τροφῇ τὸν νέον, οὕτως εἰς τοὺς ἄλλους εἰσφέρειν. καὶ ἐὰν μὲν δόξῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις προσλαμβάνειν. εἰ δὲ μὴ, ἀπόῤῥητον εἶναι τὴν γεγονυῖαν κρίσιν, τοῖς τε ἄλλοις δὴ καὶ μάλιστ᾽ αὐτῷ τῷ ἀποκριθέντι. δεῖν δὲ ὄρθριον εἶναι τὸν σύλλογον, ἡνίκ᾽ ἂν τῶν ἄλλων πράξεων ἰδίων τε καὶ κοινῶν καὶ μάλιστ᾽ ᾖ τις σχολὴ παντί. τοιοῦτόν τι που λεχθὲν ἡμῖν ἦν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις; ΚΛ. Ἦν γὰρ οὖν. ΑΘ. Τούτου δὴ πέρι τοῦ συλλόγου πάλιν ἀναλαβὼν λέγοιμ᾽ ἂν τὸ τοιόνδε. φημὶ εἴ τις τοῦτον βάλοιτο οἷον ἄγκυραν πάσης τῆς πόλεως πάντα ἔχουσαν τὰ πρόσφορα ἑαυτῇ, σώζειν ἂν ξύμπαντα ἃ βουλόμεθα.

Κλ. Πῶς δή; Ἀθ. Τὸ μετὰ τοῦτο, ἡμέτερος ἂν καιρὸς γίγνοιτο ὀρθῶς φράζοντας, μηδὲν ἀπολείπειν προθυμίας. Κλ. Καὶ μάλα καλῶς εἶπες, ποίει θ' ὥσπερ καὶ διανοῇ. Ἀθ. Χρὴ τοίνυν ὦ Κλεινία, παντὸς πέρι νοῆσαι σωτῆρα τὸν εἰκότα ἐν ἑκάστοις τῶν ἔργων, ὡς ἐν ζώῳ ψυχὴ καὶ κεφαλὴ τό γε μέγιστον πεφύκατον. Κλ. Πῶς αὖ φῄς; Ἀθ. Ἡ τούτοιν ἀρετὴ δήπου, παντὶ παρέχει ζώῳ σωτηρίαν. Κλ. Πῶς. Ἀθ. Ψυχῇ μὲν πρὸς τοῖς ἄλλοις, νοῦς ἐγγιγνόμενος. κεφαλῇ δ' αὖ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὄψις καὶ ἀκοή. ξυλλήβδην δὲ, νοῦς μετὰ τῶν καλλίστων αἰσθήσεων κραθεὶς, γενόμενός τε εἰς ἓν, σωτηρία ἑκάστων, δικαιότατ' ἂν εἴη καλουμένη. Κλ. Ἔοικε γοῦν. Ἀθ. Ἔοικε γάρ, ἀλλ' ὁ περὶ τί νοῦς μετ' αἰσθήσεων κραθεὶς. σωτηρία πλοίων ἔν γε χειμῶσι καὶ ἐν εὐδίαις γίγνοιτ' ἄν. ἆρ' οὐκ ἐν νηῒ, κυβερνήτης ἅμα καὶ ναῦται τὰς αἰσθήσεις τῷ κυβερνητικῷ νῷ συγκερασάμενοι σώζουσιν αὑτούς τε καὶ τὰ περὶ τὴν ναῦν; Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Οὐδὲν δὴ πολλῶν δεῖ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα παραδειγμάτων. ἀλλ' οἷον περὶ στρατοπέδων νοήσωμεν, τίνα θέμενοι στρατηγοὶ σκοπὸν καὶ ἰατρικὴ ὑπηρεσία πᾶσα, στοχάζοιτ' ἂν τῆς σωτηρίας. Κλ. Ὀρθῶς. Ἀθ. Ἆρ' οὐχ ἡ μὲν νίκην καὶ κράτος πολεμίων, ἡ δὲ ἰατρῶν τε καὶ ὑπηρετῶν ὑγιείας σώμασι παρασκευήν; Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Ἰατρὸς δὴ τὸ περὶ σῶμα ἀγνοῶν ὃ προσείπομεν ὑγίειαν νῦν, ἢ νίκην στρατηγὸς, ἢ τῶν ἄλλων ὅσα δὴ διήλθομεν, ἔσθ' ὅπως ἂν νοῦν περί τι τούτων ἂν ἔχων φαίνοιτο; Κλ. Καὶ πῶς; Ἀθ. Τί δὲ δὴ περὶ πόλιν, εἴ τις τὸν σκοπὸν οἷ βλέπειν δεῖ τὸν πολιτικὸν φαίνοιτο ἀγνοῶν, ἆρα ἄρχων μὲν πρῶτον δικαίως ἂν προσαγορεύοιτο; εἶτα σώζειν ἂν δυνατὸς εἴη τοῦτο, οὗ τὸν σκοπὸν τὸ παράπαν μὴ δ' εἰδείη; Κλ. Καὶ πῶς; Ἀθ. Δεῖ δὴ καὶ τανῦν ὡς ἔοικεν εἴπερ μέλλει τέλος ὁ κατοικισμὸς τῆς χώρας ἡμῖν ἕξειν εἶναί τι τὸ γιγνῶσκον ἐν αὐτῷ πρῶτον μὲν τοῦτο ὃ λέγομεν τὸν σκοπὸν, ὅστις ποτὲ ὁ πολιτικὸς ὢν ἡμῖν τυγχάνει. ἔπειτα ὃν τινα τρόπον δεῖ μετασχεῖν τούτου. καὶ τίς αὐτῷ καλῶς ἢ μὴ, συμβουλεύει τῶν νόμων αὐτῶν πρῶτον, ἔπειτα ἀνθρώπων. εἰ δ' ἔσται τοῦ τοιούτου κενή τις πόλις, οὐδὲν θαυμαστὸν ἄνουν οὖσαν καὶ ἀναίσθητον, εἰ πράξει τὸ προστυχὸν ἑκάστοτε ἐν ἑκάσταις τῶν πράξεων. Κλ. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀθ. Νῦν οὖν ἡμῖν ἐν τίνι ποτὲ τῶν τῆς πόλεως μερῶν, ἢ ἐπιτηδευμάτων ἐστὶν ἱκανὸν κατεσκευασμένον ὁτιοῦν τοιοῦτον φυλακτήριον, ἔχομεν φράζειν; Κλ. Οὐ δῆτα ὦ ξένε σαφῶς γε. εἰ δ' οὖν τοπάζειν δεῖ, δοκεῖ μοι τείνειν ὁ λόγος οὗτος εἰς τὸν σύλλογον ὃν εἶπες νῦν δὴ, νύκτωρ δεῖν ξυνιέναι. Ἀθ. Κάλλισθ' ὑπέλαβες ὦ Κλεινία. καὶ δεῖν δὴ τοῦτον ὡς ὁ νῦν παρεστηκὼς ἡμῖν λόγος μηνύει, πᾶσαν ἀρετὴν ἔχειν, ἧς ἀρχὴ τὸ μὴ πλανᾶσθαι πρὸς πολλὰ στοχαζόμενον. ἀλλ' εἰς ἓν βλέποντα, πρὸς τοῦτο ἀεὶ τὰ πάντα οἷον βέλη ἀφιέναι. Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Νῦν δὴ μαθησόμεθα ὅτι θαυμαστὸν οὐδὲν, πλανᾶσθαι τὰ τῶν πόλεων νόμιμα. ὅτι πρὸς ἄλλο ἄλλῃ βλέπει τῶν νομοθεσιῶν ἐν τῇ πόλει ἑκάστῃ. καὶ τὰ μὲν πολλὰ οὐδὲν θαυμαστὸν, τὸ τοῖς μὲν τὸν ὅρον εἶναι τῶν δικαίων, ὅπως ἄρξουσί τινες ἐν τῇ πόλει, εἴτ' οὖν βελτίους εἴτε χείρους τυγχάνουσιν ὄντες. τοῖς δ' ὅπως πλουτήσουσιν, εἴτ' οὖν δοῦλοί τινων ὄντες, εἴτε καὶ μή. τῶν δ' ἡ προθυμία πρὸς τὸν ἐλεύθερον δὴ βίον ὡρμημένη. οἱ δὲ, καὶ ξυνδύο νομοθετοῦνται, πρὸς ἄμφω βλέποντες, ἐλεύθεροί τε ὅπως ἄλλων τε πόλεων ἔσονται δεσπόται. οἱ δὲ σοφώτατοι ὡς οἴονται, πρὸς ταῦτά γε καὶ τὰ τοιαῦτα ξύμπαντα. εἰς ἓν δὲ οὐδὲν διαφερόντως τετιμημένον ἔχοντες φράζειν, εἰς ὃ τἄλλ' αὐτοῖς δεῖ βλέπειν. Κλ. Οὐκοῦν τό γε ἡμέτερον ὦ ξένε, ὀρθῶς ἂν εἴη πάλαι τιθέμενον. πρὸς γὰρ ἓν ἔφαμεν δεῖν ἀεὶ πάνθ' ἡμῖν τὰ τῶν νόμων βλέποντ' εἶναι. τοῦτο δ' ἀρετήν που ξυνεχωροῦμεν πάνυ ὀρθῶς λέγεσθαι. Ἀθ. Ναί. Κλ. Τὴν δέ γε ἀρετὴν, τέτταρα ἐθέμεθά που. Ἀθ. Πάνυ μὲν οὖν. Κλ. Νοῦν δέ γε πάντων τούτων ἡγεμόνα, πρὸς ὃν δὴ τά τε ἄλλα πάντα καὶ τούτων τὰ τρία δεῖ βλέπειν. Ἀθ. Κάλλιστ' ἐπακολουθεῖς ὦ Κλεινία. καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ξυνακολούθει. νοῦν γὰρ δὴ κυβερνητικὸν μὲν καὶ ἰατρικὸν καὶ στρατηγικὸν, εἴπομεν εἰς τὸ ἐν ἐκεῖνο οἷ δεῖ βλέπειν. τὸν δὲ πολιτικὸν ἐλέγχοντες ἐνταῦθ' ἐσμὲν νῦν. καὶ καθάπερ ἄνθρωπον ἐπανερωτῶντες, εἴποιμεν ἂν ὦ θαυμάσιε, σὺ δὲ δὴ ποῖ σκοπεῖς; τί ποτ' ἐκεῖνό ἐστι τὸ ἕν, ὃ δὴ σαφῶς, ὁ μὲν ἰατρικὸς νοῦς ἔχει φράζειν; σὺ δ' ὢν δὴ διαφέρων ὡς φαίης ἂν πάντων τῶν ἐμφρόνων, οὐχ ἕξεις εἰπεῖν; ἢ σύ γε Μέγιλλε καὶ Κλεινία ἔχετον διαρθροῦντες ὑπὲρ αὐτοῦ φράζειν πρὸς ἐμὲ, τί ποτε φατὲ εἶναι τοῦτο, καθάπερ ὑπὲρ ἄλλων ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς συχνῶν διωριζόμην; Κλ. Οὐδαμῶς ὦ ξένε. Ἀθ. Τί δ' ὅτι δεῖ προθυμεῖσθαί τε ξυνιδεῖν αὐτὸ καὶ ἐν οἷς; Κλ. Οἷον ἐν τίσι λέγεις. Ἀθ. Οἷον ὅτι τέτταρα ἔφαμεν ἀρετῆς εἴδη γεγονέναι. δῆλον ὡς ἓν ἕκαστον ἀνάγκη φάναι τεττάρων γε ὄντων. Κλ. Τί μήν; Ἀθ. Καὶ μὴν ἕν γε ἅπαντα ταῦτα προσαγορεύομεν. ἀνδρείαν γάρ φαμεν ἀρετὴν εἶναι, καὶ τὴν φρόνησιν ἀρετὴν. καὶ τὰ δύο τἄλλα ὡς ὄντως ὄντα οὐ πολλὰ ἀλλ' ἓν τοῦτο μόνον ἀρετήν. Κλ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀθ. Ἧι μὲν τοίνυν διαφέρετον αὐτοῖν τούτω τὼ δύο καὶ δύ' ὀνόματα ἐλαβέτην, καὶ τἄλλα οὐδὲν χαλεπὸν εἰπεῖν. ᾗ δὲ ἓν ἀμφοῖν ἐπωνομάσαμεν ἀρετὴν καὶ τοῖς ἄλλοις, οὐκ εὐπετὲς ἔτι. Κλ. Πῶς λέγεις; Ἀθ. Οὐδὲν χαλεπὸν ὅ γε λέγω δηλῶσαι. διανειμώμεθα γὰρ ἀλλήλοις τὴν ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν. Κλ. Πῶς αὖ φράζεις; Ἀθ. Ἐρώτησόν με τί ποτε ἓν προσαγορεύοντες ἀρετὴν, ἀμφότερα δύο πάλιν αὐτὰ προσείπομεν, τὸ μὲν ἀνδρείαν, τὸ δὲ φρόνησιν. λέγω γάρ σοι τὴν αἰτίαν ὅτι τὸ μέν ἐστι περὶ φόβον, οὗ καὶ τὰ θηρία μετέχει τῆς ἀνδρείας, καὶ τά γε τῶν παίδων ἤθη τῶν πάνυ νέων. ἄνευ γὰρ λόγου καὶ φύσει, γίγνεται ἀνδρεία ψυχή. ἄνευ δὲ αὖ λόγου ψυχὴ φρόνιμός τε καὶ νοῦν ἔχουσα, οὔτ' ἐγένετο πώποτε, οὔτ' ἔστιν, οὐδ' αὖθις ποτὲ γενήσεται ὡς ὄντος ἑτέρου.

Κλ. Ἀληθῆ

Κλ. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀθ. ἣ μὲν τοίνυν ἐστὸν διαφόρω καὶ δύο, σὺ παρ' ἐμοῦ ἀπείληφας τῷ λόγῳ. ἣ δὲ ἓν καὶ ταυτὸν, σὺ πάλιν ἀπόδος ἐμοί. διανοοῦ δὲ ὡς ἐρῶν, καὶ ὅπη τέτταρα ὄντα ἕν ἐστι, καὶ ἐμὲ δὲ ἀξίου σοῦ δείξαντος ὡς ἓν, πάλιν ὅπῃ τέτταρα. καὶ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο σκοπῶμεν, τὸν εἰδότα ἱκανῶς περὶ ὧντινων νοῦν, οἷς ἐστι μὲν ὄνομα. ἔστι δὲ αὖ καὶ λόγος, πότερον μόνον ἐπίστασθαι τοὔνομα χρεὼν, τὸν δὲ λόγον ἀγνοεῖν, ἢ τόν γε ὄντα τι καὶ περὶ τῶν διαφερόντων μεγέθει τε καὶ κάλλει, πάντα τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖν αἰσχρόν. Κλ. Ἔοικε γοῦν. Ἀθ. Μεῖζον δή τι νομοθέτῃ τε καὶ νομοφύλακι καὶ ὃς ἀρετῇ πάντων διαφέρειν οἴεται, καὶ νικητήρια τούτων αὐτῶν εἴληφεν, ἢ ταῦτα αὐτὰ περὶ ὧν νῦν λέγομεν, ἀνδρεία, σωφροσύνη, φρόνησις; δικαιοσύνη; Κλ. Καὶ πῶς; Ἀθ. Τούτων δὴ πέρι τοὺς ἐξηγητὰς τοὺς διδασκάλους, τοὺς νομοθέτας; τῶν ἄλλων τοὺς φύλακας, τῷ δεομένῳ γνῶναί τε καὶ εἰδέναι, ἢ τῷ δεομένῳ κολάζεσθαί τε καὶ ἐπιπλῆξαι ἁμαρτάνοντι, πότερον οὐ δεῖ διδάσκοντα ἣν δύναμιν ἔχει κακία τε καὶ ἀρετὴ, καὶ πάντως δηλοῦντα διαφέρειν τῶν ἄλλων. ἀλλ' ἢ ποιητήν τινα ἐλθόντα εἰς τὴν πόλιν, ἢ παιδευτὴν νέων φάσκοντα εἶναι, βελτίω φαίνεσθαι τοῦ πάσῃ ἀρετῇ νενικηκότος; εἶτα ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει ὅπου μὴ λόγῳ ἔργῳ τε ἱκανοὶ φύλακες εἶεν, ἀρετῆς πέρι γιγνώσκοντες ἱκανῶς θαυμαστόν τι ταύτην τὴν πόλιν, ἀφύλακτον οὖσαν, πάσχειν ἃ πολλαὶ πάσχουσι τῶν νῦν πόλεων; Κλ. Οὐδὲν γε ὡς εἰκός. Ἀθ. Τί οὖν ὃ λέγομεν νῦν ποιητέον ἡμῖν; ἢ πῶς τοὺς φύλακας ἀκριβεστέρους τῶν πολλῶν περὶ ἀρετῆς ἔργῳ καὶ λόγῳ κατασκευαστέον. ἢ τίνα τρόπον τῇ τῶν ἐμφρόνων κεφαλῇ τε καὶ αἰσθήσεσιν, ὁμοιωθήσεται ἡμῖν ἡ πόλις, ὡς τοιαύτην τινὰ φυλακὴν κεκτημένη ἐν αὐτῇ; Κλ. Πῶς οὖν δὴ καὶ τίνα τρόπον ὦ ξένε ἀπεικάζοντι αὐτὸ τοιούτῳ τινὶ λέγομεν; Ἀθ. Δῆλον ὡς αὐτῆς μὲν τῆς πόλεως οὔσης τοῦ κήτους. τῶν δὲ φυλάκων τοὺς μὲν νέους, οἷον ἐν ἄκρᾳ κορυφῇ ἀπειλημμένους τοὺς εὐφυεστάτους ὀξύτητας ἐν πάσῃ τῇ ψυχῇ ἔχοντας περὶ ὅλην κύκλῳ τὴν πόλιν ὁρᾶν. φρουροῦντας δὲ, παραδιδόναι μὲν τὰς αἰσθήσεις ταῖς μνήμαις. τοῖς πρεσβυτέροις δὲ, ἐξαγγέλους γίγνεσθαι πάντων τῶν κατὰ πόλιν. τοὺς δὲ νῷ ἀπεικασμένους, τῷ πολλὰ καὶ ἄξια λόγου διαφερόντως φρονεῖν, τοὺς γέροντας βουλεύεσθαι. καὶ ὑπηρέταις χρωμένους μετὰ συμβουλίας τοῖς νέοις, οὕτω δὴ κοινῇ σώζειν ἀμφοτέρους ὄντως τὴν πόλιν ὅλην, πότερον οὕτω λέγωμεν, ἢ πῶς ἄλλως δεῖν κατασκευάζεσθαι; μῶν ὁμοίους πάντας κεκτημένους, καὶ μὴ διηκριβωμένους ἔστιν οὓς τραφέντας τε καὶ πεπαιδευμένους. Κλ. Ἀλλ' ὦ θαυμάσιε, ἀδύνατον. Ἀθ. Ἰτέον ἄρα ἐπί τινα ἀκριβεστέραν παιδείαν τοῖς ἔμπροσθεν. Κλ. Ἴσως. Ἀθ. ἆρ' οὖν ἧς δὴ νῦν σχεδὸν ἐφηψάμεθα, τυγχάνοι ἂν οὖσα ἧς χρείαν ἔχομεν αὕτη. Κλ. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀθ. Οὐκοῦν ἐλέγομεν τόν γε περὶ ἕκαστα ἄκρον δημιουργόν τε καὶ φύλακα, μὴ νόμον δεῖν πρὸς τὰ πολλὰ βλέπειν δυνατὸν εἶναι, πρὸς δὲ τὸ ἓν ἐπείγεσθαι, γνῶναί τε καὶ γνόντα, πρὸς ἐκεῖνο συντάξασθαι πάντα ξυνορῶντα. Κλ. Ὀρθῶς. Ἀθ. ἆρ' οὖν ἀκριβεστέραν σκέψιν θεατέαν περὶ ὁτουοῦν γίγνοιτο, ἢ τὸ πρὸς μίαν ἰδέαν ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ἀνομοίων δυνατὸν εἶναι βλέπειν; Κλ. Ἴσως. Ἀθ. Οὐκ ἴσως. ἀλλ' ὄντως ὦ δαιμόνιε ταύτης οὐκ ἔστι σαφεστέρα μέθοδος ἀνθρώπων οὐδενί. Κλ. Σοὶ πιστεύων ὦ ξένε συγχωρῶ δὴ καὶ ταύτῃ πορευώμεθα λέγοντες. Ἀθ. Ἀναγκαστέον ἄρ' ὡς ἔοικε, καὶ τοὺς τῆς θείας πολιτείας ἡμῖν φύλακας, ἀκριβῶς ἰδεῖν. πρῶτον, ὅτί ποτε διὰ πάντων τῶν τεττάρων ταυτὸν τυγχάνει. ὃ δή φαμεν, ἔν τε ἀνδρείᾳ καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἐν φρονήσει ἓν ὂν, ἀρετὴν ἑνὶ δικαίως ἂν ὀνόματι προσαγορεύεσθαι. τοῦτο ὦ φίλοι, εἰ μὲν βουλόμεθα τανῦν οἷόνπερ σφόδρα πιέσαντες μὴ ἀνῶμεν πρὶν ἂν ἱκανῶς εἴπωμεν, τί ποτ' ἐστὶν εἰς ὃ βλεπτέον; εἴτε ὡς ἓν,, εἴτε ὡς ὅλον, εἴτε ὡς ἀμφότερα. εἴτε ὅπως ποτὲ πέφυκεν. ἢ τούτου διαφυγόντος ἡμᾶς οἰόμεθά ποτε ἡμῖν ἱκανῶς ἕξειν τὰ πρὸς ἀρετὴν, περὶ ἧς οὔτε εἰ πολλά ἐστ' οὔτ' εἰ τέτταρα, οὔθ' ὡς ἓν δυνατοὶ φράζειν ἐσόμεθα; οὐκοῦν ἐάν γε ἡμῖν ξυμβούλοις πειθώμεθα ἁμωσγέπως μηχανησόμεθα ἐν τῇ πόλει ἐγγεγονέναι τοῦθ' ἡμῖν. εἰ δ' ἄρα τὸ παράπαν δοκεῖ, ἐᾶν χρεών. Κλ. Ἥκιστα νὴ τὸν ξένιον ὦ ξένε θεὸν ἐατέον που τὸ τοιοῦτον, ἐπεὶ δοκεῖς ἡμῖν ὀρθότατα λέγειν. ἀλλὰ δὴ πῶς τις τοῦτ' ἂν μηχανῷτο. Ἀθ. Μήπω τὸ πῶς ἂν μηχανησαίμεθα λέγωμεν. εἰ δεῖ δὲ ἢ μὴ, πρῶτον βεβαιωσώμεθα τῇ ξυνομολογίᾳ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. Κλ. Ἀλλὰ μὴν δεῖ γε εἴπερ δυνατόν. Ἀθ. Τί δὲ δὴ περὶ καλοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ ταυτὸν τοῦτο διανοώμεθα, ὡς πόλλ' ἐστὶ μόνον ἕκαστον τούτων τοὺς φύλακας ἡμῖν γνωστέον, ἢ καὶ ὅπως ἕν τε καὶ ὅπῃ; Κλ. Σχεδὸν ἔοικ' ἐξανάγκης δεῖν, καὶ ὅπως ἓν διανοεῖσθαι. Ἀθ. Τί δ' ἐννοεῖν μὲν, τὴν δὲ ἔνδειξιν τῷ λόγῳ ἀδυνατεῖν ἐνδείκνυσθαι; Κλ. Καὶ πῶς; ἀνδραπόδου γάρ τινα σὺ λέγεις ἕξιν. Ἀθ. Τί δὲ περὶ πάντων τῶν σπουδαίων. ἆρ' ἡμῖν ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι δεῖ τοὺς ὄντως φύλακας ἐσομένους τῶν νόμων, ὄντως εἰδέναι τὰ περὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. καὶ λόγῳ τε ἱκανοὺς ἑρμηνεύειν εἶναι, καὶ τοῖς ἔργοις συνακολουθεῖν κρίνοντας τά τε καλῶς γιγνόμενα, καὶ τὰ μὴ κατὰ φύσιν. Κλ. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀθ. Μῶν οὖν οὐχ ἓν τῶν καλλίστων ἐστὶ τὸ περὶ τοὺς θεοὺς, ὃ δὴ σπουδῇ διεπερανάμεθα, ὡς εἰσί τε καὶ ὅσης φαίνονται κύριοι δυνάμεως εἰδέναι τε εἰς ὅσον δυνατὸν ἐστὶ ταῦτ' ἄνθρωπον γιγνώσκειν. καὶ τοῖς μὲν πλείστοις τῶν κατὰ πόλιν, ξυγγιγνώσκειν τῇ φήμῃ μόνον τῶν νόμων συνακολουθοῦσι. τοῖς δὲ φυλακῆς μεθέξουσι, μὴ δὲ ἐπιτρέπειν, ὃς ἂν μὴ διαπονήσηται τὸ πᾶσαν πίστιν λαβεῖν τῶν οὐσῶν περὶ θεῶν; τὴν δὲ μὴν ἐπιτροπὴν, εἶναι τὸ μηδέ ποτε τῶν νομοφυλάκων αἱρεῖσθαι τὸν

μὴ θεῖον

μὴ θεῖον καὶ διαπεπονηκότα πρὸς αὐτά, μὴ δ' αὖ τῶν πρὸς ἀρετὴν ἔγκριτον γίγνεσθαι. Κλ. Δίκαιον γοῦν ὡς λέγεις, τὸν περὶ τὰ τοιαῦτα ἀργὸν ἢ ἀδύνατον ἀποκρίνασθαι πόῤῥω τῶν καλῶν. Ἀθ. ἆρα οὖν ἴσμεν, ὅτι δύ' ἐστὸν τὼ περὶ θεῶν ἄγοντε εἰς πίστιν, ὅσα διήλθομεν ἐν τοῖς πρόσθεν; Κλ. Ποῖα; Ἀθ. Ἓν μὲν ὃ περὶ τὴν ψυχὴν ἐλέγομεν, ὡς πρεσβύτατόν τε καὶ θειότατόν ἐστι πάντων ὧν κίνησις γένεσιν παραλαβοῦσα, ἀέναον οὐσίαν ἐπόρισεν. ἓν δὲ τὸ περὶ τὴν φορὰν ὡς ἔχει τάξεως ἄστρων τε καὶ ὅσων ἄλλων ἐγκρατὴς νοῦς ἐστι, τὸ πᾶν διακεκοσμημένος. ὁ γὰρ ἰδὼν ταῦτα μὴ φαύλως μηδ' ἰδιωτικῶς, οὐδεὶς οὕτως ἄθεος ἀνθρώπων ποτὲ πέφυκεν, ὃς οὐ τοὐναντίον ἔπαθεν, ἢ τὸ προσδοκώμενον ὑπὸ τῶν πολλῶν. οἱ μὲν γὰρ διανοοῦνται τοὺς τὰ τοιαῦτα μεταχειρισαμένους, ἀστρονομίᾳ τε καὶ ταῖς μετὰ ταύτης ἀναγκαίαις ἄλλαις τέχναις ἀθέους γίγνεσθαι, καθεωρακότας ὡς οἷόν τε γιγνόμενα ἀνάγκαις πράγματ', ἀλλ' οὐ διανοίαις βουλήσεως ἀγαθῶν πέρι τελουμένων. Κλ. Τὸ δὲ δή, πῶς ἔχον ἂν εἴη; Ἀθ. Πᾶν ὅπερ εἶπον, τοὐναντίον ἔχει νῦν τε καὶ ὅτε ἄψυχα αὐτὰ οἱ διανοούμενοι διενοοῦντο. θαύματα μὲν οὖν καὶ τότε ὑπεδύετο περὶ αὐτά, καὶ ὑπωπτεύετο τὸ νῦν ὄντως δεδογμένον, ὅσοι τῆς ἀκριβείας αὐτῶν ἥπτοντο. ὅπως μήποτ' ἂν ἄψυχα ὄντα, οὕτως εἰς ἀκρίβειαν θαυμαστοῖς λογισμοῖς ἂν ἐχρῆτο νοῦν μὴ κεκτημένα. καί τινες ἐτόλμων τοῦτό γε αὐτὸ παρακινδυνεύειν, καὶ τότε λέγοντες, ὡς νοῦς εἴη ὁ διακεκοσμηκὼς πάνθ' ὅσα κατ' οὐρανόν. οἱ δὲ αὐτοὶ πάλιν ἁμαρτάνοντες ψυχῆς φύσεως, ὅτι πρεσβύτερον εἴη σωμάτων, διανοηθέντες δὲ ὡς νεώτερον, ἅπανθ' ὡς εἰπεῖν ἔπος ἀνέτρεψαν πάλιν, ἑαυτοὺς δὲ πολὺ μᾶλλον. τὰ γὰρ δὴ πρὸ τῶν ὀμμάτων πάντα αὐτοῖς ἐφάνη. τὰ κατ' οὐρανὸν φερόμενα, μεστὰ εἶναι λίθων καὶ γῆς, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀψύχων σωμάτων διανεμόντων τὰς αἰτίας, παντὸς τοῦ κόσμου. ταῦτ' ἦν τὰ τότε ἐξειργασμένα πολλὰς ἀθεότητας καὶ δυσχερείας τῶν τοιούτων ἅπτεσθαι. καὶ δὴ καὶ λοιδορήσεις γε ἐπῆλθον ποιηταῖς τοὺς φιλοσοφοῦντας κυσὶ ματαίαις ἀπεικάζοντες χρωμέναισιν ὑλακαῖς, ἀλλά ταῦτ' ἀνόητ' εἰπεῖν. νῦν δὲ ὅπερ εἴρηται, πᾶν τοὐναντίον ἔχει. Κλ. Πῶς; Ἀθ. Οὐκ ἔστι ποτε γενέσθαι βεβαίως θεοσεβῆ θνητῶν ἀνθρώπων οὐδένα, ὃς ἂν μὴ τὰ λεγόμενα ταῦτα νῦν δύο λάβῃ. ψυχήν τε ὡς ἔστι πρεσβύτατον ἁπάντων ὅσα γονῆς μετείληφεν, ἀθάνατόν τε, ἄρχει τε δὴ σωμάτων πάντων. ἐπὶ δὲ τούτοισι δή, τὸ νῦν εἰρημένον πολλάκις, τόν τε εἰρημένον ἐν τοῖς ἄστροις νοῦν τῶν ὄντων. τά, τε πρὸ τούτων ἀναγκαῖα μαθήματα λάβῃ. τά, τε κατὰ τὴν μοῦσαν τούτοις τῆς κοινωνίας συνθεασάμενος χρήσηται πρὸς τὰ τῶν ἠθῶν ἐπιτηδεύματα καὶ νόμιμα συναρμοττόντως, ὅσα τε λόγον ἔχει, τούτων δυνατὸς ᾖ δοῦναι τὸν λόγον, ὅσα τε μή. ὁ δὲ μὴ ταῦθ' οἷός τ' ὢν πρὸς ταῖς δημοσίαις ἀρεταῖς κεκτῆσθαι σχεδόν, ἄρχων μὲν οὐκ ἄν ποτε γένοιτο ἱκανὸς ὅλης πόλεως, ὑπηρέτης δ' ἂν ἄλλοις ἄρχουσιν. ὁρᾶν δὴ χρεὼν νῦν ὦ Κλεινία καὶ Μέγιλλε, ἤδη πρὸς τοῖς εἰρημένοις νόμοις ἅπασιν ὅσους διεληλύθαμεν, εἰ καὶ τοῦτον προσοίσομεν ὡς φυλακὴν ἐσόμενον κατὰ νόμον χάριν σωτηρίας. τὸν τῶν ἀρχόντων νυκτερινὸν σύλλογον παιδείας ὁπόσης διεληλύθαμεν, κοινωνὸν γενόμενον, ἢ πῶς ποιῶμεν; Κλ. Ἀλλ' ὦ λῷστε. πῶς οὐ προσοίσομεν, ἄν πῃ καὶ κατὰ βραχὺ δυνηθῶμεν. Ἀθ. Καὶ μὴν πρός γε τὸ τοιοῦτον ἁμιλληθῶμεν πάντες. ξυλλήπτωρ γὰρ τούτου γε ὑμῖν καὶ ἐγὼ γιγνοίμην ἂν προθύμως. πρὸς δ' ἐμοὶ καὶ ἑτέρους ἴσως εὑρήσω διὰ τὴν περὶ τὰ τοιαῦτ' ἐμπειρίαν τε καὶ σκέψιν, γεγονυῖαν μοι καὶ μάλα συχνήν.

Κλ. Ἀλλ' ὦ ξένε. παντὸς μὲν μᾶλλον ταύτῃ πορευτέον, ᾗπερ καὶ ὁ θεὸς ἡμᾶς σχεδὸν ἄγει. τίς δὲ ὁ τρόπος ἡμῖν γιγνόμενος, ὀρθὸς γίγνοιτ' ἄν. τουτὶ δὴ τανῦν λέγομέν τε καὶ ἐρευνῶμεν. Ἀθ. Οὐκέτι νόμους ὦ Μέγιλλε καὶ Κλεινία περὶ τῶν τοιούτων δυνατόν ἐστι νομοθετεῖν πρὶν ἂν κοσμηθῇ. τότε δὲ κυρίους ὧν αὐτοὺς δεῖ γίγνεσθαι, νομοθετεῖν. ἀλλὰ ἤδη τὸ τὰ τοιαῦτα κατασκευάζον, διδαχὴ μετὰ ξυνουσίας πολλῆς γίγνοιτ' ἄν, εἰ γίγνοιτ' ὀρθῶς. Κλ. Πῶς, τί τοῦτο εἰρῆσθαι φῶμεν αὖ; Ἀθ. Πρῶτον μὲν δήπου καταλεκτέος ἂν εἴη κατάλογος τῶν ὅσοι ἐπιτήδειοι πρὸς τὴν τῆς φυλακῆς φύσιν ἂν εἶεν, ἡλικίαις τε καὶ μαθημάτων δυνάμεσι καὶ τρόπων ἔθεσι καὶ ἤθεσι. μετὰ δὲ τοῦτο, ἃ δεῖ μανθάνειν, οὔτε εὑρεῖν ῥᾴδιον, οὔτε εὑρηκότος ἄλλου μαθητὴν γενέσθαι. πρὸς τούτοις δέ, χρόνους οὔς τε καὶ ἐν οἷς δεῖ παραλαμβάνειν ἕκαστα μάταιον, ταῦτ' ἐν γράμμασι λέγειν. οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς τοῖς μανθάνουσι δῆλα γίγνοιτ' ἂν ὅτι πρὸς καιρὸν μανθάνεται, πρὶν ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἑκάστῳ που μαθήματος ἐπιστήμην γεγονέναι. οὕτω δὴ πάντα ταῦτα ἀπόῤῥητα μὲν λεχθέντα, οὐκ ἂν ὀρθῶς λέγοιτο. ἀπόῤῥητα δὲ διὰ τὸ μηδὲν προῤῥηθέντα δηλοῦν τῶν λεγομένων. Κλ. Τί οὖν δὴ ποιητέον, ἐχόντων τούτων οὕτως ὦ ξένε; Ἀθ. Τὸ λεγόμενον ὦ φίλοι ἐν κοινῷ καὶ μέσῳ, ἔοικεν ἡμῖν κεῖσθαι καὶ εἴπερ κινδυνεύειν περὶ τῆς πολιτείας ἐθέλομεν ξυμπάσης, ἢ τρὶς ἓξ φασίν, ἢ τρεῖς κύβους βάλλοντας, πάντα ποιητέον. ἐγὼ δ' ὑμῖν συγκινδυνεύσω τῷ φράζειν τε καὶ ἐξηγεῖσθαι τά γε δεδογμένα ἐμοὶ περὶ τῆς παιδείας τε καὶ τροφῆς τῆς νῦν αὖ κεκινημένης τοῖς λόγοις. τὸ μέντοι κινδύνευμα οὐ σμικρόν, οὐδ' ἑτέροις τισὶ προσφερὲς ἂν εἴη. σοὶ δὴ τοῦτό γε ὦ Κλεινία μέλειν παρακελεύομαι. σὺ γὰρ τὴν Μαγνήτων πόλιν ἢ ᾧ ἂν θεὸς ἐπώνυμον αὐτὴν ποιήσῃ, κλέος ἀρεῖ μέγιστον κατασκευάσας αὐτὴν ὀρθῶς. ἢ τό γε ἀνδρειότατος εἶναι δοκεῖν τῶν ὕστερον ἐπιγιγνομένων, οὐκ ἐκφεύξῃ ποτέ. ἐάν γε μὴν οὗτος ἡμῖν ὁ θεῖος γένηται ξύλλογος ὦ φίλοι ἑταῖροι παραδοτέον τούτῳ τὴν πόλιν. ἀμφισβήτησίς τ' οὐκ ἔστιν οὐδεμία οὐδ' ἐνὶ τῶν νῦν παρὰ

ταῦθ'

ταῦθ' ὡς ἔπος εἰπεῖν νομοθετεῖν. ὄντως δὲ ἔσται σχεδὸν ὕπαρ ἀποτετελεσμένον. οὗ σμικρῷ πρόσθεν ὀνείρατος, ὡς τῷ λόγῳ ἐφηψάμεθα κεφαλῆς νοῦ τε κοινωνίας εἰκόνα τινά πως ξυμμίξαντες. ἐὰν ἄρα ἡμῖν οἵ τε ἄνδρες ἀκριβῶς ξυμμιχθῶσι παιδευθῶσί τε προσηκόντως. παιδευθέντες τε ἐν ἀκροπόλει τῆς χώρας κατοικήσαντες, φύλακες ἀποτελεσθῶσιν, οἵους ἡμεῖς οὐκ εἴδομεν ἐν τῷ πρόσθεν βίῳ πρὸς ἀρετὴν σωτηρίας γενομένους. Με. ὦ φίλε Κλεινία ἐκ τῶν νῦν ἡμῖν εἰρημένων ἁπάντων, ἢ τὴν πόλιν ἐατέον τῆς κατοικήσεως, ἢ τὸν ξένον τόνδε οὐκ ἀφετέον. ἀλλὰ δεήσεσι καὶ μηχαναῖς πάσαις κοινωνὸν ποιητέον ἐπὶ τὴν τῆς πόλεως κατοίκησιν. Κλ. Ἀληθέστατα λέγεις ὦ Μέγιλλε. καὶ ἐγώ τε ποιήσω ταῦθ' οὕτω, καὶ ξυλλάμβανε. Με. Ξυλλήψομαι.

Νόμων ἢ νομοθεσίας δωδεκάτου, τέλος.

ἘΠΙΝΟΜΊΣ Ἢ ΦΙΛΌΣΟΦΟΣ, ΛΌΓΟΣ ΤΡΙΣΚΑΙΔΈΚΑΤΟΣ.

ΠΡΌΣ μὲν τὸ τῆς ὁμολογίας, ἥκομεν ἅπαντες ὀρθῶς ὦ ξένε τρεῖς ὄντες, ἐγὼ καὶ σὺ καὶ Μέγιλλος ὅδε, τὸ τῆς φρονήσεως ἐπισκεψόμενοι, τίνι χρή ποτε λόγῳ διεξελθεῖν, ὃ τὴν ἀνθρωπίνην ἕξιν φαμὲν ὅταν διανοηθῇ, κάλλιστ' ἔχειν ποιεῖν πρὸς φρόνησιν ὅσην δυνατὸν ἀνθρώπῳ σχεῖν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ὡς φαμὲν ἅπαντα διεξήλθομεν, ὅσα ἦν περὶ νόμων θέσιν. ὃ δὲ μέγιστον εὑρεῖν τε καὶ εἰπεῖν, τί ποτε μαθὼν θνητὸς ἄνθρωπος σοφὸς ἂν εἴη, τοῦτο οὔτε εἴπομεν, οὔτε εὕρομεν. νῦν τε πειρώμεθα τοῦτο μὴ καταλιπεῖν. σχεδὸν γὰρ ἀτελὲς ἂν πράξαιμεν, οὗ χάριν ἅπαντες ὡρμήσαμεν, ὡς φανερὰ ποιήσοντες ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους. ΚΛ.

Ἀθ. ὦ φίλε Κλεινία, καλῶς μὲν λέγεις. ἄτοπον μὴν ἀκούσεσθαί σε λόγον οἶμαι, καί τινα τρόπον οὐκ ἄτοπον αὖ. πολλοὶ γὰρ δὴ προστυχεῖς τῷ βίῳ γιγνόμενοι, τὸν αὐτὸν λόγον φέρουσιν ὡς οὐκ ἔσται μακάριον τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος οὐδ' εὔδαιμον. ἕπου δὴ καὶ ξυνίδε ἄν σοι δοκῶ κἀγὼ μετ' αὐτῶν καλῶς τοῦ τοιούτου πέρι λέγειν. οὔ φημι εἶναι δυνατὸν ἀνθρώποις μακαρίοις τε καὶ εὐδαίμοσι γενέσθαι, πλὴν ὀλίγων, μέχριπερ ἂν ζῶμεν τοῦτο διορίζομαι. καλὴ δ' ἐλπὶς τελευτήσαντι, τυχεῖν ἁπάντων, ὧν ἕνεκά τις προθυμοῖτ' ἂν ζῶν τε ὡς κάλλιστ' ἂν ζῆν κατὰ δύναμιν, καὶ τελευτήσας, τελευτῆς τοιαύτης τυχεῖν. λέγω δ' οὐδὲν σοφόν, ἀλλ' ὅπερ ἅπαντες Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι γιγνώσκομέν τινα τρόπον, ὡς ἐξ ἀρχῆς τὸ γενέσθαι χαλεπὸν ἅπαντι ζῴῳ. πρῶτον μὲν, τὸ μετασχεῖν τῆς τῶν κυουμένων ἕξεως, ἔπειτ' αὖ τὸ γίγνεσθαι, καὶ ἔτι τὸ τρέφεσθαι, καὶ παιδεύεσθαι, καὶ διὰ πόνων μυρίων ταῦτα γίγνεσθαι ξύμπαντα ὡς φαμὲν ἅπαντες. καὶ χρόνος βραχὺς ἂν τις εἴη πρὸς λογισμὸν μήτοι τῶν μοχθηρῶν, ἀλλ' ὃν πᾶς ἂν ὑπολάβοι μέτριον, οὗτος δὲ σχεδὸν ἀναπνοὴν δοκεῖ ποιεῖν τινα κατὰ μέσον πῃ βίον τὸν ἀνθρώπινον. ταχύ γε μὴν ἐπιλαβὸν γῆρας ὁντινοῦν, ποιήσαι ἂν μή ποτ' ἐθελῆσαι πάλιν ἀναβιῶναι. λογισάμενον τὸν βεβιωμένον ἑαυτῷ βίον ὅστις μὴ τυγχάνῃ παιδικῆς δόξης μεστὸς ὤν. τούτων δὴ, τί ποτέ μοι τεκμήριον; ὅτι πέφυκε ταύτῃ τὸ νῦν ζητούμενον τῷ λόγῳ. ζητοῦμεν δὲ δὴ, τίνα τρόπον σοφοὶ γενησόμεθα, ὡς οὔσης τινὸς ἑκάστοις ταύτης τῆς δυνάμεως. ἡ δὲ, φυγῇ φεύγει τότε ὅταν τὶς πρός τινα φρόνησιν ἴῃ τῶν λεγομένων τεχνῶν ἢ φρονήσεων, ἤ τινων ἄλλων τοιούτων ὡς οἰόμεθα ἐπιστημῶν, ὡς ἀξίας τούτων οὐδὲ μιᾶς οὔσης ἐπίκλησιν ῥηθῆναι τῆς περὶ ταῦτα σοφίας τἀνθρώπινα. τῆς δὲ αὖ ψυχῆς σφόδρα πεποιθυίας καὶ μαντευομένης, ὡς οὔσης αὐτῇ κατά τινα φύσιν ταύτης. τίς δ' ἐστὶ καὶ πότε καὶ πῶς; οὐ πάνυ δυναμένης ἐξευρίσκειν, ἆρ' οὐ τούτῳ σφόδρα προσέοιχ' ἡμῶν ἡ περὶ σοφίαν ἀπορία καὶ ζήτησις πλείων τῆς ἐλπίδος ἑκάστῳ γιγνομένη τῶν ὅσοι ἐν ἡμῖν δυνατοὶ γίγνονται φρονίμως αὐτούς τε ἄλλους τε ἐξετάσαι συμφώνως διὰ λόγων πάντων καὶ πάντῃ λεγομένων; ταῦτ' οὐχ οὕτως, ἢ ταύτῃ ξυμφήσομεν ἔχειν; Κλ. Ξυμφήσομεν, ἐπ' ἐλπίδι ἴσως ταῦτ' ὦ ξένε τῇ μετὰ σοῦ κατὰ χρόνον ἂν γενομένῃ, δοξάσαι περὶ αὐτῶν εἰσαῦθις τὸ ἀληθέστατον. Ἀθ. Τὰς ἄλλας τοίνυν ὅσαι ἐπιστῆμαι μέν εἰσι λεγόμεναι, σοφὸν δὲ οὐκ ἀποτελοῦσι τὸν λαμβάνοντά τε αὐτὰς καὶ ἔχοντα, πρῶτον διεξιτέον. ὅπως ταύτας ἐκ ποδῶν θέμενοι, πειρώμεθα ἐκείνας ὧν δεόμεθα, παραθέσθαι τε καὶ παραθέμενοι μανθάνειν. Πρῶτον μὲν τοίνυν ὧν πρῶτον δεῖ θνητῷ γένει, ἴδωμεν ὡς εἰσὶ μὲν ἀναγκαιόταται σχεδὸν ἀληθῶς τε πρῶται. ὁ δὲ ἐπιστήμων αὐτῶν γιγνόμενος, εἰ καὶ κατ' ἀρχὰς ἔδοξέ τις εἶναί ποτε σοφός. οὔκουν νῦν γε οὔτε σοφὸς εἶναι δοξάζεται, ὄνειδός τε ἴσχει μᾶλλον ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης. ἐροῦμεν δὴ αἵτ' εἰσί, καὶ ὅτι πᾶς ἀνὴρ αὐτὰς σχεδὸν ὅσοις ἀγὼν πρόκειται τοῦ δοκεῖν ὡς ἄριστον ἄνδρα ξυμβῆναι γενόμενον ἄν, φεύγει διὰ τὰς κτήσεις τῆς φρονήσεώς τε καὶ ἐπιτηδεύσεως. ἔστω δὴ πρῶτον μὲν, ἡ τῆς ἀλληλοφαγίας τῶν ζῴων ἡμᾶς, τῶν μὲν ὡς ὁ μῦθος ἔξω τὸ παράπαν ἀποστήσασα. τῶν δὲ εἰς τὴν νόμιμον ἐδωδὴν καταστήσασα, ἵλεῳ δ' ἡμῖν οἱ πρόσθεν εἶέν τε καὶ εἰσίν. οἵτινες μὲν γὰρ οὖν ἐλέγομεν πρῶτοι, χαιρέτωσαν. ἡ δ' οὖν ἀλφίτων τε καὶ ἀλεύρων ποίησις ἅμα καὶ τροφὴ καλὴ μὲν καὶ ἀγαθή. σοφὸν δὲ ἄνδρα, τελέως οὐκ ἐθελήσει ποτὲ ἀπεργάσασθαι. τοῦτο γὰρ αὐτὸ ἡ τῆς ποιήσεως ἐπίκλησις, τῶν ποιουμένων αὐτὸ δυσχέρειαν

ἀπεργάζοιτ'

ἀπεργάζοιτ᾽ ἄν, σχεδὸν δ᾽ οὐδὲ ἡ χώρας ξυμπάσης γεωργία. ἡ γὰρ τέχνη, ἀλλὰ φύσις κατὰ θεὸν πάντες
φαινόμεθα γῆν μεταχειρίζεσθαι. καὶ μὴν οὐδὲ τῶν οἰκήσεών γε ξύνυφη καὶ ξύμπασα οἰκοδομία, καὶ
σκευῶν πάντων ἀπεργαστική, χαλκεία τε καὶ ἡ τῶν τεκτονικῶν καὶ πλαστικῶν καὶ πλεκτικῶν, καὶ ἔτι
ξυμπάντων ὀργάνων παρασκευή, δήμῳ τὸ πρόσφορον ἔχουσα, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπ᾽ ἀρετῇ λεγομένη. καὶ μὴν
οὐδ᾽ ἡ ξύμπασα θηρευτικὴ πολλή περ καὶ τεχνικὴ γεγονυῖα, τό γε μεγαλοπρεπὲς σὺν τῷ σοφῷ οὐκ ἀπο
δίδωσιν. οὐ μὴν οὐδὲ μαντική γε οὐδ᾽ ἑρμηνευτικὴ τοπαράπαν. τὸ λεγόμενον γὰρ οἶδε μόνον, εἰ δ᾽ ἀλη-
θὲς οὐκ ἔμαθεν. ὅτε δὴ τὴν τῶν ἀναγκαίων ὁρῶμεν κτῆσιν, διὰ τέχνης μὲν ἀπεργαζομένην, τούτων δὲ
οὐδεμίαν οὐδένα σοφὸν ποιοῦσαν, τό γε μετὰ τοῦτο παιδεία τις ἂν λείποιτο. μιμητικὴ μὲν τὸ πλεῖστον,
ἀλλ᾽ οὐδαμῇ σπουδαία. πολλοῖς μὲν γὰρ ὀργάνοις μιμοῦνται. πολλοῖς δ᾽ αὐτῶν τῶν σωμάτων οὐ πάντως
εὐσχήμοσι μιμήμασι, τά, τε κατὰ λόγους καὶ μοῦσαν πᾶσαν, καὶ ὅσων γραφικὴ μήτηρ, πολλῶν καὶ παντοίων
ποικιλμάτων ἀποτελουμένων, ἐν πολλοῖς ὑγροῖς καὶ ξηροῖς γένεσιν. ὧν σοφὸν οὐδένα εἰς οὐδὲν σπουδῇ
τῇ δημιουργοῦντα, ἡ μιμητικὴ παρέχεται. πάντων δ᾽ ἐξειργασμένων, τὸ λοιπὸν βοήθεια γίγνοιτ᾽ ἂν μυ
ρία μυρίοις. ἡ μὲν μεγίστη τε καὶ εἰς πλεῖστα πολεμικὴ κληθεῖσα στρατηγικὴ τέχνη, εὐδοκιμωτάτη πρὸς
χρείαν εὐτυχίας πλείστης δεομένη, μᾶλλον ἢ ἀνδρεία κατὰ φύσιν, ἢ σοφία δεδομένη. ἣν δὲ καλοῦσι μὲν
ἰατρικήν, βοήθεια δέ που καὶ αὕτη σχεδὸν ὅσον ὧραι ψύχει καὶ καύματι ἀκαίρῳ καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις, λυμαί
νοντι τὴν τῶν ζώων φύσιν, εὐδόκιμον δὲ οὐδὲν τούτων, εἰς σοφίαν τὴν ἀληθεστάτην. ἄμετρα γὰρ δόξαις
φορεῖται τοπαζόμενα. βοηθοὺς δέ που καὶ τοὺς κυβερνήτας ἅμα καὶ τοὺς ναύτας ἐροῦμεν. καὶ τούτων ἄνδρα σο-
φὸν μηδένα τις ἡμᾶς παραμυθούμενος, ἐξ ἁπάντων διαγγελλέτω. οὐδὲ γὰρ ἂν εἰδείη τις πνεύματος ὀρ
γὴν οὐδὲ φιλίαν, ὃ προσφιλὲς ἁπάσῃ κυβερνητικῇ. καὶ μὴν οὐδ᾽ ὁπόσοι βοηθοὶ δίκαις ἐν τῇ τοῦ λέγειν
ῥώμῃ φασὶ γίγνεσθαι μνήμῃ καὶ τριβῇ δόξης ἤθεσι προσέχοντες τὸν νοῦν. ἀληθείας δὲ τῶν ὄντως δικαίων
ἐκτὸς παρεσφαλμένοι, λοιπὴ δ᾽ ἔτι πρὸς δόξαν σοφίας οὖσά τις ἄτοπος δύναμις. ἣν φύσιν ἂν οἱ πολ-
λοὶ μᾶλλον ἢ σοφίαν ὀνομάσαιεν, τότε, ὅταν τινά τις ξυννοῇ, ῥᾳδίως μὲν ὅτιπερ ἂν μανθάνῃ μανθάνον
τα, μάλα δὲ πολλὰ καὶ ἀσφαλῶς μνημονεύοντα, ὅταν τε τὸ πρόσφορον ἑκάστῳ διαμνημονεύῃ τις ὅ, τι
γιγνόμενον ἂν πρέποι. τοῦτο δὲ ταχὺ δρᾷ. ταῦτα γὰρ ἅπαντα οἱ μὲν φύσιν, οἱ δὲ σοφίαν, οἱ δὲ ἀγχί-
νοιαν φήσουσι φύσεως. σοφὸν δὲ ὄντως, οὐδένα τούτων οὐδεὶς τῶν ἐμφρόνων ἐθελήσει ποτὲ καλεῖν. ἀλ-
λὰ μὴν δεῖ φανῆναί γέ τινα ἐπιστήμην, ἣν ἔχων σοφὸς γίγνοιτ᾽ ἂν ὁ σοφὸς ὄντως ὢν καὶ μὴ μόνον δοξα-
ζόμενος. ἴδωμεν δή. χαλεπῷ μὲν γὰρ λόγῳ παντάπασιν ἐπιχειροῦμεν ἑτέραν παρὲξ τῶν εἰρημένων εὑ-
ρεῖν, ἣ σοφία μὲν λέγοιτ᾽ ἂν ὄντως τε καὶ εἰκότως. ὁ δὲ λαβών, οὔτε βάναυσος, οὔτ᾽ ἠλίθιος ἔσται. σοφὸς δὲ
καὶ ἀγαθὸς δι᾽ αὐτὴν πολίτης τε καὶ ἄρχων καὶ ἀρχόμενος ἐνδίκως ἔσται πόλεως ἅμα καὶ ἐμμελής. κα-
τίδωμεν δὴ ταύτην πρώτην τίς ποτ᾽ ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπιστήμη μία διεξελθοῦσα, ἢ μὴ πα-
ραγενομένη τῶν νῦν παρουσῶν ἀνοητότατον ἂν καὶ ἀφρονέστατον παράσχοι τὸ ζῷον τὸ τῶν ἀνθρώπων.
οὐ δὴ τοῦτό γε πάνυ χαλεπὸν τὸ κατιδεῖν. μία γὰρ ὡς εἰπεῖν πρὸς μίας, ἡ τὸν ἀριθμὸν δοῦσα παντὶ τῷ
θνητῷ γένει τοῦτ᾽ ἂν δράσειε. θεὸν δ᾽ αὐτὸν μᾶλλον ἤ τινα τύχην ἡγοῦμαι δόντα ἡμῖν σώζειν ἡμᾶς. ὃν δὲ
θεὸν ἡγοῦμαι, φράζειν χρὴ καίπερ ἄτοπον ὄντα. καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον αὖ; πῶς γὰρ τῶν ἀγαθῶν αἴτιον
ἡμῖν ξυμπάντων, οὐ καὶ τοῦ πολὺ μεγίστου τῆς φρονήσεως, αἴτιον ἡγεῖσθαι δεῖ γεγονέναι; τίνα δὴ καὶ σε
μνύνων ποτὲ λέγω θεὸν ὦ Μέγιλλέ τε καὶ Κλεινία, σχεδὸν οὐρανόν, ὃν καὶ δικαιότατον ὡς ξύμπαντες ἄλ-
λοι δαίμονες ἅμα καὶ θεοί, τιμᾶν τε καὶ εὔχεσθαι διαφερόντως αὐτῷ. τὸ δὲ καὶ τῶν ἄλλων αἴτιον ἀγαθῶν
πάντων ἡμῖν αὐτὸν γεγονέναι, πάντες ἂν ὁμολογοῖμεν. δοῦναι δὲ ἅμα καὶ ἀριθμὸν ἡμεῖς γε ὄντως αὐ-
τόν φαμεν, ἔτι δὲ καὶ δώσειν, ἐάν τις θέλῃ ξυνακολουθεῖν. ἐὰν γὰρ ἴῃ τις ἐπὶ θεωρίαν ὀρθὴν τὴν τοῦδε,
εἴτε κόσμον εἴτε ὄλυμπον εἴτε οὐρανὸν ἐν ἡδονῇ τῳ λέγειν, λεγέτω μέν. ἀκολουθείτω δὲ ὅπῃ ποικίλλων
αὑτὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ στρέφων ἄστρα πάσας διεξόδους, ὥρας τε καὶ τροφὴν πᾶσι παρέχεται. καὶ τὴν
ἄλλην δὲ οὖν φρόνησιν ὡς φαῖμεν ἂν σὺν ἀριθμῷ παντὶ καὶ τἆλλ᾽ ἀγαθά. τοῦτο δὲ μέγιστον, ἐάν τις τὴν
ἀριθμῶν αὐτοῦ δόσιν δεξάμενος, ἐπεξέλθῃ πᾶσαν τὴν περίοδον. ἔτι δὲ σμικρὸν ἐπανελθόντες πῶς
τοῖς λόγοις, ἀναμνησθῶμεν ὅτι καὶ μάλ᾽ ὀρθῶς ἐνοήσαμεν, ὡς εἴπερ ἀριθμὸν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως
ἐξέλοιμεν, οὐκ ἄν ποτέ τι φρόνιμοι γενοίμεθα. οὐ γὰρ ἂν ἔτι ποτὲ ψυχὴ τούτου τοῦ ζώου πᾶσαν ἀρετὴν
λάβοι, σχεδὸν ὅτου λόγος ἀπείη. ζῷον δέ, ὅτι μὴ γιγνώσκοι δύο καὶ τρία, μὴ δὲ περιττὸν μὴ δὲ ἄρτιον,
ἀγνοοῖ δὲ τοπαράπαν ἀριθμόν, οὐκ ἄν ποτε διδόναι λόγον ἔχοι περὶ ὧν αἰσθήσεις καὶ μνήμας μόνον εἴη
κεκτημένον. τὴν δὲ ἄλλην ἀρετὴν ἀνδρείαν καὶ σωφροσύνην, οὐδὲν ἀποκωλύει. στερόμενος δὲ ἀληθοῦς
λόγου, σοφὸς οὐκ ἄν ποτε γένοιτο. ὅτῳ δὲ σοφία μὴ προσείη πάσης ἀρετῆς τὸ μέγιστον μέρος, οὐκ ἂν ἔτι
τελέως ἀγαθὸς γενόμενος, εὐδαίμων ποτὲ γένοιτο. οὕτως ἀριθμὸν μὲν ἀνάγκη πᾶσα ὑποτίθεσθαι. διό-
τι δὲ τοῦτο ἀνάγκη, λόγος ἔτι πλεόνων πάντων γίγνοιτ᾽ ἂν τῶν εἰρημένων. ἀλλὰ καὶ ὁ νῦν, ὀρθῶς ῥηθή-
σεται. ὅτι καὶ τὰ τῶν ἄλλων τεχνῶν λεγόμενα ἃ νῦν δὴ διήλθομεν, ἐῶντες εἶναι πάσας τὰς τέχνας, οὐ
δὲ τούτων ἓν οὐδὲν μένει. πάντα δ᾽ ἀπόλλυται τοπαράπαν, ὅταν ἀριθμητικὴν τις ἀνέλῃ. δόξειε δ᾽ ἂν
ἱκανῶς τισι βραχέων ἕνεκα, ἀριθμοῦ δεῖσθαι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος εἰς τὰς τέχνας ἀποβλέψασι, καίτοι

μέγα

μέγα μὲν καὶ τοῦτο. εἰ δέ τις ἴδοι τὸ θεῖον τῆς γενέσεως καὶ τὸ θνητόν, ἐν ᾧ καὶ τὸ θεοσεβὲς γνωρισθήσεται, καὶ ἀριθμὸς ὄντως, οὐκ ἂν ἔτι πᾶς ἄν τις γνοίη ξύμπαντα ἀριθμὸν ὅσης ἡμῖν δυνάμεως αἴτιος ἂν εἴη ξυγγιγνόμενος. ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ μουσικὴν πᾶσαν διαριθμουμένων, κινήσεώς τε φθόγγων, δῆλον ὅτι δεῖ καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθῶν ὡς πάντων αἴτιον. ὅτι δὲ κακῶν οὐδενός, εὖ τοῦτο γνωστέον, ὅτι καὶ τάχα γένοιτ' ἄν. ἀλλ' ἡ σχεδὸν ἀλόγιστός τε καὶ ἄτακτος ἀσχήμων τε καὶ ἄρρυθμος, ἀνάρμοστός τε φορά, καὶ πάνθ' ὁπόσα κακοῦ κεκοινώνηκέ τινος, ἐπιλέλειπται παντὸς ἀριθμοῦ. καὶ δεῖ ταῦθ' οὕτω διανοεῖσθαι τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα τελευτήσειν. καὶ τό γε δὴ δίκαιόν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ καλόν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, οὐδείς ποτε μὴ γιγνώσκων ἀληθοῦς δόξης ἐπιλαβόμενος, διαριθμήσεται πρὸς τὸ ἑαυτόν τε καὶ ἕτερον πεῖσαι τὸ παράπαν. ἴωμεν δὴ σκεψόμενοι πρὸς τοῦτ' αὐτὸ πῶς ἐμάθομεν ἀριθμεῖν. φέρε. τὸ γὰρ ἓν δὴ καὶ δύο γέγονε πόθεν ἡμῖν, ὥστ' ἐννοῆσαι φύσιν ταύτην ἔχουσιν ἐκ τοῦ παντὸς πρὸς τὸ δυνατοὺς ἐννοεῖν εἶναι. πολλοῖς δὲ ἄλλοις αὖ τῶν ζώων, οὐδ' εἰς αὐτὸ τοῦθ' ἡ φύσις παραγέγονεν, ὥστε μαθεῖν δυνατοῖς εἶναι παρὰ τοῦ πατρὸς ἀριθμεῖν, παρὰ δ' ἡμῖν τοῦτ' αὐτὸ πρῶτον ἐνῴκισεν ὁ θεός, ὥστε ἱκανοῖς εἶναι δεικνύμενον ξυννοεῖν, ἔπειτ' ἔδειξε καὶ δείκνυσιν, ὧν τί κάλλιον ἑνὸς ἄν τις θεάσαιτο, πλὴν τὸ τῆς ἡμέρας γένος. εἶτα εἰς τὸ τῆς νυκτὸς ἔλθοι μέρος ἔχων ὄψιν, ὅθεν ἕτερον πᾶν αὐτῷ φαίνοιτ' ἄν. καὶ ἑλίττων δὴ ταῦτα αὐτὰ ὄντα, μὴ παύηται πολλὰς μὲν δὴ νύκτας, πολλὰς δὲ ἡμέρας, ἃς οὐρανὸς οὐδέποτε παύεται διδάσκων ἀνθρώπους ἕν τε καὶ δύο, πρὶν ἂν καὶ ὁ δυσμαθέστατος ἱκανῶς μάθῃ ἀριθμεῖν. ὡς γὰρ καὶ τρία καὶ τέτταρα καὶ πολλὰ ἕκαστος ἡμῶν ἐπινοήσειεν ἂν ὁρῶν ταῦτα, καὶ ἐκ τούτων ἓν ἐποίησε τὴν σελήνην ὁ θεὸς ἀπεργασάμενος, ἣ τοτὲ μὲν μείζων φαινομένη, τοτὲ δ' ἐλάττων, διεξῆλθεν ἄλλην ἀεὶ φαίνουσα ἡμέραν, μέχρι πεντεκαίδεκα ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. αὕτη δ' ἐστὶ περίοδος εἰ βούλεταί τις τὸν κύκλον ἕνα ὅλον εἰς ἓν τιθέναι. ὥστε ὡς ἔπος εἰπεῖν καὶ τὸ δυσμαθέστατον ἂν μαθεῖν ζῶον, οἷς παρέδωκε φύσιν ὁ θεός, τοῦ δυνατοῖς εἶναι μανθάνειν. καὶ μέχρι μὲν τούτων τε καὶ ἐν τούτοις, ξύμπαν τὸ δυνατὸν τῶν ζώων, μάλα ἀριθμητικὸν γέγονε τὸ καθ' ἓν αὐτὸ καθ' αὑτὸ σκοποῦν. τὸ δὲ πρὸς ἄλληλα πάντα ἀριθμὸν ἀεὶ λογίζεσθαι. δοκῶ μὲν μείζονος ἕνεκα καὶ τούτου, σελήνην καθάπερ εἴπομεν αὐξανομένην καὶ φθίνουσαν ἐμποιήσας, μῆνας πρὸς τὸν ἐνιαυτὸν ξυνεστήσατο. καὶ πάντα ἀριθμὸν πρὸς ἀριθμὸν ἤρξατο συνορᾶν εὐδαίμονι τύχῃ. διὰ δὲ ταῦθ' ἡμῖν, καρποί τε καὶ ἐγκύμων ἡ γῆ γέγονεν, ὥστ' εἶναι τροφὴν πᾶσι τοῖς ζώοις. ἀνέμων τε καὶ ὑετῶν γιγνομένων οὐκ ἐξαισίων οὐδὲ ἀμέτρων, ἀλλ' εἴ τι παρὰ ταῦτα γίγνεται πρὸς τὸ φλαῦρον, οὐ τὴν θείαν, ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπίνην αἰτιᾶσθαι χρὴ φύσιν, οὐκ ἐνδίκως διανέμουσαν τὸν αὐτὸν βίον. ἡμῖν δ' οὖν ζητοῦσι περὶ νόμων, σχεδὸν ἔδοξε τὰ μὲν ἄλλα ῥᾴδιά τ' εἶναι, καὶ γνῶναι τὰ βέλτιστα ἀνθρώποις. καὶ πᾶς ἂν ἱκανὸς γίγνεσθαι καὶ ξυνεῖναι τὰ λεγόμενα καὶ ποιεῖν, εἰ γνοίη τί ποτ' ἐστὶν ὃ συμφέρειν εἰκός, καὶ τί τὸ μὴ ξυμφέρον. ἔδοξε δὴ καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ, τὰ μὲν ἄλλα ἐπιτηδεύματα πάντα, οὐ σφόδρα χαλεπὰ εἶναι. τὸ δὲ τίνα τρόπον χρὴ γίγνεσθαι χρηστοὺς ἀνθρώπους, παγχάλεπον. καὶ τὰ μὲν ἄλλα αὖ πάντα κτᾶσθαι χρηστὰ τὸ λεγόμενόν τε καὶ δυνατὸν καὶ οὐ χαλεπόν. οὐσίαν τε ὅσην δεῖ καὶ μὴ δεῖ, καὶ σῶμα οἷόν τε δεῖ καὶ μὴ δεῖ. καὶ ψυχὴν ὅτι μὲν ἀγαθὴν δεῖ, ξυγχωρεῖ πᾶς παντί. τὸ δ' ὅν τινα τρόπον ἀγαθήν, ὅτι μὲν αὖ δικαίαν καὶ σώφρονα καὶ ἀνδρείαν καὶ ταῦτα, ὅτι δὲ σοφήν, φησὶ μὲν πᾶς δεῖν. ἥν τινα δὲ σοφίαν ὡς ἄρτι διεληλύθαμεν, οὐδεὶς οὐδενὶ τὸ παράπαν ἔτι ξυνομολογεῖν τῶν πολλῶν. νῦν οὖν δὴ παρὰ πάσας τὰς πρόσθεν σοφίας, οὐ φαύλην τινὰ ἀνευρίσκομεν εἰς αὐτά γε ταῦτα, τὸ δοκεῖν σοφὸν εἶναι τόν γε μεμαθηκότα ἅπερ καὶ διεληλύθαμεν. εἰ δ' ἐστὶ σοφὸν ὁ ταῦτ' ἐπιστήμων καὶ ἀγαθός, τούτου δὴ πέρι λόγον δεῖ λαβεῖν. Κλ. ὦ ξένε ὡς εἰκότως εἶπες, ὅτι περὶ μεγάλων μεγάλα ἐπιχειρεῖς φράζειν. Ἀθ. Οὐ γὰρ σμικρά ὦ Κλεινία. τὸ δὲ χαλεπώτερον, ὅτι παντάπασι καὶ πάντως ἀληθῆ. Κλ. Σφόδρα γε ὦ ξένε. ἀλλ' ὅμως μὴ ἀποκάμῃς λέγων ὃ φῄς. Ἀθ. Ναί. μὴ δὲ σφὼ τοίνυν ἀκούοντε. Κλ. Ταῦτ' ἔσται. καὶ ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐγώ σοι φράζω. Ἀθ. Καλῶς. ἐξ ἀρχῆς δὴ ῥητέον ἀνάγκη πρῶτον ὡς φαίνεται. μάλιστα μὲν ἄν, εἰ δυνάμεθα ἑνὶ λαβεῖν ὀνόματι, τίς οὖσαν ἣν οἰόμεθα σοφίαν εἶναι. τοῦτο δ' εἰ σφόδρα ἀδυνατοῦμεν, τὸ δεύτερον, τίνες εἰσί ποτε καὶ ὁπόσαι τινὲς ἅς τις λαβών, σοφὸς ἂν εἴη κατὰ τὸν ἡμέτερον μῦθον. Κλ. Λέγοις ἄν. Ἀθ. Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ἀνεμέσητον ὂν νομοθέτῃ τὸ κάλλιον τῶν πρότερον εἰρημένων περὶ θεῶν καὶ ἄμεινον ἀπεικάζοντι λέγειν οἷον παιδιᾷ καλῇ χρωμένῳ καὶ τιμῶντι θεοὺς ὕμνοις τε καὶ εὐδαιμονίᾳ γεραίροντι διάγειν τὸν αὐτοῦ βίον. Κλ. ἦ καλῶς ὦ ξένε λέγεις. εἰ γάρ σοι τοῦτο τέλος εἴη τῶν νόμων θεοὺς προσπαίσαντι καθαρώτερόν τε διαγαγόντι τὸν βίον, τῆς ἅμα τελευτῆς ἀρίστης τε καὶ καλλίστης τυχεῖν. Ἀθ. Πῶς οὖν ὦ Κλεινία λέγομεν; ἦ δοκεῖ τοὺς θεοὺς ὑμνοῦντας σφόδρα τιμῶμεν, εὐχόμενοι τὰ κάλλιστα καὶ ἄριστα περὶ αὐτῶν ἐπιέναι λέγειν ἡμῖν. οὕτως, ἢ πῶς λέγεις; Κλ. Θαυμαστῶς μὲν οὖν οὕτως. ἀλλ' ὦ δαιμόνιε πιστεύσας τοῖς θεοῖς, εὔχου τε καὶ λέγε τὸν ἐπιόντα σοι λόγον τῶν καλῶν, περὶ τοὺς θεούς τε καὶ τὰς θεάς. Ἀθ. Ἔσται ταῦτα, ἂν αὐτὸς ὁ θεὸς ἡμῖν ὑφηγῆται, ξυνεύχου μόνον.

Κλ. Λέγοις ἂν τὸ μετὰ τοῦτο. Ἀθ. Θεογονίαν τοίνυν καὶ ζωογονίαν, ἀναγκαῖον ὡς ἔοικε πρῶτόν μοι κακῶς ἀπεικασάντων τῶν ἔμπροσθεν, βέλτιον ἀπεικάσαι κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον, ἀναλαβόντα

ὃν πρὸς σὺ ἀσεβεῖς ἐπικεχείρηκα λόγους. φράζων ὡς εἰσὶ θεοὶ ἐπιμελούμενοι πάντων σμικρῶν καὶ μειζόνων, καὶ σχεδὸν ἀπαραμύθητοι τῶν περὶ τὰ δίκαια εἰσὶ πράγματα. εἰ δὲ μέμνησθέ γε ὦ Κλεινία, ἐλάβετε μὲν γὰρ δὴ καὶ ὑπομνήματα. καὶ γὰρ ἦν τὰ ῥηθέντα τότε καὶ μάλα ἀληθῆ. τόδε δὲ αὐτῶν ἦν τὸ μέγιστον, ὅτι πρεσβυτέραν εἴη ψυχὴ σώματος ἅπασα παντός. ἆρα μέμνησθε; ἢ πάντως που τοῦτό γε. ὁ γὰρ ἄμεινον τὸ παλαιότερον καὶ θεοειδέστερον, πιθανὸν ὅτι τοῦ χείρονος καὶ νεωτέρου καὶ ἀτιμοτέρου, πανταχῆ τε ἄρχον ἀρχομένου πρεσβύτερον, καὶ ἄγον ἀγομένου πάντη. λάβωμεν δὴ τοῦτό γε, ὡς ψυχὴ πρεσβύτερόν ἐστι σώματος. εἰ δ' ἔχει τοῦθ' οὕτω, τό γε πρῶτον ἡμῖν τοῦ πρώτου τῆς γενέσεως, πιθανώτερον ἂν εἴη σχεδὸν ἀπειργασμένον. καὶ θῶμεν δὴ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀρχῆς εὐσχημονέστερον ἔχειν. καὶ τῶν μεγίστων σοφίας περὶ θεῶν γενέσεως ὀρθότατα ἐπιβαίνειν ἡμᾶς. ΚΛ. Ἔστω ταῦτα εἰς δύναμιν λεγόμενα. ΑΘ. Φέρε δὴ ζῷόν γε ἀληθέστατα λέγεσθαι κατὰ φύσιν φῶμεν τοῦτό γε, ὅταν μία ξυνελθοῦσα σύστασις ψυχῆς καὶ σώματος, ἀποτέκῃ μίαν μορφήν; ΚΛ. Ὀρθῶς. ΑΘ. Ζῷον μὲν δὴ τὸ τοιοῦτον καλεῖται δικαιότατα. ΚΛ. Ναί. ΑΘ. Στερεὰ δὲ σώματα λέγεσθαι χρὴ κατὰ τὸν εἰκότα λόγον, πέντε, ἐξ ὧν κάλλιστα καὶ ἄριστά τις ἂν πλάττοι. τὸ δὲ ἄλλο γένος ἅπαν ἔχει μορφὴν μίαν. οὐ γάρ ἐστιν ἀσώματον, ὅ,τι ποτ' ἄλλο γίγνοιτ' ἂν, καὶ χρῶμα οὐδὲν οὐδαμῶς οὐδέποτ' ἔχον, πλὴν τὸ θειότατον ὄντως ψυχῆς γένος. τοῦτο δ' ἐστὶ σχεδὸν, ᾧ μόνῳ πλάττειν καὶ δημιουργεῖν προσήκει. σώματι δὲ ὃ λέγομεν πλάττεσθαι καὶ γίγνεσθαι καὶ ὁρᾶσθαι. τὸ δὲ λέγομεν πάλιν (οὐ γὰρ ἅπαξ ῥητέον) ἀοράτῳ τε εἶναι τῷ γιγνώσκοντι, νοητῷ τε, μνήμης μεταλαβόντι λογισμοῦ τε ἐν περιτταῖς τε καὶ ἀρτίαις ἅμα μεταβολαῖς. πέντε οὖν ὄντων τῶν σωμάτων, πῦρ χρὴ φάναι καὶ ὕδωρ εἶναι, καὶ τρίτον, ἀέρα. τέταρτον δὲ, γῆν. πέμπτον δὲ, αἰθέρα. τούτων δ' ἐν ἡγεμονίαις ἑκάστων, ζῷον πολὺ καὶ παντοδαπὸν ἀποτελεῖσθαι. μαθεῖν δὲ καθ' ἓν, ᾧ δ' ἐστὶ χρεών, γήινον μὲν τιθῶμεν, τὸ πρῶτον ἡμῖν ἓν. πάντας μὲν ἀνθρώπους, πάντα δὲ ὅσα πολύποδα καὶ ἄποδα, καὶ ὅσα πορεύσιμα, καὶ ὅσα μόνιμα καὶ διειλημμένα ῥίζαις. τὸ δὲ ἓν αὐτοῦ, τόδε νομίζειν δεῖ, ὡς πάντα μὲν ἐξ ἁπάντων ταῦτά ἐστι τῶν γενῶν. τὸ δὲ πολὺ τούτου, γῆς ἐστι καὶ τῆς στερεμνίας φύσεως. ἄλλο δὲ χρὴ ζῴου γένος θεῖναι δεύτερον γιγνόμενον ἅμα καὶ δυνατὸν ὁρᾶσθαι. τὸ γὰρ πλεῖστον, πυρὸς ἔχει. ἔχει μὴν γῆς τε καὶ ἀέρος. ἔχει δὲ τὸ ἁπάντων τῶν ἄλλων βραχέα μέρη. διὸ δὴ ζῷά τε ἐξ αὐτῶν παντοδαπὰ γίγνεσθαι χρὴ φάναι τὸ ὁρώμενα. νομίσαι δὲ δὴ δεῖ πάντα τὰ κατ' οὐρανὸν ταῦτα εἶναι ζῴων γένη. ὃ δὴ πᾶν χρὴ φάναι θεῖον γένος ἄστρων γεγονέναι. σώματος μὲν τυχὸν καλλίστου, ψυχῆς δ' εὐδαιμονεστάτης τε καὶ ἀρίστης. δυοῖν δὲ αὐτοῖς μοιρῶν, τὴν ἑτέραν χρὴ δόξῃ μεταδιδόναι σχεδόν. ἢ γὰρ ἀνώλεθρόν τε καὶ ἀθάνατον ἕκαστον αὐτῶν εἶναι καὶ θεῖον τοπαράπαν ἐξ ἁπάσης ἀνάγκης, ἤ τινα μακραίωνα βίον ἔχειν ἱκανὸν ἑκάστῳ ζωῆς, ἧς οὐδέν τι πλείονος ἂν προσδέοιτό ποτε. νοήσωμεν οὖν πρῶτον ὃ λέγομεν, δύο τὰ τοιαῦτα εἶναι ζῷα. πάλιν γὰρ λέγομεν, ὁρατὰ μὲν ἀμφότερα. τὸ μὲν ἐκ πυρὸς, ὡς δόξειεν ἂν ὅλον. τὸ δ' ἐκ γῆς. καὶ τὸ μὲν γήινον, ἐν ἀταξίᾳ. τὸ δ' ἐκ πυρὸς, ἐν τάξει πάσῃ κινούμενον. τὸ μὲν οὖν ἐν ἀταξίᾳ κινούμενον, ἄφρον χρὴ νομίζειν, ὅπερ ὡς τὸ πολὺ δρᾷ τὸ περὶ ἡμᾶς ζῷον. τὸ δὲ ἐν τάξει τε καὶ οὐρανῷ πόρον ἔχον, μέγα τεκμήριον χρὴ ποιεῖσθαι, τοῦ φρόνιμον εἶναι. κατὰ ταὐτὰ γὰρ ἂν καὶ ὡσαύτως πορευόμενον ἀεὶ καὶ ποιοῦν τὸ πάσχον, τεκμήριον ἱκανὸν τοῦ φρονίμως ζῆν εἴη παρεχόμενον. ἡ ψυχῆς δὲ ἀνάγκη νοῦν κεκτημένης, ἁπασῶν ἀναγκῶν πολὺ μεγίστη γίγνοιτ' ἄν. ἄρχουσα γὰρ, ἀλλ' οὐκ ἀρχομένη νομοθετεῖ. τὸ δὲ ἀμετάστροφον, ὅταν ψυχὴ τὸ ἄριστον κατὰ τὸν ἄριστον βουλεύσηται νοῦν, τὸ τέλεον ἐκβαίνει τῷ ὄντι κατὰ νοῦν. καὶ οὐδὲ ἀδάμας ἂν αὐτοῦ κρεῖττον οὐδὲ ἀμεταστροφώτερον ἄν ποτε γένοιτο. ἀλλ' ὄντως τρεῖς μοῖραι κατέχουσαι, φυλάττουσι τέλεον εἶναι ὃ βελτίστῃ βουλῇ βεβουλευμένον ἑκάστοις θεῶν. τοῖς ἀνθρώποις, ἐχρῆν τεκμήριον εἶναι τοῦ νοῦν ἔχειν, ἄστρα τε καὶ ξύμπασαν ταύτην τὴν διαπορείαν, ὅτι τὰ αὐτὰ ἀεὶ πράττει διὰ τὸ βεβουλευμένα πάλαι πράττειν, θαυμαστόν τινα χρόνον ὅσον, ἀλλ' οὐ μεταβουλευόμενον ἄνω καὶ κάτω, τοτὲ μὲν ἕτερα, ἄλλοτε δὲ ἄλλα πράττον, πλανᾶσθαί τε καὶ μετακυκλεῖσθαι. τοῦθ' ἡμῶν τοῖς πολλοῖς αὐτὸ τοὐναντίον ἔδοξεν, ὅτι τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως πράττειν, ψυχὴν οὐκ ἔχειν. οὕτω τοῖς ἄφροσι ξυνεφέσπετο τὸ πλῆθος, ὡς τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ἔμφρον καὶ ζῶν, ὡς κινούμενον ὑπολαβεῖν. τὸ δὲ θεῖον, ἄφρον, ὡς μένον ἐν ταῖς αὐταῖς φοραῖς. ἐξῆν δὲ ἀνθρώπῳ γε ἐπὶ τὰ καλλίω καὶ βελτίω καὶ φίλα τιθεμένῳ λαμβάνειν, ὡς διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔμφρον δεῖ νομίζειν, τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως, καὶ διὰ ταὐτὰ πράττον ἀεί. τοῦτο δ' εἶναι τὴν τῶν ἄστρων φύσιν, ἰδεῖν μὲν καλλίστην. πορείαν δὲ καὶ χορείαν, πάντων χορῶν καλλίστην καὶ μεγαλοπρεπεστάτην χορεύοντα, πᾶσι τοῖς ζῶσι τὸ δέον ἀποτελεῖν. τὸ μὴν ὅτι γε δικαίως ἔμψυχα αὐτὰ λέγομεν, πρῶτον τὸ μέγεθος αὐτῶν διανοηθῶμεν. οὐ γὰρ ὡς σμικρὰ φαντάζεται, τηλικαῦτα ὄντως ἐστὶν, ἀλλ' ἀμήχανον ἕκαστον αὐτῶν τὸν ὄγκον. πιστεῦσαι δ' ἄξιον. ἀποδείξεσι γὰρ ἱκαναῖς λαμβάνεται. τὸν γὰρ ἥλιον ὅλον, τῆς γῆς ὅλης μείζω διανοηθῆναι δυνατὸν ὀρθῶς. καὶ πάντα δὴ τὰ φερόμενα ἄστρα, θαυμαστόν τι μέγεθος ἔχει. λάβωμεν δὴ τίς τρόπος ἂν εἴη, τοσοῦτον περιφέρειν ὄγκον τινὰ φύσιν τὸν αὐτὸν ἀεὶ χρόνον, ὅσον καὶ νῦν περιφέρεται. θεὸν δή φημι τὸν αἴτιον ἔσεσθαι, καὶ οὐ ποθ' ἑτέρως εἶναι δυνατόν. ἔμψυχον μὲν γὰρ οὔ ποτε γένοιτ' ἂν ἑτέρως πλὴν διὰ θεὸν ὡς ἡμεῖς ἀπεφηνάμεθα.

φαινόμεθα. ὅτι δὲ τοῦτο οἷός τε ἐστὶ θεός, ἅπασα αὐτῷ ῥαστώνη γέγονε τοῦ πρῶτον μὲν ζῷον γεγονέναι
πᾶν σῶμα καὶ ὄγκον σύμπαντα. ἔπειτα ὅπερ ἂν διανοηθῇ βέλτιστα, ταύτῃ φέρειν. νῦν δὴ περὶ ἁ-
πάντων τούτων ἕνα λόγον λέγοιμεν ἀληθῆ. οὐκ ἔστι γῆν τε καὶ οὐρανόν, ἅπαντάς τε ἀστέρας ὄγκους τε
ἐκ τούτων ξύμπαντας, μὴ ψυχῆς πρὸς ἑκάστῳ γιγνομένης, ἢ καὶ ἐν ἑκάστοις, εἰς ἀκρίβειαν κατ' ἐνιαυτὸν
οὕτω πορεύεσθαι, κατὰ μῆνάς τε καὶ ἡμέρας, καὶ ξύμπαντα τὰ γιγνόμενα, ξύμπασιν ἡμῖν ἀγαθὰ
γίγνεσθαι. δεῖ δὲ ὅσῳ φαυλότερον ἐστ' ἄνθρωπος, μή τι ληροῦντά γε, σαφῶς δέ τι λέγοντα φαίνεσθαι.
ῥύμας μὲν οὖν εἴ τις αἰτίας τινὰς ἐρεῖ σωμάτων, ἢ φύσεις, ἤ τι τοιοῦτον, οὐδὲν σαφὲς ἐρεῖ. τὸ δὲ παρ' ἡ-
μῶν εἰρημένον, σφόδρ' ἀναλαβεῖν χρή, πότερον ἔχει λόγον ὁ λόγος, ἢ πάντως ὑστερεῖ. τοπρῶτον μὲν
τὰ ὄντα εἶναι δύο, τὸ μὲν ψυχήν, τὸ δὲ σῶμα, καὶ πολλὰ ἑκατέρου. πάντα δὲ ἀλλήλων ἄλλα, καὶ ἑκά-
τερα ἑκατέρων. καὶ τρίτον, ἄλλο οὐδὲν κοινὸν οὐδενί. διαφέρειν δὲ ψυχὴν σώματος, ἔμφρον μέν που,
τὸ δὲ ἄφρον θήσομεν. ἄρχον δέ, τὸ δ' ἀρχόμενον. καὶ τὸ μὲν αἴτιον ἁπάντων, τὸ δὲ ἀναίτιον πάσης πά-
θης. ὥστε τά γε δὴ κατ' οὐρανὸν ὑπ' ἄλλου του φάναι γεγονέναι, καὶ μὴ ψυχῆς τε καὶ σώματος οὕτως
εἶναι γεννήματα, πολλὴ μωρία τε καὶ ἀλογία. εἰ δ' οὖν δεῖ νικᾶν τοὺς περὶ ἁπάντων τῶν τοιούτων λό-
γους, καὶ πιστῶς θεῖα φαίνεσθαι γεγονέναι τὰ τοιαῦτα ξύμπαντα, δυοῖν τοι θάτερα θετέον αὐτά.
ἢ γὰρ θεοὺς αὐτοὺς ταῦτα ὑμνητέον ὀρθότατα, ἢ θεῶν εἰκόνας ὡς ἀγάλματα ὑπολαβεῖν γεγονέναι,
θεῶν αὐτῶν ἐργασαμένων. οὐ γὰρ ἀνοήτων γε οὐδὲ βραχέος ἀξίων. ἀλλ' ὅπερ εἰρήκαμεν, τούτων ἡ-
μῖν θάτερα θετέα. τὰ δὲ τεθέντα, τιμητέον πάντων ἀγαλμάτων διαφερόντως. οὐ γὰρ μή ποτε φα-
νῇ καλλίω καὶ κοινότερα ξυμπάντων ἀνθρώπων ἀγάλματα. οὐδ' ἐν διαφέρουσι τόποις ἱδρυμένα, κα
θαρειότητι καὶ σεμνότητι καὶ ξυμπάσῃ ζωῇ διαφέροντα, ἢ ταῦτα ὡς πάντῃ ταύτῃ γεγένηται. νῦν
οὖν δὴ περὶ θεῶν ἐγχειρῶμεν τόγε τοσοῦτον, τὰ δύο κατιδόντες ζῷα ὁρατὰ ἡμῖν. ἃ φαμὲν τὸ μὲν
ἀθάνατον, τὸ δὲ γήϊνον ἅπαν θνητὸν γεγονέναι. τὰ τρία τὰ μέσα τῶν πέντε τὰ μεταξὺ τούτων, σα-
φέστατα κατὰ δόξαν τὴν ἐπιεικῆ γεγονότα πειραθῶμεν λέγειν. αἰθέρα μὲν γὰρ μετὰ τὸ πῦρ θῶμεν.
ψυχὴν δ' ἐξ αὐτοῦ τιθῶμεν πλάττειν ζῷα δύναμιν ἔχοντα ὥσπερ τῶν ἄλλων γενῶν, τοπολὺ μὲν τῆς
αὐτοῦ φύσεως. τὰ δὲ σμικρότερα, ξυνδέσμου χάριν ἐκ τῶν ἄλλων γενῶν. μετὰ δὲ τὸν αἰθέρα, ἐξ ἀέ-
ρος πλάττειν τὴν ψυχὴν γένος ἕτερον ζῴων. καὶ τὸ τρίτον ἐξ ὕδατος. πάντα δὲ δημιουργήσασαν ταῦ-
τα ψυχήν, ζῴων εἰκὸς ὅλον οὐρανὸν ἐμπλῆσαι, χρησαμένην πᾶσι τοῖς γένεσι κατὰ δύναμιν. πάντων
μὲν μετόχων τοῦ ζῆν γεγονότων. δεύτερα δὲ καὶ τρίτα καὶ τέταρτα καὶ πέμπτα, ἀπὸ θεῶν τῶν φανε-
ρῶν ἀρξάμενα γενέσεως, εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἀποτελευτᾶν. περὶ θεοὺς μὲν δή, Δία τε καὶ Ἥραν καὶ
τοὺς ἄλλους πάντας ὅπῃ τις ἐθέλει, ταύτῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τιθέσθω νόμον, καὶ πάγιον ἐχέτω τοῦτον τὸν λό-
γον. θεοὺς γὰρ δὴ τοὺς ὁρατοὺς μεγίστους καὶ τιμιωτάτους καὶ ὀξύτατον ὁρῶντας πάντῃ τοὺς πρώτους τὴν
τῶν ἄστρων φύσιν λεκτέον, καὶ ὅσα μετὰ τούτων αἰσθανόμεθα γεγονότα. μετὰ δὲ τούτους καὶ ὑπὸ τού-
τοις ἑξῆς, δαίμονας. ἀέριον δὲ γένος, ἔχον ἕδραν τρίτην καὶ μέσην τῆς ἑρμηνείας αἴτιον, εὐχαῖς τιμᾶν
μάλα χρεὼν χάριν τῆς εὐφήμου διαπορείας. τῶν δὲ δύο τούτων ζῴων, τοῦ τ' ἐξ αἰθέρος ἐφεξῆς τε ἀέρος,
οὐ διορώμενον ὅλον αὐτῶν, ἑκάτερον εἶναι. παρὸν δὴ πλησίον, οὐ κατάδηλον ἡμῖν γίγνεσθαι. μετέ-
χοντα δὲ φρονήσεως θαυμαστῆς ἅτε γένους ὄντα εὐμαθοῦς τε καὶ μνήμονος, γιγνώσκειν μὲν ξύμπασαν
τὴν ἡμετέραν αὐτὰ διάνοιαν λέγωμεν. καὶ τόν τε καλὸν ἡμῶν καὶ ἀγαθὸν ἅμα, θαυμαστῶς ἀσπάζεσθαι,
καὶ τὸν σφόδρα κακὸν μισεῖν, ἅτε λύπης μετέχοντα ἤδη. θεὸν μὲν γὰρ δὴ τὸν τέλος ἔχοντα τῆς θείας
μοίρας, ἔξω τούτων εἶναι λύπης τε καὶ ἡδονῆς. τοῦ δὲ φρονεῖν καὶ τοῦ γιγνώσκειν κατὰ πάντα μετειλη-
φέναι. καὶ ξυμπλήρους δὲ ζῴων οὐρανοῦ γεγονότος, ἑρμηνεύεσθαι πρὸς ἀλλήλους τε καὶ τοὺς ἀκροτάτους
θεοὺς πάντας τε καὶ πάντα, διὰ τὸ φέρεσθαι τὰ μέσα τῶν ζῴων, ἐπί τε γῆν καὶ ἐπὶ τὸν ὅλον οὐρανόν,
ἐλαφρᾷ φερόμενα ῥύμῃ. τὸ δὲ ὕδατος πέμπτον ὂν ἡμίθεον ἀπεικάσειεν ἄν τις ὀρθῶς. ἀπεικάζων ἐξ αὐ-
τοῦ γεγονέναι, καὶ τοῦτ' εἶναι τοτὲ μὲν ὁρώμενον, ἄλλοτε δὲ καὶ ἀποκρυφθέν, ἄδηλον γιγνόμενον, θαῦ-
μα κατ' ἀμυδρὰν ὄψιν παρεχόμενον. τούτων δὴ τῶν πέντε ὄντως ὄντων ζῴων, ὅπῃ τινὲς ἐνέτυχον ἡ-
μῶν ἢ καθ' ὕπνον ἐν ὀνειροπολίᾳ προστυχόντος, ἢ κατὰ φήμας τε καὶ μαντείας λεχθέν, τισὶν ἐν ἀκοαῖς
ὑγιαίνουσιν ἢ καὶ κάμνουσιν. ἢ καὶ τελευτῇ βίου προστυχέσι γιγνομένοις, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ δόξας
παραγιγνομένας, ὅθεν ἱερὰ πολλὰ πολλῶν γέγονε. τὰ δὲ γενήσεται, τούτων νομοθέτης ὅς τις νοῦν κέ-
κτηται καὶ τὸν βραχύτατον, οὔποτε μὴ τολμήσῃ καινοτομῶν ἐπὶ θεοσέβειαν, ἥ τις μὴ σαφὲς ἔχει τι
τρέψαι πόλιν ἑαυτοῦ. καὶ μὴν οὐδ' ὧν ὁ πάτριος νόμος εἴρηκε περὶ θυσιῶν ἀποκωλύσει, μηδὲν τοπαρά-
παν εἰδώς. ὥσπερ οὐδ' ὂν δυνατὸν εἰδέναι τῇ θνητῇ φύσει τῶν τοιούτων πέρι. τοὺς δὲ ὄντως ἡμῖν φα-
νεροὺς ὄντας θεούς, ἆρ' οὐχ ὁ αὐτὸς λόγος ἔχει κακίστους εἶναι τοὺς μὴ τολμῶντας λέγειν ἡμῖν καὶ φανεροὺς
ποιεῖν, ἀνοργιάστους τε ὄντας ἑτέρους θεοὺς καὶ τιμὰς μὴ δεχομένους τὰς προσηκούσας αὐτοῖς; νῦν δὲ
δὴ ξυμβαίνει γιγνόμενον ἅμα τὸ τοιοῦτον, οἷον ἂν εἴ ποτέ τις ἡμῶν ἥλιον ἢ σελήνην ἑωρακὼς ἦν γιγνο
μένους ἐφορῶντάς τε ἡμᾶς πάντας, καὶ μὴ ἔφραζεν ἀδύνατος ὢν πῃ φράζειν, τιμῆς τε ἀμοίρους ὄν-
τας ἅμα καὶ μὴ προθυμοῖτο τό γε αὐτοῦ μέρος εἰς ἔντιμον χώραν καταφανεῖς ἄγων αὐτούς, ἑορτάς τε

αὐτοῖς γίγνεσθαι ποιεῖν καὶ θυσίας. ἀπολαμβανόμενόν τε χρόνον ἑκάστοις μειζόνων τε καὶ ἐλαττόνων πολλάκις, ἐνιαυτῶν ὥρας διανέμειν. ἆρ' οὐκ ἂν κακὸς ἑαυτῷ τε καὶ ἄλλῳ τῷ γιγνώσκοντι λεγόμενος ἐνδίκως ξυνειδόκει λέγεσθαί ποτ' ἄν; Κλ. Πῶς γὰρ οὐκ ὦ ξένε; κάκιστος μὲν οὖν. Ἀθ. Τοῦτο τοίνυν ὦ Κλεινία φίλε, περὶ ἐμὲ νῦν γιγνόμενον ἴσθι φανερῶς. Κλ. Πῶς λέγεις; Ἀθ. Ἴστε ὀκτὼ δυνάμεις τῶν περὶ ὅλον οὐρανὸν γεγονυίας ἀδελφὰς ἀλλήλων ὧν καθεώρακα ἐγώ. καὶ οὐδὲν μέγα διαπέπραγμαι. ῥᾴδιον γὰρ καὶ ἑτέρῳ. τούτων δ' εἰσὶ τρεῖς αὗται, μία μὲν ἡλίου, μία δὲ σελήνης, μία δὲ τῶν πάντων ἄστρων ὧν ἐμνήσθημεν ὀλίγον ἔμπροσθεν. πέντε δὲ ἕτεραι. ταύτας δὴ πάσας καὶ τούτους τοὺς ἐν ταύταισιν εἴτε αὐτοὺς ἰόντας εἴτε φερομένους ἐν ὀχήμασι πορεύεσθαι, ταύτῃ μηδεὶς ἄλλως ποτὲ νομίσῃ πάντων ἡμῶν, ὡς οἱ μὲν θεοί εἰσιν αὐτῶν, οἱ δ' οὔ. μηδ' ὡς οἱ μὲν γνήσιοι, οἱ δὲ τοιοῦτοί τινες, οἵους οὐδὲ θέμις εἰπεῖν ἡμῶν οὐδενί. πάντας δὲ δὴ πάντας λέγωμέν τε καὶ φῶμεν ἀδελφούς τ' εἶναι, καὶ ἐν ἀδελφαῖς μοίραις, καὶ τιμὰς ἀποδιδῶμεν. μὴ τῷ μὲν ἐνιαυτόν, τὸ δὲ μῆνα, τοῖς δὲ μήτε τινὰ μοῖραν τάττωμεν, μήτε τινὰ χρόνον. ἐν ᾧ διεξέρχεται τὸν αὐτοῦ πόλον, ξυναποτελῶν κόσμον ὃν ἔταξε λόγος ὁ πάντων θειότατος ὁρατόν. ὃν ὁ μὲν εὐδαίμων πρῶτον μὲν ἐθαύμασεν, ἔπειτα δὲ ἔρωτα ἔσχε τοῦ καταμαθεῖν ὁπόσα θνητῇ φύσει δυνατά. ἡγούμενος ἄριστ' οὕτως εὐτυχέστατά τε διάξειν τὸν βίον, τελευτήσας τε εἰς τόπους ἥξειν προσήκοντας ἀρετῇ. καὶ μεμυημένος ἀληθῶς τε καὶ ὄντως μεταλαβὼν φρονήσεως εἷς ὢν μιᾶς, τὸν ἐπίλοιπον χρόνον θεωρὸς τῶν καλλίστων γενόμενος, ὅσα κατ' ὄψιν διατελεῖ. νῦν δὴ τὸ μετὰ τοῦθ' ἡμῖν λοιπὸν λέγειν ὅσοι τ' εἰσὶ καὶ τίνες. οὐ γὰρ μήποτε φανῶμεν ψευδεῖς. βεβαίως δὴ διισχυρίζομαι τόγε τοσοῦτον. λέγω γὰρ πάλιν, ὀκτὼ μὲν εἶναι. τῶν δὲ ὀκτώ, τρεῖς μὲν εἰρῆσθαι, πέντε δ' ἔτι λοιπάς. ἡ τετάρτη δὲ φορὰ καὶ διέξοδος ἅμα καὶ πέμπτη, τάχει μὲν, ἡλίῳ σχεδὸν ἴση, καὶ οὔτε βραδυτέρα οὔτε θάττων. τό γ' ἐπίπαν ἀεὶ τούτων τριῶν ὄντων, τὸν νοῦν ἱκανὸν ἔχοντα ἡγεῖσθαι. λέγωμεν δὴ ταύτας ἡλίου τ' εἶναι καὶ ἑωσφόρου, καὶ τρίτον ὡς μὲν ὀνόματι φράζειν, οὐκ ἔστι διὰ τὸ μὴ γιγνώσκεσθαι. τούτου δ' αἴτιος ὁ πρῶτος ταῦτα κατιδὼν βάρβαρος ὤν. παλαιὸς γὰρ δὴ τόπος ἔθρεψε τοὺς πρώτους ταῦτα ἐννοήσαντας διὰ τὸ κάλλος τῆς θερινῆς ὥρας, ἣν Αἴγυπτός τε καὶ Συρία ἱκανῶς κέκτηται. φανεροὺς μὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀστέρας ἀεὶ ξύμπαντας καθορῶντας, ἅτε νεφῶν καὶ ὑδάτων ἀπόπροσθεν ἀεὶ τοῦ κόσμου κατῳκισμένους. ὅθεν καὶ πανταχόσε καὶ δεῦρ' ἐξήκει, βεβασανισμένα χρόνῳ μυριετεῖ τε καὶ ἀπείρῳ. διὸ θαρροῦντας χρὴ ταῦτα εἰς νόμους θέσθαι. τὸ γὰρ μὴ τίμια τὰ θεῖα εἶναι ἢ τάδε μὴ θεῖα σαφῶς οὐκ ἐμφρόνων. ὅτι δὲ οὐκ ὀνόματα ἔσχηκε, τήν γε αἰτίαν χρὴ λέγεσθαι ταύτην. ἀλλὰ γὰρ καὶ ὀνόματα εἰλήφασι πρὸς ἐνίων. ὁ μὲν γὰρ ἑωσφόρος, ἕσπερός τε ὁ αὐτὸς εἶναι, ἔχει δὴ λόγον. ὁ δ' ὁμόδρομος ἡλίῳ τε ἅμα καὶ τούτῳ στίλβων. τρεῖς δ' ἔτι φορὰς λέγομεν ἐπὶ δεξιὰ πορευομένων, μετὰ σελήνης τε ἡλίου. ἕνα δὲ τὸν ὄγδοον χρὴ λέγειν, ὃν μάλιστ' ἄν τις ἄνω κόσμον προσαγορεύοι, ὥς γε ἀνθρώποις φαίνοιτ' ἂν ὀλίγα τούτων εἰδόσιν. ὅσα δὲ ἱκανῶς ἴσμεν ἀνάγκη λέγειν καὶ λέγομεν. ἡ γὰρ ὄντως οὖσα σοφία, ταύτῃ πῃ φαίνεται, τῷ καὶ σμικρὰ ξυννοίας ὀρθῆς θείας τε μετειληφότι. λοιποὶ δὴ τρεῖς ἀστέρες, ὧν εἷς μὲν βραδυτῆτι διαφέρων αὐτῶν ἐστι, Φαίνωνα δ' αὐτόν τινες ὄνομα φθέγγονται. τὸν δὲ μετὰ τοῦτον βραδυτῆτι, Φαέθοντα. Πυρόεις δέ, ὁ μετὰ τοῦτον. πάντων δὲ οὗτος ἐρυθρότατον ἔχει χρῶμα. χαλεπὸν δὲ οὐδὲν τούτων κατανοῆσαί τινα φράζοντός τινος, ἀλλὰ μαθόντα ὡς λέγομεν ἡγεῖσθαι δεῖ. τόδε γε μὴν διανοηθῆναι χρὴ πάντ' ἄνδρα Ἕλληνα, ὡς τόπον ἔχομεν τὸν τῶν Ἑλλήνων, πρὸς ἀρετὴν ἐν τοῖς σχεδὸν ἄριστον. τὸ δ' ἐπαινετὸν αὐτοῦ χρὴ λέγειν, ὅτι μέσος ἂν εἴη χειμώνων τε καὶ τῆς θερινῆς φύσεως. ἡ δ' ὑστεροῦσα ἡμῖν εἰς τὸ θερινὸν φύσις, τοῦ περὶ τὸν ἐκεῖ τόπον ὅπερ εἴπομεν, ὕστερον αὐτοῖς παραδέδωκε τὸ τούτων τῶν θεῶν τοῦ κόσμου κατανόημα. λάβωμεν δὲ ὡς ὅτιπερ ἂν Ἕλληνες βαρβάρων παραλάβωμεν, κάλλιον τοῦτο εἰς τέλος ἀπεργάζονται. καὶ δὴ καὶ περὶ τὰ νῦν λεγόμενα, ταὐτὸν δεῖ διανοηθῆναι τοῦτο, ὡς χαλεπὸν μὲν πάντα τὰ τοιαῦτα, ἀναμφισβητήτως ἐξευρίσκειν. πολλὴ δ' ἐλπὶς ἅμα καὶ καλή, κάλλιον καὶ δικαιότερον ὄντως, τῆς ἐκ τῶν βαρβάρων ἐλθούσης φήμης τε ἅμα καὶ θεραπείας, πάντων τούτων τῶν θεῶν ἐπιμελήσεσθαι τοὺς Ἕλληνας, παιδείαις τε καὶ ἐκ Δελφῶν μαντείαις χρωμένους, καὶ πάσῃ τῇ κατὰ νόμους θεραπείᾳ. τόδε δὲ μηδείς ποτε φοβηθῇ τῶν Ἑλλήνων, ὡς οὐ χρὴ περὶ τὰ θεῖά ποτε πραγματεύεσθαι θνητοὺς ὄντας. πᾶν δὲ τούτῳ διανοηθῆναι τοὐναντίον, ὡς οὔτε ἄφρον ἐστί ποτε τὸ θεῖον, οὔτε ἀγνοεῖ που τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλ' οἶδεν ὅτι διδάσκοντος αὐτοῦ, ξυνακολουθήσει καὶ μαθήσεται τὰ διδασκόμενα. ὅτι δὲ διδάσκει τοῦτ' αὐτὸ ἡμᾶς, μανθάνομεν δὲ ἡμεῖς ἀριθμόν τε καὶ ἀριθμεῖν, οἶδε δήπου. πάντων γὰρ ἀφρονέστατον ἂν εἴη τοῦτ' ἀγνοοῦν. τὸ λεγόμενον γὰρ ἂν ὄντως αὐτὸ αὑτὸ ἀγνοοῖ, χαλεπαῖνον τῷ δυναμένῳ μανθάνειν, ἀλλ' οὐ συγχαῖρον ἄνευ φθόνου διὰ θεὸν ἀγαθῷ γιγνομένῳ. λόγον δὴ καὶ πολὺν καὶ καλὸν ἔχει τότε μὲν ὅτε περὶ θεῶν ἣν ἀνθρώποις διανοήματα πρῶτα ὥς τ' ἐγένοντο, οἷοί τ' ἐγίγνοντο καὶ οἵας μετεχειρίζοντο πράξεις, μὴ κατὰ νοῦν τοῖς σώφροσι λέγεσθαι, μηδὲ φίλα. μηδ' ὡς οἱ δεύτεροι, ἐν οἷς πρεσβύτατα μὲν τὰ πυρὸς ἐλέγετο καὶ ὕδατος καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων. ὕστερος δὲ τὰ τῆς θαυμαστῆς ψυχῆς, καὶ φορὰ κρείττων καὶ τιμιωτέρα τὸ σῶμα εἴληχε φέρειν. αὐτό τε εἰς αὑτὸ

θερμότητι καὶ ψύξεσι, καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις, ἀλλ᾽ οὐ ψυχὴ σῶμά τε καὶ ἑαυτήν. νῦν δ᾽ ὅτε λέγομεν ψυχὴν μὲν ἂν περ ἐν σώματι γένηται, θαῦμα οὐδὲν κινεῖν τε καὶ περιφέρειν τοῦτο καὶ ἑαυτήν. οὐδ᾽ ἡμῖν ἀπιστεῖ ψυχὴ κατὰ λόγον οὐδένα, ὡς βάρος οὐδὲν περιφέρειν δυναμένη. διὸ καὶ νῦν ἡμῶν ἀξιούντων ψυχῆς οὔσης αἰτίας τοῦ ὅλου, καὶ πάντων μὲν τῶν ἀγαθῶν ὄντων τοιούτων. τῶν δὲ αὖ φλαύρων τοιούτων ἄλλων, τοῖς μὲν φορᾶς πάσης καὶ κινήσεως ψυχὴν αἰτίαν εἶναι θαῦμα οὐδέν. τὴν δ᾽ ἐπὶ τ᾽ ἀγαθὸν φορὰν καὶ κίνησιν τῆς ἀρίστης ψυχῆς εἶναι. τὴν δ᾽ ἐπὶ τοὐναντίον ἐναντίαν. νενικηκέναι δεῖ καὶ νικᾶν τὰ ἀγαθὰ τὰ μὴ τοιαῦτα. ταῦτα ἡμῖν εἴρηται πάντα κατὰ τὴν τῶν ἀνοσίων τιμωρὸν δίκην. περὶ δὲ δὴ τὸ δοκιμαζόμενον, οὐχ οἷόν τε ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὡς οὐ δεῖ τόν γε ἀγαθὸν σοφὸν ἡμᾶς ἡγεῖσθαι. τὴν δὲ σοφίαν ταύτην ἣν ζητοῦμεν πάλαι, ἴδωμεν ἄν ποτ᾽ ἄρα ἐπινοήσωμεν ἢ κατὰ παιδείαν ἢ κατὰ τέχνην, ἥν τινα τοῦ γιγνώσκειν ἐνδεεῖς ὄντες τῶν δικαίων ἀγνώμονες ἂν εἴημεν ὄντες τοιοῦτοι. δοκοῦμεν δή μοι καὶ λεκτέον. ἄνω γὰρ καὶ κάτω ζητῶν, ἥ μοι καταφανὴς γέγονε, πειράσομαι δηλῶσαι αὐτὴν ὑμῖν ἀποτελεῖν. τὸ δὴ μέγιστον ἀρετῆς οὐ καλῶς πραττόμενον ἡμῖν γέγονεν αἴτιον, ὡς ἄρτι σημαίνειν ἐκ τῶν εἰρημένων μοι σφόδρα δοκεῖ. μεῖζον μὲν γὰρ ἀρετῆς, μηδεὶς ἡμᾶς ποτε πείθῃ τῆς εὐσεβείας εἶναι τῷ θνητῷ γένει. τοῦτο δ᾽ ὅτι δι᾽ ἀμαθίαν τὴν μεγίστην, ἐν ταῖς ἀρίσταις φύσεσιν οὐ γέγονε λεκτέον. ἄρισται δ᾽ εἰσίν, αἳ χαλεπώτατα μὲν ἂν γενόμεναι, μέγιστον δὲ ὄφελος ἂν γίγνωνται. τά τε γὰρ τῆς βραδείας τε καὶ τῆς ἐναντίας φύσεως μετρίως ἀποδεχομένη ψυχὴ καὶ πρᾴως, εὔκολος ἂν εἴη. τήν τε ἀνδρείαν ἀγαμένη καὶ πρὸς τὸ σωφρονεῖν εὐπειθής. καὶ τό γε μέγιστον, ἐν ταύταις ταῖς φύσεσι δυναμένη μανθάνειν. καὶ μνήμων οὖσα εὖ μάλα χαίρειν τούτοις αὐτοῖς δύναιτ᾽ ἂν φιλομαθὴς ὥστ᾽ εἶναι. ταῦτα γὰρ οὔτε ῥᾴδια φύεσθαι γενόμενά τε καὶ τροφῆς καὶ παιδείας τυχόντα ἧς δεῖ, τοὺς πλείστους αὐτῶν καὶ χείρους κατέχειν ὀρθότατα δύναιτ᾽ ἂν τὸ φρονεῖν καὶ πράττειν καὶ λέγειν περὶ θεοὺς ἕκαστα, ὡς δεῖ τε καὶ ὅτε δεῖ. περὶ θυσίας τε καὶ καθαρμοὺς τῶν περὶ θεούς τε καὶ ἀνθρώπους οὐ σχήμασι τεχνάζοντας, ἀλλὰ ἀληθείᾳ τιμῶντας ἀρετήν. ὃ δὴ καὶ μέγιστόν ἐστι ξυμπάντων πάσῃ τῇ πόλει. τοῦτο δὴ οὖν τὸ μέρος φαμὲν φύσει κυριώτατον καὶ δυνατὸν ὡς οἷόν τε μάλιστα καὶ ἄριστα μαθεῖν, εἰ διδάσκοι τις. ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἂν διδάξειεν, εἰ μὴ θεὸς ὑφηγοῖτο. εἰ οὖν τις διδάσκοι, κατὰ τρόπον δὲ μὴ δρῷ τὸ τοιοῦτον, κρεῖττον μὴ μανθάνειν. ὅμως δ᾽ ἐκ τῶν νῦν λεγομένων, ἀνάγκη μαθεῖν ταῦτα, καὶ ἐμὲ λέγειν, τὴν τοιαύτην τε καὶ ἀρίστην φύσιν. πειρώμεθα δὴ τῷ τε λόγῳ διεξελθεῖν ἅ τ᾽ ἐστὶ καὶ οἷα καὶ ὡς δεῖ μανθάνειν κατὰ δύναμιν τήν τ᾽ ἐμὴν τοῦ λέγοντος, καὶ τὴν τῶν δυναμένων εἰσακοῦσαι θεοσεβείας, ὅτινι τρόπῳ τὶς τινὰ μαθήσεται. σχεδὸν μὲν οὖν ἐστιν ἄτοπον ἀκούσαντι τὸ δ᾽ ὄνομα αὐτοῦ λέγομεν ἡμεῖς γε. ὅ τις οὐκ ἄν ποτε δόξειε δι᾽ ἀπειρίαν τοῦ πράγματος. ἀστρονομίαν ἀγνοεῖτε, ὅτι σοφώτατον ἀνάγκη τὸν ἀληθῶς ἀστρονόμον εἶναι, μὴ τὸν καθ᾽ Ἡσίοδον ἀστρονομοῦντα, καὶ πάντας τοὺς τοιούτους, οἷον δυσμάς τε καὶ ἀνατολὰς ἐπεσκεμμένον. ἀλλὰ τὸν τῶν ὀκτὼ περιόδων, τὰς ἑπτὰ περιόδους, διεξιούσης τὸν αὐτῶν κύκλον ἑκάστης οὕτως, ὡς οὐκ ἂν ῥᾳδίως ποτὲ πᾶσα φύσις ἱκανὴ γένοιτο θεωρῆσαι μὴ θαυμαστῆς μετέχουσα φύσεως. ὃ νῦν εἰρήκαμεν ἐροῦμέν τε, ὥς φαμεν ὅπῃ δεῖ τε καὶ ὅπως χρεὼν μανθάνειν. πρῶτον δ᾽ ἡμῖν τόδε λεγέσθω. σελήνη μέν, περίοδον τὴν αὐτῆς τάχιστα διέξεισιν, ἄγουσα μῆνα καὶ πανσέληνον πρώτην. δεύτερον δὲ κατανοεῖν δεῖ τὸν ἥλιον, τροπὰς ἄγοντα διὰ πάσης τ᾽ αὖ τοῦ περιόδου, καὶ τούτῳ τοὺς ξυνδρόμους. ἵνα δὲ μὴ πολλάκις ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν διαλεγώμεθα, τὰς ἄλλας ὅσας ἐν τοῖς πρόσθεν διεξήλθομεν ὁδοὺς τούτων, οὐ ῥᾴδιον ξυννοεῖν. ἐπὶ δὲ ταῦτα παρασκευάζοντας φύσεις, δι᾽ ἃς δυνατὸν εἶναι χρεὼν πολλὰ προδιδάσκοντα καὶ ἐθίζοντα, δεῖ διαπονεῖσθαι παῖδα ὄντα καὶ νεανίσκον. διὸ μαθημάτων δέον ἂν εἴη, τόδε μέγιστόν τε καὶ πρῶτον ἀριθμὸν αὐτῶν, ἀλλ᾽ οὐ σώματος ἐχόντων, ἀλλὰ ὅλης τῆς τοῦ περιττοῦ τε καὶ ἀρτίου γενέσεώς τε καὶ δυνάμεως ὅσην παρέχεται πρὸς τὴν τῶν ὄντων φύσιν. ταῦτα δὲ μαθόντι, τούτοις ἐφεξῆς ἐστιν, ὃ καλοῦσι μὲν σφόδρα γελοῖον ὄνομα γεωμετρίαν τῶν οὐκ ὄντων δὲ ἀλλήλοις ὁμοίων φύσει ἀριθμῶν ὁμοίωσις πρὸς τὴν τῶν ἐπιπέδων μοῖραν γεγονυῖα ἐστὶ διαφανής. ὃ δὴ θαῦμα οὐκ ἀνθρώπινον, ἀλλὰ γεγονὸς θεῖον, φανερὸν ἂν γίγνοιτο τῷ δυναμένῳ ξυννοεῖν. μετὰ δὲ ταύτην τοὺς τρεῖς ηὐξημένους καὶ τῇ στερεᾷ φύσει ὁμοίως. τοὺς δὲ ἀνομοίους αὖ γεγονότας ἑτέρᾳ τέχνῃ ὁμοίᾳ ταύτῃ, ἣν δὴ γεωμετρίαν ἐκάλεσαν οἱ προστυχεῖς αὐτῇ γεγονότες. ὃ δὲ θεῖόν τ᾽ ἐστὶ καὶ θαυμαστὸν τοῖς ἐγκαθορῶσί τε καὶ διανοουμένοις, ὡς περὶ τὸ διπλάσιον ἀεὶ στρεφομένης τῆς δυνάμεως, καὶ τῆς ἐξ ἐναντίας ταύτῃ καθ᾽ ἑκάστην ἀναλογίαν, εἶδος καὶ γένος ἀποτυποῦται πᾶσα ἡ φύσις. ἡ μὲν δὴ πρώτη, τοῦ διπλασίου κατ᾽ ἀριθμὸν ἐν πρὸς δύο κατὰ λόγον φερομένη. διπλάσιον δὲ ἡ κατὰ δύναμιν οὖσα. ἡ δ᾽ εἰς τὸ στερεόν τε καὶ ἁπτόν, πάλιν αὖ διπλάσιον ἀφ᾽ ἑνὸς εἰς ὀκτὼ διαπορευθεῖσα. ἡ δὲ διπλασίου μὲν εἰς μέσον, ἴσως δὲ τοῦ ἐλάττονος πλέον, ἔλαττόν τε τοῦ μείζονος, τὸ δ᾽ ἕτερον τῷ αὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων αὐτῶν ὑπερέχον τε καὶ ὑπερεχόμενον. ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ἓξ πρὸς τὰ δώδεκα, ξυνέβη τό τε ἡμιόλιον καὶ ἐπίτριτον τούτων αὐτῶν ἐν τῷ μέσῳ ἐπ᾽ ἀμφότερα στρεφομένη, τοῖς ἀνθρώποις σύμφωνον χρείαν καὶ σύμμετρον ἀπενείματο, παιδιᾶς ῥυθμοῦ τε καὶ ἁρμονίας χάριν, εὐδαίμονι χορείᾳ μουσῶν δεδομένη. ταῦτα μὲν οὖν δή, ταύτῃ γιγνέσθω τε

καὶ ἐχέτω ξύμπαντα. Τὸ δ' ἐπὶ τούτοις τέλος, εἰς θείαν γένεσιν ἅμα καὶ τὴν τῶν ὁρατῶν καλλίστην τε καὶ θειοτάτην φύσιν ἰτέον, ὅσην ἀνθρώποις θεὸς ἔδωκε κατιδεῖν. ἣν οὔποτε ἄνευ τῶν νῦν διηρημένων μὴ κατιδὼν, ἐπεύξεταί τις ῥαστώνῃ παραλαβεῖν. πρὸς τούτοις δὲ τὸ καθ' ἓν, τῷ κατ' εἴδη προσακτέον ἐν ἑκάσταις ταῖς συνουσίαις ἐρωτῶντά τε καὶ ἐλέγχοντα τὰ μὴ καλῶς ῥηθέντα. πάντως γὰρ καλλίστη καὶ πρώτη βάσανος ἀνθρώποις ὀρθῶς γίγνεται. ὅσαι δὲ οὐκ οὖσαι προσποιοῦνται, ματαιότατος πόνος ἁπάντων. ἔτι δὲ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ χρόνου ἡμῖν ληπτέον, ὡς ἀκριβῶς ἀποτελεῖ πάντα τὰ κατ' οὐρανὸν γιγνόμενα. ἵν' ὁ πιστεύσας ὡς ὁ λόγος ἀληθὴς γέγονεν, ὅτι πρεσβύτερον τ' ἐστὶ ἅμα καὶ θειότερον ψυχὴ σώματος, ἡγήσαιτ' ἂν παγκάλως τε καὶ ἱκανῶς εἰρῆσθαι τὸ θεῶν εἶναι πάντα πλέα. καὶ μηδέποτε λήθῃ μὴ δὲ ἀμελείᾳ τῶν κρειττόνων ἡμᾶς παρωλιγωρῆσθαι. νοητέον δ' ἐστὶ περὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τόδε. ὡς ἐὰν μέν τις ἕκαστα τούτων ὀρθῶς λαμβάνῃ, μέγ' ὄφελος γίγνεται τῷ παραλαμβάνοντι κατὰ τρόπον. εἰ δὲ μὴ, θεὸν ἄμεινον ἀεὶ καλεῖν. ὁ δὲ τρόπος ὅδε (ἀνάγκη γὰρ τό γε τοσοῦτον φράζειν) πᾶν διάγραμμα ἀριθμοῦ τε σύστημα, καὶ ἁρμονίας σύστασιν ἅπασαν, τῆς τε τῶν ἄστρων περιφορᾶς τὴν ὁμολογίαν, οὖσαν μίαν ἁπάντων ἀναφανῆναι δεῖ, τῷ κατὰ τρόπον μανθάνοντι. ἀναφανήσεται δὲ ἂν ὃ λέγομεν ὀρθῶς τις εἰς ἓν βλέπων μανθάνῃ. δεσμὸς γὰρ πεφυκὼς πάντων τούτων εἷς ἀναφανήσεται διανοουμένοις. εἰ δ' ἄλλως πως ταῦτα μεταχειριεῖταί τις, τύχην δεῖ καλεῖν ὥσπερ καὶ λέγομεν. οὐ γὰρ ἄνευ γε τούτων, μή ποτέ τις ἐν πόλεσιν εὐδαίμων γένηται φύσις. ἀλλ' οὗτος ὁ τρόπος, αὕτη τροφὴ, ταῦτα μαθήματα. εἴτε χαλεπὰ εἴτε ῥᾴδια, ταύτῃ πορευτέον. ἀμελῆσαι δὲ οὐ θεμιτόν ἐστι θεῶν, καταφανοῦς γενομένης τῆς πάντων αὐτῶν κατὰ τρόπον λεγομένης φήμης εὐτυχοῦς. τὸν δὲ ξύμπαντα ταῦτα οὕτως εἰληφότα, τοῦτον λέγω τὸν ἀληθέστατα σοφώτατον. ὃν καὶ διισχυρίζομαι παίζων καὶ σπουδάζων ἅμα, ὅτι θανάτῳ τις τῶν τοιούτων τὴν αὑτοῦ μοῖραν ἀναπλήσει, σχεδὸν ἐὰν περ ἀποθανὼν ᾖ, μήτε μεθέξειν ἔτι πολλῶν τότε καθάπερ νῦν αἰσθήσεων, μιᾶς τε μοίρας μετειληφότα μόνον, καὶ ἐκ πολλῶν ἕνα γεγονότα, εὐδαίμονά τε ἔσεσθαι καὶ σοφώτατον ἅμα καὶ μακάριον, εἴτε τις ἐν ἠπείροις, εἴτ' ἐν νήσοις μακάριος ὢν ζῇ, κἀκεῖνον μεθέξειν τῆς τοιαύτης ἀεὶ τύχης. καὶ εἴτε δημοσίᾳ τις ἐπιτηδεύσας ταῦτα, εἴτε ἰδίᾳ διαβιῷ, τὰ αὐτὰ ὡσαύτως αὐτὸν πράξειν παρὰ θεῶν. ὃ δὲ κατ' ἀρχάς τε ἐλέγομεν, καὶ νῦν αὐτὸς πάρεστι λόγος ἀληθὴς ὄντως, ὡς οὐ δυνατὸν ἀνθρώποις τελέως μακαρίοις τε καὶ εὐδαίμοσι γενέσθαι, πλὴν ὀλίγων. ἔστι ταῦτα ὀρθῶς εἰρημένα. ὁπόσοι γὰρ θεῖοι καὶ σώφρονες ἅμα, τῆς τε ἄλλης μετέχοντες ἀρετῆς φύσει, πρὸς δὲ τούτοις ὅσα μαθήματος ἔχεται μακαρίου πάντα εἰληφότες, ἃ δ' ἐστὶν εἰρήκαμεν, τούτοισι μόνοις τὰ τοῦ δαιμονίου ξύμπαντα, ἱκανῶς εἴληχέ τε καὶ ἔχει. τοῖς μὲν οὖν ταῦτα οὕτω διαπονήσασιν, ἰδίᾳ λέγομεν καὶ δημοσίᾳ κατὰ νόμον τίθεμεν, εἰς πρεσβύτου τέλος ἀφικομένοις, τὰς μεγίστας ἀρχὰς παραδίδοσθαι δεῖν. τοὺς δ' ἄλλους, τούτοις ξυνεπομένους, εὐφημεῖν πάντας θεοὺς ἅμα καὶ πάσας, καὶ τὸν νυκτερινὸν ξύλλογον ἐπὶ ταύτην τὴν σοφίαν ἱκανῶς γνόντας τε καὶ δοκιμάσαντας ἡμᾶς ὀρθότατα πάντας παρακαλεῖν.

Τέλος τῶν νόμων καὶ τῆς ἐπινομίδος τοῦ Πλάτωνος.

ΤΙΜΑΙΩ

ΤΙΜΑΊΩ ΤΩ͂ ΛΟΚΡΩ͂ ΠΕΡῚ ΨΥΧᾶΣ ΚΌΣΜΩ ΚΑῚ ΦΎΣΙΟΣ.

ΤΊΜΑΙΟΣ ὁ Λοκρὸς, τάδε ἔφα. δύο αἰτίας εἶμεν τῶν συμπάντων, νόον μὲν τῶν κατὰ λόγον γιγνομένων, ἀνάγκαν δὲ τῶν βίᾳ κατὰ τὰς δυνάμεις τῶν σωμάτων. τουτέων δὲ τὸν μὲν τᾶς τἀγαθῶ φύσιος εἶμεν, θεόν τε ὀνυμαίνεσθαι, ἀρχάν τε τῶν ἀρίστων. τὰ δ' ἑπόμενά τε καὶ συναίτια, ἐς ἀνάγκαν ἀνάγεσθαι. τὰ δὲ ξύμπαντα, ἰδέαν, ὕλαν, αἰσθητόν τε οἷον ἔκγονον τουτέων. καὶ τὸ μὲν εἶμεν ἀγένατόν τε καὶ ἀκίνατον, καὶ μένον τε, καὶ τᾶς ταυτῶ φύσιος, νοατόν τε καὶ παράδειγμα τῶν γεννωμένων, ὁπόσα ἐν μεταβολᾷ ἐντί. τοιοῦτον γάρ τι τὰν ἰδέαν, λέγεσθαί τε καὶ νοεῖσθαι. τὰν δ' ὕλαν ἐκμαγεῖον καὶ ματέρα, τιθάναν τε καὶ γεννατικὰν εἶμεν, τᾶς τρίτας οὐσίας. δεξαμέναν γὰρ τὰ ὁμοιώματα εἰς ἑαυτὰν, καὶ οἷον ἀναμαξαμέναν, ἀποτελεῖν πάντα τὰ γεννάματα. ταύταν δὲ τὰν ὕλαν ἀΐδιον μὲν ἔφα, οὐ μὰν ἀκίνατον. ἄμορφον δὲ καθ' αὑτὰν καὶ ἀσχημάτιστον, δεχομέναν δὲ πᾶσαν μορφάν. τὰν δὲ περὶ τὰ σώματα μεριστὰν εἶμεν, καὶ τᾶς θατέρω φύσιος. ποταγορεύοντι δὲ τὰν ὕλαν, τόπον καὶ χώραν. δύο ὦν αἵδε ἀρχαὶ ἐντί. ἂν τὸ μὲν εἶδος, λόγον ἔχει ἄρρενός τε καὶ πατρός. ἁ δ' ὕλα θήλεός τε καὶ ματέρος. τρίτα δὲ εἶεν, τὰ ἐκ τουτέων ἔκγονα. τρία δὲ ὄντα, τρισὶ γνωρίζεσθαι, τὰν μὲν ἰδέαν νόῳ κατ' ἐπιστάμαν. τὰν δ' ὕλαν, λογισμῷ νόθῳ. διὰ τὸ μήπω κατ' εὐθυωρίαν νοεῖσθαι, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν. τὰ δ' ἀπογεννάματα, αἰσθήσει καὶ δόξᾳ. πρὶν ὦν ὠρανὸν γενέσθαι λόγῳ ἤστην ἰδέα τε καὶ ὕλα, καὶ ὁ θεὸς δημιουργὸς τῶ βελτίονος. ἐπεὶ δὲ τὸ πρεσβύτερον κάρρον ἐστὶ τῶ νεωτέρω, καὶ τὸ τεταγμένον πρὸ τῶ ἀτάκτω, ἀγαθὸς ὢν ὁ θεὸς ὁρῶν τε τὰν ὕλαν δεχομέναν τὰν ἰδέαν καὶ ἀλλοιουμέναν, παντοίως μὲν, ἀτάκτως δὲ ἐδεῖτ' ἐς τάξιν αὐτὰν ἄγεν. καὶ ἐξ ἀορίστων μεταβολᾶν, ἐς ὡρισμέναν καταστᾶσαι, ἵν' ὁμόλογοι ταὶ διακρίσιες τῶν σωμάτων γίγνοιντο, καὶ μὴ κατ' αὐτόματον τροπὰς δέχοιτο. ἐποίησεν ὦν τόνδε τὸν κόσμον, ἐξ ἁπάσας τᾶς ὕλας, ὅρον αὐτὸν κατασκευάξας τᾶς τῶ ὄντος φύσιος. διὰ τὸ πάντα τἆλλα ἐν αὐτῷ περιέχεν, ἕνα μονογενῆ, τέλειον, ἔμψυχόν τε καὶ λογικόν. κρέσσονα γὰρ τάδε ἀψύχω καὶ ἀλόγω ἐστόν, καὶ σφαιροειδὲς σῶμα. τελειότερον γὰρ τῶν ἄλλων σχημάτων ἦν τοῦτο. δηλούμενος ὦν ἄριστον γέννημα ποιεῖν, τοῦτον ἐποίει θεὸν γεννατὸν, οὔποκα φθαρησόμενον ὑπ' ἄλλω αἰτίω, ἔξω τῶ αὐτὸν συντεταγμένω θεῶ, εἴποκα δήλοιτο αὐτὸν διαλύεν. ἀλλ' οὐ γὰρ τἀγαθῶ ἐστὶν ὁρμᾶν ἐπὶ φθορὰν γεννάματος καλλίστω. διαμένει ἄρα τοιόσδε ὢν, ἄφθαρτος καὶ ἀνώλεθρος καὶ μακάριος, κράτιστος δ' ἐστὶ γεννατῶν. ἐπεὶ ὑπὸ τῶ κρατίστω αἰτίω ἐγένετο, ἀφορῶντος οὐκ ἐς χειρόκματα παραδείγματα, ἀλλ' ἐς τὰν ἰδέαν καὶ τὰν νοατὰν οὐσίαν. ποθ' ἃν περ τὸ γεννώμενον ἀπακριβωθὲν, κάλλιστόν τε καὶ ἀπαρεγχείρητον γίγνεται. τέλειος δ' ἀεὶ κατὰ τὰ αἰσθητά ἐστιν, ὅτι καὶ τὸ παράδειγμα τῆνο αὐτῶ περιέχον πάντα τὰ νοατὰ ζῶα ἐν αὐτῷ, οὐδὲν ἐκτὸς ἀπέλιπεν ἄλλο. ὅρος ὢν νοατῶν παντελὴς, ὡς ὅδε ὁ κόσμος αἰσθητῶν. στερεὸς δὲ ὢν ἁπτός τε καὶ ὁρατὸς, γᾶς μεμόρακται, πυρός τε καὶ τῶν μεταξὺ ἀέρος καὶ ὕδατος. ἐκ παντελέων δὲ συνέστακε σωμάτων, τὰ περ ὅλα ἐν αὐτῷ ἐντί. ὡς μήποκα μέρος ἀπολειφθῆμεν ἐκτὸς αὐτῶ. ἵνα ᾖ αὐταρκέστατον τὸ τῶ παντὸς σῶμα, ἀκήρατον τῶν ἐκτὸς κηρῶν. οὐ γὰρ ἦν δίχα τουτέων ἄλλα, καὶ τῶν ἐντός. τὰ γὰρ κατὰ τὰν ἀρίσταν ἀναλογίαν συντεθέντα ἐν ἰσοδυναμίᾳ, οὔτε κρατεῖ ἀλλήλων ἐκ μέρεος, οὔτε κρατέεται, ὡς τὰ μὲν αὔξαν, τὰ δὲ φθίσιν, λαμβάνεν. μένει δ' ἐν συναρμογᾷ ἀδιαλύτῳ κατὰ λόγον ἄριστον. Τριῶν γὰρ ὡντινωνοῦν ὅρων, ὅταν καὶ τὰ διαστάματα κατὰ τὸν αὐτὸν ἐστάθη λόγον ποτ' ἄλλαλα. τότε δὴ τὸ μέσον ῥυσμῷ δίκας, ὁρῆμεθα ποτὶ τὸ πρῶτον ὅτι περ τὸ τρίτον ποτὶ αὐτό, καὶ πάλιν καὶ παραλλὰξ κατ' ἐφθαρμοσιν τόπων καὶ τάξιος. ταῦτα δ' ἀριθμημέναι μὴ μετ' ἰσοκρατείας, ἀμάχανον παντί. εὖ δ' ἔχει καὶ κατὰ τὸ σχῆμα, καὶ κατὰ τὰν κίνησιν. καθ' ὃ μὲν σφαῖρα ὂν, ὡς ὅμοιον αὐτὸ αὐτῷ, πάντα εἶμεν καὶ πάντα τἆλλα ὁμογενέα σχήματα χωρεῖν δύνασθαι. καθ' ἃν δὲ ἐγκύκλιον μεταβολὰν ἀποδιδὸν διαιῶνος. μόνα δὲ ἁ σφαῖρα ἐδύνατο καὶ ἀρεμέουσα καὶ κινουμένα ἐν τᾷ αὐτᾷ συναρμόσσεν χώρᾳ, ὡς μήποκα ἀπολιπεῖν, μήτε λαμβάνεν ἄλλον τόπον, διὰ τὸ ἐκ μέσου ἴσον εἶμεν πάντᾳ. λειότατον δ' ὂν, ποτὶ ἀκρίβειαν κατὰ τὰν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν, οὐ ποτιδέεται θνατῶν ὀργάνων. ἃ διὰ τὰς χρείας τοῖς ἄλλοις ζώοις ποτάρτηταί τε καὶ διάκηται. τὰν δὲ τῶ κόσμω ψυχὰν μεσόθεν ἐξάψας ἐπάγαγεν ἔξω, περικαλύψας αὐτὸν ὅλον αὐτᾷ, κρᾶμα αὐτὰν κερασάμενος, ἔκ τε τᾶς ἀμερίστω μορφᾶς καὶ τᾶς μεριστᾶς οὐσίας. ὡς ἓν κρᾶμα ἐκ δύο τουτέων εἶμεν, ᾧ ποτέμιξε δύο δυνάμεις ἀρχὰς κινασίων. τᾶς τε ταυτῶ καὶ τᾶς τῶ ἑτέρω, ἃ καὶ δύσμικτος ἔασα, οὐκ ἐκ τῶ ῥάστω συνεκίρνατο. λόγοι δ' οἵδε πάντες ἐντὶ κατ' ἀριθμὼς ἁρμονικῶς συγκεκραμένοι. ὡς λόγως κατὰ μοῖραν διαιρήκει ποτὶ ἐπιστάμαν, ὡς μὴ ἀγνοεῖν ἐξ ὧν ἁ ψυχὰ καὶ δι' ὧν συνεστάκει. ἂν οὐχ ὑστέραν τᾶς σωματικᾶς οὐσίας συνετάξατο ὁ θεὸς, ὥσπερ λέγομες ἄμμες. πρότερον γὰρ τὸ τιμιώτερον καὶ δυνάμει καὶ χρόνῳ, ἀλλὰ πρεσβυτέραν ἐποίει. μίαν ἀφαιρέων τὰν πρώταν μονάδων οὖσαν τεττόρων, ποτὶ ὀκτὼ δεκάσι καὶ τρισὶν ἑκατοντάσι. ταύτας δὲ ταύτε διπλασίαν καὶ τριπλασίαν ῥᾷον συλλογίξασθαι, ἐσσαμένω τῶ πράτω. δεῖ δ' εἰ μέν πως πάντας σὺν τοῖς πληρώμασι καὶ τοῖς ἐπογδόοις ὅρους ς̄, καὶ λ̄. τὸν

δὲ σύμπαντα ἀριθμὸν γενέσθαι μυριάδας ια̅. καὶ τεσσάρων χιλιάδων ἑξακοσίων ηε. ταὶ δὲ διαιρέσιες αὗται ἐντὶ, μυριάδων ια̅ δχ̅ ηε.

α β γ δ ε ς ζ
λεῖμμα λεῖμμα
α (τπδ) (υλβ) (υπς) (φιβ) (φος) (χμη) (ψκθ)
διπλά η θ ι λεῖμμα ια
β σὺν τῷ α. (ψξη) (ωξδ) (ϡοβ) (ακδ)
ιβ ιγ ιδ λεῖμμα
γ γ (αρνβ) (ασνη) (αυνη) ἀποτομή
δίεσις (βρπζ) λεῖμμα
ιε ις ιζ λεῖμμα ιη ιθ κ κα λεῖμμα
δ δ (αφλς) (αψκη) (αϡμδ) (βμη) (βτδ) (βφϛβ) (βϡις)
κβ ἀποτομή
ε η (γοβ δίεσις (ϛφξα) λεῖμμα
κγ κδ κε λεῖμμα κς κζ κη λεῖμμα κθ λ
ς θ (γυνς) (γωπη) (δτοδ) (δχη) (ερπδ) (εωλβ) (ςρμδ) (ςϡιβ)
λα λβ λεῖμμα λγ
(ζψος) (ηψμη) (θσις)
λδ
ζ κζ ατξη)

τὰ μὲν οὖν τᾶς ὅλω ψυχᾶς, ταῦτά πως διεῖλε. θεὸν δὲ τὸν μὲν αἰώνιον, νόος ὁρῇ μόνος, τὸν ἁπάντων ἀρχαγὸν καὶ γενέτορα τουτέων. τὸν δὲ γεννατὸν, ὄψει ὁρέομες, κόσμον τε τόνδε καὶ τὰ μέρεα αὐτῶ ὁκόσα ὠράνια ἐντί. τὰ περ αἰθέρια ὄντα διαιρετὰ δίχα. ὡς τὰ μὲν τᾶς ταυτῶ φύσιος εἶμεν, τὰ δὲ τᾶς ἑτέρω. ὧν τὰ μὲν ἔξωθεν ἄγει πάντα ἐν αὐτοῖς τὰ ἐντὸς, ἀπ' ἀνατολᾶς ἐπὶ δύσιν ταν καθάπαν κίνασιν. τὰ δὲ τᾶς τῶ ἑτέρω ἐντὸς ἀπὸ ἑσπέρας. τὰ ποθ' ἕω μὲν ἐπαναφερόμενά τε καὶ καθ' αὐτὰ κινεόμενα. συμπεριδινέεται δὲ κατὰ συμβεβηκὸς, τᾶ ταυτῶ φορᾶ, κράτος ἐχοίσα ἐν κόσμῳ κάῤῥον. ἁ δὲ τᾶς ἑτέρω φορὰ, μεμερισμένα καθ' ἁρμονικὼς λόγως, ἐν ἑπτὰ κύκλως συντέτακται. ἁ μὲν ὦν σελάνα ποτιγειοτάτα ἐοῖσα, ἔμμηνον ταν περίοδον ἀποδίδωτι. ὁ δ' ἅλιος μετὰ ταύταν ἐνιαυσιαίῳ χρόνῳ, τὸν αὐτῶ κύκλον ἐκτελεῖ. δύο δ' ἰσόδρομοι ἀελίῳ ἐντὶ, Ἑρμᾶ τε καὶ Ἥρας, τὸν Ἀφροδίτας καὶ φωσφόρον, τοὶ πολλοὶ καλέοντι. νομῆς γὰρ καὶ πᾶς ὅμιλος οὐ σοφὸς τὰ περὶ τὴν ἱερὰν ἀστρονομίαν ἐντί. οὐδ' ἐπιστάμων ἀνατολᾶν τᾶν ἑσπερίων καὶ ἑώων. ὁ γὰρ αὐτὸς, πόκα μὲν ἕσπερος γίγνεται, ἑπόμενος τῷ ἀλίῳ τοσοῦτον, ὁκόσον μὴ ὑπὸ τᾶς αὐγᾶς αὐτῶ ἀφανισθῆμεν. πόκα δὲ ἑῷος, αἴκα προαγέηται τῷ ἀλίῳ καὶ προανατέλλῃ ποτ' ὄρθρον. Φωσφόρος ὦν πολλάκις μὲν γίγνεται ὁ τᾶς Ἀφροδίτας, διὰ τὸ ὁμοδρομεῖν ἀλίῳ. οὐκ αἰεὶ δὲ, ἀλλὰ πολλοὶ μὲν τῶν ἀπλανέων, πολλοὶ δὲ τῶν πλαζομένων. πᾶς δὲ ἐν μεγέθει ἀστὴρ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα περὶ ἀελίω προγενόμενος, ἁμέραν ἀγγέλλει. τοὶ δ' ἄλλοι τρεῖς, Ἄρεός τε καὶ Διὸς καὶ Κρόνω, ἔχοντι ἴδια τάχεα καὶ ἐνιαυτὼς ἀνίσως. ἐκτελέοντι δὲ τὸν δρόμον, περὶ καταλάψιας ποιούμενοι φάσιάς τε καὶ κρύψιας καὶ ἐκλείψιας, γεννῶντες ἀτρεκέας τε ἀνατολὰς καὶ δύσιας. ἔτι δὲ φάσιας φανερὰς ἑώας, ἢ ἑσπερίως, ἐκ τελέοντι ποτὶ τὸν ἅλιον. ὃς ἁ μέτραν ἀποδίδωτι τὸν ἀπ' ἀνατολᾶς ἐπὶ δύσιν αὐτῶ δρόμον. νύκτα δὲ ταν ἀποδύσιος ἐπ' ἀνατολὰν κίνασιν κατ' ἄλλο ποιέεται. ἀγόμενος ὑπὸ τᾶς ταυτῶ φορᾶς. ἐνιαυτὸν δὲ κατὰ ταν αὐτῶ καθ' ἑαυτὸν κίνασιν. ἐκ δὲ τουτέων τῶν κινασίων, δύο ἐοισᾶν, ταν ἕλικα ἐξελίσσει. ποθέρπων μὲν, κατὰ μίαν μοῖραν ἐν ἁμερησίῳ χρόνῳ. περιδινεύμενος δὲ ὑπὸ τᾶς τῶν ἀπλανέων σφαίρας, καθ' ἑκάσταν περίοδον, ὄρφνας καὶ ἁμέρας. χρόνω δὲ τὰ μέρεα, τὰς δὲ τὰς περιόδως λέγοντι, ἃς ἐκόσμησεν ὁ θεὸς σὺν κόσμῳ. οὐ γὰρ ἦν πρὸ κόσμω ἄστρα, διόπερ οὐδ' ἐνιαυτός. οὐδ' ὡρᾶν περίοδοι, αἷς μετρέεται ὁ γεννατὸς κόσμος οὗτος. εἰκὼν δέ ἐστι τῷ ἀγεννάτῳ χρόνῳ, ὃν αἰῶνα ποταγορεύομες. ὡς γὰρ ποτ' ἀΐδιον παράδειγμα τὸν ἰδανικὸν κόσμον. ὅδε ὠρανὸς ἐγεννάθη, οὕτως ὡς πρὸς παράδειγμα τὸν αἰῶνα, ὅδε χρόνος σὺν κόσμῳ ἐδαμιουργήθη. γᾶ δ' ἐν μέσῳ, ἱδρυμένα ἑστία θεῶν, ὅρος τε ὄρφνας καὶ ἀμέρας γίνεται. δύσιάς τε καὶ ἀνατολὰς γεννῶσα κατ' ἀποτομὰς τῶν ὁριζόντων, ὡς τᾷ ὄψει καὶ τᾷ ἀποτομᾷ τᾶς γᾶς περιγραφόμενα. πρεσβύστα δ' ἐντὶ τῶν ἐντὸς ὠρανῶ σωμάτων. οὐδέποκα ὕδωρ ἐγεννάθη δίχα γᾶς, οὐδὲ μάντοι ἀὴρ, χωρὶς ὑγρῶ. πῦρ τε ἔρημον ὑγρῶ καὶ ὕλας ἃς ἐξάπτοι, οὐκ ἂν διαμένοι, ὥστε ῥίζα πάντων καὶ βάσις, ἁ γᾶ ἐρήρεισται, ἐπὶ τᾶς αὐτᾶς ῥοπᾶς. ἀρχαὶ μὲν ὦν τῶν γεννωμένων, ὡς μὲν ὑποκείμενον, ἁ ὕλα. ὡς δὲ λόγος, μορφᾶς, τὸ εἶδος. ἀπογεννάματα δὲ τουτέων ἐστὶ τὰ σώματα, γᾶ τε καὶ ὕδωρ, ἀήρ τε καὶ πῦρ. ὧν ἁ γένεσις τοιαύτα, ἅπαν σῶμα ἐξ ἐπιπέδων ἐστί. τοῦτο δὲ ἐκ τριγώνων, ὧν τὸ μὲν ὀρθογώνιον ἰσοσκελὲς ἡμιτετράγωνον. τὸ δὲ ἀνισόπλευρον, ἔχον ταν μείζονα δυνά-

μει τρι-

μει τριπλασίαν τᾶς ἐλάσσονος. ἁ δ' ἐλαχίστα ἐν αὐτῷ γωνία, τρίτον ὀρθῆς ἐστι. διπλασία δὲ ταύτας, ἁ μέσα. δύο γὰρ τρίτων ἀντί ἐστιν. ἁ δὲ μεγίστα ὀρθά. ἁμιόλιος μὲν τᾶς μέσας ἐοῦσα. τριπλασία δὲ τᾶς ἐλαχίστας. τοῦτο δ' ὦν τὸ τρίγωνον, ἁμιτρίγωνόν ἐστιν, ἰσοπλεύρω τριγώνω. δίχα τετμημένω καθέτω, ἀπὸ τᾶς κορυφᾶς ἐπὶ τὰν βάσιν, ἐς ἴσα μέρεα. δύο ὀρθογώνια μὲν ὦν ἐντὶ ἑκατέρω. ἀλλὰ ἐν ᾧ μὲν ταὶ δύο πλευραί, ταὶ περὶ τὰν ὀρθὰν μόναι ἴσαι. ἐν ᾧ δὲ ταὶ τρεῖς πᾶσαι ἄνισοι, σκαληνὸν δὲ τοῦτο μὲν καλείσθω. κεῖνο δὲ ἁμιτετράγωνον, ἀρχὰ συστάσιος γᾶς. τὸ γὰρ τετράγωνον ἐκ τούτω, ἐκ τεττάρων ἁμιτετραγώνων συντεθειμένον. ἐκ δὲ τῶ τετραγώνω γεννᾶσθαι τὸν κύβον, ἑδραιότατον καὶ σταδαῖον πάντη σῶμα. ἓξ μὲν πλευράς, ὀκτὼ δὲ γωνίας ἔχον. κατ' αὐτὸ δὲ βαρύτατόν τε καὶ δυσκίνατον ἁ γᾶ, ἀμετάβλητόν τε σῶμα εἰς ἄλλα, διὰ τὸ ἀκοινώνητον εἶμεν τῷ ἄλλω γένεος τῶ τριγώνω. μόνα γὰρ ἁ γᾶ, ἴδιον στοιχεῖον ἔχει τὸ ἁμιτετράγωνον. τοῦτο δὲ στοιχεῖον τῶν ἄλλων σωμάτων ἐστὶ πυρός, ἀέρος, ὕδατος. ἑξάκις γὰρ συντεθέντος τῶ ἁμιτριγώνω, τρίγωνον ἐξ αὐτῶ ἰσόπλευρον γίνεται. ἐξ ὧ ἁ πυραμίς, τέσσαρας βάσιας καὶ τὰς ἴσας γωνίας ἔχοισα, συντίθεται, εἶδος πυρὸς εὐκινατότατον, καὶ λεπτομερέστατον. μετὰ δὲ τοῦτο, ὀκτάεδρον. ὀκτὼ μὲν βάσιας, ἓξ δὲ γωνίας ἔχον, ἀέρος στοιχεῖον. τρίτον δὲ τὸ εἰκοσάεδρον. βασίων μὲν εἴκοσι. γωνιῶν δὲ δώδεκα, ὕδατος στοιχεῖον πολυμερέστατον καὶ βαρύτατον. ταῦτα δ' ὦν ἀπὸ ταυτῶ στοιχείω συγκείμενα εἰς ἄλλαλα τρέπεται. τὸ δὲ δωδεκάεδρον, εἰκόνα τοῦ παντὸς ἐστάσατο, ἔγγιστα σφαίρας ἐόν. πῦρ μὲν ὦν διὰ τὰν λεπτομέρειαν, διὰ πάντων ἥκει, ἀὴρ δὲ διὰ τῶν ἄλλων ἔξω πυρός. ὕδωρ δὲ διὰ τᾶς γᾶς. ἅπαντα δ' ὦν πλήρεα ἐντί, οὐδὲν κενεὸν ἀπολείποντα. συνάγεται δὲ τᾷ περιφορᾷ τῶ παντός, καὶ ἐρειδόμενα τρίβεται μὲν ἀμοιβαδόν, ἀδιάλειπτον δὲ ἀλλοίωσιν ποτὶ γενέσιας καὶ φθορὰς ἀποδίδωντι. τούτοις δὲ ποτιχρεόμενος ὁ θεός, τόνδε τὸν κόσμον κατεσκεύαξεν. ἁπτὸν μὲν διὰ τὰν γᾶν, ὁρατὸν δὲ διὰ τὸ πῦρ, ἅπερ δύο ἄκρα. δι' ἀέρος δὲ καὶ ὕδατος συνεδήσατο δεσμῷ κρατίστῳ ἀναλογίᾳ, ἃ καὶ αὐτόν, καὶ τὰ δι' αὐτᾶς κρατεόμενα συνέχεν δύναται. εἰ μὲν ὦν ἐπίπεδον εἴη τὸ συνδεόμενον, μία μεσότας ἱκανά ἐστιν. εἰ δ' ἐκ στερεόν, δύο χρήζει. δυσὶν ὦν μέσοις, δύο ἄκρα προσαρμόξατο, ὅκως εἴη ὡς πῦρ ποτ' ἀέρα, ἀὴρ ποτὶ ὕδωρ ποτὶ γᾶν, καὶ κατ' ἐναλλαγάν. ὡς πῦρ ποτὶ ὕδωρ, ἀὴρ ποτὶ γᾶν. καὶ ἀνάπαλιν, ὡς γᾶ ποτὶ ὕδωρ, ὕδωρ ποτ' ἀέρα, καὶ ἀὴρ ποτὶ πῦρ. καὶ κατ' ἐναλλαγάν, ὡς γᾶ ποτ' ἀέρα, ὕδωρ ποτὶ πῦρ. καὶ ἐπεὶ δυνάμει ἴσα ἐντὶ πάντα, τοὶ λόγοι αὐτῶν ἐν ἰσονομίᾳ ἐντί. εἷς μὲν ὦν ὅδε ὁ κόσμος δαιμονίῳ δεσμῷ τὸ ἀνάλογόν ἐστιν. ἕκαστον δὲ τῶν τεττάρων σωμάτων πολλὰ εἴδεα ἔχει. πῦρ μὲν φλόγα, καὶ φῶς, καὶ αὐγάν, διὰ τὰν ἀνισότητα τῶν ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν τριγώνων. κατ' αὐτά τε καὶ ἀήρ, τὸ μὲν καθαρὸν καὶ αὖον. τὸ δὲ νοτερὸν καὶ ὁμιχλῶδες, ὕδωρ τε τὸ μὲν ῥυτόν, τὸ δὲ πακτὸν ὁκόσον χιών τε καὶ πάχνα χάλαζά τε καὶ κρύσταλλος. ὑγρόν τε τὸ μὲν ῥυτόν, ὡς μέλι, ἔλαιον. τὸ δὲ πακτόν, ὡς πίσσα, κηρός. πακτῶ δὲ εἴδεα, τὸ μὲν χυτὸν χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, κασσίτερος, μόλιβδος, σταγών. τὸ δὲ θραυστόν, θεῖον, ἄσφαλτος, νίτρον, ἅλες, στυπτηρία, λίθοι τοὶ ὁμογενέες.

Μετὰ δὲ τὰν τῶ κόσμω σύστασιν, ζώων θνατῶν γένεσιν ἐμαχανήσατο, ἵν' ᾖ τέλειος ποτὶ τὰν εἰκόνα παντελῶς ἀπειργασμένος. τὰν μὲν ὦν ἀνθρωπίναν ψυχάν, ἐκ τῶν αὐτῶν λόγων καὶ δυναμίων συγκερασάμενος καὶ μερίξας, διένειμε τᾷ φύσει τᾷ ἀλλοιωτικᾷ παραδούς. διαδεξαμένα δ' αὐτὸν ἐν τῷ ἀπεργάζεν θνατά τε καὶ ἐφαμέρια ζῷα, ὧν τὰς ψυχὰς ἐπιρρύτως ἐνάσατο. τὰς μὲν ἀπὸ σελάνας, τὰς δ' ἀπ' ἁλίω. τὰς δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν πλαζομένων ἐν τᾷ τῶ ἑτέρω μοίρᾳ, ἔξω μιᾶς τᾶς τῶ αὐτῶ δυνάμιος. ἂν ἐν τῷ λογικῷ μέρει ἔμιξεν, εἰκόνα σοφίας τοῖς εὐμοιρατοῖσι. τᾶς μὲν γὰρ ἀνθρωπίνας ψυχᾶς, τὸ μὲν λογικόν ἐστι καὶ νοερόν. τὸ δ' ἄλογον καὶ ἄφρον. τῶ δὲ λογικῶ, τὸ μὲν κρέσσον ἐκ τᾶς ταυτῶ φύσιος. τὸ δὲ χέρειον ἐκ τᾶς τῶ ἑτέρω. ἑκάτερον δὲ περὶ τὰν κεφαλὰν ἵδρυται μόνον ὡς τ' ἄλλα μέρεα τᾶς ψυχᾶς καὶ τῶ σώματος ὑπηρετεῖν τούτω, καθάπερ ὑπ' αὐτῷ τῶ σκάνεος ἅπαντος. τῶ δ' ἀλόγω μέρεος τὸ μὲν θυμοειδές, περὶ τὰν καρδίαν. τὸ δ' ἐπιθυματικόν, περὶ τὸ ἧπαρ. τοῦ δὲ σώματος, ἀρχὰν μὲν καὶ ῥίζαν μυελῶ εἶμεν ἐγκέφαλον, ἐν ᾧ ἁ ἁγεμονία. ἀπὸ δὲ τούτω, ἀπόχυμα ῥεῖ διὰ τῶν νοτίων σπονδύλων τὸ λοιπόν, ἐξ ὧ εἰς σπέρμα καὶ γόνον μερίζεσθαι. ὀστέα δὲ μυελῶν περιφράγματα. τουτέων δὲ σκέπαν μὲν τὰν σάρκα καὶ προκάλυμμα. συνδέσμοις δὲ ποττὰν κίνησιν τοῖς νεύροις, συνᾶψε τὰ ἄρθρα. τῶν δ' ἐν τοσθίων τὰ μὲν τροφᾶς χάριν, τὰ δὲ σωτηρίας. κινασίων δέ, τῶν ἀπὸ τῶν ἐκτός, τὰς μὲν ἀναδιδομένας εἰς τὸν φρονέοντα τόπον, αἰσθήσιας εἶμεν. τὰς δ' ὑπ' ἀντίλαψιν μὴ πιπτοίσας, ἀνεπαισθήτως, ἢ τῷ τὰ πάσχοντα σώματα γεωδέστερα εἶμεν, ἢ τῷ τὰς κινάσιας, ἀμενηνοτέρας γίγνεσθαι. ὁκόσαι μὲν ὦν ἐξιστᾶντι τὰν φύσιν, ἀλγειναί ἐντί. ὁκόσαι δὲ ἀποκαθιστᾶντι ἐς αὐτάν, ἁδοναὶ ὀνυμαίνονται. τᾶν δ' αἰσθησίων, τὰν μὲν ὄψιν ἄμμιν τὸν θεὸν ἀνάψαι εἰς θέαν τῶν ὠρανίων, καὶ ἐπιστάμας ἀνάλαψιν. τὰν δ' ἀκοάν, λόγων καὶ μελῶν ἀντιλαπτικὰν ἔφυσεν, ἇς στερισκόμενος ἐκ γενέσιος ὁ ἄνθρωπος, οὔτε λόγον ἔτι προέσθαι δυνάσεται. διὸ καὶ συγγενεστάταν τῷ λόγῳ ταύταν αἴσθασιν φαντὶ εἶμεν. ὁκόσα δὲ πάθεα τῶν σωμάτων ὀνυμαίνεται, ποτὶ τὰν ἁφὰν κληΐζεται. τὰ δὲ ῥοπᾷ ποτὶ τὰν χώραν. ἁ μὲν γὰρ ἁφά, κρίνει τὰς ζωτικὰς δυνάμιας, θερμότατα, ψυχρότατα, ξηρότατα, ὑγρότατα, λειότατα, τραχύτατα, εἴκοντα, ἀντίτυπα, μαλακά, σκληρά. βαρὺ δὲ καὶ κοῦφον, ἁφὰ μέν, προκρίνει, λόγος δ' ὁρίζει, τᾷ εἰς τὸ μέσον καὶ ἀπὸ τῶ μέσω νεύσει. κάτω δὲ καὶ μέσον, ταὐτὸν φαντί. τὸ γὰρ κέντρον τᾶς σφαίρας, τοῦτό ἐστι τὸ κάτω. τὸ δ' ὑπὲρ τούτω ἄχρι

τῶ ἄχρι τᾶς περιφερείας, ἄνω. τὸ μὲν ὦν θερμὸν, λεπτομερές τε καὶ διαστατικὸν τῶν σωμάτων δοκεῖ εἶμεν. τὸ δὲ ψυχρὸν παχυμερέστερον πόρων καὶ συμπιλωτικόν ἐστι. τὰ δὲ περὶ τὰν γεῦσιν, ἔοικε τᾷ ἁφᾷ, συγκρίσει γὰρ καὶ διακρίσει. ἔτι δὲ τᾷ ἐς τὼς πόρως διαδύσει καὶ τοῖς σχημάτεσσιν, ἢ στρυφνὰ, ἢ λεῖα. ἀποτάκοντα δὲ καὶ ῥύπτοντα τὰν γλῶτταν, στρυφνὰ φαίνεται. μετριάζοντα δὲ, τᾷ ῥύψει ἁλμυρά. ἐκπυροῦντα δὲ καὶ διαιρέοντα τὰν σάρκα, δριμέα, τὰ δ' ἐναντία λεῖά τε καὶ γλυκέα κεχύλωται. Ὀσμᾶς δὲ εἴδεα μὲν οὐ κεχώρισται. διὰ γὰρ στενῶν πόρων διαθεῖσθαι, στερροτέρων ὄντων, ἢ ὡς συνάγεσθαι καὶ διίστασθαι, σάψεσι καὶ πέψεσι, γᾶς τε καὶ γεοειδέων, εὐώδεά τε καὶ δυσώδεα εἶμεν. Φωνὰ δ' ἐστὶ μὲν πλᾶξις ἐν ἀέρι διικνουμένα ποτὶ τὰν ψυχὰν δι' ὤτων, ὧν τοὶ πόροι διήκοντι ἄχρις ἥπατος χωρέοντες. ἐν τούτοις πνεῦμα, οὗ ἁ κίνησις ἀκοά ἐστι. φωνᾶς δὴ καὶ ἀκοᾶς, ἁ μὲν ταχεῖα, ὀξεῖα. ἁ δὲ βραδεῖα, μέσα δ' ἁ συμμετροτάτα. καὶ ἁ μὲν πολλὰ καὶ κεχυμένα, μεγάλα. ἁ δὲ ὀλίγα καὶ συναγμένα, μικρά. ἁ δὲ τεταγμένα ποτὶ λόγως μουσικὼς, ἐμμελής. ἁ δὲ ἄτακτός τε καὶ ἄεργος, ἐκμελής τε καὶ ἀνάρμοστος. τέταρτον τε γένος αἰσθητῶν, πολυειδέστατον καὶ ποικιλώτατον. ὁρατὰ δὲ λέγεται, ἐν ᾧ χρώματά τε παντοῖα, καὶ κεχρωσμένα μυρία. πρᾶτα δὲ τέτορα, λευκὸν, μέλαν, λαμπρὸν, φοινικοῦν. τἆλλα γὰρ ἐκκιρναμένων τούτων γεννᾶται. τὸ μὲν ὦν λευκὸν, διακρίνει τὰν ὄψιν, τὸ δὲ μέλαν, συγκρίνει. ὅκως πῦρ τὸ θερμὸν διαχεῖ τὰν ἁφάν. τὸ δὲ ψυχρὸν συνάγειν δύναται, καὶ τὸ μὲν στρυφνὸν, συνάγει τὰν γεῦσιν. τὸ δὲ δριμὺ, διαιρεῖν πέφυκε. τρέφεσθαι δὲ τὸ σκᾶνος τῶν ἐναερείων ζώων καὶ συνέχεσθαι. τὰς μὲν τροφὰς διαδιδομένας διὰ τῶν φλεβῶν, ἐς ὅλον τὸν ὄγκον, κατ' ἐπιρροάν. οἷον, δι' ὀχετῶν ἀγομένας καὶ ἀρδομένας ὑπὸ τῶ πνεύματος, ὃ διαχεῖ αὐτὰν ἐπὶ τὰ πέρατα φέρον. Ἁ δ' ἀναπνοιὰ γίνεται, μηδενὸς μὲν κενῶ ἐν τᾷ φύσει ἐόντος. ἐπιρρέοντος δὲ καὶ ἑλκομένω τῶ ἀέρος ἀντὶ τῶ ἀπορρέοντος διὰ τῶν ἀοράτων στομίων, δι' ὧν καὶ ἁ νοτὶς ἐπιφαίνεται. τινὸς δὲ καὶ ὑπὸ τᾶς φυσικᾶς θερμότατος ἀπαναλουμένω, ἀνάγκα ὦν ἀντικαταχθῆμεν, τὸ ἴσον τῷ ἀναλωθέντι. εἰ δὲ μὴ, κενώσιας εἶμεν, ὅπερ ἀμάχανον. οὐδὲ γὰρ ἔτι εἴη κα σύρροον, καὶ ἓν τὸ ζῶον, διαιρουμένω τῶ σκάνεος ὑπὸ τῶ κενῶ. ἁ δ' ὁμοία ὀργανοποιία γίνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων, κατὰ τὰν τᾶς ἀναπνοᾶς ἀναλογίαν. ἁ γὰρ σικύα καὶ τὸ ἤλεκτρον, εἰκόνες ἀναπνοᾶς ἐντί. ῥεῖ γὰρ διὰ τῶ σώματος ἔξω θύραζε τὰ πνεύματα. ἀντεπεισάγεται δὲ διὰ τᾶς ἀναπνοᾶς, τῷ τε στόματι καὶ ταῖς ῥισίν. εἶτα πάλιν οἷον εὔριπος ἀντεπιφέρεται ἐς τὸ σῶμα. τὸ δὲ ἀνατείνεται κατὰ τὰς ἐκροάς. ἁ δὲ σικύα, ἀπαναλωθέντος ἀπὸ τῶ πυρὸς τῶ ἀέρος, ἐφέλκεται τὸ ὑγρόν. τὸ δ' ἤλεκτρον, ἐκκριθέντος τῶ πνεύματος, ἀναλαμβάνει τὸ ὅμοιον σῶμα. Τροφὰ δὲ πᾶσα, ἀπὸ ῥίζας μὲν τᾶς καρδίας, παγᾶς δὲ τᾶς κοιλίας ἐπάγεται τῷ σώματι. ὃ καὶ εἴκα πλέω τᾶς ἀπορρεοίσας ἐπάρδοιτο, αὔξα λέγεται. εἴκα δὲ μείω, φθίσις. ἁ δ' ἀκμὰ, μεθόριον τουτέων ἐστί, καὶ ἐν ἰσότατι ἀπορροᾶς καὶ ἐπιρροᾶς νοέεται. λυομένων δὲ τῶν ἁρμῶν τᾶς συστάσιος, αἴκα μηκέτι δίοδος πνεύματι, ἢ τροφὰ διαδίδοται θνάσκει τὸ ζῶον. πολλαὶ δὲ κᾶρες ζωᾶς καὶ θανάτου αἰτίαι. ἓν δὲ γένος, νόσος ὀνυμαίνεται. νόσω δ' ἀρχαὶ μὲν αἱ τᾶν πρώτων δυναμίων ἀσυμμετρίαι, εἴκα πλεονάζοιεν, ἢ ἐλλείποιεν ταὶ ἁπλαῖ δυνάμεις, θερμότας, ἢ ψυχρότας, ἢ ὑγρότας, ἢ ξηρότας. μετὰ δὲ ταύτας, αἱ τῶ αἵματος τροπαὶ, καὶ ἀλλοιώσιες. ἐκ διαφθορᾶς καὶ αἰτίας σαρκὸς τακομένας κακώσιες. αἴκα κατὰ τὰς μεταβολὰς, ἐπὶ τὸ ὀξὺ ἢ ἁλμυρὸν ἢ δριμὺ τροπαὶ αἵματος ἢ σαρκὸς τακεδόνες γίνοιντο. χολᾶς γὰρ αἱ γενέσιες καὶ φλέγματος, ἐνθένδε, χυμοὶ νοσώδεες, καὶ ὑγρῶν σάψιες. ἀμαυραὶ μὲν, αἱ μὴ ἐν βάθει. χαλεπαὶ δ' ὧν ἀρχαὶ γίγνωνται ἐξ ὀστέων. ἀνιαραὶ δὲ ἐκ μυελῶ ἐξαπτόμεναι. τελευταῖα δὲ νόσων ἐντί, πνεῦμα, χολά, φλέγμα, αὐξόμενα καὶ ῥέοντα, ἐς χώρας ἀλλοτρίας, ἢ τόπως ἐπικαιρίως. τόκα γὰρ ἀντικαταλαμβάνοντα τὰν τῶν καρρόνων χώραν, καὶ ἀπελάσαντα τὰ συγγενέα, ἱδρύεται κακοῦντα τὰ σώματα καὶ ἐς αὐτὰ ταῦτα ἀναλύονται. καὶ σώματος μὲν πάθεα τάδε, καὶ ἐκ τῶνδε ψυχᾶς νόσοι ἐντὶ πολλαί. ἄλλαι δ' ἄλλων δυναμίων ἐντί. αἰσθητικᾶς μὲν δυσαισθησία. μναμονικᾶς δὲ λάθα. ὁρμητικᾶς δὲ ἀνορεξία, καὶ ἁ προπέτεια. παθητικᾶς δὲ ἄγρια πάθεά τε καὶ λύσσαι οἰστρώδεες. λογικᾶς δὲ ἀμαθία καὶ ἀφροσύνα. ἀρχαὶ δὲ κακίας, ἁδοναὶ καὶ λῦπαι, ἐπιθυμίαι τε καὶ φόβοι, ἐξαμμέναι μὲν ἐκ σώματος. ἀνακεκραμέναι δὲ τᾷ ψυχᾷ καὶ ἐξαγγελλόμεναι ὀνόμασι ποικίλοις. ἔρωτες γὰρ καὶ πόθοι, ἵμεροί τε ἔκλυτοι, ὀργαί τε σύντονοι καὶ θυμοὶ βαρέες, ἐπιθυμίαι τε ποικίλαι καὶ ἁδοναὶ ἄμετροι ἐντί. ἁπλῶς δὲ ἀτόπως ἔχειν ποτὶ τὰ πάθη καὶ ἄρχεσθαι, πέρας ἀρετᾶς καὶ κακίας ἐστί. τὸ γὰρ πλεονάζειν ἐν ταύταις, ἢ κάρρον αὐτᾶν εἶμεν, εὖ ἢ κακῶς ἄμμε διατίθησι. ποτὶ δὲ ταύτας τὰς ὁρμὰς μεγάλα μὲν συνεργεῖν δύνανται, αἱ τῶν σωμάτων κράσιες ὀξεῖαι ἢ θερμαὶ, ἢ ἄλλο τ' ἀλλοῖαι γινόμεναι. ἔς τε μελαγχολίας, καὶ λαγνοίας λαβροτάτας ἄγοισαι ἄμμε. καὶ ῥευματιζόμενα μέρεα δαξασμὼς ποιεῦντι καὶ μορφὰς φλεγμαινόντων σωμάτων μᾶλλον, ἢ ὑγιαινόντων. δι' ὧν δυσθυμίαι καὶ λῆθαι, παραφροσύναι τε καὶ πτοῖαι ἀπεργάζονται. ἱκανὰ δὲ τὰ ἔθεα, ἐν οἷς ἂν ἐντραφῶσι κατὰ πόλιν ἢ οἶκον καὶ ἁ καθ' ἁμέραν δίαιτα θρύπτοισα τὰν ψυχὰν, ἢ ῥωννῦσα ποτ' ἀλκάν. ταὶ γὰρ θυραυλίαι καὶ ἁπλαῖ τροφαὶ καὶ τὰ γυμνάσια, καὶ τὰ ἤθεα τῶν συνόντων, τὰ μέγιστα δύνανται ποτὶ ἀρετὰν καὶ ποτὶ κακίαν. καὶ ταῦτα μὲν αἴτια ἐκ τῶν γονέων καὶ στοιχείων ἐπάγεται μᾶλλον, ἢ ἐξ ἁμέων, ὅτι μὴ ἀργία ἐστίν, ἀφισταμένων ἁμῶν τῶν ποθακόντων ἔργων. ποτὶ δὲ τὸ εὖ ἔχειν τὸ ζῶον, δεῖ τὸ σῶμα ἔχειν τὰς ὑπ' αὐτῷ ἀρετὰς ὑγείαν τε καὶ εὐαισθησίαν ἰσχύν τε καὶ κάλλος.

καὶ κάλλος. ἀρχαὶ δὲ κάλλεος, συμμετρία. ποτί θ' αὑτὰ τὰ μέρεα καὶ ποτὶ τὰν ψυχάν. ἁ γὰρ φύσις, οἷον ὄργανον ἁρμόξατο τὸ σκᾶνος, ὑπακοῦόν τε εἶμεν καὶ συναρμόνιον ταῖς τῶν βίων ὑποθέσεσι. δεῖ δὲ καὶ τὰν ψυχὰν ῥυθμίζεσθαι, ποτὶ τὰς ἀναλόγως ἀρετάς. ποτὶ μὲν σωφροσύναν, οἷον ποτὶ ὑγίειαν τὸ σῶμα. ποτὶ δὲ φρόνασιν, οἷον ποτὶ εὐαισθησίαν. ποτὶ δὲ ἀνδρειότατα οἷον, ποτὶ ῥώμαν καὶ ἰσχύν. ποτὶ δὲ δικαιοσύναν, οἷον ποτὶ κάλλος τὸ σῶμα. τουτέων δὲ ἀρχαὶ μὲν ἐκ φύσιος. μέσα δὲ καὶ πέρατα ἐξ ἐπιμελείας, σώματός τε διὰ γυμναστικᾶς, καὶ ἰατρικᾶς. ψυχᾶς δὲ διὰ παιδείας καὶ φιλοσοφίας. αὗται γὰρ ταὶ δυνάμιες τρέφοισαι, καὶ τονοῖσαι καὶ τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς διὰ πόνων, καὶ γυμνασίων, καὶ διαίτας καθαρότατος, ταὶ μὲν διὰ φαρμακειᾶν, ταὶ δὲ παιδευτικαὶ τᾶν ψυχᾶν, διὰ κολασίων καὶ ἐπιπλαξίων. ῥωννύουσι γὰρ διὰ προτροπᾶν ἐγείροισαι τὰν ὁρμάν, καὶ ἐκκελευόμεναι τὰ ποτίφορα ποτὶ ἔργα. ἀλειπτικὰ μὲν ὦν καὶ ἁ ταύτᾳ συγγενεστάτα ἰατρικά, σώματα ταχθεῖσα θεραπεύεν ἐς τὰν κρατίσταν ἁρμονίαν ἄγοισα τὰς δυνάμιας, τότε αἷμα καθαρὸν καὶ τὸ πνεῦμα σύρροον ἀπεργάζεται. ἵν' εἰ καί τι νοσῶδες ὑπογένοιτο, κράτος αὐτὸ ἔχοιεν ἐρρωμέναι ταὶ δυνάμιες αἵματος καὶ πνεύματος. Μωσικὰ δὲ καὶ ἁ ταύτας ἁγεμὼν φιλοσοφία, ἐπὶ τᾷ τᾶς ψυχᾶς ἐπανορθώσει ταχθεῖσαι ὑπὸ θεῶν τε καὶ νόμων ἐθίζοντι καὶ πείθοντι, τὰ δὲ καὶ ποταναγκάζοντι, τὸ μὲν ἄλογον, τῷ λογικῷ πείθεσθαι. τῷ δ' ἀλόγῳ, θυμὸν μὲν πρᾶον εἶμεν. ἐπιθυμίαν δὲ ἐν ἀρεμήσει, ὡς μὴ δίχα λόγου κινέεσθαι. μὴ δὲ μὰν ἀτρεμίζεν τῷ νῷ ἐκκαλεομένω, ἢ ποτὶ ἔργα, ἢ ποτὶ ἀπολαύσιας. οὗτος γὰρ ἐστὶν ὅρος σωφροσύνας, εὐπείθειά τε καὶ καρτερία, καὶ σύνεσις καὶ ἁ πρέσβυσα φιλοσοφία ἀποκαθαραμέναι ψεύδεα, ἐνέθηκαν τὰν ἐπιστήμαν. ἀνακαλεσάμεναι τὸν νόον ἐκ μεγάλας τᾶς ἀγνοίας χαλάσασαι ἐς ὄψιν τῶν θείων. τοῖς ἐνδιατρίβεν σὺν αὐταρκείᾳ τε ποτ' ἀνθρώπινα καὶ συνεργίᾳ, ἐπὶ τὸν σύμμετρον βίω χρόνον, εὐδαιμόν ἐστιν. ὅτῳ μὲν ὁ δαίμων μοίρας τᾶς δ' ἔλαχε, διὰ ἀλαθεστάταν δόξαν, ἄγεται ἐπὶ τὸν εὐδαιμονέστατον βίον. εἰ δ' ἑκά τις σκλαρὸς καὶ ἀπειθής, τούτῳ δ' ἑπέσθω κόλασις ἅ τ' ἐκ τῶν νόμων καὶ ἁ ἐκ τῶν λόγων σύντονα ἐπάγοισα δείματά τε ἐπουράνια καὶ τὰ καθ' ᾅδεω, ὅτι κολάσιες ἀπαραίτητοι ἀπόκεινται δυσδαίμοσι νερτέροις. καὶ τἆλλα ὅσα ἐπαινέω τὸν ἰωνικὸν ποιητάν, ἐκ παλαιᾶς ποιεῦντα τὼς ἐναγέως. ὡς γὰρ τὰ σώματα νοσώδεσί ποκα ὑγιάζομες, εἴ κα μὴ εἴκῃ τοῖς ὑγιεινοτάτοις, οὕτω τὰς ψυχὰς ἀπείργομες, ψευδέσι λόγοις, εἴ κα μὴ ἄγηται ἀλαθέσι. λέγοιντο δ' ἀναγκαίως καὶ τιμωρίαι ξέναι, ὡς μετενδυομένων τᾶν ψυχᾶν, τῶν μὲν δειλῶν, ἐς γυναικεῖα σκάνεα ποθ' ὕβριν ἐκδιδόμενα. τῶν δὲ μιαιφόνων, ἐς θηρίων σώματα ποτὶ κόλασιν. λάγνων δ' ἐς συῶν ἢ κάπρων μορφάς. κούφων δὲ καὶ μετεώρων, ἐς πτηνῶν ἀεροπόρων. ἀργῶν δὲ καὶ ἀπράκτων, ἀμαθῶν τε καὶ ἀνοήτων ἐς τὰν τῶν ἐνύδρων ἰδέαν. ἅπαντα δὲ ταῦτα, ἐν δευτέρᾳ περιόδῳ, ἁ νέμεσις συνδιέκρινε. σὺν δαίμοσι παλαμναίοις χθονίοις τε τοῖς ἐπόπταις τῶν ἀνθρωπίνων. οἷς ὁ πάντων ἁγεμὼν θεός, ἐπέτρεψε διοίκησιν κόσμω συμπεπληρωμένω ἐκ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. τῶν τε ἄλλων ζώων, ὅσα δεδαμιούργηται ποτ' εἰκόνα τὰν ἀρίσταν εἴδεος ἀγεννάτω καὶ αἰωνίω.

ΠΛΆΤΩΝΟΣ ΔΙΆΛΟΓΟΙ, ΟἹ ΝΟΘΕΥΌΜΕΝΟΙ.

ἈΞΊΟΧΟΣ, Ἢ ΠΕΡῚ ΘΑΝΆΤΟΥ.

ΤᾺ ΠΡΌΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΆΤΗΣ, ΚΛΕΙΝΊΑΣ, ἈΞΊΟΧΟΣ.

ἘΞΙΌΝΤΙ μοι ἐς Κυνόσαργες, καὶ γενομένῳ μοι κατὰ τὸν Εἰλισσόν, διῆξε φωνὴ βοῶντός του, Σώκρατες Σώκρατες. ὡς δὲ περιστραφεὶς περιεσκόπουν ὁπόθεν εἴη, Κλεινίαν ὁρῶ τὸν Ἀξιόχου θέοντα ἐπὶ Καλλιρρόην μετὰ Δάμωνος τοῦ μουσικοῦ, καὶ Χαρμίδου τοῦ Γλαύκωνος. ἦν δὲ αὐτῶν ὁ μὲν διδάσκαλος τῶν κατὰ μουσικήν, ὁ δ' ἐξ ἑταιρείας ἐραστὴς ἅμα καὶ ἐρώμενος. ἐδόκει οὖν μοι ἀφεμένῳ τῆς εὐθὺ ὁδοῦ, ἀπαντᾶν αὐτοῖς ὅπως ῥᾷστα ὁμοῦ γενοίμεθα. δεδακρυμένος δὲ ὁ Κλεινίας, Σώκρατες ἔφη. Νῦν ὁ καιρὸς ἐνδείξασθαι τὴν ἀεὶ θρυλλουμένην πρὸς σοῦ σοφίαν. ὁ γὰρ πατὴρ ἔκ τινος ὥρας ἀφνιδίου, ἀδυνάτως ἔχει, καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου ἐστίν, ἀνιαρῶς τε φέρει τὴν τελευτήν. καίτοιγε τὸν πρόσθεν χρόνον διαχλευάζων τοὺς μορμολυττομένους τὸν θάνατον, καὶ πράως ἐπιτωθάζων. ἀφικόμενος οὖν παρηγόρησον αὐτὸν ὡς εἴωθας, ὅπως ἀστενακτὶ ἐς τὸ χρεὼν ἴῃ, καί μοι σὺν τοῖς λοιποῖς, ἵνα καὶ τοῦτο εὐσεβηθῇ. Σω. Ἀλλ' οὐκ ἀτυχήσεις μου ὦ Κλεινία οὐδ' ἑνὸς τῶν μετρίων. καὶ ταῦτα, ἐφ' ὅσια παρακαλῶν. ἐπειγώμεθα οὖν, εἰ γὰρ οὕτως ἔχει, ὠκύτητος δεῖ. Κλ. Ὀφθέντος σου μόνον ὦ Σώκρατες, ῥαΐσει. καὶ γὰρ ἤδη πολλάκις αὐτῷ γέγονε συμπτώματος ἀνασφῆλαι. Σω. Ὡς δὲ θᾶττον τὴν παρὰ τὸ τεῖχος ᾔειμεν, ταῖς Ἰτωνίαις. πλησίον γὰρ ᾤκει τῶν πυλῶν πρὸς τῇ Ἀμαζονίδι στήλῃ, καταλαμβάνομεν αὐτόν, ἤδη μὲν συνειλεγμένον τὰς ἀφάς, καὶ τῷ σώματι ῥωμαλέον, ἀσθενῆ δὲ τὴν ψυχήν, πάνυ ἐνδεᾶ παραμυθίας. πολλάκις ἀναφερόμενον, καὶ

στεναγμοὺς

στεναγμοῖς ἰόντα σὺν δακρύοις, καὶ κροτήσεσι χειρῶν. κατιδὼν δὲ αὐτὸν Ἀξίοχε, τί ταῦτα ἔφην; ποῦ τὰ πρόσθεν αὐχήματα καὶ αἱ συνεχεῖς εὐλογίαι τῶν ἀρετῶν, καὶ τὸ ἄῤῥητον ἐν σοὶ θάρσος. ὡς γὰρ ἀγωνιστὴς δειλὸς ἐν τοῖς γυμνασίοις γενναῖος φαινόμενος ἀπολέλοιπας ἐν τοῖς ἄθλοις, οὐκ ἐπιλογιῇ τὴν φύσιν περιεσκεμμένως; ἀνὴρ τοσόσδε τοῦ χρόνου καὶ κατήκοος λόγων, καὶ εἰ μηδὲν ἕτερον Ἀθηναῖος, ὅτι τὸ κοινὸν δή που τοῦτο, καὶ πρὸς ἅπαντας θρυλλούμενον, παρεπιδημία τίς ἐστιν ὁ βίος, καὶ ὅτι δεῖ ἐπιεικῶς διαγαγόντας, εὐθύμως μονονουχὶ παιανίζοντας, εἰς τὸ χρεὼν ἐπιέναι. τὸ δὲ οὕτω μαλακῶς καὶ δυσαποσπάστως ἔχειν νηπίου δίκην, οὐ περιφρονοῦσαν ἡλικίαν ἔχει. ΑΞ. Ἀληθῆ ταῦτα ὦ Σώκρατες, καὶ ὀρθῶς μοι φαίνῃ λέγων. ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως παρ' αὐτό μοι τὸ δεινὸν γενομένῳ, οἱ μὲν καρτεροὶ καὶ περιττοὶ λόγοι, ὑπεκπνέουσι λεληθότως καὶ ἀτιμάζονται. ἀντέχει δὲ δέος τι ποικίλως περιαμύττον τὸν νοῦν, εἰ στερήσομαι τοῦδε τοῦ φωτὸς καὶ τῶν ἀγαθῶν. ἀειδὴς δὲ καὶ ἄπυστος ὅποι ποτὲ κείσομαι σηπόμενος, εἰς εὐλὰς καὶ κνώδαλα μεταβάλλων. ΣΩ. Συνάπτεις γὰρ ὦ Ἀξίοχε παρὰ τὴν ἀνεπιστασίαν, ἀνεπιλογίστως τῇ ἀναισθησίᾳ αἴσθησιν, καὶ σεαυτῷ ὑπεναντία καὶ ποιεῖς καὶ λέγεις, οὐκ ἐπιλογιζόμενος, ὅτι ἅμα μὲν ὀδύρῃ τὴν ἀναισθησίαν. ἅμα δὲ ἀλγεῖς ἐπὶ σήψεσι καὶ στερήσει τῶν ἡδέων, ὥσπερ εἰς ἕτερον ζῆν ἀποθανούμενος, ἀλλ' οὐκ εἰς παντελῆ μεταβάλλων ἀναισθησίαν. καὶ τὴν αὐτὴν τῇ πρὸ τῆς γενέσεως, ὡς οὖν ἐπὶ τῆς Δράκοντος ἢ Κλεισθένους πολιτείας, οὐδὲν περὶ σὲ κακὸν ἦν. ἀρχὴν γὰρ οὐκ ἦς περὶ ὃν ἂν ἦν, οὕτως οὐδὲ μετὰ τὴν τελευτὴν γενήσεται. σὺ γὰρ οὐκ ἔσῃ περὶ ὃν ἔσται. πάντα τοιγαροῦν τὸν τοιόνδε φλύαρον ἀποσκέδασαι, τοῦτο ἐννοήσας. ὅτι τῆς συγκρίσεως ἅπαξ διαλυθείσης, καὶ τῆς ψυχῆς εἰς τὸν οἰκεῖον ἱδρυνθείσης τόπον, τὸ ὑπολειφθὲν σῶμα, γεῶδες ὂν καὶ ἄλογον, οὐκ ἔστιν ὁ ἄνθρωπος. ἡμεῖς μὲν γὰρ ἐσμὲν ψυχὴ ζῶον ἀθάνατον, ἐν θνητῷ καθειργμένον φρουρίῳ. τὸ δὲ σκῆνος, πρὸς κακοῦ περιήρμοσεν ἡ φύσις, ᾧ τὰ μὲν ἥδοντα ἀμυχιαῖα καὶ πτηνὰ καὶ εἰς πλείους ὀδύνας ἀνακεκραμμένα. τὰ δὲ ἀλγεινὰ, ἀκραιφνῆ καὶ πολυχρόνια, καὶ τῶν ἡδόντων ἄμοιρα. νόσους δὲ καὶ φλεγμονὰς τῶν αἰσθητηρίων, ἔτι δὲ τὰς ἐντὸς κακότητας, οἷς ἀναγκαστῶς ἅτε παρεσπαρμένη τοῖς πόροις ἡ ψυχὴ συναλγοῦσα τὸν οὐράνιον ποθεῖ καὶ σύμφυλον αἰθέρα, καὶ διψᾷ τῆς ἐκεῖσε διαίτης καὶ χορείας ὀρεγομένη. ὥστε ἡ τοῦ ζῆν ἀπαλλαγὴ, κακοῦ τινός ἐστιν εἰς ἀγαθὸν μεταβολή. ΑΞ. Κακὸν οὖν ὦ Σώκρατες ἡγούμενος τὸ ζῆν, πῶς ἐν αὐτῷ μένεις καὶ ταῦτα φροντιστὴς ὢν, καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς τοὺς πολλοὺς τὸν νοῦν διαφέρων; ΣΩ.

Ἀξίοχε. σὺ δὲ οὐκ ἔτυμά μοι μαρτυρεῖς, οἴει δὲ καθάπερ Ἀθηναίων ἡ πληθὺς, ἐπειδὴ ζητητικός εἰμι τῶν πραγμάτων ἐπιστήμονά τινα εἶναί με. ἐγὼ δὲ εὐξαίμην ἂν τὰ κοινὰ ταῦτα εἰδέναι, τοσοῦτον ἀποδέω τῶν περιττῶν. καὶ ταῦτα δὲ ἃ λέγω, Προδίκου ἐστὶ τοῦ σοφοῦ ἀπηχήματα. τὰ μὲν διμοίρου ἐωνημένα, τὰ δὲ δυοῖν δραχμαῖν, τὰ δὲ τετραδράχμου. προῖκα γὰρ ἀνὴρ οὗτος οὐδένα διδάσκει. διαπαντὸς δὲ ἔθος ἐστὶν αὐτῷ φωνεῖν τὸ Ἐπιχάρμιον, ἁ δὲ χεὶρ τὰν χέρα νίζει. δός τι καὶ λάβε τι. καὶ πρώην γοῦν παρὰ Καλλίᾳ τῷ Ἱππονίκου ποιούμενος ἐπίδειξιν, τοσάδε τοῦ ζῆν κατεῖπεν, ὥς τε ἔγωγε μὲν παρὰ ἀκαρῆ διέγραψα τὸν βίον. καὶ ἐξ ἐκείνου θανατᾷ μου ἡ ψυχὴ Ἀξίοχε. ΑΞ. Τίνα δὲ ἦν τὰ λεχθέντα; ΣΩ. Φράσαιμι ἄν σοι ταῦτα, ἃ μνημονεύσω. ἔφη γάρ, τί μέρος τῆς ἡλικίας οὐ τῶν ἀνιαρῶν; οὐ κατὰ μὲν τὴν πρώτην γένεσιν τὸ νήπιον κλαίει, τοῦ ζῆν ἀπὸ λύπης ἀρχόμενον. οὐ λείπεται γοῦν οὐδὲ μιᾶς ἀλγηδόνος, ἀλλ' ἢ διὰ ἔνδειαν, ἢ περιψυγμὸν, ἢ θάλπος, ἢ πληγὴν ὀδυνᾶται λαλῆσαι μὲν οὔπω δυνάμενον ἃ πάσχει. κλαυθμυριζόμενον δὲ καὶ ταύτην τῆς δυσαρεστήσεως μίαν ἔχον φωνήν. ὁπόταν δὲ εἰς τὴν ἑπταετίαν ἀφίκηται, πολλοὺς πόνους διαντλῆσαν, καὶ γυμνασταὶ καὶ παιδοτρίβας τυραννοῦντες. αὐξομένου δὲ κριτικοὶ, γεωμέτραι, τακτικοὶ, πολὺ πλῆθος δεσποτῶν. ἐπειδὰν δὲ εἰς τοὺς ἐφήβους ἐγγραφῇ, καὶ φόβος χείρων ἔτι, τὸ Λύκειον καὶ Ἀκαδημία, καὶ γυμνασιαρχία, καὶ ῥάβδοι, καὶ κακῶν ἀμετρίαι. καὶ πᾶς ὁ τοῦ μειρακίσκου χρόνος ἐστὶν ὑπὸ σωφρονιστὰς καὶ τὴν ἐπὶ τοὺς νέους αἵρεσιν, τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς. ἐπειδὰν δὲ ἀπολυθῇ τούτων φροντίδες αὔτικρυς ὑπέδυσαν καὶ διαλογισμοὶ, τίνα τὴν τοῦ βίου ὁδὸν ἐνστήσονται. καὶ τοῖς ὕστερον χαλεποῖς, ἐφάνη τὰ πρῶτα παιδικὰ καὶ νηπίων ὡς ἀληθῶς φόβητρα. στρατεῖαί τε γὰρ καὶ τραύματα καὶ συνεχεῖς ἀγῶνες, εἶτα λαθὸν ὑπεισῆλθε τὸ γῆρας, εἰς ὃ πᾶν συῤῥεῖ τὸ τῆς φύσεως ἐπίκηρον καὶ δυσαλθές. κἂν μή τις θᾶττον ὡς χρέος ἀποδιδῷ τὸ ζῆν, ὡς ὀβολοστάτις ἡ φύσις ἐπιστᾶσα ἐνεχυράζει, τοῦ μὲν ὄψιν, τοῦ δὲ ἀκοήν. πολλάκις δὲ ἄμφω. κἂν ἐπιμείνῃ τις, παρέλυσεν, ἐλωβήσατο, παρήρθρωσεν. ἄλλοι πολὺ γήρως ἀκμάζουσι, καὶ τῶν δὶς παῖδες οἱ γέροντες γίγνονται. καὶ τοῦτο καὶ οἱ θεοὶ τῶν ἀνθρωπείνων ἐπιστήμονες, οὓς ἂν περὶ πλείστου ποιῶνται, θᾶττον ἀπαλλάττουσι τοῦ ζῆν. Ἀγαμήδης γοῦν καὶ Τροφώνιος, οἱ δειμάμενοι τὸ Πυθοῖ τοῦ θεοῦ τέμενος εὐξάμενοι τὸ κράτιστον αὐτοῖς γενέσθαι, κοιμηθέντες οὐκέτ' ἀνέστησαν. οἵ τε τῆς Ἀργείας ἱερέας υἱεῖς, ὁμοίως εὐξαμένης αὐτοῖς τῆς μητρὸς γενέσθαι τι τῆς εὐσεβείας παρὰ τῆς Ἥρας γέρας. ἐπειδὴ τοῦ ζεύγους ὑστερήσαντος ὑποδύντες αὐτοὶ διήνεγκαν αὐτὴν εἰς τὸν νεὼ μετὰ τὴν εὐχὴν, νυκτὶ μετήλλαξαν. μακρὸν ἂν εἴη διεξιέναι τὰ τῶν ποιητῶν. οἱ ποιήμασι θεσπεσίοις τὰ περὶ τὸν βίον θεσπιῳδοῦσιν, ὡς κατοδύρονται τὸ ζῆν. ἑνὸς δὲ μόνου μνησθήσομαι τοῦ ἀξιολογωτάτου, λέγοντος· Ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, Ζώειν ἀχνυμένοις. καὶ Οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν ὀϊζυρώτερον ἀνδρὸς Πάντων, ὅσσα τε γαῖαν

ἐπιπνείει

ἐπιπνέει τε καὶ ἕρπει. τὸν δ᾽ Ἀμφιάραον τί φησι; Τὸν, περὶ κῆρι φίλει Ζεύς τ᾽ αἰγίοχος καὶ Ἀπόλλων. «
Παντοίῃ φιλότητ᾽. οὐδ᾽ ἵκετο γήραος οὐδόν. ὁ δὲ κελεύων. Τὸν φύντα θρηνεῖν εἰς ὅσ᾽ ἔρχεται κακά. τί σοι φαίνεται; ἀλλὰ παύομαι μή ποτε παρὰ τὴν ὑπόσχεσιν μηκύνω καὶ ἑτέρων μιμνησκόμενος. ποίαν δέ τις ἑλόμενος ἐπιτήδευσιν ἢ τέχνην, οὐ μέμφεται καὶ τοῖς παροῦσι χαλεπαίνει; τοὺς χειρωνακτικοὺς ἐπέλθωμεν, καὶ βαναύσους, πονουμένους ἐκ νυκτὸς εἰς νύκτα, καὶ μόλις πορίζομένους τὰ ἐπιτήδεια. κατοδυρομένων τε αὐτῶν, καὶ πᾶσαν ἀγρυπνίαν ἀναπιμπλάντων ὀλοφυρμοῦ καὶ δακρύων. ἀλλὰ τὸν πλωτικὸν καταλεξώμεθα περαιούμενον διὰ τοσῶνδε κινδύνων. καὶ μήτε ὡς ἀπεφήνατο Βίας ἐν τοῖς τεθνηκόσιν ὄντα, μήτε ἐν τοῖς βιοῦσιν. ὁ γὰρ ἐπίγειος ἄνθρωπος, ὡς ἀμφίβιος αὑτὸν εἰς τὸ πέλαγος ἔρριψεν, ὅλος τῇ τύχῃ γενόμενος πᾶς. ἀλλ᾽ ἡ γεωργία γλυκὺ, δῆλον. ἀλλ᾽ οὐχ ὅλον ὥς φασιν ἕλκος ἀεὶ λύπης πρόφασιν εὑρισκόμενον, κλαῖον νυνὶ μὲν αὐχμὸν. νυνὶ δὲ ἐπομβρίας, νυνὶ δὲ ἐπίκαυσιν, νυνὶ δὲ ἐρυσίβην, νυνὶ δὲ θάλπος ἄκαιρον, ἢ κρύος; ἀλλ᾽ ἡ πολυτίμητος πολιτεία πολλὰ γὰρ ὑπερβαίνω, διὰ πόσων ἐλαύνεται δεινῶν; τὴν μὲν χαρὰν ἔχουσα, φλεγμονῆς δίκην παλλομένην καὶ σφυγματώδη. τὴν δὲ ἀπότευξιν, ἀλγεινὴν καὶ θανάτων μυρίων χείρω. τίς γὰρ ἂν εὐδαιμονήσειε πρὸς ὄχλον ζῶν, εἰ ποππυσθείη καὶ κροτηθείη δή μου παίγνιον ἐμβαλλόμενον, συριττόμενον, ζημιούμενον, θνῆσκον, ἐλεούμενον; ἐπεί τοι γε Ἀξίοχε πολιτικὲ, ποῦ τέθνηκε Μιλτιάδης, ποῦ δὲ Θεμιστοκλῆς, ποῦ δ᾽ Ἐφιάλτης; ποῦ δ᾽ οἱ πρώην βασιλεῖς καὶ στρατηγοί; ὅτ᾽ ἐγὼ μὲν οὐκ ἐπηρόμην τὴν γνώμην. οὐ γὰρ ἐφαίνετό μοι σεμνὸν δήμῳ μαινομένῳ συνεξάρχειν. οἱ δὲ περὶ Θηραμένην καὶ Καλλίξενον, τῇ ὑστεραίᾳ προέδρους ἐγκαθέτους ὑφέντες κατεχειροτόνησαν τῶν ἀνδρῶν, ἄκριτον θάνατον. καίτοι γε σὺ μόνος αὐτοῖς ἠμύνου καὶ Ἐρυπτόλεμος, τρισμυρίων ἐκκλησιαζόντων. Ἀξ. Ἔστι ταῦτα ὦ Σώκρατες. καὶ ἔγωγε ἐξ ἐκείνου, ἅλις ἔχον τοῦ βήματος, καὶ χαλεπώτερον οὐδὲν ἐφάνη μοι πολιτείας. δῆλον δὲ τοῖς ἐν τῷ ἔργῳ γενομένοις. σὺ μὲν γὰρ οὕτω λαλεῖς, ὡς ἐξ ἀπόπτου θεώμενος. ἡμεῖς δ᾽ ἴσμεν ἀκριβέστερον, οἱ διὰ πείρας ἰόντες; δῆμος γὰρ ὦ φίλε Σώκρατες, ἀχάριστον, ἁψίκορον, ὠμὸν βάσκανον, ἀπαίδευτον. ὡς ἂν συνηρανισμένον ἐκ συγκλύδων ὄχλου, καὶ βιαίων φλυάρων. ὁ δὲ τούτῳ προσεταιριζόμενος, ἀθλιώτερος μακρῷ. Σω. Ὁπότε οὖν ὦ Ἀξίοχε τὴν ἐλευθεριωτάτην ἐπιστήμην, τίθεσαι τῶν λοιπῶν ἀπευκταιοτάτην; τί τὰς λοιπὰς ἐπιτηδεύσεις ἐννοήσωμεν. οὐ φευκτάς; ὃ ἤκουσα δέ ποτε καὶ τοῦ Προδίκου λέγοντος, ὅτι ὁ θάνατος, οὔτι περὶ τοὺς ζῶντας ἐστὶν, οὔτε περὶ τοὺς μετηλλαχότας. Ἀξ. Πῶς φὴς ὦ Σώκρατες; Σω. Ὅτι περὶ μὲν τοὺς ζῶντας, οὐκ ἔστιν. οἱ δὲ ἀποθανόντες οὐκ εἰσίν. ὥστε οὔτε περὶ σὲ νῦν ἐστὶν. οὐ γὰρ τέθνηκας, οὔτε εἴ τι πάθοις, ἔσται περὶ σέ. σὺ γὰρ οὐκ ἔσῃ. μάταιος οὖν ἡ λύπη, περὶ τοῦ μήτε ὄντος, μήτε ἐσομένου περὶ Ἀξίοχον, Ἀξίοχον ὀδύρεσθαι. καὶ ὅμοιον ὡς εἰ περὶ τῆς Σκύλλης ἢ τοῦ Κενταύρου τις ὀδύροιτο, τῶν μήτε ὄντων νῦν περὶ σὲ, μήτε ὕστερον περὶ τὴν τελευτὴν ἐσομένων. τὸ γὰρ φοβερὸν τοῖς οὖσιν ἐστί. τοῖς δ᾽ οὐκ οὖσι, πῶς ἂν εἴη; Ἀξ. Σὺ μὲν ἐκ τῆς ἐπιπολαζούσης ταυνῦν λεσχηνείας, τὰ σοφὰ ταῦτα εἴρηκας. ἐκεῖθεν γάρ ἐστιν ἥδε ἡ φλυαρολογία πρὸς τὰ μειράκια διακεκοσμημένη, ἐμὲ δὲ ἡ στέρησις τῶν ἀγαθῶν τοῦ ζῆν λυπεῖ. κἂν πιθανωτέρους τούτων λόγους ἄρτι κροτήσῃς ὦ Σώκρατες. οὐκ ἐπαΐει γὰρ ὁ νοῦς ἀποπλανώμενος εἰς εὐεπείας λόγων οὐδὲ ἅπτεται. ταῦτα τῆς ὁμοχροίας ἀλλ᾽ εἰς μὲν πομπὴν καὶ ῥημάτων ἀγλαϊσμὸν ἀνύττει, τῆς δὲ ἀληθείας ἀποδεῖ. τὰ δὲ παθήματα σοφισμάτων οὐκ ἀνέχεται, μόνοις δὲ ἀρκεῖται τοῖς δυναμένοις καθικέσθαι τῆς ψυχῆς. Σω. Συνάπτεις γὰρ ὦ Ἀξίοχε ἀνεπιλογίστως τῇ στερήσει τῶν ἀγαθῶν ἀντεισάγων κακῶν αἴσθησιν, ἐκλαθόμενος ὅτι τέθνηκας. λυπεῖ γὰρ τὸ στερόμενον τῶν ἀγαθῶν, ἡ ἀντιπάθεια τῶν κακῶν. ὁ δ᾽ οὐκ ὢν, οὐδὲ τῆς στερήσεως ἀντιλαμβάνεται. πῶς οὖν ἔνι τῷ μὴ παρέξοντι γνῶσιν τῶν λυπησόντων, γένοιτ᾽ ἂν ἡ λύπη; ἀρχὴν γὰρ ὦ Ἀξίοχε μὴ συνυποθέμενος, ἄλλως γέ πως μίαν αἴσθησιν κατὰ τὸ ἀνεπιστῆμον, οὐκ ἄν ποτε ἐπτύρεις τὸν θάνατον. νῦν δὲ περιτρέπεις σεαυτὸν δειματούμενος στερήσεσθαι τῆς ψυχῆς καταλήψεσθαι δὲ οἴει τὴν οὐκ ἐσομένην αἴσθησιν αἰσθήσει. πρὸς τῷ πολλοὺς καὶ καλοὺς εἶναι λόγους περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. οὐ γὰρ δὴ θνητή γε φύσις, τόσον δ᾽ ἤρατο μεγεθουργίας, ὥστε καταφρονῆσαι μὲν, ὑπερβαλόντων θηρίων βίας. διαπεραιώσασθαι δὲ πελάγη, δείμασθαι δὲ ἄστη, καταστήσασθαι δὲ πολιτείας. ἀναβλέψαι δὲ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἰδεῖν περιφορὰς ἄστρων, καὶ δρόμους ἡλίου τε καὶ σελήνης, ἀνατολάς τε καὶ δύσεις, ἐκλείψεις τε καὶ ταχείας ἀποκαταστάσεις. ἰσημερίας τε καὶ τροπὰς διπλᾶς καὶ πλειάδων χειμῶνος καὶ θέρους. ἀνέμους τε καὶ καταφορὰς ὄμβρων, καὶ πρηστήρων ἐξαισίους συρμοὺς. καὶ τὰ τοῦ κόσμου παθήματα καταπήξασθαι εἰς τὸν αἰῶνα, εἰ μή τι θεῖον ὄντως ἐνῆν πνεῦμα τῇ ψυχῇ, δι᾽ οὗ τὴν τῶν τηλικῶνδε περίνοιαν καὶ γνῶσιν ἔσχεν. ὥστε οὐκ εἰς θάνατον ἀλλ᾽ εἰς ἀθανασίαν μεταβάλλεις ὦ Ἀξίοχε. οὐδὲ ἀφαίρεσιν ἕξεις τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ᾽ εἰλικρινεστέραν τὴν ἀπόλαυσιν. οὐδὲ μεμιγμένας θνητῷ σώματι τὰς ἡδονὰς, ἀλλ᾽ ἀκράτους ἁπασῶν ἀλγηδόνων. κεῖσε γὰρ ἀφίξῃ, μονωθεὶς ἐκ τῆσδε τῆς εἱρκτῆς, ἔνθα ἄπονα πάντα καὶ ἀστένακτα καὶ ἀγήρατα. γαληνὸς δέ τις καὶ κακῶν ἄγευστος βίος ἀσαλεύτῳ ἡσυχίᾳ εὐδιαζόμενος καὶ περιαθρῶν τὴν φύσιν. καὶ φιλοσοφῶν οὐ πρὸς ὄχλον καὶ θέατρον, ἀλλὰ πρὸς ἀμφιθαλῆ τὴν ἀλήθειαν. Ἀξ. Εἰς τοὐναντίον με τῷ λόγῳ περιέστακας. οὐκέτι γάρ μοι θανάτου δέος ἔνεστιν, ἀλλ᾽ ἤδη

καὶ πόθος. ἵνα τί κἀγὼ μιμησάμενος τοὺς ῥήτορας, περιττὸν εἴπω καὶ πάλαι μετεωρολογῶ. καὶ δίειμι τὸν ἀΐδιον καὶ θεῖον δρόμον, ἔκ τε τῆς ἀσθενείας ἐμαυτὸν συνείλεγμαι, καὶ γέγονα καινός. Σω. Εἰ δὲ καὶ ἕτερον βούλει λόγον, ὅν ἐμοὶ ἤγγειλε Γωβρύης, ἀνὴρ μάγος, ἔφη κατὰ τὴν τοῦ Ξέρξου διάβασιν, τὸν πάππον αὐτοῦ καὶ ὁμώνυμον, πεμφθέντα εἰς Δῆλον ὅπως τηρήσειε τὴν νῆσον, ἐν ᾗ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ἔκ τινων χαλκῶν δέλτων, ἃς ἐξ Ὑπερβορέων ἐκόμισαν Ὦπίς τε καὶ Ἑκάεργος, ἐκμεμαθηκέναι, κατὰ τὴν τοῦ σώματος λύσιν, τὴν ψυχὴν εἰς τὸν ἄδηλον χωρεῖν τόπον, κατὰ τὴν ὑπόγειον κίνησιν. ἐν ᾗ βασίλεια Πλούτωνος οὐχ ἥττω τῆς τοῦ Διὸς αὐλῆς, ἅτε τῆς μὲν γῆς ἐχούσης τὰ μέσα τοῦ κόσμου, τοῦ δὲ πόλου ὄντος σφαιροειδοῦς, οὗ τὸ μὲν ἕτερον ἡμισφαίριον, θεοὶ ἔλαχον οἱ οὐράνιοι, τὸ δὲ ἕτερον, οἱ ὑπένερθεν, οἱ μὲν ἀδελφοὶ ὄντες, οἱ δὲ ἀδελφῶν παῖδες. τὰ δὲ πρόπυλα τῆς εἰς Πλούτωνος ὁδοῦ, σιδηροῖς κλείθροις καὶ κλεισὶν ὠχύρωται. ταῦτα δὲ ἀνοίξαντα, ποταμὸς Ἀχέρων ἐκδέχεται, μεθ' ὃν Κωκυτός. οὓς χρὴ πορθμευσαντας ἀχθῆναι ἐπὶ Μίνω καὶ Ῥαδάμανθυν, ὃ κλήζεται πεδίον ἀληθείας. ἐνταῦθα καθίζονται δικασταί. ἀνακρίνοντες τῶν ἀφικνουμένων ἕκαστον, τίνα βίον βεβίωκε, καὶ τίσιν ἐπιτηδεύμασιν ἐνῳκίσθη τῷ σώματι. ψεύσασθαι μὲν οὖν ἀμήχανον. ὅσοις μὲν οὖν ἐν τῷ ζῆν δαίμων ἀγαθὸς ἐπέπνευσεν, εἰς τὸν τῶν εὐσεβῶν χῶρον οἰκίζονται. ἔνθα ἄφθονοι μὲν ὧραι παγκάρπου γονῆς βρύουσι. πηγαὶ δὲ ὑδάτων καθαρῶν ῥέουσι, παντοῖοι δὲ λειμῶνες, ἄνθεσι ποικίλοις ἐαριζόμενοι. διατριβαὶ δὲ φιλοσόφων, καὶ θέατρα ποιητῶν, καὶ κύκλιοι χοροί, καὶ μουσικὰ ἀκούσματα. συμπόσιά τε εὐμελῆ, καὶ εἰλαπίναι αὐτοχορήγητοι, καὶ ἀκήρατος ἀλυπία. καὶ ἡδεῖα δίαιτα. οὔτε γὰρ χεῖμα σφοδρὸν, οὔτε θάλπος ἐγγίνεται, ἀλλ' εὔκρατος ἀὴρ χεῖται, ἁπαλαῖς ἡλίου ἀκτῖσιν ἀνακιρνάμενος. ἐνταῦθα τοῖς μεμυημένοις, ἐστί τις προεδρία, καὶ τὰς ὁσίας ἁγιστείας κἀκεῖσε συντελοῦσι. πῶς οὖν οὐ σοὶ πρώτῳ μέτεστι τῆς τιμῆς ὄντι γεννήτῃ τῶν θεῶν; καὶ τοὺς περὶ Ἡρακλέα τε καὶ Διόνυσον, κατιόντας εἰς ᾅδου, πρότερον λόγος ἐνθάδε μυηθῆναι. καὶ τὸ θάρσος τῆς ἐκεῖσε πορείας, παρὰ τῆς Ἐλευσινίας ἐναύσασθαι. ὅσοις δὲ τὸ ζῆν διὰ κακουργημάτων ἠλάθη, ἄγονται πρὸς Ἐριννύων, ἐπ' Ἔρεβος καὶ Χάος διὰ Ταρτάρου. ἔνθα χῶρος ἀσεβῶν καὶ Δαναΐδων ὑδρεῖαι ἀτελεῖς. καὶ Ταντάλου δίψος, καὶ Τιτυοῦ σπλάγχνα, καὶ Σισύφου πέτρος ἀνήνυτος. οὗ τὰ τέρματα αὖθις ἄρχεται πόνων, ἔνθα θηρσὶ περιλιχμώμενοι, καὶ λαμπάσιν ἐπιμόνως πυρούμενοι ποινῶν, καὶ πᾶσαν αἰκίαν αἰκιζόμενοι, ἀϊδίοις τιμωρίαις τρύχονται. ταῦτα μὲν ἐγὼ ἤκουσα παρὰ Γωβρύου, σὺ δ' ἂν ἐπικρίνειας Ἀξίοχε. ἐγὼ γὰρ λόγῳ ἀνθελκόμενος, τοῦτο μόνον ἐμπέδως οἶδα, ὅτι ψυχὴ ἅπασα ἀθάνατος. ἡ δὲ ἐκ τοῦδε τοῦ χωρίου μετασταθεῖσα, καὶ ἄλυπος, ὥστε ἢ κάτω ἢ ἄνω εὐδαιμονεῖν σε δεῖ Ἀξίοχε βεβιωκότα εὐσεβῶς. Ἀξ. Αἰσχύνομαί σοι τι εἰπεῖν ὦ Σώκρατες. τοσοῦτον γὰρ ἀποδέω τοῦ δεδοικέναι τὸν θάνατον, ὥστε ἤδη καὶ ἔρωτα αὐτοῦ ἔχειν. οὕτω με καὶ οὗτος ὁ λόγος, ὡς καὶ ὁ οὐράνιος πέπεικε. καὶ ἤδη περιφρονῶ τοῦ ζῆν, ἅτε εἰς ἀμείνω οἶκον μεταστησόμενος. νυνὶ δὲ ἠρέμα κατ' ἐμαυτὸν ἀναριθμήσομαι τὰ λεχθέντα. ἐκ μεσημβρίας δὲ πάρεσό μοι ὦ Σώκρατες.

Σω. Ποιήσω ὡς λέγεις. κἀγὼ δὲ ἐπάνειμι εἰς Κυνόσαργες, εἰς περίπατον, ὅθεν δεῦρο μετεκλήθην.

ΠΕΡῚ ΔΙΚΑΊΟΥ, ΝΟΘΕΥΌΜΕΝΟΣ.

ΕΧΕΙΣ ἡμῖν εἰπεῖν ὅ,τι ἐστὶ τὸ δίκαιον, ἢ οὐκ ἄξιόν σοι δοκεῖ εἶναι, λόγον περὶ αὐτοῦ ποιεῖσθαι; Ἔμοιγε καὶ μάλα. Τί οὖν ἐστι; Τί γὰρ ἄλλο γε, ἢ τὰ νομιζόμενα δίκαια; Μή μοι οὕτως, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ σύ μ' ἔροιο, τί ἐστιν ὀφθαλμός; εἴποιμ' ἄν σοι, ὅτι ᾧ ὁρῶμεν. ἐὰν δὲ καὶ δεῖξαί με κελεύῃς, δείξω σοι. καὶ ἐάν με ἔρῃ, ὅτῳ ψυχὴ ὄνομα; ἐρῶ σοι, ᾧ γινώσκομεν. ἐὰν δὲ ἔρῃ αὖ, τί ἐστι φωνή; ἀποκρινοῦμαί σοι, ᾧ διαλεγόμεθα. καὶ σὺ οὕτω φράσον, ὅτι δίκαιόν ἐστιν, ᾧ τί χρώμεθα, ὥσπερ ἃ νῦν δὴ ἠρόμην. Οὐ πάνυ ἔχω σοι οὕτως ἀποκρίνασθαι. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐχ οὕτως ἔχεις, ἴσως τῇδέ πῃ ῥᾷον αὐτὸ εὕροιμεν αὖ. φέρε τὰ μείζω καὶ τὰ ἐλάττω, τίνι σκοποῦντες διαγιγνώσκομεν; ἆρ' οὐ μέτρῳ; Ναί. Μετὰ δὲ τοῦ μέτρου, τίνι τέχνῃ, ἆρ' οὐ μετρητικῇ; Ναί. Τί δὲ τὰ κοῦφα καὶ βαρέα, ἆρ' οὐ σταθμῷ; Ναί. Μετὰ δὲ τοῦ σταθμοῦ, τίνι τέχνῃ, οὐ τῇ στατικῇ; Πάνυ γε. Τί δὲ δὴ τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, τίνι σκοποῦντες διαγιγνώσκομεν ὀργάνῳ, καὶ μετὰ τοῦ ὀργάνου τίνι τέχνῃ πρόσωθεν. ἆρα οὐδ' οὕτω πως σοι καταφανές ἐστιν; Οὔ. Ἀλλὰ πάλιν ὧδε, ὅταν ἀμφισβητῶμεν περὶ τῶν μειζόνων καὶ τῶν ἐλαττόνων, τίνες ἡμᾶς διακρινοῦσιν, οὐχ οἱ μετρηταί; Ναί. Ὅταν δὲ περὶ τῶν πολλῶν καὶ ὀλίγων, τίνες οἱ διακρίνοντες. οὐχ οἱ ἀριθμηταί; Ἀλλὰ τί; Ὅταν δὲ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων ἀμφισβητῶμεν ἀλλήλοις, ἐπὶ τίνας ἐρχόμεθα καὶ τίνες ἡμᾶς οἱ διακρίνοντές εἰσιν ἑκάστοτε, εἰπέ. ἆρά γε δικαστὰς λέγεις ὦ Σώκρατες; Εὖ γ' εὗρες. Ἴθι δὴ καὶ τόδε πειράθητι εἰπεῖν, τί ποιοῦντες διακρίνουσιν οἱ μετρηταὶ περὶ τῶν μεγάλων καὶ σμικρῶν. ἆρ' οὐ μετροῦντες; Ναί. Τί δὲ περὶ τῶν βαρέων καὶ κούφων, οὐχ ἱστάντες; Ναί. Τί δὲ δὴ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων; ἆρα ἀπόκριναι. Οὐκ ἔχω. Λέγοντες φάθι.

φάθι. Ναί. Λέγοντες ἄρα ἡμᾶς διακρίνουσιν, ὅταν περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων κρίνωσιν οἱ δικασταί; Ναί. Μετροῦντές δέ γε περὶ τῶν σμικρῶν καὶ μεγάλων οἱ μετρητικοί. μέτρον γὰρ ἦν ᾧ ταῦτ' ἐκείνετο. Οὕτως. Ἱστάντες δ' αὖ περὶ τῶν βαρέων καὶ κούφων οἱ στατικοί. σταθμὸς γὰρ ἦν ᾧ ταῦτ' ἐκρίνετο. Ἦν γάρ. Ἀριθμοῦντες δ' αὖ περὶ τῶν πολλῶν καὶ ὀλίγων οἱ ἀριθμητικοί. ἀριθμὸς γὰρ ἦν ᾧ ταῦτ' ἐκείνετο. Οὕτω. Λέγοντες δέ γε ὡς ἄρτι ὡμολογήσαμεν περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, κρίνουσιν ἡμᾶς οἱ δικασταί. λόγος γὰρ ἦν ᾧ ταῦτ' ἐκείνετο. Εὖ λέγεις ὦ Σώκρατες. Ἀληθῆ μὲν οὖν, καὶ λόγος ἐστὶν ὡς ἔοικεν, ᾧ τὰ δίκαια καὶ ἄδικα κρίνεται. Φαίνεται γοῦν. Τί ποτε ὄντα τὰ δίκαια καὶ τἄδικα, ὥσπερ ἂν ἡμᾶς εἴ τις ἤρετο ἐπειδὴ μέτρον καὶ μετρητικὴ καὶ μετρητικὸς τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον διακρίνει, τί ὂν τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον, εἴπομεν ἂν αὐτῷ, ὅτι τὸ μὲν μεῖζον ὑπερέχον, τὸ δὲ ἔλαττον ὑπερεχόμενον. ἐπειδὴ δὲ τὸ βαρὺ καὶ τὸ κοῦφον σταθμὸς, καὶ στατικὴ καὶ στατικὸς διακρίνει, τί ὄν τό, τε βαρὺ καὶ κοῦφον, εἴπομεν ἂν αὐτῷ, ὅτι τὸ μὲν κάτω ῥέπον ἐν τοῖς ζυγοῖς βαρὺ, τὸ δὲ ἄνω κοῦφον, οὕτω δὴ καὶ εἰ ἔροιτο ἡμᾶς, ἐπειδὴ δὲ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον λόγος τε καὶ δικαστικὴ, καὶ δικαστὴς ἐστὶν ἡμῖν ὁ διακρίνων, τί ποτε ὂν τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον, τί ἕξομεν αὐτῷ ἀποκρίνεσθαι, ἢ οὐδέπω ἔχομεν εἰπεῖν; Οὐκ ἔχομεν. Πότερον δὲ ἑκόντας οἴει ἔχειν, περὶ τὸ ἄδικον τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ἄκοντας; ὧδε δὲ λέγω, ἑκόντας οἴει ἀδικεῖν καὶ ἀδίκους εἶναι, ἢ ἄκοντας; Ἑκόντας ὦ Σώκρατες ἔγωγε. πονηροὶ γάρ εἰσιν. Ἑκόντας ἄρα σὺ οἴει πονηροὺς εἶναι καὶ ἀδίκους ἀνθρώπους; Ἔγωγε. σὺ δ' οὔ; Οὐκ εἴ γέ τι δεῖ τῷ ποιητῇ πείθεσθαι. Ποίῳ ποιητῇ; Ὅς τις εἶπεν. Οὐδεὶς ἑκὼν πονηρὸς, οὐδ' ἄκων μάκαρ. Ἀλλά τοι ὦ Σώκρατες, εὖ ἡ παλαιὰ παροιμία ἔχει, ὅτι πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί. Θαυμάζοιμ' ἂν εἰ τοῦτό γε ἐψεύσατο οὗτος ἀοιδός. ἐπεὶ εἴ σοι σχολή ἐστιν, ἐπισκεψώμεθα αὐτὸν, εἴτε ψευδῆ, εἴτε ἀληθῆ λέγει. Ἀλλὰ σχολή. Φέρε δὴ, πότερον ἡγῇ δίκαιον εἶναι ψεύδεσθαι, ἢ ἀληθῆ λέγειν; Ἀληθῆ ἔγωγε. Ψεύδεσθαι ἄρα ἄδικον; Ναί. Πότερον δὲ τὸ ἐξαπατᾶν ἡγῇ δίκαιον, ἢ μὴ ἐξαπατᾶν; Μὴ ἐξαπατᾶν δήπου. Ἐξαπατᾶν ἄρα ἄδικον; Ναί. Τί δὲ βλάπτειν δίκαιον, ἢ ὠφελεῖν; Ὠφελεῖν. Βλάπτειν ἄρα ἄδικον; Ναί. Ἔστιν ἄρα ἀληθῆ μὲν λέγειν καὶ μὴ ἐξαπατᾶν καὶ ὠφελεῖν, δίκαιον. ψεύδεσθαι δὲ καὶ βλάπτειν καὶ ἐξαπατᾶν, ἄδικον; Ναὶ μὰ Δία σφόδρα γε. Ἦ καὶ τοὺς πολεμίους; Οὐδαμῶς. Ἀλλὰ βλάπτειν δίκαιον τοὺς πολεμίους, ὠφελεῖν δὲ ἄδικον; Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἐξαπατῶντας, δίκαιον βλάπτειν τοὺς πολεμίους; Πῶς γὰρ οὔ; Τί δὲ ψεύδεσθαι, ἵνα ἐξαπατῶμεν καὶ βλάπτωμεν αὐτοὺς, οὐ δίκαιον; Ναί. Τί δὲ τοὺς φίλους οὐκ ὠφελεῖν φὴς δίκαιον εἶναι; Ἔγωγε. Πότερον μὴ ἐξαπατῶντας ἢ ἐξαπατῶντας ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ ἐκείνων; Καὶ ἐξαπατῶντας νὴ Δία. Ἀλλ' ἐξαπατῶντας μὲν, δίκαιον ἄρα ὠφελεῖν. οὐ μήν τι ψευδομένους γε, ἢ καὶ ψευδομένους; Καὶ ψευδομένους δίκαιον. Ἔστιν ἄρα ὡς ἔοικε, ψεύδεσθαί τε καὶ ἀληθῆ λέγειν, δίκαιον καὶ ἄδικον; Ναί. Καὶ ἐξαπατᾶν δίκαιον καὶ ἄδικον; Ναί. Ταῦτα δὴ ὡς ἔοικε πάντα τὰ ταὐτὰ ὄντα, καὶ δίκαια καὶ ἄδικά ἐστιν; Ἔμοιγε φαίνεται. Ἄκουε δή. ὀφθαλμὸν ἐγὼ ἔχω δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι; Ναί. Μυκτῆρα δεξιὸν καὶ ἀριστερόν; Πάνυγε. Καὶ χεῖρα δεξιὰν καὶ ἀριστεράν; Ναί. Οὐκοῦν ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ ὀνομάζων, τὰ μὲν δεξιὰ φὴς εἶναι, τὰ δὲ ἀριστερὰ τῶν ἐμῶν, εἴ σε ἐγὼ ἐροίμην, ὁπότερα ἄρ' ἂν ἔχεις εἰπεῖν. ὅτι τὰ μὲν πρὸς τοῦ δεξιά ἐστι, τὰ δὲ πρὸς τοῦ ἀριστερά; Ναί. Ἴθι δὴ καὶ ἐκεῖ. ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ ὀνομάζων, τὰ μὲν δίκαια φὴς εἶναι, τὰ δὲ ἄδικα ἔχεις εἰπεῖν, ὁπότερα τὰ δίκαια, καὶ ὁπότερα τὰ ἄδικα; Ἐμοὶ μὲν τοίνυν δοκεῖ, ἐν μὲν τῷ δέοντι καὶ τῷ καιρῷ, ἕκαστα τούτων γιγνόμενα, δίκαια εἶναι. ἐν δὲ τῷ μὴ δέοντι, ἄδικα. Καλῶς γέ σοι δοκοῦν. Ὁ μὲν ἄρα ἐν τῷ δέοντι ἕκαστα τούτων ποιῶν, δίκαια ποιεῖ. ὁ δὲ μὴ ἐν τῷ δέοντι, ἄδικα; Ναί. Οὐκοῦν ὁ μὲν τὰ δίκαια ποιῶν, δίκαιος. ὁ δὲ τἄδικα, ἄδικος; Ἔστι ταῦτα. Τίς οὖν ὁ ἐν τῷ δέοντι καιρῷ οἷός τε τέμνειν καὶ καίειν, καὶ ἰσχναίνειν; Ὁ ἰατρός. Ὅτι ἐπίσταται, ἢ δι' ἄλλο τι; Ὅτι ἐπίσταται. Τίς δ' ἐν τῷ δέοντι σκάπτειν καὶ ἀροῦν καὶ φυτεύειν οἷός τε; Ὁ γεωργός. Ὅτι ἐπίσταται, ἢ ὅτι οὔ; Ὅτι ἐπίσταται. Οὐκοῦν καὶ τἄλλα οὕτως. ὁ μὲν ἐπιστάμενος, οἷός τε τὰ δέοντα ποιεῖν ἐστι, καὶ ἐν τῷ δέοντι καὶ ἐν τῷ καιρῷ. ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος, οὔ; Οὕτω. Καὶ ψεύδεσθαι ἄρα καὶ ἐξαπατᾶν, καὶ ὠφελεῖν. ὁ μὲν ἐπιστάμενος, οἷός τε ποιεῖν ἕκαστα τούτων, ἐν τῷ δέοντι καὶ τῷ καιρῷ. ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος, οὔ; Ἀληθῆ λέγεις. Ὁ δέ γε ταῦτα ποιῶν ἐν τῷ δέοντι δίκαιος; Ναί. Δι' ἐπιστήμην δέ γε ταῦτα ποιεῖ; Πῶς δ' οὔ; Δι' ἐπιστήμην ἄρα δίκαιος ὁ δίκαιος; Ναί. Οὐκοῦν ὁ ἄδικος, διὰ τὸ ἐναντίον ἄδικός ἐστι τῷ δικαίῳ; Φαίνεται. Ὁ δὲ δίκαιος, διὰ σοφίαν δίκαιος; Ναί. Δι' ἀμαθίαν ἄρα ὁ ἄδικος, ἄδικος; Ἔοικε. Κινδυνεύει ἄρα, ὃ μὲν οἱ πρόγονοι ἡμῖν κατέλιπον σοφίαν, δικαιοσύνην εἶναι. ὃ δὲ ἀμαθίαν, τοῦτο δὲ ἀδικία. Ἔοικεν. Ἑκόντες δὲ ἀμαθεῖς εἰσιν οἱ ἄνθρωποι, ἢ ἄκοντες; Ἄκοντες. Ἄκοντες ἄρα καὶ ἄδικοι; Φαίνεται. Οἱ δὲ ἄδικοι, πονηροί; Ναί. Ἄκοντες ἄρα πονηροὶ καὶ ἄδικοι; Παντάπασι μὲν οὖν. Διὰ δὲ τὸ ἄδικον εἶναι ἀδικοῦσι; Ναί. Διὰ τὸ ἀκούσιον ἄρα; Πάνυγε. Οὐ μὲν δὴ διά τὸ ἀκούσιόν γε τὸ ἑκούσιον γίγνεται; Οὐ γὰρ οὖν. Διὰ δὲ τὸ ἄδικον εἶναι τὸ ἀδικεῖν γίγνεται; Ναί. Τὸ δὲ ἄδικον ἀκούσιον; Ἀκούσιον. Ἄκοντες ἄρα ἀδικοῦσι, καὶ ἄδικοί εἰσι καὶ πονηροί; Ἄκοντες ὥς γε φαίνεται. Οὐκ ἄρα ἐψεύσατο τοῦτό γε ὁ ἀοιδός; Οὐκ ἔοικε μ

ΠΕΡῚ ἈΡΕΤΗ͂Σ, ΕἸ ΔΙΔΑΚΤΌΝ.
ΝΟΘΕΥΌΜΕΝΟΣ.

Ἆρα διδακτόν ἐστιν ἡ ἀρετή, ἢ οὐ διδακτόν, ἀλλὰ φύσει οἱ ἀγαθοὶ γίγνονται ἄνδρες, ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ; Οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἐν τῷ παρόντι ὦ Σώκρατες. Ἀλλ' ὧδε σκεψώμεθα αὐτό. φέρε εἴ τις βούλοιτο ταύτην τὴν ἀρετὴν γενέσθαι ἀγαθός, ᾗ ἀγαθοί εἰσιν οἱ σοφοὶ μάγειροι, πόθεν ἂν γένοιτο; Δηλονότι, εἰ παρὰ τῶν ἀγαθῶν μαγείρων μάθοι. Τί δὲ εἰ βούλοιτο ἀγαθὸς γίγνεσθαι ἰατρός, παρὰ τίνα ἂν ἐλθὼν γένοιτο ἀγαθὸς ἰατρός; Δῆλον δή, ὅτι παρὰ τῶν ἀγαθῶν τινα ἰατρῶν. Εἰ δὲ ταύτην τὴν ἀρετὴν ἀγαθὸς βούλοιτο γενέσθαι, ἥνπερ οἱ σοφοὶ τέκτονες; Παρὰ τῶν τεκτόνων. Εἰ δὲ ταύτην τὴν ἀρετὴν βουληθείη ἀγαθὸς γενέσθαι, ἥνπερ οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοί τε καὶ σοφοί, ποῖ χρὴ ἐλθόντα μαθεῖν; Οἶμαι μὲν καὶ ταύτην εἴπερ μαθητός ἐστιν, παρὰ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν. Πόθεν γὰρ ἄλλοθεν; Φέρε δὴ τίνες ἡμῖν ἄνδρες ἀγαθοὶ γεγόνασιν, ἵνα σκεψώμεθα εἰ οὗτοί εἰσιν οἱ τοὺς ἀγαθοὺς ποιοῦντες; Θουκυδίδης καὶ Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης καὶ Περικλῆς. Τούτων οὖν ἑκάστου ἔχομεν διδάσκαλον εἰπεῖν; Οὐκ ἔχομεν. οὐ γὰρ λέγεται. Τί δὲ μαθητήν, ἢ τῶν ξένων τινά, ἢ τῶν πολιτῶν, ἢ ἄλλον ἐλεύθερον, ἢ δοῦλον, ὅστις αἰτίαν ἔχει διὰ τὴν τούτων ὁμιλίαν, σοφός τε καὶ ἀγαθὸς γεγονέναι; Οὐδὲ τοῦτο λέγεται. Ἀλλ' ἆρα μὴ ἐφθόνουν μεταδιδόναι τῆς ἀρετῆς τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις; Τάχα. ἆρα ἵνα μὴ ἀντίτεχνοι αὐτοῖς γίγνοιντο, ὥσπερ οἱ μάγειροί τε καὶ ἰατροὶ καὶ τέκτονες φθονοῦσιν; οὐ γὰρ λυσιτελεῖ αὐτοῖς πολλοὺς ἀντιτέχνους γίγνεσθαι, οὐδὲ οἰκεῖν ἐν πολλοῖς αὐτοῖς ὁμοίοις. ἆρ' οὖν οὕτω καὶ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς, οὐ λυσιτελεῖ ἐν ὁμοίοις αὐτοῖς οἰκεῖν; Ἴσως. Εἰσὶ δὲ οἱ αὐτοὶ οὐχὶ ἀγαθοί τε καὶ δίκαιοι; Ναί. Ἔστιν οὖν ὅτῳ λυσιτελεῖ, μὴ ἐν ἀγαθοῖς οἰκεῖν ἀνδράσιν, ἀλλ' ἐν κακοῖς; Οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ἆρ' οὖν οὐδὲ τοῦτ' ἔχεις εἰπεῖν, πότερον ἔργον ἐστί, τῶν μὲν ἀγαθῶν βλάπτειν, τῶν δὲ κακῶν ὠφελεῖν, ἢ τοὐναντίον; Τοὐναντίον. Οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἄρα ὠφελοῦσιν, οἱ δὲ κακοὶ βλάπτουσι; Ναί. Ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι μᾶλλον, ἢ ὠφελεῖσθαι; Οὐ πάνυ. Οὐδεὶς ἄρα βούλεται ἐν πονηροῖς οἰκεῖν μᾶλλον ἢ ἐν χρηστοῖς; Οὕτως. Οὐδεὶς ἄρα φθονεῖ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἄλλῳ, ὥστε ἀγαθὸν καὶ ὅμοιον ἑαυτῷ ποιῆσαι; Οὔκουν φαίνεταί γε δὴ ἐκ τοῦ λόγου. Ἀκήκοας οὖν ὅτι Θεμιστοκλεῖ, Κλεόφαντος υἱὸς ἐγένετο; Ἀκήκοα. Οὐκοῦν δηλονότι οὐδὲ τῷ υἱεῖ ἐφθόνει ὡς βελτίστῳ γενέσθαι ὁ Θεμιστοκλῆς, ὅς γε ἄλλῳ οὐδενὶ εἴπερ ἦν ἀγαθός, ἦν δὲ ὥς φαμεν; Ναί. Οἶσθα οὖν ὅτι Θεμιστοκλῆς τὸν υἱὸν ἱππέα μὲν ἐδιδάξατο σοφὸν εἶναι καὶ ἀγαθόν. ἐπέβαινε γοῦν ἐπὶ τὸν ἵππον ὀρθὸς ἑστηκώς, καὶ ἠκόντιζεν ἀπὸ τῶν ἵππων ὀρθός, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ θαυμάσια ἠργάζετο, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐδίδαξε, καὶ ἐποίησε σοφόν, ὅσα διδασκάλων ἀγαθῶν εἴχετο, ἢ ταῦτα οὐκ ἀκήκοας τῶν πρεσβυτέρων; Ἀκήκοα. Οὐκ ἄρα τὴν φύσιν γέ τις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ αἰτιάσαιτ' ἂν κακὴν εἶναι; Οὐκ ἂν οὖν δικαίως γε ἐξ ὧν σὺ λέγεις. Τὸ δὲ ὡς Κλεόφαντος ὁ Θεμιστοκλέους υἱὸς, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς ἐγένετο, ἅπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν σοφός, ἤδη τοῦτο ἤκουσας ἢ νεωτέρου ἢ πρεσβυτέρου; Οὐκ ἤκουσα. ἆρ' οὖν ταῦτα μὲν οἰόμεθα βούλεσθαι αὐτὸν τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν παιδεῦσαι, ἣν δὲ αὐτὸς σοφίαν ἦν σοφός, μηδὲν βελτίω αὐτὸν ποιῆσαι τῶν γειτόνων μηδενός, εἴπερ διδακτὸν ἦν ἡ ἀρετή; Οὔκουν εἰκός γε. Οὗτος μὲν δή σοι τοιοῦτος διδάσκαλος ἀρετῆς, ὃν ὑπεῖπες. ἄλλον δὲ δὴ σκεψώμεθα Ἀριστείδην, ὃς ἔθρεψε μὲν τὸν Λυσίμαχον, ἐπαίδευσε δὲ κάλλιστα Ἀθηναίων, ὅσα διδασκάλων εἴχετο, ἄνδρα δὲ οὐδενὸς βελτίω ἐποίησε. τοῦτον γὰρ καὶ σὺ καὶ ἐγὼ εἴδομεν, καὶ συνεγενόμεθα; Ναί. Οἶσθα οὖν ὅτι Περικλῆς αὖ ἔθρεψε Πάραλον καὶ Ξάνθιππον, ὧν καὶ σύ μοι δοκεῖς τοῦ ἑτέρου ἐρασθῆναι. τούτους μέντοι ὡς καὶ σὺ οἶσθα ἱππέας μὲν ἐδίδαξεν οὐδενὸς χείρους Ἀθηναίων, καὶ μουσικὴν καὶ τὴν ἄλλην ἀγωνίαν, καὶ τἆλλα ἐπαίδευσεν, ὅσα τέχνῃ διδάσκονται, οὐδενὸς χείρους. ἀγαθοὺς δὲ ἄρα ἄνδρας οὐκ ἐβούλετο ποιῆσαι; Ἀλλ' ἴσως ἂν ἐγένοντο ὦ Σώκρατες, εἰ μὴ νέοι ὄντες ἐτελεύτησαν. Σὺ μὲν εἰκότως βοηθεῖς τοῖς παιδικοῖς. Περικλῆς δὲ ἐκείνους εἴπερ διδακτὸν ἦν ἡ ἀρετή, καὶ οἷός τ' ἦν ἀγαθοὺς ποιῆσαι, πολὺ πρότερον ἂν τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν σοφοὺς ἐποίησεν, ἢ μουσικὴν καὶ ἀγωνίαν, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἦ διδακτόν; ἐπεὶ Θουκυδίδης αὖ δύο υἱεῖς ἔθρεψε Μελησίαν καὶ Στέφανον, ὑπὲρ ὧν σὺ οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ἅπερ ὑπὲρ τῶν Περικλέους υἱῶν. τούτων γὰρ δὴ καὶ σὺ οἶσθα τόν γ' ἕτερον μέχρι γήρως βιοῦντα. τὸν δ' ἕτερον, πόρρω πάνυ, καὶ μὴν καὶ τούτω ὁ πατὴρ ἐπαίδευσε τά τε ἄλλα εὖ, καὶ ἐπάλαισαν κάλλιστα Ἀθηναίων. τὸν μὲν γὰρ Ξανθίᾳ ἔδωκε, τὸν δὲ Εὐδώρῳ. οὗτοι δέ που ἐδόκουν κάλλιστα τῶν τότε παλαίειν; Ναί. Οὐκοῦν δηλονότι οὗτος οὔ ποτε, οὗ μὲν ἔδει δαπανώμενον διδάσκειν, ταῦτα μὲν ἐδίδαξε τοὺς παῖδας τοὺς ἑαυτοῦ, οὗ δ' οὐδὲν ἔδει ἀναλώσαντα, ἀγαθοὺς ἄνδρας ποιῆσαι, τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἐδίδαξεν εἰ διδακτὸν ἦν; Εἰκός γε. Ἀλλὰ γὰρ ἴσως ὁ Θουκυδίδης φαῦλος ἦν, καὶ οὐχ ἦσαν αὐτῷ πλεῖστοι φίλοι Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων. καὶ οἰκίας ἦν μεγάλης, καὶ ἐδύνατο μέγα ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν. ὥστ' εἴπερ ἦν τοῦτο διδακτόν, ἐξευρεῖν ἂν ὅστις

αὐτῷ

αὐτῷ ἔμελλε τοὺς υἱεῖς ἀγαθοὺς ποιήσειν, ἢ τῶν ἐπιχωρίων ἢ τῶν ξένων. εἰ αὐτὸς μὴ ἐσχόλαζε διὰ τὴν τῆς πόλεως ἐπιμέλειαν. ἀλλὰ γὰρ ὦ ἑταῖρε, μὴ οὐκ ᾖ διδακτὸν ἡ ἀρετή; Οὐκ ἴσως. Ἀλλὰ δὴ εἰ μὴ διδακτόν ἐστιν ἆρα φύσει φύονται οἱ ἀγαθοί; καὶ τοῦτο τῇδέ πῃ σκοποῦντες, ἴσως ἂν εὕροιμεν. φέρε γάρ, εἰσὶν ἡμῖν φύσεις ἵππων ἀγαθῶν; Εἰσίν. Οὐκοῦν εἰσί τινες ἄνθρωποι τέχνην ἔχοντες, ᾗ τὰς τῶν ἵππων τῶν ἀγαθῶν φύσεις γιγνώσκουσι, καὶ κατὰ τὸ σῶμα πρὸς δρόμον, καὶ κατὰ τὴν ψυχήν, οἵτινές τε θυμοειδεῖς καὶ ἄθυμοι; Ναί. Τίς οὖν αὕτη ἡ τέχνη; ἔστι τί ὄνομα αὐτῇ; Ἱππική.

Οὐκοῦν καὶ περὶ τοὺς κύνας ὡσαύτως ἔστι τις τέχνη, ᾗ τὰς ἀγαθὰς καὶ τὰς κακὰς φύσεις τῶν κυνῶν διακρίνουσιν; Ἔστι. Τίς αὕτη; Ἡ κυνηγετική. Ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριόν εἰσιν ἡμῖν δοκιμασταί, οἵτινες ὁρῶντες κρίνουσι τό, τε βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον; Εἰσί. Τίνας οὖν τούτους καλεῖς; Ἀργυρογνώμονας. Καὶ μὴν οἱ παιδοτρίβαι, γιγνώσκουσι σκοπούμενοι τὰς φύσεις τὰς τῶν σωμάτων τῶν ἀνθρώπων. ὁποῖαί τε χρησταί, καὶ ὁποῖαι μή, πρὸς ἑκάστους τῶν πόνων καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ νέων ὅσα μέλλει τῶν σωμάτων ἄξια λόγου ἔσεσθαι. καὶ ἐν οἷς ἐστιν ἐλπὶς πολλὴ τὰ ἔργα ὅσα σώματος ἔχεται, εὖ ἀπεργάσασθαι; Ἔστι ταῦτα. Πότερον οὖν σπουδαιότερόν ἐστι ταῖς πόλεσιν ἵπποι καὶ κύνες ἀγαθοὶ τὸ τἆλλα τὰ τοιαῦτα, ἢ ἄνδρες ἀγαθοί; Ἄνδρες ἀγαθοί. Τί οὖν οἴει ἄν, εἴπερ ἦσαν φύσεις ἀγαθαὶ πρὸς ἀρετὴν ἀνθρώπων, οὐκ ἂν πάντα μεμηχανῆσθαι τοὺς ἀνθρώπους ὥστε διαγινώσκειν αὐτάς; Εἰκός γε. Ἔχεις οὖν τινα εἰπεῖν τέχνην, ἥτις ἐστὶν ἐπὶ ταῖς φύσεσι ταῖς τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν ἀποδεδειγμένη, ὥστε δύνασθαι αὐτὰς κρίνειν; Οὐκ ἔχω.

Καὶ μὴν δὴ πλείστου ἂν ἦν ἀξία, καὶ οἱ ἔχοντες αὐτήν. οὗτοι γὰρ ἂν ἡμῖν, ἀπέφαινον τῶν νέων τοὺς μέλλοντας ἀγαθοὺς ἔσεσθαι, ἔτι παῖδας ὄντας, οὓς ἂν ἡμεῖς παραλαβόντες, ἐφυλάττομεν ἐν ἀκροπόλει δημοσίᾳ ὥσπερ τὸ ἀργύριον. καὶ μᾶλλόν τι, ἵνα μήτε φλαῦρον ἡμῖν πάθοιεν, μήτε ἐν μάχῃ, μήτε ἐν ἄλλῳ μηδενὶ κινδύνῳ, ἀλλ' ἀπέκειντο τῇ πόλει, σωτῆρές τε καὶ εὐεργέται, ἐπειδή γε εἰς τὴν ἡλικίαν ἀφίκοιντο. ἀλλὰ κινδυνεύει οὔτε φύσει, οὔτε μαθήσει, ἡ ἀρετὴ τοῖς ἀνθρώποις παραγίγνεσθαι.

Πῶς οὖν ἂν ὦ Σώκρατες σοι δοκοῦσι γίγνεσθαι, εἰ μήτε φύσει μήτε μαθήσει γίγνονται, τίν' ἄλλον τρόπον γίγνοιντ' ἂν οἱ ἀγαθοί; Οἶμαι μέν, οὐκ ἂν ῥᾳδίως αὐτὸ δηλωθῆναι. τοπάζω μὲν δὴ θεῖόν τι μάλιστα εἶναι τὸ κτῆμα, καὶ γίγνεσθαι τοὺς ἀγαθοὺς ὥσπερ οἱ θεῖοι τῶν μάντεων καὶ χρησμολόγοι. οὗτοι γὰρ οὔτε φύσει τοιοῦτοι γίγνονται, οὔτε τέχνῃ, ἀλλ' ἐπιπνοίᾳ ἐκ τῶν θεῶν γιγνόμενοι τοιοῦτοί εἰσιν. οὕτω δὲ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοί, λέγουσι ταῖς πόλεσιν ἑκάστοτε τὰ ἀποβησόμενα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, ἐκ θεοῦ ἐπιπνοίας πολὺ μᾶλλον καὶ ἐναργέστερον, ἢ οἱ χρησμῳδοί. λέγουσι γάρ που καὶ αἱ γυναῖκες, ὅτι θεῖος ἀνὴρ οὗτός ἐστι. καὶ Λακεδαιμόνιοι, ὅταν τινὰ μεγαλοπρεπῶς ἐπαινῶσι, θεῖον ἄνδρα φασὶν εἶναι. πολλαχοῦ δὲ καὶ Ὅμηρος, τῷ αὐτῷ τούτῳ καταχρῆται, καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. καὶ ὅταν βούληται θεὸς εὖ πρᾶξαι πόλιν, ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐνεποίησεν. ὅταν δὲ μέλλῃ κακῶς πράξειν πόλις, ἐξεῖλε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀγαθοὺς ἐκ ταύτης τῆς πόλεως ὁ θεός, οὕτως ἔοικεν οὔτε διδακτὸν εἶναι, οὔτε φύσει ἀρετή, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ παραγίγνεται κτωμένοις.

ΔΗΜΌΔΟΚΟΣ, Ἢ ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ΣΥΜΒΟΥΛΕΎΕΣΘΑΙ. ΝΟΘΕΥΌΜΕΝΟΣ.

Σὺ μὲν δὴ κελεύεις με ὦ Δημόδοκε ξυμβουλεύειν ὑμῖν περὶ ὧν ξυνέρχεσθε βουλευσόμενοι. ἐμοὶ δὲ σκοπεῖσθαι ἐπέρχεται, τί ποτε δύναται ἡ ξύνοδος ὑμῶν, καὶ ἡ τῶν οἰομένων ξυμβουλεύειν ὑμῖν προθυμία, καὶ ἡ ψῆφος ἣν φέρειν ἕκαστος ὑμῶν διανοεῖται. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ μὴ ἔστιν ὀρθῶς καὶ ἐμπείρως ξυμβουλεύειν περὶ ὧν ἂν ξυνέρχησθε βουλευσόμενοι, πῶς οὐ γελοῖόν ἐστι ξυνέρχεσθαι βουλευσομένους, περὶ ὧν ξυμβουλεύειν οὐκ ἔστιν ὀρθῶς. τοῦτο δὲ εἰ μέν ἐστιν ὀρθῶς ξυμβουλεύειν καὶ ἐμπείρως περὶ τούτων. ἐπιστήμη δ' ἀφ' ἧς ἐστιν ὀρθῶς ξυμβουλεύειν περὶ τούτων μηδεμία ἐστί, πῶς οὐκ ἄτοπον; εἰ δέ τις ἐπιστήμη ἀφ' ἧς ἔστι τὰ τοιαῦτα ὀρθῶς ξυμβουλεύειν, οὐκ ἀνάγκη καὶ ἐπισταμένους εἶναί τινας συμβουλεύειν ὀρθῶς περὶ τῶν τοιούτων. ὄντων δέ τινων ἐπισταμένων ξυμβουλεύειν περὶ ὧν ξυνέρχεσθε βουλευσόμενοι, οὐκ ἀνάγκη ἐστὶ καὶ ὑμᾶς ἤτοι ἐπίστασθαι περὶ τούτων ξυμβουλεύειν, ἢ μὴ ἐπίστασθαι. ἢ τοὺς μὲν ἐπίστασθαι ὑμῶν, τοὺς δὲ μὴ ἐπίστασθαι. εἰ μὲν οὖν ἐπίστασθε πάντες, τί δεῖ ἔτι ὑμᾶς συνέρχεσθαι βουλευσομένους; ξυμβουλεύειν γὰρ ἱκανὸς ἕκαστος ὑμῶν. εἰ δ' αὖ πάντες μὴ ἐπίστασθε, πῶς ἂν δύναισθε βουλεύεσθαι, ἢ τί ἡμῖν προὔργου τῆς ξυνόδου ταύτης εἴη ἂν μὴ δυναμένων γε βουλεύεσθαι; εἰ δὲ οἱ μὲν ἐπίστανται, οἱ δὲ οὐκ ἐπιστάμενοί εἰσιν ἡμῶν, οὗτοι δὲ ξυμβουλῆς δέονται, εἰ ἄρα δυνατόν ἐστι ξυμβουλεύειν; ἔμφρονα ἄνδρα τοῖς ἀπείροις, ἱκανὸς δή που ἐστὶ καὶ εἷς ξυμβουλεῦσαι τοῖς ἐπισταμένοις ὑμῖν. ἢ οὐ ταυτὰ οἱ ἐπιστάμενοι ξυμβουλεύουσι πάντες; ὥστ' ἀκούσαντας ἡμᾶς τούτου, ἀπαλλάτ-

ἀπαλλάττεσθαι προσήκει. νῦν δ' οὐ ποιεῖτε τοῦτο, ἀλλὰ βούλεσθε πολλῶν ξυμβουλευόντων ἀκούειν. οὐ γὰρ ὑπολαμβάνετε εἰδέναι τοὺς ἐπιχειροῦντας ὑμῖν ξυμβουλεύειν, περὶ ὧν ξυμβουλεύουσιν. εἰ γὰρ ὑπελαμβάνετε εἰδέναι τοὺς ξυμβουλεύοντας ὑμῖν, ἑνὸς μόνου ἀκούσασιν, ἐξήρκει ἂν ὑμῖν. τὸ οὖν ξυνέρχεσθαι ἀκουσομένους μὴ εἰδότων, ὡς προὔργου τι ποιοῦντας, πῶς οὐκ ἄτοπόν ἐστι; καὶ περὶ μὲν τῆς ξυνόδου ὑμῶν, ἀπορῶ ταύτῃ. περὶ δὲ τῆς τῶν οἰομένων ὑμῖν ξυμβουλεύειν προθυμίας, ἐκεῖνο ἀπορῶ. εἰ μὲν γὰρ μὴ ταὐτὰ ξυμβουλεύουσι περὶ τῶν αὐτῶν ξυμβουλευόντων, πῶς ἂν πάντες καλῶς ξυμβουλεύοιεν; μὴ ξυμβουλευόντων, ἃ ξυμβουλεύει ὁ ὀρθῶς ξυμβουλεύων. ἢ πῶς οὐκ ἂν ἄτοπος εἴη ἡ προθυμία τῶν προθυμουμένων ξυμβουλεύειν, περὶ ὧν ἀπείρως ἔχουσιν; οὐ γὰρ δὴ ἔμπειροι ὄντες προαιρήσονται ξυμβουλεύειν μὴ ὀρθῶς. εἰ δ' αὖ ταὐτὰ ξυμβουλεύουσι, τί δεῖ πάντας αὐτοὺς ξυμβουλεύειν; εἷς γὰρ αὐτῶν τὰ αὐτὰ ξυμβουλεύων, ἱκανὸς ἔσται. τὸ οὖν τοιαῦτα προθυμεῖσθαι, ἃ οὐδὲν προὔργου ἂν γένοιτο, πῶς οὐ γελοῖον; οὔτε οὖν ἡ τῶν ἀπείρων προθυμία οὐκ ἂν ἄτοπος εἴη τοιαύτη γε οὖσα, οὔτε οἱ ἔμφρονες ἂν, τοιαῦτα προθυμηθεῖεν. εἰδότες ὅτι καὶ εἷς τις αὐτῶν, τὸ αὐτὸ πράξει ξυμβουλεύων γε ὡς προσήκει. ὥστε πῶς οὐ γελοία ἐστὶν ἡ προθυμία τῶν οἰομένων ὑμῖν ξυμβουλεύειν, οὐ δύναμαι εὑρεῖν; τὸ δὲ περὶ τὴν ψῆφον ἣν φέρειν διανοεῖσθε, τί δύναται ἀπορῶ μάλιστα. πότερον γὰρ τοὺς εἰδότας ξυμβουλεύειν κρίνετε; ἀλλ' οὐ πλειόνες ἑνὸς ξυμβουλεύσουσιν. οὐδὲ ἄλλως καὶ ἄλλως περὶ τοῦ αὐτοῦ, ὥστε περὶ τούτων τὴν ψῆφον φέρειν ὑμᾶς οὐ δεήσει, ἀλλὰ τοὺς ἀπείρους καὶ ὡς μὴ δεῖ ξυμβουλεύοντας, κρίνετε, ἢ τοῖς τοιούτοις, ὡς μαινομένοις οὐκ ἐπιτρέπειν ξυμβουλεύειν προσήκει. εἰ δὲ μήτε τοὺς ἐμπείρους, μήτε τοὺς ἀπείρους κρινεῖτε, τίνας κρίνετε ἀρχήν. τί δὲ δεῖ πάντως ἄλλους ξυμβουλεύειν ἡμῖν, εἴπερ κρίνειν τὰ τοιαῦτα ἱκανοί ἐστε; εἰ δ' οὖν μὴ ἐστὲ ἱκανοί, τί καὶ δύνανται ὑμῖν αἱ ψῆφοι, ἢ πῶς οὐ γελοῖόν ἐστι; ξυνέρχεσθαι μὲν ὑμᾶς ξυμβουλευσομένους ὡς δεομένους ξυμβουλίας, καὶ οὐχ ἱκανοὺς ὄντας αὐτούς. ξυνελθόντας δὲ οἴεσθαι δεῖν ψηφίζεσθαι ὡς κρίνειν ἱκανοὺς ὄντας. οὐ γὰρ δὴ καθ' ἕνα μὲν ὄντες οὐκ οἴδατε. ξυνελθόντες δὲ φρόνιμοι γίγνεσθε. οὐδ' αὖ ἰδίᾳ μὲν ἀπορεῖτε, ἐλθόντες δὲ εἰς τὸ αὐτὸ, οὐκέτι ἀπορεῖτε, ἀλλ' ἱκανοὶ γίγνεσθε ξυνορᾶν, ποῖα πρακτέα ἐστὶν ὑμῖν. καὶ ταῦτα παρ' οὐδενὸς μαθόντες, οὐδ' αὐτοὶ εὑρόντες ὃ ἐστι δεινότατον ἁπάντων. οὐ γὰρ δὴ μὴ δυνάμενοί γε ξυνορᾶν ἃ πρακτέον ἐστὶ, κρίνειν ἱκανοὶ ἔσεσθε τὸν ὀρθῶς ξυμβουλεύοντα περὶ τούτων ὑμῖν. οὐδ' αὖ τοῦτό γε ἐρεῖ εἷς ὧν ὁ συμβουλεύων ὑμῖν, οὗτος ὑμᾶς διδάξειν, ἃ πρακτέον ὑμῖν ἐστι. καὶ κρίνειν τοὺς κακῶς καὶ μὴ ξυμβουλεύοντας ὑμῖν, οὕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ ὄντας τοσούτους. τοῦτο δὲ ἐκείνου, οὐδὲν ἧττον ἂν φανείη δεινὸν ὄν. εἰ δὲ μήθ' ἡ ξύνοδος μήθ' ὁ συμβουλεύων ὑμῖν, ἱκανοὺς κρίνειν ποιεῖ ὑμᾶς, τίς χρεία τῶν ψήφων ἐστὶν ὑμῖν, ἢ πῶς οὐκ ἐναντιοῦται ἡ ξύνοδος ὑμῶν ταῖς ψήφοις, καὶ αἱ ψῆφοι τῇ τῶν ξυμβουλευόντων ὑμῖν προθυμίᾳ; ἡ μὲν γὰρ ξύνοδός ἐστιν ὑμῶν, ὡς οὐχ ἱκανῶν ἀλλὰ ξυμβούλων δεομένων. αἱ δὴ ψῆφοι φέρονται, ὡς οὐ ξυμβούλων δεομένων, ἀλλὰ καὶ κρίνειν καὶ ξυμβουλεύειν δυναμένων. καὶ ἡ μὲν προθυμία τῶν ξυμβουλευόντων ὑμῖν, ὡς εἰδότων ἐστίν. αἱ δὲ παρ' ὑμῶν ψῆφοι, ὡς οὐκ εἰδότων τῶν ξυμβουλευόντων φέρονται. καὶ εἴ τις ὑμᾶς ἔροιτο, τοὺς ψηφισαμένους καὶ τὸν ξυμβουλεύσαντα ὑμῖν, περὶ ὧν ἂν ψηφίσησθε, πότερον ἴστε ὅτι ἔσται οὗ ἕνεκα πράττειν διανοεῖσθε ἃ ἐψηφίσασθε, οὐκ οἴομαι ἂν φῆσαι ὑμᾶς. τί δεῖ γένοιτο οὗ ἕνεκα πράττειν ἂν διανοεῖσθε; ἴστε ὅτι ξυνοίσει τοῦτο ὑμῖν, οὐδὲ τοῦτο ἂν φῆσαι οἴομαι ὑμᾶς, οὐδὲ τὸν ξυμβουλεύοντα ὑμῖν. τῶν ἀνθρώπων δὲ, τίνα ὑπολαμβάνετε, εἰδέναι τι τούτων, εἴ τις προσέροιτο ὑμᾶς, οὐδὲ τοῦτο ξυγχωρεῖν ἂν οἴομαι ὑμᾶς. ὅταν οὖν περί τε ὧν ξυμβουλεύετε ἢ τοιαῦτα, οἷα ὑμῖν μὴ δῆλα εἶναι, οἵ τε ψηφιζόμενοι καὶ οἱ ξυμβουλεύοντες, ἄπειροι ὦσιν, εἰκότως καὶ ὑμεῖς φήσετε ξυμπίπτειν ἀπιστεῖν. καὶ μεταμέλεσθαι πολλάκις αὐτοῖς, καὶ περὶ ὧν ἂν ξυμβουλεύσωνται, καὶ περὶ ὧν ἂν ψηφίσωνται. τοῖς ἀγαθοῖς δὲ τοιαῦτα συμβαίνειν οὐ προσήκει. ἴσασι γὰρ καὶ περὶ ὧν ξυμβουλεύουσιν ὁποῖά τ' ἐστί. καὶ τοῖς πεισθεῖσιν αὐτοῖς ὅτι βεβαίως ὑπάρχει ὧν ἕνεκα ξυμβουλεύουσι. καὶ ὅτι οὔτε αὐτοῖς, οὔτε τοῖς πεισθεῖσιν αὐτοῖς, πώποτε μεταμελήσει. περὶ τοιούτων οὖν ἔγωγε, τοὺς νοῦν ἔχοντας ξυμβουλεύειν ἀξιοῦν ὑπελάμβανον. ἀλλ' οὐ περὶ ὧν σὺ κελεύεις με ξυμβουλεύειν. τῆς μὲν γὰρ τῶν ἐκείνων ξυμβουλίας, τὸ τέλος εὐτυχία. τῆς δὲ τῶν τούτων φλυαρίας, ἀτυχία ἐστί. παρεγενόμην δ' ἀνθρώπῳ τινὶ νουθετοῦντι ἑαυτοῦ ἑταῖρον, διότι ἐπίστευε τῷ κατηγοροῦντι οὐκ ἀκούσας τοῦ ἀπολογουμένου, ἀλλὰ μόνον τοῦ κατηγοροῦντος. ἔλεγεν οὖν, ὡς δεινὸν πρᾶγμα ποιεῖ καταγινώσκων τοῦ ἀνθρώπου. οὔτε αὐτὸς παραγενόμενος, οὔτε τῶν φίλων ἀκούσας παραγενομένων οἷς εἰκὸς ἦν αὐτὸν λέγουσιν πιστεύειν. οὐδ' αὖ ἀμφοτέρων ἀκούσας, οὕτω προπετῶς ἐπίστευσε τῷ κατηγοροῦντι. δίκαιον δὲ εἶναι καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ἀκοῦσαι, πρὸ τοῦ ἐπαινεῖν ἢ μέμφεσθαι, ὥσπερ καὶ τοῦ κατηγοροῦντος. πῶς γὰρ ἄν τις ἢ δίκην καλῶς δικάσαι, ἢ ἀνθρώπους κατὰ τρόπον κρῖναι δύναιτο, μὴ ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων ἀκούσας; τοὺς γὰρ λόγους παραβαλλομένους ὥσπερ τὴν πορφύραν καὶ τὸ χρυσίον, ἄμεινον κρίνεσθαι, ἢ τίνος ἕνεκεν ἢ χρόνον ἀμφοτέροις δίδοσθαι τοῖς ἀντιδίκοις, ἢ ὀμνύειν τοὺς δικαστὰς ἀκροάσασθαι ὁμοίως ἀμφοτέρων, εἰ μὴ ὑπελάμβανεν ὁ νομοθέτης τὰς δίκας, δικαιότερον ἂν καὶ βέλτιον κρίνεσθαι ὑπὸ τῶν δικαστῶν. σὺ δέ μοι

δοκεῖς,

δοκεῖς οὐδὲ σὺ τὸ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενον ἀκηκοέναι. Τὸ ποῖον ἔφη; Μηδὲ δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. καίτοι οὐκ ἂν οὕτω περιεφέρετο, εἰ μὴ καλῶς ἐλέγετο, καὶ ὡς προσήκει. Ξυμβουλεύω οὖν σοι ἔφη τὸ λοιπὸν μὴ προπετῶς οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, μήτε μέμφεσθαι, μήτ᾽ ἐπαινεῖν. Ὁ οὖν ἕτερος, ἄτοπον ἔφη αὐτῷ καταφαίνεσθαι, εἰ ἕνα μὲν γνῶναι λέγοντα πότερον ἀληθεύει ἢ ψεύδεται, οὐ δυνατόν. δύο δὲ λέγοντας γνῶναι δυνατὸν ἔσται, καὶ παρὰ μὲν τοῦ ἀληθῆ λέγοντος, μαθεῖν οὐ δυνατόν. ὑπὸ τούτου δ᾽ αὐτοῦ καὶ ἄλλου, ψευδομένου διδαχθῆναι οἷόν τε, καὶ εἰ ὁ μὲν εἷς ὀρθῶς καὶ ἀληθῆ λέγων, ἐμφανίσαι ἃ λέγει οὐ δυνήσεται. δύο δὲ ὧν ὁ ἕτερος ψεύσεται καὶ οὐκ ὀρθῶς ἐρεῖ, δυνήσονται ἐμφανίσαι ἐπεὶ ὁ λέγων ὀρθῶς ἐμφανίσαι οὐχ οἷός τ᾽ ἦν. Ἀπορῶ δ᾽ ἔφη. κἀκεῖνο πῶς ποτε ἐμφαίνουσι; πότερον γὰρ σιωπῶντες, ἢ λέγοντες; εἰ μὲν γὰρ σιωπῶντες ἐμφανιοῦσιν, οὐδετέρου ἂν δέοι. μή τοι γε ἀμφοτέρων ἀκούειν. εἰ δὲ λέγοντες ἀμφότεροι ἐμφανιοῦσιν, ἀμφότεροι δὲ κατ᾽ οὐδένα τρόπον λέγουσιν. ἐν μέρει γὰρ λέγειν ἑκάτερον ἀξιοῦσι, πῶς ἀμφοτέρους ἐμφανίσαι ἅμα οἷόν τε; εἰ γὰρ ἐμφαίνουσιν ἅμα ἀμφότεροι, καὶ ἐροῦσι τότε ἅμα, ἐπεὶ δ᾽ οὐκ ἐῶσιν. ὥστε λοιπόν, εἴπερ λέγοντες ἐμφαίνουσιν, ἑκάτερος εἰπὼν ἐμφανιεῖ. καὶ ὁπότε ἐρεῖ ἑκάτερος, τότε καὶ ἐμφανιεῖ ἑκάτερος αὐτῶν. ὥστ᾽ ἐρεῖ ὁ μὲν πρότερος, ὁ δ᾽ ὕστερος, καὶ ἐμφανιεῖ ὁ μὲν πρότερος, ὁ δ᾽ ὕστερος. καίτοι εἴπερ ταὐτὸ ἐν μέρει ἐμφανιοῦσιν ἑκάτεροι, τί δεῖ ἔτι τοῦ ὑστέρου ἀκούειν. ὑπὸ γὰρ τοῦ προτέρου εἰπόντος, ἤδη φανερὸν ἔσται. Ἐκεῖνο δ᾽ ἔφη, εἴπερ ἀμφότεροι ἐμφανιοῦσι, πῶς οὐ καὶ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐμφανιεῖ; ὧν γὰρ ὁ ἕτερος οὐκ ἐμφανιεῖ, οὗτοι ἀμφότεροι. πῶς ἂν ἐμφανίσαι δύναιντο; εἰ δ᾽ ἑκάτερος ἐμφανιεῖ, δῆλον ὅτι ἐρεῖ πρότερος, καὶ ἐμφανιεῖ πρότερος, ὥστ᾽ ἐκείνου μόνου ἀκούσαντα, γνῶναι πῶς ἐστὶν οὐχ οἷόν τε. ἐγὼ γοῦν ἀκούων αὐτῶν, ἠπόρουν, καὶ κρίνειν οὐχ οἷός τ᾽ ἦν. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἔφασαν οἱ παρόντες, τὸν πρῶτον λέγειν ἀληθῆ. Εἰ οὖν τι ἔχεις ξυμβαλέσθαι μοι περὶ τούτων, πότερόν ἐστιν ἑνὸς λέγοντος γνῶναι τί λέγει, ἢ προσδεῖται τοῦ ἀντεροῦντος, εἰ μέλλει τις γνώσεσθαι πότερον ὀρθῶς λέγει, ἢ οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀμφοτέρων ἀκούειν, ἢ πῶς νομίζεις; πρῴην τις ἐνεκάλει ἀνθρώπῳ τινί, ὅτι αὐτῷ ἀργύριον χρῆσαι οὐκ ἠθέλησεν, οὐδὲ πιστεῦσαι. κἀκεῖνος μὲν ὃ ἐνεκάλει ἀπελογεῖτο. ἄλλος δέ τις τῶν παρόντων ἠρώτησε τὸν ἐγκαλοῦντα, πότερον ὁ μὲν μὴ πιστεύσας αὐτῷ, μὴ δὲ χρήσας ἥμαρτε; Σὺ δ᾽ ἔφη οὐ πείσας σοι χρῆσαι οὐχ ἡμάρτηκας; ὁ δὲ τί γὰρ ἥμαρτον εἶπε. Πότερος δ᾽ ἔφη σοὶ δοκεῖ ἁμαρτάνειν, ὁ ἀποτυχὼν ὧν ἤθελεν, ἢ ὁ μή; ὁ ἀποτυχὼν εἶπεν. Οὐκοῦν εἶπε. σὺ μὲν ἀπέτυχες, χρήσασθαι ἐθέλων. ὁ δέ σοι μὴ προέσθαι οὐκ ἀπέτυχε τούτου; Ναί, εἶπεν. Ἀλλ᾽ ἐγὼ τί ἥμαρτον; εἰ μὴ ἐκεῖνός μοι ἔδωκεν. Ὅτι εἰ μὲν ἐδέου αὐτοῦ ἔφη, ὧν οὐκ ἐχρῆν. Πῶς οὐκ οἴει ἁμαρτάνειν; ἐκεῖνος δὲ ὁ μὴ προέμενος, ὀρθῶς ἔπραξεν. εἰ δὲ ὧν χρῆν ἐδέου αὐτοῦ, ἀποτυχὼν τούτου, πῶς οὐχ ἥμαρτες ἐξ ἀνάγκης; Ἴσως εἶπεν. Ἀλλ᾽ ἐκεῖνος πῶς οὐχ ἥμαρτεν; ὁ μὴ πιστεύσας μοι. Ἆρ᾽ οὖν ἔφη εἰ προσωμίλησας αὐτῷ ὡς προσήκει, οὐκ ἂν ἥμαρτες οὐδέν; Οὐ γὰρ δή. Νῦν ἄρα οὐχ ὡς προσήκει αὐτῷ προσωμίλησας. Φαίνομαι εἶπεν. Εἰ οὖν ὡς μὴ προσήκει ὁμιλοῦντός σου μὴ ἐπείσθη, πῶς ἂν δικαίως ἐγκαλοίης ἐκείνῳ; Οὐκ ἔχω εἶπεν. οὐδὲ ὅτι τοῖς κακῶς χρωμένοις οὐ προσεκτέον ἐστὶν ἔχεις εἰπεῖν. Καὶ μάλ᾽ ἔφη τοῦτό γε. Ἀλλ᾽ οὖν οὐχ οἱ ὡς οὐ προσήκει ὁμιλοῦντες ἔφη, κακῶς χρῆσθαί σοι δοκοῦσιν; Ἔμοιγε ἔφη. Τί οὖν ἥμαρτεν, εἰ σοὶ μὴ προσέσχε κακῶς χρωμένῳ; Οὐδὲν φαίνεται εἶπεν. Τί οὖν ποτε οἱ ἄνθρωποι ἔφη τοιαῦτα ἐγκαλοῦσι πρὸς ἀλλήλους. καὶ τοῖς μὲν μὴ πεισθεῖσιν αὐτοῖς, ὅτι οὐκ ἐπείσθησαν μέμφονται. αὐτοῖς δέ, ὅτι οὐκ ἔπεισαν οὐδοτιοῦν ἐγκαλοῦσι, καὶ ἄλλος τις παρών. Ὅταν τε γάρ τις ἔφη εὖ χρήσηταί τῳ καὶ βοηθήσῃ, εἶτα ἀξιῶν αὐτῷ ὁμοίως χρήσασθαι μὴ τυγχάνῃ τούτου, πῶς οὐκ εἰκότως μέμφοιτ᾽ ἂν ὁ τοιοῦτος; Οὐκοῦν ἔφη ὃν ἀξιοῖ ὁμοίως αὐτῷ χρῆσθαι, ἤτοι δυνατός ἐστι χρῆσθαι αὐτῷ καλῶς, ἢ οὐ δυνατός; καὶ εἰ μὲν μὴ δυνατός ἐστι, πῶς ἂν καλῶς ἀξιῶν ἀξιοῖ αὐτόν, ὃ οὐ δυνατός ἐστιν; εἰ δὲ δυνατός ἐστι, πῶς τοιοῦτον ἄνθρωπον οὐκ ἔπεισεν; ἢ πῶς τοιαῦτα λέγοντες καλῶς λέγουσιν; Ἀλλὰ νὴ Δία ἔφη τοῦτο δεῖ ἐγκαλεῖν, ὅπως οὗτός τε τὸ λοιπὸν βέλτιον χρῆται αὐτῷ, καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ἀκούσαντες αὐτοῦ ἐγκαλοῦντος. Βέλτιον δὲ χρῆσθαι ἔφη. ὅ γε οὐκ ὀρθῶς ἀξιοῦν ἐδόκει σοι; Ναί ἔφη. Πῶς οὖν ἀκούοντες τοιαῦτα ἐγκαλοῦντος, βέλτιον χρήσονται; Οὐδαμῶς ἔφη. Τί οὖν ἕνεκα τοιαῦτά τις ἐγκαλεῖ; Ἀνευρεῖν ἔφη οὐκ ἂν δυναίμην.

Ἀνθρώπου τις κατηγόρει εὐήθειαν, ὅτι ταχέως καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἀνθρώποις λέγουσι πιστεύοι. πολίταις μὲν γὰρ καὶ οἰκείοις λέγουσι, πιστεύειν εἰκὸς εἶναι. τοιούτοις δ᾽ ἀνθρώποις, οὓς οὔτε εἶδεν οὔτε ἤκουσε πρότερον, αὐτῶν πιστεύειν. καὶ ταῦτα οὐκ ἀγνοοῦντα, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν ἀλαζόνες καὶ πονηροί, ἠλιθιότητος σημεῖον οὐ σμικρὸν εἶναι. καὶ τῶν παρόντων τις ἔφη· Ἐγὼ δ᾽ ᾤμην σε καὶ τὸν ταχὺ τῶν τυχόντων αἰσθανόμενον, πολλοῦ νομίζειν ἄξιον εἶναι μᾶλλον, ἢ τὸν βραδέως. Καὶ γὰρ νομίζω εἶπεν ἐκεῖνος.

Τί οὖν ἔφη ἐγκαλεῖς, εἰ ταχὺ καὶ τοῖς τυχοῦσι, πιστεύει τἀληθῆ λέγουσιν; Ἀλλ᾽ οὐ τοῦτ᾽ ἐγκαλῶ εἶπεν, ἀλλ᾽ ὅτι πιστεύει ταχέως ψευδῆ λέγουσιν. Εἰ δ᾽ ἐν πλείονι χρόνῳ, καὶ οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἐπίστευε, καὶ ἠπατᾶτο, οὐκ ἂν ἐνεκάλεσας αὐτῷ μᾶλλον; Ἔγωγ᾽ ἂν εἶπεν. Ἆρα διότι γε βραδέως καὶ οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἐπίστευε; Μὰ Δί᾽ εἶπεν. Οὐ γὰρ οἶμαί γ᾽ ἔφη διὰ τοῦτ᾽ ἐγκαλεῖν ἀνθρώπῳ, ἄξιον εἶναι ὑπολαμβάνεις,

ἀλλὰ διότι πιστεύει λέγουσιν ἄπιστα. Ἔγωγ᾽ εἶπον. Πότερον οὖν ἔφη, διὰ μὲν τὸ βραδέως καὶ μὴ τοῖς τυχοῦσιν πιστεύειν; οὐκ οἴει ἄξιον εἶναι ἐγκαλεῖν αὐτῷ, διὰ δὲ τὸ ταχέως καὶ τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν ἄξιον; Οὐκ ἔγωγ᾽ εἶπον. Τί οὖν ἔφη ἐγκαλεῖς αὐτῷ; Ὅτι ἁμαρτάνει, πρὶν σκέψασθαι, ταχέως πιστεύων τοῖς τυχοῦσιν. Ἀλλ᾽ εἰ βραδέως ἐπίστευσε πρὸ τοῦ σκέψασθαι, οὐκ ἂν ἡμάρτανε; Μὰ Δί᾽ εἶπον. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἡμάρτανεν ἂν οὐδὲν ἧττον, ἀλλ᾽ οὐ τοῖς τυχοῦσιν οἶμαι δεῖν πιστεύειν. εἰ δὲ μὴ πιστεύειν τοῖς τυχοῦσιν ἔφη οἴει δεῖν, ἀλλὰ τοῖς ἀγνῶσι, πῶς προσήκει ταχέως πιστεύειν. ἀλλὰ πρότερον οἴει δεῖν σκέψασθαι, εἰ ἀληθῆ λέγουσιν; Ἔγωγ᾽ εἶπον. Ἐπεὶ οἰκείων καὶ συνήθων ἔφη ὄντων, οὐ δεῖ σκοπεῖσθαι εἰ λέγουσιν ἀληθῆ. Ἐγὼ μὲν φαίην ἂν εἶπον. Ἴσως γὰρ καὶ τούτων τινὲς ἔφη, λέγουσιν ἄπιστα. Καὶ μάλα εἶπον. Τί οὖν μᾶλλον ἔφη τοῖς οἰκείοις καὶ συνήθεσιν εἰκὸς πιστεύειν, ἢ τοῖς τυχοῦσιν ἐστιν; Οὐκ ἔχω ἔφη εἰπεῖν. Τί δ᾽ εἰ μᾶλλον τοῖς οἰκείοις πιστεύειν δεῖ, ἢ τοῖς τυχοῦσιν; οὐκ ἀπιστοὺς αὐτοὺς δεῖν νομίζειν μᾶλλον, ἢ τοὺς τυχόντας; Πῶς γὰρ οὐκ ἔφη; Ἐὰν οὖν τοῖς μὲν, οἰκεῖοι ὦσι, τοῖς δ᾽ ἀγνῶτες, πῶς οὐ δεήσει τοὺς αὐτοὺς μᾶλλον αὐτῷ πιστοὺς νομίζειν; οὐ γὰρ ὁμοίως πιστοὺς αὐτοὺς δεῖ νομίζειν τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀγνῶτας ὡς φῄς. Οὐκ ἀρέσκει μοι εἶπον. Ὁμοίως δ᾽ ἔφη καὶ τὰ λεγόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν οἱ μὲν πιστεύουσιν. οἱ δ᾽ οὐ πιστὰ ἡγήσονται, καὶ οὐδέτεροι ἁμαρτήσονται αὐτῶν. Ἄτοπον καὶ τοῦτ᾽ εἶπον. Ἔπειτα ἔφη εἰ ταυτὰ λέγουσιν οἱ οἰκεῖοι καὶ τυχόντες, πῶς οὐχ ὁμοίως τὰ λεγόμενα πιστὰ εἴη ἂν ἢ ἄπιστα; Ἀνάγκη εἶπον. Οὐκοῦν καὶ τοῖς λέγουσιν αὐτὰ, ὁμοίως πιστευτέον λέγουσιν αὐτά. Πιθανὸν εἶπε. Ταῦτ᾽ οὖν λεγόντων αὐτῶν, ἠπόρουν τίσι ποτὲ δεῖ πιστεύειν, καὶ τίσιν οὔ. καὶ πότερον τοῖς πιστοῖς καὶ τοῖς εἰδόσι περὶ ὧν λέγουσιν, ἢ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις. περὶ τούτων οὖν, πῶς σὺ νομίζεις;

ΣΙ'ΣΥΦΟΣ, Ἢ ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ΒΟΥΛΕΥ'ΕΣΘΑΙ. ΣΩΚΡΑ'ΤΗΣ ΚΑΙ' ΣΙ'ΣΥΦΟΣ. ΝΟΘΕΥΟ'ΜΕΝΟΣ.

ἩΜΕΙ͂Σ δὲ καὶ χθὲς σε πολὺν χρόνον ἀνεμείναμεν ὦ Σίσυφε, ὡς τῇ Στρατονίκου ἐπιδείξει, ὅπως ἂν ξυνακροῷο ἡμῖν ἀνδρὸς σοφοῦ. πολλά τε καὶ καλὰ ἐπιδεικνυμένου πράγματα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, καὶ ἐπεί σε οὐκέτι ᾠόμεθα παρέσεσθαι, αὐτοὶ ἤδη ἠκροώμεθα τἀνδρός. Σί. Ναὶ μὰ τὸν Δία. ἀσχολία γάρ μοι τις ἐγένετο ἀναγκαιοτέρα, ὥστε μὴ παραμελῆσαι αὐτῆς. οἱ γὰρ ἄρχοντες ἡμῶν ἐβουλεύοντο χθὲς, ξυμβουλεύειν οὖν αὐτοῖς ἠνάγκαζόν με. ἡμῖν δὲ τοῖς Φαρσαλίοις καὶ νόμος ἐστὶ τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι ἂν κελεύωσι ξυμβουλεύειν τινὰ ἡμῶν αὐτοῖς. Σω. Ἀλλὰ καλὸν, τό, τε τῷ νόμῳ πείθεσθαι τό, τε ὑπὸ τῶν πολιτῶν δεδόξασθαι, εὔβουλον εἶναι. ὥσπερ καὶ σὺ δεδόξασαι εὔβουλος εἶναι, εἷς τῶν Φαρσαλίων. ἀτὰρ ὦ Σίσυφε, ἐγὼ γὰρ οὐ περὶ τοῦ εὖ βουλεύεσθαι τοὺς λόγους ἂν δυναίμην ποιήσασθαι πρὸς σὲ, ἡγούμενος καὶ σχολῆς εἶναι πολλῆς, καὶ λόγου μακροῦ. ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ τοῦ βουλεύεσθαι ὅτι ἐστὶν, ἐγχειρήσαιμ᾽ ἂν διαλεχθῆναί σοι. ἆρ᾽ οὖν ἔχοις ἄν μοι εἰπεῖν αὐτὸ τὸ βουλεύεσθαι ὅ, τί ποτ᾽ ἐστὶ, μή μοι ἢ τὸ εὖ ἢ κακῶς ἢ τὸ καλῶς πως, ἀλλ᾽ αὐτὸ μόνον τὸ βουλεύεσθαι ὁποῖόν τί ἐστιν; ἢ καὶ πάνυ ῥᾳδίως αὐτός γε οὕτως εὔβουλος ὤν. ἀλλὰ μὴ ἐμὴ περιεργία ᾖ, καὶ τὸ ἐρωτῆσαί σε περὶ τούτου. Σί. Ἦ σοὶ γὰρ ἄγνωστόν ἐστιν, ὅτι τὸ βουλεύεσθαί ἐστιν; Σω. Ἔμοιγε ὦ Σίσυφε. εἴ γέ τι ἄλλο ἐστὶν, ἢ ὅπερ τὸ μὴ ἐπιστάμενόν τινα περὶ ὧν ἂν δέῃ τι πράττειν, διαμαντευόμενον καὶ σχεδιάζοντα λέγειν ὅτι ἂν τύχῃ εἰκάζοντα καὶ κατὰ ταυτὰ αὐτῷ. ὥσπερ καὶ οἱ ἀρτιάζοντες τῶν ἀνθρώπων, οὐδὲν ἐπιστάμενοι δή που περὶ τῶν ἀρτίων τε καὶ περιττῶν, ὧν ἂν ἐν ταῖς χερσὶ ταῖς αὐτῶν ἔχωσιν, ὅμως ἐπιτυγχάνουσι λέγοντες περὶ τῶν αὐτῶν τἀληθῆ. πολλάκις μὲν οὖν τοιοῦτόν τι καὶ τὸ βουλεύεσθαί ἐστιν, οἷον μηδὲν ἐπιστάμενον περὶ ὧν ἂν βουλεύηταί τις, ἀπὸ τύχης εἰπόντα, ἐπιτυγχάνειν τἀληθῆ. εἰ μὲν οὖν τοιοῦτόν ἐστι, γιγνώσκω δὴ, οἷον τὸ βουλεύεσθαί ἐστιν. εἰ μέν τοι γε μὴ τοιοῦτόν ἐστιν, οὐκ ἄν πω ἐπισταίμην αὐτό. Σί. Οὐ τοίνυν τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον περὶ μὴ ἐπίστασθαι κομιδῇ μηδέν. ἀλλ᾽ οἷον, τὸ μὲν εἰδέναι τι τοῦ πράγματος ἤδη, τὸ δὲ μηδέ πω ἐπίστασθαι. Σω. Ἆρα τοιόνδε τι λέγεις τὸ βουλεύεσθαι πρὸς τοῦ Διός; ὥσπερ γὰρ ἂν καὶ αὐτὸς ὑπομαντεύεσθαί μοι δοκῶ τὴν διάνοιάν σου περὶ τοῦ εὖ βουλεύεσθαι. οἷον τὸ ζητεῖν τὰ βέλτιστα ἐξευρεῖν τινὰ ἑαυτῷ διαπράξασθαι, μηδέ πω δὲ ἐπίστασθαι σαφῶς. ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐν νοήσει τινὶ εἶναι τούτων, οὐχ οὕτω πως λέγεις; Σί. Ἔγωγε. Σω. Ζητοῦσι δ᾽ οἱ ἄνθρωποι, πότερον ἃ ἂν ἐπίστωνται τῶν πραγμάτων, ἢ καὶ ἃ ἂν μὴ ἐπίστωνται; Σί. Ἀμφότερα. Σω. Ἆρ᾽ οὖν καὶ τοῦθ᾽ οὕτω πως λέγεις τὸ ζητεῖν ἀμφότερα τοὺς ἀνθρώπους, ἅ ἄν τε ἐπίστωνται, καὶ ἃ ἂν μὴ ἐπίστωνται; ὅμοιον ὥσπερ εἴ τις Καλλίστρατον, γιγνώσκοι μὲν, ὅς τις ὁ Καλλίστρατος, μὴ μέντοι ἐπίσταιτο ὅπου εἴη ἐξευρεῖν, οὐχ ὅς τις εἴη ὁ Καλλίστρατος. ἆρ᾽ οὕτω πως λέγεις τὸ ζητεῖν εἶναι ἀμφότερα; Σί. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν ἐκεῖνο μὲν, οὐκ ἂν ζητοίη τὸ Καλλίστρατον εἰδέναι ὅ, γε εἰδώς; Σί. Οὐ γάρ. Σω. Ὅπου δέ γε εἴη, ζητοίη αὐτόν. Σί. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Οὐκοῦν οὐδὲ

τοῦτο ἐζήτει

τοῦτ᾽ ἐζήτει, ὅπου ἦν ἐξευρεῖν αὐτόν, εἰ ᾔδει, ἀλλ᾽ ἐξεῦρεν ἂν εὐθέως; Σί. Ναί. Σω. Οὐκ ἄρα τοῦ τά γε δὴ ζητοῦσιν ἅττ᾽ ἂν ἐπίστωνται οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ἃ ἂν μὴ ἐπίστωνται ὡς ἔοικεν. εἰ δέ σοι οὗτος ὁ λόγος ἐριστικὸς εἶναι δοκεῖ ὦ Σίσυφε, καὶ μὴ τοῦ πράγματος ἕνεκα λέγεσθαι, ἀλλ᾽ αὐτοῦ τοῦ διαλέγεσθαι μόνον. σκόπει δὲ καὶ ὧδε ἐὰν δοκῇ σοι οὕτως ἔχειν, ὥσπερ καὶ νῦν λέγεται. ἆρα γὰρ οὐκ ἐν τῇ γεωμετρίᾳ οἶσθα τοῦτο γιγνόμενον, ἀγνοουμένην τὴν διάμετρον τοῖς γεωμέτραις, οὐκ εἰ διάμετρός ἐστιν, ἢ μή. οὐδὲ γὰρ ζητεῖται τοῦτο ὑπ᾽ αὐτῶν εὑρεθῆναι, ἀλλ᾽ ὁπόση τίς ἐστι μέτρῳ πρὸς τὰς πλευρὰς τῶν χωρίων, ὧν ἂν διατέμνῃ. ἆρ᾽ οὐ τοῦτό ἐστιν αὐτὸ τὸ ζητούμενον περὶ αὐτῆς; Σί. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω.

Ὅπερ καὶ ἀγνοεῖται, ἢ γάρ; Σί. Πάνυ γε. Σω. Τί δὲ ὁ τοῦ κύβου διπλασιασμός, οὐκ οἶσθ᾽ ὅτι ζητεῖται τοῖς γεωμέτραις ὁπόσος τίς ἐστιν εὑρεθῆναι λόγῳ. αὐτὸς δὲ ὁ κύβος οὐ ζητεῖται αὐτοῖς εἰ κύβος ἐστὶν ἢ μή, ἀλλ᾽ ἐπίστανται τοῦτό γε. ἢ γάρ; Σί. Ναί. Σω. Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ ἀέρος, Ἀναξαγόραν τε καὶ Ἐμπεδοκλέα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετεωρολέσχας ἅπαντας, οἶσθα ζητοῦντας πότερον ἄπειρόν ἐστιν, ἢ πέρας ἔχων; Σί. Ναί. Σω. Ἀλλ᾽ οὐκ ἐκεῖνο, εἰ ὁ ἀὴρ ἐστιν. ἢ γάρ; Σί. Οὐ δῆτα. Σω.

Συγχωρήσαις ἂν οὖν μοι καὶ κατὰ τῶν ἄλλων πάντων οὕτως ἔχειν, ἢ δὴ μηδὲν μηδενὶ εἶναι ζητεῖν τῶν ἀνθρώπων, ὧν ἐπίσταταί τις, ἀλλὰ μᾶλλον ὧν ἂν μὴ ἐπίστηται; Σί. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν καὶ τὸ βουλεύεσθαι τοῦτο ἐδόκει ἡμῖν εἶναι, αὐτὸ τὸ ζητεῖν τὰ βέλτιστά τινα ἐξευρεῖν περὶ ὧν ἂν δέοιτο διαπράττεσθαι αὐτῶν; Σί. Ναί. Σω. Τὸ δὲ ζητεῖν γε, ὅπερ τὸ βουλεύεσθαι ἦν περὶ τῶν πραγμάτων. ἢ γάρ; Σί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν σκεπτέον ἡμῖν ἐστι νῦν ἤδη, τί ἐμποδὼν τοῖς ζητοῦσι περὶ ὧν ἂν τὴν ζήτησιν ποιῶνται εἰς τὸ ἐξευρεῖν; Σί. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Ἆρ᾽ οὖν ἄλλο τι φαῖμεν ἂν αὐτοῖς ἐμποδὼν εἶναι, ἢ τὴν ἀνεπιστημοσύνην; σκοπῶμεν νὴ Δία ὑπερφυῶς μὲν οὖν τὸ λεγόμενόν γε πάντα κάλων ἐφιέντες, καὶ πᾶσαν φωνὴν ἱέντες. ἄθρει δὴ μετ᾽ ἐμοῦ τόδε. ἆρά γε νομίζεις οἷόν γέ τι εἶναι ἀνθρώπῳ περὶ μουσικῆς βουλεύεσθαι, μήτε ἐπισταμένῳ περὶ μουσικῆς, μὴ ᾖ ὅπως ἢ κιθαριστέον εἴη αὐτῷ, ἢ ἄλλό τι τῶν κατὰ μουσικὴν ποιητέον; Σί. Οὐκ ἔγωγε. Σω. Τί δὲ περὶ στρατηγίας ἢ κυβερνητικῆς τὸν μὴ ἐπιστάμενον μηδέτερα τούτων οἴει ἔχειν ἄν τι βουλεύεσθαι περὶ τούτων τοῦ ἑτέρου. ὅ,τι ποιητέον εἴη αὐτῷ ἢ στρατηγητέον ἢ κυβερνητέον ἐκείνῳ αὐτῷ μὴ ἐπισταμένῳ, μήτε στρατηγεῖν μήτε κυβερνᾶν; Σί. Οὐχί. Σω. ἦ καὶ περὶ τῶν ἄλλων οὖν ἁπάντων οὕτως ἀξιοῖς ἔχειν, περὶ ὧν ἂν μὴ ἐπίστηταί τις μὴ εἰδέναι, μὴ δὲ βουλεύεσθαί πω δυνατὸν τῷ μὴ ἐπισταμένῳ περὶ αὐτῶν. Σί. Ἔγωγε.

Σω. Ἀλλὰ ζητεῖν περὶ ὧν ἄν τις μὴ ἐπιστήμων ᾖ, ἢ γάρ; Σί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Τὸ μὲν αὐτὸ ἄρα οὐκ ἂν ἔτι εἴη, τὸ ζητεῖν τῷ βουλεύεσθαι. Σί. Πῶς δή; Σω. Ὅτι τὸ μὲν ζητεῖν, ἐστὶ δή που ἐπὶ τούτοις, οἷς ἂν μὴ ἐπίστηταί τις. τὸ δὲ βουλεύεσθαι, οὐχ οἷόν τ᾽ εἶναι δοκεῖ περὶ ταῦτα ἀνθρώπῳ, περὶ ἃ ἄν τις μὴ ἐπιστήμων ᾖ, ἢ οὐχ οὕτως ἐλέχθη; Σί. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν ὑμεῖς χθὲς ἐζητεῖτε τὰ βέλτιστα ἐξευρεῖν τῇ πόλει, οὐκ ἠπίστασθε δὲ αὐτά. εἰ γὰρ ἠπίστασθε, οὐκ ἂν ἔτι δή που ἐζητεῖτε αὐτά, ὥσπερ οὐδὲ ἄλλο οὐδέν, ὧν ἂν ἐπιστώμεθα ζητοῦμεν. ἢ γάρ; Σί. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Πότερον οὖν σοι δοκεῖ χρῆναι ὦ Σίσυφε, ἂν μὴ ἐπίστηταί τις ζητεῖν ἢ μανθάνειν; Σί. Μανθάνειν ἔμοιγε νὴ Δία. Σω.

Ὀρθῶς γέ σοι δοκεῖ. ἀλλ᾽ ἆρά γε διὰ τοῦτό σοι δοκεῖ χρῆναι μανθάνειν μᾶλλον ἢ ζητεῖν. διότι θᾶττον ἂν καὶ ῥᾷον ἐξεύροι τις, εἰ παρὰ τῶν ἐπισταμένων μανθάνειν. ἢ εἰ αὐτὸς ὁ μὴ εἰδώς, ζητοίη, ἢ δι᾽ ἄλλό τι;

Σί. Οὔκ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο. Σω. Τί οὖν οὐκ ἀμελήσαντες χθὲς ὑμεῖς τοῦ βουλεύεσθαι περὶ ὧν ἂν μὴ ἠπίστασθε, καὶ τοῦ ζητεῖν τὰ βέλτιστα διαπράττεσθαι ἐν τῇ πόλει, ἐμανθάνετε παρὰ τῶν ἐπισταμένων τινός, ὅπως ἂν ἐδύνασθε τὰ βέλτιστα διαπράττεσθαι τῇ πόλει. ἀλλ᾽ ἐδοκεῖτέ μοι τὴν ἡμέραν ὅλην τὴν χθὲς αὐτοσχεδιάζοντες, καὶ διαμαντευόμενοι καθῆσθαι περὶ ὧν οὐκ ἠπίστασθε, ἀμελήσαντες μανθάνειν, οἵ τε ἄρχοντες τῆς πόλεως καὶ σὺ μετὰ τούτων. ἴσως δ᾽ ἂν φαίης ταῦτα ἐμοί τε εἶναι πεπαιγμένα πρὸς σὲ τοῦ διαλεχθῆναι μόνον εἵνεκα, σοί τε οὐκ ἐσπουδασμένως ἀποδεδεῖχθαι. ἀλλὰ τοῦτό γε πρὸς Διὸς ὦ Σίσυφε σκόπει νῦν σπουδῇ, εἰ δοθείη τὸ βουλεύσασθαί τι εἶναι, καὶ μὴ ὥσπερ νῦν, οὐδὲν ἐξευρίσκεται ἀλλοῖον, ἢ ὅπερ ἐπιστήμη τε καὶ εἰκασία καὶ σχεδιασμός, ὀνόματι σεμνοτέρῳ μόνον κεχρημένον τούτῳ ἄλλῳ δ᾽ οὐδενί. ἆρ᾽ ἂν οἴει αὐτῷ διενεγκεῖν τι ἑτέρους ἑτέρων πρὸς τὸ εὖ βουλεύεσθαί τε καὶ εὐβούλους εἶναι. ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις ἁπάσαις διαφέρουσιν ἕτεροι ἑτέρων, τέκτονες τεκτόνων, ἰατροί τε ἰατρῶν, αὐληταί τε αὐλητῶν. οἵ τε ἄλλοι δημιουργοὶ ἅπαντες αὐτοί τε αὐτῶν διαφέρουσιν, ὥσπερ καὶ οὗτοι οἱ ἐν ταύταις ταῖς τέχναις, ἢ οὕτω καὶ ἐν τῷ βουλεύεσθαι οἴει ἄν τι διενεγκεῖν ἑτέρους ἑτέρων; Σί. Ἔγωγε. Σω. Εἰπὲ δή μοι, οὐχ ἅπαντες οἵ, τε εὖ βουλευόμενοι καὶ οἱ κακῶς, περὶ μελλόντων τινῶν ἔσεσθαι βουλεύονται; Σί. Πάνυ γε. Σω. Ἄλλό τι οὖν, ἢ τὰ μέλλοντα οὔπω ἐστίν. Σί. Οὐ γὰρ δή. Σω. Εἰ γὰρ εἴη, οὐκ ἂν ἔτι δή που μέλλοι ἔσεσθαι, ἀλλ᾽ εἴη ἂν ἤδη. ἢ γάρ; Σί. Ναί. Σω. Οὐκοῦν εἰ μὴ πως ἐστίν, οὕτως οὐδὲ γέγονε τὰ μὴ ὄντα;

Σί. Οὐ γάρ. Σω. Οὐκοῦν εἰ μή πω μηδὲ γέγονεν, οὔπω οὐδὲ φύσιν ἔχει οὐδεμίαν αὐτῶν;

Σί. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Ἄλλό τι οὖν, ἢ οἵ τε εὖ βουλευόμενοι, καὶ οἱ κακῶς, ἅπαντες βουλεύονται περὶ πραγμάτων, οὔτε ὄντων, οὔτε γεγενημένων, οὔτε φύσιν οὐδεμίαν ἐχόντων, ὅταν

περὶ τῶν

περὶ τῶν μελλόντων βουλεύωνται; Σί. Φαίνονταί γε. Σω. Δοκεῖ οὖν σοι δυνατὸν εἶναι περὶ τοῦ μὴ ὄντος τυχεῖν τινι ἢ εὖ ἢ κακῶς; Σί. Πῶς τοῦτο λέγεις; Σω. Ἐγώ σοι φράσω, ὅ,γε βούλομαι εἰπεῖν. σκόπει γάρ, πῶς ἂν τοξοτῶν πολλῶν διαγνοίης, τόν τε χρηστὸν καὶ τὸν πονηρὸν ὅς τις εἴη αὐτῶν; τοῦτο μὲν οὐ χαλεπὸν εἰδέναι. ἴσως γὰρ ἂν κελεύοις αὐτοὺς ἐπὶ σκοποῦ τινος τοξεύειν. ἦ γάρ; Σί. Πάνυ μὲν οὖν. Σω. Οὐκοῦν καὶ τὸν πλειστάκις βάλλοντα τοῦ σκοποῦ κατ' ὀρθὸν, ἐκείνοις ἂν νικᾶν; Σί. Ἔγωγε. Σω. Εἰ δὲ σκοπὸς μηδεὶς εἴη κείμενος αὐτοῖς τοῦ τοξεύειν, ἀλλ' ἕκαστος βάλλοι ὅπως βούλοιτο, πῶς ἂν διαγνοίης τὸν εὖ ἢ κακῶς τοξεύοντα αὐτῶν; Σί. Οὐδαμῶς. Σω. Οὐκοῦν καὶ τοὺς βουλευομένους ἢ εὖ ἢ κακῶς, εἰ μὴ ἐπίσταιντο περὶ ὅτου βουλεύοιντο, ἀπορήσειας ἂν διαγνῶναι; Σί. Ἔγωγε. Σω. Οὐκοῦν εἰ περὶ μελλόντων πραγμάτων βουλεύονται οἱ βουλευόμενοι περὶ τῶν οὐκ ὄντων βουλεύονται; Σί. Πάνυ γε. Σω. Οὐκοῦν τοῦ γε μὴ ὄντος, οὐχ οἷόν τ' οὐδενὶ τυχεῖν ἐστι. πῶς γὰρ ἄν τις σοι δοκοῖ τοῦ μὴ ὄντος δύνασθαι τυχεῖν; Σί. Οὐδαμῶς. Σω. Οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐκ ἔστι τοῦ μὴ ὄντος τυγχάνειν οἷόν τε, οὐδεὶς ἂν ἔτι περὶ τῶν μὴ ὄντων βουλευόμενος τυγχάνοι. τὰ γὰρ μέλλοντα, τῶν οὐκ ὄντων ἐστίν. ἦ γάρ; Σί. Ἔμοιγε δοκεῖ. Σω. Οὐκοῦν οὐδ' ὁ μὴ τυγχάνων τῶν μελλόντων, οὐδεὶς ἂν οὔτ' εὔβουλος οὔτε κακόβουλος εἴη ἀνθρώπων ἔτι; Σί. Οὐ φαίνεται. Σω. Οὐδέ γε εὐβουλότερος, οὐδὲ κακοβουλότερος ἕτερος ἑτέρου εἶναι, εἰ καὶ μὴ ἐπιτυχέστερος, καὶ ἀποτυχέστερος εἴη τοῦ μὴ ὄντος. Σί. Οὐ γὰρ οὖν. Σω. Πρὸς τί οὖν ποτε ἀποβλέποντες ἄνθρωποι πρᾶγμα ἀποκαλοῦσιν ἀνθρώπους εὐβούλους τε καὶ κακοβούλους εἶναί τινας; ἆρά γε ἄξιόν ἐστι καὶ αὖθις ποτὲ περὶ αὐτοῦ ἐνθυμηθῆναι ὦ Σίσυφε.

ἘΡΥΞΊΑΣ, Ἢ ΠΕΡῚ ΠΛΟΎΤΟΥ. ἘΝ ἌΛΛΩι, ἘΡΑΣΊΣΤΡΑΤΟΣ.

ἘΤΥΓΧΆΝΟΜΕΝ περιπατοῦντες ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Διὸς τοῦ ἐλευθερίου, ἐγώ τε καὶ Ἐρυξίας ὁ Στειριεύς. εἶτα προσελθέτην ἡμῖν Κριτίας τε καὶ Ἐρασίστρατος ὁ Φαίακος τοῦ Ἐρασιστράτου ἀδελφιδοῦς. ἐτύγχανε δὲ τότε νεωστὶ παρὼν ἀπὸ Σικελίας καὶ τῶν τόπων τούτων ὁ Ἐρασίστρατος. προσελθὼν δ' ἔφη, χαῖρε ὦ Σώκρατες. καὶ σύ γε ἦν δ' ἐγώ. τί γὰρ καλόν τι ἀπὸ Σικελίας ἔχεις λέγειν ἡμῖν; Καὶ πάνυ. ἀλλὰ βούλεσθ' ἔφη πρῶτον καθιζώμεθα. κέκμηκα γὰρ χθὲς, βαδίσας μεγαρόθεν. Πάνυ γ' εἰ δοκεῖ. Τί οὖν ἔφη βούλεσθαι πρῶτον ἀκούειν τῶν ἐκεῖ; πότερον περὶ αὐτῶν ἐκείνων ὅ,τι πράττουσιν, ἢ ὅπως πρὸς τὴν πόλιν ἔχουσι τὴν ἡμετέραν; ἐκεῖνοι γὰρ ἐμοὶ δοκοῦσι πεπονθέναι πρὸς ἡμᾶς, οἷόνπερ οἱ σφῆκες. καὶ γὰρ τούτους ἐάν τις κατὰ σμικρὸν ἐρεθίζων ὀργίσῃ, ἄμαχοι γίνονται, ἕως τις αὐτοὺς ἐπιθέμενος πανοικὶ ἐξέλῃ. οὕτως οὖν καὶ οἱ Συρακούσιοι, εἰ μή τις ἔργον ποιησάμενος σφόδρα μεγάλῳ στόλῳ ἥξει ἐκεῖσε, οὐκ ἔστιν ὅπως ἐκείνη ἡ πόλις ἔσται ποτὲ ἡμῖν ὑποχειρία. ὑπὸ δὲ τῶν σμικρῶν τούτων ἂν μᾶλλον ὀργίζοιντο οὕτως ὡς ἂν μάλιστα χαλεπώτατοι εἴησαν. πεπόμφασι δὲ καὶ νῦν ὡς ἡμᾶς πρέσβεις, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, βουλόμενοί τι ἐξαπατῆσαι τὴν πόλιν. μεταξὺ δὲ ἡμῶν διαλεγομένων, ἐτυχέτην οἱ Συρακούσιοι πρέσβεις παριόντες. Εἶπεν οὖν ὁ Ἐρασίστρατος δείξας εἰς τὸν ἕνα τῶν πρέσβεων. οὑτοσὶ μέντοι ἔφη ὦ Σώκρατες πλουσιώτατός ἐστι τῶν Σικελιωτῶν καὶ Ἰταλιωτῶν. πῶς δ' οὐχὶ ἔφη, ᾧ γε ὑπάρχει γῆ τε ἄφθονος οὕτως, ὥς τε εὐπορίαν εἶναι εἴ τις βούλοιτο πάνυ πολλὴν γεωργεῖν. καὶ αὕτη μέντοι τοιαύτη οἵα οὐχ ἑτέρα ἄλλη ἔν γε τοῖς Ἕλλησιν. ἔτι δὲ τἆλλα τὰ εἰς πλοῦτον ἥκοντα ἁπλᾶ τὰ ἀνδράποδα, καὶ ἵπποι, καὶ χρυσός, καὶ ἄργυρος. ὁρῶν δ' ἐγὼ αὐτὸν ἀναγόμενον ὡς ἀδολεσχήσοντα περὶ τῆς οὐσίας τῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἠρόμην. τί δὲ ὦ Ἐρασίστρατε ἀνήρ, ποῖός τις εἶναι δοκεῖ ἐν τῇ Σικελίᾳ; Οὗτος ἔφη Σικελιωτῶν καὶ Ἰταλιωτῶν καὶ δοκεῖ καὶ ἔστι πλέον πάντων πονηρότατος, ἢ ὅσῳ πλουσιώτατος. οὕτως ὥς τ' εἴ τινα βούλει Σικελιωτῶν ἐρωτᾶν ὅν τινα πονηρότατον νομίζει εἶναι καὶ πλουσιώτατον, οὐδεὶς ἂν φύσειεν ἄλλον, ἢ τοῦτον. Οἰηθεὶς δ' αὐτὸν ἐγὼ οὐ περὶ μικρῶν τὸν λόγον ποιεῖσθαι, ἀλλὰ περὶ τῶν μεγίστων δοκούντων εἶναι ἀρετῆς τε πέρι καὶ πλούτου. ἠρόμην πότερον ἂν φαίη πλουσιώτερον εἶναι ἄνθρωπον, ὅτῳ δύο τυγχάνει τάλαντα ἀργυρίου, ἢ ὅτῳ ἀγρὸς ἄξιος δυοῖν ταλάντοιν. Οἶμαι μὲν ἐγὼ ἔφη, ὅτῳ ἀγρός. Οὐκοῦν ἔφην ἐγὼ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ εἰ τυγχάνει τῳ ἱμάτια ὄντα ἢ στρώματα, ἢ τἆλλα ἔτι πλείονος ἄξια, ἢ ὅσου τῷ ξένῳ οὗτος ἂν εἴη πλουσιώτερος; Συνέφη καὶ ταῦτα. Εἰ δέ τις σοι διδοίη αἵρεσιν τούτοιν, πότερον ἂν βούλοιο; Ἐγὼ μὲν ἂν ἔφη τὸ πλείστου ἄξιον. Ποτέρως ἂν οἰόμενος πλουσιώτερος εἶναι; Οὕτω. Νυνὶ μὲν ἄρα φαίνεται οὗτος ἡμῖν ὢν πλουσιώτατος, ὅς τις πλείστου ἄξια κέκτηται. Ναὶ ἔφη. Οὐκοῦν ἦν δ' ἐγὼ οἱ ὑγιαίνοντες τῶν καμνόντων, πλουσιώτεροι ἂν εἴησαν, εἴπερ ἡ ὑγίεια πλείονος ἄξιον κτῆμα, ἢ τὰ τοῦ κάμνοντος χρήματα; οὐδεὶς γὰρ ἂν οὖν ὅς τις οὐχὶ προτιμήσειεν ὑγιαίνειν ὀλίγον κεκτημένος

ἀργύριον

ἀργύριον μᾶλλον, ἢ τὰ βασιλέως τοῦ μεγάλου χρήματα κεκτημένος νοσεῖν. δῆλον ὅτι πλείονος ἄξιον οἰόμενος εἶναι τὴν ὑγίειαν. οὐ γὰρ ἄν ποτε προῃρεῖτο, εἰ μὴ προτιμότερον ἡγεῖτο εἶναι τῶν χρημάτων.

Οὐ γάρ. Οὐκοῦν καὶ εἴ τι ἄλλο φαίνοιτο πλείονος ἄξιον τῆς ὑγιείας, ὁ τοῦτο κεκτημένος, οὗτος ἂν πλουσιώτατος εἴη; Ναί. Εἰ δὲ δή τις ἡμᾶς νυνὶ προσελθὼν ἔροιτο, ὦ Σώκρατες καὶ Ἐρυξία καὶ Ἐρασίστρατε, ἔχοιτ' ἂν εἰπεῖν μοι τί ἐστιν ἀνθρώπῳ πλείστου ἄξιον κτῆμα; ἆρά γε τοῦτο ὃ κτησάμενος ἄνθρωπος ἄριστα βουλεύοιτο περὶ τούτου, ὅπως ἂν βέλτιστα λίαν πράττοιτο τά τε αὐτὸς αὑτοῦ πράγματα καὶ τὰ τῶν φίλων, τί ἂν εἶναι τοῦτο φήσαιμεν; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ ὦ Σώκρατες εὐδαιμονία πλείστου ἄξιον ἀνθρώπῳ εἶναι. Καὶ οὐ κακῶς γ' ἔφην ἐγώ. ἀλλ' ἆρά γε τούτους ἂν τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονεστάτους ἡγησαίμεθα εἶναι, οἵτινες μάλιστα εὖ πράττοιεν; Ἐμοὶ γοῦν δοκοῦσιν. Οὐκοῦν ἂν οὗτοι ἄριστα πράττοιεν, ὅσοιπερ καὶ ἐλάχιστα ἐξαμαρτάνοιεν περὶ σφᾶς αὐτούς, καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, τὰ δὲ πλεῖστα κατορθοῖεν; Πάνυ γε. Οὐκοῦν οἱ ἐπιστάμενοι τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀγαθά, καὶ ὅσα πρακτέα καὶ ὅσα μή, οὗτοι ἂν ὀρθότατα πράττοιεν, καὶ ἐλάχιστα ἐξαμαρτάνοιεν; Συνεδόκει καὶ ταῦτα. Νῦν ἄρα ἡμῖν φαίνονται οἱ αὐτοὶ ἄνδρες σοφώτατοί τε καὶ ἄριστα πράττοντες, καὶ εὐδαιμονέστατοι καὶ πλουσιώτατοι, εἴπερ ἄρα ἡ σοφία τοῦ πλείστου ἄξιον κτῆμα φαίνεται. Ναί. Ἀλλ' ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Ἐρασίστρατος, ὦ Σώκρατες, τί ἂν ὄφελος εἴη τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ σοφώτερος μὲν εἴη τοῦ Νέστορος, τὰ δ' ἐπιτήδεια τὰ πρὸς τὴν δίαιταν μὴ τυγχάνοι ἔχων, σιτία καὶ ποτὰ καὶ ἱμάτια; καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν τοιούτων ἐστί, τί ἂν ἡ σοφία ὠφελοίη; ἢ πῶς ἂν οὗτος πλουσιώτατος εἴη, ὅν γε οὐδὲν κωλύει πτωχεύειν, μηδενός γ' εὐποροῦντα τῶν ἐπιτηδείων. Σφόδρα οὖν ἐδόκει καὶ οὗτος λέγειν τι. Ἀλλὰ πότερον ἦν δ' ἐγὼ ὁ μὲν τὴν σοφίαν κεκτημένος, πάθοι ἂν τοῦτο εἰ ἐνδεὴς γίγνοιτο τούτων; εἰ δέ τις τὴν Πουλυτίωνος οἰκίαν κεκτημένος εἴη, καὶ πλήρης εἴη χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἡ οἰκία, οὐκ ἂν δεηθείη οὐδενός; Ἀλλ' ἔφη τοῦτον μὲν οὐδὲν κωλύει αὐτίκα νῦν διαθέμενον τὰ κτήματα ἔχειν ἀντ' αὐτῶν τούτων, ὧνπερ καὶ τυγχάνει δεόμενος εἰς τὴν δίαιταν, ἢ καὶ νόμισμα ἀνθ' ὅτου ταῦτα δυνήσεται πορίζεσθαι, καὶ ἁπάντων εὐπορεῖν παραχρῆμα. Εἴ γε τυγχάνοιεν ἔφην ἐγὼ οἱ ὄντες ἄνθρωποι, δεόμενοι τοιαύτην σφίσιν οἰκίαν γενέσθαι μᾶλλον, ἢ περ τὴν ἐκείνου σοφίαν. ἐπεὶ εἴ γε τοιοῦτοι εἴησαν οἷοι τὴν τοῦ ἀνθρώπου σοφίαν περὶ πλείονος ἡγεῖσθαι καὶ τὰ ἀπὸ ταύτης γιγνόμενα, πολὺ μᾶλλον οὗτος ἔχει διατίθεσθαι εἴπερ τυγχάνει τι δεόμενος, καὶ βούλοιτο καὶ αὐτὴν καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπὸ ταύτης διατίθεσθαι. ἢ τῆς μὲν οἰκίας ἥ τε χρῆσις πολλὴ τυγχάνει οὖσα καὶ ἀναγκαία καὶ μεγάλα τῷ ἀνθρώπῳ τὰ διαφέροντα τὰ πρὸς τὸν βίον ἐν τῇ τοιαύτῃ οἰκίᾳ οἰκεῖν μᾶλλον, ἢ ἐν σμικρῷ καὶ φαύλῳ οἰκιδίῳ. τῆς δὲ σοφίας ἥ τε χρεία ὀλίγου ἀξία, καὶ τὰ διαφέροντα σμικρὰ ἢ σοφῷ ἢ ἀμαθεῖ εἶναι περὶ τῶν μεγίστων. ἢ τούτου μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἀνθρώπους καὶ μὴ εἶναι ὠνητάς. τῆς δὲ κυπαρίττου τῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ Πεντελικῶν λίθων πολλοὺς τοὺς δεομένους τε καὶ βουλομένους πρίασθαι. οὐκοῦν ἂν εἴ γε σοφὸς εἴη κυβερνήτης, οὐδὲ ἰατρὸς σοφὸς τὴν τέχνην, ἢ τὴν ἄλλην τῶν τοιουτοτρόπων τεχνῶν εὖ καὶ καλῶς δύναιτο μεταχειρίζεσθαι, οὐδενὸς ὅτου οὐκ ἂν ἐντιμότερος εἴη τῶν κατὰ τὰς οὐσίας μεγίστων κτημάτων; ὁ δὲ δυνάμενος εὖ βουλεύεσθαι καὶ αὐτὸς αὑτοῦ πέρι καὶ ἑτέρου ὅπως ἂν ἄριστα πράττοι, οὐκ ἂν ἄρα δύναιτο διατίθεσθαι, εἴπερ βούλοιτό γε τοῦτο πράττειν;

Ὑπολαβὼν δὲ καὶ ὑποβλέψας ὁ Ἐρυξίας ὥσπερ τι ἀδικούμενος, σὺ γὰρ ἂν ἔφη ὦ Σώκρατες εἰ δέοι σε τἀληθῆ λέγειν, φαίης ἂν εἶναι Καλλίου τοῦ Ἱππονίκου πλουσιώτερος. καίτοι οὐκ ἂν ἀμαθέστερος ὁμολογήσαις ἂν εἶναι περὶ οὐδενὸς τῶν μεγίστων, ἀλλὰ σοφώτερος, καὶ οὐδὲν μᾶλλον διὰ τοῦτο πλουσιώτερος εἶ.

Ἴσως γὰρ ἦν δ' ἐγώ, σὺ οἴει ὦ Ἐρυξία τουτουσὶ μὲν τοὺς λόγους οὓς νυνὶ διαλεγόμεθα εἶναι παιδιάν, ἐπεὶ οὐκ ἀληθῶς γε οὕτως ἔχειν. ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῇ πεττείᾳ εἶναι πεττούς, οὓς εἴ τις φέροιτο δύναιτ' ἂν τοὺς ἀντιπαίζοντας ποιεῖν ἡττᾶσθαι οὕτως, ὥστε μὴ ἔχειν ὅ,τι πρὸς ταῦτα ἀντιφέρουσιν. ἴσως οὖν καὶ περὶ τῶν πλουσίων οἴει μὲν οὐδέν τι μᾶλλον οὕτως ἔχειν. λόγους δέ τινας εἶναι τοιούτους οὐδέν τι μᾶλλον ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς. οὓς λέγων ἄνθρωπος περιγίγνοιτ' ἂν τῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οἱ σοφώτατοι καὶ πλουσιώτατοι ἡμῖν εἰσι. καὶ ταῦτα τοιαῦτα ψευδῆ λέγων ἀληθῆ λεγόντων, καὶ οὐδὲν μὲν ἴσως θαυμαστὸν ὁμοίως, ὥσπερ εἰ δύ' ἀνθρώπω περὶ γραμμάτων λεγοίτην, ὁ μὲν φάσκων τοῦ Σωκράτους ἄρχειν σίγμα, ὁ δ' ἕτερος ἄλφα. οὗτος ἂν εἴη κρείττων ὁ λόγος, ὁ τοῦ λέγοντος ἄλφα, ἢ τοῦ φάσκοντος τὸ σίγμα ἀρχήν. περιβλέψας δὲ πρὸς τοὺς παρόντας ὁ Ἐρυξίας ἅμα γελῶν τε καὶ ἐρυθριῶν, ὥσπερ οὐ παρὼν τοῖς ἔμπροσθεν λελεγμένοις. ἐγὼ μὲν ἔφη ὦ Σώκρατες, οὐ τοιούτους ᾤμην δεῖν τοὺς λόγους εἶναι, οἷς μήτ' ἂν πεῖσαι δύναιτό τις μηδένα τῶν παρόντων, μήτ' ἂν ὠφεληθείη μηδὲν ἀπ' αὐτῶν. τίς γὰρ ἂν ἀνθρώπων ποτὲ πεισθείη νοῦν ἔχων, ὡς οἱ σοφώτατοι ἡμῖν πλουσιώτατοι; ἀλλὰ μᾶλλον ἐπειδὴ περὶ τοῦ πλουτεῖν διαλέγεσθαι δεῖν ὁπόθεν καλόν ἐστι πότερον ἀγαθὸν ἢ κακόν; Εἶεν ἔφην ἐγώ. τοιγαροῦν τὸ λοιπὸν δὴ φυλαξόμεθα. καλῶς δὲ καὶ σὺ ποιεῖς παραινῶν. ἀλλὰ τί οὐκ αὐτὸς ἐπείπερ εἰσηγῇ τὸν λόγον ἐπεχείρησας εἰπεῖν; πότερόν σοι δοκεῖ ἀγαθὸν εἶναι τὸ πλουτεῖν, ἢ κακόν, ἐπειδήπερ οἱ γ' ἔμπροσθεν λόγοι, οὐ περὶ τούτου δοκοῦσί σοι εἰρῆσθαι;

Ἐμοὶ μὲν τοίνυν δοκεῖ ἀγαθὸν εἶναι ἔφη τὸ πλουτεῖν. Ἔτι δ' αὐτοῦ τι βουλομένου λέγειν, ὑποκρούσας ὁ Κριτίας. σὺ γὰρ εἰπέ μοι ὦ Ἐρυξία, ἀγαθὸν ἡγῇ τὸ πλουτεῖν; Ἔγωγε νὴ Δία. ἢ γὰρ ἂν μαινοίμην;

καὶ οὐδένα

καὶ οὐδὲ γάρ γε οἶμαι εἶναι. ὅστις ἂν οὐχ ὁμολογήσειε ταῦτα; Καὶ μὴν ἔφη ὁ ἕτερος καὶ ἐγὼ οἶμαι οὐδένα ὄν τινα οὐκ ἂν ποιῆσαι ὁμολογεῖν ἐμοί, ἐνίοις ἀνθρώποις κακὸν εἶναι τὸ πλουτεῖν. οὐκ ἂν οὖν εἰ πρ ἀγαθὸν ἦν, κακὸν ἡμῶν ἐνίοις ἐφαίνετο. εἶπον οὖν αὐτοῖν ὅτι ἐγώ τοι ὑμᾶς εἰ μὲν ἐτυγχάνετε περὶ τοῦ διαφερόμενοι ὁπότερος ἡμῶν ἀληθέστερα λέγει περὶ ἱππασίας, ὅπως ἄν τις ἄριστα ἱππεύοι. εἰ μὲν αὐτὸς ἐτύγχανον ἱππικὸς ὤν, αὐτὸς ἂν ὑμᾶς ἐπειρώμην παύειν τῆς διαφορᾶς. ᾐσχυνόμην γὰρ ἂν εἰ παρὼν μὴ καθ' ὅσον οἷός τ' ἦν, ἐκώλυον διαφερομένους. ἢ εἰ περὶ ἑτέρου οὑτινοσοῦν διαφερόμενοι, μηδέν τι μᾶλλον ἐμέλλετε, εἰ μὴ ὁμολογοῖτε τουτί, μᾶλλον ἐχθροὶ ἀντὶ φίλων ἀπαλλαγῆναι. νῦν δὲ ἐπειδὴ τετυχήκατε περὶ τοιούτου πράγματος διαφερόμενοι, ᾧ ἀνάγκη προσχρῆσθαι παρ' ὅλον τὸν βίον, καὶ μεγάλα διαφέρει, πότερον ἐπιμελητέον ἐστὶ τούτου ὡς ὠφελίμου ὄντος, ἢ οὔ, καὶ ταῦτα οὐ τῶν φαύλων, ἀλλὰ τῶν μεγίστων δοκούντων εἶναι τοῖς Ἕλλησιν. οἱ γοῦν πατέρες τοῦτο πρῶτον τοῖς σφετέροις υἱέσι παραινοῦσιν ἐπειδὰν εἰς τὴν ἡλικίαν τάχιστα ἀφίκωνται τοῦ ἤδη φρονεῖν ὡς δοκοῦσι, σκοπεῖν ὁπόθεν πλούσιοι ἔσονται. ὡς ἂν μέν τι ἔχῃς ἄξιος τοῦ εἶ. ἐὰν δὲ μή, οὐδενός. εἰ οὖν σπουδάζεται μὲν οὑτωσὶ σφόδρα, ὑμεῖς δὲ τἆλλα συμφερόμενοι περὶ τούτου οὑτωσὶ μεγάλου πράγματος διαφέρεσθε. ἔτι δ' αὖ πρὸς τούτοις περὶ τοῦ πλουτεῖν διαφέρεσθε. οὐχ ὁπότερος μέλαν ἢ λευκόν, οὐδὲ ὁπότερον κοῦφον ἢ βαρύ, ἀλλ' ὁπότερον κακὸν ἢ ἀγαθόν. ὡς ἂν μάλιστα καὶ εἰς ἔχθραν καταστῆναι εἰ τῶν κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν πέρι διαφέρεσθε. καὶ ταῦτα μέντοι τὰ μάλιστα φίλω τε ὄντε καὶ συγγενέε. ἐγὼ οὖν ὅσον ἂν ἐπ' ἐμοὶ ᾖ, οὐ περιόψομαι ὑμᾶς αὐτοὺς αὐτοῖς διαφερομένους. ἀλλ' εἰ μὲν αὐτὸς οἷός τ' ἦν φράσας ἂν ὑμῖν ὅπως ἔχει ἔπαυσα τῆς διαφορᾶς. νυνὶ δ' ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν οὐ τυγχάνω οἷός τ' ὤν, ὑμῶν δ' ἑκάτερος οἴεται οἷός τ' εἶναι ὁμολογεῖν ποιῆσαι τὸν ἕτερον ἕτοιμός εἰμι συλλαμβάνειν καθ' ὅσον ἂν δύνωμαι, ἵνα διομολογηθῇ ὑμῖν ὅπως ἔχει τοῦτο. Σὺ οὖν ἔφη ὦ Κριτία ἐπιχείρει ποιῆσαι ἡμᾶς ὁμολογεῖν ὥσπερ ὑπεδέξω. Ἀλλ' ἔφη, ἐγὼ μὲν ὥσπερ ἠρξάμην Ἐρυξίαν τουτονὶ ἡδέως ἐροίμην ἄν, εἰ δοκοῦσιν αὐτῷ εἶναι ἄνθρωποι δίκαιοι καὶ ἄδικοι. Νὴ Δία ἔφη ἐκεῖνος. καὶ σφόδρα μέντοι. Τί δὲ τὸ ἀδικεῖν, πότερον κακόν σοι δοκεῖ εἶναι, ἢ ἀγαθόν; Κακὸν ἔμοιγε. Δοκεῖ δ' ἂν τοι ἄνθρωπος εἰ μοιχεύει τὰς τῶν πέλας γυναῖκας ἐπ' ἀργυρίῳ, ἀδικεῖν ἂν ἢ οὔ; καὶ ταῦτα μέντοι καὶ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων κωλυόντων. Ἀδικεῖν ἂν ἔμοιγε δοκεῖ. Οὐκοῦν ἔφη, εἰ μὲν πλούσιος τυγχάνει ὢν καὶ ἀργύριον δυνατὸς ἀναλῶσαι ὁ ἄδικός τε ἄνθρωπος καὶ ὁ βουλόμενος, ἐξαμαρτάνει ἄν. εἰ δέ γε μὴ ὑπάρχει πλουσίῳ εἶναι τῷ ἀνθρώπῳ, οὐκ ἔχων ὁπόθεν ἀναλίσκοι, οὐδ' ἂν διαπράττεσθαι δύναιτο ἃ βούλεται, ὥστ' οὐκ ἂν οὐδὲ ἐξαμαρτάνοι. διὸ καὶ λυσιτελοῖ ἂν τῷ ἀνθρώπῳ μᾶλλον μὴ εἶναι πλουσίῳ, εἴπερ ἧττον διαπράξεται ἃ βούλεται. βούλεται δὲ μοχθηρά, καὶ πάλιν αὖ τὸ νοσεῖν, πότερον ἂν φαίης κακὸν ἢ ἀγαθὸν εἶναι; Κακὸν ἔγωγε. Τί δὲ δοκοῦσί τινές τοι ἀκρατεῖς ἄνθρωποι; Ἔμοιγε. Οὐκοῦν εἰ βέλτιον εἴη πρὸς ὑγίειαν τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπέχεσθαι σιτίων καὶ ποτῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἡδέων δοκούντων εἶναι· ὁ δὲ μὴ οἷός τ' εἴη διὰ ἀκράτειαν, βέλτιον ἂν εἴη τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ μὴ ὑπάρχειν ὁπόθεν ἐκποριεῖται ταῦτα μᾶλλον, ἢ πολλὴν περιουσίαν εἶναι τῶν ἐπιτηδείων. οὕτω γὰρ ἂν αὐτῷ οὐκ ἐξουσία εἴη ἐξαμαρτάνειν, οὐδ' εἰ σφόδρα βούλοιτο. Ἐδόκει οὖν εὖ καὶ καλῶς διειλέχθαι ὁ Κριτίας οὕτως, ὥστ' εἰ μὴ ᾐσχύνετο παρόντας ὁ Ἐρυξίας, οὐδὲν αὐτὸν ἐκώλυεν ἀναστάντα τύπτειν τὸν Κριτίαν, οὕτως ᾤετο μεγάλου τινὸς ἐστερῆσθαι. ἐπεὶ αὐτῷ φανερὸν ἐγένετο ὅτι οὐκ ὀρθῶς τὸ πρότερον ἐδόξαζε περὶ τοῦ πλουτεῖν. καταμαθὼν δ' ἐγὼ οὕτως ἔχοντα τὸν Ἐρυξίαν καὶ εὐλαβούμενος μὴ πορρωτέρω τις λοιδορία καὶ ἐναντίωσις γένοιτο, τουτονὶ μὲν λόγον ἔφη ἐγὼ πρῴην ἐν Λυκείῳ ἀνὴρ σοφὸς λέγων Πρόδικος ὁ Κεῖος ἐδόκει τοῖς παροῦσι φλυαρεῖν οὕτως, ὥστε μηδένα δύνασθαι πεῖσαι τῶν παρόντων ὡς ἀληθῆ λέγοι. καὶ δῆτα καὶ μειράκιόν τι σφόδρα νέον προσελθὸν καὶ στωμύλον προσκαθιζόμενον, κατεγέλα τε καὶ ἐχλεύαζε, καὶ ἔσειεν αὐτὸν βουλόμενον λόγον λαμβάνειν ὧν ἔλεγε. καὶ μέντοι καὶ πολὺ μᾶλλον εὐδοκίμησε παρὰ τοῖς ἀκροωμένοις, ἤπερ ὁ Πρόδικος. Ἆρ' οὖν ἔφη ὁ Ἐρασίστρατος, ἔχοις ἂν ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι τὸν λόγον; Πάνυ μὲν οὖν, ἐὰν ἄρα ἀναμνησθῶ. ὧδε γάρ πως ὡς ἐγῷμαι εἶχεν. ἠρώτα γὰρ αὐτὸν τὸ μειράκιον, πῶς οἴεται κακὸν εἶναι τὸ πλουτεῖν, καὶ ὅπως ἀγαθόν. ὁ δ' ὑπολαβὼν ὥσπερ καὶ σὺ νῦν δὴ ἔφη τοῖς μὲν καλοῖς κἀγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων ἀγαθόν. καὶ τοῖς ἐπισταμένοις ὅπου δεῖ χρῆσθαι τοῖς χρήμασι τούτοις μὲν ἀγαθόν. τοῖς δὲ μοχθηροῖς καὶ ἀνεπιστήμοσι, κακόν. Ἔχει δ' ἔφη καὶ τἆλλα πράγματα οὕτω πάντα. ὁποῖοι γὰρ ἂν τινὲς ὦσιν οἱ χρώμενοι, τοιαῦτα καὶ τὰ πράγματα αὐτοῖς ἀνάγκη εἶναι. Καλῶς δ' ἔφη δοκεῖ μοι καὶ τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου πεποιῆσθαι, καὶ φρονοῦσι τοῖα, ὁκοίοις ἐγκυρέωσιν ἔργμασι. Νῦν ἄρ' ἔφη τὸ μειράκιον, εἴ τις ἐμὲ σοφὸν ποιοῖ ταύτην τὴν σοφίαν, ἣν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες σοφοί εἰσιν, ἅμα ἀνάγκη καὶ τὰ ἄλλα πράγματ' αὐτὸν ἀγαθὰ ἐμοὶ ποιεῖν. περὶ μὲν αὐτὰ ἐκεῖνα μηδὲν πραγματευσάμενον, ὅτι δέ με ἀντ' ἀμαθοῦς σοφὸν πεποίηκεν. ὥσπερ εἴ τις ἐμὲ νυνὶ γραμματικὸν ποιήσειεν, ἀνάγκη αὐτὸν καὶ τἆλλα πράγματα γραμματικὰ ἐμοὶ ποιεῖν, καὶ εἰ μουσικὸν μουσικά. ὥσπερ ὅταν ἀγαθὸν ἐμὲ ποιήσῃ, ἅμα ἀγαθὰ καὶ τὰ πράγματα πεποιηκέναι μοι. Οὐ μέντοι ταῦτά γε ξυνέφη ὁ Πρόδικος, ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ὁμολόγει. Πότερον δέ τοι δοκεῖ ἔφη, ὥσπερ οἰκίαν ποιεῖ ἀνθρώπου ἔργον εἶναι,

οὕτω καὶ

οὕτω καὶ τὰ πράγματα ἀγαθὰ ποιεῖν, ἢ ἀνάγκη ὁποῖα ἄττ᾽ ἂν τὴν ἀρχὴν γίνωνται, εἴτε κακὰ εἴτε ἀγαθά, τοιαῦτα διατελεῖν ὄντα αὐτά; Ὑποπτεύσας δέ μοι δοκεῖ ὁ Πρόδικος ᾗ ἔμελλεν ὁ λόγος χωρήσεσθαι αὐτῷ σφόδρα πανούργως, ἵνα μὴ πάντων τῶν παρόντων ἐναντίον φαίνοιτο ἐξελεγχόμενος ὑπὸ τοῦ μειρακίου. μόνῳ μὲν γὰρ αὐτῷ τοῦτο παθεῖν οὐδὲν ᾤετο διαφέρειν ἔφη ἀνθρώπου ἔργον εἶναι. Πότερον δέ σοι ἔφη δοκεῖ εἶναι διδακτὸν ἡ ἀρετή, ἢ ἔμφυτον; Διδακτὸν ἔφη ἔμοιγε. Οὐκοῦν ἔφη ἂν δοκῇ σοι ἠλίθιος εἶναι, εἴ τις οἴοιτο τοῖς θεοῖς εὐχόμενος γραμματικὸς ἂν γενέσθαι ἢ μουσικός, ἢ ἑτέραν τινὰ ἐπιστήμην λαβεῖν; ἣν ἀνάγκη μαθόντα παρ᾽ ἑτέρου, ἢ αὐτὸν ἐξευρόντα κτήσασθαι; Συνέφη καὶ ταῦτα. Οὐκοῦν ἔφη τὸ μειράκιον σὺ ὦ Πρόδικε ὅταν εὔχῃ τοῖς θεοῖς εὖ πράττειν καὶ ἀγαθά σοι εἶναι, τότε οὐδὲν ἕτερον εὔχῃ, ἢ καλὸς κἀγαθὸς γενέσθαι, εἴπερ τοῖς μὲν καλοῖς κἀγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ πράγματα τυγχάνει ἀγαθὰ ὄντα. τοῖς δὲ φαύλοις, μοχθηρά. εἴπερ οὖν τυγχάνει ἡ ἀρετὴ διδακτὸς οὖσα, οὐδὲν ἕτερον φαίνοιο ἂν εὐχόμενος, ἢ διδαχθῆναι ἃ οὐκ ἐπίστασαι. Εἶπον οὖν ἐγὼ πρὸς τὸν Πρόδικον, ὅτι μοι δοκεῖ οὐχὶ φαῦλον πρᾶγμα πεπονθέναι, εἰ τυγχάνει τούτου διημαρτηκώς. εἰ οἴεται ἡμῖν παρὰ τῶν θεῶν ἃ εὐχόμεθα γενέσθαι ἂν καὶ ἅμα. εἰ καὶ ἑκάστοτε σπουδῇ βαδίζων εἰς πόλιν προσευχόμενος αἰτεῖς παρὰ τῶν θεῶν δοῦναί σοι ἀγαθά. οὐ μέντοι οἶσθα εἰ οἷοί τέ εἰσιν ἐκεῖνοι ταῦτα δοῦναι, ἃ σὺ τυγχάνεις αἰτούμενος. ὥσπερ ἂν εἰ πρὸς τὰς τοῦ γραμματιστοῦ φοιτῶν θύρας, ἀντιβολοίης δοῦναί σοι γραμματικὴν ἐπιστήμην μηδὲν ἄλλο πραγματευσαμένῳ. ἀλλ᾽ ἣν τινα λαβὼν παραχρῆμα καὶ δυνήσῃ πράττειν τὰ τοῦ γραμματιστοῦ ἔργα. Ταῦτα ἐμοῦ λέγοντος, ὁ Πρόδικος ἀντανήγετο πρὸς τὸ μειράκιον ὡς ἀμυνούμενος καὶ ἐπιδείξων ταῦτα ἅπερ σὺ νῦν δή. ἀγανακτῶν εἰ φαίνοιτο μάτην τοῖς θεοῖς εὐχόμενος. εἶτα προσελθὼν ὁ γυμνασίαρχος, ἀπαλλάττεσθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ γυμνασίου ἐκέλευεν, ὡς οὐκ ἐπιτήδεια τοῖς νέοις διαλεγόμενον. εἰ δὲ μὴ ἐπιτήδεια, δηλονότι μοχθηρά. τούτου δή τοι ἕνεκα ταῦτα διῆλθον, ἵνα θεάσαιο ὡς ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὴν φιλοσοφίαν. εἰ μέν γε Πρόδικος παρὼν λέγων ταῦτα, μαίνεσθαι τοῖς παροῦσιν ἐδόκει ἂν οὗτος, ὥστε καὶ ἐκβληθῆναι ἐκ τοῦ γυμνασίου. σὺ δὲ νυνὶ οὕτω σφόδρα δοκεῖς εὖ διειλέχθαι, ὥστε οὐ μόνον τοὺς παρόντας πεῖσαι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀντιλέγοντα ποιῆσαι ὁμολογεῖν σοι δηλονότι. ὥσπερ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, εἰ δύο ἄνθρωποι τύχοιεν τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν μαρτυροῦντες, ὁ μὲν καλὸς κἀγαθὸς δοκῶν εἶναι. ὁ δὲ μοχθηρὸς διὰ τὴν τοῦ μοχθηροῦ μαρτυρίαν, οὐδὲν ἂν τι μᾶλλον οἱ δικασταὶ πεισθείησαν, ἀλλὰ τυχὸν καὶ τἀναντία ποιήσειαν. εἰ δ᾽ ὁ καλὸς κἀγαθὸς δοκῶν ταῦτα φήσειε, καὶ σφόδρα ἂν δοκοῖ ταῦτα ἀληθῆ εἶναι. ἴσως οὖν καὶ οἱ παρόντες τοιοῦτόν τι πεπόνθασι πρὸς σὲ καὶ Πρόδικον, τὸν μὲν σοφιστὴν καὶ ἀλαζόνα ἡγοῦντες εἶναι. σὲ δὲ πολιτικόν τε καὶ ἄνδρα καὶ πολλοῦ ἄξιον. εἶτα οἴονται δεῖν, μὴ αὐτὸν τὸν λόγον θεωρεῖν, ἀλλὰ τοὺς λέγοντας ὁποῖοί τινες ἂν ὦσιν.

Ἀλλὰ μέντοι ἔφη ὁ Ἐρασίστρατος ὦ Σώκρατες, εἰ καὶ σκώπτων λέγεις, φαίνεσθαι ἔμοιγε δοκεῖ ὁ Κριτίας λέγων τι. Ἀλλὰ μὰ Δία ἦν δ᾽ ἐγὼ οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν. ἀλλὰ τί, ὧδε ταῦτα εὖ καὶ καλῶς διειλέχθον, οὐ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ λόγου ἐπιτελεσάτην. δοκεῖ δέ μοι ὑμῖν ἐπίλοιπόν τι εἶναι τῆς σκέψεως, ἐπειδὴ τοῦτό γε ἐδόκει ὁμολογεῖσθαι τοῖς μὲν ἀγαθὸν εἶναι, τοῖς δὲ κακόν. λοιπὸν δὴ σκέψασθαι τί ἐστιν αὐτὸ τὸ πλουτεῖν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πρῶτον εἴσεσθε, οὐδ᾽ ἂν ὁπότερον κακόν ἐστιν ἢ ἀγαθόν, δύναισθε συνομολογῆσαι. ἕτοιμος δ᾽ ὑμῖν καὶ ἐγὼ καθ᾽ ὅσον οἷός τ᾽ ἂν ὦ συνδιασκοπεῖσθαι. φρασάτω οὖν ἡμῖν ὁ φάσκων τὸ πλουτεῖν ἀγαθὸν εἶναι, τοῦτον περὶ ὅπως τυγχάνει ἔχων. Ἀλλ᾽ ἐγὼ μὲν ἔφη ὦ Σώκρατες οὐδέν τι περιττότερον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τὸ πλουτεῖν λέγω εἶναι. τὸ γὰρ χρήματα πολλὰ κεκτῆσθαι, τοῦτ᾽ εἶναι τὸ πλουτεῖν. οἶμαι δὲ καὶ Κριτίαν τοῦτον, οὐχ ἕτερον τὸ πλουτεῖν οἴεσθαι εἶναι. Ἔτι μὲν ἄρα ἦν δ᾽ ἐγὼ κἂν οὕτως ὑπόλοιπον εἴη σκέψασθαι, ὁποῖα ἐστὶ χρήματα, ἵνα μὴ ὀλίγον ὕστερον περὶ τούτου αὖ πάλιν φαινῆσθον διαφερομένω. αὐτίκα γὰρ οὗτοι Καρχηδόνιοι νομίσματι χρῶνται τοιῷδε. ἐν δερματίῳ μικρῷ ἀποδέδεται, ὅσον τε στατῆρος τὸ μέγεθος μάλιστα. ὅ, τι δὲ ἐστὶ τὸ ἐναποδεδεμένον, οὐδεὶς γινώσκει, εἰ μὴ οἱ ποιοῦντες. εἶτα κατεσφραγισμένῳ τούτῳ νομίζουσι, καὶ ὁ πλεῖστα τοιαῦτα κεκτημένος, οὗτος πλεῖστα δοκεῖ χρήματα κεκτῆσθαι, καὶ πλουσιώτατος εἶναι. εἰ δέ τις παρ᾽ ἡμῖν πλεῖστα τοιαῦτα κεκτημένος εἴη, οὐδὲν ἂν μᾶλλον πλούσιος εἴη, ἢ εἰ ψήφους πολλὰς τῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἔχοι. ἐν δὲ Λακεδαίμονι σιδηρῷ σταθμῷ νομίζουσι. καὶ ταῦτα μέντοι τῷ ἀχρείῳ τοῦ σιδήρου, καὶ ὁ πολὺν σταθμὸν σιδήρου τοῦ τοιούτου κεκτημένος, πλούσιος δοκεῖ εἶναι. ἑτέρωθι δ᾽ οὐδενὸς ἄξιον τὸ κτῆμα. ἐν δὲ τῇ Αἰθιοπίᾳ λίθοις ἐγγεγλυμμένοις χρῶνται, οἷς οὐδὲν ἂν ἔχοι χρήσασθαι Λακωνικὸς ἀνήρ. ἐν δὲ Σκύθαις τοῖς νομάσιν εἴ τις τὴν Πουλυτίωνος οἰκίαν κεκτημένος εἴη, οὐδὲν ἂν πλουσιώτερος δοκεῖ εἶναι, ἢ εἰ παρ᾽ ἡμῖν τὸν Λυκαβηττόν. δῆλον οὖν ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἕκαστά γε τούτων κτήματα, εἴπερ ἔνιοι τῶν κεκτημένων μηδὲν διὰ τοῦτο πλουσιώτεροι φαίνονται. ἀλλ᾽ ἔστιν ἐφ᾽ ὧν ἕκαστα τούτων ὄντα. τοῖς μὲν χρήματά τε καὶ πλούσιοι οἱ ταῦτα κεκτημένοι. τοῖς δὲ οὔτε χρήματα, οὔτε πλουσιώτεροι διὰ τοῦτο. ὥσπερ γε οὐδὲ καλά τε καὶ αἰσχρὰ πᾶσι τὰ τοιαῦτα, ἀλλ᾽ ἕτερα ἑτέροις. εἰ δὲ βουλοίμεθα ἐπισκέψασθαι, τί δή ποτε τοῖς μὲν Σκύθαις αἱ οἰκίαι οὐ χρήματά εἰσιν. ἡμῖν δέ, ἢ τοῖς Καρχηδονίοις μὲν τὰ δέρματα, ἡμῖν δ᾽ οὔ. ἢ τοῖς Λακεδαιμονίοις ὁ σίδηρος χρήματα, ἡμῖν δ᾽ οὔ. ἆρ᾽ ἂν οὑτωσὶ μάλιστα ἐξεύροιμεν. αὐτίκα εἴ τις Ἀθήνησι τούτων τῶν λίθων τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ, οἷς

οὐδὲν χρώμεθα κεκτημένος εἴη χίλια τάλαντα σταθμόν, ἔστιν ὅτι ἂν πλουσιώτερος νομίζοιτο εἶναι διὰ τοῦτο; Οὐκ ἔμοιγε φαίνεται. Ἀλλ' εἰ τοῦ λυχνίτου λίθου κεκτημένος εἴη τὰ χίλια τάλαντα, καὶ σφόδρα πλούσιον φαῖμεν εἶναι ἄν; Πάνυγε. ἆρά γε ἔφην διὰ τοῦτο, ὅτι τὸ μὲν χρήσιμον, τὸ δ' ἀχρεῖον ἡμῖν ἐστι. Ναί. Ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς Σκύθαις τούτου ἕνεκα αὐτοῖς οἰκίαι οὐ χρήματά ἐστιν. ὅτι οὐδεμία αὐτοῖς χρεία οἰκίας ἐστίν, οὐδ' ἂν προτιμήσειε Σκύθης ἀνὴρ οἰκίαν αὐτῷ τὴν καλλίστην εἶναι μᾶλλον, ἢ περ σισύραν δερματίνην, ὅτι τὸ μὲν χρήσιμον, τὸ δ' ἀχρεῖον αὐτῷ ἐστιν. αὖθις αὖ ἡμῖν τὸ καρχηδόνιον νόμισμα, οὐκ οἰόμεθα χρήματα εἶναι. οὐ γάρ ἐστιν ὅτι ἂν αὐτοῦ ἐκκομισαίμεθα ὅσων δεόμεθα, ὥσπερ τοῦ ἀργυρίου, ὥστ' ἀχρεῖον ἂν ἡμῖν εἴη. Εἰκός γε. ὅσα μὲν ἄρα τυγχάνει χρήσιμα ὄντα ἡμῖν, ταῦτα χρήματα. καὶ ὅσα δ' ἀχρεῖα, ταῦτα δ' οὐ χρήματα. Πῶς οὖν ἔφη ὁ Ἐρυξίας ὑπολαβὼν ὦ Σώκρατες; ἢ ἔστιν ὅτι χρώμεθα πρὸς ἀλλήλους τῷ διαλέγεσθαι καὶ τῷ βλάπτειν καὶ ἑτέροις πολλοῖς, ἆρα ἡμῖν ταῦτ' ἂν εἴη τὰ χρήματα; καὶ μὴν χρήσιμά γε φαίνεται ὄντα. οὐκ αὖ οὐδ' οὕτως ἐφαίνετο ἡμῖν, ὅτι ποτ' ἐστὶ τὰ χρήματα. ὅτι μὲν γὰρ ἀνάγκη χρήσιμα εἶναι ἐάν περ μέλλῃ χρήματα ἔσεσθαι, τοῦτο μὲν ἐκ πάντων ὡμολογεῖτο σχεδόν γε. ἀλλὰ ποῖα δὴ τῶν χρημάτων, ἐπειδή γε οὐ πάντα. φέρε δὴ εἰ πάλιν ὧδε μετίοιμεν. ἆρα μᾶλλόν τι εὑρεθείη ὃ ζητοῦμεν τί ποτ' ἐστὶν ᾧ χρώμεθα χρήμασι; καὶ πρὸς τί εὕρηται ἡ τῶν χρημάτων κτῆσις; ὥσπερ τὰ φάρμακα πρὸς τὸ τὰς νόσους ἀπαλλάττειν. ἴσως γὰρ ἂν ἡμῖν οὕτω μᾶλλον φανερὸν γένοιτο, ἐπειδὴ ἀναγκαῖον μὲν φαίνεται ὅσα περ τυγχάνει χρήματα ὄντα ταῦτα καὶ χρήσιμα εἶναι. τῶν δὲ χρησίμων γένος τι ὃ καλοῦμεν χρήματα, λοιπὸν ἂν εἴη σκέψασθαι, τὰ πρὸς τίνα χρείαν χρήσιμα χρῆσθαι χρήματά ἐστι. πάντα μὲν γὰρ ἴσως χρήσιμα, ὅσα γε πρὸς τὴν ἐργασίαν χρώμεθα. ὥσπερ γε πάντα μὲν τὰ ψυχὴν ἔχοντα ζῷα. τῶν δὲ ζῴων γένος τι καλοῦμεν ἄνθρωπον. εἰ δή τις ἡμᾶς ἔροιτο τίνος ἂν ἡμῖν ἐκποδὼν γενομένου, οὐδὲν δεοίμεθα ἰατρικῆς, οὐδὲ τῶν ταύτης ἐργαλείων, ἔχοιμεν ἂν εἰπεῖν, ὅτι εἰ αἱ νόσοι ἀπαλλαγείησαν ἐκ τῶν σωμάτων, καὶ μὴ γίγνοιντο παντάπασιν, ἢ γιγνόμεναι παραχρῆμα ἀπαλλάττοιντο. ἔστι ἄρα ὡς ἔοικεν ἡ ἰατρικὴ τῶν ἐπιστημῶν ἡ πρὸς τοῦτο χρησίμη, πρὸς τὸ νόσους ἀπαλλάττειν. εἰ δέ τις ἡμᾶς πάλιν ἔροιτο, τίνος ἂν ἡμῖν ἀπαλλαγέντος οὐδὲν δεοίμεθα χρημάτων, ἆρ' ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν; εἰ δὲ μή, πάλιν ὧδι σκοπώμεθα. φέρε εἰ οἷός τ' εἴη ζῆν ἄνθρωπος ἄνευ σιτίων καὶ ποτῶν, καὶ μὴ πεινῷ μήτε διψῷ, ἔσθ' ὅτι ἂν ἢ αὐτῶν τούτων δέοιτο, ἢ ἀργυρίου ἢ ἑτέρου τινὸς ἵνα ταῦτα ἐκποείζηται; Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Οὐκοῦν καὶ τἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰ μὴ δεοίμεθα πρὸς τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν ὧν νῦν ἐνδεεῖς ἐσμὲν καὶ ἀλέας καὶ ψύχους ἐνίοτε καὶ τῶν ἄλλων, ὅσων τὸ σῶμα ἐνδεὲς γιγνόμενον προσδεῖται, ἀχρεῖ' ἂν ἡμῖν εἴη τὰ καλούμενα χρήματα, εἰ μηδείς γε παντάπασι μηδενὸς δέοιτο τούτων, ὧν ἕνεκεν ἂν βουλοίμεθα χρήματα ἡμῖν εἶναι. ἵνα ἐξαρκοῦμεθα πρὸς τὰς ἐπιθυμίας, καὶ τὰς ἐνδείας τοῦ σώματος, ὧν ἂν ἑκάστοτε δεώμεθα. εἰ δ' ἔστιν ἄρα πρὸς τοῦτο χρήσιμον ἡ τῶν χρημάτων κτῆσις πρὸς τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν τῶν ἐνδειῶν. εἰ γοῦν ἡμῖν τοῦτο ἐκ μέσου ἀναιρεθείη, οὐδὲν ἂν δεοίμεθα χρημάτων. ἴσως δ' ἂν οὐδ' εἴη παντάπασι χρήματα. Φαίνεται. Φαίνεται ἄρα ἡμῖν ὡς ἔοικε τὰ πρὸς ταύτην τὴν πραγματείαν χρήσιμα τῶν πραγμάτων, ταῦτα εἶναι χρήματα. οὐ μὴν ἀλλ' ἐτάραττέ τε αὐτὸν σφόδρα τὸ λογίδιον. τί δὲ τὰ τοιάδε; πότερον ἂν φαῖμεν οἷόν τε εἶναι ταὐτὸν πρᾶγμα πρὸς τὴν αὐτὴν ἐργασίαν, τοτὲ μὲν χρήσιμον εἶναι, τοτὲ δὲ ἀχρεῖον; Οὐκ ἔγωγ' ἂν φαίην.

Ἀλλ' εἴ τι δεοίμεθα τούτου πρὸς τὴν αὐτὴν ἐργασίαν, τότε χρήσιμόν μοι δοκεῖ εἶναι. εἰ δὲ μὴ οὔ. Οὐκοῦν εἰ ἄνευ πυρὸς οἷοί τε εἴημεν ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐργάζεσθαι, οὐδὲν ἂν δεοίμεθα πυρὸς πρός γε τὴν τοῦ τοιαύτην ἐργασίαν; εἰ δὲ μὴ δεοίμεθα, οὐδ' ἂν χρήσιμον εἴη. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων. Φαίνεται.

Οὐκοῦν ὅσον ἄνευ οἷόν τε γίγνεσθαί τι, οὐδὲν ἂν τούτων ἡμῖν οὐδὲ χρήσιμον φαίνοιτο, πρός γε τοῦτο;

Οὐ γάρ. Οὐκοῦν εἴ ποτε φαινόμεθα οἷοί τε ὄντες ἄνευ ἀργυρίου καὶ χρυσίου, καὶ τῶν ἄλλων τοιούτων οἷς μὴ αὐτοῖς χρώμεθα πρὸς τὸ σῶμα ὥσπερ σιτίοις καὶ ποτοῖς καὶ ἱματίοις καὶ στρώμασι καὶ οἰκίαις, παύειν τὰς τοῦ σώματος ἐνδείας ὥστε μηκέτι δεῖσθαι, οὐκ ἂν ἡμῖν οὐδὲ χρήματα φαίνοιτο πρός γε τοῦτο τὸ ἀργύριόν τε καὶ χρυσίον καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄνευ τούτων οἷόν τε γίνεσθαι; Οὐ γάρ.

Οὐκ ἂν ἄρα οὐδὲ χρήματα ἡμῖν ταῦτα φανείη, εἰ μηδὲν χρήσιμα; ἀλλὰ ταῦτ' ἂν εἴη, οἷς τὰ χρήσιμα οἷοί τε ἐσμὲν ἐκποείζεσθαι. Ὦ Σώκρατες οὐκ ἄν ποτε δυναίμην τοῦτο πεισθῆναι ὡς τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα οὐκ ἄρα χρήματα ἡμῖν ἐστιν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ σφόδρα πέπεισμαι, ὡς τά γε ἡμῖν ἀχρεῖα ὄντα, οὐδὲ χρήματά ἐστι. καὶ ὅτι τῶν χρησιμωτάτων ἐστὶ πρὸς τοῦτο τῶν χρημάτων τὰ χρήσιμα. οὐ μὴν τοῦτό γε ὡς ταῦτα οὐ χρήσιμα ἡμῖν τυγχάνει ὄντα πρὸς τὸν βίον, εἴπερ γε τούτοις τὰ ἐπιτήδεια ἐκποριζοίμεθα. φέρε δὴ πῶς ἂν τὰ τοιαῦτα φήσαιμεν; ἆρ' εἰσί τινες ἄνθρωποι οἵ τινες μουσικὴν παιδεύουσιν, ἢ γράμματα, ἢ ἑτέραν τινὰ ἐπιστήμην. οἳ ἂν ἀντὶ τούτων σφίσιν αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια ἐκποείζονται, τούτων μισθὸν πραττόμενοι; Εἰσὶ γάρ. Οὐκοῦν οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ ἂν ἐκποείζοιντο τὰ ἐπιτήδεια, ἀντὶ ταύτης ἀλλαττόμενοι, ὥσπερ ἡμεῖς ἀντὶ τοῦ χρυσίου καὶ ἀργυρίου; Φημί. Οὐκοῦν εἴπερ τούτῳ ἐκποείζονται οἷς πρὸς τὸν βίον χρῶνται, κἂν αὐτὸ χρήσιμον εἴη πρὸς τὸν βίον. καὶ γὰρ τἀργύριον τούτου ἕνεκα χρήσιμον ἔφαμεν εἶναι, ὅτι οἷοί τ' ἦμεν αὐτῷ τἀναγκαῖα

πρὸς τὸν

πρὸς τὸν βίον ἐκπορίζεσθαι. Οὕτως ἔφη. Οὐκοῦν εἴπερ αὗται αἱ ἐπιστῆμαι τῶν χρησίμων πρὸς τοῦτο φαίνονται ἡμῖν αἱ ἐπιστῆμαι χρήματα οὖσαι, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν περ τὸ χρυσίον τε καὶ τὸ ἀργύριον. δῆλον δὲ ὅτι καὶ οἱ ταύτας κεκτημένοι πλουσιώτεροι. ὀλίγον δὲ πρότερον, οὕτω χαλεπῶς ἀπεδεχόμεθα τὸν λόγον, εἰ οὗτοι πλουσιώτατοι. ἀναγκαῖον δ᾽ ἂν εἴη καὶ ἐκ τοῦ νῦν ὡμολογημένου τοῦτο ξυμβαίνειν. ἐνίοτε τοὺς ἐπιστημονεστέρους, πλουσιωτέρους εἶναι. εἰ γάρ τις ἡμᾶς ἔροιτο, ἆρα παντὶ ἀνθρώπῳ οἰόμεθα χρήσιμον εἶναι ἵππον; ἆρα φαίης ἄν; ἢ τοῖς μὲν ἐπιστήμοσιν ὅπως δεῖ ἵππῳ χρῆσθαι χρήσιμον ἂν εἴη, τοῖς ἀνεπιστήμοσι δ᾽ οὔ; Φαίην ἄν. Οὐκοῦν ἔφη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὐδὲ φάρμακον παντὶ ἀνθρώπῳ χρήσιμον εἶναι, ἀλλὰ τούτῳ ὅστις τυγχάνει εἰδὼς ὡς δεῖ χρῆσθαι αὐτῷ; Φημί. Οὐκοῦν καὶ τἆλλα πάντα ὁμοίως; Ἔοικε. Χρυσίον ἄρα καὶ ἀργύριον καὶ τἆλλα τὰ δοκοῦντα χρήματα εἶναι, τούτῳ ἂν μόνῳ χρήσιμα εἴη, ὅστις τυγχάνει ἐπιστάμενος ὡς χρηστέον αὐτοῖς; Οὕτως. Οὐκοῦν πρότερον ἐδόκει τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ εἶναι εἰδέναι ὅπου τε καὶ ὅπως τούτων ἑκάστοις χρηστέον ἐστί; Φημί. Τοῖς ἄρα καλοῖς κἀγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων τούτοις ἂν μόνοις καὶ χρήσιμα ταῦτ᾽ εἴη, εἴπερ γε τούτοις ἐπισταμένως χρηστέον; εἰ δὲ τούτοις μόνοις χρήσιμον, τούτοις ἂν μόνοις καὶ χρήματα εἶναι φαίνοιτο. ἀτὰρ ὡς ἔοικε καὶ τὸν ἀνεπιστήμονα ἱππικῆς, κεκτημένον δὲ ἵππους οἳ τυγχάνουσιν αὐτῷ ἀχρεῖοι ὄντες, εἴ τις τοῦτον ἱππικὸν ποιήσειεν. ἆρα ἂν ἅμα καὶ πλουσιώτερον πεποιηκὼς εἴη, εἴπερ γε αὐτῷ ἃ ἐτύγχανε πρόσθεν ἀχρεῖα ὄντα χρήσιμα πεποίηκεν. ἐπιστήμην γάρ τινα παραδιδοὺς τῷ ἀνθρώπῳ, ἅμα καὶ πλούσιον αὐτὸν πεποίηκε. Φαίνεταί γε ὅμως δέ μοι κἂν διομόσασθαι δοκῶ ὑπὲρ Κριτίου, ὑπὸ μηδενὸς τούτων τῶν λόγων πεπεῖσθαι. Νὴ Δία. καὶ γὰρ ἔφη μαινοίμην ἄν, εἰ ταῦτα πειθοίμην. ἀλλὰ τί οὐκ ἐκεῖνον τὸν λόγον διετέλεσας, ὡς τὰ δοκοῦντα οὐκ ἔστι χρήματα χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ τ᾽ ἄλλα τὰ τοιαῦτα. ὡς ἐγὼ πάνυ σφόδρα τούτους τοὺς λόγους ἀκροώμενος, οὓς καὶ σὺ νῦν τυγχάνεις διεξιών, ἄγαμαι.

Εἶπον οὖν ἐγὼ ὅτι μοι δοκεῖς σὺ ὦ Κριτία, οὕτως ἐμοῦ χαίρειν ἀκροώμενος, ὥσπερ τῶν ῥαψῳδῶν οἳ τὰ Ὁμήρου ἔπη ᾄδουσιν. ἐπεὶ οὐδείς γέ σοι δοκεῖ τούτων τῶν λόγων ἀληθὴς εἶναι. ὅμως δὲ φέρε πῶς ἂν τὰ τοιαῦτα φήσαιμεν; ἆρά γε τοῖς γε οἰκοδομικοῖς τῶν ἀνθρώπων, φαίης ἂν αὐτὰ εἶναι χρήσιμα πρὸς τὸ οἰκίαν ἐργάσασθαι; Ἔμοιγε δοκεῖ. Πότερον οὖν ταῦτα φήσαιμεν ἂν χρήσιμα εἶναι οἷς αὐτῶν καταχρῶντο εἰς τὴν οἰκοδομίαν λίθους, καὶ πλίνθους, καὶ ξύλα. καὶ εἴ τι ἕτερον τοιοῦτον, ἢ καὶ τὰ ἐργαλεῖα οἷς αὐτοὶ τὴν οἰκίαν ἐργάζοιντο, καὶ οἷς ταῦτα ἐμπορίζοιντο τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους καὶ πάλιν τὰ τούτων ἐργαλεῖα; Ἔμοι γ᾽ ἔφη δοκεῖ πάντα ταῦτα χρήσιμα εἶναι πρὸς ἐκεῖνα. Οὐκοῦν ἦν δ᾽ ἐγὼ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐργασιῶν, οὐ μόνον αὐτοῖς οἷς καταχρώμεθα πρὸς ἕκαστον τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ οἷς ταῦτα ἐκποριζόμεθα, καὶ ὧν ἄνευ οὐκ ἂν γένοιτο; Πάνυ γε οὕτω. Οὐκοῦν πάλιν καὶ οἷς ταῦτα, καὶ εἴ τι ἀνωτέρω τούτων; καὶ οἷς πάλιν ἐκεῖνα καὶ ἔτι μάλα τὰ ἄνω, ὥστε καὶ εἰς ἄπειρόν τι πλῆθος τελευτῶντα, ἀνάγκη ταῦτα πάντα πρὸς τὴν αὐτῶν ἐργασίαν χρήσιμα φαίνεσθαι; Καὶ οὐδέν γε ἔφη ταῦτα οὕτω κωλύει ἔχειν. τί δ᾽ εἰ ὑπάρχοι τῷ ἀνθρώπῳ σιτία καὶ ποτὰ καὶ ἱμάτια καὶ τ᾽ ἄλλα οἷς αὐτὸς πρὸς τὸ σῶμα μέλλει χρῆσθαι; ἆρ᾽ ἄν τι προσδέοιτο χρυσίου, ἢ ἀργυρίου, ἢ ἄλλου του οἷς ταῦτα ποριεῖται ἅ γε δὴ ὑπάρχοι; Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Οὐκοῦν φαίνοιτο ἂν ἡμῖν ἔστιν ὅτε ἄνθρωπος οὐδενὸς τούτων δεόμενος πρὸς τὴν τοῦ σώματος χρείαν; Οὐ γάρ. Οὐκοῦν εἰ ταῦτα ἀχρεῖα, φαίνοιτο πρὸς ταύτην τὴν ἐργασίαν, οὐκ ἄν ποτε πάλιν δέοι χρήσιμα φανῆναι; ὑπέκειτο γὰρ μὴ οἷόν τε εἶναι πρὸς τὴν αὐτὴν ἐργασίας, τοτὲ μὲν χρήσιμα, τοτὲ δὲ ἀχρεῖα εἶναι. Ἀλλ᾽ οὕτω γ᾽ ἂν ἔφη ὁ αὐτὸς λόγος σοί καὶ ἐμοὶ γένοιτο. εἰ γάρ ποτε ταῦτα χρήσιμα γίγνοιτο πρὸς τοῦτο, οὐκ ἄν ποτε συμβαίνοι πάλιν ἀχρεῖα εἶναι. νῦν δὲ πρὸς τινὰς ἐργασίας πραγμάτων μοχθηρῶν τὰς δὲ χρηστῶν; Ἔγωγ᾽ ἂν φαίην. ἆρ᾽ οὖν οἷόν τε μοχθηρόν τι πρᾶγμα πρὸς ἀγαθοῦ τινος ἐργασίαν χρήσιμον εἶναι; Οὐκ ἔμοι γε φαίνεται. Ἀγαθὰ δὲ πράγματα ἆρ᾽ ἂν ταῦτα φαίημεν εἶναι ἃ δι᾽ ἀρετὴν ἄνθρωπος πράττει; Φημί. ἆρ᾽ οὖν οἷόν τε ἄνθρωπον μαθεῖν τι τούτων ὅσα διὰ λόγου διδάσκεται, εἰ παντάπασιν ἀπεστερημένος εἴη τοῦ ἀκούειν, ἢ ἑτέρου τινός; Μὰ Δί᾽ οὐκ ἔμοι γε δοκεῖ. Οὐκοῦν τῶν χρησίμων φαίνοιτο ἂν ἡμῖν πρὸς ἀρετὴν τὸ ἀκούειν, εἴπερ διδακτός γε ἡ ἀρετὴ τῷ ἀκούειν, καὶ αὐτῷ καταχρώμεθα πρὸς τὰς μαθήσεις; Φαίνεται. Οὐκοῦν εἴπερ ἡ ἰατρικὴ οἵα τέ ἐστι τὸν νοσοῦντα παύειν, φαίνοιτο ἂν ἡμῖν ἐνίοτε καὶ ἡ ἰατρικὴ τῶν χρησίμων οὖσα πρὸς τὴν ἀρετήν, εἴπερ διὰ τῆς ἰατρικῆς τὸ ἀκούειν ποριςθείη; Καὶ οὐδέν γε κωλύει. ἆρ᾽ οὖν πάλιν καὶ εἰ τὴν ἰατρικὴν ἀντὶ χρημάτων ποριςαίμεθα, φαίνοιτο ἂν ἡμῖν καὶ τὰ χρήματα χρήσιμα ὄντα πρὸς ἀρετήν; Καὶ γὰρ ἔστιν ἔφη τοῦτό γε. Οὐκοῦν πάλιν ὁμοίως καὶ δι᾽ ὧν τὰ χρήματα ποριςαίμεθα; Παντάπασι μὲν οὖν πάντα. ἆρ᾽ οὖν ἂν σοὶ δοκοῖ ἄνθρωπος ἀπὸ μοχθηρῶν τε καὶ αἰσχρῶν πραγμάτων ἀργύριον αὐτῷ πορίσασθαι, ἀνθ᾽ ὅτου τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην κτήσαιτο, ἢ δύναιτο ἀκούειν ἐκ τοῦ μὴ οἷός τε. τῷ δ᾽ αὐτῷ ἐκείνῳ καταχρῆσθαι πρὸς ἀρετήν, ἢ ἕτερ᾽ ἄττα τῶν τοιούτων; Πάνυ μὲν οὖν ἔμοιγε δοκεῖ. Οὐκοῦν οὐκ ἂν τότε μοχθηρὸν χρήσιμον εἴη πρὸς ἀρετήν; Οὐ γάρ. Οὐκ ἄρα ἀναγκαῖόν ἐστι δι᾽ ὧν ἂν ἐκποριςαίμεθα τὰ πρὸς ἕκαστα χρήσιμα, καὶ ταῦτα πρὸς τὰ αὐτὰ χρήσιμα εἶναι. φαίνοιτο γὰρ ἂν ἐνίοτε μοχθηρὰ πράγματα πρὸς ἀγαθόν τι χρήσιμον εἶναι. ἔτι δὲ μᾶλλον καὶ ὧδε τοῦτο ἂν φανερὰ

γίνοιτο. ἅπερ γὰρ ταῦτα χρήσιμά ἐστι πρὸς ἕκαστα, ὧν ἄνευ οὐκ ἂν γίνοιτο εἰ μὴ ταῦτα προϋπάρχει· φέρε πῶς ἂν τὰ τοιαῦτα φήσαις; ἆρ' οἷόν τε ἀμαθίαν πρὸς ἐπιστήμην χρήσιμον εἶναι, ἢ νόσον πρὸς ὑγίειαν, ἢ κακίαν πρὸς ἀρετήν; Οὐκ ἂν ἔγωγε φαίην. Καὶ μὴν τόδε γ' ἂν ὁμολογήσαιμεν ἀδύνατον εἶναι ἐπιστήμην ἐγγενέσθαι, ὅτῳ μὴ ἀμαθία πρότερον ὑπάρξαι, καὶ ὑγίειαν, ὅτῳ μὴ νόσος. οὐδὲ ἀρετήν, ὅτῳ μὴ κακία; Ἔφη γὰρ οὕτως ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Οὐκ ἂν ἄρα φαίνοιτο ἀναγκαῖον εἶναι· ὅσων ἄνευ μὴ οἷόν τε εἶναι γίνεσθαι, ταῦτα καὶ χρήσιμα εἶναι πρὸς τοῦτο; φαίνοιτο γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ ἀμαθία χρήσιμος εἶναι πρὸς ἐπιστήμην, καὶ ἡ νόσος πρὸς ὑγίειαν, καὶ ἡ κακία πρὸς ἀρετήν; Σφόδρα δυσπίστως εἶχε καὶ πρὸς τούτους τοὺς λόγους, εἰ μὴ πάντα ταῦτα χρήσιμα ἔσται. Καταμαθὼν δ' αὐτὸν ἐγὼ ὅτι ἴσον εἴη πεῖσαι, ὅπερ ἂν τὸ λεγόμενον λίθον ἕψησαι, ἀλλὰ τούτους μὲν τοὺς λόγους ἦν δ' ἐγώ, ἐάσωμεν χαίρειν, ἐπειδήπερ οὐ δυνατοί ἐσμεν ὁμολογῆσαι, ὁπότερον ταῦτα χρήσιμά τ' ἐστὶ καὶ χρήματα, ἢ οὔ· ἐκεῖνο δὲ περὶ πῶς ἂν φαίημεν; πότερον ἂν εὐδαιμονέστερόν τε καὶ βελτίω ἡγησαίμεθα εἶναι ἄνθρωπον, εἰ ὡς πλείστων δέοιτο πρὸς τὸ σῶμά τε καὶ τὴν δίαιταν ἐπιτηδείων, ἢ εἰ ὡς ἐλαχίστων τε καὶ φαυλοτάτων. μάλιστα δ' ἂν ἴσως καὶ τοῦτο, ὧδε θεωρηθείη. εἴ τις αὐτὸν πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον παραβάλλων σκοποῖτο ὁπότερα τῶν ἕξεων βελτίων· πότερον ὅταν τύχῃ νοσῶν, ἢ ὅταν ὑγιαίνων; Ἀλλὰ τοῦτό γ' ἔφη οὐ πολλῆς τινος τῆς σκέψεως δεῖται. Ἴσως γὰρ ἦν δ' ἐγὼ παντὶ ἀνθρώπῳ εὔπορον γνῶναι, ὅτι ἡ τοῦ ὑγιαίνοντος ἕξις, κρείττων ἐστὶ τῆς τοῦ κάμνοντος. Τί δέ; ποτέρως τυγχάνομεν πλειόνων τε καὶ μᾶλλον παντοδαπῶν δεόμενοι, ὅταν κάμνωμεν, ἢ ὅταν ὑγιαίνωμεν; Ὅταν ἄρα αὐτοὶ αὑτῶν τυγχάνωμεν φαυλότατα διακείμενοι, τότε σφόδρα τε καὶ πλεῖστον τὰ πρὸς ἡδονὰς τὰς διὰ τοῦ σώματος, ἐν ἐπιθυμίαις τε καὶ δεήσεσιν ἐσμέν; Οὕτως. Οὐκοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὥσπερ αὐτὸς αὑτοῦ τότε φαίνεται βέλτιστα ἔχων ὅταν ἐλαχίστων τῶν τοιούτων δέηται, οὕτω πάλιν καὶ δυοῖν ὄντοιν. εἰ ὁ μὲν τυγχάνει σφόδρα τε καὶ πολλῶν ἐν ἐπιθυμίᾳ τε καὶ δεήσει ὤν, ὁ δὲ ὀλίγων τε καὶ ἡσύχως, οἷον τὰ τοιάδε. ὅσοι τῶν ἀνθρώπων τυγχάνουσι κυβευταὶ ὄντες, οἱ δὲ οἰνόφλυγες, ἕτεροι δὲ γαστρίμαργοι. ἅπαντα γὰρ ταῦτα, οὐδὲν ἕτερον τυγχάνει ὄντα ἢ ἐπιθυμίαι; Σφόδρα γε. Αἱ δ' ἐπιθυμίαι πᾶσαι, οὐδὲν ἕτερον ἢ ἔνδειαι τινῶν. οἱ οὖν πλεῖστα τούτων πεπονθότες ἄνθρωποι, ἐν μοχθηροτέρᾳ ἕξει εἰσὶ τῶν μηδὲν ἢ ὡς ἐλάχιστα τοιαῦτα πεπονθότων. Πάνυ μὲν οὖν ἔγωγε καὶ σφόδρα μοχθηροὺς τοὺς τοιούτους ὑπολαμβάνω εἶναι. καὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τοιοῦτοι, τοσούτῳ καὶ μοχθηροτέρους. Οὐκοῦν δοκεῖ ἡμῖν, οὐχ οἷόν τε χρήσιμα εἶναι ταῦτα πρὸς τοῦτο, εἰ μὴ τυγχάνοιμεν καὶ δεόμενοι τούτων πρὸς τοῦτο; Φημί. Ἀναγκαῖον ἄρα ἅπερ μέλλει ἡμῖν χρήσιμα εἶναι ταῦτα πρὸς τὰς τοῦ σώματος θεραπείας τῶν ἐνδειῶν, ἅμα καὶ δεῖσθαι ἡμᾶς τούτων πρὸς τοῦτο. Ἐμοί γε δοκεῖ. Οὐκοῦν ὅτῳ τυγχάνει πλεῖστα χρήσιμα ὄντα πρὸς τοῦτο, οὗτος ἂν φαίνοιτο καὶ πλείστων δεόμενος πρὸς τοῦτο, ἅπερ ἀνάγκη τῶν χρησίμων πάντων προσδεῖσθαι; Ἐμοί γε δοκεῖ οὕτω φαίνεσθαι. Ἀναγκαῖον ἄρα φαίνεται κατά γε τοῦτον τὸν λόγον, οἷς τυγχάνει πολλὰ χρήματα ὄντα, τούτοις καὶ πολλῶν δεῖσθαι τῶν πρὸς τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν ἐπιτηδείων. τὰ γὰρ πρὸς τοῦτο χρήσιμα ὄντα χρήματα ἐφαίνετο. ὥστε ἐξ ἀνάγκης ἂν ἡμῖν φαίνοιντο οἱ πλουσιώτατοι μοχθηρότατα διακείμενοι, ἅπερ γε καὶ πλείστων τοιούτων ἐνδεεῖς ὄντες.

ΚΛΕΙΤΟΦΩΝ, Η ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ.

ΣΩ. ΚΛΕΙΤΟΦΩΝΤΑ τὸν Ἀριστωνύμου, τὶς ἡμῖν διηγεῖτο ἔναγχος, ὅτι Λυσίᾳ διαλεγόμενος, τὰς μὲν μετὰ Σωκράτους διατριβὰς ψέγοι, τὴν Θρασυμάχου δὲ συνουσίαν ὑπερεπαινοῖ. Κλ. Ὅστις ὦ Σώκρατες οὐκ ὀρθῶς ἀπεμνημόνευέ σοι τοὺς ἐμοὶ περὶ σοῦ γενομένους λόγους, πρὸς Λυσίαν. τὰ μὲν γὰρ ἔγωγε οὐκ ἐπῄνουν σε, τὰ δὲ καὶ ἐπῄνουν. ἐπεὶ δὲ δῆλος εἶ μεμφόμενος μέν μοι, προσποιούμενος δὲ μηδὲν φροντίζειν, ἥδιστ' ἄν σοι διεξέλθοιμι αὐτὸς αὐτούς. ἐπειδὴ καὶ μόνω τυγχάνομεν ὄντε, ἵνα ἧττόν με ἡγῇ πρὸς σὲ φαύλως ἔχειν. νῦν γὰρ ἴσως, οὐκ ὀρθῶς ἀκήκοας, ὥστε φαίνῃ πρὸς ἐμὲ ἔχειν τραχυτέρως τοῦ δέοντος. εἰ δέ μοι δίδως παρρησίαν, ἥδιστ' ἂν δεξαίμην καὶ ἐθέλω λέγειν. Σω. Ἀλλ' αἰσχρὸν μὴν σοῦ γε ὠφελεῖν με προθυμουμένου, μὴ ὑπομένειν. δῆλον γὰρ ὡς γνοὺς ὅπῃ χείρων εἰμὶ καὶ βελτίων, τὰ μὲν ἀσκήσω καὶ διώξομαι, τὰ δὲ φεύξομαι κατὰ κράτος. Κλ. Ἀκούοις ἄν. ἐγὼ γὰρ ὦ Σώκρατές σοι συγγινόμενος, πολλάκις ἐξεπληττόμην ἀκούων. καί μοι ἐδόκεις περὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κάλλιστα λέγειν, ὁπότε ἐπιτιμῶν τοῖς ἀνθρώποις ὥσπερ ἐπὶ μηχανῆς τραγικῆς θεός, ὑμνεῖς λέγων ποῖ φέρεσθε ὤνθρωποι; καὶ ἀγνοεῖτε, οὐδὲν τῶν δεόντων πράττοντες, οἵτινες χρημάτων μὲν πέρι τὴν πᾶσαν σπουδὴν ἔχετε, ὅπως ὑμῖν ἔσται. τῶν δ' υἱέων οἷς ταῦτα παραδώσετε, ὅπως ἐπιστήσονται χρῆσθαι δικαίως τούτοις, οὔτε διδασκάλους αὐτοῖς εὑρίσκετε τῆς δικαιοσύνης, εἴπερ μαθητόν, εἴτε μελετητόν τε καὶ ἀσκητόν, οἵτινες ἐξασκήσουσι, καὶ ἐκμελετήσουσιν ἱκανῶς. οὐδέ γ' ἔτι πρότερον ὑμᾶς αὐτοὺς οὕτως ἐθεραπεύσατε. ἀλλ' ὁρῶντες γράμματα καὶ μουσικὴν καὶ γυμναστικήν, ὑμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς παῖδας ὑμῶν ἱκανῶς μεμαθηκότας, ἃ δὴ

παιδείαν

παιδείαν ἀρετῆς εἶναι τελέαν ἥγησθε, κἄπειτα οὐδὲν ἧττον κακοὺς γιγνομένους περὶ τὰ χρήματα. πῶς οὖν καταφρονεῖτε τῆς νῦν παιδεύσεως, οὐδὲ ζητεῖτε οἵ τινες ὑμᾶς παύσουσι ταύτης τῆς ἀμουσίας; καί τοι διά γε ταύτην τὴν πλημμέλειαν καὶ ῥαθυμίαν, ἀλλ᾽ οὐ διὰ τὴν ἐν τῷ ποδὶ πρὸς τὴν λύραν ἀμετρίαν, καὶ ἀδελφὸς ἀδελφῷ, καὶ πόλεις πόλεσιν ἀμέτρως καὶ ἀναρμόστως προσφερόμεναι, στασιάζουσι καὶ πολεμοῦντες τὰ ἔσχατα δρῶσι καὶ πάσχουσιν. ὑμεῖς δὲ φατὲ, οὐ δι᾽ ἀπαιδευσίαν οὐδὲ δι᾽ ἄγνοιαν, ἀλλ᾽ ἑκόντας τοὺς ἀδίκους ἀδίκους εἶναι. πάλιν δ᾽ αὖ τολμᾶτε λέγειν, ὡς αἰσχρὸν καὶ θεομισὲς ἡ ἀδικία. πῶς οὖν δή τις τόγε τοιοῦτον κακὸν, ἑκὼν αἱροῖτ᾽ ἄν, ἥττων ὃς ἂν ἦ φατὲ τῶν ἡδονῶν; οὐκοῦν καὶ τοῦτο ἀκούσιον, εἴπερ τὸ νικᾶν ἑκούσιον; ὥστε ἐκ παντὸς τρόπου τό γε ἀδικεῖν, ἀκούσιον ὁ λόγος αἱρεῖ. καὶ δεῖν ἐπιμέλειαν τῆς νῦν πλείω ποιεῖσθαι πάντ᾽ ἄνδρα ἰδίᾳ θ᾽ ἅμα καὶ δημοσίᾳ ξυμπάσας τὰς πόλεις. ταῦτ᾽ οὖν ὦ Σώκρατες ἐγὼ, ὅταν ἀκούω σου θαμὰ λέγοντος, καὶ μάλα ἄγαμαι, καὶ θαυμαστῶς ὡς ἐπαινῶ, καὶ ὁπόταν αὖ φῇς τὸ ἐφεξῆς τούτῳ, τοὺς ἀσκοῦντας μὲν τὰ σώματα, τῆς δὲ ψυχῆς ἠμεληκότας, ἕτερόν τι πράττειν τοιοῦτον, τοῦ μὲν ἄρξοντος, ἀμελεῖν. περὶ δὲ τὸ ἀρξόμενον ἐσπουδακέναι, καὶ ὅτ᾽ ἂν λέγῃς ὡς ὅτῳ τίς μὴ ἐπίσταται χρῆσθαι, κρεῖττον ἐᾶν τὴν τούτου χρῆσιν. εἰ δή τις μὴ ἐπίσταται ὀφθαλμοῖς χρῆσθαι μηδὲ ὠσὶν, μηδὲ ξύμπαντι τῷ σώματι, τούτῳ μήτε ἀκούειν, μήθ᾽ ὁρᾶν, μήτ᾽ ἄλλην χρείαν μηδεμίαν χρῆσθαι τῷ σώματι κρεῖττον, ἢ ὁπῃοῦν χρῆσθαι. καὶ δὴ καὶ περὶ τέχνην ὡσαύτως. ὅς τις γὰρ ἂν δὴ μὴ ἐπίσταται τῇ ἑαυτοῦ λύρᾳ χρῆσθαι, δῆλον ὡς οὐδὲ τῇ τοῦ γείτονος. οὐδὲ ὅς τις μὴ τῇ τῶν ἄλλων, οὐδὲ τῇ ἑαυτοῦ, οὐδ᾽ ἄλλῳ τῶν ὀργάνων οὐδὲ κτημάτων οὐδενί. καὶ τελευτᾷ δὴ καλῶς ὁ λόγος οὗτός σοι, ὡς ὅσ τις ψυχῇ μὴ ἐπίσταται χρῆσθαι, τούτῳ τὸ ἄγειν ἡσυχίαν τῇ ψυχῇ καὶ μὴ ζῆν, κρεῖττον ἢ ζῆν πράττοντι καθ᾽ αὑτόν. εἰ δέ τις ἀνάγκη ζῆν εἴη, δούλῳ ἄμεινον ἢ ἐλευθέρῳ διάγειν τῷ τοιούτῳ τὸν βίον. ἐστὶν ἄρα καθάπερ πλοίου παραδόντι τὰ πηδάλια τῆς διανοίας ἄλλῳ τῷ μαθόντι τὴν τῶν ἀνθρώπων κυβερνητικὴν, ἣν δὴ σὺ πολιτικὴν ὦ Σώκρατες ὀνομάζεις πολλάκις, τὴν αὐτὴν δὴ ταύτην δικαστικήν τε καὶ δικαιοσύνην. ὡς ἐστὶ λέγων τούτοις δὴ τοῖς λόγοις καὶ ἑτέροις τοιούτοις παμπόλλοις, καὶ παγκάλως λεγομένοις, ὡς διδακτὸν ἀρετὴ, καὶ πάντων ἑαυτοῦ δεῖ μάλιστα ἐπιμελεῖσθαι, σχεδὸν οὔτ᾽ ἀντεῖπον πώποτε, οὔτ᾽ οἶμαι μή ποτε ὕστερον ἀντείπω προτρεπτικωτάτους τε ἡγοῦμαι καὶ ὠφελιμωτάτους, καὶ ἀτεχνῶς ὥσπερ καθεύδοντας ἐπεγείρειν ἡμᾶς. προσεῖχον δὴ τὸν νοῦν τὸ μετὰ ταῦτα ὡς ἀκουσόμενος, ἐπανερωτῶν οὔτι σὲ τὸ πρῶτον ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ τῶν ἡλικιωτῶν τε καὶ συνεπιθυμητῶν, ἢ ἑταίρων σῶν. ἢ ὅπως δεῖ πρὸς σὲ περὶ αὐτῶν τὸ τοιοῦτον ὀνομάζειν. τούτων γὰρ τοὺς τι μάλιστα εἶναι δοξαζομένους ὑπὸ σοῦ πρώτους ἐπανηρώτων. πυνθανόμενος τίς ὁ μετὰ ταῦτ᾽ εἴη λόγος καὶ κατὰ σὲ τρόπον τινὰ ὑποτείνων αὐτοῖς. ὦ βέλτιστοι ἔφην. ὑμεῖς πῶς ποτε νῦν ἀποδεχόμεθα τὴν Σωκράτους προτροπὴν ἡμῶν ἐπ᾽ ἀρετήν; ὡς ὄντος μόνου τούτου, ἐπεξελθεῖν δὲ οὐκ ἐν τῷ πράγματι καὶ λαβεῖν αὐτὸ τελέως; ἀλλ᾽ ἡμῖν παρὰ πάντα δὴ τὸν βίον ἔργον τοῦτ᾽ ἔσται, τοὺς μήπω προτετραμμένους προτρέπειν, καὶ ἐκείνους αὖ ἑτέρους, ἢ δεῖ τὸν Σωκράτην καὶ ἀλλήλους ἡμᾶς τὸ μετὰ τοῦτ᾽ ἐπανερωτᾶν, ὁμολογήσαντας τοῦτ᾽ αὐτὸ ἀνθρώπῳ πρακτέον εἶναι. τί τοὐντεῦθεν; πῶς ἄρχεσθαι δεῖν φαμὲν δικαιοσύνης πέρι μαθήσεως; ὥσπερ ἂν εἴ τις ἡμᾶς προὔτρεπε τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι μηδὲν προνοοῦντας ὁρῶν καθάπερ παῖδας, ὡς ἐστὶ τὶς γυμναστικὴ καὶ ἰατρικὴ κἄπειτα ὠνείδιζε λέγων, ὡς αἰσχρὸν πυρῶν μὲν καὶ κριθῶν καὶ ἀμπέλων ἐπιμέλειαν πᾶσαν ποιεῖσθαι, καὶ ὅσα τοῦ σώματος ἕνεκα διαπονούμεθά τε καὶ κτώμεθα, τούτου δ᾽ αὐτοῦ μηδὲ μίαν τέχνην μηδὲ μηχανὴν, ὅπως ὡς βέλτιστον ἔσται τὸ σῶμα ἐξευρίσκειν, καὶ ταῦτα οὔσαν. εἰ δ᾽ ἐπανηρόμεθα τὸν ταῦθ᾽ ἡμᾶς προτρέποντα, λέγεις δὲ εἶναι τίνας ταύτας τὰς τέχνας, εἶπεν ἂν ἴσως, ὅτι γυμναστικὴ καὶ ἰατρική. καὶ νῦν δὴ τίνα φαμὲν εἶναι τὴν ἐπὶ τῇ τῆς ψυχῆς ἀρετῇ τέχνην λεγέσθω. ὁ δὴ δοκῶν αὐτῶν ἐρρωμενέστατος εἶναι, πρὸς ταῦτα ἀποκρινόμενος, εἶπέ μοι, ταύτην τὴν τέχνην εἶναι, ἥνπερ ἀκούεις σὺ λέγοντος ἔφη Σωκράτους, οὐκ ἄλλην ἢ δικαιοσύνην. εἰπόντος δέ μου, μή μοι τὸ ὄνομα μόνον εἴπῃς, ἀλλὰ ὧδε. ἰατρική πού τις λέγεται τέχνη, ταύτης δ᾽ ἐστὶ διττὰ τὰ ἀποτελούμενα, τὸ μὲν ἰατροὺς ἀεὶ πρὸς τοῖς οὖσιν ἑτέρους ἐξεργάζεσθαι. τὸ δὲ ὑγίειαν. ἔστι δὲ τούτων θάτερον, οὐκέτι τέχνη. τῆς τέχνης δὲ τῆς διδασκούσης τε καὶ διδασκομένης ἔργον, ὃ δὴ λέγομεν ὑγίειαν. καὶ τεκτονικῆς δὲ κατὰ ταυτὰ, οἰκία τε καὶ τεκτονική. τὸ μὲν ἔργον, τὸ δὲ δίδαγμα. τῆς δὴ δικαιοσύνης ὡσαύτως τὸ μὲν δικαίους ἔστω ποιεῖν καθάπερ ἐκείνους τεχνίτας ἑκάστους. τὸ δ᾽ ἕτερον, ὃ δύναται ποιεῖν ἡμῖν ἔργον ὁ δίκαιος, τί τοῦτο φαμέν; εἰπέ. οὗτος μὲν ὡς οἶμαι τὸ συμφέρον ἀπεκρίνατο, ἄλλος δὲ τὸ δέον. ἕτερος δὲ τὸ ὠφέλιμον. ὁ δὲ τὸ λυσιτελοῦν. ἐπανῄειν δὴ ἐγὼ λέγων, ὅτι κἀκεῖ τά γε ὀνόματα ταῦτ᾽ ἐστὶν ἐν ἑκάστῃ τῶν τεχνῶν, ὀρθῶς πράττειν λυσιτελοῦντα ὠφέλιμα, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα. ἀλλὰ πρὸς ὅτι ταῦτα πάντα τείνει ἐρεῖ τὸ ἴδιον ἑκάστη τέχνη, οἷον ἡ τεκτονικὴ, τὸ εὖ, τὸ καλῶς, τὸ δεόντως, ὥστε τὰ ξύλινα φήσει σκεύη γίγνεσθαι. ἃ δὴ οὐκ ἔστι τέχνη. λεγέσθω δὴ καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης ὡσαύτως. τελευτῶν ἀπεκρίνατό τις ὦ Σώκρατές μοι τῶν σῶν ἑταίρων. ὃς δὴ κομψότατα ἔδοξεν εἰπεῖν, ὅτι τοῦτ᾽ εἴη τὸ τῆς δικαιοσύνης ἴδιον ἔργον, ὃ τῶν ἄλλων οὐδεμιᾶς φιλίαν ἐν ταῖς πόλεσι ποιεῖν. οὗτος δ᾽ αὖ ἐρωτώμενος, τὴν φιλίαν ἀγαθὸν τ᾽ ἔφη εἶναι καὶ οὐδέποτε κακόν. τὰς δὲ τῶν παίδων φιλίας καὶ τὰς τῶν θηρίων ἃς ἡμεῖς τοῦτο τοὔνομα ἐπονομάζομεν, οὐκ ἀπεδέχετο

 εἶναι

εἶναι φιλίας ἐπανερωτώμενος. συνέβαινε γὰρ αὐτῷ, τὰς πλείω τὰς τοιαύτας βλαβερὰς, ἢ ἀγαθὰς εἶναι· φεύγων δὴ τὸ τοιοῦτον. οὐδὲ φιλίας ἔφη τὰς τοιαύτας εἶναι, ψευδῶς δὲ ὀνομάζειν αὐτὰς τοὺς οὕτως ὀνομάζοντας. τὴν δὲ ὄντως καὶ ἀληθῶς φιλίαν, εἶναι σαφέστατα ὁμόνοιαν. τὴν δὲ ὁμόνοιαν ἐρωτώμενος, εἰ ὁμοδοξίαν εἶναι λέγοι, ἢ ἐπιστήμην, τὴν μὲν ὁμοδοξίαν ἠτίμαζεν. ἠναγκάζοντο γὰρ πολλαὶ καὶ βλαβεραὶ γίγνεσθαι ὁμοδοξίαι ἀνθρώπων. τὴν δὲ φιλίαν, ἀγαθὸν ὡμολογήκει πάντως εἶναι καὶ δικαιοσύνης ἔργον, ὥστε ταὐτὸν ἔφησεν εἶναι ὁμόνοιαν καὶ ἐπιστήμην οὖσαν, ἀλλ' οὐ δόξαν. ὅτε δὴ ἐνταῦθα ἦμεν τοῦ λόγου, ἀποροῦντες οἱ παρόντες, ἱκανοὶ ἦσαν ἐπιπλήττειν τε αὐτῷ καὶ λέγειν ὅτι περιδεδράμηκεν εἰς ταὐτὸν ὁ λόγος τοῖς πρώτοις, καὶ ἔλεγον ὅτι καὶ ἡ ἰατρικὴ ὁμόνοιά τίς ἐστι καὶ ἅπασαι αἱ τέχναι, καὶ περὶ ὅτου εἰσίν, ἔχουσι λέγειν. τὴν δὲ ὑπὸ σοῦ λεγομένην δικαιοσύνην, ἢ ὁμόνοιαν, ὅπου τείνουσά ἐστι, διαπέφευγε, καὶ ἄδηλον αὐτῆς, ὅτι ποτ' ἐστὶ τὸ ἔργον. ταῦτα ὦ Σώκρατες ἐγὼ τελευτῶν καὶ σὲ αὐτὸν ἠρώτων. καὶ εἶπές μοι δικαιοσύνης εἶναι, τοὺς μὲν ἐχθροὺς βλάπτειν, τοὺς δὲ φίλους εὖ ποιεῖν. ὕστερον δὲ ἐφάνη βλάπτειν γε οὐδέ ποτε ὁ δίκαιος οὐδένα. πάντα γὰρ ἐπ' ὠφελίᾳ πάντας δρᾶν. ταῦτα δὲ οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δίς, ἀλλὰ πολὺν δὴ ὑπομείνας χρόνον καὶ λιπαρῶν, ἀπείρηκα. νομίσας σὲ τὸ μὲν προτρέπειν εἰς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν, κάλλιστ' ἀνθρώπων δρᾶν. δυοῖν δὲ θάτερον, ἢ τοσοῦτον μόνον δύνασθαι, μακρότερον δὲ οὐδέν, ὃ γένοιτ' ἂν καὶ περὶ ἄλλην ἡντιναοῦν τέχνην, οἷον μὴ ὄντα κυβερνήτην καταμελετῆσαι τὸν ἔπαινον περὶ αὐτῆς ὡς πολλοῦ τοῖς ἀνθρώποις ἀξία, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ὡσαύτως. ταὐτὸν δὴ καὶ σοί τις ἐπενέγκοι τάχ' ἂν περὶ δικαιοσύνης ὡς οὐ μᾶλλον ὄντι δικαιοσύνης ἐπιστήμονι, διότι καλῶς αὐτὴν ἐγκωμιάζεις. οὐ μὴν τό γε ἐμόν, οὕτως ἔχει. δυοῖν δὲ θάτερον, ἢ οὐκ εἰδέναι σε, ἢ οὐκ ἐθέλειν αὐτῆς ἐμοὶ κοινωνεῖν. διὰ ταῦτα δὴ καὶ πρὸς Θρασύμαχον οἶμαι πορεύσομαι, καὶ ἄλλοσε ὅπῃ δύναμαι, ἀπορῶν. ἐπεὶ εἴγ' ἐθέλεις σὺ τούτων μὲν ἤδη παύσασθαι πρὸς ἐμὲ τῶν λόγων τῶν προτρεπτικῶν, οἷον δὲ εἰ περὶ γυμναστικῆς προτετραμμένος ἦ τοῦ σώματος δεῖν μὴ ἀμελεῖν, τὸ ἐφεξῆς ἂν τῷ προτρεπτικῷ λόγῳ ἔλεγες, οἷον τὸ σῶμά μου φύσει ὂν οἵας θεραπείας δεῖται, καὶ νῦν δὴ ταὐτὸν γιγνέσθω. θὲς τὸν Κλειτοφῶντα ὁμολογοῦντα ὡς ἔστι καταγέλαστον τῶν μὲν ἄλλων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι, ψυχῆς δὲ ἧς ἕνεκα τἄλλα διαπονούμεθα, ταύτης ἠμεληκέναι. καὶ τἄλλα πάντα οἴου με νῦν οὕτως εἰρηκέναι τὰ τούτοις ἑξῆς, ἃ καὶ νῦν δὴ διῆλθον, καὶ σοῦ δεόμενος λέγω μηδαμῶς ἄλλως ποιεῖν. ἵνα μὴ καθάπερ νῦν, τὰ μὲν ἐπαινῶ σε πρὸς Λυσίαν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, τὰ δέ τι καὶ ψέγω. μὴ μὲν γὰρ προτετραμμένῳ σε ἀνθρώπῳ, ὦ Σώκρατες ἄξιον εἶναι τοῦ παντὸς φήσω. προτετραμμένῳ δέ, σχεδὸν καὶ ἐμπόδιον [illegible]λος ἀρετῆς ἐλθόντα, εὐδαίμονα γενέσθαι.

ΚΛΕΙΤΟΦΩΝ, Ἢ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ.

ΟΡΟΙ.

ΑΪΔΙΟΝ τό, κατὰ πάντα χρόνον καὶ πρότερον ὄν, καὶ νῦν μὴ διεφθαρμένον. Θεός, ζῶον ἀθάνατον αὐταρκὲς πρὸς εὐδαιμονίαν, οὐσία ἀΐδιος τῆς τἀγαθοῦ φύσεως αἰτία. Γένεσις, κίνησις εἰς οὐσίαν, μετάληψις οὐσίας, πόρευσις εἰς τὸ εἶναι. Ἥλιος, πῦρ οὐράνιον, ὃ μόνον ἀπ' ἠοῦς μέχρι δείλης τοῖς αὐτοῖς ἐστιν ὁρᾶσθαι. ζῶον ἀΐδιον, ἔμψυχον, ἄστρον ἡμεροφανὲς τὸ μέγιστον. Χρόνος, ἡλίου κίνησις, μέτρον φορᾶς. Ἡμέρα, ἡλίου πορεία, ἀπ' ἀνατολῶν εἰς δυσμάς. Φῶς, τοὐναντίον νυκτί. Ἕως, ἡμέρας ἀρχή, τὸ πρῶτον φῶς ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Μεσημβρία, χρόνος ἐν ᾧ τῶν σωμάτων αἱ σκιαί, ἐλαχίστου μήκους κοινωνοῦσι. Δείλη, ἡμέρας τελευτή. Νύξ, σκότος τοὐναντίον ἡμέρᾳ ἡλίου στέρησις. Τύχη, φορὰ ἐξ ἀδήλου εἰς ἄδηλον, καὶ ἐκ τοῦ αὐτομάτου, αἰτία δαιμονίας πράξεως. Γῆρας, φθίσις ἐμψύχου, ὑπὸ χρόνου γιγνομένη. Πνεῦμα, κίνησις ἀέρος περὶ τὴν γῆν. Ἀήρ, στοιχεῖον οὗ πᾶσαι αἱ κατὰ τόπον κινήσεις κατὰ φύσιν εἰσίν. Οὐρανός, σῶμα περιέχον πάντα τὰ αἰσθητά, πλὴν αὐτοῦ τοῦ ἀνωτάτου ἀέρος. Ψυχή, τὸ αὐτὸ ἑαυτὸ κινοῦν, αἰτία κινήσεως ζωτικῆς ζώων. Δύναμις, τὸ καθ' αὑτὸ ποιητικόν. Ὄψις, ἕξις διακριτικὴ σωμάτων. Ὀσοῦν, μυελὸς ὑπὸ θερμοῦ παγείς.

Στοιχεῖον, τὸ συνάγον καὶ διαλῦον τὰ σύνθετα. Ἀρετή, διάθεσις ἡ βελτίστη· ἕξις θνητοῦ ζώου, καθ' αὑτὴν ἐπαινετή. Ἕξις, καθ' ἣν τὸ ἔχον ἀγαθὸν λέγεται. Κοινωνία, νόμων δικαία διάθεσις. καθ' ἣν τὸ ἔχον διακείμενον τελέως, σπουδαῖον λέγεται. Ἕξις, ποιητικὴ εὐνομίας. Φρόνησις, δύναμις ποιητικὴ καθ' αὑτὴν τῆς ἀνθρώπου εὐδαιμονίας. ἐπιστήμη ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ἐπιστήμη, ποιητικὴ εὐδαιμονίας. διάθεσις καθ' ἣν κρίνομεν, τί πρακτέον, καὶ τί οὐ πρακτέον. Δικαιοσύνη, ὁμόνοια τῆς ψυχῆς πρὸς αὑτήν, καὶ εὐταξία τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν πρὸς ἄλληλά τε καὶ περὶ ἄλληλα. ἕξις διανεμητικὴ τοῦ καθ' ἀξίαν ἑκάστῳ. ἕξις καθ' ἣν ὁ ἔχων προαιρετικός ἐστι τῶν φαινομένων αὐτῷ δικαίων. ἕξις ἐν βίῳ, νόμου ὑπήκοος. ἰσότης κοινωνική, ἕξις ὑπηρετικὴ ὀρθῶν νόμων. Σωφροσύνη, μέ-

τριότης

πραότης τῆς ψυχῆς, περὶ τὰς ἐν αὐτῇ κατὰ φύσιν γιγνομένας ἐπιθυμίας τε καὶ ἡδονάς. εὐαρμοστία καὶ εὐταξία ψυχῆς, πρὸς τὰς κατὰ φύσιν ἡδονὰς καὶ λύπας. συμφωνία ψυχῆς, πρὸς τὸ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι. αὐτοπραγία κατὰ φύσιν, εὐταξία ψυχῆς, λογιστικὴ ὁμιλία ψυχῆς περὶ καλῶν καὶ αἰσχρῶν ἕξις, καθ' ἣν ὁ ἔχων αἱρετικός ἐστι καὶ εὐλαβητικὸς ὧν χρή. Ἀνδρεία, ἕξις ψυχῆς ἀκίνητος ὑπὸ φόβου. θάρσος πολεμικόν, ἐπιστήμη τῶν κατὰ πόλεμον πραγμάτων. ἐγκράτεια ψυχῆς πρὸς τὰ φοβερὰ καὶ δεινά. τόλμα ὑπηρετικὴ φρονήσεως. εὐθαρσία, ἐπὶ θανάτου προσδοκίᾳ ἕξις διαφυλακτικὴ διαλογισμῶν ὀρθῶν ἐν κινδύνοις. ῥώμη, πρὸς κίνδυνον ἀντίῤῥοπος. ῥώμη καρτερικὴ πρὸς ἀρετήν. ἠρεμία ψυχῆς περὶ τὰ δεινὰ καὶ θαρσαλέα, κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον φαινόμενα, σωτηρία δογμάτων ἀδήλων περὶ τὰ δεινά, καὶ ἐμπειρία πολέμου. ἕξις ἐμμενετικὴ νόμου. Ἐγκράτεια, δύναμις ὑπομονητικὴ λύπης. ἀκολούθησις τοῦ ὀρθοῦ λογισμοῦ. δύναμις ἀνυπέρβλητος τοῦ ὑποληφθέντος τῷ ὀρθῷ λογισμῷ.

Αὐτάρκεια τελειότης κτήσεως ἀγαθῶν. ἕξις καθ' ἣν οἱ ἔχοντες αὐτοὶ αὐτῶν ἄρχουσιν. Ἐπιείκεια, δικαίων καὶ συμφερόντων ἐλάττωσις. μετριότης ἐν συμβολαίοις. εὐταξία ψυχῆς λογιστικῆς πρὸς τὰ καλὰ καὶ αἰσχρά. Καρτερία, ὑπομονὴ λύπης, ἕνεκα τοῦ καλοῦ. ὑπομονὴ πόνων ἕνεκα τοῦ καλοῦ.

Θάρσος, ἀπροσδοκία κακοῦ, ἀνεκπληξία, διὰ κακοῦ παρουσίαν. Ἀλυπία, ἕξις καθ' ἣν ἀνέμπτωτοί ἐσμεν εἰς λύπας. Φιλοπονία, ἕξις ἀποτελεστικὴ, οὗ ἂν προέληται. καρτερία ἑκούσιος. ἕξις ἀδιάβλητος πρὸς πόνον. Αἰδὼς, τολμήσεως ὑποχώρησις ἑκουσία δικαίως, καὶ πρὸς τὸ βέλτιστον φανὲν καταλαβὴ ἑκουσίου τοῦ βελτίστου. εὐλάβεια ὀρθοῦ ψόγου. Ἐλευθερία, ἡγεμονία βίου. αὐτοκράτεια ἐπὶ παντί. ἐξουσία τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἐν βίῳ. ἀφειδία ἐν χρήσει καὶ ἐν κτήσει οὐσίας. Ἐλευθεριότης, ἕξις πρὸς τὸ χρηματίζεσθαι ὡς δεῖ. πρόσθεσις, ἡ κτῆσις οὐσίας ὡς χρή. Πραότης, κατάστασις κινήσεως τῆς ὑπ' ὀργῆς. κρᾶσις ψυχῆς σύμμετρος. Κοσμιότης, ὕπειξις ἑκούσιος πρὸς τὸ φανὲν βέλτιστον. εὐταξία περὶ κίνησιν σώματος. Εὐδαιμονία, ἀγαθὸν ἐκ πάντων ἀγαθῶν συγκείμενον. δύναμις αὐτάρκης πρὸς τὸ εὖ ζῆν. τελειότης κατ' ἀρετήν, ὠφέλεια αὐτάρκης ζώου. Μεγαλοπρέπεια, ἀξίωσις κατὰ λογισμὸν ὀρθὸν τὸν σεμνότατον. Ἀγχίνοια, εὐφυΐα ψυχῆς, καθ' ἣν ὁ ἔχων στοχαστικός ἐστιν ἑκάστου τοῦ δέοντος. ὀξύτης νοῦ. Χρηστότης, ἤθους ἀπλαστία μετ' εὐλογίας, ἤθους σπουδαιότης. Καλοκαγαθία, ἕξις προαιρετικὴ τῶν βελτίστων. Μεγαλοψυχία, χρῆσις τοῖς συμβαίνουσιν ἀστεία. μεγαλοπρέπεια ψυχῆς μετὰ λόγου. Φιλανθρωπία, ἕξις εὐάγωγος ἤθους πρὸς ἀνθρώπου φιλίαν. ἕξις εὐεργετικὴ ἀνθρώπων. Εὐσέβεια, δικαιοσύνη περὶ θεούς. δύναμις θεραπευτικὴ θεῶν. ἑκούσιος περὶ θεῶν τιμῆς ὑπόληψις. ὀρθὴ ἐπιστήμη τῆς περὶ θεῶν τιμῆς. Ἀγαθόν, τὸ αὐτοῦ ἕνεκεν. Ἀφοβία, ἕξις καθ' ἣν ἀνέμπτωτοί ἐσμεν εἰς φόβους. Ἀπάθεια, ἕξις καθ' ἣν ἀνέμπτωτοί ἐσμεν εἰς πάθη. Εἰρήνη, ἡσυχία ἐπ' ἔχθρας πολεμικάς. Ῥᾳθυμία, ῥᾳστώνη ψυχῆς. ἀπάθεια τοῦ θυμοειδοῦς. Δεινότης, διάθεσις, καθ' ἣν ὁ ἔχων, στοχαστικός ἐστι τοῦ ἰδίου τέλους. Φιλία, ὁμόνοια ὑπὲρ καλῶν καὶ δικαίων. προαίρεσις βίου τοῦ αὐτοῦ. ὁμοδοξία, περὶ προαιρέσεως καὶ πράξεως. ὁμόνοια περὶ βίου κοινωνίαν μετ' εὐνοίας. κοινωνία τοῦ εὖ ποιῆσαι καὶ παθεῖν. Εὐγένεια, ἀρετὴ εὐγενοῦς ἤθους. εὐαγωγία ψυχῆς πρὸς λόγους καὶ πράξεις. Αἵρεσις, δοκιμασία ὀρθή. Εὔνοια, αἵρεσις, ἀνθρώπου πρὸς ἄνθρωπον ἀσπασμός. Οἰκειότης, ταυτοῦ γένους κοινωνία. Ὁμόνοια, κοινωνία τῶν ὄντων ἁπάντων. συμφωνία νοημάτων καὶ ὑπολημμάτων. Ἀγάπησις, ἀπόδεξις παντελής. Πολιτικὴ ἐπιστήμη, καλῶν καὶ συμφερόντων. ἐπιστήμη ποιητικὴ δικαιοσύνης ἐν πόλει. Ἑταιρεία, φιλία κατὰ συνήθειαν ἐν τοῖς καθ' ἡλικίαν γεγενημένοις. Εὐβουλία, ἀρετὴ λογισμοῦ σύμφυτος. Πίστις, ὑπόληψις ὀρθὴ τοῦ οὕτως ἔχειν ὡς αὐτῷ φαίνεται. βεβαιότης ἤθους. Ἀλήθεια, ἕξις ἐν καταφάσει καὶ ἀποφάσει, ἐπιστήμη ἀληθῶν. Βούλησις, ἔφεσις μετὰ λόγου ὀρθοῦ. ὄρεξις εὔλογος. ὄρεξις μετὰ λόγου κατὰ φύσιν. Συμβούλευσις, παραίνεσις ἑτέρῳ περὶ πράξεως, τίνα δεῖ τρόπον πράττειν. Εὐκαιρία, χρόνου ἐπίταξις, ἐν ᾧ χρὴ παθεῖν ἢ ποιῆσαι. Εὐλάβεια, φυλακὴ κακοῦ. ἐπιμέλεια φυλακῆς. Τάξις, ἐργασίας ὁμοιότης τῶν πρὸς ἄλληλα πάντων ὄντων. συμμετρία κοινωνίας. αἰτία τῶν πρὸς ἄλληλα πάντων ὄντων. συμμετρία πρὸς τὸ μαθεῖν. Πρόσεξις, συντονία ψυχῆς πρὸς τὸ καταμαθεῖν. Εὐφυΐα, τάχος μαθήσεως, γέννησις φύσεως ἀγαθή. ἀρετὴ ἐν φύσει. Εὐμάθεια, εὐφυΐα ψυχῆς πρὸς τάχος μαθήσεως.

Δίκη, ἀπόβασις κυρία περὶ ἀμφισβητουμένου πράγματος. Νόμος, ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ ἀδικεῖν, ἢ μή. Εὐνομία, πειθαρχία νόμων σπουδαίων. Εὐφροσύνη, ἐπὶ τοῖς τοῦ σώφρονος ἔργοις χαρά. Τιμή, δόσις ἀγαθῶν ἐν ταῖς δι' ἀρετὴν πράξεσι διδομένων. ἀξίωμα ἀπ' ἀρετῆς. σχῆμα σεμνότητος. τήρησις ἀξιωμάτων. Προθυμία, ἐμφανισμὸς προαιρέσεως πρακτικῆς. Χάρις, εὐεργεσία ἑκούσιος. ἀπόδοσις ἀγαθοῦ ὑπουργίας ἐν καιρῷ. Ὁμόνοια, δόξα ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων ὡς δεῖ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι. Πολιτεία, κοινωνία πλήθους ἀνθρώπων. αὐτάρκης πρὸς εὐδαιμονίαν. κοινωνία πλήθους ἔννομος. Πρόνοια, παρασκευὴ πρὸς μέλλοντά τινα. Βουλή, σκέψις περὶ τῶν μελλόντων ὡς συμφέρει. Νίκη, δύναμις κρατητικὴ περὶ ἀγωνίαν. Εὐπορία, εὐκρίνεια κρατητικὴ τοῦ λογιζομένου. Δωρεά, ἀλλαγὴ χάριτος. Καιρός, χρόνου ἀκμὴ πρὸς τὸ συμφέρον. χρόνος ἀγαθοῦ τι-

νος συνεργός. Μνήμη, διάθεσις ψυχῆς φυλακτικὴ τῆς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσης ἀληθείας. Ἔννοια, συντονία διανοίας. Νόησις, ἀρχὴ ἐπιστήμης. Ἁγνεία, εὐλάβεια τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς ἁμαρτημάτων. ἡ θεοῦ τιμῆς κατὰ φύσιν θεραπεία. Μαντεία, ἐπιστήμη προδηλωτικὴ πράξεως, ἄνευ ἀποδείξεως.

Μαντική, ἐπιστήμη θεωρητικὴ τοῦ ὄντος καὶ μέλλοντος ζώῳ θνητῷ. Σοφία, ἐπιστήμη ἀνυπόθετος. ἐπιστήμη τῶν ἀεὶ ὄντων. ἐπιστήμη θεωρητικὴ τῆς τῶν ὄντων αἰτίας. Φιλοσοφία, ἡ τῶν ὄντων ἀεὶ ἐπιστήμης ὄρεξις. θεωρητικὴ τοῦ ἀληθοῦς, πῶς ἀληθές. ἐπιμέλεια ψυχῆς μετὰ λόγου ὀρθοῦ. Ἐπιστήμη, ὑπόληψις ψυχῆς ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου. δύναμις ὑποληπτικὴ περί τινος ἢ τινῶν ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου. λόγος ἀληθὴς ἐπὶ διανοίᾳ ἀμετάπτωτος. Δόξα, ὑπόληψις μετὰ πίστεως ὑπὸ λόγου. λογιστικὴ φορά. διάνοια, ἐμπίπτουσα εἰς ψεῦδος καὶ ἀληθὲς ὑπὸ λόγου. Αἴσθησις, ψυχῆς φορά, νοῦ κίνησις. ψυχῆς διὰ σώματος εἰσάγγελσις εἰς ὥρας ἀνθρώποις, ἀφ' ἧς γίγνεται ψυχῆς ἄλογος δύναμις γνωριστικὴ διὰ σώματος. Ἕξις, διάθεσις ψυχῆς. καθ' ἣν ποιοί τινες λεγόμεθα. Φωνή, ῥεῦμα διὰ στόματος ἀπὸ διανοίας. Λόγος, φωνὴ ἐγγράμματος φραστικὴ ἑκάστου τῶν ὄντων. διάλεκτος σύνθετος ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἄνευ μέλους. Ὄνομα, διάλεκτος ἀσύνθετος ἑρμηνευτικὴ τοῦ τε κατὰ τῆς οὐσίας κατηγορουμένου, καὶ παντὸς τοῦ μὴ καθ' ἑαυτὸ λεγομένου. Διάλεκτος, φωνὴ ἀνθρώπου ἐγγράμματος, καὶ σημεῖόν τι κοινὸν ἑρμηνευτικὸν ἄνευ μέλους. Συλλαβή, ἀνθρωπίνης φωνῆς ἄρθρον ἐγγράμματον. Ὅρος, λόγος ἐκ διαφορᾶς καὶ γένους συγκείμενος. Τεκμήριον, ἀπόδειξις ἀφανοῦς. Ἀπόδειξις, λόγος συλλογιστικὸς ἀληθής. λόγος ἐμφανιστικὸς διὰ προγινωσκομένων. Στοιχεῖον, φωνῆς φωνὴ ἀσύνθετος. αἰτία ταῖς ἄλλαις φωναῖς, τοῦ φωνὰς εἶναι. Ὠφέλιμον, τὸ αἴτιον τοῦ εὖ πάσχειν. τὸ αἴτιον ἀγαθοῦ. Συμφέρον, τὸ εἰς ἀγαθὸν φέρον. Καλόν, τὸ ἀγαθόν. Ἀγαθόν, τὸ αἴτιον σωτηρίας τοῖς οὖσι. τὸ αἴτιον παντὸς τοῦ πρὸς αὐτό, ἀφ' οὗ συμβαίνει ἃ χρὴ αἱρεῖσθαι. Σῶφρον, τὸ κόσμιον τῆς ψυχῆς. Δίκαιον, νόμου τάγμα ποιητικὸν δικαιοσύνης. Ἑκούσιον, τὸ αὐτὸ προσαγωγόν. τὸ καθ' αὑτὸ αἱρετόν, κατὰ διάνοιαν ἀποτελούμενον. Ἐλεύθερον, τὸ ἄρχον αὐτοῦ. Μέτριον, τὸ μέσον ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως καὶ κατὰ τέχνην ἀρκοῦν. Μέτρον, τὸ μέσον ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως. ἆθλον, ἀρετῆς γέρας. τὸ ἑαυτοῦ ἕνεκα αἱρετόν. Ἀθανασία, οὐσία ἔμψυχος καὶ ἀΐδιος μονή. Ὅσιον, θεράπευμα θεοῦ, ἀρεστὸν θεῷ. Ἑορτή, χρόνος ἱεροὺς κατὰ νόμους. Ἄνθρωπος, ζῶον ἄπτερον, δίπουν, πλατυώνυχον ὃ μόνον τῶν ὄντων, ἐπιστήμης τῆς κατὰ λόγους δεκτικόν ἐστι.

Θυσία, θεῷ δόμα θύματος. Εὐχή, αἴτησις ἀνθρώποις ἀγαθῶν, ἢ δοκούντων παρὰ θεοῖς. Βασιλεύς, ἄρχων κατὰ νόμους ἀνυπεύθυνος, πολιτικῆς κατασκευῆς ἄρχων. Ἀρχή, ἐπιμέλεια τοῦ παντός. Ἐξουσία, ἐπιτροπὴ νόμου. Νομοθέτης, ποιητὴς νόμων καθ' οὓς δεῖ πολιτεύεσθαι. Νόμος, δόγμα πλήθους πολιτικὸν οὐκ εἴς τινα χρόνον ἀφωρισμένον. Ὑπόθεσις, ἀρχὴ ἀναπόδεικτος. συγκεφαλαίωσις λόγου. Ψήφισμα, δόγμα πολιτικὸν εἴς τινα χρόνον ἀφωρισμένον. Πολιτικός, ἐπιστήμων πόλεως κατασκευῆς. Πόλις, οἴκησις πλήθους ἀνθρώπων κοινοῖς δόγμασι χρωμένων. πλῆθος ἀνθρώπων, ὑπὸ νόμον τὸν αὐτὸν ὄντων. Πόλεως ἀρετή, κατάστασις ὀρθῆς πολιτείας. Πολεμική, ἐμπειρία πολέμου. Συμμαχία, κοινωνία πολέμου. Σωτηρία, περιποίησις ἀβλαβής.

Τύραννος, ἄρχων πόλεως κατὰ τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν. Σοφιστής, νέων πλουσίων ἐνδόξων ἔμμισθος θηρευτής. Πλοῦτος, κτῆσις σύμμετρος πρὸς εὐδαιμονίαν. περιουσία χρημάτων εἰς εὐδαιμονίαν συντεινόντων. Παρακαταθήκη, δόμα μετὰ πίστεως. Κάθαρσις, ἀπόκρισις χειρόνων ἀπὸ βελτιόνων. Νικᾶν, κρατεῖν διαφερόμενον. Ἀγαθὸς ἄνθρωπος ὁ τοιοῦτος, οἷος ἀνθρώπῳ τἀγαθὰ ἐπιτελεῖν. Σώφρων, ὁ μετρίας ἐπιθυμίας ἔχων. Ἐγκρατής, ὁ κρατῶν ἀντιτεινόντων τῶν τῆς ψυχῆς μορίων παρὰ ὀρθῷ λογισμῷ. Σπουδαῖος, ὁ τελέως ἀγαθός, ὁ ἔχων τὴν αὐτοῦ ἀρετήν. Σύννοια, διάνοια μετὰ λύπης ἄνευ λόγου. Δυσμαθία, βραδυτὴς ἐν μαθήσει. Δεσποτεία, ἀρχὴ ἀνυπεύθυνος δικαία. Ἀφιλοσοφία, ἕξις καθ' ἣν ὁ ἔχων, μισολόγος ἐστί. Φόβος, ἔκπληξις ψυχῆς ἐπὶ κακοῦ προσδοκίᾳ. Θυμός, ὁρμὴ βίαιος ἄνευ λογισμοῦ. Νοῦς τάξεως ψυχῆς ἀλογίστου.

Ἔκπληξις, φόβος ἐπὶ προσδοκίᾳ κακοῦ. Κολακεία, ὁμιλία ἡ πρὸς ἡδονὴν ἄνευ τοῦ βελτίστου. ἕξις ὁμιλητικὴ πρὸς ἡδονήν, ὑπερβάλλουσα τὸ μέτριον. Ὀργή, παράκλησις τοῦ θυμικοῦ εἰς τὸ τιμωρεῖσθαι.

Ὕβρις, ἀδικία πρὸς ἀτιμίαν φέρουσα. Ἀκρασία, ἕξις βιαστικὴ παρὰ τὸν ὀρθὸν λογισμόν, πρὸς τὰ δοκοῦντα ἡδέα εἶναι. Ὄκνος, φυγὴ πόνων ἀρχῆς. Δειλία, ἀντιληπτικὴ ὁρμῆς πρώτη τοῦ εἶναι αἰτία. Διαβολή, διάστασις φίλων λόγῳ. Καιρός, ἐν ᾧ ἕκαστον ἐπιτήδειον παθεῖν ἢ ποιῆσαι.

Ἀδικία, ἕξις ὑπεροπτικὴ νόμων. Ἔνδεια, ἐλάττωσις τῶν ἀγαθῶν. Αἰσχύνη, φόβος ἐπὶ προσδοκίᾳ ἀδοξίας. Ἀλαζονεία, ἕξις προσποιητικὴ ἀγαθοῦ, ἢ ἀγαθῶν τῶν μὴ ὑπαρχόντων. Ἁμαρτία, πρᾶξις, παρὰ τὸν ὀρθὸν λογισμόν. Φθόνος, λύπη ἐπὶ φίλων ἀγαθοῖς ἢ οὖσιν ἢ ποτὲ γεγενημένοις.

Ἀναισχυντία, ἕξις ψυχῆς ὑπομονητικὴ ἀδοξίας, ἕνεκα κέρδους. Θρασύτης, ὑπερβολὴ θράσους πρὸς φόβους οὓς μὴ δεῖ. Φιλοτιμία, ἕξις ψυχῆς προετικὴ πάσης δαπάνης ἄνευ λογισμοῦ. Κακοφυΐα, κακία ἐν φύσει, καὶ ἁμαρτία τοῦ κατὰ φύσιν. νόσος τοῦ κατὰ φύσιν. Ἐλπίς, προσδοκία ἀγαθοῦ.

γαθοῦ. Μανία, ἕξις φθαρτικὴ ἀληθοῦς ὑπολήψεως. Λαλιά, ἀκρασία λόγου ἄλογος. Ἐναντιότης, τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος κατά τινα διαφορὰν πιπτόντων ἡ πλείστη διάστασις. Ἀκούσιον, τὸ παρὰ διάνοιαν ἀποτελούμενον. Παιδεία, δύναμις θεραπευτικὴ ψυχῆς. Παίδευσις, παιδείας παράδοσις. Νομοθετικὴ ἐπιστήμη, ποιητικὴ πόλεως εὐπαγής. Νουθέτησις, λόγος ἐπιτιμητικὸς ἀπὸ γνώμης. λόγος ἁμαρτίας ἀποτροπῆς ἕνεκεν. Βοήθεια, κακοῦ κώλυσις ὄντος ἢ γινομένου. Κόλασις, ψυχῆς θεραπεία περὶ ἁμαρτήματι γινομένῳ. Δύναμις, ὑπεροχὴ ἐν πράξει ἢ ἐν λόγῳ. Ἕξις, καθ' ἣν τὸ ἔχειν δυνατόν ἐστιν. Ἰσχὺς κατὰ φύσιν σώζειν, ἢ περὶ ποιεῖν ἀβλαβῆ.

ἘΠΙΣΤΟΛΑῚ ΠΛΆΤΩΝΟΣ.

ΔΊΩΝ ΔΙΟΝΥΣΊΩ ΕΥ͂ ΠΡΆΤΤΕΙΝ. Α.

ΔΙΑΤΡΊΨΑΣ ἐγὼ παρ' ὑμῖν χρόνον τοσοῦτον, καὶ διοικῶν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν πεπιστευμένος, πάντων μάλιστα τὰς ὠφελείας ὑμῶν λαμβανόντων, τὰς διαβολὰς δυσχερεῖς οὔσας ὑπέμενον. ᾔδειν γὰρ ὅτι τῶν ὠμοτέρων οὐδὲν ἐμοῦ συνεθέλοντος, ὑμῖν δόξει πεπρᾶχθαι. πάντες γὰρ οἱ συμπολιτευόμενοι μεθ' ὑμῶν, ὑπάρχουσί μοι μάρτυρες. ὧν ἐγὼ πολλοῖς συνηγωνισάμην, ἀπολύσας αὐτοὺς οὐ σμικρᾶς ζημίας. αὐτοκράτωρ δὲ πολλάκις τὴν ὑμετέραν πόλιν διαφυλάξας, ἀπεπέμφθην ἀτιμότερον, ἢ πτωχὸν ὑμῶν ἀποστέλλοντων προσήκει, καὶ κελευόντων ἐκπλεῦσαι, τοσοῦτον παρ' ὑμῖν διατρίψαντα χρόνον. ἐγὼ μὲν οὖν περὶ ἐμαυτοῦ βουλεύσομαι τὸ λοιπόν, τρόπον ἀπανθρωπότερον. σὺ δὲ τοιοῦτος ὢν τύραννος, οἰκήσεις μόνος. τὸ δὲ χρυσίον τὸ λαμπρόν, ὅπερ ἔδωκας εἰς ἀποστολήν, ἄγει σοι Βακχεῖος ὁ τὴν ἐπιστολὴν φέρων. οὔτε γὰρ ἐφόδιον ἐκεῖνό γ' ἦν ἱκανόν, οὔτε πρὸς τὸν ἄλλον βίον ξυμφέρον. ἀδοξίαν δὲ πλείστην μὲν τῷ διδόντι σοὶ παρασκευάζον, οὐ πολλῷ δὲ ἐλάττω κἀμοὶ τῷ λαμβάνοντι. διόπερ οὐ λαμβάνω. σοὶ δ' οὐδὲν διαφέρει δηλονότι, καὶ λαβεῖν καὶ δοῦναι τοσοῦτον, ὥστε κομισάμενος, ἄλλον τινὰ τῶν ἑταίρων θεράπευσον ὥσπερ ἐμέ. κἀγὼ γὰρ ἱκανῶς ὑπὸ σοῦ τεθεράπευμαι. καί μοι τὸ τοῦ Εὐριπίδου κατὰ καιρόν ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι σοὶ πραγμάτων ἄλλων ποτὲ ξυμπεσόντων, εὔξῃ τοιοῦτον ἄνδρα σοι παρεστάναι. ὑπομνῆσαι δέ σε βούλομαι. διότι καὶ τῶν ἄλλων τραγῳδιοποιῶν οἱ πλεῖστοι, ὅταν ὑπό τινος ἀποθνήσκοντα τύραννον εἰσάγωσιν, ἀναβοῶντα ποιοῦσι. φίλων ἔρημος ὦ τάλας ἀπόλλυμαι. χρυσίου δὲ σπάνει ἀπολλύμενον, οὐδεὶς πεποίηκε. κἀκεῖνο δὲ τὸ ποίημα, τοῖς νοῦν ἔχουσιν οὐ κακῶς ἔχειν δοκεῖ. οὐ χρυσὸς ἀγλαὸς σπανιώτατος ἐν θνατῶν δυσελπίστῳ βίῳ, οὐδ' ἀδάμας, οὐδ' ἀργύρου κλῖναι, πρὸς ἄνθρωπον δοκιμαζόμεν' ἀστράπτει πρὸς ὄψεις. οὐδὲ γαίας εὐρυπέδου, γόνιμοι βρίθοντες αὐτάρκεις γύαι, ὡς ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὁμοφράδμων νόησις. ἔρρωσο. καὶ γίγνωσκε τοσοῦτον ἡμῶν διημαρτηκώς, ἵνα πρὸς τοὺς ἄλλους βέλτιον προσφέρῃ.

ΤΩ͂ ἈΥΤΩ͂. Δευτέρα.

ΗΚΟΥΣΑ Ἀρχεδήμου ὅτι σὺ ἡγῇ χρῆναι περὶ σοῦ, μὴ μόνον ἐμὲ ἡσυχίαν ἄγειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐμοὺς ἐπιτηδείους, τοῦ φλαῦρόν τι ποιεῖν, ἢ λέγειν περὶ σοῦ. Δίωνα δὲ μόνον, ἐξαίρετον ποιῇ. οὗτος δὲ ὁ λόγος σημαίνει, τὸ Δίωνα ἐξαίρετον εἶναι, ὅτι οὐκ ἄρχω ἐγὼ τῶν ἐμῶν ἐπιτηδείων. εἰ γὰρ ἦρχον ἐγὼ οὕτω τῶν τε ἄλλων καὶ σοῦ καὶ Δίωνος, πλείω ἂν ἦν ὑμῖν τε πᾶσιν ἀγαθά, τοῖς τε ἄλλοις Ἕλλησιν, ὡς ἐγώ φημι. νῦν δὲ μέγας ἐγώ εἰμι, ἐμαυτὸν παρέχων τῷ ἐμῷ λόγῳ ἑπόμενον καὶ ταῦτα λέγω ὡς οὐχ ὑγιές τι Κρατιστόλου καὶ Πολυξένου πρὸς σὲ εἰρηκότων, ὧν φασι λέγειν τὸν ἕτερον, ὅτι ἀκούσαι Ὀλυμπιάσι πολλῶν τινων τῶν μετ' ἐμοῦ σε κατηγορούντων. ἴσως γὰρ ὀξύτερον ἐμοῦ ἀκούει. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἤκουσα. χρὴ δὲ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ οὑτωσί σε ποιεῖν τοῦ λοιποῦ. ὅταν τι τοιοῦτον λέγῃ τὶς περὶ ἡμῶν τινός, γράμματα πέμψαντα, ἐμὲ ἐρέσθαι. ἐγὼ γὰρ τἀληθῆ λέγειν, οὔτε ὀκνήσω, οὔτε αἰσχυνοῦμαι. ἐμοὶ δὲ δὴ καὶ σοὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους οὑτωσὶ τυγχάνει ἔχοντα. οὔτε αὐτοὶ ἀγνῶτές ἐσμεν οὐδενὶ Ἑλλήνων ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὔτε ἡ συνουσία ἡμῶν σιγᾶται. μὴ λανθανέτω δέ σε ὅτι οὐδ' εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον σιγηθήσεται. τοιοῦτοι οἱ παραδεδεγμένοι εἰσὶν αὐτήν. ἅτε οὐκ ὀλίγην γεγενημένην οὐδ' ἠρέμα. τί οὖν δὴ λέγω νυνί; ἐρῶ ἄνωθεν ἀρξάμενος· πέφυκε ξυνιέναι εἰς ταυτὸ φρόνησίς τε καὶ δύναμις μεγάλη. καὶ ταῦτ' ἄλληλ' ἀεὶ διώκει καὶ ζητεῖ καὶ ξυγγίνεται. ἔπειτα καὶ οἱ ἄνθρωποι χαίρουσι περὶ τούτων, αὐτοί τε διαλεγόμενοι καὶ ἄλλων ἀκουόντων ἔν τε ἰδίαις συνουσίαις καὶ ἐν ταῖς ποιήσεσιν. οἷον καὶ περὶ Ἱέρω-

νος ὅταν διαλέγωνται ἄνθρωποι καὶ Παυσανίου τοῦ Λακεδαιμονίου χαίρουσι τὴν Σιμωνίδου ξυνουσίαν παραφέροντες, ἅ, τε ἔπραξε καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. καὶ Περίανδρον τὸν Κορίνθιον καὶ Θαλῆν τὸν Μιλήσιον, ὑμνεῖν εἰώθασιν ἅμα. καὶ Περικλέα καὶ Ἀναξαγόραν, καὶ Κροῖσον αὖ καὶ Σόλωνα, ὡς σοφούς. καὶ Κῦρον, ὡς δυνάστην. καὶ δὴ ταῦτα μιμούμενοι οἱ ποιηταί, Κρέοντα μὲν καὶ Τειρεσίαν συνάγουσι. Πολύειδον δέ, καὶ Μίνω. Ἀγαμέμνονα δὲ καὶ Νέστορα, καὶ Ὀδυσσέα, καὶ Παλαμήδη. ὡς δ᾽ ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ Προμηθέα Διὶ ταύτῃ πῃ συνῆγον οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι. τούτων δὲ τοὺς μὲν εἰς διαφοράν, τοὺς δ᾽ εἰς φιλίαν ἀλλήλοις ἰόντας. τοὺς δέ, τοτὲ μὲν εἰς φιλίαν, τοτὲ δ᾽ εἰς διαφοράν. καὶ τὰ μὲν ὁμονοοῦντας, τὰ δὲ διαφερομένους ᾄδουσι. πάντα δὴ ταῦτα λέγω, τόδε βουλόμενος ἐνδείξασθαι. ὅτι οὐκ ἐπειδὰν ἡμεῖς τελευτήσωμεν, καὶ οἱ λόγοι οἱ περὶ ἡμῶν αὐτῶν σεσιγήσονται, ὥς σ᾽ ἐπιμελητέον αὐτῶν ἐστιν. ἀνάγκη γὰρ ὡς ἔοικε, μέλειν ἡμῖν καὶ τοῦ ἔπειτα χρόνου. ἐπειδὴ καὶ τυγχάνουσι κατά τινα φύσιν οἱ μὲν ἀνδραποδωδέστατοι οὐδὲν φροντίζοντες αὐτοῦ. οἱ δ᾽ ἐπιεικέστατοι πᾶν ποιοῦντες, ὅπως ἂν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον εὖ ἀκούσωσιν. ὃ δὴ καὶ ἐγὼ τεκμήριον ποιοῦμαι, ὅτι ἐστί τις αἴσθησις τοῖς τεθνεῶσι τῶν ἐνθάδε. αἱ γὰρ βέλτισται ψυχαί, μαντεύονται ταῦτα οὕτως ἔχειν. αἱ δὲ μοχθηρόταται, οὔ φασι. κυριώτερα δέ, τὰ τῶν θείων ἀνδρῶν μαντεύματα, ἢ τὰ τῶν μή. οἶμαι δ᾽ ἔγωγε τοῖς ἔμπροσθεν περὶ ὧν λέγω, εἰ ἐξείη αὐτοῖς ἐπανορθώσασθαι τὰς αὐτῶν συνουσίας, πάνυ ἂν σπουδάσαι ὥστε βελτίω λέγεσθαι περὶ αὐτῶν ἢ νῦν. τοῦτο οὖν ἡμῖν ἔτι σὺν θεῷ εἰπεῖν ἔξεστιν. εἴ τι ἄρα μὴ καλῶς πέπρακται κατὰ τὴν ἔμπροσθεν συνουσίαν, ἐπανορθώσασθαι, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ. περὶ γὰρ φιλοσοφίαν φημὶ ἐγὼ τὴν ἀληθινὴν δόξαν ἔσεσθαι. ἡμῶν μὲν ὄντων ἐπιεικῶν, βελτίω. φαύλων δέ, τοὐναντίον. καίτοι περὶ τούτου ἡμεῖς ἐπιμελούμενοι, οὐδὲν ἂν εὐσεβέστερον πράττοιμεν, οὐδ᾽ ἀμελοῦντες, ἀσεβέστερον. ὡς δὴ δεῖ γίγνεσθαι, καὶ τὸ δίκαιον ᾗ ἔχει, ἐγὼ φράσω. ἦλθον ἐγὼ εἰς Σικελίαν, δόξαν ἔχων πολὺ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ διαφέρειν. βουλόμενος δὲ ἐλθεῖν εἰς Συρακούσας συμμάρτυρα λαβεῖν σε, ἵνα δή μοι τιμῷτο φιλοσοφία καὶ παρὰ τῷ πλήθει. τοῦτο δ᾽ οὐκ εὐαγές μοι ἀπέβη. τὸ δ᾽ αἴτιον, οὐ λέγω ὅπερ ἂν πολλοὶ εἴποιεν, ἀλλ᾽ ὅτι ἐφαίνου, οὐ πάνυ ἐμοὶ πιστεύειν σύ. ἀλλ᾽ ἐμὲ μέν πως ἀποπέμψασθαι ἐθέλειν, ἑτέρους δὲ μεταπέμψασθαι, καὶ ζητεῖν τὸ πρᾶγμα, τί τὸ ἐμόν ἐστιν, ἀπιστῶν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. καὶ οἱ ἐπὶ τούτοις βοῶντες, πολλοὶ ἦσαν λέγοντες, ὡς σὺ ἐμοῦ μὲν καταπεφρόνηκας, ἄλλα δὲ ἐσπούδακας. ταῦτα δὴ διαβεβόηται. ὃ δὲ μετὰ ταῦτα δίκαιόν ἐστι ποιεῖν, ἄκουε. ἵνα σοι καὶ ἀποκρίνωμαι ὃ σὺ ἐρωτᾷς, πῶς χρὴ ἔχειν ἐμὲ καὶ σὲ πρὸς ἀλλήλους. εἰ μὲν ὅλως φιλοσοφίας καταπεφρόνηκας, ἐᾶν χαίρειν. εἰ δὲ παρ᾽ ἑτέρου ἀκήκοας, ἢ αὐτὸς βελτίονα εὕρηκας τῶν παρ᾽ ἐμοί, ἐκεῖνα τίμα. εἰ δ᾽ ἄρα τὰ παρ᾽ ἡμῶν σοι ἀρέσκει, τιμητέον καὶ ἐμὲ μάλιστα. νῦν οὖν ὥσπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς, σὺ καθηγοῦ, ἕψομαι δὲ ἐγώ. τιμώμενος μὲν γὰρ ὑπὸ σοῦ, τιμήσω σε. μὴ τιμώμενος δέ, ἡσυχίαν ἕξω. ἔτι δὲ σὺ μὲν ἐμὲ τιμῶν καὶ τούτου καθηγούμενος, φιλοσοφίαν δόξεις τιμᾶν. καὶ αὐτὸ τοῦτο ὅτι διεσκόπεις, καὶ ἄλλως πρὸς πολλῶν εὐδοξίαν σοι οἴσει ὡς φιλοσόφῳ ὄντι. ἐγὼ δὲ σὲ τιμῶν μὴ τιμῶντα, πλοῦτον δόξω θαυμάζειν τε καὶ διώκειν. τοῦτο δ᾽ ἴσμεν ὅτι περὶ πᾶσιν ὄνομα οὐ καλὸν ἔχει. ὡς δ᾽ ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, σοῦ μὲν τιμῶντος, ἀμφοτέροις κόσμος. ἐμοῦ δέ, ὄνειδος ἀμφοῖν. περὶ μὲν οὖν τούτων ταῦτα. Τὸ δὲ σφαιρίον, οὐκ ὀρθῶς ἔχει. δηλώσει δέ σοι Ἀρχέδημος, ἐπειδὰν ἔλθῃ. καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦδε ὃ τούτου τιμιώτερόν τ᾽ ἐστὶ καὶ θειότερον, καὶ μάλα σφόδρα αὐτῷ δηλωτέον, ὑπὲρ οὗ σὺ πέπομφας ἀπορούμενος. φῂς γὰρ δὴ κατὰ τὸν ἐκείνου λόγον, οὐχ ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαί σοι περὶ τῆς τοῦ πρώτου φύσεως. φραστέον δή σοι δι᾽ αἰνιγμῶν, ἵν᾽ ἄν τι ἡ δέλτος ἢ πόντου, ἢ γῆς ἐν πτυχαῖς πάθῃ, ὁ ἀναγνοὺς μὴ γνῷ. ὧδε γὰρ ἔχει. περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντ᾽ ἐστί, καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον ἁπάντων τῶν καλῶν. δεύτερον δὲ περὶ τὰ δεύτερα, καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα. ἡ οὖν ἀνθρωπίνη ψυχή, περὶ αὐτὰ ὀρέγεται, μαθεῖν ποῖ᾽ ἄττα ἐστί, βλέπουσα εἰς τὰ αὐτῆς συγγενῆ, ὧν οὐδὲν ἱκανῶς ἔχει. τοῦ δὴ βασιλέως περὶ καὶ ὧν εἶπον, οὐδέν ἐστι τοιοῦτο. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο ἡ ψυχή φησιν. ἀλλὰ ποῖόν τι μὴν τοῦτ᾽ ἐστὶν ὦ παῖ Διονυσίου καὶ Δωρίδος τὸ ἐρώτημα, ὃ πάντων αἴτιόν ἐστι κακῶν; μᾶλλον δὲ ἡ περὶ τούτου ὠδίς, ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένη. ἣν εἰ μή τις ἐξαιρεθήσεται, τῆς ἀληθείας ὄντως οὐ μή ποτε τύχοι. σὺ δὲ τοῦτο πρὸς ἐμὲ ἐν τῷ κήπῳ ὑπὸ ταῖς δάφναις, αὐτὸς ἔφησθα ἐννενοηκέναι, καὶ εἶναι σὸν εὕρημα. καὶ ἐγὼ εἶπον, ὅτι τοῦτο εἰ φαίνοιτό σοι οὕτως ἔχειν, πολλῶν ἂν εἴης λόγων ἐμὲ ἀπολελυκώς. οὐ μὴν ἄλλῳ γέ ποτ᾽ ἔφην ἐντετυχηκέναι, τοῦθ᾽ εὑρηκότι. ἀλλὰ ἡ πολλή μοι πραγματεία, περὶ τοῦτ᾽ εἴη. σὺ δὲ ἴσως μὲν ἀκούσας του, τάχα δ᾽ ἂν θείᾳ μοίρᾳ, κατὰ τοῦθ᾽ ὁρμήσας. ἔπειτα αὐτοῦ τὰς ἀποδείξεις ὡς ἔχων βεβαίως, οὐ κατέδησας, ἀλλ᾽ ἄττεις τοτὲ μὲν οὕτω, τοτὲ δὲ ἄλλως, περὶ τὸ φανταζόμενον. τὸ δὲ οὐδέν ἐστι τοιοῦτον, καὶ τοῦτο οὐ σοὶ μόνῳ γέγονεν. ἀλλ᾽ εὖ ἴσθι μηδένα πώποτέ μου τὸ πρῶτον ἀκούσαντα, ἔχειν ἄλλως πως ἢ οὕτως κατ᾽ ἀρχάς. καὶ ὁ μὲν πλέω ἔχων πράγματα, ὁ δὲ ἐλάττω, μόγις ἀπαλλάττονται. σχεδὸν δὲ οὐδεὶς ὀλίγα. τούτων δὴ γεγονότων καὶ ἐχόντων οὕτω, σχεδὸν κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν εὑρήκαμεν ὃ σὺ ἐπέστειλας, ὅπως δεῖ πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἔχειν. ἐπεὶ γὰρ βασανίζεις αὐτὰ ξυγγιγνόμενός τε ἄλλοις, καὶ παραθεώμενος πρὸς τὰ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτὰ καθ᾽ αὐτά, νῦν σοι ταῦτα τε, εἰ ἀληθὴς ἡ βάσανος, προσφύσεται,

καὶ οἰκεῖος

σεται, καὶ οἰκεῖος τούτοις τε καὶ ἡμῖν ἔσῃ. πῶς οὖν οὐ ταῦτ' ἔσται καὶ πάντα ἃ εἰρήκαμεν; τὸν Ἀρχέδημον, νῦν τε ὀρθῶς ἐποίησας πέμψας, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπειδὰν ἔλθῃ πρὸς σὲ, καὶ ἀπαγγείλῃ τὰ παρ' ἐμοῦ, μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλλαι σε ἀπορίαι λήψονται. πέμψεις οὖν αὖθις ἂν ὀρθῶς βουλεύῃ παρ' ἐμὲ τὸν Ἀρχέδημον. ὁ δ' ἐμπορευσάμενος, ἥξει πάλιν. καὶ τοῦτο ἐὰν δίς, ἢ τρὶς ποιήσῃς, καὶ βασανίσῃς τὰ παρ' ἐμοῦ πεμφθέντα ἱκανῶς, θαυμάζοιμ' ἂν εἰ μὴ τὰ πρὶν ἀπορούμενα πολύ σοι διοίσει, ἢ τὰ νῦν. θαῤῥοῦντες οὖν ποιεῖτε οὕτως. οὐ μὴ γάρ ποτε τὴν ἐμπορείαν ταύτης, οὔτε σὺ, οὔτε Ἀρχέδημος ἐμπορεύσεται καλλίω καὶ θεοφιλεστέραν. εὐλαβοῦ μὲν τοι, μή ποτε ἐκπέσῃ ταῦτα εἰς ἀνθρώπους ἀπαιδεύτους. σχεδὸν γὰρ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐκ ἔστι τούτων πρὸς τοὺς πολλοὺς καταγελαστότερα ἀκούσματα. οὐδ' αὖ πρὸς τοὺς εὐφυεῖς θαυμαστότερά τε καὶ ἐνθουσιαστικώτερα. πολλάκις δὲ λεγόμενα καὶ ἀεὶ ἀκουόμενα καὶ πολλὰ ἔτη, μόγις ὥσπερ χρυσὸς ἐκκαθαίρεται μετὰ πολλῆς πραγματείας. ὃ δὲ θαυμαστὸν αὐτοῦ γέγονεν, ἄκουσον. εἰσὶ γὰρ ἄνθρωποι ταῦτα ἀκηκοότες, καὶ πλείους, δυνατοὶ μὲν μαθεῖν, δυνατοὶ δὲ μνημονεῦσαι, καὶ βασανίσαντες πάντῃ πάντως κρῖναι γέροντες ἤδη καὶ οὐκ ἐλάττω τριάκοντα ἐτῶν ἀκηκοότες. οἳ νῦν ἄρτι σφίσι φασὶ, τὰ μὲν τότε ἀπιστότατα δόξαντα εἶναι, νῦν πιστότατα καὶ ἐναργέστατα φαίνεσθαι. ἃ δὲ τότε πιστότατα, νῦν τοὐναντίον. πρὸς ταῦτ' οὖν σκοπῶν εὐλαβοῦ μή ποτέ σοι μεταμελήσῃ τῶν νῦν ἀναξίως ἐκπεσόντων. Μεγίστη δὲ φυλακὴ, τὸ μὴ γράφειν, ἀλλ' ἐκμανθάνειν. οὐ γάρ ἐστι τὰ γραφέντα, μὴ οὐκ ἐκπεσεῖν. διὰ ταῦτα οὐδ' ἐν πώποτ' ἐγὼ περὶ τούτων γέγραφα. οὐδ' ἔστι σύγγραμμα Πλάτωνος οὐδὲν, οὐδ' ἔσται. τὰ δὲ νῦν λεγόμενα, Σωκράτους ἐστὶ καλοῦ καὶ νέου γεγονότος. Ἔῤῥωσο, καὶ πείθου, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην νῦν πρῶτον πολλάκις ἀναγνοὺς, κατάκαυσον. ταῦτα μὲν ταύτῃ. Περὶ δὲ Πολυξένου, ἐθαύμασας ὅτι οὐ πέμψαιμί σοι. ἐγὼ δὲ καὶ περὶ Λυκόφρονος, καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ σοὶ ὄντων, λέγω καὶ πάλαι καὶ νῦν τὸν αὐτὸν λόγον, ὅτι πρὸς τὸ διαλεχθῆναι καὶ φύσει καὶ τῇ μεθόδῳ τῶν λόγων, πάμπολυ διαφέρεις αὐτῶν. καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἑκὼν ἐξελέγχεται ὥς τινες ὑπολαμβάνουσιν, ἀλλ' ἄκοντες. καὶ δοκεῖς μέν τοι πάνυ μετρίως κεχρῆσθαί τε αὐτοῖς καὶ δεδωρῆσθαι. ταῦτα μὲν περὶ τούτων πολλὰ, ὡς περὶ τοιούτων. Φιλιστίωνι δὲ εἰ μὲν αὐτὸς χρῇ, σφόδρα χρῶ. εἰ δὲ οἷόν τε Σπευσίππῳ χρῆσον καὶ ἀπόπεμψον. δεῖται δέ σου καὶ Σπεύσιππος. ὑπέσχετο δέ μοι καὶ Φιλιστίων εἰ σὺ ἀφῇς αὐτὸν, ἥξειν προθύμως Ἀθήναζε. τὸν ἐκ τῶν λατομιῶν εὖ ἐποίησας ἀφείς. ἐλαφρὰ δὲ ἡ δέησις, καὶ περὶ τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ Ἡγησίππου τοῦ Ἀρίστωνος. ἐπέστειλας γάρ μοι ἄν τις ἀδικῇ ἢ τοῦτον, ἢ ἐκείνους καὶ σὺ αἴσθῃ, μὴ ἐπιτρέψειν. καὶ περὶ Λυσικλείδου, τἀληθὲς εἰπεῖν ἄξιον. μόνος γὰρ τῶν ἐκ Σικελίας Ἀθήναζε ἀφικομένων, οὐδὲν μετέβαλε περὶ τῆς σῆς καὶ ἐμῆς συνουσίας. ἀλλ' ἀεί τι ἀγαθὸν καὶ ἐπὶ τὰ βελτίω λέγων περὶ τῶν γεγονότων, διατελεῖ.

ΤΩ͂ ΑΥ̓ΤΩ͂, ΤΡΙ΄ΤΗ.

ΠΛΑ΄ΤΩΝ Διονυσίῳ χαίρειν. Ἐπιστείλας, ἆρ' ὀρθῶς ἂν τυγχάνοιμι τῆς βελτίστης προσρήσεως, ἢ μᾶλλον κατὰ τὴν ἐμὴν συνήθειαν γράφων εὖ πράττειν. ὥσπερ εἴωθα ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοὺς φίλους προσαγορεύειν. σὺ μὲν γὰρ δὴ καὶ τὸν θεὸν ὡς ἤγγειλαν οἱ τότε θεωροῦντες, προσεῖπες ἐν Δελφοῖς αὐτῷ τούτῳ θωπεύσας τῷ ῥήματι. καὶ γέγραφας ὥς φασι, Χαῖρε καὶ ἡδόμενον βίοτον διάσωζε τυράννου. ἐγὼ δὲ οὐδὲ ἀνθρώπῳ, κλήσει μὴ ὅτι δὴ θεῷ, παρακελευσαίμην ἂν δρᾶν τοῦτο. θεῷ μὲν ὅτι περὶ φύσιν προστάττοιμ' ἄν. πόῤῥω γὰρ ἡδονῆς ἵδρυται καὶ λύπης, τὸ θεῖον. ἀνθρώπῳ δὲ ὅτι τὰ πολλὰ βλάβην ἡδονὴ καὶ λύπη γεννᾷ, δυσμαθίαν καὶ λήθην καὶ ἀφροσύνην καὶ ὕβριν τίκτουσα ἐν τῇ ψυχῇ. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως εἰρήσθω παρ' ἐμοῦ περὶ τῆς προσρήσεως. σὺ δ' ἀναγνοὺς αὐτὰ, ὅπῃ βούλει δέξασθαι, ταύτῃ δέχου. Φασὶ δ' οὐκ ὀλίγοι, λέγειν σε πρός τινας τῶν παρὰ σὲ πρεσβευόντων, ὡς ἄρα σοῦ ποτε λέγοντος, ἀκούσας ἐγὼ μέλλοντος τάς τε Ἑλληνίδας πόλεις ἐν Σικελίᾳ οἰκίζειν, καὶ Συρακουσίοις ἐπικουφίσαι τὴν ἀρχὴν, ἀντὶ τυραννίδος εἰς βασιλείαν μεταστήσαντα. ταῦτ' ἄρα σε μὲν τότε διεκώλυσα ὡς σὺ φῂς, σοῦ σφόδρα προθυμουμένου. νῦν δὲ Δίωνα διδάσκοιμι δρᾶν αὐτὰ ταῦτα, καὶ τοῖς διανοήμασι τοῖς σοῖς, τὴν σὴν ἀρχὴν ἀφαιρούμεθά σε. σὺ δ' εἰ μέν τι διὰ τοὺς λόγους τούτους ὠφελῇ, γιγνώσκεις αὐτός. ἀδικεῖς δ' οὖν ἐμὲ τἀναντία τῶν γενομένων λέγων. ἅδην γὰρ ὑπὸ Φιλισίδου καὶ ἄλλων πολλῶν, πρὸς τοὺς μισθοφόρους καὶ εἰς τὸ Συρακουσίων πλῆθος διεβλήθην, διὰ τὸ μένειν ἐν ἀκροπόλει. τοὺς δ' ἔξωθεν εἴ τι γίγνοιτο ἁμάρτημα πᾶν εἰς ἐμὲ τρέπειν, σὲ φάσκοντας τινὰς πάντα ἐμοὶ πείθεσθαι. σὺ δ' αὐτὸς οἶσθα σαφέστατα τῶν πολιτικῶν ἐμὲ σοὶ κοινῇ πραγματευσάμενον ἑκόντα. ὀλίγα δὴ κατ' ἀρχὰς ὅτε τι πλέον ποιεῖν ἂν ᾠόμην, ἄλλα τε βραχέα ἄττα καὶ περὶ τὰ τῶν νόμων προοίμια σπουδάσαντα μετρίως, χωρὶς ὧν σὺ προσέγραψας ἢ τις ἕτερος. ἀκούω γὰρ ὕστερον ὑμῶν τινας αὐτὰ διασκευωρεῖν. δῆλα μὴν ἑκάτερα ἔσται, τοῖς τὸ ἐμὸν ἦθος δυναμένοις κρίνειν. ἀλλ' οὖν ὅπερ ἀρτίως εἶπον. οὐ διαβολῆς προσδέομαι πρός τε Συρακουσίους, καὶ εἰ δή τινας ἑτέρους πείθεις λέγων αὐτά. ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον

μᾶλλον ἀπολογίας πρός τε τὴν προτέραν γενομένην διαβολὴν, καὶ τὴν νῦν μετ' ἐκείνην μείζω φυομένην καὶ σφοδροτέραν. πρὸς δύο δή μοι, διττὰς ἀναγκαῖον ποιήσασθαι τὰς ἀπολογίας. πρῶτον μὲν ὡς εἰκότως σοι ἔφυγον κοινωνεῖν περὶ τὰ τῆς πόλεως πράγματα. τὸ δὲ δεύτερον, ὡς οὐκ ἐμὴν ταύτην εἴρηκας συμβουλήν. οὐδὲ μέλλοντί σοι κατοικίζειν ἑλληνίδας πόλεις, ἐμποδὼν ἐμὲ γεγονέναι. τὴν οὖν ἀρχὴν ὧν εἶπον, περὶ προτέρων ἄκουε πρότερον. Ἦλθον καλούμενος εἰς Συρακούσας, ὑπό τε σοῦ καὶ Δίωνος, τοῦ μὲν δεδοκιμασμένου παρ' ἐμοὶ καὶ ξένου πάλαι γεγονότος. ἐν ἡλικίᾳ δὲ ὄντος μέσῃ τε καὶ καθεστηκυίᾳ, ὧν δὴ παντάπασι χρεία τοῖς νοῦν καὶ σμικρὸν κεκτημένοις, μέλλουσι περὶ τοσούτων ὅσα ἦν τότε τὰ σὰ, βουλεύεσθαι. σοῦ δὲ ὄντος μὲν σφόδρα νέου, πολλῆς δὲ ἀπειρίας οὔσης περὶ σὲ, τούτων ὧν ἔμπειρον ἔδει γεγονέναι, καὶ σφόδρα ἀγνῶτος ἐμοί. τὸ μετὰ τοῦτο, εἴτ' ἄνθρωπος, εἴτε θεὸς, εἴτε τύχη τις μετὰ σοῦ, Δίωνα ἐξέβαλε, καὶ ἐλείφθης μόνος. ἆρ' οὖν οἴει μοι τότε πολιτικῶν εἶναι κοινωνίαν πρὸς σέ; τὸν μὲν ἔμφρονα κοινωνὸν, ἀπολωλεκότι. τὸν δὲ ἄφρονα, ὁρῶν τι μετὰ πονηρῶν καὶ πολλῶν ἀνθρώπων καταλελειμμένον. οὐκ ἄρχοντα, οἰόμενον δ' ἄρχειν, ὑπὸ δὲ τοιούτων ἀνθρώπων ἀρχόμενον; ἐν οἷς τί χρῆν ποιεῖν ἐμέ; μῶν οὐχ ὅπερ ἐποίουν ἀναγκαῖον ἐκ τῶν λοιπῶν; τὰ μὲν πολιτικὰ χαίρειν ἐᾶν, εὐλαβούμενον τὰς ἐκ τῶν φθόνων διαβολάς. ὑμᾶς δὲ πάντως καίπερ ἀλλήλων χωρὶς γεγονότας καὶ διαφόρους ὄντας, πειρᾶσθαι φίλους ἀλλήλοις ὅτι μάλιστα ποιεῖν. τούτων δὴ καὶ σὺ μάρτυς, ὅτι τοῦτο αὐτὸ ξυντείνων, οὐκ ἀνῆκα πώποτε. καὶ μόγις μὲν ὅμως δ' ὡμολογήθη νῷϊν, πλεῦσαι μὲν οἴκαδε ἐμὲ, ἐπειδὴ πόλεμος ὑμᾶς κατεῖχεν. εἰρήνης δ' αὖ γενομένης, ἐλθεῖν ἐμέ τε καὶ Δίωνα εἰς Συρακούσας. σὲ δὲ καλεῖν ἡμᾶς καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένετο τῆς ἐμῆς εἰς Συρακούσας ἀποδημίας πέρι τῆς πρώτης, καὶ τῆς πάλιν οἴκαδε σωτηρίας. τὸ δὲ δεύτερον, εἰρήνης γενομένης ἐκάλεις με, οὐ κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἀλλὰ μόνον ἥκειν ἐπέστελλες. Δίωνα δ' εἰσαῦθις ἔφησθα μεταπέμψεσθαι. διὰ ταῦτα οὐκ ἦλθον, ἀλλὰ καὶ Δίωνι τότ' ἀπηχθόμην. ᾤετο γὰρ εἶναι βέλτιον, ἐλθεῖν ἐμὲ καὶ ὑπακοῦσαί σοι. τὸ δὲ μετὰ ταῦτα, ὕστερον ἐνιαυτῷ τριήρης ἀφίκετο καὶ ἐπιστολαὶ παρὰ σοῦ. τῶν δ' ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γραμμάτων ἦρχεν, ὡς ἂν ἀφίκωμαι, τὰ Δίωνός μοι γενήσοιτο πράγματα πάντα, κατὰ νοῦν τὸν ἐμόν, μὴ ἀφικομένου δὲ, τἀναντία. αἰσχύνομαι δὴ λέγειν, ὅσαι τότε ἐπιστολαὶ παρὰ σοῦ, καὶ παρ' ἄλλων ἦλθον διὰ σὲ ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας, καὶ παρ' ὅσους τῶν ἐμῶν οἰκείων καὶ τῶν γνωρίμων. καὶ πᾶσαι διακελευόμεναί μοι ἰέναι, καὶ δεόμεναι σοὶ πάντως ἐμὲ πείθεσθαι. ἐδόκει δὴ πᾶσιν ἀρξαμένοις ἀπὸ Δίωνος, δεῖν ἐμὲ πλεῦσαι καὶ μὴ μαλθακίζεσθαι. καίτοι τήν θ' ἡλικίαν αὐτοῖς προὐτεινόμην καὶ περὶ σοῦ διϊσχυριζόμην, ὡς οὐχ οἷός τ' ἔσοιο αὐταρκέσαι τοῖς διαβάλλουσιν ἡμᾶς καὶ βουλομένοις εἰς ἔχθραν ἐλθεῖν. ἑώρων γὰρ καὶ τότε καὶ νῦν ὁρῶ, τὰς μεγάλας οὐσίας καὶ ὑπερόγκους τῶν τε ἰδιωτῶν καὶ τῶν μονάρχων σχεδὸν, ὅσῳπερ ἂν μείζους ὦσι, τοσούτῳ πλείους καὶ μείζους τοὺς διαβάλλοντας, καὶ πρὸς ἡδονὴν μετὰ αἰσχρᾶς βλάβης ὁμιλοῦντας, τρεφούσας. οὗ κακὸν οὐδὲν μεῖζον γεννᾷ πλοῦτός τε καὶ ἡ τῆς ἄλλης ἐξουσίας δύναμις. ὅμως δ' οὖν πάντα ταῦτα χαίρειν ἐάσας, ἦλθον διανοηθεὶς, ὡς οὐδένα δεῖ τῶν ἐμῶν φίλων ἐμὲ αἰτιᾶσθαι, ὡς διὰ τὴν ἐμὴν ῥαθυμίαν τὰ σφέτερα πάντα ἐξὸν μὴ ἀπολέσθαι, διώλετο. ἐλθὼν δὲ οἶσθα γὰρ δὴ σὺ πάντα τἀντεῦθεν ἤδη γενόμενα. ἐγὼ μὲν οὖν, ἠξίουν δήπου κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν ἐπιστολῶν πρῶτον μὲν κατάγειν Δίωνα οἰκειωσάμενον φράζων τὴν οἰκειότητα. ἣν εἰ ἐμοὶ τότε ἐπείθου, τάχ' ἂν βέλτιον τῶν νῦν γεγονότων εἶχε, καὶ σοὶ καὶ Συρακούσαις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν, ὡς ἡ ἐμὴ δόξα μαντεύεται. ἔπειτα τὰ Δίωνος, τοὺς οἰκείους ἔχειν ἠξίουν, καὶ μὴ διανέμεσθαι τοὺς διανεμομένους, οὓς οἶσθα σύ. πρὸς δὲ τούτοις, ᾤμην δεῖν τὸν κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον εἰωθότα αὐτῷ κομίζεσθαι, καὶ μᾶλλον ἔτι καὶ οὐχ ἧττον ἐμοῦ παραγενομένου πέμπεσθαι. τούτων οὐδενὸς τυγχάνων, ἠξίουν ἀπιέναι. τὸ μετὰ ταῦτα, ἔπειθές με μεῖναι τὸν ἐνιαυτὸν φάσκων τὴν Δίωνος ἀποδόμενος οὐσίαν πᾶσαν, τὰ μὲν ἡμίσεα ἀποπέμψειν εἰς Κόρινθον. τὰ δ' ἄλλα, τῷ παιδὶ καταλείψειν αὐτοῦ.

Πολλὰ ἔχων εἰπεῖν, ὧν ὑποσχόμενος, οὐδὲν ἐποίησας, διὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν συντέμνω. τὰ γὰρ δὴ χρήματα πάντα ἀποδόμενος οὐ πείσας Δίωνα, φάσκων οὐ πωλήσειν ἄνευ τοῦ πείθειν, τὸν κολοφῶνα ὦ θαυμάσιε ταῖς ὑποσχέσεσιν ἁπάσαις, νεανικώτατον ἐπέθηκας. μηχανὴν γὰρ οὔτε καλὴν, οὔτε κομψὴν, οὔτε δικαίαν, οὔτε ξυμφέρουσαν, εὗρες ἐμὲ ἐκφοβεῖν ὡς ἀγνοοῦντα τὰ τότε γιγνόμενα, ἵνα μὴ ἢ ἐγὼ ζητοίην τὰ χρήματα ἀποπέμπεσθαι. ἡνίκα γὰρ Ἡρακλείδην ἐξέβαλες, οὔτε Συρακουσίοις δοκοῦν δικαίως οὔτ' ἐμοὶ, διότι μετὰ Θεοδότου καὶ Εὐρυβίου συνεδεήθην σου μὴ ποιεῖν ταῦτα, ταύτην λαβὼν ὡς ἱκανὴν πρόφασιν εἶπες, ὅτι καὶ πάλαι σοι δῆλον εἴην. σοῦ μὲν οὐδὲν φροντίζων, Δίωνος δὲ καὶ τῶν Δίωνος φίλων καὶ οἰκείων. καὶ ἐπειδὴ νῦν Θεοδότης καὶ Ἡρακλείδης ἐν διαβολαῖς εἶεν οἰκεῖοι Δίωνος ὄντες, πᾶν μηχανῶμαι, ὅπως οὗτοι μὴ δώσουσι δίκην. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ περὶ τὰ πολιτικὰ κοινωνίας τῆς ἐμῆς καὶ σῆς. καὶ εἴ τινα ἑτέραν ἀλλοτριότητα ἐνεῖδες ἐν ἐμοὶ πρὸς σέ, εἰκότως οἴει ταύτῃ πάντα ταῦτα γεγονέναι, καὶ μὴ θαύμαζε. κακὸς γὰρ ἂν ἔχον τί γε νοῦν ἀνδρὶ φαινοίμην ἐνδίκως, πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ μεγέθους τῆς σῆς ἀρχῆς, τὸν μὲν παλαιὸν φίλον καὶ ξένον, κακῶς πράττοντα διὰ σὲ μηδὲν σοῦ χείρων, ἵνα οὕτως εἴπω, τοῦτον μὲν προδοῦναι. σὲ δὲ τὸν ἀδικοῦντα ἑλέσθαι, καὶ πᾶν δρᾶν, ὅπῃ σὺ προσέταττες ἕνεκα χρημάτων δηλονότι.

οὐδὲ γὰρ

οὐδὲ γὰρ ἂν ἕτερον ἔφησθα αἴτιόν τις εἶναι τῆς ἐμῆς μεταβολῆς, εἰ μετεβαλόμην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτῃ γενόμενα, τὴν ἐμὴν καὶ σὴν λυκοφιλίαν καὶ ἀκοινωνίαν διὰ σὲ ἀπειργάσατο. σχεδὸν δ' εἰς λόγον ὁ λόγος ἥκει μοι ξυνεχὴς τοῦ νῦν δὴ γενομένου. περὶ οὗ μοι τὸ δεύτερον ἀπολογητέον ἔφην εἶναι. σκόπει δὴ καὶ πρόσεχε πάντως, ἄν τί σοι ψεύδεσθαι δόξω καὶ μὴ τἀληθῆ λέγειν. φημὶ γάρ σε Ἀρχεδήμου παρόντος ἐν τῷ κήπῳ καὶ Ἀριστοκρίτου, σχεδὸν ἡμέραις πρότερον εἴκοσι τῆς ἐμῆς ἐκ Συρακουσῶν οἴκαδ' ἀποδημίας, ἃ νῦν δὴ λέγεις ἐμοὶ μεμφόμενον, ὡς Ἡρακλείδου τέ μοι καὶ τῶν ἄλλων πάντων μᾶλλον, ἢ σοῦ μέλοι. καί με τούτων ἐναντίον διηρώτησας, εἰ μνημονεύω κατ' ἀρχὰς ὅτ' ἦλθον, κελεύων σε τὰς πόλεις τὰς Ἑλληνίδας κατοικίζειν. ἐγὼ δὲ συνεχώρουν μεμνῆσθαι. καὶ ἔτι νῦν μοι δοκεῖν ταῦτ' εἶναι βέλτιστα. ῥητέον δέ, ὦ Διονύσιε, καὶ τοὐπὶ τούτῳ τότε λεχθέν. ἠρόμην γὰρ δή σε, πότερον αὐτὸ τοῦτό σοι ξυμβουλεύσαιμι μόνον, ἤ τι καὶ ἄλλο πρὸς τούτῳ. σὺ δὲ καὶ μάλα ἀπεκρίνω μεμηνιμένως καὶ ὑβριστικῶς εἰς ἐμέ, ὡς ᾤου. διὸ τὸ τότε σοι ὕβρισμα, νῦν ὕπαρ ἀντ' ὀνείρατος γέγονεν. εἶπες δὲ καὶ μάλ' ἀπλάστως γελῶν, εἰ μέμνημαι, ὡς παιδευθέντα με ἐκέλευες ποιεῖν πάντα ταῦτα, ἢ μὴ ποιεῖν. ἔφην ἐγὼ κάλλιστα μνημονεῦσαί σε. οὐκοῦν παιδευθέντα ἔφησθα γεωμετρεῖν. ἢ πῶς; κἀγὼ τὸ μετὰ ταῦτα ὃ ἐπῄει μοι εἰπεῖν, οὐκ εἶπον. φοβούμενος μὴ σμικροῦ ῥήματος ἕνεκα, τὸν ἔκπλουν ὃν προσεδόκων, μή μοι στενὸς γίγνοιτο ἀντ' εὐρυχωρίας. ἀλλ' ὧν ἕνεκα πάντ' εἴρηται, ταῦτ' ἐστί. μή με διάβαλλε λέγων, ὡς οὐκ εἴων ἐγώ σε πόλεις Ἑλληνίδας ἐρρούσας ὑπὸ βαρβάρων οἰκίζειν, οὐδὲ Συρακουσίους ἐπικουφίσαι, βασιλείαν ἀντὶ τυραννίδος μεταστήσαντα. τούτων γάρ, οὐχ ἧττον ἐμοὶ πρέποντα ἔχοις ἄν ποτε λέγων με καταψεύδεσθαι. πρὸς δὲ τούτοις, ἔτι σαφεστέρους τούτων εἰς ἔλεγχον λόγους ἐγὼ δοίην ἄν, εἴ τις ἱκανή που φαίνοιτο κρίσις, ὡς ἐγὼ μὲν ἐκέλευον, σὺ δ' οὐκ ἤθελες πράττειν αὐτά. καὶ μὴν οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν ἐναργῶς ὡς ἦν ταῦτα ἄριστα πραχθέντα, καὶ σοὶ καὶ Συρακουσίοις, καὶ Σικελιώταις πᾶσιν. ἀλλ' ὦ τάν, εἰ μὲν φῂς μὴ εἰρηκέναι εἰρηκὼς ταῦτα, ἔχω τὴν δίκην. εἰ δ' ὁμολογεῖς, τὸ μετὰ τοῦτο ἡγησάμενος εἶναι σοφὸν τὸν Στησίχορον, τὴν παλινῳδίαν αὐτοῦ μιμησάμενος ἐκ τοῦ ψεύδους εἰς τὸν ἀληθῆ λόγον μετάστηθι.

ΠΛΑΤΩΝ ΔΙΩΝΙ ΣΥΡΑΚΟΥΣΙΩ εὖ πράττειν. Τετάρτη.

Οἶμαι μὲν φανερὰν εἶναι διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἐμὴν προθυμίαν, περὶ τὰς συμβεβηκυίας πράξεις. καὶ ὅτι πολλὴν εἶχον περὶ αὐτῶν σπουδὴν εἰς τὸ ξυμπερανθῆναι, οὐκ ἄλλου τινὸς ἕνεκα μᾶλλον, ἢ τῆς ὑπὲρ τῶν καλῶν φιλοτιμίας. νομίζω γὰρ δίκαιον εἶναι, τοὺς ὄντας τῇ ἀληθείᾳ ἐπιεικεῖς, καὶ πράττοντας τοιαῦτα, τυγχάνειν δόξης τῆς προσηκούσης. τὰ μὲν οὖν εἰς τὸ παρὸν σὺν θεῷ εἰπεῖν ἔχει καλῶς. τὰ δὲ περὶ τῶν μελλόντων, ὁ μέγιστός ἐστιν ἀγών. ἀνδρείᾳ μὲν γὰρ καὶ τάχει καὶ ῥώμῃ διενεγκεῖν, δόξειεν ἂν καὶ ἑτέρων εἶναι τινῶν. ἀληθείᾳ δὲ καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ μεγαλοπρεπείᾳ, καὶ τῇ περὶ πάντα ταῦτα εὐσχημοσύνῃ ξύμφαιη τις ἂν τοὺς ἀντιποιουμένους τὰ τοιαῦτα τιμᾶν, εἰκότως τῶν ἄλλων διαφέρειν. νῦν οὖν δῆλον μέν ἐστιν ὃ λέγω. ἀναμιμνήσκειν δὲ ὅμως δεῖ ἡμᾶς αὐτούς, ὅτι προσήκει πλέον ἢ παίδων, τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφέρειν, τοὺς οἶσθα δή που. φανεροὺς οὖν δεῖ ἡμᾶς γενέσθαι, ὅτι ἐσμὲν τοιοῦτοι οἷοίπερ φαμέν. ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ σὺν θεῷ εἰπεῖν ῥᾴδιον ἔσται. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις, συμβέβηκεν ἀναγκαῖον εἶναι πλανηθῆναι πολὺν τόπον, εἰ μέλλουσι γνωσθῆναι. τὸ δὲ νῦν ὑπάρχον περὶ σὲ τοιοῦτόν ἐστιν, ὥστε τοὺς ἐξ ἁπάσης τῆς οἰκουμένης, εἰ καὶ νεανικώτερόν ἐστιν εἰπεῖν, εἰς ἕνα τόπον ἀποβλέπειν, καὶ ἐν τούτῳ μάλιστα πρὸς σέ. ὡς οὖν ὑπὸ πάντων ὁρώμενος παρασκευάζου, τόν τε Λυκοῦργον ἐκεῖνον ἀρχαῖον ἀποδείξων καὶ τὸν Κῦρον, καὶ εἴ τις ἄλλος πώποτε ἔδοξεν ἤθει καὶ πολιτείᾳ διενεγκεῖν. ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ τῇδε λέγουσιν ὡς πολλή ἐστιν ἐλπὶς ἀναιρεθέντος Διονυσίου διαφθαρῆναι τὰ πράγματα, διὰ τὴν σήν τε καὶ Ἡρακλείδου καὶ Θεοδότου καὶ τῶν ἄλλων γνωρίμων φιλοτιμίαν. μάλιστα μὲν οὖν, μηδεὶς εἴη τοιοῦτος. ἐὰν δ' ἄρα καὶ γίγνηταί τις, σὺ φαίνου ἰατρεύων, καὶ πρὸς τὸ βέλτιστον ἔλθοιτ' ἄν. ταῦτα δὲ ἴσως, γελοῖόν σοι φαίνεται εἶναι τὸ ἐμὲ λέγειν, διότι καὶ αὐτὸς οὐκ ἀγνοεῖς. ἐγὼ δὲ καὶ ἐν τοῖς θεάτροις ὁρῶ τοὺς ἀγωνιστὰς ὑπὸ τῶν παίδων παροξυνομένους, μή τι δὴ ὑπό γε τῶν φίλων, οὓς ἄν τις οἴηται μετὰ σπουδῆς, κατ' εὔνοιαν παρακελεύεσθαι. νῦν οὖν αὐτοί τε ἀγωνίζεσθε, καὶ ἡμῖν εἴ του δεῖ ἐπιστέλλετε. τὰ δ' ἐνθάδε παραπλησίως ἔχει, καθάπερ καὶ ὑμῶν παρόντων. ἐπιστέλλετε δὲ καὶ ὅτι πέπρακται ὑμῖν, ἢ πράττοντες τυγχάνετε. ὡς ἡμεῖς πολλὰ ἀκούοντες οὐδὲν ἴσμεν. καὶ νῦν ἐπιστολαὶ παρὰ μὲν Θεοδότου καὶ Ἡρακλείδου, ἥκουσιν εἰς Λακεδαίμονα καὶ Αἴγιναν. ἡμεῖς δὲ καθάπερ εἴρηται, πολλὰ ἀκούοντες περὶ τῶν τῇδε, οὐδὲν ἴσμεν. ἐνθυμοῦ δὲ καὶ ὅτι δοκεῖς τισιν ἐνδεεστέρους τοῦ προσήκοντος θεραπευτικὸς εἶναι. μὴ οὖν λανθανέτω σε ὅτι διὰ τοῦ ἀρέσκειν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὸ πράττειν ἐστίν. ἡ δ' αὐθάδεια, ἐρημίᾳ ξύνοικος. εὐτύχει.

ΠΛΑΤΩΝ

ΠΛΑΤΩΝ ΠΕΡΔΙΚΚΑ, ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

Πέμπτη.

Εὐφραίῳ μὲν συνεβούλευσα καθάπερ ἐπέστελλες τῶν σῶν ἐπιμελούμενον, περὶ ταῦτα διατρίβειν. δίκαιος δ' εἰμὶ καὶ ξενικὴν καὶ ἱερὰν ξυμβουλὴν λεγομένην συμβουλεύειν, περί τε τῶν ἄλλων ὧν ἂν φράζῃς, καὶ ὡς Εὐφραίῳ δεῖ τανῦν χρῆσθαι. πολλὰ μὲν γὰρ ὁ ἀνὴρ χρήσιμος. μέγιστον δὲ οὗ καὶ σὺ νῦν ἐνδεὴς εἶ, διά τε τὴν ἡλικίαν, καὶ διὰ τὸ μὴ πολλοὺς αὐτοῦ πέρι ξυμβούλους εἶναι τοῖς νέοις. ἔστι γὰρ δή τις φωνὴ τῶν πολιτειῶν ἑκάστης, καθάπερ εἴ τινων ζώων, ἄλλη μὲν δημοκρατίας, ἄλλη δ' ὀλιγαρχίας. ἡ δ' αὖ μοναρχίας. ταύτας φαῖεν μὲν ἂν ἐπίστασθαι πάμπολλοι. πλεῖστον δ' ἀπολείπονται τοῦ κατανοεῖν αὐτὰς, πλὴν ὀλίγων δή τινων. ἥτις μὲν ἂν οὖν τῶν πολιτειῶν τὴν αὐτῆς φθέγγηται φωνὴν, πρός τε θεοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ τῇ φωνῇ τὰς πράξεις ἑπομένας ἀποδιδῷ, θάλλει τε ἀεὶ καὶ σώζεται. μιμουμένη δ' ἄλλην διαφθείρεται. πρὸς ταῦτ' οὖν Εὐφραῖός σοι γίγνοιτο οὐχ ἥκιστα ἂν χρήσιμος, καίπερ πρὸς ἄλλα ὢν ἀνδρεῖος. τοὺς γὰρ τῆς μοναρχίας λόγους, οὐχ ἥκιστ' αὐτὸν ἐλπίζω συνεξευρήσειν τῶν περὶ τὴν σὴν διατριβὴν ὄντων. εἰς ταῦτ' οὖν αὐτῷ χρώμενος, ὀνήσῃ τε αὐτὸς καὶ ἐκεῖνον πλεῖστα ὠφελήσεις. ἐὰν δέ τις ἀκούσας ταῦτα εἴπῃ, Πλάτων ὡς ἔοικε προσποιεῖται μὲν τὰ δημοκρατίᾳ ξυμφέροντα εἰδέναι, ἐξὸν δ' ἐν τῷ δήμῳ λέγειν καὶ συμβουλεύειν αὐτῷ τὰ βέλτιστα, οὐ πώποτε ἀναστὰς ἐφθέγξατο, πρὸς ταῦτ' εἰπεῖν, ὅτι Πλάτων ὀψὲ ἐν τῇ πατρίδι γέγονε, καὶ τὸν δῆμον κατέλαβεν ἤδη πρεσβύτερον καὶ εἰθισμένον ὑπὸ τῶν ἔμπροσθεν, πολλὰ καὶ ἀνόμοια τῇ ἐκείνου ξυμβουλῇ πράττειν. ἐπεὶ πάντων ἂν ἥδιστα καθάπερ πατρὶ συνεβούλευεν αὐτῷ, εἰ μὴ μάτην μὲν κινδυνεύσειν ᾤετο, πλέον δ' οὐδὲν ποιήσειν. ταὐτὸν δὴ οἶμαι δράσαι ἂν καὶ τὴν ἐμὴν ξυμβουλήν. εἰ γὰρ δόξαιμεν ἀνιάτως ἔχειν, πολλὰ ἂν χαίρειν ἡμῖν εἰπὼν, ἐκτὸς ἂν γίγνοιτο τῆς περὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ ξυμβουλῆς.

ΠΛΑΤΩΝ ΕΡΜΕΙΑ, ΚΑΙ ΕΡΑΣΤΩ, ΚΑΙ Κορίσκῳ, εὖ πράττειν.

Ἕκτη.

Ἐμοὶ φαίνεται θεῶν τις ὑμῖν τύχην ἀγαθὴν ἂν εὖ δέξησθε εὐμενῶς καὶ ἱκανῶς παρασκευάζειν. οἰκεῖτε γὰρ δὴ γείτονές τε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ χρείαν ἔχοντες, ὥστε ἀλλήλους εἰς τὰ μέγιστα ὠφελεῖν. Ἑρμείᾳ μὲν γὰρ οὔτε ἵππων πλῆθος, οὔτε ἄλλης πολεμικῆς συμμαχίας οὐδ' αὖ χρυσοῦ προσγιγνομένου γένοιτ' ἂν μείζων εἰς τὰ πάντα δύναμις, ἢ φίλων βεβαίων τε καὶ ἦθος ἐχόντων ὑγιές. Ἐράστῳ δὲ καὶ Κορίσκῳ, πρὸς τῇ τῶν εἰδῶν σοφίᾳ τῇ καλῇ ταύτῃ φημ' ἐγὼ καίπερ γέρων ὢν προσδεῖν σοφίας τῆς περὶ τοὺς πονηροὺς καὶ ἀδίκους φυλακτικῆς καί τινος ἀμυντικῆς δυνάμεως. ἄπειροι γάρ εἰσι διὰ τὸ μεθ' ἡμῶν μετρίων ὄντων καὶ οὐ κακῶν, συχνὸν διατετριφέναι τοῦ βίου. διὸ δὴ τούτων προσδεῖν εἶπον, ἵνα μὴ ἀναγκάζωνται τῆς ἀληθινῆς μὲν ἀμελεῖν σοφίας. τῆς δὲ ἀνθρωπίνης τε καὶ ἀναγκαίας ἐπιμελεῖσθαι μειζόνως, ἢ δεῖ. ταύτην δ' αὖ τὴν δύναμιν, Ἑρμείας μοι φαίνεται φύσει τε (ὅσα μή πω ξυγγεγονότι) καὶ τέχνῃ δι' ἐμπειρίας εἰληφέναι. τί οὖν δὴ λέγω; σοὶ μὲν Ἑρμεία, πεπειραμένος Ἐράστου καὶ Κορίσκου πλέονα ἢ σύ. φημὶ καὶ μηνύω καὶ μαρτυρῶ, μὴ ῥᾳδίως εὑρήσειν σε ἀξιοπιστότερα ἤθη τούτων τῶν γειτόνων. ἔχεσθαι δὴ παντὶ ξυμβουλεύω δικαίῳ τρόπῳ τούτων τῶν ἀνδρῶν, μὴ πάρεργον ἡγούμενον. Κορίσκῳ δὲ καὶ Ἐράστῳ πάλιν Ἑρμείου ἀντέχεσθαι ξύμβουλός εἰμι. καὶ πειρᾶσθαι ταῖς ἀλλήλων εἰς μίαν ἀφικέσθαι φιλίας ξυμπλοκήν. ἂν δέ τις ὑμῶν ἄρα ταύτην πῃ λύειν δοκῇ. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον οὐ παντάπασι βέβαιον, δεῦρο παρ' ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς, πέμπετε μομφῆς κατήγορον ἐπιστολήν. οἶμαι γὰρ δίκῃ τε καὶ αἰδοῖ τοὺς παρ' ἡμῶν ἐντεῦθεν ἐλθόντας λόγους, εἰ μή τι τὸ λυθὲν μέγα τύχοι γενόμενον, ἐπῳδῆς ἡστινοσοῦν μᾶλλον ἂν συμφῦσαι καὶ συνδῆσαι πάλιν εἰς τὴν προϋπάρχουσαν φιλότητά τε καὶ κοινωνίαν. ἣν ὅταν μὲν φιλοσοφῶμεν ἅπαντες ἡμεῖς τε καὶ ὑμεῖς ὅσον ἂν δυνώμεθα καὶ ἑκάστῳ παρείκῃ, κύρια τὰ νῦν κεχρησμῳδημένα ἔσται. τὸ δὲ ἂν μὴ δρῶμεν ταῦτα, οὐκ ἐρῶ. φήμην γὰρ ἀγαθὴν μαντεύομαι. καὶ φημὶ δὴ ταῦθ' ἡμᾶς πάντ' ἀγαθὰ ποιήσειν, ἂν θεὸς ἐθέλῃ. Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν πάντας ὑμᾶς τρεῖς ὄντας ἀναγνῶναι χρὴ, μάλιστα μὲν ἀθρόους. εἰ δὲ μὴ κατὰ δύο κοινῇ, κατὰ δύναμιν ὡς οἷόν τ' ἐστὶ πλειστάκις, καὶ χρῆσθαι συνθήκῃ καὶ νόμῳ κυρίῳ, ὅ ἐστι δίκαιον. ἐπομνύντας σπουδῇ τε ἅμα μὴ ἀμούσῳ καὶ τῇ τῆς σπουδῆς ἀδελφῇ παιδείᾳ, καὶ τὸν τῶν πάντων θεὸν ἡγεμόνα τῶν τε ὄντων καὶ τῶν μελλόντων, τοῦ τε ἡγεμόνος καὶ αἰτίου πατέρα κύριον ἐπομνύντας. ὃν ἂν ὄντως φιλοσοφῶμεν, εἰσόμεθα πάντες σαφῶς εἰς δύναμιν ἀνθρώπων εὐδαιμόνων.

ΠΛΆΤΩΝ ΤΟΙ͂Σ ΔΊΩΝΟΣ ΟἸΚΕΊΟΙΣ τε καὶ ἑταίροις, εὖ πράττειν. Ἑβδόμη.

Ἐπεστείλατέ μοι νομίζειν δεῖν τὴν διάνοιαν ὑμῶν εἶναι τὴν αὐτὴν ἣν εἶχε καὶ Δίων· καὶ δὴ καὶ κοινωνεῖν διεκελεύεσθαί μοι, καθόσον οἷός τε εἰμὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν δόξαν καὶ ἐπιθυμίαν τὴν αὐτὴν ἔχετε ἐκείνῳ, ξύμφημι κοινωνήσειν· εἰ δὲ μή, βουλεύσεσθαι πολλάκις. τίς δ' ἦν ἡ ἐκείνου διάνοια καὶ ἐπιθυμία, σχεδὸν οὐκ εἰκάζων, ἀλλ' ὡς εἰδὼς σαφῶς εἴποιμ' ἄν. ὅτε γὰρ κατ' ἀρχὰς εἰς Συρακούσας ἐγὼ ἀφικόμην, σχεδὸν ἔτι τετταράκοντα γεγονώς, Δίων εἶχε τὴν ἡλικίαν ἣν τὰ νῦν Ἱππαρῖνος γέγονε, καὶ ἣν ἔσχε τότε δόξαν, ταύτην καὶ διετέλεσεν ἔχων. Συρακουσίους οἴεσθαι δεῖν ἐλευθέρους εἶναι κατὰ νόμους τοὺς ἀρίστους οἰκοῦντας. ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν εἴ τις θεῶν καὶ τοῦτον εἰς τὴν αὐτὴν δόξαν περὶ πολιτείας ἐκείνῳ γενέσθαι σύμφωνα ποιήσειε. τίς δ' ἦν ὁ τρόπος τῆς γενέσεως αὐτῆς, οὐκ ἀπάξιον ἀκοῦσαι νέῳ καὶ μὴ νέῳ. πειράσομαι δὲ ἐξ ἀρχῆς αὐτὴν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς διεξελθεῖν. ἔχει γὰρ καιρὸν τὰ νῦν. νέος ἐγώ ποτε ὤν, πολλοῖς δὴ ταυτὸν ἔπαθον· ᾠήθην εἰ θᾶττον ἐμαυτοῦ γενοίμην κύριος, ἐπὶ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως εὐθὺς ἰέναι. καί μοι τύχαι τινὲς τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων τοιαίδε παρέπεσον. ὑπὸ πολλῶν γὰρ τῆς τότε πολιτείας λοιδορουμένης, μεταβολὴ γίγνεται. καὶ τῆς μεταβολῆς εἷς καὶ πεντήκοντά τινες ἄνδρες προὔστησαν ἄρχοντες. ἐν δέκα μὲν ἐν ἄστει, δέκα δ' ἐν Πειραιεῖ, περί τε ἀγορὰν ἑκάτεροι τούτων, ὅσα τ' ἐν τοῖς ἄστεσι διοικεῖν ἔδει. τριάκοντα δὲ πάντων ἄρχοντες κατέστησαν αὐτοκράτορες. τούτων δή τινες, οἰκεῖοί τε ὄντες καὶ γνώριμοι ἐτύγχανον ἐμοί. καὶ δὴ καὶ παρεκάλουν εὐθὺς ὡς ἐπὶ προσήκοντα πράγματά με. καὶ ἐγὼ θαυμαστὸν οὐδὲν ἔπαθον ὑπὸ νεότητος. ᾠήθην γὰρ αὐτοὺς ἔκ τινος ἀδίκου βίου ἐπὶ δίκαιον τρόπον ἄγοντας διοικήσειν δὴ τὴν πόλιν, ὥστε αὐτοῖς σφόδρα προσεῖχον τὸν νοῦν, τί πράξοιεν. καὶ ὁρῶν δή που τοὺς ἄνδρας ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ χρυσῆν ἀποδείξαντας τὴν ἔμπροσθεν πολιτείαν, τά τε ἄλλα καὶ φίλον ἄνδρα ἐμοὶ πρεσβύτερον Σωκράτην, ὃν ἐγὼ σχεδὸν οὐκ ἂν αἰσχυνοίμην εἰπὼν δικαιότατον εἶναι τῶν τότε, ἐπί τινα τῶν πολιτῶν μεθ' ἑτέρων ἔπεμπον, βίᾳ ἄξοντα ὡς ἀποθανούμενον, ἵνα δὴ μετέχοι τῶν πραγμάτων αὐτοῖς, εἴ τε βούλοιτο, εἴ τε μή. ὁ δ' οὐκ ἐπείθετο. πᾶν δὲ παρεκινδύνευσε παθεῖν, πρὶν ἀνοσίων αὐτοῖς ἔργων γενέσθαι κοινωνός. ἃ δὴ πάντα καθορῶν καὶ εἴ τιν' ἄλλα τοιαῦτα οὐ σμικρά, ἐδυσχέρανά τε, καὶ ἐμαυτὸν ἐπανήγαγον ἀπὸ τῶν τότε κακῶν. χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ, μετέπεσε τὰ τῶν τριάκοντά τε καὶ πᾶσα ἡ τότε πολιτεία. πάλιν δὲ βραδύτερον μέν, εἷλκε δέ με ὅμως ἡ περὶ τὸ πράττειν τὰ κοινὰ καὶ πολιτικὰ ἐπιθυμία. ἦν οὖν καὶ ἐν ἐκείνοις ἅτε τεταραγμένοις, πολλὰ γιγνόμενα ἅ τις ἂν δυσχεράνειεν. καὶ οὐδὲν τι θαυμαστὸν ἦν τιμωρίας ἐχθρῶν γίγνεσθαί τινων τισὶ μείζους ἐν μεταβολαῖς, καίτοι πολλῇ γε ἐχρήσαντο οἱ τότε κατελθόντες ἐπιεικείᾳ. κατὰ δέ τινα τύχην αὖ τὸν ἑταῖρον ἡμῶν Σωκράτην τοῦτον δυναστεύοντές τινες, εἰσάγουσιν εἰς δικαστήριον, ἀνοσιωτάτην αἰτίαν ἐπιβάλλοντες, καὶ πάντων ἥκιστα Σωκράτει προσήκουσαν. ὡς ἀσεβῆ γὰρ οἱ μὲν εἰσήγαγον, οἱ δὲ κατεψηφίσαντο, καὶ ἀπέκτειναν, τὸν τότε τῆς ἀνοσίου ἀγωγῆς οὐκ ἐθελήσαντα μετασχεῖν περὶ ἕνα τῶν τότε φευγόντων φίλων, ὅτε φεύγοντες ἐδυστύχουν αὐτοί. σκοποῦντι δή μοι ταῦτά τε, καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς πράττοντας τὰ πολιτικά, καὶ τοὺς νόμους γε καὶ ἔθη, ὅσῳ μᾶλλον διεσκόπουν ἡλικίας τε εἰς τὸ πρόσθεν προὔβαινον, τοσούτῳ χαλεπώτερον ἐφαίνετο ὀρθῶς εἶναί μοι τὰ πολιτικὰ διοικεῖν. οὔτε γὰρ ἄνευ φίλων ἀνδρῶν καὶ ἑταίρων πιστῶν, οἷόν τ' εἶναι πράττειν. οὓς οὔθ' ὑπάρχοντας ἦν εὑρεῖν εὐπετές. οὐ γὰρ ἔτι ἐν τοῖς τῶν πατέρων ἤθεσι καὶ ἐπιτηδεύμασιν ἡ πόλις ἡμῶν διῳκεῖτο. καινούς τε ἄλλους, ἀδύνατον ἦν κτᾶσθαι μετά τινος ῥᾳστώνης, τά τε τῶν νόμων γράμματα καὶ ἔθη διεφθείρετο. καὶ ἐπιδιδοῦ θαυμαστὸν ὅσον, ὥστε με τὸ πρῶτον πολλῆς μεστὸν ὄντα ὁρμῆς ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ κοινά, βλέποντα εἰς ταῦτα καὶ φερόμενα ὁρῶντα πάντῃ πάντως, τελευτῶντα ἰλιγγιᾶν. καὶ τοῦ μὲν σκοπεῖν μὴ ἀποστῆναι, μή ποτε ἄμεινον ἂν γίγνοιτο περί τε αὐτὰ ταῦτα, καὶ δὴ καὶ περὶ τὴν πᾶσαν πολιτείαν. τοῦ δὲ πράττειν αὖ περιμένειν ἀεὶ καιρούς, τελευτῶντα δὲ νοῆσαι περὶ πασῶν τῶν νῦν πόλεων, ὅτι κακῶς ξύμπασαι πολιτεύονται. τὰ γὰρ τῶν νόμων αὐταῖς σχεδὸν ἀνιάτως ἔχοντά ἐστιν, ἄνευ παρασκευῆς θαυμαστῆς τινος μετὰ τύχης. λέγειν τε ἠναγκάσθην ἐπαινῶν τὴν ὀρθὴν φιλοσοφίαν, ὡς ἐκ ταύτης ἐστὶ τά τε πολιτικὰ δίκαια καὶ τὰ τῶν ἰδιωτῶν πάντα κατιδεῖν. κακῶν οὖν οὐ λήξειν τὰ ἀνθρώπινα γένη, πρὶν ἂν ἢ τὸ τῶν φιλοσοφούντων ὀρθῶς γε καὶ ἀληθῶς γένος εἰς ἀρχὰς ἔλθῃ τὰς πολιτικάς, ἢ τὸ τῶν δυναστευόντων ἐν ταῖς πόλεσιν, ἔκ τινος μοίρας θείας ὄντως φιλοσοφήσῃ. ταύτην δὴ τὴν διάνοιαν ἔχων εἰς Ἰταλίαν τε καὶ Σικελίαν ἦλθον, ὅτε πρῶτον ἀφικόμην. ἐλθόντα δέ με, ὁ ταύτῃ λεγόμενος αὖ βίος εὐδαίμων, Ἰταλιωτικῶν τε καὶ Συρακουσίων τραπεζῶν πλήρης, οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἤρεσε. δίς τε τῆς ἡμέρας ἐμπιπλάμενον ζῆν, καὶ μηδέποτε κοιμώμενον μόνον νύκτωρ, καὶ ὅσα τούτῳ ἐπιτηδεύματα ξυνέπεται τῷ βίῳ. ἐκ γὰρ τούτων τῶν ἐθῶν, οὔτ' ἂν φρόνιμος οὐδείς ποτε γενέσθαι τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπων ἐκ νέου ἐπιτηδεύων δύναιτο, οὐδ' οὕτως θαυμαστῇ φύσει κραθήσεται. σώφρων δὲ οὐδ' ἂν μελλήσαι ποτὲ γενέσθαι. καὶ δὴ καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ὁ

αὐτὸς

αὐτὸς λόγος ἂν εἴη. πόλις τε οὐδεμία ἂν ἠρεμῆσαι κατὰ νόμους οὐδ' οὑστινασοῦν, ἀνδρῶν οἰομένων ἀναλίσκειν μὲν δεῖν πάντα εἰς ὑπερβολάς. ἀργῶν δὲ, εἰς ἅπαντα ἡγουμένων αὖ δεῖν γίγνεσθαι, πλὴν εἰς εὐωχίας καὶ πότους καὶ ἀφροδισίων σπουδὰς διαπονουμένων. ἀναγκαῖον δὲ εἶναι ταύτας τὰς πόλεις εἰς τυραννίδας τε καὶ ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας μεταβαλλούσας, μηδέποτε λήγειν. δικαίου δὲ καὶ ἰσονόμου πολιτείας τοὺς ἐν αὐταῖς δυναστεύοντας, μηδ' ὄνομα ἀκούοντας ἀνέχεσθαι. ταῦτα δὴ πρὸς τοῖς πρόσθε διανοούμενος, εἰς Συρακούσας διεπορεύθην. ἴσως μὲν κατὰ τύχην, ἔοικε μὴν τότε μηχανωμένῳ τινὶ τῶν κρειττόνων, ἀρχὴν βαλέσθαι τῶν νῦν γεγονότων πραγμάτων περὶ Δίωνα καὶ τῶν περὶ Συρακούσας. δέος δὲ μὴ καὶ πλειόνων ἔτι, ἐὰν μὴ νῦν ὑμεῖς ἐμοὶ πείθησθε, τὸ δεύτερον συμβουλεύοντι. πῶς οὖν δὴ λέγω πάντων ἀρχὴν γεγονέναι τῶν τότε τὴν εἰς Σικελίαν ἐμὴν ἄφιξιν; ἐγὼ συγγενόμενος Δίωνι τότε νέῳ, κινδυνεύω τὰ δοκοῦντα ἐμοὶ βέλτιστα ἀνθρώποις εἶναι μηνύων διὰ λόγων, καὶ πράττειν αὐτὰ ξυμβουλεύων, ἀγνοεῖν ὅτι τυραννίδος τινὰ τρόπον κατάλυσιν ἐσομένην μηχανώμενος, ἐλάνθανον ἐμαυτόν. Δίων μὲν γὰρ δὴ μάλ' εὐμαθὴς ὢν, πρός τε τἄλλα καὶ πρὸς τοὺς τότε ὑπ' ἐμοῦ λόγους λεγομένους, οὕτως ὀξέως ὑπήκουσε καὶ σφόδρα, ὡς οὐδεὶς πώποτε ὧν ἐγὼ προσέτυχον νέων. καὶ τὸν ἐπίλοιπον βίον ζῆν ἠθέλησε, διαφερόντως τῶν πολλῶν Ἰταλιωτῶν τε καὶ Σικελιωτῶν, ἀρετὴν περὶ πλείονος ἡδονῆς τῆς τε ἄλλης τρυφῆς ἠγαπηκώς. ὅθεν ἐπαχθέστερον τοῖς περὶ τὰ τυραννικὰ νόμιμα ζῶσιν ἐβίω, μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ περὶ Διονύσιον γενομένου. μετὰ δὲ τοῦτο, διενοήθη μὴ μόνον ἐν αὐτῷ ποτ' ἂν γενέσθαι ταύτην τὴν διάνοιαν, ἣν αὐτὸς ὑπὸ τῶν ὀρθῶν λόγων ἔσχεν. ἐγγιγνομένην δ' οὖν ἐν τισιν, ὧν καὶ Διονύσιον ἡγήσατο ἓν γενέσθαι, τάχ' ἂν ξυλλαμβανόντων θεῶν. γενομένου δ' αὖ τοῦ τοιούτου τόν τε αὐτοῦ βίον καὶ τὸν τῶν ἄλλων Συρακουσίων, ἀμήχανον ἂν μακαριότητι ξυμβῆναι γενόμενον. πρὸς δὴ τούτοις ᾠήθη δεῖν ἐκ παντὸς τρόπου, εἰς Συρακούσας ὅτι τάχιστα ἐλθεῖν ἐμὲ, κοινωνὸν τούτων. μεμνημένος τήν τε αὐτοῦ καὶ ἐμὴν συνουσίαν, ὡς εὐπετῶς ἐξειργάσατο εἰς ἐπιθυμίαν ἐλθεῖν αὐτὸν τοῦ καλλίστου τε καὶ ἀρίστου βίου. ὃ δὴ καὶ νῦν εἰ διαπράξαιτο ἐν Διονυσίῳ ὡς ἐπεχείρησε, μεγάλας ἐλπίδας εἶχεν ἄνευ σφαγῶν καὶ θανάτων καὶ τῶν νῦν γεγονότων κακῶν βίον ἂν εὐδαίμονα καὶ ἀληθινὸν ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ κατασκευάσαι. ταῦτα Δίων ὀρθῶς διανοηθεὶς, ἔπεισε μεταπέμπεσθαι Διονύσιον ἐμέ. καὶ αὐτὸς ἐδεῖτο πέμπων, ἥκειν ὅτι τάχιστα ἐκ παντὸς τρόπου, πρίν τινας ἄλλους ἐντυχόντας Διονυσίῳ, ἐπ' ἄλλον βίον αὐτὸν τοῦ βελτίστου παρατρέψαι. λέγων δὲ τάδε ἐδεῖτο εἰ καὶ μακρότερα εἰπεῖν. τίνας γὰρ καιροὺς ἔφη μείζους περιμενοῦμεν, τῶν νῦν παραγεγονότων θείᾳ τινὶ τύχῃ; καταλέγων δὲ τήν τε ἀρχὴν τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας, καὶ τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν νεότητα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν Διονυσίου, φιλοσοφίας τε καὶ παιδείας ὡς ἔχοι σφόδρα λέγων, τούς τε αὐτοῦ ἀδελφιδοῦς καὶ τοὺς οἰκείους ὡς εὐπαράκλητοι εἶεν πρὸς τὸν ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενον ἀεὶ λόγον καὶ βίον, ἱκανώτατοί τε Διονύσιον συμπαρακαλεῖν, ὥστε εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν ἐλπὶς πᾶσα ἀποτελεσθήσεται, τοῦ τοὺς αὐτοὺς φιλοσόφους τε καὶ πόλεων ἄρχοντας μεγάλων ξυμβῆναι γενομένους. τὰ μὲν δὴ παρακελεύματα, ἦν ταῦτά τε καὶ τοιαῦτα ἕτερα πάμπολλα. τὴν δ' ἐμὴν δόξαν, τὸ μὲν περὶ τῶν νέων ὅπῃ ποτὲ γενήσοιτο εἶχε φόβος. αἱ γὰρ ἐπιθυμίαι τῶν τοιούτων ταχεῖαι, καὶ πολλάκις ἑαυταῖς ἐναντίαι φερόμεναι. τὸ δὲ Δίωνος ἦθος, ἠπιστάμην τῆς ψυχῆς πέρι φύσει τε ἐμβριθὲς ὂν, ἡλικίας τε ἤδη μετρίως ἔχον. ὅθεν μοι σκοπουμένῳ καὶ διστάζοντι, πότερον ἂν εἴη πορευτέον καὶ ὑπακουστέον ἢ πῶς, ὅμως ἔρρεψε δεῖν εἴ ποτέ τις τὰ διανοηθέντα περὶ νόμων τε καὶ πολιτείας ἀποτελεῖν ἐγχειρήσοι, καὶ νῦν πειρατέον εἶναι. πείσας γὰρ ἕνα μόνον ἱκανῶς πάντα ἐξειργασμένος ἐσοίμην ἀγαθά. ταύτῃ μὲν δὴ τῇ διανοίᾳ τε καὶ τόλμῃ, ἀπῆρα οἴκοθεν, οὐχ ᾗ τινὲς ἐδόξαζον. ἀλλ' αἰσχυνόμενος μὲν ἐμαυτὸν τὸ μέγιστον, μὴ δόξαιμί ποτε ἐμαυτῷ παντάπασι, λόγος μόνον ἀτεχνῶς εἶναί τις. ἔργου δὲ οὐδενὸς ἄν ποτε ἑκὼν ἀνθάψασθαι. κινδυνεύσειν δὲ προδοῦναι, πρῶτον μὲν τὴν Δίωνος ξενίαν τε καὶ ἑταιρείαν ἐν κινδύνοις ὄντως γεγονότος οὐ σμικροῖς. εἴτ' οὖν πάθοι τι, εἴτ' ἐκπεσὼν ὑπὸ Διονυσίου καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν, ἔλθοι παρ' ὑμᾶς φεύγων, καὶ ἀνέροιτο εἰπών. ὦ Πλάτων, ἥκω σοι φυγὰς, οὐχ ὁπλιτῶν δεόμενος οὐδὲ ἱππέων ἐνδεὴς γενόμενος τοῦ ἀμύνασθαι τοὺς ἐχθρούς. ἀλλὰ λόγων καὶ πειθοῦς, ᾗ σε μάλιστα ἠπιστάμην ἐγὼ, δυνάμενον ἀνθρώπους νέους ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ δίκαια προτρέποντα, εἰς φιλίαν τε καὶ ἑταιρείαν ἀλλήλοις καθιστάναι ἑκάστοτε. ὧν ἐνδείᾳ κατὰ τὸ σὸν μέρος νῦν ἐγὼ καταλιπὼν Συρακούσας, ἐνθάδε πάρειμι. καὶ τὸ μὲν ἐμὸν, ἔλαττον ὄνειδός σοι φέρει. φιλοσοφία δὲ ἣν ἐγκωμιάζεις ἀεὶ, καὶ ἀτίμως φῂς ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων φέρεσθαι, πῶς οὐ προδέδοται τὰ νῦν μετ' ἐμοῦ, μέρος ὅσον ἐπὶ σοὶ γέγονε; καὶ Μεγαροῖ μὲν εἰ κατοικοῦντες ἐτυγχάνομεν, ἦλθες δή που ἄν μοι βοηθὸς, ἐφ' ἅ σε παρεκάλουν, ἢ πάντων ἂν φαυλότατον ἡγοῦ σαυτόν. νῦν δ' ἄρα τὸ μῆκος τῆς πορείας καὶ τὸ μέγεθος δὴ τοῦ πλοῦ καὶ τοῦ πόνου ἐπαιτιώμενος, οἴει δόξαν κακίας ἀποφευξεῖσθαί ποτε, πολλοῦ γε καὶ δεήσει. λεχθέντων δὲ τούτων, τίς ἂν ἦν μοι πρὸς ταῦτα εὐσχήμων ἀπόκρισις; οὐκ ἔστιν. ἀλλ' ἦλθον μὲν κατὰ λόγον, ἐν δίκῃ τε, ὡς οἷόν τε ἄνθρωπον μάλιστα διὰ τὰ τοιαῦτα καταλιπὼν τὰς ἐμαυτοῦ διατριβὰς οὔσας οὐκ ἀσχήμονας, ὑπὸ τυραννίδα δοκοῦσαν οὐ πρέπειν τοῖς ἐμοῖς λόγοις, οὐδὲ ἐμοί. ἐλθών τε ἐμαυτὸν ἠλευθέρωσα, καὶ Διὸς ξενίου καὶ τῆς φιλοσόφου ἀνέγκλητον

κλήρων μοίρας παρέχον. ἐπονείδιστον γινομένης ἂν εἴ τι καταμαλθακισθεὶς καὶ ἀποδειλιῶν αἰσχύνης μετέχον κακῆς. ἐλθὼν δὲ, οὐ γὰρ δεῖ μηκύνειν, εὗρον στάσεως τὰ περὶ Διονύσιον μεστὰ ξύμπαντα καὶ διαβολῶν πρὸς τὴν τυραννίδα Δίωνος πέρι. ἤμυνον μὲν οὖν, καθ' ὅσον ἠδυνάμην, σμικρὰ δ' οἷός τ' ἦν. μηνὶ δὲ σχεδὸν ἴσως τετάρτῳ Δίωνα Διονύσιος αἰτιώμενος ἐπιβουλεύειν τῇ τυραννίδι, σμικρὸν εἰς πλοῖον ἐμβιβάσας, ἐξέβαλεν ἀτίμως. οἱ δὴ Δίωνος τὸ μετὰ τοῦτο πάντες φίλοι, ἐφοβούμεθα μή τινα ἐπαιτιώμενος τιμωροῖτο, ὡς συναίτιον τῆς Δίωνος ἐπιβουλῆς. περὶ δ' ἐμοῦ καὶ διῆλθε λόγος τις ἐν Συρακούσαις ὡς τεθνεὼς εἴην ὑπὸ Διονυσίου, ὡς δὴ τούτων ἁπάντων τῶν τότε γεγονότων αἴτιος. ὁ δὲ αἰσθανόμενος πάντας ἡμᾶς οὕτω διατεθέντας, φοβούμενος μὴ μεῖζον ἐκ τῶν φόβων γένοιτό τι, φιλοφρόνως πάντας ἀνελάμβανε. καὶ δὴ καὶ αὐτὸν ἐμὲ, παρεμυθεῖτό τε καὶ θαῤῥεῖν διεκελεύετο, καὶ ἐδεῖτο πάντως μένειν. ἐγίγνετο γάρ οἱ τὸ μὲν ἐμὲ φυγεῖν ἀπ' αὐτοῦ, καλὸν οὐδὲν, τὸ δὲ μένειν. διὸ δὴ καὶ σφόδρα προσεποιεῖτο δεῖσθαι. τὰς δὲ τῶν τυράννων δεήσεις, ἴσμεν ὅτι μεμιγμέναι ἀνάγκαις εἰσίν. ὁ δὴ μηχανώμενος διεκώλυέ μου τὸν ἔκπλουν εἰς ἀκρόπολιν ἀγαγὼν καὶ κατοικίσας, ὅθεν οὐδ' ἂν εἷς ἔτι με ναύκληρος, μὴ ὅτι κωλύοντος ἐξήγαγε Διονυσίου. ἀλλ' οὐδ' εἰ μὴ πέμπων αὐτὸς τὸν κελεύοντα ἐξαγαγεῖν ἐπέστελλεν, οὔτ' ἂν ἔμπορος, οὔτε τῶν ἐν ταῖς τῆς χώρας ἐξόδοις ἀρχόντων οὐδ' ἂν εἷς περιεῖδέ με μόνον ἐκπορευόμενον, ὃς οὐκ ἂν συλλαβὼν εὐθέως περὶ Διονύσιον πάλιν ἀπήγαγεν. ἄλλως τε καὶ διηγγελμένον ἤδη ποτὲ τοὐναντίον, ἢ τὸ πρότερον πάλιν. ὡς Πλάτωνα Διονύσιος θαυμαστῶς ὡς ἀσπάζεται. τὸ δ' εἶχε δή πως. τὸ γὰρ ἀληθὲς δεῖ φράζειν, ἠσπάζετο μὲν ἀεὶ προϊόντος τοῦ χρόνου μᾶλλον, κατὰ τὴν τοῦ τρόπου τε καὶ ἤθους συνουσίαν, ἑαυτὸν δὲ ἐπαινεῖν μᾶλλον ἢ Δίωνα ἐβούλετό με, καὶ φίλον ἡγεῖσθαι διαφερόντως μᾶλλον, ἢ 'κεῖνον. καὶ θαυμαστῶς ἐφιλονείκει πρὸς τὸ τοιοῦτον. ᾗ δ' ἂν οὕτως ἐγένετο, εἴπερ ἐγίγνετο κάλλιστα ὤκνει ὡς δὴ μανθάνων καὶ ἀκούων τῶν περὶ φιλοσοφίαν λόγων οἰκειοῦσθαι καὶ ἐμοὶ συγγίγνεσθαι. φοβούμενος τοὺς τῶν διαβαλλόντων λόγους, μή πῃ παραποδισθείη, καὶ Δίων δὴ πάντα εἴη διαπεπραγμένος. ἐγὼ δὲ πάντα ὑπέμενον, τὴν πρώτην διάνοιαν φυλάττων ἧπερ ἀφικόμην, εἴ πως εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθοι τῆς φιλοσόφου ζωῆς, ὁ δ' ἐνίκησεν ἀντιτείνων. καὶ ὁ πρῶτος δὴ χρόνος τῆς εἰς Σικελίαν ἐμῆς ἐπιδημήσεώς τε καὶ διατριβῆς, διὰ πάντα ταῦτα ξυνέβη γενόμενος. μετὰ δὲ τοῦτο, ἀπεδήμησά τε, καὶ πάλιν ἀφικόμην πάσῃ σπουδῇ μεταπεμπομένου Διονυσίου. ὧν δὲ ἕνεκα καὶ ὅσα ἔπραξα, ὡς εἰκότα τε καὶ δίκαια ὑμῖν. πρῶτον μὲν ξυμβουλεύσας ἃ χρὴ ποιεῖν ἐκ τῶν νῦν γεγονότων, ὕστερον τὰ περὶ ταῦτα, διέξειμι τῶν ἐπανερωτώντων ἕνεκα τί δὴ βουλόμενος ἦλθον τὸ δεύτερον, ἵνα μὴ τὰ πάρεργα ὡς ἔργα μοι ξυμβαίνῃ λεγόμενα. λέγω δὴ τάδε. ἐγὼ τὸν συμβουλεύοντα ἀνδρὶ κάμνοντι, καὶ δίαιταν διαιτωμένῳ μοχθηρὰν, πρὸς ὑγίειαν ἄλλό τι χρὴ πρῶτον μὲν αὐτὸν μεταβάλλειν τὸν βίον, καὶ ἐθέλοντι μὲν πείθεσθαι καὶ τἆλλα ἤδη παραινεῖν. μὴ ἐθέλοντι δὲ, φεύγοντα ἀπὸ τῆς τοῦ τοιούτου ξυμβουλῆς, ἄνδρα τε ἡγοίμην ἂν καὶ ἰατρικόν. τὸν δὲ ὑπομένοντα, τοὐναντίον, ἄνανδρόν τε καὶ ἄτεχνον. ταυτὸν δὴ καὶ πόλει εἴτε αὐτῆς εἷς εἴη κύριος, εἴτε καὶ πλείους, εἰ μὲν κατὰ τρόπον ὀρθῇ πορευομένης ὁδῷ τῆς πολιτείας ξυμβουλεύοιτό τι τῶν προσφόρων, νοῦν ἔχοντος τὸ τοῖς τοιούτοις ξυμβουλεύειν. τοῖς δ' ἔξω τὸ παράπαν βαίνουσι τῆς ὀρθῆς πολιτείας, καὶ μηδαμῇ ἐθέλουσιν αὐτῆς εἰς ἴχνος ἰέναι, προαγορεύουσι δὲ τῷ ξυμβούλῳ, τὴν μὲν πολιτείαν ἐᾶν καὶ μὴ κινεῖν, ὡς ἀποθανουμένῳ ἐὰν κινῇ. ταῖς δὲ βουλήσεσι καὶ ἐπιθυμίαις αὐτῶν ὑπηρετοῦντα, ξυμβουλεύειν κελεύουσι, τίνα τρόπον γίγνοιτ' ἂν ῥᾷστα τε καὶ τάχιστα εἰς τὸν αἰεὶ χρόνον. τὸν μὲν ὑπομένοντα ξυμβουλὰς τοιαύτας ἡγοίμην ἂν ἄνανδρον. τὸν δ' οὐχ ὑπομένοντα ἄνδρα. ταύτην δὴ τὴν διάνοιαν ἐγὼ κεκτημένος, ὅταν τίς μοι ξυμβουλεύηται περί τινος τῶν μεγίστων περὶ τὸν αὐτοῦ βίον, οἷον περὶ χρημάτων κτήσεως, ἢ περὶ σώματος, ἢ περὶ ψυχῆς ἐπιμελείας. ἂν μέν μοι τὸ καθ' ἡμέραν ἔν τινι τρόπῳ δοκῇ ζῆν, ἢ συμβουλεύοντος ἂν ἐθέλειν πείθεσθαι, περὶ ὧν ἀνακοινοῦται προθύμως συμβουλεύω, καὶ οὐκ ἀφοσιωσάμενος μόνον ἐπαυσάμην. ἐὰν δὲ μὴ ξυμβουλεύηταί μοι τὸ παράπαν, ἢ συμβουλεύοντι δῆλος ᾖ μηδαμῇ πεισόμενος, αὐτόκλητος ἐπὶ τὸν τοιοῦτον οὐκ ἔρχομαι συμβουλεύσων. βιασάμενος δὲ, οὐδ' ἂν υἱὸς ᾖ μου. δούλῳ δὲ ξυμβουλεύσαιμ' ἂν, καὶ μὴ ἐθέλοντά γε προσβιαζοίμην. πατέρα δὲ ἢ μητέρα, οὐχ ὅσιον ἡγοῦμαι προσβιάζεσθαι, μὴ νόσῳ παραφροσύνης ἐχομένους. ἐὰν δέ τινα καθεστῶτα ζῶσι βίον ἑαυτοῖς ἀρέσκοντα, ἐμοὶ δὲ μὴ, μήτε ἀπεχθάνεσθαι μάτην νουθετοῦντα, μήτε δὴ κολακεύοντά γε, ὑπηρετεῖν αὐτοῖς πληρώσεις ἐπιθυμιῶν ἐκπορίζοντα, ἃς αὐτὸς ἀσπαζόμενος οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ζῆν. ταυτὸν δὲ καὶ περὶ πόλεως αὑτοῦ διανοούμενον χρὴ ζῆν τὸν ἔμφρονα. λέγειν μὲν εἰ μὴ καλῶς αὐτῷ φαίνοιτο πολιτεύεσθαι, εἰ μέλλοι μήτε ματαίως ἐρεῖν, μήτε ἀποθανεῖσθαι λέγων. βίαν δὲ πατρίδι πολιτείας μεταβολῆς μὴ προσφέρειν, ὅταν ἄνευ φυγῶν καὶ σφαγῆς ἀνδρῶν, μὴ δυνατὸν ᾖ γίγνεσθαι τὴν ἀρίστην. ἡσυχίαν δὲ ἄγοντα εὔχεσθαι τὰ ἀγαθὰ αὐτῷ τε καὶ τῇ πόλει. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν τρόπον, ἐγὼ ὑμῖν τ' ἂν ξυμβουλεύοιμι. ξυνεβούλευον δὲ καὶ Διονυσίῳ μετὰ Δίωνος ζῆν μέντοι τὸ καθ' ἡμέραν πρῶτον, εἴ πως ἐγκρατὴς αὐτὸς αὑτοῦ ὅτι μάλιστα ἔσεσθαι μέλλοι, καὶ πιστοὺς φίλους τε καὶ ἑταίρους κτήσεσθαι, ὅπως μὴ πάθοι ἅπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ὃς παραλαβὼν Σικελίας πολλὰς καὶ μεγάλας πόλεις ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐκπεπορθημένας, οὐχ οἷός τ' ἦν κατοικίσας, πολιτείας ἐν ἑκάσταις καταστή-

σασθαι πιστὰς ἑταίρων ἀνδρῶν, οὔτε ἄλλων δή ποθεν ὀθνείων, οὔτε ἀδελφῶν, οὓς ἔθρεψέ τε αὐτὸς νεωτέρους ὄντας, ἔκ τε ἰδιωτῶν ἄρχοντας, καὶ ἐκ πενήτων πλουσίους ἐπεποιήκει διαφερόντως. τούτων κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς οὐδένα οἷός τ᾽ ἦν, πειθοῖ καὶ διδαχῇ καὶ εὐεργεσίαις καὶ ξυγγενείας ἀπεργασάμενος ποιήσασθαι. Δαρείου δὲ ἑπταπλασίως φαυλότερος ἐγένετο, ὃς οὐκ ἀδελφοῖς πιστεύσας οὐδ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ τραφεῖσι. κοινωνοῖς δὲ μόνον τῆς τοῦ Μήδου τε καὶ Εὐνούχου χειρώσεως, διένειμέ τε μέρη μείζω ἕκαστα Σικελίας πάσης ἑπτά, καὶ πιστοῖς ἐχρήσατο τοῖς κοινωνοῖς, καὶ οὐκ ἐπιτιθεμένοις, οὔτε αὐτῷ, οὔτε ἀλλήλοις. ἔδειξέ τε παράδειγμα, οἷον χρὴ τὸν νομοθέτην καὶ βασιλέα τὸν ἀγαθὸν γίγνεσθαι. νόμους γὰρ κατασκευάσας, ἔτι καὶ νῦν διασέσωκε τὴν Περσῶν ἀρχήν. ἔτι δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς τούτοις, οὐκ αὐτοὶ κατοικίσαντες πολλὰς τῶν Ἑλληνίδων πόλεις, ὑπὸ βαρβάρων ἐκβεβλημένας, ἀλλ᾽ οἰκουμένας παραλαβόντες ὅμως ἑβδομήκοντα ἔτη διεφύλαξαν τὴν ἀρχήν, ἄνδρας φίλους ἐν ταῖς πόλεσιν ἑκάσταις κεκτημένοι. Διονύσιος δὲ εἰς μίαν πόλιν ἀθροίσας πᾶσαν Σικελίαν ὑπὸ σοφίας, πιστεύων οὐδενί, μόγις ἐσώθη. πένης γὰρ ἦν, ἀνδρῶν φίλων καὶ πιστῶν, οὗ μεῖζον σημεῖον εἰς ἀρετὴν καὶ κακίαν οὐκ ἔστιν οὐδέν, τοῦ ἔρημον ἢ μή, τοιούτων ἀνδρῶν εἶναι. ἃ δὴ καὶ Διονυσίῳ ξυνεβουλεύομεν ἐγὼ καὶ Δίων. ἐπειδὴ τὰ παρὰ πατρὸς αὐτῷ ξυνεβεβήκει οὕτως ἀνομιλήτῳ μὲν παιδείας, ἀνομιλήτῳ δὲ συνουσιῶν τῶν προσηκουσῶν γεγονέναι, πρῶτον ἐπὶ ταῦτα ὁρμήσαντα φίλους ἄλλους αὐτῷ τῶν οἰκείων ἅμα καὶ ἡλικιωτῶν καὶ συμφώνους πρὸς ἀρετὴν κτήσασθαι. μάλιστα δ᾽ αὐτὸν αὐτῷ. τούτου γὰρ αὐτὸν θαυμαστῶς ἐνδεᾶ γεγονέναι λέγοντες οὐκ ἐναργῶς οὕτως. (οὐ γὰρ ἦν ἀσφαλές.) αἰνιττόμενοι δὲ καὶ διαμαχόμενοι τοῖς λόγοις, ὡς οὕτω μὲν πᾶς ἀνὴρ αὑτόν τε καὶ ἐκείνους ὧν ἂν ἡγεμὼν γίγνηται σώσει. μὴ ταύτῃ δὲ τραπόμενος, τἀναντία πάντα ἀποτελεῖ. πορευθεὶς δὲ ὡς ἐλέγομεν, καὶ ἑαυτὸν ἔμφρονά τε καὶ σώφρονα ἀπεργασάμενος, εἰ τὰς ἐξηρημωμένας Σικελίας πόλεις κατοικίσειε, νόμοις τε ξυνδήσειε καὶ πολιτείαις, ὥστε αὑτῷ τε οἰκείας καὶ ἀλλήλαις εἶναι πρὸς τὰς τῶν βαρβάρων βοηθείας, οὐ διπλασίαν τὴν πατρῴαν ἀρχὴν μόνον ποιήσει, πολλαπλασίαν δὲ ὄντως. ἕτοιμον γὰρ εἶναι τούτων γιγνομένων, πολὺ μᾶλλον δουλώσασθαι Καρχηδονίους τῆς ἐπὶ Γέλωνος αὐτοῖς γενομένης δουλείας. ἀλλ᾽ οὐχ ὥσπερ νῦν τοὐναντίον, ὁ πατὴρ αὐτοῦ φόρον ἐτάξατο φέρειν τοῖς βαρβάροις. ταῦτα ἦν τὰ λεγόμενα καὶ παρακελευόμενα ὑφ᾽ ἡμῶν τῶν ἐπιβουλευόντων Διονυσίῳ, ὡς πολλαχόθεν ἐχώρουν οἱ τοιοῦτοι λόγοι. οἳ δὴ καὶ κρατήσαντες παρὰ Διονυσίῳ, ἐξέβαλον μὲν Δίωνα. ἡμᾶς δ᾽ εἰς φόβον κατέβαλον. ἵνα δ᾽ ἐκπεράνωμεν οὐκ ὀλίγα πράγματα τὰ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἐλθὼν ἐκ Πελοποννήσου καὶ Ἀθηνῶν Δίων, ἔργῳ τὸν Διονύσιον ἐνουθέτησεν. ἐπειδὴ δ᾽ οὖν ἠλευθέρωσέ τε καὶ ἀπέδωκεν αὐτοῖς δὶς τὴν πόλιν, ταὐτὸν πρὸς Δίωνα Συρακούσιοι τότε ἔπαθον, ὅπερ καὶ Διονύσιος ὅτε αὐτὸν ἐπεχείρει παιδεύσας καὶ θρέψας βασιλέα τῆς ἀρχῆς ἄξιον, οὕτω κοινωνεῖν αὐτῷ τοῦ βίου παντός. ὁ δὲ τοῖς διαβάλλουσι καὶ λέγουσιν ὡς ἐπιβουλεύων τῇ τυραννίδι Δίων, πράττοι πάντα ὅσα ἔπραττεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. ἵνα ὁ μὲν παιδείᾳ δὴ τὸν νοῦν κηληθείς, ἀμελοῖ τῆς ἀρχῆς, ἐπιτρέψας ἐκείνῳ. ὁ δὲ σφετερίσαιτο, καὶ Διονύσιον ἐκβάλοι ἐκ τῆς ἀρχῆς δόλῳ. ταῦτα τότε ἐνίκησε καὶ τὸ δεύτερον ἐν Συρακουσίοις λεγόμενα, καὶ μάλα ἀτόπῳ τε καὶ αἰσχρᾷ νίκῃ τοῖς τῆς νίκης αἰτίοις. οἷον γὰρ γέγονεν, ἀκοῦσαι χρὴ τοὺς ἐμὲ παρακαλοῦντας πρὸς τὰ νῦν πράγματα. ἦλθον Ἀθηναῖος ἀνὴρ ἐγώ, ἑταῖρος Δίωνος, σύμμαχος αὐτῷ πρὸς τὸν τύραννον, ὅπως ἀντὶ πολέμου φιλίαν ποιήσαιμι. διαμαχόμενος δὲ τοῖς διαβάλλουσιν ἡττήθην. πείθοντος δὲ Διονυσίου τιμαῖς καὶ χρήμασι, γενέσθαι μετ᾽ αὐτοῦ ἐμὲ μάρτυρά τε καὶ φίλον, πρὸς τὴν εὐπρέπειαν τῆς ἐκβολῆς τῆς Δίωνος αὐτῷ γίγνεσθαι. τούτων δὴ τὸ πᾶν διήμαρτεν. ὕστερον δὲ δὴ κατιὼν οἴκαδε Δίων ἀδελφὼ δύο προσλαμβάνει Ἀθήνηθεν, οὐκ ἐκ φιλοσοφίας γεγονότε φίλω. ἀλλ᾽ ἐκ τῆς περιτρεχούσης ἑταιρείας ταύτης τῆς τῶν πλείστων φίλων ἦν, ἐκ τοῦ ξενίζειν τε καὶ μυεῖν καὶ ἐποπτεύειν πραγματεύονται. καὶ δὴ τούτω τὼ ξυγκαταγαγόντε αὐτὸν φίλω, ἐκ τούτων τε καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὴν κάθοδον ὑπηρεσίας ἐγενέσθην ἑταίρω. ἐλθόντες δὲ εἰς Σικελίαν, ἐπειδὴ Δίωνα ᾔσθοντο διαβεβλημένον εἰς τοὺς ἐλευθερωθέντας ὑπ᾽ αὐτοῦ Σικελιώτας, ὡς ἐπιβουλεύοντα γενέσθαι τύραννον, οὐ μόνον τὸν ἑταῖρον καὶ ξένον προὔδοσαν, ἀλλ᾽ οἷον τοῦ φόνου αὐτόχειρες ἐγένοντο. ὅπλα ἔχοντες ἐν ταῖς χερσίν, αὐτοὶ τοῖς φονεῦσι παρεστῶτες ἐπίκουροι. καὶ τὸ μὲν αἰσχρὸν καὶ ἀνόσιον, οὔτε παρίεμαι ἔγωγε οὔτε τι λέγω. πολλοῖς γὰρ καὶ ἄλλοις ὑμνεῖν ταῦτα ἐπιμελές, καὶ εἰς τὸν ἔπειτα μελήσει χρόνον. τὸ δὲ Ἀθηναίων πέρι λεγόμενον ὡς αἰσχύνην οὗτοι περιῆψαν τῇ πόλει, ἐξαιροῦμαι. φημὶ γὰρ κἀκεῖνον Ἀθηναῖον εἶναι, ὃς οὐ προὔδωκε τὸν αὐτὸν τοῦτον, ἐξὸν χρήματα καὶ ἄλλας τιμὰς πολλὰς λαμβάνειν. οὐ γὰρ διὰ βαναύσου φιλότητος ἐγεγόνει φίλος. διὰ δὲ ἐλευθέρας παιδείας κοινωνίαν. ᾗ μόνῃ χρὴ πιστεύειν τὸν νοῦν κεκτημένον μᾶλλον, ἢ συγγενείᾳ ψυχῶν καὶ σωμάτων. ὥστε οὐκ ἀξίω ὀνείδους γεγόνατον τῇ πόλει, τὼ Δίωνα ἀποκτείναντε, ὡς ἐλλογίμω πώποτε ἄνδρε γενομένω. ταῦτα εἴρηται πάντα τῆς ξυμβουλῆς ἕνεκα τῶν Διωνείων φίλων καὶ συγγενῶν. συμβουλεύω δὲ δή τι πρὸς τούτοις τὴν αὐτὴν ξυμβουλήν, καὶ λόγον τὸν αὐτὸν λέγων ἤδη τρίτον τρίτοις ὑμῖν. μὴ δουλοῦσθαι Σικελίαν ὑπ᾽ ἀνθρώποις δεσπόταις, μηδὲ ἄλλην πόλιν ὅ γ᾽ ἐμὸς

λόγος

λόγος ἀλλ' ὑπὸ νόμοις. οὔτε γὰρ τοῖς δουλουμένοις, οὔτε τοῖς δουλωθεῖσιν ἄμεινον αὐτοῖς καὶ παισὶ παίδων τε ἐκγόνοις, ἀλλ' ὀλέθριος πάντως ἡ πεῖρα. σμικρὰ δὲ καὶ ἀνελεύθερα ψυχῶν ἤθη, τὰ τοιαῦτα ἁρπάζειν κέρδη φιλεῖ. οὐδὲν τῶν εἰς τὸν ἔπειτα καὶ εἰς τὸν παρόντα καιρὸν ἀγαθῶν καὶ δικαίων εἰδότα θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων. ταῦτα πρῶτον μὲν Δίωνα ἐγὼ ἐπεχείρησα πείθειν. δεύτερον δὲ Διονύσιον. τρίτους δὲ ὑμᾶς νῦν. καί μοι πείθεσθε Διὸς τρίτου σωτῆρος χάριν, εἶτα εἰς Διονύσιον βλέψαντες καὶ Δίωνα. ὧν ὁ μὲν μὴ πειθόμενος ζῇ τανῦν οὐ καλῶς, ὁ δὲ πειθόμενος τέθνηκε καλῶς. τὸ γὰρ τῶν καλλίστων ἐφιέμενον αὐτῷ τε καὶ πόλει, πάσχειν ὅτι ἂν πάσχῃ, πᾶν ὀρθὸν καὶ καλόν. οὔτε γὰρ πέφυκεν ἀθάνατος ὑμῶν οὐδείς, οὔτ' εἴ τῳ ξυμβαίη, γένοιτο ἂν εὐδαίμων ὡς δοκεῖ τοῖς πολλοῖς. κακὸν γὰρ καὶ ἀγαθὸν οὐδέν, λόγου ἄξιόν ἐστι τοῖς ἀψύχοις. ἀλλ' ἢ μετὰ σώματος οὔσῃ ψυχῇ τοῦτο ξυμβήσεται ἑκάστῃ, ἢ κεχωρισμένῃ. πείθεσθαι δὲ ὄντως ἀεὶ χρὴ τοῖς παλαιοῖς τε καὶ ἱεροῖς λόγοις, οἳ δὴ μηνύουσιν ἡμῖν ἀθάνατον ψυχὴν εἶναι. δικαστάς τε ἴσχειν, καὶ τίνειν τὰς μεγίστας τιμωρίας, ὅταν τις ἀπαλλαχθῇ τοῦ σώματος. διὸ καὶ τὰ μεγάλα ἁμαρτήματα καὶ ἀδικήματα, σμικρότερον εἶναι χρὴ νομίζειν κακὸν πάσχειν, ἢ δρᾶσαι. ὧν ὁ φιλοχρήματος πένης τε ἀνὴρ τὴν ψυχὴν οὔτε ἀκούει, ἐάν τε ἀκούσῃ, καταγελῶν, ὡς οἴεται, πανταχόθεν ἀναιδῶς ἁρπάζει πᾶν ὅτιπερ ἂν οἴηται, καθάπερ θηρίον φαγεῖν ἢ πιεῖν, ἢ περὶ τὴν ἀνδραποδώδη καὶ ἀχάριστον ἀφροδίσιον λεγομένην οὐκ ὀρθῶς ἡδονὴν ἐκποριεῖν αὐτῷ τοῦ μὴ πίμπλασθαι. τυφλὸς ὢν καὶ οὐχ ὁρῶν οἷς ξυνέπεται τῶν ἁρπαγμάτων ἀνοσιουργία κακὸν ἡλίκον ἀεὶ μετ' ἀδικήματος ἑκάστου. ἣν ἀναγκαῖον τῷ ἀδικήσαντι συνεφέλκειν ἐπί τε γῆς στρεφομένῳ καὶ ὑπὸ γῆς νοστήσαντι πορείαν ἄτιμόν τε καὶ ἀθλίαν πάντως πανταχῇ. Δίωνα δὴ ἐγὼ λέγων ταῦτά τε καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἔπειθον. καὶ τοῖς ἀποκτείνασιν ἐκεῖνον δικαιότατ' ἂν ὀργιζοίμην ἐγὼ τρόπον τινὰ ὁμοιότατα καὶ Διονυσίῳ. ἀμφότεροι γὰρ ἐμέ τε καὶ τοὺς ἄλλους ὡς ἔπος εἰπεῖν ἅπαντας, τὰ μέγιστα ἔβλαψαν ἀνθρώπους. οἱ μὲν τὸν βουλόμενον δικαιοσύνῃ χρῆσθαι διαφθείραντες. ὁ δὲ οὐδὲν ἐθελήσας χρήσασθαι δικαιοσύνῃ διὰ πάσης τῆς ἀρχῆς, μεγίστην δύναμιν ἔχων, ἐν ᾗ γενομένη φιλοσοφία τε καὶ δύναμις ὄντως ἐν ταὐτῷ διὰ πάντων ἀνθρώπων ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων λάμψασαν ἱκανῶς δόξαν παρέστησε πᾶσι τὴν ἀληθῆ, ὡς οὐκ ἄν ποτε γένοιτο εὐδαίμων, οὔτε πόλις οὔτ' ἀνὴρ οὐδείς, ὃς ἂν μὴ μετὰ φρονήσεως ὑπὸ δικαιοσύνῃ διαγάγῃ τὸν βίον. ἤτοι ἐν αὐτῷ κεκτημένος, ἢ ὁσίων ἀνδρῶν ἀρχόντων ἐν ἤθεσι τραφείς τε καὶ παιδευθεὶς ἐνδίκως. ταῦτα μὲν Διονύσιος ἔβλαψε. τὰ δὲ ἄλλα σμικρὰ ἂν εἴη πρὸς ταῦτά μοι βλάβη. ὁ δὲ Δίωνα ἀποκτείνας οὐκ οἶδε ταὐτὸν ἐξειργασμένος τούτῳ. Δίωνα γὰρ ἐγὼ σαφῶς οἶδα ὡς οἷόν τε περὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπον διισχυρίζεσθαι, ὅτι τὴν ἀρχὴν εἰ κατέσχεν, ὡς οὐκ ἄν ποτε ἐπ' ἄλλο γε σχῆμα ἀρχῆς ἐτράπετο, ἢ ἐπὶ τὸ Συρακούσας μὲν πρῶτον τὴν πατρίδα τὴν ἑαυτοῦ. ἐπεὶ τὴν δουλείαν αὐτῆς ἀπήλλαξε καὶ φαιδρύνας, ἐλευθερίῳ ἐν σχήματι κατέστησε. τὸ μετὰ τοῦτ' ἂν πάσῃ μηχανῇ ἐκόσμησε νόμοις τοῖς προσήκουσί τε καὶ ἀρίστοις τοὺς πολίτας. τό, τε ἐφεξῆς τούτοις, προὐθυμεῖτ' ἂν πρᾶξαι, πᾶσαν Σικελίαν κατοικίζειν, καὶ ἐλευθέραν ἀπὸ τῶν βαρβάρων ποιεῖν. τοὺς μὲν ἐκβάλλων, τοὺς δὲ χειρούμενος ῥᾷον Ἱέρωνος. τούτων δ' αὖ γενομένων, δι' ἀνδρὸς δικαίου τε καὶ ἀνδρείου καὶ σώφρονος καὶ φιλοσόφου, τὴν αὐτὴν ἀρετῆς ἂν πέρι γενέσθαι δόξαν τοῖς πολλοῖς, ἥπερ ἂν εἰ Διονύσιος ἐπείσθη, παρὰ πᾶσιν ἂν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώποις, ἀπέσωσε γενομένη. νῦν δὲ εἴ που τις δαίμων, ἤ τις ἀλιτήριος ἐμπεσὼν ἀνομίᾳ καὶ ἀθεότητι, καὶ τὸ μέγιστον τόλμαις ἀμαθίας, ἐξ ἧς πάντα κακὰ πᾶσιν ἐρρίζωται βλαστάνει, καὶ εἰς ὕστερον ἀποτελεῖ καρπὸν τοῖς γεννήσασι πικρότατον, αὕτη πάντα τὸ δεύτερον ἀνέτρεψέ τε καὶ ἀπώλεσε. νῦν δὲ δὴ εὐφημῶμεν χάριν οἰωνοῦ τὸ τρίτον. ὅμως δὲ μιμεῖσθαι μὲν συμβουλεύω Δίωνα ὑμῖν τοῖς φίλοις τήν τε τῆς πατρίδος εὔνοιαν, καὶ τὴν τῆς τροφῆς σώφρονα δίαιταν ἐπὶ λῴοσιν. ὡς δὲ ὀρνίθων τὰς ἐκείνου βουλήσεις πειρᾶσθαι ἀποτελεῖν. αἳ δὲ ἦσαν, ἀκηκόατε παρ' ἐμοῦ σαφῶς. τὸν δὲ μὴ δυνάμενον ὑμῶν δωριστὶ ζῆν κατὰ τὰ πάτρια, διώκοντα δὲ τόν τε τῶν Δίωνος σφαγέων καὶ τὸν σικελικὸν βίον, μήτε παρακαλεῖν, μήτε οἴεσθαι πιστὸν ἄν τι καὶ ὑγιὲς πρᾶξαί ποτε. τοὺς δὲ ἄλλους παρακαλεῖν ἐπὶ πάσης Σικελίας κατοικισμόν τε καὶ ἰσονομίαν, ἔκ τε αὐτῆς Σικελίας καὶ ἐκ Πελοποννήσου ξυμπάσης, φοβεῖσθαι δὲ μηδὲ Ἀθήνας. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ, πάντων ἀνθρώπων διαφέροντες πρὸς ἀρετήν, ξενοφόνων τε ἀνδρῶν μισοῦντες τόλμας. εἰ δ' οὖν ταῦτα μὲν ὕστερα γένοιτ' ἄν, κατεπείγουσι δὲ ἡμᾶς αἱ τῶν στάσεων πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ φυόμεναι ἑκάστης ἡμέρας διαφοραί, εἰδέναι μέν που χρὴ πάντα τινὰ ἄνδρα, ᾧ καὶ βραχὺ δόξης ὀρθῆς μετέδωκε θεία τις τύχη, ὡς οὐκ ἔστι παῦλα κακῶν τοῖς στασιάσασι, πρὶν ἂν οἱ κρατήσαντες, μάχαις καὶ ἐκβολαῖς ἀνθρώπων καὶ σφαγαῖς μνησικακοῦντες, καὶ ἐπὶ τιμωρίας παύσωνται τρεπόμενοι τῶν ἐχθρῶν. ἐγκρατεῖς δὲ ὄντες αὐτῶν, θέμενοι νόμους κοινοὺς μηδὲν μᾶλλον πρὸς ἡδονὴν αὐτοῖς, ἢ τοῖς ἡττηθεῖσι κειμένους, ἀναγκάσωσιν αὐτοὺς χρῆσθαι τοῖς νόμοις, διτταῖς οὔσαις ἀνάγκαις αἰδοῖ καὶ φόβῳ. φόβῳ μὲν διὰ τὸ κρείττους αὐτῶν εἶναι δεικνύντες τὴν βίαν. αἰδοῖ δὲ αὖ, διὰ τὸ κρείττους φαίνεσθαι περί τε τὰς ἡδονάς, καὶ τοῖς νόμοις μᾶλλον ἐθέλοντές τε καὶ δυνάμενοι δουλεύειν. ἄλλως δὲ οὐκ ἔστιν ὡς ἄν ποτε κακῶν λῆξαι πόλις ἐν αὐτῇ στασιάσασα. ἀλλὰ στάσεις καὶ ἔχθραι καὶ μίση καὶ ἀπιστίαι, ταῖς οὕτω διατεθείσαις πόλεσιν, ἅπερ αὐταῖς πρὸς αὐτὰς ἀεὶ γίγνεσθαι

φιλεῖ. τοὺς δὴ κρατήσαντας ἀεὶ χρὴ ὅτ' ἄνπερ ἐπιθυμήσωσι σωτηρίας, αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς ἄνδρας προκρῖναι τῶν ἄλλων, οὓς ἂν πυνθάνωνται ἀρίστους ὄντας. πρῶτον μὲν γέροντας, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κεκτημένους οἴκοι, καὶ προγόνους αὐτῶν, ὅτι μάλιστα πολλούς τε ἀγαθοὺς καὶ ὀνομαστούς, καὶ κτῆσιν κεκτημένους πάντας ἱκανήν. ἀριθμὸν δὲ εἶναι μυριάνδρῳ πόλει, πεντήκοντα ἱκανοὶ τοιοῦτοι. τούτους δὲ, δεήσεσι καὶ τιμαῖς ὅτι μεγίσταις οἴκοθεν μεταπέμπεσθαι. μεταπεμψαμένους δὲ, ὀμόσαντας δεῖσθαι, καὶ κελεύειν θεῖναι νόμους, μήτε νικήσασι μήτε νικηθεῖσι νέμειν πλέον, τὸ δὲ ἴσον καὶ κοινὸν πάσῃ τῇ πόλει. τεθέντων δὲ τῶν νόμων ἐν τούτῳ δὴ τὰ πάντα ἐστίν. ἂν μὲν γὰρ οἱ νενικηκότες ἥττους αὐτοὺς τῶν νόμων, μᾶλλον τῶν νενικημένων παρέχωνται, πάντ' ἔσται σωτηρίας τε καὶ εὐδαιμονίας μεστά, καὶ πάντων κακῶν ἀποφυγή. εἰ δὲ μή, μήτ' ἐμὲ μήτ' ἄλλον κοινωνὸν παρακαλεῖν, τὸν μὴ πειθόμενον τοῖς νῦν ἐπεσταλμένοις. ταῦτα γάρ ἐστιν ἀδελφὰ ὧν τε Δίων ὧν τ' ἐγὼ ἐπεχειρήσαμεν Συρακούσαις εὖ φρονοῦντες συμπρᾶξαι. δεύτερα μήν· πρῶτα δ' ἦν, ἃ τὸ πρῶτον ἐπεχειρήθη μετ' αὐτοῦ Διονυσίου πραχθῆναι πᾶσι κοινὰ ἀγαθά. τύχη δέ τις ἀνθρώπων κρείττων διεφόρησε. τὰ δὲ νῦν ὑμεῖς πειρᾶσθε εὐτυχέστερον αὐτὰ ἀγαθῇ πρᾶξαι μοίρᾳ καὶ θείᾳ τινὶ τύχῃ. ξυμβουλὴ μὲν δὴ καὶ ἐπιστολὴ εἰρήσθω, καὶ ἡ πρὸς Διονύσιον ἐμοὶ προτέρα ἄφιξις. ἡ δὲ δὴ ὑστέρα πορεία τε καὶ πλοῦς, ὡς εἰκότως τε ἅμα καὶ ἐμμελῶς γέγονεν, ᾧ μέλει ἀκούειν ἔξεστι τὸ μετὰ τοῦτο. ὁ μὲν γὰρ δὴ πρῶτος χρόνος τῆς ἐν Σικελίᾳ διατριβῆς μοι, διεπεράνθη καθάπερ εἶπον πρὶν συμβουλεύειν τοῖς οἰκείοις καὶ ἑτέροις τοῖς περὶ Δίωνα. τὸ μετ' ἐκεῖνα δ' οὖν, ἔπεισα ὅπῃ δή ποτ' ἐδυνάμην, Διονύσιον ἀφεῖναί με. εἰρήνης δὲ γενομένης (ἦν γὰρ τότε πόλεμος ἐν Σικελίᾳ) ξυνωμολογήσαμεν ἀμφότεροι. Διονύσιος μὲν ἔφη μεταπέμψεσθαι Δίωνα καὶ ἐμὲ πάλιν, καταστησάμενος τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν ἀσφαλέστερον ἑαυτῷ. Δίωνα δὲ ἠξίου διανοεῖσθαι, μὴ φυγὴν αὐτῷ γεγονέναι τότε, μετάστασιν δέ. ἐγὼ δ' ἥξειν ὡμολόγησα ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις. γενομένης δὲ εἰρήνης, μετεπέμπετό με. Δίωνα δὲ ἐπισχεῖν ἔτι ἐνιαυτὸν ἐδεῖτο. ἐμὲ δὲ ἥκειν ἐκ παντὸς τρόπου ἠξίου. Δίων μὲν οὖν ἐκέλευέ τε με πλεῖν καὶ ἐδεῖτο. καὶ γὰρ δὴ λόγος ἐχώρει πολὺς ἐκ Σικελίας, ὡς Διονύσιος θαυμαστῶς φιλοσοφίας ἐν ἐπιθυμίᾳ πάλιν εἴη γεγονὼς τανῦν. ὅθεν ὁ Δίων συντεταμένως ἐδεῖτο ἡμῶν, τῇ μεταπέμψει μὴ ἀπειθεῖν. ἐγὼ δὲ ᾔδειν μὲν πού κατὰ τὴν φιλοσοφίαν, τοῖς νέοις πολλὰ τοιαῦτα γιγνόμενα. ὅμως δ' οὖν ἀσφαλέστερόν μοι ἔδοξε, χαίρειν τότε γε πολλὰ, καὶ Δίωνα καὶ Διονύσιον ἐᾶν. καὶ ἀπηχθόμην, ἀμφοῖν ἀποκρινάμενος ὅτι γέρων τε εἴην, καὶ κατὰ τὰς ὁμολογίας, οὐδὲν γίγνοιτο τῶν τανῦν πραττομένων. ἔοικε δὴ τὸ μετὰ τοῦτο, Ἀρχύτης τε παρὰ Διονύσιον πρὶν ἀφικέσθαι. ἐγὼ γὰρ πρὶν ἀπιέναι, ξενίαν καὶ φιλίαν Ἀρχύτῃ, καὶ τοῖς ἐν Τάραντι καὶ Διονυσίῳ ποιήσας, ἀπέπλεον. ἄλλοι τέ τινες ἐν Συρακούσαις ἦσαν. Δίωνός τε ἄττα διακηκοότες καὶ τούτων τινὲς ἄλλοι, παρακουσμάτων τινῶν ἔμμεστοι τῶν κατὰ φιλοσοφίαν. οἵ δοκοῦσί μοι Διονυσίῳ πειρᾶσθαι διαλέγεσθαι τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα, ὡς Διονυσίου πάντα διακηκοότος ὅσα διενοούμην ἐγώ. ὁ δὲ οὔτε ἄλλως ἐστὶν ἀφυὴς πρὸς τὴν τοῦ μανθάνειν δύναμιν, φιλότιμός τε θαυμαστῶς. ἤρεσκέ τε οὖν ἴσως αὐτῷ τὰ λεγόμενα, ᾐσχύνετό τε φανερὸς γιγνόμενος οὐδὲν ἀκηκοώς, ὅτ' ἐπεδήμουν ἐγώ. ὅθεν ἅμα μὲν, εἰς ἐπιθυμίαν ᾔει τοῦ διακοῦσαι ἐναργέστερον. ἅμα δ' ἡ φιλοτιμία κατήπειγεν αὐτόν. δι' ἃ δὲ οὐκ ἤκουσεν ἐν τῇ πρόσθεν ἐπιδημίᾳ, διεξήλθομεν ἐν τοῖς ἄνω ῥηθεῖσι νῦν δὴ λόγοις. ἐπειδὴ οὖν οἴκαδέ τε ἐσώθην, καὶ καλοῦντος τὸ δεύτερον ἀπηρνήθην καθάπερ εἶπον. νῦν δὴ δοκεῖ μοι Διονύσιος παντάπασι φιλοτιμηθῆναι, μή ποτέ τισι δόξαιμι καταφρονῶν αὐτοῦ, τῆς φύσεώς τε καὶ ἕξεως ἅμα καὶ τῆς διαίτης ἔμπειρος γεγονώς, οὐκέτ' ἐθέλειν δυσχεραίνων παρ' αὐτὸν ἀφικνεῖσθαι. δίκαιος δὴ λέγειν εἰμὶ τἀληθὲς καὶ ὑπομένειν, εἴ τις ἄρα τὰ γεγονότα ἀκούσας, καταφρονήσει τῆς ἐμῆς φιλοσοφίας. τὸν τύραννον δέ, ἡγήσεται νοῦν ἔχειν. ἔπεμψε μὲν γὰρ δὴ Διονύσιος τρίτον ἐπ' ἐμὲ τριήρη, ῥᾳστώνης ἕνεκα τῆς πορείας. ἔπεμψε δὲ Ἀρχέδημον, ὃν ἡγεῖτό με τῶν ἐν Σικελίᾳ περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τῶν Ἀρχύτῃ ξυγγεγονότων ἕνα, καὶ ἄλλους γνωρίμους τῶν ἐν Σικελίᾳ. οὗτοι δὲ ἡμῖν ἤγγελλον πάντες τὸν αὐτὸν λόγον, ὡς θαυμαστὸν ὅσον Διονύσιος ἐπιδεδωκὼς εἴη πρὸς φιλοσοφίαν. ἔπεμψε δὲ ἐπιστολὴν πάνυ μακράν, εἰδὼς ὡς πρὸς Δίωνα διεκείμην. καὶ τὴν αὖ Δίωνος προθυμίαν, τοῦ ἐμὲ πλεῖν καὶ εἰς Συρακούσας ἐλθεῖν. πρὸς γὰρ δὴ πάντα ταῦτα ἦν παρεσκευασμένη τὴν
» ἀρχὴν ἔχουσα ἡ ἐπιστολή, τῇδέ πῃ φράζουσα. Διονύσιος Πλάτωνι. Τὰ νόμιμα ἐπὶ τούτοις εἰπὼν,
» οὐδὲν τὸ μετὰ τοῦτο εἶπε πρότερον, ἢ ὡς ἂν εἰς Σικελίαν πεισθεὶς ὑφ' ἡμῶν ἔλθῃς τανῦν. πρῶτον μέν σοι
» τὰ περὶ Δίωνα ὑπάρξει ταύτῃ γιγνόμενα ὅπῃ περ ἂν αὐτὸς ἐθέλῃς. θελήσεις δέ, οἶδ' ὅτι τὰ μέτρια, καὶ
» ἐγὼ συγχωρήσομαι. εἰ δὲ μή, οὐδέν σοι τῶν περὶ Δίωνα ἕξει πραγμάτων, οὔτε περὶ τἄλλα οὔτε περὶ αὐ-
» τὸν κατὰ νοῦν γιγνόμενα. ταῦθ' οὕτως εἶπε. τἄλλα δὲ μακρὰ ἂν εἴη καὶ ἄνευ καιροῦ λεγόμενα. ἐπιστολαὶ δὲ ἄλλαι ἐφοίτων, παρά τε Ἀρχύτου καὶ τῶν ἐν Τάραντι τήν τε φιλοσοφίαν ἐγκωμιάζουσαι τὴν Διονυσίου. καὶ ὅτι ἂν μὴ ἀφίκωμαι νῦν, τὴν πρὸς Διονύσιον αὐτοῖς γενομένην φιλίαν δι' ἐμοῦ οὐ σμικρὰν οὖσαν πρὸς τὰ πολιτικά, παντάπασι διαβαλοίην. ταύτης δὴ τοιαύτης γενομένης ἐν τῷ τότε χρόνῳ τῆς μεταπέμψεως, τῶν μὲν ἐκ Σικελίας τε καὶ Ἰταλίας ἑλκόντων, τῶν δὲ Ἀθήνηθεν, ἀτεχνῶς μετὰ δεήσεως οἷον ἐξωθούντων με, καὶ πάλιν ὁ λόγος ἧκεν ὁ αὐτός, τὸ μὴ δεῖν προδοῦναι Δίωνα, μὴ δὲ

τοὺς ἐν

τῶν ἐν Τάραντι ξένους τε καὶ ἑταίρους. αὐτῷ δέ μοι τόθ᾽ ἦν, ὡς οὐδὲν θαυμαστὸν νέον ἄνθρωπον παρακούοντα ἀξίων λόγου πραγμάτων, εὐμαθῆ πρὸς ἔρωτα ἐλθεῖν τοῦ βελτίστου βίου. δεῖν οὖν αὐτὸ διελέγξαι σαφῶς, ὁποτέρως ποτὲ ἄρα ἔχει, καὶ τοῦτ᾽ αὐτὸ μηδαμῇ προδοῦναι. μὴ δ᾽ ἐμὲ τὸν αἴτιον γενέσθαι τηλικούτου ἀληθῶς ὀνείδους, εἴπερ ὄντως εἴη τῳ ταῦτα λελεγμένα. πορεύομαι δὴ τῷ λογισμῷ τούτῳ κατακαλυψάμενος πολλὰ δεδιὼς, μαντευόμενός τε οὐ πάνυ καλῶς ὡς ἔοικεν. ἐλθὼν δ᾽ οὖν τὸ τρίτον τῷ σωτῆρι, τοῦτό γε οὖν ἔπραξα ὄντως. ἐσώθην γὰρ ἐπάλαι εὐτυχῶς, καὶ τούτων γε μετὰ θεὸν, Διονυσίῳ χάριν εἰδέναι χρεών, ὅτι πολλῶν βουληθέντων ἀπολέσαι με διεκώλυσε, καὶ ἔδωκέ τι μέρος αἰδοῖ τῶν περὶ ἐμὲ πραγμάτων. ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμην, ᾤμην τούτου πρῶτον ἔλεγχον δεῖν λαβεῖν, πότερον ὄντως εἴη Διονύσιος ἐξημμένος ὑπὸ φιλοσοφίας ὥσπερ πυρός, ἢ μάτην ὁ πολὺς οὗτος ἔλθοι λόγος Ἀθήναζε. ἔστι δή τις τρόπος τοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα πεῖραν λαμβάνειν, οὐκ ἀγεννής, ἀλλ᾽ ὄντως τυράννοις πρέπων, ἄλλως τε καὶ τοῖς τῶν παρακουσμάτων μεστοῖς. ὃ δὴ κἀγὼ Διονύσιον εὐθὺς ἐλθὼν, ᾐσθόμην καὶ μάλα πεπονθότα. δεικνύναι δὴ δεῖ τοῖς τοιούτοις ὅτι ἐστὶ πᾶν τὸ πρᾶγμα οἷόν τε, καὶ δι᾽ ὅσων πραγμάτων, καὶ ὅσον πόνον ἔχει. ὁ γὰρ ἀκούσας, ἐὰν μὲν ὄντως ᾖ φιλόσοφος, οἰκεῖός τε καὶ ἄξιος τοῦ πράγματος, θεῖος ὤν, ὁδόν τε ἡγεῖται θαυμαστὴν ἀκηκοέναι, ξυντατέον τε εἶναι νῦν, καὶ οὐ βιωτὸν ἄλλως ποιοῦντι. μετὰ τοῦτο δὴ ξυντείνας αὐτόν τε καὶ τὸν ἡγούμενον τὴν ὁδὸν οὐκ ἀνίησι, πρὶν ἂν ἢ τέλος ἐπιθῇ πᾶσιν, ἢ λάβῃ δύναμιν, ὥς τε αὐτὸς αὑτὸν χωρὶς τοῦ δείξαντος μὴ ἀδύνατος εἶναι ποδηγεῖν. ταύτῃ καὶ κατὰ ταῦτα διανοηθεὶς ὁ τοιοῦτος ζῇ, πράττων μὲν ἐν αἷς τισιν ἂν ᾖ πράξεσι, παρὰ πάντα δὲ ἀεὶ φιλοσοφίας ἐχόμενος, καὶ τροφῆς τῆς καθ᾽ ἡμέραν, ἥτις ἂν αὐτὸν μάλιστα εὐμαθῆ τε καὶ μνήμονα, καὶ λογίζεσθαι δυνατὸν ἐν αὑτῷ νήφοντα ἀπεργάζηται. τὴν δὲ ἐναντίαν ταύτῃ μισῶν διατελεῖ. οἱ δὲ ὄντως μὲν μὴ φιλόσοφοι, δόξαις δ᾽ ἐπικεχρωσμένοι, καθάπερ οἱ τὰ σώματα ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐπικεκαυμένοι, ἰδόντες τε ὅσα μαθήματά ἐστι, καὶ ὁ πόνος ἡλίκος, καὶ δίαιτα ἡ καθ᾽ ἡμέραν ὡς πρέπουσα, ἡ κοσμία τῷ πράγματι, χαλεπὸν ἡγησάμενοι καὶ ἀδύνατον αὐτοῖς, οὔτε δὴ ἐπιτηδεύειν δυνατοὶ γίγνονται. ἔνιοι δὲ αὑτοὺς πείθουσιν αὐτοὺς ὡς ἱκανῶς ἀκηκοότες εἰσὶ τὸ ὅλον, καὶ οὐδὲν ἔτι δέονταί τινων πραγμάτων. ἡ μὲν δὴ πεῖρα αὕτη γίνεται, ἡ σαφής τε καὶ ἀσφαλεστάτη πρὸς τοὺς τρυφῶντάς τε καὶ ἀδυνάτους διαπονεῖν, ὡς μηδέποτε βάλλειν ἐν αἰτίᾳ τὸν δεικνύντα, ἀλλ᾽ αὐτὸν αὑτόν, μὴ δυνάμενον πάντα τὰ πρόσφορα ἐπιτηδεύειν τῷ πράγματι. οὕτω δὴ καὶ Διονυσίῳ τότ᾽ ἐρρήθη τὰ ῥηθέντα. πάντα μὲν οὖν οὔτ᾽ ἐγὼ διεξῆλθον, οὔτε Διονύσιος ἐδεῖτο. πολλὰ γὰρ αὐτὸς καὶ τὰ μέγιστα εἰδέναι τε καὶ ἱκανῶς ἔχειν προσεποιεῖτο, διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων παρακοάς. ὕστερον δὲ καὶ ἀκούω γεγραφέναι αὐτὸν περὶ ὧν τότε ἤκουσε, συνθέντα ὡς αὑτοῦ τέχνην, οὐδὲν τῶν αὐτῶν ὧν ἀκούοι. οἶδα δὲ οὐδὲν τούτων. ἄλλους μέν τινας οἶδα γεγραφότας, περὶ τῶν αὐτῶν τούτων, οἵτινες δὲ οὐδ᾽ αὐτοὶ αὑτούς. τοσόνδε γε μὴν περὶ πάντων ἔχω φράζειν τῶν γεγραφότων καὶ γραψόντων, ὅσοι φασὶν εἰδέναι περὶ ὧν ἐγὼ σπουδάζω, εἴτ᾽ ἐμοῦ ἀκηκοότες, εἴτ᾽ ἄλλων, εἴθ᾽ ὡς εὑρόντες αὐτοί, τούτους οὐκ ἔστι κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν περὶ τοῦ πράγματος ἐπαΐειν οὐδέν. οὔκουν ἐμόν γε περὶ αὐτῶν ἐστι σύγγραμμα, οὐδὲ μήποτε γένηται. ῥητὸν γὰρ οὐδαμῶς ἐστιν, ὡς ἄλλα μαθήματα, ἀλλ᾽ ἐκ πολλῆς συνουσίας γιγνομένης περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ, καὶ τοῦ συζῆν, ἐξαίφνης οἷον ἀπὸ πυρὸς πηδήσαντος ἐξαφθὲν φῶς, ἐν τῇ ψυχῇ γενόμενον αὐτὸ ἑαυτὸ ἤδη τρέφει. καίτοι τοσόνδε γε οἶδα, ὅτι γραφέντα, ἢ λεχθέντα ὑπ᾽ ἐμοῦ, βέλτιστ᾽ ἂν λεχθείη. καὶ μὴν ὅτι γεγραμμένα κακῶς, οὐχ ἥκιστ᾽ ἂν ἐμὲ λυποῖ. εἰ δέ μοι ἐφαίνετο γραπτέα θ᾽ ἱκανῶς εἶναι πρὸς τοὺς πολλοὺς καὶ ῥητά, τί τούτου κάλλιον ἐπέπρακτ᾽ ἂν ἡμῖν ἐν τῷ βίῳ, ἢ τοῖς τε ἀνθρώποισι μέγα ὄφελος γράψαι, καὶ τὴν φύσιν εἰς φῶς τοῖς πᾶσι προαγαγεῖν; ἀλλ᾽ οὔτε ἀνθρώποις ἡγοῦμαι τὴν ἐπιχείρησιν περὶ αὐτῶν λεγομένην ἀγαθόν, εἰ μή τισιν ὀλίγοις, ὁπόσοι δυνατοὶ ἀνευρεῖν αὐτοὶ διὰ μικρᾶς ἐνδείξεως. τῶν τε δὴ ἄλλων, τοὺς μὲν καταφρονήσεως οὐκ ὀρθῶς ἐμπλήσειεν ἂν οὐδαμῇ ἐμμελοῦς, τοὺς δὲ ὑψηλῆς καὶ χαύνης ἐλπίδος, ὡς σέμν᾽ ἄττα μεμαθηκότας. ἔτι δὲ μακρότερα περὶ αὐτῶν ἐν νῷ μοι γέγονεν εἰπεῖν. τάχα γὰρ ἂν περὶ ὧν λέγω σαφέστερον ἂν εἴη τι λεχθέντων αὐτῶν. ἔστι γάρ τις λόγος ἀληθὴς ἐναντίος τῷ τολμήσαντι γράφειν τῶν τοιούτων καὶ ὁτιοῦν, πολλάκις μὲν ὑπ᾽ ἐμοῦ καὶ πρόσθεν ῥηθείς. ἔοικε δ᾽ οὖν εἶναι καὶ νῦν λεκτέος. Ἔστι τῶν ὄντων ἑκάστῳ, δι᾽ ὧν τὴν ἐπιστήμην ἀνάγκη παραγίγνεσθαι, τρία. τέταρτον δ᾽ αὐτή. πέμπτον δ᾽ αὐτὸ τιθέναι δεῖ ὃ δὴ γνωστόν τε καὶ ἀληθές ἐστιν, ὧν ἓν μὲν ὄνομα, δεύτερον δὲ λόγος, τὸ δὲ τρίτον εἴδωλον, τέταρτον δὲ ἐπιστήμη. περὶ ἓν οὖν λαβὲ βουλόμενος μαθεῖν τὸ νῦν λεγόμενον, καὶ πάντων οὕτω πέρι νόησον. κύκλος ἐστί τι λεγόμενον, ᾧ τοῦτ᾽ αὐτό ἐστιν ὄνομα ὃ νῦν ἐφθέγμεθα. λόγος δ᾽ αὐτοῦ τὸ δεύτερον, ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων συγκείμενος. τὸ γὰρ ἐκ τῶν ἐσχάτων ἐπὶ τὸ μέσον ἴσον ἀπέχον πάντῃ, λόγος ἂν εἴη ἐκείνου ᾧπερ στρογγύλον καὶ περιφερὲς ὄνομα καὶ κύκλος. τρίτον δὲ, τὸ ζωγραφούμενόν τε καὶ ἐξαλειφόμενον καὶ τορνευόμενον καὶ ἀπολλύμενον. ὧν αὐτὸς ὁ κύκλος ὃν πέρι πάντ᾽ ἐστὶ ταῦτα, οὐδὲν πάσχει τούτων, ὡς ἕτερον ὄν. τέταρτον δὲ ἐπιστήμη καὶ νοῦς, ἀληθής τε δόξα, περὶ ταῦτ᾽ ἐστίν. ὡς δὲ ἓν τοῦτο αὖ πᾶν θετέον, οὐκ ἐν φωναῖς, οὐδ᾽ ἐν σωμάτων σχήμασιν, ἀλλ᾽ ἐν ψυχαῖς ἐνόν. ᾧ δῆλον ἕτερόν τε ὂν αὐτοῦ τοῦ κύκλου τῆς φύσεως, τῶν τε ἔμπρο-

θεν λεχθέντων τριῶν. τούτων δὲ ἐγγύτατα μὲν ξυγγενείᾳ καὶ ὁμοιότητι τοῦ πέμπτου νοῦς πεπλησίακε. τἆλλα δὲ πλέον ἀπέχει. ταὐτὸν δὴ περί τε εὐθέος ἅμα καὶ περιφεροῦς σχήματος καὶ χρόας. περί τε ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ καὶ δικαίου καὶ περὶ σώματος ἅπαντος, σκευαστοῦ τε καὶ κατὰ φύσιν γεγονότος, πυρός, ὕδατός τε, καὶ τῶν τοιούτων πάντων. καὶ ζώου ξύμπαντος πέρι. καὶ ἐν ψυχαῖς ἤθους, καὶ περὶ ποιήματα καὶ παθήματα ξύμπαντα. οὐ γὰρ ἂν τούτων μή τις τὰ τέτταρα λάβῃ, ἄλλως γέ πως οὔποτε τελέως ἐπιστήμης τοῦ πέμπτου μέτοχος ἔσται. πρὸς γὰρ τούτοις, ταῦτα οὐχ ἧττον ἐπιχειρεῖ τὸ ποῖόν τι περὶ ἕκαστον δηλοῦν, ἢ τὸ ὂν ἑκάστου διὰ τὸ τῶν λόγων ἀσθενές. ὧν ἕνεκα νοῦν ἔχων οὐδεὶς τολμήσει ποτὲ εἰς αὐτὸ τιθέναι τὰ νενοημένα ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ταῦτα εἰς ἀμετακίνητον, ὃ δὴ πάσχει τὰ γεγραμμένα τύποις. τοῦτο δὲ πάλιν αὖ τὸ νῦν λεγόμενον, δεῖ μαθεῖν. κύκλος ἕκαστος τῶν ἐν ταῖς πράξεσι γραφομένων, ἢ καὶ τορνευθέντων, μεστὸς τοῦ ἐναντίου ἐστὶ τῷ πέμπτῳ. τοῦ γὰρ εὐθέος, ἐφάπτεται πάντη, αὐτὸς δέ φαμεν ὁ κύκλος οὔτε τι σμικρότερον, οὔτε μεῖζον τῆς ἐναντίας ἔχει ἐν αὑτῷ φύσεως. ὄνομά τε αὐτῶν φαμεν οὐδὲν οὐδενὶ βέβαιον εἶναι. κωλύει δ' οὐδὲν τὰ νῦν στρογγύλα καλούμενα, εὐθέα κεκλῆσθαι. τά τε εὐθέα δή, στρογγύλα, καὶ οὐδὲν ἧττον βεβαίως ἕξειν τοῖς μεταθεμένοις καὶ ἐναντίως καλοῦσι. καὶ μὴν περὶ λόγου γε ὁ αὐτὸς λόγος, εἴπερ ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων σύγκειται, μηδὲν ἱκανῶς βεβαίως εἶναι βέβαιον. μυρίος δὲ λόγος αὖ περὶ ἑκάστου τῶν τεττάρων, ὡς ἀσαφές. τὸ δὲ μέγιστον ὅπερ εἴπομεν ὀλίγον ἔμπροσθεν. ὅτι δυοῖν ὄντοιν τοῦ τε ὄντος καὶ τοῦ ποιοῦ τινος, οὐ τὸ ποῖόν τι, τὸ δὲ τί ζητούσης εἰδέναι τῆς ψυχῆς, τὸ μὴ ζητούμενον ἕκαστον τῶν τεττάρων προτεῖνον τῇ ψυχῇ λόγῳ τε καὶ κατ' ἔργα αἰσθήσεσιν εὐέλεγκτον τό, τε λεγόμενον καὶ δεικνύμενον ἀεὶ παρεχόμενον ἕκαστον, ἀπορίας τε καὶ ἀσαφείας ἐμπίπλησι πάσης, ὡς ἔπος εἰπεῖν πάντ' ἄνδρα. ἐν οἷσι μὲν οὖν μηδ' εἰθισμένοι τὸ ἀληθὲς ζητεῖν ἐσμὲν ὑπὸ πονηρᾶς τροφῆς, ἐξαρκεῖ δὲ τὸ προτεθὲν τῶν εἰδώλων, οὐ καταγέλαστοι γιγνόμεθα ὑπ' ἀλλήλων, οἱ ἐρωτώμενοι ὑπὸ τῶν ἐρωτώντων. δυναμένων δὲ τὰ τέτταρα, διαρρίπτειν τε καὶ ἐλέγχειν. ἐν οἷς δ' ἂν τὸ πέμπτον ἀποκρίνασθαι καὶ δηλοῦν ἀναγκάζωμεν, ὁ βουλόμενος τῶν δυναμένων ἀνατρέπειν κρατεῖ, καὶ ποιεῖ τὸν ἐξηγούμενον ἐν λόγοις, ἢ γράμμασιν, ἢ ἀποκρίσεσι, τοῖς πολλοῖς τῶν ἀκουόντων δοκεῖν μηδὲν γιγνώσκειν, ὧν ἂν ἐπιχειρῇ γράφειν ἢ λέγειν. ἀγνοούντων ἐνίοτε, ὡς οὐχ ἡ ψυχὴ τοῦ γράψαντος, ἢ λέξαντος ἐλέγχεται, ἀλλ' ἡ τῶν τεττάρων φύσις ἑκάστου πεφυκυῖα φαύλως. ἡ δὲ διὰ πάντων αὐτῶν διαγωγή, ἄνω καὶ κάτω μεταβαίνουσα ἐφ' ἕκαστον, μόγις ἐπιστήμην ἐνέτεκεν, εὖ πεφυκότος, εὖ πεφυκότι. κακῶς δὲ ἂν φυῇ, ὡς ἡ τῶν πολλῶν ἕξις τῆς ψυχῆς, εἴς τε τὸ μαθεῖν, εἴς τε τὰ λεγόμενα ἤθη πέφυκε. τὰ δὲ διέφθαρται, οὐδ' ἂν ὁ Λυγκεὺς ἰδεῖν ποιήσειε τοὺς τοιούτους. ἑνὶ δὲ λόγῳ, τὸν μὴ ξυγγενῆ τοῦ πράγματος, οὔτ' ἂν εὐμάθεια ποιήσειέ ποτε, οὔτε μνήμη. τὴν ἀρχὴν γὰρ ἐν ἀλλοτρίαις ἕξεσιν οὐκ ἐγγίγνεται. ὥστε ὁπόσοι τῶν δικαίων τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσα καλὰ μὴ προσφυεῖς εἰσι καὶ ξυγγενεῖς. ἄλλοι δὲ ἄλλων εὐμαθεῖς ἅμα καὶ μνήμονες, οὐδ' ὅσοι ξυγγενεῖς δυσμαθεῖς δὲ ἅμα καὶ ἀμνήμονες, οὐδένες τούτων μήποτε μάθωσιν ἀλήθειαν ἀρετῆς εἰς τὸ δυνατὸν οὐδὲ κακίας. ἅμα γὰρ αὐτὰ ἀνάγκη μανθάνειν, καὶ τὸ ψεῦδος ἅμα καὶ ἀληθὲς τῆς ὅλης οὐσίας μετὰ τριβῆς πάσης καὶ χρόνου πολλοῦ, ὅπερ ἐν ἀρχαῖς εἴπομεν. μόγις δὲ τριβόμενα πρὸς ἄλληλα αὐτῶν ἕκαστα ὀνόματα καὶ λόγοι, ὄψεις τε καὶ αἰσθήσεις, ἐν εὐμενέσιν ἐλέγχοις ἐλεγχόμενα, καὶ ἄνευ φθόνων ἐρωτήσεσι καὶ ἀποκρίσεσι χρωμένων, ἐξέλαμψε φρόνησις περὶ ἕκαστον καὶ νοῦς, συντείνων ὅτι μάλιστ' εἰς δύναμιν ἀνθρωπίνην. διὸ δὴ πᾶς ἀνὴρ σπουδαῖος, τῶν ὄντων σπουδαίων πέρι, πολλοῦ δεῖ μὴ γράψας ποτὲ ἐν ἀνθρώποις, εἰς φθόνον καὶ ἀπορίαν καταβαλεῖ. ἑνὶ δὴ ἐκ τούτων δεῖ γιγνώσκειν λόγῳ. ὅτ' ἂν ἴδῃ τίς του συγγράμματα γεγραμμένα, εἴτε ἐν νόμοις νομοθέτου, εἴτε ἐν ἄλλοις τισίν. ἀλλ' οὖν, ὡς οὐκ ἦν τούτῳ ταῦτα σπουδαιότατα, εἴπερ ἔστ' αὐτὸς σπουδαῖος. κεῖται δέ που ἐν χώρᾳ τῇ καλλίστῃ τῶν τούτου. εἰ δὲ ὄντως αὐτῷ ταῦτ' ἐσπουδασμένα ἐν γράμμασιν ἐτέθη, ἐξ ἄρα δή οἱ ἔπειτα θεοὶ μὲν οὔ, βροτοὶ δὲ φρένας ὤλεσαν αὐτοί. τούτῳ δὴ τῷ μύθῳ τε καὶ πλάνῳ ὁ ξυνεπισπόμενος, εὖ εἴσεται. εἴτ' οὖν Διονύσιος ἔγραψέ τι, τῶν περὶ φύσεως ἄκρων καὶ πρώτων, εἴτε τις ἐλάττων εἴτε μείζων, ὡς οὐδὲν ἀκηκοὼς οὐδὲ μεμαθηκὼς ἦν ὑγιὲς ὧν ἔγραψε κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον. ὁμοίως γὰρ ἂν αὐτὰ ἐσέβετο ἐμοί, καὶ οὐκ ἂν αὐτὰ ἐτόλμησεν εἰς ἀναρμοστίαν καὶ ἀπρέπειαν ἐκβάλλειν. οὔτε γὰρ ὑπομνημάτων χάριν αὐτὰ ἔγραψεν. οὐδὲν γὰρ δεινὸν μή τις αὐτὸ ἐπιλάθηται, ἐὰν ἅπαξ τῇ ψυχῇ περιλάβῃ. πάντων γὰρ ἐν βραχυτάτοις κεῖται. φιλοτιμίας δὲ αἰσχρᾶς εἴπερ ἕνεκα εἴθ' ὡς αὑτοῦ τιθέμενος, εἴθ' ὡς παιδείας δὴ μέτοχος ὤν, ἧς οὐκ ἄξιος ἦν, ἀγαπῶν δόξαν τὴν τῆς μετοχῆς γενομένην. εἰ μὲν οὖν ἐκ τῆς μιᾶς συνουσίας Διονυσίῳ τοῦτο γέγονε, τάχ' ἂν εἴη. γέγονε δ' οὖν ὅπως, ἴττω Ζεύς, φησὶν ὁ Θηβαῖος. διεξῆλθον μὲν γὰρ ὡς εἶπόν τε ἐγώ, καὶ ἅπαξ μόνον. ὕστερον δὲ οὐπώποτε ἔτι. ἐννοεῖν δὴ δεῖ τὸ μετὰ τοῦτο, ὅτῳ μέλει τὸ περὶ αὐτὰ γεγονὸς εὑρεῖν ὅπῃ ποτὲ γέγονε. τίνι ποτ' αἰτίᾳ τὸ δεύτερον, καὶ τὸ τρίτον πλεονάκις τε, οὐ διεξῄειμεν; πότερον Διονύσιος ἀκούσας μόνον ἅπαξ, οὕτως εἰδέναι τε οἴεται καὶ ἱκανῶς εἰδέναι, εἴτε αὐτὸς εὑρὼν, ἢ καὶ μαθὼν ἔμπροσθεν παρ' ἑτέρων, ἢ φαῦλα εἶναι τὰ λεχθέντα, ἢ τὸ τρίτον οὐ καθ' αὑτόν. μείζονα δὲ καὶ ὄντως οὐ καθ' αὑτὸν εἶναι φρονήσεώς τε καὶ ἀρετῆς ζῆν ἐπιμελούμενος. εἰ μὲν γὰρ φαῦλα πολλοῖς

λα πολλοῖς μάρτυσι μάχεται τὰ ἐναντία λέγουσιν. οἳ περὶ τῶν τοιούτων, πάμπολυ Διονυσίου κυριώτεροι ἂν εἶεν κριταί. εἰ δὲ εὕρηκεν, ἢ μεμάθηκεν, ἄξια δ' οὖν εἶναι πρὸς παιδείαν ψυχῆς ἐλευθέρας. πῶς ἂν μὴ θαυμαστὸς ὢν ἄνθρωπος, τὸν ἡγεμόνα τούτων καὶ κύριον οὕτως εὐχερῶς ἠτίμασέ ποτ' ἄν; πῶς δ' ἠτίμασεν, ἐγὼ φράζοιμ' ἄν. οὐ πολὺν χρόνον διαλιπὼν τὸ μετὰ τοῦτο ἐν τῷ πρόσθεν Δίωνα ἐῶν τὰ ἑαυτοῦ κεκτῆσθαι καὶ καρποῦσθαι χρήματα, τότε οὐκέτ' εἴα τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοῦ πέμπειν εἰς Πελοπόννησον, καθάπερ ἐπιλελησμένος τῆς ἐπιστολῆς παντάπασιν. εἶναι γὰρ αὐτὰ οὐ Δίωνος, ἀλλὰ τοῦ ὑέος. ὄντος μὲν ἀδελφιδοῦ αὐτοῦ, κατὰ νόμους δὲ ἐπιτροπεύοντος. τὰ μὲν δὴ πεπραγμένα μέχρι τούτου, ταῦτ' ἦν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. Τούτων δὲ οὕτω γενομένων ἑωράκειν τε ἀκριβῶς τὴν ἐπιθυμίαν τὴν Διονυσίου φιλοσοφίας, ἀγανακτεῖν τε ἐξῆν εἴτε βουλοίμην, εἴτε μή. ἦν γὰρ θέρος ἤδη τότε καὶ ἔκπλοι τῶν νεῶν. ἐδόκει δὴ χαλεπαίνειν μὲν οὐ δεῖν ἐμὲ Διονυσίῳ μᾶλλον, ἢ ἐμαυτῷ τε καὶ τοῖς βιασαμένοις ἐλθεῖν ἐμὲ τὸ τρίτον εἰς τὸν πορθμὸν τὸν περὶ τὴν Σκύλλαν. Ὄφρ' ἔτι τὴν ὀλοὴν ἀναμετρήσαιμι Χάρυβδιν. λέγειν δὲ πρὸς Διονύσιον, ὅτι μοι μένειν ἀδύνατον εἴη, Δίωνος οὕτω προπεπηλακισμένου. ὁ δὲ παρεμυθεῖτό τε, καὶ ἐδεῖτο μένειν. οὐκ οἰόμενος οἱ καλῶς ἔχειν, ἐμὲ ἄγγελον αὐτὸν τῶν τοιούτων ἐλθεῖν ὅτι τάχος. οὐ πείθων δὲ αὐτός μοι πομπὴν παρασκευάσειν ἔφη. ἐγὼ γὰρ ἐν τοῖς ἀποστόλοις πλοίοις ἐμβὰς διενοούμην πλεῖν τεθυμωμένος, πάσχειν τε οἰόμενος δεῖν, εἰ διακωλυοίμην ὁτιοῦν, ἐπειδὴ περιφανῶς ἠδίκουν μὲν οὐδέν, ἠδικούμην δέ. ὁ δὲ οὐδέν με τοῦ καταμένειν προσιέμενον ὁρῶν μηχανὴν τοῦ μεῖναι τὸν τότε ἔκπλουν, μηχανᾶται τοιάνδε τινά. τῇ μετὰ ταῦτα ἐλθὼν ἡμέρα, λέγει πρός με πιθανὸν λόγον. Ἐμοὶ καὶ σοὶ Δίων ἔφη καὶ τὰ Δίωνος, ἐκ ποδῶν ἀπαλλαχθήτω τοῦ περὶ αὐτὰ πολλάκις διαφέρεσθαι. ποιήσω γὰρ διὰ σὲ ἔφη Δίωνι τάδε. ἀξιῶ ἐκεῖνον ἀπολαβόντα τὰ ἑαυτοῦ, οἰκεῖν μὲν ἐν Πελοποννήσῳ. μὴ ὡς φυγάδα δὲ ἀλλ' ὡς αὐτῷ καὶ δεῦρο ἐξὸν ἀποδημεῖν, ὅτ' ἂν ἐκείνῳ τε καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν τοῖς φίλοις κοινῇ ξυνδοκῇ. ταῦτα δ' εἶναι μὴ ἐπιβουλεύοντος ἐμοί. τούτων δὲ ἐγγυητὰς γίγνεσθαί σέ τε, καὶ τοὺς σοὺς οἰκείους, καὶ τοὺς ἐνθάδε Δίωνος. ὑμῖν δὲ τὸ βέβαιον ἐκεῖνος παρεχέτω. τὰ χρήματα δὲ ἃ ἂν λάβῃ, κατὰ Πελοπόννησον μὲν καὶ Ἀθήνας κείσθω, παρ' οἷς τισιν ἂν ὑμῖν δοκῇ. καρπούσθω δὲ Δίων, μὴ κύριος δὲ αὐτὸς ὑμῶν γιγνέσθω ἀνελέσθαι. ἐγὼ γὰρ ἐκείνῳ μὲν οὐ σφόδρα πιστεύω τούτοις χρώμενον ἂν τοῖς χρήμασι, δίκαιον γίγνεσθαι περὶ ἐμέ. οὐ γὰρ ὀλίγα ἔσται. σοὶ δὲ καὶ τοῖς σοῖς, μᾶλλον πεπίστευκα. ὅρα δὴ ταῦτα εἴ σοι ἀρέσκει, καὶ μένε ἐπὶ τούτοις τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον. εἰς δὲ ὥρας, ἄπιθι λαβὼν τὰ χρήματα ταῦτα. καὶ Δίων εὖ οἶδ' ὅτι πολλὴν χάριν ἕξει σοι, διαπραξαμένῳ ταῦτα ὑπὲρ ἐκείνου. τοῦτον δὴ ἐγὼ τὸν λόγον ἀκούσας, ἐδυσχέραινον μὲν ὅλως. ὅμως δὲ βουλευσάμενος ἔφην εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτῷ περὶ τούτων τὰ δόξαντα ἀπαγγελεῖν. ταῦτα ξυνεθέμεθα τότε. ἐβουλευόμην δὴ τότε μετὰ ταῦτα κατ' ἐμαυτὸν γενόμενος μάλα συγκεχυμένος. πρῶτος δ' ἦν μοι τῆς βουλῆς ἡγούμενος, ὅδε λόγος. φέρε εἰ διανοεῖται τούτων μηδὲν ποιεῖν Διονύσιος ὧν φησιν. ἀπελθόντος δέ μου ἐὰν ἐπιστέλλῃ Δίωνι πιθανῶς αὐτός τε, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν αὐτοῦ διακελευόμενος ἃ νῦν πρὸς ἐμὲ λέγει, ὡς αὐτοῦ μὲν ἐθέλοντος, ἐμοῦ δὲ οὐκ ἐθελήσαντος ἃ προὐκαλεῖτό με δρᾶν, ἀλλ' ὀλιγωρήσαντος τῶν ἐκείνου τοπαράπαν πραγμάτων. πρὸς δὲ καὶ τούτοισιν ἔτι, μηδ' ἐθέλῃ με ἐκπέμπειν αὐτὸς τῶν ναυκλήρων μηδενὶ προστάττων, ἐνδείξηται δὲ πᾶσι ῥᾳδίως ὡς οὐ βουλόμενος ἐμὲ ἐκπλεῖν, ἆρά τις ἐθελήσει με ἄγειν ναύτης ὁρμώμενον ἐκ τῆς Διονυσίου οἰκίας; ᾤκουν γὰρ δὴ πρὸς τοῖς ἄλλοισι κακοῖς ἐν τῷ κήπῳ τῷ περὶ τὴν οἰκίαν. ὅθεν οὐδ' ἂν ὁ θυρωρὸς ἤθελέ με ἀφεῖναι, μὴ πεμφθείσης αὐτῷ τινος ἐντολῆς παρὰ Διονυσίου. ἂν δὲ μείνω τὸν ἐνιαυτόν, ἕξω μὲν Δίωνι ταῦτα ἐπιστέλλειν, ἐν οἷς αὖ εἰμί, καὶ ἃ πράττω. καὶ ἐὰν μὲν δὴ ποιῇ τι Διονύσιος ὧν φησιν, οὐ παντάπασιν ἔσται μοι καταγελάστως πεπραγμένα. τάλαντα γὰρ ἴσως εἶναι οὐκ ἔλαττον ἂν ἐκτιμᾷ τις ὀρθῶς ἑκατόν, ἡ Δίωνος οὐσία. ἂν δ' οὖν γίγνηται τὰ νῦν ὑποφαινόμενα, οἷα εἰκὸς αὐτὰ γίγνεσθαι, ἀπορῶ μὲν ὅτι χρήσομαι ἐμαυτῷ. ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἴσως ἐνιαυτόν γ' ἔτι πονῆσαι, καὶ ἔργοις ἐλέγξαι πειρᾶσθαι τὰς Διονυσίου μηχανάς. ταῦτά μοι δόξαντα, εἰς τὴν ὑστεραίαν εἶπον πρὸς Διονύσιον ὅτι δέδοκταί μοι μένειν. ἀξιῶ μὴν ἔφην, μὴ κύριον ἡγεῖσθαί σε Δίωνος ἐμέ. πέμπειν δὲ μετ' ἐμοῦ σὲ παρ' αὐτὸν γράμματα τὰ νῦν δεδογμένα δηλοῦντα, καὶ ἐρωτᾶν εἴ γε ἀρκεῖ ταῦτα αὐτῷ καὶ εἰ μή, βούλεται δὲ ἄλλ' ἄττα καὶ ἀξιοῖ, καὶ ταῦτα ἐπιστέλλειν ὅτι τάχιστα. σὲ δὲ νεωτερίζειν μηδέν πω τῶν περὶ ἐκεῖνον. ταῦτ' ἐρρήθη, ταῦτα ξυνωμολογήσαμεν ὡς νῦν εἴρηται σχεδόν. ἐξέπλευσε δὴ τὰ πλοῖα μετὰ τοῦτο, καὶ οὐκέτι μοι δυνατὸν ἦν πλεῖν. ὅτε δή μοι καὶ Διονύσιος ἐμνήσθη λέγων, ὅτι τὴν ἡμίσειαν τῆς οὐσίας εἶναι δέοι Δίωνος, τὴν δ' ἡμίσειαν τοῦ ὑέος. ἔφη δὴ πωλήσειν αὐτήν. πραθείσης δὲ τὰ μὲν ἡμίσεα, ἐμοὶ δώσειν ἄγειν. τὰ δ' ἡμίσεα τῷ παιδὶ καταλείψειν αὐτοῦ. τὸ γὰρ δὴ δικαιότατον οὕτως ἔχειν. πληγεὶς δ' ἐγὼ τῷ λεχθέντι πάνυ μὲν ᾤμην γελοῖον εἶναί τι λέγειν ἔτι. ὅμως δ' εἶπον, ὅτι χρείη τὴν παρὰ Δίωνος ἐπιστολὴν περιμένειν ἡμᾶς, καὶ ταῦτα πάλιν αὐτῷ ἐπιστέλλειν. ὁ δὲ ἑξῆς τούτοις, πάνυ νεανικῶς ἐπώλει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πᾶσαν, ὅπῃ τε καὶ ὅπως ἤθελε, καὶ οἷστισι. πρὸς ἐμὲ δὲ οὐδ' ἐν ὅλως ἐφθέγγετο περὶ αὐτῶν. καὶ μὴν ὡσαύτως ἐγὼ πρὸς ἐκεῖνον αὖ, περὶ τῶν Δίωνος πραγμάτων, οὐδὲν ἔτι διελεγόμην. οὐδὲν γὰρ ἔτι πλέον ᾤμην ποιεῖν. μέχρι μὲν δὴ τούτων ταύ-

τη μοι βεβοηθημένον ἐγεγόνει φιλοσοφίᾳ καὶ φίλοις. τὸ δὲ μετὰ ταῦτα ἐζῶμεν ἐγὼ καὶ Διονύσιος. ἐγὼ μὲν βλέπων ἔξω καθάπερ ὄρνις, ποθῶν ποθὲν ἀναπτέσθαι. ὁ δὲ διαμηχανώμενος, τίνα τρόπον ἀνασοβήσοι με, μηδὲν ἀποδοὺς τῶν Δίωνος. ὅμως δὲ ἔφαμεν ἑταῖροί γε εἶναι πρὸς πᾶσαν Σικελίαν. τῶν δὴ μισθοφόρων τοὺς πρεσβυτέρους, Διονύσιος ἐπεχείρησεν ὀλιγομισθοτέρους ποιεῖν, παρὰ τὰ τοῦ πατρὸς ἔθη. θυμωθέντες δὲ οἱ στρατιῶται ξυνελέγησαν ἀθρόοι, καὶ οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψειν. ὁ δ' ἐπεχείρει βιάζεσθαι, κλείσας τὰς τῆς ἀκροπόλεως πύλας. οἱ δ' ἐφέροντο εὐθὺς πρὸς τὰ τείχη παιῶνά τινα ἀναβοήσαντες βάρβαρον καὶ πολεμικόν. οὗ δὴ περιδεὴς ὁ Διονύσιος γενόμενος, ἅπαντα συνεχώρησε, καὶ ἔτι πλείω τοῖς τότε συλλεχθεῖσι τῶν πελταστῶν. λόγος δή τις ταχὺ διῆλθεν, ὡς Ἡρακλείδης αἴτιος εἴη γεγονὼς πάντων τούτων. ὃν ἀκούσας ὁ μὲν Ἡρακλείδης, ἐκποδὼν αὑτὸν ἔχειν ἀφανῆ. Διονύσιος δὲ ἐζήτει λαβεῖν. ἀπορῶν δὲ Θεοδότην μεταπεμψάμενος εἰς τὸν κῆπον, ἔτυχον δ' ἐν τῷ κήπῳ καὶ ἐγὼ τότε περιπατῶν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα οὔτ' οἶδα, οὔτ' ἤκουον διαλεγομένων. ἃ δὲ ἐναντίον εἶπε Θεοδότης ἐμοῦ πρὸς Διονύσιον, οἶδά τε καὶ μέμνημαι. Πλάτων γὰρ ἔφη, Διονύσιον ἐγὼ πείθω τουτονί, ἐὰν ἐγὼ γένωμαι δυνατὸς δεῦρο Ἡρακλείδην κομίσαι, εἰς λόγους ἡμῖν περὶ τῶν ἐγκλημάτων αὐτῷ τῶν νῦν γεγονότων. ἂν ἄρα μὴ δόξῃ δεῖν αὐτὸν οἰκεῖν ἐν Σικελίᾳ, τόν τε υἱὸν λαβόντα καὶ τὴν γυναῖκα, ἀξιῶ εἰς Πελοπόννησον ἀποπλεῖν, οἰκεῖν τε βλάπτοντα μηδὲν Διονύσιον ἐκεῖ, καρπούμενον δὲ τὰ ἑαυτοῦ. μετεπεμψάμην μὲν οὖν, καὶ πρότερον αὐτόν. μεταπέμψομαι δὲ καὶ νῦν, ἄν τ' οὖν ἀπὸ τῆς προτέρας μεταπομπῆς ἄν τε καὶ ἀπὸ τῆς νῦν ὑπακούσῃ μοι. Διονύσιον δὲ ἀξιῶ καὶ δέομαι, ἄν τις ἐντυγχάνῃ Ἡρακλείδῃ ἐάν τ' ἐν ἀγρῷ ἐάν τ' ἐνθάδε, μηδὲν ἄλλο αὐτῷ φλαῦρον γίγνεσθαι. μεταστῆναι δ' ἐκ τῆς χώρας ἕως ἂν ἄλλο τι Διονυσίῳ δόξῃ. ταῦτα ἔφη συγχωρεῖς, λέγων πρὸς τὸν Διονύσιον; συγχωρῶ, μὴ δ' ἂν πρὸς τῇ σῇ ἔφη φανῇ οἰκίᾳ πείσεσθαι φλαῦρον μηδὲν παρὰ τὰ νῦν εἰρημένα. τῇ δὴ μετὰ ταύτην τὴν ἡμέραν δείλης, Εὐρύβιος καὶ Θεοδότης προσηλθέτην μοι σπουδῇ τεθορυβημένω θαυμαστῶς. καὶ ὁ Θεοδότης λέγει. Πλάτων ἔφη, παρῆσθα χθὲς οἷς περὶ Ἡρακλείδου Διονύσιος ὡμολόγει πρὸς ἐμὲ καὶ σέ. πῶς δὲ οὐκ ἔφην; νῦν τοίνυν ἤδη ὅς, περιθέουσι πελτασταὶ, λαβεῖν Ἡρακλείδην ζητοῦντες. ὁ δὲ εἶναί πη ταύτῃ κινδυνεύει. ἀλλ' ἡμῖν ἔφη συνακολούθησον πρὸς Διονύσιον, ἁπάσῃ μηχανῇ. ᾠχόμεθα οὖν, καὶ εἰσήλθομεν παρ' αὐτόν. καὶ τὼ μὲν ἑστάτην σιγῇ δακρύοντε. ἐγὼ δὲ εἶπον. οἵδε πεφόβηνται, μή τι σὺ παρὰ τὰ χθὲς ὡμολογημένα ποιήσῃς περὶ Ἡρακλείδην νεώτερον. δοκεῖ γάρ μοι ταύτῃ πη γεγονέναι φανερὸς, ἀποτετραμμένος. ὁ δὲ ἀκούσας, ἀνεφλέχθη τε καὶ παντοδαπὰ χρώματα ἧκεν, οἷα ἂν θυμούμενος ἀφείη. προσπεσὼν δ' αὐτῷ ὁ Θεοδότης, λαβόμενος τῆς χειρὸς, ἐδάκρυσέ τε καὶ ἱκέτευε, μηδὲν τοιοῦτον ποιεῖν. ὑπολαβὼν δ' ἐγὼ παραμυθούμενος, θάρρει Θεοδότα ἔφην. οὐ γὰρ τολμήσει Διονύσιος παρὰ τὰ χθὲς ὡμολογημένα, ἄλλα ποτὲ δρᾶν. καὶ ὃς ἐμβλέψας μοι καὶ μάλα τυραννικῶς, σοὶ ἔφη ἐγὼ, οὔτε τι σμικρὸν, οὔτε μέγα ὡμολόγησα. νὴ τοὺς θεοὺς ἦν δ' ἐγὼ, σύ γε ταῦτα ἃ σου νῦν οὗτος δεῖται μὴ ποιεῖν. καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἀποστρεφόμενος ᾠχόμην ἔξω. τὸ μετὰ ταῦτα ὁ μὲν ἐκυνήγει τὸν Ἡρακλείδην. Θεοδότης δὲ ἀγγέλους πέμπων Ἡρακλείδῃ, φεύγειν διεκελεύετο. ὁ δ' ἐκπέμψας Τισίαν καὶ πελταστὰς, διώκειν ἐκέλευε. φθάνει δὲ ὡς ἐλέγετο Ἡρακλείδης, εἰς τὴν Καρχηδονίων ἐπικράτειαν ἐκφυγὼν ἡμέρας σμικρῷ τινι μέρει. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ἡ πάλαι ἐπιβουλὴ Διονυσίῳ τοῦ μὴ ἀποδοῦναι τὰ Δίωνος χρήματα, ἔδοξεν ἔχθρας λόγον ἔχειν ἂν πρός με πιθανόν. καὶ πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐκπέμπει με εὑρὼν πρόφασιν. ὡς τὰς γυναῖκας ἐν τῷ κήπῳ ἐν ᾧ κατῴκουν ἐγὼ, δέοι θῦσαι θυσίαν τινὰ δεχήμερον. ἔξω δή με παρ' Ἀρχεδήμῳ προσέταττε τὸν χρόνον τοῦτον μεῖναι. ὄντος δέ μου ἐκεῖ, Θεοδότης μεταπεμψάμενός με, πολλὰ περὶ τῶν τότε πραχθέντων ἠγανάκτει, καὶ ἐμέμφετο Διονυσίῳ. ὁ δ' ἀκούσας ὅτι παρὰ Θεοδότην εἴην εἰσεληλυθὼς, πρόφασιν αὖ ταύτην ἄλλην τῆς πρὸς ἐμὲ διαφορᾶς ποιούμενος ἀδελφὴν τῆς πρόσθεν πέμψας τινὰ ἠρώτα με, εἰ ξυγγιγνοίμην ὄντως μεταπεμψαμένου με Θεοδότου. κἀγὼ, παντάπασιν ἔφην. ὁ δὲ ἐκέλευε τοίνυν ἔφη σοι φράζειν, ὅτι καλῶς οὐδαμῇ ποιεῖς, Δίωνα καὶ τοὺς Δίωνος φίλους ἀεὶ περὶ πλείονος αὑτοῦ ποιούμενος. ταῦτ' ἐρρήθη, καὶ οὐκέτι μετεπέμψατό με εἰς τὴν οἴκησιν πάλιν. ὡς ἤδη σαφῶς Θεοδότου μὲν ὄντος μου καὶ Ἡρακλείδου φίλων, καὶ τοῦ δ' ἐχθροῦ καὶ οὐκέτ' εὐνοεῖν ᾤετό με, ὅτι Δίωνι τὰ χρήματα ἐρρεῖ παντελῶς. ᾤκουν δὴ τὸ μετὰ τοῦτο ἔξω τῆς ἀκροπόλεως ἐν τοῖς μισθοφόροις. προσιόντες δέ μοι, ἄλλοι τε καὶ οἱ τῶν ὑπηρεσιῶν ὄντες Ἀθήνηθεν ἐμοὶ πολῖται, ἀπήγγελλον ὅτι διαβεβλημένος εἴην ἐν τοῖς πελτασταῖς. καί μοι τινὲς ἀπειλοῖεν, εἴ που λήψοιντό με διαφθερεῖν. μηχανῶμαι δή τινα, τοιάνδε σωτηρίαν. πέμπω παρ' Ἀρχύτην καὶ τοὺς ἄλλους φίλους εἰς Τάραντα, φράζων ἐν οἷς ὢν τυγχάνω. οἱ δὲ πρόφασίν τινα πρεσβείας πορισάμενοι παρὰ τῆς πόλεως, πέμπουσι τριακόντορόν τε καὶ Λαμίσκον αὐτῶν ἕνα. ὃς ἐλθὼν, ἐδεῖτο Διονυσίου περὶ ἐμοῦ λέγων ὅτι βουλοίμην ἀπιέναι καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποιεῖν. ὁ δὲ ξυνωμολόγησε καὶ ἀπέπεμψεν ἐφόδια δούς. τῶν Δίωνος δὲ χρημάτων οὔτ' ἐγώ τι ἀπῄτουν, οὔτε τις ἀπέδωκεν. ἐλθὼν δὲ εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ὀλυμπίαν, Δίωνα καταλαβὼν θεωροῦντα, ἤγγελον τὰ γεγονότα. ὁ δὲ τὸν Δία ἐπιμαρτυράμενος, εὐθὺς παρήγγελλεν ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς οἰκείοις καὶ φίλοις, παρασκευάζεσθαι τιμωρεῖσθαι Διονύσιον. ἡμῶν μὲν ξεναπατίας χάριν, οὕτω γὰρ ἔλεγέ τε καὶ ἐνόει. αὑτοῦ δ' ἐκβολῆς ἀδίκου καὶ φυγῆς.

γῆς. ἀκού-

γῆς. ἀκούσας δ' ἐγὼ τοὺς μὲν φίλους παρακαλεῖν ἐκέλευον εἰ βούλοιντο. ἐμὲ δ' εἶπον ὅτι σὺ μετὰ τῶν ἄλλων βίᾳ τινὰ τρόπον σύσσιτον καὶ συνέστιον καὶ κοινωνὸν ἱερῶν Διονυσίῳ ἐποίησας, ὃς ἴσως ἡγεῖτο διαβαλλόντων πολλῶν ἐπιβουλεύειν ἐμὲ μετὰ σοῦ ἑαυτῷ καὶ τῇ τυραννίδι, καὶ ὅμως οὐκ ἀπέκτεινεν, ᾐδέσθη δέ. οὔτ' οὖν ἡλικίαν ἔχω συμπολεμεῖν ἔτι σχεδὸν οὐδενί. κοινός τε ὑμῖν εἰμί. ἄν ποτέ τι πρὸς ἀλλήλους δεηθέντες φιλίας ἀγαθόν τι ποιεῖν βουληθῆτε. κακὰ δὲ ἕως ἂν ἐπιθυμῆτε, ἄλλους παρακαλεῖτε. ταῦτα εἶπον, μεμισηκὼς τὴν περὶ Σικελίαν πλάνην καὶ ἀτυχίαν. Ἀπειθοῦντες δὲ καὶ οὐ πειθόμενοι ταῖς ὑπ' ἐμοῦ διαλέξεσι, πάντων τῶν νῦν γεγονότων κακῶν, αὐτοὶ αἴτιοι ἐγένοντο αὑτοῖς. ὧν εἰ Διονύσιος ἀπέδωκε τὰ χρήματα Δίωνι, ἢ καὶ παντάπασι κατηλλάγη, οὐκ ἄν ποτε ἐγένετο οὐδέν, ὅσα γε δὴ τἀνθρώπινα. Δίωνα γὰρ ἐγὼ καὶ τῷ βούλεσθαι, καὶ τῷ δύνασθαι, κατεῖχον ἂν ῥᾳδίως. νῦν δὲ ὁρμήσαντες ἐπ' ἀλλήλους, κακῶν πάντα ἐμπεπλήκασι. καίτοι τήν γε αὐτὴν Δίων εἶχε βούλησιν, ἥνπερ ἂν ἐγὼ φαίην δεῖν ἐμὲ καὶ ἄλλον ὅστις μέτριος, περί τε τῆς αὑτοῦ δυνάμεως καὶ φίλων, καὶ περὶ πόλεως τῆς αὑτοῦ διανοεῖτ' ἄν. εὐεργετῶν ἐν δυνάμει καὶ τιμαῖσι γενέσθαι τὰ μέγιστα ἐν ταῖς μεγίσταις. ἔτι δὲ οὐκ ἄν τις πλούσιον ἑαυτὸν ποιήσῃ καὶ ἑταίρους καὶ πόλιν ἐπιβουλεύσας. καὶ ξυνωμότας συναγαγὼν πένης ὤν, καὶ ἑαυτοῦ μὴ κρατῶν ὑπὸ δειλίας τῆς πρὸς τὰς ἡδονὰς ἡττημένος. εἶτα τοὺς τὰς οὐσίας κεκτημένους ἀποκτείνας ἐχθροὺς καλῶν τούτους διαφορῇ τὰ τούτων χρήματα καὶ τοῖς συνεργοῖς τε καὶ ἑταίροις παρακελεύηται, ὅπως μηδεὶς αὐτῷ ἐγκαλῇ πένης φάσκων εἶναι. ταυτὸν δὲ καὶ τὴν πόλιν ἂν οὕτω τις εὐεργετῶν, τιμᾶται ὑπ' αὐτῆς, τοῖς πολλοῖς τὰ τῶν ὀλίγων ὑπὸ ψηφισμάτων διανέμων. ἢ μεγάλης προεστὼς πόλεως καὶ πολλῶν ἀρχούσης ἐλαττόνων, τῇ ἑαυτοῦ πόλει τὰ τῶν σμικροτέρων χρήματα διανέμῃ μὴ κατὰ δίκην. οὕτω μὲν γὰρ οὔτε Δίων οὔτε ἄλλος ποτὲ οὐδείς, ἐπὶ δύναμιν ἑκὼν εἶσιν ἀλιτηριώδη ἑαυτῷ τε καὶ γένει, εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον. ἐπὶ πολιτείαν δὲ καὶ νόμων κατασκευὴν τῶν δικαιοτάτων τε καὶ ἀρίστων, ὅτι δι' ὀλιγίστων θανάτων καὶ φυγῶν γινομένην. ἃ δὴ Δίων νῦν πράττων προτιμήσας τὸ πάσχειν ἀνόσια τοῦ δρᾶσαι πρότερον. διευλαβούμενος δὲ παθεῖν, ὅμως ἔπαισεν, ἐπ' ἄκρον ἐλθὼν τοῦ περιγενέσθαι τῶν ἐχθρῶν, θαυμαστὸν παθὼν οὐδέν. ὅσιος γὰρ ἄνθρωπος ἀνοσίων πέρι, σώφρων τε καὶ ἔμφρων τὸ μὲν ὅλον, οὐκ ἄν ποτε διαψευσθείη τῆς ψυχῆς τῶν τοιούτων πέρι. κυβερνήτου δὲ ἀγαθοῦ πάθος ἂν ἴσως οὐ θαυμαστὸν εἰ πάθοι, ὃν χειμὼν μὲν ἐσόμενος, οὐκ ἂν πάνυ λάθοι. χειμώνων δὲ ἐξαίσιον καὶ ἀπροσδόκητον μέγεθος, λάθοιτ' ἄν, καὶ λαθὸν κατακλύσειε βίᾳ. ταυτὸν δὴ καὶ Δίωνα ἔσφηλε δι' ὀλιγίστων. κακοὶ μὲν γὰρ ὄντες αὐτὸν σφόδρα οὐκ ἔλαθον οἱ σφήλαντες. ὅσον δὲ ὕψος ἀμαθίας εἶχον, καὶ τῆς ἄλλης μοχθηρίας τε καὶ λαιμαργίας ἔλαθον. ᾧ δὴ σφαλεὶς κεῖται, Σικελίαν πένθει περιβαλὼν μυρίῳ. τὰ δὴ μετὰ τὰ νῦν ῥηθέντα ἃ ξυμβουλεύω, σχεδὸν εἴρηταί μοι καὶ εἰρήσθω, ὧν δ' ἐπανέλαβον ἕνεκα τὴν εἰς Σικελίαν ἄφιξιν τὴν δευτέραν, ἀναγκαῖον εἶναι ἔδοξέ μοι ῥηθῆναι δεῖν, διὰ τὴν ἀτοπίαν καὶ ἀλογίαν τῶν γιγνομένων. εἰ δ' ἄρα τινὶ τὰ νῦν ῥηθέντα εὐλογώτερα ἐφάνη, καὶ προφάσεις πρὸς τὰ γενόμενα ἱκανὰς ἔχειν ἔδοξέ τῳ, μετρίως ἂν ἡμῖν καὶ ἱκανῶς εἴη τὰ νῦν εἰρημένα.

ΠΛΆΤΩΝ ΤΟΙ͂Σ ΔΊΩΝΟΣ ΟἸΚΕΊΟΙΣ ΤΈ ΚΑῚ ἙΤΑΊΡΟΙΣ, ΕΥ͂ ΠΡΆΤΤΕΙΝ. ὈΓΔΏΗ.

ΑΔ' ἂν διανοηθέντες μάλιστα εὖ πράττοιτε, ὄντως πειράσομαι ταῦθ' ὑμῖν κατὰ δύναμιν διεξελθεῖν. ἐλπίζω δὲ οὐχ ὑμῖν μόνοις ξυμβουλεύσειν τὰ συμφέροντα. μάλιστά γε μὴν ὑμῖν, καὶ δευτέροις πᾶσι τοῖς ἐν Συρακούσαις. τρίτοις δὲ ὑμῶν καὶ τοῖς ἐχθροῖς καὶ πολεμίοις, πλὴν εἴ τις αὐτῶν ἀνοσιουργὸς γέγονε. ταῦτα γὰρ ἀνίατα, καὶ οὐκ ἄν ποτέ τις αὐτὰ ἐκνίψειε. νοήσατε δὲ ἃ λέγω νῦν. ἐπειδὴ ἡμῖν κατὰ Σικελίαν πᾶσαν λελυμένης τῆς τυραννίδος, πᾶσα μάχη περὶ αὐτῶν τούτων, τῶν μὲν βουλομένων ἀναλαβεῖν πάλιν τὴν ἀρχήν. τῶν δὲ τῇ τῆς τυραννίδος, ἀποφυγῇ τέλος ἐπιθεῖναι ξυμβουλὴ δὴ περὶ τῶν τοιούτων ὀρθὴ δοκεῖ ἑκάστοτε τοῖς πολλοῖς εἶναι. ταῦτα ξυμβουλεύειν δεῖν, ἃ τοὺς μὲν πολεμίους ὡς πλεῖστα κακὰ ἐξεργάσεται, τοὺς δὲ φίλους ὡς πλεῖστα ἀγαθά. τὸ δὲ οὐδαμῶς ῥᾴδιον, πολλὰ κακὰ δρῶντα τοὺς ἄλλους, μὴ οὐ καὶ πάσχειν αὐτὸν πολλὰ ἕτερα. δεῖ δὲ οὐ μακρὰν ἐλθόντας που, τὰ τοιαῦτα ἐναργῶς ἰδεῖν. ἀλλ' ὅσα νῦν γέγονε τῇδε αὐτοῦ περὶ Σικελίαν τῶν μὲν ἐπιχειρούντων δρᾶν, τῶν δὲ ἀμύνασθαι τοὺς δρῶντας. ἃ κἂν ἄλλοις μυθολογοῦντες ἱκανοὶ γίγνοισθ' ἂν ἑκάστοτε διδάσκαλοι. τούτων μὲν δὴ σχεδόν, οὐκ ἀπορία. τῶν δὲ ὅσα γένοιτ' ἂν ἢ πᾶσι συμφέροντα ἐχθροῖς τε καὶ φίλοις, ἢ ὅτι σμικρότατα κακὰ ἀμφοῖν, ταῦτα οὔτε ῥᾴδιον ὁρᾶν, οὔτε ἰδόντα ἐπιτελεῖν. εὐχῇ δὲ προσέοικεν, ἡ τοιαύτη ξυμβουλή τε καὶ ἐπιχείρησις τοῦ λόγου. ἔστω δὴ παντάπασι μὲν εὐχή τις. ἀπὸ γὰρ θεῶν χρὴ πάντα ἀρχόμενον, ἀεὶ λέγειν τε καὶ νοεῖν. ἐπιτελὴς δ' εἴη σημαίνουσα ἡμῖν τοιόνδε τινὰ λόγον. νῦν ὑμῖν καὶ τοῖς πολεμίοις σχεδόν, ἐξ οὗπερ γέγονεν ὁ πόλεμος, συγγένεια ἄρχει μία διὰ τέλους, ἥν ποτε κατέστησαν οἱ πατέρες ὑμῶν, εἰς ἀπορίαν ἐλθόντες τὴν ἅπασαν. τόθ' ὅτε κίνδυνος ἐγένετο ἔσχατος Σικελίᾳ τῇ τῶν ἑλλήνων, ὑπὸ Καρχηδονίων ἀνάστατον ὅλην ἐκβαρβαρωθεῖσαν γενέσθαι. τότε

γὰρ εἵλοντο Διονύσιον μὲν ὡς νέον καὶ πολεμικόν, ἐπὶ τὰς τοῦ πολέμου πρεπούσας αὐτῷ πράξεις, σύμβουλον δὲ καὶ πρεσβύτερον Ἱππαρῖνον, ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς Σικελίας αὐτοκράτορας ὥς φασι τυράννους ἐπονομάζοντες. καὶ εἴτε δὴ θείαν τις ἡγεῖσθαι βούλεται τύχην καὶ θεόν, εἴτε τὴν τῶν ἀρχόντων ἀρετήν, εἴτε καὶ τὸ ξυναμφότερον, μετὰ τῶν τότε πολιτῶν τῆς σωτηρίας αἰτίαν ξυμβῆναι γιγνομένην, ἔστω ταύτῃ ὅπῃ τις ὑπολαμβάνει. σωτηρία δ' οὖν οὕτως συνέβη τοῖς τότε γενομένοις. τοιούτων οὖν αὐτῶν γεγονότων, δίκαιόν που τοῖς σώσασι πάντας χάριν ἔχειν. εἰ δέ τι τὸν μετέπειτα χρόνον ἡ τυραννὶς οὐκ ὀρθῶς τῇ τῆς πόλεως δωρεᾷ κατακέχρηται, τούτων δίκας τὰς μὲν ἔχει, τὰς δὲ τινέτω. τίνες οὖν δὴ δίκαι ἀναγκαίως ὀρθαὶ γίγνοιντ' ἂν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς. εἰ μὲν ῥᾳδίως ὑμεῖς ἀποφυγεῖν οἷοί τ' ἦτε αὐτοὺς καὶ ἄνευ μεγάλων κινδύνων καὶ πόνων, ἢ κεῖνοι ἑλεῖν εὐπετῶς πάλιν τὴν ἀρχήν, οὐδ' ἂν συμβουλεύειν οἷόν τ' ἦν τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι. νῦν δ' ἐννοεῖν ὑμᾶς ἀμφοτέρους χρεών, καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι, ποσάκις ἐν ἐλπίδι ἑκάτεροι γεγόνατε τοῦ νῦν οἴεσθαι σχεδὸν ἀεί τινος σμικροῦ ἐπιδεεῖς εἶναι τὸ μὴ πάντα κατὰ νοῦν πράττειν. καὶ δὴ καὶ ὅτι τὸ σμικρὸν τοῦτο, μεγάλων καὶ μυρίων κακῶν αἴτιον ἑκάστοτε ξυμβαίνει γιγνόμενον, καὶ πέρας οὐδέν ποτε τελεῖται. ξυνάπτει δὲ ἀεὶ παλαιὰ τελευτὴ δοκοῦσα, ἀρχὴ φυομένη νέα. διόλεσθαι δ' ὑπὸ τοῦ κύκλου τούτου κινδυνεύσει καὶ τὸ τυραννικὸν ἅπαν, καὶ τὸ δημοτικὸν γένος. ἥξει δὲ ἐάνπερ τῶν εἰκότων γίγνηταί τι καὶ ἀπευκτῶν, σχεδὸν εἰς ἐρημίαν τῆς ἑλληνικῆς φωνῆς Σικελία πᾶσα, Φοινίκων ἢ ὀπικῶν μεταβαλοῦσα εἴς τινα δυναστείαν καὶ κράτος. τούτων δὴ χρὴ πάσῃ προθυμίᾳ πάντας τοὺς ἕλληνας τέμνειν φάρμακον. εἰ μὲν δή τις ὀρθότερον ἄμεινόν τ' ἔχει τοῦ ὑπ' ἐμοῦ ῥηθησομένου, ἐνεγκὼν εἰς τὸ μέσον, ὀρθότατα φιλέλλην ἂν λεχθείη. ὃ δέ μοι φαίνεταί πῃ, ταύτῃ ἐγὼ πειράσομαι πάσῃ παρρησίᾳ καὶ κοινῷ τινι δικαίῳ λόγῳ χρώμενος δηλοῦν. λέγω γὰρ δὴ διαιτητοῦ τινα τρόπον διαλεγόμενος, ὡς δυοῖν τυραννεύσαντί τε καὶ τυραννευθέντι, ὡς ἑνὶ ἑκατέρῳ παλαιὰν ἐμὴν ξυμβουλήν. καὶ νῦν δ' ὅ γ' ἐμὸς λόγος ἂν εἴη ξύμβουλος τυράννῳ παντί. φεύγειν μὲν τοὔνομά τε καὶ τοὔργον τοῦτο. εἰς βασιλείαν δὲ εἰ δυνατὸν εἴη μεταβαλεῖν. δυνατὸν δὲ ὡς ἔδειξεν ἔργῳ σοφὸς ἀνὴρ καὶ ἀγαθὸς Λυκοῦργος. ὃς ἰδὼν τὸ τῶν οἰκείων γένος ἐν Ἄργει καὶ Μεσσήνῃ, ἐκ βασιλέων εἰς τυράννων δύναμιν ἀφικομένους, καὶ διαφθείραντας ἑαυτούς τε καὶ τὴν πόλιν ἑκατέρους ἑκατέραν, δείσας περὶ τῆς αὑτοῦ πόλεως ἅμα καὶ γένους, φάρμακον ἐπήνεγκε τὴν τῶν γερόντων ἀρχήν, καὶ τὸν τῶν ἐφόρων δεσμόν, τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς σωτήριον, ὥστε γενεὰς τοσαύτας ἤδη μετ' εὐκλείας σώζεσθαι. νόμος ἐπειδὴ κύριος ἐγένετο βασιλεὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' οὐκ ἄνθρωποι τύραννοι νόμων, ὃ δὴ καὶ νῦν οὑμὸς λόγος πᾶσι παρακελεύεται. τοῖς μὲν τυραννίδος ἐφιεμένοις, ἀποτρέπεσθαι καὶ φεύγειν φυγῇ ἀπλήστως, πεινώντων εὐδαιμόνισμα ἀνθρώπων καὶ ἀνοήτων. εἰς βασιλέως δ' εἶδος, πειρᾶσθαι μεταβάλλειν, καὶ δουλεῦσαι νόμοις βασιλικοῖς, τὰς μεγίστας τιμὰς κεκτημένους, παρ' ἑκόντων τε ἀνθρώπων καὶ τῶν νόμων. τοῖς δὲ δὴ ἐλεύθερα διώκουσιν ἤθη καὶ φεύγουσι τὸν δούλειον ζυγὸν ὡς ὂν κακόν, εὐλαβεῖσθαι ξυμβουλεύοιμ' ἄν, μή ποτε ἀπληστίᾳ ἐλευθερίας ἀκαίρου τινός, εἰς τὸ τῶν προγόνων νόσημα ἐμπέσωσιν. ὃ διὰ τὴν ἄγαν ἀναρχίαν οἱ τότε ἔπαθον, ἀμέτρῳ ἐλευθερίας χρώμενοι ἔρωτι. οἱ γὰρ πρὸ Διονυσίου καὶ Ἱππαρίνου ἀρξάντων Σικελιῶται, τότε ὡς ᾤοντο, εὐδαιμόνως ἔζων τρυφῶντές τε καὶ ἅμα ἀρχόντων ἄρχοντες, οἳ καὶ τοὺς δέκα στρατηγοὺς κατέλευσαν βάλλοντες τοὺς πρὸ Διονυσίου, κατὰ νόμον οὐδένα κρίναντες. ἵνα δὴ δουλεύοιεν μηδενί, μήτε σὺν δίκῃ, μήτε νόμῳ δεσπότῃ. ἐλεύθεροι δ' εἶεν πάντῃ πάντως, ὅθεν αἱ τυραννίδες ἐγένοντο αὐτοῖς. δουλεία γὰρ καὶ ἐλευθερία ὑπερβάλλουσα μὲν ἑκατέρα, πάγκακον. ἔμμετρος δὲ οὖσα, πανάγαθον. μετρία δὲ ἡ θεῷ δουλεία, ἄμετρος δὲ ἡ τοῖς ἀνθρώποις. θεὸς δὲ ἀνθρώποις σώφροσι, νόμος. ἄφροσι δὲ ἡδονή. τούτων δὴ ταύτῃ πεφυκότων, ἃ ξυμβουλεύω Συρακουσίοις πᾶσι φράζειν παρακελεύομαι τοῖς Δίωνος φίλοις, ἐκείνου καὶ ἐμὴν κοινὴν ξυμβουλήν. ἐγὼ δὲ ἑρμηνεύσω ἃ ἐκεῖνος ἔμπνους ὢν καὶ δυνάμενος εἶπε νῦν πρὸς ὑμᾶς. τίν' οὖν δή τις ἂν εἴποι λόγον ἀποφαίνεται ἡμῖν περὶ τῶν νῦν παρόντων, ἡ Δίωνος ξυμβουλή; τόνδε. δέξασθε ὦ Συρακούσιοι πάντων πρῶτον, νόμους οἵτινες ἂν ὑμῖν φαίνωνται, μὴ πρὸς χρηματισμὸν καὶ πλοῦτον τρέποντες τὰς γνώμας ὑμῶν, μήτ' ἐπιθυμίας. ἀλλ' ὄντων τριῶν, ψυχῆς καὶ σώματος, ἔτι δὲ χρημάτων, πρώτην μὲν τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν ἔχειν δεῖ, δευτέραν δὲ τὴν τοῦ σώματος, ὑπὸ τῇ τῆς ψυχῆς κειμένην, τρίτην δὲ καὶ ὑστάτην, τὴν τῶν χρημάτων τιμήν, δουλεύουσαν τῷ σώματί τε καὶ τῇ ψυχῇ. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἀπεργαζόμενος θεσμός, νόμος ἂν ὀρθῶς ὑμῖν εἴη κείμενος, ὄντως εὐδαίμονας ἀποτελῶν τοὺς χρωμένους. ὁ δὲ τοὺς πλουσίους εὐδαίμονας ὀνομάζων λόγος, αὐτός τε ἄθλιος γυναικῶν καὶ παίδων ὢν λόγος ἄνους, τοὺς πειθομένους τε ἀπεργάζεται τοιούτους. ὅτι δ' ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ παρακελεύομαι, ἐὰν γεύσησθε τῶν νῦν λεγομένων περὶ νόμων, ἔργῳ γνώσεσθε. ἡ δὴ βάσανος ἀληθεστάτη δοκεῖ γίγνεσθαι τῶν πάντων πέρι. δεξάμενοι δὲ τοὺς τοιούτους νόμους, ἐπειδὴ κατέχει κίνδυνος Σικελίαν, καὶ οὔτε κρατεῖτε ἱκανῶς, οὔτ' αὖ διαφερόντως κρατεῖσθε, δίκαιον ἂν ἴσως καὶ ξυμφέρον γίγνοιτο ὑμῖν πᾶσι μέσον τεμεῖν, τοῖς τε φεύγουσι τὴν τῆς ἀρχῆς χαλεπότητα ὑμῖν, καὶ τοῖς τῆς ἀρχῆς πάλιν ἐρῶσι τυχεῖν, ὧν οἱ πρόγονοι τότε μέγιστον, ἔσωσαν ἐκ βαρβάρων τοὺς ἕλληνας, ὥστ' ἐξεῖναι περὶ πολιτείας νῦν ποιεῖσθαι λόγους. ἐρροῦσι δὲ τότε, οὔτε λόγος, οὔτ' ἐλπὶς ἐλείπετ' ἂν οὐδαμῇ οὐδαμῶς. νῦν οὖν τοῖς μὲν ἐλευθερία γιγνέσθω, μετὰ βασιλικῆς

σιλικῆς ἀρχῆς. τοῖς δὲ ἀρχὴ ὑπεύθυνος βασιλική, δεσποζόντων νόμων τῶν τε ἄλλων πολιτῶν, καὶ τῶν βασιλέων αὐτῶν, ἄν τι παράνομον πράττωσιν. ἐπὶ δὲ τούτοις ξύμπασιν, ἀδόλῳ γνώμῃ, καὶ ὑγιεῖ μετὰ θεῶν βασιλέα στήσασθε. πρῶτον μὲν τὸν ἐμὸν υἱὸν χαρίτων ἕνεκα διττῶν, τῆς τε παρ' ἐμοῦ καὶ τῆς παρὰ τοῦ ἐμοῦ πατρός. ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ βαρβάρων ἠλευθέρωσεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ τὴν πόλιν. ἐγὼ δὲ ἀπὸ τυράννων, νῦν δίς, ὧν αὐτοὶ μάρτυρες ὑμεῖς γεγόνατε. δεύτερον δὲ δὴ ποιεῖσθε βασιλέα, τὸν τῷ μὲν ἐμῷ πατρὶ ταὐτὸν κεκτημένον ὄνομα, υἱὸν δὲ Διονυσίου, χάριν τῆς τε νῦν βοηθείας καὶ ὁσίου τρόπου. ὃς γενόμενος τυράννου πατρὸς ἑκὼν τὴν πόλιν ἐλευθεροῖ, τιμὴν αὑτῷ τε καὶ γένει ἀείζωον ἀντὶ τυραννίδος ἐφημέρου καὶ ἀδίκου κτώμενος. τρίτον δὲ προκαλεῖσθαι χρὴ βασιλέα γίγνεσθαι Συρακουσῶν, ἑκόντα ἑκούσης τῆς πόλεως, τὸν νῦν τοῦ τῶν πολεμίων ἄρχοντα στρατοπέδου Διονύσιον τὸν Διονυσίου. ἐὰν ἐθέλῃ ἑκὼν εἰς βασιλέως σχῆμα ἀπαλλάττεσθαι, δεδιὼς μὲν τὰς τύχας, ἐλεῶν δὲ πατρίδα, καὶ ἱερῶν ἀθεραπευσίαν τε καὶ τάφους, μὴ διὰ φιλονεικίαν πάντως πάντα ἀπολέσῃ βαρβάροις ἐπίχαρτος γενόμενος. τρεῖς δ' ὄντας βασιλέας, εἴτ' οὖν τὴν Λακωνικὴν δύναμιν αὐτοῖς δόντες, εἴτε ἀφελόντες καὶ ξυνομολογήσαντες, καταστήσατε τρόπῳ τινὶ τοιῷδε, ὃς εἴρηται μὲν καὶ πρότερον ὑμῖν, ὅμως δ' ἔτι καὶ νῦν ἀκούετε. ἐὰν ἐθέλῃ τὸ γένος ὑμῖν τὸ Διονυσίου τε καὶ Ἱππαρίνου ἐπὶ σωτηρίᾳ Σικελίας παύσασθαι τῶν νῦν παρόντων κακῶν, τιμὰς αὐτοῖς καὶ γένει λαβόντες, εἴς τε τὸν ἔπειτα καὶ τὸν νῦν χρόνον ἐπὶ τούτοις καλεῖτε, ὥσπερ καὶ πρότερον ἐρρήθη, πρέσβεις οὓς ἂν ἐθελήσωσι κυρίους ποιησάμενοι τῶν διαλλαγῶν, εἴτε τινὰς αὐτόθεν, εἴτε ἔξωθεν, εἴτε ἀμφότερα, καὶ ὁπόσους ἂν συγχωρήσωσι. τούτους δ' ἐλθόντας, νόμους μὲν πρῶτον θεῖναι καὶ πολιτείαν τοιαύτην, ἐν ᾗ βασιλέας ἁρμόττει γίγνεσθαι κυρίους ἱερῶν τε καὶ ὅσων ἄλλων πρέπει τοῖς γενομένοις ποτὲ εὐεργέταις. πολέμου δὲ καὶ εἰρήνης ἄρχοντας, νομοφύλακας ποιήσασθαι ἀριθμὸν τριάκοντα καὶ πέντε, μετά τε δήμου καὶ βουλῆς. δικαστήρια δὲ ἄλλα μὲν ἄλλων. θανάτου δὲ καὶ φυγῆς, τούς τε πέντε καὶ τριάκοντα ὑπάρχειν. πρὸς τούτοις τε ἐκλεκτοὺς γίγνεσθαι δικαστὰς ἐκ τῶν νῦν ἀεὶ περυσινῶν ἀρχόντων. ἕνα ἀφ' ἑκάστης τῆς ἀρχῆς τὸν ἄριστον δόξαντ' εἶναι καὶ δικαιότατον. τούτους δὲ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν δικάζειν ὅσα θανάτου καὶ δεσμοῦ καὶ μεταστάσεως τῶν πολιτῶν. βασιλέα δὲ τῶν τοιούτων δικῶν μὴ ἐξεῖναι δικαστὴν γίγνεσθαι, καθάπερ ἱερέα φόνου καθαρεύοντα καὶ δεσμοῦ καὶ φυγῆς. ταῦθ' ὑμῖν ἐγὼ καὶ ζῶν διενοήθην γίγνεσθαι, καὶ νῦν διανοοῦμαι. καὶ τότε κρατήσας τῶν ἐχθρῶν, μεθ' ὑμῶν εἰ μὴ ξενικαὶ ἐρινύες ἐκώλυσαν, κατέστησα ἂν ᾗπερ καὶ διενοούμην. καὶ μετὰ ταῦτα Σικελίαν ἂν τὴν ἄλλην, εἴπερ ἔργα ἐπὶ νῷ ἐγίγνετο, κατῴκισα. τοὺς μὲν βαρβάρους ἣν νῦν ἔχουσιν ἀφελόμενος, ὅσοι μὴ ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας διεπολέμησαν πρὸς τὴν τυραννίδα. τοὺς δ' ἔμπροσθεν οἰκητὰς τῶν ἑλληνικῶν τόπων, εἰς τὰς ἀρχαίας καὶ πατρῴας οἰκήσεις κατοικίσας. ταυτὰ δὲ ταῦτα καὶ νῦν πᾶσι συμβουλεύω κοινῇ διανοηθῆναι, καὶ πράττειν τε καὶ παρακαλεῖν ἐπὶ ταύτας τὰς πράξεις πάντας. τὸν μὴ ἐθέλοντα δὲ πολέμιον ἡγεῖσθαι κοινῇ. ἔστι δὲ ταῦτα οὐκ ἀδύνατα. ἃ γὰρ ἐν δυοῖν τε ὄντα ψυχαῖν τυγχάνει, καὶ λογισαμένοις εὑρεῖν βέλτιστα ἑτοίμως ἔχει. ταῦτα δὲ σχεδὸν ὁ κρίνων ἀδύνατα, οὐκ εὖ φρονεῖ. λέγω δὲ τὰς δύο, τήν τε Ἱππαρίνου τοῦ Διονυσίου υἱέος καὶ τὴν τοῦ ἐμοῦ υἱοῦ. τούτοιν γὰρ ξυνομολογησάντοιν, τοῖς γε ἄλλοις Συρακουσίοις οἶμαι καὶ πᾶσιν ὅσοιπερ τῆς πόλεως κήδονται ξυνδοκεῖν. ἀλλὰ θεοῖς τε πᾶσι τιμὰς μετ' εὐχῶν δόντες, τοῖς τε ἄλλοις ὅσοις μετὰ θεῶν πρέπει, πείθοντες καὶ προκαλούμενοι φίλους καὶ διαφόρους μαλακῶς τε καὶ πάντως μὴ ἀποστῆτε, πρὶν ἂν τὰ νῦν ὑφ' ὑμῶν λεχθέντα, οἷον ὀνείρατα θεῖα ἐπιστάντα ἐγρηγορόσιν, ἐναργῆ τε ἐξεργάσησθε τελεσθέντα καὶ εὐτυχῆ.

ΠΛΆΤΩΝ, ἈΡΧΎΤᾼ ΤΑΡΑΝΤΊΝῼ ΕὖΠΡΆΤΤΕΙΝ. ἘΝΆΤΗ.

ΑΦΊΚΟΝΤΟ πρὸς ἡμᾶς οἱ περὶ Ἄρχιππον καὶ Φιλωνίδην, τήν τε ἐπιστολὴν φέροντες ἣν σὺ αὐτοῖς ἔδωκας, καὶ ἀπαγγέλλοντες τὰ παρὰ σοῦ. τὰ μὲν οὖν πρὸς τὴν πόλιν οὐ χαλεπῶς διεπράξαντο. καὶ γὰρ οὐδὲ παντελῶς ἦν ἐργώδη. τὰ δὲ παρὰ σοῦ διῆλθον ἡμῖν, λέγοντες ὑποδυσφορεῖν σε, ὅτι οὐ δύνασαι τῆς περὶ τὰ κοινὰ ἀσχολίας ἀπολυθῆναι. ὅτι μὲν οὖν ἥδιστόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν, ἄλλως τε καὶ εἴ τις ἕλοιτο τοιαῦτα πράττειν οἷα καὶ σύ, σχεδὸν παντὶ δῆλον. ἀλλὰ κἀκεῖνο δεῖ σε ἐνθυμεῖσθαι, ὅτι ἕκαστος ἡμῶν οὐχ αὑτῷ μόνον γέγονεν, ἀλλὰ τῆς γενέσεως ἡμῶν τὸ μέν τι ἡ πατρὶς μερίζεται, τὸ δέ τι οἱ γεννήσαντες, τὸ δὲ οἱ λοιποὶ φίλοι. πολλὰ δὲ καὶ τοῖς καιροῖς δίδοται τοῖς τὸν βίον ἡμῶν καταλαμβάνουσι. καλούσης δὲ τῆς πατρίδος αὐτῆς πρὸς τὰ κοινά, ἄτοπον ἴσως τὸ μὴ ὑπακούειν. ἅμα γὰρ ξυμβαίνει καὶ χώραν καταλιμπάνειν φαύλοις ἀνθρώποις, οἳ οὐκ ἀπὸ τοῦ βελτίστου πρὸς τὰ κοινὰ προσέρχονται. περὶ τούτων μὲν οὖν ἱκανῶς. Ἐχεκράτους δὲ καὶ νῦν ἐπιμέλειαν ἔχομεν, καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἕξομεν, καὶ διὰ σέ, καὶ διὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ Φρυνίωνα, καὶ δι' αὐτὸν τὸν νεανίσκον.

ΠΛΑΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΔΩΡΩ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ. ΔΕΚΑΤΗ.

Ἀκούω Δίωνος ἐν τοῖς μάλιστα ἑταῖρον εἶναί τε σὲ, καὶ νῦν καὶ γεγονέναι διὰ παντὸς τὸ σοφώτατον ἦθος τῶν εἰς φιλοσοφίαν παρεχόμενον. τὸ γὰρ βέβαιον, καὶ πιστὸν, καὶ ὑγιὲς τοῦτο ἐγώ φημι εἶναι τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν. τὰς δὲ ἄλλας τε καὶ εἰς ἄλλα τεινούσας σοφίας τε καὶ δεινότητας κομψότητας οἶμαι προσαγορεύων, ὀρθῶς ὀνομάζειν. ἀλλ' ἔρρωσό τε, καὶ μένε ἐν τοῖς ἤθεσιν οἷσπερ καὶ μένεις.

ΠΛΑΤΩΝ ΛΑΟΔΑΜΑΝΤΙ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ, ΕΝΔΕΚΑΤΗ.

Ἐπέστειλα μέν σοι καὶ πρότερον ὅτι πολὺ διαφέρει πρὸς ἅπαντα ἃ λέγεις, αὐτὸν ἀφικέσθαί σε ἀθήναζε. ἐπειδὴ δὲ σὺ φῂς ἀδύνατον εἶναι, μετὰ τοῦτο ἦν δεύτερον, εἰ δυνατὸν ἐμὲ ἀφικέσθαι, ἢ Σωκράτη ὥσπερ ἐπέστειλας. νῦν δὲ Σωκράτης μέν ἐστι περὶ ἀσθένειαν τὴν τῆς στραγγουρίας. ἐμὲ δὲ ἀφικόμενον ἐνταῦθα, ἄσχημον ἂν εἴη μὴ διαπράξασθαι ἐφ' ἅπερ σὺ παρακαλεῖς. ἐγὼ δὲ ταῦτα γενέσθαι ἂν οὐ πολλὴν ἐλπίδα ἔχω. δι' ἃ δὲ μακρᾶς ἑτέρας δέοιτ' ἂν ἐπιστολῆς ἤ τις πάντα διεξίοι, καὶ ἅμα οὐδὲ τῷ σώματι διὰ τὴν ἡλικίαν. ἱκανῶς ἔχω πλανᾶσθαι, καὶ κινδυνεύειν κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλατταν οἷα ἀπαντᾷ. καὶ νῦν πάντα κινδύνων ἐν ταῖς πορείαις ἐστὶ μεστά. συμβουλεῦσαι μέντοι ἔχω σοί τε καὶ τοῖς οἰκισταῖς, ὃ εἰπόντος μὲν ἐμοῦ φησὶν Ἡσίοδος, δόξαι ἂν εἶναι φαῦλον, χαλεπὸν δὲ νοῆσαι. εἰ γὰρ οἴονται ὑπὸ νόμων θέσεως καὶ ὡντινωνοῦν εὖ ποτε πολιτείαν ἂν κατασκευασθῆναι, ἄνευ τοῦ εἶναί τι, κύριον ἐπιμελούμενον ἐν τῇ πόλει τῆς καθ' ἡμέραν διαίτης, ὅπως ἂν ᾖ σώφρων τε καὶ ἀνδρική, δούλων τε καὶ ἐλευθέρων οὐκ ὀρθῶς διανοοῦνται. τοῦτο δ' αὖ εἰ μέν εἰσιν ἤδη ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἀρχῆς ταύτης, γένοιτ' ἄν. εἰ δ' ἐπὶ τὸ παιδεῦσαι δεῖ τινος, οὔτε ὁ παιδεύσων οὔτε οἱ παιδευθησόμενοι ὡς ἐγὼ οἶμαι εἰσὶν ὑμῖν, ἀλλὰ τὸ λοιπὸν τοῖς θεοῖς εὔχεσθε. καὶ γὰρ σχεδόν τι καὶ αἱ ἔμπροσθεν πόλεις, οὕτω κατεσκευάσθησαν. καὶ ἔπειτα εὖ ᾤκησαν, ὑπὸ ξυμβάσεων πραγμάτων μεγάλων καὶ κατὰ πόλεμον καὶ κατὰ τὰς ἄλλας πράξεις γιγνομένων. ὅταν ἐν τοιούτοις καιροῖς, ἀνὴρ καλός τε καὶ ἀγαθὸς ἐγγένηται μεγάλην δύναμιν ἔχων. τὸ δ' ἔμπροσθεν αὐτά, προθυμεῖσθαι μὲν χρὴ καὶ ἀνάγκη. διανοεῖσθαι μέντοι αὐτὰ οἷα λέγω καὶ μὴ ἀνοηταίνειν οἰομένους τι ἑτοίμως διαπράξασθαι δεῖν. εὐτύχει.

ΠΛΑΤΩΝ ΑΡΧΥΤΑΙ ΤΑΡΑΝΤΙΝΩι ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ. ΝΟΘΕΥΕΤΑΙ. ΔΩΔΕΚΑΤΗ.

Τὰ μὲν παρὰ σοῦ ἐλθόνθ' ὑπομνήματα, θαυμαστῶς ὡς ἄσμενοί τε ἐλάβομεν, καὶ τοῦ γράψαντος αὐτὰ ἠγάσθημεν ὡς ἔνι μάλιστα. καὶ ἔδοξεν ἡμῖν εἶναι ὁ ἀνὴρ ἄξιος ἐκείνων τῶν πάλαι προγόνων. λέγονται γὰρ δὴ οἱ ἄνδρες οὗτοι μοιραῖοι εἶναι. οὗτοι δ' ἦσαν τῶν ἐπὶ Λαομέδοντος ἐξαναστάντων Τρώων, ἄνδρες ἀγαθοί, ὡς ὁ παραδεδομένος μῦθος δηλοῖ. τὰ δὲ παρ' ἐμοὶ ὑπομνήματα περὶ ὧν ἐπέστειλας, ἱκανῶς μὲν οὔπω ἔχει. ὡς δέ ποτε τυγχάνει ἔχοντα, ἀπέσταλκά σοι. περὶ δὲ τῆς φυλακῆς, ἀμφότεροι συμφωνοῦμεν, ὥστ' οὐδὲν δεῖ παρακελεύεσθαι.

ΠΛΑΤΩΝ ΔΙΟΝΥΣΙΩι ΤΥΡΑΝΝΩι ΣΥΡΑΚΟΥσῶν, εὖ πράττειν. νοθεύεται. τρισκαιδεκάτη.

Ἀρχή σοι τῆς ἐπιστολῆς ἔστω καὶ ἅμα ξύμβολον, ὅτι παρ' ἐμοῦ ἐστι. τοὺς Λοκροὺς ποθ' ἑστιῶν νεανίσκους πόρρω κατακείμενος ἀπ' ἐμοῦ, ἀνέστης παρ' ἐμέ. καὶ φιλοφρονούμενος εἶπες εὖ τι ῥῆμα ἔχον ὡς ἐμοί τε ἐδόκει καὶ τῷ παρακατακειμένῳ. ἦν δ' οὗτος τῶν καλῶν τις. ὃς τότε εἶπεν, ἦ που πολλὰ ὦ Διονύσιε εἰς σοφίαν ὠφελῇ ὑπὸ Πλάτωνος. σὺ δ' εἶπες, καὶ εἰς ἄλλα πολλά. ἐπεὶ καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς μεταπέμψεως, ὅτι μετεπεμψάμην αὐτόν, δι' αὐτὸ τοῦτο εὐθὺς ὠφελήθην. τοῦτ' οὖν διασωστέον, ὅπως ἂν αὐξάνηται ἀεὶ ἡμῖν ἡ ἀπ' ἀλλήλων ὠφέλεια. καὶ ἐγὼ νῦν τοῦτ' αὐτὸ παρασκευάζων τῶν τε πυθαγορείων πέμπω σοι καὶ τῶν διαιρέσεων, καὶ ἄνδρα, ὥσπερ ἐδόκει ἡμῖν τότε, ᾧ γε σὺ καὶ Ἀρχύτης, εἴπερ ἥκει παρὰ σὲ Ἀρχύτης, χρῆσθαι δύναισθ' ἄν. ἔστι δὲ ὄνομα μὲν Ἑλίκων. τὸ δὲ γένος, ἐκ Κυζίκου. μαθητὴς δὲ Εὐδόξου, καὶ περὶ πάντα τὰ ἐκείνου πάνυ χαριέντως ἔχων, ἔτι δὲ καὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν τῳ ξυγγέγονε. καὶ Πολυξένῳ τῶν Βρύσωνός τινι ἑταίρων. ὃ δὲ σπάνιον ἐπὶ τούτοις, οὔτε ἀχα-

ρίς ἐστιν

εἰς ὃ ἦν ἐντυχεῖν, οὔτε κακοήθει ἔοικεν. ἀλλὰ μᾶλλον ἐλαφρὸς καὶ εὐήθης δόξειν ἂν εἶναι. δεδιὼς δὲ λέγω ταῦτα, ὅτι ὑπὲρ ἀνθρώπου δόξαν ἀποφαίνομαι οὐ φαύλου ζώου ἀλλ' εὐμεταβόλου, πλὴν πάνυ ὀλίγων τινῶν καὶ εἰς ὀλίγα. ἐπεὶ καὶ περὶ τούτου φοβούμενος καὶ ἀπιστῶν, εὐκόπουν αὐτός τε ἐντυγχάνων, καὶ ἐπυνθανόμην τῶν πολιτῶν αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς οὐδὲν φλαῦρον ἔλεγε τὸν ἄνδρα. σκόπει δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ εὐλαβοῦ. μάλιστα μὲν οὖν, ἂν καὶ ὁποστιοῦν σχολάζῃς, μάνθανε παρ' αὐτοῦ καὶ τἄλλα φιλοσόφει. εἰ δὲ μὴ, ἐκδίδαξαί τινα, ἵνα κατὰ σχολὴν μανθάνων, βελτίων γίγνῃ καὶ εὐδοξῇς, ὅπως τὸ δι' ἐμὲ ὠφελεῖσθαί σε, μὴ ἀνίῃ. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ.

Περὶ δὲ ὧν ἐπέστελλές μοι ἀποπέμπειν σοι, τὸν μὲν Ἀπόλλω ἐποιησάμην τε, καὶ ἄγει σοι Λεπτίνης, νέου καὶ ἀγαθοῦ δημιουργοῦ. ὄνομα δ' ἐστὶν αὐτῷ Λεωχάρης. ἕτερον δὲ παρ' αὐτῷ ἔργον ἦν, πάνυ κομψὸν ὡς ἐδόκει. ἐπριάμην οὖν αὐτὸ βουλόμενός σου τῇ γυναικὶ δοῦναι, ὅτι μου ἐπεμελεῖτο καὶ ὑγιαίνοντος καὶ ἀσθενοῦντος, ἀξίως ἐμοῦ τε καὶ σοῦ. δὸς οὖν αὐτῇ, ἂν μή τι σοι ἄλλο δόξῃ. πέμπω δὲ καὶ οἴνου γλυκέως δώδεκα σταμνία τοῖς παισὶ, καὶ μέλιτος, δύο. ἰσχάδων δὲ ὕστερον ἤλθομεν τῆς ἀποθέσεως. τὰ δὲ μύρτα ἀποτεθέντα κατεσάπη. ἀλλ' αὖθις βέλτιον ἐπιμελησόμεθα. περὶ δὲ φυτῶν, Λεπτίνης σοι ἐρεῖ. ἀργύριον δ' εἰς ταῦτα ἕνεκά τε τούτων καὶ εἰς φορῶν τινων εἰς τὴν πόλιν, ἔλαβον παρὰ Λεπτίνου. λέγων ἅ μοι ἐδόκει εὐσχημονέστατα ἡμῖν εἶναι καὶ ἀληθῆ λέγειν. ὅτι ἡμέτερον εἴη ὃ εἰς τὴν ναῦν ἀνηλώσαμεν τὴν Λευκαδίαν, σχεδὸν ἑκκαίδεκα μναῖ. τοῦτ' οὖν ἔλαβον. καὶ λαβὼν αὐτός τε ἐχρησάμην καὶ ὑμῖν ταῦτα ἀπέπεμψα. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, περὶ χρημάτων ἄκουε ὡς σοι ἔχει περί τε τὰ σὰ τὰ Ἀθήνησι, καὶ περὶ τὰ ἐμά. ἐγὼ τοῖς σοῖς χρήμασιν ὥσπερ τότε σοι ἔλεγον χρήσομαι, καθάπερ τοῖς τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων. χρῶμαι δὲ ὡς ἂν δύνωμαι ὀλιγίστοις, ὅσα ἀναγκαῖα ἢ δίκαια ἢ εὐσχήμονα ἐμοί τε δοκεῖ. καὶ παρ' οὗ ἂν λαμβάνω. ἐμοὶ δὴ τοιοῦτον νῦν ξυμβέβηκεν. εἰσί μοι ἀδελφιδῶν θυγατέρες τῶν ἀποθανουσῶν τότε, ὅτ' ἐγὼ οὐκ ἐστεφανούμην. σὺ δ' ἐκέλευες, τέτταρες. ἡ μὲν νῦν ἐπίγαμος, ἡ δὲ ὀκταέτις, ἡ δὲ σμικρὸν πρὸς τρισὶν ἔτεσιν, ἡ δὲ οὔπω ἐνιαύσια. ταύτας ἐκδοτέον ἐμοί ἐστι καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐπιτηδείοις, αἷς ἂν ἐγὼ ἐπιβιῶ. αἷς δ' ἂν μὴ, χαιρόντων, καὶ ὧν ἂν γένωνται οἱ πατέρες αὐτῶν ἐμοῦ πλουσιώτεροι οὐκ ἐκδοτέον. τὰ δὲ νῦν ἐγὼ αὐτῶν εὐπορώτερος. καὶ τὰς μητέρας δὲ αὐτῶν ἐγὼ ἐξέδωκα, καὶ μετ' ἄλλων καὶ μετὰ Δίωνος. ἡ μὲν οὖν Σπευσίππῳ γαμεῖται, ἀδελφῆς οὖσα αὐτῷ θυγάτηρ. δεῖ δὴ ταύτῃ οὐδὲν πλέον, ἢ τριάκοντα μνῶν. μέτρια γὰρ αὗται ἡμῖν προῖκες. ἔτι δὲ ἐὰν ἡ μήτηρ τελευτήσῃ ἡ ἐμὴ, οὐδὲν ἂν πλείονος, ἢ δέκα μνῶν δέοι ἂν εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ τάφου. καὶ περὶ ταῦτα, τὰ μὲν ἐμὰ ἀναγκαῖα σχεδόν τι ἐν τῷ νῦν ταῦτά ἐστιν. ἐὰν δέ τι ἄλλο γίγνηται ἴδιον ἢ δημόσιον ἀνάλωμα διὰ τὴν παρὰ σὲ ἄφιξιν, ὥσπερ τότε ἔλεγον δεῖ ποιεῖν, ἐμὲ μὲν διαμάχεσθαι, ὅπως ὡς ὀλίγιστον γένηται τὸ ἀνάλωμα. ὃ δ' ἂν μὴ δύνωμαι, σὴν εἶναι τὴν δαπάνην. τὸ δὴ μετὰ ταῦτα λέγω περὶ τῶν σῶν αὖ χρημάτων τῶν Ἀθήνησι τῆς ἀναλώσεως, ὅτι πρῶτον μὲν ἐάν τι δέῃ ἐμὲ ἀναλίσκειν εἰς χορηγίαν ἤ τι τοιοῦτον, οὐκ ἔστι σοι ξένος οὐδεὶς ὅστις δώσει ὡς ᾠόμεθα. ἐπεὶ καὶ ἄν τι σοι αὐτῷ διαφέρῃ μέγα, ὥστε ἀναλωθὲν μὲν ἤδη ὀνῆσαι, μὴ ἀναλωθὲν δὲ ἀλλ' ἐγχρονισθὲν ἕως ἄν τις παρὰ σοῦ ἔλθῃ, βλάψαι, πρὸς τῷ χαλεπῷ τὸ τοιοῦτόν σοί ἐστι καὶ αἰσχρόν. ἐγὼ γὰρ δὴ ταῦτά γε ἐξήτασα, παρ' Ἀνδρομήδη τὸν Αἰγινήτην πέμψας Ἔραστον, παρ' οὗ ἐκέλευες τοῦ ὑμετέρου ξένου εἴ τι δεοίμην λαμβάνειν, βουλόμενος καὶ ἄλλα μείζονα ἃ ἐπέστελλες πέμπειν. ὁ δὲ εἶπεν εἰκότα καὶ ἀνθρώπινα, ὅτι καὶ πρότερον ἀναλώσας τῷ πατρί σου μόλις κομίσαιτο. καὶ νῦν, σμικρὰ μὲν δοίη ἄν. πλείω δὲ οὔ. οὕτω δὴ παρὰ Λεπτίνου ἔλαβον. καὶ τοῦτό γε, ἄξιον ἐπαινέσαι Λεπτίνην οὐχ ὅτι ἔδωκεν, ἀλλ' ὅτι προθύμως. καὶ τὰ ἄλλα περὶ σὲ καὶ λέγων καὶ πράττων, ὅτι οἷός τ' ἦν ἐπιτήδειος, φανερὸς ἦν. χρὴ γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ τἀναντία τούτων, ἐμὲ ἀπαγγέλλειν, ὁποῖός τις ἂν ἕκαστος ἐμοὶ φαίνηται περὶ σέ. τὸ δ' οὖν περὶ τῶν χρημάτων ἐγώ σοι παρρησιάσομαι. δίκαιον γὰρ καὶ ἅμα ἐμπείρως ἔχων, τῶν παρὰ σοὶ λέγοιμ' ἄν. οἱ προσαγγέλλοντες ἑκάστοτέ σοι, ὅτι ἂν οἴωνται ἀνάλωμα εἰσαγγέλλειν οὐκ ἐθέλουσι προσαγγέλλειν, ὡς δὴ ἀπεχθησόμενοι. ἔθιζε οὖν αὐτοὺς καὶ ἀνάγκαζε φράζειν, καὶ ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα. σὲ γὰρ δεῖ εἰδέναι τε τὰ πάντα κατὰ δύναμιν, καὶ κριτὴν εἶναι καὶ μὴ φεύγειν τὸ εἰδέναι. πάντων γὰρ ἄριστόν σοι ἔσται πρὸς τὴν ἀρχήν. τὰ γὰρ ἀναλώματα ὀρθῶς ἀναλισκόμενα καὶ ὀρθῶς ἀποδιδόμενα, πρός τε τἄλλα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν, καὶ σὺ δὴ φῂς ἀγαθὸν εἶναι, καὶ φήσεις. μὴ οὖν σε διαβαλλόντων πρὸς τοὺς ἀνθρώπους οἱ κήδεσθαί σου φάσκοντες. τοῦτο γὰρ οὔτε ἀγαθὸν οὔτε καλὸν πρὸς δόξαν σοι δοκεῖ ξύμβολον εἶναι.

Τὰ μετὰ ταῦτα περὶ Δίωνος λέγοιμ' ἄν. τὰ μὲν οὖν ἄλλ' οὔπω ἔχω λέγειν, πρὶν ἂν παρὰ σοῦ ἔλθωσιν αἱ ἐπιστολαὶ ὥσπερ ἔφης. περὶ μέντοι ἐκείνων ὧν οὐκ εἴας μεμνῆσθαι πρὸς αὐτὸν, οὔτε ἐμνήσθην, οὔτε διελέχθην. ἐξεπειρώμην δὲ, εἴτε χαλεπῶς εἴτε ῥᾳδίως οἴσει γιγνομένων, καί μοι ἐδόκει οὐκ ἠρέμα ἂν ἄχθεσθαι εἰ γίγνοιτο. τὰ δὲ ἄλλα περὶ σὲ καὶ λόγῳ, καὶ ἔργῳ μέτριός μοι δοκεῖ εἶναι Δίων. Κρατίνῳ, τῷ Τιμοθέου μὲν ἀδελφῷ, ἐμῷ δ' ἑταίρῳ, θώρακα δωρησώμεθα ὁπλιτικὸν τῶν μάλα καλῶν τῶν πεζῶν. καὶ ταῖς Κέβητος θυγατράσι, χιτώνια τρία ἑπταπήχη μὴ τῶν πολυτελῶν τῶν ἀμοργίνων, ἀλλὰ τῶν σικελικῶν τῶν λινῶν. ἐπιεικῶς δὲ γιγνώσκεις τοὔνομα Κέβητος. γεγραμμένος γάρ ἐστιν ἐν τοῖς Σωκρατείοις λόγοις, μετὰ Σιμμίου Σωκράτει διαλεγόμενος ἐν τῷ περὶ ψυχῆς λόγῳ, ἀνὴρ πᾶσιν ἡμῖν οἰκεῖός τε καὶ εὔνους. περὶ δὲ δὴ τοῦ ξυμβόλου τοῦ περὶ τὰς ἐπιστολὰς, ὅσας τε ἂν ἐπι-

ἂν ἐπιστέλλω σπουδῇ καὶ ὅσας ἂν μή, οἶμαι μέν σε μεμνῆσθαι. ὅμως δ' ἐννόει καὶ πάνυ πρόσεχε τὸν νοῦν· πολλοὶ γὰρ οἱ κελεύοντες γράφειν, οὓς οὐ ῥᾴδιον φανερῶς διωθεῖσθαι. τῆς μὲν γὰρ σπουδαίας ἐπιστολῆς θεὸς ἄρχει, θεοὶ δὲ τῆς ἧττον. Οἱ πρέσβεις, καὶ ἐδέοντο ἐπιστέλλειν σοι καὶ εἰκός. πάνυ γὰρ προθύμως σὲ πανταχοῦ καὶ ἐμὲ ἐγκωμιάζουσι, καὶ οὐχ ἥκιστα Φίλαγρος, ὃς τότε τὴν χεῖρα ἠσθένει. καὶ Φιλαίδης παρὰ βασιλέως ἥκων τοῦ μεγάλου, ἔλεγε περὶ σοῦ. εἰ δὲ μὴ πάνυ μακρᾶς ἐπιστολῆς ἦν, ἔγραψα ἂν ἃ ἔλεγε. νῦν δὲ Λεπτίνου πυνθάνου, ἂν τὸν θώρακα ἢ ἄλλό τι ὧν ἐπιστέλλω πέμπῃς, ἂν μὲν αὐτὸς τῷ βούλῃ, εἰ δὲ μή, Τηρίλλῳ δός. ἔστι δὲ τῶν ἀεὶ πλεόντων ἡμέτερος ἐπιτήδειος καὶ τὰ ἄλλα καὶ περὶ φιλοσοφίαν χαρίεις. Τίσωνος δ' ἐστὶ κηδεστής, ὃς τότε ὅθ' ἡμεῖς ἀπεπλέομεν, ἀπολιανόμει. ἔρρωσο, καὶ φιλοσόφει. καὶ τοὺς ἄλλους προτρέπου τοὺς νεωτέρους, καὶ τοὺς συσφαιριστὰς ἀσπάζου ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ προστάττε τοῖς τε ἄλλοις. καὶ Ἀριστοκρείτῳ, ἐάν τις παρ' ἐμοῦ λόγος, ἢ ἐπιστολὴ παρὰ σὲ ἴῃ, ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὡς τάχιστα σὺ αἴσθῃ. καὶ ὑπομιμνήσκειν σε, ἵνα ἐπιμελῇ τῶν ἐπισταλέντων. καὶ νῦν Λεπτίνῃ τῆς ἀποδόσεως τοῦ ἀργυρείου μὴ ἀμελήσῃς, ἀλλ' ὡς τάχιστα ἀπόδος. ἵνα καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς τοῦτον ὁρῶντες, προθυμότεροι ὦσιν ἡμῖν ὑπηρετεῖν. Ἰατροκλῆς ὁ μετὰ Μυρωνίδου τότε ἐλεύθερος ἀφεθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, πλεῖ νῦν μετὰ τῶν πεμπομένων παρ' ἐμοῦ. ἔμμισθον οὖν πού αὐτὸν κατάστησον, ὡς ὄντα σοι εὔνουν, καὶ ἄν τι βούλῃ αὐτῷ χρῶ. καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἢ αὐτὴν ἢ εἰ ὑπόμνημα αὐτῆς σώζεται, καὶ αὐτὸς ἴσθι.

ΤΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ἉΠΑΝΤΩΝ ΤΕΛΟΣ.

In Timæo Pag. 492. uerſ. 4. mendum ita reſtitue, λαμπρὸν δὲ λευκῷ ξυνελθὸν, καὶ εἰς μέλαν κατακορὲς ἐμπεσὸν, κυανοῦν χρῶμα ἀποτελεῖται. κυανοῦ δὲ λευκῷ κεραννυμένου, γλαυκόν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΤΙΜΑΙΟΝ

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΚΛΟΥ ΒΙΒ. Ε. ΑΠΑΣΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ.

ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ

ΧΑΛΕΠΟΤΕΡΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ
ΕΞΗΓΗΣΙΣ. ΕΡΓΟΝ ΥΠΕΡΟΧΟΝ.

IN PLATONIS TIMAEON
Commentariorum PROCLI Libri quinq;, totius ueteris
Philoſophiæ theſaurus.

ET IN EIVSDEM POLITICEN
Difficiliorum quæſtionum omnium enarratio.
Opus excellens.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΙΜΑΙΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ,

ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

ΟΤΙ ΜΕΝ ἡ τοῦ Πλατωνικοῦ Τιμαίου πρόθεσις τῆς ὅλης φυσιολογίας ἀντέχεται, καὶ ὡς περὶ τὴν τοῦ παντὸς ἀνήκει θεωρίαν, ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλος τοῦτο πραγματευομένη, τοῖς μὴ παντάπασιν ἀσκοτωμένοις περὶ τοὺς λόγους, ἐναργὲς εἶναί μοι καταφαίνεται. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ Πυθαγορικοῦ Τιμαίου γράμμα περὶ φύσεως, τὸν Πυθαγορικὸν τρόπον διατέτακται. ἔνθεν ἀφορμηθεὶς ὁ Πλάτων, τιμαιογραφεῖν ἐπιχειρεῖ κατὰ τὸν σιλλογράφον. ὃ καὶ προτάξαμεν τῶν ὑπομνημάτων, ἵν' ἔχοιμεν γινώσκειν τίνα μὲν ὁ Πλάτωνος Τίμαιος λέγει ταυτὰ ἐκείνῳ, τίνα δὲ προστέθεικε, τίνα δὲ καὶ διάφωνα. καὶ τῆς διαφωνίας ζητῶμεν τὴν αἰτίαν μὴ παρέργως. καὶ ὁ σύμπας οὗτος διάλογος καθ' ὅλον ἑαυτόν, τὴν φυσιολογίαν ἔχει σκοπόν, τὰ αὐτὰ καὶ ἐν εἰκόσι καὶ ἐν παραδείγμασιν ὁρῶν, καὶ ἐν τοῖς ὅλοις καὶ ἐν τοῖς μέρεσι. συμπεπλήρωται γὰρ ἅπασι τοῖς καλλίστοις τῆς φυσιολογίας ὅροις, τὰ μὲν ἁπλᾶ τῶν συνθέτων ἕνεκα παραλαμβάνων, τὰ δὲ μέρη, τῶν ὅλων, τὰς δὲ εἰκόνας, τῶν παραδειγμάτων, μηδὲν ἀδιερεύνητον παραλείπων τῶν τῆς φύσεως ἀρχηγικῶν αἰτίων. ὅτι δὲ τῆς τοιαύτης προθέσεως ἀξίως ὁ διάλογος ἀντιλαμβάνεται, καὶ ὡς μόνος ὁ Πλάτων, τὸ Πυθαγόρειον ἦθος τῆς περὶ τὴν φύσιν θεωρίας διασωσάμενος, ἐλεπτούργησε τὴν προκειμένην διδασκαλίαν, τοῦτο ἤδη τοῖς ἀγχινουστέροις ἐπισκέψασθαι χρή. τῆς γὰρ δὴ φυσιολογίας τριχῆ διῃρημένης ὡς συνελόντι φάναι, καὶ τῆς μέν, περὶ τὴν ὕλην ἀσχολουμένης, καὶ τὰς ὑλικὰς αἰτίας, τῆς δέ, προστιθείσης καὶ τὴν τοῦ εἴδους ζήτησιν, καὶ τοῦτο κυριώτερον αἴτιον ἀποφαινομένης, τῆς δ' αὖ τρίτης, ταῦτα μὲν οὐ τὸν τῶν αἰτίων λόγον, ἀλλὰ τῶν συναιτίων ἔχειν ἀποδεικνυούσης, τὰς δὲ κυρίως αἰτίας τῶν φύσει γιγνομένων ἄλλας ὑποτιθεμένης, τὸ ποιητικόν, τὸ παραδειγματικόν, τὸ τελικόν, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν πρὸ τοῦ Πλάτωνος φυσικῶν περὶ τὴν ὕλην διέτριψαν, οἱ μὲν ἄλλο, οἱ δέ, ἄλλο τὸ ὑποκείμενον λέγοντες. καὶ γὰρ αὖ καὶ Ἀναξαγόρας ὃς δὴ δοκεῖ, καθευδόντων τῶν ἄλλων τὸν νοῦν πρῶτον αἴτιον τῶν γιγνομένων ἰδεῖν, οὐδὲν ἐν ταῖς ἀποδόσεσι προσχρῆται τῷ νῷ, μᾶλλον δὲ ἀέρας τινὰς καὶ αἰθέρας αἰτιᾶται τῶν γιγνομένων, ὡς ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης φησίν. οἱ δὲ μετὰ Πλάτωνα προσάντες τῆς αἱρέσεως, οὐ πάντες, ἀλλ' οἵ γε αὐτῶν ἀκριβέστεροι, καὶ τὸ εἶδος μετὰ τῆς ὕλης ἠξίωσαν θεωρεῖν τὸν φυσικόν, εἰς ὕλην καὶ εἶδος ἀνάγοντες τὰς τῶν σωμάτων ἀρχάς. καὶ γὰρ εἴπου καὶ τῆς ποιητικῆς αἰτίας διαμνημονεύουσιν, ὥσπερ ὅταν τὴν φύσιν ἀρχὴν κινήσεως λέγωσι, μᾶλλον ἀφαιροῦσιν αὐτῆς τὸ δραστήριον, καὶ τὸ κυρίως ποιητικόν, λόγους ἐν αὐτῇ μὴ συγχωροῦντες εἶναι τῶν παρ' αὐτῆς ποιουμένων, ἀλλὰ πολλὰ καὶ αὐτομάτως γίγνεσθαι διδόντες. πρὸς τῷ μὴ δὲ πάντων ἁπλῶς τῶν φυσικῶν ποιητικὴν αἰτίαν ὁμολογεῖν προυφεστάναι, μόνων δὲ τῶν ἐν γενέσει φερομένων. ἐπεὶ τῶν γε ἀϊδίων, οὐδὲν ποιητικὸν εἶναι φασι διαῤῥήδην. ὅπου καὶ λανθάνουσιν, ἢ τὸν ὅλον οὐρανὸν ἀπὸ ταυτομάτου συνιστάντες, ἢ τὸ αὐτοματικὸν αὐτὸ ἑαυτοῦ παρακτικὸν ἀποφαινόμενοι. μόνος δὲ ὁ Πλάτων τοῖς Πυθαγορείοις ἑπόμενος, παραδίδωσι μὲν καὶ τὰ συναίτια τῶν φυσικῶν πραγμάτων τὸ πανδεχὲς καὶ τὸ ἔνυλον εἶδος, δουλεύοντα τοῖς κυρίως αἰτίοις εἰς γένεσιν. πρὸ δὲ τούτων, τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας διερευνᾶται, τὸ ποιοῦν, τὸ παράδειγμα, τὸ τέλος. καὶ διὰ ταῦτα νοῦν τε ἐφίστησι τῷ παντὶ δημιουργικόν, καὶ νοητὴν αἰτίαν ἐν ᾗ πρώτως ἐστὶ τὸ πᾶν, καὶ τὸ ἀγαθόν, ἐν ἐφετοῦ τάξει τῷ ποιοῦντι προϊδρυμένον. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὑπ' ἄλλου κινούμενον ἤρτηται τῆς τοῦ κινοῦντος δυνάμεως, οὔτε παράγειν ἑαυτὸ δηλαδὴ πέφυκεν, οὔτε τελειοῦν, οὔτε σώζειν, ἐν πᾶσι δὲ τούτοις, τῆς ποιητικῆς αἰτίας δεῖται, καὶ ὑπ' ἐκείνης συνάγεται. καὶ οὖν καὶ τὰ συναίτια τῶν φυσικῶν, ἐξηρτῆσθαι προσήκει τῶν ἀληθινῶν αἰτίων, ἀφ' ὧν παρῆκται. πρὸς ἃ δεδημιούργηται παρὰ τοῦ πάντων πατρός, οὗ ἕνεκα γέγονεν. εἰκότως ἄρα ταῦτα πάντα τῷ Πλάτωνι μετ' ἀκριβείας ἐξητασμένα παραδέδοται. καὶ ἀπὸ τούτων ἐξημμένα τὰ λοιπὰ δύο, τό, τε εἶδος καὶ τὸ ὑποκείμενον. οὐ γάρ ἐστιν ὁ κόσμος οὗτος ὁ αὐτὸς τοῖς νοητοῖς ἢ νοεροῖς κόσμοις, οἵτινες ἐν εἴδεσι καθαροῖς ὑφεστήκασιν, ἀλλ' ἔστιν ἐν αὐτῷ, τὸ μέν, ὡς λόγος καὶ εἶδος, τὸ δέ, ὡς ὑποκείμενον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ εἰς αὖθις ἐξέσται σκοπεῖν. ὅτι δὲ εἰκότως πάσας τὰς αἰτίας ταύτας ὁ Πλάτων παραδέδωκε τῆς κοσμοποιΐας, ἐκ τούτων πρόδηλον. τὸ ἀγαθόν, τὸ νοητὸν παράδειγμα, τὸ ποιοῦν, τὸ εἶδος, τὴν ὑποκειμένην φύσιν. εἰ μὲν γὰρ περὶ νοητῶν διελέγετο θεῶν, τἀγαθὸν ἂν μόνον αἴτιον αὐτῶν ἀπεφαίνετο. καὶ γὰρ ταύτης μόνης τῆς αἰτίας ὁ νοητὸς ἀριθμός. εἰ δὲ περὶ νοερῶν, τό, τε ἀγαθὸν ἂν καὶ τὸ νοητόν, αἴτιον τούτων ὑπέθετο. πρόεισι γὰρ τὸ νοερὸν πλῆθος, ἔκ τε τῶν νοητῶν ἑνάδων, καὶ τῆς μιᾶς τῶν ὄντων πηγῆς. εἰ δὲ περὶ τῶν ὑπερκοσμίων, παρῆγεν ἂν αὐτοὺς ἔκ τε τῆς

δημιουργίας τῆς νοερᾶς καὶ ὁλικῆς, κἀκ τῶν νοητῶν θεῶν, καὶ τοῦ τῶν ὅλων αἰτίου. πάντων γὰρ ἐν τὰ δεύτερα γεννητικά, πρώτως ἐστὶ καὶ ἀρρήτως ἐκεῖνο καὶ ἀνεπινοήτως ὑποστατικόν. ἐπειδὴ δὲ περὶ ἐγκοσμίων διαλέξεται πραγμάτων καὶ περὶ κόσμου τοῦ ξύμπαντος, ὕλην τε αὐτῷ δώσει, καὶ εἶδος ἀπὸ τῶν ὑπερκοσμίων θεῶν εἰς αὐτὸν ἐφῆκον, καὶ τῆς ὕλης ἐξάψει δημιουργίας, καὶ πρὸς τὸ νοητὸν ἀπεικάσει ζῷον, καὶ θεὸν ἐπιδείξει τῇ μετουσίᾳ τἀγαθοῦ, καὶ οὕτω δὴ θεὸν γεννῶν, ἔμψυχον ἀποτελέσει τὸν ὅλον κόσμον. σκοπὸς μὲν οὖν οὗτος ὃν ἔφαμεν, στοχάζεσθαι τὸν Τίμαιον, καὶ τοιοῦτος ὥσπερ εἴπομεν. τούτου δὲ ὄντος τοιούτου, πρεπόντως ἐν ἀρχῇ μὲν, δι' εἰκόνων ἡ τοῦ παντὸς ἐπιδείκνυται τάξις, ἐν μέσοις δὲ, ἡ σύμπασα κοσμοποιΐα παραδίδοται, πρὸς δὲ τῷ τέλει, τὰ μερικὰ καὶ τὰ τέλη τῆς δημιουργίας συνυφαίνεται τοῖς ὅλοις. ἡ μὲν γὰρ τῆς πολιτείας ἐπανάληψις καὶ ὁ περὶ τῆς Ἀτλαντίδος μῦθος, τὴν διὰ εἰκόνων ἐκφαίνει τοῦ κόσμου θεωρίαν. εἴτε γὰρ εἰς τὴν ἕνωσιν καὶ τὸ πλῆθος ἀπίδοιμεν τῶν ἐγκοσμίων, τῆς μὲν ἑνώσεως εἰκόνα φήσομεν εἶναι τὴν πολιτείαν, ἣν ὁ Σωκράτης ἀνακεφαλαιοῦται τὴν διὰ πάντων διήκουσαν κοινωνίαν ὡς τέλος προστησαμένην. τῆς δὲ διαιρέσεως καὶ μάλιστα τῆς κατὰ τὰς δύο συστοιχείας ἀντιθέσεις, τὸν τῶν Ἀτλαντίνων πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον, ὃν ὁ Κριτίας ἱστορεῖ. εἴτε κατὰ τὸ οὐράνιον καὶ τὸ ὑπὸ σελήνην, τὴν μὲν πολιτείαν ὁμοιοῦσθαι φήσομεν πρὸς τὴν οὐρανίαν διακόσμησιν. καὶ γὰρ ὁ Σωκράτης ἐν οὐρανῷ φησιν αὐτῆς τὸ παράδειγμα ἱδρύσθαι. τὸν δὲ τῶν Ἀτλαντίνων πόλεμον, τῇ γενέσει διὰ ἐναντιώσεως καὶ μεταβολῆς ὑφισταμένῃ. ταῦτα μὲν οὖν, διὰ ταῦτα προηγεῖται τῆς ὅλης φυσιολογίας. ἐπὶ δὲ τούτοις τό, τε δημιουργικὸν αἴτιον παραδίδοται τοῦ παντὸς, καὶ τὸ παραδειγματικὸν καὶ τελικόν. ὧν προϋπαρχόντων, δημιουργεῖται τὸ πᾶν καθ' ὅλον τε καὶ κατὰ μέρη. καὶ γὰρ τὸ σωματοειδὲς αὐτοῦ τεκταίνεται τοῖς εἴδεσι, καὶ ταῖς δημιουργικαῖς τομαῖς, καὶ τοῖς θείοις ἀριθμοῖς τεμνόμενον, καὶ ἡ ψυχὴ παράγεταί τε ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ πληροῦται λόγων ἁρμονικῶν, καὶ συμβόλων θείων καὶ δημιουργικῶν. καὶ τὸ ὅλον ζῷον συνυφαίνεται κατὰ τὴν ἡνωμένην ἐν τῷ νοητῷ κόσμῳ περιοχήν. τά τε μέρη τὰ ἐν αὐτῷ, δεόντως, ἐν τῷ ὅλῳ τάττεται. ὅσα τε σωματικά, καὶ ὅσα ζωτικά. καὶ γὰρ ψυχαὶ μερικαὶ εἰσοικιζόμεναι, τάττονται περὶ τοὺς ἡγεμόνας θεούς. καὶ ἐγκόσμιαι γίγνονται κατὰ τὰ ὀχήματα τὰ ἑαυτῶν, μιμούμεναι τοὺς ἡγουμένους ἑαυτῶν. καὶ τὰ θνητὰ ζῷα δημιουργεῖται, καὶ ζωοποιεῖται παρὰ τῶν οὐρανίων θεῶν. οὗ δὴ καὶ ἄνθρωπος ὅπη τε συνέστη καὶ δι' οἵας αἰτίας τε θεώρηται. καὶ πρό γε τῶν ἄλλων, οὗτος. διότι καὶ προσήκουσά ἐστιν ἡμῖν ἡ περὶ αὐτοῦ θεωρία, τὸν περὶ αὐτῆς λόγον προβεβλημένοις, καὶ κατὰ τοῦτον ζῶσιν. ἢ διότι μικρὸς κόσμος ὁ ἄνθρωπος. καὶ ἔστι καὶ ἐν τούτῳ πάντα μερικῶς, ὅσα ἐν τῷ κόσμῳ θείως τε καὶ ὁλικῶς. νοῦς τε γάρ ἐστιν ἡμῖν ὁ κατ' ἐνέργειαν, καὶ ψυχὴ λογικὴ προελθοῦσα ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ τῆς αὐτῆς ζωογόνου θεᾶς τῇ ὅλῃ. καὶ ὄχημα αἰθέριον ἀνάλογον τῷ οὐρανῷ, καὶ σῶμα γήϊνον, ἐκ τῶν τεττάρων στοιχείων φυραθέν, οἷς καὶ σύστοιχόν ἐστιν. εἰ τοίνυν ἔδει πολλαχῶς θεωρῆσαι τὸ πᾶν, καὶ ἐν τῷ νοητῷ, καὶ ἐν τῷ αἰσθητῷ παραδειγματικῶς, εἰκονικῶς, ὁλικῶς, μερικῶς, εὖ ἂν ἔχοι καὶ ὁ περὶ ἀνθρώπου φύσεως λόγος ἐν τῇ τοῦ παντὸς θεωρίᾳ τελέως ἐξεργασθείς. εἴποις δ' ἂν κἀκεῖνον ἔτι τὸν λόγον, ὅτι κατὰ τὸ Πυθαγορικὸν ἔθος, δεῖ συνάψαι τῷ θεωρουμένῳ τὸν περὶ τοῦ θεωροῦντος λόγον. ἐπεὶ γὰρ ἔχομεν τίς ὁ κόσμος, ἐχρῆν οἶμαι προσθεῖναι κἀκεῖνο, τί ποτέ ἐστι τὸ ταῦτα ἐπισκεπτόμενον, καὶ λογικῶς κατανοοῦν. ὅτι δὲ καὶ πρὸς τοῦτο ἀπέβλεψεν, ἐδήλωσε πρὸς τῷ τέλει διαρρήδην εἰπών, ὅτι δεῖ τῷ κατανοουμένῳ τὸ κατανοοῦν ἐξομοιῶσαι τὸν μέλλοντα τῆς εὐδαίμονος ζωῆς ἐπήβολον ἔσεσθαι. τὸ μὲν γὰρ ὅλον, ἀεὶ εὔδαιμον, ἔσται δὲ καὶ τὸ ἡμέτερον εὔδαιμον ὁμοιωθὲν τῷ παντί. καὶ γὰρ πρὸς τὴν αἰτίαν οὕτως ἀναχθήσεται. ἐπεὶ γὰρ ὡς ὁ ἐνταῦθα ἄνθρωπος πρὸς τὸ πᾶν, οὕτω καὶ ὁ νοητὸς ἄνθρωπος πρὸς τὸ αὐτοζῷον. ἐκεῖ δὲ, ἀεὶ τὰ δεύτερα τῶν πρώτων ἐξέχεται, καὶ τὰ μέρη τῶν ὅλων ἐστὶν ἀνεκφοίτητα, καὶ ἵδρυται ἐν αὐτοῖς, ὅταν καὶ ὁ τῇδε ἄνθρωπος ἀφομοιῶται τῷ παντί, μιμήσεται καὶ τὸ ἑαυτοῦ παράδειγμα, τὸν προσήκοντα τρόπον, κόσμος γενόμενος, διὰ τὴν πρὸς τὸν κόσμον ὁμοιότητα, καὶ εὐδαίμων, διὰ τὴν πρὸς τὸν εὐδαίμονα θεὸν ἀπεικασίαν. ἐπεὶ δὴ τοῖς εἰρημένοις, καὶ τὰ τέλη τῆς δημιουργίας, λελεπτούργηται κατά τε γένη καὶ εἴδη, τά, τε ἐν τοῖς μετεώροις, τά, τε ἐν τῇ γῇ συνιστάμενα, καὶ τὰ ἐν τοῖς ζῴοις, τά, τε παρὰ φύσιν καὶ ὅσα κατὰ φύσιν, οὗ δὴ καὶ ἀρχαὶ τῆς ἰατρικῆς ἀναφαίνονται. λήγει γὰρ ἄχρι τούτων ὁ φυσικός. ἐπειδὴ τῆς φύσεως ἐστὶ θεατής. ἅμα γὰρ τῇ φύσει, καὶ τὸ κατὰ φύσιν. τούτου δὲ ἔκβασις, τὸ παρὰ φύσιν. ποσαχῶς οὖν ἡ παρατροπὴ καὶ ὅπως ἐκπεραίνεται πρὸς τὸ μέτριον καὶ τὴν φύσιν τοῦ φυσικοῦ κατανοεῖν ἔργον. τὰ δὲ τούτοις ἑπόμενα. τῆς ἰατρικῆς ἐξυφαίνειν τέχνης. ἐν δὴ τούτοις μάλιστα, κοινωνεῖ τοῖς ἄλλοις φυσιολόγοις ὁ Πλάτων. περὶ γὰρ τὰ ἐνυλότατα καὶ τὰ ἔσχατα ἔργα τῆς φύσεως ἐκεῖνοι διέτριβον, ἀφέντες τὸν ὅλον οὐρανὸν καὶ τὰς τῶν θεῶν τῶν ἐγκοσμίων τάξεις ἅτε τὴν ὕλην ὁρῶντες, τὰ δὲ εἴδη καὶ τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας χαίρειν μεθέντες. δοκεῖ δέ μοι καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης τὴν τοῦ Πλάτωνος διδασκαλίαν κατὰ δύναμιν ζηλώσας, οὕτω διαθεῖναι τὴν ὅλην περὶ φύσεως πραγματείαν, τὰ μὲν, κοινὰ πάντων τῶν φύσει συνεστώτων ἰδὼν, εἶδος καὶ ὑποκείμενον, καὶ τὸ, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, καὶ κίνησιν, καὶ χρόνον, καὶ τόπον.

πον. ἃ δὴ καὶ Πλάτων ἐνταῦθα παραδέδωκε, τό, τε διάστημα, καὶ τὸν χρόνον, εἰκόνα αἰῶνος ὄντα, καὶ τῷ οὐρανῷ συνυποστάντα. καὶ τὰ ποικίλα τῆς κινήσεως εἴδη. καὶ τὰ συναίτια τῶν φύσει. τὰ δὲ, ἴδια τοῖς κατ' οὐσίαν διηρημένοις. τούτων πρῶτα μὲν, τὰ τῷ οὐρανῷ προσήκοντα τῷ Πλάτωνι συμφώνως. καθ' ὅσον ἀγέννητον. καλεῖ γε τὸν οὐρανὸν καὶ πέμπτην οὐσίαν. τί γὰρ διαφέρει πέμπτον στοιχεῖον καλεῖν, ἢ πέμπτον κόσμον, καὶ σχῆμα πέμπτον ὡς ὁ Πλάτων ἐκάλεσε; δεύτερα δὲ τὰ κοινὰ πάσης τῆς γενεσιουργοῦ συστάσεως. οὐ δεῖ θαυμάσειεν ἄν τις τὸν Πλάτωνα, τάς τε οὐσίας αὐτῶν καὶ τὰς δυνάμεις σὺν πολλῇ τῇ ἀκριβείᾳ θεωρήσαντα, καὶ τήν, τε ἁρμονίαν αὐτῶν καὶ τὰς ἐναντιώσεις ὀρθῶς διασωσάμενον. τούτων δὲ αὐτῶν περὶ τὴν γένεσιν, τὰ μὲν, προσήκοντα τοῖς μετεώροις, ὧν ὁ μὲν Πλάτων, τὰς ἀρχὰς παραδέδωκεν, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης, τὴν διδασκαλίαν ἐξέτεινε πέραν τοῦ δέοντος. τὰ δὲ, εἰς τὴν τῶν ζώων τείνοντα θεωρίαν. ἃ παρὰ μὲν τῷ Πλάτωνι κατὰ πάσας τὰς αἰτίας διήρθρωται τὰς τελικὰς καὶ τὰς συναιτίους, παρὰ δὲ τῷ Ἀριστοτέλει, μόγις καὶ ἐν ὀλίγοις κατὰ τὸ εἶδος τεθεώρηται. τὰ πολλὰ γὰρ ἄχρι τῆς ὕλης ἵσταται. καὶ τὰς ἀποδόσεις ἀπὸ ταύτης τῶν φυσικῶν ποιούμενος, δείκνυσιν ἡμῖν ὅσον ἀπολείπεται τῆς τοῦ καθηγεμόνος ὑφηγήσεως. ταῦτα μὲν δὴ περὶ τούτων. τὸ δὲ εἶδος τοῦ διαλόγου καὶ ὁ χαρακτὴρ ὁ ποῖός τίς ἐστι, μετὰ ταῦτα λέγωμεν. ὁμολογεῖται παρὰ πάντων ὅτι τοῦ Πυθαγορικοῦ Τιμαίου τὸ βιβλίον ὁ Πλάτων λαβὼν ὃ περὶ τοῦ παντὸς αὐτῷ σύγκειται τὸν τῶν Πυθαγορείων τρόπον, τιμαιογραφεῖν ἐπεχείρησεν. ὁμολογεῖται αὖ καὶ τοῦτο παρὰ τῶν καὶ σμικρὰ τῷ Πλάτωνι συγγεγονότων, ὅτι τὸ ἦθος αὐτοῦ, Σωκρατικόν, καὶ φιλάνθρωπον καὶ ἀποδεικτικόν. εἴπερ οὖν καὶ ἄλλοθί που ξυνεκεράσατο τήν τε Πυθαγόρειον καὶ Σωκρατικὴν ἰδιότητα, κἂν τῷ δὲ τῷ διαλόγῳ τοῦτο φαίνεται ποιῶν. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῷ, παρὰ μὲν Πυθαγορικῆς συνηθείας, τὸ ὑψηλόνουν, τὸ νοερόν, τὸ ἔνθεον, τὸ ἀπὸ τῶν νοητῶν πάντων ἐξάπτειν, τὸ ἐν ἀριθμοῖς τὰ ὅλα ἀφοριζόμενον, τὸ μυστικῶς τὰ πράγματα, καὶ συμβολικῶς ἐνδεικνύμενον, τὸ ἀναγωγόν, καὶ ὑπεραῖρον τὰς μερικὰς ἐπιβολάς, τὸ ἀποφαντικόν. παρὰ δὲ τῆς Σωκρατικῆς φιλανθρωπίας, τὸ εὐσυνουσίαστον, τὸ ἥμερον, τὸ ἀποδεικτικόν, τὸ διὰ εἰκόνων τὰ ὄντα θεωροῦν, τὸ ἠθικόν, πάντα τὰ τοιαῦτα. διὸ δή, σεμνός ἐστιν ὁ διάλογος. καὶ ἄνωθεν ἀπὸ τῶν πρωτίστων ἀρχῶν ποιεῖται τὰς ἐπιβολάς. μίγνυσι δὲ τῷ ἀποφαντικῷ, τὸ ἀποδεικτικόν. καὶ τὰ φυσικά, οὐ φυσικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ θεολογικῶς νοεῖν ἡμᾶς παρασκευάζει. καὶ γὰρ αὕτη ἡ φύσις ἡ ποδηγετοῦσα τὸ πᾶν ἐξηρτημένη τῶν θεῶν καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐμπνεομένη, κατευθύνει τὸ σωματοειδές. καὶ οὔτε ὡς θεός ἐστιν, οὔτε ἔξω τῆς θείας ἰδιότητος, τῷ προσλάμπεσθαι παρὰ τῶν ὄντως ὄντων θεῶν. εἰ δὴ δεῖ καὶ τοὺς λόγους ἐξομοιοῦσθαι τοῖς πράγμασιν ὧν εἰσὶν ἐξηγηταί καθάπερ αὐτὸς ὁ Τίμαιος ἐρεῖ, πρέπον ἂν εἴη καὶ τόνδε τὸν διάλογον, ἔχειν μὲν καὶ τὸ φυσικόν, ἔχειν δ' αὖ, καὶ τὸ θεολογικόν. μιμούμενον τὴν φύσιν, ἧς ἐστι θεατής. ἔτι δὲ ἐπεὶ κατὰ τὸ Πυθαγόρειον ἀρέσκον, τριχῇ τὰ πράγματα διῄρηται εἴς τε τὰ νοητά, καὶ τὰ φυσικά, καὶ τὰ τούτων μέσα, ἃ δὴ καλεῖν εἰώθασι μαθηματικά, πάντα δὲ ἐν πᾶσιν ἔστι θεωρεῖν οἰκείως. καὶ γὰρ ἐν τοῖς νοητοῖς, ἀρχηγικῶς προϋφέστηκε τά τε μέσα καὶ τὰ ἔσχατα, καὶ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς ἀμφότερά ἐστιν, εἰκονικῶς μὲν τὰ πρῶτα, παραδειγματικῶς δὲ τὰ τρίτα. καὶ ἐν τοῖς φυσικοῖς, ἔστιν ἰνδάλματα τῶν πρὸ αὐτῶν, εἰκότως δήπου καὶ ὁ Τίμαιος τήν τε ψυχὴν ὑφιστάς, διὰ τῶν μαθηματικῶν ὀνομάτων ἐνδείκνυται τάς τε δυνάμεις αὐτῆς, καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰ στοιχεῖα. Πλάτων δὲ, ἀπὸ τῶν σχημάτων τῶν γεωμετρικῶν, τὰς ἰδιότητας αὐτῶν ἀφορίζεται. καὶ τούτων ξυμπάντων ἐν τῷ νοητῷ καὶ δημιουργικῷ νῷ, τὰς αἰτίας ἀπολείπει προϋπαρχούσας ἀρχοειδῶς. περὶ μὲν δὴ τούτων, τοσαῦτα καὶ τῆς τῶν καθέκαστα διερευνήσεως μᾶλλον ἡμᾶς ἐπιστῆναι τῷ ἤθει τοῦ διαλόγου δυναμένης. ἡ δὲ ὑπόθεσις, τοιάδε τίς ἐστι. Σωκράτης εἰς Πειραιᾶ ἀφικόμενος τῆς τῶν Βενδιδείων ἑορτῆς ἕνεκα καὶ πομπῆς, διείλεκται περὶ πολιτείας ἐκεῖ πρός τε Πολέμαρχον τὸν Κεφάλου, καὶ Γλαύκωνα, καὶ Ἀδείμαντον, καὶ δὴ καὶ Θρασύμαχον τὸν σοφιστήν. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τῆς ἡμέρας ταύτης, ἐν ἄστει πρὸς Τίμαιον καὶ Ἑρμοκράτην, καὶ Κριτίαν, καὶ τέταρτον ἐπὶ τούτοις ἄλλον ἀνώνυμον, διηγεῖται τὴν ἐν Πειραιεῖ ξυνουσίαν ὡς ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑπόκειται. διηγησάμενος δὲ, παρεκάλεσε καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους αὐτῶν ἀντεστιάσαι λόγοις τῇ ταύτης ὑστεραίᾳ. συνεληλύθασιν οὖν ἀκροασόμενοί τε καὶ ἐροῦντες εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν, τρίτην οὖσαν ἀπὸ τῆς ἐν Πειραιεῖ συνουσίας. ἔν τε γὰρ τῇ πολιτείᾳ, τὸ κατέβην χθὲς εἴρηται. κἀνταῦθα τὸ τῶν χθὲς μὲν δαιτυμόνων, τὰ δὲ νῦν, ἑστιατόρων. πάρεισι δὲ εἰς τήνδε τὴν ἀκρόασιν, οὐ πάντες, ἀλλ' ὁ τέταρτος δι' ἀσθένειαν ἀπολείπεται. τί δήποτε οὖν φαίης ἂν ἐν τούτοις οἱ ἀκροώμενοι τρεῖς ἐν οἷς περὶ κόσμου τοῦ σύμπαντος ὁ λόγος; ὅτι φήσω τὸν μὲν πατέρα τῶν λόγων, ἀνάλογον ἑστάναι προσήκει τῷ πατρί, τῶν ἔργων. ἡ γὰρ κατὰ λόγον κοσμοποιΐα, τῆς κατὰ νοῦν ἐστι κοσμοποιΐας εἰκών. τῇ δὲ ὑποδεχομένῃ δημιουργικῇ τριάδι, τὴν τοῦ πατρὸς μίαν καὶ ὁλικὴν κίνησιν τὴν τριάδα τῶν τοὺς λόγους ὑποδεχομένων, ἧς τὸ ἀκρότατόν ἐστι Σωκράτης, διὰ συγγένειαν ζωῆς αὐτόθεν ἑαυτὸν συνάπτων τῷ Τιμαίῳ, ὥσπερ τῆς παραδειγματικῆς τὸ πρῶτον συνήνωται τῷ πρὸ τῶν τριῶν. ταῦτα μὲν οὖν διὰ τῶν ἐχομένων ἐναργέστερον ποιήσομεν, εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον. εἰρημένων δὲ ἡμῖν ἤδη τοῦ τε σκοποῦ πέρι τίς τε ἡλίκος ἐστι, καὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ διαλόγου, τοῦ τε χαρακτῆρος τοῦ ἐν αὐ-

τοῖς θαυμασίου συγκεκραμένου καὶ τῆς ὅλης ὑποθέσεως, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν προσώπων τῆς πρὸς τοὺς πα-
ρόντας λόγους οἰκειότητος, ἁρμόττον μετὰ τὴν ἐπ᾽ αὐτὴν τὴν λέξιν ἐλθόντας, ἐξετάζειν ἕκαστα, τὸν ἡμῖν δυ-
νατὸν τρόπον. ἀλλ᾽ ἐπεὶ τὸ τῆς φύσεως ὄνομα παρ᾽ ἄλλοις ἄλλως φερόμενον ταράττει τοὺς τῆς Πλάτωνος
διανοίας φιλοθεάμονας, τί ποτε αὐτῷ δοκεῖ, καὶ τίνα βούλεται τὴν οὐσίαν εἶναι τῆς φύσεως, φέρε περὶ
τούτου πρῶτον διέλθωμεν. πρέποι γὰρ ἂν που καὶ τῷ διαλόγῳ τὸ σκέμμα φυσικὴν ἔχοντι τὴν θεω-
ρίαν, εἰδέναι τίς ἡ φύσις, καὶ πόθεν πρόεισι, καὶ μέχρι τίνος διατείνει τὰς ἑαυτῆς ποιήσεις. τῶν γὰρ πα-
λαιῶν, οἱ μὲν, τὴν ὕλην φύσιν ἐκάλουν ὡς Ἀντιφῶν, οἱ δὲ, τὸ εἶδος ὡς Ἀριστοτέλης ἐν πολλοῖς, οἱ δὲ, τὸ ὅ-
λον, ὡς τῶν πρὸ Πλάτωνός τινες. περὶ ὧν ἐν νόμοις ἱστόρησεν, ὅτι δὴ τὰ φύσει, φύσις προσηγόρευον. οἱ δὲ,
τὰς φυσικὰς δυνάμεις, βαρύτητας, κουφότητας, μανώσεις, πυκνώσεις, ὥς τινες τῶν περιπατητικῶν,
καὶ τῶν ἔτι ἀρχαιοτέρων φυσικῶν. οἱ δὲ, τέχνην θεοῦ τὰ φύσει προσωνόμαζον. οἱ δὲ, ψυχήν. οἱ δὲ, ἄλλο τι
τοιοῦτο. ὁ δέ γε Πλάτων, ὕλην μὲν ἢ τὸ ἔνυλον εἶδος, ἢ τὸ σῶμα, ἢ τὰς δυνάμεις τὰς φυσικὰς, οὐκ
ἀξιοῖ πρώτως ἐπονομάζεσθαι φύσιν, ψυχὴν δὲ αὐτὴν αὐτόθεν ὀκνεῖ προσαγορεύειν, ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοῖν
τὴν οὐσίαν αὐτῆς θέμενος ψυχῆς λέγω καὶ τῶν σωματικῶν δυνάμεων, ὑφειμένην μὲν ἐκείνης τῷ με-
ρίζεσθαι περὶ τὰ σώματα καὶ τῷ μὴ ἐπιστρέφεσθαι εἰς αὐτά, ὑπερέχουσαν δὲ τῶν μετ᾽ αὐτὴν, τῷ λό-
γους ἔχειν τῶν πάντων καὶ γεννᾶν πάντα καὶ ζωοποιεῖν, τὴν ἀκριβεστάτην περὶ αὐτῆς θεωρίαν ἡμῖν πα-
ραδέδωκε. κατὰ γὰρ τὰς κοινὰς ἐννοίας, ἄλλο φύσις, καὶ ἄλλο τὸ κατὰ φύσιν καὶ τὸ φύσει. καὶ γὰρ τὸ τε-
χνητὸν, ἄλλο παρὰ τὴν τέχνην, καὶ ἄλλο ψυχὴ νοερὰ, καὶ ἄλλο φύσις. ἡ μὲν γὰρ φύσις, τῶν σωμάτων
ἐστὶ δύουσα κατ᾽ αὐτῶν, καὶ οὖσα ἀχώριστος ἀπ᾽ αὐτῶν. ἡ δὲ ψυχὴ, χωριστή ἐστι καὶ ἐν αὐτῇ ἵδρυται,
καὶ ἑαυτῆς ἐστιν ἅμα, καὶ ἄλλου. τῷ μὲν μετέχεσθαι ἄλλου, τῷ δὲ μὴ νεύειν εἰς τὸ μετέχον, ἑαυτῆς.
ὥσπερ ὁ τῆς ψυχῆς πατὴρ ἑαυτοῦ μὲν ἐστὶν ἀμέθεκτος ὢν, καὶ εἰ βούλει πρὸ τούτου, τὸ νοητὸν παράδει-
γμα τοῦ κόσμου παντὸς αὐτό. ταῦτα γὰρ ἐστὶν ἐχόμενα ἀλλήλων, τὸ αὐτὸ, τὸ αὐτοῦ, τὸ αὐτοῦ, καὶ ἄλ-
λου, τὸ ἄλλου, τὸ ἄλλο, τὸ ἄλλο. τοῦτο μὲν δῆλον ὅτι τὸ αἰσθητὸν πᾶν ἐν ᾧ διάστασις καὶ μερισμὸς παν-
τοῖος, ἐκείνων δὲ τὸ μὲν, ἡ φύσις ἡ ἀχώριστος τῶν σωμάτων, τὸ δὲ ἡ ψυχὴ ἐν ἑαυτῇ τε οὖσα, καὶ ἐλλάμ-
πουσα δευτέραν εἰς ἄλλο ζωήν. τὸ δὲ, ὁ δημιουργικὸς νοῦς ἐν τῷ ἑαυτοῦ μένων κατὰ τρόπον ἤθει. τὸ δὲ,
ἡ νοητὴ πάντων αἰτία, καὶ παραδειγματικὴ τῶν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ποιουμένων, ἣν καὶ αὐτὸ ζῷον
διὰ τοῦτο καλεῖν ὁ Πλάτων ἠξίωσεν. ἡ τοίνυν φύσις, ἐσχάτη μὲν ἐστὶ τῶν τὸ σωματοειδὲς τοῦτο καὶ αἰσθη-
τὸν δημιουργούντων αἰτίων, καὶ τὸ πέρας τοῦ τῶν ἀσωμάτων οὐσιῶν πλάτους, πλήρης δὲ λόγων καὶ
δυνάμεων δι᾽ ὧν κατευθύνει τὰ ἐγκόσμια. καὶ θεὸς μὲν, τῷ ἐκθεοῦσθαι, καὶ οὐκ αὐτόθεν ἔχουσα τὸ
εἶναι θεός. καὶ γὰρ τὰ θεῖα σώματα θεοὺς καλοῦμεν, ὡς ἀγάλματα τῶν θεῶν, ποδηγετοῦσα δὲ τὸν ὅλον
κόσμον ταῖς ἑαυτῆς δυνάμεσι, καὶ τὸν μὲν οὐρανὸν, τῇ ἑαυτῆς ἀκρότητι συνέχουσα, τὴν δὲ γένεσιν, διὰ
τοῦ οὐρανοῦ κυβερνῶσα, πανταχοῦ δὲ, τὰ μερικὰ συνυφαίνουσα τοῖς ὅλοις. τοιαύτη δὲ οὖσα, προελήλυ-
» θεν ἀπὸ τῆς ζωογόνου θεᾶς. Νώτοις δ᾽ ἀμφὶ θεᾶς φύσις ἄπλετος ἠώρηται. Ἀφ᾽ ἧς πᾶσα ζωὴ πρόει-
σιν ἥ, τε νοερὰ, καὶ ἡ ἀχώριστος τῶν διοικουμένων, ἐξηρτημένη δ᾽ ἐκεῖθεν καὶ ἀπηωρημένη, φοιτᾷ διὰ πάν-
των ἀκωλύτως καὶ πάντα ἐμπνεῖ, δι᾽ ἣν τὰ ἀψυχότατα, ψυχῆς μετέχει τινός, καὶ τὰ φθειρόμενα μένει
διαιωνίως ἐν τῷ κόσμῳ, ταῖς ἐν αὐτῇ τῶν εἰδῶν αἰτίαις συνεχόμενα. ἄρχει δ᾽ αὖ φύσις ἀκαμάτη κό-
» σμων τε καὶ ἔργων, φησὶ τὸ λόγιον. Οὐρανὸς ὄφρα θέῃ δρόμον ἀΐδιον κατασύρων, καὶ τὰ ἑξῆς. ὥστ᾽
εἴ τις ἐθέλοι τῶν τοὺς τρεῖς δημιουργοὺς λεγόντων εἰς ταύτας ἀναπέμπειν τὰς ἀρχὰς αὐτοὺς, τὸν δημι-
ουργικὸν νοῦν, τὴν ψυχὴν, τὴν ὅλην φύσιν, ὀρθῶς ἂν λέγοι διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. εἰ δ᾽ ἄλλους τινὰς
δημιουργοὺς ἐπέκεινα ψυχῆς ὑποτίθεται τρεῖς τοῦ παντὸς, οὐκ ὀρθῶς ἂν λέγοι. εἷς γάρ ἐστιν ὁ τῶν ὅλων
δημιουργός. κατενείμαντο δὲ αὐτοῦ τὴν ὅλην δημιουργίαν, μερικώτεραι δυνάμεις. εἴτ᾽ οὖν Ἀμέλιος ἐθέ-
λει ταύτῃ διατάττεσθαι, εἴτε Θεόδωρος, οὐ προσιέμεθα τὸν λόγον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῶν Πλατωνικῶν καὶ Ὀρφικῶν
μένειν σπουδάσομεν ὑποθέσεων. καὶ μὴν καὶ ὅσοι τέχνην δημιουργικὴν τὴν φύσιν εἰρήκασι, εἰ μὲν τὴν ἐν
αὐτῷ τῷ δημιουργῷ μένουσαν φύσιν, οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν, εἰ δὲ τὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ προϊοῦσαν, ὀρθῶς. ὡς τρι-
πλῆν γὰρ τὴν τέχνην νοητέον, τὴν μὲν, ἀνεκφοίτητον τοῦ τεχνίτου, τὴν δὲ, προϊοῦσαν μὲν, ἐπιστρέφουσαν
δὲ εἰς αὐτὸν, τὴν δὲ, ἤδη προελθοῦσαν καὶ ἐν ἄλλῳ γενομένην. ἡ μὲν οὖν ἐν τῷ δημιουργῷ τέχνη, μένει τε
ἐν αὐτῷ, καὶ αὐτός ἐστι καθ᾽ ἣν καὶ ἔργον τεχνίτου ὑπὸ τῶν λογίων ἐπονομάζεται, καὶ κόσμου τεχνίτου πυ-
ρίου. ἡ δὲ νοερὰ ψυχὴ, τέχνη μὲν, ἀλλὰ μένουσα ἅμα καὶ προϊοῦσα. ἡ δὲ φύσις, προελθοῦσα μόνον, διὸ
καὶ ὄργανον λέγεται τῶν θεῶν, οὐκ ἄζων, οὐ δὲ ἀλλοκίνητον μόνον, ἀλλ᾽ ἔχουσά πως τὸ αὐτοκίνητον, τῷ
ἀφ᾽ ἑαυτῆς ἐνεργεῖν. τὰ γὰρ ὄργανα τῶν θεῶν, ἐν λόγοις δραστηρίοις οὐσίωται, καὶ ζωτικά ἐστι, καὶ σύνδρο-
μα ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν. ἐπειδὴ τοίνυν εἴρηται τίς ἡ κατὰ Πλάτωνα φύσις, ὅτι οὐσία ἀσώματος, ἀχώ-
ριστος σωμάτων, λόγους ἔχουσα αὐτῶν, εἰς ἑαυτὴν ὁρᾶν οὐ δυναμένη, καὶ δῆλον ἀπὸ τούτων ὅπως ὁ διά-
λογος φυσικὸς ὁ περὶ τῆς ὅλης κοσμοποιΐας ἀναδιδάσκων, ἀκόλουθον ἂν εἴη τὰ τούτοις ἐφεξῆς συνά-
πτειν. τῆς γὰρ ὅλης φιλοσοφίας εἴς τε περὶ τὴν τῶν νοητῶν, καὶ περὶ τῶν ἐγκοσμίων θεωρίαν διῃρημένης καὶ
εἰκότως, ὅτι καὶ διττὸς ὁ κόσμος, ὁ μὲν, νοητός, ὁ δὲ, αἰσθητός, ὡς ἐρεῖ καὶ αὐτὸς προελθών, ὁ μὲν Παρμενί-

δης, τὴν

δης, τὴν περὶ τῶν νοητῶν πραγματείαν περιείληφεν, ὁ δὲ Τίμαιος, τὴν τῶν ἐγκοσμίων. ὁ μὲν γὰρ, ἁπάσας τὰς θείας τάξεις παραδίδωσιν, ὁ δὲ, ἁπάσας τῶν ἐγκοσμίων τὰς προόδους. οὔτε δὲ ἐκεῖνος παντάπασι παραλείπει τὴν τῶν ἐν τῷ παντὶ θεωρίαν, οὔτε οὗτος τὴν τῶν νοητῶν. διότι καὶ τὰ αἰσθητὰ ἐν τοῖς νοητοῖς ἐστι παραδειγματικῶς, καὶ τὰ νοητὰ, ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἰκονικῶς. πλεονάζει δὲ ὁ μὲν, περὶ τὸ φυσικὸν, ὁ δὲ, περὶ τὸ θεολογικὸν οἰκείως τοῖς ἀνδράσιν ἀφ' ὧν ὀνομάζονται. Τιμαίῳ τε γὰρ, τοιοῦτό τι γράμμα περὶ τῆς τοῦ παντὸς ἐγέγραπτο φύσεως, καὶ Παρμενίδῃ δὲ, περὶ τῶν ὄντως ὄντων. ὀρθῶς ἄρα φησὶν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος τὴν ὅλην τοῦ Πλάτωνος θεωρίαν, ἐν τοῖς δύο τούτοις περιέχεσθαι διαλόγοις Τιμαίῳ καὶ Παρμενίδῃ. πᾶσα γὰρ ἡ περὶ τῶν ἐγκοσμίων καὶ ὑπερκοσμίων πραγματεία, τέλος ἔχει τὸ ἄριστον ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐδεμία τάξις τῶν ὄντων, ἀδιερεύνητον παραλέλειπται. φανείη δ' ἂν τοῖς μὴ παρέργως ἐντυγχάνουσι, καὶ ὁ τῆς πραγματείας τρόπος τοῦ Τιμαίου πρὸς τὸν Παρμενίδην, ὁμοιότητος. ὡς γὰρ ὁ Τίμαιος πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν πρώτιστον ἀνάγει δημιουργὸν, οὕτως ὁ Παρμενίδης τῶν ὄντων ἁπάντων τὴν πρόοδον ἐξάπτει τοῦ ἑνός. καὶ ὁ μὲν, ᾗ μετέχει πάντα τῆς δημιουργικῆς προνοίας παραδίδωσι, ὁ δὲ, ᾗ τῆς ἑνοειδοῦς ὑπάρξεως τὰ ὄντα μετείληφεν. ἔτι δὲ ὥσπερ ὁ Τίμαιος πρὸ τῆς φυσιολογίας τὴν διὰ εἰκόνων προτείνει θεωρίαν τῶν ἐγκοσμίων, οὕτως ὁ Παρμενίδης τὴν περὶ τῶν εἰδῶν τῶν ἀΰλων ἀνακινεῖ ζήτησιν πρὸ τῆς θεολογίας. καὶ γὰρ δεῖ γεγυμνασμένον μὲν ἐν τοῖς περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας λόγοις, εἰς τὴν τοῦ παντὸς ἀνάγεσθαι κατανόησιν. ἀθλήσαντα δὲ ταῖς συντόνοις περὶ τῶν εἰδῶν ἀπορίαις, ἐπὶ τὴν τῶν ἑνάδων ἀναπεμφθῆναι μυστικὴν θεωρίαν. τούτων δὲ εἰρημένων, καιρὸς ἂν εἴη τῆς λέξεως ἐφάπτεσθαι τοῦ Πλάτωνος, καὶ βασανίζειν ἕκαστον ὡς ἂν οἷοί τε ὦμεν.

ΕΝΤΕΥΘΕΝ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΕΞΗΓΗΣΕΩΣ.

ΕΙΣ, δύο, τρεῖς, ὁ δὲ δὴ τέταρτος ὦ φίλε Τίμαιε, ποῦ τῶν χθὲς δαιτυμόνων, τὰ νῦν δὲ, ἑστιατόρων. ἅμα τῇ χάριτι καὶ τῇ ὥρᾳ τῶν ὀνομάτων καὶ διὰ τῆς τροπῆς, ἐπῆρε καὶ ὕψωσε τὴν ὅλην περίοδον. Πραξιφάνης δὲ ὁ τοῦ Θεοφράστου ἑταῖρος, ἐγκαλεῖ τῷ Πλάτωνι, πρῶτον μὲν ὅτι πρόδηλον ὂν καὶ τῇ αἰσθήσει γνώριμον τῷ Σωκράτει, περιέθηκε τὸ εἷς, δύο, τρεῖς. τί γὰρ ἐδεῖτο τοῦ ἀριθμεῖν ὁ Σωκράτης, ἵνα γνῷ τὸ πλῆθος τῶν ἀπηντηκότων εἰς τὴν συνουσίαν. δεύτερον δὲ, ὅτι τὸ τέταρτος, ἐξήλλαξε, καὶ οὐ συμφωνεῖ τοῖς προειρημένοις. ἀκόλουθον γὰρ τῷ μὲν εἷς δύο τρεῖς, τὸ τέτταρες. τῷ δὲ τέταρτος, τὸ πρῶτος, δεύτερος, τρίτος. ταῦτα μὲν οὖν, ὁ ἐκείνου μῦθος. ὁ δέ γε φιλόσοφος Πορφύριος, ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὸν κατὰ πόδας, πρὸς μὲν τὸ δεύτερον, ὅτι τῆς ἑλληνικῆς ἐστι τοῦτο συνηθείας, κάλλος περὶ τὴν ἑρμηνείαν ἐργαζομένης. ὁ γοῦν Ὅμηρος, πολλὰ τοιαῦτα εἴρηκεν. ἓξ μὲν γάρ φησι διὰ πτύχας ἦλθε δαΐζων χαλκὸς ἀτειρὴς, ἐπεσχέθη δ' ἐν τῇ ἑβδομάτῃ, καὶ τῷ ὀνόματι φησὶν οὕτως καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ. ἔχει μὴν καὶ ἐνταῦθα αἰτίαν ἡ ἐξαλλαγή. τοὺς μὲν γὰρ παρόντας, ἦν δεικνῦντα, ἀριθμεῖν. δεικτικὸν γὰρ τὸ εἷς δύο τρεῖς, τὸν δὲ ἀπόντα (δεικνύναι γὰρ ἀδύνατον ἦν) διὰ τοῦ τέταρτος ἐσήμηνε. καὶ γὰρ ἐπὶ ἀπόντος χρώμεθα τῷ τέταρτος. πρὸς δὲ τὸ πρότερον ὅτι ἄρα τοσούτων μὲν παρόντων ὅσους ἦν παραγίνεσθαι εἰκὸς, περιττὸν τὸ ἀριθμεῖν. ἐλλείποντος δέ τινος ὃν ἀγνοοῦμεν διὰ ὀνόματος, ἔμφασιν ἔχει τοῦ λείποντος, ἡ τῶν παρόντων ἀπαρίθμησις ὡς ἐπιποθοῦσα τὸν λοιπὸν, καὶ ὡς ἐνδέουσα μέρει τοῦ παντὸς ἀριθμοῦ. τοῦτο οὖν καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, πεποίηκε τὸν Σωκράτην καὶ ἀριθμοῦντα τοὺς παραγενομένους, καὶ ἀπαιτοῦντα τὸν ὑπολειπόμενον. εἰ μὲν γὰρ ἐγίγνωσκε κἀκεῖνον, καὶ ἦν δυνατὸν δηλοῦν τῷ ὀνόματι, εἶπεν ἂν τυχὸν ὅτι Κριτίαν μὲν ὁρῶ, καὶ Τίμαιον καὶ Ἑρμοκράτην, τὸν δεῖνα δὲ, οὐχ ὁρῶ. ἐπειδὴ δὲ ξένος ἦν ὁ ἀπὼν καὶ ἀγνὼς ἑαυτῷ, διὰ τοῦ ἀριθμοῦ μόνου αὐτός τε οἶδεν ὅτι ἄπεστι, καὶ ἡμῖν ποιεῖ καταφανὲς τοῖς ὕστερον τοσοῦτον γεγονόσι. χαρίεντα μὲν οὖν πάντα ταῦτα καὶ ὅσα τοιαῦτα ἄν τις ἐπινοήσειεν εἰς θεωρίαν τῆς προκειμένης ῥήσεως. δεῖ δὲ μεμνῆσθαι καὶ ὅτι Πυθαγόρειος ὁ διάλογος, καὶ χρὴ τὸν προσήκοντα τρόπον ἐκείνοις ποιεῖσθαι τὰς ἐξηγήσεις. οὐκοῦν ἠθικὰ μὲν λάβοις ἂν ἐντεῦθεν, Πυθαγόρεια δόγματα τοιαῦτα, τὴν φιλίαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, σκοπὸν ἐτίθεντο πάσης τῆς ἑαυτῶν φιλοσοφίας, καὶ τὴν ὁμονοητικὴν ζωήν. ταύτην δὴ καὶ ὁ Σωκράτης πρὸ πάντων προβέβληται φίλον τὸν Τίμαιον ἀποκαλῶν. τὰς ὁμολογίας ᾤοντο χρῆναι βεβαίας αὐτοῖς διαμένειν, ἃς πρὸς ἀλλήλους ἐποιοῦντο. ταύτας καὶ ὁ Σωκράτης ἀπαιτεῖν τὸν τέταρτον ἐπιποθεῖ. τὴν κοινωνίαν ἠσπάζοντο τὴν ἐν ταῖς εὑρέσεσι τῶν δογμάτων, καὶ τὰ ἑνὸς συγγράμματα, κοινὰ πάντων ἦν. τοῦτο καὶ ὁ Σωκράτης βεβαιοῖ τοὺς αὐτοὺς δαιτυμόνας καὶ ἑστιάτορας γίνεσθαι παρακαλῶν, πληροῦντάς τε καὶ πληρουμένους, διδάσκοντας καὶ μανθάνοντας. ἄλλοι μὲν οὖν, περὶ μαθημάτων, τέχνας γεγράφασι, δι' ὧν ἀξιοῦσι βελτίους τὰ ἤθη ποιεῖν τοὺς ὑπ' αὐτῶν παιδευομένους, ὁ δὲ Πλάτων διὰ αὐτῆς τῆς μιμήσεως τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν τοὺς τῶν καθηκόντων ἡμῖν ὑπογράφει τύπους. οἳ πολὺ δραστικώτερον ἔχουσι τῶν ἐν κανόσι ψιλοῖς ἀποκειμένων. διατίθησι γὰρ ἡ μίμησις τὰς τῶν ἀκουόντων ζωὰς, κατὰ τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα. περὶ τίνα οὖν ὁ φιλόσοφος μάλιστα πλεονάσει, δηλοῖ διὰ τούτων, ὅτι περὶ τὴν τῶν λόγων ἀκρόασιν, καὶ τίνα ἡγήσεται θοίνην εἶναι ἀληθινὴν, ὅτι οὐχ ἣν οἱ πολλοὶ ἡγοῦνται, ζωώδης γὰρ, ἀλλὰ τὴν ἑστιῶσαν τὸν ἐν ἡμῖν ἄνθρωπον. διὸ καὶ πολὺ παρ' αὐτῷ τὸ ἑστιᾶσθαι ἐπὶ τῶν λόγων.

ἢ δῆλον ὅτι τῶν λόγων ὑμᾶς Λυσίας εἱστία, καὶ ὑμεῖς μόνω ἑστιάσεσθον, ἡμῖν δὲ οὐ μεταδίδοτον. Ταῦ-
» τα μὲν οὖν καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἠθικά. φυσικὰ δὲ τοιαῦτα. τοῖς ἀριθμοῖς πᾶσαν τὴν φυσικὴν ποίησιν
ἔλεγον συνέχεσθαι, καὶ κατὰ ἀριθμοὺς συνεστάναι, πάντα τὰ δημιουργήματα τῆς φύσεως. εἶναι δὲ
τοὺς ἀριθμοὺς τούτους μετεχομένους, ὥσπερ καὶ πάντα τὰ ἐγκόσμια εἴδη μεθεκτά ἐστιν. εἰκότως ἄρα
καὶ ἀρχόμενος ὁ λόγος διὰ τῶν ἀριθμῶν πρόεισι, καὶ ἀριθμοῖς χρῆται τοῖς ὡς ἀριθμητοῖς, ἀλλ᾽ οὐκ αὐ-
τοῖς ἐκείνοις ὧν καὶ οὗτοι μετέχουσιν. ἄλλο γὰρ μονὰς, δυὰς, τριὰς, ἄλλο τὸ εἷς δύο τρεῖς. τὰ μὲν γὰρ
ἁπλᾶ, καὶ αὐτοέκαστον, τὰ δὲ, μετέχοντα ἐκείνων. καὶ οὐκ ἄρα ὀρθῶς Αριστοτέλης λέγει ὅτι τοὺς ἀρι-
θμοὺς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς οἱ ἄνδρες ἐτίθεντο. πῶς γὰρ, οἱ τὸν ἀριθμὸν ὑμνοῦντες πατέρα μακάρων καὶ
ἀνδρῶν, καὶ τὴν τετρακτὺν, παγὰν ἀενάου φύσεως; ἐπεὶ δ᾽ οὖν φυσικὸς ὁ διάλογος, ἀπὸ τῶν με-
τεχομένων ἀριθμῶν, πεποίηται τὴν πρώτην ἐπιβολὴν, οἷον δῆθεν οἱ φυσικοὶ πάντες. ἔτι τὴν φυ-
σικὴν κοινωνίαν οἱ ἄνδρες ἐπρέσβευον, τήν τε ἐν τῇ γενέσει καθ᾽ ἣν πάντα ῥητὰ καὶ σύμμετρα ἀλ-
λήλοις ἐπιτελεῖται, καὶ τὴν ἐν τοῖς οὐρανίοις. μεταδιδόασι γὰρ ἀλλήλοις καὶ ἐκεῖνα, τῶν οἰκείων δυνά-
μεων. ὀρθῶς ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης καὶ τῶν προκειμένων πρεπόντως ἀξιοῖ τοὺς αὐτοὺς γίγνεσθαι δαιτυμόνας
τε καὶ ἑστιάτορας. θεολογικὰ δὲ θεωρήσειας ἂν ἐκ τούτων. τοιάδε νοήματα, διὰ τῶν πρώτων καὶ ἡγε-
μονικῶν ἀριθμῶν, πάντα ἐγίνωσκον οἱ ἄνδρες, καὶ ἀπὸ τῶν τριῶν θεῶν, πᾶσι τὴν ὑπόστασιν ἐδίδοσαν
τοῖς ἐγκοσμίοις. τούτων ἔνδειξιν ἔχουσιν ἥ, τε μονὰς καὶ ἡ δυὰς, καὶ ἡ τριὰς, ὥστε ἀπ᾽ αὐτῶν ἄρχεσθαι
δέον, καὶ πρὸς αὐτοὺς βλέπειν τὸν ἔσω μὲν τῆς φύσεως θεατήν. ἔτι τὰ μὲν συναίτια τῶν φυσικῶν
πραγμάτων, καὶ παρ᾽ ἄλλοις ἐτεθεώρητο, οἷον Αναξαγόρᾳ Ζήνωνι, τὸ δὲ τελικὸν καὶ παραδειγματι-
κὸν καὶ ποιητικὸν, ἰδίως παρ᾽ αὐτῷ ἐξητάζετο. ταῦτ᾽ οὖν τὰ αἴτια, διὰ τῶν ἐκκειμένων ἀριθμῶν δη-
λοῦται, τὸ μὲν τελικὸν, διὰ τῆς μονάδος. ἐν τῇ ἀγαθοῦ γὰρ τάξει προέστη τῶν ἀριθμῶν. τὸ δὲ παραδει-
γματικὸν, διὰ τῆς δυάδος. ἡ γὰρ ἑτερότης τῶν ὄντων, διέκρινε τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας τῶν ὅλων.
ἔτι δὲ καὶ ἡ δυὰς, ἀρχὴ τῆς τετρακτύος ἐστὶ τῶν νοητῶν παραδειγμάτων. τὸ δὲ ποιητικὸν σημαίνε-
ται διὰ τῆς τριάδος. οἰκεῖος γὰρ ὁ νοῦς τῇ τριάδι, τρίτος ὢν ἀπὸ τοῦ ὄντος διὰ μέσης τῆς ζωῆς, ἢ
ἀπὸ τοῦ πατρὸς διὰ τῆς δυνάμεως, ἢ ἀπὸ τοῦ νοητοῦ, διὰ τῆς νοήσεως. ἀνάλογον γὰρ ὡς μονὰς πρὸς δυά-
δα, οὕτως τὸ ὂν πρὸς τὴν ζωὴν, καὶ ὁ πατὴρ, πρὸς τὴν δύναμιν, καὶ τὸ νοητὸν, πρὸς τὴν νόησιν. ὡς δὲ δυ-
ὰς πρὸς τριάδα, ἥ τε ζωὴ πρὸς τὸν νοῦν, καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ νόησις. ἔτι τὰ θεῖα πάντα, ἐν πᾶσιν ἐστὶ,
καὶ ἥνωται ἀλλήλοις, ὡς εἶναι καὶ πάντας ἐν ἑνὶ, καὶ ἐν πᾶσιν ἕκαστον, καὶ διὰ τῆς θείας φιλίας συνέχε-
σθαι, καὶ ὁ ἐκεῖ Σφαῖρος τὴν μίαν ἕνωσιν περιέχειν τῶν θεῶν. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης ὁ εἰς τὸ θεῖον
βλέπων, κοινωνίας καὶ ὁμονοίας προκατάρχει, καὶ εἰς ταύτην, καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖ. καὶ μὴν καὶ ἡ ἑστία-
σις καὶ ἡ δαὶς, προσήκοντά ἐστιν ὀνόματα τοῖς θεοῖς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἐγκοσμίοις. συνανίασι γὰρ τοῖς
ἀπολύτοις θεοῖς ἐπὶ δαῖτα τε καὶ θοίνην, ὥς φησιν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης. καὶ ἡ ἑστίασις ἡ ἐν τοῖς γε-
νεθλίοις τῆς Αφροδίτης, παρὰ τῷ μεγάλῳ γίγνεται Διΐ. ταῦτα δὴ καὶ ὁ Σωκράτης, ἀνάλογον ἀξιοῖ
γίγνεσθαι περὶ αὐτοὺς νοήσεων θείων κοινωνοῦντας ἀλλήλοις. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ καὶ Τίμαιος ἑστιᾷ
τοὺς ἄλλους καὶ ἑστιᾶται παρ᾽ αὐτῶν. ἔτι καὶ παρὰ τοῖς θεολόγοις, μεταδόσεις εἰσὶ δυνάμεων ὑμνημέναι
καὶ μετουσίαι, πληρούντων τε ἄλληλα τῶν θείων καὶ πληρουμένων ὑπ᾽ ἀλλήλων. οὕτω γὰρ καὶ παρὰ
τοῖς φοιβολήπτοις ποιηταῖς ἠκούσαμεν, ὅτι δεξιοῦνται ἀλλήλους οἱ θεοὶ ταῖς νοεραῖς ἐνεργείαις, ἢ
ταῖς προνοητικαῖς εἰς τὸ πᾶν ποιήσεσι. Τοὶ δὲ, χρυσέοις δὲ πάεσι δειδέχατ᾽ ἀλλήλους Τρώων πόλιν
» εἰσορόωντες. οἱ δὲ καὶ γινώσκουσιν ἀλλήλους καὶ νοοῦσιν. Οὐ γάρ τ᾽ ἀγνῶτες θεοὶ ἀλλήλοισι πέλονται.
τροφὴ δὲ, τὸ νοητὸν τῷ νοοῦντι κατὰ τὸ λόγιόν ἐστι, δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἀνταφεστιᾶν πρώτως ἐν τοῖς
θεοῖς. καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ σοφώτεροι μιμούμενοι καὶ ταύτῃ τοὺς θεοὺς μεταδιδόασιν ἀλλήλοις, ἄφθο-
» να τῶν οἰκείων ἕκαστοι νοήσεων. Ασθένειά τις αὐτῷ ξυνέπεσεν ὦ Σώκρατες, οὐ γὰρ ἂν ἑκὼν τῆσδε
» ἀπελείπετο τῆς συνουσίας. Ο μὲν φιλόσοφος Πορφύριος, καθῆκον ὑπογράφεσθαι φησὶν ἐν τού-
τοις, τό, τε μίαν ταύτην αἰτίαν εἶναι τοῖς ἔμφροσι τῆς τῶν τοιούτων συνουσιῶν ἀπολείψεως, ἀσθένει-
αν τοῦ σώματος. καὶ ὡς χρὴ πᾶν τοῦτο περιστατικὸν νομίζειν καὶ ἀκούσιον, καὶ αὖ ἕτερον τὸ τοὺς φίλους
ὑπὲρ τῶν φίλων τὰς ἐνδεχομένας ἀπολογίας ποιεῖσθαι, ὅταν τι δοκῶσι παρὰ τὸ κοινὴν δόξαν ὀρθῶς
ποιεῖν. ἀμφότερα γοῦν ἡ ῥῆσις αὕτη περιείληφε τό, τε ἦθος τοῦ Τιμαίου, καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀπόν-
τος ἐνδεικνυμένη. τὸ μὲν, ὡς ἥμερον καὶ φιλάληθες, τὴν δὲ, ὡς ἐμπόδιον τῆς φιλολόγου ζωῆς. ὁ δέ γε θεῖος
Ιάμβλιχος ὑψηλολογούμενος ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει, τοὺς περὶ τὴν τῶν νοητῶν θέαν ἐγγεγυμνασμέ-
νους, ἀσυμμέτρως ἔχειν φησὶ πρὸς τὴν περὶ τὰ αἰσθητὰ διατριβήν. ὡς που καὶ αὐτὸς εἴρηκεν ὁ Σωκράτης
ἐν πολιτείᾳ, τοὺς ἐν αὐγῇ καθαρᾷ τεθραμμένους, ἀμβλυώττειν εἰς τὸ σπήλαιον καταβάντας ὑπὸ τοῦ
ἐκεῖ σκότους. ὥσπερ καὶ τοὺς ἀναβάντας ἐκ τοῦ σπηλαίου, διὰ τὸ μὴ δύνασθαί πω πρὸς τὸ φῶς ἀν-
τωπεῖν. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπολείπεσθαι τὸν τέταρτον, ὡς ἄλλῃ προσήκοντα θέᾳ τῇ τῶν
νοητῶν. καὶ δεῖ καὶ εἶναι τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ ταύτην, δυνάμεως ὑπερβολὴν, καθ᾽ ἣν ὑπερέχει τῆς
παρούσης θεωρίας. ὡς γὰρ ἡ τῶν κακῶν δύναμις, ἀδυναμία μᾶλλόν ἐστιν, οὕτως ἡ ἀσθένεια ἡ πρὸς
τὰ δεύτερα

τὰ δεύτερα, δυνάμεως ἐστὶν ὑπεροχή. λέγει δὴ οὖν ὁ λόγος τὸν ἀπολειπόμενον ὡς ἀσύμμετρον τοῖς φυσικοῖς λόγοις ἀπεῖναι, βούλεσθαι δ᾽ ἂν παρεῖναι τούτοις, εἰ περὶ τὰ νοητὰ διατρίψειν ἔμελλον. καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ πρὸ τῆς φυσιολογίας, ὁ μὲν, ἐξηγεῖται πολιτικώτερον ὁ Πορφύριος εἰς τὰς ἀρετὰς ἀναφέρων, καὶ τὰ λεγόμενα καθήκοντα, ὁ δὲ, φυσικώτερον. δεῖν γὰρ τῷ προκειμένῳ σκοπῷ, πάντα σύμφωνα εἶναι. φυσικὸς δὲ ὁ διάλογος ἀλλ᾽ οὐκ ἠθικός. ταῦτα μὲν οὖν, οἱ φιλόσοφοι διατάττονται περὶ τούτων. παραλείπω γὰρ τοὺς πολλὰ πράγματα παρέχοντας ἡμῖν, ἵνα δὴ ἀποφαίνωσι ὅτι οὗτος ὁ τέταρτος ἦν Θεαίτητος. διότι γνώριμος ἐγεγόνει τοῖς ἐκ τοῦ ἐλεγκτικοῦ διδασκαλείου. καὶ διότι νοσοῦντα τοῦτον παραδέδωκε, τοῦτον οὖν καὶ νῦν ἀπεῖναι διὰ νόσον. οὕτω γὰρ Αριστοκλῆς κατασκευάζει Θεαίτητον εἶναι τὸν ἀπόντα. καίτοι Θεαίτητος, ὀλίγον πρὸ τῆς Σωκράτους τελευτῆς, καὶ Σωκράτει γνώριμος γέγοναι καὶ τῷ Ελεάτῃ ξένῳ. εἰ δὲ καὶ ἦν πρὸ πολλοῦ γνώριμος ἐκείνῳ τῷ Ελεάτῃ, τί τῷ Τιμαίῳ, κοινὸν πρὸς ἐκεῖνον. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Πλατωνικὸς, Κλειτοφῶντα αὐτὸν οἴεται εἶναι. τοῦτον γὰρ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ διαλόγῳ, μὴ δ᾽ ἀποκρίσεως ἠξιῶσθαι παρὰ Σωκράτους. Δερκυλλίδης δὲ Πλάτωνα. τοῦτον γὰρ καὶ τῆς Σωκράτους ἀπολελεῖφθαι τελευτῆς διὰ νόσον. τούτους μὲν οὖν ὅπερ ἔφην, παραλείπω. καλῶς καὶ ὑπὸ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀποδοκιμασθέντας, ὡς οὔτε ἄξια ζητήσεως ζητοῦντας, οὔτε ἀσφαλές τι λέγοντας. γλίσχρως τε γὰρ ἐπιχειροῦσιν ἅπαντες, καὶ οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον, εἰ καὶ τοῦτον εὕροιμεν ὃ ζητοῦσιν. ἐπεὶ καὶ τὸν μὲν Θεαίτητον διὰ τὴν νόσον ἢ Πλάτωνα λέγειν, οὐδὲ τοῖς χρόνοις συνᾴδει. τῶν γὰρ ὁ μὲν, κρινομένου Σωκράτους, ὁ δὲ Θεαίτητος, ἀποθανόντος εἴρηται νοσεῖν. τὸ δὲ Κλειτοφῶντα, παντελῶς ἄτοπον. παρῆν γὰρ οὐδὲ τῇ προτεραίᾳ, Σωκράτους διηγουμένου τίνα εἶπεν ὁ Κλειτοφῶν τῇ πρὸ ἐκείνης κατὰ τὴν ἐν Πειραιεῖ συνουσίαν. πλὴν τοσοῦτον ὁ Ἀττικὸς ὀρθῶς ἐπισημαίνεται, ἔοικεν ὁ ἀπολειπόμενος οὗτος εἶναι τῶν μετὰ Τιμαίου ξένων. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης αὐτὸν ἐρωτᾷ τὸν Τίμαιον. ὅπου ποτὲ εἴη ὁ τέταρτος. καὶ ἐκεῖνος ὡς περὶ ἐπιτηδείου τινὸς ἀπολογεῖται τὴν ἀπουσίαν ἀναγκαίαν αὐτῷ καὶ ἀβούλητον δεικνύς. ταῦτα μὲν οὖν τὰ παρὰ τῶν παλαιοτέρων. ἃ δὲ ὁ ἡμέτερος † καθηγεμὼν ἐν τούτοις ἐπέκρινε, ταῦτα — Intelligit Ammonium. — ἡμῖν ῥητέα τῷ Πλάτωνι διαφερόντως ἑπόμενα. ἔλεγε δ᾽ οὖν ὅτι ὅσῳ αἱ ἀκροάσεις περὶ σεμνοτέρων γίνονται καὶ ὑψηλοτέρων πραγμάτων, τοσούτῳ τὸ μὲν τῶν ἀκροατῶν ἐλαττοῦται πλῆθος. μυστικώτερον δὲ καὶ ἀπορρητότερον πρόεισιν ὁ λόγος. καὶ διὰ ταῦτα ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ τῆς πολιτείας παραδόσει κατὰ τὴν ἐν Πειραιεῖ ξυνουσίαν πολὺς ὁ ἀκροατὴς, καὶ οἵ γε ὀνόματος τυχόντες, ἕξ. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ κατὰ τὴν τοῦ Σωκράτους ἀφήγησιν, τέτταρες οἱ δεχόμενοι τοὺς λόγους. ἐν δὲ ταύτῃ, καὶ ὁ τέταρτος ἀπολείπεται. τρεῖς δὲ οἱ ἀκροαταί. καὶ ὅσῳ καθαρώτερος καὶ νοερώτερος ὁ λόγος, τοσούτῳ συστέλλεται ὁ ἀκροατής. πανταχοῦ μὲν γὰρ ἡ ὑφηγουμένη, μονάς ἐστιν. ἀλλ᾽ ὅπου μὲν ἀγωνιστικῶς, διὸ καὶ οἱ ἀκροαταὶ τό, τε ἀόριστον ἔχουσι, καὶ τὸ διωρισμένον εἰς πλῆθος ἐκτεινόμενον. ἐν ᾧ τὸ περιττὸν, τῷ ἀρτίῳ συμπλέκεται. ὅπου δὲ ἀφηγηματικῶς μὲν, οὔπω δὲ ἀπηλλαγμένης τῆς μάχης καὶ τῶν ἀγώνων τῶν διαλεκτικῶν, διὸ καὶ οἱ ἀκροαταὶ, τέτταρες. τῆς τετράδος διὰ μὲν τὸ τετραγωνικὸν καὶ τὸ πρὸς τὴν μονάδα συγγενὲς, τὴν ὁμοιότητα καὶ τὸ ταυτὸν ἐχούσης, διὰ δὲ τὴν τοῦ ἀρτίου φύσιν, τὴν ἑτερότητα καὶ τὸ πλῆθος. ἐξῃρημένης μὲν ἁπάσης ἀγωνιστικῆς διδασκαλίας, ἀποφαντικῶς δὲ καὶ ὑφηγηματικῶς, τῆς θεωρίας ἐμφαινομένης, διὸ καὶ ἡ τριὰς, οἰκεῖα τοῖς ὑποδεχομένοις αὐτὴν, κατὰ πάντα τῇ μονάδι, συμφυομένη, τὸ περιττὸν τὸ πρῶτον, τὸ τέλειον. ὡς γὰρ τῶν ἀρετῶν αἱ μὲν, ἐν μαχομένοις ὑφεστήκασι καὶ μετροῦσιν αὐτῶν τὴν μάχην, αἱ δὲ, χωρίζουσι μὲν ἀπὸ τῶν μαχομένων, οὔπω δὲ αὐτῶν παντελῶς ἀπέστησαν, αἱ δὲ, πάντῃ κεχωρισμέναι τυγχάνουσιν, οὕτω δὴ καὶ τῶν λόγων. οἱ μὲν, ἀγωνιστικοί τινές εἰσιν, οἱ δὲ, ἀποφαντικοί, οἱ δὲ, μέσοι πως ἀμφοτέρων. οἱ μὲν, τῇ νοερᾷ γαλήνῃ καὶ τῇ νοήσει τῆς ψυχῆς προσήκοντες, οἱ δὲ, ταῖς δοξαστικαῖς ἐνεργείαις, οἱ δὲ, ταῖς μεταξὺ τούτων ζωαῖς. καὶ δὴ καὶ τῶν ἀκροατῶν οἱ μὲν, πρὸς τὰς ὑψηλοτέρας ἀκροάσεις ἔχουσι συμμέτρως, οἱ δὲ, πρὸς τὰς χαμαιζηλοτέρας. καὶ οἱ μὲν τῶν μειζόνων ἀκροαταὶ, καὶ πρὸς τὰς καταδεεστέρας ἀπαντᾶν οἷοί τέ εἰσι, οἱ δὲ πρὸς τὰς ἐλάττους πεφυκότες, ἀδυνατοῦσι πρὸς τὰς σεμνοτέρας. οὕτω καὶ τῶν ἀρετῶν, ὁ μὲν τὰς μείζους ἔχων, ἔχει καὶ τὰς ἐλάττους, ὁ δὲ ταῖς ὑφειμέναις κοσμηθεὶς, οὐ πάντως καὶ τῶν τελειοτέρων, ἐπήβολος γέγονε. τί οὖν ἔτι θαυμαστὸν, εἰ ὁ τῶν περὶ πολιτείας λόγων ἠκροαμένος, ἀπολέλειπται τῆς περὶ τοῦ παντὸς ἀκροάσεως; μᾶλλον δὲ πῶς οὐκ ἀναγκαῖον ἐν τοῖς βαθυτέροις τῶν λόγων, ἐλάττους εἶναι τοὺς παρεσομένους; πῶς δὲ οὐ Πυθαγόρειον, τὸ διάφορα μέτρα τῶν ἀκροάσεων ἀφωρίσθαι; καὶ γὰρ τῶν εἰς τὸ ὁμακόειον φοιτώντων, οἱ μὲν, βαθυτέρων, οἱ δὲ, ἐπιπολαιοτέρων ἥπτοντο δογμάτων. πῶς δὲ οὐ τῷ Πλάτωνι σύμφωνον ἀθεωρησίαν αἰτιασαμένῳ τῆς ἀπουσίας. ἡ γὰρ ἀδυναμία τῆς ψυχῆς, πρὸς τὰ θειότερα νοήματα, τῶν ὑψηλοτέρων ἡμᾶς ἀφίστησι συνουσιῶν. ὅπου δὴ χώραν ἔχει καὶ τὸ ἀκούσιον. ἑκούσιον μὲν γὰρ, πᾶν τὸ μειζόνως ἡμᾶς ὠφελοῦν. ἡ δὲ τῶν τελεωτέρων ἀπόπτωσις, ἀκούσιον. μᾶλλον δὲ αὕτη μὲν, οὐχ ἑκούσιον. ἡ δὲ οὐ μόνον ἀποστᾶσα τῶν μειζόνων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν ὑπενεχθεῖσα τῆς κακίας, ἀκούσιον. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, οὐχ ἑκόντα φησὶν ἀπολείπεσθαι, τῆς δὲ τῆς συνουσίας τὸν τέταρτον. οὐ γὰρ οὕτως ἀπολέλειπται ὡς ἀπόστροφος πάντῃ

φος ταύτης θεωρίας, ἀλλ᾽ ὡς τὰ μείζω μυεῖσθαι μὴ δυνάμενος. τὸν μὲν οὖν τῶν περὶ κοσμοποιΐας λόγων
ἀκροατὴν, καὶ τῶν περὶ πολιτείας ἀκροᾶσθαι δυνατόν. τὸν δὲ τῶν πολιτείαις ἀναχόμενον, διὰ δυνάμε-
ως ὑπερβολὴν ἀπολείπεσθαι τῶν περὶ τοῦ παντὸς ἀκροάσεων, τῶν ἀδυνάτων ἐστί. δι᾽ ἔνδειαν ἄρα καὶ οὐχὶ
δι᾽ ὑπεροχὴν ὥς φασί τινες ὁ τέταρτος ἀπολέλειπται. καὶ τὴν ἀσθένειαν, οὐ τῶν ἄλλων πρὸς αὐτὸν ἀσυμμε-
τρίαν, ἀλλ᾽ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ὕφεσιν ῥητέον. ἔσω μὲν γὰρ ἡ ἀδυναμία, καὶ ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῶν νοητῶν κα-
τιόντων καὶ ἐπὶ τῶν ἀναγομένων ἐκ τῆς θεωρίας τῶν αἰσθητῶν, οἵαν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης ἱστόρησεν. ἀλλ᾽ ὁ τῶν
πολιτικῶν ἀκροατὴς γεγονὼς, οὐκ ἂν δι᾽ ὑπεροχὴν ἄγνωστον τοῖς παροῦσιν ἀπολείποιτο τῆς τῶν φυσικῶν
θεωρίας. καὶ τὸ (συνέπεσε) δὲ, τὴν ἐπὶ τῶν λόγων διαφορὰν αὐτοῦ πρὸς τοὺς παρόντας, ἀλλ᾽ οὐ τὸν καθ᾽ ὑπε-
ροχὴν ἱκανῶς οἶμαι παρίστησι. καὶ τὸ (ἀνώνυμον) οὐχὶ τὸ ἐξῃρημένον καὶ ἀπερίγραφον σημαίνειν ἔοικε τοῖς
παροῦσιν, ἀλλὰ τὸ ἀόριστον καὶ τὸ ὑφειμένον τῆς ἕξεως. εἴωθεν οὖν ὁ Πλάτων τοῦτο πολλαχοῦ ποιεῖν. ὥσπερ
καὶ ἐν Φαίδωνι τὸν ἀπορήσαντα φαύλως, οὐδὲ ὀνόματος ἠξίωσε. καὶ τὸν τοῦ Κριτοβούλου πατέρα ὡς ἀπο-
λειπόμενον τῶν τότε λόγων, καὶ ἄλλους πάνυ πολλοὺς ἀρίστως συνέλαβεν. ὁ δὴ τοιοῦτος ἀκροατὴς, οὐ μάτην
ἂν παρεγίνετο τοῖς λόγοις. ὅπου καὶ τῶν παραγεγονότων ὁ μὲν Κριτίας λέγει τι καὶ αὐτός. ὁ δὲ Ἑρμοκράτης
σιωπῇ πάρεστι, τοσούτῳ τοῦ ἀπόντος διαφέρων, ὅσῳ πρὸς τὸ ἀκούειν, ἐπιτηδειότερος, τῷ δὲ τοῦ λέγειν
» ἀπολείπεσθαι τῶν ἄλλων ἁπάντων ἠλαττωμένος. οὐκοῦν. σὸν τῶνδε τε ἔργον καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ ἀπόντος ἀνα-
» πληροῦν μέρος. καὶ ταῦτα συνᾴδει τοῖς παρ᾽ ἡμῶν εἰρημένοις. ἐν γὰρ τοῖς αἰτιωτέροις ἀεὶ καὶ θειοτέροις,
συνέσταλται μὲν τὸ ποσὸν, καὶ ἠλάττωται τὸ πλῆθος, ὑπερβάλλει δὲ ἡ δύναμις. καὶ ἔστι καὶ τοῦτο δόγμα τῶν
Πυθαγορείων, παρ᾽ οἷς ἡ τριὰς σεμνοτέρα, τῆς τετράδος, καὶ ἡ τετρὰς, τῆς δεκάδος, καὶ πάντες οἱ εἴσω
δεκάδος, τῶν μετ᾽ αὐτήν. καὶ ἁπλῶς ὁ ἐγγυτέρω τῆς ἀρχῆς, ἀρχικώτερός ἐστι. τὸ δὲ ἀρχικώτερον, δυνα-
τώτερον, ἐπείπερ ἡ πᾶσα δύναμις, ἐν τῇ ἀρχῇ προείληπται, καὶ παρὰ τῆς ἀρχῆς δίδοται τοῖς ἄλλοις. εἰ
μὲν οὖν ἡ ἀρχὴ πλῆθος ἦν, ἔδει καὶ ἀρχικώτερον εἶναι καὶ δυνατώτερον τὸ μᾶλλον πεπληθυσμένον τοῦ ἧτ-
τονος. ἐπεὶ δὲ μονὰς ἡ ἀρχὴ, τὸ μοναδικώτερον κρεῖττον καὶ δυνατώτερον, τῶν μᾶλλον τῆς αἰτίας ἀφιστα-
μένων. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ, ποιεῖται σύμβολον τελειότητος ὑπερτέρας,
τῆς πάντα τὰ δεύτερα κατὰ δύναμιν προλαβούσης, καὶ τὸ ἐνδέον αὐτῶν ἀποπληρούσης. ἐπειδὴ δὲ ὥσπερ
εἴρηται καὶ πρότερον, ἀκρότης μέν ἐστι τῆς τῶν ἀκροατῶν τούτων τριάδος, συνάπτει δ᾽ ἑαυτὸν τῇ μονάδι τῇ
διατιθείσῃ τοὺς λόγους κατ᾽ εἰκόνα τῶν δημιουργικῶν θεῶν, ἄξιον κατιδεῖν ὅπως ἐξαίρει μὲν ἀπὸ τῶν ἄλ-
λων, τὸν Τίμαιον, καὶ ὡς πρὸς διάθεσιν τῆς ὅλης συνουσίας ἀποτείνεται. συντάττει δὲ αὐτῷ τοὺς ἄλλους, ὡς
ὑφειμένους αὐτοῦ τῆς ἀξίας. καὶ γὰρ ταῦτα ἀναπέμπει, ἐπὶ τὰς θείας αἰτίας, ἐν αἷς τὸ πρῶτον τῆς τριάδος
ἑνούμενον τῇ πρωτουργῷ μονάδι. καὶ τὰ ἄλλα πρὸς ἐκείνην ἀνατείνει. καὶ προκαλεῖται μὲν τὴν τῆς μονάδος
ποίησιν. ἀνεγείρει δὲ τὰς τῶν ἄλλων ἐνεργείας εἰς ἀπογέννησιν. ταῦτα μὲν οὖν ἀκόλουθα τοῖς προειρημένοις. ὁ
δέ γε Πορφύριος, ἠθικὸν ἐν τούτοις ἀναγράφει, τὸ τοὺς φίλους ὑπὲρ ἀλλήλων χρῆναι πάντα ὑπομένειν
ἔν τε λόγοις καὶ ἐν ἔργοις. καὶ τὸ ἐνδέον ἐκείνοις, αὐτοὺς περιάγειν εἰς τὸ ἀνενδεὲς, τὸ ἐκείνων ἀναπληροῦν-
τας. ταῦτα γάρ ἐστιν ἴδια τῆς καθαρᾶς καὶ ἀδόλου φιλίας. ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, ἅπαξ τὸν ἀκατονόμαστον ὑπο-
θέμενος εἶναι κρείττονα τῶν παρόντων, καὶ φιλοθεάμονα τῶν νοητῶν, ἐνδείκνυσθαι φησὶ τὸν Σωκρά-
την διὰ τούτων. ὅτι κἂν ἀπολείπηται τὰ γενητὰ τῆς φύσεως τῶν ὄντως ὄντων, ἀλλὰ παρασπᾶταί τι-
νὰ ὁμοιότητα ἀπ᾽ αὐτῶν. κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἡ περὶ τὴν φύσιν στρεφομένη θεωρία, μετέχει πως τῆς ἐπι-
» στήμης τῶν νοητῶν. καὶ τοῦτο, ἡ ἀναπλήρωσις δηλοῖ. πάνυ μὲν οὖν καὶ κατὰ δύναμίν γε, οὐδὲν
» ἐλλείψομεν. οὐ δὲ γὰρ ἂν εἴη δίκαιον χθὲς ὑπὸ σοῦ ξενισθέντας οἷς ἦν πρέπον ξενίοις, μὴ οὐ προθύμως
» σὲ τοὺς λοιποὺς ἡμῶν ἀνταφεστιᾶν. τὸ ἦθος τοῦ Τιμαίου δείκνυται διὰ τούτων, γαῦρον τε ὂν καὶ
σῶφρον, ὑψηλόν τε καὶ ἐμμελὲς, φιλικόν τε καὶ φιλάνθρωπον. τὸ μὲν γὰρ (πάνυ μὲν οὖν) τήν τε προ-
θυμίαν αὐτοῦ τὴν περὶ τὸν ἀπόντα, καὶ τὴν τελειότητα τῆς ἐπιστήμης καθ᾽ ἣν καὶ τὰ ἐλλείποντα τοῖς
ἄλλοις πληροῦν ἕτοιμός ἐστι, καὶ τὸ ἄπλαστον ἐπιδείκνυσι. τὸ δὲ (κατὰ δύναμίν γε οὐδὲν ἐλλείψομεν)
τὸ ἀσφαλὲς ἐν ταῖς ὑποσχέσεσι, καὶ τὸ μέτριον ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λόγοις ἱκανῶς παρίστησιν. ἠθικὰ
μὲν οὖν, ταῦτα διὰ τούτων ληπτέα. φυσικὰ δὲ, τὸ τὴν ἀντίδοσιν τῶν λόγων, εἰκόνα φέρειν τοῖς φυ-
σικοῖς ἔργοις κοινωνίας τῶν δυνάμεων καὶ ἀμοιβῆς, δι᾽ ἣν πάντα συντέτακται, καὶ εἰς τὴν μίαν ἁρμονίαν
συντελεῖ τοῦ παντὸς. καὶ τὸ κατὰ χρόνον ἐξαλλάττεσθαι τὰς τῆς φύσεως ἐνεργείας, νῦν μὲν ἄλλων,
νῦν δὲ ἄλλων ποιουμένων εἰς ἄλλα καὶ ἄλλα. τούτοις γὰρ ἔοικε τὸ ἀνταφεστιᾶν τὸν ἑστιάσαντα χθές.
θεολογικὸν δὲ, τὸ δημιουργικὸν αἴτιον διὰ πάντων προϊέναι καὶ πάντα πληροῦν. καὶ πᾶσαν ἔλ-
λειψιν ἀποκόπτειν διὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, καὶ τῆς γονίμου περιουσίας, καθ᾽ ἣν οὐδὲν ἀφίησιν
ἔρημον ἑαυτοῦ. τῷ γὰρ ὑπερπλήρει καὶ τῷ ἱκανῷ καὶ τῷ παντελείῳ χαρακτηρίζεται. καὶ μὴν
καὶ τὸ (ἀνταφεστιᾶν) ἀπὸ τῆς ἐν ταῖς θεομυθίαις ἑστιάσεως εἵλκυσαι, καθ᾽ ἣν δεξιοῦνται ἀλλήλους οἱ θε-
» οί. τοὶ δὲ, χρυσέοις δεπάεσσι δειδέχατ᾽ ἀλλήλους. Παρὰ τῷ μεγίστῳ Διῒ πληρούμενοι τοῦ νέκταρος.
καὶ οὐδὲ ἁπλῶς εἴρηται ἀφεστιᾶν, ἀλλ᾽ ἀνταφεστιᾶν. ἡ γὰρ ἀφεστίασις, τὴν ὁλοτελῆ τῆς ἑστιάσεως ἀπο-
πλήρωσιν συνείληφεν. ὁρᾶται δὲ τοῦτο, καὶ ἐν τοῖς ὅλοις. αἵ τε γὰρ διαφαινόμεναι διακοσμήσεις διὰ τῆς

ἑαυτῶν ἄκρας ἐπιτηδειότητος, προκαλοῦνται τὰς ἀφανεῖς δυνάμεις. καὶ ἐκεῖναι δι' ἀγαθότητος ὑπερβολὴν, καὶ ταύτας τελειοῦσι. καὶ συνάπτεται ταῦτα πάντα ἀλλήλοις. καὶ ἀνταπόδοσις γίνεται τῆς προκλήσεως ἡ τῆς τελειότητος μετάδοσις. ἔτι τοίνυν τὸ μετὰ τοῦ δικαίου ταῦτα πάντα ποιεῖν, εἰκόνα φέρει τῆς δίκης τῆς ἅμα τῷ Διῒ πάντα ταττούσης. τὸ δὲ πρέπον τῆς τῷ καλῷ τῷ δημιουργικῷ τὰ ὅλα καταλαμπούσης αἰτίας. τὰ δὲ ξένια τῆς κατὰ τὰς θείας ἰδιότητας, ἀφωρισμένης ἐξαλλαγῆς. ἕκαστον γὰρ τῶν θείων, οἰκείας ἔχει δυνάμεις καὶ ἐνεργείας. ὥσπερ οὖν καὶ ὁ Σωκράτης τοῖς τῆς ἑαυτοῦ φιλοσοφίας λόγοις, ἐξένισε τὸν Τίμαιον, οὕτω δὴ καὶ τῶν θεῶν ἕκαστος, κατὰ τὰς ἰδίας ἐνεργῶν δυνάμεις συντελεῖ πρὸς τὴν μίαν τοῦ δημιουργοῦ καὶ ὑπερέχουσαν πρόνοιαν τῶν ὅλων. ταῦτα μὲν, γυμνάσια προτεινέσθω τῆς τῶν πραγμάτων θεωρίας ἐν τοῖς προοιμίοις αὐτῆς εἰκονικῶς ἐμφαινόμενα. δῆλοι δὲ ἐκ τούτων εἰσί, καὶ οἱ χρόνοι τῶν διαλόγων τῆς τε πολιτείας, καὶ τοῦ Τιμαίου. εἴπερ ἡ μὲν, ἐν τοῖς Βενδιδείοις ὑπόκειται τοῖς ἐν Πειραιεῖ δρωμένοις, ὁ δὲ, ἐν τῇ ἑξῆς τῶν Βενδιδείων. ὅτι γὰρ τὰ ἐν Πειραιεῖ Βενδίδεια τῇ ἐνάτῃ ἐπὶ δεκάτῃ Θαργηλιῶνος ὁμολογοῦσιν οἱ περὶ τῶν ἑορτῶν γράψαντες, ὥστε ὁ Τίμαιος ὑποκέοιτο ἂν τῇ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ μηνός. εἰ δὲ ὡς ἑξῆς ῥηθήσεται καὶ παναθηναίων ὄντων ὑπόκειται, δῆλον ὅτι, τὰ μικρὰ ἦν ταῦτα παναθήναια. τὰ γὰρ μεγάλα, τοῦ ἑκατομβαιῶνος ἐγίνετο τρίτη ἀπιόντος, ὡς καὶ τοῦτο τοῖς ἔμπροσθεν ἱστόρηται.

Ἆρ' οὖν οὐ μέμνησθε ὅσα ὑμῖν καὶ περὶ ὧν ἐπέταξα εἰπεῖν; Τῇ τάξει τῶν κεφαλαίων πρῶτον παρακολουθητέον, ὧν ἡγεῖτο μὲν, τὸ περὶ τοῦ πλήθους τῶν τὴν συνουσίαν ἀποπληρούντων. συνείπετο δὲ τούτῳ, τὸ περὶ τῆς τοῦ ἀπόντος ἀναπληρώσεως. ἐκ τρίτων δὲ προστίθεται νυνί, τὸ περὶ τῆς τῶν λόγων ὧν ἐπετάχθησαν ἀποδόσεως. ἔστι δὲ ταῦτα, συνεχῆ ἀλλήλοις. τῷ μὲν τίνας δεῖ συνελθεῖν, τὸ, ὅτι χρὴ εἰπεῖν. πρὸς δὲ τῇ τάξει, τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὀνομάτων ἐννοεῖν προσήκει. τὸ μὲν γὰρ μέμνησθε, τὴν διῃρημένην ἐν τοῖς κοινωνοῖς τῶν λόγων ἐπιδείκνυσι γνῶσιν. ἔστι γὰρ καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ μνήμη τῶν πάντων. ἡ χωριστὴ καὶ ἐξῃρημένη καὶ ἑνοειδὴς γνῶσις κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ μνημοσύνην τῆς θείας νοήσεως, οὖσαν μόνιμον ἵδρυσιν. καὶ ἐν τοῖς δευτέροις θεοῖς, ἡ ὑφειμένη νόησις. ὧν εἰκόνες οἱ παρόντες ἦσαν. καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐν τῷ παντὶ προϋπάρχουσαν μνήμην αἵ τε ὅλαι ψυχαὶ τοῖς νοητοῖς ἐνίδρυνται, καὶ οἱ λόγοι οἱ δημιουργικοί, τὸ ἄτρεπτον ἔχουσι καὶ ἀκίνητον. ὡς ὅσης γε στέρεται αὐτῆς ἀπορρεῖ τῶν οἰκείων αἰτίων. ὥσπερ αἱ μερικαὶ ψυχαί, καὶ αἱ τῶν γενητῶν φύσεις. τὸ δὲ ὅσα καὶ περὶ ὃ τῆς τε ποσότητος καὶ τῆς ποιότητός ἐστι τῶν λόγων ἐμφαντικόν. ἃ πρόεισι μὲν, ἀπὸ τῆς ὅλης δημιουργίας. πρόεισι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν μερικωτέρων θεῶν. τὸ δὲ ἐπιτάξαι. εἰ μὲν πρὸς Κριτίαν λέγοιτο καὶ Ἑρμοκράτην, δῆλόν ἐστιν ὅπως ἀναπεμπτέον, ἐπὶ τὰ πράγματα καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς κοσμοποιΐας. εἰ δὲ καὶ πρὸς Τίμαιον οὐκ ἔστιν ὑπεροχῆς σύμβολον, ἀλλὰ προκλήσεως τῶν ἐν αὐτῷ νοήσεων. πρὸς δὴ ταῦτα θεασώμεθα τοῦ Τιμαίου τὴν ἀπόκρισιν.

Τὰ μὲν, μεμνήμεθα, ὅσα δὲ μή, σὺ παρὼν ὑπομνήσεις. Ἐν οἷς ἠθικὸν μὲν εὕροις ἂν ὥς φησιν ὁ Πορφύριος τὸ μέσον εἰρωνείας τε καὶ ἀλαζονείας. οὔτε γὰρ πάντων ἔφατο μεμνῆσθαι, οὔτε μηδενός. ἀλλὰ τῶν μὲν, τῶν δ' οὔ. λογικὸν δὲ, τὸ, πρόφασιν παρασχέσθαι τῇ τῶν προβλημάτων ἀνακεφαλαιώσει. διαλεκτικῆς γὰρ τοῦτο μεταχειρίσεως, φυσικόν τε, τὸ, καὶ τοὺς λόγους τοὺς φυσικοὺς μένειν τε ἀεὶ καὶ μεταρρεῖν. ὥσπερ ἡ μνήμη ἡ παροῦσα, τῇ μὲν σώζεται, τῇ δὲ ἀπόλωλεν. ἃ γὰρ ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς λέγεται, ταῦτα καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην φύσιν μετενεγκτέον. θεολογικὸν δὲ, τὸ τὴν μίαν δημιουργίαν ἔχειν μὲν καὶ παρ' ἑαυτῆς τὸ ἄτρεπτον καὶ ἄχραντον ἐν ταῖς ἀπογεννήσεσι. διὰ δὲ τῶν δευτέρων καὶ τρίτων δυνάμεων, ἀνέχεσθαι προϊοῦσαν καὶ οἷον δορυφορεῖσθαι, προκαταστελλουσῶν τῶν ἐν τοῖς γινομένοις θορύβων, καὶ ἐφ' ἑαυτῆς οὖσαν χωριστήν. ἔτι μᾶλλον εἶναι τοιαύτην, διὰ τὸ δευτέρας ἐπιστῆσαι δυνάμεις τοῖς διοικουμένοις. ἔτι τοίνυν ἡ ὑπόμνησις, εἰκόνα φέρει τῆς ἀνανεώσεως τῶν ἐν τῷ παντὶ λόγων. τὸ γὰρ ἀπορρέον αὐτῶν, κατὰ κύκλον ἐπανακαλεῖται πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὅμοιον. καὶ ἡ τῆς γενέσεως τάξις, ἀνέκλειπτος μένει, διὰ τὴν τοῦ οὐρανοῦ κυκλοφορίαν. αὕτη δὲ ἀεὶ ὡσαύτως ἐπιτελεῖται διὰ τὸν νοῦν τὸν συνέχοντα καὶ διακοσμοῦντα πᾶσαν τὴν περιφορὰν ταῖς νοεραῖς δυνάμεσιν. εἰκότως οὖν ὁ Σωκράτης ἐστὶν ὁ ὑπομιμνήσκων τῶν λόγων, ὁ τὴν πολιτείαν ἀφηγούμενος, ἧς ἐστι τὸ παράδειγμα, οὐράνιον,

Μᾶλλον δ' εἰ μή τι σοι χαλεπὸν ἐξ ἀρχῆς πάλιν, διὰ βραχέων ἐπάνελθε αὐτά, ἵνα βεβαιωθῇ μᾶλλον παρ' ἡμῖν. Τριττῆς πολιτείας οὔσης, ἡ μὲν πρώτη διάθεσις αὐτῆς, ὄντως ἦν χαλεπὴ διὰ τοὺς σοφιστικοὺς ἀγῶνας. ἡ δὲ δευτέρα, τῆς πρὸ αὐτῆς ῥᾴων. ἡ δὲ τρίτη, ῥᾴστη. συνῃρημένως πᾶν τὸ εἶδος ἔχουσα τῆς πολιτείας. ἡ δὲ ἐπανάληψις αὐτῆς, τοῖς φυσικοῖς προσήκει πράγμασι, διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς παλιγγενεσίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶδος ἐπανακύκλησιν. ἀφ' ἧς δὴ καὶ βεβαίως ἐν τῷ κόσμῳ διαμένει τὰ εἴδη, τὴν ἀπορροὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐπανακυκλήσεως ἐπανακαλουμένης. δι' ἣν καὶ ὁ οὐρανός, ἀεικίνητός ἐστι. καὶ πολλὰς ἀνελίττων περιόδους, ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀνακάμπτει ζωήν. Ἀλλὰ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐν μὲν τῇ τῆς πολιτείας ἀφηγήσει, τούτων οὐκ ἐμνημόνευσεν, οὔτε τῶν προσώπων, οὔτε τῶν ὑποσχέσεων. ἐνταῦθα δὲ, καὶ ταῦτα προστίθησιν; Ὅτι καὶ ἐν τοῖς ὅλοις, τὰ μὲν παραδείγματα περιείληφε πάντας τοὺς τῶν εἰκόνων λόγους, τὰ δὲ ἀπ' αὐτῶν, οὐκ ἐξισχύει πᾶσαν τὴν τῶν αἰτίων περιλαμβάνειν δύναμιν. ὥσπερ οὖν τῶν ἐν Πειραιεῖ ἐν τῇ πρώτῃ συνουσίᾳ προσώπων, ἐν τῇ δευτέρᾳ πεποίηται μνήμην,

οὕτω

ὄντων τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ σεσιγωπημένων, ἐν τῇ τρίτῃ διαμνημονεύει. τὰ γὰρ αἰτιατὰ, τελειότερον ἂν ἐν τοῖς ὑπερτέροις αὐτῶν αἰτίοις θεωρηθείη. λέγοις δ' ἂν θεολογικῶς. καὶ ὅτι ὁ μὲν τίμαιος ὡς ἀνάλογον ἱστάμενος τῇ ὅλῃ δημιουργίᾳ, πάντα περιείληφε τὰ πρόσωπα τὰς ὑποσχέσεις, τοὺς λόγους αὐτούς. ὁ δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ Σωκράτης, ἀνάλογον τῇ ἁπλότητι τῆς τριπλῆς δημιουργίας τεταγμένος, ὑφαίνει μόνον τὸ τῆς πολιτείας εἶδος οὐράνιον ὄν. ἐνταῦθα δὲ ὡς ἐν ἑνὶ παντελεῖ ζώῳ, πάντα περιείληπται τά τε πρῶτα καὶ μέσα καὶ τελευταῖα. καὶ ἡ σύμπασα τῶν ὅλων ἀνέλιξις. πῶς δὲ καὶ τρίτον ἡ πολιτεία παραδίδοται, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν; ἢ ὅτι αἱ τῆς ψυχῆς ἡ ζωὴ, τριπλῆ τίς ἐστι. πρώτη μὲν, ἡ τὸν λόγον καταστέλλουσα καὶ κοσμοῦσα τῇ δίκῃ, καὶ κατευθύνουσα δεόντως, δευτέρα δὲ, ἡ πρὸς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένη, καὶ ἑαυτὴν ἐφιεμένη νοεῖν, κατὰ τὴν ἑαυτῆς οὖσαν δικαιοσύνην, τρίτη ἡ πρὸς τὰ αἴτια ἀνιοῦσα καὶ ἐνιδρύουσα ἐκείνοις, τὰς οἰκείας ἐνεργείας. ἐπεὶ καὶ τὸ διὰ βραχέων εἰπεῖν, εἰκόνα φέρει τῆς συνεσπειραμένης εἰς τὸν ἕνα νοῦν ζωῆς, διὰ τὸ νοητὸν πάντα περιλαμβάνειν. καὶ τὸ ἐπάνελθε θαυμαστὴν ἔνδειξιν παρέχεται τῆς εἰς τὸ ἀκρότατον τέλος ἀναγωγῆς, καὶ τελειότητος. καὶ τῆς αἰωνιωτέρας εἰ βούλει λέγειν, νοήσεως. τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ βεβαιωθῆναι μᾶλλον, τὸ μονιμώτερον καὶ αἰωνιώτερον περὶ τὰ αὐτὰ σχεῖν. χθὲς που τῶν ὑπ' ἐμοῦ ῥηθέντων λόγων, περὶ πολιτείας ἦν τὸ κεφάλαιον, οἷά τε καὶ ἐξ οἵων ἀνδρῶν ἀρίστη κατεφαίνετ' ἄν μοι γενέσθαι, οἱ μὲν, τὴν ἐπάνοδον τῆς πολιτείας ἠθικώτερον λέγοντες, ἐνδείκνυσθαι φασὶν ἡμῖν, ὅτι δεῖ τὰ ἤθη κεκοσμημένους ἅπτεσθαι τῆς θεωρίας τῶν ὅλων, οἱ δὲ, ἀξιοῦσιν ὡς εἰκόνα τῆς τοῦ παντὸς διακοσμήσεως προκεῖσθαι τῆς συμπάσης θεολογίας. εἶναι γὰρ τοῖς πυθαγορείοις ἔθος, πρὸ τῆς ἐπιστημονικῆς διδασκαλίας, προτιθέναι τὴν διὰ τῶν ὁμοίων καὶ τῶν εἰκόνων τῶν ζητουμένων σκεμμάτων, δήλωσιν. καὶ μετὰ ταύτην ἐπάγειν τὴν διὰ τῶν συμβόλων ἀπόρρητον περὶ τὴν αὐτῶν ἔνδειξιν. ἐπειθ' οὕτωσὶ μετὰ τὴν ἀνακίνησιν τῆς ψυχικῆς νοήσεως, καὶ τὴν τοῦ ὄμματος διακάθαρσιν, προσφέρειν τὴν ὅλην τῶν προκειμένων σκεμμάτων ἐπιστήμην. κἀνταῦθα τοίνυν ἡ μὲν τῆς πολιτείας πρὸ τῆς φυσιολογίας ἐπιτετμημένη παράδοσις, εἰκονικῶς ἡμᾶς ἐφίστησι τῇ δημιουργίᾳ τοῦ παντός. ἡ δὲ περὶ τῶν Ατλαντίνων ἱστορία, συμβολικῶς. καὶ γὰρ οἱ μῦθοι, τὰ πολλὰ διὰ τῶν συμβόλων, εἰώθασι τὰ πράγματα ἐνδείκνυσθαι. ὥστ' εἶναι τὸ φυσιολογικὸν διὰ παντὸς τοῦ διαλόγου διῆκον. ἀλλ' οὐ μὲν, ἄλλως. οὐ δὲ ἄλλως κατὰ τοὺς διαφόρους τρόπους τῆς παραδόσεως. ταῦτα μὲν οὖν, περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν προκειμένων λόγων. ὅτι δὲ εἰκότως ἐν τῇδε τῇ πραγματείᾳ καὶ ἡ τῆς πολιτείας ἀνακεφαλαίωσις γέγονε πολλαχόθεν ἂν συλλογισαίμεθα. καὶ γὰρ ἡ πολιτικὴ, πρῶτον ἐν τῷ δημιουργῷ τοῦ παντός ἐστιν ὡς ἐν Πρωταγόρᾳ μεμαθήκαμεν. καὶ ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ, ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ διαλάμπει. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, γνώριμον ἑαυτῷ τὸν Σωκράτην φησὶ, καὶ φίλον δι' ἀρετήν. ἔτι δὲ τρίτης οὔσης τῆς πολιτείας καὶ τῆς πρώτης ἀνειμένης τῇ ὅλῃ δημιουργίᾳ καθάπερ ἐν ἄλλοις ἐπιδείκνυμεν, εἰκότως ἐνταῦθα μάλιστα συνηρημένως ταύτης παραδίδοται τὸ εἶδος. ὅπου καὶ τὸν ὅλον δημιουργὸν ἀπογεννῶντα καὶ διακοσμοῦντα τὸ πᾶν θεωρῆσαι πρόκειται. ταῦτα μὲν οὖν ἐπιπλέον ἐξεργάζεσθαι δυνατόν. ἐπὶ δὲ τὴν λέξιν ἐπανίωμεν καὶ τὰ ῥήματα τοῦ Σωκράτους. ἐν δὴ τούτοις, πολλὴ τῶν ἐξηγητῶν ἀμφισβήτησις, γραφόντων καὶ ἀντιγραφόντων ἀλλήλοις περὶ μιᾶς τινὸς στιγμῆς. καὶ πρὸς τὴν στιγμὴν ταύτην, ἄλλως καὶ ἄλλως ἐξηγουμένων τὸν τῆς πολιτείας σκοπόν. οἱ μὲν γὰρ, ἐν τῷ πολιτείας στίξαντες, τὸν σκοπὸν αὐτῆς ἀφορίζονται. πρὸς τῇ ἐπιγραφῇ, καὶ τὸν Πλάτωνα μαρτυρόμενοι περὶ πολιτείας. οἱ δὲ, ἐν τῷ τῶν λόγων, εἶναι μὲν περὶ δικαιοσύνης ἀποφαίνονται τὸν σκοπόν. κεφάλαιον δ' ἔτι τῶν εἰρημένων τῆς δικαιοσύνης παρεὶς κυκληθέν. εἶναι δὴ τοῦτο, τὸ περὶ πολιτείας. ἀλλὰ δεῖ μὴ φληναφεῖν λέγοντας καὶ ἀντιλέγοντας, ῥητέον. ἀμφότερά πη συντρέχει ἀλλήλοις. ὅ, τε γὰρ περὶ δικαιοσύνης λόγος, ὑπὲρ πολιτείας ἐστὶ τῆς ψυχικῆς ἔνδον. τὸ γὰρ ἐν ἡμῖν δυνάμεων τὴν κοινωνίαν ὀρθῶς διατίθησι. καὶ ὁ περὶ πολιτείας, ὑπὲρ δικαιοσύνης ἐστὶ, τῆς ἐν πλήθει γινομένης. ἀμφότερα οὖν, εἰς ταυτὸν ἥκει. καὶ τὸ αὐτὸ δικαιοσύνη μὲν ἐστιν ἐν ψυχῇ, πολιτεία δὲ, ἐν πόλει, κοσμιότης δὲ, ἐν κόσμῳ. καὶ οὐ δεῖ πράγματα ἔχειν τὰ τῇ φύσει συνημμένα διαιροῦντα ἀπ' ἀλλήλων. καὶ τοῦτο μὲν ταύτῃ. Λογγῖνος δὲ καὶ Ὠριγένης, ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς, ἀμφισβητοῦσιν ἀλλήλοις περὶ ποίας πολιτείας ἐν τούτοις Σωκράτης διαλέγεται. πότερον τῆς πρώτης, ἢ τῆς μέσης. ἰδεῖν γὰρ τὴν πολιτείαν ἐκεῖ φυσικῶς τε ζῶσαν, καὶ πολιτικῶς καὶ νοερῶς. ὁ μὲν οὖν Λογγῖνος, περὶ τῆς μέσης οἴεται γεγονέναι τὸν λόγον ἐνταῦθα. διότι τοὺς ἐπικούρους καλεῖ φύλακας. καὶ τοὺς φύλακας φησὶν εἶναι τοὺς πολεμήσαντας. ὁ δὲ Ὠριγένης, περὶ τῆς πρώτης. ἐν ταύτῃ γὰρ, μαθήματα παραδίδωσι τοῖς φύλαξιν. ἡμεῖς δὲ, καὶ πρὸς τοὺς τοιούτους ἐροῦμεν, ὡς οὐ δεῖ τὴν μίαν πολιτείαν διασπᾶν, οὐδὲ τὴν συνέχειαν τῆς ζωῆς διαιρεῖν ἀφ' ἑαυτῆς. μία γάρ ἐστι πολιτεία, ἑαυτὴν τελειοῦσα καὶ συναύξουσα τελειοτέραις προσθήκαις. ἔχει δὲ ἡ πᾶσα καὶ τὸ φυσικὸν ἐν τοῖς θησί, καὶ τὸ πολεμικὸν, ἐν τοῖς ἐπικούροις, καὶ τὸ νοερὸν, ἐν τοῖς φύλαξιν. ὥστε περὶ τῆς ὅλης πολιτείας ἐστὶν ὁ λόγος. καὶ οὐ δεῖ περὶ τούτων ἀμφισβητεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον σκοπεῖν, ὅπως εἰκότως καὶ ὑφειμένην καὶ κρείττω τῆς θεολογίας, ῥητέον τὴν πολιτείαν. ὡς μὲν γὰρ ὕλη ἔχουσα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ ταῦτα

κοσμεῖν

κοσμεῖν ἐφιεμένη, δευτέραν ἔχει τάξιν τῆς φυσιολογίας καὶ μερικωτέραν, ὡς δὲ ἐν τοῖς καθόλου λόγοις
ὑφεστῶσα καὶ ἀσωμάτως καὶ ἀΰλως διατεταγμένη, κρείττω καὶ ὁλικωτέραν. καὶ ὁ κόσμος, πολιτεία τίς
ἐστι καὶ μερική. ὅτι καὶ πᾶν σῶμα μερικόν, ὅλως δὲ καὶ ἡ πολιτεία, προϋπάρχει μὲν ἐν τῷ νοητῷ, ὑπάρχει δὲ καὶ
ἐν οὐρανῷ. τελευταῖον δέ ἐστι, καὶ ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς. ὥστ᾽ εἴτε κρείττων τῆς φυσικῆς δημιουργίας,
εἰκότως πρὸ τοῦ Τιμαίου, εἴτε χείρων ὅτι αὕτη ἠθικός ἐστι κόσμος, ἐκείνη δὲ κοσμικὸς καὶ παντελής, εἰκότως
δεοίμεθα ἂν ἀπὸ τῶν ὑφειμένων ἀνατρέχειν ἐπὶ τὰ σεμνότερα. καὶ ἔστιν ἀμφότερα ἀληθῆ διὰ τὰς εἰρημέ-
νας αἰτίας. ἐπεὶ δὲ ὥσπερ ἔφαμεν, καθόλου τὸ εἶδος ἦν τῆς πολιτείας καὶ ἐπὶ μερικῆς ὕλης ἐτυποῦτο, διὰ
τοῦτο καὶ ὁ Σωκράτης, τὸ μὲν οἷά τε τοῦ εἴδους ἕνεκα παρέλαβε, τὸ δὲ ἐξ οἵων ἀνδρῶν διὰ τὴν ὕλην. Καὶ «
μάλα γε ὦ Σώκρατες ἡμῖν ῥηθεῖσα πᾶσι κατὰ νοῦν. Η κατὰ νοῦν ὑφήγησις, ἀλλὰ μὴ δὲ καθ᾽ ἡδονὴν μὴ «
δὲ κατὰ γνώμην τελειότητα θαυμαστὴν καὶ νοερὰν ἐπιβολὴν τῶν λόγων ἐνδείκνυται. καὶ πρό γε τούτου, τὴν
εἰς ἕνα νοῦν καὶ μίαν ἡνωμένην δημιουργίαν ἁπάντων τῶν δευτέρων αἰτίων ὁμονοητικὴν σύνοδον αἰνίσ-
σεται. καὶ τὸ μάλα μέντοι προσκείμενον, τὴν ὑπερβάλλουσαν ἕνωσιν ἐμφαίνει, δι᾽ ἣν καὶ πάντα τὰ δη-
μιουργικὰ αἴτια, ὡς ἐφ᾽ ἓν κέντρον συννεύει τὴν μίαν τῶν πάντων πατρικὴν αἰτίαν. Ἆρ᾽ οὖν οὐ τό, τῶν γεωρ- «
γῶν ὅσαι τε ἄλλαι τέχναι πρῶτον ἐν αὐτῇ χωρὶς διειλόμεθα ἀπὸ τοῦ γένους τῶν προπολεμησόντων; «
Ο περὶ τῆς πολιτείας λόγος, καὶ ἡ τῶν ἐν αὐτῇ γενῶν συνεσπειραμένη καὶ σύντομος ἀνακεφαλαίωσις, εἰς
τὴν ὅλην συντελεῖ τῆς κοσμικῆς δημιουργίας παράδοσιν, ἔξεστι γὰρ ἀπὸ τούτων ὡς εἰκόνων ἐπὶ τὰ ὅλα
ἀνατρέχειν. καὶ δὴ καὶ αὐτὸ τοῦτο διαφερόντως οἱ Πυθαγόρειοι μετῄεσαν, ἀπὸ τῶν ἀναλογιῶν τὰς ὁμοιό-
τητας τῶν ὄντων θηρεύοντες, καὶ ἀπὸ τῶν εἰκόνων ἐπὶ τὰ παραδείγματα μεταβαίνοντες. ὃ δὴ καὶ ὁ Πλά-
των ἐργάζεται νῦν πρὸ ὁδοῦ, τὰ ἐν τῷ παντὶ δεικνύων ἡμῖν ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς, καὶ διδοὺς θεω-
ρεῖν. καὶ οὐ θαυμαστόν. καὶ γὰρ αἱ τῶν σπουδαίων πολιτεῖαι, πρὸς τὴν οὐράνιον ὁμοιοῦνται διακόσμησιν. δεῖ
δὴ οὖν καὶ ἡμᾶς ἀναφέρειν τὰς νῦν λεγομένας εἰκόνας, καὶ πρῶτον, τὸ περὶ τῆς τῶν γενῶν διαιρέσεως. αὕ-
τη τε γὰρ ἡ τομὴ τῶν γενῶν μιμεῖται, τὴν ἐν τῷ κόσμῳ δημιουργικὴν διαίρεσιν καθ᾽ ἣν οὔτε τὰ ἀσώ-
ματα μεταβάλλειν δυνατὸν εἰς τὴν τῶν σωμάτων φύσιν, οὔτε τὰ θνητὰ σώματα, τῆς ἑαυτῶν οὐσίας
ἐξίσταται πρὸς τὴν ἀσώματον ὑπόστασιν. καθ᾽ ἣν καὶ τὰ θνητά, μένει θνητά, καὶ τὰ ἀθάνατα, διαιωνί-
ως ἕστηκεν ἀνέκλειπτα, καὶ αἱ διάφοροι τάξεις αὐτῶν, ἔχουσι προϋφεστώσας ἐν τοῖς ὅλοις τὰς παραδειγμα-
τικὰς αἰτίας. εἰ γὰρ ἐθέλοις πᾶσαν μὲν τὴν πόλιν ἀνάλογον τῷ παντὶ κόσμῳ τάττειν, οὐ γάρ που μικρὸς
μὲν κόσμος ἄνθρωπος, οὐχὶ δὲ μικρὸς ἡ πόλις κόσμος, τεμεῖν δὲ εἰς δύο πᾶσαν αὐτήν, τῇ τε ἄνω πόλει, καὶ
τῇ κάτω, καὶ τὴν μέν, τῷ οὐρανῷ τὴν δέ, τῇ γενέσει προσοικειῶσαι, πάντως ἄν, εὕροις ἐοικυῖαν τὴν ἀναλο-
γίαν. ἐπεὶ καὶ κατὰ τὴν ἐς τρία τομήν, λάβοις ἄν, ἐν μὲν πόλει τὸ θητικόν, τὸ πολεμικόν, τὸ φυλακικόν.
ἐν δὲ ψυχῇ, τὸ ἐπιθυμητικόν, ὃ δὴ τὰς χρείας ἐμπορίζει τοῦ σώματος, τὸ θυμικόν, ὃ πᾶν τὸ τοῦ ζώου λυ-
μαντικόν, ἀνατέλλειν τέτακται, δορυφοροῦν τὸ ἐν ἡμῖν ἄρχον, καὶ τὸ λογικόν, ὃ φιλόσοφόν τέ ἐστι κατ᾽
οὐσίαν, καὶ βασιλικὸν τῆς ὅλης ἡμῶν ζωῆς. ἐν δὲ τῷ παντὶ πλήθει τῶν ψυχῶν, τὸ θητεῦον περὶ τὴν γένε-
σιν, τὸ ταῖς περικοσμίοις προνοίαις τῶν θεῶν ὑπουργοῦν, τὸ ἀναγόμενον ἐπὶ τὸ νοητόν. ἐν δὲ ἅπασι τοῖς
ἐγκοσμίοις, ἁπλῶς τὸ τῶν θνητῶν, τὸ δαιμόνιον φῦλον, τὴν τῶν οὐρανίων θεῶν τάξιν, οὗτοι μὲν γάρ εἰσι
φύλακες ὄντως καὶ σωτῆρες τῶν ὅλων. οἱ δ᾽ αὖ δαίμονες προπομπεύουσι τῆς ποιήσεως αὐτῶν, καὶ κα-
ταστέλλουσι πᾶσαν τὴν ἐν τῷ κόσμῳ πλημμέλειαν. ἔστι δέ τις καὶ φυσικὴ πρόνοια τῶν θνητῶν ἥτις αὐ-
τὰ καὶ γεννᾷ καὶ συνέχει κατὰ τὸν θεῖον νοῦν. ἔτι κατ᾽ ἄλλην διαίρεσιν τὸ μὲν γεωργικὸν τῆς πόλεως, ἀνά-
λογόν ἐστι σελήνῃ τῇ περιεχούσῃ τοὺς τῆς φύσεως, τῆς γενεσιουργοῦ θεσμούς. τὸ δὲ τῶν κοινῶν γάμων, ἔφο-
ρον Ἀφροδίτῃ τῇ πάσης ἁρμονίας καὶ ἑνώσεως ἄρρενος πρὸς θῆλυ, καὶ εἴδους πρὸς ὕλην αἰτίᾳ. τὸ δὲ τῶν
κλήρων τῶν κεκομψευμένων προνοητικὸν τῷ Ἑρμῇ, διά τε τοὺς κλήρους ὧν ἔφορος ὁ θεός, καὶ διὰ τὸ ἐν
αὐτοῖς δολερόν. τὸ δὲ παιδευτικὸν καὶ δικαστικὸν τῷ Ἡλίῳ, παρ᾽ ᾧ καὶ ἡ ἐγκόσμιος δίκη, καὶ ὁ ἀναγω-
γεύς, καὶ ὁ ἑπτάκις κατὰ τοὺς θεολόγους. τὸ δὲ προπολεμοῦν τῇ γεωργικῇ τάξει, τῇ πρυτανευούσῃ πάσας τοῦ
κόσμου τὰς ἐναντιώσεις, καὶ τὴν ἑτερότητα τοῦ παντός. τὸ δὲ βασιλικόν, Διΐ, τὸ φρονήσεως ἡγεμονικῆς
καὶ νοῦ πρακτικοῦ καὶ διακοσμητικοῦ χορηγῷ. τὸ δὲ φιλόσοφον, τῷ Κρόνῳ καθόσον ἐστὶ νοερόν, καὶ ἄνεισι
μέχρι τῆς πρωτίστης αἰτίας. ταῦτα μὲν οὖν, οὕτως διὰ τῶν ἀναλογιῶν ληπτέον. ἔοικε δὲ ὁ Πλάτων, διχῇ τὴν
πόλιν τεμεῖν, καὶ ἓν μὲν θεῖναι γένος, τὸ γεωργικὸν καὶ τεχνικόν, ὃ δὴ καλεῖται, δημιουργικόν. ἓν δὲ
προπολεμοῦν κατὰ τὴν ἄνω πόλιν, οὐχ ὅτι νῦν τὴν πολεμικὴν ἀνακεφαλαιοῦται πολιτείαν ὥς φησὶ
Λογγῖνος, ἀλλ᾽ ὅτι διὰ τοῦ προπολεμοῦντος, καὶ τοὺς ἐπικούρους περιέλαβε καὶ τοὺς φύλακας. καὶ γάρ,
προπολεμοῦσιν οἱ μέν, ταῖς χερσίν, οἱ δέ, ταῖς γνώμαις. ὥσπερ καὶ παρ᾽ Ἕλλησιν, ἐπολέμει μέν, καὶ ὁ Αἴας,
τὸ ἕρκος τῶν Ἀχαιῶν, ἐπολέμει δὲ καὶ ὁ οὖρος, τῶν Ἀχαιῶν ὁ Νέστωρ. οὗτος μὲν ὡς φύλαξ ταῖς συμβου-
λαῖς τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενος, ἐκεῖνος δὲ ταῖς χερσὶ κατ᾽ αὐτῶν χρώμενος. εἰ μὴ ἄρα καὶ ἰδίως μέ-
μνηται νῦν τῶν προπολεμούντων. ἐπειδὴ βούλεται πολεμικὰς ἱστορῆσαι πράξεις τῆς τοιαύτης πολι-
τείας. Καὶ κατὰ φύσιν δὴ δόντες τὸ καθ᾽ αὑτὸν ἑκάστῳ πρόσφορον ἓν μόνον ἐπιτήδευμα. τούτους οὓς «
πρὸ πάντων ἔδει πολεμεῖν εἴπομεν. Πρῶτον μέν, τὴν λέξιν διχῶς ἀναγνωστέον, ἢ γὰρ ὅτι κατὰ φύ- «

σιν ἔδομεν ἐν ἑκάστῳ τῶν πολιτικῶν ἐπιτήδευμα, ἵνα ἕκαστος οἰκεῖον ἔργον ἔχῃ πράττειν, ἢ ὅτι τὸ κατὰ φύσιν ἑκάστῳ ἐπιτήδευμα, ἐπιτηδεύειν ἔδομεν, ὃ ἑκάστῳ προσήκει κατὰ τὴν παροῦσαν ἐπιτηδειότητα τῆς φύσεως. ἔπειτα, ζητητέον διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Σωκράτης οὕτω διώρισεν, ἢ δι' ἣν εἶπεν αὐτός. ἕκαστον γὰρ ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύεσθαι ὀρθῶς ὑπό τε τοῦ πεφυκότος καὶ τοῦ ἐπιμελῶς ἁπτομένου τῆς ἐπιτηδεύσεως. οὔτε γὰρ ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἐπιτηδειότητος στερομένη τέλειόν τι δύναται κατορθοῦν, οὔτε ἡ δεξιότης χωρὶς ἐπιμελείας, εἰς ἐνέργειαν πρόεισιν. ἐξ ἀμφοτέρων οὖν τὸ τέλος. ἀλλ' εἰ τοῦτο, πλείω μέν τις ἐπιτηδεύων ἔργα, πρὸς πάντα ὁμοίως πεφυκέναι, ἢ πάντων ὁμοίως ἐπιμελεῖσθαι, οὐκ ἂν εἴη δυνατός, μεριζόμενος τῇ περὶ τὰ πολλὰ σπουδῇ. τούτων δὲ ἠλαττωμένων, ἀνάγκη καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα φαυλότερα φαίνεσθαι τῶν πολιτῶν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ ὀρθόν, ἓν ἑκάστῳ διανεμητέον ἐπιτήδευμα τῶν πολιτῶν πρὸς ὃ πέφυκε, καὶ ἐπιτακτέον πρὸς ἓν τὴν ἐπιμέλειαν συντείνειν πᾶσαν. τὸν γὰρ πεφυκότα μὲν πρὸς τόνδε τὸν βίον δεξιῶς, μετιόντα δὲ τὸ κατὰ φύσιν ἐπιμελῶς, τό, γε εἰκὸς ἄριστον γενέσθαι πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔργον. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀνθρωπίνων πολιτειῶν, τὴν τοιαύτην διαίρεσιν θεωρῆσαι ῥᾴδιον. μεριστὴ γὰρ ἡμῶν ἡ φύσις. ἐπὶ δὲ τῶν θεῶν, πῶς ἀληθὲς τοῦτο; πανδύναμον γὰρ καὶ παντέλειον τὸ θεῖον. ἢ καὶ ἐπὶ τῶν θεῶν ῥητέον ὅτι πάντα μὲν ἐν πᾶσιν, ἕκαστος δὲ κατὰ τὴν ἰδιότητα τὴν ἑαυτοῦ, πάντα ἐστὶ καὶ πάντων ἔχει τὴν αἰτίαν, ὁ μέν, ἡλιακῶς, ὁ δέ, ἑρμαικῶς. ἀρξαμένη γὰρ ἀπὸ τῶν θείων ἑνάδων ἡ ἰδιότης, φοιτᾷ καὶ διὰ τῶν νοερῶν οὐσιῶν, καὶ διὰ τῶν ψυχῶν τῶν θείων, καὶ διὰ τῶν σωμάτων αὐτῶν. καὶ διὰ τοῦτο, καὶ τούτων, τὰ μέν, δημιουργικῆς δυνάμεως, τὰ δέ, γονίμου, τὰ δέ, συνεκτικῆς, τὰ δέ, διακριτικῆς μετείληφε. καὶ οὕτως ἐνεργεῖ περὶ τὴν γένεσιν. ἐν μὲν οὖν αὐτοῖς τοῖς θείοις, ἡ ἰδιότης προϋπάρχει, τὰς ἑνάδας κατὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν ἐκεῖ καὶ τὴν δυάδα τὴν θείαν ἀφορίζουσα. ἐν δὲ τοῖς νοῖς ἑτερότης διακρίνουσα τά, τε ὅλα καὶ τὰ μέρη, τάς, τε νοερὰς δυνάμεις διανέμουσα, καὶ ἄλλην ἄλλῳ τὴν ἰδίαν παρεχομένη τάξιν, δι' ἣν οὐ συγχεῖται τῶν νόων ἡ καθαρότης. ἐν δὲ ταῖς ψυχαῖς, πρόοδος, καὶ διαίρεσις, ἄλλων κατ' ἄλλην ζωήν, αἱ μὲν θείαν, αἱ δέ, ἀγγελικήν, αἱ δέ, δαιμονίαν, αἱ δέ, ἀλλοίαν ὕπαρξιν ἔλαχον. ἐν δὲ τοῖς σώμασι, διάστασις, ἄλλας ἄλλοις ἐμποιοῦσα δυνάμεις. καὶ γὰρ ἐν τούτοις εἰσὶν ἔσχαται τῶν νοητῶν ἐμφάσεις, καθ' ἃς τοδὶ μὲν τοῦδε, ποιητικόν, ἄλλο δέ, ἄλλου. καὶ τοδὶ μέν, τῷδε συμπαθές, ἄλλο δὲ πρὸς ἄλλο τὴν συμπάθειαν ἔχει ταύτην. ὡς οὖν ἐν τῷ παντὶ τοῦτο ἕκαστον ποιεῖ κατὰ φύσιν ἐφ' ὃ τέτακται παρὰ τῆς δημιουργίας, οὕτω καὶ τῇ πόλει διῄρηται, τὰ ἑκάστων ἐπιτηδεύματα, καὶ πρὸς ὃ πέφυκεν ἕκαστος ἐπὶ τοῦτο τέτακται. τίνα οὖν τὰ ἔργα τῶν προπολεμούντων, αὐτὸς ἑξῆς διασαφεῖ λέγων. Ὡς ἄρα αὐτοὺς δέοι φύλακας εἶναι μόνους τῆς πόλεως, εἴ τέ τις ἔξωθεν, ἢ καὶ τῶν ἔνδοθεν ἴοι κακουργήσων. δικάζοντας μὲν πρᾴως τοῖς ἀρχομένοις ὑπ' αὐτῶν, καὶ φύσει φίλοις οὖσι, χαλεποὺς δὲ ἐν ταῖς μάχαις τοῖς ἐντυγχάνουσι τῶν †ἀνθρώπων γιγνομένους. Ἐν οἷς βούλεται τοὺς φύλακας καὶ ἐπικούρους, δικαστὰς μὲν εἶναι τῶν ἔνδον εἴ τις κακουργοίη τὴν πόλιν, ἀγωνιστὰς δὲ πρὸς τοὺς ἔξω, τρόπον μὲν ἄλλον τοὺς ἐπικούρους, τρόπον δὲ ἄλλον τοὺς φύλακας ὡς εἴρηται πρότερον. τὸ δὲ εἶναι φύλακας μόνον, οὐκ ἔστι τῆς δυνάμεως ἐλάττωσις. οὐδὲ γὰρ ὅταν ἐπὶ τοῦ πρώτου λέγωμεν ὅτι ἓν μόνον ἐστίν, ἐλαττοῦμεν αὐτό, καὶ εἰς στενὸν κομιδῇ κατακλείομεν. οὐ δὲ γὰρ τὸ ἄριστον ἔχον μόνον, ἠλάττωται κατὰ τοῦτο. πᾶσα δὲ τοὐναντίον τῷ τοιούτῳ πρόσθεσις, ἐλάττωσίς ἐστιν. ὥς τε τὸ μὴ μόνον ἐπὶ τοιούτῳ τῷ ἐξ ἀρχῆς ἐλαττοῖς. ταῦτα μὲν δή, τοιαῦτα. πάλιν δὲ ὅπως ἐν τοῖς ὅλοις θεασώμεθα τὰ νῦν λεγόμενα, σκοπεῖν χρή. τί γὰρ ἔξωθεν ἐν τῷ παντί, πῶς δὲ οὐ πάντα περιέχει τὸ πᾶν; ἢ τὸ κακόν, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, διχῶς ὑφέστηκεν, ἔν τε ψυχαῖς καὶ ἐν σώμασι. καὶ δεῖ τοὺς ἀναιροῦντας τὴν πλημμέλειαν καὶ ἀταξίαν ἐκ τοῦ παντός, τὴν μὲν δίκην, ἐπὶ τὰς ψυχὰς διατείνειν καὶ τὸ μέτρον, ἀνταγωνίζεσθαι δέ, πρὸς τὸ ἄστατον τῆς ὕλης. αἱ μὲν γάρ, φύσει τῷ νοητῷ προσήκουσι, διὸ καὶ λέγοιντο ἂν ἔνδοθεν καὶ ἐκ τοῦ παντὸς εἶναι τοῦ νοητοῦ πλάτους, τὰ δ' ἔνυλα ὄντα καὶ πόρρω τῶν θεῶν, ὀθνεῖά πως ἐστὶ καὶ ξένα, καὶ ἔξωθεν. διὸ καὶ ἐκείναις μὲν ὡς φύσει φίλαις, οἱ τῆς δίκης ἀποπληρωταὶ χρῶνται πρᾴως. χαλεποὶ δέ εἰσι τοῖς τῶν σωμάτων πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως φερομένοις, ὡς ἀσύμμετροι πρὸς αὐτά, καὶ ὡς ἄρδην ἀφανίζοντες αὐτῶν τὴν ἀταξίαν, καὶ ἀποκόπτοντες τὴν ὑλικὴν πλεονεξίαν, τὰ τέρατα. τὰ μὲν γάρ, οὐ δὲ ὑπομένει τὸν τοιοῦτον κόσμον, ἀλλ' εὐθὺς εἰς τὸ μὴ ὂν οἴχεται φερόμενα. τὰ δέ, πλημμελῶς κινηθέντα, καταστέλλεται ὑπὸ τῆς ἐν τῷ παντὶ δίκης καὶ τῶν τῆς τάξεως φρουρητικῶν δυνάμεων τῆς ἀνταγωνίστου ῥώμης. διὸ καὶ νῦν εἶπε τοῖς ἐντυγχάνουσιν εἶναι τοὺς προπολεμοῦντας τῆς πόλεως χαλεπούς. εἰσὶ γὰρ οἳ καὶ τὴν θέαν οὐκ ἂν ἐνέγκοιεν αὐτῶν. ὅλως δὲ καὶ περὶ αὐτὰς τὰς ψυχὰς εἰσὶ καὶ ἀναγωγοὶ δυνάμεις καὶ καθαρτικαί, κρίσεώς τε ἔφοροι καὶ δίκης. καὶ δῆλον ὡς αἱ μέν, τοῖς φύλαξιν ἀνάλογον, αἱ δέ, τοῖς ἐπικούροις. καὶ περὶ τὰ σώματα, αἱ μέν εἰσι συνεκτικαὶ δυνάμεις, αἱ δέ, διαλυτικαί. καὶ δῆλον ὡς αἱ μέν, τοῖς φύλαξιν, αἱ δέ, τοῖς προπολεμοῦσιν ἀνάλογον. τὰ γὰρ μηκέτι μένειν ἐν οἰκείᾳ τάξει δυνάμενα, πρὸς τὸ πᾶν ἀναπλοῦσιν, ἵνα πάντα ᾖ τεταγμένα, καὶ μηδὲν ἀόριστον ἢ πλημμελές. εἰ δὲ ἀποβλέψειας, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τῶν ὅλων δημιουργόν, καὶ τὸ ἄτρεπτον τῶν νοῶν καὶ ἀμείλικτον, οὓς καὶ ἡ ἔνθεος ποίησις φύλακας ὠνόμασε τοῦ Διός, ἔχοις ἂν καὶ τὴν ἐν τῷ πατρὶ τῶν διττῶν τούτων γενῶν προϋπάρχου

σαν

σαν αἰτίαν. διὰ μὲν γὰρ τὸ ὄν, τὸ δημιουργικὸν πάντα κεκόσμηται, διὰ δὲ τὴν ἄτρεπτον ἐν αὐτῷ φρουρὰν, μένει πᾶσα ἡ διακόσμησις αἰώνιος, πάσης ἀταξίας, ἄρδην ἀφανιζομένης. ἴδοις δ' ἂν ἐκεῖ καὶ τὴν δίκην τὴν μετὰ τοῦ διὸς τὰ πάντα κατευθύνουσαν. ἕπεται γὰρ αὐτῷ τοῦ θείου νόμου τιμωρὸς καὶ τὴν ἐνόπλιον τάξιν μεθ' ἧς διατάττει τὸ πᾶν, ὥσπερ λέγουσιν οἱ τὰς τιτανομαχίας τε καὶ γιγαντομαχίας ἀναγράψαντες. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, καὶ εἰς αὖθις. τὸ δὲ ἔξωθεν καὶ ἔνδοθεν, δύναιτο ἄν τις καὶ οὑτωσὶ νοεῖν. ἡ πλημμελὴς καὶ ἄτακτος τῶν σωμάτων ῥοὴ, ποτὲ μὲν γίγνεται παρὰ τὴν ἀδυναμίαν τῶν λόγων, ποτὲ δὲ παρὰ τὴν πλεονεξίαν τῆς ὕλης. εἰσὶ δὲ οἱ μὲν λόγοι τοῖς ποιητικοῖς αἰτίοις, οἰκεῖοι, ἡ δὲ ὕλη, διὰ τὴν ἑαυτῆς ἀοριστίαν, καὶ τὸ πόῤῥω τῆς ὑφέσεως, ξένη τῶν κοσμούντων αὐτήν. οὐκοῦν ἡ ἀνανταγώνιστος ῥώμη τῶν θεῶν καὶ ἡ ἄτρεπτος καὶ ἡ τῆς δημιουργίας φρουρὰ παντοίως ἀναιροῦσα τὴν πλημμέλειαν, ἀνανεοῖ μὲν τοὺς λόγους καὶ παραμυθεῖται τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν. καταγωνίζεται δὲ τὴν πλεονεξίαν τῆς ὕλης. οὐχ ὅτι ἀνθίσταται τοῖς θεοῖς τοῖς παράγουσιν αὐτὴν, ἀλλ' ὅτι διὰ τὴν ἀοριστίαν φεύγουσα τὸν κόσμον, κρατεῖται τοῖς εἴδεσι διὰ τὴν δημιουργικὴν φρουρὰν, πρὸς ἣν οὐδ' ἓν ἀνθίστασθαι δυνατόν. πάντα δὲ ἐστὶν κατήκοα δεῖ πρὸς αὐτὴν, ὅπως ἂν ἀεὶ διαμένοι, τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πάντα, καὶ ἡ πραγμάτων ὁ δημιουργὸς ἀϊδίων πατήρ. ἅτε ἀκίνητος ὢν, καὶ ἐν αἰῶνι χωριστῶς ἱδρυμένος. Φύσιν γὰρ οἶμαί τινα φυλάκων τῆς ψυχῆς ἐλέγομεν. ἅμα μὲν θυμοειδῆ, ἅμα δὲ φιλόσοφον δεῖν εἶναι διαφερόντως, ἵνα πρὸς ἑκατέρας δύναιντο πρᾶοι καὶ χαλεποὶ γίγνεσθαι. Τὸ φιλόσοφον καὶ τὸ θυμοειδὲς ἀμφότερα περιέχει τὰ γένη τό, τε ἐπικουρικὸν, καὶ τὸ λεγόμενον ἰδίως φυλακικὸν, ὥσπερ καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν, ἐφαρμόσει τῷ τρίτῳ τῷ λεγομένῳ θητικῷ. διότι γὰρ τὴν ἄνω πόλιν ἀντιδιεῖλε πρὸς τὴν κάτω τοῖς διττοῖς ὀνόμασι τούτοις, τὰς διαφορὰς τῶν ἐν αὐτῇ τάξεων ἐδήλωσεν, ὡς εἴ τις εἰς οὐρανὸν καὶ γένεσιν τὸν κόσμον διελόμενος, ἔλεγον ἐν τῷ οὐρανῷ δαιμονίας τε εἶναι τάξεις καὶ θείας. ἀμφοτέρας μὲν φυλακτικὰς τῆς γενέσεως καὶ τοῦ παντὸς ἐκάλει. τὸ γὰρ πᾶν, φρουρεῖται μὲν καὶ ὑπὸ θεῶν, φρουρεῖται δὲ, καὶ ὑπὸ δαιμόνων. ὑπ' ἐκείνων μὲν, ὁλικῶς καὶ ἑνιαίως, καὶ ἐξῃρημένως. ὑπὸ τούτων δὲ, μερικῶς καὶ πεπληθυσμένως, καὶ προσεχέστερον τοῖς ὑπ' αὐτῶν φρουρουμένοις. περὶ γὰρ ἕκαστον θεὸν, πλῆθος τέτακται δαιμόνων μεριζόμενον αὐτοῦ τὴν μίαν καὶ ὅλην πρόνοιαν. προσήκει δὴ οὖν τὸ μὲν φιλόσοφον θεοῖς, καθόσον ἥνωνται πρὸς τὸ νοητὸν, καὶ καθόσον πεπλήρωνται τοῦ ὄντος. τὸ δὲ θυμοειδὲς, τοῖς δαίμοσι, καθόσον ἀναστέλλουσι πᾶσαν πλημμέλειαν ἐκ τοῦ παντὸς, καὶ καθόσον σωτῆρές εἰσι τῶν θείων νόμων, καὶ τῶν τῆς ἀδραστείας θεσμῶν. διὰ δὲ ταύτας τὰς αἰτίας, πρᾶοι μέν εἰσι τοῖς οἰκείοις, ἐμμελῶς αὐτῶν παραμυθούμενοι τὴν ἀσθένειαν ὡς φύσει συγγενῶν, χαλεποὶ δὲ τοῖς ἔξωθεν ὡς ἐξῃρημένως, καὶ κατ' ἄκραν ὑπερβολὴν ἀφανίζοντες αὐτῶν τὴν ἀοριστίαν. Τί δὲ τροφὴν, ἆρ' οὐ γυμναστικῇ καὶ μουσικῇ, μαθήμασί τε ὅσα προσήκει τούτοις ἐν ἅπασι τετράφθαι; Οἱ μὲν εἰρημένοι λόγοι, τύποι τινὲς ἦσαν ἐπὶ πάντα κοινοὶ διατείνοντες κατὰ τὴν δημιουργικὴν διακλήρωσιν, καὶ τὴν ἑτερότητα τὴν θείαν, διορίζοντες τὰ προσήκοντα ἐπιτηδεύματα ἑκάστοις, καὶ διανέμοντες τὰς δυνάμεις, οἰκείως τοῖς ὑποδεχομένοις. ἐντεῦθεν δὲ λοιπὸν ὑφαίνεται τῶν πολιτῶν ὁ βίος, διὰ τροφῆς καὶ ἐπιτηδευμάτων καὶ κοινωνίας καὶ παιδοποιίας, προϊὼν εἰς τέλος ἀπ' ἀρχῆς δεόντως. τίς οὖν ἡ τροφὴ καὶ πῶς εἴκασται πρὸς τὸ πᾶν; ὅτι μὲν γὰρ ἐν τῇ πόλει παιδεία τίς ἐστι τῆς ψυχῆς. τὸ μὲν ἄλογον ῥυθμίζουσα διὰ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς. τῆς μὲν, χαλώσης τοῦ θυμοῦ τὸν τόνον, τῆς δὲ, ἐγειρούσης τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ὥσπερ ἐμμελῆ καὶ σύμμετρον αὐτὴν πρὸς τὸν θυμὸν ἀποτελούσης, ἄγαν ἐκλελυμένην, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸ ἔνυλον κατάβασιν, ἀζωίας ἀναπλησθεῖσαν ἐκεῖθεν. τὸν δὲ λόγον, διὰ τῶν μαθημάτων τῶν ἐχόντων ἑλκόν τι, καὶ ἀναμνηστικὸν τοῦ ὄντος, καὶ τῶν ἀναγόντων τὸ ἐν ἡμῖν νοερὸν ἐπὶ αὐτὸ τὸ φανότατον τοῦ ὄντος, δῆλόν ἐστι τοῖς μὴ πάντη τῶν ἐκεῖ διατεταγμένων ἐν λήθῃ γεγενημένοις. τίς δὲ ἡ ἐν τῷ παντὶ τροφὴ, καὶ τίς ἡ γυμναστικὴ καὶ μουσικὴ, καὶ τίνα τὰ μαθήματα τῶν τοῦ παντὸς φυλάκων, ἡμέτερον ἤδη ζητεῖν. τάχ' οὖν εἰ λέγοιμεν τροφὴν μὲν, τὴν τελειότητα, τὴν ἀποπληροῦσαν ἕκαστον τῶν αὐτῷ προσηκόντων ἀγαθῶν, καὶ αὐτάρκη ποιοῦσαν κατά τε τὰς νοήσεις καὶ τὰς προνοίας. μουσικὴν δὲ καὶ γυμναστικὴν, τὴν μὲν, ἐναρμονίως ἀποτελοῦσαν τὰς ζωὰς, τὴν δὲ, ἔῤῥυθμον καὶ ἐμμελῆ τὴν θείαν κίνησιν ἀπεργαζομένην ἀεὶ τὸ αὐτὸ τηροῦσαν εἶδος καὶ τὴν αὐτὴν ἕξιν ἄτρεπτον τῶν θείων ὀχημάτων. διὰ ταῦτα γὰρ δὴ, καὶ Σειρῆνας ἀλλαχοῦ προσεῖπε τὰς θείας ψυχὰς, καὶ ἔῤῥυθμον τὴν οὐρανίαν ἀπεφήνατο κίνησιν. γυμναστικὴ μὲν γὰρ ἐν ἐκείνοις. ἰατρικὴ δὲ, ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην τοῖς καὶ τὸ παρὰ φύσιν ἐπιδεχομένοις. τάχ' οὖν εἰ ταῦτα λέγοιμεν, ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν. ἄνωθεν γὰρ ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐφήκουσι δυνάμεις ἐφ' ὅλον τὸν οὐρανὸν, ἁρμονίαν τε ἐπιλάμπουσαι ταῖς ζωαῖς τὴν ἀρίστην, καὶ ἄτρεπτον ῥώμην τοῖς ὀχήμασιν αὐτῶν. ἐπεὶ καὶ τὰ μαθήματα, νοήσεις εἰσὶ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν οὐρανίων καθ' ἃς ἀνατρέχουσιν ἐπὶ τὸ νοητὸν ἑπόμεναι τῷ μεγάλῳ Διῒ, καὶ θεώμεναι τόν τε ἑνιαῖον ἀριθμὸν, καὶ τὸν ὡς ἀληθῶς οὐρανὸν, καὶ τὸ νοερὸν σχῆμα. διὸ δὴ ἀριθμητικὸν ἂν εἴποις ἐν αὐταῖς, τὴν ἀληθεστάτην, καὶ ἀστρονομίαν, καὶ γεωμετρίαν. καὶ γὰρ τὸ αὐτοτάχος, ὁρῶσι, καὶ τὴν αὐτοβραδυτῆτα, τὰ παραδείγματα τῶν κατ' οὐρανὸν περιόδων, καὶ ὅλως τὴν πρωτουργὸν καὶ νοερὰν περιφορὰν, καὶ τὸν θεῖον ἀριθμὸν, καὶ τὰ σχήματα τὰ νοερὰ, καὶ πρό γε τούτων, τὴν διαλεκτικήν. καθ'

ἣν τὸ νοητὸν ἅπαν νοοῦσι καὶ ἑνίζονται πρὸς τὴν μίαν τῶν ἑνάδων ἁπασῶν αἰτίαν καὶ εἰ δεῖ συνελόντα λέγειν, διὰ μὲν τῶν τοιούτων μαθημάτων, ἐνεργοῦσι περὶ τὰ πρῶτα, διὰ δὲ τῆς γυμναστικῆς ἀχράντως προΐστανται τῶν δευτέρων, διὰ δὲ τῆς μουσικῆς, ἐναρμονίως τὸν σύνδεσμον ἔχουσι τῶν ὅλων.

Τοὺς δέ γε οὕτω τραφέντας, ἐλέχθη που μήτε χρυσὸν, μήτε ἄργυρον, μήτε ἄλλο ποτὲ κτῆμα αὐτῶν ἴδιον νομίζειν.

ἃ μὲν ἐπὶ τῆς εὐνομωτάτης πόλεως προστέτακται, δήλην ἔχει τὴν αἰτίαν, τὸ εἰρῆσθαι πρὸς τοῦ Σωκράτους ἐν ἐκείνοις, πῶς δὲ εἰς τὸν οὐρανὸν ταῦτα μετοίσομεν; ἢ κατιδόντες δι᾽ ἣν αἰτίαν ἄνθρωποι χρυσὸν καὶ ἄργυρον διώκουσι, καὶ τί ποτ᾽ ἐννοοῦντες, ἐρῶσι τὸν ἔρωτα τοῦτον ἀπέραντον; δῆλον δὴ ὅτι τὰς ἑαυτῶν χρείας ἐκ παντὸς θεραπεύειν ἐθέλοντες, καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἑαυτοῖς ἐκπορίζειν ἐπιθυμοῦντες. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ τὸν πολυήρατον πλοῦτον ἐκπλήττονται. τοῖς γοῦν πλουσίοις, πολλά φησι τὰ παραμύθια εἶναι κατὰ τὸν Κέφαλον. εἰ δὴ ταῦτα οὕτως ἔχοντά ἐστιν, ἡ τῶν οὐρανίων θεῶν τελειότης αὐτάρκης οὖσα, καὶ πρὸς τὸ καλὸν ἐστραμμένη καὶ τὸ ἀγαθὸν, οὐδὲν δεῖται τῆς ἐπεισάκτου ταύτης καὶ φαινομένης αὐταρκείας, οὐδὲ εἰς χρείαν βλέπει, καὶ τὰς χρείας στοχάζεται. πόρρω δὲ ἁπάσης ἐνδείας ἱδρυμένη καὶ τῆς ὑλικῆς ἀνάγκης, καὶ πλήρης οὖσα τῶν ἀγαθῶν, τὴν ἡγεμονικὴν ἔχει τάξιν ἐν τῷ παντί. καὶ μὴν τὸ μεριστὸν καὶ διῃρημένον ἀγαθὸν, οὐ προσίεται. τὸ δὲ κοινὸν τὸ ἐπὶ τὰ ὅλα διατεῖναι τὸ ἀμέριστον προβέβληται, καὶ κατὰ τοῦτο χαρακτηρίζεται διαφερόντως· ἐφαρμόσει ἄρα τὸ τούτοις, τὸ μὴ χρυσὸν μήτε ἄργυρον, μήτε ἄλλο κτῆμα μηδὲν νομίζειν ἴδιον αὐτῶν. εἰ δὲ βούλει, καὶ τοῦτον λεγέσθω τὸν τρόπον. φυσικὸς ὁ χρυσὸς καὶ ἄργυρος, τὸ ἕκαστα τῶν μετάλλων, ὥσπερ τὸ τῶν ἄλλων ἀπὸ τῶν οὐρανίων ἐν γῇ φύεται θεῶν, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀπορροίας. λέγεται γοῦν ἡλίου μὲν ὁ χρυσός, σελήνης δὲ ὁ ἄργυρος, κρόνου δὲ, μόλιβδος, καὶ ἄρεος ὁ σίδηρος. ταῦτα δὴ οὖν γεννᾶται μὲν ἐκεῖθεν. ὑφίσταται δὲ ἐν γῇ, καὶ οὐκ ἐν ἐκείνοις τοῖς τὰς ἀπορροίας ἀφιεῖσιν. οὐδὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἐνύλων ἐκεῖνα εἰσδέχεται, καὶ ἔστι πάντα μὲν, ἐκ πάντων, ἐπικρατεῖ δὲ ὅμως ἄλλη ἐν ἄλλοις ἰδιότης, οἷς μὲν, κρόνιος, οἷς δὲ, ἡλιακός. πρὸς ἣν καὶ ἀπιδόντες οἱ τούτων φιλοθεάμονες, τὸ μὲν, εἰς τήνδε, τὸ δὲ, εἰς ἄλλην δύναμιν ἀναπέμπουσιν. οὔτ᾽ οὖν ἴδια ταῦτα τῶν θεῶν ἐστιν, ἀλλὰ κοινά. πάντων γάρ ἐστιν ἔκγονα, οὔτε ἐν ἐκείνοις ἐστίν. οὐ γὰρ δεῖται αὐτῶν τὰ τοιοῦτα, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐξ αὐτῶν ἀπορροίας, ἐνταῦθα συμπήγνυται. διατί οὖν παρ᾽ ἀνθρώποις μεριστῶς ταῦτα σπουδάζεται. διότι ζωὴν ἔχουσιν ἔνυλον, καὶ πρὸς τὸ μερικὸν ἀποτείνονται τοῦ ὅλου ἀποστάντες. διὰ γὰρ τοῦτο τὸ ἐμὸν καὶ οὐκ ἐμὸν, πολὺ παρ᾽ αὐτοῖς. ἔνωσις δὲ τὸ κοινωνία ζωῆς, ἐκλέλοιπεν.

Ἀλλ᾽ ὡς ἐπικούρους μισθὸν λαμβάνοντας τῆς φυλακῆς παρὰ τῶν σωζομένων ὑπ᾽ αὐτῶν, ὅσος σώφροσι μέτριος. ἀναλίσκειν τε δὴ κοινῇ, καὶ συνδιαιτωμένους μετ᾽ ἀλλήλων, ζῆν, ἐπιμέλειαν ἔχοντας ἀρετῆς διὰ παντὸς, τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων σχολὴν ἄγοντας.

Ἐν μὲν ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς, δόσιν καὶ ἀντίδοσιν εἶναι, καὶ μισθὸν τῆς εὐποιίας, οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστόν. εὖ γὰρ δὴ τοῦτο, καὶ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις εἴρηκεν. ὅτι σκοπὸς ἡμῖν, εὐδαίμονα ποιῆσαι τὴν πόλιν ὅλην. ἀλλ᾽ οὐχ ἕν τι τῆς πόλεως γένος, οἷον τὸ φυλακικόν. εἰ δὲ τοῦτο ὀρθὸν, δέοι ἂν τοὺς μὲν, προνοίᾳ καὶ φρονήσει τὴν πόλιν σώζειν, τοὺς δὲ, ὑπουργίᾳ καὶ θητείᾳ τὰς τοῦ βίου χρείας ἀποπληροῦν τοῖς σωτῆρσι τῆς πολιτείας. ὥσπερ καὶ ἡ ἐν ἡμῖν φύσις, πλάττουσα καὶ συνέχουσα τὸ ὄργανον, γαλήνην παρασκευάζει πρὸς τὰς αὐτῷ πρεπούσας ἐνεργείας. ἐν δὲ γε τῷ κόσμῳ, ποίαν ἀντίδοσιν, ἢ ποῖον δή τινα μισθὸν εἰς τοὺς ἐν οὐρανῷ θεοὺς ἀπὸ τῶν θνητῶν ὁ λόγος ἐρεῖ γίνεσθαι, μή ποτε γὰρ ἴδια ταῦτα τῆς ἀνθρωπίνης ἐστὶν ἀσθενείας μὴ ἐχούσης αὔταρκες, θεὸς δὲ πᾶς, αὐτάρκης καὶ πρὸς τὸ αὐταρκεῖ. διὰ τὸ μετὰ τῆς αὐταρκείας ὑπερπλῆρες, πληρῶν μὲν, τὰ δεύτερα τῶν ἀγαθῶν, εἰσδεχόμενος δὲ, οὐδὲν ἀπ᾽ αὐτῶν; ἢ καὶ εἰ μηδὲν εἰσδέχοιτο τὸ θεῖον, ἅτε ἱκανὸν καὶ ἀνενδεὲς, ὅμως, μισθούς τινας παρ᾽ ἡμῶν ἀπαιτεῖ, καὶ ἀμοιβὰς τῆς εὐποιίας τὴν ὁμολογίαν τῆς χάριτος, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην δι᾽ ἣν ἐπιστρεφόμεθα εἰς αὐτοὺς, καὶ πληρούμεθα μειζόνων ἀγαθῶν. ἀγαθὸν γὰρ ὂν, πάντα βούλεται εἰς αὐτὸ βλέπειν, καὶ μεμνῆσθαι, ὅτι παρ᾽ αὐτοῦ πάντα καὶ δι᾽ αὐτό. τοῦτο γὰρ σώζει καὶ τὰ μετ᾽ αὐτό, τὸ πρὸς τὴν θείαν αἰτίαν ἕκαστον ἀναρτᾶν. ἀλλ᾽ εἰ ταῦτα τοῦτον τὸν τρόπον ἑρμηνεύοιμεν, εἰς ἐπιστροφὰς καὶ ὁμολογίας χάριτος τοὺς μισθοὺς ἀναπέμποντες, πῶς ἔτι συνάγεται ἡμῖν τὸ συνδιαιτᾶσθαι κοινῇ τοὺς θεοὺς, καὶ ἀναλίσκειν τὸν τοιοῦτον μισθόν; βέλτιον οὖν τὸν μὲν μισθὸν, φυσικώτερον ἀκούειν. ἐπειδὴ γὰρ ἀπόρροιαι μὲν ἥκουσιν εἰς τὸν θνητὸν τόπον ἐκεῖθεν, ἀναθυμιάσεις δ᾽ ἐκεῖθεν κινοῦνται, καὶ διὰ τούτων ἡ περὶ τὰ θνητὰ δημιουργία συντελεῖται τῶν θεῶν, τὰς τοιαύτας μεταβολὰς τῶν γηίνων καὶ μεταβάσεις, μισθὸν προσεῖπεν ἀπὸ τῆς ὅλης τῆς τῷ οὐρανῷ τελούμενον, ἵνα ἀνέκλειπτος ἡ γένεσις ᾖ. τὴν δὲ κοινὴν δίαιταν τὴν μίαν σύμπνοιαν τῆς θείας δημιουργίας, καὶ τὴν ὁμονοητικὴν τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν προμήθειαν, δι᾽ ἣν ἀναλίσκεται μὲν ἅπαν τὸ ἐκ γῆς μεταβάλλον, ποικίλως δὲ ἡ γένεσις ἐξαλλάττεται διὰ τῆς χορείας τῶν οὐρανίων.

Εἰς ἃ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος βλέπων, ἐρεῖ τὸν ὅλον κόσμον ἑαυτῷ φίλον εἶναι, καὶ γνώριμον δι᾽ ἀρετὴν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν, ἑαυτῷ παρέχεσθαι τροφήν. πάντα εἰς ἑαυτὸν δρῶντα καὶ πάσχοντα ὑφ᾽ ἑαυτοῦ.

Τί οὖν τὸ τέλος τῆς μιᾶς ταύτης καὶ κοινῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν; ἀρετή φησιν αὐτός, ἀρετὴ, ἡ θεία δηλαδή. παρὰ γὰρ θεοῖς, ἡ ἀρετὴ πρῶτον, εἶτ᾽ ἀπ᾽ ἐκείνων, καὶ εἰς τὰ κρείττονα γένη καὶ εἰς ἡμᾶς κάτεισι μοῖρά τις αὐτῆς. κατ᾽ αὐτὴν οὖν ζῶντες οἱ τοῦ κόσμου φύλακες, τὸ ἀπὸ πάντων τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἄγοντες σχολήν. οὐ γὰρ εἰς χρείας ὁρῶσιν,

οὐδὲ εἰς

οὐδὲ εἰς τὸ ἔξω βλέπουσιν. πάντα γὰρ ἐστὶν ἔνδον αὐτῶν, σώζουσί τε πάντα, καὶ πληροῦσι τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν, ὑπουργοῦντες καὶ συνεργοῦντες τῷ ἑνὶ πατρὶ καὶ δημιουργῷ τῶν ὅλων. ἐπειδὴ δὲ καὶ ταῖς μεταβολαῖς τῆς γῆς αὐτοὶ μέτρον ἀφορίζουσιν, οὐκ ἐξιστάμενοι ἑαυτῶν, ἀλλὰ πρὸς ἑαυτοὺς ἐστραμμένοι καὶ ἐν αὐτοῖς ὄντες, διὰ τοῦτο καὶ τὸν μισθὸν σώφροσι μέτριον προσείρηκε. σωφρονοῦντες γὰρ τὸ ἑαυτῶν εἶναι καὶ τὰ δεύτερα μετροῦσι τὰς παντοίας αὐτῶν μεταβολὰς ἐν τῇ ἁπλότητι τῆς ἑαυτῶν ζωῆς περιέχοντες. οὕτω μὲν οὖν κατὰ ταύτην τὴν ὁδόν. κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν, τὴν ὁσιότητα φήσομεν καὶ τὴν εἰς θεοὺς ἐπιστροφὴν μάλιστα μέτρον ἔχειν, καὶ τῷ ἀγαθῷ κατέχεσθαι. τοῦτο δὲ ὁρίζεσθαι παρ' αὐτῶν τῶν θεῶν κατὰ τὴν θείαν φρόνησιν, ἑαυτοὺς καὶ τὰ ἄλλα σώζειν δυναμένων. Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ γυναικῶν ἐπεμνήσθημεν, ὡς τὰς φύσεις τοῖς ἀνδράσι παραπλησίας εἶναι συναρμοστέον, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα πάντα κοινὰ κατά τε πόλεμον, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην δίαιταν δοτέον πάσαις. Τὸ κοινὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν Πλάτωνι μὲν εἰκότως ἤρεσεν εἶδος ἓν ἀποφαινομένῳ τὸ ἀνθρώπειον, ἀλλ' οὐχ ἕτερον μὲν τὸ ἄρρεν, ἕτερον δὲ τὸ θῆλυ τιθεμένῳ. τὰ γὰρ ἑτέραν ἔχοντα τὴν τελειότητα κατ' εἶδος, τῷ εἴδει ἕτερά ἐστι. τὰ δὲ τῷ εἴδει ταὐτά, καὶ τὴν τελειότητα μίαν ἔχει καὶ τὴν αὐτήν. ἄλλοις δὲ ἀπέγνωσται, κατ' εἶδος αὖ εἶναι διαφορὰν ἐν τούτοις ὁμολογοῦσι. καίτοι τοῦ Πλάτωνος ἐπιδείξαντος, ὅτι καὶ δυνατὸν τοῦτο καὶ συμφέρον. δυνατὸν μέν, ὅτι καὶ ἡ ἱστορία τοῦτο βεβαιοῖ. φαίνονται γὰρ γυναῖκες εὖ τραφεῖσαι μακρῷ ἀμείνους ἀνδρῶν. συμφέρον δέ, ὅτι ἄμεινον ἀντὶ ἡμίσεων διπλασίους εἶναι τοὺς τὴν ἀρετὴν ἐν τοῖς ἔργοις ἐπιδεικνυμένους. ὡς οὖν φύλακας ἀπετελέσαμεν τοιᾷδε τροφῇ καὶ τοιοῖσδε μαθήμασιν, οὕτω καὶ φυλακίδας ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀποτελέσομεν. καὶ ὡς τοὺς προπολεμοῦντας, οὕτω καὶ τὰς προπολεμούσας. ἵνα δὲ μᾶλλον τὴν τοῦ Πλάτωνος θαυμάσωμεν διάνοιαν, ἐπὶ τὰ ὅλα καὶ τὴν τοῦ παντὸς διακόσμησιν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναπεμπτέον, ὅπου καὶ θαυμαστὴν ὀψόμεθα σύμπνοιαν τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος. ἐν μὲν γὰρ θεοῖς, οὕτω ταῦτα συμπέφυκεν ἀλλήλοις, ὥστε καὶ ἀρρενόθηλυν ἀποκαλεῖσθαι τὸν αὐτόν, καθάπερ ἥλιον καὶ ἑρμῆν, καὶ ἄλλους τινὰς θεούς. ὅπου δὲ καὶ διῄρηται, κοινὰ τὰ ἔργα ἐστὶ τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος τῶν ὁμοταγῶν, πρώτως μέν, ἀπὸ τοῦ ἄρρενος, ὑφειμένως δέ, ἀπὸ τοῦ θήλεος. διὸ καὶ ἐν τοῖς θνητοῖς ἡ φύσις, ἀσθενέστερον ἐν πᾶσιν ἀπέφηνε τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος. πάντα δ' οὖν ἅπερ ἐκ τοῦ ἄρρενος, ταῦτα καὶ τὸ θῆλυ γεννᾷ τῆς ὑφέσεως σωζομένης. ἥτε οὖν ἥρα, συμπρόεισι τῷ διῒ πάντα ἀποτίκτουσα σὺν τῷ πατρί. διὸ καὶ ἰσοτελὴς αὐτῷ προσαγορεύεται, καὶ ἡ ῥέα, τῷ κρόνῳ. πάσης γάρ ἐστι τῆς κρονίας δυνάμεως κόλπος, ἡ θεὸς αὕτη, καὶ ἡ γῆ τῷ οὐρανῷ. πάντων γὰρ ἡ γῆ, μήτηρ, ὧν ὁ οὐρανός, πατήρ. καὶ πρὸ τούτων τῶν στοιχείων ἐὰν τὸ πέρας καὶ ἄπειρον λάβωμεν, ἃ δὴ τῆς ἀρχῆς τάξιν ἔλαβε, πρὸς ταῦτα καὶ αἰτίας εὑρήσομεν καὶ ἐξ ἀμφοῖν πάντα τὰ ὁπωσοῦν εἰς τὸ εἶναι παριόντα γεννώμενα. ἔχεις οὖν καὶ ἐν νοητοῖς καὶ ἐν νοεροῖς καὶ ἐν ὑπερκοσμίοις θεοῖς, τοῦ ἄρρενος πρὸς τὸ θῆλυ συνάρμοσιν. ἴδε δὴ αὐτὰ καὶ ἐν οὐρανῷ. πᾶσα γὰρ ἡ γένεσις, ἔκ τε ἡλίου κυβερνᾶται καὶ σελήνης, μειζόνως δέ, ἀπ' ἐκείνου καὶ πατρικῶς. ἀπὸ δὲ ταύτης, δευτέρως. διὸ καὶ ἐλάττων ἡλίου πρός τινων προσωνόμασθαι. καὶ τοῖς ἐν ἡλίῳ θεοῖς ἄρρεσιν, εἰσὶ καὶ σελήνιοι, καὶ τάξεις ἀνάλογον. ἐν δέ γε τοῖς δαίμοσιν εἰ θεωροίης, πανταχοῦ συνεζευγμένην ὄψει τῶν διττῶν τούτων γενῶν τὴν πρόνοιαν. τοῖς μὲν γὰρ θείοις δαίμοσιν, αἱ θεῖαι δαιμονίδες, ἡνωμένως πάντα ἀποτελοῦσι δευτέρως, ἅπερ ἐκεῖνοι πρώτως, τοῖς δὲ ψυχικοῖς, αἱ ψυχικαί, τοῖς δὲ σωματικοῖς, αἱ σωματικαί, μητέρων ἔχουσαι πρὸς τοὺς ἄρρενας, καὶ δυάδων ὡς πρὸς μονάδας λόγον. πάντα γὰρ ὑφειμένως γεννῶσιν ἅπερ ἐκεῖνοι πατρικῶς καὶ ἡνωμένως παράγουσιν. εἰ τοίνυν ὀρθῶς εἰκάζομεν πρότερον, τοὺς μὲν φύλακας τοῖς θεοῖς τοῖς οὐρανίοις, τοὺς δὲ ἐπικούρους, τοῖς δαίμοσι τοῖς ἐκείνων ὀπαδοῖς, καὶ ὑπουργοῦσιν αὐτῶν ταῖς προνοίαις, εἰκότως ὁ Πλάτων καὶ ἐν τούτοις τοῖς γένεσι, τὴν ὁμοίαν τοῦ ἄρρενος πρὸς τὸ θῆλυ συνάρμοσιν ἀπαιτεῖται, καὶ μεταδίδωσιν ἀμφοῖν, κοινῆς ἀρετῆς καὶ κοινῶν ἐπιτηδευμάτων. ὥσπερ καὶ ἡ φύσις, τὰ γένη ταῦτα συνέδησεν ἀλλήλοις, καὶ μετ' ἀλλήλων ἐποίησεν αὐτὰ τίκτειν. χωρὶς δὲ ἀπὸ θατέρου, θάτερον οὐ διεῖλεν, ἀλλ' ἄγονον χωρισθὲν ἐστὶν ὁπότερον, ἐν οἷς ἐξ ἀμφοῖν ἡ γένεσις. καίτοι πλείων ἐστὶν ἡ διαφορὰ κατὰ τὰ ὄργανα τὰ φυσικὰ τούτων, ἢ κατὰ τὰς ζωάς, ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν ἐκείνοις, κοινὸν τὸ ἔργον αὐτοῖς ἐποίησεν ἡ φύσις, πολλῷ ἄρα μᾶλλον κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τὴν σύμπασαν ζωὴν τὴν κοινωνίαν αὐτῶν πρεσβεύειν ἄξιον. Τί δὲ δὴ τὸ περὶ τῆς παιδοποιίας, ἢ τοῦτο μὲν διὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν λεχθέντων εὐμνημόνευτον. ἕως τοῦ καὶ ταῦτα εὐμνημόνευτα ἦν λέγεις. Εἴ τις ἐπιζητεῖ διατί τὸ ἀηθες εὐμνημόνευτόν ἐστιν, οὐ χαλεπὸν λέγειν, ὅτι μᾶλλον ἡμῶν κινεῖ τὴν φαντασίαν ὡς παράδοξον. καὶ τὸν τύπον ἑαυτοῦ τρανέστερον ἡμῖν ἐντίθησι. καὶ μὴν καὶ τὸ κοινὸν ἐπὶ τῶν γυναικῶν ὅπως λέγεται, ῥᾴδιον ἑπομένως ἀποδιδόναι τῷ Πλάτωνι. βούλεται γὰρ κατὰ τὸν νοῦν τῶν ἀρχόντων, ἐν ἀφωρισμένοις καιροῖς ἐπιτελεῖσθαι τὰς συνέρξεις, μετὰ θυσιῶν καὶ εὐχῶν. καὶ μηδενὸς ἰδίαν εἶναι τὴν συνερχθεῖσαν, ἀλλὰ χωρίζεσθαι μετὰ τὴν σύνερξιν, καὶ οἰκεῖν χωρίς, καὶ πάλιν ἐν ἄλλοις καιροῖς ταύτῃ συντάττεσθαι, ὃν ἂν δοκιμάσωσιν οἱ φύλακες. ἀλλὰ ταῦτα οὕτως δείκνυσιν ὁ λόγος. τὴν δ' εἰς τὴν φύσιν ἀνήκουσαν τούτων θεωρίαν, λέγωμεν ὅπῃ ταῦτα προσήκει τῇ διακοσμήσει τοῦ παντός. καὶ γὰρ ταῦτα πολὺ πρότερον ἐν τοῖς θεοῖς ὑπάρχει διὰ τὴν ἕνωσιν αὐτῶν. ταῦτα γάρ, ἔκγονα πάντων, εἰ καὶ ἄλλα κατ' ἄλλην ἰδιότητα χα-

ρακτηρίζεται, καὶ ἐν πᾶσίν εἰσι πάντες, καὶ πάντες πρὸς πάντας ἥνωνται μετὰ τῆς θεοῖς πρεπούσης ἀμιγοῦς καθαρότητος. εἰς ἣν καὶ ὁ Σωκράτης ὁρῶν, τήν τε κοινωνίαν ἠσπάζετο ταύτην, καὶ τὴν τῶν ἐπιτηδευμάτων καθ' ἓν ἕκαστον διανομὴν ἑκάστῳ κατὰ φύσιν. ἐπεὶ καὶ τὸ μὴ γινώσκειν ἰδίᾳ τὸ ἑαυτοῦ γέννημα, παρὰ τοῖς θεοῖς ἐστι. διὸ κοιναὶ μὲν αὐτοῖς νοήσεις, κοιναὶ δέ εἰσιν αἱ ποιήσεις. τὸ δὲ γεννηθὲν, ἕκαστος ὡς κοινὸν ἁπάντων ὂν, εὐεργετεῖ καὶ σώζει. καὶ μὴν, καὶ τὸ ἀδελφοὺς μὲν νενομίσθαι πάντας τοὺς ὁμοταγεῖς, πατέρας δὲ καὶ προγόνους τοὺς κρείττονας, ἐκγόνους δὲ καὶ παῖδας τοὺς ὑφειμένους, ἀπὸ τῶν θεῶν, καὶ εἰς τήνδε μετενήνεκται τὴν πολιτείαν. ἡ μὲν γὰρ ὁμοιότης τῆς οὐσίας ἡ ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, τὸ ἀδελφὸν τὸ ἐν ἐκείνοις, ἡ δὲ γόνιμος αἰτία, τὸ προγονικὸν, ἡ δὲ ἀπόρροια τῆς οὐσίας, ἡ εἰς δευτέραν προϊοῦσα, καὶ τρίτην ἕδραν, τὸ τῶν ἐκγόνων εἶδος ἐπιδείκνυσιν. ἐπεὶ καὶ τὸ τὴν αὐτὴν ἑτέροις ἢ τὸν αὐτὸν πλείοσι συζεύγνυσθαι, λάβοις ἂν ἐκ τῶν μυστικῶν λόγων, καὶ τῶν ἐν ἀπορρήτοις λεγομένων ἱερῶν γάμων, οἷς καὶ ὁ Πλάτων εἰς δύναμιν ἐξομοιῶν περὶ τοὺς πολίτας καὶ τοὺς τῇδε γάμους, ἱεροὺς γάμους προσηγόρευσε. καὶ μὴν ἐν τοῖς φυσικοῖς λόγοις, καθορᾶν ἔξεστι καὶ τῶν διαφόρων λόγων, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑποδοχὴν γιγνομένην. καὶ τὸν ἕνα λόγον, ἐν πλήθει φανταζόμενον ὑποδοχῶν, καὶ διήκοντα διὰ πλειόνων ὑποκειμένων. ἀνάλογον δέ ἐστι, τὰ μὲν εἴδη τοῖς ἄρρεσιν, αἱ δὲ ὑποδοχαὶ, τοῖς θήλεσι. τί δή ποτ' οὖν τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῷ παντὶ θεωρεῖται. καὶ παράδοξόν ἐστιν ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς, ὅτι φησὶ τῶν ὅλων ἀποτετμημένη μάλιστα, καὶ μερικὴ γέγονεν ἡ ἀνθρωπίνη πᾶσα ψυχή. καὶ διὰ τοῦτο φαίνεται αὐτῇ, τὰ τῆς κοινωνίας ταύτης ἀντεχόμενα δόγματα, πάντως δυσπαραδεκτότατα. εἰ οὖν τις ἀνέλοι τὴν κατάταξιν, καὶ ἑαυτὸν ἐπὶ τὸ ὅλον ἀναγάγοι, πρόσοιτο ἂν τὴν τοιαύτην κοινωνίαν τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς διῃρημένης συμπαθείας ὑπεριδών. καθόσον δὲ ἕκαστος ἡμῶν κατατείνεται περὶ τὸ μέρος καὶ κατακερματίζεται, καὶ τοῦ ὅλου καὶ ἑνὸς ἀπολιμπάνεται, κατὰ τοσοῦτον καὶ πρὸς τὴν τοιαύτην ἀναλλάττεται ζωὴν, ἄχετον οὖσαν σχέσιν καὶ κατάταξιν ἀκατάτακτον, καὶ ἀδιαίρετον διαίρεσιν.

,, Ὅπως δὲ δὴ κατὰ δύναμιν εὐθὺς γίγνοινθ' ὡς ἄριστοι τὰς φύσεις. ἕως
,, τοῦ τύχην ἡγουμένους αἰτίαν τῆς συλλήψεως.

Τὴν ὁμοιότητα καὶ τὴν ταυτότητα καὶ τὴν ἰσότητα τὴν γεωμετρικὴν μετὰ τῆς ἀριθμητικῆς ἐν τῇ ἑαυτῆς πολιτείᾳ διαφερόντως ὁ Πλάτων παρέλαβεν. ἵνα τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν αὐτῆς ὡς ἐν αἰσθητοῖς, ἢ πρὸς τὸ νοητὸν ὡς ἐν ἐπουρανίοις ζωαῖς ἀπεικασίαν τελέως διασώσηται. διὰ γὰρ ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ ἐν τοῖς γάμοις, τῷ ἀρίστῳ, τὴν ἀρίστην διασώζει, καὶ τῷ χείρονι, τὴν ὑφειμένην. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς θεοῖς, τὰ μὲν πρῶτα, τοῖς πρώτοις μᾶλλον, τὰ δὲ δεύτερα, τοῖς δευτέροις συμπέφυκε. καὶ μετὰ τῆς ἑνώσεως, ἔστιν ἡ ἀμιγὴς καθαρότης. ὥς τε καὶ ἐν τοῖς δευτέροις μετὰ θεοὺς γένεσιν, κατὰ τὸν τῶν θεῶν νοῦν ἡ τοιαύτη διανομὴ, κατ' ἀξίαν ἐπιτελεῖται. διὰ τοῦτο τοῖς μὲν θείοις δαίμοσιν, αἱ θεῖαι συντάττονται δαιμονίδες, τοῖς δὲ ψυχικοῖς, αἱ ψυχικαὶ, τοῖς δὲ προσύλοις, αἱ πρόσυλοι. καὶ πανταχοῦ τὸ ἀνάλογον ἐν τάξει πρόεισιν ἄχρι τῶν ἐσχάτων. ἐπεὶ καὶ τὸ λάθρα μηχανᾶσθαι τοὺς ἄρχοντας τοῦτο, τὴν ἐν ἀφανεῖ παρὰ τοῖς θεοῖς οὖσαν τῆς τοιαύτης συναγωγῆς τῶν γενῶν αἰτίαν, ἱκανῶς ἀπεικονίζεται. γιγνομένης ἐκεῖθεν πρώτως, δευτέρως δὲ, καὶ ἀπὸ τῆς ἑκάστου τάξεως, ἣν ὁ κλῆρος ἐνδείκνυται. τὸ συνδετικὸν ἔχον ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος τῆς ζωῆς, καθ' ἣν ἕκαστον, τῷ ὁμοίῳ συντέτακται, τῷ μὲν θείῳ, τὸ θεῖον, τῷ δὲ ἐνύλῳ, τὸ ἔνυλον, τῷ δὲ μέσῳ, τὸ μέσον. καὶ διὰ τοῦτο πᾶσα στάσις, ἐξῄρηται τῶν θείων καὶ διχόνοια, τὸ οἰκεῖον ἑκάστου στέργοντος κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, αὐτοφυῆ ταύτην ὁρῶντος καὶ οὐκ ἐπεισοδιώδη καὶ μεμηχανημένην. ὧν ἁπάντων εἰκόνα φέρει τὸ καὶ τοὺς πολίτας τοῖς κλήροις ἀνατιθέναι τὴν σύλληξιν. οὐχ ὁρῶντας αὐτῶν τὸ κεκομψευμένον. ἐπεὶ κἂν τοῖς φυσικοῖς, αἱ ὑποδοχαὶ τοῖς εἴδεσιν οἰκείως διανέμονται, καὶ ἕκαστον τῶν εἰδῶν τῆς κατὰ τὴν ὕλην ἐξαλλαγῆς, αἰτιάσαιτο ἂν τὴν ἑαυτοῦ σύνταξιν. ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο ἐπιτελεῖται κατὰ τὰ αἰτιατὰ τὰ προεστῶτα τῆς ὅλης δημιουργίας, ἀνάλογον ὄντα τοῖς φύλαξι. ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω, τῆς τῶν ὅλων ἕνεκα θεωρίας. Λογγῖνος δὲ ἐν τούτοις ἀπορεῖ, μήποτε ὁ Πλάτων τοῖς σπέρμασιν οἴεται, συγκαταβάλλεσθαι τὰς ψυχάς. ἵνα γὰρ ἄριστοι γίγνωνται, τοῖς ὁμοίοις τὰς ὁμοίας συζεύγνυσι. καὶ ὅ γε Πορφύριος, ἅπαντα μὲν πρὸς ἐνστάσιν. οὐ σφόδρα δὲ ἱκανῶς. ὁ δέ γε ἡμέτερος διδάσκαλος, πρῶτον μὲν ἠξίου θεωρεῖν, ὅτι ὁ Πλάτων αὐτὸς προσεθήκε τὸ ἵν' ὡς ἄριστοι γίγνωνται τὰς φύσεις. δέχονται γὰρ οἱ παῖδες ὁμοιότητα φυσικὴν ἀπὸ τῶν πατέρων, καὶ τῆς εὐγενείας μεταλαγχάνουσί τι τῶν γεννησαμένων, κατὰ τὰς φυσικὰς ἀρετάς. ἔπειτα κἀκεῖνο ἐννοεῖν, ὅτι εἰ καὶ μὴ συγκαταβάλλεσθαι τοῖς σπέρμασι τὰς ψυχὰς ἀληθὲς, ἀλλὰ κατ' ἀξίαν γε εἶναι τὴν τῶν ὀργάνων διανομήν. οὐ γὰρ εἰς τὰ τυχόντα ὄργανα αἱ ψυχαὶ πᾶσαι εἰσοικίζονται, ἀλλ' ἕκαστος εἰς τὸ ἑαυτῇ προσῆκον, ἐσθλὰ μέν φησιν Ὅμηρος, ἐσθλὰ ἔδωκε, χέρεια δὲ, χειρονιδόσκεν. ἔτι δὲ, ὥσπερ ὁ τελεστὴς, σύμβολα ἄττα τοῖς ἀγάλμασι περιτιθεὶς ἐπιτηδειότερα αὐτὰ καθίστησιν εἰς μετουσίαν δυνάμεων ὑπερτέρων. οὕτω δὴ καὶ ἡ φύσις ἡ ὅλη τὰ σώματα πλάττουσα τοῖς φυσικοῖς λόγοις ἀγάλματα τῶν ψυχῶν, ἄλλην ἄλλοις ἐπιτηδειότητα σπείρει πρὸς ἄλλων καὶ ἄλλων ψυχῶν ὑποδοχὴν ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων. ἣν καὶ ὁ πολιτικὸς ὀρθῶς ἐπιστάμενος, καὶ τῶν σπερμάτων ποιεῖται λόγον πολὺν, καὶ πάσης τῆς φυσικῆς ἐπιτηδειότητος. ἵνα δὴ αὐτῷ, καὶ ψυχαὶ ἄρισται ἐπὶ φύσεσιν ἀρίσταις προγίγνονται. ταῦτα καὶ πρὸς τὴν ἀπορίαν τοῦ Λογγίνου ῥητέον. διὰ τίνα δὲ αἰτίαν, ἄμεινον ὑπέλαβεν ὁ Πλάτων τύχην αἰτίαν νομίζειν τοὺς πολίτας τῆς τοιαύτης διανομῆς,

ἢ ὅτι

ἢ ὅτι τῶν μὲν νομιζομένων ἡμῖν ἀγαθῶν, λυσιτελές ἐστι καὶ τὴν αἰτίαν ἐγνωκέναι. μᾶλλον γὰρ ἐκείνην θαυμασόμεθα. τῶν δὲ ὑπειλημμένων ἡμῖν κακῶν, ἄμεινον ἀναίτιον ἡγεῖσθαι τὴν παρουσίαν, ἢ τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἐπ' ἀγαθῷ ταῦτα διανέμουσαν αἰτιᾶσθαι. τοῦτο γὰρ εἰς καταφρόνησιν ἐγείρει τοῦ δεδωκότος, μᾶλλον δὲ, εἰς μῖσος. διότι παντὶ τὸ κακοποιὸν αὐτοῦ φευκτόν. Καὶ μὴν ὅτι γε τὰ μὲν τῶν ἀγαθῶν, θρεπτέον φαμὲν εἶναι, τὰ δὲ τῶν κακῶν, εἰς τὴν ἄλλην λάθρᾳ διαδοτέον πόλιν, καὶ ταῦτα ἐκεῖ διωρισμένων ἐστι. πολλῷ δὲ πρότερον ἐν τῷ παντὶ γίγνεται. Τῶν δὴ παραγομένων ὑπὸ θεῶν καὶ δαιμόνων, τὰ μὲν, ἐν αὐτοῖς μένει γένη, καθαρὰ καὶ πόῤῥω γενέσεως, ἃ καὶ ἄχραντα δὴ τοῦτο καλεῖται, τὰ δὲ, κάτεισιν εἰς γένεσιν, οὐ δυνάμενα ἐν οὐρανῷ μένειν ἀκλινῶς. καὶ τὰ μὲν, [illegible] ἐξ ἀγαθῶν, τὰ δὲ, ἐκ τῶν χειρόνων. τὸ γὰρ κακὸν, τοῦ χείρονος ἐστὶ δηλωτικόν. εἰσὶ δὴ οὖν θεῶν μὲν ἵπποι τε καὶ ἡνίοχοι, πάντες ἀγαθοί, τὰ δὲ τῶν ψυχῶν τῶν μερικῶν μεμιγμένα. διὸ δὴ καὶ ῥοπὴ καὶ νεῦσις καὶ πτεροῤῥύησις ἐν ταύταις, ἃς καὶ πέμπουσιν εἰς γένεσιν οἱ ἐν οὐρανῷ, καὶ δαίμονες τῶν καθόδων προϊστάμενοι τῶν ψυχικῶν. τά τε οὖν οὐράνια ψυχῶν γένη καὶ ἄχραντα, τρέφεται συνεπόμενα τοῖς θεοῖς ἐπὶ δαῖτά τε καὶ θοίνην ὡς ἐν Φαίδρῳ λέγεται, καὶ τὰ γενεσιουργὰ, κοινωνεῖ τῇ γενέσει πεμπόμενα ἐκεῖθεν λάθρᾳ φησὶν ὁ λόγος, τὴν ἀφανῆ καὶ ἀπόκρυφον ἐν τοῖς θεοῖς αἰτίαν τῶν ψυχικῶν καθόδων ἐνδεικνύμενος, τὰς κατιούσας ἐκεῖθεν ψυχὰς ὑπ' ἄλλην γίγνεσθαι πρόνοιαν, καὶ ἐφόρους ἄλλους τοὺς τῆς γενέσεως προϊσταμένους. Επαυξανομένων δὲ, σκοποῦντας ἀεὶ τοὺς ἀξίους πάλιν ἀνάγειν δεῖν, τοὺς δὲ παρὰ σφίσιν ἀναξίους, εἰς τὴν τῶν ἐπανιόντων χώραν μεταλλάττειν. Εν μὲν τῇ πολιτείᾳ, ποιεῖται μετάστασιν οὐ μόνον ἀπὸ τῶν ἄνωθεν διαδοθέντων εἰς τὴν κάτω πόλιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκεῖ τεχθέντων ὑποχρύσων. ἐνταῦθα δὲ, ἀπὸ τῶν κατεληλυθότων ποιεῖται τὰς ἀναγωγάς. πῇ ποτ' οὖν ταῦτα συμφωνήσειεν ἀλλήλοις; ἢ τάχα μὲν τὴν δὲ τὴν λέξιν συμβιβάζειν πρὸς τὰ ἐκεῖ διωρισμένα δυνατὸν, εἰ μὴ τὸ ἐπαυξανομένων, ἐπὶ μόνων τῶν καταπεμφθέντων ἄνωθεν ἀκούσειας. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν κάτω τρεφομένων. αὐξανομένων γὰρ τῶν κάτω τικτομένων ἁπλῶς, ἢ κάτω γενομένων ἄνωθεν σκοπεῖν τὰς φύσεις αὐτῶν, ποῖαί τινές εἰσι, καὶ οὕτως ἐπανάγειν τοὺς ἀξίους. εἰ δὲ καὶ ὡς ἐξ ἀρχῆς εἴπομεν ἀκούειν ἐθέλοι τις, ῥητέον ὅτι τὸ πρὸς τὰ προκείμενα συνᾶδον, ὁ Σωκράτης νυνὶ παρέλαβεν. αἱ γὰρ κατελθοῦσαι ψυχαὶ, πάλιν ἀνίασιν, οὐχ ὅσαι τὴν ὑπόστασιν ἐξ ἀρχῆς εἶχον ἐν τῇ γενέσει, καὶ περὶ τὴν ὕλην, οἷαι δή εἰσιν αἱ πολλαὶ τῶν ἀλόγων. ταῦτα μὲν, περὶ τῆς λέξεως. ὅρα δὲ πῶς τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῆς ὅλης, ἐν τοῖς ὅλοις ἐστὶν, ἅπερ ὁ Σωκράτης ἐν τῇ ἑαυτοῦ πολιτείᾳ διατάττεται. τὰ μὲν, ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἐν οὐρανῷ τάξιν ἔχει, θεῖά τε καὶ ἄτρεπτα μένοντα, τὰ δὲ, ἀεὶ περὶ τὴν γένεσιν δέδυκε, τὰ δὲ, μέσα πως ἐστὶν ἀμφοτέρων. ὅ τε μὲν ἐκείνων ἐξηρτημένα τῶν θείων, ὅ τε δὲ, ἐπιμιγνύμενα τοῖς τὴν γένεσιν ἀσπαζομένοις. οὐκ ἔστιν οὖν τὸ δαιμόνιον γένος τὸ ἀνατασσόμενον ἢ κατατασσόμενον, οὐδὲ αἱ πολυειδεῖς ζωαί, οὐδὲ οἱ θάνατοι περὶ τοὺς δαίμονας, ἀλλὰ περὶ τὰς μερικὰς ψυχὰς, νῦν μὲν γενέσει προσομιλούσας, νῦν δὲ, εἰς δαιμονίαν θείαν λῆξιν μεθισταμένας. ἃ καὶ ὁ Σωκράτης εἰδὼς ἐν τῇ πολιτείᾳ, τὸ ἀνάλογον διεθεσμοθέτησε. καὶ γὰρ ὁ οὐράνιος ζεὺς, προεστήσατο θεοὺς ἐν οὐρανῷ, καὶ δαίμονας ἀνάγοντας τὰς μερικὰς ψυχάς, ἄλλους δὲ εἰς γένεσιν κατάγοντας, ἵνα μηδέποτε κάθοδοι καὶ ἄνοδοι ψυχῶν, ἐκλείπωσι τὸ πᾶν. καὶ γὰρ τὴν δὲ ψυχὴν ἴδοις ἀποκαταστᾶσαν, ἀλλ' ἄλλην ἐνίησι πατὴρ ἐναρίθμιον εἶναι, κατὰ τὴν ἔνθεον περὶ τούτων ἔνδειξιν. Αρ' οὖν διεληλύθαμεν ἤδη καθάπερ χθὲς ὡς ἐν κεφαλαίοις πάλιν ἐπανελθεῖν, ἢ ποθοῦμεν ἔτι τι τῶν ῥηθέντων ὦ φίλε Τίμαιε ἀπολειπόμενον. Η τῆς πολιτείας ἐπάνοδος, ἐδίδαξεν ἡμᾶς διὰ τῶν εἰκόνων, ὅπως τὸ πᾶν συμπεπλήρωται τοῖς ἀρίστοις λόγοις. καὶ γὰρ διακέκριται ἐν αὐτῷ τὰ γεννητά, καὶ ἕκαστον κοινωνοῦν πρὸς τὰ ἄλλα κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἰδιότητα ἐνεργεῖ. καὶ τὰ μὲν πρῶτα, ἐξήρηται τῶν δευτέρων. χρῆται δὲ αὐτῶν ταῖς ἐνεργείαις ὡς ἀναγκαίως πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ παντός. τὰ δὲ δεύτερα κοσμεῖται ὑπὸ τῶν πρώτων. συνέζευκται δὲ ὁμοφυῶς τὰ ἄριστα τῶν ἐγκοσμίων τοῖς ἀρίστοις, καὶ τὰ μέσα, τοῖς μέσοις, καὶ τὰ ἔσχατα, τοῖς ἐσχάτοις. διήκουσι δὲ οἱ λόγοι, διὰ πλειόνων ὑποκειμένων οἱ αὐτοί, καὶ αἱ αὐταὶ ὑποδοχαὶ, διὰ πλειόνων μετέχουσι λόγων. ζωαὶ δὲ, ἄλλοτε ἄλλας μεταλλάττουσι λήξεις κατὰ τὴν ἑαυτῶν ἀξίαν. ταῦτα οὖν σύμπαντα, ἱκανῶς ἡμᾶς ἐπέστησε τῇ διακοσμήσει τοῦ παντός. ἐν γὰρ κεφαλαίοις ὡρισμένοις, πᾶν τὸ εἶδος τῆς πολιτείας συνεκεφαλαιώσατο δεόντως ὁ Σωκράτης, εἰς τὴν νοερὰν ἀμέρειαν ἀναδραμὼν, ἵνα μιμήσηται τὸν θεὸν, τὸν διακοσμήσαντα τὴν οὐράνιον πολιτείαν νοητῶς καὶ παξικῶς. ἐπεὶ δὴ δὲ πανταχοῦ τοῖς δευτέροις τὰ μέτρα καὶ τὸ τέλειον ἀπὸ τῶν αἰτίων ἀφορίζεται, διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἀπαιτεῖ τὸν Τίμαιον εἰπεῖν, εἰ πᾶν περιέλαβε τὸ τῆς πολιτείας εἶδος. πᾶς γὰρ νοῦς εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ θεὸν ἀπερειδόμενος, ἑαυτὸν ὁρίζει τῷ πρὸς ἐκεῖνον βλέπειν. ἐπεὶ καὶ τὸ ἐν κεφαλαίοις εἰρηκέναι, σύμβολόν ἐστι, τοῦ, τὰ πρῶτα τοῦ παντὸς καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπ' αὐτοῦ διακεκοσμῆσθαι. ἃ δὴ τελειότερον ὁ τοῦ παντὸς δημιουργὸς κοσμήσει πρὸς τὸ ὅλον βλέπων, καὶ τὴν μίαν τοῦ κόσμου ζωήν. ταῦτα μὲν, περὶ τῆς πρὸς τὰ ὅλα τῶν μερικῶν ἀναλογίας. πότερον δὲ ἡ λέξις τοῦτο φησὶν, ὅτι ἣν χθὲς διῆλθε πολιτείαν, νῦν ἐν κεφαλαίοις διεληλύθαμεν, ἢ καὶ χθὲς ἐν κεφαλαίοις, καὶ τήμερον πάλιν ἐν κεφαλαίοις περιέλαβεν αὐτὴν ζητεῖν, οὐδὲν ἔχει πραγματειῶδες. εἴτε

γὰρ χθὲς μὲν ποικιλώτερον εἶπε, νῦν δὲ ἐν κεφαλαίοις, εἴτε ἐν ἀμφοτέροις, ἐν κεφαλαίοις ἀρέσκει δ᾽ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, καὶ οὐδὲν ἡμῖν διοίσει. μᾶλλον δὲ ἴσως τοῦτο συμφωνότερον. τὸ γὰρ ὡς ἐν κεφαλαίοις πάλιν ἐπανελθεῖν, δηλοῖ τὸ καὶ χθὲς ἐν κεφαλαίοις εἰρῆσθαι. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν μὴ φέρεσθαι τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ τὴν γενομένην. πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα τῶν ἐνταῦθα λεγομένων ὡς τῇ προτεραίᾳ ῥηθέντων, οὐ φέρεται ἐν ἐκείνοις. εἰ μὴ ἄρα κἀνταῦθα τὸ πάλιν, οὐ πρὸς τὸ ἐν κεφαλαίοις, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐπανελθεῖν ἀποδοτέον. ἐπανῆλθε μὲν γὰρ ὁ καὶ διὰ μακρῶν τοὺς προειρημένους λόγους ἀφηγούμενος, πάλιν δὲ ἐπάνεισιν ὁ ἐν κεφαλαίοις τὴν ἀφήγησιν συντελῶν. ὁποτέρως δ᾽ ἂν ἔχοι, πραγματειῶδες οὐδέν.

Ἀκούοιτ᾽ ἂν ἤδη μετὰ ταῦτα περὶ τῆς πολιτείας ἣν διήλθομεν, οἷόν τι πρὸς αὐτὴν πεπονθὼς τυγχάνω.

[illegible] ταῦτ᾽ ἐστὶν ὡς ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν ἃ περιείληφεν ὁ τοῦ Σωκράτους ἐφεξῆς λόγος, πρῶτον, τί ποτ᾽ ἐστιν, ὃ τοῖς εἰρημένοις ἐπιποθεῖ γενέσθαι μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πολιτείας. δεύτερον δέ, ὅτι τοῦτο αὐτὸς αὐτῷ παρασχεῖν, οὐκ ἔστιν ἱκανός. τρίτον, ὅτι πρὸς τοῦτο, οὐδὲ τῶν ποιητῶν οὐδεὶς ἱκανός. τέταρτον, ὅτι μὴ δὲ τοῖς σοφισταῖς ἐπιτρέπειν χρή, τὸ τοιοῦτον ἔργον. πέμπτον, ὅτι μόνοι ἂν οἱ ἀκροαταὶ ποιήσαιεν ἀξίως τὸ σπουδαζόμενον ὑπὸ Σωκράτους. τί οὖν τοῦτό ἐστι; πρῶτον γὰρ ἀναγκαίως περὶ αὐτοῦ ῥητέον, ὃ ποθεῖ Σωκράτης μετὰ τὴν πολιτείαν ταύτην ἰδεῖν ὥς φησι κινουμένην τὴν τοιαύτην πόλιν, εἰς ἀγῶνας καὶ ἄθλους, καὶ πολεμικὰς πράξεις ἵνα μετὰ τὴν εἰρηνικὴν ζωὴν ἣν παραδέδωκεν αὐτὸς τὰς περιστατικὰς ἐνεργείας ἱστορήσῃ. τοῦτο μὲν οὖν ἐστι, τὸ παρ᾽ αὐτοῦ ζητούμενον. ἀπορήσειε δ᾽ ἄν τις ὅπῃ βλέπει τοῦ Σωκράτους ἡ ἔφεσις αὕτη, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν τοῦτο ποθεῖ γενέσθαι. Πορφύριος μὲν οὖν λύει τὴν ἀπορίαν, λέγων, ὅτι τὰς ἕξεις, αἱ ἐνέργειαι τελοῦσιν, οὐ μόνον αἱ πρὸ τῶν ἕξεων, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀπ᾽ αὐτῶν προϊοῦσαι. τὸ γὰρ τέλειον τῇ ἕξει, μετὰ τοῦ ἐνεργεῖν ἐστιν, εἰ δὲ μή, δύναμίς πως ἐστὶν ἠρεμοῦσα τῆς ἐνεργείας παρειμένη. ἵν᾽ οὖν τελείαν ὄντως θεωρήσῃ τὴν πολιτείαν ὁ Σωκράτης, ἀπαιτεῖ καὶ κινουμένην αὐτὴν εἰς πολεμικὰς πράξεις, τῷ λόγῳ θεάσασθαι καὶ ἀγωνιζομένην πρὸς ἄλλους. καὶ ἔοικε φησὶ διὰ τούτων εἶναι δῆλος οὐ τὴν ἕξιν τῆς ἀρετῆς καθ᾽ αὑτήν, ἀλλὰ τὴν ἐνεργοῦσαν αὐτάρκη πρὸς εὐδαιμονίαν τιθέμενος. ἀλλ᾽ εἰ μὲν πολεμικὸν ἦν τὸ τέλος φαίη ἄν τις πρὸς αὐτόν, ἔδει λέγειν ὡς ὁ πόλεμος τελειοῖ τὴν πολιτείαν. εἰ δὲ εἰρηνικόν, τί χρὴ περιπατητικὰς ἀποδόσεις παρεισφέροντα, λύειν τὰς Πλατωνικὰς ἀπορίας; ἢ εἰ καὶ μὴ ἔστι πολεμικὸν τὸ τέλος, ἀλλὰ μειζόνως τὸ τῆς ἀρετῆς δείκνυσι μέγεθος ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης. ὡς καὶ τῆς κυβερνητικῆς, αἱ τρικυμίαι καὶ ὁ κλύδων, καὶ ὅλως αἱ περιστάσεις ὡς καὶ οἱ στωικοὶ λέγειν εἰώθασι. δὸς περίστασιν, καὶ λάβε τὸν ἄνδρα. τὸ γὰρ ἀήττητον ὑπὸ τῶν τοὺς ἄλλους καταδουλουμένων, τὴν τῆς ζωῆς δηλοῖ παντάπασιν ἀξίαν. ἴσως δὲ ἄτοπον εἰς ταῦτα μόνα τὴν αἰτίαν ἀναφέρειν κἂν ᾖ λόγον ἔχοντα πολιτικόν, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸν ὅλον σκοπὸν τοῦ Πλάτωνος ἀποβλέπειν, ὡς ὁ τὴν ἐν οὐρανῷ πολιτείαν διακοσμήσας θεὸς βούλεται καὶ τὴν γένεσιν κυβερνᾶσθαι παρὰ τῶν οὐρανίων θεῶν, καὶ ἀεὶ τὸν ἐν τῇ ὕλῃ τῶν εἰδῶν συνεστάναι πόλεμον. ἵνα ὁ τῆς γενέσεως κύκλος, ἀπεικονίζηται τὸν οὐράνιον. καὶ τοῦτό ἐστι τὸ κινουμένην ἰδεῖν τὴν πόλιν ἐν πολέμοις, τὸ τὴν γένεσιν ἰδεῖν τῷ οὐρανίῳ συντατομένην, κἀκεῖθεν πᾶσαν αὐτὴν ποδηγετουμένην. καὶ ἔοικε τοῦτο ἀνάλογον εἶναι τῷ μικρὸν ὕστερον λεχθησομένῳ περὶ τοῦ δημιουργοῦ τοῦδε τοῦ παντός. ὡς γὰρ κινηθὲν αὐτὸ καὶ ζῶν ἐθεάσατο τῶν ἀϊδίων ἄγαλμα γεγονὸς ὁ γεννήσας πατήρ, ἠγάσθη καὶ εὐφράνθη. τοῦτο γὰρ ἐοικότως βούλεται καὶ ὁ Σωκράτης τὴν ἑαυτοῦ πόλιν κινουμένην καὶ ἐνεργοῦσαν ἰδεῖν, ὡς καὶ ὁ τὴν οὐράνιον συνέχων πολιτείαν ἐνεργοῦντα τὰ ἐκεῖ καὶ διακοσμοῦντα τὴν γενεσιουργὸν ἐναντίωσιν θεάσασθαι. τοιαύτη μὲν οὖν ἐν τούτοις ἀναλογία λεγέσθω τανῦν. εἰ δὲ πρότερον μὲν τὴν κάτω πόλιν ἐπὶ τῆς γενέσεως ἐτάττομεν, νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ πολέμου, μὴ θαυμάσῃς. τὰ γὰρ αὐτὰ κατ᾽ ἄλλας καὶ ἄλλας ἀναλογίας ἐπὶ διαφόρων πραγμάτων, τάττειν ἀσφαλές. ἐπεὶ καὶ ἡ γένεσις κατὰ μὲν τὰς ἀχωρίστους αὐτῆς ζωάς, τῇ κάτω πόλει προσέοικε. κατὰ δὲ τὰς ἐναντιώσεις καὶ τὴν ἔνυλον ταραχήν, τῷ πολέμῳ καὶ ταῖς πολεμικαῖς διαστάσεσιν. ἀλλὰ δή τοι ἵνα πάντα πρὸς τὴν τῶν ὅλων κοσμικῶν θεωρίαν συναρμόσωμεν, πρὸ τῆς περὶ ἑκάστων ἰδίας ἐπιβλέψεως, τί, τε δεύτερον ἐννόησον ὅπως ἐστὶ τούτῳ συνᾶδον. ἐπειδὴ γὰρ ἀνάλογόν ἐστιν ὁ Σωκράτης τῷ πρώτῳ τῶν τριῶν πατέρων ὃς τὰ πρῶτα διεκόσμησεν, οὔ φησιν ἱκανῶς εἶναι καὶ τὰ ἐφεξῆς πλάττειν. ἄλλος γὰρ ἦν ὁ πάντων ὑποστάτης, καὶ ἄλλος ὁ τῶν μέσων ἢ τρίτων. καὶ τὸ τρίτον, ὅτι οὐδὲ οἱ ποιηταὶ ἱκανοί, τὸ δὲ τέταρτον, ὅτι οὐδὲ οἱ σοφισταί. οἱ μέν, ὅτι οἷς ἐντεθράφησαν, ταῦτα μιμοῦνται, οἱ δέ, ὅτι πλάνητές εἰσι, καὶ οὐχ ἅμα φιλόσοφοι καὶ πολιτικοί. πάλιν ὅπως καὶ ταῦτα τοῖς εἰρημένοις ἀκόλουθα. τὰς γὰρ μελλούσας προΐστασθαι τῆς γενέσεως δυνάμεις, οὔτε ἀχωρίστους αὐτῆς εἶναι δεῖ, καὶ ἐν αὐταῖς στρεφομένας. αὗται γὰρ ἀναλογοῦσι τοῖς ποιηταῖς, τοῖς μύθους πλάττουσι καὶ μιμηταῖς. καὶ γὰρ αὗται, περὶ εἴδωλα διατρίβουσι, μόνον ταῦτα ἐπαινοῦσαι, ἃ καὶ ἴσασι, τὰ ἔνυλα καὶ μεριστά, καὶ ἀνανεύειν ἀπὸ τῆς ὕλης μὴ δυνάμενα. οὔτε μὴν χωριστάς, πολυμεταβόλους δέ, καὶ ἄλλοτε ἐπ᾽ ἄλλας τάξεις ἀνιούσας ἢ κατιούσας. οἷαι δή εἰσιν αἱ μερικαὶ ψυχαί, τοῖς σοφισταῖς ἀπεικασμέναι. διότι λόγους μὲν ἔχουσι καὶ αὗται, παγκάλους. πλανῶνται δὲ ἄλλοτε ἐπ᾽ ἄλλας τοῦ κόσμου μερίδας. ἀναγκαῖον ἄρα φιλοσόφους ἅμα καὶ πολιτικὰς εἶναι τὰς τὴν γένεσιν τὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ κυβερνωμένην συνεχούσας δυνάμεις, ἵνα διὰ μὲν τὸ φιλόσοφον, χωρισταὶ τῶν διοικουμένων οὖσαι, διὰ δὲ τὸ πολιτικὸν προνοητικαί, κατὰ νοῦν διοικῶσι τὰς ἑαυτῶν λήξεις.

τὸ μὲν

τὸ μὲν γὰρ φυσικὸν ποιητικὸν ὂν, ἀχώριστόν ἐστι τῆς ὕλης, τὸ δὲ τῶν μερικῶν ψυχῶν εἶδος σοφιστικὸν ὂν, πολυπλανές ἐστι. δεῖ δὲ πρὸ τῶν κινουμένων, τὰς ἀεὶ ὡσαύτως προνοίας ἑστώσας εἶναι τῶν θεῶν, καὶ πρὸ τῶν μεταβαλλομένων λήξεων, τὰς ἀμεταβλήτους. ἐμπαλιν δὴ οὖν ἐπὶ τούτοις παραδιδῶσί τινες, οἱ τοῦτο δυνάμενοι ποιεῖν. καὶ γὰρ ταῦτα ἀπὸ τῶν λόγων, ἐπὶ τὰ ἔργα μεταθετέον. ὅτι ὅ, τε τοῦ παντὸς δημιουργός, ὁλικῶς καὶ ἐξῃρημένως, καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες, ὧν ὁ μὲν, τῶν μέσων, ὁ δὲ, τῶν τελευταίων ὑποστάτης, οἷς ἀνάλογον, Τίμαιος, Κριτίας, Ἑρμοκράτης. τούτων δὲ ὁ μὲν, θαυμαστῶς ἐγκωμιάσαι, καὶ προστιθέντος τοῦ Σωκράτους κατ' ἐμὴν δόξαν, ὁ δὲ, μέσως κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, ὁ δὲ, ἐσχάτως [illegible] τὴν ἄλλην μαρτυρίαν. Προσέοικε δὲ δή τινί μοι τοιῷδε τὸ πάθος, ἕως τοῦ. καί τοι τῶν τοῖς σώμασι δοκούντων ἀνήκειν κατὰ τὴν ἀγωνίαν ἀθλούντων. Λογγῖνος μὲν ἐν τούτοις ὡραΐζεσθαι τὸν Πλάτωνά φησι, διὰ τῶν παραβολῶν καὶ τῆς τῶν ὀνομάτων χάριτος, καλλωπίζοντος τὸν λόγον. ἐνδεικνύμενος εἰς τινὰς Πλατωνικοὺς αὐτοφυῆ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην, ἀλλ' οὐκ ἐκ τέχνης πεπορισμένην τῷ φιλοσόφῳ λέγοντας. εἶναι μὲν γὰρ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὀνομάτων πεφροντισμένην παρὰ Πλάτωνι, καὶ οὐ κατὰ τὸ ἐπιτυχὸν ἕκαστα λαμβάνειν αὐτόν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἴποι ἄν τις ἀπὸ τῆς κοινῆς τῆς τότε καὶ συνήθους ἑρμηνείας ἥκειν καὶ εἰς αὐτόν. πολλὴν δὲ αὐτὸν ποιεῖσθαι καὶ τῆς συνήθους προμήθειαν. θᾶττον γὰρ ἂν τὰς ἀτόμους ἐπικούρου συνελθούσας ποιῆσαι κόσμον, ἢ ὀνόματα ὡς ἔτυχε συγκείμενα καὶ ῥήματα λόγον κατωρθωμένον. Πλάτωνα δὲ ἐν μὲν τῇ χρήσει τῶν ὀνομάτων, ᾐτιάσαντό τινες, ὡς μεταφοραῖς χρώμενον. περὶ δὲ τὴν συνθήκην, ἅπαντες θαυμάζουσιν. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ἐκ ταύτης μόνον ἄν τις λάβοι τὴν περὶ τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ φροντίδα, ἀλλὰ ἐκ τῶν τοιούτων ἐπιτηδεύσεων, οἵαν ἐν τούτοις ἐπιδείκνυται. οὐ γὰρ ἁπλῶς λέγει ὁ Σωκράτης ὃ ποθεῖ γενέσθαι αὐτῷ παρὰ τῶν ἀμφὶ Τίμαιον, ἀλλ' ὡραϊζομένῳ πως ἔοικε καὶ ψυχαγωγοῦντι, τὸν ἀκροατήν. Προσέοικε δὲ δή τινι τοιῷδε τὸ πάθος, οἷον εἴ τις ζῶα καλὰ θεασάμενος εἴτε ὑπὸ γραφῆς εἰργασμένα. Καὶ τὰ ἑξῆς ταῦτα μὲν, ὁ Λογγῖνος. Ὠριγένης δὲ, συνεχώρει μὲν ἐπιμελεῖσθαι τὸν Πλάτωνα τῆς συγγραφικῆς χάριτος, οὐχ ὡς τοῦ ἡδέος μέν τοι στοχαζόμενον, ἀλλὰ παραστάσεως ἕνεκα τοῦ οἰκείου πάθους χρῆσθαι τῇ εἰκόνι ταύτῃ. καὶ ἡμεῖς φαῖμεν ἂν καὶ τὴν παραβολὴν ταύτην γεγράφθαι μιμήσεως ἕνεκα τῶν θείων, καὶ τὴν χάριν τῶν ὀνομάτων, εἰκόνα φέρειν τῆς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τοῖς οὐρανίοις ἐνδοθείσης χάριτος. καὶ τὸ τεχνικὸν τῆς ἑρμηνείας, παρὰ αὐτοφυεῖ συγκεκραμένον, ἀπεικονίζεσθαι τὴν θείαν ποίησιν, ἔχουσαν μὲν, καὶ τὸν ἀφ' ἑαυτῆς ὅρον, ἔχουσαν δὲ καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ εἶναι καὶ τῆς οὐσίας προϊόν. εἰ δὲ καὶ αὐτὴν τὴν εἰκόνα σκοπεῖν ἐπιχειροίης, τὰ μὲν καλὰ ζῶα, τὰ παρὰ κάλλει προλάμποντα δηλοῖ, τὰ δὲ ἐκ γραφῆς εἰργασμένα ἢ καὶ ζῶντα ἀληθινῶς, τὰ καὶ σωματικὰς εἰκόνας ἐπιδεικνύμενα, καὶ ζωὰς ἀληθινὰς, πρὸ τούτων τῶν μιμημάτων. τὰ γὰρ σχήματα τῶν θεῶν, ἀγάλματά ἐστι τῶν ἐν αὐτοῖς ζωῶν. τὰ δὲ ἡσυχίαν ἄγοντα, τῆς νοερᾶς εὐταξίας ἀνάμεστα, καὶ τῆς ὁμαλοῦς καὶ συνεχοῦς ζωῆς. τὰ δὲ κινούμενα καὶ προϊόντα εἰς ἑτέραν διακόσμησιν καὶ δημιουργίαν δευτέραν. τὰ δὲ ἀθλοῦντά τι, τῶν τοῖς σώμασι δοκούντων προσήκειν, τὰ τῶν οἰκείων ἀποῤῥοιῶν καὶ δυνάμεων μεταδιδόντα τοῖς ἀτελεστέροις, καὶ δρῶντα εἰς ἄλλα ταῖς ἑαυτῶν δυνάμεσι. ταῦτα καὶ περὶ τῆς εἰκόνος. τὸ δὲ εἴτε ἀπὸ γραφῆς εἰργασμένα, εἴτε καὶ ζῶντα ἀληθινῶς, ἐπὶ μὲν τῶν θείων σωμάτων, ἀμφότερα ἔχει λεγόμενα ὀρθῶς. καὶ γὰρ παρὰ δωδεκαέδρῳ διεζωγράφηται, καὶ ζωὰς ἔχει δραστηρίους καὶ δημιουργικάς. εἰ δὲ διῃρημένως ἀκούοιτο, σημαίνοι ἂν, τὸ τὴν εἰρημένην πολιτείαν λόγῳ μὲν εἶναι ἀπειργασμένην, καὶ ὡμοιωμένην παρὰ οὐρανῷ, εἶναι δὲ εἰ καὶ μὴ ἐν ἀνθρώποις, ἀλλ' ἐν ζωαῖς ἀληθιναῖς ἢ δαιμονίαις. ἔτι δὲ τὸ ἐπιθυμεῖν κινουμένην ἰδεῖν τὴν πόλιν, ἀνάλογόν ἐστι, παρὰ, ὡς δὲ κινηθὲν αὐτὸ εἶδεν ὁ πατὴρ, ἠγάσθη, καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς τὸ παράδειγμα ὁμοιῶσαι ἐβουλήθη. οὕτω γὰρ καὶ ὁ τοῦ οὐρανοῦ διακοσμητὴς, κινούμενον βούλεται ἰδεῖν αὐτὸν, καὶ διὰ τῆς κινήσεως † τὸν τὴν γένεσιν διακυβερνῶντα πόλεμον. τὸ δὲ καί τι τῶν τοῖς σώμασι δοκούντων, προσήκειν, εἴρηται διότι, τῶν ἄθλων ἄλλοι μὲν εἰσὶ ψυχῶν, ἄλλοι δὲ, σωμάτων. οἷον, δρόμος, πάλη, γυμνάσιον, ἆθλοι λέγονται σώματος. Ταὐτὸν καὶ ἐγὼ πέπονθα, πρὸς τὴν πόλιν ἣν διήλθομεν, ἕως τοῦ κατὰ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διερμηνεύσεις πρὸς ἑκάστας τῶν πόλεων. ἔχει μὲν ἐν τούτοις σύντομον ἀπολογίαν, ἣν καὶ ὁ Σωκράτης, Ἀλκιβιάδῃ συγγέγονε, καὶ Πλάτων ἀπῆρε πρὸς Διονύσιον, προσεδόκησαν γὰρ ἄμφω, δημιουργοὶ πολιτείας ἔσεσθαι χρηστῆς. καὶ κινουμένην ὄψεσθαι τὴν πολιτικήν. ἐπεὶ κἂν ταῦθα, τοῦτ' ἐστὶν, ὅπερ ὁ Σωκράτης αὐτῷ προσγενέσθαι ποθεῖ. ῥηθῆναι τῆς τοιαύτης πόλεως ἔπαινον ἀθλούσης ἐν πολέμοις. καὶ εἴρηται δι' ἣν αἰτίαν, καὶ πρὸς τὸ ποῖον βλέπει παράδειγμα. διότι δὲ αἱ πόλεις πρὸς τοὺς πολεμοῦντας, καὶ ἔργοις χρῶνται καὶ λόγοις, λόγοις μὲν, ἐν ταῖς πρεσβείαις, ἐν ταῖς συνθήκαις, ἐν ταῖς τῆς μάχης παρακλήσεσιν, ἐν πᾶσι τοῖς τοιούτοις, ἔργοις δὲ, στρατοπεδεύσεσι, λόχοις, ἀκροβολισμοῖς· διὰ τοῦτο βούλεται καὶ κατ' ἀμφότερα, τὴν τοιαύτην ἐγκωμιάζεσθαι πόλιν. ἐν μὲν τοῖς λόγοις, ὡς ἔμφρονα καὶ ἀσφαλῆ καὶ μεγαλόφρονα καὶ ἐῤῥωμένην, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις, ὡς ἀνδρίαν, ὡς σύντονον, ὡς ἐγγεγυμνασμένην. οὕτω γὰρ ἂν κατ' ἄμφω, μιμοῖτο τὸ παράδειγμα ἑαυτῆς, ὃ ταῖς τε φυσικαῖς ποιήσεσι καὶ ταῖς νοεραῖς διαλάμπον, κοσμεῖ σύμπαντα τὸν τῆς γενέσεως πόλεμον. Ταῦτ' οὖν ὦ Κριτία καὶ Ἑρμόκρατες, ἐμαυτοῦ μὲν αὐτὸς κατέγνωκα, μή ποτ' ἂν δυνατὸς γενέσθαι τοὺς ἄνδρας καὶ τὴν πόλιν ἱκανῶς ἐγκωμιάσαι. Τοῦτο ἐστὶ τὸ δεύτερον τῶν

ἄλλων

τῆς γενέσεως

ρον τῶν προκειμένων κεφαλαίων. ὃ καὶ πρότερον μὲν τὴν αἰτίαν εἴπομεν, καὶ νῦν δὲ πάλιν κατ' ἄλλην αὐτὸ μέθοδον ἐξεταστέον. ἤδη γὰρ καὶ τῶν πρεσβυτέρων τινὲς εἰρήκασιν ὅτι τὸ ἐγκωμιαστικὸν εἶδος, ἁδρόν ἐστι καὶ γαῦρον καὶ μεγαλοπρεπές. ὁ δὲ Σωκρατικὸς χαρακτὴρ τῶν λόγων, ἰσχνός, καὶ ἀκριβής, καὶ διαλεκτικός. ἔχει δὴ οὖν ἐναντίως πρὸς ἐκεῖνον. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης, ἀποφεύγει τὸ ἐγκωμιάζειν, εἰδὼς τὴν παρ' ἑαυτῷ δύναμιν, πρὸς ἃ πέφυκεν. οἱ δὲ τοῦτο λέγοντες, πρὸς μὲν τὸν Μενέξενον αὐτίκα ἀθετεῖν, δοκοῦσι μοι μηδὲ τῆς ἐν Φαίδρῳ τοῦ Σωκράτους ἐπῃσθῆσθαι μεγαλοφωνίας. εἰσὶ δ' οἳ λέγουσι τὸν τῶν τοιούτων ἐγκωμίων ἐργάτην, προσήκειν καὶ τῶν πολεμικῶν πραγμάτων ἐν πείρᾳ γεγονέναι. [illegible] καὶ τῶν ἰσο[illegible]κῶν σφάλλεσθαι πολλοὺς ἐν ταῖς διαθέσεσιν ἀπειρίᾳ τῶν τακτικῶν. ἀλλ' ὅγε Σωκράτης καὶ ἐ[illegible]ηλίῳ καὶ ἐν Ποτιδαίᾳ στρατευσάμενος, οὐκ ἄπειρος ἦν τῶν τοιούτων πάντων. ἄλλοι τοίνυν φασὶν εἰρωνευόμενον αὐτὸν ὥσπερ ἄλλα τα, μὴ εἰδέναι φησίν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα, μὴ εἰδέναι δυνατὸν φάναι τὴν πόλιν ἀξίως ἐγκωμιάσαι ταύτην. ἀλλ' ἥγε εἰρωνεία Σωκράτους, εἰς σοφιστὰς ἐγγίνεται καὶ νέους οὐχ οὕτως ἔμφρονας καὶ ἐπιστήμονας ἄνδρας. Βέλτιον οὖν ἀντὶ τούτων λέγειν ὅτι φυλάττεται τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας γενέσθαι. τὰ γὰρ ἔργα τῆς ὀρθῶς πολιτευομένης πόλεως, τρίτα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος τῆς † ἀληθείας. μένειν οὖν ἐν τῷ δευτέρῳ βουλόμενος, οὔ φησι δυνατὸν εἶναι τὴν εἰς τὸ τρίτον εἶδος ὑπομεῖναι τῆς ζωῆς κάθοδον. καὶ ἔστιν ἡ τοιαύτη ἀδυναμία, δυνάμεως περιουσία. τὸ γὰρ ἐν τοῖς παραδείγμασι μένειν, διὰ δύναμιν πρόσεστιν ὑπερβάλλουσαν. καὶ ὁρᾷς ὅπῃ καὶ τοῦτο σύμφωνόν ἐστι τοῖς προειρημένοις, περὶ τῆς πρὸς τὰ ὅλα τούτων ἀναλογίας ἡμῖν. ἡ γὰρ δευτέρα δημιουργία πρὸς τὴν προτέραν ἀφομοιοῦται. καὶ διὰ τοῦτο προσεχής ἐστι πρὸς ἐκείνην. καὶ γὰρ πᾶσα ἡ δημιουργικὴ σειρά, μία ἐστί, μετὰ τῆς διακρίσεως ἔχουσα καὶ τὴν ἕνωσιν. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης προηγουμένως εἴς τε Κριτίαν ἀποτείνεται καὶ Ἑρμοκράτην, καὶ τούτοις ἀξιοῖ τὰ ἐφεξῆς προσυφαίνειν. Τίμαιος γὰρ καθολικώτερον καὶ ὑψηλότερον καὶ οὐ δι' εἰκόνων ταῦτα παραδώσειν ἔμελλεν, αὐτίκα τὴν ἀναλογίαν σώζων, πρὸς τὸν τῶν ὅλων δημιουργόν.

πολιτείας

Τὸν μὲν οὐρανόν, περὶ δωδεκάεδρον διαζωγραφοῦντα, τὴν δὲ γένεσιν, τοῖς οἰκείοις σχήμασι, τὸ μὲν
„ ἐμόν, οὐδὲν θαυμαστόν. ἀλλὰ τὴν αὐτὴν δόξαν εἴληφα καὶ περὶ τῶν πάλαι γεγονότων, καὶ τῶν νῦν ὄντων ποιη-
„ τῶν, οὔτι τὸ ποιητικὸν ἀτιμάζων γένος. ἀλλὰ παντὶ δῆλον, ὡς τὸ μιμητικὸν ἔθνος οἷς ἂν ἐντραφῇ
„ ταῦτα μιμήσεται ῥᾷστα καὶ ἄριστα. τὸ δ' ἐκτὸς τροφῆς ἑκάστῳ γιγνόμενον. χαλεπὸν μὲν ἔργοις, ἔτι δὲ χα-
„ λεπώτερον, λόγοις εὖ μιμεῖσθαι.

Τοῦτο τρίτον ἐστὶ τῶν προαναγεγραμμένων κεφάλαιον, ἐν ᾧ δείκνυσι μὲν οὐδὲν τὴν ποιητικὴν ἐφικέσθαι δυναμένην αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τοῦ ἐπαίνου τῶν τοιούτων, εἰς πολεμικὰς πράξεις καταστάντων ὑπὸ τῆς τύχης. ἀπορεῖται δ' ὑπὸ Λογγίνου καὶ Ὠριγένους ὁ λόγος. μήποτε καὶ τὸν Ὅμηρον περιείληφεν ἐν τοῖς ποιηταῖς, εἰπὼν τὴν αὐτὴν εἰληφέναι δόξαν οὐ περὶ τῶν ὄντων μόνον (τοῦτο γὰρ οὐδὲν καινόν) ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πάλαι γεγονότων ποιητῶν. ὥς τε φησὶν ὁ Πορφύριος, τριῶν ὅλων ἡμερῶν διατελέσαι τὸν Ὠριγένην βοῶντα καὶ ἐρυθριῶντα, καὶ ἱδρῶτι πολλῷ κατεχόμενον, μεγάλην εἶναι λέγοντα τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὴν ἀπορίαν, καὶ δεικνύναι φιλοτιμούμενον ὅτι πρὸς τὰς κατ' ἀρετὴν πράξεις, ἀρκοῦσα ἡ παρ' Ὁμήρῳ μίμησις. τίς γὰρ Ὁμήρου μεγαλοφωνότερος, ὃς καὶ θεοὺς εἰς ἔριν καὶ μάχην κατέστησεν, οὐ διεκπίπτει τῆς μιμήσεως, ἀλλ' ἀρκούντως τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ὑψηλολογούμενος. ταῦτα ὁ ἐνιστάμενος λόγος. ἀπαντῶν δὲ ὁ Πορφύριος, φησίν, ὅτι μέγεθος μὲν πάθεσι περιθεῖναι καὶ ὕψος, Ὅμηρος ἱκανός, καὶ εἰς ὄγκον ἐγεῖραι φανταστικὸν τὰς πράξεις. ἀπαθεῖς δὲ νοερὰν καὶ ζωὴν φιλόσοφον ἐνεργούσας, οὐχ οἷόν τε παραδοῦναι. θαυμάζω δὲ ἔγωγε εἰ Ὅμηρος μὲν πρὸς ταῦτα μὴ ἔστιν ἱκανός, Κριτίας δ' ἱκανὸς ἢ Ἑρμοκράτης, καὶ ἄξιοι περὶ τούτων λέγειν. δοκεῖ οὖν μοι διελεῖν ὁ Πλάτων τὴν ποιητικὴν εἴς τε τὴν ἔνθεον καὶ τὴν τεχνικήν. καὶ διελὼν τὴν μὲν ἀπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μεγαλοφωνίαν καὶ τὸ ὕψος, ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀνενεγκεῖν. τὸ γὰρ ἁδρὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς τῆς ἑρμηνείας, οἱ χρησμοὶ διαφερόντως ἔχουσι, τὴν δὲ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης ἀποφήνασθαι μὴ εἶναι πρὸς τὴν τῆς πόλεως ταύτης ἀριστείαν, καὶ τὸ μεγαλουργὸν τῶν ἐν αὐτῇ τραφέντων ἀνδρῶν ἀρκοῦσαν εἰς ἔπαινον. καὶ γὰρ εἴ τι τεχνικόν ἐστι παρά τινι τῶν ποιητῶν ὕψος, πολὺ τὸ μεμηχανημένον ἔχει καὶ στομφῶδες, μεταφοραῖς χρώμενον ὡς τὰ πολλὰ καθάπερ τὸ Ἀντιμάχειον. ὁ δὲ Σωκράτης, ἐπαινετοῦ δεῖται τὸ ὕψος αὐτοφυὲς ἐπιδεικνυμένου, καὶ τὴν μεγαλοφωνίαν ἀβιάστως καὶ καθαρῶς ἔχοντος. ὥσπερ δὴ καὶ αἱ πράξεις τὸ μεγαλουργὸν ἔχουσιν οὐ κατὰ τύχην, ἀλλ' οἰκεῖον καὶ τῇ τροφῇ, καὶ τῇ παιδείᾳ τῶν ἀνδρῶν. ὅτι δὲ οὐ τὸν ἔνθουν ὁ Σωκράτης ἀποδοκιμάζει ποιητήν, οὐδὲ σύμπασαν ποιητικήν, ἀλλὰ τὴν τεχνικήν, δεδήλωκεν οἶμαι καὶ αὐτὸς εἰπών, μὴ τὸ γένος ἀτιμάζειν τὸ ποιητικόν. θεῖον γὰρ οὖν δὴ καὶ τὸ ποιητικόν ἐστι γένος ὡς ἐν ἄλλοις εἶπεν αὐτός. ἀλλὰ τὸ μιμητικόν, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἁπλῶς. ἀλλὰ τὸ φαύλοις ἤθεσι καὶ νόμοις ἐντραφέν. τοῦτο γὰρ ἐπιρρεπὲς ὂν πρὸς τὰ χείρω, μιμητικὸν εἶναι τῶν ὑψηλοτέρων ἠθῶν οὐ πέφυκε. πρὸς μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν, τοσαῦτα ῥητέον. τὸ δὲ τέλος τῆς ῥήσεως ὑποδύσκολόν πως ὄν, φέρε σαφηνείας ἀξιώσωμεν. ἔστι δὲ τοῦτο. τὸ δὲ ἐκτὸς τῆς τροφῆς ἑκάστοις γιγνόμενον, χαλεπὸν μὲν ἔργοις, ἔτι δὲ χαλεπώτερον λόγοις εὖ μιμεῖσθαι. δοκεῖ γὰρ ῥᾷον εἶναι μιμεῖσθαι τοὺς λόγους, ἢ τὰ ἔργα. σοφιστεύουσι γοῦν οὐκ ὀλίγοι μέχρι λόγων ἐπιδεικνύμενοι τὴν ἀρετήν, ἔργῳ δὲ

αὐτῆς

αὐτῆς παντάπασιν ἀπῳκισμένοι. μή ποτ' οὖν ἄμεινον οὑτωσί πως ἐξηγεῖσθαι ταύτας τὰς λέξεις, τὸ μὲν ἐκτὸς τῆς τροφῆς τὸ ἄριστον ἀκούσαντας, τὸ δὲ ἔργοις καὶ λόγοις ἐν ἴσῳ λαβόντας ἀντὶ τοῦ κατά τε ἔργα καὶ κατὰ λόγους. τὸ δὲ εὖ μιμεῖσθαι ἀντὶ τοῦ εὖ μιμηθῆναι, καὶ ἐκ πάντων συνάγοντας ὅτι τὸ ἄριστον εὖ μιμηθῆναι, χαλεπὸν μὲν κατὰ τὰ ἔργα, χαλεπώτερον δὲ, κατὰ τοὺς λόγους μιμηθῆναι λόγῳ. τοῦτο γὰρ προὔκειτο περὶ ποιητικῆς. καὶ ὁρᾷς ὅπως τοῦτο τοῖς πράγμασι σύμφωνόν ἐστι. ὁ μὲν γὰρ τῷ λόγῳ τῶν ἀρίστων τὰ ἔργα ἀφηγούμενος, ἱστορίαν συντίθησιν, ὁ δὲ τοὺς λόγους αὐτῶν διατιθεὶς εἰ μέλλει διασώσεσθαι τοῦ λέγοντος ἦθος, διάθεσιν ἀναλήψεται ὁμοίαν τῷ λέγοντι. κατὰ γὰρ τὰς ἔνδον διαθέσεις οἱ λόγοι φαίνονται διαφέροντες. οὕτω γὰρ καὶ τῶν ἀπολογίας Σωκράτους γεγραφότων ὡς οὐ δια[illegible]αμένων τὸ ἦθος τὸ Σωκρατικὸν ἐν τοῖς λόγοις, καταγελῶμεν ἔξω Πλάτωνος τῶν πλείστων. καί τοι, αὐτό γε τοῦτο ἱστοροῦντες ὅτι κατηγόρηται Σωκράτης καὶ ἀπολελόγηται, καὶ ἔτυχε τοιᾶσδε ψήφου, οὐκ ἂν ἦσαν ἄξιοι γέλωτος, ἀλλ' ἡ τῆς ἐν τοῖς λόγοις μιμήσεως ἀνομοιότης, καταγελάστους ἀποφαίνει τοὺς μιμητάς. ἐπεὶ καὶ περὶ Ἀχιλλέως τὸ μὲν εἰπεῖν ὅτι ἐξῆλθε τοιῶσδε ὡπλισμένος καὶ τοιάδε ἔδρασεν οὐ χαλεπόν. τὸ δὲ ἐπεκδιδάξαι τίνας ἂν εἴποι λόγους ἐν τῷ ποταμῷ συνεχόμενος, οὐκ ἔστι ῥᾴδιον. ἀλλὰ τοῦτο τοῦ δυναμένου τὸ ἦθος ἀναλαβεῖν τοῦ ἥρωος, καὶ ἱδρυθέντος κατ' ἐκεῖνο προενέγκασθαι τοὺς λόγους. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης τὰ πολλὰ τῷ Ὁμήρῳ περὶ τὴν τῶν λόγων μίμησιν ἐπιπλήξας. ἀλλ' ἐπὶ τῶν θεῶν φασὶ ῥᾷον τῷ λόγῳ τοὺς λόγους μιμεῖσθαι τῶν θεῶν ἢ τὰ ἔργα. τίς γὰρ ἂν αὐτῶν ἀξίως τὴν ποίησιν ὑποτυπώσαιτο. ἢ ταὐτόν ἐστιν ἐπ' ἐκείνων τά τε ἔργα μιμεῖσθαι καὶ τοὺς λόγους. ἐπεὶ γὰρ οἱ λόγοι νοήσεις εἰσίν, αὗται δὲ ποιήσεις, ὁ τῶν λόγων μιμητὴς, καὶ τῶν ποιήσεων ἐστὶ μιμητής. ὥς τε ὅσῳ θατέρου λείπεται, τοσοῦτον αὐτῷ, καὶ εἰς τὴν τοῦ λοιποῦ προσδεῖ μίμησιν.

Λογγῖνος δὲ ἠπόρει πρὸς ταύτην τὴν ἐκκειμένην ῥῆσιν. εἰ μὲν γὰρ διὰ τοῦτο οἱ ποιηταὶ οὐκ ἄξιοί εἰσι μιμηταὶ τῶν τῇ τοιαύτῃ πόλει προσόντων ἔργων, διὰ τὸ μὴ ἐν τοῖς ἤθεσι τῆς πόλεως τετράφθαι, οὐδ' οἱ περὶ τὸν Κριτίαν ἂν δύναιντο ποιῆσαι τὸ πραττόμενον. οὐδὲ γὰρ οὗτοι ἐν τούτῳ πολιτευόμενοι ἔζησαν. εἰ δὲ ὅτι ἐπιστήμην οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' εἰσὶ μιμηταὶ μόνον, διατί τοὺς τύπους παρ' ἡμῶν λαβόντες, οὐ δυνήσονται μιμεῖσθαι, δύναμιν ἔχοντες μιμητικήν; πρὸς δὲ ταύτας ῥητέον τὰς ἀπορίας, ὅτι ἡ μίμησις τῆς τοιαύτης πολιτείας, διὰ ζωῆς πρόεισι συμφωνούσης τοῖς παραδείγμασι. τοὺς γὰρ πρέποντας τοῖς σπουδαίοις λόγους ἀποδιδόναι οὐ δύναται ὁ μὴ ζῶν κατ' ἀρετήν. οὐκ ἀρκεῖ οὖν τὸ ἀκοῦσαι μόνον, ποῖον εἶδος ἔχει ζωῆς ἡ πολιτεία πρὸς τὸ μιμήσασθαι αὐτὴν ὡς ὁ τοῦ Λογγίνου διαπορῶν ἔλεγε λόγος. προστίθησι δὲ ὁ Πορφύριος, ὅτι ὥσπερ τοῖς ζωγράφοις οὐ πάντα μιμητά, οἷον τὸ μεθημερινὸν φῶς, οὕτως οὐδὲ τοῖς ποιηταῖς ἡ ζωὴ τῆς ἀρίστης πολιτείας ὑπεραίρουσα τὴν δύναμιν αὐτῶν.

Τὸ δὲ τῶν σοφιστῶν αὖ γένος, πολλῶν μὲν λόγων καὶ καλῶν μάλα ἔμπειρον ἡγοῦμαι, μέχρι τοῦ πράττοιεν καὶ λέγοιεν.

Οἱ σοφισταὶ μετεποιοῦντο πολλάκις οἱ μὲν ἀστρονομίας, οἱ δὲ γεωμετρίας, οἱ δὲ πολιτικῆς, οἱ δὲ διαιρετικῆς. καὶ διὰ τοῦτο λέγονται νῦν πολλοὺς ἔχειν καὶ καλοὺς λόγους. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐπιστημονικοὺς εἶχον λόγους, ἔμπειροι προσερρήθησαν. τὸ γὰρ ἔμπειρον, ἐμφαίνει τριβὴν ἄλογον ἐν λόγοις κενοῖς, φερομένην ἄνευ τῆς ἔμφρονος αἰτίας. διότι δὲ οὐ μόνον ἄλλοτε ἄλλας ἐπεβόσκοντο πόλεις, ἀλλὰ καὶ ἀπάτης καὶ δοξοσοφίας καὶ πλάνης ἀνεπιστήμονος ἦσαν γέμοντες, πλανῆται κέκληνται δικαίως. ἐπειδὴ δὲ ἄτακτον ἔφερον ζωὴν καὶ ἀπαίδευτον κατὰ πάθος ἐνεργοῦντες οἰκήσεις ἰδίας, εἰκότως λέγονται μὴ διῳκηκέναι, δέον ἕκαστον ἑαυτὸν πρὸ τῶν ἄλλων τάττειν. πάντα γὰρ ὅσα ἐν οἴκῳ καὶ ἐν πόλει, ταῦτα καὶ ἐν ἤθεσι, καὶ ταῦτα πρὸ τῶν ἐκτὸς ἀπευθυντέον. τίνες οὖν εἰσὶ προσήκοντες μιμηταὶ τῶν ἔργων καὶ λόγων τῆς ἀρίστης πολιτείας, εἰ μήτε οἱ ποιηταί, μήτε οἱ σοφισταί; οὗτοι δή εἰσι πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι. δεῖ γὰρ ἀμφοτέρων ἵνα διὰ μὲν τὸ πολιτικόν, τὰ ἔργα αὐτῶν δύνωνται καθορᾶν, διὰ δὲ τὸ φιλόσοφον, τοὺς λόγους, ὡς ἔνδον προειληφότες αὐτῶν τὴν ζωήν. καὶ διὰ μὲν ἐκεῖνο, τὴν πρακτικὴν αὐτῶν φρόνησιν, διὰ δὲ τοῦτο, τὴν νοερὰν τῶν ἀρχόντων ἐνέργειαν περιλάβωσιν. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν εἰκόνων, κἀπὶ τὰς δημιουργικὰς αἰτίας μεταβατέον. ὅτι καὶ ταύτας, νοεράς τε εἶναι δεῖ καὶ ὁλικάς, εἰ μέλλοι συμπληροῦσθαι τὸ πᾶν, καὶ ἡ γένεσις εἰκονικῶς ἔχειν ὅσα πρώτως ὁ οὐρανός.

Καταλέλειπται δή, τὸ τῆς ὑμετέρας ἕξεως γένος, ἅμα ἀμφοτέρων φύσει καὶ τροφῇ μετέχον.

Ὁ Λογγῖνος τὴν λέξιν θεωρεῖν οὐκ ἀπαξιῶν, ἐκεῖνο μὲν τὸ κῶλον ἐν ᾧ φησιν, τὸ δὲ τῶν σοφιστῶν φοβοῦμαι, μή πως ἅτε πλανητὸν ὄν, ἀρχόμενον φησὶν εἶναι διὰ σεμνότητος ἔφεσιν τὴν φράσιν ἐξαλλάττειν. τὸ δὲ ἑξῆς ὅσα ἂν, οἷά τε ἐν πολέμῳ καὶ μάχαις πράττοντος καὶ τὰ ἐχόμενα διαστρέφοντος, εἶναι τὴν φράσιν ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν. τὸ δὲ τρίτον τό, καταλέλειπται δὴ τὸ τῆς ὑμετέρας ἕξεως γένος, παντελῶς ἀλλόκοτον εἶναι. μηδὲν γὰρ ἀπεοικέναι, τοῦ βίῃ ἡρακληείῃ καὶ ἱερὴ ἲς τηλεμάχοιο. καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ὠριγένης δὲ, ἀποδέχεται τὸν τύπον τῆς ἑρμηνείας τῶν προκειμένων ῥήσεων ὡς ὄντα συγγραφικόν. πρέπειν γὰρ τῷ τοιούτῳ, καὶ τὰς τοιάσδε περιφράσεις, ὥσπερ τῷ ποιητικῷ. ἡμεῖς δὲ φαμὲν, τὸν μὲν Πλάτωνα οἰκείως πανταχοῦ τοῖς ὑποκειμένοις μεταβάλλειν τὴν ἐπαγγελίαν, καὶ ἐπὶ τῶν ἐξηλλαγμένων πραγμάτων διώκειν καὶ τὰς τῆς ἑρμηνείας ἐξαλλαγάς.

τὴν δὲ προκειμένην ῥῆσιν, οὐ φαμὲν εἶναι περίφρασιν. οὐ γὰρ δηλοῖ ταὐτὸν τῷ ὑμᾶς ὥσπερ βίη Ἡρα-
κλείους. ἀφ᾽ ἧς ἂν δύναιντο μόνοι τὸ πρέπον ἀποδοῦναι τῇ μιμήσει τῆς ἀρίστης πολιτείας. κατὰ γὰρ τὴν
ἕξιν ἣν ἔχουσιν ἐνεργοῦντες, τοῦτο ποιοῦσι διαφέρουσαν τῆς ποιητικῆς καὶ σοφιστικῆς. καὶ ταῦτα μὲν,
περὶ τῶν λέξεων. εἰς δὲ τὰς ἐννοίας τῶνδε τῶν λέξεων ἀποβλέποντες, ἐροῦμεν ὅτι ὁ Σωκράτης, ἐγείρει
μὲν Κριτίαν καὶ Ἑρμοκράτην πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς πολιτείας. παρακαλεῖ δὲ καὶ τὸν Τίμαιον, ἐφάψασθαι
τῶν ζητουμένων. καὶ τοῦτο πέμπτον ἐστὶ κεφάλαιον τῶν προτεθέντων εἰς τὴν ἐξήγησιν. καὶ ὅρα ὅπως ἀ-
πεσέμνυνεν ἐκ προοιμίων τοὺς ἄνδρας, ἕξιν μὲν καλέσας, ἵνα τὴν πλάνην ἐξέλῃ τῆς σοφιστικήν. φύσει
δὲ καὶ τροφῇ πολιτικῆς αὐτοὺς μετόχους εἰπών, ἵνα τὴν ποιητικὴν μίμησιν τὴν τοῖς χείροσιν [illegible] τε-
θραμμένην ἀντιδιέλῃς. ἐκ δὲ φύσεως καὶ τροφῆς τὸ τέλειον ἀφορισάμενος. ἵνα μὴ τὴν φύσιν προ[illegible]στε-
ρήσας, χωλὴν ποιήσῃς, ἢ τὴν τροφὴν εἰς ἀνεπιτήδειον καὶ ἀνάρμοστον ὑποδοχὴν καταβεβλῆσθαι νομί-
σῃς. ταῦτα μὲν οὖν κοινῇ περὶ τῶν ἀνδρῶν εἴρηται. εἰ δὲ βούλοιο λέγειν ἐπὶ τὰ παραδείγματα χωρῶν,
καταλέλειπται δὴ τὸ δημιουργικὸν γένος ὁλικόν τε ὂν καὶ νοερὸν εἰς τὴν τῶν ὅλων τετάχθαι προμήθει-
» αν. Θεατέον δὲ καὶ τὰ περὶ ἑκάστου λεγόμενα χωρίς. Τίμαιος γὰρ ὅδε εὐνομωτάτης ὢν πόλεως τῆς
» ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρίδος, οὐσίᾳ καὶ γένει οὐδενὸς ὕστερος ὢν τῶν ἐκεῖ, τὰς μεγίστας μὲν ἀρχάς τε καὶ τιμὰς ἐν
» τῇ πόλει μετακεχείρισται. φιλοσοφίας δὲ αὖ κατ᾽ ἐμὴν δόξαν ἐπ᾽ ἄκρον ἁπάσης ἐλήλυθε. Τίς οὖν
ἂν γένοιτο μαρτυρία θαυμασιωτέρα ταύτης, ἢ ποῖος ἔπαινος μείζων; οὐχὶ πρῶτον μὲν πολιτικὸς τῷ
Τιμαίῳ μεμαρτύρηκεν. ἔπειτα τὴν νοερὰν γνῶσιν, πάσης φιλοσοφίας εἰπὼν ἐπ᾽ ἄκρον αὐτὸν ἐληλυθέ-
ναι. καὶ προσθεὶς ὅτι κατ᾽ ἐμὴν δόξαν ὃ δὴ τὸν κολοφῶνα πᾶσιν ἐπέθηκε τοῖς ἐγκωμίοις. τίς δ᾽ ἂν τῆς
εἰκόνος ταύτης ἐν ἀνθρώποις ἄλλη δύναιτο μᾶλλον ἀφομοιοῦσθαι πρὸς τὸν ἕνα δημιουργόν. πρῶτον
μὲν γὰρ τῷ τε πολιτικῷ καὶ τῷ φιλοσόφῳ, διττός ἐστιν. ἔπειτα τῷ εὐνομωτάτης εἶναι πόλεως, μιμεῖται
τὸν ἐν τῷ νοητῷ τραφέντα ὑπὸ τῆς Ἀδραστείας θεόν. τῷ δὲ γένει διενηνοχέναι, τὸν ὁλικὸν ἐκείνου καὶ
νοερὸν καὶ ἑνιαῖον ἀπεικονίζεται. πάντα γὰρ ταῦτα κατὰ μετοχὴν ἔχει τῶν πρὸ αὐτοῦ πατέρων. τῷ δὲ
τὰς μεγίστας ἀρχὰς μετακεχειρίσθαι, βασιλικὸν ἐκεῖνο καὶ κρατητικὸν τῶν ὅλων. οὗ καὶ τὸ σκῆπτρον
πισύρων καὶ εἴκοσι μέτρον ἐστὶ κατὰ τοὺς θεολόγους. τῷ δὲ μεγίστων ἀπολαῦσαι τιμῶν, τὴν ἐξῃρημένην
ἐκείνου πρεσβείαν καὶ δύναμιν τῶν ὅλων ὑπεροχήν. αὐτὸς γοῦν ἐστιν ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις διανέμων τὰς τιμάς.
τῷ δὲ φιλοσοφίας ἐπ᾽ ἄκρον ἥκειν, πρὸς τὸν ὁμοῦ πάσας τὰς γνώσεις ἐν ἑαυτῷ συνέχοντα πάντως ἀ-
ποτυποῦσθαι, φαίην ἂν αὐτόν. ὥστε ἀπὸ πάντων τῶν εἰρημένων, ὡς ἐξ εἰκόνων ἕλοις ἂν καὶ τὸν τοῦ παντὸς
δημιουργόν, ὅστις ἐστὶν, ὅτι νοῦς νόων πολλῶν περιληπτικὸς ἐν τοῖς νοεροῖς θεοῖς τεταγμένος, καὶ τῶν πρω-
τίστων νοητῶν πλήρης, βασιλικὴν ἔχων ἀξίαν ὡς πρεσβεία, τῶν ἄλλων θεῶν τῶν δημιουργικῶν ὑπερι-
δρυμένος. εἰ δὲ τὴν τοῦ Τιμαίου πόλιν Λοκρίδα κέκληκεν οὐκ εἰωθότων οὕτω καλεῖν τῶν ἑλλήνων, ἀλλὰ
Λοκροὺς μόνον πρὸς ἀντιδιαίρεσιν τῆς κατ᾽ ἀντίπεραν Εὐβοίας Λοκρίδος, οὐ θαυμαστόν. πολλὰ γὰρ ἐξαλ-
λάττει διὰ τὸ τρανέστερον σημαίνειν τὸ προκείμενον. ὅτι δὲ εὐνομοῦντο οἱ Λοκροὶ, δῆλον. ἦν γὰρ δὴ αὐ-
» τῶν νομοθέτης, Ζάλευκος. Κριτίαν δέ που πάντες οἱ τῇδε, ἴσμεν οὐδενὸς ἰδιώτην ὄντα ὧν λέγο-
μεν. Ὁ Κριτίας, ἦν μὲν γενναίας καὶ ἁδρᾶς φύσεως. ἥπτετο δὲ καὶ φιλοσόφων συνουσιῶν, καὶ ἐκαλεῖτο
ἰδιώτης μὲν ἐν φιλοσόφοις, φιλόσοφος δὲ ἐν ἰδιώταις, ὡς ἡ ἱστορία φησίν. ἐτυράννησε δὲ καὶ αὐτὸς εἷς
τῶν τριάκοντα γενόμενος. ἀλλ᾽ οὐ δίκαιον διὰ τοῦτο τῷ Σωκράτει ἐγκαλεῖν, ὅτι νῦν ἐπαίνου τινὸς αὐ-
τὸν ἠξίωσε. πρῶτον μὲν γὰρ ὅπως ἐπῄνεσε προσεκτέον, ὅτι οὐδενὸς ἰδιώτης ἐστὶν ὧν λέγομεν διά τε τὴν
φύσιν καὶ τὴν περὶ τὰς φιλοσόφους συνουσίας διατριβήν. ἔπειτα ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ τυραννικὸν, εὐφυΐας
ἐστὶ τεκμήριον, ὡς ὁ ἐν πολιτείᾳ διδάσκει μῦθος τὰς ἐξ οὐρανοῦ κατιούσας ψυχὰς, διαφερόντως ἐπὶ
τὸν τυραννικὸν ἄγων βίον. εἰθισμέναι γὰρ ἐκεῖ συμπεριπολεῖν τοῖς θεοῖς καὶ συνδιοικεῖν τὸ πᾶν,
κἀνταῦθα ταῖς φαινομέναις ἐπιτρέχουσι δυνάμεσι, ὡς οἱ τοῦ κάλλους τοῦ νοητοῦ μνήμην ἔχοντες, ἀσπά-
ζονται τὸ φαινόμενον κάλλος. ὅτι δὲ προσήκει κατ᾽ ἀναλογίαν τῇ μέσῃ δημιουργίᾳ, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ
διαδέχεσθαι τὸν τοῦ Σωκράτους λόγον, λάβοις ἄν. ἔπειτα, ἐκ τοῦ τὸν Ἀτλαντικὸν ἀπαγγέλλειν, τῶν Ἀτ-
λαντίνων Ποσειδῶνος ὄντων ἐκγόνων. καὶ τρίτον ἀπὸ τῆς οἰκείας αὐτοῦ ζωῆς. τὸ γὰρ ἡγεμονικὸν καὶ τὸ
ἐπὶ πολλὰ διατεῖνον. καὶ ὅπως ἡ δύναμις τῶν μέσων ἐστὶ, διὸ καὶ ἐν τοῖς ἐπαίνοις, ἔχει τὸ μέτρον. τῷ μὲν γὰρ
μὴ ἰδιώτης εἰρῆσθαι, ἀλλὰ μέτοχος τῶν τοῦ Τιμαίου πλεονεκτημάτων, τὴν ὕφεσιν αὐτοῦ δείκνυσι
τὴν πρὸς τὸ πρῶτον. τὸ δὲ μὴ παντάπασιν αὐτὸν ἀποδεῖν, τὴν συγγένειαν τὴν πρὸς ἐκεῖνον.
» Τῆς δὲ Ἑρμοκράτους αὖ περὶ φύσεως καὶ τροφῆς πρὸς ἅπαντ᾽ εἶναι ταῦτα ἱκανὴν πολλῶν μαρτυ-
» ρούντων, πιστευτέον. Ὁ Ἑρμοκράτης, Συρακούσιός ἐστι στρατηγός, κατὰ νόμους ζῆν ἐφιέμενος. διὸ καὶ
πολιτικῆς πως μετεῖχε, καὶ φιλοσοφίας ἕνεκεν οὖν καὶ οὗτος κατ᾽ ἀναλογίαν τῇ τρίτῃ δημιουρ-
γίᾳ. τό, τε γὰρ στρατηγικὸν, οἰκεῖον ἐστὶ, τῷ τὰ ἔσχατα τῆς κοσμοποιίας καὶ ἀτακτότατα τάττον-
τι, καὶ τὸ, ὑπὸ πολλῶν μαρτυρεῖσθαι τῷ εἰς πλῆθος πᾶν καὶ τὸν ἔσχατον μερισμὸν προάγοντι
τὴν ποίησιν. ἡμεῖς μὲν οὖν, οὕτω τάττομεν, ἵνα καὶ πρὸς τὰ πράγματα, ἀναλογίαν ἔχωσιν οἱ ἄνδρες.
ἄλλοι δὲ, τὸν Κριτίαν τοῦ Ἑρμοκράτους, ὡς ὑφειμένον τάττουσι. καίτοι εἰ ὁ ἀπολειπόμενος οὔτε λέγειν οὔτε
ἀκούειν ἐπι-

ἀκούειν ἐπιτήδειος. καὶ τῶν παρόντων ὁ ἀκροώμενος μὲν, σιωπῶν δὲ, αὐτὸς δεύτερός ἐστι τοῦ καὶ λέγον-
τος, καὶ ταύτῃ μιμούμενος τοὺς ἀμφὶ Σωκράτην καὶ Τίμαιον. ἔπειτα καὶ τοῦτο ἐννοητέον. ὅτι καὶ ὁ Σωκρά-
της, τὰ πρεσβεῖα, τῷ Κριτίᾳ δέδωκεν ἐν τῷ λόγῳ, μετὰ τὸν Τίμαιον αὐτὸν ἐγκωμιάσας. εἰσὶ δὲ, οἳ
καὶ τοιαύτην τάξιν τοῖς προσώποις ἀπονέμουσι τούτοις. Τίμαιον μὲν, κατὰ τὸ παραδειγματικὸν αἴτιον
τάττοντες, Σωκράτην δὲ, κατὰ τὸ ποιητικὸν, Κριτίαν δὲ, κατὰ τὸ εἰδικόν. οὗτος γὰρ εἰς ἐνέργειαν ἄγει
τοὺς ὀρθῶς τεθραμμένους, Ἑρμοκράτης δὲ, κατὰ τὸ ὑλικόν. διὸ καὶ ἀκούειν μέν ἐστιν ἐπιτήδειος, λέγειν δὲ,
ὃ καὶ γὰρ ἡ ὕλη, δέχεται μὲν ἀλλαχόθεν λόγους, γεννᾷ δὲ, οὐ πέφυκε. καὶ ἔχοι ἂν καὶ πολὺν λόγον ἡ
διάταξις μετὰ τοῦ ἀφίστασθαι τῆς προτέρας ἐπιβολῆς. Διὸ καὶ χθὲς ἐγὼ διανοούμενος ὑμῶν δεομένων τὰ »
περὶ τῆς πολιτείας διελθεῖν. ἕως τοῦ, καὶ πάντων ἑτοιμότατος ὢν δέχεσθαι. Δοκεῖ μὲν καὶ ἡ τῆς πολι- »
τείας ἀνακεφαλαίωσις ὥσπερ νῦν φησιν ὁ Σωκράτης, τῆς διεξόδου γεγονέναι τῶν ἐν πολέμοις ἀγώνων
χάριν, τῆς ὀρθῶς πολιτευομένης πόλεως. ἔστι δὲ ἀμφότερα συντείνοντα, πρὸς τὴν μίαν τοῦ κόσμου δημιουρ-
γίαν, ἥτε τῆς πολιτείας σύντομος περίληψις, καὶ ὁ Ατλαντικὸς πόλεμος. πρὸ γὰρ τῆς ὅλης δημιουρ-
γίας καὶ τοῦ παντὸς τῆς κοσμοποιΐας εἴδους, ἀπὸ τῶν μερῶν καὶ τῶν εἰκόνων, ἄμεινον ποιεῖσθαι τὴν θεω-
ρίαν ὡς εἴρηται πρότερον. εἰκότως οὖν καὶ ὁ Σωκράτης τὴν πολιτείαν ἐν τύποις τισὶν ἀναλαβὼν καὶ πρῶτος
διὰ ταύτης μιμησάμενος τὸ πᾶν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τῆς οἷον ὁσίας, ἵδρυσεν ἑαυτόν. ἀνεγείρει δὲ καὶ ἄλ-
λους εἰς τὸν λόγον, οἳ τὴν δύναμιν ὑμνήσουσι τῆς τοιαύτης πόλεως, καὶ μιμήσονται τοὺς κατὰ τὸ μέσον δη-
μιουργικὸν εἶδος τάττοντας τὸ πᾶν. καὶ τὰς ἐναντιώσεις τὰς ἐν αὐτῷ, καὶ τὰς κινήσεις τὰς πολυειδεῖς μο-
νοειδῶς συνέχοντας. ὥσπερ οὖν ὁ παρ' Ὁμήρῳ Ζεὺς καθήμενος ἐν τῇ ἄκρᾳ τοῦ Ὀλύμπου ἐν πνυκὶ, καὶ μένων
ἐν τῇ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἑνότητι, πέμπει τοὺς θεοὺς ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον, τοὺς τῆς ἐναντιώσεως
προεστηκότας τῆς κοσμικῆς, οὕτω δὴ καὶ ὁ Σωκράτης, ἐν τῷ νοητῷ τῆς πολιτείας εἴδει καθαρῶς ἱστάμενος,
παρασκευάζει τοὺς μετ' αὐτὸν δυναμένους, τήν, τε κίνησιν καὶ τὴν δύναμιν ὑμνῆσαι τῆς πολιτείας ταύ-
της, τοῦ μὲν Τιμαίου τὴν ἐπιστήμην, προκαλούμενος εἰς τὴν τῶν ὅλων ὁλικῶς θεωρίαν, τοὺς δὲ ἄλλους παρα-
σκευάζων εἰς τὴν τῶν μερικῶν ὁλικὴν καὶ σύντομον περιοχήν. ὡς γὰρ τὴν πολιτείαν ὁλικῶς διῆλθεν,
οὕτω βούλεται καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς ὑμνηθῆναι παρὰ τῶν ἄλλων. ἐπειδὴ δὲ εἰκόνα φέρουσιν οἱ λόγοι
πάντες οὗτοι τῶν δημιουργικῶν ἔργων, καὶ ἡ συνουσία πᾶσα τῆς κοσμοποιΐας, εἰκότως πού καὶ ὁ Σωκράτης
εἶπεν ὅτι κεκοσμημένος πάρεστι καὶ ἕτοιμος δέχεσθαι τοὺς λόγους ὡς τὸ πρόσφορον εἶδος τῆς ἀρετῆς τὴν
κοσμιότητα τῷ λόγῳ περιβεβλημένος. Καὶ μὲν δὴ καθάπερ εἶπε Τίμαιος ὅδε ὦ Σώκρατες, ἕως τοῦ »
καθ' ὁδὸν αὐτὰ ταῦτα ἐσκοποῦμεν. Ἔδει καὶ τὸν Ἑρμοκράτην τί λέγειν, ἀλλὰ μὴ σιωπῶντα παρεῖ- »
ναι τοῖς ἐν κωμῳδίᾳ προσώποις ἐοικότα τοῖς ἀργοῖς παρεστῶσι. διὸ καὶ οὗτος πεποίηταί τι πρὸς τὸν
Σωκράτην λέγων. καὶ τοῦτο μὲν, λογογραφικόν, ἐκεῖνο δὲ, οἰκεῖον τοῖς προκειμένοις. ὅτι γὰρ καὶ τὰ ἔσχατα
τῆς δημιουργίας ἕπεται τῷ ἑνὶ πατρὶ τῶν ὅλων, καὶ διὰ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς ἐκεῖνο συννεύει πρὸς τὴν
μίαν τοῦ κόσμου πρόνοιαν ὡς ἐξ εἰκόνων τῶν νῦν λεγομένων. ὁ γάρ τι Ἑρμοκράτης Τιμαίῳ συνεπόμενος,
οὐδέν φησιν ἐλλείπειν. οὔτε γὰρ προθυμίας, οὔτε δυνάμεως εἰς τοὺς ὑπὸ Σωκράτην ἐπιζητουμένους λό-
γους. δύο γὰρ ταῦτα μάλιστα ἡμῖν ἐμπόδιον γίνεται εἰς τὸ ἐνεργεῖν εἰς ἀλλήλους, ἥ, τε ἡμετέρα ῥαθυμία,
καὶ ἔτι ἔξωθεν εἴη κώλυμα. ταῦτ' οὖν ἀμφότερα ἀνεῖλεν εἰπών, οὔτε προθυμίας ἐλλείπειν, οὔτε πρόφα-
σιν εἶναί τινα κωλύουσαν ἀποπληροῦν αὐτοῖς, τὴν Σωκράτους ἐπίταξιν. εἰκότως δὴ οὖν καὶ τὸν Κριτίαν
προὐκαλέσατο πρὸς τὴν τῶν παλαιῶν ἔργων ἀφήγησιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως. ἐν οἷς ὁ Σωκράτης, ἐπίτα-
ξιν εἶχε τὸ τέλος ὥσπερ ὁ Σωκράτης τὸν Τίμαιον. καὶ κοινωνὸν περὶ ἑαυτὸν ποιεῖ τῶν ἐκείνου λόγων. τῇ
γὰρ προτεραίᾳ μετ' ἐκείνου συνδιεσκέφθαι φησὶν αὐτούς, ὥσπερ καὶ ὁ τρίτος δημιουργὸς ἐν τῷ παν-
τὶ κοινωνεῖ πρὸς τὴν τοῦ δευτέρου ποίησιν. δεῖται γὰρ ἡ ὅλη γένεσις, καὶ τῶν ἐκ τοῦ ὑποχθονίου κόσμου πάν-
τως ἀναδόσεων. εἰ δὲ ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ἔοικε καὶ ὁ Ατλαντικὸς τρίτην ἐσχηκέναι τὴν ἀφήγη-
σιν. οἰκείους δὲ, τῇ μέσῃ δημιουργίᾳ φασὶν, ἀριθμοὺς τήν τε δυάδα, καὶ τὴν τριάδα. τὴν μὲν, διὰ τὴν
δύναμιν, τὴν δὲ, διὰ τὴν δημιουργικὴν καὶ τελεσιουργὸν αὐτῆς τῶν ἐγκοσμίων πρόνοιαν. ὥστ' εἴ τε δευτέ-
ραν, εἴτε τρίτην αὐτῷ τὴν ἀφήγησιν ἀποδοίης, ἔχεις ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἀριθμῶν, εἰς τὴν τῆς μεσότητος
ἔννοιαν ἀνατρέχειν. Ὅδε οὖν λόγον ἡμῖν εἰσηγήσατο ἐκ παλαιᾶς ἀκοῆς, ὃν καὶ νῦν λέγε αὖ Κριτία »
τῷδε, ἵνα συνδοκιμάσῃ πρὸς τὴν ἐπίταξιν, εἴτ' ἐπιτήδειός ἐστιν, εἴτε μὴ ταῦτα χρὴ δρᾶν. εἰ καὶ τῷ »
τρίτῳ κοινωνῷ Τιμαίῳ συνδοκεῖ, δοκεῖ μήν. Θαυμαστὴν ἂν εὕροις ὡς ἐν εἰκόσι τῶν θείων ἔνδειξιν. ὡς »
γὰρ ἐν ἐκείνοις τὰ δεύτερα τὰς τῶν πρώτων ἐκκαλεῖται γονίμους δυνάμεις, καὶ προάγει πρὸς τὴν τῶν
διοικουμένων πρόνοιαν, οὕτω καὶ ἐν τούτοις ὁ Ἑρμοκράτης καὶ τὸν Κριτίαν εἰς τὸ λέγειν προκαλεῖται. καὶ
τῷ Σωκράτει πληροῖ τὴν ὑπόσχεσιν. καὶ ὡς ἐν ἐκείνοις ἐπιστρέφει τὰ αἰτιατὰ πρὸς τὴν τῶν αἰτίων αὐτο-
χὴν, οὕτω αὖ ἐν τούτοις ὁ μὲν Ἑρμοκράτης, εἰς τὸν Κριτίαν ἀποτείνεται, οὗτος δὲ, εἰς τὴν Σωκράτους
ἐπίταξιν ἀποβλέπει. καὶ ὡς ἐν ἐκείνοις πάντα τὰ δημιουργικὰ αἴτια, τοῦ ἑνὸς ἐξήρτηται πατρός, καὶ
τῷ ἐκείνου βουλήματι, πάντα κυβερνᾷ, τὸν αὐτὸν καὶ ἐνταῦθα πάντες ἐπὶ τὸν Τίμαιον καταφεύ-
γουσι. καὶ τὴν τοῦ Τιμαίου νεῦσιν ἢ ἐπίπνευσιν, ἢ βούλησιν, ἵν' ἐξ ἐκείνης οἷον ἐκ ῥίζης ὁρμηθέντες, κατὰ

νοοῦν αὐτῷ, διαθῶσι τὸν λόγον. οὕτω γὰρ ἂν καὶ συντελέσοι πρὸς τὴν ὅλην κοσμοποιίαν τὰ μέλλοντα λέ-
γεσθαι. καὶ μὴν καὶ τὸ, ἐκ παλαιᾶς ἀκοῆς, εἰ μὲν ἱστορικὸς ὁ λόγος τὸ κατὰ χρόνον σημαίνει παλαιὸν, εἰ δὲ
ἔνδειξίς ἐστι τῶν ἐν τῷ παντὶ γιγνομένων, τοὺς ἐξ ἀϊδίου ταῖς ψυχαῖς ἐνυπάρχοντας λόγους αἰνίσσοιτο
ἄν. εἰ δὲ καὶ τῶν θείων αἰτίων εἰκόνα φέροι, δείκνυσιν ὅτι ταῦτα τὰ δημιουργικὰ αἴτια, πληρούμενα ἄνω-
» θεν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων θεῶν, μεταδίδωσι καὶ τοῖς δευτέροις τῆς ἑαυτῶν προνοίας. Ἄκουε δὴ ὦ Σώ-
» κρατες λόγου μάλα μὲν ἀτόπου, παντάπασι γε μὴν ἀληθοῦς ὡς ὁ τῶν ἑπτὰ σοφώτατος Σόλων ποτὲ
» ἔφη. Τὸν περὶ τῶν Ἀτλαντίνων σύμπαντα τοῦτον λόγον, οἱ μὲν, ἱστορίαν ψιλὴν εἶναι φασὶν, ὥσπερ
πρῶτος τοῦ Πλάτωνος ἐξηγητὴς Κράντωρ. ὃς δὴ καὶ σκώπτεσθαι μὲν φησὶ αὐτὸν ὑπὸ τῶν τότε ὡς οὐκ αὐ-
τὸν ὄντα τῆς πολιτείας εὑρετὴν, ἀλλὰ μεταγράψαντα τὰ Αἰγυπτίων. τὸν δὲ, τοσοῦτον ποιήσασθαι τὸν
σκωπτόντων λόγον, ὥστε ἐπὶ Αἰγυπτίους ἀναπέμψαι τὴν περὶ Ἀθηναίων καὶ Ἀτλαντίνων ταύτην ἱστο-
ρίαν ὡς τῶν Ἀθηναίων, κατὰ ταύτην ζησάντων ποτὲ τὴν πολιτείαν. μαρτυροῦσι δὲ καὶ οἱ προφῆται φη-
σὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐν στήλαις ταῖς ἔτι σωζομέναις ταῦτα γεγράφθαι λέγοντες. οἱ δὲ, φασὶν αὐτὴν, μῦ-
θον εἶναι καὶ πλάσμα γενομένων μὲν οὐδαμῶς, ἔνδειξιν δὲ φερόντων ἀεὶ ὄντων κατὰ τὸν κόσμον ἢ γιγνο-
μένων. οὐδὲ τοῦ Πλάτωνος ἐπακούοντες. οὗτοι βοῶντος ὅτι μάλα μὲν ἄτοπος ὁ λόγος, παντάπασι γε
μὴν ἀληθής. τὸ γὰρ παντάπασιν ἀληθὲς, οὐ πῆ μὲν ἐστιν ἀληθὲς, πῆ δὲ οὐκ ἀληθὲς, οὐδὲ ψεῦδος μὲν
κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀληθὲς δὲ κατὰ τὴν ὑπόνοιαν. οὐ γὰρ ἂν εἴη πάντη τὸ τοιοῦτον ἀληθές. οἱ δὲ, γεγονέναι
μὲν ταῦτα, τοῦτον τὸν τρόπον οὐκ ἀπογινώσκουσιν, παραλαμβάνεσθαι δὲ νῦν ὡς εἰκόνας τῶν ἐν τῷ παν-
τὶ προουσῶν ἐναντιώσεων. πόλεμον γὰρ εἶναι τὸν πάντων πατέρα καὶ κατὰ τὸν Ἡράκλειτον. καὶ τούτων οἱ
μὲν, εἰς τοὺς ἀπλανεῖς καὶ πλανωμένους ἀναπέμπουσι τὴν ἀνάλυσιν, ὡς τῶν μὲν Ἀθηναίων, ἀνάλογον τοῖς
ἀπλανέσι λαμβανομένων, τῶν δὲ Ἀτλαντίνων τοῖς πλάνησι. καὶ μαχομένων μὲν διὰ τὴν ἀντιπεριφο-
ρὰν, κρατούντων δὲ τῶν ἑτέρων, διὰ τὴν μίαν τοῦ κόσμου στροφήν. ταύτης γοῦν ἐστι τῆς δόξης ὁ γεν-
ναῖος Ἀμέλιος. οὕτως ὑπερδιατεινόμενος τοῦ ταῦθ᾽ οὕτως ἔχειν διὰ τὸ λέγεσθαι σαφῶς τὴν Ἀτλαντίδα
νῆσον, εἰς ἑπτὰ διαιρεῖσθαι τινὰς κύκλους ἐν τῷ Κριτίᾳ, ὡς οὐκ οἶδ᾽, εἴτις ἄλλος ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ δογ-
μάτων. οἱ δὲ, εἰς δαιμόνων τινῶν ἐναντίωσιν, ὡς τῶν μὲν ἀμεινόνων, τῶν δὲ, χειρόνων. καὶ τῶν μὲν,
πλήθει, τῶν δὲ δυνάμει κρειττόνων. καὶ τῶν μὲν κρατούντων, τῶν δὲ, κρατουμένων, ὥσπερ Ὠριγένης ὑπέ-
λαβεν. οἱ δὲ, εἰς ψυχῶν διάστασιν, καλλιόνων καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τροφίμων, καὶ γενεσιουργῶν ἄλλων. αἳ καὶ
τῷ τῆς γενέσεως ἐφόρῳ θεῷ προσήκουσι. καὶ ἔστι τῆς ἐξηγήσεως ταύτης, Νουμήνιος. οἱ δὲ, καὶ μίξαντες
τὴν Ὠριγένους ὥσπερ οἴονται καὶ Νουμηνίου δόξαν, ψυχῶν πρὸς δαίμονας ἐναντίωσιν εἶπον. τῶν μὲν δαι-
μόνων, καταγωγῶν ὄντων, τῶν δὲ ψυχῶν καταγομένων. παρ᾽ οἷς ὁ δαίμων τριχῶς. καὶ γὰρ εἶναι φα-
σὶ τὸ μὲν, θείων δαιμόνων γένος, τὸ δὲ, κατὰ σχέσιν, ὃ μερικαὶ συμπληροῦσι ψυχαὶ δαιμονίας τυχοῦσαι
λήξεως, τὸ δὲ πονηρὸν ἄλλο καὶ λυμαντικὸν τῶν ψυχῶν. τοὺς οὖν ἐσχάτους δαίμονας, τὸν πόλεμον τοῦτον
συγκροτεῖν, κατὰ τὰς ψυχὰς ἐν τῇ εἰς τὴν γένεσιν καθόδῳ. καὶ ἅπερ οἱ παλαιοί φασιν θεολόγοι εἰς
Ὄσιριν καὶ Τυφῶνα ἀνήγαγον, ἢ εἰς Διόνυσον καὶ Τιτᾶνας. ταῦτα ὁ Πλάτων, εἰς Ἀθηναίους καὶ Ἀτλαντί-
νους ἀναπέμπει δι᾽ εὐσέβειαν. πρὶν δὲ εἰς τὰ στερεὰ σώματα τὰς ψυχὰς κατελθεῖν, πόλεμον παραδί-
δωσι τῶν ψυχῶν πρὸς τοὺς ὑλικοὺς δαίμονας, τοὺς τῇ δύσει προσῳκειωσμένους. ἐπεὶ καὶ ἡ δύσις ὡς ἔλεγον
Αἰγύπτιοι, τόπος ἐστὶ δαιμόνων κακωτικόν. ἐπὶ δὲ ταύτης ἐστὶ τῆς οἰήσεως, ὁ φιλόσοφος Πορφύριος, ὃν
καὶ θαυμάσειεν ἄν τις, εἰ ἕτερα λέγει τῆς Νουμηνίου παραδόσεως. Ἀλλ᾽ οὗτοι γε ὑπὸ τοῦ θειοτάτου κατά
γε τὴν ἐμὴν, Ἰαμβλίχου κομιδῇ, γενναίως ηὐθύνθησαν. ἀρέσκει δὲ τούτῳ τε καὶ τῷ ἡμετέρῳ καθηγε-
μόνι τὴν ἐναντίωσιν ταύτην, οὐκ ἐπ᾽ ἀθετήσει τῶν λεγομένων, τοὐναντίον μὲν οὖν ἐκείνων πάντως δεδει-
γμένων ὡς γεγονότων, ἀλλ᾽ ὡς εἰώθαμεν, τὰ πρὸ τῶν ὑποκειμένων τοῖς διαλόγοις, ἀνάγειν εἰς τὸν αὐ-
τὸν τοῖς διαλόγοις σκοπόν. ἀρέσκει δὴ οὑτωσὶ καὶ κατὰ τὸν ὅμοιον τύπον καὶ ταύτην τὴν ἐναντίωσιν ἀπὸ τῶν
ἀνθρωπίνων ἄραντας διὰ παντὸς τοῦ κόσμου, καὶ μάλιστα τῶν γεννητῶν διατείνειν. καὶ ἐπὶ πάντων τὴν
διάνοιαν ἐκτείνειν, ὅπῃ μετέχει τῆς ἐναντιώσεως θεωροῦντας, κατὰ τὴν ποικιλίαν τῶν δυνάμεων. ἐπεὶ γὰρ
πάντα καὶ ἐκ τοῦ ἑνός ἐστι καὶ ἐκ τῆς μετὰ τὸ ἓν δυάδος καὶ ἥνωται πως ἀλλήλοις, καὶ ἀντίθετον ἔλαχε φύ-
σιν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς γένεσι τοῦ ὄντος, ἐστί τις ἀντίθεσις ταυτοῦ πρὸς θάτερον καὶ κινήσεως πρὸς στάσιν.
πάντα δὲ μετέχει τῶν γενῶν τούτων, τὰ ἐν τῷ κόσμῳ καθὼς ἂν ἔχοι τὴν διὰ πάντων διήκουσαν ἐναν-
τίωσιν θεωρεῖν. καὶ μὴν καὶ εἰ τὴν πολιτείαν ἀνάλογον ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ τεθεάμεθα, δεῖ δή που καὶ
τὸν πόλεμον τοῦτον ἐν πάσῃ τῇ φύσει καθορᾶν ἐνόντα. τῷ μὲν γὰρ εἶναι καὶ ταῖς οὐσίαις, ἀνάλογον ἡ πο-
λιτεία, ταῖς δὲ δυνάμεσιν αὐτῶν, καὶ ὡς αὐτὸς εἶπε κινήσεσι, ὁ πόλεμος. καὶ τῇ μὲν ἑνώσει τῇ ὅλῃ τὴν πο-
λιτείαν κοινὰ πάντων ποιοῦσαν ἐκείνην, τῇ δὲ διαιρέσει τῇ κοσμικῇ τοῦ νείκους δυναστείᾳ τοῦτον ἀφομοιοῦ-
σθαι ῥητέον. εἴ τε οὖν δίχα διέλοις τὸ πᾶν, εἴς τε τὸ ἀσώματον καὶ σωματικὸν, καὶ αὖ τὸ ἀσώματον, εἴς τε
τὰ νοερώτερα, καὶ τὰ ἐνυλότερα, καὶ τὸ σωματικὸν, εἰς οὐρανὸν καὶ γένεσιν, καὶ τὸν μὲν οὐρανὸν, εἰς ἐναν-
τίας περιόδους, τὴν δὲ γένεσιν εἰς τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις, εἴ τε ὁπωσοῦν ἢ ἐν θεοῖς τοῖς ἐγκοσμίοις
ἢ ἐν δαίμοσιν, ἢ ἐν ψυχαῖς, ἢ σώμασιν λαμβάνοις τὴν ἀντίθετον ταύτην ζωὴν, ἔχοις ἂν ἁπανταχοῦ τὰς
ἀναλογίας

ἀναλογίας ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὰ πράγματα φέρειν. ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν, ὁ θεῖος Ὅμηρος ἀντιθέσεις ποιεῖ. πρὸς μὲν Ποσειδῶνι, τὸν Ἀπόλλωνα, τῇ δὲ Ἀθηνᾷ, τὸν Ἄρην, πρὸς δὲ Ἡφαίστῳ, τὸν ποταμόν. τῇ δὲ Λητοῖ, τὸν Ἑρμῆν, τῇ δὲ Ἀρτέμιδι, τὴν Ἥραν ἀντιτάττων. δεῖ γὰρ τὴν γένεσιν ὁρᾶν καὶ ἐν ἀσωμάτοις, καὶ ἐν σώμασι, καὶ ἐν τοῖς συναμφοτέροις. καὶ τὸν μὲν Ποσειδῶ, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα, δημιουργοὺς τίθεσθαι τῆς ὅλης γενέσεως, τὸν μὲν ὁλικῶς, τὸν δὲ μερικῶς. τὴν δὲ Ἥραν καὶ Ἄρτεμιν, ζωογονίας χορηγούς, τὴν μὲν, λογικῶς, τὴν δὲ φυσικῶς. τὴν δ' Ἀθηνᾶν καὶ τὸν Ἄρεα, τοὺς δι' ἀμφοῖν τοῦ εἶναι καὶ τοῦ ζῆν διηκούσης ἐναντιώσεως αἰτίους, τὴν μὲν, τῆς κατὰ νοῦν ἀφοριζομένης, τὸν δὲ τῆς ὑλικωτέρας καὶ παθητικωτέρας. τὸν δὲ Ἑρμῆν καὶ τὴν Λητώ, τοὺς τῶν ψυχῶν διττῆς τελειώσεως προστάτας, τὸν μὲν, τῆς διὰ τῶν γνωστικῶν δυνάμεως καὶ τῆς τῶν λόγων προβολῆς, τὴν δὲ, τῆς διὰ τῶν ζωτικῶν λείας καὶ ἑκουσίου καὶ ἐθελήμονος ἀναγωγῆς. τὸν δὲ Ἥφαιστον καὶ Ξάνθον, ἁπάσης τῆς σωματικῆς συστάσεως ἀρχηγούς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων, τὸν μὲν, τῶν δραστικωτέρων, τὸν δὲ, τῶν παθητικωτέρων, καὶ οἷον ὑλικωτέρων. τὴν δὲ Ἀφροδίτην αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἀφιεὶς ἵνα πᾶσιν ἕνωσιν ἐπιλάμπῃ καὶ ἁρμονίαν, τοῖς δὲ χείροσι συμμαχοῦσαν. διότι τὸ ἓν ἐν τούτοις, χεῖρόν ἐστι τοῦ πλήθους. πᾶσα γὰρ ἐναντίωσις, μετὰ τοῦ ἑνὸς θεωρεῖται δεόντως, ἢ πρὸ αὐτῆς ὄντος, ἢ συμφυῶς ὑφεστηκότος, ἢ μετ' αὐτὴν ἐπιγεννηματικοῦ πως ὄντος. ἃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ὡς οἱ θεολόγοι κατιδὼν ὀρθῶς, πρὸ τῆς μιᾶς κοσμοποιΐας τὴν πεπληθυσμένην παραδιδούς, καὶ πρὸ τῶν ὅλων τὰ μέρη καὶ ἐν εἰκόσι ταῦτα πρὸ τῶν παραδειγμάτων εὑρών, ἐπ' ἀνθρώπων τὴν ἐναντίωσιν ταύτην θεωρεῖ, τὴν ἀνάλογον καὶ ἐν τοῖς ὅλοις οὖσαν, οὔ τε τιτανομαχίας, οὔ τε γιγαντομαχίας διεκθείς. πῶς γὰρ ἔμελλεν ἀρετὰ Σωκράτει λέξειν τῷ τῇ προτεραίᾳ κατηγορήσαντι τῶν ταῦτα πλαττόντων ποιητῶν. ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἱστορίας τὰ πράγματα λαβών, ἵνα δὴ μὴ ἐπὶ θεῶν αὐτῷ γίγνηται ὁ λόγος ὅτι μάχονται ἀλλήλοις, ἀλλ' ἐπ' ἀνθρώπων μὲν φέρηται ταῦτα, διὰ δὲ ἀναλογίας εὐλαβοῦς καὶ ἐπ' αὐτοὺς μεταφέρηται τοὺς θεούς. καὶ γὰρ τοῖς ποιηταῖς τοῖς ἐνθέοις πρὸ τῆς τάξεως τῆς μιᾶς, οἱ τοιοῦτοι πόλεμοι παραδίδονται. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ὁ τρόπος προσήκει, Πλάτωνι δὲ οὗτος. μετὰ μὲν πολιτικῆς, οὗτος σωφρονέστερος ὤν, μετὰ δὲ θελεστικῆς, ἐκεῖνος ὡς ἐνθεώτερος. ταῦτα μὲν, περὶ τοῦ σύμπαντος λόγου. τῆς δὲ ἐκκειμένης ῥήσεως, τὸ μὲν (ἄκουε) παροιμιῶδές ἐστι, καὶ ἐπὶ τούτων λεγόμενον ἐφ' ὧν ἐκκαλεῖσθαι βουλόμεθα τὴν τοῦ ἀκούοντος προσοχήν. ἴσον οὖν ἐστι τὸ ἄκουε, πρὸς δέχου δὴ τὰ ἄξια προσοχῆς. τὸ δὲ (ἄτοπον) δηλοῖ μὲν τὸ παράλογον ὡς ἐν Γοργίᾳ φησίν, ἄτοπά γε ὦ Σώκρατες. ἢ τὸ παράδοξον ὡς ἐν Κρίτωνι χρῆται, ὡς ἄτοπον ἐνύπνιον ὦ Σώκρατες. ἢ τὸ θαυμαστόν, ὡς ἐν Θεαιτήτῳ, καὶ οὐδὲν γε ἄτοπον, ἀλλὰ πολὺ θαυμαστότερον εἰ μὴ τοιοῦτος ἦν. ἐνταῦθα δὲ εἴληπται, ὡς σημαῖνον τὸ θαύματος ἄξιον. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἑξῆς περὶ τῶν αὐτῶν λέγων ὡς μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τῆσδ' εἴη τῆς πόλεως ἔργα παλαιά. ὅ γε μὴν λόγος; δηλοῖ τὴν ἀλήθειαν τῶν ῥηθησομένων. οὕτω γὰρ εἴρηται καὶ ἐν Γοργίᾳ τοῦ λόγου διαφέρειν ὁ μῦθος. τὸ δὲ τῶν ἑπτὰ σοφώτατον εἰρῆσθαι Σόλωνα, πάνυ εἰκότως ἐρρήθη, καὶ ὡς ὑπὸ συγγενοῦς, καὶ ὡς πρὸς Ἀθηναῖον ἄλλον. καὶ ὡς ἐν Παναθηναίοις, καὶ ὡς ἔνδειξιν φέρον τοῦ εἰς πᾶσαν σοφίαν διατείνειν τὰ ῥηθησόμενα. καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν ὅπως ἐρρήθη πάντων σοφώτατος. οὐ δὲ προσγλίχεσθαι ὅπως ἂν ῥηθείη τῶν μὲν ἄλλων ἀνθρώπων σοφώτατος, τῶν δὲ σοφῶν εἷς. σοφώτατοι δὲ πάντες. τί γὰρ ἄτοπον εἰ καὶ τῶν ὁμοταγῶν λέγοιτο σοφώτατος ἀνήρ. μαρτυρεῖ γὰρ αὐτῷ τὴν σοφίαν, ἥ τε νομοθεσία, καὶ ἡ ὑπὲρ Σαλαμῖνος τῆς μανίας ὑπόκρισις, καὶ ἡ πρὸς Πεισίστρατον αὐτοῦ τὸν τύραννον, ἔνοπλος ἀπάντησις τῶν μὲν μὴ αἰσθανομένων, λέγοντος αὐτὸν εἶναι φρονιμώτερον, τῶν δὲ συνιέντων, ἀνδρειότερον. ἥ, τε πρὸς τὸν Κροῖσον συνουσία, καὶ ἡ ἀπόκρισις ἡ πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι καλλίστους ἔθηκε νόμους, οὐ γὰρ καλλίστους θεῖναι, ἀλλὰ τοὺς δυνατοὺς ἔφη, εἰδέναι δὲ τοὺς κρείττους. λέγεται δέ τις καὶ περὶ τοῦ τρίποδος τοῦ σαγηνευθέντος ὑπό τινων νεανίσκων ἱστορία, κἂν μὴ πάντες αὐτὴν λέγωσιν, ὅτι τοῦ θεοῦ χρήσαντος πρὸς σοφωτάτῳ δοθῆναι, Θαλῆ μὲν προσηνέχθη πρῶτον, οὗτος δὲ, πρὸς ἄλλον ἀνέπεμψε τῶν ἑπτά, καὶ οὗτος πρὸς ἄλλον, καὶ τέλος ἧκεν εἰς Σόλωνα. πάντων ἐκείνῳ παραχωρησάντων, οὗτος δὲ εἰς θεὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνήγαγεν εἰπών, ἐκεῖνον εἶναι τῶν ὄντων σοφώτατον. Σόλωνος δὲ καὶ ὅτι ὁ μὴν ὁ σεληνιακός, οὐκ ἔστι τριακονθήμερος, καὶ διὰ τοῦτο πρῶτος αὐτός, ἔνην ἐκάλεσε καὶ νέαν, καὶ ὅλως τὸ ἀναστρέψαι τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἡμερῶν ἀπὸ εἰκάδος, εἰς ἐκεῖνον ἀναφέρεται. φασὶ δέ τινες ὅτι καὶ νοῦν ἐπιστατεῖν τοῖς ὅλοις πρὸ Ἀναξαγόρου, Σόλων ἀπεφήνατο, ἐξ ὧν ἁπάντων ὅτι μετῆν αὐτῷ σοφίας τινὸς ἐναργές ἐστιν. » ἦν μὲν οἰκεῖος ἡμῖν, καὶ σφόδρα φίλος Δρωπίδου τοῦ προπάππου καθάπερ λέγει καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ποιήσει. πρὸς δὲ Κριτίαν τὸν ἡμέτερον πάππον, εἶπεν, ὡς ἀπεμνημόνευεν αὖ πρὸς ἡμᾶς ὁ γέρων, ὅτι μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τῆσδε εἴη παλαιὰ ἔργα τῆς πόλεως, ὑπὸ χρόνου καὶ φθορᾶς ἀνθρώπων ἠφανισμένα. »

Ἡ μὲν ἱστορία ἡ κατὰ τὸ Σόλωνος γένος, καὶ τὴν Πλάτωνος πρὸς αὐτὸν συγγένειαν, τοιαύτη τίς ἐστιν. Ἐξηκεστίδου παῖδες ἐγένοντο, Σόλων καὶ Δρωπίδης, καὶ Δρωπίδου μὲν, Κριτίας, οὗ μνημονεύει καὶ Σόλων ἐν τῇ ποιήσει, λέγων. εἰπέμεναι Κριτίῃ ξανθότριχι πατρὸς ἀκούειν. οὐ γὰρ ἁμαρτινόῳ πείσεται ἡγεμόνι. Κριτίου δὲ Κάλλαισχρος καὶ Γλαύκων. Καλλαίσχρου δὲ αὖ Κριτίας οὗτος. δηλοῖ δὲ ὁ ἐν Χαρμίδῃ Κριτίας, τὸν Γλαύκωνα, τὸν Χαρμίδου πατέρα, θεῖον ἑαυτοῦ καλῶν. Γλαύκωνος δὲ Χαρμίδης, καὶ Περικτιόνη. τῆς δὲ Περικτιόνης, ὁ Πλάτων, ὥς τε ὁ Γλαύκων, Κριτίου θεῖος ἦν, πατὴρ

δὲ, Χαρμίδου, Χαρμίδης δὲ, θεῖος Πλάτωνος, Σόλων δὲ, ἀδελφὸς τοῦ ἐπιπάππου Κριτίου. τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς, τοιοῦτον. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, ἄλλως πως παραδίδωσι τὴν τοῦ γένους διαδοχήν. αὐτόθεν γὰρ τοῦ Δρωπίδου παῖδα, τὸν Γλαύκωνα ποιεῖ. ἄλλοι δὲ, Καλλαίσχρου Κριτίαν καὶ Γλαύκωνα παῖδας λέγουσιν, ὥσπερ καὶ Θέων ὁ Πλατωνικός. καίτοι ἐν Χαρμίδῃ φησὶν ὁ Κριτίας, ὅτι παῖς ἐστι Χαρμίδης Γλαύκωνος τοῦ ἡμετέρου θείου, καὶ τοῖς ῥήμασιν οὑτωσί λέγων, ἀνεψιὸς δὲ ἐμός. οὐκ ἄρα Δρωπίδου υἱὸς ὁ Γλαύκων, οὔτε Κριτίου τοῦ νεωτέρου ἀδελφός. ἀλλὰ τούτων ἄλλην οὐδὲν ἀνδρὶ τῶν πραγμάτων φροντίζοντι ταῦτα ὅπως ἂν ἔχοι. λάβοις δ' ἂν ἐκ τούτων ὡς εἰκόνων εἰς τὰ πράγματα μετιὼν, ὅτι πᾶσα τοῦ κόσμου διάστασις, καὶ αἱ ἐν αὐτῷ διτταὶ συστοιχίαι, καὶ προσεχῶν αἰτίων δημιουργικῶν ἐξήρτηνται, καὶ εἰς ἄλλας αἰτίας νοερωτέρας ἀναπέμπονται καὶ πρεσβυτέρας, καὶ ὅτι τὰ αἴτια τῆς κινήσεως ταύτης, συνεχῆ ἐστι καὶ ἡνωμένα, καὶ ἀφ' ἑνὸς ἠρτημένα, καὶ ὅτι πρεσβύτερα τῇ νοήσει τὰ ἀνώτερα, καὶ ὡς παραδέχεται τὰ δεύτερα τὴν τῶν πρώτων ποίησιν, καὶ διαφέρει τε αὐτῶν, καὶ κοινωνίαν ἔχει πρὸς ταῦτα ὁμοφυῆ. πρὸς δὲ τούτοις ὅτι λήθη διχῶς γίνεται ταῖς ψυχαῖς τῆς ὅλων θεωρίας, μεγάλων ὄντων καὶ θαυμαστῶν, ἢ διὰ πολὺν χρόνον ἀφεστάναι τῆς τοιαύτης ζωῆς, ἢ διὰ τὸ ἄγαν πεσεῖν εἰς τὴν γένεσιν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ φθαρῆναι τὸν ὄντως ἄνθρωπον. αἱ δὲ νεοτελεῖς ψυχαὶ καὶ μνήμην ἔχουσαι τῶν ἐκεῖ, διὰ μὴ δῦναι κατὰ τῆς ὕλης, ῥαδίως ἀναμιμνήσκονται τῆς ἀληθείας. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ διατακτέον. εἰ δὲ οἰκεῖον ἁπλῶς τὸν Σόλωνα κέκληκεν, οὐ δεῖ θαυμάζειν. ἔλεγον γὰρ οἰκείους οὐ μόνον τοὺς συνήθεις, ἀλλὰ καὶ τοὺς συγγενεῖς. προσκείμενον δὲ καὶ τὸ σφόδρα φίλος, ἐνδείκνυται τὸ μὴ ψιλὴν εἶναι τὴν τοῦ γένους κοινωνίαν, ἀλλὰ ταυτότητα καὶ ὁμοιότητα ζωῆς ἐν τοῖς ἀρχηγέταις τῆς τοῦ Πλάτωνος γενέσεως. γέροντα δὲ, τὸν πρότερον Κριτίαν ἐκάλεσε, τὸ ἔμφρον αὐτοῦ σημαίνων καὶ νοερὸν καὶ πρὸς τὰ πολλὰ μαθήματα οἰκεῖον. Πάντων δὲ ἐν μέγιστον, οὗ

» νῦν ἐπιμνησθεῖσι, πρέπον ἂν ἡμῖν εἴη. σοί τε ἀποδοῦναι χάριν, καὶ τὴν θεὸν ἅμα ἐν τῇ πανηγύρει δι-

» καίως καὶ ἀληθῶς οἷόν περ ὑμνοῦντας ἐγκωμιάζειν. Λογγῖνος μὲν ἠπόρει, τί ποτε βούλεται τῷ Πλάτωνι τοῦτο τοῦ διηγήματος ἡ παράθεσις. οὔτε γὰρ ὡς διαναπαύων τοὺς ἀκροατὰς, οὔτε ὡς δεόμενος αὐτοῦ πεποίηται τὴν μνήμην, καὶ ἔλυεν ὡς ᾤετο λέγων, ὅτι πρὸ τῆς φυσιολογίας παρέλαβεν αὐτὸ ψυχαγωγῶν τὸν ἀκροατὴν, καὶ τὸ τῆς ἑρμηνείας ἐκείνης αὐχμηρὸν, προθεραπεύων διὰ τῆς τοῦ παραθέσεως. Ὠριγένης δὲ πεπλάσθαι μὲν ἔλεγε τὸ διήγημα, καὶ τοσοῦτόν γε συνεχώρει τοῖς ἀμφὶ τὸν Νουμήνιον, οὐ δι' ἡδονὴν δὲ πεπλάσθαι μεμηχανημένην κατὰ τὸν Λογγῖνον. αἴτιον δὲ οὐ προσετίθει τοῦ πλάσματος. ἡμεῖς δὲ ὅτι πρὸς τὴν ὅλην συντελεῖ θεωρίαν τῆς φύσεως, πολλάκις εἴπομεν, καὶ δὴ καὶ ἐν τούτοις φαμὲν τοῖς ῥήμασιν. ὅτι τὸν ἕνα καὶ κοινὸν λόγον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ διττῶν συστοιχειῶν, καὶ τὴν μίαν ἐναντιότητα τὴν δι' ὅλων διατείνουσαν, μέγιστον καλεῖ τῶν ἔργων καὶ θαυμαστὸν ὡς τὴν ἄλλην συνέχοντα δημιουργίαν ἄρρηκτον ἐξ ἐναντίων συνεστῶσαν περαινόντων τε καὶ ἀπείρων ὡς Φιλόλαος φησί, καὶ ὡς αὐτὸς ἐν Φιλήβῳ λέγων. πολὺ μὲν εἶναι τὸ πέρας ἐν τῷ κόσμῳ, πολὺ δὲ καὶ τὸ ἄπειρον, τὰ ἐναντιώτατα καὶ συμπληροῦντα τόδε καὶ πᾶν. ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν κοσμοποιίαν χάριν διδόναι λέγεται τοῖς ὅλοις αἰτίοις, εἰκότως καὶ ὁ Κριτίας καὶ πρέπειν αὐτῷ φησι τῷ Σωκράτει τὴν χάριν ἀποδοῦναι κινήσαντι, καὶ τὰς δευτέρας καὶ τρίτας δυνάμεις. ταῦτα μὲν οὖν αὐτόθεν λάβοις ἄν. τὸ δὲ τῆς Ἀθηναϊκῆς πανηγύρεως, ἆρ' οὐκ ἂν φαίης καὶ τοῦτο τῶν δημιουργικῶν ἔργων ἔνδειξιν ἔχειν. αὕτη μὲν γὰρ ἡ θεὸς, πᾶσαν συνέχει τὴν κοσμοποιίαν, καὶ ἔχει νοεράς τε ζωὰς ἐν ἑαυτῇ καθ' ἃς ὑφαίνεται τὸ πᾶν, καὶ ἑνωτικὰς δυνάμεις, καθ' ἃς ἐπιτροπεύει πάσας τὰς ἐγκοσμίους ἀντιθέσεις. ἡ δὲ πανήγυρις ἡ Ἀθηναϊκὴ, τὴν διήκουσαν διὰ πάντων καὶ πάντα πληρώσασαν, ἑαυτῆς ἀπὸ τῆς θεοῦ δόσιν ἐνδείκνυται, καὶ τὴν διὰ πάσης τῆς ποικιλίας πεφοιτηκυῖαν ἕνωσιν. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἀσπαζόμεθα τὴν κοινὴν καὶ ὁμονοητικὴν ζωήν. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν, ἔξεστι καὶ ἀπὸ τούτων, εἴς τε τὴν τοῦ κόσμου ποικίλην καὶ μίαν ἀναπέμπεσθαι ζωὴν, καὶ θεωρεῖν τὴν τοῦ Παρμενίδου πρὸς τοῦτον τὸν διάλογον διαφοράν. ἀμφότεροι μὲν γὰρ ἐν Παναθηναίοις ἔχουσι τὴν ὑπόθεσιν. ἐκεῖνος δὲ, ἐν μεγάλοις, καὶ οὗτος ἐν τοῖς μικροῖς. ταῦτα γὰρ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐπετελεῖτο τοῖς Βενδιδείοις, καὶ εἰκότως. διττῆς γὰρ οὔσης τῆς Ἀθηναϊκῆς ποιήσεως ὁλικῆς τε καὶ μερικῆς, ὑπέρ κοσμίας τε καὶ ἐγκοσμίας νοητῆς τε καὶ αἰσθητῆς, ἐκεῖνος μὲν ταῖς ἐξῃρημέναις αὐταῖς συζυγεῖ ποιήσεσι, τὰς νοητὰς τῶν θεῶν σειρὰς ἀναφαίνων, οὗτος δὲ ταῖς ὑφειμέναις τὰς περὶ τὸν κόσμον δυνάμεις ἐφερμηνεύων τῶν θεῶν. καὶ ἔοικεν ἡ μὲν τῶν Βενδιδείων ἑορτὴ, τὴν ἐπιοῦσαν ἔξωθεν ἐναντίωσιν τῷ παντὶ ἀπὸ τοῦ βαρβαρικοῦ κλύδωνος δηλοῦν, ὑπὸ τῶν θεῶν τῶν ἐφόρων τῆς ἑορτῆς κατασταλλομένην. διὸ καὶ ἐν Πειραιεῖ τελουμένη παραδέδοται, ὡς τοῖς ἐσχάτοις καὶ προσύλοις οἰκειοτάτη τοῦ παντός. ἡ δὲ τῶν Παναθηναίων, τὴν ἀπὸ νοῦ καθήκουσαν εὐταξίαν εἰς τὸν κόσμον καὶ τὴν διάκρισιν τὴν ἀσύγχυτον τῶν κοσμικῶν ἐναντιώσεων. φιλόσοφος γὰρ ἅμα καὶ φιλοπόλεμος ἥδε ἡ θεός. ἀλλ' οὖν οὗτος πέπλος ὑπ' αὐτοῦ πόλεμον ἔχων ἐν ᾧ νικῶσιν οἱ τρόφιμοι τῆς Ἀθηνᾶς ἀνάγεται τῇ θεῷ, ὥσπερ ἐκεῖνος ὁ τῶν Παναθηναίων πέπλος ἔχει τοὺς γίγαντας νικωμένους ὑπὸ τῶν ὀλυμπίων θεῶν. καὶ ὕμνος ἀποδίδοται τῇ θεῷ δίκαιος καὶ ἀληθής. δίκαιος μὲν, ὅτι δεῖ πᾶν τὸ προελθὸν εἰς τὴν οἰκείαν ἐπιστρέφειν ἀρχήν. ἀληθὴς δὲ, ὅτι διὰ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὄντων, ὁ ὕμνος εἴληπται. διότι δὲ τῶν

ὕμνων οἱ μέν, τὴν οὐσίαν, οἱ δέ, τὴν πρόνοιαν τῶν θεῶν ὑμνοῦσιν, οἱ δέ, τὰ ἔργα τὰ ἀπ' αὐτοῦ ἐγκωμιάζουσι. καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος ὕμνος, ἔσχατον εἶδος ὑμνήσεως. αἱ γὰρ ἀπὸ τῆς οὐσίας εὐφημίαι, πασῶν προέχουσιν ὡς καὶ ὁ ἐν συμποσίῳ Σωκράτης παραδίδωσιν. εἰκότως τὸ οἷόνπερ ὑμνοῦντας προσέθηκεν. ἀπὸ γὰρ τῶν πραχθέντων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὑμνεῖν ἐθελήσει τὴν θεόν. ὅτι γε μὴν τὰ Παναθήναια τοῖς Βενδιδείοις εἵπετο, λέγουσιν οἱ ὑπομνηματισταί, καὶ Ἀριστοτέλης ὁ ῥόδιος ἱστορεῖ. τὰ μὲν ἐν Πειραιεῖ Βενδίδεια τῇ εἰκάδι τοῦ Θαργηλιῶνος ἐπιτελεῖσθαι, ἕπεσθαι δὲ τὰς περὶ τὴν Ἀθηνᾶν ἑορτάν. Ἀλλὰ δὴ ποῖον ἔργον τοῦτο Κριτίας [illegible] λεγόμενον μέν, ὡς δὲ πραχθὲν ὄντως ὑπὸ τῆσδε τῆς πόλεως ἀρχαῖον διηγεῖτο. Ὁ Σωκρά[illegible]γείρων ἐπὶ τοὺς λόγους τὸν Κριτίαν, ἀπαιτεῖ ῥηθῆναι τὸ μέγιστον ἔργον, ὁ Κριτίας ὁ παλαιὸς ἔφη πα[illegible] Σόλωνος ἀκηκοὼς μὴ πάνυ μὲν τεθρυλημένον, γενόμενον δὲ ὅμως. ἐν ᾧ πρῶτον μὲν ἐκεῖνο ἄξιον σκοπεῖν ὅτι πολλὰ καὶ ἐν τῷ παντὶ γίγνεται λανθάνοντα τοὺς πολλούς. καὶ ταύτῃ διαφέρουσιν οἱ σπουδαῖοι τῶν ἄλλων, ὅτι καὶ τὰ τοιαῦτα ὁρῶσι, καὶ ἐπαισθάνονται τῶν γιγνομένων. ἔπειθ' ὅτι τὰ μὲν τελειότερα τῶν αἰτίων, ἁπλότητι χαίρει, καὶ ἀπὸ τῶν συνθέτων ἐπὶ τὰ πρῶτα χωρεῖ. τὰ δὲ ὑφειμένα, τοὐναντίον ἀπὸ τῶν ἁπλῶν ἐπὶ τὰ σύνθετα κάτεισιν. οὕτω γὰρ καὶ ἐν τούτοις ὁ μὲν Σωκράτης κάτωθεν ἄνω μέχρι Σόλωνος ἀναδεδράμηκεν, ὁ δὲ Κριτίας, ἔμπαλιν ἀρξάμενος ἀπὸ Σόλωνος εἰς τὴν ἑαυτοῦ μνήμην κατῆλθεν. Ἐγὼ φράσω παλαιὸν ἀκηκοὼς λόγον, οὐ νέου ἀνδρός. Λογγῖνος μὲν ἐν τούτοις ἐπισημαίνεται πάλιν ὅτι φροντίζει καὶ ὀνομάτων ὥρας, καὶ ποικιλίας ὁ Πλάτων, ἀπαγγέλλων ἄλλως τὰ αὐτά. τὸ μὲν γὰρ ἔργον, ἀρχαῖον ἐκάλεσε, τὸν δὲ λόγον, παλαιόν, τὸν δὲ ἄνδρα, οὐ νέον. καίτοι ταὐτὸν διὰ πάντων σημαίνων καὶ δυνάμενος πάντα ὡσαύτως προσειπεῖν. οὗτος μὲν οὖν, φιλόλογος, ὥσπερ Πλωτῖνον εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ, λέγεται καὶ οὐ φιλόσοφος. Ὠριγένης δέ, ἡδονῆς μὲν αὐτὸν οὐ συνεχώρει μεμηχανημένης καὶ καλλωπισμῶν τινων στοχάζεσθαι, πιθανότητος δὲ αὐτοφυοῦς καὶ ἀκαλλωπίστου, καὶ τῆς ἐν ταῖς μιμήσεσιν ἀκριβείας φροντίζειν. καὶ δὴ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἑρμηνείας αὐτοφυῶς ἔχειν ὡς πεπαιδευμένῳ προσῆκον. ὀρθῶς γὰρ καὶ Ἀριστόξενον φάναι τὸν μουσικόν, ὡς αἱ τῶν φιλοσόφων διαθέσεις ἄχρι τῶν φθόγγων διατείνουσι, τὸ ἐν ἅπασιν αὐτῶν τεταγμένον ἐμφανίζουσαι. καθάπερ οἶμαι καὶ ὁ μέγας οὗτος οὐρανὸς τῆς τῶν νοήσεων ἀγλαΐας ἐν τοῖς μετασχηματισμοῖς, εἰκόνας ἐναργεῖς ἐπιδείκνυσι. συγκινουμένας ταῖς εἰκόνων ἀφανέσι περιόδοις. ὁ δὲ δὴ μέγας Ἰάμβλιχος, ἀξιοῖ μᾶλλον ἡμᾶς, ἐπὶ τὰ πράγματα τῶν λόγων τὴν ποικιλίαν ἀνάγειν, καὶ ὁρᾶν ὅπως καὶ ἐν τῇ φύσει τὰ ἐναντία τῷ ἑνὶ κεκράτηται, καὶ τὸ ἓν ὅπως ποικίλλεται, καὶ οἱ αὐτοὶ λόγοι, πόσην ἐξαλλαγὴν ἐπιφαίνουσιν. ἄλλως μὲν ὄντες, ἐν τῷ νῷ τοῦ παντός, ἄλλως δὲ ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ ἄλλως ἐν τῇ φύσει, καὶ ἐσχάτως ἐν ὕλῃ γεγονότες, καὶ αὖ περὶ τὴν ὕλην μετὰ τῆς ὁμοιότητος παμπόλλην τὴν ἑτερότητα δεικνύντες. ταῦτα γάρ ἐστιν ἐπάξια τῆς τοῦ Πλάτωνος διανοίας. ἀλλ' οὐχ ἡ πολυπραγμοσύνη τῆς λέξεως. Ἦν μὲν γὰρ δὴ Κριτίας τότε ὡς ἔφη σχεδὸν ἐγγὺς ἤδη τῶν ἐνενήκοντα ἐτῶν, ἐγὼ δὲ δὴ μάλιστα δεκέτης. Τρία ταῦτα παραλαμβάνεται πρόσωπα, τὴν ἱστορίαν ἢ μυθολογίαν διασωσάμενα ταύτην, ὁ Σόλων, ὁ Κριτίας ὁ παλαιός, ὁ νέος οὗτος Κριτίας. διότι τελεία προηγεῖται τὰ αἴτια τῆς κοσμοποιΐας καὶ τελεσιουργὰ τῶν διοικουμένων. ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ Σόλωνος, ὁ Κριτίας διακήκοεν εἷς ἀφ' ἑνός, παρὰ τούτου δέ, Κριτίας καὶ Ἀμύνανδρος, παρὰ τούτου δὲ τοῦ Κριτίου, τρεῖς. διὰ γὰρ δυάδος ἡ μονὰς πρόεισιν ἐπὶ τὴν τελεσιουργὸν τῶν ὅλων πρόνοιαν. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ τῶν ἐτῶν ἀριθμοί, πολλὴν οἰκειότητα πρὸς τὰ πράγματα, ἥ, τε γὰρ δεκάς, τὴν ἐπιστροφὴν πάντων δηλοῖ τῶν ἐγκοσμίων τὴν ἐπὶ τὸ ἕν, καὶ ἡ ἐνενηκοντάς, τὴν μετὰ τῆς προόδου πρὸς τὴν μονάδα πάλιν ἀποκατάστασιν. ἀμφότεροι δὲ οἱ ἀριθμοί, κόσμου φέρουσι σύμβολον. εἰ οὖν ἐθέλεις λέγειν, ὁ μὲν Σόλων ἀναλογεῖ πρὸς τὴν τοῦ μένειν αἰτίαν, ὁ δὲ Κριτίας ὁ πρώτερος, πρὸς τὴν τῶν προόδων χορηγόν, ὁ δὲ Κριτίας οὗτος, πρὸς τὴν ἐπιστρέφουσαν τὰ προελθόντα καὶ συνάπτουσαν ταῖς ἀρχαῖς. καὶ ὁ μὲν ἡγεμονικῆς αἰτίας σώζει λόγον, ὁ δέ, ἀπολύτως ἐφαπτομένης τῆς κοσμοποιΐας, ὁ δέ, καὶ τοῦ παντὸς ἐπιμελουμένης ἤδη, καὶ τὸν ἐν αὐτῷ πρυτανευούσης πόλεμον. Ἡ δὲ κουρεῶτις ἡμῖν ἐτύγχανεν οὖσα ἀπατουρίων. ἕως τοῦ πολλοὶ τῶν παίδων ᾔσαμεν. Τὰ ἀπατούρια, ἑορτή τις ἦν εἰς Διόνυσον ἐπὶ τῇ Μελάνθου καὶ Ξάνθου τοῦ Βοιωτοῦ μονομαχίᾳ, καὶ νίκῃ τοῦ Μελάνθου δι' ἀπάτης. Βοιωτῶν καὶ τῶν Ἀθηναίων ὑπὲρ Οἰνόης πολεμούντων ἀλλήλοις. ἐπετελεῖτο δέ, ἐν ἡμέραις τρισίν, ὧν πρώτη μέν, ἐκαλεῖτο ἀνάρρυσις, διότι πολλαὶ θυσίαι ἐν αὐτῇ ἱδρῶντο, τὰ δὲ θύματα, ἐκάλουν ἀναρρύματα, ἐπειδὴ ἀνελκόμενα καὶ ἐρυόμενα ἄνω, ἐθύετο. ἡ δὲ δευτέρα, δόρπια, εὐωχίαι γὰρ ἐν ταύτῃ καὶ δεῖπνα πολλά. ἡ δὲ τρίτη, Κουρεῶτις. ἐν ταύτῃ γὰρ τοὺς κούρους ἐνέγραφον εἰς τοὺς φράτορας τριετεῖς, ἢ τετραετεῖς ὄντας. ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ τῶν παίδων οἱ εὐτρεχέστεροι ποιήματα ἄττα ᾖδον, καὶ ἐκράτουν ἄλλοι ἄλλων, οἱ μνήμην πλειόνων ἔχοντες. ἐρραψῴδουν γὰρ τὰ τῶν παλαιῶν. περὶ δὲ τῶν φρατόρων τοσοῦτον ἰστέον, ὅτι τῶν φυλῶν μετὰ Ἴωνα τεσσάρων γεγενημένων, ἀπὸ δὲ Κλεισθένους δέκα, μετὰ δὲ ταῦτα, δώδεκα τῶν φυλῶν ἑκάστη, διῃρέθη εἰς τρία, καὶ φράτορες οἱ εἰς τὴν αὐτὴν ταττόμενοι φυλήν, καὶ φρατρίαν ὡς ἀλλήλων συγγενεῖς, καὶ εἰς τούτους τοὺς φράτορας, ἡ ἐγγραφὴ τῶν κόρων ἐγίγνετο, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τὸ ὄνομα ἐντεῦθεν ἦν ἀπὸ τῶν ἐγγραφομένων παίδων, Κουρεῶτις καθάπερ εἴπομεν. ταῦτα μὲν τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας. πάλιν δὲ ἐπὶ τὰ πράγματα ἀποβλεπτέον. καὶ ἐν τούτοις ὡς ἐν εἰκόσιν ἐκεῖνα καταθετέον. ἡ μὲν οὖν τῶν ἀπατουρίων ἑορτὴ πρόφασιν ἔχουσα

νίκης Ἀθηναίων, πρόσηκε τῇ ὑποθέσει καθ' ἣν Ἀθηναῖοι νικῶσι. καὶ τὰ νοερὰ πάντα τῶν ἐνύλων ἐπικρατεῖ. τὸ δὲ αὖ τῆς ἀπάτης οἰκεῖον τοῖς ἐγκοσμίοις εἴδεσιν, ἐξισταμένης ἀεὶ τῶν ἀμερῶν καὶ ἀΰλων λόγων, καὶ φαινομένοις ἀντὶ τῶν ὄντως ὄντων γενομένοις. ἡ δὲ ἐγγραφὴ τῶν παίδων, μιμεῖται τὰς τῶν μερικῶν ψυχῶν εἰς τοὺς οἰκείους κλήρους κατατάξεις, καὶ τὰς εἰς διαφόρους γενέσεις καθόδους. τὸ δὲ τῆς ἑορτῆς, τὴν ἐν τῷ κόσμῳ διαιώνιον εὐθυμοσύνην. εἰ γὰρ πεπληρώμεθα θεῶν, ἀΐδιον ἑορτὴν ἄγει. τὰ δὲ ἆθλα τῆς ῥαψῳδίας, ἀναλογεῖ τοῖς ἀγῶσιν οὓς ὑπομένουσιν αἱ ψυχαί, συνυφαίνουσαι τὴν ἑαυτῶν ζωὴν τῷ παντί. αὕτη δὲ ἡ ῥαψῳδία, προσέοικε τῇ εἰρημένῃ καὶ ὑφαινομένῃ ζωῇ τοῦ παντός. μίμησιν γὰρ ἔχει τῶν ἡρώων εἰδῶν ὡς ἐκείνη πράξεων, καὶ ἠθῶν ἡρωϊκῶν, μετὰ τοῦ καθηρμοσμένου ἔχειν τὸν εἱρμόν. τὰ δὲ πολλὰ ποιήματα τῶν πολλῶν ποιητῶν, τὰς πολλὰς ἀπεικονίζεται φύσεις, καὶ τοὺς πολλοὺς περικοσμίους, καὶ ὅλως τὴν τῶν φυσικῶν μιμημάτων διαίρεσιν. τὰ δὲ νέα ποιήματα, τὰ ἀεὶ ἀκμάζοντα εἴδη, καὶ ἀεὶ τέλεια καὶ γόνιμα καὶ δρᾶν εἰς ἄλλα δυνάμενα. ταῦτα περὶ τούτων. μνήμη δὲ γέγονε, καὶ τῶν Σόλωνος ποιημάτων, οὐχ ὡς ποιητοῦ κατὰ τὴν δημώδη ποιητικήν, ἀλλ' ὡς φιλοσοφίαν ποιητικῇ συμμίξαντος. ἐπειδὴ καὶ τῶν ἐγκοσμίων ἔργων καὶ τῶν ὅλων ποιήσεων, νοῦς ἡγεῖται βασιλεύς. καὶ ὁ ἔπαινος δὲ εἰς ἄλλον ἀνάγεται τὸν Ἀμύνανδρον. ἐπειδὴ τοῦ ποιοῦντος καὶ γεννῶντος τὸ κρῖνον διέστηκεν ὡς ἐν Φαίδρῳ μεμαθήκαμεν. διὰ δὲ πάντων ὁμοῦ τῶν εἰρημένων, εἰς τὸ πᾶν ἀναγόμενος ὡς ἀπ' εἰκόνων, ἐκεῖνο φησὶν ὁ λόγος. ὅτι δὴ πρὸς τὸν ἐν τῷ κόσμῳ πόλεμον, συντελοῦσι μέν τοι καὶ αἱ μερικαὶ ψυχαί, καὶ αἱ μερικαὶ φύσεις, καὶ τὰ μεριστὰ εἴδη, καὶ τούτων μάλιστα τὰ ἀεὶ νέα καὶ δραστήρια. πάντα δὲ ταῦτα, ἐκ τῶν θεῶν συνέχεται τῶν τῆς δημιουργίας ἐφόρων, καὶ πρὸς ἕνα κόσμον, καὶ μίαν ἁρμονίαν συντάττεται, καὶ μίαν ὁμοτελῆ ζωήν. Εἶπεν οὖν τις τῶν φρατόρων, εἴτε δοκοῦν αὐτῷ τότε, εἴτε καὶ χάριν τινὰ τῷ Κριτίᾳ φέρων. ἕως τοῦ εὐδοκιμώτερος ἂν ποτὲ ἐγένετο αὐτοῦ. Πάλιν ἐν τούτοις, οἱ μὲν τῆς λέξεως φιλοθεάμονες ἐπισημαίνονται τοῖς αὐτῶν ἐρασταῖς. ὅτι Σόλωνος ἐπαινεῖ τὴν ποίησιν ὁ Πλάτων ἀσφαλῶς. ἰδιώτῃ τὸν ἔπαινον ἀναθείς, καὶ εἰς χάριν ἄλλων, ἀλλ' οὐ κατὰ νοῦν λέγοντι καὶ λόγον. εἴπερ γάρ τις ἄλλος καὶ ποιητῶν ἄριστος κριτὴς ὁ Πλάτων, ὡς καὶ Λογγῖνος συνίστησιν. Ἡρακλείδης γοῦν ὁ Ποντικός φησιν, ὅτι τῶν Χοιρίλλου τότε εὐδοκιμούντων, Πλάτων τὰ Ἀντιμάχου προὐτίμησε, καὶ αὐτὸν ἔπεισε τὸν Ἡρακλείδην εἰς Κολοφῶνα ἐλθόντα, τὰ ποιήματα συλλέξαι τοῦ ἀνδρός. μάτην οὖν φλυαροῦσι Καλλίμαχος καὶ Δοῦρις, ὡς Πλάτωνος οὐκ ὄντος ἱκανοῦ κρίνειν ποιητάς. δηλοῖ γοῦν αὐτοῦ καὶ τὰ προκείμενα τὴν φιλοσόφου κρίσιν, καὶ ταῦτα ἱστορικώτερα θείη τις ἄν. ὁ δὲ τῶν πραγμάτων ἐξεταστής, ἀξιώσει εἰπεῖν ἡμᾶς, ὅπως πάντα αἴτια τῆς διακοσμήσεως, καὶ τὰ συνεκτικὰ τῆς ἐναντιώσεως, εἰς μίαν ἀρχὴν ἀνατείνεται, καὶ τὰ ἔσχατα διὰ τῶν μέσων ἀντέχεται τῶν πρώτων. οὕτω γὰρ οἱ μὲν τοῦ παλαιοῦ Κριτίου παραδεξάμενοι τὸν λόγον ἐπ' αὐτόν, ἐκεῖνος δέ, ἐπὶ τὸν Σόλωνα βλέπει. καὶ οὗτος μὲν θαυμάζει τὴν Σόλωνος ποιητικὴν δύναμιν, ἐκεῖνοι δὲ διὰ μέσου τοῦ Κριτίου, πρὸς τὴν Σόλωνος ἀναπέμπονται ποίησιν. τούτῳ γὰρ χαριζόμενοι, κἀκείνην ἐγκωμιάζουσι. ἀλλὰ δὴ τίνα περὶ Σόλωνος φησὶν ὁ Κριτίας, ὅτι δὴ δεύτερος ἐστὶ τῶν ἐνθέων ποιητῶν, διὰ δύο ταύτας αἰτίας. ὅτι τε παρέργως ἐχρήσατο τῇ ποιήσει, καὶ ὅτι τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν εὗρε στασιάζουσαν ἀφικόμενος ἐξ Αἰγύπτου, καὶ οὐδὲ δύναται τῆς πατρίδος κηδόμενος διαθεῖναι τὸν λόγον, ὃν ἐκεῖθεν δεῦρο ἐκόμισε. τίς μὲν οὖν οὗτος ὁ λόγος, ἐρεῖ προϊών. ἐκ δὲ τούτων, ὡς εἰκόνων ποιεῖ δῆλον, ὅτι τε τὸ πρώτως δημιουργικὸν καὶ τὸ ποιητικὸν πᾶν ἔχει μὲν πρώτας ἄλλας ἐνεργείας. δευτέραν δὲ τὴν εἰς τὰ δεύτερα ποίησιν. καὶ ὅτι τὸ πλημμελὲς καὶ ἄστατον τῆς ὕλης, οὐ καταδέχεται πολλάκις τὸν ἀεὶ τῶν θειοτέρων αἰτίων κόσμον. ἀλλὰ συμμέτρως ἔχει πρὸς τὴν ἀπ' αὐτῶν δόσιν. διὸ δεύτεραι καὶ τρίται δυνάμεις προῆλθον, αἳ προσεχῶς τὸ ἀνείδεον αὐτῆς κοσμοῦσιν. ὁ μὲν οὖν Σόλων ἐλευθερώτατος ὢν καὶ μιμούμενος τὰς ἐξῃρημένας αἰτίας, οὐ παραδέδωκε διὰ ποιήσεως τὸν Ἀτλαντικὸν πόλεμον. ὁ δὲ Κριτίας καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον, καὶ εἰς ἄλλους ἐκφέρουσι μιμούμενοι τὰς δευτέρας καὶ τρίτας αἰτίας, αἳ τὴν ποικιλίαν τῶν λόγων καὶ τὴν ἐξ ἐναντίων ἡρμοσμένην διακόσμησιν, εἰς τὸ ἐμφανὲς προάγουσιν. καὶ μὴν καὶ τὸ σοφώτατον εἶναι τὸν Σόλωνα, τὴν ἀναλογίαν αὐτοῦ δείκνυσι τὴν πρὸς τὰς πρώτας ἀρχάς, καὶ τὸ ἐλευθερώτατον τῆς ἐξῃρημένης καὶ ἐν ἑαυτῇ ἱδρυμένης, καὶ ἀπολύτως πάντα πληρούσης ἀπεικονίζεται δυνάμεως. καὶ συμβάλλει περὶ σοφῶν τὸ τοιοῦτον ὡς ἄϋλον καὶ ἀδέσποτον καὶ ἑαυτοῦ ὄν. τὸ δὲ γέροντα προσειρῆσθαι τὸν Κριτίαν ἐν τούτοις ἐκεῖνον τὸν παλαιόν, τὴν νοερὰν καὶ πόρρω γενέσεως αἰτίαν ἐνδείκνυται. φρόνησις γάρ φησι καὶ δόξαι ἀληθεῖς ἀγαπητὸν ὅτῳ καὶ εἰς γῆρας ἂν παραγένοιντο. τὸ δὲ αὖ σφόδρα μεμνῆσθαι τόνδε τὸν Κριτίαν, τὴν σωτηρίαν τῶν ἀϊδίων ἐμφαίνει λόγων. καὶ τὴν μόνιμον περὶ τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων αἰτίων ἐνέργειαν. τὸ δὲ πάρεργον εἶναι περὶ Σόλωνι τὸ ποιητικόν, τὸ καὶ ἐν τοῖς πρωτίστοις τὰς εἰς τὰ δεύτερα ποιήσεις, δεύτερον ἔχειν λόγον. πρῶται γάρ εἰσιν ἐνέργειαι αὐτῶν αἱ νοεραὶ καθ' ἃς ἥνωνται τοῖς πρὸ αὐτῶν. εἰ δέ τις ἡμῶν ταῦτα λεγόντων παρεὶς τὰ πράγματα σκοποίη δι' ἣν αἰτίαν κατὰ τὸ φαινόμενον ταῦτα παρείληφεν ὁ Πλάτων, εἰκότως ἂν εὕροι ταῦτα πρὸς τὸ προκείμενον. ἦν μὲν γὰρ σκοπὸς αὐτῷ τὸν Ἀτλαντικὸν ἀφηγήσασθαι πόλεμον. ἔδει δὲ τὸν τῆς ἱστορίας ταύτης ἄγγελον μήτε ἀπατᾶν, μήτε ἀπατᾶσθαι. διὸ καὶ σοφώτατος ὁ Σόλων εἴρηται, καὶ οἰκεῖος τοῖς ἀμφὶ Κριτίαν. ὡς μὲν γὰρ σοφός, ἀνεξαπάτητός ἐστιν. ὡς δὲ οἰκεῖος, οὐκ ἀπατεών. ἔδει γε μὴν καὶ τὸν ὑποδεχόμενον αὐτὴν, μήτε ἐν ἡλικίᾳ εἶναι, ἵνα δόξῃ ἀρχαῖος εἶναι ὁ λόγος,

μήτε νέον

μή τε νέον οὕτως ὡς ἐπιλήσμονα. διόπερ ὁ Κριτίας, νέος μὲν ὑπόκειται, μνημονεύειν δὲ ἱκανός, ὥς τε καὶ ἀγωνίζεσθαι περὶ ῥαψωδίαν πρὸς ἄλλους, ἐν αἷς μνήμης ἔδει πολλῆς. ἔτι τοίνυν ἔδει τὸν παλαιὸν Κριτίαν, μὴ νέοις τοὺς τοιούτους λόγους ἐγχειρίζειν. ἵνα μὴ δόξωσιν εὐκαταφρόνητοι εἶναι. εἰκότως ἄρα ὑπόκειται τῶν φρατόρων τις πυνθανόμενος περὶ Σόλωνος καὶ ἀκούων τὴν ἱστορίαν. ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἔδει τῷ Σόλωνί πως ᾠκειῶσθαι, ἵνα ὁ γέρων ἐν καιρῷ τὴν κατ' αὐτὸν ἀφηγήσηται πᾶσαν ἱστορίαν. διὸ προκατάρχουσιν οἱ ἔπαινοι τῆς ποιήσεως αὐτοῦ πρὸ τῆς ἱστορίας, οὓς καὶ ὁ Ἀμύνανδρος ποιεῖται τῷ Κριτίᾳ χαριζόμενος. ταῦτα καὶ περὶ τῆς οἰκονομίας. ὅτι δὲ Σόλων ἀφίκετο εἰς Αἴγυπτον οὐ καθ' ἱστορίαν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ χρόνον τινα ἔξω γένηται, τοὺς αὐτοῦ νόμους Ἀθηναῖοι ζῶσιν, οὓς ὡμωμόκεσαν αὐτῷ μηδένα λύσειν τῶν τεθέντων νόμων, δῆλον. ἐν γὰρ τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ Κροίσῳ συνεγένετο, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἔπλευσεν. ἀναστρέψας δέ, κατέλαβε τὴν πόλιν, ὑπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν ταραττομένην. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς ἱστορίας εἰρήσθω. Ὠριγένης δὲ ἀπορήσας πῶς ἐλευθεριώτατον τὸν Σόλωνα προσεῖπεν. οὐ γὰρ εἶναι πρέποντα ποιητῇ τὸν ἔπαινον, λύει τὸ ἄπορον λέγων, ἢ περὶ τὸν ἐν τοῖς χρήμασιν ἐλευθέριον τὸν εὐπόρως δαψιλέσι τοῖς ὀνόμασι χρώμενον οὕτως ὠνομάσθαι φάσκων, ἢ ὡς παρρησιαστικώτατον. καὶ διὰ τοῦτ' ἐλεύθερον μετ' οὐδεμιᾶς ὑποστολῆς ἐν τῇ ποιήσει διαγινόμενον. ἢ καὶ ὡς ἀνειμένον καὶ ἀβίαστον κατὰ τὴν ποίησιν. ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, οὐκ εἶναί φησι τούτων ἀληθές. ἀλλὰ σημαίνεσθαι διὰ τούτου, τὸ ἀπόλυτον τοῦ νοῦ, καὶ τὸ ἀδέσποτον τῆς ἀρετῆς τοῦ Σόλωνος, καὶ τὸ σεμνόν, καὶ τὸ ὑπερέχον πάντα τὰ ἄλλα. καὶ μὲν δὴ καὶ τὸ μειδιᾶν τὸν Κριτίαν, φησὶν ὁ αὐτὸς ἐξηγητής, δηλοῦν τὴν τελείαν ἀπογέννησιν τῶν αἰτίων, τὴν ἐπιγηθοῦσαν τοῖς γεννήμασιν ἑαυτῆς. τὴν δὲ σφόδρα μνήμην, τὴν σωτηρίαν τῶν ποιητικῶν ἐν τῷ κόσμῳ λόγων ἐνδείκνυσθαι. διατί οὖν ἐσπούδασεν ἂν ὁ Σόλων ἐν ποιήμασι παραδοῦναι τὸν Ἀτλαντικὸν πόλεμον. διότι φησὶ πάντα τὰ φυσικὰ ἔργα καὶ ἡ κοσμικὴ ἐναντίωσις, διὰ μιμήσεως ὑφέστηκεν. ἀναλογεῖ γὰρ τοῖς ποιητικοῖς αὐτῆς καὶ πρωτουργοῖς αἰτίοις, ὡς ὁ Κριτίας τοῖς προσεχέσι καὶ δευτερουργοῖς. διατί δέ, ὑπὸ τῶν στάσεων ἐκωλύθη; διότι τὰ ἔνυλα κινήματα, καὶ ὁ ἔνυλος θόρυβος, ἐμπόδιον γίνεται τοῖς ποιητικοῖς λόγοις τῶν ἐγκοσμίων, ὡς εἴρηται καὶ πρότερον. Περὶ μεγίστης ἔφη καὶ ὀνομαστοτάτης πασῶν δικαιότατον πράξεως οὔσης, ἣν ἥδε ἡ πόλις ἔπραξε μέν, διὰ δὲ χρόνον καὶ φθορὰν τῶν ἐργασαμένων, οὐ διήρκεσε δεῦρο ὁ λόγος. Ἐν δὲ τούτοις ὁ Λογγῖνος ἐλλείπειν οἴεται τὴν λέξιν. τῷ γὰρ δικαιότατ' ἂν προσδεῖν τὸ νομισθείσης. διότι τοῦτο ἀπαιτεῖται ἐν τῷ ἐφεξῆς, ἀλλ' οὐ τὸ οὔσης. οὐ συνῆκε δέ φησιν ὁ Πορφύριος, ὅτι διὰ τὸ εἶναι μὲν μεγίστην τὴν πρᾶξιν μή πω δὲ ὀνομαστήν, προσέθηκε τὸ δικαιότατ' ἂν ὀνομαστοτάτην εἶναι. ἡμεῖς δὲ τῶν πραγμάτων ἀντεχόμενοι, λέγομεν ὅτι μεγίστην μὲν ἐκάλεσε τὴν πρᾶξιν, τὴν εἰκόνα φέρουσαν τῆς ὅλης ἐναντιώσεως ὡς πανταχοῦ διατείνουσαν. ὀνομαστοτάτην δὲ ὡς εἰς τὴν ἐμφανῆ δημιουργίαν συντελοῦσαν. οὕτω γὰρ καὶ παρ' Ὀρφεῖ τὰ τῆς φύσεως ἔργα, κλυτὰ προσαγορεύεται. καὶ φύσεως κλυτὰ ἔργα μένει, καὶ ἀπείριτος αἰών. Λέγε ἐξ ἀρχῆς ἦ δ' ὅς τί τε καὶ πῶς, καὶ παρὰ τίνων, ὡς ἀληθῆ διακηκοὼς ἔλεγεν ὁ Σόλων. Τί μέν, αὐτὸ τὸ θαυμαστὸν ἔργον. πῶς δέ, τὸ τίνα τρόπον πραχθέν. ἢ τίνα τρόπον τῷ Σόλωνι γνωσθέν. παρὰ τίνων δὲ τῶν διασωσαμένων, ἧκεν εἰς τὴν Σόλωνος ἀκοήν. Ἔοικε δὲ διὰ τοῦτο, αὐτό τε τὸ εἶδος τῆς ὅλης ἐναντιώσεως ἐπιζητεῖν, καὶ πῶς ἐπιτελεῖται ἢ γιγνώσκεται, καὶ ἀπὸ ποίων αἰτίων ἤρτηται τῶν ἡμῖν ἀφανῶν. πρότερον μὲν οὖν διὰ τῶν συγγενῶν, ἐπὶ τὴν Σόλωνος παράδοσιν ἀνέδραμε. νῦν δὲ καὶ τὰς ἀνωτέρω τούτου ζητεῖ κατιδεῖν ἱστορίας. καὶ ἵνα σαφέστερον εἴπω, τῆς δημιουργίας ταύτης τὰς ἀρχάς, καὶ θεωρήσεις γε πάσας μέχρι τῶν πρωτίστων ὡς ἐν εἰκόσι διά τινων συμβόλων ἐκεῖνα θεώμενος. Ἔστι τις κατ' Αἴγυπτον ἦ δ' ὃς ἐν τῷ Δέλτα, περὶ ὃ κατὰ κορυφὴν σχίζεται τὸ τοῦ Νείλου ῥεῦμα Σαϊτικὸς ἐπικαλούμενος νομός. Πρῶτον ἐκεῖνο κατιδεῖν ἄξιον, ὅπως ἀπὸ τῶν περιεκτικωτέρων, ἀεὶ τὰ ἐμπεριεχόμενα παραδίδωσιν ὁ λόγος. ἀπὸ μὲν τῆς Αἰγύπτου, τὸν ποταμόν, ἀπὸ δὲ τούτου τὸ Δέλτα, καὶ ἀπὸ τούτου τὸν Σαϊτικὸν νομόν, καὶ ἀπὸ τούτου, τὴν Σάϊν τὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἱεράν. ἔπειτα κατιδόντας, ἀναπεμφθῆναι διὰ τῆς ἀναλογίας τούτων, ἐπὶ τὰς πρωτίστας καὶ περιεκτικωτάτας αἰτίας τῆς δημιουργίας. καὶ γὰρ ταύτην ἰδίοις ἂν περιεχομένην ἄνωθεν ὑπὸ τῶν ὁλικωτέρων αἰτίων, καὶ προϊοῦσαν ἄχρι τῶν τελευταίων. πανταχοῦ τε, τὰ περιεκτικὰ προκατάρχοντα τῶν περιεχομένων. καὶ τὰ ὁλικώτερα τῶν μερικωτέρων, τήν τε ἀμέριστον τῶν μεριστῶν δημιουργίαν καὶ νέαν ὀνομαζομένην. εἰς ἣν καὶ ὁ παρὼν λόγος, ἀναπέμψει τὸν πατέρα τῶν λόγων. πληρουμένην μὲν ἐκ τούτων, καὶ διαφερόντως ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἀχράντου δυνάμεως μεταλαμβάνουσαν. πληροῦσαν δὲ καὶ πᾶσαν τὴν ἐγκόσμιον ποικιλίαν ἑαυτῆς. ὅλως γὰρ ἐπειδὴ τὸν πόλεμον τοῦτον, οὗ δὴ ἕνεκα κεκίνητο τὸ διήγημα πᾶν, εἰς τὴν κοσμικὴν ἀνεπέμψαμεν ἐναντίωσιν, εὖ δὴ ἔχει κατὰ τὸν αὐτὸν οἶμον ἰόντας, καὶ τὴν μὲν τῶν κατ' Αἴγυπτον ἱερέων γνῶσιν πᾶσαν εἰκάζειν τῇ προτέρᾳ δημιουργίᾳ, τῇ μονίμως τοὺς ἐν τῷ παντὶ λόγους συνεχούσῃ. τὴν δὲ κατὰ Σόλωνα νέαν ἀεί, καὶ μεταβολαῖς ἐγκειμένην, ἱστορίαν, τῇ νεωτέρᾳ, καὶ τὰς παντοίας ἀνακυκλήσεις, ἐπιτροπευούσῃ τῶν ἐγκοσμίων. καὶ ὁρᾶν ὅπως ἐν εἰκόσι τῶν ἀνθρωπίνων ἡ τῶν θείων δημιουργιῶν, ἐκφαντάζεται διαφορότης. καὶ ὡς ἐν τούτοις, ὁ μὲν Σόλων, προκαλεῖται τὸν ἱερέα, πρὸς τὴν τῶν ἀρχαίων ἔκφανσιν. ἐκεῖνος δὲ γινώσκει καὶ ὅσα παρ' Ἕλλησιν ἀρχαῖα νενόμισται. καὶ ἔτι πρὸ τούτων, τὰ ὄντως ἀρχαῖα. οὕτω καὶ ἐν ἐκείνοις, ἡ μὲν νέα δημιουργία πρὸς τὴν πρεσβυτέραν ἐπέστραπται, καὶ τελειοῦται παρ' αὐτῆς, ἐκείνη δὲ καὶ τὰ ταύτης αἴτια προείληφε, καὶ ἔτι μείζοσιν αὐτῆς ὑπερίδρυται, καὶ τελεωτέραις νοήσεσι καὶ δυνάμεσι. ταῦτα μὲν περὶ τοῦ σύμπαντος λόγου. δεῖ

 δέ, καὶ

δέ, καὶ τὰ καθέκαστον διελθεῖν, τὴν μὲν οὖν Αἴγυπτον, οἱ μὲν, ὕλης εἰκόνα καλοῦσιν, οἱ δὲ, τῆς ὅλης γῆς ὡς ἀνάλογον αὐτῇ διῃρημένην, οἱ δὲ, τοῦ νοητοῦ, καὶ τῆς νοητῆς οὐσίας. ἡμεῖς δὲ, ἀφομοιοῦσθαι φαμὲν ἐν τούτοις αὐτὴν πρὸς ὅλην τὴν ἀφανῆ διάταξιν, τὴν τῶν ἐμφανῶν ἀρχήν. τὸ δέ γε δέλτα, γίνεται μὲν τοῦ Νείλου σχιζομένου περὶ τὸν Σαϊτικὸν νομόν. ἀπὸ μιᾶς εὐθείας ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, καὶ ἐπὶ θάλατταν ἐξιόντος, ὥστε τοῦ τριγώνου τὴν ὑποτείνουσαν εἶναι τὴν θάλασσαν ὃ καὶ ὁ Πλάτων, τὸν Σαϊτικὸν εἶπε νομόν. ἐν τούτοις ἐνδεικνύμενος εἶναι, περὶ ὃν κατὰ κορυφὴν σχίζεται τὸ τοῦ Νείλου ῥεῦμα. ἀνάλογον δέ ἐστι καὶ πρὸς τὴν μίαν ζωογόνον πηγὴν τῆς θείας ὅλης ζωῆς, καὶ ἐν τοῖς ἐμφανέσι πρὸς τὸ οὐράνιον τρίγωνον τὸ πάσης ὂν συνεκτικὸν τῆς γενέσεως τῷ κριῷ γειτνιάζον. ὃν ἐκεῖνοι διαφερόντως ἐτίμων διά τε τὸν Ἄμμωνα κριοπρόσωπον [illegible]μένον, καὶ ὅτι γενέσεως ὁ κριὸς ἀρχὴ, καὶ ὅτι ταχυκινητότατός ἐστιν, ὡς περὶ τὸν ἰσημερινὸν κατηστερισμένος. οἰκείως οὖν καὶ τοῦ δέλτα μνήμη γέγονεν ἐν τούτοις. ἐπειδὴ καὶ τῶν στοιχείων τῶν κοσμικῶν, ὑποστάσεώς ἐστιν ἀρχὴ τὸ τρίγωνον ὡς ἀκουσόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς, ὁ δὲ Νεῖλος, ἀνάλογον αὐτοῖς τέτακται πρὸς τὸν ζωδιακὸν ὡς ὑποκείμενος αὐτῷ, καὶ ὁμοίως ἐκείνῳ κλινόμενος, καὶ διὰ τῆς σχίσεως, τὴν λόξωσιν αὐτοῦ μιμούμενος, καὶ τὴν περὶ τὰ ἰσημερινὰ σημεῖα διαίρεσιν. σύμβολον δὲ φέρει, τῆς χεομένης ἐπὶ πάντα τὸν κόσμον ζωῆς. καὶ μὴν καὶ αἱ δύο τοῦ Νείλου πλευραὶ αἱ ἀπὸ τῆς κορυφῆς εἰς θάλατταν φερόμεναι, ἐοίκασί πως ταῖς δύο συστοιχίαις ταῖς ἐκ μιᾶς ῥίζης ἄχρι τῆς γενέσεως προϊούσαις, ὧν ὑποδοχὴ ἡ γένεσις. ὡς γίνεσθαι τρίγωνον ἔκ τε ἐκείνων, καὶ τῆς κοινῆς αὐτῶν ὑποδοχῆς, εἰς ἣν συῤῥέουσιν. ὁ δὲ Σαϊτικὸς νομὸς, μεγάλη μοῖρα τοῦ δέλτα, καὶ μεγάλης τῆς κατ᾽ οὐρανὸν μετέχει μερίδος. ἡ γοῦν Σάϊς, ἱερατικῶς αὐτοῖς εἰς τὴν ἄρκτον ἀναπέμπεται, οὐχ ὅτι ὑπ᾽ αὐτὴν κεῖται, οὐδὲ διὰ ψυχρότητα, ἀλλ᾽ ὡς μετέχουσά τινος ἰδίας ἀποῤῥοίας τῆς δὲ τῆς θεοῦ. διὸ καὶ ἀκίνητός ἐστιν ὑπὸ σεισμῶν διὰ τὸν περὶ τὸν πόλον τόπον, δεξαμένη τὴν ἑδραίαν στάσιν.

» Τούτου δὲ τοῦ νομοῦ, μεγίστη πόλις Σάϊς, ὅθεν δὴ καὶ Ἄμασις ἦν ὁ βασιλεύς. οἷς τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγός τίς ἐστιν, αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα, Νηΐθας, ἑλληνιστὶ δὲ ὡς ὁ ἐκείνων λόγος, Ἀθηνᾶ. μάλα δὲ φιλαθήναιοι καί τινα τρόπον οἰκεῖοι τῶνδ᾽ εἶναι φασίν.

ὁ μὲν οὖν νομὸς, ἀπὸ τοῦ νενεμῆσθαι τὴν γῆν αὐτοὺς ἔσχε τὴν ἐπωνυμίαν. οὕτω γὰρ ἐκάλουν Αἰγύπτιοι τὰς διαιρέσεις τὰς κατὰ τὰ μεγάλα τῆς Αἰγύπτου μέρη. ἀπὸ δὲ τῆς πόλεως, ὁ σύμπας ὠνόμασται νομὸς Σαϊτικὸς ὥσπερ ἀπὸ τῆς Σεβεννύτου, Σεβεννυτικὸς, καὶ ἀπὸ τοῦ Κανώβου, Κανωβικός. ὁ δὲ αὖ Ἄμασις παρείληπται νῦν ἀνάλογον τῷ Σόλωνι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος παρὰ πάντας τοὺς βασιλέας, σοφίας καὶ δικαιοσύνης ἐπεμελεῖτο. ἔστι δὴ οὖν τῷ Σόλωνι σύζυγος, καὶ τοῦτο ὢν πρὸς αὐτὸν ὅπερ ἡ πόλις πρὸς τὴν Ἀθηναίων. ἵν᾽ ὡς ἐκ μιᾶς μονάδος τῆς θεοῦ, τάς τε πόλεις καὶ τοὺς ἄνδρας κεκοσμημένους θεάσῃ, καὶ ἀπὸ τῶν τελειοτέρων ἀεὶ, τὰ δεύτερα τελειούμενα. τοὺς δὲ Ἀθηναίους Καλλισθένης μὲν καὶ Φανόδημος, πατέρας τῶν Σαϊτῶν ἱστοροῦσι γενέσθαι. Θεόπομπος δὲ, ἀνάπαλιν ἐποίκους αὐτῶν εἶναι φησίν. Ἀττικὸς ὁ Πλατωνικὸς, διὰ βασκανίαν φησὶ, μεταποιῆσαι τὴν ἱστορίαν τὸν Θεόπομπον. ἐπ᾽ αὐτοῦ γὰρ ἀφικέσθαι τινὰς ἐκ τῆς Σάεως ἀνανεουμένους τὴν πρὸς Ἀθηναίους συγγένειαν. ὁ δὲ Πλάτων τοσοῦτον μόνον εἶπε περὶ αὐτοῦ ὅτι φιλαθήναιοί τε οἱ Σαΐται, καί τινα τρόπον οἰκεῖοι. δύναται δὲ τοῦτο λέγειν διὰ τὴν πολιοῦχον μίαν οὖσαν. περὶ δὲ τῆς ἐφόρου τῶνδε τῶν πόλεων, ἐκεῖνα χρὴ γινώσκειν ὅτι προϊοῦσα ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τε καὶ νοερῶν αἰτίων διὰ τῶν ὑπερουρανίων τάξεων ἐπί τε τὰς οὐρανίας λήξεις, καὶ τὰς τῆς γῆς, διακληρώσεις, ἔλαχεν οἰκείους ἑαυτῇ τόπους οὐκ ἐπασοδιώδη τὴν ἑαυτῆς ἡγεμονίαν παρεχομένη, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν ἑαυτοῦ καὶ τὸ εἶδος ἐν ἑαυτῇ προλαβοῦσα, καὶ οὕτως οἰκεῖον πρὸς ἑαυτὴν τὸν λαχοῦσα κλῆρον. ὅτι δὲ ἄνωθεν ἡ ἐπικράτεια τῆς θεοῦ ταύτης διατείνει μέχρι τῶν ἐσχάτων, δηλοῦσιν Ἕλληνες μὲν, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Διὸς αὐτὴν γεννᾶσθαι λέγοντες. Αἰγύπτιοι δὲ, ἱστοροῦντες ἐν τῷ ἀδύτῳ τῆς θεοῦ προγεγραμμένον εἶναι τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο. τὰ ὄντα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ τὰ γεγονότα, ἐγώ εἰμι. τὸν ἐμὸν χιτῶνα, οὐδεὶς ἀπεκάλυψεν ὃν ἐγὼ καρπὸν ἔτεκον, ἥλιος ἐγένετο. δημιουργική τις οὖν ἡ θεὸς καὶ ἀφανὴς ἅμα καὶ ἐμφανὴς ἐν οὐρανῷ τε λῆξιν ἔχουσα, καὶ τὴν γένεσιν καταλάμπουσα τοῖς εἴδεσι, καὶ γὰρ τῶν ζωδίων, ὁ κριὸς ἀνεῖται τῇ θεῷ, καὶ αὐτὸς ὁ ἰσημερινὸς κύκλος. οὗ δὴ μάλιστα καὶ ἡ κινητικὴ τοῦ παντὸς ἵδρυται δύναμις. εἰκότως οὖν αὐτὴν ὁ Πλάτων, καὶ φιλόσοφον ἀποκαλέσει καὶ φιλοπόλεμον, καὶ νῦν ἀρχηγὸν τῶν ἐν γῇ κλήρων τούτων προσείρηκε. πρῶτον μὲν, διὰ τῆς πατρίου φωνῆς τιμῶν τὴν θεόν. ἀρχηγέτιν γὰρ οἱ Ἀττικοὶ τὴν πολιοῦχον ὠνόμαζον, τὴν ἐπώνυμον καὶ ἀρχηγέτιν αὐτῆς ὑμνοῦντες. ἔπειτα τὴν προϊδρυμένην ἐν αὐτῇ μονοειδῶς τῶν διοικουμένων κλήρων ὑπ᾽ αὐτῆς περιοχὴν ἐνδεικνύμενος. καὶ πρὸς τούτοις διαῤῥήδην ἡμῖν παριστὰς, ὅτι τὰ αὐτὰ διὰ πλειόνων φωνῶν σημαίνεσθαι δυνατὸν, εἰκόνων οὐσῶν τῶν φωνῶν τοῦ σημαινομένου πράγματος ὑπ᾽ αὐτῶν. καὶ γὰρ ἑνὸς ἀγάλματα πλείω γένοιτο ἂν ἐκ τῆς ὕλης διαφόρου οὔσης. ὥστε καὶ Αἰγύπτιοι δώσουσιν ἀπόλογον, διότι τοῦτο αὐτὴν ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα καὶ Ἕλληνες. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ἀμφοτέρως ὀνομάζειν ὀρθῶς ὡς κατὰ μίαν ἐπιστήμην τὰ ὀνόματα θεμένους. εἰ τοίνυν μία τῶν δύο πόλεων ἔφορος τῆς τε Σάεως, καὶ τῶν Ἀθηνῶν, εἰκότως φιλαθήναιοί τινές εἰσιν, οἱ τὴν Σάϊν οἰκοῦντες. ἅτε συγγενεῖς πως ὄντες αὐτοῖς. ἡ γὰρ οἰκειότης, οὐ παντελής. δύναιντο γὰρ ἂν καὶ τῆς αὐτῆς προνοίας, οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ, ἧττον μετέχειν. καὶ οἱ μὲν, ἄλλης, οἱ δὲ, ἄλλης ἐν αὐτῇ δυνάμεως. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο δεῖ γινώσκειν ὅτι τοῖς διαφόροις ἔθνεσιν ἡ ἐξαλλαγὴ γίνεται μὲν, καὶ παρὰ τοὺς τόπους αὐτοὺς οὓς ἕκαστα κατοικεῖ, καὶ παρὰ τὰς

τῶν ἀέρων

τῶν ἀέρων κράσεις, καὶ παρὰ τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν σχέσιν, καὶ ἔτι μερικώτερον εἰ βούλει, παρὰ τοὺς σπερμα-
τικοὺς λόγους. πολὺ δ' ἂν μάλιστα διαφέρειν εἴποις αὐτά, κατὰ τὴν ἀγελαιοκομικὴν τῶν θεῶν ἐπιστασίαν,
καὶ τὰς τῶν ἐφόρων διαφορότητας, παρ' ἃς καὶ χρώματα, καὶ σχήματα, καὶ φωνάς, καὶ κινήσεις ἐξαλλαττομέ-
νας εὕροις ἂν ἐν τοῖς διαφόροις τόποις. ὥστε καὶ τοὺς ἀποίκους πολλάκις μεταβάλλειν τό, τε χρῶμα καὶ τὴν
φωνὴν τῶν ἀποικισάντων, ὅταν εἰς ἄλλους ἀφίκωνται τόπους. καθάπερ τὰ φυτὰ τῇ ποιότητι τῆς χώρας
συμμεταβάλλονται, κἂν εἰς ἀλλοτρίαν γῆν μεταβληθέντα τυγχάνῃ. Οἷ δὴ Σόλων ἔφη πορευθεὶς σφό- »
δρα τε γενέσθαι παρ' αὐτοῖς ἔντιμος, ἕως τοῦ περὶ τῶν τοιούτων ἀνευρεῖν. Διὰ μὲν τὴν ἑαυτοῦ φρόνησιν, »
ὁ Σόλων τὴν πολιτικήν, καὶ διὰ τὴν τῆς πόλεως ἀξίαν, εἰκότως ἔντιμος ἐφάνη παρὰ τοῖς ἱερεῦσι τῆς Σά-
εως. ὡς δὲ πρὸς τὴν παρ' ἐκείνοις μνήμην καὶ ἱστορίαν, οὔτε αὐτήν, οὔτε ἄλλον οὐδένα τῶν ἑλλήνων εὕ-
ρισκε γιγνώσκοντα τῶν παλαιῶν οὐδέν. ἡ δὲ μνήμη τῶν ἀρχαίων, συντελεῖ μέν, πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρε-
τήν, συντελεῖ δὲ καὶ πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν κοσμικῶν περιόδων, ἧς ὁ Σόλων ἀντεχόμενος καὶ τοὺς ἱερέας
ἀνακρίνων, εὕρισκεν αὐτόν, ἐνδεᾶ παντελῶς. καὶ ἔστι καὶ ταῦτα, σύμβολα θείων ὄντων πραγμάτων.
καλεῖται γάρ τις παρὰ τοῖς θεολόγοις, νέα δημιουργία. τιμᾶται δὲ αὕτη, διαφερόντως, ἔκ τε τοῦ πα-
τρὸς τῶν ὅλων, κἀκ τῶν νοητῶν θεῶν, παρ' οἷς εἰσὶν ἐξῃρημέναι τῶν ἄλλων νοήσεις, καὶ αἰωνιώτεραι
δή. μερικώτεραι δὲ καὶ ἐλάττους, αἱ ἐν τοῖς δευτέροις. ἔστιν ἔτι καὶ τοιαύτη τις διαφορὰ τῶν δημιουργικῶν
ἀρχῶν, ὥστε τὰς μέν, ὁλικωτέρων εἰδῶν εἶναι περιληπτικάς, τὰς δέ, μερικωτέρων. καὶ τὰς μὲν πρεσβεία καὶ
δυνάμει προέχειν, τὰς δέ, νέας ὡς πρὸς ἐκείνας εἶναι, καὶ δύναμιν ἔχειν ὑφειμένην. Καί ποτε προαγαγεῖν »
βουληθεὶς αὐτοὺς περὶ τῶν ἀρχαίων εἰς λόγους, ἕως τοῦ τοὺς χρόνους ἀριθμεῖν. Τοιαῦτα ἐστὶ τὰ θεῖα πάντα »
αἴτια προκλητικὰ τῶν τε θειοτέρων δυνάμεων, καὶ διὰ τῆς προκλήσεως ταύτης, ἀποπληρούμενα θειο-
τέρων καὶ ὁλικωτέρων νοήσεων ἀπ' αὐτῶν, οἷον δὴ ποιεῖ καὶ νῦν ὁ Σόλων. τὰ γὰρ παρ' ἕλλησιν ἀρχαιό-
τατα προτείνων τοῖς ἱερεῦσιν, ἐπάγεται πως αὐτούς, εἰς τοὺς περὶ τῆς παρ' αὐτῶν ἀρχαιότητος λόγους.
ἧς διαφερόντως μετέχουσιν Αἰγύπτιοι διά τε καθαρότητος ἀέρων τὰ οὐράνια θεωροῦντες ἀκωλύτως, καὶ
διὰ τὸ μήθ' ὑπὸ ὑδάτων φθείρεσθαι, μήθ' ὑπὸ ἐκπυρώσεων, σώζοντες μνήμην τὰ ἀρχαῖα. Ἀσσύριοι
δέ φησιν Ἰάμβλιχος, οὐχ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐτῶν μόνας ἐτήρησαν ὥς φησιν Ἵππαρχος, ἀλλὰ καὶ
ὅλας ἀποκαταστάσεις καὶ περιόδους τῶν ἑπτὰ κοσμοκρατόρων μνήμῃ παρέδοσαν. πολλῆς ἔτι δεῖ πρὸς
ταῦτα παραβάλλεσθαι ἡ παρ' ἕλλησι πολυθρύλλητος ἀρχαιολογία, ὧ καὶ δῆλον, ὅτι ἡ παροῦσα ἀφήγη-
σις οὐ πρὸς μικρὸν ὀφείλει βλέπειν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ὅλον καὶ πᾶν. ἔτι δ' οὖν ἡ ἀρχαιολογία τῶν ἑλλήνων,
ἄλλοις ἄλλη. τοῖς μὲν ἀθηναίοις, ἄχρις Ἐριχθονίου τοῦ αὐτόχθονος. τοῖς δὲ ἀργείοις, ἄχρι Φορωνέως καὶ Νιό-
βης. οὗτοι γὰρ ἀρχαιότατοι παρ' ἕλλησιν. ἐπεὶ καὶ Νιόβης μέν, ὁ Ἄργος. τούτου δὲ Ἴασος καὶ Πελασγός, ἀφ' οὗ
τὸ πελασγικὸν Ἄργος ὠνόμασαι. τὰ δὲ περὶ Δευκαλίωνος καὶ Πύρρας, ὅτι κατακλυσμοῦ γενομένου, διε-
σώθησαν ἐν τῷ Παρνασσῷ, καὶ μεταβάντες ὅπως τὸ ἀνθρώπων γένος συνέστησαν πρόδηλα, καὶ ὅτι Θετταλ-
λοῖς ἄχρι τούτων ἡ ἀρχαιότης. κατὰ δὲ ἐνίους τὸ μὲν ἀργολικὸν γένος, ἀπὸ Ἰνάχου ἄρχεται, τὸ δὲ Ἀθηναῖον,
ἀπὸ Κέκροπος, ὧν ἑκάτερος πρὸ Δευκαλίωνος. ὁ μὲν οὖν Σόλων, ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄττα ἀπολογιζόμενος,
ἐπήγετο τοὺς Αἰγυπτίους ἱερέας εἰς τὴν τῶν παρὰ σφίσιν ἀρχαίων ἀφήγησιν. θεασώμεθα δὲ ἃ φησὶ πρὸς
ταῦτα τῶν παλαιῶν τις ἱερέων. καὶ ταῦτα μὲν ἔσται δῆλα διὰ τῶν ἑπομένων. ἐνέτυχε δὲ Σόλων, ἐν Σάει
μὲν ἱερεῖ ὀνομαζομένῳ πατένειτ, ἐν ἡλιουπόλει δὲ ὠχλάπι, ἐν σεβεννύτῳ δέ, ἐθιμώρ, ὡς αἱ τῶν Αἰγυ- »
πτίων ἱστορίαι λέγουσι. καὶ ἴσως, οὗτος ἐστὶν ὁ Σαΐτης ἱερεὺς ὁ πρὸς αὐτὸν τὰ ἑπόμενα λέγων. ὦ Σόλων, »
Σόλων, ἕλληνες ἀεὶ παῖδές ἐστε. γέρων δὲ ἕλλην οὐκ ἔστι. παλαιὸς μὲν ὁ ἱερεὺς ἵνα καὶ ἐπιπλήττων, μὴ
λίαν φορτικὸς ᾖ, καὶ τοῦ περὶ ἀρχαιολογίας διδάσκειν ἔχειν τὸν εἰκότα λόγον. ἐπαναλήψει δὲ χρῆται
τῆς κλήσεως, οὐχ ὡς ὑπερδιατεινόμενος μόνον περὶ ὧν μέλλει λέγειν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀπὸ τῶν
αὐτῶν ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἀνακυκλήσεως, ἣν μονίμως καὶ νοερῶς περιείληφε διὰ τῆς ἀνεξαλείπτου γνώσεως
τὰ ὁλικώτερα αἴτια τῶν ἐν τῷ παντὶ γιγνομένων. οἷς ἀνάλογον ὁ ἱερεύς. αἰτιᾶται δὲ τοὺς ἕλληνας, ὡς
ἀειπαιδίας. διότι τὴν παντοίαν Αἰγυπτίων σοφίαν οὐ μετῆλθον. ἀλλ' οἱ πλεῖστοι παρ' αὐτοῖς, τὴν ἀν-
δραποδώδη τρίχα ἔφερον ἐν ταῖς ψυχαῖς. τὴν οὖν ἀφροσύνην αὐτῶν, ἡ νεότης ἐνδείκνυται. ἢ καὶ διότι
συνεχεῖς εἰσὶν αἱ παρ' αὐτῶν φθοραί, καὶ πρὶν ἀρχαῖοι γένωνται οἱ ὄντες, γίνονται νέοι πάλιν διὰ τῆς
φθορᾶς. ἢ καὶ ὅτι τὰ παλαιὰ ἔργα, οὐ σώζεται παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' ἀεὶ τὰ παρόντα, καὶ ὅσα ἡ αἴσθησις ὑπο-
βάλλει γιγνώσκουσιν. Αἰγυπτίοις δὲ ἔτι καὶ τὰ γεγονότα διὰ τῆς μνήμης, ἀεὶ νέα πάρεστιν. ἡ δὲ μνήμη,
διὰ τῆς ἱστορίας. αὕτη δέ, ἀπὸ τῶν στηλῶν ἐν αἷς ἀπεγράφοντο τὰ παράδοξα, καὶ τὰ θαύματος ἄξια τῶν πρα-
γμάτων, εἴ τε ἐν πράξεσιν, εἴ τε ἐν εὑρέσεσιν. ἀλλὰ διατί φασὶν οὗτος ὁ ἱερεὺς φορτικῶς ἐπέπληξε. τί
γὰρ θαυμαστόν, ἡ τῶν γεγονότων γνῶσις πολυμαθείη νόον οὐ φύει, φησὶν ὁ γενναῖος Ἡράκλειτος. εἰ δὲ καὶ ὅ φη-
σιν Εὔδοξος ἀληθές, ὅτι Αἰγύπτιοι τὸν μῆνα ἐνιαυτὸν ἐκάλουν, οὐκ ἂν ἡ τῶν πολλῶν τούτων ἐνιαυτῶν ἀπαρί-
θμησις ἔχοι τι θαυμαστόν. περιττὸς οὖν μέγα φρονῶν ἐπὶ τούτοις ὁ Αἰγύπτιος. ἢ καὶ τὰς μνήμας καὶ τὰς αἰσθή-
σεις ποιητικὰς μὲν εἶναι τῆς ἐπιστήμης ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, ἀδύνατον. συντελεῖν ὅμως εἰς τὰς τῶν ὅλων ἀνα-
μνήσεις δοτέον. πολλὰ γὰρ ἐπὶ πολλοῖς ὅμοια ἱστορήσαντες, τὸ ἓν ἐπ' αὐτῶν εἶδος προβαλλόμεθα, καὶ πολλῶν
ἀποκα-

ἀποκαταστάσεις πολλάκις ἀπὸ ἱστορίας συμφώνους εὑρόντες, ἐπὶ τὴν μίαν αὐτῶν αἰτίαν ἀναφέρομεν. ὥσπερ
γὰρ αἵ τε κατὰ Κάλλιππον τηρήσεις τῶν περὶ τὸν ἀέρα παθῶν συνέστησαν. καὶ αἱ ἀπὸ τῆς ἀστρολογίας τῆς οὐρα-
νίας κινήσεως ἐπιγνώσεις. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὸν ἀπορήσαντα, καὶ παρ' ἡμῶν εἰρήσθω. πάλιν δέ, ἐπὶ
τὴν τῶν ὅλων θεωρίαν ἀναδραμητέον, καὶ θεατέον ἐκεῖ τὴν νέαν δημιουργίαν τὴν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς συνε-
χομένην, καὶ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ πρωτογόνων αἰτίων ἀποπληρουμένην. ἐκεῖθεν γὰρ αὕτη τὸ μόνι-
μον ἔχουσα καὶ πρὸς τὸ ἐξῃρημένον, καὶ πρὸς τὴν κοσμικὴν ἐναντίωσιν συντελεῖ. πᾶν γὰρ τὸ μεριζόμενον
καὶ πληθυνόμενον τῆς δημιουργικῆς προόδου, διὰ ἐκείνην πρόεισι τὴν ἀρχήν. ὄντων οὖν αἰτίων ἐν τῷ κόσμῳ
τῶν μέν, τῆς παλιγγενεσίας ποιητικῶν, τῶν δὲ φρουρητικῶν τῆς μονίμου τῶν λόγων συνοχῆς, ὁ μὲν ἱε-
ρεύς, ἀνάλογον παρείληπται τούτοις τοῖς αἰτίοις, ὁ δὲ Σόλων, τοῖς ἑτέροις. διὸ καὶ ὁ μέν, τὴν μνήμην ἐπι-
δείκνυται παρ' αὐτῶν διαφέρουσαν τῆς ἀρχαιότητος, ὁ δέ, λέγεται ποικίλας μεταβολὰς ἱστορεῖν καὶ γενέ-
σεις καὶ φθοράς. δοκεῖ δέ μοι καὶ τοῦτο πρεπόντως εἰλῆφθαι τῇ διακοσμήσει τοῦ παντός, τὸ προτάττεσθαι
τοῦ νεωτέρου, τὸ πρεσβύτερον. ἐν γὰρ τῇ τοῦ Διὸς δημιουργίᾳ, ταύτην ἔχει πρὸς ἄλληλα τάξιν, ὥσπερ
τὰ ἐν τῇ Κρονίᾳ περιόδῳ ζῶντας, ἀπὸ τοῦ πρεσβυτέρου πορεύεσθαι φησὶν ὁ Ἐλεάτης ξένος, εἰς τὸ νεώτε-
ρον, τοὺς δὲ ἐν τῇ τοῦ Διός, ἀνάπαλιν. καὶ ἐνταῦθα ὁ Τίμαιος ἐρεῖ περὶ τῆς ψυχῆς, ὅτι τὴν ψυχήν, πρεσβυ-
τέραν τοῦ σώματος παρήγαγεν ὁ δημιουργός, καὶ διὰ τοῦτο ἀρχηγικωτέραν αὐτὴν ὑπεστήσατο. νῦν οὖν
ὁ ἱερεὺς ὁ τῶν θείων θεσμῶν φρουρός, διὰ ἀρχαιότητα κρατεῖν ἀξιοῖ. καίτοι τὸ νεώτερον, ἐξ ὑπερτέρας ἥ-
κει τάξεως, ὥσπερ καὶ ὁ Σόλων, ἀπὸ πόλεως ὥρμηται, τῇ Ἀθηνᾷ μᾶλλον προσηκούσης, ἀλλ' ἐν τοῖς κοσμι-
» κοῖς ἔργοις, μεγάλην ἀξίαν ἔχει τὸ πρεσβύτερον. Νέοι ἐστὲ εἶπε τὰς ψυχάς. οὐδεμίαν γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχε-
» τε διὰ ἀρχαίαν ἀκοὴν παλαιὰν δόξαν. οὐδὲ μάθημα χρόνῳ πολιὸν οὐδέν. ἀνάλογον οὖν ταῦτα καὶ ἐν ἐκεί-
νοις ἡ μὲν νεότης τῶν ψυχῶν, τῇ ἀνανεώσει τῆς ζωῆς καὶ ταῖς μερικωτέραις αἰτίαις. ἡ δὲ ἀρχαία ἀκοή, τῇ
μονίμῳ νοήσει, καὶ ταῖς πρεσβυτέραις ἀρχαῖς. τὸ δὲ μάθημα τὸ πολιόν, τῇ ἡνωμένῃ καὶ ἀεὶ τῇ αὐτῇ πε-
ριοχῇ τῆς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων φύσεώς τε καὶ συστάσεως. διὰ ἣν τὰ μὲν πρῶτα καὶ θειότατα τῶν ἐγ-
κοσμίων, ὁλικῶς καὶ ἐξῃρημένως περιέχει τῶν γιγνομένων ἁπάντων τὰς αἰτίας, καὶ διαιωνίως τὰ ἔγ-
χρονα προείληφε. τὰ δὲ προσεχέστερα τῷ παντί, μερικῶς καὶ ὑφειμένως, ἅτε ἀπολειπόμενα τῆς ἑνιαίας
τῶν ὅλων νοήσεως. διὸ καὶ ἄλλοις μὲν τῶν θεῶν, τὸ πολιόν, ἄλλοις δὲ τὸ νέον ἀνεῖται. σύμβολον γὰρ τὸ
μὲν πολιόν, νοήσεως καὶ ἀχράντου ζωῆς, καὶ πόρρω γενέσεως οὔσης, τὸ δὲ νέον τῆς μερικωτέρας γνώσεως τῆς
» ἐφαπτομένης ἤδη τῶν γιγνομένων. τὸ δὲ τούτων αἴτιον. τόδε πολλαὶ κατὰ πολλὰ φθοραὶ γεγόνασιν ἀν-
» θρώπων, καὶ ἔσονται πυρὶ μὲν καὶ ὕδατι μέγισται, μυρίοις δὲ ἄλλοις, ἕτεραι βραχύτεραι. ζητεῖ μὲν ὁ λόγος
διὰ ἣν αἰτίαν Ἕλληνες ἀεὶ παῖδες, χρόνῳ δὲ παρ' αὐτοῖς πολιὸν μάθημα οὐδέν ἐστι. ἢ εἰ βούλει, τὰ παρα-
δείγματα θεωρεῖ τούτων. διὰ ἣν αἰτίαν ἡ νέα δημιουργία τῆς ποικιλίας προέστηκε. τῶν γιγνομένων ἀεὶ
γιγνομένων, καὶ ἀνανεουμένων τῶν παλαιουμένων. πρὶν δὲ τὴν αἰτίαν εὕρῃ τῶν τοιούτων ἀποριῶν, περὶ τῶν
ἐν τῷ παντὶ περιόδων πρότερον διέξεισι, καὶ τὴν ποικιλίαν αὐτῶν ἐπιδείκνυσιν. ἣν αἱ μὲν πρώτι-
σται τῶν θεῶν ἀρχαί, μονίμως καὶ ἡνωμένως προεγνώκασιν. αἱ δὲ δεύτεραι, μερικαῖς, καὶ ἐφαπτόμεναι τῆς
τῶν πραγμάτων τῶν διοικουμένων φύσεως. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀεὶ τὰ παρόντα γιγνώσκειν. ἐκεῖνο δέ, τὸ
καὶ τὰ ἀπόντα τῇ μνήμῃ κατέχειν, τῷ χωριστῶς καὶ μονίμως τὰ ὅλα καθορᾶν. τίνες οὖν αἱ ποικίλαι πε-
ρίοδοι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων. ἀεὶ δὲ γένεσιν καὶ ἀεὶ φθορὰν ἐν τῷ παντὶ θετέον. τὸ γὰρ αἰσθη-
« τὸν γιγνόμενον ἐστὶ καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν, ἀλλὰ τὴν γένεσιν ταύτην καὶ τὴν ἀπώλειαν,
« ἄλλως μὲν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ θεατέον, ἄλλως δέ, ἐπὶ τῶν ἐνύλων. ἐκεῖ μὲν ἡ ἐξαλλαγὴ τῶν σχημάτων, καὶ κί-
νησις ἀεὶ γιγνομένων προυπάρχει. διὰ ἐκείνας δὲ τὰς μεταβολὰς καὶ ἡ γένεσις κυβερνωμένη, τὸν ἑαυτῆς
ἀνελίττει κύκλον. ἐν δὲ τῷ κύκλῳ τούτῳ, ποτὲ μὲν ἄλλα, ποτὲ δ' ἄλλα τῶν στοιχείων ἐπικρατεῖ. καὶ τὰ
μὲν ὅλα κατὰ φύσιν, ἀεὶ τὴν αὐτὴν καὶ ὁμοίαν διατηρεῖ τάξιν, ἐν δὲ τοῖς μέρεσιν ἄλλοτε ἄλλοις τὸ κατὰ
φύσιν ἢ τὸ παρὰ φύσιν ἐπιγίγνεται δεόντως. ἢ τάτε ὅλα καὶ τὰ μέρη ἀεὶ κατὰ φύσιν ἔχει, ἢ ἄμφω ποτὲ
παρὰ φύσιν ἔχει, ἢ τὰ μὲν παρὰ φύσιν, τὰ δὲ κατὰ φύσιν, καὶ τοῦτο διχῶς. πάντων μὲν οὖν κατὰ φύσιν
ἐχόντων, οἴχεται τὸ ποικίλον τῆς γενέσεως καὶ γίνεται τὰ ἀΐδια τῶν ὄντων ἔσχατα, καὶ τὰ πρώτιστα, τελευ-
ταῖα τῶν πάντων. πάντων δὲ παρὰ φύσιν διατιθεμένων, οὐδὲν ἔσται μόνιμον. ἀφ' οὗ καὶ τοῖς μεταβαλλο-
μένοις τὸ ἀεὶ ὡσαύτως ὑπάρχειν δυνατόν. οὐδὲ ὁ κύκλος σωθήσεται τῆς γενέσεως. παρὰ φύσιν δὲ τῶν ὅλων
ἐχόντων, τὰ μέρη κατὰ φύσιν ἔχειν ἀμήχανον. ἐπειδὴ γὰρ τὰ μέρη τοῖς ὅλοις, καὶ περιεκτικὰ τὰ ὅλα τῶν με-
ρῶν ἐστιν. ἐκείνων οὖν ποτὲ παρὰ φύσιν ἐχόντων, ταῦτα ἐν τῷ κατὰ φύσιν διαμένειν ἀδύνατον. οὐδὲ γὰρ
τοῦ ἡμετέρου ζώου παντὸς κινηθέντος, καὶ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἀπολέσαντος, δύναταί τι τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων, ἔτι
κατὰ φύσιν ἔχειν. λείπεται ἄρα τῶν ὅλων ἐν τῷ κατὰ φύσιν ἱδρυμένων τὰ μέρη ποτὲ μὲν ἑπόμενα τοῖς ὅλοις
διακεῖσθαι κατὰ φύσιν, ποτὲ δέ, ἐπὶ τὸ παρὰ φύσιν χωρεῖν. ὥσπερ δὲ τῶν μερικῶν ζώων ἕκαστον μὲν ἀεὶ καὶ
γίνεται καὶ φθείρεται, διὰ τὴν ἀποῤῥοὴν τῶν ἐν ὅλῳ, μᾶλλον δὲ ἄλλο ἄλλου γίγνεται, καὶ ἄλλο ἄλλου φθείρεται,
καὶ μᾶλλον ἐπιτηδείως ἔχειν τὸ μέν, εἰς τὸ εἶναι, τὸ δὲ εἰς φθοράν, οὕτω καὶ τῶν τῆς γῆς μερῶν ἑκάστων ἐπιδεχο-
μένων ἄμφω, τὰ μέν, κατὰ φύσιν ἔχειν μᾶλλον δύναται, τὰ δέ, πολυειδεῖς ὑπομένειν τὰς εἰς τὸ παρὰ
φύσιν

φύσιν ἐκτροπάς. τοῦτο μὲν, διὰ τὴν κρᾶσιν τὴν διάφορον, ἔπειτα δὲ, διὰ τὴν θέσιν, ἄλλην ἄλλων οὖσαν, ἐπὶ τούτοις διὰ τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν σχέσιν. ἀλλὰ γὰρ μόρια ἄλλοις τοῦ οὐρανοῦ μορίοις ᾠκείωται, εἰ καὶ ὑπ' ἄλλων σώζεται σχημάτων. ἐφ' ἅπασι δὲ τοῖς εἰρημένοις, διὰ τὴν τῶν ἐφόρων δύναμιν, καὶ τὴν τῶν κλιματαρχῶν θεῶν τοιάνδε ἢ τοιάνδε ἰδιότητα λαχόντων, τῶν μὲν κινήσει μᾶλλον, τῶν δὲ, στάσει. καὶ τῶν μὲν, ταυτότητι, τῶν δὲ, ἑτερότητι χαιρόντων, γιγνομένων δὴ φθορῶν ἀθρόων τε καὶ μερικῶν ἐν ἄλλοις καὶ ἄλλοις τόποις, ἀνέκλειπτα διαμένει τὰ εἴδη τοῦ παντός. ἀεὶ γὰρ ἄνθρωπος, καὶ ἀεὶ γῆ, καὶ ἀεὶ τῶν στοιχείων ἕκαστον. [illegible] γὰρ ἐκ τῶν οὐρανίων σχημάτων ἡ φθορὰ καὶ ἡ γένεσις, ταῦτα δὲ μιμήματά ἐστι τῶν νοήσεων τῶν θείων, αἱ δὲ νοήσεις ἐξημμέναι τῶν νοερῶν εἰσιν εἰδῶν, ἐκεῖθεν δὲ τὸ μόνιμον ἐφήκει, καὶ ἡ συνοχὴ τοῖς ἐγκοσμίοις εἴδεσι γίγνεται, καὶ τὰ σχήματα τὰ ἐμφανῶς σωστικὰ τοῦ εἴδους καὶ φθαρτικὰ τῶν μερῶν ἐστι, δεόντως τοῖς ἐν χρόνῳ γιγνομένοις, ἐν χρόνῳ καὶ τὴν λύσιν περιχωρεῖν. ὅσα μὲν γὰρ δύναται μετὰ τοῦ παντὸς εἶναι, τούτοις οὐ φθονεῖ τῆς σωτηρίας τὸ πᾶν, τὸ δὲ συμπολιτεύεσθαι τῷ παντὶ μὴ δυνάμενον, οὐ δὲ μένειν ἐν τῷ παντὶ δυνατόν. ἀλλ' ὁ τοῦ Διὸς νόμος, οἷον ἄτιμον πᾶν τὸ τοιοῦτο γεγονός, ἐμβάλλει τῆς οὐσίας. μένον γὰρ ἄτιμον εἶναι παντελῶς ἀδύνατον. τὸ δὲ παντὶ τάξεως ἐστερημένον, ἄτιμον. διότι μὲν οὖν καὶ ἀθρόαι καὶ μερικαὶ γίγνονται φθοραὶ κατ' ἄλλους καὶ ἄλλους τόπους, εἴρηται. διατί δὲ μέγισται τῶν φθορῶν, διὰ πυρὸς πλεονεξίαν καὶ ὕδατος, ἀλλ' οὐ τῶν ἄλλων στοιχείων, μετὰ ταῦτα ῥητέον. τὸ μὲν δὴ πῦρ δραστήριον ἔχει καὶ ποιητικὴν ἐν τοῖς στοιχείοις τάξιν, καὶ διὰ πάντων ἱκανόν ἐστι τῶν ἄλλων χωρεῖν, καὶ διαιρεῖν τὰ ἄλλα πέφυκε. τὸ δὲ ὕδωρ, εὐκινητότερον μέν ἐστι γῆς. διαπαθέστερον δὲ ἀέρος. καὶ τῷ μὲν εὐκινήτῳ δύναται δρᾶν, τῷ δὲ διαπαθεῖ βιαζόμενον μὴ πάσχειν, μὴ δὲ διασκορπιζόμενον ἀσθενεῖν, ὥσπερ ὁ ἀήρ. ὥστε εἰκότως αἱ βίαιοι καὶ μέγισται φθοραὶ κατακλυσμοῖς καὶ ἐκπυρώσει ἐπιτελοῦνται. φαίης δ' ἂν καὶ ὅτι τὰ λοιπὰ δύο στοιχεῖα, μᾶλλον ἐστὶν ἡμῖν οἰκειότερα. καὶ γὰρ τὸ πεζοὺς ἡμᾶς εἶναι, πρὸς τὴν γῆν οἰκειοῖ, καὶ τὸ πανταχόθεν ὑπὸ ἀέρος περιέχεσθαι, καὶ ἐν ἀέρι ζῆν, καὶ ἀναπνεῖν ἡμᾶς τὸν ἀέρα, τὴν πρὸς αὐτὸ συγγένειαν τῶν ἡμετέρων ἐπιδείκνυσι σωμάτων. ταῦτ' οὖν ὡς οἰκειότερα παρ' ἡμῖν, ἧττόν ἐστι φθαρτικά, τὰ δὲ ἄλλως ἐναντία τούτοις βιαιοτέρας ἐπάγει τὰς φθοράς. ἔτι δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον δοκεῖ ταῦτα μὲν τὰ στοιχεῖα, γῆ καὶ ἀὴρ μετὰ τοῦ αὐτὰ πάσχειν, καὶ πρὸ ἡμῶν πάσχειν, εἰς ἡμᾶς δρᾶν. ἀὴρ γὰρ σῆψιν ὑπομένας, ποιεῖ λοιμούς, καὶ γῆ διιστᾶσα, καταπόσεις ἀθρόας. ἔστι δὲ καὶ ὁ λοιμός, ἀέρος πάθος, καὶ τὰ χάσματα καὶ οἱ σεισμοὶ τῆς γῆς. πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ αὐτὰ μὴ προπαθόντα, δρᾶν εἰς ἡμᾶς δύναται. τὸ μὲν, διαλυόμενον, τὸ δὲ, ἔξωθεν ὠθοῦν. διόπερ ἀθροωτέρας ἐργάζεσθαι φθορὰς ὡς αὐτὰ ἐρρωμενέστερα ἐκείνων τῷ μὴ πάσχοντα φθείρειν. μέγισται οὖν αὗται φθοραὶ κατακλυσμοὶ καὶ ἐκπυρώσεις, λιμοὶ δὲ καὶ λοιμοί, καὶ σεισμοί, καὶ πόλεμοι, καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα μερικὰ πάθη, καὶ ἐξ ἄλλων αἰτίων, γένοιτο ἄν. καὶ τούτων ἁπάντων, ποιητικὴν τὴν τοῦ παντὸς τάξιν, καὶ πρὸ ταύτης, τὴν νέαν δημιουργίαν ἀεὶ νέα ποιοῦσαν, καὶ ἄλλοτε ἄλλων πραγμάτων παράγουσα γένεσιν. οὕτω γὰρ οὔτε μῦθοι φασὶν οἱ παρ' ἕλλησιν, ἥτε τῶν Αἰγυπτίων ἐνδείκνυται παράδοσις, καὶ περὶ ἡλίου λέγουσα μυστικῶς, ὡς διαφόρους ἐν τοῖς ζωδίοις ἀμείβοντος μορφάς. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν εἰ πολλῶν καὶ πολλαχῇ γιγνομένων φθορῶν, ἀεὶ μὲν ἄνθρωπος, ἀεὶ δὲ ἕκαστον εἶδος, διὰ τὴν ἀκίνητον τῶν θείων εἰδῶν πρόοδον. δι' ἐκεῖνα γὰρ ἀεὶ ὡσαύτως ἑστήκασιν οἱ ἐν τῷ παντὶ λόγοι. διότι πᾶν τὸ ἐξ ἀκινήτου γιγνόμενον αἰτίας, ἀεί ἐστι τῇ αἰτίᾳ τῇ ἑαυτῆς συνηρτημένον. Τὸ γὰρ οὖν καὶ παρ' ἡμῖν λεγόμενον ὡς ποτὲ Φαέθων ἡλίου παῖς, τὸ τοῦ πατρὸς ἅρμα συζεύξας, διὰ τὸ μὴ δυνατὸς εἶναι κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁδὸν ἐλαύνειν, τά τε ἐπὶ γῆς συνέκαυσε, καὶ αὐτὸς κεραυνωθεὶς, διεφθάρη, τοῦτο μύθου μὲν σχῆμα ἔχον λέγεται. Ὅτι μὲν αἱ πρώτισται τῶν ὄντως ἀρχαί, μονίμως τὰ κινούμενα καὶ ἡνωμένως τὰ πεπληθυσμένα, καὶ ὁλικῶς τὰ μερικά, καὶ αἰωνίως τὰ κατὰ χρόνον μεριζόμενα παρέχουσι, πρόδηλον. καὶ ὅτι ταῖς προσεχῶς ὑπὲρ τὸν κόσμον ἑστώσαις τῶν τε περιόδων τὰς αἰτίας καὶ τῶν ψυχικῶν καθόδων καὶ ἀνόδων, καὶ πάσης τῆς πεπληθυσμένης καὶ διῃρημένης ζωῆς ἀνατιθέασι οἱ θεολόγοι γνώριμον. διό μοι δοκεῖ καὶ νῦν ὁ λόγος, τὴν κατὰ Φαέθοντα μυθολογίαν, ἐπὶ τοὺς ἕλληνας καὶ τὴν Σόλωνος ἀναπέμψαι γνῶσιν. ὅτι πᾶσαι αἱ τοιαῦται φθοραὶ καὶ γενέσεις, ἐκ τῆς νέας ἐπιτελοῦνται δημιουργίας, παρ' οἷς καὶ ἡ τῶν εἰδῶν ἀνακύκλησις ἐπιτελεῖται, καὶ ἡ ποικιλία τῶν τε σωματικῶν καὶ ψυχικῶν περιόδων. ὥσπερ δὲ ἐν τοῖς θείοις μενόντων τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτοῖς ἐφήκει ἡ τελειότης, οὕτω δὴ καὶ ὁ Αἰγύπτιος τὰ παρ' ἕλλησι ἱστορηθέντα φυλάττων, ἀπὸ τούτων ἀναδιδάσκει τὸν Σόλωνα περὶ ὧν αὐτὸς προεγνώκει. τί δὴ οὖν αἰνίσσεται οὗτος ὁ λόγος. ὅτι ἔτι καὶ αἱ ψυχικαὶ ζωαί, καὶ ἡ τῶν σωμάτων φύσις, πολυειδεῖς ἔχουσι μεταβολάς. καὶ ταῦτα ἐπιτροπεύουσι μὲν καὶ ὑπερκόσμιοι δυνάμεις. συνέχουσι δὲ, καὶ νοηταὶ τῶν θεῶν τάξεις. σύμβολον δὲ τοῦτο μὲν, τό, τὸ φαινόμενον ἱστορεῖσθαι παρ' ἕλλησι, τοῦ δὲ τὸ τὴν διάνοιαν ἰχνεῦσαι τῆς ἱστορίας τὸν ἱερέα, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς δηλούμενον, εἰς φῶς ἀγαγεῖν τῷ Σόλωνι. ταῦτα μὲν οὖν, τῆς ὅλης ἕνεκα θεωρίας εἰρήσθω παρ' ἡμῶν, ὡς ἂν μὴ ἀπάδοντα καὶ ταῦτα φανείη τῶν προκειμένων. ὁ δὲ περὶ τὸν Φαέθοντα μῦθος, ποικίλην ἔχει τὴν περὶ αὐτῶν διατριβήν. δεῖ γὰρ ἱστορικῶς πρῶτον αὐτὸν μετελθεῖν, δεύτερον δὲ φυσικῶς, καὶ τὸ τούτου τρίτον, φιλοσόφως. ἡ μὲν οὖν ἱστορία φησίν, ὅτι Φαέθων Ἡλίου παῖς, καὶ τῆς Ὠκεανοῦ Κλυμένης, τὸ τοῦ

πατρὸς

πατρὸς ἅρμα ἐλαύνων, ἐξετράπετο τῆς ὁδοῦ. καὶ ὁ Ζεὺς περὶ τοῦ παντὸς δείσας, ἐκεραύνωσεν αὐτόν. ὁ δὲ κεραυνωθεὶς, κατέπεσε περὶ τὸν Ηριδανὸν, καὶ ἔφλεξε πάντα τὸ ἐξ αὐτοῦ πῦρ, ἐπιβοσκηθὲν τὴν γῆν, πεσόντα δὲ αὐτὸν, αἱ ἀδελφαὶ Ηλιάδες, ἐθρήνουν. ὁ μὲν οὖν τῆς ἱστορίας λόγος, τοιοῦτος. δεῖ δὲ ὑποκεῖσθαι καὶ τὴν ἐκπύρωσιν γεγονέναι. τούτου γὰρ ἕνεκα, καὶ ὁ πᾶς λόγος. καὶ τὸ αἴτιον αὐτῆς, μήτε ἀδύνατον εἶναι, μήτε τι τῶν ῥαδίως γιγνομένων. ἔσαι δὲ ἀδύνατον μὲν εἴ τις τὸν ἥλιον οἴοιτο ποτὲ μὲν ἐλαύνειν τὸ οἰκεῖον ἅρμα, ποτὲ δὲ ἀφίσασθαι μεταβαλλόμενον, καὶ ἄλλω τὸ οἰκεῖον ἔργον ἐπιτρέπειν. τῶν δὲ ῥαδίως γιγνομένων, εἴ τις ὑπόθοιτο κομήτην εἶναι τὸν Φαέθοντα τοῦτον, ὃς διαλυόμενος αὐχμὸν ἀφόρητον ποιεῖ. τοῦτο γὰρ εἰωθός ἐστι, καὶ πεπαρατηρημένον. λέγει γοῦν καὶ ὁ Πορφύριος, ὅτι καὶ σημεῖα τινὰ ἐλάμβανον, ἀπὸ τῆς κινήσεως τῶν κομητῶν. ἐπὶ μὲν τὰ νότια γιγνομένης, χειμώνων, ἐπὶ δὲ τὰ ἀρκτῷα, αὐχμῶν, ἐπὶ δὲ ἀνατολὰς, λοιμῶν, ἐπὶ δὲ δύσιν, εὐετηρίας. καὶ τὴν ἀφάνισιν τοῦ κομήτου, κεραύνωσιν ἐκάλουν. ὡς ἂν εἰωθυίας οὔσης τῆς τούτων συστάσεως, ἐπίσηνται τοῖς φυσικοῖς πολλὰ περὶ κομητῶν. εἰ δὲ χρὴ φυσικώτερον διαλύειν τὸν μῦθον, ἄμεινον ὡς ὁ ἑταῖρος ἡμῶν ἐπέβαλε Δομνῖνος ποιεῖσθαι τὴν ἐξήγησιν, γίγνεσθαί ποτε τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως τοιαύτην σύστασιν, ὥστε ῥαδίως ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς ἐξάπτεσθαι θερμότητος. ἐξαφθεῖσαν δὲ ταύτην, φλέξαι πάντα τὸν ὑποκείμενον τῆς γῆς τόπον, οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ φλέξασαν ἐκπύρωσιν ἐργάσασθαι τοιαύτην, οἵαν φησὶ ὁ μῦθος. καὶ ἐργασαμένην, ἀποσβῆναι, καὶ ἀφανῆ γενέσθαι. τὸ μὲν οὖν ἀπὸ ἡλίου τὴν ἔξαψιν γεγονέναι, τοῦ παῖδα ἡλίου κεκλῆσθαι τὸν Φαέθοντα τοῖς μυθοπλάσαις αἴτιον. ἄῤῥενα μὲν, διὰ τὸ δραστήριον τῆς τοῦ πυρὸς δυνάμεως. καὶ ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ ἄῤῥεν εἰώθασι καλεῖν ὥσπερ θῆλυ τὴν γῆν. καὶ ταύτην μὲν ὕλην, ἐκεῖνο δὲ εἶδος. τὸ δὲ μὴ κατὰ παράλληλα τοῦ αὐτοῦ τῷ ἡλίῳ γίγνεσθαι τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασιν τοῦ φάναι μὴ κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁδὸν ἐλαύνειν τὸ ἅρμα. τὴν δὲ περὶ γῆν τοῦ νέφους διάλυσιν, πτῶσιν τοῦ Φαέτοντος. τὴν δὲ ἀπόσβεσιν, ἀπὸ τοῦ Διὸς, κεραύνωσιν. τὴν δὲ τῶν ὑετῶν ἐπ᾽ αὐτῇ φορὰν. καὶ γὰρ τοῦτο τῶν γινομένων ἐστὶν ἐπὶ ταῖς μεγάλαις ἐκπυρώσεσι τῶν ἀδελφῶν θρῆνον, τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιάσεων, παρ᾽ ὅσον καὶ οἱ θρηνοῦντες ὑγρὸν προχέουσι. καὶ ἀναθυμιάσεις, ἥ, τε ξηρὰ καὶ ὑγρὰ, μίαν αἰτίαν ἔχουσι τὸν ἥλιον. προσήκει δὲ τῇ μὲν, τὸ θῆλυ, τῇ δὲ, τὸ ἄῤῥεν. αὗται μὲν οὖν αἱ ἐπιβολαὶ, φυσικώτεραι. δύναιτο δ᾽ αὖ τι καὶ ὑψηλότερον λέγειν ὁ μῦθος. ὅτι καὶ ψυχαὶ μερικαὶ προῆλθον μὲν καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων, ἐσπάρησαν δὲ περὶ τοὺς ἐγκοσμίους θεούς. ἵνα μὴ νοεραὶ μόνον ὦσι καὶ ἐφάπτωνται τῶν νοητῶν, καὶ ἀναδύωσι τῶν σωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐγκόσμιον ἔχωσι τὴν ὑπόστασιν. ὥσπερ οὖν αἱ θεῖαι τε καὶ δαιμόνιαι ψυχαὶ κατετάχθησαν ὑπὸ ἡγεμόνας δευτέρους, αἱ μὲν, ὑπὸ τὴν θεότητα τῆς γῆς, αἱ δὲ, ὑπὸ σελήνην, αἱ δὲ, ὑπὸ ἥλιον, αἱ δὲ, ὑπὸ τὴν Διὸς, αἱ δὲ, ὑπὸ τὴν Αρεος ἡγεμονίαν. διογενὴς δὲ τὸ σπειρόμενον, πανταχοῦ προσλαμβάνει τί καὶ ἀπὸ τῆς ἐκείνου φύσεως. ἐν ᾧ σπείρεται τὰ μὲν ἐν γῇ, σπαρέντα ἀπὸ γῆς. τὰ δὲ ἐν ζώῳ, ἀπὸ τῆς τοῦ ζώου φύσεως. ὥστε καὶ τῶν ἐκγόνων τὰ μὲν, τὴν ἰδιότητα τῶν τόπων ἀναμάττεσθαι, τὰ δὲ, τὴν ὁμοιότητα τῆς μητρός. διὰ τοῦτο καὶ αἱ ψυχαὶ σπειρόμεναι περὶ τὰ συνώνυμα ἄστρα, δέχονταί τινα καὶ παρ᾽ αὐτῶν τῶν ἡγεμόνων ἰδιότητα ζωῆς. ὥστε μὴ μόνον εἶναι ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ τοιάνδε ψυχὴν ἑκάστην, οἷον, ἀρεϊκὴν, ἢ δίιον, ἢ σεληνιακήν. εἴ τε γὰρ ἀτρεπτος ὁ θεὸς, εἴ τε δημιουργικὸς, εἴ τε ζωογονικὸς, ἥκει τίς ἔμφασις τῆς ἰδιότητος τοῦ λαχόντος ὑπὸ τὰς ὑποτεταγμένας αὐτῷ ψυχάς. καὶ τί θαυμαστὸν ὅπου καὶ μέχρι ποάς καὶ λίθων ἡ τῶν θεῶν τῶν ἐφόρων ἰδιότης καθήκει. καὶ ἔστι λίθος καὶ πόα τῆς ἡλιακῆς ἐξηρτημένα δυνάμεως, εἴ τε ἡλιοτρόπιον, εἴ τε ἄλλως ὁπωσοῦν καλεῖν ἐθέλεις. παραπλησίως δὲ, κἀπὶ τῶν ἄλλων θεῶν, τούτων δὴ τῶν ψυχῶν, αἱ μὲν ἄχραντοι, μένουσιν ἀεὶ τῶν οἰκείων ἐξηρημέναι θεῶν, καὶ συνδιοικοῦσαι τὸ πᾶν αὐτοῖς. αἱ δὲ, κατίασι μὲν, κακίας δὲ, οὐκ ἀναπίμπλανται γενεσιουργοῦ. αἱ δὲ, καὶ εἰσδέχονταί τι παρὰ τῶν διοικουμένων. τοῦτο γὰρ ἔσχατόν ἐστιν εἶδος ζωῆς. αἱ μὲν οὖν πρῶται, παῖδες ὄντως εἰσὶ θεῶν ὡς ἀνεκφοίτητοι τῶν πατέρων, οἷον, ἑαυτοῖς τεχθέντες, καὶ μείναντες ἔνδον, παῖδες προπομποὶ τῶν θεῶν, δορυφορικὴν ἔχοντες τάξιν, ἢ καὶ ὀπαδοὶ τυγχάνοντες. αἱ δὲ μέσαι, παῖδες μὲν καλοῦνται θεῶν, ἀλλὰ προσλαμβάνουσι καὶ τὴν δευτέραν ζωὴν, καὶ γίγνονται θεῶν καὶ ἀνθρώπων παῖδες. αἱ δὲ, παῖδες μὲν θεῶν, ἀλλ᾽ οὐ γνήσιοι καλοῦνται παῖδες. ὡς μὴ διασωσάμεναι τὸ εἶδος τοῦ οἰκείου θεοῦ, ῥέψασαι δὲ εἰς ὕλην, καὶ λήθην ἔχουσι τῶν οἰκείων πατέρων. εἴ τε οὖν γῆς υἱὸν τὸν Τιτιὸν, εἴ τε ἡλίου τὸν Φαέθοντα λέγοιεν, εἴ τε σελήνης τὸν Μουσαῖον, εἴ τε ἄλλου τινὸς οἱ μυθοπλάσαι, τοῦτον τὸν τρόπον λέγουσι παῖδας, ἄλλους δὲ ἄλλως κατὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων, ἐν ἑτέροις. ὁ δ᾽ αὖ Φαέθων, ἡλίου μὲν οὗτός ἐστιν παῖς, ὡς τῆς ἡλιακῆς ὢν σειρᾶς. διὸ καὶ τὸ ὄνομα φέρει τὸ ἡλιακόν. ἐπεὶ δὲ ἄνω μένων συμπεριεπόλει τῷ πατρὶ καὶ συνδιῴκει τὸ πᾶν, ἐλαύνειν εἴρηται τὸ ἅρμα τοῦ πατρός. καὶ γὰρ τὸ τοῦ Φαέθοντος ὄχημα, τῶν ἡλιακῶν ἐστιν ἁρμάτων. ἔστι γὰρ κἀκεῖνο πάντως, ἡλιοειδές. ἐπεὶ δὲ εἰς γένεσιν ἔῤῥεπεν, οὐ γὰρ ἦν τῶν πρωτίστων ψυχῶν, ὑπὸ τοῦ διὸς κεκεραυνῶσθαι λέγεται. δημιουργίας γὰρ σύμβολον, ὁ κεραυνὸς, ἀναφῶς διὰ πάντων χωρούσης, καὶ πάντα ζωσούσης. ἀλλ᾽ οὐ τῆς διαλύσεως αἴτιον τοῦ πνεύματος τοῦ φέροντος τὴν ψυχήν. γίγνονται δὲ πολλαὶ μετατάξεις ψυχῶν ἀπ᾽ ἄλλων πολιτειῶν εἰς ἄλλας. καὶ ἀπὸ στοιχείων ἄλλων, εἰς ἄλλα. τῶν μὲν, ἀπὸ γῆς

εἰς τὴν

εἰς τὴν τοῦ πυρὸς σφαῖραν μεθισταμένων. τῶν δὲ, ἀπὸ τοῦ πυρὸς εἰς γῆν. καὶ τῶν μὲν, ἐν τάξει, τῶν δὲ, ἀθρόως, καὶ μετὰ θορύβου πολλοῦ καὶ ἀτάκτου κινήσεως. οἷον δὴ παθεῖν καὶ τὸν Φαέθοντά φησιν. ἄνωθεν γὰρ ἀθρόως φερόμενος, καὶ ἐμπυρίους χιτῶνας ἐφελκόμενος, ἐπειδὴ πρὸς τῇ γῇ ἐγένετο, διὰ τούτων πλημμελῶς κινούμενος, ἐξῆψε μέρη τινὰ γῆς. πολλοὺς γὰρ αἱ ψυχαὶ κατιοῦσαι, περιβάλλονται χιτῶνας, ἀερίους ἢ ἐνυδρίους, αἱ δὲ καὶ ἐμπυρίους. καὶ τούτων αἱ μὲν, ἀμυδρὸν ἔχουσι τὸ ἐκ τοῦ πυρός, αἱ δὲ, σφοδρὸν καὶ πληκτικόν. καὶ αἱ μὲν ἀποτίθενται ἐν ἀέρι γενόμεναι, καὶ προσλαμβάνουσι παχυτέρους, αἱ δὲ, ἐκείνους καὶ μέχρι γῆς διασώζουσιν. οἶδα μὲν οὖν ὅτι καὶ Πλούταρχος ὁ χαιρωνεὺς ἱστορεῖ τῶν περὶ τὴν Βρεττανίαν νησίδων κατά τινα μίαν ἱερὰν εἶναι δοκοῦσαν, καὶ ἄσυλον διὰ τοῦτο ἀφειμένην, ὑπὸ τῶν κρατούντων, πολλάκις ἢ ὄμβρων ἢ κεραυνῶν ἐξαισίων γινομένων λέγειν τοὺς ἐγχωρίους, ὅτι τῶν κρειττόνων τις ἐξέλιπε συνήθεις ὄντας τοῖς πάθεσι τούτοις. ὀνομάζειν δὲ κρείττονας ψυχὰς μετενσωματουμένας καὶ ἀπολυμπανούσας τινὰ γένεσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατιουσῶν εἰς σώματα ψυχῶν, τοιαῦτα συμπίπτειν οὐκ ἀπογνωστέον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν μεγαλουργῶν, καὶ δαιμονιωτέραν οὐσίαν λαχουσῶν. οἵαν καὶ τὴν τοῦ Φαέθοντος εἶναι ψυχὴν, ὁ μῦθος οὗτος ᾐνίξατο. θαυμαστὸν δὲ οὐδὲν τὰς ψυχὰς κατιούσας, καὶ μᾶλλον συμπάσχειν ἐκείνοις τοῖς στοιχείοις, ἅ ἐστιν ἀνάλογον τοῖς ἐφόροις αὐτῶν θεοῖς, καὶ ἐκείνων ἐφέλκεσθαι πλείους καὶ περιβάλλεσθαι χιτῶνας, ὥς τε καὶ τὰς κρονίας τοῖς ἐνικμοῖς καὶ ὑγροῖς μειζόνως χαίρειν, καὶ τὰς ἡλιακὰς τοῖς ἐμπυρίοις, ἀντὶ τῶν ἀΰλων ἑκατέρας τὰ ἔνυλα σώματα καὶ ἐμβριθῆ περιεπούσας, καὶ τοὺς θεοὺς ὀργάνοις χρῆσθαι ταύταις, ὥσπερ καὶ τοῖς ὑλαίοις δαίμοσι τῶν περὶ γῆν ποιήσεων. καὶ διὰ τούτων ποιεῖν καὶ ἐκπυρώσεις, ἢ λοιμοὺς, ἢ ἄλλα ἄττα πάθη τοῖς πάσχειν δικαίοις οὖσι, καὶ ταῖς οἰκείαις ψυχαῖς πρὸς τὰ αἴτια τὰ κατ᾽ οὐρανὸν τῶν γινομένων ὑπουργοῖς, χρωμένους δρᾶν ἃ καὶ δρῶσι. πολλὰ γὰρ εἶναι τῶν αὐτῶν αἴτια θαυμαστὸν οὐδὲν, τὰ μὲν, ἄλλως ποιοῦντα, τὰ δὲ ἄλλως. φερόμενον δ᾽ οὖν τὸν Φαέθοντα περὶ γῆν, καὶ τρόπον τινὰ δαιμονιώδη φλέγοντα ἐκείνους τοὺς τόπους, οἷς ἂν πλησιάσῃ διὰ τοῦ πυρίου ῥεύματος (πολλὰ γὰρ καὶ αἱ μερικαὶ ψυχαὶ δρῶσιν, ὄργανα τῶν τιμωρῶν ἢ καθαρτικῶν οὖσαι δαιμόνων, ἔξω τοῦ σώματος) ἐθρήνουν αἱ ἡλιάδες, ψυχαὶ μὲν ἡλιακαί τινες, ὅθεν καὶ ἀδελφαὶ τοῦ Φαέθοντος ἐρρέθησαν. θρηνοῦσαι δὲ, οὐχ ὡς ἐλεοῦσαι μόνον αὐτὸν διὰ τὴν εἰς γένεσιν κάθοδον, ἀλλὰ καὶ προνοοῦσαι ὅπως ἂν τῶν γινομένων καὶ φθειρομένων, ἄχραντον ποιήσηται τὴν ἐπιμέλειαν. ὁ γὰρ Ἠριδανὸς ποταμὸς καὶ ἡ ἐκεῖ πτῶσις, τὴν εἰς τὸν πόντον τῆς γενέσεως ἐνδείκνυται τῆς ψυχῆς φοράν. οὗ δὴ γενομένη, δεῖται τῆς τῶν οἰκείων αὐτῇ γενῶν προμηθείας, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν μενουσῶν ψυχῶν ἐπικουρίας. καὶ οἱ θεολόγοι δὲ τὴν ἡλιακὴν πρόνοιαν, καὶ εἰς τὰ θνητὰ διὰ τῶν δακρύων σημαίνουσι. Δάκρυα μέν σέθεν ἐστὶ πολυτλήτων γένος ἀνδρῶν. ὥς τε καὶ τὴν τῶν ἡλιακῶν πρόνοιαν ψυχῶν εἰς τὸν Φαέθοντα εἰκότως ὁ περὶ αὐτὸν μῦθος συμβολικῶς διὰ τῶν δακρύων ἐδήλωσε. πάλιν οὖν καὶ ἀπὸ τοῦδε τοῦ μύθου πόρισμα ληπτέον, ὅτι τῶν ψυχῶν αἱ κάθοδοι, δι᾽ ἀδυναμίαν ἐπιτελοῦνται. καὶ γὰρ ὁ Φαέθων, βούλεται μὲν ἐλαύνειν τὸ ἅρμα τὸ ἡλιακόν, ἀδυνατεῖ δὲ καὶ πίπτει διὰ τὴν ἀδυναμίαν. καὶ ὅτι οὐ μόνον αἱ ψυχαί, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀχήματα αὐτῶν μεταλαμβάνουσι τῆς τῶν ἡγεμόνων θεῶν ἰδιότητος. ὥς τε καὶ ἀπ᾽ ἐκείνων ὀνομάζεσθαι, τὰ μὲν ἡλιακά, τὰ δὲ ἀρεϊκά, τὰ δὲ ἀπ᾽ ἄλλου τινὸς θεῶν. καὶ ὅτι καὶ αἱ φθοραὶ κατὰ πρόνοιαν ἐκ τῶν θεῶν ἐπιτελοῦνται. καὶ γὰρ ὁ Ζεὺς ἐκπυρώσεως αἴτιος γέγονε κεραυνῷ τὸν Φαέθοντα βαλών, καὶ ὅτι αἱ κάθοδοι τῶν ψυχῶν, ἐξήρτηνται τῆς μιᾶς δημιουργίας. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, οὐ περὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ἀνόδων καὶ καθόδων ἀναδιδάξει, καὶ βίων καὶ αἱρέσεων παντοδαπῶν. „Τὸ δ᾽ ἀληθές ἐστι, τῶν περὶ „τὴν γῆν κατ᾽ οὐρανὸν ἰόντων παράλλαξις, καὶ διὰ μακρῶν χρόνων γιγνομένη τῶν ἐπὶ γῆς πυρὶ πολ„λῷ φθορά. Ὅσον οὖν ἀπὸ τοῦ μύθου πρὸς τὸ προκείμενον συντελοῦν, τοσοῦτον μόνον ὁ Αἰγύπτιος ἐξέφηνεν ὅτι δὴ γίγνονται διὰ πυρὸς ἀθρόαι φθοραί, τῶν ἐπὶ γῆς διὰ τὴν τῶν περὶ γῆν ἰόντων, καὶ κατ᾽ οὐρανὸν παράλλαξιν, τί σημαῖνον διὰ τῆς παραλλάξεως, ἢ τὴν ἀσυμμετρίαν τῶν ἐν γῇ πρὸς τὰ οὐράνια. συμμέτρως μὲν γὰρ ἔχοντα πάντα πρὸς τὰς ἐκεῖθεν ἀποῤῥοίας, δύναται διαμένειν. ἀσυμμέτρως δὲ, φθείρεται. τὴν γὰρ διαιρετικὴν τοῦ Ἄρεος δύναμιν τὰ μὲν ὑπομεῖναι δυνάμενα, σώζεται, τὰ δὲ ἀσθενέστερα ὄντα ἢ ὥστε ἐνεγκεῖν τὴν ποίησιν αὐτῆς, λύεται ῥαδίως. οἷον εἰ καὶ τὸ ὄμμα τὸ ὑμέτερον, τὴν ἡλιακὴν αὐγὴν ἐνεγκεῖν μὴ δυνηθὲν, ἀποτυφλωθείη, καίτοι γε ἄλλου τινὸς ὄμματος ἀντοπεῖν δυναμένου πρὸς αὐτὴν ἀλύπως. ὁμοίως δὲ, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θεῶν καὶ τῶν κατ᾽ αὐτοὺς σχηματισμῶν. ἔστι γὰρ καὶ ἓν ζῷον τὸ πᾶν, καὶ τοῖς μορίοις αὐτοῦ συμπαθέσιν οὖσι, τοῖς μὲν ἄλλα, τοῖς δὲ ἄλλα σώζει. καὶ οὐδὲν τῶν ἐν αὐτῷ γιγνομένων τῷ ὅλῳ παρὰ φύσιν. ἃ γὰρ ἐν αὐτῷ γίγνεται, δι᾽ αὐτοῦ γίγνεται, καὶ αὐτός ἐστιν ὁ δρῶν ὁ κόσμος, καὶ δρῶν εἰς ἑαυτόν. ἢ οὖν ταύτην ῥητέον τὴν παράλλαξιν, οἷον εἰ πατὴρ ἀγαθὸς φιλοφρονούμενος ἀεὶ τὸν παῖδα, ποτὲ καὶ ῥαπίσειε τοῦ ἀγαθοῦ χάριν, ὑπαλλάττειν ἂν δόξειε τὸ εἰωθός, ἢ τὸν τῶν οὐρανίων ποικίλον σχηματισμόν. οὗτοι γὰρ εἰσὶν οἱ κατ᾽ οὐρανὸν περὶ γῆν ἰόντες, καὶ ἄλλοτε ἄλλα σχήματα δεικνῦντες, διὰ τὰς ποικίλας νοήσεις τῶν ψυχῶν. γράμματα γὰρ ἐκείνων τὰ σχήματά ἐστι καὶ τύποι τινὲς δεκτήριοι δι᾽ ἐκείνας. ἔστι δὲ αὖ ἀμφότερα ταῦτα, ἀληθῆ. καὶ γὰρ ἡ ἐκείνων παράλλαξις καὶ ἡ τῶν περὶ γῆν ἀσυμμετρία, τὰς τοιαύτας ἐπάγει φθοράς. εἰ δὲ δεῖ καὶ τὴν τοῦ Φαέθοντος πτῶσιν, εἰς γῆν ἐξ

οὐρανοῦ παράλλαξιν τινα τῶν κατ' οὐρανὸν ἰόντων λέγειν, θαυμαστὸν οὐδέν. ἄλλη γὰρ ἡ τῶν οὐρανίων
θεῶν αὐτῶν παράλλαξις, ἀπαθὴς οὖσα μετασχημάτισις, ἄλλη τῶν συμπεριπολούντων αὐτοῖς ψυχῶν,
σχέσις οὖσα πρὸς τὰ περὶ γῆν ἀπὸ τῆς ἀχράντου ζωῆς, ἄλλη τῶν περὶ γῆν τόπων φθαρτική τις οὖσα μεταβο-
λή. καθ' ἣν οὔτε αἱ ψυχαὶ παραλλάττουσιν, οὔτε πολλῷ πρότερον οἱ ἡγεμόνες θεοὶ τῶν ψυχῶν. γί-
γνονται μὲν οὖν καὶ διὰ μερικῶν ψυχῶν τοιαῦται φθοραὶ τῶν περὶ γῆν, γίγνονται δὲ, καὶ διὰ μόνων δαι-
μόνων. καὶ ὥσπερ διὰ τούτων, αἱ οἰκεῖαι ταῖς σειραῖς αὐτῶν, οὕτω καὶ διὰ τῶν ψυχῶν. αἱ γὰρ ἄνω χαί-
ρουσαι τὸ φωτίζειν ἀΰλως ἐνταῦθα ταῖς ἐκπυρώσεσιν ἐπιτρέχουσιν. ἀλλὰ διατί διὰ μακρῶν χρόνων
αἱ ἀθρόαι γίνονται φθοραί; ἢ ὅτι πολλὰ δεῖ συνδραμεῖν ἵνα γένηταί τις τοιαύτη φθορά. καὶ γὰρ τὴν τῶν
πασχόντων ἕξιν τήν τε ἰδίαν καὶ τὴν κοινὴν, καὶ τὴν τῶν ποιούντων σύμπνοιαν. τί γὰρ εἰ τὸ ἄλλου
φθαρτικὸν, ἄλλου σωστικὸν εἴη; καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς ὕλης, καὶ τὴν τῶν ὀργάνων παρασκευὴν, καὶ
τῶν καιρῶν. ταῦτα γὰρ ὑπάρχει καὶ ἐπὶ τῶν μερικῶν φθορῶν. σπανιώτερα δὲ, καὶ ἐπὶ τῶν κοινῶν, καὶ εἰ-
κότως. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀφθάρτου χωρεῖν, καὶ ἐπὶ τὸ εὔφθαρτον τὴν φύσιν, διὰ τῶν δυσφθάρτων ἀναγκαῖον.
εἰ ἄρα τὰ ὅλα ἄφθαρτα ἀεὶ, τὰ δὲ μερικώτερα εὔφθαρτα, τὰ μέσα τούτων εἰκότως, ἐν τοῖς δυσφθάρτοις
τέτακται, διὰ μακρῶν χρόνων ὑπομένοντα τὴν ἀπώλειαν. τὰ μὲν γὰρ ὅλα, περίοδον ὑπομένοντα κοσ-
μικὴν ἄφθαρτα καὶ ἀνώλεθρά ἐστιν. οὐδὲν γὰρ ἐστιν αὐτῶν σχῆμα, τῶν ἀστέρων φθαρτικὸν, πάντων ἐν τῇ ὅλῃ
περιόδῳ τοῦ παντὸς ἀνειλιγμένων. τὰ δὲ μερικὰ καὶ ἄτομα, ῥᾳδίαν ἐπιδέχεται τὴν λύσιν. τὰ δὲ ἀθρόα
τῶν μερικῶν, διὰ μακρῶν μὲν χρόνων, λύεται δὲ ὅμως. ἔστι γὰρ καὶ γένους τινὸς, ὡς ἑνὸς ἀνδρὸς βίος, καὶ
πόλεως, καὶ ἔθνους. καὶ περίοδοι, τῶν μὲν, μακροπορώτεροι, τῶν δὲ βραχυπορώτεροι φησὶν Ἀριστοτέλης.
» Τό τε οὖν ὅσοι ἐν ὄρεσι καὶ ὑψηλοῖς τόποις καὶ ξηροῖς οἰκοῦσι, μᾶλλον διόλλυνται, τῶν ποταμοῖς καὶ
» θαλάττῃ προσοικούντων. Ἐπὶ μὲν τῶν φαινομένων φθορῶν, διὰ τοῦ πυρὸς, συμβαίνει τὸ εἰκός. οἱ
γὰρ τοῖς ὕδασι παροικοῦντες, ἀμύνονται τὴν ἀπὸ τοῦ πυρὸς βλάβην. ὁ δέ γε φιλόσοφος Πορφύριος,
καὶ ἐπὶ τὰς ψυχὰς ἀπὸ τῶν φαινομένων μετάγει τοὺς λόγους, καὶ φησὶν, ὅτι ἄρα καὶ ἐν ταύταις, πο-
τὲ μὲν, ὑπερζεῖ τὸ θυμοειδὲς, καὶ ἡ ἐκπύρωσις αὕτη, φθορά ἐστι τῶν ἐν ἡμῖν ἀνθρώπων. ὄσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμ-
πετόωντι εἴκτην. ἐπιθυμουμένου τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐποίησεν Ὅμηρος. ὅτε δὲ τὸ ἐπιθυμητικὸν, ὑπὸ τῆς
γενεσιουργοῦ καταχλυζόμενον ὑγρότητος, ἐκνευρίζεται καὶ βαπτίζεται τοῖς τῆς ὕλης ῥεύμασι, καὶ ἄλ-
λος οὗτος ψυχῶν τῶν νοερῶν θάνατος, ὑγρῇσι γενέσθαι φησὶν Ἡράκλειτος. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς διατέτακται,
τῶν μὲν κατὰ θυμὸν παθῶν, ἀπείρατοι μένουσιν, ὅσοι ἂν κεχαλασμένον ἔχωσι θυμὸν, καὶ σύμμετρον
εἰς τὴν τῶν δευτέρων ἐπιμέλειαν. τοῦτο γὰρ, οἱ κοῖλοι τόποι καὶ ὑδάτων γείτονες σημαίνουσι. τῶν δὲ
κατ' ἐπιθυμίαν, οἱ συντονώτερον ἔχοντες τὸ ἐπιθυμητικὸν, καὶ ἐγηγερμένον ἀπὸ τῆς ὕλης. τοῦτο γὰρ οἱ
ὑψηλοὶ τόποι δηλοῦσι. πέφυκε γάρ πως, τὸ μὲν θυμικὸν, εὐκίνητον εἶναι καὶ δραστήριον, τὸ δὲ τῆς ἐπι-
θυμίας, ἔκλυτον καὶ ἀσθενές. μουσικοῦ δ' αὖ δέοι χαλάσαι μὲν, τοῦ θυμοῦ τὸ εὔτονον, ἐπιτεῖναι δὲ, τῆς
ἐπιθυμίας τὸ ἐκμελές. ὅ γε μὴν φιλόσοφος Ἰάμβλιχος, φυσικῶς ταῦτα θεωρεῖν ἀξιοῖ, ἀλλ' οὐκ ἠθικῶς.
ἐκπυρώσεως οὖν γινομένης, μᾶλλον διόλλυσθαι φησὶ, τοὺς ἐν ὑψηλοῖς οἰκοῦντας ὄρεσιν, ὡς πορρώτε-
ρον ὄντας, τῶν ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀναθυμιάσεων. οὐ γὰρ ἐπὶ πολὺ αἴρονται διὰ τὴν βαρύτητα τῆς ὑγρᾶς
οὐσίας. οὐκ ἔστιν οὖν ἔνικμος ὁ περιέχων αὐτοὺς ἀὴρ, ἀλλὰ ξηρὸς, καὶ ὑπέκκαυμα γίνεται πυρὶ, φύσει πρὸς
τὸ ἄνω φερομένῳ. ἀνάπαλιν δὲ κατακλυσμῶν γινομένων. οἱ γὰρ ἐν τοῖς κοίλοις οἰκοῦντες, φθείρονται
» μᾶλλον, ἐπειδὴ πάντα τὰ βαρέα, πρὸς τὸ κάτω φέρεται κατὰ φύσιν. Ἡμῖν δὲ αὖ ὁ Νεῖλος, εἴς τε ἄλλα
» σωτὴρ, καὶ τότε ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας σώζει λυόμενος. Τὸ μὲν φαινόμενον, ὅτι πολλῶν καὶ παντοδα-
πῶν ἀγαθῶν, τοῖς Αἰγυπτίοις ὁ Νεῖλος αἴτιος, γεωμετρίας καὶ τῆς γενέσεως τῶν καρπῶν, καὶ δὴ καὶ τοῦ
διαφεύγειν τὰς ἐκπυρώσεις, αἴτιός ἐστι, καὶ τό, τε ὕδωρ, τῶν σωμάτων αὐτῶν σωστικὸν, καὶ ἡ τοῦτο συνέ-
χουσα θεότης, τῶν ψυχῶν ἀναγωγός ἐστι. λάβοις δ' ἂν ἀπὸ τούτων, ὅτι καὶ τὰ πρῶτα αἴτια, ζωῆς ὄντα πλή-
ρη καὶ γονίμου δυνάμεως, ἑαυτά τε συνέχει καὶ μένει διαιωνίως, καὶ τὰ ἄλλα διαῤῥέοντα καὶ σκεδαννύμ-
ενα, τῆς παρ' ἑαυτῶν ἀξιοῖ συνοχῆς, ὡς καὶ τὸ τοῦ σωτῆρος ὄνομα, θείαν καὶ ἐξῃρημένην, ἀπεικονίζεσθαι πρό-
» νοιαν, ἀφ' ἧς καὶ ἐν θεοῖς πᾶσι τοῖς νοεροῖς καὶ δημιουργικοῖς αἰτίοις ἐλλάμπεται. Ὅταν δὲ αὖ οἱ
» ὄμβροι, οἱ τὴν γῆν ὕδασι καθαίροντες κατακλύσωσιν, οἱ μὲν ἐν τοῖς ὄρεσι διασώζονται, νομεῖς καὶ βου-
» κόλοι, οἱ δὲ ἐν ταῖς παρ' ἡμῖν πόλεσιν, εἰς τὴν θάλατταν ὑπὸ τῶν ποταμῶν φέρονται. Ἐν τούτοις τὸ μὲν
ποιητικὸν αἴτιον, ἐπὶ τοὺς θεοὺς διαῤῥήδην ἀνήνεγκε. καὶ ἔστι ταυτὸ κἀπὶ τῶν ἐκπυρώσεων λέγειν. καὶ
γὰρ καθαρμὸς, ὁ μὲν γίνεται δι' ὕδατος, ὁ δὲ διὰ πυρός. πανταχοῦ δὲ ἡ καθαρότης, τοῖς δευτέροις ἀπὸ
τῶν πρώτων. διὸ καὶ παρὰ τῷ Ὀρφεῖ, τὰ καθάρσια κομίζειν ὁ Ζεὺς, ἀπὸ τῆς Κρήτης παρακελεύεται.
τὴν γὰρ Κρήτην ἀντὶ τοῦ νοητοῦ τάττειν εἰώθασιν οἱ θεολόγοι. τὴν δὲ ὑλικὴν αἰτίαν, ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος
φορὰν. ἕκαστον γὰρ τούτων ἀπροαιρέτως ποιεῖ, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ῥοπὴν φερόμενον. δεῖ οὖν προϋπάρχειν
τὸ εὖ χρώμενον αὐτοῖς, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἕνεκα δρῶν. ὃ δὴ καλῶς ὁ λόγος ἀπένειμε τοῖς θεοῖς. ἰδὲ δὴ καὶ
καθαρμοί τινές εἰσι καὶ ἐν τοῖς ὅλοις, εἰσὶ δή που καὶ τῶν καθαρμῶν προστάται τούτων, πρὸ τῶν μερικῶν
καθαρτῆρες εἰς τὰ ὅλα δρῶντες. καὶ δὴ καὶ τελεταὶ θεῖαι, τελούντων ἄλλων, τελουμένων ἄλλων, καὶ σύ-
δὲ ποτὲ

δέ ποτε ταῦτα ἀπολείπει τὸ πᾶν. ἃ δὴ καὶ ὁ ἱερεὺς εἰδὼς, τὰς διὰ ὕδατος καὶ πυρὸς φθορὰς, ὀνόματι κέ-
κληκεν ἱερατικῷ καθαρμοὺς, ἀλλ᾽ οὐ φθορὰς ὡς ἂν εἶπε φυσιολόγων μόνον. Κατὰ δὲ τὴν χώραν τήνδε “
οὔτε τότε, οὔτε ἄλλοτε ἄνωθεν ἐπὶ τὰς ἀρούρας ὕδωρ ἐπιῤῥεῖ. τὸ δὲ ἐναντίον κάτωθεν πᾶν ἐπανιέναι “
δύναται. ὅθεν καὶ δι᾽ ἃς αἰτίας τὰ ἐνθάδε σωζόμενα λέγεται παλαιότατα. Εἰ καὶ γίγνοιτό ποτε ὄμβρος “
περὶ τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ᾽ οὐ περὶ πᾶσαν, ἀλλὰ περὶ τὴν κάτω γίγνεσθαι εἰώθασιν. αὕτη δὲ ἐπίδηλός ἐστιν
ἔργον οὖσα τοῦ ποταμοῦ φησὶν Ἀριστοτέλης. ἡ δὲ ἄνω, τὰς τοιαύτας ἐπιῤῥοὰς οὐ δέχεται. πόθεν οὖν ὁ Νεί-
λος ἐπάνεισι. Πορφύριος μὲν δή φησιν, ὅτι δόξα ἦν παλαιὰ Αἰγυπτίων τὸ ὕδωρ κάτωθεν ἀναβλυστά-
νειν τῇ ἀναβάσει τοῦ Νείλου. διὸ καὶ ὑδρῶτα τῆς γῆς ἐκάλουν τὸν Νεῖλον, καὶ τὸ ἐπανιέναι κάτωθεν. ταυ-
τὸ γὰρ Αἰγυπτίῳ δηλοῦν, καὶ τὸ σώζειν λυόμενον. οὐχ ὅτι ἡ χιὼν λυομένη, τὸ πλῆθος τῶν ὑδάτων ποιεῖ.
ἀλλ᾽ ὅτι λύεται ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ πηγῶν, καὶ πρόεισιν εἰς τὸ ἐμφανὲς ἐπεχόμενος πρότερον. ἡμεῖς δὲ τὸ λυό-
μενον ὡς πρὸς τὴν ἀπορίαν ἀκουσόμεθα. λύεται γὰρ ἀτεχνῶς ὅτι λύει τῆς ἀπορίας ἡμᾶς ὁ Νεῖλος. οὔτε γὰρ
τὸ ἐκ τῶν χιόνων αὔξεσθαι τὸν Νεῖλον λυομένων ἀληθές. ποῦ γὰρ ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς τόποις ἀφ᾽ ὧν
φέρεται συνίστανται χιόνες. οὔτε τὸ ὑπὸ γῆς ὄντα ἀραιουμένης αὐτῆς ἀνατέλλειν. ἡ γὰρ ἀραίωσις τῆς γῆς,
οὐ δίδωσι τῷ ὕδατι τὴν ἐπὶ τὸ ἄνω φοράν. ἀλλ᾽ ἄλλο τι δεῖ τὸ ὠθοῦν αὐτὸ πάντως εἶναι ἀπὸ τῶν κοίλων
εἰς τὰ μετέωρα. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὴν Αἰγυπτίαν δόξαν. ἄλλοι δέ φασιν, ὅτι αὔξεται ὁ Νεῖλος ἀπὸ ὄμ-
βρων τινῶν εἰς αὐτὸν ἐκχεομένων, ὡς εἴρηται διαῤῥήδην ὑπὸ Ἐρατοσθένους. οὐ τοῦτο οὖν σημαίνει τὸ ἐπα-
νιέναι νῦν, τὸ κάτωθέν ποθεν ἀναβλυστάνειν, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ἀλλαχόθεν αὐξανόμενον ἀνωτέρω τῆς γῆς
χωρεῖν, ὑδάτων καταῤῥηγνυμένων εἰς αὐτὸν ἀπ᾽ ἄλλων τόπων. ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, οὐ δή φησι χρῆναι τοιοῦ-
τον ζητεῖν, ἀλλ᾽ ἁπλούστερον ἀκούειν τὴν ἐπάνοδον τοῦ ὕδατος τὴν κάτωθεν ἣν εἰώθασι λέγειν ἀνάβασιν.
διπλῆν αἰτίαν ἀποδιδοὺς, δι᾽ ἣν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τοὺς αὐχμοὺς, καὶ τοὺς κατακλυσμοὺς διαφεύγουσι. δῆ-
λός ἐστι δοκιμάζων τὴν ἀπὸ τῶν ὄμβρων αὔξησιν. λέγει γὰρ πρωτίστην μὲν αἰτίαν εἶναι τῆς τῶν Αἰγυπτίων
σωτηρίας, τὴν τῶν εἰληχότων αὐτοὺς θεῶν βούλησιν, καὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς ὅρον τῆς δημιουργίας. δευτέραν δὲ, τὴν
τῶν ἀέρων κρᾶσιν. αἵ τε γὰρ ὧραι ἐναντίαι ταῖς ἐν τοῖς ἀντίκοις, ἀφ᾽ ὧν ῥεῖ ὁ Νεῖλος πρὸς τοὺς τῆδε τόπους.
καὶ τῶν αὐχμῶν καὶ τῶν ἐπομβρίων γένεσις ἐπαμείβεται ἐν αὐτοῖς. εἰ δέ τις αἰτιᾶται ταύτην τὴν ἀπόδο-
σιν. διότι τῶν ὑπὸ ὀμβρίων αὐξομένων, οὐκ ἔστιν ἡ αὔξησις τεταγμένη, λεκτέον, ὅτι γίνονται μὴ καὶ ἀποβά-
σεις τοῦ Νείλου πολλάκις. ὅμως καὶ ἡ συνέχεια τῶν ὄμβρων, αἰτία τῆς ἀδιακόπου τοῦ ὕδατος αὐξήσεως. καὶ τὰ
μεγέθη τῶν ὀρῶν ἐν οἷς αἱ πηγαὶ τοῦ Νείλου. δεχόμενα γὰρ ταῦτα τοὺς ἀπὸ τῶν συνωθουμένων ἐκ τῶν ἐτη-
σίων εἰς αὐτὰ νεφῶν ὄμβρους κατὰ πάσας ἑαυτῶν τὰς λαγόνας, ἐπιῤῥεῖ ταῖς πηγαῖς ἀδιακόπως. αἱ δὲ,
τὸν ποταμὸν αὔξουσι πληθύουσαι. καὶ γὰρ τοῦτο ἓν εἶναι αἴτιον ὄμβρων φυσὶν ὁ Θεόφραστος, τὴν τῶν νε-
φῶν πίλησιν, πρός τινα τῶν ὀρῶν. καὶ μὴν καὶ εἰ περὶ τοὺς καταδούπους μὴ ὁρᾶται νέφη, θαυμαστὸν οὐδέν.
οὐ γὰρ ἐκ τούτων φέρεται πρῶτον ὁ Νεῖλος, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν σεληναίων ὀρῶν. ἃ διὰ τὸ ὕψος οὕτως ἐκάλεσαν.
καὶ τῶν πρὸς ἐκείνοις ἀθροιζομένων νεφῶν παριόντων τοὺς καταδούπους, ἐκείνοις ἐνισχομένων μείζοσιν οὖσι.
ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὸν Ἀριστείδου λόγον τὸν Αἰγύπτιον. Ἐρατοσθένης δὲ, οὐκέτι φησὶν οὐδὲ ζητεῖν χρῆναι
αἰτίαν τῆς αὐξήσεως τοῦ Νείλου. σαφῶς καὶ ἀφικομένων τινῶν εἰς τὰς τοῦ Νείλου πηγὰς, καὶ τοὺς ὄμβρους
τοὺς γινομένους ἑωρακότων, ὥστε κρατύνεσθαι τὴν Ἀριστοτέλους ἀπόδοσιν. ταῦτα μὲν οὖν συντόμως ἐπι-
σημαινόμεθα περὶ τούτων. ἐκ δὲ τούτων κατεσκεύασεν ὁ τῶν Αἰγυπτίων λόγος, ὅτι μήτε ἐκπύρωσιν, μή-
τε κατακλυσμὸν ἐπιγίνεσθαι αὐτοῖς. ἄλλως δὲ ἐκλιπεῖν, οὐδὲν ἐστὶ θαυμαστὸν, εἴπερ ὀρθῶς Ἀριστοτέλης
φησί. πᾶν μέρος τῆς γῆς ἐν τῷ ἀπείρῳ θαλασσοῦσθαι, καὶ τὸν αὐτὸν τόπον, ἤπειρόν τε γίνεσθαι, καὶ ἄλ-
λοτε θάλατταν. ὅπου καὶ αὐτὸν τὸν Νεῖλον ἐκλείψειν τὸ ὕδωρ οὐκ ἀπέγνω πρὸς τὴν ἀπειρίαν τοῦ χρόνου
βλέπων. τί γὰρ εἰ ἥττους οἱ ἐτήσιοι πνεύσαντες, μὴ ὤσαιεν ἐκεῖσε τὰ νέφη. τί δὲ εἰ τὰ ὄρη συμπέσοι,
πνεύματος αὐτὰ ῥήξαντος ἀπὸ τῶν ὑπογείων τόπων, ὑφ᾽ οὗ καὶ λόγια καὶ αὐτάνδρους πόλεις ἀπόλλυσθαι
φησὶν, ἐν οἷς ἡ τῶν νεφῶν σύστασις, ὧν μὴ συστάντων, μένει τὸ ῥεῦμα ἔλαττον ἀεὶ, καὶ ἔλαττον γινόμενον
ὑπὸ τῆς γῆς ξηρᾶς οὔσης ἀναπινόμενον. Τὸ δ᾽ ἀληθὲς ἐν πᾶσι τόποις, ὅπου μὴ χειμὼν ἐξαίσιος, ἢ καῦ- “
μα ἀπείργει ποτὲ μὲν πλέον, ποτὲ δὲ ἔλαττον, αἰεὶ γένος ἐστὶν ἀνθρώπων. Εἴρηται περὶ τῶν κοσμικῶν πε- “
ριόδων, καὶ τῶν διαφόρων παραλλάξεων, καὶ ὅτι τοῖς Αἰγυπτίοις ἀπό τε τῆς θέσεως τῆς χώρας, καὶ ἀπὸ τῆς
τοῦ Νείλου προνοίας ἡ σωτηρία πάρεστι. νῦν οὖν κοινὸν τὸν λόγον ἐπάγει περὶ τῶν τῆς γῆς τόπων τοιοῦτον.
πᾶς τόπος μὴ κατακλυζόμενος ἢ ἐκπυρούμενος, ἔχει περιλειπόμενον αἰεὶ γένος ἀνθρώπων πλέον ἢ ἔ-
λαττον. αἱ γὰρ μέγισται φθοραὶ, διὰ πυρός εἰσι καὶ ὕδατος ὡς εἴρηται πρότερον. καί τοι φαίη ἄν τις καὶ
ἄλλως ἐκλείποι ἂν ἀνθρώπων γένος. οὐ γάρ εἰσι νῦν οἱ τούσδε τοὺς τόπους τῆς Ἀττικῆς οἰκοῦντες. καί τοι μή-
τε κατακλυσμοῦ γενομένου, μήτε ἐκπυρώσεως, ἀλλὰ δίκης τινὸς ἀσεβείας, ἄρδην τὰ τῶν ἀνθρώπων ἀ-
φανιζούσης. ἢ τόπους νῦν τὰ κλίματα λεκτέον. πᾶν οὖν κλίμα φησὶν ἔχειν ἀνθρώπους, εἰ μὴ κατακλυσμὸς
ἢ ἐκπύρωσις γένοιτο, ποτὲ μὲν πλείους, ποτὲ δὲ ἐλάττους. σωθεῖεν δ᾽ ἂν καὶ ἐν κατακλυσμῷ τινὲς, ὥσπερ
ὁ Δευκαλίων τοῦ διὰ τῆς Ἑλλάδος κλίματος κατακλυσθέντος. οὕτω μὲν οὖν τοῦτο ἐξηγήσαντό τινες.
ὡς δὲ ἑταῖρος ἡμῶν ἐπέβαλε, λέγοι ἂν ὁ Πλάτων, ὅτι πᾶς τόπος τῆς γῆς ἀεὶ ἔχει ἀνθρώπους ἢ πλείους,

ἢ ἐλάττους. ὁ μὴ ἄγαν κρυώδης ἢ αὐχμώδης. λέγουσι γὰρ καὶ μαθηματικοί τινας τόπους ἀοικήτους, διὰ ὑπερβολὴν καύματος ἢ ψύξεως. πᾶς οὖν τόπος ἐπιτήδειος ὢν εἰς οἴκησιν ἀνθρώπων, καὶ πᾶν κλίμα, πλείους ἢ ἐλάττους ἀνθρώπους ἔχει. καὶ ἔστι καὶ τοῦτο λόγον ἔχον καὶ ταῖς λέξεσι συνᾶδον. τὸ γὰρ ὅπου μὴ χειμὼν ἐξαίσιος ἢ καῦμα ἀπείργει, σημαίνειν δοκεῖ, τὸ ὅπου μὴ θάτερον τῶν ἐναντίων ὑπερβάλλον κωλύει τὴν ἐνοίκησιν. καὶ ὅλως ἐπειδὴ προεῖπεν, ὅτι παλαιότατα λέγεται τὰ Αἰγυπτίων, εἰκότως ἐπήνεγκεν, ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἀληθές, πᾶν κλίμα πρὸς ἀνθρώπων οἴκησιν σύμμετρον, ἀεὶ πλείους ἢ ἐλάττους ἀνθρώπους ἔχει. καὶ γὰρ οὐ μόνον οἱ μαθηματικοὶ λέγουσι περὶ τοῦ μὴ πᾶν κλίμα γῆς ἀνθρώπους ἔχειν, ἀλλὰ καὶ Ὀρφεὺς οὑτωσὶ διορίζων. Διώρισε δ' ἀνθρώποις, χωρὶς ἀπ' ἀθανάτων ναίειν ἕδος, ᾗ μέσος ἄξων ἠελίου τρέπεται ποτινεύμενος, οὔτε τι λίην ψυχρὸς ὑπερκεφαλῆς, οὔτ' ἔμπυρος, ἀλλὰ μεσηγύς. ὃ καὶ νῦν εἶπεν ὁ Πλάτων, ὅπου μὴ χειμὼν ἐξαίσιος, μήτε καῦμα πλέον ἢ ἔλαττον ἀνθρώπων γένος. λήθη δὲ γίνεται παρὰ τοῖς ἄλλοις τῶν παλαιῶν, οὐ διὰ τὴν ἔκλειψιν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ διὰ τὸ συνεχὲς τῶν φθορῶν γινομένων, ὑπολείπεσθαί τινας ἀγραμμάτους καὶ ἀμούσους. παρ' ἡμῖν δὲ παλαιότατα λέγεται πολλὰ διὰ τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς πάντων ἀναγραφήν. Ὅσα δὲ παρ' ἡμῖν ἢ τῇδε, ἢ καὶ κατ' ἄλλον τόπον, ὧν ἀκοῇ ἴσμεν εἴ που τι καλὸν ἢ μέγα γέγονεν, ἢ καί τινα διαφορὰν ἔχον, πάντα γεγραμμένα ἐκ παλαιοῦ τῇδ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ σεσωσμένα. Ὥσπερ τὴν σωτηρίαν τοῖς Αἰγυπτίοις, παρεῖχε μὲν καὶ ἡ τῆς χώρας θέσις, παρεῖχε δὲ καὶ ὁ εἰληχὼς αὐτὴν θεός, οὕτω δὴ καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν γινομένων. ποιοῦνται μὲν, καὶ διὰ τὴν ἑαυτῶν ἐπιμέλειαν, δι' ἣν παραμυθοῦνται τὴν ἀπὸ τοῦ χρόνου λήθην. ἄρχονται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς ἱερῶν, ἐν οἷς ἀναγράφονται τὰς πράξεις πάσας τὰς μεγάλας καὶ θαυμαστάς, τάς τε ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων, ἢ τὰς παραδόξους ἐκβάσεις τῶν πραγμάτων. τοῦτο γάρ ἐστι, τὸ καὶ ἄλλην τινὰ διαφορὰν ἔχον. συντελεῖ δὲ αὐτοῖς ἡ τούτων ἱστορία, πρός τε γνῶσιν τῶν ὁμοίων, ἀφ' ὧν ἡ τῶν ὅλων ἀνάμνησις, καὶ πρὸς τὴν τοῦ μέλλοντος γνῶσιν. διὰ γὰρ τῶν τοιούτων τηρήσεων, εὑρίσκουσι τὰς ποιητικὰς τῶν σχημάτων τῶν οὐρανίων δυνάμεις. τίνων γὰρ ὄντων τίνα συνέβη λαβόντες, ἔχουσι τὰς τῶν ἐσομένων αἰτίας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν συλλογίζεσθαι σημείων. δοκεῖ δ' ἔμοιγε καὶ ὁ τῶν Πυθαγορείων λόγος, μιμεῖσθαι τὴν τῶν Αἰγυπτίων τοιαύτην ἱστορίαν, ὁ παρασκευάζων τὰς ψυχὰς καὶ τῶν προτέρων ἀναμιμνήσκεσθαι βίων. ὡς γὰρ ἐφ' ἑνὸς ἀνδρός, μᾶλλον δὲ ψυχῆς μιᾶς, διαφόρους βίους, οὕτως ἐφ' ἑνὸς ἔθνους τὰς διαφόρους περιόδους προσήκει λαμβάνειν. ὡς οὖν ἐν ἐκείνοις, αἱ τῶν προβεβιωμένων ἀναμνήσεις τελεωτικαὶ τῶν ψυχῶν εἰσίν, οὕτω δὴ καὶ ἐν τούτοις, αἱ τῶν πρόσθεν περιόδων ἱστορίαι, μεγίστην εἰς φρόνησιν παρέχονται συντέλειαν. ἔτι τοίνυν καὶ πρὸς τὴν τοῦ παντὸς ὁμοιοῦνται διακόσμησιν αἱ τοιαῦται τηρήσεις. τοὺς μὲν γὰρ ἑστῶτας λόγους μιμοῦνται τῆς φύσεως, δι' ὧν ἀκινήτων μενόντων, καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις ἡ τάξις ἐπιγίγνεται. εἰ τοίνυν ἱερὸν τὸ ἁγιώτατόν ἐστιν ὁ κόσμος, ἐν ᾧ μένουσιν οἱ λόγοι διαιωνίως οἱ συνέχοντες τὸ πᾶν, ἔχοι ἂν εἰκόνα τῆς τούτων συστάσεως, ἡ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀπογραφὴ τῶν παλαιῶν ἔργων. καὶ λέγοι ἂν ὁ λόγος ὁ τῶν Αἰγυπτίων, ὅτι καὶ ὅσον ἐστὶ μόνιμον ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ ἀραρός, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχον, τοῦτο ἀπὸ τῶν νοητῶν παραγίγνεται θεῶν. ὅσον δὲ κινούμενον ἄλλοτε ἄλλως γιγνόμενόν τε καὶ ἀπολλύμενον, τοῦτο ἐκ τῆς νέας ἐφήκει δημιουργίας. ἐπεὶ καὶ τὸ ἱερατικὸν γένος τὸ μεμνημένον τῶν παλαιῶν, εἰκόνα φέρει τάξεως θείας, συνεκτικῆς τῶν ὅλων, καὶ μονίμου, καὶ τῇ θείᾳ μνήμῃ τὰ πάντα φρουρούσης, ἀφ' ἧς καὶ ἡ νέα δημιουργία πληρουμένη, ταυτότητα καὶ συνοχὴν καὶ στάσιν ἐπιλάμπει τοῖς πολυμεταβόλοις πράγμασι. Τὰ δὲ παρ' ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρτι κατεσκευασμένα ἑκάστοτε τυγχάνει γράμμασι καὶ ἅπασιν ὁπόσων πόλεις δέονται. Ἡ κατασκευή, σύμβολόν ἐστι τῆς ἀεὶ νέα δημιουργούσης αἰτίας, καὶ τὰ μήπω ὄντα παραγαγούσης, καὶ πάντα πρὸς τὴν μίαν συντέλειαν τοῦ κόσμου συναρμοζούσης. καὶ γὰρ ἐν ταῖς οἰκείαις κατασκευὴν καλοῦμεν, τὴν πάντων τῶν ἀναγκαίων παρασκευήν. τοιαῦτα δέ ἐστιν, ἐν μὲν ταῖς πόλεσι, γράμματα καὶ τέχναι, καὶ ἀγοραί, καὶ λουτρά, καὶ πάντα τὰ ὅμοια. ἐν δὲ τῷ παντί, τὰ ἔγγονον καὶ μερικὴν ἐπιδεχόμενα σύστασιν. ὡς οὖν τὰ ἱερὰ τὰς ὑποδοχὰς ἐσήμαινε τῶν ἀϊδίων λόγων, καὶ τὰς συνεκτικὰς δυνάμεις, καὶ φρουρητικάς, οὕτως αὖ δὲ αἱ πόλεις δηλοῦσι τὰς τῶν ἀμεταβόλων ὑποστάσεις ἐκ πολλῶν καὶ ἀνομοίων, καὶ θνητῶν συνεστώσας. δηλοῖ δὲ τὴν σύστασιν νεωτέραν οὖσαν τῶν τοιῶνδε γραμμάτων λέγω καὶ τεχνῶν, καὶ ἡ ἱστορία τῶν περὶ εὑρημάτων γεγραφότων, εἴς τινας οὐ πάλαι γεγονότας ἀναφερούσα τὰς εὑρέσεις. Καὶ πάλιν δι' εἰωθότων ἐτῶν νόσημα ἥκει φερόμενον αὐτοῖς ῥεῦμα οὐράνιον. Ἐπὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦτο δῆλον. οἱ γὰρ κατακλυσμοί, φθείρουσι τὰ γένη, κινούμενοι μὲν, ἀπὸ τῶν οὐρανίων περιόδων, ὕλην δὲ ἔχοντες τὸ ὕδωρ, διὸ τὸ ὅλον τοῦτο κέκληται ῥεῦμα οὐράνιον, καὶ ὥσπερ νόσημα, διότι φθαρτικόν ἐστιν ἄλλων. τὸ δὲ φθαρτικόν, τῷ μὲν μερικῷ, κακόν, τῷ δὲ ὅλῳ, ἀγαθόν. δι' εἰωθότων δὲ ἐτῶν, ὅτι κατά τινας περιφορὰς ἐπιτελοῦνται καὶ αἱ τοιαῦται φθοραί, ἐχούσας τινὰ καὶ αὐτὰς ἀκολουθίαν, πρὸς τὴν ὅλην τοῦ θείου γεννητοῦ περίοδον. καὶ ἔοικε κἀκεῖνο δηλοῦσθαι διὰ τούτων. ὅτι ὅσα ἀπὸ τῶν ὅλων γίνεται μόνον, πάντα κατὰ τὰς περιόδους τὰς κοσμικάς, ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖται κατὰ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἀφωρισμένας.

τὰ δὲ

τὰ δὲ ὅσα ἀπό τινων μερικῶν συμβαίνει αἰτίων, οὐ πάντως τὰ αὐτὰ συμβαίνει τῶν αὐτῶν τῆς περιό-
δου σχημάτων ὄντων. ἐπὶ δὲ τοῦ παντὸς τὸ αὐτὸ θεωρήσαντας αὖ, ἐνθυμηθεὶς, ὅτι τὰ γινόμενα πάντα καὶ
φθείρεται, καὶ ταῖς περιόδοις εἴκει ταῖς κοσμικαῖς, καὶ ταῖς ἀνακυκλήσεσι τῆς ὅλης ζωῆς. καὶ ὅτι συ-
νάπτουσιν ἀλλήλαις αἱ περίοδοι, καὶ μίαν καὶ συνεχῆ ζωὴν ἀποτελοῦσι. καὶ τοὺς ἀγραμμάτους τε καὶ
ἀμούσους ἔλιπεν ὑμῶν, ἕως τοῦ ὅσα ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις. ἐκ γὰρ τοῦ κατακλυσμοῦ, βουκόλους ἔφα-
το λείπεσθαι καὶ νομεῖς. ἀπόλλυσθαι δὲ τοὺς ἐν πόλεσιν. ἀγράμματοι οὖν οἱ λειπόμενοι καὶ ἄμουσοι.
καὶ διὰ μὲν τὸ πρότερον, οὐ δύνανται διὰ γραμμάτων μνήμην παραδοῦναι τὰ τῆς προλαβούσης πε-
ριόδου. διὰ δὲ τὸ ὕστερον, οὐδὲ ἐν ᾄσμασιν ἢ μέλεσιν ἱκανοὶ διασώζεσθαι τὰ προβεβιωμένα τυγχά-
νουσιν. ὅθεν εἰκότως ἐν λήθῃ γίγνονται πάντων. διὰ δὲ τὴν λήθην, εἰς τὴν τῶν παίδων ἀνακάμπτου-
σι ζωήν. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τὴν ζωὴν ὁ τὴν ἡλικίαν νεαρός φησιν Ἀριστοτέλης. τοιοῦτον δέ τι συμβαί-
νει, καὶ τῶν ψυχῶν ταῖς ἄρτι κατελθούσαις εἰς γένεσιν. ἀλλαξάμεναι γὰρ ἀντὶ προτέρας περιόδου
τῆς νεαρᾶς, δευτέραν τινὰ καὶ γενεσιουργὸν, διὰ τὸν ἐκ τῆς ὕλης κατακλυσμὸν, λήθην ἴσχουσι τῶν
νοητῶν. καὶ ὅσαι ποτὲ αὐτῶν ἔχουσιν ἐκ τῆς θέας ἐκείνων ἐμφάσεις, χρόνου προϊόντος αὐτὰς ἀποβάλλου-
σιν, οὕτω δὴ καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ εἰς νεότητα ἀνακάμπτει διὰ τῆς παλιγγενεσίας, ἀλλὰ τῆς
νεότητος ἄλλοτε ἀλλοίως φερόμενα, διὰ τὴν ἐν κινήσει τὸ εἶδος ἔχουσαν αὐτῶν φύσιν. καὶ μὴν καὶ
τῶν μεταβολῶν γιγνομένων, τοὺς ἀγραμμάτους λείπεσθαι καὶ ἀμούσους ἐνδείκνυται, φυσικῶς σκοποῦ-
σι τὸ μέχρι τοῦ ἀνειδέου καὶ ἀμόρφου γίνεσθαι τὴν ἀνάλυσιν, καὶ τὴν τῶν στοιχείων ἀπόλειαν, ὅπερ διὰ
τοῦ ἀγραμμάτου δηλοῦται, συμβαίνειν, καὶ τῆς ἁρμονίας λύσιν. ἃ δὴ πάλιν οἱ τῆς ἀναντώσεως ἔφο-
ροι θεοὶ, ῥαδίως ἐξιῶνται, καὶ ἐπανάγουσιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν. Τὰ γοῦν νῦν δὴ γενεαλογηθέντα ὦ «
Σόλων περὶ τῶν παρ' ὑμῖν ἃ διῆλθες, παίδων, βραχύ τι διαφέρει μύθων. Τὰ σεμνὰ καὶ παμπά- «
λαια διηγήματα τοῦ Σόλωνος, παιδικοῖς ὁ Αἰγύπτιος παραβάλλει μύθοις. οἱ μὲν γὰρ τῶν σοφῶν μῦ-
θοι, περὶ ἀϊδίων εἰσὶ πραγμάτων, οἱ δὲ τῶν παίδων, περὶ ἐγχρόνων καὶ σμικρῶν. καὶ οἱ μὲν νοερὰν ἔχου-
σι τὴν ἀποκεκρυμμένην ἀλήθειαν, οἱ δὲ, χαμαιπετῆ καὶ οὐδὲν ὑψηλὸν ἐνδεικνυμένην. τούτοις οὖν
τοῖς τοιούτοις μύθοις, ἀνάλογον εἰσὶν αἱ τοῦ Σόλωνος ἱστορίαι, τοῖς δὲ τῶν σοφῶν, αἱ τῶν Αἰγυπτίων.
αἱ μὲν γὰρ, ἐπὶ σμικρὸν βλέπουσιν, αἱ δὲ, ἐπὶ πλεῖστον διατείνουσι. καὶ αἱ μὲν, ἱστορίαι μόνον εἰσὶν, αἱ
δὲ εἰς ἐπιστήμην συντελοῦσι. ἀλλὰ δὴ τούτων καὶ τὰ παραδείγματα αὐτῶν θεατέον. ὅτι τὰ μὲν ἐκ τῆς
νέας δημιουργίας, παίγνια καλεῖται θεῶν, καὶ μύθοις ἔοικεν. εἴδωλα γάρ ἐστι τῶν ὄντων, καὶ μετέχει τῶν
εἰδῶν ἐσχάτως. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν νοητῶν πρώτως ὑφιστάμενα, νοερά ἐστι καὶ διαιώνια καὶ μόνιμα, καὶ ἀπο-
κεκρυμμένην ἔχοντα τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν. Οἳ πρῶτον μὲν ἕνα γῆς κατακλυσμὸν μέμνησθε, πολλῶν «
ἔμπροσθεν γεγονότων. Τὸν γὰρ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸν ἐθρύλλουν ἄνω καὶ κάτω, πολλῶν «
καὶ ἄλλων προγενομένων, ὥς φησιν ὁ Αἰγύπτιος. οὕτω δὴ καὶ ἐν τοῖς ὅλοις ἡ νέα δημιουργία μερικῶς
τὰ ὅλα καὶ πεπληθυσμένως ἀποτελεῖ, καὶ διὰ τῆς παλιγγενεσίας τὸ παρὸν εὖ τίθησιν. ἐν δὲ τοῖς νοη-
τοῖς ἑνιαίως, καὶ τῆς πρώτης ὑποστάσεως, καὶ τῆς ἀνακυκλήσεως τῶν εἰδῶν τὰ αἴτια προείληπται.

Ἔτι δὲ τὸ κάλλιστον καὶ ἄριστον γένος ἐπ' ἀνθρώπους ἐν τῇ χώρᾳ παρ' ὑμῖν. ἕως τοῦ γράμμασι τελευ- «
τᾶν ἀφώνους. Συνάπτειν βούλεται τὴν δευτέραν περίοδον τῇ προτέρᾳ, καὶ μίαν εἶναι συνεχῆ καὶ «
ζωὴν τῶν Ἀθηναίων τῶν τε πρώτων, καὶ τῶν νῦν ὄντων, διὰ τοῦ σπέρματος οὗ φησὶ βραχέος. ἐπειδὴ καὶ
ἐν τῷ κόσμῳ τὰ σπέρματα τῆς περιόδου τῆς προτέρας συνάπτει ταῖς ἀρχαῖς μετ' αὐτὴν διὰ τὴν τῶν
αἰτίων οὐσίαν, καὶ τὴν ἀκατάληκτον κίνησιν τοῦ παντὸς, καὶ τὴν ἀμετάβλητον ὥς φησί τις μεταβο-
λήν. μὴ θαυμάσωμεν δὲ, εἰ τὸν Σόλωνα νῦν μὲν ἔγγονον αὐτός φησι τῶν ἀρίστων ἐκείνων ἀνδρῶν. αὖ-
θις δὲ ἡμεῖς κατὰ τὴν αἰτίαν ἴσαμεν τῆς κοσμικῆς πάσης ἐναντιώσεως. ὡς μὲν γὰρ ζῷον ἀπ' ἐκείνων ἔχει
τὸ γένος, ὡς δὲ νοῦς μερικὸς ὑποδεξάμενος τοὺς περὶ τοῦ πολέμου λόγους, ἀνάλογόν ἐστι τῷ θείῳ δια-
πορθμεύοντι τὸν τῆς κοσμικῆς ἐναντιώσεως λόγον, ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοητῶν, ἐπὶ τὸ αἰσθητόν. καὶ οὐ χρὴ
ἐπιταράττεσθαι ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐνστάσεων, ἀλλ' εἰδέναι τῶν ἀναλογιῶν τὴν φύσιν. ὅτι τὰ αὐτὰ
πρῶτα καὶ ἔσχατα καὶ μέσα γίγνεται διὰ ἀναλογίας. Ἦν γὰρ δή ποτε ὦ Σόλων ὑπὲρ τὴν μεγίστην φθο- «
ρὰν ὕδασιν ἡ νῦν Ἀθηναίων οὖσα πόλις ἀρίστη πρός τε τὸν πόλεμον καὶ κατὰ πάντα εὐνομωτάτη «
διαφερόντως. ᾗ κάλλιστα ἔργα καὶ πολιτεῖαι γενέσθαι κάλλισται λέγονται, πασῶν ὁπόσων ὑπὸ τὸν οὐ- «
ρανὸν ἡμεῖς ἀκοὴν παρεδεξάμεθα. Μεγίστην μὲν φθορὰν, οὐ τὴν ἐπὶ Δευκαλίωνος φησὶν, ἀλλ' ἴσως τι- «
νὰ τῶν προτέρων γεγονότων κατακλυσμῶν. πολεμικωτάτην δὲ καὶ εὐνομωτάτην τὴν Ἀθηναίων πό-
λιν, ὡς μίμημα οὖσαν τῆς ἐφόρου θεᾶς, ἣν φιλόσοφον καὶ φιλοπόλεμον ἐρεῖ προελθών. τὸ μὲν γὰρ πολε-
μικὸν, ἀπὸ τοῦ φιλοπολέμου, τὸ δὲ εὔνομον, ἀπὸ τοῦ φιλοσόφου μετειλήχασι. κάλλιστα δὲ ἔργα, τὴν κατὰ
τῶν Ἀτλαντίνων νίκην. καλλίστας δὲ πολιτείας, οὐχ ὅτι πολλὰς μετήλλαξεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν μίαν πο-
λιτείαν, πολλῶν πολιτειῶν εἴποι ἄν τις ἀριθμόν. ὥσπερ καὶ τὸν ἕνα κόσμον, πολλῶν κόσμων συνε-
κτικόν. εἰ γὰρ καὶ ἡ ἑκάστου ζωὴ πολιτεία τίς ἐστιν, ἡ δὲ κοινὴ ζωὴ, πολλῶν ἐστι τῶν μερικῶν ζωῶν κοινω-
νία, πολλῶν ἂν εἴη πολιτειῶν καθ' ἣν τὸ καλὸν ἕνωσις. πάντων δὲ ὁπόσων ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἴσμεν.

διότι πρῶτον μίμημά ἐστι τῆς τοῦ κόσμου πολιτείας. ὥς τε τὴν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀρίστην ἂν φαίης αὐτήν. ἐν οὐρανῷ γὰρ τὸ παράδειγμα αὐτῆς. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν καθέκαστον. πάλιν δὲ περὶ τοῦ σύμπαντος ἔργου τοῦ Ἀθηναίων, ἀναμνηστέον ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅτι μήτε μῦθος λεγόμενος, μήτε ἱστορία ψιλή. ἐνίων μὲν ὡς ἱστορίαν ἀποδεξαμένων τὸν λόγον, ἐνίων δὲ, ὡς μῦθον. καὶ τῶν μὲν λεγόντων, ὅτι πρῶτον μὲν καὶ αὐτῷ δοκεῖ τῷ Πλάτωνι ἐπιπόνου τινὸς εἶναι καὶ οὐ πάνυ εὐτυχοῦς, ἡ τούτων καὶ τῶν τοιούτων λόγων ἀνάπτυξις. δεύτερον δὲ, ὅτι καὶ ἡ Πλάτωνος παράδοσις, οὐκ ἔστι τοιαύτη αἰνιγματώδης, οἵα ἡ Φερεκύδους, ἀλλὰ περὶ πλείστων δογμάτων διδάσκει σαφῶς. οὐ δεῖ οὖν προσβιάζεσθαι ἀναλύειν, τοῦ ἀνδρὸς σαφῶς ἡμᾶς προθεμένου διδάσκειν. τρίτον ὅτι οὐδὲ ἀναγκαία ἡ ἀνάπτυξις ἐν τοῖς παροῦσιν. ἔστι γὰρ αἰτία γνώριμος τῆς παραθέσεως τοῦδε τοῦ διηγήματος, ἡ ψυχαγωγία τῶν ἀκροατῶν. τέταρτον ἐπὶ τούτοις, ὅτι εἰ πάντα ἀναλύομεν, ταυτὸν πεισόμεθα τοῖς περὶ τὸν Ὅμηρον γλίσχρως διατρίβουσι. τῶν δὲ ἀξιούντων ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν Φαέθοντα διηγήματος ὅ φησιν ὁ Πλάτων, ὅτι μύθου μὲν ἔχει σχῆμα, δηλοῖ δὲ ἄλλο τι τῶν περὶ τὴν φύσιν συμβαινόντων, καὶ τὴν τῆς ἱστορίας ταύτης ἀνάπτυξιν ἀνάγεσθαι πρὸς τὴν φυσικὴν ἐφαρμονίαν. ἐπεὶ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, οὓς πατέρας εἶναί φησι τοῦδε τοῦ λόγου, διὰ μύθων ᾐνίσσοντο τὰ ἀπόρρητα τῆς φύσεως. ὥστε καὶ τῷ λέγοντι προσώπῳ τῶν Αἰγυπτίων, πρέποι ἂν ἡ ἀνάπτυξις τοῦδε τοῦ διηγήματος. ὡς γὰρ αὐτὸς ὁ Τίμαιος οἰκείως τῇ τῶν Πυθαγορείων φιλοσοφίᾳ, ποιήσεται τοὺς λόγους ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν σχημάτων ὡς δι' εἰκόνων τὴν φύσιν ἀφερμηνεύων, οὕτω καὶ ὁ Αἰγύπτιος ἱερεὺς, διὰ συμβόλων ἑαυτῷ προσφόρως, αὐτὰ διδάσκοι ἂν τὴν περὶ τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ αὐτὸς Πλάτων ἐν ἄλλοις ᾐτιάσατο τοὺς πάντα ἐκ τοῦ προχείρου λέγοντας, ἵνα καὶ τοῖς σκυτοτόμοις φησὶ κατάδηλον αὐτῶν ποιήσωσι τὴν σοφίαν. ὥστε οὐκ ἀλλότριός ἐστι τοῦ Πλάτωνος ὁ δι' αἰνιγμάτων ἀληθεῖς παραδιδοὺς λόγους. ταῦτα μὲν οὖν ἑκάτεροι λέγουσιν. ἡμεῖς δὲ εἴπομεν, ὡς ἱστορία ταῦτα πάντα ἐστὶ, καὶ ἔνδειξις τῆς κοσμικῆς ἐναντιώσεως, καὶ τῆς ὅλης τάξεως, ἀφυγουμένης μὲν, τὰ ἐπ' ἀνθρώπων γεγονότα, συμβολικῶς δὲ ἐν αὐτῇ περιέχουσα τὰ ἐν τῷ παντὶ περιεχόμενα, καὶ τὴν κοσμικὴν ἐναντίωσιν. ἄνωθεν γὰρ ἀπὸ τῶν πρώτων νοητῶν ἡ κατ' ἀντίθεσιν πρόοδος, καὶ τὸν κόσμον ταῖς ἀντικειμέναις διεῖλε δυνάμεσι. καὶ εἰ βούλει θεολογικῶς ἐφεξῆς κατὰ τὰς θείας τάξεις διέλωμεν τὸ πᾶν, καὶ κατὰ τοὺς Πυθαγορείους τὰς ἐν αὐτῷ συστοιχίας κατίδωμεν. οὐκοῦν ἀπὸ μὲν τῶν δυοῖν ἀρχῶν εἰς πέρας καὶ ἀπειρίαν, μᾶλλον δὲ τὰ τοῦ πέρατος συγγενῆ, καὶ τῆς ἀπειρίας διῄρηται. τῶν γὰρ μικτῶν, τὰ μὲν πρὸς ταύτης, τὰ δὲ πρὸς ἐκείνης ἐστὶ τῆς ἀρχῆς. ἀπὸ δὲ τοῦ μετ' ἐκείνας τρίτου φανέντος εἰς ἡνωμένα καὶ πεπληθυσμένα. πρώτως γὰρ ἐκεῖ τὸ πλῆθος ἐστὶν ἡνωμένως. ἀπὸ δὲ τῆς ἐξῆς τριάδος, εἴς τε ἀΐδια καὶ φθαρτά. τὸ γὰρ μέτρον τοῦ εἶναι πᾶσιν ἐκεῖθεν. ἀπὸ δὲ τῆς τρίτης, εἴς τε ἄρρενα καὶ θήλεα. καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ πρώτως ἑκάτερον. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης τῶν μεταξὺ κατὰ τὸ περιττὸν καὶ ἄρτιον. ὁ γὰρ ἑνιαῖος ἀριθμὸς ἐκεῖ. κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, εἴς τε μερικὸν καὶ ὁλικόν. κατὰ δὲ τὴν τρίτην, εἴς τε τὸ εὐθὺ καὶ περιφερές. τῶν δὲ αὖ νοερῶν, κατὰ μὲν τὸ πρῶτον, εἴς τε τὰ ἐν ἑαυτοῖς ὄντα καὶ τὰ ἐν ἄλλοις. κατὰ δὲ τὸν δεύτερον, εἴς τε τὰ ἔμψυχα καὶ τὰ ἄψυχα, εἴς τε τὰ ἑστῶτα καὶ τὰ κινούμενα. κατὰ δὲ τὸν τρίτον, εἴς τε τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὰ ἕτερα. καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ἡγεμονικῶν, εἴς τε τὰ ὁμοιότητι χαίροντα, καὶ τὰ τῆς ἀνομοιότητος συγγενῆ. ἀπὸ δὲ τῶν ἀπολύτων, εἴς τε τὸ χωριστὸν καὶ ἀχώριστον. ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἐν ἄλλοις τέτακται, καὶ νῦν παρ' ἡμῶν οἷον ἱστορείσθω. καθ' ἑκάστην γὰρ διάκρισιν, ἡ μὲν τῶν βελτιόνων ἀγαθότης ἐφιεμένη πληροῦν τὰ καταδεέστερα, καὶ ἀναιρεῖν τὰ φαῦλα, τὸν πόλεμον ἀπεργάζεται. ἡ δὲ τῶν χειρόνων ἐπιθυμία, τοῦ μοῖράν τινα παρασπᾶσθαι τῶν κρεισσόνων, ἐγείρει τὴν φαινομένην ἀντίθεσιν. ἐπειδὴ κἂν τοῖς πολέμοις οἱ πρὸς ἀλλήλους ἀνταγωνιζόμενοι, χειρώσασθαι βούλονται τὰ τῶν ἀντιπάλων, καὶ παντάπασιν αὐτοὺς ἐκ ποδῶν καταστῆσαι. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα. νοητέον δὲ καὶ τὰς ἐν τῷ παντὶ τῶν δυνάμεων ἀντιθέσεις. τὸν τοιοῦτον δὲ τρόπον, εἴς τε κοσμοῦντα καὶ κοσμούμενα τὴν διαίρεσιν ποιησαμένοις. πρῶτον μὲν, εἴς τε ὑπερούσια καὶ τὰς οὐσίας. τὸ γὰρ τῶν θεῶν γένος ὑπερούσιον. ἔπειτα καὶ τὰς οὐσίας εἰς αἰωνίους ζωὰς, καὶ τὰς κατὰ χρόνον ἐνεργούσας, καὶ τῶν κατὰ χρόνον ἐνεργούντων, εἴς τε ψυχὰς καὶ σώματα. καὶ τῶν σωμάτων, εἴς τε τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ κατὰ τὴν γένεσιν. καὶ τούτων εἴς τε τὰ ὅλα καὶ τὰ μέρη. μέχρι γὰρ τούτων ἐσχάτων ἡ διαίρεσις, καὶ αὖ τῶν ὑπερουσίων καὶ εἰς τὰς θείας ἰδιότητας, οἷον τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον, τὸ ἑνοποιὸν καὶ διαιρετικὸν, τὸ μόνιμον καὶ κινητικόν. τῶν δὲ αἰωνίων, εἴς τε τὰς ὅλας οὐσίας καὶ τὰς μερικάς. καὶ τῶν ὅλων, εἴς τε τὰς θείας καὶ ἀγγελικάς. τῶν δέ γε ψυχῶν, εἴς τε τὰς θείας καὶ ὀπαδοὺς ἐκείνων. καὶ τῶν θείων, εἴς τε οὐρανίας καὶ τὰς τῆς γενέσεως προμηθουμένας. καὶ τῶν θεοῖς συνεπομένων, εἴς τε τὰς ἀϊδίως αὐτοῖς συνεπομένας, καὶ τὰς ἀφισταμένας πολλάκις. καὶ τὰς ἀφισταμένας, εἴς τε τὰς ἀχράντως προϊσταμένας τῆς γενέσεως, καὶ τὰς κακυνομένας. μέχρι γὰρ τούτων ἡ κάθοδος. τῶν δὲ οὐρανίων σωμάτων, εἴς τε ἀπλανῆ καὶ πλανώμενα. καὶ τούτων εἴς τε τὰ ἁπλῆν κινούμενα κίνησιν καὶ τὰ ποικίλην. καὶ τῶν ποικίλην εἰς τὰς τῶν δυνάμεων ἰδιότητας. καθόλου δὲ πασῶν τῶν εἰρημένων διαιρέσεων, τὸ κοσμοῦν καὶ τὸ κοσμούμενον, καὶ πληροῦν καὶ πληρούμενον. εἰ δὲ δεῖ μὴ πρὸς μέρος βλέπειν, ἀλλὰ τῆς τῶν ὅλων ἀντέχεσθαι νοήσεως, πανταχοῦ τὴν ἐναντίωσιν ταύτην ὑποθετέον. καὶ γὰρ ἐν θεοῖς καὶ ἐν νοῖς καὶ ἐν ψυχοῖς, καὶ ἐν σώμασιν. ἐκεῖ μὲν γὰρ τὸ πέρας καὶ ἄπειρον, ἐν δὲ νοῖς,

ταυτότης

ταυτότης καὶ ἑτερότης. ἐν δὲ ψυχαῖς, ὁ τοῦ αὐτοῦ καὶ θατέρου κύκλος. ἐν δὲ σώμασιν, οὐρανὸς καὶ γένεσις. τάττεται «
δὲ τὰ δεύτερα ἀεὶ πρὸ τῶν ἀμεινόνων. διὸ καὶ χρήσιμον εἶναι φαμὲν τόνδε τὸν μῦθον, πρὸς τὴν ὅλην θεω- «
ρίαν τῆς φύσεως, ὡς ἐκ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῆς κινήσεως ἐνδεικνύμενον ἡμῖν τὴν ἐναντίωσιν τὴν κοσμικήν.
πάντες γὰρ οἱ περὶ φύσεως ἀναδιδάξαντες, ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἄρχονται, καὶ ταῦτα ποιοῦσιν ἀρχάς, ὃ καὶ
Πλάτων εἰδώς, διὰ συμβόλων καὶ αἰνιγμάτων τὴν ἐναντίωσιν ἡμῖν παραδίδωσι τῶν ἐν τῷ παντὶ γενῶν.
ἥ τις ἐστὶ, καὶ ὅπως διὰ τὴν νοερὰν ἐνέργειαν τῆς Ἀθηνᾶς, καθυποτάττεται τὰ χείρω τοῖς ἀμείνοσιν. εἰκότως
ἔτι καὶ ἔργα τῶν Ἀθηναίων καὶ πολιτείαν ἐκάλεσεν ὁ Πλάτων, ὅτι διὰ πάντων ἤδη χωροῦσαν τὴν τοιαύ-
την ἀναλογίαν, ἣν συνέχει μὲν καὶ ἡ νέα δημιουργία. πολλῷ δὲ πρότερον αἱ ὅλαι δυνάμεις, ἀφ' ὧν καὶ αὕτη
πληρουμένη, νοῦς τε ὑφίστησι τοὺς ἐγκοσμίους, καὶ ψυχὰς καὶ σώματα κατὰ τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα. Ἀκούσας οὖν «
ὁ Σόλων ἔφη θαυμάσαι, καὶ πᾶσαν προθυμίαν ἔχειν δεόμενος τῶν ἱερέων πάντα δι' ἀκριβείας οἱ τὰ περὶ «
τῶν πάλαι πολιτῶν ἐφεξῆς διελθεῖν. Καὶ τοῦτο θείων ἐστὶν ἴδιον. τὸ τὰ μὲν δεύτερα, λιπαρῶς ἀντέχε- «
σθαι τῶν πρώτων, καὶ ἐνιδρύεσθαι ταῖς ἐκείνων ἀχράντοις νοήσεσιν. τὰ δὲ πρῶτα, δυνάμεων ἀφθόνων, καὶ
ἀγαθότητι τοῖς δευτέροις ἐπιλάμπειν τὴν ἀφ' ἑαυτῶν πλήρωσιν. προηγεῖται μὲν οὖν τὸ θαῦμα, διότι καὶ
ἐν ἡμῖν ἀρχὴ τοῦτό ἐστι τῆς τῶν ὅλων γνώσεως. ἐν δὲ τοῖς θείοις, συνάπτει τῷ θαυμαζομένῳ καὶ θαυμάζον.
ὅθεν καὶ θαύμαντα θεόν τινα μέγιστον ὑμνήκασιν οἱ τὰ θεῖα σοφοί, τὸν διὰ τοῦ θαύματος ὑποκατακλίνον-
τα τὰ δεύτερα τοῖς πρώτοις. ἕπεται δὲ ἡ λιπαρὴς δέησις, ἐπιτήδειον ἐργαζομένη τὸ μεταχεῖν ὀφεῖλον
τῶν τελειοτέρων ἀγαθῶν. Τὸν οὖν ἱερέα φάναι φθόνος οὐδεὶς ὦ Σόλων. ἀλλὰ σοῦ τε ἕνεκα καὶ τῆς πόλεως «
ἐρῶ ὑμῶν. Μάλιστα δὲ τῆς θεοῦ χάριν, καὶ διὰ τῶν ὀνομάτων ἱκανῶς ὁ λόγος ἐνδείκνυται, τὰς θείας τῶν «
φαινομένων αἰτίας. ὅ τε γὰρ Σόλων Ἀθηναῖος ὤν, ἰνδάλματα φέρεται τῆς πολιούχου θεᾶς καθὸ καὶ νοήσεως
ἀντέχεται τελειοτέρας. καὶ ὁ ἱερεὺς οἷον ἐξ ἀδύτου τινὸς φθεγγόμενος. καὶ γὰρ τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγεγραμ-
μένα διδάσκει, καὶ μίμημα φέρει τῶν μέσων τάξεων τῆς τε νέας δημιουργίας, καὶ τῆς ὅλης πατρικῆς αἰ-
τίας, αἳ διαπορθμεύουσι τὰς τῆς ὑψηλοτέρας αἰτίας δόσεις ἐπὶ τὴν ὑφειμένην, ὥσπερ ἀπὸ πηγῆς τινὸς
ἐκείνης πληροῦσαι τὴν θείαν τάξιν. καὶ πάντα ἐμμελῶς ἀποτελεῖται παρὰ τοῦ λέγοντος. τελειοῦται μὲν γὰρ
ὁ Σόλων, εὐφημεῖται δὲ ἡ πόλις, ὑμνεῖται δὲ ἡ θεός, καὶ ἡ ἄνοδος γίνεται ἀπὸ τοῦ Σόλωνος διὰ μέσης τῆς πό-
λεως ἐπὶ τὴν θεόν. μιμουμένη τὴν ἐπιστρεπτικὴν δύναμιν τῆς θεοῦ. καὶ ἔστι μὲν καὶ τοῦτο ἀγαθοειδές. τὸ τελειώ-
σεως τῶν δευτέρων ἕνεκα ποιεῖσθαι τὰς ἐνεργείας. πρόνοιαν γὰρ ποιεῖται καὶ ὑπερπλήρη τῶν θείων δυνά-
μιν. μείζονα δὲ, τὸ τῆς πόλεως ἕνεκα. καὶ γὰρ εὐρυτέραν ἔχει τὴν ἐνέργειαν, καὶ μείζονος ἀντέχεται δυνάμεως.
ἔτι δὲ καὶ τούτων θειότερον τὸ † συνεῖναι πᾶσαν τὴν διέξοδον εἰς τὴν θεόν, καὶ εἰς αὐτὴν καταλήγειν τὸ τέλος συντείνειν.
τῆς ὅλης ἐνεργείας. ἃ δὴ πάντα τὸ ἄφθονον καθαρῶς παρίστησι τοῦ ἱερέως, μὴ τὴν στέρησιν τοῦ φθόνου μόνον
ἐνδεικνύμενον, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν καὶ πρόχειρον τῶν ἀγαθῶν ἀπογέννησιν. πάλιν δὲ ὅπως ἂν μὴ λάθωμεν
ταραττόμενοι διὰ τῶν θε τῶν λόγων, εἰ νῦν μὲν ὁ ἱερεὺς ὡς διαθέτης τοῦ λόγου μείζω καὶ θειοτέραν αἰτίαν ἀ-
πεικονίζεσθαι λέγεται, νῦν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι πρόγονοι τοῦ Σόλωνος ὄντες, πρεσβύτεροι τῶν Σαϊτῶν, οἳ κατὰ τὰ
κοσμικὰ αἴτια τῆς ὅλης ἐναντιώσεως τέτανται. ὡς μὲν γὰρ ἐν τῷ διηγήματι, ταύτην ἔχουσι τὴν τάξιν,
ὡς δὲ κατὰ τὴν φυσικὴν πρόοδον, εἰκόνα φέρουσιν ὑπερτέρων τινῶν καὶ θείων τάξεων, καὶ εἰ βούλει λέγειν,
ἐπειδὴ πᾶσα ἡ δημιουργία καὶ ἡ κοσμικὴ ἐναντίωσις ἐν τῷ πατρὶ, προείληπται τῶν ὅλων, τά τε κοσμοῦν-
τα, καὶ τὰ κοσμούμενα, λάβοις ἂν καὶ ἐκεῖ κατ' ἀναλογίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων παραδειγματικὴν αἰτίαν ἐν
ζωαῖς νοεραῖς. καὶ γὰρ αὖ καὶ ὁ πέπλος, ἔσχατον εἴδωλόν ἐστι τῆς ὅλης ἐναντιώσεως. προηγεῖται δὲ, ἔν τε
τῷ παντὶ τὰ ἀληθινὰ τῶν θεῶν ἔργα, κἂν ταῖς ποιητικαῖς αὐτῶν καὶ πρωτουργοῖς αἰτίαις. οὗ δὴ καὶ τὴν
Ἀθηνᾶν μετὰ τῶν ὅπλων ἐμφανῆ γενέσθαι φασί. μᾶλλον δὲ ἔσχατον μὲν ὁ πέπλος τὸ τῆς ὑφαντικῆς ἔρ-
γον, εἴδωλον φέρων τοῦ κοσμικοῦ πολέμου, καὶ τῆς δημιουργικῆς ἀπὸ τῆς θεοῦ τάξεως, τῆς εἰς τὸ πᾶν προϊού-
σης, ὃν ἡ θεὸς ὑφαίνει μετὰ τοῦ πατρός. τούτου δὲ κρείττων ὁ ἐν λόγοις ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, καὶ ἐν αἰνίγμασι
περὶ τῆς ὅλης ἐναντιώσεως καὶ τῶν Ἀθηναϊκῶν ἔργων φερόμενος. ὃς καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ὅλην συντελεῖ κοσμο-
ποιίαν, ὥσπερ ἐκεῖνος εἰς τὴν τῆς θεοῦ πομπὴν, καὶ τὴν ὅλην πανήγυριν. τὰ γὰρ παναθήναια τῆς εἰς τὸ πᾶν
ἐστὶν Ἀθηναϊκῆς ποιήσεως εἰκών. ἀνώτερος δὲ τούτων ἀμφοτέρων ἐστὶν, ὁ ἐν τῷ παντὶ νοερῷ φωτὶ τῆς Ἀθηνᾶς
ὑφασμένος. ἡ γὰρ ἐναντίωσις ὑπόκειται τῇ μιᾷ ζωῇ τοῦ παντός, καὶ ὁ πόλεμος μέρος τῆς δημιουργίας. ὃν ἡ στρα-
τηγικὴ τῆς Ἀθηνᾶς διατάττει δεόντως. καὶ πρὸ τούτων ἁπάντων, ὁ ἐν ταῖς παραδειγματικαῖς αἰτίαις καὶ τῷ
νοητῷ προϊδρυμένος, καὶ ἐν τῇ μιᾷ νοήσει τῆς Ἀθηνᾶς περιεχόμενος. ἥδε γὰρ ἀθανάτων προφερεστάτη ἐ-
στὶν ἁπασῶν, ἱστὸν ἐποίχεσθαι φησὶν Ὀρφεύς. ἐκεῖ ἥ τε ὑφαντικὴ πρώτως, καὶ ὁ πέπλος τῆς οὐσίας τῆς θεοῦ
ταύτης, ἣ πάντα ἐστὶ νοερῶς, ὅσα τὸ πᾶν ἐγκοσμίως. οὐ γὰρ ἀλλαχοῦ βλέπουσα ἢ εἰς ἑαυτὴν, τὸν ἐν τῷ παντὶ
πρυτανεύει πόλεμον, ἀλλ' ἵνα ἐπὶ τὸ προκείμενον ἀναδράμωμεν, αὐτίκευς ὁ Αἰγύπτιος, μιμεῖται τοῦ δημιουρ-
γοῦ τὴν ἄφθονον πρόνοιαν, περὶ οὗ μικρὸν ἐρεῖ προελθὼν, τό, ἀγαθὸς ἦν. ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε
γίνεται φθόνος. καὶ γὰρ αἱ προσεχῶς μετ' αὐτοῦ τάξεις, παρ' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτὸν προβεβλημένην ἔχουσι τὴν ἄφθο-
νον μετάδοσιν τῶν ἀγαθῶν. καὶ διὰ τὴν ἀφθονίαν ταύτην πληροῖ μὲν τὴν Σόλωνος διάνοιαν. ἐγκωμιάζει δὲ τὴν
πόλιν, ὑμνεῖ δὲ τὴν πολιοῦχον θεόν, μερικά τε καὶ ὑλικὰ συνάπτων, τά τε συνεχόμενα τοῖς συνέχουσιν ἑνί-

» ζων, καὶ καθ' ἕνα δεσμὸν καὶ μίαν σειρὰν ἐξάπτων πάντα τοῦ θεοῦ, ἣ τήν τε ἡμετέραν καὶ τήνδε ἔλαχε, καὶ ἔθρεψε, καὶ ἐπαίδευσε. Θαυμαστόν τινα τρόπον ὁ Αἰγύπτιος, ἐπέστρεψέ τε πάντα ἐπὶ τὴν θεόν, καὶ προήγαγεν ἀπ' αὐτῆς, καὶ πάλιν ἐπέστρεψεν. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ πολίτου, διὰ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πολιοῦχον ἀναδραμὼν, ἐπιστροφὴν ἐποιεῖτό τινα ταύτην. ἀπὸ δὲ αὐτῆς πάλιν ἐπί τε τὰ πρώτως αὐτῆς μετέχοντα καὶ τὰ δευτέρως ἐλθὼν, τὴν πρόοδον ἐμιμεῖτο τὴν ἀπ' αὐτῆς. πάλιν δὲ τὰ μετέχοντα καὶ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι παρὰ τοῦ θεοῦ θέμενος, ἐπέστρεψε καὶ ταῦτα πρὸς αὐτήν. ταῦτ' οὖν πῶς οὐχὶ θαυμαστῶς μιμεῖται τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις, αἳ καὶ αὐταὶ τοῖς πρὸ αὐτῶν ἐνίδρυνται, καὶ τὰ μεθ' ἑαυτὰς γεννῶσί τε καὶ ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν αἰτίας. ταῦτα μὲν δὴ περὶ τούτων. τὸ δὲ λαχεῖν τοῦτο, τί ποτέ ἐστι; καὶ πῶς οἱ θεοὶ διανείμασθαι λέγονται τὸ πᾶν; τῶν δὴ κλήρων, οἱ μέν εἰσι ψυχῶν μερικῶν, οἱ δὲ, τῶν ἀχράντων γενῶν, οἱ δὲ, δαιμόνιοι, οἱ δὲ ἀγγελικοί, οἱ δὲ αὐτῶν τῶν θεῶν. εἰ μὲν γὰρ εἷς ἦν μόνος ὁ τοῦ παντὸς πατὴρ, καὶ πρόνοια μία, καὶ νόμος εἷς, οὐδὲν ἔδει κλήρων, οὐδὲ θείας διανομῆς. ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὸν ἕνα τριάς ἐστι, καὶ μετὰ τὴν μονοειδῆ πρόνοιαν, ἡ πολυειδής, καὶ μετὰ τὸν ἕνα νόμον τὸ πλῆθος, εἱμαρμένων νόμων, ἀνάγκη καὶ διαίρεσιν εἶναι τῶν διοικουμένων, καὶ πρόνοιαν ἄλλην περὶ ἄλλα καὶ τάξιν. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν διῄρηται τὸ πᾶν τοῖς δημιουργικοῖς ἀριθμοῖς, δυάδι, τριάδι, τετράδι, πεντάδι, ἑβδομάδι, δωδεκάδι. μετὰ γὰρ τὴν μίαν δημιουργίαν, ἡ εἰς δύο τομὴ τοῦ παντὸς οὐρανόν τε καὶ γένεσιν, διττοὺς ὑπέστησε κλήρους οὐρανίους τε καὶ γενεσιουργούς. μετὰ δὲ ταύτην, ἡ τριὰς διεῖλε τὸ πᾶν. περὶ ἧς καὶ ὁ παρ' Ὁμήρῳ φησὶ Ποσειδῶν, τὸ ἤτοι ἐγὼ ἔλαχον πολιὴν ἅλα, Ζεὺς δ' ἔλαχ' οὐρανὸν εὐρὺν, ἀΐδης δ' ἔλαχε ζόφον ἠερόεντα. καὶ μετὰ τὴν τριπλῆν διακόσμησιν, ἡ τετραδικὴ διανομή. τετραχῶς ἐν τῷ παντὶ τὰ στοιχεῖα διατάττουσι. καθάπερ οἱ Πυθαγόρειοι φασὶν οὐρανίως τε καὶ αἰθερίως, ὑπέρ γῆν τε καὶ ὑπὸ γῆν. καὶ μετ' αὐτὴν ἡ πενταμερής. εἷς γὰρ ὁ κόσμος καὶ ἐκ πέντε μερῶν ὑφεστηκὼς, καὶ σχήμασι καὶ θεοῖς προστάταις οἰκείως διῃρημένος, οὐρανίοις, ἐμπυρίοις, ἀερίοις, ἐνυδρίοις, χθονίοις. καὶ μετὰ τὴν δὲ τὴν κληρουχίαν, ἡ ἑπταμερής. ἄνωθεν γὰρ ἀπὸ τῆς ἀπλανοῦς ἡ ἑπτὰς ἀρξαμένη, διὰ πάντων φοιτᾷ τῶν στοιχείων. καὶ ἐπὶ πάσαις ἡ ἐν τῇ δωδεκάδι τοῦ παντὸς ἀφοριζομένη διακλήρωσις. τοῖς δὲ θείοις κλήροις, οἱ τῶν ἀγγέλων καὶ δαιμόνων συνήρτηνται, ποικιλωτέρας ἔχοντες τὰς διανομάς. ὁ γὰρ εἷς θεῖος κλῆρος, πολλῶν ἐστιν ἀγγελικῶν περιεκτικὸς, καὶ ἔτι πλειόνων δαιμονίων κλήρων. ἐπειδὴ καὶ ἕκαστος ἄγγελος πλειόνων ἐπάρχει δαιμόνων, καὶ ἕκαστος κλῆρος ἀγγελικὸς, πλείους ἔχει περὶ αὐτὸν δαιμονίους κλήρους. ὃ γάρ ἐστιν ἡ μονὰς ἐν θεοῖς, τοῦτο ἐν δαίμοσιν ἑκάστῳ φῦλον. ἀντὶ τριάδος οὖν ληψόμεθα συστάσεις τρεῖς, καὶ ἀντὶ τετράδος ἢ δωδεκάδος ἀριθμοὺς τέτταρας, καὶ δώδεκα χοροὺς ἑπομένους τοῖς ἑαυτῶν ἑκάστους ἡγεμόσι. καὶ οὕτως ἀεὶ τοὺς ἀνωτέρω κλήρους φυλάξωμεν. ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν, ὡς ἐπὶ τῶν δυνάμεων, ὡς ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν αἱ πρόοδοι πλῆθος ἀπογεννῶσιν, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν κλήρων, οἱ μὲν πρώτιστοι, δυνάμει προέχουσιν ἠλαττωμένοι κατὰ τὸ ποσόν. ἅτε ἐγγυτέρω τοῦ ἑνὸς παρόντες, καὶ τῆς ὅλης καὶ μιᾶς προνοίας. οἱ δὲ δεύτεροι, τήν τε δύναμιν ὑφειμένην, καὶ τὸ πλῆθος ηὐξημένον εἰλήχασι. ταῦτα μὲν οὖν κοινῇ περὶ τῶν κλήρων θεωρητέον. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν εἰς δύο τομὴν, τοὺς μὲν οὐρανίους, τοὺς δὲ ὑποσελήνους διειλόμεθα κλήρους. περὶ μὲν τῶν ἑτέρων, οὐδεὶς ἂν ἀπορήσειε λόγος, ὁποῖοι τινές εἰσι, καὶ εἰ ἀεὶ διαμένουσιν ὡσαύτως. περὶ δὲ τῶν ὑποσελήνων θαυμάζειν ἄξιον, εἴτε ἀϊδίους, εἴτε μὴ, λέγοι τις αὐτούς. εἰ μὲν γὰρ ἀΐδιοι τυγχάνουσιν ὄντες, πῶς τοῦτο δυνατόν. πῶς γὰρ τῶν ἐν γενέσει πάντων μεταβαλλομένων καὶ ῥεόντων, ἀΐδιοι τῶν προνοούντων λέγοιντο ἄν; οὐ γὰρ ἀΐδια τὰ ἐν γενέσει πράγματα. εἰ δὲ μὴ ἀΐδιοι, πῶς ἄλλοτε ἄλλως ἔχει τὰ τῆς θείας ἐπιστασίας; ὁ γὰρ κλῆρος, οὔτε χωριστή τίς ἐστιν ἐνέργεια τῶν θεῶν, ἵνα τούτων μεταπιπτόντων, αὐτὴν ἐξῃρῆσθαι καὶ μένειν ἀμετάβλητον λέγοιμεν, οὔτε τὸ διοικούμενον μόνον ἐστὶν, ἵνα μηδὲν ἄτοπον ᾖ, καὶ μεταρρεῖν, καὶ ἐν παντοίαις μεταβολαῖς φέρεσθαι τὸν κλῆρον, ἀλλ' ἔστι θεοῦ λῆξις καὶ πρόνοια περὶ τάδε, καὶ ἄσχετος ἐπιστασία. καὶ διὰ μὲν τὸ διοικούμενον, οὐκ ἀνέχεται τοῦ λόγου τῆς ἀϊδιότητος, διὰ δὲ τὸ ἐνεστὸς, ἀναίνεται τὴν φθορὰν, ἵνα μὴ ψυχῶν μερικῶν πάθος, ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀνενέγκωμεν, ἄλλοτε ἄλλους κλήρους αὐτοῖς διδόντες. τίς ἂν οὖν λόγος καὶ τοῖς θεοῖς τὸ ἀμετάβλητον φυλάττων, καὶ τοῖς ἐν γενέσει τὴν μεταβολὴν ἐξηγήσαιτο τὸν κλῆρον, ὅπως ἡμῖν ἐστι ληπτέον. ἢ τοῦτον ἴσως ἡμῖν τὸν τρόπον μετιοῦσι τῆς θεωρίας, ἔσται ῥᾴων ὁ λόγος, ὃν καὶ ἀλλαχοῦ πολλάκις ἐνεκρίνομεν λέγοντες, ὅτι δὴ τὰ ἐν γενέσει πάντα καὶ αὐτὴν τὴν γένεσιν, οὐκ οἰητέον ἐκ μεταβαλλομένων εἶναι καὶ μεταρρεόντων μόνον πραγμάτων, ἀλλ' εἶναί τι καὶ ἐν τούτοις ἀμετάβλητον, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως διαμένειν πεφυκός. τό τε γὰρ διάστημα τὸ πάσας ὑποδεξάμενον τὰς τοῦ κόσμου μερίδας καὶ περιέχον ἐν αὐτῷ, καὶ τεταγμένον διὰ πάντων τῶν σωμάτων, ἀκίνητόν ἐστιν. ἵνα μὴ τῶν κινουμένων ὂν, δέηται καὶ αὐτὸ χώρας ἄλλης, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον προϊὸν, λανθάνῃ. καὶ τὰ αἰθέρια τῶν θείων ψυχῶν ὀχήματα, ἃ δὴ περιβέβληνται τὰς ἐν οὐρανῷ μιμούμενα ζωὰς, ἀΐδιον ἔχει τὴν οὐσίαν, καὶ διαιωνίως συνήρτηνται ταῖς θείαις ψυχαῖς, ὄντα πλήρη, καὶ γονίμου δυνάμεως κίνησιν ἐγκύκλιον ποιούμενα, κατὰ δεύτερόν τινα τῶν οὐρανίων κύκλον. καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις, ἡ τῶν δὲ τῶν στοιχείων ὁλότης, ἡ αὐτὴ μένει, κἂν τὰ μέρη φθείρηται παντοίως. δεῖ γὰρ ἕκαστον εἶδος, ἀνέκλειπτον

εἶναι τοῦ παντός, ἵνα τέλειον ᾖ τὸ πᾶν, καὶ ἵνα τὸ ἐξ ἀκινήτου γενόμενον αἰτίας, ἀκίνητον ᾖ, κατ' οὐσίαν. πᾶσα δὲ ὁλότης, εἶδός ἐστι, μᾶλλον δὲ εἴδους ἑνὸς ὁλοτελὴς μετουσία, τοῦτο ὃ λέγεταί ἐστι.

Καὶ ὁρᾷς ὅπως ἐν τάξει προῆλθεν ἡ τῶν σωμάτων φύσις. τὸ μὲν γάρ ἐστι, πᾶσαν κίνησιν ἀκίνητον, τὸ δέ, τὴν κατὰ τόπον προσεδέξατο μόνην. αὕτη γάρ ἐστι πορρωτάτω τῆς κατ' οὐσίαν μεταλλαγῆς. τὸ δέ, καὶ τὰς ἄλλας ἐν τοῖς ἑαυτοῦ προσήκατο μέρεσι. τὸ δὲ ὅλον μένει παντελῶς ἀμετάβλητον. καὶ οἱ μὲν οὐράνιοι κλῆροι προσεχῶς τὸ διάστημα διελόντες, καὶ αὐτὸν συνδιεῖλον τὸν οὐρανόν. οἱ δὲ ὑποσελήνην, πρώτως μέν, τὰς ἐν τῷ διαστήματι μοίρας διέλαχον. ἔπειτα κατὰ τὰ διωρισμένα τῶν ψυχῶν ὀχήματα, τὴν διανομὴν ἐποιήσαντο, καὶ κρεῖττον κατὰ τὰς ὅλας τῆς γενέσεως μερίδας ἀεὶ ὡσαύτως διαμένουσιν. οὐκ ἄρα μεταβάλλουσιν οἱ κλῆροι τῶν θεῶν, οὐδὲ ἄλλοτε ἄλλως ἔχουσιν. οὐ γὰρ ἐν τῷ μεταβαλλομένῳ, προσεχῶς ἔχουσι τὴν ὑπόστασιν. πῶς οὖν ἐν τούτοις αἱ τῶν θεῶν ἐλλάμψεις παραγίνονται; πῶς δὲ αἱ τῶν ἱερῶν καταλύσεις; πῶς δὲ ὁ αὐτὸς τόπος, ἄλλοτε ὑπ' ἄλλων καταλαμβάνεται πνευμάτων; ἢ τῶν θεῶν ἀϊδίους ἐχόντων κλήρους, καὶ διῃρημένων τὴν γῆν κατὰ τοὺς θείους ἀριθμούς, ὁμοίως ταῖς τοῦ οὐρανοῦ τομαῖς, ἐλλάμπεται καὶ ταῦτα, καθ' ὅσον ἐπιτηδειότητος αὐτοῖς μέτεστι. τὴν δὲ ἐπιτηδειότητα ταύτην, ποιεῖ μὴ καὶ ἡ τῶν οὐρανίων περιφορά, διὰ τῶνδε τῶν σχημάτων. τῆς δὲ δύναμιν παρεχομένης κρείττω τῆς παρούσης φύσεως. ποιεῖ δὲ καὶ ἡ ὅλη φύσις ἑκάστῳ τῶν ἐλλαμπομένων ἐντιθεῖσα συνθήματα θεῖα, δι' ὧν αὐτοφυῶς ταῦτα μετέχει τῶν θεῶν. ἅτε γὰρ ἐξηρτημένοις τῶν θεῶν, εἰκόνας ἐκείνων ἄλλας ἄλλοις ἐντίθησι. δρῶσι δὲ καὶ οἱ καιροὶ καθ' οὓς καὶ αἱ τῶν ἄλλων πραγμάτων διακυβερνῶνται συστάσεις, καὶ αἱ τῶν ἀέρων εὐκρασίαι, καὶ ὅλως τὰ περὶ ἡμᾶς ἅπαντα συντελῆ πρὸς τὴν τῆς ἐπιτηδειότητος ταύτης αὔξησίν τε καὶ μείωσιν. ὅταν οὖν κατὰ τὴν τῶν πολλῶν τούτων αἰτίων συνδρομὴν, ἐπιτηδειότης ἐγγένηταί τινι τῶν μεταβάλλεσθαι πεφυκότων, τῆς μετουσίας τῶν θεῶν, ἐκφαίνεται κἀν τούτοις τὸ θεῖον πρότερον ἀποκεκρυμμένον ὑπὸ τῆς ἀνεπιτηδειότητος τῶν δεχομένων, καὶ τὸν μὲν οἰκεῖον κλῆρον ἔχον αἰωνίως, καὶ προτεῖνον τὴν ἑαυτοῦ μετουσίαν, οὐ μετεχόμενον δὲ ὑπὸ τούτων, ἀνεπιτηδείων ὄντων. ἀλλ' ὥσπερ τῶν μερικῶν ψυχῶν, ἄλλοτε ἄλλους βίους αἱρουμένων, αἱ μέν, τοὺς προσφόρους αἱροῦνται τοῖς οἰκείοις θεοῖς, αἱ δέ, καὶ ἀλλοίους λήθῃ τῶν οἰκείων, οὕτω δὴ καὶ τῶν ἱερῶν τόπων, οἱ μέν, τῷ τὸν κλῆρον τὸν ἐκεῖ διαλαχόντι προσῳκείωνται, οἱ δέ, καὶ ἄλλην τάξιν ἀνήρτηνται. καὶ διατοῦτο οἱ μέν, εὐτυχέστερον, οἱ δὲ ἀτυχέστερον ἠθείωσαν φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος. εἴτ' οὖν τελεστικῆς, ἤτε νομοθετικῆς τὴν δὲ τὴν πόλιν ἀνείσης, θεῷ τῷ κατὰ τὸν ἐξαρχῆς κλῆρον, τὸν ἀΐδιον, ταύτην λαχόντι τὴν μοῖραν, ἥ τε ζωὴ μᾶλλον ὁμοιοῦται πρὸς τὸν ἔφορον θεόν, καὶ τὰ ἔργα μεγάλα καὶ θαυμαστὰ μᾶλλον κατορθοῖ, τοῦ μὴ ἐκ τοιαύτης ἀρχῆς ἐπὶ τὰς πράξεις ὁρμωμένου. καὶ ὁ τὸν τοῦ λαχόντος θεοῦ βίον ᾑρημένος, μᾶλλον κατορθοῖ τοῦ πρὸς ἄλλην τάξιν ἑαυτὸν μεταστήσαντος. κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον καὶ ὁ Αἰγύπτιος, τὴν Ἀθηνᾶν φησὶ λαχεῖν, τήν τε ἐπώνυμον αὐτῆς πόλιν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ τὴν Σάϊν. ἴσως μὲν καὶ ἀπὸ τῆς πολλῆς ὁμοιότητος πρὸς αὐτὴν τῆς τῶν πολιτῶν ζωῆς τεκμαιρόμενος, ἴσως δὲ καὶ ἐκ τῆς τελεστικῆς καὶ τῶν ἱερατικῶν ἔργων τῆς τοιαύτης κληρουχίας συνῃσθημένος. ὡς γὰρ καὶ ἄλλων θεῶν, οὕτω καὶ Ἀθηνᾶς ἐστι κλῆρος ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοερῶν αἰτίων, εἰς τὸν τῆς γῆς τόπον προελθούσης. ἔστι γοῦν ἐν μὲν τῷ πατρὶ πρώτως, ἐν δὲ τοῖς ἡγεμονικοῖς θεοῖς, κατὰ δευτέραν τάξιν, ἐν δὲ τοῖς δώδεκα ἄρχουσι, τρίτην ποιησαμένη πρόοδον, ἐν δὲ τῷ οὐρανῷ μετὰ ταύτην ἐκφαίνουσα τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν. ἄλλως μὲν ἐν τῇ ἀπλανεῖ. καὶ γὰρ ἐκεῖ κλῆρός τις ἀνῆπται τῆς θεοῦ ταύτης, εἴτε ὁ περὶ τὸν κριὸν τόπος, εἴτε ὁ περὶ τὴν παρθένον, εἴτε καὶ τῶν ἀρκτῴων ἀστέρων τίς, ὥσπερ ἔνιοι τὴν ἐκεῖσε, Ἠλέκτραν φασίν. ἄλλως δ' ἐν ἡλίῳ. καὶ γὰρ ἐνταῦθα δύναμις θαυμαστή, καὶ τάξις Ἀθηναϊκὴ κατὰ τοὺς θεολόγους μετὰ ἡλίου τὰ ὅλα δημιουργεῖ. ἄλλως δὲ ἐν σελήνῃ τῆς ἐκεῖ τριάδος οὖσα μονάς. ἄλλως δὲ ἐν τῇ γῇ κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν τῆς γῆς διακληρώσεων πρὸς τὰς οὐρανίους διανομάς. καὶ περὶ γῆν ἄλλως ἐν ἄλλοις τόποις κατὰ τὰς ἰδιότητας τῆς προμηθείας. Οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν εἰ λέγοιτο καὶ τὰς Ἀθήνας εἰληχέναι μία θεὸς καὶ τὴν Σάϊν. οὐ γὰρ ὥσπερ αἱ μερικαὶ ψυχαὶ δύο σώματα ἐνοικεῖν οὐ πεφύκασι. διότι μετὰ σχέσεως ποιοῦνται τὴν πρόνοιαν, οὕτω καὶ περὶ τῶν θεῶν οἰητέον ἐστίν. ἀλλ' ἔστι μὲν καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως μετουσία κατὰ διαφόρους τόπους, ἐν δὲ τῇ μιᾷ καὶ πλῆθός ἐστι. καὶ ἄλλως μὲν ὑπὸ τοῦδε τοῦ τόπου, ἄλλως δὲ ὑπ' ἄλλων μετέχεται, καὶ ἐφ' ὧν μὲν ἡ ταυτότης πλείων, ἐφ' ὧν δὲ ἡ ἑτερότης. Ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, καὶ κλῆροι τῶν θεῶν, ἀϊδίως ἑστήκασιν ἐν τῷ παντί. καὶ τούτων ὄντων, εἰσὶ καὶ κατὰ χρόνον ἐκφάνσεις ἄλλαι κατ' ἄλλους τόπους. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ παλαιὰ θεολογία τὴν διαιώνιον τῶν κλήρων οὐσίαν. ὥσπερ ὅταν λέγωνται παρ' Ὁμήρῳ. Τό, ἤτοι ἐγὼν ἔλαχον πολιὴν ἅλα ναιέμεν αἰεί. τὸ γὰρ ἀεὶ τῆς ἀϊδιότητός ἐστι σημαντικόν. Καὶ ὅλως ἐπειδὴ δεῖ πρὸ τῶν ποτὲ μετεχόντων, εἶναι τὰ ἀεὶ μετέχοντα τῶν θεῶν, ἀνάγκη, καὶ τῶν ἐγγόνων τοὺς ἀϊδίους προϋφεστάναι κλήρους. ὡς γὰρ καὶ δαίμονες πρὸ τῶν μερικῶν ψυχῶν ἕπονται θεοῖς, οὕτω καὶ αἱ λήξεις ἀεὶ τῶν θεῶν εἰσιν ἐξηρτημέναι πρὸ τῶν μερικῶν ἐλλάμψεων. καὶ ταύτας τὰς λήξεις θεοὶ συνέχουσιν ἐγκόσμιοι, χθόνιοι μὲν τὰς χθονίους, ἔνυδροι δὲ τὰς ἐνύδρους, ἀέριοι δὲ τὰς ἀερίους. καὶ πρὸ τῶν φαινομένων σωμάτων τοῖς αἰθερίοις ὀχήμασιν ἐποχοῦνται,

κατὰ τοὺς

ἐπὶ τοὺς ἐν οὐρανῷ θεούς. εἰ δὲ καὶ ἄλλους κλήρους ὑπὸ σελήνης θετέον τῷ θείῳ συμπροϊόντας ἄνωθεν
» φωτί, ἐπεσκέψεται ἐν ἄλλοις. πρὸς δὲ τὸ παρὸν καὶ ταῦτα ἀπόχρη. προτέραν μὲν τὴν παρ' ὑμῖν ἔτεσι
» χιλίοις, ἐκ γῆς τε καὶ Ηφαίστου τὸ σπέρμα παραλαβοῦσαν ὑμῶν, τὴν δὲ ὑστέραν. Περὶ δὲ τῆς Ηφαίστου δη-
» μιουργίας, πῶς ἄν τις διαταττόμενος μὴ παντάπασι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως ἀποπίπτοι. τὰ μὲν γὰρ τοῖς πολλοῖς λεγόμενα περὶ αὐτοῦ, τῶν παντελῶς ἐστι κατεγνωσμένων. ἃ δὲ οἱ νεώτεροι διαλλαβόντες φασίν, ἔστι μὲν ἀληθῆ, δεῖται δὲ οὐκ ὀλίγης συστάσεως. ἄνωθεν οὖν ἡμεῖς ἀπὸ τῶν θεολόγων τὰς περὶ αὐτοῦ πίστεις ἐπενέγκωμεν, ταῖς ἡμετέραις παραδόσεσιν. ὅτι μὲν οὖν τῆς δημιουργικῆς ἐστι σειρᾶς, ἀλλ' οὐχὶ τῆς ζωογονικῆς ἢ συνοχικῆς, ἢ ἄλλης τινός, δηλοῦσιν οἱ θεολόγοι, χαλκεύοντά τε αὐτὸν καὶ κινοῦντα τὰς φύσας, καὶ ὅλως ἐργοτεχνίτην ἀποδιδόντες. ὅτι δὲ τῶν αἰσθητῶν δημιουργός, ἀλλ' οὐ τῶν ψυχικῶν, ἢ τῶν νοερῶν ἔργων, καὶ τοῦτο οἱ αὐτοὶ δηλοῦσιν. ἡ γὰρ τοῦ ἐσόπτρου κατασκευή, καὶ ἡ χαλκεία, καὶ ἡ χωλεία, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, σύμβολα τῆς περὶ τὸ αἰσθητὸν αὐτοῦ ποιήσεώς ἐστι. καὶ μὴν καὶ ὅτι πάντων τῶν αἰσθητῶν ἐστι ποιητής, ἐκ τῶν αὐτῶν φανερόν. οἵ φασιν αὐτὸν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ὀλύμπου φέρεσθαι μέχρι γῆς, καὶ οἳ τὰς ὑποδοχὰς πάσας τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ἡφαιστοτεύκτους ποιοῦσιν. εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχειν φαμέν, εἴη ἂν ὁ θεὸς οὗτος δημιουργὸς ὁλικῶς τῆς σωματοειδοῦς ἁπάσης συστάσεως, τάς τε ἐμφανεῖς ἕδρας προευτρεπίζων τοῖς θεοῖς, καὶ πάντα εἰς τὴν μίαν ἁρμονίαν τοῦ κόσμου πληρῶν, ζωῆς τε πάντα τὰ δημιουργήματα πληρῶν σωματικῆς, καὶ τὸ ἀντίτυπον τῆς ὕλης καὶ παχὺ διακοσμῶν καὶ συνέχων τοῖς εἴδεσι. καὶ διὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὑπὸ τῶν θεολόγων λέγεται χαλκεύειν, ὡς στερεῶν ἀντιτύπων ἐργάτης, καὶ διότι χάλκεος οὐρανός, ὡς μίμημα ὢν τοῦ νοητοῦ, καὶ ὁ τοῦ οὐρανοῦ ποιητὴς χαλκεύς. χωλεύειν δὲ ἀμφοτέροις τοῖς ποσίν, ὡς τῶν ἐσχάτων δημιουργὸς ἐν ταῖς προόδοις τοῦ ὄντος. τοιαῦτα γὰρ τὰ σώματα, καὶ ὡς μηκέτι προϊέναι δυνάμενος ἐπ' ἄλλην τάξιν. καὶ ὡς τοῦ παντὸς ποιητὴς ἀσκελοῦς ὄντος, ὡς ὁ Τίμαιος ἐρεῖ. φέρεσθαι δὲ ἄνωθεν εἰς γῆν, ὡς τὴν ἑαυτοῦ δημιουργίαν διὰ πάσης διατείνων τῆς αἰσθητῆς οὐσίας. εἴτε οὖν φυσικούς τινες ἐν τῷ παντὶ λέγοιεν λόγους, εἴτε σπερματικούς, τὴν πάντων τούτων αἰτίαν, εἰς τὸν θεὸν τοῦτον ἀνενεκτέον. ὃ γὰρ ἡ φύσις ποιεῖ δυνοῦσα ἐπὶ τῶν σωμάτων, τοῦτο θείως καὶ ἐξῃρημένως θεὸς οὗτος διαπλάττει τὴν φύσιν κινῶν, καὶ ὀργάνῳ χρώμενος αὐτῇ πρὸς τὴν σφετέραν δημιουργίαν. καὶ γὰρ τὸ ἔμφυτον θερμόν, ἡφαίστιόν ἐστιν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν σωματικὴν ποίησιν παραγόμενον. τὴν μὲν οὖν ποιητικὴν αἰτίαν τῶν γινομένων, ἐπὶ τοῦτον ἀνήνεγκε τὸν θεὸν ὁ λόγος. ἐπειδὴ δὲ καὶ ὕλης δεῖ τοῖς γινομένοις, καὶ γὰρ οἱ ἐν οὐρανῷ θεοὶ δανείζονται μόρια ἐκ τοῦ παντός, ὡς αὖθις ἀποδοθησόμενα πρὸς τὴν τῶν θνητῶν ζώων γένεσιν, πάνυ θαυμαστῶς καὶ ταύτην διὰ τῆς γῆς παραδέδωκε. καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι, λόγοι τέ εἰσι καὶ ὑποκείμενον. καὶ οἱ μέν, ἐκ τῆς Ηφαίστου τέχνης, τὸ δέ, ἀπὸ τῆς γῆς. πᾶν γὰρ τὸ ὑλικὸν αἴτιον, νῦν γῆν ἀκουστέον, οὐχ ὅτι αὐτόχθονες οἱ Αθηναῖοι, ἀλλ' ὅτι καὶ πᾶσαν τὴν γένεσιν γῆν εἰώθασι καλεῖν, καὶ πᾶν τὸ ἔνυλον γήϊνον. ὄργανον μὲν οὖν ἡφαίστειόν ἐστι τὸ πῦρ, ὕλη δὲ ἡ γῆ διὰ τοῦ πυρὸς κινουμένη καὶ ζωογονοῦσα, καθ' ἑαυτὴν οὖσα ἀπεψυγμένη. διὸ καὶ νῦν ὡς ταύτην ἀποπληροῦσα, τῷ Ηφαίστῳ τὴν ὑλικὴν τάξιν παρείληπται, καὶ διὰ ταῦτα εἴρηται τὸ σπέρμα τοῦ Ηφαίστου μετὰ τῆς γῆς ὑποστῆσαι τὴν γένεσιν τῶν Αθηναίων. ἐπεὶ καὶ κατὰ τὸν μῦθον ὁ Ηφαιστος ἐρῶν τῆς Αθηνᾶς, ἀφῆκε τὸ σπέρμα εἰς γῆν, καὶ ἐκεῖθεν ἐβλάστησε τὸ τῶν Αθηναίων γένος. ἀεὶ μὲν οὖν ὁ Ηφαιστος καὶ ὅλως ἐρᾷ τῆς Αθηνᾶς, τὸ νοερὸν αὐτῆς τοῖς αἰσθητοῖς μιμούμενος. αἱ δὲ ἀθηναϊκαὶ ψυχαὶ μάλιστα ἐπὶ ταύτην τοῦ Ηφαίστου τὴν ἐνέργειαν, δέχονται καὶ τὰ ὀχήματα παρ' αὐτοῦ, καὶ εἰσοικίζονται ἐν σώμασιν ἐκ τῶν Ηφαίστου λόγων, καὶ τῆς γῆς ὑπόστασιν τῶν λόγων, ἀθηναϊκὰ συνθήματα λαβόντων. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ περὶ τῆς φύσεως τελεστὴς τῶν σωμάτων, ἄλλοις ἄλλα σύμβολα τῶν θείων ἐπιτιθείς. ἀλλὰ τίς ἡ χιλιὰς καθ' ἣν Αθηναῖοι πρότεροι τῶν Σαϊτῶν; λεγέσθω μὲν οὖν καὶ ταῦτα ἱστορικῶς. σημαίνειν δὲ ἔοικε καὶ τὸ πρεσβεῖον τῆς τῶν Αθηναίων ζωῆς, ὅτι ὅλως ἔδει τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ὑπερτέραν ἔχειν τῆς τῶν Σαϊτῶν. ὡς γὰρ ἐν ταῖς ἀφανέσι τάξεσι τῶν αὐτῶν ἡγεμόνος ἐξῆπται πλείω γένη, τὰ μὲν προσεχέστερα, τὰ δὲ ὑφειμένα, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τῶν εἰς γένεσιν κατιουσῶν ἀθηναϊκῶν, αἱ μὲν κατ' ἄκραν ὑπερβολὴν ὡμοίωνται πρὸς τὴν θεόν, αἱ δὲ προσεχῶς εἰσὶ μετὰ ταύτας. τὴν οὖν ὑπερβολὴν ταύτην ἡ χιλιὰς σημαίνει τῶν ἐτῶν. περιόδου γὰρ μείζον τελείας γενεσιουργοῦ διὰ τὸ κυβικόν. ὅθεν εἰκότως ἐφαρμόζει τῇ ἐπὶ τὴν γένεσιν ὑπερτέρᾳ ζωῇ, καὶ μᾶλλον ὡμοιωμένῃ πρὸς τὴν ἔφορον θεόν. εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἐπὶ τὸ πᾶν ἐθέλοις μετάγειν, ὄψει κἀκεῖ πᾶσαν τὴν ἐμφανῆ διακόσμησιν ἡφαιστείαν οὖσαν, καὶ τὰ κοσμοῦντα καὶ τὰ κοσμούμενα. τῶν δὲ κοσμούντων, τὰ μὲν ὁλικώτερα, τὰ δὲ μερικώτερα. καὶ τὰ μὲν ἀνάλογον τοῖς Αθηναίοις, τὰ δὲ τοῖς Σαΐταις. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὰ αὐτὰ καὶ ἐν ταῖς δημιουργικαῖς αἰτίαις, καὶ ἐν τῷ παντί, καὶ ἐν τῇ ἱστορικῇ παραδόσει θεωρεῖν ἀνάλογον. ἀπορήσας δὲ ὁ θεῖος Ιάμβλιχος, πῶς οἱ θεοὶ ἐπὶ χρόνους ἀφωρισμένους λαγχάνειν λέγονται τόπους τινάς, οἷον Αθηνᾶ πρότερον μὲν τὰς Αθήνας, ὕστερον δὲ τὴν Σάϊν. εἰ γὰρ ἄρχονταί ποτε τῆς κληρώσεως, καὶ παύοιντο ἄν ποτε. τὸ γὰρ χρόνῳ παραμετρούμενον ἅπαν τοιοῦτόν ἐστιν. ἔτι δὲ ὅν ποτε λαγχάνουσι τόπον, πότερον ἀδέσποτον ὄντα λαγχάνουσιν, ἢ ὑπ' ἄλλων θεῶν προσαττόμενον. εἰ μὲν γὰρ ἀδέσποτον, πῶς ἂν εἴη τι τοῦ παντὸς ἔρημον θεοῦ παντελῶς.

παντελῶς. πῶς δ' αὖ διαμένοι τις τόπος ὅλως ἀφεστηκὼς ὑπὸ τῶν κρειττόνων, πῶς δ' αὖ εἰ αὐτάρκης ἐστὶν εἰς τὸ σώζειν ἑαυτόν; ὕστερον κλῆρος γίνοιτο θεῶν τινος. εἰ δὲ ὑπ' ἄλλον ἡγεμόνα τελεῖ, καὶ ἄλλος αὐτὸν λαγχάνει θεός, καὶ οὕτως ἄλογον. οὔτε γὰρ παραιτεῖται ὁ δεύτερος τὴν ἐπιστασίαν τοῦ προτέρου καὶ τὸν κλῆρον, οὔτε ἀντιλαμβάνουσι τοὺς ἀλλήλων τόπους. οὐδὲ οἱ δαίμονες ἐναλλάττουσι τὰς ἑαυτῶν λήξεις. ταῦτα δὴ διαπορήσας, ἐπιλύεται λέγων. ἑστάναι μὲν τὰς κληρώσεις ἀϊδίους τῶν θεῶν. τὰ δὲ μετέχοντα αὐτῶν, ποτὲ μὲν ἀπολαύειν τῶν ἡγεμόνων, ποτὲ δὲ στέρεσθαι. καὶ ταύτας εἶναι τὰς μεθέξεις, τὰς χρόνῳ μετρουμένας. ἃς δὴ πολλάκις οἱ ἱεροὶ θεσμοί, γενέθλια καλοῦσι θεῶν. εἴρηται δὲ ἡμῖν ὅτι τοῖς περὶ τὰς ψυχὰς ἔοικε συμβαίνουσι. καὶ γὰρ πᾶσα ψυχὴ πάντως ἔχει θεὸν ἔφορον. καί τινες αἱροῦνται βίους ἄλλοις θεοῖς οἰκείους. οὕτως οὖν καὶ πᾶς τόπος, κληρός ἐστι θεοῦ τινος, καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ἄλλου γίνεται κλῆρος, διά τινος περιόδου ἐπιτήδειον αὐτὸν ποιούσης, ἢ καὶ διά τινα τελετὴν ὑπ' ἀνθρώπων κατασταθεῖσαν. ὅ τε διττός ἐστιν ὁ κλῆρος, ὁ μὲν, κατ' οὐσίαν, ὁ δὲ κατὰ σχέσιν. ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἴωμεν. Τῆς δὲ ἐνθάδε διακοσμήσεως παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν ὀκτακισχιλίων ἀριθμὸς ἐτῶν γέγραπται. Τοῖς μὲν Ἀθηναίοις τὸν ἐννακισχίλια ἀριθμὸν ἀποδέδωκεν, ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦτο λαβών. τοῖς δὲ Σαΐταις, τὸν ὀκτακισχίλια. κατὰ τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμματα τῇ χιλιάδι μετρῶν τοὺς βίους τῶν πόλεων. ταύτῃ γὰρ λέγονται καὶ οἱ δαίμονες τὸν χρόνον μετρεῖν, ὥς φησιν ὁ φιλόσοφος Πορφύριος. ἔτι δὲ ἀπὸ τῶν ἱερῶν γραμμάτων τὴν ἀφήγησιν ταύτην ποιούμενος. ὃ δηλοῖ τῶν κοσμικῶν θείων φρουρῶν τὴν μόνιμον φρουράν, ὡς φαίη ἂν ὁ Ἰάμβλιχος. συμβαίνουσι δὲ καὶ ταῖς ζωαῖς οἱ ἀριθμοὶ κατὰ τὸν εἰκότα λόγον. ὁ μὲν ὀκτακισχίλια, κύβος ἐστὶν ἐπὶ κύβον, ὁ δὲ ἕτερος, ἐπίπεδον τετραγωνικὸν ἐπὶ κύβον. οὐκοῦν ὁ μὲν ἐβάθυνε τὸ ἐπίπεδον, καὶ τοῦτο διὰ τῆς ἀορίστου δυάδος, ὁ δέ, αὐτὸ φυλάττων ἐφ' ἑαυτοῦ τὸ ἐπίπεδον ἐν ὁμοιότητι καὶ τελειότητι τῆς ἀπὸ τριάδος. ἔστι δὲ ζωῆς ἀμείνονος μὲν σύμβολον τὸ μένον ἐφ' ἑαυτό, καὶ τὰ δεύτερα κοσμοῦν, ἀτελέστερον δὲ τὸ κατιὸν εἰς ἐκεῖνα καὶ ὁμοιούμενον αὐτοῖς, καὶ ἀοριστίας τινὸς ἀναπιμπλάμενον. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τὸ δεύτερον ἀπέστη πάντῃ τῆς ὁμοιότητος τῆς πρὸς τὴν θεόν, διὰ κύβον ἡ κάθοδος. οἷς ἡ ὁμοιότης ὑπάρχει τετραδική. κρεῖττον δὲ ἦν τὸ δι' ἁπλουστέρας ζωῆς μιμεῖσθαι τὸ κρεῖττον, ἢ διὰ συνθετωτέρας. ἁπλούστερον δὲ τοῦ κύβου τὸ τετράγωνον. εἰ δὲ λέγοις ὅτι καὶ τῆς ἐκ γῆς ὑποστᾶσι καὶ Ἡφαίστου οἰκεῖος ὁ ἐννακισχίλια. χθόνιος μὲν γὰρ ὁ χίλια ὡς κύβος, Ἡφαίστου δὲ ὁ ἐννέα. τῇσι παρ' εἰνάετες χάλκευον δαίδαλα πολλά φησιν ὁ αὐτός, οὐκ οὖν ἀπὸ τρόπου λέγοις. ὅλος δὲ ὁ κύβος ἔπρεψε ταῖς χθονίαις τῆς Ἀθηνᾶς λήξεσιν. ἐπειδὴ γὰρ μὲν οὐρανῷ τὴν δεκάδα ἀπονέμουσιν. ἡ δὲ ἐσχάτη πρόοδος τῆς δεκάδος, ὑπέστησε τὸν χίλια στερεὸν ἀριθμόν. ἀπὸ γὰρ τῶν οὐρανίων κλήρων ἐπὶ τοὺς χθονίους ἐσχάτους, πεποίηνται τὴν πρόοδον οἱ θεοί. ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν ῥητέον. ὁ δέ γε φιλόσοφος Πορφύριος ταῦτα ἐξηγούμενος, τὸν μὲν Ἥφαιστον, τεχνικὸν ὑποτίθεται νοῦν, γῆν δέ, τὴν σεληνιακὴν σφαῖραν. ταύτην γὰρ αἰθερίαν γῆν καλεῖσθαι παρ' Αἰγυπτίοις. τὰς οὖν ψυχάς, τὰς ἀπὸ μὲν θεοῦ ὑποστάσας, τοῦ δὲ τεχνικοῦ νοῦ μετόχους, εἴς τε τὸ τῆς σελήνης σῶμα σπείρεσθαι φησίν, ὡς ἐκεῖ πολιτευομένας τὰς τεχνικὰς τῶν ψυχῶν. σώματα δὲ ἐχούσας ἀποῤῥοίας ὄντα τῶν αἰθερίων σωμάτων. τὰ δὲ ἐννακισχίλια ἔτη, ταύταις ἐφαρμόζει ταῖς ψυχαῖς τοιόνδε τρόπον. μυριέτης μὲν ἐστὶν ὥς φησι περίοδος τῆς ψυχῆς, ἡ διὰ τῶν πέντε ἀστέρων ἀνιοῦσά τε καὶ κατιοῦσα. ἵν' ἕκαστος ἔχῃ δύο χιλιάδας. οὐ μὴν ἐφεξῆς. ὁ μέντοι χρόνος ἐφεξῆς κατ' ἐπιβολήν. ἑαυτῷ γὰρ οὐκ ἐπιβάλλει. διὸ καὶ ἐννεάβιοι γίνονται οἱ πάντες, οὓς ἀνίστεται διὰ τῶν ἐννακισχιλίων ἐτῶν. καὶ τοῖς τεθνηκόσιν ἔνατα ποιοῦσι, καὶ τοῖς γεννωμένοις ὁμοίως τὰ ὀνόματα τίθενταί τινες ἐν τῇ ἐνάτῃ, συμβόλοις ταῖς περιόδοις χρώμενοι γενέσεως καὶ ἀπογενέσεως. οὐ παρέλαβε δὲ νῦν τὸν μυριέτη χρόνον, ἀλλὰ τὸν τῶν ἐννακισχιλίων ἀριθμόν, ἵν' ἔτι περίγειοι ὦσι πλησιάζοντες τῇ μυριέτει περιόδῳ. πᾶσαν δὲ ταύτην τὴν ἐξήγησιν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἀποδοκιμάζει λέγων, μὴ περὶ βίων εἶναι τὸν λόγον ἐν τούτοις, ἀλλὰ περὶ διαφόρων μέτρων τῆς Ἀθηναϊκῆς μεθέξεως. ἄτοπον οὖν γίνεσθαι τὴν μνήμην τῶν ἐν Φαίδρῳ περιόδων. εἰ δὲ δεῖ τινα λόγον ἀποδοῦναι συμβαίνοντα πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ Πορφυρίου, λεκτέον, ὅτι ζῇ μὲν ἡ ψυχὴ νοερῶς ἄνω καὶ κρονίως, κάτεισι δὲ εἰς ἔννοιαν πρῶτον πολιτικῆς ζωῆς, ἥτις ἐστὶ Δίιος, ἔπειτα κινεῖ τὸν θυμὸν καὶ ζῇ φιλοτίμως. ὁ δὲ θυμὸς ἀρεϊκός. καὶ ἐπὶ τούτοις, εἰς ἐπιθυμίαν ὑποβαίνει καὶ ἀφροδισιακὰς ζωάς, καὶ τέλος τοὺς φυσικοὺς προβάλλει λόγους. ἑρμαϊκοὶ δὲ οἱ λόγοι πάντες, καὶ ἔστι τῶν φυσικῶν λόγων ἔφορος ὁ Ἑρμῆς. διὰ δὲ τούτων συνδεῖται πρὸς τὸ σῶμα, καὶ αὖθις λαβοῦσα σῶμα πρῶτον ζῇ φυσικῶς, τροφῆς καὶ αὐξήσεως οὖσα προστάτης τοῦ σώματος. εἶτα ἐπιθυμητικῶς ἐγείρουσα τὰς γενεσιουργοὺς δυνάμεις, εἶτα θυμοειδῶς κατεξισταμένη μὲν τούτων, εἰς δὲ τὴν φιλότιμον ἐπανιοῦσα ζωήν. εἶτα πολιτικῶς μετρήσασα τὰ πάθη. καὶ τέλος, νοερῶς. εἰ μὲν οὖν ἀποκατασταίη, ζῇ νοερῶς καὶ ἡ μυρίας ἔχει πέρας. ἐν δὲ τῇ γενέσει κἂν ἄριστα πολιτεύηται, ζῇ κατὰ τὸν χιλιάδι λειπόμενον. καὶ τούτου σύμβολον ὁ ἐννεακισχίλια ἀριθμός, πρέπων τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ τῶν Ἀθηναίων. Περὶ δὲ τῶν ἐννεακισχίλια γεγονότων ἔτη πολιτῶν σοι δηλώσω διὰ βραχέων νόμους. καὶ τῶν ἔργων αὐτοῖς ὃ κάλλιστον ἐπράχθη. τὸ δ' ἀκριβὲς περὶ πάντων ἐφ' ἑξῆς εἰς αὖθις κατὰ σχολήν, αὐτὰ τὰ γράμματα λαβόντες διέξιμεν. εἰ καὶ ταῦτα βούλοιο πρὸς τὴν ὅλην ἀναπέμπειν διακόσμησιν, τὴν μὲν ὅλην πρόοδον τὴν

ἄχρι τοῦ κύβου καὶ τῶν χθονίων ἔργων ὁ ἐννεακισχίλια δηλώσει, καὶ τὴν ζωὴν τὴν διὰ πάντων διήκουσαν. τὴν δὲ ἕνωσιν τῶν πολλῶν λόγων, καὶ τὴν κατὰ νοῦν αὐτῶν περιοχὴν, τὸ διὰ βραχέων. ἔστι γὰρ τὸ μὲν συνοπτικὸν, ἴνδαλμα τῆς νοερᾶς ἀμερείας, τὸ δ' εἰς πλῆθος ἐξιὸν, τῆς γονίμου δυνάμεως, πληθυνούσης καὶ προαγούσης, καὶ κατακερματιζούσης τὰ εἴδη, διὰ τῆς ἑτερότητος. οἱ δὲ νόμοι τῆς διηρημένης δημιουργίας τῆς κατὰ νοῦν ἡνωμένης. τὸ δὲ ἔργον τὸ κάλλιστον, τῆς εἰς ἓν τὸ καλὸν ἀνατεινομένης διακοσμήσεως. τὸ γὰρ ἡνωμένον κάλλος ἀπὸ τῶν νοητῶν εἰς τὴν ἐμφανῆ πρόεισι δημιουργίαν. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ἀνάληψις, τὴν ἐπὶ τὰ παραδείγματα αὐτῶν δείκνυσιν ἀναδρομήν. ἀφ' ὧν καὶ ὁ ἱερεὺς πληρωθεὶς, τῷ Σόλωνι ταῦτα παραδίδωσιν. ἔσται οὖν ὁ λόγος περὶ δημιουργίας διαιρουμένης καὶ πληθυνομένης, κατὰ νοῦν συνεχομένης, καὶ μέχρι τῶν χθονίων ἔργων διατεινομένης, ὡς ἔστιν ἀπὸ πάντων τῶν εἰρημένων συναγαγεῖν. Τοὺς μὲν νόμους σκόπει πρὸς τοὺς τῇδε, πολλὰ γὰρ παραδείγματα τῶν τότε παρ' ὑμῖν ὄντων, ἐνθάδε νῦν εὑρήσεις. Ὥσπερ ὁ Σωκράτης ἐν κεφαλαίοις τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν διεξῆλθεν, οὕτω καὶ ὁ ἱερεὺς διὰ βραχέων διέξεισι, τοὺς τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων νόμους, ἵνα καὶ τὴν ὕφεσιν ἔχῃ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα, καὶ τὴν ὁμοιότητα. καὶ εἰκότως, ὅτι ἐκεῖνα μὲν καθολικώτερα, ταῦτα δὲ μερικώτερα. καὶ τὰ μὲν διανοίας ἔργα, τὰ δὲ, φαντασίας. ἡ μὲν ὕφεσις θεωρείσθω, καθ' ὅσον ὁ μὲν Σωκράτης, πολιτείαν ὑπέγραφεν, οὗτος δὲ νόμους. ἔστι δὲ ἕνωσις μὲν καὶ δεσμὸς κοινὸς τῆς τῶν πολιτῶν ζωῆς, ἡ πολιτεία, τάξις δὲ εἰς πλῆθος προϊοῦσα καὶ μερισμὸν, ἡ νομοθεσία. καὶ ἡ μὲν, τῇ προνοητικῇ αἰτίᾳ, ἡ δὲ, ἡμαρμένῃ μᾶλλον ἀνάλογον. ἡ δὲ ὁμοιότης καθόλου ἀμφότεροι συνταπαρμένως τὸ πλῆθος τῶν λόγων παραδιδόναι φασί. πάλιν οὖν καὶ ταῦτα τῶν ὅλων ἀντέχεται καὶ τῶν θείων αἰτίων. ἡ γὰρ μέση δημιουργία τῆς πρώτης ἐξήρτηται καὶ ὁμοιοῦται πρὸς αὐτήν. καὶ ἑκάτερα μὲν τοῦ παντός ἐστιν. ἀλλ' ἡ μὲν, καθ' ἕνωσιν, καὶ ταυτότητα μίαν, ἡ δὲ, κατὰ πρόοδον καὶ ἑτερότητα τῶν δημιουργουμένων. ὥσπερ ἡ πρώτη κατ' ἐπιστροφήν, καὶ ἡ μὲν οὐρανίως, ἡ δὲ δευτέρως καὶ καθ' ὕφεσιν, τὸν ἐν τῇ γενέσει συνέχουσα πόλεμον, ὥσπερ ἡ πρώτη τὰ ἔσχατα τοῦ παντός. εἰκότως οὖν καὶ ὁ Σωκράτης, νόμους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν τῶν Ἀθηναίων ἐν κεφαλαίοις, ὥσπερ καὶ ὁ ἱερεὺς παραδίδωσι. ταῦτα καὶ ἀπὸ τούτων ληπτέον. παραδείγματα δὲ νῦν τὰς εἰκόνας ἐκάλεσεν, ἐπειδὴ δευτέρως οἱ Σαΐται μετέχουσιν, ὧν οἱ Ἀθηναῖοι πρώτως. εἰ γὰρ καὶ πρῶτα τὰ ἀρχέτυπά εἰσιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν γνῶσιν πρώτην ἔχουσι τάξιν αἱ εἰκόνες. ὡς οὖν πρῶτα λέγεται τὰ τῇ φύσει δεύτερα, οὕτω καὶ παραδείγματα. γίγνεται γὰρ παραδείγματα τοῖς ἀπ' αὐτῶν ἀναπεμπομένοις, καὶ δι' αὐτῶν τὰ πρὸ αὐτῶν γινώσκουσι. κἀνταῦθα δὲ, τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων τὴν ὁλικωτέραν, τὰ δὲ τῶν Σαϊτῶν, τὴν μερικωτέραν ἐπιδείκνυται τάξιν. ἔστι δὲ ταῦτα καὶ ἐν τοῖς μερικοῖς καὶ ἐν τοῖς ὅλοις ἀνάλογον. ὥς τε ἡ παραδοθησομένη πολιτεία, τῆς Ἀθηναίων ἐστὶ πόλεως. μᾶλλον δὲ τῆς ὅλης διακοσμήσεως, καὶ οἱ νόμοι διατείνοντες ἐπὶ πάντα τὸν κόσμον ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς. πᾶς μὲν γὰρ νόμος, νοῦ διανομὴ λέγεται, καὶ ὀρθῶς λέγεται. οἱ δὲ Ἀθηναίων νόμοι, κατὰ τὴν ἔφορον κείμενοι θεὸν, Ἀθηναϊκοῦ νοῦ διανομὴν ἐμφαίνουσι. τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ ἐν τῷ παντὶ νόμοι κατὰ τὸν ἕνα δημιουργικὸν νοῦν καὶ τὴν μίαν πρόνοιαν τῆς Ἀθηνᾶς ἀφοριζόμενοι. Πρῶτον μὲν, τὸ τῶν ἱερῶν γένος, ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρὶς ἀφωρισμένων. Ὅτι μερικωτέρα πῶς ἐστιν αὐτὴ πᾶσα ἡ διακόσμησις τῆς Σωκράτους πολιτείας, καὶ διῃρημένη μᾶλλον ἐκείνης, μιμουμένη μᾶλλον ἐκείνης, μιμουμένη τὴν μέσην δημιουργίαν, ἔξεστι καὶ ἀπὸ τοῦ πλήθους, τῶν ἐν τῇ πόλει γενῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ποιότητος καταμανθάνειν. ἐκεῖ μὲν γὰρ, καὶ τρία γένη, τὸ φυλακικὸν, τὸ ἐπικουρητικὸν, τὸ θητικόν. οἰκεία γὰρ ἡ τριὰς τῇ μονάδι τῇ δημιουργικῇ. ἐνταῦθα δὲ, διπλάσια τούτων, τὸ ἱερατικὸν, τὸ μαχικὸν, τὸ δημιουργικὸν, τὸ νομευτικὸν, τὸ θηρατικὸν, τὸ γεωργικόν. δεῖ γὰρ καὶ ἡ μέση δημιουργία, τό, τε δυαδικὸν ἔχουσα ὁμοῦ καὶ τριαδικόν. καὶ ἀμφότεροι μὲν οἱ ἀριθμοὶ πρὸς Ἀθηνᾶν οἰκείως ἔχουσιν. ἀλλ' ὁ μὲν, ἐνταῦθα αὐτόθεν ὡς τριὰς, ὁ δὲ, κατὰ τὴν γένεσιν. ἔστι γὰρ ἀπὸ τριάδος τρίγωνον ἡ ἑξάς. τῷ τε οὖν τριγωνικῷ, καὶ τῷ ἀπὸ τριάδος, καὶ τὴν ὕφεσιν ἅμα καὶ τὴν οἰκειότητα δείκνυσι τὴν πρὸς τὸν θεόν. εἰ γὰρ καὶ πᾶσα ἡ δημιουργία μετέχει τῆς Ἀθηνᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτῆς ἀποπληροῦται τὰ πρῶτα καὶ ἄκρα τοῦ παντός. καὶ ἡ πρώτη δημιουργία, καὶ ὁ πρῶτος πατήρ. οὕτω μὲν οὖν εἰ ταῦτα μόνον τὰ γένη ἐκλαμβάνοις, εὑρήσεις τὸν ἀριθμὸν οἰκεῖον πρὸς τὴν θεόν. εἰ δὲ τὸ τῆς φρονήσεως ἐπιμελούμενον προσθείης, πάντως Ἀθηναϊκὴν εὑρήσεις τὴν ἑπτάδα οὖσαν. καὶ ἔστι καὶ τοῦτο τῶν τεθρυλλημένων. καὶ τὸ ἀθήλυντον τῆς ἑπτάδος ὕμνηται. καὶ τὸ ἐκ μόνης εἶναι μονάδος. καὶ ὅτι μάλιστα τῆς Ἀθηνᾶς εἰκὼν ἡ μονὰς, ἡ τριὰς καὶ ἑπτάς. ἡ μὲν, ὡς νοερὰ, ἡ δὲ, ὡς πρὸς ἑαυτὴν τὴν μονάδα ἐπεστραμμένη, ἡ δὲ, ὡς ἀπὸ μόνου τοῦ πατρὸς προελθοῦσα. ἐκ μὲν οὖν τῶν ἀριθμῶν, οὕτως ἂν ἐπιβάλλοις. δεῖ δὲ καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς τῶν γενῶν ποιότητος τὸ ὑφειμένον ἰδεῖν αὐτῶν καὶ ὑπερέχον. τό, τε γὰρ ἱερατικὸν γένος, ὑφεῖται τοῦ φυλακικοῦ, τοῦ μέχρι τῆς πρωτίστης αἰτίας ἀνιόντος, ὥσπερ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ πολιτικῷ τοὺς ἱερέας ὑπέταξε τῷ πολιτικῷ, καὶ οὐ μετέδωκεν αὐτοῖς τῆς πολιτικῆς δυνάμεως. καὶ τὸ μαχικὸν, τοῦ ἐπικουρικοῦ. τοῦτο γὰρ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τάττει δεόντως, καὶ πεπαίδευται ἱκανῶς. ἐκεῖνο δὲ τοὺς πολέμους μόνον καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς μεταδιώκει, καὶ ταύτης μόνης μετέχει τῆς ἀσκήσεως. τὸ δὲ θητικὸν, εἰς τὰ λοιπὰ διῄρηται γένη. τῷ τε οὖν περιληπτικωτέρῳ διαφέρει, καὶ τῷ κατὰ τρόπον συνηρμόσθαι τοῖς πρὸ

αὐτοῦ

ἑαυτοῦ γένεσιν, ὥς τε κατὰ τὸν ἀριθμὸν, κατὰ τὴν ποιότητα· δῆλον ἡμῖν γέγονεν, ὅτι τῆς Σωκρατικῆς πολιτείας ὑφεῖται τὰ νῦν παραδιδόμενα, καὶ δευτέραν ἂν ἔχοι μετ᾽ ἐκείνην τάξιν. ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν ἐκείνης, καὶ τὰς ἀναλογίας τὰς πρὸς τὸ πᾶν οὕτως ἐτίθεμεν. τὸ φυλακτικὸν τοῖς οὐρανίοις θεοῖς ἀνάλογον. τὸ ἐπικουρικὸν, τοῖς κρείττοσι τοῖς τῶν οὐρανίων ὀπαδοῖς καὶ φρουροῦσι τὸ πᾶν. τὸ θητικὸν, τοῖς τὴν φύσιν συνέχουσι, τὴν ἔνυλον καὶ ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς. καὶ τὸ μὲν, τοῖς ἀπλανέσι, τὸ δὲ, τοῖς πλανωμένοις, τὸ δὲ, τοῖς ἐνύλοις. ἐλαμβάνομεν δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς οὐρανίοις θεοῖς, πάντα κατ᾽ ἀναλογίαν. ἐνταῦθα δὲ πῶς καὶ τίνα τρόπον ταῦτα τὰ γένη ληπτέον ἐν τῷ παντὶ, καθορᾶν ἄξιον. ὁ μὲν γὰρ φιλόσοφος Πορφύριος, οὕτω διατάττεται, τοὺς μὲν ἱερέας ἀναλογεῖν τοῖς ἐν οὐρανῷ ἀρχαγγέλοις τετραμμένοις πρὸς θεοὺς, ὧν εἰσὶν ἄγγελοι. τοὺς δὲ μαχίμους, ταῖς εἰς τὰ σώματα κατιούσαις ψυχαῖς. τοὺς δ᾽ αὖ νομέας, τοῖς ἐπὶ ταῖς τῶν ζώων ἀγέλαις τεταγμένοις. οὓς δι᾽ ἀπορρήτων ψυχὰς εἶναι λέγουσιν, ἀποτυχούσας μὲν τοῦ ἀνθρωπικοῦ νοῦ, πρὸς δὲ τὰ ζῶα ἐχούσας διάθεσιν. ἐπεὶ καὶ ἀνθρώπων ἀγέλης ἐστί τις κηδεμών. καὶ μερικοί τινες, οἱ μὲν, ἔθνη, οἱ δὲ, πόλεις, οἱ δὲ, καὶ τοὺς καθ᾽ ἕκαστον ἐπισκοποῦντες. τοὺς δὲ θηρευτὰς, τοῖς τὰς ψυχὰς θηρεύουσι, καὶ εἰς τὰ σώματα κατακλείουσιν. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ ταῖς θήραις τῶν ζώων χαίρουσιν, οἵαν καὶ τὴν Ἄρτεμιν τίθενται, καὶ ἄλλο σὺν αὐτῇ πλῆθος δαιμόνων θηρατικῶν. τοὺς δὲ γεωργοὺς, τοῖς ἐπὶ τῶν καρπῶν τεταγμένοις. τὸ δὴ πολίτευμα τοῦτο πᾶν τῶν ὑπὸ σελήνην δαιμόνων εἰς πολλὰ νενεμημένων δημιουργικὰ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰρῆσθαι, διὰ τὸ ἀφορᾶν πρὸς ἀποτέλεσμα ὂν ἤδη, ἢ γινόμενον. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος ἐπιτιμήσας τούτοις ὡς οὔτε Πλατωνικῶς, οὔτε ἀληθῶς λεγομένοις. οὔτε γὰρ τοὺς ἀρχαγγέλους ἠξιῶσθαί που μνήμης ὑπὸ Πλάτωνος, οὔτε τὸ μάχιμον γένος εἶναι τῶν εἰς σώματα ῥεπουσῶν ψυχῶν. οὐ γὰρ δεῖ ταύτας ἀντιδιαιρεῖν θεοῖς ἢ δαίμοσιν. καὶ γὰρ ἄτοπον, εἰ ταύτας μὲν ἐν τῷ μέσῳ γένει τάξομεν, θεοὺς δὲ καὶ δαίμονας, ἐν τοῖς δημιουργικοῖς τοῖς ἐσχάτοις. οὔτε νομέας ὑπάρχειν ἐκείνους τοὺς ἀποτυχόντας μὲν τοῦ ἀνθρωπικοῦ νοῦ, πρὸς δὲ τὰ ζῶα ἔχοντας τινὰ συμπάθειαν. οὐ γὰρ ἐξ ἀνθρώπων ἐστὶ τὸ εἶναι τοῖς δαίμοσι τοῖς ἐπιτροπεύουσι τὴν θνητὴν φύσιν, οὔτε θηρατὰς τοὺς ὥσπερ ἐν ζωγρείῳ κατακλείοντας τῷ σώματι τὴν ψυχήν. οὐ γὰρ οὕτως ἡ ψυχὴ τῷ σώματι συζεύγνυται. οὐ δὲ φιλόσοφος ὁ τρόπος οὗτος τῆς θεωρίας, ἀλλὰ βαρβαρικῆς ἀλαζονείας μεστός. οὔτε τοὺς γεωργοὺς εἰς τὴν Δήμητραν ἀνενεκτέον. ἐξῄρηνται γὰρ οἱ θεοὶ τῶν προσεχῶν αἰτίων τῆς φύσεως. τούτοις γοῦν ἐπιτιμήσας, τοὺς μὲν ἱερέας ἀνάλογον ἵστησι δι᾽ ὁμοιότητος πρὸς πάσας τὰς δευτέρας οὐσίας καὶ δυνάμεις, ὅσαι τὰς προτέρας ἑαυτῶν αἰτίας τιμῶσι καὶ θεραπεύουσι. τοὺς δὲ νομέας πᾶσι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ τὴν ἐπιστασίαν λαχοῦσι τῆς εἰς τὸ σῶμα ῥεπούσης ζωῆς, καὶ τῶν ἀλογίστων δυνάμεων, καὶ ταύτας ἐν τάξει διανέμουσι. τοὺς δὲ θηρευτὰς, δυνάμεσι καθολικαῖς, κοσμητικαῖς τῶν δευτέρων, διὰ τὰς θήρας τοῦ ὄντος. τοὺς δὲ γεωργοὺς, τῶν τοῖς παρασκευάζουσι τὴν τελεσιουργίαν τῶν ἀπ᾽ οὐρανοῦ φερομένων ἐπὶ γῆν σπερμάτων. τοὺς δὲ μαχίμους, τοῖς τὸ μὲν ἄθεον πᾶν ἀνατρέπουσι, τὸ δὲ θεῖον κρατύνουσιν. οὕτω μὲν οὖν καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος. κοινὸν δὲ ἀμφοτέροις, ὅτι τὸ δημιουργικὸν εἰς νομευτικὸν, καὶ θηρευτικὸν, καὶ γεωργικὸν διαιροῦσιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀφ᾽ ἑνὸς τὰ τέτταρα προάγουσιν. οὐδαμῶς γὰρ τὸ νομευτικὸν ὑπὸ τὸ δημιουργικὸν, ἢ τὸ θηρευτικὸν ἂν θείη τις ὀρθῶς σκοπούμενος. μήποτε οὖν κάλλιον ὥσπερ ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος διῄρει ποιεῖσθαι τὴν ἐξήγησιν, μίαν μὲν δυάδα θεμένους, τὸ ἱερατικὸν καὶ μάχιμον, ἑτέραν δὲ τὸ δημιουργικὸν, καὶ γεωργικὸν, τρίτην δὲ, τὸ νομευτικὸν, καὶ θηρευτικὸν. καὶ λαβόντας τοιαύτην τάξιν, τὰ παραδείγματα μεταδιώκειν αὐτῶν. ἔστι γὰρ καὶ τὸ ἱερατικὸν ἐν τοῖς θεοῖς τοῖς ἀναγωγοῖς, καὶ τὸ μάχιμον, ἐν τοῖς φρουρητικοῖς, καὶ τὸ δημιουργικὸν, ἐν τοῖς τὰ εἴδη πάντα καὶ τοὺς λόγους διακρίνουσι τῶν ἐγκοσμίων. τὸ δὲ γεωργικὸν ἐν τοῖς τὴν φύσιν ἄνωθεν κινοῦσι καὶ τὰς ψυχὰς διασπείρουσι περὶ τὴν γένεσιν. σπορὰν γὰρ καὶ ὁ Πλάτων ὀνομάζει, τὴν εἰς γένεσιν πτῶσιν τῆς ψυχῆς. τὸ δὲ σπεῖρον, οἰκειότατον τοῖς γεωργοῖς, ὥσπερ καὶ τὸ συλλαμβάνειν ταῖς τῆς φύσεως ἀπογεννήσεσι. τὸ δὲ νομευτικὸν, τοῖς τὰ εἴδη πάντα τῆς ζωῆς διακεκριμένως ἐπιτροπεύουσι τὰ ἐν τῇ γενέσει στρεφόμενα. καὶ γὰρ ἐν τῷ Πολιτικῷ, νομέας θείους τινὰς αὐτὸς ἡμῖν παραδέδωκε. τὸ δὲ θηρευτικὸν, τοῖς τὰ ἔνυλα πάντα πνεύματα διατάττουσι. καὶ γὰρ θῆρας ἐκεῖνα καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς θεολόγοις. καὶ ταῦτα πάντα τὰ γένη τῇ μέσῃ προσήκει δημιουργίᾳ, τὸ ἐπιστρεπτικὸν, τὸ φρουρητικὸν, τὸ τὰς ψυχικὰς λήξεις διέπον, τὸ τὰ εἴδη τῆς ζωῆς διακυβερνῶν, τὰ γενεσιουργὰ, τὸ δημιουργὸν πᾶν καὶ τῶν ἐνύλων εἰδοποιὸν, τὸ τῶν ἐσχάτων πνευμάτων τακτικόν. τούτων δὲ τῶν γενῶν πάντων, ἕτερον τιθέναι τὸ τῆς φρονήσεως ἐπιμελούμενον, καὶ τὸ θεωρητικὸν, ὃ καὶ αὐτὸς ἐπὶ πᾶσιν ἐξυμνήσει, πρῶτον μνησθεὶς τοῦ ἱερατικοῦ γένους ὡς ἱερεύς. ἑπτὰ οὖν τὰ πάντα, καὶ ἡ μονὰς ἐξῄρηται τῆς ἑξάδος. καὶ ἡ μὲν, ἀνάλογόν ἐστι τῷ ἑνὶ νῷ, τῷ πᾶσαν συνέχοντι τὴν δημιουργίαν τῶν γεννητῶν. ἡ δὲ, τοῖς ὑπ᾽ αὐτὸν μερικωτέροις ἔθνεσιν ἀναγωγοῖς, φρουρητικοῖς, εἰδοποιοῖς, ζῳοποιοῖς, ἀγελάρχαις τῆς ἡμέρου ζωῆς, κρατητικοῖς τῆς θηριώδους φύσεως, ἃ δὴ καὶ τῷ παντὶ διώρισται ἀπὸ τῶν ἀπλανῶν. καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις φησὶ ταῦτα πάρεστιν ὁρᾶν, πρώτως μὲν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, δευτέρως δὲ παρὰ τοῖς Σαΐταις, κατὰ τὴν τῶν γενῶν διαίρεσιν, ἑκάστου τὸ οἰκεῖον ἔργον ἀποπληροῦντος ἀφωρισμένως. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἀπὸ τῶν ἄλλων καὶ τὸ χωρὶς, ἵνα τὴν ἀμιγῆ καθαρότητα τῶν γενῶν νοήσωμεν ἄνωθεν ἄχρι

τῶν ἐσχάτων προϊοῦσαν διὰ ὑφέσεως, μετὰ δὲ τοῦτο, τὸ τῶν δημιουργῶν, ὅτι καθ' αὑτὸ ἕκαστον, ἄλλῳ δὲ οὐκ ἐπιμιγνύμενον δημιουργεῖ, τότε τῶν νομέων καὶ τῶν θηρευτῶν, τότε τῶν γεωργῶν. αὕτη πᾶσα ἡ τετρακτύς, ἔχει μὲν τὴν τρίτην τάξιν κατὰ τὴν εἰς τρία τῶν γενῶν τομήν, δευτέρα δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἠρίθμηται νῦν. ἵνα καὶ διὰ τούτου μιμῆται τὸ πᾶν ὁ λόγος, ἐν ᾧ τὸ ἔσχατον μέσον ἐστὶν, ὑπὸ θειοτέρων ἁπανταχόθεν περιεχόμενον. τὸ γὰρ ἐνυλότατον καὶ παχύτατον ἐν μέσῳ παρὰ τῆς δημιουργίας κατακέκλιται. μόλις γὰρ ἂν οὕτω σώζοιτο κοσμούμενον κατὰ πᾶν ἑαυτὸ, καὶ φρουρούμενον ὑπὸ τῶν περιεχόντων ἁπάντων. πάλιν δὲ καὶ ἐν τούτοις πρόσκειται, τὸ μὴ ἐπιμίγνυσθαι τὸ δημιουργικὸν τοῖς ἄλλοις, μὴ δὲ ἐκεῖνα παραπλησίως αὐτοῖς, ἀλλ' ἕκαστον ἀφ' ἑαυτοῦ μένειν ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ καθαρότητος. τοῦτο γὰρ οὐ μόνον ἀκρίβειαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ κατόρθωσιν ἐν τοῖς οἰκείοις ἔργοις, ἀλλὰ καὶ συμπάθειαν ἀπεργάζεται τῶν πολιτῶν. πάντες γὰρ δέονται πάντων, τῷ μὴ ἕκαστον πολλὰς μετιέναι τέχνας. δεήσονται γὰρ ὁ μὲν δημιουργὸς τοῦ γεωργοῦ, ὁ δὲ γεωργὸς, τοῦ νομέως, οὗτος δὲ τοῦ θηρευτοῦ, καὶ ὁ θηρευτὴς τοῦ δημιουργοῦ, καὶ οὕτως ἕκαστος τῶν ἄλλων δεόμενος, οὐκ ἄμικτος ἔσται πρὸς αὐτούς. ἔστιν ἄρα μετὰ τῆς ἑτερότητος, ἡ ταυτότης, καὶ μετὰ τῆς ἑνώσεως, ἡ διάκρισις. Καὶ δὴ καὶ τὸ μάχιμον γένος ᾔσθησαί που τῇδε ἁπάντων τῶν γενῶν κεχωρισμένων, οἷς οὐδὲν ἄλλο πλὴν τὰ περὶ τὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ νόμου προσετάχθη μέλειν. πανταχοῦ μὲν, μάλιστα δὲ ἐπὶ τοῦ μαχίμου γένους, οἰκεῖον ἐστὶ τὸ τῆς ἀμιξίας καὶ τὸ τῆς διακρίσεως. πρὸς γὰρ τὴν ἄκραν τάξιν ἔχει συγγενῶς, καὶ τὴν ἀποτέμνουσαν τὸ ἔνυλον πᾶν, καὶ ἀφανίζουσαν τὸ πλημμελές. εἰκότως ἄρα καὶ τούτῳ τῷ γένει τὰ περὶ τὸν πόλεμον μέλει. διὰ γὰρ τοῦτο μένει τῶν ἔξωθεν καὶ τῶν βλαπτόντων ἀπείρατος ἡ πόλις, καὶ τοῦτο αὐτῇ περιβάλλει τὴν ἀφ' ἑαυτοῦ φρουρὰν, μιμούμενον τὴν φρουρητικὴν τάξιν. ὡς γὰρ τῷ πρώτῳ τῶν δημιουργῶν, οὕτω καὶ τῷ μέσῳ σύνεστι φρουρητικὴ θειότης. τοῦτο μὲν οὖν ἀπὸ τῆς θεολογίας ληπτέον. νόμον δὲ ἐν τῷ παντὶ τὸν ἀπὸ τῆς μιᾶς δημιουργικῆς νοήσεως θεσμοὺς ἀκουσόμεθα. περὶ γὰρ τῶν ἐγκοσμίων ἐστὶν ὁ δημιουργικὸς νόμος τῷ Διῒ παρεδρεύων, καὶ συνδιακοσμῶν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἐν τῷ παντὶ προμήθειαν. Ἔτι δὲ ἡ τῆς ὁπλίσεως αὐτῶν σχέσις, ἀσπίδων καὶ δοράτων, οἷς ἡμεῖς πρῶτοι τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν ὡπλίσμεθα. τῆς θεοῦ καθάπερ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρ' ὑμῖν πρῶτον ἐνδειξαμένης. Ἄνωθεν ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων ἄχρι τῶν ἐσχάτων γενῶν, διατείνει τὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἐνέργειαν ὁ λόγος. ἔστι γὰρ αὐτῇ καὶ συμφυῆ πράγματα μετειληχότα τῶν ἀχράντων δυνάμεων, ὁλικώτερα καὶ μερικώτερα καὶ ἐγκόσμια γένη διαταττόμενα, παρὰ τῆς μέσης δημιουργίας, ἀνάλογον ἐκείνης περιέχοντά τε καὶ περιεχόμενα, καὶ κρατούμενα ταῖς ἀθηναϊκαῖς ἐνεργείαις, μένοντά τε ἀεὶ ὡσαύτως ἄχραντα δι' ἐκείνην ἐν τῷ παντί. ταῦτα μὲν οὖν κοινῶς περὶ πάντων τούτων προσήκει γινώσκειν. τίς δὲ ἡ ὅπλισις αὕτη καὶ τίνες αἱ ἀσπίδες καὶ τὰ δόρατα τίνα, ῥητέον, καὶ πῶς ἐν τῇ θεῷ ταῦτα προείληπται. Πορφύριος μὲν, ἀσπίδα τὸ σῶμα καλῶν, ἀντὶ τοῦ δόρατος παραλαμβάνει τὸν θυμόν. ταῦτα δὲ, τῶν εἰς γένεσιν πεσόντων ἐστὶ καὶ ἐνύλων πραγμάτων, καὶ οὐχὶ τῆς ἀτρέπτου σωτηρίας, ἀλλὰ τῆς γενεσιουργοῦ ζωῆς ὄργανα, διαφθείροντα τὴν καθαρότητα τοῦ νοῦ, καὶ τὴν κατὰ λόγον ἀπολλύντα ζωήν. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος ἐνθεαστικῶς. ἐπειδὴ πᾶν τὸ θεῖον καὶ δρᾶν χρὴ καὶ μὴ πάσχειν, ἵνα τῷ μὲν δρᾶν, μὴ ἔχῃ τὸ ἀδρανὲς, τὸ τῇ ὕλῃ προσόμοιον, τῷ δὲ μὴ πάσχειν, μὴ ἔχει τὸ δραστήριον, τοῖς ἐνύλοις ἐοικὸς, ἃ μετὰ πάθους ποιεῖ. τὰς μὲν ἀσπίδας, δυνάμεις εἶναι τίθεται, δι' ἃς ἀπαθὲς καὶ ἄχραντον μένει τὸ θεῖον, ἄρρηκτον ἐν ἑαυτῷ φρουρὰν περιβεβλημένον. τὰ δὲ δόρατα, δυνάμεις καθ' ἃς χωρεῖ διὰ πάντων ἀναφῶς, καὶ δρᾷ εἰς πάντα, τὸ ἔνυλον ἀποκόπτον καὶ πᾶν τὸ γενεσιουργὸν εἶδος ἀμυνόμενον. ταῦτα δὲ πρῶτα μὲν περὶ τὴν Ἀθηνᾶν ὁρᾶται. διὸ καὶ ἀσπὶς αὐτῆς ἐξῆπται καὶ δόρυ ἐν τοῖς ἀγάλμασι. καὶ γὰρ πάντα καταγωνίζεται, καὶ διαμένει ἄκλιτος, κατὰ τοὺς θεολόγους καὶ ἄχραντος ἐν τῷ πατρί. δευτέρως δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀθηναϊκαῖς δυνάμεσι ταῖς τε ὅλαις καὶ ταῖς μερικαῖς. ὡς γὰρ τὸ δίιον καὶ δημιουργικὸν πλῆθος μιμεῖται τὴν ἑαυτοῦ μονάδα, καὶ ὡς τὸ μαντικὸν καὶ ἀπολλωνιακὸν μετέχει τῆς ἀπολλωνιακῆς ἰδιότητος, οὕτω καὶ ὁ ἀθηναϊκὸς ἀριθμὸς, τὸ ἄχραντον τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἀμιγὲς ἀπεικονίζεται, ἐσχάτως δὲ ἐν ταῖς ἀθηναϊκαῖς ψυχαῖς. ἔστι γὰρ καὶ ἐν ταύταις, ἡ μὲν ἀσπὶς, τὸ ἀδάμαστον τοῦ λόγου καὶ ἀκλινὲς, δόρυ δὲ, τὸ τμητικὸν τῆς ὕλης, καὶ τῶν δαιμονίων ἢ μοιραίων παθημάτων ἀπαλλάττον τὰς ψυχάς, ὧν δὴ καθαρώτερον μὲν οἱ Ἀθηναῖοι, δευτέρως δὲ οἱ Σαΐται μετειλήχασι, μέτρῳ τῆς πρὸς τὴν θεὸν συγγενείας καὶ τούτων μεταλαγχάνοντες. Τὸ δ' αὖ περὶ τῆς φρονήσεως, ὁρᾷς που τὸν νόμον τῇδε. ὅσην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο εὐθὺς κατ' ἀρχὰς, ἕως τοῦ πάντα κτησάμενος. Τὴν θεὸν, καὶ θεὸν, καὶ φιλόσοφον ἐρεῖ καὶ φιλοπόλεμον μικρὸν προελθών. ἵνα οὖν αὐτῷ κατὰ τὸ παράδειγμα, καὶ ἡ τῆς ἀθηναίων καὶ Σαΐτων πολιτείας διακόσμησις γίγνηται, τὸ μὲν περὶ τοὺς πολέμους ἀσκητικὸν, ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἱκανῶς ἐνεδείξατο. τὸ δὲ περὶ τὴν φρόνησιν, ἐν τούτοις παρίστησιν. ὅπως ἂν τῷ μὲν, τὸ φιλοπόλεμον, τῷ δὲ, τὸ φιλόσοφον ἀπεικονίζονται τῆς Ἀθηνᾶς. τίς οὖν ἡ φρόνησις αὕτη; θεωρία τῶν ὅλων, τῶν τε ὑπερκοσμίων πραγμάτων, ἀφ' ὧν μετὰ τὰ πρώτιστα τῶν ἀγαθῶν ἃ δὴ τελεσιουργά τῶν ψυχῶν ἐστι, καὶ τῶν περὶ τὸν βίον τὸν ἀνθρώπινον ὑπῆρχε τις ῥαστώνη μέχρι μαντικῆς προϊοῦσα καὶ ἰατρικῆς. καὶ ταύτας, ἄλλως μὲν ἐν τοῖς ἀφανέσιν αἰτίοις, ἄλλως δὲ περὶ τὸν κόσμον, ἐσχάτως δὲ περὶ ἀνθρώπινον, ἐπιτήδευσιν τιθεμένη. ἐπειδὴ γὰρ ἄϋλός ἐστι σοφία καὶ χωριστὴ ἡ θεὸς αὐτὴ, διὰ τοῦτο καὶ ταῖς

πρὸς

πρὸς αὐτὴν συγγένειαν, ἐκφαίνει τὰ μόρια πάντα τῆς φρονήσεως, τῆς τε θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης. ἐπεὶ καὶ τὴν μαντικὴν, ἄλλην μὲν ἐν τοῖς νοεροῖς θεοῖς, ἄλλην δὲ ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις θετέον. καὶ ταύτης ἄλλην μὲν ἀπὸ τῶν θεῶν καθήκουσαν, ἄλλην δὲ ἀπὸ τῶν δαιμόνων, ἄλλην δὲ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, τεχνικήν τινα μᾶλλον οὖσαν καὶ εἰκαστικήν. καὶ δὴ καὶ ἰατρικὴν ὡσαύτως, ἐν μὲν τοῖς θεοῖς αὐτοῖς, τὴν παιώνιον θετέον, ἐν δὲ τοῖς δαίμοσι, τὴν διακονικὴν καὶ ὑπουργικὴν τῶν θεῶν, ἀφ' ὧν καὶ ὗλαι παρασκευάζονται καὶ ὄργανα ταῖς τῶν θεῶν ἐπιφανείαις. ὡς γὰρ εἰσὶ περὶ τὸν ἔρωτα πολλοὶ δαίμονες, οὕτω καὶ περὶ τὸν Ἀσκληπιὸν, οἱ μὲν, ὀπαδῶν, οἱ δὲ, προπομπῶν τοῦ θεοῦ τάξιν λαχόντες. ἐν δὲ ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς, τὴν ἐκ θεωρημάτων καὶ πείρας πορίζομένην, καθ' ἣν οἱ μὲν, μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον οἰκειοῦνται πρὸς τὴν θείαν ἰατρικήν. ἔστι δὲ καὶ μίξις τῶν δύο τούτων φρονήσεων, τῆς τε μαντικῆς καὶ ἰατρικῆς, παρὰ τοῖς αἰγυπτίοις. διότι καὶ ἐν ἑνὶ θεῷ προειλημμέναι τυγχάνουσι τούτων αἰτίαι, καὶ ἀπὸ μιᾶς πηγῆς ὀχετοὶ πλείους μερίζονται περὶ τὸν κόσμον. ταῦτα μὲν οὖν κοινὰ περὶ τῆς νῦν λεγομένης φρονήσεως εἰρήσθω, καθ' ἕκαστον δὲ, ἐπεκδιδάσκοντες φήσομεν. νόμον μὲν, τὴν ἀπὸ τοῦ νοῦ τοῦ ἑνὸς τῆς Ἀθηνᾶς διήκουσαν τάξιν, ἐπιμέλειαν δὲ, τὴν πρόνοιαν τὴν μέχρι τῶν ὑλικῶν ἀπὸ τῶν ὅλων πεφοιτηκυῖαν. εὐθὺς κατ' ἀρχὰς τὴν κατὰ φύσιν τῶν ἀθηναϊκῶν ψυχῶν πρὸς τὴν φρόνησιν οἰκειότητα. τὸ γὰρ μὴ ἐπείσακτον μηδὲ ἀλλότριον, διὰ τοῦ εὐθὺς κατ' ἀρχὰς σημαίνειν ἔοικεν. εἰ δὲ ὡς πρὸς τὴν κοσμικὴν τάξιν ἀνάγοι τις τὸ ῥηθὲν, τὸ μὴ ἐκ τῆς ἀτελοῦς ἐπὶ τὸ τέλειον προϊέναι τὴν διακόσμησιν, ἀλλ' ἀεὶ τετάχθαι καὶ μετὰ τῆς εὖ προεληλυθέναι, δηλοῦν μοι δοκεῖ τοῦτο, τὸ εὐθὺς κατ' ἀρχάς. περὶ δὲ τὸν κόσμον ἅπαντα, διότι καὶ ἀφανεῖς εἰσιν αἰτίαι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ τεταγμένοις. ἃς θεωρεῖ πρὸ τούτων ἡ τελεία φρόνησις. οὐ γὰρ ἔστιν αὐτῆς τὸ εἶδος τεχνικὸν ὥς φησι Πορφύριος, ἢ πρὸς τέχνας ἐπιτήδειον. Ἡφαίστου γὰρ τοῦτο δῶρον, ἀλλ' οὐκ Ἀθηνᾶς ὥς φησιν Ἰάμβλιχος. μέχρι δὲ μαντικῆς καὶ ἰατρικῆς, διότι καὶ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν τὰς ἄλλας πρῶτον θεωρεῖν προσήκει δυνάμεις, εἶθ' οὕτως καὶ τὴν σημαντικὴν αὐτῶν καὶ ὑγιαστικὴν ποίησιν. ἐπειδὴ καὶ σῶμα ἐλάχομεν διοικεῖν γεννητὸν, καὶ ἐν σώματι κατακεκλεισμένοις ἡμῖν, τὸ μέλλον ἄδηλόν ἐστιν. ἡ γὰρ ἔνυλος ζωὴ, πολὺ τὸ ἐνδεχόμενον ἐπιδείκνυται, καὶ τὴν ἄλλοτε ἄλλως φερομένην ὕπαρξιν. ὅσα δὲ ἄλλα τούτοις ἕπεται μαθήματα, λέγει δήπου γεωμετρίαν, ἀστρονομίαν, λογιστικὴν, ἀριθμητικὴν, καὶ τὰς τούτων συγγενεῖς, ἃ δὴ πάντα καταστησάμενος ὁ νόμος, εἰς φρόνησιν Ἀθηναίους τε καὶ Σαΐτας θαυμαστὴν ἀνήγαγε. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. Πορφύριος δὲ εἰκότως φησὶ καὶ ἰατρικὴν ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἥκειν, διότι καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς, νοῦς ἐστι σεληνιακὸς ὥσπερ ὁ Ἀπόλλων ἡλιακὸς νοῦς, οἷς καὶ ὁ θεῖος ἐπέπληξεν Ἰάμβλιχος, ὡς οὐ καλῶς συγχέουσι τὰς τῶν θεῶν οὐσίας, οὐ δὲ ὀρθῶς ἀεὶ κατὰ τὸ παρὸν, τοὺς νοῦς καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἐγκοσμίων διανέμουσιν. ἐπεὶ καὶ Ἀσκληπιὸν ἐν ἡλίῳ θετέον, καὶ ἀπ' ἐκείνου προϊέναι περὶ τὸν γενητὸν τόπον, ἵν' ὥσπερ ὁ οὐρανὸς, οὕτω δὴ καὶ ἡ γένεσις κατὰ δευτέραν μετοχὴν ὑπὸ τῆς θεότητος ταύτης συνέχηται, συμμετρίας καὶ εὐκρασίας ἀπ' αὐτῆς πληρουμένη. « Ταύτην οὖν δὴ τότε ξύμπασαν τὴν διακόσμησιν, καὶ σύνταξιν ἡ θεὸς προτέρους ὑμᾶς διακοσμήσασα κατῴκισε. » Τὸ μὲν ξύμπασαν τὴν ἡνωμένην περιοχὴν ἐν τῇ θεῷ πάντων τῶν ὑπ' αὐτῆς κεκοσμημένων, καὶ τὸ μήτε παραλελεῖφθαι μηδὲν, μήτε διῃρημένως τὸ πλῆθος αὐτῇ ἐνεῖναι δηλοῖ. τὸ δὲ τὴν διακόσμησιν, τῆς ἐν τάξει τῆς ἀθηναϊκῆς προνοίας διανομὴν ἐνδείκνυται. τὸ δὲ τὴν σύνταξιν, τὴν ἕνωσιν τούτων, καὶ τὴν πρὸς ἕνα κόσμον συγγένειαν. ἔτι δὲ ἡ μὲν διακόσμησις, τὴν ἀπὸ τῆς θεοῦ σημαίνει πρόοδον τῶν ὅλων. ἡ δὲ σύνταξις, τὴν εἰς ἑαυτὴν ἐπιστροφήν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τῶν ἐν τῷ παντὶ, τὰ μὲν, ὁλικά ἐστι, τὰ δὲ, μερικά. καὶ τὰ μὲν, μονάσι, τὰ δὲ, ἀριθμοῖς ἀνάλογον. μετέχει δὲ ἄμφω μὲν τῆς ἀθηναϊκῆς προνοίας, πρώτως δὲ τὰ ὁλικὰ καὶ μοναδικὰ, διὰ δὴ τοῦτο καὶ τοῖς Ἀθηναίοις, τὴν πρεσβυτέραν καὶ ἡγεμονικὴν ἀπονέμει τάξιν, ὁ παρὼν λόγος, δευτέραν δὲ τοῖς Σαΐταις καὶ τούτων ὑφειμένην. « Ἐκλεξαμένη τὸν τόπον ἐν ᾧ γεγένησθε τὴν εὐκρασίαν τῶν ὡρῶν ἐν αὐτῷ κατιδοῦσα. »

Ὅτι φρονιμωτάτους ἄνδρας οἴσει, πρότερον μὲν λαγχάνειν εἴρηται τὴν χώραν ἡ θεὸς, νῦν δὲ ἐκλέγεσθαι, συντρέχει δὲ ἀμφότερα, καὶ οὔτε τὸ λαχεῖν ἐπ' αὐτῆς ἀβούλητον, οὔτε ἡ αἵρεσις ἄτακτον, οἷα δή ἐστιν ἐπὶ τῆς μερικῆς ψυχῆς. ἡ γὰρ θεία ἀνάγκη, συντρέχει τῇ θείᾳ βουλήσει, καὶ ἡ ἐκλογὴ, τῷ κλήρῳ, καὶ τὸ ἑλέσθαι, τῷ λαχεῖν. τίς δὲ ὁ τόπος οὗτος, εἴρηται μὲν ἔμπροσθεν, ὅτι τὸ διάστημα, καὶ ὁ ὡς ἀληθῶς τόπος. κατὰ γὰρ τούτων αἱ διαιρέσεις τῶν θείων κλήρων, ἵν' ἀεὶ ὡσαύτως ἑστηκότες ὦσι πρὸ τῶν κατὰ χρόνον ὑφισταμένων. προσθετέον δὲ καὶ νῦν, ὡς ἡ τοῦ παντὸς ψυχὴ λόγους ἔχουσα τῶν θείων ἁπάντων, καὶ ἐξηρτημένη τῶν πρὸ αὐτῆς, ἄλλοις τοῦ διαστήματος μορίοις πρὸς ἄλλας δυνάμεις ἐντίθησιν οἰκειότητα, καὶ σύμβολα ἄττα τῶν διαφόρων ἐν θεοῖς τάξεων. προσεχῶς γὰρ αὐτῆς ἀπαιωρεῖται τοῦτο τὸ διάστημα, καὶ ἔστιν ὄργανον αὐτῇ συμφυές. κόσμος οὖν οὖσα αὐτὴ λογικὸς καὶ ψυχικὸς, ἀποτελεῖ καὶ τοῦτον τὸν κόσμον διαστατὸν καὶ ζωτικὸν διὰ τῶν θείων συνθημάτων. ἔστι μὲν οὖν καὶ αὐτὸ τὸ διάστημα, εἰ καὶ συνεχὲς λέγεται καὶ ἀκίνητον, ἀλλ' οὐ πάντη πρὸς ἑαυτὸ ἀδιάφορον. ὅπου γε, οὐδὲ ἡ ψυχὴ τοῦ παντός ἐστι παντελῶς ἀδιάφορον αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν, ἀλλὰ τὸ μὲν αὐτῆς, ταυτοῦ κύκλος, τὸ δὲ, θατέρου. καὶ τί λέγω περὶ ψυχῆς, οὐδὲ αὐτὸς ὁ πολυύμνητος νοῦς ἀδιάφορος πρὸς ἑαυτὸν, εἰ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οἷον ὁμόχρονά ἐστιν. οὐ γὰρ ἅπαντα τῆς ἴσης ἐν τῷ νῷ δυνάμεως, ἀλλὰ τὰ μὲν, ὁλικώτερα, τὰ δὲ, μερικώτερα. καὶ οὐ

δὲ τοῦτο θαυμαστόν. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς ἔχει πρώτας τε καὶ μέσας καὶ τελευταίας ἐν ἑαυτῷ τάξεις.
ὅθεν οἶμαι καὶ Ὀρφεὺς τῶν δυνάμεων τὴν τάξιν ἐνδεικνύμενος, τῶν δ' ἤτοι κεφαλὴ μέν φησιν οὐρανὸς αἰ-
γλήεις, ὄμματα δ' ἠέλιός τε καὶ ἀντιόωσα σελήνη. καὶ οὕτως ἐφ' ἑξῆς. εἰ δ' οὖν καὶ μίαν οὐσίαν εἶχε τὸ διάστη-
μα τοῦτο καὶ ἀδιάφορον, ἀλλ' ἥγε τῆς ψυχῆς δύναμις, καὶ αἱ τῶν δαιμόνων τάξεις αἱ διαλαχοῦσαι, καὶ πρὸ
τούτων οἱ θεοὶ κατὰ τὴν δημιουργικὴν τάξιν, καὶ τοὺς κλήρους τῆς δίκης αὐτὸ διαιροῦντες, πολλὴν αὐτῶν ἐν αὐ-
τῷ μερῶν ἀπέδειξαν διαφοράν. τήν τε οὖν ἐκλογὴν ἔνδοθεν καὶ ἀπὸ τῆς οὐσίας τῶν θεῶν, γίγνεσθαι νομι-
στέον, ἀλλ' οὐ τοιαύτην, ὁποίαν ἐπὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν ὁρῶμεν. ἡ μὲν γὰρ οὐσιώδης ἐστίν, ἡ δέ, κατὰ τὴν
παροῦσαν ἀφορίζεται μόνως ζωήν. καὶ ἡ μέν, αἰώνιος, ἡ δέ, ἔγχρονος. καὶ δὴ καὶ τὸν τόπον, οὐ τὴν γῆν,
οὐδὲ τὸν ἀέρα τοῦτον ἀκουστέον, ἀλλὰ πρὸ τούτων τὸ διάστημα τὸ ἀκίνητον, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ὑπὸ τῶν θεῶν
προσλαμπόμενον, καὶ τοῖς τῆς δίκης κλήροις διῃρημένον. τὰ γὰρ ἔνυλα ταῦτα, ποτὲ μὲν ἐπιτήδεια
πρὸς μετοχήν ἐστι θεῶν, ποτὲ δὲ ἀνεπιτήδεια. καὶ δεῖ πρὸ τῶν ποτὲ μετεχόντων εἶναι τὰ ἀεὶ ὡσαύτως ἐξῃρ-
τημένα τῶν θεῶν. περὶ μὲν τούτων καὶ ταῦτα ἀρκείτω. τὴν δὲ εὐκρασίαν τῶν ὡρῶν, τὴν τῶν φρονίμων οἰστι-
κήν, Παναίτιος μὲν καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Πλατωνικῶν, ἐπὶ τῶν φαινομένων ἤκουσαν, ὡς τῆς Ἀττικῆς διὰ
τὰς ὥρας τοῦ ἔτους εὖ κεκραμένας, ἐπιτηδείως ἐχούσης πρὸς τὴν τῶν φρονίμων ἀνδρῶν ἀπογέννησιν. Λογ-
γῖνος δέ, ἀπορεῖ μὲν πρὸς τούτους, ὡς μήτε ἀληθεύοντας. τοὐναντίον γὰρ ὁρᾶται, πολλή τις καὶ αὐχμῶν καὶ
χειμώνων ἀσυμμετρία, περὶ τόνδε τὸν τόπον. μήτε εἰ ὁ τόπος ἦν τοιοῦτος, δυναμένους ἔτι τὴν ἀθανα-
σίαν σώζειν τῶν ψυχῶν, εἴπερ ὑπὸ τῆς τῶν ὡρῶν εὐκρασίας, ἡ φρόνησις αὐταῖς ἐμφύεται. κρᾶσιν γὰρ εἶναι ἢ
τελειότητα κράσεως τοῦτο τὴν ψυχὴν ἀποφαινομένων. αὐτὸς δὲ τὴν εὐκρασίαν ταύτην, οὐ πρὸς τὴν τοῦ
ἀέρος κατάστασιν ἀναφέρεσθαι φησίν, ἀλλ' εἶναί τινα ἰδιότητα τοῦ καταστήματος, ἀκατονόμαστον,
συντελοῦσαν εἰς φρόνησιν. ὡς γὰρ ὕδατά τινα μαντικά ἐστι, καὶ τόποι τινὲς νοσοποιοὶ καὶ φθορώδεις, οὕ-
τω καὶ εἰς φρόνησιν συμβάλλεσθαι τοιάνδε τινὰ χώραν ἰδιότητα, θαυμαστὸν οὐδέν. Ὠριγένης δέ, περὶ εὐ-
κρασίαν ταύτην, ἐς τὴν οὐρανοῦ κυκλοφορίαν ἀνέπεμπεν. ἐκεῖθεν γὰρ εἶναι τὰς φορὰς καὶ τὰς ἀφορίας τῶν
ψυχῶν ὥς φησιν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης. ἀλλ' οὗτος μέν, μερικώτερον ἐφάπτεται τῆς ἀληθείας. Λογ-
γῖνος δὲ λανθάνει τὴν ἰδιότητα σωματικὴν ποιῶν, καὶ ταῖς ἀπορίαις ἐνισχημένος, ἃς καὶ ὁ Πορφύριος
αὐτῷ προσφέρει. μία γὰρ ἰδιότης ἀέρος, πῶς πρὸς διάφορα ποιεῖ ἐπιτηδείους. ἔπειτα τῆς ἰδιότητος
ἔτι μενούσης τῆς ὁμοίας, πῶς οὐκέτι ἡ αὐτὴ εὐφυΐα τῶν οἰκούντων ἐστί; εἰ δὲ φθαρτὴ ἡ ἰδιότης, τί τὸ φθαρτι-
κὸν αὐτῆς λεκτέον; ἄμεινον δὲ λέγειν, ὅτι τῶν θεῶν διελομένων τὸν σύμπαντα τόπον κατὰ τὴν δημιουρ-
γικὴν τάξιν, ἑκάστη τοῦ τόπου μερὶς ὑποδέχεται ψυχάς, τὰς αὐτῇ προσφόρους. ἡ μὲν ἀρεϊκή, τὰς θυμοει-
δεστέρας, ἡ δὲ ἀπολλωνιακή, τὰς μαντικάς, ἡ δὲ ἀσκληπική, τὰς ἰατρικάς, ἡ δέ, ἀθηναϊκή, τὰς φρονί-
μους. τοῦτο δέ, διὰ τὸ ποιότητά τινα. μᾶλλον δὲ δύναμιν ἔχειν τοιαύτην ἐκ τοῦ λαχόντος θεοῦ, καὶ εὐαρ-
μοστίαν, ταύτην εὐκρασίαν ἐκάλεσεν. ἐπειδὴ πολλαὶ μὲν ἑκάστῃ μερίδι δυνάμεις ἔνεισι φυσικαὶ καὶ ψυ-
χικαί, δαιμόνιοι, καὶ ἀγγελικαί, πάσας δὲ αὐτὰς ἑνίζει καὶ συγκίρνυσιν, ἀμιγῶς ἑνοῦσα πάσας, ἡ ἑνὰς
τοῦ λαχόντος ἑκάστη θεοῦ. διότι δὲ καὶ τῶν μερίδων τούτων καὶ τῶν κλήρων τὴν φρουρὰν αἱ ὧραι παρὰ τοῦ
πατρὸς εἰλήχασι, ταῖς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς οὔλυμπός τε φησὶν Ὅμηρος. καθ' ἃς καὶ αἱ τῶν ψυ-
χῶν ἐπιτελοῦνται τῶν ὁμοίων πρὸς τοὺς τόπους συναρμόσεις. διὰ δὴ τοῦτο τὴν εὐκρασίαν ταύτην ἐξῆ-
ψε τῶν ὡρῶν ἐκεῖθεν ὅλην συνεχομένην. κατιδοῦσα οὖν ἡ θεὸς τὴν μερίδα τοῦ διαστήματος ἐκείνου εὐάρ-
μοστον ὑπὸ τῶν ὡρῶν ἀεὶ φρουρουμένην εἰς ὑποδοχὴν ψυχῶν ἐμφρόνων, ἐξελέξατο αὐτήν, οὐχ ὡς ποτὲ μὲν
ὄντος τοῦ τόπου χωρὶς τῆς Ἀθηνᾶς, ποτὲ δὲ ὑπ' αὐτῆς κληρουχουμένου. τοὐναντίον γὰρ ἀπέδειξεν ὁ λόγος.
ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν αὐτῷ μέν εἰσι τῷ διαστήματι πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν θείων ἐλλάμψεων ἐπιτηδειότητες,
ἄλλαι κατ' ἄλλας μοίρας, ἃς ἐνέθηκεν ὁ ὅλος δημιουργός, ἑνοειδῶς τὰς πάντων τῶν μετ' αὐτὸν θεῶν
δυνάμεις περιέχων. κρατύνονται δὲ αὗται καὶ τελειοῦνται. μᾶλλον δὲ προΐασιν ἀπὸ τῶν ἐφεστώτων
θεῶν. ὥσπερ οὖν περὶ τὰς βίων αἱρέσεις, ἡ τὸν οἰκεῖον ἐκλεγομένη βίον ψυχὴ κατορθοῖ, τὸν αὐτὸν τρό-
πον καὶ ἡ κατὰ τὴν αἵρεσιν τῆς ζωῆς εἰς τὸν οἰκεῖον ταττομένη τόπον, μᾶλλον ἐνεργεῖ τῆς εἰς τὸ ἀλλότριον
σπειρομένης. εἰς δὲ τὴν κατάταξιν ταύτην, καὶ ἡ τοῦ οὐρανοῦ κυκλοφορία μία συντελεῖ, φορὰς καὶ ἀφορίας
ἐπάγουσα ψυχῶν. ἀλλὰ κἂν ταῖς φοραῖς ἡ τῶν φρονίμων οἰστικὴ πλεονεκτεῖ κατὰ τὴν φοράν. κἂν ταῖς ἀ-
φορίαις ἧττον ἡ ἐν ταύτῃ σπάνις. ὥσπερ οὖν εἰ γεωργὸς ἀγαθὴν εἰς σπερμάτων τελεσιουργίαν ἐπιλέξαι-
το γῆν, εἰδὼς ὅτι καὶ φορᾶς οὔσης, πλέον ἕξει, καὶ ἀφορίας γενομένης ἧττον ἀπολαύσεται τῆς περιόδου,
διὰ τὴν δύναμιν τῆς γῆς, οὕτω δὴ καὶ τὴν θεὸν ἐκλέξασθαι φησὶν ὁ λόγος τοῦτον τὸν τόπον, ὡς φρονί-
μων οἰστικόν. ἵνα καὶ φορᾶς οὔσης, πλέον ἔχῃ τῇ γενέσει τῶν ἐμφρόνων, καὶ ἀφορίας πλέον, τοῦ ἔλαττον ἀπο-
πίπτειν τῆς κατὰ τὸν τόπον ἐπιτηδείας ζωῆς. εἰ δὲ καὶ τῶν φαινομένων ὡρῶν τὴν εὐκρασίαν ἐπαινοίη διὰ
τούτων, οὐ θαυμασόμεθα. ἄλλη γάρ ἐστιν εὐκρασία πρὸς σωμάτων ὑγείαν, καὶ ἄλλη συντελοῦσα πρὸς ψυ-
χῶν ἐμφρόνων ὑποδοχήν. οἵα δή ἐστιν ἡ τῆς Ἀττικῆς. εἰ γὰρ καὶ μὴ ἀεὶ αὕτη φρόνησις, ἀλλ' ἔστι τις πλέον,
τοῖς ταύτην οἰκοῦσι τὴν χώραν, διὰ τὴν ἰδιότητα τοῦ τόπου, καὶ τὴν τῶν ὡρῶν ἐπιτηδειότητα. ἡμεῖς
μὲν οὖν, τοιαῦτα περὶ τούτων ὑπονοοῦμεν. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, τόπον ἤκουσεν, οὐδὲ μίαν σωματοει-

δῆ οὖσα-

δὴ σύστασιν, ἀλλὰ τὴν διὰ τῆς γῆς διήκουσαν ἀσώματον αἰτίαν, τὴν ἀνέχουσαν τῇ ζωῇ τὰ σώματα, καὶ περιέχουσαν πᾶσαν διάστασιν. εἰς γὰρ τὸν τοιοῦτον τόπον, ἥτε θεὸς δημιουργεῖ φησι καὶ κατοικίζει τοὺς ὄντως ἀγαθοὺς ἄνδρας. εἰ δὲ συμφωνεῖ ταῖς τοῦ Πλάτωνος ῥήσεσιν, ἔξεστιν ἀπὸ τῶν λεγομένων σκοπεῖν. εἰ δὲ δεῖ τούτων ἀποστάντας τὰ ὅλα κατὰ τὸ ἀνάλογον θεωρεῖν, ῥητέον ὅτι μετὰ τοῦ πατρὸς ἡ θεὸς αὕτη δημιουργοῦσα καὶ ὑφαίνουσα τὸ πᾶν, πανταχοῦ τοῖς ὅλοις, καὶ τοῖς τῆς ἀμείνονος συστοιχίας τελεώτερον κλῆρον ἀπένειμε. ταῦτα μὲν οὖν ἐστιν, ἐμφρονέστερα τῶν ἀντικειμένων, καὶ οἰκειότερα πρὸς τὴν θεόν. πῶς οὖν ὅτι τὸ φρονήσει διαφέρον ἀθηναϊκώτερόν ἐστιν, δείξομεν ἀπὸ τῶν ἑξῆς τοῦ Πλάτωνος ῥημάτων. ἅτε οὖν φιλοπόλεμός τε καὶ φιλόσοφος ἡ θεὸς οὖσα τὸν προσφερεστάτους αὐτῇ μέλλοντα οἴσειν τόπον ἄνδρας, τοῦτον ἐκλεξαμένη πρῶτον κατῴκισεν. Ἐν δὴ τούτοις, ὁ μὲν Πλάτων ἀκριβεστάτην περὶ τῆς μεγίστης ταύτης θεότητος τῆς ἀθηναϊκῆς παραδέδωκεν ἔννοιαν, τὰς τῶν θεολόγων ἐνδείξεις ἐκφήνας τοῖς συνορᾶν ἱκανοῖς. ἄλλοι δὲ τῶν ἐξηγητῶν, ἐπ' ἄλλας ἐτράποντο διατάξεις. οἱ μὲν, αἰνιγματωδέστερον, τὴν ἑαυτῶν γνώμην ἀναγράφοντες, οἱ δὲ, διαῤῥήδην ἃ βούλονται λέγοντες, οὐ μέντοι κρατοῦντες ὧν λέγουσιν. ὁ μὲν γὰρ Πορφύριος, ἐν σελήνῃ τὴν Ἀθηνᾶν ὑποθέμενος, ψυχὰς ἐκεῖθεν κατιέναι φησί, τό, τε θυμοειδὲς ἅμα καὶ τὸ πρᾶον ἐχούσας. καὶ διὰ τοῦτο φιλοσόφους καὶ φιλοπολέμους εἶναι τοὺς τῶν ἐν Ἐλευσίνι μυσταγωγούς. ἐπείπερ καὶ ἀπὸ Μουσαίου τοῦ σεληνιακοῦ τὸ γένος τοῖς ἐν Ἐλευσίνι τῶν μυστηρίων ἡγουμένοις εἶναι φησί. καὶ ὁ Ἑρμῆς ἐκεῖ περὶ σελήνην ἐστὶ παρ' αὐτῶν, καὶ τὸ κηρύκων ὥς φησι γένος. ὁ δὲ θεῖος Ἰάμβλιχος τούτοις ἐπιπλήξας, οὐ καλῶς τὴν ἀναλογίαν διασωζομένοις, τὸν μὲν γὰρ πόλεμον ἐξηγεῖται τὸν ἀναιρετικὸν ἄρδην ὅλης τῆς ἀτάκτου καὶ πλημμελοῦς καὶ ἐνύλου φύσεως. σοφίαν δὲ, τὴν ἄϋλον νόησιν καὶ χωριστήν. ἀμφοτέρων δὲ τῶν θεῶν αἰτίαν εἶναι ταύτην. ἣν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μιμοῦνται διὰ τῆς ἔμφρονος ζωῆς καὶ πολεμικῆς. καὶ ὁ τόπος ἀθηναϊκὸς εὖ συνήρμοσται πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν τοιούτων ψυχῶν. εἰ δὲ δεῖ καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν τούτων σαφῆ γενέσθαι διάνοιαν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Πλατωνικὴν ἐκφανῆναι παράδοσιν, συμφωνοτάτην οὖσαν τοῖς θεολόγοις, ἄνωθεν οὑτωσὶ ῥητέον. ἐν τῷ πατρὶ καὶ δημιουργῷ κόσμου τοῦ σύμπαντος, πολλαὶ μὲν ἑνιαίων θεῶν ἀναφαίνονται τάξεις, φρουρητικῶν, δημιουργικῶν, ἀναγωγῶν, συνεκτικῶν, τελεσιουργῶν. μία δὲ καὶ αὕτη τῶν ἐν αὐτῷ πρώτων νοερῶν ἑνάδων, ἡ ἄχραντος καὶ ἀδάμαστος θεότης, καθ' ἣν καὶ αὐτὸς ὁ δημιουργός, ἀκλινὴς μένει καὶ ἄτρεπτος. καὶ πάντα τὰ ἀπ' αὐτοῦ προϊόντα μετέχει δυνάμεως ἀμειλίκτου, καθ' ἣν καὶ πάντα νοεῖ καὶ χωριστός ἐστιν ἀφ' ὅλων τῶν ὄντων ἐξῃρημένος. ταύτην δὴ τὴν θεότητα καλοῦσιν οἱ θεολόγοι πάντες, Ἀθηνᾶν. ὡς μὲν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ πατρὸς τικτομένην, καὶ ἐν αὐτῷ μένουσαν, νόησιν οὖσαν δημιουργικὴν χωριστήν, καὶ ἄϋλον. διὸ καὶ θεονόην αὐτὴν ὁ ἐν Κρατύλῳ Σωκράτης ἀνύμνησεν. ὡς δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνάγουσαν τῷ ἑνὶ δημιουργῷ τὰ πάντα, καὶ τάττουσαν τὰ ὅλα μετὰ τοῦ πατρός. διὰ μὲν τὸ πρότερον, φιλόσοφον προσαγορεύουσι, διὰ δὲ τὸ δεύτερον, φιλοπόλεμον. ἡ γὰρ ἑνιαίως πᾶσαν συνέχουσα τὴν πατρικὴν σοφίαν, φιλόσοφός ἐστι. καὶ ἡ πᾶσαν ἐναντίωσιν μονοειδῶς ἐπιτροπεύουσα, φιλοπόλεμος ἂν εἰκότως καλοῖτο. διὸ καὶ Ὀρφεὺς περὶ αὐτῆς τικτομένης φησίν. ὅτι ἄρα αὐτὴν ὁ Ζεὺς ἀπεγέννησεν ἐκ τῆς κεφαλῆς, ὅπλοις λαμπομένην χαλκήϊον ἄνθος ἰδέσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς δευτέρας ἔδει καὶ τρίτας αὐτὴν προϊέναι τάξεις, ἀναφαίνεται ἐν τῇ κόρῃ κατὰ τὴν ἄχραντον ἑπτάδα. γεννᾷ δὲ πᾶσαν ἀρετὴν ἀφ' ἑαυτῆς καὶ δυνάμεις ἀναγωγοὺς, καὶ νοῦν ἐπιλάμπει τοῖς δευτέροις, καὶ ζωὴν ἄχραντον. διὸ καὶ ἡ κόρη τριτογενὴς ἀποκαλεῖται. καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ κορὸν καὶ τὸ καθαρὸν, ἀπὸ τῆς ἀθηναϊκῆς ἔλαχεν ἰδιότητος. ἀναφαίνεται δὲ ἐν τοῖς ἀπολύτοις θεοῖς τῷ νοερῷ φωτὶ καὶ δημιουργικῷ, τὴν σεληνιακὴν ἑνίζουσα τάξιν, καὶ ἄχραντον ποιοῦσα πρὸς τὰς ἀπογεννήσεις. καὶ ἀπὸ τῶν ἐξηρτημένων δυνάμεων ἀμιγῆ τὴν ἑνάδα τὴν μίαν αὐτῶν ἀποφαίνουσα. ἀναφαίνεται δὲ καὶ ἐν οὐρανῷ καὶ ὑπὸ σελήνην, πανταχοῦ τὴν διττὴν ταύτην προβεβλημένη δύναμιν. μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν ἡνωμένην ἑαυτῆς δόσιν ἀμφοῖν τὴν αἰτίαν παρεχομένη. τό τε γὰρ ἀμείλικτον αὐτῆς νοερόν ἐστι, καὶ ἡ χωριστὴ σοφία καθαρὰ καὶ ἀμιγὴς πρὸς τὰ δεύτερα, καὶ μία μέχρι τῶν ἐσχάτων τάξεων αὕτη καθήκει τῆς ἀθηναϊκῆς προνοίας ἰδιότης. ὅπου γὰρ καὶ αἱ πρὸς αὐτὴν ὁμοιωμέναι τῶν μερικῶν ψυχῶν, φρόνησίν τε θαυμαστὴν προβέβληνται, καὶ ῥώμην ἀνανταγώνιστον ἐπιδείκνυνται, τί ἂν λέγοι τις περὶ τῶν χορευτῶν αὐτῆς δαιμόνων ἢ τῶν θείων τάξεων, ἐγκοσμίων τε καὶ ἀπολύτων καὶ ἡγεμονικῶν; πᾶσαι γὰρ ὥσπερ ἐκ πηγῆς τὴν διττὴν ἰδιότητα παραδέχονται τῆς θεοῦ ταύτης. διὸ δὴ καὶ ὁ θεῖος ποιητὴς ἀμφοτέρας αὐτῆς ἐνδεικνύμενος τὰς δυνάμεις μετὰ τῶν μυθικῶν πλασμάτων, πέπλον μὲν κατέχευεν ἑανόν φησι πατρὸς ἐπ' οὔδει, ποικίλον, ὅν ῥ' αὐτὴ ποιήσατο καὶ κάμε χερσίν. ἡ δὲ χιτῶν' ἐνδῦσα, Διὸς νεφεληγερέταο τεύχεσιν ἐς πόλεμον θωρήσσετο. τὸν μὲν πέπλον ὃν αὐτὴ ποιεῖ, καὶ ὑφίστησι ταῖς ἑαυτῆς νοήσεσι, τὴν νοερὰν αὐτῆς σοφίαν ἀκουστέον. τὸν δὲ τοῦ Διὸς χιτῶνα τὸν πολεμικόν, τὴν δημιουργικὴν πρόνοιαν τὴν ἀτρέπτως προμηθουμένην τῶν ἐγκοσμίων, καὶ τὰ θειότερα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ κρατεῖν ἀεὶ παρασκευάζουσαν. ὅθεν οἶμαι καὶ τοῖς Ἕλλησιν αὐτὴν ἐφίστησι σύμμαχον κατὰ τῶν βαρβάρων. ὥσπερ ὁ Πλάτων ἐν τούτοις κατὰ τῶν Ἀτλαντίνων τοῖς Ἀθηναίοις, ἵνα πανταχοῦ τὰ νοερώτερα καὶ θειότερα, κρατεῖ τῶν ἀλογωτέρων καὶ ἀτι-

μοτέρων. ἔστι μὲν γὰρ καὶ ὁ Ἄρης, τῷ πολέμῳ καὶ ταῖς ἐναντιώσεσι φίλος, ἀλλὰ τῇ διακρίσει καὶ διαιρέσει τῶν πραγμάτων, οἰκειότερος. ἡ δέ γε Ἀθηνᾶ, καὶ τὴν ἐναντίωσιν συνέχει, καὶ τὴν ἕνωσιν ἐλλάμπει τοῖς διοικουμένοις. διὸ καὶ αὕτη μὲν φιλοπόλεμος εἴρηται. ἀεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη, πόλεμοί τε μάχαι τε. τοῦτο μὲν, ὡς τὸ ἀκρότατον τῆς διακρίσεως τοῦ θεοῦ λαχόντος, ἐκεῖνο δὲ, ὅτι καὶ τὰ ἐναντία συνάγεταί πως διὰ τὴν θεὸν ταύτην, τῶν ἀμεινόνων κρατούντων, καὶ τὴν νίκην αὐτὴ διὰ τοῦτο καὶ τῶν παλαιῶν συνταττόντων. εἰ τοίνυν ταῦτα ὀρθῶς λέλεκται, φιλόσοφος μέν ἐστιν, ὡς νόησις δημιουργική, καὶ ὡς σοφία χωριστὴ καὶ ἄϋλος. διὸ καὶ μῆτις καλεῖται παρὰ τοῖς θεοῖς. αὐτὴ γοῦν φησι περὶ ἑαυτῆς, μήτι τε κλέομαι καὶ κέρδεσιν. φιλοπόλεμος δὲ, ὡς τὰς ἐναντιώσεις τὰς ἐν τοῖς ὅλοις συνέχουσα, καὶ ὡς ἄτε ἀδάμαστος καὶ ἀμείλικτος θεός. διὸ καὶ σώζει μὲν τὸν Διόνυσον ἄχραντον, καταγωνίζεται δὲ τοὺς γίγαντας μετὰ τοῦ πατρός. μόνη δὲ αὕτη τὴν αἰγίδα κινεῖ μὴ τοῦ Διὸς προστάττοντος, καὶ τὸ δόρυ προβέβληται, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν ἡρώων, τοῖσί τε κοτέσηται ὀβριμοπάτρη. ἡμῖν δὲ ἵλεως οὖσα, μετάδοσιν παρέχει τῆς ἀχράντου σοφίας, καὶ ἀποπλήρωσιν τῆς νοερᾶς δυνάμεως. πορίζουσα μὲν τὰ ὀλύμπια καὶ ἀναγωγὰ τῶν ψυχῶν ἀγαθὰ, ἐξορίζουσα δὲ τὰ γιγάντεια καὶ γενεσιουργὰ φαντάσματα, καὶ ἀνεγείρουσα τὰς καθαρὰς καὶ ἀδιαστρόφους ἐν ἡμῖν περὶ ἁπάντων θεῶν ἐννοίας, καὶ προσλάμπουσα τὸ θεῖον φῶς ἐξ αὑτῆς. ἔστι γὰρ φωσφόρος μὲν, ὡς τὸ νοερὸν πάντῃ διατείνουσα φῶς, σώτειρα δὲ ὡς πάντα τὸν μερικὸν νοῦν ἐνιδρύουσα ταῖς ὁλικαῖς νοήσεσι τοῦ πατρός. ἐργάνη δὲ, ὡς τῶν δημιουργικῶν ἔργων προστάτης. λέγει οὖν καὶ ὁ θεολόγος, ὅτι παρήγαγεν αὐτὴν ὁ πατὴρ, ὄφρα αὐτῷ μεγάλων ἔργων κράντειρα πέλοιτο. καλλιεργὸς δὲ, ὡς πάντα τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς τῷ κάλλει συνέχουσα. παρθένος δὲ, ὡς ἄχραντος προβεβλημένη καὶ ἀμιγῆ καθαρότητα. φιλοπόλεμος δὲ, ὡς τὰς ἐν τῷ παντὶ συστοιχίας διέπουσα, καὶ τὸν σύμπαντα πρυτανεύουσα πόλεμον. αἰγίοχος δὲ, ὡς τὴν ὅλην εἱμαρμένην κινοῦσα, καὶ ποδηγετοῦσα τὰς ποιήσεις αὐτῆς. ἐπήλθομεν δὲ, καὶ τὰς λοιπὰς τῆς θεοῦ προσηγορίας, εἰ μὴ καὶ ταῦτα διὰ τὴν ἐμὴν περὶ τὸν λόγον συμπάθειαν μηκύνειν ἐδόκουν. πάλιν οὖν ἐπὶ τὸ προκείμενον ἀπὸ τούτων τρεπόμενοι λέγωμεν, ὅτι δύο τούτους θεοὺς ὁ Πλάτων φιλοσόφους ἐκάλεσε, τόν τε Ἔρωτα καὶ τὴν Ἀθηνᾶν. οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀμφοτέρους, ἀλλὰ τὸν μὲν, ὡς μεσότητα τῶν ὅλων, καὶ ὡς πρὸς τὴν νοητὴν σοφίαν ἀνάγοντα. τὴν δὲ, ὡς ἀκρότητα καὶ ὡς τῆς δημιουργικῆς σοφίας ἕνωσιν. ἦν γὰρ ὁ δημιουργὸς καὶ μῆτις πρῶτος γενέτωρ καὶ ἔρως πολυτερπὴς, καὶ ὡς μὲν μῆτις, τίκτει τὴν Ἀθηνᾶν, ὡς δὲ Ἔρως, ἀπογεννᾷ τὴν ἐρωτικὴν

» σειράν. Ὠκεῖτε οὖν δὴ, νόμοις τε τοιούτοις χρώμενοι, καὶ ἔτι μᾶλλον εὐνομούμενοι, πάσῃ τε παρὰ πάν-
» τας ἀνθρώπους ὑπερβεβηκότες ἀρετῇ, καθάπερ εἰκὸς γεννήματά τε καὶ παιδεύματα θεῶν ὄντες.

Ἔστι μὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας πρεσβύτερα τὰ τῶν Ἀθηναίων, ἢ τῶν Σαΐτων, καὶ ἡ κατάστασις τῆς πολιτείας προτέρα, καὶ οἱ νόμοι τῆς Ἀθηνᾶς μᾶλλον ἐγγύς. ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς παραδείγμασι τοῖς κοσμικοῖς τὰ ὅλα πρὸ τῶν μερῶν, καὶ τάξις ἐν αὐτῷ θειοτέρα, καὶ δύναμις μείζων, καὶ ἀρετῆς εἶδος θειότερον, καὶ ὄντως ἀθηναϊκῆς. οἰκεῖον γὰρ τὸ τῆς ἀρετῆς γένος, πρὸς τὴν μεγίστην ταύτην θεὸν, ὡς καὶ αὐτὴν ἀρετὴν οὖσαν. ἐν γὰρ τῷ δημιουργῷ μένουσα, σοφία καὶ νόησίς ἐστιν ἄτρεπτος, καὶ ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς θεοῖς, ἐκφαίνει τὴν τῆς ἀρετῆς δύναμιν, ἀρετῆς τε οὔνομ' ἐσθλὸν κλῄζεται φησὶν Ὀρφεύς. καὶ τοῦτο μὲν οὕτως. ὅτι δὲ τὰ ἐν τῷ παντὶ θειότερα κυρίως ἂν ῥηθείη γεννήματα καὶ παιδεύματα θεῶν, ἐμφανές. καὶ γὰρ ὑφίσταται καὶ τελειοῦται, μᾶλλον δὲ ἀεὶ τέλειά διὰ τὴν τῶν θεῶν δημιουργίαν, καὶ τὴν ἄχραντον τῆς Ἀθηνᾶς ποίησιν. πᾶν οὖν τὸ ἀπὸ θεῶν ἠρτημένον καὶ ἀπὸ θεῶν ὁρμώμενον, καὶ ἐπιστρέφον εἰς θεοὺς, ἀρετὴν ἐπιδείκνυται διαφέρουσαν. τοῦτο δὲ, ἔστι μὲν καὶ ἐν τοῖς ὅλοις. ἐπεὶ καὶ ἀρετὴν θείαν ἐν τῷ παντὶ θετέον. ἔστι δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς καθ' ὁμοιότητα τῶν ὅλων. διὸ καὶ Ἀθηναίοις αὐτὸ περιέθηκεν ὁ παρὼν λόγος. μίαν δὲ καὶ συνεχῆ ποιῶν τὴν ζωὴν τῶν Ἀθηναίων, συνῆψε τὸν Σόλωνα τοῖς πάλαι Ἀθηναίοις. ὠκεῖτε δὴ οὖν λέγων. ἐν γὰρ τὸ παράδειγμα αὐτῶν ἐστι πρὸς ἑαυτὸ καὶ συνεχές. πᾶσα γὰρ ἡ ἀθηναϊκὴ σειρὰ, μία διήκει μέχρι τῶν ἐσχάτων ἄνωθεν ἀπὸ τῶν ὑπερουρανίων ἀρχομένη

» διακόσμων. Πολλὰ μὲν οὖν ὑμῶν ἔργα καὶ μεγάλα τῆς πόλεως τῇδε γεγραμμένα θαυμάζεται,
» πάντων δὲ μὴν ἓν ὑπερέχει μεγέθει καὶ ἀρετῇ.

Νόμους καὶ ἔργα τῶν Ἀθηναίων εἰπεῖν ἐν κεφαλαίοις ὑποσχόμενος, τοὺς μὲν νόμους καὶ δὴ παραδέδωκε κατὰ τὴν διαίρεσιν τῶν γενῶν, τὰ δὲ ἔργα λοιπὸν ὑμνήσει, δι' ὧν ἐγκωμιάζεται μὲν ἡ πόλις, εὐφημεῖται δὲ ἡ πολιοῦχος θεός. ἐπειδὴ δὲ καὶ τῶν ἔργων, ἔστι μὲν καὶ ἀριθμὸς, ἔστι δὲ καὶ ἑνὰς μία περιληπτικὴ, καθ' ἣν καὶ τὸ πᾶν εἶδος ἐπιδείκνυται τῆς πολιτείας. τὸ μέγιστον καὶ ἀρετῇ διαφέρον ἔργον ἐπαγγέλλεται ἀναδιδάξειν. οὐχ ἐν τῶν πολλῶν ὂν, ἀλλ' ἓν πρὸ πολλῶν. ἡ γὰρ τοιαύτη μέθοδος τῶν λόγων, οἰκείως ἔχει πρός τε τὸ πᾶν, ἐν ᾧ τὰ ὅλα μίαν ἀποτελεῖ καὶ συνεχῆ ζωὴν, καὶ πρὸς τὴν θεὸν τὴν καὶ τὰς πολλὰς ἐναντιώσεις εἰς ἕνωσιν μίαν συνάγουσαν. πολλῶν οὖν ὄντων καὶ μεγάλων τῆς πόλεως, εἰκότως τὸ ἓν ἔργον ἱστορεῖ, τὸ ἐν τοῖς ἱεροῖς γεγραμμένον. ἔστι γὰρ αὐτοῦ καὶ παράδειγμα νοερὸν, καθ' ὅσον ἐν τῷ κόσμῳ θεωρεῖται, καὶ τὸ ὑπερέχον μεγέθει καὶ ἀρετῇ, τῆς μὲν κατὰ μέγεθος ὑπεροχῆς, τὸ ὁλικὸν, τῆς δὲ ἀρετῆς τὸ νοερὸν ἐμφανιζούσης. τὰ γὰρ ὅλα καὶ τὰ θειότερα τῶν ἐγκοσμίων, καὶ μερικὰς ἐνεργείας ἔχει πολλὰς, καὶ μίαν ἀποτελεῖ ζωὴν καὶ πολιτείαν,

καθ'

καθ' ἣν πάντων κρατεῖ τῶν ὑφειμένων ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς στρατηγούμενα. ταῦτα μὲν οὖν οὑτωσὶ λεκτέον. ὁ δὲ Πορφύριος μεγάλα μὲν ἔργα καὶ θαυμαστά, ψυχῶν ἤκουσεν, ὅσα πρὸς ὕλην καὶ τοὺς ὑλικοὺς πράττεται τρόπους. ὑλικοὺς δὲ τρόπους ἀποκαλεῖ, τοὺς δαίμονας. δύο γὰρ εἶναι δαιμόνων εἴδη, τὰς μὲν ψυχάς, τὸ δ' ἕτερον τρόπους, εἶναι δὲ τούτους ὑλικὰς δυνάμεις, κακοποιοὺς τῆς ψυχῆς, καὶ ὑπέργε τῶν δογμάτων τούτων, εὐθύνας παρέχετο τοῦ μετ' αὐτὸν ἐξηγητοῦ. λέγει γὰρ τὰ γεγραμμένα. Ὅσην ἡ πόλις ὑμῶν ἔπαυσέ ποτε δύναμιν ὕβρει πορευομένην ἅμα ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν. Οὔτε τῶν ἐγκωμιαστικῶν αὐξήσεων, οὐδεμίαν ἐν τούτοις παραλέλοιπεν ὁ Πλάτων, εἴτις ὡς ψιλὴν ἱστορίαν ἀποδέχοιτο, τὸν τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἀτλαντίνους πόλεμον. οὔτε θεολογικῆς ἀκριβείας τινὸς ἀπολέλειπται μετ' εὐλαβείας, εἴτις ἐπὶ τὰ ὅλα μεταβαίνειν ἀπὸ τῶν μερικῶν ἐθέλοι, καὶ ἐπὶ τὰ παραδείγματα χωρεῖν ἀπὸ τῶν εἰκόνων. πολλῶν οὖν εἰωθότων ἐν τοῖς παναθηναϊκοῖς λόγοις ἄνω καὶ κάτω τὸν Περσικὸν στόλον θρυλλεῖν, καὶ τὰς Ἀθηναίων νίκας κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ὧν καὶ οἱ νεώτεροι λογογράφοι τοὺς ἑαυτῶν ἐμπεπλήκασι λόγους, αὐτὸς ἐγκωμιάζων τὰς Ἀθήνας, οὐχὶ Πέρσας, οὐδὲ ἄλλο τοιοῦτον ἔργον οὐδὲν παραδίδωσιν, ἀλλ' ἔξωθέν ποθεν τῆς ἡμετέρας οἰκουμένης πόλεμον ἀτλαντικὸν εἰς τὴν ἡμετέραν εἰσαγαγών, ἄρδην ἀπολέσαι ταῦτα δυνάμενον, ἐν τούτῳ τοὺς ἀθηναίους, ἀριστέας ἀναγράφει καὶ νικηφόρους, κρατήσαντας τῆς τοιαύτης καὶ τηλικαύτης δυνάμεως. ἐπεὶ δὲ ὁ Περσικὸς στόλος ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἐπὶ τοὺς ἕλληνας ὡρμήθη, καὶ διαφερόντως ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, αὐτὸς ἀπὸ τῆς δύσεως εἰσήγαγε τὸν ἀτλαντικὸν πόλεμον, ἵν' ὥσπερ ἐκ κέντρου τὴν Ἀθηναίων πόλιν θεωρήσῃς, τὸ ἐφ' ἑκάτερα βαρβαρικὸν ἀτάκτως κινούμενον σωφρονίζουσαν. καὶ μὴν καὶ τοῖς ἐν τοῖς ἀττικοῖς πατρίοις, καὶ ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῦ γιγαντικοῦ πολέμου θρυλλουμένου, καὶ ὡς τῆς Ἀθηνᾶς ἀριστευσάσης ἐν τῇ κατ' αὐτῶν μάχῃ, διότι τούτους τε καὶ τοὺς τιτᾶνας μετὰ τοῦ πατρὸς κατηγωνίσατο, τὸ μὲν αὐτόθεν εἰς θεοὺς πόλεμον εἰσαγαγεῖν, οὐχ ἡγήσατο εἶναι ἀσφαλές. αὐτὸ γὰρ τοῦτο ἦν, ὃ καὶ τοῖς παλαιοῖς ἐνεκάλει ποιηταῖς, καὶ ἦν ἄτοπον τὸν Κριτίαν ἢ Τίμαιον ἀκροατὴν γενόμενον ὧν ὁ Σωκράτης ᾐτιάσατο τοὺς ποιητὰς τῇ προτεραίᾳ, πάλιν ἐπὶ τοὺς θεοὺς πολέμους ἀναγαγεῖν καὶ στάσεις. διὰ δὲ τῆς παρ' ἀνθρώποις τῶν θείων ἀναλογίας, καὶ τοῦτον παραδίδωσι τὸν πόλεμον πρὸ τῆς κοσμοποιΐας, ἀντὶ μὲν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν ὀλυμπίων θεῶν, τοὺς Ἀθηναίους λαβών, ἀντὶ δὲ τῶν τιτάνων καὶ γιγάντων, τοὺς ἀτλαντίνους. τὰ γὰρ αὐτὰ καὶ ἐν εἰκόσιν ἅπερ ἐν τοῖς ὅλοις θεωρεῖν δυνατόν. καὶ ἵνα τῆς ἀναλογίας ὑμᾶς ἀναμνήσω, διὰ μὲν τοῦ τῶν Ἀθηναίων ὀνόματος, ἐπὶ τὴν ὀλυμπίαν ἀναπέμπει τοὺς ἀκούοντας συστοιχίαν, τὴν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς στρατηγουμένην. διὰ δὲ τοῦ τῶν ἀτλαντίνων, ἐπὶ τοὺς τιτανικοὺς θεούς. εἷς γάρ που τῶν τιτανικῶν, καὶ ὁ μέγιστος Ἄτλας. καὶ γὰρ οἱ θεολόγοι μετὰ τὸν τοῦ Διονύσου διασπασμόν, ὃς δηλοῖ τὴν ἐκ τῆς ἀμερίστου δημιουργίας μεριστὴν πρόοδον εἰς πᾶν ὑπὸ τοῦ Διός, τοὺς μὲν ἄλλους τιτᾶνας, ἄλλας λήξεις διακεκληρῶσθαι φασί, τὸν δὲ Ἄτλαντα, ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν τόποις ἱδρῦσθαι, ἀνέχοντα τὸν οὐρανόν. Ἄτλας δ' οὐρανὸν εὐρὺν ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης, πείρασιν ἐν γαίης. ἔτι τοίνυν τῆς Ἀθηνᾶς τὰ νικητήρια παρ' Ἀθηναίοις ἀνύμνηται, καὶ ἑορτὴν ποιοῦνται ταύτην, ὡς τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς νενικημένου, καὶ ὡς τῆς γενεσιουργοῦ τάξεως ὑπὸ τῆς νοερᾶς κεκρατημένης, καὶ ὡς μετὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων κατασκευὴν τῶν οἰκούντων τὴν χώραν ταύτην ἐπὶ τὴν κατὰ νοῦν ὁρμησάντων ζωήν. γενέσεως γὰρ εἶναι, τὸν Ποσειδῶνα προστάτην, νοερᾶς δὲ ζωῆς ἔφορον τὴν Ἀθηνᾶν. ἔχεις οὖν καὶ πρὸς ταῦτα μεγίστην ἀπὸ τῶν προκειμένων συντέλειαν. οἵ τε γὰρ Ἀθηναῖοι τὴν τῆς θεοῦ φέροντες ἐπωνυμίαν, ἀνάλογόν εἰσιν αὐτῇ, καὶ οἱ ἀτλαντῖνοι διά τε τὸ νῆσον οἰκεῖν, καὶ διὰ τὸ Ποσειδῶνος ἀπόγονοι λέγεσθαι, τὴν πρὸς τὸν θεὸν τοῦτον ἀναλογίαν διασώζουσιν. ὥστε καὶ ἐκ τούτων εἶναι δῆλον, ὅτι ὁ ἀτλαντικὸς πόλεμος τὴν μέσην ἐνδείκνυται δημιουργίαν. καθ' ἣν ὁ δεύτερος πατὴρ ὑπό τε τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἀφανῶν αἰτίων ἀποπληρούμενος, δυνατώτερα ποδηγεῖ τὰ θειότερα, καὶ ὑποτάττει τοῖς νοεροῖς πάντα τὰ πεπληθυσμένα, καὶ διῃρημένα, καὶ ἐνυλότερα κατὰ τὴν ὑπόστασιν. αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ θεοὶ διαιωνίως ἥνωνται, τὰ δὲ ὑπ' αὐτῶν διοικούμενα, τῆς τοιαύτης ἀναπίμπλανται διαιρέσεως. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἰδίᾳ νοητέον. ἵνα δὲ τῆς προκειμένης ἀναλύσεως, τούτους τινὰς διωρισμένους προλάβωμεν, τὰς μὲν ἐντὸς τῶν Ἡρακλέους στηλῶν οἰκήσεις, ἀνάλογον πάσῃ τῇ κρείττονι συστοιχίᾳ θετέον, τὰ δὲ ἐκτός, πάσῃ τῇ καταδεεστέρᾳ, καὶ ταύτης μίαν τὴν ζωὴν καὶ συνεχῆ καὶ ποικίλως προϊοῦσαν. εἴτε οὖν ἀπὸ θεῶν ἀρξάμενος λέγεις ὀλυμπίους καὶ τιτανικούς, εἴτε ἀπὸ νοῦ στάσιν καὶ κίνησιν, ἢ ταυτὸ καὶ θάτερον, εἴτε ἀπὸ ψυχῶν λογικὰς καὶ ἀλόγους, εἴτε ἀπὸ σωμάτων, οὐρανὸν καὶ γένεσιν, εἴτε ἄλλως ὁπωσοῦν μερίζοις τὰς οὐσίας, κατὰ πάσας τὰς διαιρέσεις, ἀναλογήσει τοῖς μὲν ἀμείνοσι τὸ τῶν ἐντὸς Ἡρακλέους στηλῶν γένος πᾶν, τοῖς δὲ χείροσι, τὸ τῶν ἐκτός. ἐκεῖ γὰρ ὁ ἀληθινὸς πόντος ὁ τῆς ἀνομοιότητος, καὶ πᾶσα ἡ ἔνυλος ζωή, καὶ ἡ προϊοῦσα εἰς διάστασιν καὶ πλῆθος ἀπὸ τοῦ ἑνός. εἴτε οὖν Ὀρφικῶς ἐθέλοις ἀντιτάττειν τὰ ὀλύμπια γένη καὶ τιτανικὰ καὶ κρατοῦντα τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων ὑμνεῖν, εἴτε Πυθαγορείως, δύο συστοιχίας ὁρᾶς ἄνωθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων διοικούσας, καὶ τὴν ἀμείνω κοσμητικὴν τῆς καταδεεστέρας, εἴτε Πλατωνικῶς, πολὺ μὲν τὸ ἄπειρον θεωρεῖν ἐν τῷ παντί, πολὺ δὲ τὸ πέρας ὡς ἐν Φιλήβῳ μεμαθήκαμεν, καὶ τὴν ὅλην ἀπειρίαν μετὰ τῆς τοῦ

πέρατος μέτρων γένεσιν ἀπειργασμένην, διὰ πάντων τείνουσαν τῶν ἐγκοσμίων, ἣν ἐξ ἁπάντων λάβοις ἂν τούτων, ὅτι πᾶσα ἡ τοῦ κόσμου σύστασις, ἐκ τῆς ἐναντιώσεως συνήρμοσται ταύτης. καὶ εἰ ὁ γενναῖος Ἡράκλειτος εἰς ταύτην ἀπιδὼν ἔλεγε, πόλεμος πατὴρ πάντων, οὐδ᾽ οὗτος ἄτοπος ἔλεγεν. ὁ μὲν οὖν Πορφύριος ἐν τούτοις, εἰς δαίμονας καὶ ψυχὰς ἀναπέμπων τὴν θεωρίαν, ποτὲ δὲ καὶ τοῦ μυθευομένου τιτανικοῦ πολέμου μνήμην ποιησάμενος, τὰ μὲν, πιθανῶς, τὰ δὲ, οὔ, προσβιβάζει τοῖς προκειμένοις. ὃ δέγε θεῖος Ἰάμβλιχος, θαυμαστόν τινα τρόπον διὰ τὴν πρὸς τοὺς αἰτιολογίαν μερικωτέραν ἀντιλαβομένους τῆς ἀναλύσεως, οὐ δὲ ἄλλως ἢ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκροᾶσθαι τὸν λόγον διέγνωκε. καί τοι γε ἐν προοιμίοις αὐτὸς ἀφορμὰς ἡμῖν τῶν τοιούτων λόγων παραδεδωκώς. ἀλλ᾽ ὁ μὲν θεῖος οὗτος ἀνὴρ, πολλά τε ἄλλα καὶ δὴ καὶ ταῦτα ἡμᾶς παιδεύσας, εὐμενὴς ἔστω. πρὸς δὲ τὴν ἐξήγησιν τρεπόμενοι τῶν τοῦ Πλάτωνος ῥημάτων, ἀξιῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναμιμνήσκεσθαι τῶν προγεγραμμένων τύπων, καὶ τοὺς μὲν ἀτλαντίνους τάττειν κατὰ τὰ ὁλικὰ πάντα τῆς χείρονος συστοιχίας. ἔστι γὰρ καὶ ἐν τούτοις, τὰ μὲν ὅλα, τὰ δὲ μέρη. τὴν δὲ ὕβριν αὐτῶν κατὰ τὴν πρόοδον, καὶ τὴν διὰ τῆς ὑφέσεως διαίρεσιν, καὶ τὴν πρὸς τὴν ὕλην γειτνίασιν. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀληθῶς ἀπειρία καὶ τὸ αἶσχος. διὸ καὶ τὸ συνεγγίζον αὐτῇ, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ πῶς ὂν, ἐξυβρίζειν λέγουσιν. ἐπεὶ παράδειγμα αὐτῶν διὰ τούτων παρὰ τῷ θεολόγῳ δηλοῦται τῶν ὀνομάτων. τιτῆνες κοκομῆται ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντες. τὴν δὲ ἔξωθεν ὁρμὴν κατὰ τὴν ἀπόστασιν, τὴν πόῤῥω τῶν θεῶν ἀπῳκισμένην, καὶ τῶν ἐν τῷ παντὶ θειοτέρων πραγμάτων. τὸ γὰρ ἔξωθεν, οὐ περιοχὴν ἐμφαίνει δυνάμεων, ἀλλὰ τὴν ἐξελθοῦσαν τοῦ τε μονίμου καὶ ἀΰλου καὶ καθαροῦ καὶ ἡνωμένου παντὸς ὑπόστασιν. τὸ δὲ ἀτλαντικὸν πέλαγος, καὶ αὐτὴν τὴν ὕλην, εἴτε ἄβυσσον αὐτὴν, εἴτε ἀνομοιότητος πόντον, εἴθ᾽ ὅπως οὖν ἐθέλοις προσονομάζειν. καὶ γὰρ ἡ ὕλη δέχεται τὰς ἐπωνυμίας τῆς χείρονος συστοιχίας, ἀπειρία καὶ σκότος ὀνομαζομένη, καὶ ἀλογία καὶ ἀμετρία καὶ ἑτεροιώσεως ἀρχὴ καὶ δυάς. ὥσπερ ἀπὸ τῆς ἀτλαντίδος τὸ ἀτλαντικὸν πέλαγος ἔχει τὴν προσηγορίαν. οὕτω γάρ που τὰς ἀναλογίας ἐν τάξει λαβόντες εὑροῦμεν, ὅτι πᾶσα ἡ καταδεεστέρα συστοιχία, καὶ τὰ ὁλικώτερα ἐν αὐτῇ γένη, καὶ τὰ μερικώτερα κατὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν διαίρεσιν χαρακτηρίζεται, καὶ τὴν εἰς ὕλην τροπὴν, καὶ οὑτωσὶ φοιτᾷ διὰ πάντων ἐν ἑκάστοις οἰκείως ἐμφανταζομένη, καὶ καθ᾽ ἑκάστην φύσιν ἀνάλογον ἐμφαινομένην θείαν τε καὶ νοερὰν, ψυχικὴν, καὶ σωματικήν. τοιαύτη δὲ οὖσα, κοσμεῖται καὶ τάττεται παρὰ τῆς κρείττονος, ἣν καὶ ἀθηναϊκὴν ἂν φαίης εἰκότως, ὡς ἄχραντον οὖσαν, καὶ τῶν ὑποδεεστέρων διὰ τὴν ἑαυτῆς δύναμιν κρατοῦσαν. κοσμουμένη δὲ παύεται τῆς πολλῆς διαιρέσεως καὶ τῆς ἀπειρίας. τὸ μὲν Τιτάνων γένος ὑπὸ ὀλυμπίων συνεχόμενον θεῶν. ἡ δὲ ἑτερότης ὑπὸ τῆς ταυτότητος ἑνιζομένη. καὶ ἡ μὲν κίνησις, ὑπὸ τῆς στάσεως. αἱ δὲ ἄλογοι ψυχαὶ, παρὰ τῶν λογικῶν. ἡ δὲ γένεσις, ἐκ τῶν οὐρανίων, καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως. καὶ μὴ τοῦτον οἰηθῶμεν τὸν λόγον, ὅτι διττὰς ἀρχὰς τῶν πραγμάτων διῃρημένας θετέον. καὶ γὰρ τὰς δύο ταύτας συστοιχίας ὁμογνίους φαμέν. προηγεῖται γὰρ τὸ ἓν ἁπάσης ἐναντιώσεως, ὡς καὶ οἱ Πυθαγόρειοι φασίν. ἀλλ᾽ ἐπεὶ καὶ μετὰ τὴν μίαν αἰτίαν, ἡ δυὰς τῶν ἀρχῶν ἀνεφάνη, καὶ ἐν ταύταις ἡ μονὰς κρείττων τῆς δυάδος, ἢ εἰ βούλοιο λέγειν Ὀρφικῶς ὁ αἰθὴρ τοῦ χάους, ἔν τε τοῖς πρὸ τοῦ κόσμου θεοῖς τοῦτον τὸν τρόπον αἱ διαιρέσεις τελοῦνται, καὶ ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις ἄχρι τῶν ἐσχάτων. ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν ἑτέραν ἀρχὴν τὸ συνοχικὸν, τὸ δημιουργικόν. ὑπὸ δὲ τὴν ἑτέραν, τὸ γεννητικὸν, τὸ ζωογονικόν. ἐνταῦθα δὲ, ὑπὸ μὲν τὴν μονάδα τὸ ὀλύμπιον γένος, ὑπὸ δὲ τὴν δυάδα, τὸ τιτανικόν. καὶ ὑπὸ μὲν τὴν πρεσβυτέραν, ταυτότης, στάσις, λόγος, εἶδος. ὑπὸ δὲ τὸν λοιπὸν, ἑτερότης, κίνησις, ἄλογον, ὕλη. μέχρι γὰρ καὶ τούτων ἡ τῶν δυοῖν ἀρχῶν προῆλθεν ὕφεσις. ἐπεὶ δὲ τὸ ἓν ἐπέκεινα τῆς πρωτίστης δυάδος, καὶ συνάγεται τὰ ἐναντία δοκοῦντα εἶναι καὶ πρὸς μίαν συντάττεται διακόσμησιν. ἔστι γὰρ ἐν τῷ παντὶ καὶ τὰ διττὰ γένη τῶν θεῶν, καὶ τὰ ἀντιδιῃρημένα γένη τοῦ ὄντος, καὶ τὰ ποικίλα γένη τῶν ψυχῶν, καὶ τὰ ἐναντία γένη τῶν σωμάτων. κρατεῖται δὲ ὑπὸ τῶν θειοτέρων τὰ καταδεέστερα, καὶ εἷς ἀποτελεῖται κόσμος ἐξ ἐναντίων ἡρμοσμένος, ἐκ περαινόντων τε καὶ ἀπείρων ὑφεστηκὼς κατὰ τὸν Φιλόλαον. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἐν αὐτῷ ἄπειρα τὰ ἐκ τῆς ἀορίστου δυάδος, ἢ τῆς ἀπειρίας φύσις. κατὰ δὲ τὰ περαίνοντα, ἐκ τῆς νοητῆς μονάδος, ἢ τοῦ πέρατος. κατὰ δὲ τὸ ἐκ πάντων τούτων, ἓν καὶ ὅλον καὶ παντελὲς εἶδος ἐκ τοῦ ἑνός ὄν. ὁ γὰρ

» θεός ἐστιν, ὁ τὸ μικτὸν ὑφιστὰς ὥς φησιν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης. Τότε γὰρ πορεύσιμον ἦν τὸ ἐκεῖ πέ-
» λαγος. νῆσον γὰρ πρὸ τοῦ στόματος εἶχεν, ὃ καλεῖται ὡς φατὲ ὑμεῖς, Ἡρακλέους στήλας. ἡ δὲ νῆσος
» ἅμα Λιβύης ἦν καὶ Ἀσίας μείζων. ἐξ ἧς ἐπιβατὸν ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους τοῖς τότε ἐγίνετο πορευο-
» μένοις. ἐκ δὲ τῶν νήσων, ἐπὶ τὴν κατ᾽ ἀντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον τὴν περὶ τὸν ἀληθινὸν ἐκεῖνον πόν-
» τον. Ὅτι μὲν ἐγένετο τοιαύτη τίς νῆσος καὶ τηλικαύτη, δηλοῦσί τινες τῶν ἱστορούντων τὰ

περὶ τῆς ἔξω θαλάττης. εἶναι γὰρ καὶ ἐν τοῖς αὐτῶν χρόνοις ἑπτὰ μὲν νήσους ἐν ἐκείνῳ τῷ πελάγει Περσεφόνης ἱερὰς, τρεῖς δὲ ἄλλας ἀπλέτους, τὴν μὲν Πλούτωνος, τὴν δὲ Ἄμμωνος, μέσην δὲ τούτων, ἄλλην Ποσειδῶνος, χιλίων σταδίων τὸ μέγεθος, καὶ τοὺς οἰκοῦντας ἐν αὐτῇ, μνήμην ἀπὸ τῶν προγόνων διασώζειν περὶ τῆς ἀτλαντίδος ὄντως γενομένης ἐκεῖ νήσου παμμεγεθεστάτης.

ἣν ἐπὶ

ἣν ἐπὶ πολλὰς περιόδους δυναστεῦσαι πασῶν τῶν ἐν τῷ ἀτλαντικῷ πελάγει νήσων, Ποσειδῶνος καὶ αὐτὴν οὖσαν ἱεράν. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Μάρκελλος ἐν τοῖς αἰθιοπικοῖς γέγραφεν. ἐπειδὴ δὲ εἰ καὶ ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ γέγονέ τις τοιαύτη νῆσος, δυνατὸν καὶ ὡς ἱστορίαν ἀποδέχεσθαι τὸν περὶ αὐτῆς λόγον, καὶ ὡς εἰκόνα μέντοι φύσεώς τινος ἐν τοῖς ὅλοις οὔσης, καὶ περὶ ταύτης ἐξηγουμένους τὴν ὁμοιότητα, καὶ κατὰ βραχὺ συνεθίζοντας τοὺς ἀκροωμένους τῶν τοιῶνδε θεαμάτων, εἰς τὴν ὅλην τῶν ἐγκοσμίων θεωρίαν. ἔστι γὰρ τὰς αὐτὰς ἀναλογίας, καὶ μερικώτερον θεωρεῖν καὶ περιληπτικώτερον. δεῖ δὴ τὴν διδασκαλίαν ἀπὸ τῶν ὁλοσχερῶν προϊοῦσαν εἰς τὴν τῶν μερικῶν λεπτουργίαν, ἀποπαύειν τὴν θεωρίαν. μὴ τοίνυν θαυμάσῃς, εἰ καὶ τήνδε τὴν ἀναλογίαν, ἄλλως μὲν καὶ ὡς τύπῳ εἰπεῖν πρότερον ἐλαμβάνομεν, νῦν δὲ τρόπον ἕτερόν πως καὶ τὸν αὐτὸν μετὰ τῆς οἰκείας τοῖς πράγμασιν ἀκριβείας ἐξετάζομεν. διττῆς γὰρ οὔσης ἐν τῷ παντὶ τῆς συστοιχίας ὥσπερ ἐλέγομεν, ἀρχομένης τε ἀπὸ θεῶν καὶ περαιτουμένης εἴς τε ὕλην καὶ τὸ ἔνυλον εἶδος. ἐχούσης δὲ ἑκατέρας, τὰ μέν, ὁλικώτατα, τὰ δέ, μερικώτατα. καὶ γὰρ ταῦτα προείπομεν. τὰ δέ, μέσα τούτων ἀμφοτέρων, τά τε γὰρ θεῖα γένη πάντων περιεκτικά. καὶ τὰ ἔσχατα στοιχεῖα πάντων ἀτιμότατα. τὰ δὲ ἐστι μεταξὺ νοερά τε γένη καὶ ψυχικά. τὴν καταδεεστέραν συστοιχίαν πρῶτον ἀξιοῦμεν τριχῇ διαιρεῖν. καὶ τὰ μὲν ὁλικώτατα λαμβάνειν ἐν αὐτῇ γένη. τὰ δέ, μέσα. τὰ δέ, ἔσχατα. καὶ τοῖς μέν, ἀνάλογον τάττειν τοὺς ἀτλαντίνους, τοῖς δέ, τὴν κατ' ἄλλας νήσους, τοῖς δέ, τὴν κατ' ἀντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον, τὸν δὲ πόντον τῇ ὕλῃ καὶ τὸ ἀτλαντικὸν πέλαγος. πᾶσα μὲν γὰρ ἡ καταδεεστέρα συστοιχία, πρόσυλός ἐστι καὶ εἰς πλῆθος προϊοῦσα καὶ διαίρεσιν. ἀλλ' ἔχει καὶ αὐτὴ πρὸς ἑαυτήν, ὑπεροχήν τε καὶ ἔλλειψιν. διόπερ ἔξωθεν μὲν ὡρμῆσθαι τοὺς ἀτλαντίνους εἶπεν, ὡς πορρωτέρω τοῦ ἑνὸς καὶ ἐγγυτέρω τῆς ὕλης. νῆσον δὲ οἰκεῖν μείζω Λιβύης ἅμα καὶ Ἀσίας, ὡς εἰς ὄγκον προϊόντας καὶ διάστασιν. τὰ γὰρ πορρωτέρω πάντα τοῦ ἑνὸς ἠλαττωμένα κατὰ τὴν δύναμιν, πλεονεκτεῖ κατὰ τὸ ποσόν, ὥσπερ δὴ καὶ τὰ ἐγγυτέρω τῷ ποσῷ συνεσταλμένα δύναμιν ἔχει θαυμαστήν. ἔστιν οὖν ἐνταῦθα τὸ μέγεθος, ὑφέσεως σημαντικόν, καὶ τῆς ἐπὶ πᾶν προόδου καὶ ἐκτάσεως. πορεύσιμον δὲ ἔχειν τὸ πέλαγος, ἐπειδὴ τὰ ὁλικώτερα πρόεισιν ἄχρι τῶν τελευταίων, καὶ κοσμεῖ τὴν ὕλην. ἐλθόντα δὲ ἐπὶ τὸ πέρας τῆς διακοσμήσεως, ἵσταται, καὶ ἄπειρον αὐτῆς τὸ ἐπέκεινα λοιπόν. ἔστι γὰρ τὸ μηδαμῶς ὂν ἐφεξῆς τοῖς πέρασι τοῦ ὄντος. ἡ δὲ προσθήκη τοῦ τότε, ἔνδειξιν ἔχει, τοῦ τὰς μὲν ὅλας αἰτίας ἀκωλύτως, καὶ διὰ τῆς ὕλης διήκειν, καὶ κοσμεῖν αὐτήν, ἡμᾶς δὲ μὴ ἀεὶ κρατεῖν αὐτῆς. ἀλλ' εἰς τὴν ἄπειρον καὶ ἀόριστον βαπτίζεσθαι φύσιν. ἐπειδὴ δὲ συνεχής ἐστι τῶν πραγμάτων ἡ πρόοδος, καὶ οὐδὲν οὐδαμοῦ παρεμπίπτει κενόν, ἀλλ' ὕφεσις εὔτακτος, ἀπὸ μὲν τῶν ὁλικωτάτων, ἐπὶ τὰ μέσα θεωρεῖται, περιέχοντά τε καὶ περιεχόμενα, ἀπὸ δὲ τῶν μέσων, ἐπὶ τὰ ἔσχατα καὶ ἀτομώτατα. διὰ δὴ τοῦτο καὶ αὐτὸς τοῖς ἀτλαντίνοις, ἀπὸ μὲν τῆς ἀτλαντίδος, ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους, ἀπὸ δὲ τούτων, ἐπὶ τὴν κατ' ἀντικρὺ κειμένην ἤπειρον εἶναι φησὶ τὴν πορείαν. καὶ εἶναι μίαν μὲν τὴν ἀτλαντίδα, πολλὰς δὲ τὰς ἄλλας νήσους, μεγίστην δὲ τὴν ἤπειρον. πρέπει γὰρ ἡ μὲν μονάς, τῷ καθ' ἕκαστον γένει πρώτῳ, ὁ δὲ ἀριθμὸς καὶ τὸ πλῆθος τῷ δευτέρῳ. ἅμα γὰρ δυάδι τὸ πλῆθος, καὶ τὸ μέγεθος τῷ τρίτῳ. διὰ τὴν ἐπὶ τριάδα τοῦ μεγέθους πρόβασιν. ἐπειδὴ δὲ τὰ ἔσχατα τῆς χείρονος συστοιχίας ἐστὶ τὰ ἐνυλότατα, διὰ μὲν τοῦ κατ' ἀντικρύ, τὴν πλείστην αὐτῶν πρὸς τὰ κρείττονα διάστασιν ἐδήλωσε. καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀτλαντίνων ἐπέχρησεν αὐτῷ μόνον τῷ ἔξωθεν, ὃ τῆς ἑτέρας μερίδος αὐτοὺς ἀπέφαινεν, ἀλλὰ καὶ τὸ κατ' ἀντικρὺ προσέθηκεν, ἵνα τὴν ἐσχάτην ὕφεσιν ἐνδείξηται. διὰ δὲ τοῦ περὶ τὸν ἀληθινὸν εἶναι πόντον, τὴν περὶ τὴν ὕλην καὶ τὴν τελευταίαν τῶν ἐγκοσμίων ὑπόστασιν αὐτῶν ἐσήμηνεν. ὁ γὰρ ἀληθινὸς πόντος, ἀνάλογόν ἐστι τῷ ἀληθινῷ ψεύδει, καὶ τῇ ἀληθῶς ὕλῃ, ἣν ἀνομοιότητος πόντον ἐν τῷ πολιτικῷ προσείρηκε. καὶ μήν, καὶ ὅτι διωρισμένας εἶναι δεῖ τὰς διττὰς ταύτας συστοιχίας ἀπ' ἀλλήλων, ἀσυγχύτους, τοῖς δημιουργικοῖς ὅροις φυλαττομένας, τὰς ἡρακλέους στήλας ἔφατο διορίζειν τήν τε ἐντὸς οἰκουμένην καὶ τὴν ἐκτός. τὴν γὰρ ἀκμάζουσαν δημιουργικὴν ποίησιν, καὶ τὴν διάκρισιν τὴν ἐν τῷ παντὶ γενῶν, τὴν θείαν μονίμως καὶ ἀρρενωπῶς ἀεὶ τὴν αὐτὴν διαμένουσαν, ἡρακλέους στήλας προσηγόρευσε. δῖος γοῦν ὁ Ἡρακλῆς οὗτος, ὁ δὲ πρὸ τούτου καὶ θεὸς ὤν, φρουρητικὴν ἔλαχε τάξιν τῆς γεννητικῆς σειρᾶς. ἀπ' ἀμφοῖν οὖν τὴν δημιουργικὴν διαίρεσιν τὴν φρουροῦσαν διωρισμένας τὰς δύο μοίρας τοῦ παντὸς ληπτέον. Τάδε μὲν γὰρ ὅσα ἐντὸς τοῦ στόματος οὗ λέγομεν, φαίνεται λιμὴν στενόν τινα ἔχων εἴσπλουν, ἕως τοῦ ὀρθότατ' ἂν λέγοιτο ἤπειρος. Τὰ μὲν ἐντὸς τοῦ στόματος, τὰ γένη τῆς κρείττονος ἐνδείκνυται συστοιχίας, ὡς εἰς ἑαυτὰ ἐστραμμένα, καὶ τῷ μονίμῳ καὶ τῇ ἑνοποιῷ δυνάμει χαίροντα. τὸ γὰρ στόμα συμβολικῶς δηλοῖ τὴν ὁρίζουσαν καὶ διακρίνουσαν αἰτίαν, τὰς δύο τῶν ἐγκοσμίων μοίρας. ὁ δὲ στενὸς λιμὴν σημαίνει τὴν συνεσπειραμένην καὶ πρὸς αὐτὴν συνεύουσαν, καὶ τεταγμένην καὶ ἄυλον αὐτῶν ὕπαρξιν. διὰ μὲν γὰρ τοῦ στενοῦ, τὴν διάστασιν καὶ τὴν ἔκτασιν ἀποπέμπεται, τὴν ἀπὸ τοῦ χείρονος συστοιχίας. διὰ δὲ τοῦ λιμένος, τὴν ἐξῃρημένην τῆς πλημμελοῦς καὶ ἀτάκτου τῶν ἐνύλων συμφορᾶς. τοιοῦτοι γὰρ οἱ λιμένες, σκέπην παρέχοντες ἀπὸ τῶν ἐν θαλάσσῃ θορύβων. εἰ δὲ καὶ ὅτι ψυχαῖς γίγνεται λιμήν, καὶ ἡ ἐπὶ τὰ νοερώτερα καὶ θειότερα τοῦ παντὸς ἀναγωγὴ λέγοι τις, οὐδ' οὗτος ἂν πόρρω βάλλοι

τῆς

τῆς ἀληθείας. Ἐν δὲ τῇ ἀτλαντίδι νήσῳ ταύτῃ, μεγάλη συνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων. ἕως τοῦ μέχρι τυρρηνίας. Ἐν τούτοις μνημονεύειν χρὴ τῶν Πλατωνικῶν ὑποθέσεων τῶν περὶ γῆς, ὅτι οὐ κατὰ ταυτὰ τοῖς μαθηματικοῖς μετρεῖ τὸ μέγεθος αὐτῆς, ἀλλὰ πλέον τί τὸ διάστημα αὐτῆς ὑπείληφεν εἶναι ὥς φησιν ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. καὶ ὅτι τῇ ἡμετέρᾳ οἰκουμένῃ πολλὰς οἰκήσεις παραπλησίας εἶναι τίθεται. διὸ καὶ ἐν τῇ ἔξω θαλάττῃ, νῆσον καὶ ἤπειρον ἱστορεῖ τηλικαύτην. ὅλως γὰρ εἰ κατὰ φύσιν ἡ γῆ τὸ σφαιροειδὲς ἔχει, δεῖ κατὰ τὸ πλέον αὐτὴν αὐτῆς εἶναι τοιαύτην. ἀλλὰ μὴν ἡ ἡμετέρα οἰκουμένη πολλὴν ἐπιδείκνυται τὴν ἀνωμαλίαν εἰσοχαῖς καὶ ἐξοχαῖς. ἔστιν ἄρα ἀλλαχοῦ τῆς γῆς πεδία τε ἀνηπλωμένα, καὶ εἰς ὕψος ἐκτεινομένη διάστασις. καὶ γὰρ ἡρακλείτου λόγος, διὰ πολλῆς ἀβάτου χώρας διαπορευθέντα, εἰς τὸ ἀτλάντιον ὄρος ἀπελθεῖν, οὗ τὸ μέγεθος ἱστόρησαν οἱ τὰ αἰθιοπικὰ γράψαντες, ὥς τε αὐτοῦ ψαύειν τοῦ αἰθέρος, καὶ τὴν σκιὰν ἐκπέμπειν, μέχρι σταδίων πεντακισχιλίων. ἀπὸ γὰρ ἐνάτης ὥρας ἡμερινῆς, ὑπ' αὐτοῦ κρύπτεσθαι τὸν ἥλιον μέχρι τελείας καταδύσεως, καὶ οὐδέν γε θαυμαστόν. καὶ γὰρ ὁ ἄθως τὸ μακεδονικὸν ὄρος, ἐκπέμπει μέχρι λήμνου τὴν σκιὰν, ἑπτακοσίοις σταδίοις διεστώσης, καὶ οὐ τὸν Ἄτλαντα μόνον τὸ ὄρος τηλικοῦτον ἱστόρησε Μάρκελλος ὁ τὴν αἰθιοπικὴν γράψας ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ Πτολεμαῖος τὰ σεληνιαῖα ὄρη τὸ ὕψος ἄπλετον ἔχειν φησί, καὶ Ἀριστοτέλης τὸν Καύκασον τὸ τρίτον μετὰ δυσμὰς, καὶ τὸ τρίτον πρὸ τῶν ἀνατολῶν μέρος τῆς νυκτὸς ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καταυγάζεσθαι. καὶ εἴ τις ἀποβλέποι πρὸς τὸ ὅλον μέγεθος τῆς γῆς, ὁριζόμενον τοῖς ὕψεσιν αὐτῆς, ὄντως ἂν ἄπλετον αὐτὴν εἶναι λογίσαιτο κατὰ τὴν Πλάτωνος φήμην. ὥς τε οὐ δεηθησόμεθά τινων μαθηματικῶν ἐφόδων ἡμεῖς νῦν, εἰς τὴν περὶ γῆς ἐξήγησιν, οὐδὲ ἀνατρέπειν αὐτὰς ἐγχειρήσομεν. ἐκεῖναι γὰρ κατὰ τὸ οἰκούμενον παρ' ἡμῶν ἐπίπεδον, μετροῦσιν αὐτήν, ὃ δὴ Πλάτων, ἡμᾶς μὲν ἐν κοίλῳ φησὶν οἰκεῖν, αὐτὴν δὴ εἶναι ἄρα ὅλην ὑψηλήν, ὃ καὶ ἡ τῶν Αἰγυπτίων ἱερὰ φήμη παραδέδωκε. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ λεγομένου μεγέθους τῆς ἀτλαντίδος, ὡς οὐ χρὴ ἀπιστεῖν εἰ καὶ ἱστορίαν μόνην ἀποδέχοιτό τις τὸ λεγόμενον. περὶ δὴ τῆς δυνάμεως αὐτῆς, ὅτι δέκα βασιλεῖς ἦσαν ἐν αὐτῇ τεχθέντες δίδυμοι πεντάκις, καὶ ὅτι τῶν ἄλλων νήσων ἦρχον, καί τινων μερῶν τῆς ἠπείρου, καί τινων τῶν ἐντὸς ἡρακλείων στηλῶν, ἐν τῷ Κριτίᾳ διαρρήδην ἱστόρηται. νῦν δὲ (πρόκειται γὰρ τὴν ἀνάλυσιν αὐτῶν ποιεῖσθαι) κατὰ τὴν εἰς τὸ πᾶν ἀναφορὰν, μεγάλη μὲν καὶ θαυμαστὴ λέγεται δύναμις, διότι πρόεισιν ἐπίπαν, καὶ ὁλικῶς τὴν δευτέραν πᾶσαν συστοιχίαν περιείληφε. δέκα γὰρ αὐτὴν συνέχουσι βασιλεῖς, ὅτι τὰ ἡγεμονοῦντα τῶν δύο συστοιχιῶν, ἡ δεκὰς περιείληφεν. ὡς καὶ οἱ πυθαγόρειοι φασὶ διὰ τῆς δεκάδος τῶν ἀντικειμένων πάντα περιλαμβάνειν λέγοντες. δίδυμοι δὴ, ὥς τε εἶναι πέντε δυάδας πεντάκις διδύμων, τεχθέντων, ἔκ τε Ποσειδῶνος καὶ Κλειτοῦς. διότι κατὰ τὰ μέτρα μὲν τῆς δίκης, καὶ ταύτης ἐστὶ τῆς συστοιχίας ἡ διακόσμησις, ἧς ἡ πεντὰς εἰκών. διὰ δὴ δυάδος, ἡ πρόοδος αὐτῆς, ὥσπερ τῆς κρείττονος διὰ μονάδος. Ποσειδῶνος γε μὴν ἀπόγονοι πάντες, ὅτι πᾶσα ἡ τῶν ἐναντίων συμπλοκὴ, καὶ ὁ κοσμικὸς πόλεμος, τῆς μέσης ἐστὶ δημιουργίας. οὗτος γὰρ ὁ θεὸς, τῆς πανταχοῦ προστάτης ὢν ἐναντιώσεως, ἐπάρχει καὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς καὶ παντοίας κινήσεως. κρατοῦσι μὲν δὴ τῆς ἀτλαντίδος, ὡς πάντα τὰ πρώτιστα καὶ ὁλικώτατα γένη τῆς χείρονος συστοιχίας συνέχοντες. κρατοῦσι δὴ τῶν ἄλλων νήσων, ὡς καὶ τὰ μέσα προειληφότες διὰ τῆς αὐτῶν ὁλότητος. κρατοῦσι δὲ καὶ τῶν τῆς ἠπείρου μερῶν, ὡς καὶ τὰ ἔσχατα κοσμοῦντες, ἐφ' ὅσον δυνατόν. δυναστεύουσι δὴ καὶ κατά τινων μερῶν τῆς ἐντὸς οἰκουμένης, διότι καὶ τῆς κρείττονος συστοιχίας τὰ ἔσχατα, δουλεύουσι τοῖς πρώτοις τῆς χείρονος, καὶ οὐδὲν θαυμαστόν. ὥσπερ καὶ δαίμονές τινες ἡρώων τινῶν ὑφεῖνται καὶ ψυχαὶ μερικαὶ τῆς τοῦ νοητοῦ μοίρας οὖσαι, δουλεύουσιν εἱμαρμένῃ πολλάκις. τοιαύτη γὰρ καὶ παρὰ τοῖς θεοῖς ἡ τιτανικὴ τάξις, εἰς ἣν καὶ ὁ Ἄτλας τελεῖ. καὶ τούτων δὲ τῶν δέκα βασιλέων ὁ πρώτιστος, Ἄτλας ἐκαλεῖτο, καὶ τῇ νήσῳ τὸ ὄνομα δέδωκεν αὐτὸς ὡς ἐν τῷ ἀτλαντικῷ λέγεται. τὰ δ' οὖν ἀκρότατα τῆς δευτέρας συστοιχίας, κοσμεῖται μὲν ὑπὸ τῶν ὀλυμπίων θεῶν, ὧν ἡγεῖται ἡ Ἀθηνᾶ. κρατεῖ δὲ πάσης τῆς καταδεεστέρας τῶν θεῶν οὐσίας, τελούσης δὴ ὑπὸ τὴν χείρονα συστοιχίαν, οἷον τῶν ἀλόγων ψυχῶν, τῶν ἐνύλων ὄγκων, τῆς ὕλης αὐτῆς. καὶ ἔοικεν ὁ Πλάτων, καὶ διατοῦτο μεγάλην καὶ θαυμαστὴν καλέσαι τὴν δύναμιν τῶν ἀτλαντίνων. ἐπειδὴ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ τάξει παραδέδοταί τις Θαύμας καλούμενος, καὶ Βίας ἄλλος τις ὑπὸ τῶν πάλαι θεολόγων. ἴσως δὲ καὶ ὅτι πᾶσα ἡ δευτέρα συστοιχία, τῆς ἀπειρίας οὖσιν ἔκγονος, ἣν πρωτίστην εἶναι φαμὲν, ὥσπερ ἡ κρείττων τοῦ πέρατος. διατοῦτο τὴν δύναμιν ἐξυμνεῖ τῶν ἀτλαντίνων. ὥσπερ τῶν ἀθηναίων τὴν ἀρετήν, ἥτις ἐστὶ πρὸς τοῦ πέρατος. μέτρον γάρ ἐστι τῶν ἐχόντων αὐτήν. οὕτω μὲν οὖν αὐτοφυῶς οἶμαι δυνησόμεθα ποιεῖσθαι τὴν ἀνάλυσιν, κατὰ τὰς Πυθαγορείους ἀρχάς. ἔχει δὲ καὶ τὴν αὔξησιν πολλὴν ὁ λόγος, ἵνα μεῖζον ἀποφήνῃ καὶ λαμπρότερον τὸ τῶν νικηφόρων ἔργον. δύναμίν τε γὰρ εἶπε διὰ τῆς ἑνώσεως αὔξων αὐτήν. καὶ ἔτι προσέθηκε μεγάλην καὶ θαυμαστήν. ἄλλο δὴ τούτων ἑκάτερον. μεγάλη μὲν γάρ, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο εἴη, θαυμαστὴ δὴ λέγεται τοῖς ἄλλοις. ὅσῳ δὴ θαυμάζεται τὸ νικώμενον, τοσούτῳ μεῖζον ἀποδείκνυται τὸ νικῶν. καὶ ἐπὶ τούτοις διὰ τῶν μερισμῶν τὸ πλῆθος ἐνδειξάμενος τὸ κρατούμενον ὑπ' αὐτῆς, πολλαπλασίαν ἐκείνην ἀπέφηνεν οὖσαν, καὶ τοῖς πᾶσιν ὑπερέχουσαν.

Αὕτη δὴ πᾶσα συναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις, τότε παρ' ὑμῖν καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος

πάντα

πάντα τόπον, μιᾷ ποτὲ ἐπεχείρησεν ὁρμῇ καταδουλώσασθαι. οὐχ ὅτι στάσις ἦν ποτε τῶν θείων πραγμάτων, οὐδ᾽ ὅτι τὰ καταδεέστερα κρατεῖν τῶν ἀμεινόνων ἐγλίχετο φύσιν. ἀλλ᾽ ἔστω μὲν ταῦτα ἐπ᾽ ἀνθρώπων ἀληθῆ, περὶ δὲ τῶν ἐν τῷ παντὶ τῆς δευτέρας συστοιχίας γενῶν τῶν ὁλικωτάτων, ἐνδείκνυται ὁ παρὼν λόγος, ὅτι ἄρα διὰ πάντων πεφοίτηκεν. ἔστι γὰρ καὶ ἐν οὐρανῷ καὶ πανταχοῦ διακριτικὴ δύναμις καὶ ἑνωτική, καὶ οὐδὲν ἐστὶν ἄμοιρον αὐτῶν. ἀλλ᾽ ἔστιν ἐν τοῖς κρείττοσιν, οὐ διῃρημένως, οὐδὲ κατὰ πληθυσμόν, ἀλλ᾽ εἰς ἓν ἠθροισμένη, καὶ μιᾷ ὁρμῇ. τοῦτο δέ ἐστιν ἡνωμένως καὶ κατὰ μίαν καὶ συνεχῆ ζωήν. ὡς γὰρ ἐν τῇ χείρονι συστοιχίᾳ καὶ τὸ ἓν πληθύνεται, οὕτως ἐν τῇ κρείττονι τὸ πλῆθος ἑνίζεται. διὸ καὶ πανταχοῦ ἐστι τὸ πλῆθος, καὶ κρατεῖται διὰ τῆς ἑνώσεως. τούτων εἰκόνα φέρει καὶ τὸ τοὺς Ἀτλαντίνους βούλεσθαι μὲν κρατεῖν τῆς ἐντὸς οἰκουμένης πάσης ἀθροιζομένους εἰς ἕν, κρατεῖσθαι δὲ ὅμως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος καὶ ἡ διάκρισις εἰ καὶ ἐν τῇ ἀμείνονι συστοιχίᾳ θεωροῖτο, ἀλλ᾽ ἡνωμένως θεωρηθήσεται. οὐ τοῦ πλήθους ἐκεῖ κρατοῦντος. ἀλλὰ τῆς ταυτότητος καὶ ὅλως τῶν ἀμεινόνων γενῶν. Τότε οὖν ὦ Σόλων ὑμῶν τῆς πόλεως ἡ δύναμις εἰς πάντας ἀνθρώπους διαφανὴς ἀρετῇ τε καὶ ῥώμῃ ἐγένετο. Ἀντέθηκε τῇ δυνάμει τῶν Ἀτλαντίνων τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν. τοῦτο τὸ ὄνομα τῶν ἄλλων προσθείς, καὶ ὡς τῇ μέσῃ δημιουργίᾳ προσῆκον. καὶ ὕμνησε τὴν κρείττω δύναμιν κατά τε ἀρετὴν καὶ ῥώμην. ἵνα διὰ μὲν τῆς ἀρετῆς, τὴν πρὸς τὸ φιλόσοφον τῆς Ἀθηνᾶς αὐτῆς οἰκείωσιν ἐνδείξηται. καὶ γὰρ ἄλλη θεολογία τις οὐχ ἡ ὀρφικὴ μόνον, ἀρετὴν αὐτὴν ἀπεκάλεσε. διὰ δὲ τῆς ῥώμης, τὴν πρὸς τὸ φιλοπόλεμον. διαφανῆ δὲ τὴν δύναμιν προσεῖπεν, ὅτι ἄρα ἐγκόσμιός ἐστι, καὶ πρὸς τὴν δημιουργίαν συντελεῖ τῶν αἰσθητῶν. καὶ τοῖς μὲν Ἀτλαντίνοις μόνον ἀπονέμει τὴν δύναμιν, καὶ τοῦτο συνεχῶς ὡς ὑπὸ τὴν ἀπειρίαν τεταγμένοις. τοὺς δὲ Ἀθηναίους, κρατεῖν φησι τῆς δυνάμεως διὰ τῆς ὅλης ἀρετῆς. τῆς γὰρ περατοειδοῦς ὄντες συστοιχίας, χαρακτηρίζονται κατὰ τὴν ἀρετήν, ἣ καὶ τὰ πάθη μετρεῖ, καὶ χρῆται ταῖς δυνάμεσι δεόντως. Πάντων γὰρ προστᾶσα εὐψυχίᾳ καὶ τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον, ἕως τοὺς ἅπαντας ἠλευθέρωσεν. ὥσπερ τὴν καταδεεστέραν συστοιχίαν τριχῇ διείλομεν, πρώτοις τε καὶ μέσοις καὶ τελευταίοις ὅροις, οὕτω καὶ τὴν κρείττονα διαιρήσομεν, εἴς τε ὁλικώτατα καὶ μερικώτατα, καὶ τὰ μέσα τούτων ὑφεστηκότα. καὶ διελόντες, τοὺς μὲν Ἀθηναίους τοῖς πρώτοις ἀνάλογον τάξομεν, τοὺς δὲ ἄλλους Ἕλληνας, τοὺς μὲν μήπω δουλεύοντας, τοῖς μέσοις, τοὺς δὲ ἤδη δούλους, τοῖς ἐσχάτοις. κατὰ γὰρ ταύτας τὰς ὁδοὺς, κρατοῦσι μὲν οἱ Ἀθηναϊκοί, τῶν τοῦ Ποσειδῶνος. οἱ πρῶτοι τῶν πρώτων καὶ τὰ μοναδικὰ τῶν δυαδικῶν, καὶ ἁπλῶς τὰ κρείττω τῶν χειρόνων. σώζουσι δὲ αἰωνίως τὰ μέσα φυλάττοντα τὴν ἑαυτῶν τάξιν, καὶ οὐ κρατούμενα τοῖς χείρονος συστοιχίας, διὰ τὴν ἑαυτῶν ἕνωσιν, καὶ τὸ μόνιμον τῆς δυνάμεως γένος. ἐξαιροῦνται δὲ καὶ τὰ δουλεύοντα, τῆς δουλείας, εἰς ἕνωσιν αὐτὰ καὶ στάσιν ἀνακαλούμενοι. τὰ μὲν γὰρ ἀεί ἐστιν ἐν ὕλῃ, τὰ δὲ, ἀεὶ κεχώρισται, τὰ δὲ, ποτὲ μὲν ὑπὸ τοῖς ὑλαίοις γένεσι γίνεται, ποτὲ δὲ εἰς χωριστὴν ἀνατείνεται ζωήν. οἷον δὴ καὶ τὸ περὶ ἡμᾶς δρᾶμα, ποτὲ μὲν, ὑπὸ τὴν τιτανικὴν τάξιν ταττομένους, ποτὲ δὲ ὑπὸ τὴν ὀλυμπίαν. καὶ ποτὲ μὲν ἐν γενέσει, ποτὲ δὲ, ἐν οὐρανῷ τελοῦνται. τοῦτο δὲ ὑπάρχει ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς, διὰ τὴν ἀεὶ ὡσαύτως ἑστῶσαν πρόνοιαν τῶν θεῶν, τὴν ἀναγωγὸν τῶν ψυχῶν. ὡς γὰρ διὰ τὸ εἶναι γενεσιουργοὺς θεοὺς, καὶ ψυχαὶ κατίασιν ὑπηρετούμεναι ταῖς βουλήσεσιν αὐτῶν, οὕτω δή που καὶ διὰ τοῦ τὰ ἀναγωγὰ προϋπάρχειν αἴτια, καὶ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς, ἡ ἐντεῦθεν ἄνοδος περιγίνεται. ταῦτα μὲν, περὶ τῆς ὅλης τῶν ἐκκειμένων ῥημάτων διανοίας. ἐξέλθωμεν δὲ καὶ τῆς καθ᾽ ἕκαστον συντόμως. τὸ μὲν οὖν πάντων προστῆναι τὴν ὁλικὴν περίληψιν, δηλοῖ τῶν πρώτων γενῶν τῆς θειοτέρας μερίδος, τὸ δὲ εὐψυχίᾳ καὶ ταῖς πολεμικαῖς τέχναις, ταυτόν ἐστι τῷ Ἀθηναϊκῶς. διὰ μὲν γὰρ τῆς εὐψυχίας, μιμοῦνται τὸ φιλόσοφον αὐτῆς, διὰ δὲ τῶν πολεμικῶν τεχνῶν, τὸ φιλοπόλεμον. τὸ δὲ, ποτὲ μὲν ἡγεῖσθαι τῶν Ἑλλήνων, ποτὲ δὲ καὶ μόνους διακινδυνεύειν, τὸ τὰ πρῶτα καὶ τὰ ὅλα αἴτια. τὰ μὲν, μετὰ τῶν δευτέρων καὶ μέσων ποιεῖν, τὰ δὲ, καὶ καθ᾽ αὑτὰ χωροῦν, τῆς τούτων ἐπέκεινα ποιήσεως, καὶ μονούμενα κατὰ τὴν ἐνέργειαν. οὐ γὰρ ἐπίσης ποιεῖ τό, τε τῶν θεῶν γένος, καὶ τὸ μετὰ θεοὺς, ἀλλ᾽ ἐπὶ πλέον ἡ τῶν θεῶν διήκει ποίησις. ὅταν πανταχοῦ τὰ θειότερα, καὶ πρὸ τῶν αἰτιατῶν, καὶ σὺν τοῖς αἰτιατοῖς ἐνεργεῖ, καὶ μετὰ ταῦτα. τοῦτο μὲν οὖν πολλαχόθεν πιστοῦσθαι δύναται. οἱ δὲ ἔσχατοι κίνδυνοι, τὴν ἐσχάτην δηλοῦσι τῶν πρώτων ποίησιν. τὰ δὲ τρόπαια σημαίνει, τότε τὴν δευτέραν συστοιχίαν ὑπὸ τῇ πρώτῃ τελεῖν κοσμουμένην ὑπ᾽ αὐτῆς, καὶ τὸ τρέπεσθαί πως κατὰ τὴν ἐκείνης δύναμιν, καὶ εἶναι τῆς ῥοπῆς τῶν χειρόνων, ἀεὶ ὡσαύτως ἑστῶτα σημεῖα καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἐφήκοντα ἀπὸ τῶν πρώτων. καὶ γὰρ ὅσον ἐστὶ καὶ ἐν τούτοις τεταγμένον, καὶ εἰδοπεποιημένον, ὑπεσταλμένων τῶν ὑλικῶν αἰτίων, ἱκανὸν ἕστηκε σημεῖον τῆς ἐπικρατείας τῶν κρειττόνων, ὃ δὴ μάλιστα τῶν τροπαίων ἐστὶν ἴδιον. ἡ δὲ ἄφθονος ἐλευθερία, τὴν θείαν καὶ ἀκώλυτον ἐπὶ πάντα διήκουσαν ἄνωθεν διακόσμησιν, ἣν ἐπέλαμψαν τοῖς Ἕλλησιν Ἀθηναῖοι κρατήσαντες τῶν Ἀτλαντίνων. μᾶλλον δὲ τὰ ὀλύμπια γένη τῶν τιτανικῶν. οὕτω γὰρ ἡ δημιουργικὴ πατρὸς ἔχει βούλησις, καὶ τὰ χείρω κρατεῖ, καὶ ὑπὸ τῶν ἀμεινόνων, ἐν μὲν τοῖς μερικοῖς Ἀτλαντῖνοι ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἐν δὲ τοῖς ὅλοις οἱ Τιτᾶνες ὑπὸ τῶν Ὀλυμπίων. Καὶ κρατεροί περ ἐόντες, ἀμείνονος ἀντιάσαντες Ὕβριος ἀντ᾽ ὀλοῆς καὶ ἀτασθαλίης ὑπερόπλου, φησὶ ὁ θεολόγος, ὃν καὶ ὁ Πλάτων ζηλώσας, ὕβρει πορεύεσθαι τοὺς Ἀτλαντίνους εἶπεν, ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. Σεισμῶν δὲ ἐξαισίων καὶ κατακλυσμῶν γενο-

„ μένων, μεγὰς ἡμέρας καὶ νυκτῶς χαλεπῶς ἐπελθούσης, τό, τε παρ' ἡμῖν πᾶν ἀθρόον μάχιμον ἔδυ
„ κατὰ γῆς ἥ τε ἀτλαντὶς νῆσος ὡσαύτως κατὰ τῆς θαλάττης δῦσα ἠφανίσθη. διὸ καὶ νῦν ἄπορον καὶ ἀδιε-
„ ρεύνητον τὸ ἐκεῖ πέλαγος πηλοῦ κάρτα βραχέος ἐμποδὼν ὄντος, ὃν ἡ νῆσος ἱζομένη παρέσχετο.

Ὅτι μὲν καὶ φυσικὴν ἀκολουθίαν ἔχει τὰ λεγόμενα, δῆλον τοῖς μὴ παντάπασιν φυσικῆς θεωρίας ἀπόροις. σεισμόν τε γὰρ γενέσθαι τηλικοῦτον, ὥς τε ἀπολέσαι τηλικαύτην νῆσον, οὐ θαυμαστόν. καὶ γὰρ ὁ πρὸ ἡμῶν ὀλίγον γεγονὼς σεισμός, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, τήν τε Αἴγυπτον καὶ Βιθυνίαν ἔσεισεν, καὶ ἀπακαλυθῆσαι τὸν σεισμῷ κατακλυσμόν, οὐδὲν παράδοξον. εἴωθεν γὰρ τοῦτο ἐμπίπτειν ἐπὶ τοῖς μεγάλοις σεισμοῖς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ, καὶ τὴν αἰτίαν ἅμα προστιθείς. ὅπου γὰρ ἅμα σεισμῶν γίνεται κατακλυσμός, κῦμα τούτου τοῦ πάθους αἴτιον. ὅταν γὰρ τὸ τὸν σεισμὸν ποιοῦν πνεῦμα μηδέπω ῥέον ἐπὶ γῆν, τὴν θάλασσαν ὑπό τινος ἐναντίου πνεύματος αὐτῷ κινουμένην ἐξ ἐναντίας φερόμενον, ἀπῶσαι μὲν εἰς τοὐπίσω μὴ δυνηθῇ, διὰ τὸν προωθοῦντα ἄνεμον αὐτήν, ἵστηται δὲ ἐμποδίζον αὐτῆς τὴν πρόοδον, αἴτιον γίνεται τοῦ πολλὴν ὠθουμένην ὑπὸ τοῦ ἐναντίου τούτῳ πνεύματος ἀθροισθῆναι. τό τε δὴ πολλῆς τῆς θαλάττης γενομένης διὰ τὸ ἀπ' ἐναντίας ὠθοῦν, αὐτὸ μὲν ὑπὸ τὴν ἔδυ τῆς ῥοῆς ἀθρόας ἐπιχυθείσης, καὶ ἐποίησε τὸν σεισμόν. ἡ δὲ θάλασσα, ἐπέκλυσε τὸν τόπον. τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον, καὶ περὶ Ἀχαΐαν γενέσθαι τὸν σεισμὸν ἅμα, καὶ τὴν τοῦ κύματος ἔφοδον, τοῦ ἐπικλύσαντος τὰς παραθαλασσίους πόλεις Βοῦράν τε καὶ Ἑλίκην, ὥς τε οὐδ' ἂν τοῦτο τῶν φυσικῶν τις ἀπογνοίη σκοπῶν ὀρθῶς. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τὴν αὐτὴν χώραν πορεύσιμον γενέσθαι καὶ ἄπορον, καὶ ἤπειρον, καὶ θάλατταν τῶν συγχωρουμένων ἐστί, ὑπὸ τῶν φυσικῶν, ὡς Ἀριστοτέλει δοκεῖ, καὶ ἡ ἱστορία δείκνυσι. καὶ τὸ πηλὸν εἶναι ἐν τῇ ἔξω θαλάσσῃ μετὰ τὸ στόμιον, ὁ αὐτὸς ἱστόρησεν, καὶ τὸ τεναγώδη τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπάρχειν, ὥς τε τό, πηλοῦ
„ κάρτα βραχέος, εἰ σημαίνει τὸν τεναγώδη, οὐ θαυμαστόν, βραχὴ γὰρ ἔτι καὶ νῦν λέγουσι τὰς ὑφάλους πέ-
„ τρας, καὶ ἐπιπολῆς ἐχούσας τὸ ὕδωρ. τί ἂν οὖν τις ὑπὲρ τούτων ἐνοχλοίη διαγωνιζόμενος; ὅτι δὲ καὶ ταῦτα θαυμαστὴν ἔχει τὴν τοῦ παντὸς διακόσμησιν, πιστοῦμεν ἀναμνήσαντες ἡμᾶς αὐτούς, τῶν παρὰ τῷ Ὀρφεῖ λεγομένων, πρὸς τὸ πέρατι τῆς δημιουργίας καταταρταρώσεων. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὴν τῶν ὀλυμπίων θεῶν, καὶ τὴν τιτανικὴν παραδοὺς δημιουργικὴν ἀντίθεσιν, ἀποπερατοῖ τὴν ὅλην διακόσμησιν ἄχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ παντός, μεταδιδοὺς καὶ ἐκείνοις τῆς τῶν θεῶν ἀχράντου προνοίας. ταῦτ' οὖν καὶ ὁ Πλάτων εἰδώς, ἐν εἰκόσι τὰ ὅλα παραδιδούς, διατείνει καὶ κατάγει ὑπὸ τὸ ἀφανὲς τὰ διττὰ ταῦτα γένη, καὶ διὰ τῆς ἀφανίσεως ταύτης μιμεῖται τὴν Ὀρφικὴν καταταρτάρωσιν. ἵνα γὰρ καὶ τὰ ἔσχατα κοσμηθῇ καὶ τῆς θείας ἀπολαύσει προνοίας, ἔδει καὶ τὴν κρείττω καὶ τὴν ὑφειμένην συστοιχίαν διατεῖναι τὴν ἑαυτῆς ποίησιν ἄνωθεν ἄχρι τοῦ κοσμικοῦ πυθμένος. ἑκατέραν δὲ οἰκείως ἑαυτῇ, τὴν μέν, σειομένην καὶ δύνουσαν κατὰ γῆς, ὃ ταυτόν ἐστι τῷ προϊοῦσαν μονίμως καὶ στερεῶς, τὴν δὲ ἀφανιζομένην, ὃ ταυτὸν εἴη τῷ ἔνυλον καὶ ἄτακτον, καὶ ἀνείδεον γιγνομένην. τὸ μὲν κατὰ γῆς, τοῦ μονίμου καὶ σταθεροῦ σύμβολον, τὸ δὲ κατὰ θαλάττης τοῦ εὐμεταβόλου καὶ ἀτάκτου, καὶ ῥοώδους. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ἡ μὲν ἵδρυσις καὶ ἡ γένεσις, ἀπὸ τῆς ἀμείνονος συστοιχίας, ἡ δὲ φθορά, καὶ ἡ παράλλαξις, καὶ ἡ πλημμελὴς κίνησις, ἀπὸ τῆς χείρονος. ἐπειδὴ δὲ καὶ ταῦτα κοσμεῖται τῆς τε ἀφανοῦς καὶ τῆς ἐμφανοῦς δημιουργίας συμπληρουμένης. διατοῦτο κἀνταῦθα φησίν, ἡμέραν γεγονέναι, καὶ νύκτα χαλεπήν, τῆς μὲν νυκτός, τὰς ἀφανεῖς αἰτίας, τῆς δὲ ἡμέρας, τὰς ἐμφανεῖς ἐνδειξαμένης. τῆς δὲ χαλεπότητος, τὸ ἀνταγώνιστον καὶ ἀκλινὲς καὶ διὰ πάντων χωροῦν. διότι δὲ ταῦτα πάντα κατὰ τὰς δημιουργικὰς ἐπιτελεῖται δυνάμεις, οἱ σεισμοὶ καὶ οἱ κατακλυσμοὶ κατελείφθησαν, τῇ μέσῃ πρέποντες. εἰ μὲν γὰρ Διὸς ἐβούλετο σημαίνειν δυνάμεις, ἢ ἐνεργείας, κεραυνοὺς ἂν εἶπε, καὶ πρηστῆρας. ἐπεὶ δὲ Ποσειδωνίους ἐνεργείας παραδίδωσιν δημιουργικάς, σεισμοῖς αὐτὰ εἴκασεν, ἢ κατακλυσμοῖς. σεισίχθονα γὰρ τὸν θεὸν τοῦτον καὶ κυανοχαίτην εἰώθασι καλεῖν. διότι καὶ ὁ χρόνος τὴν ἐν τάξει πρόοδον σημαίνει, καὶ τὴν εὔτακτον ὕφεσιν, ἐν ὑστέρῳ χρόνῳ ταῦτα γεγενῆσθαι πάντα λέγεται. οὐκ ἄρα δεῖ λέγειν, ὅτι ὁ ἀφανίζων τὸν ἔλεγχον, ἀφαιρεῖ τὰ ὑποκείμενα, καθάπερ Ὅμηρος ἐπὶ τῶν φαιάκων, καὶ ἐπὶ τοῦ τείχους ὃ ἐποίησαν οἱ ἕλληνες. οὐ γὰρ πέπλασται τὰ ῥηθέντα, ἀλλ' ἀληθῆ ἐστί. πολλῷ γὰρ μέρει τῆς γῆς, ἐπικλύζεται ὑπὸ θαλάσσης, καὶ οὐδὲν ἀδύνατον εἰπεῖν, συμβαίνειν. οὐδ' αὖ ὡς ἱστορίαν ἀπαγγέλλει ψιλήν, ἀλλ' ὡς εἰς ἔνδειξιν αὐτὴν παραλαμβάνει τῆς διὰ πάντων διηκούσης καὶ τῶν ἐσχάτων προνοίας. συνελόντι δεῖ οὖν φάναι, πρὸς τῷ τέλει τῆς ὅλης διακοσμήσεως συμπληρουμένης, τῆς τε ἐμφανοῦς καὶ ἀφανοῦς, δημιουργικὰς τοῦ δευτέρου πατρὸς ποιήσεις, ἐφοίτα καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, ἥτε ἀπὸ τῆς ἀμείνονος μοίρας δόσις, καὶ ἡ ἀπὸ τῆς χείρονος. ἡ μέν, κρατοῦσα τῶν ὑποκειμένων, διὰ τὸ μάχιμον, καὶ γόνιμον ἐλλάμπουσα δύναμιν, διὰ τὸ κατὰ γῆς, ἡ δέ, τὴν ἐσχάτην ἐμποιοῦσα διαίρεσιν, καὶ τὴν ἐνυλοτάτην καὶ ἀόριστον τοῦ ταρτάρου συνέχουσαν κίνησιν. κοσμηθέντων δὲ καὶ τούτων, εἰκότως ἄπειρος λοιπὸν καὶ ἀδιερεύνητος ὁ τοῦ πελάγους τόπος. οὐ γάρ ἐστιν ἄλλη πορεία καὶ πρόοδος τῶν κοσμητικῶν γενῶν τοῦ παντός, ἀλλ' οὗτός ἐστιν ὁ ὡς ἀληθῶς πηλός. οὗ καὶ ὁ ἐν τῷ Φαίδωνι μέμνηται Σωκράτης περὶ τῶν ὑποχθονίων τόπων ἀναδιδάσκων, ὁ ὑπὸ γῆς τόπος ἀμυδρῶς τῆς σωματότητος εἴδη κεκρατημένος. ὁ διὰ τὴν καταδεεστέραν ἔχει συστοιχίαν ὑφιζάνουσαν,

οὖσαν, καὶ προϊοῦσαν ἐπὶ τὸ τέλος τῆς διακοσμήσεως. καὶ γὰρ ἡ τιτανικὴ τάξις, ὑπὸ τοῦ Διὸς μέχρι τοῦ ταρ-
τάρου συνελαυνομένη πληροῖ καὶ τὰ ἐκεῖ τῆς ἀπὸ τῶν θεῶν φρουρᾶς. Τὰ μὲν δὴ ῥηθέντα ὦ Σώκρατες «
ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ Κριτίου κατ' ἀκοὴν τὴν Σόλωνος ὡς συντόμως εἰπεῖν ἀκήκοας. λέγοντος δὲ δὴ χθὲς σοῦ «
περὶ πολιτείας, ἕως τοῦ τὰ πολλὰ ἣ Σόλων εἶπεν. Ὅπως μὲν ὁ τῶν Ἀτλαντίνων καὶ Ἀθηναίων πόλεμος «
εἰς τὴν ὅλην συντελεῖ κοσμοποιΐαν, καὶ ὅπως ὑπὸ τῆς μέσης δημιουργίας ἡ κοσμικὴ συνέχεται ἐναν-
τίωσις, ἄνωθεν ἀπὸ τῶν πρώτων προϊοῦσα μέχρι τῶν τελευταίων τῆς μὲν Ἀθηναϊκῆς σειρᾶς μονίμως, καὶ
ἡγεμονικῶς καὶ κρατητικῶς τὰ πάντα κοσμούσης, καὶ ἀναπλούσης μὲν τὰ ἐν ὕλῃ κατεχόμενα, σωζούσης
δὲ ἄχραντα τὰ καὶ χωρισμένα τῆς ὕλης. τῆς δὲ ἑτέρας ἑαυτῆς προσφόρως κίνησιν καὶ διαίρεσιν καὶ τὴν ἑτε-
ρότητα τοῖς δημιουργήμασι χαριζομένης, καὶ ἄνωθεν εἰς τέλος προϊούσης, εἴρηται καὶ ὑπέμνησαι μετρίως
ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ὁ λέγων τὸν λόγον, ἀνάλογον ὢν τῷ τὴν ἐναντίωσιν ταύτην συνέ-
χοντι θεῷ, μιμεῖταί πως ἐκεῖνον. καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τοὺς πατέρας τῆς διηγήσεως ἀναδρομῆς, διὰ Κριτίου
καὶ τῆς Σόλωνος ἀκοῆς, ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἄνεισιν. ὃ δὴ καὶ ἐν τῷ παραδείγματι προϋπάρχει. πληρου-
μένῳ τε ἀπὸ τῶν πρώτων, καὶ πληροῦντι τὰ μετ' αὐτὸν τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως. ἔτι δὲ ἐπειδὴ δευ-
τέρας φέρει δημιουργίας εἰκόνα προϊούσης ἀπ' ἄλλης, διὰ δὴ τούτων φησὶν ὑπὸ τῶν Σωκράτους λόγων
ἀναμεμνῆσθαι τῆς ἱστορίας. ἡ γὰρ ἀνάμνησις αὕτη, οὐκ ἔστιν ἀπὸ εἰκόνων ἐπὶ τὰ παραδείγματα μετάβα-
σις, ἀλλ' ἀπὸ τῶν καθολικῶν ἐννοιῶν ἐπὶ μερικωτέρας πράξεις. διὸ καὶ ἐφαρμόζει τῇ προόδῳ τῆς ὅλης δη-
μιουργίας. πάντων γὰρ ὄντων ἐν τοῖς νοητοῖς, τὰ δημιουργικὰ αἴτια κατὰ τὴν οἰκείαν ἕκαστον τάξιν κα-
τενείματο τὰς ὅλας ποιήσεις. ἔτι τοίνυν κατ' ἄλλον τρόπον λόγων μετιόντι σοι τὴν λέξιν, οἵ τε Ἀθη-
ναῖοι θαυμαστῶς ἐγκωμιάζονται, καὶ ἡ πολιτεία Σωκράτους ἀνυμνεῖται πρεπόντως. ἡ μὲν γὰρ ὅτι δυ-
νατή ἐστι, δέδεικται διὰ τῆς τῶν Ἀθηναίων ζωῆς, καὶ ὅτι οἷς ἂν ἐγγένηται, μεγίστων ἀγαθῶν ἐστὶν οἰ-
στική. ἃ δὴ καὶ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις ἀποδείξεως ἠξίωσεν. οἱ δὲ κατὰ τὸ ἄριστον εἶδος τῆς πολιτείας ζή-
σαντες ἄξιοι μεγίστου δείκνυνται θαύματος. τὸ γὰρ κατὰ τὸ πρῶτον παράδειγμα τυπωθῆναι, θαυμαστὸν
ὄντως ἐστίν. ἐπεὶ καὶ τῶν ἐγκωμίων, τὰ μὲν θειότερα τὸ ὅλον εἶδος αὐτῶν ἄκρως καταδεξάμενα, μονα-
δικὰ λέγεταί τε καὶ ἐστί, τὰ δὲ ἔνυλα, τὴν αὐτὴν ἔχοντα μορφὴν ἐν πολλοῖς ὑποκειμένοις, ἐσχάτην ἔχει
τάξιν. τοῦτο γοῦν ὃ καὶ ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῖς θεοῖς ὑπάρχει, τὸ τοῦ παραδείγματος ἄκρως τοῦ οἰκείου
τυγχάνειν, καὶ ἡ Ἀθηναίων πόλις ἐπεδείξατο, τὸ ἄριστον μέτρον τῆς ζωῆς, ἄκρως ἐπιτηδεύσασα. καὶ μὴν
καὶ ὁ κύκλος τῶν εὐεργεσιῶν, μιμεῖται τὸ ἐγκώμιον κύκλον. Αἰγύπτιοί τε γὰρ εὖ πεπόνθασιν ὑπὸ
Ἀθηναίων διὰ τῶν πολεμικῶν ἔργων, καὶ Ἀθηναῖοι, διὰ τῶν ἱερατικῶν λόγων. ἣν μὲν γὰρ καὶ αὐτὸ
τὸ ἀνάγραπτον ἔχειν τὴν πρᾶξιν, ἀπόδοσις τῆς χάριτος. προστεθεῖσα δὲ καὶ ἡ διδασκαλικὴ τῶν πατρίων
αὐτοῖς ἔργων ἀφήγησις, πολλαπλασίαν ἐπιδείκνυσι τὴν ἀμοιβήν. πρὸς δὴ τούτοις, τὸ τὴν τύχην καὶ
δαιμονίαν ὑποτίθεσθαι, καὶ κινεῖν ἡμῶν τὴν διάνοιαν, ἐπάξιόν ἐστι τῆς τοῦ Πλάτωνος θεωρίας. οὐ γὰρ
ἄσκοπος οὐδὲ ἀόριστος ἡ τύχη, καὶ ἡ παρ' αὐτῆς δόσις, ἀλλὰ δύναμίς ἐστι συναγωγὸς τῶν πολλῶν, καὶ
διεσπαρμένων αἰτίων, καὶ κοσμικὴ τῶν ἀτάκτων, καὶ ἀποπληρωτικὴ τῶν ἐκ τοῦ παντὸς ἑκάστοις ἀπο-
κεκληρωμένων. διατί οὖν ὁ Σωκράτης συνηνέχθη τοῖς Σόλωνος; διά τε τὴν συναγωγὴν τῶν πολλῶν
καὶ διεσπαρμένων αἰτίαν φήσω. καὶ διὰ τὴν μίαν θεῶν κατὰ τὸν κοινὸν αὐτῶν συνέχουσαν νοῦν. Ἀθηναῖ-
οι γὰρ ὄντες ὥσπερ ἐκ μιᾶς πηγῆς κινοῦνται τῆς ἑαυτῶν ἐφόρου θεᾶς πρὸς τὰς ὁμοίας ἐννοίας. Οὐ «
μὴν ἠβουλήθην παραχρῆμα εἰπεῖν. διὰ χρόνου γὰρ οὐχ ἱκανῶς ἐμεμνήμην. ἕως τοῦ λέγειν οὕτως. Ταῦτα «
καὶ ἐν τῷ παντὶ θεατέον, πρὸ τῶν μερικῶν. τὸ δημιουργικὸν αἴτιον τῶν γιγνομένων κατὰ χρόνον ὑφί-
στησι τὰ ἑαυτοῦ γεννήματα, καὶ ὅπως ἑαυτὸν πρὸ τῶν νοῶν ὁ ὑποστάτης τῶν γεννητῶν, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς
αἰτίας τῶν ποιουμένων ὁρῶν, οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἀφ' ἑαυτοῦ δίδωσι τὴν πάροδον. ἵνα αὐτὸς ἱκανῶς
ὢν καὶ τέλεος, οὕτω μεταδιδῷ τοῖς δευτέροις τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως. ἥτε οὖν ἔννοια καὶ ἡ ἀνάληψις,
καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τὴν ἐν ἑνὶ δηλοῖ περιοχὴν τῶν δημιουργικῶν λόγων. Ὅθεν ταχὺ ξυνωμολό- «
γησά σοι τὰ ἐπιταχθέντα, μέχρι τοῦ τῆς νυκτὸς ἀνέλαβον. Διότι μὲν, ἐμέμνητό πως; ὑπέσχετο τὰ ἐπι- «
ταχθέντα πληρώσειν. διότι οὐκ ἀκριβῶς ἐμέμνητο; πρὸς ἑαυτὸν ἀνεσκέψατο, πρότερον τοὺς λόγους
ἡγούμενος ἐν τοῖς τοιούτοις ἐπιτάγμασιν, οἷον, ὁ Σωκράτης ὑπέταξε κινουμένην τὴν πολιτείαν ἰδεῖν,
ἔργον εἶναι μέγιστον ὑπόθεσιν εὑρεῖν, ἐφ' ἧς δυνήσεται τὸ πρέπον ἀποδοῦναι τοῖς ἐπιτάγμασιν. ὃ δὴ καὶ
αὐτὸς πεποίηκεν τῶν Ἀτλαντίνων καὶ Ἀθηναίων πόλεμον ἀπὸ τῆς ἱστορίας λαβών, ὡς δείκνυται δυνά-
μενον τὴν τῆς ἀρίστης πολιτείας παρεκτικὴν ζωήν. καὶ ταῦτα τῆς νυκτὸς ἀναλαβών, ἵνα ἀδιαπταί-
στως καὶ τοῖς κοινωνοῖς μεταδῷ τὸν λόγον. πάλιν οὖν, καὶ ἀπὸ τούτων μεταβατέον ἐπὶ τὰ ὅλα. καὶ
γὰρ ἐκεῖ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον ἀπὸ τῆς ἀφανοῦς αἰτίας πληρούμενον, ἐκεῖ γὰρ πρώτως ἦν πάν-
τα τὰ αἴτια τὰ νοερὰ οἷς ἥνωνται κατ' ἄκραν ὑπεροχήν, οὕτως εἰς τὸ ἐμφανὲς τὴν ἑαυτοῦ προάγει δύνα-
μιν κατὰ τὴν ἐκείνων βούλησιν καὶ κρίσιν. ἔτι δὲ τὸ παραχρῆμα μὴ εἰπεῖν, ἀλλ' εἰσαῦθις, σύμβολόν
ἐστι τῆς προευτρεπιζομένης παρασκευῆς τῶν φύσεων, ἀφ' ἧς ἡ τελειότης παραγίνεται τοῖς φυσι-
κοῖς ἀποτελέσμασιν. εἴποις δ' ἄν τι καὶ ἠθικὸν τὸ τῆς ἀσφαλείας. οὐ γὰρ δεῖ προπετῶς ἐγχειρεῖν, τοῖς

τηλικούτοις, μὴ πρὸς ἑαυτοὺς πρῶτον τὸ ὅλον ἔργον ἀνασκεψαμένους, ἵνα ὥσπερ ἐκ ταμείου προφε-
ρόμενα τὸν διὰ φωνῆς λόγον ὄντως τῶν ἔνδον κειμένων λόγων προσγιγνόμενον ἄγγελον, καὶ μὴν
καὶ τὸν πρὸς ἑαυτὸν ἀναλαβόντα λέγειν. μιμεῖται μὲν, καὶ τὴν τῶν λόγων τῶν δημιουργικῶν πρὸς ἑαυ-
τοὺς ἐπιστροφὴν, καθ' ἣν ἐν ἑαυτῷ θεᾶται τοὺς τῶν ὄντων λόγους. τὸ δὲ ὑποθέσθαι τοῖς βουλήμασι
πρέποντα λόγον, τὴν ἐν τῇ δημιουργίᾳ συνάρτησιν ἐνδείκνυται τῶν φαινομένων πρὸς τὰς αἰτίας
» αὐτῶν. Ὡς δή τοι τὸ λεγόμενον τὰ παίδων μαθήματα, θαυμαστὸν ἔχει τι μνημεῖον, ἕως τοῦ ὥστε
» οἷον ἐγκαύματα ἀνεκπλύτου γραφῆς ἔμμονά μοι γέγονε. Τὸ μνημονικωτέρους εἶναι τοὺς παῖδας καὶ
ἐπὶ τῶν ἔργων ὁρᾶται, καὶ πολλὰς ἂν ἔχοι πιθανὰς αἰτίας. μίαν μὲν, ὥς φησι Πορφύριος, ὅτι αἱ ψυχαὶ
τῶν παίδων, πεῖραν οὐκ ἔχουσι τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν, ἅτε οὖν μήτε περισπώμεναι, μήτε ἐνοχλού-
μεναι ὑπὸ τῶν ἐκτὸς, ἀτύπωτον μὲν ἔχουσι τὸ φανταστικὸν, ἀργότερον δὲ τὸ διανοητικόν. αἱ γὰρ πεῖ-
ραι τοῦτο ποιοῦσιν ὀξὺ καὶ διανοητικόν. ἑτέραν δὲ, ὅτι ἡ λογικὴ ζωὴ, πλέον ἐν ἑαυτοῖς συμπέφυκε
πρὸς τὴν φαντασίαν. ὥσπερ οὖν τῆς ψυχῆς τῷ σώματι συμπασχούσης καὶ συνανακεκραμμένης αὐτῷ,
ῥωμαλαιότερόν ἐστι καὶ ζωτικώτερον τὸ σῶμα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ φαντασία ῥώννυται διὰ τῆς τοῦ
λόγου σχέσεως. ῥωννυμένη δὲ, μονιμωτέρους ἔχει τοὺς τύπους, μᾶλλον αὐτὸν λαμβανομένη διὰ τὴν ἑαυ-
† τῆς δύναμιν. ὥσπερ καὶ τὸ σῶμα, μᾶλλον κρατεῖ τῶν ἐν τῷ † ζωτικώτερον ὂν, διὰ τὴν τῆς ψυχῆς
πλείονα κοινωνίαν. τρίτην δὲ ἐπὶ ταύταις, ὅτι τὰ αὐτὰ μείζω φαίνεται ταῖς τῶν παίδων φαντασίαις,
μᾶλλον μὲν οὖν θαυμάζεται παρ' αὐτῶν, ὥστε μᾶλλον αὐτοῖς συμπάσχουσι, διὸ μάλιστα μέμνηνται. τὰ
γὰρ σφόδρα λυπήσαντα ἡμᾶς, ἢ σφόδρα εὐφράναντα, εἰς μνήμην κατατιθέμεθα. μᾶλλον γοῦν εἰς
ἡμᾶς δρᾷ. καθάπερ οὖν τὸ μᾶλλον παθὸν ὑπὸ τοῦ πυρὸς, ἐπὶ πλέον τὴν δοθεῖσαν θερμότητα φυλάττει,
τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ μᾶλλον ὑπὸ τὸν ἔξωθεν πάσχον φανταστικὸν, μᾶλλον κατέχει τὸν τύπον. ἀλλὰ μὴν
τὸ τῶν παίδων πάσχει μᾶλλον διὰ τὸ τὰ αὐτὰ μείζω φαίνεσθαι ἡμῖν παισὶν οὖσιν. μᾶλλον ἄρα κατέχου-
σιν οἱ παῖδες τὸν τύπον εἰκότως, ὡς μᾶλλον ὑπὸ τῶν αὐτῶν πάσχοντες. ταῦτά μοι δοκεῖ καὶ ὁ Κριτίας ἐν-
δείκνυσθαι, μετὰ πολλῆς ἡδονῆς ἠκροᾶσθαι λέγων τῆς ἱστορίας παρὰ τοῦ γέροντος. καὶ διὰ τοῦτο οἷον ἔγ-
καυμα ἀνεκπλύτου γραφῆς ἔμμονον αὐτῷ γέγονεν. ὥσπερ δὲ ὁ Σωκράτης ἐν τῇ ἀνακεφαλαιώσει τῆς πο-
λιτείας μνήμης αἴτιον ἡμῖν παραδέδωκε τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων ὧν ἀκούομεν, οὕτως ὁ Κριτίας
ἐν τούτοις τὴν ἡλικίαν τῶν παίδων, καὶ ἔοικεν ἐκεῖνο καὶ τούτου αἴτιον εἶναι, ἄνθεια τῆς τῶν παίδων μνή-
μης. πάντα γὰρ ἄνθη εἶναι δοκεῖ πρῶτον προσπίπτοντα τοῖς παισί. καὶ ἴσως ἔνδειξιν φέρει καὶ τοῦτο
τοῦ τὴν γόνιμον δημιουργίαν τῶν δευτέρων, ἐξηρτῆσθαι τῆς μονίμου ταυτότητος τῶν πρώτων. ὥσπερ
καὶ τὸ μνήμης αἴτιόν ἐστι, καὶ τοῖς παρὰ τῷ Κριτίᾳ λεγομένης τῶν παίδων μνήμης. εἰ δέ τις πρὸς ταύ-
ταις ταῖς ἀποδόσεσι, καὶ τῶν πραγμάτων ἀντέχοιτο τῆς ὅλης θεωρίας, ἀκουέτω λέγοντος Ἰαμβλίχου,
τὴν μὲν τῶν παίδων μνήμην ἐνδείκνυσθαι τὴν ἀεὶ νέαν καὶ ἀκμάζουσαν μόνιμον τῶν λόγων ποίησιν.
τὸ δὲ ἀνέκπλυτον τῆς γραφῆς, λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως τὴν ἀσύγχυτον καὶ ἀνέκλειπτον δημιουργίαν. τὸ
δὲ πρόθυμον τοῦ διδάσκοντος, τὴν ἄφθονον τῶν πρεσβυτέρων αἰτίων εἰς τὰ δεύτερα χορηγίαν. ἔχει
» γὰρ καὶ ταῦτα χώραν μετὰ τῶν εἰρημένων ἀποδόσεων. Καὶ δὴ καὶ τοῖσδε εὐθὺς ἔλεγον αὐτὰ ταῦτα.
» μέχρι τοῦ ἥντινα ἔτ' ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ ζητητέον. Πρότερον μὲν Κριτίας ἐποιεῖτο τοὺς κοινωνοὺς τῶν λόγων,
νῦν δὲ συνευπορεῖν αὐτοὺς παρακαλεῖ. διότι ἐν τοῖς παραδείγμασιν, ἄνω μὲν ἥνωται πάντα, καὶ νοε-
ρῶν ἄλληλα πληροῖ δυνάμεων, ἐν δὲ τῷ κόσμῳ δημιουργῷ μετ' ἀλλήλων, κατὰ θείαν τινὰ καὶ ὁλικὴν
σύμπνοιαν. καθ' ἣν καὶ δι' ἣν πάντα πανταχοῦ ἐστιν οἰκείως ἑκάστοις, ἐν οὐρανῷ τε παραδείγματα προϋ-
πάρχει τῶν γενητῶν, καὶ ἐν τῇ γενέσει τῶν οὐρανίων εἰσὶν εἰκόνες. ἐπειδὴ δὲ ἡ ὁλότης πανταχοῦ
προηγεῖται τῶν μερῶν, καὶ τῇ δευτέρᾳ δημιουργίᾳ τοῦτο θεωρεῖται. καὶ διὰ τοῦτο πρῶτον μὲν ἐν κεφα-
λαίοις διεξῆλθε τὸν πόλεμον, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον ἐπεκδιδάσκειν πειράσεται, σύμπα-
σάν τε τῶν Ἀτλαντίνων τὴν πολιτείαν διηγούμενος, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν τῆς γενέσεως, καὶ πῶς εἰς
ἀδικίαν ἐτράποντο, καὶ πῶς οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὸν πόλεμον παρῆλθον, ἀπὸ ποίας παρασκευῆς, ἀπὸ
ποίων πρεσβέων, διὰ ποίων ὁδῶν, τίσι συντεταγμένοι, καὶ ὅσα τούτοις ἑπόμενά ἐστιν. ἔστι τοίνυν, ἡ
μὲν ἀνυπόθετος πολιτεία, μίμημα τῆς πρώτης δημιουργίας. διὸ τὸ μυστικὸν αὐτῆς ἐνδεικνύμενος, καὶ
τὸ ἐν λόγοις καθαρεῖς προϋπάρχον, ὥσπερ ἐν μύθῳ διατετάχθαι φησὶν αὐτήν. ἡ δὲ ὑπόθεσις ἡ ἐπὶ τῶν
Ἀθηναίων ὡς ἐκείνων ὄντων, ἔνδειξιν ἔχει τῆς δευτέρας δημιουργίας. ἐν ᾗ καὶ τὸ μερικώτερον ὁρᾶται, καὶ
ἡ ἐναντίωσις λοιπὸν καὶ ἡ κίνησις, καὶ τὸ ἐν τόπῳ περιγεγραμμένον. ἐπειδὴ δὲ καὶ αὕτη συνήρτηται
τῇ προτέρᾳ καὶ συνεχής ἐστι, πρὸς αὐτὴν πάντως ἁρμόσουσί φησιν, καὶ οὐκ ἀπωσόμεθα λέγοντες.
» Καί τινα ἂν ὦ Κριτία μᾶλλον ἀντὶ τούτου μεταλαμβάνοιμεν, ἕως τοῦ οὐκ ἔστιν. Ἀποδέχεται τὸν λό-
γον ὁ Σωκράτης, πρῶτον μὲν, ὡς τῇ τῶν Ἀθηναίων ἑορτῇ προσήκοντα. καὶ γὰρ ἦν εἰκὼν ὁ πόλεμος τῶν
κοσμικῶν πολέμων. καὶ ὡς ὕμνον τῆς Ἀθηνᾶς τῇ θυσίᾳ πρόσφορον. εἰ γάρ τι φωνῆς ὄφελος ἀνθρώποις
εἰς ὕμνους αὐτῇ χρηστέον. καὶ ἄλλως ἐπειδὴ θεωρίας καὶ πράξεως ἡ θεὸς αἰτία. διὰ μὲν τῆς θυσίας μιμού-
μεθα τὴν πρακτικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν, διὰ δὲ τοῦ ὕμνου, τὴν θεωρητικήν. δευτέραν δὲ, ὡς μαρτυρή-

σαντα

σαντα τῷ δυνατῷ τῆς πολιτείας. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς περὶ αὐτὸν λόγοις ἀποδείξεως ἠξίωσεν. ἤρκει μὲν γὰρ αὐτῷ καὶ ἐν οὐρανοῖς, τοῦτο τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας ὑπάρχον, καὶ ἐν ἑνὶ ἀνδρί. πάντα γὰρ ἔστιν ἔνδον, ὅσαπερ ἔξω, καὶ ὁ ὡς ἀληθῶς νόμος, ἀπ' αὐτῆς ἄρχεται τῆς ἔνδον ζωῆς. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων δειχθείη ποτὲ κρατήσασα, ἀτεχνῶς ἀποδείκνυται τὸ δυνατὸν αὐτῆς. τοῦτο μὲν οὖν τοιαύτας αἰτίας ἔχει. πάλιν δὲ καὶ ἐκ τούτων ληπτέον, ὅτι οὐκ ἄρα ἦν πλάσμα, τὸ περὶ τοὺς Ἀτλαντίνους ὥς τινες ᾠήθησαν, ἀλλ' ἱστορία μὲν, οἰκείωσιν δὲ ἔχουσα πρὸς τὴν ὅλην κοσμοποιΐαν, ὥστε καὶ ὅσα περὶ μεγέθους διῆλθε τῆς Ἀτλαντίδος, οὐκ ἂν ὡς μυθώδη καὶ πεπλασμένα καταγινώσκοιτο παρὰ τῶν τὸ μέγεθος τῆς γῆς εἰς στενὸν κομιδῇ κατακλειόντων. Ἀλλ' ἀγαθῇ τύχῃ χρὴ λέγειν μὲν ὑμᾶς. ἐμὲ δὲ ἀντὶ τῶν χθὲς λόγων νῦν ἡσυχίαν ἄγοντα ἀντακούειν. Οὐχ ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς τὸν σπουδαῖον οὐδέν φασι δεῖσθαι τῆς τύχης, οὕτω καὶ ὁ Πλάτων, ἀλλὰ καὶ τὰς διανοητικὰς ἡμῶν ἐνεργείας, ὅταν συνεπιπλέκωνται ταῖς σωματικαῖς κατὰ τὴν ἐκτὸς πρόοδον, ἐπιπνεῖσθαι βούλεται παρὰ τῆς ἀγαθῆς τύχης, ἵνα τὴν πρόοδον εὐτυχῆ ποιήσωνται καὶ τὴν εἰς ἄλλους ἐνέργειαν θεοφιλῆ. καθάπερ ἡ νέμεσις τῶν κούφων ἐστὶ λόγων ἐπίσκοπος, οὕτω δὴ καὶ ἡ ἀγαθὴ τύχη κυβερνᾷ τοὺς λόγους ἐπ' ἀγαθῷ, τῶν τε δεχομένων, καὶ τοῦ διδόντος. ἵνα ἡ μὲν εὐγνωμόνως καὶ συμπαθῶς, ὁ δὲ ἐνθέως ἀποδῷ τὸ προσῆκον ἑκάστοις. οὕτω μὲν οὖν ἐπὶ τῶν μερικῶν. ἐπὶ δὲ τῶν ὅλων, ἡ ἀγαθὴ τύχη, τὴν ἔνθεον σημαίνει διακλήρωσιν, καθ' ἣν ἕκαστον ἔλαχεν τάξιν τὴν ἑαυτῷ πρόσφορον, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πατρὸς καὶ τῆς ὅλης δημιουργίας. καὶ μὴν καὶ τὸ ἡσυχίαν ἄγοντα τὸν Σωκράτην τῶν λόγων τούτων ἀκούειν, ἔχει μὲν, καὶ ἀντίδοσιν καθήκοντος. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τοῦτο ἐποίησαν, ὅτε διηγεῖτο τὴν πολιτείαν. ὡς μὴ δὲ ὅτι παρῆσαν ἡμῖν γεγονέναι, δῆλον ἐν ἐκείνῳ τῷ συγγράμματι. δείκνυσι δὲ ἐξ ἀναλογίας. καὶ ὅπως τὰ δημιουργικὰ αἴτια πάντα ἡνωμένα ἀλλήλοις, ὅμως καὶ διακεκριμένας ἔχει ποιήσεις. τὸ μὲν γὰρ ἀκούειν τῆς δι' ἀλλήλων χωρήσεώς ἐστι δηλωτικόν. τὸ δὲ ἡσυχίαν ἄγειν, τοὺς ἄλλους ἑνὸς λέγοντος, τὴν ἀμιγῆ καθαρότητα σημαίνει, καθ' ἣν ἕκαστον ἀπὸ τῆς ἰδιότητος τῆς ἑαυτοῦ ποιεῖ καὶ γεννᾷ τὰ δεύτερα. Σκόπει δὲ τὴν τῶν ξενίων σοι διάθεσιν ὦ Σώκρατες, ἣ διέθεμεν, ἕως τοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς περὶ πολιτῶν καὶ Ἀθηναίων ὄντων ἤδη ποιεῖσθαι τοὺς λόγους.

Βούλεται ἡ τάξις αὕτη, τὸν μὲν Τίμαιον, ἄκρον ἅμα καὶ μέσον ποιεῖν. καὶ γὰρ μετὰ Σωκράτην λέγει καὶ Κριτίαν, καὶ πρὸ Κριτίου καὶ Ἑρμοκράτους, καὶ οὑτωσὶ μὲν μέσον, ἄλλως δὲ ἄκρον, κατά τε τὴν ἐπιστήμην, καὶ ὅτι γεννᾷ τοὺς ἀνθρώπους, οὓς, τρέφει μὲν ὁ Σωκράτης, ὁπλίζει δὲ ὁ Κριτίας. ἔστι δὲ καὶ τοῦτο τῆς ὅλης δημιουργίας σύμβολον ἐναργές, τὸ ἄκρον ἅμα καὶ μέσον. καὶ γὰρ ἐξῄρηται πάντων τῶν ἐγκοσμίων, καὶ πᾶσιν ἐξ ἴσου πάρεστι, τά τε ἄκρα τοῦ παντὸς ἀνεῖται τῷ δημιουργῷ καὶ τὸ μέσον, ὡς ὁ τῶν Πυθαγορείων λόγος. ἐκεῖ γὰρ ὁ Ζανὸς πύργος ὥς φασιν. τὸν δὲ Κριτίαν μέσον εἰπόντα μετὰ Σωκράτην, νῦν ἐν κεφαλαίοις αὖθις πρὸ τοῦ Ἑρμοκράτους εἰπεῖν. προσήκει γὰρ τῇ μέσῃ δημιουργίᾳ, τὸ δυαδικὸν, καὶ τὸ ὅλον μετὰ τῶν μερῶν, ὥσπερ τῇ μὲν πρώτῃ τὸ ὅλον, τῇ δὲ ἐσχάτῃ τὰ μέρη. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης ἐν κεφαλαίοις, τὴν πολιτείαν παραδέδωκε, καὶ ὁ Ἑρμοκράτης εἰς τὰ μέρη συντελεῖ τῆς ὑπὸ Κριτίου παραδοθησομένης ἱστορίας. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς ὅλης εἰρήσθω τάξεως. ἀπορήσειε δ' ἄν τις τί ποτε τῷ Ἑρμοκράτει καὶ ὑπολείποιτο ἂν ἔργον, τοῦ μὲν Τιμαίου, τὴν γένεσιν τῶν ἀνδρῶν, τοῦ δὲ Σωκράτους τὴν τροφὴν, τοῦ δὲ Κριτίου τὰς πράξεις παραδεδωκότος. οὐδὲν γάρ ἐστι τούτοις ἐφεξῆς. ἢ συλλήπτωρ ἐστὶν ὁ Ἑρμοκράτης τῷ Κριτίᾳ τῶν λόγων. ἡ γὰρ τῆς ἱστορίας ἀφήγησις, τῶν τε πράξεων ἦν, καὶ τῶν λόγων. καὶ ὁ μὲν Κριτίας αὐτὸς, τῶν πράξεων ὑπέσχετο ποιήσεσθαι διέξοδον, παρεκάλεσε δὲ καὶ τὸν Ἑρμοκράτην πρὸς τὸ συνευπορεῖν ἐν τοῖς λόγοις. χαλεπὴ γὰρ ἡ τούτων μίμησις, ὡς εἴρηται πρότερον. διὸ καὶ ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ τοὺς θεοὺς συναγαγὼν ὡς βουλευσόμενος περὶ τῆς τῶν Ἀτλαντίνων δίκης, ἔλεξε φησὶν ὁ Ζεὺς ὧδε καὶ συνεπέρανε τὴν συνουσίαν, ὡς τῷ Ἑρμοκράτει παραδιδοὺς τὴν μίμησιν τῶν λόγων. εἰ δὲ μὴ δὲ τοῖς λοιποῖς τῶν ἔργων ἐπεξῆλθεν, οὐδὲν ἀπεικός. ὅλως γὰρ θεοὺς συναγαγὼν ἐπὶ τῷ σωφρονίσαι τὴν τῶν Ἀτλαντίνων ὕβριν, ἔχει καὶ τὰ ἑξῆς πάντα περιεχόμενα ἐν τούτῳ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἀθηναίων, τὴν ἔξοδον, τὴν νίκην. οὐκοῦν ὁ μὲν Τίμαιος, γεννᾷ τοὺς ἄνδρας, ὁ δὲ Σωκράτης παιδεύει, ὁ δὲ Κριτίας εἰς πράξεις προάγει, ὁ δὲ Ἑρμοκράτης, εἰς λόγους. ὁ μὲν τὴν πατρικὴν αἰτίαν μιμούμενος, ὁ δὲ, τὴν τῆς μονίμου νοήσεως χορηγὸν, ὁ δὲ, τὴν τῆς κινήσεως χορηγὸν, καὶ τῆς εἰς τὰ δεύτερα προόδου, ὁ δὲ, τὴν τὰ ἔσχατα διὰ τῆς τῶν λόγων μιμήσεως ἐπιστρέφουσαν εἰς τὰς ἀρχάς. ταῦτα μὲν οὖν οὑτωσὶ συμβολικῶς ἂν ἀκούσαις, καὶ ἴσως οὐ σφόδρα περιέργως. ἀπορήσειε δ' ἄν τις, τίνος ἕνεκα μὴ προτέτακται τῆς πολιτείας ὁ Τίμαιος ἐν ᾧ τοῦ τε ἄλλου κόσμου γένεσις παραδίδοται, καὶ τῶν ἀνθρώπων γένους. ἔδει γὰρ τεχθῆναί τε αὐτοὺς ὡς Τίμαιός φησιν, καὶ παιδευθῆναι ὃ ἐν πολιτείᾳ ποιεῖ Σωκράτης, καὶ ἐνεργῆσαι τῆς τροφῆς ἐπαξίως, ὅπερ ἐνδείκνυταί πως ὁ Ἀτλαντικός. καὶ εἰ μὲν ἀπ' αὐτοῦ τέλους ἀρξάμενος, κατήντα ἐπὶ τὸν Τίμαιον, ὅστις ἐστὶ τῇ φύσει πρῶτος, εἶχον μὲν ἂν τὰ εἰωθότα λέγειν, ὅτι διδασκαλίας ἕνεκα πρῶτα παραδέδοται τὰ πρῶτα πρὸς ἡμᾶς, ὕστερον ὄντα κατὰ φύσιν. νῦν δὲ τό, τε μέσον πρῶτον, καὶ τὸ πρῶτον μέσον τετάχθαι δοκεῖ. καὶ εἰ μὲν ὑπὸ τῶν διασκευαστῶν ἡ τάξις αὕτη παραδέδοτο, ἧττον ἂν ἦν θαυμαστὸν, νῦν δὲ αὐτὸς ὁ Πλάτων οὕτως ἔοικε πρᾶξαι. ἐνταῦθα οὖν ἀνακεφαλαιοῦται τὴν πολιτείαν ὡς ἤδη προει-

ῥηθεῖσαν ἐν κεφαλαίοις διὰ βραχυτάτων. πρὸς δὴ ταύτην τὴν ἀπορίαν ῥητέον, ὡς εἰ μὲν πᾶσαι αἱ ὑποθέσεις ἐκ τῆς φύσεως προσλαμβάνοντο τῶν ὄντων, ἢ γεγονότων, ἔδει τὴν ἀπορίαν κρατεῖν, καὶ τὸν Τίμαιον οὐκ ὀρθῶς τετάχθαι, δεύτερον. καὶ εἰ ὅλαι κατὰ λόγω καθ᾽ ὑπόθεσιν ἐπλάττοντο, ἔδει καὶ οὕτω πρῶτα παραλαμβάνεσθαι τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῦ Σωκράτους ὑπόθεσις λόγῳ μόνον ὑπομένει, καὶ τὸ καθόλου θεωροῦσα πράττει καὶ τὴν τροφὴν, καὶ τὴν παιδείαν τῶν ἀνδρῶν, αἱ δὲ ἑξῆς, περί τε ὄντων καὶ γενομένων διεξίασιν εἰκότως, αἱ μὲν συντάττονται ἀλλήλαις, ἡ δὲ Σωκράτους ὡς ἂν κατὰ λόγον ὑφεστῶσα μόνον, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβὴς προτέτακται καὶ τῶν λοιπῶν. ἴσως δὲ καὶ τοῦτο ἐνδείξασθαι τοῦ Πλάτωνος ἡμῖν ἐθελήσαντος, ὅτι ὅσα αἱ θεῖαι ψυχαὶ, καὶ εἰς τὸ νοητὸν περιαχθεῖσαι προβάλλουσι, ταῦτα ἐγένετό ποτε καὶ κατά τινας εὐμοίρους περιτροπὰς κύκλων ἐπὶ γῆς. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ Κριτίας τῷ Σωκράτει μαρτυρήσει λέγων, καὶ τοὺς πολίτας οὓς διενοοῦ, φήσομεν ἐκείνους τοὺς ἀληθινῶς προγόνους ἡμῶν οὓς ἔλεγεν ὁ ἱερεὺς, πάντως ἁρμόσουσι καὶ οὐκ ἀπῳσόμεθα λέγοντες αὐτοὺς εἶναι, τοὺς ἐν τῷ τότε ὄντας χρόνῳ. εἰ δὲ καὶ τῷ μερικῷ λείποιτο ἡ πολιτεία τοῦ Τιμαίου, καὶ τὸ περὶ θνητῶν διαλέγεσθαι, περὶ εἰκόνα διατρίβει. ἀλλά τό γε καθόλου κρατεῖ. τὸ γὰρ αὐτὸ εἶδος τῆς ζωῆς, ἐν ψυχῇ μὲν δικαιοσύνην, ἐν πόλει δὲ πολιτείαν, ἐν δὲ κόσμῳ δημιουργίαν ἐπιδείκνυσιν. ἔτι δὲ ἡ μὲν προαίρεσις τῆς ἀρετῆς ἐλευθέρα, ἡ δὲ ἐνέργεια ἡ εἰς τὰ ἐκτὸς, δεῖται τῆς κοσμικῆς τάξεως, ὅθεν ὁ μὲν Ἀτλαντικὸς, μετὰ τὸν Τίμαιον, ἡ δὲ τῶν πολιτῶν ἕξις, τὴν ἀδέσποτον ἀρετὴν ἐδείκνυ, καὶ δηλοῖ. καὶ διὰ τούτων ὁ Πλάτων, ὅτι ἑαυτῆς μὲν οὖσα ἡ ψυχὴ, κρείττων ἐστὶ, τῆς φυσικῆς πάσης ὑποστάσεως, καὶ εἱμαρμένης ὑπερέχει, ῥέπουσα δὲ εἰς πράξεις ὑπὸ τῶν φυσικῶν κρατεῖται νόμων, καὶ ὑποτάττεται τῇ εἱμαρμένῃ. πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις, κἀκεῖνο εἰδέναι χρὴ, ὅτι κατὰ τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ, παραδοθεῖσαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τάξιν, ἡ τῶν διαλόγων τούτων ἔχει συνέχεια. καὶ γὰρ ἐκεῖνο πρῶτον ἐτράφησαν καὶ ἐπαιδεύθησαν διὰ τῶν μαθημάτων οἱ ἄνδρες. ἔπειτα εἰς θέαν ἀναβεβήκασι τῶν ὄντων, καὶ τρίτον ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν πρόνοιαν τῆς πόλεως καθεληλύθασι. κατὰ δὴ ταύτην τὴν ἀκολουθίαν, ἡ πολιτεία προτέτακται τοῦ Τιμαίου. καὶ οὗτος τοῦ Ἀτλαντικοῦ. παιδευθέντες γὰρ ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ ἀναχθέντες ὑπὸ τοῦ Τιμαίου κατὰ τὴν θεωρίαν, διαθήσουσιν ἐκφόνως τὰς τοιαύτας πράξεις, ὁποίας ὁ Ἀτλαντικὸς ἀναδιδάσκει, ζῶντες εὐδαιμόνως. ἡμεῖς μὲν οὖν οὕτως πρὸς τὴν ἀπορίαν ἀπηντήκαμεν. ὁ δὲ φιλόσοφος Πορφύριος, οὐκ αὐτόθεν τῆς ἀπορίας ἕνεκα ταύτης, ἀλλ᾽ ἄλλου τινὸς περὶ διαταττόμενος, τοιαύτην ἀφορμὴν παρέχετο λύσεως. τοὺς τῆς ὅλης θεωρίας γνησίως ἀντιλήψεσθαι μέλλοντας, δεῖ πεπαιδεῦσθαι πρότερον τὸ ἦθος, ἵνα ὅμοιον τῷ κατανοουμένῳ, συναρμόζηται πρεπόντως εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας. τοῦτο δὴ καὶ ἡ τάξις αὕτη τῶν διαλόγων ἐπιδείκνυσιν. οἱ γὰρ ἀκροώμενοι τῶν ἐν τῷ Τιμαίῳ λόγων, ὀφείλουσι τῆς πολιτείας ἀπολελαυκέναι πρότερον, καὶ δι᾽ ἐκείνης κοσμηθέντες, οὕτως ἥκειν τῶν περὶ τοῦ κόσμου δογμάτων ἀκροασάμενοι, ὁμοιοτάτους σφᾶς αὐτοὺς τῇ τοῦ παντὸς εὐκοσμίᾳ διὰ τῆς παιδείας ἀποφήναντες. τοσαῦτα καὶ πρὸς ταύτην εἰρήσθω τὴν ἀπορίαν. θεατέον δὲ καὶ τὰ καθ᾽ ἕκαστα τῆς λέξεως. ἀστρονομικώτατος μὲν οὖν λέγεται νῦν ὁ Τίμαιος, οὐχ ὡς τὰ ταχὴ τῶν κινήσεων ἐπεσκεμμένος, οὐδὲ ὡς μέτρα δρόμων ἡλίου συναθροίσας, οὐ δὲ τοῖς μοιραίοις ἔργοις ἐνδιατρίβων, ἀλλ᾽ ὡς οὐρανοῦ τε ὑπεραστρονομῶν κατὰ τὸν ἐν Θεαιτήτῳ κορυφαῖον, καὶ τὰς ἀφανεῖς αἰτίας θεωρῶν, ἃ καὶ κυρίως ἐστὶν ἄστρα. διὸ καὶ ἄνθρωπον, οὐ τὸν φαινόμενον, ἀλλὰ τὸν ἐν λόγῳ καθαρῶς οὐσιωμένον ἀπέφηνεν ὁ Σωκράτης, καὶ ὡς τὸν ὅλον δημιουργὸν ἀπομιμούμενος, ἐν ᾧ καὶ ὁ οὐρανός ἐστι καὶ τὰ ἄστρα πάντα νοερῶς ὥσπερ φησὶν ὁ θεόλογος. ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, καὶ εἰς ἀνθρώπους τελευτᾷ. διότι καὶ ὁ ἄνθρωπος μικρός ἐστι κόσμος, πάντα ἔχων μερικῶς, ὅσα τὸ πᾶν ὁλικῶς, ὥσπερ ἀπέδειξεν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης. διαφερόντως δέ τινές εἰσιν ὑπὸ Σωκράτους παιδευθέντες, οὐ δὴ πᾶσαν παιδεύει τὴν πόλιν, ἀλλὰ τοὺς φύλακας καὶ ἐπικούρους. καὶ γὰρ ἐν τῷ παντὶ τὸ διαφερόντως νοῦ μετέχων, ἐστὶν ὁ οὐρανὸς ὃς καὶ νοῦν μιμεῖται διὰ τῆς κινήσεως. εἰσάγονται δὲ ὑπὸ Κριτίου, κατὰ τὸν Σόλωνος νόμον τε καὶ λόγον, ὅτι καὶ ἱστόρησε Σόλων Ἀθηναίους, οὕτω πολιτεύεσθαί ποτε, καὶ νόμους ἔθηκεν, ὅπως εἰσάγεσθαι δεῖ τοὺς παῖδας εἰς τὴν πολιτείαν, ὅπως εἰς τοὺς φράτορας, ὅπως εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, ἐπὶ ποίων κριτῶν, ὅπου μὲν φρατόρων, ὅπου δὲ ἄλλων τῶν προσηκόντων. θέμενος οὖν καὶ αὐτὸς Ἀθηναίους εἶναι τοὺς ὑπὸ Σωκράτους παιδευθέντας, τῷ τε λόγῳ τῷ Σόλωνος ἕπεται, καὶ τῷ νόμῳ, καθ᾽ ὃν εἰσάγονται τινὲς εἰς τὴν πολιτείαν.

» Τελέως τε καὶ λαμπρῶς ἔοικα ἀνταπολήψεσθαι τὴν τῶν λόγων ἑστίασιν. σὸν οὖν, λόγον λέ-
» γειν ἂν ὦ Τίμαιε, τὸ μετὰ τοῦτο ὡς ἔοικεν, ἢ καλέσαντα κατὰ νόμον θεούς.

Τὸ μὲν τέλειον καὶ τὸ λαμπρὸν τῆς ἀποδόσεως, τήν τε ὑπερφυῆ, καὶ τὴν διὰ πάντων ἐνδείκνυται ποίησιν τῶν εἰς τὰ παραδείγματα. καὶ ταῦτα ἀνάγουσι τὰ ῥήματα τοῦ Σωκράτους. ἡ δὲ τῶν λόγων ἑστίασις, τὴν τῶν δημιουργικῶν εἰδῶν ἀποπλήρωσιν. ἡ δὲ τοῦ Τιμαίου παράκλησις, τὴν τῶν μερικῶν αἰτίων ἐπιστροφὴν πρὸς τὸ ὅλον, καὶ πρόκλησιν τῶν ἐκεῖθεν ἀγαθῶν. ἡ δὲ τῶν θεῶν ἐπίκλησις, τὴν ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐξηρτημένην δημιουργίαν. οὐ γάρ ἐστι τὸ κατὰ νόμον τοιοῦτον, οἷον οἱ πολλοὶ ἀκούουσι τῶν Ἰταλικῶν, ἢ Ἀττικῶν, ἀλλ᾽ ὥσπερ εἰώθασι λέγεσθαι παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις, τὸ ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ ὡς διάκεινται τίμα. δηλοῖ γὰρ ὁ νόμος τὴν τάξιν τὴν θείαν, καθ᾽ ἣν ἐξήρτηται ἀεὶ τὰ δεύτερα τῶν προτέρων, καὶ πληροῦται ἀπ᾽ αὐτῶν.

αὐτῶν. οὕτως δὲ ὁ νόμος ἀπὸ τῶν νοητῶν ἀρξάμενος, καθήκει καὶ εἰς τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν, καὶ ἀπὸ ταύτης πρόεισιν, καὶ μερίζεται περὶ τὸ πᾶν. ἅμα δὲ ἐνδείκνυται διὰ τούτων ὁ Σωκράτης, καὶ ὅτι Πυθαγόρειον ἀπαιτεῖ γενέσθαι τὴν φυσιολογίαν ἀπὸ τῆς θείας αἰτίας ἀρχομένην, ἀλλὰ μὴ τοιαύτην ὁποίαν αὐτὸς ἀπεδοκίμασεν ἐν Φαίδωνι τὴν ἐκτυφλοῦσαν τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς, ἀέρας καὶ αἰθέρας αἰτιωμένην κατὰ τὸν Ἀναξαγόραν. δεῖ γὰρ τὴν ἀληθινὴν φυσιολογίαν, ἐξάπτειν τῆς θεολογίας, ὥσπερ καὶ ἡ φύσις ἐξήρτηται τῶν θεῶν, καὶ διῄρηται κατὰ τὰς ὅλας τάξεις αὐτῶν. ἵνα καὶ οἱ λόγοι τῶν πραγμάτων μιμῶνται ὧσιν, ὧν εἰσὶ σημαντικοί. ἐπεὶ καὶ αὐτὸν τὸν Ἥφαιστον τὸν προεστηκότα τῆς φύσεως ἐρῶντα τῆς Ἀθηνᾶς οἱ μυθοπλάσται παραδεδώκασι, τῆς τῶν νοερῶν εἰδῶν τὸν διάκοσμον ὑφαινούσης, καὶ τῶν νοήσεων χορηγοῦ, πᾶσι τοῖς ἐγκωμίοις. μέχρι δὴ τούτων συμπεπλήρωται τὸ τοῦ Τιμαίου προοίμιον. ὅπερ Σεβῆρος μὲν, οὐδὲ ἐξηγήσεως ἠξίωσεν τοπαράπαν, Λογγῖνος δὲ οὐ πᾶν ἔλεγε περιττὸν, ἀλλ᾽ ὅσα παρεισκυκλεῖται περὶ τῶν Ἀτλαντίνων, καὶ τῶν τοῦ Αἰγυπτίου διηγήσεων, ὥς τε καὶ εἰώθει συνάπτειν, τῇ Σωκράτους δεήσει τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Κριτίου. λέγω δὲ τὸ, πάρειμί τε οὖν κεκοσμημένος ἐπ᾽ αὐτὰ καὶ πάντων ἑτοιμότατος δέχεσθαι, τὸ, σκόπει δὴ τὴν τῶν ξενίων σοι διάθεσιν ὦ Σώκρατες, ἡ διέθεμεν. Πορφύριος δὲ καὶ Ἰάμβλιχος, τῇ πάσῃ τοῦ διαλόγου προθέσει σύμφωνον ἀπέφηναν, ὁ μὲν, μερικώτερον, ὁ δὲ ἐποπτικώτερον, ὥς τε καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα τὸ βιβλίον περιγράψαιμεν σύμφωνον τῷ τε Πλάτωνι, καὶ τούτοις παρεξόμεθα τὴν αὐτοῦ τάξιν.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΙΜΑΙΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Τὸ προοίμιον τοῦ Τιμαίου, δύο κεφαλαίων πεποίηται παράδοσιν, συγκεφαλαίωσιν τῆς Σωκράτους πολιτείας, καὶ σύντομον ἀφήγησιν τῆς πρὸς Ἀτλαντίνους τῶν Ἀθηναίων μάχης, καὶ τῆς γενομένης νίκης κατὰ αὐτῶν. ἑκάτερον δὲ τούτων πρὸς τὴν ὅλην τοῦ κόσμου θεωρίαν μεγίστην παρέχεται συντέλειαν. τὸ μὲν γὰρ τῆς πολιτείας εἶδος, καθ᾽ αὑτὸ γνωσθὲν, τῇ τοῦ οὐρανοῦ διακοσμήσει, πρώτως ἐφήρμοζε. τὸ δὲ τοῦ πολέμου, καὶ τῆς νίκης διήγημα σύμβολον ἡμῖν ἐγγίνεται, τῆς κοσμικῆς ἐναντιώσεως. καὶ τὸ μὲν, τὴν πρώτην δημιουργίαν ἐν εἰκόσιν ὑπέγραφε, τὸ δὲ, τὴν δευτέραν. ἢ εἰ βούλει, τὸ μὲν τὴν εἰδικὴν αἰτίαν, τὸ δὲ τὴν ὑλικήν. πάντες γὰρ οἱ φυσικοὶ τὰ ἐναντία ποιοῦσιν ἀρχὰς, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἁρμοσθέντων, τὸν κόσμον ὑφιστᾶσιν. ἡ μὲν ἁρμονία καὶ ἡ τάξις, ἐκ τοῦ εἴδους, ὅπερ ἐκ τῆς πολιτείας ὁ λόγος ἐνέφηνε κοινὸν καὶ διατεῖνον ἐπὶ πᾶν πλῆθος ἐν τάξει προϊών. ἄλλο γάρ ἐστι τὴν ἐν τῇ ψυχῇ παραδοῦναι πολιτείαν, ἄλλο τὴν ἐν ἀνθρώποις, ἄλλο τὴν κοσμικήν. ἡ δὲ τοῦ Σωκράτους ἀνακεφαλαίωσις αὐτὸ τὸ εἶδος ὑπογράψασα τῆς πολιτείας πάσης χωρισθὲν, ἐπιδείκνυσιν ἡμῖν πρώτως τὴν ἐν τῷ παντὶ πολιτείαν, πρὸς ὃ καὶ τὰ μέρη πάντως ἀναφέρειν ἐσπεύδομεν. ἔτι δὲ καὶ εἰ βούλει κατ᾽ ἄλλον τρόπον, τὴν μὲν πολιτείαν ἀνάλογον τῷ οὐρανῷ τακτέον, τὸν δὲ πόλεμον, τῇ γενέσει. διήκει μὲν γὰρ ἡ πολιτεία, μέχρι τῶν ἐσχάτων. ἐπειδὴ πάντα τέτακται κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ σειρὰν μέχρι τῶν ἐγκοσμίων διήκουσαν. καὶ προϋφέστηκεν πῶς ἡ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐναντίωσις, ἢ κατὰ τὰς διττὰς περιφορὰς τῶν σωμάτων, τήν τε ἐπὶ δεξιὰ, καὶ τὴν ἐπ᾽ ἀριστερὰ, ἢ κατὰ τοὺς διττοὺς κύκλους τῶν ψυχῶν, τὸν ταὐτοῦ καὶ θατέρου, ἢ κατὰ τὰ γένη τοῦ ὄντος, στάσιν καὶ κίνησιν, ἢ κατὰ τὰς θείας ἰδιότητας, τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, ἢ κατ᾽ ἄλλην ὁποιανοῦν τοιαύτην τομήν. μᾶλλον μὲν οὖν, ἡ μὲν πολιτεία πρὸς τὸν οὐρανὸν, ὁ δὲ πόλεμος οἰκείως ἔχει πρὸς τὴν γένεσιν. διὸ καὶ ἡ μὲν, Διός ἐστιν, ὁ δὲ Ποσειδῶνος λήξει προσήκει. μετὰ δὲ τὴν τῶν μερῶν θεωρίαν διὰ εἰκόνων ἀνατείνεσθαι δεῖ, πρὸς τὴν τοῦ ὅλου γνῶσιν, καὶ μετὰ τὴν εἰκόνων ἐπίβλεψιν αὐτῶν, ἀντέχεσθαι λοιπὸν χρὴ τῶν παραδειγμάτων, ἀπὸ τῶν μικρῶν τὰ μείζω μυουμένους. οἷον γὰρ προτέλεια, ταῦτα καταβέβληται, καὶ μικρὰ μυστήρια, τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς ἀνακινοῦντα, πρὸς τὴν τοῦ ὅλου καὶ παντὸς περίληψιν. καὶ τὴν θεωρίαν, τῆς τε μιᾶς αἰτίας, καὶ μιᾶς προόδου τῶν ἐγκοσμίων ἁπάντων. πᾶν γὰρ ἐξ ἑνός ἐστι καὶ ἔμπαλιν εἰς ἓν ἰόντα, μετὰ τοῦ μερικωτέρας ἔχειν κατ᾽ ἄλλας μοίρας ἐπιστατούσας δυνάμεις τὸ πᾶν. πρὶν δὲ ἅψηται τῆς ὅλης πραγματείας, ἐπὶ θεῶν παρακλήσεις καὶ εὐχὰς τρέπεται, μιμούμενος καὶ ταύτῃ τὸν τοῦ παντὸς ποιητὴν, ὃς πρὸ τῆς ὅλης δημιουργίας, εἴς τε τὸ χρηστήριον εἰσιέναι λέγεται τῆς νυκτὸς, κἀκεῖθεν πληροῦσθαι τῶν θείων νοήσεων, καὶ τὰς τῆς δημιουργίας ἀρχὰς ὑποδέχεσθαι, καὶ ἀπορίας εἰ θέμις εἰπεῖν ἁπάσας διαλύειν. καὶ δὴ καὶ τὸν πατέρα παρακαλεῖν εἰς τὴν τῆς δημιουργίας σύλληψιν, πρὸς μὲν τὴν νύκτα ὁ παρὰ θεολόγῳ πεποίηται λέγων. Μαῖα θεῶν ὑπάτη νὺξ ἄμβροτε πῶς τάδε φράζε. Πῶς χρή με ἀθανάτων ἀρχὴν κρατερόφρονα θέσθαι. καὶ ἀκούει παρ᾽ αὐτῆς. Αἰθέρι πάντα πέριξ ἀφάτῳ λαβὲ τῷ δ᾽ ἐνὶ μέσσῳ Οὐρανόν. Καὶ περὶ πάσης ἐξῆς ἀναδιδάσκεται τῆς κοσμοποιΐας. πρὸς δὲ τὸν Κρόνον πάλιν μετὰ τοὺς δεσμοὺς, μόνον οὐκ εὐχόμενός φησιν. Ὄρθου δ᾽ ἡμετέρην γενεὴν ἀριδείκετε δαῖμον. Καὶ διὰ πάντων τῶν ἐχομένων “

τὴν τοῦ πατρὸς εὐμένειαν προκαλούμενος. καὶ πῶς γὰρ ἄλλως ἔμελλε θεῶν πάντα πληρώσειν, καὶ τῷ αὐτοζώῳ αὐτομοιώσειν τὸ αἰσθητόν, ἢ πρὸς τὰς ἀφανεῖς αἰτίας τῶν ὅλων ἀνατεινόμενος. ἀφ' ὧν αὐτὸς ἀποπληρωμένος ἔμελλεν ἀποκραδίης προφέρειν πάλιν θέσκελα ἔργα. δεῖ δὴ οὖν πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων περὶ εὐχῆς ἡμᾶς τι γνῶναι σαφές, τίς τε ἡ οὐσία αὐτῆς, καὶ τίς ἡ τελειότης, καὶ πόθεν ἐνδέδοται ταῖς ψυχαῖς. ὁ μὲν γὰρ φιλόσοφος Πορφύριος διοριζόμενος, τίνες μὲν τῶν παλαιῶν προσήκαντο τὴν εὐχήν, τίνες δὲ οὔ, περιήγαγεν ἡμᾶς ἐπ' ἄλλας καὶ ἄλλας δόξας λέγων, ὡς συλλήβδην εἰπεῖν, ὡς οὔτε οἱ τὴν πρώτην ἀθεότητα νοσοῦντες προσποιοῦνται τὴν ἀπὸ τῆς εὐχῆς ὠφέλειαν, οἱ γε μηδὲ εἶναι λέγοντες θεούς, οὔτε οἱ τὴν δευτέραν ὅσοι τὴν πρόνοιαν ἄρδην ἀνατρέπουσι, θεοὺς μὲν διδόντες, προνοεῖν δὲ μὴ οἰόμενοι, οὔθ' οἱ καὶ εἶναι μὲν καὶ προνοεῖν αὐτοὺς συγχωροῦντες, ἅπαντα δὲ ἀπ' αὐτῶν ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι. τῶν γὰρ ἐνδεχομένων καὶ ἄλλως γίνεσθαι ὄντων, ἀναιρεῖται τὸ τῆς εὐχῆς ὄφελος. ὅσοι δὲ καὶ εἶναι καὶ προνοεῖν φασὶν αὐτούς, καὶ πολλὰ τῶν γιγνομένων ἐνδέχεσθαι καὶ ἄλλως ἔχειν, οὗτοι καὶ τὰς εὐχὰς εἰκότως παραδέχονται, καὶ τὸν βίον ἡμῶν ἀνορθοῦν ὁμολογοῦσι. καὶ δὴ προστίθησιν ὅτι τῶν σπουδαίων ἡ εὐχὴ μάλιστα προσήκει. διότι συναφὴ πρὸς τὸ θεῖόν ἐστι. τὸ δὲ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ συνάπτεσθαι φιλεῖ, τοῖς δὲ θεοῖς ὁ σπουδαῖος ὁμοιότατος. καὶ διότι ἐν φρουρᾷ ὄντες οἱ τῆς ἀρετῆς ἀντεχόμενοι, καὶ ὑπὸ τοῦ σώματος ὡς δεσμωτηρίου συνειλημμένοι, δεῖσθαι τῶν θεῶν ὀφείλουσι περὶ τῆς ἐντεῦθεν μεταστάσεως. καὶ ὅτι ὡς παῖδας ἀπὸ πατέρων ἀποσπασθέντας εὔχεσθαι προσήκει περὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀληθινοὺς ἡμῶν πατέρας τοὺς θεοὺς ἐπανόδου. καὶ ὅτι ἀπάτορές τινες ἅμα καὶ ἀμήτορες ἐοίκασιν εἶναι, οἱ μὴ ἀξιοῦντες εὔχεσθαι μηδ' ἐπιστρέφειν εἰς τοὺς κρείττονας. καὶ ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐν σοφίᾳ διενεγκόντες περὶ εὐχὰς ἐσπούδασαν, Ἰνδῶν μὲν Βραχμᾶνες, Μάγοι δὲ Περσῶν, Ἑλλήνων δὲ οἱ θεολογικώτατοι, οἱ καὶ τελετὰς κατεστήσαντο καὶ μυστήρια. Χαλδαῖοι δὲ καὶ τὸ ἄλλο θεῖον ἐθεράπευσαν, καὶ αὐτὴν τὴν θεῶν ἀρετὴν θεῶν εἰπόντες ἐσεύθησαν, πολλοῦ δέοντες διὰ τὴν ἀρετὴν ὑπερφρονεῖν τῆς ἱερᾶς θρησκείας. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, ὅτι μέρος ὄντας τοῦ παντός, δεῖσθαι προσήκει τοῦ παντός. παντὶ γὰρ ἡ πρὸς τὸ ὅλον ἐπιστροφὴ παρέχεται τὴν σωτηρίαν. εἴ τε οὖν ἀρετὴν ἔχεις, παρακλητέον σοι τὸ τὴν ὅλην ἀρετὴν προειληφός. τὸ γὰρ πανάγαθον αἴτιον ἔσται καὶ σοὶ τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ σοὶ προσήκοντος. εἴ τε σωματικόν τι ζητεῖς ἀγαθόν, ἔστιν ἡ παντὸς σώματος ἐν τῷ κόσμῳ συνεκτικὴ δύναμις. ἐκεῖθεν οὖν ἐφήκειν ἀνάγκη καὶ τοῖς μέρεσι τὸ τέλειον. ταύτην μὲν ὁ Πορφύριος ὡς συντόμως εἰπεῖν, ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος τοιαύτην ἱστορίαν, οὐδὲν ἡγεῖται προσήκειν ἐν τοῖς προκειμένοις. οὐ γὰρ περὶ ἀθέων ἀνθρώπων ὁ λόγος τῷ Πλάτωνι νῦν, ἀλλὰ περὶ σωφρονούντων καὶ θεοῖς προσομιλεῖν δυναμένων. οὐδὲ περὶ ἀμφισβητούντων περὶ τὰ ἔργα τῆς ὁσιότητος, ἀλλὰ περὶ τῶν σώζεσθαι βουλομένων ὑπὸ τῶν τὰ ὅλα σωζόντων παραδίδωσι τήν τε δύναμιν τῆς εὐχῆς, καὶ τὴν τελειότητα θαυμαστήν τινα καὶ ὑπερφυῆ, καὶ πᾶσαν ὑπεραίρουσαν ἐλπίδα. προσήκει δὲ ἡμᾶς ἐπὶ τὸ συνηθέστερον τοῖς ἀκούουσι καὶ γνωριμώτερον τὸν λόγον μετάγοντας, τήν τε ἐκείνου σαφῆ ποιῆσαι διάνοιαν, καὶ τῷ Πλάτωνι συμφώνους ἀποδοῦναι τοὺς περὶ εὐχῆς λόγους. ἀρκτέον οὖν ἐντεῦθεν. πάντα τὰ ὄντα θεῶν ἐστιν ἔκγονα, καὶ παράγεται ὑπ' αὐτῶν ἀμέσως πάντα, καὶ ἱδρύεται ἐν αὐτοῖς. οὐ γὰρ μόνον ἡ κατὰ συνέχειαν τῶν πραγμάτων ἐπιτελεῖται πρόοδος ἀεὶ τῶν ἑξῆς ἀπὸ τῶν προσεχῶν αἰτίων ὑφισταμένων, ἀλλὰ καὶ αὐτόθεν ἀπὸ τῶν θεῶν ἐστιν, ὅπῃ γεννᾶται τὰ πάντα, κἂν πορρωτάτω τῶν θεῶν εἶναι λέγηται, κἂν αὐτὴν εἴποις τὴν ὕλην. οὐδενὸς γὰρ ἀφέστηκε τὸ θεῖον, ἀλλὰ πᾶσιν ἐξ ἴσου πάρεστιν. διὸ κἂν τὰ ἔσχατα λάβῃς, καὶ τούτοις τὸ θεῖον παρὸν εὑρήσεις. ἔστι γὰρ πανταχοῦ τὸ ἕν, καθ' ὃ τῶν ὄντων ἕκαστον ἐκ θεῶν ὑφέστηκεν. προελθόντα δὲ πάντα ἐκ θεῶν, οὐκ ἐξελήλυθεν ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἐνερρίζωται ἐν αὐτοῖς. ποῦ γὰρ ἂν καὶ ἐξέλθῃ, πάντα τῶν θεῶν περιειληφότων, καὶ προκατειληφότων, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐχόντων. τὸ γὰρ ἐπέκεινα τῶν θεῶν, τὸ μηδαμῶς ὄν ἐστι. πάντα δὲ τὰ ὄντα κύκλῳ περιείληπται, ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ἐν αὐτοῖς ἐστι. θαυμαστὸν οὖν τινα τρόπον καὶ προῆλθε πάντα καὶ οὐ προῆλθεν. οὐ γὰρ ἀπεσπάσθη τῶν θεῶν, οὐδὲ ἂν ἀποσπασθέντα εἶναι δύναται. διότι καὶ πάντα τὰ ἔκγονα τῶν πατέρων ἀποσπώμενα πρὸς τὴν ἀχανείαν εὐθὺς ὑποτρέχει τοῦ μὴ ὄντος. ἀλλ' ἵδρυταί πως ἐν αὐτοῖς, καὶ ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν, ἑαυτοῖς μὲν προελήλυθε, μένει δὲ τοῖς θεοῖς. ἐπεὶ δὲ προελθόντα καὶ ἐπιστρέφειν ἔδει, μιμούμενα τὴν τῶν θεῶν ἔκφανσίν τε καὶ εἰς τὸ αἴτιον στροφήν, ἵνα κατὰ τὴν τελεσιουργὸν τριάδα, καὶ ταῦτα διατεταγμένα, πάλιν ὑπὸ τῶν θεῶν περιέχηται, καὶ τῶν πρωτίστων ἑνάδων, δευτέραν τινὰ δέχεται παρ' αὐτῶν τελειότητα καθ' ἣν ἐπιστρέφειν δύναται πρὸς τὴν ἀγαθότητα τῶν θεῶν, ὅπως ἂν ἐρριζωμένα τὴν ἀρχὴν ἐν θεοῖς διὰ τῆς ἐπιστροφῆς, αὖθις ἐν αὐτοῖς ὑπερείδηται, κύκλον τινὰ τοῦτον ἀπὸ θεῶν τε ἀρχόμενον, καὶ εἰς θεοὺς λήγοντα ποιούμενα. πάντ' οὖν καὶ μένει καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τοὺς θεούς, ταύτην λαβόντα παρ' αὐτῶν τὴν δύναμιν, καὶ διττὰ συνθήματα κατ' οὐσίαν ὑποδεξάμενα. τὰ μὲν ὅπως ἐκεῖ μένῃ, τὰ δὲ ὅπως ἂν ἐπιστρέφῃ προελθόντα, καὶ ταῦτα οὐκ ἐν ψυχαῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις ἀψύχοις πάρεστι θεωρεῖν. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶ τὸ καὶ τούτοις τὴν συμπάθειαν πρὸς ἄλλας καὶ ἄλλας δυνάμεις ἐναπεργαζόμενον, καὶ τὰ σύμβολα παρὰ τῆς φύσεως εἰληχέναι, τὰ μὲν πρὸς ἄλλην, τὰ δὲ πρὸς ἄλλην οἰκειοῦντα θεῶν σειράν;

σειρὰν. ἄνωθεν γὰρ καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐξηρτημένη τῶν θεῶν ἡ φύσις, καὶ διανενεμημένη πρὸς τὰς τῶν θεῶν
τάξεις ἐντίθησι, καὶ τοῖς σώμασι τῆς πρὸς θεοὺς αὐτῶν οἰκειότητος συνθήματα. τοῖς μὲν, ἡλιακὰ, τοῖς
δὲ, σεληνιακὰ, τοῖς δὲ, ἄλλου τινὸς θεῶν. καὶ ἐπιστρέφει καὶ ταῦτα πρὸς θεοὺς. τὰ μὲν, ὡς πρὸς θεοὺς ἁ-
πλῶς, τὰ δὲ, ὡς πρὸς τούσδε τοὺς θεοὺς, τελειώσασα τὰ ἑαυτῆς γεννήματα, κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην ἰδιό-
τητα θεῶν. ταῦτα οὖν πολλῷ πρότερον καὶ ὁ δημιουργὸς ψυχὰς ἐνήργησε, τοῦ τε μένειν αὐτοῖς καὶ τοῦ
ἐπιστρέφειν συνθήματα δούς. καὶ διὰ μὲν τὸ ἓν ἱδρύσας αὐτὰς, διὰ δὲ τὸν νοῦν, τὴν ἐπιστροφὴν αὐταῖς
καταχαρισάμενος. πρὸς δὲ τὴν ἐπιστροφὴν ταύτην, ἡ εὐχὴ μεγίστην παρέχεται συντέλειαν. συμβόλοις
ἀῤῥήτοις τῶν θεῶν, ἃ τῶν ψυχῶν ὁ πατὴρ ἐνέσπειρεν αὐταῖς, τῶν θεῶν τὴν εὐποιίαν, ἕλκουσα εἰς ἑαυ-
τὴν, ἑνοῦσα μὲν τοὺς εὐχομένους ἐκείνοις πρὸς οὓς εὔχονται, συνάπτουσα δὲ καὶ τὸν τῶν θεῶν νοῦν, πρὸς
τοὺς τῶν εὐχομένων λόγους. κινοῦσα δὲ τὴν βούλησιν τῶν τελείως τὰ ἀγαθὰ περιεχόντων, τῶν ἐν ἑαυτοῖς
ἐπὶ τὴν ἄφθονον αὐτῶν μετάδοσιν, πειθοῦς τε οὖσα τῆς θείας δημιουργὸς, καὶ ὅλα τὰ ἡμέτερα τοῖς
θεοῖς ἐνιδρύουσα. ἡγεῖται δὲ τῆς τελέας, καὶ ὄντως οὔσης εὐχῆς, πρῶτον ἡ γνῶσις τῶν θείων τάξεων
πασῶν, αἷς πρόσεισιν ὁ εὐχόμενος. οὐ γὰρ ἂν οἰκείως προσέλθοι μὴ τὰς ἰδιότητας αὐτῶν ἐγνωκώς. διὸ
καὶ τὸ λόγιον, τὴν πυριθαλπῆ ἔννοιαν πρωτίστην ἔχειν τάξιν ἐν τῇ ἱερᾷ θρησκείᾳ παρεκελεύσατο. δευ-
τέρα δὲ μετὰ ταύτης, ἡ οἰκείωσις κατὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον ὁμοίωσιν ἡμῶν τῆς συμπάσης καθαρότητος, ἁγ-
νείας, παιδείας, τάξεως. δι' ἧς τὰ ἡμέτερα προσάγοντες τοῖς θεοῖς, ἕλκοντες τὴν ἀπ' αὐτῶν εὐμένειαν.
καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν ὑποκατακλίνοντες αὐτοῖς. τρίτη δὲ ἡ συναφὴ, καθ' ἣν ἐφαπτόμεθα τῆς θείας οὐ-
σίας τῷ ἀκροτάτῳ τῆς ψυχῆς. καὶ συννεύομεν πρὸς αὐτήν. ἐπὶ δὲ ταύταις ἡ ἐμπέλασις, οὕτω γὰρ αὐ-
τὴν καλεῖ τὸ λόγιον, τῷ πυρὶ γὰρ βροτὸς ἐμπελάσας θεόθεν φάος ἕξει. μείζω τὴν κοινωνίαν ἡμῖν πα- «
ρεχομένη, καὶ τρανεστέραν τὴν μετουσίαν τοῦ τῶν θεῶν φωτός. τελευταία δὲ ἡ ἕνωσις αὐτῷ τῷ ἑνὶ τῶν θεῶν,
τὸ ἓν τῆς ψυχῆς ἐνιδρύουσα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἡμᾶς τε ποιοῦσα, καὶ τῶν θείων. καθ' ἣν οὐδὲ ἑαυτῶν ἐσ-
μὲν, ἀλλὰ τῶν θεῶν, ἐν τῷ θείῳ φωτὶ μένοντες, καὶ ὑπ' αὐτοῦ κύκλῳ περιεχόμενοι. καὶ τοῦτο πέρας
ἐστὶ τὸ ἄριστον τῆς ἀληθινῆς εὐχῆς, ἵνα συνάψῃ τὴν ἐπιστροφὴν τῇ μονῇ, καὶ πᾶν τὸ προελθὸν ἀπὸ τοῦ
τῶν θεῶν ἑνὸς, αὖθις ἐνιδρύσει τῷ ἑνί. καὶ τὸ ἐν ἡμῖν φῶς, τῷ τῶν θεῶν φωτὶ περιλάβῃ. οὐκ ἄρα
σμικρόν τι μόριόν ἐστιν ἡ εὐχὴ τῆς ὅλης ἀνόδου τῶν ψυχῶν, οὐδὲ ὁ ἀρετὴν ἔχων, ἀπροσδεής ἐστι, τῶν
ἀπὸ τῆς εὐχῆς προσγιγνομένων ἀγαθῶν. ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον ἡ ἄνοδος δι' αὐτῆς ἐπιτελεῖται. καὶ
μετὰ ταύτης καὶ τὸ κεφάλαιον τῆς ἀρετῆς, ἡ περὶ θεοὺς ἐστὶν ὁσιότης. ὅλως δὲ ἄλλον εὔχεσθαι οὐ προ-
σήκειν, ἢ τὸν ἀγαθὸν διαφερόντως, ὥς φησιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος. τούτῳ γὰρ ἀνυσιμώτατον γίγνεται
πρὸς τὸν εὐδαίμονα βίον, τὸ προσομιλεῖν θεοῖς. τοῖς δὲ κακοῖς, τἀναντία τούτων πέφυκεν, μὴ κα-
θαρῷ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι, οὐ θεμιτόν. δεῖ δὴ οὖν τὸν γενναίως ἀντιληψόμενον τῆς εὐχῆς, ἵλε-
ως τε ποιεῖσθαι τοὺς θεοὺς, καὶ ἀνεγείρειν ἐν ἑαυτῷ τὰς περὶ θεῶν ἐννοίας. τὸ γὰρ προσηνὲς τῶν κρειτ-
τόνων, πρώτιστόν ἐστιν ὁρμητήριον τῆς μετουσίας αὐτῶν. καὶ χρὴ ἀδιαλείπτως ἔχεσθαι, τῆς περὶ τὸ
θεῖον θρησκείας. δηθύνον τι γὰρ βροτῶν, κραιπνοὶ μάκαρες τελέθουσι. καὶ τὴν τάξιν τῶν θείων ἔργων «
φυλάττειν ἀσάλευτον, ἀρετάς τε ἀπὸ τῆς γενέσεως καθαρτικὰς, καὶ ἀναγωγοὺς προβεβλῆσθαι, καὶ πί-
στιν καὶ ἀλήθειαν, καὶ ἔρωτα. ταύτην ἐκείνην τὴν τριάδα καὶ ἐλπίδα τῶν ἀγαθῶν, ἄτρεπτόν τε ὑπο-
δοχὴν τοῦ θείου φωτὸς, καὶ ἔκστασιν ἀπὸ πάντων τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, ἵνα μόνος τις τῷ θεῷ
μόνῳ συνῇ, κἂν μετὰ πλήθους τῷ ἑνὶ συνάπτειν ἑαυτὸν ἐγχειρῇ. πᾶν γὰρ τοὐναντίον ὁ τοιοῦτος
δρᾷ, καὶ ἀφίστησιν ἑαυτὸν τῶν θεῶν. ὡς γὰρ μὴ θέμις μετὰ τοῦ μὴ ὄντος τῷ ὄντι προσομιλεῖν, οὕτως οὐ-
δὲ μετὰ πλήθους τῷ ἑνὶ συνάπτεσθαι δύναται. ἃ μὲν οὖν περὶ εὐχῆς εἰδέναι δεῖ τὰ πρῶτα, τοιαῦτα
ἄττα ἐστὶν, ὅτι οὐσία μὲν αὐτῆς, ἡ συναγωγὸς καὶ συνδετικὴ τῶν ψυχῶν πρὸς τοὺς θεούς. μᾶλλον δὲ
πάντων τῶν δευτέρων ἑνοποιὸς πρὸς τὰ πρότερα. πάντα γὰρ εὔχεται, πλὴν τοῦ πρώτου, φησὶν ὁ
μέγας Θεόδωρος. τελειότης δὲ ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῶν κοινοτέρων ἀγαθῶν, λήγουσα δὲ εἰς τὴν θείαν
ἕνωσιν, καὶ κατὰ μικρὸν συνεθίζουσα τὴν ψυχὴν, πρὸς τὸ θεῖον φῶς. ἐνέργεια δὲ δραστήριος καὶ τῶν ἀγαθῶν
ἀποπληρωτικὴ, καὶ κοινὰ ποιοῦσα τὰ ἡμέτερα τοῖς θεοῖς. αἰτίας δὲ τῆς εὐχῆς, ὡς μὲν ποιητικὰς ἀπολογι-
ζόμεθα εἶναι τὰς δραστηρίους τῶν θεῶν δυνάμεις, τὰς ἐπιστρεφούσας καὶ ἀνακαλουμένας ἐπ' αὐτοὺς τοὺς
θεούς. ὡς δὲ τελικὰς, τὰ ἄχραντα ἀγαθὰ τῶν ψυχῶν, ἃ δὴ καρποῦνται ἐνιδρυνθεῖσαι τοῖς θεοῖς. ὡς δὲ
παραδειγματικὰς τὰ πρωτουργὰ αἴτια τῶν ὄντων, ἃ καὶ προῆλθεν ἐκ τ' ἀγαθοῦ, καὶ ἥνωται πρὸς αὐτὸ, κατὰ
μίαν ἄῤῥητον ἕνωσιν. ὡς δὲ εἰδικὰς, τὰ ἀφομοιωτικὰ τῶν ψυχῶν πρὸς τοὺς θεοὺς, καὶ τελεσιουργὰ τῆς ὅλης
αὐτῶν ζωῆς. ὡς δὲ ὑλικὰ, τὰ συνθήματα τὰ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ ταῖς οὐσίαις αὐτῶν ἐνδοθέντα, πρὸς ἀνάμνη-
σιν τῶν ὑποστησάντων αὐτὴν καὶ τὰ ἄλλα θεῶν. καὶ μὴν καὶ τοὺς τρόπους τῶν εὐχῶν ἀφοριζόμεθα πολυειδεῖς
ὄντας. τοὺς μὲν κατὰ γένη καὶ εἴδη τῶν θεῶν. δημιουργικὴ γάρ ἐστιν εὐχὴ, καὶ καθαρτικὴ καὶ ζωοποιός. δημιουργι-
κὴ μὲν, οἷον ὑπὲρ ὄμβρων καὶ ἀνέμων. οἱ γὰρ δημιουργοὶ, τῆς τούτων αἴτιοι γενέσεως. καὶ αἱ τῶν εὐδιεινῶν ἀ-
νέμων εὐχαὶ παρ' Ἀθηναίοις, πρὸς τούτους ἐγίνοντο τοὺς θεούς. καθαρτικαὶ δὲ, ἐπὶ ἀποτροπαῖς λοιμικῶν
νοσημάτων, ἢ παντοίων μολυσμῶν. οἵας δὴ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἔχομεν ἀναγεγραμμένας. ζωοποιοὶ δὲ, ὡς

αἱ ὑπὲρ τῆς τῶν καρπῶν γενέσεως θεραπεύουσαι τοὺς κρείττονας ἡμῶν τῆς ζωογονίας αἰτίους, καὶ τελε-
σιουργοί. διότι πρὸς τὰς τάξεις ταύτας, ἡμᾶς ἀνατείνουσι τῶν θεῶν. καὶ ὁ ἐναλλάττων τὴν τούτων κρί-
σιν, ἀποπίπτει τῆς ὀρθότητος τῶν εὐχῶν. τοὺς δὲ κατὰ τὰ πράγματα, περὶ ὧν αἱ εὐχαὶ γίνονται. πρῶται
μὲν γάρ εἰσιν αἱ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς σωτηρίας. δεύτεραι δὲ, αἱ ὑπὲρ τῆς τῶν σωμάτων εὐκρασίας. τρίται
δὲ αἱ ὑπὲρ τῶν ἐκτὸς ἐπιμελούμεναι. τοὺς δὲ, κατὰ τὴν διαίρεσιν τῶν καιρῶν ἐν οἷς ποιούμεθα τὰς εὐχάς,
ἢ κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, ἢ κατὰ τὰ κέντρα τῆς ἡλιακῆς περιφορᾶς, ἢ κατὰ τὰς ἄλλας τοιαύτας ἐπιβο-
» λὰς διοριζομένης τὰς πολυειδεῖς εὐχάς. Ἀλλ᾽ ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε δὴ πάντες ὅσοι καὶ κατὰ βραχὺ
» σωφροσύνης μετέχουσιν ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ καὶ σμικροῦ πράγματος, θεὸν ἀεί που καλοῦσιν. Ὁρᾷς ὁποίαν
μὲν ὁ Πλάτων ὑπόθεσιν εἰς τὸν Τίμαιον ἀνέπεμψεν; ὁποῖον δὲ τὸν ἀκροατὴν αὐτῷ τὸν Σωκράτην προ-
σήγαγεν; ὁποίαν δὲ ἀρχὴν τῶν λόγων ὑπέγραψεν; ἡ μὲν γὰρ ὑπόθεσις, εἰς τὴν ὅλην ἀνήκει δημιουρ-
γίαν, ὁ δὲ ἀκροατὴς, καθ᾽ ἕνα νοῦν καὶ μίαν τῶν ὅλων θεωρίαν αὐτῷ συνάγεσθαι παρεσκεύασαι. διὸ καὶ
αὐτὸς, ἐπὶ τὴν εὐχὴν ἀνήγειρεν τὸν Τίμαιον. ἡ δὲ ἀρχὴ τῶν λόγων, ἀπὸ τῆς τῶν θεῶν ὡρμημένη κλή-
σεως, οὕτω μιμεῖται τὴν τῶν ὄντων πρόοδον, ἃ δὴ μένοντα πρῶτον ἐν θεοῖς, οὕτω τὴν ἀπ᾽ αὐτῶν ἔλαχεν
ἀπογέννησιν. ἐπειδὴ δὲ πάντας τοὺς κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχοντας ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ καὶ σμικροῦ
πράγματος, θεὸν ἀεὶ χρῆναι καλεῖν διατάττεται, κατίδωμεν ἀπὸ ποίας δή τινος ἐννοίας οὗτοι ταύτην
ἐφ᾽ ἑκάστης ποιοῦνται τὴν ἐπίκλησιν τῶν θεῶν. οὐ γάρ που σωφρονοῦντας εἰκὸς μὴ τοῦ ὄντος στοχάζεσθαι,
καὶ τῆς περὶ τῶν θεῶν ἐπιστήμης γνησίως ἀντιλαμβάνονται, οἱ νοῦν καθαρὸν προστησάμενοι τῆς θεωρίας,
καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν τοῖς τῆς ψυχῆς ἀποθέμενοι πλεονεκτήμασιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις,
οὐδὲ ταῖς ἔξωθεν τύχαις, καὶ τὴν τῆς προνοίας καθαρῶσι δύναμιν, διὰ πάντων τῶν ὄντων διήκουσαν, καὶ
πάντα πρὸς τὸ πᾶν συναρμόζουσαν, ὡς ἂν ἔχοι κάλλιστα τό, τε ὅλον καὶ τὰ μέρη, καὶ μηδὲν ἄμοιρον ᾖ τῆς
θεόθεν ἐφηκούσης εἰς ἕκαστα προμηθείας. τοῦτο δὲ αὖ ὁρῶντες, ἐφ᾽ ἑκάστῃ πράξει καθ᾽ ἑκάστην ἐνέργειαν εἰ-
κότως καλοῦσι συλλήπτορα, τῆς ἑαυτῶν ὁρμῆς ἐμβιβάζοντες τὰς ἑαυτῶν ποιήσεις, πρὸς τὸ πᾶν μετὰ τῶν
ὅλων, καὶ ἐνιδρύοντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγαθότητι τῶν θεῶν. καὶ γὰρ τὰ σμικρὰ δοκοῦντα εἶναι προνοίας ἀπό-
λαυοι, καὶ ἔστι μεγάλα, καθ᾽ ὅσον ἐξήρτηται τῶν θεῶν, ὥσπερ αὖ καὶ τὰ μεγάλα κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν ἀπο-
στάντα τοῦ θείου, πανσμικρὰ καὶ οὐδενὸς ἄξια φαίνεται. ταῦτα μὲν οὖν ἡ σωφροσύνη παρέχεται ταῖς ψυ-
χαῖς, οὐκ οὖσα ἀνθρωπίνη τις ἕξις, οὐδὲ πλησιάζουσα, πρὸς τὴν λεγομένην ἐγκράτειαν, ἀλλ᾽ ἔνθεος ἐνέρ-
γεια τῆς ψυχῆς, εἰς ἑαυτήν τε καὶ τὸ θεῖον ἐπεστραμμένης, καὶ τὴν ἐν θεοῖς τῶν πάντων αἰτίαν ὁρώσης,
κἀκεῖθεν τά τε ἄλλα, καὶ τὰ προϊόντα θεωμένης. δι᾽ ὧν ὥσπερ ἀφορμὴν καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀνατρέχειν
δυνάμεθα, παρ᾽ αὐτῶν ἡμῖν ἐνδεδομένων. τά τε ἐν ἑκάστῳ σύμβολα τῶν θεῶν καὶ τῶν σμικροτάτων εὑ-
ρισκούσης, καὶ διὰ τούτων ἕκαστα πρὸς τοὺς θεοὺς οἰκειούσης. ἐπειδὴ δὲ παρήγαγον μὲν οἱ θεοὶ, καὶ πᾶ-
σαν ἡμῶν τὴν οὐσίαν καὶ τὸ αὐτοκίνητον ἡμῖν ἐδωρήσαντο πρὸς τὴν αἵρεσιν τῶν ἀγαθῶν. διαφερόντως
δὲ ἡ ποίησις αὐτῶν ἐν ταῖς ἐκτὸς ἡμῶν ἐνεργείαις ἐνδείκνυται. καί τοι καὶ βουλευόμενοι τῆς παρ᾽ αὐτῶν
δεόμεθα προμηθείας. δηλοῦσι δὲ Ἀθηναῖοι καὶ Βουλαῖον Δία τιμήσαντες, καὶ αἱρούμενοι τῆς ἐξ αὐτῶν
συλλήψεως. ἵνα βουλευόμενοι μὲν, τὸ λυσιτελοῦν εὕρωμεν, αἱρούμενοι δὲ, μὴ διὰ πάθος ἐπὶ τὸ χεῖρον
ῥέψωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον πράττοντες καὶ ὁρμῶντες, τὸ μὲν αὐτοκίνητον ἐλαχίστην δύναμιν ἔχον ὁρῶμεν
τὸ δὲ ὅλον τῆς τῶν θεῶν ἠρτημένον προνοίας. καὶ διὰ ταῦτα δὴ καὶ ὁ Τίμαιος ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ φησὶν
τοὺς σωφρονοῦντας θεὸν ἀεί που καλεῖν. διακρῖναι γὰρ ἐπὶ μὲν τῶν αἱρέσεων, τὴν πρόνοιαν ἀπὸ τοῦ ἐφ᾽
ἡμῖν ἀδυνατοῦμεν, ἐπὶ δὲ τῶν ὁρμῶν, μᾶλλον δυνάμεθα. διότι τὸ αὐτοκίνητον ἧττον ἐν ταύταις. οὐ
γὰρ ἐφ᾽ ὅσον ἡ πρόνοια διήκει τῶν θεῶν ἐπὶ τοσοῦτον διατείνει, καὶ τὸ ἐφ᾽ ἡμῖν, ἀλλ᾽ ὥσπερ εἴρηται, πολ-
λάκις τὰ κρείττω καὶ πρὸ τῶν δευτέρων ἐνεργεῖ, καὶ σὺν αὐτοῖς, καὶ μετ᾽ αὐτά, καὶ περιέχει πάντοθεν
τὰς τῶν ὑφειμένων ἐνεργείας. ἀλλὰ πῶς φησὶν ὁ ἐπικούρειος Εὐρύμαχος οὐκ εἰς ἄπορον προΐεμεν εἰ ἐπὶ παν-
τὸς ὁρμῇ καὶ σμικροῦ πράγματος εὐχῆς δεόμεθα. κἂν γὰρ εὐξώμεθα πάλιν ἄλλης εὐχῆς δεήσει, καὶ οὐδα-
μοῦ στησόμεθα. λυτέον δὲ τὴν ἀπορίαν ὡς ὁ Πορφύριος, ὅτι οὐκ εἴρηται ἐπὶ παντὶ πράγματι δεῖν εὔχε-
σθαι, ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ πράγματος. ἐπὶ πράγματα μὲν οὖν ὁρμῶμεν, ἐπὶ δὲ τὰς ὁρμὰς οὐχ ὁρμῶμεν,
ὥστε οὐκ ἐπ᾽ ἄπειρον ἡ ὁδός. ἢ ἔτι μένει τὸ ἄπορον. καὶ γὰρ ἐπὶ τὴν εὐχὴν ὁρμῶμεν, ὥστε καὶ ἐπὶ ταύτῃ
δεήσει πάλιν εὐχῆς, καὶ ἐπὶ ταύτης αὖθις ὁρμῇ εἰς ἄπειρον. κάλλιον οὖν λέγειν ὅτι ὁ περὶ ὁτουοῦν τῶν
πραγμάτων εὐχόμενος, ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου πρότερον ὁμολογήσει τοῖς θεοῖς, ὅτι δύναμιν ἔλαχε παρ᾽ αὐ-
τῶν τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐπιστροφῆς, καὶ ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις πράγμασι τὸ ἀγαθὸν διὰ τὴν εὐχὴν παρα-
γίνοιτ᾽ ἄν, τῇ δὲ εὐχῇ δι᾽ ἑαυτήν. οὐδὲν οὖν ἄλλης εὐχῆς δεήσεται ἐν ἑαυτῇ τὸ ἀγαθὸν συλλαβοῦ-
» σα, καὶ τὴν πρὸς τὸ θεῖον παρέχουσα κοινωνίαν. Ἡμᾶς δὲ τοὺς περὶ τοῦ παντὸς λόγους ποιεῖσθαί πῃ
» μέλλοντας ἢ γέγονεν ἢ καὶ εἰ ἀγενές ἐστιν, εἰ μὴ παντάπασι παραλλάττομεν. Τὴν μὲν ὑπόθεσιν
θαυμαστὴν ἡλίκην ἀπέφηνεν, ἑαυτὸν δὲ ἐμμελῶς ἐν τῇ σώφρονι τάξει διεφύλαξε, τὸ μέσον εἰρωνείας
τε καὶ ἀλαζονείας διώκων. εἰπὼν γὰρ ἔμπροσθεν, ὅτι καὶ οἱ κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχοντες
ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ καὶ σμικροῦ πράγματος, θεὸν καλοῦσι, τὸ μὲν προκείμενον αὐτοῦ δὲ λίαν ἐξῆρε τῶν

σμικρῶν

σμικρῷ πράγματι τοὺς περὶ τοῦ παντὸς λόγους αὐτιθείς. ἑαυτὸν δὲ ἀσφαλῶς οὐκ εἰς ἄκρον ἥκειν ἔφατο
σωφροσύνης, τοῦτο γὰρ ὑπεναντίον τῷ καταβραχὺ σωφροσύνης μετέχειν, ἀλλὰ μὴ παντάπασι πα-
ραλλάττειν. καὶ τοῦτο ἐξ ὑποθέσεως, ἵνα παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ ἔργου τὴν παρ᾽ αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἐπιστήμην ἔχει
δεικνυμένην, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπὸ τῶν οἰκείων λόγων. ἔσται οὖν αὐτὸ περὶ τοῦ παντὸς ἡ θεωρία, καθ᾽ ὅσον ἀπὸ τῶν
θεῶν παράγεται τὸ πᾶν. ἐπεὶ καὶ πολλαχῶς ἄν τις τὸν κόσμον θεωρήσειεν, ἢ κατὰ τὸ σωματοειδές, ἢ
καθ᾽ ὅσον πλήρης ἐστὶ ψυχικῶν τε καὶ ὁλικῶν, ἢ καθ᾽ ὅσον ἐννοῦς ἐστίν. ἀλλ᾽ ὅ γε Τίμαιος, οὐ κατὰ τούτους μό-
νον τοὺς τρόπους ἐπισκέψεται τὴν τοῦ παντὸς φύσιν, ἀλλὰ διαφερόντως κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ πρόο-
δον. οὐ δὴ καὶ ἡ φυσιολογία φαίνεται θεολογία τις οὖσα. διότι καὶ τὰ φυσικὰ διεστῶτα καθ᾽ ὅσον ἐκ θεῶν ἀπο-
γεννᾶται, θείαν πως ἔχει τὴν ὕπαρξιν. καὶ τοῦτο μὲν οὑτωσὶ διοριστέον. εἰώθασι δὲ ἀπορεῖν, τί δή ποτε προ-
σέθηκεν ὁ Πλάτων ἐνταῦθα τὸ πῆ. λέγει γὰρ τοὺς περὶ παντὸς λόγους ποιεῖσθαί πῃ μέλλοντας. καὶ οἱ μὲν
ἐπιπολαιότεροι τῶν ἐξηγητῶν φασιν, ὅτι τὸ πᾶν, πῆ μὲν ἀγενές ἐστι, πῆ δὲ γεννητόν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ
περὶ αὐτοῦ λόγος εἰκότως ἐστί, πῆ μὲν ὡς ἀγεννήτου, πῆ δὲ ὡς, γεννητοῦ. καί τι γε ὁ Πλάτων ἐν τῷ ἀγε-
νεῖ καὶ τῷ γεννητῷ, τὸ πῆ συνέταξεν, † ἀλλὰ τὸ τοὺς λόγους ποιεῖσθαι. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος πῆ μὲν πε- ἄπει.
ρὶ τοῦ παντὸς ἔσεσθαί φησιν τὸν λόγον, πῆ δ᾽ οὔ. τὴν γὰρ ὕλην ἅτε ἀόριστον οὖσαν ἐν τῷ κόσμῳ ποικι-
λίαν ἀνασκέψεται. ῥητέον δὲ καὶ πρὸς ταύτην τὴν ἐξήγησιν, ὅτι τὸ πῆ πρὸς ἄλλο συντέτακται, καὶ οὐ πρὸς
τὸ πᾶν. μή ποτε οὖν ὥσπερ ἔλεγεν ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος τῶν λόγων πολλαχῶς λεγομένων. ἄλλοι γάρ
εἰσιν οἱ ἀπὸ νοῦ προϊόντες δημιουργικοί, οἷος καὶ ὁ δημιουργὸς ἐρεῖ πρὸς τοὺς νέους θεούς. καὶ γὰρ τὴν ψυχὴν
λέγειν φησὶν κινουμένην πρὸς ἑαυτήν. καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ θεωρούμενοι, καὶ ἄλλοι τρίτην ἀπό-
στασιν ἀπὸ νοῦ λαχόντες, οἱ ἐν προφορᾷ διδασκαλίας ἕνεκα κινούμενοι, καὶ τῆς πρὸς ἄλλους κοινωνίας.
εἰδὼς ὁ Τίμαιος, ὅτι τοὺς μὲν δημιουργικοὺς λόγους, ὁ δημιουργὸς ὑφίστησι, τοὺς δὲ ἐπιστημονικούς, οὐ νῦν μέλ-
λει γεννᾶν, ἀλλ᾽ ἐν ἑαυτῷ προείληφεν αὐτούς, μόνους δὲ τοὺς ἐν προφορᾷ λόγους ποιήσεται Σωκράτους ἕνε-
κα, διὰ τοῦτο τοὺς περὶ παντὸς ἔφατο ποιήσεσθαί πῃ λόγους. ἄλλο γάρ ἐστι τὸ νοερῶς, ἄλλο τὸ ἐπιστημο-
νικῶς, ἄλλο τὸ διδασκαλικῶς, καὶ τὸ πῆ τὰς διαφορὰς ταύτας ἐνδείκνυται τῶν λόγων. πάλιν τοίνυν
τὸ ἢ γέγονεν ἢ ἀγενές ἐστιν, οἱ μὲν ἐξηγήσαντο, τὸ μὲν πρότερον ἀπὸ διαστάσεως, τὸ δὲ δεύτερον ψιλώ-
σαντες, ὅσοι φασὶν αὐτὸν ἐρεῖν περὶ τοῦ παντός, καθ᾽ ὅσον γέγονεν ἀπ᾽ αἰτίας, ἢ ἀπὸ ἀγενές ἐστιν ἵνα γενό-
μενον αὐτὸ θεωρήσαντες, τὴν ἐν αὐτῷ φύσιν κατίδωμεν. καὶ ὅ γε Πλατωνικὸς Ἀλβῖνος ἀξιοῖ κατὰ Πλά-
τωνα τὸν κόσμον ἀγέννητον ὄντα, γενέσεως ἔχειν ἀρχήν, ὃ καὶ πλεονάζει τοῦ ὄντος. ἐκείνου μὲν ἀεὶ ὄντος,
τοῦ δὲ κόσμου πρὸς τῷ ἀεὶ εἶναι, καὶ γενέσεως ἔχοντος ἀρχήν, ἵν᾽ ᾖ καὶ ἀεὶ ὢν ἀπὸ γεννητός. οὐχ οὕτως ὡς γεννη-
τὸς ὡς κατὰ χρόνον. οὐ γὰρ ἂν ἦν ἀπὸ ἀεὶ ὤν, ἀλλ᾽ ὅλως λόγον ἔχων γενέσεως, διὰ τὴν ἐκ πλειόνων καὶ ἀνο-
μοίων σύνθεσιν. ἣν ἀναγκαῖον εἰς ἄλλην αἰτίαν τὴν ὑπόστασιν ἀναπέμπειν αὐτοῦ πρεσβυτέραν, δι᾽ ἣν
πρώτως ἀεὶ οὖσαν ἔστι πῃ, καὶ αὐτὸς ἀεὶ ὤν, καὶ οὐ μόνον γεννητός, ἀλλὰ ἀπὸ ἀγέννητος. καίτοι τοῦ Πλάτω-
νος μηδαμοῦ ἐν τοῖς ἑξῆς λέγοντος, πῶς μὲν γενητόν, πῶς δὲ ἀγενὲς τὸ πᾶν. οἱ δὲ ἀμφότερα ἐδάσαντο,
ἵνα λέγῃ, ποιήσεσθαι τοὺς περὶ τοῦ παντὸς λόγους, ᾗ γέγονεν, ᾗ ἀγενές ἐστι, τὰ αὐτὰ τοῖς πρὸ αὐτῶν ἁμαρ-
τάνοντες, εἰ μὴ οὐχ ὡς λέγοιεν γεγονὸς καὶ ἀγέννητον τὸ πᾶν. κατὰ μὲν τὸ εἶδος, γεγονός, κατὰ δὲ τὴν τιθή-
νην ἀγέννητον. οὕτω γὰρ καὶ ὁ Τίμαιος ἐρεῖ, τὴν μὲν ἀγέννητον εἶναι, τὸν δὲ κόσμον γεννητόν, ὡς ἀπὸ τοῦ θεοῦ
τὸ εἶδος δεξάμενον. Πορφύριος δὲ καὶ Ἰάμβλιχος ἀμφότεροι ψιλοῦσιν, ἵνα ᾖ τὸ λεγόμενον, πότερον γε-
γονέναι τὸ πᾶν, ἢ ἀγενές ἐστι. τοῦτο γὰρ ἐπισκέψεσθαι πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων. καὶ γὰρ μεγίστην ἐν τῇ
ὅλῃ φυσιολογίᾳ παρέχεται συντέλειαν ὀρθῶς ὑποτεθὲν ἢ γεννητόν, ἢ ἀγέννητον εἶναι τὸν κόσμον. καὶ γὰρ
τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ τὰς δυνάμεις ἀπὸ ταύτης τῆς ὑποθέσεως δυνηθησόμεθα κατιδεῖν ὁποῖαί τινές εἰσιν.
ὡς ἔσται δῆλον ἡμῖν μικρὸν ὕστερον. ἔσονται ἄρα οἱ λόγοι περὶ τοῦ παντὸς διδασκαλίας ἕνεκα προϊόν-
τες ἀπ᾽ ἀρχῆς ὁρμώμενοι ταύτης, εἴτε γέγονεν ὁ κόσμος, εἴτε ἀγέννητός ἐστι. Καὶ ἀπὸ ταύτης τὰ ἄλλα «
κατὰ τὸ ἀκόλουθον ὑφαίνοντες, ἀνάγκη θεούς τε καὶ θεὰς ἐπικαλουμένους, εὔχεσθαι πάντα κατὰ νοῦν, ἐκεί- «
νοις μὲν μάλιστα, ἑπομένως δ᾽ ἡμῖν εἰπεῖν. Πάντα τὰ πληρώματα τῶν θείων διακόσμων, ἡ τοῦ ἄῤῥε- «
νος καὶ θήλεος διαίρεσις ἐν ἑαυτῇ συνείληφε. τὸ μὲν γὰρ μονίμου δυνάμεως αἴτιον καὶ ταυτότητος,
καὶ τοῦ ὄντος χορηγόν, καὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῖς πᾶσι τὴν πρωτίστην ἀρχὴν ἀναδυσάμενον, ἐν τῷ ἄῤῥενι συ-
νείληπται. τὸ δὲ προόδους παντοίας, καὶ διακρίσεις καὶ ζωῆς μέτρα καὶ γονίμους δυνάμεις ἀφ᾽ ἑαυτοῦ προϊέμε-
νον ἐν τῷ θήλει περιέχεται. διὸ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος εἰκότως ἐπὶ πάντας τοὺς θεοὺς ἑαυτὸν ἀναγαγὼν κατὰ τὴν
εἰς τὰ γενητὰ ταῦτα διαίρεσιν, τὰς ὅλας αὐτῶν τάξεις περιέλαβεν. ἔστι δὲ καὶ πρὸς τὴν προκειμένην θεωρίαν
ἡ τοιαύτη διαίρεσις οἰκειοτάτη. τὸ γὰρ πᾶν τόδε πλῆρές ἐστι τῶν διττῶν τούτων θείων γενῶν. ὅ, τε γὰρ οὐ-
ρανὸς πρὸς τὴν γῆν, ἵνα τὰ ἄκρα παραλάβωμεν, ἄῤῥενος ἔχει πρὸς θῆλυ τάξιν. διότι δὴ λόγους μὲν καὶ
δυνάμεις ἑκάστοις ἐνδίδωσιν ἡ τοῦ οὐρανοῦ κίνησις. δεχομένη δὲ τὰς ἐκεῖθεν ἀποῤῥοίας ἡ γῆ, λοχεύεται καὶ
γεννᾷ ζῶά τε καὶ φυτὰ παντοῖα. ἀπὸ τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν, οἱ μὲν κατὰ τὸ ἄῤῥεν, οἱ δὲ κατὰ τὸ θῆλυ διακρίνονται. καὶ
δὴ ἀπὸ τὴν γένεσιν ἀγεννήτως ἐπιτροπευόντων, οἱ μὲν τῆς ἑτέρας, οἱ δὲ τῆς λοιπῆς εἰσι συστοιχίας. ὅλως δὲ πο-
λὺς μὲν ὁ δημιουργικὸς ἐν τῷ παντὶ χορός, πολλοὶ δὲ οἱ ὀχετοὶ τῆς ζωῆς, ὧν οἱ μὲν τοῦ ἄῤῥενος, οἱ δὲ τοῦ

θήλεως

θήλεως ἐπιδείκνυνται τὴν μορφήν. τί δεῖ πολλὰ λέγειν; ἀπὸ γὰρ τῶν ἀπολύτων ἐξάδων, τῆς τε ἀρρενωποῦ, καὶ τῆς θηλυπρεποῦς, ποικίλαι διακοσμήσεις καθήκουσιν εἰς τὸ πᾶν. εἰκότως ἄρα ὁ τοῦ παντὸς λόγους ποιεῖσθαι μέλλων, θεοὺς ἐπικαλεῖται καὶ θεάς. ἐφ' ὧν ἑκατέρων, συμπληροῦται τὸ πᾶν κατὰ νοῦν αὐτοῖς διαφερόντως τοῖς θεοῖς λεχθῆναι τὰ μέλλοντα λέγεσθαι. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀκρότατον θεωρίας τέλος, τὸ εἰς τὸ θεῖον ἀναδραμεῖν νοῦν. καὶ ὡς ἐκείνῳ πάντα περιείληπται μονοειδῶς, οὕτω τὸν περὶ τῶν πραγμάτων διαθεῖναι λόγον. δεύτερον δὲ δὴ καὶ ἑπόμενον τοῦτο τὸ κατὰ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, καὶ τὸ τῆς ἐπιστήμης φῶς διαπεραίνεσθαι, τὴν ὅλην θεωρίαν. τὸ γὰρ ὅλον καὶ τέλειον καὶ μονοειδὲς, ἐν τῷ θείῳ νῷ προϋπάρχει. τὸ δὲ μερικὸν καὶ ἀπολειπόμενον τῆς θείας ἁπλότητος περὶ τὸν θνητόν ἐστι νοῦν. ἀλλὰ πῶς φησὶν ὁ Τίμαιος, ὅτι μὲν ἄρχεσθαι δεῖ καὶ θεοὺς καλεῖν καὶ θεὰς μεγαλοπρεπῶς ἀνεκήρυξε, παρεὶς δὲ τοῦτο αὐτὸ καὶ οὐκ εὐξάμενος, ἐπὶ τοὺς προκειμένους ἐτράπετο εὐθὺς λόγους; ὅτι φήσομεν ἡμεῖς τὰ μὲν, ἐν αὐτῇ τῇ βουλήσει τὸ τέλος ἔχειν συνειλημμένον, τὰ δὲ μετὰ τὴν βούλησιν ἄλλην ἐνέργειαν ἀπονεύει, καὶ διὰ πράξεως ἀνύει τὸ βουληθέν. ἡ μὲν κατὰ φιλοσοφίαν ζωὴ, τῆς ἡμετέρας ἤρτηται βουλήσεως, καὶ τὸ ἐλλεῖπον ἐν αὐτῇ παρὰ τὴν βούλησιν. οὐ γὰρ ἐν ἡμῖν αὐτῶν κεῖται τὸ τέλος. τούτων τοίνυν τῶν ἐν τῷ βούλεσθαι τὴν τελειότητα πᾶσαν ἐχόντων, καὶ τὸ τῆς εὐχῆς ἂν θείμεθα δικαίως. ἡ γὰρ βούλησις, τῆς εὐχῆς ἔφεσίς ἐστι τῆς εἰς θεοὺς ἐπιστροφῆς. ἡ δὲ ἔφεσις αὕτη συνάγει τὴν ἐφιεμένην ψυχὴν, καὶ συνάπτει πρὸς τὸ θεῖον, ὃ δὴ πρώτιστον ἔργον ἡμῖν ἐφαίνετο τῆς ψυχῆς. οὐκ ἄρα βουληθῆναι δεῖ πρότερον, εὔξασθαι δὲ ὕστερον, ἀλλ' ἅμα τε βούλεταί τις, καὶ τὴν εὐχὴν ἔχει τὸ τῆς βουλήσεως μέτρον, ὁ μὲν μᾶλλον, ὁ δὲ ἧττον. ἔτι δὲ καὶ τοῦτο τῆς ἀληθοῦς εὐχῆς ἔργον, τὸ κοινὰ τοῖς θεοῖς ὑπάρχειν ταῦτα ὑπὲρ ὧν εὐχόμεθα, κατά τε τὰς δυνάμεις, καὶ τὰς ἐνεργείας, καὶ συναποτελεῖν ἡμᾶς αὐτὰ τοῖς θεοῖς, οἷον, εἴ τις εὔχοιτο τοῖς ἀποκόπτουσι τὴν ὕλην, καὶ ἀφανίζουσι τὰς ἀπὸ τῆς γενέσεως κηλίδας. αὐτὸς δὲ διὰ τῶν καθαρτικῶν ἀρετῶν τοῦτο διαφερόντως ἐπιτηδεύει. πάντως ὁ τοιοῦτος ὁμοῦ τοῖς θεοῖς ἐπιτελεῖ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ὑλαίων δεσμῶν. τοῦτο οὖν δὴ καὶ ὁ Τίμαιος ἐνταῦθα ποιεῖ. ἃ γὰρ εὔχεται τοῖς θεοῖς ἐπιτελεῖν, ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀποπληροῖ, κατὰ τὸν ἀν-
» θρώπινον νοῦν διατιθεὶς ἑπομένως τῷ τῶν θεῶν νῷ, τὸν σύμπαντα λόγον. Καὶ τὰ μὲν περὶ θεῶν,
» ταύτῃ παρακεκλήσθω, τὸ δὲ ἡμέτερον παρακλητέον ᾗ ῥᾷστ' ἂν ὑμεῖς μὲν μάθητε, ἐγὼ δὲ ᾗ διανοοῦ-
» μαι μάλιστα περὶ τῶν προκειμένων ἐνδειξαίμην. Η προτροπὴ τῶν ἀκουόντων ἑπομένως γίνεται ταῖς ψυχαῖς. δεῖ γὰρ τὸ πληροῦν ἐξηρτημένον τῶν οἰκείων αἰτίων, προανεγείρειν τὰ δεξόμενα, καὶ ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτὸ, πρὸς τῆς πληρώσεως. ἵνα ἐπιτηδειότερα γινόμενα λιπαρῶς ἀντιλάβηται τῶν ἐνδιδομένων νοήσεων. τὸ γὰρ αὐτοῖς μὲν τελεωτέραν τὴν μετουσίαν, τῷ δὲ διδόντι, ῥᾴονα τὴν δόσιν ἀπεργάζεται. καὶ μὴν καὶ τοῦτο αὐτὴ τῆς ῥᾳστώνης πρέπον ἐστὶ τοῖς τὴν ὅλην δημιουργίαν μιμουμένοις. ἀφ' ἧς πάντα πρόεισιν ἐν ἑαυτῇ μενούσης καὶ εὐφραινομένης ἐπὶ τοῖς ἀποτελέσμασιν αὐτῆς κινουμένοις. ἔτι δὲ τὸ μίαν σειρὰν ἀποτελεῖν, διὰ τῆς τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρότερα συναφῆς, τὴν δημιουργικὴν ἀπεικονίζεται σειρὰν, τὴν διήκουσαν ἄχρι τῶν ἐσχάτων. εἰ γὰρ οἱ μὲν ἀκροαταὶ κατὰ τὸν νοῦν τοῦ Τιμαίου δέξονται τὸν λόγον, ὁ δὲ Τίμαιος, κατὰ τὸν νοῦν τῶν θεῶν, διαθήσει τὴν ὅλην πραγματείαν, ἀτεχνῶς ἐφ' ἕνα νοῦν καὶ μίαν νόησιν τὴν ὅλην ἀναφέρεσθαι, συμβήσεται συνουσίαν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ αὐτοκίνητον ἱκανῶς διατάττων ἐπιδείκνυται τῶν ψυχῶν, ὅτι κινούμεναι παρὰ θεῶν, καὶ ἑαυτὰς κινοῦσι, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν προβάλλουσι τὰς ἐπιστήμας. τὸ γὰρ ᾗ διανοοῦμαι τὴν ἀπὸ τῆς αὐτεξουσίου ζωῆς ὁρμωμένην ἐνέργειαν ἐπιδείκνυσιν. ἔστιν οὖν δὴ κατά γε ἐμὴν δόξαν, πρότερον διαιρετέον τάδε. Πυθαγόρειος ὁ Τίμαιος καὶ σώζων τὸν τύπον τῶν Πυθαγορείων λόγων, εὐθὺς ἐκ προοιμίων ἐπιδείκνυται. Σωκράτης μὲν γὰρ, οὐ τὰς ἑαυτοῦ δόξας ἀποφαντικῶς εἰς τοὺς ἄλλους ἐξέφερεν, ἀλλὰ τὰς ἐκείνων ἐννοίας ἀνακαθαιρομένας διαλεκτικῶς τὴν ἀλήθειαν ἐξέφαινεν, ὅς γε καὶ μηδὲν εἰδέναι πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε, πλὴν τοῦ διδόναι λόγον καὶ λαμβάνειν. Τίμαιος δὲ ἅτε καὶ πρὸς ἄνδρας τοὺς λόγους ποιούμενος, τὰ ἑαυτοῦ δόγματα φησὶν ἐκφέρειν. οὐδὲν τὰς ἀλλοτρίας γνώμας πολυπραγμονῶν, ἀλλὰ μίαν τὴν τῆς ἐπιστήμης ἀτραπὸν μεταχειριζόμενος. καὶ μὴν καὶ ἔδοξα πάνυ πρόσφορος ἐνταῦθα, καὶ ἑπομένως τοῖς ἔμπροσθε ῥηθεῖσι παρείληπται. τῆς γὰρ λογικῆς πάσης ψυχῆς, τὸ μέν ἐστι νοῦς, τὸ δὲ διάνοια, τὸ δὲ δόξα. καὶ ὁ μὲν συνάπτεται τοῖς θεοῖς, ἡ δὲ προσβάλλει τὰς ἐπιστήμας, ἡ δὲ ἐκδίδωσιν εἰς ἄλλους. ταῦτ' οὖν καὶ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐγνωκὼς, διὰ μὲν τῶν εὐχῶν, τὸν ἑαυτοῦ νοῦν ἐνήρμοσε τῷ νῷ τῶν θεῶν. τοῦτο γὰρ ἐδήλου τὸ πᾶν κατὰ νοῦν, μάλιστα μὲν θεοῖς, ἑπομένως δὲ ἡμῖν εἰπεῖν. διὰ δὲ τῆς παρακλήσεως, τὸ διανοητικὸν ἀνήγειρε τῶν ψυχῶν. τὸ γὰρ ᾗ διανοοῦμαι τοιαύτην ἔχει ἔνδειξιν. λείπεται δὲ τὸ δοξαστικὸν ὃ παρὰ τῆς διανοίας τὴν ἐπιστημονικὴν διαίρεσιν ὑποδεξάμενον, καὶ ἐπ' ἄλλας αὐτὴν μετοχετεύει. τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ἀμφίβολον, οὐ δὲ περὶ τὰ αἰσθητὰ μεριζόμενον, οὐδὲ ἐν ὑπολήψεσι μόναις τὴν εἴδησιν ἀφωρισμένην ἔχον, ἀλλὰ πεπληρωμένον μὲν ἀπὸ νοῦ καὶ διανοίας, τὸν δὲ δημιουργικὸν λόγον θεωροῦν καὶ διακρῖνον, τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα πρὸς τὸ παράδειγμα τοῦ λέγοντος, ἱκανῶς ἀπεικασμένα. νοῦς τε γὰρ ἐκεῖ βασιλικὸς προηγεῖται καθ' ὃν ἥνωται τοῖς νοητοῖς. καὶ διάνοια τὰ πληρώματα τῶν εἰδῶν ἐν ἑαυτῇ συνέχουσα, καὶ δόξης ἡ πρωτίστη καὶ ἑνοειδὴς αἰτία. διὸ νῷ μὲν κατέχει τὰ νοητὰ, αἴσθησιν δὲ ἐπάγει κόσμοις ὥς φησιν τὸ λόγιον, ἢ ὡς ὁ Πλάτων. ἤπερ

οὖν νοῦς

οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας ἐν τῷ ὅ ἐστι ζῷον καθορᾷ, τοσαύτας διενοήθη καὶ τόδε τὸ πᾶν σχεῖν. ἀλλὰ μὴν καὶ
ἡ διάκρισις τῶν ὄντων καὶ γινομένων, ἀκόλουθός ἐστι τοῖς προειρημένοις. μετὰ γὰρ θεοὺς καὶ θεάς, καὶ τὴν
ἄρρητον ἐκείνοις ἰδιότητα τῶν δύο τούτων γενῶν, ἡ τοῦ ὄντος καὶ τῆς γενέσεως χώραν ἔχει διάκρισις.
τὸ μὲν γὰρ ὄν, οἰκεῖόν ἐστι πρὸς τὴν κρείττονα τῶν θείων τάξιν, ἀεὶ καὶ κατὰ ταὐτὰ ἑστὸς, καὶ νοητὸν ὄν. ἡ δὲ
γένεσις, πρὸς τὴν καταδεεστέραν. ἀφ' ἧς ἡ ἄπειρος πρόοδος, καὶ ἡ παντοία μεταβολὴ τὴν ὑπόστασιν κο-
μίζεται. τίς οὖν ἡ διαίρεσις αὕτη, καὶ τίνα τρόπον γέγονε; πότερον ὡς ὅλου τινὸς εἰς μέρη πεποίηται τὴν
τομήν, ἢ ὡς γένος εἰς εἴδη διεῖλεν, ἢ ὡς εἰς πλείους σημαινόμενα μίαν τινὰ φωνήν, ἢ ὡς οὐσίαν εἰς συμ-
βεβηκότα, ἢ ἀνάπαλιν ὡς συμβεβηκὸς εἰς οὐσίας; ταῦτα γάρ εἰσιν ἃ θρυλλεῖν εἰώθασί τινες εἴδη τῆς δι-
αιρέσεως. ὡς μὲν οὖν συμβεβηκὸς, εἰς οὐσίας, ἢ ὡς οὐσίαν εἰς συμβεβηκότα τέμνειν τό, τε ὂν καὶ τὴν γένεσιν
γελοῖον. οὐδαμῶς γὰρ προσήκει τῷ ἀεὶ ὄντι τὸ συμβεβηκός. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὡς φωνὴν εἰς σημαινόμενα
διαιρετέον. ποίαν γὰρ φωνὴν ὁ Πλάτων κοινὴν λαβὼν, τό, τε ἀεὶ ὂν καὶ τὸ γενόμενον διεῖλεν. οὐκ ἔστι. εἰ
μὴ ἄρα λέγοι τις τὸ τί. τοῦτο δὲ οὐ Πλατωνικόν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς στωϊκῆς εἵλκυσαι συνηθείας. τί οὖν † ὁ Σόλων ὡς ὅλον
εἰς μέρη διεῖλεν, καὶ τί ποτ' ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ ὅλον, ὃ συγκεῖται ἐκ τοῦ ἀεὶ ὄντος καὶ γιγνομένου; πῶς δὲ ἂν
παράδειγμα καὶ εἰκὼν, μιᾶς εἴη συμπληρωτικὰ συστάσεως; αὐτὸ δὲ τὸ ὂν ἀεὶ, πῶς ἂν εἴη μέρος τινὸς, ἀ-
μέριστον ὂν καὶ ἡνωμένον καὶ ἁπλοῦν; ἀμερὲς γὰρ οὐδενός ἐστι μέρος, ὃ μὴ ἔστιν ἐκ πάντων ἀμερῶν. τὸ δὲ
γενητὸν, οὐκ ἔστιν ἀμερές. οὐκ ἄρα τὸ γενητὸν καὶ τὸ ἀεὶ ὂν καὶ ὕστερον τούτων κοινόν ἐστι τὸ γένος. τὸ γὰρ
ἀεὶ ὂν, προηγεῖται, κατ' αἰτίαν τοῦ γιγνομένου, καὶ τούτου μὲν οὐκ ὄντος, ἔστιν ἐκεῖνο, μὴ ὄντος δὲ ὃ μηδὲ
θέμις εἰπεῖν τοῦ ἀεὶ ὄντος, οἴχεται καὶ ἡ γένεσις. πῶς δὴ καὶ ἓν γένος ἐστὶ τῶν τε πρωτίστων, καὶ τῶν ὑστά-
των; ἡ γὰρ ἀπὸ γενῶν εἰς εἴδη διαίρεσις. ἐν τοῖς μέσοις ἐστὶ λόγοις τοῖς ψυχικοῖς. τὰ δὲ πρὸ τῆς ψυχῆς,
ἐν κρείττοσιν ὑφέστηκε γένεσιν, καὶ τὰ μετὰ ψυχὴν ἐν τοῖς κατατεταγμένοις ἔχει τὴν οὐσίαν. πῶς ἂν οὖν
τὸ ὂν αὐτὸ, καὶ τὸ γινόμενον ὑφ' ἓν τάττοιτο γένος. τί δὲ καὶ τοῦτο ἔσται. ὂν μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἵνα μὴ τὸ
γιγνόμενον ἐν τῷ ὄντι τάττηται τὸ μηδέποτε ὄν. ἓν δὲ αὐτὸ τὸ ὂν οὐκ ἔσται; διότι πᾶν γένος διαιρεῖται
διαφοραῖς οἰκείαις, καὶ ἤτοι δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ τὰς διαφορὰς προείληφε. τὸ δὲ ἓν, οὔτε τῇ δυνά-
μει τὰς διαφορὰς ἔχειν θέμις, ἵνα μὴ ἀτελέστερον ᾖ τῶν δευτέρων, οὔτ' ἐνεργείᾳ, ἵνα μὴ πλῆθος ἔχῃ.
κρεῖττον δὲ ὅλως ἀποπεφασμένον καὶ δυνάμεως καὶ ἐνεργείας, οὐδ' ἑτέρως ἂν ἔχοι τὰς διαφορὰς, ὥστε
οὐδ' ὅλως ἂν εἴη τοῦ ἑνὸς διαίρεσις. τί οὖν ἐροῦμεν; ἢ διαίρεσιν μὲν οὐδεμίαν πεποιῆσθαι τὸν Πλάτωνα
νῦν, διάκρισιν δὲ ἀφορισμὸν τοῦ τε ἀεὶ ὄντος, καὶ τοῦ γιγνομένου; τί ποτε ἐστὶν ἑκάτερον αὐτῶν; τὸ γὰρ
διαιρετέον τῷ διακρινητέον, ταὐτόν μοι δοκεῖ σημαίνειν. ἐπεὶ γὰρ διαλέξεται περί τε τοῦ κόσμου, καὶ
τοῦ δημιουργοῦ τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ παραδείγματος, βούλεται χωρὶς μὲν ἀφορίζεσθαι τὸ ὂν ἀεὶ, χωρὶς δὲ τὸ
γιγνόμενον, ἵνα διὰ τῶν δοθέντων ὅρων ἔχωμεν, οὗ μὲν τὸν κόσμον, οὗ δὲ τὸν δημιουργὸν, οὗ δὲ τὸ πα-
ράδειγμα τακτέον. καὶ μὴ συγχέωμεν τὰς τῶν πραγμάτων τάξεις, ἀλλὰ διακρίνωμεν αὐτὰς ἀπ' ἀλλή-
λων ᾗ πεφύκασιν ἑκασται. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐν τῷ Φιλήβῳ πεποίηκε. ζητῶν γὰρ περί τε νοῦ καὶ ἡδο-
νῆς καὶ τοῦ μικτοῦ βίου τίς ἀμείνων, τὰ γένη παρέλαβεν αὐτῶν, τὸ πέρας καὶ τὸ ἄπειρον, καὶ τὸ μικτόν.
οὕτω γὰρ ἡ ἑκάστου τάξις ἂν γένοιτο φανερὰ, καὶ ἀπὸ τῶν γενῶν τὴν ἰδιότητα δεδήλωκεν αὐτῶν. ἀλλ'
ἐκεῖ μὲν τὸ πέρας, καὶ ἄπειρον ἀπὸ θεῶν ἀρξάμενον, διὰ πάντων ἐφοίτα τῶν ὁπωσοῦν ὄντων. ἦν γὰρ
καὶ ἐν νοητοῖς ταῦτα, κατὰ τὴν μόνιμον τῶν νοητῶν, καὶ τὴν γεννητικὴν αἰτίαν. ἦν καὶ ἐν νοεροῖς κατὰ
τὴν πατρικὴν καὶ μητρικὴν τῶν νοερῶν θεῶν ἀρχήν. ἦν καὶ ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις, κατὰ τὴν δημιουργι-
κὴν μονάδα, καὶ ζωογονικὴν δυάδα, καὶ τελευταῖον κατὰ τὰς ποιητικὰς καὶ γονίμους δυνάμεις. ἐνταῦ-
θα δὲ τὸ ὂν καὶ γιγνόμενον, οὔτε ἀπὸ θεῶν ἄρχεται. κρείττους γάρ εἰσιν αἱ τῶν θεῶν ἑνάδες τοῦ ὄντος.
καὶ πρὸ τούτων αὐτὸ τὸ ἓν, ἐξῄρηται τῶν ὄντων ἁπάντων, διὰ τὸ μὲν πρῶτον ὄν, οἱ δ' ἄλλοι θεοὶ ἑνά-
δες. οὐ δὲ μετεχόμενον ὑπ' αὐτῶν, ὥσπερ αἱ μετ' αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ μεθεκταὶ λέγονται καὶ εἰσὶν ὑπὸ τοῦ
ὄντος ἑνάδες, οὔτε ἄχρι τῶν ἐσχάτων διήκει. τὴν γὰρ ὕλην, οὔτε ὂν ἀεὶ φάναι δυνατόν, ἣν τὸ μὴ ὂν εἰώ-
θαμεν καλεῖν, οὔτε γιγνόμενον, ἣν μηδὲ πάσχειν δυνατόν, ἵνα μὴ παντάπασιν οἴχοιτο ἀπολομένη.
τοῦτο μὲν οὖν καὶ εἰσαῦθις εἰρήσεται. ὅτι δὲ διαίρεσις οὐκ ἔστιν ἑνός τινος, καὶ ὅτι ἀναγκαῖον ἔχει τὸν ἀφο-
ρισμὸν, τῶν διττῶν τούτων γενῶν ἡ προκειμένη θεωρία πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἵν' ὥσπερ ἐκ γεωμε-
τρικῶν ὑποθέσεων ἐπὶ τὴν τῶν ἀκολούθων ἐξέτασιν ὁ λόγος προϊὼν τήν τε τοῦ παντὸς ἀνευρήσῃ φύσιν,
καὶ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ παραδειγματικὴν αἰτίαν. εἰ γὰρ γενητὸν τὸ πᾶν ὑπ' αἰτίου γέγονεν, ἔστιν ἄρα
δημιουργικὸν αἴτιον τοῦ παντός. εἰ ἔστι δημιουργός, ἔστι δὲ καὶ παράδειγμα τοῦ κόσμου πρὸς ὃ δεδημιούρ-
γηκεν ὁ ξυνιστὰς τὸ πᾶν. καὶ οὕτως ἐφεξῆς καὶ ὁ περὶ τούτων εἰσάγεται λόγος, καὶ τελευτᾷ δὴ καλῶς
ἡμῖν εἰς θεολογίαν ἡ φυσικὴ θεωρία, τί τὸ ὂν ἀεὶ, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ γιγνόμενον μὲν, ὂν δὲ οὐ-
δέποτε, οἱ μὲν, πάντα τὰ ὄντα ὁπωσοῦν, εἴτε παραδειγματικῶς, εἴτε εἰκονικῶς ἔφαντο, διὰ ταύτης
περιλαμβάνεσθαι τῆς διακρίσεως, οἱ δὲ, οὐ πάντα καὶ τῶν ἐξηγητῶν ἀντιλογίαι πρὸς ἀλλήλους οὐκ ὀλί-
γαι περὶ τούτου γεγόνασιν. ἡμεῖς δὲ οὐκ ἂν γνοίημεν ποτέρως προσήκει λέγειν, εἰ μὴ τῶν λέξεων ἑκάστην
αὐτὴν καθ' αὐτὴν ἐξετάσαιμεν. φέρε οὖν ἐξ ἀρχῆς ἕκαστον τῶν ῥημάτων, ἐφ' ἑαυτοῦ τίνα δύναμιν ἔχει
κατανοήσωμεν.

κατανοήσωμεν. πρῶτον οὖν τὸ τί βούλεται μὲν ὁρικὸν εἶναι. τὸ γὰρ τί ἐστιν ἐν τοῖς ὁρισμοῖς προτάττειν εἰώθαμεν, καὶ οὐχὶ γένος ἐστίν, ὡς οἴεται Σευῆρος ὁ πλατωνικὸς λέγων, τοῦ ὄντος καὶ γιγνομένου, τοῦτο εἶναι γένος τὸ τί. σημαίνεσθαι δὲ ὑπ' αὐτοῦ τὸ πᾶν. οὕτω γὰρ ἂν καὶ τὸ γιγνόμενον εἴη πᾶν, καὶ τὸ ἀεὶ ὄν. ἀπορίαν μὲν ἐμποιεῖ ταύτην, ἣν καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν. τί δή ποτε μὴ πρὸ τούτου ἐστίν, ὅτι ἐστὶ παραδέδωκε. πόθεν γὰρ δῆλον, ὅτι ἐστὶ τὸ ἀεὶ ὄν. τοῦτο δὲ ὁ τῶν ἀποδεικτικῶν βούλεται νόμος, τί ἐστιν ὁ Πλάτων ἐν οἷς τὸ εἰ ἔστι πρὸ τοῦ, τὸ τί ἐστιν αὐτὸ τοῦτο σκοπεῖν. ῥητέον οὖν ὅτι τάχα μὲν οὐκ ᾠήθη τοῦτο δεῖσθαι τῆς παρ' αὐτοῦ κατασκευῆς ὁ Τίμαιος. εἶχε γὰρ αὐτὸ τῇ προτεραίᾳ παρὰ τοῦ Σωκράτους ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς λόγοις παρὰ μύθοις ἠξιωμένον, ἐν οἷς ἀπεδείκνυ τὴν ψυχὴν ἀγέννητον οὖσαν καὶ ἄφθαρτον, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὰ ὄντα συγγένειαν ὧν ἐφάπτεται φιλοσοφοῦσαν. καὶ ἐν οἷς, ἄλλο μὲν ἐδείκνυ τὸ παντελὲς ὂν καὶ ὄντως ἐπιστητόν, καὶ ἄλλο τὸ πῇ μὲν ὄν, πῇ δὲ μὴ ὄν, καὶ διατοῦτο δοξαστὸν ὑπάρχον, ἄλλο δὲ τὸ μηδαμῶς ὂν καὶ ἄγνωστον παντελῶς. καὶ ἐν οἷς τὴν γραμμὴν εἰς τέτταρα διῄρει, νοητόν, διανοητόν, αἰσθητόν, εἰκαστόν. ἐν οἷς καὶ περὶ τἀγαθοῦ διαλεγόμενος ἔλεγεν αὐτὸ βασιλεύειν ἐν τῷ νοητῷ τόπῳ, καθάπερ ἐν τῷ ὁρατῷ τὸν ἥλιον. εἶτα δὲ καὶ τὸ προλαβεῖν περὶ εὐχῆς, ἀπόδειξίς ἐστι τοῦ εἶναι τὸ ἀεὶ ὄν. εἰ γάρ εἰσι θεοί, ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὸ ὄντως ὄν. τοῦτο γάρ ἐστι τοῖς θεοῖς ἡνωμένον. ἀλλ' οὐχὶ τὸ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν. μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τούτων ἐν ταῖς κοιναῖς ἡμῶν ἐννοίαις ἀπόκειται τὸ εἶναί τι ἀεὶ ὄν. πόθεν γὰρ τὸ γιγνόμενον γίγνεται, ἢ ἀπὸ τοῦ ἀεὶ ὄντος; εἰ γὰρ καὶ ἐκεῖνο γίγνοιτο, ὑπ' ἄλλου τινὸς ὄντος γενήσεται. καὶ ἤτοι ἀεὶ ὄντος ἢ γιγνομένου καὶ αὐτοῦ, ὥστε ἢ ἐπ' ἄπειρον χωρήσωμεν, ἢ κύκλῳ ἡ γένεσις, ἢ ἔστι τὸ ἀεὶ ὄν, ἀλλ' οὔτε δὲ ἐπ' ἄπειρον προϊέναι θέμις. ἐκ γὰρ ἑνὸς πάντα καὶ μιᾶς ἀρχῆς, οὔτε κύκλῳ ἡ γένεσις, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ κρείττω καὶ χείρω γίγνηται, καὶ αἴτια καὶ ἀποτελέσματα. λείπεται ἄρα ἀεὶ εἶναι τὸ ὄν. διατί οὖν φαίη τις ἄν, μὴ ἐκ τοῦ ἑνὸς ἡ γένεσις; ὅτι φήσομεν ἐκ τοῦ ἑνὸς παντελῶς τὸ πλῆθος παράγειν ἐκτὸς τοῦ ὄντος ἄτοπον. δεῖ οὖν εἶναι τὸ ὄν, ὄντως ὄν, ὃ πρώτως ἀπ' αὐτοῦ πρόεισιν. ἵνα μὴ τὸ πρώτιστον τῶν ἐσχάτων αἴτιον ᾖ μόνον, ἀλλὰ πρὸ τούτων τοῦ ὄντος, ἐξ οὗ καὶ ἡ γένεσις. τὸ δὲ ἀληθέστατον ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ἐστίν, ὅτι νῦν μὲν ὡς ὑπόθεσιν λαβὼν εἶναι τὸ ἀεὶ ὂν ὡρίσατο. μετὰ δὲ τοὺς περὶ τῆς κοσμοποιίας λόγους ἀναλαβὼν αὐτὸ τοῦτο, ἀποδείκνυσιν ὅτι ἐστὶ τὸ ἀεὶ ὄν. τὰ δὲ καθήκοντα τῇ φυσιολογίᾳ τηρῶν ἐξ ὑποθέσεως πρόεισι ταύτης, καὶ τὰ ἑπόμενα αὐτῇ δείκνυσιν. ἔστι γὰρ ἐξ ὑποθέσεως ἐπιστήμη καὶ αὕτη, καὶ δεῖται ὑποθέσεις αὐτῆς προειλῆφθαι τῶν ἀποδείξεων. ἐν μὲν οὖν τοῖς περὶ τῆς ὕλης λόγοις ἀποδείξει, μὴ μόνον εἶναι τὴν ὕλην, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄν, μικρὸν δὲ ὕστερον ἐκ μιᾶς τῶν ὑποθέσεων τῆς τρίτης δείξας ὅτι ἐστὶ τοῦ κόσμου δημιουργός, ἔχει διατοῦτο καὶ τὸ ἀεὶ ὂν εἶναι πρὸ τοῦ γενητοῦ. καὶ πάλιν ἐκ τῆς τετάρτης ἀποφαίνει τὸν δημιουργόν, πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα, δημιουργηκέναι τὸ πᾶν. αὐτὸ δὲ καθ' αὑτὸ εἶναι τὸ ἀεὶ ὄν, πρὸ τῶν γενητῶν ἐν ἐκείνοις ἀποδείξει τοῖς λόγοις οἷς εἴπομεν. καὶ τοῦτο μὲν οὕτως. αὐτὸ δὲ τὸ ὂν ἀεὶ πότερον τὸν νοητὸν πάντα σημαίνει κόσμον, ἢ τὸν δημιουργόν, ἢ τὸ παράδειγμα τοῦ παντός, ἄλλο γὰρ ἄλλως ὑπέλαβον. καὶ εἰ μὲν τὸν νοητόν, πόθεν τε ἄρχεται καὶ ποῦ πρόεισι τὸ νοητὸν πλάτος. εἰ δὲ τὸ παράδειγμα, πῶς ὁ δημιουργὸς οὐκ ἔστιν ἀεὶ ὄν, εἴπερ ἄλλο τὸ παράδειγμα, καὶ ὁ δημιουργός. εἰ δὲ ὁ δημιουργός, πῶς τὸ παράδειγμα, οὐ τοιοῦτον; ὅτι μὲν οὖν τὸ παραδειγματικὸν αἴτιον ἐν τῷ ἀεὶ ὄντι, τακτέον, ἐναργῶς ὁ Πλάτων φησίν, πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων ὁ τεκταινόμενος αὐτὸν ἀπειργάζετο, πρὸς τὸ κατὰ ταυτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, ἢ πρὸς τὸ γεγονός. καὶ ἐπέκρινεν εὐθύς. εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὁ κόσμος, ὅ τε δημιουργὸς ἀγαθός, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀΐδιον ἔβλεπεν, εἰ δὲ ὃ μὴ θέμις εἰπεῖν, πρὸς τὸ γεγονός. εἰ οὖν τοῦτο μὴ θέμις εἰπεῖν, ἀεὶ ὄν ἐστι τὸ παράδειγμα τοῦ παντός. ὅτι δὲ καὶ ὁ δημιουργὸς τῆς αὐτῆς ἐστι μοίρας ταύτης, δῆλον ἐκεῖθεν. τὴν ψυχὴν ἣν ὁ δημιουργὸς ὑφίστησι, πρώτην αὐτὸς διαρρήδην ἀποκαλεῖ τῶν γενομένων, καὶ γένεσιν αὐτῆς παραδίδωσιν. ὁ δὲ δημιουργός, πρὸ τῆς ψυχῆς ἐστιν, ὥστε τῶν ἀεὶ ὄντων ἐστίν. διὸ καὶ ἐρεῖ περὶ αὐτοῦ. οὗτος οὖν ὄντως ἀεὶ λογισμὸς θεοῦ. καὶ πῶς γὰρ ἔμελλε νοῦς ὢν θεῖος μὴ ταύτης εἶναι τῆς μοίρας; ἆρ' οὖν πᾶς ὁ νοητὸς κόσμος ἀεὶ ὄν ἐστιν; ἀλλ' ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ἐμβριθῶς διαμάχεται τῷ λόγῳ τὸ ἀεὶ ὄν, κρεῖττον καὶ τῶν γενῶν τοῦ ὄντος καὶ τῶν εἰδέων ἀποφαινόμενος, καὶ ἐπ' ἄκρῳ τῆς νοητῆς οὐσίας ἱδρύων αὐτό, πρώτως μετέχον τοῦ ἑνός. τούτοις δὲ μαρτυρεῖ καὶ τὰ ἐν Παρμενίδῃ γεγραμμένα, περὶ τοῦ ἑνὸς ὄντος, καὶ τὰ ἐν Σοφιστῇ. καὶ γὰρ ἐκεῖ πρὸ τοῦ ὅλου τάττει τὸ ἓν ὄν, καὶ πρὸ τοῦ παντὸς τοῦ νοητοῦ. καίτοι καὶ τὸ ὅλον νοητόν ἐστι καὶ τὸ πᾶν, ἀλλ' ἐνταῦθά γε σαφῶς τὸ παράδειγμα ἀεὶ ὂν ὁ Πλάτων προσηγόρευσεν, καὶ ὅλον καὶ παντελές. τοῦτο μὲν οὖν αὐτόθεν. παντελῶς γὰρ αὐτὸ καλεῖ ζῶον, καὶ ὅλον δέ, ὅταν λέγῃ. οὗ δέ ἐστι τὰ ἄλλα ζῶα μόρια καθ' ἓν καὶ τὰ γένη, ὥστε εἰ τὸ παράδειγμα ὅλον καὶ παντελές, τὸ δὲ πρώτως ὂν ὑπὲρ τὸ ὅλον καὶ πᾶν, οὐκ ἂν εἴη τὸ παράδειγμα ταυτὸ κἀκεῖνο τὸ ὄν. μή ποτε οὖν ἄμεινον λέγειν, εἶναι μέν τινα τοιαύτην τοῦ ὄντος τάξιν, οἵαν ἐκεῖνος ὁ θεῖος παραδέδωκε, καὶ οἵαν ὁ Πλάτων ἐν ἄλλοις ἐθεώρησε. νῦν δὲ ἅπαντα τὸν αἰώνιον κόσμον οὕτως ἐπωνομάσθαι, καὶ θαυμαστὸν οὐδέν. καὶ γὰρ τὸ νοητὸν ποτὲ μὲν κατὰ πάσης φέρουσι τῆς ἀϊδίου καὶ ἀοράτου φύσεως, ὥσπερ ὅταν καὶ τὴν ψυχὴν νοητὴν εἶναι λέγωσιν, ὡς ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. ποτὲ δὲ κατὰ τῶν κρειττόνων ἁπάντων τῆς ψυχικῆς οὐσίας, ὡς ἡ ἐν πολιτείᾳ

δηλοῖ

δηλοῖ, διαίρεσις. ποτὲ γε μὴν ἐπὶ τῶν πρωτίστων τοῦ ὄντος τριάδων ὡς μικρὸν ὕστερον ὁ Τίμαιος ἀποκαλέσει. καὶ τὸ ὂν οὖν τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν Σοφιστῇ μὲν, τὴν τοῦ ἑνὸς ὄντος δηλοῖ τάξιν. ἐνταῦθα δὲ τὸν αἰώνιον σύμπαντα κόσμον. ἐπεὶ ὅτι γε τὸ ὂν τὸ πρώτως ὂν τὸ ἀκρότατόν ἐστι τοῦ νοητοῦ πλάτους, καὶ ἡ μονὰς τῶν ὄντων ἁπάντων, δῆλον. πανταχοῦ γὰρ τὸ πρώτως ὂν, ὅπερ ἐστὶν ἐν τῇ ἑαυτοῦ σειρᾷ, τὴν ἀκροτάτην ἔχει τάξιν, δεύτερον ὂν οὐκ αὐτὸ τὸ εἶδος. οὐκέτι γὰρ πρώτως ἐστὶν, ὅπερ ἐστίν. ὥσπερ οὖν ἡ αὐτοαρετὴ τὴν ἀκροτάτην ἔχει χώραν ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἀρετῶν, ὡς τὸ αὐτοΐσον ἐν τοῖς ἴσοις, τὸ αὐτοζῶον ἐν τοῖς ζώοις, οὕτω δὴ που καὶ τὸ αὐτοὸν, ὃ πρώτως ἐστὶν ὂν, κορυφὴ τῶν ὄντων ἐστὶν ἁπάντων, καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ πρόεισιν. πᾶν δὲ τὸ νοητὸν ὂν καὶ τὸ νοερὸν, καὶ ὅπως οὖν ἀποφαινόμενον ὂν τὴν τοῦ ὄντος προσηγορίαν ἀλλ᾽ οὐ ταυτόν ἐστιν ὂν, καὶ ἀεὶ ὄν. τὸ μὲν γὰρ, ἓν ὂν, ἐπέκεινα τοῦ αἰῶνός ἐστιν. ὁ γὰρ αἰὼν, μετέχει τοῦ ὄντος. πάντα οὖν ὅσα αἰῶνος μετείληφε, καὶ τοῦ ὄντος ἔχει τινὰ μοῖραν, οὐ πάντα δὲ ὅσα τοῦ ὄντος μετέχει, καὶ τοῦ αἰῶνος μετείληφεν. ἔστι γοῦν καὶ τὰ ἐν χρόνῳ, μετέχοντα τοῦ ὄντος, ὥστε ἐπέκεινα τὸ πρώτως ὂν τῆς τοῦ αἰῶνος τάξεως. τὸ δὲ ἀεὶ ὂν, ἔστιν αἰώνιον. ὥστε αὐτὸ τοὐναντίον ἀπέδειξεν ὁ λόγος, ὅτι πᾶν μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀεὶ ὂν, ληπτέον ἢ τὸ ἓν ὄν. ἐκεῖνο γὰρ τοῦ ἀεὶ κρεῖττον, ἅτε μεταξὺ ὂν τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αἰῶνος, καὶ ἓν ὂν πρὸ τοῦ αἰῶνος καλούμενον. εἰ οὖν ἐμὲ χρὴ τὸ φαινόμενον λέγειν προηγουμένως, πᾶν τὸ αἰωνίως ὂν νῦν ὁ Πλάτων παρείληφε, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς τοῦ αὐτοζώου φύσεως. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ πρώτως αἰώνιον. λῆγον δὲ ἄχρι τῶν μερικῶν νόων. τὸ δὲ ἓν ὂν, ἴσως ὡς μονὰ τούτων ἀφῆκε, καὶ ὡς ἄρρητον καὶ τῷ ἑνὶ συνημμένον. καὶ ὄντως ἂν αὐτῷ περὶ τοῦ νοητοῦ παντὸς ὁ λόγος εἴη, τὸ νοητὸν εἰ μὴ τὸ κρύφιον καὶ ἀκρότατον λαμβάνοις καὶ ἀνεκφοίτητον τοῦ ἑνός. τῶν γοῦν τῶν νοουμένων κάλλιστον τὸ αὐτοζῶον ἐρεῖ μικρὸν προελθὼν, ὡς τῶν πρὸ τούτων δι᾽ ἑνότητος ὑπερβολὴν, καὶ τοῦ νοεῖσθαι κρειττόνων ὄντων. εἰ μὴ ἄρα κάλλιστον τῶν νοουμένων πάντων, τὸ αὐτοζῶον εἶπε νοουμένων ὄντων καὶ τοῦ αἰῶνος πρὸ τοῦ ζώου, καὶ τοῦ ἑνὸς ὄντος, τοῦ μὲν, ὡς κατ᾽ αἰτίαν ἀεὶ, τοῦ δὲ, ὡς καθ᾽ ὕπαρξιν τοῦ αἰῶνος, τοῦ δὲ, ὡς κατὰ μέθεξιν τοῦ αἰωνίου. καὶ εἰ ταῦτα κρατοίη ἐν τῷ ἀεὶ ὄντι, καὶ ὁ αἰὼν, καὶ τὸ αὐτοζῶον, καὶ ὁ δημιουργὸς περιέχοιτο ἄν, καὶ αὐτὸ τὸ ἓν ὂν ἔχον τοῦ αἰῶνος τὴν κρύφιον αἰτίαν. ὥστε εἶναι δῆλον ἐκ τούτων, ὅτι τὸ ἀεὶ ὂν ἅπασαν περιείληφε τὴν πρὸ τῶν ψυχῶν φύσιν, εἴτε νοητὴν, εἴτε νοερὰν. ἀρχομένην μὲν ἀπὸ τοῦ αὐτοόντος, τελευτῶσαν δὲ εἰς τὸν μερικὸν νοῦν, ἀλλ᾽ οὐχὶ μόνον τὸ ἀκρότατον τῶν ὄντων πάντων ὡς Ἰάμβλιχος ἔλεγεν, οἷόν ἐστι τὸ ἓν ὄν. δι᾽ ὃ τὰ ὄντα πάντα, ὄντα λέγεται εἶναι, οὗ δὴ μόνον ἐστὶ κρεῖττον τὸ ἓν αὐτὸ, καὶ αἱ ἀρχαὶ τοῦ ὄντος. τὸ μὲν οὖν ἓν, καὶ τοῦ αὐθυπόστατον εἶναι κρεῖττόν ἐστι. δεῖ γὰρ αὐτὸ παντὸς ἐξῃρῆσθαι πλήθους. τὸ δὲ ἀεὶ ὂν, αὐθυπόστατον μὲν, διὰ τὸ ἓν δὲ τὴν δύναμιν ἔχει ταύτην. τὸ δὲ μετ᾽ αὐτὸ καὶ αὐθυπόστατον ἅμα καὶ ἀπ᾽ αἰτίας ἄλλης ὑφίσταται ποιητικῆς, οἷόν πού καὶ τὸ ἡμέτερόν ἐστι. τὰ δὲ ἔσχατα πάρεισι μὲν ἀπ᾽ αἰτίας, εἰς τὸ εἶναι κρείττονος, αὐθυπόστατα δὲ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ μήπω ταῦτα. τὸ δὲ ἀεὶ ὂν, οὐ πῆ μὲν ὂν ὑποθετέον, πῆ δὲ οὐκ ὄν, εἰ μὴ σύνθετον ᾖ, καὶ ἐκ τοιούτων, οὕτως ἀνομοίως σύνθετον, οὐ δὲ ποτὲ μὲν ὂν, ποτὲ δὲ οὐκ ὄν. αὐτὸ γὰρ τοῦτο λεκτέον ἀεὶ ὂν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς καὶ αἰωνίως ὂν, καὶ ἀμιγὲς πρὸς πᾶν ὁπωσοῦν ὑπεναντίον. τοῦτο γάρ μοι δοκεῖ καὶ ἡ προσθήκη τοῦ γένεσιν δὲ, οὐκ ἔχον ἐνδείκνυσθαι, τὴν ἀμιγῆ καὶ ἄχραντον καθαρότητα, τοῦ ἀεὶ ὄντος, καθ᾽ ἣν ἐξῄρηται πάσης τῆς ἐν εἰδώλοις τοῦ ὄντος φερομένης ὑποστάσεως, καὶ τῆς κατὰ χρόνον μεταβαλλομένης. οὐχ ὥσπερ τινές φασιν ὅτι τοῦ σαφοῦς ἕνεκα τὸ ἀεὶ ὂν ἐξηγεῖται διὰ τὸ γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον. οὐχ ὥσπερ ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι καὶ καταφατικῶς τὸ αὐτὸ καὶ ἀποφατικῶς ἠθέλησεν εἰπεῖν, ἀλλ᾽ ὅτι δεῖ τὸ ἀεὶ ὂν ἐφ᾽ ἑαυτοῦ νοεῖν πόρρω τῆς κατὰ χρόνον μεταβολῆς. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ χρόνου μετέχει, καὶ ὁ οὐρανὸς κατὰ χρόνον ἀνελιττομένην ἔλαχεν ζωήν. μόνη δὲ ἡ νοητὴ φύσις καθ᾽ ὅλην ἑαυτὴν αἰώνιός ἐστι. διὸ καὶ τῶν παλαιῶν τινες, ὄντως μὲν ὂν καλοῦσι τὸ νοητὸν πλάτος, οὐκ ὄντως δὲ ὂν τὸ ψυχικὸν, οὐκ ὄντως δὲ ὂν τὸ αἰσθητὸν, ὄντως δὲ οὐκ ὂν τὴν ὕλην. ἀλλ᾽ οὗτοι μὲν ὅπως ταῦτα διατάττονται, ἐν ἄλλοις ἐξετάσομεν. ὅτι δὲ τὸ γένεσιν μὴ ἔχειν πρόσκειται, τὴν χωριστὴν οὐσίαν τοῦ ἀεὶ ὄντος ἐνδεικνύμενον, οἶμαι διὰ τῶν εἰρημένων γεγονέναι δῆλον. ἐπὶ δὴ τούτοις τὸ γιγνόμενον πότερον τὸν σύμπαντα λέγει κόσμον, ἢ τὴν ἔνυλον, καὶ πάντη μεταβαλλομένην σύστασιν. καὶ γὰρ τοῦτο, οἱ μὲν ἄλλως, οἱ δὲ ἄλλως ἐξηγήσαντο τῶν παλαιῶν. ἡμεῖς δὲ, πᾶν μὲν τὸ σωματοειδὲς γιγνόμενον ἀκούομεν. καθ᾽ ὅσον δὴ παρ᾽ ἑαυτοῦ μὲν ἀκόσμητόν ἐστιν, ὑπ᾽ ἄλλου δὲ ἀεὶ ἤ ποτε ταττόμενον, ἀλλ᾽ οὐχ ἡ ψυχὴ τοῦ παντός. ἔστι γάρ πη ἀεὶ ὂν, οὐ δὲ πολλῷ πλέον ὁ νοῦς. οὗτος γὰρ αὐτόθεν ἀεὶ ὂν, μόνον δὲ τὸ σῶμα γιγνόμενον ἐστι, καὶ ὄντως οὐδέποτε ὄν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀεὶ τῆς κοσμοποιοῦ δεόμενον αἰτίας καὶ ἀεὶ παρ᾽ αὐτῆς τοῦ εἶναι κομιζόμενον ἔμφασιν. διατί οὖν φασι μὴ προσέθηκε, τὸ ἀεὶ καὶ τὸ γιγνόμενον, ὥσπερ τὸ ὂν, ἢ τὸ, ποτὲ, ἵνα κατὰ πᾶν πρὸς τὸ ἀεὶ ὂν ἀντιθέτως ἔχῃ. ἢ τοῦτο πρὸς τὴν φύσιν τοῦ γιγνομένου ποικίλην οὖσαν ὁ Πλάτων ἀπιδὼν ἐμηχανήσατο, καὶ τὸ ποτὲ, καὶ τὸ ἀεὶ τοῦ γιγνομένου περιελών. τὰ μὲν γὰρ ὅλα γίγνεται ἀεὶ, τὰ δὲ μέρη ποτέ. καὶ ἄλλως, τὰ μὲν τῶν εἰδῶν, ἀχώριστά ἐστι τῆς ὕλης, καὶ ἀεὶ γίγνεται ἐκ τοῦ ἀεὶ ὄντως, τὰ δὲ, ἐν χρόνῳ καὶ ἀπογίνεται. ἡ μὲν γὰρ σωματότης ἀεὶ γίγνεται, καὶ ἀεὶ περὶ τὴν ὕλην ἐστὶν, τὸ δὲ τοῦ πυρὸς, ἢ τοῦ ἀέρος εἶδος, εἴσεισί τε εἰς τὴν ὕλην, καὶ ἔξεισι χωριζόμενον καὶ ἀπολλύμενον, διὰ τὴν τῆς ἐναντίας φύσεως ἐπικράτειαν. εἰ δὴ τὸ ἀεὶ τὴν ὕλην κατέχον ἀεὶ γίγνεται, οὐδέποτε ἄρα ἐστὶ, καὶ εἰ τὸ ποτὲ γιγνόμενον, οὐδὲ ποτὲ ὄν ἐστιν, ἀλλὰ πᾶν τὸ γιγνόμενον,

ἢ ἀεὶ γίγνεται, ἢ ποτέ. πᾶν ἄρα τὸ γιγνόμενον, οὐδέποτε ὄν ἐστιν. εἰρημένων δὴ τούτων, ἐπὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀναδραμόντες λέγωμεν, πότερον ἁπάντων ἐστὶ τῶν ὄντων, ἢ οὐχ ἁπάντων. εἰ μὲν γὰρ τὸ ὂν ἀεὶ τὴν αἰώνιον μόνην φύσιν ἐνδείκνυσθαι θείημεν, τὸ αἰώνιον καθ' ὅλην ἑαυτῇ ἔχουσαν, οὐχ ἁπάντων. οὔτε γὰρ τοῦ πρὸ τοῦ αἰῶνος ὄν, οὔτε ἡ τοῦ αἰῶνος τάξις, οὔτε αὖ ὅσα τὴν μὲν οὐσίαν αἰώνιον ἔχει, τὰς δὲ ἐνεργείας ποιεῖται κατὰ χρόνον, ὑπὸ τοῦτο ταχθήσεται τὸ ὄν. εἰ δὲ πᾶν τὸ ὁπωσοῦν αἰώνιον, καὶ εἴτε καθ' ὅλου, εἴτε μερικῶς ἀεὶ ὄν, λάβοιμεν, καὶ ἡ ψυχὴ τῶν αἰωνίων ἐστί, καὶ τὸ τὰς αἰτίας ἔχον ἁπάντων, ἑνιαίως ἐν αὐτῷ καὶ καθόλου ὥσπερ φασίν. ἔχει γὰρ οὕτως. τὸ μὲν ἐστὶν ὑπεραιώνιον, τὸ δέ, αἰώνιον ἁπλῶς, τὸ δέ, πῇ αἰώνιον. ἕκαστον δὲ τούτων ἀεὶ ὄν, τὸ μέν, ὡς τοῦ ἀεὶ δύναμις καὶ πηγή, τὸ δέ, ὡς πρώτως ὄντε ἀεί, καὶ αὐτοαεὶ καὶ οὐ κατὰ μετοχήν, τὸ δὲ ἀεὶ ὡς τοῦ ἀεὶ μετέχων καὶ πρώτως ὅλον αἰώνιον, τὸ δέ, ὡς πῇ τῆς τοιαύτης ἰδιότητος μεταλαβόν. τριχῶς γάρ ἐστιν ἕκαστον ἢ κατ' αἰτίαν, ἢ καθ' ὕπαρξιν, ἢ κατὰ μέθεξιν. τὸ μὲν ἓν ὄν, καθ' ὕπαρξίν ἐστι μόνως ὄν, κατ' αἰτίαν δὲ ἀεὶ ὄν, ὁ δὲ αἰὼν καθ' ὕπαρξιν ἀεὶ ὄν, κατὰ μέθεξιν δὲ ὄν, τὸ δὲ αἰώνιον κατὰ μέθεξιν ἀεὶ ὄν, καθ' ὕπαρξιν δέ, ἄλλο τι νοητόν, ἢ νοητὸν καὶ νοερόν, ἢ νοερόν, καὶ εἰ τοῦτο, ἢ ὁλικόν, ἢ μερικόν, καὶ εἰ τοῦτο, ἢ ὑπερκόσμιον, ἢ ἐγκόσμιον. καὶ εἰ τοῦτο, ἢ θεῖον, ἢ μετὰ θεοὺς ὄν, καὶ ἑκάτερον, ἢ τὸ εἶναι μόνον, ἢ τὸ δύνασθαι καὶ τὸ ἐνεργεῖν, καὶ μέχρι τὸ ἀεὶ ὂν τῶν πῇ αἰωνίων. πάλιν τοίνυν τὸ γιγνόμενον, εἰ μὲν τὸ καθόλου λάβοιμεν, τὴν γένεσιν ληψόμεθα τὴν παντοίως ἐξαλλαττομένην. εἰ δὲ πᾶν τὸ ὁπωσοῦν γενητόν, καὶ τὸν οὐρανὸν γιγνόμενον ἐροῦμεν καθ' ὅσον αὐτῷ μέτεστι κινήσεως καὶ μεταβολῆς, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν γιγνομένων πρώτην, καθ' ὅσον ἐν χρόνῳ ζῇ καὶ συμφυής ἐστιν αὐτῆς ταῖς ἐνεργείαις ὁ χρόνος. καὶ οὕτω κάτωθεν τε ἀνιόντες εἰς ψυχὴν ἀπολήξομεν, ὡς πρώτην τῶν γενητῶν, καὶ ἄνωθεν κατιόντες εἰς αὐτὴν ἀποπαυσόμεθα πάλιν ὡς ἐσχάτην τῶν αἰωνίων. καὶ γὰρ εἰ καὶ τὸν οὐρανὸν ἀεί φησίν τις εἶναι λέγων ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ γίγνεται ἀεὶ παρ' ἄλλου, ψυχὴ δὲ παρ' ἑαυτῆς ἔχει τὴν ἑαυτῆς οὐσίαν. διὸ καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης, ἀγένητον αὐτὴν ἅμα καὶ αὐτοκίνητον ἔλεγεν, ὡς ἀρχὴν μὲν πάσης γενέσεως, ἑαυτὴν δὲ γεννῶσαν, καὶ ἑαυτὴν ζωοποιοῦσαν, ἀγένητον ἄρα καὶ γενητὴν αἰώνιόντε καὶ οὐκ αἰώνιον αὐτὴν λέγοντες, ὀρθῶς ἐροῦμεν. διὸ καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος, ἠξίου τὴν ψυχὴν ἀνώλεθρον μὲν λέγειν, οὐκ αἰώνιον δέ, καὶ τοῖς ῥήμασι τούτοις λέγων. διότι πῇ ἐστιν αἰώνιον, ἀλλ' οὐ κατὰ πᾶσαν ἑαυτὴν ὡς τὸ ὄντως ὄν. ἄλλο δὲ ἦν τὸ εἶναι ἀεί, καὶ τὸ γίγνεσθαι, καὶ ὁ μὲν οὐρανὸς γίγνεται ἀεί. παρ' ἑαυτοῦ γὰρ οὐκ ἔχει τὸ ὄν, ἡ δὲ ψυχὴ καὶ ἔστιν ἀεί. παρ' ἑαυτῆς γὰρ ἔχει τὸ ὄν, καὶ πᾶν τὸ πρὸ αὐτῆς οὐ γίνεται μὲν ἀπ' αἰτίας, ἔστι δὲ ἀπ' αἰτίας. γένεσις γὰρ ἐν τοῖς ὑπ' ἄλλων μόνον ὑφισταμένοις ἐστί. πῶς μὲν οὖν ἁπάντων γέγονε τῶν ὄντων περίληψις, καὶ πῶς οὐχ ἁπάντων ἐν τοῖς εἰρημένοις τμήμασι, διὰ τούτων ἔστω καταφανές. οὐχ ἁπάντων μέν, διότι τὸ μόνως αἰώνιον εἴληπται, καὶ τὸ μόνως γενητόν, ἃ δή ἐστι τὸ μέν, πρὸ ψυχῆς, τὸ δέ, μετὰ ψυχήν. ἁπάντων δέ. ὅτι τῶν ἄκρων ληφθέντων, ἔστι καὶ τὸ μέσον ἐκ τούτων εὑρεῖν, ὅπερ ἅμα καὶ ὂν ἐστὶ καὶ γιγνόμενον. ὅτι δὲ ἀναγκαίως πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀξιωμάτων τοὺς διορισμοὺς πεποίηται, τοῦ τε ὄντως ἀεί, καὶ τοῦ γιγνομένου ῥάδιον καταμαθεῖν, ἐννοήσαντας, ὅτι τοῦτο πρώτιστόν ἐστι τῶν προβλημάτων ὃ περὶ τοῦ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖ σκοπεῖν, πότερον ἦν ἀεὶ γενέσεως ἀρχὴν ἔχον οὐδεμίαν, ἢ γέγονεν. εἰ γὰρ τοῦτο πρώτιστόν ἐστι τῶν ἐξετασθησομένων, εἰκότως καὶ ἐν τοῖς ἀξιώμασι πρώτην ἔχει τάξιν, τί τὸ γενητόν, καὶ τί τὸ αἰώνιον. τούτοις γὰρ ἕπεται καὶ τὰ ἄλλα ἀξιώματα, ὥσπερ καὶ περὶ τοῦ γεγονέναι προβλήματι συνακολουθεῖ καὶ τὰ λοιπὰ προβλήματα. καὶ ἔμε δεῖ πάλιν ἀναλαβόντα τὸν περὶ τῶν ὑπὸ ἑστέων λόγον διὰ πλειόνων τὸ δοκοῦν εἰπεῖν, ἔοικεν ὁ Πλάτων ὥσπερ οἱ γεωμέτραι πρὸ τῶν ἀποδείξεων ὅρους προλαμβάνειν καὶ ὑποθέσεις, δι' ὧν ποιήσεται τὰς ἀποδείξεις, καὶ τὰς ἀρχὰς προκαταλάβηται τῆς ὅλης φυσιολογίας. ὡς γὰρ ἄλλαι μουσικῆς ἀρχαί, καὶ ἄλλαι ἰατρικῆς, ὁμοίως δὲ καὶ ἀριθμητικῆς ἄλλαι καὶ μηχανικῆς, οὕτω δὴ καὶ φυσιολογίας ἀρχαί τινες τῆς ὅλης, ἃς νῦν ὁ Πλάτων παραδίδωσιν, ὄντως ὄν ἐστι. τὸ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτόν. γενητόν ἐστι τὸ δόξῃ μετὰ αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστόν. πᾶν τὸ γενητόν, ἀπ' αἰτίας γίνεται. τὸ μὴ ἀπ' αἰτίας ὑφεστός, οὐκ ἔστι γενητόν. οὗ τὸ παράδειγμα τὸ ἀεὶ ὄν ἐστι, τοῦτο καλόν ἐστιν ἐξ ἀνάγκης. οὗ τὸ παράδειγμα γενητόν, τοῦτο οὐ καλόν ἐστι. τὸ πᾶν οὐρανὸς καλείσθω ἢ κόσμος. ἀπὸ γὰρ τούτων τῶν ἀρχῶν, πάντα προάγει τὰ ἐφεξῆς. καί μοι δοκεῖ καὶ διὰ τοῦτο, τί μέν ἐστι τὸ ἀεὶ ὄν, καὶ τί τὸ γενητὸν εἰπεῖν. ὅτι δέ ἐστιν αὐτῶν ἑκάτερον, μὴ εἰπεῖν. καὶ γὰρ ὁ γεωμέτρης, τί μέν ἐστι σημεῖον καὶ τί γραμμή, πρὸ τῶν ἀποδείξεων ὑπέμνησεν, ὅτι δὲ ἐστὶ τούτων ἑκάτερον, οὐδαμῶς ἐδίδαξεν. καὶ πῶς γὰρ εἴη γεωμέτρης περὶ τῶν οἰκείων διαλεγόμενος ἀρχῶν. κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ ὁ φυσικός. τί μὲν τὸ ἀεὶ ὂν ἐρεῖ, τῶν ἀποδείξεων ἕνεκα τῶν μελλουσῶν, ὅτι δέ ἐστιν, οὐδαμῶς ἀποδείξει. πέρα γὰρ ἂν ὁδεύει φυσιολογίας. ἐπειδὴ δὲ ὡς προείπομεν, οὐχ ὡσαύτως τοῖς ἄλλοις φυσιολόγοις ἐστὶν ὁ Τίμαιος, φυσιολόγος Πυθαγόρειος ὤν, ὁ δὲ Πλάτων ἐπιστήμην ἀκροτάτην καὶ ἐν τούτοις ἐπιδεικνύμενος, μετὰ ταῦτα κατασκευάσει πάνυ δαιμονίως, ὅτι ἐστὶ τὸ ὄντως ὄν. ἀπόχρη δὲ αὐτῷ πρὸς τὸ παρὸν τὸ τί ἐστι, φυλάττοντι τοὺς τῆς φυσιολογίας ὅρους. καὶ ἔοικεν τὸν μὲν ὅρον τοῦ ἀεὶ ὄντος, καὶ τοῦ γενητοῦ ζητεῖν, ἵνα εὕρῃ τὰ αἴτια τὰ συμπληροῦντα τὸ πᾶν τὸ εἶδος

καὶ τὴν ὕλην. τούτων γὰρ δεῖται τὸ γενητόν, τὴν δὲ τρίτην παραλαμβάνειν ὑπόθεσιν, ἵνα εὕρῃ τὴν ποιητικὴν αἰτίαν, τὴν δὲ τετάρτην ἵνα λάβῃ, ὅτι πρὸς παράδειγμα αἴτιον γέγονε τὸ πᾶν, τὴν δὲ πέμπτην τὴν περὶ τοῦ ὀνόματος, ἵνα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀῤῥήτου τὴν εἰς τὸν κόσμον θηράσῃ μετάδοσιν, ὡς δειχθήσεται, ἐν ἑπομένοις. δοκεῖ δέ μοι καὶ Ἀριστοτέλης μιμούμενος αὐτόν, ἐν μὲν τῇ φυσικῇ τὴν ὑπόθεσιν τὴν μίαν παραλαβεῖν λέγων. ἡμῖν δὲ ὑποκείσθω τὰ φύσει, ἢ πάντα, ἢ ἔνια κινούμενα. δεῖ γὰρ πάντως εἶναι κίνησιν, εἰ μέλλουσιν εὐωδώσειν οἱ λόγοι τῆς φυσικῆς θεωρίας, εἴπερ ἀρχὴ κινήσεως ἡ φύσις. ἐν δὲ τῇ περὶ οὐρανοῦ πραγματείᾳ, πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων λόγων τὰς ὑποθέσεις παραλαβεῖν ἐκείνας, περὶ ὧν καὶ ὁ Πλωτῖνος εἶπεν. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν οὐδὲν πρᾶγμα, εἴ τις αὐτοῦ τὰς περὶ τοῦ πέμπτου σώματος ὑποθέσεις παραδέξαιτο, τὰς πέντε λέγων, ἡ ἁπλῆ κίνησις ἁπλοῦ σώματος. τὸ ἁπλοῦν σῶμα, ἁπλῆν ἔχει κατὰ φύσιν τινὰ κίνησιν. δύο εἰσὶν αἱ ἁπλαῖ κινήσεις. ἓν ἑνὶ ἐναντίον. τὸ μὴ ἔχον ἐναντίον οὐκ ἔχει τὸ φθεῖρον. ἀφ᾽ ὧν ἐπιδείκνυσι περὶ τοῦ πέμπτου σώματος. ἀλλ᾽ ἐκεῖνος μὲν ὅτι ἀγένητος, ἐκ τῶν ὑποθέσεων δείκνυσιν, οὗτος δέ, ὅτι γενητός. εἰ δὲ διαφωνοῦσιν ἢ μή, μικρὸν ὕστερον ἡμῖν ἔσται καταφανές. καὶ τοῦτο μὲν αὖθις. διατί δὲ εἰωθὼς ὁ Πλάτων, καὶ τῷ αὐτό, καὶ τῷ ὅπερ, ἐπὶ τῶν νοητῶν χρῆσθαι, τούτων μέν, οὐδέτερον παρείληφε, τὸ δὲ ἀεὶ μᾶλλον ἐνέκρινεν, ὡς τῷ ὄντι συμφυές. ἔχει γὰρ καὶ τοῦτο ἀπορίαν, δι᾽ ἣν αἰτίαν ἀπὸ τῶν τριῶν τὸ ἀεὶ κυριώτερον ὑπέλαβεν, εἰς τὸ σημειῶσαι τὴν τοῦ ὄντως ὄντος φύσιν. ἢ τὸ μὲν αὐτὸ τὴν ἁπλότητα δηλοῖ τῶν νοητῶν, καὶ τὸ κατὰ τὴν ὕπαρξιν, καὶ τὸ πρώτως εἶναι, ὃ λέγεται κατὰ τὴν ἰδιότητα καθ᾽ ἣν πρώτως ὄντα ἅ ἐστι, καὶ τὰ δεύτερα πληροῖ τῆς ἑαυτῶν μετουσίας. τὸ δὲ ὅπερ ὄν, τὴν καθαρότητα, καὶ τὸ ἀμιγές, καὶ τὸ μὴ ἀναπιμπλάμενον τῆς ἐναντίας φύσεως, τὸ δὲ ἀεί, τὸ αἰώνιον καὶ ἀμετάβλητον καὶ ἀνεξάλλακτον, κατὰ τὴν ὑπόστασιν, οἷον, ὅταν μὲν αὐτὸ καλὸν φῶμεν καὶ αὐτοδίκαιον τὸ μὴ κατὰ μετοχὴν καλοῦ, μὴ δὲ κατὰ μετουσίαν δικαίου, καλὸν ἢ δίκαιον ὁρῶμεν. ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ πρώτως καλόν, καὶ πρώτως δίκαιον ὑπάρχον, ὅταν δὲ ὅπερ καλόν, τὸ μὴ τῷ αἰσχρῷ συμμιγές, μηδὲ χραινόμενον ὑπὸ τοῦ ἐναντίου, καθάπερ τὸ ἔνυλον κάλλος, ὃ δὴ ἐν αἰσχρῷ κείμενον, καὶ αὐτὸ τῆς ὑποκειμένης ἀναπίμπλαται φύσεως. ὅταν δὲ ἀεὶ καλὸν ὃ οὐ ποτὲ μὲν καλόν ἐστι, ποτὲ δὲ οὐ καλόν, ἀλλ᾽ αἰωνίως ἐστὶ καλόν. ὥστε τὸ μέν, τὴν ἁπλότητα δηλοῖ τῶν νοητῶν, καὶ τὴν εἰς τὰ ἄλλα πάντα παρ᾽ αὐτῶν χορηγίαν, τοῦτο γὰρ τὸ αὐτὸ καλὸν ᾧ πάντα καλὰ τὰ καλά, καὶ αὐτόϊσον, ᾧ πάντα ἴσα τὰ ἴσα, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παραπλησίως, τὸ δέ, τὴν μόνωσιν καὶ τὴν καθαρότητα, καὶ ἀμιγές, καὶ ἄχραντον. τοῦτο γὰρ τὸ ὅπερ τὸ μὴ ἀλλοῖον, μὴ δὲ ἐφελκόμενόν τι τῶν ἀλλοτρίων. τὸ δέ, τὴν ἀμεταβλησίαν. τοῦτο γὰρ τὸ ἀεί, καὶ οὐχ ἁπλῶς τὴν ἀμεταβλησίαν, ἀλλὰ τὴν ἐν αἰῶνι διαμονήν. ἄλλο γὰρ τὸ ἀεὶ τὸ χρονικόν, καὶ ἄλλο τὸ αἰώνιον. τὸ μέν, ἀθρόως πᾶν ὄν, τὸ δέ, τῇ ὅλῃ συνεχείᾳ τοῦ χρόνου συνεκτεινόμενον καὶ ἄπειρον. καὶ τὸ μέν, ἐν τῷ νῦν, καὶ † τὸ μέν, ἐν διαστάσει, τῆς διαστάσεως ἀκαταλήκτου τυγχανούσης, καὶ ἀεὶ γιγνομένης. (τὸ δὲ) ἔστι ἄρα τὸ μὲν αὐτὸ τοῖς οὖσιν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἐφῆκον. ἐκεῖνο γὰρ τῆς ἁπλότητος αἴτιον τοῖς οὖσι, καὶ τῆς εἰς τὰ ἄλλα δόσεως ὧν ἔχει πρώτως. τὸ δὲ ὅπερ ὂν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ πρώτως ἐξῃρημένον τοῦ μὴ ὄντος, καὶ τῆς στερήσεως. διότι πρώτως ἐστὶν ὄν, καὶ κρυφίως ἐν αὐτῷ πάντα καὶ ἀδιαιρέτως ὑφέστηκε. τὸ δὲ ἀεὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος. ὡς γάρ που εἶναι τὸ ἓν ὄν, οὕτω τῆς ἀϊδιότητός ἐστι χορηγὸς τοῖς νοητοῖς ὁ αἰών. εἰ μὲν οὖν ὁ Πλάτων περὶ μετεχόντων καὶ μετεχομένων ἐποιεῖτο τὸν λόγον, καὶ πρὸς τοῦτο ἐδεῖτο τοῦ ὄντος, εἶπεν ἂν τί τὸ ὂν αὐτό. καὶ εἰ περὶ ἀμιγῶν καὶ συμμιγῶν, εἶπεν ἂν τὸ ὅπερ ὄν. ἐπειδὴ δὲ περὶ γενέσεως καὶ ἀγενησίας διαλέξεται, καὶ πρὸς τοῦτο δεῖται τῶν διορισμῶν τούτων, εἰκότως ᾔρετό τι τὸ ὂν ἀεί. τοῦτο γὰρ διακρίνεται τὸ αἰώνιον ἀπὸ τοῦ καταχρόνων, ὡς τὸ ἀγένητον τὸν αἰῶνα. διὸ καὶ ἡ μὲν ζώου φύσις ἡ πάντων περιληπτικὴ τῶν νοουμένων ζώων, αἰώνιός ἐστι, χρόνος δὲ μετ᾽ οὐρανοῦ γέγονεν, ὡς αὐτὸς ἐρεῖ προελθών. τὸ μέντοι ἀεὶ ὂν κἂν ἀπ᾽ αἰτίας προϊέναι λέγηται, ἀλλὰ κατὰ πάσας αὐτὸ τὰς αἰτίας οὐ γίγνεσθαι, ἀλλ᾽ εἶναι ῥητέον. καὶ γὰρ δι᾽ ὃ καὶ πρὸς ὅ, καὶ ὑφ᾽ οὗ τὸ αὐτό ἐστιν. αὐθυπόστατον γάρ ἐστι τὸ ἀεὶ ὄν. οὐ γιγνόμενον ὑφ᾽ ἑαυτοῦ ἵνα μὴ γένηταί ποτε μὴ ὄν. τὸ γὰρ γιγνόμενον ὅτε γίγνεται οὐκ ἔστιν. οὐ δὲ πρὸς αὐτὸ γιγνόμενον, ἵνα μὴ σύνθετον ᾖ, οὐ δὲ δι᾽ αὐτὸ γιγνόμενον, ἵνα μὴ ἀτελὲς ᾖ. τὸ δὲ γενητὸν εἰς ἄλλο ἀνήρτηται, καὶ ἀπ᾽ ἄλλων αἰτίων ἔχει τὴν πάροδον, οἷον δή ἐστι τὸ σωματοειδὲς πᾶν. ἀλλὰ πῶς οὐδέποτε ὂν τὸ γιγνόμενον, περὶ οὗ διαῤῥήδην εἶπεν ἐν Σοφιστῇ; οὐχ ὅτι τὸ μὴ ὄν ἐστιν, ἀλλ᾽ ὅτι ὄντως οὐδέποτε ὄν. νῦν δὲ εἴρηται οὐδέποτε ὄν, ὅτι τὸ ὂν ἐπὶ τῆς αἰωνίας προτέτακτο φύσεως, τὸ δὲ γιγνόμενον οὐδέ ποτέ ἐστι τὸ ἀεὶ ὄν. εἴπερ οὖν τὸ εἶναι ᾖ ὄν, ἄδεκτον τοῦ μὴ εἶναι, δῆλον, ὅτι τὸ γιγνόμενον συμπεπλεγμένον ἔχον τῷ μὴ ὄντι τὸ ὁπωσοῦν ἐν αὐτῷ ὄν, οὐδέποτέ ἐστιν ὄν. οὕτως ὡς εἰλικρινῶς ὄν, καὶ καθ᾽ ἑαυτὸ ὄν, ὃ προσήκει μόνῳ εἶναι. ἀλλὰ μὴ μετὰ τοῦ εἶναι καὶ μὴ εἶναί πως, ὁμοῦ ὂν καὶ οὐκ ὄν.

Τὸ μὲν δὴ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτὸν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄν, καὶ τοῦ γιγνομένου δόξῃ μετ᾽ αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστὸν γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν.

Οἷς πολλά τε ἄλλα συμβέβηκεν ἁμαρτεῖν, καὶ τὸ τὰ ὁριστὰ ἐν τοῖς ὁρισμοῖς περιλαμβάνειν. ἐζητεῖτο γάρ τί τὸ ἀεὶ ὄν, ὃ παρέλαβεν ὁ πρότερος ὅρος, εἰπὼν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄν, καὶ γιγνόμενον, ὅπερ ἔλαβεν ὁ δεύτερος εἰπών, γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν. τοῦτο δὲ καὶ ἑαυτῶν ἐστι κατηγορούντων διαλεκτι-

κῆς ἀπειρίαν καὶ τοῦ Πλάτωνος. οἱ δὲ, διελόντες τὸ μὲν, ὁρισμὸν, τὸ δὲ, ὁριστὸν, ἐν ἑκατέρῳ τῶν κώλων ἀπέφηναν. ἔν τε γὰρ τῷ προτέρῳ, τὸ μὲν νοήσει μετὰ λόγου περιληπτὸν, ὅρον εἶναι, τὸ δὲ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὂν, ὁριστόν. καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τὸ μὲν, δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστὸν, ὡς ὅρον ἀποδίδοσθαι, τὸ δὲ λοιπὸν, ὡς αὐτὸ τὸ κεφαλαιῶδες. τούτοις δὲ τοῖς ἀνδράσιν εὖ λέγουσιν, καὶ ὁ ἡμέτερος εὑρίσκεται διδάσκαλος. καὶ γὰρ εἰ μικρόν πως τὴν λέξιν μεταρυθμήσαιμεν, αὐτόθεν ἔσται τὸ πᾶν καταφανές. τὸ μὲν δὴ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὂν ἐστι, νοήσει μετὰ λόγου περιληπτὸν, τὸ δὲ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὂν, δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἄλογον δοξαστόν. ταῦτα γὰρ καὶ τοῖς προειρημένοις ἀκόλουθα. τί τὸ ὂν ἀεὶ, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ γιγνόμενον, ὂν δὲ οὐδέποτε, τοῦ μὲν ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ τὴν γένεσιν οὐκ ἔχοντος, τοῦ δὲ γιγνομένου μὲν, οὐδέποτε δὲ ὄντος, τῷ γιγνομένῳ καὶ ἀπολλυμένῳ, καὶ ὄντως οὐδέποτε ὄντι τὸ αὐτὸ σημαίνοντος. εἰ καὶ ἀσαφέστερον ἀπήγγελται, διὰ τὴν τοῦ ὄντως προσθήκης ἐνδεικνυμένου τοῦ Πλάτωνος, ὅτι καθ' ὃ μὲν γιγνόμενόν ἐστιν, οὐκ ἔστι, καθ' ὃ δὲ ἴνδαλμα τοῦ ὄντος ἀποφέρεται, κατὰ τοσοῦτόν ἐστιν οὐ γιγνόμενον. ἐν γὰρ τοῖς ὁρισμοῖς καὶ τὰ ὁριστὰ μᾶλλον ἐσαφήνισε διὰ τῶν προσθέσεων. ὃ μὲν γὰρ εἶπεν ἀεὶ ὂν, ἵνα τὸ ἀεὶ μὴ τὸ χρονικὸν ἀκούσωμεν, ἀλλὰ τὸ αἰώνιον. τοῦτο γὰρ ὁμοῦ πᾶν καὶ κατὰ ταὐτὰ ὂν, τὸ δὲ χρονικὸν, τῷ ἀπείρῳ τοῦ χρόνου συντέτακται. ὃ δὲ εἶπεν γιγνόμενον, τοῦτο μετὰ τοῦ ἀπολλύμενον εἴρηκεν. ἵνα μὴ τὰς προόδους ἁπλῶς γενέσεις ἀκούσωμεν, ὃ καὶ ἐπὶ θεῶν τάττεται, τῶν ἐπέκεινα τοῦ ὄντος, ἀλλὰ τὰς τὴν ἀπώλειαν ἐχούσας σύστοιχον. εἰσὶν οὖν οἱ ἀποδοθέντες ὁρισμοὶ τοιοῦτοί τινες. ἀεὶ ὄν ἐστι τὸ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτόν. γιγνόμενόν ἐστι τὸ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστόν. ὑπὲρ ὧν ἐγκαλεῖν εἰώθασι τῷ Πλάτωνι. πρῶτον μὲν ὅτι μὴ γένος παρείληφεν ὡς οἱ τῶν ὅρων βούλονται κανόνες. ἔπειθ' ὅτι τὴν μὲν αὐτῶν τῶν ὁριστῶν φύσιν οὐ δεδήλωκεν ὁποία τίς ἐστιν, ἀπὸ δὲ τῶν γνώσεων αὐτὰ τῶν ἡμετέρων ἀφωρίσατο. δεῖ δὲ πρὸ τῆς σχέσεως ταύτης αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ πράγματα σκοπεῖν. ἡμῖν δὲ ἀποδεικτέον αὐτὸ τοὐναντίον, ὅτι παντελῶς ἁμαρτάνουσιν οἱ ταῦτα διαπορεῖν εἰωθότες. ποῖον γὰρ γένος ἐπὶ τοῦ ὄντος ἔχει χώραν, ὃ πᾶσαν περιλαμβάνει τὴν νοητὴν οὐσίαν. εἰ γὰρ μηδὲν ἡ οὐσία γένος ἔχει πρὸ ἑαυτῆς, μὴ δὲ ὁρισμὸν, οὖσα γενικώτατον, τί ἂν περὶ αὖ τοῦτο γ' ὄντος εἴποις, ὃ πάσης μὲν οὐσίας, πασῶν δὲ δυνάμεων, πασῶν δὲ ἐνεργειῶν περιληπτικόν. οὔτε οὖν τὸ ὂν γένος ἐστὶ τοῦ ἀεὶ ὄντος. ἔσται γὰρ τοῦτο ὂν οὐχ ἁπλῶς ὄν. ἀλλὰ τὶ ὂν, ὄντε μὴ ὄν. ἵνα μὴ καὶ τὸ ἀεὶ μὴ ὂν λάθωμεν ποιοῦντες. πανταχοῦ γὰρ τὰ γένη κατηγορεῖται τῶν εἰδῶν. οὐκ ἄρα ἐστὶ γένος τοῦ ὄντος. πῶς δὲ οὐ προσῆκόν ἐστι τῇ θεωρίᾳ καὶ τοῖς προκειμένοις διορισμοῖς, ὁ ἀπὸ τῶν γνώσεων ἀφορισμός. εἰ γὰρ ὥσπερ εἴπομεν πρότερον ἀξιώμασι τούτοις ἐθέλει χρήσασθαι, καὶ ὑποθέσεσι τῶν ῥηθησομένων ἀποδείξεων, δεῖ γνωρίμους εἶναι τὰς ἀποδόσεις ταύτας καὶ ἐναργεῖς ἡμῖν. ἀλλ' εἰ μὲν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἡμῖν παρεκελεύσατο θηρᾶν, ἔλαθεν ἂν ἀσαφείας ἐμπλήσας τὴν σύμπασαν διδασκαλίαν. ἐπειδὴ δὲ γνώριμον ποιῆσαι βούλεται διὰ τῶν ὅρων, τό, τε ὂν καὶ τὸ γιγνόμενον, ἵνα ἀπὸ γνωρίμων τὰς ἀποδείξεις προάγῃ, καὶ τοῖς ἀκούουσιν ἐναργῶς τὴν ἰδιότητα παρίστησιν αὐτῶν. ἣν καὶ ἀνεγείραντες καὶ τελειωσάμενοι, θεασόμεθα τὴν ἐκείνων τρανέστερον. ἐπεὶ γὰρ πᾶν τὸ γνωστικὸν, ἢ αὐτό ἐστι τὸ γνωστὸν, ἢ ὁρᾷ, ἢ ἔχει τὸ γνωστόν. νοῦς μὲν γάρ ἐστι τὸ νοητὸν, αἴσθησις δὲ ὁρᾷ τὸ αἰσθητὸν, διάνοια δὲ ἔχει ἐν ἑαυτῇ τὸ διανοητόν. ἡμεῖς δὲ αὐτὸ γενέσθαι τὸ νοητὸν οὐ πεφύκαμεν, γινώσκομεν δὲ αὐτὸ διὰ τῆς ἐν ἡμῖν συζύγου πρὸς αὐτὸ δυνάμεως, ταύτης οὖν δεῖ, καὶ διὰ ταύτης γνώριμος ἡμῖν ἡ τοῦ ὄντος φύσις. πρὸς μὲν οὖν τὰς ἀπορίας, διὰ τούτων ἀπαντησόμεθα. δεῖ δὲ ἐφιστάνειν ὅπως προτείνων μὲν ἑαυτῷ τὰ προβλήματα ἑκάτερον, καὶ ἀποφατικῶς καὶ καταφατικῶς ἐδήλωσεν. ἀποκρινόμενος δὲ πρὸς ἑκάτερον, ἐπὶ μὲν τοῦ ἀεὶ ὄντος τὸ καταφατικὸν μόνον παρέλαβεν, ἐπὶ δὲ τοῦ γιγνομένου, καὶ τὸ ἀποφατικὸν, προσθεὶς μὲν αὐτῷ καὶ τὸ ἀπολλύμενον, ἑρμηνεύσας δὲ, καὶ τὸ ὂν δὲ οὐδέποτε, διὰ τὴν, εἰς τὸ, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὂν μετάληψιν. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὂν κατὰ τὸ εἶναι χαρακτηρίζεται μόνον, τὸ δὲ γιγνόμενον κατὰ τὸ μὴ εἶναι, τὸ μὲν, ὁριζόμενος αὐτὸ μόνον παρέλαβεν, εἰπὼν κατὰ τὰ αὐτὰ ὂν, τὸ δὲ, μετὰ τῆς ἀποφάσεως, οὐ τὴν ἀπόφασιν δὲ μόνον, ἐπειδὴ οἱ ὁρισμοὶ τῶν καταφάσεων εἰσὶ, τὸ ὑπάρχον ἑκάστῳ σημαίνοντες. εἰ δὲ μὴ μόνον αὐτὸ γιγνόμενον ἀλλὰ καὶ ἀπολλύμενον προσείρηκεν, οὐ θαυμαστόν. ὡς γὰρ τῷ ὄντι προσέθηκε τὸ κατὰ τὰ αὐτὰ εἶναι, καὶ μὴ μόνον τὸ ἀεὶ εἶναι, οὕτω τῷ γιγνομένῳ τὸ ἀπόλλυσθαι. τοῦτο γὰρ ὡς μὲν γιγνόμενον τοῦ ἀεὶ ὄντος ἕτερον, ὡς δὲ ἀπολλύμενον, τοῦ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄντος. καὶ γάρ ἐστι τὸ γιγνόμενον, καθ' ὅσον γιγνόμενόν ἐστι καὶ ἀπολλύμενον, ἑαυτὸ συνέχειν οὐ δυνάμενον. ἦν γὰρ ἂν καὶ ἑαυτὸ παράγειν δυνάμενον. ἑκάτερον οὖν καθ' ἑαυτὸ λαβὼν τὸ ὂν, καὶ τὸ γιγνόμενον εἶδε, τὸ μὲν, ὑπὲρ γένεσιν, τὸ δὲ, ἀνόλεθρον οὐκ ὄν. ὡς ὅταν γε τῷ γιγνομένῳ προσγένηται τοῦ ὄντος ἔμφασις, δύναται μένειν ὁπωσοῦν ἀεὶ γιγνόμενον. φέρε δὲ ἑκάστην τῶν λέξεων αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ἐπισκεψώμεθα, δι' ὧν συντίθησιν τὰς ἀποδόσεις, καὶ πρώτην τῶν ἄλλων τὴν νόησιν κατίδωμεν ποσαχῶς ἐστι, καὶ τὰς ἄλλας αὐτῆς συλλογισώμεθα προόδους. πρώτη μὲν οὖν ἐστι νόησις, ἡ νοητὴ εἰς ταὐτὸν ἥκουσα τῷ νοητῷ, καὶ οὐδὲν ἕτερον οὖσα παρὰ τὸ νοητὸν, ἣ καὶ οὐσιώδης ἐστὶ νόησις καὶ αὐτουσία, διότι πᾶν τὸ ἐν τῷ

νοητῷ,

νοητῷ, τοῦτον ἐφέστηκε τὸν τρόπον, οὐσιωδῶς καὶ νοητῶς. δευτέρα δὲ, ἡ συνάπτουσα τῷ νοητῷ τὸν νοῦν, συνεκτικὴν ἔχουσα καὶ συναγωγὸν τῶν ἄκρων ἰδιότητα, καὶ οὖσα ζωὴ, καὶ δύναμις, πληροῦσα μὲν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τὸν νοῦν, ἐνιδρύουσα δὲ τὸν νοῦν εἰς τὸ νοητόν. τρίτη δὲ ἡ ἐν αὐτῷ θείῳ σύζυγος νόησις ἐνέργεια οὖσα τοῦ νοῦ, δι' ἧς τὸ ἐν αὐτῷ νοητὸν συνείληφε, καὶ καθ' ἣν νοεῖ, καὶ ἥ αὐτός ἐστιν. ἐνέργεια γάρ ἐστι καὶ αὐτονόησις, ἀλλ' οὐ νοητὴ νόησις, οὐδὲ ὡς δύναμις, ἀλλ' ὡς ἐνέργεια καθάπερ εἴρηται καὶ νοερὰ νόησις. τετάρτην δὲ ἔχει τάξιν ἡ τῶν μερικῶν νόων νόησις. ἐπεὶ καὶ τοῦτον ἕκαστος ἔχει, καὶ νοητόν τι πάντως ἐν ἑαυτῷ συζυγοῦν καὶ νόησιν. μᾶλλον δὲ ἕκαστος πάντα ἔχει μερικῶς, νοῦν, νόησιν, νοητόν, δι' ὧν καὶ συνάπτεται τοῖς ὅλοις, καὶ τὸν ὅλον νοητὸν κόσμον, νοεῖ καὶ τούτων ἕκαστον. πέμπτη δ' ἐστὶν ἡ τῆς ψυχῆς τῆς λογικῆς νόησις. ὡς γὰρ νοῦς λέγεται ἡ λογικὴ ψυχὴ, οὕτω καὶ ἡ γνῶσις αὐτῆς νόησις, καὶ μεταβατικὴ νόησις, καὶ τὸν χρόνον ἔχουσα συμφυῆ πρὸς ἑαυτήν. ἕκτη δὲ εἰ βούλει καὶ ταύτην συναριθμεῖν, ἡ φανταστικὴ γνῶσις, ἣ καὶ ὑπό τινων προσαγορεύεται νόησις, καὶ νοῦς ἡ φαντασία, παθητικός. ὅτι καὶ ἔνδον καὶ μετὰ τύπων καὶ σχημάτων γιγνώσκει ὅσα γιγνώσκει. κοινὸν γὰρ κατὰ πάσης νοήσεως τὸ ἔνδον αὐτὸ τοῦτο ἔχειν τῶν γνωστῶν. τούτῳ γὰρ δήπου καὶ διαφέρει νόησις αἰσθήσεως, ἀλλ' ὅπου μέν ἐστιν αὐτὸ τὸ γνωστὸν, ἡ νόησις, ὅπου δέ ἐστι μὲν τὸ δεύτερον. ὁρᾷ δὲ τὸ πρῶτον ὁλικῶς, ὅπου δέ ἐστι μὲν τὸ γνωστὸν μερικῶς, ὁρᾷ δὲ καὶ τὰ ὅλα διὰ τοῦ μερικοῦ, ὅπου δὲ ὁρᾷ μὲν τὰ ὅλα, ἀλλὰ μερικῶς ἅμα, καὶ οὐκ ἀθρόως, ὅπου δὲ καὶ μετὰ πάθους ἡ ὅρασις. τοσαῦται μὲν οὖν εἰσι διαφοραὶ νοήσεως. ληπτέον δὲ νῦν οὔτε τὴν φανταστικὴν νόησιν. οὐ γὰρ πέφυκεν αὕτη τὸ ὄντως ὂν γιγνώσκειν. ἀόριστον γὰρ ὅτι καὶ μετὰ σχήματος, καὶ μορφῆς γινώσκει τὸ φανταστόν. τὸ δὲ ἀεὶ ὂν, ἀσχημάτιστόν ἐστι. καὶ ὅλως οὐδεμία γνῶσις ἄλογος αὐτὸ τὸ ὂν δύναται θεωρεῖν, εἴ γε μὴ δὲ τὸ καθόλου πέφυκεν ὁρᾷν. οὔτε τὴν ἐν τῇ λογικῇ ψυχῇ. τὸ γὰρ ἀθρόον οὐκ ἔχει, καὶ τὸ τοῖς αἰωνίοις σύστοιχον. ἀλλὰ κατὰ χρόνον πρόεισιν. οὔτε τὰς ὁλικὰς νοήσεις. ἐξῄρηνται γὰρ ἐκεῖναι τῶν ἡμετέρων γνώσεων. ὁ δὲ Τίμαιος συνέταξε τῷ λόγῳ τὴν νόησιν. ἀλλὰ τὴν τοῦ μερικοῦ νοῦ νόησιν, νυνὶ ληπτέον. αὕτη γάρ ἐστι μεθ' ἧς ὁρῶμέν ποτε τὸ ὄν. ὡς γὰρ ἡ αἴσθησις ἐν τῇ δευτέρᾳ δυάδι κατωτέρω τῆς λογικῆς ψυχῆς, οὕτως ἡ νόησις ἀνωτέρω κατὰ ταύτην. ὁ γὰρ μερικὸς νοῦς προσεχῶς ὑπερίδρυται τῆς ἡμετέρας οὐσίας ἀνάγων αὐτὴν καὶ τελειῶν, πρὸς ὃν ἐπιστρεφόμεθα καθηράμενοι, διὰ φιλοσοφίας καὶ τὴν ἑαυτῶν νοερὰν δύναμιν τῇ ἐκείνου νοήσει συνάψαντες. τίς δὲ ὁ μερικός ἐστι νοῦς οὗτος, καὶ ὡς οὐχ εἷς ἐστι κατὰ μίαν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀεὶ κατ' αὐτὸν ἐνεργουσῶν, δι' ἃς καὶ αἱ μερικαὶ ψυχαί ποτε μετέχουσι τοῦ νοεροῦ φωτός, διήρθρωται διὰ πλειόνων ἐν ἄλλοις. νῦν δὲ εἰλήφθω τοσοῦτον, ὅτι μετέχεται μὲν οὕτως ὑπ' ἄλλων προσεχῶν ψυχῶν δαιμονίων πασῶν, ἐλλάμπει δὲ εἰς τὰς ἡμετέρας, ὁπόταν ἐπιστρέφωμεν εἰς αὐτόν, καὶ τὸν ἐν ἡμῖν λόγον νοερὸν ἀποτελέσωμεν. καὶ ὡς ἐν Φαίδρῳ κυβερνήτην τοῦτον ἐκάλεσεν τῆς ψυχῆς, καὶ μόνον εἶπε τὸ ὂν νοεῖν, τὴν δὲ ψυχὴν μετὰ τοῦτο, νῷ καὶ ἐπιστήμῃ τρεφομένην. οὕτως οὖν καὶ ταύτην νόησιν εἶναι καὶ πρὸ ψυχῆς, καὶ ὄντως εἶναι νόησιν ἐκείνην, μετέχεσθαι δὲ ὑπὸ ψυχῆς, ὅταν ὁ λόγος ἐνεργῇ νοερῶς. διὸ καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις ἐρεῖ τὸν νοῦν, εἶναι μὲν ἐν θεοῖς, μετέχειν δὲ αὐτοῦ γένος βραχύ τι. καὶ ἔοικεν ὁ λόγος γνῶσιν τοῦ ἀεὶ ὄντος ἐκφαίνων, νόησιν μὲν, αὐτὴν εἰπεῖν τὴν πρώτην. ὅπως δὲ μὴ μόνην αὐτὴν ὑπολάβῃ, προσθεῖναι τῇ νοήσει τὸν λόγον, τῷ μεταβατικῷ δηλῶν, ὡς ὅταν γε ὁ λόγος νοῇ τὸ ἀεὶ ὄν, ὡς μὲν λόγος ἐνεργεῖ μεταβατικῶς, ὡς δὲ νοῶν, μετὰ ἁπλότητος, ἕκαστον μὲν, ὡς ἁπλοῦν ἅμα νοῶν, οὐ πάντα δὲ ἅμα, ἀλλὰ μεταβαίνων ἀπ' ἄλλων ἐπ' ἄλλα. νοῶν δὲ πᾶν ὃ νοεῖ μεταβαίνων ὡς ἓν καὶ ἁπλοῦν. μετὰ δὴ τὸν τῆς νοήσεως διορισμὸν, τὸν λόγον κατίδωμεν, ὅς τίς ἐστι, καὶ ὅπως τῇ νοήσει συμφύεται. λέγεται μὲν καὶ ἐν Θεαιτήτῳ τριχῶς ὁ λόγος, ὅ, τε προφορικὸς, καὶ ἡ διὰ τῶν στοιχείων διέξοδος, καὶ ὁ τοῦ ἑκάστου πρὸς τὰ ἄλλα διαφορῶν παραστατικός. ἀλλὰ πάντα ταῦτα τὰ σημαινόμενα, περὶ σύνθεσίν ἐστι καὶ διαίρεσιν, καὶ ἀνάρμοστα τυγχάνει ὄντα, πρὸς τὴν τοῦ ἀεὶ ὄντος περίληψιν. τῷ γὰρ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον αἱρεῖσθαι πέφυκεν. τὸ δὲ ἀεὶ ὂν, ἁπλοῦν ἐστι, καὶ ἀδιαίρετον, ἐξῃρημένον πάντων τῶν πρὸς ταῦτα ἐναντίων. λέγεται δὲ αὖ κατὰ ἄλλον τρόπον, ὁ μὲν, δοξαστικός, ὁ δὲ, ἐπιστημονικός, ὁ δὲ, νοερός. ἐπεὶ γάρ ἐστιν ἐν ἡμῖν καὶ δόξα καὶ διάνοια, καὶ νοῦς. λέγω δὲ νοῦν ἐν τούτοις, τὸ τῆς διανοίας ἀκρότατον. πᾶσα δὲ ἡμῶν ἡ οὐσία λόγος ἐστίν, ἐν ἑκάστῳ τούτων, ἄλλως τὸν λόγον θεατέον. ἀλλ' οὔτε ἡ δόξα πέφυκε τῇ νοήσει συνάπτεσθαι τοῦ κατ' ἐνέργειαν νοῦ. τοὐναντίον γὰρ τῇ ἀλόγῳ γνώσει συνέζευκται. οὔτε ἡ διάνοια καθ' ὅσον εἰς πλῆθος χωρεῖ καὶ διαίρεσιν, οἵα τέ ἐστιν εἰς νοῦν ἀνατρέχειν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀφίσταται διὰ τῆς τῶν λόγων ποικιλίας, τῆς νοερᾶς ἀμερείας. λείπεται ἄρα τὸ ἀκρότατον τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ἑνοειδέστατον τῆς διανοίας ἐνιδρύεσθαι τῇ νοήσει τοῦ μερικοῦ νοῦ, διὰ συγγένειαν αὐτῇ συναπτόμενον. τοῦτο δὴ οὖν ἐστιν ὁ λόγος, τὸ νοοῦν ἡμῶν τὰ νοητὰ, καὶ ὃν ὁ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης, νόησιν εἶπε τὴν ἐνέργειαν ὡς διάνοιαν τὴν τῶν μέσων γνῶσιν νοητῶν καὶ δοξαστῶν. εἰ δὲ νόησις αὐτοῦ ἡ ἐνέργεια, νοῦς αὐτός εἴη. τοῦτον τὸν λόγον ἐν τοῖς ἑπομένοις ἐγγίγνεσθαί φησιν τῇ ψυχῇ περὶ τὸ νοητὸν κινουμένῃ, καθάπερ καὶ τὴν ἐπιστήμην. ἀλλὰ τὴν ἐπιστήμην ποικιλωτέραν ἔχειν ἐνέργειαν, δι' ἄλλων ἄλλα πείζουσαν, τὸν δὲ νοῦν ἁπλουστέραν, αὐτοπτικῶς τὰ ὄντα θεωμένην. τοῦτο δὴ τὸ ἀκρότατον καὶ ἀμερέστατον ἡμῶν προσηγόρευσεν νῦν, ὁ Πλάτων λόγον, ὡς ἐκφαῖνον τὸν νοῦν ἡμῖν, καὶ τὴν νοητὴν φύσιν. ὅταν γὰρ ἡ ψυχὴ φαντασίας ἀποστῇ καὶ δόξης, καὶ τῆς ποι-

κίνησις καὶ ἀορίστου γνώσεως. ἀναδράμῃ δὲ εἰς τὴν ἑαυτῆς ἀμέρειαν καθ' ἣν συνερρίζωται τῷ μερικῷ νῷ, καὶ ἀναδραμοῦσα συνάψῃ τὴν ἑαυτῆς ἐνέργειαν πρὸς τὴν ἐκείνου νόησιν. τότε δὴ μετ' ἐκείνου νοεῖ τὸ ἀεὶ ὄν, μιᾶς τε τῆς ἐνεργείας οὔσης καὶ δυοειδοῦς, καὶ ταυτότητος καὶ διακρίσεως ἐν ταῖς νοήσεσιν ὑπαρχούσης. τηνικαῦτα γὰρ καὶ ἀθροωτέρα γίνεται τῆς ψυχῆς ἡ νόησις, καὶ ἐγγυτέρω τῶν αἰωνίων πραγμάτων, ἵνα καὶ ἕλῃ τὸ νοητόν, ἅμα τῷ νῷ, καὶ οἷον φῶς ἔλαττον μετὰ μείζονος φωτὸς ἐνεργήσει, τὸν ἐν ἡμῖν λόγον. ὁ μὲν γὰρ ἡμέτερος λόγος, μετὰ τῆς νοήσεως ὁρᾷ τὸ νοητόν, ἡ δὲ τοῦ νοῦ νόησις ἀεὶ καὶ ἔστι καὶ ὁρᾷ τὸ νοητόν, συνάπτει δὲ αὐτῷ λόγον, ὅταν καὶ οὗτος γένηται νοοειδής. ἀλλὰ πῶς περιληπτὸν ὑπὸ μερικῷ νῷ τὸ ὄντως ὄν, ἢ ὑπὸ λόγῳ; τοῦτο γὰρ ἔτι θαυμαστότερον, ἢ καὶ εἰ μὴ τὸ νοητὸν αὐτό, δυνατὸν περιληφθῆναι ὑπὸ νῷ καὶ ὑπὸ λόγῳ, διότι κρεῖττόν ἐστιν ἁπάσης περιοχῆς, καὶ ἐξῃρημένως πάντα περιείληφεν, ἀλλ' οὖν ὁ μὲν νοῦς τὸ ἑαυτοῦ νοητὸν ἔχων, διατοῦτο λέγεται καὶ τὸ ὅλον περιλαμβάνειν, ὁ δὲ λόγος, διὰ τοῦ νοῦ συστοιχος ἑαυτῷ τῶν ὄντων ὑποδεχόμενος ἐννοίας, οὕτω διὰ τούτων λέγεται τὸ ὂν περιλαμβάνειν. τάχα δὲ ἂν σημαίνει, καὶ ὁ περιθέων τὸ νοητὸν ὁ λόγος, καὶ ὡς περὶ κέντρον ἐνεργῶν καὶ κινούμενος, οὕτως αὐτὸ θεᾶται. τῆς μὲν νοήσεως ἀμεταβάτως αὐτὸ καὶ ἀμερίστως γιγνωσκούσης, τοῦ δὲ λόγου περιχορεύοντος αὐτοῦ κύκλῳ τὴν οὐσίαν, καὶ ἀνελίττοντος, τὴν ἡνωμένην ἐν αὐτῷ πάντων ὑπόστασιν. ἐπὶ δὴ τούτοις τὴν δόξαν κατανοήσω, ἥτις ἐστίν. ὅτι μὲν οὖν πέρας ἐστὶ τῆς λογικῆς ἁπάσης ζωῆς, καὶ ὅτι συνάπτεται πρὸς τὸ ἀκρότατον τῆς ἀλόγου, πολλάκις ἐστὶ τεθρυλλημένον. ἃ δὲ ἐστὶν ἐξαίρετα τῆς Πλατωνικῆς παραδόσεως, ταῦτα νῦν λέγωμεν. ὅτι τοὺς τῶν αἰσθητῶν λόγους τὸ δοξαστικὸν περιέχει, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τὰς οὐσίας αὐτῶν γιγνῶσκον, καὶ τὸ μὲν ὅτι θεωροῦν, τὴν δὲ αἰτίαν ἀγνοοῦν. τῆς γὰρ διανοίας, ἅμα καὶ τὰς οὐσίας καὶ τὰς αἰτίας γινωσκούσης τῶν αἰσθητῶν, τῆς δ' αἰσθήσεως μηδ' ἕτερα. δέδεικται γὰρ ἐν Θεαιτήτῳ σαφῶς ὅτι οὐσίας ἐστὶν ἀγνὼς ἡ αἴσθησις καὶ τῆς αἰτίας, ὧν γινώσκει παντελῶς ἀμαθής, ἀναγκαῖον τὴν δόξαν ἐν μέσῳ τεταγμένην, τὰς μὲν οὐσίας τῶν αἰσθητῶν, διὰ τῶν ἐν αὐτῇ λόγων γιγνώσκειν, τὰς δὲ αἰτίας ἀγνοεῖν. οὕτω γὰρ ἂν καὶ ἡ ὀρθὴ δόξα διαφέροι τῆς ἐπιστήμης, ἡ τὸ ὅτι γιγνώσκει μόνον, ἐκείνης καὶ τὴν αἰτίαν θεωρεῖν δυναμένης. ἔχεται δὲ τῆς δόξης ἡ αἴσθησις μέση καὶ αὐτὴ οὖσα, τοῦ τε αἰσθητηρίου καὶ τῆς δόξης. τὸ μὲν γὰρ αἰσθητήριον μετὰ πάθους ἀντιλαμβάνεται τῶν αἰσθητῶν. διὸ καὶ φθείρεται ταῖς ὑπερβολαῖς αὐτῶν, ἡ δὲ δόξα γνῶσιν ἔχει καθαρὰν πάθους. ἡ δὲ αἴσθησις, μετέχει μὲν πως καὶ τοῦ πάθους, ἔχει δέ τι γνωστικὸν καθ' ὅσον καὶ ἐνίδρυται ὑπὸ δοξαστικῷ, καὶ ἐλλάμπεται παρ' αὐτοῦ, καὶ γίγνεται λογοειδής, ἄλογος οὖσα καθ' ἑαυτήν. εἰς ταύτην ἀποπερατοῦται τῶν γνωστικῶν δυνάμεων ἡ σειρά, ἧς ἡγεῖται μὲν νόησις ὑπὲρ λόγον οὖσα, καὶ ἀμετάβατος. δευτέραν δὲ ἔχει τάξιν ὁ λόγος, ὅς ἐστι τῆς ψυχῆς ἡμῶν νόησις μεταβατικῶς ἐφαπτομένης τῶν ὄντων. τρίτην δὲ ἡ δόξα μετὰ λόγον οὖσα γνῶσις τῶν αἰσθητῶν. τετάρτη δὲ ἡ αἴσθησις ἄλογος ὑπάρχουσα τῶν αὐτῶν γνῶσις. ἡ γὰρ διάνοια μέση νοήσεως οὖσα καὶ δόξης, τῶν μέσων ἐστὶν εἰδῶν γνωστική, τῶν δεομένων, ἀμυδροτέρας μὲν ἢ κατὰ νόησιν, τρανεστέρας δέ τινος ἢ κατὰ δόξαν ἐπιβολῆς, ὡς καὶ Σωκράτης ἔλεγε τῇ προτεραίᾳ διορίζων τὰς γνώσεις τοῖς γνωστοῖς. τὴν μὲν οὖν δόξαν μετὰ λόγον προσρητέον, διότι λόγους ἔχει γνωστικοὺς τῶν οὐσιῶν, ἄλογον δὲ ἄλλως, ὡς καὶ τὰς αἰτίας ἀγνοοῦσαν. ἄλογον γὰρ πρᾶγμα, πῶς ἂν εἴη ἐπιστήμη φησὶν ὁ ἐν συμποσίῳ Σωκράτης περὶ αὐτῆς, τὴν δὲ αἴσθησιν πάντως ἄλογον θετέον. ὅλως γὰρ ἑκάστης τῶν αἰσθήσεων τὸ ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ γινόμενον, περὶ τὸ ζῶον πάθος γινωσκούσης. Νόησις ἀμεταβάτως Διάνοια καὶ λόγος, μεταβατικῶς Δόξα
μετὰ λόγων γνῶσις καὶ ἀναιτίως Αἴσθησις ἄλογος, γνῶσις τῶν παθῶν. Αἰσθητήριον πάθος.

Οἷον, μήλου προσενεχθέντος, ὄψεως μὲν ὅτι ἐρυθρὸν γνούσης, ἐκ τοῦ περὶ τὸ ὄμμα πάθους, ὀσφρήσεως δὲ ὅτι εὐῶδες, ἐκ τοῦ περὶ τὰς ῥῖνας, γεύσεως δέ, ὅτι γλυκύ, καὶ ἁφῆς, ὅτι λεῖον, τί τὸ λέγον ὅτι μῆλόν ἐστι τοῦτο τὸ προσενεχθέν; οὔτε γὰρ τῶν μερικῶν τις αἰσθήσεων, τούτων γὰρ ἑκάστη ἕν τι τῶν περὶ αὐτὸ γινώσκει, οὐχ ὅλον, οὔτε ἡ κοινὴ αἴσθησις. αὕτη γὰρ διακρίνει μόνον τὰς διαφορὰς τῶν παθῶν. ὅτι δὲ τοιόνδε ἔχον οὐσίαν ἐστὶ τὸ ὅλον, οὐκ οἶδε. δῆλον οὖν ὅτι ἐστί τις κρείττων τῶν αἰσθήσεων δύναμις, ἡ τὸ ὅλον γιγνώσκουσα πρὸ τῶν οἱονεὶ μερῶν, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ θεωροῦσα, ἀμερῶς τοῦ τῶν πολλῶν τούτων δυνάμεων συνεκτικόν. ταύτην δὴ οὖν τὴν δύναμιν, δόξαν ὁ Πλάτων κέκληκεν, καὶ τὸ αἰσθητὸν διὰ τοῦτο δοξαστόν. ἔτι τοίνυν τῶν αἰσθήσεων πολλάκις ἀλλοῖα παθήματα ἀπαγγελλουσῶν, καὶ οὐχ οἷα τὰ τοιαῦτα βούλεται, τί τὸ κρῖνον ἐν ἡμῖν καὶ λέγον, τὴν μὲν ὄψιν λέγουσαν ποδιαῖον τὸν ἥλιον ἠπατῆσθαι, τὴν δὲ τῶν νοσούντων γεῦσιν τὸ μέλι πικρὸν ἀποφαινομένην; πάντως γάρ που φανερὸν ὡς ἐν τούτοις ἅπασι καὶ τοῖς τοιούτοις, αἱ μὲν αἰσθήσεις, τὸ ἑαυτῶν ἀπαγγέλλουσι πάθημα, καὶ οὐ πάντῃ ψεύδονται. τὸ γὰρ περὶ τὰ αἰσθητήρια πάθος λέγουσιν, ἐκεῖνο δὲ τοιοῦτόν ἐστι, τὸ δὲ λέγον τὴν αἰτίαν τοῦ πάθους καὶ ἐπικρῖνον ἕτερον, ἔστιν ἄρα τῆς ψυχῆς τις δύναμις, κρείττων αἰσθήσεως, ἡ μηκέτι δι' ὀργάνου γινώσκουσα, ἀλλὰ δι' ἑαυτῆς τὰ αἰσθητά, καὶ τὴν παχύτητα τῆς αἰσθήσεως ἐπανορθουμένη. καὶ αὕτη μὲν ἡ δύναμις λόγος οὖσα ὡς πρὸς τὴν αἴσθησιν, ἄλογός ἐστιν ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν ὄντως ὄντων. ἡ δὲ αἴσθησις ἁπλῶς, ἄλογος. διὸ καὶ ἐν πολιτείᾳ μέσον αὐτὴν τὴν δόξαν λέγων, γνώσεως ἀπεφήνατο καὶ ἀγνοίας. λογικὴ μὲν γάρ ἐστι γνῶσις, ἀλλὰ συμφύρεται πρὸς τὴν ἀλογίαν, μετ' αἰσθήσεως τὰ αἰσθητὰ γινώσκουσα, μόνως δὲ ἄλογος, ἡ αἴσθησις, ὥσπερ καὶ ὁ Τίμαιος αὐτὴν προσηγόρευσεν. πρῶτον μὲν διότι καὶ τοῖς ἀλόγοις ἐνυπάρχει ζώοις, καὶ ἔστι χαρακτηρι-

στικὴ

στικὴ τῆς ἀλόγου πάσης ζωῆς. ταῦτα γὰρ αὐτὴν καὶ τῆς ἐπιστήμης διέκρινεν ὁ ἐν Θεαιτήτῳ λόγος. δεύτερον δέ, ὅτι παρὰ πάντα τὰ μόρια τῆς ἀλόγου ψυχῆς, ἀπειθὴς αὕτη πρὸς τὸν λόγον ἐστί. τὸ μὲν γὰρ θυμοειδὲς καὶ ἐπιθυμητικόν, κατήκοόν ἐστι λόγου, καὶ τῶν τοῦ λόγου προσταγμάτων, καὶ δέχεται τὴν παρ᾽ αὐτοῦ παιδείαν, ἡ δὲ αἴσθησις, κἂν μυριάκις ἀκούῃ τοῦ λόγου λέγοντος, ὅτι μείζων ὁ ἥλιος τῆς γῆς, ὅμως ποδιαῖον αὐτὸν ὁρᾷ. καὶ οὐκ ἂν ἄλλως ἀπαγγείλειεν ἡμῖν. τρίτην τοίνυν ὅτι οὐδὲ αὐτὸ ὃ γινώσκει οἶδεν. οὐ γὰρ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πέφυκεν ὁρᾶν. οὐ γὰρ τί ἐστι λευκὸν οἶδεν, ἀλλ᾽ ὅτι λευκὸν διὰ τοῦ πάθους ἔγνωκεν. διακέκριται δέ, τὸ αἰσθητήριον, καὶ ταύτῃ οὖν ἄλογος. οὕτω γὰρ ἐν Γοργίᾳ τὴν ἄλογον ἀφωρίσατο γνῶσιν τὴν μὴ εἰδυῖαν, ἀλλὰ στοχαζομένην. τέταρτον ὅτι πέρας ἐστὶ πάσης τῆς τῶν γνώσεων σειρᾶς καὶ πορρωτάτω λόγου καὶ νοῦ τὴν οὐσίαν ἔχει, καὶ τῶν ἐκτός ἐστι καὶ διὰ σώματος ποιεῖται τὴν ἀντίληψιν. ταῦτα γὰρ πάντα δείκνυσι τὸ ἄλογον αὐτῆς. ἐστὶ δὲ οὖν τὸ γενητὸν πᾶν δόξῃ μετ᾽ αἰσθήσεως ληπτόν. τῆς μέν, εἰσαγγελλούσης τὰ πάθη, τῆς δέ, τοὺς λόγους αὐτῶν προβαλλούσης ἀφ᾽ ἑαυτῆς, καὶ τὰς οὐσίας γιγνωσκούσης. καὶ ὥσπερ ὁ λόγος τῇ νοήσει συναφεὶς ὁρᾷ τὸ νοητόν, οὕτω καὶ ἡ δόξα τῇ αἰσθήσει συνταχθεῖσα, γιγνώσκει τὸ γενητόν. ἐπεὶ γὰρ μέσης ἐστὶν οὐσίας ἡ ψυχή, καὶ τὸ μεταξὺ συμπληροῖ νοῦ καὶ ἀλογίας, τῷ μὲν γὰρ ἀκροτάτῳ ἑαυτῆς νῷ σύνεστι, τῷ δὲ ἐσχάτῳ νεύει πρὸς τὴν αἴσθησιν. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ συζυγίᾳ, τὴν νόησιν προέταξε τοῦ λόγου κρείττονα οὖσαν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὴν δόξαν τῆς αἰσθήσεως. ἐκεῖ μὲν γὰρ ὁ λόγος μετὰ τὴν νόησιν ὡς ἐλάττων ὢν ὁ νοῦς, ἐνταῦθα δὲ ἡ δόξα πρὸ τῆς αἰσθήσεως, ὡς λογικὴ αἴσθησις. τὸ δὲ ὅλον πλάτος τῆς λογικῆς οὐσίας ἀφορίζει δόξα καὶ λόγος, νοῦς δὲ ἡμῶν Βασιλεύς, αἴσθησις δὲ ἄγγελος φησὶν ὁ μέγας Πλωτῖνος. καὶ λόγος μὲν ἅμα τῷ νῷ, τὸ νοητὸν ὁρᾷ, καθ᾽ ἑαυτὸν δέ, τοὺς μέσους θεωρεῖ λόγους, δόξα δὲ μετὰ μὲν αἰσθήσεως ὁρᾷ τὸ γενητόν, καθ᾽ ἑαυτὴν δὲ τὰ ἐν αὐτῇ εἴδη πάντα διασκέπτεται. περὶ ὧν ἐν ἄλλοις εἴρηται, πῶς τε ὑφίσταται, καὶ πῶς τόπος αὐτῶν ἐστι τὸ δοξαστικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, καὶ ἐκείνῳ μὲν τὸ νοητὸν ληπτόν, ταύτῃ δὲ τὸ νοητὸν δοξαστόν. ἔξω γὰρ αὐτῆς ἐστι, καὶ οὐκ ἔνδον τὸ γνωστόν, ὥσπερ ἐκείνου τὸ νοητόν. διὸ περιληπτὸν μὲν οὐκ ἔστι, δοξαστὸν δέ, ἀλλ᾽ οὐκ αἰσθητὸν προσείρηται. διότι δόξα μὲν τὰς οὐσίας γινώσκει τῶν πραγμάτων, αἴσθησις δὲ οὔ. τῆς οὖν τρανεστέρας γνώσεως ἀποφέρεται καὶ ἐπωνυμίαν τῆς γιγνωσκούσης τί ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐχ οἷόν ἐστι μόνον, ὃ τῆς αἰσθήσεως ἔργον ἐλέγομεν, εἰκότως ἂν τὸ γενητὸν καὶ δοξαστὸν προσηγόρευσεν ὁ Τίμαιος. καὶ γάρ ἐστι τοῦτο Πυθαγορικόν. ἐπεὶ καὶ ὁ ἐν Παρμενίδει, τὴν περὶ τῶν αἰσθητῶν πραγματείαν, διὰ τοῦτο πρὸς δόξαν ἐπέγραψεν, ὡς τῶν αἰσθητῶν δοξαστῶν ὄντων κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν. οὔτ᾽ οὖν αἰσθητὸν ἔδει μόνον καλεῖν τὸ γενητόν, διότι τῆς οὐσίας οὐδενός ἐστιν ἡ αἴσθησις γνωστική, οὔτε δοξαστὸν ἄνευ αἰσθήσεως αὐτὸ προσείρηκεν, τὸ διαφερόντως ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τούτοις τὸν δεύτερον αἰτιάσασθαι λόγον. πῶς γὰρ ἀληθῶς τὸ δόξῃ μετ᾽ αἰσθήσεως, δοξαστὸν εἶναι γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον. τὸν γὰρ οὐρανὸν ἀγένητον εἶναι καὶ ἀνώλεθρον δόξῃ μετ᾽ αἰσθήσεως ὄντα δοξαστόν, ζητήσει μὲν καὶ ὁ Τίμαιος προϊών, εἰ γέγονεν ὁ πᾶς οὐρανός. λεγέσθω δὲ καὶ νῦν παρ᾽ ἡμῶν, ὅτι τὸ γίγνεσθαι καὶ τὸ ἀπόλλυσθαι, κατ᾽ ἀναλογίαν ἐστὶ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐ μόνον κατὰ τὰς κινήσεις καὶ τὰς τῶν σχημάτων μεταβολάς, ἀλλὰ καὶ ὅτι τὸ σῶμα τὸ οὐράνιον, οὐκ ἔστιν ἑαυτοῦ γενητόν, ἀλλ᾽ ἀπ᾽ ἄλλης αἰτίας μόνον ὑφέστηκεν. διὸ γενητόν ἐστι ὡς τοῦ ὑφίστασθαι τὴν αἰτίαν, εἰς ἕτερον ἀνηρτημένην ἔχον. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον ὑφέστηκεν ὑπ᾽ ἄλλου, ἀλλὰ καὶ συνέχεται ὑπ᾽ ἄλλου, συνέχειν ἑαυτὸ μὴ δυνάμενον, καὶ ἀπόλλυται κατὰ τὸν οἰκεῖον λόγον, διὰ τοῦτο τὸ γίγνεσθαι συστοίχως τοῦ ἀπόλλυσθαι ληφθέντος. τὰ μὲν γὰρ ὄντως ὄντα καὶ ἀεὶ ὄντα, γεννᾷ τε ἑαυτά, καὶ συνέχεται παρ᾽ ἑαυτῶν, ὅθεν καὶ ἀγένητα λέγεται, καὶ ἀνώλεθρα κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν. εἰ δὲ τὸ ὄντως ὂν ἀγένητον, παρ᾽ ἑαυτοῦ ὑφέστηκεν, τὸ μὴ παρ᾽ ἑαυτοῦ ὑφεστός, οὐκ ἂν ὄντως ἀγένητον εἴη. καὶ εἰ τὸ ὄντως ἀνώλεθρον ἑαυτὸ συνέχειν πέφυκεν, τὸ μὴ πεφυκὸς ἑαυτὸ συνέχειν, οὐκ ὄντως ἀνώλεθρόν ἐστιν, ἀλλὰ μὴν ὁ οὐρανός, λέγω δὴ οὐρανὸν τὸ σωματοειδὲς μόνον, οὔτε παράγειν ἑαυτόν, οὔτε συνέχειν πέφυκεν. ἀμερὲς γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον τὸ ἑαυτοῦ παρακτικόν, καὶ ἑαυτοῦ συνεκτικόν, οὐκ ἄρα ὄντως γενητός ἐστιν, οὐδὲ ὄντως ἀνώλεθρος ἀλλ᾽ ὅσον ἐπὶ τῷ σωματοειδεῖ, καὶ γενητός ἐστι καὶ σκευαστός. ἔτι δὲ ὡς φησιν αὐτὸς Ἀριστοτέλης, καὶ ἀποδείκνυσι μέντοι σαφῶς καὶ γενναίως, οὐδὲν σῶμα πεπερασμένον, ἄπειρον ἔχει δύναμιν, τὸ δὲ σῶμα τὸ οὐράνιον, πεπερασμένον, οὐκ ἄρα ἄπειρον ἔχει δύναμιν. τὸ δὲ ἀνώλεθρον καθὸ ἀνώλεθρον, ἄπειρον ἔχει δύναμιν. τὸ σῶμα ἄρα καθὸ σῶμα, οὐκ ἔστιν ἀνώλεθρον, ὥστε καὶ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλους λόγον, δείκνυται τὸ τοιοῦτον. ὅπῃ δὲ ἀγένητός ἐστι καὶ ἀΐδιος ὁ οὐρανὸς μικρὸν ὕστερον ἔσται ἡμῖν δῆλον. νῦν δὲ τοῦτο μόνον ἐκ τῶν εἰρημένων φανερὸν ὅτι καθ᾽ αὑτὸ πᾶν τὸ σωματικὸν γιγνόμενόν ἐστι καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Πολιτικῷ φησιν. « Τὸ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως « ἔχειν ἀεί, καὶ ταὐτὸν εἶναι τοῖς πάντων θειοτάτοις προσήκει μόνοις. σώματος δὲ φύσις, οὐ ταύτης τῆς τάξεως. « ὃν δὲ οὐρανὸν ἢ κόσμον ἐπωνομάκαμεν, πολλῶν μὲν καὶ μακαρίων παρὰ τοῦ γεννήσαντος αὐτὸν μετείληφεν, « ἀτὰρ κεκοινώνηκε καὶ σώματος, ὅθεν αὐτῷ μεταβολῆς ἀμοίρῳ γίγνεσθαι διαπαντὸς ἀδύνατον. « εἴρηται οὖν ὅπως καὶ ὁ οὐρανὸς τοῖς εἰρημένοις ὑποπίπτει διορισμοῖς. « εἰ δ᾽ οὖν πάλιν διαποροίη πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀεὶ ὄντος ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης, οὐ πᾶν τὸ ἀεὶ ὄν, νοήσει μετὰ λόγου περιληπτὸν ἀνεχόμενος λέγειν, εἶναι γὰρ καὶ τὰ θειότατα τῶν φανερῶν, ἀξιώσομεν αὐτὸν μὴ συγχεῖν τὸ αἰώνιον, καὶ τὸ εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον ὑφεστός. καὶ γὰρ αὐτὸς διακρίνει τὸν αἰῶνα καὶ τὸν χρόνον, καὶ τὸν μέν, ἀπονέμει τῷ νῷ, τὸν δέ, τῷ οὐρανῷ καὶ τῇ κινήσει

τοῦ οὐρανοῦ. ἐκεῖνο δὴ οὖν τὸ ἀεὶ ὄν, τὸ αἰώνιον τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον ὁ Τίμαιος ἀποδέδωκεν. τὰ δὲ ἀϊδιότατα τῶν φανερῶν, ἄλλον ἐστὶ τρόπον ἀΐδια, καὶ οὐ κατὰ τὴν αἰώνιον διαμονήν, ἀλλ' ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ παράγεται ἐκ τῶν σφετέρων αἰτίων, καὶ τὸ εἶναι αὐτῶν σύμπαν ἐν τῷ γίγνεσθαί ἐστιν. εἴρηται δὲ καὶ τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι ὁ αἰὼν συμφυής ἐστι τοῖς νοητοῖς, ἔχων καὶ περιέχων τὸν ἄπειρον χρόνον, τὸ αἰώνιον νοητὸν ὄντως ἐστίν. εἰ δὲ τοῦτο τὸ ἀεὶ ὂν τὸ αἰώνιον δηλοῖ, τί δεῖ τὴν τοῦ οὐρανοῦ φύσιν εἰς τοῦτο ἀνάγειν τὸ ἀεὶ ὄν, ἀλλὰ μὴ λέγειν ἀεὶ γιγνόμενον αὐτὸν ὡς κατὰ τὴν τοῦ χρόνου ἀϊδιότητα συμπαρεκτεινόμενον. ὥστε ἀμφοτέρας ἐλύσαμεν τὰς ἐνστάσεις ἀπὸ τῶν ἐκείνου λόγων, ἃς ἐπήγαγε τοῖς ὁρισμοῖς τούτοις. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ πρὸς ταύτην ἀπεκρινάμεθα τὴν ζήτησιν, τούτων μὲν ἄρα ἀπαλλακτέον. ῥηθήσεται γὰρ καὶ εἰσαῦθις. ὅλως δὲ περὶ κριτηρίων ἣν ἔχει δόξαν ὁ Πλάτων, ἀπὸ τούτων ληπτέον. ἄλλων γὰρ ἄλλο τὸ κριτήριον θεμένων, τῶν μὲν, αἴσθησιν ὥσπερ οἱ Πρωταγόρειοί φασιν, τῶν δὲ δόξαν, ὥσπερ ὁ λέγων, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται, τῶν δὲ, λόγον, τῶν δὲ, νοῦν, ὁ Πλάτων οἰκείως τοῖς πράγμασι τὴν τῶν κριτηρίων διεῖλεν οὐσίαν, τοῖς δὲ νοητοῖς, νοῦν ἀπονείμας, τοῖς διανοητοῖς διάνοιαν, τοῖς δὲ δοξαστοῖς δόξαν, τοῖς δὲ αἰσθητοῖς αἴσθησιν. καὶ μὴ διὰ τοῦτο οἰηθείς διεσπασμένα τὰ κριτήρια κατ' αὐτὸν ὑπάρχειν. ἡ γὰρ ψυχὴ, καὶ ἕν ἐστι καὶ πλῆθος. εἰ τοίνυν τὸ κρῖνον ψυχή ἐστι καὶ πλῆθος, καὶ τὸ κριτικὸν ἄρα ἕν ἐστιν ἅμα καὶ πολλά, καὶ μονοειδὴς ἡ κριτικὴ δύναμις καὶ πολυειδής. τίς οὖν ἡ μία δύναμις φαίη τις ἂν ὁ λόγος; φήσομεν, οὗτος μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν τῶν νοητῶν θέαν στελλόμενος ἑαυτῷ τε χρῆται, καὶ τῇ νοήσει, οὐχ ὅτι ὄργανον μὲν ἡ νόησις, τὸ δὲ χρώμενον αὐτὸς, ὡς οἴεται Σευῆρος ὁ Πλατωνικός, χείρω τοῦ λόγου τὴν νόησιν τιθέμενος, ἀλλ' ὅτι φῶς ἐστιν ἡ νόησις τοῦ λόγου, τελεσιουργὸς οὖσα καὶ ἀναγωγὸς αὐτοῦ, καὶ ἀπολαμπρύνουσα τὴν ἐν αὐτῷ γνωστικὴν δύναμιν. εἰς δὲ τὴν τῶν μέσων λόγων ἐπίκρισιν εἰσιὼν, τῇ διανοίᾳ καὶ ἑαυτῷ χρῆται μόνον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν διὰ ταύτης ἐπέστραπται, τὰ δὲ δοξαστὰ κρίνων, κινεῖ καὶ τὴν δόξαν, τὰ δὲ φανταστὰ, τὴν φαντασίαν, τὰ δὲ αἰσθητά, τὴν αἴσθησιν. ὅταν μὲν γὰρ περὶ τῆς αἰσθητῆς οὐσίας σκοπῆται τῶν εἰδῶν, οἷον ἕκαστόν ἐστι τῶν αἰσθητῶν, τῇ δόξῃ χρῆται συνεργῷ πρὸς τὴν διάσκεψιν. ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ λόγοι τῶν αἰσθητῶν. ὅταν δὲ περὶ θέσεώς τινος, ἢ σχήματος, οἷον περὶ τοῦ πῶς κεῖται ἡ γῆ, ἢ κατὰ κορυφῆς ἔχουσα πρὸς τὸν οὐρανὸν σχέσιν, ἐγείρει καὶ τὴν φαντασίαν, ἵνα διαστατῶς, καὶ μορφωτικῶς ὥσπερ ἐστὶ, θεάσηται τὸ ζητούμενον. καὶ ὅταν περὶ ἐκλείψεως, παραλαμβάνει καὶ τὴν αἴσθησιν ὡς ὑπουργὸν ἐν ταῖς τηρήσεσι. καὶ ποτὲ μὲν, ἀποδέχεται τὰς κρίσεις τῶν δευτέρων δυνάμεων, ποτὲ δὲ διελέγχει τὰ σφάλματα αὐτῶν, ὅσα διὰ τὰ ὄργανα συμβαίνει πολλάκις αὐτὰς ἁμαρτάνειν. περὶ μὲν οὖν κριτηρίων, ἀρκείσθω καὶ ταῦτα πρὸς τὸ παρόν. εἴρηται γὰρ ἡμῖν ἐν τοῖς εἰς Θεαίτητον διὰ πλειόνων περὶ τούτων σαφέστερον. ὅσην δὲ ἀκρίβειαν ἔχουσιν οἱ εἰρημένοι διορισμοί, δῆλον μὲν καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων. εἰ δὲ βούλει καὶ κατ' ἄλλην μέθοδον αὐτὸ θεασόμεθα. λέγω δὴ πρώτως ἀεὶ ὄν, εἶναι τὸ αἰώνιον ὑπάρχον κατὰ πάντα, τὴν οὐσίαν, τὴν δύναμιν, τὴν ἐνέργειαν. γενητὸν δὲ ἁπλῶς, τὸ ἐν χρόνῳ, τήν τε οὐσίαν ὑποδεχόμενον καὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν, καὶ τὴν ἐνέργειαν. δεῖ γὰρ τὸ μὲν, ὅλον εἶναι αἰώνιον, τὸ δὲ, ὅλον ἔγχρονον. καὶ τὸ μὲν, αὐθυποστάτως ὁμοῦ πᾶν ὑφεστάναι, τὸ δὲ, ἀλλαχόθεν ἠρτημένην ἔχειν τὴν ἐν τῇ παραστάσει ὑπόστασιν. τούτων δὲ ἄκρων ὄντων, εἶναι καὶ τὰ μέσα, τὰ πῇ μὲν τοῦ ὄντος μετειληφότα μοίρας, πῇ δὲ κοινωνοῦντα γενέσεως. εἶναι δὲ αὖ καὶ τὰ μηδετέρου τούτων μετέχοντα, τὸ μὲν, κατὰ τὸ κρεῖττον, τὸ δὲ, κατὰ τὸ χεῖρον. καὶ γὰρ ἡ ὕλη, οὔτε ὄν ἐστιν, οὔτε γενητόν. οὔτε γὰρ νοήσει περιληπτόν, οὔτε αἰσθητόν. καὶ τὸ ἕν, ὡς ἀμφότερα δείκνυσιν ὁ Παρμενίδης, τὸ μὲν, κατὰ τὴν πρώτην, τὸ δὲ, κατὰ τὴν πέμπτην ὑπόθεσιν. ἔστι μὲν οὖν ἀεὶ ὄν, πᾶν τὸ νοητὸν γένος, πᾶν τὸ νοερόν, πᾶς ὁ ὑπερκόσμιος νοῦς, πᾶς ὁ μετεχόμενος ὑπὸ τῶν θείων ψυχῶν, πᾶς ὁ μερικὸς καλούμενος καὶ μετεχόμενος ὑπό τε τῶν ἀγγέλων καὶ δαιμόνων καὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν, διὰ μέσων ὡς εἴπομεν ἐκείνων, καὶ μέχρι τούτου τὸ ἀεὶ ὄν. πᾶς γὰρ νοῦς αἰωνίως ἐνεργεῖ καὶ μετρεῖται καθόλου ἑαυτὸν ὑπὸ αἰῶνος. γιγνόμενον δὲ πᾶν τό, τε πλημμελῶς κινούμενον καὶ ἀτάκτως, ὃ κατ' ἐπίνοιαν θεωρεῖται πρὸ τῆς κοσμοποιΐας, καὶ πᾶν τὸ κυρίως γενητὸν, καὶ φθαρτόν, καὶ ὁ οὐρανός, πάντα ταῦτα αἰσθητὰ καὶ ὁρατά. καὶ ταῦτα ὁ Τίμαιος ἀφορίζεται, τό, τε ἁπλῶς γενητὸν καὶ τὸ ἁπλῶς ἀεὶ ὄν. μεταξὺ δὲ τούτων ἐστὶ, τὰ ἀμφοῖν κοινωνοῦντα καὶ ἐφ' ἑκάτερα αὐτῶν, τὰ μηδετέρου μετέχοντα. διὸ καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς ἀμφότερα προτείνει, οἷον ἀεὶ ὂν καὶ γένεσιν οὐκ ἔχον, καὶ πάλιν γενητὸν, καὶ οὐδέποτε ὄν, ἵνα διὰ μὲν τῶν καταφατικῶν τὰ μηδετέρου χωροῦντα χωρίσῃ, διὰ δὲ τῶν ἀποφατικῶν, τὰ ἀμφότερά πῃ μετειληφότα διαστήσονται. τούτων τοίνυν ἄκρων ὄντων, τῆς νοητῆς καὶ νοερᾶς ἁπάσης οὐσίας, καὶ τῆς αἰσθητῆς, θεατέον καὶ τὴν ἐν μέσῳ φύσιν. καὶ γὰρ ὁ Τίμαιος καὶ τὸν χρόνον καλεῖ γενητὸν, καὶ τὴν ψυχήν. καὶ δῆλον ὅτι ταῦτα ἅτε οὐκ ὄντα αἰσθητά, πῇ μέν ἐστιν ὄντα πῇ δὲ γενητά, καὶ οὐδ' ἑτέρας μοίρας ἐστὶ παντελῶς. ὀρθῶς οὖν καὶ ὁ Πορφύριος ἔλεγεν, ὅτι τὰ ἄκρα νῦν ὁ Πλάτων ἀφορίζεται, τό τε πρώτως ἀεὶ ὄν, καὶ τὸ μόνως γενητὸν, τὰ δὲ μέσα παρῆκεν. οἷον τὸ ὂν ἅμα καὶ γιγνόμενον, ἢ τὸ γιγνόμενον καὶ ὄν. ὧν τὸ μὲν ὂν καὶ γινόμενον οἰκεῖόν ἐστι τῷ πλάτει τῶν ψυχῶν, τὸ δὲ ἀνάπαλιν, καὶ γινόμενον καὶ ὄν, τῇ ἀκροτάτῃ τῶν γενητῶν. τοιαύτη δέ ἐστι καὶ ἡ τοῦ παντὸς φύσις ἡ ζωοποιοῦσα τὸ πᾶν. καὶ γὰρ αὕτη πάντως, ὡς μὲν μεριστὴ περὶ τοῖς σώμασι, γενητή ἐστιν, ὡς δὲ παντελῶς ἀσώματος ἀγένητος. τὸ δὲ

λέγειν

λέγειν καὶ τὴν ὕλην εἶναι γιγνόμενον καὶ ὄν, ἄτοπον. οὕτω γὰρ ἂν εἴη κρείττων τῶν γενητῶν αἰσθητῶν, εἴπερ ταῦτα μὲν γενητὰ μόνον, ἐκείνη δὲ μετέχει καὶ τοῦ ὄντος. καὶ εἴπερ ἐθέλεις χωρὶς λαβὼν τὸ μόνως ἀεὶ ὄν, καὶ τὸ μόνως γενητόν, ἀφελὼν τοῦ μὲν ἑτέρου τὸν ὅρον τὸν νοῦν, τοῦ δὲ ἑτέρου τὴν αἴσθησιν, ποιήσεις τοῦ μέσου τὸν ὅρον. ἔστι γὰρ τοῦτο λόγῳ καὶ δόξῃ γνωστόν. γινώσκει γὰρ ὁ λόγος ἑαυτόν, καὶ τὴν δόξαν, καὶ ἡ δόξα ἑαυτὴν καὶ τὸν λόγον. ὁ μέν, ἄμφω μετὰ τῆς αἰτίας, ἡ δέ, ἄμφω χωρὶς τῆς αἰτίας. ταύτῃ γὰρ λόγος καὶ δόξα διεστήκατον. καὶ γινώσκεται καὶ λόγῳ ἡ δόξα, καὶ δόξῃ ὁ λόγος. καὶ πᾶσα ἡ ψυχὴ διὰ ἀμφοτέρων μέσων ὄντων, ὥσπερ δὴ καὶ τῶν μὲν ἄνω δύο, τὸ χεῖρον λαβών, οἷον τὸν λόγον, καὶ ποιήσας αὐτὸν νόθον λόγον, τοῦ δὲ κάτω τὴν αἴσθησιν, καὶ ποιήσας αὐτὴν αἴσθησιν ἀναίσθητον, ἕξεις πῶς οἴεται γιγνώσκεσθαι τὴν ὕλην, ὁ Πλάτων νόθῳ λόγῳ, καὶ αἰσθήσει ἀναισθήτῳ. καὶ ἀνάλογον ἀφ' ἑκατέρων τὸ κρεῖττον λαβών, καὶ ποιήσας νόθον κατὰ τὸ κρεῖττον, ἕξει πῶς τὸ ἓν γνωστόν. νῷ γὰρ νόθῳ, καὶ δόξῃ νόθῃ. διὸ καὶ οὐχ ἁπλοῦν κυρίως, καὶ οὐκ ἀπ' αἰτίας γνωστόν, νόθῳ δ' οὖν. διότι κρειττόνως καθ' ἑκάτερον. δόξα γὰρ οὐκ ἀπ' αἰτίας γινώσκει, καὶ ἐκεῖνο οὐκ ἀπ' αἰτίας γνωστόν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχειν αἰτίαν, καὶ νοῦς τὸ ἁπλοῦν γινώσκει, νόθος δὲ νοῦς ἐκεῖνο, διότι κρεῖττον τοῦ νοεῖν. τὸ οὖν κρεῖσσον, νόθον ἐστὶν ὡς πρὸς τὸν νοῦν, ὡς καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἁπλοῦ εἶναι κρεῖσσον, οἷον τὸ τῷ νῷ τῷ ὄντι νοητόν, καὶ ᾧ ὁ νοῦς ὁμογενής, ἀλλ' οὐ νόθος. ἐκεῖνο οὖν νοεῖ, τῷ ἑαυτοῦ μὴ νῷ. τοῦτο δὲ τὸ ἓν αὐτῷ ἕν, καθὸ καὶ ἔστι θεός. Πᾶν δὲ αὖ τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι. παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν.

Οντως κατὰ τὸν γεωμετρικὸν τρόπον μετὰ τοὺς ὁρισμοὺς τὰ ἀξιώματα ταῦτα παραλαμβάνει. τί γὰρ τὸ ὄν, καὶ τί τὸ γιγνόμενον εἰπών, ἄλλας κοινὰς ἐννοίας προστίθησι ταύτας. ὅτι τὸ μὲν γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου γίγνεται πάντως. τὸ δὲ μὴ ὑπ' αἰτίου γιγνόμενον, οὐδὲ γένεσιν ἔχειν δυνατόν. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τούτων, ὅτι τὸ διαιρετόν, οὐκ ἐδήλου διαιρετικὴν ὁδόν, ἀλλὰ διοριστέον εἶναι τὰς ὑποθέσεις. τὸ γὰρ πᾶν τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι, καὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν, καὶ ἑξῆς τὸ πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα γιγνόμενον καλὸν ἀποτελεῖσθαι, πάντα ταῦτα πρὸς τὸ διοριστέον ἀποδέδοται ἀξιώματα ὄντα, ἀλλ' οὐ μόρια διαιρέσεως. ἐπειδὴ δὲ τὸ μὲν ἕτερον τῶν νῦν ἐκτεθέντων τούτων ἐναργέστερόν ἐστι, τὸ δὲ ἕτερον ἧττον γνώριμον καὶ σαφές, τὸ μέν, ὡς μέσον, τὸ δέ, ὡς συμπέρασμα τίθησι. τὸ μὲν γὰρ πᾶν τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου γίγνεσθαί τινος ἐξ ἀνάγκης συμπέρασμά ἐστι. τὸ δὲ παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν, μέσον. ἵν' ὁ συλλογισμὸς ᾖ κατηγορικὸς ἐν πρώτῳ σχήματι τοιοῦτος. τὸ γιγνόμενον, ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γίγνεσθαι, τοῦτο δὲ ὑπ' αἰτίου τινὸς ἀνάγκη γίγνεσθαι, πᾶν ἄρα τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεται. κάλλιον γὰρ οὕτως συνάγειν, ὥσπερ καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ὑπέκρινεν, ἢ ὥσπερ ἄλλοι τινὲς ὑποθετικὸν ποιεῖν συλλογισμόν. ἀλλὰ πῶς ὁ μέσος τοῦ συμπεράσματος γνωριμώτερος; τὸ γὰρ ἀδύνατον μὴ εἶναι, δῆλον ὡς ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ τὸ ἀναγκαῖον εἶναι, ἀδύνατον μὴ εἶναι, ἢ ταὐτὸν μὲν πως ἑκάτερον. πολλάκις δέ, τὸ μὲν ἀναγκαῖον εἶναι οὐ γνώριμον, τὸ δὲ ἀδύνατον μὴ εἶναι γνώριμον. οἷον ὁ ἰατρός φησιν, ἀναγκαῖον τραφῆναι, καὶ ἧττον ἂν πείσει τὸν ἄρρωστον, εἰ δὲ εἴπῃ ἀδύνατον μὴ τραφέντα ζῆσαι, τοῦτο ἤδη συστέλλει τὸν ἀκούσαντα. καὶ πάλιν ἀναγκαῖον τὸν θάνατον, διά τινα αἰτίαν. ἀδύνατον γὰρ μὴ ἀποθανεῖν. καὶ ἀναγκαῖον ἀποδοῦναι τὸν ὀφείλοντα τῷ τυράννῳ χρήματα, ἀδύνατον γὰρ τὸ μὴ ἀποδοῦναι. καὶ ἐπ' ἄλλων παμπόλλων, ὁμοίως ἴδοις ἄν, τὸ μὲν ἀσαφέστερον, τὸ δὲ γνωριμώτερον, εἰ καὶ ἄμφω τὸ αὐτὸ δοκοίη σημαίνειν. πῶς οὖν καὶ ἐπὶ τῶν προκειμένων σαφέστερον θατέρου θάτερον; τί γὰρ εἰ ἐπ' ἄλλων μὲν τοῦτο ἀληθές, ἐπ' ἄλλων δὲ οὐκ ἀληθές; ἢ καὶ ἐνταῦθα ῥᾴδιον καταμαθεῖν ὅπως τὸ γιγνόμενον τοῦ αἰτίου χωριζόμενον, ἀδύνατόν ἐστι καὶ ἀσθενές. ἑαυτὸ γὰρ σώζειν μὴ δυνάμενον, μὴ δὲ ὑφ' ἑαυτοῦ συνεχόμενον, ἀλλὰ δὲ τοῦ αἰτίου μόνον, καὶ τὸ σώζεσθαι καὶ τὸ συνέχεσθαι κομιζόμενον ἐὰν τοῦ αἰτίου χωρισθῇ, δῆλον ὡς ἀδύνατον γίγνεται καθ' ἑαυτό, καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν ἄπεισι, σκεδαννύμενον, ὃ καὶ δεικτικόν ἐστι τοῦ μὴ δύνασθαι χωρὶς αἰτίου γίγνεσθαι τὸ γιγνόμενον. εἰ γάρ ἐστι γιγνόμενον, ὑπό τινος γίγνεται ποιοῦντος. ὀρθῶς γοῦν εἴρηται καὶ ἐν Φιλήβῳ, ὅτι τὸ γιγνόμενον, ποιούμενόν ἐστι, τὸ δὲ ποιοῦν, αἴτιον τοῦ γιγνομένου. εἰ δὲ τοῦτο, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ γίγνεται, ἢ ὑπ' ἄλλου. ἀλλ' εἰ μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ εἰς ταὐτὸν ἥξει τῷ ἀεὶ ὄντι, καὶ ἔσται ταὐτὸ γιγνόμενον καὶ ἀεὶ ὄν, καὶ ἔστι τῶν αἰωνίως ὑφισταμένων. εἰ δὲ μὴ ὑφ' ἑαυτοῦ, πάντως ὑπ' ἄλλου. δεῖ γὰρ ὑπό τινος γίγνεσθαι τὸ γιγνόμενον, εἴπερ γιγνόμενόν ἐστι καὶ οὐκ ὄν. ἑαυτὸ γὰρ μὴ συνέχον, μὴ δὲ ἐνεργείᾳ ποιοῦν, ὑπ' ἄλλου τοῦτο πείσεται. καὶ αὐτό, καθ' ἑαυτὸ ἀσθενὲς ὄν, ὑπ' ἄλλου κομίζεται τὴν δύναμιν. ἔτι δὲ κἂν τὸ αὐτὸ ποιῇ καὶ πάσχῃ, καθὸ μὲν παθητόν ἐστιν ὑπ' ἄλλου πάσχει, καθὸ ποιητικόν, εἰς ἄλλο δρᾷ. καὶ τὸ γιγνόμενον, καθὸ γιγνόμενον, πάσχον ἐστί. εἰ δὲ πάσχον, ὑπ' ἄλλου πάσχον. αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ γεννᾶν οὐ πέφυκεν. εἴη γὰρ πρὶν γένηται, καὶ ἐνεργείᾳ πρὸ τοῦ δυνάμει. δεῖ γὰρ τὸ δρῶν εἰς τὸ δυνάμει κατ' ἐνέργειαν εἶναι. εἰκότως ἄρα ὁ Πλάτων τὸ γιγνόμενον, τῷ μὲν αἰτίῳ συνάψας ὅπερ ἐποίησεν ἐν τῷ συμπεράσματι, τῷ ἐξ ἀνάγκης ἐχρήσατο. τὸ γὰρ μόνιμον καὶ τὸ βέβαιον, μετὰ πειθοῦς ἀπὸ τῆς αἰτίας παραγίνεται, τῷ γιγνομένῳ. ὥσπερ φησὶν ἐν τῷ Πολιτικῷ τὴν ἐπισκευαστὴν ἀθανασίαν ἐνδίδοσθαι τῷ κόσμῳ παρὰ

τοῦ

τοῦ πατρός. τῷ δὲ αἰτίου χωρίσας ὃ δὴ ἐποίησεν ἐν μέσῳ χωρὶς τοῦ αἰτίου τὸ γιγνόμενον ἀποδιελών, τὸ ἀδύνατον ἐχρήσατο. καθ' ἑαυτὸ γὰρ ὀφθὲν, ἀδρανές ἐστι καὶ ἀτελές. καὶ μὴν ἐν τῷ αἴτιον εἰπεῖν, τὴν ἑνοειδῆ τῆς δημιουργικῆς ἀρχῆς ἐνδείκνυται δύναμιν, αἴτιον καλῶν τὸ δημιουργικόν, οὐχ ἁπλῶς τὸ ὑποστατικὸν ἄλλου. καὶ γὰρ τἀγαθὸν αἴτιον εἶναι τῶν νοητῶν εἶπεν ὁ Σωκράτης. ἀλλ' οὐκ ἔστι δημιουργικόν. τὸ γὰρ δημιουργικὸν, πρὸς γένεσιν ἀποδίδοται, ὡς εἶπεν ἐν Φιλήβῳ, τὸ δημιουργοῦν γίγνεσθαι πρὸς τὸ γιγνόμενον. ὅθεν καὶ αἴτια πρὸ τοῦ κόσμου ἄλλα ἄλλων, ἀλλ' οὐ δημιουργικά τῶν γενητῶν ἐστιν. εἰ δ' οὖν πολλὰ τὰ δημιουργικὰ αἴτια ἀλλὰ καὶ ἕν, ὅλως δὲ, εἰ καὶ εἰς τὸ γιγνόμενον ἡ ἕνωσις ἀπὸ τοῦ αἰτίου παραγίγνεται, δεῖ πολλῷ πρότερον αὐτὸ μονοειδὲς εἶναι, καὶ συνεκτικὸν τοῦ πλήθους. ἵνα κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ προϋπάρχουσαν ἕνωσιν, γένηται καὶ τὸ γιγνόμενον ἕν. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. εἰώθασι δὲ ἐν τούτοις τὰ αἴτια πάντα καταριθμεῖσθαι, καὶ τὰς διαφορὰς τῶν αἰτίων τὰς παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει, οὐ δὲ ποιοῦντες ἐμμεθόδως. ἔδει γὰρ λέγειν ὅτι πᾶν τὸ αἴτιον, ἢ καθ' αὑτό ἐστιν, ἢ κατὰ συμβεβηκός, καὶ ὡς ταῦτα ἀποδίδοται διχῶς, ἢ ἁπλᾶ, ἢ συμπεπλεγμένα. καὶ ταῦτα πάντα διχῶς ἢ δυνάμει, ἢ ἐνεργείᾳ. οὕτω γὰρ ἂν ὀφθείη καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν. διὰ μὲν γὰρ τὸ καθ' αὑτὸ καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός, οἱ τρόποι δύο τῆς τῶν αἰτίων ἀποδόσεως. διὰ δὲ τὸ ταῦτα πάντα ἀποδίδοσθαι διχῶς, ἢ προσεχῶς, ἢ πόρρωθεν τέτταρες. διὰ δὲ τὸ ταῦτα πάντα πάλιν διχῶς, ἢ ἁπλᾶ, ἢ συμπεπλεγμένα ἀλλήλοις ὀκτώ. διὰ δὲ τὸ καὶ ταῦτα διχῶς, ἢ ἐνεργείᾳ, ἢ δυνάμει, δέκα καὶ ἕξ. διὰ δὲ τὸ τὰ αἴτια λέγεσθαι τετραχῶς, εἰ τύχοι κατὰ Ἀριστοτέλην, κατὰ δὲ Πλάτωνα τὰ μὲν αἴτια τριχῶς, τὰ δὲ συναίτια ἄλλως τριχῶς, κατὰ μὲν ἐκεῖνον τέτταρες οἱ τρόποι καὶ ἑξήκοντα, τῶν δὲ συναιτίων, ἄλλοι τοσοῦτοι τὸν ἀριθμόν. οὕτω γὰρ ἐμμέθοδος ἂν γένοιτο πάντως ἡ λῆψις. εἰ καὶ ἐκεῖνοι τὸν τρόπον τῆς λήψεως παρῆκαν, καὶ ταῦτα ἀπαριθμησάμενοι, ζητοῦσιν ὅπως εἴρηται τὸ ὑπ' αἰτίου γίγνεσθαί τινος πᾶν τὸ γιγνόμενον. ἡμεῖς δὲ ἀφέντες αὐτῶν πᾶσαν ταύτην τὴν πολυπραγμοσύνην, λέγομεν, ὅτι περὶ τῆς ποιητικῆς ἐστιν αἰτίας ἐν τούτοις ὁ λόγος. διὸ καὶ οὕτως εἶπεν, ὑπ' αἰτίου τινός. οἰκεῖον γὰρ τῷ ποιητικῷ τὸ ὑφ' οὗ, τὸ δὲ τινὸς προσέθηκεν, ἐπειδὴ λέγεται ποιητικὸν καὶ ὁ νοῦς τοῦ παντός, καὶ ἡ ψυχὴ καὶ φύσις, καὶ πρὸ τούτων, ἄλλα ταύτην ἔχει τὴν ἀξίαν. ἐπεὶ καὶ πολλῶν γιγνομένων, καὶ πολλῶν αἰτίων ὄντων, ἀλλ' οὐ καθ' ἕκαστον εἰκότως προσγίγνεσθαι τὸ τινός. ἕκαστον γὰρ ὑπό τινος γίγνεται, καὶ οὐχ ὑπὸ πάντων. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα. τοῦτο δὲ τὸ ἀξίωμα, τοῖς μὲν Ἐπικουρείοις, καὶ πάντη προπεπηλάκισται, τὸν ὅλον οὐρανὸν καὶ τὰ θειότατα τῶν φανερῶν ἀπὸ ταὐτομάτου ποιοῦσι. τοῖς δὲ Ἀριστοτελικοῖς ὀνόματι μόνον αἰδοῦς ἠξίωται. λέγουσι μὲν γὰρ ὑπ' αἰτίου τινὸς γίγνεσθαι πάντως τὸ γιγνόμενον, ἀλλὰ τὸ αἴτιον τὸ ἀναίτιον λανθάνουσι ποιοῦντες, ὁπόταν καὶ τὸ αὐτόματον τοῖς αἰτίοις ἐγκαταλέγουσιν. αὐτὸ γὰρ τοῦτό ἐστι τὸ αὐτόματον τὸ ἀναίτιον. μόνος δὲ ὁ Πλάτων τοῖς Πυθαγορείοις ἑπόμενος, πᾶν τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίας γίγνεσθαί φησιν ὀρθῶς, εἱμαρμένην ἐπιστήσας τοῖς γιγνομένοις καὶ θεόν. κἂν γὰρ πολλὰ καὶ διεσπαρμένα τὰ γιγνόμενα, ἢ καὶ διὰ τοῦτο ἐκ πολλῶν αἰτίων γίγνηται, ἄλλων ἄλλως ποιούντων, ἀλλ' ἔστι μὲν ἓν αἴτιον τῶν τοιούτων συναγωγόν, καὶ συνεκτικόν, ἵνα μηδὲν μάτην μηδὲ ἐπεισοδιῶδες ᾖ τῷ παντί. οὐ γὰρ δεῖ τὰ ὄντα πολιτεύεσθαι κακῶς, ἀλλ' εἷς κοίρανος ἔστω, καὶ ἓν πάντων αἴτιον, καὶ μία πρόνοια, καὶ εἷς εἱρμός. ἔστω δὲ καὶ ἅμα τῇ μονάδι, τὸ οἰκεῖον πλῆθος, καὶ πολλοὶ βασιλεῖς, καὶ αἴτια ποικίλα, καὶ πρόνοια πολυειδής, καὶ τάξις διάφορος. πανταχοῦ δὲ τὸ πλῆθος ἔχεται περὶ τὴν μονάδα τὴν σύνταξιν, καὶ τὰ ποικίλα τὸ ἁπλοῦν, καὶ τὰ πολυειδῆ περὶ τὸ μονοειδές, καὶ τὰ διάφορα περὶ τὸ κοινόν, ἵνα σειρά τις ὄντως χρυσῆ πάντων ἐπάρχῃ, καὶ πάντα διακοσμῆται δεόντως. εἰ γὰρ ὥς φησιν Ἀριστοτέλης πάντα συντέτακται πρὸς τὸ εἶδος, δεῖ καὶ τὴν αἰτίαν εἶναι τὴν συντάξεως, καὶ μὴ ἔχειν τὸ μάτην ἐν τῷ παντὶ χώραν. ἀλλὰ τὸ τῷ μέρει δοκοῦν εἶναι μάταιον ὑπάρχει τῷ παντὶ λυσιτελές. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις. ἔοικε δὲ τοῦ ἀξιώματος τούτου καθολικώτερον εἶναι τὸ ἐν Φιλήβῳ ῥηθέν, ὅτι πᾶν τὸ μικτόν, ἔκ τινος ὑφέστηκεν αἰτίου τῆς μίξεως. εἰ γὰρ μὴ ὡς ἔτυχεν μέλλοι μίγνυσθαι τὰ μιγνύμενα, δεῖ μίαν αἰτίαν εἶναι συναγωγὸν τῶν διῃρημένων, καὶ ἑνοποιὸν τὸ εἶδος τὸ μικτὸν παρεχομένην. τοῦτο δὲ ὅπου μὲν ἐστὶ θεός, ὅπου δὲ, νοῦς, ὅπου δὲ ψυχή, ὅπου δὲ φύσις, ὅπου δὲ τέχνη τις μιμουμένη τὴν φύσιν. πᾶν μὲν τὸ γιγνόμενον μικτόν, οὐ πᾶν δὲ τὸ μικτόν, γιγνόμενόν ἐστι. καὶ γὰρ τὰ πρώτιστα τῶν ὄντων ὑπέστησαν μιχθέντα ἀλλήλοις, τὸ πέρας καὶ τὸ ἄπειρον. ἐκ τούτων γοῦν, τά τε ἄλλα φησὶν ὄντα, καὶ τὰ σώματα ὑφέστηκεν. ἀνάλογον οὖν πάντα τὰ ἐνταῦθα τοῖς ἐκεῖ πᾶσι, τὸ μὲν δημιουργοῦν, τῷ ἑνί, τὸ δὲ εἶδος τῷ πέρατι, ἡ δὲ ὕλη, τῷ ἀπείρῳ, τὸ δὲ γενητόν, τῷ μικτῷ. καθολικώτερα δὲ ἐκεῖνα τούτων. διότι τὰ μὲν, ἐπὶ πάντων θεωρεῖται, τὰ δὲ, ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων μόνων. καὶ γὰρ ὁ νοῦς μικτὸν ὡς γνῶσις καὶ ὡς ἀπειροδύναμος, καὶ ἡ ψυχὴ ὡς ἀμέριστος ἅμα καὶ μεριστή. τὶ οὖν αἴτιον τὸ τοῦ γιγνομένου αἴτιον. ὥσπερ τι μικτὸν τὸ γιγνόμενον, ἀλλ' οὐ πᾶν, ὡς καὶ δῆλον, ὅπως ὁ δημιουργὸς δεύτερος τοῦ ἑνός, μικτὸν μὲν ποιῶν, γενητὸν δὲ μικτόν. ἐπειδὴ ταῦτά ἐστιν αἴτια τοῦ κόσμου, τὸ τελικόν, τὸ παραδειγματικόν, τὸ ποιητικόν, τὸ εἰδητικόν. τὸ ὑλικόν, τὸ μὲν τελικόν, ὕστερον ἡμῖν αὐτὸς ἐκ τοῦ λόγου καὶ τῆς ἀποδείξεως ἀναφαινόμενον ἐπιδείξει, τὸ δὲ ὀργανικὸν καὶ εἰδικόν, καὶ τὸ ὑλικόν, ἐκ τῶν εἰρημένων πότερον

ἀξιωμάτων

ἀξιωμάτων παραδίδωσι. εἰ γὰρ μὴ ὄν, ἀλλὰ γιγνόμενόν ἐστι τὸ πᾶν, εἶδός ἐστι μετεχόμενον ὑπὸ ὕλης, καὶ ἀπὸ τούτων κοινωνικὸν προσεχῶς. τὸ δὲ ποιητικόν, ἐκ τῶν νῦν ῥηθέντων ἀποφαίνει. εἰ γὰρ γιγνόμενόν ἐστι τὸ πᾶν, αἴτιόν ἐστιν αὐτοῦ ποιητικόν. τὸ δὲ παραδειγματικόν, ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων. εἰ γὰρ ὁ κόσμος καλός, πρὸς ἀεὶ ὄν, παράδειγμα γέγονεν. ὥστε καὶ διὰ τούτων τῶν ἀξιωμάτων, τὰ αἴτια τοῦ παντός, ἡμῖν θηράσας, ἐν τάξει πάντα παραδίδωσι. καὶ ταύτην αὐτῷ παρέχονται τὴν χρείαν αἱ ὑποθέσεις. Ὅτι μὲν οὖν ὁ δημιουργὸς πρὸς τὸ κατὰ ταυτὰ ἔχον βλέπων, ἀεὶ τοιούτῳ τινὶ προσχρώμενος παραδειγματικὴν ἰδέαν καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἀπεργάζεται, καλὸν ἐξ ἀνάγκης οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν, οὗ δ᾽ ἂν εἰς τὸ γεγονὸς γεννητῷ παραδείγματι προσχρώμενος, οὐ καλόν. Καὶ τοῦτο συνεχές ἐστι τοῖς εἰρημένοις. μετὰ γὰρ τὴν ποιητικὴν αἰτίαν, ἡ παραδειγματικὴ ζητεῖται. πλὴν ὅτι τὰ μὲν εἰρημένα ἀξιώματα πρὸς εὕρεσιν ἡμῖν συντελεῖ τῆς οὖν δημιουργικὴν αἰτίαν τοῦ παντός, ταῦτα δὲ πρὸς εὕρεσιν οὐχὶ τοῦ εἶναι παραδειγματικοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὸ ὁποῖόν ἐστι τὸ παράδειγμα, πότερον ἀΐδιον ἢ γεννητόν. ἕπεται γὰρ τῷ οὖν ποιητικὸν αἴτιον, τὸ εἶναι καὶ παράδειγμα, ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ποιοῦντι προϋπάρχον, ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ, καὶ ἢ κρεῖττον τοῦ ποιοῦντος, ἢ καταδεέστερον, ἢ ὁμοταγὲς αὐτῷ. πάντως γὰρ τὸ ποιοῦν, εἰς τι εἶδος ἀποτεινόμενον, ὃ βούλεται ἐνθεῖναι τῷ ποιουμένῳ ποιεῖ. τοῦτο μὲν οὖν ἐπιτηδεῖ δὲ καὶ τὸ ἑξῆς εὑρεῖν, εἴτε ἀΐδιόν ἐστι τὸ παράδειγμα τὸ κοσμικόν, εἴτε γεννητόν. πρὸς δὲ τοῦτο συντελεῖ ἡμῖν τὰ προκείμενα ἀξιώματα. σύμπας δὲ ὁ λόγος ὄντως ἂν εἴη πρὸς ἑαυτὸν ἀκόλουθος. εἰ ἔστι τὸ πᾶν γιγνόμενον, ἔστιν αὐτοῦ δημιουργός. εἰ ἔστι δημιουργὸς τοῦ παντός, ἔστι καὶ παράδειγμα. καὶ εἰ μὲν καλόν ἐστι τὸ γιγνόμενον, πρὸς τὸ ἀεὶ ὂν παράδειγμα γέγονεν. εἰ δὲ μή, μὴ καλόν ἐστι τὸ γεγονός. ὥστε καὶ συνεχῆ γίγνεσθαι τοιοῦτον συλλογισμόν. ὁ κόσμος γέγονεν. πᾶν τὸ γεγονός, αἴτιον ἔχει δημιουργόν. πᾶν τὸ αἴτιον ἔχον δημιουργόν, καὶ παραδειγματικὸν ἔχει, ὁ ἄρα κόσμος δημιουργικὸν ἔχει καὶ παραδειγματικὸν αἴτιον. καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῶν πρώτων ἀξιωμάτων δύο ἦσαν ὑποθέσεις, τί τὸ ὂν ἀεί, καὶ τί τὸ γιγνόμενον, καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων ἄλλαι δύο, πᾶν τὸ γιγνόμενον αἴτιον ἔχει, τὸ μὴ ἔχον αἴτιον, οὐκ ἔστι γεννητόν, οὕτω δὴ κἀπὶ τούτων δύο εἰσὶν ἔννοιαι κοιναί, τὸ πρὸς τὸ νοητὸν γεγονός, καλόν ἐστι. τὸ πρὸς γεννητὸν γεγονός, οὐ καλόν ἐστιν. ἔστι δὴ καὶ τούτων ἑκάτερον πανάληθες. ὁ γὰρ πρὸς τὸ νοητὸν ποιῶν, ἢ ὁμοίως αὐτὸ μιμεῖται, ἢ ἀνομοίως. εἰ μὲν δὴ ὁμοίως, καλὸν ποιήσει τὸ μιμηθέν. ἦν γὰρ ἐκεῖ τὸ πρώτως καλόν. εἰ δὲ ἀνομοίως, οὐ πρὸς τὸ νοητὸν ποιεῖ, τοὐναντίον γὰρ ἀπολισθαίνει τῆς ὁμοιότητος, καὶ ὁ πρὸς τὸ γεγονός τι ποιῶν, εἴπερ ὄντως ἐφορᾷ πρὸς ἐκεῖνο, δῆλον ὡς οὐ καλὸν ποιεῖ. αὐτὸ γὰρ ἐκεῖνο πλῆρές ἐστιν ἀνομοιότητος, καὶ οὐκ ἔστι τὸ πρώτως καλόν, ὅθεν πολλῷ μᾶλλον ἀφεστήξεται, τὸ πρὸς αὐτὸ γεγονὸς τοῦ κάλλους. ἐπεὶ καὶ ὁ Φειδίας ὁ τὸν Δία ποιήσας, οὐ πρὸς γεγονὸς ἀπέβλεψεν, ἀλλ᾽ εἰς ἔννοιαν ἀφίκετο τοῦ παρ᾽ Ὁμήρῳ Διός. εἰ δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν ἠδύνατο τὸν νοερὸν ἀνατείνεσθαι θεόν, δῆλον ὅτι κάλλιον ἂν ἀπετέλεσε τὸ οἰκεῖον ἔργον. ἀπὸ μὲν τοῦ παραδείγματος, ἐφήκει τῇ εἰκόνι τὸ καλὸν ἢ μὴ καλόν. ἀπὸ δὲ τοῦ ποιοῦντος, τὸ ὅμοιον, ἢ τὸ ἀνόμοιον, πρὸς τὸ ἀρχέτυπον. λέγεται δὲ πρὸς ἄμφω ἡ εἰκὼν μὲν τοῦ παραδείγματος εἰκών, τοῦ δὲ ποιοῦντος ἔργον, καὶ ἀποτέλεσμα. διὸ καὶ αὐτὸς ὅταν μὲν παράδειγμα λέγῃ, τὴν εἰκόνα αὐτοῦ συνάπτει. ὧδε οὖν περί τε τοῦ παραδείγματος καὶ εἰκόνος λεκτέον. ὅταν δὲ δημιουργὸν τὸ ἔργον ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων, ἄλυτα ἐμοῦ γε ἐθέλοντος. τριῶν δὲ ὄντων τῶν παραδειγμάτων. ἢ γὰρ ἀΐδιόν ἐστιν ἀϊδίου, ἢ ἀΐδιον γεννητοῦ, ἢ γεννητὸν γεννητοῦ. ὅταν μὲν ἀϊδίου ἀΐδιον παράδειγμα ᾖ, τὸ πάντῃ ἀΐδιον τοῦ πῇ τοιούτου, παράδειγμά ἐστιν, ὡς νοῦς ψυχῆς. ὅταν δὲ ἀΐδιον γεννητοῦ, καὶ τοῦτο πῇ ἀΐδιόν ἐστι, κατὰ τὸν ἄπειρον χρόνον. ὅταν δὲ γεννητὸν πάντῃ γεννητοῦ, τοῦτο τῆς ἀϊδιότητος ἀποπέπτωκεν. οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸ κατ᾽ οὐσίαν γεννητόν, ἀϊδίων εἶναι παρακτικόν. ἐκεῖνα οὖν ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων μετέχει κάλλους, καὶ τάξεως, ἅτε ἑστώσης ὄντα μίμημα φύσεως. ταῦτα δὲ ὡς ἐκ μεταβαλλόντων ὑφιστάμενα καὶ κινουμένων, οὐ καλά ἐστιν, οὐ πάντῃ δὲ αἰσχρὰ ὄντα, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀποφάσεως μόνον τοῦ καλοῦ δηλούμενα. καὶ ὅσα δὴ οὖν τέχνης ἐστὶν ἔγγονα καλλή, καὶ ταῦτα οὐ καλά ἐστιν ὡς πρὸς τὸ κάλλος ἐκεῖνο παραβαλλόμενα. τὸ ἀπὸ τοῦ αἰωνίου παραδείγματος ἐφῆκον τοῖς αἰσθητοῖς ὀνόμασι, καὶ ἴσως καὶ διὰ ταῦτα οὐκ εἶπεν ὁ Τίμαιος τὸ πρὸς γεννητὸν ὑποστὰν παράδειγμα, πάντως αἰσχρόν, ἀλλ᾽ ὅτι οὐ καλὸν μόνον. τὸ γὰρ πρὸς τεχνικὸν λόγον ὑποστᾶν, οὐ πρὸς αἰώνιον ὑφέστηκεν εἶδος, εἴπερ μὴ ἔστι παραδείγματα ἐν νῷ καὶ τῶν τεχνιτῶν. διὸ οὐκ ἔστιν ἁπλῶς καλόν, οὐ μὴν οὐδὲ αἰσχρόν, ὡς ὅλως κατὰ λόγον ὑποστᾶν. ὅτι μὲν οὖν ἀληθῆ ταῦτά ἐστι τὰ ἀξιώματα, διὰ τούτων ὑπομνηστέον. ἀποροῦσι δέ τινες ὅπως ὁ Πλάτων ἔλαβεν ὡς ὡμολογημένον τὸ δημιουργὸν εἶναι τοῦ παντὸς εἰς παράδειγμα βλέποντα. μὴ γὰρ εἶναι δημιουργόν, εἰς τὸ κατὰ ταυτὰ ἔχον ὁρῶντα. πολλοὶ γὰρ καὶ τούτου προεστᾶσι τοῦ λόγου τῶν παλαιῶν. οἱ μὲν Ἐπικούρειοι, καὶ πάντῃ τοῦ παντὸς αἰωνίου οὐκ εἶναί φασιν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς, εἶναι μέν, ἀχώριστον δὲ ὑφεστάναι τῆς ὕλης. οἱ δὲ Περιπατητικοί, χωριστὸν μὲν εἶναί τι, ποιητικὸν δὲ οὐκ εἶναι, ἀλλὰ τελικόν. διὸ καὶ τὰ παραδείγματα, ἀνεῖλον, καὶ νοῦν ἀπλήθυντον, προεστήσαντο τῶν ὅλων. Πλάτων δὲ, καὶ οἱ Πυθαγόρειοι τὸν δημιουργὸν ὕμνησαν τοῦ παντὸς χωριστὸν καὶ ἐξῃρημένον, καὶ πάντων ὑπο-

στάτην, καὶ πρόνοιαν τῶν ὅλων, καὶ μάλιστά γε εἰκότως. εἰ γὰρ ἐρᾷ ὁ κόσμος ὥς φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης τοῦ νοῦ, καὶ κινεῖται πρὸς αὐτόν, πόθεν ἔχει ταύτην τὴν ἔφεσιν; ἀνάγκη γὰρ ἐπεὶ μὴ ἔστι τὸ πρῶτον ὁ κόσμος, ἀπ' αἰτίας ἔχειν τὴν ἔφεσιν ταύτην αὐτόν, τῆς εἰς τὸ ἐρᾶν κινούσης. κινητικὸν γὰρ τὸ ὀρεκτὸν τοῦ ὀρεκτικοῦ φησὶν εἶναι καὶ αὐτός. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ὀρεκτικὸν δὲ ὁ κόσμος αὐτῷ εἶναι, κατὰ τὴν φύσιν ἐκείνου, δῆλον ὅτι καὶ τὸ εἶναι αὐτοῦ πᾶν ἐκεῖθεν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ εἶναι ὀρεκτικόν ἐστι. πόθεν δὲ τὸ κινεῖσθαι ἐπ' ἄπειρον πεπερασμένον ὄντα. πᾶν γὰρ σῶμα πεπερασμένην ἔχει δύναμιν ὥς φησι, πόθεν οὖν τὴν ἄπειρον ἔχει ταύτην τοῦ εἶναι δύναμιν τὸ πᾶν, εἴπερ μὴ ἐκ ταὐτομάτου κατὰ τὸν Ἐπίκουρον; ὅλως δέ, εἰ τῆς κινήσεως αἴτιος ὁ νοῦς τῆς ἀπείρου καὶ ἀδιακόπου καὶ μιᾶς, ἔστι τι τοῦ ἀϊδίου ποιητικόν. εἰ δὲ τοῦτο, τί κωλύει καὶ ἀΐδιον εἶναι τὸν κόσμον, καὶ ἀπ' αἰτίας εἶναι πατρικῆς; καὶ γὰρ ὡς τοῦ κινεῖσθαι δύναμιν ἄπειρον, ἐκ τοῦ ὀρεκτοῦ λαμβάνει, δι' ἣν ἐπ' ἄπειρον κινεῖται, οὕτω καὶ τὴν τοῦ εἶναι δύναμιν ἄπειρον, ἐκεῖθεν πάντως λήψεται, διὰ τὸν λόγον ὅν φησιν ἐν πεπερασμένῳ σώματι μὴ εἶναί ποτε δύναμιν ἄπειρον. ἣ οὖν οὐκ ἔχει δύναμιν ὅλως δι' ἣν συνέχεται, καὶ πῶς. πᾶν γὰρ μεριστόν, ἔχει τι ἀμερὲς τὸ συνέχον αὐτό, καθάπερ αὐτός που λέγει, καὶ ἔστι δὲ ζῷον τὸ πᾶν. αὐτὸς γοῦν φησι τὸν θεὸν εἶναι, ζῷον ἀΐδιον, πᾶν δὲ ζῷον ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ συνέχεται ζωῆς. ἢ ἔχει μὲν δύναμιν συνέχουσαν, πεπερασμένην δὲ ταύτην. ἀλλ' ἀδύνατον. ἐκλείποι γὰρ ἂν εἰ πεπέρασται, ἢ ἄπειρον ἔχει τὴν δύναμιν. καὶ πάλιν ἔχοι ἂν ταύτην οὐ παρ' ἑαυτοῦ. ἄλλο ἄρα αὐτῷ δίδωσι τὴν τοῦ εἶναι δύναμιν, καὶ δίδωσιν οὐχ ὅλην ἅμα. οὐ γὰρ ἦν ὅλης ἅμα δεκτικόν. ἐπίρρυτον ἄρα δώσει, καὶ ἀεὶ ἐπίρρυτον, ὅσην δύναται λαμβάνειν. ὥστε εἰκότως, καὶ γίγνεται ἀεὶ καὶ οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ δεῖ νοῦς τοῦ κόσμου δημιουργός ἐστι, πότερον λογιζόμενος ποιεῖ ἃ ποιεῖ, ἢ αὐτῷ τῷ εἶναι; εἰ μὲν δὴ βουλευόμενος ἄτοπον. μεταβολὴ γὰρ ἔσται περὶ αὐτόν, καὶ τὰ πάθη τῆς μερικῆς ψυχῆς. οὐκ ἂν οὖν βουλεύοιτο. κἂν βουλεύηται δέ, προσείληφε πάντως ἐν ἑαυτῷ τὸ ἔργον περὶ οὗ βουλεύεται. καθάπερ ὁ πᾶς ὁτονοῦν βουλευόμενος. εἰ δὲ αὐτῷ τῷ εἶναι, ἑαυτῷ ὅμοιον ποιεῖ, εἰ δὲ τοῦτο, ἔχοι ἂν αὐτὸς παραδείγματα τῶν γιγνομένων. καὶ πάλιν εἰ πρώτως ἐν αὐτῷ ταῦτά ἐστιν ἢ οὔ, ζητήσομεν, καὶ πόθεν εἰς αὐτὸν ἥκει τοῦτο τὸ παραδειγματικὸν τῶν ὅλων αἴτιον. ἔτι τοίνυν πῶς τοὺς ἐνταῦθα δημιουργοὺς ποιοῦνται ὁρῶμεν, οὐχὶ λόγους ἔχοντας τῶν ἀποτελεσμάτων. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης συνεχώρησεν. εἰ δὲ ἡ τέχνη μιμεῖται τὴν φύσιν, δεῖ πολλῷ πρότερον καὶ τὴν φύσιν ἔχειν τῶν ὑπ' αὐτῆς γιγνομένων λόγους. εἰ δὲ ἡ φύσις, πόθεν αὕτη κινεῖται ζητήσομεν, καὶ πόθεν τελειοῦται; ἄλογος γάρ ἐστι, καὶ οὕτως ἀνιόντες ἐν τῷ νῷ τὰς πάντων αἰτίας, φήσομεν. πρὸς μὲν Ἀριστοτέλην, πολλὰ παρὰ πολλῶν ἀντείρηται, τὰ δὲ τοῦ Πλάτωνος νυνὶ βασανιστέον. καὶ πρῶτον δι' ἣν αἰτίαν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος τὸ καλὸν καὶ οὐ καλὸν ἐπιφέρει τοῖς γιγνομένοις, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς ποιητικῆς αἰτίας. ἠδύνατο γοῦν εἰπεῖν διττὰ εἶναι τὰ δημιουργικὰ αἴτια, τὰ μέν, γενητά, τὰ δέ, νοητά. τὰ μὲν καλῶν ποιητικά, τὰ δὲ οὐ καλῶν. ὁ δέ, οὐ τοῦτον εἶπε τὸν τρόπον, ἀλλ' ὅτι τὰ μὲν νοητὰ παραδείγματα, καλῶν ἐστι παραδείγματα, τὰ δὲ γενητά, οὐ καλῶν. λεγέσθω μὲν ὅτι ὁ παιδευτικός ἐστιν ὁ λόγος, παραμυθούμενος ἡμᾶς ὅπως ἂν μὴ ἀπογνοίημεν τῶν καλῶν πράξεων. εἰ γὰρ εἶπεν ὅτι τὸ γενητόν, οὐκ ἔστι καλοῦ ποιητικόν, ἴσως ἂν ἀργοτέρους ἡμᾶς ἀπετέλεσεν περὶ τὰς καλὰς πράξεις. ἄμεινον ἂν ῥηθείη καὶ φυσικώτερον εἰ φαίημεν ὅτι τὸ αὐτὸ ποιητικὸν αἴτιον πρὸς διττὰ παραδείγματα βλέπειν δυνατόν, καὶ τί μὲν καλὸν ποιεῖν, τί δὲ οὐ καλόν. ψυχὴ γὰρ εἰς νοῦν ὁρῶσα, τίκτει ἀλήθειαν καὶ ἐπιστήμην, εἰς δὲ γένεσιν, φαντασίας καὶ ὀρέξεις ἐμπαθεῖς. τὸ δὲ αὐτὸ παραδειγματικόν, αἴτιον καλῶν καὶ οὐ καλῶν ὑπάρχειν ἀδύνατόν ἐστιν. εἰκότως ἄρα ἀπὸ τοῦδε τὸ κάλλος καὶ τὸ αἶσχος ἀφήκειν διατάττεται τοῖς γιγνομένοις. τὸ δὴ τοῦ παντὸς τούτου παράδειγμα καλοῦ ὄντος, δῆλον ὅτι νοητόν ἐστι, καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον. εἰς ὃ καὶ ὁ δημιουργὸς βλέπων, διακοσμεῖ τὸ πᾶν. εἰ δὴ τοῦ κάλλους ἐστὶ χορηγόν, τὴν ἀκροτάτην ἔχει τάξιν ἐν τοῖς ἀεὶ οὖσιν, καὶ ἔστι τῶν πρώτων νοητῶν. ἐκεῖ οὖν ἡ καλλοποιὸς αἰτία, δι' ἣν πάντα καλά, νοῦς, καὶ ψυχή, καὶ σώματος φύσις. πάλιν οὖν ὁ μὲν δημιουργὸς τοῦ εἴδους αἴτιος, τὸ δὲ παράδειγμα τοῦ κάλλους, τὸ δὲ ἀγαθὸν τῆς ἑνώσεως. καὶ τοῦτο μὲν ἅμα πάντων χορηγόν, τὸ δὲ παραδειγματικὸν τοῦ τε κάλλους καὶ τοῦ εἴδους, τὸ δὲ δημιουργικὸν αἴτιον, ὡς νοερὸν τοῦ εἴδους καὶ τῆς οὐσίας. καὶ μὴν καὶ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον τὸ πρὸς τὸ νοητὸν βλέπον, πολυειδές ἐστιν. ἀλλὰ γὰρ δημιουργεῖ πρὸς ἐκεῖνον βλέπων ὁ ὅλος δημιουργός. οὕτως μὲν οὖν καὶ ἥνωται πρὸς αὐτὸ κατ' ἄκραν ὑπεροχήν. ἄλλως δὲ ἡ δημιουργικὴ τριάς, καὶ ταύτης ἑνοειδῶς μὲν τὸ πρῶτον, γεννητικῶς δὲ τὸ δεύτερον, ἐπιστρεπτικῶς δὲ τὸ ἔσχατον. καὶ ἄλλως μὲν ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς ἀπολύτοις, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις. ἐπὶ δὲ ταύτῃ τρόπον ἕτερον θεατέον προϊοῦσαν τὴν δημιουργίαν, εἰς τοὺς πολλοὺς δημιουργικοὺς θεούς, οἳ καὶ παρὰ τούτων ὑποδέχονται καὶ διακληροῦνται τὰς δυνάμεις τὰς πατρικάς. καὶ μετὰ ταῦτα τούτους, ἄλλως μὲν τοὺς δημιουργικοὺς ἀγγέλους, ἄλλως δὲ τοὺς δαίμονας, τοὺς τῆς τάξεως ταύτης ὀπαδούς. ἔτι τὰ ἄχραντα τῆς ζωῆς εἴδη τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν δημιουργικὴν σειράν, καὶ τὰ τῶν ψυχῶν τῶν μερικῶν γένη τὰ συνεπόμενα τῷ δημιουργικῷ χορῷ. καθήκει γὰρ ἄχρι τούτων, ἡ ἰδιότης καὶ ὁ τρόπος, ἐπ' ἄλλον ἄλλως τῆς ποιήσεως, καὶ τῆς εἰς τὸ νοητὸν ἀφοράσεως. δεῖ δὲ κἀκεῖνο θαυμάζειν τοῦ Πλάτωνος, ὅπως οὐκ εἶπε τὸ προαιώνιον παράδειγμα γεγονὸς καλόν,

ἀλλὰ

ἀλλὰ τὸ ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ βλέποντος πρὸς ἐκεῖνο ἐστὶ κάλλιστον, ἐπεὶ καὶ τὸ πλημμελὲς καὶ τὸ ἄτακτον
γεννητὸν ὄν, ὁρατὸν γὰρ καὶ αἰσθητόν. πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτον γεννητὸν καὶ γέγονεν ὡς ἐρεῖ προϊών, ἀπὸ τῶν νοη-
τοῦ δεξάμενον εἰδῶν τινα ἴχνη, πρὸ τῆς δημιουργίας, καὶ οὐκ ἔστι κάλλιστον εἰ καὶ καλόν πη ἐστίν, ὡς πρὸς
τὸ ἀνείδεον τῆς ὕλης. οὐχ ἁπλῶς οὖν τὸ πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα γεγονὸς καλόν, οἷον ἐκεῖνο τὸ ἄτα-
κτον καὶ πλημμελές, ἀλλ᾽ ὅπερ ὑπὸ τοῦ δημιουργήσαντος γέγονεν, εἰς ἐκεῖνο βλέποντος. ἐκείνου γὰρ ὁ δη-
μιουργὸς ἀπῆν, τὸ δὲ νοητόν, πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ τοῦτο κατέλαμπεν. ὅσον δὲ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ
γέγονε, καὶ ἀπ᾽ ἐκείνου εἰς ταὐτὸ διὰ μέσου τοῦ δημιουργοῦ ἐνεργοῦντος. καὶ ὡς μὲν ἀπ᾽ ἐκείνου γεγο-
νός, εἰδοπεποίηται, ὡς δὲ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ γεγονός, τέτακται. τάξεως γὰρ ὁ δημιουργὸς αἴτιος. εἴδους
δὲ ἁπλῶς τὸ παράδειγμα αἴτιον, τοῖς μετέχουσιν. ἔτι τοίνυν ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ παραδείγματος τὴν διαφο-
ρὰν τῶν δημιουργικῶν ληπτέον. οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὅλον ὁρῶσι τῶν νοητῶν καθ᾽ ὅλον ποιοῦσιν, οἱ δὲ μερι-
κῶς, καὶ οἱ μὲν δι᾽ ἑνώσεως αὐτὸ θεῶνται, οἱ δὲ, διὰ νοήσεως, οἱ δὲ αὖ, οὐ καθ᾽ ὅλον ποιοῦσι τὸ νοητόν,
ἀλλ᾽ οἱ μὲν διῄρηνται κατὰ τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας τέτταρας, οἱ δὲ, εἰς ἀριθμὸν πλείω προεληλύθασιν, οἱ
δὲ, καὶ τὰ ἔσχατα εἴδη παράδειγμα ποιοῦνται τῆς ἑαυτῶν ἀπογεννήσεως. καὶ διὰ τοῦτο ἀνθρώπων μὲν
ἄλλος νομεύς, ἵππων δὲ ἄλλος ὥς φησιν ἐν Πολιτικῷ, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν ὁμοίως. ποικιλοειδοῦς οὖν
οὔσης τῆς δημιουργικῆς σειρᾶς, καὶ παραδειγμάτων ἄλλοις ἄλλων ὄντων ὁλικωτέρων ἢ μερικωτέρων,
εἰκότως καὶ ὁ Τίμαιος οὐκ εἶπεν, ὡς ὁ τούτῳ τῷ νοητῷ παραδείγματι χρώμενος, καλὸν ποιεῖ τὸν γι-
γνόμενον, ἀλλ᾽ ὡς ὁ τοιούτῳ χρώμενος. καὶ γὰρ ὁ τῷ αὐτοανθρώπῳ χρώμενος, τοιούτῳ χρῆται. τὸ γοῦν μέ-
ρος ἐν ἐκείνοις ἐστὶ πῶς, τὸ ὅλον διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν νοητῶν, καὶ ὁμοιότατον τὸ πλῆθος τῇ μονάδι, διὰ
τὴν τῆς ταὐτότητος ἐπικράτειαν. ἐπεὶ καὶ ὁ ὅλος δημιουργός, βλέπει μὲν εἰς τὸ νοητὸν καὶ παντελὲς ζῶον.
χρῆται δὲ τῷ ἐν ἑαυτῷ παραδείγματι νοερῶς ἔχον τὸ νοητόν. ὃ δὴ καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον τὸ νοητὸν διὰ
τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς ἐκεῖνο, καὶ μερικώτερον αὐτοῦ. διὸ καὶ τῷ τοιούτῳ τῷ τινὶ προσέθηκεν. ταῦτα
γὰρ τὰ νοητὰ ἐκείνου μετέχει, καὶ ἔστι μερικώτερα τοῦ παντελοῦς ζώου. διὸ καὶ τὶ τὴν ἰδέαν ἐκάλεσεν,
ἐξομοιῶν τῷ παραδείγματι τὸ γιγνόμενον. δίδωσι δὲ ἡ δημιουργία, καὶ τὰς οὐσίας καὶ τὰς δυνάμεις
τοῖς ἀπογεννωμένοις. διατί δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ ἀεὶ ὄντος τοιούτῳ φησὶ παραδείγματι χρώμενος, ἐπὶ δὲ τοῦ
γεγονότος οὐκ ἔτι τοιοῦτον προσέθηκεν, ἀλλ᾽ ἀντὶ τούτου τὸ γεννητὸν ἐπήγαγεν; ἢ ὅτι τὸ μὲν νοητὸν εἶ-
χεν ἑαυτῷ τὶ ὅμοιον, ἅτε ἀκρότατον ὄν, τὸ δὲ γεννητὸν ἔσχατον ὄν, οὐδὲν ἄλλο ὅμοιον. καὶ γὰρ τὸ πρὸς
αὐτὸ γιγνόμενον, γεννητόν ἐστι καὶ τούτῳ μὲν τὸ ἀνόμοιον οἰκεῖον, ἐκείνῳ δὲ τὸ ὅμοιον, τὸ ταὐτόν, πᾶν τὸ
τοιοῦτον. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. τὸ δὲ ἀεὶ συναπτέον τῷ κατὰ ταὐτὰ ἔχον, ἵνα ᾖ πρὸς τὸ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ
ἔχον βλέπον. οὕτω καὶ ὁ φιλόσοφος ἔκρινε Πορφύριος εἰκότως. οὐ γὰρ ἀεὶ βλέπειν φησὶ πάντα δημι-
ουργὸν ὡς οἴεται Ἀττικός, ἀλλ᾽ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχειν τὸ νοητόν. εἰ μὴ ἄρα καὶ τὸ βλέπειν ἀεί, διατοῦτο παρέ-
λαβεν, ἵνα μὴ τῷ ποτὲ μὲν ὁρᾶν, ποτὲ δὲ μή, παρείσδυσιν δῶ τῷ μὴ καλῶς πρὸς τὴν ποίησιν. ἐν ᾧ
αὖ οὖν ἡμῶν ὁ δημιουργός, βλεπέτω δὲ πρὸς τὸ ἀΐδιον, ἵνα ποιήσῃ προσόμοιον αὐτῷ καὶ καλόν. ὁ δὴ “
πᾶς οὐρανὸς ἢ κόσμος ἢ ὅτι ποτὲ ὀνομαζόμενος μάλιστα δέχοιτο, τοῦτο ἡμῖν ὀνομάσθω. τοῦτο τελευ- “
ταῖόν ἐστι τῶν ἀξιωμάτων κατὰ τοὺς γεωμέτρας ὄνομα τῷ ὑποκειμένῳ τιθέμενον, ὥσπερ ἐκεῖνοι φασὶν “
ὅταν λέγωσι περὶ τοῦ ἐν τοῖς παραλληλογράμμοις γνώμονος. ἐν ὁποιονοῦν σὺν τοῖς δύο παραπλη-
ρώμασι γνώμων καλείσθω. ἐπεὶ γὰρ μέλλει καὶ οὐρανὸν καὶ κόσμον τὸ αὐτὸ καλεῖν, ἵνα μὴ τὴν διδασκα-
λίαν ἐπιταράττειν αὐτὸν οἰηθῇς, ἄλλοτε ἄλλοις ὀνόμασι χρώμενον, προδιορίζεταί τι περὶ τῶν ὀνομάτ[ων].
καὶ γὰρ καὶ αὐτὸ τοῦτο ἱστέον, ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα, πολλὴν ἔχει παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀμφιβολίαν, [τῶν]
μὲν, τὸ ὑπὸ σελήνην μόνον κόσμον καλούντων, τὸ δὲ ὑπεραυτὴν οὐρανόν, τῶν δὲ, τὸν οὐρανὸν μέρος τοῦ
κόσμου λεγόντων. καὶ τῶν μὲν, ἄχρι σελήνης αὐτῆς ὁριζόντων, τῶν δὲ, καὶ τὰ ἄκρα τῆς γενέσεως οὐρα-
νὸν προσειπόντων. Ζεὺς δ᾽ ἔλαχ᾽ οὐρανὸν εὐρὺν, ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσι. διό περ ὁ Πλάτων εἰκότως
ἀφορίζεται περὶ τῆς ὅλης θεωρίας, ὑπὲρ τῶνδε τῶν ὀνομάτων. τὸ πᾶν οὐρανὸν καὶ κόσμον προσαγορεύων
καὶ λέγων, ὡς ὁ πᾶς οὐρανός, ἵνα μὴ μόνον οἰηθῇς αὐτὸν τὸ θεῖον σῶμα λέγειν, ὀνομάσθω ἡμῖν ὁ κόσμος,
ἢ ἀλλ᾽ ὅτι ποτὲ ὀνομαζόμενος χαίροι. καὶ ἔοικεν οὐρανὸν μὲν αὐτὸν καλεῖν ὡς πᾶσι δοκοῦν, κόσμον δὲ
ὡς αὐτῷ. λέγει γὰρ ὁ οὐρανὸς ἡμῖν ὀνομάσθω καὶ κόσμος. προσήκει γὰρ ὡς δημιουργήματι τὸ ὄνομα τοῦ κόσ-
μου, εἰ καὶ ἄμφω δυνατὸν αὐτὸν καλεῖν. οὐρανὸν μὲν ὡς ὁρῶντα τὰ ἄνω, καὶ θεώμενον τὸ νοητόν, καὶ ὡς
νοερᾶς οὐσίας μετέχοντα, κόσμον δὲ, ὡς πληρούμενον ἀεὶ καὶ κοσμούμενον ἀπὸ τῶν ὄντως ὄντων. καὶ
οὐρανὸν μὲν, ὡς ἐπεστραμμένον, κόσμον δὲ ὡς προϊόντα. καὶ γὰρ ἀπογεννᾶται ἐκεῖθεν, καὶ ἐπέστραπται
πρὸς τὸ ὄν. ἀλλ᾽ ὥσπερ τῶν ὑπὸ τῆς τελεστικῆς ἱδρυμένων ἀγαλμάτων, τὰ μέν ἐστιν ἀφανῆ, τὰ δὲ, ἔν-
δον ἀποκέκρυπται συμβολικῆς τῶν θεῶν παρουσίας, ἃ καὶ μόνοις ἐστὶ γνώριμα τοῖς τελεσταῖς. τὸν αὐ-
τὸν τρόπον ὁ κόσμος ἄγαλμα ὂν τοῦ νοητοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς τελεσθείς, τὰ μὲν ἔχει ἐμφανῆ τῆς αὐτοῦ
θειότητος γνωρίσματα, τὰ δὲ ἀφανῆ συνθήματα τῆς τοῦ ὄντως μετοχῆς, ἃ παρὰ τοῦ τελέσαντος αὐτὸν
ἐξεδέξατο πατρός. ἵνα μὴ δι᾽ αὐτῶν ἐρριζωμένος ᾖ διαιωνίως ἐν τῷ ὄντι. τὸ μὲν οὐρανὸς καὶ τὸ κόσμος,
ὄνομα τῶν ἐμφανῶν ἐστιν ἐν αὐτῷ δυνάμεων σημαντικά. τὸ μέν, καθὸ πρόεισιν ἐκεῖθεν, τὸ δέ, τῆς ἐπι-

στροφῆς. δεῖ δὲ εἰδέναι καὶ τὸ μὲν οὔσης αὐτῆς δυνάμεως ὄνομα θεῖον, τοῦ συνθήματος ὂν τοῦ δημιουργοῦ
σύμβολον. καθὸ καὶ ἀνεκφοίτητός ἐστι τοῦ ὄντος. ἄῤῥητον αὖ καὶ ἄφθεγκτον, καὶ αὐτοῖς γνώριμον τοῖς
θεοῖς. οἰκεῖα γὰρ ἐστὶν ὀνόματα πάσῃ τάξει τῶν πραγμάτων. θεῖα μὲν, τοῖς θείοις, διανοητὰ δὲ τοῖς
διανοητοῖς, δοξαστὰ δὲ τοῖς δοξαστοῖς. καὶ τοῦτο καὶ αὐτός ἐν τῷ Κρατύλῳ φησὶ τὸν Ὅμηρον ἀποδεχό-
» μενος. ἄλλα μὲν ἐν θεοῖς ὀνόματα τῶν αὐτῶν, ἄλλα δὲ ἐν ἀνθρώπων δόξαις τιθέμενον, ὃν Ξάνθον τελέ-
» ουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον. Καὶ Χαλκίδα κικλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Κύμινδιν. καὶ ἐπὶ πολ-
λῶν ὁμοίως. ὡς γὰρ ἄλλαι μὲν αἱ θεῶν γνώσεις, ἄλλαι δὲ αἱ τῶν μερικῶν ψυχῶν, οὕτω καὶ ὀνόματα. ἄλ-
λα μὲν τὰ θεῖα τὴν ὅλην οὐσίαν ἐκφαίνοντα τῶν ὀνομαστῶν, ἄλλα δὲ τῶν ἀνθρώπων μερικῶς αὐτῶν ἐφα-
πτόμενα. τοῦτο τοίνυν ἐπὶ τοῦ κόσμου προυπάρχον εἰδὼς, ἄλλο τὸ θεῖον ὄνομα παρὰ τὸ φαινόμενον
καὶ ἄῤῥητον ἀφῆκεν αὐτὸ, καὶ μετὰ πλείστης εὐλαβείας αὐτὸ προσήνεγκεν, ὡς σύμβολον τοῦ ἐν αὐτῷ
θείου συνθήματος. τὸ γὰρ ὅτι ποτὲ καὶ τὸ δέχοιτο λανθάνων, ὕμνος ἐστὶ τοῦ κοσμικοῦ ὀνόματος, ὡς
ἄφθεγκτον καὶ θείαν οὐσίαν εἰληχότος. ἵνα καὶ σύστοιχον ᾖ τὸ παρ᾽ αὐτοῦ σημαινόμενον. διὸ καὶ τοῖς θε-
ουργοῖς ὀνόματα θεῖα παραδέδοται κοσμικά. τὰ μὲν ἄῤῥητα καλούμενα, τὰ δὲ ῥητὰ παρὰ αὐτοῖς,
τὰ μὲν, τῶν ἀφανῶν ἐν αὐτῷ δυνάμεων ὄντα, τὰ δὲ τῶν ἐμφανῶν στοιχείων ἐξ ὧν συμπεπλήρωται. διὰ
μὲν οὖν τούτων ὡς ὑποθέσεων παραδίδοται τό, τε εἶδος τὸ κοσμικὸν, καὶ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον καὶ
τὸ παράδειγμα, καὶ τὸ ὄνομα, τό, τε ἐμφανὲς, καὶ τὸ ἀφανές. τὸ μὲν δυαδικὸν, τὸ δὲ μοναδικόν. τὸ γὰρ
ὅτι ποτὲ, τῆς ἑνώτητός ἐστι σημαντικόν. καὶ ἔχοις ἂν τὸ μὲν ἄῤῥητον ὄνομα τῆς τοῦ παντὸς ἐν τῷ πα-
τρὶ μονῆς. τὸ δὲ κόσμος, τῆς προόδου, τὸ δὲ οὐρανός, τῆς ἐπιστροφῆς. διὰ δὲ τῶν τριῶν, τὴν τελικὴν αἰ-
τίαν δι᾽ ἣν τοῦ ἀγαθοῦ πλήρες ἐστι, μένον μὲν ἀῤῥήτως. προϊὸν δὲ τελείως, ἐπιστρέφον δὲ, ὡς προεφετὸν
τὸ ἀγαθόν. προσήκει δὲ λοιπὸν αὐτῆς ἐφάψασθαι τῆς τῶν πραγμάτων θεωρίας, τὰ ἑξῆς ταῖς ἀρχαῖς πε-
» ραίνοντας. Σκεπτέον οὖν περὶ αὐτοῦ πρῶτον, ὅπερ ὑπόκειται περὶ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖν σκοπεῖν.

Μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν παράκλησιν τῶν ἀκροατῶν, καὶ τὴν τῶν ὑποθέσεων παράδοσιν, οὐδὲν
ἄλλο ἐστὶν ὑπολειπόμενον, ἢ ταῖς ὑποθέσεσιν αὐταῖς, ἑπομένως τὴν ὅλην διατιθέναι πραγματείαν.
ταύτης ἡγεῖται κεφάλαιον ἐκεῖνο, τό, εἴ τε γέγονεν ὁ κόσμος, εἴ τε ἀγένητός ἐστι, γενέσεως ἀρχὴν ἔ-
χων οὐδεμίαν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς πρὸ τῶν ὑποθέσεων λόγοις εἶπεν. ὅτι δεῖ περὶ τοῦ παντὸς ἡμᾶς μέλλον-
τας λέγειν, εἰ γέγονεν, ἢ καὶ ἀγένητός ἐστι, θεοὺς παρακαλεῖν καὶ θεάς, ὡς ἐντεῦθεν ἀρχόμενος τῆς θεω-
ρίας, καὶ ἐν ταῖς ὑποθέσεσιν αὗται πρῶται παρελαμβάνοντο. τί τὸ ὂν ἀεί, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ
γιγνόμενον, ὂν δὲ οὐδέποτε. τοῦτο οὖν πρῶτον σκεπτέον ὥσπερ ὑπόκειται πρῶτον ἐν ταῖς ἀρχαῖς. δεῖ
δὲ καὶ ὥσπερ εἴρηκεν ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης περὶ παντὸς, τὸ τί ἐστιν ἐν ἀρχῇ σκοπεῖν. τοῦτο δέ ἐστι τὸ
εἶδος τοῦ ζητουμένου. τὸ δὲ γενητὸν καὶ ἀγένητον, τὸ εἶδος ἀφορίζει τὸ κοσμικόν. ὥς τε εἰκότως τοῦτο
πρῶτον ἀξιωτέον τῆς πρεπούσης διασκέψεως, ὃ καὶ ποιήσει μετὰ τοῦτο εὐθύς. ἐπεὶ δὲ τῶν Πλατωνι-
κῶν, οἱ μὲν πολλοὶ τὸ περὶ παντὸς ἤκουσαν ἐπὶ παντὸς πράγματος, κατὰ τὸ ἐν Φαίδρῳ ῥηθὲν, Πορφύ-
ριος δὲ ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦ παντὸς, ὡς δέον ὂν περὶ τοῦ παντὸς εἰπεῖν πρῶτον, ποτέρως ἔχῃ φύσεως, εἴ τε ἀγέ-
νητον εἴ τε αὖ γενητὸν τυγχάνῃ ὤν, εἰδέναι χρὴ ὅτι μᾶλλον ἡ προτέρα ἐξήγησις ἔχει τὸ αὐτοφυές. καὶ
γὰρ τὸ παντὸς εἰς τὸ περὶ τοῦ παντὸς λαμβάνειν, ὑπόψελόν ἐστιν. ὅτι δὲ ἁπλῶς περὶ παντὸς ταῦτα
ζητητέον ἐκ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν, καὶ τῶν πρώτων ὑποθέσεων προειλήφαμεν. καὶ τὸ ἐπαγαγεῖν πότε-
ρον ἦν ἀεὶ γενέσεως ἀρχὴν ἔχον οὐδεμίαν ἢ γέγονεν δείκνυσιν, ὅτι κοινότερον ἐῤῥήθη περὶ τοῦ παν-
τός. πρὸς γὰρ τὸν κόσμον, ἀποδέδωκε τὸ ἔχον, καὶ τὸ ὁρατὸς καὶ ἁπτός, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὸ πᾶν. τοῦτο μὲν
οὖν καταφανὲς, ἐπεὶ καὶ δεῖ τοῦτο πρῶτον εὑρεῖν τὸ εἶδος τὸ κοσμικὸν, πότερον ἐν τοῖς αἰωνίοις, ἢ ἐν
τοῖς γενητοῖς αὐτὸ τακτέον. ἴδωμεν ὅπερ ὁ φιλόσοφος μέτεισι τὸν λόγον, καὶ συνοδεύσωμεν αὐτοῦ
ταῖς ἀποδείξεσι, πότερον ἦν ἀεί, γενέσεως ἀρχὴν ἔχων οὐδεμίαν, ἢ γέγονεν ἀπ᾽ ἀρχῆς τινος, ἀρξά-
μενος, πάσαις ταῖς διαλογικαῖς μεθόδοις χρησάμενος ἐν ταῖς ὑποθέσεσι. καὶ γὰρ τὸ ὂν, ἀπὸ τοῦ γι-
γνομένου διεστείλατο, καὶ ὁριστικῶς ἑκάτερον αὐτῶν ἀποδέδωκεν τί ἐστι, καὶ ἀναλυτικῶς. ἀπὸ γὰρ τῶν
γιγνομένων ἐπὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν τάς τε δημιουργικὰς καὶ παραδειγματικὰς ἀνέδραμε, καὶ μὴ πε-
ρὶ ὀνομάτων ἀῤῥήτων τε καὶ ῥητῶν ἐνδειξάμενος ὄντως κατὰ τὸν τῶν Πυθαγορείων λόγον, ὅς φησιν σο-
φώτατον μὲν εἶναι τὸν ἀριθμὸν, δευτέρως δὲ, τὸν τὰ ὀνόματα τοῖς πράγμασι θέμενον, ἐπὶ τὰς ἀποδεί-
ξεις τρέπεται τῶν περὶ τοῦ κόσμου προβλημάτων. καὶ πρῶτον τὸ εἶδος αὐτοῦ ζητεῖν εὑρεῖν, ποίας αὐ-
τὸν μοίρας θετέον, τῆς ἀεὶ οὔσης, ἢ τῆς γενητῆς. καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτᾷ, πότερον ἀρχήν τινα ἔχει γενέ-
σεως, ἢ οὐδεμίαν, οὐκ ἐρόμενος ἢ τῶν ἀεὶ ὄντων ἐστὶν, ἢ τῶν γενητῶν. δυνατὸν γὰρ ἦν αὐτὸν λέγειν
μέσον τῶν γενητῶν καὶ ἀεὶ ὄντων, ὡς τὴν ψυχὴν, ἀλλ᾽ εἰ ἀεὶ ἦν γενέσεως οὐδεμίαν ἔχων ἀρχὴν, ἢ γέ-
γονεν ὁπωσοῦν, ἵνα καὶ τὸ ἀμφοῖν μέσον περιλάβῃ τὸ καὶ τινὰ ἀρχὴν ἔχον γενέσεως καὶ ἀεὶ ὄν. εἶτ᾽ ἐ-
πιδείξας αὐτὸν κατὰ τὸ σῶμα γενητὸν μόνως, κατ᾽ ἄλλο τι τὸ ἀγένητον δώσει αὐτῷ καθὸ καὶ ἐστι θεός.
ὡς ἔσται τοῦ λόγου προϊόντος ἐμφανές. τοιαύτης δ᾽ οὖν τῆς ζητήσεως οὔσης, Πλούταρχος μὲν καὶ Ἀττι-
κὸς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν Πλατωνικῶν, κατὰ χρόνον τὴν γένεσιν ἤκουσαν, καὶ φασὶ γίγνεσθαι τὴν ζή-
τησιν,

τησιν, εἴτε ἀγένητος κατὰ χρόνον ὁ κόσμος, εἴτε γενητός. εἰ μὲν γὰρ πρὸ τῆς κοσμοποιίας ἄτακτον κίνησιν. ἅμα δὲ κινήσει, πάντως ἐστὶ καὶ χρόνος, ὥστε καὶ χρόνος εἶναι πρὸ τοῦ παντός. ἅμα δὲ τῷ παντὶ γεγονέναι χρόνον, ἀριθμὸν ὄντα, τῆς τοῦ παντὸς κινήσεως, ὡς ἐκεῖνος ἦν τῆς πρὸ τῆς κοσμοποιίας οὔσης ἀτάκτου κινήσεως ἀριθμός. οἱ δὲ περὶ Κράντορα τοῦ Πλάτωνος ἐξηγηταὶ, φασὶν γενητὸν λέγεσθαι τὸν κόσμον, ὡς ἀπ' αἰτίας ἄλλης παραγόμενον, καὶ οὐκ ὄντα αὐτόγονον, οὐδὲ αὐθυπόστατον. Πλωτῖνος δὲ καὶ οἱ μετὰ Πλωτῖνον φιλόσοφοι, Πορφύριος καὶ Ἰάμβλιχος, τὸ σύνθετον φασὶν ἐν τούτοις κεκλῆσθαι γενητὸν, τοῦτο δὲ συνυπάρχειν καὶ τὸ ἀφ' ἑτέρας οὐσίας ἀπογεννᾶσθαι. ἡμεῖς δὲ καὶ ταῦτα μὲν εἶναι φαμὲν πάντα ἀληθέστατα, καὶ εἶναι γενητὸν τὸν κόσμον, καὶ ὡς σύνθετον, καὶ ὡς ἄλλων αἰτίων εἰς τὸ εἶναι δεόμενον. πᾶν γὰρ τὸ διαστατὸν τοιοῦτον, καὶ τὸ αἰσθητὸν, φύσιν ἔλαχε τοιαύτην. ἀξιοῦμεν δὲ αὐτοὺς, καὶ εἰς τὰ ἄλλα γενητὰ ἀποβλέπειν, τὸν χρόνον λέγω καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ σκοπεῖν τί τὸ κοινὸν, καὶ ἐπὶ ταῦτα τὰ σημαινόμενα διατείνειν, καὶ λέγειν τὸ μὲν ὂν, τὸ αἰωνίως, καὶ τὴν οὐσίαν ἑστῶσαν ἔχον καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνέργειαν. τὸ δὲ γενητὸν, τὸ μὲν ἁπλῶς, τὸ πάντα ταῦτα κατὰ χρόνον ὑποδεχόμενον. πῇ δὲ γενητὸν τὸ ἐν κινήσει καὶ παρατάσει τὴν ἐνέργειαν κεκτημένον. εἴρηται γὰρ καὶ ἔμπροσθεν, ὅτι τὰ μὲν ἄκρα ἀφωρίσατο, τὸ ἁπλῶς ἀεὶ ὂν, καὶ ἁπλῶς γενητόν. τὰ δὲ μέσα περιείληφεν ἐν τούτοις. τὸ οὖν μὴ ὅλον ἅμα ἑστῶσαν ἐν ἑνὶ τὴν οὐσίαν ἢ τὴν ἐνέργειαν ἔχον, γενητὸν ἐπονομάζεται. καὶ διὰ γενέσεως τὸ τοιόνδε πάντως ὑφέστηκεν. καὶ τὸ εἶναι αὐτὸ γιγνόμενόν ἐστιν ἀλλ' οὐκ ὄν. τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ αἰσθητὸς κόσμος οὗτος, καὶ χρόνος ὁ ἐν τοῖς κινουμένοις, καὶ ἡ μεταβατικὴ νόησις τῶν ψυχῶν. ἀλλ' ὅτι μὲν πᾶσα κίνησις κατὰ μέρος ὑφίσταται, καὶ οὐχ ὅλη ἅμα ἔσται δῆλον. εἰ δὲ καὶ ἡ οὐσία τοῦ κόσμου γένεσιν ἔχει, καὶ τὸ ἀΐδιον αὐτῆς, κατὰ τὴν ἀπειρίαν ἐστὶ τὴν χρονικὴν, ἐπιστήσειεν αὖτις, καὶ ἐπιστήσας συλλογίσαιτο. πρῶτον μὲν, ὅτι δεῖ τῶν αἰωνίως ἀϊδίων, καὶ τῶν ἐν μέρει χρόνου γενητῶν, εἶναι μεταξὺ τὴν κατὰ τὴν ἄπειρον γενητὴν ὑπόστασιν. καὶ ταύτην διττὴν, ἢ τὸ μὲν ὅλον ἀΐδιον ἔχουσαν εἰς τὸν ὅλον χρόνον, τὰ δὲ μέρη ἐν μέρεσι τοῦ χρόνου οἷα τὰ τῇδε στοιχεῖα, ἢ καὶ τὸ ὅλον, καὶ τὰ μέρη συμπαρατείνοντα πρὸς τὴν ἀϊδιότητα τοῦ χρόνου παντὸς, ὡς τὰ οὐράνια. οὐ γάρ ἐστιν ἡ αὐτὴ ἀϊδιότης, κατὰ τὸν αἰῶνα καὶ τὸν ὅλον χρόνον. οὐ δὲ γὰρ αὐτὴ ἀπειρία χρόνου καὶ αἰῶνος. οὐ δὲ γὰρ ταυτὸν αἰὼν καὶ χρόνος. δεύτερον δὲ ὅτι τὸ αἰῶνι μετρούμενον, καὶ ἐν αἰῶνι ἀμερὲς εἶναι δεῖ. πῶς γὰρ τὸ μεριστὸν ἐν τῷ ἀμερίστῳ στήσεται, καὶ ἱδρυμένην ἕξει τὴν οὐσίαν; τρίτον δὲ ὅτι τῆς ψυχῆς ἐνεργούσης κατὰ χρόνον, καὶ τὸ σῶμα πάντως κατὰ χρόνον. ἐγγυτέρω γὰρ ἡ ἐνέργεια τῆς ψυχῆς τῶν αἰωνίων τῆς τοῦ σώματος οὐσίας. τί δὴ οὖν ἡμῖν τεκμήριον ἔσται, τοῦ τὴν οὐσίαν τῶν οὐρανίων οὕτως εἶναι ἀΐδιον, ὡς κατὰ τὸν χρόνον τὸ χωρισθεῖσαν † αὐτοὺς φήσω τοῦ κοσμοῦντος μηκέτ' εἶναι; τοῦτο γὰρ δὴ ποιεῖ δῆλον, ὅτι τὴν ἀϊδιότητα ἐπισκευαστὴν ἔλαχε, καὶ ἀεὶ γίγνεται, ἀλλαχόθεν. ὅλην γάρ που τι τὴν οἰκείαν οὐσίαν ἀπειληφὸς, αὐτάρκες ἂν ἦν, καὶ τοῦ εἶναι καὶ τοῦ ποιοῦντος χωρισθέν. καὶ διδόντος αὐτῷ τὴν οὐσίαν, σκοπὸς μὲν αὐτῷ δεῖξαι γενητὸν ἁπλῶς τὸν κόσμον, ὡς καὶ τὴν οὐσίαν, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἐνέργειαν, καὶ αὐτὴν τὴν ἀϊδιότητα τῷ ὅλῳ χρόνῳ συμπαρατεινομένην ἔχοντα. ζητεῖ δὲ ἐξ ἀρχῆς, εἴτε ἀεὶ ὄν ἐστιν, εἴτε τῶν ὑπὸ τῷ χρόνῳ τελούντων. τὸ μὲν γὰρ ἦν ἀεὶ, τὸ νοητὸν αὐτῷ δηλοῖ. καθάπερ εἰρήκαμεν ἔμπροσθεν. τί τὸ ὂν ἀεὶ, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον. εἰ δὲ τὸ ἦν οὔ φησι προελθὼν οἰκεῖον εἶναι τοῖς αἰωνίοις, ἀλλὰ τὸ ἔστιν, οὐ δεῖ ταράττεσθαι. πρὸ γὰρ τῆς διαρθρώσεως ἕπεται τῇ συνηθείᾳ. διὸ καὶ τὸν δημιουργὸν ἀνυμνῶν, ἀγαθὸς ἦν φησι καίτοι τῶν αἰωνίων ἐστὶν ὁ δημιουργός. καὶ ἐπὶ τοῦ παραδείγματος ἀμφότερα ἅμα συνήγαγεν εἰπὼν, ἡ μὲν οὖν ζώου φύσις ἐτύγχανεν οὖσα αἰώνιος, ὁμοῦ τὸ αἰώνιος οὖσα, τὸ ἐτύγχανε συλλαβών. καὶ ἐπὶ πᾶσι διότι παντὸς σώματος πεπερασμένου, καὶ ἡ δύναμις οὐκ ἄπειρος ὡς ἔδειξεν Ἀριστοτέλης. ὁ δὲ αἰὼν, δύναμις ἄπειρος, ὥστε πᾶν σῶμα πεπερασμένον, αἰῶνος ἄδεκτον. δεῖ ἄρα αὐτὸ μὴ ἀεὶ εἶναι, ἀλλ' ἀεὶ γίγνεσθαι ἐπιναόμενον ὅσον δέξασθαι δύναται. τὸ μὲν οὖν ὂν ὡς ἔφην καὶ ἀεὶ ὂν, δηλοῖ τὸ αἰώνιον. τὸ δὲ γεγονέναι, τὸ τῷ χρόνῳ μετρουμένην εἰληχέναι τὴν ὑπόστασιν, οἷόν ἐστι τὸ αἰσθητόν. ὃ δή ἐστι δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ληπτόν. εἴρηται δὲ ὅτι τὸ μὲν νοητὸν, αὐθυπόστατόν ἐστι καὶ αἰώνιον, τὸ δὲ αἰσθητὸν ὑπ' ἄλλου παραγόμενον, καὶ τῷ χρόνῳ συνυφιστάμενον. ἄλλο γὰρ τὸ ἐν ἀριθμῷ τὸ αἰώνιον, ἄλλο τὸ ἔγχρονον. καὶ τὸ μέν ἐστιν ἐν ἀριθμῷ, τὸ δὲ, γίγνεται ἐν ἀριθμῷ. συζυγεῖ γὰρ τῷ μὲν, ὁ αἰὼν, τῷ δὲ, ὁ χρόνος. καὶ ἔχει τὸ γενητὸν, κἂν ἀΐδιον λέγηται, τῷ παντὶ χρόνῳ συνεκτεινομένην τὴν ὑπόστασιν, ἀεὶ γιγνόμενον, καὶ ἀεὶ κοσμούμενον, ἀπὸ τοῦ αἰτίου τοῦ παράγοντος αὐτήν. εἰ τοίνυν τὸ ἀεὶ ὂν, τὸ αἰώνιον δηλοῖ, τὸ δὲ γενέσεως ἀρχὴν ἔχον, τὸ κατ' ἄλλην αἰτίαν παραγόμενον. τοιοῦτον γὰρ τὸ ἀεὶ γιγνόμενον, ζητεῖ δὲ ἀεὶ ὁ Πλάτων, εἴτε ἀεὶ ὢν ὁ κόσμος, εἴτε ἀρχὴν ἔχων γενέσεώς τινος, εἰς ταυτὸν ἡ τοιαύτη χωρεῖ ζήτησις, τῷ πότερον τῶν αἰωνίων ἐστὶν ὁ κόσμος, ἢ κατὰ τὸ ὅλον χρόνον παραγομένων, καὶ πότερον, τῶν αὐθυποστάτων, ἢ τῶν ἀπ' ἄλλης αἰτίας κοσμουμένων. ἔτι τοίνυν τὸ γενητὸν, τῶν πολλαχῶς ἐστι λεγομένων. καὶ γὰρ τὸ πολυθρύλλητον τοῦτο ἀρχὴν ἔχον χρονικὴν, γενητὸν ἀποκαλεῖται, κἄν τε διὰ γενέσεως ἐπὶ τὸ ὂν ἀφικνεῖται, κἄν τε χωρὶς γενέσεως, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης. καὶ τὸ ἀπ' αἰτίας προϊὸν πᾶν, καλεῖται γενητὸν, καὶ τὸ σύν-

χωρισθεῖσαν αὐτήν.

θετον κατὰ τὴν οὐσίαν καλεῖται γενητόν, καὶ τὸ φύσιν ἔχον γενητὴν κἂν μὴ ᾖ γεγονός. οἷον δή ἐστι καὶ τὸ φύσιν ἔχον ὁρατήν, κἂν μὴ ὁρώμενον ᾖ. πολλαχῶς οὖν τοῦ γενητοῦ λεγομένου, τὸ μὲν κατὰ χρόνον γενητόν, πάσας ἔχει τὰς γενέσεις. καὶ γὰρ ἀπ' αἰτίας πρόεισι καὶ σύνθετόν ἐστι, καὶ φύσιν ἔχει γενητήν. οὐ πάντως δὲ τὸ κατ' ἄλλον τρόπον γενητόν, πάσας ἔχει τὰς γενέσεις, ἢ οὐ πάσας. εἴπωμεν αὖ αὐτὸν ζητεῖν, εἴτε κατὰ χρόνον ἐστὶ γενητός, εἴτε μὴ ἔχει γενέσεως ἀρχὴν χρονικήν. ἐπειδὴ δὲ εἶπεν οὐ ταύτην τὴν ἀντίφασιν ἀλλ' ἐκείνην, πότερον οὐδεμίαν ἔχει γενέσεως ἀρχήν, ἢ τινά, δῆλον ποιεῖ τοῖς τὰ μικρὰ συνιέναι δυναμένοις, ὡς οὐ περὶ τῆς χρονικῆς ἀρχῆς ἀπορῶν, ἀλλ' εἰ πολλῶν γενέσεων οὐσῶν, ἔχει τινὰ γενέσεως ἀρχὴν τὸ πᾶν. εἰ γὰρ μηδεμίαν τῶν αἰωνίων, ἔστι καὶ τῶν αὐθυποστάτων, ἐν οἷς γένεσις οὐκ ἔστιν, ὅτι μὴ δὲ χρόνος. κἂν γάρ ποτε λέγωμεν θεῶν γενέσεις τὴν ἄρρητον αὐτῶν πρόοδον ἐνδεικνύμενοι λέγομεν, καὶ τὴν τῶν δευτέρων ἑτερότητα, πρὸς τὰς αἰτίας αὐτῶν. οἱ δέ γε θεολόγοι, πάσας τὰς τοιαύτας ἀπορίας προαναιροῦντες, ἵνα αἱ γενέσεις αὐτοῖς κατὰ λόγον πλάττωνται τῶν θεῶν, χρόνον τὸ πρῶτον ἐπωνόμασαν, ὡς δέοντος ὅπου γένεσίς ἐστιν, ἐκεῖ προηγεῖσθαι τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἡ γένεσις καὶ δι' ὅν. τούτοις μὲν οὖν εἰς ταὐτὸν ἴασιν ἡ αἰτία καὶ ὁ χρόνος. ἐπεὶ καὶ ἡ πρόοδος καὶ ἡ γένεσις. τὸ δὲ ὄντως γιγνόμενόν ἐστι, τὸ ἑαυτὸ μὴ γεννῶν, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου παραγόμενον, καὶ εἴδωλον ἑτέρου γιγνόμενον, καὶ ἐκ πολλῶν ἀνομοίων συντιθέμενον, καὶ ἀεὶ τὴν ὑπόστασιν ἐπισκευαστικὴν δεχόμενον. ᾧ καὶ ὁ χρόνος σύζυγος, ἔχοντι τὴν γένεσιν ἀνέκλειπτον, τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ χρόνου, συμπαρεκτεινομένην, καὶ τὸ ταὐτὸν κατ' ἀριθμὸν ἀεὶ γίγνεσθαι ἕν. ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ ἀεὶ εἶναι ἕν. τὸ δὲ οὕτω γενητόν, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἴποις ἂν προϊέναι. τὸ μὲν γὰρ αὐθυπόστατον ἀφ' ἑαυτοῦ γεννώμενον, οὐκ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πρόεισιν. κἂν γὰρ ἐπινοίᾳ διέλῃς αὐτὸ εἰς αἴτιον καὶ αἰτιατόν, ἐξ ὄντος πρόεισιν. ἓν γὰρ ἦν τὸ ποιοῦν καὶ ποιούμενον, ὥστε ἐξ ὄντος ἑαυτοῦ πρόεισι. διὸ καὶ αἰώνιόν ἐστιν, οὐδέποτε ἀπολεῖπον ἑαυτό. τὸ δὲ ἀπ' ἄλλου μόνου ὄντος, ἐκ μὴ ὄντος ὑφίστασθαι. διότι χωρισθὲν τῆς αἰτίας, οὐκ ἔτι ἐστί. καὶ τὸ αἴτιον ἕτερόν ἐστι τοῦ ἀποτελέσματος. οὕτω μὲν οὖν καὶ τὸ ἀξίωμα τὸ φυσικὸν ἐφαρμοστέον τούτῳ τῷ γενητῷ κατὰ ἀναλογίαν. καὶ τῷ ἐν χρόνῳ δὲ ἀεὶ εἶναι τὸ γιγνόμενον ἀεὶ καὶ ἐλαμπόμενον ἀπὸ τοῦ ὄντος. δῆλον δέ. ἂν γὰρ ἀφέλῃς τὸ ποιοῦν, ἀτελὲς εὐθὺς τὸ πᾶν. ὅπερ ὑπάρχει πᾶσι τοῖς ἔτι γιγνομένοις, καὶ † ὃ διὰ τοῦτο ἀτελέστερον ἅμα καὶ τέλειον, καὶ ἀεὶ γίγνεται, διὸ τὸ ἀεὶ αὐτοῦ καὶ τὸ τέλειον, κατὰ τὸν ὅλον ἐστὶ χρόνον. χρόνος γὰρ ἐπ' οὐρανοῦ γέγονεν, οὐ χρόνου μόριον, ἀλλ' ὁ πᾶς χρόνος, ὥστε ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ γίνεται ὁ οὐρανός, καὶ ἀνέκλειπτός ἐστιν ἐφ' ἑκάτερα, καθάπερ ὁ χρόνος. οὕτως οὖν εἴρηται καὶ γενέσεως ἀρχὴν ἔχειν, καὶ ἀπ' ἄλλης τινὸς ἄρξασθαι. τὸ πρῶτον μέν, ἀπ' ἀρχῆς τῆς κυριωτάτης ὡς αὐτὸς ἐρεῖ τῆς τελικῆς. ἀπὸ ταύτης γὰρ ἤρξατο τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ὁ γεννήσας αὐτόν πη. ἔπειτα πρὸς τοῦτο, καὶ ὡς διὰ τὴν ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ γένεσιν ἀεὶ γιγνόμενος, καὶ ἀρξάμενος τοῦ γίγνεσθαι, καὶ τέλος ἔχων. οὐ γὰρ ἄλλο μὲν ἐπ' αὐτοῦ τὸ γέγονεν, ἄλλο δὲ τὸ γίγνεται. ὥστε οὐδὲ ἄλλο ἡ ἀρχή, καὶ ἄλλο τὸ τέλος. τὸ μὲν οὖν ἐν μέρει χρόνου γιγνόμενον, ἄλλοτε ἄρχεται, καὶ ἄλλοτε τελειοῦται, τὸ δὲ κατὰ πάντα χρόνον γιγνόμενον, ἀεὶ ἀρξάμενον, ἀεὶ τέλειόν ἐστι. καὶ τινὰ μὲν ἀρχὴν ἔχει γενέσεως, τὴν ἀπ' ἄλλου τελειουμένην, οὐ τινὰ δὲ ὡς οὐκ ἔχον ἀρχὴν μερικοῦ χρόνου τινός. ἐπεὶ γὰρ ἡ γένεσις πολλαχῶς, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως πολλαχῶς. ὥστε ἡ εἰς τὸν ὅλον ὑφισταμένη γένεσις, τὶς γένεσίς ἐστι, καὶ ἡ ἀρχὴ ταύτῃ τινὸς ἀρχὴ γενέσεως, οὐ πάσης. τίς οὖν ἐστιν αὕτη; ἡ ὁμοῦ καὶ τὸ τέλος συνῃρημένον ἔχουσα. διότι μὲν οὖν αὐτὸ τὸ σῶμά ἐστι, γίνεταί τε καὶ ἔχει γενέσεως ἀρχήν, διότι δὲ νοῦς ὁ ποιῶν, γέγονε καὶ ἔχει τέλος τῆς γενέσεως, δι' ἄμφω δὲ ἀρχόμενός τέ ἐστι καὶ τέλειος κατὰ τὴν γένεσιν, καὶ γέγονε καὶ γιγνόμενός ἐστιν ἀεὶ καὶ γεγονώς. ταῦτα γὰρ ἐπὶ μὲν τῶν ἐν τῷ μέρει χρόνου γιγνομένων, ἅμα ὑφέστηκεν. οἷον, καὶ ἡ κίνησις τοῦ οὐρανοῦ πέπονθεν ἀεὶ ἐν τέλει οὖσα φησὶν Ἀριστοτέλης. ὅπερ οὐχ ὑπάρχει, ταῖς τῇδε κινήσεσι, γέγονεν. ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τέ ἐστι καὶ σῶμα ἔχων. ἅπαντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά. τὰ δὲ αἰσθητά, δόξῃ περιληπτὰ μετ' αἰσθήσεως γιγνόμενα καὶ γενητὰ ἐφάνη. ὥσπερ ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς εἰς ἑαυτὸν ὁρῶν, καὶ μένων ἀεὶ ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει, παράγει τὸν ὅλον κόσμον, ὁλικῶς καὶ ἀθρόως, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως. οὐ γὰρ δή ποτε ποιεῖ, καὶ ποτὲ οὐ ποιεῖ, ἵνα μὴ ἐκβῇ τοῦ αἰῶνος. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Τίμαιος εἰς ἑαυτὸν ἐστραμμένος τὴν σύμπασαν ἀνατίθησι θεωρίαν, ἔς τε νοῦν ἀνατρέχων ἀπὸ διανοίας, καὶ εἰς λογισμὸν ἀπὸ νοῦ προϊών. ἀπορῶν μὲν οὖν καὶ ἑαυτὸν ἐρωτῶν, κατὰ τὸ αὐτοκίνητον ἐνεργεῖ τῆς ψυχῆς. ἀποκρινάμενος δὲ μιμεῖται τὴν τοῦ νοῦ ἐπιβολήν, πρῶτον μιᾷ φωνῇ τὸ δόγμα περιλαβών. καὶ γέγονε καὶ τὸ συμπέρασμα πρὸ τῆς ἀποδείξεως, ἀνακηρύξας ἄντικρυς, κατὰ τοὺς ἐνθουσιῶντας. οἳ τὸ ὅλον ἀθρόως ὁρῶσι, καὶ τὸ τέλος πρὸ τῆς ἐκβάσεως, τῷ νῷ συνῃρήκασιν ὁμοῦ πάντα ὁρῶντες. συλλογιζόμενος δὲ ἀπὸ νοῦ κάτεισιν εἰς λογικὰς ἐξόδους, καὶ τὴν δι' ἀποδείξεως θήραν τῆς τοῦ κόσμου φύσεως. πάνυ γοῦν δαιμονίως ἀπὸ τῶν ὑποθέσεων δείκνυσι τὸ ὅλον εἶδος τοῦ παντός. εἰ γὰρ ὁ κόσμος ὁρατὸς καὶ ἁπτὸς καὶ σῶμα ἔχων, τὸ δὲ ὁρατὸν καὶ ἁπτὸν καὶ σῶμα ἔχον αἰσθητόν, τὸ δὲ αἰσθητὸν δοξαστὸν μετ' αἰσθήσεως γενητόν, ὁ κόσμος ἄρα γενητός ἐστιν. ἀποδεικτικῶς ἐκ τοῦ ὅρου δεδειγμένος κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ὅρου. ἐπεὶ καὶ οἱ γεωμέτραι, χρῶνται ταῖς τοιαύταις ἀποδείξεσι. ταῦτα μὲν οὖν περὶ

τοῦ τῶν λόγων εἴδους. ἐπεὶ δὲ ὥσπερ εἴπομεν ἠρώτησεν πότερον αἰώνιόν ἐστι τὸ πᾶν, ἢ ἔχει τινὰ γενέσεως ἀρχὴν, ἐπήγαγεν. τοῦτο δὴ τὸ γεγονέναι νῦν μιμούμενος δῆλον ὅτι γένεσιν τινὰ περὶ κόσμου δίδωσι. τοῦτο γὰρ ἦν θατέρου μόριον τῆς εἰρημένης ἀντιθέσεως. εἰ δὲ τοῦτο, πόῤῥω χρονικῆς γενέσεως ἱδρύει τὸ πᾶν. εἰ γὰρ ὁ μὲν κόσμος τινὰ γενέσεως ἀρχὴν ἔχει καὶ οὐ πᾶσαν, τὸ δὲ ἀπὸ χρόνου γεγονὸς ἁπάσης ἔχει γενέσεως ἀρχὴν, ὁ κόσμος οὐκ ἔστιν ἀπὸ χρόνου γεγονώς. ἔτι δὲ καὶ ἐπακολουθήσωμεν ταῖς Ἀττικοῦ θαυμασταῖς ὑποθέσεσιν, ὥς φησιν τὸ μὲν πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, εἶναι ἀγέννητον. τὸν δὲ κόσμον, ἀπὸ χρόνου γενητὸν, καὶ φῶμεν πρὸς τοῦτον δὴ τοῦ γέγονε. οὐκοῦν ἐπείπερ τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως αὐτὸς ἀποδέδωκε, κατίδωμεν ὁποίαν τινὰ ταύτην φασίν. ὁρατὸν γὰρ ἁπτόν τε ἐστὶ, πότερον οὖν πᾶν τὸ αἰσθητὸν ἀπὸ χρόνου γενητὸν ἢ οὐ πᾶν; εἰ μὲν δὴ πᾶν, καὶ τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, ἔσται ἀπὸ χρόνου γενητόν. ὁρατὸν γὰρ καὶ ἐκεῖνο φησίν. εἰ δὲ οὐ πᾶν ἀσυλλόγιστος ὁ λόγος, κατὰ τὸν Ἀττικὸν, καὶ οὐδενὸς περαντικός. εἰ μὴ ἄρα λέγει τὸν μὲν κόσμον εἶναι ὁρατὸν καὶ ἁπτὸν, τὸ δὲ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, οὐχὶ νῦν ὁρατὸν εἶναι, ἀλλὰ πρὸ τῆς κοσμοποιΐας. ἐπεὶ καὶ ὁ Πλάτων οὕτω φησίν, πᾶν ὅσον ὁρατὸν ἦν πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον. ἐνταῦθα δὲ ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τε ἐστὶ καὶ σῶμα ἔχων. πᾶν οὖν ὃ ἐστιν ὁρατὸν καὶ ἁπτὸν, τοῦτο δείκνυται γενητόν. ἀλλ' οὐχ ὃ ἦν, κἂν ταῦτα τοίνυν λέγῃ. δεινὸς γὰρ ὁ ἀνὴρ ἀντιλαβέσθαι τῶν ῥημάτων. λεκτέον ὅτι ἐν δὲ τῷ ὅρῳ τοῦ γενητοῦ, τοιοῦτον οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ ἁπλῶς εἴρηται, πᾶν τὸ γενητὸν δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστόν. ὥστε καὶ εἴ τι αἰσθητόν ἐστι πάντως, γενητὸν ἂν εἴη τὸ τοιοῦτον. πᾶν δὲ τὸ ὁρατὸν, αἰσθητὸν, ὥστε τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, γενητόν. πρὸς δὲ καὶ ἐκεῖνο φῶς τὸν Πλάτωνα λέγειν γενητόν. πρὶν γὰρ οὐρανὸν γενέσθαι, τρία φησὶν εἶναι, τὸ ὂν, τὴν χώραν, τὴν γένεσιν, ἐν ἴχνεσιν εἰδῶν ὑφεστηκυῖαν. ὥστε καὶ τὸ πλημμελὲς ἐκεῖνο, γενητόν ἐστιν ὥσπερ καὶ ὁρατόν. οὐ δεῖ τοίνυν λέγειν ἐκεῖνο μὲν ἀγέννητον κατὰ χρόνον, τὸ δὲ πᾶν γενητὸν, ἀλλ' εἴτ' ἄμφω γενητὰ κατ' αὐτὴν, ἢ ἄμφω ἀγέννητα. καὶ γὰρ ὁρατὰ ὁμοίως ἄμφω καὶ γενητὰ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἴρηται. ἀλλ' εἰ ἄμφω γενητὰ ἦν, πρὸ ἐκείνου κόσμος εἰς τὸ πλημμελὲς μετέβαλλε. περὶ γὰρ ἐναντίων, ἐκ τοῦ ἐναντίου πάντως ἡ γένεσις. καὶ εἰ μὲν ἀγαθὸς ὁ ποιήσας ἐκεῖνον, πῶς ἢ οὐ καλῶς αὐτὸν ἥρμοσεν, ἢ καλῶς ἁρμόσας ἔφθειρεν. εἰ δὲ οὐκ ἀγαθὸς πῶς ἐποίει τεταγμένον καὶ κεκοσμημένον μὴ ὢν ἀγαθός. ἀγαθοῦ γὰρ τὸ κοσμεῖν ἄλλα, καὶ τάττειν. εἰ δὲ καὶ ὁρατὸν ὂν καὶ γενητὸν μὴ ἔστι κατὰ χρόνον γενητὸν, οὐκ ἀναγκαῖον καὶ τὸ πᾶν διὰ τὸ ὁρατὸν, καὶ τὸ γενητὸν εὐθὺς ποιεῖν, κατὰ χρόνον γενητόν. πρὸς μὲν οὖν Ἀττικὸν τοσαῦτα. ἀναδράμωμεν δὲ ἐπὶ τὰς ἡμετέρας ἀρχὰς καὶ φῶμεν οὕτως. πότερον ἀεὶ ὂν ὡς αἰώνιον ὁ κόσμος ἦν, ἢ οὐκ αἰώνιον, ἀλλὰ περὶ χρόνῳ συνυφεστὸς, καὶ πότερον, αὐθυπόστατον, ἢ ἀπ' ἄλλου παραγόμενον. ἡ μὲν ἐρώτησις αὕτη. ἡ δὲ ἀπάντησις. ἀπ' ἄλλου παρῆκται, καὶ περὶ χρόνῳ συνυφέστηκεν. τὸ δὲ τοιοῦτον γενητόν. εἰ γὰρ σύνθετον ἔχει τὸ εἶδος, γένεσιν ἔχει κατὰ τὴν σύνθεσιν. καὶ εἰ ἀπὸ αἰτίας μόνως ἄλλης ὑφέστηκε, γενητόν ἐστιν ὡς μὴ αὐτὸ αὑτοῦ παρακτικόν. καὶ εἰ μὲν αἰώνιόν ἐστι κατὰ τὸν χρόνον, ἔχει τὴν ὅλην ὑπόστασιν. καὶ γὰρ πρὸς ἄλλο δεδημιούργηται, καὶ γεγονός ἐστιν ὡς εἴδωλον, τοῦ ὄντος ἀποφερόμενον. ἀνάλογον οὖν ὡς τὸ σύνθετον πρὸς τὸ ἁπλοῦν, καὶ ὡς χρόνος πρὸς αἰῶνα, οὕτω πρὸς οὐσίαν γένεσις. εἰ οὖν ἡ ἁπλῆ οὐσία καὶ μονοειδὴς αἰώνιος, ἡ σύνθετος καὶ πολυειδὴς καὶ περὶ χρόνῳ συζυγοῦσα, γένεσίς ἐστιν. ἐπεὶ καὶ ἀπό τινος ἀρχῆς ἄρξασθαι δαιμονίως εἴρηται. τὸ μὲν γὰρ ποτὲ γεγονός, καὶ ἀπὸ τῆς χρονικῆς ἀρχῆς ἤρξατο, καὶ ἀπὸ τῆς ποιητικῆς, καὶ ἀπὸ τῆς τελικῆς, καὶ ἀπὸ τῆς ὑλικῆς, καὶ ἀπὸ τῆς εἰδικῆς. πολλαχῶς γὰρ τῆς ἀρχῆς λεγομένης, κατὰ πάσας ἤρξατο τῆς γενέσεως. ὁ δὲ κόσμος, ἀπό τινος ἀρχῆς ἤρξατο καὶ οὐ πάσης. τίνος οὖν ταύτης; οὐ τῆς χρονικῆς φαίη ἄν. τὸ γὰρ ἀπὸ ταύτης ἀρχόμενον, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἔλαχε πασῶν ἀρχὴν γενέσεως. ἀλλ' ἀπὸ ταύτης, ἣν αὐτὸς διδάξει προελθὼν, τῆς κυριωτάτης, λέγω δὴ τῆς τελικῆς. διὰ γὰρ τὸ ἀγαθὸν γέγονε, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως ἀφ' ἧς ἤρξατο τοῦτό ἐστι. ταύτην οὖν ἀρχὴν ἐρεῖ κυριωτάτην αὐτὸς, τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ὥστε καὶ ταύτην ἂν λέγοι. πρῶτον οὖν ἀπὸ τῆς συνθέσεως δείκνυσι τοῦτο γενητόν. ἔστι γὰρ ἁπτὸς καὶ ὁρατός. ταῦτα μὲν οὖν ἄκρα τοῦ παντός. ὁ μὲν γὰρ οὐρανὸς, ὁρατὸς, ἁπτὸν δὲ ἡ γῆ, καὶ ἐν γῇ τὸ ὁρατόν ἐστι, καθ' ὅσον μετέχει φωτός. καὶ ἐν οὐρανῷ τὸ ἁπτὸν, καθ' ὅσον κατ' αἰτίαν ἐν αὐτῷ προείληπται τὸ γεῶδες. ἔστι δὲ ἁπλῶς καὶ σῶμα ἔχον. ἵνα καὶ τὰ μέσα πληρώματα τοῦ κόσμου λάβῃς, καὶ τούτῳ πάλιν ἐκεῖνο τὸ λόγιον εἴρηται συμφώνως. Νοῦ μὲν γὰρ μίμημα πέλει, τὸ δὲ τεχθὲν, ἔχει τι σώματος. Καθ' ὅσον οὖν ἔχει τι σωματικὸν γενητὸν τὸ πᾶν. κατὰ γὰρ τοῦτο, καὶ ὁρατὸν, καὶ ἁπτόν. πᾶν δὲ τὸ ὁρατὸν καὶ ἁπτὸν, αἰσθητόν. αἴσθησις γὰρ ἁφὴ καὶ ὅρασις. τὸ δὲ αἰσθητὸν, δοξαστόν ἐστιν, ὡς ἐξ ἀνομοίων συγκεκροτημένον, καὶ τὴν καθαρότητα τῶν νοητῶν εἰδῶν οὐ δυνάμενον διαφυλάττειν. τὸ δὲ τοιοῦτον πᾶν γενητὸν ὡς σύνθετον ἔχον τὴν οὐσίαν. οὐκ ἄρα ὁ Πλάτων ἀναιρεῖ τὴν ἀϊδιότητα τοῦ παντὸς, ὡς οἴονταί τινες Ἀριστοτελικαῖς ὑποθέσεσιν ἀκολουθήσαντες. καὶ ὅτι τοῦτο ἀληθὲς, ῥᾴδιον καταμαθεῖν ἐντεῦθεν. τὸν χρόνον ἅμα περὶ οὐρανῷ γεγονέναι φησίν. εἰ μὲν οὖν ἀΐδιος ὁ χρόνος, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀΐδιος. εἰ δὲ ἀρχὴν ἔχει χρονικὴν, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀρχὴν ἕξει χρονικὴν, ὃ πάντων ἐστὶν ἀδυνατώτατον. ἀλλὰ διττός φασιν ὁ χρόνος, ὁ μὲν ἄτακτος,

ὁ δὲ, κατ᾽ ἀριθμὸν προϊών. καὶ γὰρ διττὴ ἡ κίνησις, ἡ μὲν, ἄτακτος καὶ πλημμελής, ἡ δὲ, τεταγμένη
καὶ ἐμμελής. ἑκατέρα δὲ κινήσει, καὶ χρόνῳ ἐστὶ σύστοιχος. ἀλλὰ σῶμα μὲν κινεῖσθαι ὁμαλῶς, ἢ ἀνωμά-
λως δυνατόν, χρόνον δὲ ὁμαλὸν καὶ ἀνώμαλον ἐπινοεῖν ἀδύνατον. ἔσται γὰρ οὕτω σύνθετος ἡ οὐσία τοῦ
χρόνου. καὶ τί ταῦτα λέγω; καὶ γὰρ ἀνωμάλου τῆς κινήσεως οὔσης, ὁ χρόνος ὁμαλός ἐστι. πολλαὶ γοῦν καὶ νῦν
αἱ κινήσεις, καὶ αἱ μὲν θάττους, αἱ δὲ βραδύτεραι, καὶ ἄλλης ἄλλη ὁμαλεστέρα, χρόνος δὲ εἷς πασῶν καὶ συ-
νεχής, καὶ κατ᾽ ἀριθμὸν προϊών. οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἔχει τὸ διττὸν οὕτω τὸν χρόνον ποιεῖν. εἰ δὲ εἷς ὁ χρόνος καὶ συ-
νεχὴς, εἰ μὲν ἀγένητός ἐστι, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀγένητος τῷ χρόνῳ συνυποστάς, εἰ δὲ γενητός, ἄτοπον, εἰ ὁ χρό-
νος ἵνα γένηται, χρόνου δεήσεται, καὶ ταῦτα μή πω ὄντος. ὅτε γὰρ ἐγίγνετο χρόνος, οὔπω ἦν χρόνος.
ἔτι τὴν ψυχὴν τοῦ παντὸς εὐθὺς γιγνομένην τῷ σώματι συνῆψεν, καὶ οὐ δέδωκεν αὐτῇ προτέραν τῆς
σωματοειδοῦς ζωὴν, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ οὗ ἔστη τῷ σώματι συνεῖρξεν αὐτήν. ἀλλὰ μὴν αὐτὴν τὴν ψυχὴν, τῶν ἀεὶ
ὄντων εἶναί φασιν. εἰ τοίνυν τῇ ψυχῇ τὸ σῶμα συνυφέστηκεν, ἀεὶ δὲ ὂν ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀΐδιόν ἐστι
κατ᾽ αὐτόν. τὸ γὰρ ἅμα τῷ ἀϊδίῳ συνυποστὰν, ἀγένητόν ἐστι. ἔτι τὴν ψυχὴν γενητὴν ἐν τούτοις φη-
σὶν ὁ Τίμαιος, ἀγένητον δὲ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης, τὸ τοίνυν ἐναργῶς κατὰ χρόνον ἀγένητον, ἕτερον
τρόπον προσαγορεύει γενητόν. ἔτι τὸν κόσμον ἄφθαρτον ἐρεῖ ὥσπερ γε καὶ οἱ ἑτερόδοξοι, τοῦτό γε
συγκεχωρήκασιν. ἐν δὲ πολιτείᾳ σαφῶς διωρίσατο. μᾶλλον δὲ οὐκ αὐτὸς, ἀλλ᾽ αἱ Μοῦσαι, παντὶ γενομέ-
νῳ φθορὰν ἐξ ἀνάγκης εἶναι, τὴν κατὰ χρόνον γένεσιν λαμβάνων. ἐκ δὴ τούτων ξυνίες ὅ,τι λέγω. δείκνυται
γὰρ ἀγένητος ὁ κόσμος, εἰ γὰρ ὁ κόσμος ἄφθαρτος, οὐδὲν δὲ κατὰ χρόνον γενητόν, ἐστὶν ἄφθαρτον, ὁ κόσμος,
οὐκ ἔστι κατὰ χρόνον γενητός. ἀλλὰ τί δεῖ τοιούτων συλλογισμῶν. διαῤῥήδην γὰρ αὐτὸς ἐν νόμοις ἄπειρον
κατὰ τὸ παρελθὸν ἔφατο τὸν χρόνον εἶναι, καὶ ἐν τῇ ἀπειρίᾳ ταύτῃ φορὰς καὶ ἀφορίας ἀνθρώπων γεγονέ-
ναι μυρίας, ἐπὶ μυρίαις. πολιτείας γὰρ ἀρχὴν ζητήσας, ἀφ᾽ ἧς εἰς ἀρετήν τε καὶ κακίαν μεταβαίνουσιν
αἱ πόλεις, ἐπήγαγεν. λέγεις δὲ πόθεν; οἶμαι μὲν ἀπὸ χρόνου, μήκους τε καὶ ἀπειρίας καὶ τῶν μεταβολῶν ἐν τῷ
τοιούτῳ. μᾶλλον δὲ ἵνα ἀπὸ τῶν ἐν χερσὶ ποιησώμεθα τὴν ἀπόμνησιν ὀλίγῳ πρότερον αὐτοῦ λέγοντος
ἠκούσαμεν. ὡς ὅπου μὴ χειμὼν ἢ καῦμα ἐξαίσιον, ἐκεῖ γένος ἀνθρώπων ἀεὶ πλέον ἢ ἔλασσόν ἐστιν. εἰ δὲ
ἀεὶ γένος ἐστὶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ πᾶν ἀναγκαῖον ἀΐδιον ὑπάρχειν. ἔτι τοίνυν εἰ ὁ δημιουργὸς τῶν ἀεὶ ὄν-
των ἐστὶν, οὐχὶ ποτὲ μὲν δημιουργεῖ, ποτὲ δὲ ἀφίησι τοὺς οἴακας. οὐ γὰρ ἂν ἔχοι τὸ ὡσαύτως, οὐδὲ τὸ ἀμε-
τάβλητον. εἰ δὲ ἀεὶ δημιουργεῖ, καὶ τὸ δημιουργούμενόν ἐστι. τί γὰρ καὶ βουλόμενος τὸν ἄπειρον χρόνον ἀρ-
γῶν, ἐπὶ τὴν δημιουργίαν τραπήσεται. πότερον, ἄμεινον τοῦτο ὑπολαβών; ἀλλ᾽ αὐτὸ τοῦτο ἄμεινον ἠγ-
νόει πρότερον, ἢ οὔ; εἰ μὲν γὰρ ἠγνόει νοῦς, ἄτοπον. ἔσται γὰρ περὶ αὐτὸν ἄγνοια καὶ γνῶσις. εἰ δὲ ἐγίγνω-
σκε, διατί μὴ πρότερον ἤρχετο γεννᾶν καὶ κοσμοποιεῖν. ἀλλ᾽ οὐχὶ τοῦτο ἄμεινον; τί οὖν οὐκ ἔμενεν ἐπὶ τῆς
ἐνεργείας, εἰ θέμις εἰπεῖν; νοῦν γὰρ ὄντα καὶ θεὸν, τὸ ἧττον κάλλιον, ἀντὶ τοῦ μᾶλλον διώκειν, οὐδὲ ὅσιον
ἐννοεῖν. ἀλλαμὴν ἀναγκαῖον ταῦτα συγχωρεῖν, εἰ γένητος κατὰ χρόνον ὁ κόσμος, ἀλλὰ τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ κόσ-
μου συνυφεστώς. δοκοῦσι δέ μοι καὶ εἰς αὐτὴν πλημμελεῖν, καὶ ἄλλως τὸν τοῦ κόσμου δημιουργὸν, οἱ τὸν κόσ-
μον ποτὲ μὴ εἶναι λέγοντες. εἰ γὰρ οὗτος ποτὲ οὐκ ἦν, ἐκεῖνός ποτε οὐκ ἐποίει. ἅμα γὰρ τὸ ποιούμενον καὶ
τὸ ποιοῦν. εἰ δὲ ποτὲ οὐκ ἐποίει, δυνάμει ἦν τό τε ποιοῦν. εἰ δὲ δυνάμει, ἀτελὴς ἦν καὶ ὕστερον τέλειος, ὅτε
ἐποίει. εἰ δὲ τὸ πρότερόν ἐστι, καὶ τὸ ὕστερον περὶ αὐτὸν, δῆλον ὡς οὐκ ἦν τῶν αἰωνίως ἐνεργούντων. ἀλλὰ κατὰ
χρόνον ἐκ τοῦ μὴ ποιεῖν εἰς τὸ ποιεῖν μεταστάς. ἀλλαμὴν αὐτὸς παράγει τὸν χρόνον. πῶς οὖν ἐνέργειαν ἔ-
χων χρόνου δεομένην διὰ τῆς ἐνεργείας ταύτης; ποτὲ γὰρ ποιεῖ τὸν χρόνον, οὗ δεῖται, ἵνα ποιήσῃ χρόνον
παρήγαγεν. τοῦτο μὲν οὖν, οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. μετὰ δὲ ταύτην τὴν δόξαν, ἐπισκεψώμεθα Σεβῆρον, ὥς φη-
σιν, ἁπλῶς μὲν ἀΐδιον εἶναι τὸν κόσμον, τοῦτον δὲ τὸν νῦν ὄντα, καὶ οὕτω κινούμενον γενητόν. ἀνακυκλή-
σεις γὰρ εἶναι διττὰς, ὡς ἔδειξεν ὁ Ἐλεάτης ξένος. τὴν μὲν, ἣν νυνὶ περιπορεύεται τὸ πᾶν, τὴν δὲ, ἐναν-
τίαν. γενητὸς οὖν ὁ κόσμος καὶ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἤρξατό τινος, ὁ ταύτην τὴν ἀνακύκλησιν ἀνακυκλούμενος.
ἁπλῶς δὲ οὐ γενητός. πρὸς δὲ ταύτην τὴν ἐξήγησιν ἀπαντησόμεθα λέγοντες, ὅτι τὰ μυθικὰ αἰνίγματα
μεταγεῖν εἰς φυσιολογίαν οὐκ ἔδει. πῶς γὰρ ἀποκαμεῖν δυνατὸν τὴν κινοῦσαν ψυχὴν, καὶ μεταβάλλειν
τὴν ἀρχαίαν περιφοράν; πῶς δὲ τέλειον καὶ αὔταρκες τὸ πᾶν, εἰ μεταβολῆς ἐφίεται; πῶς δὲ ἀμφοτέρων
τὴν οἰκείαν ἕξιν διασωζόντων τοῦ τε κινουμένου καὶ τοῦ κινοῦντος ἔχει χώραν ἡ ἀμοιβὴ τῶν ἀνακυκλή-
σεων; πῶς δὲ ὁ Τίμαιός φησι, τὴν μὲν ταὐτοῦ περιφορὰν ἐπὶ δεξιὰ κινεῖσθαι κατὰ τὴν δημιουργικὴν βού-
λησιν, τὴν δὲ θατέρου ἐπ᾽ ἀριστερά; εἰ γὰρ δεῖ μένειν ὡσαύτως καὶ ἀεὶ εἶναι τὰ δημιουργικὰ ἔργα, δεῖ καὶ
τὰς ἀνακυκλήσεις εἶναι τὰς αὐτὰς αἰεί. καὶ τὴν ταὐτοῦ περίοδον, καὶ τὴν ἐπὶ δεξιὰ κινεῖσθαι κίνησιν.
ἅμα γὰρ προῆλθεν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ταύτην ἔλαχε τὴν περιφοράν. ἔτι δὲ, πῶς οὐκ ἀναγκαῖον,
ἀνωμαλίαν ἐπεισάγειν τῇ κινήσει τοῦ οὐρανοῦ; πᾶν γὰρ τὸ παύεσθαι μέλλον τῆς προτέρας κινήσεως, ἐπ᾽
ἄλλην δὲ μεταβαίνειν τὴν ἐναντίαν στάσιν ἐπείγεται, καὶ ἀπομαραίνει τὴν προηγουμένην κίνησιν,
ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἑστὼς ἐνεργείας, τὶς αἰτία τῆς δευτέρας ἀνακυκλήσεως. ταύτας καὶ δὴ φυσικὰς οὐκ οὔ-
σας ἐξηγήσεις, οὐδαμῶς ἀποδεκτέον. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖναι χώραν ἔχουσιν, ὅσαι λογικώτερον ἀποδιδόν-
ται, οἷον ὅτι κατ᾽ ἐπίνοιαν μόνην ἡ γένεσις ἐπὶ τοῦ κόσμου λέγεται. οὕτω γὰρ ἂν, καὶ ὅτι δημιουργός

ἐστι τοῦ

ἐστι τοῦ παντός, κατ' ἐπίνοιαν συλλογιζόμεθα, καὶ οὐ κατὰ τὴν ἀλήθειαν. ἐκ γὰρ τοῦ γενητὸν εἶναι τὸν κόσμον, δέδεικται ὅτι ποιητική τις ἔστιν αὐτοῦ καὶ δημιουργικὴ αἰτία. ἢ οὖν ὅτι σαφηνείας ἕνεκα, καὶ διδασκαλικῆς, ὑπέθετο τὸ πᾶν, ἵνα διδάξῃ πόσων ἀγαθῶν ἐκ τῆς δημιουργικῆς προνοίας μετείληχε. καὶ γὰρ τοῦτο ἐστὶ μὲν πως ἀληθές, οὐκ αὔταρκες πρὸς τὴν τοῦ Πλάτωνος θεωρίαν. τὸ γὰρ σαφές, τίμιόν ἐστι φησὶν ὁ Ἰάμβλιχος, ὅταν οἰκεῖον ᾖ πρὸς ἐπιστήμην. ἐπεὶ καὶ ἀϊδίου τοῦ παντὸς ῥηθέντος, δυνατὸν ἦν ἐνδείξασθαι τὰ εἰς αὐτὸ παρὰ τῶν θεῶν ἐνδιδόμενα ἀγαθά. πρὸς μὲν οὖν τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, τοσαῦτα ἂν εἰρήσθω. πάλιν δὲ ἐξ ἀρχῆς εἴπωμεν, ὅπως λέγεται γενητὸν τὸ πᾶν. οὔτε γὰρ κατὰ χρόνον διὰ τοὺς εἰρημένους λόγους, οὐδ' ὅτι ἀπ' αἰτίας ἁπλῶς. οὐ γὰρ ἀποχρῆ τοῦτο λέγειν. ἀπὸ γὰρ αἰτίας καὶ ὁ νοῦς τῆς πρώτης, καὶ πάντα τὰ μετὰ τὸ ἕν, ἀπ' αἰτίας ἐστίν, ἀλλ' οὐ πάντα γενητά. πῶς γὰρ τὸ αἰώνιον εἰ πάντα γενητά; τὸ γὰρ ἓν τε πρὸ αἰῶνος. πῶς οὖν γενητὸν τὸ πᾶν φαίη τις ἄν, ὡς ἀεὶ γιγνόμενον ἅμα τε γεγενημένον; οὐ γάρ που τὸ μερικόν. τὸ μὲν δὴ σῶμα, οὐχὶ γίγνεται μόνον, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ γέγονεν. ὁ δὲ σύμπας οὐρανός, ἐν τῷ γίγνεσθαι μόνον ὑφέστηκεν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ γεγονώς ἐστιν ἅμα, καὶ ἀεὶ ἐντελεῖ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην τοῦ ἀεὶ χρονικοῦ ὄντος κατὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν χρονικήν. ὡς γὰρ τὸ ἡλιοειδὲς φῶς πρόεισιν ἀπὸ τῆς οἰκείας πηγῆς, οὕτω δὴ καὶ ὁ κόσμος ἀεὶ γίγνεται καὶ ἀεὶ παράγεται, καὶ ἀεὶ γιγνόμενός ἐστιν ἅμα καὶ γεγενημένος, καὶ ὡς σύνθετος γίγνεται. πᾶσα γὰρ σύνθεσις γένεσίς ἐστιν. εἰ δὲ ἀεὶ σύγκειται, καὶ ἀεὶ γέγονεν, ᾧ τὸ γίγνεσθαι σύνδρομόν ἐστιν, ὅ μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων εἰδώς, ἀντὶ τοῦ γιγνόμενον, τὸ γέγονεν εἶπεν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ὄντος, ἀντὶ τοῦ ἐστί, τὸ ἦν, πότερον ἦν ἀεί φασι. ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦ νοητοῦ τὸ ἦν τε ἐστί, ταὐτόν. πάντα γάρ ἐστιν ἐκεῖ, κατὰ τὸ αὐτὸ ἐστίν. ἐπεὶ καὶ πάντα ἐν τῷ νῦν, ὃ δὴ τοῦ κατὰ χρόνον νῦν ἀμερέστερον, οὕτω που καὶ τὸ γίγνεται, καὶ τὸ γέγονεν ἐπὶ τοῦ αἰσθητοῦ παντός, εἰς ταὐτὸν χωρεῖ. καὶ γὰρ γέγονεν ὡς γιγνόμενον, καὶ ἔστιν ὡς γενητόν. ὅτι δὲ οὐ τὸ γενητὸν κατὰ χρόνον τινὰ λαμβανόμενον δεικνύσει τὸ σύνθετον ἁπλῶς, δῆλον ἀπὸ τοῦ ἀντιθέτου. τούτῳ γὰρ τὸ ἀεὶ ὂν ἀντιδιεῖλεν. εἰ μὲν οὖν τὸ ἀεὶ ὂν ἐδήλου τὸ ἁπλοῦν, εἴπομεν ἂν γενητὸν τὸ σύνθετον μόνως. εἰ δὲ τὸ ἀεὶ ὄν, τὸ κατὰ τὸν ἀεὶ χρόνον ἐσήμαινεν, ἐλέγετο ἂν γιγνόμενον τὸ ἀπό τινος ἀρξάμενον. ἀντίκειται γάρ, οὐ τῷ αἰωνίῳ, τὸ γενητὸν ἀντιδιεῖλεν, ὡς χρόνου ἄρα μετειληχότος, τοῦτο ἐκείνῳ ἀντίκειται. καὶ διὰ τοῦτο γενητόν. ὅτι δὲ τὸ ἀεὶ ὂν τὸ αἰώνιον δηλοῖ, φανερὸν εἴπερ καὶ ὁ δημιουργὸς ὁ παράγων τὸν χρόνον, ἀεὶ ὢν ἀποκαλεῖται. καὶ τὸ παράδειγμα, τὴν αἰώνιον ἄρα ὑπόστασιν σημαίνει, καὶ οὐ τῆς χρονικῆς ἀϊδιότητος μετέχουσαν. ἀπορήσειε δ' ἄν τις τε ταῦτα ὁμολογῶν, διατί τὸν κόσμον γενητὸν ἀπὸ τοῦ σώματος προσείπομεν; ὄντος γὰρ ἐν αὐτῷ σώματος ὃ ἐστὶ μόνως γενητόν, καὶ ψυχῆς θείας, τε ἀεὶ οὔσης, καὶ νοῦ θείου, πρὸ ταύτης, τί μαθόντες ἡμεῖς διὰ τὸ σῶμα γενητόν, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ψυχὴν ἢ τὸν νοῦν ἀγένητον ἐπωνομάκαμεν; ἀπὸ γοῦν τοῦ εἴδους πανταχοῦ χαρακτηρίζεσθαί φασιν τὸν ὅλον κόσμον, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς ὑποκειμένης φύσεως. ἢ καὶ τὸν Σωκράτην θνητὸν ἀποκαλοῦμεν, τὴν ψυχὴν ἀθάνατον ἔχοντα, διότι τὸ ἐν αὐτῷ ζῷον θνητόν. εἰ δὲ κἀκεῖνο λέγοις ὅτι τὸ σωματοειδὲς νῦν τοῦ παντὸς σκοποῦμεν οὔπω τῇ ψυχῇ συντεταγμένον, ὀρθῶς ἂν λέγοις. ὅταν δὲ ἔμψυχον αὐτὸ καὶ ἔννουν ἴδῃς, θεὸν αὐτὸ καλέσεις. ὅπερ ὁ Πλάτων ἐν Πολιτείᾳ μέν, θεῖον γενητόν. ἐνταῦθα δέ, θεὸν εὐδαίμονα προσειπεῖν κόσμον ἠξίωσε, τοῖς δ' αὖ καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις μειζόνως ἐνεκωμίασε τὸ πᾶν. ὃς ἐπειδὴ γενητὸν ἀποκαλεῖν ἔμελλε τὸ ἀγένητον τοῖς αἰωνίοις ἀπονείμας, οὕτω τὸν κόσμον γενητὸν προσεῖπεν. οὐ γὰρ ἐλαττοῦται τῇ πρὸς τὸ αἰώνιον παραθέσει, γενητὸν ὀνομαζόμενον, καὶ τὸ γιγνόμενον αὐτοῦ, τῷ γέγονε συνέπλεξεν. ἵνα ὡς μὲν πᾶν, τέλειόν τε ἀποφανθῇ, καὶ ὄν, ὡς δὲ ἐν χρόνῳ τὴν οὐσίαν ἔχον, γενητόν. καὶ τινὸς αὐτῷ ἀρχὴν δέδωκε γενέσεως, ἀλλ' οὐ πάσης. καὶ κατὰ τὸ σωματοειδὲς αὐτὸν προσεῖπεν γένεσιν, παρεὶς τὰς ἐν αὐτῷ θείας δυνάμεις, δι' ἃς εὐδαίμων ἐστί, καὶ λέγεται θεός. ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ἀπόδειξιν θαυμάζειν ἄξιον. ὅπως ἐπιστημονικῶς ἀπὸ τοῦ ὅρου προελήλυθε. διὸ καὶ ἀντέστρεψε τὴν τάξιν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὑποθέσεσι, τὸ γενητὸν ἀφωρίσατο δοξαστόν, εἰς δὲ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ γενητοῦ, τὸ ἀντίστροφον παρείληφεν. ἵνα μέσον ποιήσηται, τὸν ὅρον, ὥσπερ χρὴ πάντως ἐν ταῖς ἀποδείξεσι. τοῦτο γὰρ καὶ ὄντως ἀπόδειξιν ἔμελλε τὸν λόγον ποιεῖν. ἡ γὰρ δόξα, τὰ τοὺς λόγους ἔχειν τῶν γενητῶν, τὴν αἰτίων ἀποφέρεται πρὸς αὐτὰ τάξιν. διό μοι δοκεῖ καὶ μὴ ἀρκεσθῆναι τῷ αἰσθητῷ, πρὸς τὸ δεῖξαι τὸ γενητόν, ἀλλὰ προσέθηκε καὶ ὅτι δοξαστόν. ἐπείπερ ἡ μὲν αἴσθησις, τὰς ἐνεργείας γιγνώσκει τῶν αἰσθητῶν, πάσχουσα ὑπ' αὐτῶν, ἡ δὲ δόξα, καὶ τὰς οὐσίας. προείληφε γὰρ αὐτῶν τοὺς λόγους. ἵνα οὖν αὐτὴν τὴν οὐσίαν ἀποφήνῃ γενητὴν τῶν αἰσθητῶν, ἀπὸ τοῦ δοξαστοῦ πεποίηται τὴν κατασκευήν. ἔτι τὸ μὴ προσθεῖναι τῷ γιγνομένῳ τὸ ἀπολλύμενον, τὸ σέβας αὐτοῦ, τὸ περὶ τὸν κόσμον ἀποδείκνυσι. καίτοι καὶ τοῦτό ἐστιν ὅπῃ ἀληθές, ὥσπερ εἴπομεν πρότερον. ὅμως τήν γε τοῦ Πλάτωνος εὐλάβειαν, καὶ τοῦτο δείκνυσιν. ἔχων γὰρ αὐτὸ τὸ ἑπόμενον, ὅμως οὐ προστίθησιν. ὃ καὶ θαυμάσειεν ἄν τις τῶν οἰομένων κατὰ χρόνον εἶναι τὸν κόσμον παρὰ τῷ Πλάτωνι γενητόν. τοῦτο γὰρ τὸ γιγνόμενον ὃ δὴ καλεῖ δοξαστόν, ἅμα καὶ ἀπολλύμενόν ἐστιν, ἐκεῖνο δὲ οὐχ ἅμα. ὁ γοῦν κόσμος, καὶ ἀπολλύμενός ἐστι καὶ ἄφθαρτος. γελοῖον γάρ, ἀλλὰ οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ δήπου, καὶ ἀπολλύμενον τε ἄφθαρτον τοῦ φιλοσόφου καλοῦντος.

ἄφθαρτον μέν, κατὰ χρόνον ὥσπερ καὶ ἀγένητον. εἰ γὰρ τὸ κατὰ χρόνον γενητὸν φθαρτόν, ὡς ἐν πολιτείᾳ γέγραπται, τὸ ἄφθαρτον ἀγένητόν ἐστιν. ἀπολλύμενον δέ, ὡς ἑαυτὸ συνέχειν μὴ δυνάμενον. ὡς γὰρ ὅσον ἐφ' ἑαυτὸ τὸ σωματοειδὲς ἑτεροκίνητον ὄν, οὕτως ὅσον ἐφ' ἑαυτό, ἀπολλύμενόν ἐστιν, ὡς ὑπ' ἄλλου συνεχόμενον. οὐδὲν γὰρ σῶμα ἑαυτοῦ γεννητικόν ἐστιν, ἢ συνεκτικόν. πᾶν γὰρ τὸ γεννῶν, ποιεῖ. πᾶν δὲ τὸ ποιοῦν, ἀσώματόν ἐστι. κἂν γὰρ σῶμα ᾖ, δυνάμεσιν ἀσωμάτοις ποιεῖ. πᾶν ἄρα τὸ γεννῶν, ἀσώματόν ἐστι, καὶ πᾶν τὸ συνεκτικόν, ποιητικόν τινός ἐστι. λέγω δὲ τῆς ἑνώσεως, καὶ τοῦ ἀσκεδάστου. πᾶν δὲ τὸ ποιητικὸν ἀμερές. πᾶν ἄρα τὸ συνεκτικόν, ἀμερές ἐστι. τὸ γοῦν ἑαυτοῦ συνεκτικόν, σῶμα εἶναι ἀδύνατον, οὐ γάρ ἐστι τὸ συνέχειν σώματος. μεριστὸν γὰρ ᾖ σῶμα, καθάπερ εἴρηται, καὶ ἐν τῷ Σοφιστῇ πρὸς τοὺς πάντα λέγοντας σώματα. τὸ δὲ συνέχον, ἀμερές. εἰ δὲ τὸ συνεχόμενον σῶμα, τὸ δὲ συνέχον ἀσώματον οὐκ αὐτὸ ἑαυτοῦ συνεκτικόν ἐστιν. ἀνάγκη ἄρα ἀμερὲς εἶναι τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ συνεχόμενον. ὡς οὖν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν τὸ σῶμα πεπερασμένην ἔχει δύναμιν, οὕτω κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀπολλύμενόν ἐστιν, οὐχ ὡς ἐπιτήδειον εἰς φθοράν, ἀλλ' ὡς ἑαυτὸ σώζειν οὐ πεφυκός. οὐδ' ὡς δυνάμει φθαρτόν, ἵνα καὶ τὸ ἐνεργείᾳ ζητῇς, ἀλλ' ὡς τὸ ἄφθαρτον ἑαυτῷ παρέχειν οὐ δυνάμενον. πόθεν οὖν ἔχει τὸ ἀΐδιον, καὶ πόθεν τὴν ἄπειρον ὑποδέχεται δύναμιν; ἀπὸ τῆς ποιητικῆς φαίην ἂν αἰτίας. ὡς γὰρ κινεῖται ἐκεῖθεν, οὕτω καὶ γίνεται ἐκεῖθεν, καὶ ἀεὶ γίγνεται. πᾶν γὰρ τὸ ἐξ ἀκινήτου γιγνόμενον αἰτίας, ἀνέκλειπτον ἔλαχε φύσιν. ὥσπερ φησὶ καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης. ὥς τε καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὁ κόσμος ἔχοι ἂν τὸ ἀΐδιον ἐξ ἀκινήτου δημιουργίας προϊών. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν γενητόν ἐστιν, ἀεὶ γίγνεται παρὰ τοῦ πατρός. διότι δὲ ὁ κόσμος πᾶν ὂν καὶ ὅλον οὐκ ἔστιν ἀτελὴς ἀεὶ πρὸς τὸ γίγνεσθαι γέγονεν, ὅπου γε καὶ ἡ κίνησις αὐτοῦ ἀεὶ ἐν τέλει ἐστὶν ὥς φησιν ἐκεῖνος. πολλῷ ἄρα ἡ κατὰ τὴν οὐσίαν γένεσις ἀεὶ ἐν τέλει ἐστί, μιμουμένη τὴν τελειότητα τοῦ ποιοῦντος. ὥς τε καὶ γίγνεται ἀεί, καὶ γέγονεν ὃ ἀεὶ γίνεται. ὅλον ἅμα τὸ ἄπειρον τῆς γεννητικῆς αὐτοῦ δυνάμεως, ἀεὶ δὲ κατὰ τὸ νῦν δυνάμενος, εἰς τὸ εἶναι παρ' αὐτῆς τῇ κατὰ τὸ νῦν μεθέξει τοῦ ἀπείρου, δεχόμενος ἐκείνης τι. καὶ ταυτὸν διὰ τὸ διδόναι, καὶ οὐ ταυτὸν δι' ἑαυτὸ τὸ ἄπειρον λαβεῖν ὁμοῦ μὴ δυνάμενον. καὶ οὕτως ἥ τε ἀϊδιότης μένει τοῦ κόσμου, καὶ ἡ γένεσις ἔχει χώραν, καὶ ταύτῃ γε οἱ ἄνδρες οὐ μάχονται. διαφέρουσι δὲ ὅμως, ὅτι ὁ Πλάτων μὲν τὴν οὐσίαν τοῦ οὐρανοῦ τῷ παντὶ χρόνῳ συμπαρατείνεσθαί φησιν, Ἀριστοτέλης δέ, ἀεὶ οὖσαν ἁπλῶς ὑποτίθεται, καὶ διὰ πολλῶν λόγων ἀναγκάζεται, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν χρονικὴν ἀπειρίαν ἀνάγειν αὐτήν, τὸν αἰῶνα δύναμιν ἄπειρον ἔστωσαν λέγων. οὐδεμίαν δὲ ἄπειρον δύναμιν ὑπάρχειν σώματι πεπερασμένῳ δείκνυσιν. ἕπεται δὴ ἀεὶ μὲν λαμβάνειν τὸν κόσμον τὴν ἄπειρον δύναμιν ὄντα σωματικόν. μὴ δύνασθαι ποτὲ δὲ τὴν ὅλην ἔχειν διότι πεπέρασται. μόνως οὖν ἀληθὲς λέγειν, ὅτι ἀπειροδύναμος γίγνεται, ἀλλ' οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ γίγνεται, δῆλον ὅτι διὰ τὸν ἄπειρον χρόνον ἀπειροῦται. τῷ γὰρ αἰωνίῳ τὸ εἶναι ἀπείρῳ προσήκει μόνῳ, τῷ δὲ γιγνομένῳ ἀπείρῳ, τό, τῷ γένεσις γὰρ χρόνῳ σύζυγος, ὥς τε καὶ αὐτὸς ἀναγκάζοιτο ἂν γιγνόμενόν πῃ τὸν κόσμον ὁμολογεῖν. καὶ δὴ τὸν αὐτὸν καταριθμὸν ἀμφότεροί φασιν, ἀλλ' ὁ μὲν εἶναι τὸν αὐτόν, ὁ δέ, γίγνεσθαι ταῖς ἀρχαῖς ἀκολούθως. ὁ μὲν γὰρ αἰτίαν ποιητικὴν πρὸ τοῦ παντὸς ἔθετο, παρ' ἧς ὑφίστησι τὸ πᾶν, ὁ δέ, οὐδενὸς τῶν ἀϊδίων παραδίδωσι ποιητικόν. καὶ ὁ μέν, ἅμα τῇ οὐσίᾳ τοῦ οὐρανοῦ τὸν χρόνον ἀπεγέννησεν, ὁ δέ, ἅμα τῇ κινήσει. τὸ γὰρ ἀριθμητὸν αὐτοῖς εἶναι τὸν χρόνον. εἴωθε δὲ καὶ ἐν ἄλλοις Ἀριστοτέλης τοῦτο ποιεῖν. ὅσα γὰρ τῷ ἑνὶ Πλάτων, ταῦτα τῷ νῷ περιτίθησι, τὸ ἀπλήθυντον, τὸ ἐφετόν, τὸ μηδὲν νοεῖν τῶν δευτέρων. ὅσα δὲ τῷ δημιουργῷ νῷ ὁ Πλάτων ταῦτα τῷ οὐρανῷ καὶ τοῖς οὐρανίοις θεοῖς Ἀριστοτέλης. παρὰ τούτων γὰρ εἶναι τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν πρόνοιαν, καὶ ὅσα τῇ οὐσίᾳ τοῦ οὐρανοῦ ὁ Πλάτων, ταῦθ' οὗτος τῇ κυκλοφορίᾳ. τῶν μὲν θεολογικῶν ἀρχῶν ἀφιστάμενος, τοῖς δὲ φυσικοῖς λόγοις πέρα τοῦ δέοντος ἐνδιατρίβων. ἐπειδὴ δὲ πολύς ἐστιν ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης, ἄνω καὶ κάτω θρυλλῶν τὰς ἀντιστροφάς, τοῦ τε γενητοῦ πρὸς τὸ φθαρτόν, καὶ τοῦ ἀγενήτου πρὸς τὸ ἄφθαρτον, ὑπομνηστέον αὐτόν, ὅτι πολλῷ πρότερον καὶ ὁ Πλάτων τούτοις συγχωρεῖ τοῖς ἀξιώμασιν, ἐν πολιτείᾳ μὲν γράφων, ὅτι παντὶ τῷ γινομένῳ, φθορὰ ἕπεται. ἐν Φαίδρῳ δέ, ὅτι τὸ ἀγένητον, καὶ ἄφθαρτόν ἐστι. πῶς οὖν δυνατόν, γένεσιν αὐτὸν διδόντα τῷ παντί, μὴ οὐχὶ καὶ φθορὰν ἐπεισάγειν, ἢ φθείροντα τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, μὴ οὐχὶ καὶ γένεσιν αὐτῷ διδόναι πρὸ τῆς φθορᾶς. ἀλλ'
» ἦν ἄρα καὶ ἡ γένεσις τοῦ παντός, τρόπον ἕτερον ἑαυτῷ μεμηχανημένη. Τῷ δ' αὖ γενομένῳ φαμέν, ὑπ'
» αἰτίου τινὸς ἀνάγκην εἶναι γενέσθαι.

Συνοδεύει ταῖς ὑποθέσεσιν ὁ λόγος, μᾶλλον δὲ τῇ τάξει τῶν πραγμάτων ἀφ' ὧν αἱ ὑποθέσεις ἐλήφθησαν. ὡς γὰρ πανταχοῦ τὸ εἶδος ἐξήρτηται τῆς ποιητικῆς αἰτίας, οὕτω καὶ αἱ πρῶται ὑποθέσεις συνεχεῖς εἰσι πρὸς τὰς δευτέρας, καὶ πρὸς τὰς ἀποδείξεις ἀρχὴν παρέχουσι ταῖς ἐχομέναις αὐτῶν. ἐπεὶ γὰρ δέδεικται κατὰ τὴν πρώτην ὑπόθεσιν, ὅτι γενητὸς ὁ κόσμος διὰ μέσου τοῦ δοξαστοῦ, τὸ τούτῳ ἀκόλουθον, ἑξῆς ἐπιδείκνυσιν, ὅτι ὑπ' αἰτίου γέγονε κατὰ τὴν δευτέραν ὑπόθεσιν. εἰ γὰρ ὁ κόσμος γιγνόμενός ἐστι, πᾶν δὲ τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου γίγνεταί τινος, ὁ ἄρα κόσμος ὑπ' αἰτίου τινὸς γέγονεν ἐξ ἀνάγκης. τί οὖν τὸ ποιητικὸν αἴτιον τοῦ παντός; ἀφ' οὗ τὸ γίγνεσθαι τῷ κόσμῳ πάρεστι. τοῦτο γὰρ ἐφεξῆς τῇ ἀποδείξει ταύτῃ ζητεῖν ἀναγκαῖον. καὶ θεασώμεθα ποίοις δή τοισι περὶ τούτου κέχρηται λόγοις προϊών.

προϊών. νῦν δὲ ὅτι πᾶν τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου τινὸς γίγνεται ἐξ ἀνάγκης, διὰ βραχέων ἀναμνησώμεθα ἡμᾶς αὐτούς. τὸ δὴ γιγνόμενον, πᾶν ἀτελές ἐστι κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. ἀτελὲς δὲ ὄν, ἑαυτὸ τελειοῦν οὐ πέφυκεν. ὅπου δὲ οὐδὲ ἄλλο. πᾶν γὰρ τὸ τελειούμενον, ἐκ τοῦ κατ' ἐνέργειαν ὄντος τελειοῦται. τὸ δὲ κατ' ἐνέργειαν ὄν, τέλειον, ὥστε πᾶν τὸ τελειοῦν ἄλλο, ἀεὶ ὄν ἐστι κατ' ἐκεῖνο τὸ εἶδος. τὸ δὲ γιγνόμενον, καθ' ὃ γιγνόμενον, ἀτελές. οὐκ ἄρα τὸ γιγνόμενον καθὸ γίγνεται, ταύτῃ πέφυκεν ἄλλο τελειοῦν. εἰ δὲ μηδὲ ἄλλο, πολλῷ πλέον ἑαυτὸ τελειοῦν ἀδύνατόν ἐστι. τοῦτο γοῦν ἐκείνου μεῖζον. τὸ γὰρ ἑαυτοῦ τελειωτικόν ἐστιν. εἰ δὲ μὴ ὑφ' ἑαυτοῦ, δῆλον ὡς ὑπ' ἄλλου. πῶς γὰρ ἔσται γεγονὸς μὴ τελειωθέν. πάλιν οὖν ῥητέον, ὁ κόσμος γίγνεται. πᾶν τὸ γιγνόμενον, ἀτελές, ἢ ὑπ' ἄλλου, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ τελειοῦται. πᾶν ἄρα τὸ γιγνόμενον, ἢ ὑπ' ἄλλου ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ τελειοῦται. ἀλλὰ μὴν οὐχ ὑφ' ἑαυτοῦ, ὑπ' ἄλλου ἄρα, ὥστε ἀπ' αἰτίας γίγνεταί τινος. ἔτι σύνθετός ἐστιν ὁ κόσμος, καὶ ἐξ ἀνομοίων ἔχει τὴν ὑπόστασιν. εἰ δὲ σύνθετος, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ συνετέθη, ἢ ὑπ' ἄλλου. δεῖ γὰρ ἐξ αἰτίας εἶναι τὴν σύνθεσιν, εἰ μὴ μέλλοιμεν αὐτὴν τυχαίαν καὶ αὐτοματισμένην ποιεῖν. εἰ μὲν οὖν ὑφ' ἑαυτοῦ συντίθεται, πάλιν ἑαυτὸν τελειώσει, καὶ ἑαυτὸν ὑποστήσει, καὶ λήσομεν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἀσώματον αὐτὸν μεθιστάντες οὐσίαν. πῶς γὰρ καὶ συντίθησιν ἑαυτόν, πότερον τῶν μερῶν ἑαυτὰ ταττόντων; ἀλλ' αὐτοκίνητα τὰ σώματα ποιήσομεν. ἀλλὰ ὠθούντων ἄλληλα. καὶ τί τὸ πρώτως κινῆσαν. πῶς δὲ ὅσιον ταῖς τοιαύταις ὤσεσι καὶ μοχλείαις ἐπιτρέψαι τὸν σύμπαντα κόσμον. πῶς δὲ ἐξ ἀτάκτων ἔσται τάξις, καὶ ἐξ ἀκοσμήτων κόσμος. πανταχοῦ γὰρ τὸ ποιοῦν, κρεῖττον τοῦ ἀποτελέσματος, καὶ τοῦ γιγνομένου τὸ γεννῶν. καὶ εἰ μὲν ὑλικά ἐστι τὰ μόρια αἴτια τοῦ κόσμου τῆς συνθέσεως, τί τὸ ποιοῦν εἰς αὐτά; τοῦτο γὰρ ζητοῦμεν. εἰ δὲ ποιητικά, πῶς τὰ ἀκόσμητα τῶν κεκοσμημένων ποιητικά, καὶ τὰ ἄτακτα τῶν τεταγμένων; εἰ δὲ μὴ ὑφ' ἑαυτοῦ σύνθετον ὁ κόσμος, ὑπ' ἄλλου δηλαδὴ τὴν σύνθεσιν ταύτην ἔχει, εἰ τοίνυν ὁ κόσμος. τὸ δὲ σύνθετον ἀπ' αἰτίας τινὸς σύγκειται, ὁ κόσμος ἄρα ἀπ' αἰτίας ἔχει τὴν γένεσιν. ὅτι δὲ οὖν τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου γίγνεταί τινος, ἀπὸ τούτων δῆλον. εἰ δὲ τι κέκληκεν αἴτιον τὸ τοῦ γιγνομένου παντὸς αἴτιον, οὐ θαυμαστόν. τὸ γὰρ ἁπλῶς αἴτιον, καὶ οὐ τὶ αἴτιόν ἐστι τὸ τῶν πάντων αἴτιον. περὶ οὗ καὶ αὐτὸς εἶπεν, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον πάντων καλῶν. ἐκεῖνο γὰρ καὶ θεὸς ἁπλῶς. πᾶν δὲ τὸ μετ' ἐκεῖνο, τὶς θεός, οἷον, δημιουργικός, ἢ ζωοποιός. τί οὖν αἴτιον τὸ τῶν γεννητῶν αἴτιον, ὡς τοῦ παντὸς αἰτίου διαφέρον. ὅθεν ὑπ' αἰτίου τινὸς εἶπε γίγνεσθαι τὸ γιγνόμενον. εὖ δὲ ὅτι τὸ αἴτιον, ἓν τῆς γενέσεως τῆς ὅλης ὁ Πλάτων, προεῖναί φησι. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος, περὶ τὴν μίαν ἀρχὴν συντέτακται, αἱ πολλαὶ ἑνάδες περὶ τὸ ἕν. τῶν δὲ ἄλλων, οἱ μέν, τοῖς συναιτίοις τὴν αἰτίαν ἀνέθεσαν, οἱ δέ, ὡς φυσικὰς δυνάμεις ἀνῆλθον, οἱ δέ, εἰς διεσπαρμένας ἀπείρους ἀρχάς, οἱ δέ, εἰς ταύτην τὴν φύσιν, οἱ δέ, εἰς ψυχήν. ὁ δὲ Πλάτων ταύτας μὲν τὰς αἰτίας μεθῆκεν, πρωτίστην δὲ πασῶν ὑποτίθεται τὴν μίαν αἰτίαν. ταύτῃ μὲν γάρ, συνεργεῖ μὲν ἡ ψυχικὴ τάξις, ὑπουργεῖ δὲ ἡ φύσις, δουλεύει δὲ πάντα τὰ συναίτια, καὶ κατὰ τὴν αὐτῆς κινεῖται βούλησιν. διότι μὲν προηγεῖται τοῦ πλήθους ἡ δημιουργικὴ μονάς, αἰτίαν ταύτην προηγόρευσεν. τοῦτο γάρ ἐστι τῆς μονότητος σημαντικόν. διότι δὲ οὐχὶ τὴν πρώτην ἔχει τάξιν ἐν τοῖς αἰτίοις, οὐδὲ ἔστιν ἀμέθεκτος, τὸ τινὸς προσέθηκεν. ὥστε τὸ ὑπ' αἰτίου τινὸς ταύτην ἴσον ἀπ' αἰτίας μὲν μιᾶς, μὴ μέντοι τῆς πρώτης. οὐκοῦν οὐδὲ ἔχει λόγον, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τὸ γιγνόμενον εὐθὺς παράγειν, ἀλλὰ τὸ αἰώνιον, ἵνα ἀπὸ μὲν τοῦ ἑνὸς ᾖ τοῦ πρὸ αἰῶνος, ἅπασα ἡ αἰώνιος φύσις, ἀπὸ δὲ ταύτης, ἡ γεννητὴ καὶ ἔγχρονος. καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ κρείττονος τῶν ἑαυτὰ ποιούντων τὰ αὐθυπόστατα. ἀπὸ δὲ τούτων τὰ ὑφ' ἑτέρων γιγνόμενα. συνεχὴς γάρ ἐστι καὶ σειρὰ καὶ τάξις τῶν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς προεληλυθότων. καὶ τὰ ἐγγυτέρω τῆς ἀρχῆς, ὑποστατικὰ γίγνεται τῶν πορρωτέρω.

Τὸν μὲν οὖν, ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντός, εὑρεῖν τε ἔργον, καὶ εὑρόντα εἰς ἅπαντας ἀδύνατον λέγειν.

Ἐπέστησαν μέν, οἱ πρὸ ἡμῶν ὀρθῶς, ὅτι δείξας ἀπ' αἰτίου γεγονότα τὸν κόσμον ὁ Πλάτων, ἐπαξίως τῆς ἑαυτοῦ νοήσεως, εὐθὺς ἐπὶ θεὸν ἀνῆλθε δημιουργόν. τὸ γὰρ τεχνικὸν τοῦ γεννήματος, λελογισμένην καὶ θείαν αἰτίαν εἰσάγειν ἐφαίνετο, καὶ οὐ τύχην οὐδὲ τὸ αὐτόματον, ἃ μή τε αἴτιά ἐστι, μὴ δὲ ὑποστατικὴν ἔχειν δύναμιν, μηθ' ὅλως ὑπομένει τὴν εὔτακτον τῶν ὄντων πρόοδον. ἡμᾶς δὲ χρὴ πρῶτον τὴν λέξιν αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἐξετάσαντας, ἔπειτα οὕτω πρὸς τὴν ὅλην θεωρίαν ἀναδραμεῖν. ὁ μὲν οὖν πατὴρ καὶ ποιητής, διαφορὰν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους. καθ' ὅσον ὁ μέν, τῆς ὅλης ἐστὶν αἴτιος, ὁ δέ, τοῦ κόσμου, καὶ τῆς τάξεως, καὶ ὅλως τῆς εἰδικῆς αἰτίας. καὶ καθ' ὅσον ὁ μέν, τοῦ εἶναι, καὶ τῆς ἑνώσεως ὑπάρχει χορηγός, ὁ δέ, τῶν δυνάμεων, καὶ τῆς πολυειδοῦς οὐσίας. καὶ καθ' ὅσον ὁ μέν, ἐν ἑαυτῷ τὰ πάντα μονίμως συνέχει, ὁ δέ, προόδου καὶ ἀπογεννήσεως αἴτιός ἐστι. καὶ καθ' ὅσον, ὁ μέν, ἄρρητον πρόνοιαν σημαίνει καὶ θείαν, ὁ δὲ ἄφθονον μετάδοσιν τῶν λόγων. Πορφύριος δέ φησιν, ὅτι πατὴρ μέν ἐστιν, ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ γεννῶν τὸ ὅλον, ποιητὴς δὲ ὁ παρ' ἄλλου τὴν ὕλην λαμβάνων. ὅθεν καὶ πατὴρ μὲν Ἀρίστων λέγεται Πλάτωνος, ὡς ὅλου αἴτιος, ποιητὴς δέ, οἰκοδόμος τῆς οἰκίας, ὡς οὐκ αὐτὸς τὴν ὕλην γεννῶν. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ὡς οὐκ ἔδει πατέρα λέγειν τὸν δημιουργόν, οὐχ ὑφιστάντα κατὰ τὸν Τίμαιον τὴν ὕλην. οὐ γὰρ λέγει τοῦτο σαφῶς, μή ποτε οὖν, ὡς μὲν εἰδοποιός, μᾶλλόν ἐστι ποιητής. καὶ γὰρ ποιεῖν φαμέν, πάντας τοὺς ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ

εἶναί τι

εἶναί τι παράγοντας, ὡς δὲ μετὰ ζωῆς παράγων ἃ παράγει πατήρ. ζώων γάρ εἰσιν οἱ πατέρες αἴτιοι
καὶ ζώντων τινῶν καὶ προετικοὶ σπερμάτων μετὰ ζωῆς. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτον. τὸ δὲ πᾶν, τὸ δὲ σημαί-
νει μὲν καὶ τοὺς ὄγκους τοὺς σωματικοὺς, τάς τε ὅλας σφαίρας, καὶ τὰ πληρώματα ἑκάστης. σημαίνει δὲ
καὶ τὰς ἐποχουμένας τοῖς ὄγκοις δυνάμεις ζωτικάς τε καὶ νοεράς. περιλαμβάνει γε μὴν καὶ αὐτοὺς πάν-
τας τοὺς ἐγκοσμίους, καὶ τὴν ὅλην τοῦ κόσμου θεότητα, περὶ ἣν πρόεισιν ὁ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν ἀρι-
θμός. ἥ τε μία θεότης, καὶ ὁ εἷς νοῦς, καὶ ἡ θεία ψυχή. καὶ ὁ ὅλος ὄγκος μετὰ τοῦ συζυγοῦντος ἀριθμοῦ
θείου τε καὶ νοεροῦ, ψυχικοῦ τε καὶ σωματοειδοῦς. ἑκάστη γὰρ μονὰς, ἔχει σύστοιχον ἑαυτῇ πλῆθος, ἄν τι
τοῦ παντὸς εἰλήφθω. ταῦτα γὰρ πάντα σημαίνει τὸ πᾶν. τάχα δὲ καὶ τὸ τοῦδε προκείμενον, τοῦ αἰ-
σθητὸν εἶναι καὶ μερικόν πως ἐστὶ σημαντικόν. τὸ μὲν γὰρ νοητὸν πᾶν, οὐ τόδε, διότι πάντων ἐστὶ νοερῶν
εἰδῶν περιεκτικόν. τούτῳ δὲ αὖ τῷ παντὶ καὶ τὸ τόδε προσήκει, φύσιν αἰσθητὴν λαχόντι καὶ ἔνυ-
λον. τὸν τοίνυν δημιουργὸν τοῦδε τοῦ παντὸς εὑρεῖν, ἔργον ἐστὶν ὡς φησίν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ εὕρεσις, ἡ μὲν
ἀπὸ τῶν πρώτων ἐστὶν προϊοῦσα κατ' ἐπιστήμην, ἡ δὲ, ἀπὸ τῶν δευτέρων κατὰ ἀνάμνησιν ὁδεύουσα. τὴν
μὲν ἀπὸ τῶν πρώτων εὕρεσιν, χαλεπὴν ἂν φαίης, διότι τῆς ἀκροτάτης ἔχεται θεωρίας ἡ τῶν μεταξὺ
δυνάμεων εὕρεσις. τὴν δὲ ἀπὸ τῶν δευτέρων, ὀλίγου δέω φάναι ταύτης χαλεπωτέραν. εἰ γὰρ μέλλοι-
μεν ἀπὸ τούτων τὴν οὐσίαν ὄψεσθαι τοῦ δημιουργοῦ, καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ δυνάμεις, δεῖ τὴν τῶνδε τῶν
ὑπ' αὐτοῦ γεγενημένων φύσιν τεθεᾶσθαι σύμπασαν. τάς τε ἐμφανεῖς πάσας τοῦ κόσμου μερίδας, καὶ
τὰς ἀφανεῖς ἐν αὐτῷ φυσικὰς δυνάμεις, καθ' ἃς ἡ ἐν τῷ κόσμῳ συμπάθεια καὶ ἀντιπάθεια τῶν με-
ρῶν ὑφέστηκεν. καὶ πρὸ τούτων τοὺς ἑστῶτας φυσικοὺς λόγους, καὶ τὰς φύσεις αὐτὰς, τάς τε ὁλικωτέρας
ἀΰλους αὖ καὶ ἐνύλους, θείας τε καὶ δαιμονίας, καὶ τὰς τῶν θνητῶν ζώων. ἔτι τὰ ὑπὸ τῆς ζωῆς γένη, τὰ
μὲν ἀΐδια, τὰ δὲ θνητὰ, καὶ τὰ μὲν, ἄχραντα, τὰ δὲ ἔνυλα. καὶ τὰ μὲν ὅλα, τὰ δὲ, μέρη. καὶ τὰ μὲν, λο-
γικὰ, τὰ δὲ, ἄλογα. τά τε κρείττονα ἡμῶν πληρώματα. δι' ὧν πᾶν τὸ μεταξὺ συνδέδεται, θεῶν τε
καὶ τῆς θνητοειδοῦς φύσεως. καὶ ψυχὰς παντοίας, καὶ θεῶν ἀριθμοὺς ἄλλους κατ' ἄλλας τοῦ παντὸς
μερίδας, τά τε ἄρρητα καὶ τὰ ῥητὰ συνθήματα τοῦ κόσμου, δι' ὧν συνάπτεται τῷ πατρί. ὁ γὰρ ἄνευ
τούτων ὁρμῶν ἐπὶ τὴν τοῦ δημιουργοῦ θεωρίαν, ἀτελέστερός ἐστι τῆς νοήσεως τοῦ πατρός. ἀτελὲς δὲ οὐδὲν
τῷ παντελεῖ συνάπτεσθαι θέμις. ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν ψυχὴν κόσμον νοερὸν γιγνομένην, καὶ ὁμοιωθεῖ-
σαν τὴν δύναμιν τῷ ὅλῳ καὶ νοητῷ κόσμῳ προσάγειν ἑαυτὴν τῷ ποιητῇ τοῦ παντός. ἐκ δὲ τῆς προ-
σαγωγῆς οἰκειωθῆναί πως αὐτῷ διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπιβολῆς. ἡ γὰρ ἀδιάκοπος ἐνέργεια περὶ ἕκαστον ἐκ-
καλεῖται, καὶ ἀναζωπυρεῖ τοὺς ἐν ἡμῖν λόγους. διὰ δὲ τῆς οἰκειώσεως, εἰς τὴν θύραν καταστᾶσαν τοῦ πα-
τρὸς, ἑνωθῆναι πρὸς αὐτόν. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ εὕρεσις, τὸ ἐντυχεῖν αὐτῷ, τὸ ἑνωθῆναι, τὸ μόνην μόνῳ
συγγενέσθαι, τὸ τῆς αὐτοφανείας τυχεῖν, ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐνεργείας εἰς ἐκεῖνον ἁρπάσασαν ἑαυτήν.
ὅτε καὶ τοὺς ἐπιστημονικοὺς λόγους μύθους ἡγήσεται συνοῦσα τῷ πατρί, καὶ συνεστιωμένη τὴν ἀλήθειαν
τοῦ ὄντος, καὶ ἐν αὐγῇ καθαρᾷ, καθαρῶς ὁλόκληρα καὶ ἀτρεμῆ φαντάσματα μυουμένη. τὸ μὲν οὖν εὑ-
ρεῖν, τοιόνδε τί ἐστιν οὐχ ἡ δοξαστικὴ εὕρεσις. ἀμφίβολος γὰρ αὕτη, καὶ οὐ πόρρω τῆς ἀλόγου ζωῆς, οὐδ'
ἡ ἐπιστημονική. συλλογιστικὴ γὰρ αὕτη καὶ σύνθετος, καὶ οὐκ ἐφάπτεται τῆς τοῦ νοεροῦ δημιουργοῦ νοε-
ρᾶς οὐσίας. ἀλλ' ἡ κατὰ τὴν ἐπιβολὴν τὴν αὐτοπτικὴν, καὶ τὴν ἐπαφὴν τοῦ νοητοῦ, καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν πρὸς
τὸν δημιουργικὸν νοῦν. αὕτη γὰρ ἔργον ἂν προσρηθείη κυρίως, ἢ ὡς χαλεπὴ καὶ δυσέφικτος, μετὰ
πᾶσαν τὴν διέξοδον τῆς ζωῆς ἀναφαινομένη ταῖς ψυχαῖς, ὁ ἆθλος ἀληθινὸς τῶν ψυχῶν. μετὰ γὰρ τὴν
πλάνην τῆς γενέσεως καὶ τὴν κάθαρσιν, καὶ μετὰ τὸ τῆς ἐπιστήμης φῶς, ἀναλάμπει τὸ νοερὸν ἐνέργημα,
καὶ ὁ ἐν ἡμῖν νοῦς, ὁρμίζων τὴν ψυχὴν ἐν τῷ πατρί, καὶ ἐνιδρύων αὐτὴν ἀχράντως ἐν ταῖς δημιουργι-
καῖς νοήσεσι, καὶ φῶς φωτὶ συνάπτων, οὐχ οἷον τὸ τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ τοῦδε κάλλιον καὶ νοερώτε-
ρον, καὶ ἑνοειδέστερον. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ πατρικὸς ὅρμος, καὶ εὕρεσις τοῦ πατρὸς, ἡ πρὸς αὐτὸν ἄχραντος
ἕνωσις. τὸ δὲ, μηδὲ εὑρόντα δυνατὰ δυνατὸν εἶναι λέγειν, τάχα μὲν καὶ τὸ τῶν Πυθαγορείων ἔθος ἐνδεί-
μη. κνυτο ἄν, οἳ τοὺς περὶ τῶν θείων λόγους ἀπορρήτους εἶχον, καὶ οὐ πρὸς πάντας διελέγοντο περὶ αὐτῶν. τὰ
γὰρ τῶν πολλῶν ὄμματα καρτερεῖν πρὸς τὸ ἀληθὲς ἀφορῶντα, ἀδύνατόν φησιν ὁ Ἐλεάτης ξένος. τά-
χα δὲ καὶ τοῦτο λέγοι ἂν καὶ πολλῷ τοῦτο σεμνότερον. ὅτι τὸν εὑρόντα λέγειν ὡς εἶδε πρός τινας ἀδύνα-
τον. οὐ δὲ γὰρ ἡ εὕρεσις λεγούσης τῆς ψυχῆς ἦν, ἀλλὰ μυούσης καὶ ἀπεστραμμένης πρὸς τὸ θεῖον φῶς. οὐ
δὲ κινουμένης οἰκείαν κίνησιν, ἀλλὰ σιωπώσης τὴν ὁδηγὸν σιωπήν. ὅπου γὰρ οὐδὲ τὴν τῶν ἄλλων πραγ-
μάτων οὐσίαν πέφυκεν, ἢ δι' ὀνόματος ἐρεῖν, ἢ διὰ ὁρικῆς ἀποδόσεως, ἢ δι' ἐπιστήμης, ἀλλὰ διὰ νοή-
σεως μόνης ὥς φησιν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτός, πῶς ἂν τὴν οὐσίαν τοῦ δημιουργοῦ δύναιτο τρόπον
ἕτερον εὑρεῖν, ἢ νοερῶς; πῶς δ' ἂν οὕτως εὑροῦσα, δύναιτο διὰ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἐξαγγεῖλαι
τὸ ὀφθὲν, καὶ εἰς ἄλλους ἐξενεγκεῖν; ἡ γὰρ ἐν συνθέσει φερομένη διέξοδος, ἀδυνατεῖ τὴν ἑνοειδῆ καὶ
ἁπλῆν παριστάνειν φύσιν. τί οὖν φαίη τις ἄν; οὐχὶ καὶ πολλὰ καὶ περὶ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ περὶ τῶν ἄλ-
λων θεῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς αὐτοῦ λέγομεν; περὶ αὐτῶν μὲν λέγομεν, αὐτὸ δὲ ἕκαστον οὐ λέγομεν, καὶ ἐπι-
στημονικῶς μὲν, δυνάμεθα λέγειν, νοερῶς δὲ οὔ. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ εὑρεῖν. ὥσπερ εἴπομεν πρότερον. εἰ δὲ

ἡ εὕρεσις

ἡ εὕρεσις σιώπησίς ἐστι τῆς ψυχῆς, πῶς ἂν ἀρκέσειε τὸ εὑρεθὲν, οἷόν ἐστιν ὁ διὰ τοῦ στόματος ῥέων λόγος εἰς φῶς ἐξενεγκεῖν. φέρε οὖν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τούτοις ἑπόμενοι τῷ φωτὶ τῆς ἐπιστήμης, αὐτὸ τοῦτο ὃ λεγόμενον θεασώμεθα, τίς ὁ δημιουργὸς οὗτος, καὶ ἐν ποίᾳ τάξει τέτακται τῶν ὄντων. ἄλλοι γὰρ αὖ τῶν πρεσβυτέρων, ἐπ' ἄλλας δόξας ἠνέχθησαν. Νουμήνιος μὲν γὰρ τρεῖς ἀνυμνήσας θεοὺς, πατέρα μὲν καλεῖ τὸν πρῶτον, ποιητὴν δὲ τὸν δεύτερον, ποίημα δὲ τὸν τρίτον. ὁ γὰρ κόσμος κατ' αὐτὸν, ὁ τρίτος ἐστὶ θεός, ὥστε ὁ κατ' αὐτὸν δημιουργὸς, διττός ὅ, τε πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος θεός, τὸ δὲ δημιουργούμενον ὁ τρίτος. ἄμεινον γὰρ τοῦτο λέγειν, ὡς ἐκεῖνο φησὶν τραγῳδῶν, πάππον ἔγγονον ἀπόγονον. ὁ δὲ ταῦτα λέγων, πρῶτον μὲν οὐκ ὀρθῶς τἀγαθὸν συναριθμεῖ τοῖς δὲ τοῖς αἰτίοις. οὐ γὰρ πέφυκεν ἐκεῖνος ζεύγνυσθαί τισιν, οὐδὲ δευτέραν ἔχειν ἄλλου τάξιν. ὁ δὲ πατὴρ παρὰ τῷ Πλάτωνι δεύτερος τέτακται τοῦ ποιητοῦ. ἔτι δὲ τὸ πάσης ἐξῃρημένον σχέσεως, συντάττει τοῖς ὑπ' αὐτὸ καὶ μετ' αὐτό. δεῖ δὲ ταῦτα μὲν, ἀναπέμπειν ἐπὶ τὸ πρῶτον, ἐκείνου δὲ πᾶσαν ἀφαιρεῖν σχέσιν. οὐ δὲ τὸ πατρικὸν ἄρα τοῦ παντὸς ἐφαρμόσει τῷ πρώτῳ. ταῦτα γὰρ ἐν ταῖς μετ' αὐτὸ τάξεσιν ἀνεφάνη τῶν θεῶν. τρίτον δὲ ἐπὶ τούτοις τὸ διαιρεῖν τὸν πατέρα καὶ ποιητὴν, τοῦ Πλάτωνος ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀμφοτέροις τοῖς ὀνόμασιν ὑμνήσαντος οὐκ ὀρθόν. μία γὰρ ἡ θεία δημιουργία, καὶ εἷς ὁ ποιητὴς καὶ πατὴρ, πανταχοῦ τῷ Πλάτωνι παραδέδοται. καὶ τὸ διασπᾷν τὴν μίαν αἰτίαν τοῖς ὀνόμασιν ἑπόμενον, ὅμοιον ὥσπερ εἴ τις τοῦ Πλάτωνος τὸ πᾶν οὐρανὸν καὶ κόσμον ἐπονομάζοντος, δύο τὰ δημιουργήματα ἔλεγε, τὸν μὲν οὐρανὸν, τὸν δὲ κόσμον. καθάπερ ἐνταῦθα, διττόν φησιν τὸ δημιουργικόν, τὸ μὲν πατὴρ, τὸ δὲ ποιητής. Ἁρποκρατίονα δὲ θαυμάσαιμ' ἂν εἰ καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ γε ἀρέσκοι, τοιαῦτα περὶ τοῦ δημιουργοῦ διαταττόμενος. ἕπεται γὰρ τῷ δὲ τῷ ἀνδρὶ, κατὰ τὴν τῶν τριῶν θεῶν παράδοσιν, καὶ καθόλου διττὸν ποιεῖ τὸν δημιουργὸν, ἀποκαλεῖ δὲ τὸν πρῶτον θεὸν, οὐρανὸν καὶ κρόνον, τὸν δὲ δεύτερον, Δία καὶ Ζῆνα, τὸν δὲ τρίτον, οὐρανὸν καὶ κόσμον. πάλιν δὲ οὖν μεταβαλὼν τὸν πρῶτον, Δία προσαγορεύει, καὶ βασιλέα τοῦ νοητοῦ, τὸν δὲ δεύτερον, ἄρχοντα, καὶ ὁ αὐτὸς αὐτῷ γίγνεται Ζεὺς, κρόνος, οὐρανός. πάντα γοῦν ταῦτά ἐστι τὸ πρῶτον. οὗ πάντα ὁ Παρμενίδης ἀφεῖλε πᾶν ὄνομα, καὶ πάντα λόγον, καὶ πᾶσαν σχέσιν. καὶ ἡμεῖς μὲν, οὐδὲ πατέρα τὸν πρῶτον ἀνεχόμεθα καλεῖν. ὁ δὲ, τὸ αὐτὸ, καὶ πατέρα καὶ ἔκγονον, καὶ ἀπόγονον ἀπέφηνεν. Ἀττικὸς δὲ ὁ τούτου διδάσκαλος, αὐτόθεν τὸν δημιουργὸν εἰς ταὐτὸν ἄγει τἀγαθῷ, καί τοι, ἀγαθὸς μὲν καλεῖται παρὰ τῷ Πλάτωνι, τἀγαθὸν δὲ οὔ, καὶ νοῦς προσαγορεύεται, τἀγαθὸν δὲ αἴτιον πάσης οὐσίας, καὶ ἐπέκεινα τοῦ ὄντος ἐστὶν, ὡς ἐν πολιτείᾳ μεμαθήκαμεν. τί δ' αὖ εἴποι καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος; ἢ γὰρ καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ ἐστι, καὶ ἔσται τι τοῦ ἀγαθοῦ πρεσβύτερον, ἢ ἐν τῷ δημιουργῷ, καὶ ἔσται πολλὰ τῷ πρῶτον, ἢ μετὰ τὸν δημιουργὸν, καὶ τἀγαθὸν, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν, εἰς τὰ μετ' αὐτὸ ἐπιστραφήσεται, κἀκεῖνα νοήσει. μετὰ δὴ τούτους τοὺς ἄνδρας, Πλωτῖνος ὁ φιλόσοφος, διττὸν μὲν ὑποτίθεται τὸν δημιουργόν. τὸν μὲν ἐν τῷ νοητῷ, τὸν δὲ, τὸ ἡγεμονοῦν τοῦ παντός. λέγει δὲ ὀρθῶς. ἔστι γάρ πως καὶ ὁ νοῦς ὁ ἐγκόσμιος δημιουργὸς τοῦ παντός. καὶ ὅ γε Ἀριστοτέλης, τοῦτο γὰρ ἀπεφήνατο εἶναι τὸ πρῶτον, καὶ τοῦτον εἱμαρμένην ἀπεκάλεσεν, καὶ τῷ τοῦ Διὸς ὀνόματι προσεῖπεν. ἔστι δὲ αὖ καὶ ὁ ἐξῃρημένος πατὴρ καὶ ποιητής, ὃν ἐν τῷ νοητῷ τίθεται εἶναι, πᾶν τὸ μεταξὺ τοῦ τε ἑνὸς καὶ κόσμου νοητὸν καλῶν. ἐκεῖ γὰρ αὐτῷ καὶ ὁ ἀληθινὸς οὐρανός ἐστι, καὶ ἡ βασιλεία τοῦ κρόνου καὶ ὁ Διὸς νοῦς. οἷον, εἴτις ἔλεγεν ἐν οὐρανῷ καὶ ἡ τοῦ κρόνου σφαῖρα, καὶ ἡ τοῦ Διὸς καὶ ἡ τοῦ ἄρεως. τὸ γὰρ ὅλον νοητὸν ἕν, πολλά ἐστι, καὶ εἷς νοῦς, πολλῶν νοητῶν περιληπτικός. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Πλωτῖνος φιλοσοφῶν. Ἀμέλιος δὲ τριττὸν ποιεῖ τὸν δημιουργὸν, καὶ νοῦς τρεῖς, βασιλέας τρεῖς, τὸν ὄντα, τὸν ἔχοντα, τὸν ὁρῶντα. διαφέρουσι δὲ οὗτοι, διότι ὁ μὲν πρῶτος νοῦς, ὄντως ἐστὶν ὅ ἐστιν. ὁ δὲ δεύτερος, ἔστι μὲν, τὸ ἐν αὐτῷ νοητὸν, ἔχει δὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ, καὶ μετέχει πάντως ἐκείνου, καὶ διατοῦτο δεύτερος. ὁ δὲ τρίτος, ἔστι μὲν τὸ ἐν αὐτῷ καὶ οὗτος νοητόν. πᾶς γὰρ νοῦς, τῷ συζυγοῦντι νοητῷ, ὁ αὐτός ἐστιν. ἔχει δὲ τὸ ἐν τῷ δευτέρῳ, καὶ ὁρῷ τὸ πρῶτον. ὅσῳ γὰρ πλείω ἡ ἀπόστασις, τοσοῦτο τὸ ἔχον ἀμυδρότερον. τούτους οὖν τοὺς τρεῖς νόας καὶ δημιουργοὺς ὑποτίθεται, καὶ τοὺς παρὰ τῷ Πλάτωνι τρεῖς βασιλέας, καὶ τοὺς παρ' Ὀρφεῖ τρεῖς, φάνητα καὶ οὐρανὸν καὶ κρόνον. καὶ ὁ μάλιστα παρ' αὐτῷ δημιουργός, ὁ φάνης ἐστίν. ἄξιον οὖν ἐκεῖνα, καὶ πρὸς τοῦτον λέγειν, ὅτι πανταχοῦ ὁ Πλάτων ἀπὸ τοῦ πλήθους, ἐπὶ τὰς ἑνάδας ἀνατρέχειν εἴωθεν. ἀφ' ἧς καὶ ἡ ἐν τοῖς πολλοῖς παρελήλυθε τάξις. μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τοῦ Πλάτωνος κατ' αὐτὴν τὴν τῶν πραγμάτων τάξιν πρὸ τοῦ πλήθους ἡ ἐν ἀεί ἐστι. καὶ πᾶσα θεία τάξις ἀπὸ μονάδος ἄρχεται. δεῖ μὲν γὰρ ἐκ τριάδος προϊέναι τὸν ἀριθμὸν τὸν θεῖον. ἀλλὰ πρὸ τῆς τριάδος ἡ μονάς. ποῦ οὖν ἡ δημιουργικὴ μονάς, ἵνα ἀπ' αὐτῆς ἡ τριάς; πῶς δὲ καὶ ὁ κόσμος εἷς, μὴ ὑφ' ἑνὸς αἰτίου δημιουργούμενος. δεῖ γὰρ πολλῷ πρότερον αὐτὸ τὸ αἴτιον ἡνῶσθαι, εἶναι μοναδικόν. ἵνα γένηται καὶ ὁ κόσμος μονογενής; ἔστωσαν οὖν καὶ οἱ δημιουργικοὶ τρεῖς. ἀλλὰ τίς ὁ πρὸ τῶν τριῶν εἷς οὐδεμία γὰρ τῶν θείων τάξεων ἐκ πλήθους ἄρχεται. ἔτι δὲ εἰ τὸ παράδειγμα ἕν, καὶ ὁ κόσμος εἷς. πῶς οὐχὶ καὶ ὁ δημιουργὸς εἷς ἔσται πρὸ τῶν πολλῶν. βλέπων μὲν εἰς τὸ ἓν παράδειγμα, ποιῶν δὲ μονογενῆ τὸν κόσμον. οὐκ ἄρα ἀπὸ τριάδος ἄρχεσθαι δεῖ τὸν δημιουργικὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἀπὸ μονάδος, μετὰ δὲ τὸν Ἀμέλιον ὁ Πορφύριος

οἰόμενος

οἰόμενος τῷ Πλωτίνῳ συνᾴδειν, τὴν μὲν ψυχὴν τὴν ὑπερκόσμιον, ἀποκαλεῖ δημιουργόν, τὸν δὲ νοῦν αὐτῆς πρὸς ὃν ἀπέστραπται, τὸ αὐτοζῷον ὡς εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ δημιουργοῦ κατὰ τοῦτον, ὃν ἐρωτᾶν ἄξιον. ἐν τίσι Πλωτῖνος τὴν ψυχὴν ποιεῖ δημιουργόν, πῶς δὲ καὶ τῷ Πλάτωνι τοῦτο σύμφωνον, ὡς θεὸν μὲν καὶ νοῦν συνεχῶς ἐπονομάζει τὸν δημιουργόν, ψυχὴν δὲ οὐδαμῶς. πῶς δὲ θεὸν ἀποκαλεῖ τὸν κόσμον; πῶς δὲ διὰ πάντων φοιτᾷ τῶν ἐγκοσμίων; ψυχῆς μὲν γὰρ οὐ πάντα μετέχει, τῆς δὲ δημιουργικῆς προνοίας πάντα μετείληχε. καὶ ἡ μὲν θεία ποίησις, νοῦ τε καὶ θεοὺς δύναται γεννᾶν, ἡ δὲ ψυχὴ τῶν ὑπὲρ τὴν ψυχικὴν τάξιν, οὐδὲν παράγειν πέφυκεν. ἐῶ λέγειν ὅτι καὶ αὐτὸ τοῦτο τῆς πολλῆς ἐστι συστάσεως δεομένων, εἴ τινα ψυχὴν ὁ Πλάτων οἶδεν ἀμέθεκτον. ἀλλὰ δὴ μετὰ τοῦτον ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, πολλὰ μὲν ἀντιγράψας πρὸς τὴν Πορφυρίου δόξαν, καὶ ὡς Πλωτίνειον αὐτὴν οὖσαν καταβαλών, αὐτὸς δὲ τὴν ἑαυτοῦ παραδιδοὺς θεολογίαν, πάντα τὸν νοητὸν κόσμον, ἀποκαλεῖ δημιουργόν. ὡς γε ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον αὐτὸς τῷ Πλωτίνῳ συμφθεγγόμενος. λέγει γοῦν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν, οὕτω τὴν ὄντως αἰτίαν, καὶ τῶν γιγνομένων ἀρχὴν, καὶ τὰ νοητὰ τοῦ κόσμου παραδείγματα, καλοῦμεν νοητὸν κόσμον, καὶ ὅσας αἰτίας προυπάρχειν τιθέμεθα, τῶν ἐν τῇ φύσει πάντων. ταῦτα πάντα ὁ νῦν ζητούμενος θεὸς δημιουργὸς ἐν ἑνὶ συλλαβὼν ὑφ' ἑαυτὸν ἔχει. ταῦτα δὲ λέγων, εἰ μὲν τοῦτο σημαίνει, διὰ τῶν λεγομένων, ὅτι καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ, πάντα ἐστὶ δημιουργικῶς, καὶ τὸ ὂν αὐτὸ, καὶ ὁ νοητὸς κόσμος, ἑαυτῷ τε καὶ Ὀρφεῖ συμφωνήσει λέγοντι.
» πάντα γὰρ ἐν Ζηνὸς μεγάλου τάδε δώματι κεῖται, καὶ Ζηνὸς δ' ἐνὶ γαστέρι σύῤῥα πέφυκε. καὶ ὅσα τοιαῦτα. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ἕκαστον εἶναι τῶν θεῶν τὸ πᾶν, ἄλλον δὲ ἄλλως. τὸν μὲν, δημιουργικῶς, τὸν δὲ, συνοχικῶς. τὸν δὲ, ἀτρέπτως, τὸν δὲ, πρεπόντως, τὸν δὲ ἄλλως κατὰ τὴν ἰδιότητα τὴν θείαν. εἰ δ' ὅτι πᾶν τὸ μεταξὺ πλάτος τοῦ τε κόσμου καὶ τοῦ ἑνὸς, ὁ δημιουργός ἐστι, τοῦτο ἤδη ἀπορίας ἄξιον. καὶ ἀπαντήσωμεθα πρὸς τὸν λόγον, ἐξ ὧν ἡμᾶς αὐτὸν ἀνεδίδαξε. ποῦ γὰρ εἰσιν οἱ πρὸ τοῦ Διὸς βασιλεῖς, οἱ πατέρες τοῦ Διός; ποῦ δὲ οἱ παρὰ Πλάτωνι βασιλεῖς, οὓς ὑπὲρ τὸν κόσμον αὐτὸς ἀξιοῖ τάττειν κατὰ τὸ ἕν; πῶς δὲ καὶ τὸ μὲν ἀεὶ ὂν αὐτὸ τὸ πρώτιστον ὂν ἐλέγομεν, τὸν δὲ δημιουργὸν, πάντα τὸν νοητὸν διάκοσμον, ὃς ἐστι καὶ αὐτὸς ἀεὶ ὢν, ὡς καὶ τὸ αὐτοζῷον; μή ποτε γὰρ οὕτως ἀναγκασθησόμεθα λέγειν, τὸν δημιουργὸν μὴ εἶναι ἀεὶ ὄν; εἰ μὴ ἄρα ὡς καὶ τοῦτο περιειληφότα μετὰ τῶν ἄλλων ἀεὶ ὄντων. ὅτι δὲ καὶ αὐτὸς Ἰάμβλιχος, εἰ καὶ ἐν τούτοις ὁλοσχερέστερον, ἀλλ' ἐν ἄλλοις ἀκριβέστερον, τὴν δημιουργικὴν ἀνύμνησε τάξιν, ἐκεῖθεν ληπτέον. περὶ δὴ τῆς ἐν Τιμαίῳ τοῦ Διὸς δημιουργίας γράφων μετὰ τὰς νοητὰς τριάδας, καὶ τὰς τῶν νοερῶν θεῶν τρεῖς τριάδας ἐν τῇ νοερᾷ ἑβδομάδι, τὴν τρίτην ἐν τοῖς πράγμασιν ἀπονέμει τῷ δημιουργῷ τάξιν. τρεῖς γὰρ θεοὺς εἶναι τούτους καὶ παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις ὑμνουμένους. οἳ τοῦ μὲν ἑνὸς νοῦ φησὶ, καὶ τὰς μονάδας ὅλας ἐν ἑαυτῷ περιέχοντος, τὸ ἁπλοῦν καὶ ἀδιαίρετον, καὶ ἀγαθοειδὲς, καὶ μένον ἐν ἑαυτῷ καὶ συνενούμενον, καὶ τοιαῦτα γνωρίσματα τῆς ὑπεροχῆς παραδεδώκασι. τοῦ δὲ μέσου, καὶ τὴν συμπλήρωσιν συνάγοντος τῶν τοιούτων, τὸ γόνιμον τῶν θεῶν, καὶ τὸ συναγωγὸν τῶν τριῶν, καὶ τὸ τῆς ἐνεργείας ἀποπληρωτικὸν, καὶ τὸ τῆς θείας ζωῆς γεννητικὸν, καὶ τὸ προϊὸν παντὶ, καὶ τὸ ἀγαθουργὸν κάλλιστα δείγματα λέγουσι. τοῦ δὲ τρίτου καὶ δημιουργοῦντος τὰ ὅλα τὰς γονίμους προόδους, καὶ τὰς τῶν αἰτίων ὅλων ποιήσεις καὶ συνοχὰς τάς τε ἀφωρισμένας ὅλας τοῖς εἴδεσιν αἰτίας, καὶ τὰς προϊούσας πάσας δημιουργίας, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις τεκμήρια κάλλιστα ἀναδιδάσκουσι. τὴν μὲν Ἰαμβλίχειον θεολογίαν ἀπὸ τούτων ἄξιον κρίνειν, ὁποία τίς ἐστι περὶ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἦν ὅλων τὸ ἀεὶ ὂν ὁ δημιουργός, εἴπερ τὸ μὲν ἀεὶ ὂν, ἤδη κατεδύσατο διὰ τῆς ὁρικῆς ἀποδόσεως. τὸν δὲ δημιουργὸν εὑρεῖν τε ἔργον εἶναί φησι, καὶ εὑρόντα εἰς ἅπαντας ἀδύνατον λέγειν. πῶς γὰρ ταῦτα ἀληθεύσει περὶ τοῦ ὁρικῶς ἀποδοθέντος, καὶ εἰς φῶς ἐξενεχθέντος πᾶσι τοῖς παροῦσι. Θεόδωρος δὲ μετὰ τοῦτον, τρεῖς μὲν Ἀμελίῳ συνεπόμενος εἶναί φησι δημιουργούς. τάττει δὲ αὐτοὺς οὐκ εὐθὺς, μετὰ τὸ ἕν, ἀλλ' ἐπὶ τάδε τῶν νοητῶν τε καὶ νοερῶν θεῶν. ἀποκαλεῖ δὲ, τὸ μὲν οὐσιώδη νοῦν, τὸ δὲ νοερὰν οὐσίαν, τὸ δὲ πηγὴν ψυχῶν. καὶ τὸν μὲν ἀδιαίρετον, τὸν δὲ εἰς ὅλα διῃρημένον, τὸν δὲ, καὶ τὴν εἰς τὰ καθέκαστα διαίρεσιν πεποιημένον. πάλιν οὖν καὶ πρὸς τοῦτον τὰ αὐτὰ ῥητέον, ἃ καὶ πρὸς τὸν γενναῖον Ἀμέλιον. τρεῖς μὲν εἶναι θεοὺς τούτων ὁμολογούντων ἡμῶν, ἢ τοὺς τούτοις ἀνάλογον. οὐ μέν τοι καὶ τρεῖς δημιουργούς, ἀλλὰ τὸν μὲν νοητὴν τοῦ δημιουργοῦ, τὸν δὲ γεννητικὴν αὐτοῦ δύναμιν, τὸν δὲ ὄντως δημιουργικὸν νοῦν. ἐφιστάνειν δὲ χρὴ καὶ εἰ τὴν πηγὴν τῶν ψυχῶν, τρίτην τακτέον. τοῦ μέσου γὰρ ἡ δύναμις ὡς καὶ αὐτός πού φησιν, καὶ μερικῶς οὕτως ὀνομαστέον, ἀλλὰ μὴ καθολικώτερον πηγὴν ζωῆς. ἡ γὰρ πηγὴ τῶν ψυχῶν, μία τῶν ἐν αὐτῇ πηγῶν ἐστιν. ἐπεὶ καὶ τὸ ζῆν, οὐκ ἐν ψυχαῖς μόνον, οὐ δὲ ἐν τοῖς ἐμψυχωμένοις, ἀλλ' ἔστι καὶ θεία ζωὴ, καὶ νοερὰ πρὸ τῆς ψυχικῆς, ἣν ἐκεῖθεν προϊέναι φασὶν, ἄλλη κατ' ἄλλην ζωὴν, ἀπὸ μεριζομένων ὀχετῶν. τὰ μὲν οὖν τῶν παλαιῶν ἐξηγητῶν περὶ τοῦ δημιουργοῦ δογμάτων τοιαῦτα ἄττα ἐστὶν ὡς συντόμως εἰπεῖν. ἃ δὲ καὶ τῷ ἡμετέρῳ καθηγεμόνι τεθεώρηται, φέρε συνελόντες ἀναγράψωμεν, ἃ καὶ μάλιστα στοχάζεσθαι τῆς τοῦ Πλάτωνος ἡγούμεθα διανοίας. ἐστι τοίνυν ὁ δημιουργὸς ὁ εἷς κατ' αὐτὴν ὁ τὸ πέρας τῶν νοερῶν θείων ἐπέχων μονάδων, καὶ τῶν τῆς ζωῆς πηγῶν, προϊέμενος δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ὅλην δημιουργίαν, καὶ προστησάμενος

μερικωτέρους

μερικωτέρους τῶν ὅλων πατέρας, αὐτὸς δὲ ἀκίνητος ὤν, τῇ κορυφῇ τοῦ ὀλύμπου διαιωνίως ἱδρυμένος, καὶ διττῶν κόσμων βασιλεύων ὑπερουρανίων τε καὶ οὐρανίων, ἀρχήν τε καὶ μέσα καὶ τέλη τῶν ὅλων περιέχων. πῶς γὰρ δημιουργικῆς ἁπάσης διακοσμήσεως, τὸ μέν, ἐστὶ τῶν ὅλων ὁλικῶς, τὸ δὲ τῶν ὅλων μερικῶς, τὸ δὲ τῶν μερῶν μερικῶς; τετραπλῆς δὲ τῆς δημιουργίας οὔσης, ἡ δημιουργικὴ μονάς, εἰς ἑαυτὴν ἀνεδήσατο, τὴν ὁλικὴν τῶν ὅλων πρόνοιαν, ἐξήρτηται δὲ αὐτῆς ἡ δημιουργικὴ τριάς, ὁλικῶς ἐπιτροπεύουσα τὰ μέρη καὶ τὴν τῆς τριάδος διῃρημένην δύναμιν. ὥσπερ αὖ καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῆς μερικῆς δημιουργίας ἡ μονὰς ἡγεῖται τῆς τριάδος, τῆς τὰ ὅλα μερικῶς, καὶ τῆς τὰ μέρη μερικῶς διακοσμούσης. τῆς δὲ τριάδος τὸ σύμπαν πλῆθος περιχορεῦον αὐτὴν καὶ διαιρούμενον περὶ αὐτὴν καὶ μεριζόμενον αὐτῆς τὰς ποιήσεις καὶ πληρούμενον ἀπ' αὐτῆς. ὥσπερ οὖν τῶν πολλῶν δημιουργῶν ὁ εἷς. ἵνα πάντα ἀλλήλοις ἕπηται τὸ ἓν τὸ παράδειγμα, τῶν νοητῶν, ὁ εἷς νοητὸς δημιουργός, ὁ εἷς μονογενὴς κόσμος. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς εἴρηται, τὸ πέρας ἐστὶ τῶν νοερῶν, ὁ τῶν ὅλων δημιουργός, ἱδρυμένος μέν, ἐν τῷ νοητῷ, δυνάμεως δὲ πλήρης ὤν, καθ' ἣν παράγει τὰ ὅλα, πάντα δὲ ἐπιστρέφων εἰς ἑαυτόν. καὶ διὰ ταῦτα ὁ Τίμαιος νοῦν τε ἀποκαλεῖ, καὶ τῶν αἰτίων ἄριστον, καὶ πρὸς τὸ νοητὸν παράδειγμα φησὶν ὁρᾶν. ἵνα τούτῳ μὲν αὐτὸν χωρίσῃ τῶν πρώτων νοητῶν θεῶν. τὸ δὲ νοῦν λέγειν, τῶν νοητῶν καὶ νοερῶν διαστείλῃ, τὸ δὲ τῶν αἰτίων ἄριστον, πάντων ὑπεριδρύσῃ τῶν ἄλλων δημιουργῶν ὑπερκοσμίων. αἴτια γὰρ τὰ δημιουργικά, ἐπονομάζει, ὡς καὶ ἔμπροσθεν ἔλεγεν, πᾶν τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίας γίγνεται, καὶ ἐπήγαγεν ὅτου μὲν ἂν ὁ δημιουργός, καὶ τὰ ἑξῆς τούτων. νοερὸς οὖν ἐστὶ θεός, πάντων δημιουργῶν ἐξῃρημένος. ἀλλ' εἰ μὲν ὁ πρώτιστος ἐν τοῖς νοεροῖς, ἔμενεν ἂν μόνον ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει. τοῦτο γὰρ ἐξαίρετον ἐκείνου, εἰ δὲ ὁ δεύτερος, ζωῆς ἂν ἦν διαφερόντως αἴτιος. νῦν δὲ οὗτος, ψυχὴν μὲν γεννῶν, ἐνεργεῖ μετὰ τοῦ κρατῆρος, νοῦν δέ, καθ' ἑαυτόν. οὐκ ἄλλος ἄρα ἐστίν, ἢ ὁ τρίτος τῶν νοερῶν πατέρων. τὸ γὰρ ἐξαίρετον ἔργον αὐτοῦ, τὸ νοοποιόν ἐστιν, ἀλλ' οὐ τὸ σωματουργόν. τὸ γὰρ σῶμα, οὐ μόνον, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἀνάγκης ποιεῖ δι' αὐτοῦ νοῦν ποιῶν, οὐ δὲ τὸ ψυχοποιόν. τὴν γὰρ ψυχὴν μετὰ τοῦ κρατῆρος γεννᾷ, μόνος δὲ τὸν νοῦν, καὶ ὑφίστησι καὶ ἐφίστησι τῷ παντί. νοοποιὸς οὖν ὑπάρχων εἰκότως καὶ νοερὰν ἔχει τάξιν. διὸ δὴ καὶ ποιητὴς λέγεται παρὰ Πλάτωνι καὶ πατήρ, καὶ οὔτε πατὴρ μόνον, οὔτε ποιητὴς μόνον, οὔτε αὖ πατὴρ καὶ ποιητής. ἔστι γὰρ ἄκρα μὲν ὁ πατὴρ καὶ ὁ ποιητής. ὁ μέν, τὴν ἀκρότητα τῶν νοητῶν κατέχων καὶ πρὸ τῆς βασιλικῆς σειρᾶς. ὁ δέ, τὸ πέρας ἔχων τῆς τάξεως. ὁ μέν, τῆς πατρικῆς ὢν θεότητος μονάς, ὁ δέ, τὴν ποιητικὴν ἐν τῷ παντὶ κληρωσάμενος δύναμιν. μεταξὺ δὲ ἀμφοῖν ὅτε ὁ πατὴρ ἅμα καὶ ποιητής, καὶ ὁ ποιητὴς ἅμα καὶ ὁ πατήρ. οὐ γὰρ ταυτὸν ἑκάτερον. ἀλλ' οὗ μὲν τὸ πατρικόν, οὗ δὲ τὸ ποιητικὸν ἐπικρατεῖ. κρεῖττον δὲ τοῦ ποιητικοῦ τὸ πατρικόν. διόπερ ἐν τοῖς μέσοις, εἰ καὶ ἄμφω καθ' ἑκάτερον, ἀλλὰ μᾶλλον μὲν πατὴρ ὁ πρότερος. ἔστι γὰρ πέρας τοῦ πατρικοῦ + βυθοῦ, καὶ ἡ πηγὴ τῶν νοερῶν. μᾶλλον δὲ ποιητὴς ὁ δεύτερος. ἔστι γὰρ μονάς, τῆς ὅλης δημιουργίας. ὅθεν οἶμαι καὶ ἐκεῖνος μὲν καλεῖται μῆτις, αὐτὸς δὲ μητιέτης. καὶ ὁρᾶται μὲν ἐκεῖνος, ὁρᾷ δὲ οὗτος. καὶ καταπίνεται μὲν ἐκεῖνος, ἐμφορεῖται δὲ οὗτος τῆς ἐκείνου δυνάμεως. καὶ ὅπερ ἐκεῖνος ἐν τοῖς νοητοῖς, τοῦτο οὗτος ἐν τοῖς νοεροῖς. πέρας γὰρ ὁ μὲν τῶν νοητῶν, ὁ δέ, τῶν νοερῶν θεῶν. Καὶ περὶ ἐκείνου μέν, Ὀρφεὺς φησὶ ταῦτα. Πατὴρ ποίησε κατὰ σπέος ἠεροειδής. Περὶ τούτου δὲ ὁ Πλάτων, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων. καὶ ἐν τῷ πολιτικῷ τὴν τοῦ δημιουργοῦ καὶ πατρὸς ἀπομνημονεύων διδαχήν. ὅτι περ ἐκείνῳ μέν, τὸ πατρικὸν μᾶλλον, παρὰ δὲ τούτῳ, τὸ δημιουργικόν. ἕκαστος δὲ τῶν θεῶν, ἀπὸ τῆς ἰδιότητος ὀνομάζεται, κἂν πάντων ᾖ περιεκτικός. καὶ ὁ μέν, μόνον ποιητής, τῶν ἐγκοσμίων αἴτιος, ὁ δὲ ποιητὴς καὶ πατήρ, τῶν ὑπερκοσμίων καὶ ἐγκοσμίων. ὁ δὲ πατὴρ καὶ ποιητὴς νοερῶν ὑπερκοσμίων, ἐγκοσμίων. ὁ δέ, μόνον πατήρ, νοητῶν, νοερῶν, ὑπερκοσμίων, ἐγκοσμίων. ὁ μὲν οὖν Πλάτων τοιοῦτον ὑποστησάμενος δημιουργόν, ἄρρητον αὐτὸν καὶ ἀκατονόμαστον εἴασεν. ὡς ἐν τἀγαθοῦ μοίρᾳ προτεταγμένον τῶν ὅλων. ἔστι γὰρ ἐν πάσῃ τάξει θεῶν τὸ ἀνάλογον τῷ ἑνί. τοιοῦτον γοῦν ἡ ἐν ἑκάστῳ κόσμῳ μονάς. ὁ δέ γε Ὀρφεύς, καὶ ὄνομα αὐτῷ προσήνεγκεν, ἅτε ἐκεῖθεν κινούμενος, ᾧ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐν ἄλλοις ἠκολούθησεν. ὁ γὰρ παρ' αὐτῷ Ζεύς, ὁ πρὸ τῶν τριῶν κρονιδῶν, οὗτός ἐστι τῶν ὅλων δημιουργός. μετὰ γοῦν τὴν κατάποσιν τοῦ φάνητος, αἱ ἰδέαι τῶν πάντων ἐν αὐτῷ πεφήνασιν ὥς φησιν ὁ θεολόγος. Τοὔνεκα σὺν τῷ παντὶ Διὸς πάλιν ἐντὸς ἐτύχθη Αἰθέρος εὐρείης, ἠδ' οὐρανοῦ ἀγλαὸν ὕψος. Πόντου τ' ἀτρυγέτου γαίης τ' ἐρικυδέος εὐρη. Ὠκεανός τε μέγας, καὶ νείατα τάρταρα γαίης. Καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος, ἄλλα τε πάντα. Πάντες τ' ἀθάνατοι μάκαρες θεοὶ ἠδὲ θέαιναι. Ὅσσα τ' ἦν γεγαῶτα καὶ ὕστερον ὅπως ἔμελλεν Ἐγένετο, Ζηνὸς δ' ἐνὶ γαστέρι σύῤῥα πεφύκει. Τῶν δὲ ἰδεῶν πλήρης ὤν, διὰ τούτων ἐν ἑαυτῷ τὰ ὅλα περιείληφε. ὡς καὶ τοῦτο ἐνδεικνύμενος ὁ θεολόγος ἐπήγαγε. Ζεὺς πρῶτος ἐγένετο, Ζεὺς ὕστατος ἀργικέραυνος. Ζεὺς κεφαλή, Ζεὺς μέσσα, Διός τε πάντα τέτακται. Ζεὺς πυθμὴν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος. Ζεὺς βασιλεύς, Ζεὺς αὐτὸς ἁπάντων ἀρχιγένεθλος. Ἓν κράτος, εἷς δαίμων γένετο, μέγας ἀρχὸς ἁπάντων. Ἓν δὲ δέμας βασίλειον, ἐν ᾧ τάδε πάντα κυκλεῖται. Πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ γαῖα, καὶ αἰθήρ, νύξ τε καὶ ἦμαρ. Τὰ τοίνυν ὅλα περιέχων ὁ Ζεύς, καὶ πάντα μοναδικῶς

καὶ νοερᾶς κατὰ τούτους χρησμοὺς μετὰ τῆς νυκτὸς ὑφίστησι, καὶ πάντα τὰ ἐγκόσμια, θεῶν τε, καὶ τὰς μοίρας τοῦ παντός. λέγει γοῦν πρὸς αὐτὸν ἡ νὺξ ἐρωτήσαντα. Πῶς δέ μοι ἕν τε τὰ πάντ' ἔσται καὶ χωρὶς ἕκαστον. Αἰθέρι πάντα πέριξ ἀφάτῳ λάβε, τῷ δ' ἐνὶ μέσσῳ. Οὐρανὸν ἐν δέ τε γαῖαν ἀπείριτον, ἐν δὲ θάλασσαν. Ἐν δέ τε τείρεα πάντα τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωτο. Καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὑποθεμένη δημιουργημάτων ἐπήνεγκεν. Αὐτὰρ ἐπὴν δεσμὸν κρατερὸν περὶ πᾶσι τανύσσῃς. δεσμὸς πάντως κρατερὸς καὶ ἀδιάλυτος, ὁ ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ. δεσμοῖς γάρ φησι καὶ ὁ Πλάτων ἐμψύχοις δεθέντα ζῶα γεννήθη, σειρὴν χρυσείην ἐξ αἰθέρος ἀρτήσαντα σφρᾶς χρυσῆς, τῶν δὴ Ὁμηρικῶς τῶν θείων πράξεων ὑπὸ τῶν ἐκκοσμίων κεκλημένων. ἃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ζηλώσας φησί, τὸν δημιουργὸν μὲν νοῦν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι θέντα δημιουργεῖσθαι τὸ πᾶν, καὶ τοὺς νέους ὑποστῆσαι θεούς, δι' ὧν καὶ ἐκόσμει τὰ μέρη τοῦ παντός. εἰ τοίνυν ὁ Ζεύς ἐστιν ὁ τὸ ἐν κράτος ἔχων, ὁ τὸν φάνητα καταπιών, ἐν ᾧ πρώτως αἱ νοηταὶ τῶν ὅλων αἰτίαι, ὁ πάντα παράγων κατὰ τὰς ὑποθήκας τῆς νυκτός, ὁ τοῖς θεοῖς τὰς ἐξουσίας παραδιδούς, τοῖς τε ἄλλοις καὶ τοῖς τρισὶ Κρονίδαις, οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ κόσμου παντὸς εἷς καὶ ὅλος δημιουργός, πέμπτην ἔχων ἐν τοῖς βασιλεῦσι τάξιν. ὡς καὶ πρότερον ἀποδέδεικται, παρὰ τῷ ἡμετέρῳ καθηγεμόνι δαιμονίως ἐν ταῖς Ὀρφικαῖς συνουσίαις. καὶ σύστοιχος ὢν οὐρανῷ καὶ φάνητι, διό, καὶ ποιητής ἐστι καὶ πατήρ, καὶ ὁλικῶς ἑκάτερον. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ ὁ Πλάτων, ταύτας ἔχει τὰς ἐννοίας περὶ τοῦ μεγίστου Διός, δεδήλωκεν ἐν Κρατύλῳ μὲν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων, ζωῆς αὐτὸν αἴτιον καὶ χορηγὸν πᾶσιν ἀποφηνάμενος. δι' ὃν γὰρ τὸ ζῆν ὑπάρχει πᾶσι, τοῦτον αὖ Δία καὶ Ζῆνα παρ' ἡμῶν ἐπωνομάσθαι. ἐν δὲ τῷ Γοργίᾳ συντάττων τε αὐτὸν τοῖς Κρονίδαις, καὶ ἐξαίρων ἀπ' αὐτῶν, ἵνα καὶ πρὸ τῶν τριῶν ᾖ, καὶ μετέχηται ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὸν νόμον αὐτῷ ἐγκαθιδρύων ὥσπερ καὶ Ὀρφεύς. κατὰ γὰρ τὰς ὑποθήκας τῆς νυκτός, καὶ παρ' ἐκείνου πάρεδρον ποιεῖται τὸν νόμον αὐτῷ συγκαθιδρύων, ὥσπερ καὶ Ὀρφεύς. κατὰ γὰρ τὰς ὑποθήκας τῆς νυκτός, καὶ παρ' ἐκείνου πάρεδρον ποιεῖται τὸν νόμον. ἔτι δὲ τὴν δίκην ὅλην ὀπαδὸν αὐτοῦ τιθέμενος ἐν νόμοις, ὥσπερ καὶ ὁ θεολόγος. ἐν δὲ τῷ Φιλήβῳ, βασιλικὴν μὲν ψυχήν, βασιλικὸν δὲ νοῦν κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον ἐν τῷ Διῒ προϋπάρχειν ἀποφαινόμενος. οἷς καὶ νῦν ἀκολούθως, νοῦν τε αὐτὸν καὶ ψυχὴν ὑφιστάντα παραδίδωσι, καὶ τοὺς εἱμαρμένους νόμους ἐκφαίνοντα, καὶ πάσας τὰς τάξεις τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ ζῶα ὑφιστάντα πάντα, μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων, τὰ μὲν, παρ' αὐτοῦ μόνου γεννώμενα, τὰ δὲ, διὰ μέσων τῶν οὐρανίων θεῶν. ἐπεὶ καὶ ἐν Πολιτικῷ τὸν Δία καλεῖ δημιουργὸν καὶ πατέρα τοῦ παντός, ὥσπερ καὶ ἐν τούτοις αὐτὸς περὶ αὐτοῦ φησιν. ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων. καὶ τὴν νῦν οὖσαν διακόσμησιν τοῦ κόσμου φησὶν εἶναι ἐπὶ Διός, καὶ τὸν κόσμον καθ' εἱμαρμένην κινεῖσθαι. ζῶν οὖν ὁ κόσμος τὴν ἐπὶ Διὸς ζωήν, δημιουργὸν ἔχει καὶ πατέρα τὸν Δία τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς. εἰ δὲ δημιουργοῦντα παράγει τὸν δημιουργόν, ἀτεχνῶς καὶ πρότερον Δῖόν ἐστι. καὶ γὰρ ἐν Μίνωϊ διὰ τοῦτο σοφιστὴν αὐτὸν προσηγόρευσεν, ὡς παντοίων λόγων πληροῦντα τοὺς μετ' αὐτὸν θεούς. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ θεῖος ποιητὴς ἀπ' ἄκρας αὐτὸν τῆς τοῦ Ὀλύμπου κορυφῆς δημιουργοῦντα παραδιδούς. Κέκλυτε μευ πάντες τε θεοί, πᾶσαί τε θέαιναι. Καὶ τὰς διπλᾶς συστοιχίας ἐπιστρέφοντα πρὸς ἑαυτόν. ὃς καὶ διὰ πάσης ποιήσεως ὕπατον κρειόντων καὶ πατέρα ἀνδρῶν καὶ θεῶν αὐτὸν ἀνυμνεῖ, καὶ πᾶσιν εὐφημεῖ τοῖς δημιουργικοῖς νοήμασιν. ὅτε τοίνυν σύμπασαν τὴν Ἑλληνικὴν θεολογίαν ἀπεφήναμεν, τῷ Διῒ τὴν ὅλην δημιουργίαν ἀπονέμουσαν, τί χρὴ περὶ τῆσδε τῆς ῥήσεως τοῦ Πλάτωνος ἐννοεῖν; ἢ ὅτι ποιητὴς αὐτῷ καὶ πατὴρ ὁ αὐτὸς ἀνυμνεῖται θεὸς ὁ βασιλεὺς Ζεύς, καὶ οὔτε πατὴρ μόνον, οὔτε πατὴρ καὶ ποιητής. Ὁ μὲν γὰρ πατὴρ ἡ μονάς, ὡς οἱ Πυθαγόρειοί φασιν, δεκὰς δὲ αὕτη τῶν θείων ἡ τάξις. Εἰς τ' ἂν ἵκηται προϊὼν ὁ θεῖος ἀριθμός, μονάδος ἐκ κευθμῶνος. πανδεχέαν πρέσβειραν ὅρον περὶ πᾶσι τιθεῖσαν. Ἄτροπον, ἀκαμάτην δεκάδα, κλείουσί μιν ἁγνήν. Μετὰ τὴν πατρικὴν ἄρα μονάδα, καὶ τὴν πατρικὴν ἅμα καὶ ποιητικὴν τετράδα προελήλυθεν, ἡ δημιουργικὴ δεκάς. ἄτροπος μὲν οὖσα, διότι συνέστηκεν αὐτῇ θεότης ἀτρέπτως, ὅρον δὲ τιθεῖσα πᾶσιν, ὡς τάξεως μὲν τοῖς ἀτάκτοις χορηγός, κοσμήσεως δὲ τοῖς ἀκόσμοις, καὶ νοῦν ἐλλάμπουσα ταῖς ψυχαῖς, ἅτε νοῦς οὖσα ὁλικῶς, ψυχὴν δὲ σώματι, ὡς τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἔχουσά τε καὶ περιέχουσα, καὶ τὰ ὄντως γεννητά τε μέσα καὶ ἔσχατα γεννῶσα, ὡς τὸ ὂν τὸ δημιουργικὸν ἐν ἑαυτῇ προειληφυῖα. καὶ μὴν καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Πρωταγόρᾳ γεγραμμένων πάρεστι συλλογίσασθαι, τὴν τοῦ δημιουργοῦ τάξιν, ἥτις ἐστίν. ὁ γὰρ Ζεὺς καὶ ἐν ἐκείνοις τῆς ὅλης πολιτικῆς αἴτιος γίνεται, καὶ τῶν κατ' οὐσίαν ταῖς ψυχαῖς ἐνεσπαρμένων λόγων. πρότερον δέ ἐστι τὸ τὴν ὅλην δημιουργίαν ἀναδήσασθαι, καὶ ταῖς ἀτρέπτοις ἑαυτοῦ δυνάμεσι τὰ πάντα συνέχειν. ὥσπερ γὰρ ὁ θεολόγος περὶ αὐτὸν ἵστησι τὴν κουρητικὴν τάξιν, οὕτω δὴ καὶ ὁ Πλάτων φυλακὰς φοβερὰς εἶναί φησι περὶ αὐτόν. καὶ ὡς ἐκεῖνος ἐπὶ τῆς τοῦ Ὀλύμπου κορυφῆς αὐτὸν ἱδρύει, οὕτω καὶ οὗτος τὴν ἀκρόπολιν ἀνῆκεν αὐτῷ, ἐν ᾗ διαιωνίως ἱδρυμένος, διὰ τῶν μέσων τάξεων κοσμεῖ τὰ πάντα. τίς μὲν οὖν ὁ δημιουργός ἐστι καὶ ὅτι νοῦς θεῖος τῆς ὅλης ποιήσεως αἴτιος, εἰρήσθω διὰ τούτων. καὶ ὅπως ὑπό τε Ὀρφέως καὶ Πλάτωνος, ὁ αὐτὸς ἀνυμνεῖται δημιουργὸς Ζεύς. ἀπὸ τούτων ὑπεμνήσθω. πότερον δὲ πηγαῖον ἐροῦμεν τοῦτον εἶναι, ἢ ἀρχικόν, ἢ τινὸς ἄλλης τάξεως τῶν δημιουργικῶν, ἄξιον μὴ σιγῇ παρελθεῖν; δοκεῖ μὲν οὖν ὅσα τῷ τρίτῳ τῶν ἀρ-

χικῶν

χικῶν ὁ θεουργὸς ἀνατίθησι, ταῦτα καὶ οὗτος τῷ κόσμῳ διδόναι καὶ δημιουργεῖν μὲν τὸν οὐρανὸν, κυρτῷ σχήματι περικλείσας, πηγνύναι δὲ πολὺν ὅμιλον ἀστέρων ἀπλανῶν, ζώων δὲ πλανωμένων ὑφιστάνειν ἑπτάδα, καὶ γῆν ἐν μέσῳ τιθέναι, ὕδωρ δ' ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς, καὶ ἀέρα ἄνωθεν τούτων. οὐ μὴν ἀλλ' εἴπερ ἀκριβῶς σκοποῦμεν, τὸ μὲν τρίτον τῶν κοσμικῶν ἀρχῶν εὑρίσκοντες, εἰς τὰ κατὰ μέρος διαιροῦντα, τὸ πᾶν, τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὰ ὅλα καὶ κινήσεως αἴτιον δημιουργικὸν ἀνυμνούμενον, τὸν δὲ πρῶτον θελήματι μόνῳ τὰ πάντα κατασκευάσαντα, καὶ καθ' ἕνωσιν ὑφιστάντα τὸν ὅλον κόσμον. τοῦτον δὲ τὸν ὑπὸ τοῦ Τιμαίου λεγόμενον, δημιουργὸν, καὶ τῷ βούλεσθαι τὰ πάντα παράγοντα, καὶ τὴν εἰς ὅλα τομὴν παρεχόμενον τῷ παντὶ, καὶ τὴν εἰς τὰ μέρη τὰ συμπληροῦντα τὰς ὁλότητας πάσας. οὐ γὰρ μόνον ὅλον ἐξ ὅλων ποιεῖ τὸ πᾶν, ἀλλὰ καὶ ἑκάστης ὁλότητος τὰ πλήθη. διὰ ταῦτα πάντα, τῆς τριάδος τῶν ἀρχικῶν πατέρων αὐτὸν ἐπέκεινα λέγειν ἀξιοῦμεν, καὶ μίαν πηγαίαν αἰτίαν, καὶ τοῦτον ἐκεῖνον ἐν τῇ πηγαίᾳ ψυχῇ, τὰ λόγια παραδιδῶσι τὰ πλήθη τῶν ἰδεῶν ἐκριζοῦντα, καὶ ἐκ νοῦ καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ὑφιστάντα κόσμον, καὶ τὰς ἡμετέρας γεννῶντα ψυχὰς καὶ εἰς γένεσιν πέμποντα. περὶ οὗ καὶ ταῦτα φησὶν, ἃ καὶ ὁ Τίμαιος. † κατέθετο γὰρ νοῦ μὲν ἐν ψυχῇ ἐνίματι δὲ ἡμέας ἐγκατέθηκε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε. τοῦτο δὲ τὸ θαῦμα παρὰ τοῖς Ἕλλησι περὶ τοῦ παρ' αὐτῆς δημιουργοῦ τεθρυλλαυμένον. εἰ δὲ ταῦτα ὁμοφύλως λέγεται τῷ Τιμαίῳ καὶ τοῖς λογίοις, πηγαιός ἐστιν οὗτος δημιουργὸς φαῖεν ἂν οἱ ἐκ τῆς θεοπαραδότου θεολογίας ὁρμώμενοι κατὰ τὰς ἰδέας καὶ αὐτὸς δημιουργῶν τὸν ὅλον κόσμον, καὶ ὡς ἕνα, καὶ ὡς πολλούς, καὶ ὡς καθόλου διῃρημένον, καὶ ὡς κατὰ μέρη καὶ εἷς, ὑπό τε Πλάτωνος καὶ Ὀρφέως, καὶ τῶν λογίων ποιητὴς καὶ πατὴρ ὑμνεῖται τοῦ παντὸς, πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε. γεννῶν μὲν τὰ πλήθη τῶν θεῶν, ψυχὰς δὲ πέμπων εἰς γενέσεις ἀνδρῶν. ὡς καὶ τοῦτό φησιν ὁ Τίμαιος. καὶ γὰρ εἰ ἄριστός ἐστι τῶν αἰτίων, ὡς αὐτός φησι, τίς μηχανὴ τάττειν αὐτὸν ἐν ταῖς δευτέραις τάξεσι τῶν δημιουργῶν. τὸ γὰρ ἄριστον ἐν δημιουργοῖς, ὑπεροχῆς ἐστι σημαντικὸν, ἀκροτάτης ἐν τῇ σειρᾷ τῇ δημιουργικῇ. πάσης δὲ σειρᾶς, τὸ ἀκρότατον πηγαῖόν ἐστιν, ὥστε ἀνάγκη πηγαῖον εἶναι τοῦτον τὸν δημιουργόν. ἀλλ' οὐκ ἀρχικὸν τῶν ἀρχῶν δευτέρων οὐσῶν πανταχοῦ τῆς οἰκείας πηγῆς. διὸ καὶ τοὺς ἐγκοσμίους θεοὺς αὐτὸς ἀποτελεῖ δημιουργοὺς, ὡς πηγή τις ὢν δημιουργική. πολλῶν δὲ ὄντων πηγαίων δημιουργῶν, ποῦ χοροῦ τοῦτον τάξομεν, μείζονος δεῖται ἐπιβλέψεως. τοσοῦτον δ' οὖν [•]
ἀπὸ τῶν εἰρημένων δῆλον ἐν ποίᾳ τάξει θεῶν αὐτὸν δεῖ ζητεῖν. ἀφ' ὧν δῆλον λοιπὸν καὶ τίνα τρόπον εὑρεῖν τε ἔργον αὐτὸν, καὶ εὑρόντα εἰς ἅπαντας λέγειν. καὶ ὅπως ποιητής ἐστι καὶ πατὴρ, καὶ τί τὸ ποιητικὸν καὶ οὐχ ὡς ἔνιοί φασιν, τὸ μὲν τῶν ἀψύχων ποιητικὸν, τὸ δὲ, τῶν ἐμψύχων πατρικόν. πάντων γὰρ ὁ αὐτός ἐστι καὶ πατήρ. καὶ γὰρ τῶν ἔργων λέγεται πατὴρ, ὡς ἐν τῇ δημηγορίᾳ φησὶ, ἀλλ' ὡς καὶ τῆς ἑνώσεως καὶ τῆς οὐσίας αἴτιος ὢν καὶ τῆς ὑποστάσεως, καὶ τῆς προνοίας τῶν ἀπὸ πάντων χορηγός.

Τὸ δ' αὖ πάλιν ἐπισκεπτέον περὶ αὐτοῦ πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων ὁ τεκταινόμενος αὐ- [••]
τὸν ἀπειργάζετο, πότερον πρὸς τὸ κατὰ ταυτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, ἢ πρὸς τὸ γεγονός. Εἰπὼν τί τὸ εἶδος [••]
τοῦ κοσμικοῦ συστήματος, ὅτι γεννητὸν, τὸ πῶς γεννητὸν τὸ ὡς αἰσθητόν. χρόνου γὰρ οὐδεμίαν πεποίηται μνείαν, ὅτι μηδὲ ὑφέστηκέ πω χρόνος, καὶ τί τὸ δημιουργικὸν αἴτιον. ὅτι τὸ ποιητικὸν, ἅμα καὶ πατρικόν. τοῦτο δέ ἐστι νοερὸν ἀμέθεκτον ὁλικόν, ἤδη τὸ τρίτον μέτεισι νῦν, τὸ παράδειγμα τοῦ παντὸς ἐπιζητῶν ὁποῖόν ἐστι, πότερον γεννητὸν, ἢ αἰώνιον. κατεῖδε γὰρ ὅτι πᾶς δημιουργὸς, ἢ ἔξωθεν λαμβάνει τὸ παράδειγμα, ὧν δημιουργεῖ, ἢ αὐτὸς αὐτῷ τίκτει ἀφ' ἑαυτοῦ. ὥσπερ καὶ τῶν ἐνταῦθα δημιουργῶν, οἱ μὲν, ἄλλα μιμήσασθαι ἀκριβῶς δύνανται, οἱ δὲ, αὐτοὶ δύναμιν ἀναπλαστικὸν ἔχουσι μορφωμάτων θαυμαστῶν ἔργων πρὸς τὰς χρείας, ὡς ὁ πρῶτος τὴν ναῦν ποιήσας, ἐν ἑαυτῷ τὸ παράδειγμα τῆς νεὼς ἀνέπλασε φανταστικῶς. ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο συνεῖδεν, ὅτι πᾶν τὸ τεταγμένως ποιοῦν, σκοπὸν ἔχει καὶ μέτρον τοῦ ποιήματος. εἰ γὰρ μὴ, καὶ ἐν τῷ ποιεῖν πλανήσεται. καὶ ἐὰν εἰς τὸ τέλος ἔλθῃ, οὐκ εἴσεται. πόθεν γὰρ εἰ τοῦτο τὸ τέλος ἐστὶν, εἴσεται, μήποτε γὰρ ἐλλείπει τι ἢ πλεονάζει, καὶ δεῖ ἀφελεῖν, ἢ προσθεῖναι. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὰ σώματα ἀλόγως ποιεῖ καὶ ἀνοήτως, ὅτι οὐδὲν ἔχει μέτρον, οὐ δὲ αἰτίαν τοῦ ποιουμένου. δεῖ γὰρ ἄχρι τοσούτου θερμανθῆναι τὸ φάρμακον. ἀλλ' ἐὰν μὴ παρῇ τέχνη καὶ νοῦς ἰατρικὸς, ἀφορίζων τὸ μέτρον τῷ πυρὶ τῆς ἐνεργείας, πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τὸ πῦρ, καὶ φθείρει τὸ ὅλον, ὃ συντελεῖν ἔμελλε πρὸς τὴν γένεσιν. οὐ γὰρ εἶχε τοῦ γιγνομένου τὸ εἶδος. πᾶν ἄρα τὸ ποιοῦν, ἔχειν δεῖ τοῦ ποιουμένου τὸν λόγον, εἰ μέλλοι τεταγμένως ποιήσειν. ταῦτ' οὖν κατιδὼν ὁ Πλάτων, ἅμα τὸ ποιητικὴν αἰτίαν ἀπολιπεῖν, ἔθετο καὶ παράδειγμα τοῦ παντὸς, ὥσπερ καὶ Ἀριστοτέλης, τῷ τὸ παράδειγμα ἀνελεῖν, συνανεῖλε καὶ τὸ ποιοῦν. θέμενος δ' οὖν ὁ Πλάτων εἶναι παράδειγμα, ζητεῖ διὰ τούτων, ὁποῖον τὸ παράδειγμα. καὶ τοῖς εἰρημένοις ἀνωτέρω διορισμοῖς χρώμενος, δι' ἐκείνων τῶν ὑποθέσεων τῶν τριῶν εὑρίσκει τὸ ζητούμενον. καὶ πῶς μὲν αὐτὸς ποιήσεται τὴν εὕρεσιν, καὶ διὰ οἵας ἀποδείξεως, θεασόμεθα μικρὸν ὕστερον. ἡμῖν δὲ πρῶτον αὐτὸ τοῦτο δεικτέον, ὅτι ἐστί τι παράδειγμα γεγονὸς ὁ κόσμος, ἔπειτα, τί ποτέ ἐστι τοῦτο, καὶ ἐν ποίᾳ τάξει τῶν ὄντων ζητητέον. εἰ μὲν ἀόριστός ἐστι καὶ ἄσκοπος ἡ δημιουργία τῶν ὅλων οὐκ ἔστι παραδειγματικὸν αἴτιον τοῦ παντὸς, εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐδὲ

νοεῖν θέμις, ὁ δὲ δημιουργὸς εἶδεν ἃ ποιεῖ, καὶ εἰδὼς οὕτω προάγει τὴν κοσμοποιΐαν, εἰσὶν αἰτίαι τῶν
γιγνομένων ἐν αὐτῷ, καὶ ταύτας τὰς αἰτίας ἀναγκαῖον ἤτοι πρώτως ἔχειν αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν πρεσβυτέ-
ρων ἀρχῶν εἰς αὐτὸν καθήκειν. ὁποτέρως δ' ἂν λέγωμεν, ἔστι πρὸ τοῦ κόσμου τὸ παραδειγματικὸν αἴτιον.
ἔτι δέ, ἐπειδὴ νοῦς ἐστιν ὁ δημιουργός, εἰ μὲν αὐτῷ ὅμοιον εἶναι ποιεῖ, ὁμοιότατον αὐτῷ ποιεῖ. τοῦτο δέ ἐστιν
εἰκόνα ἑαυτοῦ ποιεῖν. εἰ δὲ βουλευόμενος ποιεῖ, πάντη μὲν καὶ πάντως ἀνάξιον τοῦτο τῆς δημιουργι-
κῆς αἰτίας. εἰ δ' οὖν καὶ τοῦτο παραδέξαιτό τις, ἀλλ' ἐκεῖνό γε ἕπεται, προϋπάρχειν ἐν ἑαυτῷ τὸ τοῦ δη-
μιουργήματος εἶδος. πᾶς γὰρ ὁ βουλευόμενος προείληφεν ἐν ἑαυτῷ τὸ παράδειγμα, περὶ οὗ βου-
λεύεται. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δι' ἄλλων ἀποδείκνυται πολλῶν. ὅτι δεῖ τὸ παράδειγμα τοῦ κόσμου προϋ-
φεστάναι, καὶ μάλιστα τῆς δημιουργικῆς αἰτίας προϋποκειμένης. ἢ γὰρ ἀγνοεῖν ἀναγκαῖον τὸ δημιουρ-
γοῦν τὴν τοῦ δημιουργουμένου τάξιν, νοερὸν ὄν, ἢ γιγνώσκειν. ἀλλ' εἰ μὲν ἀγνοεῖ, πῶς προνοήσει; πῶς δὲ
τάξει τὸ πᾶν; εἰ δὲ γινώσκει, πῶς οὐ περιέξει τὸ γιγνόμενον τῇ αὐτοῦ νοήσει κατὰ μίαν αἰτίαν; ἐκεῖνο δὲ ἤδη
τοῦτο θεατέον, τί τὸ παράδειγμα τοῦτο, καὶ ποίας τάξεως τῶν ὄντων. ἄλλοι γὰρ ἄλλως ἔθεντο τῶν πα-
λαιοτέρων. ὁ μὲν γὰρ θεῖος Ἰάμβλιχος αὐτὸ τὸ ὄντως ὄν, ὃ δὴ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτόν ἐστιν, ἀφω-
ρίσατο τὸ παράδειγμα τοῦ παντός. τὸ μὲν ἕν, ἐπέκεινα τοῦ παραδείγματος τιθέμενος, τὸ δὲ ὄντως ὄν,
αὐτῷ σύνδρομον ἀποφαίνων, ἑκάτερον δὲ νοήσει περιληπτὸν ἀποκαλῶν. ὁ δέ γε φιλόσοφος Πορφύ-
ριος, τὴν μὲν ψυχήν, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται, δημιουργὸν ὑπέθετο τὴν ἀμέθεκτον, τὸ δὲ παράδει-
γμα τὸν νοῦν, ἐν ταῖς ὑφειμέναις τάξεσι, τὰ ἐν ταῖς πρεσβυτέραις ὁρῶν. ὁ μὲν γὰρ Πλάτων νοῦν δη-
μιουργὸν εἰπών, τὸ παράδειγμα νοητὸν ἐπωνόμασεν. ὁ δὲ ἐξηγητὴς οὗτος, ψυχὴν δημιουργὸν λα-
βών, νοῦν τὸ παράδειγμα κέκληκε. τρίτος δὲ ὁ θαυμαστὸς Θεόδωρος, τὴν δημιουργικὴν τριάδα διαι-
ρούμενος, καὶ ἐν ἑκάστῃ μονάδι, πρῶτον καὶ μέσον καὶ τελευταῖον ὁρῶν, τὸ ἕκαστον ἀφ' ἑκάστης, αὐτοζῷον
προσηγόρευσεν, καὶ οὕτως ἔφατο τὸν νοῦν εἰς τὸ αὐτοζῷον ὁρᾶν. εἰς γὰρ τὸ οὐσιῶδες ζῷον αὐτὸν ἀνεγ-
τῆσθαι προσεχῶς. ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο ὁ οὐσιώδης δημιουργός, οὐχὶ πρὸς τὸ αὐτοζῷον ἀποβλέπων δη-
μιουργεῖ, ἢ οὐ πολλὰ τὰ παραδειγματικὰ αἴτια, ἢ οὐ πᾶς δημιουργὸς κατά τι παράδειγμα τὴν οἰκείαν
προβέβληται ποίησιν, ἵνα μὴ τὸ ποιοῦν εἰς τὰ μεθ' ἑαυτὸ βλέπον ποιῇ, καὶ οὕτω τὸ τῆς μερικῆς ψυχῆς
ὑπομένον λανθάνει πάθος. ὁ δέ γε ἡμέτερος καθηγεμών, κατὰ τὴν ἔνθεον ἑαυτοῦ νόησιν καὶ τόδε τῆς
προσηκούσης διαίτης ἠξίωσεν. ἐπεὶ γὰρ τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν αὐτῶν τὸν δημιουργὸν ἐποίησαν
ἔχοντα τὰ παραδείγματα τῶν ὅλων, ὡς Πλωτῖνος, οἱ δέ, οὐκ αὐτόν, πρὸ αὐτοῦ μέν, ὡς ὁ Πορφύριος,
μετὰ αὐτὸν δὲ ὡς ὁ Λογγῖνος, ὃν ἠρώτα πότερον ὁ δημιουργὸς εὐθὺς μετὰ τὸ ἕν ἐστιν, ἢ καὶ ἄλλαι τά-
ξεις εἰσὶ νοηταὶ μεταξὺ τούτου τε δημιουργοῦ καὶ τοῦ ἑνός. εἰ μὲν γὰρ μετὰ τὸ ἓν ὁ δημιουργός, ἄτοπον τὸ
σύμπαν εἶναι τῶν νοητῶν πλῆθος, μετὰ τὸ ἀπλήθυντον. διὰ γὰρ τὸ τῷ ἑνὶ προσεχῶν ἀριθμῶν ἡ πρόο-
δος ἢ ἤδη τὸν ὅλον ἀριθμὸν καὶ τὸ ὅλον πλῆθος. εἰ δὲ καὶ ἄλλαι μεταξὺ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ δημιουργοῦ τά-
ξεις εἰσί, πότερον ἐν αὐτῷ πρώτω τὸ παράδειγμα τοῦ παντός, ἢ καὶ μετ' αὐτόν, ἢ πρὸ αὐτοῦ ζητητέον. εἰ
μὲν γὰρ ἐν αὐτῷ πρώτω, πᾶν τὸ νοητὸν πλῆθος, ἐν ἑαυτῷ θήσομεν. τὸ γὰρ τῶν νοουμένων κάλλιστον
τὸ παράδειγμά ἐστιν, ὥστε πάλιν ἔσται νοητὸς καὶ οὐ νοερός, ὃ μικρὸν πρότερον ἀπεδείκνυμεν, καί τοι
τὸ παράδειγμα μόνας ἰδέας ἔχει τέτταρας, αὐτὸς δὲ καὶ τὰς ἔτι μερικωτέρας ἐκείνων, ἡλίου σελήνης ἑκά-
στου τῶν ἀϊδίων. εἰ δὲ μετ' αὐτόν, ἤδη τὸ χεῖρον ἐστραμμένος ἔσται, καὶ τὸ ἀτιμότερον, ἢ μηδενὶ τοῦ θείου ὑ-
πάρξαι θέμις. ὥστε πρὸ τοῦ δημιουργοῦ τὸ παράδειγμά ἐστιν. ἀλλ' εἰ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, πότερον ὁρᾶται
ὑπ' αὐτοῦ ἢ οὐχ ὁρᾶται; τὸ μὲν οὖν μὴ ὁρᾶσθαι λέγειν, καὶ τοῦ Πλάτωνός ἐστιν ἀνήκοον, καὶ τῆς τῶν πραγμά-
των φύσεως. ἄτοπον γάρ, τὴν μὲν ἡμετέραν ψυχὴν ὁρᾶν ἐκεῖνο, καὶ περὶ αὐτοῦ λέγειν, νοῦν δὲ καὶ τὸν
ὅλον, νοῦν μὴ ὁρᾶν. εἰ δὲ ὁρᾷ τὸ νοητὸν ὁ δημιουργός, πότερον εἰς ἑαυτὸν ἐστραμμένος ὁρᾷ, ἢ ἔξω μόνον ἑ-
αυτοῦ. ἀλλ' εἰ μὲν ἔξω μόνον ἑαυτοῦ, εἴδωλα ὁρᾷ τοῦ ὄντος, καὶ ἕξει αἴσθησιν ἀντὶ νοήσεως. εἰ δὲ εἰς ἑαυτόν,
ἔσται καὶ ἐν αὐτῷ τὸ νοούμενον. ὥστε καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, τὸ παράδειγμά ἐστι, καὶ ἐν αὐτῷ. νοητῶς μὲν
πρὸ αὐτοῦ, νοερῶς δὲ ἐν αὐτῷ. δοκεῖ δὲ καὶ τὰ τοῦ Πλάτωνος ῥήματα, ποτὲ μὲν, ἕτερον αὐτοῦ ποιεῖν τὸ
παράδειγμα, ποτέ, ταυτόν. ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ τό, ᾗπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας ἐν τῷ ὅ ἐστι ζῷ-
ον, ὅσαι τε καὶ οἷαι καθορᾷ, τοσαύτας διενοήθη καὶ τόδε τὸ πᾶν σχεῖν. ὡς ἕτερον τοῦ παραδείγματος
τὸν δημιουργὸν ἤδη τὸ αὐτοζῷον ἀνατείνεσθαί φησι καὶ αὖ ὅταν φησί τίνι τῶν ζῴων αὐτὸν εἰς ὁμοιότη-
τα ὁ συνιστὰς συνέστησεν. τῶν μὲν ἐν μέρους εἴδει πεφυκότων, μηδενὶ καταξιώσωμεν. οὗ δ' ἐστι τὰ
ἄλλα ζῷα καθ' ἓν καὶ τὰ γένη μόρια, τούτῳ πάντων ὁμοιότατον αὐτὸν εἶναι τιθῶμεν. καὶ γὰρ ἐν τού-
τοις διορίζει τὸ συνιστὰν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος. ὅταν γε μὴν πάλιν διαρρήδην λέγῃ. τὸ ἀγαθὸν ἦν,
ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος, τούτου δὲ ἐκτὸς ὤν, πάντα ὅτι μάλι-
στα ἐβουλήθη γενέσθαι παραπλήσια αὐτῷ, δηλοῦν φαίνεται τὴν τοῦ δημιουργοῦ πρὸς τὸ παράδει-
γμα ταυτότητα. ὥστε καὶ ὁ Πλάτων, ἔστι μὲν ὅπῃ ταυτόν, ἔστι δὲ καὶ ὅπῃ φησὶν ἕτερον, καὶ τούτοιν
ἑκάτερον εἰκότως. νοητῶς μὲν γὰρ εἰσὶν ἰδέαι πρὸ τῆς δημιουργίας, τέτταρες ἰδεῶν μονάδες, πρόεισι δὲ
καὶ εἰς τὸν δημιουργὸν ἡ εἰδικὴ τάξις, καὶ ἔστι μία τῶν ἐν αὐτῷ μονάδων ὁ τῶν ἰδεῶν ὅλος ἀριθμός. ταῦ-

τὰ δὲ τοῦ Ὀρφέως ἐνδεικνύμενος, καταπίνεσθαι τὸν νοητὸν θεὸν ἔφατο παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων. καὶ ὁ μὲν Πλάτων, βλέπειν εἰς τὸ παράδειγμα, τὸν δημιουργὸν ὑπέθετο τὴν νόησιν διὰ τῆς ὁράσεως ἐνδεικνύμενος. ὁ δὲ θεολόγος καὶ οἷον ἐπιπηδᾶν αὐτὸν τῷ νοητῷ καὶ καταπίνειν ὡς ὁ μῦθος ἔφησεν. ἔστι γὰρ εἰ χρὴ διαῤῥήδην τὰ τοῦ καθηγεμόνος λέγειν, ὁ παρὰ τῷ Ὀρφεῖ πρωτόγονος θεός, κατὰ τὸ πέρας τῶν νοητῶν ἱδρυμένος, παρὰ τῷ Πλάτωνι τῷ αὐτοζώῳ. διὸ καὶ αἰώνιόν ἐστι καὶ τῶν νοουμένων κάλλιστον, καὶ τοῦτό ἐστιν ἐν νοητοῖς, ὅπερ ὁ Ζεὺς ἐν νοεροῖς. πέρας δὲ ἑκάτερος τῶνδε τῶν τάξεων. καὶ ὁ μέν, τῶν παραδειγματικῶν αἰτίων τὸ πρώτιστον, ὁ δέ, τῶν δημιουργικῶν, τὸ μοναδικώτατον. διὸ καὶ ἑνοῦται πρὸς ἐκεῖνον ὁ Ζεὺς διὰ μέσης τῆς νυκτός, καὶ πληρωθεὶς ἐκεῖθεν γίγνεται κόσμος νοητός, ὡς ἐν νοεροῖς. Ὡς τότε πρωτογόνοιο χανὸν μένος Ἠρικεπαίου Τῶν πάντων δὲ δέμας εἶχεν ἐνὶ γαστέρι κοίλῃ Μίξε δ' οἷς μελέεσι θεοῦ δύναμίν τε καὶ ἀλκήν Τοὔνεκα σὺν τῷ παρὰ Διὸς πάλιν ἐντὸς ἐτύχθη. Εἰκότως ἄρα καὶ νῦν ὁ Πλάτων εἰς τὸ παράδειγμα βλέποντά φησι δημιουργεῖν αὐτόν, ἵνα τῷ νοεῖν ἐκεῖνο πάντα γενόμενος, τὸν αἰσθητὸν ὑποστήσηται κόσμον. τὸ μὲν γὰρ ἦν νοητῶς πᾶν, αὐτὸς δὲ νοερῶς πᾶν, ὁ δὲ κόσμος αἰσθητῶς πᾶν. διὸ καὶ ὁ θεολόγος φησίν.

Πάντα τάδε κρύψας, αὖθις φάος ἐς πολυγηθές. Μέλλεν ἀπὸ κραδίης προφέρειν πάλι θέσκελα ῥέζων. Ὅτι μὲν οὖν πρὸς παράδειγμα γέγονεν ὁ κόσμος, καὶ τί τοῦτό ἐστι, καὶ πῶς μὲν ὑπὲρ τὸν δημιουργικὸν νοῦν, πῶς δὲ ἐν αὐτῷ, διὰ τούτων καταφανές. ἀποροῦσι δέ τινες, ὅπως ὁ Πλάτων ἠρώτησεν εἴτε πρὸς τὸ γεννητὸν δεδημιούργηται ὁ κόσμος, εἴτε πρὸς τὸ νοητόν. οὐδὲ γάρ ἐστιν ἄλλο τι γεννητόν, ἵνα πρὸς αὐτὸ δημιουργῆται τὸ πᾶν. εἰ μὲν οὖν περὶ Σωκράτους, ἢ ἄλλου τῶν μερικῶν ἦν ὁ λόγος εἶχε χώραν ἡ ἐρώτησις. ἐπειδὴ δὲ περὶ τοῦ παντὸς ἡ ζήτησις, μήποτε ἀδύνατον ᾖ τὸ πρὸς γιγνόμενον ὑποστῆσαι τὸ πᾶν. τί γὰρ ἄλλο γιγνόμενόν ἐστιν, ἢ τὸ πᾶν; λύομεν δὴ τὴν ἀπορίαν ταύτην ἀναμνησθέντες τῶν πολλάκις εἰρημένων, ὅτι καὶ τὴν ψυχὴν γιγνόμενον ὁ Πλάτων καλεῖ, καθὼς τοῦ χρόνου μετείληχεν. ἀπορεῖ δὲ ὁ λόγος, τί παράδειγμα τοῦ παντός, πότερον ψυχὴ ἢ νοῦς, ἢ νοητόν. ταῦτα γάρ ἐστι τὰ μόνως αἰώνια. καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησεν, εἴτε πρὸς γιγνόμενον, εἴτε πρὸς αἰώνιον ὁ κόσμος γέγονεν. λεγέσθω μὲν οὖν ὡς τισὶν ἔδοξε καὶ οὕτως, μήποτε δὲ τελειότερον κατ' ἄλλην ἔφοδον ἀπαντᾶν δυνατὸν πρὸς τὴν ἀπορίαν ᾧ, καὶ δῆλον ἔσται τὸ πρὸ τοῦ κόσμου πλημμελές, ὅπως οὐ δεῖ λέγειν ὡς Ἀττικὸς καὶ Πλούταρχος ᾠήθησαν ἀγέννητον. εἰ γὰρ μηδὲν ἦν πρὶν οὐρανὸς γένηται γεννητόν, γελοῖον ἦν ζητεῖν, εἰ πρὸς ἀεὶ ὂν ἢ γεννητὸν ὁ κόσμος γεγένηται. ἀλλὰ μὴν τοῦτο ζητεῖ νῦν. ἦν ἄρα καὶ πρὸ τοῦ κόσμου τι γεννητόν. καὶ ἐπειδὴ οὐ τὸ ἀεὶ ὄν, οὐδὲ ἡ χώρα. τρία δὲ ἦν, τὸ πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, ὄν, καὶ χώρα, καὶ γένεσις, δῆλον ὅτι τοιοῦτον ἦν ἐκεῖνο τὸ θρυλλούμενον τὸ πλημμελές. γιγνόμενον οὖν, οὐ τὸ πᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, ὥσπερ εἴπομεν καὶ πρότερόν ἐστιν. ἔχων οὖν ὁ κόσμος τοῦτο μὲν τὸ πλημμελὲς ὡς ὕλην, τὸ δὲ νοητὸν ὡς κρεῖττον προϋπάρχον, πότερον ὁμοιοῦται πρὸς τὸ ἐν ἑαυτῷ ὑλικόν, ἢ πρὸς τὸ κατ' οὐσίαν θειότερον. μέσος γὰρ ὢν ἀμφοῖν θατέρῳ τῶν ἄκρων ἐξ ἀνάγκης ὡμοίωται. ὑπόκειται γὰρ ὁ δημιουργὸς κἀκεῖνο παραλαβὼν καὶ τὸ αὐτοζῷον ὁρῶν, ὥστε εἰκότως ζητεῖ ποτέρῳ τὸ πᾶν ὁμοιοῖ, τὸ ὅπερ ἔλαβεν, ἢ τὸ ὃ καθορᾷ. τούτοις οὖν ἀκόλουθον καὶ τὸ ἑξῆς. ὅτι καλὸν ὄν, πρὸς τὸ νοητὸν ἀπείκασται, καὶ οὐ πρὸς τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον. τὸ γὰρ πρὸς τοῦτο εἰκασμένον, τοῦτο αἰσχρόν. ἤδη δέ τινες τῶν ἐξηγητῶν λέγουσιν, οὐ περὶ τοῦ δημιουργοῦ τὸν Πλάτωνα ζητεῖν πρὸς ὁποῖον ἐποίησε τῶν παραδειγμάτων, ἀλλὰ περὶ ἡμῶν λέγειν τῶν εἰδώτων. ὅτι τὰ παραδείγματα διττά, πρὸς πότερον τὸ πᾶν γεγονέναι φήσομεν, καὶ ἔχει τρόπον τινὰ καὶ τοῦτο λόγον. ἡμᾶς γὰρ εἶναι τοὺς εἰς ἄμφω βλέποντας, ἀλλ' οὐ τὸν δημιουργόν. οὐ γὰρ θέμις αὐτὸν πρὸς τὸ χεῖρον βλέπειν, ἡμεῖς δὲ ὁρῶντες, τά τε πρὸ αὐτοῦ, καὶ τὰ μετ' αὐτόν, ἑαυτοὺς ἐπανερωτῶμεν, ἐν τίσιν αὐτῶν τὸ παράδειγμα τιθέναι προσήκει. ἄλλοι δέ φασιν ὅτι τῆς τελείας ἕνεκα διαιρέσεως, προέτεινε καὶ τὸ γεννητόν, ἵνα μὴ προαρπάζειν δοκῇ τὸ ζητούμενον, ὅτι ἀΐδιον τὸ παράδειγμα τὸ κοσμικόν. ὑποθέμενος γὰρ τὸ γεννητόν, ἔδειξεν ἄτοπόν τι ἑπόμενον. οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι ἐπεὶ τῶν αἰσθητῶν, τὰ μέν ἐστι παρὰ φύσιν, τὰ δέ, κατὰ φύσιν. τούτων δὲ τὰ μὲν εἰκόνας ἔχει τινῶν γεννητῶν, τὰ δέ, γεννητῶν ἐστιν ὁμοιώματα, βουλόμενος ἀποδεῖξαι τὸν κόσμον πρὸς ἀΐδιον γεγονότα παράδειγμα, τῶν ἄλλων πεποίηται τὴν ἀναίρεσιν, διὰ τοῦ κάλλιστον εἶναι τὸ πᾶν. οὔτε γὰρ παρὰ φύσιν εἶναι τὸ κάλλιστον, οὔτε ἀπὸ γεννητῆς οὐσίας παραδειγματικῆς. οὐ γὰρ κάλλιστον τὸ ἐκ ταύτης. διότι δὲ ὅλως καλόν, οὐ παρὰ φύσιν. ἡ μὲν οὖν λύσις τῆς ἀπορίας, τοιάδε τίς ἐστιν. ἄξιον δέ, καὶ τὴν τῶν ὀνομάτων ἀκρίβειαν τῷ λογισμῷ συνελεῖν. τὸ μὲν γὰρ πάλιν καὶ τὸ ἐπισκεπτέον, τὴν τάξιν ἐνδείκνυται τοῦ προβλήματος. ὅτι τοῖς πρὸ αὐτοῦ συνεχές ἐστι, καὶ ἐπ' ἐκείνοις τοῖς σκέμμασι τοῦτο πρόεισιν ἑξῆς. τὸ δὲ περὶ αὐτοῦ πάντα τὰ ζητήματα συνάγει πρὸς τὴν μίαν περὶ τοῦ κόσμου θεωρίαν. καὶ γὰρ ὁ περὶ τοῦ δημιουργοῦ λόγος, καὶ ὁ τοῦ παραδείγματος, τῆς τοῦ παντὸς ἕνεκα θεωρίας παραλαμβάνεται, τὸ δὲ πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων, διΐστησιν ὡς ἄκρα, καὶ ὡς ἀλλήλων ἕτερα, τὸ νοητὸν καὶ τὸ γεννητόν. τὸ μέν, ἐν τοῖς πρωτίστοις τῶν ὄντων, τὸ δέ, ἐν τοῖς ἐσχάτοις. τὸ δέ, ὁ τεκτηνάμενος τὴν εἰδοποιΐαν δείκνυσι τῆς

ἀπὸ τοῦ αἰτίου καθήκουσαν, καὶ τὴν δημιουργικὴν τέχνην τὴν εἰς τὸν κόσμον προϊοῦσαν. ὥς γάρ φησιν ὁ θεολόγος, οἱ πρῶτοι τεκτονόχειρες διὰ τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις, ἔδοσαν πάσης τῆς ἐγκοσμίου ποιήσεως. Οἱ Ζηνὶ βροντήν τε πόρον, τεῦξάν τε κεραυνόν. Πρῶτοι τεκτονόχειρες, οἱ δ᾽ ἥφαιστον καὶ ἀθήνην. Δαίδαλα πάντ᾽ ἐδίδαξαν, ὅσ᾽ οὐρανὸς ἐντὸς ἐέργει. Τούτοις οὖν καὶ ὁ Πλάτων ἑπόμενος, τῷ τεκτηνάμενος καὶ τῷ ἐτεκτήνατο χρήσαιτο συνεχῶς ἐπὶ τῆς δημιουργικῆς ποιήσεως. τὸ δὲ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, τὸ αἰώνιον παράδειγμα τοῦ παντός, ὃ δὴ πρώτιστόν ἐστι τῶν αἰωνίων ἐν τῷ πέρατι τῶν πρωτίστων νοητῶν ἱδρυμένον. τὸ δὲ αὖ γεγονός, τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον. σύνθετον γάρ ἐστι καὶ τοῦτο καὶ πολυμιγές, καὶ ἑτεροκίνητον, ἃ δὴ στοιχεῖά ἐστι τῆς γενητῆς φύσεως. οὐκ ἄρα φασὶν ἐκεῖνο μὲν ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον, ὁ δὲ κόσμος γενητὸς καὶ φθαρτός, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο γεγονὸς ὡς ἑτεροκίνητον καὶ συμμιγές. σαφῶς γὰρ ὁ Πλάτων πρὸ τῆς οὐρανοῦ γενέσεως ἐρεῖ ταῦτα εἶναι, χώραν, καὶ γένεσιν, καὶ τὸ ὄν, δηλαδή, γένεσιν λέγων τὸ πλημμελές. καὶ τοῦτο οὖν γένεσις, καὶ ὁ κόσμος ἀγένητος κατὰ τὴν χρονικὴν γένεσιν. ταῦτα γοῦν ἐστι τῷ τε Πλάτωνι συμφωνότερα καὶ ταῖς κατὰ φύσιν ἡμῶν καὶ ἀδιαστρόφοις περὶ τοῦ παντὸς ὑπολήψεσιν. Εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὁ κόσμος ὅδε, ὅ, τε δημιουργὸς ἀγαθός, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀΐδιον ἔβλεπεν, εἰ δέ, ὃ μηδ᾽ εἰπεῖν τινὶ θέμις πρὸς γεγονός.

Πρῶτον τὴν λογικὴν ἔφοδον τοῦ Πλάτωνος κατανοήσωμεν, ὅπως ἀποδεικτικῶς προελήλυθεν. ἐκ μὲν γὰρ τῶν ὑποθέσεων εἶχε διττὰ ταῦτα ἀξιώματα κείμενα, τὸ πρὸς τὸ ἀΐδιον παράδειγμα γεγονὸς καλόν. τὸ πρὸς γενητὸν γεγονός, οὐ καλόν. τούτοις δὲ ἀντιστρέφοντά ἐστι, τὸ καλὸν πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα γέγονε, τὸ μὴ καλόν, οὐ πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα. ἐὰν γὰρ τῷ ἀντικειμένῳ τοῦ ἡγουμένου ἕπηται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἑπομένου, ταῦτά τε ἀντιστρέφει πρὸς ἄλληλα, καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς δείκνυται διὰ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον ἀπαγωγῆς. εἰ γὰρ τὸ καλὸν πρὸς γενητὸν εἴη γεγονός, τὸ δὲ πρὸς γενητὸν γεγονὸς, οὐ καλόν, διὰ θάτερον τῶν ἀξιωμάτων, ἔσται τὸ καλὸν τὸ δὲ πρὸς αὐτὸ καλόν, καλὸν ἔσται τὸ μὴ καλόν. διατί οὖν μὴ αὐτόθεν ἐν ταῖς ὑποθέσεσι ταῦτα παρέλαβε τὰ ἀξιώματα. τὸ καλὸν πρὸς ἀΐδιον γέγονεν, τὸ μὴ καλόν, οὐ πρὸς ἀΐδιον, ἀλλὰ ἐκεῖνα οἷς ταῦτα ἀντιστρέφει, καί τοι μέλλων εἰς τὴν ἀπόδειξιν τούτοις χρῆσθαι, καὶ οὐκ ἐκείνοις; λεκτέον ὅτι ἐκεῖνα μέν, ἀπὸ τῶν αἰτίων ἀρχόμενα ταῖς ὑποθέσεσίν ἐστιν οἰκειότερα, ταῦτα δὲ ἀπὸ τῶν αἰτιατῶν τοῖς μετὰ τὰς ὑποθέσεις. ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ τὸ πρὸς ἀΐδιον γεγονὸς καλὸν μέν ἐστιν, ἀπὸ τῆς αἰτίας ἄρχεται, τελευτᾷ δὲ εἰς τὸ αἰτιατόν. ὅταν δὲ ἀνάπαλιν, τὸ καλὸν πρὸς ἀΐδιον γέγονεν προηγούμενον ποιεῖ τὸ καλόν, ἑπομένην δὲ ποιεῖ τὴν αἰτίαν. ἵνα οὖν ἀρχαῖς προσήκοντα λαμβάνῃ καὶ αἰτίαις ἐν ταῖς ὑποθέσεσιν ἐκεῖνο ἔλαβεν, ἀντέστρεψε δὲ ἐν ταῖς ἀποδείξεσι τὸ προσῆκον τοῖς δεικνυμένοις ἐκλεγόμενος. τέτταρα δὴ ταῦτα ἀξιώματα θέμενος, διορίζεται περὶ τοῦ παντὸς εἰκότως, ἤτοι καλός ἐστιν ὁ κόσμος, ἢ οὐ καλός. ἀλλ᾽ εἰ μὲν καλός, πρὸς τὸ ἀΐδιον γέγονεν, εἰ δὲ μὴ καλός, πρὸς τὸ γενητόν. ἀλλὰ μὴν ὅτι καλὸς ὁ κόσμος, ἐκ τῆς αἰσθήσεως δῆλον. πρὸς τὸ ἀΐδιον ἄρα γέγονεν. ἐπειδὴ δὲ τῷ κόσμῳ τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἐφήκει διὰ μέσης τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, ἐν τῷ ἡγουμένῳ πρὸς τῷ καλὸν εἶναι τὸν κόσμον, ἔλαβεν ὅτι ὁ δημιουργὸς ἀγαθός. πᾶς γὰρ δημιουργὸς ἀγαθός, κρατεῖ τῆς οἰκείας ὕλης, καὶ τὸ εἶδος ἐπιτίθησιν, ὃ βούλεται τοῖς ὑποκειμένοις. καὶ πολλῷ πλέον ὁ ὅλος δημιουργός, ὃς καὶ αὐτὴν ὑφίστησι τὴν ὑποκειμένην φύσιν. ὥσπερ καὶ ἄλλοι λόγοι φασίν, καὶ οὗτος ὑφίστησιν ὡς ἂν ἄεργος εἴη, πρὸς τὸ δέξασθαι τὸν κόσμον ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ δημιουργίαν. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο προσέθηκεν ἐν τῷ δευτέρῳ συνημμένῳ, τὸ ἀντικείμενον ἀπεσιώπησεν. ἣν μὲν γὰρ καὶ ἡ περὶ τὸν κόσμον δυσφημία χαλεπή, κάλλιστον ὄντα καὶ θεὸν εὐδαίμονα, χαλεπωτέρα δὲ ἡ περὶ τὸν δημιουργόν. διὸ καὶ τὴν θέμιν προεστήσατο τοῦ λόγου, τὴν συνάγουσαν ἐπὶ τὸν δημιουργόν, καὶ αὐτοὺς τοὺς θεούς, καὶ οὐκ ἐῶσαν ἀποσπᾶσθαι τῆς ἀγαθότητος τοῦ πατρός. ἵνα δὴ καὶ αὐτὸς διὰ τῆς θέμιδος μηδὲν πλημμελὲς μηδὲ δύσφημον εἰς τὸν δημιουργὸν ἀναπέμψῃ τῶν ὅλων. τούτων δὴ τῶν συνημμένων τοιούτων ὄντων, τῶν ἐκ διαιρετικοῦ τὴν ἀρχὴν λαβόντων, κατίδωμεν, ὁποῖα ἄττα ὁ Πλάτων ἐπήνεγκεν ἑξῆς. Παντὶ δὴ σαφὲς ὅτι πρὸς τὸ ἀΐδιον, ὁ μὲν γὰρ κάλλιστος τῶν γεγονότων. ὁ δέ, ἄριστος τῶν αἰτίων. οὕτω δὴ γεγενημένος πρὸς τό, λόγῳ καὶ φρονήσει ληπτόν, καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον δεδημιούργηται. Διὰ δὴ τούτων, πρῶτον μέν, τὸ συμπέρασμα προύλαβεν, ὥσπερ εἴωθεν ἀπὸ νοῦ τὰς ἀρχὰς τῶν ἀποδείξεων ποιούμενος, ἔπειτα ὑπόμνησιν προσήγαγε τῆς προσλήψεως, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τὸ λῆγον ἐπήνεγκεν. τὸ μὲν γὰρ παντὶ δὴ σαφές, ὅτι πρὸς τὸ ἀΐδιον συμπέρασμά ἐστι. τὸ δὲ ὁ μέν, γὰρ κάλλιστος τῶν γεγονότων, ὁ δέ, ἄριστος τῶν αἰτίων, ἀπόδοσις τῆς προσλήψεως, ὡς δηλοῖ καὶ ὁ αἰτιώδης σύνδεσμος. τὸ δὲ λοιπόν, ἡ ἐπιφορὰ τοῦ λόγου παντός. ἡ μὲν οὖν λογικὴ διάταξις, τοιαύτη. πάλιν δὲ ἐπὶ τὴν τῶν πραγμάτων θεωρίαν μεταβάντες, κατίδωμεν πρῶτον, δι᾽ ἥν τινα αἰτίαν, τό, τε καλὸν εἰς τὸ κάλλιστον μετέβαλε, καὶ τὸ ἀγαθὸν εἰς τὸ ἄριστον, ἔπειτα πῶς ταῦτα ἀληθῆ, καὶ ποίαν ἔχει πρὸς ἄλληλα τάξιν. ὅτι μὲν οὖν τὸ καλὸν δημιούργημα, πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα δεδημιούργηται, πρόδηλον, καὶ εἴρηται πρότερον. πόθεν γὰρ αὐτῷ τὸ καλόν, ἢ ἐκ τῆς ἐκείνου μιμήσεως; εἰ δὲ τοῦτο τὸ κάλλιστον, οὐ πρὸς τὸ ἀΐδιον ἁπλῶς, ἀλλ᾽ εἰ χρὴ φάναι πρὸς τὸ

τῶν

τῶν ἀϊδίων ἀϊδιώτατον ὁμοίωται. πᾶσα γὰρ εἰκὼν, ἐναργέστερον μετέχουσα τοῦ εἴδους, καθαρωτέρου παραδείγματός ἐστιν εἰκών. καὶ ὥσπερ τῶν ἀπὸ τῆς τελεστικῆς ἀγαλμάτων, τὰ μὲν, ἀμυδροτέρας τυχόντα τῆς τοῦ θείου παρουσίας, δευτέρων ἀπολαύει καὶ τρίτων τῶν θείων δυνάμεων, τὰ δὲ ἐνεργεστέρας, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πρωτίστων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκροτάτων μετέχει ποιήσεων, τὸν αὐτὸν δήπου τρόπον, καὶ ὁ τοῦ κόσμου τελεσιουργὸς θεὸς, κάλλιστον αὐτὸν ἀπέφηνεν, ὡς εἰκόνα τοῦ πρωτίστου τῶν αἰωνίων. ἐκεῖθεν γὰρ τὸ κάλλιστον, καὶ τὸ κάλλιστον εἰς τὴν πρὸς ἐκεῖνο διὰ τῆς ἑαυτοῦ καλλονῆς ὁμοίωσιν ἀνατείνεται. πάλιν τοίνυν εἰ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον ἀγαθόν ἐστι, πρὸς τὸ ἀΐδιον ἀπέβλεπεν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ γενητόν. ἵνα μὴ πρὸς τὸ χεῖρον ἀποβλέπων ὃ μὴ θέμις εἰπεῖν, ἀποπίπτῃ τῆς ἀγαθότητος. εἰ δὲ τοῦτο τὸ μὴ μόνον ἀγαθὸν αἴτιον ἀλλὰ καὶ ἄριστον ἐν τοῖς αἰτίοις, πρὸς τὸ ἀϊδιώτατον ἔβλεπεν. ὅσῳ γὰρ τὸ ὁρῶν θειότερον, τοσοῦτον τὸ ὁρώμενον ὑψηλότερον. οὐκ ἂν γὰρ τὸ αὐτὸ θεωρεῖτο, ὑπό τε κρείττονος καὶ χείρονος. ταῦτ' οὖν ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, καὶ διὰ τούτων ἐκεῖνο λεληθότως παραμυθούμενος. ὅτι τὸ παράδειγμα τοῦ παντὸς, οὐ τῶν πολλῶν ἐστιν ἀϊδίων, ἀλλὰ τὸ πάντων ἀϊδιώτατον, καὶ τὸ πρώτως αἰώνιον. κάλλιστον μὲν τὸν κόσμον, ἄριστον δὲ τὸν δημιουργὸν προσείρηκεν. τότε γὰρ κάλλιστον πρὸς τὸ θειότατον παράδειγμα γέγονε, καὶ τὸ ἄριστον, πρὸς τὸ ὑπέρτατον, ἀποβλέπειν ἀναγκαῖον. εἰ γὰρ μὴ τὸ κάλλιστον ἐκ τοῦ πρωτίστου παραδείγματος εἴη, οὐδενὸς ἔσται παράδειγμα ἐκεῖνο, ἢ χείρονός τινος. θέμις δὲ οὐκ ἔστι τοῖς ὑπερτέροις τὰ χείρω τῶν δευτέρων ποιεῖν. καὶ εἰ μὴ τὸ ἄριστον ἀποβλέψῃ πρὸς τὸ πρώτιστον, ἢ οὐδὲ ἀποβλέπων εἰς ἐκεῖνο ποιεῖ. καὶ πῶς ἐκεῖνο τὴν παραδείγματος ἕξει χώραν, † ἢ τὸ μὲν ἄριστον αὐτὸ νοήσει; εἰ
καὶ πῶς τὸ χείρονι νοητὸν, τῷ κρείττονι δὴ ὑπεροχὴν ἄληπτόν ἐστιν; ἀνάγκη ἄρα τὸ κάλλιστον, πρὸς τὸ θειότατον γεγονέναι, καὶ τὸ ἄριστον, πρὸς τὸ ἀϊδιώτατον βλέπειν. ἔτι δὲ τὸ κάλλιστον ὑπὸ τοῦ ἀρίστου δημιουργεῖσθαι. τίνος γὰρ αἴτιόν ἐστι τὸ ἄριστον ἢ τοῦ καλλίστου τῶν γινομένων. εἰ γὰρ μὴ τοῦ καλλίστου, τῶν χειρόνων τινός. εἰ γοῦν τὸ ἄριστον χείρονος αἴτιον, καὶ τὸ μὴ ἄριστον, τοῦ καλλίστου πάντως αἴτιον, καὶ οὕτως ἄνω κάτω ἀνατρέπεται τῶν πραγμάτων ἡ τάξις. ταῦτα μὲν οὖν τὰ τρία γεωμετρικαῖς ἀνάγκαις φησὶν ἀποδεδειγμένα κείσθω. καὶ διὰ τούτων ὅπως ὁ Πλάτων τὰ ὀνόματα μετείληφε, ἡμῖν ὑπεμνήσθω. προστίθησι δὲ ὁ Πορφύριος, ὅτι εἰ ἄριστος ὁ δημιουργὸς ἕπεται τὸ βλέπειν αὐτὸν πρὸς τὸ ἀΐδιον, εἰ μὴ καλὰ δημιουργείη, εἴτε εἰ καλὰ δημιουργείη τις, τὸ βλέπειν πρὸς τὸ ἀΐδιον, εἰ μὴ ὡς ἄριστος δημιουργὸς τὰ καλὰ ποιεῖ, ἀλλὰ κατὰ τύχην. διὸ συνέπλεξεν ὁ Πλάτων καὶ ὅτι οἱ δαίμονες οἱ δημιουργοὶ τῶν θνητῶν. καὶ εἰ μὲν, ἁπλῶς ἄριστοί εἰσιν, οὐδὲν κωλύονται οἱ τεχνῖται, καὶ ὑποστάται τῶν θνητῶν ἄριστοι εἶναι, καὶ διατοῦτο καλῶν εἰκόνων δημιουργοί. ταῦτα μὲν οὖν ὁ ἐκείνου λόγος. ὅτι δὲ, ὅ, τε κόσμος ὀρθῶς εἴρηται κάλλιστος, καὶ ὁ δημιουργὸς αἰτίων ἄριστος, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. πρῶτον μὲν, καὶ τὸ φαινόμενον τοῦ οὐρανοῦ κάλλος, καὶ ἡ τάξις τῶν περιόδων, καὶ τὰ μέτρα τῶν ὡρῶν, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν στοιχείων, καὶ ἡ διὰ πάντων διήκουσα ἀναλογία, δείκνυσι τοῖς μὴ παντάπασιν ἐσκοτωμένοις, ὅτι κάλλιστον τὸ πᾶν. ἔπειτα ἡ τῶν ἀφανῶν ἐν αὐτῷ δυνάμεων τάξις, καθ' ἣν συνέχονται αἱ τοῦ κόσμου μοῖραι, καὶ ἡ τῆς νοερᾶς οὐσίας δόσις, πῶς οὐ κάλλιστον αὐτὸν ἀποφαίνει τῶν γενητῶν; ἔστι γὰρ ἐν αὐτῷ ψυχῶν ἐναρμόνιος χορεία, νοῦ μετουσία, ζωῆς θείας χορηγία, θεότητος ἄρρητος, ἑνάδων ἀριθμός, ἐξ ὧν ὅλος γίγνεται τοῦ κάλλους διάκορης. ὅπου δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸ πᾶν ὁμοιουμένη ψυχὴ γιγνομένη κοσμία, θαυμαστὸν ἐν ἑαυτῇ κάλλος ἐπιδείκνυσι, πῶς οὐχὶ πολλῷ μειζόνως τὸ πᾶν ἔχει τὸ κάλλος. διὰ δὴ ταῦτα καὶ οἱ θεολόγοι τῷ Ἡφαίστῳ τὴν Ἀφροδίτην συζεύξαντες, οὕτως αὐτὸν χαλκεύειν εἰρήκασι τὸ πᾶν. καὶ αὖ ἐξ Ἡφαίστου καὶ Ἀγλαΐας, Εὔκλειαν καὶ Εὐθενίαν ἀπογεννῶσι καὶ εὐφήμην καὶ φιλοφροσύνην, αἳ καὶ αὐτὸ τὸ σωματοειδὲς τῷ κάλλει διαπρέπον ἀποτελοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν, οὐδὲ οἱ τῷ δημιουργῷ λοιδορησάμενοι, τετολμήκασιν εἰπεῖν ὡς οὐ κάλλιστος ὁ κόσμος, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον διὰ τῆς τοῦδε καλλονῆς δελεάζεσθαί φασιν τὰς ψυχάς. ὅτι δὲ καὶ ὁ δημιουργὸς τῶν αἰωνίων ἄριστος, πῶς ἂν δείξαιμεν; ἔνιοι μὲν γὰρ ὑπήκουσαν τῷ ἀρίστῳ τούτῳ, τὸ τῶν γεγονότων, ἵνα δὴ μὴ ἁπλῶς ἄριστος τῶν αἰτίων ᾖ. τοῦτο γὰρ εἶναι ψεῦδος, ἀλλὰ τῶν αἰτίων τῶν γεγονότων. τὰ γὰρ ὑπὲρ αὐτὸν, οὐκ ἔστιν αἴτια τῶν γεγονότων. ἐγὼ δὲ αἰσχυνοίμην ἂν ἐμαυτὸν, εἰ τοιαύτης δεοίμην μηχανῆς, ἐπιλαθόμενος τῶν μικρῷ πρόσθεν εἰρημένων, ἐν οἷς ἡμῖν ἐπεδείκνυτο πάσης τῆς δημιουργικῆς τάξεως πηγὴ καὶ μονὰς ὢν, ὁ νυνὶ παραδεδομένος ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος δημιουργός. διὰ γοῦν τοῦτο, καὶ τῶν αἰτίων ἄριστός ἐστι, διότι τὴν πρωτίστην τάξιν ἔλαχεν ἐν τοῖς δημιουργοῖς τοῦ παντός. κἀνταῦθα τοῦ Πλάτωνος αὐτίκα εἰς τὸν Ὅμηρον ζηλοῦντος, ὃς δὴ πατέρα τῶν ὅλων αὐτὸν ἀποκαλεῖ, καὶ ὕπατον κρειόντων. καὶ ταῦτα τῶν πρὸ αὐτοῦ μεμνημένος θεῶν, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς νυκτός. ἄλλο οὖν διότι τῶν δημιουργικῶν πρεσβύτατος, ἐκείνων μὲν ὕπατος κρειόντων, τούτων δὲ τῶν αἰτίων αἴτιος ὑμνεῖται. ἔνιοι δὲ, τὸν μὲν δημιουργὸν αἰτιᾶσθαι οὐδαμῶς τολμῶσιν, τὸ δὲ πᾶν τοῦτο αἰτιῶνται, καὶ παραφέρουσι τὰ τῶν παλαιῶν, ἄντρον καλούντων καὶ σπήλαιον. ἄλλοι δὲ καὶ τὸν δημιουργὸν, ἐν τῷ κοσμουργεῖν, παίζειν εἰρήκασι, καθάπερ Ἡράκλειτος. πρὸς δὲ ταῦτα ῥᾴδιον ἀπαντᾶν. ὅτε γὰρ ὁ κόσμος εἰ κάλλιστος ἐστὶ καὶ εὐδαίμων θεὸς, ὡς φησὶ

Πλάτων. ἀλλὰ πρός γε τὸν νοητὸν καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἄντρον εἰκότως ὀνομάζεται καὶ σπήλαιον. καὶ
μάλιστα ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς ταῖς εἰς τὰ σώματα καὶ τὴν ὕλην ῥεπούσαις. ὁ δὲ δημιουργὸς εἰ καὶ ἄ-
ριστος τῶν αἰτίων, ἀλλὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν περὶ τὰ νέα δημιουργήματα πρόνοιαν, παιδιὰν αὖτις κα-
λέσειεν, ὡς πρὸς τὰς ἐξῃρημένας τῶν αἰσθητῶν ἐνεργείας. διὰ ταῦτα μὲν οὖν ὁ δημιουργὸς τοιαύτης
ἔτυχεν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν τοῖς παροῦσιν εὐφημίας. κατανοητέον δὲ, καὶ τὴν τοῦ καλλίστου πρὸς
τὸ ἄριστον σύνταξιν, ὅπως ἤρτηται τῶν πρωτίστων ἀρχῶν. ὡς γὰρ ἐν ἐκείναις τὸ κάλλος ἐξῆπται τοῦ
ἀγαθοῦ, καὶ ἡ καλλοποιὸς αἰτία, τῆς πηγῆς τῶν ἀγαθῶν πάντων, οὕτω δὴ καὶ ἐν τούτοις, ὁ μὲν κό-
σμος, εἴρηται κάλλιστος, ὁ δὲ δημιουργὸς ἄριστος, καὶ ἐξήρτηται τοῦ ἀρίστου τὸ κάλλιστον. ἔτι δὲ ὅπως
μιμεῖται τὴν δημιουργίαν αὐτὴν ὁ περὶ αὐτῆς λόγος. ὡς γὰρ αὐτὸς ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς πλημμελοῦς ἄγε-
ται πρὸς τὴν τάξιν, καὶ τὴν πρὸς τὸ νοητὸν ὁμοίωσιν ὑπὸ τῆς δημιουργίας, οὕτω δὴ καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ
λόγος, πρότερον μὲν, τοῖς ἀπεμφαίνουσιν ἐχρῆτο τῶν ὀνομάτων, γιγνόμενον αὐτὸν καὶ ἀπολλύμενον
καλῶν. νῦν δὲ αὐτοῖς σεμνοτάτοις, κάλλιστον μὲν τῶν γεγονότων, πατρὸς δὲ ἔγγονον ἄριστον, παραδεί-
γματος δὲ ἄγαλμα θειοτάτου προσαγορεύων αὐτόν. μικρὸν δὲ ὕστερον καὶ τοῖς ἁγιωτάτοις αὐτὸν ὑπο
μνήσει τῶν ὀνομάτων. τούτων δὲ ὑπαρχόντων αὖ, πᾶσα ἀνάγκη, τὸν δὲ τὸν κόσμον, εἰκόνα τινὸς εἶναι.
δόξειε μὲν τοῖς ἀπλουστέροις τοῦτο, τῷ προειρημένῳ ταυτὸν εἶναι. τί γὰρ διαφέρει φαίη ἄν τις μὴ σκοπῶν
ἀκριβῶς, εἰπεῖν, ὅτι εἰ πρὸς τὸ παράδειγμα δεδημιούργηται ὁ κόσμος, καὶ εἰκών τινός ἐστιν, ἔστι δὲ τῇ ἀ-
ληθείᾳ τούτων ἑκάτερον τοῦ λοιποῦ κεχωρισμένον. ἐπειδὴ γὰρ δυνατὸν τὸν δημιουργὸν πρὸς παρά-
δειγμα ποιεῖν. τὸ δὲ δημιουργούμενον μὴ γίγνεσθαι τοῦ παραδείγματος εἰκόνα, τῷ μὴ κρατεῖσθαι
παρὰ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, ἵνα μὴ τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ κόσμου οἰηθῇς, ὅτι μὲν ὁ δημιουργὸς πρὸς πα-
ράδειγμα ἔβλεπεν, καὶ ὅτι ἄριστος ὢν πρὸς τὸ θειότατον, ἐδείκνυεν, ἐξ ὧν ἔλεγε πρὸς τὸ νοητὸν δεδη-
μιουργεῖσθαι τὸ πᾶν. ὅτι δὲ καὶ τοῦτο κεκράτηται τῷ εἴδει, καὶ ὄντος μεμίμηται, τὸ παράδειγμα δε-
δήλωκεν ἐκ τῆσδε τῆς ῥήσεως. εἰ γὰρ εἰκών ἐστιν ὁ κόσμος, ὡμοίωται πρὸς τὸ πᾶν τὸ νοητόν. τὸ γὰρ μὴ
ἀνόμοιον ἀλλ᾽ ὅμοιον καὶ ἐοικὸς, εἰκών ἐστιν. ἔχεις οὖν εἰκόνων μὲν καλλίστην, τὸ πᾶν αἰσθητόν, αἴτιον δὲ
ἄριστον, τὸ νοερόν, παραδειγμάτων θειότατον, τὸ νοητόν, καὶ πανταχοῦ μὲν, ἕκαστον. ἐπεὶ καὶ τὸ αἰσθη-
τόν, νοῦ μετέχει καὶ τοῦ ὄντος, καὶ τὸ νοερόν, ἐνοειδῶς μὲν τὰ αἰσθητά, δευτέρως δὲ ἔχει τὰ αἰσθητά, καὶ
τὸ νοητὸν ἀρχηγικῶς καὶ ἡνωμένως τά τε νοερὰ καὶ αἰσθητὰ προείληφεν, ἀλλ᾽ οἰκείως ἐν ἑκάστῃ τάξει
τὸ πᾶν. καὶ τὸ μὲν αἰσθητόν, ὡς δημιούργημα πρόκειται, τὸ δὲ, αἰώνιον, τὸ μὲν, ὡς δημιουργικόν, τὸ δὲ,
ὡς παραδειγματικόν. καίτοι καὶ ἐν τῷ δημιουργικῷ, τὸ παραδειγματικόν ἐστιν. εἰς γὰρ ἑαυτὸ βλέ-
πον ποιεῖ. πᾶς γὰρ νοῦς, ἑαυτὸν ὁρᾷ, καὶ ὁ αὐτός ἐστι πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ νοητόν. καὶ αὖ ἐν τῷ παραδει-
γματικῷ τὸ δημιουργικόν. καὶ γὰρ ἐκεῖνο ποιεῖ τὸ γιγνόμενον. οὐ γὰρ ὥσπερ ὁ κοροπλαθικὸς τύπος
παράδειγμά ἐστιν, οὐδὲ ὡς ἡ Σωκράτους εἰκών, εἰκόνος ἄλλης, ἀλλ᾽ αὐτῷ τῷ εἶναι τὸ παραδειγματι-
κὸν αἴτιον ὅμοια ἑαυτῷ ποιεῖ τὰ δεύτερα. διαφέρει δὲ ὅμως, δημιουργεῖν παραδειγματικῶς, καὶ παρά-
δειγμα εἶναι δημιουργικῶς. τὸ μὲν γάρ ἐστιν οὐσιωδῶς ἐνεργεῖν, τὸ δὲ, οὐσίαν ἐνεργητικῶς. καὶ τὸ μὲν
νοεῖν, νοητῶς. τὸ δὲ νοητὸν εἶναι νοερῶς. ἴδιον γὰρ παραδείγματος μὲν, τὸ τῷ εἶναι ποιεῖν, δημιουρ-
γοῦ δὲ, τὸ τῷ ἐνεργεῖν. οὐ γὰρ ταυτὸν τὸ τῷ εἶναι ποιεῖν, καὶ τὸ γινώσκειν καὶ ἐνεργεῖν διαγνώσεως.
ἐπεὶ καὶ ἡ ψυχή, ζῶν μὲν ποιεῖ τῷ εἶναι, τεχνικῶς δὲ ποιεῖ τὸ γινώσκειν. καὶ τὸ μὲν, ἔχειν κατ᾽ οὐσίαν,
τὸ δὲ, κατ᾽ ἐνέργειαν. καὶ τί δεῖ φιλοσόφως, ταῦτα μηκύνειν. πάλαι γὰρ ὁ θεολόγος ἔν γε τῷ φάνητι
τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν ἀνύμνησεν. ἐκεῖ γὰρ ἦν τε καὶ προῆν ὥσπερ ἔφη καὶ αὐτός, Βρόμιός τε μέ-
γας, καὶ Ζεὺς ὁ πανόπτης. ἵνα δὴ τῆς δευτέρας δημιουργίας ἔχῃ τὰς οἱονεὶ πηγάς. καὶ ἐν τῷ διῒ τὴν πα-
ραδειγματικήν. μῆτις γὰρ αὖ καὶ οὗτός ἐστιν ὥς φησι, καὶ μῆτις πρῶτος γενέτωρ, καὶ ἔρως πολυτερ-
πής, αὐτός τε ὁ Διόνυσος καὶ φάνης καὶ † ἠρικεπαῖος, συνεχῶς ὀνομάζεται. πάντα ἄρα μετείληχεν
ἀλλήλων τὰ αἴτια, καὶ ἐν ἀλλήλοις ἐστίν, ὥστε καὶ ὁ τὸν δημιουργὸν λέγων ἐν αὐτῷ τὸ παράδειγμα
περιέχειν, ἔστιν ὅπῃ φησὶν ὀρθῶς καθάπερ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος διατάττεται, καὶ ὁ τὸ παράδειγμα δη-
μιουργὸν ἀποφαινόμενος, ὥσπερ ὁ γενναῖος Ἀμέλιος. ἑώρα γὰρ ὁ μὲν, ἐν τῷ παραδείγματι δη-
μιουργικὸν ἰδίωμα προϋπάρχον. ἐκεῖ γὰρ ὁ πρώτιστός ἐστι Ζεύς, καὶ διὰ τοῦτο ἐποίει τὸν φάνητα δη-
μιουργόν. ὁ δὲ, ἐν τῷ δημιουργῷ τὸ παράδειγμα. ἦν γὰρ καὶ ἐν τούτῳ καταποθεὶς ὁ μῆτις. καὶ διὰ τοῦ-
το εἰς ταυτὸν ἦγε τῷ δημιουργικῷ τὸ παραδειγματικὸν αἴτιον. ταῦτα μὲν περὶ τούτων. εἰ δὲ εἰκόνα
κέκληκεν ὁ Πλάτων τὸν κόσμον, οὐ δεῖ θαυμάζειν, καίτοι γὰρ κάλλιστος ὤν, εἰκών γε τοῦ νοητοῦ κάλ
λους, καὶ διὰ τῆς ὁμοιότητος ταύτης δείκνυσι τὰ τὴν γένεσιν ἐπιτροπεύοντα, καὶ τὸ εἶδος ὡς ὅλον
ὑποδεξάμενα τοῦ παραδείγματος. οὕτω καὶ ὁ φιλόσοφος εἰκόνα τὸν κόσμον τοῦ νοητοῦ προσεῖπεν,
ὡς ἐοικότα τῷ σφετέρῳ παραδείγματι. καὶ τὸ ἀνάγκη δὲ προσκείμενον, θαυμαστὴν ἐμφαίνει καὶ ἄφα-
τον καὶ ἄρρητον τὴν τούτου πρὸς ἐκεῖνο ὁμοίωσιν. μετὰ τοῦτο καὶ τῇ ἀποδείξει μαρτυρεῖ ὡς ἐχούσῃ
τὸ ἀναμφίλεκτον καὶ τὸ ἀραρός. ἐκ γὰρ τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν προελήλυθε. Μέγιστον δὴ παντὸς
ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχήν. Τοῦτο οἱ μὲν, ἐν τῷ παντὸς καταστίξαντες ἀναγινώσκουσιν, οἷς ἡ λέ-

ξις ἐν

ξις ἐνδείκνυται ὅτι πάντων μέγιστόν ἐστι, τὸ ἀρχὴν θέσθαι τῶν λόγων, τὴν κατὰ φύσιν οὖσαν ἀρχήν. οἱ δὲ, ἐν τῷ, μέγιστον δή, τὸ παντὸς, τῷ ἐχομένῳ συνάπτοντες, οἷς σημαίνει τὸ κῶλον, ὅτι μέγιστόν ἐστι, τὸ ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἀρχῆς ἄρξασθαι τοῦ παντός. καὶ οἱ μὲν, τῶν προλαβόντων ἕνεκά φασιν εἰρῆσθαι, ὡς ὀρθῶς συμπερανθέντων διὰ τὰς ὑποθέσεις ἀναγκαίας οὔσας. οἱ δὲ, τῶν εὐθὺς ῥηθησομένων, ὡς δέον εἰ μέλλοιμεν ἀρχὴν θήσεσθαι τὴν ὀφειλομένην, προδιορίσασθαι, ποίους εἶναι προσήκει τοὺς περὶ τῶν αἰσθητῶν λόγους. οἱ δὲ, τῶν μετὰ ταῦτα περὶ τῆς τελικῆς αἰτίας παραδοθησομένων. αὕτη γὰρ ἀρχὴ μεγίστη καὶ κατὰ φύσιν, ἣν δεῖ μάλιστα θεωρεῖν, καὶ ἀφ' ἧς ἀρχομένους προσήκει τὰ ἑξῆς ἀποδιδόναι. πρὶν δὲ περὶ ταύτης ποιήσασθαι τὸν λόγον, εἴπομεν ὁποῖος ὁ τρόπος ἔσται τῶν φυσικῶν λόγων. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ περὶ πάντων ὀρθῶς εἰρῆσθαι τοῦτο τὸ ἀξίωμα. καθόλου γάρ ἐστι καὶ ἐφαρμόζει, τοῖς τε προειρημένοις, καὶ τοῖς ἐχομένοις, καὶ τοῖς εἰσαῦθις ῥηθησομένοις. μᾶλλον δὲ οὐ τούτοις μόνοις, ἀλλὰ καὶ πάσῃ τῇ δημιουργίᾳ. ὡς γὰρ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἀρχῆς οἱονεὶ ῥίζης ὁρμώμενος, ὁμολόγους πρὸς αὐτὴν ἀποδίδωσι τοὺς μετὰ ταῦτα τῆς αἰτίας ἀπολογισμούς. καὶ ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἀπὸ τῶν οἰκείων ὑποθέσεων, συνάγει τὰ οἰκεῖα συμπεράσματα, ἕπεται οὖν, τῇ μὲν τάξει τῶν πραγμάτων ἡ ἐπιστήμη, ταύτῃ δὲ, ὁ διδασκαλικὸς λόγος. καὶ τοῦτο μέγιστόν ἐστι. πρῶτον μὲν, ὅτι μιμεῖται τὰ ὅλα, καὶ τὴν τῶν ὄντων πρόοδον, ἔπειθ' ὅτι καὶ τὸ μικρότατον ἐν τῇ ἀρχῇ παροφθὲν, πολλαπλασιάζεται προϊόντος, καὶ τρίτον ἡ ἀρχὴ, ἥμισυ λέγεται τοῦ παντός. εἰ δὲ τοῦτο μεγίστην ἔχει δύναμιν τοῦ πράγματος, εἰ δὲ ὡς καὶ φασί τινες καὶ πλέον τι τοῦ παντός ἐστιν ἡ ἀρχή, θαυμασίως ἂν αὐτῇ προσέδυ τὸ μέγιστον. δηλοῦσι δὲ καὶ οἱ ποιηταὶ λέγοντες, ὡς ἅπαντα τὰ πράγματα ἢν καλὰς ἀρχὰς λάβῃ, καλῶς τελευτᾶν μεβῶ φιλεῖ βροτοῖς. καὶ μέντοι καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος, διὰ τοῦτο θεὸν ἀποκαλεῖ τὴν ἀρχὴν, ἐὰν τύχῃ τοῦ πρέποντος. ἀρχὴ γάρ φησι θεὸς ἐν ἀνθρώποις ἱδρυμένη, πάντα ὀρθὰ ποιεῖ, ἐὰν μοίρας τῆς προσηκούσης τύχῃ. ἀλλὰ τί τὸ κατὰ φύσιν; ἢ τὸ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον ἀπειληφός, ἢ τὸ ἐκ τῶν κατ' οὐσίαν πρῶτον προϊόν. ἀρχὴ γὰρ καὶ τὸ ἔσχατον ὡς πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν φύσιν. ἐν οἷς ὁ περὶ τοῖς ὅλης φύσεως γίνεται λόγος, καὶ τῶν ἔργων τῆς φύσεως, καὶ τῇ ἀρχῇ τῶν προκειμένων λόγων. ἔστιν οὖν ἀρχὴ κατὰ φύσιν, τοῦ μὲν παντὸς, ἡ τελικὴ αἰτία, τῶν δὲ ἀποδείξεων αἱ ὑποθέσεις, τῶν δὲ λόγων ὁ διορισμὸς περὶ τοῦ εἴδους τῆς διδασκαλίας, εἴτ' ἀραρυῖαν αὐτὴν καὶ ἀμετάπτωτον καὶ ἀπηκριβωμένην ὑποληπτέον, εἴτε εἰκοτολογίαν, ἀλήθειαν μὲν οὐκ οὖσαν, πίστιν δὲ, καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὁμοιωμένην, ὧδε οὖν περί τε εἰκόνος καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος αὐτῆς διοριστέον. Τρία ταῦτά ἐστιν ἐχόμενα συμφυῶς ἀλλήλων, τὰ πράγματα, τὰ νοήματα, καὶ οἱ λόγοι. κατὰ μὲν οὖν τὰ πράγματα καὶ τὰ νοήματα, τὰς πρώτας ἔλαβεν ὑποθέσεις. κατὰ δὲ τοὺς λόγους, τοῦτον ποιήσεται τὸν ὁρισμόν. ὅτε μὲν γὰρ διέκρινεν ἀπὸ τοῦ ὄντος τὸ γιγνόμενον, τῆς τῶν πραγμάτων ἀντείχετο θεωρίας. ὅτε δὲ τὰς ἡμετέρας γνώσεις διορίζει, ἐπὶ τοῖς πράγμασιν τὰς τῶν νοημάτων. νῦν δὲ τοὺς λόγους μερίζων κατὰ τὰς διαφόρους γνώσεις τῶν λόγων, ἡμῖν ἀποδείξει τὴν διωρισμένην φύσιν. ὥς τε εἶναι ταῦτα ἀλλήλοις ὁμόλογα. πράγματα διττὰ τὸ ὂν, καὶ τὸ γενητόν, γνώσεις διττάς, νόησιν καὶ δόξαν, λόγους διττούς, μονίμους, καὶ εἰκότας. καὶ πόθεν γὰρ ἄλλοθεν αἱ γνώσεις, ἢ ἀπὸ τῶν γνωστῶν; πόθεν δὲ ἡ διαφορότης τῶν λόγων, ἢ ἀπὸ τῶν γνώσεων; ἔνιοι μὲν οὖν φασιν, ὅτι λογογραφίας ἐστὶ τὸ προδιορίζεσθαι, τίς ὁ τρόπος τῶν λόγων, καὶ ποῖον εἶναι χρὴ τὸν ἀκροατήν. καὶ ὅτι τοῦτο καὶ Ἀριστοτέλης ἐζήλωσε, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν νεωτέρων. ἐγὼ δὲ φαίην ἂν, ὅτι μιμεῖται τὴν δημιουργίαν αὐτὴν ὁ λόγος. ὡς γὰρ ἐκείνη προάγει μὲν καὶ ἀφανεῖς τοῦ κόσμου ζωὰς, ὑφίστησι δὲ καὶ τὸ ἐμφανὲς, καὶ ἐπέχει καὶ τοῦδε τὸν ὅρον πρὸ τοῦ κόσμου παντός, οὕτω δὴ καὶ ὁ Τίμαιος ἔχεται μὲν τῆς τῶν πραγμάτων θεωρίας. ποιεῖται δὲ καὶ τὸ εἶδος τῶν λόγων οἰκεῖον τοῖς πράγμασι. προείληφε δὲ καὶ προδιορίζεται τῆς ὅλης θεωρίας τὸν τρόπον τῶν λόγων, ἵνα πρὸς τοῦτον τὸν ὅρον ἀπευθύνῃ τὴν σύμπασαν διδασκαλίαν. διατί οὖν μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν; ὅτι μετὰ τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι γενητὸν εἶναι δεῖ τὸν κόσμον, ἀναγκαίως διορίζεται, ποῖον εἶναι δεῖ τὸν περὶ τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων λόγον, ἀλλ' οὐ πρότερον ἀγνοουμένης τῆς φύσεως τοῦ παντός. ὅταν δὲ εἰκόνα λέγῃ τὸ πᾶν, τοιαύτην ληπτέον τὴν εἰκόνα, ὁποίαν τὴν τῶν ψυχῶν εἶναι νομίζομεν. ὥσπερ οὐδὲ τὸ παράδειγμα ἄγονον καὶ ἀδρανὲς, ἀλλὰ τὴν ἀφομοίωσιν δοτέον τῷ κόσμῳ τούτῳ πρὸς τὸ νοητόν. πρῶτον μὲν, κατὰ τὴν γόνιμον τοῦ παραδείγματος δύναμιν. αὐτῷ γὰρ τῷ εἶναι, ἀφ' ἑαυτοῦ παράγει τὴν εἰκόνα. δεύτερον δὲ, κατὰ τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν τὴν ἀποτελοῦσαν τὸ πᾶν, ὁμοιότατον τῷ νοητῷ, ταῖς εἰς αὐτὸν ἐνεργείαις. τρίτον δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ κόσμου πρὸς τὴν εἰδοποιΐαν καὶ τὴν μετουσίαν τῶν νοητῶν ἐπιστροφήν, ἀφομοιεῖ γὰρ καὶ ἑαυτὸν ἐκεῖνος ὥς φησιν τὸ λόγιον. ἐπειγόμενος τὸν τύπον περιβάλλεσθαι τῶν εἰδώλων ὧν αὐτῷ προτείνουσιν οἱ νοητοὶ θεοί, ὡς ἄρα τοὺς λόγους ὧν πέρ εἰσιν ἐξηγηταί, τούτων αὐτῶν καὶ συγγενεῖς ὄντας. ὥσπερ ἡ τῶν ὄντων πρόοδος ἀφ' ἑνὸς γίνεται τῶν πολλῶν, καὶ ἡ τῶν ἐγκοσμίων ἀπὸ μονάδος ἐπὶ τὸν οἰκεῖον ἀριθμόν, οὕτω δὴ καὶ ὁ τοῦ Τιμαίου λόγος, ὁμοιούμενος, ὅπερ αὐτός φησιν, τοῖς οὖσιν, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀξιώματος ἄρχεται καὶ τοῦ καθόλου, κἄπειθ' οὕτω ταῖς διαιρέσεσιν ἐπάγει τοῖς λόγοις. τί οὖν τὸ ἓν ἀξίωμα καὶ κοινὸν ἐν τούτοις; ὅτι δεῖ τὸν λόγον συγγενῆ τοῖς πράγμασιν

πράγμασιν εἶναι, ὧν δὴ καὶ ἔξεστιν ἐξηγητής, καὶ ἐοίκασιν ἐντεῦθεν ἀφορμὰς λαβόντες οἱ περὶ Ἀλβῖνον καὶ Γάϊον Πλατωνικόν, διορίζειν ποσαχῶς δογματίζει Πλάτων, καὶ ὅτι διχῶς. ἢ ἐπιστημονικῶς, ἢ εἰκολογικῶς. καὶ οὐ καθ' ἕνα τρόπον, οὐ δὲ ὡς μίαν ἀκρίβειαν τῶν πάντων ἐχόντων λόγων, εἴτε περὶ τῶν ὄντων εἶεν, εἴτε περὶ τῶν διὰ γενέσεως ὑφισταμένων, ἀλλ' ὅπερ ἔχει τὰ πράγματα, ταύτῃ καὶ τῶν λόγων συνηρτημένων τοῖς πράγμασι. καὶ οὕτως ἐχόντων τοῦτε ἀκριβοῦς πέρι καὶ τοῦ σαφοῦς, περὶ τὰ ὑποκείμενα αὐτοῖς πράγματα. ὡς τοὺς μέν, τοὺς λόγους λέγειν τῶν δογμάτων τὸ ἀκριβές, τοὺς δέ, τὸ εἰκός. δεῖ γὰρ ὅμοιον εἶναι τὸν λόγον τοῖς πράγμασιν. οὐ δὲ γὰρ ἄλλως ἂν τὴν φύσιν ἐξηγήσαιτο, ἢ συγγενῶς ἔχων πρὸς αὐτά. δεῖ γὰρ ὃ τὸ πρᾶγμα συνηρημένως ἐστί, τοῦτο εἶναι αὐτὸν ἀνειλιγμένως. ἵνα καὶ ἐκφαίνοι τὸ πρᾶγμα, καὶ ὑφειμένος ᾖ τῆς φύσεως αὐτοῦ. τὸν γὰρ τρόπον τοῦτον καὶ τὰ θεῖα αἴτια τοῦ λόγου, τάς τε οὐσίας ἐκφαίνει τῶν πρὸ αὐτῶν, καὶ συμφυὴ πρὸς αὐτά ἐστιν. ἐν μὲν οὖν θεοῖς, ὁ τοῦ Διὸς ἄγγελος, ὃς δὴ λόγος ἐστὶν ὡς πρὸς τὸν νοῦν τοῦ πατρός, ἀπαγγέλλει τὴν βούλησιν αὐτοῦ τοῖς δευτέροις. ἐν δὲ ταῖς οὐσίαις, ἡ ψυχὴ λόγος οὖσα τῶν νοητῶν, ἐκφαίνει τὴν ἡνωμένην τῶν ὅλων ἐν αὐτοῖς αἰτίαν ἀπ' αὐτῶν λαβοῦσα τὴν ὑπόθεσιν. ἐν δὲ τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν γένεσιν, ἡ ἀγγελικὴ τάξις ἀπὸ τῶν θεῶν. εἰκότως ἄρα καὶ ὧδε ὁ λόγος ὁ τῶν πραγμάτων, συγγενής ἐστι τοῖς πράγμασιν. τοῦτο μὲν οὖν καὶ κοινὸν ἀξίωμα πρὸ τῶν διῃρημένων εἰρήσθω, τὰ ἑξῆς συνδιαιρεῖ, τῇ ποιότητι τῶν πραγμάτων, τοὺς διαφόρους τρόπους τῶν λόγων. Τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου, καὶ μετὰ νοῦ καταφανοῦς, μονίμους καὶ ἀμεταπτώτους, καθόσον οἷόν τε ἀνελέγκτους προσήκει λόγους εἶναι, καὶ ἀνικήτους. τούτου δὲ μηδὲν ἐλλείπειν τὸ παράδειγμα. Πρότερον μὲν ἀεὶ ὂν ἐκάλει καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον καὶ νοήσει περιληπτόν, νῦν δὲ μόνιμον καὶ βέβαιον, τοῦτο μέν, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ ὄντος, καὶ μετὰ νοῦ καταφανοῦς, τοῦτο δὲ ἀντὶ τοῦ λοιποῦ τοῦ νοήσει περιληπτοῦ. τοὺς δὲ περὶ αὐτοῦ λόγους, μονίμους μέν, ἵνα καὶ διὰ τῆς τοῦ ὀνόματος ταυτότητος, τὴν πρὸς τὰ πράγματα αὐτῶν ὁμοιότητα ἐνδείξηται. ἀμεταπτώτους δέ, ἵνα ἀπεικονίζωνται τὸ τοῦ πράγματος βέβαιον. ἀνελέγκτους δέ, ἵνα τὸ νοήσει μιμῶνται περιληπτόν, καὶ ἐπιστημονικῶς προσέρχονται. δεῖ γὰρ εἰ μέλλοιεν οἱ λόγοις προσήκοντες εἶναι τοῖς νοητοῖς, τὸ ἀπηκριβωμένον ἔχειν αὐτοὺς καὶ τὸ ἀραρός, ἅτε περὶ τοιούτων πραγμάτων ὄντας. ὡς γὰρ ἡ γνῶσις τῶν ἀϊδίων ἀμετάπτωτος, οὕτω καὶ ὁ λόγος. ἀνειλιγμένη γάρ ἐστιν, γνῶσις. ἐπεὶ δὲ εἰς πλῆθος πρόεισιν οὗτος, καὶ συνθέτην ἔλαχε φύσιν, καὶ διατοῦτο ἐλαττοῦται τῆς ἑνώσεως καὶ ἀμερείας τοῦ πράγματος, ἐκεῖνο μέν, ἑνικῶς μόνιμον καὶ βέβαιον, καὶ νῷ καταφανὲς προσεῖπεν, τοῦτον δὲ πληθυντικῶς μονίμους λόγους καὶ ἀμεταπτώτους, καὶ ἀνελέγκτους εἰπών. καὶ ἐπειδήπερ ἐν τῷ λόγῳ ἐστὶ μέν τις ὁμοιότης πρὸς τὸ παράδειγμα, ἔστι δέ τις καὶ ἀνομοιότης καὶ αὕτη πλείων, ἐν μὲν ὄνομα παρέλαβε κοινὸν τὸ μόνιμον, τὰ δὲ ἄλλα διαφέροντα. καὶ ἐπειδήπερ ὁ ἐπιστημονικὸς λόγος ἀνέλεγκτός ἐστιν, ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν γνῶσιν. οὐδὲν γὰρ ἐν ἡμῖν ἐστὶ κρεῖττον ἐπιστήμης, ἐλέγχεται δὲ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ὡς μὴ δυνάμενος αὐτοῦ τὴν φύσιν ὡς ἔστι περιλαβεῖν, καὶ ὡς ἀπόμενος αὐτοῦ τὰς ἀμερείας, τὸ καθόσον οἷόν τε προσέθηκε. καὶ γὰρ αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη, ὡς μὲν ἐν ψυχαῖς, ἀνέλεγκτός ἐστιν, ἐλέγχεται δὲ ὑπὸ νοῦ ἀνελίττουσα τὸ ἀμερές, καὶ συνθέτως αἱροῦσα τὸ ἁπλοῦν. ἐπεὶ καὶ αἴσθησιν μὲν ἐλέγχει φαντασία, διότι μετὰ πάθους γιγνώσκει κατὰ σύγκρισιν, ὧν αὐτὴ καθαρεύει. δόξα δὲ φαντασίαν, διότι μετὰ τοῦ τύπου καὶ μορφῆς, ὧν αὐτὴ κρείττων. ἐπιστήμη δὲ δόξαν, διότι χωρὶς τῆς τῆς αἰτίας ἀπολογισμοῦ γιγνώσκει, ὃν αὐτῇ μάλιστα καταδεῖ. καὶ νοῦς δὲ ὡς εἴρηται ἐπιστήμην. διότι μεταβατικῶς διαιρεῖ τὸ γνωστόν, αὐτὸς δὲ ὁμοῦ πᾶν μετὰ τῆς οὐσίας. νοῦς οὖν ὁ μόνος ἀνίκητος, ἐπιστήμη δὲ καὶ ἐπιστημονικὸς λόγος, ὑπὸ νοῦ κρατεῖται, κατὰ τὴν τοῦ ὄντος γνῶσιν.

Τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπεικασθέντος, ὄντος δὲ εἰκόνος εἰκότας. Ὅτι δὲ ὁ περὶ τῶν γενητῶν λόγος περὶ εἰκόνος ἐστί, καὶ ὅτι διατοῦτο εἰκότα προσρητέον, καταφανές. ἴσως δὲ ζητήσειεν ἄν τις τίνας λόγους ἀποδοτέον λοιπὸν τοῖς μὴ πρὸς τὸ νοητὸν μὲν εἰκασμένοις, οὖσι δὲ ὅμως ἐν τῷ παντί, οἷα δὴ φαμὲν εἶναι τά τε εἰκαστά, καὶ ὅσα τεχνητά; ἢ τούτοις, οἱ εἰκαστοὶ λόγοι προσήκουσιν, ἄλλοι τῶν εἰκότων ὄντες. ἄλλο γὰρ τὸ εἰκάζειν. ἀμυδρότερον γὰρ τοῦτο καὶ τῆς αἰσθήσεως, ἄλλο τὸ ἐοικέναι. τοῖς γὰρ λόγοις προσήκει τοῦτο, τοῖς τῶν εἰκόνων τοῦ ὄντος ἐξηγηταῖς. καὶ τὰ τεχνητὰ οὖν καὶ τὰ εἰκαστά, διὰ τῶν εἰκαστικῶν ἑρμηνεύεται λόγων, εἰ μὴ ἄρα τοῖς μὲν ὄντως εἰκαστοῖς, ὅπερ εἴπομεν ἄλλους τοιούτους. τῶν δὲ τεχνητῶν, τοῖς μὲν πρώτοις ἀπὸ τῶν εἰδῶν εἰκότας, τοῖς δὲ δευτέρως ὑποστᾶσιν, ἃ δὴ καὶ ἔστι τρίτα ἀπὸ τῆς ἀληθείας, τοιούτους οἵους καὶ τοῖς φύσει εἰκαστοῖς. καὶ γὰρ τὰ εἰκαστά, τῶν αἰσθητῶν εἰκόνες, ὥσπερ καὶ ἐκεῖνα τῶν νοητῶν, οἷον, ἡ γεγραμμένη κλίνη τῆς ὑπὸ τοῦ τέκτονος γεγονυίας. ἔτι δὲ κἀκεῖνο ἐνθυμητέον, ὅτι νῦν ὁ Πλάτων περὶ τῶν φυσικῶν εἰκόνων διαλέγεται, καὶ διατοῦτο καὶ τοὺς λόγους διχῇ διεῖλε. τὰ γὰρ πρὸς τὸ νοητὸν εἰκασθέντα, τὰ φύσει ἐστίν, ἀλλ' οὐ τὰ τεχνητά. οὐ γὰρ κατά τινας ἰδέας ὁ τεχνίτης ποιεῖ ἃ ποιεῖ, εἰ καὶ δοκεῖ τοῦτο λέγειν, ὁ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν τὰ εἰρημένα, παραδείγματος εἴρηται χάριν, καὶ οὐ περὶ αὐτῶν τῶν ἰδεῶν. ποιητὴν γὰρ αὐτῶν λέγει τὸν θεὸν καὶ δημιουργόν. τῶν ἰδεῶν οὐκ ἔστι δημιουργός. ἐν δὲ Πρωταγόρᾳ σαφῶς ἀποδέδεικται, κατὰ τὸν Πλάτωνα, μήτε ἐν ἡμῖν εἶναι λόγους τῶν τεχνῶν, καὶ πολλῷ πλέον τῶν τεχνητῶν, μήτε ἐν θεοῖς αὐτῶν ἑστάναι παραδείγματα. ταῦτ' οὖν

οὐ πρὸς

οὐ πρὸς τὸ νοητὸν γέγονε. διεῖλε δὲ νῦν ὁ Πλάτων τοὺς λόγους, ὥστε τὸν περὶ τοῦ νοητοῦ, καὶ τὸν περὶ
τῆς εἰκόνος τοῦ νοητοῦ. τοῦτο οὖν καὶ ἐνδεικνύμενος εἶπε, τό, τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπεικασθέν-
τος, ὄντος δὲ εἰκόνος εἰκότας. ἀπείκασται δὲ πρὸς τὸ νοητόν, τὰ ἔργα τῆς φύσεως, οὐχὶ καὶ τὰ κατὰ
τέχνην, ὡς οὐδὲ τὰ καθ᾽ ἕκαστα διωρισμένως ἀλλ᾽ ἐπ᾽ αὐτοῖς κοινότητες. εἴρηται δὲ περὶ τούτων ἐν
ἄλλοις. Ἀνάλογόν τε ἐκείνοις ὄντας. ὅτι ὅ πρὸς γένεσιν οὐσία, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια. πρότερον "
μὲν, δύο ἡγούμενα ἐποίησε, νοητὸν καὶ γενητὸν ἢ παράδειγμα καὶ εἰκόνα, καὶ δύο τούτοις ἀνάλογον
ἐλάμβανεν, ἐπιστήμην καὶ εἰκοτολογίαν, ἢ ἀλήθειαν καὶ πίστιν, ὡς ἀλήθειαν πρὸς τὸ νοητὸν παράδει-
γμα, οὕτω πίστιν πρὸς τὴν γενητὴν εἰκόνα, νῦν δὲ γεωμετρικῶς καὶ τὸ ἐναλλὰξ προστέθεικεν. εἰ γὰρ ὡς
ἀλήθεια πρὸς τὸ νοητόν, οὕτως ἡ πίστις πρὸς τὸ γενητόν, ἐναλλὰξ, ὡς ἀλήθεια πρὸς πίστιν, οὕτω τὸ νοη-
τόν, πρὸς τὸ γενητόν. καὶ εὖ πάνυ. προλόγους μὲν ἐποίησεν τὸ νοητὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἤρξατο δὲ ὅμως
ἀπὸ τοῦ γενητοῦ, καὶ τῆς πίστεως, ἵνα μίξῃ τὸ πρὸς ἡμᾶς, τῇ τάξει, τῇ κατὰ φύσιν, καὶ τὴν ἀξίαν φυλάξῃ
τῶν πραγμάτων, καὶ ἀπὸ τῶν ἡμῖν ἐπιχειρήσῃ γνωρίμων. ὁ μὲν οὖν Πλάτων, διαῤῥήδην τούς τε λόγους
καὶ τὰς γνώσεις τοῖς γνωστοῖς διεῖλεν, ὁ δέ γε Παρμενίδης, καί τοι διὰ ποίησιν ἀσαφὴς ὤν, ὅμως καὶ
αὐτὸς ταῦτα ἐνδεικνύμενός φησιν. Τὸ μὲν ἀληθείης εὐφεγγέος, ἀτρεμὲς ἦτορ. Ἡ δὲ βροτῶν δόξαις αἷς "
οὐκ ἔνι πίστις ἀληθής. καὶ πάλιν. Εἰ δ᾽ ἄγε τῶν ἐρέω κόμισαι δὲ σὺ μῦθον ἀκούσας. Αἵπερ ὁδοὶ μοῦ- "
σαι διζήσιος εἰσὶ νοῆσαι. Ἡ μὲν, ὅπως ἔστι τε καὶ οὐκ ἔστι μὴ εἶναι, Πειθοῦς ἐστι κέλευθος, ἀληθείῃ γὰρ ὀ- "
πηδεῖ. Ἡ δ᾽ ὡς οὐκ ἔστι γε, καὶ ὡς χρεών ἐστι μὴ εἶναι. Τὴν δή τοι φράζω παναπευθέα, ἔμμεν᾽ ἀτερπόν. καὶ, "
Οὔτε τε γὰρ ἂν γνοίης τό γε μὴ ὄν, οὐ γὰρ ἐφικτόν. οὔτε φράσαις. Λέγει δ᾽ οὖν καὶ ὁ φιλόσοφος ἐπὶ "
διττοῖς πράγμασιν, οὖσιν, καὶ μὴ οὖσι, διττὰς εἶναι τὰς γνώσεις, ἀλήθειαν μὲν ἣν καὶ εὐφεγγῆ κέκληκεν, ὡς
τῷ φωτὶ τῷ νοερῷ λάμπουσαν, καὶ πίστιν, ἣν τῆς μονίμου γνώσεως ἀφεῖλεν. ἔοικε δὲ ἡ πίστις, ἣν Πλά-
των νῦν παρείληφεν, ἑτέρα τις εἶναι παρὰ τὴν ἐν Πολιτείᾳ λεγομένην ἐν τῇ κατατομῇ τῆς γραμμῆς.
ἐκείνη μὲν γὰρ ἄλογος ἐστὶ γνῶσις. ὅθεν καὶ διῄρηται μὲν ἀπὸ τῆς εἰκασίας. τέτακται δὲ κατὰ τὴν αἴσθη-
σιν. αὕτη δὲ λογικὴ μέν ἐστι, συμμίγνυται δὲ πρὸς τὰς ἀλόγους γνώσεις, αἰσθήσει, καὶ εἰκασίᾳ χρωμένη.
διὸ καὶ ἀναπίμπλαται πολὺ τοῦ ἀστάτου. τὸ γὰρ ὅτι λαμβάνουσα παρὰ τῆς αἰσθήσεως, ἢ τῆς εἰκασίας,
οὕτω τὰς αἰτίας ἀποδίδωσιν. αἱ δὲ γνώσεις αὗται, πολὺ τὸ συγκεχυμένον ἔχουσι καὶ ἄστατον. διὸ
καὶ ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης, πολλὰ κατηγορεῖ τῆς αἰσθήσεως. οὔτε ἀκούομεν ἀκριβῶς οὐδὲν, οὔτε ὁρῶ-
μεν, πῶς ἂν οὖν ἡ ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως ἀρχομένη γνῶσις ἔχοι τὸ ἀκριβὲς καὶ ἄπταιστον. τὰ μὲν γὰρ ἐπιστήμῃ
μόνῃ χρώμενα μετ᾽ ἀκριβείας πᾶν συναιρεῖ τὸ γνωστόν, τὰ δὲ μετ᾽ αἰσθήσεως, σφάλλεται καὶ διαπίπτει
τοῦ ἀκριβοῦς, διὰ τὴν αἴσθησιν, καὶ διὰ αὐτὸ τὸ γνωστὸν ἄστατον ὄν. τὸ μὲν γὰρ ἔνυλον, ἀεὶ τρεπόμενον καὶ ῥέ-
ον, τί ἂν λέγοι τις, ὅ γε οὐδ᾽ ἀκαρῆ διαμένειν πέφυκεν. τὸ δὲ οὐράνιον, διὰ μὲν τὸ πόῤῥω ἡμῶν εἶναι, οὐκ
ἔστιν εὔγνωστον, οὐδ᾽ ἐπιστήμῃ ληπτόν, ἀλλ᾽ ἀγαπῶσι καὶ τὸ ἐγγὺς ἐν τῇ περὶ αὐτοῦ θεωρίᾳ, καὶ τὸ πιθα-
νόν. πᾶν γὰρ τὸ ἐν τόπῳ ὄν, δεῖται τοῦ ἐκεῖ γενησομένου πρὸς τὸ ἐπιγνωσθῆναι πάντως ὁποῖόν ἐστιν,
ἀλλ᾽ οὐ τὸ νοητὸν τοιοῦτον. οὐ γὰρ τόπῳ διείληπται τὰς τῆς ἡμετέρας γνώσεως. ὅπου γὰρ ἂν στήσῃ τις
τὴν διάνοιαν, ὥσπερ πανταχοῦ παρούσης, ἐφάπτεται τῆς ἀληθείας. εἰ δὲ ἔτι καὶ δυνατὸν ἀραρὸς περὶ αὐ-
τοῦ λέγειν, καὶ τοῦτο δυνατὸν καθόσον τοῦ ὄντος μετείληφε, καθόλου νοήσει ληπτόν ἐστι. διὰ γὰρ τῶν
γεωμετρικῶν καθολικῶν οὐσῶν ἀποδείξεων, ἔτι ἀναγκαῖον συνάγειν περὶ αὐτοῦ δυνατὸν μόνως.
ὡς δὲ αἰσθητόν, δύσληπτόν ἐστι καὶ δυσθεώρητον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. ἀπορήσειε δ᾽ ἄν τις πῶς
ἔτι τὸν δημιουργὸν εὑρεῖν, ἔργον ἂν φήσειέ τις, καὶ εὑρόντα, εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν, ὅπου γε, περὶ
μὲν τοῦ παραδείγματος, μονίμους καὶ ἀμεταστάτους, καὶ ἀνελέγκτους ἀποδιδόναι λόγους οἷοί τε ἐσ-
μέν; ἢ τὸ μὲν, περὶ τοῦ δημιουργοῦ ῥηθέν, ἐφαρμόσει πολλῷ μᾶλλον καὶ αὐτῷ τῷ παραδείγματι. μει-
ζόνως γὰρ ἐκεῖνο. καὶ εὑρεῖν ἔργον, καὶ εὑρόντα λέγειν εἰς ἅπαντας. οὔτε δὲ περὶ τοῦ δημιουργοῦ τοὺς μετ᾽ ἐπι-
στήμης ἀπεγίγνωσκε γίγνεσθαι λόγους, οὔτε περὶ ἄλλου τούτων ἀεὶ ὡσαύτως ἐχόντων. καὶ τίνι γὰρ ἂν
ὁ Πλάτων διαφέροι τῶν ἄλλων φυσιολόγων. ἢ τὴν περὶ τῶν θείων ἐπιστήμην ἐπιδεικνύμενος. εἰ δὲ δια-
φερόντως ἐπὶ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας τοῦτο ὑπέμνησεν ἡμᾶς, ὅτι ἔργον αὐτὴν εὑρεῖν, οὐ χρὴ θαυμάζειν.
ἐγίγνωσκε γὰρ οἶμαι τοὺς ἄλλους φυσιολόγους τὴν ποιητικὴν αἰτίαν, εἰς φυσικὰς δυνάμεις μεταγαγόν-
τας. ἵνα οὖν μὴ ταυτὸν ἐκείνοις πάθωμεν, δυσεύρετον καὶ δυσγνωστον ἀποφαίνεται εἶναι τὴν δημιουργικὴν
ἀρχήν. ταῦτα καὶ πρὸς τὴν ἀπορίαν. ἀλήθειαν δὲ πολλαχοῦ τῶν ὄντων ὁ Πλάτων ὑποτίθεται τοῖς θεολόγοις
ἑπόμενος. ἄλλη γὰρ ἡ ἑνοειδὴς ἀλήθεια τὸ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ προϊὸν φῶς, ὃ καὶ τὴν καθαρότητα ὡς Φιλήβῳ λέ-
γει, καὶ τὴν ἕνωσιν ἐν Πολιτείᾳ παρέχεται τοῖς νοητοῖς. ἄλλη ἡ ἀπὸ τῶν νοητῶν, ἡ καταλάμπουσα τὰς νοε-
ρὰς διακοσμήσεις, ἣν ὑποδέχεται πρώτως ἡ ἀσχημάτιστος καὶ ἀχρωμάτιστος καὶ ἀναφὴς οὐσία, οὗ δὴ καὶ
τὸ τῆς ἀληθείας ἐστὶ πεδίον ὡς ἐν Φαίδρῳ γέγραπται. ἄλλη ἡ συμφυὴς ταῖς ψυχαῖς, ἡ διὰ νοήσεως ἐφα-
πτομένη τοῦ ὄντος, καὶ ἐπιστήμης συνοῦσα τοῖς ἐπιστητοῖς. τρίτον γὰρ ὡς ἐν πλάτει λέγειν τὸ ψυχικὸν φῶς ἀπὸ
τοῦ νοητοῦ. τοῦ μὲν νοεροῦ πλάτους ἀπὸ τοῦ νοητοῦ πληρουμένου, τοῦ δὲ αὖ ψυχικοῦ, παρὰ τοῦ νοεροῦ. ταύτην οὖν τὴν ἐν ψυ-
χαῖς ἀλήθειαν, ληπτέον καὶ νῦν, ἐπεὶ καὶ πίστιν ταύτην ἐλαμβάνομεν. ἀλλ᾽ οὐ τὴν ἄλογον καὶ ἀποῤῥιμμένην

πάσης

,, πάσης λογικῆς ἐπιστάσεως, καὶ συναπτέον, τὴν μὲν, τοῖς νοητοῖς, τὴν δὲ, τοῖς αἰσθητοῖς. Ἐὰν οὖν ὦ Σώκρατες
,, πολλὰ πολλῶν περὶ θεῶν εἰπόντων καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως μὴ δυνατοὶ γιγνώμεθα πάντῃ πάντως
,, αὐτοὺς ἑαυτοῖς ὁμολογουμένους καὶ ἀπηκριβωμένους ἀποδοῦναι λόγους, μὴ θαυμάσῃς. Πρῶτον τὰς ὑποθέσεις παρέχων τῆς ὅλης φυσιολογίας, καὶ τὰ λήμματα συνήγαγεν, ὧν δὴ πρὸς τὴν θεωρίαν, χρεία μὲν ὄντα ταῦτα, πρῶτα δὲ ἐκείνας οὔσας, δεύτερον, τὸν τρόπον ἀφωρίσατο τῶν λόγων, τρίτον παρασκευάζει τὸν ἀκροατὴν, ὅπως προσήκει τοὺς μέλλοντας ὑποδέχεσθαι λόγους. δεῖ γὰρ αὐτὸν, οὐχ ὡς ἀπηκριβωμένων ἀκροᾶσθαι λόγων, ὅσοι λέγονται περὶ τῶν φυσικῶν, οὐ δὲ ὡς ἐπιστημονικῶν ὄντως, ἀλλ' ὡς ἐοικότων ἐκείνοις. ἔτι δὲ γιγνώσκειν ὅτι καθάπερ ὁ κόσμος συγκέκραται, ἔκ τε φυσικῶν δυνάμεων καὶ νοερᾶς καὶ θείας οὐσίας. συνυφίσταται γὰρ τὰ φυσικὰ ἔργα τῷ νοερῷ φέγγει τοῦ πατρός. ὥς φησιν καὶ τὸ λόγιον, οὕτω δὴ καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος, σύμμιξιν ποιεῖται πίστεως καὶ ἀληθείας. τὰ γὰρ ἀπ' αἰσθήσεως λαμβανόμενα, πολλῆς μετέχει τῆς εἰκοτολογίας, τὰ δὲ ἀπὸ τῶν νοητῶν ὁρμώμενα, τὸ ἀνέλεγκτον ἔχει καὶ ἄπταιστον. ὅταν γὰρ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ λέγωμεν, ὅτι βουλεύεται καὶ διανοεῖται, καὶ ὅτι ποιεῖ τάδε πρὸ τῶνδε, τῆς ἀληθείας ἀπολειπόμεθα τῶν πραγμάτων, ὥς τε εἰ περὶ τῶν ἀεὶ ὄντων λέγοντες ὅπως προνοοῦσι τοῦ παντὸς, ἀναγκαζόμεθα μερίζειν τὸ ἀμέριστον, καὶ ἔγχρονον ποιεῖν τὸ αἰώνιον. πολλῷ μᾶλλον οἱ περὶ αὐτῶν τῶν αἰσθητῶν λόγοι τοῦ ἀκριβοῦς ἂν διαμαρτάνοιεν. τί οὖν φαίη τις ἂν οὐκ ἀκριβεῖς τινὰς λόγους περὶ τοῦ οὐρανοῦ ἀποδίδωμεν, ὅτι οἱ ἐν αὐτῷ κύκλοι διχοτομοῦσιν ἀλλήλους; οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν μὴ τὸ ἀκριβὲς, ἀλλὰ τὸ σύνεγγυς ἀγαπῶμεν διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν, ἀποπίπτομεν τῆς ἀκριβείας; ἢ καὶ ὅταν μὲν ἀπ' αἰσθήσεως λαμβάνωμεν τὰς ἀρχὰς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν καθόλου λόγων; ὡς μὲν οὖν ἐν νοητοῖς, οἱ περὶ τοῦ οὐρανοῦ λόγοι τὸ ἀκριβὲς ἐπιδείκνυνται καὶ ἀνέλεγκτον, ὡς δ' ἐν πιστοῖς, ἐλέγχονται καὶ οὗτοι, διὰ τῶν ἀΰλων εἰδῶν. σκόπει γὰρ οὖν, καὶ τοῦτο αὐτὸ τὸ νῦν ῥηθὲν, οἱ μέγιστοί φασιν κύκλοι δίχα τέμνουσιν ἀλλήλους. οὐκ οὖν ἀνάγκη κατὰ σημεῖα γίγνεσθαι τὴν τομήν. τοῦτο δὲ ἀμερές. τί οὖν ἐν μεριστῷ τοιοῦτον, τίς δὲ ἀδιάστατος ἐν διαστατῇ οὐσίᾳ. πᾶν γὰρ τὸ ἐν σώματι γεγονὸς φυσικῶς, συμμερίζεται τῷ ὑποκειμένῳ. τί οὖν οὐχὶ καὶ σημεῖόν ἐστι φυσικόν; ἀλλὰ τοῦτο τοῦ ὄντος ἀμεροῦς ἀπολείπεται, καὶ ἔστι σημεῖον μὲν, ἐν φυσικοῖς, ἁπλῶς δὲ οὐ σημεῖον. ὥς τε ὁ περὶ σημείου λόγος, ἀκριβῶς οὐκ ἐφαρμόσει κατὰ τοιούτῳ. ὅλως δὲ ὡς οἱ περὶ τῶν νοητῶν λόγοι, τοῖς διανοητοῖς οὐκ ἐφαρμόσουσιν, οὕτως οὐδ' οἱ περὶ τῶν ἐπιστητῶν τοῖς αἰσθητοῖς. τὰ μὲν γὰρ νοητὰ παραδείγματα τῶν διανοητῶν, τὰ δὲ διανοητὰ, τῶν αἰσθητῶν. ψυχὴ γὰρ ἡ κοσμήσασα τὸν μέγαν οὐρανὸν, καὶ κοσμοῦσα μετὰ τοῦ πατρὸς, ὥσθ' ὅταν λέγωμεν κύκλους ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπαφὰς καὶ διχοτομίας καὶ ἰσότητας, ὡς μὴ περὶ αἰσθητῶν λέγοντες, ἀκριβῶς λέγομεν. ἐπεὶ γὰρ οὖν τῶν ἐνύλων πάντων τὰ τοιαῦτα, φλήναφός ἐστιν. εἰ δέ τις ἡμᾶς ἔροιτο, τί δὲ οὐ τὸ ὄντως ἴσον λόγος ἐστὶν, καὶ ὁ ὄντως κύκλος ἀδιάστατος; καθόλου γὰρ ἑκάτερον, τὸ δὲ καθόλου λόγος καὶ εἶδος ἀμερές. τὰ δὲ ἐν οὐρανῷ μεριστὰ καὶ οὐκ ἄτομα καὶ ἐν ὑποκειμένῳ. πάλιν ἐνταῦθα οὔτε κύκλους, οὔτε ἰσότητας, οὔτε ἄλλο τοιοῦτον, οὐδ' ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι φαμὲν, καὶ οὕτω τοὺς αὐτῶν λόγους οὐχ ὁμολογοῦντας αὐτοὺς ἑαυτοῖς παρεχόμεθα. λέγομεν οὖν συντόμως, ὅτι τὴν ἐπιστήμην ὁ Πλάτων ποτὲ μὲν ὁρίζεται κατὰ τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι μόνον, ποτὲ δὲ καὶ τὰ ὑποκείμενα αὐτῇ μόνιμον ἔχειν οὐσίαν παντελῶς, μετὰ τῆς ἀποδόσεως τῶν τῆς αἰτίας ἀπολογισμῶν. ποτὲ δὲ, κατὰ τὰς ἀρχὰς μὴ εἶναι ὑποθέσεις. καὶ κατὰ τοῦτο μὲν τὸ εἶδος, μίαν ἐπιστήμην ἀφορίζεται τὴν μέχρι τῆς ὄντος ἀρχῆς ἀνιοῦσαν. αὕτη γὰρ τὴν ἀρχὴν τὴν ὄντως ἀρχὴν, ἀνυπόθετον προΐσταται, καὶ τὸ ὑποκείμενον ἔχει τὸ ὄντως ὂν, καὶ ἀπ' αἰτίας ποιεῖται τοὺς λόγους. κατὰ δὲ τὸ δεύτερον καλεῖ καὶ τὰς διανοητικὰς γνώσεις ἐπιστήμας. κατὰ δὲ τὸ πρῶτον μόνον δοίη ἂν καὶ τῇ φυσιολογίᾳ τὴν τῆς ἐπιστήμης προσηγορίαν. νῦν δὲ τὸ δεύτερον εἶδος ὁρῶν, ἀξιοῖ καλεῖν αὐτὴν εἰκοτολογίαν. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὴν ἀπορίαν, τὴν σύμπασαν ῥῆσιν, ἔχουσαν δυσκολίαν, κατὰ τὴν σύνταξιν, οὑτωσὶ πρὸς ἑαυτὴν ἀπευθυντέον, μετὰ βραχείας προσθήκης, ἐὰν ὦ Σώκρατες πολλὰ λέγοντες περὶ πολλῶν, εἶτα τινῶν πολλῶν δεικνύων, προσέθηκε θεῶν καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως. καὶ ταῦτά ἐστι τὰ πολλά. ἐὰν δ' οὖν φησιν πολλὰ περὶ πολλῶν λέγοντες, περὶ γενέσεως τῆς τε τοῦ παντὸς καὶ θεῶν τῶν ἐν αὐτῷ, πολλῶν τούτων ὄντων ἑκατέρων μὴ δυνώμεθα ἀπηκριβωμένους ἀποδοῦναι λόγους, μὴ θαυμάσῃς. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἐπειδὴ τοῖς ἀναγκαίοις ἐνίσχεσθαι οὐ θαυμαστόν. ἀναγκαῖον δὲ τὸ μὴ ἀκριβῶς διχῶς, διά τε τὸ γνωστὸν οὐκ ὂν μόνιμον, οὐδὲ σαφὲς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν φύσιν ἀνθρωπίνην οὖσαν. Πλάτων μὲν οὖν τοσαύτῃ χρῆται ἐν τοῖς λόγοις ἀσφαλείᾳ. οἱ δὲ ἄλλοι, οὐχ οὕτως, ἀλλ' Ἡράκλειτος μὲν ἑαυτὸν πάντα εἰδέναι λέγων, πάντας τοὺς ἄλλους ἀνεπιστήμονας ποιεῖ. Ἐμπεδοκλῆς δὲ αὐτὴν ἐπαγγέλλεται δώσειν τὴν ἀλήθειαν, καὶ τάδε τῆς σοφίης ἐπ' ἄκροισι θοάζει. ταῦτα γὰρ οὐ κατὰ τὴν φιλόσοφον εὐλάβειαν. οἱ δὲ, ἀπὸ τῆς στοᾶς, καὶ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι θεῶν καὶ ἀνθρώπων εἰρήκασι, πολλοῦ δέοντες τῆς τοῦ
,, Πλάτωνος ὁσιότητος εἶναι ζηλωταί, καὶ τῆς Σωκρατικῆς μετριότητος. Ἀλλ' ἐὰν ἄρα μηδενὸς ἧττον
,, παρεχώμεθα εἰκότας, ἀγαπᾶν χρὴ μεμνημένους ὡς ὁ λέγων ἐγὼ ἡμεῖς τε οἱ κριταὶ φύσιν ἀνθρωπίνην
,, ἔχομεν. ὥς τε περὶ τούτων τὸν εἰκότα μῦθον ἀποδεχομένους, πρέπει τούτου μηδὲν ἔτι πέραν ζητεῖν.

Διχόθεν ὁ Τίμαιος τὸ μὴ ἀραρὸς μηδ' ἀκριβὲς τῶν περὶ τῆς φύσεως λόγων ὑπεμνήσεν, ἔκ τε τῆς αὐτῶν

τῶν πρα-

τῶν πραγμάτων οὐσίας. ἀπὸ γὰρ ἀΰλων ἔνυλα γιγνόμενα, καὶ ἀπὸ ἀμερίστων μεριστά, καὶ ἀπὸ χωριστῶν ἐν ἀλλοτρίᾳ ἕδρᾳ, καὶ ἀπὸ καθολικῶν ἄτομα καὶ μερικά, τῶν ἐπιστημονικῶν, καὶ ἀνελέγκτων οὐκ ἐπιδέχεται λόγον, ὃς τοῖς καθόλου καὶ τοῖς ἀΰλοις ἐφαρμόζει, καὶ τοῖς ἀμερίστοις εἴδεσι. καὶ ἐκ τῆς τῶν ἐπισκοπουμένων ἀδυναμίας. εἰ γὰρ ἔδει τι γνῶναι περὶ αὐτῶν, ἔδει τὴν σύστοιχον αὐτοῖς περιβαλεῖν γνῶσιν. αὕτη δὲ αἴσθησις. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ὄντες, ἴσως ἧττον ἂν ἠττήθημεν, ἐνταῦθα δὲ ἐν τῷ ἐσχάτῳ τοῦ παντὸς κατῳκισμένοι, καὶ πορρωτάτω ὄντες ἐκείνων, παχέως καὶ ἡμαρτημένως τῇ αἰσθήσει χρώμεθα. καὶ ἡμεῖς μὲν οὕτω. φύσιν γὰρ ἀνθρωπίνην ἐλάχομεν. ἡ δὲ ἀνθρωπίνη φύσις, συνεισφέρει τὴν ἔνυλον ζωὴν τὴν ἐπιπροσθουμένην ὑπὸ τοῦ σώματος, τὴν μεριστήν, τὴν δεομένην καὶ τῶν ἀλόγων γνώσεων, αὐτοὶ δὲ οἱ θεοί, καὶ τὸ γενητὸν ἀγενήτως, καὶ τὸ ἔγχρονον διαιωνίως, καὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἀναγκαίως. αὐτῷ γὰρ τῷ νοεῖν πάντα γεννῶσιν, ὥστε καὶ νοοῦσιν αὐτὰ τοῦτον τὸν τρόπον. μὴ γὰρ οἰηθῶμεν ὅτι ταῖς τῶν γνωστῶν φύσεσιν, αἱ γνώσεις χαρακτηρίζονται. μηδ' ὅτι τὸ μὴ ἀραρός, οὐκ ἀραρός ἐστι παρὰ θεοῖς, ὥς φησιν ὁ φιλόσοφος Πορφύριος. τοῦτο γὰρ αὖ ἐκεῖνος ἀνεφθέγξατο, ὅπερ ἄρρητον ἄμεινον, ἀλλ' ὅτι ταῖς τῶν γιγνωσκόντων διαφοραῖς, ἀλλοῖος γίγνεται τῆς γνώσεως ὁ τρόπος. τὸ γὰρ αὐτὸ γιγνώσκει, θεὸς μὲν ἡνωμένως, νοῦς δὲ ὁλικῶς, λόγος δὲ καθολικῶς, φαντασία δέ, μορφωτικῶς, αἴσθησις δὲ παθητικῶς. καὶ οὐχ ὅτι τὸ γνωστὸν ἕν, μία καὶ ἡ γνῶσις. ἔτι δέ, εἰ αἱ γνώσεις κατ' οὐσίαν εἰσὶν ἐπὶ τῶν θεῶν, καὶ ἔστιν οὐκ ἐπίκτητος ἡ νόησις αὐτῶν, ὡς εἰσίν, οὕτω καὶ γιγνώσκουσι, εἰσὶ καὶ ἄϋλοι, καὶ αἰώνιοι, καὶ ἡνωμένοι, καὶ ἄχραντοι, καὶ γιγνώσκουσιν ἄρα ἀΰλως, αἰωνίως, ἡνωμένως, ἀχράντως. τὸ ἄρα ἔνυλον, ἀΰλως, καὶ τὸ διεσπαρμένον πλῆθος ἑνοειδῶς, καὶ τὸ κατὰ χρόνον μεταβαλλόμενον, μονίμως καὶ αἰωνίως, καὶ τὸ παρὰ φύσιν πᾶν καὶ σκοτεινόν, καὶ μὴ καθαρόν, ἀχράντως προειλήφασι. τοῦτο μὲν οὖν μὴ καὶ περιττὸν ᾖ πλείονος ἀξιοῦν παραμυθίας. τρεῖς δὲ αὖ ληπτέον ἀπὸ τῶν εἰρημένων. ὅτι καὶ παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν γίγνεται, τὸ μὴ ἀκριβὲς ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν τοῦ ὄντος εἰκόνων. δεόμεθα γὰρ καὶ φαντασίας, καὶ αἰσθήσεως, καὶ ὀργάνων ἄλλων πολλῶν πρὸς τὴν γνῶσιν, οἱ δὲ θεοὶ τῷ ἑνὶ αὐτῶν καὶ τῇ θείᾳ νοήσει, καὶ ταῦτα συνῃρήκασιν. περὶ μὲν γὰρ τῶν ὑποσελήνων ἀγαπῶμεν ἑλεῖν τὸ ὡς ἐπὶ πολύ, διὰ τὸ τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς ὕλης ἀστάθμητον. περὶ δὲ τῶν οὐρανίων πάλιν, αἰσθήσει χρώμενοι καὶ ὀργάνοις, ἀναπιμπλάμεθα πολλοῦ τοῦ εἰκότως. καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἐπ' ἐκείνων τὸ ἐγγὺς ἀγαπητὸν ἡμῖν, πόρρω κατῳκισμένοις ἐν τῷ πυθμένι φασὶν τοῦ παντός. δῆλον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν περὶ αὐτῶν πραγματευομένων, ἀπὸ διαφερουσῶν ὑποθέσεων, τὰ αὐτὰ περὶ αὐτῶν συναγαγόντων, τῶν μέν, διὰ τῶν ἐκκέντρων, τῶν δέ, διὰ τῶν ἐπικύκλων, τῶν δέ, διὰ τῶν ἀνελισσουσῶν, τὰ φαινόμενα σωζόντων. τί οὖν φαίη τις ἄν, ἀγαπήσομεν παρὰ Πλάτωνος φυσιολογοῦντος ἀκούοντες ὁπόσα καὶ τῶν ἄλλων, καὶ στέρξομεν τὸ μηδενὸς ἧττον; ἢ μάλιστα μὲν τοῖς ἔμφροσιν οὕτω περὶ αὐτῶν ἁρμόσει λέγειν, τὸ μεταξὺ διώκουσιν εἰρωνείας καὶ ἀλαζονείας. τῆς μὲν γὰρ εἴη ἂν τὸ φάναι πάντων μᾶλλον, τῆς δέ, τῶν πάντων ἧττον, μεσότης δὲ τὸ μηδενὸς ἧττον. ἔπειτα τὸ μηδενὸς ἧττον, οὐ μόνον λέγοι ἂν τῶν ἤδη προγεγονότων καὶ θεατῶν τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων εἰκότων. ὡσανεὶ ἔλεγεν, εἰ οὖν μηδενὸς ἧττον τῶν πραγμάτων καὶ αὐτοὶ παρεχοίμεθα λόγους εἰκότας μηδὲ ἀπολειφθείημεν τῆς φύσεως τῶν γνωστῶν ἀγαπητέον. θεοὶ μὲν αὐτὰ καὶ κρειττόνως γιγνώσκουσιν, ἡμῖν δὲ ἀγαπητόν, εἰ καὶ ἐγγὺς ἑαυτῶν βάλλομεν. ἄνθρωποι γάρ ἐσμεν, καὶ ἐν σώματι κατατετάγμεθα, καὶ μερικὸν εἶδος ζωῆς προβεβλήμεθα, καὶ αὐτοῦ πηλοῦ τοῦ εἰκότος ἀπεπλήσμεθα. ὥστε καὶ εἰκότως καὶ μύθοις ἐοικότας ἐροῦμεν λόγους. πολλῆς γὰρ τῆς παχύτητος καὶ τῆς ἀλογίας ἣν ὁ μῦθος ἐνδείκνυται, ὁ ἡμέτερος λόγος ἐστὶν ἀναπεπλησμένος, καὶ δεῖ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συγγινώσκειν. "Ἄριστον ὦ Τίμαιε παντάπασί τε ὡς κελεύεις ἀποδεκτέον. τὸ μὲν οὖν προοίμιον, θαυμασίως ἀπεδεξάμεθά σου, τὸν δὲ δὴ λόγον ἡμῖν ἐφεξῆς πέραινε."

Ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Σωκράτους διατιθέντος τοὺς λόγους, σιωπῇ παρῆν ὁ Τίμαιος οὐκ ἐνδεικνύμενος τὰς ἑαυτοῦ κρίσεις περὶ τῶν λεγομένων. ἐνταῦθα δὲ ὁ Σωκράτης θαυμαστῶς πῶς ἀποδέχεται τὸν Τίμαιον. ἐπειδὴ καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν, ὧν τὰ πρόσωπα εἰκόνες, τῶν μὲν δευτέρων ἐνεργούντων, αὐτὰ ἐν ἑαυτοῖς ἵδρυται τὰ πρῶτα, καὶ οὐκ ἐξίσταται ἑαυτῶν, οὐδὲ νεύει πρὸς τὰ χείρω, τῶν δὲ θειοτέρων κινουμένων, ἐπαίρεται καὶ τὰ κοιλότερα πρὸς τὴν μετουσίαν αὐτῶν, δι' ἔρωτα παμπόλλου θαύματος. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης ἐν τούτοις εὐφημίαν πᾶσαν περὶ τὸν Τίμαιον καταβάλλεται. διὰ γὰρ αὐτοῦ τοῦ θαύματος, μειζόνως συνάπτεται πρὸς αὐτόν. καὶ μὴν καὶ τὸ ἄριστον μέν, ἐνδείκνυται μέν, καὶ τὸ τέλειον, καὶ τὸ νοερὸν τῆς τοῦ Τιμαίου διδασκαλίας, καὶ τὸ ἐπιστημονικόν. ἐνδείκνυται δὲ αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς τὸν δημιουργὸν ἀναλογίαν. ὡς γὰρ ἐκεῖνος τῶν αἰτίων ἄριστος ἐν τοῖς ἔργοις, οὕτω δὴ καὶ οὗτος ἄριστος ἐν τοῖς λόγοις. καὶ τὸ παντάπασιν, ὡς κελεύεις ἀποδεκτέον, ὁποῖον εἶναι προσήκει τὸν ὀρθῶς ὑποδεξόμενον τοὺς περὶ τῶν θείων λόγους, ἐπιδείκνυσιν. ὅτι δὴ λιπαρῶς μὲν ἀντεχόμενον τοῦ διδάσκοντος, ποιοῦντα δὲ παντὶ σθένει τὸ ὑπ' ἐκείνου προσταττόμενον, πείθοντα δὲ ἑαυτὸν ὡς ὀρθῶς ἔχει πείθεσθαι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ἔτι τοίνυν, τὸ μὲν προοίμιον, τὴν ἐν ταῖς ὑποθέσεσι τῶν ὅλων νοημάτων περιοχὴν ἐνδείκνυται. πάντα γοῦν ἐστὶν ἐν αὐτῷ τὰ προοίμια·

κατὰ τί τε γὰρ τὸ προοίμιον εἴρηται καὶ τί τοῦ εἴδους τοῦ ζητουμένου, καὶ ποίων ὑποθέσεων, καὶ τίνων προδεικνυμένων, ἐκ τούτων ἤρτηται, καὶ ὁποῖον τὸ τῶν λόγων εἶδος, καὶ ὁποῖος ὁ ἀκροατής. ὁ δὲ νόμος εἴληπται ἀπὸ τῶν κιθαρῳδικῶν νόμων. οὗτοι μὲν οὖν εἰσὶ μέλη τινὰ πεποιημένα τὰ μὲν, ἀθηναϊκὰ, τὰ δὲ, ἀρεϊκά. καὶ τὰ μὲν, ἐνθεαστικά, τὰ δὲ, σκωματικὰ τῶν ἠθῶν. πρὸ δὴ τῶν νόμων τούτων προοίμια προσᾴδειν εἰώθασιν, ἃ καὶ διατοῦτο προψηλαφήματα ἐκάλουν. εἴληπται μὲν οὖν ἐκεῖθεν. συντελεῖ δὲ εἰς τὸ προκείμενον, διότι καὶ πᾶσα ἡ ἐμφανὴς καὶ διακόσμησις, ἐναρμόνιος οὖσα, μένει διαιωνίως, διὰ τὴν ἀγαθότητα τῶν αἰτίων. ὅτι δὲ καὶ πρόεισιν ἀπὸ νοῦ καὶ κατὰ νοῦν, καὶ ὅτι διακεκριμένας ἔχει τὰς ὅλας δυνάμεις καὶ διατεταγμένας κατὰ τὸ προσῆκον ἑκάστῃ. καὶ γὰρ τὰ μέλη νόμους ἐκάλουν, ὅτι δὴ ἀκίνητα ἔμενε, καὶ ὅτι διανενέμηντο τὰ πρέποντα ἀφ᾽ ἑκάστης. Λέγωμεν δὴ, δι᾽ ἥν τινα αἰτίαν, γένεσιν, καὶ τὸ πᾶν τόδε, ὁ συνιστὰς συνεστήσατο. Τὰ μὲν προειρημένα πάντα παρασκευάζει ἡμῖν, τὰς πρὸς τὴν ὅλην παρεδίδου φυσιολογίαν. καὶ τούτων τὰ μὲν, δι᾽ εἰκόνων καὶ συμβόλων ἐπεδείκνυ τὴν τοῦ κόσμου θεωρίαν, τὰ δὲ, προοίμια κατεβάλλετο τῆς συμπάσης πραγματείας, καὶ τῆς δι᾽ εἰκόνων ἢ συμβόλων ἐπιδείξεως, τὰ μὲν, τὴν ἕνωσιν ἐξέφαινε τῶν ἐγκοσμίων, τὰ δὲ, τὴν διάκρισιν. καὶ τῶν προοιμίων, τὰ μὲν, ἦσαν ὑποθέσεις. τὰ δὲ, οἷον, λήμματα δεικνύμενα διὰ τῶν ὑποθέσεων. καὶ γὰρ τὰ περὶ τρόπου τῶν λόγων, ἐν τοῖς δεικνυμένοις αὖ τις θεῖτο. τῷ γὰρ γενητὸν ἀποδεδεῖχθαι τὸν κόσμον, ἀκολουθεῖ τὸ εἰκοτολογίαν εἶναι τὴν περὶ τοῦ κόσμου πραγματείαν. τούτων δὲ αὖ τέλος τὸ πρέπον λαμβανόντων, ἀρχόμενος τῆς δημιουργίας, τοῦ παντὸς ὁ Τίμαιος, ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ ποιεῖται τὴν ἀρχὴν, ὁρμητήριον αὐτῷ κάλλιστον εἶναι νομίζων, τὴν τῆς τελικῆς αἰτίας εὕρεσιν. ὡς γὰρ πάντων τῶν ὄντων αἴτιόν ἐστι τἀγαθόν, οὕτω δὴ καὶ τὴν τοῦ κόσμου γένεσιν ἀπὸ ταύτης προϊέναι, τῆς ἀρχῆς πρωτίστης. πάντα γὰρ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ. καὶ ὅσων μὲν ἐστὶν αἴτιος ὁ δημιουργικὸς νοῦς, τούτων αἴτιον τἀγαθόν, ὥσπερ τῆς ὕλης. καὶ ὅσων μὴ ἔστιν ὑποστατικὸν τὸ παράδειγμα, καὶ ταῦτα ἐκεῖθεν ὑφίσταται. πάντα γὰρ ἐκείνου ἕνεκά ἐστι, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον, πάντων καλῶν ὡς εἴρηται ἐν ἐπιστολαῖς. διὸ καὶ τὰ ἄλλα αἴτια πρὸς ταύτην ἀναπέμπει τὴν μίαν αἰτίαν ὁ Τίμαιος. τὸ γὰρ εἶδος τοῦ κόσμου διὰ τῶν ὑποθέσεων ἀνευρὼν, καὶ τὸ παραδειγματικὸν, καὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον, νῦν ἐθελήσει τὴν κυριωτάτην καὶ πρεσβυτάτην ἀποδοῦναι τῶν αἰτίων, τὴν τελικὴν, ἣν διαφερόντως ὧδε τῆς δημιουργίας ἐπιποθεῖ. ὅπου γὰρ καὶ ὁ κατὰ νοῦν ζῶν ἄνθρωπος τοῦ ἀγαθοῦ πάντα πραγματεύεται χάριν, πόσῳ μᾶλλον αὐτὸς ὁ νοῦς, καὶ ὁ θεῖος νοῦς, οὐχὶ τῆς τελικῆς αἰτίας ἕνεκα πάντα δημιουργεῖ; κἂν γὰρ δοκῇ πολλάκις ὁ σπουδαῖος τοῦ σώματος ἕνεκά τι πράττειν, ἢ ὅλως τῶν χειρόνων, οὐ τοῦτ᾽ ἐστιν αὐτῷ τέλος τὸ τοῦ πράγματος, ἢ τὸ τοῦ χείρονος ἀγαθόν, ἀλλά γὰρ καὶ τοῦτο πράττει, τῆς πρὸς τὸ θεῖον ὁμοιότητος, ἕνεκα, καὶ ἐκείνην ποιεῖται τὸ σκοπιμώτατον τέλος. πόσῳ οὖν δὴ μειζόνως ὁ τοῦ παντὸς δημιουργὸς, τοῦ ἀγαθοῦ χάριν ἂν δημιουργείη, καὶ τῆς τελικῆς αἰτίας. οὐ γὰρ ἄσκοπον οὐδὲ ἀόριστον ποιεῖται τὴν ἐνέργειαν. διό μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων, μηδὲ ζητῆσαι τὴν ἀρχὴν, εἰ ἔστι τελικὸν αἴτιον τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως, ἀλλ᾽ ὡς τούτου παρὰ πᾶσιν ὁμολογουμένου, ζητεῖν τί τὸ τελικόν ἐστιν αἴτιον. νοῦς γὰρ ὑπόκειται δημιουργὸς καὶ θεὸς, ἀλλ᾽ οὐ τὸ αὐτόματον, ὥσπερ τινές φασι. εἰ δὲ νοῦς τὸ ποιοῦν, ἔστι δήπου τὸ οὗ ἕνεκα ἐν τῇ δημιουργίᾳ. ὡς γὰρ ψυχὴ κατορθωμένη, πάντα πράττει κατὰ νοῦν, οὕτω νοῦς δημιουργῶν, πάντα ὑφίστησι κατὰ θεόν. τοῦτο δὲ τῷ κατὰ τὸ ἀγαθὸν ταυτόν. εἴτε οὖν τοῖς Ἀριστοτελικοῖς ἕπεσθαι δεῖ προβλήμασι, μετὰ τὸ τί ἐστι τὸ πᾶν, καὶ ὁποῖόν ἐστιν, ἀνάγκη τὸ διὰ τί ἐστι ζητεῖν. εἴρηται γὰρ ὅτι γενητὸν μέν ἐστιν, εἰκὼν δὲ τοῦ ὄντος. καὶ δεῖ προσδιασκέψασθαι τίνος ἕνεκα γέγονεν, εἴτε κατὰ τὰς Πλατωνικὰς αἰτίας, μετὰ τὸ δημιουργοῦν, καὶ τὸ παράδειγμα, τὸ τελικὸν εὑρεῖν προσήκει τῆς κοσμοποιΐας αἴτιον. καὶ γὰρ αὖ καὶ εἰς τοῦτο πάντα τὰ ἄλλα ἀνήρτηται, καὶ ἡ τοῦ παραδείγματος θειότης, καὶ ἡ τοῦ ποιοῦντος ἀγαθότης, καὶ ἡ τοῦ γιγνομένου τελειότης. καὶ μέχρι τούτου τοῖς φιλοθεάμοσιν ἡ ἄνοδος. καλεῖν δὲ εἰώθασι, τὸ μὲν τελικὸν αἴτιον, δι᾽ ὅ, τὸ δὲ παραδειγματικὸν, πρὸς ὅ, τὸ δὲ δημιουργικὸν, ὑφ᾽ οὗ, τὸ δὲ ὀργανικὸν, δι᾽ οὗ, τὸ δὲ εἶδος, καθό, τὴν δὲ ὕλην, ἐξ οὗ, ἢ ἐν ᾧ, ταῦτα καὶ αὐτῷ τῷ Πλάτωνι δοκοῦντα τὰ ὀνόματα λαμβάνοντες. τὸ μὲν γὰρ τελικὸν, νῦν ἐπιζητῶν δι᾽ ἣν αἰτίαν φησί, τὸ δὲ παραδειγματικὸν, πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων. τὸ δὲ δημιουργικὸν, τῷ δὲ αὖ γιγνομένῳ ὑπ᾽ αἰτίας τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι. τὰ δὲ λοιπά, προϊόντες ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν ῥημάτων ἐπισημαινόμεθα τοῦ Πλάτωνος, πλὴν ὅτι γε οἰκεῖα ταῦτα τῆς τοῦ φιλοσόφου διακριτικῆς ἐπιστήμης, εἰρήσθω καὶ νῦν. ἀλλὰ τίς ἡ γένεσις καὶ τί τὸ πᾶν; ἔνιοι μὲν γένεσιν τὸν ὑποσελήνιον τόπον ἀκούσαντες, τὸ πᾶν εἰρήκασι, τὸν ὅλον κόσμον, πάντη διαπίπτοντες οὗτοι τοῦ Πλάτωνος. οὐ γὰρ ἰδίᾳ μὲν ὁ δημιουργὸς παραδίδοται τὰ ἔνυλα πλάττων, ἰδίᾳ δὲ τὸν ὅλον κόσμον. ἔπειτα δὲ καὶ ἡ γένεσις αὐτὴ, μέρος ἐστὶ τοῦ παντὸς, εἰ δὲ πᾶν λέγοιεν τὸν οὐρανόν, διότι τὸ πλεῖστόν ἐστι τοῦ κόσμου; σμικρὸν γὰρ τὸ λοιπόν. ἢ διότι τὸ θειότατον καὶ κυριώτατον, καὶ οἷον ἡ κεφαλὴ τοῦ κόσμου παντός. λέγεται γὰρ καὶ ἡ κεφαλὴ τὸ πᾶν, ὡς τὸ, Τεῦκρε φίλη κεφαλή, καὶ ταύτης ἕνεκά φησι καὶ ὁ Πλάτων περιβεβλῆσθαι τὸν λοιπὸν ὄγκον τοῦ σώματος. ἀλλ᾽ ὅμως καὶ τοῦτο γένεσιν εἴωθεν ὁ φιλόσοφος ἀποκαλεῖν. ἄλλοι δὲ γένεσιν μὲν τὴν ὕλην προσεῖπον, τὸ δὲ ἐκ τῆς ὕλης κεκοσμημένον τὸ πᾶν, οἷς πολλὰ τῶν παρὰ Πλάτωνι γεγραμμένων

ἀθετεῖν

ἀθετεῖν ἀναγκαῖον. πᾶν γὰρ τὸ γεννητὸν, καὶ πᾶσαν γένεσιν, αἰσθητὸν ἢ ἁπλῶς εἶναί φησι, καὶ ὁρατόν. ἔτι δὲ ἀντιδιαιρεῖ πού τῇ ὕλῃ τὴν γένεσιν, ὥσπερ ὅταν λέγῃ τρία ταῦτα εἶναι χωρὶς, ὄν, χώραν, γένεσιν, ἀφ᾽ ὧν ὑφεστάναι τὸ πᾶν. ὁ δέ γε ἡμέτερος διδάσκαλος, διχῶς φησὶν ἐπινοεῖσθαι τὴν κοσμοποιΐαν. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς ἐστι σωματουργικὸν, τὸ δὲ ἁρμοστικὸν τῶν σωμάτων, εἰς ἑνὸς κόσμου συμπλήρωσιν. ἄλλο γάρ ἐστι τὸ αὐτὰ τὰ σώματα πλάττειν, διὰ τῶν σχημάτων, ἄλλο τὸ ἐναρμόζειν τὰ πλασθέντα τῷ παντί. γένεσιν μὲν οὖν εἰρῆσθαι τὴν τῶν σωμάτων πλάσιν, κίνησιν οὖσαν, ἐπὶ τὴν ὁλότητα, καὶ τὴν τελειότητα τοῦ παντός. τὸ γὰρ ἐκ μερῶν συγκείμενον προεπινοουμένην ἔχει τὴν ποίησιν τῶν μερῶν. πᾶσαν οὖν τὴν μεταξὺ τῆς τε ὕλης, καὶ τῆς ὅλης διακοσμήσεως, καὶ τῆς μιᾶς συμπληρώσεως τοῦ παντὸς γένεσιν προσρητέον. ἵνα καὶ δῆλος ἦ πρὸς τὸ ὅλον, ἐν ᾧ τὰ μέρη συνείληπται. τοῦτο γάρ ἐστι πᾶν, τέλειον ἐκ τῶν τελείων συνεστὸς, κατὰ τὴν μίαν ἁρμονίαν τῶν ὅλων. ἐπειδὴ δὲ καὶ αἰσθητόν ἐστι τοῦτο τὸ ὅλον, ἀλλ᾽ οὐ νοητὸν πᾶν. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ παράδειγμα, οὐδὲ νοερόν τοῦτο, γὰρ ἦν τὸ δημιουργικόν. διὰ τοῦτο προσέθηκε τὸ τόδε. τό, τε αἰσθητὸν δηλῶν, διὰ τοῦ τόδε τοῦτο, καὶ τὸ μερικόν. πᾶν γὰρ τὸ σωματικὸν κἂν ὅλον ᾖ, μερικόν ἐστι. κυριώτατα δὲ ὅλον τὸ ἄϋλον καὶ ἀδιάστατον, καὶ ὄντως ἐκεῖνο πᾶν, τὸ νοερόν τε καὶ νοητόν. ταῦτα καὶ περὶ τούτου. τὴν δὲ σύστασιν, τίνα φῶμεν; ἢ τάχα μὲν καὶ τὸ σύνθετον ἐκ πολλῶν εἶναι τὸν κοσμὸν ἐνδείκνυται, καὶ τὴν ἐξ ἀνομοίων αὐτοῦ γένεσιν. τάχα δὲ καὶ τῷ τὴν ἕνωσιν αὐτῷ καὶ τὸ μόνιμον ἐκ τῆς ὅλης δημιουργίας ἐφήκειν. ἡ μὲν γὰρ σὺν πρόθεσις, τῆς ἑνώσεώς ἐστι σημαντική, καὶ τῆς εἰς ἓν πάντων συμπνοίας, ἡ δὲ στάσις δηλοῖ τὸ ἑδραῖον καὶ μόνιμον τοῦ δημιουργήματος. ἔτι τὸ μὲν συμπλέξαι τοὺς χρόνους, τὸν ἐνεστῶτα, καὶ τὸν παρεληλυθότα, τό, τε ἐντελὲς τῆς δημιουργίας ἐνδείκνυται, καὶ τὸ διαιώνιον. τὸ μὲν γὰρ συνεστάναι, τὴν διηνεκῆ, καὶ τὴν ἀεὶ ὡσαύτως ἐπιτελουμένην ποίησιν δηλοῖ. τὸ δὲ συνέστησε, τὴν ὁλότητα καὶ τὴν ἐν τῷ πλήρει τὸ εἶναι λαχοῦσαν, τὸ δὲ δι᾽ αὐτῶν ὀνομάτων ἀμφοτέρους σημῆναι τοὺς χρόνους. ὅτι διὰ ταυτότητος καὶ ὁμοιότητος πρόεισιν ἡ θεία δημιουργία. οἷον γάρ ἐστι τὸ ποιητικὸν, τοιαύτην ἔχει καὶ τὴν ἐνέργειαν. καὶ ὡς ἔστιν οὕτω καὶ δημιουργεῖ. διότι κατ᾽ αὐτὸ τὸ εἶναι ποιεῖ, καὶ αὐτὸ τῆς οἰκείας οὐσίας. ἀγαθὸς ἦν, ἀγαθὸς δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς, οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος. ὅσοι μὲν τὸν δημιουργὸν τἀγαθὸν ἐκάλεσαν, γελοῖοι παντελῶς εἰσιν. οὐ γὰρ ταυτὸν τἀγαθόν ἐστι καὶ ὁ ἀγαθός, τὸ μὲν γάρ ἐστιν ἀμέθεκτον αὐτὸ καθ᾽ αὐτό, τῶν πάντων ἐξῃρημένον, ὁ δὲ, διὰ τὸ ἐκείνου μετέχειν ἐστὶν ἀγαθός. καὶ τὸ μὲν, βασιλεύει τῶν νοητῶν πάντων, ὁ δὲ, εἰ μὲν ταυτόν ἐστι τῷ παραδείγματι, αὐτὰ τὰ νοητά ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐ βασιλεὺς τῶν νοητῶν, εἰ δὲ δεύτερός ἐστι τοῦ παραδείγματος, πολλῷ καταδεέστερός ἐστι τοῦ τῶν νοητῶν πάντων βασιλεύοντος. καὶ ὅλως πᾶς τις θεός, τὶ ἀγαθόν ἐστι, ὁ μὲν, δημιουργικόν, ὁ δὲ, ζωογονικόν, ὁ δὲ, τελεσιουργικόν, τἀγαθὸν δὲ, οὐ τὶ ἀγαθόν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ἀγαθόν, ἂν δὲ εἴπῃς δημιουργικόν, ἐλαττοῖς αὐτοῦ τὸ ἁπλῶς. τούτων δὲ διακεκριμένων, αὐτὴν λοιπὸν ἐπισκοποῦντες τὴν εἰσβολὴν, τοῦ λόγου, πρῶτον ἐκεῖνον λέγομεν, ὅτι ὥσπερ τὸ εἶδος τὸ κοσμικὸν ἐπιζητῶν καὶ ἐρόμενος, πότερον γέγονεν ὁ κόσμος, ἢ ἀγένητός ἐστιν, ἐπήγαγε πρὸ τῆς ὅλης ἀποδείξεως, τὸ γέγονε, καὶ ὥσπερ τὸ παραδειγματικὸν διερευνώμενος αἴτιον, προὔλαβε τὸ παντὶ δὴ σαφὲς, ὡς πρὸς ἀΐδιον τὸ συμπέρασμα πρὸ τοῦ παντὸς λόγου τιθείς. οὕτω δὴ καὶ τὸ τελικὸν ἐφ᾽ ἅπασιν εὑρεῖν προθέμενος, ἐπήγαγε τὸ ἀγαθὸς ἦν, νοῦ διὰ τῆς ἀναφωνήσεως ταύτης μιμούμενος, καὶ τὴν ἀθρόαν τούτου περίληψιν. ἐν γὰρ τῷδε τῷ κώλῳ περιέχεται πᾶν τὸ ζητούμενον, διότι τοῦτό ἐστι τὸ τελικὸν αἴτιον, ἡ ἀγαθότης, εἴτε ἁπλῶς καὶ ἐν δημιουργικὴ ἀγαθότης. ὡς γὰρ παράδειγμα διττόν, τὸ μὲν νοητόν ἐστι, τὸ δὲ νοερόν. καὶ τὸ μὲν ἐστὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ πρώτως αἰώνιον καὶ ἡνωμένον, καὶ πάντων τῶν νοητῶν ζώων περιληπτικόν, τὸ δὲ, ἐν τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων δημιουργικὸν ἀριθμὸν τῶν εἰδῶν περιέχον ἑνιαίως, οὕτω δὴ καὶ ἀγαθότης, ἄλλη μὲν ἁπλῶς, ἄλλη δὲ ἐν τῷ δημιουργικῷ νῷ. καὶ ἡ μὲν πηγὴ τῶν ἀγαθῶν ἐστι πάντων νοητῶν τε καὶ νοερῶν καὶ ὑπερκοσμίων, ἡ δὲ, τὶς ἀγαθότης οὖσα, τῶν μέν ἐστιν αἰτία καὶ πηγή, τῶν δὲ, ὑφειμένην ἔλαχε τάξιν. εἰ γὰρ ἐθέλοιμεν ἐξετάσαι τί τὸ ποιοῦν θεόν, νοητὸν ἢ νοερόν, ἢ ὑπερουράνιον ἢ ἐγκόσμιον, οὐκ ἂν ἕτερον οὐδὲν εὕροιμεν, ἢ τὸ ἀγαθόν. τί γὰρ τὸ ποιοῦν ἕκαστον τῶν σωμάτων ἔμψυχον, ἢ τὸ ἴνδαλμα τῆς ψυχῆς; τί δὲ τὸ ποιοῦν τὰς νοερὰς ψυχὰς τοιαύτας, ἢ ὁ ἐν αὐταῖς νοῦς, ἔλλαμψις ὢν τοῦ ὅλου νοῦ; τί οὖν καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν νοητὴν οὐσίαν ἐκθεοῖ ἄν, ἢ τὸ μετασχὸν τοῦ πρώτου, καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ προλάμψεως. τί οὖν ἐστι τὸ πρῶτον, εἰ μὲν δὴ καλὸν ἧττον ἦν, ἐλέγομεν ἂν τῷ κάλλει τὸν νοῦν εἶναι θεόν. ἐπειδὴ δὲ τἀγαθόν ἐστιν ἐκεῖνο καὶ ὁ νοῦς ἀγαθότητος μετασχὼν ἐστὶ θεός, καὶ αὕτη ἄρα ἡ τῶν θεῶν ὕπαρξις, αὕτη ἡ τῶν θεῶν εἰ θέμις εἰπεῖν οὐσία, ἡ ἀγαθότης. καὶ κατὰ ταύτην πᾶς θεὸς ἔχει τὸ εἶναι θεός. καὶ διὰ ταύτην προνοητικός ἐστιν, ἢ δημιουργικός, ἢ ζωογονικός, ἢ συνεκτικός. νοῦς μὲν γὰρ καθὸ νοῦς, νοεῖν τὰ ὄντα πέφυκεν καὶ γινώσκειν. τὸ δὲ δὴ προνοεῖν θεῖόν ἐστιν. ὥς τε καὶ ὁ δημιουργικὸς νοῦς, τὸ εἶναι δημιουργικός, ἔχει διὰ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἐν αὐτῷ. διὰ ταύτην γὰρ καὶ ὁ ἐν αὐτῷ νοῦς ποιητής ἐστι, καὶ οὐ μόνον γνωστικὸς τοῦ ὄντος. καὶ τὸ ὂν τὸ ἐν αὐτῷ παράδειγμα δραστήριον καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι ποιοῦν· καὶ οὐχὶ μόνον τοῦ νοῦ τελειωτικόν. καὶ ὁ μὲν νοῦς ποιῶν ἀπ᾽ ἀμφοῖν δυναμοῦται. καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ παρα-

δείγματος, διότι πρὸς αὐτὸ ποιεῖ, καὶ ἀπὸ τῆς ἀγαθότητος, δι' αὐτὴν γὰρ ποιεῖ. τὸ δὲ παράδειγμα, ἀπὸ τῆς ἑνάδος. ἔχεις οὖν ταῦτα ἐφεξῆς, τὴν ἀγαθότητα, τὸ παράδειγμα, τὸν νοῦν. ἄλλως μὲν ἐν τῷ δημιουργῷ, ἄλλως δὲ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ. καὶ εἰ βούλοιο λέγειν, ἀγαθότης μὲν ἡ πρώτη τὸ ἕν, τὸ ἐπέκεινα καὶ αὐτῶν τῶν νοητῶν. ἐκεῖνο γὰρ ἡ ἀμετάθετος ἀγαθότης. παράδειγμα δέ, τὸ νοητόν, τὸ πάντα τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰδῶν ἡνωμένως συνέχον, ποιητὴς δὲ νοῦς ὁ νοερὸς ὁ τῶν ὅλων ὑποστάτης. ὥστε εἰ τοῦτον τὸν τρόπον Ἀμέλιος ἔλεγε τοὺς τρεῖς δημιουργοὺς ἐν τῷ ἑνὶ τὴν τριάδα ταύτην ὁρῶν, ὀρθῶς ἔλεγεν. ὁ μὲν γάρ ἐστι φησι, μεταχειρήσει ποιῶν, ὁ δέ, ἐπιτάξει μόνον, ὁ δέ, βουλήσει μόνον. ὁ μέν, κατὰ τὸν αὐτουργὸν τεχνίτην τεταγμένος, ὁ δέ, κατὰ τὸν ἀρχιτέκτονα προϋπάρχων, ὁ δέ, κατὰ τὸν βασιλέα πρὸ ἀμφοῖν ἱδρυμένος. οὐκ οὖν, καθὸ μὲν νοῦς ὁ δημιουργός, παράγει τὰ πάντα ταῖς ἑαυτοῦ νοήσεσι, καθὸ δὲ νοητός ἐστι αὐτῷ τῷ εἶναι ποιεῖ, καθὸ δὲ θεός, τῷ βούλεσθαι μόνον. εἰ δὲ διασπᾷ τοὺς τρεῖς δημιουργοὺς ἀπὸ τοῦ ἑνός, οὐκ ἀνεξόμεθα, τῷ Πλάτωνι συνακολουθοῦντες. ὁ γὰρ αὐτὸς καὶ ἀγαθός ἐστιν ὡς θεός, καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα βουλήσει πάντα ποιεῖ, καὶ νοητῶς ἐστι νοερῶς. τοιοῦτον γὰρ τὸ ὂν τὸ δημιουργικόν, καὶ νοῦς ἐστι κοσμουργός. τὸ μὲν οὖν ἀγαθὸς ἦν, τοιαύτην ἔχει τὴν ἐξήγησιν. ἐν τῷ ἦν, τό, τε ὑπέρπληρες, καὶ τὸ ὁλοτελές, καὶ τὸ ὑπεραιώνιον τῆς θείας ὑπάρξεως, ἐνδεικνύμενον. τὸ μὲν γάρ ἐστι τῶν αἰωνίων πραγμάτων σημαντικόν, τὸ δὲ ἦν τῶν ὑπεραιωνίων ἑνάδων, τὸ δέ, ἔσται, τῶν ἐν χρόνῳ συνεστώτων. εἰ γὰρ τὸ ἐστι προσήκει τοῖς αἰωνίοις, τὸ μὲν ἦν, τοῖς πρὸ τούτων οἰκεῖον, τὸ δὲ ἔσται, τοῖς μετὰ τὰ αἰώνια. τοιαῦτα δὲ τὰ χρόνου δεόμενα. ἐπειδὴ δὲ ἀγαθὸς ὁ δημιουργός, οὐδεὶς οὐδέποτε περὶ οὐδενὸς αὐτῷ φθόνος ἐγγίνεται. καὶ τί τοῦτο φαίη τις εἰ μὴ φθονεῖ νοῦς. τοῦ γὰρ καὶ τοῖς μετρίοις ἐστὶ τῶν ἀνθρώπων. τὸ μὲν οὖν μηδέποτε τῆς αἰωνίου τελειότητος ἔσω σημαντικόν. ἐπειδήπερ αἱ ψυχαί, ποτὲ μὲν παθαίνονται, ποτὲ εἰς ἀπάθειαν ἀνατρέχουσι. τὸ δὲ περὶ οὐδενός, τῆς αὐταρκείας. ἐπειδήπερ ἡμεῖς, ἄλλων μὲν ἕνεκα πολλάκις φθόνου καθαρεύομεν. οἷς δ' ἂν ἔλαττον ἔχειν νομίζωμεν, ἐν τούτοις κατεχόμεθα τῷ πάθει. τὸ δὲ οὐδείς, τίνα ἂν ἔχοι λόγον; πότερον γὰρ ὡς πολλῶν ὄντων φθόνων, τὸ οὐδεὶς προσέθηκεν, ἢ δι' ὑπερβολὴν εἴρηται παντελῆ τοῦ φθόνου ποιούμενον ἀπόφασιν, καὶ ποίαν ὑπερβολὴν ἐν τοῖς περὶ θεῶν λόγοις ἀνευρεῖν δυνατόν. πάντα γὰρ αὐτῶν καὶ ὀνόματα καὶ ῥήματα, τῆς ἀξίας ἐστὶν ὑποδεέστερα. μήποτε οὖν φθόνος μέν ἐστιν ἡ ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς λύπη, συμμιγὲς τοῦτο πάθος ἐν ἡμῖν ἀπογεγενημένον, ἔκ τε ἡδονῆς καὶ λύπης, ὡς ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης ὑπέδειξε. φθόνος δὲ τὸ δυνάμενον εὖ ποιεῖν, μὴ εὖ ποιεῖν, ἀλλὰ παρ' ἑαυτῷ κατέχειν τὸ ἀγαθόν, φθόνος γε μὴν καὶ ἡ ἔνδεια αὐτὴ τῶν ἀγαθῶν. ἣν μοι δοκεῖ καὶ μάλιστα νῦν ὁ φιλόσοφος παραλαμβάνειν ἐξορίζων αὐτὴν ἀπὸ τῆς θείας οὐσίας. ταύτης γὰρ μόνης ἐξορίζεσθαι πέφυκεν, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν οὐσιοῦται τὴν ἀγαθότητα. τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις λυπεῖσθαι ἀγαθοῖς, πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς κατὰ μέθεξιν, ἀλλ' οὐ πρώτως ἀγαθοῖς. ἄλλο γὰρ τὸ ἐπίκτητον ἀγαθόν, ἄλλο τὸ καθ' ἕξιν ἀγαθόν, ἄλλο τὸ πρώτως ἀγαθόν. τὸ μὲν γὰρ συμμικτόν ἐστι πρὸς τὸ ἐναντίον, ὥσπερ καὶ τὸ ἐπίκτητον καλόν, συμπέφυρται πρὸς τὸ αἰσχρόν. τὸ δὲ ὅλον μέν ἐστιν ἀγαθοειδές, μεθέξει δὲ αὖ τοιοῦτόν ἐστι. τὸ δὲ αὐτοαγαθόν ἐστι, πρώτως ἀγαθόν. ὡς γὰρ ὁ αὐτονοῦς ἐστι πρῶτος νοῦς, καὶ ὡς τὸ αὐτοκαλόν, πρώτως καλόν, οὕτω τὸ αὐτοαγαθόν, πρώτως ἀγαθόν. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; ἡ ἑκάστου θεότης, καθ' ὃν ἕκαστον τῶν ὄντως ὄντων θεός. οὐδὲν γὰρ αὐτὴ διαφέρει τῆς ἀγαθότητος, εἰ δ' ἔτι τῶν δευτέρων λέγοιτο, ἢ θεός, ἢ ἀγαθόν, τῶν ἐκθεουμένων ἐστὶ καὶ ἀγαθυνομένων. καὶ διὰ τὴν μετοχὴν θεός, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν οἰκείαν οὐσίαν, οὐδὲ ἀφ' ἑαυτῆς. ταύτην οὖν τὴν μέθεξιν, καὶ εἴωθεν ὁ Πλάτων καλεῖν, ὥσπερ δὴ καὶ ἐν τῷ συμποσίῳ τὸν ἔρωτα, τῶν καλῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν, ἐνδεᾶ προσείρηκε. τὸ τοίνυν θεῖον καθὸ θεῖον τοιοῦτόν ἐστι, καὶ οὐ κατὰ μέθεξιν ἀγαθόν, ὥστε οὐδ' ἐνδεὲς ἀγαθοῦ. παντὸς ἄρα φθόνου κρεῖττόν ἐστιν. ὡς γὰρ ἡλίῳ φωτὸς ὄντι γεννητικῷ τὸ σκότος πελάζειν ἀδύνατον, ἀλλὰ πόρρω που κατακλείεται περὶ τὰ κοῖλα τῆς γῆς, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῷ θείῳ τὸν φθόνον πελάζειν ἀμήχανον. ποία γὰρ ἔνδεια τῆς τοσαύτης περιουσίας; τίς ἀτέλεια τῆς παντοδυνάμου θεότητος; τίς μετουσία τῆς πηγῆς τῶν ἀγαθῶν; αὐτῷ ἄρα τῷ εἶναι ἀγαθὸς ὁ δημιουργός, πάσης ἐνδείας ὑπερέχει, καὶ πάσης μεθέξεως τῆς ἀπ' ἄλλου, παραγιγνομένης, αὐτῷ τῷ ἑνὶ συνηνωμένος καὶ ἀνεκφοίτητος ὢν τοῦ ἑνός. ἄλλη μὲν γάρ ἐστιν ἡ νοερὰ γνῶσις, ἄλλη δὲ ἡ πρὸ τοῦ νοῦ καθ' ἣν συνῆπται πρὸς αὐτὸ τὸ ἕν, ἡ γεννητικὴ τοῦ δημιουργοῦ θεότης, καὶ ἡ πάντα συνέχουσα ἀγαθότης. οὐ γάρ ἐστι δύναμίς τις τὸ ἀγαθὸν τοῦτο ὥς τινές φασιν, ἀλλὰ πάσης δυνάμεως μέτρον. οὐ δὲ βούλησις, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς ἡ βούλησις. οὐ δὲ ἕξις. ἄλλο γάρ ἐστιν ἡ ἕξις, ἡ δὲ ἀγαθότης, αὐτὴ ἑαυτῆς ἐστιν. οὐδὲ ὅλως οὐσιώδης τις ὑπόστασις, ἀλλὰ καὶ ἑνωτικὴ τῆς οὐσίας καὶ ἄρρητος, δυνάμεών τε συνοχή, καὶ ἐνεργειῶν οἰστικὴ δημιουργικῶν. ὡς οὖν πᾶς νοῦς οὐσιοῦται, κατὰ τὸ εἶναι νοῦς, μεθεκτὸν δὲ αὐτῷ τὸ ὑπὲρ νοῦν, καὶ ὡς πᾶσα ψυχή, κατ' αὐτὸ εἶναι ψυχὴ οὐσιοῦται, μεθεκτὸν δὲ αὐτῇ νοῦς, οὕτω δὴ καὶ πᾶς θεὸς ἐν τῷ εἶναι θεὸς οὐσιοῦται, μᾶλλον δὲ ὑπερουσιοῦται, μεθεκτὸν δέ, οὐδὲν αὐτῷ. διότι πάντων εἰσὶν οἱ θεοὶ πρεσβύτατοι, καὶ ὁ δημιουργὸς ἄρα νοῦς καθὸ θεός ἐστι, ἐν τῷ θεὸς εἶναι πρώτως ἐστι, καὶ οὐ κατὰ μέθεξιν θεός. τοῦτο δὲ ταὐτὸν τῷ ἀγαθός. ὥσπερ οὖν εἴ τις ἔλεγεν, ἔνδειαν νοῦ τὸν φθόνον, καὶ ὁ μερικὸς νοῦς, κρείττων ἂν τοῦ φθόνου. ψυχὴ δὲ οὐ

κρείττων,

κρειττόνων. ἐνδεὴς γὰρ αὐτὴ νοῦ. διότι κατὰ μετοχὴν νοῦ, νοερὰ πέφυκεν γίγνεσθαι. οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῆς
ἀγαθότητος, ἄφθονός ἐστιν ἡ ἔνδεια τῶν ἀγαθῶν, ἐνδεὲς πᾶν τὸ μὴ πρώτως ἀγαθόν, ψυχὴ μὲν καὶ νοῦς
ἐνδεῆ τῶν ἀγαθῶν, ὅτι μὴ πρώτως. ὁ δὲ θεὸς καθὸ θεὸς ἀγαθὸς ὤν, ἐξῄρηται παντὸς φθόνου, καὶ πάσης
ἐνδείας ὑπερέχει, τῆς ὁπωσοῦν ὑφισταμένης, ἢ κατὰ τὴν ὕφεσιν, ἢ κατὰ τὴν παρατροπήν. διχῶς γὰρ ἡ
ἔνδεια, ἡ μὲν, οὐ κακόν, ἡ δὲ, ὥσπερ ἐλέλεκτο κακόν. Τούτου δὲ ἐκτὸς ὢν πάντα ὅτι μάλιστα ἠ- "
βουλήθη γενέσθαι παραπλήσια αὐτῷ. Τοῦτο ἦν ἀκόλουθον τοῖς προειρημένοις ἀξιώμασι. τὸ μὲν γὰρ "
πρῶτον κῶλον, τὴν τάξιν ἐδήλου τοῦ δημιουργοῦ, καὶ τὴν ὕπαρξιν, ὅτι θεός. καὶ ἐπειδὴ θεός, ὁ μέν ἐστιν
ἀμέθεκτος, ὁ δὲ, μεθεκτός. καὶ τοῦτο διὰ τοῦ αὐτοῦ δεδήλωκεν, ὅτι μεθεκτός. οὐ γὰρ εἶπεν ὡς ἀγαθὸν ἦν,
ἀλλ' ὅτι ἀγαθὸς ἦν, μετέχει δὲ ὁ ἀγαθὸς, τῆς ἀγαθότητος. καὶ αὐτὴ μὲν ἡ ἀγαθότης, πρώτως ἀγαθόν. ὁ δὲ
νοῦς, ἢ τὸ ὂν, κατὰ μετοχὴν, ἀγαθόν. τὸ δ' αὖ δεύτερον, ὅτι μὴ τῶν ἐκθεουμένων ἐστὶν ὁ δημιουργός. ἔστι
γὰρ τὸ μὲν, πάντη ἀμέθεκτον, οἷον, τἀγαθόν, τὸ δὲ, τὸ μετασχεῖν ἄλλου ἀγαθόν, ὥσπερ τὸ ἐκθεούμενον
πᾶν, τὸ δὲ πρώτως μὲν, ἀγαθὸν καὶ αὐτό, μετεχόμενον δὲ καὶ μέσον ἀμφοῖν τοῖν εἰρημένοιν, ὥσπερ λέ-
γονται πάντες οἵ τε νοητοὶ καὶ νοεροὶ διάκοσμοι τῶν θεῶν. τοῦτο δὲ αὐτὸ τὸ τρίτον τὴν ἰδιότητα πε-
ριέχει τὴν δημιουργικήν. τὸ γὰρ μὴ μόνον αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν εἶναι, ἀλλὰ δὲ τὸ ὑπερπλῆρες καὶ τὸ ἐκτενὲς, ἐπὶ
πάντα προϊέναι, τῆς δημιουργικῆς ἐστι καὶ ποιητικῆς αἰτίας ἐνδεικτικόν. πάντα πληροῦν ἑαυτῆς ἐφιε-
μένης καὶ πάντα ἀγαθύνειν. ἵνα ὅτι μάλιστα γένηται πάντα αὐτῷ παραπλήσια, θείου τινὸς μετασχόν-
τα, καὶ συνθημάτων ἀποῤῥήτων. ἃ δὴ παρὰ τοῖς ὅλης ἐφήκει ποιήσεως αὐτοῖς. εἰ τοίνυν ἐκτός ἐστι πά-
σης ἐνδείας ὁ ποιητὴς τοῦ παντὸς, ἐξῄρηται πάσης ἀσθενείας, καὶ τοῦτο αἰωνίως. τὸ γὰρ ὂν, σημαίνει
τὸ αἰώνιον, καὶ ὅτι μάλιστα πάντα ἀγαθύνει, πᾶσιν ἐπιλάμπει τὸ τοῦ ἀγαθοῦ μέτρον, οὗ μεῖζον χωρῆ-
σαι τῶν δεχομένων ἕκαστον οὐδαμῆ πέφυκεν, ὃ τῆς προνοίας ἐνδείκνυται τὴν ἐκτένειαν. καὶ εἰ πᾶσι
βούλεται χορηγεῖν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μετουσίαν, οὐδὲν ἐστὶν ἐν τῷ παντὶ μόνως κακόν, ὥστ' οὐδὲ ἄτα-
κτον, οὐδὲ ἀπρονόητον, οὐδὲ ἀόριστον. ἀλλὰ πάντα μετέχει κάλλους καὶ τάξεως, καθόσον πέφυκε δέ-
χεσθαι. πάντα οὖν ἑαυτῷ ποιεῖ παραπλήσια, καθόσον θεὸς ἀγαθύνων τὰ γιγνόμενα, ἄλλα δὲ λοιπὸν
κατ' ἄλλους ἀπεργάζεται λόγους παραδειγματικούς. ὥσπερ γάρ φησιν Ἀττικὸς ὁ τέκτων πάντα μὲν
τεκτονικὰ ποιεῖ, ἄλλα δὲ κατ' ἄλλον λόγον, τὸ μὲν, βάθρον, τὸ δὲ, κλίνην, οὕτω καὶ ὁ θεὸς, ᾗ μὲν ἀγα-
θὸς, ἐξομοιοῖ πάντα ἑαυτῷ, ἀγαθὰ ἀποτελῶν, κατὰ δὲ τὰ εἴδη τὰ μερίζοντα τὰς ἑκάστων οὐσίας, ποιεῖ
πρὸς τὰς παραδειγματικὰς αἰτίας. ὁ δὲ Πορφύριος καὶ ταῦτα προσέμενος, ἀξιοῖ λέγειν, τί προσλα-
βόντα τὰ γενητὰ ἀγαθά ἐστι, καί φησιν, ὅτι τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν τάξιν. ταῦτα
γὰρ καλά. πᾶν δὲ τὸ καλὸν, ἀγαθόν. δηλοῖ γοῦν ὁ Πλάτων, ὅτι ἐν τούτοις τὸ ἀγαθὸν, ἐν οἷς φησιν ὅτι
εἰς τάξιν ἦγε τὸ ἄτακτον ὁ θεὸς, διὰ τὴν βούλησιν τῆς μεταδόσεως τῶν ἀγαθῶν. ἐκ τούτων ἁπάντων
συνελεῖν ῥᾴδιον, ὅτι καὶ ὁ δημιουργὸς, αἰωνίως ποιεῖ, καὶ ὁ κόσμος ἀΐδιός ἐστι, κατὰ τὴν εἰς ἅπαντα τὸν
χρόνον ἐκτεινομένην ἀϊδιότητα, καὶ ὡς ἀεὶ γίγνεται τεταγμένος, καὶ ὡς ἄφθαρτος οὐκ ἔστιν ἀεί. γί-
γνεται δὲ ἀεὶ ἀγαθυνόμενος. ἀλλ' οὐκ αὐτόθεν ἀγαθὸς ὢν, ὡς ὁ γεννήσας αὐτὸν πατήρ. πάντα γὰρ ἐν
αὐτῷ ἡνωμένως ἐστὶν ἀλλ' οὐκ ὄντως, ὡς ἐν τοῖς αἰωνίοις. φέρε γὰρ εἰ γενητὸν τὸ πᾶν, πότερον παρὰ
τὸν δημιουργὸν καὶ πρότερον οὐκ ἦν, ἢ παρὰ τὴν ὑποκειμένην φύσιν ἄτακτον οὖσαν; εἰ μὲν δὴ παρὰ
τὸν δημιουργὸν, πότερον ὅτι καὶ αὐτὸς οὐκ ἦν αἰωνίως; ἢ τοῦτο μὲν, οὐδὲ θέμις εἰπεῖν, καὶ ἄλλως μάταιον.
καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ ὁ αὐτὸς τῆς ἐρωτήσεως τρόπος, καὶ ἤτοι πάντα γενητὰ ποιήσομεν, ἢ ἔσται τι πρώ-
τως ἀγένητον, ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον. θετέον οὖν εἶναι τὸν δημιουργὸν οὐκ ἐνεργοῦντα. πότερον οὖν οὐ δημι-
ουργεῖ μὴ βουλόμενος, ἢ μὴ δυνάμενος; εἰ μὲν δὴ φήσομεν ὅτι μὴ βουλόμενος, λανθάνομεν αὐτοῦ τὴν
ἀγαθότητα ἀναιροῦντες. εἰ δὲ μὴ δυνάμενος, ἄτοπον τὸ ποτὲ μὲν δύναμιν ἔχειν, ποτὲ δὲ ἀδυνα-
μίαν αὐτόν. ἀφαιρήσομεν γὰρ τὸ αἰώνιον. εἰ δὲ παρὰ τὴν ὑποκειμένην φύσιν, πότερον ἀνεπιτήδειον
οὖσαν ἢ ἐπιτήδειον; εἰ μὲν οὖν ἐπιτήδειον, οὐ παρ' αὐτήν. ὃ γὰρ δὴ πᾶν τὸ ὑποκείμενον ἔχειν, τοῦτο
καὶ περὶ αὐτὴν ἦν. εἰ δὲ ἀνεπιτήδειον, πῶς τὸν ἄπειρον χρόνον ἀνεπιτήδειος οὖσα, νῦν μετέβαλλε. πό-
τερον ἑαυτὴν κεκίνηκεν; ἀλλ' οὐκ ἔστιν αὐτοκίνητος. ἀλλ' ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ κεκίνηται; καὶ διὰ τί μὴ
πρότερον, εἴπερ καὶ ὁ τότε ἀγαθὸς ἦν, καὶ ἡ βούλησις πάντα αὐτῷ γενέσθαι παραπλήσια; συνήρτηται
ἄρα τῇ μὲν ἀγαθότητι τοῦ πατρὸς, ἡ τῆς προνοίας ἐκτένεια. ταύτῃ δὲ ἡ τοῦ δημιουργοῦ διαιώνιος ποίη-
σις. ταύτῃ δὲ ἡ τοῦ παντὸς κατὰ τὸν ἄπειρον χρόνον ἀϊδιότης γιγνομένη οὖσα, καὶ οὐχὶ ἑστῶσα ἀϊδιότης.
καὶ ὁ αὐτὸς λόγος, ταύτην τε ἀναιρεῖ, καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ πεποιηκότος. εἰ γὰρ ἀγαθὸς ἦν ὁ δη-
μιουργὸς, ἀεὶ βούλεται τὰ ἀγαθὰ πᾶσιν. ὡς γὰρ ὁ ἥλιος ἐν ὅσῳ ἐστὶ, πάντα καταλιμπάνει, καὶ τὸ πῦρ
θερμαίνει. κατ' οὐσίαν γάρ ἐστιν. ὁ μὲν, γὰρ φωτιστικὸς, τὸ δὲ πῦρ θερμαντικόν. οὕτω καὶ τὸ ἀεὶ ὂν ἀγαθὸν,
ἀεὶ βούλεται τὰ ἀγαθά, ἵνα μὴ βουλόμενος μὲν, ἀδυνατῶν δὲ, τὸ τῶν φαυλοτάτων ὑπομένει πάθος.
οὐδὲ γὰρ ὁ σπουδαῖος ἄλλα βούλεται, ἢ ἀδύναται. εἰ δὲ ἀεὶ δύναται τὰ ἀγαθὰ, ἀεὶ ἐνεργεῖ τὰ ἀγα-
θά, ἵνα μὴ ἀτελῆ τὴν δύναμιν ἔχει. εἰ δὲ ἀεὶ ἐνεργεῖ τὰ ἀγαθὰ, ἀεὶ ποιεῖ τὰ ἀγαθά. εἰ δὲ αὐτὸς ἀεὶ ποιεῖ,
ἀεὶ γίγνεται κόσμος, ἀΐδιος ἄρα ὁ κόσμος. ἀεὶ γὰρ ἀγαθὸς ὁ δημιουργός ἐστιν, ἀΐδιος ἄρα ὁ κόσμος,

οὐκ ὢν ἀλλὰ γιγνόμενος ἀιδίως κόσμος. συνήρτηται ἄρα καθάπερ εἴρηται τῇ ἀγαθότητι τοῦ ποιοῦντος ἡ τοῦ παντὸς ἀιδιότης. ἡ γὰρ διακόσμησις τοῦ παντὸς ἱκανὴ μάλιστα δηλοῦν ἐστι καὶ τὴν δημιουργικὴν δύναμιν. ἡ μὲν γὰρ ὕλη, διὰ τὸ ἀνείδεον καὶ ἄμορφον, ἄθεος ἤδη τισὶν ἔδοξεν εἶναι, καὶ τὸ πλημμελὲς καὶ ἄτακτον, πόῤῥω τῆς θείας προνοίας. τὸ δὲ πᾶν εὖ διακοσμηθὲν καὶ κάλλει διαπρέπον, ἐναργῆ δείκνυσι τὴν θείαν ποίησιν. αὕτη τοίνυν ἡ ἐμφανὴς τάξις, ἀπόγονος οὖσα τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, συνυφέστηκε τῇ ἀγαθότητι τοῦ πατρός. „ Ταύτην δὴ γενέσεως καὶ κόσμου μάλιστα ἄν τις ἀρχὴν κυριωτάτην, παρ' ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος, ὀρθότατα ἀποδέχοιτο ἄν. Τὴν τελικὴν αἰτίαν ἀποδιδοὺς εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ δημιουργοῦ συντείνουσαν, καθ' ἣν ἑνώσας ἑαυτὸν τῷ πρώτῳ, καὶ μιμούμενος ἐκεῖνον, τὰ πάντα ἀπογεννᾷ. τὸ γὰρ πάντα παράγον ἐκεῖνο πρώτως ἐστι, κυριωτάτην αὐτὴν ἀρχὴν ἐπονομάζει, διότι καὶ αὐτῶν ἐστι κινητικὴ τῶν αἰτίων. τὸ γὰρ δημιουργικὸν, κινεῖ μὲν τὸ γιγνόμενον, κινεῖται δὲ ἐκεῖθεν. καὶ τὸ παραδειγματικὸν, κινεῖ μὲν ὅλην δημιουργίαν κινεῖται δὲ ἀπὸ τῆς ἀγαθότητος. διότι τὸ μὲν ἀγαθὸν, καὶ πρὸ τῶν νοητῶν ἐστι, τὸ δὲ παράδειγμα νοητὸν, ὁ δὲ δημιουργὸς νοερός. καὶ περὶ τὸ ἀγαθὸν πάντα νοητά τε καὶ νοερά, περὶ δὲ τὸ νοερὸν, ἡ τῶν νοητῶν διακόσμησις. κύριον μὲν οὖν καὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον, κυριώτερον δὲ καὶ τὸ παραδειγματικὸν, κυριώτατον δὲ τὸ τελικόν. αὐτὸ γάρ ἐστιν, οὗ ἕνεκα πάντα, καὶ εἰς ὃ τὰ ἄλλα ἀνήρτηται, καὶ τὸ ὄντως τέλος τῆς δημιουργίας. διὸ καὶ ὁ κόσμος τελειοῦται μὲν, ψυχούμενος, καὶ ἔμπνους γιγνόμενος, τελειότατος δὲ ἐστι καθόσον τοῦ ἀγαθοῦ μετέχει, καὶ τῆς ἑνώσεως τῆς δι' ὅλων πεφοιτηκυίας. ὡς γὰρ πάντων ἡγεῖται τἀγαθὸν, οὕτω καὶ ἐν ἑκάστοις ἔχει τὴν πρώτην ἀξίαν, ἡ ἐν ἑκάστοις ἀγαθότης. διὰ ταῦτα μὲν οὖν τὴν τελικὴν αἰτίαν, κυριωτάτην ἀρχὴν προσηγόρευσεν. τὸ γὰρ ὄνομα τῆς ἀρχῆς, καὶ τὰ συναίτια παρείληφε. τὸ δὲ κυριώτατον προστεθὲν, τὴν ὄντως αἰτίαν ἐνδείκνυται. κυριώτεραι μὲν γὰρ ἀρχαὶ, τὰ αἴτια τῶν γιγνομένων, δουλεύουσαι δὲ ἄλλοις τὰ συναίτια καὶ ἐν αὐτοῖς ὄντα τοῖς ἀποτελέσμασι. γένεσιν δὲ καὶ κόσμον ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον, τήν τε μεταξὺ τῆς ὕλης καὶ τῆς ὅλης διατάξεως ὁδὸν, καὶ αὐτὴν τὴν τελειότητα τοῦ παντὸς λεκτέον. ἐπειδὴ ἐν τοῖς περὶ αὐτῶν τῶν ἀκροτάτων αἰτίων δόγμασι, τοῦ τε λέγοντος δεῖ νοερὰν ἔχοντος ἕξιν, καὶ τῆς ἔμφρονος τῶν ἀκουόντων κρίσεως, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ λόγοις. νοῦς γὰρ ἔνθα τἀγαθὸν καὶ ὁ ἐν ἡμῖν νοῦς, ἔνθα τὸ ἐν ἡμῖν. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τοὺς λέγοντάς τι περὶ τῆς κυριωτάτης ἀρχῆς, φρονίμους οἴεται δεῖν εἶναι, καὶ τοὺς ἀκούοντας, ὀρθότατα ἀποδέχεσθαι τοὺς λόγους. τί οὖν; οὐχὶ καὶ ὁ ἐπιτυχὼν εἴποι ἄν τι περὶ θεοῦ, καὶ τῆς τελικῆς αἰτίας; τί δὲ οὐ καθ' ἑκάστην ἡμέραν πολλῶν ἐστιν ἀκούειν λεγόντων, ὁ θεὸς ἀγαθός. ἀλλὰ τὸ θεὸς ὄνομά ἐστι χωρὶς ἀρετῆς ὥς φησι Πλωτῖνος, καὶ οὐ κατὰ φρόνησιν, ἀλλὰ κατ' ἐπιτυχίαν λέγεται παρὰ τῶν πολλῶν. τί δὲ οὐχὶ καὶ δαίμονες γινώσκουσι τὴν ἀγαθότητα τοῦ πατρὸς, οἱ περὶ αὐτὸν χορεύοντες, καὶ ἄγγελοι δημιουργικοὶ προπομπεύοντες τῆς πατρικῆς ποιήσεως, καὶ θεοὶ παραδεχόμενοι, τὰς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς αἰτίου δημιουργικὰς δυνάμεις. ἀλλὰ θεοὶ μὲν ἑνοειδῶς, ἄγγελοι δὲ νοερῶς, δαίμονες δὲ ἀχράντως καὶ ἀιδίως καὶ συγγενῶς τοῖς πρὸ αὐτῶν, ἡμεῖς δὲ ἀγαπῶμεν, ἂν ἐμφρόνως γιγνώσκομεν, μέσοι πως ὄντες, τῶν τε θειοτέρων καὶ τῶν πολλῶν, τῶν τε νοερῶν καὶ τῶν ἀνοήτων. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀνθρωπίνη φρόνησις, προϊοῦσα μὲν ἀπὸ νοῦ καὶ νοήσεως, κρατοῦσα δὲ τῆς ἀνοήτου ζωῆς. ὥστε καὶ ὅταν περὶ τῆς κυριωτάτης ἀρχῆς λέγωμεν, οὕτως ἀποδεκτέον τοὺς λόγους ὡς παρὰ φρονίμων ἀνδρῶν. μέση γὰρ ἡ φρόνησις νοῦ καὶ δόξης. ὥστε καὶ ἡ ὀρθὴ κρίσις, σύμφωνος ἔσται πρὸς αὐτήν. διὸ καὶ τὸ μάλιστα ἄν τις προσέθηκε. μάλιστα γὰρ τοῦτον παρ' ἀνδρῶν ἐμφρόνων ἀποδεκτέον τὸν λόγον. παρὰ δὲ τῶν ὑπὲρ ἄνθρωπον, τὸν κρείττω ζητητέον, καὶ παρὰ τῶν πολλῶν τὸν εἰκαῖον. „ Βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν. Η θεία δημιουργία, καὶ ἡ νοερὰ ποίησις, ἀπὸ τῶν ἀμερῶν ἔνθεν τὰ μεριστὰ πρόεισι, καὶ ἀπὸ τῶν ἡνωμένων, ἔνθεν τὰ πληθυνόμενα, καὶ ἀπὸ τῶν ἀδιαστάτων, ἔνθεν τοὺς πάντῃ διεστῶτας ὄγκους. ταύτῃ δὴ καὶ ὁ περὶ αὐτῆς λόγος ἀπεικονιζόμενος, πρῶτον μὲν ἀποφθεγματικῶς τὴν τελικὴν αἰτίαν ἀνύμνησεν, ἔπειτα διεξοδικῶς, καὶ τρίτον ἀνειλιγμένως τὴν ὅλην ἀπ' αὐτῆς διακόσμησιν καὶ πρόοδον παραδιδούς. τὸ μὲν γὰρ ἀγαθὸς ἦν, ἑνοειδῶς μὲν πᾶν περιέχει τὸ τελικὸν, καὶ τὸ θειότατον τῶν αἰτίων. τὸ δὲ ἀγαθῷ δὲ, οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος, τούτου δὲ ἐκτὸς ὢν, πάνθ' ὅτι μάλιστα αὐτῷ παραπλήσια γενέσθαι ἠβουλήθη. ὅτι μετὰ τὴν μίαν τοῦ νοῦ βουλὴν τὴν διῃρημένην, ἐπήγαγε τοῦ αὐτοῦ θεωρίαν. τὸ δὲ ἐντεῦθεν, ἤδη τὴν εἰς πλῆθος πᾶν καὶ διάστασιν προϊοῦσαν νόησιν, πᾶσαν ἀνελίττουσαν τὴν δημιουργικὴν πρόνοιαν, καὶ πάντα τὰ μέρη τῆς δημιουργίας. καὶ δὴ καὶ ἔστι συνεχὲς, τὸ μὲν τρίτον, τῷ δευτέρῳ, τῷ δὲ πρώτῳ τὸ δεύτερον. ἐπεὶ γὰρ τὸ πρῶτον ἦν κομμάτιον τὸ ἀγαθὸς ἦν, διὰ τοῦτο τὸ δεύτερον ἤρξατο μὲν ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ, προῄει δὲ μέχρι τῆς βουλήσεως τοῦ πατρός. τὸ δέ γε τρίτον ἀπὸ τῆς βουλήσεως ἀρξάμενον τὴν ὅλην παραδίδωσι πρόνοιαν. εἰ γὰρ ἀγαθὸς ἦν, ἠβούλετο πάντα ἀγαθὰ ποιεῖν, εἰ δὲ ἠβούλετο, καὶ ἐποίει, καὶ εἰς τάξιν ἦγε τὸ πᾶν. ἐξήρτηται γὰρ, ἡ μὲν πρόνοια, τῆς βουλήσεως, ἡ δὲ βούλησις τῆς ἀγαθότητος. περὶ μὲν οὖν τῆς τάξεως καὶ τῆς συνεχείας τῶν λόγων, τοσαῦτα εἰρήσθω. τὴν δὲ βούλησιν αὐτὴν, τίς ποτέ ἐστι κατείδωμεν, ἵνα καὶ ὅπως συνῆπται πρὸς τὴν ἀγαθότητα νοήσωμεν. ἡ τοί-

νυν

νιω ὑπερούσιος γνῶσις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐξῃρημένη τῶν ὄντων, ἔστι μὲν μία καὶ ἄρρητος καὶ ἀπε-
ρίοριστος, αὐτῷ τῷ ἑνὶ τὸ ἀπερίγραφον ἔχουσα καὶ ἀπερίληπτον. εἶδοῦν καὶ ἐν αὐτῇ χρὴ θεωρεῖν, ἀπὸ τῶν
εἰρημένων τὴν ἑνοειδῆ τριάδα, προηγεῖται μὲν ἡ ἀγαθότης, δευτέρα δέ ἐστιν ἡ βούλησις, τρίτη δὲ ἡ
πρόνοια. τῆς μὲν ἀγαθότητος, τὸ τέλειον καὶ ἱκανὸν καὶ ἐφετὸν ποιούσης, τῆς δὲ βουλήσεως, τὸ ὑπερπλῆ-
ρες, τὸ ἐκτενές, τὸ γεννητικὸν ἐπιδεικνυμένης, τῆς δὲ προνοίας τὸ δραστήριον, τὸ τελεσιουργὸν καὶ ἄχραν-
τον παρεχομένης. κατὰ δὲ τὴν ἄρρητον ταύτην καὶ ἡνωμένην τῆς τριάδος ὕπαρξιν, καὶ τὸ νοητὸν διῄ-
ρηται τριχῇ, τῇ τε οὐσίᾳ καὶ τῇ δυνάμει, καὶ τῇ ἐνεργείᾳ. τῆς μὲν οὐσίας, ἐν αὐτῇ μονίμως ἱδρυμένης,
καὶ αὐτοτελοῦς οὔσης, τῆς δὲ δυνάμεως, ἀνέκλειπτον καὶ ἄπειρον πρόοδον ἐχούσης, τῆς δὲ ἐνεργείας, τελειό-
τητα καὶ οὐσιώδη ποίησιν λαχούσης. καὶ αὖ ὁ νοῦς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τριχῇ, τῷ ὄντι, τῇ ζωῇ, τῷ
νοερῷ. τὸ μὲν γάρ, τοῦ εἶναι χορηγόν, τὸ δὲ τὴν ζωήν, τὸ δὲ τοῦ γιγνώσκειν. καὶ ἐπὶ τούτοις ἡ ψυχὴ τῷ ἐπιστητῷ,
τῇ ἐπιστήμῃ, τῷ ἐπιστημονικῷ. τὸ μὲν γάρ ἐστι † γνωστικόν, ἡ δὲ γνῶσις, τὸ δὲ ἀποπληρωματικὸν ἀμφοῖν. γνωστὸν
τεττάρων δὴ τούτων τριάδων οὐσῶν, ἀνάλογόν ἐστιν, ὡς ἡ ἀγαθότης πρὸς τὴν βούλησιν, οὕτως ἥτε
οὐσία πρὸς τὴν δύναμιν, καὶ τὸ ὂν πρὸς τὴν ζωήν, καὶ τὸ ἐπιστητὸν πρὸς τὴν ἐπιστήμην. καὶ ὡς ἡ βού-
λησις πρὸς τὴν πρόνοιαν, οὕτως ἥτε δύναμις πρὸς τὴν ἐνέργειαν, καὶ ἡ ζωὴ πρὸς τὸν νοῦν, καὶ ἡ ἐπιστή-
μη πρὸς τὸ ἐπιστῆμον. ἔστι γὰρ τῇ μὲν ἀγαθότητι τὴν ἀνάλογον ἔχοντα τάξιν, οὐσία, ὄν, ἐπιστητόν. τὸ γὰρ
συνεκτικὸν καὶ μόνιμον, καὶ ἑνοειδές, καὶ τελειωτικόν, τῆς ἀγαθότητος, τῇ δὲ βουλήσει, δύναμις, ζωή, ἐπι-
στήμη. τὸ γὰρ αὐτόγονον, καὶ πάντων περιληπτικὸν καὶ μετρικόν, τῆς βουλῆς ἐστί, τῇ δὲ προνοίᾳ, ἥτε ἐνέρ-
γεια, καὶ ὁ νοῦς, καὶ τὸ ἐπιστῆμον. τὸ γὰρ δραστήριον καὶ διὰ πάντων χωροῦν, καὶ πάντων προειληφός, ἰν-
δάλματα τῆς θείας προνοίας ἐστίν. ἐπειδὴ τοίνυν καὶ ὁ δημιουργὸς θεός ἐστι, καὶ ἀμέθεκτος νοῦς, ὡς μὲν
θεός, ἀγαθότητα ἔχει καὶ βούλησιν καὶ πρόνοιαν, ὡς δὲ νοητόν, οὐσίαν, καὶ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν. ὡς δὲ νοῦς
ἐστι, καὶ ζωὴν ἔχει, καὶ γνῶσιν τῶν ὅλων, καὶ ἡ μέν, αὐτῷ μονάς, τῆς ἑνάδος. ταῦτα μὲν περὶ τῆς βουλήσεως,
τούτῳ δὲ ἐφεξῆς ἐστι ζητεῖν, πῶς ἀγαθὰ πάντα βούλεται εἶναι, καὶ εἰ δυνατὸν τοῦτο καὶ ὅπως. εἰ μὲν γὰρ
τοῦτο ἠβούλετό φασιν, ἔδει μέχρι θεῶν, καὶ τῶν ἀχράντων οὐσιῶν στῆναι τὴν πρόοδον, εἰ δὲ μὴ ταῦτα μό-
νον ἐδημιούργησεν, ἀλλὰ θηρία καὶ ἑρπετὰ καὶ ἀνθρώπους, καὶ πᾶν τὸ φῦλον, οὐκ ἠβούλετο πάντα εἶναι
ἀγαθά. οὐ γάρ που βούλεται μὲν τὰ κρείττω, δημιουργεῖ δὲ καὶ τὰ χείρω. βουληθεὶς οὖν πάντα ἀγαθὰ
εἶναι, μέχρι θεῶν ἂν ἐνεστήσατο τὴν ποίησιν. ἀλλ' εἰ μέχρι θεῶν φήσομεν ἡμεῖς ἡ πρόοδος, οὐ πάντα ἀγα-
θά. τὰ γὰρ πρῶτα τὴν ἐσχάτην λαχόντα τάξιν, ἀπολέσει τὸ ἀγαθόν. καὶ γεννᾶν δυνάμενα, καὶ βουλό-
μενα διὰ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἑαυτῶν, τελευταῖα ταχθέντα, καὶ ἄγονα γίγνεται, καὶ οὐκ ἀγαθά.
ἐκεῖνοι μὲν οὖν φασιν, εἰ πάντα ἀγαθά, μέχρι θεῶν ἡ πρόοδος. ἡμεῖς δὲ ἐροῦμεν, εἰ μέχρι θεῶν ἡ πρόο-
δος, οὐ πάντα ἀγαθά. τὸ γὰρ θεῖον, ἄγονον ὄν, πῶς ἀγαθόν. ἔσται δὲ ἄγονον, εἰ ἔσχατον. πᾶν γὰρ τὸ
γεννῶν, τοῦ γεννωμένου κρεῖττον. τοῦ δὲ χείρονος οὐκ ὄντος, οὐκ ἔχει χώραν τὸ κρεῖττον. ἔστωσαν μὲν
οὖν οἱ θεοί, τὴν πρωτίστην ἔχοντες τάξιν, μετὰ δὲ θεοὺς καὶ αὐτῆς † ἄχρι τῆς ὕλης, ὑφιστάσθω. καὶ δι- ἄρχη
ὸν μὲν πᾶσι τοῖς οὖσι πάροδον, ἀπὸ τῶν πρώτων, ἄχρι τῶν τελευταίων. καὶ μήτε ἐλλειπέτω τι τῶν
ἐσχάτων, μήτε κενὸν ἔστω μηδέν. καὶ τί γὰρ ἂν ἦν κενόν, πρώτων μὲν ὄντων τῶν αὐτό, δευτέρων δέ,
τῶν αὐτοῦ, τρίτων δὲ τῶν αὐτοῦ καὶ ἄλλων, τετάρτων δὲ τῶν ἄλλου γεγονότων, πέμπτην δὲ τά-
ξιν ἐχόντων, τῶν ἄλλων ὄντων. ἐφ' ἑκατέρου δὲ τούτων, τῶν ἀνομοίως ὁμοίων τεταγμένων, καὶ το-
σαύτης ἐν τοῖς πράγμασι τῆς συνεχείας οὔσης. τί δ' ἂν ἐλλείποι, πρώτων μὲν τῶν ἀκινήτων ἱδρυ-
μένων, δευτέρων δὲ τῶν αὐτοκινήτων, τρίτων δὲ τῶν ἑτεροκινήτων, ἃ δὴ πάντα ἔσχατα τῶν ὄν-
των ἐστί. πάντα γὰρ συμπεπλήρωται τὰ ὄντα τοῖς εἰρημένοις, καὶ ὅλως κατὰ πολλὰς ἐφόδους τῆς
παραγωγῆς τῶν πραγμάτων συνεχοῦς δεικνυμένης, καὶ εἰ βούλει λέγειν ἀναλογίας οὔσης ἄνωθεν
ἄχρι τῶν τελευταίων, κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν πάντων πρόοδον εὔτακτον. ἔστω δὴ οὖν ἅπαντα
ταῦτα διωμολογημένα καὶ μέχρις οὐδενὸς προήχθω τῶν ὄντων ἡ ἀπογέννησις, ἀλλὰ πότερον οὐδέν ἐστιν
ἐν τούτοις κακόν, ἢ δώσομεν εἶναι πῆ, καὶ τὴν λεγομένην κακίαν, ἐν σώμασι, καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς;
ἀπὸ γὰρ ταύτης τῆς ἀπορίας προαχθέντες, τινὲς μέν, καὶ πάντη, τὸ κακὸν ἀνεῖλον, τινὲς δέ, τῆς προνοίας
ἀπέγνωσαν. οἱ μέν, προνοίας οὔσης, πάντα ἀγαθὰ εἶναι πιστεύοντες. εἰ μὲν γὰρ βούλοιτο εἶναι τὸ κακὸν ὁ
θεός, πῶς ἀγαθός. ἀγαθοῦ γὰρ τὸ πᾶν ἀγαθύνειν, ᾧ κατ' οὐσίαν τὸ ἀγαθόν, ὥσπερ καὶ θερμοῦ τὸ θερμαί-
νειν, ᾧ κατ' οὐσίαν τὸ θερμόν. θέμις δὲ οὐκ ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ δρᾶν ἄλλο τι, πλὴν τὸ ἀγαθόν. εἰ δὲ βούλοιτο,
πῶς ἐστι τὸ κακόν; εἴη γὰρ ἄν τι τῷ πατρὶ τῶν πάντων ἀκουσίων τὸ γεγονός. ἡ μὲν οὖν ἀπορία, τοιαύτη.
λεκτέον † αὐτῶν τῶν τοῦ Πλάτωνος ἐφαπτομένοις κατὰ τὸν ἡμέτερον διδάσκαλον, ὅτι δεῖ τρόπον ἑτε- οὖν τοῖς τῶν
ρον τῆς τε θεοῦ πρὸς τὰ πράγματα σχέσεως, καὶ τῆς ἡμῶν. καὶ αὖ τῶν πραγμάτων, πρός τε τὸν θεόν, καὶ πρὸς τοῦ
ἡμᾶς. ἄλλον γὰρ ἔχει λόγον τά τε ὅλα πρὸς τὰ μέρη, καὶ τὰ μέρη πρὸς ἄλληλα. θεῷ μὲν οὖν οὐδέν ἐστι κα-
κόν, οὐδὲ τῶν λεγομένων κακῶν. χρῆται γὰρ καὶ τούτοις εὖ. τοῖς δὲ αὖ μερικοῖς, ἔστι τι κακόν, ἃ καὶ πάσχειν ὑπ'
αὐτῶν πέφυκεν. καὶ τὸ αὐτό, τοῖς μὲν μέρεσι, κακόν, τῷ δὲ παντὶ καὶ τοῖς ὅλοις οὐ κακόν, ἀλλὰ καὶ ἀγαθόν. ᾗ γὰρ
ὄν ἐστι, καὶ ᾗ τάξεως μετέχει τινός, ἀγαθόν ἐστι. τοῦτο γὰρ τὸ λεγόμενον κακόν, εἰ μὲν ἔρημον παντὸς ἀγα-

θοῦ ὑπολάβοις, ἐπέκεινα ποιεῖς αὐτὸ, καὶ τοῦτο μηδαμῶς ὄντος. ὡς γὰρ τὸ αὐτὸ ἀγαθὸν πρὸ τοῦ ὄντος, οὕτω τὸ αὐτὸ κακὸν μετὰ τὴν οὐδένειαν τοῦ μὴ ὄντος. τὸ γὰρ πλεῖστον ἐφεστὸς, τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ κακόν ἐστι, καὶ οὐ τὸ μηδαμῶς ὄν. εἰ οὖν τὸ μηδαμῶς ὄν, μᾶλλόν ἐστιν, ἢ τὸ αὐτὸ κακόν. ἀλλ' ἐκεῖνο τῶν ἀδυνάτων εἶναι. τῷ πολλῷ ἄρα τοῦτο μειζόνως ἀδύνατον. εἰ δὲ μὴ πάντη κακὸν, ἀλλὰ τῷ ἀγαθῷ συμπεπλεγμένον, δώσεις τε αὐτῷ χώραν ἐν τοῖς οὖσι, καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτὸ ποιήσεις ἀγαθόν. καὶ πῶς γὰρ εἴπερ ὄν ἐστι, τὸ γὰρ ὂν μετέχει τοῦ ὄντος. τὸ τοῦ ὄντος μετέχον, καὶ ἑνὸς μετέχει, τὸ ἑνὸς μετέχον, ἀγαθοῦ μετέχει. τὸ ἄρα κακὸν, εἴπερ ἐστὶν, ἀγαθοῦ μετέχει. διόπερ οὐκ ἀκράτως ἐστὶ κακόν, οὐ δὲ πάντη πλημμελὲς οὐδὲ ἀόριστον. τίς οὖν αὐτὸ ποιεῖ τοιοῦτον; τίς δὲ μέτρον αὐτῷ παρέχεται καὶ τάξιν καὶ ὅρον; δῆλον ὡς ὁ δημιουργὸς, ὁ πάντα ἑαυτῷ παραπλήσια ἀπεργαζόμενος. οὗτος γὰρ καὶ τὰ ὅλα καὶ τὰ μέρη πληροῖ τῶν ἀγαθῶν. εἰ δὴ πάντα ἀγαθύνει, καὶ αὐτὸ τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ χρώννυσιν, οὐδέν ἐστι φλαῦρον κατὰ τὴν δύναμιν τήν τε τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἐκδεχομένων. διττὴ γὰρ ἡ δύναμις, ἡ μὲν τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν πολυάρατον κακίαν ἀγαθύνουσα, ἡ δὲ τῶν δεχομένων, μέτρῳ τῆς ἑαυτῶν τάξεως τῆς ἀγαθότητος τοῦ δημιουργοῦ μεταλαβόντων. τῷ ἄρα δημιουργῷ βουλομένῳ μηδὲν εἶναι κακὸν, οὐδέν ἐστι κακόν. εἰ δέ τινες αὐτὸν αἰτιῶνται, διότι τὰ μερικὰ ὑπέστησεν, ὡς τῶν κακῶν αἴτιον, ἀναιροῦσι τὴν κοσμοποιΐαν, ἀνατρέπουσι τὴν γόνιμον τῶν ὅλων δύναμιν. συγχέουσιν εἰς ταυτὸ, τήν τε τῶν πρώτων καὶ τῶν ἐσχάτων φύσιν. ὅτι δὲ ταῦτα τῷ Πλάτωνι δοκοῦντα λέγομεν, ἔστι ῥᾴδιον ἐκ τῶν γεγραμμένων σκοπεῖν. ἐν μὲν τῷ πολιτικῷ διαρρήδην φησίν. παρὰ μὲν γὰρ τοῦ ποιήσαντος, πάντα καλὰ κέκτηται. παρὰ δὲ τῆς ἔμπροσθεν ἕξεως, ὅσα ἄδικα καὶ χαλεπὰ ἐν οὐρανῷ γίγνεται. διότι γὰρ γένεσίς ἐστι καὶ φθορὰ, καὶ τὸ παρὰ φύσιν ἔχει παρυπόστασιν. καὶ διότι τὸ τῆς ὕλης αἶσχος, ἀναπιμπλῆσι τὰς μερικὰς ψυχὰς ἀσχημοσύνης, διὰ τῆς περὶ αὐτὴν διατριβῆς, διὰ τοῦτο καὶ τὸ παράλογον, λαγχάνει τινὰ παρυπόστασιν. πάντα δὲ ὅμως καὶ ταῦτα γίνεται καλὰ, διὰ τὴν ἀγαθότητα τοῦ πεποιηκότος τὸ πᾶν. ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ, καὶ τῶν ἀγαθῶν οὐδὲν ἄλλο αἰτιατέον, ἢ τὸν θεόν, τῶν δὲ κακῶν, ἄλλ' ἄττα ζητεῖν αἴτια. δι' ὧν καὶ ὅτι τὰ κακὰ θεόθεν οὐκ ἔστι δεδήλωκεν. οὐ γὰρ πυρός φησι τὸ ψύχειν, οὐδὲ χιόνος τὸ θερμαίνειν, οὐ δὲ τοῦ παναγάθου τὸ κακύνειν. καὶ ὅτι μερικὰ αὐτῶν αἴτια θετέον, καὶ ταῦτα ἀόριστα. οὐ γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς προηγεῖται τὸ ἓν τοῦ πλήθους, καὶ τὸ πρώτως ἀγαθόν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς κακοῖς, διὰ τὴν ἀόριστον τῆς κακίας χύσιν. τὸ οὖν ἄλλα, καὶ τὸ ἄττα, τὸ μερικὸν, καὶ τὸ ἀόριστον ἐμφαίνει τῶν τῆς κακίας αἰτίων. οὔτε γὰρ ἡ ψυχὴ τῶν παρὰ φύσιν ἐστὶν ἀποδιδάσκειν τὴν φύσιν. ψυχὴ δὲ καὶ ἡ φύσις, οὔτε τὸ σῶμα τῶν παραλόγων. σῶμα γὰρ ἔχουσι καὶ οἱ σπουδαῖοι, καὶ μετὰ τοῦ σώματος τὴν ἀρετήν. ἐν δὲ Θεαιτήτῳ, τὸ ἀλλ' οὔτε ἀπολέσθαι τὰ κακὰ ὦ Θεόδωρε δυνατὸν οὔτε ἐν θεοῖς αὐτὰ εἶναι. τὴν δὲ θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τόπον περιπολεῖ ἐξ ἀνάγκης. εἰ γὰρ οὖν ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἐν τῷ θνητῷ τόπῳ τὸ κακὸν φερόμενον, οὐκ ἂν κατάγε τὸν Πλάτωνα, τὸ μηδαμῶς ὂν εἴη, καὶ τῶν ὄντων ἐξῃρημένων ἁπάντων. ὥς τε καὶ ἔστι τὸ κακὸν κατ' αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῶν μερικῶν αἰτίων ἐστὶ, καὶ ἀγαθύνεται διὰ τὴν ἀγαθοειδῆ τοῦ δημιουργοῦ πρόνοιαν, ὅτι μηδὲν παντάπασι κακόν, ἀλλ' ἔστιν ὅπῃ κατὰ δίκην ἕκαστον ἐπιτελεῖται καὶ θεόν. διέλωμεν γὰρ οὑτωσί, τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων, τὰ μὲν ἐστὶν ὅλα, τὰ δὲ, μέρη. καὶ τῶν μὲν μερῶν, τὰ μὲν αἰωνίως φρουρεῖ τὸ ἑαυτῶν ἀγαθόν, ὥσπερ ὁ μερικὸς νοῦς, καὶ δαιμόνων μερικῶν, τὰ δὲ, οὐκ ἀεὶ δύναται σώζειν τὸ οἰκεῖον ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ τούτων, τὰ μέν ἐστιν ἑτεροκίνητα, τὰ δὲ, αὐτοκίνητα. καὶ τῶν αὐτοκινήτων, τὰ μὲν, ἐν ταῖς αἱρέσεσιν ἔχει τὴν κακίαν ἱσταμένην, τὰ δὲ, καὶ εἰς πράξεις τελευτᾷ. τὰ μὲν οὖν ὅλα πανάγαθά ἐστιν, οὐ μόνον ἑαυτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς μέρεσι χορηγοῦντα, τὰ δὲ μέρη μὲν ὄντα, φρουροῦντα δὲ τὸ ἑαυτῶν ἀγαθὸν, δευτέρως ἔχει τὸ ἀγαθὸν καὶ μερικῶς, τὰ δὲ μέρη μὲν, ἑτεροκίνητα δὲ, παρ' ἄλλων ἔχοντα τὴν ὑπόστασιν, ἐξήρτηται τῆς ἐκείνων προνοίας, καὶ μετατίθεται κατὰ τὸ δέον. ὥσπερ δὴ τὰ σώματα ὅσα γίνεται καὶ φθείρεται. εἰ γὰρ δεῖ γένεσιν εἶναι, δεῖ καὶ φθορὰν εἶναι. κατὰ μεταβολὴν γὰρ ἡ γένεσις, καὶ μεταβολή τις ἐστίν. εἰ δὲ φθορὰ ἔσται, δεῖ καὶ τὸ παρὰ φύσιν ἔχειν παρείσδυσιν. ὡς οὖν τὸ ἐφθαρμένον, ἑαυτῷ μὲν ἔφθαρται, τῷ παντὶ δὲ οὐκ ἀπόλωλεν. ἔστι γὰρ ἢ ἀὴρ, ἢ ὕδωρ, ἤ τι ἄλλο τῶν εἰς ὃ μετέβαλλεν, οὕτω δὴ καὶ τὸ παρὰ φύσιν ἔχον, ἑαυτῷ μὲν ἄτακτόν ἐστι, τῷ παντὶ δὲ διατέτακται. εἰ γὰρ καὶ φθαρὲν καὶ πάντη τάξεως στερηθὲν, οὐ λύει τοῦ παντὸς τὴν τάξιν. πῶς γὰρ ἂν παρὰ φύσιν ἔχον, καὶ μηδὲν ὂν αὐτὸ, πάσης τάξεως παρῃρημένον, ἀφανίζοι τὴν ὅλην διακόσμησιν; τὰ δ' αὖ μερικὰ μὲν, αὐτοκίνητα δὲ, καὶ εἰς τὰ ἔξω ἐνεργοῦντα, ἑαυτοῖς μὲν ποιεῖ τὸ γιγνόμενον κακόν, ἔστι δὲ ὅπῃ καὶ τοῦτο ἀγαθόν, ἡ κατὰ θεόν. ἐπεὶ γὰρ αἱ ὁρμαὶ καὶ αἱ πράξεις ἀπὸ τῶν αἱρέσεων, κατὰ δίκην ἕπονται ταῖς αἱρέσεσιν αἱ πράξεις. ὅταν ὁ ἑλόμενος, ἐπάξιος ᾖ μὴ τῆς αἱρέσεως μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπ' αὐτῆς πράξεως. καὶ ἁπλῶς μὲν ἡ πρᾶξις οὐκ ἀγαθόν. τῷ δὲ ἑλομένῳ μὲν τόδε, ὁρμήσαντι δὲ τοιῶσδε, κατὰ δίκην ἐπάγεται. καὶ ἔστιν ἀγαθόν, πρὸς τόνδε καὶ τὴν τοιάνδε ζωήν. τῶν γὰρ ἀγαθῶν, τὰ μέν ἐστιν ὡς πᾶσιν ἀγαθά, τὰ δὲ, τοῖς κατ' εἶδος διαφόροις, τὰ δὲ, καὶ τοῖς ἀτόμοις ὡς ἀτόμοις. ἐλέβορος γὰρ οὐ πᾶσιν, ἀλλ' οὐδὲ σώμασι πᾶσιν, οὐδέ γε τοῖς νοσοῦσι σώμασι πᾶσιν ἀγαθόν, τῷ δὲ ὡδὶ νοσοῦντι, καὶ ἀπὸ τοιᾶσδε ἀρ-

χῆς

χῆς ὑγιεινόν. εἴτε οὖν ἀκόλαστος πρᾶξις, εἴτε ἄδικος εἴη, τοῖς μὲν πράττουσιν ἀγαθὸν ὡς κατὰ δίκην, ἁπλῶς δὲ οὐκ ἀγαθόν, οὐδὲ ἐκείνοις, ἀλλὰ μέγιστον κακόν, καὶ ὡς μὲν ἀπ' αὐτῶν εἰς αὐτούς, κακόν, ὡς δὲ ἐκ τοῦ παντὸς εἰς αὐτούς, οὐ κακόν. καὶ ὡς μὲν εἰς αὐτοὺς δράσαντες ἐπέτρεψαν τὴν ζωήν, ἐνεργείᾳ γινόμενοι κακοί, ὡς δὲ ἐκ τοῦ παντὸς παθόντες, ποινὴν τῆς αἱρέσεως ἔδοσαν, οἷόν φασι, καὶ τοῖς τὸν ἱκέτην προδοῦναι βουλευσαμένοις, ἐπιτρέψαι τὸν θεόν, ἵνα δίκας ὑπόσχωσι τῆς βουλήσεως. ἀλλὰ δὴ τὰ λοιπόμενα σκεπτέον, ὅσα μερικά τε ἐστὶ καὶ αὐτοκινήτως ἐνεργοῦντα, μέχρι τῶν αἱρέσεων ἵστησι τὴν μοχθηρίαν. ὅτι μὲν γὰρ καὶ τὰς δίκας διδῶσι, τῆς ἐννοίας μόνης, ἐκλέγειν. καὶ γὰρ φαντασίας ψιλῆς καὶ ὁρμῆς καὶ βουλῆς ὥσπερ εἴρηται, ποινή τις ἐστιν. ἔνδοθεν γὰρ ἡμᾶς οἱ θεοὶ κυβερνῶσι, καὶ ὥσπερ τὰς ἀγαθοειδεῖς αἱρέσεις γεραίρουσιν, οὕτω δὴ καὶ τὰς ἐναντίας κολάζουσι. πῶς δ' αὖ καὶ ἡ αἵρεσις αὕτη τὸ κατὰ δίκην ἔχοι καὶ θεόν; ἢ διότι καὶ τοιαύτην οὐσίαν ἔδει, καὶ τοιαύτην εἶναι δύναμιν ἀμφίβολον, καὶ ῥέπουσαν ἐπὶ διαφόρους ζωάς. εἰ οὖν τὸ κύριον τῆς αἱρέσεως θεόθεν, καὶ ἡ αἵρεσις θεόθεν, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἀγαθόν. καὶ γὰρ ἑλομένη μόνη ἡ ψυχή, πρὸς ἄλλην καὶ ἄλλην μεθίσταται τάξιν. πᾶσα γὰρ αἵρεσις, ἢ ἀνάγει τὴν ψυχήν, ἢ καθέλκει. εἰ μὲν ἀπὸ ψυχῆς ἡ αἵρεσις, κακόν, εἰ δὲ εἰς τὴν οἰκείαν τάξιν μεθίστησι τὸ ἑλόμενον, κατὰ δίκην ἐστὶ καὶ ἀγαθόν. αὐτὴ γὰρ ἡ αἵρεσις ἐπάγει τῷ ἑλομένῳ τὴν δίκην. ἢ μᾶλλον ἡ αἵρεσις, ἐν αὐτῷ τῷ ἑλομένῳ γίγνεται δίκη, τῶν ἀγαθῶν ἀποστήσασα τὴν ψυχήν. ὡς γὰρ ἡ ἀγαθοειδὴς αἵρεσις, ἑαυτῆς γίγνεται καρπὸς ὄντως, ἡ μοχθηρά, ἑαυτῆς ποινή. τοῦτο γὰρ οὖν ἴδιόν ἐστι, τῶν αὐτοκινήτων δυνάμεων. οὐδὲν ἄρα τῶν κακῶν ἐστι, ὃ μὴ καὶ ἀγαθόν πως ἐστιν. ἀλλὰ πάντα μετέχει προνοίας. εἰ δὲ θαυμάζουσί τινες, δι' ἣν αἰτίαν παρῆκται τὴν ἀρχὴν κακοποιὸν αἴτιον, καὶ εἰ μηδὲν εἴη τῶν ὅλων, ἀλλὰ μερικόν, ῥητέον πρὸς αὐτούς, ὅτι τῶν ὄντων ἡ πρόοδος συνεχής ἐστι, καὶ οὐδὲν ἐν τοῖς οὖσιν ἀπολέλειπται κενόν. πότερον οὖν τὴν αὐτοκίνητον πᾶσαν ἔδει μὴ εἶναι ζωήν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ τῶν θείων οὕτως ἀναιρήσομεν, ἀλλὰ τὰ μὲν ὅλα, τῶν αὐτοκινήτων εἶναι, τὰ δὲ μέρη μὴ εἶναι. καὶ πῶς δυνατὸν ὁλότητας εἶναι τῶν οἰκείων μερῶν ἐστερημένας; πῶς δὲ ἡ συνέχεια σωθήσεται τῶν ὄντων, εἰ τὰ μὲν ὅλα προϋπάρχει καὶ αὐτοκίνητα, τά τε μερικὰ καὶ ἑτεροκίνητα, τὰ δὲ μεταξὺ τούτων, ἐκ ποδῶν ποιήσαιμεν, αὐτοκίνητα μὲν ὄντα, μερικὰ δὲ ὅμως. καὶ διὰ μὲν τὸ μερικὸν εἶδος, ἐν σχέσει γιγνόμενα, διὰ δὲ τὸ αὐτοκίνητον, ἀπολυόμενά ποτε τῆς σχέσεως; ἀναγκαῖον ἄρα καὶ ταύτην εἶναι τὴν ζωήν, μέσην ἐν τοῖς οὖσιν, καὶ σύνδεσμον τῶν οἷον ἀπ' αἰτίας ἀλλήλοις τεταγμένων. καὶ οὐ διὰ τοῦτο κατὰ φύσιν αὐτῇ τὸ κακόν. ἐπειδὴ κατουσίαν ἐστὶ κυρία τῶν αἱρέσεων. καὶ γὰρ τὸ σῶμα κατ' οὐσίαν ἔχει, τὴν πρὸς τὴν νόσον ῥοπήν. φθαρτὸν γὰρ ἦν κατ' οὐσίαν, ἀλλ' οὐ κατὰ φύσιν ἡ νόσος. διὸ καὶ ἡ νόσος αὐτῇ, τῇ μὲν μερικῇ φύσει κακόν. ἣ τόδε τὸ σῶμα, συνέχειν ἔλαχεν, τῇ δὲ ὁλότητι τῶν σωμάτων ἀγαθόν. ἔδει γὰρ μεταβάλλειν εἰς ἄλλο, τὸ ἐξ ἄλλων γεγονός. ὥσπερ οὖν τῇ ἐν ἡμῖν φύσει, τὸ μεταβάλλειν τὴν τροφὴν ἀγαθόν, εἰ μέλλει σώζεσθαι τὸ ζῶον, οὕτω δὴ καὶ τῇ πάσῃ φύσει τὸ φθαρῆναι τὸ μέρος ἀγαθόν, εἰ μέλλει σώζειν τὰς ὁλότητας, ἀεὶ πρὸ τῶν μερῶν. εἰ μὲν γὰρ ἐξ αὐτῶν γίγνοιτο τὰ μέρη, μένοι δὲ γενόμενα, ταχὺ δ' ἂν πάντα δαπανηθείη τῶν ὅλων μερικῶν γεγονότων. ἐκ γὰρ πεπερασμένων συνεχοῦς ἀφαιρέσεως γιγνομένης, ἀνάγκη τὸ σύμπαν ἐκλείπειν. τούτων δὲ οὐκ ὄντων, ἢ στήσεται ἡ γένεσις, ἢ ἐξ ἄλλων ἡ μεταβολὴ τοῖς μερικοῖς ἔσται. τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς ὃ καὶ τῶν ὅλων ἔδει γίγνεται σωζομένων, ὡς δὲ τὸ τῇ μερικῇ φύσει κακόν, τῇ ὅλῃ ζωῇ ἀγαθόν. ἔτι τοίνυν καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβόντες τὴν ἐρώτησιν λέγωμεν. εἰ γάρ τις ἔροιτο ἡμᾶς πότερον, ἠβούλετο εἶναι τὸ κακὸν ὁ θεός, ἢ οὐκ ἠβούλετο; ἀμφότερα φήσομεν. ἠβούλετο μὲν γάρ, ὡς πᾶσι τὸ εἶναι χορηγῶν. πᾶν γὰρ τὸ ὁποσοῦν ὂν ἐν τῷ παντί, παρὰ τῆς δημιουργικῆς προῆλθεν αἰτίας. οὐκ ἠβούλετο δὲ ὡς πάντα ἀγαθὰ ποιῶν. ἐπέκρυψε γὰρ καὶ τὸ κακόν, τῇ χρήσει τοῦ ἀγαθοῦ. καὶ εἰ βούλει φυσικῶς ἐπιχειρεῖν. γίγνεται τὸ κακόν, καθ' αὑτὸ μὲν ἐκ τῆς μερικῆς ψυχῆς, κατὰ συμβεβηκὸς δέ, ἐκ τοῦ θεοῦ καθὸ κακόν, εἴπερ καὶ τοῦτό τις συγχωρήσειεν. ὅτι δὴ τὴν ψυχὴν ἐκεῖνος ὑπέστησεν, ἣ δὴ ἀγαθὸν καθ' αὑτὸ μέν, ἀπὸ τῆς θείας αἰτίας. κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ἐκ τῆς ψυχῆς. ὡς γὰρ κατὰ δίκην γιγνόμενον ἔχει τὸ ἀγαθόν. ἔτι τὴν τιμωρίαν αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐν νόμοις διώρισεν, ἥτις ἐστίν, ὅτι δοκεῖ μὲν ἐπιτρίβειν τὸ πάσχον, ἔοικε δὲ ταῖς ἀνασομώσεσι τῶν ἑλκῶν. καὶ τὸ μὲν δυνάμενον ἰαθῆναι χωρὶς τῆς τοιᾶσδε πράξεως, ἐπ' αὐτὴν προκαλεῖται, ὅπως ἂν ὠδῖνος ἐπαλλαγεῖσα ἡ ψυχή, καὶ τῆς περὶ τὸ αἰσχρὸν πτοίας, ἐν μεταμελείᾳ τε γενομένη τῶν ἑαυτῆς κακῶν, εἰς ἀρχὴν καταστῇ τῆς καθάρσεως. αἱ γὰρ αἰσχραὶ καὶ ἄδικοι πράξεις, ἐλπιζόμεναι μέν εἰσιν ἐράσμιαι τοῖς ἐμπλήκτοις, γενόμεναι δὲ μεταμελείας ἀναπίμπλασι τοὺς ἐργασαμένους. καὶ μελετώμεναι μέν, ὕπουλον ποιοῦσι τὴν ψυχήν, εἰς ἐνέργειαν δὲ προελθοῦσαι, τὴν μὲν ἑαυτῶν ἀπελέγχουσιν ἀσθένειαν, τὴν δὲ ψυχὴν ὠδῖνος ἀπολύουσιν αἰσχίστης. ταύτην δὲ τὴν τιμωρίαν, οἱ μέν, καθ' ὅλην ἑαυτῶν ἐπιδείκνυνται τὴν ζωήν, οἱ δέ, κατὰ τὰς μερικὰς ἐνεργείας. πᾶς γὰρ ὁ παράλογόν τι ποιῶν, ἑλόμενός τι ποιεῖ, καὶ ὁρμήσας ἐφ' ἅπερ εἵλετο, καὶ τὸ ἐν φαντασίᾳ προϋπάρχον, εἰς ἐνέργειαν προσαγαγών. συλλήβδην οὖν εἴπωμεν, ὅτι τὸ κακόν, οὔτε ἐν τοῖς νοεροῖς ἐστιν. ἅπαν γὰρ ἀκάκωτον τὸ νοερὸν γένος, οὔτε ἐν ψυχαῖς ὁλικαῖς, ἢ τοῖς ὅλοις σώμασιν. ἅπαντα γὰρ τὰ ὅλα ἀκάκωτα,

ὡς καὶ

ὡς καὶ ἀΐδια καὶ ἀεὶ κατὰ φύσιν. λείπεται οὖν ἐν ψυχαῖς αὐτὸ εἶναι μερικαῖς, ἢ σώμασι μερικοῖς, ἀλλὰ καὶ τούτων οὔτε ἐν ταῖς οὐσίαις. πᾶσαι γὰρ αὐτῶν αἱ οὐσίαι θεόθεν, οὔτε ἐν ταῖς δυνάμεσι. κατὰ φύσιν γὰρ αὗται. λείπεται ἄρα ἐν ταῖς ἐνεργείαις. καὶ ἐν μὲν ψυχαῖς, οὔτε ἐν ταῖς λογικαῖς. πᾶσαι γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ ὀρέγονται, οὔτε ἐν τοῖς ἀλόγοις. καὶ γὰρ αὗται κατὰ φύσιν ἐνεργοῦσιν, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλας αὐτῶν συμμετρίᾳ. ἐν δὲ σώμασιν, οὔτε ἐν τῷ εἴδει. κρατεῖν γὰρ ἐθέλει τῆς ὕλης, οὔτε ἐν ταύτῃ. ἐφίεται γὰρ τούτῳ κοσμεῖσθαι. ἀλλ' ἐν τῇ ἀσυμμετρίᾳ τοῦ εἴδους πρὸς ὕλην. ᾧ καὶ δῆλον, ὅτι πᾶν τὸ κακὸν κατὰ παρυπόστασίν ἐστι, καὶ τοῦτο δὲ ὅμως ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ χρωννύμενον ὑφέστηκεν, ὥς τε πάντα ἀγαθὰ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, καὶ οὐδὲν ἔρημον ἀγαθοῦ κατὰ δύναμιν, εἰ καὶ ὁπωσοῦν ἐστι τὸ κακόν. οὐ γὰρ ἦν, γενέσεως οὔσης, μὴ καὶ τοῦτο παρυφιστάναι, ἀναγκαῖον ὂν πρὸς τὴν τελειότητα τῶν ὅλων. περὶ μὲν οὖν τῶν κακῶν, ὅπως καὶ ὑφέστηκε, καὶ ὁποίας ἐκ θεῶν καὶ ταῦτα τυγχάνει προνοίας, πρὸς μὲν τὸ παρὸν, ἱκανὰ καὶ ταῦτα. εἴρηται δὲ ἐν ἑτέροις περὶ αὐτῶν ἤδη πλέον. ἐκεῖνο γε μὴν δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων, ὡς οὔτε ἡ βούλησις τοῦ θεοῦ ματαιός ἐστι. πάντα γὰρ ἀγαθὰ τῷ θεῷ, καὶ οὐδέν ἐστι τῶν ὄντων, ὃ μὴ κεκράτηται τῇ τοῦ ἀγαθοῦ μοίρᾳ, οὔτε τὸ κατὰ δύναμιν προσγέγραπται περιττῶς. οὐ γὰρ τὴν ἀτελῆ σημαίνει δύναμιν, ἀλλὰ τὴν κρατοῦσαν πάντων, καὶ διὰ περιουσίαν τῶν ἀγαθῶν, πάντα ἀγαθύνουσαν. Οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν, οὐχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμεινον. Οἱ μὲν περὶ Πλούταρχον τὸν Χαιρωνέα καὶ Ἀττικὸν, λιπαρῶς ἀντέχονται τούτων τῶν ῥημάτων, ὡς τὴν ἀπὸ χρόνου τῷ κόσμῳ γένεσιν αὐτοῖς μαρτυρούντων. καὶ δὴ καὶ φασὶ προεῖναι μὲν τὴν ἀκόσμητον ὕλην πρὸ τῆς γενέσεως, προεῖναι δὲ καὶ τὴν κακεργάτιν ψυχὴν τὴν τοῦτο κινοῦσαν. πόθεν γὰρ ἡ κίνησις ἦν, ἢ ἀπὸ ψυχῆς; εἰ δὲ ἄτακτος ἡ κίνησις, ἀπὸ ἀτάκτου ψυχῆς. εἴρηκε γοῦν ἐν Νόμοις, τὴν μὲν ἀγαθοειδῆ ψυχὴν, ὀρθὰ καὶ ἔμφρονα παιδαγωγεῖν, τὴν δὲ κακεργάτιν ἀτάκτως τε κινεῖσθαι, καὶ τὸ ὑπ' αὐτῆς διοικούμενον, πλημμελῶς ἄγειν. ἐπιγενομένης δὲ τῆς ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ κοσμοποιΐας, τὴν μὲν ὕλην καθίστασθαι, πρὸς τὴν τοῦ κόσμου σύστασιν, τὴν δὲ κακεργάτιν, νοῦ μεταλαχοῦσαν, ἔμφρονα ἀποτελεῖσθαι, καὶ τεταγμένην ποιεῖσθαι κίνησιν. ἄγει γὰρ εἰς τάξιν, τὴν μὲν, ἡ τοῦ εἴδους μετουσία, τὴν δὲ, ἡ τοῦ νοῦ παρουσία. οἱ δὲ περὶ Πορφύριον καὶ Ἰάμβλιχον, ταύτην μὲν ἀπορραπίζουσι τὴν δόξαν, ὡς τὸ ἄτακτον πρὸ τοῦ τεταγμένου, καὶ τὸ ἀτελὲς πρὸ τοῦ τελείου, καὶ πρὸ τοῦ νοεροῦ τὸ ἀνόητον ἐν τοῖς ὅλοις ὑποτιθεμένην. καὶ οὐ μόνον περὶ τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὸν ἀσεβοῦσαν τὸν δημιουργὸν, καὶ ἤτοι τὴν ἀγαθοειδῆ βούλησιν αὐτοῦ τὸ παράπαν ἀναιροῦσαν, ἢ τὴν γόνιμον δύναμιν. ἀμφοτέρων γὰρ συντρεχουσῶν, ἀνάγκη καὶ τὸν κόσμον δημιουργεῖσθαι παρ' αὐτοῦ διαιωνίως. αὐτοὶ δὲ φασιν ὅτι, τὴν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ πρόνοιαν τὴν εἰς τὸ πᾶν καθήκουσαν ὁ Πλάτων ἐνδείξασθαι βουλόμενος, καὶ τὴν ἀπὸ νοῦ χορηγίαν, καὶ τὴν ψυχῆς παρουσίαν, ὅσων ἤδη τῷ κόσμῳ καὶ ἡλίκων ἀγαθῶν αἰτία, πρότερον αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς θεωρεῖ, τὴν ὅλην σωματοειδῆ σύστασιν, ὅπως ἐστὶ πλημμελὴς καὶ ἄτακτος. ἵνα δὴ καὶ τὴν ἀπὸ ψυχῆς τάξιν, καὶ τὴν δημιουργικὴν διακόσμησιν, καθ' ἑαυτὴν ἰδὼν, ἔχοις ἀφορίζειν, ποίαν μὲν τὸ σωματοειδὲς καθ' ἑαυτὸ φύσιν, ποίαν δὲ ἔλαχεν ἀπὸ τῆς δημιουργίας διακόσμησιν, αὐτοῦ μὲν ὄντος ἀεὶ τοῦ κόσμου, τοῦ δὲ λόγου διαιροῦντος ἀπὸ τοῦ ποιοῦντος τὶ γιγνόμενον, καὶ παράγοντος κατὰ χρόνον τὰ ὁμοῦ συνυφεστηκότα, διότι σύνθετόν ἐστι πᾶν τὸ γενητόν. προσθείη δ' ἂν τοῖς εἰρημένοις, ὀρθῶς εἰρημένοις, καὶ ὅτι διττῆς τῆς δημιουργικῆς οὔσης ποιήσεως, τῆς μὲν Σωκρατικῆς, τῆς δὲ κοσμητικῆς. ἀπὸ ταύτης τῆς κοσμητικῆς ἀρχόμενος ὁ Πλάτων, εἰκότως μὲν πάντῃ καὶ πάντως εἰκότως ὑποτίθεται πᾶν τὸ σωματικὸν, πλημμελῶς δὲ καὶ ἀτάκτως κινούμενον. ὅσον γὰρ ἐφ' ἑαυτῷ τοιοῦτον ὂν, κίνησιν, οὔπω γεγονὸς ἔννουν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ καὶ ἐμψυχωμένον ὑπὸ τῆς νοερᾶς ψυχῆς. ὅταν γὰρ τοιοῦτον γένηται τὸ πᾶν, τότε τῶν ὑπερφυῶν μετέχει δυνάμεων. εἰ δὲ κινητὸν μὲν ὥς φησιν κινητὸν, μὴ ὑπὸ νοῦ δὲ, μὴ δὲ ὑπὸ ἔμφρονος ψυχῆς ἀφ' ἧς ἡ τάξις, ἄτακτον ποιήσει τὴν κίνησιν. μικρὸν δὲ ὕστερον ἡμῖν παραδώσει καὶ τὸ σωματουργικὸν τῆς δημιουργικῆς προνοίας. πλάττει γὰρ αὐτῷ πᾶν τὸ σωματικὸν ὁ δημιουργὸς, ὃ νῦν παραλαβεῖν αὐτόν φησιν, αὐτὸν ὄντα τὸν ποιητὴν, αὐτὸν τὸν κοσμητὴν, αὐτὸν τεχνίτην, αὐτὸν χειρουργόν. εἰ οὖν καὶ σώματα παράγει τὰ πρῶτα, δῆλον δὴ ὅτι μέρος ἐστὶ τῆς δημιουργίας, καὶ ἡ ἐκείνου γένεσις, τοῦ ὁρατοῦ δεξαμένου τινὰ τῶν εἰδῶν ἴχνη, πρόδρομα τῆς διαρθρώσεως αὐτοῦ, ἧς γενομένης ἕκαστον κεκόσμηται τελέως, καὶ ἔχει θέσιν ἐν τῷ παντὶ, καὶ τάξιν τὴν πρέπουσαν. καὶ περὶ μὲν τοῦ πλημμελῶς κινουμένου καὶ ἀτάκτως, οὐ πολὺς ὁ λόγος. αὐτὸς γὰρ διαρρήδην ἐρεῖ, πᾶν τὸ σωματικὸν, τεκταίνεσθαι τὸν θεὸν, ἔσω τῆς ψυχῆς. ὅτι δὲ καὶ τῆς ψυχῆς, οὐ τὸ μὲν ὑποκείμενον ἦν, παρήγαγε δὲ μόνην τὴν διακόσμησιν, δῆλον. καὶ γὰρ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ὑπέστησε πρῶτον, καὶ τὸ ταὐτὸ καὶ τὸ ἕτερον, ἐξ ὧν ἐστιν ὡς στοιχείων. εἰ οὖν καὶ τὰ στοιχεῖα παρήγαγεν αὐτῆς, καὶ τὸ κρᾶμα τὸ ἐκ τούτων, ὅλην παρήγαγε. καὶ οὐ τὸ μὲν αὐτῆς ἔλαβεν ὂν, τὸ δὲ, προσέθηκεν αὐτός, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῆς ψυχῆς ἀσωμάτου οὔσης, τοῦτο ἀληθές, ἤδη δὲ τοῦ σώματος, τὸ μὲν περὶ τῶν εἰδῶν τῶν πρώτων δεδείχαμεν, ὅπως καὶ τούτων αἴτιος ὁ θεός. περὶ δὲ τῆς ὕλης αὐτῆς ζητήσειεν ἄν τις, εἴτε ἀγένητός ἐστιν ἀπ' αἰτίας ὥς φασιν οἱ περὶ Πλούταρχον καὶ Ἀττικόν, εἴτε

γενητὴ

γενητὴ καὶ ἐκ ποίας αἰτίας. Ἀριστοτέλης μὲν γὰρ ἀγένητον ἄλλως ἀπέδειξεν αὐτήν, ὡς μὴ σύνθετον, μὴ δὲ ἐξ ἄλλης ὕλης ὑφισταμένην, μηδὲ αὖ, εἰς ἄλλην ἀναλυομένην. ὁ δὲ παρὼν λόγος, ἀΐδιον μὲν εἶναί φησι, ἐπιζητεῖ δὲ εἰ ἀπ' αἰτίας ἐστὶν ἀγένητος, καὶ εἰ δύο ταύτας ἀρχὰς θετέον κατὰ Πλάτωνα τῶν ὅλων, ὕλην καὶ θεόν, μήτε τοῦ θεοῦ τὴν ὕλην παράγοντος, μήτε τῆς ὕλης τὸν θεόν. ἵνα ἡ μὲν, ἀΐδιος ᾖ πάντῃ, καὶ ἄθεος, ὁ δὲ, ἄϋλος πάντῃ καὶ ἁπλοῦς. αὐτὸ μὲν οὖν τὸ πρᾶγμα, τῶν σφόδρα ζητουμένων ἐστὶ, καὶ εἴρηται ἡμῖν ἐν ἄλλοις. νῦν δὲ ἀπόχρη πρὸς τούσδε τοὺς ἄνδρας ἐπιδεικνύναι τὴν τοῦ Πλάτωνος διάνοιαν, ὁποία τίς ἐστιν. ὅτι μὲν γὰρ οὐχ ὁ δημιουργὸς πρῶτος ὑφίστησι τὴν ὕλην, δῆλον ἐξ ὧν ἐρεῖ προελθών. τρία ταῦτα προεῖναι, τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ὄν, καὶ χώραν, καὶ γένεσιν. καὶ τὴν μὲν γένεσιν, ἔγγονον, τὴν δὲ χώραν, μητέρα. δοκεῖ γοῦν διὰ τούτων, τὴν μὲν ὕλην, ὥσπερ ἀντιδιελεῖν τῷ δημιουργῷ, κατὰ τὸ μητρικὸν ἰδίωμα καὶ πατρικόν, τὴν δὲ γένεσιν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ παράγειν καὶ τῆς ὕλης. μή ποτε οὖν ἀπ' ἄλλης τάξεως τῆς πρὸ τοῦ δημιουργοῦ τεταγμένης ὑφίστησιν αὐτήν; ἐν γοῦν τῇ Φιλήβῳ γραφῇ διαῤῥήδην, τὸν θεὸν λεγόμενόν που, τὸ μὲν πέρας δεῖξαι τῶν ὄντων, τὸ δὲ, ἄπειρον, ἐξ ὧν καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς πᾶσιν εἶναι τὴν σύστασιν. εἰ τοίνυν καὶ τὰ σώματα ἐκ πέρατός ἐστι καὶ ἀπειρίας, τί τὸ ἐν αὐτοῖς πέρας, καὶ ἡ ἀπειρία τίς; δῆλον γὰρ ὡς τὴν μὲν ὕλην ἀπειρίαν φήσομεν, τὸ δὲ εἶδος πέρας. εἰ οὖν ὥσπερ εἴπομεν ὁ θεὸς πᾶσαν ἀπειρίαν ὑφίστησι, καὶ τὴν ὕλην ὑφίστησιν, ἐσχάτην οὖσαν ἀπειρίαν, καὶ αὕτη μὲν πρωτίστη, καὶ ἄῤῥητος αἰτία τῆς ὕλης. ἐπειδὴ δὲ πανταχοῦ τὰ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἀνάλογον ὄντα πρὸς τὰς νοητὰς αἰτίας, ἀπ' ἐκείνων ὁ Πλάτων ὑφίστησιν, οἷον τὸ ἐνταῦθα ἴσον, ἀπὸ τοῦ αὐτοΐσου, καὶ τὸ ὅμοιον, καὶ ζῷα τὰ τῇδε πάντα καὶ φυτά, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, δῆλον ὅτι καὶ τὴν ἐνταῦθα ἀπειρίαν, ἀπὸ τῆς πρώτης ἀπειρίας παράγει, καθάπερ καὶ τὸ ἐνταῦθα πέρας, ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πέρατος. δέδεικται δὲ ἐν ἄλλοις, ὅτι τὴν πρώτην ἀπειρίαν, τὴν πρὸ τῶν μικτῶν, ἐν τῇ ἀκρότητι τῶν νοητῶν ὑδρεύει, καὶ ἐκεῖθεν αὐτῆς διατείνει τὴν ἔλλαμψιν, ἄχρι τῶν ἐσχάτων, ὥστε καὶ κατ' αὐτὸν ἡ ὕλη πρόεισιν ἔκ τε τοῦ ἑνὸς καὶ ὄντος, εἰ δὲ βούλει καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος καθόσον ἐστὶ δυνάμει ὄν. διὸ καὶ ἀγαθόν πη ἐστὶ καὶ ἄπειρον καὶ ἀμυδρότατον ὂν καὶ ἀνείδεον. διὸ καὶ ταῦτα πρὸ τῶν εἰδῶν καὶ τῆς ἐκφάνσεως αὐτῶν. τὰ δὲ αὐτὰ ταῦτα καὶ ὁ Ὀρφεὺς παραδίδωσιν. ὥσπερ γὰρ ὁ Πλάτων διττὰς παρήγαγεν αἰτίας ἀπὸ τοῦ ἑνός, τὸ πέρας, καὶ τὴν ἀπειρίαν, οὕτω δὴ καὶ ὁ θεολόγος ἀπὸ τοῦ χρόνου, τόν τε αἰθέρα καὶ τὸ χάος ὑπέστησε, τοῦ μὲν πανταχοῦ πέρατος, αἴτιον τὸν αἰθέρα, τῆς δὲ ἀπειρίας τὸ χάος, καὶ ἀπὸ τούτων τῶν δυοῖν ἀρχῶν, τούς τε θείους γεννᾷ διακόσμους, καὶ τοὺς ἐμφανεῖς. ἀπὸ μὲν τῆς κρείττονος πᾶν τὸ μόνιμον, καὶ ταυτοποιόν, καὶ μετρητικόν, καὶ συνεκτικόν, ἀπὸ δὲ τῆς λοιπῆς, πᾶσαν τὴν κινητικήν, καὶ ἑτεροποιὸν καὶ ἀνέκλειπτον πρόοδον, καὶ τὴν ὑπ' ἄλλων ὁριζομένην, καὶ ὑπ' ἄλλων συνεχομένην φύσιν, καὶ τελευταίαν τὴν ἐσχάτην ἀπειρίαν, ὑφ' ἧς καὶ ἡ ὕλη περιέχεται. διὸ καὶ ἀνομοίως ὁμοίωται πρὸς ἑαυτήν. χώρισμα μὲν ἐστιν, ὡς χώρα τῶν εἰδῶν καὶ τόπος, οὔτε δὲ πέρας, οὔτε πυθμήν, οὔτε ἕδρα περὶ αὐτήν ἐστιν, ὡς ἄπειρον καὶ ἄστατον, καὶ ἀόριστον οὖσαμὰ, ζηχὲς δὲ αὖ σκότος, καὶ αὐτὴ ὡς ἀνείδεον λαχοῦσαν τὴν φύσιν, ὀνομάζοιτο ἄν. ὥστε καὶ Ὀρφεὺς κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ἀπὸ τῆς πρωτίστης τῶν νοητῶν ὑποστάσεως παράγει τὴν ὕλην. ἐκεῖ γὰρ τὸ ἀζηχὲς σκότος καὶ τὸ ἄπειρον. καὶ ταῦτα μὲν κρειττόνως τῶν ἐφεξῆς. τῇ δὲ ὕλῃ τὸ ἀλαμπὲς διὰ ἔνδειαν, καὶ τὸ ἄπειρον, οὐ κατὰ δυνάμεως περιουσίαν, ἀλλὰ κατ' ἔλλειψιν. καὶ μὴν καὶ ἡ τῶν Αἰγυπτίων παράδοσις, τὰ αὐτὰ περὶ αὐτῆς φησιν. ὅ γέ τοι θεῖος Ἰάμβλιχος, ἱστόρησεν ὅτι καὶ Ἑρμῆς ἐκ τῆς οὐσιότητος τὴν ὑλότητα παράγεσθαι βούλεται, καὶ δὴ καὶ εἰκὸς κἀκ τούτου τὸν Πλάτωνα τὴν τοιαύτην περὶ τῆς ὕλης δόξαν ἔχειν, πρώτως μὲν ἀπὸ τούτων ὑφίσταται τῶν ἀρχῶν ὕλη, παράγει δὲ αὐτὴν κατὰ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα, νοητά τε καὶ νοερὰ αἴτια, καὶ ὑπερουράνια καὶ ἐγκόσμια. καὶ τί λέγω περὶ τῶν θεῶν αὐτῶν; ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ παντὸς φύσις παράγει τὴν ὕλην καθόσον ἐστὶ, καὶ κατὰ τὴν ἑαυτῆς ὕπαρξιν. κατὰ γὰρ ταύτην μετέχει τῆς πρωτίστης αἰτίας. καὶ τοίνυν ὁ δημιουργός, κατὰ μὲν τὴν ἑνάδα τὴν ἐν αὐτῷ καθ' ἣν καὶ ἔστι θεός, ὅτι καὶ τῆς ἐσχάτης ὕλης αἴτιος, κατὰ δὲ τὸ ὄν, τὸ δημιουργικὸν αὐτῆς μὲν, οὐκ αἴτιος, τῶν δὲ σωμάτων ᾗ σώματα, καὶ τῶν σωματικῶν ποιοτήτων, διόπερ ἡ γένεσις, ἔγγονός ἐστι τοῦ ὄντος. κατὰ δὲ τὴν ἐν αὐτῷ ζωήν, τῆς διὰ πάντων διηκούσης ψυχώσεως. κατὰ δὲ τὸν νοῦν, τῆς νοερᾶς εἰς τὸ πᾶν χορηγίας. καὶ πάντα μὲν, ὅσα κατὰ τὰς δευτέρας ποιεῖ δυνάμεις, μετὰ τῶν προτέρων ἀπεργάζεται. πᾶν γὰρ τὸ ἔννουν, καὶ ζωῆς μετέχει, καὶ τοῦ ὄντος καὶ τῆς ἑνώσεως, καὶ τὸ ζῶν, ἔστι τε καὶ ἕν ἐστι, καὶ τὸ ὂν διὰ τῆς οἰκείας ἑνότητος συνέχεται. τὸ δὲ ἔμπαλιν οὐκ ἔστιν. οὐ γὰρ ὅσα κατὰ τὸ ἕν, τοσαῦτα καὶ κατὰ τὸ ὂν ὑφίστησιν. οὐδ' ὅσα κατὰ τὸ ὄν, τοσαῦτα καὶ κατὰ τὴν τῆς ζωῆς πηγήν. οὐδ' ὅσα κατὰ ταύτην, τοσαῦτα κατὰ τὸν βασιλικὸν νοῦν, ἀλλὰ ταῖς ὑψηλοτέραις δυνάμεσιν, ἐπὶ πλεῖστον διατείνει τὴν ἑαυτοῦ πρόνοιαν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις διήρηται διὰ πλειόνων. ἐπανιτέον δὲ ἐπὶ τὴν λέξιν, καὶ θεατέον ἕκαστον ὅπως εἴρηται. τὸ μὲν οὖν οὕτω δή, τῆς ἀγαθότητος ἐξάπτει τοῦ δημιουργοῦ, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν τῆς θεότητος τὴν ὅλην διακόσμησιν. τὸ δὲ πᾶν ὅσον ὁρατὸν, πρῶτον μὲν, ὃ δ' ἐν ἀφίστησιν ἔρημον, ἔπειθ' ὅτι σωματικόν ἐστι τοῦτο, τὸ ὁρατὸν, ἐπιδείκνυσιν. οὐ γὰρ ἂν ἦν ὁρατὸν ἀσώματον ὂν καὶ ἄποιον. ὥστε οὔτε ὕλην, οὔτε τὸ δεύτερον ὑποκείμενον

ὑποκείμενον σημαίνει. ἀλλ᾽ ἔστι τὸ ἤδη μεταχὸν τῶν εἰδῶν, καὶ ἴχνη τινὰ ἔχον καὶ ἐμφάσεις πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον. αἱ γὰρ εἰδωλικαὶ τῶν εἰδῶν καὶ ἀδιάρθρωτοι παρουσίαι διαφόρους αὐτῷ κινήσεις ἐμποιοῦσιν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐρεῖ προελθὼν ὁ Τίμαιος. ταύτας δὲ ἐλλάμπουσι μὲν, αἱ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ πᾶσαι τάξεις τῶν θεῶν, ἐξαιρέτως δὲ ἐλλάμπει τὸ παράδειγμα αὐτῷ τῷ εἶναι, καὶ πρὸ τῆς δημιουργίας. τὰ γὰρ ὑπέρτερα αἴτια, καὶ πρὸ τῶν δευτέρων ἐνεργεῖ, καὶ ὁ δημιουργὸς μετὰ τοῦ παραδείγματος ποιεῖ, ἐκεῖνος δὲ καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἐπὶ ταῦτα διαβαίνων, ἐφ᾽ ἃ μὴ φθάνει τῆς δημιουργικῆς προνοίας ἡ ἐνέργεια. εἰ οὖν ἐθέλεις τὰ πρωτουργὰ διϊστάναι αἴτια, καὶ τὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ, τἀγαθὸν ἐρεῖς πάντων αἴτιον ὂν, εἶναι καὶ ὕλης αἴτιον, διὸ καὶ αὐτῆς ἀναγκαῖον, καὶ τῆς εἰδοποιΐας. καὶ γὰρ παντὸς εἴδους, μέτρον ἐστὶ καὶ τῆς τάξεως. καὶ γὰρ ἡ τάξις λόγος ἐστὶ τῶν τεταγμένων. τὸ δὲ παράδειγμα, τῆς μὲν ὕλης οὐκ ἔστι, τῆς δὲ εἰδοποιΐας καὶ τῆς ἐν τοῖς εἴδεσι τάξεως. τὸ δὲ δημιουργικὸν τῆς τάξεως. διὸ καὶ παρέλαβέ φησιν ἤδη προκόψασαν τὴν ὕλην, εἰς εἰδῶν μετάληψιν. τοῦτο γὰρ τὸ ἄτακτον ἢ δὴ μορφωθὲν ὁπωσοῦν τοῦ ἀνειδέου κρεῖττον. πάντων οὖν ἀεὶ καὶ ἅμα αἰτίων ὄντων, τῶν δὲ ἀποτελεσμάτων, τὰ μὲν, ἄχρι τῶν ἐσχάτων, τὰ δὲ, ἄχρι τῶν ὑπὲρ ἀμφότερα, διὰ τὴν τῶν ὑπερτέρων ἐκτένειαν. τὴν μὲν ὕλην, παραλαμβάνει τὸ παράδειγμα παρὰ τἀγαθοῦ καὶ εἰδοποιεῖ, τὰ γὰρ εἴδη καθόλου εἴδη, τοῦ παραδείγματός ἐστιν ἔγγονα. τὸ δὲ δημιουργὸν παρὰ τοῦ παραδείγματος τὰ εἴδη παραδεξάμενον, ἀριθμοῖς διακοσμεῖ, τάξιν ἐπιτιθεὶς, καὶ οὕτως μὲν, εἰ διαστήσαις τὰ αἴτια, κἂν αὐτὸν δὲ λέγῃς τὸν δημιουργὸν, πάντων ἓν ὄντα αἴτιον, ἄλλως μὲν ποιήσει κατὰ τὸ ἑαυτοῦ ἀγαθὸν ἄλλως δὲ κατὰ τὸ ἑαυτὸ παραδειγματικὸν ἰδίωμα, καὶ τεχνικὸν ὡς εἴπομεν. καὶ ἀθρόως ἐκείνου καὶ αἰωνίως ποιοῦντος, ἀλλὰ ἀπ᾽ ἄλλου τῶν ἐν αὐτῷ, πρόεισι κατὰ τὸ ἀγαθὸν ὕλη, εἶδος, τάξις, κατὰ τὸ παράδειγμα τὸ ἐν αὐτῷ εἶδος, κατὰ τὸ τεχνικὸν ἰδίωμα, ἡ τάξις. ὥστε τὸ εἰδοπεποιημένον, τοῦτο πρὸ τῆς τάξεως. ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἔχει τὰς ἐμφάσεις ταύτας τῶν εἰδῶν, νοητοῦ ὄντος κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, ἀπὸ ταύτης δὲ τῆς τάξεως καὶ τὰ λόγια παράγει τὴν πολυποίκιλον ὕλην, ἔνθεν ἀρδὴν θρώσκει γένεσις πολυποικίλου ὕλης. οὐ γάρ ἐστιν ἡ πρώτη πολυποίκιλος, οὐδὲ γένεσις αὐτῆς ἐστιν, ἀλλὰ τοῦ ἔχοντος ἴχνη, πρόδρομα τῶν εἰδῶν. ᾧ δῆλον ὅτι τὸ παράδειγμα καὶ ὁ δημιουργὸς, διαφέρετον ἀλλήλων, εἴπερ ἐκείνου μὲν ἡ ὕλη μετέχει καὶ πρὸ τῆς κοσμοποιΐας, ὅτε κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὁ δημιουργὸς ἀπῆν. τοῦ δὲ δημιουργοῦ μάλιστα ταττόμενον καὶ κοσμούμενον μεταλαμβάνει, καὶ τότε πάρεστιν αὐτῷ ὁ δημιουργός. τὸ οὖν παραλαβὼν λέγοιτο μὲν ἂν που, καὶ ὡς τὴν τῆς δημιουργικῆς προνοίας ἐξῃρημένην παραδειγματικὴν αἰτίαν, ἀφ᾽ ἧς παραλαμβάνει τὸ ὑποκείμενον, ἴχνεσιν εἰδῶν ἤδη τισὶ διαπεποικιλμένον. λέγοιτο δ᾽ ἂν, καὶ ὅτι ἄλλης δυνάμεως τὸ ἔργον, ἄλλη παραλαμβάνει πρὸς τὴν τελείαν διακόσμησιν, εἰ καὶ πάσας ἐν τῷ δημιουργῷ θεωροῖμεν. εἴη γὰρ ἂν ὁ αὐτὸς, ὅτε παραλαβὼν καὶ ὁ παραδοὺς ἄλλαις καὶ ἄλλαις δυνάμεσιν οὐσιωποιῶν, ἢ διακοσμῶν τὰ πράγματα. τὸ δὲ οὐχ ἡσυχίαν ἄγον ἀλλὰ κινούμενον, ὅτι τὴν φύσιν αὐτῷ δέδωκε μόνην, ἡ ὑπόθεσις δείκνυσιν, ἀφ᾽ ἧς ἡ κίνησις. ἄλογος γὰρ ἡ φύσις οὖσα, καὶ θεόθεν μὴ ποδηγουμένη, ποίαν ἔτι φυλάττειν τάξιν δύναιτο ἄν; δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ ἐν τῷ Πολιτικῷ, τὸν δημιουργὸν ἀποστήσας τοῦ κόσμου, κινεῖσθαι φησὶν αὐτὸν ὑπό τινος εἱμαρμένης, καὶ συμφύτου καθ᾽ αὐτὸν ἐπιθυμίας. ὥσπερ οὖν ἐκεῖ μετὰ τὴν δημιουργίαν, τοῦτο ἐνταῦθα μετὰ τῆς δημιουργίας, ὑποθέμενος, ἀταξίαν εἰσήγαγεν, εἰς τὴν τοῦ ὁρατοῦ κίνησιν, ἄνευ νοῦ γιγνομένην. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον. τὸ δὲ εἰς τάξιν ἄγειν ἐκ τῆς ἀταξίας, καὶ νοῦ μετουσίας καὶ ζωῆς νοερᾶς παραγίνεται, τὸ δὲ ἡγησάμενος, τὴν νόησιν ἐνδείκνυται τὴν δημιουργικὴν, ἀνάλογον οὖσαν τῇ βουλήσει, καὶ δυνάμει. προλαβὼν οὖν ἐν μὲν τῷ βουληθεὶς τὴν βούλησιν, ἐν δὲ τῷ κατὰ δύναμιν, τὴν δύναμιν, ἐκ τρίτων ἐν τῷ ἡγησάμενος, προσέθηκε τὴν νοερὰν γνῶσιν. τούτοις γὰρ αὖ καὶ ἐν νόμοις, ἐχαρακτήριζε τὴν θείαν πρόνοιαν ἀγαθότητι, δυνάμει, γνώσει. ἀγαθότης μὲν ἐστὶ, πατρικὴ, καὶ περὶ τὰ πρῶτα, δύναμις δὲ, μήτηρ καὶ δεύτερον, νοῦς δὲ τρίτον ὁ γνωστικός. ἡ μὲν ἀγαθότης, τὸ πρῶτον, ἡ δὲ δύναμις, σὺν ἐκείνῳ τῷ πρώτῳ δηλαδὴ τῆς τριάδος, ὁ δὲ νοῦς ἀπ᾽ ἐκείνου τὸ τρίτον. τὸ δὲ αὖ ἐκεῖνο, τούτου ἄμεινον, τὴν τάξιν λέγει τῆς ἀταξίας. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ τάξις, τοῦτο δὲ, ἡ ἀταξία. καὶ γὰρ οὕτως εἴρητο, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν, ἐκ τῆς ἀταξίας. τοῦτο οὖν τὸ ὕστερον ῥηθὲν ἐκάλεσεν, ἐκεῖνο δὲ τὸ πρότερον. ἔχει δὲ τὸ τοῦτο, καὶ τῆς παρούσης ἀταξίας ἔνδειξιν, ἣν παρέλαβεν ὁ δημιουργός. τὸ δὲ ἐκεῖνο τῆς ἐν τῷ δημιουργῷ προϋπαρχούσης τάξεως, καθ᾽ ἣν καὶ τὰ ἄτακτα τάττειν ἔμελλεν. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν, τὴν ἐν τῷ δημιουργῷ τάξιν οὐκ οἶδεν, ἀλλὰ τοῖς ἀποτελέσμασι. τότε μὴν εὖ, ἐν ἀμφοτέροις τίθησιν. ἵνα ὁ νοῦς μὲν, κατ᾽ αὐτὸν ἐφ᾽ ἑαυτὸν μένῃ, τῶν δευτέρων δὲ ποιητικὸς μηδαμῶς. ὁ δέ γε Πλάτων Ὀρφεῖ συνεπόμενος, ἐν τῷ δημιουργῷ πρῶτον εἶναί φησι τὴν τάξιν καὶ τὸ πρὸ τῶν μερῶν, ὅλον. πάντα γὰρ ὢν αὐτὸς νοερῶς, ἔμελλε τὰ αὐτὰ ποιεῖν αἰσθητῶς. εἰ γὰρ αὐτῷ τῷ εἶναι, ποιεῖ, τοῦτο δὲ ἀναγκαῖον, ἵνα μὴ προαίρεσιν ἀμφίβολον ῥοπὴν ἐπ᾽ αὐτὸν ἀναπέμπωμεν, ἤτοι κατὰ ἀπομερισμὸν, καὶ ἐλάττωσιν ποιεῖ τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων, ὥσπερ τὸ πῦρ, ἢ μένων ὅς ἐστιν αὐτῷ τῷ εἶναι, παράγει τὰ ἐφεξῆς. εἰ μὲν οὖν κατὰ ἀπομερισμὸν, ἄτοπον. οὐδὲ γὰρ ἡ φύσις ἐλαττοῦται ποιοῦσα τρίχας,

ἢ ὀδόντας,

ἢ ὀδόντας, ἢ ἄλλο τι τῶν μορίων. πολλῷ δὲ πλέον τὴν ἐξῃρημένην οὐσίαν καὶ ἑαυτὴν ὑφιστάνουσαν, ἀνελάττωτον προσήκει φυλάττειν. εἰ δὲ ὅπερ ἐστὶ μόνον, αὐτῷ τῷ εἶναι ποιεῖ, διὰ τοῦτο μὲν, ὅμοιον ἑαυτῷ ποιεῖ, διότι ἐκεῖνο δὲ, καθόλου ἑαυτῷ. τὸ γὰρ ἐλαττούμενον, οὐ καθόλου ποιεῖ πάντα, ἅμα ἐν αὐτῷ πρώτως. τὰ δὲ ἐκτὸς, εἰκόνες τῆς αὐτοῦ παντότητος, καὶ ἡ τάξις, ἄλλως ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς παραδείγμασιν. αὕτη μὲν γὰρ συμπλέκεται τοῖς ἀτάκτοις, ἐκείνη δὲ αὐτοτάξις ἐστὶν, ἐν αὐτῇ οὖσα καὶ ἑαυτῆς. ἵνα καὶ τὰ ἄτακτα δύνηται τάττειν, ἐξῃρημένη τε ἀπ' αὐτῶν καὶ σώζουσα τὴν ἑαυτῆς οὐσίαν ἄχραντον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν λέξεων εἰρήσθω παρ' ἡμῶν. ἄξιον δὲ μὴ ἐκεῖνο παραλιπεῖν, ὅτι μιμεῖται τοὺς θεολόγους, πρὸ τῆς κοσμοποιίας, τὸ πλημμελὲς καὶ ἄτακτον ὑφιστάς. ὡς γὰρ ἐκεῖνοι πολέμους τε καὶ στάσεις, εἰσάγουσι τῶν τιτάνων πρὸς τοὺς ὀλυμπίους, οὕτω δὴ καὶ ὁ Πλάτων δύο ταῦτα προϋποτίθεται, τό, τε ἄκοσμον, καὶ τὸ κοσμοποιὸν, ἵνα θάτερον κοσμηθῇ, καὶ μετάσχῃ τῆς τάξεως. ἀλλ' ἐκεῖνοι θεολογικῶς. αὐτοὺς γὰρ τοὺς προστάτας τῶν σωμάτων ἀντιτάττουσι τοῖς ὀλυμπίοις. ὁ δὲ Πλάτων φιλοσόφως ἀπὸ τῶν θεῶν ἐπὶ τὰ διοικούμενα, τὴν τάξιν μετήγαγε. φέρε δὴ οὖν καὶ ὅσα ὁ φιλόσοφος Πορφύριος ἐν τούτοις ἱεροπρεπῆ νοήματα παραδέδωκε, συντόμως περιλάβωμεν. πρῶτον μὲν οὖν ἀποτείνεται πρὸς τοὺς περὶ Ἀττικὸν, πολλὰς ὑποτιθεμένους ἀρχὰς, συνάπτοντας ἀλλήλοις τὸν δημιουργὸν καὶ τὰς ἰδέας. οἳ καὶ τὴν ὕλην ὑπὸ ἀγενήτου φασὶ κινουμένην ψυχῆς, ἀλόγου δὲ καὶ κατεργάτιδος, πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως φέρεσθαι προϋφιστᾶσι κατὰ χρόνον. τὴν μὲν ὕλην τοῦ αἰσθητοῦ, τὴν δὲ ἀλογίαν τοῦ λόγου, τήν τε ἀταξίαν τῆς τάξεως. ἔστω δὴ ὥς φασιν, ὕλη καὶ θεὸς, ἀγένητα ἄμφω ἀπ' αἰτίας. οὐκοῦν τὸ μὲν ἀγένητον αὐτοῖς, κοινόν. διαφέρει δὲ ὅμως ἀλλήλων, ἄλλῳ ἄρα τινὶ, καὶ οὐ τῷ ἀγενήτῳ. ἐκεῖνο οὖν ᾧ διαφέρει ἀλλήλων, οὐκ ἂν εἴη ἀγένητον. γενητὸν ἄρα. ἀλλὰ ἀδύνατον τὰ ἀγένητα τῷ γενητῷ διαφέρειν. ἔπειτα τί τὸ τῆς διακρίσεως αὐτοῖς αἴτιον, καὶ ποιῆσαν, τὸ μὲν σωστικὸν, τὸ δὲ φθαρτικόν. εἰ μὲν γὰρ τὸ ἀγένητον, ἄτοπον. ἦν γὰρ ἂν πᾶν τὸ ἀγένητον σωστικὸν, ἢ πᾶν τὸ ἀγένητον φθαρτικόν. εἴπερ τὸ ἀγένητον ἐποίει τοῦ θεοῦ σωστικὸν τὸν θεὸν, ἢ τὸ ἀγένητον τῆς ὕλης, φθαρτικὴν τὴν ὕλην. εἰ δὲ ἄλλο τι, λεκτέον. ἐκεῖνο πότερον καὶ αὐτὸ ἀγένητον ἢ γενητόν; εἴτε γὰρ γενητὸν, τῶν ἀγενήτων αἴτιον, ἄτοπον. εἴτε ἀγενήτων ὄντων, ὥς τε πάλιν ἄλλο πρὸ τούτων ζητήσομεν αἴτιον αὐτῶν τῆς διαφορᾶς, καὶ ἐπ' ἄπειρον ἡ ἄνοδος ἔσται. εἰ γὰρ μηδὲν ἔσται αἴτιον τοῖς διαφέρουσι τῆς διαφορᾶς. καὶ τοῦτο μὲν εἶναι σωστικὸν, τὸ δὲ φθαρτικὸν, τὸ τυχαῖον ἐπικρατήσει τῶν ἀρχῶν. αἰτίας γὰρ ἀνῃρημένης, ἡ συνδρομὴ τῶν τοιῶνδε ἀρχῶν ἄλογος ἔσται καὶ ἀναίτιος. ἔτι δὲ τὸ κακὸν διαιώνιον ποιεῖν ὥσπερ καὶ τὸ ἀγαθὸν, ἄτοπον. οὐ γὰρ ὁμότιμον τῷ θείῳ τὸ ἄθεον, οὐδὲ ἐπίσης ἀγένητον, οὔτε ὅλως ἀντιδιῃρημένον. τί γὰρ μᾶλλον αὐταρκὲς θάτερον ἢ ἄτρεπτον, ἢ ἀκατάβλητον, εἴπερ ἑκάτερον αὐτῶν ἐξ ἀϊδίου, μηδὲν τοῦ λοιποῦ προσδεόμενον. ἔτι τοίνυν, εἰ τὸ μὲν ἐπιτήδειον πρὸς τὸ κοσμεῖσθαι, τὸ δὲ πρὸς τὸ κοσμεῖν, πόθεν αὐτοῖς ἡ ἐπιτηδειότης. δεῖ γὰρ εἶναί τι τὸ συνάπτον ἄμφω, καὶ ποιοῦν σύμμετρα ἀλλήλοις. οὐ γάρ πω ταῦτα ἀπεσπασμένα ἀλλήλων, καὶ ἐναντίως ἔχοντα, ἑαυτὰ ἐπιτήδεια πρὸς τὴν σύνοδον ἀπεργάζεται. εἰ μὴ ἄρα καὶ τοῦτο, ἀπὸ ταὐτομάτου γίγνεσθαι φαῖεν. οὐδὲ τοῦ Ἀθηναίου ξένου λέγοντος ἀκούοντες, πηγὴν ἀνοήτου δόξης εἶναι ταύτην, εἴ τις φησὶ πρὸ λογισμοῦ τὸ ἄλογον εἶναι, καὶ τὸ πρὸ τῆς νοερᾶς τέχνης, τὸ τυχαῖον ἐπικρατεῖν. οὐδὲ τοῦ Σωκράτους ἐν πολιτείᾳ λέγοντος, μὴ δεῖν ἐπὶ τοῦ πλήθους μένειν, ἀλλὰ καὶ ἀνατρέχειν ἀπὸ τῶν πολλῶν ἐπὶ τὰς κοινὰς αὐτῶν μονάδας. ἔτι τὴν ἀνωτάτω ἀρχὴν, οὐ ταύτῃ μόνον χαρακτηρίζειν δεῖ, τὸ μὴ ἔχειν ἄλλην ἀρχήν. τοῦτο γὰρ οὔπω δείκνυσι τὴν ἀταξίαν αὐτῆς. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν εἶεν ἀρχαὶ, πλείους μιᾶς. ἔσται γὰρ οὕτως οὐ πάντων αἴτιος ὁ θεὸς, ἀλλὰ τινῶν. εἰ δὲ καὶ τῆς ὕλης ἄρχει, μία ἡ ἀρχὴ, καὶ οὐ πολλαί. ἔτι δὲ, εἰ ἐν τούτῳ ἔχοι τὸ εἶναι ἀρχὴ, ἐν τῷ τινῶν εἶναι, καὶ κοσμεῖν τὸ ἄτακτον, ἅμα ἔσται τοῖς ἐξ αὐτῆς, καὶ οὐδὲν μᾶλλον ἀνῃρημένη τῆς ἀρχῆς, ἐκ ποδῶν τὰ μετ' αὐτὴν, ἐκ τούτων μὴ ὄντων, ἀναιρεῖται ἡ ἀρχή. τοῦτο δὲ, ἐπειδὴ πολλάκις φασὶ, τὴν ἀρχὴν ἐν τούτῳ ἔχειν τὸ εἶναι, ἐν τῷ δημιουργεῖν. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθὲς, οὐχ οἷόν τε κόσμου μὴ ὄντος, εἶναι τὴν ἀρχήν. αὖθις δὲ μεταβαλλόμενοι, λέγουσιν εἶναι καὶ ἄνευ τοῦ δημιουργεῖν τὸν θεόν. εἰ δὲ τοῦτο, εἰδότες ὅτι αἱ ἀληθεῖς δυνάμεις, αὐτῷ τῷ εἶναι ἐνεργοῦσι, καὶ ἡ αὐξητικὴ δύναμις καὶ ἡ θρεπτικὴ, αὐτῷ τῷ εἶναι τρέφει τὸ σῶμα καὶ αὔξει. οὕτω δὴ οὖν καὶ ἡ ψυχὴ, ψυχοῖ καὶ ζωοποιεῖ, καὶ κινεῖ τὸ ὄργανον ἑαυτῆς. οὐ γὰρ προελομένων ἡμῶν, αἰσθάνεται, ἢ σφύζει τὸ σῶμα, ἀλλ' ἡ παρουσία μόνον τῆς ψυχῆς, ἀποτελεῖ τὰς ἐνεργείας ταύτας. ἔτι πᾶν τὸ πρός τι πεφυκὸς ἀεὶ, κατ' οὐσίαν ἔχει ἐκείνην τὴν δύναμιν, τὸ δὲ ἄλλοτε ἄλλως μεταβαλλόμενον, ἐπίκτητον. εἰ μὲν οὖν ὁ θεὸς ἀεὶ δημιουργεῖ, σύμφυτον ἂν ἔχοι τὴν δημιουργικὴν δύναμιν, εἰ δὲ μὴ, ἐπίκτητον. πῶς οὖν ἐξ ἀτελοῦς, γίνεται τέλειος, καὶ ἐκ τοῦ μὴ τεχνίτου τεχνίτης. δεύτερον δὴ κεφάλαιον ἐπὶ τούτῳ, τὸ δεικνύον, ὅτι καὶ ὁ Πλάτων ἐπὶ μίαν ἀρχὴν ἀνάγει πάντα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν πολιτείᾳ λόγων. ἐν οἷς, τὸν μὲν ἥλιον αἰτιᾶται τῶν ὁρατῶν, τὸ δὲ ἀγαθὸν, τῶν νοητῶν. αὐτὸν δὲ αὖ πάλιν τὸν ἥλιον, ἔγγονον τοῦ ἀγαθοῦ προσαγορεύει. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ἐπιστολαῖς, ἐν οἷς περὶ πάντων βασιλέα τὰ πάντα εἶναί φησιν, καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα. εἰ γὰρ πάντα ἐπέστραπται πρὸς ἐκεῖνον, καὶ περὶ ἐκεῖνον ὑφέστηκεν, ἁπάντων ἐστὶν ἀρχὴ, καὶ οὐ τινῶν. ὅ, τι γὰρ ἂν λάβῃς ἐκεῖθεν ἔσται. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Φιλήβῳ, ἐν οἷς, πάντα μὲν ἐκ πέρατος

εἶναι καὶ ἀπειρίας λέγει σαφῶς. αὐτῶν δὲ τούτων τῶν ἀρχῶν, αἴτιον ἐν προϋπάρχειν τὸν θεόν, ὡς καὶ μίαν ἀρχὴν εἶναι, καὶ πλείους. ἀλλὰ ταύτας ὑπὸ τὴν μίαν τελεῖν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν σοφιστῇ, ἐν οἷς ἅπαντα πρὸς τοὺς πολλὰ τὰ ὄντα λέγοντας, καὶ χωρὶς πρὸς τοὺς αὐτὸ τὸ ὂν ἀρχὴν τιθεμένους, δεικνὺς, ὅτι οὔτε ἀπὸ τοῦ πλήθους ἄρχεσθαι δεῖ τῶν ὄντων, οὔτε ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἑνός. τρίτον τοίνυν, ὅτι οὐδὲ οἱ ποιηταὶ ὧν παραλαμβάνουσιν ἀρχῶν προσήκει τι τῷ Πλάτωνι. οὔτε γὰρ αἱ ἰδέαι κεχωρισμέναι τοῦ νοῦ, καθ' ἑαυτὴν ὑφεστήκασιν, ἀλλ' ὁ νοῦς εἰς ἑαυτὸν ἐπεστραμμένος, ὁρᾷ τὰ εἴδη πάντα. διὸ, ὁ Ἀθηναῖος ξένος, σφαίρας ἐν τόρνου περιφορᾷ, τοῦ νοῦ τὴν ἐνέργειαν ἀπείκασεν. οἱ δὲ ἀδρανεῖς, τὰς ἰδέας, τύποις κοροπλαστικοῖς ἐφ' ἑαυτῶν οὔσας, καὶ ἔξω τοῦ νοῦ κειμένας εἰσάγουσιν. οὔτε ὁ δημιουργὸς ὁ πρώτιστός ἐστι θεός. κρείττων γὰρ ἐκεῖνος τῆς νοερᾶς ἁπάσης οὐσίας. οὔτε ψυχή τις ἄλογος, κινεῖ τὸ πλημμελῶς, καὶ τὸ ἀτάκτως φερόμενον. πᾶσα γὰρ ψυχή, γέννημά ἐστι τῶν θεῶν. οὔτε ὅλως ἐξ ἀτάκτου τεταγμένον γίνεται τὸ πᾶν. εἰ γὰρ ὁ θεὸς βούλεται εἰς τάξιν ἄγειν πάντα, πῶς βούλεται; ἆρα ἀεὶ ἢ ποτέ; εἰ μὲν γὰρ ποτὲ, ἢ παρ' αὐτὸν τοῦτο, ἢ παρὰ τὴν ὕλην. ἀλλ' εἰ παρ' αὐτὸν, ἄτοπον. ἀεὶ γὰρ ἀγαθός. τὸ δὲ ἀγαθὸν πᾶν, ἀεὶ ὂν ποιητικόν, εἰ δὲ παρὰ τὴν ὕλην ἀντικόπτουσαν, πῶς νῦν κεκόσμηται; ὅτι φασὶν ἐπιτηδεία γέγονεν, εἰς τὸ δέξασθαι τὸν δημιουργικὸν λόγον. τοῦτο γὰρ καὶ ἐπιτηρεῖν τὸν θεόν, τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτῆς. ἀνάγκη δὴ οὖν, οὐκ ἄτακτον οὖσαν αὐτὴν, εἰς τάξιν ἦχθαι. οὐ γὰρ ἂν ἦν ἐπιτήδεια, ἀλλὰ τεταγμένη τῆς ἀταξίας. ἡ γὰρ ἀνεπιτηδειότης ἐστὶν ἡ ἄτακτος αὐτῆς κίνησις. οὐκ ἄρα ἡ ὕλη αἰτία τῆς ἀκοσμίας. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἡ τοῦ θεοῦ βούλησις. ἀεὶ γὰρ ἀγαθός, ἀεὶ ἄρα καὶ ὁ κόσμος ἐκοσμεῖτο, καὶ ὁ δημιουργὸς ἔταττε, τὴν πλημμελῆ καὶ ἄτακτον φύσιν. τί δή ποτε οὖν ὑπέθετο τὴν ἀταξίαν; ἢ ἵνα θεωρήσωμεν, ὅπως ἄλλη μὲν ἡ τῶν σωμάτων γένεσις, ἄλλο δὲ ἡ γινομένων αὐτῶν τάξις, ὑποθετέον. ὄντα μὲν αὐτά, κινούμενα δὲ ἀτάκτως. ἑαυτὰ γὰρ τάττειν τὰ σώματα ἀδύνατον. τὴν οὖν τάξιν τὴν ἀλλαχόθεν αὐτοῖς ἐφήκουσαν παραδεῖξαι βουλόμενος, ταῖς κινήσεσι αὐτῶν τὴν ἀταξίαν συνυπάρχουσαν ἄνευ τῆς θείας αἰτίας ἀπέφηνεν. ὃ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ᾐτιάσατο τὸν εἰπόντα καθ' ὑπόθεσιν προειλῆφθαι τοῦ κόσμου τὸ ἄκοσμον, λέγων, μὴ συμβαίνειν ταῦτα ἐφ' ὧν αἱ ὑποθέσεις παραλαμβάνονται, οἷον, ἐπὶ γεωμετρίας. δύνασθαι γὰρ εἶναι ταύτας καθ' ἑαυτάς, ῥητέον ὅτι, οὐχ οὕτως καθ' ὑπόθεσιν λέγεται τὸ ἄκοσμον προϋποκεῖσθαι δεῖν, ἀλλ' ὡς αὐτὸς τὸ ἀνείδεον, ὁρᾷ πρὸ τῶν εἰδῶν, εἰ καὶ μηδέ ποτε ἐστὶν ἐκείνων χωρίς. οὕτω τὸ εἰδοπεποιημένον μὲν, ἔτι δὲ ἀδιάρθρωτον, εἴληπται πρὸ τῆς τάξεως, εἰ καὶ μὴ δέ ποτε πρὸ τάξεως ἦν, ἀλλ' ὁμοῦ τῇ τάξει συνυφεστός. τέταρτον πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἐστὶ τῶν λόγων κεφάλαιον, ἐν ᾧ τὸν τρόπον ἐπιδείκνυσι τῆς δημιουργίας, αὐτῷ τῷ εἶναι τὸν θεῖον νοῦν ἐπιτελούμενον, καὶ κατασκευάζει διὰ πλειόνων. καὶ γὰρ οἱ τεχνῖται, δέονται πρὸς τὴν ἐνέργειαν, ὀργάνων, διὰ τὸ μὴ πάσης κρατεῖν τῆς ὕλης. δηλοῦσι δὲ καὶ αὐτοῖς τοῖς ὀργάνοις χρώμενοι, πρὸς τὸ εὔεργον ποιῆσαι τὴν ὕλην, τρυπῶντες ἢ ξέοντες, ἢ τορνεύοντες. ἃ καὶ πρὸς πάντα, οὐ τὸ εἶδος ἐντίθησιν, ἀλλ' ἐξαιρεῖ, τὴν ἀνεπιτηδειότητα τοῦ δεχομένου τὸ εἶδος. αὐτὸς δὲ ὁ λόγος, ἀχρόνως ἀπὸ τῆς τέχνης παραγίνεται τῷ ὑποκειμένῳ, πάντων ἐξαιρεθέντων τῶν ἐμποδίων. καὶ εἰ μηδὲν ἦν τούτοις ἐμπόδιον τὸ εἶδος, ἀθρόως ἂν τῇ ὕλῃ προσῆγον, καὶ ὀργάνων οὐδὲν ὅλως, ἐδεήθησαν. καὶ μὴν καὶ ἡ φαντασία, πολλὰ περὶ τὸ σῶμα παθήματα ἀπεργάζεται παρ' αὐτὴν μόνην τὴν ἑαυτῆς ἐνέργειαν. ᾐσχύνθη γάρ τις φαντασθεὶς τὸ αἰσχρόν, καὶ ἐρυθρὸς ἐγένετο, καὶ ἐφοβήθη, δεινοῦ τινος ἔννοιαν λαβών, καὶ ὠχρὸν τὸ σῶμα ἀπέφηνε. καὶ τὰ μὲν πάθη περὶ τὸ σῶμα. αἴτιον δὲ τούτων, τὸ φάντασμα. οὐκ ὤσεσι καὶ μοχλείαις χρησάμενον, ἀλλὰ τῷ παρεῖναι μόνον ἐνεργεῖσαν. ἔτι δὲ αὖ τοὺς θεολόγους, εἶναί τινας τῶν κρειττόνων ἡμῶν δυνάμεις χρωμένας δραστηρίους φαντασίας, καὶ ἅμα τῷ γενέσθαι ποιητικαῖς, ὧν ἂν ἐθέλωσιν, καὶ τὰς φωταγωγίας ἀπεργάζεσθαι καὶ δεικνύναι, θείας τινὰς μορφάς, ταῖς ἑαυτῶν κινήσεσι, τὰς αὐτὰς ἔξω δεικνύσας τοῖς θεᾶσθαι δυναμένοις ὄψεις. εἰ τοίνυν καὶ τέχναι ἀνθρώπιναι, καὶ ψυχῶν μερικῶν φαντασίαι, τῶν δαιμόνων ἐνέργειαι τοιαῦτα δρῶσι, τί θαυμαστὸν τὸν δημιουργὸν αὐτῷ τῷ νοεῖν τὸ πᾶν ὑπόστασιν παρέχεσθαι τῷ αἰσθητῷ. ἀΰλως μὲν, τὸ ἔνυλον, ἀναφῶς δὲ γεννῶντα τὸ ἁπτόν. ἀμερῶς δὲ ἐκτείνοντα τὸ διαστατόν. καὶ οὐ δεῖ τοῦτο θαυμάζειν, εἴ τι ἀσώματον ὂν καὶ ἀδιάστατον, ὑποστατικὸν εἴη τοῦδε τοῦ παντός. εἴπερ γὰρ τὸ σπέρμα τοῦ ἀνθρώπου, τοσοῦτον ὄγκον ἔχον, καὶ πάντας ἐν ἑκάστῳ τοὺς λόγους ὑφίστησι τοσαύτας διαφορὰς τῶν μὲν στερεῶν. οἷον, ὀστᾶ, τὰ μὲν, ναστὰ, τὰ δὲ κοῖλα. τῶν δὲ μαλακῶν, ὡς πνεύμονα καὶ ἧπαρ. τῶν δὲ ξηρῶν, ὡς ὄνυχας καὶ τρίχας. τῶν δὲ ὑγρῶν, ὡς αἷμα καὶ φλέγμα. τῶν δὲ λιπαρῶν, ὡς μυελὸς καὶ πιμελήν. τῶν δὲ πικρῶν, ὡς χολήν. τῶν δὲ ἀποίων, ὡς σίελον. τῶν δὲ πυκνῶν, ὡς νεῦρα. τῶν δὲ ἐξηπλωμένων, ὡς ὑμένας. ταῦτα γὰρ πάντα, τά τε ὁμοιομερῆ, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν πῶς ὑφίστησιν ἐξ ὀλίγου ὄγκου. μᾶλλον δὲ ἐκ τοῦ ἀόγκου. οἱ γὰρ λόγοι ταῦτα γεννῶσιν, οὗτοι δὲ ἄογκοι πανταχοῦ ὄντες. ὅτι γὰρ ἂν λάβῃς τοῦ σπέρματος, ἐν αὐτῷ πάντα εὑρήσεις. πολλῷ δὴ οὖν μᾶλλον ὁ δημιουργικὸς λόγος, τὰ πάντα παράγειν δύναται, μηδὲν εἰς τὸ εἶναι τῆς ὕλης δεηθείς. ὁ δὲ, τῶν πάντων ὑποστάτης, ἐν ἑαυτῷ διαιωνίως ἕστηκεν, καὶ ἐφ' ἑαυτοῖς μένων, τὰ πάντα παρήγαγε.

» Θέμις δὲ οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν, ἄλλο τι πλὴν τὸ κάλλιστον. Ἡ θέμις εἰκότως

ἐν ἀρχαῖς παραλαμβάνεται τῆς δημιουργίας. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τῶν δημιουργικῶν θεσμῶν αἰτία, καὶ ἀπὸ ταύτης ἀδιαλύτως ἡ τάξις συνέχεται τοῦ παντός. διὸ καὶ μένει μὲν πρὸ θεῶν, πρὸ τῆς τοῦ δημιουργοῦ προόδου κατὰ τοὺς χρησμοὺς τῆς νυκτός. ἐς αὖ ῥείη τέκοι παῖδα κρόνῳ ἐν φιλότητι. συμπαράγει δὲ τῷ διῒ, τὴν παῖδα τῶν ὁρῶν, Ταῖς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς οὔλυμπός τε, Ἠ μὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ' ἐπιθεῖναι. πάσης οὖν ἐστι τῆς τάξεως τῆς κοσμικῆς μονάς. δι' ἣν καὶ ὁ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης, ἀνάγκην αὐτὴν προσηγόρευσεν, ὡς δέδεικται ἐν ἐκείνοις. καὶ ἐν τοῖς γόνασιν αὐτῆς, ἀνακυκλοῖ τὸν κόσμον, ἄτρεπτον καὶ ἀσάλευτον τὴν τάξιν ἀεὶ διατηρούσης. κατὰ ταύτην οὖν τὴν θείαν αἰτίαν τῆς τάξεως, καὶ ὁ δημιουργὸς εἰς τάξιν ἄγων τὸ πλημμελὲς, κάλλους τοῖς πᾶσι μεταδίδωσι, καὶ ὅμοιον ἑαυτῷ τὸν κόσμον ἀποτελεῖ, καὶ συνέχει πρὸς ἑαυτόν. ἄριστος γὰρ ὢν, τοῦτον ἀποτελεῖ, κάλλιστον εἰκότως. διότι καὶ αὐτὸ τὸ κάλλος τὸ πρώτιστον καὶ νοητὸν τῆς ἀγαθότητος ἐξήρτηται, καὶ ἐν αὐτῇ ἐστι. διὰ τοῦτο δὴ καὶ ὁ κόσμος κάλλιστος ὢν, ἐξῆπται τοῦ δημιουργοῦ ἀρίστου ὄντος, καὶ διότι τὸ ἀγαθὸν, αἴτιόν ἐστι τῆς καλλονῆς, διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἄριστος πατὴρ τοῦ καλλίστου γεννήματος ὑποστάτης. ἔτι δὲ ἐπειδὴ φρουρός ἐστι τῶν θείων νόμων ἡ θέμις, οὗτοι δὲ ἐν τάξει τῶν δευτέρων, τὰς ἀπογεννήσεις ἀπὸ τῶν πρώτων ποιοῦνται, καὶ τὴν συνέχειαν σώζουσι τῶν θείων, καὶ τὰς ὁμοιότητας τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρῶτα. διὰ δὴ τοῦτο, καὶ ὁ δημιουργὸς μετὰ τῆς θέμιδος ἐνεργῶν, κάλλιστον ἀπεργάζεται τὸ πᾶν αὐτὸς ἄριστος ὤν. ὅπου γὰρ ὁ Σωκράτης ἄνθρωπος ὢν, οὔ φησιν αὐτῷ θεμιτὸν εἶναι συγχωρῆσαί τι τῶν ψευδῶν, ἢ ἀφανίσαι τὸ ἀληθὲς, πῶς ἂν αὐτὸν τὸν δημιουργικὸν νοῦν ἄλλο τί φαμεν ποιεῖν, ἢ τὸ καλὸν, ἐξορίζειν δὲ τὸ αἰσχρὸν, τῇ θέμιδι συνηνωμένον, καὶ ᾧ ἀεὶ πάρεστιν ἡ θέμις. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτου. τὸ δὲ οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστι, πάνυ τῷ ἀρίστῳ προσφυῶς εἴληπται. πρότερον μὲν γὰρ ἀγαθόν τε ἐκάλει τὸν δημιουργὸν, καὶ τὸ ἦν αὐτῷ προσῆπται ὡς ἐν τῷ ἀγαθὸς ἦν. ἡ γὰρ ὑπὲρ νοῦν ἁπλότης, καὶ αὐτὸ τὸ τῆς θεότητος ἰδίωμα, τῷ ἦν οἰκειότερόν ἐστιν, ὡς ὑπεραιώνιον καὶ κρεῖττον ἁπάσης νοήσεως. νοῦν δὲ ἄριστον προσειπὼν αὐτὸν, ὡς νοῦν ὄντα ἔνθεον. τὸ γὰρ μετέχον τὸ ἄριστόν ἐστι. τὸ ἦν, καὶ ἔστιν αὐτῷ προσήρμοσεν, ὡς μὲν θεῷ τὸ ἦν, ὡς δὲ νῷ τὸ ἔστιν, ἵνα ἅμα τήν τε θείαν ἕνωσιν δηλώσῃ, καὶ τὴν αἰώνιον ὑπόστασιν. Λογισάμενος εὕρισκεν ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν, οὐδὲν ἀνόητον, τοῦ νοῦν ἔχοντος ὅλον ὅλου κάλλιον ἔσεσθαί ποτε ἔργον. Ο μὲν Ἀμέλιος, θαυμαστῶς διατείνεται τὸν Πλάτωνα τὰς διαφόρους αἰτίας εἰδότα, τὰς δημιουργικὰς, ἐπ' ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ συνεχῶς μεταπηδᾶν, ἀψόφῳ κελεύθῳ, μηδὲν ἐνδεικνύμενον διὰ τὴν συνέχειαν, αὐτῶν τῶν θείων αἰτίων, ἀλλ' ὡς περὶ ἑνὸς καὶ ταὐτοῦ διατατόμενον διὰ τὴν ἕνωσιν τὴν ἐν ἀλλήλοις τῶν δημιουργῶν. καὶ γὰρ οἱ πάντες εἷς εἰσί. καὶ ὁ εἷς πάντες, ἐπεὶ καὶ νῦν, ἄλλος μὲν ὁ βουληθεὶς, ἄλλος δὲ ὁ λογιζόμενος, ἄλλος δὲ ὁ παραλαβὼν. καὶ ὁ μὲν τῇ βουλήσει ποιεῖ μόνον, ὁ δὲ, τῇ νοήσει, καὶ τῷ νοεῖν, ὁ δὲ, τῇ μεταχειρίσει. τίθησι μὲν γὰρ νοῦν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι, καὶ οὕτω συνεκτείνεται τὸ πᾶν. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, πᾶσαν μὲν τὴν τοιαύτην ἐξήγησιν ὡς λίαν περιττῶς διασκευωρημένην ἐπιῤῥαπίζει. λογισμὸν δὲ ἀφορίζεται τὸν κατ' αἰτίαν τῶν ὄντων προηγούμενον, καὶ τὸν τῆς οὐσίας αὐτῆς δημιουργικὸν, καὶ τὸν κατ' ἐνέργειαν ὡσαύτως. ἀφ' οὗ πάντες οἱ λογισμοὶ συνέχονται, καὶ τὸ εἶναι ἔχουσιν. ἡμεῖς δὲ, ὅτι μὲν περὶ ἑνὸς δημιουργοῦ καὶ τοῦ αὐτοῦ ποιεῖται τοὺς λόγους, ἤδη τε εἰρήκαμεν, καὶ νῦν ὑπομιμνήσκομεν. καὶ γὰρ εἰ πλῆθός ἐστιν ἐν δημιουργοῖς, δεῖ τὴν μονάδα τάττειν πρὸ τοῦ πλήθους. ἐκεῖνο μὴν ἀξιώσωμεν τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον σκοπεῖν, μήποτε ὁ εἷς δημιουργὸς, καὶ ὁ ὅλος κόσμος ὢν νοερὸς, πολυδύναμός ἐστι, καὶ ἄλλαις δυνάμεσιν, ἄλλα δημιουργεῖ, πρὸς τῷ καὶ πάντων εἶναι πατήρ. ἔσω γὰρ καθὸ μὲν ἀγαθὸς, καὶ καθὸ θεὸς, πάντων ὁ αὐτὸς ὑποστάτης. πάντα γὰρ μετέχει τοῦ ἑνός. ἐπειδὴ δὲ τῶν δημιουργημάτων ἁπάντων ἐν ἑαυτῷ τὴν αἰτίαν συνείληφε, καὶ ὑφίστησιν, ἄλλως μὲν τὸ ὅλον, ἄλλως δὲ τὰ μέρη. τὸ μὲν ἀθρόως καὶ ὁλικῶς, τὸ δὲ διῃρημένως κατὰ τὰς οἰκείας ἕκαστον αἰτίας. τῇ μὲν μιᾷ νοήσει, τὸ ὅλον κοσμεῖ, καὶ ἀθρόως ἀπογεννᾷ. καθὸ καὶ ὁ κόσμος ζῶόν ἐστιν ἕν, τῷ δὲ λογισμῷ τὰ ἐν αὐτῷ μέρη, καὶ ταῦτα ὡς ὅλα. διότι, τῶν ὁλικῶν ἐστι δημιουργός. νοῦν τὸν ὅλον καὶ ψυχὴν τὴν ὅλην, καὶ τὸν ὄγκον ἅπαντα τοῦ σώματος, καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν μέρη συντιθεὶς, λογισμῷ λέγεται ποιεῖν. ἔστι γὰρ ὁ λογισμὸς, τῶν μερῶν διῃρημένη διέξοδος, καὶ ἡ διακεκριμένη τῶν πραγμάτων αἰτία. οὐ γὰρ ἀπορούμενος ὁ λογισμός. ἐπεὶ οὐδὲ ἡ τέχνη ἀπορεῖ, οὐδὲ ἡ ἐπιστήμη, ἀλλ' οἱ τεχνῖται καὶ ἐπιστήμονες, ὅταν ἐνδεεῖς ὦσι τῶν ἔξεων. εἰ δὲ αὗται μὴ ἀποροῦσι, τίς μηχανὴ νοῦν ἀπορεῖν οὐκ ἔστιν. ὡς θ' ὁ λογισμὸς, οὐδ' ἀπορίαν τοῦ γενέσθαι δέοντος. τὸ δὲ ὅλον κοσμῶν, νοήσει ποιήσει. ἁπλῆ γὰρ ἡ νόησις, καὶ εἰς ἓν τοῦ πλήθους συναγωγός. ὥσπερ ὁ λογισμὸς, διαιρετικὸς τοῦ ἑνὸς εἰς πλῆθος. τὸ μὲν οὖν λογισάμενος τοιοῦτόν ἐστι. τὰ δὲ κατὰ φύσιν ὁρατὰ, τὰ μὲν αἰσθητὰ λέγειν, παντελῶς ἄτοπον. ταῦτά τε γὰρ οὔπω διετέτακτο τῷ λόγῳ, καὶ τὸν δημιουργὸν ἐπιστρέφειν εἰς αὐτὰ τῶν ἀδυνάτων ἐστί. πῶς γὰρ νεύει πρὸς τὸ χεῖρον, ἢ ὁποίαν ἔμφασιν δέχεται τῶν ἐνύλων, ἐφ' ἃ μηδὲ τῇ μερικῇ ψυχῇ τὸ νεύειν εὐτυχές. ἄμεινον οὖν ὡς ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ὑφηγεῖται τὰ νοητὰ τοιαῦτα νομίζειν. ὅτι μὲν γὰρ ὁρατά ἐστι δῆλον ἐξ ὧν ὁρᾶν αὐτά φησι τὸν δημιουργόν. ἤπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας ἐν τῷ ὅ ἐστι ζῶον, ὅσαι τε καὶ οἷαι καθορᾷ, μικρὸν ὕστερον ἐρεῖ προελθών. ὅτι δὲ καὶ κατὰ φύσιν ὁρατὰ, δῆ-

λον εἰ ἐνθυμηθείης, ὅτι τὰ μέν ἐστι πρὸς ἡμᾶς ὁρατά, τὰ δὲ, κατὰ φύσιν. τὰ μὲν πρὸς ἡμᾶς ὁρατά, τῇ αὐτῶν φύσει, σκοτεινά ἐστι καὶ ἀσαφῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν ὁρατά, ὄντως γνωστά, καὶ τῷ θείῳ φωτὶ καταλαμπόμενα. τοιαῦτα δὲ τὰ νοητά ἐστι. καὶ μή ποτε διότι, καὶ τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον ὁρατόν, ἐκάλεσε παρὰ φύσιν ἔχον, ὡς πρὸς τὴν δημιουργίαν, ὁρατὰ κατὰ φύσιν ἐκεῖνα κέκληκε, τὰ νοητὰ παραδείγματα τοῦ δημιουργοῦ. διό, καὶ ἐν προοιμίοις ἐζήτει, πότερον ἀΐδιον τὸ παράδειγμα τοῦ κόσμου θετέον, ἢ γεννητόν, ὄντων πρὸ τοῦ οὐρανὸν γενέσθαι τῶν δύο, τοῦ τε ὄντος, καὶ τῆς γενέσεως. πῶς γὰρ ἂν ἀλλαχοῦ τὰς αἰτίας εὑρίσκοι τῶν γεννητῶν ὁ δημιουργός, ἢ ἐν τοῖς νοητοῖς. ἡ γὰρ εὕρεσις, οὐκ ἔστι περίπτωσις, οὐδὲ κατὰ συλλογισμόν τις ἐπιβολή. τοῦτο γὰρ μερικαῖς προσήκει ψυχαῖς, ἀλλ' ἕνωσις πρὸς τὰς νοητὰς τῶν μερῶν, τοῦ παντὸς αἰτίας, καὶ θέα καὶ πλήρωσις ἐκεῖθεν. ὄντων γὰρ ἐν τοῖς πρὸ αὐτοῦ πάντων παραδειγματικῶς, τῶν τε νοουμένων, καὶ τῶν νοητῶν. τὸ γὰρ ὄντως ὄν, καὶ τῶν νοερῶν, καὶ τῶν νοῦν μὴ μετεχόντων, περιέχειν ἑνοειδῶς τὴν αἰτίαν, καὶ ὑπερτέραν ὄντων ἐκεῖ τῶν ἐννόων, καταδεεστέρων δὲ τῶν λοιπῶν. εἰ γὰρ πάντα ἐκεῖ νενοημένα, καὶ νόες, ἀλλ' ἐν οἷς μὲν καὶ ἡ αἰτία, τὸ νοερὸν ἔχει τῶν αἰτιατῶν, ἐν οἷς δὲ τὸ ἄνουν καὶ ἀλόγιστον, αὐτῶν μὲν τῶν αἰτίων νοερῶν ὄντων, τῶν δὲ ἀπ' αὐτῶν, ἀνοήτων, εἰκότως ὁ δημιουργὸς ἐκεῖσε βλέπων, τὸ ἔννουν τοῦ ἀνοήτου τίθεται σεμνότερον, τό τε γένος τοῦ γένους, καὶ τὰ ἄτομα τῶν ἀτόμων. καὶ γὰρ ἄνθρωπος ἵππου, καὶ τὶς ἄνθρωπος πάντων ἵππων καλλίων κατ' αὐτὸ τὸ ἔννουν. εἰ δὲ λάβοις μόριον ἀνθρώπου τινὸς καὶ ἵππου, οὐ πάντως θάτερον κάλλιον. οὐδὲ εἰ λάβοις τὸν ὑπὸ φύσεως δεδημιουργημένον ἄνθρωπον, καὶ τὸν ὑπὸ τῆς ἀνδριαντοποιητικῆς κατασκευασμένον, πάντως ὁ ἐκ τῆς φύσεως κατὰ τὸ σχῆμα σεμνότερος. πολλὰ γὰρ ἡ τέχνη μᾶλλον ἀκριβοῖ. τὸ δ' οὖν ὅλον πανταχοῦ τοῦ ὅλου κρεῖσσον. ὅταν τὸ μὲν, ἔννουν, τὸ δὲ, ἀνόητον ᾖ. καὶ γὰρ διὰ τίνος ἄλλου τὸ σῶμα δύναται μεταχεῖν τοῦ νοητοῦ κάλλους, πληρουμένου μεταδόσεως; μηδεὶς οὖν οἰέσθω τὸν Πλάτωνα, τῶν εἰδῶν ποιεῖσθαι τὴν διαίρεσιν, εἴς τε τὰ νενοημένα καὶ τὰ ἀνόητα. τὰ γὰρ ἐκεῖ πάντα νόες ὡς εἴπομεν, ὅπου καὶ θεοὺς πάντα καλεῖ πάντως. ἀλλ' εἴπομεν ὅτι εἰς τὰ ἐκεῖ ἀποτεινόμενος, ἑώρα καὶ τῶν ἐννόων τῶν τῇδε καὶ τῶν ἀνοήτων τὴν διάστασιν. διὸ καὶ οὕτως εἶπεν, οὐδὲν ἀνόητον ἔσεσθαι τοῦ ἐννοῦ κάλλιον, ὡς ἐν τοῖς ἔργοις, οὔσης τῆς τούτων διαφορᾶς, κατ' αἰτίαν δὲ ἐκεῖ προούσης. πάλιν οὖν θεώρησον, ὅπως ὁ Πλάτων διὰ τὰς κυριωτέρας αἰτίας, τὰς δευτέρας φησὶν ἐνεργεῖν, ὡς τελικωτέρων οὐσῶν ἐκείνων, τούτων δὲ εἰς ἐκείνας ἀνηρτημένων. διότι μὲν ἀγαθὸς ὁ δημιουργός, διατοῦτο κάλλιστον ποιεῖ τὸν κόσμον. ἡ γὰρ ἀγαθότης, αἰτία τοῦ κάλλους. διότι δὲ κάλλιστον ποιεῖ τὸ πᾶν, ἔννουν αὐτὸ ἀπεργάζεται. τὸ δὲ κάλλος ἀποπληροῖ τὸν νοῦν πρῶτον τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως. διότι δὲ ἔννουν ποιεῖ τὸ πᾶν ψυχῆς αὐτῷ μεταδίδωσι. ψυχὴ γὰρ ἀεὶ τοῦ νοῦ πρόεισι. διότι δὲ ἔμψυχον ἀποτελεῖ τὸν κόσμον ζωὴν ἐντίθησι τῷ πρότερον πλημμελῶς κινουμένῳ καὶ ἀτάκτως. τοῦτο γὰρ καλῶς ταχθὲν, ψυχῆς μεταχεῖν δυνήσεται. ψυχὴ δὲ νοῦ. νοῦς δὲ κάλλους. ὁ δὲ ὅλος κόσμος κάλλιστος γενόμενος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἔσται, καί τοι λέγοιτ' ἂν εὐδαίμων θεός, καὶ ἔοικεν ἐν τούτοις, πάντα τὰ παραδείγματα ὁρᾶν. ἃ δὴ κατὰ φύσιν ὁρατὰ κέκληκεν, οὐ τὰ ἐν τῷ αὐτοζώῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσα μερικώτερά ἐστι τῶν ἐκεῖ τεττάρων ἰδεῶν. ἢ πῶς ὁρᾷ, τὰ μὲν, νοητικῶν, τὰ δὲ ἀνοήτων παραδείγματα, ἃ δὴ μὴ ἔστιν ἐν τῷ αὐτοζώῳ διακεκριμένα; τούτου δὲ εἴδη τοῦ αὐτοζώου μνημονεύσει ὅταν ζῷον τὸ πᾶν ἀποτελέσῃ. ᾗ γὰρ ζῷον, εἰκών ἐστιν ἐκείνου, καὶ ᾗ τετραμερές. ᾗ δὲ λοιπὸν εἰς τὰ νοοῦντα καὶ μὴ νοοῦντα διῄρηται ἤδη, ταύτῃ πάντως ἐξ ἄλλων ἐστὶ μερικωτέρων παραδειγμάτων, ἢ κατ' ἐκείνας τὰς τέτταρας ἰδέας. ὥς τε τὸ μὲν αὐτοζῷον, παράδειγμά ἐστι. τὸ δὲ παράδειγμα, ὂν τὸ αὐτοζῷον. ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἴωμεν, τούτοις ἐπιστατήσαντες.

» Νοῦν δ' αὖ χωρὶς ψυχῆς, ἀδύνατον παραγενέσθαι.

Ἡ μὲν νοερὰ οὐσία, ἀμέριστός ἐστι καὶ ἑνοειδής, καὶ αἰώνιος, ἡ δὲ τῶν σωμάτων, μεριστὴ καὶ πεπληθυσμένη, καὶ μετὰ τῆς χρονικῆς συνυφεστῶσα παρατάσεως. ἅτε ἐναντίως οὖν ἔχουσιν αὗται πρὸς ἀλλήλας, καὶ δέονται μεσότητος, τῆς συνάγειν αὐτὰς δυναμένης, μεριστῆς ἅμα καὶ ἀμερίστου, συνθέτου καὶ ἁπλῆς, αἰωνίου τε καὶ γεννητῆς ὑπαρχούσης. τοιαύτην δὲ τὴν ψυχικὴν τάξιν ὁ Πλάτων ὑποτίθεται, νοητὴν ἅμα καὶ πρώτην τῶν γιγνομένων, αἰώνιον καὶ ἔγχρονον, ἀμέριστον καὶ μεριστήν. εἰ ἄρα δεῖ τὸ πᾶν ἔννουν γενέσθαι, δεῖ καὶ ψυχῆς. ὑποδοχὴ γάρ ἐστιν αὕτη τοῦ νοῦ, καὶ διὰ αὐτῆς ὁ νοῦς, ἐμφαίνεται τοῖς ὄγκοις τοῦ παντός. οὐχ ὅτι δεῖται τῆς ψυχῆς ὁ νοῦς, οὕτω γὰρ ἂν εὐτιμότερος εἴη τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ὅτι τὰ σώματα δεῖται τῆς ψυχῆς, εἰ μέλλοι νοῦ μεθέξειν. τὰ γὰρ ἔσχατα, δεῖται τῶν σωμάτων, ἀλλ' οὐ τὰ πρῶτα. ταῦτα γὰρ ἀμέσως πανταχοῦ πάρεστι. δεῖ τοίνυν κἀκεῖνο ἐννοεῖν, ὅτι τὴν ψυχὴν τὴν συνάπτουσαν τῷ αἰσθητῷ τὸν νοῦν, νοερὰν εἶναι δεῖ, καὶ οὐκ ἄνουν. πῶς γὰρ τὸ ἄνουν τῷ νῷ συνηρτῆσθαι δυνατόν; ἀλλὰ δεήσει καὶ τούτοις ἄλλης μεσότητος. τοιαύτη δὲ οὖσα, τὸ μὲν σωματοειδὲς ἅπαν, ἐμφρόνως ποδηγετήσει καὶ εὐτάκτως. μιμήσεται δὲ τὸν νοῦν χορεύουσα περὶ αὐτόν. εἰ τοίνυν τὰ ὅλα κρείττω τῶν μερῶν ἐστι, καὶ τὰ ἀΐδια τῶν κατὰ χρόνον ὑφισταμένων, καὶ τὰ τοιοῦτα τῶν ἀποτελουμένων, δεῖ καὶ τὸν ὅλον οὐρανόν, θειότερον εἶναι πάντων. τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν εἰ δὴ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τινὰ ζῷα μερικὰ ὄντα καὶ ἔνυλα, καὶ ἐπίκηρα, νοῦ μετέχειν πέφυκε, τί χρὴ φάναι τὸν σύμπαντα κόσμον, οὐχ ὅλον

δι' ὅλου

δι' ὅλου τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ νοῦ παρουσίαν ἐμφαίνειν. τὸ γὰρ σχῆμα καὶ ἡ τάξις, καὶ τὰ μέτρα τῶν δυνάμεων ἐναργῆ τεκμήρια φαίην ἂν εἶναι τῆς νοερᾶς ἐπιστασίας. εἰ δὲ νοῦς, ἐφέστηκε τοῖς ὅλοις, καὶ διακυβερνᾷ τὸ πᾶν, δεῖ καὶ ψυχὴν εἶναι νοερὰν, ἐν μέσῳ κοσμοῦσαν τὰ σώματα καὶ διοικοῦσαν, καὶ χωριστὴν ἅμα τῶν διοικουμένων, καὶ πάντα ζωῆς πληροῦσαν, ἵνα δι' αὐτῆς ὁ κόσμος ἐνστηρίζηται τῷ νῷ, καὶ ὁ νοῦς ἐλλάμπῃ τὸν κόσμον. εἰ γὰρ βούλει καὶ τῶν ἐν Φιλήβῳ γεγραμμένων, ἀναμνησθῶμεν, ἐν οἷς ἔλεγεν ὁ Σωκράτης ἀποδεικνὺς ὅτι ἔννους ὁ κόσμος καὶ ἔμψυχος, ὅπως τό τε ἐν ἡμῖν γήϊνον, ἐκ τοῦ παντός ἐστι, καὶ τὸ ἐν ἡμῖν πῦρ, ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ πυρὸς, καὶ ὁ ἀὴρ ὡσαύτως, καὶ τὸ ὕδωρ. καὶ ὡς ἄτοπον, τὰ μὲν ἐν ἡμῖν χείρονα προϋπάρχειν ἐν τῷ ὅλῳ, τὰ δὲ θειότερα, μὴ εἶναί πως ἀνάλογον, καὶ ἐν τῷ παντὶ νοῦν τὸν ὅλον, καὶ ψυχὴν τὴν ὅλην. ἢ γὰρ οὐδὲν τῶν ζώων, ἔννουν ῥητέον, ἢ εἴ ἐστι τι ζῶον τοιοῦτον, ἄτοπον. ἀλλ' ὅτι πρὸ τοῦ παντὸς νοῦ μετέχειν. τοῦτο μὲν γὰρ ἀεὶ τέτακται, καὶ διὰ τὸ ὡσαύτως ἐγγυτέρω, τῆς νοερᾶς ἐστὶν οὐσίας. τοῖς δὲ μερικοῖς ζώοις, ὑπάρχει πολὺ τὸ ἄτακτον καὶ πλημμελὲς, καὶ πολλῷ ἄρα μᾶλλον ψυχὴν ῥητέον. ὁ μὲν οὖν Πλάτων πάνυ δαιμονίως νοῦν τε ὑποτίθεται διττὸν, τὸν μὲν ἀμέθεκτον καὶ δημιουργικὸν, τὸν δὲ μεθεκτὸν καὶ ἀχώριστον. ἀπὸ γὰρ τῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων, τὰ ἐν ἄλλοις ὄντα, καὶ συντεταγμένα τοῖς ὑφειμένοις. καὶ τῷ παντὶ διττὴν ἐνδίδωσι ζωὴν, τὴν μὲν σύμφυτον, τὴν δὲ χωριστήν. ἵνα καὶ ζῶον ὁ κόσμος ᾖ διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ζωὴν καὶ ἔμψυχον, διὰ τὴν νοερὰν ψυχήν. καὶ ἔννουν δι' αὐτὸν τὸν πολυτίμητον νοῦν. ὁ δέ γε Ἀριστοτέλης, ἐξ ἡμισείας τὸν μὲν, ἀμέθεκτον νοῦν, ὑφεῖλε τῆς αὐτοῦ φιλοσοφίας. ὁ γὰρ πρῶτος αὐτῷ νοῦς, τῆς ἀπλανοῦς ἐστι. τὴν δὲ νοερὰν ψυχὴν, μέσην οὖσαν τοῦ τε νοῦ καὶ τοῦ ἐμψυχουμένου σώματος ὑποτέμνεται. συνάπτει δὲ αὐτόθεν τῷ ζῶντι σώματι τὸν νοῦν. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ ἄλλο τι πλημμελεῖν δοκεῖ μοι. νοῦν γὰρ ἐπιστήσας ταῖς σφαίραις, ὅλον τὸν κόσμον, οὐκ ἐνίδρυσεν οὐδενὶ νῷ. τοῦτο δὲ ἐστὶ πάντων ἀτοπώτατον. πῶς γάρ ἐστιν εἷς ὁ κόσμος, εἰ μὴ νοῦς εἷς ἐν αὐτῷ κρατείη; τίς δὲ σύνταξις τοῦ νοεροῦ πλήθους, εἰ μὴ μονάδος οἰκείας ἐξηρτημένον εἴη; πῶς δὲ πάντα συντέτακται πρὸς τὸ ἓν, εἰ μὴ κοινός τις εἴη τῶν ἐγκοσμίων ἁπάντων νοῦς; ὁ γὰρ τῆς ἀπλανοῦς, ἐκείνης ἐστὶ τῆς σφαίρας, καὶ ὁ τῆς ἡλιακῆς, καὶ ὁ τῆς σελήνης, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. πρὸς μὲν οὖν Ἀριστοτέλην, καὶ ἰδίᾳ περὶ τούτων γέγραπται. τὸ δὲ τοῦ Πλάτωνος πῶς οὐ θαυμαστόν. λαβὼν γὰρ τὸν κόσμον καὶ διελὼν αὐτὸν εἰς τὰ μέρη, καὶ καθ' ἑαυτὸ θεωρήσας τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον ἵστησιν αὐτὸ λόγῳ. καθάπερ καὶ ἐν νόμοις, τὸ αὐτοκίνητον, αἴτιον πάσης κινήσεως ἀποφῆναι βουλόμενος, ἔστησε τὸν ὅλον οὐρανὸν, καὶ στήσας, εἰσοικίζει ψυχὴν εἰς τὸ πᾶν, ἣ πολλὴν προχέασα ζωὴν ἐψύχωσε τὸν κόσμον. καὶ ἐπὶ τῇ ψυχῇ νοῦν, ὃς κυβερνᾷ τὸν κόσμον εἰς ἑαυτὸν ἐστραμμένος. δι' ὃν τὸ πᾶν κύκλῳ κινεῖται, δι' ὃν τέτακται τὸ ὅλον, δι' ὃν ἀκίνητός ἐστιν ὁ σύμπας κόσμος. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα πάντα συμπληροῖ ζῶον ἕν, καὶ μίαν φύσιν, ἔδει καὶ τὴν συναγωγὸν αὐτῶν καὶ ἑνωτικὴν αἰτίαν προϋφιστάναι, καὶ ταύτην νοερὰν. τὸ γὰρ ἀθρόως καὶ ὁμοῦ τὰ ὅλα περιέχειν καὶ συνάγειν εἰς ἑνὸς συμπλήρωσιν, τῆς νοερᾶς ἐστὶν αἰτίας ἔργον. διὰ δὴ ταῦτα πρὸ τοῦ μετεχομένου νοῦ, τὸ ἀμέθεκτον ὑποστήσας, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς πάντων αἰτίας ὑποθέμενος, ἐκεῖθεν νοῦς καὶ ψυχὰς καὶ σώματα παρήγαγεν. ἀφ' ὧν τὸν αἰσθητὸν συνεπλήρωσε κόσμον. ὅτι μὲν οὖν ψυχῆς νοερᾶς, ἀνάγκη μετέχειν τὸ πᾶν, εἰ νοῦ μεθέξει, δῆλον ἀπὸ τῶν εἰρημένων. αὕτη γάρ ἔσται σύνδεσμος τῶν ἄκρων ὑπεναντίων ὄντων. ὅτι δὲ καὶ τὸ ἀντίστροφον ἀληθὲς, δεικτέον, οἷον ὅτι ψυχῆς νοερᾶς ἐν τῷ παντὶ προσούσης, ἀνάγκη καὶ νοῦν εἶναι τοῦ παντός. ἐπεὶ γὰρ τὴν ψυχὴν ταύτην, νοερὰν εἶναι φασὶν, ἀνάγκη καὶ νοῦ μετέχειν αὐτήν. πότερον οὖν τοῦ ὅλου νοῦ μετέχειν μόνον, ἢ καὶ ἐν αὐτῇ τινὸς ὄντος ἀπ' ἐκείνου; ἀλλ' εἰ μὲν καὶ τὸ σωματικὸν αὐτόθεν τῆς πηγῆς ἀπέλαβε τῶν ψυχῶν, καὶ μὴ διὰ τῆς ἐν αὐτῷ, ἔδει κἀπὶ τῆς ὅλης ψυχῆς τὸ αὐτὸ ποιεῖν. εἰ δὲ ἔστι μὲν ἡ ἐν τῷ δημιουργῷ πηγὴ τῶν ψυχῶν, ἔστι δὲ καὶ ἡ τοῦ παντὸς, καὶ μετέχει τὸ πᾶν διὰ ταύτης καὶ ἐκείνης, δεῖ δή που καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν διὰ τῶν μεθεκτῶν νόων, εἰς τὸν ἀμέθεκτον ἀνηρτῆσθαι πάντως. ἀνάλογον γὰρ ὡς τὸ σῶμα τοῦ παντὸς πρὸς τὴν ψυχὴν, οὕτως αὕτη πρὸς τὸν νοῦν. καὶ εἰ μὲν καθὸ νοερὰ ψυχὴ γίνεται, ἔδει πᾶσαν ψυχὴν εἶναι τὴν αὐτήν. εἰ δὲ κατὰ τὴν τοῦ νοῦ μέθεξιν, ἀνάγκη νοῦ μετέχειν αὐτὴν τοῦ συμμέτρου πρὸς αὐτήν. τοιοῦτος δέ ἐστιν, οὐχ ὁ αὐτὸς νοῦς, ἀλλ' ὁ μέσος τοῦ αὐτονοῦ καὶ ψυχῆς, τῆς ἐπίκτητον τὸ νοεῖν ἐχούσης, τὶς ὢν νοῦς, καὶ τῷ μὲν εἶναι νοῦς, ἀλλὰ μὴ γίγνεσθαι καθάπερ ἡ ψυχὴ, κρείττων ψυχῆς. τὸ δὲ τὶς εἶναι σύστοιχος πρὸς αὐτήν. ὁ γὰρ αὐτονοῦς, καὶ τῷ εἶναι νοῦς ἀλλ' οὐ γίνεσθαι, καὶ τῷ ἁπλῶς εἶναι νοῦς, κρείττων τῆς πρὸς ψυχὴν συντάξεως. εἰ δὲ κἀκεῖνο ἐνθυμηθείης, ὅτι πᾶσα μονὰς ὅμοιον ἑαυτῇ ὑφίστησι πλῆθος, ἡ μὲν θεία, θεῖον, ἡ δὲ ψυχικὴ, ψυχικὸν, ὡς καὶ ἡ νοερὰ, νοερὸν, καὶ ὡς αἱ δεύτεραι τάξεις, ἀεὶ μετέχουσι τῶν πρὸ αὐτῶν, ἀνάγκη τούτων κειμένων, εἶναί τινα τοῦ παντὸς κόσμου νοῦν. δεῖ γὰρ τὴν νοερὰν ψυχὴν νοῦ μετέχειν. εἰ μὲν δὴ τοῦ ὅλου φήσει μετέχει τις, ἄτοπον. οὐκ ἔσται γὰρ ἐκεῖνος πάντων δημιουργός. εἰ δὲ ἄλλου τινὸς οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ παντὸς νοῦς, καὶ ὁ κυρίως μεθεκτὸς, ὡς μετὰ τῆς ψυχῆς τὸ πᾶν συμπληρῶν. ὁ δὲ ὅλος οὕτω μετεχόμενός ἐστιν, ὡς ἐλλάμπων εἰς αὐτήν. εἴ τε ἄρα νοῦς ἐφέστηκεν τοῖς ὅλοις, ἔμψυχον τὸ πᾶν, εἴ τε ἔμψυχον, καὶ ἔννουν ἐστί. διὰ δὴ τὸν λογισμὸν τόνδε, νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, «
ψυχὴν δὲ ἐν σώματι συνιστὰς, τὸ πᾶν συνετεκταίνετο. «
δεῖ πρῶτον ἰδεῖν, τίς οὗτος ὁ νοῦς, καὶ πό-

τέρον, οὐσιώδης ἐστὶν ὑπερκαθήμενος τῆς ψυχῆς, ἢ ἕξις νοερά τις αὐτῆς, καὶ συλλογίσασθαι ὅτι οὐσιώδης, ἔκ τε τῆς ἀναλογίας. ὡς γὰρ νοῦς πρὸς ψυχὴν, οὕτω ψυχὴ πρὸς σῶμα. ψυχὴ δὲ οὐκ ἔστι σώματος οὕτως ὡς ἕξις, οὐδὲ νοῦς ψυχῆς. καὶ ἐκ τῆς τελικῆς αἰτίας. διὰ γὰρ νοῦ ὑποστῆναί φησι τὴν ψυχήν. ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν. εἰ δὲ νοῦ ἕνεκα ψυχὴ, νοῦς δὲ τὸ οὗ ἕνεκα, οὐκ ἔστιν ἕξις ὁ νοῦς, οὐδαμοῦ ἡ οὐσία διὰ τὴν ἕξιν ὑφίσταται. καὶ τρίτον ὅτι τοῦτον μὲν τὸν νοῦν, ὁ δημιουργὸς ὑφίστησι, τὸν δὲ καθ' ἕξιν ἡ ψυχὴ, κατὰ τὴν ταυτοῦ κύκλου περὶ τὸν νοητὸν κίνησιν, ὡς αὐτὸς ἐρεῖ. κατὰ γὰρ ἐκείνην, νοῦν ἐπιστήμην τε ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖσθαι. πῶς οὖν ὃν αὐτὴ ὑφίστησιν ὁ δημιουργὸς ἔμελλεν ὑφιστάνειν πρὸ αὐτῆς. ἐπὶ δὲ τούτοις, ὀρθῶς ἔχουσι λαβεῖν ὅτι περ ἐν τῷ δημιουργῷ, καὶ ψυχὴ βασιλικὴ, καὶ νοῦς ἦν βασιλικὸς, ὥς φησιν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον, καὶ μετὰ ταύτας τὰς πηγὰς τῶν διττῶν τούτων γενῶν, καὶ νῦν νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι τίθησιν, οὐ διότι τὰ βελτίονα ἐν τοῖς χείροσίν ἐστιν, οὐδ' ὅτι δεῖταί τινος ἕδρας ὁ νοῦς· ἢ ὅτι ἔν τινι ἐστὶν ἡ ψυχὴ τοῦ παντός. ἀνάξια γὰρ ταῦτα τῶν ὅλων ἐστὶ, καὶ θείων οὐσιῶν. δι' ἃς εὐδαίμων ἡ θεὸς ὁ κόσμος ἀποκαλεῖται. ἀλλ' ὅτι διχῶς τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἐπινοοῦμεν, ἢ κατὰ τὴν πρόοδον αὐτῶν, ἢ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν, καὶ τὴν μὲν πρόοδον θεωροῦντες, ἀπό τε τῶν πρώτων ἀρχόμεθα, καὶ τὰ αἴτια ἐν τοῖς ἀπ' αὐτῶν εἶναι λέγομεν. τὴν δὲ ἐπιστροφὴν ἀνάπαλιν. ἐν γὰρ τοῖς αἰτίοις, τὰ αἴτια φαμὲν ὑπάρχειν. καὶ οὖν καὶ ὁ Πλάτων, τὸν μὲν δεύτερον τρόπον, παραδώσει μικρὸν ὕστερον, ἐν τῇ ψυχῇ τὸ σῶμα τιθεὶς, καὶ ταύτην ἐν τῷ νῷ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. τὸν δὲ τῆς προόδου νῦν μεταχειριζόμενος, νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ τίθησιν, ὅτι πᾶσα νοειδής ἐστι, καὶ οὐδὲν ἔστι λαβεῖν αὐτῆς, ὃ μὴ κεκράτηται τῇ νοερᾷ φύσει. ψυχὴν δὲ ἐν σώματι, διότι καὶ τοῦτο καθ' ὅλον ἑαυτὸ μετέχει ψυχῆς, καὶ οὐδὲν ἔστιν αὐτοῦ μόριον λαβεῖν ἄψυχον. ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς οἰκείας παρῃρημένον ζωῆς, ὡς τοῦ παντὸς μέρος ἐψύχωται. καθάπερ γὰρ τὴν πρόνοιαν πανταχοῦ προϊέναι λέγομεν καὶ εἶναι πανταχοῦ, διότι πᾶσι πάρεστι, καὶ οὐδὲν ἔρημον ἀφίησιν ἑαυτῆς, κατὰ ταῦτα δὴ καὶ τὸν νοῦν ἐν τῇ ψυχῇ φαμὲν, ὡς ὅλην αὐτὴν περιλάμποντα, καὶ ἐν τῷ σώματι τὴν ψυχὴν, ὡς ὅλῳ παροῦσαν αὐτῷ. καὶ οὐχ ὁ μὲν Πλάτων οὕτως. ὁ δὲ Ὀρφεὺς τρόπον ἕτερον. ἀλλ' εἴ με δεῖ τοὐμὸν εἰπεῖν, διὰ τούτων καὶ ἡ τοῦ θεολόγου διάνοια, γίγνεται διαφανής. ἡ μὲν γὰρ Ἵππα τοῦ παντὸς οὖσα ψυχὴ, καὶ οὕτω κεκλημένη παρὰ τῷ θεολόγῳ, τάχα μὲν ὅτι καὶ ἐν ἀκμαιοτάταις κινήσεσιν ἐννοήσεις αὐτῆς οὐσίωνται, τάχα δὲ καὶ διὰ τὴν ὀξυτάτην τοῦ παντὸς φορὰν ἧς ἐστὶν ἡ αἰτία, λίκνον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς θεμένη, καὶ δράκοντι αὐτῷ περιστρέψασα, τὸ κραδιαῖον, ὑποδέχεται Διόνυσον. τῷ γὰρ ἑαυτῆς θειοτάτῳ, γίνεται τῆς νοερᾶς οὐσίας ὑποδοχὴ, καὶ δέχεται τὸν ἐγκόσμιον νοῦν. ὁ δὲ, ἀπὸ τοῦ μηροῦ τοῦ Διὸς πρόεισιν εἰς αὐτήν. ἦν γὰρ ἐκεῖ συνιδρυμένος, καὶ προελθὼν, καὶ μεθεκτὸς αὐτῇ γενόμενος, ἐπὶ τὸ νοητὸν αὐτὴν ἀνάγει, καὶ τὴν ἑαυτῆς πηγήν. ἐπείγεται γὰρ πρὸς τὴν μητέρα τῶν θεῶν, καὶ τὴν ἰδίαν ἀφ' ἧς πᾶσα τῶν ψυχῶν ἡ σειρά. διὸ καὶ συλλαμβάνεσθαι, καὶ Ἵππα λέγεται τίκτοντι τῷ Διΐ. ὡς γὰρ εἴρηται πρότερον, νοῦν ἄνευ ψυχῆς ἀδύνατον, παραγενέσθαι τῳ. τοῦτο δὲ ὅμοιον τῷ παρ' Ὀρφεῖ. γλυκερὸν δὲ τέκος Διὸς ἐξεκαλεῖτο. τοῦτο δὲ ἦν ὁ κοσμικὸς νοῦς Διὸς ὢν, κατὰ τὸν ἐν τῷ Διΐ μείναντα προελθών. οὕτω δὲ καὶ ἡ θεοπαράδοτος θεολογία φησὶ συμπεπληρῶσθαι τὸν κόσμον, ἐκ τῶνδε τῶν τριῶν.
» λέγοι γοῦν ἡ ψυχὴ περὶ τοῦ Διὸς ἐπέκεινα τοῦ δημιουργήσαντος τὸ πᾶν. Μετὰ δὴ πατρικὰς
» διανοίας ψυχὴ ἐγὼ ναίω. θέρμῃ ψυχοῦσα τὰ πάντα. κατέθετο γὰρ, Νοῦν μὲν ἐνὶ ψυχῇ, ψυχὴν δ' ἐνὶ
» σώματι ἀργῷ. Ἡμέας ἐγκατέθηκε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε. καὶ τοῦ Πλάτωνος τοῖς λόγοις μαρτυροῦντος, ὅταν θεόν τε αὐτὸν πατέρα καλῇ, καὶ τὰς ψυχὰς παρεδίδω γεννῶντα, καὶ εἰς ἀνδρῶν πέμποντα γένεσιν κατὰ τὸν πρώτιστον βίον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. ἐπεὶ δ' ὥσπερ εἴπομεν εἰς ἑνὸς ζώου τελεῖ συμπλήρωσιν, καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ὁ νοῦς, οἰκείως ὁ Πλάτων, τῷ τε συνιστὰς, καὶ τῷ συνετεκταίνετο. δοκεῖ μοι χρήσασθαι, διὰ τοῖς ἐν ἀμφοῖν κοινῆς προθέσεως, τὴν ἕνωσιν τοῦ παντὸς ἐνδεικνύμενος. ἀεὶ γὰρ τὰ θειότερα, τῶν ἐλαττόνων περιληπτικώτερα ποιῶν, ἕνα τὸν κόσμον ἀπειργάσατο. διὰ δὲ τῶν
» καθ' ἑκάτερον εἰδῶν, τῷ μὲν σύνθεσιν, τῷ δὲ τὴν δημιουργικὴν τέχνην δηλῶν. Ὅπως ὅτι κάλ-
» λιστον εἴη κατὰ φύσιν, ἄριστόν τε ἔργον ἀπεργασάμενος. ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀνέδραμεν ὁ λόγος, ἀφ' ἧς τὰ εἰρημένα πάντα συνέθεμεν. τέτακται γὰρ ὁ κόσμος διὰ ψυχὴν, ψυχὴ δὲ ὑπέστη διὰ νοῦν, νοῦς δὲ προῆλθεν εἰς τὸ πᾶν, διὰ τὸ νοητὸν κάλλος, τούτου δὲ μετέσχεν ὁ κόσμος, ἵνα μετάσχῃ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἑνός, καὶ τοῦτο αὐτῷ τέλος ἐστὶ τῆς συστάσεως, κάλλιστον αὐτὸν ἀποτελεσθῆναι καὶ ἄριστον. γίγνεται δὲ, κάλλιστον μὲν, διὰ τὴν ἐν τῷ νοητῷ καλλοποιὸν αἰτίαν, ἄριστον δὲ, διὰ τὴν τῶν ἀγαθῶν πηγήν. τὸ ἀγαθὸν γὰρ τὸ πάντων ἄριστον, καὶ διὰ τούτων ἁπάντων, ὁμοιότατος τῷ δημιουργῷ. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἄριστος ἀπεκαλεῖτο. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, τῶν δημιουργικῶν αἰτίων ἄριστος, ὡς τἀγαθὸν ἁπλῶς ἄριστον ἐπέκεινα ὂν πάντων τῶν θείων αἰτίων. ὁ δὲ κόσμος ἔργον ἄριστον. δημιούργημα γάρ ἐστιν. ἐνταῦθα γὰρ καὶ ὁ κόσμος μετέχει θεότητος. ἡ γὰρ ὑπὲρ νοῦν ἀγαθότης, θεότης ἐστὶ, καὶ διατοῦτο ἄριστος ὀνομάζεται. καὶ θαυμαστῶς ὁ Πλάτων, οὐχ ὡς περὶ νοῦ καὶ ψυχῆς, οὕτω καὶ περὶ τῆς θεότητος εἶπεν ὡς ἐπὶ

τῷ νῷ

τῷ νῷ καὶ αὐτῆς παραγινομένης. ἄῤῥητός τε γάρ ἐστιν ἡ τοῦ νοῦ πρὸς τὴν θεότητα τὴν οἰκείαν ἕνωσις, καὶ αὐτὸς ὁ νοῦς θεῖος ὤν, πρόεισιν ἀπὸ τοῦ πατρός. ὃ καὶ ἴδιόν ἐστι τῆς ὁλικῆς ποιήσεως. ὡς μὲν γὰρ νοῦς ὑφίσταται καὶ ἀπὸ τῆς ὁλικῆς δημιουργίας, ὡς δὲ θεῖος νοῦς, ἀπὸ τῆς ὅλης. οὐ διεῖλεν οὖν ὁ Πλάτων εἰς θεὸν αὐτὸν καὶ νοῦν, ἅτε ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτὸν ὑφιστάς. ἀλλά τί τὸ κατὰ φύσιν; ἢ τάχα μὲν τοῦτο τῆς τάξεώς ἐστι σημαντικόν, καθ' ἣν καὶ τοῦ θείου κάλλους τὸ πᾶν δεδύνηται μεταχεῖν, καὶ ταὐτὸν ἂν εἴη τῷ κατὰ τάξιν. τάχα δὲ κἀκεῖνο δηλοῖ τὸ τὸν δημιουργὸν αὐτῷ τῷ εἶναι ποιεῖν, καὶ ἀπὸ τῆς οὐσίας τῆς αὐτοῦ, καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν παράγειν. ἴσως δὲ ὅτι συμπέπλεκται τῇ φύσει τοῦτο τὸ δημιούργημα, καὶ οὐ τοιοῦτόν ἐστι τὸ κάλλιστον, οἷον τὸ κρεῖττον τῆς φύσεως, ἀλλ' οἷον τὸ ἀναμίγνυσθαι τῇ φύσει τὸ ὑπὲρ φύσιν, καὶ τοῖς φυσικοῖς τὰ νοερά. Οὕτως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα « δεῖ λέγειν τόνδε τὸν κόσμον καὶ ζῷον ἔμψυχον ἔννουν τε τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ γενέσθαι πρόνοιαν. «

Ὥσπερ αὐτὸς ὁ κόσμος σύμμικτός ἐστιν, ἔκ τε εἰκόνων συγκείμενος καὶ θείων οὐσιῶν, φυσικῶν τε πραγμάτων καὶ ὑπερφυῶν, οὕτω δὴ καὶ τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον εἰκότα τε προσεῖπεν ὁ Πλάτων, καὶ ἀλήθειαν αὖθις ἀπεκάλεσεν. ἔστι γὰρ κατὰ μὲν τὸ πλημμελὲς καὶ ἀτάκτως κινούμενον εἰκοτολογίας δεόμενος, κατὰ δὲ τὴν ἐν αὐτῷ νοερὰν οὐσίαν, ἀληθείας. καὶ κατὰ τὴν θείαν αἰτίαν, ἀφ' ἧς πρόεισιν. διὸ καὶ αὐτὸς περὶ μὲν τοῦ κόσμου μέλλων λέγειν, τὸν εἰκότα προσέθηκε, περὶ δὲ τῆς τοῦ θείου προνοίας, τὴν ἀλήθειαν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ αὐτὸν τὸν λέγοντα θεωρήσειας καὶ ἀμφότερα, τό, τε εἰκὸς καὶ τὴν ἀλήθειαν. οὐ μόνον κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, ταῦτα διαιρούμενος. ἐπεὶ καὶ πολλαχοῦ μεριστῶς ἀντελαμβάνετο τῆς δημιουργίας, λογισμοὺς καὶ διαιρέσεις καὶ συνθέσεις λαμβάνων ὁμοῦ πάντων ὄντων ἐν τῇ ποιήσει τῇ θείᾳ, πολλαχοῦ δὲ ἤδη τὴν ὅλην ἀνέτρεχεν νόησιν τοῦ πατρός, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀξιώμασιν, ἀγαθὸς ἦν, καὶ θέμις δέ, οὔτ' ἦν οὔτ' ἔσται τῷ ἀρίστῳ δρᾶν, ἀλλ' ὅτι πλὴν τὸ κάλλιστον. † τὸ μὲν εἰκοτολογίαν, † ἀπὸ γὰρ τῶν ἐν ἡμῖν γνώσεων τῶν πολυειδῶν, περὶ τῆς θείας ἐνεδείκνυτο καὶ δημιουργικῆς νοήσεως. ἀλλὰ πῶς φασίν, ζῷον ἔμψυχον ἔννουν ἀφορίζεται τὸ πᾶν, δοκεῖ μὲν γὰρ αὖ, τὸ μὲν ζῷον μέρος εἶναί τι, τὸ δὲ ἔμψυχον γένος; ἢ μεμνῆσθαι δεῖ τῶν Πλατωνικῶν, οἳ καθήκειν φασὶν τὸ ζῷον μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν φυτῶν. καὶ ὁρᾶν ὅπως κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, πᾶν μὲν τὸ ἔμψυχον ζῷόν ἐστιν, οὐ πᾶν δὲ τὸ ζῷον ἔμψυχον. τὸ γὰρ νοητὸν ζῷον ἐπέκεινα καὶ τῶν αἰτίων ἐστὶ τῆς ψυχῆς. καὶ γὰρ ψυχὴν τὴν λογικὴν ἀποκαλῶν, τὴν δὲ ζωὴν καὶ μετὰ τὴν λογικὴν ψυχὴν τάττων, εἰκότως πᾶν μὲν τὸ ἔμψυχον, ὀνομάζει ζῷον, οὐκ ἀνάπαλιν δέ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ παράδειγμα, καὶ μὴ πάντων. εἰ δὲ ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, εἰκότως ὁ Πλάτων τὸν κόσμον ζῷον εἰπών, ἐπειδὴ καὶ νοητόν ἐστι ζῷον καὶ αἰσθητὸν μετέχον ψυχῆς λογικῆς, προσέθηκε τὸ ἔμψυχον. καὶ ἐπειδὴ τῶν ψυχῶν, τὸ μὲν ἔννουν ἐστί, τὸ δὲ ἄνουν, πρὸς τῷ ἐμψύχῳ, καὶ ἔννουν ἀφωρίσατο τὸ πᾶν. ἥκειν γὰρ ἔοικε, τὸ μὲν ζῷον, ἀπὸ τοῦ νοητοῦ πρώτου, οὕτω καὶ τοῦ τῶν νοερῶν θεῶν νοητοῦ πατρός. τὸ δὲ ἔμψυχον, ἀπὸ τῆς μέσης αἰτίας, τῆς τε τριαδικῆς, καὶ τῆς ἑβδομαδικῆς. τὸ δὲ ἔννουν, ἀπὸ τοῦ νοεροῦ πατρός. ἐπεί, καὶ εἰ ὡς τὸν δημιουργὸν μόνον θεωρεῖς, κατὰ μὲν τὸ ἐν αὐτῷ παράδειγμα, ζῷον ἀποτελεῖται τὸ πᾶν, κατὰ δὲ τὴν βασιλικὴν ψυχήν, ἔμψυχον. ἔννουν δέ, κατὰ τὸν βασιλικὸν νοῦν. πάντα δὲ ταῦτα ἡνωμένως ὁ Πλάτων περιέλαβε, διὰ τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας. ἐκεῖθεν γὰρ τὸ πᾶν ἐστι καὶ ζῷον καὶ θεὸς καὶ δαίμων, τῇ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ τελεσθέν. καὶ ὁρᾷς ὅπως ἀπὸ τῆς ἀγαθότητος, διὰ τῆς βουλήσεως ἐπὶ τὴν πρόνοιαν κατέληξεν ὁ λόγος. ἤρτηται γὰρ ἡ μὲν βούλησις, τῆς ἀγαθότητος, ἡ δὲ πρόνοια τῆς βουλήσεως. καὶ γίνεται τὸ πᾶν, διά τε τὴν πρόνοιαν, καὶ διὰ τὴν βούλησιν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα τοῦ πατρός. τῆς μὲν οὐσίας, πρὸ οὐσιῶν οὔσης, τῆς δὲ οἷον δυνάμεως πρὸ δυνάμεων, τῆς δὲ ἐνεργείας, πρὸ ἐνεργειῶν. θεοῖς γὰρ ὡς θεοῖς προσήκει ταῦτα. ἡ μὲν γάρ, ἑνωποιός ἐστι τῆς οὐσίας καὶ ἄνθος αὐτῆς, ἡ δὲ μέτρον τῆς δυνάμεως, ἡ δὲ ἐνέργεια πρὸ τοῦ νοῦ. τοῦτο γὰρ οἶμαι καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα δηλοῖ. ἡμεῖς μὲν οὖν τὸ ζῷον καὶ τὸ ἔμψυχον, οὕτω διείλομεν. Ἰάμβλιχος δέ, τὸ μὲν ζῷον ἐπὶ παντὸς τάττει τοῦ ζωὴν ἔχοντος, τὸ δὲ ἔμψυχον, ἐπὶ τῆς ἰδίας τῶν ψυχῶν μετουσίας. ἴσως δὲ καὶ οὗτος, διὰ μὲν τοῦ ζωὴν ἔχοντος, καὶ τὰ νοητὰ ζῷα περιείληφε, διὰ δὲ τοῦ ἐμψύχου μόνα τὰ αἰσθητά. κατασκευασθείη δ' ἄν, ὅτι μὲν ζῷόν ἐστιν ὁ κόσμος, ἐκ τῆς συμπαθείας, ὅτι δὲ ἔμψυχος, ἐκ τῆς ἀεικινησίας. ὅτι δὲ ἔννους, ἐκ τῆς εὐταξίας. εἰ γὰρ κατὰ τόδε συμπάσχει τοῖς οὐρανίοις καὶ συντρέπεται παντοίως, καὶ τὰ οὐράνια δίδωσιν ἀποῤῥοίας τοῖς θνητοῖς, ἕν ἐστι ζῷον τὸ πᾶν, ὑπὸ μιᾶς ζωῆς συνεχόμενον. μὴ γὰρ οὔσης ταύτης κοινῆς, οὐκ ἂν ἦν συμπάθεια, τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν. ἡ γὰρ συμπάθεια κατὰ μετοχὴν γίγνεται φύσεως τῆς αὐτῆς, καὶ εἰ ἀεικίνητός ἐστιν ὁ κόσμος, ὑπὸ τῆς ψυχῆς κυβερνᾶται. πᾶν γὰρ σῶμα, ᾧ ἔνδοθεν τὸ κινεῖσθαι αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ ἔμψυχον, ᾧ δὲ ἔξωθεν ἄψυχον. εἰ τοίνυν ἀεικίνητός ἐστι, τί τὸ κινοῦν αὐτόν; ἤτοι γὰρ ἀκίνητον, τοῦτό ἐστιν, ἢ αὐτοκίνητον. ἀλλὰ τὸ ἀκίνητον τοῖς ὑπ' ἄλλου κινουμένοις ἀμέσως πελάζειν οὐ θέμις. λείπεται ἄρα, αὐτοκίνητον εἶναι, τὸ ἀεὶ κινοῦν τὸν κόσμον. τοῦτο δέ ἐστι ψυχή. ἄρα ὁ κόσμος ἔμψυχός ἐστι. καὶ μὴν καὶ τὸ τρίτον. ἢ ἀεὶ τέτακται τὸ πᾶν. καὶ εἰ πάντα συντέτακται πρὸς τὸ εὖ, καὶ μηδέν ἐστιν ἐπεισόδιον, εἰς τὴν τοῦ κόσμου πολιτείαν, νοῦς κυβερνᾷ τὸν κόσμον. ἡ γὰρ συνέχεια τῶν ἐν αὐτῷ, καὶ ἡ τάξις καὶ οἱ θεσμοί, σύμβολα φέρουσιν ἐναργῆ τῆς νοερᾶς ἐπιστασίας. ὁ δέ γε Ἀριστοτέλης, καὶ ἄλλως ὑπέμνησεν εἰπών, ὅτι τῶν ἐμψύχων, τὰ μὲν

ζῶα τὸ ἀριστερὸν ἔχει καὶ δεξιόν, τὰ δὲ φυτὰ τὸ ἄνω καὶ κάτω, καὶ τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν. ὥστε καὶ ὁ κόσμος, ἔμψυχον καὶ ζῶόν ἐστιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἔννους. τὸ γὰρ κινητικὸν αὐτοῦ, νοῦς ἐστί. καθ' ἀμφοτέρους ἄρα τοὺς φιλοσόφους, ζῶον, ἔμψυχον καὶ ἔννους ὁ κόσμος. πλὴν ὅτι ἔμψυχος κατὰ τὸν ἕτερον, ὡς ἔχων ζωὴν ἀχώριστον. οὐ γὰρ τίθησι τὴν ψυχὴν νοεράν, ἄλλο τι καὶ νοῦν ὑπὲρ ψυχήν. καὶ δὴ ἄλλου νοητοῦ ζώου κατ' οὐσίαν ἐξῃρημένος. ὃ γὰρ ὁ Πλάτων κέκληκε ζῶον, ἐκεῖνος ζῶον ἀΐδιον, ὡς ἐν τῇ μετὰ τὰ φυσικὰ φησὶν αὐτός. φαμὲν δὲ τὸν θεὸν εἶναι ζῶον ἀΐδιον, καὶ ὅλως ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τῶν κινουμένων, καὶ τῶν ἀκινήτων, καὶ τῶν ἀεὶ ἑκατέρων, καὶ τῶν ποτέ. δεῖ δή που τὰς ἀμφοῖν αἰτίας ἐφιστάναι τῷ κόσμῳ. ψυχὴ μὲν οὖν κινήσεως αἰτία, διὸ καὶ ἀκίνητον ὑποθέμενος τὸ πᾶν ἐν νόμοις, ἐκίνησε ψυχὴν εἰσαγαγών. καὶ ἐν Φαίδρῳ ψυχὴν ἀφελών, ἔστησε πάντα. ὁ δὲ νοῦς, δῆλον ὅτι τῶν ἀκινήτων. ἢ ὅτι τῶν αἰτίων αὐτιῤῥόπων ὄντων, ἢ κρειττόνων τῶν κινουμένων. τὰ γὰρ ἀεικίνητα περὶ τὰ ἀκίνητα κινεῖται, καὶ διὰ τὸ ἐκεῖνα μένειν, ἀεὶ κινεῖται. πάντως ἄρα καὶ νοῦς ἐστι κοσμικὸς ὑπὲρ ψυχήν. πολλοῦ ἄρα δεῖ παραβάλλεσθαι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὁ ὑπὸ Χρυσίππου κατασκευαζόμενος. ὁ μὲν γάρ, εἰς ταὐτὸν συγχεῖ τάς τε ἀμεθέκτας, τάς τε θείας καὶ νοεράς, τάς τε ἀΰλους, καὶ τὰς ἐνύλους. ὁ γὰρ αὐτὸς θεὸς παρ' αὐτῷ πρῶτος ὤν, διήκει διὰ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ὕλης, καὶ ψυχή ἐστι καὶ φύσις ἀχώριστος τῶν διοικουμένων. ὁ δέ γε Πλάτων, πρὸ τοῦ κόσμου παντὸς ὑποθέμενος τὰς τριττὰς αἰτίας, τὴν ἀγαθότητα, τὸ νοητὸν ζῶον, τὸν δημιουργικὸν νοῦν, ἀπὸ τούτων δίδωσι τῷ κόσμῳ. νοῦν μὲν τέλειον ἀεὶ κατὰ ἐνέργειαν ἱδρυμένον, τῆς ὕλης ἐξῃρημένον, πλήρη νοήσεων ἀχράντων. ψυχὴν δὲ θείαν νοεράν, ἀνελίττουσαν τὴν οὐσίαν τοῦ ἑνὸς νοῦ, καὶ χορεύουσαν περὶ αὐτόν, καὶ ἀνακυκλοῦσαν τὸ πᾶν. ἕνωσιν δὲ τῶν ὅλων οὐσιῶν, καὶ θεότητα μίαν καὶ ἀγαθότητα, τὴν συνέχουσαν μὲν ἅπαν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ πλῆθος καὶ ἑνοποιοῦσαν, πρόνοιαν δὲ ἐπὶ πάντα διατείνουσαν νοητὴν τῶν προνοουμένων, καὶ ἑαυτῆς οὖσαν, καὶ ἑαυτὴν ἐξαίρουσαν ἀφ' ὅλων τῶν διοικουμένων. ἐπεὶ δὲ ὥσπερ καὶ πρότερον εἴπομεν δεῖ τάς τε προόδους τῶν ὅλων, καὶ τὰς ἐπιστροφὰς θεωρεῖν, ἀμφότερα πεποίηκεν ὁ Πλάτων. τὰς μὲν γὰρ προόδους αὐτῶν παραδέδωκεν, ἐν τῷ νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι θείς. τὰς δὲ ἐπιστροφάς, ἀπὸ τοῦ κόσμου τε ἀρχόμενος καλῶν αὐτὸν ζῶον, ἔμψυχον, ἔννουν, καὶ διὰ ψυχῆς τῷ νῷ συνάπτων αὐτόν, ὃ δὴ τῆς ἐπιστροφῆς ἔργον ἐστὶν ἐξαίρετον. καὶ τέλος, ἐπὶ τὴν πρόνοιαν τὴν δημιουργικὴν ἀναπέμπων τὴν τοῦ κόσμου σύστασιν, δι' ἧς ἡ ἐπιστροφὴ τοῖς πᾶσίν ἐστιν. ἡ μὲν γὰρ ἀγαθότης, ἑνοῖ τὸν δημιουργὸν πρὸς τὸ ἕν. ἡ δὲ βούλησις, χορηγεῖ τὰ ἀγαθὰ τοῖς ὅλοις. ἡ δὲ πρόνοια, πάντα ἐπιστρέφει πρὸς αὐτόν. καὶ γὰρ ἀνάλογόν ἐστιν ὡς εἴπομεν, ἡ μέν, πρὸς τὴν οὐσίαν, ἡ δέ, πρὸς τὴν δύναμιν, ἡ δέ, πρὸς τὴν ἐνέργειαν. διόπερ ἡ μὲν ἑδράζει τὰ πάντα, ἡ δέ, κινεῖ πρὸς τὴν πρόοδον, ἡ δὲ ἀνακαλεῖται κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ πρὸ νοῦ πάντων ἀναστροφήν. εἰ δὲ ὁ δημιουργὸς διὰ τὴν ἀγαθότητα κοσμεῖ τὸ πᾶν, διὰ δὲ τὸ κοσμεῖν ἔννουν ποιεῖ καὶ ἔμψυχον. ταῦτα δὲ ποιῶν, διὰ τὴν πρόνοιαν ποιεῖ. διὰ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν, ταῦτα γέγονεν. ἀνάγκη ταὐτὸν εἶναι τὸ διὰ τὴν ἀγαθότητα ποιεῖν, καὶ διὰ τὴν πρόνοιαν εἰκότως. ἐνέργεια γὰρ ἡ πρόνοια τῆς ἀγαθότητος. ὥστε κατὰ Πλάτωνα οὐδέν ἐστιν ἄλλο πρόνοια, ἢ κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἡ ἐνέργεια. καὶ γὰρ ἐνταῦθα λέγομεν τοῦτο προνοεῖν τινός, τὸ ἀγαθοῦ τῷ προνοουμένῳ αἴτιον τινός. οὐ μόνον ἄρα τὴν πρόνοιαν ὁριστέον, τὸ πάντα ἐπεστράφθαι εἰς τὸ πρότερον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκεῖνο εἰς πάντα ἐνεργεῖν, πάντα κοσμοῦν, κατὰ τὴν μίαν ἕνωσιν. καὶ τοῦτό ἐστιν ὡς ἀληθῶς πρόνοια, τοῦ ἀγαθοῦ μετάδοσις, εἰς πάντα καὶ πάντων μεταστροφὴν πρὸς τὸ μεταδιδόν, καὶ μετάληψις ἐκείνου, διδόντος πᾶσιν, ὃ δέδωσι κατὰ δύναμιν, ἑκάστου τῆς δόσεως. καὶ δεῖ μεμνῆσθαι, καὶ ὧν ὁ Χερονεὺς εἶπε περὶ τῆς προνοίας ὀνόματος, ὡς Πλάτωνος οὕτω περὶ τὴν θείαν κελεύσαντος. εἰ δὲ καὶ νοῦς ἐστιν ὁ δημιουργός, καὶ πρόνοια καθ' ὅσον ἔχει τι καὶ τοῦ νοῦ κρεῖττον, εἰκότως καὶ τοῦτο ἔχε τὸ ὄνομα, διὰ τὴν ὑπὲρ νοῦν ἐνέργειαν. καὶ γὰρ τοῦ μὲν ἀγαθοῦ, πάντα ἐφίεται. νοῦ δὲ οὐ πάντα. οὐδὲ γὰρ καὶ ὅσα νοῦ παντελῶς ἐστιν ἄμοιρα, ἵνα μὴ ματαία τις ἡ ἔφεσις, ἢ τέλους ἄμοιρος οὖσα. καὶ διότι μὲν πρόνοια, εἰς αὐτὸ τἀγαθὸν ἀνήρτηται, διότι δὲ νοῦς, εἰς τὸν πρώτιστον νοῦν. νοῦς γὰρ πρώτιστος, οὐχ ὁ νοῶν καὶ δημιουργῶν, ἀλλ' ὁ νοῶν μόνον, καὶ διατοῦτο καθαρὸς ὢν νοῦς, ὡς ἐν Κρατύλῳ μεμαθήκαμεν. διὸ καὶ κατὰ Πλάτωνα, ὁ μὲν ἅπαξ λέγοιτο ἂν μίαν ἔχων ἐνέργειαν τὴν πρὸς ἑαυτόν, ὁ δέ, δὶς μετὰ ταύτης, προσλαβὼν καὶ τὴν δημιουργικὴν τοῦ παντός. καὶ οὐ μόνον διὰ θεσμοθετῶν τὰ μεθ' ἑαυτόν, ἀλλὰ καὶ μένων ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει. καθάπερ ἐρεῖ μικρὸν ὕστερον. τούτου δὲ ὑπάρχοντος, αὖ τὰ τούτοις ἐφεξῆς ἡμῖν λεκτέον. τινὶ τῶν ζώων αὐτῶν ὁ συνιστὰς εἰς ὁμοιότητα συνέστησε. τὴν συνέχειαν τῶν προβλημάτων, καὶ τὴν συνάρτησιν τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρότερα σαφῶς ὁ Πλάτων ἐνδείκνυται διὰ τούτων. τὸ γὰρ τούτου δὲ ὑπάρχοντος, καὶ τό, τὰ τοῦ τῆς ἐφεξῆς ἡμῖν λεκτέον, τὴν συνέχειαν ἐνδείκνυται πρὸς τὰ εἰρημένα, τῶν ῥηθησομένων. καὶ ὅτι διὰ τὴν ἐκείνων ἀλήθειαν, καὶ τὰ μέλλοντα δέχεσθαι τὴν ἀρχὴν τῆς ζητήσεως. ἐπεὶ γὰρ δέδεικται ὅτι κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν ἀπετελέσθη ζῶον τὸ πᾶν, ἀναγκαῖον αὐτὸ πρὸς τὸ νοητὸν ἀφομοιῶσθαι ζῶον. πρὸς γὰρ βλέπων ὁ δημιουργὸς ἐποίησε ζῶον τὸν κόσμον;

ἢ εἰς τὸ νοητόν; καὶ γὰρ ἓν τῶν προδεδειγμένων, ὅτι πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα γέγονε κάλλιστος ὢν ὁ κόσμος. εἰ οὖν εἰκόνα ποιῶν ἐκείνου ζῶον ὑπέστησεν, εἴη ἂν καὶ αὐτὸ τὸ παράδειγμα, ζῶον νοητόν. εἰ γὰρ μὴ ἐκεῖνο ζῶον, πῶς τοῦ τὸ ἐκείνου γεγονὸς εἰκὼν, ζῶον ἀπετελέσθη; καθὸ γὰρ ὅμοιόν ἐστιν ἐκείνῳ γέγονε ζῶον. αἰσθητὸν μὲν γὰρ, οὐχ ὡς ὅμοιον καὶ χωριστόν. ἀλλὰ ταῦτα διὰ τὴν σωματικὴν συνῆλθε φύσιν, ζῶον δὲ ὡς ὅμοιον τῷ νοητῷ. εἰ δὲ ὅμοιον, ἐκεῖθεν ἔλαχε τὴν τοῦ ζώου μορφήν. καὶ γὰρ αἱ εἰκόνες, οὐ τὰς ἰδέας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπωνυμίας καθ' ὅσον εἰδοπεποίηνται, ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων ἔχουσιν. ὥστε εἰ τὸ ζῆν αὐτῷ διὰ τὸ παράδειγμα, καὶ ζῶον ἀπ' ἐκείνου καλεῖται καὶ ἔμψυχον ὁμοίως, διότι καὶ ἡ τῆς ὅλης ψυχώσεως αἰτία προϋφέστηκεν ἐν τοῖς νοητοῖς. καὶ ἔννουν διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. ἀλλὰ ζῶον μᾶλλον προσεῖπε, διὰ τὴν κυριωτάτην αἰτίαν, διότι καὶ τῆς ψυχώσεώς ἐστιν αἰτία, καὶ τῆς τοῦ νοῦ χορηγίας, καὶ πάσης ὡς εἰπεῖν ζωῆς. πᾶν γὰρ τὸ ἔννουν, καὶ ἔμψυχόν ἐστι, καὶ πᾶν δὲ ἔμψυχον καὶ ζῶον. οὐ μέντοι καὶ ἀνάπαλιν, οὔτε γὰρ πᾶν ζῶον ἔμψυχον. τὸ γὰρ μετέχον λογικῆς ψυχῆς, ἔμψυχον ἦν, οὔτε πᾶν ἔμψυχον ἔννουν. ἀνθρώπων γὰρ γένος, βραχύ ἐστιν οὐ μετέχον, ὥστε πάντων τὸ ζῶον περιληπτικώτερον. καὶ οἷς μὲν τὰ ἄλλα ὑπάρχει, καὶ τοῦτο πάρεστιν. οἷς δὲ τοῦτο πάρεστιν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὰ λοιπὰ ὑπάρχει. τὸ δὲ περιληπτικώτερον, τῆς πρώτης ἀρχῆς ἐγγύτερον. τὸ δὲ ἄλλον ἐκείνης εἰς αἰτίας λόγον κυριώτερον, εἴπερ ἐκείνη πάντων ἐστὶν αἰτία τῶν ὄντων. ὅτι οὐ ζῶον μόνον οἶδε νοητὸν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ καὶ ἔμψυχον ἐν τῷ Σοφιστῇ δεδήλωκε. ζωὴν γὰρ ἐν τῷ ὄντι καὶ ψυχὴν θέμενος, καὶ βουλόμενος αὐτῷ δοῦναι καὶ κίνησιν ἐπήνεγκεν. ἀλλὰ δὴ τὸν νοῦν μὲν καὶ ψυχὴν ἔχον, ἀκίνητον μέντοι τὸ παράπαν ἔμψυχον ὂν ἑστάναι. ἔστιν οὖν καὶ ζωὴ νοητή, καὶ ζῶον νοητόν, καὶ αἰτία ψυχῆς, καὶ ἔμψυχον, καὶ αἰτία τοῦ νοῦ, καὶ ἔννουν. καὶ τὸ ζῶον ἐπέκεινα πάντων τῶν νοητῶν παραδειγμάτων. διὰ ταῦτα μὲν οὖν ὁ Πλάτων, τὸν περὶ τῆς πρὸς τὸ νοητὸν ζῶον ὁμοιώσεως τοῦ κόσμου λόγον, ἐφεξῆς εἶπεν εἶναι, τῷ περὶ τῆς συστάσεως αὐτοῦ προβλήματι. διότι γὰρ ὁμοιωθεὶς ἐκείνῳ κατ' αὐτὸ τὸ τῆς ὁμοιώσεως εἶδος, ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ζῶον ἀπετελέσθη, κυριώτερον ἂν ἐκεῖνο ῥηθείη ζῶον πρὸς ὃ τοῦτο τὸ ζῶον ἐγένετο. τὸ γὰρ ζῶον εἶναι, διὰ τὸ νοητὸν ἔχειν, ἀλλ' οὐ διὰ τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον. ἀνάγκη δὲ πᾶν, ἢ παρὰ τὴν ὕλην τῷ παντὶ ὑπάρχειν, ἢ παρὰ τὸ εἶδος, ὥστε εἰ μὴ παρὰ τὸ ὑποκείμενον ζῶον ὁ κόσμος, παρὰ τὸ εἶδος ἔχει τὸ ζῶον εἶναι. εἰ δὲ παρὰ τὸ εἶδος, τὸ πρώτως ζῶόν ἐστι τὸ αἴτιον αὐτὸ τοῦ εἴδους. ἔχεται δὲ τούτου τοῦ προβλήματος, ἐκεῖνο λοιπὸν κατιδεῖν, τίνι τῶν ζώων ὁμοίωται. ὅτι μὲν γὰρ ὁμοίωται, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων. τίνι δὲ ὁμοίωται, ἐχόμενόν ἐστι σκοπεῖν. πλῆθος γάρ ἐστι νοητῶν ζώων, ὃ καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, ἤρετο τίνι τῶν ζώων ὅμοιον συνέστησεν αὐτὸν ὁ δημιουργός. ἄνωθεν γὰρ ἐκ τῶν νοητῶν ἀρχόμενον, διὰ πασῶν τῶν μέσων τάξεων προϊὸν τὸ ζῶον, ὅπου μὲν νοητῶς μόνον ἐστὶ, ὅπου δὲ νοητὸς μὲν, ἀλλ' ὡς ἐν νοητοῖς καὶ νοεροῖς, ὅπου δὲ νοερῶς. καὶ οὐ μὲν νοητῶς ὡς ἐν νοεροῖς μόνον, οὐ δὲ ζωτικῶς, καὶ οὕτως ἐν ἑκάστοις τῶν νόων, ἔστι τὸ ζῶον νοητὸν οἰκείως αὐτοῖς. πᾶς γὰρ νοῦς, ἔχει νοητὸν σύζυγον. εἰκότως οὖν ὁ Πλάτων ἐπιζητεῖ, ποῖόν ἐστι ζῶον τὸ παράδειγμα τοῦ παντὸς, πότερον, ὑπερκόσμιον, ἢ νοερὸν μόνον, ἢ νοερόν τε καὶ νοητὸν, ἢ νοητὸν μόνον. κατὰ πάσας γὰρ τὰς τοῦ νοῦ τάξεις, πρόεισιν ἡ τοῦ νοῦ φύσις. δεῖ δὲ τὰς διαφορὰς ταύτας, ἐν αὐτῷ μὲν, τῷ πρωτίστῳ ζώῳ καθ' ἕνωσιν ὑποθέσθαι, πρόοδον δὲ αὐταῖς διδόναι, κατὰ τοὺς οἰκείους ἀριθμούς. ὡς γὰρ τὸ πρῶτον τετραδικόν ἐστιν, οὕτως ἄλλο κατ' ἄλλον ἀριθμὸν ἀφώρισται τῶν ζώων. καὶ ἐν οἷς δὲ ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς, ἐν τούτοις τὸ ἄλλως ἐστὶ, καὶ ἄλλως κατὰ τὰς τῶν ζώων ἰδιότητας. δεῖ γὰρ καὶ ὧδε τοῦ ζώου πρὸ τῶν πεπληθυσμένων εἶναι τὸ μοναδικόν. διότι τῷ ἑνὶ τοῦτο συγγενέστερον, καὶ καθάπαξ πᾶν πλῆθος θεῖον ἐκ μονάδος ἄρχεται. ὥσπερ οὖν ὁ δημιουργὸς πάντων τῶν ποιητικῶν αἰτίων ἐστὶ μονὰς, καίτοι τῆς ποιητικῆς ἰδιότητος ἐν πολλοῖς οὔσης θεοῖς, οὕτω δὴ καὶ τὸ αὐτοζῶον, τῶν ζώων ἐστὶ μονὰς, ἁπάντων. ἐν ᾧ καὶ τὰ ὁλικώτατα παραδείγματα τῶν ἐγκοσμίων ἐστὶ, καὶ ἡ μία τοῦ κόσμου παντὸς αἰτία προϋφέστηκεν. ἀλλὰ διάτι φαίη ἄν τις, ζῶον προσηγόρευσε τὸ παράδειγμα τὸ νοητόν; ὅτι ζωῆς ἐστι χορηγὸν ὡς εἴρηταί μοι καὶ πρότερον. καὶ διότι τὰς αἰτίας ἀπογεννᾷ τῆς ὅλης ζωογονικῆς σειρᾶς, καὶ αὐτὰς τὰς τῆς ζωῆς πηγάς. καὶ διότι τῆς πρώτης καὶ νοητῆς ζωῆς ἐστι διακορές. τὸ μὲν γὰρ ἓν ὂν ἐπέκεινα τῆς ζωῆς ἐστίν. ἡ δὲ μέση τῶν νοητῶν τάξις, ἡ πρώτη ζωὴ καὶ μία καὶ ἄπειρος. τὸ δὲ αὐτοζῶον πλῆρες ὂν, τῆς νοητῆς ζωῆς ἀποκαλεῖται ζῶον εἰκότως. ὡς γὰρ αἰώνιόν ἐστι διὰ τὴν τοῦ αἰῶνος ἀποπλήρωσιν, οὕτω δὴ καὶ ζῶον, διὰ τὴν τῆς ζωῆς ὑποδοχήν. ἔστι γὰρ νοητὸν, ὡς μετὰ τὴν νοητὴν ζωὴν τεταγμένον. ζῶον οὖν, οὐχ ὡς αἰσθητικὸν, οὐδὲ ὡς ὁρμητικὸν, ἀλλ' ὡς ζῶν κέκληται. πᾶν γὰρ τὸ ζῶν κατὰ Πλάτωνα ζῶόν ἐστιν. ὅτι γὰρ ἂν ζωὴν ἔχῃ φησὶν ὁ Τίμαιος, ζῶον ἂν ἐν δίκῃ καλοῖτο. διὸ καὶ τὰ φυτὰ, καὶ τὰ σπέρματα ζῶα προσαγορεύει, τῷ ζῆν τὸ ζῶον χαρακτηρίζων. εἰ οὖν ζῇ τὸ παράδειγμα τὸ νοητὸν, ὡς αἰώνιον, ζωὴ γὰρ ἡ πασῶν, ὁ αἰὼν ὥς φησι καὶ ὁ Πλωτῖνος, ὥστε τὸ αἰώνιον ζῇ. τὸ δὲ ζῶν πᾶν ζῶόν ἐστι, τὸ ἄρα νοητὸν παράδειγμα ζῶόν ἐστι. καὶ λάβοις ἂν ἐντεῦθεν, ὅτι καὶ ἐν τῇ τρίτῃ τριάδι τῶν νοητῶν ἐστιν. οὔτε γὰρ ἐν τῇ πρώτῃ. πρὸ τῆς ζωῆς γὰρ ἐκείνη, οὔτε ἐν τῇ δευτέρᾳ. ζωὴ γὰρ αὕτη. ἐν τῇ τρίτῃ ἄρα. οὐδὲ γὰρ ἔξω τῶν νοητῶν. ἐπειδὴ νοητὸν ὁ Πλάτων τὸ παράδειγμα διά τε προσαγορεύων μόνον, καίτοι καὶ νοῦν ὑπερκόσμιον

εἰδὼς

εἶδος τὸν δημιουργικόν, ἀλλ' οὔτε τοῦτον καλεῖ νοητόν, οὔτε ἐκεῖνον νοερόν. ἔμπροσθε μὲν οὖν πᾶν τὸ ἀεὶ ὂν ἐλαμβάνομεν ὡς παράδειγμα πάσης γενέσεως, οὗ καὶ τὸ ζῶον καὶ ὁ δημιουργός. ἑκάτερον γὰρ ἀεὶ ὄν, καὶ ὁ αἰών, ὅς ἐστι πρῶτος ἀεὶ ὂν καὶ αὐτὸ τὸ ἓν ὄν, ὅπερ ἐστὶ κατ' αἰτίαν ἀεὶ ὄν, νῦν δὲ ὡς κόσμου ζῶντος εἶπε παράδειγμα τὸ αὐτοζῶον. ἐπεὶ καὶ τῆς ἀτάκτου γενέσεως, τὸ ἀεὶ ὂν παράδειγμα ἦν. εἴπερ ἐκεῖθεν τὰ ἀδιάρθρωτα εἴδη, τῷ ἀτάκτῳ παρῆν, πρὸ τῆς οὐρανοῦ γενέσεως. ἀλλὰ κἂν λάβωμεν τὸ αὐτοζῶον ἢ τὰ εἴδη τῶν στοιχείων ἔχει παράδειγμα, καὶ τοῦτό ἐστι τῶν ἰχνῶν τῶν στοιχείων. ἢ δὲ ζῶον τοῦ ζῶντος ἤδη τοῦδε τοῦ παντός, ὥστε οὐχ ἁπλῶς ταυτὸν τὸ αὐτοζῶον καὶ τὸ νοητὸν παράδειγμα. ἐπεὶ καὶ ὁ αἰὼν ἀεὶ ὄν, ἀλλ' οὐκ ἔστι ζῶον νοητὸν χρόνου παράδειγμα ὄν, ὃς οὐκ ἔστι ζῶον. οὐ γὰρ παράδειγμα πᾶν νοητὸν ζῶον. εἰ δὲ καὶ τὸ αὐτοζῶον αἰώνιον, πρὸ αὐτοῦ ὁ αἰὼν οὐκ ὂν ζῶον. πρὸ γὰρ τοῦ αὐτοζώου, ἄλλο οὐκ ἔστι ζῶον. οὐδὲ γὰρ πρὸ ἄλλου τινὸς ἐκείνων, οἷς τὸ αὐτὸ ἐπάγομεν, ἔστι τι ὅμοιον αὐτῷ εἶδος. ὡς οὖν ὁ αἰὼν πρὸ τοῦ αὐτοζώου, οὔπω ὂν ζῶον, οὕτω πρὸ τοῦ αἰῶνος αὐτὸ τὸ ὄν. διὸ καὶ ὁ αἰὼν ὂν ὤν, καὶ τι ὂν ὁ αἰών. καὶ τρίτη τοίνυν τριὰς ἡ νοητὴ τὸ αὐτοζῶον, περὶ ἧς καὶ τὰ λόγιά φησιν. ὅτι ἐργάτις, ὅτι ἐκδότις ἐστὶ πυρὸς ζωηφόρου. ὅτι καὶ τὸ ζωογόνον πληροῖ τῆς ἑκάτης κόλπον, καὶ ἐπιῤῥεῖ τοῖς συνοχεῦσιν ἀλκὴν ζείδωρον πυρὸς μεγαδυναμένοιο. ταῦτα γὰρ πάντα, οὐδὲν διαφέρει λέγειν, καὶ ὅτι ζῶόν ἐστι νοητὸν παντελὲς πηγὴ πάσης νοερᾶς ζωῆς, καὶ αἰτία πάσης τῆς παραδειγματικῆς ὑπάρξεως. ταῦτα καὶ περὶ τούτου. τῶν δὲ λέξεων, τὸ μέν, εἰς ὁμοιότητα συνιστάναι, δηλοῖ τὸ ἄκρως ὁμοιῶσθαι τῷ παραδείγματι τὸ πᾶν. οὐ γὰρ πᾶσα εἰκών, εἰς ὁμοιότητα συνίσταται, ἀλλ' ἡ τελέως ὁμοία. ὅπου δ' αὖ ἐπικρατεῖ τὸ ἀνόμοιον, οὐ συνίσταται εἰς ὁμοιότητα. οὐ γὰρ γίνεται τοῦτο τέλος. τὸ δὲ ὁ συνιστὰς συνέστησε, σαφῶς ἡμῖν ἐπιδείκνυσιν, ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ εἶναι ποιεῖ, καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν ἔχει τὴν ἐνέργειαν ὁ τοῦ παντὸς δημιουργός. οὐ γὰρ ἄλλως μὲν αὐτόν, ἄλλως δὲ τὴν ἀπ' αὐτοῦ προϊοῦσαν ποίησιν ἀπεκάλεσεν, ἀλλὰ δι' ἑνὸς ὀνόματος. ἔτι δὲ κἀκεῖνο δοκεῖ σημαίνειν, ὅτι καὶ ἀεὶ ποιεῖ, καὶ ἀεὶ τελέως ποιεῖ. τὸ μὲν γὰρ συνιστάς, τὴν ἀεὶ παροῦσαν δηλοῖ ποίησιν, τὸ δὲ συνέστησε, τὴν παντελῆ καὶ ἐπηρτισμένην. συμπεπλεγμένων δὲ ἀμφοτέρων, εὔδηλον ὅτι καὶ γεννᾷ πάντα, καὶ γεγέννηκε διαιωνίως ὁ τοῦ παντὸς ποιητὴς θεός. τῶν μὲν οὖν ἐν μέρους εἴδει πεφυκότων, μηδενὶ καταξιώσωμεν. ἀτελεῖ γὰρ ἐοικός, οὐδέν ποτ' ἂν γένοιτο καλόν, πολλῶν ὄντων νοητῶν ζώων, τῶν μὲν ὁλικωτέρων, καὶ τῶν μὲν ἡνωμένων, τῶν δὲ, διῃρημένων. καὶ τῶν μέν, κατὰ τὸ πέρας, τῶν δὲ κατὰ τὸ ἄπειρον ἀφωρισμένων, ἐπιζητήσας ὁ Πλάτων, τί τὸ παντελὲς παράδειγμα τοῦ παντός, καὶ εἰς ποῖον ἀνήρτηται ζῶον νοητὸν ὁ κόσμος, ἀξιοῖ μηδὲν τῶν μερικῶν εἰς ταύτην τιθέναι τὴν τάξιν. τούτων γὰρ ἕκαστον, ἀτελές ἐστιν, ὡς πρὸς τὸ ὅλον. διχῶς γὰρ τὸ ἀτελὲς λέγεσθαι δυνατόν, ἢ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἢ πρὸς τὸ κρεῖττον, καὶ τὸ αἰτιώτερον. καὶ τὸ μέν, οὐ θέμις ἐπὶ τῶν θείων οὐδ' ἐννοεῖν. ἕκαστον γὰρ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ μέτρον διαιωνίως, καὶ τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἀεὶ προβεβλημένον. ὡς γὰρ ὁ ἐν πολιτείᾳ φησὶ Σωκράτης, ἕκαστον ἐκείνων, ἄριστόν ἐστι, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. τὸ δὲ ἕτερον ὥσπερ εἴρηται τῶν εἰωθότων ἐστίν. ὡς γὰρ ἐνδεὲς κάλλους, ἐν συμποσίῳ προσεῖπεν τὸ μὴ πρώτως καλὸν ἀλλὰ μετέχον κάλλους, οὕτω καὶ ἀτελὲς ζῶον, ὃ μὴ πρῶτόν ἐστι ζῶον, μὴ δὲ ὅ ἐστι ζῶον, ἀλλὰ κατὰ μετουσίαν καὶ κατὰ πρόοδον τὴν ἐκεῖθεν ὑποστὰν τοιοῦτον. εἰ τοίνυν πᾶν μὲν τὸ μερικὸν ζῶον ἀτελές, τὸ δὲ παράδειγμα τοῦ κόσμου παντελές ἐστιν, οὐκ ἂν εἴη τὸ παράδειγμα, τοῦ κόσμου μερικὸν ζῶον. πότερον γὰρ ὁ δημιουργὸς νοεῖ τὸ παντελὲς τοῦτο ζῶον καὶ πρῶτον, ἢ οὔ; τὸ μὲν δὴ μὴ νοεῖν, ἀδύνατον, ἃ καὶ τὴν ψυχὴν νοοῦσαν ὁρῶμεν. εἰ δὲ νοήσει, πᾶσα δὲ νόησις τοῦ δημιουργοῦ, ποίησίς ἐστι, δεῖ καὶ ποιεῖν αὐτῷ τῷ νοεῖν. τί οὖν ἐστι τοῦ παντὸς θειότερον; οὐ γὰρ δὴ τῶν χειρόνων τι ποιήσει, πρὸς τὸ κρεῖττον ὁρῶν. εἰκότως οὖν τοῦδε τοῦ κόσμου τὴν παραδειγματικὴν ἐπιζητῶν ἀρχήν, εἰς τὸ παντελὲς ζῶον ἀνέδραμε. τί οὖν φαίη τις ἄν, ἥλιος καὶ σελήνη, καὶ τῶν ἀστέρων ἕκαστον, οὐχὶ καλόν; καὶ πῶς; τούτων γὰρ ἕκαστον πρὸς μερικὸν ἀπείκασαι ζῶον. ἢ καὶ τούτων ἕκαστον καλὸν μετὰ τοῦ ὅλου θεωρούμενον, καὶ τῷ ὅλῳ συντεταγμένον. ὥσπερ καὶ ὀφθαλμὸς καλός, καὶ γενόμενον μετὰ τοῦ ὅλου προσώπου, καὶ ἐν τῷ ὅλῳ ὄν, αὐτὸ δὲ καθ' ἑαυτὸ τὸ προσῆκον αὐτῷ κάλλος οὐκ ἐπιδείκνυσιν. ἐν γὰρ τῷ μέρος εἶναι καὶ οὐχ ὅλον, κατὰ τὴν οὐσίαν ἀποσπασθὲν τοῦ ὅλου, τὸ ἑαυτοῦ κάλλος ἐλαττοῖ. καὶ τὸ τέλειον οὖν, καὶ τὸ καλὸν αὐτοῖς ὑπάρχει μέρεσιν οὖσι, διὰ τὸ ὅλον. αἴτιον δέ φησιν ὁ Πορφύριος, ὅτι ἐν ἐκείνοις τὸ ὅλον μέρος ἐστίν. πάντα γάρ ἐστιν ἐν ἑκάστῳ μερικῶς, ὅσα τῷ ὅλῳ παντελῶς, διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν νοητῶν εἰδῶν. καὶ ἔστιν μὲν ἀληθὴς ὁ λόγος, ὅτι καὶ τῶν μερῶν ἐν ἐκείνοις ἕκαστον ὅλον πῃ, διὰ τὴν πρὸς τὰ πάντα κοινωνίαν ὁλούμενον, καὶ ἑνούμενον κατὰ τὴν οὐσίαν. πάντα δὲ κατὰ μετουσίαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ ὁλότης αὐτοῦ μερικῶς ἐστι, καὶ οὐχ οἵα ἡ τοῦ ἁπλῶς ὅλου. ἄλλο γάρ ἐστιν ἡλιακῶς εἶναι ὅλον, ἢ σεληνιακῶς, τῷ ἕκαστον νοῦν πάντα ἔχειν οἰκείως ἑαυτῷ τοῦ ἑνὸς κρατοῦντος εἴδους. ὃ καὶ ποιεῖ τὸν νοῦν τοιόνδε νοῦν, καὶ τινὰ νοῦν, ἄλλο τὸ ἄνευ μερικῆς ἰδιότητος εἶναι πάντα, καθὸ νοῦς ὄντα πάντα καὶ οὐ καθὸ τοιόσδε νοῦς. τί οὖν οὐχὶ καὶ ταῦτα πρὸς νοητὰ παραδείγματα γέγονεν, ἥλιος οὗτος καὶ σελήνη καὶ ἕκαστον τῶν ἄστρων. πῶς οὖν καλῶς ταῦτα; ἢ καὶ ταῦτα καλά, ἀλλ' οὐ κάλλιστα, τὸ δὲ κάλλιστον ὄντως ἐστὶν ὁ κόσμος. ὥσπερ οὖν τέλειον μὲν ἕκαστον

μὲν ἕκαστον, ἀλλ' οὐ παντελές, οὕτω δὴ καὶ καλὸν ἕκαστον, ἀλλ' οὐ κάλλιστον ὡς τὸ πᾶν. ἐπεὶ ὅτι γε καὶ τούτων ἕκαστον τέλειον, αὐτὸς δηλώσει προελθών, τέλειον ἐκ τελείων, καὶ ὅλον ἐξ ὅλων γεγονέναι λέγων τὸν κόσμον. ἄλλη οὖν τοῦ ὅλου τελειότης, ἄλλη τοῦ μέρους. καὶ ἄλλη τοῦ παντελοῦς ὁλότης, ἄλλη τοῦ τελείου μόνον. καὶ ἄλλο τὸ ἐν τῷ καλλίστῳ καλόν, ἄλλο τὸ μερικωτέραν μετουσίαν ὑποδεξάμενον τοῦ κάλλους. ταῦτα καὶ πρὸς τήνδε τὴν ἀπορίαν, τὸ δ' ἐν μέρους εἴδει, ῥᾴδιον μὲν εἰς κατανόησιν εἴ τις ἀκούσειεν, ὡς ταυτὸν σημαῖνον τῷ ἐν μέρους τάξει. τοῦτο δὲ ταυτὸ τῷ καὶ μέρος γεγονός. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, ἀξιοῖ προστιθέναι τῷ ὡς τῷ ἐν εἴδει, καὶ τὸ ὅλον ἀκούειν ἐν μέρους ὡς ἐν εἴδει πεφυκὸς πᾶν τὸ μερικὸν ζῷον ἐν τοῖς νοητοῖς. ἐπειδὴ γὰρ τὸ μέρος οὐκ ἔστιν ἐν ἐκείνοις τοιοῦτον, οἷον ἐν τοῖς αἰσθητοῖς. ἕκαστον γὰρ ἐκεῖ πάντα ἐστίν, ὅσα τὸ ὅλον, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. διὰ τοῦτο προσθεῖναι τῷ ὡς ἐν εἴδει τὸν φιλόσοφον. ἵνα τὴν τοῦ μέρους προσηγορίαν, οἰκείως τοῖς εἴδεσι θεώμενος, μὴ διαστηματικῶς, μηδὲ διῃρημένως ἀκούσῃς, καὶ τῆς τῶν ἡνωμένων καὶ ἀμερίστων οὐσιῶν ἑνώσεως ἀπολειφθῇς. ἀμέριστα γὰρ ἐκεῖνα, καὶ ἡνωμένα κατ' αὐτὸν τὸν φιλόσοφον. τὸ δὲ πεφυκέναι, μή τοι κατὰ τὴν φύσιν εἶναι νῦν ἀκούσωμεν, ἀλλὰ τὸ οὐσιῶσθαι. φύσεις γὰρ καλοῦσι πολλάκις καὶ τὰς οὐσίας ἁπάσας, ὡς ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης. οὐκοῦν ἐν τῇ τοῦ Διὸς φύσει, βασιλικὴν μὲν ψυχήν, βασιλικὸν δὲ νοῦν ἐρεῖς εἶναι, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον. τὸ δὲ μηδενὶ καταξιώσωμεν, οὕτως εἶπεν, ὡς μετὰ τοῦ δημιουργοῦ φθεγγόμενος, καὶ αὐτὸ τὸ ἀξίωμα τῆς θείας αἰτίας αὐτῆς, ὄντως ἀναλαβών. συνδιατίθεται γάρ τις τῷ θείῳ, τὰς ἐξῃρημένας αὐτοῦ καὶ παντελεῖς νοήσεις, μυστικῶς ἀφηγούμενος. τὸ δὲ τῷ ἀτελεῖ ἐοικός, μὴ εἶναι καλόν, ἀληθὲς μέν, ἀπορίαν δὲ ἔχειν δοκεῖ. εἰ γὰρ τὸ μέν ἐστιν ἐν τῷ ὅλῳ κρεῖττον, τὸ δὲ χεῖρον, πῶς τὸ ὅλον οὐ καταδεέστερον τοῦ ἑαυτοῦ κρείττονος, προσθήκει τοῦ χείρονος γέγονεν; λύεται δὲ τὸ ἄπορον, διότι τοῦ χείρονος ἡ πρὸς τὸ κρεῖττον σύνταξις, ἐν ποιεῖ τὸ ὅλον καὶ τέλειον. ὅταν δὲ ἀσύγκλωστα ἀλλήλοις ᾖ, τηνικαῦτα ἡ μίξις τοῦ χείρονος, ἀφανίζει τὴν τοῦ κρείττονος δύναμιν. εἰ δέ τις ἐξ ἀντικειμένων συλλογισμὸν ποιοίη, διά τε τούτων, καὶ τῶν ἔμπροσθεν, πᾶν τὸ πρὸς ἀΐδιον γεγονός, οὐ γέγονε πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα. λύομεν τὸν λόγον αἰτιασάμενοι, τὸν μέσον οὐκ ὄντα αὐτόν. ὅπου μὲν γὰρ δηλοῦν, τὸ ὅπως οὖν καλόν, εἴτε πῃ ἢ ἁπλῶς, ὅπου μὲν δὲ τὸ κάλλιστον. τὸ γὰρ μέρος τοῦ μέρους μὲν ἔχει καλλονήν, ἁπλῶς δὲ οὐκ ἔστι καλόν. ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον τοιοῦτον, ὅπως ὅλον ἐστὶν εἰς ὃ συντελεῖ, καὶ τὰ τῶν μερῶν κάλλη τινῶν ὄντα καὶ τινά. πᾶν γὰρ μέρος, ἄλλου τοῦ ἕνεκά ἐστι τοῦ ὅλου, καὶ ὅπερ ἂν ἔχῃ καλόν, τῆς ὕλης ἔχει τάξιν, πρὸς τὸ τοῦ ὅλου καλόν. διὸ οὐ καλὸν ὡς κάλλιστον. ἐκ δὲ τούτων κἀκείνους ἐλεγκτέον τοὺς λόγους, ὅσοι τὸ ἀγαθὸν ποιοῦσιν ἕν τι νοητὸν εἶδος, ἀλλ' οὐ πρὸ πάντων τῶν νοητῶν. εἰ γάρ ἐστι τι τῶν εἰδῶν, καὶ αὐτὸ μέρος ἐστὶ τοῦ ὅλου νοητοῦ βάθους ἐν ᾧ ἐστι. πᾶν δὲ μέρος ὡς ἐνταῦθα λέγεται ἀτελές. ὥστε καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀτελές. πῶς οὖν τοῦ ὄντος εὐδαιμονέστατον ἐστὶν ἀτελὲς ὄν. ὄντως δὲ καὶ τὸ ἐκείνῳ ἐοικός, οὐκ ἔστι καλόν. οὐδὲ γάρ ἐστι τι πρὸς ἐκεῖνο, ὁμοίως πᾶσι τοῖς οὖσιν, ἢ μᾶλλον ἀγαθόν, ἢ μᾶλλον καλόν, εἰ οὖν μέρος ὂν τοιαῦτα ἂν πάσχοι τἀγαθόν, οὐκ ἂν εἴη τοῦ νοητοῦ μέρος. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ὅλον ἐστὶ νοητὸν τἀγαθόν. τινὸς γὰρ ἔτι βασιλεύοι τὸ ὅλον νοητὸν ὄν. ἐπεὶ οὐδὲ ὁ ἥλιος ἀνάλογον τἀγαθὸν τεταγμένος, ὅλον ἐστὶ τὸ ὁρατόν. ἀνάγκη ἄρα ἔξω τοῦ νοητοῦ τἀγαθὸν εἶναι, μήτε μέρος ὂν τοῦ νοητοῦ, μήτε ὅλον τὸ νοητόν. οὐδ' ἄρα ἢ τὸ αὐτοζῷον, ἢ ὁ δημιουργὸς εἰς ταυτὸν ἀχθήσεται πρὸς τἀγαθόν. εἴπερ τοῦτον ἑκάτερον, ὅλον τί ἐστι πάντων ὄν, τῶν εἰδῶν περιληπτικόν.

Οὗ δέ ἐστι τἄλλα ζῷα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόρια, τούτων πάντων ὁμοιότατον αὐτὸν εἶναι τιθῶμεν. “

Τὸ καθ' ἓν τοῦτο καὶ τὸ κατὰ γένη, τινὲς μὲν εἰρήκασιν ἀντιδιαιρεῖν τὰ ἄτομα εἴδη, πρὸς τὰ κοινότερα ὥσπερ Ἀττικός. καλοῦσι δὲ ἄτομα εἴδη, τὰ προσεχῆ, καὶ ἀτόμων αἴτια, τὸν αὐτοάνθρωπον εἰ τύχοι, τὸν αὐτόιππον, ἕκαστον τῶν τοιούτων εἰδῶν. γένη δὲ τὰ ὁλικώτερα τούτων καὶ περιληπτικώτερα παραδείγματα. τινὲς δὲ καθ' ἕκαστον ἀντιδιαστέλλεσθαί φασιν, πρὸς τὰ κοινότερα. καὶ γὰρ εἶναι τὰ μὲν τῶν μερῶν, τὰ δὲ, τῶν εἰδῶν παραδείγματα. καθάπερ Ἀμέλιός φησιν. καὶ δὴ καὶ Θεόδωρος τούτῳ συνεπόμενος, διττοὺς εἶναί φησι νόας. τὸν μέν, εἰς τὰ ὅλα, τὸν δὲ εἰς τὰ μέρη διῃρημένον. ταῦτα δὲ τὰ αὐτὰ τῷ κατὰ γένη καὶ καθ' ἕν. ἄλλοι δὲ αὖ φασιν ὥσπερ Ξέναρχος, τὸ μὲν κατὰ γένη, τὰς κατὰ στοιχεῖα τῶν ζῴων προϋπαρχούσας νοητὰς αἰτίας δηλοῦν, οἷον οὐράνιον, ἀέριον, ἔνυδρον, χερσαῖον. ὧν καὶ μνησθήσεται μικρὸν ὕστερον. τὸ δὲ καθ' ἕν, τὰς ἐν ἑκάστῳ τούτων εἰδοποιοὺς ἀρχὰς τῶν πολλῶν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἄλλο μὲν παράδειγμα ἡλίου, ἄλλο δὲ σελήνης. καὶ τοῖς χερσαίοις, ἄλλο μὲν ἀνθρώπων, ἄλλο δὲ λεόντων. καὶ ἐν τοῖς μεταξὺ παραπλησίως. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, τὴν ἐναντίαν τούτοις ἅπασιν ἐτράπετο τῆς ἐξηγήσεως ὁδόν. οὗτοι μὲν γὰρ τὸ καθ' ἕν, καταδεέστερον καὶ μερικώτερον τοῦ κατὰ γένη ποιοῦσιν, ὁ δέ, ἔμπαλιν σεμνότερον, ὥσπερ δὴ καὶ προσήκει τὴν ἑνάδα προηγεῖσθαι τοῦ πλήθους ἐν τοῖς νοητοῖς. λέγει δὴ οὖν ὅτι τοῦ αὐτοζῴου πάντα τὰ ἄλλα ζῷα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόριά ἐστι. καὶ γὰρ καὶ κατὰ τὰ πλήθη τὰ ἐν αὐτοῖς καὶ κατὰ τὰς ἑνάδας ὑπὸ τὸ αὐτοζῷον τελεῖ. καὶ οὐδέν ἐστιν αὐτῶν, ὃ μὴ ἐκ τοῦ νοητοῦ προελήλυθε. τὸ γὰρ νοητὸν ζῷον, πάντων ἐστὶ τῶν μετ' αὐτὸ περιληπτικόν, οὐχ ὡς συμπληρούμενον ἀπ' αὐτῶν. πρὸ γὰρ τῶν μερῶν ἐστιν ὅλον, καὶ οὐκ ἐκ τῶν μερῶν. οὐδὲ ὡς κατηγορούμενον αὐτῶν, αἴτιον γάρ ἐστι τῶν πολλῶν. ἀλλ' ὡς πρωτουργὸς ἀρχή, καὶ ὡς πληροῦσα πάντα ἑαυτῆς τὰ μετ' αὐτήν. ἀμερίστως

οὖν περιέχει, τὰ καλούμενα μόρια, καὶ ἑνοειδῶς τὰ πολλὰ εἴδη, καὶ γένη συνείληφε, καὶ παντελῶς τῶν
δευτέρων παραδειγμάτων προϋφέστηκεν. ἐκείνη μὲν γὰρ τὸ πᾶν ἦν νοητῶς, τῶν δὲ μετ' αὐτήν, τὸ μέν
ἐστιν οὐρανίως πάντα, τὸ δέ, ἡλιακῶς, τὸ δέ, γηΐνως, τὸ δέ, ἄλλον τρόπον κατὰ τὰς διαφόρους τῶν ἐγκοσ-
μίων αἰτίας. ὥστε ἡ μέν, παντελῶς πάντα περιέχει, τῶν δέ, ἕκαστον μερικῶς, ὡς πρὸς τὴν παντότη-
τα τὴν νοητήν. ἔστιν οὖν ὁ κόσμος, καὶ τούτοις μὲν τοῖς μερικοῖς ζώοις ὅμοιος. ἐπεὶ καὶ αὐτῷ τῷ δημιουρ-
γῷ παραπλήσιός ἐστιν. ὁμοιότατος δὲ τῷ αὐτοζώῳ, καθ' ὅσον ἐστὶ ζῶον. τὸ δέ, πάντων ὁμοιότατον. ἐκεῖ-
νο γὰρ πρώτως νοητὸν ἦν ζῶον. διχῶς οὖν ὁμοιότατον, ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅμοιον, ἢ ὅτι καὶ τὰ ἄλλα ὅμοια
» ἐκείνῳ, μάλιστα δὲ τὸ πᾶν, καὶ μάλιστα ἐκείνῳ ὅμοιον. τὰ γὰρ δὴ νοητὰ ζῶα ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὸν
» ἔχει καθάπερ ὅδε ὁ κόσμος ἡμᾶς, ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. τὸ αὐτοζῶον Πλωτῖνος μὲν
διχῶς ὑποτίθεται, ποτὲ μὲν τοῦ νοῦ κρεῖττον, ὡς ἐν ταῖς διαφόροις ἐπισκέψεσι. ποτὲ δὲ καταδεέστερον,
ὡς ἐν τῷ περὶ ἀριθμῶν, ὁπόταν λέγῃ πρῶτον εἶναι τὸ ὄν, εἶτα νοῦν, εἶτα τὸ αὐτοζῶον. Θεόδωρος δέ,
ἕκαστον τῶν δημιουργῶν τριττὴν ἔχειν τὴν ὕπαρξιν λέγων, τὸ ἐν ἑκάστῳ τρίτον, αὐτοζῶον ἀξιοῖ προσαγο-
ρεύειν. ληπτέον δὴ παρ' ἀμφοῖν τὸ ἀληθές. παρὰ μὲν τοῦ θαυμαστοῦ Θεοδώρου, τὸ τρίτην αὐτὸ τάξιν ἔχειν
ἐν τοῖς νοητοῖς, παρὰ δὲ τοῦ θειοτάτου Πλωτίνου, τό, τινὸς μὲν νοῦ καταδεέστερον εἶναι, τινὸς δὲ ἐπέκεινα.
καὶ ῥητέον ὅτι πρὸς τῷ πέρατι τῶν νοητῶν ἐκφανέν, ἀπὸ τῆς νοητῆς ζωῆς πάντα τὸν ἀριθμὸν ἀπογεν-
νᾷ, τῶν νοερῶν τε καὶ ὑπερκοσμίων, καὶ ἐγκοσμίων ζώων, ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων. καὶ πάντων ἐστὶ
περιληπτικὸν ἐξῃρημένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰς αἰτίας ἑνοειδῶς προειληφώς. τοιαῦτα γὰρ περὶ αὐτοῦ καὶ
Ὀρφεὺς ἐνδείκνυται, περὶ τοῦ φάνητος θεολογῶν. πρωτόγονον ὁ θεὸς παρ' αὐτῷ ζώων κεφαλὰς φέρει
\+ πολλάς, + καὶ ἴας ταυρίους ὀφίας, χαροποῦ τε λέοντος. καὶ πρόεισιν ἀπὸ τοῦ πρωτογόνου ὠοῦ, ἐν ᾧ σπερ-
ματικῶς τὸ ζῶόν ἐστιν, ὃ καὶ ὁ Πλάτων συνιδὼν αὐτοζῶον προσηγόρευσε τὸν μέγιστον τοῦτον θεόν. τί γὰρ
διαφέρει, ἢ τὴν κρύφιον αἰτίαν, ὠὸν καλεῖν, ἢ τὸ ἐκφανὲν ἀπ' ἐκείνης ζῶον. τί γὰρ ἂν ἐξ ὠοῦ γένοιτο
τῶν πάντων, πλὴν ζώου. ἦν δὲ τὸ ὠὸν ἐκεῖνο, τοῦ τε αἰθέρος ἔγγονον, καὶ τοῦ χάους, ὧν ὁ μέν, κατὰ τὸ πέ-
ρας ἵδρυται τῶν νοητῶν, τὸ δέ, κατὰ τὸ ἄπειρον. ὁ μὲν γάρ ἐστι ῥίζωμα τῶν πάντων, τὸ δέ, οὐδὲ πέρας
ὑπῆν. εἰ οὖν τὸ πρῶτον ἐκ πέρατος καὶ ἀπείρου, τὸ πρώτως ἐστὶν ὄν, εἴη ἂν ταὐτόν, τό, τε Πλάτωνος ὄν,
καὶ τὸ Ὀρφικὸν ὠόν. εἰ δὲ ἐκ τούτου ὁ φάνης κατὰ τὸ αὐτοζῶον τεταγμένος, δεῖ ζητεῖν κατὰ τὸν αἰῶνα πα-
ρὰ τῷ Ὀρφεῖ, μέσον ὄντα τοῦ αὐτοζώου, τρανέστερα ποιητέον καὶ λεκτέον τὸ αὐτοζῶον, οὐκ ἄλλο τί ἐστιν,
ἢ ὁ παρὰ τῷ θεολόγῳ φάνης. εἰ γὰρ πρῶτος ἀπὸ τοῦ ὠοῦ πρόεισιν ὅπερ ἐκεῖνος δηλοῖ τὸν πρώτιστον νοη-
τὸν νοῦν, τὸ δὲ ἐξ ὠοῦ προϊόν, πρῶτον καὶ μόνον, οὐκ ἄλλο ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης, ἢ ζῶον, δῆλον ὅτι καὶ ὁ μέ-
γιστος φάνης, οὐκ ἄλλο τί ἐστιν, ἢ τὸ πρώτιστον ζῶον. καὶ ὡς ἂν φαίη Πλάτων, τὸ αὐτοζῶον. τοῦτο μὲν οὖν
δέδεικται. τὰ δὲ ἑπόμενα τούτῳ θεωρήσωμεν. οὗτος δὴ οὖν ἀπὸ τῶν κρυφίων θεῶν ἐκφήνας ἑαυτόν, ἐν
ἑαυτῷ τὰς δευτέρων τάξεων αἰτίας προείληφε, ποιητικῶν, συνοχικῶν, τελεσιουργῶν, ἀτρέπτων. καὶ
κατὰ μίαν αἰτίαν πάντα τὰ νοητὰ ζῶα περιείληφεν. ἑαυτὸν μὲν ἀνεγείρων εἰς τὰς ὁλικωτάτας τῶν πάν-
των ἰδέας. διὸ καὶ πρῶτος θεῶν καὶ εἶδος ἔχειν λέλεκται. παράγων δὲ πάντα καὶ ἐκφαίνων τὰ νοητὰ καὶ
ἡνωμένων αἴτια τοῖς νοεροῖς θεοῖς. διὸ καὶ ὁ δημιουργὸς ἀπ' αὐτῶν πληρούμενος, τόνδε τὸν ἐμφανῆ κόσ-
μον ὑφίστησι, καὶ ἐν αὐτῷ περιλαμβάνει πάντα τὰ αἰσθητὰ ζῶα, τά τε θειότερα καὶ τὰ θνητά, ἃ δὴ
καὶ κυρίως, θρέμματά ἐστιν, ὡς διὰ θρεπτικῆς μετέχοντα πάντως ψυχῆς. εἰ δὲ καὶ πάντα θρέμματα κα-
λοῖτο ὡς ἔκγονα φύσεως σώματα, καὶ ὡς ἀεὶ ζῶντα καὶ συνεχόμενα ὑπ' αὐτῆς, κἂν ἀΐδια ᾖ, ἀλλ' οὐχ
ὡς ἔξωθεν ἐπεισάκτου δεόμενα τροφῆς, ὀρθῶς ἂν ἔχοι. εἰ μὴ καὶ ἄρα καὶ θρέμματα πάντα δεῖ τὰ ἐν τῷ
κόσμῳ λέγειν, ὡς τρεφόμενα πάντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν ὁρατῶν, διὰ τῆς τοῦ φωτὸς μεταδόσεως. ὃ
καὶ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης τροφῆς αἴτιον εἶπε καὶ γενέσεως πᾶσιν ὅσα φωτίζει. τρέφεται γὰρ ἕκαστα
τελειούμενα διὰ τοῦ φωτός. ἐπεὶ καὶ ἔξωθεν ἐστὶ τρέφεσθαι, καὶ οὐ μόνον ἔνδοθεν ὡς ἐν πολιτικῷ μεμαθή-
καμεν. πάντα οὖν τὰ ἐν τῷ κόσμῳ συνείληφεν ὁ δημιουργός, ἵνα δὴ κατὰ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς ἐκεῖ-
νο πᾶν ᾖ καὶ τοῦτο τὸ αἰσθητὸν καὶ τέλειον, ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν. ἔστι μὲν οὖν καὶ οὗτος ὁ κόσμος, ζῶον ποι-
κίλον κατ' ἄλλο ἑαυτοῦ φωνὴν ἄλλην ἀφιείς, καὶ ἐκ πάντων τῶν μορίων μίαν. ἔστι γὰρ καὶ εἷς, πολὺ δὲ
πρότερον ὁ νοητὸς κόσμος, καὶ ἓν ζῶόν ἐστι καὶ πλῆθος, ἐν τῷ ἑνὶ τὸ πλῆθος συνειρηκώς, ὥσπερ αὖ οὗτος ἐν
τῷ πλήθει δεικνύει τὸ ἕν. καὶ ὁ μέν, ὅλον ἐστὶν ἐκ τῶν μερῶν, ὁ δέ, ὅλον πρὸ τῶν μερῶν, ἐξῃρημένως τὰ νοη-
τὰ ζῶα περιέχων, καὶ κατ' αἰτίαν καὶ μονοειδῶς. ἀπ' αὐτοῦ γὰρ αἱ πηγαὶ τῶν θείων, καὶ τὰ ὁλικώτατα πάν-
τα γένη προελήλυθε. διὸ καὶ ὁλικώτατον ζῶον ὁ θεολόγος ἀναπλάττει, κριοῦ καὶ ταύρου καὶ λέοντος καὶ
δράκοντος αὐτῷ περιτιθεὶς κεφαλάς. καὶ ἐν αὐτῷ πρώτῳ τὸ θῆλυ, καὶ τὸ ἄρρεν, ὡς ζώῳ πρώτῳ, Θῆλυς καὶ
γενέτωρ κρατερὸς θεὸς ἤρυκε + πρός, φησὶν ὁ θεολόγος. αὐτῷ δὲ καὶ αἱ πτέρυγες πρῶτον. καὶ τί δεῖ πολ-
λὰ λέγειν; εἰ γὰρ ἐκ τοῦ πρωτογόνου ὠοῦ τὴν πρόοδον ἔχει, δηλοῖ καὶ ὅδε ὁ μῦθος, ὅτι τὸ πρώτιστον ζῶον
ἐστίν, εἴπερ τὴν ἀναλογίαν προσήκει φυλάττειν. ὡς γὰρ τὸ ἐνὸν τὴν σπερματικὴν αἰτίαν τοῦ ζώου προεί-
ληφεν, οὕτως ὁ κρύφιος διάκοσμος, ἑνοειδῶς περιέχει, πᾶν τὸ νοητόν. καὶ ὡς τὸ ζῶον ἤδη διῃρημένως
ἔχει ὅσα ἦν ἐν τῷ ὠῷ σπερματικῶς, οὕτω δὴ καὶ ὁ θεός, ὅδε, προάγει τὸ ἄρρητον καὶ ἄληπτον τῶν πρώτων

αἰτίων

αἰτίων εἰς τὸ ἐμφανές. περὶ μὲν τούτων, ἀρκέσει καὶ ταῦτα πρὸς τὸ παρόν. εἰ δὲ ὡς τῶν ὁρατῶν πάντων ὁ κόσμος οὗτός ἐστι περιεκτικός, οὕτω τῶν νοητῶν ἐκεῖνος, ἄλλος δὲ ὁ τρόπος τῆς περιοχῆς ὥσπερ εἴπομεν καθ' ἑκάτερον, ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτὸ τὸ ὁρατὸν τούτοις, κατ' ἀναλογίαν ὑπάρχει τὴν πρὸς ἐκεῖνα. καὶ γὰρ ἐκείνοις ἄνωθεν ὁ φάνης ἐπιλάμπων τὸ νοητὸν φῶς, πάντας ὁρατοὺς ποιεῖ, καὶ δείκνυσιν ἐξ ἀφανῶν τὰ πάντα γινόμενα, καὶ τοῖς σώμασιν ὁ κόσμος διὰ τὰ τῶν ἀστέρων φῶτα, παρέχεται τὸ ὁρατοῖς εἶναι. ἔτι τοίνυν καὶ ἐκεῖνο θαυμάσειεν ἄν τις, τῆς τοῦ Πλάτωνος διδασκαλίας, ὅπως τὴν ἕνωσιν ἀσάλευτον τῶν νοητῶν φυλάττων, ὅμως καὶ τὴν ἀμιγῆ καθαρότητα δίδωσιν αὐτοῖς. εἰ γὰρ οὕτως ἥνωτο πάντα ἀλλήλοις ὡς σύγχυσιν εἶναι, καὶ μὴ διαμένειν ἄχραντον τὴν ἰδιότητα τῶν ἑκάστων, οὐκ ἐνῆν ἐρωτᾶν, πρὸς ποῖον παράδειγμα γέγονε τὸ πᾶν. οὐ γάρ ἐστι τὸ ποῖον ἐν τοῖς συγκεχυμένοις. καὶ εἰ τοῦτον ἀπ' ἀλλήλων διῄρητο τὸν τρόπον, ὡς μηδεμίαν εἶναι κοινωνίαν ἐν αὐτοῖς, οὐκ ἂν ἦν τὰ μὲν περιέχοντα, τὰ δὲ περιεχόμενα τῶν νοητῶν. τὸ γὰρ περιέχειν καὶ περιέχεσθαι, τάξεώς ἐστι καὶ κοινωνίας δυνάμεων, καὶ τῆς εἰς ἓν συννεύσεως τῶν δευτέρων ἁπάντων συμπνοίας. καὶ μὴν καὶ τὸ τὴν μὲν ἕνωσιν αὐτῶν ὑπάρχειν ἀπὸ τῆς οὐσίας, τὴν δὲ διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἔξω προϊουσῶν ἐνεργειῶν διαφαίνεσθαι, καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ἴδιον ἔσται τῶν ἀσωμάτων καὶ ἀΰλων. αὐτὰ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὰ θεωροῦντος ἐν ἀλλήλοις εὑρήσει πάντα, διὰ τὸ οἷον ὁμόχροιαν αὐτῶν, καὶ μάλιστα εἰ τὰς ἑνάδας αὐτῶν ἐθέλοι νοεῖν. ἐκ δὲ τῶν δευτέρων καὶ τῶν μετεχόντων τὴν ἀσύγχυτον αὐτῶν συλλογιζόμεθα φύσιν. πόθεν γὰρ ἡ τούτων διάκρισις, ἢ κατὰ τῶν τοιούτων ἀμιγῆ καθαρότητα. τὰ γὰρ συγκεχυμένα μετ' ἀλλήλων, τοιούτων ἄλλων ἐστὶν ὑποστατικά.

Τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ, καὶ κατὰ πάντα τελέῳ, μάλιστα αὐτὸν ὁ θεὸς ὁμοιῶσαι βουληθείς, ζῷον «
ἓν ὁρατὸν πάντα ὅσα αὐτοῦ κατὰ φύσιν συγγενῆ ἐντὸς ἔχον ἑαυτοῦ συνέστησεν. «

Ὁ μὲν Ἀττικὸς ἐν τούτοις ἠπόρησεν, εἰ καὶ ὁ δημιουργὸς ὑπὸ τοῦ νοητοῦ ζῴου περιέχεται. δοκεῖ γὰρ εἰ μὲν περιέχοιτο, μὴ εἶναι τέλειος. τὰ γὰρ μερικὰ ζῷα φησὶν ἀτελῆ, καὶ διατοῦτο τὰ παραπλήσια αὐτοῖς οὐ καλά. εἰ δὲ μὴ περιέχοιτο, οὐ πάντων τῶν νοητῶν εἶναι τὸ αὐτοζῷον περιληπτικώτερον. καὶ ἀπορήσας, ἔθετο ῥαδίως ὑπὲρ τὸ αὐτοζῷον εἶναι τὸν δημιουργόν. τούτῳ δὲ ἀπ' ἐναντίας ὁ Πορφύριος, ὑφειμένην τῷ δημιουργῷ δίδωσι τάξιν παρὰ τὸν νοητόν. ψυχὴν γὰρ ὑπερουράνιον θέμενος τοῦ κόσμου ποιητικήν, ἐν τῷ νῷ τὸ παράδειγμα τίθεται τῶν γιγνομένων. μέσος δὲ ἀμφοῖν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος συνάπτων καὶ ἑνίζων τῷ δημιουργῷ τὸ παράδειγμα διὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ νοῦ πρὸς τὸ νοητόν. Ἀμέλιος δὲ τῷ μὲν τὸν δημιουργόν, εἰς ταὐτὸν ἄγει τὸν νοητόν, τοῖς δὲ οὕτω μετ' ἐκεῖνον τεταγμένοις τὸν κατὰ τὸ ὂν ἀφωρισμένον. ὁ δὲ ἡμέτερος λόγος, εἶναι μέν φησι τὸ αὐτοζῷον, καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ, καὶ μετὰ τὸν δημιουργόν. πρόεισι γὰρ ἐπὶ πᾶσαν τάξιν νοερὰν ὁλικήν τε καὶ μερικήν. αὐτόν τε τὸν δημιουργόν, εἰς ἑαυτόν τε ὁρᾶν, καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ. πρὸς γὰρ τὰ μετ' αὐτόν, αὐτῷ θέμις οὐκ ἦν ἀποβλέπειν, καὶ ὁρῶντα πρὸς ἐκεῖνα, πάντα παράγειν, καὶ τὸ πᾶν, ὡς πᾶν εἰκόνα ποιεῖν τοῦ νοητοῦ παντός. περιέχεσθαί γε μὴν ὑπὸ τοῦ νοητοῦ κατὰ τὴν αἰτίαν τὴν ἐκεῖ τῶν νοερῶν θεῶν. οὐχ ὡς μόριον αὐτοῦ καὶ εἶδος ἕν, ἀλλ' ὡς δευτέραν τάξιν ἐν τῇ πρὸ αὐτῆς. ἄλλως γὰρ καὶ ὁ θεῖος νοῦς λέγεται περιεκτικὸς τῶν εἰδῶν, ἄλλως τῶν μερικῶν νόων. τούτων μὲν γὰρ ἕκαστος πάντα ἐστὶν αὐτοτελῶς, ἐκείνων δὲ ἕκαστον ἥνωται μὲν τῶν ἄλλων εἴδεσιν, πάντα δὲ οὐκ ἔστιν. αὐτὸ γὰρ ἕκαστόν ἐστι τὴν οἰκείαν ἰδιότητα σῶζον, ἀμιγῆ καὶ ἀσύγχυτον. κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν λόγον, ἄλλως ἐν τῷ νοητῷ νῷ, περιέχεται τὰ νοητά, τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, ἄλλως αἱ νοεραὶ τάξεις ἀπ' αὐτοῦ προελθοῦσαι. καὶ γὰρ τούτων ἑκάστην αὐτοτελῆ οὖσαν, φαίης ἂν ἐν τῷ παντελεῖ περιέχεσθαι ζῴῳ. πάντ' οὖν ἐστὶ καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ, ὥσπερ ἐν τῷ παραδείγματι, καὶ πρὸς ἐκεῖνο ποιῶν τὸν κόσμον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ποιεῖ. παντότης δέ, ἄλλη μὲν ἡ νοητή, ἄλλη δὲ ἡ νοερά. καὶ γὰρ ἡ τετρὰς, πάντα εἶχεν ἐν αὐτῇ, καὶ ἡ δεκάς. ἀλλ' ἡ μὲν ἡνωμένως, ἡ δὲ διῃρημένως. καὶ ἡ δεκὰς εἰ πάντα ἔχει, ὅσαπερ ἡ τετρὰς, ἀλλὰ τῷ διῃρημένως ἔχειν, ἀτελεστέρα τῆς τετράδος ἐστί. τὸ γὰρ ἐγγυτέρω τῆς μονάδος τελειότερον, καὶ ὅσῳ τὸ ποσὸν ἔλαττον, τοσούτῳ μείζων ἡ δύναμις. ὥστε καὶ ὁ δημιουργὸς πάντα ἔχων, ὅσα τὸ νοητὸν ζῷον, ὅμως ὑφειμένην ἔχει τὴν παντότητα τῆς νοητῆς. συνελόντες οὖν εἴπωμεν, ὅτι τῆς περιοχῆς οὔσης διττῆς, τῆς μέν, ὡς ἐν ὁλότητι τῶν μερῶν, τῆς δέ, ὡς ἐν αἰτίᾳ τῶν αἰτιατῶν, νῦν ὁ Πλάτων τὴν ἑτέραν παρέλαβεν ἐν ὅλῳ τῷ αὐτοζῴῳ. περιέχεσθαι λέγων ὡς μέρη γένη τε καὶ εἴδη τῶν ζῴων. ἃ δὴ πάντα πρὸς τὸ ὅλον ἀτελῆ προσείρηκεν. ὁ δὲ δημιουργὸς, προῆλθε μὲν ὡς ἀπ' αἰτίας ἐκεῖθεν. ἔχει δὲ πάντα καὶ αὐτὸς νοερῶς. περιέχεται οὖν ὁ δημιουργὸς ὑπὸ τοῦ νοητοῦ ζῴου, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον, καὶ οὐχ οὕτω περιέχεται ὡς μέρος, ὥστε καὶ ἀτελής. διατοῦτο καὶ ὁ Τίμαιος οὕτω πως λέγει. τὰ γὰρ νοητὰ ζῷα πάντα, ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὸν ἔχει. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ταῦτα τὰ ὡς μέρη περιεχόμενα ἐν ἑαυτῷ ἐστιν, ἀνεκφοίτητα μένοντα τῆς οἰκείας ὁλότητος, καὶ συμπληροῦντα ἐκείνην, ὡς ὅλην οὖσαν, οὐ τὸ πρὸ τῶν μερῶν, ἀλλὰ τὸ ἐκ τῶν μερῶν. ταῦτα μέν, πρὸς τὴν ἀπορίαν. ἐκεῖνο γε μὴν ἐπὶ τούτοις καθορᾶν ἄξιον, ὅπως ὁ Πλάτων θαυμαστῶς, ποτὲ μὲν ἡμῖν γνωρίμως ἀπὸ τῶν εἰκόνων ἐπὶ τὰ παραδείγματα μέτεισιν, ποτὲ δὲ ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων ἐπὶ τὰς εἰκόνας. ἅμα μὲν τὴν συνέχειαν τῶν πραγμάτων, ἅμα δὲ τὰς προόδους αὐτῶν, καὶ τὰς ἐπιστροφὰς ἐνδεικνύμενος. ὅ τε μὲν γὰρ ἔλεγεν, ὅτι καθάπερ ὁ κόσμος ἡμᾶς περιείληφεν, οὕτω

τὰ νοητὰ ζῷα περιλαβὸν ἔχει τὸ αὐτοζῷον, ἀπὸ τούτων ἐπὶ τὰ αἴτια αὐτῶν ἀνέτρεχεν. ὅ τε δὲ, ὅτι τῷ καλλίστῳ τῶν νοουμένων ὁμοιῶσαι βουληθεὶς τὸν κόσμον ὁ θεὸς, πάντων αὐτὸν ἀπειργάσατο περιληπτικὸν ἀπὸ τῶν αἰτίων ἐπὶ τὰ ἐξ αὐτῶν μεταβαίνειν ἐθέλοι τὴν πρόοδον τῶν δευτέρων μιμούμενος. ποδηγεῖται δὲ, πρὸς τὴν τοιαύτην μετάβασιν, διὰ τῆς ἀναλογίας. ὃν γὰρ ἔχει λόγον τὰ ἀποτελέσματα πρὸς ἄλληλα, τοῦτον καὶ τὰ παραδείγματα αὐτῶν, τό τε ὁλικώτερον καὶ μερικώτερον ἐν ἀμφοτέροις κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὑφέστηκεν. ἀλλὰ διατί τῶν νοουμένων κάλλιστον εἶπε τὸ αὐτοζῷον, καίτοι πέρας ὂν τῶν νοητῶν; ἢ καὶ εἰ πρὸ αὐτοῦ νοηταὶ τάξεις εἰσὶν, ἀλλ' ἐκείνων ὑφεῖται τὸ κάλλιστον. οὐ γὰρ μετέχουσι τοῦ κάλλους, ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἐστὶν ἡ καλοποιὸς αἰτία, καὶ τὸ πρώτιστον κάλλος καὶ ἡ καλλονή. διὸ καὶ παρ' Ὀρφεῖ κατὰ ταύτην τὴν τάξιν νοερῶς ἐκφαίνεται, καὶ ὡς τοῦ κάλλους ἤδη προόντος ἐν τοῖς νοητοῖς τοῖς πρώτοις, ἡνωμένως καὶ συνεχῶς, ὁ Φάνης, περικάλλεος αἰθέρος υἱὸς, ὀνομάζεται, καὶ ἁβρὸς ἔρως. ὅτι δὴ τοῦ κρυφίου καὶ ἀρρήτου καλλονῆς, πρῶτος οὗτος ὁ θεὸς πεπλήρωται. διὸ καὶ κάλλιστος ὀνομάζεται, τῶν μετεχόντων τὸ πρώτιστον ὂν, καὶ εἰ πάντα τὰ νοητὰ ἥνωται ἀλλήλοις. οὐ γὰρ δεῖ διαιρεῖν αὐτὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπ' ἀλλήλων ὃν τὰς νοερὰς τάξεις, ἀλλὰ μίαν αὐτῶν καὶ ἀδιαίρετον τὴν ἕνωσιν θεωρεῖν. λέγεται μὲν οὖν καὶ ταῦτα καλῶς. τὸ δὲ συνεκτικώτατόν ἐστιν, ὅτι τὸ αὐτοζῷον κάλλιστον εἶπεν εἶναι τῶν νοουμένων, οὐχὶ πάντων ἁπλῶς, ἀλλὰ ζῴων. πρὸς γὰρ τὰ μερικώτερα ζῷα τὸ παντελὲς παραβάλλων, εἶπεν αὐτὸ κάλλιστον ἁπάντων τῶν νοητῶν ζῴων, ὥστε εἴ τι κρεῖττόν ἐστι τῆς ζώου φύσεως, οὐδὲν πρὸς τὸν παρόντα λόγον. εἶναι δέ τι τοιοῦτον ἀναγκαῖον, διότι τὸ ὂν ἁπλούστερον καὶ τῆς ζώου φύσεως, καὶ τὸ αὐτοκαλὸν, ὅθεν ἐστὶ καὶ ἐν μὴ ζῴοις. καὶ μὴν καὶ τὴν ὁμοίωσιν πάνυ φασὶν οἰκείως αὐτῷ παραλεῖφθαι. πολλαχοῦ μὲν γὰρ αὐτὸς ὁ Πλάτων ἀμφιβάλλει τίς ὁ τρόπος τῆς μεθέξεως, εἴ τε παρόντων ἐκείνων, τούτοις εἴ τε ἄλλως κοινωνούντων, οὐκ ἀμφιβάλλων τοῦτό γε, τὸ ὁμοίωσιν εἶναι τὴν ποιήσασαν εἰκόνα τοῦ νοητοῦ τὸν ὁρατὸν κόσμον. οἱ δὲ, διαιροῦντες φασὶν, ὅτι τῶν μὲν φυσικῶν εἰδῶν, μετέχει τὸ αἰσθητὸν ὡς τυπούμενον, τῶν δὲ ψυχικῶν, ἐμφάσεις ὑποδέχεται, τῶν δὲ νοητῶν ὁμοιώσεις, ὥστε ἐπεὶ περὶ τῶν νοητῶν παραδειγμάτων ὁ λόγος, εἰκότως τὴν ὁμοίωσιν ὥς φασι παρέλαβεν ὁ Πλάτων. ἔτι ζῷον μέν ἐστιν ὁ κόσμος, ὡς εἰκὼν τούτου τοῦ νοητοῦ ζώου, καὶ τῆς παντότητος τῆς νοητῆς, ὁρατὸν δὲ, ὡς ὁμοιούμενον κατὰ φανῷ τοῦ παραδείγματος. ὃ γάρ ἐστιν ὁ ἐκεῖ χρὼς, τοῦτό ἐστι τὸ ἐνταῦθα ὁρατόν.
» Θαύμαζον καθορῶντες ἐν αἰθέρι φέγγος ἄελπτον· τὸ ὂν ἀπέστιλβε χροὸς ἀθανάτοιο Φάνητος.
» Πάντα δὲ τὰ συγγενῆ περιέχον, ὅτι τῶν αἰσθητῶν περιληπτικὸν ἁπάντων. τό γε μὴν κατὰ φύσιν, ἀλλ' οὐ κόσμῳ τὰ νοητὰ παραδείγματά ἐστι τῶν κατὰ φύσιν, ἀλλ' οὐ τῶν παρὰ φύσιν, ὥς τινες εἰώθασι λέγειν τῶν Πλατωνικῶν. ὅλως γὰρ τὰ ἐγκόσμια διαιροῦντες εἴς τε τὰ κατὰ φύσιν, καὶ εἰς τὰ παρὰ φύσιν, καὶ εἰς τὰ καθόλου καὶ τὰ μερικὰ, καὶ εἰς τὰς οὐσίας καὶ τὰ συμβεβηκότα, τῶν μὲν κρειττόνων ἀεὶ τὰς εἰδητικὰς αἰτίας ἀπολείψομεν, τῶν δὲ χειρόνων οὐδαμῶς. τὸ γὰρ ἐκεῖθεν γενόμενον, διὰ φύσεως πρόεισιν. εἰ δὲ τοῦτο κατὰ φύσιν ἐστὶ καὶ τὸ παρὰ φύσιν, καὶ τὸ ἐκεῖθεν γινόμενον, ὅλον τι καὶ ἀΐδιόν ἐστιν. εἰ γὰρ μὴ δυοῖν θάτερον, ἢ τὰ ἐνδεχόμενα οὐκ ἔσται, ἢ τῶν εἰδῶν τὰ μὲν ἀναγκαίως ποιήσει, τὰ δὲ ἐνδέχεται καὶ ποιῆσαι, καὶ μὴ ποιῆσαι. καὶ τρίτον, πᾶν τὸ ἐκεῖθεν προϊὸν, οὐσία ἐστίν. ἐπεὶ γὰρ αὐτὸ τὸ εἶναι ποιεῖ, οὐσιῶν ἐστι παρεκτικὸν ἕκαστον, γελοῖον γὰρ τὴν μὲν μερικὴν φύσιν, οὐσιωποιὸν λέγειν, τὸ δὲ νοητὸν εἶδος συμβεβηκότος ἑνὸς ὑποστατικόν. ταῦτα μὲν οὖν διὰ πλειόνων ἐν ἑτέροις ἐζητήσαμεν. συγγενῆ δὲ τοῦ κόσμου τὰ ἐν αὐτῷ, διότι πάντα κατὰ τὰς νοητὰς αἰτίας ὑφίσταται. δοκεῖ δὲ καὶ ὁρισμὸν ἐνταῦθα συστήσασθαι τοῦ κόσμου, ζῷον ἓν ὁρατὸν, πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ζῷα περιειληφός. ζῷον γὰρ καὶ τὸ νοητὸν ἕν, ἀλλ' οὐχ ὁρατόν. ζῷον δὲ ἓν ὁρατὸν καὶ ὁ ἥλιος, καὶ τῶν μοναδικῶν ἕκαστον, ἀλλ' οὐ πάντα τὰ ἄλλα περιλαβόν. ὥστε δῆλον ὡς ὁ τοῦ παντὸς ἀποδίδοται λόγος. ἀλλ' ἐπὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν τὸν λόγον προάγωμεν.
» Πότερον οὖν ἕνα οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ πολλοὺς καὶ ἀπείρους λέγειν ἦν
» ὀρθότερον. Ἔχει μὲν καὶ λογογραφικὴν ἀκολουθίαν τοῦτο τὸ πρόβλημα μετὰ τὰ νῦν εἰρημένα. διότι γὰρ ὡρίσατο τὸν κόσμον ζῷον ἓν ὁρατὸν πάντα ὅσα αὐτοῦ ζῷα συγγενῆ κατὰ φύσιν ἐντὸς περιέχον, ἔδει τοῦτο αὐτὸ φροντίδος ἀξιῶσαι καὶ ὑπομνήσεως, εἰ ἔστιν ἕν τι ὁ κόσμος ἢ οὔ. καὶ γὰρ τῶν φυσικῶν, οἱ μὲν αὐτὸν ἕνα ποιοῦσιν, οἱ δὲ πολλοὺς, οἱ δὲ οὐ πολλοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπείρους. ἔχει δὲ καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων συνέχειαν τὸ σκέμμα τοῦτο πρὸς τοὺς εἰρημένους λόγους. ἐπεὶ καὶ ὁ κόσμος δέδεικται εἰκὼν τοῦ αὐτοζῴου, ζῷον ἔμψυχον ἔννουν, ἔδει κορυφὴν ἐπιθεῖναι τῷ περὶ αὐτοῦ λόγῳ, δείξαντας ὅτι καὶ εἷς ἐστιν. οὕτω γὰρ ἂν δειχθείη καὶ θεὸς, μετασχὼν τῆς ὑπὲρ νοῦν ἑνάδος. οὔτε γὰρ εἰκόνα μόνον αὐτὸν εἰπεῖν ἦν δυνατὸν, ὅτι καὶ αἱ ἄλλαι εἰκόνες εἰσὶν, αἱ μὲν, ἐκ φύσεως, αἱ δὲ, ἐκ τέχνης ἀπειργασμέναι. οὔτε ζῷον ὅτι καὶ μερικῶν ἐστι ζώων πλῆθος. οὔτε ἔμψυχον. καὶ γὰρ ἄνθρωπος εἰκών ἐστι καὶ ζῷον ἔμψυχον. οὔτε ἔννουν. ζῷον γὰρ ἔμψυχον ἔννουν, καὶ δαίμων ἐστὶ καὶ ὁ ἄγγελος. ἀλλ' ὃ μάλιστα καὶ πρώτως προσήκει τοῖς θείοις τοῦτο, πρότερον μὲν ἄρρητον εἴασε διὰ τὴν εἰπομένην αἰτίαν. νῦν δὲ προσέθηκε τὸ ἕν, καὶ τὴν μόνωσιν. πᾶν γὰρ ὅπερ ἂν ᾖ μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ, θεῖόν ἐστιν ὡς εἰκόνα θέμις εἰπεῖν τοῦ ἑνός. θεῖον δὲ λέγω καὶ ὅσον ἀγγελικὸν, καὶ ὅσον δαιμόνιον, καὶ ὁπόσον ἐν ψυχαῖς μερικαῖς. καὶ γὰρ τούτων ἕκαστον θεῖον, καθόσον εἰς τὸν οἰκεῖον ἀνῆπται θεὸν, καὶ τούτων ἕκαστον μοναδικόν. ὅσα δὲ μὲν μοναδικὰ γένεσιν ἔχει καὶ φθορὰν,

καὶ εἰς τὴν

καὶ εἰς τὴν θνητὴν ἀπέωσαι φύσιν, τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ θεῖον ἅπαν. συνῄρηται ἄρα τὸ πρόβλημα τοῖς προειρημένοις. ἐπειδὴ γὰρ τὸ παράδειγμα τοῦ παντός, ἔστι μὲν θεός, ἔστι δὲ καὶ νοητόν, ἔστι δὲ καὶ ζωῆς χορηγόν, ἔστι δὲ καὶ νοῦς, κατὰ μὲν τὸ ἓν αὐτῷ θεῖον, ἓν ἄρα ποιεῖ τὸν κόσμον, κατὰ δὲ τὸ ἓν καὶ τὸ νοητόν, αἰσθητόν, κατὰ δὲ τὸ ἓν καὶ τὸ νοητὸν καὶ τὴν ζωήν, ἔμψυχον καὶ ζῷον, κατὰ δὲ ταῦτα πάντα καὶ τὸν νοῦν, ἔννουν. καὶ γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων, ἡ ἕνωσις παραγίνεται καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἐνεργεῖ τὸ ζῷον. καὶ μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ μετὰ τοῦ νοῦ, καὶ πρὸ τοῦ νοῦ γεννᾷ, καὶ πρόεισιν ἡ τῆς ζωῆς δόσις. λάβοις δ' ἂν ἔκ τε τῶν νῦν δεικνυμένων, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἀποδεδειγμένων, ὅτι ἅμα καὶ ἑνιαῖόν ἐστι τὸ παράδειγμα τοῦ παντός, καὶ τὸ ὅλον πλῆθος τῶν νοητῶν. καὶ οὔτε ἡ ἁπλότης αὐτοῦ ἀπλήθυντος, οὔτε τὸ πλῆθος διῃρημένον, ἀλλ' ὁμοῦ συνεφεστὸς ἔχει τῷ ἑνὶ τὸ παντοδαπόν. καὶ ἅμα παντελεῖ τὸ μοναδικόν, καὶ τῷ πολυειδεῖ τὸ μονοειδές. διότι μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ πρόεισιν, ἐνίζεται. διότι δὲ καὶ τῶν νοητῶν ἰδεῶν ἐν ἑαυτῷ προεστήσατο διάκοσμον, παντελές ἐστι, καὶ ὡς μὲν ἄπειρον, τὸ πλῆθος ἐκφαίνει τῶν νοητῶν. ὡς δὲ ἅμα πέρατι συνεχόμενον, μονογενές ἐστι, καὶ ὡς μὲν ἐκ τοῦ ἑνὸς ὄντος προελθόν, βούλεται μονάδος ἔχειν καὶ αὐτὸ λόγον. ὡς δὲ τρίτον ἀπ' ἐκείνου, πάντας τοὺς νοητοὺς προάγει θεοὺς ἐν ἑαυτῷ, καὶ διατοῦτο δέδεικται παντελές. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πλέον, καὶ προϊόντες ἀναπτύξομεν. περὶ δὲ τῆς λέξεως, ἀμφισβητοῦσιν οἱ ἐξηγηταί. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ δύο εἶναι τὰ διαιρούμενα νῦν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, τό, τε ἕν, καὶ τὸ πλῆθος πᾶν. καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς φαίνεται καὶ τὸ πότερον ἐπὶ δύο πραγμάτων ταττόμενον ὑπὸ τῶν παλαιῶν. τοῖς δέ, τρία εἶναι τὰ διαιρούμενα καταφαίνεται, τὸ ἕν, τὸ πεπερασμένον πλῆθος, καὶ τὸ ἄπειρον. καὶ εἰσὶ ταύτης προστάται τῆς ἐξηγήσεως, Πορφύριός τε καὶ Ἰάμβλιχος, κατά τε τὰ πράγματα λέγοντες εὖ, καὶ κατὰ τὴν τοῦ Πλάτωνος διδασκαλίαν. μικρὸν γὰρ ὕστερον, δύο μὲν ἀναιρήσει, καταλήψει δὲ ἓν ἐκ τῆς διαιρέσεως. ἐκ δὲ τριῶν γίγνεται δυοῖν ἀναίρεσις, ἑνὸς δὲ θέσις, ἀλλ' οὐκ ἐκ δυοῖν μόνοιν. δοκεῖ μὴν αὐτοῖς ἀντιφθέγγεσθαι τὸ πότερον, θεραπευτέον δὴ καὶ τοὺς λέγοντας, ἤ, τῷ ἄρ' οὖν τὸ πότερον σημαίνειν ταυτόν. πολλάκις γὰρ οὕτως παραλαμβάνεται παρὰ τῶν παλαιῶν, ἢ ἐνδεῖν τῷ λόγῳ τὸ ἢ οὔ. καὶ εἶναι τὸ αὐτοτελές, πότερον ὀρθῶς ἕνα οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ οὔ; καὶ εἰ μὴ τοῦτο, πότερον πολλοὺς ἢ ἀπείρους, διὰ συντομίαν παρεικέναι τὸν Πλάτωνα. τάχα δὲ οὐδὲ τὸ παραλιπὸν τὸ πολὺ καὶ πεπερασμένον, φαίης ἂν ἀπὸ σκοποῦ γεγονέναι παρ' αὐτοῦ. τὸ γὰρ πόσους, ἢ τόσους λέγειν, ἀποκληρωτικόν ἐστι. καὶ ὥσπερ ἐν οἷς τὸ παράδειγμα μὴ μοναδικόν ἐστιν, ὡς ἑνὸς αἴτιον, ἄπειρα τὰ γιγνόμενα, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ κόσμους ἀπείρους εἶναι πιθανόν, εἴπερ μὴ εἷς. τὸ γὰρ κοινόν, ἄπειρον ὄν, ἀπείρων ἔσται κόσμων δεκτικόν. Ἕνα, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται. «

Πάλιν ἑαυτῷ συμφώνως πρὸ τῶν ἀποδείξεων ἀνεφθέγξατο σύμπαν, λύων τὴν ἀπορίαν πρὸ τῆς πίστεως. τὸ γὰρ ἓν ἅμα γέγονε, καὶ τὸ ἀγαθὸς ἦν, ἀνάλογον προηγόρευται, καὶ ἡ ἐπ' αὐτῷ κατὰ τρόπον ἀπόδειξις. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ἀπορῶν, αὐτὸς ὁ λύων, αὐτὸς ὁ ἀποδεικνύς. διὰ μὲν τῆς ἀπορίας, ἐπιστρέφων εἰς νοῦν, διὰ δὲ τῆς συντόμου λύσεως, κατὰ νοῦν ἐνεργῶν. ἡ γὰρ ἐν ἑνὶ τὸ πᾶν περιλαμβάνουσα φωνή, τῆς νοερᾶς ἐστιν ἐπιβολῆς εἰκών. διὰ δὲ τῆς ἀποδείξεως, εἰς διάνοιαν ἀπὸ νοῦ καθιών. πᾶς γὰρ ὁ ἀποδεικνύς, ἀπὸ νοῦ λαμβάνει τὰς ἀρχάς. νοῦς δέ, ᾧ τοὺς ὅρους γινώσκομεν φησὶν Ἀριστοτέλης, ἁπλαῖς ἐπιβολαῖς τὰ ὄντα γινώσκοντος. τοιοῦτον μὲν οὖν διὰ παντὸς τὸ τῶν λόγων εἶδος. φέρε δὲ εἰ δοκεῖ πρὸ τῶν αὐτῶν ῥημάτων τὸν συλλογισμὸν ἐκθέμενοι, τὴν περὶ αὐτῶν θεωρήσωμεν ἀλήθειαν. ἔστι δὴ οὖν ὁ σύμπας λόγος, τοιοῦτος. εἰ ὁ κόσμος κατὰ τὸ παράδειγμα γέγονε, καὶ τὸ παράδειγμα ἕν ἐστιν, ἀλλὰ μὴν τὸ ἡγούμενον, τὸ ἄρα ἑπόμενον. ὅτι μὲν οὖν ὁ κόσμος κατὰ τὸ παράδειγμα γέγονεν, εἴρηται πρότερον, καὶ ὑπέμνησαι παρά τε αὐτοῦ καὶ ἡμῶν. ὅτι δὲ ἕν ἐστι τὸ παράδειγμα καὶ μοναδικόν, ὑπομνήσει καὶ αὐτὸς προϊών. λείπεται οὖν τῆς προσλήψεως ἀληθοῦς οὔσης, τὸ συνημμένον κατιδεῖν, ὅπως ἀληθές. φησὶν τοίνυν ὅτι τὸν κόσμον εἴπερ μεμίμηται μάλιστα καὶ ἀκριβῶς τὸ παράδειγμα, δεῖ πάντα μιμεῖσθαι, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. εἰ δὲ τὰ μὲν μιμοῖτο, τὰ δὲ μή, τίνος ἔσται παράδειγμα ὅλου. αὐτῷ γὰρ τῷ εἶναι ποιοῦν, ὅλου ἑαυτοῦ ποιεῖ τινὰ εἰκόνα. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, τὸ πρὸς ὅλον αὐτὸ γεγονός, μοναδικόν ἐστιν, ἀΐδιόν ἐστι, ζῷόν ἐστιν. ὡς γὰρ ὁ τὸν Σωκράτην μιμούμενος ὅλον, τὴν σύμπασαν αὐτοῦ ζωὴν ἀναμάττεται, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ὁ τὸ αὐτοζῷον ἀποτυπωσάμενος κόσμος, πάντα τὰ ἐν αὐτῷ μιμήσεται καθ' ὅσον πέφυκεν. αἰσθητῶς πάντα ἔχων, ὅσα ἐκεῖνος νοητῶς. πρὸς δὴ ταύτην τὴν ὑπόμνησιν ἀντιλέγουσί τινες τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος, καὶ τὸ τῶν ἵππων παράγοντες. καὶ γὰρ ὁ αὐτοάνθρωπος πολλῶν αἴτιος, καὶ ὁ αὐτόϊππος, καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων. εἰ δὲ λέγοι τις, ὅτι ταῦτα διότι μέρη ἐστὶν ἄλλων, διὰ τοῦτο μοναδικά, τὸν ἥλιον ἡμῖν καὶ τὴν σελήνην, καὶ πάντα τὰ μόρια μὲν ὄντα τοῦ κόσμου, μοναδικὰ δὲ προσάγοντες, οὐ παύονται. διὸ βαθυτέρων ἅψασθαι δεῖ πρὸς αὐτοὺς ἀπαντήσεων. ὁ μὲν οὖν φιλόσοφος Πορφύριος ὑπὲρ τούτων διαγωνιζόμενος, ἀεὶ τὰ εἴδη προϊόντα, φησὶν εἰς πλῆθος ὑποφέρεσθαι καὶ διαίρεσιν, καὶ χωρεῖν εἰς ὄγκον, καὶ μερισμὸν παντοῖον. διὸ τὴν νοητὴν οὐσίαν, προϊοῦσαν εἰς τὸν κόσμον ἀπολῆξαι κατὰ τὸ διῃρημένον καὶ παχὺ καὶ ἔνυλον, πλῆθος, ἡνωμένον ἄνω καὶ ἀμερὲς ὂν καὶ μοναδικόν. τῷ μὲν οὖν νοητῷ παντί, οὐκ ἄλλο ἐχορήγει τὴν ὕλην, αὐτὸ γὰρ αὐτὴν ὑφίστη. τοσαύτην οὖν ὑπέστησεν, ὅσην ἠδύνατο καταλαβεῖν. τῷ αὐτοαν-

θρώπῳ δὲ τὴν ὕλην ἐχορήγει ὅλον τὸ πᾶν. διὸ πλείων ἡ ὕλη ἑνός. ὁ μὲν οὖν κόσμος, εἷς ἀφ' ἑνός, καὶ ὅλος ἀφ' ὅλου. ὁ δὲ ἄνθρωπος πολὺς ἀφ' ἑνός, τοῦ κόσμου χορηγοῦντος τὴν ὕλην. διατί οὖν φησι μὴ καὶ ἥλιοι πολλοὶ καὶ σελῆναι; καὶ γὰρ τούτοις ἡ ὕλη ἐκ τοῦ παντός. διότι φησί, τοῖς μὲν ἀφθάρτοις ἐν τῷ κόσμῳ κἂν ᾖ μέρη, τὸ μοναδικὸν οἰκεῖον, τοῖς δὲ φθαρτοῖς τὸ πλῆθος. εἰ γὰρ μὴ πολλὰ ἦν τὰ μετέχοντα τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἀλλ' ἐν μόνον τὸ φθαρτόν, ἀπώλετο ἂν τὸ εἶδος τούτου φθαρέντος. δεῖν δὲ ἀεὶ πάντων φθαρέντων εἰδῶν εἶναι πλήρωμα τοῦ κόσμου. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Πορφύριος. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, ταύτην μὲν ἐπιῤῥαπίζει τὴν ἀπόδοσιν, ὡς μηδὲν τῶν ἀποριῶν ἐπιλυσαμένην. ἔσω γὰρ πᾶς ὁ αἰσθητὸς κόσμος, μεριστῶς ἔχων τὰ ἀμέριστα, καὶ διῃρημένως τὰ ἀδιαίρετα, καὶ πεπληθυσμένως τὰ μοναδικά, διατί οὖν τῶν ἐν αὐτῷ, τὰ μὲν, ἔτι μοναδικὰ μένει, τὰ δὲ οὔ. ὅλον γὰρ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀπορηθέν. αὐτὸς δὲ ἐπάγει τινὰ τῆς ἀπορίας λύσιν, θαυμαστὴν μὲν, παραμυθίας δέ τινος δεομένην. λέγει γὰρ οὖν ὅτι, τὰ μὲν τῶν εἰδῶν ταυτότητι χαίρει καὶ στάσει, τὰ δέ, κινήσει καὶ ἑτερότητι. καὶ ὡς τὰ μὲν μοναδικῶν ἐστιν αἴτια καὶ ἀϊδίων. τὰ δέ, κινουμένων τε καὶ πεπληθυσμένων. οὗτος δὲ ὁ λόγος εἴρηται μὲν πάνυ θαυμαστῶς. δεῖται δέ τινος ὑπομνήσεως, ἣν δεῖ ποιεῖσθαι λογιζομένους, ὅτι μετὰ τὸ ἕν, δύο προεληλύθασιν ἀρχαί, καθάπερ εἴρηκεν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης, πέρας καὶ ἄπειρον. καὶ ὥσπερ τῶν ἀριθμῶν, οἱ μὲν, μᾶλλον εἰσὶ μοναδικοί, οἱ δέ, δυαδικοί, καί τοι πάντων ἐκ μονάδος ἅμα καὶ δυάδος ὑποστάντων, οὕτω δὴ καὶ τῶν εἰδῶν ἁπάντων ὑφεστώτων κατὰ τὰς δύο ταύτας ἀρχάς, ὅμως τὰ μὲν ἐστὶ τοῦ πέρατος συγγενῆ, τὰ δέ, τῆς ἀπειρίας. καὶ τί δεῖ περὶ τῶν εἰδῶν λέγειν. καὶ γὰρ αὐτῶν τῶν θεῶν, οἱ μέν εἰσι τῆς τοῦ πέρατος συστοιχείας, οἱ δὲ τῆς τοῦ ἀπείρου, καθ' ὅλας τε διακοσμήσεις καὶ κατὰ μέρη. καθ' ὅλας μὲν, ὅτι πᾶσα ἡ πατρικὴ καὶ συνοχικὴ καὶ δημιουργικὴ σειρά, κατὰ τὸ πέρας ἀφορίζεται. πᾶσα δὲ ἡ ζωογόνος καὶ ποιητική, κατὰ τὸ ἄπειρον. κατὰ μέρη δέ, ὅτι καὶ τῆς πατρικῆς καὶ τῆς ζωογονικῆς, οἱ μέν εἰσι πρὸς τῆσδε τῆς ἀρχῆς, οἱ δὲ πρὸς τῆς ἑτέρας. εἰ τοίνυν καὶ ἐπὶ θεῶν οὕτως, τί θαυμαστόν, εἰ καὶ τῶν εἰδῶν τὰ μὲν ἐστὶ τοῦ πέρατος, τὰ δὲ τῆς ἀπειρίας, συγγενῆ μᾶλλον τῶν ἑτέρων. καὶ κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταύτην, τὰ μὲν μοναδικῶν ὑποστατικὰ πραγμάτων, τὰ δὲ εἰς πλῆθος προϊόντων. οὕτω μὲν οὖν καὶ ταύτην τὴν ἀπόδοσιν παραμυθεῖσθαι χρή. ὁ δὲ ἡμέτερος διδάσκαλος, καὶ ἄλλως τὴν ἀπορίαν ταύτην διέλυε πολλαχῶς. ἔλεγε δ' οὖν, ὅτι πᾶσα μὲν ἡ νοητὴ φύσις, μονοειδής ἐστι καὶ αἰώνιος, τῶν δ' ἐγκοσμίων πραγμάτων, τὰ μὲν μᾶλλον, ὁμοιοῦσθαι δύναται πρὸς τὰς ἑαυτῶν οὐσίας, τὰ δὲ ἧττον. ὅσα μὲν γάρ ἐστιν ἀϋλότερα καὶ καθαρώτερα, μᾶλλον, ὅσα δὲ ἐνυλότερα καὶ παχύτερα ἧττον. ὄντων οὖν ἁπάντων παραδειγμάτων, ἐν οὐσίαις μοναδικαῖς τε καὶ ἀϊδίοις, τὰ μὲν κρείττω τῶν ἐν τῷ παντὶ μάλιστα μεμιμημένα τὰς ἑαυτῶν αἰτίας, κατὰ πάντα τοῖς παραδείγμασιν ὁμοιότατα γέγονε, κατὰ τὸ μοναδικόν, κατὰ τὸ οὐσιῶδες, κατὰ τὸ ἀΐδιον. τὰ δὲ χείρω, δεύτερον εἶδος ὁμοιώσεως λαχόντα, πῆ μὲν ὡμοίωνται τοῖς σφῶν αὐτῶν αἰτίοις, πῆ δὲ οὔ. τριῶν οὖν ὄντων τούτων ἐν τοῖς νοητοῖς εἴδεσι, τοῦ μοναδικοῦ, τοῦ οὐσιώδους, τοῦ διαιωνίου, πότερον τὸ μὲν μοναδικὸν αὐτῶν μιμήσεται καὶ τὸ ἀΐδιον, τὸ δὲ οὐσιῶδες ὄν, οὐδαμῶς; δέδεικται γὰρ ὅτι οὐσίας εἶναι χρὴ τὰ ἀπ' αὐτῶν, κατὰ αὐτὸ τὸ εἶναι τοιούτων. ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸ μοναδικὸν καὶ τὸ οὐσιῶδες, ἔσται μιμήματα ἐκείνων, κατὰ δὲ τὸ ἀΐδιον, οὔ. ἀλλὰ ὅλον ἀδύνατον. ἀπολύται γὰρ ἕκαστον. μοναδικὸν μὲν ὄν, μὴ ἀΐδιον δέ. διότι μὲν γὰρ οὐκ ἀΐδιον, εἰς τὸ μὴ ὂν οἰχήσεται. διότι δὲ μοναδικόν, οὐκ ἔστιν ἐξ ὅτου γενήσεται. καὶ ἄλλως, πᾶν τὸ ἐξ ἀκινήτων αἰτίων ὑποστάν, ἀμετάβλητόν ἐστι κατ' οὐσίαν. ἀκίνητα δὲ τὰ εἴδη, νοητὰ γάρ ἐστιν. ἢ τοίνυν ἅπαντα μιμεῖσθαι δυνατόν, ἢ τινά. πάντα δὲ ἀδύνατον. τὰ γὰρ πορρωτέρω τῶν ἀρχῶν, ἧττον ὁμοιοῦται πρὸς αὐτάς. καὶ γὰρ τοῦ Πυθαγόρου πάσας ἐπιστήμας ἔχοντος, ὁ μὲν ἐγγυτέρω, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν γνῶσιν ὑποδέχεται δευτέρως, ὁ δὲ πορρωτέρω, τὰς μὲν διδάσκεται τῶν ἐπιστημῶν, πρὸς δέ τινας, ἀσύμμετρός ἐστιν. εἰ τοίνυν πάντα ἀδύνατον λείπεταί τινα. καὶ εἰ τινὰ τριῶν ὄντων ἐν ἐκείνοις τῶν νοητῶν εἰδῶν χαρακτηριστικῶν ὡς ἔσται δῆλον. τριῶν δ' οὖν ὄντων ὡς εἴπομεν, ἢ τὰ ἄκρα μεμιμημένα, τοῦ μέσου γέγονεν ἄμοιρα, ἢ τὰ δύο τὰ πρῶτα δεξάμενα, τοῦ τρίτου φαίνοιτ' ἂν ἀπολελειμμένα, ἢ τοῦ πρώτου μὴ τυχόντα, τὸ μετ' αὐτὸ μετείληχεν. ἀλλὰ μὴν δέδεικται μηδέτερον τῶν πρώτων ἀληθὲς ὄν, ἀνάγκη ἄρα τὸ μὲν μοναδικόν, αὐτὰ μὴ ἀποτυποῦσθαι τῶν εἰδῶν, τὸ δὲ οὐσιῶδες μόνον καὶ τὸ αἰώνιον. διὸ πάντα μὲν τὰ ἐγκόσμια εἴδη, οὐσίαι καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἑστηκότα. οὐ πάντα δὲ μοναδικά. οὐ γὰρ πάντα πρὸς πάσας ἔχει τὰς τῶν παραδειγμάτων δυνάμεις συμμέτρως. ὅτι δὲ πᾶν τὸ νοητὸν εἶδος καὶ ὅλον παραδειγματικὸν αἴτιον πρώτως ὄν, μοναδικόν ἐστι, καὶ ἀΐδιον, καὶ οὐσιῶδες, δῆλον. εἴ τι γὰρ μὴ οὐσία εἴη, συμβεβηκὸς ἔσται. πᾶν δὲ συμβεβηκός, περὶ τὴν ὕλην ὑφίσταται, καὶ τὰ ἐν ὕλῃ ὄντα, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς χωριστοῖς αἰτίοις. εἴ τε μὴ ἀΐδιον, οὐδ' ἂν ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἀΐδιος εἴη. δεῖ δὲ εἶναι ἐκ πάντων ἀεὶ τῶν εἰδῶν ὁ κόσμος. ἀρχῆς δὲ ἀπολουμένης, οὐδεμία μηχανὴ σώζεσθαι τὸ ἀπ' αὐτῆς. εἴ τε μὴ μοναδικόν, οὐκέτ' ἂν εἴη πρώτως παράδειγμα. δύο γὰρ εἶναί τι πρώτως, ἀδύνατον ὥς φησι καὶ ὁ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης. αὐτοῖς γὰρ τούτοις ἡ ταυτότης, πόθεν ἢ ἀφ' ἑνός τινος κοινοῦ εἴδους; ταῦτα ἄρα τρία πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς πρώτοις παραδείγμασι. καὶ ἔοικε τὸ μὲν μοναδικὸν αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ πέρατος ὑπάρχειν τὸ
† ἀΐδιον † ἀπὸ τῆς ἀπειρίας. τὸ δὲ οὐσιῶδες, ἀπὸ τῆς πρώτης οὐσίας. ἔτι κατ' ἄλλον τρόπον ἐπιχειρεῖν ἡμῖν δυνατόν,

κατόν. τῶν γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ συνεστώτων, τὰ μὲν, ἀπὸ τῆς πρώτης μόνης δημιουργίας ὑφέστηκε. τὰ δὲ, ἀπὸ τῆς πρώτης μὲν, ἀλλὰ καὶ τῆς δευτέρας. τὰ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς πρώτης ὑφεστῶτα, ὡσαύτως ἔχει, καὶ μοναδικά ἐστι μιμούμενα τὴν τοῦ πράγματος μόνωσιν. ἡ γὰρ ὑπερκόσμιος δημιουργία, καὶ ἀκίνητός ἐστι καὶ μία καὶ αἰώνιος. τὰ δὲ ἀπὸ τῆς δευτέρας μεταβαλλόμενά τε ἐστὶ καὶ ἐν πλήθει φερόμενα, καὶ ἄλλοτε ἀλλοίως συνιστάμενα. πολυειδὴς γάρ ἐστιν ἡ δευτέρα δημιουργία, καὶ κινουμένη ποιεῖ ἃ ποιεῖ, καὶ χρόνος αὐτῆς συμφυής ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐκ αἰών. διὸ καὶ τὰ ἀπ᾽ αὐτῆς, πολυμετάβολά ἐστι, καὶ πεπληθυσμένα, καὶ πάντῃ κινούμενα. τὰ γὰρ ἐκ κινουμένων, τοιαῦτα τὴν φύσιν ἐστίν. ὅθεν οἶμαι καὶ ὁ δημιουργὸς, ὑποστήσας ἅπαντα τὰ μοναδικὰ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀΐδια, κινεῖ πρὸς τὴν δημιουργίαν τῶν θνητῶν, τοὺς νέους θεούς. ἵνα καὶ ταῦτα, καθόσον μὲν ἔχει τι ἀΐδιον, ὑποστῇ παρ᾽ αὐτοῦ, καθόσον δὲ θνητά ἐστι, παρ᾽ αὐτῶν τῶν νέων θεῶν. καὶ καθόσον μὲν ἑνὸς, ἑνὸς εἴδους μετέχει παρ᾽ αὐτοῦ, καθόσον δὲ τὸ ἐν ἐπὶ πεπλήθυνται, παρ᾽ αὐτῶν. ἐκ γὰρ τῶν πολλῶν αἰτίων καὶ κινουμένων, ἡ μεταβολὴ τούτων καὶ ὁ πληθυσμός. ἔτι τοίνυν καὶ ταῦτα ῥητέον, ὅτι τὸ μονογενὲς, τριχῶς, ἢ γὰρ τὴν μονάδα σημαίνει τῆς οἰκείας σειρᾶς. καθὸ σημαινόμενον, καὶ τὸ ἀνθρώπου εἶδος μοναδικόν, καὶ τὸ ἵππου, καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων. ἢ τὸ ἐν ὑφ᾽ ἑνὸς μετεχόμενον, καθὸ ταῦτα μὲν οὐκ ἔστι μονογενῆ, τὸ δὲ ἡλίου καὶ σελήνης εἶδος. ἢ τὸ μηδὲν ἔχον ἑαυτῷ σύστοιχον ἕτερον, καθὸ ταῦτα μὲν οὐκ ἔτι μονογενῆ σύστοιχα ὄντα ἀλλήλοις, τὸ δὲ ὅλον ζῶον μονογενὲς, ἄλλῳ ζώῳ σύστοιχον οὐκ ὄν. τριχῶς οὖν λεγομένου τοῦ μονογενοῦς εἰ τὸ ὡς ἀληθῶς λάβοις μονογενὲς, τὸ τρίτον ἐστίν, ὡς πάντων ζώων αἴτιον, καὶ μονάδος λόγον ἔχον πρὸς πάντα, καὶ ὑφ᾽ ἑνὸς μετεχόμενον, καὶ οὐδενὶ σύστοιχον, ἀλλ᾽ ὄντως ὂν μοναδικόν. τούτου δὲ ληφθέντος, ἀναγκαῖον ἤδη τὸ συνημμένον. εἰ γὰρ τὸ παράδειγμα μονογενὲς, καὶ τὸ κατ᾽ αὐτὸ γενόμενον μονογενὲς, μεμιμημένον τὸ τοῦ παραδείγματος μονογενὲς, καὶ οὐδὲν ἄλλο πλὴν τοῦ κόσμου τοιοῦτον. οὐδὲ γὰρ ἄλλο τι πλὴν τοῦ αὐτοζώου κατὰ τὸ σημαινόμενον, ἐπὶ μονογενές. ἔτι καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον μετιέναι χρὴ τὴν ἀπορίαν ὁ μόνος χωροῦντας. πᾶν γὰρ εἶδος, καὶ ἑνός ἐστι καὶ πλήθους γεννητικόν. ἑνὸς μὲν, ὅτι πρὸ τοῦ πλήθους, ἑαυτῷ παραπλησίαν ὑφίστησι μονάδα, πλήθους δὲ, ὅτι πᾶσαν μονὰς, ἔχει μεθ᾽ ἑαυτῆς σύστοιχον ἀριθμόν. καὶ τὸ αὐτοζῶον οὖν, ὡς μὲν μονάδα, τὸν ὅλον κόσμον ὑφίστησι, τῷ δὲ ὅλῳ καθ᾽ ἑκάστην τάξιν, ἀνάλογον ἀπογεννᾷ, τὸ τὴν πρὸς τὸ πᾶν ὁμοιότητα, κατ᾽ ἐκείνην τὴν σειρὰν ἀποσώζειν δυνάμενον. καὶ τὸ ἡλιακὸν παράδειγμα, γεννᾷ μὲν καὶ αὐτὸν τὸν ἥλιον τὸν ἐμφανῆ, παράγει δὲ καὶ ἡλιακῶν ζώων ἀριθμόν, τὸ αὐτὸ εἶδος ἐχόντων, τὴν πρὸς τὸ οἰκεῖον εἶδος ὁμοιότητα. καὶ ἔστι τοιαῦτα ζῶα, τὰ μὲν οὐράνια, τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην, ὡς καὶ μέχρι γῆς καθήκειν τὸν τοιοῦτον ἀριθμόν. καὶ τοίνυν καὶ ὁ αὐτοάνθρωπος, οὐκ εὐθὺς παράγει τὸ πλῆθος ἐπὶ τὸ ἄπειρον. οὐδαμοῦ γὰρ ἀμέσως ἡ πρόοδος, ἀλλὰ διὰ τῶν τῇ μονάδι προσεχῶν, καὶ οἰκείων ἀριθμῶν. ἐπεὶ οὖν τὸ νοητὸν εἶδος γεννήσει, δεῖ μὴ τὸ ἄπειρον ποιεῖν εὐθύς, ἀλλὰ μονάδα πρῶτον, εἶτα τὸν οἰκεῖον ἀριθμόν. καὶ ἐφεξῆς. τοῦ γὰρ νοητοῦ μὲν, ἑνὸς δὲ, καὶ τοῦ αἰσθητοῦ καὶ πεπληθυσμένου, μέσον ἐστὶ, τὸ αἰσθητὸν μὲν, μοναδικὸν δὲ, τῷ μὲν προελθεῖν αἰσθητὸν γενόμενον, τῷ δὲ σῶσαι τὴν ὁμοιότητα, τοῦ παραδείγματος μοναδικὸν ὑποστάν. καὶ γὰρ φαίη ἄν τις ὡς ἀληθῶς ἄτοπον, τὰ θεῖα καὶ νοητὰ, καὶ ἀκίνητα αἴτια, μὴ τῶν κατ᾽ οὐσίαν ἀμεταβλήτων αἴτια εἶναι πρώτως, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐνύλων, καὶ μεταβλητῶν. τίς γὰρ λόγοις ἐκείνοις δυνήσεται συνάπτειν, τοῖς ὑπερκοσμίοις, τὰ ἐν τῷ πυθμένι τοῦ παντὸς, τοῖς νοεροῖς τὰ ἀνόητα, τοῖς αἰωνίοις τὰ πάντῃ περιτρεπόμενα τοῖς ἁπλοῖς, τὰ πολυσύνθετα, τοῖς ἡνωμένοις τὰ σκιδνάμενα κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν; ἀναγκαῖον ἄρα καὶ τὸν αὐτοάνθρωπον, καὶ ἕκαστον τῶν εἰδῶν τῶν τοιούτων, πρὸ τοῦ διαπεφορημένου πλήθους, μονάδας ἀπογεννᾶν ἑστώσας. ἀφ᾽ ὧν ἡ πρόοδος ἑκαστῶν ἤδη ἐπὶ τοὺς οἰκείους ἀριθμούς. καὶ ταύτας εἶναι τὰς μονάδας, ἐν τῇ δευτέρᾳ δημιουργίᾳ. διὸ καὶ μένουσιν ὡσαύτως, ὡς ἀπὸ τῆς ἀκινήτου μόνης αἰτίας παρηγμέναι. μὴ τοίνυν θαυμάσῃς, εἰ καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀθάνατον λέγει τις, καὶ τὸ θηρίον λογικόν, καὶ τὸ φυτὸν ἔννουν. ἔστι γὰρ τούτων ἕκαστον πρώτως τοιοῦτον. ἡ δὲ πρόοδος ὕφεσιν ἐργαζομένη, τῆς παντοίας τοῦ παραδείγματος μιμήσεως, ἀποφαίνει τὰ μὲν, αἰσθητά, τὰ δὲ ἄλογα, τὰ δὲ δυνάμει νοερά. ὡς γὰρ τὸ πρώτως ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ πηγῆς προϊὸν ὕδωρ, ὁμοιότατόν ἐστι τῷ πηγαίῳ, καὶ σώζει τὴν καθαρότητα τὴν οἰκείαν ἀκηλίδωτον, οὕτω δὴ καὶ τὰ πρώτως ἀπὸ τῶν νοητῶν εἰδῶν ἐκφανθέντα, σώζει τὰς τῶν παραδειγμάτων ὁμοιότητας εἰλικρινῶς. προϊόντα δὲ, ἀπολύει μὲν τὴν τελείαν ὁμοίωσιν, ἀναπίμπλαται δὲ συνθέσεως καὶ ἀσχημοσύνης ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως ἐπιβάλλειν τῇ λύσει τῶν ζητουμένων. τῆς γὰρ δημιουργίας ἡ μέν ἐστιν ὅλη καὶ μία καὶ ἀμέριστος, ἡ δὲ, μερικὴ καὶ πεπληθυσμένη, καὶ προϊοῦσα κατὰ μερισμόν, ἡ δὲ, οὐ μόνον οὖσα μεριστὴ καθάπερ ἡ πρὸ αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν γεννητῶν ἐφαπτομένη, καὶ τῶν ἐν τούτοις εἰδῶν. καὶ ἔχεις τῶν τριῶν τούτων δημιουργιῶν. καὶ παρ᾽ αὐτῷ τὴν Δίιον. τὴν Διονυσιακὴν, τὴν Ἀδωναϊκήν. αἷς καὶ τὰς τρεῖς πολιτείας συνδιεῖλεν ὡς ἐν ἄλλοις εἴπομεν. ἡ μὲν οὖν τρίτη, τῶν εἰδῶν ἐστιν αἰτία τῶν καὶ μερῶν, καὶ μὴ μοναδικῶν. ἡ δὲ δευτέρα, τῶν μοναδικῶν μὲν, οὐχ ὅλων δέ. ἡ δὲ πρώτη, τοῦ ὅλου καὶ μοναδικοῦ. τοιοῦτον γὰρ τὸ πᾶν, οὐδενὸς ὂν μέρος, ὡς ἥλιος καὶ σελήνη, καὶ τῶν ἰδίων ἕκαστον μερῶν. εἰ μὲν οὖν περὶ πάσης ἐποιεῖτο νῦν ὁ Πλάτων δημιουργίας τὸν λόγον, ἔδει καὶ τὰς εἰς πλῆθος ἐκτάσεις τῶν εἰδῶν, καὶ τὰς διαιρέσεις περικυκλεῖν. ἐπειδὴ

δὲ περὶ τῆς ὅλης δημιουργίας, μόνος ὁ παρὼν λόγος, τί χρὴ πράττειν ἑαυτοὺς μὴ μένοντας ἐν τοῖς πρώτοις δημιουργήμασι, τοῖς ὑπὸ τῆς ἀκινήτου καὶ ὁλικῆς γενομένοις αἰτίας. ὁ γὰρ ὅλος δημιουργός, ὁλικῶς ἐστι καὶ μοναδικῶς ὑποστάτης, ἐπεὶ καὶ πολλοὺς θεοὺς ὑφιστάς, μοναδικῶς ὑφίστησι. καὶ γὰρ τῶν ἀπλανῶν ἕκαστος, καθ' ἓν εἶδος παρῆκται. ὅπου γε καὶ γῆς εἶδος, ἄλλο, καὶ ὕδατος, καὶ πυρός. ὧν τὰ μέρη γένεσιν ἔχει χρονικὴν καὶ φθοράν, ὥστε πολλῷ μᾶλλον τὰ ἀΐδια τοιαῦτα, καὶ αἱ μερικαὶ ψυχαὶ τῷ εἴδει, διαφέρουσιν ἀλλήλων. τὸ γὰρ καθέκαστα πᾶν καὶ μερικόν, ἔνυλόν ἐστιν. εἰ δὲ καὶ παρὰ τὰς προβολὰς τῶν λόγων, διαφόρους ἀποτελοῦσι τοὺς ἰδίους βίους αὗται, δῆλον ὅτι πάντων ἔχουσαι τοὺς λόγους καθολικῶς ἐν εἴδεσι μόνοις ὑφεστᾶσιν, ὥστε καὶ αἱ πρόοδοι αὐτῶν, ἕκαστον εἰσὶ κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο εἶδος. καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τῶν εἰδῶν ἑνιαίως μὲν ἐν τῇ πηγῇ θετέον τῶν ψυχῶν, διῃρημένως δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ. καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἀναγκαῖον πεπερασμένων οὐσῶν, τὸν ἀριθμὸν ἐν ταῖς αἰτίαις αὐτῶν προϋφεστάναι, ὅπου δὲ καὶ ἡ φύσις ὧν παράγει κατ' ἀριθμούς, περιέχει τοὺς ἀριθμούς. εἰ δὴ καὶ οἱ θεοὶ μοναδικοί εἰσι, καὶ αἱ ψυχαί, καὶ τὰ μεταξὺ τούτων, γένη μοναδικά ἐστι. ὥστε ἕκαστον ὁ δημιουργὸς ὑφίστησιν, πάντως μοναδικόν ἐστι, καὶ ἔοικε τῆς ἀϊδιότητος αὐτῶν τοῦτο τὸ αἴτιον εἶναι ἕκαστον ὅλον ὑποδέξασθαι τὸ εἶδος παραδειγματικῆς αἰτίας. πᾶν ἄρα τὸ ἐκ τοῦ ὅλου δημιουργοῦ προϊόν, τοιοῦτόν ἐστιν. εἰ τοίνυν καὶ τὸν κόσμον αὐτὸν ὑφίστησιν, εἷς ὁ κόσμος. διά τε τὴν δημιουργικὴν μονάδα, καὶ τὴν τοῦ παραδείγματος μόνωσιν. ὅ μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων εἰδὼς εἰπεῖν, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται. τὸ γὰρ μὴ εἰπεῖν, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα γέγονεν, ἀλλ' εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται, καὶ τὴν παραδειγματικὴν, καὶ τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν τῆς μονότητος ἐνεδείξατο. μονὰς γὰρ ὁ δημιουργός, μονὰς καὶ τὸ παράδειγμα, καὶ τὸ πᾶν ἄρα τοῦτο ὑπὸ μονάδος πρὸς μονάδα γεγονός, μοναδικόν ἐστι. διατί οὖν φαίης ἂν ἐν τοῖς ἐχομένοις ἠρκέσθη τῇ ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἀποδείξει; διότι φησὶ μᾶλλον ἥνωται τοῦ δημιουργοῦ παράδειγμα. καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ δημιουργός, μονάς ἐστι, διὰ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς αὐτὸ καὶ τὴν ἀναλογίαν. δῆλον δέ. καὶ γὰρ ἐν τοῖς βασιλεῦσιν, ἀνάλογόν ἐστιν αὐτῷ, καὶ ἑκάτερον αὐτῶν τῇ μονάδι τῇ νοητῇ. ὅπου τοίνυν καὶ αὐτῷ τῷ δημιουργῷ τὸ μοναδικὸν ἐκεῖθεν, τί χρὴ οἴεσθαι περὶ τοῦ παντός, ἢ ὅτι καὶ τὴν μόνωσιν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἔχει πρώτως. κυριώτερον ἄρα τὸ παράδειγμά ἐστιν εἰς ἀπόδειξιν τῆς τοῦ κόσμου μονώσεως. καὶ ὁρᾷς πάλιν ὅτι τρεῖς αὗται μονάδες εἰσίν, τὸ αὐτοζῷον τὸ δημιουργικὸν αἴτιον, τὸ πᾶν. ἀλλὰ τὸ μέν, νοητὴ μονάς, τὸ δέ, νοερὰ μονάς, τὸ δέ, αἰσθητὴ μονάς.

„ Τὸ γὰρ περιέχον πάντα ὁπόσα νοητὰ ζῷα μεθ' ἑτέρου, δεύτερον οὐκ ἄν ποτε εἴη.

Θαυμαστὴ τῶν ἀποδείξεων τούτων ἡ ἀνάγκη, δεικνύντα τὸ παντελὲς ζῷον, ἓν ὂν καὶ μόνον, οἰκεῖα ταῖς ἐφόδοις ἐκείναις, δι' ὧν ἐν Σοφιστῇ τὸ πλῆθος ἐδείκνυ τῶν ὄντων, εἰς ἓν ἀναγόμενον τὸ ὄντως ὄν. εἰ γὰρ εἰσὶ δύο τῶν ὄντων ἀρχαί, ἢ ἑκατέρα, ὄν ἐστι πρώτως, ἢ ἡ ἑτέρα. ἀλλ' εἰ μὲν ἡ ἑτέρα, ἡ λοιπὴ ἐκ ταύτης ἔσται. εἰ δὲ ἑκατέρα, ἄλλο τι εἶναι δεῖ τὸ ὄν, ἀφ' οὗ ταῦτα ὄντα ἐστί. τούτων γὰρ ἑκάτερόν τι ὄν ἐστιν, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς ὄν. κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον, καὶ νῦν δείκνυσιν ὅτι ἓν τὸ παντελὲς ζῷον. ὥστε κατὰ πάσας τὰς τάξεις τῶν πραγμάτων τὸ πρώτως λεγόμενον εἶναι, μονογενὲς εἶναι. καὶ γὰρ τὸ ὂν πρώτως ὥσπερ τὸ αὐτοζῷον, ἐν τούτοις ἀποδείκνυται. καὶ πῶς γὰρ οὐκ εἴη τοῦτο μονογενές; εἰ γάρ ἐστιν ἕτερον αὐτῷ συνδυαζόμενον, ἢ πάντα ἔχει ἑκάτερον, ἢ τὸ μὲν πάντα, τὸ δὲ οὐ πάντα, ἢ οὐδέτερον πάντα. παρὰ γὰρ ταῦτα οὐκ ἔστιν. εἰ μὲν δὴ μηδέτερον εἶναι πάντα φαίη τις, ἔσται ἑκάτερον ἀτελές. ἡμῖν δὲ περὶ τοῦ παντελῶς ὁ λόγος, καὶ ζητήσομεν τοῦ τὸ πάντα ἔχον. οὐ γάρ που τὸ μὲν αἰσθητὸν πάντα ἔχει κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, καὶ ἡ ψυχὴ πάντας ἔχει τοὺς λόγους. δηλοῖ δὲ ἐξ ὧν ἐπιβάλλει πᾶσι τὴν ἑκάστου προχειριζομένη λόγον. οὐκ ἔστι δέ τι νοητόν, τὸ πάντων νοητῶν ὄντως περιεκτικόν. ὥσπερ ἡ ψυχὴ διανοητῶς καὶ τὸ πᾶν αἰσθητῶς. πόθεν γὰρ καὶ τούτοις ἡ παντότης; ἢ ἐκ τῶν νοητῶν, εἰ οὖν ἐστι τὸ νοητὸν παντελές, ἐκεῖνο ἂν εἴη τὸ παράδειγμα τοῦ παντός, ὃ ἐστι πρώτως πᾶν. εἰ δὲ τὸ μὲν πάντα, τὸ δὲ μὴ πάντα. οὐδὲ συντάττεται ταῦτα ἀλλήλοις, οὐδὲ συναριθμεῖται, ἀλλὰ τὸ μὴ πάντα ἔχον, καταδεέστερόν ἐστι, τὸ δὲ παντελές, περιληπτικωτέραν ἔχει δύναμιν. ὥστε τὸ μέν, ἔσται μέρος, τὸ δὲ ὅλον, καὶ οὐκ ἀμφότερα παντελῆ ζῷα λοιπόν, ἀλλὰ θάτερον αὐτῶν τὸ τελειότερον. τὸ γὰρ ὑφειμένην ἔχον τελειότητα, παντελὲς οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ ἑκάτερον πάντα, πόθεν εἴληφε τὰ πάντα. δεῖ γὰρ ἔκ τινος, ὡς γὰρ τὰ ἑνὸς εἴδους μετέχοντα, ἀπὸ μιᾶς αἰτίας ὑφέστηκεν. οὕτω τὰ τῶν πάντων ὁμοίως μετειληχότα, καθ' ἓν αἴτιον ἔχει τὴν παντότητα ταύτην. ἀλλ' οὖν ἔσται πρὸ αὐτῶν. ἐπεὶ καὶ δεῖ τῆς δυάδος ἡγεῖσθαι τὴν συναγωγὸν αὐτῶν αἰτίαν. τοῦτο οὖν τὸ πρὸ τούτων ἤτοι ἀδιαιρέτως ἐστὶ πᾶν, ἢ διῃρημένως. εἰ μὲν οὖν ἀδιαιρέτως, ἄλλης δεήσει μεσότητος. τοῦ γὰρ ἀδιαιρέτως πάντα ὄντος, καὶ τῆς δυάδος τῆς πάντα ἐχούσης, μέσον ἐστὶν ἡ μονὰς ἡ πάντα ἔχουσα διῃρημένως. αὕτη μὲν ἡνωμένη κατὰ τὴν ἀδιαίρετον αἰτίαν. ἑνωποιοῦσα δέ, τὴν ἐν τῇ δυάδι παντότητα. τὸ ἄρα πάντα περιέχον πρώτως, τοῦτό ἐστιν ἡ μονὰς ἡ πρὸ τῆς δυάδος. ἐν δὲ τῷ ἀδιαιρέτως ὄντι, σπέρμα καὶ αἰτία τῆς παντότητός ἐστιν ἑνοειδής. εἰκότως ἄρα τὸ παντελὲς ζῷον εἴρηται μοναδικόν, καὶ μεθ' ἑτέρου δεύτερον εἶναι μὴ δυνάμενον, οὐχ ὡς τῷ ῥήματι δοκεῖ λέγειν μόνον, ἄλλῳ μὴ συνεζευγμένον, ἀλλ' ὅτι μετ' ἑτέρου ταχθέν, δεύτερόν ἐστι, καὶ οὐκέτι πρώτως πᾶν. εἰσὶ γὰρ καὶ μετὰ τὸ παν-

τελὲς

τελὲς ζῷον αἰτίαι μετ' ἄλλων συντεταγμέναι τῶν ὁμογενῶν, ἀλλ' **οὐ πρώτως ἔχουσι τὰ πάντα.** τὸ δὲ πρώτως ἔχον μοναδικόν ἐστι. εἰ δὲ περιεκτικὸν εἴη πάντων, ἀλλ' οὐκ ἂν εἴη παρ' αὐτὸ ζῷον νοητόν. εἰ γὰρ ἄλλο, οὐκέτι τοῦτο παντελές, ἀλλὰ μέρος. ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅλον, οὗ τοῦτο μέρος μόνον ἂν εἴη. δεῖ γὰρ εἶναι τὸ πλῆθος εἰς τὴν μονάδα. ἀλλὰ πῶς ὁ Πλάτων εἶπεν τὸ μεθ' ἑτέρου δεύτερον. ἤρκει γὰρ εἰπεῖν, καὶ τὸ μεθ' ἕτερον καθ' ἑαυτό, καὶ τὸ δεύτερον. ὁ δὲ ἀμφότερα συνέπλεξεν, ἐνδεικνύμενος ὅτι τὸ μεθ' ἑτέρου συντεταγμένον, καὶ μὴ μοναδικόν, οὐ δύναται εἶναι πρῶτον καθάπερ εἴπομεν. τάχα δ' ἄν τι σημαίνοι, καὶ πραγματιῶδες. τὸ μὲν γὰρ ἐν τοῖς φθαρτοῖς εἶδος, πάντως ἐστὶ μεθ' ἑτέρου. τὸ γὰρ ἐν τῷδε ἀνθρώπινον, εἶδος ἐστί, καὶ ἐν τῷδε πλειόνων ὄντων τῶν μετεχόντων, καὶ διὰ τοῦτο ἑκάτερον μεθ' ἑτέρου. τὸ δὲ ἀΐδιον μὲν οὐχ ὅλον δέ, εἰ καὶ μοναδικόν ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ μεθ' ἑτέρου. τὸ δὲ ἀΐδιον μέν, ἀτελέστερον ὂν ὅλου τινός. τὸ δέ, μήτε ἐν πολλοῖς, μήτε μέρος μεθ' ἕτερον, δεύτερον οὐκ ἔστιν, ὡς καὶ ἑνὸς καὶ ὅλου καὶ μὴ μέρους. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ θεολόγος μόνον παράγει τὸν Φάνητα, σπέρμα φέροντα θεῶν κλυτόν. ἀπὸ τοῦ κρυφίως ὄντος θεοῦ τὰ πάντα, καὶ ἀπὸ τούτου πάσας ὑφίστησι τὰς δευτέρας τάξεις τῶν θεῶν. οὐρανὸς μὲν γὰρ μετὰ τὴν γῆς πρόοδον, ἡ δέ, πάλιν γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔτικτε, καὶ Κρόνος μετὰ τὴν Ῥέας. κατὰ γὰρ τὴν τρίτην γονήν, ἡ γῆ προήγαγεν, ἑπτὰ μὲν εὐειδεῖς κούρας, ἑλικώπιδας ἁγνάς, ἑπτὰ δὲ παῖδας ἄνακτας, ἐγείνατο λαχνήεντας. ὁ δὲ δημιουργὸς αὐτῆς ὁ μέγιστος Ζεύς, συζυγεῖ τῇ Ἥρᾳ. διὸ καὶ ἰσοτελὴς αὐτῷ καλεῖται, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν προεληλύθασι πατρῶν. ὁ δέ γε Φάνης, μόνος τε πρόεισι, καὶ ὁ αὐτὸς ἀνυμνεῖται, θῆλυς καὶ γενέτωρ, παράγει τὰς νύκτας, καὶ τῇ μέσῃ σύνεστιν ὁ πατήρ. αὐτὸς γὰρ ἐστὶ παιδὸς ἀφείλετο κούριμον ἄνθος. καὶ κατὰ τοῦτον ἄρα τὸν θεολόγον, τὸ παντελὲς ζῷον, μεθ' ἑτέρου, δεύτερον οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ πληροῖ μὲν τοὺς νυχίους διακόσμους, πληροῖ δὲ τοὺς οὐρανίους τῆς ἑαυτοῦ παντότητος, ὃν καὶ ὁ Ζεὺς μιμούμενος διττοὺς παράγει διακόσμους τοὺς ὑπερουρανίους, καὶ τοὺς ἐγκοσμίους. ἀλλ' ὁ μὲν Φάνης διττὰς ὑφίστησι τριάδας, ὁ δὲ Ζεύς, διττὰς δυοδεκάδας. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ λέγεται πισύρων καὶ εἰκοσίμετρον. ἀεὶ ἄρα τὸ δημιουργικὸν αἴτιον, ὁμοιοῦται μὲν τῷ παραδειγματικῷ, πρόεισι δὲ εἰς πλῆθος ἀπὸ τῆς νοητῆς ἑνώσεως. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις. ὅτι δὲ τὸ αὐτοζῷον μονότητι χαίρει, δεδήλωται καὶ διὰ τῶν Ὀρφικῶν θεολογιῶν. κλύει γὰρ ὁ κατὰ τὸ ᾠὸν θεός, δῆλον ὅτι ζῷον ἀφ' ἑαυτοῦ, καλεῖ δὲ ὅμως εὐδαίμονα σεμνόν, μή τις σπέρμα φέροντα θεῶν κλυτῶν, ᾧ καὶ ὁ Ζεὺς ἀνάλογον, μή τις τε καλεῖται, καὶ δαίμων ὁ αὐτός, ἓν κράτος, εἷς δαίμων γένετο μέγας ἀρχὸς ἁπάντων. οὕτω δὲ καὶ τὰ λόγια τὸν μέγιστον τοῦτον θεόν, πηγὴν πηγῶν προσαγορεύει, καὶ μόνον ἀπογεννῆσαι τὰ πάντα φησίν. ἔνθεν ἀναθρώσκει γένεσις πολυποικίλου ὕλης, ἔνθεν συρόμενος πρηστὴρ ἀμυδροῖο πυρός, ἄνθος κόσμων ἐνθρώσκων κοιλώμασι. πάντα γὰρ ἔνθεν ἄρχεται εἰς τὸ κάτω τείνειν ἀκτῖνας ἀγητάς.

Πάλιν δὲ ἕτερον εἶναι τὸ περὶ ἐκεῖνο δέοι ζῷον, οὗ μέρος ἂν ἦ τὴν ἐκείνω, καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνοιν, ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ περιέχοντι, τόδ' ἀπωμοιωμένον, λέγοιτο ὀρθότερον.

Ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς ἀγαθότητος ῥᾴδιον ἀποδείκνυται τοῦτο τὸ νῦν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰρημένον. εἰ γὰρ ἀγαθὸς ὁ δημιουργός, πρὸς τὸ παντελὲς ζῷον ἀπεργάζεται τὸ πᾶν, ἀλλὰ μὴν ἀγαθὸς καὶ τῶν αἰτίων ἄριστος, πρὸς ἄρα τὸ παντελὲς ζῷον, ἐξομοιοῖ τὸν κόσμον. δεῖ γὰρ τὸν πρώτιστον δημιουργόν, τοῦ πρωτίστου παραδείγματος εἶναι νοητικόν. ἐκείνου δὲ ὄντα νοητικόν, καὶ τοῦ πρὸς ἐκεῖνο πάντως ὁμοιωτάτου εἶναι ποιητήν. εἰ γὰρ οὐδὲν ἔσται † πρὸς αὐτοῦ καὶ οὐκέτ' ἂν ἔχοι τὴν τοῦ παραδείγματος τάξιν, πρὸς τὸ παρὰ τοῦ πρωτίστου τῶν δημιουργῶν ἀπεργασθέν. εἰ δὲ λέγοις ὅτι δεῖ καὶ ἄλλας αἰτίας εἶναι δευτέρας πρὸς μερικώτερα παραδείγματα ποιούσας, εὖ μὲν λέγεις, ἐν δὲ ὅμως φυλάττοις τὸ πᾶν. τὰ γὰρ τούτων δημιουργήματα, μέρη τοῦ παντός ἐστι, ὡς τὰ παραδείγματα, καὶ ἐναλλάξ. ὡς οὖν μέρη τὰ παραδείγματα τῶν παραδειγμάτων, καὶ τὰ δημιουργήματα τῶν δημιουργικῶν, καὶ τὰ δημιουργήματα τῶν δημιουργημάτων, ἀνάγκη ἄρα τὴν ὁλότητα τοῦ παντὸς εἰκόνα εἶναι τοῦ παντελοῦς ζῴου. καὶ τὸ παντελὲς ζῷον, παράδειγμα εἶναι τοῦ παντός. ἀλλὰ μὴν ἐν δέδεικται τὸ αὐτοζῷον, καὶ ὄντα μόνον ὡς ἐστι μοναδικόν. εἷς ἄρα ὁ κόσμος καὶ μοναδικός, ἵνα τὸ παράδειγμα μεμιμημένον ᾖ τελέως. καὶ γὰρ πρώτως ὑποδεχόμενος τὴν ὁμοίαν ἰδέαν ἐκείνου, πῶς οὐκ ἔμελλε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν φύσιν ἀπεικονίζεσθαι νοερός, καὶ ἀΐδιος καὶ μοναδικὸς γεγονώς.

Ἵνα οὖν τόδε κατὰ τὴν μόνωσιν ὅμοιον ᾖ τῷ παντελεῖ ζῴῳ, διὰ ταῦτα οὔτε ἀπείρους οὔτε δύο ἐποίησεν ὁ ποιῶν κόσμος.

Πάλιν ἡμᾶς ὑπομιμνήσκει τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, ἵνα ἐννοήσωμεν καὶ ἀπὸ ταύτης, ὅτι πᾶν τὸ ὑπὸ τῆς ὅλης δημιουργίας γιγνόμενον μοναδικόν ἐστιν, ἀΐδιόν ἐστι, νοερόν ἐστι, καὶ ὅτι πάντων αἴτιος ὁ δημιουργός, τῷ τὰς μονάδας αὐτῶν παράγειν. τὴν δὲ πεπληθυσμένην καὶ μερικὴν δημιουργίαν, παραδίδωσι τοῖς νέοις θεοῖς. ἔτι δὲ κἀκεῖνο λεληθότως ἡμᾶς ἐδίδαξε, τίς ὁ παντέλειος ταὐτὸν νοῦς, τοῦτο δὴ τὸ θρυλλούμενον ὄνομα παρὰ τοῖς νεωτέροις. ὅτι δὴ ὁ νοητὸς ἐν ᾧ τὸ παντέλειον πρώτως ἐστί. πρότερον μὲν οὖν διῃρημένον ἐκάλει τὸ κατὰ πάντα τέλειον, ὅτι τὴν παντότητα αὐτοῦ ἐξύμνει, νῦν δὲ ἀθρόως συνθείς, εἶπεν αὐτὸν παντέλειον, ὅπερ ποιεῖ τοῦ μονογενοῦς ὁ λόγος. ἀλλὰ πῶς τὸ ἄπειρον ἐστι, καὶ πῶς οὐκ ἔστι. λέγεται δὴ τὸ ἄπειρον τριχῶς, ἢ κατὰ δύναμιν, ἢ κατὰ πλῆθος, ἢ κατὰ μέγεθος. τὸ μὲν οὖν κατὰ δύναμιν, ἄπειρόν ἐστιν ἐν τοῖς θείοις, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ. τὸ γὰρ ἀνέκλειπτον καὶ ἀέναον, τῆς κατὰ δύναμιν ἀπειρίας, ἴδιον. τὸ δὲ κατὰ πλῆθος πῶς μὲν ἐστι, πῶς δὲ οὔ; ἀθρόον μὲν γὰρ οὐκ ἔστι, κατὰ μέρος δέ ἐστι. τὸ δὲ κατὰ μέγεθος, οὐδ'

θος, οὐδ' ὅλως ἐστί. τὸ τοίνυν κατὰ πλῆθος ἄπειρον, εἰ ἔστιν ἐν τοῖς κόσμοις, πρῶτον μὲν, ἀσύντακτον ἔσται πρὸς ἑαυτό. ποία γὰρ ἡ τῷ ἀπείρῳ τάξις, πρώτων τε καὶ δευτέρων, ὅπου μηδὲν ἐστὶ πρῶτον. ἔπειτα οὐχ ἕξει μίαν ποιητικὴν αἰτίαν. εἰ γὰρ ἕξει, πρὸ τοῦ πλήθους ἐκείνη ποιήσει τὸ ἓν, καὶ πρὸ τῶν μερῶν τὸ ὅλον. αὕτη γὰρ οὖσα μία καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἐξομοιώσει πρῶτον τὰ μετ' αὐτήν. ἕκαστον γὰρ, αὐτῷ παράγειν ὅμοια, καὶ βούλεται τῶν κατὰ φύσιν ποιητικῶν αἰτίων. ὅπου δὲ τὸ πρῶτόν ἐστιν ἐκείνοις τὸ ἄπειρον οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ ἄλλους ἐξ ἄλλων ὑποθήσονται κόσμους, ἢ ἀσύντακτα ἔσται τὰ αἴτια αὐτῶν, ἢ συντεταγμένα. καὶ εἰ μὲν συντεταγμένα, δεῖ καὶ τοὺς κόσμους μίαν σύνταξιν ἔχειν. ἐν δὲ τῷ ἀπείρῳ τάξις οὐκ ἔστι, πρὸς δὲ τούτῳ καὶ διείργει τὸ κενὸν ἐν μέσῳ παρεμπίπτον. εἰ δὲ ἀσύντακτα, πλῆθος διῃρημένον καὶ ἀσυμπαθὲς ἐν ταῖς ἀρχαῖς θησόμεθα. τοῦτο δὲ, πάντα ἄρδην ἀπόλλυσιν αὐτά τε τὰ αἴτια, καὶ τὰ μετ' αὐτά. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἀλλήλων ἔσται φθαρτικὰ, διὰ τὸ παντάπασιν ἀλλοτρίως ἔχειν, εἶναι μετ' ἀλλήλων οὐ δυνάμενα. τὰ δ' ἐξ αὐτῶν συμπεσόντα στήσεται, καὶ οὐδ' ἕξει πόθεν αὖθις γεννήσεται τῶν ἀρχῶν ἀπολλυμένων. εἰ δέ τις μή τε ἓν λέγει τὸν κόσμον, μή τε ἀπείρους, ἀλλὰ πολλούς τε καὶ πεπερασμένους, ἤδη γάρ τινος ἤκουσα δόξης βαρβαρικῆς, ἣν Πλούταρχος ἱστόρησεν ὁ Χερωνεὺς, ἐν ἑνὶ τριγώνῳ ἰσοπλεύρῳ, κατὰ μὲν τὸ μέσον εἶναι τὸ νοητὸν, καὶ καθ' ἑκάστην δὲ πλευρὰν περὶ ἐκεῖνο κόσμους ἑξήκοντα, καὶ καθ' ἑκάστην γωνίαν ἕνα, τοιούτους, οἷος ὁ ἡμᾶς περιέχων, ὥστε εἶναι τρεῖς ἡγεμόνας, καὶ τρεῖς ἑξήκοντα ἄλλους ὑπ' αὐτούς. ἡγεμονικωτέρους γὰρ εἶναι τοὺς γωνιακοὺς τῶν πλευρικῶν. οὗτοι οὖν οἱ λόγοι πλῆθος ποιοῦσι πεπερασμένων τῶν κόσμων, ἓν τὸ νοητὸν ποιήσαντες. εἰ μὴ ἄρα τὸ μὲν νοητὸν ὡς ῥίζαν πάντων, μέσον τάττοιεν, τοὺς δὲ γωνιακοὺς τρεῖς κόσμους, ὡς συνεκτικοὺς πάντων, καὶ ἑνωποιοὺς κατὰ τὸν ἕνα κοσμικὸν νοῦν, καὶ τὴν μίαν ψυχὴν, καὶ τὴν μίαν φύσιν. ἢ κατὰ τὸν ἐμπύριον, καὶ αἰθέριον, καὶ ὑλαῖον κόσμον. καὶ γὰρ ἡ γωνία, συνοχὴ τῶν πλευρῶν ἐστι, τὰς δὲ τρεῖς ἑξηκοντάδας, τὰ πλήθη λέγοιεν τὰ καθ' ἑκάστην τούτων σφαῖραν. δώδεκα γὰρ αἱ σφαῖραι, τὸ δὲ καθ' ἑκάστην πλῆθος, σφαιρικόν ἐστιν, οὗ σύμβολον ἡ πεντὰς, σφαιρικὸς οὖσα πρῶτος ἀριθμός. τρεῖς οὖν ἑξηκοντάδες, διότι καὶ νοερὰ καὶ ψυχικὴ καὶ φυσικὴ σφαῖρα, καθ' ἑκάστην ἐστὶ σφαῖραν, ἧς σύμβολον ἡ πεντάς. ἢ διότι καὶ ἐμπύριόν ἐστι πλῆθος θεῶν, καὶ αἰθέριον καὶ ὑλαῖον. εἰ δ' οὖν τις μὴ ταῦτα αἰνίσσοιτο πεφρασμένους λέγων, ἀλλ' ὄντως κατ' ἀριθμὸν διῃρημένους, ἐρωτήσομεν αὐτὸν, πότερον ἄμεινόν ἐστιν ἕνα ποιεῖν κόσμον, πάντων περιληπτικὸν, ἢ πολλοὺς διῃρημένους ἀπ' ἀλλήλων; ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῇ τε μονάδι συνέχεσθαι ποιεῖ τὸ πλῆθος καὶ τὰ μέρη ὑπὸ τῷ ὅλῳ. τοῦτο δὲ διαφέρει τὴν ποίησιν εἰς πλῆθος ἀσύντακτον. καίτοι καὶ ἡ φύσις καὶ ἕκαστον τῶν † τοιούτων τὴν μονάδα πρὸ τοῦ πλήθους, καὶ τὸ ὅλον ποιεῖ, τῶν μερῶν συνεκτικόν. καὶ εἰ μὲν ἅπτονται ἀλλήλων οἱ κόσμοι σφαιροειδεῖς ὄντες, κατὰ σημεῖον ἐφάψονται, τῷ δὲ ὅλῳ διείργονται ἀλλήλων, καὶ μᾶλλον ἀσυμπαθεῖς ἢ συμπαθεῖς ἔσονται. δεῖ δὲ τὰ ἐκ μιᾶς αἰτίας συμπάσχειν ἀλλήλοις, καὶ μίαν ζωὴν ἀποτελεῖν. εἰ δὲ μὴ ἅπτονται παντάπασιν ἀλλήλων, ἔσονται διῃρημένοι. πῶς δὲ καὶ τὰ μὲν ἄνω κάτω ἔσται φησὶν Ἀριστοτέλης, τὰ κάτω δὲ ἄνω διαστήματος ὄντος ἔξω. καὶ τοῦ μὲν, ὡδὶ, τοῦ δὲ, ὡδὶ τεταγμένου τῶν κόσμων. τὸ γὰρ ἡμῖν ἄνω, κάτω ἄλλοις ἔσται. πῶς οὖν ἡ ἐκεῖ γῆ καὶ τὸ ἐκεῖ βαρὺ πᾶν, οὐκ οἰσθήσεται καὶ ἐπὶ τόνδε τὸν κόσμον. εἴπερ τοῦ βαρέος, ἡ ἐπὶ τὸ κάτω κίνησις. ἔσται δὲ καὶ ἅμα ταὐτὸν, ὡς μὲν ἐκείνῳ τῷ κόσμῳ, πρὸς τὸ ἄνω φερόμενον, ὡς δὲ ὡδὶ τοῦτον χωροῦν, ἐπὶ τὸ κάτω. τάξις δὲ οὐκ ἔσται κινήσεων, ἢ δυνάμεων, ἢ τῶν ἐν τῷ παντὶ στοιχείων. εἰ μὴ ἄρα φαίη τις πρὸς τὴν ἐπιβολὴν ταύτην ἄλλο ἐν ἑκάστῳ τὸ μέσον εἶναι. καὶ γὰρ οὐ τοῦ κενοῦ τὸ μέσον, ἀλλὰ τοῦ κόσμου εἶναι. φέρεσθαι οὖν ἕκαστον κόσμου μέρος, εἰς τὸ ἐν αὐτῷ μέσον, ἢ πέριξ. ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ ἀλλότριον, ἀλλότρια δὲ πάντα τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀλλήλων κόσμοις. εἰ δ' οὖν καὶ ταῦτά τι συγχωρήσαιεν ὡς ἐχέγγυα παραλαμβάνειν. ἔστωσαν μὲν καὶ οὗτοι τρόποι τινὲς ἐπιβολῶν, ἀλλ' ὅγε Πλάτων ἐξελέξατο τὸν κυριώτατον τὸν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ὡρμημένον. τούτους δὲ καὶ τοὺς τοιούτους ὡς τὰ συναίτια παραλέλοιπε λαμβάνοντας. ἔχει δὲ καὶ ὡρισμένους ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις. οὐ γὰρ ἰδίᾳ ἐλέγχει τοὺς πλῆθος εἶναι λέγοντας τῶν κόσμων, ἰδίᾳ δὲ τοὺς τὴν ἀπειρίαν εἰσαγόντας, ἄλλων ἀλλαχοῦ διεσπαρμένων, καὶ ὑπὸ τοῦ κενοῦ διειλαμβανομένων, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ τούτους κἀκείνους ἀπέφηνε ψευδεῖς, αὐτόθεν κατασκευάσας, ὅτι εἷς ὁ κόσμος, ἀπὸ τῆς τοῦ παραδείγματος μονώσεως. καὶ ἔτι τοὺς ὑλικοὺς παρῃτήσατο τρόπους τῆς ἐπιχειρήσεως. οὔτε γὰρ ἀπὸ τῆς ὕλης ὅτι μία, ὡς Ἀριστοτέλης ἀπέδειξεν, ἢ ἀπὸ τοῦ ὁρίζεσθαι τοὺς κατὰ φύσιν τόπους, οὔτε ἀπὸ τοῦ ἡνῶσθαι τὴν οὐσίαν, τουτέστι τὴν ὕλην σῶμα οὖσαν ὡς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. ἢ γὰρ μόνος, ἢ μάλιστα Πλάτων τῇ ἀπὸ τοῦ προνοοῦντος αἰτίᾳ κατεχρήσατο φησὶν ὁ Θεόφραστος. τοῦτό γε καλῶς αὐτῷ μαρτυρῶν. ὡς δ' οὖν εἴπομεν τῷ παραδείγματι, τῆς τοῦ κόσμου μονώσεως τὴν αἰτίαν ἀνέθηκεν. εἰ γὰρ ἓν τὸ παράδειγμα, καὶ ὁ δημιουργὸς εἷς, ἀνάγκη καὶ τὸν κόσμον ἕνα εἶναι, καὶ οὐδὲ οὕτως ἁπλῶς εἰπεῖν. ἀλλ' εἰ τὸ παράδειγμα ἕν, καὶ ὁ κόσμος ἀπεικονίζεται τὴν μόνωσιν τοῦ παραδείγματος, εἷς ὁ κόσμος. ἀλλὰ μὴν τὸ ἡγούμενον. καὶ γὰρ τὸ παράδειγμα ἕν, ὡς ἔδειξε πρότερον, καὶ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ μόνωσιν ὑπέστησε τὸν κόσμον. ὥσπερ γὰρ τὸ ἀφ' ἑνὸς τἀγαθοῦ νοητὸν ἓν ἀπεγεννήθη, οὕτω καὶ πρὸς ἑαυτὸ ἓν ὂν, κατὰ τὴν μόνωσιν τὸν μονογενῆ κόσμον συνέστησεν, εἷς ἄρα ὁ κόσμος ἐστί. καὶ οὔτε πλείους, οὔτε πλείω τὰ πρῶτα παραδείγματα, οὔτε ἄπειροι. τὸ γὰρ κατὰ πλῆθος ἄπειρον, οὐ δὲ ἐν τοῖς

θνητοῖς

θνητοῖς ὑφέστηκε, μὴ ὅτι δ' ἐν τοῖς ἀϊδίοις. ἀδύνατον δέ φησιν ὁ Πορφύριος τῇ ἀποδείξει τοῦ Πλάτωνος χρῆσθαι, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς ἄλλας ἀρχάς. οὐ γὰρ μόνον ἓν διὰ ταύτης δείκνυται τὸ νοητὸν ζῶον, ἀλλὰ καὶ εἷς ὁ δημιουργὸς ὁ πρώτιστος. καὶ ὅλως ὅτι οὐ πλείους ἀρχὰς τῶν νοητῶν, ἀλλὰ μία. πάλιν γὰρ αὖ ἑτέραν ἀρχὴν δέοι τῶν πλειόνων εἶναι, δι' ἣν καὶ αὗται ἀρχαὶ καὶ ἀγέννητοι. πᾶν γὰρ τὸ πλείοσιν ὑπάρχον κατὰ φύσιν, ἐκ μιᾶς αἰτίας ἐφήκειν ἀναγκαῖον. εἴ τις οὖν λέγοι θεὸν καὶ ὕλην ἀρχὰς ἀναγκάζοιτο ἄν τι, θέσθαι ἄλλο πρὸ τούτων. οὔτε γὰρ ἡ ὕλη αὐτάρκης, οὔτε ὁ θεὸς πάντων περιεκτικός. δεῖ οὖν εἶναι τὴν πάντα περιέχουσαν αἰτίαν πρὸ τούτων, καὶ τὴν ὄντως αὐτάρκη καὶ μηδενὸς ἄλλου προσδεομένην. «Ἀλλ' εἷς ὅδε μο-
«νογενὴς οὐρανὸς γεγονώς, ἔστι τε καὶ ἔσται. Τὸ μὲν μονογενές, τὴν μοναδικὴν αἰτίαν ἀπεικονίζεται, καὶ τὴν πάντων περιεκτικήν, τῶν δευτέρων καὶ τῶν ὅλων ἐπικρατοῦσαν οὐσίαν ἐνδείκνυται. καὶ γὰρ ὁ θεολόγος τὴν κόρην μουνογένειαν εἴωθε προσαγορεύειν. ὡς τῶν ἐγκοσμίων ἁπάντων, ἡγεμονικῶς προϊσταμένην, καὶ τῶν μονογενῶν ζώων αἰτίαν. τὰς γὰρ μὴ μονογενεῖς, ἡ μετ' αὐτὴν ὑφίστησι θεός, ἀλόγους οὔσας. μονογενῆ δ' οὖν καλεῖ καὶ ἐκεῖνος διὰ ταῦτα τὴν κόρην, καίτοι καὶ ἄλλην θεότητα παραγαγὼν ἀπὸ τῶν αὐτῶν αἰτίων τῇ κόρῃ. τὸ δὲ ἕν, ἀπὸ τῆς μιᾶς τῶν ἑνάδων ἑνάδος, ἐφήκει τῷ παντί. καθάπερ τὸ πανταχοῦ ὂν ἐκ τοῦ ὄντος, οὕτω δὴ καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ἕν, ἐκ τοῦ ἑνός. τὸ δὲ γεγονὸς καὶ τὸ ἔστι καὶ τὸ ἔσται, τὴν ἐν χρόνῳ δηλοῖ τοῦ παντὸς ἀϊδιότητα, τὴν τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ χρόνου ἐκτεινομένην. ἔστι γὰρ τὸ μὲν γεγονὸς τοῦ παρεληλυθότος, τὸ δὲ ἐστί, τοῦ παρόντος, τὸ δὲ ἔσται, τοῦ μέλλοντος. ἔχεις οὖν πάλιν, τὸ μὲν εἷς κατ' εἰκόνα τοῦ ἑνὸς ὄντος. τὸ δὲ ἔσται τοῦ μέλλοντος, τὸ δὲ γεγονὸς ἔστι τε καὶ ἔσται, κατ' εἰκόνα τοῦ αἰῶνος. τὸ γὰρ αἰώνιον, ἄπειρον, ἡ ἀπειρία τοῦ χρόνου μεμίμηται. πάντα δὲ ταῦτα κατ' εἰκόνα τοῦ αὐτοζώου. πρώτως γὰρ ἦν ἐκεῖνο μοναδικὸν καὶ ὄντως ἓν αἰώνιον. τοῦτο δὲ διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνο μίμησιν. ἔτι δέ, τὸ μὲν γεγονέναι, τῆς τελειότητος ἐστὶ σημαντικόν, τὸ δὲ εἶναι, τῆς τοῦ ὄντος μετοχῆς, τὸ δὲ ἔσεσθαι, τῆς ἀεὶ γενέσεως, δι' ἣν ὁ κόσμος ἀνέκλειπτός ἐστιν. ὥστε καὶ τούτων, τὸ μέν ἐστιν ἀπὸ τοῦ ἑνός. ἐκεῖθεν γὰρ πᾶσιν ἐφήκει τὸ τέλειον. τὸ δέ, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος. ἐκεῖθεν γὰρ ὑπάρχει τοῖς ὅλοις τὸ ἀνέκλειπτον.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΙΜΑΙΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΟΝ κόσμον, ἄλλως μὲν ὁ λόγος θεωρεῖ κατὰ τὴν ὁλότητα τὴν ἐν αὐτῷ, καθ' ὃν καὶ ἔοικε τῷ παντελεῖ ζώῳ, καὶ αὐτὸς ζῶον ἔμψυχον ἔννουν μονογενὲς γεγονώς. ἄλλως δὲ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ διαίρεσιν. ὥσπερ ὅταν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος διελόμενος, καὶ τὰ εἰδικωτέραν ἔχοντα τάξιν. πῶς δὲ τὸ ψυχικὸν πλάτος, ἀπὸ τῆς δημιουργίας προελήλυθε, καὶ κατὰ ποίους λόγους; ἐπειδὴ γὰρ ζῶον ἔμψυχον, ἔννουν ὁ κόσμος, ἀποπέφανται τρία ταῦτα, ἐν αὐτῷ, σῶμά τι, ψυχή, νοῦς. ἀλλ' ὁ μὲν νοῦς, πάντη ἀγέννητός ἐστιν. αἰώνιον γὰρ ἔλαχε τήν τε οὐσίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν. τὸ δὲ σῶμα, πάντη γεννητόν. κατὰ χρόνον γὰρ ὅλον καθ' ὅλον συνέστηκεν. ἡ δὲ ψυχή, μέσης ἐστὶν οὐσίας. ὥσπερ οὖν τῶν ἀμερίστων καὶ μεριστῶν μέση τέτακται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν ἀγεννήτων ἐστὶ καὶ τῶν γεννητῶν ὅρος. γεννητὴ μέν, ὡς πρὸς νοῦν, ἀγέννητος δέ, ὡς πρὸς τὴν σωματοειδῆ φύσιν ὑπάρχουσα. καὶ οὖσα, τῶν μὲν ἀεὶ ὄντων πέρας, πρωτίστη δὲ ἐν τοῖς γινομένοις. διὰ ταῦτα τοίνυν καὶ ὁ Πλάτων, τοῦ μὲν σώματος, παντοίαν παραδίδωσι γένεσιν, ὅλον αὐτὸ προάγων ἀλλαχόθεν. τὴν δὲ ψυχήν, παράγει μὲν καὶ ἀφ' ἑαυτῆς, παράγει δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ὅλης δημιουργίας τε καὶ ζωογονικῆς. νοῦ δὲ οὐδεμίαν πλάττει τῷ λόγῳ γένεσιν. οὔτε γὰρ κατὰ ἰδέαν παράγεται ὁ νοῦς, οὔτε τὸ τῆς γενέσεως προσίεται ὁπωσοῦν ὄνομα. πάντη δέ ἐστιν ἀγέννητος καὶ αἰώνιος. ἀλλ' ἐκφαίνεται μὲν ἀπὸ τῶν ὅλων, μένων δὲ ἐν αὐτοῖς ἀνεκφοίτητος, πρόεισιν ἡνωμένως τοῖς αἰτίοις αὐτοῦ τοῖς ὁλικωτέροις. διὸ καὶ ἀμέριστος μένει καὶ ἀδιαίρετος, ὑπὸ τῶν ἀχράντων σωζόμενος, καὶ τῶν ἀμιλίκτων δυνάμεων, τῆς ἄλλης ζωῆς μεριζομένης καὶ διαιρουμένης, περὶ τὰς μερίδας τοῦ παντός. πρώτην μὲν οὖν παραδέδωκε τὴν καθολότητα τοῦ παντός, ὑπόστασιν ἀπὸ τῆς δημιουργίας. καθ' ἣν ἔμψυχον ἀποτελεῖσθαι, καὶ θεῖον καὶ ἔννουν, κατὰ τὴν πρὸς τὸ παντελὲς ζῶον ἀφομοίωσιν. δευτέραν δὲ προστίθησι τὴν καθόλα διαιροῦσαν τὸν κόσμον, καὶ τὴν τῶν ὅλων ποίησιν μερῶν. τῆς τε ψυχῆς οὔσης καθ' αὑτὴν καὶ τοῦ σωματοειδοῦς. νοῦς γὰρ ἀγέννητός ἐστι πάντα, καθάπερ ἐλέγομεν. ὅτι καὶ ἀγέννητός ἐστι καὶ ἀδιαίρετος. πλὴν ὅτι οὗτος πρόεισιν, ἄνευ γενέσεως, ἀπὸ τῆς τοῦ δημιουργοῦ προνοίας. λέγει δὲ καὶ τὴν τοῦτον ὑποδεχομένην φύσιν, αὐτὴν τὴν τῆς ψυχῆς ἔκφασιν. αὐτὸς γὰρ ὁ δημιουργὸς ἐντίθησιν αὐτῷ τοὺς τῆς ψυχῆς κύκλους, ἄνευ διαιρέσεως αὐτὸν ἐκφήνας ὡς ὄντα ἀμέριστον, καὶ ἄνευ σχήματος, ὡς ὄντα τελέως ἀσχημάτιστον. τρίτην δὲ ἐφεξῆς, τὴν κατὰ μέρη τέμνουσαν τὸ πᾶν, καὶ τῶν μορίων ἕκαστον ἀποτελοῦσαν. πῶς γὰρ ἐγένετο πῦρ καὶ ἀήρ, καὶ πῶς ὕδωρ, καὶ αὐτή πως ἡ γῆ. παραδίδωσι τελευταῖον τὴν σωματουργικὴν τῆς δημιουργίας ἐνέργειαν θεωρῶν, καὶ οὐδὲ ἐπὶ ταύτης εἰς τὰ καθέκαστα κάτεισιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ὅλοις μένει στοιχείοις. ἡ γὰρ ὅλη δημιουργία,

τῶν ὅλων

τῶν ὅλων ἐστὶ καὶ ὁλικῶν μερῶν. τὰ δὲ ἄτομα καὶ ὄντως μερικὰ, τοῖς νέοις παραδίδωσι θεοῖς. ἵνα μι
τὴν ὁμοίαν ἐπιδείξωνται δη
μούμενοι τὴν τοῦ πατρὸς περὶ τὰ ὅλα πρόνοιαν, καὶ αὐτοὶ περὶ τὰ καθέκαστα, τὴν ὁμοίαν ἐπιδείξωνται δη
μιουργίαν, καὶ ἀναλογίαν ποιήσωνται πρὸς αὐτὸν, ἣν αὐτὸς ἔχει πρὸς τὸ παράδειγμα τὸ νοητόν. νοερὸς γὰρ
ὢν ὡς πρὸς ἐκεῖνο, καὶ νοῦ τάξιν ἔχων, ὡς πρὸς τὸν νοητὸν νοῦν, αὐτὸς νοητὸς γίγνεται, τοῖς ἐγκοσμίοις
θεοῖς. τριττῆς οὖν οὔσης ὡς ἐλέγομεν τῆς δημιουργίας, τῆς μὲν καθ' ὁλότητα, τῆς δὲ, κατὰ τὴν εἰς ὅλα διαίρεσιν,
τῆς δὲ, κατὰ τὴν εἰς τὰ μέρη διαίρεσιν, τὴν μέσην ἡμῖν ὁ Πλάτων μέλλει παραδιδόναι νῦν. ἔχων μὲν καὶ
ἀπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀκόλουθον τὴν τοιαύτην μετάβασιν. ἔχων δὲ, καὶ ἀπὸ τῶν προειρημένων εὔ-
καιρον τὴν εἰς ταύτην πρόοδον. ἐπειδὴ γὰρ ζῶον ἐν ὁρατὸν ἀφωρίσατο τὸν κόσμον, πάντα τὰ κατὰ φύσιν
συγγενῆ περιέχων ἐντὸς, ὅτι μὲν εἷς ἐστιν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς τοῦ παραδείγματος μονώσεως ἀπέδειξεν. ὅτι δὲ
ὁρατὸν, καὶ ὅτι τῶν συγγενῶν ἁπάντων περιεκτικὸν, ἡ καθ' ὅλα τοῦ παντὸς διαίρεσις, ἡμῖν ποιήσει
καταφανές. ἐὰν γὰρ εὕρωμεν κατὰ ποίαν αἰτίαν ὁρατὸς ὁ κόσμος, καὶ πῶς ἐν αὐτῷ πάντα τὰ στοιχεῖα
συντέτακται, καὶ διὰ τίνων ἀναλογιῶν, θεασόμεθα ῥαδίως, ὅτι πάντα τὰ συγγενῆ περιείληφε, καὶ οὐδὲν
ἐστιν αἰσθητὸν, ὃ μὴ συνείληπται τῇ μιᾷ τοῦ κόσμου περιοχῇ. τοῦτο δὲ ἰδόντες, ἱκανῶς ἔχοιμεν ἂν καὶ ζη
τούμενον. τοῦτο γὰρ ἦν, πῶς ὁρατὸς ὁ κόσμος, καὶ πῶς πάντων περιεκτικὸς, τῶν κατὰ φύσιν αὐτῷ συγγε-
» νῶν. ἀπὸ γὰρ τῶν προειρημένων, ὅτι μόνος ἐστὶ, προειλήφαμεν, ἀπὸ δὲ τούτων ὅτι καὶ παντελής. Σωμα-
» τοειδὲς δὲ δὴ καὶ ὁρατὸν, ἁπτόν τε δεῖ τὸ γιγνόμενον εἶναι. χωρισθὲν δὲ πυρὸς, οὐδὲν ἄν ποτε ὁρατὸν γέ-
» νοιτο, οὔτε ἁπτὸν, ἄνευ τινὸς στερεοῦ. στερεὸν δὲ, οὐκ ἄνευ γῆς. ὅθεν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς τὸ τοῦ παντὸς ἀρχό-
» μενον συνιστάναι σῶμα, ὁ θεὸς ἐποίει. Τὸν μὲν ὁρισμὸν ἀποδοὺς τοῦ γενητοῦ, μικρῷ πρότερον, γιγ-
νόμενον αὐτὸ καὶ ἀπολλύμενον ἀποκαλῶν, ὥρίζετο δοξαστὸν αὐτὸ μετ' αἰσθήσεως. τὸν δὲ κόσμον δείκ-
νυς γενητὸν, ἀνέστρεφε τὸν ὁρισμόν. τὰ γὰρ αἰσθητά φησιν γιγνόμενα, καὶ γενητὰ ἐφάνη. νυνὶ δὲ τὸ γιγ
νόμενον αὐτὸ μεταβαλὼν εἰς ὑποκειμένου τάξιν, κατηγόρησεν αὐτοῦ τὸ ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. ταῦτα γὰρ ἄ-
κρα τῶν αἰσθητῶν, ὡς ἡ ὄψις καὶ ἡ ἁφὴ τῶν αἰσθήσεων, ἄκραι. ἐκεῖ μὲν οὖν ὡς ἔφην ἐν τοῖς περὶ τοῦ γενη
τὸν εἶναι τὸν κόσμον λόγοις, τὸν ὅρον ἀντέστρεψεν. ἐνταῦθα δὲ κατὰ φύσιν ἀποδέδωκεν. ἦν γὰρ τὸ γιγνό
μενον, ἐν ἀορίστου τάξει. τὸ δὲ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ληπτὸν, ἐν ὁρισμοῦ καθάπερ εἴρηκεν ἐν ταῖς ὑποθέ-
σεσι. δεῖ οὖν φησὶν αἰσθητὸν εἶναι τὸ γενητὸν, οὐ πᾶν, ἀλλὰ τοῦτο, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν γενητὸν, τὸ
σύνθετον, καὶ ἀεὶ γιγνόμενον, εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον. ἐπεὶ καὶ ἡ ψυχὴ γενητὸν, ἀλλ' οὐ περὶ ταύτης ὁ λό-
γος. εἰ δέ τις καὶ τὰ ἔνυλα εἴδη καὶ αὐτὰς λέγει τὰς ποιότητας αἰσθήσει μὲν εἶναι ληπτὰς, ἀσωμάτους δὲ,
καὶ ὅμως γένεσιν ἔχειν, ἴστω φησὶν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, ὅτι συντελεῖ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν ὑπόστασιν τῶν σω
μάτων, καὶ μετ' ἐκείνων συνθεωρεῖται. ἐπειδὴ δ' οὖν ὁ κόσμος, ἔχει μέν τινα καὶ σωματικὴν ἐν ἑαυτῷ
μοῖραν, ἔχει δὲ καὶ ἀσώματον, καὶ ταύτην διττήν. τὴν μὲν ἀχώριστον τοῦ σώματος, τὴν δὲ χωριστήν. καὶ ταύ
την πάλιν διπλῆν. τὴν μὲν ψυχικὴν, τὴν δὲ νοεράν. καὶ ἔχει, τὸ μὲν ἀγέννητον, τὸ δὲ γενητόν. πᾶν δὲ
τὸ ἐξ ἀγενήτου καὶ γενητοῦ συγκείμενον, τὸ ὅλον ἐστὶ γενητὸν, εἰκότως γιγνόμενόν τι προσεῖπε τὸν σύμ
παντα κόσμον, καὶ σωματοειδῆ. καὶ γὰρ σῶμα ἔχει, καὶ διατοῦτο σωματοειδής ἐστι. καὶ γενητὸν ἐστὶν ἐν
ἑαυτῷ, καὶ διατοῦτο γιγνόμενόν ἐστι τὸ ὅλον. ἐὰν γὰρ ἐκ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου συγκέηται, τὸ ὅλον ἐστὶ θνη
τόν. καὶ ἐὰν ἐξ ἀγενήτου καὶ γενητοῦ, τὸ ὅλον ἐστὶ γενητόν. καὶ ἐὰν ἐξ ἀσωμάτου καὶ σώματος, τὸ ὅλον ἐστὶ
σωματοειδές. εἰ μὲν γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ ἀσώματον συμπάσχει τῷ σώματι, γίγνεται καὶ αὐτὸ σωματοειδὲς,
οὐ τὸ ὅλον μόνον. εἰ δὲ ἐξῃρημένον εἴη καὶ ἀπαθὲς, αὐτὸ μὲν κυρίως ἀσώματον, ὑπερανέχον τοῦ σώμα-
τος, τὸ δὲ ὅλον, διὰ τὴν τοῦ σώματος συνάρτησιν, σῶμα μὲν οὐκ ἔστι, μένει δὲ ἐν τῇ ἑαυτοῦ καθαρότητι,
τὸ κρεῖττον, σωματοειδὲς δὲ ἂν προσονομάζοιτο δικαιότερον. ἐπεὶ τοίνυν καὶ ὁ κόσμος πολλῶν μὲν καὶ
μακαρίων ἐκ τοῦ γεννήσαντος αὐτὸν μετείληφεν, ἀτὰρ κεκοινώνηκέ γε καὶ σώματος, σωματοειδὴς εἰκό
τως προσαγορεύεται, καθ' ὅλον ἑαυτὸν, ὁρατός τε καὶ ἁπτός. γενητὸς γάρ ἐστι. τὸ δὲ γενητὸν, ὁρατόν ἐστι
καὶ ἁπτὸν, καὶ σῶμα ἔχον, ὥσπερ εἴρηται πρότερον ὀρθῶς εἰρημένον. ἀρξάμενος οὖν ἀπὸ τοῦ σώματος, πρῶ-
τον αὐτῷ δίδωσιν αἰσθητῷ εἶναι, κατὰ τὰς ἄκρας αἰσθήσεις. εἶτα τούτου τελειότερον, τὸν διὰ τῆς ἀναλο
γίας δεσμὸν, συνεκτικὸν τῶν ἐν αὐτῷ σωμάτων. εἶτα ἄλλο τρίτον, ὅλον ἐξ ὅλων ποιήσας αὐτὸν τῶν
στοιχείων. εἶτα τέταρτον σφαιρώσας. ἵν' ὁμοιότατος ᾖ, ἑαυτῷ κατὰ τὸ εἶδος. εἶτα πέμπτον, αὐτὸν ὑφ' ἑ-
αυτοῦ πάντα πάσχοντα ἀποφήνας. εἶτα ἕκτον, κίνησιν αὐτῷ νείμας τὴν προσήκουσαν. εἶτα ψυχώ-
σας ἕβδομον τοῦτον διὰ θείας ψυχῆς. εἶτα ὄγδοον, τῆς χρονικῆς αὐτῷ μεταδοὺς περιόδου. εἶτα ἔνατον
θεῶν ἐν ἑαυτῷ κατασησάμενος ἱερὰ, τῶν τὸν τέλειον ἐνιαυτὸν συναπεργαζομένων, εἶτα δέκατον,
παντελῆ ποιήσας ἐκ πάντων ζώων ταῖς τέταρσιν ἰδέαις ὡμοιωμένων. καὶ διὰ τῆς δεκάδος συμπλη-
ρώσας, τὴν πᾶσαν δημιουργίαν. ταῦτα μὲν οὖν ὁ πᾶς ἀνελίξει λόγος προϊών. νῦν δὲ λέγωμεν, ὡς ἐπεὶ
διαστατός ἐστιν ὁ κόσμος, καὶ αἰσθήσει ληπτὸς, διά τε ὁράσεως γνωρίζεται καὶ ἁφῆς, ὡς μὲν ὅλος δι' ὅλου φωτὸς
πεπληρωμένος ὁρατὸς ὢν, ὡς δὲ στερεὸς, ἁπτὸς ὑπάρχων. ἐξαρκεῖ γὰρ αὐτῷ διὰ τῶνδε τῶν αἰσθήσεων,
πάντα τὰ αἰσθητὰ περιλαβεῖν. καὶ ἔστιν ὡς ἐν τοῖς τέτρασι στοιχείοις ἀεὶ οὖσιν, ἐν τῷ κόσμῳ νοουμένοις,
ἐναντία ταῦτα, τὸ ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. ταῦτα γὰρ ὡς πλεῖστον ἀφεστῶτα, καὶ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ἐναν-
τία. καὶ

πα. καὶ γὰρ αἰσθητὰ ἄμφω, καὶ τοῦτο αὐτῶν τὸ κοινὸν γένος, καὶ πλεῖστον ἀφέστηκεν, εἴπερ τὸ μὲν, ἀμέσως αἰσθητὸν, τὸ δὲ οὐκ ἀμέσως. εἰ δὲ ζητοίη μὲν τὰ ἐν μεταβλητοῖς ἐναντία τῶν στοιχείων, οὐ τὸ πῦρ καὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ ἐροῦμεν. μάλιστα γὰρ τὸ ὕδωρ σβέννυσι τὸ πῦρ, καὶ ἔστιν ἑκάτερος τῶν λόγων ἀληθής. κοινὸν γὰρ ἀμφοῖν τὸ ἐν τοῖς ἄκροις τιθέναι τὴν ἐναντίωσιν. καὶ ταύτῃ συμφωνοῦσιν αἱ αἱρέσεις, ὡς μὲν ἐν αἰσθητοῖς, τῷ πυρὶ τῆς γῆς ἐναντίας οὔσης, ὡς δὲ ἐν τοῖς μεταβλητοῖς, τῷ πυρὶ τοῦ ὕδατος. διὸ καὶ αὐτὸς τῷ ἁπτῷ τὸ ὁρατὸν ἀντέθηκεν. ἢ αἰσθητὰ τὰ στοιχεῖα λαμβάνων, ὡς ἂν μή πω τὴν μεταβολὴν αὐτῶν ἐπισκοπῶν, καθ' ἣν μᾶλλον ἠναντίωται τῷ πυρὶ τὸ ὕδωρ τῆς γῆς. καὶ οὐχ ὡς οἴεται Θεόφραστος, ἀτελής ἐστιν ὁ λόγος, ἀπορεῖ γὰρ οὕτως. τί δή ποτε πυρὸς μὲν ἴδιον εἶπε τὸ ὁρατὸν, καὶ γῆς τὸ ἁπτὸν, τῶν δὲ λοιπῶν στοιχείων οὐδέν; λέγωμεν δὴ οὖν πρὸς αὐτὸν, ὅτι καὶ ἡμεῖς ὁρῶμεν τὸν κόσμον, καὶ ἁπτόμεθα αὐτοῦ, γευόμεθα δὲ, ἢ ἀκούομεν αὐτοῦ, ἢ ὀσφραινόμεθα, οὐκέτι. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κόσμος ἑαυτῷ, καὶ ὁρατός ἐστι καὶ ἁπτός. ὡς μὲν φωτοειδὴς, ὁρατός. διὰ τοῦ θείου φωτὸς ἑαυτὸν ὁρῶν, ὃ τέταται διὰ τοῦ οὐρανοῦ παντὸς, τῇ ἴριδι προσφερὲς ὂν, ὥς φησιν ὁ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ πρώτως ὁρατὸν, δι' ὅλου τοῦ κόσμου διῆκον. ὡς γὰρ ἡ τοῦ ἡλίου σφαῖρα, τῆς ἐν αὐτῇ ψυχῆς ὄψις ἐστὶν, οὕτω δὴ καὶ τῆς ψυχῆς, ὄψις ἐστὶ τὸ θεῖον ἐκεῖνο φῶς, διὰ πάντων τῶν ὁρατῶν πεφοιτηκὸς, καὶ διερῶν εἰς τὰ ὁρώμενα, καὶ ζωὴν αὐτοῖς ἐνδιδόν. καὶ ταύτην ἂν εἴποις τὴν πρωτίστην καὶ κυριωτάτην ὄψιν, ἀλλ' οὐ τὴν μετὰ πάθους ὑφισταμένην, καὶ τὴν κεχωρισμένην τῶν ὁρατῶν. ὡς δὲ αὖ στερεὸς, καὶ ὡς ζωῆς πλήρης, τὴν καλουμένην συναίσθησιν ἔχων. καὶ γὰρ ἡμεῖς τῶν ἐν ἡμῖν συναισθανόμεθα κινήσεων ἢ παθῶν ἔνδον συνισταμένων. καὶ διὰ τῆς συναισθήσεως ταύτης, αὐτὸς ἑαυτῷ γιγνόμενος ἁπτός. κυριωτάτη δὲ τῶν λύσεων ἐστὶν ἡ λέγουσα, ὅτι τὰ μὲν ἄκρα λαμβάνει, πρὸ τῶν ἄλλων ὁ λόγος. ἐπειδὴ καὶ τούτων ἕνεκεν ὑφέστηκεν ἐκεῖνα. μέλλει δὲ καὶ τὰ λοιπὰ, κατὰ τὸν δεσμὸν τῶν ἄκρων ὑφιστάνειν. ἢ καὶ τοῦτο φαίη τις ἂν, ὡς διὰ τῶν ἄκρων καὶ τὰ μέσα περιείληφεν. ὡς γὰρ διὰ πυρὸς καὶ γῆς τὸ πᾶν ὁρίζεται καὶ τῶν μέσων ἐν τούτοις περιεχομένων, οὕτω δὴ καὶ διὰ τοῦ ὁρατοῦ καὶ ἁπτοῦ, τὰ παντοίως αἰσθητὰ συνείληφε. τούτῳ δὲ ὥσπερ ἀξιώματι χρώμενος. εἴωθε γὰρ πρὸ ἑκάστου τῶν σκεμμάτων, ἀξίωμα προσλαμβάνειν, ἀφ' οὗ δείκνυται τὸ ζητούμενον. οἷον, ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς οὐδέποτε περὶ οὐδενὸς ἐγγίγνεται φθόνος. ἵν' ἐπιδείξῃ πάντα ἀγαθύνοντα τὸν δημιουργόν. καὶ πάλιν θέμις δὲ οὔτ' ἦν, οὔτ' ἔσται τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο τι πλὴν τὸ κάλλιστον. ἵνα ἀποφήνῃ ζῷον ἔννουν ἔμψυχον τὸ πᾶν, καὶ πάλιν ἀτελεῖ γὰρ ἐοικὸς, οὐδὲν ἄν ποτε γένοιτο καλὸν, ἵνα θεωρήσῃ, πρὸς ποῖον παράδειγμα τὸν κόσμον ὁ δημιουργὸς ὑπέστησεν, οὕτω δὴ καὶ ἐν τούτοις ἀξίωμα προλαβὼν, ὅτι δὴ τὸ γενητὸν ὁρατὸν, εἶναι καὶ ἁπτὸν, ἀπὸ τούτου δείκνυσι, πῶς μὲν τὰ στοιχεῖα συντελεῖ πρὸς τὴν τοῦ κόσμου σύστασιν, πῶς δὲ τέτακται ἐν τῷ παντί; εἰ γὰρ δεῖ τὸν κόσμον ὁρατὸν εἶναι καὶ ἁπτὸν, δεῖ αὐτῷ πυρὸς καὶ γῆς. τὸ γὰρ πρώτως ὁρατὸν, πῦρ ἐστίν. πρῶτον μὲν, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ὁρατὰ φῶτά ἐστι. πάντα γὰρ τὰ χρώματα, ἔγγονά ἐστι φωτός. ἔπειθ' ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ὄψις, φῶς ἐστιν, ἀπ' οὐσίας προϊοῦσα αἰθερώδους. καὶ τρίτον ὅτι δεῖται συναγωγοῦ τοῦ φωτὸς ἡ ὄψις, καὶ τὸ ὁρατὸν, εἰ μέλλοι κατ' ἐνέργειαν εἶναι. τί δὲ τὸ συνάγον ἀμφότερα ταῦτα ἢ φῶς; ὥστε εἰ ὁρατὸς ἔσται ὁ κόσμος, δεήσει πυρὸς αὐτῷ πρὸς τὴν γένεσιν. καὶ πρὸς τούτοις, ὅτι τὸν ὀφθαλμὸν, ἀνάλογον εἶναι τῷ πυρὶ δείκνυσιν ὁ Πυθαγόρας, ἐν τῷ πρὸς Ἄβαριν λόγῳ. καὶ γὰρ ἀνωτάτω τῶν αἰσθητηρίων ἐστὶν, ὡς τὸ πῦρ τῶν στοιχείων, καὶ ὀξείαις ἐνεργείαις χρῆται ὡς ἐκεῖνο. τό τε κωνοειδὲς, ὁμοιότητα ἔχει πρὸς τὸ πυραμοειδὲς οὐκ ὀλίγην. οὐκ εἶπε δὲ ὅτι μόνον τὸ πῦρ ὁρατόν. τοῦτο γὰρ διχῶς ἐστὶ ψεῦδος. αὐτό τε γὰρ καθ' ἑαυτὸ τὸ πῦρ ἀμιγὲς ὂν πρὸς τὰ ἄλλα στοιχεῖα, οὐδαμῶς ἐστιν ὁρατὸν, ἀλλ' ἐπινοεῖται μόνον, καὶ ἔτι τῶν ἄλλων οὐδὲν ἔσται ὁρατὸν, εἰ μόνον τὸ πῦρ ὁρατόν. ἄλλο γοῦν διὰ πυρὸς, καὶ μετὰ πυρὸς εἶναι ὁρατὸν, καὶ ἄλλο τὸ αὐτὸ τὸ πῦρ εἶναι μόνον ὁρατόν. τοῦτο μὲν οὖν οὐκ εἶπεν διχόθεν ἐλεγχόμενον, ἐκεῖνο δὲ ὅτι πυρὸς χωρισθὲν, οὐδὲν ὁρατὸν, ἀφ' οὗ λάβοις ἂν ὅτι πάντα τὰ σώματα μετέχει πυρός. ἄλλο δὲ ἄλλοις τὸ πῦρ. οὐ γὰρ ταυτόν ἐστι φῶς, καὶ φλὸξ, καὶ ἄνθραξ. ἀλλ' ἄνωθεν ἄχρι γῆς ὕφεσις γίγνεται τοῦ πυρὸς, προϊόντος ἀπὸ τοῦ ἀϋλοτέρου καὶ καθαρωτέρου, καὶ ἀσωματωτέρου, μέχρι τῶν ἐνυλωτάτων καὶ παχυτάτων σωμάτων. καὶ γὰρ ὑπὸ γῆς ῥύακές εἰσι πυρὸς, ὥς που φησὶ καὶ Ἐμπεδοκλῆς, Πολλὰ δ' ἔνερθε οὔδεος ‹‹ πυρὰ καίεται. ‹‹ Καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν, πῶς οὖν ἐν ὕδατι ὂν τὸ πῦρ οὐ σβέννυται; χωρεῖ γὰρ πάντα δι' ἀλλήλων. καὶ ἔστι τὸ ἐπικρατοῦν, ἄλλο ἐν ἄλλοις. καὶ ἔστι καὶ τὸ φῶς πῦρ, δίιον διὰ πάντων. Νουμήνιος μὲν οὖν πάντα μεμίχθαι οἰόμενος, οὐδὲν οἴεται εἶναι ἁπλοῦν. ὁ δὲ Πλάτων, καὶ τὴν μίξιν αὐτῶν οἶδε, καὶ ἑκάστου τὴν φύσιν, ἰδίᾳ παραδίδωσιν, ἐκ τῶν σχημάτων τὰ στοιχεῖα πλάττων. ἴσως δὲ ἡμῖν ὁ θαυμαστὸς Ἀριστοτέλης ἀπαντήσεται πρὸς τὸν λόγον, οὐ πᾶν τὸ ὁρατὸν, πυρὸς μετουσίᾳ τοιοῦτον εἶναι τιθέμενος. τὸν γοῦν τῶν ἄστρων χορὸν, καὶ αὐτὸν τὸν μέγαν ἥλιον, οὐκ ὄντα ἐκ πυρὸς, ὅμως ὁρατὸν ὑπάρχειν. εἰ δὲ εἴποι τις πρὸς αὐτὸν ὅτι πῦρ ἄλλο μὲν τὸ ἔνυλον, ἄλλο δὲ τὸ ἄϋλον, ὡς πρὸς τὴν ὕλην τῶν ὑπὸ σελήνην ἄϋλον ὂν, καὶ ἄλλο μὲν τὸ φθαρτὸν ἄλλο δὲ τὸ ἄφθαρτον. καὶ ἄλλο μὲν τῷ ἀέρι συμμιγὲς, ἄλλο δὲ τὸ καθαρὸν, καὶ ὅλως ὅτι πολλὰ εἴδη πυρὸς, ἴσως ἐνδώσει τῷ λόγῳ, καὶ τῶν θεολόγων ἀκούων, πῦρ πυρὸς ἐξοχέτευμα τὸν ἥλιον καλούντων. καὶ πυρὸς ταμίαν, καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις ὀνόμασι. τινὶ γὰρ ἀνέθηκε τὸ ὁρατὸν,

ἆρα ἄλλῳ

ἄρα ἄλλῳ τινὶ, ἢ τῷ γεννητικῷ τοῦ φωτός. τί δὲ ἄλλο τοιοῦτον, ἢ τὸ πῦρ. τῇ μὲν γὰρ παντὸς τοῦ ἐναντίου ποιητικόν. σκότους γὰρ αἰτία, καὶ ἧττον μετέχει φωτὸς τὸ γηϊνώτερον, ἀὴρ δὲ καὶ ὕδωρ διαφανῆ, καὶ οὐχ ὁρατὰ καθ' ἑαυτά, διὸ καὶ μέσον ἑκάτερον τούτων, τοῦ τε πρώτως ὁρατοῦ, καὶ ἐπιπροσθοῦντος τοῖς ὁρατοῖς, ὡς ἄλλοις τοῦ ὁρᾶσθαι αἴτιον, ἀλλ' οὐχ ἑαυτῷ, καθ' ὅσον ἑκάτερον διαφανές, ἀλλὰ δι' αὐτῶν ἄλλα. λείπεται οὖν μόνον τὸ πῦρ οἷς ἂν παρῇ, ταῦτα φωτίζειν, καὶ ὁρατὰ ποιεῖν. εἰ δὲ λέγοι τις ὅτι τὸ οὐράνιον στοιχεῖον, ὁρατὸν ὂν καὶ φωτιστικόν, οὐκ ἔστι πῦρ, ἐρωτήσομεν, πόθεν οὖν τὸ ἐνταῦθα πῦρ τοιοῦτον; εἰ γὰρ ἑκάτερον φωτὸς αἰσθητοῦ γεννητικόν, διατί μὴ καὶ ἑκάτερον πῦρ, εἰ καὶ τὸ μὲν ἄϋλον, τὸ δὲ ἔνυλον. λέγω δὲ ὡς ἤδη προεῖπον, τὸ ἄϋλον καὶ ἔνυλον, πρὸς τὴν παχυτάτην ὕλην, καὶ μὴ στέγουσαν τὰ εἴδη διορίζον ἐκείνην τὴν ὡσαύτην ἐν τῷ οἰκείῳ εἴδει μένουσαν διιστάς. ἐπεὶ μαθησόμεθα, διὰ παντὸς τοῦ κόσμου τὴν ὕλην διήκειν, ὥσπερ καὶ οἱ θεοί φασιν, διὸ καὶ τοῦ παντὸς ὑποδοχὴν αὐτὴν ἐρεῖ προελθών. οἷα γοῦν τὰ φῶτα, τοιαῦτα καὶ τὰ πυρά, καὶ ἡ ἀναλογία δείκνυσιν ὅτι καὶ τὸ ἐκεῖθεν φῶς ἐκ πυρός, καὶ ῥητέον ὅτι Πλάτων, οὐ θερμότητι χαρακτηρίζει τὸ πῦρ, οὐδὲ τῷ ἐπὶ τὸ ἄνω κινεῖσθαι. ταῦτα γὰρ τοῦ ἤδε πυρὸς ἴδια, μὴ ὄντος ἐν οἰκείῳ τόπῳ, ἀλλὰ τῷ ὁρατῷ. διὰ γὰρ τούτου πᾶν περιλαμβάνει πῦρ, καὶ τὸ θεῖον, καὶ τὸ θνητόν, καὶ τὸ καυστικόν, καὶ τὸ ῥωστικόν. ἔτι τοίνυν περὶ γῆς τὰ αὐτὰ λεκτέον, ὅτι γῆ ἐστί, τὸ πρώτως στερεόν. μὴ γάρ μοι λεγέτω τις, ὅτι καὶ ἡ γῆ τὸ στερεὸν ἀλλαχόθεν εἴληφεν, ἀλλ' ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, τὸ μάλιστα στερεὸν παρὰ τῶν ἧττον τοιούτων, ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην. ἐπεὶ καὶ τὸ μάλιστα θερμόν, παρὰ τῶν ἧττον θερμῶν, τοιοῦτον, καὶ ἀεὶ τούτου τὰ ἧττον ὄντα θερμά, μεταλαγχάνει τῆς ποιότητος ταύτης. οὕτω δὴ καὶ τὸ μάλιστα στερεόν, τοῖς ἧττον στερεοῖς, τὸ εἶναι στερεοῖς, τῆς ἑαυτοῦ μεταδίδωσι στερεότητος. εἰ τοίνυν τῶν μὲν ἄλλων στοιχείων ἡ γῆ στερεότερον, τὸ δὲ στερεώτατον αἴτιόν ἐστιν ἐν ταῖς μίξεσι τοῖς ἧττον στερεοῖς τοῦ εἶναι στερεοῖς, ἀλλ' οὐχὶ τὰ ἧττον ὄντα τοιαῦτα, τοῖς μάλιστα καὶ τοῖς διαφερόντως ἔχουσι τὴν δύναμιν ταύτην, ἀνάγκη δή που τὴν γῆν αἰτίαν εἶναι τῆς στερεότητος τοῖς ἄλλοις στοιχείοις. ἐναντίως ἔχουσαν πρὸς τὸ πῦρ. καὶ εἰ μὲν τὰ φαινόμενα ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῖν λαμβάνομεν, τὸν οὐρανὸν ὡς πύριον λαμβανόντων, καὶ τὴν γῆν ἐφ' ἧς βεβήκαμεν ὡς μάλιστα γῆν, δήλη τούτων ἡ ἐναντίωσις, τοῦ μὲν ὄντος ἀεὶ κινητοῦ, τῆς δὲ ἀκινήτου. καὶ τοῦ μὲν ὁρατοῦ διαφερόντως, τῆς δὲ ἁπτῆς. καὶ τοῦ μὲν λεπτοτάτου διὰ τὸ φῶς, τῆς δὲ παχυτάτης διὰ τὸ σκοτῶδες. εἰ δὲ καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τούτων σκοποῖμεν, αὐτὸ τὸ πῦρ ἢ πῦρ, ἢ τὴν γῆν καθ' ὅσον γῆ, μικρὸν ὕστερον, αὐτοῖν τὰς ἀντιθέσεις ἐροῦμεν πάσας, ἡνίκα ἂν καὶ τὴν ἀναλογίαν διεξίωμεν τῶν τεττάρων. ὅτι δ' οὖν τὸ ὁρατὸν πυρὸς ἴδιον, καὶ τὸ ἁπτὸν τῆς γῆς ἐξαίρετον, ἐκ τούτων λάβωμεν, ἀληθέστατον ὄν. διὸ καὶ τῶν δαιμόνων φησὶν ὁ Πορφύριος, οἱ μὲν, ἐν τῇ συστάσει πλέον τὸ πύριον ἐχόντων, ὁρατοὶ ὄντες, οὐδὲν ἔχουσιν ἀντιτύπως. οἱ δέ, καὶ γῆς μετειληφότων, ὑποπίπτουσι τῇ ἁφῇ. ἠλέγχθησαν δὲ ὥς φησι τοιοῦτοι ὄντων, οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν φαινόμενοι περὶ τοὺς Τούσκους, οὐ μόνον τῷ σπερμαίνειν καὶ τοὺς σκώληκας γεννᾶν αὐτοῦ σπέρματος, ἀλλὰ καὶ τοὺς καίεσθαι καὶ τέφραν ἀπολείπειν. ἀφ' οὗ δὴ καὶ αὐτοῦ δείκνυται, πάντα μετέχοντα γῆς. ἀλλ' οὐχ ἡ αὐτὴ τῆς γῆς φύσις πανταχοῦ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς τοῦ κόσμου μέρεσιν, ἀλλ' ὅπου μὲν καθαρωτέρα καὶ ἀϋλοτέρα καὶ ἀβαρής. οὐ γὰρ τὸ βάρος, ἴδιον γῆς, ἀλλὰ τὸ ἁπτόν. ὅπου δὲ ἐνυλοτέρα, καὶ βαρεῖα καὶ δυσκίνητος, καὶ ὅπου μὲν τὴν στερεότητα μόνην ἐπιδεικνυμένη. ὅπου δὲ καὶ ἄλλας δυνάμεις γενεσιουργοὺς καὶ ἐνύλους προσλαμβάνουσα κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ πυρὶ τρόπον. εἰ δὲ τούτων ὑφ' ἡμῶν λεγομένων ὁ Ἀριστοτέλης ἀπορεῖ, πῶς οὖν εἰ πῦρ ἐστιν ἐν οὐρανῷ κύκλῳ κινεῖται καὶ οὐκ ἐπ' εὐθείας, λεκτέον τὸν Πλωτίνιον λόγον πρὸς αὐτόν, ὅτι πᾶν σῶμα ἁπλοῦν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὄν, ἀκίνητον μένει, ἢ κύκλῳ κινεῖται. ἵνα μὴ δὲ ὡς ἀπολείπῃ τὸν οἰκεῖον τόπον. ἄλλως γὰρ κινούμενον, ἢ οὐκέτι ἔσται ἐν τῷ ἑαυτοῦ τόπῳ, ἢ οὔπως ἐστὶν ἐν ἑαυτῷ. καὶ τὸ οὐράνιον οὖν πύριον ὑπάρχον, ἐξ ἀνάγκης κύκλῳ κινεῖται. ἐπεὶ καὶ ἡ γῆ μὴ ἀπολείπουσα τὸν περὶ τὸν μέσον τόπον εἴπερ ἐκινεῖτο, κύκλῳ ἂν ἐκινεῖτο. καὶ γὰρ ὅταν, ἐπὶ τὸ ἄνω φέρηται τὸ πῦρ ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ ὄν, ἐπὶ τὸ ἄνω φέρεται, καὶ ἡ βῶλος ἐπὶ τὸ κάτω ὡσαύτως, καὶ ὅλως τῶν στοιχείων αἱ ἐπ' εὐθείας φοραί, παρὰ φύσιν εἰσὶ διακειμένων, ὥστε ψεῦδος τὸ λέγειν, ὅτι τὸ πῦρ ἐπ' εὐθείας κινεῖται κατὰ φύσιν. μάλιστα γὰρ ἔχει κατὰ φύσιν, ὁπόταν τὸν οἰκεῖον ἔχῃ τόπον. ὅταν δὲ φέρηται εἰς τὸν οἰκεῖον, οὔπω ἔχει τὸ κατὰ φύσιν. τούτου δὲ δειχθέντος φανερὸν ὅπως καὶ τὸ οὐράνιον πῦρ ἐπειδὴ κινεῖται, κύκλῳ κινεῖται, καὶ οὐδὲν ἐνοχλεῖ τῷ Πλατωνικῷ λόγῳ. εἰ γὰρ ἐκινεῖτο τὸ πῦρ, οὔπω ἂν ἦν ἐν τῷ κατὰ φύσιν τόπῳ. εἰ δὲ ἔστιν ἐν τῷ κατὰ φύσιν, ἢ ἀκίνητον ἔσται, ἢ κύκλῳ κινεῖται. ἀλλὰ μὴν ἀκίνητον ἀδύνατον αὐτὸ εἶναι. φύσει γὰρ εὐκίνητον πᾶν πῦρ, κύκλῳ ἄρα κινήσεται μόνως. ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον. εἰ τοίνυν γεννητὸν τὸ πᾶν, εἶναι δεῖ αὐτὸ αἰσθητόν. εἰ δὲ αἰσθητόν, ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. εἰ δὲ ταῦτα, ἐκ πυρὸς εἶναι καὶ γῆς. εἰ δὲ ταῦτα καὶ ἐκ τῶν μέσων. ταῦτα γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων συνέστηκε, καὶ ὅσον ἁφὴ καὶ ὄψις διεστήκατον. εἰ δ' ὁρατὸν ὁ κόσμος εἶναι δεῖ πῦρ. εἰ δὲ ἁπτός, εἶναι δεῖ γῆν. ἁπτὸν γάρ ἐστι τὸ στερεόν, ὃ καὶ ἀντερείδειν δύναται πρὸς τὴν ἁφήν. τὸ γὰρ θρυπτὸν καὶ μὴ ὑπομένον τὴν ἁφήν, οὐδαμῶς ἁπτόν. διὸ καὶ Πυθαγόρας, τλήμονα προσαγορεύει τὴν γῆν, ὡς στερεάν, καὶ ὡς ἀντιβαίνουσαν πρὸς τὴν ἁφήν, καὶ ὡς δυσκίνητον, καὶ ὡς τῆς μονίμου δυνάμεως μετέχουσαν. εἰ οὖν ὥσπερ εἴρηται δεῖ πυρός, ἵνα ὁρατὸς

ὁ κόσμος

ὁ κόσμος ᾖ, γῆς δὲ ἵνα ἁπτός, ἐκ πυρὸς καὶ γῆς ἀρχόμενος ὁ θεὸς, ποιήσει τὸ πᾶν. οὐχ ὡς ταῦτα πρῶτα τοῦ θεοῦ ποιοῦντος. πάλαι γὰρ τῆς κατὰ χρόνον γενέσεως ἀπέγνωμεν. ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα φυσιολογία τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἐναντίων ποιεῖται, διατοῦτο πᾶν ἦρχθαι φησὶ τῆς συστάσεως, ἐκ πυρὸς καὶ γῆς, ἵνα ὁρατόν τε ἀποτελεσθῇ διὰ τὸ πῦρ, καὶ ἁπτὸν διὰ τὸ στερεὸν, τῆς γῆς. ὃ δὴ καὶ πάνυ μετὰ ἀκριβείας, τί στερεὸν προσηγόρευσε. φυσικὸν γὰρ ἄλλο στερεὸν, μαθηματικὸν δὲ ἄλλο. καὶ τὸ μὲν ἀναφὲς, τὸ δὲ, ἁπτὸν, ὃ δὴ ποθεῖ νῦν ὁ λόγος. ἐκεῖνο γὰρ τὸ στερεὸν ἁπτὸν, ὅ ἐστι φυσικόν. οἱ οὖν ἀποροῦντες, διατί στερεὸν ἡ γῆ μόνον, ἄτοποι. καὶ γὰρ ὕδωρ φησὶ καὶ ἀὴρ, τοιαῦτα. δυνατὸν γὰρ πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ὅτι γῆ μάλιστα ὑπάρχει τὸ ἀντίτυπον. αὕτη γὰρ καὶ τῶν ἄλλων ὑποβάθρα ἐστί. γῆ γὰρ ὑπερείδει καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸν ἀέρα ταῦτα ἀμφότερα. πρῶτον οὖν ἁπτὸν ἡ γῆ, καὶ πρῶτον ἀντίτυπον, καὶ διατοῦτο πρῶτον στερεόν. παραιτούμεθα δὲ τοὺς λέγοντας, ὅτι τὰ τρία στοιχεῖα, τὰ μετὰ τὸ πῦρ ἐκάλεσεν γῆν ἐν τούτοις. τί γὰρ ἂν εἴη λοιπὸν τὸ μέσον γῆς καὶ πυρὸς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. Δύο δὲ μόνω καλῶς συνίστασθαι, τρίτου χωρὶς, ἀδύνατον. δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινα ἀμφοῖν συναγωγὸν γίγνεσθαι. δεσμῶν δὲ κάλλιστος, ὃς ἂν αὐτόν τε καὶ τὰ συνδούμενα ἓν ποιεῖ. Ἐν δὴ τούτοις, ὁ μὲν δεσμὸς ὡς εἰκόνα παρεχόμενος ἑαυτὸν τῆς ἑνώσεως τῆς θείας παραλαμβάνεται, καὶ τῆς κοινωνίας τῶν δυνάμεων, καθ' ἣν μετ' ἀλλήλων ποιεῖται τὰς ἀπογεννήσεις, τὰ νοερὰ τῶν ὅλων αἴτια, τὸ δὲ κάλλος ὡς ἑνοποιὸν ἔχον, καὶ συνδετικὴν οὐσίαν τε καὶ δύναμιν ἀναφαίνεται. τὸ γὰρ τὸ καλῶς συνίστασθαι καὶ τὸ, δεσμῶν δὲ κάλλιστος, ταῦτα μοι δοκεῖ σημαντικὰ ὑπάρχειν ἀμφότερα. ἀρξάμενος οὖν ἀπὸ τῆς δυάδος, ὡς τῇ γενέσει καὶ προόδῳ καὶ ἑτερότητι συζύγου, τὴν ἕνωσιν ἐπάγει τοῖς μετέχουσιν αὐτῆς, καὶ τὴν ἐναρμόνιον κοινωνίαν, διὰ τοῦ δεσμοῦ, δεύτερον τοῦτο δῶρον ἐκ τοῦ δημιουργοῦ τῷ κόσμῳ διδούς. παραιτήσομαι δὲ καὶ ἐνταῦθα τοὺς τοῦ Πλάτωνος παρακούοντας μὴ προσάγειν τοιαύτας ἀπορίας τοῖς λόγοις. οὔτε γὰρ οἱ τὰ ἡμικύκλια λέγοντες, μηδενὸς δεῖσθαι δεσμοῦ, πρὸς τὴν τοῦ κύκλου γένεσιν, ὀρθῶς λέγουσιν. οὐ γὰρ ἐκ τῶν ἡμικυκλίων ὁ κύκλος ὑφέστηκεν, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὄντος ἤδη τοῦ κύκλου, καὶ οὐκ ἐκ τούτων ὄντος, ἡ διάμετρος γραφεῖσα ποιεῖ τὰ ἡμικύκλια. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ὄνομα, τούτοις ἀπὸ τοῦ κύκλου παρεχόμενον τὴν γένεσιν, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν. οὔτε οἱ τὴν μονάδα καὶ δυάδα παραλαβόντες, ἀντικείμενα πῶς ὄντα, καὶ οὐδὲν ἔχοντα μέσον. οὐ γὰρ ἁπλῶς πάντων τῶν ὁπωσοῦν ἐχόντων, εἶναί τι μεταξύ φησιν ὁ Πλάτων, εἰς ἑνὸς συνθέτου μελλόντων τελείαν ὑπόστασιν. δύο γὰρ μόνω καλῶς συνίστασθαί φησιν, τρίτου χωρὶς ἀδύνατον. οὐκ ἐναντία δὲ μονὰς καὶ δυὰς, εἴπερ ἐκ μονάδων ἡ δυάς. οὔτε αὖ οἱ τὰ συμφθειρόμενα παραφέροντες, ὥσπερ τὸν τῷ μέλιτι κεκραμμένον οἶνον. ταῦτα γὰρ οὐκ ἔτι ἐστὶ τῆς κράσεως γενομένης. ἡμεῖς δὲ ἐπιζητοῦμεν, οὐχ ὅπως φθαρήσεται τὰ πράγματα. τοῦτο γὰρ οὐ θαυμαστόν. ἀλλ' ὅπως μένοντα, πρὸς ἄλληλα συναρμοσθήσεται. οὐ γὰρ δεσμὸς οὗτος σωτηρίας ἐστὶ τοῖς δεδεμένοις αἴτιος. ἀλλ' οὐ κοινῆς φθορᾶς καὶ ἀπωλείας. οὔτε οἱ τὴν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς κοινωνίαν ἐπιμαρτυρόμενοι, μηδενὸς δεομένην τρίτου πρὸς τὴν σύστασιν. λελήθασι γὰρ ἑαυτοὺς οὗτοι, τὸν μέγιστον οὐχ ὁρῶντες δεσμὸν τὸν τοῦ ἔρωτος, ὃς ἐγείρει πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἄλλως μὲν πρὸς τὴν ψυχικὴν ζωὴν, ἄλλως δὲ τὴν φυσικήν. οὔτε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. ἔστι γὰρ ἐν τούτοις μέσος, ὁ διὰ τῆς ἐμψυχίας δεσμός. οὔτε τὰ συντηκόμενα, ὡς χρυσὸς καὶ ἄργυρος. τούτων γὰρ ἡ αὐτὴ οὐσία. ὕδωρ γὰρ ἐστὶν ἀμφότερα. πάντες μὲν οὖν οὗτοι τῆς τοῦ Πλάτωνος ἀποσφάλλονται διανοίας. ἡμεῖς δὲ αὖ λέγομεν ἑπόμενοι τοῖς εἰρημένοις, ὅτι δεῖ τὰ δύο ταῦτα, πρῶτον μὲν πρὸς τὴν σύστασιν ἑνὸς παραλαμβάνεσθαι πράγματος. ἔπειτα μὴ συμφθείρεσθαι πρὸς τὴν σύνοδον. οὐ γὰρ ἂν ἔτι δεδεμένα εἴη, ἀλλὰ μηκέτι ὄντα. καὶ τρίτον, ὄντως εἶναι στοιχεῖα τοῦ ἐξ αὐτῶν. οὕτω γὰρ ἔχοντα, πάντως δεήσεται τρίτου τινὸς εἰς τὸν σύνδεσμον. τί γὰρ αὐτὰ χωρὶς ὄντα καὶ διῃρημένα, καὶ διεστῶτα πλεῖστον ἀλλήλων, συνήγαγεν εἰς ἕν. εἰ μὲν γὰρ μηδὲν αὐτοῖς προσγέγονε, μένει διῃρημένα, καὶ τὸν αὐτὸν ἔχοντα τρόπον, ὅνπερ καὶ πρότερον. εἰ δέ τι προσγέγονε παρὰ τὰ ἤδη ὄντα, γέγονε τοῦτο προσγιγνόμενον, αὐτῶν δεσμός. τοῦτο γὰρ ἦν καὶ τὸ συναγωγὸν αὐτῶν εἰς ἑνὸς σύστασιν. ἀλλὰ ὁ δεσμὸς λέγεται τριχῶς. ἄλλος μὲν γὰρ δεσμὸς, ἐν τῇ αἰτίᾳ τῶν συνελθόντων προϋπάρχων, ἄλλος δὲ ὁ ἐν αὐτοῖς τοῖς δεδεμένοις, ἐνυπάρχων, ὁμόστοιχος αὐτοῖς καὶ συμφυής, τρίτος δὲ ἄλλος ἐν μέσῳ τούτων, προϊὼν μὲν ἀπὸ τῆς αἰτίας, ἐν δὲ τοῖς συνδεομένοις ὑφαινόμενος. ἄλλος γὰρ ἡ βουλὴ τοῦ ζώου, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μορίων ἐστὶ δεσμὸς, ὁ εἷς λόγος, ὁ ἐν αὐτῇ τῇ αἰτίᾳ τοῦ ζώου προϊδρυμένος, ἄλλος δὲ γίνεται τῶν ἐν αὐτῷ τὰ νεῦρα καὶ αἱ ἶνες δεσμός. ἄλλος δὲ ὁ ἀπὸ τῆς αἰτίας προελθὼν φυσικὸς λόγος, καὶ χρώμενος τοῖς τε νεύροις καὶ τοῖς ὑλικοῖς πᾶσιν ὀργανικοῖς δεσμοῖς, πρὸς τὴν τοῦ ζώου σύνδεσιν. οὗτος γὰρ οὔτε ἐξήρηται τῶν συνδεδεμένων, οὔτε τῶν, ὧν οὐκ ἄνευ λόγον ἐπέχων, ἄμοιρός ἐστι τῆς ἀληθινῆς αἰτίας. μήτ' οὖν κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον, τὸν νῦν λεγόμενον δεσμὸν ἀκούσῃς, οὐδ' ἐν γὰρ ἐκεῖνος τῆς αἰτίας ἐνήνοχεν. ἡ δὲ αἰτία πάντως ἐξήρηται τῶν ἀπ' αὐτῆς καθὸ αἰτία ἐστίν. ὁ δέ γε Πλάτων, ἐν μέσῳ, τὸν δεσμὸν εἶναι τῶν δεδεμένων εἴρηκε. τὸ δὲ ἐν μέσῳ τινῶν, οὐκ ἔστιν αὐτῶν κεχωρισμένον. μήτε κατὰ τὸ ὀργανικὸν καὶ τὸ τελευταῖον. ὁ γὰρ κατὰ τοῦτο δεσμὸς, οὐκ ἔστιν ἑαυτοῦ κύριος, οὐ δὲ τῆς οἰκείας ἑνώσεως. ὁ δὲ αὖ Πλάτων προστέθεικεν, ὃς ἂν αὐτόν τε καὶ τὰ συνδούμενα ἓν ποιῇ. τοῦτον γὰρ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τετάχθαι δυνατόν. ἔχειν δὲ τὴν τοιαύτην δύναμιν διὰ τῆς ἀναλογίας, ἣν κάλλιστον οὖσαν δεσμὸν, καὶ τούτῳ διδόναι τὴν

ταυτοποιόν, καὶ ἑνωποιὸν τῶν πάντων δύναμιν. ἔστιν οὖν καὶ οὗτος δεσμὸς ἀχώριστος τῶν συνδεθέντων, καὶ ἡ ἀναλογία δεσμὸς ἄλλη μὲν οὖσα τῶν δεδεμένων πάντων, ἐν αὐτοῖς δὲ ὑφεστηκυῖα. καὶ ἡ βούλησις ἡ δημιουργικὴ δεσμὸς ἐξῃρημένος τῶν δεδεμένων, τῆς ἐμῆς βουλήσεως φησί, μείζονος δεσμοῦ, καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων, οἷς ὅτε ἐγίγνεσθε συνεδεῖσθε. λείπεται δὴ κατὰ τὸν μέσον τρόπον ἡμᾶς ἀκούειν, καὶ τὸ εἶδος τοῦ δεσμοῦ μέσον, οὔτε ποιητικόν, οὔτε ὀργανικόν. πόθεν οὖν ὁ τοιοῦτος ἐπινοεῖται δεσμός, καὶ τίνος ἐστὶ σύμβολον. ἐφήκει μὲν οὖν, καὶ ἀπὸ τῆς μιᾶς τῶν ὅλων αἰτίας. τὸ γὰρ ἑνωποιόν, πᾶσι κατ' ἐκείνην πάρεστι τὴν πηγὴν ἁπάσης ἑνώσεως, δι' ἣν συνῆπται καὶ ὁ νοῦς τῷ νοητῷ, παραγαγοῦσαν τὸ τῆς ἀληθείας φῶς, ὃ δὴ πρώτιστος δεσμός ἐστι, δι' ἣν συνήνωται πάντα ἀλλήλοις, καὶ ἔστιν ὡς πάντα εἰς ἑνὸς τελείωσιν τὴν ὁμοιότητα ὑποστήσασαν, δι' ἣν καὶ τὰ προελθόντα ἐπέστραπται πρὸς τὰς οἰκείας ἀρχάς. ἐφήκει δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος, ὃ δὴ πρώτιστόν ἐστι τῶν ὄντων, καὶ ἡνωμένως περιέχει τὰς πάντων αἰτίας, κατὰ τὸν ἐν αὐτῷ δεσμόν, καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν θείαν. πρόεισι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ παντελοῦς ζῴου. τὸ γὰρ πᾶν νοητὸν ζῷον, πολλῷ πρότερον, ἢ τὸ νοητὸν ἥνωται πρὸς ἑαυτό, καὶ τὰ ἐν ἑαυτῷ τῶν ὅλων αἴτια πρὸς ἀναλογίας δι' ἀλλήλων πεφοίτηκεν, ἃ καὶ ἡ ἀναλογία μιμουμένη, πάντα ἐν πᾶσι ποιεῖ, καὶ τῶν αὐτῶν δυνάμεων μεταδίδωσι τοῖς διαφόροις. πρόεισι γε μὴν, καὶ ἀπὸ τῆς συνοχικῆς αἰτίας. καὶ γὰρ ἡ ἀναλογία, συνοχὴν ἐντέθηκεν, ἄλυτον παντί φησιν οὖσαν, πλὴν τοῦ συνδήσαντος, τοῖς ὑπ' αὐτῆς συνδεθεῖσι. προϊὼν δὴ ἀπὸ τούτων τῶν αἰτίων ὁ δεσμός, συνεκτικός ἐστι, καὶ κοινωνίας αἴτιος, καὶ τῆς μιᾶς ἑνώσεως τῶν διακεκριμένων ἁρμονίας χορηγός, καὶ τῆς εἰς ἓν σπευδούσης τῶν διαφόρων συμπνοίας, ἵνα δὴ ταῖς αἰτίαις ἀφ' ὧν ἐνδίδοται παραπλήσιος ᾖ. τούτων δὴ διῃρημένων οὑτωσὶ καὶ ἀφωρισμένων, ἐπ' αὐτὸ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. ἐπειδὴ γὰρ ἔδει τὸν κόσμον ὄντα γενητόν, ὁρατὸν εἶναι, καὶ ἁπτόν, δεδέηται πυρὸς καὶ γῆς. διότι μὲν ὁρατός, πυρός. καὶ γὰρ τὸ ὁρῶν ἐστιν αἰθεροειδές, διὸ καὶ ἀκτῖνας ἀφίησι, καὶ τὸ συνάγον ἀμφότερα, φῶς ἐστι. πᾶν δὲ φῶς ἐκ πυρός. οὐ γὰρ ἀπὸ γῆς τῆς σκότος ἐμποιούσης, πολλὰ δὲ ὥσπερ εἴρηται τὸ πῦρ. διότι δὲ ἁπτός, γῆς. ἡ γὰρ γῆ, τὸ μάλιστα στερεόν, μονιμωτέρα γάρ ἐστι, καὶ ἀντιτυπωτέρα τῶν ἄλλων. τὸ δὲ μάλιστα στερεόν, μάλιστα ἁπτόν. ὑπομένει γὰρ τὴν ἀντέρεισιν τοῦ μὴ στερεοῦ μᾶλλον. ἡ ἄρα γῆ, μάλιστα ἁπτόν. ἔστω οὖν δύο ταῦτα στοιχεῖα, πρῶτον ἡμῖν ἐν τῷ παντὶ κείμενα, καὶ ἐναντία ἀλλήλοις, τὸ μὲν πῦρ, εἴδει καὶ ἄρρενι καὶ τοῖς τοιούτοις ἀνάλογον, ἡ δὲ γῆ, θήλει καὶ ὕλῃ σύστοιχον. τούτων οὖν οὕτως, ἀντιδιῃρημένων, ταῖς οὐσίαις, ταῖς δυνάμεσι, ταῖς ἐνεργείαις, ταῖς αἰσθήσεσι, τοῖς τόποις, οὐκ ἔσται μία διακόσμησις, οὐδὲ εἷς κόσμος, εἰ μὴ δεσμὸς αὐτοῖς ἐγγένοιτο καὶ κοινωνία πρὸς ἄλληλα. δύο γάρ τινα καλῶς συνίστασθαι τρίτου χωρίς, ἀδύνατον. καὶ ὁ μὲν Πλάτων, καθόλου προήνεγκε τὸν λόγον εἰπών τινα. πρόσθες δὲ εἰ βούλει τὰ παντάπασιν ἐναντία, καὶ ποιήσεις ἀνελεγκτότατον τὸν λόγον, καὶ μᾶλλον ὡμολογημένον. δύο γὰρ τὰ ἐναντιώτατα συνδραμεῖν, ἀλλήλοις εἰς μίαν σύστασιν, ἀδύνατον τρίτου χωρίς. ἢ γὰρ ἑαυτὰ συνάγει, ἢ ὑπ' ἄλλου συνάγεται. ἀλλὰ μὴν ἐναντία ὄντα καὶ πλεῖστον διεστῶτα ἀλλήλων, καὶ ἀποδιδράσκοντα ἀλλήλων φειδοῖ τῆς ἑαυτῶν οὐσίας, οὐ δυνατὸν ἑαυτὰ συνάγειν. ὑπ' ἄλλου ἄρα συνάγεται. τοῦτο δέ ἐστι ὁ δεσμός, ὥστε δεήσει τρίτου τινός. ἀπὸ δυάδος ἄρα προῆλθεν ἐπὶ τριάδα τὸ πᾶν. ἤρξατο μὲν γὰρ ἀπὸ δυάδος, ὅτι πᾶσα γένεσις οἰκείως ἔχει πρὸς ταύτην τὴν ἀρχήν. ὡς γὰρ ἑτερότης καὶ τὸ ἄπειρον, καὶ τὸ ἐμπεδόκλειον νεῖκος, τοῖς γενητοῖς προσήκει πράγμασι, προῆλθε δὲ ἄχρι τριάδος, τό γε νῦν διὰ τὸν δεσμόν. πάλιν οὖν γῆς καὶ πυρὸς μέσον τι ληπτέον, τρίτον ἀμφοῖν συναγωγόν, καὶ ἔστω τοῦτο τὸ ὑγρὸν παραδείγματος χάριν, ὃ καὶ ἀέρι κοινόν ἐστι καὶ ὕδατι. τοῦ γὰρ συνεκτικὸν μέν ἐστι τῆς γῆς καὶ συγκολλῶν αὐτήν, καὶ συνέχον διαπεφυρμένην, ὑποκείμενον δὲ τῷ πυρί, τροφὴν αὐτῷ παρέχεται καὶ διαμονήν. ἀπὸ δὲ τῆς τριάδος ταύτης, ἡ τετρὰς ἀναφανήσεται μικρὸν ὕστερον, διότι στερεὰ τὰ συνδούμενά ἐστι. ὀρθῶς ἄρα εἴρηται τὸ κάλλος, καὶ τὴν ἐναρμόνιον κοινωνίαν, καὶ τὴν ἕνωσιν παρέχειν ὁ δεσμός. τίς δὲ οὗτός ἐστι, καὶ ὅπως
„ ἐνυπάρχει τοῖς δεδεμένοις, διὰ τῶν ἑξῆς λόγων παρίστησι. Τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀναλογία κάλλιστα
„ ἀποτελεῖν. Ταύτην δὴ τὴν ἀναλογίαν, φατέον εἶναι, τὸν νῦν ζητούμενον δεσμόν. τὸν δὲ μέσον ἢ τὰ μέσα, κατὰ τὸν τρίτον τρόπον, εἶναι δεσμούς. ἡ γὰρ ἀναλογία καὶ ἐν αὐτοῖς ἐστι τοῖς τὸν αὐτὸν ἔχουσι λόγον, καὶ ἑαυτὴν πέφυκε μετ' ἐκείνων συνδεῖν, ἐκεῖνα μὲν, διὰ τῶν λόγων, ἑαυτὴν δὲ, τῷ τὸ αὐτὸ σώζειν εἶδος, ἐν τοῖς κατ' ἀριθμὸν διαφόροις, καὶ ἓν ἐν τῷ πλήθει φερόμενον. τοῦτο γὰρ ἔχει παρ' ἑαυτῆς, καὶ κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον, καὶ εἰκότως. ἀπὸ ἰσότητος γάρ, ἡ ἀναλογία πρόεισιν. ἡ δὲ ἰσότης, τῆς τοῦ ἑνός ἐστι συστοιχίας. ὡς γὰρ τοῦ καθ' ἑαυτοῦ ποσοῦ πηγὴ καὶ ῥίζα ἡ μονάς, οὕτω τοῦ πρός τι παντὸς ἡ ἰσότης τὴν μονάδος ἔχουσα τάξιν, πρὸς τὰς ὅλας σχέσεις. ἵνα γὰρ παρῶμεν τὰς ἄλλας μεσότητας, ἃς οἱ νεώτεροι προστιθέασι, τοὺς Νικομάχους λέγω, τοὺς Μοδεράτους, καὶ εἴτινες ἄλλοι τοιοῦτοι, περὶ τῶν τριῶν τὰ νῦν μεσοτήτων εἴπωμεν. ἀφ' ὧν καὶ ὁ Πλάτων ὑφίστησι τὴν ψυχήν, ἀριθμητικῶς, γεωμετρικῶς, ἁρμονικῶς. ἔξεστι καθορᾶν, ὅπως ἀπὸ τῆς ἰσότητος αὗται πᾶσαι γεννῶνται διὰ τῶνδε τῶν προσταγμάτων. ἡ μὲν ἀριθμητικὴ τοῦτον τὸν τρόπον. πρῶτον, πρώτῳ ἴσον ποιῆσαι, δεύτερον, πρώτῳ καὶ δευτέρῳ.

τρίτον,

τρίτον, πρώτῳ καὶ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ. τριῶν οὖν μονάδων ἐγκειμένων, ἔσονται οἱ κατὰ ταῦτα τὰ προστάγματα γεγονότες ὅροι, δυάς, μονάς, τριάς, ἀριθμητικὴν μεσότητα σώζοντες. αὕτη γάρ ἐστιν ἴσῳ μὲν ὑπερέχουσα κατ᾽ ἀριθμόν, ἴσῳ δὲ ὑπερεχομένη, κατὰ φύσιν αὐτὸς ὁ φιλόσοφος. ἡ δὲ γεωμετρική, καὶ αὐτὴ τοιόνδε τινὰ τρόπον. πρῶτον πρώτῃ ἴσον ποιῆσαι, δεύτερον, πρώτῳ ἅμα καὶ δευτέρῳ, τρίτον, πρώτῳ ἅμα καὶ δύο δευτέροις, καὶ τρίτῳ. τριῶν γὰρ πάλιν οὐσῶν μονάδων, γίγνονται διὰ τούτων τῶν προσαγμάτων ὅροι, μονάς, δυάς, τετρὰς γεωμετρικὴν ποιοῦντες. ἔστι γὰρ ἀναλογίας ἴδιον, τὸν αὐτὸν λόγον, ἐν μείζοσί τε καὶ ἐλάττοσι ὅροις διαφυλάττειν. ἡ δὲ ἁρμονικὴν τρίτην ἔχουσα τάξιν, οὑτωσί πως γεννᾶται καὶ αὕτη. τριῶν μονάδων ἐκκειμένων πρῶτον πρώτῳ καὶ δὶς δευτέρῳ, ἴσον ποιῆσαι, δεύτερον δὶς πρώτῳ, καὶ δύο δευτέροις, τρίτον, πρώτῳ, καὶ δύο δευτέροις, καὶ τρισὶ τρίτοις. διὰ γὰρ τούτων τῶν προσαγμάτων, ἔσονται ὅροι τριάς, τετράς, ἑξάς, ἁρμονικὴν ποιοῦντες. ἁρμονικὴ γάρ ἐστι μεσότης, ἡ ταυτῷ μέρει τῶν ἄκρων ὑπερέχουσά τε καὶ ὑπερεχομένη, κατ᾽ αὐτὸν τὸν Πλατωνικὸν ἀφορισμόν. πᾶσαι ἄρα αἱ μεσότητες, ἀπὸ ἰσότητος ἔχουσι τὴν γένεσιν, εἰ δὲ τοῦτο τὸ μονοειδὲς ἔχουσι καὶ τὸ συναγωγὸν καὶ ἑνωποιὸν τῶν πραγμάτων. ἡ γὰρ ἰσότης ἀνάλογόν ἐστι ταυτότητι καὶ τῇ μονάδι καὶ τῷ πέρατι, καὶ τῇ ὁμοιότητι. δι᾽ ὧν ἡ κοινωνία τοῖς οὖσιν ἐστί. διὸ καὶ τὸ πέφυκεν οἰκείως προσέθηκεν ὁ Πλάτων, ὅτι τὸ αὐτοφυὲς ἔχουσιν αἱ ἀναλογίαι καὶ πᾶσαι αἱ μεσότητες. καὶ οὐ μεμηχανημένον ἐπάγουσι τὸν δεσμόν, οὐδὲ ἐπείσακτον, ἀλλ᾽ ἐν αὐταῖς ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἀναφαίνονται τῶν πραγμάτων. Ὁπόταν γὰρ ἀριθμῶν τριῶν, εἴτε ὄγκων εἴτε δυνάμεων, ὡντινωνοῦν ᾖ τὸ μέσον, ὅτιπερ τὸ πρῶτον πρὸς αὐτό, τοῦτο αὐτὸ πρὸς τὸ ἔσχατον. καὶ πάλιν αὖθις, ὅτι τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ μέσον, τὸ μέσον πρὸς τὸ πρῶτον, τὸ μέσον μέν, πρῶτον καὶ ἔσχατον γιγνόμενον, τὸ δ᾽ ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον αὖ μέσα ἀμφότερα, πάνθ᾽ οὕτως ἐξ ἀνάγκης τὰ αὐτὰ εἶναι συμβήσεται, τὰ αὐτὰ δὲ γενόμενα ἀλλήλοις, ἓν ἔσται. Πρῶτον εἰπεῖν χρὴ μαθηματικῶς, ἔπειτα ὅπερ μάλιστα πρόκειται φυσικῶς, οὐ γὰρ ἀπηρτῆσθαι δεῖ τὸν λόγον τῆς προκειμένοις ἡμῖν θεωρίας. εἰσὶ μὲν οὖν τινές, οἳ νομίζουσι τὸν Πλάτωνα διὰ τούτων τὴν γεωμετρικὴν μεσότητα ἀφορίζεσθαι, λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ ὅτι κυρίως μία ἐστὶν ἀναλογία παρὰ πάσας ἡ γεωμετρική. μεσότητες δὲ αἱ ἄλλαι καλοῖντο ἂν δικαίως, καὶ ὅ, τε Νικόμαχος ταύτης ἐστὶ τῆς δόξης λέγων ὀρθῶς. ἀναλογία γὰρ κυρίως ἐστὶν ἡ γεωμετρική, τὰς δὲ ἄλλας, μεσότητας δεῖ προσαγορεύειν, ὡς ἐρεῖ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ψυχογονίᾳ προελθών. ἀναλογίας δὲ καταχρώμενοι ταύτας λέγουσι. δοκοῦσι δὲ ἄλλοις μὴ καλῶς ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς τοῦ Πλάτωνος διανοίας. οὐ γὰρ προσδιώρισε φασὶν ἐν τούτοις, ὅτι δεῖ τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον, ἀλλὰ τοσοῦτον εἴρηται μόνον, ὅτι δεῖ τοιαύτην εἶναι σχέσιν μόνον τοῦ ἐσχάτου πρὸς τὸ μέσον, οἵαν τὸ μέσον ἔχει πρὸς τὸ πρῶτον. τοῦτο δὲ τῶν εἰρημένων πασῶν μεσοτήτων κοινόν. καὶ γὰρ ὡς μονὰς πρὸς δυάδα κατὰ τὴν ἀριθμητικήν, καὶ τὸ ἴσον κατὰ ποσῷ, οὕτως πρὸς τριάδα ἡ δυάς. ᾧ γὰρ ἡ δυὰς ὑπερέχεται, πρὸς τῆς τριάδος, τούτῳ καὶ ἡ τριὰς ἐλαττοῦται τῆς τετράδος. καὶ ὡς μονὰς πρὸς δυάδα κατὰ τὴν γεωμετρικήν, οὕτω δυάς, πρὸς τετράδα. λόγος γὰρ ὁ αὐτός. καὶ ὡς τριὰς πρὸς τετράδα, κατὰ τὴν ἁρμονικήν, καὶ τὸ μόριον τῆς τριάδος ᾧπερ ὑπερέχει αὐτῆς ἡ τετράς, οὕτω τετρὰς πρὸς ἑξάδα. ᾧ γὰρ αὐτῆς ὑπερέχεται μορίῳ, παρὰ τῆς τετράδος ἡ τριάς, τούτῳ τῆς ἑξάδος. καὶ τοσούτῳ παρ᾽ αὐτῆς ὑπερέχεται τῆς ἑξάδος ἡ τετράς. οὗτοι μὲν οὖν ταῦτα διατάττονται, τοῦ Πλάτωνος ἐναργῶς τὴν γεωμετρικὴν μεσότητα παραλαμβάνοντος. τὸ γὰρ ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἶναι τὸ πρῶτον πρὸς τὸ μέσον, καὶ τὸ μέσον πρὸς τὸ τρίτον, ταύτης ἐξαίρετόν ἐστι. τριῶν δὲ οὐσῶν τῶν μεσοτήτων ἀριθμητικῆς, γεωμετρικῆς, ἁρμονικῆς, καὶ τοιούτων οὐσῶν οἵων εἴπομεν, εἰκότως ὁ Πλάτων, τρία ταῦτα ἔλαβεν ὑποκείμενα, τοὺς ἀριθμούς, τοὺς ὄγκους, τὰς δυνάμεις. ἔστι γὰρ ἀριθμητικὴ μέν, ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, γεωμετρικὴ δέ, ἐν τοῖς συνεχέσιν μᾶλλον, ἁρμονικὴ δὲ ἐν ταῖς δυνάμεσι, περὶ δὲ ὀξύτητας καὶ βαρύτητας ὑφέστηκεν. καὶ οὕτω μὲν ἂν εἴποις δηλῶν κατὰ τὴν ἐπικράτειαν. ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριθμοῖς πάσας λαβεῖν, καὶ ἐν ὄγκοις καὶ ἐν δυνάμεσι. καὶ ὅπως μὲν ἐν ἀριθμοῖς δῆλον. εἴρηται γὰρ ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν ὄγκοις. τριῶν γὰρ μεγεθῶν ἴσων ἐκκειμένων τοῖς εἰρημένοις τρισὶ προστάγμασι χρώμενος, δύναιο ἂν πλάττειν ἄλλα μεγέθη, νῦν μὲν ἀριθμητικὴν ποιοῦντα, νῦν δὲ ἁρμονικήν, νῦν δὲ γεωμετρικήν. καὶ δὴ καὶ ἐν δυνάμεσι, τὸν αὐτὸν τρόπον. ἔστωσαν γὰρ ἴσαι δυνάμεις τρεῖς, οἷον, ὑπάται πᾶσαι ὁμότονοι, ποιήσεις δὲ καὶ ἐκ τούτων ἀριθμητικὴν μέν, εἰ πρῶτον ἴσον πρώτῳ θείης, οἷον ὑπάτην, δεύτερον δέ, πρώτῳ καὶ δευτέρῳ, οἷον, ἄλλον φθόγγον διπλασίως ἠχοῦντα ταύτης. ἔστω δὲ ἡ νήτη ἡ τὸν διπλάσιον ἔχουσα λόγον, πρὸς τὴν ὑπάτην. τρίτον δὲ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ. ἔσται γὰρ φθόγγος ὁ τὸν τριπλάσιον λόγον ποιῶν πρὸς τὴν ὑπάτην, ἴσῳ τῆς νήτης ὑπερέχων, ὅσῳ ἡ νήτη τῆς ὑπάτης. καὶ τρεῖς οὗτοι φθόγγοι διαστήσονται ἀριθμητικῶς, ὑπάτη, νήτη, τρίτη ὑπερβολαίων. γεωμετρικὴν δὲ ποιήσεις, κειμένων ὑπατῶν, πρῶτον πρώτῳ ποιήσας ἴσον, καὶ θεὶς ὑπάτην δεύτερον, πρώτῳ ἅμα καὶ δευτέρῳ. καὶ θεὶς μέσην. αὕτη γὰρ δύναται τῆς ὑπάτης διπλάσιον, τρίτον, πρώτῳ ἅμα καὶ δύο δευτέροις, καὶ τρίτῳ θεὶς τινὰ χορδήν, νήτην ὑπερβολαίων. αὕτη μὲν γὰρ διπλάσιον δύναται τῆς μέσης, τετραπλάσιον δὲ τῆς ὑπάτης. καὶ ἔσονται τρεῖς οὗτοι φθόγγοι γεωμετρικὴν ποιοῦντες,

πᾶσαι ἄρα καὶ ἐν ἀριθμοῖς ὁρῶνται, καὶ ἐν ὄγκοις, καὶ ἐν δυνάμεσι. μᾶλλον μὴν ᾠκείωται ὁ μὲν ἀριθμὸς, τῇ ἀριθμητικῇ, ὁ δὲ ὄγκος, τῇ γεωμετρικῇ, ἡ δὲ δύναμις, τῇ ἁρμονικῇ. καὶ διὰ ταῦτα μὲν οὖν, τοῖς τρισὶν ἐχρήσατο τούτοις ὁ Πλάτων, ἀριθμοῖς, ὄγκοις, δυνάμεσιν. εὖ δὲ καὶ ὅτι κοινούς τινας λόγους ἀποδιδοὺς, ἀπὸ τοῦ μέσου πεποίηται, τὴν ἀρχήν. τοῦτο γάρ ἐστι, δι᾽ οὗ πᾶσα ἀναλογία συνέστηκεν, συνάγον τοὺς ἄκρους κατὰ τὸν λόγον ἀπὸ τῆς ἑτέρας δυνάμεως ἐπὶ τὴν λοιπήν. ἔστι γάρ, ὁ μὲν κυρίως δεσμὸς, ἡ ἀναλογία, δεσμὸς δὲ, ὡς τὸ δι᾽ οὗ καὶ τὸ μέσον. διὰ τούτου γὰρ ἡ ἀναλογία συνδεῖ τοὺς ἄκρους. ἀπὸ τούτου τοίνυν ὡς οἰκειοτάτου τῇ φύσει τῆς ἀναλογίας πεποίηται τὴν ἀρχήν, καὶ ὡς δι᾽ αὐτοῦ τῆς σχέσεως ἐπιτελουμένης. διὸ καὶ μεσότητες προσαγορεύονται, καὶ ὅτι τέλος ἐστὶ πάσης ταύτης ἀναλογίας ἡ ταυτότης. ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ ἰσότητος προελήλυθεν, ἡ δὲ ἰσότης ταυτότης ἐστὶν, ἐπιστρέφει πάντα πρὸς τὴν ταυτότητα, λέγοιτο δ᾽ ἂν κυρίως, ἐπὶ μὲν τῆς γεωμετρικῆς, ἡ ταυτότης. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐστὶ λόγος, ἐπὶ δὲ τῆς ἀριθμητικῆς, ἡ ἰσότης, ἐπὶ δὲ, τῆς ἁρμονικῆς ἡ ὁμοιότης. καὶ τρίτον, ἐστὶ διὰ τῆς ταυτότητος, ἐπὶ τὴν ἕνωσιν ἡ ἄνοδος. ἐξήρτηται γὰρ ἡ μὲν, ἐκ τῆς ἀναλογίας, σχέσις ἐγγιγνομένη τοῖς ὅροις τῆς ἰσότητος, ἡ δὲ ἰσότης, τῆς ταυτότητος ἡ δὲ ταυτότης, τῆς ἑνώσεως. μετὰ δὲ τὴν μαθηματικὴν ἀνάληψιν τῶν ῥημάτων τούτων, ἐπὶ τὴν φυσικὴν δεῖ τρέπεσθαι θεωρίαν. οὔτε γὰρ τοῖς μαθήμασιν ἐγκαταμένειν προσήκει τὸν λόγον ἀπαντῶντας. φυσικὸς γὰρ ὁ διάλογος, οὔτε ἀμελεῖν τῶν λόγων ἐκείνων, τὸ πρὸς αἴσθησιν μόνον ἐπιζητοῦντας, ἀλλὰ δεῖ συνάπτειν ἀμφότερα, καὶ συμπλέκειν ἀεὶ τὰ φυσικὰ τοῖς μαθηματικοῖς. ὥσπερ καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα συμπλέκεται, καὶ ἐστὶν ὁμογενῆ, καὶ ἀδελφὰ, κατὰ τὴν ἀπὸ νοῦ πρόοδον. καὶ γὰρ ὅλως, εἰ μέσην ἔταττον οἱ Πυθαγόρειοι τὴν μαθηματικὴν οὐσίαν, τῶν τε νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν, ὡς ἀνελιττομένην μὲν, τῶν νοητῶν μᾶλλον, καθολικωτέραν δὲ, τῶν νοητῶν οὖσαν, τί χρὴ ταῦτα παρέντας, φυσιολογίας μόνης φροντίζειν. πῶς γὰρ διακεκόσμηται τὸ αἰσθητὸν, ἢ κατὰ ποίους διατέτακται λόγους, ἢ ἀπὸ ποίων προελήλυθε λόγων, ἢ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν. οὗτοι γοῦν οἱ λόγοι, πρώτως μέν εἰσιν ἐν ψυχαῖς, ἀπὸ νοῦ καταβάντες, ἔπειτα ἐν τοῖς σώμασιν ἀπὸ τῶν ψυχῶν. δεῖ δὴ οὖν μὴ μένειν ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν, ὥσπερ τινὲς ποιοῦσι. τοῦτο γὰρ καὶ ψευδεῖς δόξας ἐμποιεῖ τοῖς ἀκούουσιν, ὡς τῶν φυσικῶν σχημάτων, καὶ ἀριθμῶν μαθηματικῶν ὄντων. καὶ ἄλλως ἄτοπον. οὐ δὲ γὰρ ἐπιδέχονται τῶν μαθημάτων, τὸ ἀκριβὲς καὶ ἐρηρεισμένον οἱ λόγοι τῆς φύσεως, πρὸς τὸ μηδὲ τοῖς ἀποδεικτικοῖς ἡμᾶς ἕπεσθαι κανόσιν, ἐν οἷς εἴρηται μὴ μεταφέρειν τὰ ἀπ᾽ ἄλλου γένους, ἐπὶ τὰ εἰς ἄλλο γένος. οὐκοῦν οὐδὲ τὰ φυσικὰ δυνατὸν, ἀριθμητικῶς θεωρεῖν. φέρε οὖν εἰ δοκεῖ, φυσικῶς τὴν τῶν προκειμένων ῥητῶν τὴν θεωρίαν μετέλθωμεν. ἡ γὰρ οὖν ἀναλογία πρώτη, καθ᾽ ἣν ἡ φύσις, ἁρμονίαν ἐντίθησι τοῖς ἑαυτῆς ἔργοις, καὶ καθ᾽ ἣν ὁ δημιουργὸς διακοσμεῖ τὸ πᾶν, μία τις ἐστὶ ζωὴ, καὶ λόγος εἷς, φοιτῶν διὰ πάντων. καὶ ἑαυτὸν μὲν πρώτως, ἔπειτα δὲ καὶ ἐκεῖνα συνέχων, ἐν οἷς ἐστι. καθ᾽ ἣν καὶ ἡ συμπάθεια γίγνεται τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ πᾶσιν, ὡς ἑνὶ ζώῳ, καὶ φύσει μιᾷ, κυβερνώμενα. ταύτην δὲ δεσμὸν οὖσαν τῶν ὅλων, ὑφίστησι μὲν, καὶ ἡ ὅλη φύσις, ὑφίστησι δὲ καὶ ἡ μία ψυχή. γεννᾷ δὲ καὶ ὁ εἷς νοῦς, καὶ ἀεὶ τὰ κρείττω μείζω, καὶ τελεωτέραν ἕνωσιν ἐντίθησι τοῖς ἐγκοσμίοις. λεγέσθω μὲν οὖν καὶ ἡ ἕξις εἶναι ἐξοχικὴ τῶν ὑποκειμένων, καὶ τὸ εἶδος τὸ ἔνυλον, καὶ τῶν στοιχείων τῶν μέσων αἱ δυνάμεις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πάντα, τῶν ὧν οὐκ ἄνευ λόγον ἐπέχειν φήσομεν, καὶ ἀναλογεῖν τὸ ἐν τοῖς μαθήμασι μέσον δι᾽ οὗ τοῖς ἄκροις ἡ σχέσις. αὐτὴ δὲ ἡ ζωὴ συναγωγὸς γιγνομένη πάντων καὶ ἑνοποιὸς, καὶ ἐξηρτημένη μὲν, τῶν οἰκείων αἰτίων, συνδέουσα δὲ ταῦτα, ἐν οἷς ἐστιν, ἡ ὄντως ἐστὶν ἀναλογία, καὶ τὴν ἑαυτῆς ἕνωσιν φυλάττουσα, καὶ τὴν τῶν μετεχόντων αὐτῆς. πάλιν οὖν ὁ δεσμὸς τριχῶς, ἄλλος γὰρ δεσμὸς αὐταὶ τῶν στοιχείων αἱ κοιναὶ δυνάμεις, ἄλλος, ἡ μία τῶν σωμάτων αἰτία, καὶ τρίτος ἄλλος, ὁ μέσος ἀμφοῖν, ἀπὸ μὲν τῆς αἰτίας προϊὼν, ταῖς δὲ μερισταῖς περὶ τὸ σῶμα δυνάμεσι χρώμενος. καὶ οὗτός ἐστιν ὁ κρατερὸς δεσμός, ὥς φησιν ὁ θεολόγος, διὰ πάντων τεταμένος, καὶ ὑπὸ τῆς χρυσῆς σειρᾶς συνεχόμενος. ἐπ᾽ αὐτῷ γὰρ ὁ Ζεὺς τὴν χρυσῆν ὑφίστησι σειρὰν, κατὰ τὰς ὑποθήκας τῆς νυκτός. Αὐτὰρ ἐπεὶ δεσμὸν κρατερὸν περὶ πάντα τανύσῃς, Σειρὴν χρυσείην ἐξ αἰθέρος ἀρτήσαντα. Τῆς δὲ ἀναλογίας τοιαύτης οὔσης τῆς φυσικῆς, κατίδωμεν ἐν τίσι καὶ διὰ τίνων συνίστασθαι πέφυκεν. οὐκ οὖν ὥς φησιν αὐτὸς, ἐν ἀριθμοῖς καὶ ὄγκοις καὶ δυνάμεσιν. εἰσὶ δὲ ἀριθμοὶ μὲν οἱ φυσικοὶ, τὰ εἴδη τὰ ἔνυλα, τὰ μεριζόμενα περὶ τὸ ὑποκείμενον. ὄγκοι δὲ, αἱ ἐκτάσεις αὐτῶν, καὶ αἱ διαστάσεις αἱ περὶ τὴν ὕλην. δυνάμεις δὲ, αἱ συνεκτικαὶ, καὶ εἰδοποιοὶ τῶν σωμάτων. ἄλλο γὰρ τὸ εἶδος, καὶ ἄλλη ἡ ἀπ᾽ αὐτοῦ δύναμις. αὐτὸ μὲν γὰρ ἀμερές ἐστι καὶ οὐσιῶδες, ἐκταθὲν δὲ καὶ ὀγκωθὲν, οἷον πνοὴν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ προΐεται, τὰς ἐνύλους δυνάμεις, ποιότητάς τινας οὔσας. οἷον ἐπὶ τοῦ πυρὸς, τὸ μὲν εἶδος αὐτοῦ καὶ οὐσία, ἀμερὴς ἐστὶ καὶ ὄντος ἄγαλμα τῆς αἰτίας τοῦ πυρός. ἔστι γάρ τοι καὶ ἐν τοῖς μεριστοῖς, ἀμερές. ἀπὸ δὲ τοῦ εἴδους ἀμεροῦς ὄντος ἐν τῷ πυρὶ, διάστασις αὐτοῦ καὶ ἔκτασις γίγνεται περὶ τὴν ὕλην, ἀφ᾽ ἧς αἱ δυνάμεις προβέβληνται τοῦ πυρὸς, οἷον, θερμότης, ἢ ψύξις, ἢ ὑγρότης, ἢ ἄλλη τις τοιαύτη, καὶ εἰσὶν αὗται ποιότητες, μὴ οὐσιώδεις, οὐσία δὲ τοῦ πυρὸς οὐδαμῶς. οὐ γὰρ ἐκ ποιοτήτων αἱ οὐσίαι, οὐ δὲ ταυτὸν οὐσία καὶ δύναμις, ἀλλὰ προηγεῖται πανταχοῦ τὸ οὐσιῶδες τῆς δυνάμεως, καὶ ἐξ ἑνὸς ἐκείνου πλῆθος πρόεισι δυνάμεων, καὶ ἐξ ἀδιαιρέτου διῃρημένον. ὥσπερ αὖ καὶ ἐκ μιᾶς δυ-

νάμεως

νάμεως, ἐνέργειαι πλείους. ὅσῳ γὰρ πρόεισιν ἕκαστον, τοσούτῳ μᾶλλον πληθύνεται, καὶ διαιρεῖται, κατὰ τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν αἰτίαν, ἀμέριστον ὂν καὶ ἀδιαίρετον. ὄντος οὖν ἐν ἑκάστῳ σώματι τῶν τριῶν τούτων, λέγω δὲ ἀριθμοῦ, ὄγκου, καὶ δυνάμεως, ἡ ἀναλογία καὶ ὁ δεσμὸς ὁ φυσικὸς, ἄνωθεν ἐπιβατεύει, τοῖς τε ἀριθμοῖς αὐτῶν καὶ τοῖς ὄγκοις, καὶ ταῖς δυνάμεσι, τάς τε οὐσίας αὐτῶν τὰς ἀμερεῖς συνάγει, καὶ ἑνοῖ πρὸς τὴν μίαν τοῦ κόσμου συμπλήρωσιν. τοῖς τε εἴδεσι κοινωνίαν, καὶ τοῖς ὄγκοις συμμετρίαν, καὶ ταῖς δυνάμεσιν, ἁρμονίαν ἐντίθησι. καὶ οὕτω ῥητὰ πάντα καὶ ὁμόλογα ἀλλήλοις ἀπεργάζεται. πρόεισι δὲ, ἀπὸ μὲν τοῦ μέσου, πρὸς τὸ πρῶτον, ἀπὸ δὲ τοῦ τρίτου πρὸς τὸ μέσον, καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου πρὸς τὸ μέσον, ἀπὸ δὲ τούτου πρὸς τὸ ἔσχατον, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐσχάτου, πάλιν ἐπὶ τὸ μέσον, ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸ πρῶτον. διότι καὶ πρόοδον παρέχεται, καὶ ἐπιστροφὴν τοῖς σώμασιν, ὁ τοιοῦτος δὲ δεσμὸς, ἀπὸ τοῦ μέσου μὲν ἀρχόμενος διότι συνοχικός ἐστι καὶ ἑνωποιός, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἰδιότητα ἀφώριστον. προϊὼν δὲ ἀπὸ τοῦ πρώτου διὰ τοῦ μέσου, ἐπὶ τὸ ἔσχατον, ὡς ἐκτείνων καὶ ἐξαπλῶν ἑαυτὸν, μέχρι τῶν τελευταίων. ἀνατρέχων δὲ ἀπὸ τοῦ ἐσχάτου, πρὸς τὸ πρῶτον, ὡς ἐπιστρέφων πάντα διὰ τῆς ἁρμονίας ἐπὶ τὴν αἰτίαν τὴν νοητὴν, ἀφ' ἧς καὶ ἡ διαίρεσις γέγονε τῆς φύσεως, καὶ ἡ διάστασις τῶν σωμάτων. ἐπιστρέφοντα γὰρ πρὸς ἐκείνην καθ' ἕνα κύκλον καὶ μίαν τάξιν, καὶ εἱρμὸν ἕνα, τῶν δευτέρων εἰς τὰ πρὸ αὐτῶν ἀνηρτημένων, ἕνα τὸν κόσμον καὶ ὁμοιότατον ἀποτελεῖ πρὸς τὸ νοητόν. ὡς γὰρ ἐκεῖ πάντα ἥνωται ἀλλήλοις ὄντως, ἐνταῦθα πάντα ἥρμοσται, καὶ ὡς ἐκεῖνα προελθόντα ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ, πρὸς αὐτὸ πάλιν ἐπέστραπται, διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ἀγαθότητος, καὶ τῶν νοητῶν μονάδων, οὕτω δὴ καὶ ταῦτα προελθόντα ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐπέστραπται, διὰ τοῦ δεσμοῦ τούτου, καὶ μερισθέντος καὶ διὰ πάντων αὐτῶν ἀποπεφοιτηκότος, καὶ πάντα συνδέοντος. μιμεῖται γὰρ καὶ ταύτῃ τῷ νοητῷ. νοερῶς δὲ ἐν τῷ νῷ, καὶ ὁλικῶς μὲν ἐν τοῖς ὅλοις, μερικῶς δὲ ἐν τοῖς μερικοῖς, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ αἰσθητὸς κόσμος, πάντα ἔχει, κατὰ πάσας ἑαυτοῦ τὰς μοίρας. καὶ γὰρ τὸ πῦρ, καθόσον ἁπτόν ἐστι, γῆς μετέχει, καὶ ἡ γῆ, καθόσον ὁρατὸν, πυρὸς, καὶ ὑγρότητος ἑκάτερον. ἡ μὲν, γὰρ κολλᾶται δι' αὐτῆς, καὶ συνέχεται, καὶ ἑνοῦται τὸ σκιδνάμενον αὐτῆς, τὸ δὲ, τρέφεται, καὶ αὔξεται ὑπ' αὐτῆς. ὥς τε τὰ ἔσχατα, τὸ μέσον ἐστὶν, ἵνα ἐν τοῖς γνωρίμοις ἡμῖν, γένηται σαφὲς τὸ λεγόμενον φυσικῶς. ἔστι δ' οὖν πῶς τὰ ἔσχατα τὸ μέσον, ὡς τὴν οἰκείαν ἰδέαν σώζοντα δι' ἐκεῖνο, καὶ μένοντα οἷά ἐστι. καὶ αὐτὸ ὑγρὸν καθ' ὅσον χρώννυται, μετέχει πυρὸς, καὶ καθ' ὅσον ἀναθάλπεται διὰ τῆς θέρμης, καθ' ὅσον δὲ ἁπτόν ἐστι, πάλιν μετέχει γῆς. ὥς τε καὶ τοῦτο ἑκάτερον ἀποτελεῖται τοῖν ἄκροιν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ μικρὸν ὕστερον ἡμῖν ἔσται γνωριμώτερα. διὰ δὲ τῆς ἁρμονίας ταύτης καὶ τῆς ἀναλογίας, ἀναφαίνεται πρώτη μὲν ἡ ταυτότης. ἐπὶ ταύτῃ δὲ, ἡ ἕνωσις. αὐτὰ μὲν γὰρ τὰ σώματα, κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν, μεριστά ἐστι, καὶ ὑπὸ τῆς ἑτερότητος κρατούμενα καὶ τοῦ νείκους. γίγνεται δὲ ὅμως καὶ ταῦτα διὰ τῆς ἁρμονίας, ταυτότητι φίλα, καὶ διὰ τῆς ταυτότητος ἑνοῦται. καὶ γὰρ ἓν τὸ πᾶν ἀποτελεῖται, διὰ τῆς ἀναλογίας ἑνωποιὸν τῶν διῃρημένων, καὶ συναγωγὸν τῶν πεπληθυσμένων, καὶ συνεκτικὴν τῶν διασκεδαννυμένων δύναμιν ἐχούσης. διὰ δὴ ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ οἱ θεολόγοι, τὰς ἐν τοῖς θεοῖς τούτων αἰτίας θεωροῦντες, τὴν Ἀφροδίτην τῷ Ἄρεϊ συγκαθείρξαντες, περιβάλλουσιν αὐτοὺς, τοῖς ἡφαιστοτεύκτοις δεσμοῖς, τῆς ἑτερότητος τῆς ἐν τῷ κόσμῳ δι' ἁρμονίας καὶ φιλίας συνεχομένης, καὶ ἁπάσης ταύτης τῆς συμπλοκῆς Ἡφαίστου τὴν αἰτίαν ἔχοντος, καὶ διὰ τῶν δημιουργικῶν δεσμῶν, τὴν ταυτότητα τῇ ἑτερότητι συμπλέκοντες, καὶ τῇ διακρίσει τὴν ἁρμονίαν, καὶ τῇ ἐναντιώσει τὴν κοινωνίαν, καὶ ἐπὶ τούτοις, γελᾷ μὲν ὁ Ἀπόλλων, γελᾷ δὲ ὁ Ἑρμῆς, γελᾷ δὲ ἕκαστος τῶν θεῶν. ὁ δὲ γέλως αὐτῶν, ὑπόστασιν δίδωσι τοῖς ἐγκοσμίοις, καὶ δύναμιν ἐντίθησι τοῖς δεσμοῖς. ταῦτα μὲν οὖν φασιν, εὔστομα κείσθω. νῦν δὲ ἡμῖν ἐκ τῶν εἰρημένων, τοσοῦτον ἔστω δῆλον, ὅτι δὴ καὶ ὁ φυσικὸς δεσμὸς ἡφαιστεῖος ὢν καὶ δημιουργικός. περιέχει γὰρ ὁ εἷς καὶ παντελὴς δημιουργὸς, καὶ τὴν δι' ἀνάγκης ποίησιν ἡφαιστότευκτον οὖσαν ὡς καὶ τὴν διονυσιακὴν, ὅλον ἕκαστον τῶν τοῦ παντὸς μερῶν ἀπεργαζομένην, συναγωγός ἐστι τῶν ἐναντίων, καὶ συνοχικὸς τῶν ὑλαίων πραγμάτων, τάς τε οὐσίας αὐτῶν ἑνοποιῶν, καὶ τοὺς ὄγκους μετρῶν, καὶ τὰς δυνάμεις ἁρμόζων. πάντα ἐν πᾶσιν ἀπεργαζόμενος, καὶ τὰ αὐτὰ κατὰ πάντας τρόπους ἐν ἀλλήλοις ἐπιδεικνύμενος, ἐμπυρίως, ἀερίως, ἐνυδρίως, χθονίως. Εἰ μὲν οὖν ἐπίπεδον μὲν, βάθος δὲ μὴ ἔχον ἔδει γίγνεσθαι τὸ τοῦ παντὸς σῶμα, μία μεσότης ἂν ἐξήρκει, τά τε μεθ' ἑαυτῆς ξυνδεῖν καὶ αὐτήν, νῦν δὲ, στερεοειδὴ γὰρ αὐτὸν προσῆκεν εἶναι, τὰ δὲ στερεὰ μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες προσαρμόττουσι.

Σκοπὸς μὲν ἡμῖν, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται, καταμαθεῖν ὅπως συνέστη, καὶ ἐκ πόσων τὸ πᾶν, τοιαύτης δὲ τῆς προθέσεως οὔσης, ἔξεστι καθορᾶν, ὅπως εὐτάκτως τὴν τῶν τεττάρων στοιχείων μηχανᾶται σύστασιν ὁ λόγος. ἓν μὲν γὰρ εἶναι μόνον ἁπλοῦν στοιχεῖον, ἀδύνατον. γένεσις γὰρ οὐκ ἂν ἦν. πᾶσα γὰρ γένεσις, μεταβολή τις ἐστί. πᾶσα δὲ μεταβολὴ γίγνεσθαι πέφυκεν ἐν δύο πράγμασι, καὶ πᾶσα μὲν γένεσις, ἐξ ἐναντίων ἐστίν. αὐτὸ δὲ ἑαυτῷ στοιχεῖον ἁπλοῦν, ἐναντίον οὐδαμῶς ἐστι. εἴη γὰρ ἂν καὶ αὐτὸ ἑαυτοῦ φθαρτικόν. εἰ τοίνυν δεῖ γένεσιν εἶναι, δεῖ μὴ ἓν εἶναι τὸ στοιχεῖον. ὥσπερ γάρ φησιν Ἱπποκράτης, εἰ ἓν ἦν τὸ στοιχεῖον, οὐκ ἂν τὰ πράγματα μετέβαλλεν. οὐ γάρ ἐστιν εἰς τὸ ὅμοιον, ἡ μεταβολὴ, καὶ ἡ κίνησις, ἀλλ' εἰς τὸ ἐναντίον. ἓν μὲν οὖν οὐκ ἔστι τὸ ἁπλοῦν. εἰ δὲ μὴ ἓν, ἀλλὰ δύο τοὐλάχιστον δεῖ ἐναντία ταῦτ' εἶναι. γένεσις γὰρ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐστὶν, ἀναγκαῖον ἄρα τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, φύσιν ἐναντίαν ἔχειν πρὸς ἄλληλα κα-

λῶς. οὐκ οὖν, εἰ ἐναντία ἐστὶ, δεήσεταί τινος δεσμοῦ καὶ μεσότητος. δύο γὰρ ἐναντία καλῶς συνίστα-
σθαι τρίτου χωρὶς, ἀδύνατον. δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινὰ γίγνεσθαι συναγωγὸν ἀμφοῖν. αὐτὰ μὲν
γὰρ ἐναντία ὄντα, τὴν πρὸς ἄλληλα κοινωνίαν ἐκδιδράσκει. δεῖ δὲ ἄλλο τρίτον εἶναι τὸ συνάπτον αὐτὰ,
καὶ εἰς ἑνὸς συμπλήρωσιν ἄγον. ἀλλὰ τοῦτο τὸ μέσον, διττὸν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπίπε-
δα τὰ στοιχεῖα τὰ συνδεόμενα, μιᾶς ἐδεῖτο μεσότητος. ἐπειδὴ δὲ στερεὰ, διὰ δύο συνάπτεται μέσων.
ἀρχηγὸς γὰρ οὖσα τῶν στερεῶν ἡ δυὰς, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς συνδέσμων εἴληχε τὴν πρωτουργὸν αἰτίαν. διὸ καὶ
ὁ Τίμαιος, ἁρμονίαν ἐκάλεσε τὴν τοιαύτην σύνδεσιν, ὡς συμμετρίαν ἐντιθεῖσαν τοῖς ἄκροις, τῆς πρὸς
ἄλληλα κοινωνίας. καὶ ἡ ἐν τοῖς στερεοῖς δὲ ἀναλογία, διὰ δυοῖν προσάγεται μέσων. τῶν γὰρ στερεῶν ὁμοί-
ων δύο ὄντων, δύο μέσοι ἀνάλογον ἐμπίπτουσιν. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς εἴρηται, τέτταρα ἐστὶ τὰ πάντα στοι-
χεῖα, καὶ οὔτε ἓν, ἵνα μὴ μεταβολὴν ἀνέλωμεν, οὔτε δύο ἐναντία, τρίτου χωρὶς, ἵνα μὴ ὁ δεσμὸς ᾖ τῶν πο-
λεμούντων ἀλλήλοις. οὐ γὰρ ἔσται κόσμος, ἐκ δυοῖν τῶν ἀλλοτριωτάτων. ἀλλὰ καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἐπινοή-
σειας, ῥᾴδιον ἕξει τὴν λύσιν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἐναντία δύο μόνον ἔσται. δρᾶν γὰρ εἰς ἄλληλα οὐ δυνήσεται.
οὐδὲν γὰρ πάσχει λευκὸν ὑπὸ γραμμῆς, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ μέλανος, οὐδὲ θερμὸν ὑπὸ λευκότητος, ἀλλ' ὑπὸ
ψυχρότητος. πάλιν οὖν ῥητέον ἔτι καθολικώτερον ἀπὸ τῶν γνωρίμων ἀναχθεῖσιν, ἢ ἓν ἐστὶ τὸ στοιχεῖον,
ἢ οὐχ ἕν. εἰ μὲν δὴ ἓν τὸ τοῦ κόσμου στοιχεῖον, ἀνῄρηται ἡ ποικιλία, τῶν φαινομένων, ἡ τῶν περιφορῶν ἀντί-
θεσις, ὁ τῆς γενέσεως πόλεμος, καὶ ἢ πάντα ἀΐδια ἔσται, ἢ πάντα φθαρτά. εἰ δὲ οὐχ ἕν, ἢ δύο ἢ πλείω.
ἀλλ' εἰ δύο, ἢ ἐναντία, ἢ οὐκ ἐναντία. εἰ δὲ οὐκ ἐναντία, πάλιν οὐκ ἔσται ποίησις, οὐδὲ πάθος ἐν τοῖς σώμα-
σιν, οὐδὲ ἀντίθεσις, οὐδὲ ἐν τοῖς ἔχουσι γένεσιν, γένεσις. εἰ δὲ ἐναντία, δεῖται ταῦτα μεσότητος. ἀλλ' εἰ
τοῦτο, ἢ μία ἡ μεσότης, ἢ δύο. ἀλλὰ μία ἀδύνατον. οὐ γάρ εἰσιν ἐπίπεδα τὰ στοιχεῖα, δύο ἄρα αἱ μεσό-
τητες. εἰ δὲ δυοῖν, δύο τὰ μέσα, τὰ πάντα τέτταρα. ὅτι μὲν οὖν τοσαῦτα στοιχεῖα τὸν ἀριθμὸν, ἀρκεῖ
πρὸς τὸ πᾶν, διὰ τούτων δῆλον. φέρε δὲ εἰ δοκεῖ πρῶτον, ὡς καὶ ἐν τοῖς προειρημένοις, τὸ μαθηματικὸν
αὐτὸ καθ' αὑτὸ συντόμως ἀναλάβωμεν, ἔπειθ' οὑτωσὶ καὶ τὴν φυσικὴν θεωρίαν προσαγάγωμεν τῇ λέ-
ξει. πῶς γὰρ δυοῖν ὁμοίοιν ἐπιπέδοιν, μία μεσότης, καὶ δύο στερεῶν ὁμοίων, δύο μεσότητες, ἐπὶ τὸν ἀρι-
θμὸν καθ' ἑαυτοὺς θεασώμεθα. τὸ γὰρ ἀρχοειδὲς τῶν ἀριθμῶν, καὶ αὐτοφυὲς, πρὸ τῆς γεωμετρικῆς ἀνάγ-
κης ἀσπαστόν. ἔστωσαν δὴ οὖν δύο τετράγωνοι τὸ πρῶτον ἀριθμοί, ἐννέα καὶ ἑκκαίδεκα, πλευρὰς ἔχον-
τα, ὁ μὲν, ἐλάττω δηλαδὴ τὸν τρία, ὁ δὲ, μείζω τὸν τέσσαρα. ταύτας πολλαπλασιάσαντες, καὶ τὸν δυο-
καίδεκα ποιήσαντες, ἀναλογίαν ἕξομεν τρισὶν ὅροις, τοῖς ἐννέα δυοκαίδεκα. ἀλλὰ δὴ εἰλήφθωσαν
ἀριθμοὶ δύο μὴ τετράγωνοι μὲν, ὅμοιοι δ' ὅμως ἐπίπεδοι, καὶ ἔστωσαν ὀκτωκαίδεκα, καὶ τριάκοντα
δύο, ὁ μὲν, ἀπὸ τριάδος καὶ ἑξάδος γιγνόμενος, ὁ δὲ, ἀπὸ τετράδος καὶ ὀγδοάδος. ἐὰν τοίνυν πολλα-
πλασιάσωμεν, ἢ τὴν τριάδα ἐπὶ τὴν ὀγδοάδα, ἢ τὴν ἑξάδα ἐπὶ τὴν τετράδα, ἔσται ἡμῖν ὁ τέσσαρα καὶ
εἴκοσι γεγονὼς, ἀναλογίᾳ συνδέων τὸν ὀκτωκαίδεκα, πρὸς τὸν δύο καὶ τριάκοντα, κατὰ τὸν ἐπίτριτον
λόγον. τούτου δὲ αἴτιον, τὸ τὰς πλευρὰς αὐτῶν, τὸν αὐτὸν ἔχειν λόγον. εἰ μὲν οὖν αἱ τῶν παραληφθέντων
ἀριθμῶν αἱ πλευραὶ μηδένα δέχοιντο μέσον αὐτὸν ἀνάλογον, πάντες οἱ ἐκ τούτων ἐπίπεδοι γεγονότες
ὅμοιοι, μιᾷ συνδεθήσονται μεσότητι κατὰ τὸν εἰρημένον ἡμῖν τρόπον. εἰ δέ γε αἱ πλευραὶ καὶ αὗται δέ-
χοιντό τινα μέσον ἀνάλογον ἀριθμὸν, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν ἐπίπεδοι πλείους μιᾶς ἀναγκαίως ἐπιδέξονται μεσό-
τητας. ἔστωσαν γὰρ εἰ βούλει, δύο τετράγωνοι, ὅ, τε ἑκκαίδεκα καὶ ὁ ὀγδοηκονταέν, καὶ τοῦ μὲν, ἔστω πλευ-
ρὰ ἡ τετρὰς, τοῦ δὲ, ἡ ἐννεάς. ἐπεὶ τοίνυν τῆς τετράδος, καὶ τῆς ἐννεάδος μέση ἀνάλογον ἑξὰς κατὰ τὸν ἡ-
μιόλιον, ἀνάγκη καὶ μεταξὺ τῶν ἀπ' αὐτῶν πλείους μιᾶς μεσότητος ἐμπίπτειν. ἡ μὲν γὰρ τετρὰς, ἐπὶ τὴν
ἑξάδα ποιήσει τὸν εἴκοσι καὶ τέσσαρα, ἡ δὲ ἑξὰς ἐφ' ἑαυτὴν μὲν, τὸν ἀπ' αὐτῆς τετράγωνον, ἐπὶ δὲ τὴν ἐννεά-
δα, τὸν νδ, καὶ ἔσται συνεχὴς ἀναλογία ἐν ὅροις, τῷ ἑκκαίδεκα, τὸ εἰκοσιτέσσαρα, τῷ τριακονταέξ,
τῷ πεντηκοντατέσσαρα, τῷ ὀγδοηκονταέν. πλείας ἄρα μεσότητος μιᾶς, ἐφ' ὧν αἱ πλευραὶ μέ-
σον ἀνάλογον ἔχουσι. διό μοι δοκεῖ καὶ πάνυ μετ' ἀσφαλείας ὁ Πλάτων, μὴ ὅτι μία πάντως ἡ μεσότης,
ἐπὶ τῶν ὁμοίων ἐπιπέδων εἰπεῖν, ἀλλ' ὅτι μίαν ἐξαρκεῖν δυνατόν. καὶ γὰρ πλειόνων γιγνομένων, ἀρκεῖ
καὶ ἡ μία συνάπτειν, καὶ μόνον ἡ τριακονταέξ, κατὰ τὸν διπλασιεπιτέταρτον λόγον. περὶ μὲν οὖν τῶν
ὁμοίων ἐπιπέδων, τοσαῦτα ῥητέον. μεταβαίνωμεν δὲ περὶ τοὺς ὁμοίους ἤδη στερεούς. καὶ κατίδωμεν τὰς ἐν
τούτοις μεσότητας. ἔστωσαν δὴ οὖν κύβοι δύο πρῶτον ὅ, τε ὀκτὼ, καὶ ὁ εἰκοσιεπτά, πλευρὰς ἔχοντες, ὁ
μὲν, δυάδα, τριάδα δὲ ἅτερος. τούτοιν τοῖν κύβοιν, δύο μεσότητες ἔσονταί πως, ὁ μὲν, ἐκ τοῦ δὶς δύο
τρὶς γιγνόμενος, ὁ δυώδεκα, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ὢν δοκίς, ὁ δὲ ἐκ τῶν τρὶς, τρία δὶς ὁ ὀκτωκαίδεκα, καὶ διὰ τοῦτο
πλινθίς. καὶ ποιήσουσιν ἀναλογίαν συνεχῆ πρὸς τοὺς εἰρημένους κύβους, κατὰ τὸν ἡμιόλιον λόγον, καὶ ὁρᾷς
ὅπως ἑκάτερος τῶν μέσων, δύο μὲν ἔχει πλευρὰς, ἀπὸ τοῦ παρακειμένου κύβου, τὴν δὲ λοιπὴν, ἀπὸ θατέρου τῶν
κύβων. χρήσιμον δὲ καὶ τοῦτο πρὸς τὴν φυσιολογίαν ἡμῖν ἔσται. πάλιν εἰ μὴ κύβοι μὲν εἶεν, στερεοὶ δὲ ὅμοιοι,
δύο μέσους ἕξουσιν ἀνάλογον ἀριθμούς. ἔστωσαν γὰρ ὅμοιοι δύο στερεοὶ, ὅ, τε εἰκοσιτέσσαρα, καὶ ὁ ἑκατὸν
ἐνενηκοντάδύο, πλευραὶ δὲ αὐτοῖν τοῦ μὲν δυὰς, τριὰς, τετρὰς, τοῦ δὲ, τετρὰς, ἑξὰς, ὀγδοάς. καὶ ἀπὸ
μὲν δὴ δυάδος καὶ τριάδος, καὶ ὀγδοάδος, ἔσται ὁ τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ· ἀπὸ δὲ τετράδος καὶ
ἑξάδος,

ἑξάδος, καὶ αὖθις τετράδος, ὁ ἐνενηκονταέξ. κἀνταῦθα δὲ τῶν μέσων ἑκάτερος, δύο μὲν ἔχει πλευρὰς τοῦ παρ' αὐτὸν τῶν ἄκρων ὁμοίου στερεοῦ, μίαν δὲ θατέρου, καθάπερ ἐπὶ τῶν προειρημένων, τῶν ἄρα ὁμοίων στερεῶν, δύο μεσότητες διαρκοῦσιν. ὥσπερ δὴ καὶ αὐτός φησιν, ὅτι τὰ στερεὰ, δύο μεσότητες προσαρμόττουσι, μία δὲ οὐπώποτε. τί οὖν φαίη τις ἂν, δύο στερεῶν ἀριθμῶν, τοῦ τε ἑξηκοντατέσσαρα, καὶ τοῦ ἑπτακόσια εἰκοσιεννέα, οὐχὶ μία μόνη μεσότης ἐστὶν, ὁ διακοσιαδεκαέξ; ἐστὶ γάρ, ὁ μὲν ἑξήκοντα τέσσαρα κύβος, ἀπὸ τετράδος, ὁ δὲ ἑπτακόσια εἴκοσι καὶ ἐννέα κύβος ἀπὸ τῆς ἐννεάδος γεγονὼς, καὶ ὁ ψκθ, τοῦ σις, καὶ τριπλάσιος καὶ ἐπιμερὴς ὀγδόων, ὁ δὲ σις ὡσαύτως τοῦ ξδ. ἔχει γὰρ ἑκάτερος τὸν λοιπὸν, τρὶς, καὶ τρία ὄγδοα αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐπὶ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ ἐλάχιστοι τῶν τοῦτο ἐπιδεχομένων. ἀλλὰ ῥητέον πρὸς αὐτὸν ὅτι οἱ ῥηθέντες ἀριθμοὶ, κύβοι τέ εἰσιν ἅμα, καὶ τετράγωνοι, ὁ μὲν, ἀπὸ τῆς ὀγδοάδος, ἑξηκοντατέσσαρα. ὁ δὲ, ἀπὸ τοῦ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, ὁ ἑπτακόσια καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα. μία οὖν αὐτῶν ἡ μεσότης οὐ καθὸ κύβοι, ἀλλ' ἣ τετραγωνικὸν ἔχουσιν ἰδίωμα. τὴν γὰρ τετραγωνικὴν πλευρὰν τοῦ ἑξηκοντατέσσαρα, λέγω δὴ τὴν ὀγδοάδα, πολλαπλασιάσας ἐπὶ τὸν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, πλευρὰ δὲ οὗτος τετραγωνικὴ τοῦ ἑπτακόσια εἰκοσιεννέα, μέσον ἀνάλογον ἀπέφηνε τὸν σις. κατὰ τὴν παραδεδομένην μέθοδον, τῆς τοῦ μέσου τῶν τετραγώνων εὑρέσεως. τοῖς ἄρα στερεοῖς, οὐ καθ' ὅσον εἰσὶ στερεοὶ, χρησάμενος μιᾷ μεσότητι συνέδησεν αὐτούς. εἰ δὲ ᾗ στερεοὶ καὶ ᾗ κύβοι θεωρήσειεν αὐτοὺς, δύο μεσότητες ἔσονται, καὶ ἐν τούτοις, ὁ μὲν, ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρα γενόμενος ἀπὸ τοῦ τετράκις τέσσαρα, καὶ τοῦ ἐννεάκις, ὁ δὲ τριακόσια καὶ εἴκοσι καὶ τέσσαρα, γεγονὼς, ἀπὸ τοῦ ἐννάκις ἐννέα, καὶ τοῦτο τετράκις. Δημόκριτος δὲ ἀπορήσας, πῶς εἴρηται δύο ἐπιπέδων, εἷς μέσος ἀνάλογον ἐμπεσεῖν. δυνατὸν γὰρ λαμβάνοντα τέτταρας γραμμὰς ἑξῆς ἀνάλογον, δεικνύναι καὶ τὰ ἀπ' αὐτῶν τετράγωνα ἀνάλογον. ὥστε δύο ἄκρων ἐπιπέδων, δύο μέσοι ἀνάλογον ἐμπίπτουσι. καὶ εἰπὼν ἄλλους εἰς ἄλλας ἐμβεβλῆσθαι ταραχὰς, διὰ τὴν ἀπορίαν ταύτην, καὶ ἐπὶ τὸν διπλασιασμὸν τοῦ κύβου καὶ τὰς τοιαύτας ζητήσεις ἐκπεσεῖν αὐτός φησιν, οὐ τῶν τυχόντων ἐπιπέδων ἕνα μέσον ἐμπίπτειν τὸν Πλάτωνα λέγειν, οὐδὲ αὖ τῶν τυχόντων στερεῶν, ἀλλὰ τῶν ὁμοίων καὶ ἐν ῥητῷ λόγῳ, καὶ κατ' ἀριθμοὺς τεταγμένους τὰς πλευρὰς ἐχόντων. τὰ γὰρ ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ δημιουργικοῦ γιγνόμενα, ῥητὰ πρὸς ἄλληλά ἐστι, καὶ ἀριθμοῖς διαπεποίκιλται δημιουργικοῖς, ὡς αὐτὸς ἐρεῖ προελθών. καὶ τοὺς ἐπιπέδους χρὴ, καὶ τοὺς στερεοὺς ἀριθμούς, τοὺς ὁμοίους παραλαμβάνειν, καὶ ἐπὶ τούτων ὁρᾶν τὴν ἀλήθειαν τοῦ λόγου τοῦ Πλατωνικοῦ. πῶς μὲν οὖν δύο δοθεισῶν εὐθειῶν δυνατὸν δύο μέσας ἀνάλογον λαβεῖν, ἡμεῖς ἐπὶ τέλει τῆς πραγματείας, εὑρόντες τὴν Ἀρχύτειον λέξιν, ἀναγράψομεν ταύτην ἐκλεξάμενοι μᾶλλον, ἢ τὴν Μεναίχμου. διότι ταῖς κωνικαῖς ἐκεῖνος χρῆται γραμμαῖς, καὶ τὴν Ἐρατοσθένους ὡσαύτως, διότι κανόνος χρῆται παραθέσει. περὶ δὲ τῶν ζητουμένων, ῥητέον νῦν, ὅτι ἔοικεν τῷ ὄντι τοῖς ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν δεδειγμένοις θαρρεῖν ὁ Πλάτων, ἐπεὶ, ἔν γε τοῖς σχήμασιν εὑρεῖν ἐστι δύο στερεῶν ἀναμέσον ἀνάλογον. ἐὰν γὰρ ὦσι τρεῖς εὐθεῖαι ἀνάλογον, ὡς ἡ α β γ, ἐν λόγῳ διπλασίῳ, τὰ ἀπ' αὐτῶν τετράγωνα, ἐν τετραπλασίῳ λόγῳ, ἔσται ὡς ὁ ξδ, καὶ ὁ ις, καὶ ὁ δ. τὰ δὲ στερεὰ τὰ ἀπ' αὐτῶν, ἐν ὀκταπλασίῳ. ὡς ὁ φιβ, καὶ ὁ ξδ, καὶ ὁ η. ἔσονται ἄρα κύβοι τρεῖς, ὧν οἱ ἄκροι, ἕνα ἔχουσιν ἀνάλογον. καὶ ὅτι πάντες κύβοι ὅμοιοι ἀλλήλοις, δῆλον. καὶ γὰρ τὰς γωνίας ἴσας ἔχουσι κατὰ μίαν, καὶ ὑπὸ ὁμοίων ἐπιπέδων περιέχονται, καὶ ἴσον τὸ πλῆθος. καὶ μὴν καὶ ὅτι δύο ὁμοίων ἐπιπέδων δύο μέσοι ἀνάλογον ἐμπίπτουσι, δείκνυμεν οὕτως, ὡς ἔδειξε καὶ ὁ Δημόκριτος. καὶ γὰρ ὅτι τὰ τετράγωνα πάντα ὅμοια ἀλλήλοις φανερόν. καὶ γὰρ τὰς γωνίας ἴσας ἔχει, κατὰ μίαν, καὶ τὰς πλευρὰς ἀνάλογον. ἔοικεν οὖν ὁ Πλάτων ὡς ἐπ' ἀριθμῶν ποιούμενος τὸν λόγον, ἀποφήνασθαι, ὅτι τὰ στερεὰ, μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες συναρμόττουσι. καὶ γὰρ ἐν τούτοις ὡς ὁρᾷς οἱ ἄκροι κύβοι τέ εἰσιν ὁμοῦ, καὶ ὅμοιοι ἐπίπεδοι. ὁ μὲν φιβ. ἀπὸ τοῦ ις, καὶ τοῦ λβ, ὁ δέ γε τῶν ἄκρων ἕτερος, ὁ η ἀπὸ τοῦ β, καὶ τοῦ δ. καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτὸς τῶν πλευρῶν. εἷς οὖν μέσος καὶ τούτων ἐστὶν ὡς ὁμοίων ἐπιπέδων, οὐχ ὡς στερεῶν. ὥστε ἐὰν ἀπ' ἀριθμῶν λάβῃς, ἕξεις τὴν λύσιν. ἀριθμοὺς γὰρ εὑρεῖν στερεοὺς ἅμα καὶ ὁμοίους ἐπιπέδους τοὺς αὐτοὺς, δυνατόν, σχήματα δὲ στερεὰ καὶ ὅμοια ἐπίπεδα λαβεῖν, ἀμήχανον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο λέγειν δυνατόν. ὅτι πάντων ὄντων κύβων, τὸ εἶδος ἕν ἐστιν. ὁ δὲ Πλάτων ὁμοίους εἶναι λαβὼν τοὺς μέσους τοῖς ἄκροις, οὕτως ἐθάρρησε τῷ θεωρήματι. καὶ γάρ, πῶς ἂν κατὰ φύσιν εἶεν δεόμενοι συνδέσμων ἄλλων, εἰ ταὐτὸν ἔχοιεν πάντως εἶδος. πῶς δ' ἂν οἱ μέσοι κοινωνοῖεν τοῖς ἄκροις, καὶ διαφέροιεν αὐτῶν κατὰ τὰς πλευράς, εἰ πάντες εἶεν κύβοι. δῆλος οὖν ἐστι τὰς μεσότητας ὡς ἀληθῶς μεσότητας λαβὼν, καὶ οὕτως εἰπὼν, μίαν οὐδέποτε μεσότητα, δύο δὲ ἀεὶ συνάπτειν τὰ στερεὰ, πάσης μεσότητος, ὧν ἐστι μεσότης, τούτων καὶ κοινωνίαν καὶ διαφορὰν ἐθελούσης ἔχειν. καὶ γὰρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ λέγειν, πάντα τὰ στερεὰ συνάπτεσθαι διὰ δύο μεσοτήτων, ἄπειρα ποιεῖ τὰ μέσα. δῆλον δὴ οὖν ὅτι τὰ πλεῖστον διεστῶτα λαμβάνει, καὶ κατὰ πάντα ἠναντιωμένα, καὶ ἔχοντα πάσας τὰς πλευράς, ἀντιθέτους πρὸς πάσας, αἵ τινές εἰσιν ἐπὶ τῶν φυσικῶν σωμάτων αἱ δυνάμεις. ἵνα τῶν μέσων, τὸ μὲν ἔχῃ τὴν πρὸς θάτερον τῶν ἄκρων πλείονα κοι-

γωνίαν, ἐλάσσονα δὲ πρὸς τὸ λοιπόν. τὸ δὲ, ἀνάπαλιν. εἰ μὴ ἄρα, καὶ ἐκεῖνο ἀληθὲς ὅπερ ἔλεγεν ὁ ἡμέτερος καθηγεμών. ἔλεγε δὲ, ὅτι δέοι λαμβάνειν τὸν αὐτὸν ἐν ταῖς μεσότησι λόγον, ὅς ἐστιν ἐν ταῖς πλευραῖς τῶν ἄκρων, οἷον, εἰ ὁ μὲν εἴη κύβος ὀκτώ, ὁ δὲ, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι, τὰς μεσότητας αὐτῶν εὑρίσκομεν, εἰ λάβοιμεν τὰς πλευρὰς αὐτῶν, τὸν δύο καὶ τρία, καὶ ποιήσαιμεν αὐτοὺς ἐπαλλήλους, καὶ ἐπὶ τὸν ἐξ ἀμφοῖν ἑκάτερον. ἔσονται γὰρ οἱ μέσοι διὰ τοῦ ἡμιολίου λόγου, συνάπτοντες τοὺς ἄκρους, ὥσπερ ἦν καὶ ἐν ταῖς ἐξ ἀρχῆς πλευραῖς τῶν κύβων. τοῦ τοίνυν αὐτοῦ λόγου ὄντος, ἔν τε ταῖς πλευραῖς τῶν κύβων, καὶ ἐν τοῖς μέσοις, δύο ἐξ ἀνάγκης φαίη ἂν ὁ Πλάτων, καὶ τοῦτο συμφωνότερον, πρὸς τὴν προκειμένην φυσιολογίαν. καὶ γὰρ ἐν ταῖς δυνάμεσι τῶν στοιχείων, καὶ ἐν τοῖς ἁπλοῖς εἴδεσι, πρὸ τῶν συνθέτων ἐντίθησιν ὁ δημιουργὸς τὴν κοινωνίαν. ἡμεῖς δὲ ἐλαμβάνομεν διὰ ὀκταπλασίου λόγου συναπτομένους τοὺς ἄκρους, ὧν αἱ πλευραὶ τὸν ὀκταπλάσιον οὐκ εἶχον λόγον. ἐν διπλασίῳ γὰρ λόγῳ τοῦ μέσου ληφθέντος, οἱ ἄκροι τὸν τετραπλάσιον ἕξουσιν, οἷον, ἐπὶ τῶν ἐκκειμένων τριῶν ὅρων, εἰ λάβοιμεν τέταρτον ἀνάλογον, εὑρήσομεν ὅτι ὡς ἡ πλευρὰ ὀκταπλασία τῆς πλευρᾶς, οὕτως ὁ πρῶτος κύβος, τῷ τετάρτῳ, διὰ ὀκταπλασίου λόγου συνάπτεται. ἐὰν γὰρ τῷ β, δ, η, προσθεὶς τὸν ις, ὁ ἀπὸ τοῦ ις κύβος συνάπτεται τῷ ὀγδόῳ, διὰ ὀκταπλασίου λόγου, ὃν ἔχει πρὸς τὸν η, ὁ ξδ, καὶ πρὸς τοῦτον, ὁ φιβ, καὶ πρὸς τοῦτον, δϟϛ. ὅς ἐστι κύβος, ἀπὸ τοῦ ις. ὥστε τῶν πλευρῶν τὸν ὀκταπλάσιον λόγον τῶν μεσοτήτων λαμβανομένων, δύο μεταξὺ τῶν ἄκρων πίπτουσι μεσότητες. εἰ δὲ πέμπτον ἀνάλογον, οὐκέτι πάλιν αἱ πλευραὶ ἐν ὀκταπλασίῳ λόγῳ, ἀλλ' ἐν ἑκκαιδεκαπλασίῳ, καὶ διὰ τοῦτο δύο κύβων, τρεῖς ἀνάλογον οἱ μέσοι. ἀληθὲς ἄρα τὸ τοῦ Πλάτωνός ἐστι κατὰ τὴν εἰρημένην μέθοδον. μήποτε δὲ, καὶ τὸ συναρμόττουσι χρείαν αὐτῷ πληροῖ, καὶ δεῖ λέγειν ὅτι δύο κύβων εἷς μέσος γένοιτο ἄν, ἀλλ' οὐ κατὰ ἁρμονικοὺς λόγους. ὅταν οὖν ὄντως διὰ τούτων λόγων ἡ σύνδεσις γίγνεται τῶν ἄκρων, πάντως δύο χρεία μεσοτήτων. ὅτι μὲν οὖν μαθηματικῶς, οἵ τε ὅμοιοι, ἐπίπεδοι ὑπὸ μιᾶς δέονται μεσότητος, καὶ οἱ ὅμοιοι στερεοὶ δυοῖν, μία δὲ αὐτοὺς οὐδέποτε συνδεῖ μεσότης, διὰ τούτων καταφανές. ἀπὸ δὲ τούτων ὁρμηθέντες, κατίδωμεν, ὅπως καὶ τὰ φυσικὰ διανοήματα, σύμφωνα τούτοις ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐπιστημονικοῖς λόγοις, τοὺς εἰκότας συναρμόσωμεν. καὶ πρῶτον, τί τὸ ἐπίπεδον τὸ φυσικόν, καὶ πῶς ἐπὶ τούτοις μία μεσότης, δύο δὲ, ἐπ' αὐτῶν τῶν στερεῶν. ὁ μὲν θεῖος Ἰάμβλιχος, οὗτος γὰρ ὁ ἀνὴρ διαφερόντως ἀντελάβετο τῆς τοιαύτης θεωρίας τῶν ἄλλων ὥσπερ καθευδόντων, καὶ περὶ τὸ μαθηματικὸν κινδυνευόντων μόνον, διακρίνειν μοι δοκεῖ, τὰ ἁπλᾶ τῶν συνθέντων, καὶ τὰ μέρη τῶν ὅλων, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν τὰς ἐνύλους δυνάμεις, καὶ τὰ εἴδη τὰ ἔνυλα, τῶν συμπληρουμένων ἀπ' αὐτῶν οὐσιῶν. καὶ τὰ μὲν, ἐπίπεδα καλεῖν, τὰ δὲ, στερεά. καθάπερ γὰρ τὸ ἐπίπεδον, ἔσχατος ὅρος ἐστὶ τοῦ μαθηματικοῦ σώματος, οὕτω δὴ καὶ τὸ ἔνυλον εἶδος, καὶ ἡ δύναμις ἡ τῶν σωμάτων μορφή, καὶ πέρας ἐστὶ τῶν ὑποκειμένων. οὕτω δὲ τούτων διῃρημένων, ἐπὶ μὲν τῶν ἁπλῶν, ἐξαρκεῖν τὴν μίαν μεσότητα, διότι τῶν λόγων καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ ἔτι ζωῆς ἐστιν ἑτερότης. καὶ κατὰ τοὺς κοινοὺς συνδέσμους τῶν λόγων καὶ τῆς ζωῆς. μία γὰρ γίγνεται μεσότης. ποιότης οὖν ποιότητι, καὶ δύναμις δυνάμει, μονοειδῶς συμπλέκεται κατ' αὐτὴν τὴν ἑτερότητα καὶ ταυτότητα τῶν εἰδῶν. ἐπὶ δὲ τῶν συνθέτων, εἰκότως δύο μεσότητες. καὶ γὰρ δυάς, συνθέσεώς τε καὶ διαιρέσεως πάσης χορηγός. ἕκαστον δὲ τῶν συνθέτων, ἐκ πλειόνων ἐστίν, οὐσιῶν καὶ δυνάμεων. διό, πλείους αἱ μεσότητες. καὶ αὗται διτταὶ τοὐλάχιστον. ἄλλη γὰρ κατὰ τὸ εἶδος μεσότης, καὶ ἄλλη κατὰ τὸ ὑποκείμενον. ἡμεῖς δὲ ἑπόμενοι ταῖς φυσικαῖς ἀρχαῖς, οὑτωσὶ λέγωμεν ἀφ' ὧν ὁ Πλάτων παραδίδωσι προϊὼν τὰς ἀφορμὰς λαμβάνοντες. ἄνωθεν δὲ μᾶλλον ῥητέον. τῶν δὲ φυσικῶν εἰσί τινες, οἳ τῶν στοιχείων ἑκάστῳ, μίαν δεδώκασι δύναμιν, τῷ μὲν πυρί, θερμότητα, τῷ δὲ ἀέρι ψυχρότητα, τῷ δὲ ὕδατι ὑγρότητα, τῇ δὲ γῇ ξηρότητα, πάντῃ διαμαρτάνοντες τοῦ τῆς ἀληθείας. πρῶτον μὲν, ὅτι κόσμον καὶ τάξιν ἀναιροῦσι. τὰ γὰρ ἐναντιωτάτας ἔχοντα τὰς δυνάμεις, εἰ μὴ καὶ κοινόν τι σχοίη, πρὸς ἄλληλα συναρμοσθῆναι ἀδύνατον. ἔπειθ' ὅτι τὸ ἐναντιώτατα, σύνεγγυς ἀλλήλων ποιοῦσι, τῷ θερμὸν, τῷ ψυχρῷ, καὶ τὸ ὑγρόν, τῷ ξηρῷ. δεῖ δὲ τὰ μαχόμενα πορρωτέρω ποιεῖν τῶν ἧττον ἀλλοτρίων. τοιαύτη γὰρ ἡ τῶν ἐναντίων φύσις. τρίτον τοίνυν τὰ πρῶτα δύο πρὸς τὰ ἐφεξῆς, οὐδεμίαν ἔχει συμπάθειαν; ἀλλ' ἔσται ἀπηρτημένα ἀλλήλων. τί γὰρ δὴ κοινὸν ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, καὶ ἐπὶ τούτοις ἅπασι στερεὰ ὄντα τὰ στοιχεῖα, διὰ οὐδεμιᾶς μεσότητος, συναφθήσεται ἀλλήλοις. δέδεικται δέ, ὅτι οὐδὲ διὰ μιᾶς μεσότητος ποτὲ δυνατὸν ἦν στερεὰ συνάπτεσθαι. μὴ ὅτι γε ἀμέσως. τοῖς γὰρ ἀδιαστάτοις πάντῃ, τοῦτο προσήκει μόνοις. ἄλλοι δέ τινες ὡς οἱ περὶ †ὄκκελον τὸν τοῦ Τιμαίου πρόοδον, δύο δυνάμεις ἑκάστῳ τῶν στοιχείων διένεμον, πυρὶ μὲν, θερμὸν, καὶ ξηρόν, ἀέρι δὲ θερμὸν καὶ ὑγρόν, ὕδατι δέ, ὑγρὸν καὶ ψυχρόν, γῇ δὲ ψυχρὸν καὶ ξηρόν. καὶ ταῦτα ἀναγέγραπται παρὰ τοῦδε τοῦ ἀνδρός, ἐν τῷ περὶ φύσεως. τί δὴ οὖν καὶ οὗτοι πλημμελοῦσιν οἱ ταῦτα λέγοντες; πρῶτον μὲν κοινὰς δυνάμεις ἐν τοῖς στοιχείοις εὑρεῖν ἐθελήσαντες, ἵνα διασώσωνται τὴν πρὸς ἄλληλα σύνταξιν αὐτῶν, οὐδὲν μᾶλλον κοινωνίαν αὐτοῖς ἢ διάστασιν ἀπέδοσαν, ἀλλ' ἐπίσης τήν τε μάχην αὐτῶν, καὶ τὴν ἁρμονίαν ἐπρέσβευσαν. ποῖος οὖν ἔσται κόσμος ἀπὸ τούτων, ποία τάξις αὐτῶν, ἀσυντάκτων ὄντων, καὶ ἀλλοτριωτάτων, καὶ οἰκειοτάτων, καὶ συντεταγμένων; τὰ γὰρ ἰσομέτρως πολεμοῦντα καὶ εἰρηνεύοντα, τὸν ἴσον τρόπον λύει τε καὶ συνίστησι τὴν κοινωνίαν. ταύτης δὲ ὁμοίως τῆς διαλυομένης, ὁμοίως δὲ ἐμφυομένης, οὐδὲν

μᾶλλον

μᾶλλον ἔσται, ἢ οὐκ ἔσται τὸ πᾶν. δεύτερον δὲ, οὐ τοῖς ἄκροις τὴν μεγίστην ἐναντίωσιν ἔδοσαν, ἀλλὰ τοῖς παρεσχάτοις πρὸς τὰ ἄκρα. καίτοι τὰ πλεῖστον ἐφεστῶτα πανταχοῦ, τὴν τῶν ἐναντίων ὁρῶμεν ἔχοντα φύσιν, οὐ τὰ ἔλαττον τῶν ὁμογενῶν. ἐναντιωτέρα ἄρα ἡ γῆ, πρὸς τὸ πῦρ, ἢ τὸ ὕδωρ. ἡ μὲν γὰρ, πλεῖστον ἀφέστηκε πυρός, τὸ δὲ, ἔλαττον. πῶς δὲ καὶ ἡ φύσις ἔταξεν αὐτά, πορρωτάτω τῆς ἀλλήλων ἕδρας; ἆρ' οὐχὶ τὴν ἐναντίωσιν αὐτῶν κατιδοῦσα, καὶ ὅτι συγγενέστερον τῷ πρώτῳ τὸ τρίτον, ἢ τὸ τελευταῖον. πῶς δὲ καὶ αἱ κινήσεις αὐτῶν, οὐ τὸ μὲν πῦρ κουφότατόν ἐστι καὶ ἀνωφερές, ἡ γῆ δὲ βαρυτάτη καὶ κατωφερής; αἱ δὲ κινήσεις αὐτῶν ἐναντιώταται οὖσαι, πόθεν, οὐκ ἀπὸ τῆς φύσεως; εἰ τοίνυν ἡ φύσις ἐναντιωτάτας κινήσεις αὐτοῖς ἀπένειμεν, δῆλον ὅτι ἐναντιώτατά ἐστιν. ὡς γὰρ τῶν ἁπλῶν ἁπλαῖ αἱ κινήσεις, καὶ ὧν ἁπλαῖ αἱ κινήσεις ἁπλᾶ, οὕτως ὧν ἐναντιώταται αἱ κινήσεις, ἐναντιώτατα ταῦτά ἐστιν, ὃ καὶ θαυμάσειεν ἄν τις τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν τοῖς περὶ κινήσεως λόγοις, ἐναντιωτάτην τῷ πυρὶ, τιθεμένου τὴν γῆν, ἐν δὲ τοῖς περὶ δυνάμεων, θατέραν τῶν ἐγγὺς, τὴν πορρωτάτω τῶν ὁμοίων, τὴν ἐναντιώτατα κινουμένην. ὡς γὰρ ἔχουσιν ἐν ταῖς θέσεσι τοὺς ἐναντίους τόπους, ὡς ἐν ταῖς φοραῖς τὰς ἐναντίας κινήσεις, ὡς ἐν τοῖς εἴδεσι τὰς ἐναντίας δυνάμεις βαρύτητα καὶ κουφότητα, δι' ὧν αἱ κινήσεις, οὕτω καὶ τὰς παθητικὰς ποιότητας, ἐναντίας ἔχουσι. δηλοῖ δὲ καὶ Ἀριστοτέλης, ὡς ἡ γῆ τῷ πυρὶ ἐναντίον. βουλόμενος γὰρ καὶ αὐτὸς δεῖξαι πῶς ἐστιν ἀναγκαῖον εἶναι πλείω σώματα, τοιαῦτά φησιν. ἀλλὰ μὴν, εἰ γῆν, ἀναγκαῖον καὶ πῦρ εἶναι. ὧν γὰρ ἐναντίον θάτερον φύσει, καὶ θάτερον φύσει. ὥστε οὐδ' αὐτὸς, ἄλλον δεδύνηται τρόπον δεῖξαι πλείω τὰ στοιχεῖα, ἢ τῇ γῇ τὸ πῦρ ἐναντίον εἰπών. ἔτι τοίνυν στερεὰ ὄντα, πῶς διὰ μιᾶς συνδεῖ μεσότητος. τοῦτο γὰρ ἀδύνατον ἐπὶ στερεῶν, ὡς εἴρηται καὶ πρότερον. οὔτε ἄρα μαθηματικῶς, οὔτε φυσικῶς διατάττονται οἱ ταῦτα λέγοντες, ἀλλ' ἄμφω διαμαρτήκασιν εἰκότως. καὶ γὰρ τὰ φυσικὰ τῶν μαθηματικῶν εἰσι. μόνος δὴ οὖν ὁ Τίμαιος καὶ εἴ τις τούτῳ κατηκολούθησεν ὀρθῶς, οὔτε μίαν, οὔτε δύο, τοῖς στοιχείοις ἀπονέμει δυνάμεις, ἀλλὰ τριοσάς, τῷ μὲν πυρὶ, λεπτομέρειαν, ὀξύτητα εὐκινησίαν, τῷ δὲ ἀέρι, λεπτομέρειαν, ἀμβλύτητα, εὐκινησίας, τῷ δὲ ὕδατι, παχυμέρειαν, ἀμβλύτητα, εὐκινησίαν. τῇ δὲ γῇ, παχυμέρειαν ἀμβλύτητα, δυσκινησίαν. ἵνα τῶν στοιχείων ἕκαστον δύο δυνάμεις ἔχῃ, μίαν μὲν, κοινὴν τῷ παρακειμένῳ, μίαν διάφορον, ὥσπερ ἐδείκνυτο, καὶ ἐπὶ τῶν μαθημάτων. ἣν εἴληφεν ἐκ θατέρου τῶν ἄκρων. καὶ ἵνα ἡ γῆ πάσας τὰς δυνάμεις, ἀντικειμένως ἔχῃ πρὸς τὸ πῦρ. καὶ ἵνα ταῦτα ἄκρα δύο μεσότητας ἔχῃ καὶ τὰ συνεχῆ δύο, τὰ μὲν, στερεὰ ἔχοντα μέσα, τὰ δὲ, τὰς δυνάμεις κοινάς. ἔστω γὰρ τὸ πῦρ, λεπτομερές, ὀξὺ, εὐκίνητον. καὶ γὰρ τὴν οὐσίαν ἔχει λεπτομερῆ, καὶ ὀξύ ἐστιν, ὡς σχῆμα τοιοῦτον ἔχον, καὶ διὰ τοῦτο τμητικὸν ὑπάρχον καὶ ὑπατικόν, καὶ διὰ πάντων διαδῦνον τῶν ἄλλων στοιχείων, καὶ ἀκίνητον, ὡς ἐγγυτάτω τε ὂν τῶν οὐρανίων καὶ ἐν αὐτοῖς ὄν. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ οὐράνιον πῦρ, ὀξυκίνητον, καὶ τὸ ὑπὸ σελήνην, ἀϊδίως αὐτῷ συγκινούμενον καὶ καθ' ἕνα κύκλον, καὶ μίαν ὁρμήν. ἐπεὶ οὖν ἐναντίον ἡ γῆ τῷ πυρὶ, τὰς ἐναντίας ἕξει δυνάμεις, παχύτητα, ἀμβλύτητα, δυσκινησίαν, ἃ δὴ καὶ ὁρῶμεν αὐτῇ πάντα προσόντα. τούτων δὲ οὑτωσὶ διαμαχομένων, καὶ ὄντων στερεῶν, καὶ ὁμοίων στερεῶν. ἀνάλογον γὰρ αὐτῶν αἱ πλευραὶ καὶ αἱ δυνάμεις. ὡς γὰρ τὸ παχὺ πρὸς τὸ λεπτομερές, οὕτω τὸ ἀμβλὺ, πρὸς τὸ ὀξὺ καὶ τὸ δυσκίνητον, πρὸς τὸ εὐκίνητον. ὅμοιοι δέ εἰσι στερεοὶ, ὧν αἱ πλευραὶ ἀνάλογον αἱ συστατικαὶ τῶν σωμάτων. καὶ γὰρ αἱ πλευραὶ, δυνάμεις εἰσὶ τῶν ἀπ' αὐτῶν χωρίων. ὄντων δ' οὖν πυρὸς καὶ γῆς ὁμοίων σωμάτων, καὶ ὁμοίων στερεῶν, δύο μέσοι ἀνάλογον ἐμπεσοῦνται. καὶ τῶν μέσων ἑκάτερος ἕξει, τοῦ μὲν παρακειμένου τῶν ἄκρων δύο πλευράς, θατέρου δὲ τὴν λοιπήν. οὐκοῦν ἐπειδὴ τὸ πῦρ εἶχε τρεῖς πλευρὰς φυσικὰς τὰς τριτὰς δυνάμεις, λεπτομέρειαν ὀξύτητα, εὐκινησίαν, ἀφελόντες τὴν μέσην, τὴν ὀξύτητα καὶ ἀντισάγοντες τὴν ἀβλύτητα, τὸν ἀέρα ποιήσομεν, ἔχοντα δύο μὲν τοῦ πυρὸς πλευράς, μίαν δὲ τῆς γῆς, ἢ δύο μὲν τοῦ πυρὸς δυνάμεις, μίαν δὲ τῆς γῆς, ὥσπερ καὶ ἦν προσῆκον, μᾶλλον αὐτῷ τὸ ἐγγὺς κοινωνεῖν, ἢ τῷ ἀφ' ἑαυτοῦ τρίτῳ κατὰ τὴν ἀπόστασιν. πάλιν ἐπειδὴ τρεῖς εἶχεν ἡ γῆ πλευρὰς φυσικάς, τὰς ἐναντίας ταῖς δυνάμεσι τοῦ πυρός, παχυμέρειαν, ἀμβλύτητα, δυσκινησίαν, ἀφελόντες τὴν δυσκινησίαν, καὶ τὴν εὐκινησίαν εἰσαγαγόντες, τὸ ὕδωρ ποιήσομεν, παχυμερὲς, ἀμβλὺ, εὐκίνητον, κοινὰς μὲν ἔχον πρὸς τὴν γῆν δύο πλευράς, ἢ δυνάμεις, μίαν δὲ ἀπὸ τοῦ πυρὸς λαβόν. καὶ οὕτω δὴ τὰ μέσα ταῦτα, καὶ αὐτὰ πρὸς ἄλληλα αὐτοφυῶς συναφθήσεται, διτταῖς μὲν κοινωνοῦντα δυνάμεσι, μιᾷ δὲ διαφέροντα ὁμοιότητι, καὶ αὐτὰ δύο μεσοτήτων δεηθέντων. καὶ ἕκαστον οὕτως, ἀεὶ τῷ πλησίον μᾶλλον συνῆπται, ἢ διεγνώνοχεν αὐτοῦ, καὶ εἷς κόσμος ἀποτελεῖται διὰ πάντων, καὶ μία τάξις ἐναρμόνιος, τῆς ἀναλογίας κρατούσης. οὕτω δὴ καὶ τῶν δύο κύβων, τῶν η καὶ κζ ὁ μὲν, ιβ τῷ η παρακείμενος, εἶχε δύο μὲν τούτου πλευράς, μίαν δὲ ἀπὸ τοῦ κζ. ἔστι γὰρ δὶς δύο τρίς. ὁ δὲ ιη ἀνάπαλιν. ἔστι γὰρ τρὶς τρία δίς. πλευρὰ δὲ τοῦ κζ ὁ γ, ὡς τοῦ η, ὁ β. συνᾴδει ἄρα τοῖς μαθηματικοῖς τὰ φυσικὰ περὶ τῶν στοιχείων τοῦ παντὸς, δόγματα τοῦ Πλάτωνος. τούτων δὴ οὖν οὑτωσὶ διῃρημένων, τὴν Πλατωνικὴν αὐτοῖς ἐφαρμόσωμεν λέξιν φυσικῶς. οὐκ οὖν ἐπίπεδον μὲν καλέσωμεν, τὸ τὰς δύο μόνας ἔχον δυνάμεις, ὥσπερ τινες ἔλεγον, στερεὸν δὲ τὸ τὰς τρεῖς; καὶ λέγομεν ὅτι, εἰ μὲν τὰ σώματα ἐπλάττομεν ἀπὸ δύο δυνάμεων, μεσότης ἂν συνῆπτε τὰ στοιχεῖα πρὸς ἄλληλα, ἐπειδὴ δὲ τριδύναμά ἐστιν ὡς ἡμεῖς φαμέν, δύο συνδεῖται μεσότησι.

δύο γὰρ

δύο γὰρ αἱ κοιναὶ τῶν παρακειμένων εἰσὶ δυνάμεις, μία δὲ, ἡ διάφορος, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ἄκρα εἰ ἐκ δυοῖν εἴη δυνάμεων, διὰ μιᾶς συναφθήσεται μεσότητος. ἔστω γὰρ εἰ βούλει τὸ πῦρ λεπτομερὲς καὶ εὐκίνητον μόνον, ἡ δὲ γῆ τἀναντία τούτων, ἐχέτω παχυμέρειαν καὶ ἀκινησίαν. τὸ τοίνυν τούτων μέσον ἐξαρκεῖ καὶ ἓν ὄν. καὶ γὰρ τὸ παχυμερὲς καὶ εὐκίνητον, καὶ τὸ λεπτομερὲς καὶ δυσκίνητον, ἀπόχρη μόνον εἰς τὴν σύνδεσιν ἀμφοτέρων. ἐπειδὴ δὲ τριπλοῦν ἕκαστόν ἐστι τῶν στοιχείων, δεῖται δύο μέσων τὰ ἄκρα, καὶ αὐτὰ τὰ παρακείμενα, διὰ δύο συνδεῖται δυνάμεων. τὰ γὰρ στερεὰ, ταῦτα δέ ἐστι τὰ τριπλᾶς ἔχοντα δυνάμεις ἐναντίας, οὐδέποτε μία συναρμόσει μεσότης. Οὕτω δὴ πυρός τε καὶ γῆς, ὕδωρ, ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θεὶς, καὶ πρὸς ἄλληλα καθόσον δυνατὸν ἦν ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπεργασάμενος, ὅπερ πρὸς ἀέρα πῦρ, τοῦτο ἀέρα πρὸς ὕδωρ. καὶ ὅ, τι ἀὴρ πρὸς ὕδωρ, ὕδωρ πρὸς γῆν, συνέδησε καὶ συνεστήσατο, οὐρανὸν ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. Οἱ μὲν, τῶν Πλατωνικῶν ὑπὸ τῶν Ἀριστοτέλους λόγων ἐξωσθέντες μίαν ὕλην τῶν στοιχείων παθητὴν, ἐπὶ πάντα διατείνουσι τὸν κόσμον, οὐδὲν διαφέρον, περὶ οὐρανῷ διδόντες, ὡς τοῦ Πλάτωνος ταῦτα πρεσβεύοντος, τὴν περὶ τοῦ πέμπτου σώματος παράδοσιν, εἰς δή τινας βαρβαρικὰς δόξας ἀποπεμπόμενοι. ταύταις γὰρ ἑπόμενον τὸν Ἀριστοτέλην, τὸ πέμπτον εἰσαγαγεῖν στοιχεῖον. καὶ πῶς αἰνίσσεται τοῦτο κἀκεῖνος, τῶν βαρβάρων τηρήσεις, ἐπιμαρτυρόμενος τῆς τοῦ αἰθέρος ἀεὶ τῆς αὐτῆς κινήσεως. οἱ δὲ, εἶναι μὲν τὸν οὐρανὸν ἑτέρας οὐσίας εἰρήκασιν, ὡς καὶ εἶδος ἕτερον ἔχοντα ζωῆς, καὶ κίνησιν ἁπλουστέραν, καὶ φύσιν ἀϊδιωτέραν, τὸν δέ γε Πλάτωνα νῦν, περὶ τῶν ὑπὸ σελήνην διαλέγεσθαι στοιχείων, καὶ ταῦτα ταῖς ἀναλογίαις διακοσμεῖν, πρὸς μὲν τὰ πράγματα λέγοντες ὀρθῶς καὶ πρὸς τὴν Πλάτωνος γνώμην, τὸ διάφορον εἶναι τοῦ οὐρανοῦ φύσιν, τῶν μεταβλητῶν καὶ ὅλως ἐνύλων πραγμάτων, ἀμελοῦντες δὲ ἡμῶν καὶ τῶν Πλατωνικῶν ῥημάτων, ἐν οἷς φησιν ὁ φιλόσοφος ὅτι συνέδησε καὶ συνέστησε, τὸν οὐρανὸν, διὰ τῆς ἀναλογίας τῶν τεττάρων στοιχείων, καὶ πάλιν προελθὼν, ὅτι ἐκ πυρὸς τὴν πλείστην ἰδέαν ἀπεργάζεται τῶν ἄστρων ὁ δημιουργός. φέρε οὖν εἰ δοκεῖ, φυλάττοντες ἀμφότερα, τό, τε ὅλον τὸν κόσμον ἐκ τῶν τεττάρων εἶναι στοιχείων, καὶ τὸν οὐρανὸν ἑτέρας οὐσίας τὰς προκειμένας διασαφήσωμεν συλλαβάς, καὶ πρῶτον ἐκεῖνο ἀφορίσωμεν. ἀνάγκη γὰρ ἢ ἄλλο εἶναι παρὰ ταῦτα τὸν οὐρανὸν τῶν τεττάρων, πέμπτον ὥς φασιν τινὲς στοιχεῖον, ἢ ἐκ τῶν τεττάρων εἶναι καὶ τὸν οὐρανὸν, ἢ ἐξ ἑνός τινος τῶν τεττάρων, ἢ πλειόνων ἑνός. καὶ ἐκ τῶν τεττάρων, ἢ τῶν αὐτῶν κατ' εἶδος τοῖς ὑποσεληνίοις, ἢ ἀπ' ἄλλων. ἀλλ' εἰ μὲν ἄλλο τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο παρὰ τὰ τέσσαρα, πῶς φησιν ὁ Πλάτων ἐκ τῶν τεττάρων εἶναι τὸν ὅλον κόσμον; εἰ δ' ἐξ ἑνὸς τῶν τεττάρων πῶς ἐρεῖ μικρὸν ὕστερον, ἐκ πλείστου πυρὸς εἶναι τὰ ἄστρα; εἰ δὲ, ἐκ πλειόνων ἑνός, πῶς οὐκ ἀτελὲς ἔσται τὸ θεῖον σῶμα, καὶ πάντα ἔχον τῆς γῆς πάντα ἐχούσης, καὶ ὅλως τῶν ὑποσεληνίων; εἰ δὲ ἐκ πάντων αὐτῶν, πῶς ἐκεῖ μὲν, ἄλυτος αὐτῶν ἡ σύνθεσις, ἐνταῦθα δὲ λυτή; οὐ γὰρ διὰ τὴν ἰσοκράτειαν, ἄλυτος ἔσται. πόθεν γὰρ ἰσοκρατείας οὔσης, ἡ ποικιλία; πῶς δὲ πλεῖστον εἶναί φησιν ἐκεῖ πῦρ ὁ Πλάτων, ἰσοκρατῶν ὄντων; εἰ δὲ ἐξ ἄλλων, πῶς ἁπλῆν κινεῖται κίνησιν, ἐκεῖνα σύνθετα ὄντα; ποῦ δὲ αἱ ὁλότητες τῶν ἐκεῖ μεμιγμένων; τοιούτων δὴ τῶν ἀπόρων ὄντων, βέλτιον λέγειν, ὅτι πᾶς μὲν ὁ οὐρανὸς, ἐκ πυρός ἐστιν ἐπικρατοῦντος. περιέχει δὲ κατ' αἰτίαν καὶ τὰς τῶν ἄλλων στοιχείων δυνάμεις, οἷον, τὴν στερεότητα, καὶ τὴν ἑδραιότητα τῆς γῆς, τὸ κολλητικὸν καὶ ἑνωτικὸν τοῦ ὕδατος, τὴν λεπτότητα, καὶ τὴν διαφάνειαν τοῦ ἀέρος. ὡς γὰρ ἡ γῆ πάντα περιέχει χθονίως, οὕτως ὁ οὐρανὸς πάντα πυρίως. ὥς τε καὶ τὸ ἐν ἐπικρατοῦν καὶ τὰ ἄλλα περιείληπται ἐν αὐτῷ κατ' αἰτίαν. δεῖ δὲ νομίζειν, ὅτι οὐ δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο, τούτῳ τὸ ὑπὸ σελήνην ταυτόν, ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν, θεῖον πῦρ ζωῇ συνυφιστάμενον, μίμημά τε τοῦ νοεροῦ πυρός, τὸ δὲ ἐνταῦθα, ὅλως ἔνυλον καὶ γεννητόν, καὶ φθαρτόν. τὸ οὖν εἰλικρινὲς πῦρ, ἐν οὐρανῷ καὶ ἐκεῖ τὸ ὅλον πῦρ, ἡ δὲ γῆ, κατ' αἰτίαν ἐκεῖ, γῆς ἄλλο εἶδος οὖσα, καὶ οἷον εἰκὸς συμφύεσθαι πρὸς τὸ θεῖον πῦρ, αὐτὸ μόνον ἔχουσα τὸ στερεόν. ὡς τὸ πῦρ τὸ φωτεινόν, καὶ ὡς τοῦτο οὐ καυστικόν, οὐ δὲ ἡ γῆ παχὺ ἐκεῖ, ἀλλ' ἑκατέρου τὸ ἀκρότατον. καὶ ὡς ἐκεῖ τὸ εἰλικρινὲς πῦρ καὶ ὄντως, οὕτως ἡ ὄντως γῆ ἐνταῦθα, καὶ ἡ ὁλότης τῆς γῆς, καὶ τὸ πῦρ κατὰ μέθεξιν καὶ ὑλικῶς, ὥσπερ ἡ γῆ πρώτως. οἰκείως γὰρ ἐν ἑκατέρῳ τὸ λοιπόν. ὅπου μὲν ἡ ἀκρότης τῆς γῆς, ὅπου δὲ ἡ ὑποστάθμη τοῦ πυρός. δῆλον δὲ καὶ ἡ σελήνη στερεόν τι ἔχουσα, καὶ σκοτεινόν, ἀντιφράττουσα τὸ φῶς. μόνης γὰρ τὸ ἀντιφράττειν τῆς γῆς, καὶ τὰ ἄστρα ταῖς ὄψεσιν ἀντιφράττοντα, ὡς αὖ σκιὰν ἀνωτέρω ἑαυτῶν ποιοῦντα. καὶ δῆλον ὅτι τούτων ὄντων, καὶ ἐκεῖ πυρὸς καὶ γῆς καὶ τὰ μέσα τούτων ἀναγκαῖον, τὰ διαφανῆ πρώτως, ἀέρα μὲν, οἷον τὸν ἐνταῦθα εὐαγέστατον, ὕδωρ δὲ, οἷον τὸ ἀτμοειδέστατον, καὶ τούτων ἔτι καθαρώτερον. ἵνα πάντα ἐν πᾶσιν ᾖ, οἰκείως ἐν ἑκάστοις. διὰ γὰρ ταῦτα περὶ ὁρατῷ χαρακτηρίζομεν τὸ πῦρ, ὃ παντός ἴδιον πυρός, καὶ τοῦτο εἰκότως. ὡς γὰρ ἡ γῆ πρώτως ἁπτόν, οὕτως τὸ πῦρ, πρώτως ὁρατόν. ὅτι οὐδενὸς δεῖται τῶν ἄλλων, ἵνα ὁρατὸν ᾖ. ὥσπερ τὰ ἄλλα δεῖται τοῦ πυρὸς εἰς τὸ ὁρᾶσθαι φωτίζοντος. αὐτὸ δὲ δι' ἑαυτὸ γίνεται ὁρατόν. τοῦτο δὲ κοινὸν παντὸς πυρός. ἡ μὲν οὖν ζήτησις λύεται. ἵνα δὲ ἡμῖν πᾶσα γένηται σαφὴς ἡ πρόοδος τῶν στοιχείων, ὅσας ἔχει ὑφέσεις, ἄνωθεν ἀρκτέον τῆς περὶ αὐτῶν θεωρίας. τὰ δὴ στοιχεῖα ταῦτα τέσσαρα, πῦρ, καὶ ἀὴρ, καὶ ὕδωρ, καὶ γῆ, πρώτως μέν ἐστιν ἐν τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων, κατ' αἰτίαν ἑνοειδῶς. πάντα γὰρ ἐν ἐκείνῳ τὰ αἴτια προείληπται κατὰ μίαν περιοχήν,

ριοχήν, ἥτε νοερὰ καὶ θεία καὶ ἄχραντος, καὶ ἀκμαία τοῦ πυρὸς δύναμις, καὶ ἡ συνεκτικὴ καὶ ζωοποιὸς τοῦ ἀέρος αἰτία, καὶ ἡ γόνιμος καὶ ἀναθάλλοντα ποιοῦσα τοῦ ὕδατος ὕπαρξις, καὶ ἡ γόνιμος καὶ ἑδραία, καὶ ἀμετάστατος καὶ ἀκλινὴς ἰδέα τῆς γῆς. ταῦτα οὖν καὶ ὁ θεολόγος εἰδὼς, περὶ τοῦ δημιουργοῦ φησί. Σῶμα δέ οἱ πυριφεγγὲς ἀπείριτον ἀστυφέλικτον, Ὦμοι μὲν καὶ στέρνα καὶ εὐρέα νῶτα θεοῖο. Ἀὴρ εὐρυβίης, Μέση δὲ ζώνη βαθυηχέος οἶδμα θαλάσσης. Πυμάτη δὲ βάσις χθονὸς ἔνδοθι ῥίζαι. Ἀπὸ δὲ τούτων τῶν δημιουργικῶν αἰτίων, γίγνεται πρόοδος τῶν τεττάρων τούτων εἰς τὸ πᾶν οὐκ εὐθὺς εἰς τὸν ὑποσελήνιον κόσμον. πῶς γὰρ τὰ ἀϋλώτατα τῶν ἐνυλωτάτων ἀμέσως ὑποστατικὰ, καὶ τὰ ἀκίνητα, τῶν πάντῃ κινουμένων. οὐδαμοῦ γὰρ ἡ πρόοδος ἀμέσως ἐστὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ κατά τινα εὔτακτον ὕφεσιν. καὶ διὰ τῶν προσεχῶν αἱ γενέσεις εἰς τὰ ἔνυλα καὶ σκεδαστὰ καὶ σκοτεινὰ ταῦτα γενήσεται. ταῦτα μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν νέων θεῶν πλάττεσθαι δύναται, καὶ μάλιστα καθ' ὅσον ἔχει τὴν σύστασιν ἀπλῆν. ὁ δὲ δημιουργὸς, μειζόνων ἐστὶ καὶ καλλιόνων πατήρ. ἐπειδὴ τοίνυν τὰ ἐν αὐτῷ τῷ δημιουργῷ στοιχεῖα νόες εἰσὶ καὶ νοεραὶ δυνάμεις ἀμέθεκτοι, τίς ἂν εἴη πρώτη πρόοδος αὐτῶν; ἢ δῆλον ὅτι νοεραὶ μὲν ἔτι μένουσαι δυνάμεις, μετεχόμεναι δὲ ὑπὸ τῶν ἐγκοσμίων. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀμεθέκτου νοῦ, προσεχῶς ἐπὶ τὸν μεθεκτόν ἐστιν ἡ πρόοδος. καὶ ὅλως ἀπὸ τῶν ἀμεθέκτων αἰτίων, ἐπὶ τὰ μετεχόμενα, καὶ ἀπὸ τῶν ὑπερκοσμίων εἰδῶν, ἐπὶ τὰ ἐγκόσμια. ταῦτα δὲ τὰ νοερὰ μὲν ἔτι μένοντα, μεθεκτὰ δὲ, τίνα; καὶ ποίαν ἕξει τὴν ὕφεσιν, ἢ νοερὰ μὲν οὐκ ἔτι ἔσται; καλῶ δὲ νοερὰ, τὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς οὐσίας τῆς ὄντως νοερᾶς εἴδη, μεθεκτὰ δὲ ὄντα, νοερὰ δὲ οὐκ ὄντα, δῆλον ὡς ἀκίνητα οὐκ ἔσται. ἀκίνητα δὲ οὐκ ὄντα, αὐτοκίνητα ἔσται. προσεχῶς γὰρ ἐξήρτηται, ταῦτα τῶν ἀκινήτων, καὶ ἀπὸ τῶν κατ' οὐσίαν νοερῶν, ἐπὶ τὰ κατὰ μέθεξιν πρόοδος, καὶ ἀπὸ τῶν ἀκινήτων, ἐπὶ τὰ αὐτὰ κινοῦντα. ἔσται οὖν ἐν ζωῇ τὰ στοιχεῖα ταῦτα, νοερὰ κατὰ μέθεξιν αὐτοκίνητα. τί δὲ ἀπὸ ταύτης προελεύσεται δῆλον. ἀπὸ γὰρ τῆς ζωῆς, ἐπὶ τὸ ζῶν ἡ κάθοδος. τοῦτο γὰρ τῇ ζωῇ προσεχές. καὶ ἀπὸ τοῦ κατ' οὐσίαν αὐτοκινήτου, ἐπὶ τὸ κατὰ μέθεξιν ζωῆς αὐτοκίνητον. καὶ καθὸ μὲν ἀπὸ ζωῆς, ἐπὶ ζῶν προελήλυθεν, ἐξήλλακται, καθὸ δὲ ἀπὸ ἀΰλου, ἐπὶ τὰ ἄϋλα, λέγω δὴ τὰ ἄϋλα, ὡς πρὸς τὴν μεταβλητὴν ὕλην, καὶ ἀπὸ θείας ζωῆς, ἐπὶ θείαν οὐσίαν, ὡμοίωται πρὸς αὐτῶν οὐσίαν. ἐντεῦθεν τοίνυν ἀφελὼν τὸ ἄϋλον ἐκεῖνο καὶ τὸ ἀμετάβλητον ποιήσεις τὰ μεταβλητὰ καὶ ἔνυλα. καὶ ταύτῃ μὲν ἠλάττωται τῶν πρὸ αὐτῶν. τὴν δὲ τάξιν καὶ τὴν συμμετρίαν τῶν κινήσεων, καὶ τὴν ἐν ταῖς μεταβολαῖς ἀμεταβλησίαν, ὡμοίωται πρὸς αὐτά. ἐὰν δὴ οὖν καὶ τὴν τάξιν ταύτην ἀφέλῃς, καὶ πολὺ τὸ πλημμελὲς καὶ ἄτακτον ἴδῃς τῶν στοιχείων, ἔσται σοι τὰ πάντων ἔσχατα, καὶ τελευταίαν λαχόντα διάκρισιν γεγονότα, πάντων ὄντα τῶν πρὸ αὐτῶν ὑποστάθμαι. τῶν στοιχείων οὖν τὰ μὲν ἐστὶν ἀκίνητα, ἀμέθεκτα, νοερά, δημιουργικά, τὰ δὲ νοερὰ μὲν κατ' οὐσίαν καὶ ἀκίνητα, μεθεκτὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἐγκοσμίων, τὰ δὲ αὐτοκίνητα, καὶ ἐν ζωαῖς ἔχοντα τὸ εἶναι, τὰ δὲ, αὐτοκίνητα μὲν ζῶντα δὲ, καὶ οὐχὶ ζωαὶ ὄντα, τὰ δὲ, ἑτεροκίνητα μὲν, κινούμενα δὲ τεταγμένως, τὰ δὲ, ἄτακτα καὶ ταραχώδη, καὶ συγκεχυμένα. τοσαύτης δὲ διαφορότητος οὔσης, τί χρὴ ταράττειν τὸν λόγον ὡς μοναχῶς ὄντων τῶν στοιχείων; ὅσαι γάρ εἰσι μεσότητες τοῦ τε δημιουργοῦ, καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην, τοσαυταχῶς τὰ στοιχεῖα δεῖ θεωρεῖν. διότι διὰ τῶν μέσων αὐτοῖς ἡ πρόοδος. ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ στοιχεῖα, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον, ὃν ἐν τοῖς γενεσιουργοῖς σώμασιν. οὐδὲ γὰρ ἐν οὐρανῷ τοῦτον τὸν τρόπον, ὃν ἐν τῷ δημιουργῷ. πρὸ δὲ τούτων, πυρὸς ὄντος οὐρανοῦ. δηλοῖ δὲ τὸ φῶς, εἶδος ὂν πυρὸς, καὶ γῆς. ἢ πῶς ἡ σελήνη φωτιζομένη σκιὰν ποιεῖ, καὶ οὐ δίεισι διὰ πάσης αὐτῆς τὸ ἡλιακὸν φῶς; ἀνάγκη καὶ τὰ μέσα εἶναι ἐν ἐκείνοις, ἀλλὰ δὲ ἀλλαχοῦ πλεονάζειν. καὶ ὅπου μὲν διὰ τὴν στερεότητα τὸ πύριον εἶναι τηλαυγὲς, ὡς ἐπὶ τῶν ἀστρώων σωμάτων, ὅπου δὲ διὰ τὴν λεπτότητα, λανθάνειν ἡμᾶς, ὡς καὶ τὸ τῶν σφαιρῶν, τῶν τὰ ἄστρα φερουσῶν. ἴδιον γὰρ οὖν παντὸς πυρὸς τὸ ὁρατὸν, ἀλλ' οὐ τὸ θερμὸν, οὐδὲ τὸ ἐπιπολαστικόν. καὶ γῆς πάσης τὸ στερεὸν καὶ ἁπτὸν, ἀλλ' οὐ τὸ βαρὺ καὶ ὑφιζάνον πᾶσι καὶ κατόφορον. κἂν ταύτας λαμβάνωμεν τὰς ἰδιότητας, εὑρήσωμεν καὶ τῷ οὐρανῷ, πῦρ καὶ γῆν κατὰ τὸ ἀνάλογον, τοῦ μὲν πυρὸς τὴν οὐσίαν ἀφορίζοντος, τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον συνυπάρχον. καὶ γὰρ αὖ καὶ ἐκεῖνο ῥητέον, ὅτι τὰ αἴτια, καὶ τὰ ποιητικά τινων, πανταχοῦ προείληφε, τὰς τῶν κοσμουμένων ὑπ' αὐτῶν καὶ ποιουμένων δυνάμεις. καὶ μάλισθ' ὅταν κατὰ φύσιν ποιῇ. καὶ γὰρ ἡ φύσις, οὕτως ὀδόντος ἔχει καὶ ὀφθαλμοῦ καὶ χειρὸς εἶδος, ὃ καὶ τὴν ὕλην μορφοῖ. καὶ οὐ πᾶς ὀφθαλμὸς διαστατός ἐστιν, ἀλλ' ἔστιν ὅπου καὶ ἀμερὲς ἔχει τὸ εἶδος. ἔτι δὲ ἡ ψυχὴ, μία τέ ἐστι, καὶ ἔχει τὸ μὲν θεῖον, ἐν ἑαυτῇ, τὸ δὲ ἄλογον. καὶ ἐν τῷ θείῳ περιέχει, τὰς ἀλόγους δυνάμεις λογικῶς, αἷς κατευθύνει τὴν ἀλογίαν, καὶ τάττει δεόντως. καὶ οὔτε τὸ ἓν τῆς ψυχῆς ἀπόλωλε, διὰ τὰς διαφόρους οὐσίας, οὔτε τὸ πλῆθος. ἄλλως γάρ ἐστιν ἐν τῷ κρείττονι ταῦτα, καὶ ἄλλως ἐν τῷ χείρονι. κατὰ τὸν αὐτὸν δὴ λόγον, καὶ ὁ κόσμος, εἷς καὶ πολύς. ἄλλο γὰρ ὁ οὐρανὸς, καὶ ἄλλο ἡ γένεσις. καὶ κοσμεῖται ἡ γένεσις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔστι τὰ στοιχεῖα ταῦτα καὶ ἐν οὐρανῷ, ἀλλ' οὐρανίως. καὶ γὰρ ἐν ψυχῇ ψυχικῶς, καὶ ἐν τῷ νῷ, νοερῶς, καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ, δημιουργικῶς. καὶ πῶς γὰρ ἄλλως ἔμελλε ταῖς ἐκεῖθεν ἀπορροίαις διακυβερνᾶσθαι, μὴ καὶ ἐν ἐκείνοις ὄντα τρόπον ἕτερον; οὕτω καὶ ἐν ταῖς τέχναις ὁρᾶν ἔξεστιν, οὐ τὸν

ἰατρὸν

ἰατρὸν ἐπιστατοῦντα τῷ τέκτονι. οὐ γὰρ προείληφεν ὁ οὐρανὸς †ἰατρὸς τὰ τεκτονικά, οὐ δὲ τὴν μηχανικὴν τῷ ὀψοποιῷ. οὐ γὰρ προείληφεν ὁ μηχανικὸς τὰ ὀψοποιητικά. τοῦ δὲ προειληφότος ἐστὶ τὴν ὅλην δύναμιν, τὸ κυβερνᾶν αὐτήν. ἀλλὰ τῷ μὲν τέκτονι, πάντως ὁ μηχανικός, τῷ δὲ ὀψοποιῷ, δῆλον ὡς ὁ ἰατρός. εἰ τοίνυν καὶ ὁ οὐρανὸς κυβερνᾷ πᾶσαν τὴν γένεσιν, ἔσται καὶ ἐν αὐτῷ τὰ στοιχεῖα πρώτως. οἱ δὲ Πυθαγόρειοι ἔλεγον ἐν τῷ οὐρανῷ θεωρεῖσθαι τὰ στοιχεῖα διχῶς, ἄλλως μὲν πρὸ ἡλίου, ἄλλως δὲ μετὰ ἥλιον. γῆν μὲν γὰρ αἰθερίαν ἡ σελήνη. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ὁ θεολόγος εἴρηκε σαφῶς, Μήσατο δ' ἄλλην γαῖαν ἀπείρατον, ἥν τε σελήνην Ἀθάνατοι κλήζουσιν, ἐπιχθόνιοι δὲ μήνην, Ἣ πόλλ' οὔρε' ἔχει, πόλλ' ἄστεα, πολλὰ μέλαθρα. ὕδωρ δὲ φασὶν αἰθέριον ὁ Ἑρμῆς, ἀὴρ δὲ Ἀφροδίτη, πῦρ δὲ ὁ ἥλιος. πάλιν ὁ μὲν Ἄρης πῦρ οὐράνιον, ὁ δὲ Ζεὺς ἀὴρ οὐράνιος, ὁ δὲ Κρόνος, ὕδωρ οὐράνιον, ἡ δὲ ἀπλανὴς οὐρανία γῆ, καὶ οὕτω μὲν διῃρημένως λέγοντές φασιν, ἀκρότατα μὲν πανταχοῦ ποιοῦντες, πῦρ καὶ γῆν, συνάπτοντες δὲ διὰ τῶν μέσων, διὰ μὲν Ἀφροδίτης καὶ Ἑρμοῦ, τὰ αἰθέρια. συναγωγὸν γὰρ ἀμφότεροι δύναμιν ἔχουσι, καὶ ἑνοποιόν, διὰ δὲ Κρόνου καὶ Διός, τὰ οὐράνια. τὸ γὰρ συνεκτικὸν τῶν ὅλων, καὶ τὸ σύμμετρον, ἐν ἅπασι παρ' αὐτῶν παραγίνεται. καὶ ταῦτα φαμὲν, κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν ὑπὸ πολλῶν ἱστορίαν. ἐπεὶ, ὅτι γε οὐ Πλατωνικὸς ὁ τρόπος οὗτος τῆς διανομῆς, ἐπεστήσαμεν. ὁ γὰρ Πλάτων, ὑπὲρ σελήνης εὐθὺς τάττει τὸν ἥλιον, ἔπειτα Ἀφροδίτην, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τὸν Ἑρμῆν. δεῖ δ' οὖν ἐννοεῖν, ὅτι καὶ ἐν ἑκάστῃ σφαίρᾳ, πάντα ἐστὶν, ὅπου καὶ ἐν τοῖς ὑποσελήνοις στοιχείοις, ἕκαστον μετέχει καὶ τῶν λοιπῶν. καὶ γὰρ τὸ πῦρ γῆς. εὐκίνητον γὰρ ὄν, τάχιστ' ἂν διεφορήθη, μηδεμιᾶς μεταλαχὸν ἑδραιότητος. καὶ ἡ γῆ τοῦ πυρός. δυσκίνητος γὰρ οὖσα, δεῖται τοῦ ἀναζωπυροῦντος καὶ ἀναθάλποντος αὐτὴν θερμοῦ. ὅπου τοίνυν κἂν τούτοις οὕτως, πῶς οὐχὶ πολλῷ μᾶλλον ἐν ἐκείνοις, πάντα ἐστὶ καθ' ἑκάστην σφαῖραν, εἰ καὶ τὰ μὲν πυρός, τὰ δὲ, ἀέρος, τὰ δὲ, ὕδατος, τὰ δὲ, γῆς μετείληφε. πάλιν οὖν ἐξ ἀρχῆς εἴπωμεν ὅτι τῶν στοιχείων ἄλλως μὲν ὡς ἀμιγῶς νοουμένων, ἄλλως δὲ ὡς μεμιγμένων, καὶ τῆς μὲν πρώτης αὐτῶν μίξεως τὸν οὐρανὸν ποιούσης, ἔχοντα πάντα πυρίως, ἐν ᾧ πάντα μέσως ἐστί, τῆς δὲ ἐσχάτης, τὰ ὑπὸ γῆν, ἐν οἷς αἱ ὑποστάθμαι πάντων εἰσί, πῦρ φλεγέθων φύσιν καὶ ἀχέρων, ὠκεανός τε καὶ κωκυτός. ἔξεστι λέγειν, ὅτι καὶ τέτταρα τὰ πανταχοῦ στοιχεῖα τὰ ἀμιγῆ, καὶ πέντε, τοῦ μὲν οὐρανοῦ παντὸς, ὡς ἑνὸς ληφθέντος, τῶν δὲ τελευταίων, ἐν τῇ γῇ περιεχομένων. ἀλλὰ τὰ μὲν πέντε στοιχεῖα, τοῦ κόσμου λέγεται στοιχεῖα. διὸ δὴ συμπληροῦται ἀπ' αὐτῶν ὁ κόσμος, τὰ δὲ τέτταρα στοιχεῖα, καὶ τούτων ἕκαστον στοιχεῖα ῥηθήσεται. καὶ γὰρ ὁ οὐρανὸς ἐκ τούτων, καὶ ἡ γένεσις. ἔστιν ἄρα καὶ πέμπτης οὐσίας ὁ οὐρανὸς παρὰ ταῦτα τὰ τέσσαρα. σύμμικτα δὲ ὄντα ἐκ τῶν ἁπλῶν. ἐν αὐτῷ γὰρ οὐ ταῦτά ἐστιν, ἀλλ' αἱ ἀκρότητες αὐτῶν, καὶ τέσσαρα τὰ στοιχεῖα πάντα τὰ ἀμιγῆ, καὶ ταῖς οἰκείαις μορφαῖς ἀλλήλων ἀφωρισμένα. καὶ ταῦτα τῷ γε Πλάτωνι συμφωνότατά ἐστι. νῦν μὲν λέγοντι τὸν οὐρανὸν ἐκ τῶν τεττάρων εἶναι στοιχείων, ἀναλογίᾳ συνδεδεμένων, καὶ ὅλον τὸν κόσμον ἐκ τούτων συνεστάναι, μικρὸν δὲ ὕστερον, τὰ πέντε σχήματα πλάττοντι, καὶ πέντε κόσμους ἀποκαλοῦντι. ταῦτα γὰρ καὶ πέμπτην οὐσίαν τῷ οὐρανῷ δίδωσι, καὶ τὴν τῶν στοιχείων εἰσάγει τετρακτὺν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ συνερχόμενα. πάντα γὰρ ἐστὶν ἐκεῖ πυρίως. διὸ καὶ ἁπλοῦν σῶμα ὁ οὐρανός, καὶ ἄλλο παρὰ τὸ τῇδε, καὶ πάντα περιέχει ὄντως ἐνύλων, τῶν τῇδε ὄγκων. οὔτ' οὖν πᾶσαν γῆν βαρεῖαν, οὔτε πᾶν πῦρ, κοῦφον εἶναι συγχωρήσομεν, ἀλλὰ τὰ μὲν ὑπὸ σελήνην, ἴσως τοιαῦτα, τὰ δὲ ἐν οὐρανῷ, ῥοπὴν ἕτερον ἐστίν. ἡ γὰρ ἐκεῖ στερεότης, καὶ τὸ μόνιμον ἀπὸ γῆς. οὐκοῦν καθ' ὅλην ἑαυτὴν ἑκάστη κινεῖται τῶν σφαιρῶν. τὸ δὲ φῶς, καὶ τὸ εὐκίνητον, ἀπὸ πυρός. τὸ δὲ συνεκτικὸν καὶ τὸ διαφανές, ἀπὸ ἀέρος, τὸ δὲ ὁμαλὲς καὶ λεῖον, ἀπὸ ὕδατος. ὅτι δὲ καὶ ὁ Πλάτων ἡμῖν δίδωσι τούτων ἀφορμάς. δείκνυσι σαφῶς μικρὸν προελθὼν ἐν οἷς φησίν. Ἐκ πυρὸς παντὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς, συνέστησεν αὐτὸν ὁ ξυνιστὰς μέρος οὐδὲν οὐδενὸς, οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ἀπολείπων. Οὐ γὰρ εἶπεν ἐκ πυρὸς ἁπλῶς, ἢ ὕδατος, ἀλλ' ἐκ πυρὸς παντὸς, καὶ ὕδατος παντός, δι' ὧν ἐνδείκνυται πολὺ μὲν εἶναι τὸ πῦρ, καὶ διαφέρον ἐν τῷ παντί, πολὺ δὲ τὸ ὕδωρ, καὶ κατ' οὐσίαν ἐξαλλαττόμενον. καὶ μὴν καὶ ἡ τῶν ἀσσυρίων θεολογία, τὰ αὐτὰ παραδίδωσι, θεόθεν ἐκφανθέντα. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνῳ ὁ δημιουργός, τὸν ὅλον κόσμον λέγεται ποιεῖν, ἐκ πυρός, ἐξ ὕδατος καὶ γῆς, καὶ παντρόφου αἴθρης, καὶ ὁ ποιητὴς ὡς αὐτουργὸν τεκταίνεσθαι τὸν κόσμον. καὶ γάρ τις πυρὸς ὄγκος ἦν ἕτερος, τὰ δὲ πάντα αὐτουργῶν. ἵνα σῶμα τὸ κοσμικὸν ἐκτολυπευθῇ. κόσμος ἵν' ἔκδηλος, καὶ μὴ φαίνηθ' ὑμενώδης, ὃ ταυτὸν τῷ ἵνα μὴ ἔχῃ μόνα φέρει τῶν εἰδῶν ἀμυδρὰ καὶ ἀσθενῆ. τὸ γὰρ ὑμενῶδες, τὸ ἀδιάρθρωτον σημαίνει τῶν λόγων. ὃ δ' οὖν εἴπομεν, ὅτι καὶ τὰ λόγια τὸ πᾶν ἐκ τῶν τεττάρων ἀπογεννᾷ στοιχείων μαρτυροῦντα τῇ παραδόσει τοῦ Πλάτωνος. περὶ μὲν οὖν τῆς τῶν φιλοσόφων κατὰ τοῦτο συμφωνίας, τοσαῦτα ῥητέον. εἰ γάρ τι καὶ διαφέρον ἐστὶ κατὰ τὴν τοῦ Πλάτωνος παράδοσιν, ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς. ὅτι δὲ ἀναλογία δέδεται, πρὸς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα πανταχοῦ, πρόδηλον. μιμεῖται γὰρ ὥσπερ εἴπομεν ἡ ἀναλογία, τὴν θείαν ἕνωσιν, καὶ δεσμός ἐστι δημιουργικός. ἀλλ' ἡ μὲν ἐν τοῖς μαθήμασιν ἀναλογία, τὸ ἀκριβὲς ἔχει, καὶ τὸ ἐπιστημονικόν. ἄϋλοι γάρ εἰσιν οἱ λόγοι. ἐν δὲ τοῖς φυσικοῖς, οὐκέθ' ὁμοίως, ἀλλ' ὅση μὲν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐστὶ μετέχει καὶ αὐτή τινος ἀκριβείας, ἡ δὲ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην, ἧττον, ἅτε ἐν ὕλῃ στρεφομένη. πάλιν οὖν ἡ τάξις διαφαίνεται τῶν στοιχείων, καὶ ὡς εἰκότως ὁ Πλάτων ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἐπάγει τὴν πίστιν τοῖς φυσικοῖς λόγοις.

λόγοις. αἴτια γάρ ἐστιν ἐκεῖνα. καὶ ἡ δημιουργικὴ πρόοδος, διὰ ψυχῆς ἐπιτελεῖται, καὶ ἡ ἀπογέννησις οἰκείως πρόεισι διὰ τῶν μέσων, καὶ ὡς τὰ μὲν οὐράνια, συγγενέστερά πως ἐστὶ, τοῖς ἀκριβέσι λόγοις, τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην, ἀμυδρὰν ἔχει τὴν ἀλήθειαν. ταῦτα δὴ καὶ αὐτὸς εἰδὼς, προσέθηκε τὸ καθόσον δυνατὸν ἦν, ἵνα μὴ πάντως ἀπαιτῇς τὸ ἀκριβὲς ἐπὶ τῶν φυσικῶν λόγων τοιοῦτον, ὁποῖον ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐστίν. εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐξετάσαι τῶν στοιχείων ἕκαστον, ὄψει πολλὴν ἐν αὐτῷ σύμμιξιν, οἷον, ὁ ἀὴρ, οὐχ ἁπλῶς ἐστι λεπτομερής. ἔχει γάρ τι καὶ παχύ, καὶ ὁμιχλῶδες, καὶ ὑδατῶδες. οὐ δὲ τὸ ὕδωρ ἁπλῶς εὐκίνητον. αὐτοῦ δὲ τοῦ πυρὸς τὸ συμμιγὲς τῷ ἀέρι μέρος, ἔοικε τῇ τοῦ ἀέρος ἀμβλύτητι, καὶ τοῦτο ἀναγκαίως. δεῖ γὰρ συνάπτειν τὰς ἀκρότητας τῶν δευτέρων, ταῖς τῶν πρώτων ὑποστάθμαις. ἔτι τοίνυν τὴν ἀναλογίαν ὅπως συντίθησι, κατανοητέον. ἀπό τε γὰρ τῶν μέσων ἄρχεται, καὶ φυλάττει τὴν τάξιν, ὥσπερ καὶ ὁ δημιουργός, πάντα ἐν ἄλλοις ἐποίησε, μετὰ τοῦ διασώζειν τὴν διάκρισιν αὐτῶν, καὶ ὅπως πᾶν τοῦτο τὸ πλέγμα, σύνδεσμον προσαγορεύει καὶ σύστασιν. σύνδεσμον μὲν, ὡς τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν ἀναλογίαν, ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας παρεχόμενος. σύστασιν δὲ, ὡς καὶ κατ᾽ αὐτὴν τὴν οὐσίαν, ἐκεῖθεν παραγόμενος. συνδήσειε γὰρ ἄν τις, καὶ ἃ μὴ συνέστησεν, ἀλλ᾽ οὐχ ὁ δημιουργὸς οὕτως, ἀλλ᾽ αὐτὸς πατὴρ, αὐτὸς ἑνοποιός, αὐτὸς φύλαξ τῶν οἰκείων ἔργων ἐστὶν ἁπάντων. πρὸς δὲ τούτοις καὶ κατανοητέον, ὅτι τὴν γεωμετρικὴν μεσότητα, ἢ ἀναλογίαν ὡς εἴπομεν ἐνταῦθα, παρέλαβε καὶ ἀπεσημήνατο. τὸ γὰρ ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἐκείνης ἐστὶν ἴδιον. ὅθεν καὶ ἀναλογίαν τινὲς κυρίως ἐκάλουν. ἐοίκασιν οὖν αἱ ἄλλαι, μερικωτέρων τινῶν εἶναι ἀγαθῶν παρεκτικαί τῷ κόσμῳ, καὶ οὐ τῆς διὰ πάντων διηκούσης τάξεως, καὶ τοῦ εἱρμοῦ τῆς συνεχείας. ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ ψυχογονίᾳ τῆς συνδέσεως ἕνεκα † παραλαμβάνονται τῶν γεωμετρικῶν λόγων, καὶ ἐν τῇ μεσότητι, ὡς ἐν ὅλῃ τῇ γεωμετρικῇ μόνῃ οὔσῃ ἀναλογίᾳ περιέχονται. †

Ἐκ δὲ τούτων καὶ τοιούτων, καὶ τὸν ἀριθμὸν τεττάρων, τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη. δι᾽ ἀναλογίας δὲ ὁμολογῆσαν, φιλίαν τε ἔσχεν ἐκ τούτων, ὥς τε εἰς τὸ αὐτὸν αὐτῷ συνελθεῖν, ἄλυτον ὑπὸ τῶν ἄλλων, πλὴν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος, γενέσθαι.

Ὅτι μὲν οὖν καὶ ἡ τετρὰς αὕτη τῶν στοιχείων, πρώτως ἀπὸ τοῦ παντελοῦς ζώου προελήλυθεν, ἦν γὰρ ἐκεῖνο νοητὴ τετρὰς, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο, καὶ τετραδικῶς πάντα ἐστὶν, ἐναργὲς οἶμαι γεγονέναι, διὰ τῶν προειρημένων. καὶ ὡς ἀπὸ μονάδος διὰ δυάδος καὶ τριάδος, ἐπὶ τετράδα προῆλθεν ἡ γένεσις. ἦν γὰρ μονογενὴς ὁ κόσμος καὶ εἷς, εἶθ᾽ εὕρομεν ὅτι δεῖ εἶναι ὁρατὸν ἐν αὐτῷ, καὶ ἁπτόν, ἔπειθ᾽ ὅτι, τούτοις πλεῖστον διεστῶσι, δεῖ τρίτου τινός. εἶθ᾽ ὅτι τὸ μέσον δυοειδὲς, καὶ οὕτως εἰς τὴν τετράδα κατηντήσαμεν. καὶ τοῦτο ἄρα ἦν, ὃ καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν Πυθαγόρειος ὕμνος ἔλεγε. ὅτι Πρόεισι μὲν μονάδος ἐκ κευθμῶνος ἔσθ᾽ ἂν ἵκηται Τετράδ᾽ ἐπὶ ζαθέην. τίκτει δὲ αὐτὴ τὴν δεκάδα μητέρα πάντων οὖσαν, οὕτω δὴ καὶ αὐτὴν τὴν τετρακτὴν, παγὰν ἀενάου φύσεως ὕμνησεν ὁ τῶν χρυσῶν ἐπῶν πατήρ. ὁ γὰρ κόσμος ὑπὸ τετράδος κοσμηθεὶς, ἀπὸ μονάδος καὶ τριάδος προελθούσης, ἀποτελευτᾷ δεκὰς, ὡς πάντων περιληπτικός. ὅτι δὴ καὶ δι᾽ ἀναλογίας εἷς ὁ κόσμος ἐστὶν, ὑποστὰς ἐκ τούτων τε τῶν στοιχείων, καὶ τοιούτων κατὰ τὰς δυνάμεις, καὶ τοσούτων κατὰ τὸ ποσὸν, σαφῶς δεδήλωκεν. οὐ τὸ ὑποσελήνιον, ἀλλὰ τὸ σῶμα τοῦ παντὸς, εἰπὼν ἀπὸ τεττάρων γεγονέναι. τέλος δὲ τῆς ἀναλογίας ἐστὶν ἡ φιλία τοῦ κόσμου, δι᾽ ἣν σώζεται καὶ αὐτὸς ὑφ᾽ αὑτοῦ. πᾶν γὰρ τὸ φίλον ᾧ ἂν ᾖ φίλον, ἐκείνου βούλεται εἶναι σωστικόν. τὸ δὲ ἀλλότριον πᾶν, ἀποστρέφεται, καὶ οὐδὲ εἶναι βούλεται τὸ παράπαν. ὥς τε τὸ αὐτὸ αὑτῷ φίλον ἑαυτοῦ σωστικόν. ὁ δὲ κόσμος δι᾽ ἀναλογίας καὶ συμπαθείας, ἑαυτῷ φίλος ἐστὶν, ἑαυτὸν ἄρα σώζει. σώζεται δὲ καὶ ἐκ τῆς δημιουργίας, ἄρρηκτον φρουρὰν παρ᾽ αὐτῆς δεχόμενος. διὸ καὶ ὁ θεολόγος, κρατερὸν ὠνόμασε τὸν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ δεσμόν. ὡς ἡ νὺξ πεποίηται λέγουσα πρὸς τὸν δημιουργόν. Αὐτὰρ ἐπὴν δεσμὸν κρατερὸν περὶ πᾶσι τανύσῃς. ταύτην δὲ τὴν φιλίαν τῷ παντὶ, δίδωσι μὲν καὶ ἡ ἀναλογία συνέχουσα καὶ περιέχουσα τὰς δυνάμεις τῶν ἐν αὐτῷ στοιχείων. δίδωσι δὲ καὶ ἡ ὅλη φύσις συμπάθειαν ἐμποιοῦσα καὶ ἁρμονίαν τῶν ἐναντίων. πρὸ δὲ ταύτης, ἡ ψυχὴ τὴν μίαν ζωὴν ὑφαίνουσα τοῦ κόσμου, καὶ πάντα τὰ μέρη τῷ ὅλῳ συναρμόττουσα, καὶ ἔτι πολλῷ πρότερον ὁ νοῦς τάξιν καὶ τελειότητα, καὶ μίαν συνοχὴν, τοῖς πᾶσιν ἐναπεργαζόμενος. καὶ ἔτι πρὸ τῆς νοερᾶς οὐσίας, ἡ μία θεότης τοῦ παντὸς, καὶ πάντες οἱ τὸν κόσμον διαλαχόντες θεοὶ, τῆς ἐν αὐτῷ προκατάρχουσιν ἑνώσεως. καὶ ἔτι πολλῷ πρότερον ὁ εἷς δημιουργός. τοῦτον δὲ τὸν μέγιστον, καὶ τελειότατον δεσμὸν, ὃν περιβάλλει τῷ κόσμῳ πανταχόθεν ὁ πατὴρ, ὡς φιλίας ὄντα ποιητικὸν, καὶ τῆς ἐναρμονίου κοινωνίας τὸν ἐν αὐτῷ δεσμὸν, πυριβριθῆ ἔρωτος τὰ λόγια προσείρηκεν ἔργα. Νοήσας γὰρ πατρικὸς νόος αὐτογένεθλος, πᾶσιν ἐνέσπειρε δεσμὸν πυριβριθῆ ἔρωτος. καὶ τὴν αἰτίαν προσέθηκεν, Ὄφρα τὰ πάντα μένῃ χρόνον εἰς ἀπέραντον ἐρῶντα, Μὴ δὲ πέσῃ τὰ πατρὸς νοερῶς ὑφασμένα φέγγει. διὰ γὰρ τοῦτον τὸν ἔρωτα πάντα ἥρμοσται ἀλλήλοις, ὡς ἐν ἔρωτι μένει κόσμου στοιχεῖα θέοντα. καὶ συνδέδεται ἄρα τὰ στοιχεῖα τὰ κοσμικὰ, καὶ φιλίαν ἔχει, καὶ ταύτην ἄλυτον εἰς τὸν ἄπειρον χρόνον, διὰ τὴν βούλησιν τοῦ πατρός. εἰ δὲ καὶ πρὸ τούτων τὴν ὑπερκόσμιον αἰτίαν τῆς φιλίας ἐθέλεις σκοπεῖν, εὑρήσεις καὶ παρὰ τοῖς θεολόγοις αὐτὴν ὑμνουμένην. τὴν γὰρ ἀφροδίτην παρήγαγεν ὁ δημιουργὸς, ἵνα καλῶς ἐπιλάμπῃ, τάξιν καὶ ἁρμονίαν,

καὶ κοινωνίαν πᾶσι τοῖς ἐγκοσμίοις, καὶ τὸν ἔρωτα ὀπαδὸν αὐτοῦ, ἑνοποιὸν ὄντα τῶν ὅλων. ἔχει δὲ καὶ αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ, τὴν τοῦ ἔρωτος αἰτίαν. ἔστι γὰρ καὶ μῆτις πρῶτος γενέτωρ, καὶ ἔρως πολυτερπής. εἰκότως ἄρα φιλίας ἐστὶν αἴτιος τοῖς δημιουργήμασι καὶ ὁμολογίας. καὶ ἴσως πρὸς τοῦτο ἀποβλέπων, καὶ ὁ Φερεκύδης ἔλεγεν, εἰς ἔρωτα μεταβεβλῆσθαι τὸν Δία, μέλλοντα δημιουργεῖν. ὅτι δὴ τὸν κόσμον ἐκ τῶν ἐναντίων συνιστὰς, εἰς ὁμολογίαν καὶ φιλίαν ἤγαγε, καὶ ταυτότητα πᾶσιν ἐνέσπειρε καὶ ἕνωσιν, τὴν δι᾽ ὅλων διήκουσαν. ἄλυτος οὖν ὁ κόσμος διὰ ταῦτα, πλὴν παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ ποιήσαντος. τὸ γὰρ αὐτῷ τῷ εἶναι πάντα γεννῶν, πῶς ἂν εἴη φθορᾶς τοῖς πᾶσιν αἴτιον. ἄλλως τε καὶ πᾶν τὸ φθειρόμενον, ἢ παρὰ τὴν ὕλην φθείρεται, ἢ παρὰ τὸ εἶδος, ἢ παρὰ τὸ ποιῆσαν. ἕκαστον τε τούτων διχῶς. καὶ γὰρ παρὰ τὸ ποιῆσαν, ἢ ἀσθενῆσαν, ὡς ἡ μερικὴ φύσις, ἢ μεταβουλευσάμενον, ὡς ἡ μερικὴ ψυχή, καὶ παρὰ τὸ εἶδος, ἢ τὴν ἀρχὴν μὴ καλῶς συστᾶν, ἢ διαλυθὲν χρόνου προϊόντος, καὶ παρὰ τὴν ὕλην, ἢ ἔνδοθεν ἀσυμμέτρως ἔχουσαν, ἢ ἔξωθεν βίαν ὑπομείνασαν. ἑξαχῶς γοῦν τῆς φθορᾶς γιγνομένης, πάντας ἀναιρεῖ τοὺς τρόπους ὁ Πλάτων. οὔτε γὰρ παρὰ τὸ ποιῆσαν οὐδετέρως. παρὰ μὲν τὴν δύναμιν, ὅτι ἄριστός ἐστιν ὁ δημιουργός, καὶ ἡ ἀσθένεια χώραν ἐπ᾽ αὐτοῦ καὶ λόγον οὐκ ἔχει. δυνάμεσιν ἀμηχάνοις κυβερνῶντος τὸ πᾶν. παρὰ δὲ τὴν βούλησιν, ὅτι οὐχ ἕτερα καὶ ἕτερα βούλεται, καὶ ὅτι τὸ καλῶς ἁρμοσθὲν καὶ ἔχον εὖ, λύειν ἐθέλειν κακοῦ, αὐτὸς δὲ ἀγαθός, καὶ τὸ πᾶν ἥρμοσται καλῶς. ὅμοιον οὖν βούλεσθαι τὸν δημιουργὸν μὴ εἶναι τὸ πᾶν, καὶ μὴ δὲ αὐτὸν ἀγαθὸν εἶναι. οὔτε παρὰ τὸ εἶδος. καὶ γὰρ ἥρμοσται κατ᾽ ἀναλογίαν ὁ κόσμος, καὶ ἔστι τέλειος καὶ εἷς, καὶ διὰ μὲν τὴν ἁρμονίαν, κρατεῖ τὸ εἶδος, διὰ δὲ τὴν ὁλότητα καὶ τὴν μόνωσιν, οὐδέποτε ἀνάρμοστος ἔσται. οὔτε παρὰ τὴν ὕλην. ἡ μὲν γὰρ ἀναλογία, τὴν ἔνδοθεν ἀσυμμετρίαν ἀναιρεῖ. ἡ δὲ μόνωσις, τὴν ἔξωθεν βίαν. οὐδαμῶς ἄρα φθαρτὸν εἶναι δύναται τὸ πᾶν. διατί οὖν ὁ Πλάτων προστέθεικε, πλὴν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος. φανερὸν μὲν, ὅτι πανταχοῦ τὸ λύειν, τοῦ δήσαντός ἐστι, καὶ λάβοις ἂν ἐκ τούτου, ὅτι οὕτως γενητὸς ὁ κόσμος, ὡς ἀπὸ ἄλλης αἰτίας μόνον ὑποστάς. ὡς γὰρ ὑπ᾽ οὐδενὸς λυτός ἐστιν ἢ ὑπὸ τοῦ γεννήσαντος, οὕτως ἀπ᾽ οὐδενὸς γενητός ἐστιν, ἢ ἀπ᾽ ἐκείνου τοῦ δήσαντος, ὃ ἐστι τῷ τὴν αἰτίαν ἔχειν ὡς ἑπόμενον τῆς τοῦ δεθέντος λύσεως. ἔχει δὲ καὶ ἄλλην ἔνδειξιν ὁ λόγος. ἄλυτον γάρ ἐστι, τὸ πᾶν παντί, πλὴν τοῦ δήσαντος. ἐκείνῳ γὰρ οὐκ ἔστιν ἄλυτον. τοῦτο γὰρ σμικρόν. ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπ᾽ ἐκείνου συνδεῖται διαιωνίως. ὡς οὖν εἰ ἔλεγεν ἀπαραλόγιστος ὁ ἐπιστήμων ὑπὸ πάντων, πλὴν ὑπὸ τοῦ νοῦ. νῷ γὰρ οὐκ ἔστιν ἀπαραλόγιστος. οὐ γὰρ ἀρκεῖ τῷ νῷ μὴ παραλογίζεσθαι, ἀλλὰ φρενοῦν τὴν ψυχήν, οὕτως οὖν καὶ ὁ κόσμος, οὐκ ἄλυτος ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος. ἀλλὰ συνδεῖται μᾶλλον ὑπ᾽ αὐτοῦ. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἄλυτος, ἐκείνῳ δὲ, οὐχὶ τὸ μὴ λύειν, ἀλλὰ συνδεῖν προσήκει μᾶλλον. ὥσπερ καὶ ἡλίῳ τὸ φωτίζειν, οὐ τὸ μὴ σκοτίζειν. τοῦτο γὰρ ὑπάρχει τισὶ καὶ ἄλλοις.

» Τῶν δὲ δὴ τεττάρων ἓν ὅλον ἕκαστον εἴληφεν ἡ τοῦ κόσμου σύστασις. ἐκ γὰρ πυρὸς παντὸς, ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς, συνέστησεν αὐτὸν ὁ συνιστάς. μέρος οὐδὲν οὐδενὸς οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ὑπολείπων.

Ταῦτα ἐκεῖνα ἃ πρότερον ἐλέγομεν, ὅτι πολλὰς μὲν πυρός, πολλὰς δὲ ὕδατος, πολλὰς δὲ ἑκάστου τῶν ἄλλων στοιχείων οἶδεν ὁ Πλάτων διαφορότητας, ἐξ ὧν φησὶ πασῶν συμπεπληρῶσθαι τὸν κόσμον, τρίτον τοῦτο τὸ δημιουργικὸν δῶρον τῷ κόσμῳ δίδωσιν. ὥς τε εἰ καὶ τῶν τεττάρων, τὰς μὲν ἀκρότητας ἐν οὐρανῷ, τὰς δὲ μεσότητας ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην, τὰς δὲ ἐσχάτας ὑποστάθμας, ἐν τοῖς ὑπὸ γῆν, ἀνάλογον τοῖς τρισὶ δημιουργοῖς τὰ στοιχεῖα διανέμων τῷ Διΐ, τῷ Ποσειδῶνι, τῷ Πλούτωνι, καὶ ταῦτα θεὶς ἀπολείποι, μὴ θαυμάσωμεν. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν ὅλον παρείληπται, καὶ ἐκ παντὸς ἑκάστου τὸ πᾶν ἐστι. εἴτε πρώτως πῦρ καὶ οὐράνιον λέγοις, εἴτε μέσον, εἴτε ἔσχατον, καὶ πλημμελὲς ποιότησί τισι, πυρίαις χρωννύμενον. οἷον γὰρ τὸ πλημμελὲς καὶ ἄτακτον ὑποτιθέμεθα τοιοῦτο μάλιστα διαφαίνεται τῶν ὑπὸ γῆς στοιχείων ἕκαστον. διότι προϊοῦσα ἡ δημιουργία κατὰ μικρὸν εἰς τὸ ἀκόσμητον ἀπολήγει, καὶ τὸ ἐλαχίστης τάξεως μετειληφός. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα. μέρος δὲ καὶ δύναμιν διαφέρειν φήσομεν, ᾗ τὸ μὲν, ὁμοούσιον τῶν ὅλων ἑκάστῳ, ἡ δὲ δύναμις συμπληροῖ τῶν στοιχείων ἕκαστον. τοῦ μὲν γὰρ πυρός, τὸ μέρος πῦρ, ἡ δὲ δύναμις μία τῶν ἐν τῷ πυρὶ πολλῶν ἰδιοτήτων, οἷον, ἡ τῆς κινήσεως, ἡ τῆς ὀξύτητος, ἡ τῆς λεπτότητος, ἐκ δὲ τούτων ἓν ἐκεῖνο. δῆλον οὖν ὡς πᾶν πῦρ καὶ πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ πυρός, καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων, ἐν τῷ κόσμῳ περιέχονται. τί οὖν φαίη τις ἂν τῶν ἐκ τῆς ὑπερορίου θεοσοφίας ὡρμημένων, καὶ τὰ πάντα διαιρουμένων, εἰς ἐμπύριον, εἰς αἰθέριον, ὑλαῖον, καὶ μόνον τὸ ἐμφανὲς ὑλαῖον καλούντων, τὰ ὑπὲρ τὸν κόσμον στερεώματα, τί φήσομεν, εἴ τε ὄλυμπον χρὴ καλεῖν, εἴτε ἐμπύριον, εἴτε αἰθέρας, ἢ καὶ εἰ μὴ ἐκ τῶν τεσσάρων ἐκεῖνα τὰ στερεώματα, πάλιν ἀληθὲς τὸ μηδὲν μέρος τῶν τεττάρων εἶναι ἔξω τοῦ παντός, μᾶλλον δὲ ἔξωθεν ὡς αὐτός φησιν. τὸ γὰρ ἔξωθεν, ἐμφαντικώτερον, ὅτι δηλοῖ καὶ τὴν βίαν ἣν ἂν ἐπάγοι ταῦτα, μὴ ἐντὸς ὄντα τοῦ παντός, ἀλλὰ ἔξωθεν αὐτῷ προσβάλλοντα. καὶ γὰρ ἐκεῖνα πύρειά ἐστι καὶ περιέχεται ἐν τῷ σύμπαντι κόσμῳ, καὶ πάλιν ἀληθές, ὅτι μηδὲν ἐστὶν ἔξω τοῦ παντὸς πυρός, ἀλλ᾽ ὅλον περιέχει τὸ πᾶν. οἷον, ἢ καὶ ὅσον τὸ πᾶν, καὶ ὁ Τιμαίου λόγος ἀληθὴς πάντως. διατί οὖν φαίη ἄν τις ἀπὸ τῆς ἀπλανοῦς ἀρχόμενος, ὑφίστησι τὸ πᾶν; ἢ ὅτι τῷ φυσικῷ περὶ τῶν ὁρατῶν, καὶ ὅλως αἰσθητῶν προσήκει ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. ἴσως δὲ καὶ ὡς ἐν Διὸς δημιουργίᾳ, τούτων εἰκότως μόνον ἐμνημόνευσεν. ἐκείνων γὰρ

των γὰρ, τὸ μὲν ἐστι ζωογονητικὸν, τὸ δὲ πατρικὸν. δημιουργικὸν δὲ, τὸ ὑλαῖον. οὐ γὰρ εἰς ὕλην πῦρ ἐπέκεινα τὸ πρῶτον ἐκδύναμιν κατακλείει ἔργοις, ἀλλὰ νόῳ. νοῦ γὰρ ὥς ἐστιν ὁ κόσμου τεχνίτης, πυρίου φησὶ τὸ λόγιον. εἰ μὴ ἄρα καὶ τοῦτο δεῖ λέγειν, ὅτι καὶ αὐτὸς τὴν ψυχὴν ἀνάλογον, τοῖς αἰθερίοις παρήγαγε. τὸν δὲ νοῦν, τῷ ἐμπυρίῳ. διὸ καὶ τὴν μὲν, ἐκ τριῶν κεκρᾶσθαι φησὶ μοιρῶν. τὸν δὲ νοῦν ἀμέριστον εἶναι. καὶ γὰρ τὸ αἰθέριον, τριπλοῦν, καὶ ψυχοκράτως, ὁ τοῖς αἰθερίοις ἐπιβεβηκὼς ἐστι τελετάρχης, καὶ τὸ ἐμπύριον, ἓν ἐστι καὶ τῇ οὐσίᾳ νοερὸν, ὡς παρειλήφαμεν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ εἰσαῦθις ἐπισκεπτέον. καὶ γὰρ ἔχει πολλὰς ἀπορίας, ὅπως συνάσεται τοῖς τοῦ Πλάτωνος. νυνὶ δὲ ἐπὶ τὰ ἑξῆς ῥήματα μετίωμεν.

Τάδε διανοηθεὶς, πρῶτον μὲν, ἵνα ὅλον ὅτι μάλιστα ζῶον τέλειον ἐκ τελέων τῶν μερῶν εἴη. πρὸς δὲ τούτοις ἓν ἅτε, οὐχ ὑπολελειμμένων ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτον γένοιτ' ἄν. ἔτι δὲ, ἵνα ἀγήρων καὶ ἄνοσον ᾖ κατανοῶν ὡς ξυνιστάν τῷ σώματι θερμὰ καὶ ψυχρὰ, καὶ πάντα ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει, περιστάμενα ἔξωθεν, καὶ προσπίπτοντα ἀκαίρως, λύει, καὶ νόσους γῆράς τε ἐπαγόντα, φθίνειν ποιεῖ. Τρεῖς αἰτίας ἀποδίδωσιν ὡς συλλήβδην εἰπεῖν, δι' ἃς οὐδὲ ἔξω τοῦ παντὸς ἀπολείπει στοιχεῖον, τὴν τελειότητα, τὴν ἑνότητα, τὴν ἀϊδιότητα. πᾶσαι δὲ αὗται πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἀντιστρέφουσιν. εἴτε γὰρ τέλειον τὸ πᾶν, οὐδὲν ἐστιν ἐκτὸς αὐτοῦ. γένοιτο γὰρ ἂν, ἐκ τοῦ ἔξω καὶ ἄλλος. διὰ τί γὰρ ἐκ μὲν τούτων ἓν τι γέγονεν, οὐδὲν δὲ ἐξ ἐκείνων γένοιτ' ἄν. εἴτε μηδὲν ἐστιν ἐκτὸς, εἷς ὁ κόσμος. καὶ πάλιν εἰ ἀΐδιος ὁ κόσμος, οὐκ ἔστιν ἔξω σῶμα τοῦ παντὸς ὁμογενὲς τοῖς ἐν αὐτῷ στοιχείοις. εἰ γὰρ εἴη τι προσβάλλον αὐτῷ, λυπήσει, καὶ διαλύσει τὸ πᾶν. ἔξω γὰρ ὂν ἀλλότριον ἂν εἴη τοῦ κόσμου. ἀλλότριον δὲ ὂν, ἐνοχλήσει τὸ πᾶν. καὶ εἰ μηδὲν ἐστιν ἐκτὸς, ἀΐδιος ὁ κόσμος. οὐ γὰρ ἔχει τὸ φθαρτικόν. καὶ εἰ μὲν ἀληθὴς ὑπόμνησις, τῆς τε μονότητος καὶ τῆς ἀϊδιότητος, καὶ τῆς τελειότητος τοῦ παντὸς, ἀπὸ τοῦ παραδείγματος εἴληπται πρότερον. ἐκεῖνο γὰρ ἦν παντελὲς, μονοειδὲς, αἰώνιον. τὸ μὲν, διὰ τὸ ἓν ὂν, ἀφ' οὗ τὸ μονογενές. τὸ δὲ διὰ τὸν αἰῶνα, ἀφ' οὗ τὸ ἀΐδιον. τὸ δὲ, διὰ τὸ περιέχον πάντα τὰ εἴδη τῶν νοητῶν ζώων. τοῦτο γὰρ ἴδιον λοιπὸν τοῦ παντελοῦς ζώου. ἔστι δὲ τὸ μὲν παντελὲς, τελείων αἴτιον. τὸ δὲ μονοειδὲς, μοναδικῶν. τὸ δὲ αἰώνιον ἀϊδίων. ἐπειδὴ πᾶν τὸ παράγον, ὅμοιον ἑαυτῷ παράγει τὸ δεύτερον, καὶ μάλιστ' ὅταν κατ' οὐσίαν ποιῇ, καὶ ἔχει τὴν ἐνέργειαν οὐσίαν. δείκνυται δὲ ὅμως καὶ ἀπὸ τούτων ὡς ὑλικῶν, ἕκαστον τούτων. εἰ γὰρ μηδὲν ἔξω τοῦ παντὸς, καὶ εἰ πάντα τὰ οἰκεῖα μέρη συνείληφεν, ἕν ἐστι, τέλειόν ἐστι ἀΐδιόν ἐστι. ἀπορήσειε δ' ἄν τις πῶς ἀπὸ τῆς ἀϊδιότητος ἐπιχειρήσας, ἔφατο μηδὲν ὑπολελεῖφθαι τοῦ παντὸς ἔξω. καὶ γὰρ ἄλλα ἐστὶν ἀΐδια, καὶ ἔστι τι αὐτῶν ἐκτὸς, ὥσπερ τῶν οὐρανίων, ἢ τούτων καὶ ἐκτὸς ἂν εἴποις εἶναι τὰ ἄλλα καὶ οὐκ ἐκτός. ὡς μὲν διωρισμένα κατὰ φύσιν, ἐκτὸς, ὡς δὲ συμπαθῆ, πρὸς αὐτὰ, καὶ ὑπὸ μιᾶς αὐτοῖς περιεχόμενα φύσεως, κυριωτέροις οὖσι μορίοις, οὐκ ἐκτός. εἰ δ' ἔτι τοῦ παντὸς ἦν ἔξω, μόνως ἂν ἦν ἔξω, μηδεμίαν ἔχων συμπάθειαν πρὸς τὸν κόσμον. ἀλλὰ ἀλλότριον, ὑπάρχον, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς ἠρημωμένον, καὶ τῷ κενῷ παρεμπίπτοντι, διωκόμενον. εἰ δὲ, δὴ περὶ τῶν ὀχημάτων ἀποροίη τις τῶν ψυχικῶν, πῶς ἀπαθῆ ἐστιν ὑπὸ τῶν τῇδε στοιχείων, οὐ κρατοῦντα αὐτῶν, ὥσπερ τὰ θεῖα σώματα, λεκτέον, ὅτι τότ' ἂν ἔπασχεν, ὑπ' αὐτῶν, εἰ ὅμοια ἦν τοῖς στοιχείοις, ἐξ ὧν αὐτὰ συνέστηκε, νῦν δὲ ἐξ ἄλλων συνεστῶτα, μένει κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ἄλυτα. πάντη δὲ ὅμως ἀπαθῆ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ προσκολλωμένων, αὐτοῖς τῶν ὑλικῶν σωμάτων, τῆς κατὰ φύσιν κινήσεως, παραθραύεται, καὶ κινεῖται πλημμελῶς. οὔτε κυκλίζεσθαι δυνάμενα, διὰ τὴν ἐκείνων συνάρτησιν, οὔτε εὐθυπορεῖσθαι διὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν. ὅθεν δὴ καὶ τεταραγμένας, ἡμῶν ἀποκαλεῖ τὰς περιόδους. οὐ μόνον διὰ τὰς ψυχικὰς κινήσεις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς τῶν ἡμετέρων ὀχημάτων, τοιαύτης ἀπὸ τῶν τῇδε σωμάτων, τῆς προσπλάσεως γεγονυίας. εἰ ἄρα ἀΐδιον τὸ πᾶν, καὶ ἀεὶ κατὰ φύσιν ἔχει, οὐδὲν ἐκτὸς αὐτοῦ δέον ἦν εἶναι. τοῦτο γὰρ ἀλλότριον ὂν αὐτοῦ, παντελῶς, προσπίπτον ἔξωθεν, αἴτιον ἂν ἐγένετο φθορᾶς, δύναιο δ' ἂν, καὶ ἀντιστρέψας λέγειν, ὅτι τὸ ἵνα ἀΐδιον ᾖ τὸ πᾶν, συμπέρασμά ἐστι. μέσον δὲ καὶ τούτου αἴτιον, τὸ μηδὲν, ἐκτὸς εἶναι τοῦ παντός. διότι γὰρ οὐδὲν ἐστιν ἔξω τοῦ παντὸς, οὐδὲν αὐτῷ δύναται φθορὰν ἐπάγειν ὡς ἀλλότριον. ὥστε ἀΐδιον. τῷ μὲν οὖν παντὶ, καὶ τοῦτο τῆς ἀϊδιότητος αἴτιον, τοῖς δὲ ἐν αὐτῷ μέρεσιν, οὐ τοῦτο μὲν, ἄλλα δέ ἐστιν αἴτια τῆς ἀφθαρσίας, οἷον, τὸ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὑποστῆναι δημιουργοῦ. πᾶσι γὰρ ἁπλῶς, οὗτος ἀθανασίας αἴτιος. ὥστε τὸ πᾶν ἄφθαρτον μειζόνως. καὶ γὰρ καὶ διὰ τὸν δημιουργὸν, καὶ διὰ τὸ μηδὲν εἶναι ἔξω τοῦ παντὸς, οὕτω τε δυνατὸν, καὶ τἄλλα ἀντιστρέφειν, οἷον ὅτι οὐδὲν ἔξω τοῦ παντός ἐστι, μονογενές ἐστιν. ἵνα τριχῶς ᾖ μονογενὲς, διὰ τὸ παράδειγμα, διὰ τὴν ὕλην πᾶσαν αὐτὴν περιέχον, διὰ τὸν δημιουργὸν ἕνα ὄντα. καὶ ὅτι παντελὲς, διότι πάντων περιεκτικόν. τούτων μὲν οὖν ἕκαστον δῆλον, τῶν δὲ τούτοις ἀντιστρεφόντων, οἷον, εἰ μονογενὲς, οὐδὲν ἔχει ἐκτὸς, αὐτόθεν ἐπὶ μόνου τοῦ παντὸς ἀληθές. καὶ εἶεν ἂν ἀποδείξεις τοιαίδε τινές. τὸ πᾶν μονογενὲς, εἰ δὲ μονογενὲς, οὐδὲν ἂν ἔχῃ ἑαυτοῦ ἐκτὸς, ἐξ οὗ ἂν ἄλλο γένοιτο τοιοῦτον. τὸ πᾶν ἄλυτον, εἰ δὲ ἄλυτον, οὐδὲν ἀλλότριον τῶν ἐξ ὧν ἐστιν, εἴη ἂν αὐτοῦ ἐκτὸς, τὸ πᾶν ἄρα παντελές. παντελὲς γὰρ τὸ μηδὲν ἐλλεῖπον. διὸ καὶ Ἀριστοτέλης μόνως τέλειόν φησι τὸ πᾶν. τὰ δὲ ἐν αὐτῷ πάντα, ἀτελῆ μέρη τοῦ παντὸς ὄντα. ταῦτα μὲν οὖν ἐστιν ὡς συνελόντι φάναι, περὶ ὧν ποιεῖται τοὺς λόγους. εἰ δὲ βούλει καὶ αὐτὴν τὴν λέξιν ἐπιδράμωμεν. τὸ μὲν οὖν τάδε διανοηθεὶς, τῇ

θεὶς, τὴν συνῃρημένην ἐν τῷ δημιουργῷ νόησιν, ἀνελίττει διάνοιαν αὐτὴν ὀνομάζων. ἐπεὶ δὴ διανοητικῶς αὐτὴν αἱρεῖ, καὶ οὐ διὰ ἁπλῆς ἐπιβολῆς. καὶ γὰρ τὸ πολυσχιδὲς τῶν τῆς αἰτίας ἀπολογισμῶν, διανοίας ἔργον ἐστὶ, νοῦ δὲ, τὸ μονοειδὲς, καὶ τὸ ἐν τῇ μιᾷ νοήσει τὰ πάντα περιειληφός. ἑαυτὸν οὖν κήρυκα ποιήσας, τῶν ἐν τῷ δημιουργῷ προειλημμένων αἰτιῶν, τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν εἰς τὴν ἐκείνου μονοειδῆ νόησιν ἐπανήνεγκεν. οὕτω δὴ καὶ τὰ λόγια, τὰς μεριστὰς τοῦ δημιουργοῦ νοήσεις, διανοίας προσείρηκε. μετὰ δὴ πατρικὰς διανοίας, ψυχὴ ἐγὼ ναίω θέρμη ψυχοῦσα τὰ πάντα. τὸ δὲ ὅλον, ὅτι μάλιστα· ὅτι καὶ τὸ τῶν τελέων ἐκ τελέων, πρὸς τὴν ὁλότητα τὴν νοερὰν, καὶ τὴν παντότητα τὴν νοητὴν ἀφομοιοῖ τὸν κόσμον. τὰ μὲν γὰρ μέρη κατὰ τὴν πρὸς τὸ ὅλον ἀναφορὰν λέγεται, καὶ τέλεια ἀφ' ἑαυτῶν οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ τὴν μὲν, ὡς μερῶν ἔχει τελειότητα, τῆς δὲ ἁπλῶς τελειότητος, ἐστὶν ἄμοιρα. τὸ δὲ πᾶν, κυρίως ὅλον ἐστίν. ἄλλο γὰρ ἦν ὅλον, ὁλικῶς. ἄλλο τὸ μέρος ὁλικῶς, καὶ τρίτον ἄλλο τὸ ὅλον μερικῶς, ἔσχατον δὲ τὸ μέρος μερικῶς. καὶ τὸ μὲν πᾶν, ὅλον ὁλικῶς ἐστὶν, ὡς ὅλον ἐξ ὅλων. ἑκάστη δὲ τῶν σφαιρῶν, μέρος ὁλικῶς, κατὰ δεύτερον εἶδος ὁλότητος, τὰ δὲ μερικὰ ζῶα, ὅλα ἐστὶ μερικῶς. τρίτη γὰρ ὁλότης ἐν τούτοις, ἀλλὰ μετὰ τῆς μερικῆς ἰδιότητος. τὰ δὲ μέρη τούτων μέρη μερικῶς. μέρη γὰρ ἐστὶ μόνον, καὶ μὴν καὶ τὸ ἅτε οὐχ ὑπολελειμμένων, ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτο γένοιτ' ἂν αἰτίας ἀπολογισμός ἐστι, δι' ἣν εἷς ὁ κόσμος. ὑλικῆς δὲ αἰτίας. εἰ μὲν γὰρ εἴη τι ἐκτὸς, τοιοῦτον γένοιτ' ἂν, καὶ ἄλλος ἐξ αὐτοῦ κόσμος μείζων, ἢ ἐλάσσων. οὐ γὰρ δὴ ἀκόσμητον ὁ δημιουργὸς αὐτῷ ἀφίησι. βούλεται γὰρ ἀγαθὰ πάντα εἶναι. φλαῦρον δὲ μηδὲν, εἰ δὲ εἷς ὁ κόσμος, οὐδὲν τοιοῦτον οἷα ἐστὶ τὰ ἐξ ὧν γέγονεν αὐτός ἐστιν, ἐκτὸς ὑπολελειμμένον. καὶ μήποτε τοῦτο προσέθηκε, διὰ τὰ οὐράνια, καὶ ὅλως τὰ μοναδικά. καὶ γὰρ ταῦτα μοναδικά ἐστιν, οὐχ ὑπολελειμμένων ἔξω αὐτῶν ἄλλων, ἐξ ὧν τοιαῦτα γένοιτ' ἄν. ἕκαστον γὰρ ἐκ τούτων συνέστηκεν, ἃ τῷ μεγέθει καὶ τῇ δυνάμει, καὶ τῷ πλήθει μόνον ἐστὶν ἐκείνων συστατικά. ἀλλ' οὐδὲ οὐδενός, διὸ καὶ μοναδικὰ λέγεται, διότι ἐκ μόνων ἐκείνων, μόνον συνέστηκεν. ἄλλο δὲ οὐδὲν, οὐ δὲ τῶν ἁπλῶν ἐστὶ τοιοῦτον κατὰ πάντα, οἷον τὸ ἑκάστου τούτων στοιχείων. καὶ τοῦτο Πλάτωνος, ἦν τῆς ὑψηλονοίας, ὅτι μόνον ἐκεῖνο φθείρεται, ὑπὸ τῶν περιεστώτων, ὅπερ ἂν ᾖ ἐκ τοιούτων, οἷά ἐστιν, ὥστε εἶναι καὶ πυρὸς καὶ ἑκάστου στοιχείου, τοιαύτας διαφορότητας, ὅσα ἐστὶ τὰ μοναδικὰ, ἐξ ὧν τὸ πᾶν, καὶ τὸν δημιουργὸν τοσαύτας ἰδέας ὑποστῆσαι τῶν ἁπλῶν, ὅσα ἔμελλε παράγειν τῶν συνθέτων. ὡς πάσας ἑνός τινος εἶναι συμπληρωτικάς, καὶ ἄλλο ἐξ αὐτῶν γεγονέναι μηδέν. τὸ δὲ ἀγήρων καὶ ἄνοσον πρόδηλον ἔχει τὴν αἰτίαν. καὶ γὰρ ἡ νόσος φύεται, διὰ τὴν τῶν ἐπεισιόντων ἀσυμμετρίαν, προσκρινομένων ἄλλων ἄλλοις. τῶν ἐν ἡμῖν, καὶ λυόντων τὴν ἀναλογίαν, ἣν ἔχει πρὸς τὰ λοιπὰ ἐξ ὧν ἐσμέν. δι' ἣν ἡ πλεονεξία, καὶ ἡ ἔνδεια παρεισδύεται τῶν χυμῶν, καὶ τὸ γῆρας ἐπιγίγνεται ἀσθενούσης τῆς φύσεως, ὥσπερ αὐτὸς ἐρεῖ προελθὼν, πρὸς πολλὰ τὰ ἔξωθεν διηγωνισμένης, καὶ ἄθλους ἐπὶ ἄθλους πολλοὺς ἐκπονησάσης. οὐ γὰρ ἄπονος αὐτή. καὶ ἡ πέψις καὶ διοίκησις τῆς τροφῆς, καὶ ἡ κάθαρσις, καὶ πάντα ὅσα φύσεως ἐστὶν ἔργα. καὶ λάβοις ἂν ἐκ τούτων, ὅτι καὶ τῆς Παιωνίου σειρᾶς ὁ δημιουργὸς ἔχει τὴν πηγὴν, ἄνοσον καὶ ἀγήρων τὸν κόσμον ἀποτελῶν. δεῖ γὰρ εἶναι τὴν ὡς ἀληθῶς αἰτίαν ὑγείαν, πρὸ τῆς γιγνομένης, τὴν μόνως οὖσαν. τοιαύτη δὲ ἡ τοῦ παντός. ὅλως γὰρ εἰ ἡ τῆς συμμετρίας αἰτία, τοῖς στοιχείοις ὑγεία ἐστὶν, ἀνάγκη ταύτην ἐν τῷ παντὶ κάλλιστα ὑπάρχειν, ἐν ᾧ καὶ ἡ μάλιστα συμμετρία τῶν πάντων στοιχείων. ὥστε καὶ ἡ ταύτης πηγὴ, παρὰ τῷ δημιουργῷ πρώτως ἐστί. καὶ ἔοικεν ἄλλη εἶναι σύνδρομος τῇ ἑκάστῃ συστάσει τῶν συνθέτων, ὑγεία δημιουργική τις οὖσα. ἄλλη δὲ ἡ ἀνανεωτικὴ τῆς οὔσης, ἢ σωζομένης ἔτι ἢ ἀπολλυμένης. ἐπὶ μὲν τῶν ἄλυτον ἐχόντων τὴν συνοχὴν σωζομένης, ἐπὶ δὲ τὴν λυτὴν, ἀπολλυμένης. καὶ γὰρ τὰ ἄλυτα, δεῖται τῶν ἀνανεούντων, ἅτε πεπερασμένα ὄντα, καὶ δύναμιν ἔχοντα πεπερασμένην. ἀνανεοῦται γὰρ, ἐκ τῶν ἀπειροδυνάμων. καὶ ἔστιν ἡ μὲν, ἐν τούτῳ πρόνοια, περὶ τὸ πᾶν, ὅπως ἄνοσον ἔσται τῇ συστάσει σύνδρομος τοῦ παντός, ἡ δὲ ἐν τῷ Πολιτικῷ, καθ' ἣν τῶν πηδαλίων ἐφαπτόμενος τοῦ παντὸς, τὰ πεπονηκότα ἐν τῇ προτέρᾳ περιόδῳ ἐπανορθοῖ, παράδειγμα τῆς δευτέρας ὑγείας τῆς ἀνανεωτικῆς. διὸ καὶ οἱ θεολόγοι τὴν μὲν, εἰς Ἀσκληπιὸν ἀναφέρουσιν ὑγείαν, τὴν ἰατρικὴν πᾶσαν τῶν παρὰ φύσιν, εἴτε ἀεὶ τὸ παρὰ φύσιν ἀναστέλλουσαν, εἴτε ποτὲ, τὴν δὲ πρὸ Ἀσκληπιοῦ γεννῶσι, τῇ δημιουργίᾳ συνυφεστᾶσαν τῶν πραγμάτων, ἣν παράγουσιν ἀπὸ πειθοῦς καὶ ἔρωτος. διὸ τὸ πᾶν, ἐκ νοῦ καὶ ἀνάγκης ἐστὶν ὥς ἐρεῖ, τοῦ τοῦ πείθοντος τὴν ἀνάγκην. τῆς δὲ ἀνάγκης ἐπεστραμμένης πρὸς τὸν νοῦν ἵνα πάντα πρὸς τὸ βέλτιστον ἄγῃ. δῆλον γὰρ ἐκ τούτων ὅτι κατὰ φύσιν ἔχει τὸ πᾶν, ἀπὸ τῆς πρώτης ἑαυτοῦ συστάσεως, διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ νοῦ πειθὼ, καὶ τὴν τῆς ἀνάγκης πρὸς τὸν νοῦν ἐπιστροφήν. ὁ δ' οὖν δημιουργὸς ὡς ἐκ τούτων δῆλον τὴν πηγὴν περιέχει τῆς ὑγείας, καὶ τῆς Ἀσκληπιακῆς, καὶ τῆς δημιουργικῆς. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον, τὸ δὲ συστατὸν σῶμα, τὸ σύνθετόν ἐστι, καὶ ἑτεροκίνητον. τὸ μὲν οὖν αὐτοκίνητον, ἑαυτοῦ σωστικόν, τὸ δὲ ἑτεροκίνητον, δεῖται τοῦ μὴ ἐνοχλεῖσθαι παρ' ἄλλων διαφερόντως. τὸ δὲ πᾶν καθὸ σῶμα ἑτεροκίνητόν ἐστι. τὸ δὲ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ὡς δραστήρια παρέλαβε, καὶ ὡς ἔχοντα δυνάμεις ἰσχυράς. καὶ ὡς τὸ μὲν, διὰ τῆς τομῆς, τὸ δὲ, διὰ τῆς βιαίας πήξεως, τὴν φθορὰν ἀπεργαζόμενον. τὸ δὲ ἀκαίρως, τὴν ἀσυμμετρίαν δηλοῖ, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἀσυμμετρίας

τρίας ἀνεπιτηδειότητα, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου. τοῖς γὰρ ἔξω τι τοῦ παντὸς ἀπολείπουσιν, ἐδόκει τύχῃ καὶ αὐτομάτῳ τὴν περίπτωσιν ἐπιτρέπειν τῶν σωμάτων. δόξειε δ' ἂν λέγων τὰ ψυχρὰ καὶ θερμὰ περιϊστάμενα, ἢ προσπίπτοντα τῷ κόσμῳ νόσον ἐποίσειν καὶ φθοράν. συγχωρεῖν θερμὸν τὸν αὐτὸν καὶ ψυκτὸν ὅλως ὑπάρχειν. εἰ γὰρ μὴ πάσχοι τι τοιοῦτον, κἂν ᾖ θερμὰ τὰ περιεστατὰ καὶ ψυχρά, οὐδὲν ὑπ' αὐτῶν πείσεται. λέγει δὲ τὸν κόσμον ὑπ' αὐτῶν πείσεσθαι περιεστώτων πάσχειν, καὶ εἰ μὲν ἐκ θερμῶν εἴη καὶ ψυχρῶν, ὑπὸ τούτων, εἰ δὲ ἐξ ἄλλων ἐχόντων δυνάμεις ἰσχυράς, ὑπ' ἐκείνων. εἴτε γὰρ ἐναντία εἴη τοῖς ἐξ ὧν ἐστι, διότι ἐναντίον, φθίνειν ποιεῖ τὸ συστατόν, ᾧ προσπίπτει. εἴτε ὅμοια, λύει τὸν λόγον, καθ' ὃν συνέστη προσκρινόμενα τοῖς ἐν αὐτῷ ὁμοίοις. παντὸς οὖν συστατοῦ λέγων, εἰκότως ὡς γνωρίμων πᾶσι καὶ θερμῶν ἐμνήσθη καὶ ψυχρῶν. ἔστι γάρ τι συστατόν, καὶ ἐκ τούτων καὶ πᾶσι γνώριμον. διὸ καὶ ὡς γνώριμον τούτων ἐμνημόνευσεν. ἐπειδὴ δὲ οὐ πᾶν συστατὸν ἐκ τούτων, προσέθηκε καθόλου λοιπόν, καὶ ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει, καὶ εἰ μὴ θερμότητας ἢ ψυχρότητας. δεῖ γὰρ ἅπαν σῶμα φυσικόν, δύναμιν ἔχειν φυσικήν, καθ' ἣν δυνήσεται, ποιεῖν κατὰ φύσιν. εἰ οὖν καὶ τῷ κόσμῳ περιστήξεται σῶμα καὶ ὁτιοῦν, εἴτε ἀνόμοιον, εἴτε ὅμοιόν τισι τῶν ἐντός. εἰ μὲν ἀνόμοιον, ἐνοχλήσει. δεῖ δὲ τὸ ἀπαθές, μὴ ἐνοχλεῖσθαι ὑπὸ ἀλλοτρίου, καὶ οὐ τινός. εἰ δὲ ὅμοιον, προσκρινόμενον ὡς ὁμοίῳ λύσει τὸν λόγον τῶν ἐν αὐτῷ στοιχείων, ἐξ ὧν κατὰ τὸν κάλλιστον δεσμὸν συνέστηκε. τὰ μὲν οὖν καθέκαστα τῶν λεγομένων, τοιαύτην ἐχέτω τὴν ἐξήγησιν, αὐτὸ δὲ καθ' αὐτὸ σκεπτέον, πῶς οὐδὲν ἐστιν ἔξω τοῦ παντός. διὰ τί γὰρ ὁ δημιουργὸς ὁ τὴν ὕλην ὑποστήσας, οὐχὶ καὶ πλείονας ὕλας, καὶ πλείους κόσμους, ἐδημιούργησεν; ἢ ὅτι καὶ οὗτος κατὰ τὴν ἑνάδα τὴν ἐν αὐτῷ τὴν ὕλην ὑπέστησε, καὶ ἀεὶ ὑφίστησιν, ὥστε διὰ τοῦτο μίαν αὐτὴν εἰκότως παρήγαγε, καὶ ὅτι τὰ πολλά, διαφορὰς ἔχει τὰς ἀπ' ἀλλήλων αὐτὰ διοριζούσας, ἀδιάφορον δὲ ὕλη καὶ ἄποιον. κἂν γὰρ πλείους ὕλας λέγωμεν εἶναι τοῦδε τοῦ παντός, ἀλλὰ καὶ μίαν εἶναι φαμὲν ἄνωθεν δι' ὑφέσεως προϊοῦσαν μέχρι τῆς ἐσχάτης ὑποστάθμης. ἣν καὶ ὄντως ἀνείδεον, εἶναι τῆς ἀκρότητος τῆς ὕλης πολλὴν ἐχούσης πρὸς τὰ εἴδη συγγένειαν. ἐπεί, καὶ πάντα τὰ κατὰ τὴν ἀκρότητα συγγενέστατα τοῖς πρὸ αὐτῶν ἐστιν. ὥστε καὶ μίαν εἶναι καὶ οὐ μίαν, τὴν διὰ πάντων διήκουσαν ὕλην, αὐτὴν εἰς ἑαυτὴν ὑφιζάνουσαν. διά γε ταύτην οὖν καὶ τὸν κόσμον ἕνα παρήγαγεν αὐτὰ εἰς ἑαυτήν, ὕφεσιν ἔχοντα. καὶ ὅτι πᾶν τὸ τῷ εἶναι ποιοῦν, ἓν ἐν ἑαυτῷ ὄν, μίαν ἑαυτοῦ ποιεῖ εἰκόνα, καὶ ἓν εἶδος ὅλον. καὶ μάλιστα ἀκίνητον, μένον. κινηθὲν γάρ, ἄλλα καὶ ἄλλα ποιεῖν, δυνατόν. ἔτι δὲ ὅτι εἰς πλῆθος μερίζειν τὴν ποίησιν, οὐκέτι δυνάμεως, ἀλλ' ἀσθενείας. ἐν δὲ τῷ ἑνί, παραλαμβάνειν τὸ πλῆθος, καὶ διὰ τῆς μονάδος συνέχειν ὅλον τὸν ἀριθμόν, περιουσίας ἐστὶ θαυμαστῆς. εἰ τοίνυν ἡ ὅλη δύναμις ἐστὶν ἐν τῷ δημιουργῷ, καὶ εἰ ἀκίνητόν ἐστιν αἴτιον, καὶ εἰ αὐτῷ τῷ εἶναι δημιουργεῖ, καὶ εἰ ἑαυτῷ γεννᾷ προσόμοιον, ἕνα καὶ ὅλον καὶ τέλειον ἀπογεννᾷ τὸν κόσμον. τί δέ, οὐχ οἷός τέ ἐστιν ὁ δημιουργοὺς πολλοὺς καὶ ἀπείρους κόσμους ἐπιτροπεύειν; ἢ δυνάμεως οὐκ ἔστι τὸ πλῆθος καὶ τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ τὸ συνάγειν τὰ διῃρημένα, ἢ περατοῦν τὰ ἄπειρα. τοῦτο γὰρ ἐξομοιοῖ τὰ πράγματα τῷ ἀγαθῷ, πρὸς ὃ καὶ ὁ δημιουργός, ἀνατείνει πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ ποίησιν. τοῦτο μὲν οὖν καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων ἀποδείκνυται λέγων. ὅτι δὲ τὸ μὴ ὑπολελεῖφθαι τοῦ παντὸς ἐκτὸς ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτον γένοιτ' ἄν, θαυμαστῶς ἡμᾶς ἐπέστησε. καὶ ἕκαστον τῶν μοναδικῶν μόνον ἐκ μόνων εἶναι τῶν ἁπλῶν ἐξ ὧν ἐστι, καὶ μὴ εἶναι ἐκτὸς αὐτοῦ. ἀλλὰ τούτοις ὅμοια ἐξ ὧν ἄλλο γένοιτ' ἂν τοιοῦτον, μάθοιμεν ἂν ἰδόντες. ὅτι παντοίων ἀνισότητα τοῖς σπέρμασι τῶν σωμάτων ὑπάρχειν φησί. ἢ διὰ τὴν ἀνισότητα ταύτην, ἢ πυρὸς εἶναι καὶ ἑκάστου διαφορὰς ἀπεριλήπτους. διὰ ταῦτα μὲν πᾶν πῦρ, ὅμοιον εἶναι πρὸς πᾶν πῦρ, εἰ καὶ κοινὸν πᾶσι τὸ ὁρατόν. διὸ καὶ εἶναί τι πῦρ καὶ ἴδιον, καὶ τοῦτο σμικρότητι καὶ μεγέθει παντοῖον τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν ἐστι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ πάντων. ἕκαστον οὖν μοναδικόν, ἐκ πάντων ἐστὶ τοιούτων, ἃ ἐν αὐτῷ μόνῳ ἐστίν. ἐν ἄλλῳ δὲ οὐδενὶ τῶν πάντων. διὸ καὶ οὐ προσκρίνεται αὐτοῖς ἔξωθεν οὐδὲ συμφύεται. τοῦτο δ' ἂν λάβοις, ἢ ἀπὸ τῶν τῇδε σωμάτων. οὐ πᾶν γὰρ ὑπὸ παντὸς τρέφεται, ἀλλὰ ὑπ' ἄλλων ἄλλα, διὰ τὸ μὴ πάντα ὅμοια εἶναι τοῖς στοιχείοις, ἐξ ὧν ἐστιν. ὑφ' ὧν δὲ τρέφεσθαι δυνατὸν ἕκαστον, ὑπὸ τούτων καὶ μεῖζον γίγνεσθαι, τῶν εἰσιόντων τὰς τῶν ἐξιόντων χώρας καταλαμβανόντων. καὶ φθείρεται οὖν διὰ τοῦτο τὰ φθειρόμενα. διότι τοῖς ἐξ ὧν ἐστιν, ἐναντίοις οὖσιν, ἔστιν ἐκτὸς αὐτῶν ὅμοια. τὰ μέν, ἄλλοις, τὰ δέ, ἄλλοις. καὶ προστιθέμενα τοῖς οἰκείοις ἕκαστα φθορὰν ἐπάγει τοῖς συνθέτοις, λύοντα τὴν ἐν αὐτοῖς συμμετρίαν. ἐν μὲν οὖν τοῖς φθαρτοῖς, ὁ λόγος ποιεῖ μάλιστα τὴν διαφοράν, ἄλλος καὶ ἄλλος ὢν τῶν ἁπλῶν. ἐν δὲ τοῖς ἀλύτοις, καὶ ἡ τῶν αὐτῶν διαφορά, καὶ οἱ λόγοι τῆς συστάσεως αὐτῶν. διὸ καὶ ἄλυτα, καὶ ὅλως μοναδικά, μόνα ἐκ μόνων ὄντα τῶν στοιχείων, κατὰ λόγον ἕνα, καὶ μίαν συμμετρίαν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πλέον βασανιστέον. εὑρήσομεν γὰρ οὐ καλῶς ἔχοντα, βλέποντες εἰς τὰ πράγματα καὶ μὴ φωναῖς ἐπαναπαυόμενοι μόναις. ὅπερ οἱ πολλοὶ πάσχοντες ἀφάσσουσι, περὶ τὴν τούτων θεωρίαν. ἡμῖν δὲ ἐπὶ τὰ Πλάτωνος ἑξῆς ἰτέον.

Διὰ δὴ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν λογισμὸν τόνδε, ἓν ὅλον ἐξ ὅλων ἁπάντων τέλεον, καὶ ἀγήρων, καὶ ἄνοσον αὐτὸν ἐτεκτήνατο.

Ἡ μὲν αἰτία, μονοειδῶς περιέχει πᾶν τὸ ἀπογεννηθέν, ὁ δὲ λογισμὸς διῃρημένως, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ὥστε

καὶ τὸ πᾶν, ὡς μὲν ἓν ὅλον ὑπὸ τῆς αἰτίας περιείληπται, καὶ κατὰ τὴν αἰτίαν γέγονεν. ὡς δὲ ἐξ ὅλων ἁπάντων, ὑπὸ λογισμοῦ. καὶ ἓν μὲν, ὑπὸ τῆς θεότητος τῆς δημιουργικῆς, καὶ κατὰ τὴν ἕνωσιν τὴν θείαν, ὅλον δὲ, κατὰ τὴν ὁλότητα τὴν συνεκτικὴν τῶν νοερῶν. ἐκείνης γὰρ ὁλικῶς ποιούσης, ὅλον ἀπετελέσθη τὸ πᾶν. ἐξ ὅλων δὲ ἁπάντων κατὰ τὰς διῃρημένας τῶν εἰδῶν αἰτίας. ἡ γὰρ μονὰς ἔχει μεθ' ἑαυτῆς τὸν ὅλον ἀριθμόν, τέλειον δὲ ὡς ἐπεστραμμένον πρὸς τὰς ἀρχὰς ἀεί, καὶ μιμούμενον τὴν δημιουργικὴν ἐπιστροφήν, ἀγήρων δὲ καὶ ἄνοσον, ὡς ἀκμαίαν ἔχων τὴν ζωήν, καὶ ἀεὶ ἐγρηγορυῖαν, καὶ δυνάμεων μετέχουσαν θαυμαστῶν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἀνανεούντων τοῦ κόσμου αἰτιῶν, εἰς αὐτὸν ἥκει ζωὴ καθαρά, καὶ ἄτρυτος, καὶ ἀπὸ τῶν ἀμειλίκτων ἄχραντος δύναμις, καὶ δι' ἐκείνην μέν, ἀγήρως ὁ κόσμος ἀεὶ νέος γιγνόμενος. διὰ δὲ ταύτην ἄνοσος, παντὸς τοῦ παρὰ φύσιν καθαρεύων, ἀμφοτέρων δὲ περιέχει τὴν αἰτίαν ὁ δημιουργός.

„ Σχῆμα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ, τὸ πρέπον καὶ τὸ ξυγγενές, τῷ δὲ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ ζῶα περιέχειν μέλλοντι ζώῳ, πρέπον ἂν εἴη σχῆμα τὸ περιειληφὸς ἐν αὐτῷ, πάνθ' ὅσα σχήματα. διὸ καὶ σφαιροειδὲς ἐκ μέσου πάντῃ πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέχον, κυκλοτερὲς αὐτὸ ἐτορνώσατο, πάντων τελεώτατον, ὁμοιότατόν τε ἑαυτῷ σχημάτων νομίσας μυρίῳ κάλλιον ὅμοιον ἀνομοίου.

Μετὰ τὰ αἴτια τὰ ὅλα τοῦ κόσμου καὶ τὴν ὅλην αὐτοῦ σύστασιν, καὶ τὴν οὐσίαν τὴν ἐξ ὅλων τῶν πληρωμάτων ὑφεστηκυῖαν, περὶ τοῦ σχήματος διαλέγεται τοῦ παντός. ὃ δὴ κατὰ τὴν οὐσίαν ἐκ τῆς δημιουργίας ἀποδέδοται τῷ παντί, τὸ πάντων σχημάτων ὁμοιότατον. καὶ ἔστι τέταρτον τοῦτο δῶρον δημιουργικὸν εἰς τὸ πᾶν. εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις, τοῦ σφαιροειδῆ τὸν κόσμον εἶναι, φυσικαί τε καὶ μαθηματικαί, ἃς μετὰ ταῦτα διέξιμεν. νῦν δὲ τὴν Πλατωνικὴν ἀπόδειξιν, ὄντως ἀπόδειξιν οὖσαν, καὶ μετὰ τοῦ ὅτι τὸ διότι παρεχομένην, πρῶτον κατανοήσωμεν. ἔστι τοίνυν αὕτη τριπλῆ, μία μὲν ἀπὸ τοῦ ἑνός, ἑτέρα δὲ ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κάλλους, τρίτη δὲ ἀπὸ τῆς νοερᾶς ποιήσεως. μᾶλλον δὲ καὶ ἕκαστον τούτων πολλαπλοῦν ἐστι, καὶ τριπλοῦν τοὐλάχιστον. αὐτίκα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἴποιμεν ἄν, ὅτι καὶ ὁ δημιουργὸς εἷς, εἴποις δ' ἂν ὅτι καὶ τὸ παράδειγμα ἕν, εἴποις δ' ἂν ὅτι καὶ τὸ ἀγαθὸν ἕν ἐστι, καὶ ἀπὸ τούτων ἂν λάβοις ὅτι καὶ ἐν τοῖς σχήμασι τὸ μάλιστα ἕν, τοῦ μὴ ἑνὸς θειότερόν ἐστι καὶ τελειότερον, ὃ γάρ ἐστιν ἐν θεοῖς τὸ ἕν, καὶ ὃ ἐν τοῖς νοητοῖς ζώοις τὸ ἕν, τὸ αὐτοζῶον, καὶ ὃ ἐν τοῖς δημιουργοῖς ὁ εἷς ποιητὴς καὶ πατήρ, τοῦτο ἐν τοῖς σχήμασι τοῖς στερεοῖς ἡ σφαῖρα. καὶ γὰρ τὸ ἓν τῶν πολλῶν ἑνάδων περιληπτικόν, καὶ τὸ αὐτοζῶον τῶν νοητῶν ζώων, καὶ ὁ εἷς δημιουργός, τῶν πολλῶν αἰτίων, καὶ τὸ ἓν σφαιρικὸν σχῆμα, τῶν πάντων σχημάτων. δεύτερον τοίνυν ἀπὸ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πρέποντος. τὸ γὰρ πρέπον καὶ τῷ λαμβάνοντι πρέπον ἐστί, καὶ τῷ διδόντι, καὶ τῷ παραδείγματι. τῷ λαμβάνοντι μέν, ὅτι τέλειον ὄν, τῷ τελεωτάτῳ τῶν σχημάτων φίλον ἐστί, καὶ πάντα περιειληφός, τῷ πάντων περιληπτικῷ. τῷ διδόντι δέ, ὅτι νοῦς ὤν, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐστραμμένος, ὁμοιότατον αὐτῷ καὶ πρέπον σχῆμα ἀπεγέννησεν. ὁ γὰρ νοῦς ἐν τόρνου σφαίρας κινήσει, προσόμοιον ἔχει νόησιν, ὡς εἴρηκεν ἐν Νόμοις. κατὰ ταὐτά, καὶ ὡσαύτως, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ περὶ τὸ αὐτὸ τεταμένος. τῷ παραδείγματι δέ, διότι καὶ τὸ νοητόν, πᾶν τοιοῦτόν ἐστι, πανταχόθεν εἰς ἑαυτὸ συννεῦον πάντοθεν εὐκύκλου σφαίρης ἐναλίγκιον, ὄγκῳ μέσσον ἰσοπαλὲς καὶ μονίῃ περιηγεῖ χαίρων φησὶν ὁ Παρμενίδης. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς. διττὸν γὰρ ποιεῖ τὸν σφαῖρον, καὶ ἐκεῖνος τὸν μέν, αἰσθητόν, ἐν ᾧ τὸ νεῖκος δυναστεύει, τὸν δέ, νοητὸν ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης συνεχόμενον. καὶ θατέρου τὸν ἕτερον εἰκόνα καλεῖ. δῆλον δὲ ποτέρου πότερον. τρίτον τοίνυν ἀπὸ τοῦ συγγενοῦς. καὶ γὰρ τῷ παντί, τὸ σφαιρικὸν συγγενές. καὶ γὰρ τῷ ἑνί, καὶ τῷ δημιουργῷ καὶ τῷ παντελεῖ ζώῳ. τὸ μὲν γὰρ ὥσπερ ἐστὶν ἕν, οὕτω καὶ σχῆμα ἔχει τῇ ἑαυτοῦ μονώσει τὸ σφαιρικόν. ὡς γὰρ αὐτὸς εἷς ὁ κόσμος, οὕτω καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ μονοειδές. τῷ δὲ δημιουργῷ συγγενὲς τὸ σφαιρικόν, ὡς καὶ αὐτὸ νοερῶς ἐν αὐτῷ, τὰ πάντα περιέχοντι. τῷ δὲ παραδείγματι, διότι πρώτως ἀπ' ἐκείνου πρόεισι. προγονικὸν οὖν τὸ σχῆμα τοῦτό ἐστι τῷ κόσμῳ, φανὲν μέν, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κρυφίῳ διακόσμῳ. τὸ γὰρ ἀπειρέσιον κατὰ κύκλον ἀτρύτως ἐφορεῖτο, κατ' ἐκείνην εἴρηται τὴν τάξιν. ἐναργέστερον δὲ ὀφθὲν καὶ ἐν τῷ παντελεῖ ζώῳ. τὸ γὰρ ὡρμήθη δ' ἀνακύκλον ἀθέσφατον περὶ ταύτης εἴρηται τῷ θεολόγῳ τῆς θεότητος. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς νοεροῖς θεοῖς. ἐκεῖ γὰρ καὶ τὸ σχῆμα τὸ νοερόν, καὶ τὸ εὐθὺ καὶ τὸ περιφερές, ὡς ἐν Παρμενίδῃ λέλεκται, ἔτι μετὰ τούτους τοὺς θεοὺς ἐν τῷ δημιουργῷ. νοῦς γὰρ καὶ οὗτος νοερός, καὶ τὸ πᾶν ἐστιν οἰκείως ἐν αὐτῷ, καὶ τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις ὑποδέχεται, παρὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ θεῶν. ὅθεν καὶ σχημάτων ἁπάντων ἐγκοσμίων ἐστὶ δημιουργός. τί δὲ μετὰ τοῦτον, ὁ πολυτίμητος Ἥφαιστος; οὐχὶ πάντα τὰ ἐγκόσμια σχηματίζει, τόν τε ὅλον οὐρανόν, καὶ τὴν γένεσιν πόρπας τε γναμπτάς θ' ἕλικας τε καὶ ὅρμους ἀπεργαζόμενος. καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν τὴν οὐσίαν τοῦ κόσμου τοῦ σωματικοῦ παράγων οὐχὶ καὶ σχῆμα δώσειν ἑκάστῳ τὸ πρέπον. ἀλλ' οὗτος μὲν αὐτουργικῶς σχηματίζει τὸ πᾶν, ὁ δὲ δημιουργός, τῇ βουλήσει μόνον. καὶ γὰρ ἡ αὐτουργία, παρ' ἐκείνῳ βούλησίς ἐστι, καὶ ἡ ποίησις, νόησίς ἐστι. ταῦτα μὲν οὖν ἀπὸ τούτων ἐπιχειροῦντες λέξομεν. διότι δὲ συγγενὲς καὶ πρέπον τῷ παντὶ τὸ σφαιρικόν, δεῖ τοιοῦτον ἔχειν σχῆμα. τάχα μὲν καὶ τῶν ἰσοπεριμέτρων στερεῶν, ἡ σφαῖρα πολυχωρητότερον ὥς φασιν οἱ τὰ μαθηματικὰ δεινοί, καὶ ἡμεῖς μικρὸν ὕστερον ἀναλεγόμενοι τὰ ἐκείνων ἐροῦμεν. τάχα δὲ ὅτι πᾶν μὲν πολύγωνον ἰσόπλευρον, εἰς ἄλλο σχῆμα δυνατὸν ἐγγράφεσθαι, οὐ πᾶν δὲ πολύγωνον ἰσόπλευρον εἰς ἄλλο σχῆμα δυνατὸν ἐγγράφειν. διόπερ ἡ σφαῖρα τῷ πάντα μέλλοντι περιέξειν οἰκειοτάτη. καὶ γὰρ τὰ πέντε σχήματα, δυνατὸν εἰς αὐτὴν ἐγγράφειν. εἰ μὲν οὖν πρὸς τοὺς ὄγκους ἀποβλέποις, πάντων τῶν ἰσοπεριμέτρων οἱ ὄγκοι περιλη-

φθήσονται

φθήσονται ἐν τῇ σφαίρᾳ. οὐ γὰρ δὴ αὐτὰ τὰ ἰσοπερίμετρα περιλαμβάνονται ὑπ' αὐτῆς. εἴη γὰρ ἂν ἐλάσσονα τῆς σφαιρικῆς ἐπιφανείας. εἰ δὲ τὰ σχήματα πάντα ἐγγράφεσθαι δύναται ἐν αὐτῇ, ὅπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων σχημάτων οὐκ ἀληθές, καὶ τοῦτο μᾶλλον οἰκεῖον τοῖς προκειμένοις. ἐπεὶ καὶ ὁ Πλάτων, οὕτως εἶπεν, ὅτι τοῦτο πρέπον ἐστὶ σχῆμα τῷ μέλλοντι περιέξειν πάντα τὰ σχήματα. καὶ γὰρ διὰ τῶν πέντε μέλλων σχημάτων σωματουργεῖν, εἰκότως ἀπέβλεψε πρὸς τὰ μέλλοντα ὑπὸ τοῦ παντὸς περιέχεσθαι πάντα σχήματα. ὥς τε δῆλός ἐστιν, οὐ πρὸς τοὺς ὄγκους, ἀλλὰ τὰς τῶν σχημάτων ἐγγραφὰς ἀποβλέπων. ἔτι δ' ἂν εἴποις τελειότερον, ὅτι τὸ πάντα μέλλον περιέξειν, πάντων ὤφειλε τῶν ἐν αὐτῷ κρατεῖν. οὐ γὰρ ἂν ἄλλως αὐτῶν ὑπάρχοι περιληπτικόν, τὸ δὲ πάντων κρατοῦν, ἑαυτῷ τὰ πάντα ὁμοιοῖ. τῶν γὰρ ἀλλοτρίων καὶ τῶν ἀνομοίων, οὐδὲν ἐστὶ κρατητικόν. τὸ δὲ πάντα ἑαυτῷ ὁμοιοῦν, αὐτὸ ἑαυτῷ πολλῷ πρότερον ὁμοιότατον ἔσται, ἵνα μεταδιδῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοιότητος. τὸ δὲ αὐτῷ ὁμοιότατον σῶμα ὄν, σφαιρικόν ἐστι. τὸ ἄρα πάντα περιέξον σῶμα ὄν, σφαιρικόν ἐστι. τοῦτο ἄρα τὸ σχῆμα προσήκει τῷ κόσμῳ. τελειότατον γάρ ἐστι καὶ ὁμοιότατον. τελειότατον μὲν, ὡς πάντων περιεκτικὸν, καὶ ὡς ἀκατάληκτον. τὸ γὰρ εὐθὺ πάντων ἀτελὲς, ὡς ἀεὶ ἐκτείνεσθαι δυνάμενον. κύκλος δὲ καὶ σφαῖρα, τελειότατον, ὡς μὴ ἐπιδεχόμενον αὔξησιν. καὶ ὡς τὸ πέρας τῆς κινήσεως ἀρχὴν ποιούμενον. τὰ μὲν οὖν τοῦ Πλάτωνος, τοιαῦτά ἐστιν. αὐτὸ δὲ καθ' αὑτὸ τὸ δόγμα, ἡμεῖς ἐπισκεψώμεθα, ταῖς Ἰαμβλιχείοις ἐπιβολαῖς. ἐπειδὴ τοίνυν δεῖ τὸν κόσμον ἀφομοιοῦσθαι πρὸς τὴν ὅλην ψυχὴν, τὴν ἐποχουμένην αὐτῷ. δεῖ καὶ πρὸς τὸ ζωογόνον σῶμα τῆς ψυχῆς αὐτὸν προσεοικέναι. καθάπερ οὖν ἐκείνην κατὰ δύο κύκλους ἐπέστησεν ὁ δημιουργὸς, οὕτω καὶ τὸ πᾶν σφαιροειδὲς ἀπετέλεσε πρὸς τὴν αὐτοκινησίαν αὐτῆς ἀπεικαζόμενον, διὸ καὶ τὸ ἡμέτερον ὄχημα, σφαιρικὸν ἀποτελεῖται, καὶ κινεῖται κυκλικῶς, ὅταν διαφερόντως ὁμοιωθῇ πρὸς τὸν νοῦν ἡ ψυχή. μιμεῖται γὰρ τὴν νοερὰν ἐνέργειαν, ἥ τε τῆς ψυχῆς νόησις, καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν σωμάτων, ὥσπερ τὰς ἀνόδους καὶ καθόδους τῶν ψυχῶν, ἡ κατ' εὐθεῖαν κίνησις. καὶ γὰρ αὗται σωμάτων εἰσίν, οὐκ ὄντων ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις. ἔτι τοίνυν τῇ ἀπείρῳ δυνάμει, προσέοικεν ἡ ἀκατάληκτος κίνησις τοῦ παντὸς, καὶ τῇ ἁπλότητι τῆς οὐσίας, ἡ μονοειδὴς περιφορὰ, τῇ δὲ διαιωνίῳ στάσει, ἡ ὡσαύτως καὶ περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον περιπορευομένη τῶν ὅλων ἀνακύκλησις. ἔτι δὲ, ὡς ἡ μία κίνησις τοῦ κόσμου πάσας περιέχει τὰς κινήσεις, καὶ ἡ μία ὁλότης, πάντα τά τε ὅλα, καὶ τὰ μέρη τὰ σωματικὰ, καὶ ὡς ἡ μία φύσις, πάσας τὰς δευτέρας καὶ τρίτας φύσεις, οὕτω τὸ ἓν σχῆμα τὸ κοσμικὸν, πάντων εἶναι δεῖ σχημάτων περιληπτικόν. τοιοῦτον δὲ τὸ σφαιρικὸν, ἅμα ἓν ὂν, καὶ τὸ πλῆθος περιέχειν δυνάμενον. ὃ δὴ θεῖόν ἐστιν ὄντως, τὸ μὴ ἐξιστάμενον τῆς ἑνότητος, παντὸς τοῦ πεπληθυσμένου κρατεῖν. ἔτι πρὸς τούτοις ὡς τὸ νοητὸν ζῷον, πάντα περιέχει τὰ νοητὰ ζῷα, κατὰ μίαν ἕνωσιν οὕτω καὶ ὁ κόσμος πρὸς τὸ παράδειγμα ὡμοιωμένος, πάντα περιέχει τὰ ἐγκόσμια σχήματα, κατὰ τὸ σφαιρικὸν σχῆμα. σφαῖρα γὰρ μόνη δύναται πάντα τὰ στοιχεῖα περιλαμβάνειν. ὥσπερ οὖν κατὰ τὴν μόνωσιν ἀπεικονίζεται τὸ νοητὸν πᾶν, οὕτω καὶ κατὰ τὸ σφαιροειδὲς μιμεῖται τὴν ἐν ἐκείνῳ τῶν ὅλων περιοχήν. ἔτι πρὸς αὐτὸ τὸ κάλλος ὁμοιοῦται τὸ νοητὸν ὁ κόσμος, διὰ τοῦδε τοῦ σχήματος. τὸ γὰρ πάντῃ ὁμαλὲς καὶ σύμμετρον, καὶ ὅμοιον, πῶς οὐχὶ διαφερόντως καλόν. εἰ τοίνυν ἔδει κάλλιστον αὐτὸν εἶναι τῶν αἰσθητῶν, ἔδει καὶ σχήματος αὐτῷ τοιούτου, πάντοθεν ἴσου καὶ ὡρισμένου καὶ ἀκριβοῦς. ἔτι πρὸς αὐτὸ τὸ πέρας, οἰκειότατόν ἐστι τὸ σφαιρικόν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα σχήματα διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιπέδων, καὶ τὰς γωνίας, ἢ τὰς κλάσεις, ἀφίσταται τοῦ ὅρου καὶ τοῦ πέρατος. ἡ δὲ σφαῖρα μοναδική τε οὖσα καὶ ἁπλῆ, καὶ ἡ αὐτὴ πανταχόθεν, εἰς τὴν αἰτίαν ἀνήκει τοῦ πέρατος. ἔτι τὸ συναγωγὸν τῶν πολλῶν εἰς ἓν, καὶ τὸ γεννητικὸν καὶ τὸ σπερματικὸν, τῷ τοιούτῳ χαίρει σχήματι. καταφανὲς δὲ ἔτι τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν σπερμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ζῴοις κυριωτάτων μορίων. καὶ γὰρ ταῦτα σφαιροειδῆ κατὰ τὴν δύναμιν ἡ φύσις ἀποτελεῖ. ἔτι τὸ ἄτρεπτον καὶ ἄθραυστον καὶ ἀΐδιον, οἰκειότατόν ἐστι τῷ σφαιροειδεῖ σχήματι. διὰ γὰρ τὸ πανταχόθεν εἰς ἑαυτὸ συνεύειν, δυνατώτατόν ἐστι. τὸ γὰρ κέντρον, ἑνοποιόν ἐστι, καὶ συνεκτικὸν τῆς ὅλης σφαίρας. εἰκότως ἄρα τὸ ἑαυτοῦ συνεκτικὸν σφαιροειδῶς ὑπέστησεν ὁ δημιουργὸς τὸ πᾶν. ταῦτα μὲν οὖν φιλοσόφως εἴποι τις ἂν περὶ τούτου. τρόπον δὲ ἕτερον φυσικῶς ὥσπερ καὶ Ἀριστοτέλης ἐπεχείρησεν οὕτως ἄν τις τὸ αὐτὸ συλλογίσαιτο. ἐπεὶ γὰρ κύκλῳ κινεῖται τὸ πᾶν, δέδεικται δὲ ὅτι τῆς ἐσχάτης περιφορᾶς, οὐδὲν ἐστὶν ἐκτὸς, οὔτε κενὸν, οὔτε τόπος, ἀνάγκη καὶ σφαιροειδὲς, ἀλλὰ μὴ εὐθύγραμμον εἶναι τὸ σχῆμα τοῦ παντός. εἰ γὰρ εὐθύγραμμον, ἔσται κενόν. κύκλῳ γὰρ στρεφόμενον, οὐδέποτε τὴν αὐτὴν ἕξει χώραν, διὰ τὴν τῶν γωνιῶν τε καὶ ἐπιπέδων παράλλαξιν. ἐπεὶ γὰρ ἄνισοί εἰσιν αἱ ἐκ τοῦ μέσου καθ' ἕκαστον τῶν ἄλλων σχημάτων κατὰ τὸ ἔλαττον ἀπόστημα, κενὸν ἔσται, οὗ μὴ ἔστι σώματος ὄγκος. εἴτ' οὖν κατὰ μῆκος, εἴτε κατὰ πλάτος, εἴη ἄν ποτε ἔλαττον. ἴσον γὰρ πάντῃ διέστηκεν τὸ κενόν. ἀλλ' οὗ μὴ ἔστι σῶμα, οὐδὲν τὸ σχῆμα ἐλλείψει, διὰ τὸ μέγεθος, ἔλαττον ὂν τοῦ κενοῦ. ἔτι λάβοις ἂν καὶ ἐκ τῶν δευτέρων φυσικῶς, ὅτι σφαιρικὸν τὸ πᾶν. ἡ μὲν γὰρ γῆ σφαιροειδής ἐστιν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν πρὸς τὸ μέσον φερομένων ἁπάντων πανταχόθεν. τὸ δὲ ὕδωρ περικέχυται τὴν γῆν, καὶ αὐτὸ σφαιροειδές ὄν. συρρεῖ γὰρ εἰς τὸ κοῖλον, ἕως ἂν ἐφάψηται τῆς ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς. ὁ δὲ ἀὴρ περὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὴν γῆν, καὶ περὶ τὸν ἀέρα τὸ πῦρ. εἰ δὲ ταῦτα, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔσται σφαιρικός. ἔσται γὰρ κενὸν ἐντὸς, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς σφαιρικῶς περιέχει τὸ πῦρ. ἔτι τῷ πρωτίστῳ σώματι τὸ πρώτιστον τῶν σχημάτων ἡ φύσις

ἀπονέμει. καὶ τοῦ ἁπλοῦ, τὸ ἁπλοῦν. πρότερον γὰρ ἐν ἑκάστῳ γένει, τὸ ἕν, τῶν πολλῶν, καὶ τὸ ἁπλοῦν τοῦ συνθέτου. καθάπερ οὖν τὰς κινήσεις διένειμεν, οἰκείως τοῖς ἑαυτῆς ἔργοις, τοῖς μὲν ἁπλοῖς, τὰς ἁπλᾶς, τοῖς δὲ συνθέτοις τὰς συνθέτους, οὕτω καὶ σχήματα προσήκοντα ἀπεκλήρωσεν, ἄλλα μὲν τοῖς ἁπλοῖς, ἄλλα δὲ τοῖς συνθέτοις. ἔστι δὲ τὸ σχῆμα, οἷον ἄγαλμα ἐμφανὲς τοῦ εἴδους, καὶ μορφὴ μορφῆς, καὶ οἷον πνοὴ τῆς ἰδίας ἑκάστων ὑπάρξεως, διὸ τὸ μὲν κατ' οὐσίαν ἁπλοῦν, εἰς τοιοῦτον ἄλλο σχῆμα προέρχεται, τὸ δὲ πολυμιγές, σύμμικτον ἔχει καὶ τὴν τοῦ σχήματος ἰδέαν. ἔτι τῶν μὲν κινήσεων μέτρον, ἡ οὐρανία κίνησις, τὸ δὲ ἐν ἑκάστῳ μέτρον, ἐστὶν ἐλάχιστον. ἡ δὲ ἐλαχίστη κίνησις, ἡ ταχίστη ἐστίν. ἡ δὲ περιφορὰ, ταχίστη τῶν κινήσεων. εἰ δὲ τοῦτο, σφαιροειδὴς ὁ οὐρανός. τὸ γὰρ ταχυκινητότατόν ἐστι τὸ σφαιρικόν, διὰ τὸ ἐπὶ σμικροτάτου ποδὸς βαίνειν, ὥς φησι καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος. ἔτι τῶν σωμάτων τὰ μὲν ἐστὶν ὁμοιομερῆ, τὰ δὲ, ἀνομοιομερῆ. τοῖς μὲν οὖν ἀνομοιομερέσιν, ἀναγκαίως καὶ τὰ σχήματα ἀνόμοια παρὰ τῆς φύσεως, ἀπονενέμηται. τὰ γὰρ πολύγωνα καὶ ὅλως ἐγγώνια, τοιαῦτα καὶ τὰ ἐκ πλειόνων ἐπιφανειῶν. τοῖς δὲ ὁμοιομερέσι, τὰ ὅμοια κατ' ἀξίαν προσήρμοσται. ἔστι γὰρ ὅμοιον ἐν στερεοῖς ἡ σφαῖρα μόνον σχημάτων. ἐπεὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀνόμοια. τὰ μὲν γὰρ, ἔχει δύο ἐπιφανείας, ὡς ὁ κῶνος, τὰ δὲ τρεῖς, ὁ κύλινδρος, τὰ δὲ, τέσσαρα, τὰ δὲ, πέντε, τὰ δὲ, πλείους ὡς αἱ πυραμίδες αἱ ἀπὸ βάσεων πολυγώνων τῶν ἑξῆς εὐτάκτων. εἰ τοίνυν ὁ αἰθὴρ ὁμοιομερὴς, τοῦ δὲ ὁμοιομεροῦς καὶ τὸ σχῆμα ὅμοιον. τὸ δὲ ὅμοιον σφαιρικόν, ὁ ἄρα αἰθὴρ σφαιροειδής ἐστιν. οὕτω μὲν οὖν φυσικῶς ἐπιχειρήσομεν. εἰ δὲ δεῖ καὶ μαθηματικαῖς ἀποδείξεσι ποιῆσαι τὸν λόγον, φέρε συντόμως εἴπωμεν τὰ δοκοῦντα τοῖς ταῦτα σοφοῖς. πρῶτον μὲν οὖν ἐπιχειροῦσι κατασκευάζειν ἀπὸ τοῦ κατὰ παραλλήλων κύκλων φέρεσθαι τοὺς ἀστέρας, τούς τε ἀπλανεῖς, καὶ πλανωμένους, ὅσῳ πρὸς τὸ βόρειον χωροῦμεν, ἀεὶ τῶν τμημάτων ἀνισουμένων. ὥστε καί τινας τῶν κύκλων ἐφάπτεσθαι λοιπὸν τοῦ ὁρίζοντος. ἄλλους δὲ μὴ δὲ ἐφάπτεσθαι τοὺς ἐλάσσους τῶν ἐφαπτομένων, καὶ τέλος εἶναί τι σημεῖον ἀκίνητον, περὶ ὃ πᾶσαν κινεῖσθαι τὴν περιφοράν, ἔπειτα ἀπὸ τῶν νυχθημέρων ἀνίσων γιγνομένων κατὰ τὰς ἡλιακὰς ἐπὶ τὸ βόρειον, ἢ νότιον κινήσεις. ἔπειτα ἀπὸ τῶν σκιῶν. πόθεν γὰρ ἀρχόμενος ἀνίσχειν ὁ ἥλιος, καὶ διιὼν βορειότερος ἡμῖν ἐστὶ καὶ φαίνεται τὸν καρκίνον παροδεύειν, ἐν δὲ τῷ μεσημβρινῷ γενόμενος, ἐπὶ βορρᾶν πέμπει τὴν σκιάν, ἢ ἀπὸ τοῦ κατὰ κύκλον κινεῖσθαι τὸ πᾶν, ἐγκεκλιμένον πρὸς τὴν ἡμετέραν κίνησιν. ἔτι δὲ ἀπὸ τοῦ τοὺς ἀστέρας μὴ κατὰ βάθος κινουμένους, ἀεὶ φαίνεσθαι τὸ ἴσον ἔχοντας μέγεθος. εἰ γὰρ μὴ σφαιροειδὴς ἦν ὁ οὐρανὸς ἀλλὰ κύλινδρος, ἤ τι ἄλλο σχῆμα, τοιοῦτον ἔδει τὸν ἥλιον, νοτιώτερον γιγνόμενον ἡμῖν, ἐλάττω φαίνεσθαι, διὰ τὸ ἄνισον τῆς ἀποστάσεως. ἀλλὰ οὐ φαίνεται τοιοῦτον οὐδέν. ἀπὸ τούτων μὲν οὖν ὡς συλλήβδην εἰπεῖν ἐπιχειροῦσιν οἱ ἀστρονόμοι. ὅτι δὲ καὶ ἡ σφαῖρα πολυχωρότατον τῶν ἰσοπεριμέτρων, ἀποδείκνυται παρ' αὐτοῖς. καὶ ὅπως πάντα μὲν εἰς τὴν σφαῖραν ἐγγράφειν δυνατόν. οὐ πάντα δὲ εἴς τι τῶν πολυέδρων. καὶ οὐδὲ δεῖ μεταγράφειν ἡμᾶς τὰ παρ' ἐκείνοις ἀποδεδειγμένα. πρὸς γὰρ τὸν δι' ἐκείνων ἱκανῶς πεπαιδευμένον, ποιούμεθα τοὺς λόγους. τοσοῦτον δὲ ὅμως ἱστορητέον, ὅτι τῶν ἰσοπλεύρων τε καὶ ἰσογωνίων, ἰσοπεριμέτρων δὲ, δείκνυσι [illegible] τὴν σφαῖραν τὴν ἴσην ἐπιφάνειαν ἐχόντων στερεῶν σωμάτων ἑπομένως μείζονα, καὶ διαφερόντως τῶν παρὰ Πλάτωνι λεγομένων πολυέδρων ἰσοπλεύρων καὶ ἰσογωνίων. τὰ μὲν, χρώμενοι τοῖς παρὰ τοῦ Εὐκλείδου δειχθεῖσι, τὰ δὲ, τοῖς παρὰ τοῦ Ἀρχιμήδει, καὶ ὅπερ ἔφην, ἔξεστιν ἐκείνοις συγγινόμενον, τὰς ἀποδείξεις ἀναλέγεσθαι. τάξομεν δὲ αὐτὰς καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ μετὰ πᾶσαν τὴν πραγματείαν ἔχοντι τὴν συναγωγὴν τῶν πρὸς τὸν Τίμαιον μαθηματικῶν, θεωρημάτων, διὰ πλατυτέρων ἐφόδων, ὧν τοῖς ὑπομνήμασιν ἐγκατασπείραντες γράφομεν. ἵν' ᾖ τοῖς φιλοθεάμοσι, καὶ ταῦτα ἔχειν ἠθροισμένα πάντα, πρὸς τὴν τοῦ διαλόγου τῶν μαθηματικῶν ἕνεκα παντοίαν κατάληψιν. τῶν μὲν οὖν μαθηματικῶν, ἅλις, ἐπανιτέον δὲ ἐπὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν, καὶ θεατέον ὅπως ἕκαστον εἴρηται τῶν ῥημάτων. ὅτι μὲν οὖν καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς τὸ σχῆμα μετὰ τὸ ὅλον ἐστὶ, καὶ ὡς εἰκότως ὅλον ἀποδείξας τὸ πᾶν, καὶ περὶ τοῦ σχήματος αὐτοῦ κατὰ τὸ ἑξῆς ἀναδιδάσκει, πρότερον εἴπομεν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο πρόεισιν εἰς τὸ πᾶν ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, διὰ τοῦτο δεδόσθαι φησὶν ἐκεῖθεν αὐτό, τό τε δίδον δηλονότι πολλῷ πρότερον ἔχει τοῦτο, ὃ δίδωσιν ἄλλοις. ἔστι ἄρα καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ, τὸ σφαιρικόν. ἀλλὰ νοερῶς, ὥς τε ἐν τῷ παντελεῖ ζῴῳ νοητῶς, καὶ ἔτι πρὸ ἐκείνου κρυφίως. εἰ γὰρ δεῖ τὸ δοκοῦν εἰπεῖν, ὅπου νοῦς ἐστι, ἐκεῖ καὶ τὸ ἰδίωμα τὸ σφαιρικόν. ἡ γὰρ νοερὰ ἐνέργεια, τοιαύτην ἔχει τὴν οὐσίαν, ὁποίαν καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἀπείκασεν, ἀλλ' ὅπου μὲν, ἡνωμένως καὶ νοητῶς, ὡς οἱ τὰ θεῖα σοφοὶ λέγουσιν, ὅπου δὲ, νοητῶς μὲν, ἀλλὰ μετὰ διαιρέσεως πλείονος νοητῆς, ὅπου δὲ μετὰ παντοίας ποικιλίας νοερῶς, ὅπου δὲ αἰσθητῶς μετὰ διαστάσεως, τὸ σφαιρικὸν θεωρεῖται, καὶ τοῦτο μὲν, οὐ δὲ ἁπλῶς ὀνομάζεται σφαιρικόν, ἀλλὰ σφαιροειδὲς ὡς μίμημα ὂν τῆς νοερᾶς ἢ νοητῆς σφαίρας. κύκλῳ γὰρ κινεῖται καὶ τὸ πᾶν, ὅτι νοῦν μιμεῖται, τὸ δὲ νοερὸν ἢ νοητὸν πᾶν, κυριώτατα ἂν εἴη σφαιρικόν, καὶ ἡ ὄντως ἀστρονομία περὶ ἐκεῖνα. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ οὐρανοῦ τε ὑπεραστρονομεῖν. καὶ μὴν καὶ τὸ ἐκ μέσου πάντῃ, πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέχον, ὑπάρχει μὲν καὶ τῇ αἰσθητῇ σφαίρᾳ, διότι πᾶσαι αἱ ἀπὸ

τοῦ

τοῦ κέντρου τῆς γῆς εἰσὶν ἴσαι πρὸς τὰ πέρατα τῆς σφαίρας. τὸ γὰρ πάντῃ, τὸ κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις ἐστὶ σημαντικόν. ὑπάρχει δὲ καὶ τῇ μαθηματικῇ. καὶ γὰρ ἐκεῖ μέσον ἐστὶ, καὶ διαστάσεις ἴσαι πανταχόθεν. ὑπάρχει δὲ τῷ νῷ, τρόπον ἕτερον. τὸ γὰρ εἰς ἑαυτὸ συννεύειν καὶ τὸ κατὰ πᾶν εἶναι ἑαυτῷ μόριον, οἷον ὁμόχροον, καὶ τὸ πρὸς τὸ ἓν τὸ ἑαυτοῦ πάσας ἐν αὐτῷ δυνάμεις συνημμένας ἔχειν, τοῦτό ἐστι τὸ ἐν τῷ νῷ σφαιρικόν. ἔτι δὲ ἀνωτέρω προϊὼν, οὐ διακρίναι λοιπὸν ἕξεις τὸ κέντρον ἀπὸ τῆς σφαίρας. διὰ τὸ ἄῤῥητον καὶ τὸ ἡνωμένον τῆς νοερᾶς ἰδιότητος. τὸ μὲν οὖν πάσας ἐκ μέσου πάντῃ, τὰς εὐθείας ἴσας ἔχειν τὸ σφαιρικόν, πρὸς ἀντιδιαστολὴν εἶπε τοῦ κύκλου. τούτῳ γὰρ οὐ προσήκει, τὸ πάντῃ δύο μόνας ἔχοντι διαστάσεις, χρῆται δὲ καὶ τῷ ἐτορνώσατο. ἐπειδὴ διὰ τοῦ τόρνου τὰ παρ' ἡμῖν σώματα κυκλοτερῆ ἀκριβοῦται, περικόπτοντος τὰς τῶν σωμάτων ἀνωμαλείας. ὅτι δὲ καὶ τὸ ὅμοιον καὶ τὸ τέλειον, μάλιστα τῷ σφαιρικῷ προσήκει, δῆλον. ἀνάλογον οὖν τὸ μὲν ὅμοιον πρὸς τὸ ἓν, τὸ δὲ τέλειον πρὸς τὸ ἀγαθόν, ὥστε δι' ἀμφοῖν, εἰς τὸ πρῶτον ἀνήγαγεν τὸ σφαιρικόν, ὁμοιότατόν τε ἑαυτῷ καὶ τελειότατον εἰπών. ἐπίσης τὸ ἑνικώτατον καὶ ἀγαθοειδέστατον. οὔτε γὰρ τὸ μικτὸν τέλειον, ἢ ὅμοιον, οὔτε τὸ εὐθὺ προσθήκην ἀεὶ δεχόμενον, καὶ γεγωνιωμένον, μόνον δὲ τὸ σφαιρικόν, ὁμοιότατον καὶ τελειότατον. ἀλλὰ δὴ τούτοις καὶ τὸ ὅμοιον, ὅτι τοῦ ἀνομοίου κρεῖττον, ἐμφανές. ἡ μὲν γὰρ ὁμοιότης, ἑνοποιός ἐστιν, ἡ δὲ ἀνομοιότης, διαιρετική. καὶ ἡ μὲν, τῆς ταυτοῦ συστοιχείας, ἡ δὲ, τῆς θατέρου. καὶ ἡ μὲν, ἁπλότητος, ἡ δὲ, ποικιλίας αἰτία τοῖς πράγμασιν. ὥσπερ οὖν ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν τὸ νοερὸν τοῦ ἀνοήτου κάλλιον ηὕρισκεν ὁ τοῦ παντὸς †εὐεργέτης, οὕτω δὴ καὶ τὸ ὅμοιον ὑποστάτης τοῦ ἀνομοίου κρεῖττον ἐνόμισε. καὶ γὰρ ἐν τοῖς νοητοῖς, ἡ ὁμοιότης κρεῖττον τῆς ἀνομοιότητος, ἐν ταῖς δυνάμεσιν, ἐν ταῖς νοήσεσιν, ἐν ταῖς ἀπογεννήσεσιν. ὅθεν καὶ θαυμάσειεν ἄν τις τῶν Πλατωνικῶν, τοὺς τὴν ἑτερότητα τῆς ταυτότητος κρείττω τιθεμένους, τοῦ Πλάτωνος μυρίῳ κάλλιον εἰπόντος τοῦ ἀνομοίου, τὸ ὅμοιον. ὅμως δὲ ἀνομοιότης μὲν καὶ ἐκ τῆς ὕλης παρεισδύεταί πως εἰς τὰ ὄντα, ὁμοιότης δὲ ἀπὸ τῶν εἰδῶν ἐφήκει μόνων καὶ τῶν νοητῶν αἰτίων. μυρίῳ ἄρα τῆς ἀνομοιότητος, καλλίων ἡ ὁμοιότης. ὥς τε καὶ τῆς ἑτερότητος, ἡ ταυτότης. αὕτη τοῦ δίου ἐστὶ κρίσις. διὰ ταύτην καὶ ἐν τῷ παντὶ τὸ ὅμοιον τοῦ ἀνομοίου κρεῖττον, ἐν οὐσίαις, ἐν κινήσεσιν, ἐν σχήμασιν, ἐν ἅπασι τοῖς ἄλλοις. εἰκότως γὰρ καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ πρόοδος, δι' ὁμοιότητος ἐπιτελεῖται τῶν παραγομένων πρὸς τὴν αἰτίαν τῆς παραγωγῆς, καὶ ἡ ἐπιστροφὴ πάλιν ὁμοιότητος ἄλλης ἐστὶν ἀρχηγός. εἰκότως οὖν διὰ ταῦτα ὁ κόσμος ὑπὸ τῆς ὁμοιότητος κεκράτηται, θεὸς ὢν κατὰ αὐτὸ τὸ εἶδος. ὅθεν ὅ,τε Πλάτων ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος ἐπεχείρησε τὸ σχῆμα τοῦ παντὸς ὁποῖόν ἐστι δεικνύναι, καὶ αὐτὸς ὁ Πυθαγόρειος Τίμαιος, ταύτην πρωτίστην ἀποδέδωκεν αἰτίαν τοῦ σχήματος, μετὰ καὶ τοῦ φυσικὴν ὑπόμνησιν ποιήσασθαι. μόνως γὰρ ἡ σφαῖρα φησὶν οἵα τε ἦν ἄρα μένουσα καὶ κινουμένη ἐν τᾷ αὐτᾷ χώρᾳ συναρμόσασθαι. ὡς μηδέποτε ἀπολείπειν, μήτ' ἐπιλαμβάνειν ἄλλον τόπον. ὃ καὶ Ἀριστοτέλης μετὰ τοῦτον εἶδε καλῶς, ὅτι ἂν ἄλλο σχῆμα ὁποιονοῦν τῷ παντὶ περιθῇς, κενὸν ποιήσεις διὰ τὴν τῶν γωνιῶν παράλλαξιν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἄκρων, ἄνισον ἀπόστασιν.

Λεῖον δὲ κύκλῳ, πᾶν ἔξωθεν αὐτὸ ἀπηκριβοῦτο πολλῶν χάριν. ""

Δόξει μὲν αὖ τις τὸ αὐτὸ πάλιν ὁ λόγος ἐπανακυκλεῖν. τί γὰρ διενήνοχε τῆς κυκλοτεροῦς τοῦτο τὸ λεῖον, ἢ τί τῆς ὁμοιότητος ἐξήλλακται; πῶς μὲν οὖν περιέχει πᾶν τοῦτο τὰ περὶ τῆς ὁμοιότητος εἰρημένα, διαφέρει δὲ ὅμως τὸ ὅλον σχῆμα θεωρεῖν ὁποῖόν ἐστι, τὸ δ' ἧκον ἄχρι τοῦ κέντρου τῆς γῆς, καὶ τὸ μόνην τὴν ἐξωτάτω τοῦ παντὸς ἐπιφάνειαν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ὁρᾶν. καὶ ἔστιν ὡς ἔοικεν ὁ περὶ τῆς λειότητος λόγος, συντείνων εἰς ἓν, τὸ δεῖξαι τὸ πᾶν, οὔτε γνωστικῶν ὀργάνων, οὔτε κινητικῶν μερῶν δεόμενον, οὐ δὲ εἰς ἄλλα ποιοῦν, οὔτε ὑπ' ἄλλων πάσχον, πέμπτον τοῦτο δῶρον δημιουργικόν, εἰς τὸν κόσμον εἰσάγων. ἔστι δ' οὖν ὁ περὶ τῆς λειότητος λόγος, μέσος τοῦ τε περὶ τοῦ παντὸς ὄγκου καὶ τοῦ περὶ τῆς ψυχῆς. τὸ γὰρ προσεχὲς πέρας τοῦ σώματος, ἡ λειότης ἐστὶ, τὸ δὲ ἐξῃρημένον, ἡ ψυχή, καὶ πρὸ ταύτης ὁ νοῦς. οὗτος γὰρ καὶ αὐτῆς ὅρος ψυχῆς, καὶ πρὸ τοῦ νοῦ δὲ, ἡ μία θειότης, ἡ πᾶν συνέχουσα τὸ πλῆθος. εἴποις μὲν οὖν καὶ τοῦτον τὸν τρόπον. ἔτι δὲ τελεώτερον, ὅτι φωτοειδὲς ὂν ὅλον τὸ πᾶν, κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τὴν ἔξω φανότατόν ἐστι, καὶ πλῆρες τῆς θείας αἴγλης. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ οἱ ποιηταὶ τὸν ὄλυμπον ἐπ' ἄκρου τοῦ κόσμου τάττουσιν, ὁλοφανῆ τοῦτον ὄντα, καὶ αὐτοφαῆ. ἀλλὰ μάλ' αἴθρη πέπταται ἀνέφελος. λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη. τῆς δὲ φανότητος ταύτης ὑποστάσεως, ἡ λειότης σύμβολον. διατί οὖν λεῖα τὰ ἄκρα τοῦ παντός; πολλῶν χάριν φησίν. ἵνα γὰρ συνάπτηται πρὸς τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν αὐτοφυῶς, καὶ ἐναρμόζηται πρὸς τὰ ὑπερκόσμια φῶτα, διὰ τῆς πρὸς αὐτὰ ὁμοιότητος. ἔστιν οὖν ἡ λειότης, ἄκρας ἐπιτηδειότητος συμμαντική. δι' ἧς δέχεσθαι δύναται τὸ πᾶν, τὰς ἀπὸ νοῦ καὶ ψυχῆς ἐλλάμψεις. ὥσπερ δὴ καὶ τὰ ἔσοπτρα, τὰς ἐμφάσεις ὑποδέχεται, κατὰ τὴν λειότητα τὴν ἑαυτῶν. πάλαι δὲ καὶ τοῖς θεολόγοις τὸ ἔσοπτρον, ἐπιτηδειότητος ἀνείληπται σύμβολον, πρὸς τὴν νοερὰν ἀποπλήρωσιν τοῦ παντός. διὸ καὶ τὸν Ἥφαιστον, ἔσοπτρόν φασι ποιῆσαι τῷ Διονύσῳ, εἰς ὃ ἐμβλέψας ὁ θεός, καὶ εἴδωλον ἑαυτοῦ θεασάμενος, προῆλθεν εἰς ὅλην τὴν μεριστὴν δημιουργίαν. ἐκείνης οὖν τῆς ἐσοπτροειδοῦς κατασκευῆς, ἀναμιμνήσκειν ἂν ἡμᾶς εἴποις, καὶ

τὴν νυνὶ

τὴν νυνὶ λεγομένην τῆς ἐκτὸς ἐπιφανείας λειότητα. πᾶν δ' οὖν τὸ σωματικὸν, τοιοῦτον, ἔξωθεν λεῖον, καθὸ καὶ συμφύεται τῷ τε νῷ τῷ ἑαυτοῦ, καὶ τῷ δημιουργῷ. διὸ καὶ οἱ ποιηταὶ τὸν δημιουργὸν ἐπ' ἄκρας ἱδρύουσι τῆς τοῦ κόσμου κορυφῆς. τοσαύτην ἐπιτηδειότητα ἔλαχεν ἀπ' αὐτοῦ, πρὸς τὴν μετουσίαν τῶν νοητῶν αἰτίων. εἰ δὲ βούλει καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, ἡ λειότης αὕτη, σύμβολόν ἐστι τῆς θείας καὶ ἁπλῆς ἐν τῷ κόσμῳ ζωῆς. ἡμεῖς μὲν οὖν ἐπειδὴ μεριστὴν ἔχομεν ζωὴν, καὶ τὰ μόρια τοῦ σώματος ἔχομεν πολύμορφα καὶ πολυμιγῆ, διότι πρὸς ἄλλην καὶ ἄλλην ζωὴν, ἄλλα παρεσκεύασται παρὰ τῆς φύσεως. τὸ δὲ πᾶν, μίαν ἔχει καὶ ἁπλῆν ζωήν. ὧν γὰρ τὰ περίγεια ζῶα δέδεκται, διὰ τὴν ἔνυλον καὶ μεριστὴν ζωὴν, τούτων καθαρεύει τὸ πᾶν. μιᾶς οὖν ζωῆς ἐστι δεκτικὸν, τῆς δὲ ποικίλης ἐξῄρηται. καὶ πρὸς μίαν παρεσκεύασται ζωὴν, τῆς δὲ διῃρημένης, ἄδεκτόν ἐστι. καὶ διὰ τοῦτο λέγεται λεῖον ἔξωθεν ἀπηκριβῶσθαι, διότι συνήρμοσται παρὰ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας ἐπιτηδείως, πρὸς τὸ μίαν ἐπιδέξασθαι ζωὴν, ὡς ὄργανον τοιαύτης κατεσκευασμένον. τοῦτο δὲ σημαντικὰ καὶ τὰ ἐφεξῆς. Ὀμμάτων τε γὰρ ἐπεδεῖτο οὐδὲν, ὁρατὸν γὰρ οὐδὲν ὑπελείπετο ἔξωθεν, οὐδ' ἀκοῆς. οὐδὲ γὰρ ἀκουστόν, πνεῦμά τε οὐκ ἦν περιεστὸς, δεόμενον ἀναπνοῆς. Διὰ γὰρ τούτων, οὐδὲν ἄλλο φαίνεται ποιῶν, ἢ τὴν μεριστὴν ζωὴν ἀφαιρῶν ἐκ τοῦ παντὸς, καὶ τὰ ὄργανα τὰ μεριστὰ, ἃ καὶ ἡμῖν συνήρτηται, κατελθοῦσιν εἰς γένεσιν. ἄνω γὰρ μένοντες, οὐδὲν δεόμεθα τούτων τῶν πολυειδῶν ζώων, καὶ τῶν μεριστῶν ὀργανῶν. ἀλλ' ἀρκεῖ τὸ ὄχημα τὸ αὐγοειδὲς, πάσας ἔχον ἡνωμένως τὰς αἰσθήσεις. ὅπου τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀπαλλαγέντες τῆς γενέσεως, καθαρεύομεν τῆς τοιαύτης πάσης ζωῆς, τί χρὴ οἴεσθαι περὶ τοῦ παντός. οὐχὶ μίαν καὶ ἁπλῆν ἔχειν αὐτὸ ζωὴν, καὶ ὅλον εἶναι πρὸς ταύτην ἐγηγερμένον καὶ ἐξ ἴσου πανταχόθεν παρεσκευάσθαι πρὸς τὴν τῆς μιᾶς ζωῆς ἀποπλήρωσιν. ἢ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ παντὸς ταῦτα συγχωρήσομεν. τὰ γὰρ ὅλα, τῶν μερῶν θειότερα, καὶ τὰ περιέχοντα τῶν περιεχομένων. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς κοινῆς τῶν προκειμένων ἐννοίας. ἐπειδὴ δὲ ἀφαιρεῖ πᾶσαν αἴσθησιν αὐτὸς ἐκ τοῦ κόσμου μετὰ τὸ ἑξῆς, ὅρασιν, ἀκοὴν, ὄσφρησιν, γεῦσιν, ἁφὴν, φέρε κατίδωμεν αὐτὸ τοῦτο πρῶτον εἴτε αἰσθητικόν ἐστι, τὸ πᾶν, εἴτε μή. καὶ γὰρ τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν ἄλλως, οἱ δὲ, ἄλλως ἠνέχθησαν, ἡμεῖς δὲ ἀκούοντες τῶν θεολόγων πηγὴν αἰσθήσεως λεγόντων, καὶ περὶ τοῦ πατρὸς, ὅτι νῷ μὲν κατέχει τὰ νοητὰ, αἴσθησιν δὲ ἐπάγει κόσμοις, καὶ αὖ τοῦ παρ' Ἕλλησι τὸ, Ἠέλιος θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἐπακούει. οὐχὶ μεριστῶς ἐν αὐτῷ τῆς ὄψεως οὔσης καὶ τῆς ἀκοῆς ὡς ἐφ' ἡμῶν, ἀλλὰ κατὰ μίαν ζωὴν, καὶ καθ' ἓν ὑποκείμενον. ὅπου καὶ ἐφ' ἡμῶν ὁ Ἀριστοτέλης κέκραγεν, ὅτι μία τέ ἐστιν ἡ κυρίως αἴσθησις, καὶ τὸ κύριον αἰσθητήριον ἕν. οὐδὲ τῶν παρ' Ἕλλησιν οὖν σοφῶν ἀγνοούντων τὰς θείας αἰσθήσεις, οὐδὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ παραιτουμένων λέγειν.

Νοῦς δὲ οἱ ἀψευδὴς βασιλήϊος ἄφθιτος αἰθήρ. Ὧι δὴ πάντα κλύει καὶ φράζεται, οὐδέ τις ἐστὶν,
Αὐδὰ, οὐδ' ἐνοπὴ, οὐδ' αὖ κτύπος, οὐδ' ἐμὲν ὄσσα. Ἣ λήθει Διὸς οὔας.

Καὶ τί λέγω τοὺς θεολόγους, αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἀκούοντες, ὅτι ζῶον τὸ πᾶν, καὶ τοῦ ζώου χαρακτηριζομένου κατὰ τὴν αἴσθησιν. ὥς τε καὶ τὸ φυτὸν ζῶον εἰπὼν, εὐθὺς καὶ αἰσθήσεως αὐτῷ τινος ἄλλης μεταδέδωκεν. ταῦτ' οὖν ὅπερ εἴπομεν ἀκούοντες, ὀκνοῦμεν ἀναίσθητον ὑπονοῆσαι τὸ πᾶν. ἀληθείας γὰρ ἀτύχησις ἐν Θεαιτήτῳ γέγραπται, καὶ τὰ παθητικὰ, καὶ τὰ εἴδωλα γιγνώσκουσα τῶν πραγμάτων ἡ αἴσθησις, παρὰ πᾶσιν εἴωθε λέγεσθαι. βέλτιον οὖν ἵνα ἀμφοτέρων ἐν μέσῳ γενώμεθα, πᾶσαν μὲν τοιαύτην αἴσθησιν ἀφαιρεῖν, ἄλλην δὲ κρείττω ταύτης, καὶ θεοῖς οἰκειοτέραν ἀποδοῦναι τῷ παντί. τίς οὖν ἐστιν αὕτη, καὶ τίνα ἂν ληφθείη τρόπον. ὅτι μὲν οὖν αἰσθητικόν ἐστι τὸ πᾶν, ἔκ τε τοῦ ζῶον εἶναι τὸ πᾶν δῆλον ποιήσομεν, καὶ ἀπὸ τοῦ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν, διανοητικήν τε εἶναι καὶ δοξαστικὴν, καὶ διδόναι τῷ σώματι μετουσίαν ἀμφοτέρων, τῆς τε δόξης καὶ τῆς διανοίας ἐν αὐτῷ εἰκὼν, ἣν εἴποιμεν ἡμεῖς τὴν κοσμικὴν εἶναι φαντασίαν αὐτὴν, ἐξεικονιζομένην τὴν νόησιν ἐκείνην, καὶ τοὺς ἀφανεῖς ἔχουσαν τῶν αἰσθητῶν, τῶν ἐν πάσῃ τῇ περιόδῳ γινομένων. ἐκ τούτων δ' οὖν εἶναι τοῦ παντὸς αἴσθησιν καὶ ἀπ' ἄλλων δὲ πολλῶν ὑπομιμνήσκειν δυνατόν. τίνα δὲ αἴσθησιν ἔχει, δεῖται λοιπὸν οἰκείας ἐπιβλέψεως. φημὶ τοίνυν ὅτι τῆς αἰσθήσεως, ἡ μὲν πρωτίστη καὶ κυριωτάτη, νοῦν μιμουμένη. πανταχοῦ γὰρ τὰ πρῶτα μίμησιν ἔχει τῶν πρὸ αὐτῶν, διὸ καὶ συναφὴ τοῖς πρώτοις ἐστὶ, τὸ ἑαυτῆς αἰσθητὸν, ἐν ἑαυτῇ περιείληφεν, οὔτε μεταβαίνουσα ἀπ' ἄλλων ἐπ' ἄλλα. τοῦτο γὰρ ἤδη μεριζομένης ἐστὶν, οὐ δὲ εἰς τὸ ἔξω προϊοῦσα. τοῦτο γὰρ ἀτελὲς, ἀλλὰ ἢ τὸ ὅλον αἰσθητὸν ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, καὶ οἷον συναίσθησις οὖσα μᾶλλον. δευτέρα δὲ μετ' αὐτὴν, ἡ προϊοῦσα μὲν, κατ' ἐνέργειαν δὲ τελείαν, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως πανταχόθεν ὅλον αἱροῦσα τὸ γνωστὸν, παντός τε καθαρεύουσα πάθους, καὶ πάσης ἀδυναμίας, τῆς οἰκείας τοῖς μεριστοῖς καὶ ἐνύλοις ὀργάνοις. τρίτη δὲ ἡ καὶ πάσχουσα ὑπὸ τῶν ἐκτὸς, καὶ συμμιγὴς, ἀπό τε πείσεως καὶ γνώσεως. ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τοῦ πάθους τελευτῶσα δὲ εἰς τὴν γνῶσιν. τελευταία δέ ἐστιν αἴσθησις, ᾗ γνῶσις μὲν ἀμυδροτάτη πάρεστι, πάθος δὲ τὸ πλέον ἐστὶ, καὶ ἐγγὺς φυσικῆς συμπαθείας, ὡς μὴ τὰ εἴδη τῶν αἰσθητῶν γινώσκειν. οἷον ὅτι θερμὸν ἢ ψυχρὸν, τὸ ποιοῦν, ἀλλ' ὅτι ἡδὺ μόνον ἢ λυπηρὸν, τὸ προσπεσόν. τοιαύτην γὰρ εἶναι τὴν τῶν φυτῶν αἴσθησιν, αὐτὸς ἡμῖν παραδώσει προϊὼν ὁ Τίμαιος, τοῦ ἡδέος οὖσαν μόνου, καὶ τοῦ λυπηροῦ τοῦ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἀντίληψιν. ἄνωθεν οὖν τῆς αἰσθήσεως οὕτω προϊούσης, ὁ μὲν κόσμος, κατὰ τὴν

πρώτην

πρώτην αἴσθησιν, ἐστὶν αἰσθητικός. καθ' ὅλον γὰρ ἑαυτὸν ὁρώμενόν τε καὶ ὄμμα ἐστὶν, ὅπου καὶ τὸν ἥλιον ὄμμα λέγομεν, καὶ τῶν ἀστέρων ἕκαστον. καὶ ὁ κόσμος οὖν ὄψις τέ ἐστιν ὅλος καὶ ὁρατὸν, καὶ ὄντως αἰσθήσει καὶ δόξει περιληπτόν. παντελὴς οὖν ἐστιν ἐν αὐτῷ γνῶσις, καὶ ἀδιαίρετος αἴσθησις, καὶ πάντα αὐτός ἐστι. τὸ αἰσθητὸν, τὸ αἰσθητήριον, ἡ αἴσθησις. ὥσπερ καὶ ὁ δημιουργὸς αὐτοῦ, νοῦς, νόησις, νοητόν. καὶ ὥσπερ τῷ ὅλῳ σώματι τὰ μερικὰ σώματα συνείληφεν, οὕτω τῇ ὅλῃ αἰσθήσει, τὰς πολλὰς αἰσθήσεις περιέχει. καὶ οὐχὶ τὰ χρώματα καὶ τοὺς ψόφους γινώσκει τῶν αἰσθητῶν, ἀλλὰ πάντων αὐτῶν τὴν οὐσίαν, καθόσον ἔνυλός ἐστι καὶ ἄτομος. διὸ καὶ αἰσθητὴν οὐσίαν ἔχει, καὶ καθ' αὑτὸ αἰσθητὴν ἀλλ' οὐ κατὰ συμβεβηκός. ὡς γὰρ τὸ ἀεὶ νοητόν ἐστιν, οὐ πῇ μὲν νοητὸν, πῇ δὲ οὔ, πᾶν δὲ νοητὸν, ἀλλ' οὐ τοῖς μεριστῶς νοοῦσιν, ἀλλὰ τῷ θείῳ νῷ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ γενητὸν αἰσθητὸν, οὐ πῇ μὲν αἰσθητὸν, πῇ δὲ ἀναίσθητον, ἀλλ' ὅλον, οὐχ ἡμῖν τοῖς μεριστῶς αἰσθανομένοις ἀλλὰ τῷ παντὶ ζῴῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ ὅλη αἴσθησις. ὡς γὰρ ἄλλη θεῶν νόησις, ἄλλη δὲ ἀνθρώπων, οὕτως ἄλλη θεῶν αἴσθησις, καὶ ἄλλη τῶν μεριστῶν ζῴων, ἡ μὲν, τὰς μερικὰς οὐσίας γινώσκουσα τὰς αἰσθητὰς, ἡ δὲ, τὰ περὶ τὰς οὐσίας μόνον. ὁ μὲν οὖν κόσμος, ἔχει τὴν πρώτην αἴσθησιν ἀμετάβατον, ἡνωμένην τῇ γνωστῷ παντελῆ κατ' ἐνέργειαν ἑστῶσαν. τὰ δὲ ὅλα ζῷα, καὶ γενέσεως καθαρὰ, τὸ δεύτερον εἶδος ἔλαχε τῆς αἰσθήσεως. διότι μὲν γὰρ μέρη τοῦ παντός ἐστιν, πρόσεισιν ἡ αἴσθησις αὐτῶν ἐπὶ τὸ ὅλον. ἔστι γάρ τι καὶ ἐκτὸς αὐτῶν. διότι δὲ ἐξῄρηται γενέσεως ἀπαθῶς καὶ ἐνεργητικῶς μόνον, περιέχει τὸ αἰσθητόν. αἱ δὲ μερικαὶ ζωαὶ, ὅσαι γενέσει κεκοινωνήκασιν ὀργάνοις χρώμεναι ταῖς αὐγοειδέσιν ὀχήμασι, σύμμικτον ἔχουσι αἴσθησιν, ἀπό τε πάθους καὶ γνώσεως. ἔστι δέ τινα καὶ τελευταῖα ζῷα οἷα καὶ τὰ φυτὰ μετέχοντα ζωῆς ἴχνους καὶ αἰσθήσεως ἄλλης μὲν οὔσης τῆς ὅλης, ἄλλης δὲ τῆς μεριστῆς, καὶ ἄλλης μὲν τῆς τὰς οὐσίας γινωσκούσης, ἄλλης δὲ τῆς τὰ εἴδωλα τῶν αἰσθητῶν. οὐ χρὴ οὖν ταράττεσθαι τοῦ Πλάτωνος ἀφαιροῦντος τοῦ κόσμου τὰ μεριστὰ πάντα ὄργανα. οὐδὲ γὰρ ἡ ἀκοὴ διῄρηται ἐν αὐτῷ τῆς ὁράσεως. ὅπου γε οὐδὲ ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἡμετέρῳ καθάπερ εἴπομεν. χωρὶς μὲν ἡ ἀκοὴ, χωρὶς δὲ ἡ ὄψις, ἀλλὰ μία ἡ ὄντως αἴσθησις, καὶ τὸ κύριον αἰσθητήριον ἓν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης. οὔτ' οὖν ὀμμάτων δεῖται ὁ κόσμος, τῶν εἰς τὸ ἔξω ἀποτεινομένων, οὔτε ὄντων ἔξωθεν εἰσδεχομένων, ἀλλ' αὐτός ἐστι καὶ ὄμμα καὶ ὁρατὸν, καὶ οὖς, καὶ ἀκουστὸν, καὶ ἡ μία αἴσθησις, ἐν αὐτῷ πάντα γινώσκει τὰ αἰσθητά. πόθεν γὰρ καὶ ἐν ἡμῖν ἡ μία αἴσθησις, πρὸ τῶν πολλῶν ἐστιν, ἢ ἐκ τοῦ παντός. τότε οὖν κάλλος πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ γινώσκει, διὰ τῆς ὄψεως, καὶ τὴν ἁρμονίαν, τὴν δι' ὅλων διήκουσαν, διὰ τῆς ἀκοῆς. οὔτε ἄρα ὀμμάτων δεῖται πρὸς τὴν ὅρασιν, οὔτε ὤτων πρὸς τὴν ἀκοὴν, καὶ ἔχει καὶ τοῦτο τὸ ἀνόμματος, κατ' εἰκόνα τοῦ νοητοῦ θεοῦ, πρὸς ὃν ἀπείκασται. καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἀνόμματον ἔρωτα φησὶν ἔχειν Ὀρφεύς, ποιμαίνων πραπίδεσσιν, ἀνόμματον ὠκὺν ἔρωτα. οὕτω δὴ οὖν καὶ τὸ πᾶν συνῆπται δι' ἔρωτος τοῖς πρὸ αὐτοῦ, τὸ ἐν ἐκείνοις κάλλος διὰ τοῦ ἐν αὐτῷ βλέπον. τοῦτο δὲ, οὐ μερισταῖς αἰσθήσεσιν ὁρῶν.

« Πνεῦμά τε οὐκ ἦν περιεστὸς, δεόμενον ἀναπνοῆς, οὐδ' αὖ τινος ἐπιδεὲς ἦν ὀργάνου σχεῖν, ᾧ τὴν μὲν, εἰς αὐτὸ τροφὴν δέξοιτο, τὴν δὲ, πρότερον ἐξικμασμένην, ἀποπέμψοι πάλιν. ἀπῄει γὰρ οὐδὲν οὐδὲ προσῄει αὐτῷ ποθέν. οὐ δὲ γὰρ ἦν. αὐτὸ γὰρ ἑαυτῷ τροφὴν, τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν παρέχον, καὶ πάντα ἐν αὐτῷ ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχον καὶ δρῶν, ἐκ τέχνης γέγονεν. ἡγήσατο γὰρ αὐτὸ ὁ συνθεὶς, αὔταρκες ὂν, ἄμεινον ἔσεσθαι μᾶλλον, ἢ προσδεὲς ἄλλων. »

Διὰ δὴ τούτων, ἄλλας δύο τοῦ παντὸς αἰσθήσεις ἀφεῖλεν, ὄσφρησιν καὶ γεῦσιν, τὴν μὲν, ὅτι μηδὲν ἀναπνεῖ. τὸ γὰρ ἀναπνέον δεῖται τῆς ὀσφρήσεως, εἰ καὶ μὴ πᾶν τὸ ἔχον ὄσφρησιν, ἀναπνευστικόν ἐστι. ἀλλὰ τελεώτερον τὸ ἀναπνευστικόν. τοῦτο οὖν ἀφαιρεῖ τοῦ παντὸς, τὴν δὲ, ὅτι μηδὲ τρέφεται. τὸ γὰρ τρεφόμενον ζῷον, δεῖται τῆς γεύσεως. πῶς οὖν πάλιν ἐροῦμεν ἡμεῖς; ἢ ταύτας μὲν τὰς μεριστὰς αἰσθήσεις, μὴ εἶναι περὶ τὸ πᾶν, τὴν δὲ μίαν καὶ ἁπλῆν αἴσθησιν ἐν ἑαυτῷ, πάντων εἶναι γνωριστικὸν, χρωμάτων, ψόφων, χυμῶν, πνευμάτων, ποιοτήτων, αὐτῶν τῶν αἰσθητῶν οὐσιῶν, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ οὐσῶν. ὡς γὰρ καὶ ἐν ἡμῖν ἡ μία αἴσθησις, πάσαις χρῆται ταῖς μερισταῖς, καὶ πάντα γινώσκει κατὰ ταυτὸν, πόσῳ δὴ οὖν μᾶλλον ὁ κόσμος καθ' ἕνα λόγον καὶ μίαν αἴσθησιν γνώσεται πᾶσαν ὁμοῦ τὴν τῶν αἰσθητῶν ποικιλίαν. ὡς γὰρ ὢν κατὰ τὴν οὐσίαν εἷς ἐστι, καὶ ὥσπερ τὸ σχήματα ἔλαχεν τὸ μονοειδὲς, οὕτω καὶ αἴσθησιν ἔχει μίαν πάντα τὰ αἰσθητὰ περιέχουσαν. καὶ γὰρ φύσιν μίαν πάντα τὰ σώματα συνέχουσαν, καὶ ζωοποιοῦσαν. ταῦτα τὰ περὶ τοῦ παντὸς δόγματα. ἐπέλθωμεν δὲ καὶ τοῖς καθ' ἕκαστον. πρῶτον τοίνυν δαιμονίως τὴν τῆς ὀσφρήσεως χρείαν, εἰς ἀναπνοὴν ἀνήνεγκεν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὴν τῶν εὐωδῶν διάκρισιν. πραγματικωτέραν αἰτίαν, ὡς ἐν τοῖς ἀναπνέουσιν ἡμῖν οὖσαν ἀποδιδούς. ὅταν μὲν γὰρ εὐωδίας ἢ δυσωδίας αἰσθανώμεθα, ἀναπνέομεν. οὐχ ὅταν δὲ ἀναπνέωμεν, πάντως ἐκείνοις περιπίπτομεν. φυσικώτερον γὰρ ἡ ἀναπνοὴ, καὶ περιληπτικώτερον τῶν ἰδίων ὀσφραντῶν. ἐπεὶ καὶ ὅσα τῶν ζῴων ὀσφραίνεται μὲν, οὐκ ἀναπνεῖ δὲ, τῷ, πνεύμονα μὴ ἔχειν, ἀτελέστερα τῶν ἀναπνεόντων ἐστίν. εἰκότως οὖν ἀπὸ τῶν τελειοτέρων πεποίηται τὴν ἐπιχείρησιν ὡς εἰ εἶχεν ὄσφρησιν τὸ πᾶν, δέοντος αὐτοῦ ταύτην ἔχειν, ὡς ἔχει τὰ τελεώτερα, τῶν ὀσφραινομένων, οἷς ὑπάρχει καὶ τὸ ἀναπνεῖν. δεύτερον, τὴν τῆς γεύσεως χρείαν, εἰς τροφὴν ἐπανήνεγκεν. ταύτην γὰρ κριτήριον ἡ φύσις ἐπέστησε τοῖς χυμοῖς, δι' ὧν αἱ τροφαὶ καὶ αὐξήσεις. τὸ γὰρ ἐξικμασμένην, τούτου δηλωτικόν ἐστιν. ὁ δὲ κόσμος, οὐ δεῖται τροφῆς ἔξωθεν, ἀλλ' αὐτὸς

ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῷ παρέχεται τροφήν, καὶ αὔξων ἑαυτὸν καὶ φθίσιν ἑαυτῷ παρέχων, πρῶτον μὲν εἰ βούλει κατὰ τὴν εἰς δύο διαίρεσιν, αὔξοντος μὲν πάντα τοῦ οὐρανοῦ καὶ μεταβάλλοντος, αὐξομένων δὲ καὶ φθινόντων τῶν ὑποσελήνων. ἡ γὰρ ἄλλου γένεσις, ἄλλου φθορά ἐστιν, ἑκατέρας δέ ἐστιν ἡ τοῦ οὐρανοῦ κίνησις αἰτία. ἔπειτα καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν οὐρανίων ἀνάλογον κατὰ τὰς κινήσεις, τήν τε αὔξησιν, καὶ τὴν φθίσιν δεχομένων, κατὰ τὰς ἀνατολὰς καὶ δύσεις, καὶ τὰς ἐκφάνσεις, καὶ κρύψεις ὑψώσεις τε καὶ ταπεινώσεις. φωτισμούς τε καὶ μεταβολὰς τοῦ φωτός. δι' ὧν καὶ τὰ οὐράνια προσλαμβάνει τι καὶ ἀποβάλλει. καθάπερ καὶ τὰ ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ἀπὸ γὰρ τούτων τρέπεται καὶ ἡ γένεσις. καὶ ὅρα πάλιν ὅτι τὰ μὲν ὑπὲρ σελήνην, κατ' ἀναλογίαν μόνην ἔχει τὴν αὔξησιν καὶ φθίσιν. τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην κατὰ τὴν οὐσίαν ἐστὶν ἀμφοτέρων δεκτικά. ἡ δὲ σελήνη, μεταξὺ τούτων ἐστί, καὶ ὄντως ἰσθμός, ἀρχὴν μεταβολῆς ἐν ἑαυτῇ δεικνύουσα κατὰ τὴν αὔξησιν καὶ μείωσιν τοῦ φωτός. ἐπεὶ μὲν γὰρ τῶν πρὸ αὐτῆς, ἔμενε κατὰ τὴν αὔξησιν καὶ τὴν φθίσιν τὸ αὐτὸ παντελῶς εἶδος. ἐπεὶ δὲ τῶν μετ' αὐτὴν καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι πέφυκε μεταῤῥεῖν. ἐν αὐτῇ δὲ τῆς οὐσίας μενούσης, μεταβάλλεται τὸ ἔξωθεν φῶς, κατὰ μείωσιν καὶ αὔξησιν. ὅπερ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῶν ὑπὲρ αὐτὴν φωτισμῶν, οὐκ ἄρα δεῖ λέγειν τρέφεσθαι τὰ οὐράνια ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων, ὡς οἴονταί τινες. τὰ γὰρ δεόμενα τῆς ἔξωθεν ἐπιῤῥοῆς, καὶ προσθήκην δεχόμενα καὶ ἀφαίρεσιν οὐκ ἀλύτους ἔχει τοὺς δεσμούς. ἄτρεπτα ἄρα μένει τὰ οὐράνια. ὥσπερ δὴ τῶν μὲν ἀρχαίων Πρόκλος τε καὶ ὁ Μαλώτης καὶ Φιλονείδης εἰρήκασι, τῶν δὲ νεωτέρων, οἱ ἀπὸ Πλωτίνου πάντες Πλατωνικοί. καὶ γὰρ οὐδέπω γένεσιν ἡμῖν οὐρανοῦ καὶ ἄστρων παραδούς, πῶς ἔμελλε περὶ τροφῆς αὐτῶν ποιεῖσθαι λόγον; καὶ ἔοικε μόνα τὰ στοιχεῖα νῦν ἀπογεννήσας καὶ ἰδὼν ταῦτα καὶ δι' ἀλλήλων πεφοιτηκότα, καὶ πάντα ὄντα ἐν πᾶσιν, ταύτην τὴν δι' ἀλλήλων δίηξιν, ἀποκαλέσαι τροφὴν τοῦ παντὸς αὐτοῦ ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ δρῶντος εἰς ἑαυτὸ καὶ πάσχοντος τῷ μεταδιδόναι πᾶσι πάντων ἐξ ὧν ἐστιν. ὡς ὅταν γε καὶ τὰ ἄλλα ὑποστήσῃ τὰ οὐράνια, τότε καὶ τοὺς φωτισμοὺς εἰσοίσει, καὶ τὴν διὰ τούτων κοινωνίαν πρὸς ἄλληλα τῶν πάντων. μόνην δ' οὖν τὴν ἐκ τῶν τεττάρων ὁρῶν τοῦ παντὸς στοιχείων σύστασιν, ἐπειδήπερ ἑώρα τινὰς ἐν τούτοις κοινωνίας ἀλλήλων, εἶπε τὴν ἄλλων φθίσιν, ἄλλων εἶναι τοῦ παντὸς μερῶν τροφήν. τίνων δὲ ἑκάτερα νῦν, οὔπω δῆλον. τοσοῦτον δὲ καὶ νῦν, δῆλον, ὅτι πάντα ἀλλήλοις μεταδιδῶσιν, ἵνα ἓν γένηται τὸ πᾶν, καὶ ἐν ἀλλήλοις ἐστίν, ὥστε ἄλληλα τρέφειν, καὶ τοῦτο οὐ συγκλάπτωσι τῇ ἑαυτῶν. καὶ γὰρ ἐν γῇ πάντα, καὶ ἐν τοῖς μέσοις πάντα, καὶ οὕτως ὅλος κόσμος τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν, ὑφ' ἑαυτοῦ τρέφεται, πάντα ἐν πᾶσιν ἔχων. ἔτι τοίνυν κἀκεῖνα ῥητέον, ἐν τοῖς ἐκκειμένοις ῥητοῖς. εἰ μὴ πρόσεισι τῷ παντὶ μηδέν, οὐδ' ἐν αὐτοῦ ἐστι σῶμα ἐκτός, εἰ ἄπεισιν αὐτοῦ μηδέν, οὐκ ἔστιν ἔξω τοῦ κόσμου κενόν. μάτην γὰρ ἂν εἴη, μηδενὸς ὂν δεκτικόν, καθάπερ τὸ τὸν κόσμον δεξάμενον. ἃ δὴ καὶ Ἀριστοτέλης διαφερόντως ἠγάπησεν. τότε ἐνεργείᾳ κενὸν ἀναιρῶν, καὶ τὸν κόσμον μονογενῆ διασώζων. ὅτι δὲ οὐδὲ ἄπεισιν, οὐδὲ πρόσεισι τῷ παντὶ κατεσκεύαζε, τὸ μέν, ἐκ τοῦ οὐδὲ γὰρ ἦν, τὸ δέ, μὴ δὲ ἀπιέναι μηδὲν ἐκ τῆς τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν, οἰκείαν τροφὴν ποιεῖσθαι τὸ πᾶν. ὥσπερ οὖν οὐκ ἔχον ὄργανα τροφῆς ἐν ἑαυτῷ, τροφὴν ἔχει καὶ αὐτό ἐστι τὸ αὐτὸ τρέφον ἅμα καὶ τρεφόμενον, οὕτω δὴ καὶ αἰσθήσεις οὐκ ἔχον τὰς ἐκτὸς ἀποτεινομένας, ἐν ἑαυτῷ τὴν αἴσθησιν ἔχει, καὶ ἔστιν αὐτὸς αἰσθητὸς ἑαυτῷ. καὶ ὅτι βούλεται καὶ ἐπὶ τούτων, τὸν αὐτὸν εἰπεῖν λόγον ὁ Πλάτων, ἐναργῶς οἶμαι δεδήλωκεν εἰπών, καὶ πάντα ἐν αὐτῷ καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχον καὶ δρῶν. εἰ δὲ πάντα τὰ γιγνόμενα δρῶντός ἐστι τοῦ παντός, εἰς ἑαυτὸ καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχοντος, οὔτε τὰς φθίσεις, οὔτε τὰς φθορὰς ἁπλῶς κακὰ ῥητέον. οὐδὲ γὰρ ὁ σπουδαῖος εἰς ἑαυτὸν δρᾷ κακὸν οὐδέν, μὴ ὅτι τὸ πᾶν. καὶ τοῦτο μέν, θεῖον πόρισμα ληπτέον ἐκ τοῦ λόγου. πάλιν δὲ ἐπὶ τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν πάντων τῶν περικοσμίων ἀνέδραμε, τὴν δημιουργικὴν τέχνην, καὶ τὴν τελεσιουργὸν τῶν ὅλων ἀρχήν. ἐκεῖθεν γὰρ ἡ τέχνη, καὶ εἰς τὴν δημιουργικὴν καθήκει τάξιν. διὸ καὶ τὰ λόγια τὸν δημιουργὸν τοῦ παντός, ἐργοτεχνίτην κεκλήκεν. ὅπερ ὁ Πλάτων διεῖλεν, ποτὲ μὲν ἔργα τοῦ δημιουργοῦ καλῶν, τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων. ὥσπερ καὶ τὰ λόγια φησίν, ἔργα. νοήσας γὰρ πατρικὸς νόος αὐτογένεθλος. ποτὲ δὲ καὶ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ προσαγορεύων τέχνην. ἧς τέλος ἀφωρίσατο, τὴν αὐτάρκειαν τοῦ παντός. ἀγαθὸς γὰρ ὢν ὁ δημιουργός, ἑαυτῷ πάντα παραπλήσια ποιεῖ. τοῦτο δέ ἐστι τέλεια πάντα καὶ αὐτάρκη. στοιχεῖον γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ αὐταρκές. καὶ οὐδήπου διὰ τὴν αὐτάρκειαν ταύτην ἀπέσπασται τοῦ ποιήσαντος ὁ κόσμος ὡς ἑαυτῷ δυνάμενος ἀρκεῖν, ἀλλὰ μειζόνως ἑνοῦται πρὸς αὐτόν. ὅσῳ γὰρ αὐταρκέστερός ἐστι, τοσούτῳ μᾶλλον εἰς ὁμοιότητα καθίσταται τὴν πρὸς αὐτόν. ὅσῳ δὲ μᾶλλον ὁμοιοῦται, τοσούτῳ τελειότερον ἑνοῦται πρὸς τὴν ἀγαθότητα τὴν δημιουργικήν. αὐταρκὲς οὖν τὸ πᾶν, ὡς αἰσθητόν, καὶ ἀπροσδεὲς ἄλλων τῶν αἰσθητῶν. τούτοις γὰρ τοῦτο προσήκει τὸ ὄνομα, θεῶν δὲ ἐπιδεές, ὡς ἀεὶ πληρούμενον ἀπ' αὐτῶν. μᾶλλον δὲ οὐδὲ τούτων ἐπιδεές. πανταχοῦ τε γὰρ πάρεστι τὸ θεῖον, καὶ αὐτὸ πρὸς τὴν ὑποδοχὴν παρεσκεύασται τῶν θείων ἀγαθῶν. ὥσπερ τὸ ὅμοιον τοῦ ἀνομοίου κρεῖττον, κατὰ τὴν τοῦ Διὸς κρίσιν, οὕτω καὶ τὸ αὐταρκές, τοῦ ἐνδεοῦς ἐστι θειότερον. κρατεῖ γὰρ τό, τε αὐταρκὲς ἐν τοῖς θεοῖς, καὶ ἡ ὁμοιότης ἐν τοῖς οὖσι, καὶ τοῦτό ἐστιν ἄλλο
» δόγμα τοῦ μεγίστου Διός. Χειρῶν δὲ αἷς οὔτε λαβεῖν, οὔτε αὖ τιν' ἀμύνασθαι χρεία τις ἦν, μά-
» την οὐκ ᾤετο δεῖν αὐτῷ προσάπτειν, οὐδὲ ποδῶν, οὐδὲ ὅλως τῆς περὶ τὴν βάσιν ὑπηρεσίας.

Τελευταία

Τελευταία τῶν αἰσθήσεών ἐστιν ἡ ἁφή, ταύτης μάλιστα μὲν κατὰ πᾶν τὸ σῶμα μετέχει τὸ ζῷον. ἰδίως δὲ κατὰ τὰς χεῖρας. αὗται γὰρ τὸ ἁπτικώτατόν ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐκ τῆς ἐνεργείας ὁρᾶν. ἐπειδὴ δὲ διττὴν ἡμῖν χρείαν αἱ χεῖρες παρέχονται. τὰ μὲν γὰρ εὐφραίνοντα διὰ αὐτῶν λαμβάνομεν, τὰ δὲ λυποῦντα, ἀποθούμεθα, τὸ δὲ πᾶν, οὐ δὲ λαμβάνειν τι δυνατόν. ἔχει γὰρ πᾶν ὃ βούλεται, οὔ τε ἀμύνασθαί τι. λυπεῖ γὰρ οὐδέν, ὅτι μηδὲ ἀλλότριόν ἐστιν αὐτοῦ μηδέν, οὐδὲν ἂν χειρῶν δέοιτο. οὐδὲν γὰρ μάτην ἡ φύσις ποιεῖ, οὐ δὲ ὁ θεός φησὶν Ἀριστοτέλης, ὥς τε εἰκότως ὁ δημιουργός, οὔ τε χεῖρας ἑαυτῷ προσέφυσε. μάτην γὰρ ἂν ἦσαν. ἐπειδὴ δὲ τὸ κινητικὸν ἐξῆπται τοῦ αἰσθητικοῦ, λέγω δὲ τὸ φυσικῶς κινητικόν, οἰκείως ἅμα καὶ εὐλόγως, ἀπὸ τῶν αἰσθητικῶν ὀργάνων, ἐπὶ τὰ πορευτικὰ προῆλθεν ὁ λόγος. οἱ γὰρ πόδες, ὄργανα κατεσκευάσθησαν πρὸς τὴν καθ' εὐθεῖαν κίνησιν, καὶ τὰ ἄλλα μόρια τὰ πρὸς τὴν βάσιν ὑπηρετοῦντα, οἷον, καὶ κνήμη καὶ γόνυ καὶ μηρὸς καὶ εἴ τι τοιοῦτον. τὸ δὲ πᾶν κινεῖσθαι κατ' εὐθεῖαν ἀδύνατον. οὐ γὰρ ἐστι κενὸν ἔξω τοῦ παντὸς ὡς δέδεικται πρότερον. τὰ μὲν οὖν μόρια, τά τε πορευτικά, καὶ τὰ αἰσθητικά, διὰ τούτων ἀφεῖλεν, καὶ πάλιν κἀνταῦθα ῥητέον, ὅτι τὰ κινητικὰ ἀφαιρῶν ὄργανα, πόδας ἀφεῖλεν μόνους, ἀλλ' οὐ πτέρυγας. διότι τοῖς τελειοτέροις, ἀρκοῦσιν οὗτοι πρὸς κίνησιν ζῴοις. ταὐτὸν καὶ ἐνταῦθα ποιῶν, ὅπερ ἐπί τε ὀσφρήσεως καὶ ἀναπνοῆς. ῥητέον δὲ πάλιν, ὅτι ταῦτα μέν, οὐδαμῶς ἐστιν ἐν τῷ παντί, τρόπον δὲ ἄλλον ἔστι καὶ αἴσθησις καὶ ἡ κίνησις. ἐπειδὴ γὰρ ἐν αὐτῷ περιείληπται πᾶν τὸ ὁπωσοῦν αἰσθητόν, καὶ τὸ πρῶτον αἰσθητόν ἐστιν αὐτός, ἔχει καὶ μίαν αἴσθησιν τῷ τοιούτῳ συζυγοῦσαν αἰσθητῷ, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ δημιουργοῦ νόησις πρὸς τὸ ὅλον νοητὸν συνέζευκται. καὶ καταπίνειν τὸ πᾶν ἐν αὑτῷ λέγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος καταπίνει τῇ ἑαυτοῦ αἰσθήσει ἑαυτόν, καὶ περιλαμβάνει τῇ συμφυεῖ γνώσει τὸ γνωστόν. καὶ ἄλλως δέ, δυνάμεις μὲν ἔχει πάντων κρατητικάς, φρουρητικάς, καὶ αὗταί εἰσιν αἱ ἐν αὐτῷ χεῖρες. τάξεις δὲ ἔχει τελεσιουργούς, καὶ αὗται ἀναλογοῦσι τοῖς θρεπτικοῖς μορίοις. αἰτίας δὲ ὑπεδέξατο ζωογονικάς, τὰς τοῖς τῆς ἀναπνοῆς μορίοις ἀναλογούσας. ἔτι καὶ ἄλλας ἔχει δυνάμεις, τὰς μὲν ἀποπληρούσας αὐτόν, τῶν ἀφανῶν αἰτιῶν, τὰς δὲ συναπτούσας πρὸς τὸ νοητὸν φῶς. ὧν αἱ μέν, ἀνάλογον ὁράσεως ἔχουσι λόγον, αἱ δὲ ἀκοῆς. τῇ δὲ αἰσθήσει ταύτῃ, καὶ τὴν κίνησιν ἀνάλογον ἔχει, φυσικῶς τε καὶ θεολογικῶς σκοποῦσιν. ὡς γὰρ αἴσθησιν ἔχει τὴν αὐτοῦ πρὸς ἑαυτόν, οὕτω καὶ κίνησιν τὴν ἐν ἑαυτῷ, καὶ περὶ αὐτὸν ἀνακυκλουμένην, καὶ ταῦτα ἀμφότερα, κατὰ τὴν τοῦ παραδείγματος ὁμοίωσιν. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνῳ νόησίς τε ἦν εἰς ἑαυτὴν συννεύουσα, καὶ ζωὴ πρὸς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένη, καὶ γνῶσις, οὐ κατὰ μετάβασιν, οὐ δὲ κατὰ μερισμόν, ἀλλ' αὐτοτελὴς καὶ αὐτοῖς ἡνωμένη τοῖς νοητοῖς. τοιοῦτος γὰρ ὁ ἐκεῖ νοῦς, πρὸ ἐνεργείας ἐνεργῶν, ὅτι μηδὲ προῆλθεν, ἀλλ' ἔμενεν ἐν τῷ πατρικῷ βυθῷ, καὶ ἐν τῷ ἀδύτῳ, κατὰ τὴν θεοθρέμμονα σιγήν.

“ Κίνησιν γὰρ ἀπένειμεν αὐτῷ τὴν τοῦ σώματος οἰκείαν τῶν
“ ἑπτά, τὴν περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν μάλιστα οὖσαν.

Τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν τὸν κόσμον ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν νοῦν, καὶ διὰ τοῦ ἔρωτος τοῦ περὶ τὸ πρῶτον ὀρεκτὸν δόντες αὐτῷ τὴν κίνησιν, οὐδὲν ἔφασαν ἀπὸ τοῦ νοῦ καθήκειν εἰς αὐτόν, τοῦ νοῦ τὸ † μόνιμον ἀφελόντες, καὶ ἐν ἴσῳ προστάξαντες αὐτόν, τοῖς ἐρασμίοις μὲν τῶν αἰσθητῶν, μηδὲν δὲ γεννητικὸν ἔχουσιν ἐν τῇ ἑαυτῶν φύσει. (ἀνώνυμον.) οἱ δὲ ἀνάπαλιν, τὸν μὲν νοῦν, ἢ τὴν ψυχήν, ἢ ὅτι ἂν ᾖ τὸ ὑπὲρ τὸν κόσμον, δρᾶν εἰς αὐτὸν ὁμολογοῦσιν, αὐτῷ δὲ οὐ δεδώκασι τὴν κίνησιν αὐτοφυῆ, καὶ οἰκείαν, ἀλλ' ἔξωθεν μόνον ἐν κύκλῳ περιάγεσθαί φασιν. οὓς καὶ Ἀριστοτέλης ἐπερράπισεν, ὡς ἀναιροῦντας τὴν ἀϊδιότητα τοῦ παντός. τὸ γὰρ βίαιον, οὐκ ἔστιν ἀΐδιον, ὁ δέ γε Πλάτων τὰ ἀμφοτέρων φυλαξάμενος παροράματα, τῷ τε κόσμῳ τὴν κίνησιν ὡς οἰκείαν ἀποδίδωσι καὶ αὐτοφυῆ, καὶ τὸν δημιουργὸν αἴτιον αὐτῆς ἀποφαίνεται. καὶ ἔστιν ἕκτον τοῦτο δημιουργικὸν δῶρον εἰς τὸν κόσμον. † ἐνοῦν μιμουμένη κίνησις, ἣν ἔχειν αὐτὸν καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ πατρός. τὸ μὲν γὰρ ἀπένειμεν, εἰς τὴν πατρικὴν ἡμᾶς αἰτίαν ἀναπέμπει. παρ' οὗ γὰρ ἡ οὐσία τῷ παντί, παρ' ἐκείνου καὶ ἡ κατὰ φύσιν κίνησις. τὸ δέ, τὴν τοῦ σώματος οἰκείαν, ἐπὶ τὴν ἰδίαν τοῦ κόσμου φύσιν. δι' ἣν ὑφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγείρεται κίνησιν. ἔχει γάρ τι καὶ αὐτός, καὶ κατὰ τὸ αὐτοκίνητον, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα σφαιροειδὲς ὄν, πρὸς τὴν κύκλῳ κίνησιν οἰκεῖον. τάχα δὲ καὶ εἰ θάτερον εἴρητο μόνον, συνήγετο τὸ λοιπόν. εἴ τε γὰρ οἰκείαν εἶπε τῷ παντὶ τὴν κίνησιν, πόθεν ἢ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἔχειν αὐτήν, παρ' οὗ καὶ τὴν οὐσίαν; εἴ τε δέδοσθαι παρὰ τοῦ δημιουργοῦ, πάντως οἰκείαν ἐδίδου τῷ λαμβάνοντι, νοῦς ὢν ἐκεῖνος, καὶ πᾶσι τὸ κατ' ἀξίαν ἀφορίζων. ἀλλ' ὅ γε φιλόσοφος, ἀμφότερα συνέπλεξεν, ἵνα τὴν τοῦ κόσμου πρὸς τὸν δημιουργὸν ὁμοίωσιν ἴδῃς. ὡς γὰρ ἐκεῖνος αὐτὸς ἑαυτὸν νοεῖ, καὶ περὶ ἑαυτὸν ἔστραπται, καὶ τὰ νοητὰ θεᾶται περὶ αὐτὰ ἐνεργῶν, ἃ δὴ γίνεται κέντρα τῆς δημιουργικῆς νοήσεως, οὕτω δὴ καὶ ὁ κόσμος περὶ ἑαυτὸν φέρεται, καὶ πρὸς ἑαυτὸν νεύει, καὶ χορεύει περὶ τὸ μέσον, ὃ δὴ γίνεται κέντρον τῆς κοσμικῆς κινήσεως. καὶ ὥσπερ ὁ δημιουργὸς καταπίνειν λέγεται τὸ νοητόν, εἰς ἑαυτὸν χωρεῖν, οὕτω δὴ καὶ ὁ κόσμος τὸ ἑαυτοῦ κέντρον, ἐν ἑαυτῷ περιέχειν. αἱ γὰρ παρὰ τοῖς θεολόγοις καταπόσεις, περιοχαί τινές εἰσιν. ἀλλ' αἱ μὲν προγονικαὶ τὰ νοητὰ περιλαμβάνουσι νοερῶς, αἱ δὲ τῶν παίδων, τὰ νοερὰ νοητῶς. προϊόντα γὰρ αὐτά, πάλιν εἰς ἑαυτοὺς ἐπιστρέφουσιν οἱ γεννήσαντες, καὶ ἐν τῇ ἑαυτῶν παντότητι συνέχουσι. ταύτας δὴ οὖν ἀμφοτέρας μεμίμηται τὸ πᾶν, καθόσον μέν, περὶ τὸ κέντρον ἀνακυκλεῖται, καὶ

ται, καὶ ἐν ἑαυτῷ περιέχει τὸ κέντρον, τὴν προγονικὴν κατάποσιν μιμούμενον. καθόλου δὲ τὰ ἑαυτοῦ γεννήματα ἐν ἑαυτῷ περιέχει, τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν, ἑαυτῷ παρέχων τροφὴν, καὶ τὰ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ μεριζόμενα, πάλιν ἐν ἑαυτῷ χωροῦν, τὰς τῶν παίδων ἐν τοῖς πατράσι περιοχὰς, ταύτης μὲν εἴρηται, τῆς ἀναλογίας ἕνεκα τῆς πρὸς τοὺς δύο πατέρας τοῦ παντός. ὅρα δὲ ὅπως πάλιν ἐνταῦθα προείληπται τὸ Αριστοτελικὸν ἀξίωμα, τὸ τοῦ ἁπλοῦ σώματος, ἁπλῆν εἶναι τὴν κίνησιν. πρῶτον οὖν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ σῶμα, τῶν ἄλλων ἁπλούστερον ὂν, κινεῖται τὴν κύκλῳ κίνησιν, ὡς οἰκείαν, εἶτα καὶ ὅλον τὸ πᾶν. καὶ γὰρ τὸ μετ᾽ ἐκεῖνο, κυκλίζεται κατὰ δύναμιν. τί γὰρ ἄλλο τὸ οἰκεῖον ἐστὶν, ἢ τὸ κατὰ φύσιν τῇ οὐσίᾳ τοῦ παντὸς, ἡ κύκλῳ κίνησις. ὡς γὰρ τὰ σχῆμα σφαιρικὸν ἔλαχεν, οὕτω καὶ τὴν κατὰ φύσιν κίνησιν κυκλικὴν, καὶ ἔτι τὸ τὴν κυκλοφορίαν μηδὲν ἐναντίον ἔχειν. ἐπτὰ γὰρ οὐσῶν τῶν τοπικῶν κινήσεων, τῆς κύκλῳ, τῆς ἄνω, τῆς κάτω, τῆς ἐπὶ τὸ δεξιὸν, τῆς ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν, τῆς ἐπὶ τὸ πρόσω, τῆς ἐπὶ τὸ ὀπίσω, τὰς μὲν ἓξ, εὕροις ἂν ἐναντίον ἐχούσας. αἱ γὰρ ἐπὶ τοὺς ἐναντίους τόπους ἀπὸ τῶν ἐναντίων κινήσεις, ἐναντίαι, τὴν δὲ κύκλῳ πάσης ἐναντιώσεως ἐξῃρημένην. ὅπου γὰρ αἱ κατ᾽ εὐθεῖαν κινήσεις γεννῶνται καὶ συνέχονται ὑπ᾽ αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ μηχανικὴ δείκνυσι, πῶς ἂν εἴποις ἐναντίαν εἶναί τινα τούτων πρὸς αὐτήν. τὸ γὰρ ἐναντίον, τοῦ ἐναντίου φθαρτικόν ἐστι καὶ οὐ γεννητικόν. καὶ οὐδὲ μέχρι τούτων ἔστησε τὸν λόγον ὁ Πλάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιον τῆς κυκλοφορίας εἰπὼν, θαυμαστὴν ἀπέφηνεν αὐτῆς πρὸς τὰς ἄλλας ὑπεροχήν. καὶ γὰρ περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν, ταύτην ἐπωνόμασεν, καὶ οὐδὲ ἁπλῶς, ἀλλὰ τὸ μάλιστα προσθείς. τῶν γὰρ ἑπτὰ τούτων κινήσεων, ἡ μὲν κυκλικὴ, νοῦν μιμεῖται, καὶ τὴν νοερὰν ζωὴν, ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ περὶ τὸ αὐτὸ, καθ᾽ ἕνα λόγον, καὶ μίαν τάξιν ἑστῶσαν, καὶ τὴν κίνησιν ἔχουσαν ὑπὸ τῆς στάσεως κρατουμένην. ἡ δὲ λοιπὴ, πᾶσαν τὴν ψυχὴν, ἐν ταύτῃ γὰρ πρώτως, τὸ πόθεν, ποῖ, καὶ ἡ μετάστασις. καὶ ἔστιν ἐν αὐτῇ τὸ μὲν νοητὸν, ἄνω, τὸ δὲ αἰσθητὸν, κάτω. καὶ ὁ μὲν ταὐτοῦ κύκλος, δεξιὸς, ὁ δὲ, θατέρου, τούτῳ ἐναντίος. καὶ ὁ μὲν νοῦς ἔμπροσθεν, ἡ δὲ φύσις ὄπισθεν. οὕτω γὰρ καὶ ὑπέστη τὴν ἀρχήν. καὶ ἡ μὲν κυκλοφορία, κατ᾽ ἀμφοτέρους τοὺς ἀριθμοὺς ὠκείωται πρὸς νοῦν, εἴ τε τὴν μονάδα αὐτὴν, εἴ τε τὴν ἑπτάδα βούλοιο προσφέρειν πρώτην, καὶ ἑβδόμην αὐτὴν καταριθμούμενος. καὶ γὰρ ἡ μονὰς καὶ ἑπτὰς, ἀριθμοὶ νοεροί τινες, ἡ μέν γε μονὰς, αὐτόθεν νοῦς, ἡ δὲ ἑπτὰς, τὸ κατὰ νοῦν φῶς. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ περικόσμιος νοῦς, μοναδικός τε καὶ ἑβδομαδικός ἐστιν, ὡς φησιν Ορφεύς. ἔτι δὲ ἡ μὲν μονὰς, ἀπολλωνιακὴ, ἡ δὲ ἑπτὰς, ἀθηναϊκή. νοῦς οὖν πάλιν καὶ φρόνησις. ὥς τε ἡ κυκλοφορία, καὶ διὰ τὴν τῶν ἀριθμῶν συγγένειαν, δείκνυται πρὸς νοῦν καὶ φρόνησιν ἀνηρτημένη. ἡ δὲ κατ᾽ εὐθεῖαν κίνησις, διὰ τῆς ἑξάδος, τὴν πρὸς τὸ ψυχικὸν ἰδίωμα συγγένειαν αὐτῆς ἐπιδείκνυσι. καὶ γὰρ ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἓξ ὢς, οἰκεῖός ἐστι τῇ ψυχῇ, καὶ τοῦτο μὲν ἐστι προϊοῦσι καταφανὲς, ἐπὶ δὲ τὰ ἑξῆς τοῦ Πλάτωνος μετίωμεν.

» Διὸ δὴ κατὰ ταὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐν ἑαυτῷ
» περιαγαγὼν αὐτὸ, ἐποίησε κύκλῳ κινεῖσθαι στρεφόμενον. τὰς δὲ ἓξ ἁπάσας κινήσεις, ἀφεῖλε, καὶ ἀπλα-
» νὲς ἀπειργάσατο ἐκείνων. ἐπὶ δὲ τὴν περίοδον ταύτην, ἅτε οὐδὲν ποδῶν δέον, ἀσκελὲς καὶ ἄπουν αὐ-
» τὸ ἐγέννησε.

Τὸ μὲν παράδειγμα τῆς κυκλοφορίας, ὅτι νοῦς ἐστι καὶ φρόνησις, εἴρηται πρότερον. τίς δὲ ἐστὶν αὕτη, καὶ πῶς ἀπεικάζεται πρὸς νοῦν, ἐν τούτοις παραδίδωσιν ὁ λόγος. ἔστι γὰρ ἡ κυκλοφορία κίνησις κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ ἐν ἑαυτῇ περιαγομένη, καθάπερ ἐν τούτοις τέ φησιν ὁ Τίμαιος, καὶ ἐν νόμοις ὁ Αθηναῖος ξένος. ὧν τὸ μὲν, κατὰ ταὐτὰ, ταὐτόν ἐστι τῷ καθ᾽ ἕνα λόγον καὶ μίαν τάξιν. τί γὰρ εἰ κινεῖτο μὲν, τὸ πᾶν κυκλικῶς, μεταβάλοι δὲ ἄλλοτε ἄλλως, ἀνατέλλον ἢ δῦον, ὥς φησιν ὁ ἐν τῷ πολιτικῷ μῦθος. ἵν᾽ οὖν μὴ τοῦτο ὑπολάβωμεν, τὸ κατὰ ταὐτὰ πρόκειται τῶν ἄλλων περὶ αὐτῆς ῥημάτων. οὐκ ἄρα ὀρθῶς ὁ Πλατωνικὸς Σεβῆρος (παῤῥησιασόμεθα γὰρ ἐντεῦθεν πρὸς αὐτὸν) τὰς ἀνακυκλήσεις τὰς μυθικὰς προσιέμενος, καὶ γενητὸν οὕτω ποιῶν καὶ ἀγέννητον τὸν κόσμον. τὸ μὲν πᾶν κατὰ ταὐτά φησιν ὁ Πλάτων, καὶ ὡσαύτως κινεῖσθαι, καὶ καθ᾽ ἕνα λόγον καὶ μίαν τάξιν. ἡ δὲ ἀνακύκλησις οὕτως ὥσπερ λέγεται, τὴν μίαν ἀναιρεῖ τάξιν τῆς κινήσεως. ἀλλ᾽ αὕτη μὲν ὅπως διαμεμυθολόγηται, παρὰ τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν, ἐν τοῖς εἰς ἐκεῖνον ἀναγεγραμμένοις τὸν διάλογον, εἴρηται τῷ Πλάτωνι κατὰ νοῦν. τὸ δὲ ἐν τῷ αὐτῷ, τὸ ἀμετάβατον ἐν τῇ μεταβάσει δηλοῖ, καὶ τὸ κρατεῖσθαι τῇ στάσει τὴν κίνησιν. διότι γὰρ οὐκ ἔστι κενὸν ἔξω τοῦ παντὸς, δεῖ δὲ κινεῖσθαι τὸ πᾶν σῶμα φυσικὸν ὄν. ἀρχὴ γὰρ ἡ φύσις κινήσεως, περὶ ἑαυτὸ κινεῖται στρεφόμενον, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. τὸν γὰρ ὅλον κατέχει τόπον, ὁ τοῦ παντὸς ὄγκος, καὶ τοῖς μέρεσι τὰ μέρη τοῦ διαστήματος, καὶ ὡς ὅλον ἀμετάβατον ὂν, μετακινεῖται τοῖς μορίοις. τὸ δὲ ἐν ἑαυτῷ, δι᾽ αὐτὴν ταύτην τὴν τῶν μορίων μετάστασιν. οὐ γὰρ ἄλλου δεῖται τοῦ μεθισταμένου, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ κίνησιν, ἀλλ᾽ αὐτὸ ἑαυτῷ παραχωρεῖ, καὶ αὐτὸ ἑαυτῷ ἀντιμεθίσταται. ὥς τε ἐν ἑαυτῷ κινεῖται, τῶν μορίων αὐτοῦ τοῖς ἀλλήλων κινήσεσιν, ἀντιμεθισταμένων. ἔχεις οὖν διὰ μὲν τοῦ κατὰ ταὐτὰ τὸ ἀΐδιον, διὰ δὲ τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ, τὸ ἀμετάβατον, διὰ δὲ τοῦ ἐν ἑαυτῷ τὸ εἶδος τῆς μεταβάσεως. ἐκ δὲ ἁπάντων, ὅτι ἡ κυκλοφορία κίνησις ἐστὶν, ἀκατάληκτος ἐν τῷ ἑνὶ τόπῳ μένουσα, καὶ ἐπιτελουμένη κατὰ τὴν τῶν μορίων ἀντιπαραχώρησιν. τοιαύτη δὲ οὖσα δῆλον ὡς ὁμοιοτάτη πρὸς τὸν νοῦν ἐστι. καὶ γὰρ ὁ νοῦς, δι᾽ αἰωνίως νοεῖ, καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἵδρυται τάξεως, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ νοερά ἐστι καὶ ἐνεργητικώτατα, καὶ ζωὴν ἔχοντα ἄγρυπνον. καὶ τοῦτο μὲν δῆλον. ἐκεῖνο δὲ ἄξιον θαυμάσαι τοῦ Πλάτωνος, ὅτι

περὶ μὲν

περὶ μὲν τῆς οὐσίας τοῦ παντὸς διαλεγόμενος, πρὸς τὸ νοητὸν ζῶον ἀπείκαζεν αὐτήν. περὶ δὲ τῆς κινήσεως νῦν ἀναδιδάσκων, ἐπὶ τὸν νοῦν αὐτῆς ἀναπέμπει τὴν ὁμοίωσιν. ἀναλογίαν ἡμῖν καὶ ἐν ἐκείνοις ἀπὸ τούτων παραδιδούς, ὡς τὸ μὲν νοητόν, οὐσίας ἔχει λόγον, ὁ δὲ νοῦς, ἐνεργείας. καὶ ὅτι τὸ πᾶν σφαιροειδὲς εἰπών, ὅμως καὶ κύκλῳ κινεῖσθαι δέδωκεν αὐτὸ καὶ στρέφεσθαι. δοκεῖ γὰρ κατὰ τὸν μέγιστον ἐν αὐτῷ κύκλον, κύκλῳ κινεῖσθαι. διότι δὲ καὶ ὁ κύλινδρος κύκλῳ κινεῖται κυλιόμενος, ἀκριβείας ἕνεκα προστέθεικεν τὸ στρεφόμενον, καὶ ὅτι τὰς ἓξ κινήσεις ἀφαιρεῖ τοῦ παντός, ἰδιώτατον γὰρ ἐπ' αὐτοῦ τοῦτό ἐστιν, ἐπεὶ τοῖς τε ἄστροις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἔμπροσθεν. ὄντως οὖν ἀπλανὴς ὁ κόσμος ἐστίν, οὐ μόνον ὅτι τὸ ἀκρότατον αὐτοῦ τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ ὅτι μίαν καὶ ἁπλῆν τὴν αὐτὴν κινεῖται κίνησιν. δεῖ δὲ ἐπισκέψασθαι, ὅπως καὶ τὸ εἶδος τῆς κινήσεως, τὸ ὑπάρχον τῷ κυριωτάτῳ τοῦ παντός, ὡς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ προσῆκον αὐτῷ ἔφατο δεδόσθαι παρὰ τοῦ πατρός. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα πάντα, μετέχει τῆς τοῦ κόσμου κυκλοφορίας, καὶ τὸ ἀπλανὲς ὑπάρχει, τοῖς μέν, ἐναργέστερον, τοῖς δέ, ἀμυδρότερον. τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς γῆς ῥεύματα ἀτάκτως φερόμενα καὶ ἄλλοτε ἄλλως, πλανᾶσθαι μάλιστα λέγεται. τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην στοιχεῖα κατὰ φύσιν πόθεν ποι κινούμενα, ἧττον μετέχει πλάνης. τὸ γὰρ ἀπ' ἄλλης χώρας, εἰς ἄλλην μεθιστάναι, πλανητόν ἐστι. τὰ δὲ ἐν οὐρανῷ θεῖα σώματα, καὶ τούτων ἧττον πλανᾶται, καθόσον καὶ τὴν κατὰ μῆκος, καὶ τὴν κατὰ πλάτος ποιεῖται κίνησιν. κατὰ δὲ τὸ ὁμαλὲς καὶ τεταγμένον, καὶ κατὰ τὸν ἕνα λόγον τῆς κινήσεως ἀπλανῆ ἐστιν. αὐτὸς δὲ ὁ κόσμος κυριώτατα καλοῖτο ἂν ἀπλανής, ὡς μὴ ἔμφασιν ἄλλης κινήσεως ἐπιδεχόμενος. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀσωμάτων εἰ βούλοιο διαιρεῖν, πλανᾶται μὲν ἡ ἄλογος διαφερόντως ζωή, μέτρον οὐκ ἔχουσα τῶν ἐνεργειῶν ἀφ' ἑαυτῆς. ταύτης δὲ ἧττον ἡ ὀρθοδοξαστικὴ ψυχή. μετέχει γάρ πως καὶ αὕτη πλάνης, τῷ τὴν αἰτίαν ἀγνοεῖν. ἔτι δὲ καὶ ταύτης ἧττον, ἡ ἐπιστήμων. ἐπεὶ γὰρ ταύτης μόνον τὸ μεταβατικὸν εἶδος τῆς ζωῆς, ποιεῖ τὴν πλάνην. διότι μὴ πρὸς ἓν τέτακται νοητόν, ἄλλο δὲ ἐν ἄλλοις εἴδεσι γιγνομένη. μόνος δὲ ἀπλανὴς ἐν τοῖς οὖσιν ὁ νοῦς, ἀεὶ τὸ αὐτὸ νοῶν, καὶ πρὸς τὸ αὐτό, καὶ περὶ τὸ αὐτὸ ἐνεργῶν. εἰκότως οὖν καὶ ὁ κόσμος, ὁ τὸν νοῦν κατὰ τὴν φορὰν μιμούμενος, ὄντως ἐστὶν ἀπλανής, ἀεὶ τὴν αὐτὴν ὡσαύτως μονοειδῆ ποιούμενος περίοδον. τοῦ δὲ αὖ τοῦτον κινουμένου τὸν τρόπον, οὐδεμιᾶς δεῖ ποδῶν προσθήκης, ἢ τῶν πορευτικῶν ὅλως ὀργάνων. διόπερ ἀσκελὲς καὶ ἄπουν ἐγένετο τὸ πᾶν. τοῦτο ἄρα καὶ οἱ θεολόγοι βουλόμενοί πως ἡμῖν ἐνδείξασθαι, τὸν τοῦ σωματικοῦ δημιουργὸν θεὸν ἀμφιγυήν εἰώθασι καλεῖν, ὡς ἀσκελὲς καὶ ἄπουν ὑποστήσαντα τὸ πᾶν. ἐφ' ᾧ καὶ οἱ θεοὶ γελῶσιν ἄσβεστον γέλωτα, καὶ τῷ γέλωτι πρόνοιαν ποιοῦνται τῶν ἐγκοσμίων ἀκατάληκτον. Οὗτος δὴ πᾶς ὄντος ἀεὶ λογισμὸς θεοῦ περὶ τὸν ποτὲ ἐσόμενον θεὸν λογισθεὶς λεῖον «
καὶ ὁμαλόν, πανταχῇ τε καὶ ἐκ μέσου, ἴσον καὶ ὅλον καὶ τέλειον ἐκ τελείων σωμάτων σῶμα ἐποίησε. «

Τὸν ἕνα νοῦν μιμούμενος, καὶ τὴν ἐν ἑνὶ περιεχομένην τῶν ὅλων νόησιν, συνάγει πάντα εἰς ταὐτὸν ὁ λόγος, καὶ πρὸς ἓν ἀνάγει πάντα κεφάλαιον, τὴν τοῦ σωματικοῦ συστήματος δημιουργίαν. δεῖ τοίνυν καὶ ἡμᾶς ἀναμνησθῆναι τῶν προειρημένων. οὐκοῦν εἴρηται ὅτι τὰ στοιχεῖα δι' ἀναλογίας ὁμολογήσαντα πάντα ἐν τῷ κόσμῳ παρείληπται. καὶ ὅτι γέγονεν ὅλον ἐξ ὅλων τὸ πᾶν. καὶ ὅτι σφαιρικόν, καὶ λεῖον, καὶ γνῶσιν ἔχον αὐτὸ ἑαυτοῦ, καὶ κίνησιν ἐν ἑαυτῷ. τούτων δὲ εἰρημένων, δῆλον μέν, ὡς αὐτὸς ὁ σύμπας κόσμος, ὡμοίωται πρὸς τὸ παντελὲς ζῶον. ἡ δὲ καθ' ὅλα αὐτοῦ διακόσμησις, ταῖς δευτέραις καὶ τρίταις αἰτίαις, ἀνάλογον πρόεισιν. ὁ μὲν τῶν στοιχείων ἀριθμός, καὶ ὁ διὰ τῆς ἀναλογίας ἑνοποιὸς αὐτῶν δεσμός, τῇ ἀχρωμάτῳ καὶ ἀσχηματίστῳ καὶ ἀναφεῖ οὐσίᾳ. ἐκεῖ γὰρ ὁ ἀριθμός. ἡ δὲ πρώτη κοσμήσασα πάντα ὁλότης, ἐξ ὅλων οὖσα τῶν στοιχείων πρὸς τὴν ὁλότητα τὴν νοεράν. ἡ δὲ σφαίρωσις, πρὸς τὸ σχῆμα τὸ νοερόν. ἡ δὲ αὐτάρκεια, καὶ ἡ νοερὰ κίνησις, καὶ ἡ ἐν ταὐτῷ τροφή, πρὸς τὸν ἐν αὐτῷ τὰ πάντα γεννήματα καταπίνοντα θεόν. ἡ ψύχωσις πρὸς τὴν ζωογόνον αἰτίαν. τὸ δὲ ἔννουν, πρὸς τὸν δημιουργικὸν νοῦν. καίτοι καὶ ἐκ τούτου πάντα πρόεισι, καὶ ἐκ τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἄλλοις ἀνάλογον. καὶ τὰ μὲν κρείττονα, πάντων αἴτια, ὧν καὶ τὰ δεύτερα, τὰ δὲ δεύτερα, ἐλαττόνων. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ δημιουργός, καθόλου μὲν ἔννους, ἔννοα ποιεῖ πάντα. καθόσον δὲ ὄν ἐστι, καὶ σωμάτων ἁπάντων καὶ ἀσωμάτων πατήρ. καθόλου δὲ θεός, καὶ αὐτὴν ὑφίστησι τὴν ὕλην. πεποίηται οὖν ἐν τούτῳ, τὴν ἀνακεφαλαίωσιν πάντων, ὅσα ἐκ τῶν νοερῶν θεῶν ὑπῆρξε τῷ παντί. ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὅλης θεωρίας. κατανοήσωμεν δὲ καὶ τὴν περὶ ἕκαστον τῶν λεγομένων ἀλήθειαν. εὐθὺς οὖν, τὸ μέν, οὗτος δὴ πᾶς, ἀξιοῖ σε καὶ ἑνὶ τὴν ὅλην αἰτίαν τοῦ σωματοειδοῦς θεωρεῖν, καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν εἰδῶν γινώσκειν. πρὸς ἄλλο γὰρ ἡ ὁλότης ὡμοίωται, καὶ πρὸς ἄλλο τὸ σχῆμα, καὶ πρὸς ἄλλο ἡ κίνησις. καὶ τὸ μὲν οὗτος τὴν ἕνωσιν, τὸ δὲ πᾶς, τὸν ἀριθμὸν ἐνδείκνυται τῶν αἰτίων. τό γε μὴν ὄντος ἀεί, καὶ τὴν οὐσίαν ἅμα, καὶ τὴν νόησιν αἰώνιον ποιεῖ τοῦ δημιουργοῦ, δι' ἣν ὁ κόσμος ἐστὶν ἀΐδιος. καὶ δεῖ συννοεῖν, ὅπως καὶ τὸν δημιουργὸν ἐν τοῖς ἀεὶ οὖσι τάττων, αἰώνιον αὐτῷ δίδωσι τάξιν, ὡς τῷ οὐκ ἂν εἴη ψυχή. τὴν γὰρ ψυχὴν αὐτὸς ἐν νόμοις ἀθάνατον μὲν εἶναι καὶ ἀνώλεθρον, οὐκ αἰώνιον δέ, οὑτωσὶ καὶ τῷ ῥήματι λέγων. ἔοικεν «
οὖν πᾶς ὁ τὴν ψυχὴν εἶναι τὸν δημιουργὸν οἰηθείς, ἀγνοεῖν τὴν τοῦ αἰωνίου καὶ ἀνωλέθρου διαφοράν. «
ὁ δὲ δὴ λογισμὸς τῆς δημιουργίας, τῆς διῃρημένης ἐστὶ σημαντικός. τὸ δὲ αὖ ποτὲ ἐσόμενον, οὐ τῆς κατὰ

χρόνου ἐστὶν ἀρχῆς σημαντικόν, ὡς οἴεται Ἀττικός, ἀλλ' ὅτι τὴν οὐσίαν ἔχει τῷ χρόνῳ συνεζευγμένην. χρόνον γὰρ ἅμα οὐρανῷ γέγονε, καὶ ὅ τε κόσμος ἔγχρονος, καὶ ὁ χρόνος ἐγκόσμιος. συμπαρήχθησαν γὰρ ἀλλήλοις, καὶ συνυπέστησαν, ἀπὸ τῆς μιᾶς δημιουργίας. ἔστιν οὖν τὸ ποτὲ τοῦτο, οὐ χρόνου μόριον, ἀλλ' ὁ λόγος χρόνος, ὡς πρὸς τὸ ἀεὶ ὂν παραβαλλόμενος. ἐκεῖνος γὰρ τὸ ὂν τὸ ὄντως ἀεί, τὸ δὲ χρονικὸν ἀεὶ ποτέ ἐστιν ὡς πρὸς τὸ αἰώνιον, ὥσπερ καὶ τὸ γενητῶς ὄν, μὴ ὄν ἐστι, πρὸς τὸ νοητῶς ὄν. κἂν εἰς ἅπαντα οὖν τὸν χρόνον ὁ κόσμος ᾖ, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναι αὐτοῦ γίγνεσθαί ἐστι, καὶ ἐν μορίῳ χρόνου ἐστί. τοῦτο δέ ἐστι ποτὲ καὶ οὐχ ἅμα ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ, ἀλλ' ἀεὶ ποτέ. τὸ μὲν γὰρ αἰώνιον, ἐν ὅλῳ ἐστὶν ἀεὶ τῷ αἰῶνι, τὸ δὲ ἔγχρονον, ἔν τινι χρόνῳ, ἀεί ἐστιν ἄλλοτε ἐν ἄλλῳ. ὡς οὖν πρὸς τὸν ἀεὶ ὄντα θεόν, οὗτος εἰκότως καλεῖται ποτὲ ἐσόμενος. καὶ γὰρ ὡς πρὸς νοερὸν ἐκεῖνον, οὗτος αἰσθητός. γίγνεται μὲν οὖν ἀεὶ τὸ αἰσθητόν, ἔστι δὲ ποτέ. τὸ γὰρ εἶναι μεριστῶς ἔχει ἀεὶ ἐπιγιγνόμενον ἀπὸ τοῦ ἀεὶ ὄντος. καὶ γὰρ ἐπειδὴ τὴν ἄπειρον τοῦ εἶναι δύναμιν ἀλλαχόθεν ἔχει καθάπερ εἴρηται, καὶ ἣν ἔχει πεπερασμένην ἔχει, τῷ δὲ ἀεὶ δέχεσθαι, ἀεί ἐστιν ἀριθμούμενον ἔχον ἐπ' ἄπειρον τὸ δύνασθαι τῷ πεπερασμένῳ, δῆλον, ὡς ποτέ ἐστιν, ἐκ τοῦ ποτέ, ἀεὶ κτώμενος τὸ εἶναι, καὶ διὰ τὸ μὴ λέγειν, τὸ ἀίδιον ἀεὶ γινόμενος. κατὰ δὲ τὴν αὐτοῦ φύσιν ποτὲ ὤν, καὶ ἔχων ἀθανασίαν ἐπισκευαστήν, ὡς ἐν πολιτικῷ φησιν ἐν τῷ γίνεσθαι, τὸ εἶναι ἔχουσαν, καὶ διὰ τοῦτο μετέχων οὐχ ὅλον ἅμα τοῦ ὅλου, ἀλλὰ ποτέ, καὶ αὖθις τοῦτο, καὶ αὖθις καὶ ἐν γενέσει ὤν, ἀλλ' οὐκ ἄνευ παρατάσεως ὤν, εἰ μὴ ἄρα τὸ ποτέ, καὶ ὅλον αὐτῷ σημαίνει τὸν χρόνον. ὡς γὰρ πρὸς τὴν αἰώνιον ἀπειρίαν ἡ τοῦ χρόνου διέξοδος ποτέ ἐστι, καὶ τοῦτον ἔχει πρὸς τὸν αἰῶνα τὸν λόγον ὁ ὅλος χρόνος, ὃν μέρος τοῦ χρόνου τὸ ποτέ, πρὸς αὐτόν. εἰ δὲ βούλει καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον, ἐπειδὴ νῦν πλάττει τὸ σωματικὸν ἔτι, ψυχὴν δὲ οὔπω τῷ λόγῳ, καὶ νοῦν ὑπέστησε ποτέ, ἐσόμενον θεὸν προσείρηκεν, τὸν ἐν τῷ λόγῳ κατὰ μέρος ὑφιστάμενον. ὁ μὲν γὰρ θεός, ἀθρόως ὑφίστησι τά τε μέρη καὶ τὸ ὅλον, ὁ δὲ λόγος, διαιρεῖ τὰ συνυποστάντα, καὶ γεννᾷ τὰ ἀγέννητα, καὶ μερίζει κατὰ χρόνον τὰ ἀίδια. ἔστιν οὖν ὁ ποτὲ ἐσόμενος θεός, τῷ λόγῳ δηλαδὴ καθ' ὃν ὁ μερισμὸς καὶ ἡ σύνθεσις. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Πυθαγορικὸς Τίμαιος ἐν τῷ ἑαυτοῦ συγγράμματι τοῖς κατακούειν αὐτοῦ δυναμένοις ἐνδεικνύμενος, πρίν φησιν οὐρανὸν λόγῳ γενέσθαι, ἤστην ἰδέα τε καὶ ὕλα, καὶ θεὸς δημιουργός. ὅτι γὰρ λόγῳ τὴν τοῦ οὐρανοῦ πλάττουσι γένεσιν, ἐδήλωσε διαρρήδην εἰπών, καὶ μὴν καὶ τὸ λεῖον καὶ τὸ ὁμαλὸν ὥσπερ εἴρηται, τὴν μίαν ἐν τῷ κόσμῳ δηλοῖ περιοχήν, καὶ τὴν ἄκραν ἐπιτηδειότητα πρὸς τὴν μετουσίαν τῆς θείας ψυχῆς. τὸ δὲ πανταχῇ καὶ ἐκ μέσου ἴσον, τὴν ἰδιότητα περιγράφει τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ πανταχῇ διεστός, ἴσον κατὰ πάσας τὰς διαστάσεις. τὸ δὲ ὅλον καὶ τέλεον ἐκ τελέων, εἰς ἄκραν αὐτὸν ὁμοιότητα καθίστησι, πρὸς τὸ παντελὲς ζῷον. ἐκεῖνο γὰρ ἦν κατὰ πάντα τέλειον καὶ πρὸς τὸν δημιουργὸν αὐτόν. ὡς γὰρ ἐκεῖνος πατέρων πατήρ, καὶ ὕπατος κρειόντων, οὕτω καὶ ὁ κόσμος τελεότατος τῶν τελείων, καὶ ὁλικώτατος τῶν ὅλων ἐστίν. εἴποις δ' ἂν καὶ ὅτι λεῖον εἶπε τὸν κόσμον, ὡς μηδενὸς δεηθέντα τῶν κινητικῶν, ἢ θρεπτικῶν, ἢ αἰσθητικῶν ὀργάνων. τοῦτο γὰρ δεδήλωται προσεχῶς. πανταχῇ δὲ ἐκ μέσου ἴσον, ὡς σχῆμα ἔχοντα σφαιρικόν, ὅλον δὲ καὶ τέλεον, ὡς παντελῆ καὶ οὐδὲν ἀπολείποντα ἐκτὸς ἑαυτοῦ. τοῦτο γὰρ τὸ κυρίως ὅλον καὶ τέλεον, ἐκ τελέων δὲ σωμάτων ὡς ἐκ τεττάρων συντεθέντα στοιχείων. σῶμα δὲ ἑνικῶς, ὡς μονογενῆ, καὶ οὕτως ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ μονογενοῦς καὶ προελθὼν ἄχρι τῆς τελειότητος, πάλιν ἐπέστρεψε διὰ τῶν εἰρημένων ἐπ' αὐτό. μιμούμενος τήν τε πρόοδον τοῦ κόσμου, καὶ τὴν ἐκ τοῦ παραδείγματος, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸ τελείαν ἐπιστροφήν. ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θείς, διὰ παντός τε ἔτεινε, καὶ ἔτι ἔξωθεν τὸ σῶμα αὐτῇ περιεκάλυψεν. ὁ μὲν θεὸς ἀθρόως πάντα καὶ διαιωνίως παράγει. κατ' αὐτὸ γὰρ τὸ εἶναι, καὶ κατὰ τὴν αἰώνιον τῶν ὅλων νόησιν, καὶ τὰ ἀφ' ἑαυτοῦ πάντα ἀπογεννᾷ, τά τε ὑπερκόσμια, καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ σύμπαντα, νόας, ψυχάς, φύσεις, σώματα, τὴν ὕλην αὐτήν. καὶ εἰ δεῖ λέγειν, μᾶλλον ἐπὶ τῆς δημιουργικῆς ἀπογεννήσεως, τὸ ἀθρόον ἐστίν, ἢ τῆς ὑλιακῆς ἐκλάμψεως. καίτοι καὶ ἐπὶ ταύτης ἅμα τῷ ἡλίῳ, τὸ ὅλον πρόεισι φῶς. ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ τὸν πατέρα μιμούμενος διὰ τῆς ἐμφανοῦς δημιουργίας, δῆλον ὡς ὑφεῖται τῆς διαιωνίου καὶ ἀφανοῦς ποιήσεως. πάντων δ' οὖν ὥσπερ εἴπομεν ἀπὸ τῆς δημιουργίας ὁμοῦ καὶ αἰωνίως παραγομένων, ὅμως καὶ ἡ τάξις σώζεται τῶν ἀποτελεσμάτων. πρόεισι γὰρ ἀθρόως ἕκαστα, μετὰ τῆς ἑαυτῶν τάξεως. ἦν γὰρ καὶ ἐν τῷ παράγοντι, καὶ νόησις αἰώνιος καὶ τάξις ἡ πρὸ τῶν τεταγμένων. ὅθεν εἰ καὶ ὁμοῦ πάντα ἐξ ἑνός, ἀλλὰ τὰ μὲν πρώτην, τὰ δέ, ὑφειμένην ἔχει ἀξίαν. τὰ μὲν γὰρ μᾶλλον προῆλθε, τὰ δέ, ἧττον. καὶ τὰ μὲν καθ' ἕνωσιν τῷ δημιουργῷ συντέτακται, τὰ δέ, κατὰ συναφήν, τὰ δέ, κατὰ μέθεξιν. νοῦς μὲν γὰρ νῷ, δι' ἑνώσεως συμφύεσθαι δύναται, ψυχὴ δὲ πρὸς νοῦν, συνάπτεσθαι πέφυκεν. σώματα δὲ μετέχειν μόνον, οἷον, αὐγῆς ἡλίου, καὶ τὰ ἐν βάθει τῆς γῆς. πάντων οὖν τούτων ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ, νοῦ καὶ ψυχῆς, καὶ σώματος, καὶ πάντων ὁμοῦ παρηγμένων. οὔσης δὲ ὅμως ἐν αὐτοῖς τῆς τάξεως τῆς ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ καθηκούσης, ὁ λόγος ὁτὲ μὲν κατὰ πρόοδον ἄνωθεν ἀρχόμενος, εἰς τὰ πέρατα τῆς δημιουργίας ἀπολήγει, ὁτὲ δέ, καθ' ἐπιστροφὴν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ὁρμώμενος, ἐπὶ τὰς ἀκρότητας ἀνατρέχει τοῦ παντός. αὐτοῖς ἑπομένως τοῖς πράγμασι, καὶ γὰρ πρόεισι πάντα, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τὴν αὐτῶν αἰτίαν καὶ τὴν ἀρχήν, ἀφ' ἧς προελήλυθε κύκλον τινά, τοῦτον δημιουργικὸν ἐπιδεικνύμενα. τὰ μὲν δὴ κατὰ πρόοδον τῶν τοῦ κόσμου πληρω-

μάτων

μάτων τάξιν, ἐν τοῖς προειρημένοις ἡμῖν παραδεδώκαμεν, ὅτι νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι θεὶς, τὸ πᾶν συνετεκτήνατο. τὴν δὲ κατ' ἐπιστροφὴν, ἐν τούτοις διαπεραίνεται. πρῶτον μὲν τὰ ἐναντία λαβὼν ἐν τῷ παντὶ, καὶ τούτοις δύο μέσα προσθεὶς, καὶ ταῦτα δι' ἀναλογίας ἑνώσας. ἔπειτα ὅλον ἐξ ὅλων συμπληρώσας τὸν κόσμον, σχῆμά τε αὐτῷ περιθεὶς νοερὸν, καὶ δύναμιν πρὸς μετουσίαν τῆς θείας ζωῆς, καὶ κίνησιν νοῦ ἀπομιμουμένην. καὶ ἀεὶ τελειότερον αὐτὸν ταῖς προσθήκαις ἀπεργασάμενος, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, τὴν ψυχὴν εἰσοικίζων εἰς τὸ πᾶν, καὶ πάντα ζωῆς ἀποπληρῶν. ἀλλὰ δὲ ἄλλης, αὐτῇ τε τῇ ψυχῇ νοῦν ἐφιστὰς, καὶ διὰ τούτου συνάπτων αὐτὴν πρὸς τὴν ἑαυτῆς πηγήν. νοῦ γὰρ ἡ τοῦ παντὸς ψυχὴ μεταλαχοῦσα, καὶ αὐτοῖς συνάπτεσθαι τοῖς νοητοῖς, καὶ οὕτω καταλήγων ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, ἀφ' ἧς καὶ ὁ νοῦς ὁ ἐγκόσμιος, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ ὁ τοῦ σώματος ὄγκος προελήλυθε. διελὼν γὰρ τριχῇ τὸ πᾶν, εἰς νοῦν καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα, περὶ τῶν ὑφειμένων πρῶτον ποιεῖται λόγον. τοιοῦτος γὰρ ὁ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τρόπος. καὶ περὶ μὲν τῆς τοῦ σώματος δημιουργίας, ἔχει πέρας ὁ λόγος, οὐσίαν τε αὐτοῦ, καὶ σχῆμα καὶ κίνησιν παραδούς. συνάπτεται δὲ τούτῳ, καὶ ἡ περὶ τῆς ψυχῆς θεωρία, καθάπερ δὴ καὶ τὸ σῶμα αὐτὸ τῆς θείας ἐπαιωρεῖται ψυχῆς, καὶ ἔστιν ἕβδομον δῶρον δημιουργικὸν εἰς τὸν κόσμον ἡ ψύχωσις, ἣν νῦν προστέθεικεν ὁ λόγος. ἀλλὰ διττὸς οἶμαι καὶ ὁ περὶ τῆς ψυχῆς λόγος. ὁ μὲν, τὴν οὐσίαν αὐτῆς παραδιδούς, ὁ δὲ, τὴν πρὸς τὸ σῶμα κοινωνίαν. προκρίνει δὲ καὶ τούτων, τὸν δεύτερον, καὶ μνήμης ἀξιοῖ πρὸ τοῦ λοιποῦ. τάχα μὲν, καὶ ὅτι μέσος ἐστὶ τῶν τε περὶ τοῦ σώματος λογισμῶν, καὶ τῶν περὶ τῆς ψυχῆς οὐσίας σκεμμάτων. καὶ γὰρ ἡ τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ σῶμα σχέσις, μέση πως ἐστὶ τῆς τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς. καὶ δεῖ διὰ τῶν μέσων ποιεῖσθαι τὴν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἀναγωγήν. τάχα δὲ καὶ ὅτι βούλεται μὴ κατὰ χρόνον τῷ σώματι συμπλέκεσθαι τὴν ψυχήν. μὴ δὲ κεχωρισμένην, καὶ ἐφ' ἑαυτῆς οὖσαν, αὖθις συνάπτεσθαι τῷ κόσμῳ. πρὸς δὲ τούτῳ συντελεῖ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς ψυχῆς τὴν πρὸς τὸ σῶμα παραδοῦναι κοινωνίαν αὐτῆς. ἤρκει μὲν γὰρ καὶ ἡ τῆς ψυχῆς γένεσις, ἀγένητον ἀποφῆναι, καὶ τὸν σωματικὸν ὄγκον. εἰ γὰρ καὶ τοῖς ἀγενήτοις γένεσιν περιτίθησιν, ἄλλος ἂν εἴη οὗτος τῆς γενέσεως τρόπος. εἰ δὲ καὶ πρὸ τῆς φαινομένης γενέσεως εἰς ταυτὸν ἄγει τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, ἀγένητός τε ἡ τοιαύτη γένεσις καὶ ἀΐδιος ἡ ψύχωσις ἂν εἴη. μή τε τῆς ψυχῆς ἐν χρόνῳ γενομένης, μή τε τοῦ σώματος χρόνῳ διαφέροντος τῆς ψυχῆς. περὶ μὲν οὖν τῆς τάξεως τῶν κεφαλαίων, τοσαῦτα ῥητέον. τὰ δὲ εἰς τὸ μέσον θέσιν τὴν ψυχῆς, ἄλλοι τῶν ἐξηγητῶν ἄλλως ἑρμηνεύουσιν. οἱ μὲν γὰρ, τὸ κέντρον τῆς γῆς, οἱ δὲ, τὴν σελήνην μέσον λέγουσιν ὡς ἰσθμὸν, τῶν γενητῶν καὶ θείων, οἱ δὲ, τὸν ἥλιον, ὡς ἐν τόπῳ καρδίας ἱδρυμένον, οἱ μὲν, ἐπ' αὐτὴν ἐλθόντος τὴν ἀπλανῆ σφαῖραν, οἱ δὲ, τὸν ἰσημερινόν φασιν ὡς ὁρίζοντα τὸ πλάτος, οἱ δὲ, τὸν διὰ μέσων. καὶ οἱ μὲν, ἐν τῷ κέντρῳ τὸ ἡγεμονικὸν ἀποτίθενται τοῦ παντός, οἱ δὲ, ἐν σελήνῃ, οἱ δὲ, ἐν ἡλίῳ, οἱ δὲ, ἐν τῷ ἰσημερινῷ, οἱ δὲ, ἐν τῷ ζωδιακῷ. μαρτυρεῖ δὲ τοῖς μὲν, ἡ τοῦ κέντρου δύναμις, συνοχικὴ πάσης οὖσα τῆς περιφορᾶς. τοῖς δὲ, ἡ τῆς σελήνης κίνησις, ποικίλως ἐξαλλάττουσα τὴν γένεσιν. τοῖς δὲ, ἡ ζωοποιὸς τοῦ ἡλίου θερμότης, τοῖς δὲ, ἡ εὐκινησία τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου. τοῖς δὲ, ἡ περὶ τοῦ ζωδιακοῦ ἀνακύκλησις τῶν ἀστέρων. ἀλλὰ τούτοις πᾶσιν ἀντιγράφουσι Πορφύριός τε καὶ Ἰάμβλιχος, ἐπιρραπίζοντες αὐτοὺς, ὡς τοπικῶς καὶ διαστηματικῶς τὸ μέσον ἀκούοντας, καὶ ἐν τινι μορίῳ κατακλείοντας τὴν ὅλου τοῦ κόσμου ψυχὴν, τὴν πανταχοῦ παροῦσαν ὁμοίως καὶ πᾶσιν ἐξουσιάζουσαν, καὶ πάντα ἄγουσαν ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν. αὐτῶν δὲ τῶν θείων τούτων ἀνδρῶν ὁ μὲν Πορφύριος, ψυχὴν εἶναι λαβὼν ταύτην τὴν τοῦδε τοῦ παντὸς, τὸ μέσον κατὰ τὴν οὐσίαν ἐξηγεῖται τὴν ψυχικήν. μέση γάρ ἐστι, τῶν τε νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν. καὶ οὑτωσὶ μὲν ὁ λόγος ῥηθεὶς, οὐδὲν ἂν δόξειε λέγειν, ὡς πρός γε τὴν τοῦ Πλάτωνος ῥῆσιν. εἰ δὲ ἐκεῖνο λάβοιμεν τὸ πᾶν ἐκ νοῦ καὶ ψυχῆς καὶ σώματος συμπεπληρῶσθαι, καὶ εἶναι ζῷον ἔμψυχον, ἔννουν, μέσην εὑρήσομεν, ἐν τῷ συστήματι τούτῳ τὴν ψυχήν. τοῦτο οὖν ὁ Πλάτων προειπὼν, καὶ νῦν οὐδὲν ἄλλο δόξει λέγειν, ἢ ὅτι διὰ παντὸς τέτακται ἡ ψυχὴ τοῦ κόσμου, μέσην ἐν αὐτῷ λαχοῦσαν τάξιν. μετέχει γὰρ αὐτοῦ τὰ δεύτερα, τῶν πρὸς αὐτῶν, ὥσπερ σῶμα ψυχῆς ἔσχατον ὂν, μέσης καὶ ψυχῆς νοῦ πρὸ αὐτῆς ὄντος. ὁ δὲ δὴ φιλόσοφος Ἰάμβλιχος, ἀξιοῖ ψυχὴν ἀκούειν ἡμᾶς, τὴν ἐξῃρημένην καὶ ὑπερκόσμιον, καὶ ἀπόλυτον, καὶ πᾶσιν ἐνεξουσιάζουσαν. μὴ δὲ γὰρ εἶναι περὶ τῆς κοσμικῆς τῷ Πλάτωνι λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀμεθέκτου ψυχῆς, καὶ ὑπὲρ πάσας τὰς ἐγκοσμίους, ὡς μονάδος τεταγμένης. εἶναι γὰρ τοιαύτην τὴν πρώτην ψυχὴν, καὶ τὸ μέσον ἐπὶ ταύτης, ὡς πᾶσιν ὁμοίως παρούσης. διὰ τὸ μηδενὸς εἶναι σώματος, μὴ δὲ ἐν σχέσει πω γεγονέναι κατὰ μηδένα τρόπον, καὶ πάντα ὁμοίως ψυχούσης, καὶ πάντων ἴσον ἀφεστώσης. οὐ γὰρ ἄλλων μὲν ἧττον, ἄλλων δὲ μᾶλλον ἀφέστηκεν. ἄσχετος γὰρ, ἀλλ' ὁμοίως ἁπάντων. εἰ καὶ μὴ πάντα τὸν αὐτὸν αὐτῆς ἀφεστήκοι τρόπον. ἐν γὰρ τοῖς μετέχουσι τὸ μᾶλλόν ἐστι καὶ τὸ ἧττον. ὁ δὲ ἡμέτερος καθηγεμὼν προσφυέστερον τοῖς τοῦ Πλάτωνος ῥήμασιν ἐποιεῖτο τὴν ἐξήγησιν. τῆς γὰρ τοῦ παντὸς ψυχῆς, ἐχούσης μέντοι καὶ ὑπερκόσμιον, καὶ ἐξῃρημένον τοῦ παντὸς, καθὰ συνῆπται πρὸς τὸν νοῦν, ὃ δὴ κεφαλὴν αὐτῆς ὅ, τε Πλάτων ἐν τῷ Φαίδρῳ, καὶ Ὀρφεὺς ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἵππας λόγοις προσωνόμασεν, ἐχούσης δὲ καὶ δυνάμεων ἄλλο πλῆθος ἀπὸ τῆς μονάδος ταύτης προϊὸν, καὶ μεριζόμενον περὶ τὸν κόσμον, καὶ πάσαις οἰκείως παρὸν ταῖς μοίραις τοῦ παντὸς, καὶ ἄλλως μὲν περὶ τὸ μέσον, ἄλλως δὲ περὶ τὴν γῆν, ἄλλως δὲ περὶ

τὸν ἥλιον, ἄλλως δὲ περὶ ἑκάστην τῶν σφαιρῶν, ταῦτα πάντα ὁ παρὼν ἔφη λόγος, ἐνδεικνύμενος, ὅτι ἄλλως μὲν ψυχοῖ τὸ μέσον, ἄλλως δὲ τὸν ὅλον ὄγκον, ἄλλο δέ τι πρὸ τούτων ἀφίησιν ἐξῃρημένον τοῦ παντός. ἵνα δὲ μὴ παρέργως ἀκούσωμεν τοῦ λόγου, περὶ δὲ τῆς τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ἐνδειξώμεθα ποικιλίας, τοσοῦτον ῥητέον, ὅτι πολλῷ πρότερον τοῦ σώματος ἡ ψυχή, κόσμος ἐστὶ ζωτικός. καὶ ἕν ἐστι καὶ ἀριθμός. καὶ τῷ μὲν ἑνί, κρεῖττόν ἐστι παντὸς εἴδους σχέσεως, διὰ δὲ πλήθει, μοίρας ἄλλας καὶ ἄλλας ἐπιτροπεύει τοῦ παντός. ταῖς μὲν γὰρ φρουρητικαῖς δυνάμεσι, συνέχει τὸ κέντρον. ἐκεῖθεν γὰρ ἡ ὅλη διακυβερνᾶται σφαῖρα, καὶ πρὸς ἐκεῖνο συννένευκεν. ἔτι δὲ πᾶν τὸ ταραχῶδες ἐν τῷ κόσμῳ συνῶσαι περὶ τὸ μέσον, καὶ δεῖται φρουρᾶς θείας, τάττειν αὐτὸ δυναμένης, καὶ κατέχειν ἐν τοῖς οἰκείοις ὅροις. διὸ καὶ οἱ θεολόγοι τῶν ἀκροτάτων θεῶν τὰς προόδους, εἰς ἐκεῖνον, ἀποπερατοῦσι τὸν τόπον. καὶ οἱ Πυθαγόρειοι δέ, Ζανὸς πύργον, ἢ Ζανὸς φυλακὴν ἀπεκάλουν τὸ μέσον. ταῖς δὲ μονίμοις ἅμα καὶ ζωοποιοῖς, τὴν τῆς γῆς σφαῖραν. ταῖς δὲ τελεσιουργοῖς, καὶ γεννητικαῖς, τὴν τοῦ ὕδατος. ταῖς δὲ συνεκτικαῖς, καὶ κινητικαῖς, τὸν ἀέρα. ταῖς δὲ ἀχράντοις τὸ πῦρ. ταῖς δὲ νοεραῖς τὸν ὅλον οὐρανόν. καὶ τούτων ἄλλως μὲν τὴν σεληνιακὴν σφαῖραν, ἄλλως δὲ τὴν ἡλιακήν, ἄλλως δὲ τὴν ἀπλανῆ. καὶ γὰρ αἱ καθ' ἑκάστην αὐτῶν ψυχαὶ μετὰ τῆς ὅλης, οἰκείας μερίδας κυβερνῶσι. τοιαύτης δ' οὖν οὔσης τῆς ψυχώσεως ὁ Πλάτων ὥσπερ εἴωθε κατ' ἐπιστροφὴν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἀρχόμενος, πρῶτον μὲν ψυχοῖ τὸ μέσον, ἔπειτα τὸ πᾶν, καὶ τρίτον ἀπολείποι τι τῆς ψυχῆς, ἔξω τοῦ παντός. ὡς γὰρ τὸ σῶμα πρὸ τῆς ψυχῆς ἀπέστησε, καὶ ὡς τὰ μέρη πρὸ τῶν ὅλων, οὕτω καὶ τὴν ψύχωσιν ἀπὸ τελευταίων ἀρχόμενος παραδίδωσι. τὴν μὲν γὰρ ἄνωθεν προερχομένην, εἴρηκεν νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι θείς, τὴν δὲ κατ' ἐπιστροφὴν ἐν τούτοις ἀναδιδάσκει, τὸ μέσον πρῶτον ψυχῶν, ἔπειτα τὸ πᾶν. μέχρι γὰρ τοῦ κέντρου πρόεισιν ὁ τῆς ζωογονίας ὀχετός. ὡς καὶ τὰ λόγιά φησι, διαλεγόμενα περὶ τοῦ μέσου τῶν πέντε κέντρων, ἄνωθεν διήκοντος διαμπὰξ ἤδη τὸ κατ' ἀντικρύ, διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς. καὶ πέμπτον μέσον ἄλλον πυρήοχον ἔνθα κάτεισι μέχρι ὑλαίων, ὀχετῶν ζωηφόριον πῦρ. εἰς ἃ τοίνυν ἔληξεν ἡ ψύχωσις, ἀπὸ τούτων ἀρξάμενος, ἤδη τὴν ὅλην ἀνάγει ζωοποιΐαν, καὶ πρὸ ταύτης τὴν ἐξῃρημένην θεωρεῖ δύναμιν τῆς ψυχῆς. οὐκ ἄρα τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς, ἐν τῷ κέντρῳ τιθέμεθα, τοῦτο γὰρ ἐξῄρηται τοῦ παντός, ἀλλά τινα δύναμιν αὐτῆς φρουρητικὴν τῆς ὅλης τάξεως. οὐδὲν γὰρ ἄλλο τοῦ παντὸς μεταστάν, οὕτως ἐστὶν τῶν ὅλων ἄρδην ἀναιρετικόν, ὡς τὸ κέντρον, καὶ ἡ τοῦ κέντρου δύναμις, περὶ ἣν ἡ χορεία τοῦ παντός. διό, μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων, δαιμονίως, οὐχὶ τὴν ψυχήν, ἐν μέσῳ θεῖναι τοῦ παντός, ἀλλὰ ψυχήν. διαφέρει γὰρ ταῦτα ἀλλήλων, ὅτι, τὸ μέν, ἐν τῷ κέντρῳ τὴν ὅλην ἱδρύει, τὸ δέ, δύναμιν αὐτῆς ἐφίστησι τῷ μέσῳ καὶ ἄλλοις ἄλλην. λέγει γοῦν οὑτωσί, ψυχὴν δὲ ἐν μέσῳ τιθείς, ὅ ταυτόν ἐστι ψυχῆς μετουσίαν, καὶ διὰ μέσου δούς, καὶ διατείνας εἰς τὸ πᾶν τὰς ὅλας δυνάμεις, ἀφῆκεν ἔξω τοῦ παντὸς τὴν πασῶν θειοτέραν ἐφ' ἑαυτῆς ἱδρυμένην, καὶ τὸν ὅλον κόσμον ἐξῃρημένως συνέχουσαν. καὶ τί δεῖ λέγειν ἄνω καὶ κάτω τὴν διάνοιαν τοῦ Πλάτωνος θηρεύοντας. αὐτὸς γὰρ ὁ φιλόσοφος μικρὸν προελθών, καὶ περὶ τῆς ψυχώσεως αὐτῆς διαταττόμενος, φησίν, ἡ δὲ ἐκ μέσου τὸν ἔσχατον οὐρανὸν διαπλανεῖσα, κύκλῳ τε αὐτὸν περικαλύψασα, αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ στρεφομένη. ταῦτα δὲ οὐδὲν διαφέρει τῶνδε τῶν ῥημάτων. τὸ γὰρ ἐκ μέσου πάντῃ διατείνειν τὸ ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν διαπλακῆναι ταυτόν. ἀλλ' ἐκεῖ αὐτὴ παρ' ἑαυτῆς ἡ ψυχὴ καὶ τὸ κέντρον τοῦ παντός, καὶ τὴν ὅλην σφαῖραν ταῖς ἑαυτῆς δυνάμεσι κατελάμψασεν, ἐνταῦθα δὲ ὁ δημιουργός ἐστι τῆς ψυχώσεως αἴτιος, τὴν ψυχὴν εἰσοικίζων εἰς τὸ πᾶν. γίγνεται γὰρ ὑπ' ἀμφοῖν τὸ αὐτό, δημιουργικῶς μέν, καὶ νοερῶς ὑπὸ τῆς αἰτίας, αὐτοκινήτως δέ, ὑπὸ τῆς ψυχῆς. νῦν δὲ ὁ φιλόσοφος τὸν ἀπὸ τῆς δημιουργίας μόνης δεσμὸν παραδίδωσι. τὰ γὰρ ὅλα καὶ τὰ ἀγαθά, διαφερόντως εἰς τὴν θείαν αἰτίαν ἀναπέμπομεν, τὰ δὲ μερικὰ καὶ τὰ μὴ ἀγαθά, τῆς θείας ποιήσεως, ἀνάξια νομίζομεν. ἄλλων δὲ αἰτίων προσεχῶν ἐξάπτομεν. καίτοι καὶ ταῦτα κατὰ θεόν ὥσπερ λέγεται πολλάκις. τῆς οὖν πρὸς τὰ σώματα κοινωνίας οὔσης μὲν καὶ ἐπὶ τῆς θείας ψυχῆς, οὔσης δὲ καὶ ἐπὶ τῆς μερικῆς, ἡ μὲν κατὰ ἀγαθοειδῆ βούλησιν γιγνομένη καὶ ἀνεκφοίτητον τῶν νοητῶν προόδων, ἔνθεός ἐστιν, ἡ δὲ κατὰ πτεροῤῥύησιν, ἢ τόλμαν, ἢ φυγήν, ἄθεος, καίτοι καὶ ἐν ἐκείνῃ συμπέπλεκται τὸ ἀπὸ τῆς αὐτοκινησίας. καὶ ἐν ταύτῃ τὸ τῆς προνοίας. ἀλλ' οὗ μὲν τὸ κατὰ θεόν, ἐμφανὲς διὰ τὴν τοῦ θεοῦ παρουσίαν, οὗ δὲ τὸ ἀπὸ τῆς ψυχῆς, διὰ τὴν τῆς παρατροπῆς ἔμφασιν. ὥστε εἰκότως καὶ ὁ Πλάτων ἐν τούτοις διχῶς τῆς ψυχώσεως γιγνομένης ἔκ τε τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἐκ τῆς αὐτοκινησίας, τὴν κατὰ θεὸν αἰτίαν προυτίμησεν ὡς τοῖς ἄλλοις ὅλην οἰκειοτάτην. τὸ γὰρ θείς, καὶ τὸ διέτεινε, καὶ τὸ περιεκάλυψεν, ὀνόματά ἐστιν ἔργων δημιουργικῶν. τὸ μέν, τὴν κατάληξιν σημαῖνον τῆς ψυχῆς, τὸ δέ, τὴν μεσότητα τὴν διὰ πάντων διήκουσαν, τὸ δέ, τὴν ἐξῃρημένην ὑπεροχήν. τὸ γὰρ περικαλύψαι, τὸ περιέχειν ἁπανταχόθεν τὸν κόσμον, καὶ δι' ἑαυτῆς αὐτὸν ἑνῶσαι, καὶ εἰς μίαν ζωὴν ἀγαγεῖν, ἐνδείκνυται, καὶ τὸ μηδὲν ἔξω τῆς οἰκείας ἀφεῖναι προνοίας, μηδὲ ἔρημον αὐτῆς.

» Καὶ κύκλῳ δὴ κύκλον στρεφόμενον οὐρανόν, ἕνα μόνον ἔρημον κατέστησεν. Εὖ μὲν καὶ ὁ φιλόσοφος Πορφύριος τὸ κύκλῳ κύκλον ἐξηγήσατο. δυνατὸν γὰρ ἔφη καὶ κύκλῳ κινεῖσθαι, μὴ κύκλον, ὡς τὴν περιαγομένην λίθον, καὶ μὴ κύκλῳ κύκλον, ὡς τὸν τροχὸν κυλιόμενον. ἴδιον δὲ τοῦ κόσμου τὸ κύκλον ὄντα,

κύκλῳ περιάγειν, ἀλλὰ τὴν περὶ τὸ κέντρον χορείαν. ἔτι δὲ μειζόνως ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, διττὸν εἶναί φησι τὸν κύκλον, τὸν μὲν ψυχικὸν, τὸν δὲ σωματικὸν, καὶ θατέρῳ κινεῖσθαι τὸν λοιπόν. δῆλον δὲ, ποτέρῳ πότερον. τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς προειρημένοις ἐστὶν ἀκόλουθον, καὶ τοῖς ῥηθησομένοις σύμφωνον. κατὰ γὰρ τὸν ψυχικὸν κύκλον, κινήσει τὸ σωματικὸν προϊὸν αὐτὸς ὁ φιλόσοφος, καὶ τὰς διττὰς ἀνακυκλήσεις, εἰς ἀναλογίαν ἐξάξει τῶν ἐν τῇ ψυχῇ περιόδων. καὶ τοῦτο μὲν, τοιαύτην ἔχει κατ' ἀμφοτέρους τὴν ἐξήγησιν. καὶ μὴν καὶ τὸ τρισὶν ὀνόμασιν, ὅλην τοῦ οὐρανοῦ τὴν μακαριότητα περιλαβεῖν, οἰκειότατόν ἐστι τῷ κατὰ τριπλῆν αἰτίαν ὑφεστηκότι τὴν τελικὴν, τὴν παραδειγματικὴν, τὴν δημιουργικήν. ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων τὸ μὲν, ἀπὸ τῆς τελικῆς αἰτίας εἴληπται, καθάπερ τὸ ἕν. τούτῳ γὰρ τῷ ἀγαθῷ ταυτόν. τὸ δὲ, ἀπὸ τῆς παραδειγματικῆς, ὡς τὸ μόνον. τὸ γὰρ μονογενὲς καὶ ἡ μόνωσις, ἐν τῷ παντελεῖ ζώῳ πρὸ τοῦ παντὸς ἦν. τὸ δὲ, ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς, ὡς τὸ ἔρημον. τὸ γὰρ ἑαυτῷ χρῆσθαι, καὶ ἑαυτοῦ τὸν κόσμον ἄρχειν, ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς ἀγαθότητος προελήλυθεν. ἔστιν οὖν ὁ κόσμος, εἷς μὲν, καθ' ὅσον ἥνωται, καὶ εἰς τὸ ἓν ἐπέστραπται. μόνος δὲ, καθ' ὅσον τοῦ νοητοῦ μετέχει, καὶ πάντα περιείληφεν. ἔρημος δὲ, καθ' ὅσον τῷ πατρὶ παραπλήσιός ἐστιν, ἑαυτὸν σώζειν δυνάμενος. ἐκ δὲ τῶν τριῶν, ὅτι θεὸς ἀναφαίνεται. τὸ γὰρ ἓν καὶ τέλειον, καὶ αὔταρκες στοιχεῖον τῆς θεότητός ἐστιν. ταῦτ' οὖν ὁ κόσμος ὑποδεξάμενος, ἔστι καὶ αὐτὸς θεός. εἷς μὲν ὢν κατὰ τὴν ὕπαρξιν, μόνος δὲ κατὰ τὴν τελειότητα, τὴν ἀπὸ πάντων τῶν αἰσθητῶν συμπεπληρωμένην, ἔρημος δὲ, κατὰ τὴν αὐτάρκειαν. οἱ γὰρ ἔρημοι πρὸς ἑαυτοὺς ἐπεστραμμένοι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἐν ἑαυτοῖς ἔχουσιν. καὶ ὅτι τοῦτο δηλοῖ τὸ ἔρημον, ἐκ τῶν ἐχομένων, ἔσται καταφανές. Δι' ἀρετὴν δὲ αὐτὸν αὑτῷ ξυγγίνεσθαι δυνάμενον, καὶ οὐδενὸς ἑτέρου προσδεόμενον. γνώριμον δὲ καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὑτῷ, διὰ πάντα δὴ ταῦτα, εὐδαίμονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο. Ἐν γὰρ τοῖς ἤδη σαφῶς ἐδήλωσε τίνα τὴν ἐρημίαν ἡγεῖται, καὶ ὅτι τὸν εἰς ἑαυτὸν ὁρῶντα, καὶ τὴν ἑαυτοῦ παρασκευὴν, καὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον μέτρον, τοῦτον ἔρημον ἀπεκάλεσεν. οἱ γὰρ ἐν ταῖς ἐρημίαις ὄντες, ἑαυτῶν εἰσιν σωτῆρες, ὅσον ἐπὶ τοῖς ἀνθρωπικοῖς αἰτίοις. καὶ οὖν καὶ τὸ πᾶν οὕτως ἔρημον, ὡς ἑαυτῷ ἀρκοῦν, καὶ ἑαυτοῦ σωστικόν. οὐ δι' ἐλάττωσιν δυνάμεως, ἀλλὰ περιουσίαν. καὶ γὰρ ἐνδείκνυται τὸ αὔταρκες, ἀλλὰ δι' ἀρετὴν ὥς φησιν. μόνος γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν μερικῶν ζώων ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων, ἑαυτῷ συγγίνεσθαι δύναται καὶ στέργειν ἑαυτόν. ὁ δὲ κακὸς πᾶς, ὁρῶν εἰς τὸ ἐν ἑαυτῷ αἶσχος, ἀνίλλεται μὲν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν, ἐπτόηται δὲ πρὸς τὰ ἐκτὸς, καὶ διώκει τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας, εἰς ἑαυτὸν ὁρᾶν μὴ δυνάμενος. ὁ δὲ σπουδαῖος ὁρῶν ἑαυτὸν καλὸν, χαίρει καὶ εὐφραίνεται, καὶ τίκτων ἐν ἑαυτῷ νοήματα καλὰ, τὴν ἑαυτοῦ συνουσίαν ἀσπάζεται. κατὰ φύσιν γὰρ οἰκειούμεθα μὲν πρὸς τὸ καλὸν, ἀποδιδράσκομεν δὲ τὸ αἰσχρόν. εἰ τοίνυν καὶ ὁ κόσμος ἀρετὴν ἔχει τὴν ἑαυτῷ πρέπουσαν, ἔν τε τῇ νοερᾷ οὐσίᾳ, καὶ ἐν τῇ ψυχικῇ, καὶ τῇ τοῦ ζώου τελειότητι, πρὸς ἑαυτὸν ὁρῶν, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ, καὶ ἑαυτῷ σύνεστι, καὶ αὐτάρκης ἐστίν. ἄξιον οὖν ταῦτα λέγειν, πρὸς τοὺς ἔξω τοῦ νοῦ τὰ νοητὰ τιθεμένους. τὸ γὰρ εἰς ἄλλα φερόμενον, καὶ τῶν ἔξω δεόμενον, ὡς ἐλλιπὲς, πῶς μακάριον. εἰ οὖν τῷ κόσμῳ δι' ἀρετὴν ὑπάρχει τὸ εἰς ἑαυτὸν ἐπεστράφθαι, πῶς οὐ πολλῷ μειζόνως ὑπάρχει τοῦτο τῷ νῷ; ἑαυτὸν ἄρα νοεῖ ὁ νοῦς, καὶ τοῦτο μὲν, τῶν αὐτόθεν ἐστὶ γνωρίμων. ἐκεῖνο δὲ κατανοεῖν ἄξιον, ὅτι ψυχώσας τὸ πᾶν εὐθὺς καὶ ἀρετῆς αὐτῷ μεταδέδωκεν. ἅμα γὰρ τῇ μετουσίᾳ τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ τῆς ἀρετῆς ἀποπλήρωσις παραγίνεται τῷ κατὰ φύσιν ἔχοντι. διότι καὶ ἡ μία τῶν ἀρετῶν αἰτία, συντέτακται τῇ πηγῇ τῶν ψυχῶν καὶ ἡ πρόοδος αὐτῆς συνέζευκται τῇ προόδῳ τῆς ψυχῆς. καὶ γὰρ τῆς ἀρετῆς ἄλλη μὲν ἡ ἑνιαία καὶ πρωτουργὸς καὶ παντελὴς, ἄλλη δὲ ἡ ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς θεοῖς, ἄλλη δὲ ἡ ἐν τοῖς ἀπολύτοις, ἄλλη δὲ ἡ ἐγκόσμιος, δι' ἣν ὁ πᾶς κόσμος νόησίν τε ἄχραντον ἔχει, καὶ ζωὴν ἀμείλικτον, καὶ ἐνέργειαν εἰς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένην, καὶ ἀμιγῆ καθαρότητα τῶν ἐν αὐτῷ ζώων. ἀπὸ δὴ τῆς ἀρετῆς ταύτης γίγνεται γνώριμος ἑαυτῷ καὶ φίλος. προηγεῖται γὰρ ἡ γνῶσις τῆς οἰκειώσεως. καὶ ἐπειδὴ καὶ τὸ πᾶν ἔννουν ἐστι καὶ ζῶον καὶ θεός, καθὸ μὲν ἔννουν ἐστιν, ἑαυτῷ γίγνεται γνώριμον. καθὸ δὲ θεὸς ἑαυτῷ φίλος. τελειοτέρα γὰρ τῆς γνώσεως ἡ ἕνωσις. εἰ οὖν ἑαυτῷ γνώριμον τὸ πᾶν, νοερόν ἐστι. τὸ γὰρ πρώτως ἑαυτῷ γνώριμον, νοῦς ἐστι, καὶ εἰ ἑαυτῷ φίλον, ἥνωται. τὸ δὲ ἡνωμένον, τεθέωται. τὸ γὰρ ἓν τὸ ἐπὶ τῷ νῷ, θεός. ἔχεις οὖν πάλιν ἀρετὴν καὶ γνῶσιν ἑαυτοῦ, καὶ φιλίαν ἐν τῷ κόσμῳ, τὴν μὲν, ἀπὸ ψυχῆς, τὴν δὲ, ἀπὸ νοῦ, τὴν δὲ, θεόθεν ἐπ' αὐτὸν καθήκουσαν. ὥστε εἰκότως καὶ ὁ Πλάτων ἐπήνεγκεν, ὅτι διὰ ταῦτα εὐδαίμονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο ψυχώσας αὐτὸν, καὶ ἑαυτῷ γνώριμον ποιήσας, καὶ πρὸς ἑαυτὸν φίλον ἀπεργασάμενος. ψυχῆς γὰρ παρουσίᾳ καὶ νοῦ μετουσίᾳ, καὶ ἑνώσεως ὑποδοχῇ, θεὸν ἀποτελεῖ τὸ πᾶν. καὶ οὗτος ἦν ὁ ποτὲ ἐσόμενος θεός, ὁ νῦν τῷ λόγῳ συμπληρούμενος ἀπὸ πάντων, ἐμψυχούμενος, νενοωμένος, ἡνωμένος. ἡ δὲ ἕνωσις, παρῆν μὲν αὐτῷ, καὶ κατὰ τὸν τῆς ἀναλογίας δεσμόν. πολλῷ δὲ πλέον, ἀπὸ τῆς μιᾶς ψυχῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς νοῦ. διὰ γὰρ τούτων, μείζους οἱ δεσμοὶ, καὶ κρείττων ἕνωσις εἰς τὸ πᾶν προελήλυθεν. ἔτι δὲ καὶ τούτων ἐπέκεινα τῶν ἑνώσεων, ἡ θεία φιλία, καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ χορηγία, συνέχει τὸν ὅλον κόσμον. κρατερὸς μὲν γὰρ καὶ ὁ δεσμὸς ὁ ἀπὸ νοῦ καὶ ψυχῆς, ὡς καὶ Ὀρφεύς φησιν, ἀλλὰ μείζων ἡ τῆς χρυσῆς σειρᾶς ἕνωσις, καὶ μειζόνων τοῖς πᾶσιν ἀγαθῶν αἰτία. καὶ μὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, οἰκείως τῷ παντὶ ληπτέον. ἐπειδὴ γὰρ ἐξήρτηται τοῦ πατρικοῦ νοῦ καὶ τῆς

ὅλης δημιουργίας, καὶ ζῇ κατ' ἐκείνας τὰς αἰτίας, ἑπομένως τε ἐκείναις εὐδαίμων ἐστί. δαίμων γὰρ καὶ ὁ δημιουργὸς ὠνόμασται. παρ' αὐτῷ μὲν ἐν Πολιτικῷ καὶ μέγας δαίμων, παρὰ δὲ Ὀρφέως ἐν οἷς φησιν ἓν κράτος, εἷς δαίμων ἐγένετο μέγας ἀρχὸς ἁπάντων. ὁ οὖν κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς βούλησιν ζῶν, καὶ τὸ νοερὸν ἄτρεπτον σώζων τὸ ἐκεῖθεν ἐνδιδόμενον, εὐδαίμων ἐστί. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῆς εὐδαιμονίας εἶδος καὶ παντελές ἐστι τὸ κοσμικόν. δεύτερον δὲ τὸ τῶν θεῶν τῶν ἐγκοσμίων, οὓς καὶ ἐν Φαίδρῳ, θεοὺς εὐδαίμονας προσηγόρευσεν, ἑπομένους τῷ μεγάλῳ Διΐ. τρίτον δὲ, ἐν τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν γένεσιν. ἄλλη γὰρ ἀγγέλων ἀρετή, καὶ ἄλλη δαιμόνων, καὶ τρίτη τις ἄλλη τῶν ἡρωϊκῶν γενῶν, καὶ τὸ τῆς εὐδαιμονίας εἶδος τριπλοῦν καθ' ἕκαστον γένος ἐξαλλαττόμενον. τέταρτον δὲ, τὸ ἐν ταῖς ἀχράντοις ψυχαῖς, αἳ καὶ τὰς καθόδους ἀπήμονας ποιοῦνται καὶ προβέβληνται ζωὴν ἀμείλικτον καὶ ἀδάμαστον. πέμπτον δὲ τὸ ἐν ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς, καὶ τοῦτο πολυειδές. οὐ γὰρ ὡσαύτως εὐδαιμονεῖ ψυχὴ σελήνῃ τε ὀπαδὸς οὖσα, καὶ τῆς ἡλιακῆς ἐξηρτημένη τάξεως, ἀλλ' ὥσπερ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ἕτερον, οὕτω καὶ ἡ τελειότης, διαφόροις ἀφορίζεται μέτροις. ἔσχατον δὲ, τὸ ἐν τοῖς ἀλόγοις ζῴοις ὁρώμενον. πᾶν γὰρ τὸ τῆς κατὰ φύσιν αὐτῷ προσηκούσης τελειότητος τυγχάνον, εὔδαιμόν ἐστι. διὰ γὰρ τῆς οἰκείας τελειότητος, συνάπτεται πρὸς τὸν οἰκεῖον δαίμονα, καὶ τυγχάνει τῆς παρ' ἐκείνου προνοίας. τοσαυταχῶς οὖν τῆς εὐδαιμονίας ὑφισταμένης τὴν πρωτίστην καὶ ἀκροτάτην ἐν τῷ κόσμῳ θετέον, περὶ ἧς καὶ νῦν ὁ Πλάτων τὸν λόγον πεποίηται. τοῦτο μὲν ἤδη φανερόν, εἰ δὲ διὰ τὴν ψυχὴν θεὸν τὸν κόσμον εὐθὺς εἶπε, πρὸ τοῦ μετασχεῖν ψυχῆς, μὴ θαυμάζωμεν. ἕκαστον γὰρ ἐκθεοῦται, διὰ τὸ πρὸ αὐτοῦ προσεχῶς. ὁ μὲν σωματικὸς κόσμος, διὰ ψυχήν, ἡ δὲ ψυχή, διὰ νοῦν, ὥς φησιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, νοῦν αὐτὴν προσλαβοῦσαν, γίγνεσθαι θεόν, νοῦς δὲ διὰ τὸ ἕν. διὸ καὶ ὁ νοῦς θεῖος, ἀλλ' οὐ θεός, οὐκ ἔτι δὲ τὸ ἓν δι' ἄλλο θεός, ἀλλὰ πρώτως θεός, ὡς νοῦς πρώτως γνωστικόν, ὡς ψυχὴ πρώτως αὐτοκίνητος, ὡς τὸ σῶμα πρώτως ἐν τόπῳ. τούτων δὲ ὄντων παναλήθων, καὶ Πλάτωνος ἐξαιρέτων, δεῖ σκοπεῖν ἐν τοῖς ἑπομένοις, πῶς τῇ ψυχῇ τὸν νοῦν ἐφίστησιν, ὡς ἐνταῦθα τῷ σώματι τὴν ψυχήν.

» Τὴν δὲ ψυχήν, οὐχ ὡς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦμεν λέγειν, οὕτως ἐμηχανήσατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν. οὐ γὰρ
» ἂν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου συνέρξας εἴασεν.

Οἶδεν ὅτι πάντως ὁ κατ' ἐπιστροφὴν τρόπος τὰ δεύτερα τῇ τάξει πρῶτα παραδίδωσι. τὰ γὰρ προσεχῶς μετεχόμενα, δεύτερα τῶν ἐξῃρημένων ἐστί, καὶ τὰ γνωριμώτερα τοῖς ἀκούουσι, τῶν ἀφανῶν ἐστιν ἐλάττονα πραγμάτων. αἴτιον δὲ ὅτι πεπτωκότες, τὰ ὄντα θεωροῦμεν. ἄνω μὲν γὰρ ὄντες, καὶ ἀπὸ σκιᾶς τινος θεώμενοι τὰ τῇδε, τὰ ἐλάττοσιν αὐτῶν δυνάμεθα καθορᾶν αὐτοῖς συνόντες τοῖς νοητοῖς. καὶ ἐκεῖνα πρὸ ὀμμάτων ἔχοντες, εἰς δὲ γένεσιν πεσόντες, καὶ οἷον ἐξ ὑπτίας τὰ πράγματα σκοποῦντες, τὰ σύμβολα καὶ προσεχῆ ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν, ἅ τε ἐγγυτέρω κείμενα, πρῶτα καθορῶμεν. καὶ ἀπὸ τούτων ἀρχόμενοι, δι' ἀναμνήσεως ἐπ' αὐτὰ τὰ ὄντα καὶ τὴν οὐσίαν τὴν ἀληθινὴν ἀνατρέχομεν. ἔσται οὖν ἡ μὲν ἄνωθεν θεωρία μενόντων, ἡ δὲ κάτωθεν ἀποστάντων. καὶ κρίσις ἡ μὲν, ἀπὸ τῶν κατ' οὐσίαν πρεσβυτέρων ὁρμημένη, κατὰ νοῦν ἔτι ζώντων, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν δευτέρων ἤδη τὰ πρῶτα μετιοῦσα, πεπτωκότων. μένουσι μὲν γὰρ τὸ ὄντως ὄν, πεπτωκόσι δέ, τὸ μὴ ὂν ἐγγύς, τό τε γὰρ μένον, ἐν τῷ ὄντι μένει, καὶ τὸ πεπτωκός, ἐν τῷ μὴ ὄντι κεῖται. προσεχέστερον δέ, ἑκατέρῳ, τὸ ἐν ᾧ ἐστι. ταῦτα οὖν ὁ Πλάτων εἰδώς, καὶ ὅπως αὐτὸς ἀπὸ τῶν ὑφειμένων ἐπὶ τὰ κρείττω κατά τινα πρόοδον εὔτακτον ἀνέδραμεν, ἀξιοῖ σε καὶ τῆς τῶν πραγμάτων μεμνῆσθαι φύσεως, καθ' ἣν τὸ πρεσβύτερον τοῦ νεωτέρου κρεῖττον, καὶ διὰ τῆσδε τῆς κοινῆς ἐννοίας, καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος προτάττειν. πρεσβυτέρα γὰρ ἐκείνη, τὸ δὲ νεώτερον καὶ τοῦτο ὑπέμνησεν, δι' ὑποθετικῆς ἀγωγῆς. εἰ γὰρ ἄρχει τοῦ σώματος ἡ ψυχή, πρεσβυτέρα ἐστὶ τοῦ σώματος. ἀλλὰ μὴν ἄρχει τοῦ σώματος. ἄγει γὰρ αὕτη πάντα τὰ κατ' οὐρανὸν ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσι, καὶ τὸ μὲν σῶμα, ἑτεροκίνητόν ἐστιν. ἡ ψυχὴ δέ, καὶ ἑαυτήν, καὶ τὰ ἄλλα πέφυκε κινεῖν. πρεσβυτέρα ἄρα τοῦ σώματός ἐστιν. εἰ δὲ τοῦτο, δεῖ διανοεῖσθαι δι' ἑαυτῆς, ὡς οὐχ ὑστέρας τοῦ σώματος γενομένης, ὃ δὴ ποιοῦντες ἡμεῖς διετελέσαμεν, ἀλλ' ἄνωθεν αὐτὴν ὑποστήσαντας, οἷον ἐκφαινόμενον ἀπ' αὐτῆς τὸν σωματικὸν ὄγκον θεωρεῖν. κατ' ἐκείνην γὰρ ὑπέστη τὸ πᾶν, καὶ τὴν μὲν πρόοδον αὐτῆς, διὰ τοῦ ὄγκου μιμησάμενον. τὴν ἐπιστροφὴν δέ, διὰ τοῦ σχήματος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰσαῦθις. νῦν δὲ εἰ βούλει καὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν, καθ' ἕκαστον τῶν ῥημάτων θεωρήσωμεν. πρῶτον οὖν εὐθύς, τὸ δὲ τὴν ψυχήν, ὅτι περὶ πάσης λέγει τῆς ψυχῆς τὸ ἄρθρον προστεθέν, ἐδήλωσεν. οὐ γὰρ ὥσπερ πρότερον ψυχὴν δὲ ἐν μέσῳ θεὶς εἶπεν, ἀλλὰ τὴν δὲ ψυχήν. ἐκεῖ μὲν γὰρ δύναμις ἦν ψυχῆς ὅλης ἡ περὶ τὸ μέσον, ἐνταῦθα δέ, ἡ πᾶσα ψυχή, πρεσβυτέρα λέγεται τοῦ σώματος. ἤδη δὲ τοῦτο, τὸ πρεσβύτερον καὶ τὸ νεώτερον, οὐ κατὰ χρόνον ληπτέον, ὡς ὑπέλαβεν Ἀττικός. ἅμα γὰρ ὑπέστησεν τὴν ψυχὴν ὁ πατήρ, καὶ σώματι περιεκάλυψεν αὐτήν, ἀλλὰ τῇ τάξει τῆς οὐσίας. τὸ γὰρ τῷ δημιουργῷ προσεχέστερον. εἰ δὲ βούλει καὶ κατὰ χρόνον, τὸ πρεσβύτερον καὶ τὸ νεώτερον, ἀκουστέον. πρεσβύτερος γὰρ ὁ ἐν ψυχῇ χρόνος καὶ θειότερος, νεώτερος δὲ ὁ τοῦ σώματος, καὶ καθ' ὃν ἐστιν ἡ ψυχὴ χρόνον, κατὰ τοῦτον οὐκ ἔστι τὸ σωματικόν, ἀλλὰ καθ' ἕτερον ἐκείνου δεύτερον, ὡς γὰρ κινήσεως ἕτερον εἶδος ἐν ἀμφοῖν, οὕτω καὶ ὁ χρόνος ἕτερος, τὸ τρίτον τοίνυν ἐπὶ τῆς ψυχῆς τὸ ἐμηχανήσατο, κυριώτατα ἐχρήσατο. σαφῶς ἐνδεικνύμενος, ὅτι πρᾶγμά ἐστιν αὐτοκίνητον, καὶ λόγου πλῆρες, καὶ εὑρετικὸν παντοίων ἐπιχειρήσεων

χειρίστων. ἔτι τε τὰ πρεσβύτερα τῶν νεωτέρων ἄρχειν ἀπ' αὐτῶν καθήκει τῷ νοητῷ εἰς τὸ πᾶν. καὶ γὰρ ἐκεῖ πάντων βασιλεὺς τῶν νοερῶν, ὁ πρωτόγονος, ὁ ὑπὸ πάντων ὀνομαζόμενος, καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς πάντων λέγεται πατὴρ, ὁ τῶν κρονιδῶν πρεσβύτατος, ἀλλὰ Ζεὺς πρότερον γεγόνει καὶ πλείονα ᾔδει. πανταχοῦ γὰρ τὸ μὲν πρεσβύτερον νεωτέρας καὶ ὁλικωτέρας καὶ μοναδικωτέρας ἐστὶ ζωῆς σύμβολον, τὸ δὲ νεώτερον μεριστῆς καὶ προϊούσης ἐπὶ τὰ δεύτερα καὶ πληθυομένης. καὶ διὰ ταῦτα καὶ τῶν ζωογονικῶν θεῶν, τὴν μὲν πρεσβυτέραν, τὴν δὲ, νεωτέραν καλοῦσιν, καὶ τῶν δημιουργικῶν τὴν μὲν προτέραν, τὴν δὲ, νεωτέραν, ἣν καὶ νέαν προσαγορεύουσι. ἐπὶ δὲ τούτοις, τὸ συνέξας διαῤῥήδην ἐγκόσμιον ποιεῖ ταύτην ψυχὴν, περὶ ἧς ὁ παρὼν λόγος, ἀλλ' οὐκ ἀπόλυτον, οὐδὲ τὴν μίαν τὴν πρὸ τῶν πολλῶν. ἐκείνη μὲν γὰρ ἐξῄρηται πάντων, καὶ ὡς περὶ κέντρον αὐτὴν, αἱ ἄλλαι ψυχαὶ πᾶσαι προεληλύθασιν, αὕτη δὲ ἀναδέχεται τὴν πρὸς τὸ σῶμα σύνεξιν, κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς βούλησιν ἐπιτελουμένην.

Ἀλλὰ πως ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ προστυχόντος τε καὶ εἰκῆ ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν. Διὰ ποίαν αἰτίαν ἀπὸ τῶν νεωτέρων ὡς πρεσβυτέρων, ἐπὶ τὰ κατ' οὐσίαν πρεσβύτερα μεταβιβάζειν ἡμῶν βουλόμεθα τὸν νοῦν; ὅτι καθεύδοντι ἔοικεν ὁ ἡμέτερος νοῦς, καὶ ἀναπεπλησμένῳ τῆς ἀλόγου καὶ πλημμελοῦς φύσεως. τὸ γὰρ προστυχὸν καὶ τὸ εἰκῆ, τούτων σημαντικά ἐστιν. ἐπεὶ γὰρ καὶ αἴσθησιν ἔχομεν, καὶ προβέβληται τὰ αἰσθητὰ ἡμῶν, οἷς καὶ σύντροφοί ἐσμεν, τῶν νεωτέρων μὲν ἡμῖν δὲ οἰκειοτέρων, πρῶτον ἀντιλαμβανόμεθα, καὶ διὰ μὲν τὴν αἴσθησιν, εἰκῆ φερόμεθα, διὰ δὲ τὰ αἰσθητὰ, προσβάλλοντα ἡμῖν κατὰ τὸ προστυχὸν ζῶμεν. καὶ γὰρ οἱ ἄνω μένοντες, αἴσθησιν ἔχουσιν ἠρεμοῦσαν, εἴ τε τὰ αἰσθητὰ παρ' ἡμῖν, αἰσθήσεως οὐκ οὔσης, οὐδὲν ἂν ἦν ἡμῖν προστυχόν. ἐπειδὴ δὲ καὶ αἴσθησιν ἔχομεν, καὶ τὰ αἰσθητὰ πρὸ ὀμμάτων ἐστὶν ἡμῶν, εἰκῆ τε ζῶμεν, καὶ κατὰ τὸ προστυχόν. καὶ ὅ φασιν, κάτω † καραποιούμεθα τὴν τῶν ὄντων κρίσιν, ὃ καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἡμῶν καταδυρόμενος ἔφη, Πολλὰ δὲ δείν' ἔπεα τά τε ἀμβλύνουσι μερίμνας. πολλὰ γὰρ ἐμπίπτοντα τοῖς ὄντως ἡμῖν δειλοῖς ὡς φυγάσι θεόθεν γενομένοις, ἀμβλύνει τὴν τῶν ὄντων θεωρίαν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὥσπερ καὶ οὗτος ὁ φιλόσοφος εἶπεν, ἔξωθεν ἐφήκεν ἡμῖν, τοῦτο τὸ προστυχὸν, καὶ τὸ εἰκαῖον, διατοῦτο καὶ ὁ Πλάτων μετέχειν ἡμᾶς αὐτῶν εἶπεν, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς οὐσίας ἡμῖν ἀνεγείρεσθαι ταῦτα. νοεροὶ γὰρ ἐσμὲν κατ' οὐσίαν. ἐπειδὴ δὲ μέθεξίς ἐστι καὶ ἀπὸ τῶν θειοτέρων, τὸ πολὺ προσέθηκεν, ἵνα τὸ ἀόριστον καὶ συγκεχυμένον ἐνδείξηται τῆς τοιαύτης μετουσίας. ἡ γὰρ τῶν θειοτέρων μέθεξις, γνῶσιν ἐπάγει καὶ ὅρον καὶ τάξιν τοῖς μετέχουσιν. Ὁ δὲ, καὶ γενέσει καὶ ἀρετῇ προτέραν, καὶ πρεσβυτέραν ψυχὴν σώματος ὡς δεσπότιν καὶ ἄρξουσαν ἀρξομένου συνεστήσατο ἐκ τῶν δέ τε καὶ τοιῷδε τρόπῳ. Ὁ μὲν Πορφύριος ὑποδιελὼν, γενέσει μὲν πρεσβυτέραν, ἀρετῇ δὲ προτέραν ἀκούει τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος. δυνατὸν δὲ ἄμφω καὶ καθέτερον ἀκούειν, καὶ τῇ γενέσει, τὸ προτέραν καὶ πρεσβυτέραν συνάπτειν, καὶ τῇ ἀρετῇ πάλιν ἑκάτερον. ἔστι δὲ γένεσις ἐπὶ τῆς ψυχῆς, οὐχ ἡ κατὰ χρόνον, ἀγέννητον γὰρ καὶ ἀνώλεθρον ἔδειξεν ἐν Φαίδρῳ τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ἡ κατ' οὐσίαν πρόοδος, ἀπὸ τῶν νοητῶν αἰτίων. ἔστι γὰρ τῶν ὄντων, τὰ μὲν νοητὰ καὶ ἀγέννητα, τὰ δὲ αἰσθητὰ καὶ γεννητά. τὰ δὲ μεταξὺ τούτων, νοητὰ καὶ γεννητά. τὰ μὲν γάρ ἐστιν ἀσύνθετα πάντη καὶ ἀμέριστα, καὶ διατοῦτο ἀγέννητα, τὰ δὲ ἐν μέσῳ τούτων, νοητὰ καὶ γεννητὰ, ἀμέριστά τε ὄντα, καὶ μεριστὰ τὴν φύσιν, ἁπλᾶ τε καὶ σύνθετα, τρόπον ἕτερον. ἄλλη οὖν ἡ ἐπὶ ψυχῆς γένεσις, καὶ ἄλλη ἡ ἐπὶ σώματος. ἡ μὲν, προτέρα καὶ πρεσβυτέρα. προσεχεστέρα γάρ ἐστι τῷ πάντων δημιουργῷ. ἡ δὲ, δευτέρα καὶ νεωτέρα. ποῤῥωτέρω γάρ ἐστι τῆς μιᾶς αἰτίας. ἔτι δὲ ἀρετὴ πάρεστι μὲν καὶ τῇ ψυχῇ, πάρεστι δὲ καὶ τῷ σώματι, καὶ τῷ ὅλῳ ζώῳ, ἀλλὰ θειοτέρα μὲν ἡ τῆς ψυχῆς, ὑφειμένη δὲ ἡ τοῦ σώματος. καὶ ἡ μὲν, ἡγεμονικωτέρα, καὶ ἐγγυτέρω τῶν τῆς νοητῆς ἀρετῆς ἑνιαίων αἰτιῶν, ἡ δὲ, ἑπομένη καὶ ποῤῥώτερον ἐκείνων. δηλοῖ δὲ ἡ μὲν γένεσις τὴν πρόοδον, ἡ δὲ ἀρετὴ, τὴν τελείωσιν καὶ τὴν ἐπιστροφήν. ὧν τὸ μὲν, ἐκ τῆς πηγῆς, τὸ δὲ, ἐκ τῆς πηγαίας ἀρετῆς ὑπάρχει ταῖς ψυχαῖς. καὶ μὲν δὴ καὶ αὐτὸ τὸ πρότερον καὶ πρεσβύτερον, ἔχει τινὰ πρὸς ἄλληλα διαφοράν. ἔστι τὸ μὲν πρότερον, τάξεως μόνης σημαντικὸν, τὸ δὲ πρεσβύτερον, τῆς ὡς αἰτίου πρὸς αἰτιατὸν ὑπεροχῆς. οὐ πᾶν οὖν τὸ πρότερον, καὶ πρεσβύτερον λέγοιτ' ἂν, ἀλλὰ τὸ τῆς οὐσίας ἐξηγούμενον τοῖς δευτέροις. ἀμφότερα δὲ ἐπὶ ψυχῆς ἀληθῆ, καὶ γὰρ τὴν τάξιν ἔλαχε προτέραν, ἀδελφὴ τοῦ σώματος οὖσα κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς μιᾶς δημιουργίας ἀμφοῖν πάροδον, καὶ γεννᾷ μετὰ τοῦ πατρὸς, καὶ αὕτη τὸ σῶμα, καὶ συνδιακοσμεῖ. τὰ γὰρ πρῶτα προϊόντα, συμπαράγει ταῖς ἑαυτῶν αἰτίαις, τὰ μὲν ταῦτα, τί δὲ τὸ ὡς δεσπότιν, καὶ ὡς ἄρξουσαν. ἆρ' οὐκ ἀμφότερα ἐνδείκνυται, καὶ ὅτι χορηγεῖ τὰ ἀγαθὰ πᾶσιν ἡ ψυχὴ, καὶ πᾶσαν πρόνοιαν ποιεῖται τοῦ σώματος, καὶ ὅτι σώζει τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἀκήρατον; καὶ πῶς οὐχὶ ταῦτα δηλοῖ διὰ τούτων. ὁ μὲν γὰρ δεσπότης, πρὸς τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἀεὶ, τὰ τῶν διοικουμένων ἀγαθῶν ἀναφέρει. ὁ δὲ ἄρχων, τὸ τῶν ὑπηκόων ἀγαθὸν ὁρᾷ, καὶ πρὸς ἐκεῖνο συντάττει πάντα. πρόσεστι δὲ τῇ ψυχῇ, διὰ μὲν τὸ ἑαυτῆς ἕνεκα πάντα ποιεῖν, τὸ δεσποτικόν. διὰ δὲ τὸ πάντα πληροῦν ἀγαθῶν τὸ ἀρχικὸν ἰδίωμα, καὶ γὰρ τὸ προνοητικὸν αὐτῆς οὐκ ἐλαττοῦται, διὰ τῆς πρὸς καὶ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἁπάντων ἀναφορᾶς. καὶ τὸ ἀγαθὸν, ἀνεξάλλακτον μένει, τῆς προνοίας ἐπιτελουμένης. καὶ ἄλλως ἐστὶν ἄρχουσα καὶ δεσπότις. πρόεισι γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς ἡγεμονικῆς ψυχῆς, καὶ ἀπὸ τῆς πηγαίας, καὶ ἄλλως, διότι μὲν οἶκος αὐτῆς τὸ πᾶν καλεῖται δεσπότις,

πότις. διότι καὶ ἄγει πάντα ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν, ἀρχικὴν ἔχει δύναμιν. καὶ διότι μὲν ἐξουσιάζει τοῖς ὅλοις δεσπότις ἐστί. διότι δὲ ἀφομοιοῖ πάντα πρὸς τὸ νοητὸν, ἄρχει τοῦ παντός. εἰ δὲ οὕτως ὑπέστη τὴν ἀρχὴν ὡς δεσπότις καὶ ὡς ἄρχουσα, κατ' οὐσίαν αὐτῇ ταῦτα, τὸ δεσποτικὸν λέγω καὶ τὸ ἀρχικόν. εἰ δὲ κατ' οὐσίαν, ἀεὶ αὐτῇ παρῆν. καὶ εἰ μὲν δυνάμει μόνον, ἀτελὴς ἦν, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν. εἰ δὲ κατ' ἐνέργειαν ἦν, καὶ τὸ ἀρχόμενον ἀεὶ ἦν, καὶ ἐκοσμεῖτο παρ' αὐτῆς. αὐτὸ δὲ τὸ πᾶν εἰ οὕτως ἀπεγέννησεν ὡς ἀρχόμενον ὑπὸ τῆς ψυχῆς, συνυφέστηκε τῇ ψυχῇ. τὸ γὰρ ἀρχόμενον, ἅμα τῷ ἄρχοντι συνέζευκται. δι' ἀμφοτέρων ἄρα, τήν τε ἀϊδιότητα τοῦ παντὸς ἀνευρίσκομεν, καὶ ὅτι μὴ κατὰ συμβεβηκὸς τῇ ψυχῇ τὸ ἄρχειν, ἢ τὸ ἄρχεσθαι τῷ σώματι, κατ' αὐτὸ δὲ τὸ εἶναι παρῆκται, δεσπότις μὲν ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, ὑπήκοον δὲ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς. διὸ καὶ αὐτοφυῶς ἀλλήλοις συνάπτεται, καὶ τό τε σῶμα πρὸς μετουσίαν ἐγείρεται τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ σώματος. ἔτι τὸ ἐκ τῶνδε καὶ τῷ τοιῷδε τρόπῳ, τά τε γένη καὶ τὰ συστήσαντα τὴν ψυχὴν εἰς φῶς ἐξαγαγεῖν βούλεται, καὶ τὸν τρόπον τῆς συγκράσεως αὐτῶν καὶ τοὺς λόγους, καθ' οὓς τὸ κρᾶμμα διῄρηται. καὶ γὰρ τὸ σωματικὸν, ἔκ τινων συνέστησε στοιχείων, καὶ κατά τινα τρόπον, ἀναλογίαν αὐτῶν τινα καὶ δεσμὸν φυσικὸν μηχανησάμενος. εἰ δὲ ἐκ τῶνδε καὶ τρόπῳ τοιῷδε μηχανησάμενος παρήγαγεν ὁ θεὸς τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ οἷον ὑποκείμενον αὐτῆς καὶ τὸ εἶδος ὑφίστησιν ὁ θεός. γελοῖον μὲν οὖν τὴν μὲν οὐσίαν αὐτῆς ἀγένητον λέγειν, εἴπερ ἐκ τοιῶνδε ὑπέστη στοιχείων, τὸ δὲ εἶδος, γενητόν. ἄμφω γὰρ παράγειν φησὶν τὸν θεὸν, καὶ τὴν οἷον ὕλην τῆς ψυχῆς, καὶ τὸν λόγον καθ' ὃν τοιῶσδε μεμόρφωται συνδεθεῖσαι ταῖς μεσότησιν. εἰ δὲ καὶ τὰ οἷον στοιχεῖα αὐτῆς ἀπεγέννα τὴν οὐσίαν, τὸ ταυτὸν, τὸ θάτερον, εἴ τ' ἐκ τούτων τὸ ὅλον γενητόν ἐστι πᾶν τὸ οὐσιῶδες αὐτῆς, τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐχούσης οὐσίας, καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γινομένης μεριστῆς, τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, πρῶτον εἰπεῖν χρὴ, διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Πλάτων γένεσιν παραδίδωσι τῆς ψυχῆς, ἀγενήτου κατ' αὐτὸν ὑπαρχούσης, ἔπειτα διελέσθαι τὴν ὅλην ψυχογονίαν κατὰ τρόπον, καὶ τρίτον ἐπιδεῖξαι τὴν μεσότητα τῆς ψυχῆς· τέταρτον περὶ τῶν γενῶν εἰπεῖν τούτων ἀφ' ὧν τὰ ἄλλα καὶ τὴν ψυχὴν ὑπέστησεν, πέμπτον, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τὴν τῶν γενῶν σύγκρασιν ληπτέον, ἕκτον ἐπὶ τούτοις, τὸ ἀμέριστον καὶ μεριστόν τινα ποτὲ ἐστὶ διελθεῖν, ἕβδομον τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν γνώριμον ποιῆσαι, καὶ τοῖς προειρημένοις ἀποδεῖξαι πᾶσι συνᾴδουσαν. ἐὰν γὰρ ταῦτα τῷ λόγῳ περιλαβεῖν δυνατοὶ γενώμεθα, τέλος ἕξομεν τῆς τῶν προκειμένων ἐξετάσεως, τὸν ἡμῖν δυνατὸν τρόπον ἐμμελές. ἀρκτέον οὖν ἀπὸ τοῦ πρώτου. διότι καὶ τῶν παλαιῶν τινες ἐπέπληξαν τῷ Πλάτωνι λέγοντες, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἀρχὴν ἀρχῆς ἐπιζητεῖ, καὶ γένεσιν ἀγενήτου πράγματος. εἰ γὰρ καὶ τῶν πρώτων τὰ αἴτια ζητήσομεν, καὶ τῶν αὐθυποστάτων, γενέσεις ἐπινοήσομεν, εἰς ἄπειρον προϊόντες λησόμεθα, καὶ τέλος οὐδὲν ἔχον τῆς θεωρίας. ὥσπερ γὰρ ὁ πάντα ἀποδεικτικὰ νενομικὼς, αὐτὴν μάλιστα τὴν ἀπόδειξιν ἀναιρεῖ, τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ πάντων αἰτίας ἐπιζητῶν, ἄρδην ἀνατρέπει τὰ ὄντα πάντα καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν, τὴν ἀπό τινος ὡρισμένης ἀρχῆς προϊοῦσαν. τοιαῦτα μὲν ὁ Θεόφραστος ἐπιτιμᾷ τῷ Πλάτωνι. περὶ τῆσδε τῆς ψυχογονίας, οὐδὲ ἐπὶ τῶν φυσικῶν πάντων λέγων, δεῖν ἡμᾶς ἐπιζητεῖν τὸ διατί. γελοῖον γάρ φησιν ἀπορεῖν, διατί καίει τὸ πῦρ, καὶ διατί πῦρ, καὶ διατί ψύχει ἡ χιών. οἱ δὲ ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνος πρὸς αὐτὸν ἀντιγράψαντες, τὸ μὲν τὸ ὅτι μόνον τῶν φυσικῶν γιγνώσκειν, ἄλογον εἶναι γνῶσίν φασιν, καὶ δοξαστικὴν, ἢ αἰσθητικὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, τὸ δὲ καὶ τὸ διότι προστιθέναι καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν θηρᾶν, ὄντως εἶναι διανοίας, καὶ νοῦ ἐπιστήμονος ἔργον. ταύτῃ γὰρ διαφέρει δόξα ὀρθὴ, καὶ ἐπιστήμων λόγος. ἡμεῖς δὲ ἀμφοτέρων ἀκούοντες, εὖ μὲν λέγειν οἰόμεθα τοὺς δευτέρους, ἡδέως δ' ἂν ἐροίμεθα, τὸν Θεόφραστον πρότερον αὐτὸν, πότερον, οὐδενὸς αἰτίαν ἀποδοτέον, ἢ τινός. εἰ μὲν γὰρ μηδενὸς, πρὸς τῷ τὴν ἐπιστήμην ἀναιρεῖν τὴν μάλιστα τὰς αἰτίας γνωρίζουσαν, καὶ ἑαυτοῦ κατηγορήσει ζητοῦντος, πόθεν μὲν αἱ βρονταὶ, πόθεν δὲ ἄνεμοι, ποῖ δὲ αἰτίαι κεραυνῶν, ἀστραπῶν, πρηστήρων, ὑετῶν, χιόνος, χαλάζης. ἃ δὴ καλῶς ποιῶν ἐν τῇ τῶν μετεώρων ἀπολογίᾳ τῆς πρεπούσης εἰκοτολογίας καὶ αὐτὸς ἠξίωσεν. εἰ δὲ τινὸς, διατί τὰ μὲν, κατ' αἰτίας τῶν φυσικῶν θεατέον, τὰ δὲ, ἄνευ αἰτίας ἀλόγως παραδοτέον; οὐ γὰρ ἐφ' ὧν τὸ ὅτι καταφανὲς, ἐπὶ τούτων καὶ τὸ διότι γνώριμον. μετὰ δὲ τοῦτον, ἐρωτήσομεν τοὺς Πλάτωνος ἐραστὰς, πότερον ἅπαξ ἁπάντων ζητήσομεν, ἢ οὐ πάντων; εἰ μὲν γὰρ δὴ καὶ ἁπάντων, ἆρα καὶ αὐτοῦ τοῦ ἑνὸς, ὃ καὶ αἰτίας εἶναι κρεῖττον φαμέν. ὅτι μὲν γὰρ ἓν ἐστὶν, ὑπομιμνήσκομεν ἐκ τῶν ἀρχῶν. εἰ γὰρ μὴ ἓν ἀλλὰ πλῆθος, τί τὸ ἑνοῦν, τὸ γὰρ ἡνωμένον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς, ὡς τὸ οὐσιωμένον ἀπὸ τῆς οὐσίας, ὡς τὸ ἐμψυχωμένον, ἀπὸ τῆς ψυχῆς. διότι δὲ, ἓν ἐστὶ τὸ ἓν, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. πάσης γὰρ αἰτίας πρεσβύτερον. εἰ δὲ οὐχ ἁπάντων, διατί ψυχῆς μὲν τὴν αἰτίαν, καὶ τὴν ἀπ' αἰτίας γένεσιν ἐπιζητήσομεν, ἐπ' ἄλλων δὲ οὐδαμῶς ταυτὸν τοῦτο ποιήσομεν. ἰδίᾳ δὲ ἑκατέρους ἐρωτήσαντες, πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπορήσομεν, διὰ ποίαν αἰτίαν, ὁ μὲν Πλάτων, καὶ ψυχῆς γένεσιν πλάττει, καὶ τὴν ἀπ' αἰτίας πάροδον, ὁ δὲ Θεόφραστος διαγράφει πᾶσαν τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν, καὶ ἀπορήσαντες ἐροῦμεν, ὅτι Θεοφράστῳ μὲν, καὶ τοῖς ἐκ τοῦ περιπάτου πᾶσι, μέχρι τῶν κινητικῶν εἰδῶν τοῦ παντὸς, ἡ τῆς θεωρίας ἄνοδος γέγονεν,

γέγονεν. εἴτε ψυχὰς ταῦτα δεῖ καλεῖν, εἴτε νόας. παρὰ δὲ Πλάτωνι, ταῦτα μὲν ὡς μεθεκτὰ τοῦ τὴν πρώτην ἔχειν ἐν τοῖς οὖσιν ἀξίαν παρῃρημένα, πολλοστὴν ἔχει τάξιν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. πρὸ δὲ τούτων εἰσὶν οἱ νοητοὶ καὶ νοεροὶ διάκοσμοι τῶν ὄντων, ἀφ᾽ ὧν καὶ τούτοις ἡ πάροδος. καὶ πρὸ τούτων ὁ τῶν θεῶν ἀριθμός, ἑνοποιῶν τὰ ὄντα καὶ συνέχων, καὶ τῷ θείῳ φωτὶ καταλάμπων, καὶ πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, πάλιν ἡ ἑνὰς ἀμέθεκτος, ἀφ᾽ ἧς ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐξέφηνεν αὐτὸν διὰ τῶν καταληφθέντων. δεῖ γὰρ πρὸ μὲν τῶν μετεχόντων εἰδῶν, εἶναι τὰ ἀμέθεκτα, πρὸ δὲ τῶν ἀμεθέκτων, τὰς ἑνάδας αὐτῶν. ἄλλο γὰρ τὸ ἡνωμένον, καὶ ἄλλο ἡ ἑνάς, καὶ πρὸ τῶν πολλῶν ἑνάδων, τὴν μίαν αὐτῶν πηγήν. τούτων τοίνυν παρ᾽ ἀμφοτέροις διωλογημένων, ὁ μὲν Θεόφραστος εἰκότως ἀρχὴν κινήσεως τὴν ψυχὴν εἰπών, οὐδὲ ἄλλο πρὸ αὐτῆς ὑποθέμενος ἀρχῆς, οὐκ οἴεται δεῖν ἀρχὴν ἐπιζητεῖν. ἔμψυχον γὰρ καὶ αὐτὸς εἶναι δίδωσι τὸν οὐρανόν, καὶ διατοῦτο θεῖον. εἰ γὰρ θεῖός ἐστί φησιν, καὶ τὴν ἀρίστην ἔχει διαγωγήν, ἔμψυχός ἐστιν. οὐδὲν γὰρ τίμιον ἄνευ ψυχῆς, ὡς ἐν τῷ περὶ οὐρανοῦ γέγραφεν. ὁ δὲ Πλάτων καὶ πρὸ τῶν ψυχῶν τῶν οὐρανίων τοὺς νοῦς τοὺς ἐγκοσμίους ὑποθέμενος, καὶ πρὸ τούτων, τοὺς ἀσχέτους, καὶ πρὸ τούτων, τὸν θεῖον διάκοσμον. εἰκότως καὶ τὴν ψυχὴν παραγομένην, καὶ ἀπ᾽ ἄλλης ἀρχῆς γεννωμένην παραδίδωσιν. ἄλλως τε καὶ τὴν γένεσιν εἰδώς, μὴ μόνον ἐπὶ σωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ψυχῶν χώραν ἔχουσαν, καθ᾽ ὅσον καὶ αὗται χρόνου μετέχουσι. καὶ γὰρ ἐν ταῖς θείαις ψυχαῖς χρόνος ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἐν Φαίδρῳ φησί, διὰ χρόνου θεᾶσθαι τὸ ὂν αὐτάς. πᾶσα γὰρ μεταβατικὴ κίνησις, συνεζευγμένον ἔχει τὸν χρόνον. πρὸς μὲν οὖν τὸ πρώτιστον τῶν εἰρημένων προβλημάτων, τοσαῦτα ῥητέον. ἅμα γὰρ καὶ ὅπως ὁ Πλάτων ὀρθῶς γένεσιν ψυχῆς παραδίδωσιν ἀγεννήτου κατ᾽ οὐσίαν οὔσης, ἱκανῶς ἀποδέδεικται. καὶ ὅπως ὁ πρὸς αὐτὸν ἐνστάμενος λόγος, πῆ μὲν ὀρθῶς, πῆ δὲ οὐκ ὀρθῶς ἀντείρηται. τὸ μὲν γὰρ πρώτην ὑποθέσθαι τὴν ψυχήν, ἑπόμενόν ἐστι, τὸ καὶ τὴν γένεσιν αὐτῆς ἀναιρεῖν. ἐκ τίνος γὰρ ἡ γένεσις, τοῦ πρὸ αὐτῆς οὐκ ὄντος; αὐτὸ δὲ τοῦτο οὐκ ἀληθές, τὸ πρωτίστην εἶναι τῶν ὅλων τὴν ψυχήν. ἀνάγκη γάρ, ὅπερ περὶ τοῦ σώματός φησιν Ἀριστοτέλης πεπερασμένον ὄν, ἀεὶ λαμβάνειν δύναμιν τοῦ κινεῖσθαι ἀεί, ἀλλ᾽ οὐχ ἅμα τὴν ἄπειρον εἰληφέναι. ταυτὸν καὶ περὶ ψυχῆς λέγειν, μὴ ἅμα πάντα ἐνεργούσης, ὡς τὴν ἄπειρον δύναμιν ἀφ᾽ ἧς ἀεὶ ἐνεργεῖ, οὐχ ἅμα πᾶσαν ἔχει, ἢ ἐνεργεῖ πᾶσαν, ἔχουσα ἀεὶ μίαν ἐνέργειαν. πάσης γὰρ δυνάμεως, ἐνέργεια μία μιᾶς. ἀεὶ ἄρα λαμβάνειν, τὴν τοῦ ἐνεργεῖν ἀεὶ δύναμιν, καὶ διατοῦτο οὐκ ἀεὶ ὡσαύτως ἐνεργεῖ, ἀλλὰ ἄλλοτε ἄλλως. ὥστε συλλήβδην ἀληθὲς ὅτι πᾶν τὸ κατὰ χρόνον ἐνεργοῦν, δέχεται ἀεὶ τὴν τοῦ ἐνεργεῖν δύναμιν, ἀλλ᾽ οὐχ ἅμα δέδεκται ὅλην, καὶ ταύτῃ γεννητὸν † ἐστίν. ὅτι δὲ οὐ πρὸ τούτων ἡ ψυχή, δῆλον. τὸ μὲν γὰρ πρῶ- † ἑνάς
τον πᾶσι πάρεστι καὶ μετέχειν ἀνάγκη πάντα τῆς πάντων ἀρχῆς, ἢ μὴ μετέχοντα, παντάπασιν ἀπολωλέναι. πᾶσι γὰρ ἡ οὐσία καὶ ἡ ὕπαρξις ἀπὸ τῆς πρωτίστης ἀρχῆς. ψυχὴ δέ, οὐ πᾶσι πάρεστιν, οὐδὲ πάντα μετέχειν ἀνάγκη ψυχῆς. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄψυχα, τὰ δὲ ἔμψυχα τῶν σωμάτων ἐστί, καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἓν εἶναι δεῖ. πλῆθος γὰρ ὄν, ἕξει πρὸ αὐτοῦ τὸ ἑνοποιόν. οὐ γὰρ δι᾽ ἑαυτὸ ἡρμοσμένον ἔσται τὸ πλῆθος. ἡ δὲ ψυχή, πλῆθός ἐστιν, καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐπέκεινα πάσης οὐσίας. ἐπειδὴ πᾶσα οὐσία, πλῆθος ἔχει μετ᾽ ἑαυτῆς. ἑτερότης γὰρ ἐν αὐτῇ, καὶ ταυτότης, ζωή τε καὶ αἰώνιος ἐνέργεια. ἡ δὲ ψυχή, οὐσία, καὶ τὸ μὲν πρῶτον πανταχοῦ γένος, ἀκάκωτόν ἐστι. τὸ δὲ τῶν ψυχῶν, κακοῦσθαί ποτε πέφυκεν. καὶ ὅλως τοῦτο διὰ πολλῶν ἐπιδείκνυται λόγων. ἐπεὶ δὲ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ Πλάτωνος διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν σκοπός, αὐτὴν ἡμῖν ἀναπτύσσειν τὴν ψυχικὴν οὐσίαν ὅπως ὑπέστη, καὶ ἐκ ποίων στοιχείων, καὶ κατὰ ποίους λόγους ἀναδιδάσκων. ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον, ὅτι μέν ἐστιν ἐν αὐτῷ πρόσωπον, καὶ χεῖρες, καὶ μηροί, καὶ πόδες, γνῶναι ῥᾴδιον, καὶ τἄλλα ὅσα προβέβληται παντί. πῶς δὲ ἐκ τῶν ἔνδον σύγκειται μορίων, καὶ τίνων, ἢ τίνα λόγον ἐχόντων ἰατρικῶς τε καὶ ἀνατομικῶς εἰδέναι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὴν ψυχήν. κατὰ μὲν τὰς ὅλας αὐτῆς δυνάμεις, οἷόν ἐστι διελθεῖν, οὐ χαλεπόν. αὐτὴν δὲ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἀναπτύξαι καὶ μέχρι τῶν στοιχείων ὑφ᾽ ὧν ὑφέστηκεν, καὶ τοὺς παντοίους ἐν αὐτῇ θεωρῆσαι λόγους, τῆς ἀκριβεστάτης ἔργον ἂν εἴη περὶ αὐτὴν θεωρίας. ὃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ποιεῖν ἐπιχειρεῖ, τὴν ψυχικὴν οὐσίαν, οἷον ἀνατέμνων καὶ πᾶσαν αὐτὴν ἀπογυμνῶν τοῖς ἕπεσθαι δυναμένοις. πρὸς μὲν οὖν τὸ πρῶτον ὥσπερ εἴπομεν, διὰ τούτων ἀποκρινόμεθα τῶν ζητημάτων. ὅτι γὰρ καὶ γεννητὴν εἰκότως λέγει τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, μάθοιμεν ἂν ἐννοήσαντες, ὅτι ποτὲ τὸ γεννητὸν ἔλεγε, καὶ ἐπὶ τοῦ σωματοειδοῦς, ὅτι τὸ ἀεὶ γιγνόμενον, καὶ τὴν ἄπειρον τοῦ εἶναι δύναμιν ἀεὶ δεχόμενον. τοιαύτη γὰρ καὶ ἡ ψυχή, τὴν ὅλην ἀπειρίαν τοῦ ὄντος ἅμα μὴ δυναμένη δέξασθαι. δηλοῖ γοῦν ζῶσα κατάβασιν καὶ προβολὴν ἄλλων λόγων καὶ ἄλλων, οὐκ ἔχουσα τὴν ἄπειρον ζωὴν ἅμα πᾶσαν παροῦσαν. ἀεὶ οὖν ἀνελίττουσα τὴν ἑαυτῆς ζωήν, δῆλον ὅτι καὶ τὴν οὐσίαν ἔχει γιγνομένην ἀεί, καὶ οἷον ἀπειρουμένην, ἀλλ᾽ οὐκ οὖσαν ἄπειρον. δι᾽ ἣν ἀεὶ προσλαμβάνει ζωήν, οὐσιώδη καὶ αὐτὴν οὖσαν κατὰ φύσιν αὐτῇ πάντως. τὸ γὰρ ἑκάστου τελεσιουργὸν πάντως κατὰ φύσιν. ἀλλὰ μήν, εἰ αὐτοκίνητός ἐστι καὶ γεννητή, δι᾽ ἣν μὲν ἀεὶ ἔχει οὐσίαν καὶ ζωήν, ἀείζωος οὖσα, καὶ ἀεὶ οὖσα. δι᾽ ἣν δὲ ἀεὶ δέχεται, γιγνομένη ἀεὶ καὶ οὐσία καὶ ζωή. διχόθεν οὖσα καὶ ἀφ᾽ ἑαυτῆς, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸ αὐτῆς. καὶ δι᾽ ἑαυτὴν μὲν ἀεὶ οὖσα, διὰ δὲ τὰ πρὸ αὐτῆς, ἀεὶ γιγνομένη. μᾶλλον δὲ διὰ τὰ πρὸ αὐτῆς ἄμφω ἔχουσα καὶ εἶναι ὅ ἐστι καὶ γίνεσθαι, δι᾽ ἑαυτὴν δέ, θάτερον μόνον. τὸ γὰρ ἀεί τι προσλαμβάνειν, ἀπ᾽

† ὁ νεν, ἀπ' ἐκείνων ἔχει μόνων. ὀρθῶς γὰρ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰπόντος, ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἑαυτῷ αἴτιον. †οὐ κατὰ χρόνον τοῦ ἔχει, ἀλλ' οὐκ αἰωνίως. ἵνα μὴ τὸ αἴτιος, ὀφεῖλον εἶναι τοῦ αἰτιατοῦ πρότερον, ἅμα ᾖ τῷ γιγνομένῳ. χρόνος οὖν ἅμα καὶ αἰὼν περὶ ψυχήν, ὡς ἀγέννητον, αἰών, ὡς γενητήν, χρόνος. διό, τῇ αἰώνιος ἐστὶν ὡς ἀνώλεθρος, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς αἰώνιος, ὡς εἴρηται ἐν νόμοις. δεύτερον δ' ἦν τὸ διελέσθαι τὴν ὅλην ψυχογονίαν κατὰ τρόπον. τοῦτο οὖν μετὰ ταῦτα ποιῶμεν, ἀπὸ τῶν πραγμάτων πάλιν τὴν ἀρχὴν λαβόντες. ἔστι τοίνυν ἐν ἑκάστῃ φύσει, τὸ μὲν οὐσία, τὸ δὲ δύναμις, καθ' ἣν τῷ πυρὶ τὸ εἶναι πυρὶ πρόσεστιν. ἄλλη μὲν ἡ δύναμις, ἄλλη δὲ ἡ ἐνέργεια. καὶ γὰρ τὸ μὲν ξηραίνει, τὸ δὲ θερμαίνει, τὰ δὲ ἄλλως πως μεταβάλλει, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. δεῖ δὴ οὖν καὶ τῆς ψυχῆς, ἄλλην μὲν εἶναι τὴν οὐσίαν, ἄλλην δὲ τὴν δύναμιν, ἄλλην δὲ τὴν ἐνέργειαν. καὶ τὸν πᾶσαν αὐτὴν ἑλεῖν γὰρ θεωρῆσαι βουλόμενον χρὴ περὶ ἁπάντων εἰπεῖν. ἔσται ἄρα καὶ τῆς ψυχογονίας, τρία πρῶτον κεφάλαια. τὸ μὲν περὶ οὐσίας αὐτῆς, τὸ δὲ περὶ δυνάμεως, τὸ δὲ περὶ ἐνεργείας. αὕτη γὰρ τελεία τῶν προκειμένων ἐπίσκεψις. ἀλλὰ τὴν οὐσίαν τὴν ψυχικήν, τριφυῆ τινα ὁρῶμεν, ἄλλη γὰρ ἐστὶν αὐτὴ ἡ ὕπαρξις αὐτῆς, καὶ ἄλλη ἡ ἁρμονία ἡ ἐν αὐτῇ, καθ' ἣν τὸ οὐσιῶδες αὐτῆς συνέχεται πλῆθος. οὔτε μιᾶς οὔσης αἰτίας ὡς ὁ νοῦς, οὔτε εἰς ἄπειρα διαιρουμένης, ὡς τὸ σῶμα μετ' αὐτήν, ἀλλ' εἰς πλείω μὲν ἑνός, οὐσιώδη μέρη ἐξ ὧν ἐστι, πεπερασμένα δὲ καθ' ἀριθμόν, ὧν πλείω εἶναι μέρη ψυχῆς ἀδύνατον, μηκέτι διαιρετῶν ὄντων εἰς ἄλλα τῶν μερῶν αὐτῆς, ὡς ἔσται δῆλον προελθοῦσιν. καὶ ἄλλο τὸ εἶδος αὐτῆς τὸ ἐκ τούτων ἀποτελούμενον, ὥστε καὶ μία καὶ τριφυής ἐστιν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς. προσήκει γὰρ αὐτῇ, καὶ ἡ μονὰς γὰρ ἡ τριάς, ἐπεὶ καὶ τὴν σύμπασαν ψυχὴν εἰς τρία τέμνομεν. ἔστιν οὖν καὶ ἡ οὐσία μία καὶ τριπλῆ, καὶ γὰρ ἄλλο μὲν ἡ ὕπαρξις, ἄλλο δὲ ἡ ἁρμονία, ἄλλο δὲ τὸ εἶδος. ἡ μέν, γὰρ εἶναι μόνον ἀφορίζουσα, ἡ δὲ ἁρμόζουσα τὸ οὐσιῶδες πλῆθος, τὸ δὲ συνέχον τὴν ἰδιότητα τοῦ ὅλου συστήματος, καὶ πάντα ταῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐστίν. ἥ τε γὰρ ὕπαρξις, ἔχει μεθ' ἑαυτῆς τὸ ἡρμοσμένον πλῆθος, οὐ γὰρ ἐστὶν ἀπλήθυντος, οὐδὲ πλῆθος μόνον ἔχουσα, ἀνάρμοστον δέ. καὶ ἡ ἁρμονία οὐσιώδης ἐστὶ καὶ αὕτη, συνεκτικὴ καὶ εἰδοποιὸς τῆς οὐσίας. ἀφ' ἧς καὶ δείκνυται, πῶς μὲν ἐστὶν ἁρμονία ἡ ψυχή, πῶς δὲ μή, καὶ ὅτι σύμφωνός ἐστι πρὸς ἑαυτὸν ὁ Πλάτων, ἐνταῦθα μὲν ἁρμονίαν αὐτὴν τιθέμενος, ἐν Φαίδωνι δέ, ἐλέγχων τοὺς ταῦτα λέγοντας. ἄλλο γὰρ ἦν τὸ ἑαυτοῦ τε εἶναι καὶ ἄλλων, ἁρμονίαν, ἄλλο τὸ ἄλλου μόνον. τοῦτο μὲν γὰρ ἐν ὑποκειμένῳ ποιεῖ τὴν ἁρμονίαν, καὶ ἀχώριστον τῶν ἡρμοσμένων, καὶ ἐπ' ἀλλοτρίας ἕδρας ἡδρασμένην. ἐκεῖνο δὲ χωριστὴν καὶ ἑαυτῆς οὔσας, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένην. καὶ δὴ καὶ τὸ εἶδος, τῶν τε ἁρμονικῶν λόγων ἐστὶ περιληπτικόν, γὰρ τὴν ὕπαρξιν περιέχει τῆς ψυχῆς, καὶ ὁ λόγος εἷς καθ' ὃν ἐστὶν ὅπερ ἐστίν. πάντα ἄρα ταῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐστίν, ὕπαρξις ἁρμονία, τὸ εἶδος, καὶ μία ἡ οὐσία καὶ τριφυής. ἐπεὶ καὶ ἐκ τριῶν ὑφέστηκεν γενῶν, οὐσίας, ταυτοῦ, θατέρου. γὰρ πάλιν ἡ μὲν ὕπαρξις, κατὰ τὴν οὐσίαν ἀφορίζεται μᾶλλον, ἡ δὲ ἁρμονία, κατὰ τὸ ταυτόν, τὸ δὲ εἶδος, κατὰ θάτερον, καθὸ διακέκριται τῶν πάντων. ἐπειδὴ τοίνυν τριπλῆν μὲν ἐξ ἀρχῆς εὕρομεν τὴν ψυχήν, ἔχουσαν οὐσίαν, δύναμιν, ἐνέργειαν, αὐτὴν δὲ πάλιν τὴν οὐσίαν τριπλῆν, κατὰ τὴν ὕπαρξιν, κατὰ τὴν ἁρμονίαν, κατὰ τὸ εἶδος, πεντάδα ποιήσωμεν ἐκ τούτων. πρῶτον μὲν τὴν ὕπαρξιν τάττοντες, δευτέραν τὴν ἁρμονίαν, τρίτην δὲ τὴν ἰδέαν, τετάρτην δὲ τὴν δύναμιν, πέμπτην τὴν ἐνέργειαν. πρέπει γὰρ καὶ ἡ πεντάς, ὡς μεσότητι τῇ ψυχῇ, συνέχουσα τὸν δεσμὸν μονάδος καὶ ἐννεάδος, ὥσπερ αὕτη τῆς νοητῆς οὐσίας καὶ τῆς αἰσθητῆς. καὶ τάξαντες τὸν τρόπον τοῦτον τὴν ὅλην περὶ τῆς ψυχῆς θεωρίαν, εἰς πέντε κεφάλαια διαιρήσωμεν. τὸ μὲν πρῶτον περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ψυχῆς εἶναι λέγοντες, τὸ δὲ δεύτερον, περὶ τῶν ἐν αὐτῇ λόγων καὶ τῆς ἁρμονίας, τὸ δὲ τρίτον, περὶ τῆς ἰδέας αὐτῆς, τὸ δὲ τέταρτον, περὶ τῶν πολλῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων, τὸ δὲ πέμπτον, περὶ τῶν ἐνεργειῶν. ἐπεί, γὰρ ὅτε τὸν περὶ τοῦ σώματος ἐποιεῖτο λόγον, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ σωματοειδὲς τοῦ κόσμου θεωρῶν, πρώτην μὲν αὐτὴν παρεδίδου τὴν ὑποκειμένην φύσιν τῷ σώματι τὰ στοιχεῖα παράγων εἰς μέσον. ἔπειτα τὴν ἁρμονίαν αὐτῶν, ἡ γὰρ ἀναλογία καὶ ὁ δι' ἀναλογίας δεσμὸς εἰκὼν τῆς ἁρμονίας τῆς ψυχικῆς. καὶ τρίτον τὴν ἰδέαν, ὅλον ἐξ ὅλων σφαιροειδῆ τὸν κόσμον ἀποφαίνων. τετάρτην δὲ τὰς δυνάμεις, σφαιρῶν μὲν τὰς μεριστάς, καὶ διὰ μερικῶν ὀργάνων ἐπιτελουμένας, τὰς δὲ ὅλας καὶ τελείας, τῷ τοῦ παντὸς ζώῳ διδούς. πέμπτην δὲ τὰς ἐνεργείας, τὴν κίνησιν τὴν νοερὰν, καὶ ἔμφρονα τῷ σώματι περιτιθείς. κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τὴν τῆς ψυχῆς θεωρίαν, τοῖς πέντε τούτοις, κεφαλαίοις διεῖλεν. ὅτι μὲν οὖν εἰκότως ἡ ψυχογονία τῷ Πλάτωνι τεθεώρηται, καὶ πόσοις, καὶ τίσι κεφαλαίοις διῄρηται, διὰ τούτων ἔστω δῆλον. τρίτην δὲ ἐπὶ τούτοις, ὃ τρίτον προυθέμεθα ζητῆσαι λεκτέον. πῶς καὶ διατί τὴν ψυχὴν μέσην φαμέν. ἀνάγκη γὰρ τοῦτον πρὸ τῶν περὶ αὐτῆς ἐγνωσμένον εἶναι λόγων. ἐπειδὴ τοίνυν τὰ πολλά ἐστιν, ἀφ' ἑνὸς τοῦ πρώτως ὄντος προϊόντα, μέχρι τῆς ἀνειδέου καὶ ἐσχάτης ὕλης, κατίδωμεν, τίνα μέν, ἰδιώματα τῶν προτέρων ὄντων, τίνα δὲ τῶν ἐσχάτων, τίνα δὲ ἔλαχεν μέσην τάξιν καὶ ποῖα τῇ τῆς ψυχῆς ἐφαρμοστέον οὐσίᾳ. ἔστι δὴ οὖν τῶν μὲν νοητῶν ἰδιώματα ταῦτα, τὸ ὄντως ὄν, τὸ αἰώνιον, τὸ ἀμέριστον, τὸ ἀκίνητον, τὸ ὁλοτελές, τὸ τέλειον, τὸ ὑπερπλῆρες τοῦ εἶναι, τὸ τῆς ζωῆς ἄτρυτον, καὶ ἄφετον, τὸ πάντων κινητικόν, ἡ ὁμοιότης, τὸ πᾶσι παρεῖναι, πάντων ἐξῃρημένον. ταῦτα γὰρ πάντα κατὰ

τὰς τοῦ

τὰς τοῦ ὄντος προόδους, ἐν τοῖς νοητοῖς ἀναφαίνεται. τῶν δὲ αὖ αἰσθητῶν ἕτερα ἄττα ἰδιώματα τοιαῦτα τεθέον, τὸ οὐκ ὄντως ὄν, τὸ ἔγχρονον κατὰ τὴν οὐσίαν, τὸ μεριστόν, τὸ κινητόν, τὸ μερικόν, τὸ ἄλλου προσδεές, τὸ ἀεὶ πληρούμενον τῆς ὑποστάσεως, τὸ κατὰ μέθεξιν ζῶν, τὸ ἑτεροκίνητον, ἡ ἀνομοιότης, τὸ κατὰ τόπον διαλαμβάνεσθαι τοῖς μορίοις. μέσα δὲ τούτων ἐστὶν ἀντιτεταγμένων ἀλλήλοις, ὡς πρώτων ἐσχάτοις, δι' ὧν χρὴ πάντως γίγνεσθαι τὴν πρόοδον ἀπὸ τῶν πρώτων εἰς τὰ ἔσχατα. τὰ γὰρ ὅμοια τοῖς παράγουσι, πρὸ τῶν ἀνομοίων πρόεισιν ἀπ' αὐτῶν. διότι ἡ ὁμοιότης, πρὸς τοῦ ἑνός ἐστι, καὶ πάντα ἐφίεται τοῦ ἑνός. μέσα δ' οὖν τούτων ἐστὶ τῶν ἄκρων, τὸ οὐκ ὄντως ὄν, κρεῖττον μὲν ὂν τοῦ μὴ ὄντος, ὑφειμένον δὲ τοῦ ὄντως ὄντος. τὸ κατ' οὐσίαν μὲν πῇ ὂν αἰώνιον, τὰς δὲ ἐνεργείας ἐν χρόνῳ ποιούμενον, τὸ ἀμέριστον μὲν, κατὰ τὸ ἐν αὐτῷ θειότατον. μεριζόμενον δὲ κατὰ τὴν παντοίαν τῶν λόγων πρόοδον, τὸ αὐτὸ ἑαυτὸ κινοῦν, τῶν μὲν ἑτεροκινήτων δεσπόζον, τῶν δὲ ἀκινήτων ὑφειμένον. τὸ μετὰ τῆς ὁλότητος καὶ τὸ μερικῶς ἐμφαῖνον. κατὰ μὲν τὸ πάντας ἔχειν τοὺς λόγους ὅλον πως ὄν, κατὰ δὲ τὴν ὕφεσιν καὶ τὸ μερισμόν, καὶ τὴν μετάβασιν τῆς ἐνεργείας μερικὸν φαινόμενον. τὸ καὶ ἑαυτὸ τελειοῦν, καὶ ὑπὸ τῶν πρὸ αὐτοῦ τελειούμενον, καὶ τελειότερον ὂν τῶν ὑπ' ἄλλου μόνον τελειοῦσθαι πεφυκότων. τὸ ἑαυτὸ πληροῦν δυνάμεως, καὶ ὑπ' ἄλλων πληρούμενον, τὸ αὐτόζων καὶ ὑπὲρ ἄλλων ζωὴν ὑποδεχόμενον, θειότερον ὂν, τῶν κατὰ μέθεξιν μόνων ζώντων, καταδεέστερον δὲ, τῶν πρώτως ἐχόντων τὸ ζῆν. τὸ τῶν μὲν ἄλλων κινητικόν, ὑπὸ δὲ τῶν πρώτων κινούμενον. τὸ ὅμοιον ἅμα καὶ ἀνόμοιον, τὸ ἐξῃρημένον τῶν ἐσχάτων τε, καὶ συντεταγμένον αὐτοῖς. τοιούτων δὲ τῶν ἐν τοῖς οὖσιν ἰδιωμάτων ὑπαρχόντων, τὴν ψυχὴν σκεψώμεθα, ποῦ τακτέον, πότερον ἐν τοῖς πρώτοις, ἢ ἐν τοῖς ἐσχάτοις. ἀλλ' εἰ μὲν ἐν τοῖς πρώτοις, ὄντως ὂν ἔσται, καὶ αἰώνιος πάντῃ, καὶ ἀκίνητος, καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἑξῆς. καὶ οὔτε τὸ μεριστὸν τῶν ψυχικῶν λόγων, ἔτι φυλάξομεν, οὔτε τὸν ψυχικὸν χρόνον, οὔτε τὴν αὐτοκινησίαν, οὔτε τὸ μεταβατικόν, οὔτε ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν. καί τοι γε ταῦτα ὁρῶμεν ἐναργῶς ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν πασῶν. νῦν δὲ ταῦτα ζητοῦμεν ὅσα κοινὰ τῶν ψυχῶν ἐστι πασῶν, καὶ κατ' οὐσίαν ἐνόντα ἐν αὐταῖς, οἷα δὴ ταῦτά ἐστιν, ὥς τε εἰ πάσαις ὑπάρχει κοινὰ ὄντα, οὐκ ἂν εἶεν αἱ ψυχαὶ τῶν πρώτων, ἢ ψυχαί, καὶ ἀεὶ ὄντων. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν ἐσχάτων. εἰ γὰρ εἴη ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ἑτεροκίνητον τὴν ψυχὴν ποιήσομεν, καὶ μεριστήν, καὶ σύνθετον, καὶ ἀπ' ἄλλων μόνον τελειουμένην, ὧν πᾶν τοὐναντίον ὁρῶμεν, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων. κινοῦσι γὰρ ἑαυτὰς καὶ τελειοῦσι, καὶ ἄγουσιν ὅπῃ βούλονται. πολλῷ ἄρα μᾶλλον αἱ θεῖαι ψυχαί, τῆς οἰκείας τελειότητος, αὗται τὴν αἰτίαν ἔχουσι, καὶ πάντα ἄγουσι ταῖς ἑαυτῶν κινήσεσι, καὶ εἰς ἑαυτὰς ἐπιστρέφονται, καὶ ἑαυτὰς γινώσκουσιν, ὃ δὴ τοῖς ἑτεροκινήτοις ὑπάρχειν ἀδύνατον. εἰ δὴ μήτε ἐν τοῖς πρώτοις, μήτε ἐν τοῖς ἐσχάτοις, αὐτὴν τίθεσθαι δυνατόν, μέσην αὐτῇ τινα χώραν δοτέον. καὶ τοῦτο εἰκότως, ἵνα μιμῆται καὶ τὰς πρωτίστας ἑαυτῆς αἰτίας. μέσην γὰρ καὶ ἐν τοῖς θεοῖς ἔχει χώραν, ἡ τῆς ψυχῆς αἰτία θεός, ὡς δοκεῖ καὶ τοῖς θεολόγοις, συναγωγὸς οὖσα τῶν δύο πατρῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἑαυτῆς λαγόνων, τὴν τῆς ψυχῆς προϊεμένη ζωήν. ἐν τε οὖν τοῖς πηγαίοις θεοῖς, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς, ἐν τῇ μέσῃ τριάδι τὴν ψυχικὴν ἀρχὴν προφαινομένην ὁρῶμεν. ὥς τε εἰκότως καὶ αὕτη μέση προῆλθε, τῶν τε νοητῶν ἁπλῶς καὶ τῶν αἰσθητῶν, τῶν τε ἀεὶ μόνως ὄντων, καὶ τῶν ἁπλῶς γενητῶν. τὸ δὲ μέσον αὐτῆς, μὴ τοιοῦτον ὑπολάβῃς, οἷον συναγωγὸν τῶν ἄκρων, ἐξῃρημένον τῶν συναγομένων. οὐ γάρ ἐστι τῶν νοητῶν κρεῖττον, ἀλλὰ πέρας αὐτῶν, μὴ δ' αὖ τοιοῦτον οἷον ὑφειμένον ἀμφοτέρων. ὑπερέχει γὰρ τῶν αἰσθητῶν, ὑπ' αὐτῆς κινουμένων. ἀλλ' ἐπεὶ πέρας ἐστί, πέρας μὲν τῶν νοητῶν, ἀρχὴ δὲ τῶν αἰσθητῶν, τοιοῦτον μὲν πέρας καὶ τοιαύτην ἀρχήν, οἷόν ἐστιν ἐν τῇ γραμμῇ σημεῖον, οὐδαμῶς ῥητέον. οὐ γάρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς τοῖς περατουμένοις, ὥσπερ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τμήμασι τὸ σημεῖον. ἄλλως δὲ τῶν νοητῶν πέρας, μετὰ τὴν ὑπόστασιν τὴν νοητὴν ἀναφαινομένην, καὶ ἄλλως ἀρχὴν τῶν αἰσθητῶν, ὡς ἐξῃρημένην, καὶ ὡς κινητικὴν αὐτῶν. οὕτω γὰρ ἡμῖν καὶ ἀναλογίαν τινὰ διασώσει, καὶ ἔσται ὡς τὰ ἑτεροκίνητα πρὸς τὰ αὐτοκίνητα, οὕτω τὰ αὐτοκίνητα πρὸς τὰ † ἑτεροκίνητα. καὶ συνέξει τὸν τῶν ὄντων συνδεσμόν, διὰ τῆς οἰκείας μεσότητος, ἀνελίττουσα μὲν, τὰς ἡνωμένας αἰτίας, συνάγουσα δὲ, τὰς διαπεφορημένας τῶν αἰσθητῶν δυνάμεις. καὶ περιεχομένη μὲν ὑπὸ τῆς ἀκινήτου καὶ ἀεὶ κατὰ ταυτὰ ἐχούσης οὐσίας, περιέχουσα δὲ τὴν ἑτεροκίνητον, καὶ μεταβαλλομένην παντοίως γένεσιν. καὶ νοητὴ μὲν οὖσα, ὡς πρὸς τὰ γενητά, γενητὴ δὲ, ὡς πρὸς τὰ νοητά, καὶ οὕτως ἐν τῷ μέσῳ τὰ ἄκρα δεικνύουσα. μιμουμένη καὶ ταύτῃ τὴν αἰτίαν αὐτῆς, ἀμφιφαὴς καὶ ἀμφιπρόσωπος οὖσα, καὶ τοῦ μὲν παντὸς ἔχουσα τοὺς οἴακας. ὑποδεχομένη δὲ, τοῖς ἑαυτῆς κόλποις, τὰς ἀπὸ τῶν νοητῶν προόδους εἰς αὐτήν, καὶ πληρουμένη μὲν ἀπὸ τῆς νοερᾶς ζωῆς, προϊεμένη δὲ καὶ αὐτὴ τοὺς ὀχετούς, τῆς νοητῆς ζωῆς, καὶ συνέχουσα τὸ κέντρον τῆς προόδου τῶν ὄντων ἁπάντων ἐν ἑαυτῇ. εἰκότως ἄρα καὶ ἀγένητός ἐστι καὶ γενητή. δέδεικται μὲν οὖν τοῦτο καὶ πρότερον ἀπὸ τῆς διττῆς ἐν αὐτῇ ζωῆς, τῆς τε οὐσιώδους ἐν αὐτῇ καὶ τῆς μεταβατικῆς. δεικνύσθω δὲ καὶ νῦν ἀπὸ τῆς ὁλότητος καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς. πῶς γὰρ ἀγένητον τὸ ὄν, ἢ διὰ τὴν ἄπειρον τοῦ εἶναι δύναμιν, ὅλην ἅμα παροῦσαν ἔχειν, πῶς δὲ τὸ σῶμα γενητόν, ἢ τὸ ἀεὶ ἐπικτωμένην ἔχειν τὴν ἄπειρον δύναμιν, ὅλην ἅμα δέξασθαι μὴ δυνάμενον. ἡ τοίνυν ψυχή, ὡς μὲν ἀσώματος, καθ' ἑαυτὴν ἄπειρον ἔχει τοῦ εἶναι δύναμιν, καθ' ὅλην ἑαυ-

† ἀκίνητα.

τὴν οὐ γιγνομένην, ἀλλ᾽ οὖσα ἀθάνατος. κατὰ δὲ τὰ μέρη, ἀεὶ γίνεται ἐπ᾽ ἄπειρον. εἰ γὰρ εἴη καὶ κατὰ ταῦτα, τὴν ἀπειρίαν ὅλην ἔχουσα προσοῦσαν, ἔσται τοῦ ὅλου καὶ τοῦ μέρους, ἡ αὐτὴ ἀπειρία τοῦ τελείου, καὶ τοῦ ἀτελοῦς, τοῦ περιέχοντος καὶ περιεχομένου. τοῦτο δὲ ἀδύνατον, ἀλλὰ μὴν οὐ δὲ τὸ ὅλον αὐτῆς δυνατὸν γιγνόμενον ἀεὶ εἶναι. τὸ δὲ, μέρος ἀεὶ ὄν, ἵνα μὴ τὸ μέρος ᾖ τοῦ ὅλου κρεῖττον. ἀνάπαλιν ἄρα, τὸ μὲν ἐστὶν ὂν ἄπειρον, τὸ δὲ, γιγνόμενον. ὥς τε ἡ ὑπόστασις αὐτῆς, καὶ ἐστὶν ἀπειροδύναμος, καὶ γίνεται ἐπ᾽ ἄπειρον, καὶ οὕτω δὴ ἅμα, καὶ τοῦ ὄντος μετέχει, καὶ πρώτη τῶν γινομένων ἐστὶ, οὐ σώματος, καὶ τῷ ὅλῳ, καὶ τοῖς μέρεσιν ἐν γενέσει ὄντος. οὐκ ἄρα ἐξαρκεῖ τὸ λέγειν γεννητὴν αὐτὴν, τῷ μεριστῶς ἐνεργεῖν, ἀλλ᾽ ὁρᾶν πῶς καὶ ἐν τῷ εἶναι, τοῦτο προϋπάρχει τῆς ψυχῆς. πᾶσα γὰρ ἐνέργεια κατὰ φύσιν, ἔχει τὴν οὐσίαν προλαβοῦσαν τὴν αἰτίαν τῆς ἐνεργείας, ὥς τε καὶ ἡ ψυχὴ τῆς κατὰ χρόνον ζωῆς ἐν τῇ οὐσίᾳ προείληφε τὸ σπέρμα. πάσης οὔσης ψυχῆς κοινῆς. δεῖ γὰρ καὶ γίγνεσθαι αὐτὴν, οὐκ εἶναι μόνον. ἀλλ᾽ εἰ τοῦτο, ἐπειδὴ τὸ εἶναι κατὰ τὸ ὅλον ἔχει, τὸ γίγνεσθαι ἐν τοῖς μέρεσιν ἕξει. καὶ ὅπως τοῦτο ἀληθὲς δεδείχαμεν. περὶ μὲν οὖν τῆς μεσότητος τῆς ψυχῆς, τοσαῦτα ἀπόχρη. καὶ δὴ καὶ κείσθω, χωρὶς μὲν τὸ νοητὸν πλάτος, χωρὶς δὲ τὸ ψυχικὸν πλῆθος, χωρὶς δὲ ἡ αἰσθητὴ φύσις. καὶ ἀνηρτήσθω, τὰ μὲν ἔσχατα, εἰς τὰ μέσα, ταῦτα δὲ εἰς τὰ πρῶτα. καὶ εἷς ἔστω σύνδεσμος τῶν ὄντων, ὁ ἐν αὐτοῖς ὤν, ἡ ψυχή. συνδεῖ γὰρ καὶ τὸ ἓν τὰ πάντα, ἀλλ᾽ ἐξῃρημένως. πάντα γὰρ ἥνωται ἀλλήλοις ὁμόγονα, καὶ ὡς ἐκ μιᾶς αἰτίας ὄντα, καὶ ὡς πρὸς ἓν ἐφετὸν ἀνατεταγμένα. συνδεῖ δὲ καὶ ἡ ψυχή, ἀλλ᾽ ὡς ἐν αὐτοῖς οὖσα, καὶ ὡς ἐν τῇ ἀναλογίᾳ τὸ μέσον ἐστὶ τῶν συνδεομένων, οὕτω καὶ τὴν ψυχὴν, μέσην τεθέον τῶν ὄντων, συνδέουσαν ἅμα καὶ συνδεομένην, ὡς αὐτοκίνητον ὑπάρχουσαν, τούτων δὲ εἰρημένων, ἀναγκαῖον μὲν ἦν εἰπεῖν λοιπὸν, ὅπως καὶ ἐκ ποίων γενῶν ὑπέστησε τὴν ψυχὴν ταύτην, τὴν συνέχουσαν τὸν σύνδεσμον τῶν ὄντων. ἀναγκαιότερον δὲ, πρῶτον περὶ αὐτῶν τῶν γενῶν εἰπεῖν, τίνα τέ ἐστι, καὶ πόθεν πρόεισι, καὶ πῶς. δεῖ γὰρ τὰ ὅλα πρὸ τῶν μερῶν γιγνώσκειν. τοῦτο οὖν ἐστι, τὸ τῶν προκειμένων τέταρτον. καὶ λέγομεν περὶ αὐτοῦ κατὰ τὸ δυνατόν. ὅτι μὲν οὖν ὁ νοητὸς κόσμος τὰς αἰτίας περιέχει τῶν δευτέρων, καὶ ὅτι πάντα ἐστὶν ἐκεῖ τὰ εἴδη νοητῶς, ἢ νοερῶς, ἢ ὅπως βούλει καλεῖν. ἔστι γὰρ ἀμφοτέρως ἐν πολλοῖς ἀποδέδεικται λόγοις, καὶ δειχθήσεται καὶ παρ᾽ αὐτοῦ διὰ τῶν ἑπομένων. ἀλλὰ τῶν εἰδῶν αὐτῶν, τὰ μέν ἐστιν ὁλικώτατα, καὶ ἐπὶ πᾶν διατείνοντα. τὰ δὲ, μερικώτατα, καὶ οἷον ἄτομα εἴδη, τὰ δὲ, καὶ μεταξὺ τούτων, ἐπὶ πλέον διήκοντα, καὶ οὐκ ἐπὶ πάντα. καθάπερ δὲ καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος ἐν τῷ Σοφιστῇ διεῖλεν. ἄνθρωπος μὲν γὰρ ἐκ τοῦ αὐτοανθρώπου, καὶ ἵππος ἐκ τοῦ αὐτοΐππου. τὸ δὲ, ὅμοιον ἔν τε ἀνθρώποις καὶ ἵπποις ὄν, καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις, ἐκ τοῦ αὐτοομοίου, καὶ τὸ ἀνόμοιον ὁμοίως. ἑτερότης δὲ ἡ ταυτότης ἐν πᾶσιν οὖσα τοῖς οὖσιν, ἐκ τῆς ἑτερότητος τῆς ἐκεῖ καὶ ταυτότητος. ὥς τε τὰ μὲν, ἐκ τῶν ἀτόμων εἰδῶν ἐστι, τὰ δὲ, ἐκ τῶν μέσων, τὰ δὲ, ἐκ τῶν ὁλικωτάτων, ἐπεὶ καὶ τῶν ἐπιστημῶν τῶν ἐν ἡμῖν, αἱ μὲν, πρὸς ἓν ἐπιστητὸν ὁρῶσιν, ὡς ἡ ἰατρικὴ, πρὸς ὑγείαν, αἱ δὲ, ἐπὶ πλέω διατείνουσιν, ὡς ἀριθμητικὴ, καὶ πρὸς φιλοσοφίαν, καὶ πρὸς πολιτείαν, καὶ πρὸς τεκτονικὴν, καὶ πρὸς ἄλλας πολλάς. καὶ οὐκ αὐτὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετρικὴ, καὶ στατική. τούτων γὰρ δεῖσθαί φησιν αὐτὸς τὰς δημιουργικὰς τέχνας, ἢ πασῶν, ἢ τινῶν. καὶ ἄνευ τούτων, μὴ ἔχειν τἀκριβές. αἱ δὲ, πρὸς πάσας τέχνας, καὶ οὐ τὰς δημιουργικὰς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσαι θεωρητικαὶ συντελοῦσιν, ὥσπερ φησὶν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης, τὴν διαιρετικήν. ὥσπερ οὖν ἐν ταῖς ἐπιστήμαις εἰσὶν ὁλικώταταί τινες, οὕτως ἐν ταῖς νοηταῖς αἰτίαις, ἄλλαι μέν εἰσιν αἱ μερικώταται, ὡς ἐκεῖναι, τὸ μερικὸν καὶ οἰκείων ἀριθμῶν ἐξηγούμεναι τῶν ὁμοειδῶν, αἱ δὲ, ἐπὶ πλεῖστον διατείνουσαι, καθάπερ τὸ ἴσον, τὸ ὅμοιον, τὸ ὅλον, οὐδὲ ὅλον ᾗ ὅλον πάντων κοινόν. τὸ γοῦν μέρος ᾗ μέρος, οὐχ ὅλον, αἱ δὲ, ἐπὶ πάντα ἐκτεινόμεναι, ὧν πάντα μετέχει τὰ ὄντα καθὸ ὄντα ἐστὶν, οὐ καθ᾽ ὅσον ζῶντα ἢ ἔμψυχα, ἢ ἄλλην τινὰ ἰδιότητα ἔχοντα, ἀλλὰ κατ᾽ αὐτὴν τοῦ ὄντος προσηγορίαν. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὂν πρώτιστόν ἐστι, καὶ τὰ τοῦ εἶναι αἴτια, τὴν ὁλικωτάτην ἐν τοῖς γένεσιν ἔχει τάξιν. ταῦτα δέ ἐστι πέντε τὸν ἀριθμὸν, οὐσία, ταὐτὸν, θάτερον, κίνησις, στάσις. ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων, οὐσίωται, καὶ ἥνωται αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ, καὶ διακέκριται ἀφ᾽ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων, καὶ πρόεισιν ἀφ᾽ αὑτοῦ τε καὶ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ μονῆς, καὶ διαμονῆς τινος μετέχει, καθ᾽ ὅσον φυλάττει τὸ οἰκεῖον εἶδος. εἴ τε οὖν νοητὸν, εἴ τε αἰσθητὸν, εἴ τε μέσον ἐστὶ γένος, ἐκ τούτων ἐστί. πάντα γὰρ ἐκ τούτων. ζῇ μὲν γὰρ, ἢ ὅλα ἐστὶν, ἢ μέρη, ἢ ἐμψύχωται οὐ πάντα. τούτων δὲ, πάντα μετέχει τῶν γενῶν. οὐσίας τε καὶ περὶ ἕν τι μὴ οὔσης, οὐδὲ τὰ ἄλλα ἔσται. περὶ οὐσίαν γὰρ καὶ ἐκεῖνα ὑφέστηκεν, καὶ ταυτότητος οὐκ οὔσης, διαπεφορημένον ἔσται τὸ ὅλον, καὶ ἑτερότητος ἀπολλυμένης ἔκ τινος, ἓν ἔσται μόνον ἀπλήθυντον. κινήσεώς τε μὴ οὔσης, ἀνενέργητον καὶ νεκρόν, καὶ στάσεως ἀνίδρυτον, καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν εὐθὺς ὑποφερόμενον. ἀναγκαῖον ἄρα, καὶ ἐν πᾶσιν εἶναι τούτων ἕκαστον, καὶ πρωτίστην μὲν ὑφεστάναι τὴν οὐσίαν, οἷον ἑστίαν τῶν γενῶν ὑπάρχουσαν καὶ μονάδα, καὶ τῷ ἑνὶ τεταγμένην ἀνάλογον. μετὰ δὲ ταύτην, ταὐτὸν καὶ ἕτερον, τὸ μὲν ἀνάλογον τῷ πέρατι, τὸ δὲ τῇ ἀπειρίᾳ. καὶ στάσιν ὡσαύτως καὶ κίνησιν. τὰ μὲν, περὶ τὰς δυνάμεις τῶν ὄντων, τὰ δὲ, περὶ τὰς ἐνεργείας διαφερόντως ὁρώμενα. πάντα γὰρ τὸ ὂν, ἢ ὂν οὐσίας τινὸς ἁμῶς γέπως μετείληφεν. ὡς καὶ ἐν Σοφιστῇ, καὶ ἐν Παρμενίδῃ γέγραπται. πᾶσα δὲ δύναμις οὐσιώδης, ἢ ὑπὸ τὸ ταὐτόν ἐστιν, ἢ ὑπὸ τὸ ἕτερον, ἢ ὑπ᾽ ἄμφω θερμότης μὲν, καὶ πᾶσα διακριτικὴ δύναμις, ὑπὸ τὸ ἕτερον, ψυχρότης δὲ καὶ

πᾶσα

πᾶσα συναγωγός, ὑπὸ τὸ αὐτό, εἰ δέ τι μέσον τούτων, ὑπ' ἄμφω. πᾶσα γὰρ ἐνέργεια, μᾶλλον στάσις, καὶ πᾶσα ἡ ἐν τῷ ταυτῷ φυλάττουσα τὸ ἐνεργοῦν, ἢ ἐκεῖνο περὶ ὃ ἐνεργεῖ. ἡ δὲ τῶν σωμάτων εἰς ἄλληλα κίνησις, οὐκ ἐῶσα ἐν ταυτῷ μένειν, ἀλλ' ἐξιστᾶσα, τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν. ἡ δὲ τὸ ἐνεργούμενον ἐν ταυτῷ, καὶ περὶ τὸ αὐτὸ μεταβάλλουσα, κίνησίς ἐστι στάσιμος. ἕκαστον ἄρα τῶν ὄντων αὐτῷ τῷ εἶναι τῆς τριάδος ταύτης μετέχον, οὐσίας δυνάμεως, ἐνεργείας, διὰ τὰ πέντε ταῦτα γένη, καὶ ἔστι καὶ δύναται καὶ ἐνεργεῖ. ὅλως δὲ ἐπειδὴ πᾶν τὸ ὁπωσοῦν ὄν, ἐκ πέρατός ἐστι καὶ ἀπείρου, οὐσιοῦται μὲν καὶ ὑφέστηκε κατὰ τὸ ἐξ ἀμφοῖν. ἔχει δὲ ταυτότητα μὲν, πρὸς ἑαυτὸ κατὰ τὴν κοινωνίαν τῶν δύο τούτων. ἑτερότητα δὲ, κατὰ τὴν διαίρεσιν. καὶ ἐπειδὴ τὸ πρῶτον οὐκ ἔστιν, ἀπ' ἀρχῆς πρόεισιν, καὶ μένει ἐν αὐτῇ, ὥς τε καὶ κινεῖται. καὶ ἕστηκεν, ἐν ἑκάστῳ ἄρα τῶν ὄντων τὸ ὄν, ταῦτά ἐστιν. εἰ καὶ ἄλλως ἐν ἄλλοις. τὰ γὰρ νοητὰ, οὐσιωδῶς ἔχει πάντα, τὰ δὲ νοερὰ νοητὰ, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ, τὰ δὲ νοερὰ, κατὰ τὴν ἑτερότητα, τὰ δὲ ψυχικὰ κατὰ τὴν στάσιν, τὰ δὲ σωματικὰ, κατὰ τὴν κίνησιν. εἰ δὲ ἡ ζωὴ κίνησις, ἡ δὲ ἀργία στάσις, ἀνάπαλιν. ψυχαὶ μὲν γὰρ, ζωαὶ οὐσιώδεις, τὰ σώματα ἑτεροκίνητα. εἰ δὲ κίνησις καὶ στάσις, πρὸ ταυτότητος καὶ ἑτερότητος, ὡς ἐξ ἄλλων δείκνυμεν, τὴν πρόοδον λέγοντες τὴν ἀπὸ τῆς αἰτίας ἑκάστου κίνησιν, πρὸ τῆς ἐνεργείας κίνησιν, καὶ τὴν ἐν τῇ αἰτίᾳ μονὴν, πρὸ τῆς ἀντικειμένης τῇ ἐνεργείᾳ ἀνενεργησίας στάσιν. ἔσται μετὰ τὰ νοητὰ, τὰ μὲν νοερὰ καὶ νοητὰ, κατὰ τὴν στάσιν. τὰ δὲ νοερὰ, κατὰ τὴν κίνησιν. καὶ ψυχαὶ μὲν, κατὰ τὸ ταυτὸν, σώματα δὲ κατὰ τὸ ἕτερον. εἰ δὲ τὴν ζωὴν κίνησιν λέγοιμεν, τὴν νόησιν, τὴν ἀμετάβλητον στάσιν, τὰ μὲν νοητὰ πάλιν χαρακτηρίζεται κατὰ τὸ οὐσιῶδες, τὰ δὲ νοητὰ καὶ νοερὰ, ζωαὶ ὄντα, κατὰ τὴν κίνησιν, τὰ δὲ νοερὰ ἐν νῷ οὐσιωμένα, κατὰ τὴν στάσιν. καὶ γὰρ τοῖς ἐγκοσμίοις τὸ ἑστάναι παρὰ νοῦ, τὰ δὲ ψυχικὰ, κατὰ τὸ ταυτόν. διότι τὸν σύνδεσμον κατέχει τῶν ἀμερῶν καὶ μεριστῶν. τὰ δὲ σωματικὰ, κατὰ τὸ ἕτερον. ἐν γὰρ τούτοις μεριστοῖς οὖσι τὸ νεῖκος. πέντε δὲ ἦν ταῦτα ἀλλήλοις ἑξῆς, ὄν, ζωὴ, νοῦς, ψυχὴ, σῶμα. διότι καὶ τὰ γένη πέντε τὰ ὅλα τὰ πρὸ τῶν εἰδῶν. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν γενῶν καθόλου ῥητέον. προσθέντας τοσοῦτον μόνον, ὅτι τὰ αὐτὰ καὶ γένη καὶ στοιχεῖα καλοῦσι. γένη μὲν, τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων. αὐτὰ δὲ ἀνελάττωτα μένοντα καὶ ἐξῃρημένα, τῶν μερικῶν ὑφίστησιν αὐτά. στοιχεῖα δὲ ἕκαστα ἑκάστων, ἐξ ὧν τὸ ὅλον. τὰ γὰρ ἐν τῷ δημιουργῷ γένη, συμπληροῖ μὲν τὸ ὂν τὸ δημιουργικόν, καὶ ἔστιν αὐτοῦ στοιχεῖα. γένη δέ ἐστι πάντων τῶν ἐν τοῖς † νοητοῖς ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐν ψυχαῖς, καὶ τῶν ἐν σώμασι γενῶν. μετίωμεν οὖν καὶ τὸ πέμπτον εἰ [† νοῖς.] βούλει, καὶ σκεψώμεθα πῶς, καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς τὰ γένη ταῦτα, καὶ διατί αὐτὰ παρέλαβεν ὁ Πλάτων. ἐπεὶ δὴ τοίνυν δέδεικται ὅτι ἡ ψυχὴ μέση τῶν ὄντων καὶ τῶν οὐκ ὄντων ἐστὶ, καὶ πάντα γινώσκει τὰ ὄντα, τά τε νοητὰ καὶ τὰ αἰσθητὰ, εἴ τε κατὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, εἴ τε κατὰ διαφόρους, ὥσπερ τινὲς εἰρήκασιν, ἀναγκαῖον ἦν τὴν οὐσίαν αὐτῆς, ἐκ τῶν τοῦ ὄντος προεληλυθέναι γενῶν. εἰ γὰρ μὴ ἐκ τούτων ἀλλ' ἐξ ἄλλων τινῶν, οὐ πάντα γινώσκειν οἵα τε ἂν ἦν. οὐ δὲ πᾶσιν ἐπιβάλλειν, ὥσπερ οὖν ἄνθρωπον γινώσκει κατὰ τὸν ἐν αὐτῇ τοῦ ἀνθρώπου λόγον, καὶ δαίμονα κατὰ τὸ τοῦ δαίμονος εἶδος, οὕτω καὶ τὸ ὂν αὐτὸ κατὰ τὴν τοῦ ὄντος ἐν αὐτῇ μετουσίαν, καὶ ἑτερότητα κατὰ τὴν ἑτερότητα. ὥς τε πάντα ἂν ἔχοι τὰ γένη, ἀλλ' οἰκείως ἑαυτῇ. δοκεῖ γάρ μοι διὰ ταῦτα, καὶ ἐκ τῶν πρώτων γενῶν ὑποστῆσαι τὴν ψυχὴν, καὶ ἐκ τῶν ἀριθμῶν, καὶ ἐκ τῶν ἁρμονικῶν λόγων. τάς τε ἀρχὰς ἐν αὐτῇ τῶν σχημάτων ἀποθέσθαι, καὶ τῶν θείων κινήσεων, ἵνα καὶ τῶν μαθημάτων πάντων, καὶ τῆς διαλεκτικῆς προειληφυῖα τοὺς λόγους, οὕτω γινώσκει τὰ πάντα, τὰς οὐσίας, τοὺς ἀριθμοὺς, τὰς ἁρμονίας, τὰ σχήματα, τὰς κινήσεις, ἀφ' ὧν τὰ ὅλα ὑφέστηκεν. καὶ ἔοικεν ὡς μὲν συγγενῆ τοῖς νοητοῖς αὐτὴν ἀπὸ τῶν γενῶν ὑφιστάναι τοῦ ὄντος ἃ ἦν ἐν ἐκείνοις πρώτως, ὡς δὲ συγγενῆ τοῖς αἰσθητοῖς, σχηματίζειν. τὰ γὰρ ὄντως σχηματιζόμενα, ταῦτά ἐστι. ὡς δὲ μέσην ἀμφοτέρων, συνδεῖν τοῖς ἁρμονικοῖς λόγοις. καί τοι γε καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς εἴδεσιν ἐστὶν καὶ τὸ τῆς ἁρμονίας εἶδος, καὶ τὸ τοῦ σχήματος. ἀλλ' ἡ ἁρμονία καὶ τὸ αὐτόσχημα οὐχ ἡρμοσμένον, οὐδὲ σχηματισμένον. τὰ γὰρ πρώτως οὐκ ἔστι κατὰ μέθεξιν, καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἡ ἁρμονία καὶ τὰ γένη, ἀλλὰ μεριστῶς. ἐν δὲ ταῖς ψυχαῖς ἀσωμάτως ἅμα καὶ συνθέτως, καὶ τὸ σύνθετον αὐτῶν δῆλον. τὸ μὲν γὰρ μετέχειν, συνθέτων, τὸ δὲ ἀσώματον, ἁπλῶν ἴδιον. ἔδει δὲ τὸ πρώτως μετέχον ἐκείνων, εἶναι τοιοῦτον. ἀπὸ δ' οὖν τῶν γενῶν τούτων, ὑφίστησι τὴν ψυχικὴν οὐσίαν ὁ Πλάτων, αὐτὸ τὸ ὑπερκείμενον αὐτῆς παράγων, πρῶτον ἀπὸ τῶν μέσων δηλαδὴ γενῶν. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν στοιχείων ἐλέγομεν, ὅτι καὶ ἐν οὐρανῷ πάντα ἐστὶ, καὶ ὑπὸ σελήνην καὶ ὑπὸ γῆν, καὶ ἐκ τῶν τεττάρων μὲν πάντα, ἀλλ' οὐ τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ὁ μὲν οὐρανὸς, ἐκ τῶν ἀκροτήτων, ἡ δὲ γένεσις ἐκ τῶν δευτέρων, τὰ δὲ ὑπὸ γῆν ἐκ τῶν ἐσχάτων, οὕτω δὴ καὶ πάντα μὲν ἐκ τῶν γενῶν τούτων, ἀλλὰ τὰ μὲν νοητὰ, ἐκ τῶν πρώτων, καὶ ἀμερίστων, καὶ ἀκινήτων, καὶ ὁλοτελῶν, τὰ δὲ αὐτοκίνητα, αὐτῶν ἀμερίστων καὶ μεριστῶν, τὰ δὲ σωματοειδῆ, ἐκ τῶν μεριστῶν. οἷα γὰρ τὰ γένη, τοιαῦται καὶ αἱ οὐσίαι. προηγεῖται δὲ τὰ μὲν ἀμέριστα, τῶν ἀμερίστων ἅμα καὶ μεριστῶν. ταῦτα δὲ τῶν μεριστῶν. ἐγγίον γὰρ τὸ ἀμέριστον τοῦ ἑνός. διὰ γὰρ τὴν ἕνωσιν, ἀμέριστόν ἐστιν. ἐπεὶ οὖν ἡ ψυχικὴ οὐσία, μέση δέδεικται τῶν ὄντων, ἐκ τῶν μέσων εἰκότως ἐστὶ γενῶν τοῦ ὄντος, οὐσίας, ταυτοῦ, θατέρου. τὰς γὰρ ἀπὸ τούτων δυνάμεις, καὶ ἐν Φαίδρῳ συνθεὶς, καὶ ἡνίοχον, καὶ ἵππους ἐπεκάλεσεν. διότι τὸ εἶναι αὐτῆς ἀπ' αὐτῶν ἀφορίζεται. στάσιν δὲ καὶ κίνησιν ἐν ταῖς ἐνεργείαις ταύτης θεωρήσομεν. ἔστι μὲν γὰρ καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς ἡ στάσις, καὶ ἡ κίνησις. ὑφίστησι γὰρ ἑαυτὴν, καὶ μένει, καὶ

πρόεισι, καὶ αἰώνιός ἐστιν, ὅπου καὶ κρεῖσσον ταυτότητος καὶ ἑτερότητος ἐκείνων ἑκάτερον. μένει γὰρ ἐν τοῖς αἰωνίοις, κατὰ τὴν στάσιν, καὶ πρόεισι κινουμένη. διὰ δὲ τὴν πρόοδον, εἰς πλῆθος ἡνωμένον διακέκριται. ἀλλ' ἐμφανέστερον ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῆς ὀφθήσονται. εἴποις δ' ἂν ὅτι καὶ ἄλλως περὶ ταυτότητος καὶ ἑτερότητος ὁ Τίμαιος ἐπὶ τῆς ψυχῆς τὴν κίνησιν καὶ στάσιν τὴν οὐσίαν ὑφιστὰς παραλαμβάνει. καὶ γὰρ μέση ἐστὶν οὐ μόνον τῆς ἀμερίστου καὶ τῆς μεριστῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐχούσης καὶ τῆς γιγνομένης. διὰ μὲν τὴν κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχουσαν, μετέχει ἤδη στάσεως, κατὰ τὸ οὐσιῶδες ἑαυτῆς, διὰ δὲ τὸ γίγνεσθαι, κινήσεως. εἰ μὴ ἄρα καὶ τὸ διότι τῷ δημιουργῷ ταῦτα οἰκεῖα τὸ ταυτὸν, καὶ ἕτερον προηγουμένην τούτων παραδέδωκεν γένεσιν. τί δὴ οὖν χαρακτηριστικόν ἐστιν ἑκάστου τῶν μέσων γενῶν; ἢ ἐπειδήπερ ἡ οὐσία ἐκ πέρατος καὶ ἀπείρου, ὅταν μὲν κρατῇ τὸ πέρας, θατέρου ποιεῖ τὴν ἀμέριστον οὐσίαν, ὅταν δὲ τὸ ἄπειρον ποιεῖ τὴν μεριστὴν, ὅταν δὲ ἐξισάζῃ τὴν μέσην. καὶ πάλιν, ὁπόταν μὲν ἡ ταυτότης κρατῇ τῆς ἑτερότητος ποιεῖ τὴν ἀμέριστον ταυτότητα καὶ ἑτερότητα. ὁπόταν δὲ ἡ ἑτερότης τῆς ταυτότητος, τὴν μεριστὴν, ὁπόταν δὲ ἐξισάζῃ, τὴν μέσην. καὶ ὁπόταν μὲν στάσις κινήσεως, τὸ ἀμέριστον, ὅταν δὲ κίνησις στάσεως, τὴν μεριστὴν, ὅταν δὲ ἐξισάζῃ τὴν μέσην. ἐπειδὴ δὲ ἡ ταυτότης καὶ ἡ ἑτερότης ἐξ ἀμφοῖν, ἀνάγκη καὶ ἐπὶ τούτων, ἢ τὸ πέρας κρατεῖν, ἢ τὸ ἄπειρον, ἢ ἐξισάζειν. καὶ οὕτως, ἢ τὴν ἀμέριστον ταυτότητα καὶ ἑτερότητα ἀποτελεῖσθαι, ἢ τὴν μεριστὴν, ἢ τὴν μέσην. οὕτω δὲ καὶ στάσιν καὶ κίνησιν ἑκατέραν ἐξ ἀμφοτέρων οὖσαν, ἢ ἀμέριστον εἶναι, ἢ μεριστὴν, ἢ μέσην. καὶ γὰρ ὕπαρξις πᾶσα καὶ δύναμις καὶ ἐνέργεια, ἐξ ἀμφοῖν. καὶ ἢ περατοειδὴς, ἢ ἀπειροειδὴς, ἢ οὐδὲν μᾶλλον τούτων θατέρου. διὸ τὸ μὲν νοερὸν πᾶν, πέρας εἶναι λέγεται, καὶ οὕτω ταυτὸν, ὡς εἰ καὶ ἔστιν ἑτερότης ἐν αὐτῷ ζητεῖσθαι, καὶ οὕτως ἑστὸς, ὥς τε εἰ καὶ κίνησίς ἐστι νοερὰ, ἀπορεῖσθαι. τὸ δὲ σωματοειδὲς, τῇ ἀπειρίᾳ φίλον, καὶ τῇ ἑτερότητι καὶ τῇ κινήσει. τὰς δὲ ψυχὰς, καὶ τὸ πλῆθος ὁμοῦ, συνεμφαίνειν καὶ τὴν γνῶσιν, καὶ τὸ ἑστὼς, καὶ τὸ κινούμενον. καὶ γὰρ ἡ μὲν οὐσία ἡ ἐκεῖ, μία καθ' ἕκαστον νοῦν, ἡ δὲ ἐν τῇ ψυχῇ μία, καὶ οὐ μία καθ' ἑκάστην. πολλαὶ γὰρ αἱ οὐσίαι κατὰ πᾶσαν ψυχὴν, καὶ τοσαῦται, ὅσαι αἱ μοῖραι, αἱ εἰς ἑκάστην διῄρηνται, ὥσπερ σῶμα πᾶν μεριστὸν ὂν, εἰς ἄπειρα διῄρηται τῶν ψυχῶν διῃρημένων εἰς πεπερασμένα. καὶ οὕτως ὡς ἀριθμὸς εἰς μονάδας, ὅθεν καὶ ἀριθμὸν αὐτὴν τινὲς ἠξίουν καλεῖν. ὡς μεριστὴν μὲν, εἰς ἀμερῆ δὲ καὶ οὐκ εἰς ἀεὶ διαιρετά. διὸ καὶ τὸ ἀμέριστον αὐτῆς διττὸν, καὶ κατὰ τὸ οἷον ὅλον, καὶ κατὰ τὰ ἔσχατα τῶν μερῶν. ἐπεὶ καὶ ἕκαστος ἀριθμὸς κατὰ τὸ οἰκεῖον εἶδος, εἷς ἐστι καὶ ἀμερὴς, κατὰ δὲ τὸ οἷον ὕλην μεριστὸς, καὶ οὐδὲ ταύτην πᾶσαν, ἀλλὰ τὸ ἔσχατον καὶ ἐν ταύτῃ ἀμερὲς, εἰς ὃ καὶ ἡ κατάληξις, εἰ δὲ βούλει καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον. τριῶν ὄντων τῶν μέσων γενῶν τούτων ὅταν μὲν ἡ οὐσία τοῦ ταυτοῦ καὶ ἑτέρου κρατήσῃ κατὰ τὴν κρᾶσιν τῶν μέσων γίνεσθαι ψυχὴν θείαν, καὶ τὸ πλέον ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ, καὶ τὸ ἔλασσον ποιεῖ τὸ πλάτος, τῶν θείων ψυχῶν. ὅταν δὲ τὸ ταυτὸν ἅμα καὶ ἡ οὐσία τοῦ λοιποῦ, τὴν ἀγγελικὴν, ὅταν δὲ μόνον τὸ ταυτὸν, τὴν δαιμονίαν, ὅταν δὲ τὸ ταυτὸν καὶ ἕτερον ἅμα τῆς οὐσίας, τὸ ἡρωϊκὸν, ὅταν δὲ τὸ ἕτερον μόνον τὴν ἀνθρωπίνην. τὰ ἄκρα τοῦ μέσου κρατεῖν ἀδύνατον, ὅτι μὴ συνάπτεται ἀλλήλοις ἐκείνου χωρὶς, καθ' ἑκάστην δὲ τῶν μίξεων, τὸ πλέον καὶ ἔλαττον τῶν κρατούντων, ποιήσει τὸ πλάτος τῶν ψυχῶν. ἀλλὰ ταῦτα καὶ ἐν ἄλλοις, διὰ πλειόνων ἐξήτασαι. ὑπόλοιπον δὴ οὖν μετὰ ταῦτα, τὸ ἀμέριστον τῆς οὐσίας εἶδος, καὶ τὸ μεριστὸν, ὅτι ποτέ ἐστι διελθεῖν. καὶ γὰρ τῶν πρεσβυτέρων, οἱ μὲν ἄλλως, οἱ δὲ, ἄλλως ἠνέχθησαν. ῥητέον δὴ περὶ τούτων, πρῶτον μὲν ὁλοσχερῶς ὡς τύπῳ εἰπεῖν, ἔπειτα προσεχέστερον τοῖς προκειμένοις. δυνατὸν γὰρ ἀμφοτέρως. κοινῶς ἀμέριστον μὲν οὐσίαν φῶμεν, τὴν νοητὴν πᾶσαν καὶ τὴν νοερὰν, τήν τε ὁλικὴν, καὶ τὴν μερικὴν, τήν τε ἄϋλον καὶ χωριστὴν, καὶ προαιώνιον, ἢ αἰώνιον οὖσαν. μεριστὴν δὲ, πᾶσαν τὴν περὶ τὰ σώματα προϊοῦσαν, εἴ τε ζωὰς περικοσμίους, εἴ τε φύσεις, τὰς κατὰ αὐτῶν διϊούσας τῶν ὄγκων. εἴ τε λόγους φυσικοὺς διαιρουμένους περὶ τὴν ἄποιον σωματότητα. πάντα γὰρ ταῦτα σώματα ἐστὶ μεριστά. τὰ μὲν, ἐν τοῖς τοιοῖσδε σώμασιν ὑφεστῶτα, καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντα, τὰ δὲ, οὐσιώδη μὲν ὑπάρχοντα, καὶ ζωῆς εἴδη, σωμάτων δὲ ἀχώριστα, καθάπερ ἡ φύσις, τὰ δὲ, μεριζόμενα μὲν, συνάγοντα δὲ εἰς ἀμερῆ ἑαυτὰ, καθάπερ ἡ αἴσθησις. καὶ εἰ βούλει λέγειν τριπλῆν μὲν λέγε τὴν ἀμέριστον οὐσίαν, τὴν κατὰ τὸ εἶναι, τὴν κατὰ τὸ ζῆν, τὴν κατὰ τὸ νοεῖν. καὶ ἀντὶ μὲν αὐτῆς ταύτης, τὴν κατὰ τὸ αἰσθάνεσθαι, ἀντὶ δὲ τῆς κατὰ τὸ ζῆν, τὴν κατὰ φύσιν, ἀντὶ δὲ τῆς κατὰ τὸ εἶναι, τὴν κατὰ τὰ εἴδη τὰ μεριζόμενα περὶ τοὺς ὄγκους τῶν σωμάτων. τὰ γὰρ τρία τῶν βίων εἰκόνες ἀνάπαλιν ἐκείνοις ἔχοντα κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα τάξιν, τούτων δὲ τὰ μέσα, τὸ εἶναι, τὸ ζῆν, τὸ νοεῖν ἐν ψυχαῖς, τὴν μὲν τάξιν φυλάττοντα τῶν πρὸ αὐτῶν, διὰ τὴν πρὸς αὐτὰ ὁμοιότητα, τὸν δὲ μερισμὸν, ἔχοντα γένη, τοῖς μετὰ ταῦτα. τριχῇ δὲ οὖν πάντα διέλωμεν, καὶ διελόντες, οὕτως ἐν μέσῳ τάξομεν τὴν ψυχικὴν οὐσίαν τῆς τε ἀμερίστου, καὶ τῆς μεριστῆς, ὡς εἰκόνα μὲν τῆς κρείττονος, παράδειγμα δὲ τῆς καταδεεστέρας. καὶ ὡς μένουσαν ἅμα καὶ προϊοῦσαν, καὶ ὡς ἁπλῆν καὶ σύνθετον, καὶ ὡς ἐξῃρημένην τῆς σωματικῆς συστάσεως, καὶ ὡς συντεταγμένην. κατὰ πάντα γὰρ αὐτῆς ταῦτα, ἡ μεσότης προσήκουσα φαίνεται. καὶ οὕτω μὲν ὁλοσχερέστερον λεκτέον πᾶσαν τὴν μεταξὺ τοῦ ἑνὸς οὐσίαν καὶ τῆς ψυχῆς, ἀμέριστον τιθεμένους. πᾶσαν δὲ τὴν μεταξὺ ψυχῆς καὶ σωμάτων, μεριστήν. εἰ δὲ δεῖ προσεχέστερον ἀφορίσασθαι τὸ μεριστὸν καὶ ἀμέριστον, οὑτωσὶ ῥητέον. τὸ πᾶν συνέστησεν ὁ δημιουργὸς, ζῷον ἔμψυχον, ἔννουν, κάλλιον ἡγησάμενος, τοῦ μὲν ἀψύχου, τὸ ἔμψυχον, τοῦ δὲ ἀνοήτου, τὸ νοερόν. ἔστιν οὖν ἐν

αὐτῷ

αὐτῷ ζωὴ σωματοειδὴς, καθ' ἣν ζῷόν ἐστι, δεσμοῖς γὰρ ἐμψύχοις δεθὲν, ζῷον ἐγένετο. ἀλλ' οὐκ αὐτὴ ἡ ψυχὴ συνανακέκραται τῷ σώματι. τοῦτο γὰρ ἀπέγνωκεν, καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης. ἔστι δὲ καὶ ψυχὴ θεία, καθ' ἣν ἔμψυχον τὸ ὅλον, ἔχον μὲν, σύμφυα ζωὴν, ἔχον δὲ καὶ χωριστήν. ἔστι γε μὴν καὶ νοῦς αὐτὸς ἐν αὐτῷ καὶ θεῖος. δεῖ γὰρ τὸν νοῦν οὐσιώδη τοῦτον λέγειν, ἀλλὰ μὴ τὸ ὡς ἕξιν τῆς ψυχῆς. ἐκεῖνον γὰρ οὐχ ὁ δημιουργὸς συνίστησιν, ἀλλ' ἡ ψυχὴ, κατὰ τὴν περὶ τὸ νοητὸν ἑαυτῆς χορείαν, ὥς φησιν ἐν τοῖς ὕστερον αὐτός. ὥστε τριπλῆν ζωὴν ἔχει τὸ πᾶν, τὴν σωματοειδῆ, τὴν ψυχικὴν, τὴν νοεράν. καὶ ἡ μὲν νοερὰ, ἀμέριστός ἐστιν ὡς αἰώνιος, ὡς ὁμοῦ πᾶν περιλαβοῦσα τὸ νοητὸν, ὡς ἀκίνητος, ὡς ἡνωμένη, κατὰ ἄκραν ὑπεροχὴν τῶν δευτέρων. ἡ δὲ σωματοειδὴς, μεριστὴ, ὡς προϊοῦσα περὶ τοὺς ὄγκους, καὶ συνανακεκραμένη τῷ σώματι, καὶ δύνουσα κατὰ τῶν ὑποκειμένων. μέση δὲ ἡ ψυχικὴ ταύτης μὲν ὑπερέχουσα τῷ χωριστῷ, τῷ περικαλύπτειν τὸν ὄγκον τοῦ σώματος ἔξωθεν ὡς εἴρηται, καὶ ῥηθήσεται διὰ τῶν ἑπομένων, τῷ πρὸς νοῦν ἀνατείνεσθαι, τοῦ δὲ νοῦ πάλιν ἐλαττουμένη, ὡς ἐν χρόνῳ νοοῦσα, ὡς ἀνελίττουσα τὴν ἀμέρειαν τῆς νοερᾶς ζωῆς, ὡς ἐφαπτομένη πως τοῦ σώματος. δηλοῖ δὲ καὶ Πλάτων ἐκ τούτων τῶν μέσων, τὴν κοσμικὴν ψυχὴν ὑφιστὰς, ἥτις τῶν μὲν ἐφ' ἑκάτερα αὐτῆς ἐστι μέση, πάσης δὲ νοερᾶς οὐσίας καὶ σωματικῆς, οὐκέτι. οὐ γὰρ δὴ τῶν μερικῶν νόων, καὶ τῶν ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ παντὸς μεριζομένων εἰδῶν, ἐστὶν αὕτη μέση. καὶ ἔστι τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς ἴδιον, οὔτε ἐξ ἀριθμῶν αὐτὴν εἶναι, οὐδὲ τὸ ἐκ τῶνδε τῶν λόγων, οὐδὲ τὸ ἐκ τοσῶνδε κύκλων. πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα, πάσης ἐστὶ κοινὰ ψυχῆς θείας, δαιμονίας, ἀνθρωπίνης. ἀλλὰ τὸ μέσον εἶναι τῶνδε τῶν ἄκρων τὴν οὐσίαν αὐτῆς τοῦ ἑνὸς κοσμικοῦ νοῦ, καὶ τοῖς ὅλης περὶ τοῖς σώμασι πάσης γιγνομένης μεριστῆς οὐσίας. καὶ τούτων οὐ καθ' ὅσον γνωστικὸς ὁ νοῦς, ἢ ζωτικός, οὐδὲ καθ' ὅσον ἡ φύσις ζωὴ τῶν σωμάτων ἐστίν. οὐ γάρ πω περὶ γνώσεως ὁ λόγος, οὐδὲ ζωῶν, ἀλλὰ καθ' ὅσον οὐσίαι τινὲς, ἡ μὲν ἀμερὴς, ἡ δὲ μεριστὴ περὶ τοῖς σώμασι. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς ψυχῆς, ἄμφω λαβεῖν πεφιλονεικήκαμεν, τό τε ὂν, καὶ τὴν γένεσιν, καὶ τὸ ἀμερὲς, καὶ τὸ μεριστόν. χαίρειν ἀφέντες τὰς μεταβάσεις, τὰς ἐνεργείας, καὶ οὐκ ἐνεργείας ζητοῦντος ἰδεῖν ψυχῆς, ἀλλὰ οὐσίαν καὶ γιγνομένην. καὶ δῆλον ὅτι τὸ πέρας αὐτῆς τὸ οὐσιῶδες, πάντων ἐστὶ περάτων ἑνικώτερον τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πάσαις ψυχαῖς, καὶ τὸ ἄπειρον, πάντων ἀπείρων περιληπτικώτερον. οὔτε γὰρ πᾶν πέρας ἴσον παντὶ πέρατι, τῶν μὲν ὁλικωτέρων ὄντων, τῶν δὲ μερικωτέρων, οὐδὲ πᾶσα ἀπειρία, πάσῃ δυνάμει, ὥστε οὐδὲ πᾶσα οὐσία, ἴση πάσῃ οὐσίᾳ, ἀλλ' ἡ μὲν ὁλική. ἡ δὲ μερική. τῆς οὖν τοῦ ὅλου ψυχῆς τὸ οὐσιῶδες, ὁλικώτερον πάσης ψυχικῆς οὐσίας, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ πέρας, πάντων περάτων ψυχικῶν, καὶ τὸ ἄπειρον, ἀπείρων πάντων τῶν ἐν ψυχαῖς. καὶ γὰρ τὰ ἄκρα τούτων ἡ ἁπλῶς ἀμέριστος οὐσία, καὶ ἡ ἁπλῶς μεριστὴ περὶ τοῖς σώμασι οὔ τισιν, ἀλλὰ πᾶσιν, ὡς ἥγε τοῦ ἡλίου ψυχὴ μέση τινὸς οὐσίας ἀμεροῦς, καὶ οὐ τῆς ἀμεροῦς ἀδιορίστως καὶ τινὸς μεριστῆς, ἀλλ' οὐ πάσης τῆς περὶ τοῖς σώμασιν. καὶ τοῦτο λαβὼν πρῶτον ὡς ἴδιον τῆς κοσμικῆς ψυχῆς, συνείρει τὰ λοιπὰ ὡς ἐπὶ τοιαύτης ψυχῆς ὁ λόγος, τὸν ἀριθμὸν, τὴν ἁρμονίαν, τὸ εἶδος. οὐκ ἄρα πᾶσαν τὴν νοερὰν οὐσίαν ἀμέριστον ῥητέον νῦν, ἀλλὰ μόνην τὴν τοῦ κοσμικοῦ νοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς ἡλίου ψυχῆς τοῦ ἡλιακοῦ, καὶ ἐπὶ σελήνης ὁμοίως καὶ ἐπὶ πάντων. ἑκάστη γὰρ μεσότης, ἴδια ἕξει τὰ ἄκρα τὰ προσεχῆ, καὶ τούτων ἔσται μέση, ἀλλ' οὐχὶ πάντων τῶν πανταχοῦ ἄκρων. οὕτω δὲ καὶ οἱ δαίμονες οἱ τῶν ψυχῶν τῶν μερικῶν ἀνωτέρω τὸ μέσον ἕξουσι μεταξὺ τῶν οἰκείων νόων, καὶ τῶν συμφυῶν αὐτοῖς σωμάτων, ὥστε εἰ περὶ τῶν ἄλλων τινὸς διετάττετο ψυχῶν, οὐκ ἂν εἶπε τῆς ἀμερίστου μέσην οὐσίας, αὐτῆς τὴν οὐσίαν, καὶ τῆς περὶ τοῖς σώμασι μεριστῆς, ἀλλ' ἀμερίστου καὶ μεριστῆς, ἄλλης καὶ ἄλλης ἐπὶ τῶν μερικῶν. τὰ γὰρ ἄρθρα τὸ ὑπερέχον δηλοῖ καὶ τὸ ὁλικὸν, ὡς αὐτὸς ἐν ἄλλοις διώρισεν, ἄλλο δηλοῦν εἰπὼν ὅταν φῶμεν τὸ καλὸν, καὶ ἄλλο ὅταν καλὸν, καὶ τὸ μὲν, τὸ ἐξῃρημένον δηλοῦν, τὸ δὲ, ἕν τι τῶν τοῖς ἄλλοις ὁμοταγῶν. καὶ εἰ βούλει τὰ τοῦ γενναίου Θεοδώρου παραλαμβάνειν ἐν τούτοις, ὁ μὲν νοῦς, ἄσχετός ἐστι, ἡ δὲ περὶ τὸ σῶμα ζωὴ ἐν σχέσει, μέση δὲ ἡ ψυχὴ, ἡμίσχετός τις οὖσα, καὶ κατὰ τὸν μέγαν Ἰάμβλιχον, ὁ μὲν ἐξῃρημένος, ἡ δὲ συντεταγμένη τοῖς ὄγκοις, ἡ δ' ἐξῃρημένη τε ἅμα καὶ συντεταγμένη. πᾶς μὲν δὴ νοῦς ἀμέριστος ὡς μίαν ἔχων οὐσίαν, ταὐτότητα ἑτερότητα μίαν, ἐξ ὧν ἐστιν ὅλος, πᾶσα δὲ ψυχὴ μεριστὴ, διότι ἑκάστη κρᾶμα, τῶν ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ στοιχείων, εἰς πολλὰ διῄρηται μέρη, ὧν ἕκαστον ἐκ τῶν γενῶν ἐστι πάντων, ὥστε εἶναι πολλὰς οὐσίας ἐν ἑκάστῃ, ταὐτότητας πολλὰς, ἑτερότητας πολλὰς, τοῖς ἐν αὐτῇ μέρεσι συνδιῃρημένας. ὅσα δὲ τὰ μέρη δηλώσει χρώμενος ταῖς μεσότησι, καὶ ταῖς διὰ τῶν ἐπογδόων, καὶ τῶν λειμμάτων κατατομαῖς, ὡς ἔσται προϊοῦσι δῆλον. ἐκεῖνο μὴν φανερὸν, ὅτι τὸν νοῦν, ἢ νοῦς ἐστὶν ἀμέριστον φαμὲν εἶναι, τὸ πλῆθος τῶν εἰδῶν, ἕτερον αὐτοῦ νοοῦντες, εἰ καὶ ἐν αὐτῷ ἐστι, καὶ τὴν ψυχὴν καθ' ὃ ψυχὴν μεριστὴν, τὰ ἐν αὐτῇ εἴδη μὴ συνθεωροῦντος, ἀλλὰ μόνην τὴν ψυχικὴν οὐσίαν, καὶ τὴν νοερὰν καθ' ἑαυτὴν ἑκατέραν, τί ἄλλο, ἢ ὅτι ἀμέριστος μὲν οὐσία καλεῖται παρὰ τοῦ Πλάτωνος ὁ νοῦς ὁ ὑπὸ τῆς ψυχῆς μετεχόμενος, μεριστὴ δὲ περὶ τοῖς σώμασιν ἡ σωματοειδὴς ζωὴ ἡ ἀπ' αὐτῆς προϊοῦσα, καὶ αὐγῆς ἔχουσα λόγον πρὸς αὐτήν. ἀνάλογον γὰρ, ἡλίῳ μὲν νοῦς, τῷ ἀφ' ἡλίου φωτὶ, ἡ ψυχὴ, τῇ δὲ αὐγῇ ἀπὸ τοῦ φωτὸς, ἡ μεριστὴ ζωή. καὶ εἰκότως ταῦτα ἀκριβέστερα τῶν προειρημένων ὑπονοοῦμεν. διότι δεῖ τὸν δημιουργὸν κύριον εἶναι, πάσης μὲν τῆς ἀμερίστου, πάσης δὲ τῆς μεριστῆς. ἵνα καὶ τὸ

λαβὼν ἔχει χώραν, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, συνεκεράσατο, καὶ πάντα ὅσα ὁ Πλάτων ἑξῆς ἐπήνεγκεν. ὁ μὲν οὖν Ἰάμβλιχος, καὶ μετὰ τοῦτον Θεόδωρος εἰς τὴν ὑπερκόσμιον ψυχὴν ἀνάγουσι τούτους τοὺς λόγους, ἡμεῖς δὲ ἠγούμεθα τὸν Τίμαιον μὲν τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν γεννᾶν διὰ τούτων, ὡς καὶ αἱ ῥήσεις δηλοῦσιν, ἀξιοῦμεν δὲ τοὺς φιλοθεάμονας, ζητεῖν καὶ ἐπὶ τῆς ὑπερκοσμίου ψυχῆς, τὸ ἀμέριστον, δῆλον καὶ ἐπ᾽ ἐκείνων. πάσης γὰρ ὑπερκάθηται νοῦς ὑπερκόσμιος. τὸ δὲ μεριστὸν, τί ἐστιν. οὐ γὰρ ἐξῆπται σώματά τινα αἰσθητὰ, καὶ ἐκείνων ὑπερκοσμίων οὐσῶν, ἀνάπαλιν ἢ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. τούτων γὰρ σώματα μὲν ἑκάστης ἐξῆπται, δι᾽ ἃ καί εἰσιν ἐγκόσμιοι. νοῦς δὲ ἴδιος οὐχ ὑπερίδρυται, διὸ καὶ οὐκ ἀεὶ νοοῦσι. πασῶν δὲ τῶν ἐν μέσῳ ψυχῶν καὶ σωμάτων ἐστὶν ἐξημμένον, διὸ καὶ ἐγκόσμιοί εἰσι, πλεονάζουσαι τῇ συναρτήσει τοῦ σώματος τῶν ὑπερκοσμίων, καὶ νοῦς ἐστιν ἴδιος εἰς ὃν ἀνήρτηνται, διὸ καὶ ἀεὶ ἐν τῷ νοητῷ εἰσι. τὸ γὰρ ἀκίνητον, ἀϊδίου ἐνεργείας ἐστὶ ποιητικόν. ἀνάπαλιν οὖν τῶν ἄκρων ἐχουσῶν, τῶν ὑπερκοσμίων ψυχῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ τῶν μὲν, κατὰ τὸ μεριστὸν, ἐλλειπουσῶν, τῶν δὲ, κατὰ τὸ ἀμέριστον, ὡς ἂν δόξειεν, ἡμεῖς ἐροῦμεν, τῶν μὲν ὑπερκοσμίων εἶναι, τὸ μεριστὸν, οὐ τὸ περὶ τοῖς σώμασι μεριζόμενον, ἀλλὰ τὸ περὶ αὐταῖς ταῖς ἐγκοσμίοις. τούτων γὰρ ὑπερέχουσι προσεχῶς, ὡς αὗται τῆς περὶ τοῖς σώμασιν γιγνομένης μεριστῆς οὐσίας. διὸ καὶ μέσαι νόων εἰσὶ, καὶ τῶν ἐγκοσμίων ψυχῶν. τῶν μὲν ἐχουσῶν τὸ πρὸς σῶμα ἀμιγὲς, τῶν δὲ, τὸ μεταβατικὸν ἐν ταῖς νοήσεσι. τῶν δὲ ἀνθρωπίνων ψυχῶν, εἶναι τὸ ἀμέριστον, ὅσον ἐστὶν τοιοῦτον ἐν ταῖς ὑπὲρ αὐτῶν ψυχαῖς, ὧν ἀεὶ νοουσῶν, ἐξήρτηνται καὶ μετέχουσί ποτε καθ᾽ ὅσον δύνανται. διὰ γὰρ τούτων, καὶ τοῖς ὑπὲρ ἐκεῖνα συνάπτονται νοῖς, καὶ γίνονται νοεραὶ δι᾽ ἐκείνων μέσων. τούτων δὲ ἄκρων οὐσῶν ὡς εἴπομεν, αἱ μέσαι πᾶσαι τὸ ἀμέριστον ἔχουσιν, καὶ τὸ μεριστὸν ἴδιον, εἴτε θείαν ἔχοιεν τάξιν, εἴτε δαιμονίαν, δαιμόνων λογικῶν, καὶ πρὸ τούτων ἡ τοῦ παντὸς τὸν ὅλον ἐγκόσμιον νοῦν, ἀμέριστον οὐσίαν ἔχουσα, καὶ πᾶσαν τὴν περὶ τοῖς σώμασιν γιγνομένην μεριστὴν οὐσίαν τούτων οὖσα μέση. καὶ ταῦτα φαμὲν πρὸς πάντα βλέποντες τὰ πρόσθεν, δι᾽ ὧν ταῦτα δεδείχαμεν, ἀπ᾽ αὐτῶν εἰλημμένα τῶν Πλάτωνος ῥημάτων, καὶ οὐκ ἐξ ἡμετέρων ἐπινοιῶν. ἐπεὶ, τοῖς γε ἀπὸ τῶν λογίων ὡρμημένοις, καὶ ἐκεῖναι αἱ ψυχαὶ, σώμασιν ἐποχεῖσθαι ῥηθήσονται ὑπερκοσμίοις τισὶν, αἰθερίοις, καὶ ἐμπυρίοις. ἢ πῶς τὰ σώματα κινεῖται ἐκεῖνα, μὴ ψυχῶν κινουσῶν αὐτὰ θειοτέρως, ἢ κατὰ τὰς ἐγκοσμίους ψυχάς; εἰ δὲ ταῦτα κρατοίη, ταῦτα καὶ τὰς μερικὰς ψυχὰς δώσει τις λόγος, ἔχειν ἀμέριστον οὐσίαν ὑπὲρ αὐτὰς νοερὰν, μίαν τέ τινα δύναμιν τοῦ νοῦ, τοῦ εἰς τὰς ὁμοίας ἐλλάμποντος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἶναι μερικὰς, καὶ ποτὲ νοούσας, τῶν εἰς ὅλον ἕκαστον νοῦν ἀνηρτημένων ἀεὶ νοουσῶν μόνως. ἔτι δὲ ἵνα καὶ ταῦτα συνᾴδοντα ταῖς Ὀρφικαῖς παραδόσεσι λέγωμεν, οὐ γὰρ πάσης τάξεως νοητῆς, ἢ νοερᾶς καὶ ἐκεῖνος κατηγορεῖ τὸ ἀμέριστον, ἀλλ᾽ εἶναί τινα καὶ τοῦδε τοῦ ὀνόματος κρείττω, καθάπερ ἄλλων ὀνομάτων ἄλλα. καὶ γὰρ τὸ βασιλεὺς, καὶ τὸ πατὴρ, οὐ πάσαις ἐφαρμόζει τάξεσι. ποῦ δὴ οὖν πρῶτον παρ᾽ αὐτῷ τὸ ἀμέριστον ἴδωμεν, ἵνα καὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος ἔνθεν ἐπιβολὴν νοήσωμεν. ἐν᾽ τοίνυν ἐκεῖνος δημιουργὸν τῆς διῃρημένης πάσης ποιήσεως προστησάμενος ἀνάλογον ὄντα τῷ ἑνὶ πατρὶ τῷ τὴν ὁλικὴν ἀποτίκτοντι δημιουργίαν, ἀπὸ τούτου παράγει τό, τε νοερὸν πλῆθος ὅλον τὸ ἐγκόσμιον, καὶ τὸν τῶν ψυχῶν ἀριθμὸν, καὶ τὰς σωματικὰς συστάσεις, καὶ τοῦ μὲν ἡνωμένως πάντα ταῦτα γεννῶντος, τῶν δὲ περὶ αὐτὸν θεῶν διαιρούντων, καὶ διακρινόντων τὰ δημιουργήματα αὐτοῦ. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα δημιουργήματα αὐτοῦ πάντα μεμέρισταί φησιν ὑπὸ τῶν διαιρετικῶν θεῶν. μόνην δὲ τὴν καρδίαν ἀμέριστον εἶναι προνοίᾳ τῆς Ἀθηνᾶς. ἐπειδὴ γὰρ ὑφίστησι μὲν καὶ νοῦς, καὶ ψυχὰς, καὶ σώματα. ἀλλὰ ψυχαὶ μὲν καὶ σώματα δέχονται πολλὴν τὴν πρὸς ἑαυτὰ διαίρεσιν καὶ τὸν μερισμόν. νοῦς δὲ ἡνωμένος μένει καὶ ἀδιαίρετος ἐν ἑνὶ τὰ πάντα ὢν, καὶ μιᾷ νοήσει τὰ ὅλα τὰ νοητὰ περιέχον. μόνην τὴν νοερὰν οὐσίαν, καὶ τὸν νοερὸν ἀριθμὸν ἀπολελεῖφθαί φησιν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς σεσωσμένον. μόνην γὰρ καρδίην νοερὴν λεῖπον φησίν. αὐτίκα γοῦν νοερὰν αὐτὴν προσαγορεύων. εἰ τοίνυν ἡ ἀμέριστος καρδία νοερά ἐστι, νοῦς ἂν εἴη δηλαδὴ καὶ νοερὸς ἀριθμὸς, οὐ μέντοι πᾶς νοῦς, ἀλλ᾽ ὁ ἐγκόσμιος. οὗτος γάρ ἐστιν ἡ καρδία ἡ ἀμέριστος. ἐπειδὴ καὶ τούτου δημιουργός ἐστιν, ὁ μεριζόμενος θεός, τὸν μὲν δὴ νοῦν, ἀμέριστον οὐσίαν τοῦ Διονύσου καλεῖ, τὸ δὲ γόνιμον αὐτοῦ, τὴν μεριστὴν αὐτὴν, περὶ τὸ σῶμα ζωὴν, φυσικὴν οὖσαν, καὶ σπερμάτων οἰστικὴν, ἣν καὶ τὴν Ἄρτεμίν φησιν τῆς πάσης προεστᾶσαν τῆς ἐν τῇ φύσει γεννήσεως, καὶ μαιευομένην τοὺς φυσικοὺς λόγους ἄνωθεν διατείνειν ἄχρι τῶν ὑποχθονίων † διανεμούσης τὴν γόνιμον δύναμιν. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ θεοῦ σῶμα πᾶν, τὴν ψυχικὴν σύστασιν, εἰς ἑπτὰ καὶ τοῦτο διῃρημένον. ἑπτὰ δὲ πάντα μέρη κούρου διεμοιρήσαντό φησιν ὁ θεολόγος περὶ τῶν τιτάνων. καθάπερ καὶ ὁ Τίμαιος εἰς ἑπτὰ διαιρεῖ μοίρας αὐτὴν, καὶ τάχα ἂν τὸ διὰ παντὸς τοῦ κόσμου τεταγμένην εἶναι τὴν ψυχὴν, τοῦ τιτανικοῦ μερισμοῦ, τοὺς Ὀρφικοὺς ἀναμιμνήσκει. δι᾽ ὃν οὐ μόνον ἡ ψυχὴ περικαλύπτοι τὸ πᾶν, ἀλλὰ καὶ τέταται δι᾽ αὐτοῦ παντός. εἰκότως οὖν καὶ ὁ Πλάτων, ἀμέριστον οὐσίαν ἀπεκάλεσεν, τὴν προσεχῶς ὑπὲρ ψυχήν. καὶ ὡς συντόμως εἰπεῖν, τὸν μεθεκτὸν ὑπὸ ψυχῆς νοῦν, τοῖς Ὀρφικοῖς ἑπόμενος μύθοις, καὶ οἷον, ἐξηγητὴς τῶν ἐν ἀπορρήτοις λεγομένων εἶναι βουλόμενος. ἐπ᾽ αὐτὴν δὴ τὴν Πλάτωνος λέξιν τὸ λοιπὸν ἐλθόντας δεῖ τὰ προειρημένα συνᾴδοντα δεῖξαι τοῖς ἐκείνου νοήμασιν. ἀλλὰ τούτων ἡμῖν διηρθρωμένων, ἐκεῖνο θαυμάζειν ἐπέρχεται, ὅπως εἴπερ ὁ νοῦς ἀμέριστός ἐστιν οὐσία, κατὰ τὴν ἐναντίαν ὑπόθε-

σιν ὁ Παρμενίδης, μερίζει τὸ ὂν εἰς ἄπειρα, καὶ μετὰ τοῦ ὄντος τὸ ἕν. σχεδὸν ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένης ἐκείνης εἶναι τῆς ὑποθέσεως, περὶ τῆς ἐπέκεινα φύσεως τῶν ψυχῶν; ἢ ἔοικε τὸν μερισμὸν ἐκεῖ τὴν πρόοδον λέγειν τὴν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος ἐκείνου τῶν πολλῶν ἑνῶν ὄντων, εὐτάκτως προϊόντων, ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀρχῶν, εἰς τὸ προσῆκον πλῆθος, οὐχ ὥστε τὸ ἓν ὂν αὖ αὐτὸ, συμπληρούμενον ἀπὸ τῶν πολλῶν εἶναι τούτων, ὡς τὴν ψυχὴν ἐρεῖ μίαν οὖσαν, ἔχειν τὸ πλῆθος εἰς αὐτὴν τελοῦν, ἀλλ᾽ ὡς προηγεῖσθαι μὲν τὸ ἓν ὂν τῶν πολλῶν ἑνῶν ἅμα καὶ ὄντων, ὑφεῖσθαι δὲ τὸ τούτων πλῆθος ἐκείνου, καὶ ἐν ἐκείνῳ περιέχεσθαι, κατ᾽ αἰτίαν, τόν τε ἐνιαυτὸν, καὶ τὸν οὐσιώδη σύμπαντα ἀριθμὸν, ὥσπερ καὶ ἐνταῦθα τὸ αὐτοζῷον ἓν ὅλον εἶπε, μέρη δὲ αὐτοῦ τὰς τέσσαρας ἰδέας, μὴ συμπληρούσας τὸ αὐτοζῷον, ἐν αὐτῷ δὲ περιεχομένας ὡς καταμεμερισμένας ἑνὸς ὄντος ἐκείνου τὴν μονάδα, κατὰ τὰ ἑαυτῶν πλήθη, καὶ ἑκάστην ἐκείνου μέρος δυναμένην, ἀλλ᾽ οὐχ ὅλην τῇ ἐκείνου μονάδι παρισουμένην. οὕτω γὰρ καὶ ἐκείνου ἑνὸς ὄντος, ἑκάτερος ἀριθμὸς μέρη, καὶ ὁ ἐνιαυτὸς, καὶ ὁ οὐσιώδης, οὐκ ὢν συμπληρωτικὸς αὐτοῦ τοῦ ἑνὸς ὄντος, ὡς ἐκ τούτων ἑκατέρου συνεστῶτος. ταῦτα καὶ πρὸς τὴν ἐπίστασιν ταύτην, ἀλλ᾽ ἤδη ἐπὶ τὰ προκείμενα χωρῶμεν. « Τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης οὐσίας, καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος. » Ὅτι μίαν μὲν ἀμέριστον οὐσίαν τὴν νοερὰν λέγει, καὶ τὴν τοῦ αἰῶνος μετέχουσαν καθ᾽ ὅλην ἑαυτὴν, μεριστὴν δὲ περὶ τὰ σώματα, τὴν ἀχώριστον τῶν ὄγκων, καὶ ἐν τῷ ὅλῳ χρόνῳ λαχοῦσαν τὴν ὕπαρξιν αὐτὸς ἐδήλωσε. τὴν μὲν ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχουσαν προσειπὼν, τὴν δὲ γιγνομένην ἀποκαλέσας, ἵνα καὶ τὴν ψυχὴν, μὴ μόνον ἀμέριστον ἅμα καὶ μεριστὴν, ἀλλὰ καὶ νοητὴν ἀποκαλέσῃ καὶ πρώτην τῶν γιγνομένων. ἄλλη γὰρ ἡ αἰώνιος ἀϊδιότης, ἄλλη δὲ ἡ κατὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν χρονικὴν, ἐν παρατάσει τὴν ὑπόστασιν ἔχουσα, καὶ ἄλλη ἡ σύμμικτος ἀπ᾽ ἀμφοτέρων, οἵα δή ἐστιν ἡ τῆς ψυχῆς. αὕτη γάρ ἐστιν ἀκίνητος μὲν κατ᾽ οὐσίαν, κινουμένη δὲ κατὰ τὰς νοήσεις, καὶ αἰώνιος μὲν κατ᾽ ἐκείνην, ἔγχρονος δὲ κατὰ ταύτας. καὶ δῆλον ὅτι καὶ κατὰ τὴν ὕπαρξιν ἔχειν τι τοιοῦτον αὐτὴν ἀναγκαῖον, ἢ οὐδ᾽ ἂν ἐν ταῖς κατὰ φύσιν αὐτῆς ἐνεργείαις ἐνέφαινε τὴν ἰδιότητα τῆς γενέσεως καὶ τῆς χρονικῆς παρατάσεως. ὅ μοι δοκεῖ θαυμαστῶς ὁ Πλάτων ἰδὼν εἰπεῖν, μὴ μόνον ὅτι μέσην ἐποίει τὴν ψυχὴν ὁ δημιουργὸς, τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστῆς οὐσίας, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ μέσην τῆς τε ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης, καὶ τῆς γιγνομένης. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἄλλως ἥρμοσε ψυχογονίαν γράφειν, μηδαμῶς γενέσεως οὔσης ἐν ψυχῇ, μὴ δὲ συνθέσεως; πῶς δὲ μοίρας ἀφαιρεῖν, τῆς ἀμερίστου κατ᾽ οὐσίαν; τῶν μὲν γὰρ ἁπλῶν, παντελῶς οὐκ ἔστι γένεσις ὅτου. καὶ ὅσα εἴδη ἐστὶν ἔνυλα, καὶ ταῦτα ἄνευ γενέσεως, ὡς εἶναι φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ ἄνευ φθορᾶς μὴ εἶναι, σώζοντα καὶ ἐν ἐσχάτοις τὴν ἰδιότητα, τῶν πρώτων εἰδῶν διὰ τῆς ἁπλότητος. τῶν δὲ ὁπωσοῦν ἐπιδεχομένων σύνθεσιν καὶ γένεσιν τῷ λόγῳ παραδοῦναι δυνατόν. ἵν᾽ οὖν καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ταῦτα δείξῃ δεόντως παρεισκυκλούμενα, κἀκείνην μέσην αὐτὴν προείρηκεν, τῆς τε αἰωνίας ὑποστάσεως, καὶ τῆς γιγνομένης. μᾶλλον δὲ πρὸ τούτου διαιρετέον, ὅτι ἀναγκαῖον, ἢ ἄμφω πρὸ ψυχῆς εἶναι τὸ ἀμέριστον λέγω καὶ μεριστὸν, ἢ ἄμφω μετὰ ψυχὴν, ἢ ἄμφω ἐν τῇ ψυχῇ, ἢ τὸ μὲν πρὸ ψυχῆς, τὸ δὲ μετὰ ψυχήν. ἄμφω μὲν οὖν, οὐκ ἂν εἴη πρὸ ψυχῆς, εἴπερ ἡ ψυχὴ, κρεῖσσον τῆς περὶ τὸ σῶμα γιγνομένης μεριστῆς, αὐτὴ σωμάτων ἔχουσα φύσιν χωριστὴν, ἀχωρίστου τῆς περὶ τοῖς σώμασι χωριστῆς αὐτῶν τῶν σωμάτων οὔσης. ἡ δὲ ἀμέριστος, αἰώνιός ἐστι κατὰ ταὐτὰ ἔχουσα. ψυχὴ δὲ οὐκ αἰώνιος παντελῶς, ὡς καὶ ἐν νόμοις εἶπε μετέχουσα τῆς γενέσεως. ἄμφω δὲ, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ. διότι πάντα ταῦτα διεστῶτα ἀλλήλων ἕν τι συμπληροῦν ἀδύνατον, τὸ ἀχώριστον σωμάτων καὶ χωριστὸν, τὸ ἀγέννητον καὶ γεννητόν. λείπεται οὖν τὸ μὲν, εἶναι πρὸ αὐτῆς, τὸ δὲ χεῖρον, μετ᾽ αὐτήν. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα περὶ αὐτὴν, ἀναγκαῖον αὐτὴν μὴ ἐκ τούτων οὖσαν, ἐκ τῶν ἀνάλογον εἶναι τούτοις, ἤτοι χωρὶς ὄντων, ἢ κεκραμμένων. ἀλλὰ χωρὶς ὄντων ἀδύνατον. αὐτὸς γὰρ εἶπε κραθῆναι ταῦτα σαφῶς, ἀναγκαῖον ἄρα ἐκ κράσεως τούτων εἶναι τὸ οὐσιῶδες τῆς ψυχῆς. καὶ εἴπερ ἡ ψυχὴ, τῆς μέν ἐστι κρείττων, τῆς δὲ χείρων, τὸ μὲν ἀμέριστον, τοῦ μετ᾽ αὐτὴν μεριστοῦ κρεῖττον. μέση γὰρ οὖσα, τὸ μὲν κρεῖσσον, ἕξει χειρόνως, τὸ δὲ χεῖρον κρεισσόνως. καὶ τοῦτο μὲν δῆλον, εἴπερ μὴ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ὑφέστηκεν ἐκ ἄλλων τῶν ἀνάλογον ἐκείνοις. ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν ἐκ τούτων ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς. ὡς αὐτῶν συμπληρωτικῶν αὐτῆς γενομένων δῆλον. πάλιν γὰρ καθ᾽ αὐτὸ τοῦτο σκοπήσωμεν. πρῶτον μὲν γὰρ πῶς δυνατὸν αὐτὸ τὸ ἀμέριστον, τῷ μεριστῷ μίγνυσθαι, καὶ τὸ αἰώνιον τῷ γεννητῷ; ταῦτα γὰρ καὶ ὑπεναντία πως ἀλλήλοις ἐστὶ, καὶ πλεῖστον ἀφέστηκεν, ὡς μηδαμῇ συνάπτειν ἀλλήλοις ὡς προείπομεν. δεύτερον δὲ πῶς οὐχὶ τὴν ψυχὴν καταδεεστέραν ποιήσομεν, καὶ δευτέραν τῶν ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ πρεσβυτέραν τὴν ἀχώριστον οὐσίαν, τῆς χωριστῆς, εἴπερ ἐκ τῆς μεριζομένης περὶ τὰ σώματα οὐσίας ὑφέστηκεν; ἔτι δὲ, πῶς τρίτον ἡ ψυχὴ, προσρηθήσεται δικαίως. τὸ γὰρ τρίτον μετ᾽ ἄλλων σωζομένων δηλονότι, καὶ οὐκ ἐφθαρμένων. τὰ δὲ κεκραμμένα αὐτὰ μὲν, οὐκ ἔτι ἐστὶν, ἄλλο δέ τι γέγονεν ἀπ᾽ αὐτῶν οὐ τρίτον. οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἐκεῖνα, φθαρέντα διὰ τῆς συγκράσεως. ἔτι δὲ, εἰ μὲν μοῖραν τῆς ἀμερίστου λαβὼν, ὑπέστησεν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἔτι ἀμέριστος ἔσται ἡ οὐσία. πῶς γὰρ ἂν ἀφέλοι τις αὐτοῦ μοῖραν, εἰ ἀμέριστόν ἐστιν; εἰ δὲ πᾶσαν αὐτὴν ἐδαπάνησεν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, οὐκέτ᾽ ἂν εἴη ἀγαθὸς, τὰ θειότερα καὶ ἐγγυτέρω ἑαυ-

τοῦ καὶ αἰτιώτερα δαπανῶν εἰς τὴν τῶν χειρόνων ὑπόστασιν. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ ἀπὸ τῆς γιγνομένης μεριστῆς ἡ ψυχὴ συμπεπλήρωται, οὐ μόνον ἔσται περὶ σώματα ἐκείνη μεριστή, ἀλλὰ καὶ περὶ ψυχήν. οὐκ ἄρα ὡς οἴονταί τινες, αὐτὸ τὸ ἀμέριστον, καὶ αὐτὸ τὸ μεριστόν, συμπληροῖ τὴν ψυχήν, ἀλλ' ἔστι τὸ λεγόμενον ὅτι τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστῆς, ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος. ὡς τὸ αὐτὸ μεριστὸν μὲν, ὡς πρὸς τὸ ἀμέριστον εἶναι, ἀμέριστον δὲ, ὡς πρὸς τὸ μεριστόν, καὶ ὄντος τὴν μεσότητα τὴν τῆς ψυχῆς ἡμῖν παραδεχόμενον, καὶ μὴν καὶ αὐτὸ τὸ τρίτον τὴν τῆς ἀναλογίας φύσιν, ἐν τῇ ψυχῇ δείκνυσιν ἐνυπάρχουσαν. εἰ γὰρ τὸ αὐτὸ μέσον τέ ἐστι καὶ τρίτον, τούτων δέ ἐστι μὲν ὡς πρῶτον, ἔστι δὲ ὡς ἔσχατον ἡ ψυχή, πρῶτόν τε ἅμα καὶ ἔσχατόν ἐστιν ὃ δὴ πέφυκεν ἀναλογία κάλλιστα ποιεῖν. καὶ εἰ ἔστι τρίτον τούτων καὶ μέσον, δηλονότι δύο τινῶν ἄκρων ἔσται μέσον, ἓν ὄν, ἀλλ' οὐ μετ' ἄλλου μέσον. τέταρτον γὰρ ἂν ἦν τεττάρων ὄντων ἀνάλογον. εἰ δὲ τρία ἐστὶ τὰ ἀνάλογον, ὧν ἡ ψυχὴ μέσον, οὐχ ἁπλῶς ἐστιν οὐσίας μέση καὶ γενέσεως, ἀλλ' οὐσίας ἀγενήτου πάντη καὶ οὐσίας μεριστῆς γιγνομένης τῆς περὶ σώμασιν, αὐτὴ καὶ οὐσία, ποιοῦσα ἀμέριστος καὶ γιγνομένη μεριστή. ἀλλ' οὐ περὶ σώματα ἀλλὰ καθ' αὑτὴν μεριστὴ γιγνομένη, καὶ μηδὲν δεομένη σωμάτων, εἰς τὸ εἶναι ὅ ἐστι. καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν δὲ, πρὸς τὴν ψυχὴν οἰκείως, οὐ μόνον ὥς τινές φασιν, ὅτι κατὰ τὸ μέσον ἐστὶν ἀμφοῖν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἄμφω ἐστί, τὰ μὲν ἀμέριστα, εἰκονικῶς, τὰ δὲ μεριστὰ, παραδειγματικῶς. ἔχει γὰρ τοὺς ἀμφοτέρων λόγους. πάντα γοῦν ἐστιν ἐν αὐτῇ συστοίχως. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ νοῦς πάντα, καὶ τὸ αἰσθητὸν πάντα, προσέθηκεν τὸ ἐν μέσῳ δεικνὺς ὅπως τὰ πάντα ἐπὶ ψυχῆς ληπτέον, ὅτι μέσως, καὶ οὔτε πρώτως, οὔτε ἐσχάτως. ἔτι καὶ ἑτέρως, ἐξ ἀμφοῖν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς ὡς ἐξ ὅλου παρηγμένη τοῦ δημιουργικοῦ νοῦ, παρ' ᾧ τά τε ἀμέριστα, καὶ τὰ μεριστὰ ἦν παραδειγματικῶς καὶ κατ' αἰτίαν. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ὁ νοῦς καθ' ὅλον προῆλθεν ἐκεῖνον, τὸ ἐν μέσῳ τὴν ἰδιότητα τῆς ψυχικῆς ὑποστάσεως ἐδήλωσεν. αὐτὸ δὲ τὸ συνεκεράσατο πῶς οὐχὶ προσῆκον τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς, οὐ μόνον δι' ὅτι καθ' ἕνωσιν, τὸ ἀμέριστον καὶ μεριστὸν ἑαυτῆς κατὰ τὴν ὁμοίαν τοῖς κεκραμένοις δι' ἀλλήλων χώρησιν, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ τῆς ζωῆς ἰδίωμα πρόσφορόν ἐστι τῇ ψυχῇ, καὶ συνυφίστησι τὴν ψυχὴν τῇ ζωογόνῳ θεᾷ, καὶ ἐν τῷ κρατῆρι τὰ γένη μιγνύς. ἔτι δὲ αὐτὸ τὸ ῥῆμα μεσότητος οὐ δείκνυσιν ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν συνίστησιν, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς μόνον ἐνεργείας, ὥσπερ τι πάθος ὑπομένει τὴν τῶν γενῶν ἐν ἀλλήλοις σύγκρισιν, τό, τε μὴν τῆς οὐσίας εἶδος, ἱκανῶς ἡμῖν ἐπιδείκνυται ἐν τοῖς αἰτίοις, περιοχὴν τῶν αἰτιατῶν. εἰ γὰρ ἡ μὲν ἐν τῷ δημιουργῷ οὐσία, γένος ἐστίν, ἡ δὲ ἐν τῇ ψυχῇ εἶδος, περιεκτικὴ τῆς ἑτέρας ἐστὶν ἡ ἑτέρα. δῆλον δὲ ποτέρα, ποτέρας, γένος δ' ἂν καλοῖτο αὖ, ἐξῃρημένη τε αὐτῆς καὶ γεννῶσα αὐτήν. καὶ τῷ μὲν ἐξῃρῆσθαι διαφέρουσα τῶν ἐν τοῖς εἴδεσι γενῶν, τῶν κατατεταγμένων, τῷ δὲ γεννᾶν αὐτὴν, ὑπερέχουσα τῶν ἑτερογενῶν. ἄγονα γὰρ ἐκεῖνα τῶν γενῶν. ἄλλον ἄρα τρόπον, τὰ γένη ταῦτα καὶ τὰ εἴδη ληπτέα. γόνιμα δυνάμεως πλήρη, περιεκτικὰ τῶν εἰδῶν τῶν ἀτόμων, ἐξῃρημένην ἔχοντα φύσιν. ἔστι οὖν γένος μὲν, ἡ ἐν τῷ δημιουργῷ οὐσία. ταύτης δὲ εἶδος, ἡ ἀμέριστος οὐσία, καὶ δεύτερον εἶδος ἡ μέση οὐσία τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστῆς, καὶ τρίτον ἡ περὶ τὸ σῶμα μεριστή, καὶ ἔσχατον ἡ σωματοειδής. καὶ γὰρ τοῖς εἴδεσι τούτοις, τὸ πρότερον καὶ ὕστερόν ἐστι. διότι τὰ γένη, ποιητικὰ τῶν εἰδῶν ἐστι καὶ ὑποστατικὰ, πρώτων καὶ μέσων καὶ τελευταίων εἰδῶν. καὶ ἡ μὲν νοερὰ πᾶσα ἀμέριστος ὡς μία, ἡ δὲ μεριστὴ περὶ τοῖς σώμασι, πεπληθυσμένη διὰ τὸν περὶ τοῖς σώμασι μερισμόν. ἡ δὲ μέση τούτων, μία καὶ οὐ μία. νοῦς μὲν γὰρ, μίαν οὐσίαν ἔχει, μίαν ταυτότητα, μίαν ἑτερότητα, καθ' ὅσον νοῦς. τὰ δὲ μόρια τῆς ὅλης ψυχῆς πολλά ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ ψυχὴ σύγκειται πρὸς ἄλληλα ἡρμοσμένων. καὶ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἔστιν οὐσία, ταὐτὸν, ἕτερον, καὶ ὅσα πάντα, τοσαῦται αἱ οὐσίαι, αἱ ταυτότητες, αἱ ἑτερότητες. ἠριθμημέναι μὲν, ὅμως δὲ πλείους, ἑκάστη μιᾶς καὶ μία, ὡς ὁ νοῦς μία ἐστὶν οὐσία καὶ ταυτότης μία καὶ ἑτερότης. ἡ δὲ μεριστὴ περὶ τοῖς σώμασιν, ὡδὶ μὲν ἄλλη τούτων, ὡδὶ δὲ ἄλλη, συνδιῃρημένη τοῖς ὑποκειμένοις, ὥσπερ αὐτὸ τὸ σῶμα, οὐκ ἔστι μεριστὸν, εἰς πολλὰ, ἀλλ' εἰς ἄπειρα. ἡ δὲ ψυχὴ διῃρημένη εἰς πολλῶν οὐσίαν, ἔχει καὶ τὸ ἡνῶσθαι, χωριστὴν λαχοῦσα σωμάτων ὑπόστασιν. ὥστε πάλιν δύο μεσότητας εἶναι κἀνταῦθα, τῆς ὄντως οὔσης οὐσίας, καὶ τῆς ὄντως γενέσεως, καὶ τοῦ ἀμερίστου, τοῦ ἐκείνης, καὶ τοῦ ταύτης, εἰς ἄπειρα μεριστοῦ, τήν τε ψυχὴν, καὶ τὴν περὶ τοῖς σώμασι μεριστὴν οὐσίαν, οὐκ οὖσαν ταὐτὴν τῇ γενέσει τὴν αὐτήν. τῆς μὲν μειζόνως οὔσης οὐ μεριστοῦ, διὰ τὸ συννεύειν εἰς ἑαυτὴν, τῆς δὲ μεριστῆς μειζόνως, διὰ τὸ ἄλλου εἶναι καὶ οὐχ ἑαυτῆς. ἐκ ταύτης δ' οὖν καὶ τῆς ἀμερίστου, τὴν ψυχὴν εἶναι, διότι μέση τῶν τε πάντη σωμάτων ἐξῃρημένων ἐστὶν, καὶ τῶν κεχυμένων εἰς τὰ σώματα, καὶ τῶν ἑαυτῶν ὄντων, καὶ τῶν ἄλλων γεγονότων, αὐτήν τε ἑαυτῆς, καὶ ἄλλων οὖσαν. οὐκ ἄρα ἀνεξόμεθα λέγειν ἡμεῖς οὕτω μέσην αὐτὴν, ὡς ἔχουσάν τι, καὶ ἀσώματον, καὶ σωματικὸν, ὡς Ἐρατοσθένης ὑπέλαβεν, ἢ διάστημα γεωμετρικὸν ἐπὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἀναφέρειν ὡς Σευῆρος. κρᾶσις γὰρ οὐκ ἄν ποτε γένοιτο, ἀδιαστάτου, καὶ διαστατοῦ, καὶ ἀμερίστου καὶ σώματος. οὐδὲ γὰρ σημείου καὶ γραμμῆς. εἰ δὲ μὴ ταύτης, καὶ ἄλλου τινὸς διαστήματος πολλῷ μᾶλλον. μᾶλλον γὰρ τῶν ἀμερῶν ἀφέστηκεν τὸ τριχῇ μεριστὸν, ἢ τὸ μοναχῇ. ἀλλὰ τὴν μὲν νοερὰν οὐσίαν, ἀεὶ μένειν μίαν, τὴν δὲ μεριστὴν, ἐκ πολλῶν οὐσιῶν εἶναι, τὴν δὲ ψυχικὴν, μίαν καὶ οὐ μίαν, ὡς καὶ τὸ ἓν φυλάττειν ἐν τῷ πληθύνεσθαι, καὶ τὸ πλῆθος, ἐν τῷ ἑνίζεσθαι. οὐ γὰρ οὕτω διαιρεῖν αὐτὴν τὸν δημιουργὸν, ὡς δαπανᾶν τὸ ὅλον εἰς τὴν κατατομὴν, ἀλλὰ φυλάττοντα, τὸ ἓν αὐτῆς πληθύνειν, καὶ τὸ ὅλον μερίζειν, ὅπου γε καὶ ἐν τοῖς σώμασιν

καὶ ταῦτα

καὶ ταῦτα πάντα μεριστοῖς οὖσιν, εἶναί τι φησὶν ἓν συνεκτικὸν, τῶν μερῶν ὁ Ἐλεάτης ξένος. καὶ Ἀριστοτέλης συνιδὼν, εἶναι καὶ ἐν τοῖς μεριστοῖς τι διδῶσιν ἀμερὲς, ὥστε πολλῷ μᾶλλον τῆς ψυχῆς, τὸ ὅλον καὶ ἓν μένοι αὖ πληθυνομένης καὶ μεριζομένης. διὸ καὶ ἀμέριστος ἐστὶν ὥς φησιν ὁ Τίμαιος. εἰ δὲ δὴ ἐσώζετο τὸ ἓν αὐτῆς, μόνως ἂν ἦν μεριστὴ, οἷον, καὶ εἰ λέγοις τὸ διανοητικὸν αὐτῆς καὶ δοξαστικὸν δύο εἶναι οὐσίας, καὶ ὅμως μίαν εἶναι τὴν ὅλην διανοητικὴν καὶ δοξαστικὴν, οὐκ ἀποστᾶσαν τοῦ ἑνὸς ἀλλὰ καὶ εἰς ἑαυτὴν συννεύειν. ἡμεῖς μὲν οὖν ἀπ' αὐτῶν ὁρμηθέντες τῶν Πλάτωνος, τὴν ἀμέριστον οὐσίαν, καὶ τὴν μεριστὴν ἐξηγησάμεθα. τῶν δὲ πρὸ ἡμῶν καὶ οἱ μαθηματικὴν ποιοῦντες τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, ὡς μέσην τῶν τε φυσικῶν καὶ τῶν ὑπερφυῶν, οἱ μὲν ἀριθμὸν αὐτὴν εἰπόντες, ἐκ μονάδος ποιοῦσιν ὡς ἀμερίστου, καὶ τῆς ἀορίστου δυάδος ὡς μεριστῆς, οἱ δὲ, ὡς γεωμετρικὴν ὑπόστασιν οὖσαν, ἐκ σημείου καὶ διαστάσεως, τοῦ μὲν, ἀμεροῦς, τῆς δὲ, μεριστῆς. τῆς μὲν, προτέρας εἰσὶ δόξης, οἱ περὶ Ἀρίστανδρον καὶ Νουμήνιον, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι τῶν ἐξηγητῶν. τῆς δὲ δευτέρας, Σεβῆρος. οἱ δὲ, ὡς φυσικὴν θεωροῦντες, μεριστὴν μὲν οὐσίαν λέγουσι τὴν ἄλογον προοῦσαν τῆς λογικῆς, ἀμέριστον δὲ τὴν θείαν. καὶ ἐκ τῶν δύο ποιοῦσιν τὴν λογικὴν, τῆς μὲν, ὡς κοσμούσης, τῆς δὲ, ὡς ὑποκειμένης. καθάπερ Πλούταρχος καὶ Ἀττικός. καὶ φασὶν ἀγένητον μὲν, κατὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτὴν εἶναι, γενητὴν δὲ κατὰ τὸ εἶδος. οἱ δὲ φιλοσοφώτερον ἀπτόμενοι τῶν λόγων, νοῦ καὶ αἰσθήσεως αὐτὴν μέσην λέγουσιν, τοῦ μὲν, ἀμερίστου, τῆς δὲ, περὶ τοῖς σώμασιν μεριστοῖς ὡς Πλωτῖνος. οἱ δὲ ἀνωτέρω χωροῦντες, δύο νόας πρὸ αὐτῆς θέντες, τὸν μὲν, τῶν ὅλων τὰς ἰδέας ἔχοντα, τὸν δὲ, τῶν μερικῶν, τούτων εἶναι φασὶ μέσην ὡς ἀπ' ἀμφοῖν ὑφισταμένην. οὕτω γὰρ ὁ Ἀθηναῖος λέγει Θεόδωρος, εὑρὼν παρὰ τῷ Πορφυρίῳ τὴν δόξαν, ὡς ἐκ Περσίδος ἥκουσαν. ταύτῃ γοῦν Ἀντωνῖνον ἱστορεῖται τὸν Ἀμμωνίου μαθητήν. τούτων δὲ, πρὸς μὲν τοὺς πρώτους ῥητέον, ὅτι οὕτω τοῦ Πλάτωνος ἀριθμὸν ποιοῦντος τὴν ψυχὴν, ἄτοπον ἀριθμοῦ ζητεῖν ἀρχὰς ἐξ ὧν ἐστι. πρὸς δὲ τοὺς δευτέρους, ὅτι Πλάτων ἀσώματον εἶναι φησὶν τὴν ψυχὴν, καὶ ἁπλοῦν, πρὸς πᾶν σῶμα παραβαλλομένην, καὶ αὐτοκίνητον ἔχειν οὐσίαν, οὐδὲν διαστατὸν τοιοῦτον. πρὸς δὲ τοὺς τρίτους, ὅτι τὴν ἄλογον οὐ βούλεται πρεσβυτέραν εἶναι τῆς λογικῆς. οὐ γὰρ ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου, καθάπερ εἶπεν ὁ θεὸς ἠξίωσεν. πρὸς δὲ τοὺς τετάρτους, ὅτι οὐ περὶ γνώσεώς ἐστι ψυχικῆς ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ οὐσίας. οὐκ ἔδει οὖν μέσην αὐτὴν φάναι τῶν γνωστικῶν δυνάμεων, τῆς νοερᾶς, καὶ τῆς αἰσθητικῆς. πρὸς δὲ τοὺς πέμπτους, ὅτι πᾶς νοῦς, ἀγένητός ἐστι, καὶ σωμάτων χωριστός. ὁ δὲ Πλάτων τὴν μεριστὴν οὐσίαν, καὶ γιγνομένην εἶπεν, ἀντιδιελὼν πρὸς τὴν κατὰ ταὐτὰ ἔχουσαν, καὶ περὶ τοῖς σώμασι μεριστὴν, χωρίζων αὐτὴν τοῖς ἔξω τῶν σωμάτων οὔσης, καὶ ἀεὶ οὔσης, ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ταῦτα διαίτης ἠξίωται, τὰ ἑπόμενα σκοπῶμεν.

« Τῆς τε ταυτοῦ φύσεως αὖ πέρι, καὶ τῆς θατέρου κατὰ ταυτὰ συνέστησεν ἐν μέσῳ, τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτῶν, καὶ τοῦ κατὰ σώματα μεριστοῦ. »

Πρωτίστην ἔχει τάξιν ὥσπερ εἴπομεν ἐν τοῖς γένεσιν ἡ οὐσία, διότι οἷον ἑστία τοῦ ὄντος ἐστίν. δευτέραν δ' οὖν ἡ ταυτότης. τρίτην δὲ ἡ ἑτερότης. ἔνιοι μὲν γὰρ, τῇ ἑτερότητι τὰ πρεσβεῖα δεδώκασιν. ὁ δὲ Πλάτων καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, τὸ ὅμοιον ἀπεφαίνετο διαρρήδην τοῦ ἀνομοίου κρεῖττον. καὶ νῦν τὴν ταυτότητα μετὰ τὴν οὐσίαν παραλαβὼν ἄντικρυς αὐτὴν προστίθησι τῆς ἑτερότητος. ὥσπερ δὲ καὶ τὴν μέσην οὐσίαν ὑφεῖσθαι μὲν τῆς νοερᾶς οὐσίας ἐλέγομεν. ὑπερέχειν δὲ τῆς περὶ τὸ σῶμα μεριστῆς, οὕτω καὶ τὴν ταυτότητα τῆς ψυχῆς ἐλαττοῦσθαι μὲν, τῆς ἀμεροῦς ταυτότητος φήσομεν. ἡνῶσθαι δὲ μᾶλλον τῆς μεριστῆς, καὶ ἐπὶ τῆς ἑτερότητος ὁμοίως. ἐν μὲν οὖν τῇ τοῦ νοῦ οὐσίᾳ, ἡ ταυτότης μία οὖσα, ἑαυτήν τε συνάγει, καὶ τὴν ἑτερότητα τὴν οὐσιώδη, πρὸς τὴν οὐσίαν τὴν ἐκεῖ μίαν οὖσαν, ὥσπερ ἡ ἑτερότης μία οὖσα, καὶ ἑαυτὴν διακρίνει, κἀκείνας ἀπ' ἀλλήλων. ἐν δὲ ψυχῇ ἑκατέρα, τάς τε ἑτερότητας πολλὰς οὔσας, ἐν ταῖς πολλαῖς μοίραις συνάγει, καὶ τὰς ταυτότητας διίστησιν. οἶδα μὲν οὖν ὅτι τῶν Πλατωνικῶν τινες, τὴν ταυτότητα μὲν, ἐν τοῖς ἀμερίστοις ἔταττον, τὴν δὲ ἑτερότητα, ἐν τοῖς μεριστοῖς, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων, οὕτως ἐποίουν τὴν ψυχὴν, ὡς ἐν ταύτῃ, καὶ ταυτότητος καὶ ἑτερότητος οὔσης. ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἀκούων λέγοντος, ὅτι καὶ ἐπὶ τούτων τὸ μέσον ἀποδέδωκεν τῇ ψυχῇ τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτοῦ καὶ τοῦ μεριστοῦ. καὶ δεῖ καὶ τοῦτο εἰδὼς, ὅτι γένη ταῦτα ὄντος ἐστὶ, καὶ δεῖ πανταχοῦ εἶναι ταῦτα, καὶ καθ' ἑκάστην οἰκείως, ἐν ἀμερίστοις, ἐν μεριστοῖς, ἐν τοῖς τούτων μέσοις, καὶ πάλιν ἐν νοεροῖς, ἐν ψυχαῖς, ἐν φύσεσιν, ἐν τοῖς σωματικοῖς ὄγκοις, αἰσχυνοίμην ἂν οὕτω διαιρῶν τὰ γένη ταῦτα, καὶ τὸ μὲν, ὡδί. τὸ δὲ, ὡδὶ τιθέμενος. εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέγοιεν, ὅτι ταυτότης μὲν, ἐν τοῖς νοητοῖς καὶ ἀμερίστοις κρατεῖ, ἑτερότης δὲ, ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ μεριστοῖς, ὀρθῶς λέγουσιν. εἰ δ' ὅτι τὰ ἀμέριστα χωρὶς ἑτερότητός ἐστιν, οὐδὲ ταυτότητα αὐτοῖς διδόναι δυνήσονται. διαφέρει γὰρ τοῦ ταυτοῦ τὸ ἕν, εἰ δ' ὅτι τὰ μεριστὰ χωρὶς ταυτότητος, ἀναιροῦσιν αὐτῶν καὶ τὴν οὐσίαν. θῶμεν οὖν ἑπόμενοι τοῖς πράγμασι, γένος μὲν τῆς ταυτότητος, τὸ δημιουργικὸν, εἶδος δὲ ταυτότητος, τό, τε ἀμέριστον, καὶ μεριστόν. καὶ τὸ μέσον ἀμφοῖν, καὶ πάλιν, γένος μὲν, θατέρου, τὸ δημιουργικὸν, εἴδη δὲ τὸ ἀμέριστον, τὸ μεριστὸν, καὶ τὸ μέσον. καὶ θέντες οὕτως, ἀποδῶμεν τῇ ψυχῇ τὰ μέσα, καὶ μετὰ τοῦ μέσου τῆς οὐσίας εἴδους συμπλέξωμεν. ἵνα δὴ τὸ εἶναι τῆς ψυχῆς ἀποτελέσωμεν. οὕτω γὰρ οἶμαι θεωρήσαντες, καὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν, ἐφαρμόζειν δυνησόμεθα τοῖς πράγμασιν. λέγει γὰρ ὅτι καθάπερ ἐπὶ τῆς οὐσίας, καὶ ἐπὶ τῆς ταυτοῦ φύσεως, καὶ τῆς θατέρου, τρίτον ἐξ ἀμφοῖν συνεκεράσατο καὶ κατὰ ταυτά. καθάπερ ἐκεῖ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, οὐσίας εἶδος ἦν, οὕτω καὶ ἐν

τούτοις, ταὐτοῦ καὶ θατέρου τὸ μέσον, εἶδός ἐστι. ἀδύνατον γὰρ ἦν, μὴ ὡς εἶδος εἶναι μέσον, ἀλλ' ὡς ὅλον ἐκ τῶν ἄκρων συγκείμενον, ὡς τὸ ζῶον, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. ἵνα οὖν μὴ τοῦτο λάβῃς ὑπονοήσας, τὸ καὶ κατὰ ταῦτα προσέθηκεν. ἵνα καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐξ ἀμφοῖν εἶδος ᾖ, καὶ μὴ ὅλον. » Καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα, συνεκεράσατο εἰς μίαν πάντα ἰδέαν. » Ὅτι δὲ τὰ δημιουργικὰ τρία γένη, τοῖς δευτέροις καὶ τρίτοις εἴδεσιν αἴτια τῆς ὑποστάσεώς ἐστιν, αὐτὸς ἱκανῶς οἶμαι δεδήλωκεν εἰπὼν, καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα. ποῦ γὰρ ὄντα; ἢ δῆλον ὅτι ἐν αὐτῷ. λαβὼν γὰρ ἔχει καὶ αὐτός. ἔλαβε δὲ παρὰ τῶν ὑπερτέρων αἰτίων. ἐπειδὴ γὰρ καὶ ἡ ταυτότης ἐκ πέρατός ἐστι καὶ ἀπείρου, περατοειδὴς οὖσα, μᾶλλον καὶ ἡ ἑτερότης ἐκ τούτων ἀπειροειδὴς οὖσα μειζόνως ὡς ἡ οὐσία κατ' ἄμφω ὁμοίως πρόεισιν, δῆλον ὅτι τὴν μὲν τοῦ ἀμεροῦς ταυτότητα καὶ ἑτερότητα, μᾶλλον ἐν τῷ πέρατι θήσομεν, τὴν δὲ τῶν μέσων, ὁμοίως ἐκ τούτων, τὴν δὲ τῶν μεριστῶν, μᾶλλον ἐκ τῶν ἀπείρων, ὡς καὶ τὴν ἑτερότητα τὸ ἄπειρον τὴν πρώτην σμικρὸν παραλλάττουσαν ἔχειν τοῦ πέρατος, καὶ τὴν ταυτότητα σμικρῶς ἐλαττούμενον τὸ πέρας. διὸ καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα εἶπεν, ὡς διωρισμένα ἀλλήλων, καὶ ἐπειδὴ καὶ τὰ ἐν ταὐτῷ, πρὸς ἀπογέννησιν ἄλλων ὑπείγετο. διατοῦτο καὶ ἐκ τούτων ἄλλα ὑφίστησιν. εἰ μὲν οὖν ὄντα ἀκούοιμεν τὰ πρὸ τῆς γενέσεως τῶν μέσων, κατ' αἰτίαν αὐτὰ εἶναι ἐν αὐτῷ φήσομεν. ἦν γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ ταῦτα, πρὸ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γεννηθέντων. εἰ δὲ τὰ μέσα νοοῖμεν ὄντα, τὰ ὑποστάντα νοήσωμεν. ὄντα γάρ ἐστιν ἤδη, διότι παρῆκται πρὸ τῆς μίξεως, ἕκαστον χωρὶς ἀπ' αὐτοῦ, καὶ γέγονεν οὐσία καὶ ταυτότης ἤδη, καὶ ἑτερότης ἑκάστη καθ' ἑαυτήν. μή ποτε δὲ τὸ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα, καὶ ἁπλούστερον ἐξηγητέον, ὅτι λαβὼν αὐτὰ τὸν ἀριθμὸν τρία ὄντα. τοσαῦτα γὰρ ἐκ τῶν τριῶν ἀπετέλεσεν, τῶν ἄκρων νῦν ὑποστάντα παρ' αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ προϋπαρχούσας αἰτίας. τὰ μὲν γένη ταῦτα κατὰ τὸ ὂν τὸ δημιουργικὸν παράγων. πᾶσι δὲ ἰδέαν παραθεὶς, κατὰ τὴν ἕνωσιν τὴν ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν θεότητα τὴν τοῦ πλήθους ἑνοποιόν. καὶ ὁρᾷς ὅτι, καὶ ἕκαστον τῶν τριῶν, εἶδος ἦν, καὶ τὸ ἐκ τῶν τριῶν, μία ἰδέα. δεῖ ἄρα λέγειν εἶδος εἰδῶν τὴν ψυχὴν, καὶ μηδὲν σύνθετον ὅλως καὶ σωματικὸν εἶναι αὐτῆς † νῦν, ἔστι τοίνυν ἡ τριὰς αὐτὴ προσήκουσα τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. (margin: † νοῦν.) δέδεικται γὰρ καὶ πρότερον, ὅτι τριαδική ἐστι, καὶ γὰρ τὴν ὅλην ψυχὴν διαιροῦμεν εἰς οὐσίαν, δύναμιν, ἐνέργειαν. καὶ τὴν οὐσίαν, εἰς ὕπαρξιν καὶ ἁρμονίαν, καὶ εἶδος, καὶ τὴν ὕπαρξιν, εἰς τὴν ἰδίως καλουμένην οὐσίαν, ταὐτὸν, θάτερον. καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν, εἰ μόριον τῆς οὐσίας, ποιοῦμεν οὐσίαν. λέγεται γὰρ οὐσία, καὶ τὸ ἓν γένος τοῦ ὄντος, καὶ τὸ ἐκ πάντων ὡσανεὶ στοιχείων γεγονώς. εἰ δὲ δὴ καὶ ζητοῖμεν πάλιν, τί ποιεῖ τὴν μίαν ταύτην ἰδέαν μὴ εἶναι τὴν τυχοῦσαν, ἀλλὰ τὴν κοσμικὴν ψυχήν. ἀλλαχοῦ δὲ ἄλλην ἐροῦμεν, ὅτι τὸ ὁλικὸν τῶν γενῶν τῶν παραληφθέντων. μέσα γὰρ ἦν, οὐ τῶν τυχόντων ἄκρων, ἀλλὰ τοῦ ὅλου νοῦ, καὶ τῆς ὅλης σωματικῆς φύσεως, καθ' ἣν ζῶον ὁ κόσμος ὡς ἔννους κατὰ τὴν ἀμερῆ, καὶ ἔμψυχος κατὰ τὴν μέσην. καὶ μέν τοι καὶ ἡ τῆς οὐσίας ἐπικράτεια. τοῦτο γὰρ ποιεῖ θείαν ψυχὴν, ὡς ἡ τῆς ταυτότητος μόνης δαιμονίαν, ὡς ἡ τῆς ἑτερότητος μόνης μερικήν. καὶ ἡ πρὸς τὰ ἄκρα οὖν διάφορα οὐ σχέσις, διαφορὰν ἐμποιεῖ τοῖς μέσοις, καὶ ἡ τῶν μέσων μίξις, κατὰ τὴν ἑνὸς ἐπικράτειαν ἀφοριζομένη, δῆλον ὡς ἐξελαττοῖ τὸ ὅλον, τὴν θατέρου φύσιν, δύσμικτον οὖσαν. εἰς ταὐτὸν συναρμόττων βίᾳ. πῶς δὲ δύσμικτος ἡ θατέρου φύσις, ὅτι διακριτικὴν ἔχει δύναμιν, καὶ διαιρετικὴν, καὶ προόδων αἰτίαν, καὶ πολλαπλασιασμῶν. ἕκαστον δὲ τῶν θείων, ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς ἐνεργείας ἄρχεται. διὸ καὶ ἡ θατέρου φύσις, ἑαυτὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων διακρίνει, καὶ ἑαυτῆς. καὶ γὰρ ἐν αὐτῇ πλῆθος ἀπογεννᾷ. διὸ καὶ ἐν Σοφιστῇ ἔλεγεν, ὅτι τὰ ἄλλα καὶ ἑαυτὴν μὴ ὄντα ποιεῖ, χωρίζουσαν ἀπὸ τῶν ἄλλων ὄντων. δύσμικτος οὖν ἐστιν, οὐχὶ συμβεβηκὸς τοῦτο ἔχουσα, οὔτε κατὰ παρατροπήν, ἀλλ' οὐσίαν ἔχουσα, καὶ θατερότητος αἰτίαν, καὶ τῆς ἀσυγχύτου τῶν εἰδῶν ὑποστάσεως, καὶ τῆς ἀμιγοῦς ἁπλότητος καὶ τοιαύτην ἔχουσα τὴν δύναμιν, ὑπεναντία τίς ἐστιν, καὶ πρὸς τὸ ταὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν αἰτίαν. πρὸς μὲν τὸ ταὐτὸ, διότι τὸ μὲν ἑνώσεως καὶ κοινωνίας καὶ συνοχῆς αἴτιον, ἡ δὲ, διακρίσεως καὶ ἀμιξίας καὶ θατερότητος. πρὸς δὲ τὴν οὐσίαν, διότι, ἡ μὲν τὸ ὄν ἐστιν, ἡ δὲ, τὸ μὴ ὄν, ὡς ἐν Σοφιστῇ δέδεικται. ἡ γὰρ θατέρου φύσις κατακερματισθεῖσα, τὸ μὴ ὂν ὑπῆρχεν. ἵνα οὖν μὴ ἀθρόαν τὴν σύγκρασιν τῶν γενῶν ὁρῶντες δυσκολαίνωμεν, πρῶτον μὲν τὸ ταὐτὸν, τὸ θάτερον μίγνυσιν, εἰπὼν τὴν θατέρου φύσιν εἰς ταὐτὸ συναρμόττειν τὸν θεόν, ὡς ἐναρμονίως αὐτὴν συνάπτοντα, πρὸς τὴν ταυτότητα τὴν μέσην. ἔπειτα ἀμφότερα πρὸς τὴν οὐσίαν συγκίρνησιν. εἰπὼν γὰρ ὅτι τὴν θατέρου φύσιν εἰς ταὐτὸν συνήρμοττεν, ἐπήνεγκεν. μιγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας, καὶ ἐκ τριῶν ποιησάμενος ἕν. διότι γὰρ ἡ οὐσία συνεκτικὴ τῶν δύο γενῶν ἐστι ταὐτοῦ καὶ θατέρου, ταῦτα δὲ σύστοιχα ἀλλήλοις, ἔδει ταῦτα μιγνύειν ἀλλήλοις πρότερον, δεύτερον δὲ ἀμφότερα πρὸς τὴν οὐσίαν. τούτων μὲν οὖν πέρι τῆς ἐν τῇ μίξει τάξεως. τὸ δὲ βίαιον τῆς μίξεως, οὐκ ἔστιν ἐπεισοδιῶδες. οὐ δὲ οἷον τὸ παρὰ φύσιν, ἀλλ' ὑπερβολὴν ἐμφαίνει καὶ περὶ οὐσίαν δυνάμεως. τοσαύτη γάρ ἐστιν ἡ δημιουργικὴ δύναμις, ὥστε καὶ τὴν ἑτερότητα ἑνοῦν, καὶ τὴν ταυτότητα διαιρεῖν, καὶ μίαν ἁρμονίαν ἀμφοτέρων ποιεῖν. » Μιγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας, καὶ ἐκ τριῶν ἓν ποιησάμενος, ἔμπαλιν ὅλον τοῦτο μοίρας ὅσας προσῆκε διένειμε. (margin: † σοὶ.) † Ὥσπερ τοπὸν † σῷ συνέζευκται τὸ ἴσον καὶ τὸ ἄνισον, καὶ ὡς πᾶν ποσὸν ἴσον ἐστὶν ἢ ἄνισον, μᾶλλον δὲ καὶ ἴσον ἅμα καὶ ἄνισον. ἀμφοτέρων γὰρ ἕκαστον ἅμα μετείληφε, καὶ ὡς τῷ ποιῷ τὸ ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον, καὶ πᾶν ποιὸν, ὅμοιόν ἐστι καὶ ἀνόμοιον, οὕτω δὴ καὶ τῇ οὐσίᾳ συνυπάρχει τὸ ταὐτὸ καὶ θάτερον, καὶ πᾶσα οὐσία, ταυτότητός ἐστι καὶ ἑτερότητός μέτοχος.

κατ' αὐτὸ

κατ' αὐτὸ γὰρ τὸ εἶναι, ταῦτα ὑπάρχει τοῖς πράγμασιν. ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ ποσὸν, ἢ τὸ ποιὸν, διόπερ οὐσιώδη ἐστὶ, μετὰ ὄντα τῶν τε θείων γενῶν, καὶ τῶν ποσοῖς καὶ ποιοῖς ὄντων. ἐξήρτηται γὰρ, ἡ μὲν ταυτότης τοῦ πέρατος, ἡ δὲ ἑτερότης τῆς ἀπειρίας, ὥσπερ καὶ ταυτότητος μὲν, ἡ ὁμοιότης καὶ ἡ ἰσότης, ἑτερότητος δὲ ἡ ἀνομοιότης καὶ ἀνισότης. διόπερ Πλάτων ἐν Φιλήβῳ, τὸ πέρας καὶ τὸ ἄπειρον ὑπὸ θεοῦ παρῆχθαι. ἔστι γὰρ ἐκεῖνα θεῖα γένη. ἐν δὲ τῷ Σοφιστῇ, γένη τοῦ ὄντος ὀνομάζει τὸ ταυτὸν καὶ θάτερον. καὶ ἐκεῖνα μὲν περὶ τὸ ἓν, ταῦτα δὲ περὶ τὴν οὐσίαν ὑφίστησι. καὶ ὁρᾷς πάλιν ὅσῳ τῶν φυσικῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους σεμνότερος. οἱ μὲν γὰρ τὰς ἑαυτῶν ἀρχὰς ἐναντίας ποιοῦντες ὀργανικὰς καὶ ἐνύλους καὶ μεριστὰς, ἐποίουν τὰς ἐναντιώσεις, καὶ οἵ γε σεμνότατοι, εἰς ὑπερβολὴν καὶ ἔλλειψιν ἀνῆγον τὰ ἐναντία. κακῶς τὴν ἀμετρίαν ἐν ταῖς ἀρχαῖς παραλαμβάνοντες. θειότερον γὰρ τοῦ ἀμέτρου τὸ μέτρον. ὁ δὲ Πλάτων εἰς ταυτότητα καὶ ἑτερότητα, δι' ὧν πάσας περιλαμβάνει τὰς ἐναντιώσεις, τὰς ἐν ψυχῇ, τὰς ἐν φύσει, τὰς ἐν σώματι, καὶ ταύτας ἐν τῷ δημιουργῷ τίθησιν, ἵνα καὶ δυνάμεις † αὐταῖς δῷ γεννητικὰς, κοσμουργοὺς, ἀΰλους, ἐξῃρημένας. καὶ ἐκεῖ θέμενος αὐτὰς, ὑφίστησι τὴν ψυχὴν ἀπ' αὐτῶν, τὸ οἷον ὑποκείμενον αὐτῆς, ἀπὸ τούτων παράγων, καὶ τὸ ὂν αὐτῆς, καθ' ὃ ὄν, οὐχὶ τοιόνδε ὄν, ἵνα μιμήσηται τὸ πρώτως ὄν. τὴν γὰρ ἁρμονίαν καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὰς δυνάμεις, καὶ τὰς ἐνεργείας, ὕστερον ἀποδώσει τέλεον τὸν ὑπὲρ αὐτῆς λόγον ἀπεργαζόμενος. οὕτω γὰρ καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῆς, καὶ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τάξιν, ἡγεμονικὴν οὖσαν θεωρήσομεν, εἰ κατίδοιμεν, ὅπως μὲν τοῖς ἐν αὐτῇ γένεσιν συνέχει πάσας τὰς ἐγκοσμίους οὐσίας. ὅπως δὲ τῇ ἑαυτῆς ἁρμονίᾳ συναρμόζει τὸν ὅλον κόσμον. ὅπως δὲ τῷ ἑαυτῆς σχήματι, πάντα τὰ εἴδη καὶ τὰ σχήματα περιέχει τὰ κοσμικά. τίνα δὲ τρόπον ταῖς ἐν αὐτῇ δυνάμεσι, πάσας μὲν τὰς φυσικὰς δυνάμεις, πάσας δὲ τὰς λογικὰς ἢ τεχνικὰς τελειοῦν δύναται; πῶς δὲ ταῖς οἰκείαις ἐνεργείαις τὰς ἐγκοσμίους ἀνεγείρει ποιήσεις; διατί οὖν οὐκ εἶπεν τὴν ψυχὴν μέσην νοῦ καὶ αἰσθήσεως; ὅτι φησὶ νοῦς καὶ αἴσθησις, γνωστικαί τινες εἰσὶ δυνάμεις. βούλεται δὲ τὴν ἐν ταῖς οὐσίαις αὐτῆς, ἀλλ' οὐ τὴν ἐν ταῖς δυνάμεσι παραδοῦναι μεσότητα. διατί δὲ οὐκ εἶπεν αὐτὴν μέσην ἰδέας τε καὶ τῶν εἰδοπεποιημένων; ὅτι μὴ τὸ εἶδος αὐτῆς νῦν προὔκειτο διδάξαι ποῖόν ἐστιν, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν. οὐκ ἔστι δὲ ταυτὸν τὴν οὐσίαν λέγειν τινὸς καὶ εἶδος. τὸ γὰρ εἶδος, τοιάνδε οὐσίαν παρίστησι. διατί δὲ οὐκ ἔθετο μέσην αὐτὴν τῶν νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀριθμῶν; διότι τὴν ἁρμονίαν ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἀποδώσει λόγοις, καθ' ἣν τὴν μεσότητα κατέχει, τῶν τε χωριστῶν ἀριθμῶν, καὶ τῆς ἁρμονίας τῆς χωριστῆς, καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀριθμῶν, καὶ τῆς ἁρμονίας τῆς ἀχωρίστου, τῶν ὑποκειμένων. οὔτε γὰρ ἡ αὐτοαρμονία ἐστὶν ἡ ψυχὴ, οὔτε ἡ ἐν τοῖς ἡρμοσμένοις, κατὰ τὴν Πλάτωνος διάνοιαν. ἀλλ' ἡ μὲν αὐτοαρμονία, μονοειδής ἐστι καὶ χωριστὴ, καὶ ἀφ' ὅλων ἐξῃρημένη τῶν ὁπωσοῦν ἡρμοσμένων. αὐτὸ τοῦτο μόνον, ὃ λέγεται ἁρμονία οὖσα. ἡ δὲ ἐν τοῖς ἡρμοσμένοις ἄλλων ἐστὶ, καὶ ὑπ' ἄλλων κινεῖσθαι πέφυκεν. μέση δὲ ἀμφοῖν ἐστιν ἡ ἁρμονία τῆς ψυχῆς. αὕτη γάρ ἐστι τὸ πρῶτον ἡρμοσμένον. διὸ καὶ ἄλλοις μεταδίδωσι τὴν ἁρμονίαν. τὸ γὰρ καὶ ἄλλῳ μεταδιδόναι τινὸς δυνάμενον, ἢ αὐτό ἐστι τὸ εἶδος, ἢ πρώτως αὐτοῦ μετέσχηκεν. ὑφειμένη οὖν τῆς νοητῆς ἁρμονίας, καὶ τῶν ἀριθμῶν ὑφεῖται τῶν νοητῶν, καὶ ὑπερέχουσα τῆς αἰσθητῆς ἁρμονίας, ὑπερέχει καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀριθμῶν, καὶ εἰ δεῖ περὶ ἑκατέρου τούτων συντόμως εἰπεῖν, τετραχῶς ἑκάτερον αὐτῶν ἐστι. καὶ γὰρ ἀριθμὸς, πρώτιστος μὲν ὁ θεῖος, δεύτερος δὲ ὁ οὐσιώδης, καὶ τρίτος δὲ, ὁ ψυχικὸς, ἔσχατος δὲ, ὁ φυσικὸς, ὁ μὲν ἑνοειδὴς, ὁ δὲ ἀκίνητος, ὁ δὲ αὐτοκίνητος, ὁ δὲ ἑτεροκίνητος. καὶ ἡ ἁρμονία πρώτη μὲν, ἡ ἐν θεοῖς, δευτέρα δὲ ἡ ἐν τοῖς ὄντως οὖσιν, τρίτη δὲ ἡ ἐν ταῖς ψυχαῖς, ἐσχάτη δὲ, ἡ ἐν ταῖς ἡρμοσμένοις ὑπ' ἄλλων. εἰ μὲν οὖν τῷ Πλάτωνι νῦν προκείμενον ἦν, περὶ τῆς ἁρμονίας εἰπεῖν τῆς ψυχικῆς, εἶπεν ἂν ὅτι μέση, τῆς τε ἀμερίστου καὶ τῆς μεριστῆς ἁρμονίας ἐστίν. ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς οὐσίας, κατὰ τὸ παρὸν ὁ λόγος ταυτοῦ καὶ θατέρου καὶ οὐσίας, τὸ μέσον αὐτὴν κατειληφέναι φησίν. δεῖ δὲ κἀκεῖνα θεωρεῖν, ὅτι ὥσπερ ἐπιστροφὴν ἐν τούτοις πεποίηται τῶν προόδων τῆς ψυχικῆς οὐσίας εἰς τὰς ἀρχάς. διττοῦ γὰρ ὄντος τοῦ εἴδους τῶν κράσεων, καὶ τοῦ μὲν, κατὰ τὴν τῶν ἄκρων ὑφισταμένου μίξιν, ὡς ἔχομεν ὧδε οὐσίας καὶ ταυτότητος καὶ ἑτερότητος, τοῦ δὲ, κατὰ τὴν τῶν μέσων πάλιν συναγωγὴν εἰς ἓν ὅλον, ὧδε μὲν τοῦ προτέρου, ἤρξατο ἀπὸ τῆς οὐσίας, καὶ κατέληξεν εἰς τὸ θάτερον, ὧδε δὲ τοῦ θατέρου, ἀνάπαλιν. τὸ γὰρ ἕτερον, τῷ ταυτῷ συνήρμοσε πρότερον. εἶθ' οὕτως ἄμφω τῇ οὐσίᾳ, καὶ κατήντησεν εἰς τὴν οὐσίαν. ἀφ' ἧς ὡρμήθη κατὰ τὴν πρόοδον. πανταχοῦ δὲ αὖ, ἔχεται τῶν δύο τὸ ἓν ἀρχῶν. καὶ γὰρ ὅτε ἐκ τῶν ἀμερίστων ἐποίει καὶ μεριστῶν τὴν ψυχὴν, ἀνάλογον, τῷ μὲν πέρατι, τὸ ἀμέριστον ἐτίθει. τῷ δὲ ἀπείρῳ, τὸ μεριστόν. πλήθους γὰρ αἴτιον τὸ ἄπειρον, ἑνώσεως δὲ τὸ πέρας. καὶ ὅτε τὸ ἕτερον τῷ ταυτῷ συνήρμοσε, τὸ ἕτερον ἔλαβεν, ὡς ἐν τοῖς γένεσι τοῦ ὄντος, τῆς τοῦ ἀπείρου συστοιχίας. τὸ δὲ ταυτὸν, τῆς τοῦ πέρατος, καὶ ὅτε τὰ δύο τῇ οὐσίᾳ ἐμίγνυ. ἡ μὲν γὰρ οὐσία μονοειδὴς, ταῦτα δὲ δυαδικὰ καὶ ἀντικείμενα ἀλλήλοις. καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσατο τὸ πλῆθος συνάγων, πρὶν ἓν ἀπέφηνε τὸ ὅλον. τὸ γὰρ ἓν, καὶ αὐτῆς κρεῖττον τῆς οὐσίας, καὶ τῶν δυοειδῶν ἀρχῶν. διττῆς δὲ τῆς κράσεως οὔσης καθάπερ εἴπομεν, τῆς μὲν, αὐτῶν τῶν στοιχείων, ἐζήτησεν ὁ Πορφύριος ὀρθῶς. πότερον ἀμφοτέρας ἐν τῷ κρατῆρι ταύτας ἐποιήσατο. ἢ τὴν μὲν, ἔξω τοῦ κρατῆρος, τὴν δὲ, ἐν αὐτῷ, καὶ ἐνέκρινεν, ὅτι τὰ μὲν στοιχεῖα κιρνᾶς, ἄνευ τοῦ κρατῆρος ἐνήργει. ἐπειδὴ οὐ κατὰ σύνοδον τῶν ἄκρων, ἡ γένεσις τῶν μέσων ἐγίγνετο, οὐδ' ὅλως ἐδύνατο εἰς ταυτὸν ἀλλήλοις συνιέναι τὰ ἄκρα. τὸ δὲ ἐκ πάντων τῶν μέσων

στοιχείων

στοιχείων ἀπεργαζόμενος, τῷ κρατῆρι χρῆται, ἐμβαλὼν εἰς αὐτὸν τὰ στοιχεῖα καὶ μίσγων, ἵνα πᾶσα ἐκ πάντων ἡ ψυχὴ γένηται μία, καὶ ὁμόχρους ἑαυτῇ, καὶ ὁμοιομερὴς πάντων τῶν γενῶν, διὰ πάντων πεφοιτηκότων, καὶ ἵνα λάβῃ τὸ εἶδος ἡ ψυχὴ, καὶ ὅ ἐστιν ἀπὸ τοῦ κρατῆρος. κατὰ γὰρ τὸ ὅλον ἑκάστου τὸ εἶδος, ὥστε εἰκότως ψυχοποιὸς ὢν ὁ κρατὴρ, ἐν ἑαυτῷ τὴν ὁλότητα ποιεῖ τῆς ψυχῆς. διὸ καὶ ἡ δευτέρα κρᾶσις, ἔστιν ἐν τῷ κρατῆρι μόνον. ἤρεσκετο δὲ ταύτῃ καὶ ὁ διδάσκαλος ἡμῶν τῇ διακρίσει. ἐπεὶ καὶ ὁ Πλάτων ἐν τοῖς περὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν λόγοις ἐνδείκνυται τοῦτο λέγων, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα, ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραννὺς ἔμισγε, τὰ τῶν πρόσθεν ὑπόλοιπα, κατεχεῖτο μίσγων. εἰ οὖν καὶ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν ἐκεῖ μίγνυσθαί φησιν, ἀλλ' οὐ τὰ στοιχεῖα αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων τὰ ὑπόλοιπα τῶν πρόσθεν, ἐν αὐτῷ κεράννυσθαι. ταῦτα δὲ ἦν τὰ μέσα. δηλονότι, τὴν δευτέραν κρᾶσιν, ἐν τῷ κρατῆρι γίγνεσθαι μαρτυρεῖ, τῆς προτέρας, κατὰ τὴν δημιουργικὴν μονὴν γιγνομένης αἰτίας, τῆς δὲ δευτέρας, καὶ κατὰ τὴν ζωογόνον ψυχὴν ἤδη ποιούσης, ἐκ τῶν μέσων γενῶν. καὶ γὰρ ἔδει τὸν δημιουργὸν, καὶ πρὸ τοῦ κρατῆρος ἐνεργεῖν, καὶ μετὰ τοῦ κρατῆρος, ὥσπερ καὶ μετὰ τὸν κρατῆρα, ταῖς δημιουργικαῖς χρώμενος τομαῖς, καὶ ταῖς ἄλλαις περὶ τὴν ψυχὴν ἐνεργείαις. μετὰ γὰρ τὴν ὁλότητα τῆς ψυχῆς, αἵ τε διαιρέσεις αὐτῷ παραλαμβάνονται αἱ κατ' ἀριθμοὺς, καὶ αἱ συνδέσεις τῶν διῃρημένων κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους. ἐπεὶ γὰρ καὶ ἕν ἐστιν ἡ ψυχὴ καὶ πλῆθος, καὶ ὅλον καὶ μέρη, καὶ μονοειδὴς οὐσία καὶ πολυειδής, ἀνάγκη δή που μετὰ τὴν ἡνωμένην ὕπαρξιν, τὴν πεπληθυσμένην αὐτῆς ἀπὸ τῶν αἰτίων, πρόοδον θεωρεῖν. πᾶν δὲ πλῆθος, τοῦ ἑνὸς ἐξιστάμενον, δεῖται τῆς ἁρμονίας, εἰ μέλλοι μὴ ἀσύντακτον εἶναι πρὸς ἑαυτὸ καὶ ἀόριστον. τὰ μὲν οὖν πλήθη τὰ ἐν τῇ ψυχῇ δηλοῦσιν αἱ μοῖραι, διάκρισιν συνάγουσαι τῆς μιᾶς οὐσίας. αἱ δὲ συναγωγοὶ τῶν ἁρμονικῶν λόγων δυνάμεις, τὰς κατ' οὐσίαν αὐτῶν συνδέσεις, καὶ εἴ με δεῖ τοὐμὸν φάναι, διὰ τούτων γίγνεται δῆλον, ὅπως ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, μέση τῆς τε ἀμεροῦς ἐστι καὶ τῆς μεριστῆς. οὔτε γὰρ μία ἐστὶν ὡς ἡ τοῦ νοῦ. μία γὰρ ἐν ἐκείνῳ οὐσία, μία ζωὴ, μία νόησις, καθ' ὃ εἷς ἐστι νοῦς, οὔτε εἰς ἄπειρον διαιρετὴ, καθάπερ ἡ τοῖς μεριστοῖς περὶ τοῖς σώμασιν. ἄλλου γὰρ αὐτὴ οὖσα, συνδιαιρεῖται τοῖς τοῦ ἐν ᾧ πλήθεσιν, ἀπειρουμένη καὶ αὐτὴ μετ' ἐκείνων. ἡ δὲ, τῆς ψυχῆς, οὐ μία μὲν, διὰ τὰ πλήθη τῶν μερῶν, ὡρισμένη δὲ κατ' ἀριθμόν. ἣν γὰρ ὑπέστησεν μίαν μοῖραν ὁ θεὸς, μίαν δεῖ μένειν ἀδιαίρετον, καὶ τὸ ὅλον πλῆθος τῶν μορίων, ἐκ τοιαύτης ἀρξάμενον, τὴν ἀπειρίαν ἀνάγεσθαι τῶν διαιρέσεων, ὥστε καὶ μία ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, καὶ οὐ μία, ἐν ὅροις δὲ ὑφεστῶσα κατ' ἀριθμὸν ὡρισμένοις καὶ ἑστῶσιν, ἵνα καὶ ταύτῃ δεικνύηται ἀριθμὸς οὖσα ἡ ψυχὴ, τὴν οἷον ῥίζαν τῶν ἑαυτῆς μερῶν ἀδιαίρετον ἔχουσα, καὶ ὄντως μίαν. εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ, δῆλον ὅτι ὅσος ἂν ἀριθμὸς ληφθῇ τῶν μοιρῶν εἰς ταυτὸν συλλογισθεὶς, τοσούτων ἔσται καὶ τῶν μονάδων, οὔ τι μαθηματικῶν. ἀνούσιοι γὰρ αἱ τοιαῦται μονάδες, ἀλλὰ οὐσία μὲν, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν οὖσα ἀσώματος, οὖσα δὲ ἐκ τῶν μέσων γενῶν. οὐ δὲ αὐτὴ ἓν ἁπλῶς, ἀλλὰ μετέχουσά τινος ἑνὸς, ἔτι δὲ ἀδιαίρετος εἰς ὅμοια. καὶ ταύτῃ τοῦ ἐν σώμασιν ἑνὸς διαφέρουσα, ὃ διαιρεῖται εἰς ὅμοια ἐπ' ἄπειρον. εἰ δὲ μονὰς ἑκάστη τοιαύτη, καὶ ὁ σύμπας αὐτῆς ἀριθμὸς ἐκ μονάδων ἔσται τοιούτων οὐσιωδῶν, ὧν ἑκάστη ἀδιαίρετος εἰς ἄλλας μονάδας. καὶ διὰ ταύτας μὲν ἦν πλῆθος, διὰ δὲ τὴν ὁλότητα τὴν ἑαυτῆς μία, περιλαβοῦσαν τὸ πλῆθος τούτων ἑνοειδῶς. εἴη δ' οὖν ἂν ἓν ἡ ψυχή. ὅλως γὰρ εἰ ἔστιν ἐν αὐτῇ, μὴ μόνον τὸ μεριστὸν, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ τὸ ἀμέριστον. δεῖ δή πουθεν ἑκάτερον εἶναι πως μένον. τὸ μὲν, κατὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἑνοειδὲς, τὸ δὲ, κατὰ τὸ πληθυνόμενον. καὶ μήτε τὴν διαίρεσιν ἀφανίζειν τὸ ἓν, μήτε τὴν ἕνωσιν τὸν μερισμόν. καὶ τοῦτ' ἦν ὡς ἔοικεν, ὃ καὶ Ξενοκράτης ἀκούσας τοῦ καθηγεμόνος, ᾐνίξατο λέγων, κατ' ἀριθμὸν εἶναι τὴν ψυχὴν οὐσίαν, ἐξ οὐσιῶν μίαν πολλῶν ὑπάρχειν αὐτὴν, δῆλον, κατ' οὐσίαν οὖσαν ἀριθμὸν ὅλην δι' ὅλης ἑαυτῆς μένουσαν ἅμα μίαν καὶ διαιρουμένην εἰς πλῆθος μερῶν οὐσιωδῶν. ἐπειδὴ δὲ διαίρεσις ἡ μέν ἐστιν οὐσιώδης τῶν ψυχῶν, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς ζωῆς. λέγονται γὰρ αἱ ἡμέτεραι ψυχαὶ ζῆν ποτὲ τιτανικῶς ἑαυτὰς διαιροῦσας περὶ τοῖς σώμασιν. ἵνα μηδὲν τοιοῦτον περὶ τῆς ὅλης ψυχῆς ἐννοήσωμεν, οὐ γὰρ θέμις τὰ ἐλάττω μετὰ τῶν μεριστῶν ψυχῶν, ἐπὶ τὰς θείας ἀναπέμπειν, ὅσας προσῆκε φησὶν, τοσαύτας μοίρας αὐτῇ διένειμεν ὁ θεός. καὶ γὰρ τὸ διαιροῦν, κατ' αἰτίαν διαιρεῖ νοερὰν, καὶ τὸ διαιρούμενον, οὐσιωδῶς διαιρεῖται. πρέπων οὖν καὶ τῷ διαιροῦντι, καὶ τῷ διαιρουμένῳ τῆς διαιρέσεως ταύτης ὁ τρόπος, ἀγαθοειδὴς ὢν καὶ τελειωτικὸς, οὐσίας τῆς τῶν ψυχῶν, προσάγων αὐτὴν εἰς νοερὰν, καὶ παντελῆ ποιῶν, τῷ πάντας ἐν αὐτῇ τοὺς λόγους, ἀποτίθεσθαι τῶν ὄντων. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς φαμὲν, οὐ χρὴ τῆς ἑνώσεως ἀφίστασθαι κατὰ τὴν διαίρεσιν. οὐ δὲ τὴν ὁλότητα δαπανᾶν, εἰς τὴν γένεσιν τῶν μερῶν, ὡς δοκεῖ τοῖς ῥήμασι λέγειν ὁ Τίμαιος εἰπὼν, ὅτι κατανάλωτο τὸ μιχθὲν, εἰς ταῦτα τὰ τμήματα. οὐδὲ οἷον κανόνος τινὸς, φαντάζεσθαι κατατομήν. σωματοειδεῖς γὰρ οἱ τρόποι πάντες οὗτοι, καὶ ταῖς ἀΰλοις οὐσίαις οὐδὲν διαφέροντες. πᾶν γὰρ τὸ ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ γενόμενον, μένειν δεῖ ταυτὸν, εἴπερ ἀεὶ ὡσαύτως ποιεῖ, ἀκίνητος ὢν καὶ αἰώνιος ταῖς ἐνεργείαις. δεῖ οὖν καὶ τὸ ὅλον μένειν ὅλον ἀεὶ, καὶ τὴν τῶν μοιρῶν γένεσιν, μενούσης ἀποτελεῖσθαι τῆς ὁλότητος, καὶ μὴ δαπανᾶσθαι ταύτην ἐν τῇ διαιρέσει τῶν μοιρῶν. νοήσωμεν οὖν μίαν ἅμα καὶ πολλὴν τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ὅλην τε μένουσαν καὶ μεριζομένην, καὶ συνεχῆ τε ὁμοῦ καὶ διῃρημένην, καὶ μήτε τὸ συνεχὲς αὐτῆς διαστατῶς φαντασθῶμεν. ἔστι γὰρ συνεχῆ καὶ ἀμεγέθης,

γέθης, ὡς ἡ κατὰ τὸν χρόνον, μήτε τὴν διαίρεσιν κατὰ τοὺς μοναδικοὺς ἀριθμούς. τὸ γὰρ τοιοῦτον, ποσὸν ἀσύμβατόν ἐστι πρὸς τὸ συνεχές, ἀλλ' ὡς προσήκει τοῖς ἀσωμάτοις, εἰς ἓν ταῦτα συναγάγωμεν, καὶ τὸ ὅλον μὲν τῶν μερῶν, ἐπὶ τῆς ψυχῆς θεωρήσωμεν. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Πλάτων, ὅτι δεῖ μὴ ἀφίστασθαι τῆς ἑνώσεως ἐν τῇ διαιρέσει διὰ τῶν ἑξῆς. ἑκάστην δὲ ἔκ τε ταὐτοῦ καὶ θατέρου καὶ οὐσίας μεμιγμένην. ἤρχετο δὲ διαιρεῖν ὧδε. εἰ γὰρ ἐν πᾶσίν ἐστι τὰ γένη τὰ ὑποστατικὰ τῆς ψυχῆς, καὶ ἔστιν ὁμοιομερὴς ὅλη πρὸς ἑαυτήν, οὐδὲν ἀποστήσειεν αὐτὴν τῆς συνεχείας καὶ τῆς ἑνώσεως. καὶ γὰρ εἰ ἐπὶ τῶν σωμάτων τὰ ὅμοια συμφύεται ἀλλήλοις ἀμέσως, πόσῳ δὴ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀσωμάτου φύσεως τὰ οἷον μέρη πάντα ἑνίζεται, καὶ τὸ ὅλον τῷ ἑνὶ κεκράτηται, μήτε τῶν μερῶν συγχεομένων διὰ τὴν τοῦ ὅλου θέσιν, μήτε τῆς ὁλότητος ἐξισταμένης, διὰ τὴν διάκρισιν τῶν μερῶν. λάβοις δ' αὖ ἐκ τούτων καὶ ὅτι κατὰ πάντα ἑαυτῆς ἡ ψυχὴ τὰ μέρη, καὶ ἀμέριστός ἐστι καὶ μεριστή. εἰ γὰρ πᾶσα μοῖρα πάντων μετέχει τῶν μέσων γενῶν, οὐδέν ἐστιν αὐτῆς λαβεῖν, ὃ μὴ ὑφέστηκεν ἐκ τούτων. εἰς ταῦτα βλέποντες οἱ παλαιοί, κἀκεῖνα συλλογίζονται πανταχοῦ περὶ αὐτῆς, ὅτι πᾶσα καὶ ὄν ἐστι καὶ ζωὴ καὶ νοῦς, καὶ ὅπερ ἂν λάβοις τῶν τριῶν, καὶ τὰ λοιπὰ συνάγεις. ἐπειδὴ πάντα ἐν αὐτῇ διὰ πάντων φοιτᾷ, καὶ ἡ πᾶσα μία ἐστί, καὶ τὸ ἐν αὐτῆς, παντελές ἐστι, καὶ τὸ μέρος ὁμόχρουν ὥσπερ ὅλῳ ἐπ' αὐτῆς. εἰ δὲ ἕκαστον τῶν μερῶν αὐτῆς πολλῶν ὄντων οὐσία τίς ἐστιν, εἰ τὰ μέρη τοσάδε ἐστί, καὶ ἡ οὐσία αὐτῆς τοσαχῶς, ἰσάριθμος τοῖς μέρεσι, καὶ ἡ ταυτότης, καὶ ἡ ἑτερότης. ἡ μὲν ἐν τῷ νῷ μία ἑκάστη, διὸ ἀμερὴς ἦν. οὐ γάρ ἐστι νοῦ, τὸ μὲν ἄλλο μέρος, τὸ δὲ ἄλλο. τῆς δὲ ψυχῆς μεμέρισται κατ' ἀριθμὸν οὐσιώδη, ἥρμοσται αὐτοῦ τὰ μέρη πρὸς ἄλληλα, μίαν ἐκ πολλῶν ποιοῦντα, καὶ ὅλον ἐκ μερῶν αὐτήν. καὶ μὴν κἀκεῖνο θεωρεῖν ἄξιον, ὅτι κατὰ μὲν τὴν τῶν στοιχείων ἀπογέννησιν, ἐκ τῆς οὐσίας ἤρχετο καθάπερ εἴπομεν. κατὰ δὲ τὴν τοῦ ὅλου σύστασιν, ἀπὸ τῆς ἑτερότητος, τὴν θατέρου φύσιν δύσμικτον οὖσαν, εἰς ταὐτὸν συναρμόττων βίᾳ, καὶ ἄμφω μιγνὺς μετὰ τῆς οὐσίας. κατὰ δὲ τὴν εἰς τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους τοῦ ὅλου διαίρεσιν, ἀπὸ τῆς ταυτότητος. ἑκάστην γὰρ φύσει μοῖραν διεῖλεν, ἐκ τοῦ ταὐτοῦ καὶ θατέρου, καὶ οὐσίας μεμιγμένην. οἰκεία γὰρ τῇ μὲν γενέσει τῶν ἁπλῶν, ἡ ἀπὸ τῆς οὐσίας ἀρχὴ πάντων. ἁπλουστέρα γὰρ ἡ οὐσία τῶν ἄλλων. τῇ δὲ συστάσει τοῦ ὅλου ἡ ἀπὸ τῆς ἑτερότητος. ἀπὸ γὰρ τῶν καταδεεστέρων τοῦ ὅλου ἐκ τῶν μερῶν ἡ γένεσις ἄρχεται. τῇ δὲ τῆς ἁρμονίας ὑποστάσει, ἡ ἀπὸ τῆς ταυτότητος. βούλεται γὰρ εἰς ταυτότητα καὶ κοινωνίαν τῶν διῃρημένων αὕτη τελευτᾶν. καὶ ὅλως ἡ ἁρμονία ταυτοποιὸς εἶναι, τῶν ἡρμοσμένων ἐθέλει. τούτων δὲ ἡμῖν διηρθρωμένων κατὰ δύναμιν, ἀνάγκη προλαβεῖν, ὅσα χρὴ πρόχειρα εἶναι τοῖς τὸν ἀριθμὸν συνήσειν μέλλουσι, καὶ τῶν περὶ τῆς ἁρμονίας τῆς ψυχικῆς λόγων, εἰ μὴ μέλλοιμεν κατὰ κενῆς ποιήσασθαι τὴν τῶν ἑπομένων ἐξήγησιν. δεῖ δὴ προειληφέναι τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι λόγων, τὰ ἐν ταῖς ἁρμονικαῖς πραγματείαις εἰωθότα λέγεσθαι, τί φθόγγος, τί διάστημα, τί σύστημα, καὶ ὅτι τὰς ἐν τῇ ἁρμονίᾳ συμφωνίας οὐκ ἀλλαχόθεν, ἢ ἐκ τῶν ἀριθμῶν ἐλάμβανον οἱ Πυθαγόρειοι, καὶ ἐκ τούτων οὐ πάντων, ἀλλ' ἐκ τῶν πολλαπλασίων, καὶ τῶν ἐπιμορίων. τὸ μὲν διὰ τεσσάρων ἐν ἐπιτρίτῳ λέγοντες εἶναι, τὸ δὲ διὰ πέντε ἐν ἡμιολίῳ, τὸ δὲ διὰ πασῶν, ἐν διπλασίῳ, καὶ τὸ διὰ πασῶν ἅμα καὶ διὰ πέντε, ἐν τριπλασίῳ, τὸ δὲ δὶς διὰ πασῶν, ἐν τετραπλασίῳ. τὸ γὰρ διὰ πασῶν ἅμα καὶ διὰ τεσσάρων, οὐκ ἐδόκει αὐτοῖς εἶναι σύμφωνον, ὅτι ἐν πολλαπλασιεπιμερεῖ λόγῳ συνίσταται, ὥσπερ τοῦ ὀκτὼ πρὸς τὰ τρία. μέσος γὰρ αὐτῶν ὁ ἕξ, ποιῶν πρὸς μὲν τὸν ἐλάσσονα, τὸν διπλάσιον λόγον, πρὸς δὲ τὸν μείζονα, τὸν ὑπεπίτριτον. ταῦτά τε οὖν προληπτέα, καὶ ὅτι ἐπόγδοός ἐστιν ὁ τονιαῖος λόγος, καὶ ὅτι τὸ μὲν ἐπίτριτον, ἐκ δύο τόνων ἐστὶ καὶ λείμματος, τίς τε ὁ τοῦ λείμματος λόγος, ὕστερον μαθησόμεθα. καὶ μὴν καὶ ὅτι τρία τὰ γένη τῶν ἁρμονιῶν ἐστι, διάτονον, ἐναρμόνιον, χρωματικόν. καὶ ὅτι τὸ μὲν διάτονόν ἐστιν, ἐξ ἡμιτονίου. ὅπερ δέ ἐστι τὸ λεγόμενον ἡμιτόνιον, οὐ κυρίως ἡμιτόνιον, ἀλλὰ λεῖμμα, καὶ τόνου, καὶ ἑτέρου τόνου. τὸ δὲ ἐναρμόνιον, ἐκ διέσεως, καὶ ἑτέρας διέσεως, καὶ διτόνου. τὸ δὲ χρωματικόν, ἐξ ἡμιτονίου, καὶ ἡμιτονίου, καὶ τριημιτονίου. ἔστι δὲ καὶ ἡ δίεσις, τὸ οἷον τέταρτον τοῦ τόνου, οὐκ ὂν κατ' ἀλήθειαν τέταρτον, ὥσπερ οὐδὲ τὸ λεῖμμα ἡμιτόνιον ἀκριβῶς. ἀποδείξομεν δὲ ταῦτα, διὰ τῶν ἑπομένων. τριῶν δὲ ὄντων τῶν γενῶν, ὧν ἕκαστόν ἐστι ποιὰ τετραχόρδου διαίρεσις, ὁ Πλάτων φαίνεται, ὥσπερ διατόνῳ μόνῳ χρώμενος. ἀξιοῖ γὰρ τοὺς ἐπιτρίτους λόγους, εἰς ἐπογδόους καὶ λεῖμμα διαιρεῖν. ἀλλ' οὐχὶ εἰς διέσεις ἐναρμονίους. ἐπειδὴ καὶ τὸ ἡμιτόνιον τῶν παλαιῶν τινες, δίεσιν ἐκάλουν, καὶ ἔοικεν ὁ Πλάτων τοῦτο παραλαβεῖν τὸ γένος, λέγω δὴ τὸ διατονικόν, ὡς ἁδρότερον καὶ ἁπλούστερον, καὶ γενναιότερον, τῶν ἄλλων. καί τοι δοκεῖ, τὸ ἐναρμόνιον εἶναι παιδευτικὸν μᾶλλον, καὶ εἴ με δεῖ λέγειν τὴν ἐμὴν μαντείαν, τὸ μὲν ἐναρμόνιον γένος, τοῖς περὶ τοῖς σώμασι μεριστοῖς γιγνομένης πάσης ζωῆς ἐπιστατικόν, ὡς τὸ διατονικὸν τῆς λογικῆς. διὸ καὶ παιδευτικόν ἐστιν ἐκείνης. τὸ δὲ χρωματικόν, τῆς σωματικῆς αὐτῆς λοιπὸν ἰδέας. διὸ καὶ ἔκλυτόν ἐστι καὶ ἀγεννές. τὸ δ' οὖν ἁρμονικόν, εἰκότως ἐστὶ παιδευτικόν. ὃ δὴ διὰ ταῦτα καὶ ὁ Σωκράτης ἐν Πολιτείᾳ, διαφερούσης μνήμης ἠξίωσεν, ἐν τοῖς περὶ τῶν ἁρμονιῶν λόγοις, ὡς ἐπιστήσαμεν, καὶ ὁ Τίμαιος εἰδώς, καὶ ἀκούσας ἐκεῖνα τῇ προτεραίᾳ τοῦ Σωκράτους λέγοντος, ὅμως αὐτοὶ τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς, τὴν σύστασιν διὰ τοῦ τονικοῦ δέδωκεν γένους, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ ἁρμονικοῦ, παιδευτικοῦ τοῦ ἐναρμονίου ὄντος ὡς εἴπομεν. καὶ γὰρ τοὺς τούτων ἡγεμόνας διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν

τῶν μαθημάτων, ἁρμονικοὺς ἐκάλουν. φησὶ γοῦν ὁ Ἀριστόξενος ἐν τῷ πρώτῳ τῆς ἁρμονικῆς στοιχειώσεως, τοὺς ἔμπροσθεν ἡμμένους τῆς ἁρμονικῆς πραγματείας, συμβέβηκεν ὡς ἀληθῶς ἁρμονικοὺς εἶναι. αὐτῆς γὰρ τῆς ἁρμονίας ἥπτοντο, τῶν δὲ ἄλλων γενῶν, οὐδεμίαν πώποτε ἔχον. ἐν οἷς καὶ λέγει τι θαυμαστὸν ὁ Ἀριστόξενος, ὅτι τὸ διατονικὸν διάγραμμα, οὐκ ᾔδεσαν οἱ παλαιοί. γράφει γὰρ οὕτως, σημεῖον δὲ, τὰ μὲν γὰρ διαγράμματα αὐτῶν τῶν ἐναρμονίων μόνον ἔκκειται συστημάτων, διάτονον δὲ ἢ χρωματικὸν, οὐδεὶς πώποτε ἑώρακεν. πῶς οὖν ταῦτα λέγει, καίτοι καὶ τοῦ Πλάτωνος κατὰ τὸ διατονικὸν γένος ἐκθεμένου τὸ διάγραμμα, καὶ τὸν ἀμφὶ τὸν Τίμαιον, θαυμάσαι ἄξιον. εἰ μὴ ἄρα τοῦ Ἀδράστου ἀληθὲς, ὃ εἰς αὐτὸν ἀπέρριψεν, ὅτι οὐ πάνυ τὸ εἶδος ἀνὴρ ἐκεῖνος μουσικὸς, ἀλλ᾽ ὅπως ἂν δόξῃ τι καινὸν λέγειν πεφροντικώς. ὁ δ᾽ οὖν Πλάτων ἐν τῷ διατόνῳ γένει, ποιεῖται τὴν τῶν τετραχόρδων διαίρεσιν, καὶ πρόεισιν, οὐ μέχρι τοῦ διὰ πασῶν μόνον, ἀλλ᾽ ἕως τοῦ τετράκις διὰ πασῶν, καὶ διὰ πέντε προσθεὶς καὶ τόνον, ἢ ὡς ὁ Σεβῆρος πεποίηκεν, οὐκ ἄνευ μὲν τοῦ τόνου ποιῶν καὶ οὗτος, εἰς δὲ τὸ λεῖμμα λήγων, ἀλλ᾽ οὐ τὸν τόνον. εἰ δέ τις ἀποροίη, πῶς ὁ Πλάτων τὸ διάγραμμα προήγαγεν πρὸς τοσοῦτον μέγεθος, τί φησιν ὁ Ἄδραστος, Ἀριστόξενος μὲν γὰρ τοὺς τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων τὸ τοῦ κατ᾽ αὐτὸν πολυτρόπου διαγράμματος πεποίηται μέγεθος, φησὶν ὁ Ἄδραστος, ἐκεῖνος καὶ ταύτην τὴν συμφωνίαν, ὦτα τοῦ νοῦ προστησάμενος. οἱ δὲ νεώτεροι, πεντεκαιδεκάτροπον, προήγαγον. ἄχρι τὸ τρὶς διὰ πασῶν, καὶ τὸν τόνον ῥητέον. ὡς ἐκεῖνοι μὲν, πρὸς τὴν ἡμετέραν χρῆσιν ἀφορώντων, οὕτως ἐποίουν, ὑπολαβόντων μὴ πλεῖόν τι τούτων δύνασθαι, μήτε τοὺς ἀγωνιζομένους φθέγγεσθαι, μήτε τοὺς ἀκούοντας εὐγνώστως κρίνειν. Πλάτων δὲ πρὸς τὴν φύσιν ὁρῶν, τὴν ψυχὴν ἐκ πάντων τούτων συνέστησεν, ἵνα προΐῃ μέχρι τῶν στερεῶν ἀριθμῶν, ἅτε σωμάτων ἐσομένη προστάτις. ἕπεται γὰρ τοῖς ἑπτὰ ὅροις ἐξ ἀνάγκης ἡ μέχρι τοῦ τετράκις διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε πρόοδος. δηλοῖ δὲ ὁ μέγιστος τῶν ὅρων, ὁ ἑπτὰ καὶ εἰκοσαπλάσιος ὤν. καὶ ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς τὴν ἀπορίαν. ὡς δὲ συνελόντι φάναι, τρία ταῦτά ἐστιν, εἰς ἃ τέμνεται τὸ περὶ τῆς ἁρμονίας κεφάλαιον. ἓν μὲν, ἡ τῶν ἑπτὰ μοιρῶν ἔκθεσις, δευτέρα δὲ, ἡ τῶν δύο μεσοτήτων παρεμβολή, τρίτον δὲ, ἡ κατατομὴ τῶν ἐπιτρίτων καὶ τῶν ἡμιολίων, εἰς τοὺς ἐπογδόους, καὶ τὰ λείμματα. διὸ καὶ εἰώθασί τινες τρία τρίγωνα ποιεῖν, καὶ ἐφ᾽ ἑνὸς μὲν γράφειν τοῦ ἐλαχίστου, τὰς ἑπτὰ μοίρας, κορυφὴν ποιοῦντες τὴν μίαν μοῖραν. καταχίζοντες δὲ τὰς ἓξ περὶ ταύτην, καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς γράφοντες τὸν διπλάσιον ὅλον στίχον, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας, τὸν τριπλάσιον, ἔπειτα δὲ ἄλλου τριγώνου μείζονος καὶ τοῦτο περιέχοντος αὐξήσαντες τοὺς ἀριθμοὺς παρεμβάλλειν τὰς δύο μεσότητας πάλιν ὁμοίως. χωρὶς μὲν τοὺς διπλασίους, χωρὶς δὲ τοὺς τριπλασίους τάξαντες. ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τὴν μίαν μοῖραν, ἔπειτα δὲ τρίτου τριγώνου καὶ ἀμφότερα ταῦτα περιλαμβάνοντος, ὅλον καταγράφειν τὸ διάγραμμα, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ οὕτως ὁ Ἄδραστος πεποίηκεν. ἄλλοι δὲ, τὴν μὲν λαμβδοειδῆ, παρῃτήσαντο παραγραφήν, ἑξῆς δὲ ὡς ἐπὶ τῆς τοῦ κανόνος κατατομῆς τάττουσι τοὺς ἀριθμοὺς κατὰ τὰ τρία κέντρα, πρώτους καὶ δευτέρους καὶ τρίτους λαβόντες, ὥσπερ δὴ καὶ ἡμεῖς ποιήσωμεν. οὕτω δὲ καὶ ὁ Πορφύριος, καὶ ὁ Σεβῆρος ἀξιοῦσι. προειλήφθω τῶν ῥηθησομένων, καὶ ὅτι τριχῆ διεῖλε τοῦτο τὸ κεφάλαιον, ἓν μὲν ταξάμενος μέρος πρῶτον, τὸ περὶ τῶν ἑπτὰ μοιρῶν, ἐν αἷς τὰ τρία διπλάσια διαστήματα, καὶ τὰ τρία τριπλάσια, κατὰ τὴν γεωμετρικήν, τουτέστι κατὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους μεσότητα. δεύτερον, τὸ περὶ τῆς τῶν ἄλλων μεσοτήτων δύο, ἁρμονικῆς, καὶ ἀριθμητικῆς εἰς ἕκαστον διάστημα τῶν διπλασίων, καὶ τριπλασίων ἐμβολῆς. τρίτον τὸ περὶ τῆς κατατομῆς τῶν ἐπιτρίτων καὶ ἡμιολίων, εἰς τοὺς ἐπογδόους καὶ τὰ λείμματα, καὶ μέχρι τούτων ἀποστρατώσας τὸν περὶ τῶν μοιρῶν τῆς ψυχῆς λόγον. δεῖ δὲ καὶ ὅσα περὶ τῶν τριῶν μεσοτήτων λέγεται, πρόχειρα ἔχειν. καὶ τίνες αἱ διαφοραὶ αὐτῶν, καὶ τίνες αἱ μέθοδοι δι᾽ ὧν εὑρίσκονται. ἔστι μὲν οὖν ἀριθμητικὴ μεσότης, ἐφ᾽ ἧς ὁ μέσος, κατὰ τὸ ποσὸν ὑπερέχει καὶ ὑπερέχεται, ὡς ἐπὶ πάντων τῶν ἑξῆς ἀριθμῶν, ὡς καὶ ὁ Τίμαιος αὐτὸς ὡρίσατο ταῦτα. ἁρμονικὴ δὲ, ἐφ᾽ ἧς ὁ μέσος τῷ αὐτῷ μέρει τοῦ μείζονος ὑπερέχεται παρὰ τοῦ μείζονος, ᾧ τοῦ ἐλάττονος αὐτὸς ὑπερέχει. ὡς ἐπὶ τοῦ ϛ δ γ. ὁ δ, τῷ τρίτῳ τοῦ μείζονος ὑπ᾽ αὐτοῦ ὑπερεχόμενος, τῷ τρίτῳ τοῦ ἐλάσσονος αὐτοῦ, ὑπερέχει τοῦ ἐλάττονος. γεωμετρικὴ δὲ, ἐφ᾽ ἧς ὁ αὐτὸς λόγος τοῦ μείζονος πρὸς τὸν μέσον, ὃς τοῦ μέσου πρὸς τὸν ἐλάσσονα. μέθοδοι δὲ τῆς εὑρέσεως αὐτῶν, ἑξῆς ἡμῖν λεγέσθωσαν. προκείσθω γὰρ δύο τινῶν δοθέντων ὅρων, εὑρεῖν ἁρμονικὴν καὶ ἀριθμητικὴν μεσότητα, καὶ ἔστωσαν διπλάσιον οἱ ὅροι λόγον ἔχοντες, οἷον, οἱ ιβ καὶ ϛ. λαμβάνω οὖν τὴν ὑπεροχὴν τοῦ μείζονος, παρὰ τὸν ἐλάσσονα. ἔστι δὲ αὕτη δῆλον, ὡς ϛ καὶ δίχα μερίσας, τὸ ἥμισυ προστίθημι τῷ ἐλάσσονι καὶ ποιῶ τοῦτον μέσον. ἔστι γοῦν τῶν ιβ καὶ ϛ, ὁ θ μέσος, κατὰ τὴν ἀριθμητικήν. ἐν τριάδι γὰρ ἡ ὑπεροχή, καὶ τοῦ μείζονος παρὰ τὸν μέσον, καὶ τοῦ μέσου παρὰ τὸ ἐλάχιστον. πάλιν λαβὼν τῶν ἄκρων τὴν διαφορὰν τὸν ϛ, ποιῶ ἐπὶ τὸν ἐλάσσονα γίνεται, ὁ λϛ καὶ τοῦτον διὰ τῶν ιη μερίζων, τὸν ἐκ τῶν ἄκρων συγκείμενον, γίνεται τὸ πλάτος τῆς παραβολῆς, δυάς. ταύτην προστίθημι τῷ ἕκτῳ, καὶ ἔχω τὸν μέσον κατὰ τὴν ἁρμονικὴν τὸν ὀκτώ. ᾧ γὰρ μέρει τοῦ μείζονος ὑπερέχεται ὑπ᾽ αὐτοῦ, τούτῳ τῷ μέρει τοῦ ἐλάσσονος, ὑπερέχει τοῦ ἐλάσσονος. τρίτῳ γὰρ τοῦ ιβ ὑπερέχεται, καὶ τρίτῳ τοῦ ϛ ὑπερέχει. πάλιν ἔστω τὸ διάστημα τριπλάσιον, οἷον ὁ ιη τούτους συνθεὶς, ποιῶ τὸν κδ, οὗ τὸ ἥμισυ λαβὼν ἔχω τὸν μέσον τὸν ιβ κατὰ τὴν ἀριθμητικήν. πάλιν

λαβὼν

λαβὼν τὴν ὑπεροχὴν τῶν ιη καὶ ς̄ τὸν ιβ̄ ποιῶ ἐπὶ τὸν ἐλάσσονα ὅρον τὸν ς̄ γίνεται οβ̄. τοῦτον μερίζω παρὰ τὸν κδ̄ τὸν ἐκ τῶν ἄκρων συντεθέντα, γίνεται δὴ τὸ πλάτος τῆς παραβολῆς, τριάς. ταύτην τῷ ς̄ προστίθημι, καὶ ἔχω τὸν ἐννέα, μεσότητα ἁρμονικὴν, ταὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων ὑπερέχουσάν τε καὶ ὑπερεχομένην. οὕτως δὲ καὶ ἡ μονὰς εἴη καὶ δυάς, συνθεὶς μὲν καὶ λαβὼν τὸν ἥμισυ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν τὸ α̅ καὶ ἥμισυ μέσον ὅρον ἔχω τῆς ἀριθμητικῆς μεσότητος. λαβὼν δὲ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ μείζονος τὴν μονάδα, καὶ ἐπὶ τὸν ἐλάσσονα ποιήσας τὴν μονάδα ἐπὶ τὴν μονάδα, ἔχω τὸν ἐξ ἀμφοῖν ἕν. τοῦτον δὲ παραλαβὼν, παρὰ τὸν ἐκ τῶν ἄκρων τὸν γ̄, ἔχω τὸ πλάτος τρίτου ἑνός. ἵνα ὁ τρίτος ἐπὶ τούτων ποιήσῃ τὸ παραβληθὲν ἑνὸς γ̄. τοῦτον οὖν τὸ γ̄, τῷ α̅ προσθείς, ἔχω τὸν μέσον τῆς ἁρμονικῆς μεσότητος, ὡς ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν. ταύταις δὴ χρησάμενοι ταῖς μεθόδοις, τὰ διπλάσια πάντα καὶ τριπλάσια διαστήματα συμπληρώσωμεν ἐμμεθόδως, ταῖς ἀριθμητικαῖς καὶ ταῖς ἁρμονικαῖς μεσότησιν. ἃ δὴ παραλήψεται ὁ Τίμαιος ἐν τῇ γεωμετρικῇ μεσότητι, καὶ παραλαβὼν ἀπαυξήσει, ταῖς τῶν ἄλλων μεσοτήτων ἐμβολαῖς. ὅλως δὲ ἐπειδὴ τῶν τριῶν διαμνημονεύει μεσοτήτων, ὧν περιληπτικὴν εἶναι τὴν γεωμετρικήν, προσκείσθω τοῖς εἰρημένοις θεώρημα τοιοῦτον. ἐὰν ἡ διεχὴς ἀναλογία, καὶ τῶν μέσων ἅτερος ποιῇ τὴν ἀριθμητικήν, ὁ λοιπὸς ποιήσει τὴν ἁρμονικὴν μεσότητα καὶ ἀνάπαλιν. ἔστωσαν γὰρ ὅροι τέσσαρες, ὁ πρῶτος, πρὸς β̄, ὁ γ̄ πρὸς δ̄, καὶ ἀριθμητικὴ μεσότης ὁ β̄. λέγω ὅτι ἁρμονικὴ ὁ γ̄. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὑπὸ τῶν α̅ δ̄, ἴσον τῷ ὑπὸ τὸ β̄ γ̄, ὁ δὲ β̄ ἀριθμητικὴ μεσότης, καὶ τὸ ὑπὸ συναμφοτέρου τοῦ α̅ δ̄, διπλάσιον τοῦ ὑπὸ τοῦ β̄ γ̄. ὡς ἐν ἀριθμητικῇ μεσότητι. τὸ ἄρα ὑπὸ συναμφοτέρου τῶν α̅ δ̄, καὶ γ̄, διπλάσιον τῶν α̅ δ̄. ἦν δὲ τοῦτο ἁρμονικῆς ἴδιον. τὸ ὑπὸ τῶν ἄκρων καὶ μέσου διπλάσιον εἶναι τοῦ ὑπὸ τῶν ἄκρων. πάλιν ἔστω ἁρμονικὴ μεσότης ὁ γ̄, λέγω ὅτι ἀριθμητικὴ ὁ β̄. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὑπὸ α̅ δ̄ καὶ γ̄, διπλάσιον τῶν ἀπὸ α̅ δ̄ καὶ γ̄, διπλάσιον τῶν β̄ γ̄, διπλάσιος ἄρα καὶ συναμφότερος ὁ α̅ δ̄, τοῦ β̄. τοῦτο δ' αὖ ἀριθμητικὴ μεσότης, ὅταν οἱ ἄκροι, διπλάσιοι ὦσι τοῦ μέσου. πάλιν ἔστω τῶν δ̄, μέσος μὲν ὁ β̄, ἀριθμητικὴ μεσότης, ὁ δὲ γ̄, ἁρμονική. λέγω ὅτι ἐστίν, ὁ α̅ πρὸς β̄, καὶ ὁ γ̄ πρὸς δ̄. ἐπειδὴ γὰρ ὁ ὑπὸ συναμφοτέρου τῶν α̅ δ̄ καὶ τοῦ β̄ διπλάσιος τοῦ ὑπὸ τοῦ α̅ δ̄ διὰ τὴν ἁρμονικήν, ὑπὸ συναμφότεροι δὲ τοῦ α̅ δ̄ τοῦ διπλάσιος τοῦ ὑπὸ β̄ γ̄ διὰ τὴν ἀριθμητικήν. ὁ ἄρα ὑπὸ α̅ δ̄, ἴσος τῷ ὑπὸ β̄ γ̄. ἔστιν ἄρα ὡς α̅ πρὸς β̄, οὕτως ὁ γ̄ πρὸς δ̄. τοῦτο δ' ἦν γεωμετρικῆς ἴδιον, καὶ ἀντιστρέφουσιν ἀλλήλαις. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ταῦτα προείρηται, ἐπὶ τὸ προκείμενον χωρῶμεν.

Μίαν ἀφεῖλε τὸ πρῶτον ἀπὸ παντὸς μοῖραν. μετὰ δὲ ταύτην ἀφῄρει διπλασίαν ταύτης, τὴν δὲ αὖ τρίτην, ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς α̅.

Τὴν μαθηματικὴν θεωρίαν, οὔτε παντάπασιν ἀτιμαστέον, οὔτε μόνην αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ζηλωτέον. τὸ μὲν γάρ, οὐ δείκνυσιν ἡμῖν ὥσπερ ὁ Πλάτων βούλεται τὰ πράγματα ἐν ταῖς εἰκόσι, τὸ δὲ ἀκερμάτιστον ποιεῖ τὴν ὅλην ἐξήγησιν. δεῖ γὰρ ὡς ἐπ' ἀσφαλοῦς πείσματος ὁρμᾶν τῶν πραγμάτων περὶ ὧν ὁ λόγος ἐστὶν οὐσίας. ἐν μέσῳ τοίνυν ὥσπερ εἴπομεν καὶ πρότερον καταστήσαντες τὸν λόγον, μαθηματικῶς μὲν πρῶτον, οἰκείως δὲ τοῖς ὑποκειμένοις, μετὰ ταῦτα τὴν προκειμένην ἐξηγησώμεθα κατατομήν. οἱ μὲν οὖν Πυθαγόρειοι μέγα φρονοῦσιν, ὡς τὴν τοῦ κανόνος κατατομὴν ἐν τούτοις παραδίδωσι, τὰς αἰτίας τὰς οὐσιώδεις, καὶ τοὺς λόγους, τοὺς γεννητικοὺς τῶν μαθηματικῶν θεωρημάτων ἀναπτύσσων. φέρε οὖν μαθηματικῶς, ὅπερ εἴρηται πρῶτον γυμνάσωμεν τὴν τῶν ἀκουόντων διάνοιαν συναιροῦντες τὰ παρὰ πολλοῖς εἰρημένα, καὶ τῶν μὲν ἀντιλογιῶν ἀπεχόμενοι, καθ' αὑτὸ δὲ τὸ ἀληθὲς ἐξετάζοντες. ἔσται δὲ ἡμῖν ὁ λόγος ὡς συλλήβδην εἰπεῖν, περὶ πέντε τούτων, περὶ τῶν τοῦ πολλαπλασίου λόγων, περὶ τῶν μεσοτήτων, τῶν μεταξὺ τούτων, περὶ τῶν ἐπιτρίτων καὶ ἡμιολίων, τῶν ἐν ταῖς μεσότησιν ἀναφαινομένων, περὶ ἐπογδόων, τῶν τὰ διαστήματα ταῦτα συμπληρούντων, περὶ τοῦ λείμματος. καὶ γὰρ δεῖ τὸ διάγραμμα πάντων τούτων εἶναι περιληπτικόν, καὶ καταπεπυκνῶσθαι πᾶσι τούτοις τοῖς λόγοις. ἵνα οὖν ἐν τάξει προΐωμεν, λάβωμεν πρῶτον ἐν τοῖς ἀπὸ μονάδος ἀριθμοῖς, τοὺς λεγομένους πρώτους ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος λόγους. ἐκκείσθω δὴ οὖν μονάς, καὶ ταύτης διπλασία δυάς, εἶτα τριάς, ἡμιολία μὲν τῆς δυάδος, τριπλασία δὲ τῆς μονάδος, εἶτα τετρὰς τριπλασία τῆς δυάδος, εἶτα ἐννὰς τριπλασία τῆς τριάδος, εἶτα ὀγδοάς, ὀκταπλασία τῆς μονάδος, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἑβδόμη μοῖρα ἑπτακαιεικοσαπλασία τῆς μονάδος. τούτους δὴ τοὺς ἀριθμοὺς ὡς εἴπομεν, οἱ μὲν λαβδοειδῶς ἐκτίθενται, τὴν μονάδα κορυφὴν ποιήσαντες, καὶ ὡδὶ τοὺς διπλασίους τάττοντες, ὡδὶ δὲ τοὺς τριπλασίους. οἱ δὲ ἐν ἑνὶ στοίχῳ τῷ Πλάτωνι μᾶλλον κατακολουθοῦντες. οὐ γὰρ χωρὶς μὲν εἶπε τοὺς τριπλασίους, χωρὶς δὲ τοὺς διπλασίους, ἀλλ' ἐναλλὰξ μίξας αὐτούς, ὡς κατ' εὐθεῖαν προϊών. ἀλλ' εἰ μὲν ἄχρι τούτων ἔστη τὰ τοῦ Πλάτωνος, ἔδει μηδὲν περιεργάζεσθαι πλέον. ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς ἡμῖν παρακελεύεται τὰ διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα, ταῖς τε ἁρμονικαῖς καὶ ἀριθμητικαῖς μεσότησι συνδεῖν, μονάδος δὲ οὐκ ὄντι καὶ δυάδος μεταξύ, ταύτας τὰς μεσότητας εὑρεῖν, ληπτέον τινὰ πρῶτον ἀριθμόν, ὃς ἐλάχιστος ὤν, ἕξει καὶ ἥμισυ, καὶ τρίτον. διπλάσιον γὰρ πᾶς ἀριθμὸς ἔχειν δύναται. καὶ τοῦτον οὖν ζητητέον. εἰλήφθω οὖν ὁ ς̄, καὶ τούτου διπλάσιος ὁ ιβ̄, τὸν αὐτὸν ἔχοντες λόγον, ὃν πρὸς δυάδα μονάς. τούτων δὴ τῶν ἑξαπλασίων μονάδος καὶ δυάδος μέσοι παρεντεθέντες ὅ, τε ὀκτὼ καὶ θ̄, τὰς εἰρημένας μεσότητας ἀποδώσουσιν. ὁ μὲν γὰρ η̄ ταὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων αὐτῶν, ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται, ὁ δὲ θ̄, ἴσῳ μὲν κατ'

ς δ η αβ

ἀριθμὸν ὑπερέχει, ἴσῳ δὲ ὑπερέχεται. ἑξάκις ἄρα τὴν μονάδα καὶ δυάδα ποιήσαντες, εὕρομεν ἀριθμοὺς τὰς εἰρημένας ἐπιδεχομένους μεσότητας. ὁμοίως δὴ καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἐν τῷ προειρημένῳ στοίχῳ τῶν διπλασίων ἅμα καὶ τριπλασίων, ἑξαπλασιάσαντες εὑρήσομεν ὅρους, οὓς δυνησόμεθα καταπυκνοῦν ἀριθμητικαῖς τε μεσότησι καὶ ἁρμονικαῖς. γεγονέτωσαν γὰρ ἀπὸ παντὸς τοῦ προειρημένου στοίχου ἑξαπλάσιοι, ἄλλους ἀριθμοὺς ἐν τάξει θέντες μόνον τὸν πεντηκοντατέσσαρα πρὸ τοῦ τεσσαρακονταοκτὼ θεῖναι ὀφείλοντες. τοῦτον γὰρ πρότερον εἶπε τριπλάσιον τοῦ τρίτου, μετ' ἐκεῖνον αὐτὸν ἔθεμεν τῷ πλήθει τῶν μονάδων ἑπόμενοι, καὶ οὐ τῇ ἀπαριθμήσει ἣν ὁ Πλάτων πεποίηται τοῖς λόγοις αὐτῶν ἑπόμενος, καὶ ἐναλλὰξ τοὺς διπλασίους καὶ τριπλασίους, μεταξὺ μὲν τοῦ ς΄, καὶ ιβ΄, ἐμπεσοῦνται ὁ η΄ καὶ θ΄ μεταξὺ δὲ τοῦ ιβ΄ καὶ κδ΄ διπλασίου, ἁρμονικὴ μὲν μεσότης, ὁ ις΄ ἀριθμητικὴ δὲ ὁ ιη΄. μεταξὺ δὲ τοῦ τρίτου διπλασίου τοῦ κδ΄, καὶ μη΄, ἁρμονικὴ μὲν μεσότης, ὁ λβ΄, ἀριθμητικὴ δέ, ὁ λς΄. ἐν δὲ τοῖς τριπλασίοις, μεταξὺ τοῦ ς΄ καὶ ιη΄ πρώτου τριπλασίου ἁρμονικὴ μὲν μεσότης ὁ θ΄, ἀριθμητικὴ δὲ ὁ δυόδεκα. μεταξὺ δὲ τοῦ δευτέρου τριπλασίου ἀριθμοῦ, τοῦ ιη΄, καὶ νδ΄, ἁρμονικὴ μέν, ὁ κζ΄, ἀριθμητικὴ ὁ λς΄. μεταξὺ δὲ τοῦ γ΄ τριπλασίου, τοῦ νδ΄, καὶ ρξβ΄, ἁρμονικὴ μέν, ὁ πα΄, ἀριθμητικὴ δέ, ὁ ρη΄. διῄρηται ἄρα τὰ διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα, ταῖς δύο ταύταις μεσότησιν. ὥστε εἶεν ἂν ἐφεξῆς, οἱ ὅροι οὗτοι. ς΄. η΄. θ΄. ιβ΄. ις΄. ιη΄. κδ΄. λβ΄. λς΄. μη΄. νδ΄. πα΄. ρη΄. ρξβ΄. ἀλλ' εἰ μὲν ἦν δυνατὸν ἐν τούτοις τοῖς ἐκκειμένοις ἡμῖν ὅροις, τοὺς ἐπιτρίτους λόγους, εἴς τε τοὺς ἐπογδόους καὶ τὰ λείμματα διελεῖν, μέχρι τούτων ἂν ἔστημεν. νῦν δὲ οὐ γὰρ οἷόν τε, ἄλλης ἂν δέοι μεθόδου. προκείσθω οὖν ἐξ ἀρχῆς καταπυκνῶσαι τὸν διπλάσιον λόγον, ταῖς εἰρημέναις μεσότησι, καὶ τοῖς ἐπογδόοις. δεήσει ἄρα τὸν ὑπόλογον τοῦ διπλασίου, μετὰ τοὺς δύο ἐπογδόους ἐπίτριτον ἔχειν. εἰλήφθω οὖν πρῶτος ὁ τρίτος ἀπὸ μονάδος κατὰ τὸν ὀκταπλάσιον λόγον, ὁ ξδ΄. ἀπὸ τούτου, δύο μὲν ἐπογδόους ὑποστῆσαι δυνατόν. ἅπας γὰρ πολλαπλάσιος, τοσούτων ἐπιμορίων ἡγεῖται λόγων ἀντιπαρωνύμων αὐτῷ, ὁπόσος ἐστὶν ἀπὸ μονάδος. ἐπίτριτον δὲ οὐκ ἔχει. τριπλασιάσας οὖν αὐτόν, ποιῶ τόν, ρϙβ΄. οὗ ἐπίτριτος μέν, ὁ σνς΄, ἐπόγδοος δέ, ὁ σις΄, καὶ τούτου ἐπόγδοος, ὁ σμγ΄. ὁ ἄρα τοῦ λείμματος λόγος ἐστίν, ὁ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν δυοῖν ἐπογδόοιν λειπόμενος, τῶν σμγ΄, σις΄. ἀπὸ παντὸς γὰρ ἐπιτρίτου, δύο ἐπογδόων ἀφαιρεθέντων, καταλείπεται ὁ τοῦ λείμματος λόγος. ἀλλὰ τοῦ σνς΄, ἐπόγδοος, ὁ σπη΄, ὃς τὴν ἀριθμητικὴν σώζει μεσότητα, τεταγμένος μεταξὺ τοῦ ρϙβ΄ καὶ τοῦ τπδ΄, διπλάσιον πρὸς τὸν ρϙβ΄ λόγον ποιοῦντος. πρὸς δὲ τὸν σπη΄ ἐπίτριτον. εἰ μὲν οὖν δυνατὸν ὑποστῆσαι δύο ἐπογδόους ἀπὸ τοῦ σπη΄, κατεπυκνώσαμεν ἂν καὶ τοῦτο τὸ ἐπίτριτον, τοῖς τε ἐπογδόοις, καὶ τῷ λείμματι. νῦν δὲ οὐχ οἷόν τε. ὁ γὰρ ἐπόγδοος αὐτοῦ, ὁ τκδ΄ ὄγδοον οὐκ ἔχει. διὸ πρὸς αὐτὸν ἐπόγδοον γενέσθαι λόγον ἀδύνατον, τοῖς ἄτμητον ἀεὶ τὴν μονάδα φυλάττειν βουλομένοις. τὸ γὰρ ὄγδοον ἐστὶν αὐτοῦ, μ΄ η΄. διπλασιάσαντες οὖν αὐτὸν ἵνα τὸ ἥμισυ ὅλον ποιήσωμεν ἕξομεν καὶ αὐτοῦ λαβεῖν ἐπόγδοον. ἀναγκασθησόμεθα δὲ διὰ τοῦτο, καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ διπλασιάσαι πάντας. καὶ τοὺς μετ' αὐτόν. ἔσται οὖν ἀντὶ μὲν τοῦ ρϙβ΄, ὁ τπδ΄, ἀντὶ δὲ τοῦ σις΄, ὁ υλβ΄, ἀντὶ δὲ τοῦ σμγ΄, ὁ υπς΄, ἀντὶ δὲ τοῦ σνβ΄, ὁ φβ΄. ἀντὶ δὲ τοῦ σπη΄ ὁ φος΄. καὶ τούτου ἐπόγδοος, ὁ χμη΄, καὶ τούτου ἐπόγδοος, ὁ ψκθ΄. ἔπειτα ψξη΄, διπλάσιος μὲν ὢν, τοῦ τπδ΄ πρὸς δὲ τὸν ψκθ΄ λόγον ἔχων τοῦ λείμματος. καὶ οὕτω δὴ πεπλήρωται τὸ διπλάσιον διάστημα τοῖς ἡμιολίοις καὶ ἐπιτρίτοις, καὶ ἐπογδόοις λόγοις, ἐν τοῖς δὲ τοῖς ἀριθμοῖς, τπδ΄. υλβ΄. υπς΄. φιβ΄. φος΄. χμη΄. ψκθ΄. ψξη΄. εἰ οὖν ἐθελήσομεν ὅλον συμπληρῶσαι τὸ διάγραμμα, ἐκθέμενοι κατὰ τὰ ἑξῆς, ἀντὶ μὲν τῆς πρώτης μοίρας, τὸν τπδ΄, ἀντὶ δὲ τῆς διπλασίας ταύτης, τὸν ψξη΄. ἀντὶ δὲ τῆς τριπλασίας μέν, τῆς πρώτης, ἡμιολίας δέ, τῆς δευτέρας, τὸν ͵αρνβ΄. ἀντὶ δὲ τῆς τετραπλασίας τῆς πρώτης τόν, ͵αφλς΄. ἀντὶ δὲ τῆς πέμπτης, ἥ ἐστι τριπλασία τῆς τρίτης τὸν ͵αυνη΄. ἀντὶ δὲ τῆς ἕκτης, ἥ ἐστιν ὀκταπλασία τῆς πρώτης, τὸν ͵γοβ΄. ἀντὶ δὲ τῆς ἑβδόμης, ἥ ἐστιν ἑπτακαιεικοσαπλασίων τῆς πρώτης, τὸν μτξη΄. εἰ οὖν ἐθελήσαιμεν τούσδε καταπυκνῶσαι ταῖς τε ἁρμονικαῖς καὶ ταῖς ἀριθμητικαῖς μεσότησιν, αἳ παρεντεθεῖσαι τά τε ἡμιόλια, καὶ ἐπίτριτα διαστήματα ποιήσουσιν, ἔσονται μεταξὺ τοῦ τπδ΄, καὶ τοῦ ψξη΄ διπλασίου, ὅ τε φιβ΄, ποιῶν τὴν ἁρμονικὴν μεσότητα, καὶ ὁ φος΄, τὴν ἀριθμητικήν. εἰ δὲ τοῦ τριπλασίου διαστήματος λέγω δὴ τοῦ τε τπδ΄, καὶ τοῦ ͵αρνβ΄ λάβοιμεν τὰς μεσότητας ὁ μὲν φος΄, σώζει τὴν ἀριθμητικήν, ὃς ἐν τῷ τριπλασίῳ τὴν ἁρμονικὴν ἡμῖν ἀπεπλήρου μεσότητα. ὁ δὲ ψξη΄, τὴν ἀριθμητικήν. ὃς ἦν ὁ μείζων ἄκρος τοῦ διπλασίου. πάλιν εἰ τοῦ διπλασίου καὶ τετραπλασίου τὰς αὐτὰς ἐθελήσομεν μεσότητας λαβεῖν, ἔσονται μεταξὺ τοῦ ψξη΄, καὶ τοῦ ͵αφλς΄, ὁ μὲν ͵αρκδ΄ ἁρμονικὴ μεσότης, ὁ δὲ ͵αρνβ΄, ἀριθμητική. εἰ δὲ καὶ δεύτερον θελήσαιμεν καταπυκνῶσαι, τριπλάσιον οὗ οἱ ὅροι εἰσίν, ὁ ͵αρνβ΄, καὶ ͵αυνη΄. ὁ μὲν ͵αψκη΄, τὴν ἁρμονικὴν ἀποδώσει μεσότητα πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ βτδ΄, τὴν ἀριθμητικήν. καὶ μὴν καὶ εἰ τὸ τρίτον διπλάσιον καταπυκνῶσαι ἐν ὅροις ὂν τοῦ τε ͵αφλς΄, καὶ τοῦ ͵γοβ΄. ὁ μὲν βμη΄, τὴν ἁρμονικὴν ἕξει πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ βγδ΄, τὴν ἀριθμητικήν. ἔτι δὲ εἰ τὸ τρίτον τριπλάσιον λέγω δὴ τήν τε πέμπτην καὶ ἑβδόμην μοῖραν ταῖς ὁμοίαις μεσότησι, καταπυκνώσαιμεν, ἔσονται ἡμῖν ἄκροι μὲν ὅ, τε ͵γυνς΄, καὶ ὁ μύρια τξη΄. μέσοι δὲ ἁρμονικῆς μέν, ὁ ͵ερπδ΄. ἀριθμητικῆς δέ, ὁ ͵ςϡιβ΄. εἰ δὲ αὖ καὶ τῶν ἐπιτρίτων ἕκαστον τῶν ἀναφανέντων ἐκ τούτων τῶν μεσοτήτων, καὶ τῶν ἡμιολίων, τοῖς τε ἐπογδόοις, καὶ τῷ λείμματι καταπυκνώσαιμεν, ἔσται

ἡμῖν

ἡμῖν ἐν ὅροις τοῖς ἑξῆς κειμένοις μετὰ τὴν ὅλην ἐξήγησιν, τὸ ὅλον διάγραμμα ἔχον. ἐπογδόους μὲν κ̄δ, λείμματα δὲ θ̄. τούτων σαφηνισθέντων ζητοῦμεν ἡμῖν περὶ αὐτοῦ τοῦ λείμματος, ἰστέον ὅτι ἐπειδήπερ οὐδεὶς ἐπιμόριος εἰς λόγους ἴσους τέμνεσθαι δύναται, τὸ ἡμιτόνιον ἐν ἀριθμοῖς οὐκ ἔστι λαβεῖν, ἀλλὰ τοὺς σύνεγγυς ἀλλήλων λαβόντες, τὸν ἐφεπτακαιδέκατον λόγον, καὶ τὸν ἐφεκκαιδέκατον, καὶ δείξαντες τὸν ἐφεπτακαιδέκατον μείζονα τοῦ καλουμένου λείμματος ὃς ἦν ἐλάσσων τοῦ ἀκριβοῦς ἡμιτονίου, συνάγουσιν, ὅτι καὶ τοῦ ἡμιτονίου ἐλάττων ἐστίν, ἢ ὁ ἐφεπτακαιδέκατος. ὅτι δὲ οὗτος ἐλάσσων ἢ ἡμιτόνιον, δείκνυνται οὕτως. ἐκκείσθω γὰρ ὁ ῑς, καὶ τούτου ἐπόγδοος ῑη. τούτων δὲ μεταξὺ τιθεὶς, ὁ ῑζ, εἰς ἀνίσους διαιρεῖ τὸν ἐπόγδοον λόγους. σύνεγγυς ὄντας τοῦ ἡμιτονίου διαστήματος μονάδι διαφέρων τῶν ἄκρων. καὶ δῆλον ὅτι τῷ πρὸς τῷ ἐλάσσονι ὅρῳ, μείζω ποιήσει λόγον. καὶ ἐν πάσῃ γὰρ ἀριθμητικῇ μεσότητι μείζων ἐστὶν ὁ λόγος ὁ ἐν τοῖς ἐλάττοσιν ὅροις. ὥστε ὁ ἐφεπτακαιδέκατος, ἐλάσσων ἐστὶν ἡμιτονίου. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ λεῖμμα ἐλάσσων ἐστὶν ἢ ἐφεπτακαιδέκατον, ὡς ἀπὸ τῶν παρὰ Πλάτωνι κειμένων ὅρων δῆλον. ὁ γὰρ σν̄ς, τὸν τοῦ λείμματος ἔχων λόγον πρὸς τὸν σμ̄γ, ὡς καὶ πρότερον δείξομεν, πυθμενικὸν ἀποδείξαντες τὸν ἐν τούτοις τοῖς ἀριθμοῖς τοῦ λείμματος λόγον, ἐλάσσων ἐστὶ τοῦ ἐφεπτακαιδεκάτου, πρὸς τὸν σμ̄γ. ὑπερέχει μὲν γὰρ αὐτοῦ ῑγ μονάδι. τὸ δὲ ἑπτακαιδέκατον, τὸν σμ̄γ, πλειόνων ἐστὶν ἢ ῑγ μονάδων. πολλῷ ἄρα ὁ τοῦ λείμματος λόγος μᾶλλον, ἐλάσσων ἐστὶ τοῦ ἡμιτονίου διαστήματος. ὥστε καὶ ὁ λοιπὸς εἰς τὸν τόνον ὅς ἐστι τῆς ἀποτομῆς λόγους ἐξ ἀνάγκης ἡμιτονίου μείζων ἐστίν. ἔτι δὲ καὶ οὕτω δεικτέον, ἐκκείσθωσαν ὁ σν̄ς καὶ σμ̄γ, καὶ εἰλήφθωσαν τρεῖς ἑξῆς, ἐν τῷ τοιούτῳ λόγῳ, ὁ μὲν ἀπὸ σν̄ς, μυριάδες ς̄, καὶ πεντακισχίλια πεντακόσια τριακονταέξ, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ σμ̄γ, μυριάδων πέντε, καὶ ἐννακισχίλια τεσσαράκοντα ἐννέα. ὁ δὲ ὑπ' ἀμφοτέρων, μυριάδες ἕξ, καὶ δισχίλια διακόσια ὀκτώ. οὗτοι δὴ τρεῖς ἀνάλογον εἰσὶν ἐν τῷ λόγῳ τοῦ λείμματος. ὅπερ εἰ ἔστιν ἡμιτόνιον, ἔσται ὁ τῶν ἄκρων λόγος τονιαῖος. εἰ δὲ μείζων ἡμιτονίου, καὶ ἐκεῖνος μείζων τόνου. εἰ δὲ ἐλάσσων, ἐλάσσων. ἀλλὰ μὴν ὁ ἐπόγδοος τῶν πέντε μυριάδων καὶ ἐννακισχιλίων τεσσαράκοντα ἐννέα, μυριάδων ἐστὶν ἕξ, καὶ ςῡλ τέταρτον ὄγδοον, μείζων δὲ οὗτος τοῦ μείζονος. δείκνυται καὶ ἄλλως ἐκ τρίτων. ὅτι οὐ διαιρεῖται ὁ τόνος εἰς δύο ἴσα τὸ πρότερον ἔχοντα τὸν λόγον, ὃν ὁ σν̄ς πρὸς σμ̄γ. ἐὰν γὰρ τοῦ σμ̄γ τὸ ὄγδοον λάβωμεν, ὅπερ ἐστὶ λ̄ καὶ τέταρτον καὶ ὄγδοον, καὶ ταῦτα συνθῶμεν αὐτῷ ποιήσομεν τὸν σο̄γ τέταρτον ὄγδοον πρὸς τὸν σμ̄γ, λόγον ἐπόγδοον ἔχοντα. ἀλλ' ὁρᾷς ὅτι ὁ σν̄ς πρὸς τὸν σμ̄γ, ἐλάσσονα ἔχει λόγον, ἢ πρὸς τὸν σν̄ς ὁ σο̄γ τέταρτον ὄγδοον. ὁ μὲν γὰρ σν̄ς, ἔχει πρὸς σμ̄γ, λόγον ἐπιμερῆ ὑπερέχων αὐτοῦ δέκα καὶ τρισὶ διακοσιοστοτεσσαρακοστοτρίτοις. ὁ δὲ σο̄γ καὶ τέταρτον καὶ ὄγδοον, τοῦ σν̄ς, ὑπερέχει διακοσιοστοπεντηκοστοέκτοις δέκα καὶ ἑπτὰ, καὶ ὀγδόῳ τετάρτῳ. μείζων δὲ ὁ ἑπτακαιδεκάτοις καὶ πρὸς, ὑπερέχων, τοῦ τρισκαιδεκάτοις ὑπερέχοντος, κατὰ τὸν λόγον τῆς ὑπεροχῆς. οὐκ ἄρα εἰς ἴσα διαιρεῖται ὁ τόνος. ἀλλὰ τὸ μέν ἐστι λεῖμμα, ὡς καὶ ὁ Πλάτων ἐκάλεσεν, τὸ δὲ ἀποτομὴ τὸ ἔχον τὸν μείζονα λόγον, ὡς εἰώθασιν οἱ μουσικοὶ προσονομάζειν. ἔστω γὰρ ὁ σο̄γ καὶ τέταρτον, καὶ ὄγδοον ἔχον τὸν ἐπόγδοον πρὸς τὸν σμ̄γ λόγον, ὁ δὲ σν̄ς ἔχων πρὸς τὸν αὐτὸν σμ̄γ τὸν τοῦ λείμματος, ἐλάσσονα ὄντα λόγον, ἢ τὸν τοῦ ἐφεπτακαιδεκάτου, δῆλον ὅτι ὁ σμ̄γ, καὶ τέταρτον καὶ ὄγδοον ὃς ἦν τὸν τονιαῖον ἔχων λόγον πρὸς τὸν σμ̄γ ἕξει πρὸς τὸν σν̄ς τὸν λοιπὸν τοῦ λείμματος λόγον τὸν τῆς ἀποτομῆς, μείζονα ὄντα τοῦ ἐφεπτακαιδεκάτου ὅπερ ἦν ὁ τοῦ λείμματος ἐλάσσων. ἐὰν δὴ τούτους πολλαπλασιάσωμεν ὀκτάκις ποιήσαντες εὑρήσομεν τοὺς πρώτους ἐν τελείαις μονάσιν ἔχοντας τὸν τῆς ἀποτομῆς λόγον. τοῦ μὲν γὰρ σμ̄γ, ὀκταπλάσιος ὁ απ̄μδ, τοῦ δὲ σν̄ς, ὁ βμ̄η. τοῦ δὲ διακοσία ἑβδομήκοντα καὶ τρία καὶ τετάρτου καὶ ὀγδόου, ὁ δισχίλια ἑκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτά. ὥστε ἀποτομῆς λόγος, ἐν πυθμέσιν εἰσὶν τῶν δισχιλία καὶ ρ̄ καὶ π̄, καὶ ἑπτὰ πρὸς τὸν δισχίλια, καὶ τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ. καὶ δειχθησόμεθα τούτων ἐν τῷ διαγράμματι τῶν ἑξῆς τριῶν ὅρων. ἔστωσαν σμ̄γ, σν̄ς, σο̄γ τέταρτον ὄγδοον. τούτων ὁ ὀκταπλάσιος διὰ τὸ ὄγδοον καὶ τὸ τέταρτον, ἵνα ἐν τελείαις ὦσι μονάσιν, ἀλλὰ μὴ ἐν μορίοις τισὶ μονάδων, απ̄μδ, βμ̄η, βρ̄πζ. ἀλλὰ μὴν ὅτι ἀναγκαῖον πρότερον εἶναι τὸν λόγον τοῦ λείμματος τὸν ὃν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους ὁ σν̄ς καὶ σμ̄ς δείξομεν οὕτως. ἐὰν ἀπὸ ἐπιτρίτου διαστήματος δύο ἐπόγδοοι ἀφαιρεθῶσιν, οἱ τὸ λοιπὸν διάστημα περιέχοντες ὅροι, λόγον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους, ὃν τὰ σν̄ς πρὸς τὰ σμ̄γ. ἔστω γὰρ ἐπίτριτος, ὁ α̅β τοῦ ε̅, καὶ ἀφῃρήσθω ὁ μὲν γ̅, ὑπόλογος ὤν, τοῦ α̅β ἐπογδόου, ὁ δὲ δ̅ ὡσαύτως τοῦ γ̅, λέγω ὅτι ὁ δ̅ πρὸς τὸν ε̅, τὸν προκείμενον ἔχει λόγον. ἀφῃρήσθω γὰρ ἀπὸ τοῦ α̅β, τῷ μὲν γ̅, ἴσος ὁ ζβ. τῷ δὲ δ̅, ὁ ηβ. ἐπεὶ οὖν ἐστὶν ὡς ὁ α̅β πρὸς τὸν γ̅, ὁ γ̅ πρὸς τὸν δ̅ ἐπόγδοοι γάρ, ἔσται καὶ ὡς ὁ αβ, πρὸς τὸν β̅ζ, οὕτως ὁ β̅ζ, πρὸς τὸν β̅η. καὶ λοιπὸς ἄρα ὁ α̅ζ, πρὸς λοιπὸν τὸν ζ̅η, ἔσται ὡς ὁ ὅλος πρὸς ὅλον. τουτέστιν. ὡς ὁ αβ, πρὸς τὸν β̅ζ. ἐπόγδοος δὲ ὁ α̅β τοῦ β̅ζ. ἐπόγδοος ἄρα ὁ β̅ζ, τοῦ η̅ζ. κείσθω τῷ ζ̅η, ἴσος ὁ ζ̅θ. ὁ ἄρα ζ̅θ τοῦ θ̅α ὀκταπλάσιος. ἴσος δὲ τῷ ζθ, ὁ ζη. ὁ ἄρα η̅θ ὀκταδεκαπλάσιος τοῦ θ̅α. πάλιν, ἐπεὶ ἐπόγδοος ὁ ζ̅β, τοῦ β̅η, καὶ γὰρ ὁ γ̅ τοῦ δ̅. ὀκταπλάσιος ἄρα ὁ β̅η τοῦ η̅ζ. οἵων ἄρα ἐστὶν ὁ ζ̅η, ὀκτὼ, τοιούτων ὁ η̅β ἑξήκοντα καὶ τέταρτον. ὁ δὲ ζ̅β, ἑβδομήκοντα καὶ δυσί. ταῦτα γὰρ ἐπόγδοα τῶν ξ̅δ. ὁ δὲ α̅β ὅλος, ὀγδοήκοντα καὶ α̅. ταῦτα γὰρ ἐπόγδοα τοῦ δύο καὶ ἑβδομήκοντα. τετραπλασίασον αὖ τοὺς ἀριθμοὺς, οἵων ἄρα ὁ α̅β, τκ̅δ, τοιούτων ὁ η̅β. τουτέστιν ὁ

δ, σνϛ. τετραπλάσιος γὰρ ὁ μὲν τκδ, τοῦ πα. ὁ δὲ σνϛ, τοῦ ξδ. τὰ δὲ ἰσάκις πολλαπλάσια τοῖς μέρεσι τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον. ἐπεὶ οὖν ἐπίτριτός ἐστιν ὁ αβ τοῦ ε, οἵων ὁ αβ, τκδ, τοιούτων ὁ ε, σμγ. ἔχει γὰρ τὸν σμγ, καὶ τὸ τρίτον αὐτοῦ τὸν πα. ἦν δὲ καὶ οἵων α β, τκδ, τοιούτων ὁ δ, σνϛ. οἵων ἄρα ὁ δ, σνϛ, τοιούτων ὁ ε σμγ. ὅτι δὲ ἐν ἐλαχίστοις ἐστὶ τούτοις ὁ τοῦ λείμματος λόγος, δῆλον. εἰσὶ γὰρ πρῶτοι πρὸς ἀλλήλους. καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῆς ἀνθυφαιρέσεως. εἰς γὰρ μονάδα λήγουσιν, ἀνθυφαιρουμένου τοῦ ἐλάσσονος ἀεὶ ἀπὸ τοῦ μείζονος. εἰ δὲ πρῶτοι εἰσί, φανερὸν ὅτι ἐλάχιστοί εἰσι, τῶν τὸν αὐτὸν λόγον ἐχόντων αὐτοῖς. ἐὰν ἄρα ἐπιτρίτου διαστήματος, ἐπόγδοα δύο ἀφαιρεθῇ, οἱ λοιποὶ ὅροι τοῦτον ἔχουσι τὸν λόγον, ὃν τὰ σνϛ πρὸς τὰ σμγ. τούτου δὲ δειχθέντος, εἰλήφθωσαν ἐξῆς ὁ μὲν α β τονιαῖος λόγος, ὁ δὲ β γ τοῦ λείμματος, ὁ δὲ α δ, τοῦ καλουμένου ἡμιτονίου, ὁ δὲ τοῦ δ πρὸς γ, τοῦ κόμματος. καλεῖται γὰρ οὕτως ὁ τῆς ὑπεροχῆς λόγος τῆς ἀποτομῆς, πρὸς τὸ ὡς ἀληθῶς ἡμιτόνιον, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἐν ἀριθμοῖς λαβεῖν. τοῦτο μὲν ἀποδέδεικται. προσθετέον δὲ τοῖς εἰρημένοις, ὅτι τὸν τοῦ δ β λόγον, εἴπομεν ἡμιτόνιον, οὐχ ὅτι τέμνεται ὁ ἐπόγδοος, εἰς δύο ἴσους λόγους. οὐδεὶς γὰρ ἐπιμόριος δύναται τοῦτο παθεῖν, εἰς ἴσους τμηθῆναι δύο λόγους. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ περ οἱ Ἀριστοξένειοι, μετὰ τοὺς δύο ἐπογδόους ἐλάμβανον τὸ ἡμιτόνιον, κατὰ τὴν ἐκείνων θέσιν ὡς εἴπομεν εἴληπται ὁ τοῦ ἡμιτονίου λόγος, ἵνα εὑρεθῇ τὸ κόμμα καὶ ἡ ἀποτομή, τίνα ἔχουσι λόγον, πρὸς τὸν τοῦ λείμματος λόγον. τοῦτο μὲν οὖν εἴρηται διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην. ἐπεὶ ὅτι γε πᾶς ἐπιμόριος ἀδιαίρετός ἐστι εἰς ἴσους δύο λόγους ῥηθέντων τῶν ἀποδεδειγμένων. τοσοῦτον δὲ προσθετέον φιλοκαλίας χάριν, ὅτι τῶν πυθαγορείων, μήτε ἡμιτόνιον εἶναι λεγόντων ἐξ οὗ καὶ δυοῖν ἐπογδόοιν ἐστὶ τὸ ἐπίτριτον, μήτε συμφωνίαν τὴν διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων, ὡς οἱ Ἀριστοξένειοι τῶν μετ᾽ αὐτοὺς ἁρμονικῶν οἱ ἀμφὶ Πτολεμαῖον. τὸ μὲν προσήκαντο τῶν Πυθαγορείων, ὡς ἄρα οὐκ ἔστιν ὡς ἀληθῶς ἡμιτόνιον τὸ καλούμενον ἡμιτόνιον, τὸ δὲ ἐξέβαλον, ἀσύμφωνον εἶναι τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων. ἡμεῖς δὲ τὸ μὲν ἀναγκαίως ἀπεδείξαμεν διὰ τὴν τοῦ Πλάτωνος δόξαν. τὸ δὲ οὐκ ἀναγκαζόμενοι δεικνύναι νῦν παρίεμεν, οὐδὲν εἰπόντος περὶ τούτου τοῦ Πλάτωνος. ἐπειδὴ δὲ εὕρηται ἐν τίσι πρώτοις ἐστὶν ὁ τοῦ λείμματος λόγος, καὶ ὁ τῆς ἀποτομῆς, λεκτέον καὶ ὁ τοῦ κόμματος ἐν τοῖσι πρώτοις, ᾧ ὑπερβάλλει τὸ λεῖμμα, ἡ ἀποτομή. ἔστι μὲν οὖν ὡς οἱ παλαιοί φασι ἐν τελείαις μονάσι, ταῖς πεντηκοντατρισὶ μυριάσι μετὰ τῶν χιλίων τετρακοσίων τεσσαράκοντα καὶ ἑνός, πρὸς τὰς πεντήκοντα δύο μυριάδας. † εἰ δὲ ἀδιάφορον καὶ τὴν μονάδα τεμεῖν, εἰλήφθω, λόγος μὲν τοῦ λείμματος ἐν τοῖς σνϛ, πρὸς τὸν σμγ. τούτου δὲ ὁ ἐπόγδοος ὁ διακόσια ἑβδομηκοντατρία, τέταρτον ὄγδοον. τοῦ δὲ σνϛ, ἄλλο λεῖμμα διακόσια ἑξηκονταεννέα, καὶ διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα δεκατρία μονάδος μιᾶς. οὗτος γὰρ ἦν ὁ τοῦ λείμματος λόγος. ἔχει δὲ καὶ ὁ εἰρημένος ἀριθμὸς τὸν σνϛ, καὶ μονάδας δεκατρεῖς, καὶ διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα δεκατρία. ἐπεὶ οὖν ὁ σνϛ, ἐκ τε τοῦ σμγ, καὶ ἄλλων ἐστὶ μονάδων δεκατριῶν, αἵ τινές εἰσι διακοσιοστοτεσσαρακοστοτρίτων δέκα καὶ τριῶν. τὰ μὲν δεκατρία, ὧν ὑπερέχει ὁ σνϛ, ἔχει τοῦ ἐν αὐτῷ σμγ, ὄντα δεκατρία διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα. τὰ δὲ μονάδων ἑκάστης τοῦ δεκατρία ὧν ὑπερέχει ὁ σνϛ τοῦ σμγ, τὰ λοιπὰ διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα δεκατρία ὡσαύτως μέρη. συντεθεὶς ἄρα ὁ λόγος ὁ σξθ, καὶ τὰ δεκατρία διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα, τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον πρὸς ὅλον τὸν σνϛ, ὃν εἶχεν ὁ αὐτὸς διακοσιοστὸς πεντηκοστὸς ἕκτος, πρὸς τὸν σμγ, ἐπιμερὴς ὢν πρὸς αὐτόν. καὶ ἔχων μέρη αὐτοῦ διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα δεκατρία, μονάδας μὲν τὰς σμϛ. λοιπὸς ἄρα ὁ σο καὶ γ καὶ τέταρτον, καὶ ὄγδοον τοῦ κόμματός ἐστι λόγος πρὸς τὸν σξθ, καὶ διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα δεκατρία. ὥστε εὕρηται ἐν τίσι πρώτοις τῆς μονάδος τεμνομένης, δύο λειμμάτων τοῦ ἐπογδόου ἀφαιρεθέντος. πρόδηλον δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι γέγονε μὲν τὸ προσαχθέν. καταπεπύκνωνται δὲ οἱ ὅροι καὶ τὰ διαστήματα πάντα, ταῖς τε ἁρμονικαῖς καὶ ἀριθμητικαῖς μεσότησι. καὶ τῶν ἡμιολίων καὶ τῶν ἐπιτρίτων αἱ διαιρέσεις, εἴς τε τὰ ἐπόγδοα, καὶ τὰ λείμματα γεγόνασιν. ὄντος γὰρ διπλασίου διαστήματος ἐν τοῖς τπδ, καὶ τοῖς ψξη παρεμπεπτώκασι μεταξύ, ὁ υλβ ἐπόγδοος, πρὸς τὸν τπδ. ὁ δὲ υπϛ ἐπόγδοος, πρὸς τὸν υλβ. ὁ δὲ φιβ τὸ λεῖμμα ποιῶν πρὸς τὸν υπϛ, καὶ μέχρι τούτου τὸ ἐπίτριτον ἐκ δύο τόνων καὶ τοῦ λείμματος. πάλιν δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν φιβ ἐπόγδοος ὁ φοϛ. καὶ πρὸς τοῦτον ὁ χμη καὶ πρὸς τοῦτον ὁ ψκθ. ὁ δέ γε ψξη, τὸ λεῖμμα ποιῶν πρὸς τοῦτον, καὶ συμπεπλήρωται τὸ ἡμιόλιον ἐκ τούτων, τρεῖς ἔχον ἐπογδόους, καὶ λεῖμμα ἕν. τὸ δὲ ὅλον διπλάσιον, ἐκ μὲν ἐπογδόων πέντε, λειμμάτων δυοσυγκείμενον. ἔτι δὲ πρὸς τοὺς ἄκρους, τόν τε τπδ, καὶ τὸν ψξη, ὁ μὲν φιβ, ποιεῖ τὴν ἁρμονικὴν μεσότητα, ὁ δὲ φοϛ, τὴν ἀριθμητικήν. πάλιν πρὸς τὸν ψξη ἐπόγδοος ἐτέθη, ὁ ωξδ, πρὸς δὲ τοῦτον ἕτερος ἐπόγδοος, ὁ ϡοβ, πρὸς δὲ τοῦτον, ὁ ͵αηδ τὸν τοῦ λείμματος ἔχει λόγον. καὶ πρὸς τοῦτον ὁ ͵αρνβ τὸν ἐπόγδοον. καὶ γέγονεν ἤδη τὸ ἡμιόλιον, πρὸς τῷ διπλασίῳ τριπλάσιον λόγον ποιοῦν, ὃν ἔχει ὁ ͵αρνβ, πρὸς τὸν τπδ. μεταξὺ δὲ τοῦ τριπλασίου τούτου διαστήματος, ὁ μὲν φοϛ, μεσότης ὢν ἁρμονική πρὸς τοὺς ἄκρους, ὁ δὲ ψξη, μεσότης ὢν ἀριθμητική. καὶ γάρ ἐστι θεώρημα τοιοῦτον, καθόλου δεδειγμένον, ἐὰν τῶν αὐτῶν ὅρων, ὁ μέν τις ᾖ διπλάσιος, ληφθῇ δὲ ἐπὶ τοῦ διπλασίου μέσος τις κατὰ τὴν ἀριθμητικήν, οὗτος ὁ ληφθεὶς ἐπὶ τοῦ τριπλασίου, γίνεται μέσος κατὰ τὴν ἁρμονικήν. αὐτὸς δὲ ὁ μείζων ὅρος ἐν τῷ διπλασίῳ γίνεται μέσος ἐν τῷ τριπλασίῳ κατὰ τὴν ἀριθμητικήν. ὥσπερ ἐν τούτοις τοῦ τπδ διπλάσιος ὁ ψξη, τριπλάσιος

δέ, ὁ

Τετρακισχιλία διακόσια ὀγδοήκοντα ὀκτώ.

δέ, ὁ ͵αρνβ. καὶ εἴληπται μέσος ἐν τῷ διπλασίῳ κατὰ τὴν ἀριθμητικήν, ὁ φοϛ. καὶ ὤφθη ὁ αὐτὸς μέσος ἐν τῷ τριπλασίῳ κατὰ τὴν ἁρμονικήν. αὐτὸς δὲ ὁ ψξη διπλάσιος ὢν ἐν τῷ τριπλασίῳ, πέφηνε μέσος κατὰ τὴν ἀριθμητικήν. ἑξῆς δὲ τοῦ μὲν ͵αρνβ, ὁ ͵ασϟϛ ἐπόγδοος. τούτου δέ, ὁ ͵αυνη ἐπόγδοος. πρὸς δὲ τοῦτον ἔχει ὁ ͵αφλϛ, τὸν τοῦ λείμματος λόγον. καὶ μέχρι τούτου συμπεπλήρωται τὸ δεύτερον διπλάσιον ἐξ ἡμιολίου καὶ ἐπιτρίτου συγκείμενον, ἄκρων ὄντων τοῦ ψξη, καὶ τοῦ ͵αφλϛ, τετμημένον, εἰς ἐπογδόους πέντε, καὶ δύο λείμματα, καὶ μεσότητας ἔχον ἁρμονικὴν μὲν τὸ ͵ακδ, ἀριθμητικὴν δὲ τὸν ͵αρνβ. πάλιν πρὸς τὸν ͵αφλϛ, ἐπόγδοος, ὁ ͵αψκη. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος, ὁ ͵αϡμδ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος, ὁ ͵βρπζ, καὶ πρὸς τοῦτον ἔχει τὸν τοῦ λείμματος λόγον, ὁ ͵βτδ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος, ὁ ͵βϟβ, καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος, ὁ ͵βϡιϛ. καὶ πρὸς τοῦτον ὁ τοῦ λείμματος λόγος, ἐν τῷ ͵γοβ, ὅς ἐστι τῆς πρώτης μοίρας ὀκταπλάσιος, πληρώσας τὸ τρίτον διπλάσιον. πάλιν ἐπόγδοος τοῦ ͵γοβ, ὁ ͵γυνϛ. καὶ μέχρι τούτου τὸ δεύτερον τριπλάσιον, ἄκρους ἔχον αὐτόν τε τὸν ͵γυνϛ, καὶ τὸν ͵αρνβ, καὶ ἔχον δύο μεσότητας, ἁρμονικὴν μὲν, τὸν ͵αψκη, ἀριθμητικὴν δὲ τὸν ͵βτδ. πρὸς δὴ τούτοις ἐπόγδοος μὲν τοῦ ͵γυνϛ, ὁ ͵γωπη. τούτου δὲ αὖ ἐπόγδοος, ὁ ͵δτοδ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐν τῷ λόγῳ τοῦ λείμματος, ὁ ͵δχη. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος, ὁ ͵ερπδ, καὶ τούτου ἐπόγδοος, ὁ ͵εωλβ. καὶ πρὸς τοῦτον ποιῶν τὸ λεῖμμα, ὁ ͵ϛρμδ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος ὁ ͵ϛϡιβ. καὶ ἄλλο τοῦτο διὰ πασῶν μετὰ τὰ εἰρημένα τρία. πάντως γὰρ ἐν τῷ τρίτῳ τριπλασίῳ, ἔστι τι καὶ διπλάσιον, καὶ ἄλλο διὰ πέντε ἑξῆς. πρὸς γὰρ τὸν ͵ϛϡιβ, ἐπόγδοος ὁ ͵ζψοϛ. καὶ τοῦτον ἄλλος ἐπόγδοος, ὁ ͵ηψμη. καὶ πρὸς τοῦτον ἐν τῷ λόγῳ τοῦ λείμματος ὁ ͵θσιϛ, καὶ ἐπόγδοος πρὸς τοῦτον, ὁ ͵ιτξη. καὶ μέχρι τούτου τὸ τρίτον τριπλάσιον ἐν ὅροις περιεχόμενον τῷ τε ͵γυνϛ, καὶ τῷ ͵ιτξη, ἔχον δὲ μεσότητας δύο, τὸν μὲν ͵ερπδ ἁρμονικήν, τὸν δὲ ͵ϛϡιβ ἀριθμητικήν. τὰ ἄρα διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα, ταῖς τε μεσότησι πεπλήρωται καὶ τοῖς ἐπογδόοις καὶ λείμμασι. καὶ πᾶν τοῦτο τὸ διάγραμμα, λείμματα μὲν ἔχει ἐννέα, ἐπογδόους δὲ εἰκοσιτέσσαρας. τὰ γὰρ διαστήματα, ἑνὶ λείπεται τῶν ὅρων, καὶ προελήλυθε μέχρι τοῦ τετράκις διὰ πασῶν, καὶ διὰ πέντε καὶ τόνου. Ἄδραστος δὲ φιλοτεχνῶν, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, λαβδοειδὲς τὸ σχῆμα ποιεῖ. καὶ ἐν τισι τριγώνοις ἐκτίθεται τοὺς ὅρους. ὧδε μὲν τοῦ ἐν τοῖς αὐτοῦ, τοὺς ἐν τοῖς μοναδικοῖς ἀριθμοῖς λόγους. ὧδε δὲ τοῦ μετὰ τούτους, τοὺς ἐξαπλασίους τούτων, τοὺς ἔχοντας δύο μεσότητας καθ' ἕκαστον διάστημα τὸ διπλάσιον, ἢ τὸ τριπλάσιον. ὧδε δὲ τῷ ἐξωτάτῳ τοὺς τοιούτους ὅλον τὸ διάγραμμα, τὸ εἰρημένον. γινέσθω δὲ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς σαφὲς τὸ λεγόμενον. μεταξὺ δὲ τῶν διπλασίων καὶ τῶν τριπλασίων, ἐγγράφει πάντας τοὺς εἰρημένους ἀριθμούς, οὓς ἡμεῖς προσθεῖναι τούτοις οὐκ ἐδοκιμάσαμεν, πλῆθος παρεισάγειν οὐκ ἐθέλοντες. ἔχει γὰρ καὶ ἡ τοιαύτη παράδοσις, καὶ τὸ δὶς τοὺς αὐτοὺς ἀριθμοὺς ἐκτιθέναι, ἀμέθοδον. πολλοὶ γὰρ εὑρίσκονται οἱ αὐτοὶ μέσοι τῶν διπλασίων καὶ τῶν τριπλασίων διαστημάτων. ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ τὰ τριπλάσια, ἐκ διπλασίων καὶ ἡμιολίων σύγκειται. τὸ μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰρημένον γέγονεν. ἐλείφθησαν γὰρ ἐκ τῶν διπλασίων καὶ τριπλασίων διαστημάτων πάντων, αἱ δύο μεσότητες μεταξύ. καὶ γινομένων ἀπὸ τούτων τῶν μεσοτήτων ἡμιολίων λόγων, καὶ ἐπιτρίτων τῷ ἐπογδόῳ ταῦτα διῄρηνται, καταλειπομένου μορίου ἐν ἀμφοτέροις, τὸν τοῦ λείμματος ἔχοντος λόγον. ταῦτα δ' ἦν τὰ ῥηθέντα, καὶ ἐκ τούτων εὐτάκτως ληφθέντων, ἀνεφάνησαν ὅροι τριακοντατέσσαρες μόνοι, πᾶν τὸ διάγραμμα περιέχοντες. ἐπειδὴ δὲ ὁ Τίμαιος ὁ Πυθαγόρειος, ἓξ καὶ τριάκοντά φησιν εἶναι τοὺς τοῦ διαγράμματος ὅρους, καὶ ταῦτα ἄκρους λαμβάνων, οὓς καὶ ὁ Πλάτων, τὸν τπδ, καὶ τὸν α καὶ τξη, μηδὲν διάφωνον εἶναι θέλοντες, εὕρομεν ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ δύο παραβέβληνται. βουλόμενοι γοῦν μὴ μόνον ἐν τῷ διαγράμματι τὸν τοῦ λείμματος ἔχειν λόγον, ἀλλὰ καὶ τὸν τῆς ἀποτομῆς, ἐφώρασαν αὐτὴν δίς, ἔν τε τοῖς πυθμενικοῖς ἀριθμοῖς, καὶ ἐν τοῖς τούτων τριπλασίοις μόνοις. καὶ προσθέντες καθ' ἑκάτερον ἕνα ὅρον, εἰσήγαγον καὶ ταύτην εἰς τὸ διάγραμμα. Πλάτων δὲ ἀποτομῆς οὐκ ἐμνημόνευσεν. ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἀρκούμενοι τῷ λείμματι, μόνοις ἠρκέσθημεν ὅροις τοῖς ἐκτεθεῖσι. καὶ πῶς γὰρ ἔμελλε τὴν ἀποτομὴν προσποιεῖσθαι διατονικὸν τὸ γένος λαβών, ἐν ᾧ ὁ ἐπόγδοος οὐ τέμνηται τῆς ἀποτομῆς γιγνομένης, ὁπόταν ἐπόγδοος τμηθῇ. τὸ γὰρ μετὰ τὸ λεῖμμα τοῦ ἐπογδόου, μέρος ἐστὶν ἡ ἀποτομή. οὔτ' οὖν μνημονεύσαντος Πλάτωνος ἀποτομῆς, οὔτε δυναμένης ἐμπίπτειν ἐν τῷ διατονικῷ, γελοῖον οὖν ἡμᾶς ζητεῖν παρεμβάλλειν ὅρους ἄλλους, ἵνα καὶ τὴν ἀποτομὴν ἔχωμεν ἀρκούντων τῶν τε τεσσάρων καὶ τριάκοντα πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐπογδόων καὶ τῶν λειμμάτων. καὶ ἔοικεν ὁ τῶν τριάκοντα καὶ τεσσάρων ἀριθμός, οἰκεῖος εἶναι τῷ διατονικῷ γένει, ἐν ᾧ μόνῳ ἐστὶν ὁ ἐπόγδοος λόγος. σύγκειται γὰρ ἐκ τοῦ ἐπογδόου ὃν ἔχει ὁ δεκαοκτὼ, πρὸς τὸν δέκα καὶ ἕξ. ἡμιόλιοι μὲν γὰρ λόγοι καὶ ἐπίτριτοι καὶ λείμματα εἰσὶ καὶ ἐν ἄλλοις γένεσιν. ἐπόγδοοι δέ, ἐν τούτῳ μόνον τῶν τριῶν γενῶν. ὥστ' εἰκότως οὗτος ποιεῖ τὸν ἀριθμὸν τῶν μοιρῶν συντεθειμένος, καὶ οὗτος ὁ δεύτερος ἐμπρέπων τῇ δευτέρᾳ προόδῳ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῶν πρώτων νοητῶν ἀρχῶν. ἐὰν δ' οὖν λάβωμεν τὸν ἐλάσσονα ὅρον τοῦ τρίτου διπλασίου, τὸν ͵αφλ καὶ ἕξ, καὶ τούτου ἐπόγδοον, τὸν ͵αψκη. καὶ αὖθις τούτου ͵αϡμδ, καὶ τὸν τούτου πάλιν ͵β καὶ ρ καὶ πζ τρίτονον, ἓν μὲν ἔσται, τὸ τῶν ἄκρων διάστημα. ἐπειδὴ δὲ ͵βμη, τὸν ἐπίτριτον λόγον ἔχει, πρὸς τὸν ͵αφλϛ, τὸν δὲ τοῦ λείμματος πρὸς τὸν ͵αμ καὶ δ, ἀνάγκη δή που πρὸς τὸν ͵βμ καὶ η, τὴν ἀποτομὴν ποιεῖν τὸν ͵βρπζ. ἔστι γὰρ ἀποτομὴ μετὰ τὸ λεῖμμα τὸ λοιπὸν ὡς εἴπομεν εἰς τὸν τόνον. ὁμοίως δὴ καὶ κατὰ τὸν τρίτον τριπλάσιον λαβόντες,

τὸν ͵δχ καὶ η, τρίτον περιέχοντα τὸν ͵ϛφξ καὶ γ. τὸν δὲ ͵ϛϱμδ, ποιοῦντα πρὸς τὸν ͵δχη, λόγον ἐπίτριτον. πρὸς δὲ τὸν ͵εωλβ, τὴν τοῦ λείμματος ἔχομεν ἀναγκαίως τὴν ἀποτομὴν ἐν τῷ λόγῳ, τοῦ ͵ϛφξ καὶ γ. πρὸς τὸν ͵ϛϱμδ, τριπλασίοις οὖσι τῶν πυθμενικῶν ὅρων, τῶν εὑρεθέντων ἡμῖν ἐν τῷ τρίτῳ διπλασίῳ πρότερον. ὅτι γὰρ ὁ τῆς ἀποτομῆς λόγος, ἐν ἐκείνοις ἐστὶ πυθμενικῶς, δῆλον. δεικνύωνται γὰρ πρῶτοι πρὸς ἀλλήλους ὁ β καὶ ρ καὶ π καὶ ζ, καὶ β καὶ μ καὶ η, διὰ τῆς ἀνθυφαιρέσεως θεωρήματος, τῶν πρώτων ἐλαχίστων ὄντων ἐξ ἀνάγκης. διδείκνυται μὲν ἐκ τοῦ Φιλολάου τὸ πλῆθος, τῶν παρὰ τῷ Τιμαίῳ γραφέντων ὅρων. τοῦ δὲ Πλάτωνος τὸ διάγραμμα προβαίνει, καὶ ἄνευ τοῦ λόγου τῆς ἀποτομῆς. ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μέχρι τούτων. ἐπεὶ δὲ εἴπομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι ἐὰν ἑνὸς ὅρου, ὁ μὲν διπλάσιος, ὁ δὲ τριπλάσιος ληφθῇ. ὁ μὲν τῶν διπλασίων, μεταξὺ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἐμπίπτων, ἁρμονικὴ μεσότης ἔσται κατὰ τὸ τριπλάσιον, αὐτὸς δὲ ὁ διπλάσιος κατὰ ἀριθμητικήν, νῦν αὐτὸ συντόμως σαφηνίσωμεν ἅμα ἀποδεικνύντες. ἔστω γὰρ τοῦ α ὁ β διπλάσιος, ὁ δὲ γ τριπλάσιος. καὶ τοῦ α καὶ β μεταξὺ ὁ δ κατὰ τὴν ἀριθμητικήν, λέγω ὅτι συμβαίνει τὰ ἐν τῇ προτάσει. ἐπεὶ γὰρ τοῦ α, ὁ μὲν β διπλάσιος, ὁ δὲ γ τριπλάσιος, οἵων ἐστὶν ὁ α δυοῖν, τοιούτων, ὁ μὲν β τεσσάρων, ὁ δὲ γ, ἕξ. ὥστε καὶ οἵων ὁ β τεσσάρων ὁ γ ἓξ τοιούτων. τοσούτῳ ἄρα ὁ γ ὑπερέχει τοῦ β, ὅσῳ ὁ β τοῦ α. ὥστε ἀριθμητικὴ μεσότης ἐστὶν τοῦ γ καὶ α, ὁ β. πάλιν ἐπεὶ οἵων ὁ α δυοῖν τοιούτων ὁ μὲν β τεσσάρων, ὁ δὲ δ μέσος αὐτῶν κατὰ τὴν ἀριθμητικήν. ἔσται καὶ αὐτὸς τοιούτων τριῶν, οἵων, ὁ μὲν α δυοῖν, ὁ δὲ β, τεττάρων. οἵων δὲ ὁ β τεσσάρων, τοιοῦτον ὁ γ, ϛ. ἔστιν ἄρα οἵων ὁ α δυοῖν τοιούτων, ὁ μὲν δ τριῶν, ὁ δὲ γ ἕξ. ὁ δ ἄρα πρὸς τὸν α καὶ τὸν γ, ποιήσει μεσότητα ἁρμονικήν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέρει ὑπερέχεταί τε τοῦ μείζονος καὶ ὑπερέχει τοῦ ἐλάσσονος. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ ἐχέτω. ὁ Σεβῆρος δὲ ἀξιοῖ, μὴ εἰς τόνον τὸ διάγραμμα καταλήγειν, ἀλλ' εἰς λεῖμμα. ἐπειδὴ καὶ ὁ Πλάτων εἰς τοῦτο πάντα τὸν περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς ψυχῆς λόγον συνεπεράνατο. ἵν' οὖν εἰς λεῖμμα καταντήσῃ, μεθαρμόζει τινὰς τῶν ὅρων, καὶ ποιεῖ τοὺς πάντας τριάκοντα καὶ τέσσαρας. ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ τετάρτῳ μονάδος ὑπέτρεχεν ἥμισυ, διπλασιάζει τοὺς ὅρους, καὶ ποιεῖ πρώτην μοῖραν, τὸν ͵ψξη, ὅς ἐστι τοῦ τπδ διπλάσιος. τούτου τοίνυν ἐπόγδοον τίθησι, τὸν ωξδ. καὶ τούτου τὸν ϡοβ. τούτῳ δὲ ἁρμόζει κατὰ τὸ λεῖμμα, τὸν ͵ακδ. τούτου δὲ ἐπόγδοον λαμβάνει, τὸν ͵αρνβ, καὶ τούτου τὸν ͵ασλϛ. καὶ τούτου τὸν ͵αυνη. τούτῳ δὲ ἁρμόζει κατὰ τὸ λεῖμμα, τὸν ͵αφλϛ, καὶ ἐπόγδοον τούτου τίθησι, τὸν ͵αψκη, καὶ τούτου τὸν ͵αϡμδ. καὶ τούτῳ κατὰ τὸν λόγον ἁρμόζει τὸν τοῦ λείμματος, τὸν ͵βμη. τούτου δὲ αὖ ἐπόγδοον λαμβάνει, τὸν ͵βτδ, καὶ τούτου τὸν ͵βφϙβ. καὶ τούτου τὸν ͵βϡιϛ. καὶ πρὸς τοῦτον ποιοῦντα τὸ λεῖμμα τὸν ͵γοβ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοον, τὸν ͵γυνϛ. καὶ πρὸς τοῦτον ὡσαύτως, τὸν ͵γωπη. καὶ πρὸς τοῦτον ἁρμόζει κατὰ τὸ λεῖμμα τὸν ͵δκζϛ, καὶ τούτῳ πάλιν τίθησιν ἐπόγδοον, τὸν ͵δχη. καὶ τούτου τὸν ͵ερπδ, καὶ τούτου τὸν ͵εωλβ. καὶ πρὸς τοῦτον κατὰ τὸν λόγον τοῦ λείμματος, τὸν ͵ϛϱμδ, καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοον, τὸν ͵ϛϙιβ, καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοον τὸν ͵ζψϙϛ. καὶ πρὸς τοῦτον ὡσαύτως, τὸν ͵ηψμη. καὶ πρὸς τοῦτον κατὰ τὸ λεῖμμα τὸν ͵θσιϛ. τούτου δὲ ἐπόγδοον, τὰ μύρια τξη, καὶ τούτου τὰ μύρια ͵αχξδ, καὶ τούτου τὰ μύρια ͵γϱκβ, καὶ τούτῳ κατὰ τὸν τοῦ λείμματος ἁρμόζει λόγον τὴν μύρια ͵γωκδ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοον λαμβάνει, τὸν μύρια ͵εφνβ. καὶ πρὸς τοῦτον αὖ τὸν μύρια ͵ζυϙγ, καὶ πρὸς τοῦτον τὸν μύρια ͵θχπγ. καὶ πρὸς τοῦτον τίθησιν ἔχοντα τὸν τοῦ λείμματος λόγον, τῶν μυριάδων δύο, καὶ ψλϛ. καὶ μέχρι τούτου συμπληροῖ τὸ διάγραμμα. τέλος τὸ λεῖμμα ποιησάμενος, πλὴν ὅτι ἐν τούτοις τοῖς ὅροις, ἐπίτριτόν ἐστι πρῶτον. εἶτα ἡμιόλιον, καὶ ἑξῆς ἐπίτριτον, εἶτα ἡμιόλιον. καὶ αὖθις ἐπίτριτον, εἶτα ἡμιόλιον, καὶ ἐπὶ τούτοις τρία ἡμιόλια κατὰ τὸ συνεχές. ὡς ἐστι δῆλον ἐκ τῶν ἀναγεγραμμένων. συμβαίνει τοίνυν καὶ ὧδε τοῦτο τοῦ διαγράμματος, τετράκις εἶναι καὶ διὰ πασῶν, καὶ ἅπαξ τὸ διὰ πέντε, καὶ πλεονάζειν τόνον. τὰ γὰρ τρία ἡμιόλια, ποιεῖ ἐν διὰ πασῶν καὶ τόνον. ἀλλ' ἡ κατάληξις, οὐκ εἰς τόνον, ἀλλ' εἰς τὸ λεῖμμα. τοῦτο δ' ἦν τὸ προκείμενον. οὐκ ἀφαιρεῖ δὲ οὐδὲ ὁ Σεβῆρος τὸν τόνον, ἀλλ' οὐ καταλήγει εἰς αὐτόν. ὥστε τὸ ὅλον διάγραμμα κατὰ πάντας, ἔκ τε τοῦ τετράκις ἐστὶ διὰ πασῶν, καὶ τὰ διὰ πέντε καὶ ἑνὸς τόνου. κἂν ἐθελήσωμεν ἐπ' αὐτῶν τῶν μοναδικῶν ἀριθμῶν λαμβάνειν τὰ διαστήματα ταῦτα. θεασόμεθα μέχρι τῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι τὴν πρόοδον γιγνομένην. διπλάσιος γὰρ ὁ δύο τῆς μονάδος. καὶ ὁ τούτου ὁ τέσσαρα, καὶ ὁ τούτου ὁ ὀκτώ, καὶ ὁ τούτου ὁ δέκα καὶ ἕξ. καὶ μέχρι τοῦδε τὸ τετράκις διὰ πασῶν. αὐτοῦ δὲ τούτου ἡμιόλιον ὁ εἴκοσι καὶ τέσσαρα, καὶ τὸ διὰ πέντε τοῦτο, καὶ πρὸς τοῦτον ἔχει τὸν ἐπόγδοον λόγον εἴκοσι καὶ ἑπτά. ὥστε ἀπὸ τῆς μιᾶς μοίρας, μέχρι τῆς ἑπτακαιεικοσαπλασίας, αἱ εἰρημέναι τελειοῦνται συμφωνίαι. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην, κοινὸν ἅπασι τοῖς διαγράμμασι. διαφέρει δὲ ἀλλήλων ὅτι τὰ μέν ἐστι λαβδοειδῆ, τὰ δὲ ἐπ' εὐθείας. καὶ γὰρ τῶν παλαιῶν, ὁ μὲν Ἄδραστος τοῖς λαβδοειδέσιν, ὁ δὲ Σεβῆρος τοῖς κατ' εὐθείας τίθεται, καὶ τοῦτο ἄμεινον. ἐν γὰρ τῷ λαβδοειδεῖ, δὶς οἱ αὐτοὶ εὑρίσκονται ὧδε καὶ ὧδε ἀριθμοί. τοῦτο δὲ ἀσύμφωνον τοῖς πράγμασι. δύο γὰρ μέρη τὰ αὐτά, ψυχῆς οὐκ ἔστι. πάντα δὲ μέρη ψυχῆς εἰσι. καὶ τὰ μὲν εἰς αὐτὸν καταλήγει τὸν τόνον, τὰ δὲ εἰς λεῖμμα. καὶ τὰ μέν ἐστι σαφέστερα, εἰ καὶ δὶς τοὺς αὐτοὺς ἀριθμοὺς παραλαμβάνει, ὡς τὰ ἐπιμερίζοντα τοὺς διπλασίους ταῖς τῶν τριγώνων πλευραῖς. τὰ δὲ ἕκαστον ἀριθμὸν ἅπαξ τίθησιν ἐν ἅπασι τοῖς διαστήμασιν, εἰ καὶ δυσκολωτέραν ποιεῖται τὴν κατάταξιν.

τῶν διπλα

τῶν διπλασίων, εἰς τοὺς ἐπιμορίους, καὶ τοὺς ἐπιμερεῖς. ὅσα μὲν οὖν μαθηματικῶς σκοπουμένοις, δυνατὸν ἦν εἰς τὴν ψυχογονικοῦ διαγράμματος θεωρίαν συμβάλλεσθαι, προείπομεν. μέλλοντας δὲ ἄρχεσθαι τῆς πραγματειώδους ἐξηγήσεως, ἡγούμεθα χρῆναι πρῶτον περὶ αὐτῆς τῆς διαιρέσεως εἰπεῖν, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ διῄρηται τοῖσδε τοῖς λόγοις. καὶ διὰ τῶν ἐλέγχων, ἀφελεῖν ὅσα ἡμῖν ἐστιν ἐμπόδια πρὸς τὴν κατανόησιν τῆς περὶ αὐτὴν ἀληθείας. μηδεὶς ταύτην τοίνυν τὴν διαίρεσιν σωματικὴν εἶναι νομιζέτω. δέδεικται γὰρ ἔμπροσθεν, ὡς ἡ τῆς ψυχῆς μεσότης, ἐξῄρηται τῶν τε σωμάτων, καὶ πάσης ὁμοῦ τῆς περὶ αὐτὰ γιγνομένης μεριστῆς οὐσίας. μὴ δὲ κρείττονα μὲν σωμάτων αὐτὴν ὑποτιθέσθω, κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ τοῖς πέρασι, καὶ τοῖς διαστήμασι τοῖς διαμετρουμένοις αὐτήν, οἰέσθω διαιρεῖσθαι. τὰ μὲν γὰρ διαστατά, ὅλα καὶ δι' ὅλων αὐτοῖς οὐ πάρεστι, καὶ διαιρεθέντα, τὴν ἕνωσιν ἀσύγχυτον οὐ δύναται φυλάττειν. ἡ ψυχὴ δὲ μετέχουσα τῆς ἀμερίστου μοίρας, ἥνωται πρὸς ἑαυτήν, καὶ πάντα τὰ αὐτὰ στοιχεῖα ἐν πᾶσι τὰ αὐτὰ δείκνυσι ὑφεστηκότα. μὴ δὲ αὖ ὡς ἀριθμοῦ λογιζέσθω ταύτην τὴν τομήν. ἔστι μὲν γὰρ ἀριθμός, ἀλλ' οὐχ ὁ κατὰ τὸ ποσόν, ἀλλ' οὐσιώδης αὐτόγονος, ἑνοειδής, πρὸς ἑαυτὸν ἐπεστραμμένος. μὴ δὲ παραβαλλέτω τοῖς σπερματικοῖς λόγοις, τὴν ἐν πᾶσι τούτων παρουσίαν. ἀτελεῖς γάρ εἰσιν ἐκεῖνοι καὶ σωματοειδεῖς, καὶ ἔνυλοι, καὶ παντάπασιν ἀπολείπονται, τῆς ἀΰλου καὶ καθαρᾶς τῶν ψυχικῶν λόγων οὐσίας. μηδέ τις εἰκαζέτω τὰς λεγομένας μοίρας, τοῖς τῆς ἐπιστήμης θεωρήμασιν, ὡς ἑκάστου τὴν ὅλην ἔχοντος. οὐ γὰρ τὴν γνῶσιν νῦν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν ἐπισκοπούμεθα. οὐδὲ δεῖ ταῖς τῶν ἕξεων διακρίσεσιν, ὁμοίας ἡγεῖσθαι τὰς τῶν οὐσιῶν ἑτερότητας. αὗται μὲν γὰρ παντοίως ἐν τοῖς ἔχουσιν αὐτὰς διαποικίλλονται, ἐκεῖναι δὲ ἑστήκασιν ἐν τοῖς δημιουργικοῖς ὅροις ὡσαύτως. ἄνωθεν οὖν ἀπὸ τῆς αἰτίας τῆς δημιουργικῆς, τὴν πρωτουργὸν ἀρχὴν ἐξάπτειν χρὴ τῆς ψυχογονικῆς διαιρέσεως, καὶ τῶν τελείων μέτρων, καὶ προεστηκότων ἀϊδίως ἐν τοῖς οὖσιν. εἰς ἃ καὶ ὁ δημιουργὸς βλέπων διαιρεῖ τὴν ψυχήν. ὡς γὰρ τὸ πᾶν, ὥσπερ διεῖλε τοῖς νοητοῖς παραδείγμασιν, οὕτως ἄρα καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς διέκρινε τοῖς καλλίστοις ὅροις, τοῖς πρεσβυτέροις καὶ ἀρχικωτέροις αἰτίοις ἀφομοιῶν αὐτήν. ἔστι δὲ οὖν ὁ τρόπος τῆς διαιρέσεως, ἄϋλος, νοερός, ἄχραντος, τελεσιουργὸς τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς, γεννητικὸς τοῦ ἐν αὐτῇ πλήθους, συναγωγὸς διὰ τῆς ἁρμονίας, εἰς μίαν τάξιν, συνεκτικὸς τῶν διῃρημένων. ὁμοῦ μὲν τῆς ἀμιγοῦς καθαρότητος αἴτιος, τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ πλήθους, ὁμοῦ δὲ τὴν εἰς αὐτὸ συνιοῦσαν κοινωνίαν τῶν λόγων παράγων. καὶ δοκεῖ μὲν δαπανᾶν τὸ ὅλον, εἰς τὰ μέρη διαιρῶν, καὶ οὕτω πως λέγει καὶ ὁ Τίμαιος. ὅτι κατανάλωσε πᾶν ἐξ οὗ ταῦτα κατέτεμεν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ προεῖπεν μὴ μόνον εἶναι μεριστὴν τὴν ψυχήν, ἀλλὰ διαμέριστον, ἄμφω δεῖ φυλάττειν, καὶ τῆς ὁλότητος ἀμερίστου μενούσης, γίγνεσθαι τὸν εἰς τὸ πλῆθος μερισμόν. εἰ γὰρ μόνον θάτερον λάβοιμεν τὴν κατατομὴν λέγω, μεριστὴν αὐτὴν μόνως ποιήσομεν. μεριζέσθω τοίνυν ὅλη, μετὰ τοῦ μένειν ὅλη. πάλιν ἀμέριστος ἐξ ἴσου μετέχουσα ἀμφοῖν. εὖ γὰρ δὴ καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης ὡς προείπομεν, εἶναί τι λέγει, καὶ ἐν τοῖς μεριστοῖς ἀμερές, συνεκτικὸν τῶν μεριστῶν, ὥστε πολλῷ μᾶλλον ἐν τοῖς φύσιν ἔχουσι, μὴ μεριστὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀμερῆ μένειν δεῖ τὸ ἀμερές. ἢ εἰ μὴ μένοι, μόνως ἔσται μεριστὸν τὸ ἐξ ἀμφοῖν. ὅτι δὲ δεῖ τὸ ὅλον μένειν ἐν τῇ γενέσει τῶν μερῶν, δῆλον. εἴπερ ὁ δημιουργός ἐστιν ἀΐδιος ὑποστάτης. αὐτὸς δὲ ἓν ὅλον ὑπέστησεν τὴν ψυχὴν πρὸ τῆς διαιρέσεως. οὐδὲ γὰρ ἄλλοτι παράγων, ἀφανίζει. πᾶν δὲ ἀεὶ παράγει, καὶ διαιωνίως, καὶ μένειν ποιεῖ τὸ παραγόμενον ὅπερ ἐστίν. οὐκ ἄρα ἡ ὁλότης ἀπόλλυται, τῶν μερῶν ὑφισταμένων, ἀλλὰ μένει καὶ προηγεῖταί γε τῶν μερῶν. οὐ γὰρ τὰ μέρη πρὸ τοῦ ὅλου παρήγαγεν, εἶτ' ἐκ τούτων ἐγεννήσατο τὸ ὅλον, ἀλλ' ἔμπαλιν. ὁμοῦ ἄρα καὶ ὅλον ἐστι, καὶ μέρη ἔχον, καὶ ἓν καὶ πλῆθος, ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς. ἡ μὲν δὴ διαίρεσις ἣν ὁ Τίμαιος ἐπὶ τῆς ψυχῆς παραλαμβάνει, τοιάδε τίς ἐστιν. ὁ δὲ τρόπος τῆς περὶ αὐτοῦ ἐξηγήσεως, ἔσω τῇ οὐσίᾳ συμφυής, ἀπὸ μὲν τῆς φαινομένης ἁρμονίας, ἀπολλυόμενος, ἀνάγων δὲ ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν οὐσιώδη καὶ ἄϋλον ἁρμονίαν, καὶ ἀπὸ τῶν εἰκόνων ἐπὶ τὰ παραδείγματα ἀναπεμπόμενος. ἡ γὰρ δι' ὤτων εἰσρέουσα συμφωνία, καὶ ἐν ἤχοις καὶ πληγαῖς ὑφισταμένη, τῆς ζωτικῆς καὶ νοερᾶς ἐξήλλακται. μὴ τοίνυν τις ἄχρι τῆς μαθηματικοῖς τῶν προκειμένων ἱστάσθω θεωρίας, ἀλλ' ἐπὶ τὸν πρέποντα τόπον τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς ἑαυτὸν ἐγειρέτω. μὴ δὲ εἰς διάστημα φέρων, ἢ κινήσεων διαφορὰς ἀποβλέπειν ἡμᾶς ἀξιούτω. πόρρωθεν γὰρ ταῦτα λαμβάνεται, καὶ οὐδαμῇ συναρμόζεται, τοῖς προκειμένοις, ἀλλ' αὐτὰ καθ' αὑτὰ σκοπείτω τὰ λεγόμενα, καὶ ὅπως ἔνδειξιν παρέχεται τῆς ψυχικῆς μεσότητος, ἀναλογιζέσθω, καὶ ὅπως στοχάζεται τῆς δημιουργικῆς προνοίας. πρῶτον μὲν οὖν εἰ θεωρεῖν ἐθέλοις τριττῆς τῆς ὁλότητος οὔσης, τῆς μὲν πρὸ τῶν μερῶν, τῆς δὲ ἐκ τῶν μερῶν, τῆς δὲ ἐν ἑκάστῳ τῶν μερῶν ὡς πολλάκις ἡμῖν ἐν ἄλλοις δέδεικται. τὴν μὲν ὁλότητα τὴν πρὸ τῶν μερῶν, ἤδη παραδέδωκεν τῆς ψυχῆς. ἓν γὰρ ὅλον ἐποίησεν αὐτήν, πρὸ παντὸς μερισμοῦ, ἣν καὶ μένειν οὖσαν, ὅπερ ἐστὶν εἴπομεν, ἐν τῇ παραγωγῇ τῶν μερῶν οὐ δαπανωμένην. τὸ γὰρ εὖ ἁρμοσθέν, λύειν ἐθέλειν κακοῦ. λύσει δέ, δαπανῶν τὸ ὅλον εἰς τὰ μέρη. τὴν δὲ ὁλότητα τὴν ἐκ τῶν μερῶν ἐν τούτοις ὑφίστησιν, ὅλον τὸ μῖγμα δαπανῶν εἰς τὴν κατατομὴν τῆς οὐσίας αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς ἁρμονίας τῶν μερῶν, ὅλην αὐτὴν ἐκ νέας ἀπεργαζόμενος, ἐκ πάντων συμπεπληρωμένην τῶν προσηκόντων μερῶν. τὴν δὲ ἐν ἑκάστῳ τῶν μερῶν ὁλότητα, καὶ μικρὸν ὕστερον ἀναδιδάξει, διαιρῶν τὴν ὅλην εἰς κύκλους τινάς, καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν κύκλων πάντας τοὺς λόγους ἀποτιθέμενος, ἣν καὶ ἤδη φανερὰν ἐποίησεν.

ἐν γὰρ

ἐν γὰρ ἑκάστῳ τῶν μερῶν εἴπερ ἐστὶ τὰ τρία, καθάπερ ἐν τῷ ὅλῳ. πᾶν οὖν μέρος, καὶ ὅλον πῶς ἐστι τριαδικὸν ὡς τὸ ὅλον. ἀνάγκη δὴ οὖν ἔχειν τὰς τρεῖς ὁλότητας τὴν ψυχήν. διότι καὶ ψυχοῖ τὸ πᾶν, ὅλον ὂν ἐξ ὅλων, ὧν ἕκαστόν ἐστιν, ὡς ἐν μέρει ὅλον. ὥς τε διχῶς ψυχοῦσα, καὶ τὸ κατὰ ὅλον, καὶ τὰ ὡς μέρη ὅλα, τῶν δύο ἐδέετο ὁλοτήτων, καὶ ὑπερανέχει τῶν ψυχουμένων, ἔξωθεν τι ἔχουσα αὐτῶν ὡς περικαλύπτειν τὸ πᾶν, ὡς αὐτὸς εἶπεν. τῇ μὲν οὖν πρὸ τῶν μερῶν ὁλότητι, πάντως ὑπερέσφαιρε τὸ πᾶν, ταῖς δὲ λοιπαῖς αὐτό τε συνέχει, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, ὡς καὶ ταῦτα ὅλα ὄντα. ἔπειτα νοητέον ὅτι τὸ μοναδικὸν ἅμα, καὶ τὸ δυαδικὸν ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος προϊὸν, φυλάττει τῆς ψυχῆς. καὶ γὰρ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς, εἰς οὐσίαν ἀνῆγε, καὶ ταυτὸν καὶ ἕτερον, καὶ τὸν ἀριθμὸν ἀπὸ μιᾶς ὁρᾷ, διχῆ μεριζόμενον εἰς διπλασίους, καὶ τριπλασίους, καὶ τὰς μεσότητας θεωρῶν, ἐν τῇ μιᾷ περιλαμβάνει τὰς δύο, καὶ καθ' ἑκατέραν αὐτῶν τούτων, ἀναφαίνει διττοὺς λόγους ἡμιολίους καὶ ἐπιτρίτους, καὶ πάλιν καὶ τούτους εἰς ἐπογδόους τέμνει καὶ λείμματα, καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις, τὸ ἓν μῆκος εἰς δύο διαιρήσει, καὶ τὸ ἓν σχῆμα τῆς ψυχῆς, εἰς δύο περιόδους, καὶ ὅλως οὐδαμοῦ τοῦ μοναδικοῦ τε ἅμα ἀφίεται, καὶ δυαδικοῦ, καὶ εἰκότως. νῷ μὲν γὰρ προσήκει τὸ μοναδικὸν μόνον, διὸ καὶ ἀμέριστος. σώματι δὲ τὸ δυαδικὸν, ὅθεν καὶ γενέσει τοῦ σωματοειδοῦς ἤρχετό τε ἀπὸ δυάδος πυρὸς καὶ γῆς. καὶ δύο ἄλλα, μεταξὺ τούτων ἔταττε γένη στοιχείων. ψυχὴ δὲ μέση οὖσα τούτων, μονάς τέ ἐστιν ἅμα καὶ δυάς. αἴτιον δὲ, ὅτι ἐξ ἴσου πως μετέχει πέρατος, καὶ ἀπειρίας, ὥσπερ νοῦς μὲν, πέρατος συγγενής. σῶμα δὲ ἀπειρίᾳ προσήκει μᾶλλον, διά τε τὴν ὑποκειμένην ὕλην, καὶ τὸν ἐπ' ἄπειρον μερισμόν. καὶ εἰ ταύτῃ τινὲς τὸ ἀμέριστον καὶ τὸ μεριστὸν, εἰς μονάδα καὶ τὴν ἀόριστον ἀνέπεμπον δυάδα τοῖς πράγμασιν ἑπομένως ἔλεγον. εἰ δὲ ὡς ἀριθμὸν τὴν ψυχὴν ποιοῦντες, οὐδὲν διαφέροντα τῶν μοναδικῶν ἀριθμῶν, πολλοῦ ἔδεον συμβαίνοντα λέγειν τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. ἔστι δ' οὖν μονὰς ἅμα καὶ δυὰς, ἐνεικονιζομένη, τῷ μὲν μοναδικῷ, τὸ νοερὸν πέρας, τῷ δὲ δυαδικῷ τὴν ἀπειρίαν, ἢ τῷ μὲν εἰκὼν οὖσα τοῦ ἀμεροῦς, τῷ δὲ παράδειγμα τῶν μεριστῶν. πρὸς δὴ τούτοις, κἀκεῖνο θεωρητέον, ὅπως διττὸν ἐνταῦθα παραδίδοται τοῦ δημιουργοῦ τὸ ἔργον. καὶ γὰρ διαιρεῖ κατὰ μοίρας τὴν ψυχὴν, καὶ ἁρμόζει τὰ διῃρημένα, καὶ σύμφωνα ἀλλήλοις ἀπεργάζεται. ταῦτα δὲ ποιῶν ἅμα μὲν διονυσιακῶς, ἅμα δὲ ἀπολλωνιακῶς ἐνεργεῖ. τὸ μὲν γὰρ διαιρεῖν, καὶ τὸ προάγειν εἰς μέρη τὰ ὅλα, καὶ τῆς διανομῆς προεστάναι τῶν εἰδῶν, διονυσιακόν. τὸ δὲ ἐναρμονίως πάντα τελειοῦν ἀπολλωνιακόν. ἅτε οὖν ἀμφοτέρων τῶν θεῶν τούτων, ὁ δημιουργὸς ἐν αὐτῷ περιέχων τὴν αἰτίαν, καὶ μερίζει καὶ ἁρμόζει τὴν ψυχήν. καὶ γὰρ ὁ ἀριθμὸς κοινός ἐστιν ἀμφοτέρων ἡ ἑβδομὰς, ἐπεὶ καὶ τὸν Διόνυσον οἱ θεολόγοι μεριζόμενον, εἰς ἑπτὰ μερισθῆναι λέγουσιν. ἑπτὰ δὲ πάντα μέρη κούρου διεμείσαντο, καὶ τῷ Ἀπόλλωνι τὴν ἑπτάδα ἀνεῖσαν, ὡς συνέχοντι πάσας τὰς συμφωνίας. ἐν γὰρ μονάδι καὶ δυάδι καὶ τετράδι πρῶτον, τὸ δὶς διὰ πασῶν, ἐξ ὧν ἡ ἑβδομάς. διὸ καὶ ἑβδομαγέταν ἐκάλουν τὸν θεὸν, καὶ τὴν ἑβδόμην τοῦ θεοῦ ἱερὰν ἔλεγον. τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσαορα γείρατο Λητώ. καθάπερ τὴν ἕκτην Ἀρτέμιδος. ἥκει μὲν τῇ ψυχῇ καὶ ἀπὸ τῶν ὑπερτέρων αἰτίων οὗτος ὁ ἀριθμὸς, ὥσπερ καὶ ἡ τριάς. αὕτη μὲν ἀπὸ τῶν νοητῶν, ἐκεῖνος δὲ ἀπὸ τῶν νοερῶν. ἥκει δὲ καὶ ἀπὸ τούτων τῶν θεῶν. ἵνα τοῦ μὲν, εἰς ἑπτὰ μοίρας μερισμὸν, ἔχῃ σύνθημα τῆς διονυσιακῆς σειρᾶς, καὶ τοῦ μυθευομένου σπαραγμοῦ. καὶ γὰρ ἔδει νοῦν μετέχουσαν αὐτὴν διονυσιακοῦ. καὶ ὡς Ὀρφεύς φησιν ὑπὸ τῆς κεφαλῆς φέρουσαν τὸν θεὸν, διῃρεῖσθαι κατ' ἐκεῖνον τὴν δὲ ἐν ταύταις ταῖς μοίραις ἁρμονίαν, ἔχει τῆς ἀπολλωνιακῆς τάξεως σύμβολον. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις ὁ συνάγων καὶ ἑνίζων τὰ μερισθέντα τοῦ Διονύσου μέρη, κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ πατρὸς, οὗτός ἐστιν ὁ θεός. ὑπὸ δὲ τούτοις, αἱ τρεῖς μεσότητες παρελήφθησαν. αὗται μὲν οὖν οὐχ ὑπὸ ψυχῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ τὰς τῆς Θέμιδος παῖδας ἐνεικονιζόμεναι τρεῖς οὖσαι, τρεῖς καὶ ἐκείνας οὔσας. ἡ μὲν γεωμετρικὴ, τῆς εὐνοίας εἰκὼν οὖσα; διὸ καὶ ἐν νόμοις ταύτην εἶναί φησιν τὴν διακοσμοῦσαν τὰς πολιτείας, ἣν καὶ Διὸς κρίσιν ἀνύμνησεν, τοῦ πάντα κοσμοῦντος, καὶ τὴν ὄντως πολιτικὴν περιέχοντος, ἡ δὲ ἁρμονικὴ τῆς δίκης, μείζοσι μὲν νόμοις ἀπονέμουσα λόγον μείζονα, ἐλάσσουσι δὲ ἐλάσσονα. τοῦτο δὲ τὸ τῆς δίκης ἔργον. ἡ δὲ ἀριθμητικὴ τῆς εἰρήνης. αὕτη γάρ ἐστιν, ὡς εἴρηται καὶ τοῦτο ἐν νόμοις, ἡ τὸ ἴσον ἀποδιδοῦσα πᾶσι κατὰ τὸ ποσὸν, καὶ ποιοῦσα δῆμον εἰρηνεύειν πρὸς δῆμον. ὡς ἥγε στερεὰ ἀναλογία πρὸ τούτων, αὐτῆς ἱερὰ τῆς Θέμιδος ἐστὶ τῆς μητρὸς πασῶν περιεχούσης τὰς δυνάμεις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καθόλου περὶ τῶν τριῶν. οἰκείως δὲ λεγέσθωσαν τοῖς προειρημένοις αἱ τρεῖς, ἑνωτικαὶ καὶ συνεκτικαὶ τῆς οὐσίας οὖσαι τῆς ψυχῆς, ἤγουν ἑνώσεις, ἀναλογίαι, δεσμοί. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, δεσμοὺς αὐτοὺς προσείρηκεν. καὶ γὰρ τὴν γεωμετρικὴν, αὐτόθεν, κάλλιστον εἶπεν εἶναι δεσμῶν, καὶ τὰς ἄλλας ἐν τούτοις. πᾶς δὲ δεσμός, ἕνωσίς τις ἐστίν. εἰ οὖν αἱ μεσότητες δεσμοὶ, καὶ οἱ δεσμοὶ ἑνώσεις τῶν δεδεμένων εἰσὶν, δῆλον τὸ συμβαῖνον. αὗται δὴ οὖν διὰ πάσης διήκουσι, καὶ μίαν αὐτὴν ὅλων ἐκ πολλῶν ἀπεργάζονται, συνδετικὴν τῶν ποικίλων εἰδῶν λαχοῦσαι δύναμιν. τριῶν δὲ οὐσῶν αὐτῶν, ἡ μὲν γεωμετρικὴ, τὸ οὐσιῶδες πᾶν συνδεῖ τῶν ψυχῶν. καὶ γὰρ ἡ οὐσία λόγος εἷς ἐστι διὰ πάντων φοιτῶν, καὶ συνέχων πρῶτα καὶ μέσα καὶ τελευταῖα, καθάπερ ὑπὸ τῆς γεωμετρικῆς εἷς καὶ ὁ αὐτὸς λόγος διὰ τῶν τριῶν ὅρων διήκει τελέως. ἡ δὲ ἁρμονικὴ, τὴν ταυτότητα πᾶσαν τὴν διῃρημένην συνέχει τῶν ψυχῶν τοῖς ἄκροις παρεχομένη κοινωνίαν λόγων, καὶ ὁμοφυῆ σύζευξιν.

συζεύξιν, καὶ ἐν μὲν τοῖς ὁλικωτέροις, ὁρωμένη μᾶλλον. ἐν δὲ τοῖς μερικωτέροις, ἧττόνως ἡ ταυτότης. ἡ δὲ ἀριθμητική, τὴν ἑτερότητα συνδεῖ τὴν παντοίαν τῆς προόδου ψυχῆς, καὶ ἐν μὲν τοῖς μείζοσι κατὰ τὴν τάξιν, ἧττον ἐνοῦσαν, ἐν δὲ τοῖς ἐλάττοσι, μᾶλλον. κρατεῖ γὰρ ἡ ἑτερότης ἐν τοῖς μερικωτέροις, ὡς ἡ ταυτότης ἐν τοῖς ὁλικωτέροις καὶ κρείττοσι. καὶ ἔχουσιν αὖ τι πεπόνθασιν αὗται πρὸς ἀλλήλας, ὡς ἡ ταυτότης καὶ ἑτερότης. καὶ ὡς τούτων ἡ οὐσία μονάς, οὕτως ἐκείνων ἡ γεωμετρικὴ μεσότης. τῶν οὖν ἐν πᾶσι τοῖς ὅροις οὐσιῶν τῶν λόγων ἕνωσίς ἐστιν ἡ γεωμετρική. καὶ τῶν ταυτοτήτων ἰσαρίθμων, ἡ ἁρμονική. διατείνουσαι πᾶσαι διὰ πάντων τῶν ὅρων, ἢ πῶς ἂν ὅλον ἐξ αὐτῶν ἐγένετό τι μὴ ἑνωθέντων εἰς δύναμιν ἀλλήλοις. οὐσιωδῶς μὲν ὑπὸ τῆς μιᾶς, ἄλλως δὲ καὶ ἄλλως ὑπὸ ταῖν δυοῖν. διὸ δὴ καὶ αὗται πλήρωμα γίνονται τῆς γεωμετρικῆς, ὥσπερ ἡ ταυτότης καὶ ἑτερότης, συντελοῦσιν εἰς τὴν οὐσίαν. διότι καὶ αὗται μὲν ἀντιθέτως πρὸς ἀλλήλας ἔχουσιν, ἐκείνη συνάπτει καὶ συμφαίνει τὴν διάστασιν αὐτῶν. ἡ μὲν γὰρ ἁρμονική, μείζοσι μείζους λόγους ὡς εἴρηται διανέμει, καὶ ἐλάττοσιν ὅροις, ἐλάττους. τὰ γὰρ μείζονα κατ' οὐσίαν καὶ ὁλικώτερα, περιεκτικώτερα, καὶ τῇ δυνάμει τῶν ὑφειμένων ἀποφαίνει. ἡ δὲ ἀριθμητική, ἀνάπαλιν, τοῖς μὲν μείζοσιν ἐλάττους, τοῖς δὲ ἐλάττοσι μείζους. καὶ γὰρ ἡ ἑτερότης ἐνδυναστεύει μᾶλλον τοῖς καταδεεστέροις, ὥσπερ ἡ ταυτότης ἀνάπαλιν, ἐν τοῖς ὑπερτέροις μᾶλλον, ἢ τοῖς καταδεεστέροις. ἡ δὲ γεωμετρική, τὸν αὐτὸν λόγον ἐπὶ πάντας διατείνει τοὺς ὅρους. ἕνωσιν ἐπιλάμπουσαν πρώτοις τε καὶ μέσοις, καὶ τελευταίοις, διὰ τὴν τῆς οὐσίας ἐπὶ πάντα παρουσίαν. τρεῖς οὖν ὁ δημιουργὸς ἐνδίδωσι τῇ ψυχῇ συνεκτικὰς ἑνώσεις. ἃς δὲ μεσότητας προσείρηκεν, ὡς τὴν μέσην τάξιν τῶν ὅλων συνδεούσας τὴν γεωμετρικήν, τὸ πλῆθος τῶν οὐσιῶν συνάγουσαν, καὶ τὰς οὐσιώδεις προόδους ἑνοποιοῦσαν. ὁ γὰρ εἷς λόγος τῆς ἑνώσεώς ἐστιν εἰκών, τὴν ἁρμονικήν, τὰς ταυτότητας ὅλας, καὶ τὰς ὑπάρξεις αὐτῶν συνδέουσαν, εἰς μίαν κοινωνίαν τὴν ἀριθμητικήν, τὰς ἑτερότητας, τάς τε πρώτας καὶ μέσας, καὶ τὰς τελευταίας συζευγνύουσαν. καὶ γὰρ ὅλως ἀριθμῶν, ἡ ἑτερότης ἐστὶ μήτηρ, ὡς ἐν Παρμενίδῃ μεμαθήκαμεν. ἣν δὲ τρία ταῦτα καθ' ἑκάστην μοῖραν ἡ οὐσία, ἡ ταυτότης, ἡ ἑτερότης. καὶ ἔδει πάντα συνάπτειν, διὰ μεσότητος ἀλλήλοις, καὶ λόγων συνδετικῶν, τὸ δὴ μετὰ ταῦτα λόγων πλήρωμα τὴν ψυχὴν εἶναι φαμέν, ἁπλουστέραν μὲν τῶν αἰσθητῶν, συνθετωτέραν δὲ τῶν νοητῶν. διὰ ταῦτα τοίνυν ὁ Τίμαιος, ἑπτὰ λόγους ἐπ' αὐτῆς παρείληφε, τὸν τῆς ἰσότητος, τὸν πολλαπλάσιον, τὸν ὑποπολλαπλάσιον, τὸν ἐπιμόριον, τὸν ἐπιμερῆ, καὶ τοὺς τούτων ὑπολόγους, ὑπεπιμόριον, ὑπεπιμερῆ. ἀλλ' οὐχὶ τοὺς ἐκ τούτων συνθέτους. οὗτοι μὲν γὰρ τοῖς σωματικοῖς λόγοις προσήκουσι, συνθέτοις οὖσι καὶ μεριστοῖς. οἱ δὲ ἐν τῇ ψυχῇ λόγοι, προΐασι μὲν εἰς πλῆθος καὶ μερισμόν, ἀλλ' ὁμοῦ τῷ πλήθει, τὴν ἁπλότητα, καὶ παρὰ μερισμῷ τὸ ἑνοειδὲς ἐπιδείκνυνται. οὔτε οὖν ἐν τῇ μονάδι καὶ τῷ ἀμερεῖ τὴν ὑπόστασιν ἔλαχον ὡς ὁ νοῦς. μοναδικὸς γὰρ ἐκεῖνος καὶ ἀμερὴς μόνον, οὔτε γὰρ πλῆθος καὶ μερισμόν, ἀλλ' ὁμοῦ παρὰ πλήθει τὴν ἁπλότητα, καὶ τῷ μερισμῷ τὸ ἑνοειδὲς ἐπιδείκνυνται. οὔτε γὰρ πλῆθος αὐτῶν εἰς τοὺς συνθέτους προελήλυθε λόγους, καὶ ὁ μὲν πολλαπλάσιος, μοναχῇ μεριστὸς κατὰ τὸν πρόλογον. ὁ γὰρ ὑπόλογος, οὐκ ἔχει διαίρεσιν, ὅς γε οὐ κωλύεται καὶ μονὰς εἶναι. ὁ δὲ ἐπιμόριος, διχῇ κατὰ τὸν πρόλογον καὶ ὑπόλογον μεριστός. κατὰ δὲ τὴν διαφοράν, ἀμέριστος. ὁ δὲ ἐπιμερής, καὶ κατ' ἐκείνους μεριστός, καὶ κατὰ τὴν διαφοράν. ὥσθ' ὁ μέν, μοναχῇ, ὁ δὲ διχῇ, ὁ δὲ τριχῇ μεριστός. ἡ δὲ ἰσότης ἀμέριστος, τούτοις δὴ τοῖς λόγοις ὑφέστηκε τὸ πᾶν ἡ ψυχή, παρὰ μὲν τριχῇ μεριστῷ, τὸ σωματοειδές, παρὰ δὲ διχῇ, τὴν ἐπίπεδον φύσιν, τῷ δὲ μοναχῇ, τὴν γραμμικήν, τῷ δὲ ἀμερίστῳ, τὴν πάντα περιέχουσαν ἀμέρειαν. ἔνι γάρ τοι καὶ ἐν τοῖς μεριστοῖς ἀμερές. ἔστι μὲν δὴ καὶ ταῦτα ἀληθῆ. δεῖ δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον θεωρῆσαι ταῦτα. προλαβόντας ὅτι τοὺς ἁπλουστέρους ἀριθμούς, καὶ ἐγγυτέρω μονάδος, ἀρχικωτέρους δεῖ τῶν συνθετωτέρων νοεῖν. ἐπεὶ καὶ ὁ Πλάτων τὴν μίαν μοῖραν τῶν ἑξῆς πάντων προταξάμενος, πρὸς ταύτην ἀναφέρει πάντας, καὶ κατέληξεν εἰς τοὺς μάλιστα συνθέτους, καὶ στερεούς. τούτου δὴ οὖν προληφθέντος, λέγω, ὅτι ἡ μὲν ἰσότης, καὶ ὁ τῆς ἰσότητος λόγος, μονάδος ἔχει λόγον, πρὸς τοὺς λόγους πάντας. καὶ ἔστιν ὥσπερ ἡ μονὰς ἐν τῷ καθ' αὑτὸ ποσῷ, τοῦτο τὸ ἴσον ἐν τῷ πρός τι. διὸ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἡ ψυχή, μέτρον ἐπάγει κοινόν, πᾶσι τοῖς κατὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ὑφεστῶσι, καὶ μίαν ἰδέαν τῆς ταυτότητος εἰκόνα φέρουσαν. κατὰ δὲ τὸν ὑποπολλαπλάσιον λόγον, καὶ τὸν πολλαπλάσιον, πάσας ἐπιτροπεύει τὰς σειράς, ὅλας συνέχουσα αὐτάς, τῶν ἐγκοσμίων ὅλον ἕκαστον εἶδος. πολλάκις πρὸς αὐτοῦ πᾶσιν εἰδοποιουμένους ἐπιδεικνύουσα. οἷον, τὸ ἡλιακὸν εἰ βούλει, καὶ τὸ σεληνιακὸν ἐν θείαις ψυχαῖς, ἐν δαιμονίαις, ἐν ἀνθρωπίναις, ἐν ζώοις ἀλόγοις, ἐν φυτοῖς, ἐν λίθοις αὐτοῖς. τὴν μὲν σειράν, ὡς μίαν κατὰ τὸν πολλαπλάσιον, ὅλον πολλάκις ἐν τῇ ἑαυτοῦ σειρᾷ φαινόμενον, καὶ προποδίζοντα δὲ μερικώτερα, τῶν σειρῶν, τῶν ὁλικωτάτων γένη διακοσμοῦσα. τοὺς μὲν κατὰ τοὺς ὑπεπιμορίους, καὶ ἐπιμορίους, ὅσα καί ἐστιν ἐν τοῖς μετέχουσιν ὅλα, καὶ καθ' ἕν τι μετέχεται τῶν ἐν αὐτοῖς. τὰ δέ, κατὰ τὸν ἐπιμερῆ λόγον, ὅσα μετέχεται μέν, καὶ ὅλα ὑπὸ τῶν δευτέρων. μετὰ μέντοι τῆς εἰς πλῆθος διαιρέσεως. τοῦ γὰρ ζῴου, μετέχει μὲν καὶ ἄνθρωπος, καὶ ἔστιν ὅλον καὶ ἐν τούτῳ τὸ εἶδος, ἀλλ' οὐ μόνον, ἀλλὰ καθ' ἓν τὸ ὅλον, οἷον τὸ ἀνθρώπινον εἶδος, ὥς τε κατὰ τοῦ ὅλου, καὶ ἑνός τινος, ὅπερ ἐστὶν αὐτοῦ μόριον, πάρεστι τῷ μετέχοντι. τὰ δὲ καλούμενα κοινὰ γένη μετέχοντα καὶ αὐτὰ τοῦ ἑνὸς γένους, οὐδὲ ταῦτα μόνου τούτου μετείληχεν, ἀλλὰ μετὰ τούτου, καὶ πλειόνων

γενῶν

γενῶν ἄλλων, καὶ μερῶν ὄντων ἐκείνου τοῦ ἑνός, ἀλλ' οὐ μέρους, ὥσπερ ἡμίονος εἰ τύχοι τῶν εἰδῶν, ἐξ ὧν ἔχει συμμιγῆ τὴν γένεσιν. ἢ οὖν τοῦ ἑνὸς γένους μετέχει τῶν εἰδῶν ἕκαστον καθ' ἕν, καὶ μιμεῖται τὸν ἐπὶ μόριον, ὃς ἔχει πρὸς τῷ ὅλῳ μόριον ἕν, ἢ τοῦ κοινοῦ καὶ πλειόνων, ὃς μιμεῖται τὸν ἐπὶ μέρη πρὸς τῷ ὅλῳ καὶ πλείω μόρια τοῦ ἑνὸς ἔχοντα. καὶ οὐκ ἔστι παρὰ ταῦτα τῶν εἰδῶν μέθεξις. καὶ εἰς ταῦτα βλέποντες τὰς αἰτίας, ἀποδέδωκεν τῆς εἰδοποιίας τῶν καθ' ἓν ὑφισταμένων εἶδος, οἷον, ἡλίου, σελήνης, ἀνθρώπου. τῶν δὲ ἐπὶ πλειόνων, μετὰ τοῦ κοινοῦ. πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ ἐν γῇ, καὶ ἐν θαλάσσῃ συνέστηκεν, οἷον, ἀνθρωπόμορφα, καὶ τὰ κάτω ἰχθυώδη. καὶ λεοντοπρόσωπα, δρακόντων εἴδη, μεμιγμένην ἔχοντα σύστασιν ἐκ πλειόνων. οὗτοι δὲ οὖν οἱ λόγοι πάντες, εἰκότως ἐν τῇ ψυχῇ προειλήφθησαν, πάσας ἀφορίζοντες τὰς ἐν τῷ παντὶ μεθέξεις τῶν εἰδῶν. καὶ οὐδ' ἂν γένοιντο παρὰ τούτων ἄλλοι τῆς κοινωνίας λόγοι, ἐπὶ τούτους πάντων εἰδοποιουμένων. πάλιν οὖν ἡ ἑβδομὰς τῶν λόγων, συμβαίνει τῇ ἑβδομάδι τῶν μερῶν, καὶ ὅλη δι' ὅλης ἑαυτῆς ἡ ψυχὴ ἑβδοματική ἐστιν, ἐν ταῖς μοίραις, ἐν τοῖς λόγοις, ἐν κύκλοις, ἑπταμερὴς οὖσα καὶ ἑπτάλογος, καὶ ἑπτάκυκλος. εἰ γὰρ μονάς ἐστιν ὁ δημιουργικὸς νοῦς, ἡ δὲ ψυχὴ πρώτως ἀπὸ νοῦ πρόεισιν, ἑβδομάδος ἔχει λόγον, πρὸς αὐτόν. παρθενικὴ γὰρ καὶ ἀμήτωρ, ἡ ἑβδομάς. καὶ ἴσως ἡ μὲν ἰσότης, τὴν ἐξ ἴσου κοινωνίαν ἐνδίδωσι πᾶσι τοῖς ψυχικοῖς λόγοις, ἵνα πάντες πάντων κοινωνῶσιν. ὁ δὲ πολλαπλάσιος, ἔνδειξιν παρέχεται τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οἱ ἑνικώτεροι μετροῦσι τοὺς πληθυνομένους, ὅλοι δι' ὅλων ἐκείνων φοιτῶντες. καὶ οἱ ἀμέριστοι τοὺς μᾶλλον διῃρημένους, οἱ δὲ ἐπιμόριοι, καὶ οἱ ὑπὸ τούτους τῆς διαφορᾶς, καθ' ἣν οὐχ ὅλοι ὅλοις οἱ λόγοι κοινωνοῦσιν, ἀλλὰ μερικὴν μὲν ἔχουσι σχέσιν. καθ' ἓν δέ τι τὸ ἑαυτῶν συνάπτονται κυριώτατον. οἱ δὲ ἐπιμερεῖς, καὶ οἱ τούτων ὑπόλογοι, τῆς ἐσχάτης φύσεως, καθ' ἣν μεριστή τις ἐστὶν ἡ κοινωνία καὶ πεπληθυσμένη τῶν ψυχικῶν λόγων διὰ τὴν ὕφεσιν. οἱ μὲν γὰρ ὑψηλότεροι δι' ὅλων ὅλοις ἥνωνται ἀλλήλοις. οἱ δὲ μέσοι, οὐ δι' ὅλων μέν, κατὰ μέρος δὲ τὸ ἀκρότατον συνάπτονται. οἱ δὲ τρίτοι, μεριστῶς ἤδη κατὰ τὰ πλήθη συμφύονται. λέγω δέ, οἷον ἡ μὲν οὐσία, πᾶσι κοινωνεῖ τοῖς λόγοις, καταμετροῦσα πάσας αὐτῶν τὰς προόδους. οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς ἀνούσιον, οὐδὲ ταυτότης, γένος οὖσα καὶ αὐτή, μάλιστα τὰς ἀκρότητας αὐτῶν συνάγει πρὸς μίαν κοινωνίαν. ἡ δὲ ἑτερότης, διαφερόντως τὰς διαιρέσεις αὐτῶν καὶ τὰς προόδους καταμετρεῖται, πλὴν τοίνυν ἡ κοινωνία δείκνυται τῶν ψυχικῶν λόγων. ἢ γὰρ παντελής ἐστιν, ἢ κατὰ τὰς ἀκρότητας ὑφίσταται μόνον, ἢ κατὰ τὰς εἰς πλῆθος ἐκτάσεις. ἔτι τοίνυν ἐπὶ τούτοις κατίδωμεν, ὅπως αἱ ἑπτὰ μοῖραι, τὴν ὑπόστασιν ἔλαχον. ἡ μὲν δὴ πρώτη μοῖρα, τὸ νοερώτατόν ἐστι καὶ ἀκρότατον τῆς ψυχῆς, αὐτῷ τῷ ἑνὶ συνάπτουσα, καὶ τῇ ὑπάρξει τῆς ὅλης οὐσίας. διὸ καὶ μία προσαγορεύεται ὡς ἑνοειδὴς καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῆς εἰς τὸ πλῆθος ἑνώσει κατέχεται, καὶ ἔστιν ἀνάλογον τῇ αἰτίᾳ, καὶ τῷ κέντρῳ τῆς ψυχῆς. μένει γὰρ ἡ ψυχὴ κατὰ ταύτην, καὶ ἀνεκφοίτητός ἐστι τῶν ὅλων. καὶ ἔστι τετρὰς μὲν ἐν ταῖς πρωτίσταις μονάσι, διὰ τὸ μόνιμον, καὶ τῇ ἰσότητι χαῖρον, καὶ ταυτότητι. ὀγδοὰς δὲ ἐν δευτερευούσαις, διὰ τὴν ὕφεσιν, καὶ τὴν μέχρι τῶν ἐσχάτων, καὶ τοῦ ἀκροτάτου τῆς ψυχῆς πρόνοιαν. τριὰς δὲ ἐν τριτευούσαις, διὰ τὴν τοῦ ἐν αὐτῇ πλήθους εἰς τὸ παντέλειον περιαγωγήν. καὶ ἅμα δῆλον ἐκ τούτων, ὡς ἐπ' ἐκείνων, ὅτι καὶ τὸ ἀκρότατον τῆς ψυχῆς, κἂν ᾖ ἑνοειδές, ἀλλ' οὐ καθαρῶς ἐστιν ἕν. ἀλλὰ καὶ τὸ πλῆθος ἡνωμένον. ὡς καὶ ἡ μονάς, οὐκ ἀπλήθυντος μέν ἐστι, μονὰς δὲ ὅμως, μόνως δὲ ἕν, τὸ τῶν θεῶν ἕν, ὡς τὸ τοῦ νοῦ μᾶλλον ἕν, εἰ καὶ αὐτὸ πεπλήθυσται. τὸ δὲ τῆς ψυχῆς ὁμοίως ἓν καὶ πλῆθος, ὥσπερ τὸ τῶν μετ' αὐτὴν μᾶλλον πλῆθος ἢ ἕν, τῶν περὶ τὸ σῶμα μεριστῶν. τὸ δὲ τῶν σωμάτων, οὐδὲ ἁπλῶς ἕν, ἀλλὰ φάντασμα ἑνός, καὶ εἴδωλον. διὸ καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος, πᾶν τὸ σωματικόν, καταθραύεσθαί φησιν, ὡς ἐπίκτητον ἔχον τὸ ἓν καὶ μηδὲν παύεσθαι μεριζόμενον. ἡ δὲ δευτέρα, πολλαπλασιάζει τὴν πρὸ αὐτῆς γεννητικαῖς προόδοις, ἃς ἡ δυὰς ἐνδείκνυται, καὶ πάσας τὰς προόδους ἐκφαίνει τῆς οὐσίας. διὸ καὶ διπλασία λέγεται τῆς πρώτης, ὡς μιμουμένη τὴν ἀόριστον δυάδα, καὶ τὴν ἀπειρίαν τὴν νοητήν. ἡ δὲ τρίτη, πᾶσαν αὐτὴν ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν ἀρχήν, καὶ ἔστι τὸ τρίτον αὐτῆς τὸ συνελισσόμενον εἰς τὰς ἀρχάς. ὃ δὴ μετρεῖται μὲν ὑπὸ τῆς πρώτης μοίρας, ὡς ἑνώσεως ἀπ' αὐτῆς πληρούμενον. μερικώτερον δὲ συνάπτεται πρὸς τὴν δευτέραν. καὶ διὰ τοῦτο λέγεται τριπλάσιον ἐκείνης, ἡμιόλιον δὲ ταύτης. ἐξ ἡμισείας μὲν ὑπὸ τῆς δευτέρας συνεχόμενον, ὡς ἂν μηδὲ τὴν ἴσην δύναμιν ἐχούσης, τελέως δὲ ὑπὸ τῆς πρώτης. ἡ δ' αὖ τετάρτη μοῖρα, καὶ ἡ πέμπτη λοιπόν, ἰδίως προστάτιν αὐτὴν ἀποφαίνουσι τῶν δευτέρων. αἰτίαι γάρ εἰσιν τῶν ἀσωμάτων, τῶν περὶ τοῖς σώμασι μεριζομένων, νοεραὶ ἐπίπεδοι οὖσαι καὶ τετραγωνικαί. ἡ μέν, ἀπὸ τῆς δευτέρας, ἡ δέ, ἀπὸ τῆς τρίτης μοίρας, τῆς μὲν προόδου, καὶ τῆς ἀπογεννήσεως, ἡ τετάρτη, τῆς δὲ ἐπιστροφῆς καὶ τῆς τελειώσεως ἡ πέμπτη. ἐπίπεδοι γὰρ ἀμφότεροι, ἀλλ' ἡ μὲν ἀπὸ τῆς δευτέρας, δὶς ἀπ' αὐτῆς ὑποστᾶσα, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς τρίτης τρὶς προελθοῦσα. καὶ ἔοικεν εἶναι, ἡ μὲν γεννητικὴ τῶν περὶ τὸ σῶμα γεννητικῶν μορίων μεριστῶν, γονίμων δὲ ὅμως εἰδῶν τὴν πρόοδον μιμουμένων τῆς ψυχῆς ἐπιστρεπτικόν. πᾶσα γὰρ γνῶσις, ἐπιστρέφει τὸ γιγνῶσκον εἰς τὸ γνωστόν. ὥσπερ πᾶσα φύσις γεννᾶν ἐθέλει καὶ εἰς τὸ κάτω ποιεῖσθαι τὴν πρόοδον. ἡ δὲ ἕκτη καὶ ἑβδόμη καὶ αὐτῶν τῶν σωμάτων καὶ τῶν στερεῶν ὄγκων, τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας ἐν αὐτῇ ὑποτίθενται. στερεοὶ γὰρ οἵδε οἱ ἀριθμοί. καὶ ὁ μέν, ἀπὸ τῆς δευτέρας, ὁ δέ, ἀπὸ τῆς τρίτης.

τρίτης. ἐπιστρέφων δὲ ὁ λόγος καὶ τὰ ἔσχατα εἰς τὰ πρῶτα, καὶ τὰς ἀποπερατώσεις τῆς ψυχῆς, ἐπὶ τὴν ἀκρότητα αὐτῆς, τὴν μὲν, ὀκταπλασίαν, τὴν δὲ, ἑπτακαιεικοσαπλασίαν ἔθετο τῆς πρώτης. καὶ οὕτως ἑπταμερὴς ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, ὡς μένουσα καὶ προϊοῦσα, καὶ ἐπιστρέφουσα, καὶ αἰτία τῆς τε προόδου, καὶ τῆς ἐπιστροφῆς, τῶν τε περὶ τοῖς σώμασιν μεριστῶν οὐσιῶν, καὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν. εἰ δὲ βούλει, διότι μέσην ἔλαχεν ὑπόστασιν, τῶν τε ἀμερίστων, καὶ τῶν μεριστῶν, ἐκεῖνα μὲν μιμεῖται διὰ τῆς τριάδος τῶν ὅρων, ταῦτα δὲ προείληφεν ἀπὸ τῆς τετράδος. πᾶσα δὲ ἐκ πάντων, διότι πᾶσα κέντρον ἐστὶ τῶν ὅλων. ταύτας δὴ τὰς μοίρας δυνατὸν, καὶ κατὰ τὸν διπλάσιον στίχον διελεῖν, εἰ λάβοις, τὴν μὲν ἀκρότητα τῆς ψυχῆς τὸ μένον αὐτῆς, τὴν δὲ πρόοδον αὐτῆς τὴν εἰς αὐτήν. καὶ τὴν τῶν προσεχῶν μετ' αὐτὴν ἐπ' αὐτῆς, καὶ τὴν τῶν στερεῶν ἐσχάτην ὑπόβασιν, μᾶλλον δὲ τῆς αἰτίας αὐτῶν τὴν ὕφεσιν, κατὰ τὸν διπλάσιον λόγον. δυάδι γὰρ τῇ γονίμῳ, πᾶσαν ἀνεῦρες ταύτην, ἀνειμένην τὴν συστοιχίαν. πάλιν δὲ αὖ, τό, τε ἐπιστρεπτικὸν αὐτῆς τὸ πρὸς ἑαυτὴν, καὶ τὸ τῶν προσεχῶς μετ' αὐτὴν, καὶ τὸ τῶν τρίτων ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὴν ἑνοειδῆ καὶ συναγωγὸν τῶν ὅλων οὐσίαν, κατὰ τὸ τριπλάσιον. ταῦτα δὲ ἄρα τὰ διαστήματα οὐσιώδη ὄντα, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ εἶναι θεωρούμενα, συμπληροῦσιν αἵ τε ἀριθμητικαὶ καὶ ἁρμονικαὶ μεσότητες. αἱ μὲν, τὰς ταυτότητας αὐτῶν, αἱ δὲ, τὰς ἑτερότητας συνδέουσαι, καθάπερ εἴπομεν. ἔτι δὲ προσεχέστερον τοῖς πράγμασιν εἴποις ἂν ὅτι, κατὰ μὲν τὴν μίαν μοῖραν ἥνωται τοῖς πρὸ αὐτῆς, καὶ ἔστιν αὕτη τὸ ἀκρότατον τῆς ψυχῆς, κατὰ δὲ τὴν διπλασίαν τῆς διπλασίας, καὶ τὴν τριπλασίαν, τῆς τριπλασίας. πρόεισί τε ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτὴν πάλιν, καὶ διὰ ἑαυτῆς μέσης, ἐπὶ τὰς ἑαυτῆς ἀρχάς. καὶ γὰρ μόνιμός ἐστι κατ' ἐκείνας τῶν δευτέρων πληρουμένη παρ' αὐτῶν, καὶ ὡς ἡ μὲν ἀπ' αὐτῆς πρόοδος, εἰς τὴν ἀπὸ τῶν πρὸ ἑαυτῆς ἀπήρτηται. ἡ δὲ, εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρέφει, εἰς τὴν ἐπὶ τὰ πρὸ αὐτῆς. αἱ δὲ τελευταῖαι μοῖραι, καθ' ἃς καὶ ὑφίστησι, τὰ μετ' αὐτὴν πρὸς τὴν πρώτην ἀναφέρονται μοῖραν. ἵνα κύκλος ἄναρχος ἀναφανῇ, τοῦ τέλους τῇ ἀρχῇ συναφθέντος, καὶ τὸ πᾶν ἔμψυχόν τε ἅμα γένηται καὶ ἔννουν, τῶν στερεῶν ἀριθμῶν τῇ πρώτῃ μοίρᾳ συνταχθέντων. καὶ μὴν καὶ ἐκ τούτων τῶν μεσοτήτων, ἀναφαίνεσθαί φησιν ἡμιόλια, καὶ ἐπίτριτα καὶ ἐπόγδοα. τί οὖν δὴ βούλεται ταῦτα ἐνδείκνυσθαι, ἢ μερικωτέραν ἡμῖν παρέχεται διαφορὰν τῶν ψυχικῶν λόγων. τῶν μὲν ἡμιολίων εἰκόνα φερόντων, τῆς μεριστῆς μὲν κοινωνίας. ἀλλὰ κατὰ τὰ πρώτιστα τῶν μερῶν. τῶν δὲ ἐπιτρίτων, τῆς κατὰ τὰ μέσα. τῶν δὲ ἐπογδόων, τῆς κατὰ τὰ ἔσχατα. διὸ καὶ αἱ μεσότητες πρὸς ἀλλήλας, κατὰ τὸν ἐπόγδοον συζεύγνυνται λόγον. ἅτε γὰρ κατὰ τὰ ἀντικείμενα γένη θεωρούμεναι, τὴν κοινωνίαν ἐλαχίστην ἔχουσι. πρὸς δὲ τὰ ἄκρα, συνάπτονται οἰκείως ἑκάτερα. ἄλλο δὴ προστίθησιν ὁ Τίμαιος, ὅτι τὰ ἐπίτριτα πάντα, συνεπληροῦτο τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι, μετὰ τοῦ λείμματος. ἐνδεικνύμενος ὅτι τῶν λόγων αἱ ἀποπερατώσεις τούτων πάντων, εἰς μερικωτέρας ὑποστάσεις κατέληξαν, ἕως οὗ καὶ τῶν ἐσχάτων ἐν τῷ κόσμῳ καὶ πάντη μεριστῶν, τὰ αἴτια περιέλαβεν ἡ ψυχή. καὶ τῆς τάξεως αὐτῶν καὶ τῆς ἁρμονίας τὰς ἀρχὰς ἐν αὐτῇ, κατὰ τὴν δημιουργικὴν βούλησιν προϋπεστήσατο. ἔχει τοίνυν καὶ τῆς ἐναρμονίου προόδου, καὶ τῆς ἐπιστροφῆς, καὶ τῆς εἰς τὰ πρῶτα καὶ μέσα καὶ ἔσχατα διαιρέσεως αὕτη τὰς ἀρχάς. καὶ ἔστιν εἷς λόγος νοερός, ἐκ πάντων τῶν λόγων συμπεπληρωμένος. τούτοις δὲ αὖ ξύμφωνόν ἐστι, καὶ τὸ τὴν σύμπασαν αὐτῆς ἁρμονίαν, ἐκ τοῦ τετράκις εἶναι διὰ πασῶν, καὶ διὰ πέντε, καὶ τόνον. οὔσης γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ ἁρμονίας, καὶ ἐν τῷ νῷ, καὶ ἐν τῇ ψυχῇ, διὸ καὶ μετέχειν φησὶν αὐτὴν ὁ Τίμαιος ἁρμονίας, καὶ εἶναι ἁρμονίαν, δεκαδικῶς μὲν ὁ κόσμος μετέχει τῆς ἁρμονίας, τετραδικῶς δὲ ἡ ψυχὴ, μοναδικῶς ἐν νῷ προϋπαρχούσης. καὶ ὥσπερ ἡ μονὰς αἰτία τῆς τετράδος, αὕτη δὲ τῆς δεκάδος, οὕτω καὶ ἡ μὲν νοερὰ ἁρμονία χορηγὸς τῆς ψυχικῆς, αὕτη δὲ τῆς αἰσθητῆς. διὸ καὶ τετράκις διὰ πασῶν, προσῆκεν ὑπέλαβε τῇ ἁρμονίᾳ τῆς ψυχῆς. παράδειγμα γὰρ αὕτη προσεχές ἐστι τῆς ἐν τῷ αἰσθητῷ ἁρμονίας. ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐν τῷ παντὶ σχήματα, καὶ κέντρα συμπληροῖ τὸ ὅλον, καὶ ἡ διὰ πέντε ἁρμονία, τὴν κατὰ τὰ μέρη δίδωσι τῷ κόσμῳ συμφωνίαν. ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς ἐννέα διῄρηται τὸ πᾶν, ὁ ἐπόγδοος σύμμετρον ποιεῖ τῇ ψυχῇ τὴν πρὸς αὐτὸ κοινωνίαν, καὶ ὡς ὁρᾷς, ὅτι καὶ ὡς ἓν, καὶ ὡς τετραμερῆ τὸν ὅλον ὄντα, καὶ ὡς πενταμερῆ, καὶ ὡς εἰς ἐννέα διῃρημένον ἁρμόζουσα τὸν κόσμον, ὅλον αὐτὸν κατ' αἰτίαν πέφθακεν περιλαβοῦσα. μονὰς γὰρ καὶ τετρὰς, καὶ πεντὰς καὶ ἐννὰς, τὸν ὅλον ἡμῖν ἀριθμὸν παρέχονται, καθ' ὃν τὰ μέρη τοῦ κόσμου πάντα διῄρηται. διὸ καὶ μούσας οἱ παλαιοὶ, καὶ Ἀπόλλωνα μουσηγέτην ὑπέστησαν τῷ παντί. τοῦ μὲν, τὴν μίαν ἕνωσιν τῆς ὅλης ἁρμονίας χορηγοῦντος, τῶν δὲ τὴν διῃρημένην αὐτῆς πρόοδον συνεχουσῶν, καὶ ταῖς ὀκτὼ σειρῆσιν ταῖς ἐν Πολιτείᾳ τὸν ἑαυτῶν ἀριθμὸν συναρμοσαμένων. οὕτω δὲ καὶ ἐν μέσῳ τῆς μονάδος, καὶ ἐννεάδος, τετραδικῶς τε, καὶ πενταδικῶς διακεκόσμηται τὸ πᾶν. τετραδικῶς μὲν, κατὰ τὰς τέσσαρας ἰδέας τῶν ζώων, ἃς τὸ παράδειγμα περιείληφε. πενταδικῶς δὲ, κατὰ τὰ πέντε σχήματα. δι' ὧν ὁ δημιουργὸς, πάντα κατενόμησεν, εἰσαγαγὼν αὐτὸς καὶ τὴν πέμπτην ἰδέαν ὥς φησιν ὁ Τίμαιος, καὶ ταύτην ἐναρμονίαν τάξας ἐν τῷ παντί. πάλιν οὖν ἐξ ἀρχῆς εἴπωμεν, ὅτι διττὰς ὁ δημιουργὸς ἔχων δυνάμεις, τὴν μὲν, ταυτοποιὸν ὡς ἐν Παρμενίδῃ μεμαθήκαμεν, τὴν δὲ, ἑτεροποιόν. καὶ διαιρεῖ, καὶ συνδεῖ τὴν ψυχὴν, καὶ ἔστι τελικὸν μὲν αἴτιον τούτων ἵνα γένηται ἡ ψυχὴ μέση τῶν ὅλων, ὁμοίως ἡνωμένη καὶ διῃρημένη, δύο μὲν

ὄντων πρὸς αὐτῆς τῶν τε θείων, ὡς ἑνάδων, καὶ τῶν ὄντων, ὡς ἡνωμένων. δύο δὲ μετ' αὐτὴν, τῶν μεριζομένων, καὶ τῶν ταύτῃ μεριστῶν, καὶ εἰ βούλει, πρὸ μὲν ἐκείνων, τοῦ ἑνὸς ὄντος, μετὰ δὲ ταῦτα τῆς ὕλης. ποιητικὰ δὲ, τὸ ταυτὸν, καὶ ἕτερον, τὰ τῆς δημιουργικῆς ἴδια τάξεως. παραδειγματικὰ δὲ, αἱ τομαὶ τοῦ πάβος, καὶ οἱ δεσμοί. καὶ γὰρ τέμνει πρώτως ἐκεῖνον, καὶ δεσμοῖ τοῖς ἀῤῥήκτοις δεσμοῖς. ταῦτα καὶ τῶν θεολόγων αἰνισσομένων, ὁπόταν λέγωσι, τάς τε ἱερονείας ἐκτομὰς, καὶ τοὺς δεσμοὺς, οἷς ἑαυτὸν λέγεται περιβάλλειν ὁ τοῦ παντὸς ποιητὴς, ὧν καὶ ὁ ἐν Κρατύλῳ διαμνημονεύει Σωκράτης. εἰδικὰ δὲ, τῶν μὲν διαιρέσεων, οἱ ἀριθμοί. κατὰ γὰρ τούτους αἱ μοῖραι διεκρίθησαν. τῶν δὲ συνδέσμων, αἱ μεσότητες καὶ οἱ ταυτά τε συμπληροῦντες λόγοι. τὰ γὰρ ἐν ὕλης λόγῳ συναίτια, θεωρεῖν οὐδ' ἐπὶ ψυχῶν ἀσωμάτων οὐσῶν, ἀδύνατον. τούτων δὲ προληφθέντων, δῆλον ὅπως διτταῖς δυνάμεσιν ἐνεργῶν, ταῖς τε διαιρετικαῖς, καὶ ταῖς συνδετικαῖς, τὸ τρίμορφον τῆς ψυχῆς, καὶ τριπλεκὲς μῖγμα, μένον ὥσπερ οὖν ὅλον, διαιρεῖ ταῖς πρωτουργαῖς αἰτίαις, ἁπάσης διαιρέσεως ὁ δημιουργός. καὶ ποιεῖ τὴν ὅλην ἑπταμερῆ, καὶ ἑπταμελῆ, νοεροῖς ὅροις διειλημμένην. ἐπεὶ γὰρ μέση, τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς οὐσίας ὑφέστηκεν. τριπλῆ δὲ ἡ ἀμέριστος μένουσα, καὶ προϊοῦσα καὶ ἐπιστρέφουσα ταύτης μὲν, ἐν τρισὶ μοίραις, προεστήσατο τὴν ἀφομοίωσιν. τὸ μὲν γόνιμον ἐκείνης, κατὰ τὴν πρώτην ἀπεικονισαμένη. τὸ δὲ προϊὸν, κατὰ τὴν δευτέραν. καὶ τάχα καὶ διὰ τοῦτο, καὶ διπλῆ λέγεται τῆς πρώτης. πᾶν γὰρ τὸ προϊὸν, ἔχει καὶ τὸ μένον τῆς προόδου προϋφεστός. τὸ δὲ ἐπιστρέφον κατὰ τὴν τρίτην. διὸ, καὶ τριπλασία τῆς πρώτης. πᾶν γὰρ τὸ ἐπιστρέφον καὶ προελήλυθε καὶ μένει. ἐπεὶ δὲ παράγει τὴν μετ' αὐτὴν οὐσίαν, ἔχει τὰς οὐσίας αὐτῆς ὅλης ἐν αὐτῇ. τῆς μὲν ἀσωμάτου πάσης, ἀχωρίστου δὲ σωμάτων, κατὰ τὴν τετάρτην καὶ πέμπτην μοῖραν. τῆς δὲ σωματικῆς, κατὰ τοὺς στερεοὺς ἀριθμοὺς, τὴν ἕκτην καὶ ἑβδόμην μοῖραν, ἣ ἑαυτῇ μὲν κατὰ τοὺς τετραγώνους, προάγει καὶ ἐπιστρέφει, αὐθυπόστατος οὖσα καὶ αὐτενέργητος. τὴν δὲ μεθ' ἑαυτὴν πᾶσαν μεριστὴν οὖσαν κατὰ τοὺς κύβους. ταύτας δὴ τὰς ἑπτὰ μοίρας, εἰς τρεῖς καὶ τέσσαρας ὡς εἴρηται διακεκριμένας, οὐσιωδῶς μὲν, ὁ εἷς λόγος συνδεῖ τῆς γεωμετρικῆς ἀναλογίας. κατὰ δὲ τὸ ταυτὸν ἡ ἁρμονικὴ μεσότης. κατὰ δὲ τὸ ἕτερον, ἡ ἀριθμητική. μεταξὺ δὲ αὗται παραβέβληνται τῆς γεωμετρικῆς, καὶ συμπληροῦν λέγονται τὰ διπλάσια καὶ τριπλάσια. διότι δὴ πᾶσα ἡ ταυτότης, καὶ πᾶσα ἡ ἑτερότης, ὑπὸ τῆς οὐσίας καὶ τῆς κατ' αὐτὴν ἁρμονίας, ἑνοειδῶς περιέχονται. ἐκ δὲ τούτων τῶν μεσοτήτων, ἡμιολίων καὶ ἐπιτρίτων, καὶ ἐπογδόων ἀνεφάνη τὸ πλῆθος. συνδετικὸν μὲν καὶ αὐτὸ, καὶ συνεκτικὸν, ὥσπερ καὶ αἱ μεσότητες, ἀλλὰ μερικώτερον ἐκείνων. ἐπεὶ, καὶ ταῦτα μὲν λόγοι τινές. αἱ δὲ μεσότητες, ἐκ πλειόνων ἑκάστη λόγων, ἢ τῶν αὐτῶν ἢ ἑτέρων. ὥσπερ δὴ ἡ ἀναλογία τοῦ λόγου περιληπτικωτέρα, οὕτω καὶ αἱ εἰρημέναι μεσότητες, μείζονα παρέχονται τῇ ψυχῇ, πρὸς τὴν συνοχὴν τοῦ ἐν αὐτῇ πλήθους αἰτίαν, ἐπὶ πᾶσαν αὐτὴν διήκουσαν νοερῶς. εἰσὶ δ' οὖν δεσμοί τινες, καὶ οἱ ἡμιόλιοι, καὶ οἱ ἐπίτριτοι, μερικώτεροι, καὶ περιεχόμενοι, ἐν ταῖς μεσότησιν. οὐ κατὰ σχέσεις αὐτῶν διαφόρους πρὸς τοὺς ἄκρους. τοῦτο γὰρ μαθηματικὸν, ἀλλὰ κατ' αἰτίας περιοχὴν, καὶ ὁλικωτέραν ὑπόστασιν. οὗτοι δὲ αὖ οἱ δεσμοί, συνέχουσι τὰς δευτέρας, καὶ τρίτας τῶν λόγων προόδους. οἱ μὲν ἡμιόλιοι, διὰ τῶν πέντε κέντρων τὴν ἁρμονίαν τῶν λόγων συνάγοντες. οἱ δὲ ἐπίτριτοι, διὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων ὄντων πανταχοῦ, τὴν ἑαυτῶν ἐπιδεικνύμενοι δύναμιν. πάντα τε νοητὰ καὶ προσήγορα ἀλλήλοις ἀποτελοῦντες. οἱ δὲ ἐπόγδοοι, τὴν εἰς ἐννέα καὶ ὀκτὼ διαίρεσιν συναρμόζοντες. διὸ καὶ ποτὲ μὲν ὡς ὀκτὼ τοῦ κόσμου μερίδων οὐσῶν, ποτὲ δὲ ὡς ἐννέα τῶν αὐτῶν, οἱ παλαιοὶ καὶ ὀκτὼ Σειρῆνας ἐπιστᾶσι τῷ παντὶ, καὶ ἐννέα Μούσας, ἀφ' ὧν ἡ ἁρμονία τοῖς ὅλοις. οἱ τοίνυν ἐπίτριτοι, καὶ οἱ ἡμιόλιοι, τῶν ἐπογδόων ὁλικώτεροι. διότι δὴ καὶ συμφωνίας εἰσὶ χορηγοὶ τελειοτέρας, καὶ τὴν ἐναρμόνιον τοῦ κόσμου τομὴν, ἐν ἐλάττοσιν ἀριθμοῖς, προειλήφασιν. ἐνταῦθα μὲν οὖν ἐν τοῖς μετέχουσιν διεστᾶσιν ἀλλήλων αἱ διαιρέσεις, ἐν δὲ τοῖς ἀσωμάτοις λόγοις τῆς ψυχῆς, οἱ ὁλικώτεροι συνέχουσι, τοὺς μερικωτέρους. ἐπεὶ δὲ οἱ ἐπόγδοοι τῆς μερικωτάτης εἰσὶ συμφωνίας αἴτιοι, τὸ μετ' αὐτοὺς εἰκότως εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπεῶσαι τοῦ παντὸς τάξιν, οὐκ ἀσύμφωνον, οὐδ' αὐτῷ τῷ ὅλῳ ὄν, ἀφ' ἑκάστου τῶν στοιχείων μεριστὰς ἀποῤῥοίας εἰς τὸν ὑπὸ γῆς τόπον συνελαῦνον, καὶ πολλαχοῦ τῶν στοιχείων ὄντων, καὶ ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην, τὰς ἐσχάτας αὐτῶν ὑποστάθμας ἐκεῖ που συνάγον, καὶ συνάπτον τοῖς ὅλοις. ὡς καὶ αὐτὰς μετ' ἐκείνων τὴν ὅλην ἁρμονίαν πληροῦν τοῦ παντός. † συλλήβδην οὖν εἴπωμεν, ὅτι πάσης ἁρμονίας, τῆς ἐν τοῖς κέντροις, τῆς ἐν τοῖς στοιχείοις. διὸ καὶ τὴν ἁρμονίαν αὐτῆς παντελῆ νοερὰν εἶναι φαμὲν, καὶ οὐσιώδη κατ' αἰτίαν προηγουμένην, τῆς αἰσθητῆς ἁρμονίας. καὶ τὸν Τίμαιον διὰ ἐκείνων αὐτὴν ἐνδείξασθαι, βουλόμενον, τοῖς ἁρμονικοῖς χρῆσθαι λόγοις, ἄλλας αἰτίας ἄλλων περιληπτικωτέρας ἐν αὐτῇ προϋποθέμενον, πρὸ παντὸς μὲν εἴδους, πάσης δὲ γνώσεως ψυχῆς ὑφεστώσας. διόπερ οἶμαι καὶ προσήκει, μηδενὸς ἐφάπτεσθαι τῶν τοιούτων, ἢ τὰς μοίρας ἐξηγούμενον, ἢ τοὺς λόγους, ἢ τὰς ἀναλογίας, ἀλλ' οὐσιωδῶς πάντα θεωρεῖν, κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην διαίρεσιν καὶ ἁρμονίαν τῆς ψυχῆς. καὶ πάντα ἐπὶ τὴν δημιουργικὴν καὶ νοερὰν αἰτίαν ἀναπέμπειν. καὶ τοὺς μὲν ἐπογδόους, καὶ τὰ λείμματα, περιλαμβάνειν τοῖς ἐπιτρίτοις, καὶ ἡμιολίοις. ταῦτα δὲ ταῖς μεσότησι, καὶ ταύτας, τῇ μιᾷ καὶ κυριωτάτῃ πασῶν, καὶ ἀνάγειν τε τὰς

μερικωτέ-

μερικωτέρας αἰτίας, ὑπὸ τὰς ὁλικωτέρας καὶ διαιρουμένας, ἀπ' ἐκείνων ὁρᾶν. ὡς μὲν οὖν συλλήβδην εἰπεῖν ταῦτα περὶ τῶν ἁρμονικῶν εἰρήσθω λόγων. πάλιν δὲ ἐξ ἀρχῆς ἐκθέμενοι τὴν λέξιν σαφέστερον, περὶ αὐτῶν διέλθωμεν. Μίαν ἀφεῖλε πρῶτον ἀπὸ παντὸς μοῖραν. μετὰ δὲ ταύτην, ἀφῄρει διπλασίαν ταύτης. τὴν δὲ αὖ τρίτην, ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς πρώτης. Ὅτι μὲν οὐ μαθηματικῶς δεῖ ἀλλὰ καὶ φυσικῶς, ἢ φιλοσόφως ἀκροᾶσθαι, τῶν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος λεγομένων ἐν τούτοις, καὶ πρότερον εἴπομεν. οὐ γὰρ ἐκ μαθηματικῶν ἀριθμῶν ἐστὶ καὶ λόγων ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, ἀλλ' οὗτοι πάντες, οἱ λόγοι καὶ οἱ ἀριθμοὶ τὴν ὄντως οὐσίαν αὐτῆς ἀπεικονίζονται, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ διαιρέσεις, τὰς δημιουργικάς τε καὶ ζωογονικάς. τίνων δέ εἰσιν εἰκότως οἱ μαθηματικοὶ λόγοι, καὶ πῶς τὴν οὐσίαν ἀποκαλύπτουσι τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς, οὐκέτι ῥᾴδιον ἀποδοῦναι, τοῖς μὴ πρὸς αὐτὴν ἀποβλέψασι, τὴν διάνοιαν τοῦ Πλάτωνος. δηλοῖ δὲ ἡ τῶν ἐξηγητῶν διαφωνία, καὶ αἱ τῶν δευτέρων στάσεις, πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τὴν χαλεπότητα τῆς τοιᾶσδε θεωρίας ἐλέγχουσιν. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοὺς ἑπτὰ τούτους ὅρους, τοὺς πρώτους, οἷς ἀνάλογον παρειλήφαμεν τοὺς πᾶν τὸ διάγραμμα ἐπιδεξαμένους, ἀριθμοὺς, εἰς τὰς σφαίρας τὰς ἑπτὰ ἀξιοῦσιν ἀνάγειν. οἱ δὲ, εἰς τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν τὰς πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς, ἐκεῖ τὴν μονάδα τάττοντες. οἱ δὲ, εἰς τὰς κινήσεις. οἱ δὲ, εἰς ἄλλας τινὰς τοιαύτας ἀποδόσεις, οἷς πρόσεστι πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα δυσχερῆ. καὶ γὰρ τὸ διαφωνεῖν, πρὸς τὰς τῶν νεωτέρων ἀστρονόμων τηρήσεις, καὶ πρὸς τὰς ἀποδείξεις τὰς ὑπ' αὐτῶν καταβεβλημένας, καὶ τὸ μηδαμοῦ τὸν Πλάτωνα ὁρίζειν, ἢ μέγεθος, ἢ ἀπόστασιν, ἢ χρόνον, ἢ κίνησιν τῶν ἀστέρων, ἀλλ' ὅτι μείζων ἄλλος ἄλλου κατὰ τὸ λέγειν μὴ προστιθέντα, ὅσῳ καὶ ὅπως μείζων ἐστὶ, καὶ τὸ ψυχογονίαν εἶναι τὴν προκειμένην, ἀλλ' οὐχὶ κοσμογονίαν. εἰ γὰρ, καὶ ἔδει τὰ αὐτά πως ἐν ψυχῇ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ποιεῖν, ἀλλὰ πρότερον ἐχρῆν τὰς ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ θεωρῆσαι δυνάμεις, καὶ τοὺς λόγους τῶν ἐκτὸς ἀποτελουμένων, μάλιστα δὲ τῶν ἐγκειμένων ὅρων, καὶ ὑπεναντίας αὐτοῖς ποιεῖσθαι τὴν ἐξήγησιν. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ὅροις, ὁ πέμπτην ἔχων τάξιν, τοῦ ἕκτου μείζων ἐστὶν, ὥσπερ ἡ ἐννεὰς τῆς ὀκτάδος. ἐν οἷς δὲ ἐκεῖνοι λέγουσι τὸ πέμπτον μέγεθος ἢ ἀπόστημα, ἢ ὅτι βούλονται ὑποβάλλειν, τοῦ ἕκτου πάντως ἔλαττόν ἐστι. οὐκ ἄρα συνᾴδουσι τοῖς ἐκκειμένοις ἀριθμοῖς, αἱ παρ' αὐτῶν ἐπιβολαὶ προστιθέμεναι. μετὰ δὴ τούτους, ἄλλο τι πλῆθός ἐστιν ἐξηγητῶν πραγματειωδεστέρων λόγων, ὡς ἐν ἀγράφοις συνουσίαις παραδεδομένην ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν ἱκανῶς ἐληλεγμένην. μὴ * προσποιησάμενος, τρόπον ἕτερον ἐξηγεῖσθαι πειρᾶται τοὺς ἐκκειμένους λόγους. ἐπεὶ γὰρ ἡ ψυχὴ πάντων ἐστὶ συνεκτικὴ τῶν ἐγκοσμίων, οἷον θεῶν, δαιμόνων, ἀνθρώπων, ἄλλως κατὰ μὲν τὴν μονάδα φησὶν αὐτὴν πᾶν τὸ ἐγκόσμιον τῶν θεῶν γένος συνέχειν, καὶ τοῦτο μὴ θαυμάσωμεν, εἰ θεῶν ἡ ψυχὴ συνεκτικὴ λέγοιτο. τοῦτο γοῦν ἤδη τις αὐτῷ τῶν μετ' αὐτὸν ἐπήνεγκεν. πολλαχῶς γὰρ ὁ θεός, οὐχὶ τὸ ὑπερούσιον μόνον, οὐδὲ ὁ νοῦς μόνος, ἀλλὰ καὶ αἱ θεῖαι ψυχαί, καὶ τὰ θεῖα σώματα. οὕτω οὖν ἔστω, καὶ ἡ τοῦ παντὸς ψυχὴ συνεκτικὴ κατὰ τὸ ἑαυτῆς μοναδικὸν, τὸν ἀριθμὸν περιλαμβάνουσα τὸν θεῖον. κατὰ δὲ τὴν δυάδα καὶ τριάδα, τὸ δαιμόνιον γένος. ἐπεὶ γὰρ οἱ δαίμονες, καὶ τῶν θεῶν ἐξήρτηνται, καὶ ἡμῶν προεστᾶσι, κατὰ μὲν δυάδα, τὴν πρόνοιαν αὐτῶν ἀνεγείρει, κατὰ δὲ τὴν τριάδα, τὴν πρὸς θεοὺς αὐτῶν ἐπιστροφὴν τελειοῖ. διττὴ γὰρ ὥσπερ εἴπομεν ἡ σχέσις αὐτῶν, διότι μεταξύ, θεῶν τέ εἰσι καὶ ἡμῶν, μετὰ δὲ τὴν τετράδα καὶ ἐννεάδα, τῆς ἀνθρωπίνης πάσης προνοεῖ ζωῆς. διττὴ γὰρ καὶ αὕτη, τῷ τε ἀμείνονι, καὶ τῷ χείρονι διαιρουμένη. καὶ τῇ μὲν ἐννεάδι, κοσμεῖ τὴν ἀμείνω, τῇ δὲ τετράδι, τάττει τὴν καταδεεστέραν. κατὰ δὲ τὴν ὀκτάδα καὶ εἰκοσιεπτάδα, πρόεισιν ἐπὶ πᾶν, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, καὶ τελειοῖ, τὰ μὲν ἥμερα, τῷ περιττῷ, τὰ δὲ ἄγρια, τῷ ἀρτίῳ. προσφόροις γὰρ δυνάμεσιν, ἕκαστα κοσμεῖ. ταῖς μὲν ἀρτίαις, τὰ ὑφειμένα πανταχοῦ, ταῖς δὲ περιτταῖς, τὰ σεμνότερα καὶ κυριώτερα, καὶ θείοις πλέον προσήκοντα. Πορφύριος δὲ, θαυμαστόν τινα τρόπον, καίτοι τούτων προειρημένων, ὅτι μὲν ἥρμοσται ἡ ψυχὴ, καὶ ὅτι πάντα τὸν κόσμον ἁρμονίας πληροῖ, διὰ πολλῶν κατεσκεύασεν. ἔκ τε τοῦ πλῆθος εἶναι τὴν ψυχήν. πλῆθος δὲ οὖσαν, ἢ ἀσύντακτον εἶναι, ἢ ἡρμοσμένον. τοῦτο δὲ εἶναι ἀληθὲς, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνό γε. δημιούργημα γὰρ οὖσα τοῦ νοῦ, πῶς ἂν ἄτακτος εἴη καὶ ἀνάρμοστος. καὶ ἐκ τούτου πάντα τὰ ἐν κόσμῳ κατὰ λόγους ἁρμονικοὺς ποδηγεῖν, τάς τε τῶν ζώων γενέσεις. καὶ μὴν μίαν αὐτῶν σύνταξιν πρὸς τὸ πᾶν. τίνες δέ εἰσιν οἱ δὲ οἱ λόγοι κατὰ τὴν ὑπόστασιν αὐτὴν ὁρώμενοι τῆς ψυχῆς, οὔτε ἐδίδαξεν, οὔτε φροντίδος ἠξίωσεν, ἀλλ' ἔφατο τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, ἔχειν ἐν ἑαυτῇ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους οὐχ ὡς ἄλλων εἰκόνας, οὐχ ὡς ἀρχὰς ἑτέρων, ἀλλ' ὡς συνδέοντας τὸ πλῆθος, τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων. καὶ γὰρ ὄντως εἰ μὴ μόνον ἐστὶν ἀμέριστος, ἀλλὰ καὶ μεριστὴ, δεῖ μὴ μόνον εἶναι μίαν αὐτῆς τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ καὶ πεπληθυσμένην. εἰ δὲ πεπληθυσμένην, ἢ ἀνάριθμον, ἢ ἠριθμημένην. ἀλλὰ τὸ ἀνάριθμον, ἀδύνατον. τὸ γὰρ ἀνάριθμον πλῆθος, ἄτακτον. ἀριθμημένην ἄρα. εἰ δὲ ἀριθμημένην, ἢ ἐξ ἀναρμόστων μερῶν, ἢ ἐξ ἡρμοσμένων, ἀλλ' ἐξ ἀναρμόστων ἀδύνατον. οὐδὲν γὰρ τοιοῦτον ὂν ἔχει κατὰ φύσιν. ἐξ ἡρμοσμένων ἄρα πάντως. ἀλλ' εἰ ἐξ ἡρμοσμένων, ἀνάγκη κατὰ τὴν ἀρίστην ἁρμονίαν, εἴπερ ἐστὶ τὸ πρῶτον τῶν ἡρμοσμένων. ἀρίστη δὴ ἁρμονιῶν, ἡ κατὰ τὸ διατονικὸν γένος. τοῦτο γὰρ τὸ σεμνὸν καὶ ἁδρόν. κατὰ τοῦτο ἄρα ἥρμοσται πάντως ἡ ψυχή. ὥστ' εἴη ἂν ἡ οὐσία αὐτῆς ἐκ μερῶν, κατὰ τὸ διάτονον γένος ἡρμοσμένων. κωλύει δὲ οὐδὲν,

καὶ τούτων ἀληθῶν ὄντων, ὅμως εἶναι καὶ εἰκόνας τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους, θείων τινῶν πραγμάτων, οὕτως ὡς καὶ τὸ σῶμα σφαιρικὸν μέν ἐστιν, ἀλλὰ διὰ τοῦ σφαιρικοῦ, μίμημα εἶναι λέγεται νοῦ, καὶ συμβαίνει ταῦτα ἀλλήλοις. ταῦτα μὲν ὁ Πορφύριος εἰπὼν, παρέσχεν ἡμῖν συλλογίζεσθαί τι περὶ τῆς ψυχῆς ἀληθές. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, ἐξυμνεῖ τοὺς ἀριθμοὺς, μετὰ πάσης δυνάμεως, ὡς θαυμαστῶν τινῶν ἰδιωμάτων ὄντας παρεκτικούς. τὴν μὲν μονάδα, ταυτότητος καὶ ἑνώσεως αἰτίαν ἀποκαλῶν, τὴν δὲ δυάδα, προόδου, καὶ διακρίσεως χορηγὸν, τὴν δὲ τριάδα, τῆς ἐπιστροφῆς τῶν προελθόντων ἀρχηγὸν, τὴν δὲ τετράδα, παναρμόνιον ὄντως εἶναι, πάντας ἐν ἑαυτῇ περιέχουσαν τοὺς λόγους, καὶ διάκοσμον ἐν ἑαυτῇ δεύτερον ἐκφαίνουσαν, τὴν δὲ ἐννεάδα, τελειώσεως ἀληθινῆς, καὶ ὁμοιότητος ποιητικὴν, τελείαν ἐκ τελείων οὖσαν, καὶ τῆς ταυτοῦ φύσεως μετέχουσαν, τὴν δὲ ὀγδοάδα, τῆς ἐπὶ πᾶν προόδου, καὶ διὰ πάντων χωρήσεως αἰτίαν προσαγορεύων. λοιπὴν δὲ τὴν ἑπτὰ καὶ εἰκοσάδα τῆς ἐπιστροφῆς, καὶ αὐτῶν

† ἐσχάτων. τῶν † εἰκοσάδων ποιητικὴν, ἵν᾽ ἐφ᾽ ἑκάτερα τῆς τετράδος, τὸ μένον ᾖ καὶ τὸ προϊὸν, καὶ ἐπιστρέφον, οὗ μὲν πρώτως, οὗ δὲ δευτέρως. καὶ γὰρ ἡ ἐννεὰς ἔχει πρὸς τὴν μονάδα συγγένειαν, ἐν νέον οὖσα. καὶ ἡ ὀγδοὰς, πρὸς τὴν δυάδα κύβος ἀπ᾽ αὐτῆς οὖσα, καὶ ἡ εἰκοσιεπτὰς πρὸς τὴν τριάδα, διὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν. διὰ μὲν οὖν τῶν προτέρων, τοῖς ἁπλουστέροις ἐνδίδωσι τὰς μονὰς καὶ ἐπιστροφὰς καὶ προόδους. διὰ δὲ τῶν δευτέρων τοῖς συνθετωτέροις. μέση δὲ ἡ τετρὰς οὖσα, διότι μὲν τετράγωνος οὖσα, τὸ μένον ἔχει. διότι δὲ ἀρτιάκις ἀρτία, τὸ προϊόν. διότι δὲ πάντων πεπλήρωται τῶν λόγων ἀπὸ μονάδος, τὸ ἐπιστρέφον. ταῦτα δὲ σύμβολα θείων ἐστὶ καὶ ἀποῤῥήτων πραγμάτων. μετὰ δὴ τὴν παράδοσιν ταύτην οὕτως θαυμαστὴν οὖσαν, καὶ ὁ φιλόσοφος Θεόδωρος οἰκείαν τινὰ διαπορευόμενος λόγων ἀτραπὸν, λέγει μὲν εἶναι μετὰ τὴν μίαν ἀρχὴν, τὴν ψυχὴν τριττὴν, ἄλλην τὴν αὐτὸ, καὶ πηγαίαν, ἄλλην τὴν καθόλου, ἄλλην τὴν τοῦδε τοῦ παντός. καὶ τὴν μὲν ἀδιαίρετον εἶναι, τὴν δὲ καθόλου διῃρημένην, τὴν δὲ παντοίας ἐχουσαν διαιρέσεις. τριττῆς δὲ οὔσης τῆς ψυχῆς, τὴν μὲν αὐτὸ καὶ πηγαίαν εἶναι, τὴν μεταξὺ τῆς ἀμερίστου καὶ μεριστῆς οὐσίας γινομένην, ὧν τὴν μὲν εἶναι τὸν καθόλου νοῦν, τὴν δὲ, τὸν εἰς τὰ ἄτομα διῃρημένον. εἶναι δὴ οὖν τούτων μέσην, ὡς ἐξ ἀμφοῖν πρὸ αὐτῆς ὄντοιν, ὑποστᾶσαν τὴν πρώτην ψυχὴν, ἐκ τῶν τριῶν μέσων γενῶν, ἐν ὅλον γεγονυῖαν. τὴν δὲ δευτέραν, τὴν μετ᾽ ἐκείνην καὶ καθόλου τὴν εἰς τὰς μοίρας διῃρημένην καὶ ἡρμοσμένην. μενούσης γὰρ τῆς πρώτως ὅλης ἐφ᾽ ἑαυτῆς, τὴν διαίρεσιν γενέσθαι πρόοδον οὖσαν ἀπ᾽ ἐκείνης, ὅλης πρὸ τῶν μερῶν οὔσης, εἰς τὴν ἐκ τῶν μερῶν ὑφεστακυῖαν. τὴν δὲ τρίτην αὖ εἶναι, τὴν διὰ τῶν εὐθειῶν καὶ τῶν κύκλων δημιουργημένην. καὶ γὰρ τὴν ταύτης τὴν σχέσιν τῆς μιᾶς δηλοῦν ὕφεσιν ἀπὸ τῆς ἐκ τῶν μερῶν ὅλης ψυχογονίας, εἰς τρία τὴν τομὴν κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας ὡς εἴρηται ψυχάς. τῆς μὲν, κατὰ τὴν συγκρατικὴν ἐνέργειαν ὑποστάσης τοῦ νοῦ, τῆς δὲ, κατὰ τὴν ἁρμοστικὴν, τῆς δὲ, κατὰ τὴν σχηματικήν. ταύτῃ δὲ διαστησάμενος, τά τε κεφάλαια τῆς ψυχογονίας, καὶ τὰς ψυχὰς περὶ τῆς καθόλου, καὶ εἰς τὰς μοίρας διῃρημένην λέγων, περὶ μόνων τῶν ἑπτὰ διατάττεται. καὶ ἀνάγων αὐτὰς εἰς τὴν καθόλου διαίρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ διπλασίου στίχου, τὰ οὐράνια, παράγειν οἴεται δεῖν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ἐκ δὲ τοῦ τριπλασίου, τὰ ὑπὸ σελήνην. ἀπονέμει γὰρ οἰκείους ἀριθμοὺς ἑκάστῳ τῶν στοιχείων, τῇ μὲν γῇ, τὸν ἑπτὰ, τῷ δὲ πυρὶ, τὸν ἕνδεκα, τῷ δὲ ὕδατι, τὸν ἐννέα, τῷ δὲ ἀέρι, τὸν τρισκαίδεκα. τὸν μὲν γὰρ γεωμετρικὸν λόγον, ὅς ἐστιν ἓν, δύο, τέσσαρα τῆς γῆς εἶναι. τάχα μὲν, καὶ διὰ τὸ ὄνομα. τάχα δὲ, καὶ ὡς τῆς γῆς ἐχούσης, τὰ λοιπὰ στοιχεῖα, καθάπερ οὗτος περιέχει τὰς μεσότητας. τὸν δὲ ἀριθμητικὸν, ὅς ἐστι τοῦ ὕδατος, εἶναι δύο τρία τέσσαρα. διὰ τὸ δύο κοινωνεῖν ὅροις πρὸς τὴν γῆν, καὶ δὴ καὶ διὰ τὰ μάλιστα πλήθει φίλον εἶναι. καὶ ἐκ στοιχείου συνεστάναι, πάντων μάλιστα πεπληθυσμένου τοῦ εἰκοσαέδρου. τὸν δὲ ἁρμονικὸν τρία, τέσσαρα, ἕξ, τοῦ ἀέρος. διότι καὶ οὗτος, κατὰ δύο κοινωνεῖ πρὸς τοὺς ἀριθμητικοὺς ὅρους, τὸν τρία καὶ τέσσαρα, μείζους ὄντας κατ᾽ ἐκείνην, ἐλάττους δὲ κατὰ ταύτην. διττῆς δὲ οὔσης τῆς ἁρμονικῆς μεσότητος, ἢ ἐν διπλασίονι λόγῳ τῶν ἄκρων ὄντων, ἢ ἐν τριπλασίῳ. καὶ γὰρ ὁ Πλάτων, ἢ τῶν διπλασίων αὐτὴν, ἢ τῶν τριπλασίων παραλαμβάνει μέσην. κατὰ μὲν τὸν τῶν ἄκρων διπλάσιον λόγον ποιήσας τοὺς ἄκρους, τὸν τρία καὶ τὸν ἕξ, ἔχει τὸ ἴδιον τοῦ ἀέρος στοιχεῖον τὸ ὀκτάεδρον. ἔχον τὸν μὲν ϛ, κατὰ τὰς γωνίας, τὸν δὲ τέσσαρα, κατὰ τὴν βάσιν τῶν δύο πυραμίδων, τὸν δὲ τρία, κατὰ τὸ ἐπίπεδον τοῦ ὀκταέδρου, ὂν τριγωνικόν. τὸν δὲ ἕτερον, ὅς ἐστι δύο τρία, ἕξ, τὸν τοῦ πυρός. διότι κατὰ δύο καὶ οὗτοι κοινωνοῦσι, τοῖς πρὸ αὐτῶν τὸν τρία καὶ ἕξ. ἄκρους μὲν ὄντας ἐν ἐκείνῃ, μείζους ὅρους ἐν ταύτῃ. καὶ διότι μέντοι καὶ τὸ στοιχεῖον τοῦ πυρὸς, ἓξ μὲν ἔχει πλευρὰς, δὶς δὲ τὴν τετράδα γωνιακῶς καὶ ἐπιπέδως, τρίγωνον δὲ βάσιν. εἰκότως οὖν, τὴν μὲν γῆς εἶναι τὸν ἑπτὰ, τοῦ δὲ ὕδατος, τὸν ἐννέα, τοῦ δὲ ἀέρος, τὸν τρισκαίδεκα, τοῦ δὲ πυρὸς, τὸν ἕνδεκα. ληφθέντων τῶν λόγων ἐν ἀριθμοῖς τοῖς ῥηθεῖσιν, ἐξ ὧν οὗτοι γεγόνασιν. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ ἓν, δύο τέσσαρα, ἐστὶν ὁ ἑπτά. ἐκ δὲ τοῦ δύο τρία τέσσαρα ὁ ἐννέα. ἐκ δὲ τοῦ τρία τέσσαρα, ἕξ, ὁ τρισκαίδεκα. ἐκ δὲ τοῦ δύο τρία ἕξ, ὁ ἕνδεκα. ἑκάστου δύο κοινοὺς ὅρους ἔχοντος πρὸς τὸν ἐγγὺς, ὡς καὶ τὰ στοιχεῖα δύο πλευράς. τούτων δὲ συντεθέντων, ὁ τριπλάσιος ἀποτελεῖται στίχος. καὶ τῶν μὲν μέσων, τῶν θατέρου μειζόνων, ἐλασσόνων ὄντων τοῦ λοιποῦ. τῶν δὲ ἄκρων ὄντων τοῦ ἐγγὺς μειζόνων, ὡς ἐπὶ

γῆς καὶ

γῆς καὶ ὕδατος, καὶ περὶ πυρὸς καὶ ἀέρος, ὡς δῆλον περὶ τῶν ἐκκειμένων ὅρων. πάλιν τὸν πεντεκαίδεκα, τοῖς οὐρανίοις διανέμει. τὴν μὲν μονάδα, τῷ ταὐτοῦ κύκλῳ, τὴν δὲ διπλῆν ἑβδομάδα, τῷ θατέρου κύκλῳ. διὰ τὴν διπλῆν ἑκάστου περιφοράν, αὐτῶν τε τῶν σφαιρῶν, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἀστέρων, ἐν ἑπτὰ ἐκείναις ὄντων ἑπτά. ταῦτα μαθηματικῶς μὲν λεγόμενα, φέρει τινὰ θεωρίαν οὐκ ἄμουσον. ὅπως δὲ ἀπείκασται τοῖς πράγμασιν, ὑπὲρ ὧν οἱ λόγοι. καὶ ὅπως ἄν τις αὐτὰ Πυθαγορικῶς διερμηνεύσειεν, οὐδὲν λέγεται παρ' αὐτῷ, τόν γε μὴ παρέργως ἀκροώμενον, ἀποπιμπλάναι δυνάμενα. ταῦτα δὲ πάντα εὕρηται μὲν κομψῶς, εἰς δὲ τοὺς μοναδικοὺς ἀριθμοὺς, ἀναπέμπει τὴν ἀνάλυσιν, τοῦ Πλατωνικοῦ διαγράμματος, οὐκ εἰς τοὺς λόγους τοὺς ἀπ' ἐκείνων βλέπων, ἵνα πάντα λάβῃ, τὰς μεσότητας, τοὺς ἡμιολίους, τοὺς ἐπιτρίτους, τοὺς ἐπογδόους, τὰ λείμματα, πολλοῦ δεόντων εὑρίσκεσθαι τούτων ἐν τοῖς πρώτοις ἀριθμοῖς, οἷς ἐκεῖνος ταῖς εἰρημέναις ἐχρήσατο εἰς τὰ στοιχεῖα καὶ τὸν οὐρανὸν τῶν λόγων διανομαῖς. περὶ δὲ τούτοις, κατίδωμεν ἄλλον τρόπον λόγων, ὃν ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος ἐνέκρινε. καὶ οὐχ ἕνα τοῦτον, ἀλλὰ πολλῶν καὶ θαυμαστῶν ἐπιβολῶν γεννητικόν. οὗ καὶ ἡμεῖς ἐδραττόμεθα πρότερον. λέγει οὖν ὅτι διχῶς τὴν πρώτην ἕκαστα τούτων ἀκουστέον. ἀφ' ὅλης τε τῆς ψυχῆς ὡς μιᾶς, καθ' ἕνωσιν, καὶ περὶ τῶν πολλῶν ἐν αὐτῇ λόγων, καὶ τοῦ πλήθους τοῦ ἐν αὐτῇ, κατὰ διαίρεσιν. ἔστι γὰρ ἡ ψυχὴ, καὶ ἓν καὶ πλῆθος, καὶ εἷς λόγος, καὶ ἀριθμὸς παντοίων εἰδῶν, καὶ μιμεῖται τὴν ὁλότητα τὴν δημιουργικὴν, καὶ τὴν διάκρισιν τῶν δυνάμεων τοῦ πατρός. πρῶτον τοίνυν αὐτὴν καθόλου, ἥ τις ἐστὶ κατανοήσωμεν, μένουσάν τε καὶ προϊοῦσαν ἐν ἑαυτῇ, καὶ ἐπιστρέφουσαν, καὶ δὴ καὶ προνοοῦσαν, ἄλλως μὲν τῶν ἀΰλων, καὶ καθαρῶν εἰδῶν, τῶν ἐγκοσμίων, ἄλλως δὲ τῶν σωμάτων ἁπάντων, καὶ τῆς μεριστῆς οὐσίας, καὶ νοήσαντες μένειν μὲν αὐτὴν κατὰ τὴν μίαν μοῖραν φῶμεν. προϊέναι δὲ, κατὰ τὴν δευτέραν, τῆς προόδου θείας οὔσης, ἀλλ' οὐ κατὰ πάθος, ἢ ἀρρωστίαν νοουμένης. ἐπιστρέφειν δὲ, κατὰ τὴν τρίτην. τὸ γὰρ τελεσιουργὸν, ἀπὸ ταύτης παραγίγνεται τοῖς οὖσιν. ὁλοτελῆ δὲ οὖσαν, καὶ ἐνιδρυμένην τοῖς νοητοῖς, καὶ μένουσαν ἐν τῷ νῷ διαιωνίως, προνοεῖν καὶ τῶν δευτέρων. καὶ ἄλλως μὲν, τῶν προσεχῶς αὐτῆς ἐξημμένων, ἄλλως δὲ τῶν στερεῶν αὐτῶν ὄγκων. ἑκατέρων δὲ διχῶς. τά τε γὰρ προσεχῶς αὐτῆς ἀπολαύοντα, καὶ πρόεισιν ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς αὐτήν. προϊόντα μὲν, κατὰ τὴν γόνιμον, τῆς τετάρτης δύναμιν, ἐπιστρέφοντα δὲ, κατὰ τὴν τῆς πέμπτης, περὶ τὴν μίαν αἰτίαν ἀναγωγήν. καὶ δὴ καὶ τὰ στερεὰ ταῦτα καὶ ἐν ὄγκοις θεωρούμενα πάντα εἴδη. πρόεισι μὲν, κατὰ τὴν ὀκταπλασίαν τῆς πρώτης δυαδικὴν οὖσαν καὶ στερεάν. καὶ ἅμα μὲν γόνιμον, ἅμα δὲ περὶ παντὸς προϊέναι δυναμένην. ἐπιστρέφει δὲ κατὰ τὴν εἴκοσι καὶ ἑπταπλασίαν, στερεὰν οὖσαν ἐπιστροφὴν, ὡς τριαδικὴν, καὶ ὡς τῆς ταὐτοῦ φύσεως. τοιοῦτον γὰρ τὸ περιττόν. τρεῖς οὖν αἱ πρόοδοι, καὶ τρεῖς αἱ ἐπιστροφαὶ, περὶ τὴν μίαν καὶ ἡνωμένην στάσιν τῆς ψυχῆς. διὸ καὶ τρεῖς οἱ ἄρτιοι, καὶ οἱ περιττοὶ τρεῖς, ἀπὸ μονάδος προϊόντες, καὶ συμπλέκονται ἀλλήλοις. ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ πρόεισί τε αὐτὴ καὶ ἐπιστρέφει. καὶ προϊοῦσα μὲν παράγει τὰς πρώτας αὐτῆς ἀποδοχάς, καὶ τὸ πρώτως ἐσχηματισμένον. καὶ παράγουσα μὲν αὐτὸ, διαστάσεις αὐτῷ δίδωσι καὶ ὄγκον. ἐπιστρέφουσα δὲ, αὐτὸ σφαιροειδὲς ποιεῖ, καὶ διὰ τοῦτο τοιοῦτον ὑποστήσασα, καὶ τὸν κόσμον ἐν αὐτῷ παράγει. τὴν μὲν πρόοδον ἀρτικῶς, τὴν δὲ ἐπιστροφὴν, περισσοειδῶς ἀπεργαζομένη, κυβικῶς δὲ ἀμφοτέρους. ὅτι τὴν τῶν στερεῶν ἀπογέννησιν, ἐποιεῖτο καὶ ἐπιστροφήν. τριπλῆ οὖν ἡ πρόοδος καὶ ἐπιστροφή. ἡ μὲν ἀσχημάτιστος, ἡ δὲ, ἐσχηματισμένη δευτέρως. πάντα δὲ ὡς ἐν ἀριθμοῖς. περὶ δὲ τούτοις κατὰ τὸ ἐν αὐτῇ πλῆθος, μετίωμεν τὴν θεωρίαν καὶ λέγωμεν, ὅτι λόγοι, λόγων εἰσὶν ἐν αὐτῇ περιληπτικοί. καὶ οἱ μὲν, τὸν τῶν ὅλων, οἱ δὲ τὸν τῶν μερῶν τρόπον, ἐν αὐτῇ διήρηνται. καὶ οἱ μέν εἰσιν ὁλικοί, οἱ δὲ γενικοί, οἱ δὲ εἰδικοί, οἱ δὲ μερικοί. ὁλικοὶ μὲν, ὡς οἱ τῶν μεσοτήτων, γενικοί, οἱ τῶν ἐν διπλασίοις, ἢ τριπλασίοις, εἰδικοὶ δὲ, οἱ ὑπὸ τούτους. πολλαχῶς γὰρ ἑκάτεροι. μερικοὶ δὲ, οἱ τῶν ἐπογδόων καὶ λειμμάτων, εἰς οὓς ὡς μέρη διαιροῦνται οἱ ἡμιόλιοι καὶ ἐπίτριτοι λόγοι ἅπαντες. καὶ ὅτι τὴν μὲν μίαν ἕνωσιν τῶν λόγων συνέχει διὰ τῆς οὐσιώδους μονάδος, τὴν διαίρεσιν τῶν λόγων, διὰ τῶν πολλαπλασίων. οὗτοι γὰρ περιεκτικοὶ τῶν ἐπιμορίων εἰσί. καὶ ἔχουσι ὁλικωτέραν αὐτῶν οὐσίαν, ὥσπερ καὶ οὗτοι, τοὺς ἐπογδόους περιειλήφασι καὶ τὰ λείμματα, τοὺς μὲν εἰδῶν ἐπέχοντας λόγον, τὰ δὲ ἐν τάξει μορίων ἀφωρισμένα. ἐπεὶ καὶ τὸ τὴν γεωμετρικὴν μόνην ἀναλογίαν οὖσαν περιληπτικὴν ποιεῖν τῶν ἄλλων δύο μεσοτήτων, πρῶτον μὲν, ὅλην τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, οἷον γεωμετρίαν ποιεῖ δημιουργικήν. καὶ γὰρ ἀλλαχοῦ Διὸς κρίσιν ταύτην τὴν ἀναλογίαν προσείρηκεν. ἔπειτα δείκνυσιν, ὅτι καὶ αἱ δύο μεσότητες αὗται, μετὰ μὲν ἐκείνης ὁρώμεναι, καὶ ἐν ἐκείνῃ περιεχόμεναι, κατὰ δίκην τὰ ὅλα διατάττουσιν, ἀφιστάμεναι δὲ ἐκείνης, πλημμελείας εἰσὶν αἴτιαι καὶ πλεονεξίας. ἡ γὰρ τοῖς ἀνίσοις ἴσον νέμουσα πάντως ἄδικος, καὶ ἡ τὰ ἐναντία συνάπτουσα ἀλλήλοις, χωρίς τινος γεωμετρικῆς ἀντανισώσεως. διόπερ, ἥ τε ἁρμονικὴ, προσδεῖται τῆς ἀναλογίας. ἵνα ἐμμελῶς τὰ ἐναντία συνάγῃ, καθάπερ αὐτὸς πεποίηκεν τὸ πῦρ καὶ τὴν γῆν ἁρμόσασα διὰ τῶν δύο στοιχείων. καὶ ἡ ἀριθμητικὴ μετὰ ταύτης ἐνεργοῦσα κατορθοῖ. τὸ γὰρ ἄνισον ἐν τοῖς ἀνίσοις, ἴσον ἐστί. τοῖς γοῦν ἀνίσοις, τὰ ἴσα νέμουσα, καὶ τὸ ἰδίωμα φυλάττει τὸ ἑαυτῆς, καὶ τὸ κατ'

ἀξίαν ἐπιδείκνυσιν, ὃ δὴ τῆς γεωμετρικῆς ἐξαίρετον ἦν. ἔτι δὴ οὖν λέγωμεν, ὅτι μιμεῖται τὰς πρώτας ἀρχὰς ἡ ψυχή. διὰ μὲν, τῆς μιᾶς μοίρας, τὴν μίαν τῶν ὅλων αἰτίαν, διὰ δὲ τῆς διπλῆς προόδου, τὰς μετὰ τὸ ἓν δυοειδεῖς ἀρχὰς, διὰ δὲ τῶν ἀρτίων καὶ τῶν περιττῶν, τό τε ἄῤῥεν, καὶ τὸ θῆλυ τῶν θεῶν, διὰ δὲ τῆς τριαδικῆς ἑκατέρων διαιρέσεως τὰς νοητὰς τριάδας, διὰ δὲ τῆς ἑβδομάδος τῶν ὅρων, τὴν ἑνιαίαν καὶ τὴν νοερὰν ἑβδομάδα. καὶ τῇ μὲν μιᾷ μοίρᾳ, θεὸν αὐτοτελῆ καλεῖ τὸν κόσμον, τῇ δὲ δυαδικῇ, πλῆθος ἐν αὐτῷ, καὶ ποικιλίαν ἐπιδείκνυσι, τῇ δὲ τῶν περιττῶν καὶ ἀρτίων διαιρέσει, τό, τε ἄῤῥεν καὶ τὸ θῆλυ διαιρεῖ πᾶν, ἀπὸ τῶν θεῶν αὐτῶν, μέχρι τῶν φυτῶν. κατὰ μὲν δυάδα καὶ τριάδα τὸ ἐν θεοῖς, κατὰ δὲ τετράδα, καὶ ἐννεάδα, τὸ ἐν τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν γένεσιν, κατὰ δὲ τοὺς κύβους, καὶ μέχρις αὐτῶν προϊοῦσα τῶν χερσαίων καὶ χθονίων εἰδῶν τῆς ζωῆς. τῇ δὲ ἑπτάδι τῶν ὅρων, πάντα συνέχουσα καὶ φρονοῦσα, καὶ προνοίας ἀξιοῦσα νοερὰς, μονίμως τε καὶ ἀκλινῶς, τὰ ὅλα διατάττουσα δεόντως. καὶ τούτων τὰ μέρη, καὶ τὰ τῶν μερῶν μέρη κοσμοῦσα, καὶ εἴ τι τῶν ἐσχάτων ἐστὶν ἄλογον καθ' ἑαυτὸ, καὶ οἷον λεῖμμα τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας. κατὰ δὴ ταύτας τὰς ἐπιβολὰς, καὶ τὰ ῥήματα τοῦ Πλάτωνος ἑρμηνεύειν ἕκαστα διωξόμεθα, καὶ πρὸς ταύτας βλέποντες, πολλὰ τῶν ἀπόρων διαλύσομεν. φέρ' οὖν ἀπ' ἀρχῆς ἕκαστα τῶν λεγομένων, ἐπὶ ταύτας ἀνενέγκωμεν, τὰς τοῦ καθ' ἡγεμόνος ἡμῶν ἐξηγήσεις. πρῶτον μὲν οὖν, τὸ μὴ τὸν δημιουργὸν τὰς μοίρας ἐντιθέναι λέγειν εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ἀφαιρεῖν ὡς οὔσας ἤδει καὶ ἀφαιροῦντα, συμπληροῦν πάλιν ἀπ' αὐτῶν τὴν οὐσίαν αὐτῆς, ἐπιδείκνυσιν ἡμῖν, ὡς ἄρα οὐκ ἔστι τὸ κρᾶμα τοῦτο, οἷον, ὑποκείμενον τῆς ψυχῆς οὐδὲ ὡς ὕλη, καὶ ὡς ἀσχημάτιστον ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ σχηματίζεται, ἀλλ' εἶδος οὖσα, πλήρωμά ἐστιν εἰδῶν. ὥστε τὰς λεγομένας ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀοριστίας, καὶ τὰς ὕλας τὰς ἐν τοῖς νοητοῖς, καιρὸν οὐκ ἔχειν, εἰς τὴν τῶν προκειμένων θεωρίαν. ἔπειτα τὸ πρὸς τὴν μίαν μοῖραν ἁπάσας τὰς ἄλλας συντάττειν, τὴν διπλασίαν, τὴν τριπλασίαν, τὴν τετραπλαλίαν, τὴν ἐνναπλασίαν, τὴν ὀκταπλασίαν, τὴν ἑπτακαιεικοσαπλασίαν, τὸ πρεσβεῖον ἀποδίδωσι τῇ μονάδι. καὶ οὐ συγχωρεῖ τοσοῦτόν τι νομίζειν αὐτὴν, οἷον οἱ πολλοὶ οἴονται εἶναι τὴν μονάδα, τὸ ἐλάχιστον ἐν ποσῷ, καὶ τὸ ὕλης λόγον ἔχον πρὸς τὸν ἀριθμόν, ἀλλ' ἀρχὴν πάσης τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων ῥίζωμα, καὶ ἑστίαν τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ συμπληροῦντος αὐτήν, ἐπὶ δὲ τούτοις, ἡ διπλασία τῆς μιᾶς μοίρας. πῶς οὐχὶ συμφωνεῖ τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις. πάντως γὰρ τὸ διπλάσιον, ὑπὸ δυάδος μορφοῦται, καὶ τῆς ἑνοειδοῦς ὑπάρξεως ὑφεῖται, καὶ πρόεισιν εἰς πλῆθος, τῷ μὲν ποσῷ πληθυνόμενον, τῇ δυνάμει δὲ, ἐλαττούμενον. τοιόσδε καὶ ὁ τῆς ψυχικῆς προόδου τρόπος. μένουσα γὰρ κατὰ τὸ θειότατον ἑαυτῆς, καὶ ὥς φησιν Ὀρφεὺς τὴν ἑαυτῆς κεφαλὴν, ἐνιδρύσασα τῷ νῷ, πρόεισιν ἐκεῖθεν κατὰ τὴν δυάδα τὴν ἐν αὐτῇ, εἰς ἑαυτὴν προϊοῦσα, καὶ τὸ πλῆθος ἀπογεννῶσα τῶν ἐν αὐτῇ λόγων, καὶ τῶν παντοίων εἰδῶν. προελθοῦσα δὲ πάλιν ἐπιστρέφει πρὸς τὴν ἀρχὴν, κύκλον τινὰ ζωὴν οὐσιώδη παρεχομένη. καὶ διὰ τῆς ἐπιστροφῆς συνάπτεται, πρός τε τὴν ἐν ἑαυτῷ γόνιμον δύναμιν, καθ' ἣν παρήγαγεν ἑαυτὴν, καὶ πρὸς τὴν μονάδα, τὴν ἑδράζουσαν, καὶ ἑνοποιοῦσαν αὐτήν. ἡ γὰρ τελεσιουργὸς καὶ ἐπιστρεπτικὴ δύναμις, πρὸς ἀμφοτέρας συνῆπται, πρός τε τὴν γόνιμον, καὶ πρὸς τὴν ἑνοποιὸν αἰτίαν. καὶ εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, ὥσπερ ἡ μὲν ζωὴ πρόεισιν ἀπὸ τοῦ ὄντος, ὁ δὲ νοῦς συνάπτεται πρὸς τὴν ζωὴν, καὶ πρὸς τὸ ὄν, οὕτω δὴ καὶ ἡ μὲν πρόοδος αὐτῆς ἀπὸ τῆς γονίμου γέγονεν αἰτίας, ἡ δὲ ἐπιστροφὴ, πρὸς ἀμφοτέρας. ἡμιολίως μὲν, πρὸς τὴν ὑπὲρ αὐτῆς, τριπλασίως δὲ, πρὸς τὴν ἐπέκεινα καὶ ταύτης. προσήκει γὰρ τὸ ἐπιστρεπτικὸν εἶδος, τό, τε ὅλον ἐπιδιώκειν, καὶ τὴν διαίρεσιν ἐλαττοῦν. ὃ δὴ παρέχεται τὸ ἡμιόλιον. τοῦ γὰρ διπλασίου κατὰ πᾶν ἑαυτὸ τῇ δυάδι κεκρατημένου, τὸ ἡμιόλιον, ἔστι μὲν ἀνάλογον ἐκείνῳ. τὸν δὲ τῆς ὑφέσεως λόγον ἐλαττοῖ. ἔτι δὲ τὸ τριπλάσιον, ὅτι μὲν τὴν τρίτην ἀπόστασιν ἐν τῷ ἐπιστρέφοντι δείκνυσιν, ἀπὸ τοῦ μένοντος ἐμφανές. πρόσεστι δὲ, καὶ τὸ τὴν τριάδα πρῶτον ἀριθμὸν οὖσαν, καὶ πρώτως ὅλον, ἀρχὴν καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχον, ὁμοιοῦσθαι πρὸς τὴν μονάδα, τὴν ἑνιαίως ἅπαν περιέχουσαν τὸ πλῆθος. διὰ μὲν οὖν τούτων τὸ ὑποκείμενον τῆς ψυχῆς, ἐκ τριῶν ὅλων ὑποστὰν, ἔδειξε πάλιν τριφυές. διεῖλε γὰρ αὐτὸ τῷ μένοντι τῷ προϊόντι, τῷ ἐπιστρέφοντι, κατὰ τὴν τῶν θείων γενῶν διαίρεσιν. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις, τριπλᾶ ἦν γένη. τὸ μὲν μένον, τὸ δὲ προϊὸν, τὸ δὲ ἐπιστρέφον. τὸ μὲν ταυτότητος καὶ μονίμου δυνάμεως, καὶ οὐσίας αἴτιον, τὸ δὲ γεννητικῶν καὶ προόδων, καὶ πολλαπλασιασμῶν ἐξάρχον, τὸ δὲ τελεσιουργὸν, καὶ ἀναγωγὸν ἐπὶ τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων. διὰ δὲ τῶν ἐφεξῆς, δείκνυσι καὶ ὅπως τὰ δεύτερα κοσμεῖ, κατ' αὐτὴν τὴν οὐσίαν ἑαυτῆς. πρὶν γὰρ αὐτῇ δῶ δυνάμεις ἢ ἐνεργείας, τοὺς λόγους τούτους δείκνυσιν ἐν αὐτῇ ὄντας, ἀφ' ὧν καὶ δι' ὧν κατευθύνει, τά τε πρώτως αὐτῆς μετέχοντα, καὶ ὅσα κατὰ δευτέραν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν κοσμεῖται παρ' αὐτῆς. αὐτῆς μὲν ὅλης μονάδος ἐχούσης, ἐκείνων δὲ καὶ τὰς προόδους αὐτὰς, καὶ τὰς ἐπιστροφὰς μιμουμένων. αὕτη γὰρ πρὸ ἐκείνων, προῆλθε μὲν δυαδικῶς, ἐπεστράφη δὲ τριαδικῶς. καὶ τὸ μὲν προελθὸν αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ μένοντος, διεκρίθη πᾶν. διπλασίως γάρ. τὸ δὲ ἐπιστραφὲν, ἐξ ἡμισείας. ἴδιον γὰρ προόδου μὲν, ἡ διάκρισις, ἐπιστροφῆς δὲ, ἡ ταυτότης, καὶ ἡ ὁμοιότης. τὸ γὰρ ἐπιστραφὲν, γέγονεν, οἷον τὸ μένειν.

αὐτὴ μὲν

αὐτὴ μὲν ἑνός, παντὸς γενόμενον, αὐτὴ δὲ ὅλου τοῦ πρὸ τῶν μερῶν, τὸ ἐκ τῶν μερῶν ὅλον. καὶ δοκεῖ μὲν εἶναι τοῦ μέν αὐτοῦ τριπλοῦν. ἔστι δὲ ἐκείνου μὲν ἔλασσον τῇ δυνάμει, τῶν δὲ ἐν αὐτῷ μορίων περιληπτικόν.

Τετάρτην δὲ, τῆς δευτέρας διπλῆν, πέμπτην δὲ τριπλῆν τῆς τρίτης, τὴν δὲ ἕκτην, ὀκταπλασίαν τῆς πρώτης, ἑβδόμην δὲ ἑπτακαιεικοσαπλασίαν τῆς πρώτης. Αὕτη μὲν ἡ παντελὴς οὐσία τῆς ψυχῆς, διὰ τῶν προειρημένων ἀριθμῶν περιείληπται. τοῦ μὲν ἐν αὐτῇ μένοντος, τοῦ δὲ προϊόντος, τοῦ δὲ ἐπιστρέφοντος. ἐπεὶ δὲ δεῖ καὶ τὰς μοίρας αὐτῆς ἰδεῖν καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἐν αὐτῇ τῶν ὄντων, καὶ ταύτας ὁ Πλάτων ἐκδιδάσκει, τάς τε περιεχούσας, καὶ τὰς περιεχομένας ἐν αὐτῇ τῶν πάντων ἰδέας παραδιδούς. διὰ μὲν οὖν τῆς τετάρτης, καὶ τῆς πέμπτης, τοὺς λόγους περιέχει πάντων τῶν πρώτων αὐτῆς μετεχόντων. τὴν μὲν πρόοδον αὐτῶν, διὰ τῆς τετάρτης, διὰ δὲ τῆς ἕκτης καὶ τῆς ἑβδόμης αὐτοὺς ὡς προείρηται τοὺς στερεοὺς ὄγκους ὑφίστησι. γεννῶσα μὲν αὐτοὺς κατὰ τὴν ἕκτην, ἐπιστρέφουσα δὲ, κατὰ τὴν ἑβδόμην. καταλήγει γὰρ ἄχρι τῆς τούτων προόδου, τὸ ὁλικὸν αὐτῆς εἶδος. καὶ ὁρᾷς ὅπως οἵ τε ἀριθμοὶ προσήκοντες αὐτῇ, καὶ ἡ τάξις τῆς προόδου. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ μονάδος ἀρχή, τὴν ἀπὸ νοῦ πάροδον αὐτῇ δίδωσιν, ἡ δὲ εἰς τοὺς κύβους κατάληξις τούτους, ἁρμονίαν αὐτῶν ἁρμονιῶν ἀποφαίνει. συντιθέμενοι γὰρ, τὴν οὐρανίαν ἁρμονίαν ποιοῦσιν. ἔστι δὲ καὶ ἑκάτερος αὐτῶν ἁρμονία. τὸν γὰρ κύβον ἁρμονίαν εἰώθασι καλεῖν οἱ Πυθαγόρειοι, διότι μόνον τῶν σχημάτων τὰς γωνίας ἔχει μέσας, ἀνάλογον τῶν τε πλευρῶν, καὶ τῶν ἐπιπέδων. καὶ οἱ μὲν δεύτεροι τῶν ὅρων, τήν τε πρόοδον ἔχουσι, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν, τὴν εἰς μονάδα. πάλιν δὲ τούτων ὅλων μενόντων, οἱ τρίτοι μερίζονται, τό, τε προϊὸν, καὶ ἐπιστρέφον. καὶ ἀνάγονται εἰς τοὺς προσεχῶς ὑποκειμένους. οἱ δὲ τέταρτοι πάλιν ἐπὶ τὴν μονάδα. διότι καὶ τῶν ἑπτὰ ὅρων, ἡ μὲν μονὰς, πάλιν μιμεῖται τὸ μένον, οἱ δὲ μέσοι δυοειδεῖς ὄντες, τὸ προϊὸν, οἱ δὲ ἔσχατοι τὸ ἐπιστρέφον. τριαδικοὶ γὰρ ἀμφότεροι. καὶ γὰρ ἡ ὀκταπλασία, τριαδική πως ἐστὶ καὶ αὕτη, ὡς εἰς τρίτην περιελθοῦσαν τάξιν. ἔχομεν οὖν τήν τε μίαν ὁλότητα τῆς ψυχῆς ἐν τῷ κράματι, καὶ τὸ ἐπίπλουν αὐτῆς, ἐν τοῖς τρίτοις ὅροις, καὶ τὸ τετραδικὸν, ἐν τοῖς τετάρτοις. καθὸ καὶ δημιουργεῖ τὰ ὅλα † καθ' ἕτερον εἶδος προνοίας. καὶ τῇ μὲν ὁλότητι περιέχουσαν αὐτὴν εὕρομεν τὸ τριφυὲς εἶδος, τούτῳ δὲ τὸ τετραδικὸν, καὶ ἀεὶ τοῖς ὅλοις τὰ μέρη συνάγουσαν εἰς γνῶσιν. Μετὰ δὲ ταῦτα συνεπληροῦτο τά τε διπλάσια, καὶ τὰ τριπλάσια διαστήματα, μοίρας ἔτι ἐκεῖθεν ἀποτέμνων, καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τούτων. Ἐν τῷ δημιουργῷ, καὶ διαιρετικὰς εἶναι δυνάμεις οἱ θεολόγοι φασί, καὶ συντακτικάς. καὶ διὰ μὲν τῶν ἑτέρων, τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν αὐτὸν, ἀπὸ τῆς τοῦ πατρὸς διακρίνειν λέγουσι, διὰ δὲ τῶν λοιπῶν, ἐξάπτειν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δημιουργίαν, τῆς πατρικῆς μονάδος. καὶ καλοῦσι τομάς τε καὶ δεσμοὺς, τὰς τοιαύτας ἐνεργείας. κατὰ ταύτας τοίνυν τὰς δυνάμεις, νῦν ἐν ὅροις δημιουργικοῖς διακρίνων τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, ἀποτέμνειν λέγεται μοίρας τῆς ὁλότητος αὐτῆς, καὶ πάλιν δεσμοῖς τισι τὰ μόρια συνδεῖν, τοῖς διὰ τῶν μεσοτήτων. δι' ὧν συνέχεσθαι ποιεῖ τὸ διῃρημένον, ὥσπερ διὰ τῶν τομῶν διαιρεῖσθαι τὸ ἡνωμένον. ταῦτα μὲν οὖν ὅτι τῶν θεολογικῶν ἀρχῶν ἔχεται, τὰ τοῦ Πλάτωνος παρίστησι. ἐπὶ δὲ τὴν λέξιν αὐτὴν ἐλθόντες, κατίδωμεν ὅπως. ὅτι μὲν ὁμοούσιός ἐστιν ἡ ὅλη ψυχὴ πρὸς ἑαυτὴν καὶ ὁμοιομερὴς, καὶ οἷον ὁμόχρους νοερὰ πᾶσα, καὶ λόγος οὖσα νοερός, δηλοῖ δήπουθεν ὁ Πλάτων ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κράματος τά τε ὅλα ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ μέρη ποιῶν. αἱ γὰρ ἀποτεμνόμεναι μόναι μοῖραι, οὐσίαι τινές εἰσιν ἐν αὐτῇ διῃρημέναι. ὅτι δὲ καὶ ἀξία τις ἐστὶ πρώτων τε καὶ μέσων καὶ τελευταίων εἰδῶν, καὶ τοῦτο δείκνυσι τὸ ἔτι προσθείς. ἐφ' ὧν γὰρ ἀμυδρότερον τὸ αὐτὸ εἶδος ὁρῶμεν, ἐπὶ τούτων τὸ ἔτι τάττομεν. ὡς ἐπὶ τῆς οὐρανίας συστάσεως, ὁρῶντες μέν τινα περὶ αὐτὴν ἐξαλλαγὴν, ὁρῶντες δὲ καὶ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς τὰ θεῖα σώματα, καὶ ἐν αὐτῇ σωζομένην. ἵν' οὖν μὴ τὴν αὐτὴν ἀξίαν καὶ ἡμεῖς οἰηθῶμεν εἶναι πάντων τῶν ἐν τῇ ψυχῇ λόγων, τὸ ἔτι προσέθηκεν, τοῦτο ὅπερ εἴπομεν, ἐνδεικνύμενος. ὅσῳ γὰρ ἐπὶ τὰ ἐντὸς χωροῦμεν, καὶ τὰ μέσα τῶν μέσων διερευνώμεθα, τοσούτῳ μερικωτέροις ἐντυγχάνομεν εἴδεσι. τὰ γὰρ περιεχόμενα, μερικώτερα τῶν περιεχόντων ἐστί. καὶ τὰ περιέχοντα, θειότερα τῶν περιεχομένων. ὃ καὶ ὁ κόσμος μιμούμενος, περὶ μὲν τὴν γένεσιν, ἔχει τὸ θεῖον σῶμα, περὶ δὲ τὸ σῶμα, ὅλην τὴν ψυχήν. πάντ' οὖν ταῦτα τὰ προειρημένα τμήματα τῆς ψυχῆς, τά τε γεννητικὰ (ταῦτα γάρ ἐστι τὰ διπλάσια) καὶ τελεσιουργὰ (ταῦτα γὰρ τὰ τριπλάσια) περιεκτικά ἐστι λόγων μερικωτέρων, δι' ὧν τὰ μέρη κοσμεῖται τοῦ παντὸς, μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων. ἃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ἐξῆς παραδίδωσιν. ὥς τε ἐν ἑκάστῳ δύο εἶναι μεσότητας, τὴν μὲν, ταὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων αὐτῶν ὑπερέχουσαν, καὶ ὑπερεχομένην. ἐν δὴ τούτοις, πρῶτον μὲν ἐκεῖνο κατανοητέον, ὅπως τὰς δύο ταύτας μεσότητας, ἐν τῇ γεωμετρικῇ περιέχεσθαί φησιν, ἔπειθ' ὅτι τὴν † ἁρμονικὴν προτέραν τίθεται τῆς ἀριθμητικῆς, ὡς ὑπερτέραν. εἰ γὰρ δὴ καὶ ἡ ἀριθμητικὴ τὸ αὐτοφυὲς ἔχει καὶ τὸ ἁπλοῦν, καὶ τὸ πρὸς τὴν ταυτότητα συγγενές. ἡ γὰρ ἰσότης, ταυτότης τίς ἐστι. διὸ καὶ ἐν ταῖς πολιτείαις φιλίας εἶναι ποιητικὴν ἀπέφηνε, τὸ καθ' ἀριθμὸν ἴσον ἀσπαζομένην. ὥσπερ δὴ καὶ δικαιοσύνης τὴν ἁρμονικὴν, τοῦ κατ' ἀξίαν στοχαζομένην. ἔτι δὲ, διότι ἡ μὲν, τὸ καθ' αὑτὸ ποσὸν ἔλαχεν, ἡ δὲ τὸ πρός τι, καὶ ἡ μὲν περὶ τὴν ποσότητα θεωρεῖται τῶν μορίων, ἡ δὲ περὶ τὴν πηλικότητα. τὸ γὰρ τρίτον, ἢ τέταρτον, πηλικότητός ἐστιν ἴδιον. ἀλλ' οὖν ὡς ἐγγυτέρω τῆς γεωμετρικῆς ἡ ἁρμονική, προτάττεται δεόντως. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἄκροις, περιέχεται

καθ' ἑκάτερον

γεωμετρικὴν

τὸ ταυτὸν, καὶ μείζοσι μὲν ὅροις, μείζους διανέμει λόγους, ἐλάττοσι δὲ, ἐλάττους. καὶ ταύτῃ πρὸς τὴν κατ᾽ ἀξίαν μᾶλλον οἰκείωται διαίρεσιν. ῥητέον τοίνυν, ὅτι ἡ μὲν ἁρμονικὴ μεσότης, καὶ τὴν ταυτότητα συνδεῖ πᾶσαν, τὴν ψυχικὴν, καὶ τοῖς οὐρανίοις δίδωσι τὴν ἀδιάλυτον κοινωνίαν. τοῖς μὲν μείζοσι κύκλοις, μείζους δυνάμεις καὶ κινήσεις, τοῖς δὲ ἐλάττοσιν, ἐλάττους διανέμουσα. θᾶττον γὰρ κινεῖται τὰ περιέχοντα, τῶν περιεχομένων. ἡ γὰρ ἀριθμητικὴ, καὶ τὴν ἑτερότητα πᾶσαν τὴν ἐν τῇ ψυχῇ συνέχει, καὶ τοὺς ὑπὸ σελήνην, τὴν κοινωνίαν τὴν πρὸς ἄλληλα παρέχεται, κατ᾽ ἴσην ἀμοιβήν. ἕκαστον γὰρ οὐδὲν μᾶλλον πάσχει ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἢ ποιεῖ εἰς τὰ ἄλλα. καὶ ὥσπερ πᾶσιν ἐπίσης ὑπάρχει κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἰσότητα, τοῖς ἐν γενέσει στοιχείοις, τὸ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα. καὶ τοῖς μὲν λεπτομερεστέροις, μείζους καὶ θάττους κινήσεις, τοῖς δὲ μεγαλομερεστέροις, βραδυτέρας καὶ ἐλάττους, ἐνδίδωσιν.

» Ἡμιολίων δὲ διαστάσεων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων γενομένων, ἐκ τούτων τῶν δεσμῶν, ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσι, τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι τὰ ἐπίτριτα πάντα συνεπληροῦτο.

Ὅτι μὲν ἐκ τῶν εἰρημένων δύο μεσοτήτων, ἁρμονικῆς, ἀριθμητικῆς, δεσμῶν γενομένων ἐν ταῖς διαστάσεσι τῶν διπλασίων καὶ τριπλασίων, τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι τέμνεται, τά τε ἐπίτριτα καὶ ἡμιόλια ἀναφανέντα ἐν ταῖς εἰρημέναις μεσότησι, δῆλον ἔκ τε τῶν εἰρημένων, καὶ εἰ νῦν βούλοιο σκοπεῖν ἐν ὅροις, ἑξάδι, ὀκτάδι, δυοδεκάδι, ὀκτακαιδεκάδι. καὶ γὰρ τὸ διπλάσιον ἐν τούτοις, καὶ τὸ τριπλάσιον, ἐξ ἐπιτρίτων ἐστὶ καὶ ἡμιολίων. πῶς δὲ καὶ ταῦτα τοῖς προειρημένοις συμφωνήσειεν; ἢ καὶ ταῦτα κατὰ τὸ ἑξῆς ἐκείνοις ληπτέον. ὡς γὰρ αἱ δύο μεσότητες, εἰς δύο διεῖλον τὸ πᾶν, οὕτως οἱ ἐπίτριτοι καὶ οἱ ἡμιόλιοι, μερικωτέραν ὑπέστησαν διακόσμησιν. εἰ γὰρ τὰ ὅλα μὲν ὄντα, τὰ μέρη δὲ τῶν μερῶν λόγοι κοσμήσαντες, οἳ δὲ εἰσιν. ἔστι μὲν οὖν ἕκαστος αὐτῶν, ὅλον μὲν κατὰ τὸν πρόλογον, μέρος δὲ κατὰ τὸν ὑπόλογον, μέρους δὲ μέρος, κατὰ τὴν ὑπεροχὴν θατέρου πρὸς θάτερον. καὶ ἐπειδήπερ ἐν ἑκάστῃ τῶν σφαιρῶν, ἔστι θεῖα γένη ψυχῶν καὶ δαιμόνια, καὶ μερικὰ, οἷα δὴ τὰ τῶν ἡμετέρων. καὶ τὰ μὲν θεῖα τὰ δεύτερα τῶν προτέρων, ὅλα ὅλων μετέχει, τὰ δὲ δαιμόνια, τῶν θείων, εἰ καὶ ὅλων, ἀλλὰ καθ᾽ ἕν τι, διὸ καὶ μερικώτερα λέγεται, μὴ δυνηθέντα πάσας αὐτῶν δέξασθαι τὰς ἰδιότητας. τὰ δὲ μερικώτερα τῶν δαιμονίων, ἄλλο τε ἄλλο, καὶ οὐδὲ ἀεὶ τῶν αὐτῶν μετέχει μεριστῶς, τούτων ἔχει τοὺς λόγους ἡ ψυχή. τὸν μὲν πολλαπλάσιον, τῆς καθόλου μετοχῆς, τὸν δὲ ἐπιμόριον, τῆς καθ᾽ ἓν καὶ ταυτὸν ἀεὶ τὸ κυριώτατον. τὸν δὲ ἐπιμερῆ, τῆς κατὰ πολλὰ καὶ μεριστῶς γιγνομένης κοινωνίας, τῶν μετεχόντων πρὸς τὰ μετεχόμενα. διὰ τούτων οὖν κοσμεῖται, τά τε στοιχεῖα καὶ αἱ σφαῖραι τοῦ οὐρανοῦ. μετέχουσαι μὲν, τῆς τρίτης ὁλότητος, μέρη δὲ ὅμως οὖσαι τῶν δύο τοῦ παντὸς τμημάτων. ἐπειδὴ πᾶσα ὁλότης ἔχει καὶ μέρη μεθ᾽ ἑαυτῆς. ἀλλὰ γοῦν ἄλλη σφαῖρα, * οἰκεῖόν ἐστι, καὶ ἄλλος ἀριθμός, ἄλλῳ στοιχείῳ προῆλθεν. ὁ ἐπόγδοος λόγος, ὁ τὰ ἐπίτριτα, καὶ ἡμιόλια συμπληρῶν, γεννᾷ. καὶ ταῦτα τὰ πληρώματα τῶν ὅλων μερίδων. καὶ συναρμόζει ταῖς οἰκείαις ὁλότησιν. ὁρᾷς ὅπως ὡς ἐν τοῖς μαθήμασιν ἡ γεωμετρικὴ περιέχει τὰς δύο λοιπὰς μεσότητας. αὗται δὲ τοὺς ἐπιτρίτους, καὶ ἡμιολίους λόγους. οὗτοι δὲ τοὺς ἐπογδόους. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ψυχὴ, κατὰ μὲν τὴν ὁλότητα τὴν ἑαυτὴν ὑπέστησε τὸ ὅλον. κατὰ δὲ τὴν δυάδα τὴν οὐσιώδη, διεῖλεν εἰς δύο τὸ πᾶν. καὶ παρήγαγε τὰ πρῶτα, μέρη τοῦ παντός, δευτέρως δὲ, ὅλα. κατὰ δὲ τοὺς τῆς τρίτης ὁλότητος αἰτίους, σφαίρας τε καὶ διεκόσμησε. κατὰ δὲ τοὺς οἰκείους ἀριθμοὺς, ταῖς μέρεσι ταύταις ἀνεπλήρωσεν αὐτὰς τῶν οἰκείων εἰδῶν τε καὶ μερῶν. λεγέσθω τοίνυν καὶ ὧδε. ὥσπερ τὸ πᾶν, ἔχει μὲν καὶ σφαίρας ὅλας, ἔχει δὲ καὶ ζῶα ἐν ἑκάστῃ θεῖα, δαιμόνια, ψυχικά. καὶ γὰρ ψυχῶν εἰσι διανομαὶ περὶ ἑκάστην μερικῶν. πασῶν δὲ καὶ πάντων τὰς μεριστὰς περὶ τοῖς σώμασιν οὐσίας, καὶ αὐτὰ τὰ σώματα, ἁρμόζουσιν οἱ ἁρμονικοὶ λόγοι τῆς ὅλης ψυχῆς, αὐτῷ γὰρ τῷ εἶναι, καθάπερ τὸ πῦρ αὐτῷ τῷ εἶναι θερμαντικόν ὄν, πρώτως ἐστὶ θερμόν. τὴν οὖν διὰ τεσσάρων ἁρμονίαν ἔχει, δι᾽ ἧς ἁρμόζει σφαίρας ἑκάστης, καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ ζώων, θείων, δαιμονίων, ψυχικῶν, τὰς μεριστὰς περὶ τοῖς σώμασιν οὐσίας, καὶ τὰ σώματα πρὸς ἄλληλα. καὶ γὰρ οὐχ ὡς ἔτυχεν ἄλλη ἄλλων ἐστὶ περιεκτικὴ, οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ ἄλλοις ἕπεται, ἀλλὰ θείοις ζώοις, ἕπεται δαιμόνια. καὶ δαιμονίοις ἄλλα ψυχικά. ἀλλὰ κατὰ φύσιν ἀεὶ τὰ δεύτερα, συνήρμοσται τοῖς προτέροις. ἔστιν οὖν ἡ διὰ τεσσάρων, καθ᾽ ἑκάστην. καὶ οἱ μὲν τῆς σφαίρας ἑκάστης πρὸς τὰ ἐν αὐτῇ θεῖα ζῶα λόγοι, καὶ οἱ τούτων πρὸς τὰ δαιμόνια, οἱ ὄντως ἂν εἶεν ἐπόγδοοι, διάστασιν ἔχοντες τελείαν. ἅμα μὲν ἐμμελῆ πρώτως, ἅμα δὲ σώμασι προσήκουσαν. ἡ γὰρ ὀγδοὰς τριχῇ διαστᾶσα, σωματοειδής ἐστιν, ὡς ἐννεὰς ἐπίπεδος. ἑκατέρα δὲ ἰσότητι συγγενής. καὶ ἀεὶ τῶν δευτέρων αἱ φύσεις, ἀνήρτηνται τοῖς πρὸ αὐτῶν, σωματοειδῶν συστάσεων, μετέχουσαι αὐτῶν, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ σωματικοῦ λόγου. ὥσπερ δὲ δηλοῖ τὸ μόριον τοῦ μετεχομένου λεγόμενον ὄγδοον. λοιπὸς ὁ τῶν ψυχικῶν λόγος πρὸς τὰ δαιμόνια ζῶα, τὸν τοῦ λείμματος ἐπέχει λόγον, καὶ ἐπιμερὴς ὤν, καὶ μέρεσι τοῖς δέκα καὶ τοῖς ζ̄ βισὶν οἰκείως. καὶ γὰρ ταῦτα, μίαν οὐκ ἔχει ζωὴν, ἀνιόντα καὶ κατιόντα, καὶ μεριστῶς ἀπολαύοντα τῶν πρὸ αὐτῶν, καὶ ἀνωμάλως, καὶ τοῖς δώδεκα ἀριθμοῦ θεοῖς ἀνειμένου, καὶ τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν, ὁ ζ̄ εἰς καὶ δέκα. τούτοις ἐμπρέπει τοῖς τὸν τῶν θεῶν ἀριθμὸν ἐκβεβηκόσιν. εἰ δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ψυχικῶν ζώων.

ζώων. τὰ μὲν εἴη ψυχῶν ἀχράντων ἃς Πλάτων εἴωθεν ἡρώων καλεῖν. τὰ δὲ, τῶν πολλῶν ψυχῶν. καὶ εἴη ἂν καὶ ἡ διὰ πέντε, καθ' ἑκάστην σφαῖραν. καὶ τὰ μὲν ἡρωϊκὰ φυλάττοι ἂν καὶ αὐτὰ πρὸς τὰ δαιμόνια τὸν ἐπόγδοον, διὰ τὸ ἄχραντον τῆς ζωῆς εἶδος. τὰ δὲ τῶν πολλῶν ἔχοι ἂν πρὸς ἐκεῖνα τὸν τοῦ λείμματος λόγον. ὥστε καθ' ἑκάστην εἶναι σφαῖραν, καὶ ἐπιτρίτους λόγους καὶ ἡμιολίους, καὶ ἐπογδόους. μᾶλλον δὲ ὡδί. διῄρηται μὲν τὸ πᾶν κατὰ τὰς τέσσαρας ἰδέας τοῦ παραδείγματος, τετραχῆ, καθ' ἑκάστην δὲ μοῖραν τῶν τεσσάρων, τὰ πάντα ἐστὶ ζῶα, τὰ θεῖα, τὰ δαιμόνια, τὰ ἡρωϊκὰ, τὰ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, συντεταγμένων ἐναρμονίων ἀλλήλοις. καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν ὁλότητα, τὸν οὐρανὸν, τὸν ἀέρα, τὸ ὕδωρ, τὴν γῆν, τῆς ὁλότητος, τὴν διὰ πέντε ποιούσης. ἄνευ δὲ ταύτης, τὴν διὰ τεσσάρων, ἐν τοῖς τέτρασιν εἴδεσι τῶν ζώων, ὡς Πλάτων διεῖλεν αὐτὸς, τό, τε πᾶν, καὶ τὰ εἴδη τὰ παντοῖα τῶν ζώων. λόγους ἄρα λόγων περιεκτικοὺς, κατὰ μίαν ἁρμονίαν συμπεπληρωμένους, καὶ διὰ τούτων ὁ Πλάτων ἡμῖν παραδίδωσιν, ὧν ἡ ψυχὴ πλήρης οὖσα, καὶ τόνδε τὸν ἐμφανῆ κόσμον ἀποπληροῖ. πάντα ῥητὰ καὶ προσήγορα ἀλλήλοις ἀποφαίνουσα. Λείπων αὐτῶν ἑκάστου μόριον. τοῦ μορίου ταύτης διαστάσεως ληφθείσης. ἀριθμοῦ πρὸς ἀριθμὸν, ἐχούσης τοὺς ὅρους ἓξ, καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίων, πρὸς τρία καὶ τετταράκοντα καὶ διακόσια. Τί μὲν ἐστὶ τὸ λεῖμμα τοῦτο, καὶ ὅν τινα λόγον ἔχει, καὶ πῶς ἐμμελὲς ὂν μετὰ τῶν ἄλλων συνταχθὲν γίνεται ἐναρμόνιον, διὰ τῶν μαθημάτων δῆλον. ἔστι δὲ καὶ ἐν τῷ παντὶ τοιοῦτον, ὡς ἐν ὅλῳ. χωρὶς τῆς εἰρημένης κατὰ τὴν τετραμερῆ τοῦ ὅλου τομὴν ἐμφάσεως, τοῦ λόγου τοῦ λείμματος ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν περιεχομένων ζώων, ἐνόντος ἐν αὐταῖς. ἀφ' ἑκάστης γὰρ τῶν σφαιρῶν, ἀπόρροιαί τινες, καθήκουσιν εἰς τὰ ὑπὸ γῆν, καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων συμμιγεῖς τινες ὑποστάθμαι. πολὺ μὲν τὸ ταραχῶδες ἔχουσαι, καὶ σκοτεινὸν, καὶ ἔνυλον, συντελοῦσαι δὲ ὅμως καὶ αὗται πρὸς τὴν ὅλην τοῦ κόσμου σύστασιν καὶ ἁρμονίαν. τούτων δὴ τὴν αἰτίαν, ἐν τῇ ὅλῃ ψυχῇ τιθεὶς ὁ Πλάτων, λεῖμμα κέκληκεν αὐτήν. ὃ δὴ τῆς ἐσχάτης ὑφέσεώς ἐστι σημαντικόν. ὅπου γὰρ καὶ θεῶν τῶν ἀκροτάτων δυνάμεις περὶ ἐκεῖνον τὸν τόπον, οἱ θεολόγοι θάττουσιν, οὕτω τοῦ Διὸς κἀκεῖνα κοσμήσαντος, ὥστ' ἐπιτήδεια ποιῆσαι πρὸς μετουσίαν θεῶν τηλικούτων, τί χρὴ οἴεσθαι περὶ τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς; ἆρ' οὐχὶ πολλῷ μᾶλλον αὐτὴν καὶ κοσμεῖν, τοῦ, τὸ δοκοῦν ἄτακτον εἶναι πᾶν, καὶ αἰτίαν ἔχειν τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, καὶ κατ' ἐκείνην αὐτὸ κατατάττειν δεόντως. καὶ πῶς ἂν ἡ ἄρχοι τοῦ παντὸς, ἢ πάντα κατὰ νοῦν ἄγοι, μὴ καὶ τὸ ἄτακτον τάττουσα, καὶ τὰ ἔσχατα συναρμόζουσα, πρὸς τὴν μίαν τοῦ κόσμου ζωήν; εἰ δὲ καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ προϋπάρχει καὶ τούτων τὰ αἴτια καθάπερ φησὶν Ὀρφεὺς, Πυμάτη δὲ βάσις χθονὸς ἔνδοθι ῥίζαι, Τάρταρά τ' εὐρόεντα καὶ ἔσχατα πείρατα γαίης, τί θαυμαστὸν τὴν ὅλην ψυχὴν, πάντα ἔχουσαν οἰκείως ἑαυτῇ, ὅσα δημιουργικῶς ὁ θεῖος νοῦς, καὶ τῶν τελευταίων τοῦ κόσμου, καὶ τῆς οἷον ὑποστάθμης τῶν ὅλων προειληφέναι τὴν αἰτίαν. πρὸ γὰρ τοῦ φαινομένου καὶ αἰσθητοῦ, τὸν ἀφανῆ κόσμον ἡ ψυχὴ περιέχει. τί μὲν οὖν τὸ λεῖμμά ἐστι, καὶ διὰ τούτων δῆλον. ἔστιν οὖν καὶ τετραχῶς τὸ λεῖμμα, καὶ μοναχῶς. καὶ ἔδει τὴν ψυχὴν περιέχειν ἀμφοῖν τὸν λόγον, καθ' ὃν καὶ τετραχῶς ἐστι, καὶ μοναχῶς. εἴπερ συντελεῖν ἀνάγκη καὶ τοῦτο πρὸς τὸ πᾶν, καὶ πρὸς ἑκάστην μοῖραν. εἰ δὲ τοὺς ἀριθμοὺς ἐννοήσαις τῶν ὅρων, ἴδοιο ἂν καὶ τούτους, θαυμαστήν τινα σώζοντας ἀναλογίαν. ἡ μὲν οὖν εἰς † ἑκατωδευμένην δυάδα πρόοδος, παντελῆ καὶ ἐπὶ πᾶν τριωδουμένην
ἀποστᾶσαν τῆς αἰτίας ὕφεσιν δηλοῖ. καὶ γὰρ ἐν τῇ ψυχῇ τὸ μερικώτατον, καὶ ἐν τῷ παντὶ τὸ ἔσχατον καὶ ἐνυλότατον κατείληφεν. ἡ δὲ ἐν ταῖς δεκάσι τετρὰς καὶ πεμπτὰς, συνάπτει καὶ ταῦτα τῶν πρώτων, καὶ συντάττει ταῖς ἀρχαῖς. ἡ μὲν γὰρ τετρὰς, δημιουργικὴν ἔλαχεν ἰσότητα καὶ κοσμουργόν. ἡ δὲ πεμπτὰς, ἐπανακαλεῖται πᾶν τὸ προελθὸν, ἐπὶ τὰς ἑνικωτέρας δυνάμεις. ἡ δὲ αὖ ἐν ταῖς μονάσι τριὰς καὶ ἑξὰς, τελειότητα καὶ τούτοις, διὰ τῆς ἐπιστροφῆς ἐνδίδωσιν. εἰ δὲ καὶ ἐπιμερὴς ὁ λόγος ἐστὶ, τρεισκαίδεκα τινῶν, διακοσιοστοτεσσαρακοστοτρίτων, οὐδ' οὗτος ἂν ὁ ἀριθμὸς ἀνάρμοστος εἴη πρὸς τὸ πᾶν. μετὰ γὰρ τὴν παντελῆ τῶν αἰσθητῶν πρόοδον, καὶ τὴν ἄχρι γῆς ὕφεσιν, ἣν δωδεκάτην εἶναι μερίδα τοῦ κόσμου φασὶν, τὸ ὑπ' αὐτὴν πᾶν, τρεῖς καὶ δέκατον εἴη τῶν ὅλων. καὶ αἱ εἰς αὐτὸ καθήκουσαι τῶν στοιχείων ἐμφάσεις, πρέποιεν ἂν τῷδε τῷ ἀριθμῷ. καὶ πρόεισιν οὖν ἐπὶ πᾶν, καὶ κοσμεῖται προελθὸν, καὶ ἐπιστρέφει κοσμηθὲν, τὸ ἐνυλότατον τοῦ παντός. καὶ ἐν ἑκάστῃ δὲ μοίρᾳ, τὰ ἔσχατα γένη τῶν ἀϊδίων ὑφειμένα ἐστὶν, οἷς ὁ δώδεκα ἀνεῖται. καὶ κατὰ τὸν τρεισκαίδεκα λόγον, εἰκότως ἔχει τὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν. καὶ κοινωνίαν πάλαι τοῦ δώδεκα λεγομένου θεοῖς ἀνεῖσθαι, καὶ τοῖς ἀεὶ θεῶν ἐξημμένοις γένεσιν. ταῦτα δ' οὖν πάντα, ἑνιαίως ἡ ψυχὴ περιείληφε τῷ τοῦ λείμματος λόγῳ. καὶ πρὸς τούτοις, ἡ τῶν μονάδων ἐννεὰς, ἣν ὁ τρία παρέχεται καὶ ὁ ἕξ, τὸ πέρας ἐνεδείκνυτο τῶν ψυχικῶν λόγων. ἀρξάμενοι γὰρ ἀπὸ μονάδος, εἰς ἐννεάδα προεληλύθασι, καὶ ἀπὸ μονάδων ἐπὶ δεκάδας. καὶ ἀπὸ τούτων, ἐπὶ τὰς ἑκατοντάδας. τριαδικὴ γὰρ ἦν ἡ πᾶσα πρόοδος τῆς ψυχῆς. καὶ ἡ ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας ἔκφανσις. κατά τε τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἁρμονίαν, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴπομεν. τὸ μὲν οὖν λεῖμμά τινος ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ δηλωτικὸν εἴρηται. πᾶν δὲ τὸ διάγραμμα τὸ ψυχογονικὸν, ὅρους ἔχει τριάκοντα καὶ τέτταρας, ἢ ἕξ, καὶ τριάκοντα τοὺς ὅρους ἔχει. καὶ διὰ τοῦτο προσήκων ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς τῇ ψυχῇ, ὡς ἀπὸ τῆς ἑξάδος εἰς ἑαυτὴν προελθούσης γεγονὼς, πάλαι τῆς ἑξάδος ἀνειμένης αὐτῇ. διότι πρώτη ἐστὶν ἀρτιο-

ἐστὶν ἀρτιοπέριττος, ὡς ἡ ψυχὴ τῶν ἀμερῶν μέση καὶ μεριστῶν. ὧν τοῖς μὲν, τὸ περιττὸν οἰκεῖον, τοῖς δὲ, τὸ ἄρτιον. καὶ ὅτι κυκλική ἐστιν, ὡς καὶ ἡ ἑπτάς. ἀλλ᾿ ἐκείνη μὲν, εἰκὼν τοῦ νοεροῦ κύκλου, ὡς ἀρρενωπός, αὕτη δὲ τοῦ ψυχικοῦ, ὡς θηλυπρεπής. εἰ δὲ τέτταρες καὶ τριάκοντα, πάλιν συμβαίνοι πρὸς τὴν ψυχὴν καὶ οὗτος ὁ ἀριθμός, εἴπερ μονὰς μὲν ὁ νοῦς ὡς ἀμερής, δεκὰς δὲ ὁ κόσμος, ἡ δὲ ψυχή, τετρὰς. διὸ καὶ ὁ πᾶς ἀριθμὸς μονάδος ἐκ κευθμῶνος προῆλθε, Τετράδ᾿ ἐπὶ ζαθέην, ἣ δὴ τέκε μητέρα πάντων, Ἄτροπον, ἀκαμάτην, δεκάδα κλῄουσί μιν ἁγνήν. τετρὰς δὲ πλευρὰν ἔχει δυάδα, καὶ δὶς τετραγωνισθεῖσα καὶ προσλαβοῦσα τὴν πλευρὰν, ποιεῖ τὸν εἰρημένον ἀριθμόν. μίμημα ὄντα τῆς ψυχῆς ἀφ᾿ ἑαυτῆς τε καὶ μετὰ τῆς οἰκείας γονίμου δυνάμεως, ἑαυτὴν πληθυούσης. εἰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου σύγκειται ἐπογδόου, τοῦ δεκαέξ, καὶ τοῦ δεκαοκτὼ συμβαίνοι ἂν, καὶ ὡς πρὸς τὴν ψυχὴν οὗ μάλιστα οἰκεῖος ὁ ἐπόγδοος, καὶ οὗτος ὁ δεύτερος ἐπόγδοος. καίπερ μέσος ὢν τῶν ἐμμελῶν διαστημάτων καὶ μὴ ἐμμελῶν, οἰκεῖος τῇ μεσότητι τῆς ψυχῆς. καὶ ὅλως χαρακτηρίζει τὸ διατονικὸν γένος καθ᾿ ὃ ἥρμοσαι ἡ ὅλη ψυχή. προσλαβὼν δὲ καὶ τὸ εἶναι δεύτερος, ἐμπρέποι ἂν τῇ τάξει τῆς ψυχῆς. ἐν ᾗ πάντη δευτέρως ἐστὶ τὰ γένη τοῦ ὄντος. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, τετράκις μὲν ἔχον τὸ διάγραμμα τὴν διὰ πασῶν, τὴν κατακορεστάτην τῶν συμφωνιῶν, ἅπαξ δὲ τὴν διὰ πέντε. τελευτῶν δὲ εἰς ἕνα τόνον ἔχοι ἂν τῆς μὲν τετραμεροῦς τοῦ κόσμου διαιρέσεως, ὡς εἴπομεν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ αὐτοζώου, διὰ τῆς ψυχῆς εἰς τὸ πᾶν ἐλθούσης, καὶ τῶν ἐν ἐκείνῳ τεττάρων ἰδεῶν, τὴν τετραπλῆν αἰτίαν, τῆς ἐν ἑκάστῃ τῶν μερίδων ἁρμονίας τελείας. δι᾿ ἣν καὶ ὁ οὐρανὸς εἷς κόσμος ἐστὶν ἑαυτῷ σύμφωνος, οὐρανίως, καὶ ἡ γῆ πάντα ἔχει χθονίως, καὶ ἑκάτερος τῶν ἐν μέσῳ τούτων, ὡσαύτως. ἐπειδὴ δὲ, οὐ μόνον ἐστὶ τετραμερὴς ὁ κόσμος, ἀλλὰ καὶ πεντάσχημος, ἔχων καὶ τὴν πέμπτην ἰδέαν μετὰ τῶν τεττάρων, εἰκότως μετὰ τὸ τετράκις διὰ πασῶν, καὶ τὴν διὰ πέντε συμφωνίαν ἔχει καθ᾿ ἑαυτὴν ἡ ψυχή. λοιπῆς δὲ οὔσης τῆς εἰς ὀκτὼ μὲν σφαίρας τοῦ οὐρανοῦ τομῆς, εἰς ἐννέα δὲ τοῦ κόσμου παντὸς, καὶ τῆς μὲν, ταῖς ἐν Πολιτείᾳ σειρῆσι, τῆς δὲ ταῖς ὅλαις μούσαις ἀνειμένης, ὑφ᾿ ἃς καὶ αἱ σειρῆνες, πάλιν εἰκότως ὁ τόνος συνέκλεισε τὸ διάγραμμα πᾶν, καὶ ἄλλας παρὰ ταύτας τὰς διαιρέσεις. οὐδὲ πλάσαι δυνατὸν, ὑπὸ Πλάτωνος ἡμῖν παραδεδομένας τὴν εἰς τέσσαρα λέγω, τὴν εἰς πέντε, τὴν εἰς ὀκτὼ, τὴν εἰς ἐννέα, τὰς μὲν ἐνταῦθα, τὰς δὲ, ἐν Πολιτείαις γεγραμμένας. ὥστ᾿ εἰκότως ἐκ πάντων ἐστὶ τῶν ῥηθέντων, τὸ πᾶν διάγραμμα τὸ ψυχογονικὸν, τοῦ τόνου λέγω, τῆς διὰ πέντε, καὶ τοῦ τετράκις διὰ πασῶν. ἵνα καθ᾿ ὅλον ὀρθῇ ταῦτα τὸν κόσμον, ὡς ἂν τοῦ ὅλου διαγράμματος ἔχοντα τὴν δύναμιν. καὶ εἰλήφασί γε πάντα, κατὰ τὰς Πλάτωνος πάσας διαιρέσεις τῶν ἐγκοσμίων τριπλᾶς οὔσας, κατὰ τὰς ἰδέας, κατὰ τὰ σχήματα, κατὰ τὰς σφαίρας. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἡμιόλιοι λόγοι καὶ ἐπόγδοοι, μερικωτέρων ἦσαν δεσμοὶ τάξεων, ἐμπεριεχομένων, ἢ ταῖς πέντε μοίραις τοῦ παντὸς, ἢ ταῖς εἰς ὀκτὼ καὶ ἐννέα τομαῖς, οἷον θεῶν, ἢ δαιμόνων, ἢ ψυχῶν, ἢ φύσεων, ἢ σωμάτων καὶ θεῶν. οἱ μὲν ἄλλων, οἱ δὲ ἄλλων. καθ᾿ ἑκάστην γὰρ μοῖραν, εἰσὶ τάξεις διαφέρουσαι θεῶν. καὶ ἀνάλογον αἱ δεύτεραι ταῖς πρὸ αὐτῶν. καὶ δαιμόνων ὡσαύτως. οἱ μὲν ἄλλης ὄντες σειρᾶς, οἱ δὲ ἄλλης. καὶ ψυχῶν, καὶ φύσεων, καὶ σωμάτων. αὕτη δὲ ἡ διὰ πέντε συμφωνία, καὶ οὗτος ὁ ἐπόγδοος λόγος, μετὰ τὸ τετράκις διὰ πασῶν, οὐ μάτην ἐλήφθησαν, ἀλλὰ διότι τῶν ὅλων εἰσὶ συνεκτικοὶ κοινῶς. λέγω δὲ, οἷον πάντων ὁμοῦ τῶν κατὰ τὴν πενταμερῆ τομὴν διατεταγμένων, καὶ πάντων τῶν εἰς ὀκτὼ καὶ ἐννεάδα διῃρημένων. ὡς τὸν ἕνα λόγον συνέχειν, τῆς ἐννεασφαίρου πρὸς τὴν ὀκτάσφαιρον. ὥσπερ δὴ καὶ πάντων λείμματα τῶν ἐπιτρίτων ἢ αἱ καθ᾿ ἑκάστην μοῖραν τῆς τετραμεροῦς διακοσμήσεως, ἔσχατοι ὑφέσεις, καὶ πολυμεριστοὶ, ἢ αἱ κοιναὶ πάντων εἰσὶν εἰς τὸν ἔσχατον τόπον δόσεις. δι᾿ ἃς καὶ θεοὶ, καὶ δαίμονες, καὶ ψυχαὶ μερικαὶ, καὶ φύσεις εἰς ἐκεῖνον καθήκουσι. συμφωνοῦσαι μὲν ἀλλήλαις, κατὰ δὲ τὴν ἐσχάτην καὶ πάντη μεριστὴν συμφωνίαν, οἵαν εἶναι τὴν τῶν ἐπιμερῶν φαμέν. εἰκότως ἄρα ὁ Πλάτων εἰς τοῦτο καταντήσας ἐπήνεγκεν, ὅτι πᾶν ἤδη κατηναλώκει τὸ κρᾶμα διαιρῶν ὁ δημιουργός. οὐδὲν γὰρ μάτην οὔτε ὁ θεὸς ποιεῖ, οὔτ᾿ ἡ φύσις. οὔτ᾿ οὖν πλέον οὔτ᾿ ἔλαττον ὑπέστησε τὸ κρᾶμα τῶν μοιρῶν, ἀλλ᾿ ὅσον ἐδεῖτο πρὸς αὐτὴν, τὴν ὁλότητα τῆς ψυχῆς εὐεργὸν παρήγαγεν. τὸ γὰρ ἐκ τῶν μερῶν ὅλον, οὔτε πλέον, οὔτε ἔλαττόν ἐστι, τῶν οἰκείων μερῶν, ἀλλὰ πάντῃ τοῖς οἰκείοις μορίοις συμπεπληρωμένον. πᾶν οὖν τὸ μιχθὲν, ἐκ τῶν ἁρμονικῶν ἐστι λόγων, καὶ ἔστιν ὡς τύπῳ εἰπεῖν, ἡ ἁρμονία αὕτη πᾶσα, παράδειγμα οὐσιῶδες ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ παντὸς, τῶν κατὰ πάσας τὰς ἐν τῷ κόσμῳ διαιρέσεις ἁρμονίας. καὶ μὴν, καὶ ὁ πᾶς ἀριθμός ἐστι τῆς ψυχῆς, τῶν οὐσιωδῶν ἐν αὐτῇ μονάδων, μυριάδες δέκα, χιλιάδες πέντε, ἑκατοντάδες τέσσαρες, μονάδες ἑπτὰ, κατὰ πάντας τῶν ἀριθμῶν διακόσμους προελθών. δεκαδικῶς μὲν, ἵνα κοσμικὴ ψυχὴ γένηται. κόσμου γὰρ ἡ δεκὰς, ἀριθμός. πεμπταδικῶς δὲ, ἵνα πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστραμμένη τυγχάνῃ. ἐπιστρεπτικὴ γὰρ ἡ πεμπτὰς εἰς ἑαυτήν. ἐννεαδικῶς, ἵνα μὴ μοναδικῶς συνέχει τὸ πᾶν. ἀλλὰ καὶ ὡς ἄχρι τῶν ἐσχάτων ἐστὶν, ἀπὸ μονάδος ἐλθόν. τετραδικῶς δὲ, ὡς τὴν τετραμερῆ συνάγουσα διαίρεσιν εἰς ἕν. ἑβδομικῶς δὲ, ὡς πάντα ἐπιστρέφουσα, πρὸς τὴν μονάδα, πρὸς ἣν καὶ ἡ ἑβδομὰς ἀνῆκται μόνη. ἀμήτωρ οὖσα καὶ ἀθήλωτος. καὶ ἐν ταύτῃ μὲν ἐστὶν ὁλικῶς, ἐν δὲ ταῖς θείαις ψυχαῖς, ὡς ἐνεργούσαις, πρὸς ἐκεῖνον, ὁλικῶς καὶ μερικῶς. ἐν δὲ ταῖς δαιμονίαις, ὡς ἔτι μερικω-

τέρον

τερον ἐνεργούσαις, ἀνάπαλιν μερικῶς καὶ ὁλικῶς. ἐν δὲ ταῖς ἀνθρωπίναις μερικῶς μόνον, καὶ γνωστικῶς μόνον. οὕτω γὰρ καὶ πάντα ἐν αὐταῖς τὰ εἴδη, οἷον ἀνθρώπου, δαίμονος, θεοῦ. ἵνα γινώσκωσι πάντα διὰ τούτων, ἐν τοῖς κρείττοσιν ὄντων, ἅμα ποιητικῶς καὶ γνωστικῶς. τοῦτο μὲν οὖν τὸ μῖγμα, μόνως ἐστὶ τῆς ὅλης ψυχῆς, καὶ ἐφ' ἑκάστης τῶν θείων, ψυχῶν ὡσαύτως, καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν δαιμονίων ψυχῶν, ὧν ἑκάστη νοῦν τε ὑπερκείμενον ἔχει, τῆς οἰκείας οὐσίας, καὶ ὄχημα ἴδιον, καὶ ζωὴν τὴν περὶ † τοῦ μεριζομένην. † τοῦτο. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν ἑκάστης ἴδιον δεῖ λαμβάνειν, τό τε ὑπὲρ αὐτὰς ἀμέριστον, καὶ τὸ μετ' αὐτὰς μεριστόν, ἢ τὸ μὲν, οὕτως, τὸ δὲ ἐκείνως. εἰ καὶ ἤδη παρ' ἡμῶν ἐζήτηται † διαίτης, διαφερόντως ἐν τοῖς περὶ τῆς γενέσεως αὐτῶν λόγοις, ἐπιστησόμεθα τὴν τοῦ Πλάτωνος περὶ αὐτῶν κρίσιν θηρεύοντες.

Ταύτην οὖν δὴ τὴν σύστασιν πᾶσαν, διπλῆν κατὰ τὸ μῆκος σχίσας, μέσον πρὸς μέσην ἑκατέραν ἀλλήλαις, οἷον χ προσβαλών. « Πρῶτον εἰπεῖν χρὴ μαθηματικῶς, ὁποῖόν ἐστι τὸ σχῆμα τῆς ψυχῆς, ἔπειθ' « οὕτως τὴν τῶν πραγμάτων θεωρίαν ἐπενεγκεῖν, ἵνα καλῶς ὑπὸ τῆς φαντασίας ποδηγηθέντες, καὶ πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀντίληψιν τῶν λεγομένων, ἑαυτοὺς ἐπιτηδείους παρέχωμεν. νενοήσθωσαν οὖν οἱ ἀριθμοὶ πάντες ἐφ' ἑνὸς γεγραμμένοι κανόνος. ὥσπερ δὴ καὶ ποιεῖν εἰώθασιν οἱ ἁρμονικοί, καὶ ἔστω ὁ κανὼν, καθ' ὅλον τὸ ἑαυτοῦ βάθος ἔχων τοὺς ἀριθμούς, καὶ διῃρήσθω κατὰ μῆκος ὁ κανών. ἔσονται δὴ καθ' ἑκάτερον τῶν τμημάτων οἱ λόγοι πάντες. εἰ μὲν γὰρ κατὰ πλάτος ἡ διαίρεσις ἐγεγόνει, τοὺς μὲν ὡδί, τοὺς δὲ, ὡδὶ τῶν ἀριθμῶν ἀπολαμβάνεσθαι πάντως ἀναγκαῖον ἦν. ἐπεὶ δὲ κατὰ μῆκος ἡ σχίσις, ἐν δὲ παντὶ τῷ μήκει, πάντες ἐν ἑκατέρῳ τῶν μορίων οἱ αὐτοὶ ἔχονται. ἐκεῖνο γὰρ δῆλον, ὅτι οὐ ταὐτὸν τὸ μῆκος. διῃρήσθω οὖν ὁ κανὼν, οὕτω κατὰ μῆκος, καὶ προσβεβλήσθω τὰ δύο μήκη ταῦτα ἀλλήλοις, κατὰ τὰ σημεῖα τὰ δίχα τέμνοντα τὰ μήκη, μὴ πάντως πρὸς ὀρθάς. οὐδὲ γὰρ οἱ κύκλοι ἔσονται πρὸς ὀρθάς, καὶ κατακεκάμφθωσαν αἱ εὐθεῖαι, οὕτως, ὥστε κατὰ τὰ ἄκρα πάλιν συνάπτεσθαι. γίγνονται δὲ δύο κύκλοι, καὶ τούτων γεγονέτωσαν, ὁ μὲν ἐντός, ὁ δὲ ἐκτός, λοξοὶ πρὸς ἀλλήλους. καλεῖται τοίνυν ὁ μὲν, ταὐτοῦ κύκλος, ὁ δὲ θατέρου. καὶ ἔστιν ὁ μὲν, οἷον κατὰ τὸν ἰσημερινόν, ὁ δὲ, κατὰ τὸν ζωδιακόν. περὶ μὲν γὰρ τὸν ζωδιακὸν φέρεται πᾶς ὁ θατέρου † κύκλος. περὶ δὲ τὸν ἰσημερινόν, ὁ ταὐτοῦ. διὸ καὶ τὰς εὐθείας, οὐκ † λόγος. ᾠόμεθα δεῖν πρὸς ὀρθὰς λαμβάνειν, ἀλλ' οἷον χ, καθάπερ ὁ Πλάτων φησίν, ὥστε τὰς κατὰ κορυφὴν ἴσας εἶναι μόνον, τὰς δὲ ἐφ' ἑκάτερα καὶ ἐφεξῆς ἀνίσους. οὐ γὰρ ὁ ἰσημερινός, πρὸς ὀρθὰς τέμνει τὸν ζωδιακόν. τὸ μὲν οὖν μαθηματικὸν ὡς συντόμως εἰπεῖν περὶ τοῦ σχήματος τῆς ψυχῆς, τοιοῦτόν ἐστιν. ἐξ ἀρχῆς δὲ πάλιν αὐτὰ τὰ πράγματα θεωροῦντες λέγωμεν, πρὸς τὴν ψυχικὴν οὐσίαν, ἐπανάγοντες τοὺς λόγους, καὶ πρῶτον ἐκεῖνο διορισώμεθα, ὅτι κατὰ μὲν τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας, διῄρηται ἀπ' ἀλλήλων τό, τε συνεχές, καὶ τὸ διωρισμένον. καὶ ἀντίκειται πρὸς ἄλληλα τρόπον τινά, καὶ οὔτε τὸ διωρισμένον συνεχὲς εἶναι δυνατόν, οὔτε τὸ συνεχὲς δυνατὸν διωρισμένον. ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς, ἀμφότερα συντρέχει. καὶ ἡ ἕνωσις, καὶ ἡ διαίρεσις. καὶ γὰρ μονάς ἐστι, καὶ ἀριθμός, καὶ εἷς λόγος, καὶ πλῆθος ἕν τε καὶ πολλά. καὶ ὡς μὲν ὅλον οὖσα, συνεχής ἐστιν, ὡς δὲ ἀριθμός, διῄρηται κατὰ τοὺς ἐν αὐτῇ λόγους. καὶ διὰ μὲν τῆς συνεχείας, ὁμοιουμένη πρὸς τὴν ἕνωσιν τῶν νοητῶν, διὰ δὲ τοῦ πλήθους, πρὸς τὴν διάκρισιν. καὶ ἔτι τούτων ἀνωτέρω, κατὰ μὲν τὴν ἕνωσιν, εἰκόνα καὶ ἔμφασιν ἔχουσα τοῦ ἑνός, κατὰ δὲ τὴν διαίρεσιν καὶ τὸ πλῆθος τῶν θείων ἀριθμῶν. διόπερ οὔτε ἀριθμητικὴν ἔχει μόνην τὴν οὐσίαν. οὐ γὰρ ἂν ἦν συνεχής, οὔτε γεωμετρικήν, οὐ γὰρ ἂν ἦν διωρισμένη. ἅμα δέ ἐστιν ἀμφότερα. καὶ ἀριθμητικὴν ἄρα καὶ γεωμετρικὴν αὐτὴν ῥητέον. ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀριθμητική ἐστιν, ἔχει καὶ τὴν ἁρμονικὴν ὁμοῦ κατ' οὐσίαν. τὸ γὰρ πλῆθος ἡρμοσμένον ἐστὶ τὸ ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν ταὐτῷ, τό, τε καθ' αὑτό, καὶ τὸ πρός τι ποσὸν συνείληφεν. καθ' ὅσον δὲ γεωμετρική, τὴν σφαιρικήν. οἱ γὰρ ἐν αὐτῇ κύκλοι, καὶ ἀκίνητοί εἰσι καὶ κινούμενοι. κατ' οὐσίαν μὲν, ἀκίνητοι, κατ' ἐνέργειαν δὲ ζωτικήν, κινούμενοι. μᾶλλον δὲ ὁμοῦ τὸ συναμφότερον ἔχοντες, αὐτοκίνητοι γάρ εἰσι. τὸ δὲ αὐτοκίνητον, ὁμοῦ κινεῖται, καὶ ἀκίνητόν ἐστιν. ἑαυτὸ γὰρ κινεῖ. τὸ δὲ κινεῖν, ἀκινήτου δυνάμεώς ἐστι. πάσας ἄρα τὰς ἐπιστήμας, οὐσιωδῶς ἡ ψυχὴ προείληφεν. τὴν μὲν γεωμετρίαν, κατὰ τὴν ὁλότητα, κατὰ τὸ σχῆμα, κατὰ τὰς γραμμάς. τὴν δὲ ἀριθμητικήν, κατὰ τὸ πλῆθος, καὶ τὰς οὐσιώδεις ἐν αὐτῇ μονάδας, ὡς ἐδείξαμεν ἔμπροσθεν. τὴν ἁρμονικὴν κατὰ τοὺς λόγους τῶν ἀριθμῶν. τὴν δὲ σφαιρικήν, κατὰ τὰς διττὰς περιφοράς. καὶ ὡς ἀληθῶς σύνδεσμος τῶν μαθημάτων, οὗτός ἐστιν οὐσιώδης, αὐτοκίνητος, νοερός, ἡνωμένος, ἀμόρφως καὶ καθαρῶς τὰ πάντα περιέχων. ἀσχηματίστως μὲν τὰ σχήματα, ἡνωμένως δὲ τὰ διωρισμένα, ἀδιαστάτως δὲ, τὰ διαστατά. ταῦτα γὰρ προσήκει τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. καὶ δεῖ πάντα ἐν αὐτῇ τοῦτον τὸν τρόπον θεωρεῖν. καὶ μὴν καὶ ἐκεῖνο λαμβάνειν ἐκ τῶν κειμένων δεῖ, τὸ, πάντα καὶ τὰ δεύτερα, τοῖς πρὸ αὐτῶν ἀναλογεῖν, καὶ πανταχοῦ προηγεῖσθαι τοῦ πλήθους τὸ ἕν. ὡς γὰρ ἡ τῆς ὑπάρξεως θεωρία, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς οὐσίας ἐποιεῖτο, καὶ ἡ τῆς ἁρμονίας, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς μιᾶς μοίρας, οὕτω καὶ ἡ περὶ τοῦ σχήματος διδασκαλία, τὸ ἓν μῆκος προστίθησι τοῖν δυοῖν. καὶ ὡς ἀπὸ τῆς οὐσίας ταυτότης καὶ ἑτερότης, οὕτως ἀπὸ μονάδος, τριπλάσιος καὶ διπλάσιος ὁ λόγος, ἀπὸ δὲ τοῦ ἑνὸς μήκους, ὅ, τε ταὐτοῦ κύκλος, καὶ ὁ θατέρου. καὶ ὡς τὰ ἡγούμενα πρὸς τὰ ἡγούμενα, οὕτω τὰ ἑπόμενα πρὸς τὰ ἑπόμενα, καὶ πάντα ἀλλήλοις ὁμόλογα, ἡ οὐσία, ἡ ἁρμονία, τὸ εἶδος. καὶ πανταχοῦ μὲν πάντα διὰ τὸ ὁμόχροου,

καὶ ὁμοιομε-

καὶ ὁμοιομερὲς τῆς ψυχικῆς ζωῆς. μᾶλλον μὲν ἐν τῷ ταὐτοῦ κύκλῳ τὸ ταὐτὸν, καὶ τὸ τριπλάσιον, ἐν δὲ τῷ θατέρου, τὸ θάτερον, καὶ τὸ διπλάσιον. καὶ οἱ λόγοι πανταχοῦ μὲν πάντες, ἀλλὰ τρόπον ἕτερον, ἔν τε τοῖς πρωτίστοις, καὶ ἐν τοῖς δευτέροις, οὗ μὲν νοερῶς καὶ ὁλικῶς καὶ ἡνωμένως, οὗ δὲ δοξαστικῶς καὶ διῃρημένως καὶ μερικῶς. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. περὶ δὲ τῆς σχίσεως ταύτης, καὶ τῶν δύο μηκῶν καὶ τῶν κύκλων, τί ποτε ῥητέον, ἄξιον κατιδεῖν. ὁ μὲν γὰρ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἄνω που μετεωροπολεῖ, καὶ τἀφανῆ μεριμνᾷ, τήν τε μίαν ψυχὴν, καὶ τὰς ἀπ᾽ αὐτῆς προελθούσας δύο. πάσης γὰρ τάξεως, ἡ ἀμέθεκτος ἡγεῖται μονὰς, πρὸ τῶν μετεχομένων, καὶ ἔστιν οἰκεῖος ὁ ἀριθμὸς τοῖς ἀμεθέκτοις, καὶ συμφυὴς, καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἡ δυὰς, ὥσπερ ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν θεῶν, καὶ ἣν ὁ Τίμαιός φησιν, διὰ τῆς ψυχογονίας, τὴν μίαν καὶ ὑπερκόσμιον τῷ λόγῳ δημιουργήσας ψυχήν. ἀφ᾽ ἧς καὶ αἱ τοῦ παντὸς, καὶ αἱ ἄλλαι τὴν δυάδα παράγει νῦν ἀπὸ ταύτης. ἡ μὲν γὰρ σχίσις, τὴν δημιουργικὴν δηλοῖ διαίρεσιν, ἥ τις ἐν ταυτότητι, καὶ τελειότητι προέρχεται, τὰ αὐτὰ κατὰ δευτέρους ἀριθμοὺς ἀπογεννῶσα. ἡ δὲ κατὰ μῆκος διαίρεσις, τὴν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ καθήκουσαν πρόοδον. διὰ δὲ τούτων ἀπογεννῶνται ψυχαὶ δύο, μετὰ τὴν μίαν, ὧν ἑκατέρα, τοὺς αὐτοὺς ἔχει λόγους, καὶ συνάπτονταί τε ἀλλήλαις, καὶ ἐν ἀλλήλαις εἰσὶ, καὶ διῄρηνται ἀπ᾽ ἀλλήλων, διασώζουσί τε τὴν ἀμιγῆ καθαρότητα, μετὰ τῆς δι᾽ ἀλλήλων ἑνώσεως. αὐτοῖς γὰρ ἥνωνται, τοῖς ἑαυτῶν κέντροις, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ μέσον πρὸς μέσην. ἐπειδὴ δὲ καὶ αὗται αἱ ψυχαὶ νοεραί εἰσι καὶ νοῦ θείου μετέχουσι, πρὶν καὶ οὐρανὸν γενέσθαι, κατέκαμψεν αὐτὰς ὁ δημιουργὸς εἰς κύκλον, καὶ τῇ κατὰ ταὐτὰ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ κινήσει περιέλαβεν αὐτὰς νοερὰς ποιήσας, καὶ νοῦ μεταδιδοὺς αὐτοῖς θείου, καὶ ἐνθεὶς τὴν δυάδα τῶν ψυχῶν, εἰς δυάδα νοεράν, κατ᾽ οὐσίαν αὐτῶν ὑπερέχουσαν. ἡμεῖς δὲ εὖ μὲν καὶ ταῦτα πάντα λέγεσθαι, ὡς πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων θεωρίαν. ἔστι γὰρ ταῦτα καὶ πρὸ τοῦ κόσμου, διὸ καὶ ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις ἐστὶν ἡ μονὰς, εἶτα ἡ δυὰς, εἶτα ἡ ἑπτάς. καὶ γὰρ ἐν τῷ παντὶ, μία μὲν ἡ τοῦ παντός. δύο δὲ μετὰ αὐτὴν, διελοῦσαι τὸν οὐρανὸν, εἴς τε τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν θατέρου περιφοράν. ἑπτὰ δὲ μετὰ ταύτας αἱ τὰς πλανωμένας διακοσμοῦσαι. συμφωνότερον δὲ τοῖς τοῦ Πλάτωνος ῥήμασιν ἂν νομίζομεν, τὸ μήτε ἐπὶ τῶν ὑπερκοσμίων ἐκείνων ψυχῶν ἀκούειν τὰ λεγόμενα νῦν, μήτε ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων τῶν πολλῶν ἀλλ᾽ ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς. αὐτὸς γοῦν ἐρεῖ μικρὸν προελθὼν μετὰ πάσας τὰς διαιρέσεις. ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν τῷ ξυνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς σύστασις γεγένητο, μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς αὐτῆς ἐτεκταίνετο, μίαν τε ὀνομάζων καὶ ταύτην οὐκ ἄλλην, ἢ τὴν τοῦ παντός. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ περιέχουσα τὸ σωματοειδές. τάς τε οὖν διαιρέσεις τὰς δημιουργικὰς, καὶ τὰς διττὰς γραμμὰς, καὶ τοὺς κύκλους, ἐπ᾽ αὐτοὺς ληπτέον, καὶ γὰρ οὐκ ἀπορήσομεν λόγων. ἐπειδὴ γοῦν συναγωγός ἐστι τῶν τε ἀκινήτων πάντων, καὶ τῶν ἑτεροκινήτων τῶν τε ἀμερίστων, καὶ τῶν μεριστῶν, τῶν τε παραδειγμάτων, καὶ τῶν ἐσχάτων εἰκόνων, τῶν τε ὄντως ὄντων, καὶ τῶν οὐκ ὄντως ὄντων, εἰκότως διπλῆ τις αὐτῆς ἐστιν ἡ φύσις. ἡ μὲν, πρὸς τοῖς κρείττοσιν, ἡ δὲ, πρὸς τοῖς ὑφειμένοις. διότι δὴ καὶ ταῦτα παντάπασιν ἀλλήλων κεχωρισμένα δεῖται, καὶ αὐτὰ τρόπον τινὰ δεῖν μεσοτήτων. ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τῶν αἰσθητῶν δύο τὰ συνάπτοντα, τὰ διῃρημένα ἀπ᾽ ἀλλήλων, ἐπὶ δὲ τῶν ἀσωμάτων, μία ἐστὶν ἡ οὐσία δυοειδὴς, συνδετικὴ τῶν ἄκρων, ἧς τὸ μὲν τοῖς νοητοῖς συναφὲς, ἐστὶ νοερὸν, ἐπιστημονικὸν, φρονήσει θείᾳ διαλάμπον, ἀναγωγὸν, τὰς αἰτίας τῶν πραγμάτων περιέχον. τὸ δὲ τοῖς μεριστοῖς προσεχὲς, ἑτεροποιὸν, ἐφαπτόμενον τῶν αἰσθητῶν, ἐπιτρέχον τῇ προνοίᾳ τῶν δευτέρων, τεχνικὸν, καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἐστὶ συγγενῆ περιειληφός. ἐν ἑκατέρῳ δὲ τούτων, οἱ λόγοι πάντες εἰσί. ταύτῃ γὰρ ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, διενήνοχε τῆς νοερᾶς οὐσίας. ἡ μὲν γὰρ μονοειδής ἐστιν, καὶ πάντα τὰ εἴδη μοναδικῶς προείληφεν. ἡ δὲ, δυαδικὴ, καὶ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἔχει, διανοητικῶς καὶ δοξαστικῶς. ἄλλως μὲν ἐν τῷ ταὐτοῦ κύκλῳ, ἄλλως δὲ ἐν τῷ θατέρου. καὶ γὰρ μονάς ἐστι καὶ δυὰς, ὡς πρὸς μονάδα τὸν πατέρα τῶν νοερῶν θεῶν. καὶ γὰρ αὕτη μονὰς μέν ἐστιν ὡς πρὸς τὸ πᾶν, δυὰς δὲ ὡς πρὸς τὸν νοῦν. ὅλως γὰρ ἡ διαίρεσις αὕτη καὶ ὁ πληθυσμὸς ἀπ᾽ ἐκείνης ὑπάρχει τῆς θεότητος. προόδου γοῦν καὶ πλήθους, καὶ πολλαπλασισμῶν, αἴτιόν ἐστι τὸ ζωογονικόν. διὸ καὶ τῶν φιλοσόφων τινὲς τοῖς θεοῖς ἀφομοιοῦντες τὰ ἀπ᾽ αὐτῶν, τοὺς μὲν νόας, κατὰ τὸ ἄρρεν γένος τῶν θεῶν, τὰς δὲ ψυχὰς, κατὰ τὸ θῆλυ τάττειν ἀξιοῦσι. νοῦς μὲν ἀδιαίρετος, καὶ περιττοειδὴς, ψυχὴ δὲ διαιρετὴ, καὶ δυοειδής. καὶ ὁ μὲν, ταῖς πατρικαῖς αἰτίαις, ἡ δὲ, ταῖς γονίμοις ἀνάλογον. καὶ ὁ μὲν τοῦ πέρατος ὢν συγγενὴς, ἡ δὲ, τῆς ἀπειρίας. καὶ εἰ μὲν ἔροιο πῶς ἡ ψυχὴ μία, καὶ πῶς δυοειδὴς, εἴποιμ᾽ ἄν. μία μὲν, ὡς αὐτοκίνητος. τοῦτο γὰρ κοινὸν ἁπάσης τῆς ψυχικῆς ζωῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μερῶν. δυοειδὴς δὲ, κατὰ τὰς διττὰς ζωὰς, τήν τε πρὸς τὰ πρῶτα ἐπιστρεφομένην, καὶ τὴν τῶν δευτέρων προνοοῦσαν. καὶ κατὰ μὲν τὸ οὐσιῶδες, τὴν μίαν αὐτὴν ἔχειν φήσω ζωήν. καὶ γὰρ τὸ αὐτοκίνητον, οὐσία τῆς ψυχῆς. κατὰ δὲ τὸ ταὐτὸν καὶ ἕτερον, διττὰς ἑαυτῆς διορίζειν ζωάς. ἀλλὰ διατί εὐθυγραμμικῶς, ὑφίστησι τὴν ψυχὴν πρῶτον, ἔπειτα κυκλικῶς, καί τινα τρόπον ἡ εὐθεῖα γραμμὴ, προσήκει τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. χρὴ γὰρ αὐτῇ ἀνάλογον τῇ εὐθείᾳ γραμμῇ νοεῖν. ὡς γὰρ ἡ εὐθεῖα πόθεν ποι πρόεισιν ἀπαρεγκλίτως καὶ ὡρισμένως. μία γὰρ εὐθεῖα μόνη, μεταξὺ δύο σημείων ἐστί. καὶ ὡς ἄπειρός ἐστι τῇ φύσει τῇ ἑαυτῆς, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ γεννᾶται, δύναμις οὖσα ἄπειρος, καὶ ὡς τὸ σημεῖον ὁ νοῦς,

τὸ ἀδιάστα-

τὸ ἀδιάστατον ἡγεῖται τῆς ψυχῆς, περιέχων αὐτὴν ἀδιαιρέτως, καὶ πᾶσαν αὖ τῆς τὴν οὐσίαν ἀμερίστως προειληφώς. νῷ γὰρ τὸ ἀμερὲς οἰκεῖον, ψυχῇ δὲ τὸ πρώτως μεριστόν. τοιοῦτον δὲ τὸ σημεῖον καὶ ἡ γραμμή. ταῦτ' οὖν διεστήσατο καλῶς, καὶ τῇ ψυχῇ τὴν εὐθεῖαν ἀνῆκεν ὁ λόγος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τὸν κύκλον. ἃ δὴ γραμμὰς εἶναι φαμὲν ἁπλῶς. περὶ δὲ νῷ, τὸ σημεῖον. ἐκεῖθεν γὰρ οἷον ἐξ ἀδύτου τινὸς ἀναφαίνεται ὁ τῆς ψυχῆς λόγος, ἐκφαίνων τοῦ νοῦ τὸ ἀμερὲς, καὶ ἀπαγγέλλων αὐτοῦ τὴν σιγωμένην καὶ ἄφραστον γνῶσιν. αὐτὸς δὲ ὁ νοῦς, ἵδρυται ἐν ἑαυτῷ μονίμως, πάντα νοῶν ἡσύχως. σημεῖον μὲν ὢν καὶ κέντρον, ὡς πρὸς τὴν ψυχήν. εἰ μὲν ἡ ψυχὴ κύκλος, αὐτὸς ὢν τὸ κέντρον ἢ τοῦ κύκλου δύναμις. εἰ δὲ ἡ ψυχὴ γραμμὴ ὡς εὐθεῖα, σημεῖον ὢν αὐτὸς ἀδιαστάτως τὸ διαστατὸν, καὶ ἀμερῶς τὸ μεριστὸν, καὶ κυκλικῶς τὸ κυκλικὸν περιέχων εἶδος. κύκλος ὡς πρὸς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν, περὶ ἣν ὁ λόγος πανταχόθεν συννεύει πόθῳ τοῦ ἑνὸς, καὶ τῆς τοῦ ἑνὸς, καὶ τῆς πρὸς τὸ ἓν συναφῆς. ἔτι καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τῇ ψυχῇ τὴν γραμμὴν προσήκειν ἐροῦμεν. νοῦς μὲν γὰρ, καὶ εἴ τις αὐτῷ δοίη κίνησιν, ἀμετάβατον ἔχει ταύτην τὴν ἐνέργειαν. ὅλον γὰρ ὁμοῦ θεᾶται τὸ νοητὸν, αἰώνιον ζωὴν ἔχων περὶ τὰ αὐτὰ, καὶ ἐν ἑαυτῷ, καὶ κατὰ ταυτὰ ἐνεργῶν. ψυχὴ δὲ μεταβατικήν. ἄλλοτε γὰρ ἄλλοις εἴδεσι προσβάλλει, κἂν τῇ τοῦ παντὸς εἴποις. ἴδιον γὰρ τοῦτο ψυχῆς, τὸ διὰ χρόνου ἐνεργεῖν, ὡς ἐν τῷ Φαίδρῳ φησίν. πᾶσα δὲ κίνησις μεταβατικὴ, γραμμή ἐστιν. ἔχει γὰρ πόθεν ποῖ, καὶ τὸ κατ' εὐθεῖαν, καὶ ἑτέραν μὲν τὴν ἀρχὴν, ἕτερον δὲ τὸ πέρας. ὥστε καὶ ταύτῃ τὴν γραμμὴν, ἐπὶ τὴν ψυχικὴν ἀναπέμψωμεν ζωήν. ἔτι τὸ μὲν ἀκίνητον αἴτιον, τῶν αὐτοκινήτων ἐστὶ κοινητικόν. ταῦτα γὰρ αὐτοῦ μετέχει προσεχῶς, τὸ δὲ αὐτοκίνητον, τῶν ἑτεροκινήτων. ἐπεὶ τοίνυν ἡ ψυχὴ προνοεῖ τῶν ἑτεροκινήτων, πρὸ αὐτῶν οὖσα καὶ κατ' οὐσίαν, καὶ ὡς αὐτόζωον τῶν τὴν ζωὴν ἐχόντων ἐπείσακτον, ἀναβεβηκυῖα πάντων, ἔχει καὶ κατὰ τοῦτο τὸ γραμμοειδὲς ἐν τῇ προνοίᾳ τῇ ἑαυτῆς. ἑτέρων οὖσα κινητικὴ, καὶ ἑτεροκινήτων συντακτική. καθάπερ ἡ γραμμὴ, διάστασίς ἐστιν ἄλλου πρὸς ἄλλο, καὶ ἔκστασις ἑαυτῆς ἐξισταμένη. ἐν μὲν οὖν τοῖς περὶ τοῦ μίγματος λόγοις, κἂν τοῖς περὶ τῶν ἀριθμῶν, καὶ τῶν μεσοτήτων, αὐτὸ τὸ ὂν τῆς ψυχῆς ἐξέφηνεν, ὅπως ἕν ἐστι καὶ πολλὰ, καὶ τίνας ἔχει προόδους, καὶ ἐπιστροφὰς, πρός τε τὰ ἀνωτέρω, καὶ πρὸς ἑαυτό. καὶ ὅπως τὰ μετ' αὐτὸ, καὶ παράγει καὶ ἐπιστρέφει. καὶ ὅπως ἐλόγωσε τὸν κόσμον ὅλον καὶ συνέδησεν. ἐν δὲ τοῖς περὶ τῆς εὐθείας καὶ τῶν κύκλων, τὸ ζωτικὸν τῆς ψυχῆς, καὶ νοερὸν παραδίδωσι, καὶ ὡς μετέχει τῆς ἐν νῷ ζωῆς, καὶ ὡς ἐπέστραπται πρὸς ἑαυτὸ, καθὸ καὶ αὐτόζωόν ἐστι, καὶ αὐτοκίνητον. ἡ μὲν γὰρ εὐθεῖα, τὴν ἀπὸ τῶν κρειττόνων πρόοδον, δηλοῖ τῆς ψυχικῆς ζωῆς. ἡ δὲ εἰς κύκλον κατάκαμψις, τὴν νοερὰν στροφήν. καὶ γὰρ ταύτην τὴν δύναμιν, καὶ τὴν περιαγωγικὴν, τῆς ἐν ἑαυτῇ ζωῆς, ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἔλαχεν ἡ ψυχή. διττῆς δὲ οὔσης τῆς ψυχικῆς ζωῆς, τῆς μὲν διανοητικῆς, τῆς δὲ δοξαστικῆς, δύο τε εὐθεῖαι προέρχονται, καὶ εἰς δύο κατακάμπτονται κύκλους. ὡς οὖν συνελόντι φάναι, ἡ μὲν οὐσία τῆς ψυχῆς ὅλον οὖσα καὶ ἐκ μερῶν, ἀριθμός ἐστιν ἡρμοσμένος. ἡ δὲ ζωὴ, εὐθεῖα μονοειδὴς καὶ δυοειδής. ὁ δὲ νοῦς διανοητικὸς καὶ δοξαστικός. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ τὸ ὂν, ἡ ζωὴ, καὶ ὁ νοῦς. μᾶλλον δὲ καὶ περὶ τῶν γνωστικῶν δυνάμεων, τὰς ζωτικὰς ἐφ' ἑαυτῶν ἰδόντες, ὁμοῦ μὲν οὔσας μεταβατικὰς, ὁμοῦ δὲ αὐτοκινήτους, τὸ μὲν μεταβατικὸν αὐτῶν, τὴν εὐθεῖαν ἐνεικονίζεσθαι φήσομεν, τὸ δὲ αὐτοκίνητον, τὸν κύκλον. ἀφ' ἑαυτῶν γὰρ κινοῦνται πρὸς ἑαυτάς. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, κατ' αὐτὴν μόνην ἐν τούτοις τὴν ζωτικὴν κίνησιν λαβὼν, τό, τε εὐθὺ καὶ κυκλικὸν ἐν τοῖς ἐσομένοις, τὰς γνωστικὰς τῶν κύκλων παραδίδωσι κινήσεις. ὡς ἤδη γενομένης αὐτῷ τῆς ψυχῆς αὐτοκινήτου, † τὴν πᾶσαν ἑαυτὴν κινοῦσαν ἀποκαλεῖ. νῦν δ' οὖν εἰ ζωὰς τὰς εὐθείας θήσομεν, καὶ ταύτας οὐσιώδεις. διὸ καὶ τὴν σύστασιν αὐτῆς, ἐποίησεν εὐθεῖαν τῆς ψυχῆς, ὡς ἂν περὶ εἶναι τὸ ζῆν ἔχουσαν, τὸν κύκλον τὸ εἶδος τῆς ζωῆς, ὁποῖόν ἐστι δηλοῦν, ἡμεῖς γε φήσομεν, καὶ ὡς αὐτοκίνητον, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀρχόμενον, καὶ εἰς ἑαυτὸ ἐπιστρεφόμενον, ἀλλ' οὐχ οἷον τὸ τῶν ἀλόγων, εἰς τὰ ἔξω φερόμενον, οἷον ἐπ' εὐθείας, ἅ τε εἰς ἑαυτὸ συννεῦσαι μηδέ ποτε δυνάμενον, καὶ ὀρεκτικὸν ἄλλων τῶν ἐκτὸς κειμένων. τὸ γὰρ αὐτοκίνητον, ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς ἑαυτὸ κινεῖται, καὶ ὁρᾷ ἑαυτὸ, καὶ σύνεσιν ἑαυτῷ. διὸ καὶ κυκλικόν ἐστι τὸ τοιόνδε τῆς ζωῆς εἶδος. ἐν γὰρ κύκλῳ τὸ αὐτὸ πέρας ἐστὶ, καὶ ἀρχὴ καθάπερ καὶ ἐν τῷ πρὸς ἑαυτῷ ἐπιστρεφομένῳ, καὶ ἀρχομένῳ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ τελευτῶντι εἰς ἑαυτό. καὶ ἡ εὐθεῖα οὖν ἀδιάστατος, καὶ ὁ κύκλος. ἡ μὲν οὖσα ζωῆς εἰκὼν, ὁ δὲ ἐπιστρεπτικῆς εἰς ἑαυτὴν ζωῆς. καὶ οὐ πάσης ἁπλῶς ζωῆς. καὶ γὰρ ἄμφω θεᾶσθαι δυνατὸν ἐπὶ τῶν ψυχῶν. τὸ μὲν εὐθὺ, κατὰ τὰς μεταβάσεις τῶν ὀρέξεων. τὸ δὲ κυκλικὸν, κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐπὶ τὰ αὐτὰ περιαγωγήν. ἃ δὴ καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης εἰδὼς, κύκλῳ περιφέρεσθαί φησιν τὰς ψυχὰς, στρεφομένας ὑπὸ τῶν νοητῶν, ὡς ὀρεκτῶν, καὶ εὐπαθούσας ἄλλοτε ὑπ' ἄλλων, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν εἰς τὰ αὐτὰ ἐπανιούσας. τί οὖν ἔτι φοβησόμεθα, τοὺς δεινοὺς τῶν περιπατητικῶν, οἳ δὴ ἐρωτῶσιν ἡμᾶς ποίαν ὁ Πλάτων παρείληφεν ἐνταῦθα γραμμὴν, τὴν φυσικήν. ἀλλ' ἄτοπον. πέρας γὰρ αὕτη τῶν σωμάτων. ἀλλὰ τὴν μαθηματικήν. ἀλλ' οὐκ αὐτοκίνητος καὶ οὐκ οὐσία. τὴν δὲ ψυχὴν, οὐσίαν τε εἶναι καὶ χωριστὴν σωμάτων φασίν. μάτην οὖν ταῦτα φήσομεν αὐτοὺς ἐρωτᾶν. πάλαι γὰρ γραμμὴν ἡμεῖς οὐσιώδη λεγόντων οὐ παυόμεθα. καὶ πρὸ ἡμῶν ὁ Ξενοκράτης, ἄτομον γραμμὴν τὴν τοιαύτην ἀποκαλῶν. γελοῖον γὰρ εἴ τις ἀδιαίρετον νομίζει μέγεθος. ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸν λόγον τῆς γραμμῆς τὸν οὐσιώδη γραμμὴν ᾤετο χρῆναι

καλεῖν. ὁ δέ γε Πλάτων, διὰ τὴν ἐπίκρυψιν τοῖς μαθηματικοῖς τῶν ὀνομάτων, οἷον παραπετάσμασιν ἐχρήσατο, τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας, ὥσπερ οἱ μὲν θεολόγοι, τοῖς μύθοις, οἱ δὲ Πυθαγόρειοι, τοῖς συμβόλοις. ἔστι γὰρ καὶ ἐν τοῖς εἰκόσι τὰ παραδείγματα θεωρεῖν, καὶ διὰ τούτων ἐπ᾽ ἐκεῖνα μεταβαίνειν. πρὸς μὲν οὖν τούτους, οὐδὲν ἱκανὸν ἐριστικοὺς ὄντας. ἐπανέλθωμεν δὲ ἐπὶ τὴν λέξιν, καὶ θεασώμεθα τῶν λεγομένων ἕκαστον. ἐπειδὴ τοίνυν ἡ ψυχὴ, καὶ μία ἐστὶ καὶ διῄρηται, κατὰ τὰς ἑαυτῆς μοίρας, καὶ ἔστιν ἓν καὶ πολλὰ, ταύτην μὲν, ὡς μίαν προσείρηκεν, πᾶσαν δὲ, ὡς πλῆθος, σύστασιν δὲ, ὡς τὸ συναμφότερον. ὃ καὶ δείκνυσιν αὐτῆς διαφέρουσαν τὴν οὐσίαν, τῶν τε διωρισμένων, καὶ τῶν συνεχῶν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἀκίνητα ἀλλήλοις, ἡ δὲ ψυχὴ, καὶ μία ἐστὶ, καὶ πλῆθος ὁμοῦ, καὶ διωρισμένον καὶ συνεχές. ἐπειδὴ δὲ οἱ ψυχικοὶ λόγοι δυοειδεῖς εἰσιν, ἀμφίστομος γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ ἀμφιπρόσωπος κατὰ τὸ παράδειγμα τὸ ἑαυτῆς, τῷ μὲν ταὐτοῦ κύκλῳ, τὴν ἀμέριστον οὐσίαν νοοῦσα, τῷ δὲ θατέρου, τὴν μεριστὴν συνέχουσα, διπλῆν αὐτὴν προσηγόρευκεν. διότι δὲ τοὺς αὐτοὺς ἔχει λόγους, ἄνω τε καὶ κάτω, καὶ οὐχ ὥσπερ οἴονταί τινες, ὧδε μὲν τοὺς διπλασίους, ὧδε δὲ τοὺς τριπλασίους, κατὰ μῆκος αὐτὴν διῃρημένην παραδέδωκεν. μόνη γὰρ ἡ τοιαύτη διαίρεσις, τοὺς αὐτοὺς πανταχοῦ φυλάττει λόγους. αὕτη δὲ ἡ σχίσις, τὴν δημιουργικὴν τομὴν ἐπιδείκνυσιν οἰκείαν οὖσαν τῷ δημιουργῷ· δυὰς γὰρ παρ᾽ αὐτῷ κάθηται, καὶ νοεραῖς ἀστράπτει τομαῖς, ὥς φησίν τις θεῶν. καὶ μὴν καὶ τὸ μέσον πρὸς μέσην ἐνδείκνυται. τάχα μὲν ὅτι καὶ ἡ διαίρεσις, καὶ ἡ συναφὴ τῶν ἀθιγῶν, οἰκείως ἐγγύετο τῇ μεσότητι τῇ ψυχικῇ. μέσως γάρ. ἐπεὶ καὶ ἐν νῷ διαίρεσίς ἐστιν, ὅτι καὶ ἡ ἑτερότης. ἀλλὰ καὶ πρώτως, καὶ οἷον ἐγκρυφίως καὶ ἀδιαιρέτως. καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, ἔστι διαίρεσις, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἔσχατον μερισμόν. διὸ καὶ ἡ ἕνωσις, ἀμυδρὰ καὶ ἐξίτηλος. ἐν δὲ τῇ ψυχῇ μέσως ἀμφότερον, κατὰ τὸ αὐτῇ προσῆκον. καὶ εἰ μὲν περὶ νοῦ διελέγετο καὶ ψυχῆς, εἶπεν ἂν, ὅτι μέσῳ πρῶτον προσέβαλλε, καὶ εἰ περὶ σώματος, καὶ ψυχῆς, ὅτι μέσον ἐσχάτῳ. ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς ψυχικῆς δυάδος ἀναδιδάσκει, μέσην μέσῃ προσβεβλῆσθαί φησιν. τάχα δὲ καὶ ὅτι κυρίως μέσα γέγονεν ἡ συναφὴ τῆς ψυχῆς. ἔστι γὰρ τό, τε ἔσχατον τοῦ διανοητικοῦ, καὶ τὸ ἀκρότατον τοῦ δοξαστικοῦ, μέσα πάσης τῆς ψυχικῆς συστάσεως. ταῦτα δὲ καὶ συνῆπται ἀλλήλοις, καὶ κατὰ ταῦτα γίνεται, μία τῶν δύο τούτων ζωῶν ἕνωσις. ἐπεὶ καὶ ἐν πάσῃ τάξει, τῶν ὄντων αἱ βάσεις τῶν πρώτων, συνάπτονται ταῖς τῶν δευτέρων κορυφαῖς. αὐτὸ δὲ τὸ ἐκ τῆς προσβολῆς γενόμενον σχῆμα τὸ χ, πολλὴν μὲν ἔχει, καὶ πρὸς τὸ πᾶν οἰκειότητα, καὶ πρὸς τὴν ψυχήν. καὶ ὥς ὅ γε Πορφύριος ἱστορεῖ, παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, τοιοῦτος χαρακτὴρ σύμβολον φέρει τῆς κοσμικῆς ψυχῆς, τὸ χ κύκλον περιβαλών. ἐσήμαινον μὲν γὰρ ἴσως, διὰ μὲν τῶν εὐθειῶν, τὴν δυοειδῆ πρόοδον αὐτῆς, διὰ δὲ τοῦ κύκλου τὴν μονοειδῆ ζωήν. καὶ κατὰ κύκλον νοερὸν ἐπιστροφήν. μὴ μέν τοι νοήσωμεν, ὅτι διὰ τούτων ὁ Πλάτων τὴν θείαν οὐσίαν οἴεται δεῖν ἀνευρίσκειν. οὐ γὰρ ἀπὸ χαρακτήρων καὶ θέσεων καὶ ἐκφωνήσεων, ἡ τῶν ὄντων ἀλήθεια γιγνώσκεται, καθάπερ οἴονταί τινες. ἀλλὰ ταῦτα ἄλλως σύμβολα τῶν θείων ἐστίν. ὥσπερ ἡ τοιάδε κίνησις, οὕτω καὶ σχῆμα τοιονδί, καὶ χρῶμα, καθάπερ οἱ τελεστικοί φασιν. ἄλλοι γὰρ ἄλλοις οἰκεῖοι τῶν θεῶν χαρακτῆρες, καὶ ἄλλα πρὸς ἄλλους συνθήματα πρέποντά ἐστι. καθάπερ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, οὗτος ὁ νῦν προκείμενος. ἡ γὰρ τῶν εὐθειῶν συμβολὴ, τὴν ἕνωσιν ἐνδείκνυται τῆς δυοειδοῦς ζωῆς. ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ τῆς εὐθείας ζωῆς ἐστι σύμβολον ἄνωθεν ῥυείσης. ἵνα δὲ μὴ παρέντες ἡμεῖς τὰ πράγματα, περὶ τὴν τοῦ χαρακτῆρος θεωρίαν πολὺν πόνον ἔχωμεν, τὸ οἷον προσέθηκεν ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος. ὅτι καὶ τοῦ παραπετάσματος ἕνεκα καὶ κρύψεως παρέλαβεν ὁ λόγος, τὸ ἀσχημάτιστον τῆς ψυχῆς σχηματίζειν ἐπιχειρῶν.

» Κατέκαμψεν εἰς ἓν κύκλῳ, ξυνάψας, αὐταῖς τε καὶ ἀλλήλαις ἐν τῷ κατ᾽ ἀντικρὺ τῆς προσβολῆς.

ὅτι μὲν διὰ τῶν εὐθειῶν τήν τε πρόοδον ἐδήλου τῆς ψυχῆς ὁ λόγος, καὶ τὴν ζωὴν τὴν ἀπὸ τῆς οὐσίας προϊοῦσαν, καὶ τὴν τῶν ἑτεροκινήτων προνοητικὴν, ἐκ τῶν εἰρημένων οἶμαι γεγονέναι καταφανές. ἀνάλογον δὲ τούτοις, καὶ τὴν εἰς κύκλον κατάκαμψιν ἀποδιδόναι νομίζω προσήκειν. ἐπεὶ γὰρ καὶ ἐπιστροφαὶ συνεχεῖς ταῖς προόδοις εἰσίν, ἐπὶ τούτων πάλιν, ἀνακαλούμεναι τὰ προεληλυθότα τὰς εὐθείας, εἰς κύκλους κατακεκάμφθαι φησίν. καὶ ἐπειδὴ τὸ ζωτικὸν τῆς ψυχῆς νοερόν ἐστι, καὶ ἀποκαταστατικόν, καὶ τὸ νοητὸν πλῆθος ἀνελίττον, ὧδε τὸ αὐτὸ πάλιν ἀποκαθίσταται. καὶ διότι τὰ ἑτεροκίνητα κινεῖ, πρὸς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένη, καὶ ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ κινοῦσα. κατὰ πάντα γὰρ προσήκει ταῦτα, τὸ κυκλικὸν αὐτῇ. καὶ γὰρ ἡ πρόοδος αὐτῆς συνεχής ἐστι πρὸς τὴν ἐπιστροφήν. οὐ γὰρ ἀτελής ἐστι. καὶ ἡ τῶν ἑτεροκινήτων κίνησις ἐξήρτηται τῆς αὐτοκινήτου ζωῆς. καὶ ὥσπερ οὐκ ἀναιρεῖται τὰ ἕτερα, διὰ τῶν ἑτέρων, ἀλλὰ τελειοῦται, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἡ τῶν εὐθειῶν σύστασιν, οὐκ ἀναιρεῖται, διὰ τῆς εἰς κύκλους κατακάμψεως. ἀλλὰ μενουσῶν ἐκείνων, οἱ κύκλοι γίνονται. πάντα γὰρ ὁμοῦ ἐστιν ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ὡς τῷ διωρισμένῳ τὸ συνεχές. οὕτω καὶ τῇ εὐθείᾳ τὸ κυκλικόν. καὶ γὰρ δεῖ καὶ τὸ εὐθὺ μένειν, καὶ τὸ περιφερές, ὡς ἅμα τὸ ἀμέριστον καὶ μεριστόν. αἰωνίως γὰρ ὁ δημιουργὸς ποιεῖ, ὥς τε τὰ γιγνόμενα ὑπ᾽ αὐτοῦ, πάντως ἀεὶ ἐστίν. ἅμα οὖν καὶ τὸ εὐθὺ, καὶ τὸ περιφερές ἐστιν ἐν τῇ ψυχῇ, ὅτι ποτ᾽ ἂν ᾖ ἑκάτερον. τίνες οὖν οἱ διττοὶ κύκλοι, καὶ πῶς οἰκειότατοι πρὸς τὴν ψυχήν; εἰ μὲν τοίνυν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ νοῦ προελθοῦσα, τοιαύτη τις ἦν, οἵα παντελῶς ἐστερῆσθαι τῆς νοερᾶς ἰδιότητος, οὐκ ἂν αὐτῇ τὸ κυκλικὸν ἔπρεψεν εἶδος. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέθεξιν ἐστὶ νοερὰ, καὶ νοῦς ἀνειλιγμένος καὶ δυοειδής, διὰ μὲν τὸ νοερὸν αὐτῆς, κύκλος ἐστὶν ἀσχημάτιστος,

ματιστος, καὶ ἀμεγέθης, καὶ αὐτοκίνητος. διὰ δὲ τὸ μοναδικὸν, διττὸς ὥσπερ λέγεται κύκλος. διττὴ γὰρ αὐτῆς καὶ ἡ πρόοδος, ὡς καὶ ἡ ἐπιστροφὴ, διττή. καὶ διττὸς ὁ λόγος, ὥς τε καὶ ἡ νοερὰ μετουσία, διττὴ κατὰ τὰς ζωάς. ἐπειδὴ γὰρ συνάπτονται μὲν αὗται κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν πρόοδον, προϊοῦσαι δὲ διαιροῦνται ἀπ' ἀλλήλων. μετὰ δὲ τὴν πρόοδον αὖθις, ἐπιστρέφονται πρὸς τὰς ἀρχὰς, κατ' αὐτὸ τὸ τῆς ἐπιστροφῆς ἰδίωμα συνάπτονται πάλιν. τῆς μὲν πρώτης προσβολῆς, τὴν μονὴν δηλούσης, τῆς δὲ ἀπ' ἀλλήλων σχίσεως τὴν εἰς τὸ αὐτὸ πάλιν ἐπιστροφήν. ἥτε γὰρ θειοτέρα ζωὴ, ἡ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν, τὸ ἑαυτῆς τέλος συνάπτει πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἡ καταδεεστέρα, τὸ προελθὸν αὐτῆς ἐπιστρέφει πρὸς τὸ μεῖναν. διατοῦτο πρὸς τὸν ἕνα νοῦν, αὐτῆς τε καὶ τῆς κρείττονος ζωῆς. ἐκεῖ οὖν ἡ συναφὴ τῶν δύο ζωῶν, κατ' ἀντικρὺ τῆς προσβολῆς οὖσα. διότι δὴ ἐκείνη μὲν, κατὰ τὴν πρόοδον ἡ γνῶσις αὐτῶν, αὕτη δὲ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν. ἐναντία δὲ ἡ ἐπιστροφὴ τῇ προόδῳ. καθ' ὅσον ἡ μὲν, τῆς ταυτοῦ φύσεώς ἐστιν, ἡ δὲ συναγωγὸν ὁμοιότητα ἐνδίδωσιν. οὐ γὰρ δεῖ τινῶν ἀποδέχεσθαι λεγόντων ὄντως εἶναι τὸ σχῆμα τῆς ψυχῆς, ἐκ δύο κύκλων. εἰ μὲν γὰρ ἀπλατεῖς οἱ κύκλοι, πῶς σχίζειν αὐτῶν τὸν ἕτερον δυνατὸν, οὐκ ἔχοντα πλάτος. εἰ δὲ κρίκοι τινές εἰσι, πῶς ἡ ἐξ αὐτῶν οὖσα ψυχὴ, πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν ἐκ μέσου πάντῃ διαπέπλεκται; τίνα γὰρ τρόπον οἱ κρίκοι δι' ὅλου τέτακται τοῦ σφαιρικοῦ σώματος; πρὸς τὸ καὶ σωματικοὺς μὲν ὄντας ἀποφαίνειν ἔξωτι σῶμα τοῦ παντός, καὶ δὴ τὸ κενὸν ποιεῖν περικειμένους κατά τι τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς σφαίρας, ὡς ἐπὶ τῶν κρικωτῶν σφαιρῶν. κύκλους δὲ ὄντας αὐτοὺς, συμβαθύνεσθαι τῷ σώματι, διὰ τὴν ἐκ μέσου μέχρι τῶν ἐσχάτων στάσιν. ἀσχημάτιστον ἄρα δεῖ τὸ σχῆμα νοεῖν τὸ ζωογόνον τοῦτο τῶν ψυχῶν καὶ ἀδιάστατον, εἰ μὴ μέλλοιμεν πολλῆς ἀλογίας ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναπλήσειν, καὶ τὴν Πλάτωνος θεωρίαν, οἵαν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης εἰσήγαγεν. μέγεθος εἶναι τὴν ψυχὴν ὑπολαβὼν κατ' αὐτὸν, διὰ τὸν κύκλον, τὸ ἀποδεικνὺς ὡς τοιαύτην οὖσαν, μεριστὴν μὲν εἶναι μόνως, ἀμερῆ δὲ οὐδαμῶς. καίτοι γε τῆς οὐσίας αὐτῆς πρὸς τῷ μεριστῷ καὶ ἀμεροῦς οὔσης. εἴ τε δὲ κύκλος ἐστὶν, εἴ τε κρίκος, μόνως περὶ τὴν μεριστὴν ἔχει φύσιν, καὶ οὐδαμοῦ τὸ ἀμερές. Καὶ τῇ κατὰ ταὐτὰ ἐν ταὐτῷ περιαγομένῃ κινήσει, πέριξ αὐτὰς ἔλαβεν. Δαιμόνιος ὁ τρόπος ὄντως ἐστὶν τῆς ἐν τούτοις ἐπιβολῆς τοῦ θείου Ἰαμβλίχου, καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ Πλάτωνος διανοίας ἀπρὶξ ἀντεχόμενος, τὴν κατὰ ταὐτὰ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ περιαγόμενος κίνησιν, οὐχ ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ τῶν ἐξηγητῶν, ἐπὶ τῆς ψυχῆς οἴονται δεῖν ἀκούειν. ἐν αὐτῇ γάρ ἐστιν ἤδε, καὶ οὐ περὶ αὐτὴν, ἡ τῆς ψυχῆς κίνησις, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ νοῦ, καὶ τῆς νοερᾶς ζωῆς. καὶ γὰρ οὐδαμοῦ φαίνεται τοῦ λοιποῦ τῷ νῷ τὴν ψυχὴν συνάπτων. δεῖ δὲ ἵνα καὶ τοῦτο προσθεὶς, ζῶον ἔμψυχον ἔννουν ἀποφήνῃ τὸ πᾶν. οὕτως οὖν καὶ ἡμῖν ἀκουστέον. τὴν ἐν αὐτῷ κατὰ ταὐτὰ περιαγομένην κίνησιν, τὴν νοεράν. αὕτη γὰρ περιέχει τὴν ψυχὴν, ὥσπερ ἡ ψυχὴ περικαλύπτει τὸν οὐρανόν. ἀλλ' ὁ μὲν νοῦς, κίνησίς ἐστιν ἀκίνητος. ὅλη γὰρ ἅμα καὶ ἑνιαίως ὑφέστηκεν. ἡ δὲ ψυχὴ κίνησις αὐτοκίνητος. καὶ ὁ μὲν μονοειδής ἐστιν, ἡ δὲ, δυοειδής. καὶ ὁ μὲν εἷς καὶ ἀδιαίρετος, ἡ δὲ ἑαυτὴν διαιροῦσα, καὶ πολλαπλασιάζουσα. μετέχει δὲ ἡ ψυχὴ τοῦ νοῦ, καθ' ὅσον ἐστὶ νοερὰ, καὶ δι' αὐτοῦ συνάπτεται, καὶ πρὸς τὸν θεῖον νοῦν. νοῦ γὰρ ἡ τοῦ παντὸς μετέχουσα, πρὸς τὸ νοητὸν ἄνεισιν. ἀνάγκη τοίνυν νοερὰν εἶναι τὴν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ κατὰ ταὐτὰ περιαγομένην κίνησιν, ἄλλην οὖσαν τῶν δύο κύκλων, εἴπερ αὐτοὺς περιέλαβεν. ἢ οὖν τὴν μεθεκτοῦ ταύτην νοῦ φήσομεν, ὑπερκαθημένου προσεχῶς τῆς ψυχῆς, ἢ αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ τῆς ψυχῆς. ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον τοῦτο, τοῦ ἄρα μεθεκτοῦ νοῦ, ταύτην εἶναι φατέον. ὅτι δὲ νοερὰ οὖσα κίνησις, ἡ κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐν ταὐτῷ περιαγομένη, καὶ ὑπὲρ ψυχὴν, οὐκ ἔστιν ἡ αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ τῆς ψυχῆς, μάθοι τις ἂν, ὅτι τὸ πᾶν αὐτὸς ἔννουν ἐποίησεν, οὐχ ἑαυτὸν ἐπιδοὺς τῷ παντὶ, καθάπερ τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ἕτερον νοῦν μεθεκτὸν, ὃν ἐδείξαμεν ἔμπροσθεν ὑπερκαθήμενον, ὡς εἴρηται τῆς ψυχῆς. νοῦν γὰρ ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι θεὶς, τὸ πᾶν συνετεκταίνετο. καὶ δῆλον ὡς οὐχ ἑαυτὸν ἐν τῇ ψυχῇ θείς. γελοῖον γὰρ εἰ ἑαυτὸν ἐγκατέταξε τῇ ψυχῇ χωριστὸς ὤν. πᾶν γοῦν τὸ ὂν αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐν τοῖς ἑπομένοις, οὔτε εἰς ἑαυτό φησιν ἄλλο χωρεῖν, οὔτε αὐτὸ εἰς ἄλλο ἰέναι. τούτου δὲ ὄντος ἀληθοῦς, οὐκ ἂν ὁ δημιουργὸς, εἰς ψυχὴν ἑαυτὸν τιθείη. καὶ πρὶν ὑποστήσῃ ψυχὴν καθ' αὑτὸν ὤν, ἄλλον ἐγέννησεν ὅμως. ὅτε καὶ ψυχὴν ἐγέννησεν, ἐνέθηκεν ἐν τῇ ψυχῇ. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθὲς, ἡ ἐκείνου κίνησις κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐν ταὐτῷ περιαγομένη, περιέχει τοὺς ψυχικοὺς τούτους κύκλους, ἀλλ' οὐχ ἡ τοῦ κἀκεῖνον ὑποστήσαντος, καὶ τὴν ψυχὴν, ὅσγε καὶ μένειν ῥηθήσεται μικρὸν ὕστερον, ἐν τῷ αὐτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει, τοῦ παντὸς ἐξῃρημένος καὶ χωριστός. ὁ οὖν ἐγκόσμιος νοῦς, ἐστὶν οὗτος, οὗ ἡ ζωὴ περιέχει τοὺς ψυχικοὺς ζωὰς, ἡ μονοειδὴς, τὰς δυοειδεῖς, ἡ αἰώνιος, τὰς μὴ αἰωνίως κινουμένας. οὕτω μὲν οὖν ἡ ὅλη ψυχὴ προελήλυθε, μονάς τε οὖσα καὶ δυάς, τὸ ὅσον ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, ἀδιάφορος πρὸς ἑαυτήν. λοιπὸν δὲ, ὅπως ἐκ τῶν δημιουργικῶν διαιρέσεων, τὸ μὲν ἔχειν ἐν ἑαυτῇ θειότερον, τὸ δὲ καταδεέστερον, ἑξῆς παραδίδωσιν. ἡμεῖς μὲν γὰρ σαφηνείας ἕνεκα, καὶ ταῦτα παρειλήφαμεν. ἐπακούσωμεν δὲ, τῶν τοῦ Πλάτωνος αὐτοῦ ῥημάτων, οἷα δή φησιν ἐν τοῖς ἐχομένοις. Καὶ τὸν μὲν ἔξω, τὸν δὲ ἐντὸς ἐποιεῖτο τῶν κύκλων. τὴν μὲν οὖν ἔξω φορὰν, ἐπεφήμισεν εἶναι τῆς ταυτοῦ φύσεως. τὴν δὲ ἐντὸς, τοῦ θατέρου. Τούτους τοὺς θείους κύκλους, ὁ μὲν θεῖος Ἰάμβλιχος, εἰς χωριστὸν τῶν ψυχῶν νοῦν καὶ ἀχώριστον ἀνήνεγκε, καὶ τὴν ἐν ταὐτῷ περιαγομένην κί-

νην κίνησιν τὴν περὶ ἐξ αὐτὰς λαβοῦσαν. ὡς τοῦ μὲν, περιέχοντος τὰς δύο ψυχὰς, τοῦ δὲ ἐν αὐταῖς ὄντος. καὶ τοῦ μὲν ἀμιγοῦς ἀπὸ τῆς ἄλλης ζωῆς, καὶ τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς, τοῦ δὲ μιγνυμένου πρὸς αὐτὰς καὶ κατευθύνοντος. ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ ὅλη ψυχὴ, μονίμως ἐνεργεῖ καὶ πρὸς αὐτὸν ἑνοῦται τὸν δημιουργόν. ὁ δὲ ἡμέτερος λόγος, τὰς διττὰς νοητικὰς, καὶ ἐπιστρεπτικὰς ζωὰς, ἐξηγεῖται τῆς ψυχῆς. καὶ τὰς διττὰς δυνάμεις, τήν τε διανοητικὴν, καὶ τὴν δοξαστικήν. ἔχει γὰρ ἡ τοῦ παντὸς ἀμφότερα. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδρῳ, τὸν μὲν ταυτοῦ, τὸν δὲ θατέρου τῶν ἵππων ἔλεγεν. καί τοι καὶ τοὺς θεοὺς ἵππους ἀποδιδοὺς, ἀλλ' ἀγαθοὺς καὶ ἐξ ἀγαθῶν. κἀνταῦθα τοίνυν, ὁ μὲν ἔξω τῶν κύκλων, διανοητικός ἐστιν, ὁ δὲ ἐντὸς ὁ δοξαστικός. δύναμιν γὰρ ὁ δημιουργὸς ἐνδέδωκε τῷ διανοητικῷ, καθ' ἣν θειότερός ἐστι τοῦ δοξαστικοῦ. μᾶλλον γὰρ ἥνωται, καὶ νοερός ἐστι. τὸ γὰρ ἐπιφημίσαι, τοῦτο μή τοι θέσιν ὀνόματος, ψιλὴν ὑπολάβῃς, ἀλλὰ μετάδοσιν δυνάμεως ταυτοποιόν. ὥσπερ καὶ τῷ δοξαστικῷ, τὸ ἑτεροποιὸν ἀπένειμε. πρότερον μὲν οὖν τὴν ὁμοιότητα τῆς ψυχῆς αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν ἀνεδίδασκεν, νῦν δὲ καὶ τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν, καὶ τὴν ὕφεσιν προσέθηκεν, ἣν ἔχει λαβοῦσα παρὰ τοῦ δημιουργοῦ. τὸν μὲν ἔξω ποιοῦντος τὸν κύκλον καθ' ὅσον αὐτὸν ὁμοιότερον ποιεῖ πρὸς τὸν νοῦν καὶ τὸ νοητόν. ἐκεῖνα γὰρ τὰ ἔξω κυρίως ἐστὶν ὡς ἐξῃρημένα ἀφ' ὅλων τῶν δευτέρων. τὸν δὲ ἐντὸς, ὡς συνεχόμενον ὑπὸ τοῦ κρείττονος, καὶ ὡς ὀφείλοντα κρατεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ ὡς ὄντα φύσεως καταδεεστέρας. πολλοῦ ἄρα δεῖ τοὺς κύκλους τούτους μαθηματικῶς Πλάτων σκιαγραφεῖν, ὅς γε καὶ ἴσους αὐτοὺς ὄντας, ἀνίσους ποιεῖ, καὶ ὁμοίως ὑπάρχοντας, ἀνομοίους ἀποτελεῖ, τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, τὴν οὐσίαν αὐτοῖς ἀπονέμων. ἀλλ' ἀποροῦσι πρὸς ταῦτα τινὲς, ὅπως τῆς ψυχῆς ὁμοιομεροῦς οὔσης, ὁ μὲν ταυτοῦ τῶν κύκλων, ὁ δὲ θατέρου, καὶ ὁ μὲν ἐντὸς, ὁ δὲ ἐκτὸς ἀποπέφανται. ταῦτα γὰρ ἀνατρέπειν τὴν ὁμοιομέρειαν. ὁ μὲν οὖν Πορφύριος ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ φερόμενος, καὶ ἐνταῦθα τὰς μίξεις τὰς ἐνύλους, τὸ μελίκρατον, καὶ τὸ οἰνόμελι, ἄνω καὶ κάτω θρυλλεῖ. πᾶν μὲν ὁμοιομερὲς ὂν, ἄλλοις δὲ ἄλλο πάθος ἐμποιοῦν. τοὺς μὲν γὰρ ἡ οἰνωδία μᾶλλον, τοὺς δὲ, ἡ γλυκύτης διατίθησιν. ὁ δὲ ἡμέτερος πατὴρ, ἠξίου πρέπουσαν τοῖς ἀΰλοις καὶ ἀσωμάτοις, τὴν μίξιν τῶν γενῶν θεωρεῖν. ἡ δέ ἐστιν, οὐ κατὰ σύγχυσιν τῶν εἰδῶν, οὐδὲ κατὰ σύμφθαρσιν τῶν δυνάμεων, ἀλλ' ἐκείνων σωζομένων, καθ' ἕνωσίν τε καὶ τὴν δι' ἀλλήλων χώρησιν. αἱ γὰρ φθοραὶ, καὶ αἱ τούτων τῶν δυνάμεων ἐλαττώσεις, ἐν τοῖς ἐνύλοις εἰσὶν, οὐ δυναμένης τῆς ὕλης τὰς διαφόρους ἰδιότητας, ἀσυγχύτους ἐν αὐτῇ, καὶ ἀκραιφνεῖς διαφυλάττειν. ἴδιον γὰρ τῆς μὲν ἀΰλου μίξεως, τὸ ταυτὰ καὶ ἡνωμένα καὶ διῃρημένα καὶ συγκεκραμένα, καὶ ἀμιγῆ διαμένειν, τῆς δὲ ἐνύλου, τὸ τὰ μεμιγμένα καὶ ἀδιάκριτα ἀπ' ἀλλήλων εἶναι. καὶ τοιαύτας ἀΰλους μίξεις οἵας ἡμεῖς φαμὲν, ῥάδιον ὑπομιμνήσκειν, ἀπὸ τῶν ἐπιστημῶν, ἀπὸ τῶν φυσικῶν λόγων, ἀπὸ τῶν πολλῶν λαμπάδων. τά τε γὰρ πολλὰ φῶτα ἓν ποιοῦντα φῶς, ὅμως ἀσύγχυτα διαμένει. καὶ οἱ πολλοὶ λόγοι πάντες ὁμοῦ ὄντες, καὶ διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν ἑτερότητα τὴν φυσικήν. καὶ αἱ πολλαὶ ἐπιστῆμαι ἐν ἀλλήλαις οὖσαι, καὶ ἀμιγεῖς εἰσὶ πρὸς ἀλλήλας. δῆλον δὲ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν. τὰ μὲν γὰρ συγκεχυμένα, τὰς οἰκείας ἐνεργείας ἀποδιδόναι καθαρὰς, ἀδύνατον, αἱ δὲ ἐπιστῆμαι, τὰ οἰκεῖα ἐνεργοῦσιν, ἑκάστη καθαρὰ ἐφ' ἑαυτῆς. εἰ τοίνυν τὰ γένη τῆς ψυχῆς ἀΰλως μέμικται, καὶ ἐν ἀλλήλοις ἐστὶν, καὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἵδρυται. καὶ τῷ μὲν ἐν ἀλλήλοις εἶναι, πᾶσαν ὁμόχροιαν ἀποτελεῖ τὴν ψυχήν. διὸ πᾶν μόριον αὐτῆς, ἐκ τῶνδε τῶν γενῶν ἐστι. τῷ δὲ ἐφ' ἑαυτῶν ἱδρῦσθαι καὶ τὴν οἰκείαν καθαρότητα διασώζειν, ἄλλας κατ' ἄλλας αὐτῆς δυνάμεις διαλάμπει, καὶ μᾶλλον ἄλλων ἄλλα κρατεῖ. τὸ γὰρ ὁμοιομερὲς πάντη καὶ ὁμοειδὲς, ἐν τοῖς δι' ὅλων κεκραμένοις, καὶ συνεφθαρμένοις ἐστίν. ὅπου δὲ τὸ ἀμιγές ἐστιν ἐν τῇ μίξει, καὶ τὸ ἀσύγχυτον ἐν τῇ διαπλοκῇ, καὶ ἐν τῇ διακρίσει τὸ καθαρόν· ἐνταῦθα καὶ ὅλα καὶ δι' ὅλων διήκειν δυνατὸν, ἵν' ἕκαστον μόριον ἐκ πάντων, καὶ ἕκαστον ἐφ' ἑαυτοῦ μένειν, ἵν' ἄλλο ἐν ἄλλῳ κρατῇ. διὰ δὴ ταῦτα θαυμαστὸν οὐδὲν δι' ἀλλήλων ἐν τῇ ψυχῇ πάντων τῶν γενῶν πεφοιτηκότων, μετὰ τοῦ σώζειν τὴν ἑαυτῶν ἰδέαν, ὅπου μὲν τὸ ταυτὸν κρατεῖν, ὅπου δὲ τὴν θατέρου φύσιν. τὸ δὲ τῆς οὐσίας γένος εἶναι κοινὸν, ἀφορίζον τὴν μίαν μεσότητα τῆς ψυχῆς, καθ' ἥν ἐστι μέση τῆς ἀμεροῦς οὐσίας, καὶ τῆς γιγνομένης περὶ τοῖς σώμασι μεριστοῖς. μία οὖν ζωή ἐστιν, ὡς μία οὐσία, δυοειδὴς δὲ, ὡς διπλῆ τοῖς δύο γένεσι. πρὸς μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν τοσαῦτα ῥητέον. ὅτι δὲ καὶ τὸ ἐποιεῖτο, κυριώτατα παρέλαβεν, ἵνα πάλιν διασώσηται τὸ τῆς μεσότητος εἶδος, ὡς ἐν τῷ συνεπληροῦτο, καὶ ἐν τῷ συνεκεράσατο, δῆλον. καὶ τὸ ἐπεφήμισε δὲ, οἰκειότατα τοῖς προκειμένοις ἐπήνεγκεν. ἐπεὶ γὰρ κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν τὰ ὀνόματα κεῖται τοῖς κύκλοις, τὸ ἐπεφήμισε δηλοῖ, τὸ, μὴ ἀφ' ὅλης τῆς ὑπάρξεως ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος αὐτοῖς θέσθαι τὴν ἐπωνυμίαν. καὶ τὸ μετὰ τὴν ποίησιν καὶ τὰ ὀνόματα θέσθαι, δηλοῖ τὸ τὰ κυρίως ὀνόματα τῆς τῶν πραγμάτων στοχάζεσθαι φύσεως. οὐ γὰρ τὸν μὴ ὄντα ταυτοῦ κύκλον, οὕτως ἐπεφήμισεν ὁ δημιουργὸς, ἀλλὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ τοιοῦτον ὑποστάντα. μᾶλλον δὲ ἥ τε ποίησις αὐτοῦ, τὴν κυριωτάτην ἔχει τοῦ ὀνόματος αἰτίαν. καὶ ἡ τοῦ ὀνόματος θέσις, ποίησίς ἐστιν, ὅπερ καὶ ἡ † ποίησις ἐκεῖ, οὐκ ἀποτέτμηται τῆς δημιουργίας, ἀλλ' αὐτῷ τῷ νοεῖν, οἱ θεοὶ ποιοῦσιν. οὕτω γὰρ καὶ αὐτῷ τῷ ὀνομάτιζειν ὑφεστᾶσι τὰ πράγματα. καὶ εἴ με δεῖ τοὐμὸν εἰπεῖν ἔξεστι διὰ τούτων, συνο-

στᾶσι τὰ

ρᾶν τὰ ἀπόρρητα τῆς τοῦ Πλάτωνος θεωρίας, ὅτι τὸν δημιουργὸν, οὐ μόνον ὀνοματοθέτην παραδέδωκεν πρῶτον τιθέντα τὰ ὀνόματα ταῖς τῆς ψυχῆς αὐτῶν δύο περιφοραῖς, ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτων, τὸν οὐσιώδη χαρακτῆρα ταύτης ἐκφαίνοντα τὰς δύο εὐθείας χωρίς. καὶ τὸ ἐκ τούτων γεγονὸς χ, καὶ τοὺς ἐκ τούτων δύο κύκλους. ἃ δὴ καὶ ἡ θεουργία μετ' αὐτῶν ἐξέφηνε διὰ τῶν χιασμῶν καὶ τῶν ἡμικυκλίων τὸν χαρακτῆρα συμπληρώσασα τῆς ψυχῆς. καὶ ὀνόματα οὖν καὶ χαρακτῆρες ψυχικοί, παρὰ πρώτου Πλάτωνος ἡμῖν ἐξεδόθησαν, οὓς αὐτὸς κατεῖδε νοερῶς, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν σοφοὶ γεγονότες ἠσπάσαντο. δεῖ γὰρ οἴεσθαι καὶ ψυχικοὺς εἶναι χαρακτῆρας, καὶ οὐ μόνον κοινοὺς ὥσπερ τούτους, ἀλλὰ καὶ ἰδίους ἄλλης ἄλλους. ὥσπερ δὴ καὶ ἐξεδόθησαν παρ' αὐτῶν τῶν θεῶν, Ἡρακλέους, Πανθέως, Ἀτρέως. καὶ αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος. ἀλλὰ τούτους μὲν, θεῶν ἦν μόνον, καὶ εἰδέναι καὶ ἐκφαίνειν, τὸν δὲ πάσης ψυχῆς κοινὸν, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς τοῦ παντός, καὶ ἐθεάσατο Πλάτων πρῶτος, καὶ ἀνέγραψε, καὶ τούτου ποιητὴν τὸν δημιουργὸν ἀπέφηνεν, ἐγγράψαντα τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς, τὸν ζωογονικὸν ἀπ' αὐτῆς χαρακτῆρα. καὶ ὀνόματα θέντα ταῖς νοεραῖς αὐτῆς ὡς εἴπομεν περιφοραῖς, δύο, διτταῖς ὑπαρχούσαις. καὶ ταῦτα ἀπὸ τῆς οἰκείας οὐσίας προχειρισάμενον. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ κατὰ ταῦτα μάλιστα τὰ γένη τοῦ ὀνόματος χαρακτηριζόμενος. τὸ ταυτὸ λέγω, καὶ τὸ ἕτερον. ἐπεὶ καὶ δημιουργῷ μάλιστα προσήκει, τὸ μὲν ὡς κατὰ τὰ πέρατα τῶν εἰδῶν μορφοῦντι τὴν ὕλην, τὸ δὲ ὡς συνάγοντι τὰ πολλὰ πρὸς τὴν τοῦ δημιουργήματος, ὡς ἑνὸς μίαν ἰδέαν. διὸ καὶ ὁ παρ' Ὀρφεῖ δημιουργὸς, περὶ τούτων ἐρωτᾷ διαφερόντως τὴν νύκτα, λέγων, πῶς δέ μοι ἕν τε τὰ πάντα ἔσται, καὶ χωρὶς ἕκαστον. τὸ μὲν γὰρ χωρὶς ἕκαστον, διὰ τῆς ἑτερότητος ποιεῖ, τὸ δὲ ἓν εἶναι τὰ πάντα, διὰ τῆς ταυτότητος. καὶ τὰ λόγια δὲ, νοεραῖς μὲν ἀστράπτειν τομαῖς, τὸν δημιουργὸν λέγοντα, τὴν ἑτεροποιὸν δηλοῖ δύναμιν. ἔρωτος δὲ ἐμπλῆσαι πάντα διὰ τὴν ταυτοποιόν. ὥστ' εἰκότως ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ ταῦτα τὰ ὀνόματα οὐσίας, καὶ τοῖς κύκλοις ἔθετο τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς, δημιουργικὰ ὄντα συνθήματα. θεῖον μὲν οὖν ὄνομα τοῦτό ἐστιν, ὁ ταυτοῦ κύκλος ὡς σύνθημα φέρων, τῆς ταυτοῦ νοητῆς αἰτίας, καὶ ὁ θατέρου κύκλος, ὡς σύμβολον ἔχων, τῆς θατέρου φύσεως. ἔστι γὰρ ὡς μὲν ἐν τοῖς γένεσι τοῦ ὄντος, ὁ μὲν ταυτότητος, ὁ δὲ ἑτερότητος συγγενής, ὡς δὲ ἐν θεοῖς τοῖς νοεροῖς, ὁ μὲν τῶν πατρικῶν αἰτίων καὶ συνοχικῶν, καὶ ἀτρέπτων, ὁ δὲ τῶν γονίμων, καὶ τῶν ζωογονικῶν ἐξηρτημένος. ὡς δὲ ἐν τοῖς νοητοῖς, ὁ μὲν τοῦ πέρατος, ὁ δὲ τῆς ἀπειρίας μᾶλλον μετέχων. ταῦτ' οὖν τὰ ἀπὸ πάντων τῶν τάξεων συνθήματα, τὸν μὲν, τοιοῦτον, τὸν δὲ τοῦ ἐναντίου πεποίηκεν ὀνόματος τυχεῖν. τί οὖν φαίη τις ἄν, ἀπόλωλεν ἡ μία οὐσία τῆς ψυχῆς ἐν τῇ διαιρέσει τῶν διττῶν τούτων κύκλων; οὐδαμῶς φήσομεν. ἐπὶ γὰρ τῶν θείων ἡ διαίρεσις, δευτέρα τῆς ἑνώσεώς ἐστι, καὶ ἡ πρόοδος μέση τῆς τε μονίμου δυνάμεως, καὶ τῆς ἐν τῇ ἐπιστροφῇ τελειότητος. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ μονάς ἐστιν οὐσιωδῶς ἡ ψυχὴ, καὶ δυὰς καὶ μία, καὶ πλῆθος, μένουσά τε ἅμα καὶ προϊοῦσα, καὶ ἐπιστρέφουσα, καὶ ἥνωται πρὸ τῆς διαιρέσεως, διὸ πρὸ τῶν πολλῶν μοιρῶν, ὑπέστη τὸ ἓν ὅλον κρᾶμα τῆς ψυχῆς, καὶ κατὰ τὴν πρόοδον μερισθεῖσα, πάλιν ἡνώθη κατὰ τὴν ἐπιστροφήν. ὁ γοῦν ἐλάττων κύκλος ἐν τῷ μείζονι περιείληπται. καθάπερ γὰρ ὁ νοῦς περιέχει τὴν ψυχὴν, ἐλλάμπων εἰς αὐτὴν τὸ ἑαυτοῦ φῶς, οὕτω δὴ καὶ ὁ ταυτοῦ κύκλος ἑνώσεως καὶ τελειότητος, τῷ θατέρου μεταδίδωσιν. ἄχραντον μὲν αὐτὸν ἐν ταῖς προνοίαις, ἡνωμένον δὲ ἐν ταῖς προόδοις, νοερὸν δέ πως καὶ τοῦτον ἐν τῇ γνώσει τῶν αἰσθητῶν ἀπεργαζόμενος. διὸ καὶ θαυμαστῶς, ὁ μὲν τοῖν κύκλοιν κατὰ τὸ ταυτὸν, ὁ δὲ, κατὰ τὸ θάτερον, καὶ ὑφέστηκεν καὶ ὀνόμασται. τὸ δὲ οὐσιῶδες, ὡς κοινὸν ἀμφοτέρων ἀφεῖται, μηδενὶ τῶν μερῶν ἀποδοθέν. κατὰ ταῦτ' οὖν ἡ ψυχὴ μία, δυοειδὴς δὲ κατ' ἐκεῖνα, τρόπον τινὰ ἀντικείμενα ἀλλήλοις. « Τὴν μὲν δὴ ταυτοῦ, κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιὰ περιήγαγεν, τὴν δὲ θατέρου, κατὰ διάμετρον ἐπ' ἀριστερά. «

Περὶ τῶν δυνάμεων λοιπὸν τῶν ψυχικῶν ὁ λόγος ἐν τούτοις, καὶ τῆς δημιουργικῆς αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων διακρίσεως. μετὰ γὰρ τὴν οὐσίαν ἡ δύναμις. ἡ δὲ ἐνέργεια, τρίτην ἔχει τάξιν, ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν. δεδήλωκε δὲ καὶ αὐτὸς, φορὰν ταυτοῦ καὶ θατέρου καλέσας, ἀλλ' οὐκ οὐσίαν. καὶ ἀπὸ τούτων τῶν δύο κύκλων, ἄλλας καὶ ἄλλας δυνάμεις ἀπογεννῶν, καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἐπὶ τούτοις, ἑξῆς ὁποῖαί τινές εἰσιν παραδιδούς. τοιαῦτα δὲ καὶ ἐν τῷ Φαίδρῳ περὶ τῶν ἵππων ἔλεγε, τοῦ τε ἀμείνονος, καὶ τοῦ χείρονος. τί δὴ ἐνταῦθά φησιν περὶ τῶν δυνάμεων, τῆς τοῦ παρόντος ψυχῆς; πρῶτον μὲν ὡς ἔφην εἰς δύο διαιρεῖ τὰς ὅλας δυνάμεις, τὴν ταυτοῦ λέγω, καὶ τοῦ θατέρου. τὴν μὲν ἀνάλογον τῷ πέρατι, τὴν δὲ πρὸς τὰς ἀπειρίας οὖσαν, ἔπειτα καὶ τὴν θατέρου διαιρεῖ κατ' ἄλλας ἰδιότητας. καὶ πάλιν εἰς ἐλάττους ἀριθμοὺς συνάγει, καὶ διὰ τῆς ταυτότητος, ἑνίζει τὸ πλῆθος. ἐπὶ τούτοις τὰ μὲν κρείττω καὶ θειότερα, ταῖς κρείττοσι, τὰ δὲ ὑφειμένα, ταῖς ὑποδεεστέραις ἀπονέμει δυνάμεσιν. οἷον εἰ βούλει, τῇ μὲν ταυτοῦ, τὸ ἐπὶ δεξιὰ, τῇ δὲ θατέρου, τὸ ἐπὶ ἀριστερά. καὶ τῇ μὲν τὸ πλευρικὸν, τῇ δὲ τὸ διαμετρικόν. καὶ γὰρ ἐν ταῖς συστοιχείαις, ἐπὶ μὲν τῆς κρείττονός ἐστιν σειρᾶς, τὰ ἐναντία τούτων, τὸ θάτερον, τὸ ἀριστερὸν, τὸ ἑτερόμηκες, τὸ ἄλογον. ἡ μὲν οὖν ὅλη διάνοια τῶν προκειμένων, τοιάδε τις ἐστί. κατίδωμεν δὲ, καὶ τῶν πραγμάτων τὴν ἀλήθειαν, ὁποία τις ἐστὶ, καὶ πρῶτον ἐπὶ τοῦ παντὸς εἰ βούλει, λέγωμεν, πῶς ἐν αὐτῷ τὸ δεξιόν ἐστι τοῦτο καὶ ἀριστερόν. οἶδα μὲν, ὅτι καὶ

ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης, δεξιὸν μὲν τὸ ἀνατολικόν, ἀριστερὸν δὲ καλεῖ τὸ δυτικόν. ἐπειδήπερ ἡ μὲν πρώτη κίνησις, ἀπ' ἀνατολῶν ἐστιν, ἡ δὲ μετὰ ταύτην ἀπὸ δυσμῶν. ἀρχὴ δὲ κινήσεως ἐν πᾶσι ζώοις, τὸ δεξιόν. καὶ κατ' αὐτό γε τοῦτο, συμφωνεῖ πρὸς τὴν τοῦ Πλάτωνος παράδοσιν, ὅπου γε καὶ κατὰ τὸ ταυτὸν καὶ θάτερον. λέγει γοῦν, τὴν μὲν ἀπλανῆ, τοῦ ὡσαύτως εἶναι πᾶσιν αἰτίαν, τὰς δὲ πλανωμένας, τοῦ ἄλλοτε ἄλλως. οὐ μὴν ἀλλ' ἐκεῖνό γε μοι δοκεῖ, τῆς Πλατωνικῆς εἶναι διδασκαλίας ἐξαίρετον, τὸ μὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν σχέσιν ταῦτα διορίζειν, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς τῆς δημιουργίας προϊούσας, παραδιδόναι ταύτας τὰς ἰδιότητας. εἰ γὰρ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ψυχὰς ἐνέθηκε τὰς θείας, τό,τε δεξιόν, καὶ τὸ ἀριστερόν, οὔτε πρὸς τὴν ἡμετέραν θέσιν, οὔτε ὡς σχέσις ψιλή, τούτων ἑκάτερον ἐν τῷ κόσμῳ προελήλυθεν, ἀλλ' ἰδιότητές εἰσιν οὐσιώδεις. ὥσπερ καὶ τὸ πατρικὸν ἐν τοῖς θεοῖς καὶ τὸ μητρικόν, οὐσιῶν εἰσι θείων ἰδιότητες. ὅπου γὰρ καὶ ἐν τοῖς μερικοῖς ζώοις ἡ φύσις, οὐ κατὰ ψιλὴν σχέσιν, τὰ μὲν ὑπέστησε δεξιά, τὰ δὲ ἀριστερὰ τῶν μερῶν, ἀλλὰ κατὰ φυσικὰς δυνάμεις, δηλοῖ δὲ, ἄλλα μὲν ὡδὶ πλάττουσα, ἄλλα δὲ ἐν θατέρῳ μόρια. καὶ τὸ μὲν ἀρχὴν ποιήσασα κινήσεως, τὸ δ' οὔ, τί χρὴ, περὶ αὐτῆς οἴεσθαι τῆς δημιουργίας. ἆρ' ὅτι κατὰ σχέσιν μόνον ἀποφαίνει, τὸ μὲν δεξιόν, τὸ δὲ ἀριστερόν, καὶ πῶς εἰ τῷ εἶναι παράγειν αὐτὴν ἃ παράγει φυλάξομεν, ἢ τὴν θείαν ψυχὴν οὐσίαν εἶναι καθαρὰν ἁπάσης τῆς τῶν συμβεβηκότων ἐπεισαγωγῆς, ἢ μὴ τὴν φύσιν τῆς δημιουργίας, μᾶλλον οὐσίας ἀπογυμνοῦν. ἀλλ' ὥσπερ οἶμαι ταύτῃ καὶ ἐν τοῖς σώμασι φυσικῶς τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν ἀποτίθεσθαι, φαμὲν καὶ ἑαυτῆς ἐξάπτειν, μᾶλλον τὸ δεξιόν, ὡς ἀρχὴν κινήσεως, οὕτω δὴ καὶ προσήκει καὶ τὸν ὑποστάτην τῆς ψυχῆς πολλῷ πρότερον ἐν αὐτῷ δημιουργικῶς ἀμφότερα παράγειν, καὶ οἷον εἰκόνα ἑαυτοῦ τὸ δεξιόν. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, τὸ μὲν ἀπλανές, ἐπὶ δεξιὰ περιάγειν, τὸ δὲ πλανώμενον, ἐπ' ἀριστερά. τὸ μὲν πρωτουργὸν ἔχον ζωὴν, καὶ δυνάμεως ἀκμὴν, καὶ δραστήριον ἐνέργειαν, τὸ δὲ γόνιμον ὂν καὶ ποικίλον. καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς κινήσεως ἀλλαχόθεν ὑποδεχόμενον. διὸ καὶ ἐν τῷ παντὶ, τὸ μὲν ἀπλανές, πάντων ἐστὶ κρατητικόν, καθ' ἕνα κύκλον τὰ πάντα περιάγον, τὸ δὲ πλανώμενον, πολυειδές, καὶ τῆς ἑτερότητος ὡς εἴρηται τοῖς γιγνομένοις αἴτιον. καὶ τὸ μὲν νοῦ, τὸ δὲ ψυχῆς εἰκών. ἔστι γὰρ καὶ ὁ ταυτοῦ κύκλος νοερός. ἐπ' αὐτῆς δὲ τῆς ψυχῆς, τὸ μὲν δεξιόν ἐστι, τὸ πρὸς τὰ νοητά, καὶ ὄντως ὄντα, καὶ αὐτοὺς τοὺς θεοὺς ἐστραμμένον. δύναμις γάρ ἐστι, ζωῆς θείας ἀποπληροῦσα τὴν ψυχήν. τὸ δὲ ἀριστερόν, τὸ πρὸς ἐπιμέλειαν τῶν αἰσθητῶν καὶ διακόσμησιν τετραμμένον. δύναμις γάρ ἐστι πάντων τῶν δευτέρων κινητική, καὶ ἀναιρετικὴ τῆς ἀταξίας. διάκρισίν τε ἐμποιοῦσα τοῖς δημιουργικοῖς ἔργοις καὶ ποικιλίαν. ἔτι δὲ καὶ τὸ κατὰ διάμετρον μὲν τοῦ ἐπ' ἀριστερά, τήν τε ἐπ' ἀνατολὰς ἀπὸ δύσεως περιέχει κίνησιν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πλάγια, διὰ τὴν λόξωσιν, εἴποις ἄν. ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, τὸν θατέρου κύκλον, γνωστικὸν ὄντα τῶν αἰσθητῶν ὁμοῦ πάντων, τὴν τετραμερῆ διακόσμησιν, συνειληφέναι, διὰ τῶν τεσσάρων κέντρων, καθ' ἃ καὶ ἡ φαινομένη γίνεται κίνησις. τῶν καὶ ἐπ' ἀριστερά, καὶ κατὰ τὴν διάμετρον θεόντων, ὥσπερ τὸν ταυτοῦ, τὰ νοητὰ γινώσκειν, ὡς αἴτια πρωτουργά, καὶ ὡς ἄνωθεν ἐκφαίνοντα πάντα τὰ δεύτερα, καὶ συντελίσσοντα κατὰ μίαν ἕνωσιν, τὴν ποικίλην τῶν αἰσθητῶν διάταξιν. καὶ ταῦτα πάλιν, εἰς ψυχὴν διήκει, καθ' ὁμοιότητα τὴν πρὸς τὴν ὅλην ζωογονίαν. ὥσπερ γὰρ μονάς ἐστι καὶ δυὰς κατ' ἐκείνην, οὕτω καὶ τὸ δεξιὸν ἔλαχεν διὰ τοῦτο, καὶ τὸ ἀριστερὸν δι' ἐκείνην. ἐν αὐτῇ γὰρ πρῶτον ἀνεφάνη ταῦτα, καὶ ἐξ αὐτῆς. ἄλλο μὲν τὸ ἀπὸ τῶν δεξιῶν τικτόμενον πλῆθος, ἄλλο δὲ τὸ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν, εἴτε κροτάφων λέγοις, εἴτε χειρῶν, εἴτε λαγόνων. κατὰ πάντα γὰρ ταῦτα, τὰς γονίμους αὐτῆς δυνάμεις, οἱ θεολόγοι παραδεδώκασι. τούτων δὲ εὖ εἰρημένων, ἐκεῖνο δῆλον, ὅτι μὴ ταυτόν ἐστιν εἰπεῖν εἰς τὸ δεξιὸν ἢ ἀριστερὸν κινεῖσθαί τι καὶ ἐπὶ δεξιά, καὶ ἐπὶ ἀριστερά. ταῦτα μὲν γάρ, καὶ τοῖς κύκλῳ κινουμένοις ἀποδίδοται, δηλοῦντα, τὸ μὲν ἐφ' ἃ τὸ δεξιὸν κινεῖ, τοῦτ' εἶναι τὸ ἐπὶ δεξιὰ κινεῖσθαι. τὸ δὲ ἐφ' ἃ τὸ ἀριστερόν, τοῦτ' εἶναι τὸ ἐπ' ἀριστερά. δεξιοῦ τοίνυν καὶ ἀριστεροῦ κεκλημένων τὸν ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ, διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, ὡς τοῦ μὲν ἄρχοντος τῆς κινήσεως, τοῦ δὲ ἑπομένου, καὶ ὁμοίως, τοῦ μὲν, ἐν τῷ ταυτοῦ κύκλῳ, τοῦ δὲ, ἐν τῷ θατέρου δυνάμεως ὄντος, ἀφ' οὗ ἡ ἑκατέρου κίνησις, εἰκότως ἐστί. καὶ ἐν τούτοις τὸ ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, τὸ δὲ εἰς τὸ δεξιὸν κινεῖσθαι, ἢ εἰς τὸ ἀριστερόν, τῶν ἐπ' εὐθείας ἐστὶ κινουμένων, παρὰ τὰ ὄντα τῶν κινήσεων κατὰ Πλάτωνα. ὅθεν εἰκότως ὁ Τίμαιος, ἔμπροσθεν ἀφελὼν τῆς κύκλῳ κινήσεως τὰς κατ' εὐθείας ἓξ κινήσεις. ὁ μὲν ἐν τούτοις ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀρξάμενος, δέδωκεν αὐτῇ, τήν τε τοῦ ἐπιδεξιά, καὶ ἐπ' ἀριστερὰ διαφοράν. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἐπ' ἀριστερὰ ῥητέον. ἴδωμεν δὲ καὶ τὴν λοιπὴν ἀντίθεσιν. περιάγει γὰρ ὡς ἐν τῷ κόσμῳ, τὴν μὲν ἀπλανῆ κατὰ πλευράν, τὴν δὲ πλανωμένην κατὰ διάμετρον, καὶ ὡς ἐν ψυχῇ τὸν μὲν, ταυτοῦ κύκλον, κατὰ πλευράν, τὸν δὲ θατέρου, κατὰ διάμετρον. οὐκοῦν, πρῶτα μὲν αὐτὸ, μαθηματικῶς νοητέον, ἐν τετραπλεύρῳ τὸ διάμετρον ἀγαγόντας, καὶ τὸν μὲν ταυτοῦ κύκλον, κατὰ τὴν πλευρὰν περιακτέον. τὸν δὲ λοιπόν, κατὰ διάμετρον, τὸ τετράπλευρον ἐναρμόσαντας τοῖς δύο κύκλοις, τῷ θερινῷ καὶ τῷ χειμερινῷ, καὶ κατὰ τὰς δύο πλευρὰς ὁμοίως ἐν ἀμφοῖν κειμένας, κινοῦντας τὴν ἐπὶ τὰ δεξιὰ κίνησιν. καὶ κατὰ τὸν μέ-

γιστον ἀμφοτέρων, μέσον. κατὰ δὲ τὴν διάμετρον τούτου τοῦ τετραπλεύρου, τὴν θατέρου, λοξὴν οὖσαν πρὸς ἀμφοτέρους. περὶ γὰρ ταύτην, καὶ ὁ λοξὸς γέγραπται, καθ᾽ ὃν ἡ θατέρου περιάγεται πᾶσα περίοδος. ἔπειτα τῶν μαθημάτων ἀπ᾽ αὐτῶν κατίδωμεν, τίνα μὲν ἰδιώματα τῆς διαμέτρου. τίνα δὲ τῆς πλευρᾶς, οἷον ὅτι τῆς μὲν, τὸ ἀπλαγίαστον, τὸ ῥητὸν, τὸ περιεκτικὸν, τὸ συνεκτικὸν, τῶν γωνιῶν. τῆς δὲ τὰ ἐναντία, τὸ πεπλαγιασμένον, τὸ ἄλογον, τὸ περιεχόμενον, τὸ διαιρετικὸν τῶν γωνιῶν. κατὰ πάντα γὰρ ταῦτα, πλευρὰ διαμέτρου διενήνοχε. ταῦτα δὲ ὑπάρχει καὶ τοῖς τῆς ψυχῆς κύκλοις. ὁ μὲν γάρ ἐστιν ἁπλότητι καὶ ὅρῳ καὶ πέρατι συγγενὴς, ὁ δὲ ποικιλίᾳ καὶ πλήθει, καὶ τῇ ἀπειροδυνάμῳ φύσει. καὶ ὁ μὲν συνεκτικός ἐστι, ὁ δὲ διαιρετικός. καὶ ὁ μὲν τὴν τοῦ περιέχειν, ἔλαχεν ἀξίαν, ὁ δὲ τὴν τοῦ περιέχεσθαι. εἰκότως ἄρα, ὁ μὲν λέγεται, περιάγεσθαι κατὰ πλευρὰν, ὡς ἀπαρέγκλιτος, ὡς ἡνωμένος, ὡς μονοειδὴς, ὁ δὲ κατὰ διάμετρον, ὡς προόδῳ χαίρων, καὶ πολλαπλασιασμοῖς, καὶ ἑτεροποιός. καὶ γὰρ ἡ διάμετρος, μείζων δύναται τῆς πλευρᾶς, καὶ διαιρεῖ τὰς γωνίας, καὶ ἐξ ἑνὸς πλείω ποιεῖ τὰ χωρία, καὶ πλαγία κεῖται. διὸ καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις ἐρεῖ τὴν θατέρου φορὰν εἶναι πλαγίαν. Ταῦτα δὲ πάντα τῆς τοῦ ἀπείρου φύσεως γνώρισμά ἐστι. κράτος δὲ ἔδωκε τῇ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ. μίαν γὰρ αὐτὴν ἄσχιστον εἴασεν. Θεσμὸς οὗτός ἐστι δημιουργικὸς ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοητῶν, νοητῶς καθήκων, τὰ ἁπλούστερα τῶν ποικιλωτέρων κρατεῖν. τὰ μονοειδέστερα τῶν πληθυνομένων. τὰ πεπερασμένα τῶν ἀπείρων. τὰ νοερώτερα τῶν ἧττον τοιούτων. ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς νοητοῖς, τὸ πέρας κρατεῖ τοῦ ἀπείρου, καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς τὸ ἄῤῥεν τοῦ θήλεως, καὶ ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις, ἡ ταυτότης, τῆς ἑτερότητος, καὶ ἡ ὁμοιότης, τῆς ἀνομοιότητος, οὕτω καὶ ἡ ταὐτοῦ περίοδος ἐπὶ τῆς ψυχῆς κρατεῖ, τῆς θατέρου περιφορᾶς. διὸ δὴ καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς κρατεῖται τὸ πλανώμενον, ὑπὸ τοῦ ἀπλανοῦς, καὶ πᾶν τὸ πολυειδὲς γένος τῆς ζωῆς, ὑπὸ τῶν μονοειδῶν γενῶν συνέχεται. ληπτέον οὖν καὶ ἀπὸ τούτων, ὅτι ταυτότης, ἑτερότητός ἐστι κρείττων. καὶ ὅτι πάλιν ἡ ὁμοιότης ἀναφαίνεται, κρείττων τῆς ἀνομοιότητος. ἀλλ᾽ οὐχ ὡς οἱ πολλοὶ τῶν Πλατωνικῶν, τὴν ἑτερότητα τῆς ταυτότητος ἀμείνω λέγουσι. καὶ τὴν ἀνομοιότητα, τῆς ὁμοιότητος. δι᾽ αὐτὸ γὰρ τὸ τῆς ταυτότητος εἶδος ὁ ταὐτοῦ κύκλος θειότερος. τὸ γὰρ ἄσχιστον τὴν ἕνωσιν σημαίνει τὴν θείαν, καὶ τὴν ἀδιαίρετον ζωὴν, καὶ τὸ μονοειδὲς ἐν ταῖς δυνάμεσι. καὶ διατί οὖν φαίη τις ἄν, εἰ τοῦτο κρεῖττον, οὐχὶ πᾶσαν τὴν ψυχὴν ἄσχιστον εἴασεν; ὅτι φήσομεν, πάντα ἔδει τὰ εἴδη τὴν ψυχὴν ἔχειν, καὶ τοὺς λόγους πάντας, καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἐγκοσμίων. καὶ τελειότερόν ἐστι τὸ τῶν διττῶν κύκλων περιεκτικὸν, τοῦ κατὰ μίαν ἀφωρισμένου δύναμιν. τὸ μὲν γὰρ οὕτω ταὐτὸν, ὡς ἐν τῇ ταυτότητι τὴν ἑτερότητα κρυφίως περιέχειν κρεῖττόν ἐστιν, ἢ κατὰ τὴν μεσότητα τὴν ψυχικήν. τὸ δὲ μετὰ τῆς ταυτότητος, καὶ τῆς ἑτερότητος ἐπικρατεῖν προσήκει τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. ἔστι γὰρ τὸ μὲν, νοητὸν καὶ ὁ νοῦς, οἷον εἰ μόνης ταυτότητος κύκλος. ἡ δὲ αἰσθητὴ οὐσία, οἱονεὶ, μόνης ἑτερότητος. οὗ μὲν γὰρ ἐγκρυφίως ἐστὶν ἡ ἑτερότης, οὗ δὲ ἀμυδρὰ καὶ ἐπιπολῆς ἡ ταυτότης. μέση δὲ ἡ ψυχὴ δυὰς οὖσα, καὶ διττοὺς ἔχουσα κύκλους, τὸν μὲν πρὸς τοῦ νοῦ, τὸν δὲ πρὸς τῆς αἰσθητῆς οὐσίας. καὶ λόγους διττοὺς, τοὺς μὲν νοερούς, τοὺς δὲ κοσμουργούς. καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τὰ ὄντα διαβαίνοντας, τοὺς δὲ τῶν αἰσθητῶν ἐφαπτομένους. Τὴν δὲ ἐντὸς σχίσας ἑξαχῇ, ἑπτὰ κύκλους ἀνίσους κατὰ τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διάστασιν ἑκάστην οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τἀναντία μὲν, ἀλλήλοις προσέταξεν ἰέναι τοὺς κύκλους, τάχει δὲ, τρεῖς μὲν ὁμοίως, τοὺς δὲ τέτταρας ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους. Πρῶτον ἀστρονομικῶς εἰ βούλει θεασώμεθα ταῦτα ταῦθ᾽ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰρημένα. τρόπος γὰρ οὗτος διδασκαλίας, ἐμμελής. καὶ νοήσωμεν, ἓν μὲν, καὶ ὁμόχροον ἑαυτῷ, τὸ τῶν πλανωμένων βάθος. διότι καὶ μιᾶς ἐστιν ὕλης ὥσπερ φασὶν οἱ σοφοὶ τὰ τοιαῦτα. διῃρημένον δὲ εἰς τοὺς ἑπτὰ κύκλους, ἐναντίως πως ἀλλήλοις φερομένους. εἴτε ὥς τινες λέγουσιν, ὅτι Σελήνη μὲν καὶ Ἥλιος ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἐπικύκλων κινοῦνται, τῇ ἀπλανεῖ τοῖς ἑαυτῶν κύκλοις ἀντιφερόμενοι, κατὰ τὴν αὐτῶν κίνησιν. οἱ δὲ ἄλλοι μίαν φορὰν ποιοῦνται, τήν τε ὁμαλὴν, καὶ τὴν ἀνώμαλον. εἴτε ὅτι Κρόνος μὲν, καὶ Ζεὺς, καὶ Ἄρης τὰς πρώτας φύσεις μετὰ τὰς πρὸς τὸν Ἥλιον συνόδους ποιοῦνται ἑῴας. τῷ θᾶττον αὐτῶν ἐπὶ τὰ † ἑπόμενα κινεῖσθαι τὸν Ἥλιον. [† ἡγούμενα] Σελήνη δὲ, ἑσπερίαν διὰ τὸ θᾶττον κινουμένην, ἀνατολικωτέραν ὁρᾶσθαι τοῦ Ἡλίου. Ἑρμῆς δὲ καὶ Ἀφροδίτη, ποτὲ μὲν οὕτως, ποτὲ δὲ ἐκείνως. εἴτε ὅτι στηριγμοὺς ποιοῦνται φαινομένους καὶ προποδισμοὺς, καὶ ὑποποδισμούς. διαμετροῦσί τε ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὰ ἐναντία φέρονται, τῶν μὲν ἐπὶ βορρᾶν, τῶν δὲ, ἐπὶ νότον κινουμένων. εἴθ᾽ ὅν τινα βούλει τρόπον. ἄλλοι γὰρ ἄλλα λέγουσιν. εἴθ᾽ ὃ καὶ ἀληθέστερον εἰπεῖν, ὅτι φησὶ κατὰ τἀναντία προστάξαι τὸν δημιουργὸν, ἰέναι τοὺς κύκλους, οὐ τοὺς ἑπτὰ ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸν ἕνα καὶ τοὺς ἑπτὰ, διὰ τὴν ἀντιπεριφοράν. οὕτω γὰρ καὶ ἑξῆς κατὰ τἀναντία, ἅμα προϊέναι τοὺς πλανήτας, τήν τε ἰδίαν κινουμένους κίνησιν, καὶ τὴν τῆς ἀπλανοῦς ἐρεῖ. ἀλλ᾽ οὐδὲ Πλάτων, ἢ ἐν τούτοις, ἢ ἐν ἄλλοις, ἐπικύκλων, ἢ ἐκκέντρων ποιεῖται μνείαν. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἑπτὰ κύκλους, περὶ ἓν γράφει κέντρον. ἄλλους δὲ τούτοις, οὐκ ἐπιτίθησιν, οὐδὲ μεμηχανημένην ποιεῖ τὴν τῶν κινήσεων διαφοράν. καὶ γὰρ ἄνευ τούτων, καὶ ἡ τῶν ἐπικύκλων ὑπόθεσις, καὶ ἡ τῶν φάσεων, οὐδαμῶς ἐστιν οἰκεία

περὶ ἐν ψυχῇ κύκλους. διῄρηται δ᾽ οὖν εἰς τοὺς ἑπτὰ τούτους κύκλους ἡ θατέρου. τάχει φησὶν ἔχουσαν, τοὺς μὲν τρεῖς, ὁμοίως φερομένους, τοὺς δὲ τέτταρας, ἀνομοίως. ἰσόδρομοι μὲν γὰρ οἱ τρεῖς, ὡς καὶ ἐν Πολιτείᾳ λέλεκται, Ἥλιος, Ἑρμῆς, Ἀφροδίτη. ἀνόμοιοι δὲ οἱ τέτταρες, Σελήνη, Κρόνος, Ἄρης, Ζεύς. πάντες δὲ ὅμως ἐν λόγῳ φέρονται, πρός τε ἀλλήλους καὶ τὸ πᾶν. διότι κατ᾽ ἀριθμοὺς ἡ κίνησις αὐτῶν ἀνελίττεται. καὶ ἔοικεν ὡς ἐν τούτοις δηλοῖ, τὴν διαφορὰν τῶν ἰσοδρόμων ἀστέρων, πρὸς τοὺς ἀνισοδρόμους, καὶ ἐν τοῖς φαινομένοις, καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀστέρων, ταῦτα αὐτῶν ἀντιτιθέναι, πρὸς τοὺς ἀνίσως θέοντας τῶν κύκλων, ἐφ᾽ ὧν φέρονται. μόνους γοῦν τοὺς κύκλους ἐν τῇ ψυχῇ θείς, ἄνευ τῶν ἀστέρων, οὔπω γὰρ ὑπέστησαν, τούτους ἔφατο κινεῖσθαι. τοὺς μέν, ὡς ἰσοδρόμους, τοὺς δὲ ἀλλήλοις, καὶ τούτοις ἀνίσως. καὶ ταῦτα μὲν δῆλα, τὸ δὲ κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου διάστασιν, ἑκάστην τῶν διαστάσεων οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, γεγονέναι τὴν σχίσιν τῶν ἑπτὰ τούτων κύκλων. ἔστι μὲν ὥς γε κατὰ τὴν λέξιν, ὑποδύσκολον. σημαίνει δὲ ὅμως, ὅτι κατὰ ἑκάστην διάστασιν τῶν διπλασίων καὶ τριπλασίων διαστάσεων οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν (ἐν γὰρ τέτταρσιν ὅροις, αἱ διαστάσεις, τρεῖς) ἡ σχίσις γέγονεν, ὃ ἐστι τὸ κατὰ μῆκος ταυτόν. ἵν᾽ ἑκάστῳ τῶν ἑπτὰ κύκλων, ἐνῶσιν αἱ διαστάσεις πᾶσαι, καὶ οἱ λόγοι πάντες. εἰ δὲ γὰρ κατὰ μίαν διάστασιν ἡ τομὴ γεγόνει, αἱ μὲν ἐν ἄλλοις, αἱ δὲ ἐν ἄλλοις κύκλοις τῶν διαστάσεων ἀπεμερίζοντο. διότι δὲ καθ᾽ ἑκάστην ἡ διαίρεσις προῆλθεν, ἔστιν ἑκάστης, ἑκάστη μοῖρα, καὶ πάντες οἱ κύκλοι, πάντων μετέχουσι τῶν λόγων. εἰ μὴ ἄρα τούτων ἀληθέστερόν ἐστιν λέγειν, ὅτι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διαστάσεων, ἓξ οὐσῶν, ἑπταχῇ τοὺς κύκλους ἀπέτεμεν. ἐφεξῆς γὰρ κειμένων τῶν διαστάσεων, ἀλλ᾽ οὐχὶ κατὰ βάθος διῃρημένων, λέγω δὲ ἐφεξῆς, ὥς τε τετάσθαι κατὰ τὸν ὅλον κύκλον, ὡς ἦσαν τεταγμέναι κατὰ τὴν ὅλην εὐθεῖαν ἧς ἐγγύθεν καμφθείσης ὁ κύκλος. γελοῖον ἦν, τὴν κατὰ βάθος τομήν, τοιαύτην ποιεῖν, ὥς τε μοῖρα μιᾷ, τῶν κύκλων ἕκαστον διορίζειν. τούτων δὴ προειλημμένων, ἀπ᾽ αὐτῶν ἀρξάμενοι τῶν φαινομένων λέγωμεν, ὅτι τὴν τοῦ παντὸς ψυχήν, λό-
† μὴ γους ἔχουσαν πάντων τῶν ἐγκοσμίων, καὶ δυνάμεις ὑποστατικάς, ἀνάγκη † μόνον ἀνθρώπου, καὶ ἵππου, ἢ τῶν ἄλλων ζώων ἔχειν τὰς νοερὰς αἰτίας, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτων τῶν ὅλων τοῦ κόσμου μερίδων. αὐτῆς λέγω τῆς ἀπλανοῦς καὶ τῆς πλανωμένης, καὶ ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ δυάδος. καὶ τὸν οὐρανὸν ὑπομεῖναι εἰς δύο διαίρεσιν, καὶ περὶ τῶν ἑπτὰ πλανωμένων εἶναι τὴν οὕτως ἑβδομάδα περὶ τῶν φαινομένων, ἐν αὐτῇ προϋπάρχουσαν, καὶ τῆς τε ἀνομοιότητος τῆς τῶν κύκλων, καὶ τῆς ὁμοιότητος, αὐτὴν ἔχειν τὰς αἰτίας. ὥσπερ γὰρ ἡ ἡμετέρα φύσις, δύο μὲν ὀφθαλμούς, δακτύλους δὲ, σπλάγχνα δὲ ἑπτὰ γεννᾷ κατὰ τοὺς ἐν αὐτῇ λόγους. προείληφε γὰρ τῶν μερῶν τούτων τοὺς ἀριθμούς, διὸ καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ποιεῖ καὶ τὸ αὐτὸ εἶδος, ὅταν μὴ τὰ ἐκ τῆς ὕλης ἐμπόδια παρεμπίπτοντα διακωλύει, τὴν κατὰ φύσιν ἀπογέννησιν, καὶ ὥσπερ ἐν ἡμῖν μία αἴσθησις, τῶν πέντε τούτων αἰσθήσεων τὰς αἰτίας ἔχουσα, γεννᾷ δευτέρως ἀφ᾽ ἑαυτῆς τὰς περὶ τὸ σῶμα μεριζομένας δυνάμεις, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ὁ θατέρου κύκλος, τῶν ἑπτὰ κύκλων, τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας ἐν αὐτῷ περιείληφε, καθ᾽ ἃς καὶ οὗτοι διεκοσμήθησαν. μετέχει γὰρ ἀμφοτέρων τῶν κύκλων ἅπας οὐρανός. ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μὲν ἀπλανὲς τοῦ ταυτοῦ, τὸ δὲ πλανώμενον, τοῦ θατέρου. διὸ κἀκεῖνο μὲν ἀδιαίρετον, τοῦτο δὲ διαιρετόν. κἀκεῖνο μὲν ἀπ᾽ ἀνατολῆς, τοῦτο δὲ ἀπὸ δυσμῶν κινεῖται. μιμεῖται γὰρ τὸ μέν, τῇ μονοειδῆ, καὶ κινήσει, καὶ ποικιλίᾳ χαίρουσαν, καί τοι καὶ ἡ ἀπλανὴς πολλῶν ἐστι περιεκτική, ζώων θείων. καὶ ὁ ταυτοῦ κύκλος, περιέχει τὰς πάντων αἰτίας, ἀλλ᾽ ἄσχιστός ἐστι. διότι πᾶν τὸ πλῆθος ἐν αὐτῷ δι᾽ ἑνώσεως πρὸς ἑαυτὸ συμπέφυκεν. καὶ τῷ δεσμῷ κρατεῖται τῆς ταυτότητος. διὸ καὶ ἡ ἀπλανὴς μίαν κινεῖται φοράν. ἐπεὶ καὶ ἕκαστος τῶν ἑπτὰ κύκλων, πλῆθος περιείληφε δυνάμεων. τῶν μὲν ὁλικωτέρων, τῶν δὲ μερικωτέρων. ἀλλὰ νῦν τὰς ἑνάδας, αὐτῶν καὶ τὰς πρώτας περιοχὰς ὁ Τίμαιος παραδίδωσι. τὰς δὲ ἀπεριηγήτους τῶν θείων λόγων ὑποβάσεις, ἀφίησιν. ἑκάστου γὰρ κύκλος, πλήρωμα ζωῆς ἐστιν, ἰδιαζούσης, συνοχικῆς, ἢ διαιρετικῆς, ἢ συνδετικῆς, ἢ ἀναγωγοῦ, ἢ ἄλλης τοιαύτης. καὶ πολλαὶ τελοῦσιν εἰς αὐτὸν δυνάμεις, αἱ μὲν θεῶν γεννητικαὶ πρώτων, καὶ δευτέρων, αἱ δὲ δαιμόνων, αἱ δὲ καὶ μερικῶν ψυχῶν. διατί οὖν φαίη τις ἄν, οὐχὶ καὶ τῆς οὐσίας, ἴδιός τις γέγονεν κύκλος, ὡς τῆς ταυτότητος καὶ τῆς ἑτερότητος, ὅτι φήσω, τούτων μὲν ἐστιν ἀντίθεσις. ἡ δὲ οὐσία κοινὴ τῆς πάσης ἐστὶ ψυχῆς. μία οὖν ἐστι κατ᾽ ἐκείνην, ἡ πᾶσα, δυοειδὴς κατὰ τούτους, ὥσπερ καὶ τῶν εὐθειῶν, ἡ μία προηγεῖται τοῖν δυοῖν. καὶ ἡ μὲν μονάς, κἀνταῦθα τὴν τῆς ἑβδομάδος ἐστιν, ὥσπερ τὸ ἀμερὲς τῆς ψυχῆς ἡγεῖτο τῆς εἰς ἑπτὰ διαιρέσεως. τῆς δὲ ἑβδομάδος, ἡ μὲν εἰς τέσσαρας καὶ τρεῖς διαίρεσις, τὸν ἐπίτριτον ἔχει λόγον, πρώτιστον ὄντα τῶν συμφωνιῶν, καὶ ἀριθμοὺς τοὺς πρωτίστους τῶν περιττῶν καὶ ἀρτίων. ἀλλὰ τῶν μὲν τριῶν, τὸν μὲν ἀνάλογον, τῇ ἀληθείᾳ, τὸν δὲ τῷ κάλλει, τὸν δὲ τῇ συμμετρίᾳ. ταῖς ἐν προθύροις τοῦ ἀγαθοῦ μονάσιν, ὡς ἐν Φιλήβῳ μεμαθήκαμεν. τῶν δὲ τεσσάρων, τὸν μέν, τῇ στάσει, τὸν στασιμώτατον, τὸν δέ, κινήσει τὸν εὐκινητότατον, τὸν δὲ ταυτότητι, τὸν εὐκρατέστατον, τὸν δὲ ἑτερότητι, τὸν διαιρετικώτατον. διατί δὲ οὐχὶ καὶ τὰ μερικὰ εἴδη ἐνέθηκεν αὐτὸς τῇ ψυχῇ τοῦ παντός, ἀλλὰ μόνα τὰ γένη τῶν παντοίων εἰδῶν, ὅτι φήσω τῇ ὅλῃ δημιουργίᾳ τοῦτο προσήκει. τὸ γὰρ πολυμέριστον τῶν λόγων, τῆς μερι-

στῆς ἐστι

στῆς ἐστὶ ποιήσεως. ἥ τις ἑκάστην παραλαβοῦσα ψυχὴν, εἴς τε κοινὰ γένη πάντων τῶν ὄντων διῃρημένην ἐπιδιαιρεθεῖσα, τὴν ἐν αὐταῖς ποικιλίαν κατὰ τὴν θείαν διαιρετικὴν προάγει, τὴν ἑκάστης ἐπιδιαίρεσιν μέχρι τῶν ἀτόμων εἰδῶν. διὸ καὶ λέγεται μεριστὴ, καὶ τῆς ὅλης δευτέρα δημιουργίας. προσήκουσα οὖν ἡ εἰς τὰ ὅλα γένη τῶν ψυχῶν παραδίδοται διαίρεσις, καὶ ἡ ἐκ τῶν ὅλων σύγκρισις, πρὸς τὴν ὑποκειμένην δημιουργίαν, ὁλικὴν ὑπερέχουσαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν δῆλα. διατί δὲ φαίη τις ἂν, εἰς τὴν ἀπλανῆ καὶ πλανωμένην πεποιήμεθα τὴν διαίρεσιν μόνην, μᾶλλον δὲ εἰς τὰς δυνάμεις τὰς τούτων παραδειγματικὰς, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ εἰς τὸ τετράστοιχον; ἡ γὰρ τοῦ παντὸς ψυχὴ, κἀκεῖνα συνέχει ταῖς ἑαυτῆς δυνάμεσι, καὶ ποδηγεῖ ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν. εἴρηται μὲν οὖν ὑπό τινων, ὅτι τὸ τετράστοιχον πᾶν, ἐν τῷ κύκλῳ συνείληπται τῷ τῆς σελήνης. σμικρὸν γάρ ἐστιν ὡς πρὸς τὸ πᾶν, καὶ οἷον πυθμήν τις τοῦ κόσμου τὸ ἔνυλον. οὕτω γὰρ καὶ ἐν Πολιτείᾳ τὸν ὅλον κόσμον, εἰς ὀκτὼ σφονδύλους διεῖλεν, ἐν τῷ ὀγδόῳ πᾶν τὸ ἔνυλον περιλαβών. εἴρηται μὲν οὖν ταῦτα, καὶ εἴρηται καλῶς. ἔτι δ᾽ ἂν ῥηθείη τελεώτερον, ὅτι διὰ ταύτης τῆς μονάδος τε καὶ ἑπτάδος τῶν κύκλων πάσας περιέχει τὰς τοῦ κόσμου μοίρας. ὡς γὰρ ἐν οὐρανῷ μονάς ἐστι καὶ ἑπτὰς, οὕτω καὶ ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ αἰθερός ἐστι τὰ ἀνάλογα, τὰ μὲν τῷ ἀπλανεῖ κύκλῳ, τὰ δὲ τῷ πλανωμένῳ σύστοιχα. καὶ διάκοσμος ὅλος, καὶ ἐκεῖ μιμούμενος τὸν οὐρανὸν αἰθέριος, καὶ ἐν τῷ βάθει τοῦ ἀέρος, καὶ ἐν τοῖς ὄγκοις τοῦ ὕδατος, καὶ ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς. οὐ γὰρ μόνον ἡ γῆ κατὰ ἀνάλογον τῷ οὐρανῷ διῄρηται, ἀλλὰ καὶ τἄλλα στοιχεῖα, καὶ ἐν ἑκάστῳ μονάδες εἰσὶ καὶ ἑπτάδες περιληπτικαὶ τῶν ἐν αὐταῖς διακόσμων καὶ τῶν πληρωμάτων, τῶν ἐμπυρίων, τῶν ἀερίων, καὶ τῶν ἐνύδρων. ταύτας οὖν ἁπάσας τὰς μονάδας, καὶ τὰς ἑβδομάδας οἱ κύκλοι κατ᾽ αἰτίαν προειλήφασι τῆς ψυχῆς. τὰς μὲν ὁ ταὐτοῦ, τὰς δὲ ὁ θατέρου. καὶ τοῦτο δοκεῖ μὲν, καὶ τοῖς ἐπιστημονικωτάτοις τῶν πώποτε θεολόγων. συγχωρήσει δ᾽ ἂν καὶ Πλάτων, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπλανοῦς, καὶ ἀπὸ τῆς πλανωμένης διατείνειν τὰς σειρὰς, μέχρι τῶν χθονίων, εἴτε θείας, εἴτε δαιμονίας, εἴτε μερικῶν ψυχῶν. ὅπου γε καὶ τῶν ἀπολύτων ἡγεμόνων τῶν δώδεκα τὰς σειρὰς ἄνωθεν καθήκειν ἐθέλει, μέχρι τῶν ἐσχάτων. καὶ γὰρ δεῖ ταῖς κυριωτάταις περιόδοις, ἕπεσθαι τὰς ἀκυροτέρας. καὶ μιμεῖσθαι τὰς οὐρανίας, ἑκάστας τῶν ὑπὸ τῶν οὐρανῶν, ὥς τε καὶ τούτων ὡς ἀνάλογον ἐκείναις διατεταγμένων, οἱ ψυχικοὶ κύκλοι, τὰς αἰτίας περιέχουσιν. εἰ δεῖ ταῦτα κρατεῖν, δῆλον ὅτι τοὺς μὲν ἰσοδρόμους, φήσομεν πάλιν ἐν μέσῳ τετάχθαι τῶν ὅλων, οὐ μόνον ὡς ἀνάλογον τοῖς ἐν προθύροις τοῦ ἀγαθοῦ μονάσιν, ἀληθείᾳ, κάλλει, συμμετρίᾳ, ἀλλὰ καὶ τρόπον ἄλλον, ἢ ὃν πρότερον εἴπομεν τὸν σύνδεσμον κατέχοντας τῶν ὅλων, ἵστασθαι κατὰ τὸ ἀναγωγὸν, εἰς τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων, κατὰ τὸ ἐμφαντικὸν τῶν πρώτων εἰς τὰ δεύτερα, κατὰ τὸ συνδετικὸν, ἀμφοῖν ὁμοίως. τῶν δὲ λοιπῶν, γῆν μὲν, κατὰ τὴν ἀπλανῆ τοῖς συνοχεῦσιν, οὐρανῷ καὶ γῇ. ὕδωρ δὲ καὶ κρόνον, ῥέᾳ καὶ κρόνῳ. ἀέρα δὲ καὶ δία, διῒ καὶ ἥρᾳ. σελήνην δὲ καὶ ἀέρα, μετὰ τούτους, οὐκ ἂν ἀπὸ τρόπου λέγοιμεν τάξιν ἔχειν. τὸν μὲν διακριτικὴν τῶν πρώτων καὶ ἐῤῥωμένων ἀπὸ τῶν μέσων, τὴν δὲ διοριστικὴν, τῶν τρίτων καὶ οἷον τεθηλυσμένων ἀπὸ τῶν αὐτῶν. ἐν δὲ τοῖς μέσοις, ἄκρα μὲν εἶναι τὸ ἀναγωγὸν, καὶ τὸ ἐκφαντικόν. μέσον δὲ τὸ τοῖς ἐρωτικοῖς δεσμοῖς πάντα συνέχον. δηλοῦσι δὲ καὶ οἱ θεολόγοι. τὸ μὲν καλοῦντες ἄγγελον θεῶν, τὸ δὲ, ἀνόδου πύλην. τὴν δὲ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ φιλίαν, τοῦ παντὸς μέσην οὖσαν. εἴτε πρὸ αὐτῆς ἥλιος, καὶ μετ᾽ αὐτὴν ὁ Ἑρμῆς, εἴτε ἔμπαλιν. καὶ ἴσως εἶεν ἂν ἰσόδρομοι, καθ᾽ ὅσον ἐν βλέπουσιν πάντες, τὸν τῶν ὅλων σύνδεσμον, καὶ αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν, τέλος ἔχουσι ταὐτὸν, συνερείδειν τὰ πάντα πρὸς τὴν μίαν ἕνωσιν, ὥς τε τὸ πᾶν συμπεπληρῶσθαι τοῖς οἰκείοις αἰτίοις. πᾶν τ᾽ οὖν ἐστιν ἐν αὐτῇ, κατὰ τὴν ἑνιαίαν περιοχήν. οἱ γὰρ ὀκτὼ κύκλοι, δυνάμεις εἰσὶν ἡνωμένως περιέχουσαι τὰ διῃρημένως ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ὑπάρχοντα, κατ᾽ οὐρανόν τε καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν στοιχείων. οὕτω μὲν οὖν περὶ πάντων ὡς συλλήβδην εἰπεῖν τῶν κύκλων ῥητέον. πάλιν δὲ αὐτὸν καθ᾽ αὐτὸν τὸν θατέρου σκοπούμενοι, τὴν μὲν εἰς ἓξ διαίρεσιν, οἰκειοτάτην εἶναι τῇ ψυχῇ φήσομεν. ἔστι γὰρ ἑξὰς ὡς ὁ τῶν Πυθαγορείων λόγος. καὶ ἀνάλογον τάττονται, σημείῳ μὲν μονάδα, τῷ δὲ ἐμψυχωμένῳ, τὴν ἑξάδα, τῷ δὲ νοερῷ, τὴν ἑπτάδα. τὸν δὲ τῶν ἑπτὰ κύκλων ἀριθμὸν, πῶς οὐκ οἰκεῖον εἶναι τῇ ψυχῇ φήσομεν, ἀπὸ τῆς ζωογόνου παρηγμένῃ θεᾶς. ἣ καὶ μονὰς ἦν, καὶ δυὰς, καὶ ἑπτὰς, περιέχουσα πάσας ἐν ἑαυτῇ τὰς τιτανίδας. ἔτι δὲ καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον. ἡ γὰρ ἑπτὰς, καιροφυής ἐστιν ἀριθμὸς, καὶ τελεσιουργὸς, τῶν περιόδων, καὶ ἀποκαταστατικός. οἰκείως οὖν ἔχει καὶ ταύτῃ πρὸς τὴν ψυχὴν, τὴν πάντα παράγουσαν, καὶ κατευθύνουσαν, ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν. εἰ δὲ καὶ τοῦτο, δῆλον ὅτι δυνάμεις οἱ δέ εἰσιν οἱ κύκλοι τῆς ψυχῆς, γνωστικαί τε καὶ πολλῷ πρότερον ζωτικαὶ τῆς ψυχῆς, τετραδικαί τε καὶ τριαδικαί. πάντων γάρ εἰσι τῶν αἰσθητῶν περιληπτικαὶ κατ᾽ ἄμφω, καὶ πᾶσαν τὴν ἐν αὐτοῖς ὁμοιότητα διὰ τῆς τριάδος, καὶ ἀνομοιότητα διὰ τῆς τετράδος γιγνώσκουσιν, καὶ πᾶσαν τὴν ποικιλίαν, τά τε γένη τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα. καὶ εἴ τινος ἀληθείας ἐν τῷ ὁπωσοῦν εἶναι, μέτεστιν αὐτοῖς, ἢ συμμετρίας, ἢ κάλλους, ἀπὸ τῶν ὄντως ὄντων. καὶ μὴν, καὶ τὸ ἐν ἑκάστῳ τῶν κυκλῶν εἶναι, τοὺς ἑπτὰ τούτους ὅρους τοὺς γεωμετρικοὺς, ἑπταπλασιάζει τοὺς λόγους. τοῦτο δὲ τῆς αὐτοκινησίας ἐστὶ γνώρισμα τῆς ψυχῆς.

αὕτη γὰρ

αὕτη γὰρ ἑαυτὴν γεννᾷ, καὶ πολλαπλασιάζει, καὶ ἅμα ἑπτάς τε ἐστί, καὶ ὁ ἀπὸ τῆς ἑπτάδος ἀριθμός. ἔτι δὲ τὸ κατὰ τὰ ἐναντία ἀλλήλοις πορεύεσθαι τοὺς κύκλους τοὺς ψυχικούς, δηλοῖ τὸ πανταχοῦ προϊέναι τὰς δυνάμεις ταύτας, καὶ πάντων εἶναι γονίμους, καὶ αἰτίας τῆς πανταχοῦ μεριζομένης ἑτερότητος, καὶ αὐτῶν τῶν περὶ τὴν γένεσιν ἐναντιώσεων. ἔστι γὰρ τὰ ἐναντία καὶ ἐν ψυχῇ, καὶ ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐν ὕλῃ. ἀλλ' ἐκ μὲν τῶν ἐνύλων ἐναντίων, ἡ γένεσις. διὰ δὲ τῶν οὐρανίων, ἀπὸ τῶν ψυχικῶν λόγων ὑφέστηκεν. ἔχει γὰρ τὰ μὲν, τῶν ἐξ ὧν, τὰ δὲ τῶν δι' ὧν, τὰ δὲ τῶν ἀφ' ὧν λόγον, ἐν τοῖς ἀπογεννήσεσι. καὶ μὴν καὶ ἡ ὁμοιότης τῶν τριῶν, καὶ ἡ ἀνομοιότης τῶν τεττάρων, οἰκείως εἴληπται τοῖς ἀριθμοῖς. ἔστι γὰρ τελεσιουργὸς μὲν ἡ τριάς, καὶ ἐπιστρεπτικὴ πρὸς ταυτὸν εἶδος. γόνιμος δὲ ἡ τετράς, καὶ αἰτία τοῦ ὅλου πλήθους. παντὸς ἄρα οἱ ἀριθμοὶ πάντες εἰσὶ τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς, μονάς, δυάς, τριάς, τετράς, πεμπτάς, ἑξάς, ἑπτάς. καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ὁ ἀπὸ τῆς ἑπτάδος τετράγωνος. καὶ οὗτοι πάντες εἰς ἑπτάδα τελοῦσι. πανταχόθεν ἄρα ἑβδοματική τις ἐστὶν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς. καὶ ὁ μὲν ταὐτοῦ κύκλος, μονάς, ὁ δὲ θατέρου καθάπερ εἴπομεν, ἑπτάς. ὁ μὲν γὰρ νοῦς ἐστὶν κινούμενος, ὁ δὲ τὸ κατὰ νόον φῶς. ὥσπερ δὴ καὶ ἡ ἑπτὰς κατὰ τοὺς Πυθαγορείους. καὶ ὁ μὲν ἀμέριστος, ἀνάλογον τῷ νῷ, ὁ δὲ μεριστός. καίτοι καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ἀμερίστου καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστῆς οὐσίας ἐστίν, ἀλλ' ἐν αὐτῷ. κρατεῖ γὰρ ἐν αὐτῷ, ἡ ἑτερότης. διόπερ ὁ μὲν, ἐστὶ μοναδικός, ὁ δὲ ἑβδοματικός. οὐ μόνον ὅτι διὰ τὴν πρὸς τὴν ζωογόνον θεῶν ὁμοίωσιν, ἑπτὰς προσήκει τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. καὶ γὰρ ἐκείνη μονάς ἐστι, δύο περιεκτικὴ τριάδων, ἃς ἐν ἑαυτῇ περιείληφεν. ἀλλὰ καὶ διότι τὸ πρώτως τῆς ψυχῆς μεριζόμενον, τὴν εἰς ἑπτὰ διαίρεσιν ὑπέμεινεν, ὡς ἔμπροσθεν δηλονότι γέγονε. τὰ γὰρ ἀπὸ μιᾶς καὶ ἀμερίστου μεριζόμενα δυνάμεως, ἑβδομαδικὸν ἔχει τὸν πρῶτον ἀριθμόν. ἔστι δὲ καὶ ὁ ἀπὸ τῆς ἑπτάδος ἀριθμὸς προσήκων ταῖς διαιρετικαῖς δυνάμεσιν, ὥσπερ δὴ καὶ ἡ ἑπτάς. ἀλλ' αὕτη μὲν, ταῖς ὑπερκοσμίαις. εἰ δὲ δεῖ καὶ σύμπασαν τὴν τῆς ψυχῆς σύστασιν, εἰς τὰς θείας ἀναπέμπειν τάξεις, εἰκόνας γὰρ ἔχει πασῶν, ληπτέον τὴν ἀρχὴν ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων περὶ αὐτῆς λόγων, ἐν οἷς ἔλεγε δεδημιουργῆσθαι τὴν ψυχήν, οὐχ ὡς ἡμεῖς φαμὲν, νεωτέραν τοῦ σώματος, ἀλλὰ γενέσει καὶ ἀρετῇ προτέραν καὶ πρεσβυτέραν, ὡς δεσπότιν καὶ ἄρξουσαν. ἐκεῖθεν γὰρ ὡρμήθη λέγειν περὶ αὐτῆς ὁ Τίμαιος τὰ πρεσβεῖα δοὺς αὐτῇ πρὸς τὴν γένεσιν τῆς σωματικῆς ὅλης συστάσεως. λεκτέον οὖν ἀνάγεσθαι τὴν πρόοδον αὐτῆς, ὡς μὲν ἄρχουσαν, καὶ δεσπότιν, εἰς τὴν πάντων ἀρχήν, ὡς δὲ τριπλῆν καὶ ἡνωμένην ὑπόστασιν λαχοῦσαν, εἰς τὴν ταυτότητα τῶν νοητῶν ἀναπεμψομένην, καὶ ὡς ἐξ οὐσίας καὶ ταὐτοῦ καὶ θατέρου γινομένην εἰς πᾶν τὸ νοητόν, ὄντως πλάτος. οὗ τὸ μὲν ἄκρον ἡ οὐσία κατέχει καὶ τὸ ὄν, τὸ δὲ μέσον, ὁ αἰὼν τῆς ἐν ταὐτῷ διαμονῆς πᾶσιν αἴτιος ὤν, τὸ δὲ πέρας, τὸ νοητὸν ζῷον ἑτεροιῶσαν ἑαυτὸ ταῖς εἰς τὰ νοητὰ ζῷα προόδοις. ἐπεὶ καὶ τὸ ὅλον ἐκεῖ τὸ ἐξ ἀνομοίων μερῶν, ὡς ὁ Παρμενίδης διδάσκει. τοιοῦτον δὴ καὶ τὸ τριπλεκὲς ὅλον τοῦτο στοιχείων ἀνομοίων φύραμα γεγονός. ὡς δὲ ἀριθμὸν αὐτόγονον καὶ νοητόν, εἰς τὴν ἀκρότητα τῶν νοητῶν καὶ νοερῶν διακόσμων. ἐκεῖ γὰρ ὁ πρῶτος ἀριθμός, μετὰ τῆς ἑτερότητος. ἐπεὶ καὶ πρώτην ἐκείνην τὴν τάξιν, ὡς οἱ θεολόγοι φασίν, τεθεάμεθα σειρῶν οὐσῶν αἰτίαν, κατ' ἀριθμὸν διῃρημένων. ἐκεῖ δὲ καὶ ὁ Παρμενίδης, τὸν ὅλον ὑπέστησεν ἀριθμόν, καὶ ἐκεῖθεν πάντα ἐξέφηνεν. ὡς δὲ ὅλον ἐκ τῶν τριῶν ἐστὶ στοιχείων εἰς ὁλότητα τὴν νοερὰν, τὴν συνεκτικὴν τῶν τε ὅλων, καὶ τῶν μερῶν. αἱ γὰρ τρεῖς μεσότητες, ἀπ' ἐκείνων ἐφήκουσι τῶν συνεκτικῶν θεῶν. ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου τοῦ περιέχοντος τοὺς λοιπούς, καὶ καθ' ἕνα λόγον πάντα συνάγοντος, εἰς ἕνα κόσμον καὶ μίαν ἕνωσιν. ἡ δὲ, ἀπὸ τοῦ θατέρου, τοῦ, τοῖς μὲν ἄλλην, τοῖς δὲ, ἄλλην ἐνδιδόντος σύνδεσιν. μείζοσι μὲν, μείζονα, ἐλάττοσι δὲ, ἐλάττονα. ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ τρίτου τοῦ, τοῖς τρίτοις ἐλλάμποντος ἀφ' ἑαυτοῦ κοινωνίαν. παρ' οἷς τὰ μὲν ἐλάττονα, κατὰ τὸν ὄγκον ἥνωται μᾶλλον, τὰ δὲ μείζονα, ἐλαττόνως. ὅπερ δὴ τὸ τῆς ἀριθμητικῆς μεσότητος ἐξαίρετον. ὡς δὲ ἰδέαν ἔχουσαν τοιάνδε, καὶ διασχημάτισιν, καὶ εὐθεῖαν πρόοδον, καὶ ἐπιστροφῇ κυκλικῇ χρωμένην, καθ' ἣν προείπομεν αἰτίαν, εἰς τὴν τοῦ νοεροῦ σχήματος τριάδα. τὸ γὰρ εὐθὺ πρῶτον ἐκεῖ, καὶ τὸ περιφερές. διὸ καὶ ἐν τῇ ἰδέᾳ τῆς ψυχῆς γραμμαί τε παρελαμβάνοντο, καὶ κύκλοι μετ' ἀλλήλων τε, καὶ χωρίς. ὡς μὲν δυνάμεις ὑποδεξαμένην μοναδικάς τε καὶ ἑβδομαδικάς, εἰς τὴν ἑβδομάδα τὴν νοεράν. ὡς δὲ μέσων τῶν τε νοητῶν, καὶ τῶν αἰσθητῶν, καὶ ὡς ἀφομοιοῦσαν τὰ αἰσθητὰ τοῖς νοητοῖς, εἰς τὴν ἡγεμονικὴν σειράν. αὕτη γάρ ἐστιν ἀφομοιωτικὴ τῶν δευτέρων, εἰς τὰς ἑνιαίας ἀκρότητας. ὡς δὲ ἐνεργοῦσαν, ἐνεργείας διττάς, τὰς μὲν, προστάτιδας τῶν αἰσθητῶν, τὰς δὲ, τῶν νοητῶν ἀντεχομένας, πρὸς τοὺς ἀπολύτους. οἳ καὶ ἅπτονται, καὶ οὐχ ἅπτονται τοῦ παντός. ταῦτα μὲν οὖν διὰ βραχέων εἰρημένα, τοὺς παρηκολουθηκότας ὑπομνήσει τοῖς καθ' ἡγεμόνος ἡμῶν συγγράμμασιν, ἐν οἷς περὶ τούτων ἐκφαίνει τὰ ἀπόρρητα τοῦ Πλάτωνος ὄντως νοήματα. θαυμάζω δὲ ἔγωγε τῶν Πλατωνικῶν, ὅσοι τε τὴν ψυχὴν κατὰ μόρια διαιρεῖσθαι νομίζουσιν εἰς τὰς οὐρανίους ψυχάς, τήν τε μίαν, καὶ τὰς ἑπτά. ποῦ γὰρ δυνατὸν ἐπὶ τῶν ἀσωμάτων τοιαύτην διαίρεσιν εἶναι ἀφανίζουσαν τὸ ὅλον; ἴδιος γὰρ τῶν μεριστῶν ὄγκων, ὁ τοιοῦτος μερισμός. καὶ ὅσοι παντελῶς ὑπερουρανίους εἶναι νομίζουσι ταύτας τὰς ψυχάς, † ἐν τοῖς τοῦ Πλάτωνος † εὐθὺς ἐχομένοις, ὡς περὶ μιᾶς τε ψυχῆς τῆς εἰρημένης πάσης, καὶ ἐγκοσμίου γε ταύτης

ἐνδειξομέ

ἐνδειξόμενον. διόπερ ἄμεινον ἡγοῦμαι πρὸ μὲν τούτων, ἐκεῖνο λαβεῖν ὡς ἀρχὴν, ὅτι δεῖ τὸ ὅλον μένειν ἐν ταῖς διαιρέσεσι. πρὸ δὲ ἐκείνων, τὸν περὶ ἐγκοσμίων ἐν ψυχώσεων, τὸν λόγον. καὶ λαβόντας εἰπεῖν, ὅτι δὴ ἡ μία ψυχὴ τοῦ κόσμου, καὶ ἀδιαίρετός ἐστι, καὶ διῄρηται κατὰ τάσδε τὰς δυνάμεις, πρώτην μὲν δυάδα, δευτέραν δὲ τριάδα καὶ τετράδα, τρίτην δὲ ἑβδομάδα. κατὰ γὰρ τοὺς ἀριθμοὺς τούτους, ἡ διαίρεσις γέγονεν αὐτῆς. καὶ ταῦτα μὲν, ὁ παρ' ἡμῶν λόγος. Θεόδωρος δὲ ὁ ἐκ τῆς Ἀσίνης φιλόσοφος, τῶν Νουμηνείων λόγων ἐμφορηθεὶς, καινοπρεπέστερον τοὺς περὶ τῆς ψυχογονίας λόγους, ἀπὸ τῶν γραμμάτων, καὶ τῶν χαρακτήρων καὶ τῶν ἀριθμῶν ποιούμενος τὰς ἐπιβολάς. ἵνα οὖν καὶ τὰ τούτῳ δοκοῦντα, συντόμως ἔχωμεν ἀναγεγραμμένα, φέρε καθ' ἕκαστον ὧν λέγει ποιησώμεθα σύνοψιν ἐν κεφαλαίοις. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἄρρητον αὐτῷ, καὶ ἀνεκλάλητον καὶ πηγὴ τῶν πάντων, καὶ τῆς ἀγαθότητος αἴτιον, καλῶς ἀνύμνηται. μετὰ δὲ τοῦτο, οὕτως ἐξῃρημένον τῶν ὅλων, τριάς ἐστιν ἡ τὸ νοητὸν αὐτῷ πλάτος ὁρίζουσα, ἣν καλεῖ τὸ ἕν. ἔκ τε τοῦ ἄσθματος οὖσαν τοῦ ἀρρήτου πως ὄντος. ὃ μιμεῖται ἡ δασεῖα τοῦ ἕν, καὶ ἐκ τῆς ἁψῖδος αὐτοῦ τοῦ ε μόνου, χωρὶς τοῦ συμφώνου, καὶ αὐτοῦ ἤδη τοῦ ν. ἄλλη δὲ μετὰ ταύτην τριὰς, ὁρίζει τὸ νοερὸν βάθος, καὶ ἄλλη τὸ δημιουργικόν. ἡ μὲν γάρ ἐστι τὸ ἓν πρὸ τοῦ ὄντος τὸ νοεῖν, πρὸ τοῦ νοῦ, τὸ ζῆν πρὸ τῆς ζωῆς. ἡ δὲ δημιουργικὴ τριὰς, μετὰ ταύτας ἐστὶ, πρῶτον μὲν ἔχουσα τὸ ὂν, δεύτερον δὲ, τὸν νοῦν, τρίτον δὲ τὴν πηγὴν τῶν ψυχῶν. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς τριάδος, ἄλλη τριὰς, ἡ αὐτοψυχὴ, καὶ ἡ καθόλου, καὶ ἡ τοῦ παντός. περὶ οὖν τῆς διαιρέσεως, καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν. ὧν ἑκάστη προῆλθε μὲν ἀπὸ πάσης τῆς δημιουργικῆς τριάδος, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ ὄντος, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ νοῦ, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς πηγαίας ψυχῆς. περὶ δὴ ταύτης, τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς, τῷ Πλάτωνι προκεῖσθαι λέγειν. μᾶλλον δὲ περὶ τῆς ἁπλῶς ψυχῆς, τῆς ἀπὸ τῆς πηγῆς τῶν ψυχῶν. καὶ περὶ τῆς καθόλου, καὶ τῆς τοῦ παντός, καὶ περὶ αὐτῆς τῆς πηγῆς. ἔστι γὰρ πάντα ἐν πᾶσιν. εἰ καὶ ὅπου μὲν ἄλλως, ὅπου δὲ ἄλλως. καὶ ἐν μὲν τῇ πρὸ τῆς τριάδος ψυχῇ, καθ' ἕνωσιν, ἐν δὲ τῇ ἁπλῶς, καθ' ὁλότητα τὴν πρὸ τῶν μερῶν. ἐν δὲ τῇ καθόλου, κατὰ τὴν ἐκ τῶν μερῶν ὁλότητα, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ, κατὰ τὴν ἐν τοῖς μέρεσιν. ὡς τοῦ Πλάτωνος περὶ πασῶν διαταττομένου τούτων, καὶ δέοντος εἰς πάσας ἀνάγειν τοὺς λόγους ἅπαντας. μὴ δὲ τὴν διαφορὰν αὐτῶν παριέντος. καὶ πρῶτον δι' ἣν αἰτίαν ἐκ τριῶν ἐστι μεσοτήτων οἴεσθαι δεῖν λέγειν. καὶ δὴ καί φησιν, ὅτι τὸ μὲν ὅλον γεωμετρικός ἐστιν ἡ ψυχὴ λόγος, ὑποστὰς, ἔκ τε τοῦ πρώτου θεοῦ τοῦ κατὰ τὸ ὂν, καὶ τοῦ δευτέρου, τοῦ κατὰ τὸν νοῦν. αὗται γὰρ αἱ δύο οὐσίαι ἡ ἀμέριστος, καὶ ἡ μεριστή. τελοῦσι δὲ εἰς αὐτὸν, ὅ, τε ἀριθμητικὸς λόγος εἰκόνα φέρων τῆς πρώτης οὐσίας, καὶ ὁ ἁρμονικὸς τῆς δευτέρας. ὁ μὲν γὰρ, ἐστι μοναδικὸς, ἀδιάστατος ὢν, ὁ δὲ διεστὼς μὲν, ἀλλ' ἁρμονικῶς. ἔπειθ' ὅτι ἀπὸ μὲν τῆς τετράδος τῶν στοιχείων, δείκνυται οὖσα τετράς. καὶ ὁ σύμπας ἀριθμὸς, γεωμετρικὸς ἂν εἴη τις ἀριθμός. ἵνα δὲ μὴ ἄζωον ὑπολάβῃς τοῦτον τὸν ἀριθμὸν, ἐν τοῖς ἄκροις γράμμασιν εὑρήσεις τὸ ζῆν, ἀντὶ τῆς τρίτης ἐπτάδος, τὴν πρώτην λαβών. μᾶλλον δὲ ἐκθέμενος, τοὺς πυθμένας τοῦ πρώτου γράμματος, ἐφεξῆς, αὐτῷ ζωὴν νοερὰν οὖσαν θεάσῃ τὴν ψυχὴν, οἷον, ζ ο ψ. μέσος δὲ ὁ κύκλος ὁ νοερὸς ὢν, ὅτι νοῦς αἴτιος τῆς ψυχῆς. καὶ ὁ μὲν ἐλάχιστος, γεωμετρικὸν αὐτὴν ἀποφαίνει τινὰ νοῦν. διὰ τῆς τῶν παραλλήλων φωνῆς, καὶ τῆς διαμετρικῆς εὐθείας ἄνωτε μένοντα, καὶ ἐπὶ τἀναντία χωροῦντα, καὶ ἀπλάγιαστον ἅμα, καὶ πεπλαγιασμένον ζωῆς εἶδος ἐπιδεικνύμενον. ὁ δὲ μέγιστος, στοιχεῖόν ἐστι σφαίρας. κατακαμφθεῖσαι οὖν αἱ γραμμαὶ, τὴν σφαῖραν ποιοῦσιν. ἔτι δὲ τούτων τοῦ ἑξῆς γράμματος οἱ πυθμένες, δ μ υ. τρεῖς τε ὄντες πάλιν καὶ τετραδικοὶ, καὶ διὰ τοῦτο τὸν δώδεκα γεννῶντες, τὰς δώδεκα σφαίρας ἀποτελοῦσι τοῦ παντός. ὁ δὲ μέγιστος τῶν πυθμένων, δείκνυσι τὴν οὐσίαν αὐτῆς, δυεῖν τινῶν ὀρεγομένην, καὶ πρὸς δύο πράγματα ἀνατεινομένην. διὸ καὶ τὸ γράμμα τοῦτό τινες καλοῦσι φιλόσοφον. αὐτὴν δὲ εἰς τὸ κάτω ῥυεῖσαν ἀμφοτέρων. οὕτω γοῦν εὕρομεν αὐτὸ καὶ ἡμεῖς τὸ υ, παρά τισι τῶν περιττῶν ὀνομαζόμενον. μεταξὺ δέ ἐστι δύο σφαιρῶν, τοῦ τε ψ, καὶ τοῦ χ. τούτου μὲν θερμοτέρου διὰ τὸ πνεῦμα καὶ ζωτικωτέρου μᾶλλον ὄντος, ἐκείνου δὲ, ἧττον ἑκατέρου ἔχοντος. ὥς τε πάλιν δύο νόων ἐστὶ μεσότης, τοῦ μὲν προτέρου, τοῦ δὲ ὑστέρου. καὶ ὁ μέσος χαρακτὴρ, τὴν πρὸς ἑκάτερον αὐτῆς οἰκειότητα καὶ σχέσιν δηλοῖ. μᾶλλον μὴν, ὁ Πλάτων τὸ χ τῇ ψυχῇ δέδωκεν. καίτοι καὶ τοῦ ψ στοιχείου, σφαίρας ὄντος, ἵνα τὸ ἰσορρεπὲς, ἐνδείξηται τῆς κινήσεως αὐτῆς, πασῶν τῶν εὐθειῶν, ἴσων οὐσῶν ἐν τῷ χ, καὶ οὕτω τὸ αὐτοκίνητον γνώριμον ποιήσῃ τῆς ψυχῆς. εἰ δὲ αὐτῷ τῷ ἓν παράγει τὴν ψυχὴν ὁ δημιουργὸς, δῆλον ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν ἀναλογίᾳ τέτακται τοῦ χ. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ πρώτιστος νοῦς. διὰ μὲν οὖν τούτων φησὶν, ὅτι μέση τις ἐστὶν οὐσία δύο νόων ἡ ψυχὴ προϊοῦσα, καὶ ἑαυτὴν παράγουσα. καὶ ταῦτα μὲν, οὕτω ληπτέον. διὰ δὲ τοῦ τελευταίου γράμματος τοῦ η, θεατέον τὴν ἄχρι τοῦ κύβου πρόοδον αὐτῆς. εἰ δὲ διὰ τὴν ἑτερότητα τῆς ζωῆς δυάς ἐστι, διὰ δὲ τὸ τριμερὲς τῆς οὐσίας αὐτῆς τριὰς, αὐτόθεν μὲν ἔχει τὸν ἡμιόλιον λόγον. εἰς ἑαυτὴν δὲ εἰσιοῦσα, καὶ διὰ τὴν εἴσοδον ταύτην ἐπὶ τὴν τριάδα ποιοῦσα τὴν δυάδα, γεννᾷ μὲν τὴν ἑξάδα. συνάπτουσα δὲ τῷ τε ἀμερίστῳ καὶ τῷ τριμερεῖ, τὴν ἐν διπλασίῳ τὴν ἐν τούτῳ ἁρμονίαν ὑφίστησι. καὶ ὡς μὲν τριὰς, εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα τὴν ἐννεάδα, ὡς δὲ δυὰς, δυαδικῶς εἰς ἑαυτὴν ἰοῦσα τὴν ὀκτάδα πάντως. ἐκ δὲ ἀμφοῖν, τὸν ἐπόγδοον λόγον ἀποτελεῖ. καὶ ἡ μὲν κατὰ γραμμὴν ἀπογέννησις, τό, τε ἀμέριστον αὐτῆς δηλοῖ, καὶ τὸ δι' ὅλου ταυτόν. πᾶν γὰρ μόριον γραμμῆς, γραμμή. καὶ τὸ

πάντας

πάντας ἐπὶ πανταχοῦ τοὺς λόγους. ἡ δὲ ἐπὶ δύο σχίσις, ὅτι δυαδικόν ἐστι τὸ εἶδος αὐτῆς ἐπιδείκνυσι. καὶ ἡ μὲν ὁλότης αὐτῆς, ἡ ἀδιαίρετος, εἰκών ἐστι τοῦ πρώτου νοῦ, ἡ δὲ ἄσχιστος τῶν δύο, ἣν ἐκάλεσε ταυτοῦ κύκλον, τοῦ δευτέρου. ἡ δὲ εἰς ἓξ σχιζομένη, τοῦ τρίτου τοῦ λοιποῦ διηριθμημένη. καὶ ἡ μὲν ὀκτὰς, ὡς ἀπὸ δυάδος ἀναφανὴ, τῆς ψυχῆς. ἡ δὲ ἑπτὰς, ἡ μὲν ἐν μονάσι, τὸ πρῶτον ἀναφαίνει τῆς ζωῆς εἶδος. ἡ δὲ ἐν δεκάσι τὸ νοερὸν διὰ τὸν κύκλον. ἡ δὲ ἐν ἑκατοντάσι, τρίτον κατ' αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἰδίωμα τὸ ψυχικόν. καὶ ἡ μὲν ἀπαρέγκλιτος αὐτῆς σύμφυσις, πρὸς τὸ γεννῆσαν, ὑπέστησεν ἀπλανές. ἡ δὲ ἔξοδος, καὶ ἡ ἀοριστία τὸ πλανώμενον. ἡ δὲ ἐπιστροφὴ μετὰ τὴν πρόοδον, τὴν ἀπλανῶς πλανωμένην ζωήν. καὶ ἐπειδὴ τὸ μὲν σχῆμα τῆς ψυχῆς ἐστιν, οἷον χ, τὸ δὲ εἶδος δυαδικὸν, εἰς δύο γὰρ ἡ σχίσις. ἡ δὲ δυὰς ἐπὶ τῆς ἓξ ἑξάδα πρῶτον οὖσαν πυθμένα τοῦ χ, τὴν δυωδεκάδα ποιεῖ, λάβοις ἂν καὶ ἀπὸ τούτου τὰς δώδεκα πρώτας ἀρχικὰς ψυχάς. ὁ μὲν οὖν Θεόδωρος, τοιαῦτα ἄττα φιλοσοφεῖ περὶ τούτων, ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἐκφωνήσεων τὰς ἐξηγήσεις ποιούμενος, ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα παραθέσθαι. ὁ δὲ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἅπασαν τὴν τοιαύτην θεωρίαν ἀπεῤῥάπισεν ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ἀμφὶ Ἀμέλιον (οὕτω γὰρ ἐπιγράφει τὸ κεφάλαιον) καὶ δὴ καὶ Νουμήνιον ἀντιῤῥήσεσιν. εἴ τε τοῦτον εἰς ἐκείνους ἀναπέμπων, εἴ τε ἐκείνοις ἐντυχὼν που, τὰ ὅμοια γράφουσιν περὶ τούτων. οὐ γὰρ ἔχω λέγειν. λέγει δ' οὖν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, πρῶτον μὲν, ὡς οὐκ ἔδει διὰ τὸ πλῆθος τῶν γραμμάτων τὴν ψυχὴν ποιεῖν τὸν σύμπαντα ἀριθμὸν, ἢ τὸν γεωμετρικὸν ἀριθμόν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα ἐκ τῶν ἴσων ἐστὶ γραμμάτων, καὶ αὐτὸ τὸ μὴ ὄν. ἔσται οὖν καὶ τὸ μὴ ὂν, ἀριθμὸς ὁ σύμπας. πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα, εὕροις ἐκ τῶν ἴσων ὄντα γραμμάτων, καὶ αἰσχρὰ, καὶ τὰ ἐναντιώτατα ἀλλήλοις. ἃ δὴ πάντα συγχεῖν εἰς ἄλληλα καὶ φύρειν, οὐκ ὀρθῶς ἔχει. δεύτερον δὲ, ὅτι τὸ ἀπὸ τῶν χαρακτήρων ἐπιχειρεῖν, οὐκ ἀσφαλές. θέσει γάρ ἐστι ταῦτα, καὶ τὸ μὲν ἀρχαῖον, ἄλλος ἦν ὁ τρόπος. νῦν δὲ ἄλλος, αὐτίκα τὸ Ζ, ἐφ' οὗ πεποίηται τὸν λόγον ἐκεῖνος, οὔ τε παραλλήλους εἶχε τὰς ἀπεναντίον πάντως, οὔ τε τὴν μέσην λοξὴν, ἀλλὰ πρὸς ὀρθὰς, ὡς καὶ ἀπὸ τῶν στοιχείων ἐστὶ τῶν ἀρχαίων καταφανές. τρίτον, τὸ εἰς τοὺς πυθμένας ἀναλύειν, καὶ περὶ ἐκείνους διατρίβειν, ἀπ' ἄλλων ἀριθμῶν εἰς ἄλλους μεθίστησι τὴν θεωρίαν. οὐ γὰρ ταυτόν ἐστιν ἡ ἐν μονάσιν ἑπτὰς, καὶ ἡ ἐν δεκάσι, καὶ ἡ ἐν ἑκατοντάσι. ταύτης οὖν ἐν τῷ ὀνόματι τῆς ψυχῆς οὔσης, τί ἔδει περιεσκυκλεῖν τὸν τῶν πυθμένων λόγον. οὕτω γὰρ ἂν πάντα εἰς πάντας ἀριθμοὺς μεταβάλλοι μὲν διαιρούντων, ἢ συντιθέντων, ἢ πολλαπλασιαζόντων. καθόλου μὲν οὖν ταῦτα, διελέγχει δὲ καὶ ἑκάστην ἀπόδοσιν, ὡς ἐσκευωρισμένην, καὶ οὐδὲν ἔχουσαν ὑγιές. καὶ οὕτω φίλον πάντων τὴν σαθρότητα κατανοῆσαι, ῥάδιον παραθεμένῳ τὸ βιβλίον ἀναλέγεσθαι τὰς οἰκείας ἀντιλογίας, πρὸς ἕκαστον ἀπὸ τῶν γεγραμμένων. ἡμῖν δὲ ἱστορίας ἕνεκα τούτων ἐφαψαμένοις, ἀκόλουθόν ἐστι τῶν ἑπομένων τοῦ Πλάτωνος δογμάτων ποιεῖσθαι τὴν ἐξήγησιν. ἐπεὶ καὶ τὰς Ἀριστοτέλους ἀντιῤῥήσεις εἰδὼς, τὰς πρὸς τὴν ψυχογονίαν γεγραμμένας, καὶ τὰς τῶν Πλατωνικῶν πρὸς αὐτὰς ἐπενηνεγμένας λύσεις, οὐδὲν ἡγοῦμαι δεῖν περιεργάζεσθαι πλέον. ἄλλως τε καὶ πάντη παρελκούσης τῆς ἀντιλογίας. οὐ γὰρ ὡς μέγεθος ἡ ψυχὴ κύκλος ἐστιν, οὐ δὲ ἔδει ταύτην ἐλέγξαντα τὴν ὑπόθεσιν, οἴεσθαι καταπεπτῶσθαι τῆς Πλατωνικῆς θεωρίας. διὸ δὴ ταῦτα μὲν παρήσειν μοι δοκῶ. καὶ γὰρ βιβλίον ἰδίᾳ ἐκδεδωκὼς οἶδα τῶν πρὸς τὸν Τίμαιον Ἀριστοτέλους ἀντιῤῥήσεων, ἐπίσκεψιν ποιούμενον, ἐν ᾧ καὶ περὶ τούτων, οὐκ ὀλίγα πεπραγματεύεται, δεικνῦντα μήτε μέγεθος αὐτὸν ὀρθῶς ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἀναπέμποντα ἐπὶ τὸν Τίμαιον, καὶ ἐντεῦθεν ἀποδεικνῦντα μὴ δυναμένην αὐτὴν τῷ μεγέθει μεριστῷ ὄντι, νοεῖν τὰ νοητὰ ἀμερῆ ὄντα. καθάπερ οὐδὲ τὸ ἀμερὲς ἐφαρμόσαι τῷ μεριστῷ δυνατόν. μήτε τὰς τοῦ οὐρανοῦ κινήσεις, ἀλλὰ ἀπ' αὐτῆς ὑφισταμένας ἐπὶ τὴν τοῦ Τιμαίου παράδοσιν, μήτε τὸ αὐτὸ πολλάκις νοεῖν παρ' αὐτῷ ἀδύνατον ὂν, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον, ἐπὶ τῶν μεταβατικωτέρων νοήσεων, εἴπερ τά τε νοητὰ πεπέρασαι, καὶ κύκλῳ ἡ νόησις. ταῦτα δ' οὖν παρήσειν μοι δοκῶ νυνὶ διὰ πλειόνων ἐν ἐκείνῃ τῇ βίβλῳ πεπραγματευμένα, τῶν δὲ ἑξῆς τοῦ Πλάτωνος ἀψάμενος αὐτοῖς τοῖς τοῦ

» φιλοσόφου ῥήμασι προσέχων, ἅ μοι δοκεῖ τῶν πραγμάτων ἐνδείκνυσθαι παραδώσειν. Ἐπεὶ δὲ κατὰ
» νοῦν τῷ συνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς σύστασις ἐγεγένητο, μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σωματοειδὲς, ἐντὸς αὐτῆς
» ἐτεκταίνετο.

Πρῶτον ἦν κεφάλαιον ὡς προείρηται τῶν περὶ ψυχῆς λόγων, τὸ περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, δεύτερον, τὸ περὶ τῆς ἁρμονίας, τρίτον τὸ περὶ τοῦ σχήματος, τέταρτον τὸ περὶ δυνάμεων, πέμπτον τὸ περὶ ἐνεργειῶν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντα, τελεώτατα ἀνεδίδαξεν ὁ φιλόσοφος. τελευταῖον δὲ ἦν τοῦτο, τὸ περὶ τῶν ἐνεργειῶν. ὃ δὴ προστίθησιν ἐν τούτοις. ἀλλ' ἐπειδὴ διττόν ἐστιν ἐνεργείας εἶδος ἡ ψυχὴ, τό, τε γνωστικὸν λέγω, καὶ τὸ κινητικὸν, ἰδίᾳ μὲν περὶ τῆς κινητικῆς, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῆς γνωστικῆς ποιήσεται τὸν λόγον. ὅπως καὶ ἑαυτὴν κινοῦσα, καὶ τὰ ἄλλα κινεῖ παραδιδοὺς, καὶ ὅπως ἑαυτὴν γινώσκουσα, γινώσκει καὶ τὰ πρὸ αὐτῆς, καὶ τὰ μετ' αὐτήν. σκοπὸς μὲν οὖν τῶν ῥηθησομένων λόγων, τοιοῦτος. ὅτι δὲ, οὔ τε περὶ πολλῶν ψυχῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀνεδίδασκεν, ὡς εἰρήκασιν οἱ λέγοντες, τὸ μὲν περὶ τῆς οὐσίας, τὴν ἄσχετον αὐτῷ πραγματεύεσθαι, τὸ δὲ περὶ τῆς ἁρμονίας, τὴν ἐν σχέσει παρ' αὐτοῖς καλουμένην, τὸ δὲ περὶ τοῦ σχήματος τὴν ἐν κατατάξει. οὔ τε περὶ ὑπερκοσμίων, ὡς ἄλλοι γεγράφασι. μίαν εἰπόντες καὶ ἑπτὰ ὑπερκοσμίας ψυχὰς αὐτὸν παράγειν, δεδήλωκεν οἶμαι διὰ τούτων ἱκανῶς. τὴν γὰρ

ἐπὶ νοῦ

κατὰ νοῦν τῷ πατρὶ δεδημιουργημένην ψυχὴν τῷ παντὶ συνῆψεν, ἐντὸς αὐτῆς τὸ σωματοειδὲς τετεκτηνάμενος. καὶ ταῦτα μὲν καὶ ἐκ τῆς ὅλης προθέσεως δῆλον. περὶ κόσμου γὰρ ἦν ὁ σύμπας λόγος, ἀλλ᾽ οὐ περὶ ὑπερκοσμίων ἀπογεννήσεων. ὅρα δὲ ὅπως καὶ ἑκάστην τῶν λέξεων σὺν ἀκριβείᾳ προστίθησιν ὁ Τίμαιος. τὸ μὲν γὰρ κατὰ νοῦν δηλοῖ, τό, τε νοῦ εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ παντός. τὸ γὰρ παντελὲς ζῷον, νοῦς ἦν νοητός, καθ᾽ ὃν ὑπέστη, τό, τε πᾶν τοῦτο καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ παντός, καὶ τὸ μηδὲν μάτην, μήτε πλέον, μήτε ἔλαττον ὑποστῆναι, πάντα δὲ συμπληρωτικὰ τῆς ψυχικῆς οὐσίας, καὶ τὸ πᾶσαν τὴν δημιουργικὴν βούλησιν ὑποδέχεσθαι τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς. τὰ μὲν γὰρ ἔνυλα, διὰ τὴν ὕλην μερίζει τὸ ἀμέριστον εἶδος, καὶ ὡς μερικὸν ὑποδέχεται τὸ ὅλον, καὶ ὡς διαστατόν, τὸ ἀδιάστατον, ἡ δὲ ψυχή, πᾶσαν ὑπεδέξατο τὴν δημιουργικήν, ὡς ὁ δημιουργὸς ἐβούλετο ποίησιν, τὸ δὲ τῷ συνιστάντι, τὴν καθόλου αὐτῆς ἐνέργειαν. τὸ μὲν γὰρ κατὰ νοῦν τῆς ἀποπληρώσεως ἐστὶ δηλωτικόν. τὸ δὲ τῷ συνιστάντι τῆς ὁμοῦ πάσης ἀεὶ παρούσης ἐνεργείας. τὸ δὲ πᾶσα, ἡ τῆς ψυχῆς σύστασις, τὸ μηδὲν ἐκπεφευγέναι τὴν δημιουργικὴν τέχνην, ἀλλὰ τῷ εἴδει καὶ τῇ δυνάμει τοῦ δημιουργοῦ, πᾶσαν κεκρατῆσθαι τὴν πρόοδον τῆς ψυχῆς. τὸ δὲ μετὰ τοῦτο, μὴ χρονικὸν ὑπολάβῃς, ἀλλὰ τάξεως σημαντικόν. ἄλλη γάρ ἐστιν ἡ χωριστὴ ζωή, ἡ τῆς ψυχῆς, καὶ ἄλλη δευτέρα μετὰ ταύτην, ἡ πρὸς τὸ σῶμα κοινωνοῦσα. καὶ προηγεῖται τὰ τελειότερα τῶν ἀτελεστέρων, ὥσπερ ἐπὶ τῆς θείας οὐσίας. τὸ δὲ ἐντὸς αὐτῆς συμφυὲς ἀποφαίνει τῇ ψυχῇ, καὶ ἔγγονον αὐτῆς. εἰ γὰρ ἐν αὐτῇ προῆλθε κυρία τῆς ὑποστάσεώς ἐστιν αὐτοῦ, καὶ περιείληφεν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, καὶ συνεργεῖ τῷ δημιουργῷ πρὸς τὴν διακόσμησιν τοῦ σώματος. τὸ γάρ, ὥσπερ αἱ μερικαὶ ψυχαί, παρ᾽ ἄλλων πεπλασμένα τὰ σώματα παραδέχονται, καὶ διὰ τοῦτο, ποτὲ μὲν αὐτῶν κρατοῦσι, ποτὲ δὲ ἀκρατεῖς γίνονται τῶν οἰκείων ὀργάνων, οὕτω καὶ ἡ τοῦ παντός. ἀλλ᾽ αὐτὴ προελθοῦσα, συμπαράγει τῷ πατρὶ τὸν ἑαυτῆς οἶκον, μᾶλλον δὲ τὸ ὄχημα ἑαυτῆς. διὸ καὶ κρατεῖ τοῦ παντός, καὶ ἀϊδίως, καὶ ἀπραγμόνως ἐνεργεῖ. πᾶν γὰρ τὸ κατ᾽ οὐσίαν ποιοῦν, ἃ ποιεῖ, μετὰ ῥᾳστώνης ποιεῖ. τὸ δὲ ἐτεκταίνετο, δηλοῖ μὲν καὶ τὴν διὰ τῶν στερεῶν καὶ ἀντιτύπων προϊοῦσαν τοῦ δημιουργοῦ ποίησιν, δηλοῖ δὲ καὶ τὴν ἔξωθεν ἐπισκευαστὴν διαμόρφωσιν καὶ εἰδοποιίαν τῶν αἰσθητῶν. καὶ μονονουχὶ τοῖς ὑφειμένοις ὀργάνοις παραδίδωσιν αὐτὸν χρώμενον, οἷς ἐκεῖνος χαλκεύει τὸν ὅλον οὐρανόν. διαζωγραφῶν τὰ πάντα τοῖς εἴδεσι, καὶ τορνεύων τοὺς ὄγκους, καὶ σχηματίζων ἑκάστους κατὰ τὸ προσῆκον αὐτοῖς εἶδος. τριττῆς δὲ οὔσης, τῆς περὶ τὸ πᾶν δημιουργίας, πρώτης μέν, καθ᾽ ἣν ἐκ τῶν στοιχείων ἀναλογίᾳ δεθέντων ὅλον ἐξ ὅλων παρήγαγε, τῆς δὲ δευτέρας, καθ᾽ ἣν ἐκ τῶν ὅλων αὐτὸ σφαιρῶν διεκόσμησεν. ἀδύνατον γὰρ ἐκ τῶν στοιχείων ὄν, μὴ διῃρῆσθαι ταῖς σφαίραις, τρίτη δὲ τῆς ἐκ τῶν μερικῶν αὐτὸ συμπληρούσης ζῴων οὐρανίων, ἀερίων, ἐνυδρίων, χθονίων, ἐν τούτοις τὴν μέσην ἡμῖν ἐξέφηνεν. ὁ γὰρ τεκταινόμενος εἴσω τῆς ψυχῆς, πᾶν τὸ σωματοειδὲς τῆς διῃρημένης εἰς τοὺς κύκλους, δηλονότι κατὰ τὰς σφαίρας αὐτὸ διαιρῶν τεκταίνεται. τῶν γὰρ κύκλων, αἱ σφαῖραι δήπου εἰκόνες, ἃς διαμορφῶν, τεκταίνεσθαι λέγεται πᾶν τὸ σωματοειδές, ἐντὸς τῶν τῆς ψυχῆς κύκλων. ᾧ καὶ δῆλον, ὅτι οἱ ὀκτὼ κύκλοι, καὶ τὸ ὑπὸ σελήνην ἐν ἑαυτοῖς περιαχθέν, εἴπερ πᾶν τὸ σωματοειδές, ἐνέθηκεν αὐτοῖς ὁ δημιουργός. εἰ γὰρ μή, πάντως ἂν εἶπεν, ὅτι πᾶν τὸ οὐράνιον ἐντὸς αὐτῶν, ἀλλ᾽ οὐχ ὅτι πᾶν ἐτεκταίνετο, τὸ σωματοειδές. ἔστι οὖν ἐν ἐκείνοις, καὶ τὸ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν πᾶν, ὡς τῷ οὐρανῷ συνδιῃρημένον, ἢ ὡς ἐν τῷ τῆς σελήνης κύκλῳ περιεχόμενον. καὶ τῶν θεολόγων τὴν σελήνην καλούντων γῆν, διὰ τὴν τῆς γῆς ταύτης οἰκειότητα πρὸς αὐτήν. Κοινὸν οὖν αὐτοῖς τὸ ἀποκρύπτειν τὸ φῶς, καὶ μέσον μέσῃ συνάγων, προσήρμοττεν. Ὁ μὲν Πορφύριος, μέσῃ, ἀντὶ τοῦ φυσικοῦ τῆς ψυχῆς ἀκούσας, πειρᾶται συναρμόττειν αὐτὸ τῷ μέσῳ τοῦ παντός, καίτοι φυσικὸν ἐνταῦθα μηδαμοῦ τοῦ Πλάτωνος, μὴ δ᾽ ἄχρις ὀνόματος παραλαβόντος. εἰ δέ γε συμφυέστερον ἐθέλοιμεν ἐξηγεῖσθαι τὴν λέξιν ταύτην, ἐκεῖνο ῥητέον, ὅτι τὸ τοῦ κόσμου μέσον, ἐντίθει τῇ ψυχῇ, μέσην ἐχούσῃ τάξιν, τοῦ τε νοῦ, καὶ τοῦ σώματος. καὶ οὐχ ἁπλῶς ἐν αὐτῇ, ἀλλ᾽ ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τῆς ψυχῆς. τοῦτο γὰρ τὸ μέσῃ αὐτῇ τὸ μέσον συναγαγεῖν, δηλοῖ δὲ ταύτην τὴν διάνοιαν τὸ ἑξῆς, ἡ δὲ ἐκ μέσου, πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλακεῖσα. λάβωμεν τοίνυν ἀπὸ τούτων, ὅτι δὴ καὶ πᾶν τὸ σωματικόν, ὁμοίως πανταχόθεν ἐμψυχοῦται. καὶ πᾶσα ἡ ψυχή, πανταχόθεν ἐξήρηται τοῦ σώματος, ἵνα δὴ μιμῆται τὸν ὅλον δημιουργὸν καὶ παρόντα πᾶσι, καὶ τὸν ὅλον ἐξῃρημένον. καὶ ὡς τὸ μὲν μέσον εἶναι τὸ σωματικὸν τῆς ψυχῆς, ποιεῖ πανταχόθεν ὁμοίως αὐτοῦ διήκειν τὴν ψύχωσιν. εἰ γὰρ τὰ ἄκρα τοῦ παντὸς τοῖς μέσοις αὐτοῖς συνῆπτον, τὰ μὲν ἂν ἦν πορρωτέρω, τὰ δέ, ἐγγυτέρω τῆς ψυχῆς. δεῖ δὲ πάντα ἐν αὐτῇ μένειν, οἷον ἐρριζωμένα καὶ πληρούμενα ζωῆς ἀπ᾽ αὐτῆς. τὸ δὲ μέσῃ προσηρμόσθαι τῇ ψυχῇ, τὸ καὶ ταύτην ὁμοίως ἐξῃρῆσθαι πάντων, καὶ ἴσον ἀπέχειν, ἀπὸ πάντων. εἰ γὰρ τῶν μέν, πλέον ἀπέχει, τῶν δέ, ἔλαττον, σχέσιν αὐτῇ, πρὸς τὰ δεύτερα δώσομεν. ἑκάτερον ἄρα ἀληθὲς καὶ τὸ μέσον τὸ σῶμα, καὶ τὸ μέσῃ συνηρμόσθαι τῇ ψυχῇ. καὶ μὴν καὶ τὸ συναγαγεῖν, τὴν πρόγνωσιν ἐμφαίνει τὴν δημιουργικήν, καὶ τὸν δεσμὸν τὸν πρὸς αὐτόν, καθ᾽ ὃν ἀΐδιόν ἐστι τὸ πᾶν. τὸ δὲ προσαρμόσαι, τὴν ἐναρμόνιον ὁμιλίαν τοῦ σώματος πρὸς τὴν ψυχήν, ἐκείνης τε τὰ ἑαυτῆς πραττούσης καὶ τούτου, τὴν οἰκείαν τάξιν διαφυλάττοντος, καὶ οὐ περισπῶντος τὴν νόησιν τῆς θείας οὐσίας, οὐδὲ καθέλκοντος. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐναρμόνιον τῆς κοινωνίας εἶδος. εἰ δὲ ἐν τῇ τοῦ χείρονος ὁμιλίᾳ καὶ κρείττονος ἀφίσταται τὸ κρεῖττον τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος, ἢ τὸ χεῖρον παρεμπίπτον, θόρυβον παρέχει ταῖς τοῦ κρείττονος ἐνεργείαις, ἐνάρμοσός ἐστιν

ἡ τοιαύτη

ἡ τοιαύτη κοινωνία, καὶ πλημμελής. καὶ ἡ ψυχὴ ἄρα κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς ὑπέστη λόγους, καὶ τὸ σωματοειδὲς ἅπαν πρὸς αὐτὸ διὰ ἀναλογίας ἐφάνη φίλον, καὶ τὸ ὅλον ἐναρμονίως συνετέθη. τίνες οὖν τῶν δεσμῶν τούτων ἀλυτότεροι, καὶ ἀϊδιώτεροι, καὶ θειότεροι φανεῖεν ἄν. οὐδ' ἐνὲς πλὴν εἰ λέγοι τις, τὴν τοῦ δήσαντος βούλησιν αὐτήν, τῶν δὲ δεδεμένων ἐξηρημένην.

Ἡ δ' ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλεκεῖσα, κύκλῳ τε αὐτὸν ἔξωθεν περικαλύψασα, αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ στρεφομένη, θείαν ἀρχὴν ἤρξατο ἀπαύστου καὶ ἔμφρονος βίου, πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον.

Ὁ κατ' ἐπιστροφὴν τῆς ψυχώσεως τρόπος, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴπομεν, κάτωθεν ἀρχόμενος, ὡδὶ τὰ ἄνω πρόεισιν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, εἰς τὰς ἀκρότητας ἀπολήγει τῶν πραγμάτων. οἷος δή ἐστι καὶ οὗτος ὁ νῦν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος παρειλημμένος. τῆς γὰρ ψυχῆς ἄνωθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων μυχῶν τῆς γῆς προελθούσης, καὶ πάντα καταλαμψάσης τῷ φωτὶ τῆς ζωῆς, ὁ κόσμος εἰς αὐτὴν ἐπιστρεφόμενος, ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἀρχόμενος ψυχοῦται, κατά τε τὸ μέσον ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν διάστασιν. καὶ ἔτι ἔξωθεν ἀπολαύει τῆς νοερᾶς ἐλλάμψεως τῆς ψυχῆς. καὶ διὰ ταῦτα ἡ ψυχὴ λέγεται τὸ μέσον κατειληφέναι τοῦ παντός, ὡς καὶ ἐν ἐκείνῳ δυνάμεις ἑαυτῆς ἀποθεμένη καὶ σύμβολον τῆς οἰκείας παρουσίας, καὶ πρὸς τὸν ἔσχατον διατείνειν οὐρανόν, ὡς πανταχόθεν αὐτὸν ζωοποιοῦσα, καὶ περικαλύπτειν τὸ πᾶν. ὡς ἐξηρημένας ἔχουσα δυνάμεις τῶν μεριστῶν ὄγκων, μονονουχὶ τὴν Ἀθηναϊκὴν αἰγίδα προβεβλημένη, τῆς, ἑκατὸν χρύσανοι χρύσεοι ἠερέθονται. καὶ διὰ ταύτης ἔξωθεν τὸν ὅλον περιβάλλουσα κόσμον. καὶ εἰ δεῖ τἀληθῆ λέγειν, ἀπέρραψεν διὰ τῆς ῥήσεως ταύτης, τὰ στόματα τῶν οἰομένων ὄντως κυκλικὸν εἶναι τὸ σχῆμα τῆς ψυχῆς, καὶ διαστατὸν οὕτως. πῶς γὰρ ἐνδέχεται τῷ σώματι κύκλον συνδιαπλακῆναι, καὶ ἐξ ἴσου διαταθῆναι περικαλύπτειν αὐτὸ μετ' αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν αὐτῷ τὴν τοῦ κόσμου διάστασιν ἐφαρμόσαι. τούτων μὲν οὖν αὐτόθεν δῆλον ψευδῆ τὴν φαντασίαν δεικνύον τῶν οὕτως ὑπολαμβανόντων. πρὸς δὲ τούτῳ δεῖ θεωρεῖν, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, ὅπως ἥτε διαπλοκή, καὶ τὸ κύκλῳ πάντῃ περικαλύπτειν τὸν οὐρανὸν ἐξωμοίωσε τὴν ψυχήν, πρὸς τὴν νοερὰν ζωήν, ἣν εἶπεν ἔμπροσθεν περιὲξ λαβεῖν τοὺς δύο κύκλους αὐτῆς. ὡς γὰρ ἐκείνη τὴν ψυχήν, οὕτως αὕτη περιείληφε τὸν οὐρανόν. πρὸς δὲ τούτοις ἀμφοτέροις ἐννοητέον, ὅπως ἀπείκασαι τοῖς θεοῖς ἐκείνοις, οἷς τὸ ὅμοιον ὁ Παρμενίδης ἀνῆκεν, καὶ τὸ ἀνόμοιον. ἡ μὲν γὰρ διαπλοκή, τὴν δι' ὁμοιότητος εἰς τὸν κόσμον δείκνυσι παρουσίαν. πᾶσα γὰρ κοινωνία καὶ οὐσιῶν καὶ δυνάμεων καὶ ἐνεργειῶν ἀπὸ ταύτης ὑφέστηκεν, ἡ δὲ περικάλυψις, τὴν ὑπερβολὴν ἐμφαίνουσα παρίστησιν ὅπως ἀσύμμετρός ἐστι πρὸς αὐτόν, καὶ διὰ τὴν ἀσυμμετρίαν ἀμέθεκτος. τὸ γὰρ ἀσύμμετρον, ἀνόμοιον δήπου, πρὸς ὃ ἐστὶν ἀσύμμετρον. τάχα δὲ ἄμφω τὸ συναμφότερον ἔχει. καὶ γὰρ τὸ διαπεπλέχθαι τοῦ, πῇ μὲν ὁμοίων ἐστί, πῇ δὲ ἀνομοίων. καὶ τὸ περικαλύπτειν, ὁμοῦ τῷ ἀχωρίστῳ, καὶ τὸ νοερόν, ἐμφαίνει τῆς περιοχῆς, ὃ δὴ καὶ τῷ παντὶ ὑπάρχει δευτέρως. διὰ αὐτῶν γὰρ καὶ τὸ πᾶν, νοῦν μιμεῖται πρῶτον ἄγαλμα τοῦ νοῦ γενόμενον. πάρεστιν ἄρα τῷ παντὶ χωριστῶς, καὶ ἐλλάμπει τοῖς πᾶσιν αὐτὴ μὲν ἐπιστρεφομένη, πρὸς τὰ ἐλλαμπόμενα, μὴ δὲ σχέσιν ἐν αὐτοῖς ἢ κατάταξιν δεχομένη. ταῦτα γὰρ ἀλλότρια τῆς ὅλης ἐστὶ ψυχῆς. διότι δὴ τὸ σῶμα, συμπρόεισι τῇ ψυχῇ, καὶ οὐκ αὐτὴ τῷ σώματι. περιέχει δὲ τὸν κόσμον, τῇ ἀπείρῳ αὐτῆς δυνάμει, καὶ τῷ ἀδιαστάτῳ πᾶσαν διάστασιν, καὶ τῷ ἀμερίστῳ, πᾶν τὸ μεριστόν, καὶ τῷ ἁπλῷ, τὸ σύνθετον. διὸ καὶ συνήρτηται, πρὸς τὴν γένεσιν τῆς ψυχῆς, ἡ δημιουργία τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν. ἡγεῖται οὖν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, ὡς τῷ νῷ συγγενεστέρα, καὶ τὸ σῶμα ὡς ἀπ' αἰτίας ἐξήρτηται τῆς ψυχῆς. τί οὖν ἐστι, τὴν διαπλοκὴν τοιαύτην ἀνεξόμεθα λέγειν, οἵαν τινὲς λέγουσιν, ὡς μερισταῖς δυνάμεσι, καὶ ἐντελεχείαις, καὶ ζωαῖς, ἀχωρίστοις τῆς ψυχῆς, τῷ σώματι παρούσης; μηδαμῶς. δευτέρα γάρ ἐστιν ἡ τοιαύτη πᾶσα διανομὴ τῆς μιᾶς ψυχῆς. ἐπεὶ καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἄλλως μὲν ἡ ἐντελέχεια ψυχοῖ τὸ σῶμα, ἄλλως δὲ ἡ χωριστή. ἡ μέν, μεριζομένη περὶ τοὺς ὄγκους, ἡ δὲ ἐφ' ἑαυτῆς ἱδρυμένη, καὶ ἀμερίστως παροῦσα ἡ αὐτὴ πανταχοῦ, καὶ ταῖς ἀμερίστοις ἑαυτῆς δυνάμεσι, συνέχουσα τὰς μεριστὰς ζωάς. ἀλλ' εἰ χρὴ τῆς ὅλης ψυχῆς ἐπαξίως λέγειν, ἕνωσίς ἐστιν ἀμιγὴς τοῦ σώματος πρὸς τὴν ψυχήν, ἡ διαπλοκή, καὶ κοινωνία ψυχῆς καὶ συνέχεια καὶ ζωογονία. προϊοῦσά τε ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἐπιστρέφουσα πάλιν πρὸς αὐτόν. ὡς γὰρ τὸ περικαλύπτειν οὐ διαστηματικῶς, οὐδὲ τοπικῶς ἀκούομεν, ἀλλ' ὡς πανταχόθεν τῆς ψυχῆς, ὡσαύτως ἐξηρημένης τοῦ σώματος, καὶ αὐτῷ τῷ ἐξῃρῆσθαι μονοειδῶς αὐτὸ περιεχούσης, οὕτω δὴ καὶ τὸ διαπλακῆναι, μὴ περιεστῶς ἀκούσωμεν, ἀλλὰ τὴν διὰ πάντων διήκουσαν ψύχωσιν, καὶ τὴν ἕνωσιν πάντων τὴν πρὸς αὐτήν, ἐν τούτῳ δηλοῦσθαι νομίσωμεν. καὶ γὰρ πάντα πληροῦσα ἑαυτῆς ἐστι καὶ πάντα συνέχουσα, πρὸς τῶν ἄλλων ἑαυτὴν ἐν τῇ καθαρότητι συνέχει, καὶ τὸν κόσμον εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα. πολλῷ δή που μᾶλλον αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν ἐπέστραπται. διὸ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος ἐπήνεγκεν, ὅτι αὐτὴ ἐν αὐτῇ στρέφεται πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ σώματος, στρεφομένου μέν, οὐκ ἐν ἑαυτῷ δέ, ἀλλ' ἐν τῷ τόπῳ παντί, ὃν κατέχει. τοῦτο μὲν γὰρ στρέφεται τοπικῶς, ἡ δὲ ψυχὴ ζωτικῶς, καὶ νοερῶς νοοῦσα ἑαυτήν, καὶ ἑαυτὴν εὑρίσκουσα, τὰ πάντα οὖσαν. πλήρωμα γάρ ἐστι τῶν ὅλων, εἰκόνας ἔχουσα τῶν πάντων ἃς θεωμένη, στρέφεσθαι ἐν ἑαυτῇ λέγεται. τῆς μὲν στροφῆς, τὸ νοερὸν ἅμα καὶ ἀποκαταστατικὸν ἐνδεικνυμένης. τῷ δὲ αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ, τὸ τῆς αὐτοκινησίας ἰδίωμα. στρέφεται γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ πᾶν, ἀλλ' ὑπ' ἄλλου κινούμενον. ἐνταῦθα δὴ κἀκεῖνο διαλέλυται, τὸ παρ' ἡμῶν ζητούμενον. ἐζητοῦμεν δὲ εἰς πᾶσαν τὴν ψυχογονίαν βλέποντες, πῶς τὴν γνωστικὴν ἰδιότητα δέδωκεν, ὥσπερ τὴν οὐσιώδη, καὶ τὴν ζωτικήν, τὴν

μὲν, διὰ

μὲν, διὰ τοῦ τριπλεκοῦς μίγματος, τὴν δὲ, διὰ τῆς κινήσεως τῆς ἐν ταυτῷ. καὶ ἐλέγομεν, ὅτι διὰ τῆς εἰς κύ-
κλον περιαγωγῆς ἐπιστρέψας αὐτὴν πρὸς αὐτὴν, γνωστικὴν ἑαυτῆς ἀπετέλεσεν. τοῦτο τοίνυν ἐν τούτοις σα-
φέστερον ἐδήλωσεν. ἐγκελεύσας γὰρ εἰπεῖν ὅπως γινώσκει τὰ πάντα, στρέφεσθαί φησιν αὐτὴν εἰς ἑαυτήν.
καὶ στρεφομένην, ἄρξασθαι βίου διαζῆν ἔμφρονα καὶ νοερόν. αὐτόθεν οὖν δῆλον, ὅτι ἡ πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρο-
φὴ, γνῶσις ἐστὶν ἑαυτῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων, καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς, καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς. καὶ γὰρ ἔοικεν πᾶσα γνῶ-
σις εἶναι ἡ ἐπιστροφὴ πρὸς τὸ γνωστὸν καὶ οἰκείωσις καὶ ἐφάρμοσις πρὸς αὐτό. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀλήθεια εἶναι ἡ πρὸς
τὸ γιγνωσκόμενον ἐφαρμογὴ τοῦ γιγνώσκοντος. διττῆς δὲ οὔσης τῆς ἐπιστροφῆς, τῆς μὲν, ὡς πρὸς τὸ ἀγαθόν,
τῆς δὲ ὡς πρὸς ὄν, ἡ μὲν ζωτικὴ ἐπιστροφὴ, γίγνεσθαι πάντων, ὡς πρὸς ἀγαθόν, ἡ δὲ γνωστικὴ, ὡς πρὸς ὄν. διὸ
καὶ ἡ μὲν, ἐπιστραφεῖσα, λέγεται ἔχειν τὸ ἀγαθόν, ἡ δὲ ἔχειν τὸ ὄν, οὗ ἑκάτερα ἦν. καὶ ἔστι τὸ ἀληθεύειν ἡ †κάληξις † κατάληψις
τοῦ ὄντος, εἴτε ἐν ἑαυτῷ ὂν διὰ τὸ ἑλόντι, εἴτε πρὸ αὐτοῦ, εἴτε μετ' αὐτό. τοῦτο οὖν ὅπερ ἔφην, δῆλον ἡμῖν γέ-
γονεν ἐκ τούτων. ἐπειδὴ δὲ, καὶ ἐν ταῖς τῶν μερικῶν ζώων ψυχαῖς, ἐνεργεῖ μέν ποτε νοερῶς ὁ λόγος, καὶ ἐπι-
στρέφεται πρὸς ἑαυτόν, ἀλλ' οὐκ εὐθὺς ἐκ τῆς πρώτης γενέσεως. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀτελοῦς ἐπὶ τὸ τέλειον ἡ πρόοδος
αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀνάμνησις μετὰ τὴν λήθην, διὰ δὴ τοῦτο θείαν ἀρχὴν φησὶν ἄρξασθαι τὴν ψυχὴν, ἄνωθεν ἀρχο-
μένην, καὶ ἀπὸ τῶν πρωτίστων ἑαυτῆς ἐνεργειῶν. ἔχει γὰρ τὰς μὲν θείας χωριστὰς ἐνεργείας, τὰς δὲ κινητικὰς τοῦ
παντός. καὶ ἀεὶ τὰς τελειοτέρας πρὸ τῶν δευτέρων. προελθοῦσα γὰρ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἀρχομένη τοῦ ἐνερ-
γεῖν, ἀπὸ τῶν θειοτέρων ἐνεργειῶν ἄρχεται. καὶ διὰ τούτων κινεῖ καὶ τὰς δευτέρας, τάς τε νοερὰς, καὶ τὰς δο-
ξαστικάς. αὕτη δὲ ἡ ἀρχὴ, θεία πάντως ἐστίν. ἡ δὲ, ἀπὸ τῶν ἀτελῶν ὁρμωμένη, δῆλον ὡς ἔνυλός ἐστιν, ἐν δὲ
τοῖς ἐνύλοις ἔμπαλιν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἀτελῶν, ἡ γένεσις ἄρχεται, καὶ πρόεισιν ἐπὶ τὸ τέλειον. ἡ μὲν οὖν ἀνθρωπί-
νη ψυχὴ, καὶ εἰ θείως ἐνεργεῖ ποτε, ἀλλ' εἰς ταύτην τελευτᾷ τὴν ἐνέργειαν, ἀγαπῶσα τὴν ἀρχὴν ὀρθοδοξα-
στικῶς ἐνεργῆσαι, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστημόνως, εἶτα ἐνθέως ἐγείρασα τὸ ἑαυτῆς ἕν, ὅ ἐστι καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ νοῦ,
κρεῖττον. ἡ δὲ θεία, τοῦτο πρῶτον ἐνέργειαν ἔχει, καὶ διὰ τοῦτο κινεῖ πάσας τὰς δευτέρας ἑαυτῆς γνωστικὰς δυ-
νάμεις, καὶ ἀεὶ διὰ τῶν ὑπερτέρων τὰς ὑφειμένας. πολλῷ οὖν πρότερον, ἡ τοῦ παντὸς ἤρξατο θείαν ἀρχὴν τῆς
ἔμφρονος ζωῆς, κατ' αὐτὸ ἐνεργήσασα τὸ πρῶτον, εἶτα κατὰ τὸ διανοητικὸν ἄνωθεν, καὶ τοῦτο κινήσασα, καὶ
ποιήσασα θεοειδές. τούτῳ δὲ ἕπεται, τὸ ἄπαυστον τῆς ἐνεργείας. τὸ μὲν γὰρ γεννητὸν, καὶ τὸ ἐν χρόνῳ προβάλλον
τὴν θείαν ἐνέργειαν, ἀπὸ τῶν ἀτελῶν ἰθὺ τὸ τέλειον, ὁδεύειν πέφυκεν, τὸ δὲ ἀπὸ τῶν τελειοτάτων, καὶ θείων
ἐνεργειῶν, ἀρχόμενον, οὔτε παύεταί ποτε τῆς ἐνεργείας, οὔτε τῶν κατὰ χρόνον ἐστὶν ὑφεστηκότων. εἰ ἄρα θείαν
ἀρχὴν ἤρξατο τῆς ἐνεργείας, ἡ ψυχὴ τοῦ παντὸς, ἀπαύστως ἐνεργεῖ, καὶ ἀεὶ καὶ ὡσαύτως. τὸ γὰρ κατὰ χρόνον
τὴν ἑαυτοῦ τελειότητα δεχόμενον, ἀπὸ τῆς ἀτελοῦς ἄρχεται, καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς θείας ἀρχῆς. τούτῳ δὲ πάλιν ἀκόλου-
θόν ἐστι τὸ ἔμφρονα εἶναι τὸν βίον τῆς θείας ψυχῆς. εἰ γὰρ ἄπαυστός ἐστιν ὁ βίος αὐτῆς, κατὰ νοῦν ἀφορίζεται
καὶ φρόνησιν. ποιῶν γὰρ ἔν τι φήσομεν, ἢ ἀεὶ ἔμφρονα εἶναι τὸν βίον αὐτῆς, ἢ ἀεὶ ἄφρονα, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν,
ἢ ποτὲ μὲν οὕτως, ποτὲ δὲ ἐκείνως, διὰ τὸ ἄπαυστον δὴ, λείπεται ἄρα τὸν ἔμφρονα βίον ἐπὶ τῆς θείας ψυχῆς
ἀπολείπειν. ἔστι γὰρ καὶ ἄλλως τὸ μὲν ἔμφρονα αὐτῇ πρέπον, ὡς μετεχούσῃ τῆς θείας φρονήσεως. ὁ δὲ βίος,
ὡς ἀνελιττούσῃ, τὸ ἀμερὲς, τῆς νοερᾶς ζωῆς, καὶ ὡς παράτασιν ἐν ταῖς ἐνεργείαις ἐχούσῃ, καὶ μετάβασιν ἐν
ταῖς κινήσεσι. ψυχῆς γὰρ οἰκειότατος ὁ βίος. εἰ δέποτε καὶ ἐπὶ νοῦ λέγοιτο, καθάπερ ἐν Φιλήβῳ λέγεται
τις τοῦ νοῦ βίος, ἀλλ' οὐ δὲ ἐξ ἡδονῆς τὴν ἰδιότητα σημαίνει τῆς ζωῆς. δύο γὰρ ὁ βίος ταῦτα δηλοῖ, τό, τε ἴδιον
ἑκάστου τῆς ζωῆς εἶδος, καὶ τὴν ἀνέλιξιν τῆς αἱρέσεως, ἀφ' ἧς ἔχει τὴν πρόοδον. λέγεται οὖν κυρίως μὲν ἐπὶ τῶν ψυ-
χῶν. ἐν ταύταις γὰρ ἡ ἀνέλιξις. ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἐπὶ νοῦ τὴν ἰδιότητα τῆς ζωῆς δηλούντων ἡμῶν. ἀλλὰ ταῦτα πάντα
φαίη τις ἄν, πάσαις ὑπάρχειν ταῖς θείαις ψυχαῖς, τὴν θείαν ἀρχὴν ἄρξασθαι τὸ ἀπαύστως ἐνεργεῖν, ὁ ἔμ-
φρων βίος. τίνι οὖν ὑπερέχει τῶν ἄλλων ἡ ψυχὴ τοῦ παντός; τοῦτο δὴ προειδόμενος ὁ Πλάτων, ἐπήνεγκεν τὸ
πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον. πᾶσαι μὲν γὰρ αἱ ψυχαὶ, μεταβατικῶς ἐνεργοῦσι, καὶ περιόδους ἔχουσιν, αἱ
μὲν, ἄλλας, αἱ δὲ ἄλλας μείζους, ἢ ἐλάττους, μόνη δὲ ἡ ὅλη ψυχὴ, τὴν πρωτίστην καὶ μίαν τοῦ χρόνου διάστασιν ὑπο-
δέχεται, καὶ τὸ ὅλον καὶ πρῶτον μέτρον, ὃ περιέχει τὰς τῶν ἄλλων περιόδους. ὥσπερ γὰρ τῶν σωμάτων τῶν θεί-
ων εἰσὶ περίοδοι τινες ἄλλαι ἄλλων, πάσας δὲ αὐτὰς ἡ τοῦ θείου γεννητοῦ περίοδος συνείληφε, πολλὰς μὲν
κρονίας ἀποκαταστάσεως, πολλὰς δὲ ἡλιακὰς, πολλὰς δὲ σεληνιακὰς περιέχουσα, καὶ ἔστιν ὁ πᾶς χρόνος,
ἐν τῇ μιᾷ περιόδῳ τοῦ παντὸς, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αἱ μὲν ἄλλαι θεῖαι ψυχαὶ μερικωτέροις ἀποκαθί-
στανται χρόνοις. δεῖ γὰρ ἀποκαταστῆναι πάντως. ἐπειδὴ δὲ πεπέρασται τὸ νοητὸν πλάτος, ἡ δὲ ἀπο-
κατάστασις ἄλλη ἄλλαις, ταῖς μὲν βραχυπορωτέρα, ταῖς δὲ μακροπορωτέρα, διὰ καὶ τὸ νοούμενον εἶναι
κρεῖττον. ἡ δὲ τοῦ παντὸς μέτρον ἔχει τὴν ὅλην ἔκτασιν τοῦ χρόνου, καὶ τὴν ὅλην ἐξάπλωσιν, ἧς μείζων οὐκ ἔστι
παράτασις, εἰ μὴ διὰ τὸ πάλιν καὶ πάλιν. οὕτω γὰρ ἄπειρος ὁ χρόνος. ἐπεὶ γὰρ ἡ πρώτη μετέχουσα χρόνου τῶν
καθ' ἓν νοουσῶν εἶδος, ἡ τοῦ παντός ἐστι, δεῖ δήπου, καὶ ὅλον τὴν ὑποδέχεσθαι τὸ εἶδος. μόνην ἄρα δεῖ πρὸς
τὸν σύμπαντα χρόνον ἐνεργεῖν, αἱ δὲ ἄλλαι πρὸς μόριον τοῦ σύμπαντος χρόνου ἐνεργοῦσι, καθὸ καὶ ἡ ἀποκα-
τάστασις αὐταῖς. αἱ μὲν οὖν ὑπερκόσμιοι ψυχαὶ, εἴτινες ἄρα εἰσίν, εἰ καὶ μεταβατικῶς, νοοῦσι· πᾶσα γὰρ
ψυχὴ, τοῦτον νοεῖ τὸν τρόπον, καθ' ὃν καὶ διαφέρει ψυχὴ καὶ νοῦς, ἀλλὰ κατὰ πλείω ποιοῦνται τῶν νοουμέ-
νων ἀντίληψιν. δεῖ γὰρ ἐγγυτέρω τοῦ νοῦ οὔσας, τοῦ ἅμα πάντα νοοῦντος, πλείω ἅμα νοεῖν, ἡ δὲ τοῦ παντὸς,

πρώτη τῶν καθ' ἓν ὄντων νοητῶν, ὃ καὶ ἐποίησεν αὐτὴν ἐγκόσμιον. ταύτῃ γοῦν διέστησαν, αἱ ἐγκόσμιοι πᾶσαι, τῶν ὑπερκοσμίων. νοοῦσα δ' οὖν καθ' ἕν, ἔχει τὴν ἀποκατάστασιν κατὰ τὸν ὅλον χρόνον, τὸν περιέχοντα τὴν τοῦ θείου γεννητοῦ περίοδον. καὶ κατὰ ἐκεῖνο μὲν, ὑφεῖται τῶν ὑπερκοσμίων ψυχῶν, κατὰ δὲ τοῦτο πασῶν ὑπερέχει τῶν ἐγκοσμίων. πᾶσαι γὰρ, ἐν μέρει τοῦ ἑνός, ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ τὰς ἀποκαταστατικὰς ἔχουσιν, ἅτε καὶ μερικώτερα ἀνελίττουσαι. ἡ δὲ νοερά, τὸ ἑνὸς κόσμου νοοῦσα, καὶ ἐκπεριοῦσα τῷ ὅλῳ χρόνῳ συμπεραίνει τὴν ἑαυτῆς περίοδον. δεῖ γὰρ κόσμου ψυχὴν οὖσαν, τὸ κοσμικὸν αὐτῆς ὅλον νοητὸν ἀνελίττειν, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὸν τέλειον ἀριθμόν, τῆς κοσμικῆς περιόδου ποιεῖσθαι τὴν νοητικὴν αὐτῆς ἀποκατάστασιν, καθ' ὃν ποιεῖται καὶ τὴν σωματικὴν ὅλην περίοδον. μιμεῖται γὰρ τόδε τὸ πᾶν, τὴν ἀφανῆ περίοδον ἐκείνης, διὰ τῆς οἰκείας σωματικῆς ἀνακυκλήσεως, καὶ συναποκαθίσταται τοπικῶς τῇ ἀποκαταστάσει, τῇ ἐκείνης, ἣν ποιεῖται νοητικῶς, τουτέστι τὸ ἐξαίρετον τῆς κοσμικῆς ψυχῆς, ὃ καὶ ὁ Πλάτων ἀπέφηνεν ἐν τούτοις τοῖς παρέπεσθαι δυναμένοις. ἀλλὰ τοῦτο μὲν, οὑτωσὶ διηρθρωμένως ἀκουσώμεθα. πάλιν δὲ ζητητέον, τίς ἐποίησεν ἐν τῇ ψυχῇ μεταβατικὴν κίνησιν, καὶ νόησιν μὴ μένουσαν ὡς τὴν τοῦ νοῦ, καὶ χρόνον ἀντὶ αἰῶνος; καὶ λεκτέον ὅτι ὡς τὴν οὐσίαν ἔχει μεριστήν, οὕτω καὶ τὴν ζωὴν αὐτὴν ἔχει οὐ μίαν, ἀλλὰ συνδιῃρημένην τῇ οὐσίᾳ, καὶ τὴν νόησιν ὡσαύτως. οὐσιωμένη γάρ ἐστιν, ἀντὶ οὐσίας, καὶ ἐζωωμένη, ἀντὶ ζωῆς, καὶ νενοημένη, ἀντὶ νοῦ, μετέχουσα τούτων πρώτως, ὡς πρὸ ψυχῆς ὄντων. ἐκεῖ μὲν οὖν ἡ οὐσία μία, καὶ ἡ ζωή, καὶ ἡ νόησις τῆς οὐσίας ἀμερής, ὡς ἡ οὐσία, καὶ ἐφαρμόζουσα πρὸς αὐτήν, οὐκ ἔχει μετάβασιν, ὡς σημείῳ, σημεῖον. ἡ δὲ τῆς ψυχῆς καὶ νόησις οὐκ ἀμερὴς οὖσα μόνον, ἀλλ' ὡς εἴπομεν καὶ μεριστή, καὶ ἐφαρμόσαι τῷ ἀμερεῖ μὴ σθένουσα, μερίσασα δὲ ἑαυτήν, περὶ τὸ ἐκείνου ἀμερές, ἄλλο καὶ ἄλλο ἑαυτῆς προάγουσα τῷ αὐτῷ ἐκείνῳ μένοντι, ἵνα κατὰ πᾶσαν ἑαυτὴν ἕλῃ τὸ πρὸ πάσης αὐτῆς ἱδρυμένον, μετάβασίν τε ἐγέννησεν, οὕτως τοῦ μεριστοῦ, τοῦ ἐν αὐτῇ ἐξελίττοντος ἑαυτὸ περὶ τὸ ἀμερές, καὶ ὁμοῦ τῇ μεταβάσει χρόνον. διχῶς δὲ μεταβαίνουσι, καθ' ἕνα μὲν τρόπον, τῷ περὶ τὸ ἓν ἐξελίττεσθαι, καὶ κατὰ τὰ πάντα τὰ ἑαυτῆς μέρη ἔχουσα τὸ ἕν. ὅσα γὰρ διῄρηται μέρη, τοσαυταχῶς ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ οὐσιῶδες, καὶ τὸ ταὐτόν, καὶ τὸ ἕτερον. ἑκάστῳ οὖν τῷ ἑαυτῆς ἐκεῖνο προβάλλουσα, καὶ θιγγάνουσα πολλοῖς τοῦ ἑνός, εἰσήγαγε τὴν μετάβασιν, εἰς τὴν ἑαυτῆς νόησιν, ἵνα πᾶσα νοήσῃ τὸ πρὸ πάσης. καθ' ἕτερον δὲ, τῷ καὶ ἕκαστον αὐτῆς περὶ πάντα ἐνεργεῖν. πᾶν γὰρ μέρος αὐτῆς ἔχει τὰ τρία, τὴν οὐσίαν, τὸ ταὐτόν, τὸ ἕτερον. ὅλῳ οὖν ἑκάστῳ μὴ ἐφαρμόζουσα, πρὸς ἕκαστον ἐκείνων, ὅλῳ προσβάλλει καθ' ὅσον ἑκάστου μετέχει πρὸς ἕκαστον, τῇ μὲν οὐσίᾳ διὰ τῶν ἐν μέρει τοιούτου, καὶ τοῖς ἄλλοις ὡσαύτως. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ διαλύομεν. ἕτερον δὲ πρὸς τούτῳ ζητητέον, πῶς μηδέπω χρόνου γένεσιν ἡμῖν παραδούς, τὴν ψυχὴν εἶπεν ἤδη πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον ζῆν; καὶ ῥητέον καὶ πρὸς ταύτην τὴν ζήτησιν, ὅτι χρόνου παραδίδωσι γένεσιν, οὗ μετέχει τὸ ζῳῶδες τοῦ κόσμου. κινηθὲν γὰρ αὐτό φησιν καὶ ζῶν θεασάμενος ὁ πατήρ, τὸν χρόνον ὑπέστησεν, μετροῦντα τὴν ἐν αὐτῷ κίνησιν. ὥσπερ οὖν τὸ ζῆν τοῦτο, καὶ τὸ κινεῖσθαι σῶμα ἔχοντι ἐπισκευαστόν, οὕτω καὶ ὁ χρόνος ἀπὸ τοῦ γεννήσαντος ἐνδέδοται, παρ' οὗ καὶ ἡ ζωή, καὶ ἡ κίνησις διὰ ψυχῆς. ἡ δὲ ψυχή, καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς μὲν ἔχει ταῦτα, τὸ ζῆν λέγω, καὶ τὴν κίνησιν τὴν κατὰ χρόνον. ἅτε δὲ ἔχουσά τι, καὶ αὐθυπόστατον συνεισάγει τι, τῇ ἑαυτῆς εἰς τὸ εἶναι, παρὰ τοῦ γεννήσαντος προόδῳ. καθάπερ οὖν καὶ ὁ δημιουργὸς αὐτὴν κινεῖ, καὶ αὐτοκίνητός ἐστι, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ αὐτὴ ἑαυτῇ αἰτία τοῦ κινεῖσθαι κατὰ χρόνον. ὅθεν καὶ πρὶν ἐκεῖνος δῶ τῷ παντὶ τούτῳ χρόνον, αὕτη λέγεται κινεῖσθαι πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον. καὶ γὰρ καὶ οὕτω συνυποστήσει τῷ δημιουργῷ, τὸν ζῳώδη χρόνον ὥσπερ συνυφίστησι καὶ τὴν ζωήν, καθ' ἣν ἡ κίνησις, καὶ κατὰ φύσιν ἄρξει, τοῦ δι' αὐτὴν ζῶντος κινουμένου, καὶ οὐχ οἷον αὐτοματισμένην ἕξει τὴν ἐπιστασίαν, μηδὲν δοῦσα τῷ ἀρχομένῳ. περὶ μὲν οὖν χρόνου, ῥηθήσεται καὶ εἰσαῦθις. ἐκ δὲ τούτων μὲν, τοῦτο συγκεφαλαιωτέον, ὅτι δὴ ἡ τοῦ παντὸς ψυχή, κινεῖ μὲν καὶ τὸ πᾶν, τῷ τε μέσῳ φρουρητικὰς ἐπιστήσασα δυνάμεις, καὶ ὅλον αὐτὸ ζωογονίας ἀποπληρώσασα, καὶ ἔξωθεν αὐτὸ συνέχουσα νοερῶς, μιμουμένη καὶ ταύτῃ, τὴν ἑαυτῆς αἰτίαν ἀπογεννήσασαν τὰς ἡγεμονίας θεῶν, φρουρητικάς, ζωογονικάς, δημιουργικάς. αὐτὴ δὲ ἑαυτήν, πολλῷ πρότερον κινεῖ θείως, ἀπὸ τῶν πρωτίστων ἐνεργειῶν ἀρχομένη. καὶ διὰ τοῦτο ἀπαύστως ἑαυτήν τε κινοῦσαν καὶ τὸ πᾶν. καὶ διὰ ταῦτα ἐμφρόνως ἑαυτήν τε ἄγουσα, καὶ τὸν ὅλον οὐρανόν. ἔτι δὲ αὐτή τε τὴν μίαν παράτασιν τοῦ χρόνου μέτρον ποιουμένη, τῆς οἰκείας περιόδου, καὶ τὸ πᾶν ὡσαύτως περιάγουσα. τῇ γὰρ αὐτῆς ἀποκαταστάσει, συναποκαθίσταται τὸ πᾶν. οὔτε γὰρ πρότερον. ἐπειδὴ πάλιν ἐν τῷ κοσμίῳ, τὰ αὐτὰ γίνεται, κατὰ δὲ τὰς τῆς ψυχῆς νοήσεις, τὰ γιγνόμενα γίγνεται. οὐδ' ὕστερον. ἵνα μὴ ἀναίτιος ἡ ἀποκατάστασις ᾖ. τί γὰρ ἔσται τὸ περιέχον αὐτὴν ὅλην, εἰ μὴ ἡ τῆς ψυχῆς περίοδος. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς ἔφαμεν, ἔχοι ἂν πάλιν ἡ ψυχὴ τὸ μὲν θεῖον, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος, τὸ δὲ ἄπαυστον, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, τὸ δὲ ἔμφρον ἀπὸ τοῦ νοῦ. πάντα δέ, ἀπὸ τῆς μιᾶς τῶν ὅλων αἰτίας.

Καὶ τὸ μὲν σῶμα τοῦ οὐρανοῦ, ὁρατὸν γέγονεν, αὐτὴ δὲ ἀόρατος μέν, λογισμοῦ δὲ μετέχουσα, καὶ ἁρμονίας. ψυχὴ τῶν νοητῶν ἀεί τε ὄντων, ὑπὸ τοῦ ἀρίστου, ἀρίστη γεγενημένη τῶν γεννηθέντων.

Ἐπειδὴ πάντα ὅσα τῷ σώματι πρότερον ταῦτα καὶ τῇ ψυχῇ δέδωκεν ὕστερον, τὴν οὐσίαν, τὴν ἁρμονίαν, τὸ σχῆμα, τὰς δυνάμεις, τὴν κίνησιν, καὶ συνῆψεν ἀμφότερα, εἰς ἑνὸς ζῴου συμπλήρωσιν, ἵνα μὴ σαυτὸν λάθῃς, ὑπονοήσας τὴν ὁμοίαν ἀξίαν εἶναι, τοῦ τε σώματος, καὶ τῆς ψυχῆς ταῖς ὁμωνυμίαις ἀπατώμενος, τὴν διαφορὰν αὐτῶν, ὑπομιμνήσκει συντόμως ὁ Πλάτων, καὶ οὐ παρέργως ἐμβέβληκεν τὸν λόγον τοῦτον, ὅτι τὸ μὲν σῶμα, ὁρα

τόν ἐστιν

τόν ἐστιν, ἡ δὲ ψυχὴ, ἀόρατος, καὶ τὸ μὲν σῶμα, δείκνυσιν ὂν δοξαστὸν, εἴπερ αἰσθητόν ἐστι καὶ γεννητὸν, τὴν δὲ ψυχὴν, ἀγέννητον μὲν, ὡς πρὸς τὸ σῶμα, γεννητὴν δὲ, ὡς πρὸς τὸν νοῦν. ἔστι γὰρ καὶ τῶν ἀεὶ ὄντων ἅμα καὶ τῶν γιγνομένων. ἐσχάτη δὲ τῶν ἀεὶ ὄντων. ἤδη γὰρ ἐν αὐτῇ χώραν ἔχει ὁ † λόγος. καὶ τὸ μὲν πρώτως ἀεὶ ὂν, ἀμφοτέρως ἐστὶν αἰώνιον, κατά τε τὴν οὐσίαν, καὶ τὴν ἐνέργειαν. οὐ δὲ γὰρ ἄλλην ἔχει τὴν ἐνέργειαν παρὰ τὴν οὐσίαν. τὸ δὲ γεννητὸν, ἀμφοτέρως ἐστὶ γεννητὸν, ἀεί τε γιγνόμενον, καὶ ἀεὶ ἐνεργοῦν. ὡς ἐν γενέσει ὂν κατὰ χρόνον. ἡ ψυχὴ δὲ, ἔστι μὲν, πῇ αἰῶνος μετέχουσα, πῇ δὲ καὶ γενέσεως. ἐνεργεῖ δὲ χρονικῶς. καὶ τὰ μὲν ἄκρα, μοναχῶς ἀεὶ, τὸ μὲν, αἰωνίως, τὸ δὲ, κατὰ χρόνον. τὸ δὲ, μέσον, διχῶς ἅτε ἀμφιπρόσωπον ὂν καὶ ταύτῃ καὶ ἀμφίστομον, οὐ μόνον κατὰ τὸ μεριστὸν καὶ ἀμέριστον, καὶ κατὰ τοὺς δύο κύκλους, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἀεὶ ὂν καὶ γεννητόν. διὸ καὶ τῶν ἀεὶ ὄντων ἐστὶ, καὶ ἀρίστη τῶν γεννηθέντων ὑπὸ τοῦ ἀρίστου γενομένη. καὶ ὁρᾷς πάλιν τὸ πρὸς τὸ σῶμα διάφορον αὐτῆς. τὸ μὲν γὰρ κάλλιστον τῶν γεγονότων, ἀπεκάλεσεν πρότερον, τὴν δὲ ἀρίστην τῶν γενομένων νῦν. κοινὸν δὲ ἀμφοτέρων, τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρίστου γεγονέναι. ἀλλ᾽ ἡ μὲν, ὡς ἔγγονον τοῦ ποιήσαντος, ἀρίστη καὶ αὐτή ἐστι. τὸ δὲ, ὡς πορρωτέρω, κάλλιστον μὲν, οὐκ ἄριστον δέ. δεύτερον γὰρ τοῦ ἀρίστου τὸ κάλλιστον, ὥσπερ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ κάλλος. δόξειεν δ᾽ αὖ ἐν τούτοις τὸν δημιουργὸν ἄριστον λέγειν τῶν νοητῶν καὶ ἀεὶ ὄντων, ὡς τὴν ψυχὴν ἀρίστην τῶν γεννηθέντων. καὶ μαρτυρεῖν τοῖς ἕνα θεὸν πρὸ τοῦ κόσμου ποιοῦσιν. ἀλλὰ καὶ εἰ οὕτως τις ἀκούοι τῆς ῥήσεως ἀναστρέψας αὐτὴν, ὅμως ἐκ τῆς ἀναλογίας δῆλον, ὅτι τὰ νοητὰ καὶ ἀεὶ ὄντα, οὐ τὰ ἐν αὐτῷ εἴδη θήσομεν, ἀλλὰ μετ᾽ αὐτὸν ἑτέρας οὐσίας, εἴπερ ὃν ἔχει λόγον ἡ ψυχὴ, πρὸς τὰ γεννηθέντα πάντα, τοῦτον ὁ δημιουργὸς, πρὸς τὰ ἀεὶ ὄντα. καὶ ἢ ποιήσομεν αὐτὸν εἰς τὰ μετ᾽ αὐτὸν βλέπειν, καί τοι γε δημηγορῶν αὐτὸς καὶ τοῖς νέοις θεοῖς ἐγχειρίζων τὴν τῶν θνητῶν δημιουργίαν. ἵνα τί φησιν μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν. οὐκ αὐτὸς ἄρα μιμούμενος τὰ μετ᾽ αὐτὸν, δημιουργεῖ τὰ ἀθάνατα τῶν ζώων, ἀλλὰ τὰ πρὸ αὐτοῦ πάντως, ὡς καὶ ἐκείνους βούλεται τὰ θνητὰ δημιουργεῖν, αὐτὸν μιμουμένους. ἢ εἰ τοῦτο φυλαττοίμεθα, δώσομεν πολλοὺς εἶναι νοητοὺς θεοὺς, εἰ καὶ μετὰ τὸν δημιουργὸν, ὅπερ οὐ συγχωροῦσι. μή ποτε οὖν ἄμεινον λέγειν, ἢ τὴν ψυχὴν αὐτὴν λέγεσθαι τῶν νοητῶν εἶναι, ἀεί τε ὄντων, ὡς ἀρίστην τῶν γεννητῶν, ὄντως ὡς ἀμέριστον καὶ μεριστὴν, μέσην οὖσαν. ἢ ἐπειδήπερ μετέχειν αὐτὴν φησὶ λογισμοῦ καὶ ἁρμονίας, ὅτι νοητῶν ὄντων, καὶ ἀεὶ ὄντων. ἡ γὰρ ἐν αὐτῇ ἁρμονία, γεννητή ἐστιν, οὐκ οὖσα αὐτοαρμονία, ἀλλ᾽ ἐνηρμοσμένη. καὶ ὁ λογισμὸς οὐκ ἀεὶ ὂν, ἀλλὰ γένεσιν ἔχων, ἅτε κατὰ χρόνον ὑφεστὼς καὶ μεταβατικὸς ὤν. πῶς οὖν λογισμοῦ μετέχει καὶ ἁρμονίας ἡ ψυχή; πῶς δὲ οὐκ ἐν αὐτῇ πρώτως καὶ ἡ ἁρμονία, καὶ ὁ λογισμὸς, ἀλλὰ κατὰ μέθεξιν; διότι φήσω καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ ταῦτα προϋπῆν, λογισμὸς καὶ ἁρμονία. καὶ γὰρ μούσας, καὶ τὸν μουσαγέτην, αὐτὸς ὑπέστησεν, καὶ τὴν ἑρμαϊκὴν σειράν. ἐν αὐτῷ οὖν καὶ ὁ λογισμὸς, ὁ δημιουργικὸς, καὶ ἡ ἁρμονία πρώτως, ὁ μὲν, ἑρμαϊκὸς ὢν, ἡ δὲ, ἀπολλωνιακή. καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν ἡ ψυχὴ πληρουμένη, λογισμοῦ μετέχει καὶ ἁρμονίας. καὶ εἰ δεῖ τὸ δοκοῦν διαῤῥήδην λέγειν, τριχῶς τὴν ἁρμονίαν νοητέον, ἢ τὴν αὐτοαρμονίαν, ἢ τὸ πρώτως ἡρμοσμένον, καὶ καθ᾽ ὅλον ἑαυτὸ τοιοῦτον ὂν, ἢ τὸ δευτέρως ἡρμοσμένον, καὶ πῇ μετέχον ἁρμονίας. καὶ τὴν μὲν, ἀποδοτέον τῷ νῷ, τὴν δὲ, τῇ ψυχῇ, τὴν δὲ, τῷ σώματι. τριχῶς δὲ καὶ τὸν λογισμὸν, τὸν μὲν, πρωτουργὸν, τὸν δὲ, κατὰ μέθεξιν, τὸν δὲ, κατ᾽ ἔμφασιν. ἔστι γάρ τι λογισμοῦ καὶ ἐν τισὶ τῶν ἀλόγων ἴχνος. ἐπεὶ καὶ τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὴν δύναμιν, τριχῶς νοήσομεν. ἡ μὲν γὰρ πρώτως οὐσία, καὶ τὸ πρῶτον σχῆμα, καὶ ἡ πρώτη δύναμις, ἐν τοῖς νοητοῖς. τὸ δὲ πῇ, κατὰ πάντα ταῦτα μετέχον, τὸ σωματικόν ἐστιν. ἔστι γάρ τι καὶ ἀσχημάτιστον, καὶ ἀνούσιον καὶ ἀδύνατον, ἡ δὲ ψυχὴ, κατὰ μέθεξιν μὲν, ἕκαστον ἔχει τούτων. καθ᾽ ὅλην δὲ, ἑαυτὴν μετείληφεν ὅλη. καὶ γὰρ δεδυνάμωται, καὶ ὅλη καθ᾽ ὅλην ἐσχημάτισται, καὶ οὐσίωται μόνως. οὐ γὰρ προηγεῖται καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς, τὸ ἀσχημάτιστον, τοῦ ἐσχηματισμένου, καὶ τὸ ἀδύνατον τοῦ δυνατοῦ, καὶ τὸ ἀνούσιον τῆς οὐσίας. οὐδὲν γὰρ αὖ διαφέρει τῶν ἐνύλων σωμάτων. μετέχει οὖν ἡ ψυχὴ, λογισμοῦ καὶ ἁρμονίας, καὶ σχήματος, καὶ δυνάμεως, καὶ ὅλη μετέχει, τὸ δὲ σῶμα μερικῶς. πάλιν οὖν καὶ ἐκ τούτων ἡ μεσότης αὐτῆς ἀναφαίνεται, καὶ ὡς εἰκότως εἶπεν αὐτὴν ὁ Πλάτων ὑπὸ τοῦ ἀρίστου γεγονέναι, πρῶτον καὶ [illegible] ον τῶν γεννηθέντων, καὶ ἀόρατον μὲν, πρῶτον δὲ μετέχουσα τῆς νοητῆς ἁρμονίας.

Ἅτε οὖν ἐκ τῆς ταὐτοῦ καὶ τῆς θατέρου φύσεως, ἔκ τε οὐσίας τριῶν τούτων συγκραθεῖσα μοιρῶν, καὶ ἀνάλογον μερισθεῖσα, καὶ συνδεθεῖσα αὐτή τε ἀνακυκλουμένη πρὸς ἑαυτὴν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται, καὶ ὅταν ἀμερίστου, λέγει κινουμένη διὰ πάσης αὐτῆς.

Τὰς τῆς ψυχῆς ἐνεργείας διείλομεν διχῆ, τὴν πρώτην, εἴς τε τὰς κινητικὰς καὶ τὰς γνωστικάς. ἀμφότεραι γὰρ τῇ ψυχῇ προσήκουσιν, ὡς καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης φησίν. ἀλλὰ καὶ τῶν κινητικῶν, τὰς μὲν, εὕρομεν ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἐνούσας, τὰς δὲ, προελθούσας εἰς τὸ πᾶν, τὰς δὲ, καὶ μεταξὺ τούτων ἀμφοτέρων. αἱ μὲν γὰρ διατείνουσαι διὰ τοῦ κόσμου παντὸς, ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν, ἐγκόσμιοι μόνον εἰσὶν, αἱ δὲ, αὐτὴν στρέφουσαι τὴν ψυχὴν, χωρισταὶ μόνον, αἱ δὲ περικαλύπτουσαι τὸν οὐρανὸν κύκλῳ, χωρισταί τε ἅμα καὶ ἀχώριστοι μένουσαι, καὶ προϊοῦσαι περὶ τὸ πᾶν. καὶ τῶν γνωστικῶν, αἱ μὲν εἰσὶ τῶν πρώτων, αἱ δὲ, τῶν μέσων, αἱ δὲ, τῶν ἐσχάτων. καὶ γὰρ ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ γινώσκει καὶ τὰ πρὸ αὐτῆς, καὶ τὰ μετ᾽ αὐτήν. εἰκὼν μὲν γάρ ἐστι τῶν πρὸ αὐτῆς, παράδειγμα δὲ τῶν μετ᾽ αὐτήν. ἑαυτὴν οὖν ὁρῶσα, καὶ ἑαυτὴν ἀνελίττουσα τὰ πάντα γιγνώσκει, μηδαμοῦ τῆς οἰκείας ἐξισταμένη δυνάμεως. οὐ γὰρ ἄλλοσε δεῖ δραμοῦσαν αὐτὴν, τὰ ὄντα ἰδεῖν, ἀλλ᾽ ἑαυτὴν νοήσασαν. περὶ μὲν οὖν τῶν κινητικῶν ἐνεργειῶν, ἱκανῶς εἴρηται. περὶ δὲ τῶν γνωστικῶν, ἐν τούτοις τε καὶ τοῖς ἐχομένοις, ποιήσεται τὸν λόγον. ὅτι μὲν γιγνώσκει τὰ ὄντα ἡ ψυχὴ, καὶ μάλιστα ἡ τοῦ παντὸς, ἐναργές. ὅπου γε καὶ τὴν ἡμετέραν αὐτοῖς ἐπιβάλλουσαν ὁρῶμεν. εἰ δὲ γιγνώσκει πῶς γι-

γνώσκει

γινώσκει τὸ λοιπὸν σκεπτέον, καὶ πῶς μὲν τὰ νοητά, πῶς δὲ τὰ αἰσθητά, πότερον ταῖς αὐταῖς δυνάμεσιν, ἢ ἄλλαις καὶ ἄλλαις, καὶ πότερον, εἰς ἑαυτὴν ὁρῶσα, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ λόγους, ἢ πρὸς αὐτὰ τὰ γνωστὰ τεταμένη, καθάπερ ἡ ὄψις πρὸς τὸ ὁρατόν, ἐκτὸς ὄν. ὡς μὲν οὖν συντόμως εἰπεῖν τὰς γνωστικὰς ταύτας αὐτῆς κινήσεις, ἐφαπτὰς προσαγορεύει τῶν γνωστῶν, τὴν ἄμεσον αὐτῶν ἀντίληψιν ἐνδεικνύμενος, καὶ τὴν ἀμερῆ πρὸς αὐτὰ κοινωνίαν. εἰ δὲ ἑκατέρα γνῶσις, ἐπαφή ἐστιν, εἴη ἂν ἁπτομένη μέν, ἀμφοῖν, κατὰ τὴν οἰκείαν πρὸς αὐτὰ προσβολήν. οὐχ ἁπτομένη δέ, κατὰ τὴν ἑτέραν. οὔτε γὰρ τῇ πρὸς τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν, οὔτε τῇ πρὸς τὰ αἰσθητὰ τῶν νοητῶν ἐφάπτεται. ταῦτα δὲ ἦν ἄμφω τό, τε ἅπτεσθαι, καὶ τὸ μὴ ἅπτεσθαι, ἀπολύτως ἴδια θεῶν, ὡς ὁ Παρμενίδης ἐδίδαξεν. ὀρθῶς ἄρα πρότερον ἐλέγομεν, κατὰ τὰς ἐνεργείας αὐτήν, ἐκείνοις εἰκάσθαι τοῖς θεοῖς, ἃς ἔχει κατ' οὐσίαν γνωστικάς, τῶν τε πρὸ αὐτῆς, καὶ τῶν μετ' αὐτήν. περὶ δ' οὖν τούτων ὄντος τοῦ λόγου, πρῶτον ἡμᾶς ὑπομνῆσαι βούλεται, τῶν προειρημένων οὐ πάρεργον ποιούμενος τὴν ἀνάμνησιν, ἀλλὰ συντελοῦσαν τοῖς ζητουμένοις. ἐκ γὰρ τούτων, καὶ ἐκεῖνα, τὴν πρέπουσαν ἕξει διάρθρωσιν. ἦν δὲ τὰ προειρημένα ταῦτα, τὸ περὶ οὐσίας τῆς ψυχῆς, τὸ περὶ ἁρμονίας, τὸ περὶ τοῦ εἴδους, τὸ περὶ τῶν δυνάμεων. ταῦτ' οὖν ὁ Πλάτων ἀνακεφαλαιούμενός φησιν, ὅτι συγκέκρατο μέν, πάντως ἡ ψυχὴ ἐκ τριῶν μοιρῶν, οὐσίας ταὐτοῦ θατέρου, καὶ εἴρηται τίς ἡ σύγκρισις, καὶ ὅτι ζωογονική. μετὰ τοῦ δημιουργοῦ γὰρ ὑφίστησι τὴν ψυχήν, ἡ μονοειδὴς αἰτία τῶν ψυχῶν. καὶ πῶς ἡ τριὰς προσήκει τῇ ψυχῇ, καὶ ἐκ ποίων γενῶν, ὅτι τῶν μέσων. ἐμεμέριστο δὲ κατὰ τὴν γεωμετρικὴν τοῖς διπλασίοις, καὶ συνεδέδετο πάλιν, διὰ τῶν λοιπῶν μεσοτήτων. δεσμοὺς γὰρ αὐτὰς ἐκάλεσεν. καὶ ἀνεκυκλεῖτο, διὰ τοὺς κύκλους, ἃ δὴ τήν τε ἁρμονίαν αὐτῆς, καὶ τὸ εἶδος συνείληφε. καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς ἁρμονίας, ὁ μερισμὸς προηγεῖται τῆς ἀναλογίας, καὶ ἐπὶ τοῦ εἴδους ἡ σχίσις τῆς συναφῆς. ἔστι δὲ ἐν ἑκατέρῳ καὶ τὸ λοιπόν. ἥτε γὰρ σύνδεσις, ἔμφασιν ἔχει τῆς λύσεως. καὶ γὰρ τῶν λελυμένων ἡ δέσις. καὶ ἀνάλογον, ὁ μερισμὸς τῆς συνδέσεως. ἡ γὰρ ἀναλογία, δεσμῶν ὁ κάλλιστος ὡς εἴρηται πρότερον. καὶ ἡ ψυχή, μεμέρισται μέν, τιτανικῶς, ἥρμοσται δὲ μουσικῶς, συγκέκραται δὲ ζωογονικῶς. ἔτι τοίνυν τὸ τρίτον, εἰς τὰς ἐν αὐτῇ δυνάμεις διῄρητο, καθ' ἃς ἀνακυκλεῖται πρὸς ἑαυτήν. οἱ γὰρ διττοὶ κύκλοι, δυνάμεις ἦσαν αὐτῆς. τούτων δὴ ὄντων τῶν προρρηθέντων, καὶ τὰ ἑξῆς ἀποδεικτέον. ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τριῶν σύγκειται μοιρῶν, οὐσίας, ταὐτοῦ, θατέρου, καὶ ἔχει ταῦτα τὰ γένη μέσα τῶν τε ἀμερίστων, καὶ τῶν μεριστῶν, ἀμφότερα γινώσκει δι' αὐτῶν. ἔστι γὰρ τῶν μέν, εἰκών, τῶν δέ, παράδειγμα. καθάπερ οὖν ὁ Ἐμπεδοκλῆς φησιν, τό, γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν, ὀπώπαμεν, ὕδατι δὲ ὕδωρ, καὶ στοργῇ στοργήν, νεῖκος δέ γε νείκεϊ λυγρῷ, τὸν αὐτὸν δή που τρόπον καὶ ἡμεῖς ἐροῦμεν, ὅτι τῇ ἑαυτῆς οὐσίᾳ, πάσας γινώσκει τὰς οὐσίας, ἀφ' ὧν τέ ἐστι καὶ ὧν κατ' οὐσίαν προηγεῖται. τῇ δὲ ταυτότητι, τὴν ἐν ὅλοις τοῖς οὖσι ταυτότητα νοητοῖς, νοεροῖς, αἰσθητοῖς. τῇ δὲ ἑτερότητι, τὴν διήκουσαν ἑτερότητα διὰ πάντων. καὶ ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν ἥρμοσται, διὰ τῆς οἰκείας ἁρμονίας γινώσκει, τήν τε νοητὴν ἁρμονίαν, καὶ τὴν αἰσθητήν. καὶ ἐπειδὴ δυνάμεις ἔχει καὶ αὐτὴ νοεράς, διὰ τούτων οἶδε τὴν πανταχοῦ δύναμιν. ἐκ τῶν προειρημένων ἄρα, καὶ ὁ περὶ τῶν γνωστικῶν τῆς ψυχῆς ἐνεργειῶν, διαφαίνεται λόγος. ἃ γὰρ ἔχει κατ' οὐσίαν ἐκ τούτων γινώσκει, τά τε παραδείγματα αὐτῶν, καὶ τὰς εἰκόνας. καὶ ἀφ' ὧν ὁ δημιουργὸς αὐτῇ δέδωκεν λόγων, δι' αὐτῶν νοεῖ, τά τε πρὸ αὐτῆς καὶ τὰ μετ' αὐτήν. αὐτὴ γὰρ ἀνακυκλουμένη πρὸς ἑαυτήν, ἐφάπτεται τῶν τε ἀμερίστων, καὶ τῶν μεριστῶν, ὥς φησιν ὁ Τίμαιος. καὶ εἰς ἑαυτὴν εἰσιοῦσα, λόγον εὑρίσκει τῶν πάντων, ἑαυτήν. πᾶσα γὰρ γνῶσις, δι' ὁμοιότητα ἐπιτελεῖται τοῦ γιγνώσκοντος πρὸς τὸ γνωστόν. ἡ δὲ ὁμοιότης, καθ' ἑνὸς εἴδους ἐπιτελεῖται κοινωνίαν. εἷς ἄρα λόγος, ἔν τε τῷ γιγνώσκοντι καὶ ἐν τῷ γιγνωσκομένῳ, καὶ ὁ αὐτὸς ὤν, συνάπτει ταῦτα ἀλλήλοις. ἐπειδὴ δὲ διαφόρως εἰσὶν ἐν τοῖς γνωστικοῖς οἱ λόγοι, κατὰ τὰ μέτρα τῶν οὐσιῶν καὶ αἱ ὑφέσεις, διὰ δὴ τοῦτο καὶ αἱ γνώσεις, παμπόλλην ἐπιδέχονται διαφοράν. ἡ μὲν γὰρ νοερὰ γνῶσις, ἀμερὴς καὶ αἰώνιος. διότι καὶ οἱ λόγοι τῶν πραγμάτων οἱ ἐν αὐτῷ, τοιοίδε τινές εἰσιν. ἡ δὲ ψυχικὴ γνῶσις, ἀνελίττεται καὶ ἐν διεξόδοις ὑφέστηκεν. διότι καὶ οἱ λόγοι τῆς ψυχῆς, δι' ὧν γιγνώσκει τὰ πράγματα, τοιαύτην ἔχουσι τὴν [illegible]σιν. ἔτι ἡ μὲν νοερὰ γνῶσις, μονοειδής. ὅτι καὶ οἱ λόγοι μοναδικῶς εἰσιν ἐν αὐτῷ. πρώτως γάρ εἰσιν. ἡ δὲ ψυχική, δυοειδής. διότι καὶ οἱ λόγοι διχῶς, ἄλλως μὲν οἱ διανοητικοί, ἄλλως δὲ οἱ δοξαστικοί. καὶ ἡ γνῶσις οὖν μία ἐστὶν καὶ διπλῆ κατὰ τὴν τῶν λόγων οὐσιώδη διαίρεσιν. καὶ γὰρ εἰ ὁ μέν, τοῖν κύκλοιν γινώσκει τὸ νοητόν. ὁ δέ, τὸ αἰσθητόν, τί ποτέ ἐστι τὸ λέγον ὅτι ἕτερα ταῦτα ἀλλήλων, καὶ τὸ μέν, παράδειγμα, τὸ δέ, εἰκών; οὐ γὰρ ἐνδέχεται μὴ γιγνῶσκον ἀμφότερα, λέγειν περὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν, ὡς ἐν Θεαιτήτῳ μεμαθήκαμεν. ὡς οὖν ἐκεῖ λέγεται τὸ γιγνῶσκον τὰ ὁρατὰ καὶ ἀκουστά, τὰ μέν, δι' ὄψεως, τὰ δέ, δι' ἀκοῆς, καὶ ἕτερα ταῦτα λέγον, ἄμφω χρῆναι γινώσκειν, οὕτως ὁ λόγος οὗτος τῶν δύο κύκλων ἕτερος λέγων διὰ πάσης τῆς ψυχῆς, τὰ μέν, περὶ τῶν νοητῶν, τὰ δὲ περὶ τῶν αἰσθητῶν, κοινὸς ὢν ἀμφοτέρων, ἐνέργεια, ὡς ἂν ἐγὼ φαίην, τῆς οὐσιώδους τῆς ψυχῆς. καθὸ γὰρ μία ἐστὶν οὐσία, κατὰ τοῦτο μίαν ἐνέργειαν ἔχει γνωστικὴν ταύτην, ἣν καλεῖ λόγον. διὸ καὶ λογικὴν λέγομεν ἁπλῶς τὴν ὅλην ψυχήν. ὁ δ' οὖν λόγος οὗτος, ἡ μία ἐστὶ γνῶσις τῆς ψυχῆς, καὶ διὰ μὲν τοῦ ταὐτοῦ κύκλου, νοεῖ τὴν ἀμέριστον οὐσίαν, διὰ δὲ τοῦ θατέρου, τὴν σκεδαστήν. εἰ γὰρ καὶ ἀμφότεροι μεταξὺ τῆς ἀμερίστου καὶ τῆς μεριστῆς οὐσίας εἰσίν, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ μέν, ταὐτοῦ, τῆς ἀμερίστου μετείληχεν, ὁ δὲ αὖ θατέρου, τῆς μεριστῆς. καὶ οὗτός ἐστιν ὁ εἷς λόγος οὐσιώδης, ὡς ἡ οὐσία μία, ἡ πρὸ τοῦ ταὐτοῦ καὶ ἑτέρου. καὶ ἡ μὲν ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν, ἡ αὐτοκινησία, ἥ τις ὑπάρχει τοῖς δύο κύκλοις, ἡ δὲ γνῶσις, μεταβατική, κοινὴ οὖσα καὶ αὐτὴ ἀμφοτέροις. καὶ διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἐστὶ δυοειδὴς ἡ ψυχή, ἀλλὰ καὶ μονοειδής. ταῦτα μὲν εἴρηται τῆς ὅλης ἕνεκα τοῦ δόγματος περιλήψεως. παρατηρητέον δὲ καὶ ἐν τοῖς καθέκαστον, ὅτι δεῖ καὶ ἐκ τριῶν εἶπεν ἐκείνων μοιρῶν τὴν ψυχήν, καὶ συγκεκρᾶσθαι αὐτὴν ἐκ τούτων, διὰ μὲν τῆς κράσεως, τὴν ἕνωσιν ἐνδεικνύμενος τῶν συνελθόντων, διὰ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τὴν ἀμιγῆ καθαρότητα. οὐ γὰρ αὖ ἔμενε τρία, μὴ σώζοντα

ζοντα τὴν οἰκείαν οὐσίαν ἀσύγχυτον. καὶ ὅτι, περὶ μὲν τῶν μεριστῶν διαλεγόμενος, εἶπεν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται. τότε γὰρ ἔχειν προσήκει τοῖς ἐπίθετον μὲν ἔχουσι τὸ οὐσιῶδες καὶ τὸ ὄν, ὑποκείμενον δὲ, τὸ ἀνούσιον, καὶ τὸ μὴ ὄν, καὶ τὸ τινὸς τοῖς μεριστοῖς καὶ τοῖς διαστατοῖς ὁπωσοῦν οἰκειότατον. ἔτι δὲ τὸ ἐφάπτεσθαι πρεπόντως εἴρηται, διότι προσεχῶς ἡ ψυχὴ, καὶ ἐφέστηκεν τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ ἐξήρτηται τῶν νοητῶν, τῆς ἐπαφῆς τὴν ἐνάργειαν καὶ ἄμεσον καὶ κατ' ἐπιβολὴν ὡρισμένην ἐχούσαν γνῶσιν δηλούσης. ὡς ἐπαφητά, φησί τις θεῶν. περὶ δὲ τῶν ἀμερίστων, ἤρκεσεν αὐτῷ μόνον εἰπεῖν, ὅταν δὲ ἀμέριστον. τὸ γὰρ ἁπλοῦν καὶ μονοειδὲς, ἴδιόν ἐστι τῆς οὐσίας, ἀλλὰ ἀμέριστον μόνως. καὶ μὴν καὶ τὸ λέγειν προσφυῶς σημαίνει τὴν ψυχικὴν νόησιν. λόγος γάρ ἐστιν ἡ ψυχὴ, λόγου δὲ ἐνέργημα τὸ λέγειν, ὡς νοῦ τὸ νοεῖν, ὡς φύσεως τὸ φύειν. ταῖς γὰρ οὐσίαις παρωνύμοις αἱ ἀπ' αὐτῶν ἐνέργειαι λέγονται. μὴ λανθανέτω δὲ ἡμᾶς ἐν τούτοις, ὅσα ὁ Πορφύριος ἱστόρησεν περὶ τοῦ λέγει καὶ λήγει, καὶ ὅτι εἰσελθὼν πρὸς τὸν ἐξηγούμενον τὴν ῥῆσιν ταύτην, ὡς ἐχοῦσαν ἀντὶ τοῦ λέγει κινουμένη, λήγει κινουμένη, καὶ πράγματα ἔχοντα, μὴ δυνάμενον ἐφαρμόσαι τῷ λήγει κινουμένη, τινὰ καὶ ὁπωσοῦν ἐξήγησιν, ἀεὶ κινουμένης τῆς ψυχῆς, ἀπαύστως, ὡς εἴρηται καὶ ἔμπροσθεν. εἰπεῖν μὲν πρὸς αὐτὸν ὅτι λέγει γραπτέον, καὶ οὐχὶ λήγει, καὶ λυπῆσαι σφόδρα τὸν Ἀμέλιον, εὑρεῖν δὲ ὕστερον οὕτω γράφοντα καὶ τὸν Σωκράτη, ὡς τὸν Ἀμέλιον, καὶ ἦ αὖ πάνυ τὸν γενναῖον Ἀμέλιον, εἰ ἔγνω καὶ ἄλλον τὴν αὐτὴν δοκιμάζοντα γραφὴν, ἀλλὰ προτελευτήσαντα τυχεῖν. γραπτέον δ' οὖν καὶ ἡμῖν οὕτω, λέγει κινουμένη, διὰ πάσης αὑτῆς, ἀλλ' οὐχὶ λήγει κινουμένη, ὡς ὁ Σωκράτης ἐκεῖνος καὶ ὁ Ἀμέλιος, ἐγγραφέτην, ὡς ὁ Πορφύριος ἱστόρησεν. λόγου γὰρ οὐσιώδους ἐνέργεια, τὸ λέγειν ἐστί. λόγος δὲ οὖν οὖσα ἡ ψυχὴ, καὶ νοῦς λογικὸς, λέγει καὶ νοεῖ διὰ πάσης ἑαυτῆς, ὅταν ἐφάψηται μεριστῆς οὐσίας, ἢ ἀμερίστου. τί ποτ' ἐστὶ τὸ νοηθὲν, διότι δὴ ἀμέριστος οὖσα καὶ μεριστὴ, καὶ εἰ μὲν τὰ ἐν αὐτῇ γένη διῃρημένα μόνον ἦν ἀπ' ἀλλήλων οὐκ ἂν τῆς οὐσίας γνώσεως τὴν οὐσίαν, ἡ πᾶσα ψυχὴ διεγίγνωσκε. εἰ δὲ συνεφθαρμένα παντελῶς, οὐκ ἂν εἴη διωρισμένη τῶν ὄντων γνῶσις, οὐ δὲ ὡς ἄλλο μὲν, ἡ οὐσία, ἄλλο δὲ ἡ ταυτότης δυνατὸν λέγειν. ἐπειδὴ δὲ καὶ μέμικται ἀλλήλοις τὰ μέγιστα γένη, ἄμικτά ἐστιν, ἕκαστόν τε ἀφωρισμένως ἡ ψυχὴ νοεῖ, καὶ διὰ πάσης αὑτῆς, ὥς φησιν ὁ Πλάτων. εἰ δὲ λέγει κινουμένη διὰ πάσης ἑαυτῆς, δῆλον δήπουθεν, ὡς ἄρα μία τε οὖσα, καὶ οὐ μία. καὶ τὴν γνῶσιν ἔχει κοινὴν τῶν ἄκρων, καὶ διαφέρουσαν, καὶ ὅλη λέγει περὶ πάντων, ὡς μία, καὶ οὐχ ὅλη ὡς οὐ μία, καὶ ὅ, τε ταὐτοῦ κύκλος ἐν τῇ γνώσει τῶν νοητῶν, οἶδε καὶ τὰ αἰσθητὰ, ὡς ἀπὸ παραδειγμάτων, καὶ ὁ θατέρου τὰ νοητὰ γινώσκει, ὡς ἀπ' εἰκόνων. ἑκάτερος γὰρ τελέως ἔχων τὸ ἑαυτοῦ γνωστὸν, ἐξ ἀνάγκης ὁρᾷ, καὶ τὸ εἶναι, τὸ μὲν, παράδειγμα θατέρου, τὸ δὲ εἰκόνα, ἢ ἀγνοῶν ὅτι παράδειγμα, ἢ ὅτι εἰκὼν, οὐκ οἶδεν αὐτοτελέως. εἰδὼς δὲ ὅτι παράδειγμα, οἶδε καὶ οὗ ἐστι παράδειγμα, καὶ ὅτι εἰκὼν, οἶδε καὶ οὗ ἐστιν. εἰκότως ἄρα εἴρηται πάντα διὰ πάσης ἑαυτῆς ἡ ψυχὴ λέγειν. περὶ τῶν πραγμάτων ταῦτα. ἐπειδὴ δὲ γράφουσί τινες ἐσφαλμένως, οὐ λέγει διὰ πάσης ἑαυτῆς, ἀλλὰ λήγει ὡς τὸν Πορφύριον ἱστορεῖν εἴπομεν, καὶ ὅτι καὶ Ἀμέλιον οὕτω γράφοντα καὶ κατασπάσασθαι μὴ δυνάμενον τὴν διάνοιαν τῆς ῥήσεως, εἰπὼν χρῆναι γράφειν οὐ λήγει διὰ πάσης ἑαυτῆς, ἀλλὰ λέγει, δεινῶς ἠνίασε· τοσοῦτον, προσθετέον ὅτι ἀπραγμονέστερόν μὲν ἐστὶ γράφειν, λέγει κινουμένη, δύναιτο δ' αὖ καὶ λήγει γράφεσθαι, τὴν ἐκ τῶν πολλῶν νοήσεων, μίαν ἀντίληψιν τῶν γνωστῶν καταντῶσαν εἰς τὴν ἰδίαν ἑκάστῳ ὡρισμένην ἐπιβολὴν, τοῦ λήγει σημαίνοντος. ἵν' ᾖ τὸ ὅλον, κινουμένην τὴν ψυχὴν, λήγειν εἰς τὴν ἑκάστου γνῶσιν. τέλος γὰρ τοῦ κινεῖσθαι τὸ λήγειν, τῆς ψυχῆς, οὔτε τοῦ κινεῖσθαι παυομένης, καὶ ἀεὶ καταντώσης, εἴς τινα νόησιν. οἷον καὶ Ἀριστοτέλης ἰδὼν, ὧδε τοῦ οὐρανοῦ εἶπεν, ὅτι ἀεὶ ἐν τέλει κινεῖται.

Ὅτῳ τε αὖ τι ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅτῳ ἂν τι ἕτερον, πρὸς ὅτι τε μάλιστα καὶ ὅπῃ καὶ ὅπως, καὶ ὁπότε ξυμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸς ἕκαστον εἶναι καὶ πάσχειν καὶ πρὸς τὰ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί.

Τρεῖς εἰσι τῶν προκειμένων τούτων λέξεων ἐξηγήσεις, λόγον ἔχουσαι πᾶσαι, καὶ δεῖ τὴν ἑκάστης παραστῆσαι δύναμιν. ἡ μὲν γὰρ, μίαν ποιεῖ πᾶσαν τὴν ῥῆσιν, ἡ δὲ, δύο. τὴν διαίρεσιν οὕτω ποιουμένη τῶν ῥημάτων, ὥσπερ ἡμεῖς. ἡ δὲ, τρεῖς καθ' ἕκαστον διαιροῦσα τῶν κώλων. καὶ ἡ μὲν πρώτη, τοιάδε τις ἐστὶν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται, καὶ ὅταν ἀμέριστον, ἐνταῦθα μικρὸν ὑποστίξασα, ἐπάγει ἑξῆς. λέγει κινουμένη διὰ πάσης αὑτῆς, ὅτῳ αὖ τι ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅτῳ αὖ τι ἕτερον, πρὸς ὅτι τε μάλιστα, καὶ ὅπῃ καὶ ὅπως καὶ ὁπότε ξυμβαίνει, κατὰ τὰ γιγνόμενα πρὸς ἕκαστον, ἕκαστα εἶναι καὶ πάσχειν, καὶ πρὸς τὰ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί. ταῦτα γὰρ πάντα λέγει κινουμένη διὰ πάσης αὐτῆς, ἡ ψυχή φησιν τοῖς ἀμερίστου καὶ μεριστῆς οὐσίας, ἐφαψαμένη τὴν ταυτότητα ἐν ἀμφοῖν τὴν ἑτερότητα, τὰς σχέσεις, τὰς ποιότητας, τὰς ποιήσεις, τὰ πάθη. πάντα γὰρ ταῦτα, καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς εἶναι, καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἀνάλογον. ἡ δὲ δευτέρα, μίαν μὲν ποιεῖ ῥῆσιν, ἣν πρότερον ἀνεγράψαμεν. δευτέραν δὲ ταύτην οὕτως. ὅτῳ τε αὖ τι ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅπου αὖ τι ἕτερον λέγει κινουμένη, πρὸς ὅτι τε μάλιστα, καὶ ὅπῃ καὶ ὅπως, καὶ ὁπότε ξυμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸς ἕκαστον καὶ ἐφεξῆς. διαφέρει δὲ αὕτη τῆς προτέρας, ὅτι χωρὶς μὲν, τὸν περὶ τῆς οὐσίας διακρίνει λόγον, χωρὶς δὲ τὸν περὶ τῶν περὶ τὴν οὐσίαν. ἡ δὲ λοιπὴ, τριχῇ διεῖλε τὰ κῶλα. τίθησι γὰρ ἐν μὲν, τὸ προειρημένον, δεύτερον, ὅτῳ τε αὖ τι ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅτῳ αὖ τι ἕτερον, τρίτον δὲ τὰ ἑξῆς πάντα. τὴν μὲν οὖν λέξιν, τριχῶς ἄν τις ὡς εἴπομεν ἐφερμηνεύσειεν. ὑπὲρ δὲ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, μάλιστα σκεπτέον. ὅτι μὲν γὰρ ταυτότης ἐστὶ καὶ ἑτερότης ἐν τοῖς νοητοῖς, δῆλον. ὅπως δὲ καὶ τὸ πρός τι καὶ τὸ ὅπῃ, καὶ τὸ ὅπως, καὶ τὸ ποτὲ, καὶ τὸ πάσχειν. ταῦτα γὰρ, ἐπὶ μὲν τῶν αἰσθητῶν, γνώριμα πάντως ἐστὶν, ἐν δὲ τοῖς νοητοῖς, πῶς; ἢ τὰ μὲν γένη τοῦ ὄντος, ἔκδηλά ἐστιν ἐν ἐκείνοις, διότι τὰ κυρίως ὄντα ἐστὶν ἐκεῖνα. λάβοις δ' αὖ καὶ ταῦτα κατὰ τὸ ἀνάλογον θεωρῶν, τὸ μὲν πρός τι, κατὰ τὸ παθητικὸν, εἰ βούλει, καὶ κατὰ τὸ μηνικὸν, τό τε ὅμοιον, καὶ ἀνόμοιον, καὶ ἴσον καὶ ἄνισον, μόνον μὴ ἀνουσίους ὑπολάβῃς τὰς σχέσεις, ἀλλ' ὡς προσήκει ταῖς νοηταῖς οὐσίαις. ἐκεῖ γὰρ ἡ κυριωτάτη σχέσις, ὅπου

 καὶ ἡ

καὶ ἡ κοινωνία πλείων. διὸ καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς ὅτι μάλιστα καὶ πάντα πρώτως ἐστί. τὸ δὲ ὅπῃ, καθ' ὅσον ἐστὶν ἐν ἐκείνοις, καὶ τὸ μὴ κατὰ πᾶν τοιοῦτον, ἀλλὰ πῇ. λέγεται οὖν πῇ ἕν, ἕκαστον τῶν νοητῶν, ἓν ἁπλῶς γὰρ ἕν. καὶ πάλιν τὸ ἐκεῖ ταὐτόν, καὶ ἕτερον, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς ἕτερον. οὐδὲ γὰρ αὖ ἑτέρα τῆς ταυτότητος ἢ ἑτερότητος. καὶ οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. πάντα γοῦν εἶναί φησιν πάντα, καὶ ἓν μὲν ἕκαστον, κατὰ τὴν οὐσίαν, πάντα δὲ κατὰ μετουσίαν. τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ὅπῃ καὶ ἐκείνοις. τὸ δὲ ὅπως, κατὰ τὰς διαφορὰς τῶν μεθέξεων. τῆς γὰρ αὐτῆς ἰδιότητος, πολλὰ μετέχει διαφόρως. τοῦ γὰρ ταὐτοῦ, μετέχει μέν, εἰ τύχει στάσις, μετέχοι δὲ κίνησις, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως. ἀλλ' ἡ μέν, μᾶλλον, ἡ δέ, ἧττον. καὶ δὴ κατὰ τοὺς διακόσμους τῶν εἰδῶν, οἷον, τοῦ ἑνός, ἢ τῆς οὐσίας, ἄλλως μὲν τὰ νοητά, ἄλλως δὲ τὰ νοερά, καὶ τούτων, τὰ μέν, ἄλλως, τὰ δέ, ἄλλως, κατὰ τὰ μέτρα τῆς ἑκάστης οὐσίας. ἔστιν ἄρα ἐκεῖ καὶ τὸ ὅπως. τὸ δὲ ὁπότε, ἢ κατὰ τὰς ποιήσεις, τὰς εἰς τὰ τῇδε τῶν νοητῶν. ποτὲ γὰρ αὐτῶν μετέχει τὰ τῇδε, καὶ γίνεταί τισι ποτὲ μεθεκτά, ἢ καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς τὰς νοήσεις τῆς ψυχῆς. ἄλλοτε γὰρ ἄλλοις εἴδεσι προσβάλλουσα, ποτὲ μέν, τάδε νοεῖ, ποτέ, ἄλλα. καὶ γίνεται τὸ ἀεὶ ὄν, ποτὲ αὐτῇ, ὡς ποτὲ νοητόν. τὸ δὲ πρὸς ἕκαστον ἕκαστα εἶναι, καθ' ὅσον πάντα ἐν ἀλλήλοις ἐστί, καὶ δι' ἀλλήλων πεφοίτηκεν, καὶ πάντα οἰκεῖα πᾶσιν ἐστίν, ἢ ὡς ἑνός τινος ἐξημμένα, ἢ ὡς τὸ μὲν αἴτιον, τὸ δέ, αἰτιατόν, ἢ ἄλλως ὁπωσοῦν. τὸ δὲ πάσχειν καθόσον πληροῦται ἀπ' ἀλλήλων, καὶ πάντα πᾶσιν ἀποδίδωσι τῶν οἰκείων ἰδιοτήτων. καὶ γὰρ τὸ μετέχειν ὁ Πλάτων διὰ τοῦ πεπονθέναι δηλοῖ πολλάκις, ὡς ἐν Σοφιστῇ μεμαθήκαμεν. ὅπου λέγει τὸ ὅλον πεπονθὸς εἶναι τὸ ἕν, ἀλλ' οὐκ αὐτό, ὡς μετέχον τοῦ ἑνός. ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς ταῦτα, καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸς ἕκαστον ἕκαστα εἶναι καὶ πάσχειν συμβαίνει, καὶ πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί, παραπλησίως ἕκαστον εἶναι, καὶ πάσχειν συμβαίνει, τῶν τε αἰσθητῶν, καὶ τῶν ἀεὶ ὄντων. εἴωθε γοῦν καὶ αὐτός, τάς τε μεθέξεις, διὰ τοῦ πεπονθέναι δηλοῦν, καὶ πᾶν τὸ μετέχον, καλεῖν τε πεπονθός, ἐκεῖνο οὗ μετέχειν ὡς εἴπομεν. ὡς οὖν συλλήβδην εἰπεῖν, λέγει τοῦ παντὸς ἡ ψυχὴ διὰ πάσης ἑαυτῆς, κατὰ μίαν γνῶσιν, καὶ κατά τε τὰ γιγνόμενα, καὶ τὰ κατὰ τὰ αὐτὰ λέγει κατ' ἄμφω, ἕκαστον τῶν γιγνομένων, καὶ ἕκαστα τῶν ἀεὶ ὄντων, τίνι ταὐτά ἐστι, τίνος ἕτερα. καὶ ἕκαστον τῶν γιγνομένων, πρὸς ἕκαστον καὶ τῶν ὄντων ἕκαστον, πρὸς ἕκαστον, πῶς ἔχει κατὰ τὸ εἶναι, ἢ κατὰ τὸ ποιεῖν, ἢ κατὰ τὸ πάσχειν μάλιστα. ἄλλο γὰρ ὑπ' ἄλλου πάσχει μᾶλλον, καὶ ἄλλο εἰς ἄλλο ποιεῖ μᾶλλον, καὶ τῶν ὄντων, καὶ τῶν γιγνομένων. ἃ δὴ πάντα ἡ ψυχὴ λέγει νοοῦσα, τὰ μέν, διὰ τοῦ ταὐτοῦ κύκλου, τὰ δέ, διὰ τοῦ θατέρου. πάντα γὰρ καὶ τὰ αἰσθητὰ προείληφε, καὶ τὰς ποιήσεις αὐτῶν, καὶ τὰς πείσεις. ἐπεὶ γὰρ ἕν ἐστι ζῷον τὸ πᾶν, ἑαυτῷ συμπαθές ἐστιν, ὥστε τὰ γιγνόμενα πάντα, μέρη τῆς τοῦ παντός ἐστι ζωῆς, ὥσπερ δράματος ἑνός. οἷον, εἴτις τραγῳδίας ποιητὴς δραματοποιήσας, ἐν ᾧ καὶ θεῶν ἐπιφοιτήσεις, καὶ ἡρώων φωνάς, καὶ ἄλλων προσώπων ἀφῆκε τοῖς βουλομένοις τῶν ὑποκριτῶν, ἢ τῶν ἡρωικῶν προστῆσαι ῥήσεων, ἢ ἄλλων τινῶν, αὐτὸς ὁ πάντων τῶν λεγομένων περιέχων τὴν μίαν αἰτίαν, τοιοῦτον δεῖ νοεῖν καὶ ἐπὶ τῆς ὅλης ψυχῆς. ὅτι δὴ πᾶσαν ὑποστήσασα τὴν τοῦ κόσμου ζωήν, μίαν οὖσαν καὶ ποικίλην, οἷον, ζῷον πολυκέφαλον κατὰ πάσας φθεγγόμενον τὰς κεφαλάς, καὶ πῇ μέν, ἑλληνικήν, πῇ δὲ βάρβαρον φωνὴν ἀφιέν, πάντων περιέχει τῶν γιγνομένων τὰς αἰτίας. τὰ μὲν καθ' ἕκαστα, τοῖς καθόλου, τὰ δὲ συμβεβηκότα ταῖς οὐσίαις, τὰ δὲ μέρη, τοῖς ὅλοις γιγνώσκουσα. πάντα δὲ κατὰ τὸ ἐν αὐτῇ θεῖον ἁπλῶς. θεὸς γὰρ ὁ θεός, καὶ τὰ μερικὰ γινώσκει, καὶ τὰ παρὰ φύσιν, καὶ πάντα ἁπλῶς, κἂν αὐτὴν εἴποις τὴν ὕλην. πᾶν γὰρ ὅτι περ ἂν λάβῃς, ἕν ἐστι καθὸ ἐκ τοῦ ἑνός. θεία οὖν ἡ πάντων ἁπλῶς, καὶ αὐτόθεν γνῶσις.

„ Λόγος δὲ ὁ κατὰ ταὐτὸν ἀληθὴς γιγνόμενος, περί τε θάτερον ὄν, καὶ περὶ ταὐτὸν ἐν τῷ κινουμένῳ ὑπ' αὐτοῦ φερόμενος, ἄνευ λόγου καὶ ἠχῆς.

Τὸν λόγον τοῦτον, ὁ μὲν Ἀττικός, ἐπὶ τῆς προσεκτικῆς δυνάμεως ἤκουσεν, ὁ δὲ Πορφύριος, ἐπὶ τοῦ ἡνιόχου τοῦ κινοῦντος τοὺς δυττοὺς ἵππους, ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, ἐπὶ τῆς ὅλης ψυχῆς. αὕτη γὰρ ἑαυτὴν πᾶσαν κινεῖ, καὶ ὁ τῆς ὅλης ἑαυτῆς λόγος ἐστὶ τῶν ὄντων. καὶ δοκοῦσι μὲν αἱ ἐξηγήσεις πᾶσαι καταδράττεσθαι τῆς τοῦ Πλάτωνος διανοίας. μᾶλλον μέν, ἡ τοῦ Πορφυρίου συμφωνοτέρα, καὶ τοῖς ἐνταῦθα καὶ τοῖς ἀλλαχοῦ λεγομένοις ἐστίν. ὁ γὰρ λόγος οὗτος, οὔτε ὁ οὐσιώδης παρείληπται νοῦς, οὔτε ὁ κατ' ἐνέργειαν ἀλλ' ὁ ὡς δύναμις μία τῆς οὐσίας τῶν ψυχῶν, καθ' ἣν καὶ μία ἐστὶν ἡ ψυχή, καθάπερ κατὰ τὸ ταὐτὸν καὶ ἕτερον δυοειδής. ἢ διατί μὴ τρεῖς γεγόνασι κύκλοι καθ' ἕκαστον τῶν στοιχείων τριῶν ὄντων, εἷς, ἀλλὰ δύο μόνον, ἢ ὡς τῆς οὐσίας οὔσης μιᾶς ἐν ἀμφοῖν. ταύτης οὖν ἡ δύναμις ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος, οὐκ ὤν, οὔτε αὐτὴ ἡ οὐσία, οὔτε ἡ ἀπὸ τῆς οὐσίας ἐνέργεια, τρίτην ἔχουσα τάξιν. οὗτος οὖν εἷς ὤν, γινώσκει κατὰ ταὐτόν. οὐ γὰρ τοτὲ μὲν τὸ νοητόν, τοτὲ δὲ τὸ αἰσθητὸν ὡς ὁ ἡμέτερος λόγος, οὐ δυνάμενος κατὰ ταὐτὸν εἶναι, πρὸς ἀμφοτέρους. ἐκεῖνος δ' οὖν ἅμα γιγνώσκει, περί τε τὸ νοητόν, καὶ περὶ τὸ αἰσθητόν, ταὐτὸν καὶ ἕτερον, ἀληθὴς οὐχὶ ὤν, ὡς ὁ νοῦς, ἀλλὰ γιγνόμενος ἀληθὴς περὶ ἀμφότερα, διὰ τὸ μεταβατικὸν τῆς κατ' ἄμφω γνώσεως. ἵνα τὸ μέν, κατὰ ταὐτόν, σημαίνῃ τὴν διαφορὰν τῆς θείας ψυχῆς πρὸς τὴν μερικὴν τῆς γνώσεως, τὸ δὲ γιγνόμενος ὅλως τῆς ψυχικῆς πρὸς τὴν νοεράν. οὗτος δ' οὖν ὁ λόγος γιγνώσκει τά τε νοητὰ καὶ τὰ αἰσθητά. τῆς τε νοητῆς ταυτότητος, καὶ ἑτερότητος ἁπτόμενος, καὶ τῆς αἰσθητῆς, φερόμενος δὲ εἰς πᾶσαν τὴν ψυχήν, καὶ ὡδὶ μέν, τὸν ταὐτοῦ κύκλον κινῶν, ὡδὶ δὲ τὸν θατέρου. καὶ τῷ μέν, τὰ νοητά, τῷ δέ, τὰ αἰσθητὰ θεώμενος, καὶ ταύτῃ τὸν ὅλον δημιουργὸν ἀπεικονιζόμενος, περὶ οὗ λέλεκται τῷ νῷ μὲν κατέχει τὰ νοητά, αἴσθησιν δὲ ἐπάγει κόσμοις. οὕτω γὰρ καὶ ὁ ψυχικὸς λόγος ἐν τῇ ψυχῇ φερόμενος. ὡς καὶ ἑαυτὸν καὶ ἐκείνην πᾶσαν κινεῖν, περί τε τὴν ἑτερότητα, καὶ τὴν ταυτότητα, τάς τε νοητάς, καὶ τὰς αἰσθητάς, ποτὲ μὲν δόξας καὶ πίστεις ἀποτελεῖ, ποτὲ δὲ νοῦν καὶ ἐπιστήμην, γιγνόμενος μὲν ἀληθὴς καὶ οὐκ ὤν, καθάπερ αὐτὸς ὁ νοῦς. ἐκεῖνος γὰρ ὄντως ἀληθής, κατὰ ταὐτὸν ἀληθής. ἢ ὡς ἅμα γιγνώσκων ἄμφω τά τε ὄντα καὶ τὰ γιγνόμενα,

ἢ ὡς

ἢ ὡς ἀεὶ τοιοῦτος ὤν, καὶ οὔ ποτε, καθάπερ ὁ τῶν μερικῶν ψυχῶν λόγος. οὗτος γάρ, οὐκ ἀεὶ ὡσαύτως ἀληθὴς πλάνης τε καὶ ἀγνοίας ἀναπιμπλάμενος κατὰ τὴν γένεσιν, ἢ γιγνόμενος μὲν ἀληθὴς ὡς μεταβατικὸς ἐν ταῖς γνώσεσι ταῖς διτταῖς, κατὰ ταυτὸν δὲ ἀληθής, ὡς ὅλον ἀεὶ τὸ εἶδος περιλαμβάνων ἑκάστου γνωστοῦ, καὶ μὴ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον, ἀνελίττων καὶ τῶν εἰδῶν ἕκαστον, ἀλλὰ πᾶν ὅπερ ὁρᾷ, θεώμενος ἅμα ὅλον. ἡμεῖς γὰρ ἄλλο καὶ ἄλλο τοῦ αὐτοῦ προσπίπτοντες, οὐ κατὰ ταυτὸν ὁρῶμεν, ἀλλὰ κατὰ μέρος ἕκαστον, ἢ καὶ κατὰ ταυτόν, περί τι τὸ ἕτερον, καὶ περὶ τὸ ταυτόν. ἁπλῶς περὶ τὸ νοητόν, καὶ περὶ τὸ αἰσθητὸν ὡσαύτως ἀληθὴς γιγνόμενος, ὡς ἅμα ἄμφω γιγνώσκων, ἧ ταυτόν, καὶ ἧ ἕτερον ὅπως ὁρᾷ, καὶ λέγει θάτερον ἐκ θατέρου τὴν πρόοδον ἔχει. τὸ οὖν κατὰ ταυτὸν εἶναι δηλωτικὸν τοῦ κατὰ μίαν ἐπιβολὴν ἀμφοτέρων εἶναι τὸν λόγον τοῦτον γνωστικόν, τοῦ τε ὄντως θατέρου, καὶ τοῦ ὄντως ταυτοῦ. τούτων γὰρ ἔχων ὁμοῦ τὴν μεταβατικὴν γνῶσιν, γιγνόμενός ἐστιν ἀληθὴς οὗτος ὁ λόγος, οὗ ἡ μὲν ἐνέργεια, τὸ λέγειν, καὶ τοῦ ἐν τῷ αἰσθητῷ μέν τοι ὄντως ταυτοῦ καὶ θατέρου. τούτου γὰρ ἔργον ἐστὶν ἰδεῖν, καὶ οὕτω τὰ νοητὰ διεστήκεν τῶν αἰσθητῶν. δεῖ γὰρ ἕν τι εἶναι τὸ γνωστικὸν ἀμφοῖν, ἵνα λέγῃ τὰ μέν, ἄλλα, τὰ δέ, ἄλλα εἶναι τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν. ἐν δὲ τῷ ὑπ' αὐτοῦ κινουμένῳ, φερόμενός ἐστιν ὡς προϊὼν εἰς τοὺς διττοὺς κύκλους, καὶ κινῶν ἑαυτόν τε καὶ ἐκείνους. ἡ γὰρ φορά, τὴν πρόοδον δηλοῖ τὴν ἀπὸ τῆς μιᾶς γνώσεως μεριζομένην, εἰς τὰς διττὰς γνώσεις. ὁ δὲ λόγος αὐτός, ἑνοειδής ἐστι γνῶσις, τῶν τε νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν, ἢ τὸ ἐν αὐτῇ λέγον, ὅτι ἄλλο τὸ νοητόν, καὶ ἄλλο τὸ αἰσθητόν, ἢ τὸ ἄμφω εἶδος, περὶ ἀμφοῖν ὄν, τῶν διῃρημένως ταῦτα εἰδότων. ἐπεὶ καὶ μονάς ἐστιν ἡ ψυχή, καὶ δυάς, καὶ ἔστιν ὅπῃ κατὰ μίαν γνῶσιν ἡνωμένως περιέχει τά τε νοητὰ καὶ τὰ αἰσθητά, καὶ αὖ πάλιν, τὰ μέν, κατὰ τὸν ταυτοῦ κύκλον, τὰ δέ, κατὰ τὸν θατέρου. ὡς οὖν ἐπὶ τῆς οὐσίας τὸ μοναδικὸν προηγεῖται τοῦ δυοειδοῦς, ὡς ἐπὶ τῆς ἁρμονίας, ὡς ἐπὶ τοῦ εἴδους, ὡς ἐπὶ τῶν δυνάμεων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν γνωστικῶν ἐνεργειῶν ὁ εἷς λόγος, τῶν διῃρημένων προκατάρχει γνώσεων. καὶ εἴρηταί μοι ταῦτα πολλάκις, διὰ τὴν τῶν ἐξηγητῶν περὶ ταῦτα πλάνην. ταῦτα γοῦν καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, εἶπε φέρεσθαι τὸν λόγον αὐτὸν ἀληθῆ περὶ ἀμφότερα γιγνόμενον, τό τε νοητόν, καὶ αἰσθητόν, εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ κινούμενον. ὃ δή ἐστι τῶν κύκλων ἑκάτερος. φέρεσθαι δὲ ἄνευ φθόγγου καὶ ἠχῆς. ὁ γὰρ ἔνδον λόγος, τούτων οὐδὲν δεῖται παντελῶς, ἀλλ' ὁ προφορικός. ὡσεὶ ἔλεγεν ὅτι πᾶσαν τῆς εἰς τὸ ἔξω φερομένης ἐνεργείας, ὁ λόγος οὗτος, ἔχει κίνησιν τελεωτέραν. ὁ γὰρ φθόγγος, καὶ ὁ ἦχος, τῶν αἰσθητῶν κινήσεων εἴληπται σύμβολα. φερόμενος δ' οὖν ὁ ἔνδον λόγος, ἅτε ἡνίοχος ὢν καὶ κινῶν τῶν κύκλων ἑκάτερον, διττὰς ἀποτελεῖ γνώσεις ἐν ἡμῖν, ἃς ἐφεξῆς ὁ Πλάτων παραδίδωσιν. εἰ δὲ ὡς ἐν τοῖς ἀκριβεστέροις εὕρομεν τοῖς κεκλασμένοις μὴ γράφοιτο ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κινουμένῳ, ἵν' ἐπὶ τὸν λόγον ἔχῃ τὴν ἀναφοράν, ἀλλὰ τῷ ὑφ' ἑαυτοῦ κινουμένῳ, πᾶσαν ἂν δηλοίη τὴν ψυχήν, ἀπὸ τοῦ ὁρισμοῦ σημαῖνον αὐτήν. τὸ γὰρ ὁριστόν, τῷ ὡρισμένῳ ταυτόν πως ἐστι. τὸν τοίνυν λόγον φερόμενον ἐν τῇ ψυχῇ, ταύτην γὰρ εἶναι τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ κινούμενον, ποτὲ μὲν τῶν αἰσθητῶν, ποτὲ δὲ τῶν νοητῶν γινώσκειν τὸ ταυτὸν καὶ ἕτερον, καὶ ἔοικεν μάλιστα τὴν γνῶσιν ταῦτα χαρακτηρίζειν, ὥσπερ τὴν ζωήν, κίνησις καὶ στάσις. διὸ καὶ διαφερόντως τούτων ἐποιήσατο μνήμην, ὡς πρὸς ταῦτα πάσης γνώσεως ἐχούσης συγγενῶς.

« Ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν γίγνηται, καὶ ὁ τοῦ θατέρου κύκλος ὀρθὸς ἰών, εἰς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν διαγγείλῃ, δόξαι καὶ πίστεις γίγνονται βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς.

Ἐν δὴ τούτοις, περὶ τῆς τῶν αἰσθητῶν διαλέγεται γνώσεως, ὅπως ὁ λόγος ὁ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ παντός, ἀπογεννᾷ τὴν γνῶσιν ταύτην, ὅτι τὸν θατέρου κύκλον κινῶν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ λόγους τοὺς προϊσταμένους τῆς διακοσμήσεως τῶν ὅλων, καὶ ἀκλινῆ φυλάττων αὐτόν. ἡ γὰρ ὀρθότης, δηλοῖ μὲν καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν, ὡς ὅ, τε Πορφύριος ἐξηγήσατο, καὶ ὁ Ἰάμβλιχος ἐπέκρινε. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ἀδάμαστον ἐν τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ ἀρρεπές. οἰκεῖον γὰρ νοήσει μέν, ἡ ἄκμητος, καὶ ὀξυκίνητος δύναμις, προνοίᾳ δέ, καὶ γονίμοις ἐνεργείαις, ἡ ἀμείλικτος καὶ ἀκλινής. καὶ ἀμερίστῳ μὲν οὐσίᾳ, καθαρότητος νοήσεως, μεριστῇ δέ, ἡ ἄχραντος ἐνέργεια. ἀμέριστος μὲν οὖν, τὸν ὀρθὸν κύκλον, μεριστὴ δέ, τὸν μὴ ἀκριβῆ κύκλον, ἀλλὰ μετέχοντά πως τῆς εὐθείας ἀκοῆς. διότι φέρεταί τε εἰς τὸ ἐκτός, ἡ γνῶσις τῶν αἰσθητῶν, καὶ εἰς αὐτὴν πάλιν ἀνακάμπτει, τὴν ψυχήν, ὡς μήτε εὐθεῖαν εἶναι μόνον, οἷα ἡ τῆς αἰσθήσεως γνῶσις, μήτε κύκλον, οἷα ἡ τῆς διανοίας. Ἰάμβλιχος δέ, πᾶν τοῦτο ἀπεδοκίμασεν ὡς ταῖς ἀνθρωπίναις γνώσεσιν, ἀλλ' οὐ ταῖς θείαις προσῆκον. ὅταν τοίνυν ὁ ἡνίοχος κινῇ τὸν θατέρου κύκλον, ὁ δέ, ἀρρεπὴς μένων, καὶ εἰς αὐτὸν ἐπεστραμμένος τοὺς λόγους ἀνεγείρῃ τῶν αἰσθητῶν, καὶ εἰς πᾶσαν διαγγείλῃ τὴν ψυχήν, οἷόν ἕκαστόν ἐστι τῶν αἰσθητῶν. πᾶσα γὰρ ἡ ψυχὴ γιγνώσκει, κατὰ τοῦτον μέν τοι τὸ αἰσθητὸν πᾶν. καὶ γὰρ ὁ ταυτοῦ κύκλος, τὰ νοητὰ βλέπων οἶδε καὶ τὸ αἰσθητόν, ὡς ἀπ' αἰτίας, οὗτος δὲ αὐτόθεν, καὶ οἷον συστοίχως, ἐν αὐτῷ δόξαι καὶ πίστεις ἀπογεννῶνται. τῆς γὰρ θειοτέρας ψυχῆς, οἷον ἐπικρινάσης, μᾶλλον δὲ νοερωτέραν ἐνέργειαν εἰς αὐτὸν ἐλλαμψάσης ὁ δοξαστικὸς κύκλος, καθαρὰν ἔχει τὴν οἰκείαν ζωήν, καὶ ἡ γνῶσις ἐν αὐτῷ μόνιμος ἀποτελεῖται, τὰ μὲν φερόμενα, μονίμως, τὰ δέ, μεταρρέοντα καὶ ἐνδεχόμενα, πιστῶς καὶ ἀραρότως ἐν ἑαυτῇ προειληφυῖα. ἔστι γὰρ ἡ μὲν δόξα, τῆς δοξαστικῆς ψυχῆς ἐνέργεια καὶ γνῶσις, ἡ δὲ πίστις ἡ μόνιμος καὶ ἀμετάπτωτος, τῆς δόξης κρίσις. ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ. ζητήσεως δὲ ἄξιον, πῶς ὁ θατέρου κύκλος, παντός ἐστι τοῦ αἰσθητοῦ γνωστικὸς ὡς εἴρηται, καὶ ὁ ταυτοῦ τῶν νοητῶν, ὡς ῥηθήσεται. πῶς γὰρ ὁ μέν, τῆς ἐπὶ δεξιὰ κινήσεως αἴτιος, ὁ δέ, τῆς ἐπ' ἀριστερά, καὶ ταῖς κινητικαῖς δυνάμεσιν

δυνάμεσιν οὕτω διαιρεθέντες ἀπ' ἀλλήλων, οὐκέτι ταῖς γνωστικαῖς ὡσαύτως διεκρίθησαν, ἀλλὰ τῶν αἰσθητῶν, ἢ νοητῶν ἔχειν γνῶσιν. μήποτε οὖν ῥητέον, ὡς αἱ μὲν ζωτικαὶ κινήσεις, προόδων εἰσίν, αἱ δὲ γνωριστικαί, ἐπιστροφῶν. καὶ ὁ μὲν ταὐτοῦ κύκλος, ἅτε προσεχὴς ὢν τοῖς νοητοῖς, ἐκεῖθεν προϊών, αὐτῷ τῷ προϊέναι καὶ κινεῖσθαι ζωτικῶς, αὐτὸς κατὰ τὴν πρόοδον, κινεῖται πρωτίστην περίοδον, καὶ δι' ἐκείνης πάντα τὸν κόσμον. ἕπονται γὰρ αἱ ἀκυρώτεραι περίοδοι ταῖς κυριωτέραις. καὶ τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀληθές, ὅτι καὶ ἡ γένεσις κατ' ἄμφω κινεῖται. τὸ μέν, ὡσαύτως ἔχουσα, κατὰ τῆς ἐπὶ δεξιὰ κινήσεως, τὸ δέ, ἑτέρως κατὰ τῆς ἐπ' ἀριστερὰ περιφορᾶς. ἐπιστρέφων οὖν, εἰς τὸ νοητὸν ἐπιστρέφει. καὶ διὰ τοῦτο γνωστικῶς ἐστι τῶν νοητῶν. δεῖ γοῦν πανταχοῦ τῇ μονῇ συνέπεσθαι τὴν ἐπιστροφήν. ὁ δὲ δὴ θατέρου κύκλος μένων ἐν τῷ ταὐτοῦ, περιέχεται γὰρ ἐν τούτῳ προσεχῶς, ὡς ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ νοῦ πρόεισι διὰ τῆς ζωτικῆς κινήσεως, εἰς τὸ δεύτερον τοῦ κινηθέντος ὑπ' ἐκείνου. λέγω δὲ εἰς τὴν δευτέραν περιφοράν. καὶ διὰ ταύτης κινεῖ καὶ τὴν γένεσιν, ὡς ἐκεῖνος διὰ τῆς ἀπλανοῦς ἐκίνει τὸ πᾶν. ἐπιστρέφων δὲ διὰ τῆς γνώσεως εἰς τὴν ἐκείνου ζωτικὴν ἐπιστρέφει κίνησιν, οὖσαν προσεχῶς ὑπὲρ αὐτήν, εἰς ἐκείνην δὲ ἐπιστρέφων διὰ τῆς γνώσεως, ὅπερ ἐκείνη ζωτικῶς ἐπετρόπευε, τοῦτο γνωστικῶς ἐπιστρέφεται. καὶ οὕτω δὴ τοῦ κόσμου παντός, ἔχειν τὴν γνῶσιν, συνάψας τὸ ἑαυτοῦ ἐπιστρέφον, πρὸς τοῦτο περὶ αὐτοῦ μένον. καὶ ἐγένεσθαι, ὁ μέν, τῶν νοητῶν, ὁ δέ, τῶν αἰσθητῶν γνωριστικός. καὶ γὰρ εἰ τὴν θατέρου κινεῖ περίοδον, ἔδει γιγνώσκειν αὐτόν, καὶ ὧν ἡγεῖται, καὶ ὧν ἕπεται μέσην οὖσαν. καθάπερ τὸν τοῦ ταὐτοῦ κύκλον εἰ κινεῖ τὸ πᾶν, ἔδει γιγνώσκειν, τίνι ὁμοιούμενον, ζῇ τὴν μὲν ταύτην ζωήν. ὥστε, τῷ μέν, ἡ ἐπιστροφὴ διὰ τοῦ μέρους εἰς τὸ ὅλον, τῷ δέ, διὰ τοῦ ὅλου, εἰς ἕτερον ὅλον. τοσαῦτα καὶ πρὸς ταύτην ἡμῖν εἰρήσθω τὴν ζήτησιν, βαθείας ἐπιστάσεως δεομένην. οὐ δεῖ δὴ οὖν νομίζειν, ὅτι ἔξωθεν εἰσδέχεται τὴν γνῶσιν ἡ ψυχὴ τοῦ παντὸς τῶν αἰσθητῶν, οὐδ' ὅτι ὀργάνων δεῖται πρὸς τὴν κατάληψιν αὐτῶν. μερικῶν γάρ ἐστι ταῦτα ψυχῶν. ἀλλ' ὅτι εἰς ἑαυτὴν ἐστραμμένη, προβεβλημένως, ἔχει τοὺς λόγους τῶν αἰσθητῶν ἀφ' ἑαυτῆς. διὸ καὶ ὁ Πλάτων, ἀκριβῶς περὶ τὸ αἰσθητὸν εἶπεν ἐνεργεῖν τὸν θατέρου κύκλον, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ αἰσθητὸν ἵνα τὴν κατ' αἰτίαν περιοχὴν ἐνδείξηται τῶν αἰσθητῶν ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλ' οὐχὶ τὴν σύζυγον πρὸς αὐτά, καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀπερειδομένην γνῶσιν. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν πραγμάτων. τὸ δέ, εἰς πᾶσαν διαγγεῖλαι τὴν ψυχήν, σύμφωνον μέν ἐστι τῷ λέγει κινουμένη, διὰ πάσης ἑαυτῆς. ἐνδείκνυται δέ, ὅτι καὶ τῶν αἰσθητῶν προσεχῶς μέν, ὁ δὲ θατέρου κύκλος ἐφάπτεται. διὰ δὲ τούτου, καὶ ἡ πᾶσα ψυχή, τὴν γνῶσιν ὑποδέχεται. τὸ δὲ αὐτοῦ, πολλαχοῦ μὲν ἐξηγήσαιτο ἄν τις, ὡς καὶ ὁ Πορφύριος ἐπέστησε, μᾶλλον δὲ ὡς πρὸς τὸν λόγον ἀποδοτέον. δόξαι γὰρ αὐτοῦ γίγνονται τοῦ λόγου, καὶ πίστεις τοῦ ὀρθοῦ κύκλου, τὰ αἰσθητὰ διαγγέλλοντος. εἰσὶ γὰρ καὶ αἱ δόξαι καὶ αἱ πίστεις, ἐν τῷ δοξαστικῷ μέν. αὐτοῦ δὲ τοῦ λόγου, καθ' ὅσον ὑπ' ἐκείνου κινοῦνται, καὶ ἀνεγείρονται καὶ συνέχονται. ταῦτα μὲν περὶ τῆς τοῦ λόγου πρὸς τὸν θατέρου κύκλον συντάξεως. ἑξῆς δέ, καὶ περὶ τῆς πρὸς τὸν ταὐτοῦ διαλέγεται, ταύτη προστιθείς.

„ Ὅταν δὲ αὖ περὶ τὸ λογικὸν ᾖ καὶ ὁ τοῦ ταὐτοῦ κύκλος εὔτροχος ὢν αὐτὰ μηνύσῃ, νοῦς ἐπι-
„ στήμη τε, ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖται.

Πάντα πᾶσιν ἀντέθηκεν, τῷ μὲν αἰσθητῷ, τὸ λογικόν, τῷ δὲ ὀρθῷ, τὸ εὔτροχον, τῷ δὲ γίγνηται, τῷ ᾖ, τὸ δὲ ἀναγγέλλῃ, τὸ μηνύσῃ, τῇ δὲ δόξῃ, τὸν νοῦν, τῇ δὲ πίστει, τὴν ἐπιστήμην. ἔστι δὲ λογιστικὸν μέν, οὐ τὸ λογιζόμενον, ὡς ἄν οἰηθείη τις, ἀλλ' αὐτὸ τὸ νοητόν. τοῦτο γὰρ ἀντέθηκεν τῷ αἰσθητῷ. διότι καὶ λογισμός ἐστιν ἐκεῖ θειότερος ἢ κατὰ τὴν ψυχήν, ὡς πολλάκις εἴπομεν, καὶ κατ' ἐνέργειαν ἀεὶ ὢν ὁ αὐτὸς λογισμὸς ἐν ἐκείνοις. καὶ ἔοικεν οὕτω καλέσαι τὸν λογιστικόν, ὡς ὕστερον καλέσει τὸ αἰσθητόν, αἰσθητικόν. καὶ γὰρ τὸ αἰσθητόν, κινητικόν ἐστι τῆς αἰσθήσεως, καὶ τὸ νοητόν, τοῦ λογισμοῦ τῆς ψυχῆς. εἴη αὖ λογικόν, τὸ τῷ λογισμῷ τῆς ψυχῆς περιληπτόν. οὐ δὴ προειληφὸς ἐκεῖνο τὴν αἰτίαν ὁμωνύμως τούτῳ προσείρηται λογιστικόν. εὔτροχον δὲ τὸ νοερόν, καὶ ἐν τῇ μεταβάσει τὸ ἀνεμπόδιστον ἔχον, καὶ τὸ κυκλικόν, ἐν τῷ μεταβαίνειν, καὶ τὸ ἀκμαῖον, ἐν ταῖς νοήσεσι τὸ τέλειον, τὸ περὶ τὸ θεῖον ἐνεργοῦν, τὸ ἀγαθοειδές, τὸ περὶ τὸ νοητὸν ὡς κέντρον φερόμενον, κέντρῳ ἐπιπαρέχων σεαυτόν. φωτὸς κελάδοντος, φησί τις θεῶν, ὢν δέ, τὸ πεπληρωμένον τῶν ὄντως ὄντων, καὶ ἡνωμένων αὐτοῖς. μηνύσαι δέ, τὸ οἷον ἐκφῆναι, τὸ ἀναδιδάξαι, τὸ ἐκ τοῦ ἀποῤῥήτου προαγαγεῖν. νοῦς δέ, ὁ καθ' ἕξιν. τριχῶς γὰρ ὁ νοῦς, πρῶτος μέν, ὁ θεῖος. οἷον δὴ καὶ ὁ δημιουργικός, δεύτερος δέ, ὁ μετεχόμενος ὑπὸ τῆς ψυχῆς, οὐσιώδης καὶ αὐτοτελής, τρίτος δέ, ὁ καθ' ἕξιν. δι' ὃν ἡ ψυχὴ νοερά ἐστι. ἐπιστήμη δέ, ἡ πρώτη πληρουμένη γνῶσις, κατὰ τῶν νοητῶν, ἀκρινὴς καὶ ἀῤῥεπής, καὶ ἀμετάπτωτος ὑπάρχουσα. διαφέρουσα δὲ τοῦ καθ' ὅσον ἐκεῖνος μέν, ἐν ταῖς ἁπλαῖς μόναις ἐπιβολαῖς θεωρεῖται τῆς ψυχῆς. δι' αὐτοῦ γὰρ ἕκαστον τῶν νοουμένων ὅλον ἅμα νοεῖ. νοῦ γὰρ ἴδιον τὸ ἀθρόον ἐν ταῖς ἐνεργείαις. αὕτη δέ, ἐν ταῖς ἀπ' αἰτίας γνώσεσι. τοῦτο γὰρ ἐπιστήμης ἴδιον, ἥ τε σύνθεσις, καὶ ἡ διαίρεσις τῶν εἰδῶν. δῆλον γὰρ ὅτι γιγνώσκουσα τὰ ὄντα, γιγνώσκει, τίνα μὲν αἰτίων ἔχει τάξιν ἐν ἐκείνοις, τίνα δὲ αἰτιατῶν. τὴν δὲ τοιαύτην πᾶσαν γνῶσιν, ἐπιστήμην καλοῦσιν, ὥσπερ νόησιν τὴν ἁπλῆν ἐπιβολήν, ἑκάστου τῶν νοουμένων. καὶ ἡμεῖς μὲν οὕτως. Ἰάμβλιχος δέ, τὸν νοῦν τοῦτον, πρεσβύτερον ἀκούει τῆς ψυχῆς, ἄνωθεν αὐτὴν συνέχοντα καὶ τελειοῦντα. καὶ διαγωνίζεται πρὸς τούς, ἢ αὐτόθι τῷ παντελεῖ νῷ συνάπτοντας τὴν ψυχήν. δεῖ γὰρ μὴ ἀθρόαν γίγνεσθαι τὴν μετάβασιν κατὰ τῶν ἐξῃρημένων, ἐπὶ τὰ μετέχοντα, ἀλλὰ μέσας εἶναι τὰς συντεταγμένας, τοῖς μετέχουσιν οὐσίας. ἢ τὸν νοῦν ἕξιν ὑποτιθεμένοις τῆς ψυχῆς. δεῖν γὰρ εἶναι τὸ ἐν αὐτῷ ὄν, πρὸ τοῦ ἐν ἄλλῳ ὄντος. ταῦτα δέ, πρὸς τὰ πράγματα λέγεται ὀρθῶς, συμφωνότερον δὲ τῇ λέξει, τὸ τὸν νοῦν τοῦτον, ὡς ἕξιν ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ

τῇ ψυχῇ θεωρεῖν. καὶ γὰρ ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ ταὐτοῦ κύκλου φησὶν αὐτὸν ὁ Τίμαιος ἀποτελεῖσθαι. τὸν δὲ ὑπὲρ τὴν ψυχὴν νοῦν ἐκεῖνον ῥητέον, ὃν ὁ δημιουργὸς ὑπέστησεν, ἀνάλογον θεὶς ὡς ψυχὴν ἐν τῷ σώματι, καὶ τὸν νοῦν ἐν τῇ ψυχῇ. δῆλος γὰρ, ὅτι πρεσβύτερος οὗτος ὁ νοῦς τῆς ψυχῆς, ὡς ἡ ψυχὴ κατ' αὐτὸν, τοῦ σώματος. ὁ δὲ νῦν λεγόμενος νοῦς, ἀποτέλεσμα ὢν τῆς τοῦ λόγου διὰ τοῦ ταὐτοῦ κύκλου, περὶ τὸ νοητὸν κινήσεως. ἀποτελεῖσθαι γὰρ αὐτὸν εἶπεν, εὐτρόχως ἐκείνου κινουμένου περὶ τὸ τῷ λογισμῷ ληπτὸν, οὐκ ἂν εἴη πρεσβύτερος τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἕξις τις αὐτῆς, ὡς ἐπιστήμη. διὸ καὶ ἐγγίγνεσθαί φησιν αὐτὸν, ὥσπερ καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν δόξαν, καὶ τὴν πίστιν. ἐκ δὴ τούτων ἁπάντων, ἓν ἐκεῖνο συγκεφαλαιωτέον, ὅτι ἡνίκ' ἂν ὁ λόγος περὶ τὸ νοητὸν ᾖ, καὶ ὁ ταὐτοῦ κύκλος ἐκφαίνῃ διὰ τῆς ἑαυτοῦ νοερᾶς ἐνεργείας, τὴν τῶν ὄντων φύσιν τῷ λόγῳ, νοῦς καὶ ἐπιστήμη φύεται ἐν τῇ ψυχῇ. καὶ ταῦτα ἐξ ἀνάγκης. συνυπάρχει γὰρ ταῖς τοιαῖσδε ἐνεργείαις, ἡ τελειότης, προσήκουσα αὐταῖς. τί οὖν φαίης ἄν, ποτὲ μὲν γίγνεται πρὸς τοῖς νοητοῖς λόγος, ποτὲ δὲ, πρὸς τοῖς αἰσθητοῖς; οὐδαμῶς, ἐπί γε τῆς ὅλης ψυχῆς τοῦτο φήσομεν, ἀλλὰ ἀεὶ ἄνω, καὶ ἀεὶ πρὸς τοῖς νοητοῖς, καὶ τὸ ἐκεῖ μένειν, καὶ προσιδρύσθαι, καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀδαμάστως προνοεῖ, καὶ διὰ τὸ εὔτροχον τοῦ ταὐτοῦ κύκλου, καὶ ὀρθότης διαμένει τοῦ θατέρου. τὸ δὲ ὅταν καὶ τὸ γίγνηται, καὶ τὰ τοιαῦτα δυνάμεως δηλοῖ διαφοράς. οὐ γὰρ κατὰ πάσας τὰς δυνάμεις πανταχοῦ παραπλησίως ἐστί. τοῦτο γὰρ ἴδιον τῶν θείων νοητῶν, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς οὐσίας. ἀλλὰ μᾶλλον μὲν κατὰ τὴν τοῦ ταὐτοῦ πρὸς τοῖς νοητοῖς, μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν θατέρου πρὸς τοῖς αἰσθητοῖς ἐστι. δεῖ δὲ μὴ δ' ἐκεῖνα παριδεῖν, ὅτι τὸν μὲν θατέρου κύκλον, εἶπεν ὀρθὸν ὄντα, πρὸς τὰ τῆς μερικῆς ἀποβλέπων, ἧς πεσούσης ἐρεῖ, τὸν μὲν ταὐτοῦ κύκλον, πεδᾶσθαι, τὸν δὲ θατέρου, διαστρέφεσθαι. τούτοις γὰρ ἀντέθηκεν, τῇ μὲν διαστροφῇ τὴν ὀρθότητα, τῇ δὲ πέδῃ, τὴν ἄτροχον κίνησιν, τὸ ἄλυτον σημαίνουσαν· ὡς ἡ ὀρθότης ἐκεῖ τὴν ἀδιάστροφον ὑπὸ τῆς κάτω φορᾶς, καὶ τὴν ἀνέλεγκτον κρίσιν, ὥστε οἰκείως ἑκάτερον ὕμνησε τῶν κύκλων. « Τοῦτο δὲ ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγίγνεσθον, ἄν ποτέ τις αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχὴν εἴπῃ, πᾶν μᾶλλον, ἢ τἀληθὲς ἐρεῖ. « Τοῦτο τίνος φησίν; πότερον νοῦ καὶ ἐπιστήμης; οὔκουν τόν γε θατέρου κύκλον, ἢ μᾶλλον τὰς διττὰς συζυγίας εἶπε, δόξαν καὶ πίστιν; μίαν μὲν ταύτην, νοῦν τε καὶ ἐπιστήμην. δευτέρα γὰρ αὕτη. διὰ δὲ τούτων πᾶσαν περιλήψεται τὴν ψυχήν. πᾶν οὖν τὸ δεκτικὸν νοῦ ἐπιστήμης, καὶ δόξης καὶ πίστεως, ψυχή ἐστι. πᾶσαι γὰρ αἱ γνώσεις αὗται, καὶ λογικαί εἰσι καὶ μεταβατικαί. καὶ διότι μὲν λογικαί, τῶν ἀλόγων ἐξῄρηνται δυνάμεων, διότι δὲ μεταβατικαί, τῆς νοερᾶς ὑφεῖνται γνώσεως. καὶ γὰρ εἰ ἔστιν ἐπιστήμη καὶ νοῦς, ἐν τοῖς νοητοῖς, ἀλλ' οὐκ ἐγγίγνεται αὐτοῖς ἐν τῇ ψυχῇ καθάπερ εἶπεν ἐγγίγνεσθον, διότι δὴ κατὰ μέθεξιν ἐπιστημῶν. μετέχει γὰρ τῆς αὐτοεπιστήμης. καὶ γὰρ οὐσιώθη κατὰ μέθεξιν. ἀπὸ γὰρ τῶν πρωτίστων γενῶν, τὰ μέσα πρόεισι, καὶ ἡρμόσθη παραπλησίως. ἀπὸ γὰρ τῆς αὐτοαρμονίας, ἡ ἐν αὐτῇ, καὶ ἐσχηματίσθη ὁμοίως. τὸ γὰρ νοερὸν σχῆμα, παντοίων σχημάτων περιληπτικόν, καὶ δυνάμεις εἶχεν ὡσαύτως. αἱ γὰρ νοεραὶ, καὶ νοηταὶ δυνάμεις, πρὸ αὐτῆς ἦσαν, κίνησίν τε ἀπὸ τῶν γενῶν τοῦ ὄντος ὑπεδέξατο, καὶ γνῶσιν ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς νοήσεως, οὗ δὴ καὶ ἡ στάσις ἀναφαίνεται. πᾶσα γὰρ γνῶσις, στάσις τίς ἐστι καὶ περίληψις τοῦ γνωστοῦ, καὶ ἐφαρμογὴ πρὸς τὸ γνωστόν. μετέχει μὲν οὖν καὶ ἡ κίνησις, τῆς ὅλης ψυχικῆς γνώσεως, καθ' ὅσον ἑαυτὴν γινώσκει, καὶ εἰς ἑαυτὴν βλέπουσα κινεῖ, μετέχει δὲ καὶ ἡ γνῶσις κινήσεως, καθόσον μεταβατική ἐστι. ἰδίως δὲ, ἡ μὲν, κινητικὴ ἐνέργεια μετὰ τὴν κίνησιν, ἀφορίζεται, ἡ δὲ γνωστικὴ, κατὰ τὴν στάσιν. καὶ μᾶλλον ὁ θατέρου κύκλος κινητικός ἐστι, μᾶλλον δὲ ὁ ταὐτοῦ, γνωστικός. διότι καὶ προσήκει ταυτότητι μὲν, στάσις, ἑτερότητι δὲ κίνησις. ἔστι δὲ καὶ ἐν τῷ θατέρου, γνῶσις, καὶ ἐν τῷ ταὐτοῦ κίνησις, ὥσπερ καὶ ἐν ἐκείνῳ μὲν, ταυτότης, καὶ ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἑτερότης. ὅλη δὲ δι' ὅλης ἡ ψυχὴ μετέχει τῶν γενῶν τοῦ ὄντος. μέχρι δὴ τούτων, ἡ ψυχογονία συμπεπλήρωται, διῃρημένη τοῖς προαναγεγραμμένοις, κεφαλαίοις. εἴρηται γὰρ περὶ τῆς ὑποστάσεως τῆς ψυχῆς, περὶ τῆς ἁρμονίας, περὶ τοῦ σχήματος, περὶ τῶν δυνάμεων, περὶ τῶν ἐνεργειῶν. † Βούλεται ἡ ψυχογονία. ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ πλῆθος καὶ πρώτη τῶν συνθέτων. συντέθειται δὲ οὐκ ἐξ ἀπείρων, ἀλλ' ἐξ ἠριθμημένων. καὶ τούτων οὐκ ἀσυντάκτων, ἀλλὰ ἡρμοσμένων, εἰκότως καὶ ἀριθμοὶ καὶ ἁρμονία ἐν τῇ γενέσει αὐτῆς παρελήφθησαν. ἐπειδὴ δὲ πάσης ἀναλογίας καὶ πάσης ἁρμονίας ἀρχὰς περιέχει, κόσμου οὖσα ψυχή, οὐδεμία ἀναλογία παρεῖται. ὅτι δὲ θεὸς ὁ συνιστὰς, τὸ θειότερον τῶν γενῶν παρείληπται τὸ διατονικόν, ἐνθεαστικὸν γάρ. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὅτι ἥ τε οὐσία καὶ ταὐτὸν παρελαμβάνετο, καὶ θάτερον, τὸ πρὸ τῶν μερῶν ὅλον αὐτῆς ὑφίστατο. νῦν δὲ διὰ τῆς ψυχογονίας, τὸ ἐν τοῖς μέρεσιν ὅλον. καὶ γὰρ διαιρεῖ, καὶ ἑνοῖ τὰ μέρη ὁ δημιουργός, διὰ τῶν ἀναλογιῶν, διὰ δὲ τῶν κύκλων, ἡ ἐν ἑκάστῳ ὁλότης τῶν μερῶν, παραδίδοται. καὶ ληπτέον, ὅτι ὁ δημιουργός, ὁ ἐν τῷ Τιμαίῳ, ὁ μετὰ πάντων δημιουργῶν ἐνεργῶν ἐστι. καὶ γὰρ τέμνει τιτανικῶς εἰς ἑπτὰ, καὶ ἑνοῖ ἀπολλωνιακῶς, καὶ σωματουργεῖ, καὶ σχηματίζει ὡς τὸν Ἥφαιστον ἔχον, καὶ ὁρίζει τὰ μέτρα τῶν ἀνόδων καὶ καθόδων, καὶ νόμους εἱμαρμένους ἐγγράφει, ὡς τὴν ἀνάγκην ἔχων. σκοπὸν δεῖ ἔχειν εἰς τὴν ψυχογονίαν, εἰς τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἀναπέμπειν τὰ λεγόμενα, ἢ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῆς διοικούμενα, μᾶλλον δὲ εἰς ἄμφω. τὰ γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὸ τῶν κατ' οὐσίαν ἐν αὐτῇ ὑπαρχόντων ἐστὶν, ὅτι δεῖ ζητεῖν, τίνες αἱ μεσότητες, τίνες οἱ πολλαπλάσιοι λόγοι, οἱ ἐπιμόριοι, οἱ ἐπιμερεῖς, τί τὸ λεῖμμα, τίνες αἱ ἑπτὰ μοῖραι, διατί εἰς τὸ τετράκις διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε, καὶ τόνον προῆλθε τὸ διάγραμμα, ὅτι τριῶν τῶν μεσοτήτων, γεωμετρικῆς, ἀριθμητικῆς, μουσικῆς,

ἡ μὲν

ἡ δὲ στερεὰ ἀναλογία ἡ ἐκ τῶν τριῶν συγκειμένη, ἰσότης τῆς Θέμιδος, ἀφ' ἧς πᾶσα τάξις, αἱ δὲ τρεῖς, τῶν τριῶν θυγατέρων, εὐνομίας, δίκης, καὶ εἰρήνης, ἡ ἀριθμητικὴ τῆς εἰρήνης διὰ τὸ ἴσῳ ὑπερεχούσης, καὶ ὑπερεχομένης, ᾗ καὶ ἐν τοῖς συναλλάγμασι χρώμεθα ἐν εἰρήνῃ, δι' ἣν καὶ τὰ στοιχεῖα ἠρεμεῖ, ἡ δὲ γεωμετρικὴ, τῆς εὐνομίας, ἣν καὶ Διὸς κρίσιν ὁ Πλάτων προσαγορεύει, δι' ἧς γεωμετρικαῖς ἀναλογίαις κεκόσμηται ὁ κόσμος, ἡ δὲ ἁρμονικὴ τῆς δίκης, δι' ἧς μείζονα μὲν, μείζονα ἔχει λόγον, ἐλάσσονα δὲ, ἐλάσσονα. ἐπεὶ οὖν ἡ γεωμετρικὴ περιέχει τὰς δύο ὡς δέδεικται, ἡ δὲ οὐσία τῆς ψυχῆς, τῇ γεωμετρικῇ κατακεκόσμηται, ἡ αὐτὴ οὖσα, δι' ὅλης ἑαυτῆς, πανταχοῦ μεριστὴ καὶ ἀμέριστος. τὴν δὲ ἀριθμητικὴν μεσότητα, διότι αἱ κοιναὶ ἐν αὐτῇ δυνάμεις αἱ ἀπὸ τοῦ ἀμερίστου, εἰς τὸ μεριστὸν ἐκτρέχουσαι, ἢ ἀπὸ τῶν μεριστῶν εἰς τὸ ἀμέριστον, ἴσα ὑπερέχουσι, καὶ ὑπερέχονται, τῶν πάντη μεριστῶν, καὶ ἀμερίστων. ἡ δὲ ἁρμονικὴ μεσότης, καθ' ὅτι τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων αἱ μὲν, μᾶλλον ἀφεστήκασι τῶν προαγουσῶν, καὶ μείζονα ἔχουσι ὑπεροχὴν, αἱ δὲ, ἐλάττονα. καὶ πάλιν, ἡ μὲν ταυτότης τῶν εἰδῶν, διὰ παντὸς τοῦ κόσμου οἰκείως ἑκασταχοῦ, σωματικῶς, ζωτικῶς, ἐν φυτῷ, ἐν ζῴῳ, ἐν λίθῳ. διότι γεωμετρικῇ κατεκόσμησε τὸν ὅλον κόσμον. ἡ δὲ ἀριθμητικὴ, ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην στοιχείοις διαφαίνεται, ἃ ἐξισάζει κατὰ τὰς δυνάμεις. ἡ δὲ ἁρμονικὴ, κατὰ τὰς σφαίρας καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν, καὶ τὰ ἀποστήματα. ἔδειξε γὰρ ὁ Πτολεμαῖος, ὅτι κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους, ἐστὶ τὰ ἀποστήματα.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ, ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΙΜΑΙΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ Δ.

» Ὡς δὲ κινηθὲν, ἐνόησε τῶν ἀϊδίων θεῶν γεγονὸς ἄγαλμα, ὁ γεννήσας πατὴρ, ἠγάσθη τε, καὶ εὐφρανθεὶς, ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενόησεν ἀπεργάσασθαι. καθάπερ οὖν αὐτὸ τυγχάνει ζῷον ἀΐδιον ὂν καὶ τόδε τὸ πᾶν, οὕτως εἰς δύναμιν ἐπεχείρησεν ἀποτελεῖν. Ὁ μὲν εἷς καὶ ὅλα δημιουργῶν, ἀθρόως κατὰ ταὐτὸν ἀπογεννᾷ τε καὶ ἐπιστρέφει καὶ τελειοῖ, καὶ ἀφομοιοῖ, τοῖς παραδείγμασι, τὰ ἑαυτοῦ δημιουργήματα, εἴτε μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας, γεννητικῆς τε καὶ ἀνακλητικῆς, καὶ τελεσιουργοῦ, καὶ ἀφομοιωτικῆς δυνάμεως, καθ' οἷσιν εἴρηται τῶν πρεσβυτέρων, εἴτε καὶ διαφόρων, καθάπερ ἑτέροις δοκεῖ τισιν. οὐ γὰρ πολὺ τὸ μέσον τῆς τῶν ἀνδρῶν τούτων ὡσανεὶ διαστάσεώς τε καὶ ἀντιθέσεως. ἐστ' ἂν μήθ' οἱ ἑνίζοντες, ἀνέμφατον τοῦ πλήθους τὸ ἓν εἶναι βούλονται, μήθ' οἱ διαιροῦντες, ἀσύντακτον τὸν ἀριθμὸν τῶν δυνάμεων, καὶ ἀπηρτημένον, ἀνέχονται λέγειν, περιέχεσθαι δὲ τῇ οἰκείᾳ μονάδι, καὶ παρ' αὐτῆς ἐνοῦσθαι καὶ διακρατεῖσθαι, καὶ θέλωσι καὶ ἀποφαίνονται. ὡς συμβαίνειν, τοὺς μὲν, μονάδα τετραδικὴν εἶναι λέγειν ταυτησὶ τὰς δυνάμεις, τοὺς δὲ, τετράδα πάλιν ἡνωμένην, ἢ οὕτω φίλον καλεῖν μοναδιζομένην. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ ἐνταῦθα δημιουργὸς ὢν εἷς, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν νέοις δημιουργοῖς. ὁμοῦ μὲν, τὴν ἀφομοιωτικὴν δύναμιν ἐντιθεὶς, ὅταν αὐτοῖς παρακελεύηται μιμεῖσθαι τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν περὶ τὴν αὐτῶν γένεσιν. ὁμοῦ δὲ τὴν γεννητικὴν, ἡνίκ' ἂν κοινῇ ζῷα αὐτοῖς ἀπεργάζεσθαι καὶ γεννᾶν. ὁμοῦ δὲ τὴν ἀναλυτικὴν, ὁπόταν αὐτοῖς κελεύῃ τὰ δανεισθέντα μόρια ἀπὸ τῶν ὅλων στοιχείων φθινόντων, τῶν ἀπ' αὐτῶν συστάντων, δέχεσθαι πάλιν, εἰς τὰ ὅλα ἀνακαλουμένοις. καὶ ἐπὶ πᾶσαις τὴν φρουρητικὴν, ὥς γε καὶ αὐτόθεν τοὺς κοσμοκράτορας φύλακας, ὑφίστησι τῶν ἀριθμῶν τοῦ χρόνου, καὶ τὴν γῆν φύλακα νυκτός τε καὶ ἡμέρας. ὁ δὲ οὖν δημιουργὸς, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ὡρμήθην εἰπεῖν, ἀφ' οὗπερ οὖν πάντα συνυπέστησεν ἑαυτῷ, καὶ ἐξωμοίωσε, καὶ ἐτελεώσατο, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπέστρεψε. τῆς αὐτῶν τάξεως οὐ συγχεομένης ἐκ τῆς οἷον ἀθρόας ἁπάντων ἐκφάνσεως, ἀλλὰ πολλῷ πλέον φρουρουμένης καὶ συνεχομένης. ὥστε μήτε τὰ καταδεέστερα τῆς τῶν ἀμεινόνων ἀμοιρεῖ προστασίας, μήτε τὰ τελειότερα τῆς ἐπιβαλλούσης αὐτοῖς, κατὰ τῶν ἀτελεστέρων ἐπικρατείας. οὐδὲ γὰρ θάτερα προελήφθη τῷ χρόνῳ, ἢ τῶν δευτέρων ἀπρονοήτων, μενόντων, ἢ τῶν πρεσβυτέρων ἀργῶν καὶ ἀγόνων. ἅτε μηδέπω τῶν δεξαμένων αὐτῶν, τὰς προνοητικὰς ἐνεργείας ὑποστάντων. ἡμεῖς δὲ, οὔτε νοεῖν, οὔτε πολλῷ πλέον ἑρμηνεύειν δυνάμενοι, τὴν ἐξ ἀϊδίου τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων περὶ τὸν κόσμον ἀγαθουργίαν, ἀγαπῶμεν νῦν μὲν αὐτὸν γεννῶντα, νῦν δὲ ἐπικοσμοῦντα, νυνὶ δὲ τελειοῦντα καὶ ἄλλοτε ἀφομοιοῦντα, καθορῶντες καὶ παραδιδόντες, ὃ δὴ καὶ νῦν ὁ τοῦ φιλοσόφου λόγος προπεπονθὼς, εἰς ἡμᾶς δρᾶν παρασκευάζεται. κινήσεως γὰρ καὶ ζωῆς μετασχόντος ἤδη, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ παντός. ψυχὴ γὰρ αὐτῷ συνῴκησε, τὰς μὲν ἰδίας ἑαυτῆς γνώσεις, καθ' ἃς τά τε νοητὰ καὶ τὰ ἐγκόσμια γιγνώσκει σῴζουσα παρ' ἑαυτῇ. κινήσεως δὲ καὶ ζωῆς, οὐ μόνον αὐτῇ βρύουσα, μεταδιδοῦσα δὲ καὶ τῷ παντὶ τοῦ σώματος ὄγκῳ. καὶ διὰ τοῦτο, ἢ μόνης, ἢ μάλιστα τῶν νοητῶν θεῶν ἀγάλματος, ἀποτετελεσμένου τοῦ δημιουργήματος, ἔτι πλέον ἀγασθέντα καὶ εὐφρανθέντα τὸν δημιουργὸν, εἰς ὁμοίωσιν, μείζονα καὶ τελειοτέραν αὐτὸ τῶν νοητῶν ἀγαγεῖν, διὸ καὶ οἷον ἀΐδιον, ποιεῖν. κυρίως μὲν γὰρ καὶ πρώτως ἀΐδιον τὸ νοητὸν, δευτέρως δὲ, τὸ τῇ τοῦ χρόνου

προόδῳ καὶ ἀνελίξει, συμπαρατεινόμενον. διττὸν γὰρ καὶ τὸ ἀεί, τὸ μὲν αἰώνιον, τὸ δὲ χρονικόν. διατί οὖν σχεδὸν ἐπὶ πᾶσιν τούτοις μεταδίδωσι τῷ ὅλῳ κόσμῳ τοῖς ἔμπροσθεν ὄγδοον τοῦ δημιουργοῦ, τοῦτο τὸ δῶρον εἰσαγαγών; διότι δὴ μέγιστόν ἐστι, καὶ τελεώτατον, καὶ ἐς ἄκραν ὁμοιότητα περιίστα τὴν εἰκόνα τῷ παραδείγματι. τῷ δ' ἅπαξ ἐν τοῖς λόγοις γένεσιν διατιθέντι τῶν ὅλων, ἀπὸ τῶν ἀτελεστέρων ἐπὶ τὰ τελειότερα μεταβαίνειν ἀναγκαῖόν ἐστι. καὶ γάρ πως κατὰ αὐτὸ τοῦτο, καὶ ὥσπερ ἀλλήλοις ἀντίκειται, τά τε καθ' αὑτὰ ὄντα, καὶ τὰ ἑτέροις ἐγγιγνόμενα. ὅτιπερ ἐν μὲν τοῖς ἱδρυμένοις ἐν ἑαυτοῖς, καὶ μηδαμῆ μηδαμῶς ἑτέρων γιγνομένοις, ἀνάγκη τὰ σεμνότερα λέγειν ἡγεῖσθαι, καθ' ἃ καὶ δι' ἃ καὶ ὑφ' ὧν, καὶ τὰ ἐφεξῆς ἀναφαίνεται. ἐν δὲ τοῖς ὑφ' ἑτέρων μετεχομένοις, προσλαμβάνει τὰ ἀτελέστερα, καὶ ὥσπερ ὑποκείμενα γίγνεται τοῖς τελειοτέροις, καὶ ὕστερον ἐπιφοιτᾶν μεμελετηκόσιν. ἡ μὲν οὖν πᾶσα τῶν προκειμένων ῥημάτων προαίρεσις, τοιαύτη. ἕπεται δὲ εἰπεῖν διὰ τίνας αἰτίας, καὶ ὁποῖον ὄντα τὸν χρόνον, καὶ ἡλίκων, καὶ ὅσων ἀγαθῶν αἴτιον, τῇ τε ψυχῇ, καὶ τῷ οὐρανῷ συνυπέστησεν, ὁ τῶν ὅλων δημιουργός. καὶ μάλισθ' ὅτι πολλοὶ τὸν χρόνον, καὶ τῶν Πλάτωνι φίλων, ἀμυδρόν τι εἶδος ὑπέλαβον εἶναι, καὶ μόνον αὐτὸ τὸ ἀριθμητὸν τῶν κινήσεων, οὐκ ἐνθυμηθέντες, ὅτι δέκα τῶν πάντων ὄντων, ἃ δὴ τῷ κόσμῳ δίδωσι ὁ πατήρ, ἕκαστον τῶν ἑπομένων, μεῖζόν ἐστι τῶν πρὸ αὐτοῦ πάντως. εἰ οὖν ἐψύχωσε μέν, ἤδη τὸν κόσμον, καὶ εὐδαίμονα θεὸν ἀπετέλεσεν, ἐπὶ δὲ τούτῳ τὸν χρόνον ὑπέστησεν αὐτῷ, δῆλον δή πουθεν ὅτι καὶ ψυχῆς, καὶ τοῦ διὰ τὴν ψυχὴν ἔχειν εὐδαίμονος ζωῆς, ὑπέρτερον ἀεὶ εἴη ὁ χρόνος. καὶ τὸ κατὰ χρόνον ἀφοριζόμενον, περιοδικῶς ζῆν. ὥστε οὐκ ἂν εἴη τι τοιοῦτον, οἷον οἱ πολλοί φασιν χρόνος, ἀλλὰ θειοτέραν ἂν ἔχοι καὶ ψυχῶν καὶ τῶν ψυχικῶν ἀγαθῶν τὴν οὐσίαν. τοῦτο μὲν οὖν ἡμεῖς καὶ αὖθις διὰ πλειόνων πιεσόμεθα ἐπιβολῶν. ἑπόμενοι δὲ τῇ λέξει νοεῖν μὲν αὐτόν, τήν τε ζωὴν καὶ τὴν κίνησιν, καὶ τὴν τάξιν, καὶ τὴν εἰδοποιίαν τοῦ παντός, οὐκ εἰς αὐτὸν ὁρῶντα τὸν κόσμον φήσομεν. οὐδὲ γὰρ ὅλως νοητός ἐστι καθ' ὅλον ἑαυτὸν ὁ κόσμος. μᾶλλον δὲ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου, κατὰ τὸν ὄγκον δοξαστός. οὐδ' ὁ δημιουργὸς ἔξω που ταῖς ἑαυτοῦ νοήσεσι φέρεται. πᾶς δὲ εἰς ἑαυτὸν ἐπέστραπται. ἀλλ' ὅτι νοεῖν ἑαυτόν, καὶ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὴν γεννητικὴν αἰτίαν τῶν ὅλων, καὶ τὴν προνοητικὴν αὐτῷ τῷ ἑαυτὸν νοεῖν, τήν τε οὐσίαν τῶν ἑαυτοῦ γεννημάτων, θεωρεῖ καὶ τὴν τελείωσιν. τῶν τε ἀϊδίων θεῶν ἄγαλμά φησιν γεγενῆσθαι τὸν κόσμον, οὐχ ὅτι τῶν ἐγκοσμίων ἐστὶν ἄγαλμα θεῶν. οὐ γὰρ περὶ τοῦ σωματοειδοῦς μόνου λέγει τοῦ παντός, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ἐμψύχου καὶ ἔννου ζώου, ὃ δὴ καὶ τοὺς ἐγκοσμίους ἐν ἑαυτῷ περιέχει θεούς. ἀλλ' ὅτι τῶν νοητῶν ἐστι θεῶν ἄγαλμα. πληροῦται γὰρ ἐξ αὐτῶν θεότητος, καὶ εἰσὶν αἱ εἰς αὐτὸν πρόοδοι τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ὥσπερ ὀχετοί τινες καὶ ἐλλάμψεις τῶν νοητῶν θεῶν. καὶ ταύτας ὁ κόσμος ὑποδέχεται τὰς προόδους. οὐ μόνον κατὰ τὸ οὐράνιον αὐτοῦ μέρος, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάντα ἑαυτόν. καὶ γὰρ ἐν ἀέρι, καὶ ἐν γῇ, καὶ ἐν θαλάττῃ θεῶν εἰσὶ παρουσίαι χθονίων, καὶ ἐνυδρίων καὶ ἀερίων. καθ' ὅλον οὖν ἑαυτὸν ὁ κόσμος, πληροῦται θεότητος. καὶ διατοῦτο ἄγαλμά ἐστι καθ' ὅλον ἑαυτόν, τῶν νοητῶν θεῶν, αὐτοὺς μέντοι οὐχ ὑποδεχόμενος τοὺς νοητοὺς θεούς. οὐδὲ γὰρ τὰ ἀγάλματα, τὰς οὐσίας, τὰς ἐξῃρημένας τῶν ὅλων ὑποδέχεται τῶν θεῶν. ἀλλ' ἐκλάμψεις ἐκεῖθεν ἐποχετευομένας δευτέραις τάξεσι, πρὸς ἃς ἔχει συμμέτρως ἐξ αὐτῶν ἀπογεννωμένων, κατακοσμούμενος. ὅτι δὲ ἀϊδίους θεοὺς τοὺς νοητοὺς λέγει πάντας, καὶ οὐχὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ὄντας, φανερὸν ἐποίησεν εὐθέως ἐπαγαγών, καθάπερ οὖν αὐτὸ τυγχάνει ζῶον ἀΐδιον, λέγω αὐτὸ δηλονότι τὸ νοητόν. τίνες δὲ οἱ νοητοὶ θεοί, λάβοι μέντοι ἂν ἐκ διαιρέσεως. ἢ γὰρ πρὸ τοῦ αὐτοζώου ληπτέον αὐτοὺς ὄντας, ἢ ἐν τῷ αὐτῷ ζώῳ, τὰς οἷον μονάδας τῶν ἰδεῶν ἐκεῖ τῶν τεττάρων, ἢ μετὰ τὸ αὐτοζῶον. πρὸ μὲν οὖν τοῦ αὐτοζώου, τάττειν αὐτοὺς γελοῖον. εἶεν γὰρ ἄν, καὶ τὸν αἰῶνα περιέχοντες. ᾧ μήπω φασὶν ὁμοιῶσθαι τὸ πᾶν. ἐν δὲ τῷ αὐτοζώῳ, τάττειν αὐτοὺς ἀδύνατον. τὸ γὰρ πᾶν φησιν εἰ μηδενὶ τῶν ἐν μέρους εἴδει περιεχομένων ὑπὸ τοῦ παντελοῦς ζώου, ἐστὶν ἄγαλμα. οὐκ ἂν εἶεν οἱ νοητοὶ καὶ ἀΐδιοι οὗτοι θεοί. οὐ θεοὶ γὰρ αἱ ἐν μέρους εἴδει περιεχόμεναι ἰδέαι ὑπὸ τοῦ παντελοῦς ζώου. λείπεται οὖν εἶναι τοὺς ἀϊδίους θεοὺς μετὰ τὸ αὐτοζῶον πάντας ὄντας τοὺς μεταξύ, τοῦ τε νοητοῦ παραδείγματος, καὶ τοῦ δημιουργοῦ. πᾶσι γὰρ αὐτοῖς ἔοικε τὸ πᾶν, καθ' ὅσον καὶ ἐκείνων ἕκαστος κατὰ ὁλότητα τοῦ κόσμου περιέχει τὸ εἶδος. τοῦτο μὲν οὖν δέδεικται. καὶ μάτην ἄρα δὲ ὑπέλαβόν τινες ἀϊδίους λέγεσθαι θεούς, τὰς ἐν τῷ αὐτοζώῳ περιεχομένας ἰδέας αἷς οὐ βούλεται τὸ πᾶν ὁμοιοῦσθαι. καὶ γὰρ πῶς ἔμελλεν ἐκείνων ἄγαλμα τὸ πᾶν ἀποκαλεῖν, αἷς μηδέπω κατὰ τὴν τοῦ λόγου τάξιν ὡμοίωσεν τὰ πληρώματα τοῦ παντός. ὕστερον γὰρ τοῦτο ποιεῖ προελθών, ἡνίκα καὶ τὰ μερικὰ παράγει πληρώματα τοῦ παντός. ὥστε οὐκ ἂν εἶπεν ἄγαλμα ἐκείνων τὸ πᾶν ἤδη γεγονός. ἀλλ' εἴπερ ἄρα ἐσόμενον. ἄγαλμα δ' οὖν ἐστὶν ὁ κόσμος, τῶν νοητῶν θεῶν, μετὰ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ, καὶ τῆς ἐπιφοιτησάσης αὐτοῦ θεότητος λαμβανόμενος. ἄγαλμα δὲ κινούμενον καὶ ζῶν, καὶ θεότητος πλῆρες, καὶ σχηματίζον πᾶσι τοῖς ἐντὸς ἑαυτοῦ, καὶ τοῦ σώζοντος τὰ πάντα, καὶ πληρούμενον ἀθρόως μὲν ἁπάντων ἀγαθῶν ἀπὸ τοῦ πατρός. ἰδίᾳ δὲ παρὰ φύσεως μέντοι μᾶλλον κίνησιν δεχόμενον, παρὰ ψυχῆς δέ, κίνησιν καὶ ζωήν. παρὰ νοῦ δέ, νόησιν καὶ ζωήν, καὶ τὴν τῶν ἐγκοσμίων θεῶν ὑποδοχήν. παρ' αὐτῶν δὲ λοιπὸν τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, τἀληθέστατον ἄγαλμα τῶν νοητῶν θεῶν ἀποτελούμενον. καὶ πάλιν καὶ ἐκ τούτου δῆλον, ὅπως τοὺς δημιουργοὺς

κατὰ τοὺς ἄκρους ἱδρύει τῶν τελεστῶν. ἀγαλματοποιὸν αὐτὸν ἀποφαίνων τοῦ κόσμου, καθάπερ ἔμπροσθεν ὀνομάτων ποιητὴν θείων, καὶ χαρακτήρων θείων ἐκφαντικόν, δι᾽ ὧν τὴν ψυχὴν ἐτέλεσεν. ταῦτα γὰρ καὶ οἱ τῷ ὄντι τελεσταὶ δρῶσι διὰ χαρακτήρων, καὶ ὀνομάτων ζωτικῶν, τελοῦντες τὰ ἀγάλματα, καὶ ζῶντα καὶ κινούμενα ἀποτελοῦντες. εἰκότως οὖν ἄγαται τὴν ἑαυτοῦ δημιουργίαν ὁ πατὴρ τῶν ὅλων, εὐφραινόμενος ἐπ᾽ αὐτῇ, ὅτι μᾶλλον ὁμοιοτέραν αὐτὴν ἀποτελεῖ τῷ παραδείγματι. ἄγαται δὲ καὶ θαυμάζει, οὐ τὸ προελθόν, καὶ δι᾽ αὐτὸν τοιοῦτον ἀποτελεσθέν, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐξ ἀτάκτως κινουμένου καὶ πλημμελῶς, εὔτακτον καὶ ἔμψυχον καὶ ἔννουν καὶ ἔνθεον τὸ πᾶν ἀπεργαζομένην, καὶ ὥσπερ ἑαυτὸν γινώσκων οἶδε τὸν κόσμον. οὕτω τὴν δημιουργικὴν ἑαυτοῦ θαυμάζων δύναμιν ἀγαστὸν ποιεῖ τὸ δημιούργημα, καὶ ἀληθινὸν ἄγαλμα τῶν ἀϊδίων θεῶν. καὶ γάρ πως τὸ ἄγαλμα παρὰ τὸ ἀγάλλεσθαι τὸν θεὸν ἐπ᾽ αὐτῷ λέλεκται. ἀγάλλεται δέ, οὐ χαίρων ἐπὶ τῷ ἔξω κειμένῳ πράγματι. πῶς γὰρ ἔξω βλέπει νοῦς ὤν, ἀλλὰ πληρουμένης τῆς ἀγαθοειδοῦς ἑαυτοῦ βουλήσεως, καὶ προϊούσης αὐτῆς τοῦ ἀγαθουργοῦ δυνάμεως, εἰς μετάδοσιν ἄφθονον, καὶ χορηγίαν τῶν τελειοτέρων ἀγαθῶν. ὃ καὶ αὐτὸς ἐνεδείξατο, ἱκανῶς εἰπὼν καὶ εὐφρανθείς. ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενόησεν ἀπεργάσασθαι. εὐφραίνεται μὲν γὰρ πρώτως κατὰ τὴν ἔνδον ἑαυτοῦ νόησιν, ἁπλῇ καὶ ἀνεμποδίστῳ, καὶ ἀθρόᾳ περιβολῇ, πᾶν τὸ νοητὸν περιλαμβανούσῃ, καὶ φιλοφρονουμένῃ, διὰ τῆς πρὸς αὐτὸ στάσεως καὶ ἑνώσεως τελείας. εὐφραίνεται δὲ εἰ θέμις εἰπεῖν, καὶ δευτέρως διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τῶν ὑποδεχομένων, τὴν ἔξω προϊοῦσαν αὐτοῦ τῶν ἀγαθῶν χορηγίαν. καὶ ὁρᾷς ὅπως τρεῖς αἰτίας παραδιδῶσι τῆς τῶν εἰς τόνδε τὸν κόσμον προϊόντων ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἀγαθῶν μετουσίας. μίαν μέν, καὶ πρωτίστην τὴν ἀπὸ τῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου δυνάμεως. αὐτὸς γάρ ἐστι καὶ νῦν ὁ τὸν χρόνον ἀπογεννῶν, διὰ τὴν οἰκείαν ἀφθονίαν, καὶ τὴν γόνιμον περιουσίαν, πάντα πληροῦν ἐφιέμενος, πρώτων καὶ μέσων, καὶ τελευταίων ἀγαθῶν. δευτέραν δέ, τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιτηδειότητος τοῦ δεξαμένου πράγματος. τό τε γὰρ εὐφραίνεται τὸ μεταδιδὸν τῶν ἀγαθῶν, ὅ τε τὸ μεταλαμβάνων ἐπιτηδείως διάκειται πρὸς τὴν ὑποδοχὴν αὐτῶν. τρίτην δὲ τὴν ἐκ τῆς ἀμφοῖν συμμετρίας, καὶ ὡσανεὶ συμπνοίας καὶ συμφωνίας. διὰ γὰρ τοῦτο, καίπερ ἀεὶ τῶν θεῶν πᾶσι προτεινόντων τὰ στοιχεῖα ταῖς οὐσίαις αὐτῶν ἀγαθά, οὐκ ἀεὶ πάντες αὐτὰ καταδεχόμεθα. διότι μήτ᾽ ἐπιτηδείως ἔχομεν, μήτε σύμμετροί πω τῇ δυνάμει καθέσταμεν. εἰ δὲ βουλοίμεθα χαίρειν ἐφ᾽ ἡμῖν τὸ θεῖον, ὡς δὴ πέφυκε χαίρειν καὶ εὐφραίνεσθαι καὶ δι᾽ ἡμᾶς, καίπερ ὡσαύτως ἀεὶ διακείμενον, ἐπιτηδείους πρὸς ὑποδοχὴν τῶν παρ᾽ αὐτοῦ προτεινομένων ἡμῖν ἀγαθῶν, ἡμᾶς αὐτοὺς ποιητέον, ἵνα μὴ ἀργῇ εἰς ἡμᾶς, ἡ τοῦ θεοῦ δόσις. καίπερ ὑπ᾽ οὐδενὸς ἐμποδίζεσθαι πεφυκυῖας. ταῦτα μὲν οὖν ἄλλης ἐστὶ προθέσεως ἐπιπλέον θεωρεῖν. νῦν δὲ ἴδωμεν πῶς ὁμοιότερον γίγνεται τὸ πᾶν, πρὸς τὸ παράδειγμα, χρόνου γεννηθέντος. ὅτι μὲν οὖν ἀϊδίου πρώτως ὄντος τοῦ παραδείγματος, εἰ μὴ τὴν γοῦν δευτέραν ἀϊδιότητα προσειλήφει τὸ αἰσθητόν, ἧττον ἂν ὡμοίωτο τῷ νοητῷ, παντὶ πρόδηλον. καὶ ὅτι τὸ ἐν μεταβολῇ τὴν γένεσιν ἔχον τοῦ χρόνου χωρίς, οὐχ † ὅτι ἀΐδιον, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἀκαρὲς διαμένειν οἷόν τ᾽ ἦν, οὐ χαλεπὸν συνιδεῖν. ὥς τε δεῖ τῷ μὲν ἐπιπλέον ὁμοιωθησομένῳ πρὸς τὸ νοητόν, ἀϊδιότητός τινος, τῷ δὲ ἀϊδίῳ μέν, οὐκ ἔχοντι δέ, ὁμοῦ παροῦσαν αὐτῷ τὴν ἀϊδιότητα, καθάπερ τῷ νοητῷ, πᾶσαν ἔγχρονον τοῦ σύμπαντος. οὐ μὴν ἀλλ᾽ εἴ τις ἐπισκέψαιτο τὴν φύσιν τοῦ χρόνου, σαφέστερον ἔσται. πῶς οὐ πρὸς ἀϊδιότητα μόνον συντελεῖ τῷ τε σύμπαντι κόσμῳ, καὶ ταῖς τοῦ κόσμου μεγάλαις μέρεσιν ὁ χρόνος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τελειότητα, καὶ πρὸς εὐδαιμονίας, ἑκάστῳ τε αὐτῶν, καὶ πᾶσιν ὁμοῦ συλλαμβάνει. ὅπερ προϊούσης τῆς ἐξηγήσεως, καὶ ἡμεῖς ἀναφῆναι πειρασόμεθα, τὰ περὶ χρόνου πληρώματα διερευνώμενοι.

† ἔτι

» Ἡ μὲν οὖν τοῦ ζώου φύσις ἐτύγ-
» χανεν οὖσα αἰώνιος, καὶ τοῦτο μὲν τῷ γεννητῷ παντελῶς προσάπτειν οὐκ ἦν δυνατόν. εἰκὼ δὲ ἐπι-
» νοεῖ κινητόν τινα αἰῶνα ποιῆσαι, καὶ διακοσμῶν ἅμα οὐρανόν, ποιεῖ μένοντος αἰῶνος ἐν ἑνὶ κατ᾽ ἀρι-
» θμὸν ἰοῦσαν αἰώνιον εἰκόνα, τοῦτον ὃν δὴ χρόνον ὠνομάκαμεν.

Ὅτι μὲν τὸ αὐτοζῶον, πλήρωμά ἐστι τοῦ πλήθους τῶν νοητῶν ζώων, καὶ ὅτι ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχει, τῶν πολλάκις καὶ τεθεωρημένων καὶ πεπληρωμένων ἐστί, καὶ οὐδεμίαν ἐπιδεξαμένων ἀμφισβήτησιν, παρὰ τοῖς ἀπὸ Πλάτωνος φιλοσόφοις. ἀλλὰ τίς ὁ αἰών, καὶ τίς ὁ κινητὸς αὐτὸν ἀπομιμούμενος χρόνος, τοῦτο δὲ καὶ νοῆσαι, καὶ κεκρατημένως ἑρμηνεῦσαι πάγχαλεπον. ῥητέον δὲ ὅμως, περὶ αὐτοῖν, τῶν ἀρεσάντων τοῖς πρεσβυτέροις τὰ χαριέστατα, κἂν ἄν τι συντεῖνον εἰς σαφήνειαν καὶ διάρθρωσιν τῶν προκειμένων εἰς ἐπίσκεψιν πραγμάτων προσθεῖναι δυνηθείημεν. χρόνου μὲν οὖν ἔννοιαν καὶ συναίσθησιν, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἔχουσιν, εἴς τε τὴν ὑπὸ σελήνην, καὶ τὴν τῶν οὐρανίων κίνησιν ἀποβλέποντες, καὶ κινήσεώς τι τὸν χρόνον εἶναι νομίζοντες, οἷον, ἀριθμόν, ἢ παράτασιν, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. αἰῶνος δέ, οἱ περιττότεροι προῆλθον εἰς ἐπίστασιν, κατιδόντες οὐχὶ κίνησιν ἁπλῶς, ἀλλὰ κίνησιν ἀΐδιον οὖσαν ἐν τῷ παντὶ καὶ τεταγμένην, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἀνακυκλουμένην, εἶτ᾽ ἀπὸ ταύτης ἐνθυμηθέντες, ὡς ἄρα τοῦτο τὸ ἀεὶ ὡσαύτως, ἀπ᾽ ἄλλου τινὸς ὑπάρχει τοῖς κινουμένοις, καὶ οὐκ ἀφ᾽ ἑαυτῶν. ἐκεῖνο τοίνυν ἢ ἀκίνητον ἔσται, ἢ κινούμενον. εἰ μὲν ποτέ, πῶς τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως αἴτιον. εἰ δὲ ἀεί, πάλιν καὶ τῇ τούτου κινήσει, τὸ ἀεὶ τοῦτο, παρ᾽ ἄλλου,

ἄλλου, καὶ εἰ ἐπ' ἄπειρον, ἢ ἀκίνητον ἔσται τι τοῖς ἀεὶ κινουμένοις, ὅ ἐστι ἀεὶ κινήσεως αἴτιον, καὶ ἡ τούτου ἐνέργεια ἀκινήτου ὄντος, οὐκ ἔτι κατὰ χρόνον, ἀλλ' αἰώνιος. ἴδιον μὲν γάρ, τῶν μὲν κατὰ χρόνον, τὸ γίγνεσθαι ἀεί, τῶν δὲ αἰωνίων, τὸ εἶναι ἀεί. καὶ γὰρ ἡ κοινὴ ἔννοια, παρὰ τὸ ἀεὶ εἶναι τὸν αἰῶνα λέγεσθαι οἴεται, καθάπερ τὸν χρόνον παρὰ τὴν χορείαν κίνησιν οὖσαν, καὶ ἐν γενέσει τὴν ὕπαρξιν ἔχουσαν. διαφέρειν μὲν οὖν ἐμοὶ δοκοῦσιν, οἵ τε πολλοὶ καὶ οἱ σοφοί, χρόνου μὲν ἅπαντες, αἰῶνος δὲ οἱ σοφοί, τὴν πρώτην ἔννοιαν λαβεῖν, εἴς τε τὴν ἀεὶ κινουμένην, καὶ τὴν ἀεὶ μόνιμον ἀποβλέψαντες φύσιν. τί δὲ τούτων ἑκάτερον ἤδη λεκτέον, καὶ μάλιστα, κατὰ τὴν τοῦ θείου Πλάτωνος ὑφήγησιν. Ἀριστοτέλης μὲν γὰρ τὸν χρόνον, ἀριθμὸν τῆς κινήσεως θέμενος, οὐ κατὰ τὸ ἀριθμοῦν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀριθμητὸν ἔθετο. διό, καὶ εἰκότως ἐζήτησε, τί τὸ ἀριθμοῦν, εἴπερ ὁ χρόνος ἀριθμητόν. πρός τι γὰρ ταῦτα, καὶ θατέρου ὄντος, ἔστι καὶ τὸ λοιπόν. καὶ ἔλυσε μαλακῶς, ψυχήν τινα τὸ ἀριθμοῦν εἰπών. δεῖ γὰρ πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ ἀιδίου ὄντος, εἶναι τὸ ἀριθμοῦν ἀίδιον. ἵνα ἀεὶ ποιῇ τοῦ γιγνομένου ἀεὶ ὄντος. θέμενος οὖν τὸν ἀριθμὸν τῆς κινήσεως, εἶναι τὸν χρόνον, τὸν αἰῶνα νοητὸν εἶναί φησιν καὶ αὐτός. ἀπὸ τοῦ ἀεὶ εἶναι, τὴν ἐπωνυμίαν εἰληφότα. ἔχοντά τε καὶ περιέχοντα, τὸν ἅπαντα χρόνον. ὅθεν ἐξηρτῆσθαι πᾶσιν, τοῖς μὲν ἀμυδρότερον, τοῖς δὲ ἐναργέστερον, τὸ εἶναι καὶ τὸ ζῆν. δεῖ δὲ ἡμᾶς ἐν τῷ παρόντι διαφερόντως ἰδεῖν, τίς ὁ αἰὼν κατὰ Πλάτωνα, καὶ τίς ὁ χρόνος, καὶ μή τε τὸ εἴδωλον τοῦ χρόνου, χρόνον τίθεσθαι μόνον, μή τε τὸν αἰῶνα, νοητὸν ἁπλῶς εἶναί τινα θεόν, ἀλλ' ἐν ποίᾳ τάξει τῶν νοητῶν ὑφέστηκεν, πρῶτον καταδήσασθαι. τοῦτο γὰρ ἐστὶ μάλιστα ὅ ἐστι Πλάτωνος ἐπιστήμης τὸ ἐξαίρετον. ὁ τοίνυν αἰών, ὅτι σεμνότερός ἐστι καὶ ἀρχηγικώτερος, καὶ οἷον μονιμώτερος τοῦ αὐτοζώου, καίπερ ὄντος καλλίστου καὶ τελειοτάτου τῶν νοητῶν ζώων, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς πρώτοις εἴρηκεν, παντὶ πρόδηλον. εἰ γὰρ τὸ μὲν αἰώνιον, ὡς μετέχον λέγεταί τε καὶ ἐστιν, ὁ δὲ αἰών, οὔ τε μετέχειν εἴρηται τοῦ αὐτοζώου, οὔ τε ἐπωνυμίαν ἀπ' αὐτοῦ κατεδέξατο δῆλον, ὡς τὸ μὲν ἐστὶ δεύτερον, τὸ δὲ ἁπλούστερον, καὶ ἀρχηγικώτερον. οὔ τε γὰρ μετέχει τοῦ αὐτοζώου διότι μὴ ἐστὶ ζῶον, οὔ τε γὰρ ὁ χρόνος, ὁρατὸν ζῶόν ἐστιν, οὔ τε ἄλλο τι ζῶόν ἐστι. δέδεικται γὰρ ὅτι μονογενὲς τὸ αὐτοζῶον, καὶ αἰώνιον. διότι κρείττων ὁ αἰών. τὸ γὰρ αἰώνιον, οὐχ ὅπερ αἰών, οὔ τε κρείττων αἰῶνος, ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἔννουν καὶ τὸ ἔμψυχον, νοῦ καὶ ψυχῆς, ὧν τάδε πάντες φαμέν, οὕτω δὴ καὶ τὸ αἰώνιον, αἰῶνος δεύτερον. καὶ τί ἂν εἴη φαίη τις ἄν, εἰ τοῦ αὐτοζώου σεμνότερόν ἐστιν, ὃ κάλλιστόν τε εἴρηται τῶν νοουμένων, καὶ κατὰ πάντα τέλειον; ἢ μάλιστα μὲν τὸ κάλλιστον, καὶ εἰ τὴν τοῦ καλοῦ προσείληφεν ἀκρότητα, διὰ τὴν ἄγαν μέθεξιν, ἀλλ' οὐ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ. οὐ γὰρ εἴρηται ἄριστον. ὥς τε δύναιτ' ἄν, ὑπὸ τοῦ ἀρίστου κρατεῖσθαι, πρὸς τῷ καὶ οὐ πάντων ἁπλῶς τῶν νοητῶν, ἀλλὰ ζώων αὐτὸ τῶν νοουμένων εἶναι κάλλιστον. οὐδὲν οὖν ζῶον, ἀλλ' εἴπερ ζωὴ ἄπειρος. ἔπειτα δέ, οὐκ ἀνάγκη πρώτιστον εἶναι, τὸ κατὰ πάντα τέλειον. τὸ μὲν γὰρ τέλειον, πάντα ἔχει, ὥς τε καὶ πρῶτα καὶ μέσα, καὶ τελευταῖα. ὃ δὲ ἐστὶν ὑπὲρ ταύτην τὴν τομήν, ὑπερτέλειον ἂν εἴη. κωλύεται δ' οὖν οὐδαμῶς ὁ αἰών, ὑπέρτερος εἶναι τοῦ καλλίστου καὶ κατὰ πάντα τελείου ζώου, τῶν νοουμένων ζώων, πολλῶν ὄντων, εἰ ἄριστος εἴη καὶ ὑπερτέλειος. ἔπειτα δέ, καὶ τὸ μὲν αὐτοζῶον, τοῦ πλήθους τῶν νοητῶν ζώων προτετίμηται. διαφέρον οὖν εἶπε, τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ, καὶ κατὰ πάντα τελέῳ. ὁ δ' αἰών, πρὸ τοῦ πλήθους ἐστὶ τῶν νοητῶν ζώων. καὶ γὰρ ταῦτα αἰώνια. τὰ δὲ αἰώνια, μετέχει τοῦ αἰῶνος, καὶ ἀσύντακτός ἐστι πρὸς τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ μᾶλλον ὡς ἀντίξους αὐτῷ. ἑνοῖ γὰρ τὸ πλῆθος, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ ἑνὶ μένειν εἴρηται, ὡς ἂν ἀπλήθυντος ὤν. τὸ δὲ αὐτοζῶον, περιέχει πάντα ὅσα νοητὰ ζῶα. διὸ καὶ δεῖται τοῦ αἰῶνος, ἵνα ἑνώσεως καὶ συνοχῆς, καὶ ζωῆς ἀστεμφοῦς, καὶ ἀμεταβλήτου παρ' αὐτοῦ μεταλαγχάνῃ. διὸ δὴ καὶ αἰώνιον αὐτὸ προσειπών, οὐκ εἶπεν αὐτὸ πλῆθος ἔχειν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλ' ἑνικῶς αὐτὸ προσηνέγκατο, σημαίνων ὅτι παρὰ τοῦ αἰῶνος ἡ ἕνωσις αὐτῷ μάλιστα πάρεστιν, ὡς μίαν φύσιν διὰ τὸν αἰῶνα, πᾶσαν τὴν οὐσίαν τῶν νοητῶν ζώων ἀναφαίνεσθαι. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς λέγεται, οὔ τ' ἂν ἕν τι γένος τοῦ ὄντος ὁ αἰὼν εἴη ὥς τινες ᾠήθησαν, οἷον, οὐσία, ἢ στάσις ἢ ταυτότης. ταῦτα γὰρ πάντα μόρια τοῦ αὐτοζώου. καὶ ἔχει αὐτῶν ἕκαστον ὡσανεὶ ἀντίθεσιν, ἡ μὲν τὸ μὴ ὄν, ἡ δὲ κίνησιν, ἡ δὲ θάτερον. αἰῶνι δὲ οὐδὲν ἀντίκειται. πάντα γοῦν ὁμοίως, αἰώνια ταῦτα, τὸ ταυτόν, τὸ ἕτερον, ἡ στάσις, ἡ κίνησις. οὐκ ἂν δέ, εἰ ἕν τι τούτων ἦν ὁ αἰών. οὐ γὰρ ὁμοίως ἡ στάσις καὶ ἡ κίνησις. πάντα δὲ νοητὰ ὁμοίως ἐστίν, ἀεὶ ὄντα καὶ αἰώνια. πρὸς οὐδὲν οὖν ἀντίθετον ὁ αἰών, ἢ τούτων, ἢ τῶν μετ' αὐτόν. καὶ γὰρ ὁ χρόνος ὃς ἂν δόξειεν ἔχειν πρὸς αὐτὸν ἀνομοίως, πρῶτον μέν, οὐ περὶ τὰ αὐτὰ στρέφεται τῷ αἰῶνι, ἀλλὰ περὶ τὰ μὴ δεχόμενα τὴν ἐκ τοῦ αἰῶνος συνοχήν. ἔπειτα δὲ εἰκών ἐστι, καὶ οὐκ ἀντίθεσις αὐτοῦ καθάπερ ἤδη τε λέλεκται, καὶ προσυποδείξομεν. οὔ τ' ἂν οὖν ἓν εἴη γένος τοῦ ὄντος ὁ αἰών, οὔ τε τὸ σύμπαν αὐτῶν ἄθροισμα. πάλιν γὰρ ἂν πλῆθος ἐν αὐτῷ ὄν, καὶ ἑνώσεως ὅ ἐστι ἐκ τοῦ μένοντος ἐν ἑνὶ προσδέοιτο. αὐτὸς δὲ ἐστὶν ὁ μένων ἐν τῷ ἑνί. ὥς τε καὶ μένοι ἂν ἐν ἑνί, καὶ οὐ μένοι. μένοι μὲν ὡς αἰών, καὶ ἑνώσεως τοῖς οὖσιν αἴτιος. οὐ μένοι δ' ἂν ὡς ἐκ πλήθους συγκείμενος. πρὸς δὲ τούτοις πᾶσι νοῦς ἐστὶν ὁ αὐτῶν γενῶν, καὶ νοεῖ τὰ ἀποτελούμενα. ἄλλη δὲ ἔννοια νοῦ καὶ ἄλλη αἰῶνος, ὡς καὶ ψυχῆς καὶ χρόνου. νοῦ μὲν γὰρ ἐνέργεια, ἀμετάβατος νόησις, αἰῶνος δέ, ἀιδιότης ἀμέριστος. καὶ διακέκριται μὲν οὕτω τὰ πράγματα. οἱ δὲ πάντα εἰς ταυτὸ

συγκυκώντων, καὶ ἐν τῷ νῷ μεταξὺ ψυχῆς, καὶ τἀγαθοῦ μόνον εἶναι λεγόντων, ἀναγκάζονται νοῦν καὶ αἰῶνα, ταυτὸν ὁμολογεῖν εἶναι. τί ἂν οὖν εἴη ὁ αἰών, εἰ μήτε ἐν τι τῶν γενῶν, μήτε τῶν ἐκ τῶν γενῶν συνισταμένων, ἐπειδὴ ταῦτα πάντα αἰώνια, καὶ αἰῶνος μετέχει τάδε. τί δὲ ἄλλο γε, ἢ τῶν νοητῶν ἑνάδων, λέγω δὲ ἑνάδας τὰς ἰδέας τῶν νοητῶν ζώων, καὶ τὰ γένη τῶν νοητῶν τούτων πασῶν ἰδεῶν. τούτων δ᾽ οὖν καὶ τῆς ἀκρότητος τοῦ πλήθους αὐτῶν, ἡ μία περιοχὴ καὶ αἰτία τῆς ἀνεξαλλάκτου πάντων διαμονῆς, οὐκ ἐν αὐτῷ οὖσα τοῖς πολλοῖς νοητοῖς, οὐδ᾽ ἐξ αὐτῶν ἀθροιζομένη, ἀλλ᾽ ἐξῃρημένως, αὐτοῖς παροῦσα, καὶ καθ᾽ ἑαυτὴν αὐτὰ διατιθεῖσα, καὶ οἱονεὶ μορφοῦσα, καὶ αὐτὸ τοῦτο ἅμα ὅλα εἶναι ποιοῦσα. οὐ γὰρ εὐθέως μετ᾽ ἀγαθὸν τὸ πάντη πλῆθος ἀνέμφατον, ἡ παντοδαπὴ τῶν νοητῶν ἰδέα παράγεται, ἀλλ᾽ εἰσί τινες μεταξὺ φύσεις, ἡνωμέναι μὲν μᾶλλον τοῦ πλήθους τοῦ παντελοῦ, ὠδῖνα δὲ καὶ ἔμφασιν τῆς ἀπογεννήσεως τῶν ὅλων, καὶ τῆς συνοχῆς ἐν ἑαυταῖς ἐπιδεικνύμεναι. πόσαι δὲ αὗται καὶ οἷαι, θείως μὲν, οἱ θεοὶ γινώσκουσιν, ἀνθρωπικῶς δὲ καὶ φιλοσόφως, ἡ τοῦ Παρμενίδου διδάσκει μυστικὴ παράδοσις, εἰς ὃν καὶ ἡμεῖς, τὴν ἀκριβῆ περὶ τούτων ἐξεργασίαν ἀναβαλλόμεθα. νῦν δὲ, ὅτι καὶ ὁ αἰών, ὑπὲρ τὸ παντελὲς ζῶον, καὶ ὅτι προσεχῶς ὑπὲρ αὐτοῦ, δι᾽ αὐτῶν τῶν τοῦ φιλοσόφου ῥημάτων ἐπιδείκνυμεν. ὅτι μὲν γὰρ αἰώνιον εἴρηται, δεύτερον ἂν εἴη τοῦ αἰῶνος. ὅτι δὲ οὐδὲν πρὸ αὐτοῦ αἰώνιον, προσεχῶς ἂν εἴη μετὰ τὸν αἰῶνα. πόθεν οὖν δῆλον; ὅτι φαίην ἂν μὴ δὲ πρὸ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ ἐστί τι ἔγγονον, ἀλλ᾽ ὅτε κόσμος πρώτως χρόνου μετέχει, καὶ τὸ αὐτοζῶον πρώτως αἰῶνος. εἰ γὰρ ὃν ἔχει λόγον ὁ αἰὼν πρὸς τὸν χρόνον, τοῦτον ἔχει καὶ τὸ αὐτοζῶον πρὸς τὸν κόσμον, καὶ ἐναλλὰξ φαῖεν ἂν γεωμετρῶν παῖδες, ὃν ἔχει λόγον ὁ αἰὼν πρὸς τὸ αὐτοζῶον, τοῦτον ὁ χρόνος πρὸς τὸν κόσμον. ἀλλὰ μὴν ὁ χρόνος ὑπὸ πρώτου μετέχεται τοῦ κόσμου. καὶ γὰρ οὐδ᾽ ἦν ὅλως πρὸ τῆς οὐρανοῦ διακοσμήσεως. καὶ ὁ αἰὼν ἄρα ὑπὸ πρώτου μετέχεται τοῦ αὐτοζώου. καὶ εἰ ὁ χρόνος μὴ ἔστι τὸ πᾶν αἰσθητὸν ζῶον, μετ᾽ αὐτοῦ γὰρ γέγονεν, τὸ δὲ μετ᾽ αὐτοῦ γεγονός, οὐκ ἔστιν αὐτὸ μεθ᾽ οὗ γέγονεν, οὐδ᾽ ἂν ὁ αἰὼν εἴη τὸ νοητὸν ζῶον. ὥστε οὐδὲ ζῶον. ἵνα μὴ δύο εἴη νοητὰ ζῶα. δέδεικται γὰρ ὅτι μονογενές ἐστι τὸ αὐτοζῶον ὑπ᾽ αὐτοῦ πρότερον. ὥστε οὐχὶ ζῶον μὲν ὁ αἰών, ἄλλο δὲ τοῦ αὐτοζώου ζῶον. οὐδ᾽ ἄρα ζῶον ὅλως. ἢ γὰρ ἕτερον τοῦ αὐτοζώου, ἢ ταυτόν. οὐδέτερον δὲ δυνατὸν λέγειν, ὡς δεδείχαμεν. τὸ μὲν ὅτι μονογενές, τὸ αὐτοζῶον, τὸ δὲ ὅτι μὴ δὲ χρόνος, καὶ τὸ ἔγγονον ταυτόν. εἰ δὲ μετέχεται μὲν, οὐ μετέχει δὲ τοῦ νοητοῦ ζώου, εἴη ἂν πρὸ τοῦ αὐτοζώου θεὸς ὤν, νοητὸς μὲν, οὔπω δὲ ζῶον. εἴπερ θεὸς καὶ τὸ αὐτοζῶον. τοῦτο δὲ, εἴπερ καὶ ὁ κόσμος. τὸ γὰρ μετεχόμενον ἐκεῖ, μὴ μετέχον δὲ τοῦ μετεχομένου, πάντως ὁλικώτερον. δῆλον δὲ, ὅτι τὰ τῆς μετοχῆς, οὐκ ἐπίσης ἐπ᾽ ἀμφοῖν. ἄλλη γὰρ ἡ τῶν νοητῶν κοινωνία καὶ ἡ ἕνωσις, ἣν καταχρώμενοι νῦν, μετοχὴν ἐκαλέσαμεν. καὶ ἄλλη ἡ περὶ τάδε φύσεων. πέφηνεν ἄρα ἡ τάξις τοῦ αἰῶνος, ἡ πρὸς τὸ αὐτοζῶον, ὅτι τε ὑπερτέρα, καὶ προσεχῶς ὑπερτέρα, καὶ ὅτι τοῦ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχειν, ἐστὶν αἰτία τοῖς νοητοῖς. καὶ γὰρ ἡ τὴν στάσιν τούτου τις αἰτιῷτο. ἀλλ᾽ ἡ μὲν ἐστὶ συντεταγμένη αἰτία, καὶ περὶ τὴν ἐνέργειαν παρεχομένη μᾶλλον τὸ ὡσαύτως. ἡ δὲ ἐξῃρημένη καὶ ὅτι περιοχή ἐστι τῶν πολλῶν νοητῶν ἑνάδων καὶ ἕνωσις. διὸ καὶ ὑπὸ τῶν λογίων, πατρογενὲς φάος εἴρηται. διότι δὴ τὸ ἑνοποιὸν φῶς πᾶσιν ἐπιλάμπει.

» Πολὺ γὰρ μόνος ἐκ πατρὸς ἀλκῆς δρεψάμενος νόου ἄνθος, ἔχει τὸ νοεῖν πατρικὸν νοῦν ἐνδιδόναι

» πάσαις πηγαῖς τε καὶ ἀρχαῖς, καὶ τὸ νοεῖν ἀεί τε μένειν, ἀόκνῳ στροφάλιγγι.

Πατρικῆς γὰρ θεότητος διακορὴς ὤν, ἣν καλεῖ νόου ἄνθος, νοῦν ἐπιλάμπει τοῖς πᾶσιν, καὶ τὸ ἀεὶ ὡσαύτως νοεῖν, καὶ ἐρωτικῶς περὶ τὴν πάντων ἀρχὴν στρέφεσθαι καὶ ἐνεργεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀβάτοις σηκοῖς διανοίας ἀνελίττω. πάλιν δὲ πανταχόθεν ἀνιχνευόντων, τὴν τοῦ φιλοσόφου περὶ αἰῶνος ἐπιβολὴν, δραξώμεθα τοῦ μένοντος αἰῶνος ἐν ἑνί. ποίῳ γὰρ ἑνὶ ζητῶμεν. ἆρα τῷ ἀγαθῷ καθάπερ ἔδοξε τῷ θεολογικωτάτῳ τῶν ἐξηγητῶν; ἀλλ᾽ οὐδ᾽ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ μένει, διὰ ἁπλότητα, καθὸ μεμαθήκαμεν, ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ Παρμενίδου ὑποθέσει, καὶ αὐτὸν ἤρεσε. μήτι γε ἄλλο ἐν αὐτῷ. οὐδὲν γὰρ ὅλως ἐν ἐκείνῳ, οὐδὲ σὺν ἐκείνῳ διὰ τὸ ἐξῃρῆσθαι τῆς πρὸς ὁτιοῦν τῶν ἁπάντων αὐτὸ συντάξεως. ἄλλως τε οὐδὲ ἀγαθόν, ὅτε ἓν εἴωθε λέγεσθαι, ἀλλὰ τἀγαθόν, καὶ τὸ ἕν, ἵνα τὴν μοναδικὴν αὐτοῦ καὶ ἐπέκεινα πάσης τῆς συνεγνωσμένης φύσεως ὑπεροχὴν ἐννοήσωμεν. νυνὶ δὲ, οὐκ ἐν τῷ ἑνὶ μένειν ὁ αἰὼν εἴρηται, ἀλλ᾽ ἐν ἑνί. ὥστε οὐκ ἐν τἀγαθῷ. ἀλλ᾽ ἆρα τοῦτο δηλοῖ, τὸ μένοντος αἰῶνος ἐν ἑνί, τὸ οἷον ἡνωμένου τοῦ αἰῶνος καὶ μένοντος ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἑνί. καὶ εἰς πλῆθος; ἢ ὅλως ἀριθμὸν οὐ προϊόντος, ἵνα καὶ ἑνώσεως αἴτιος ᾖ τοῖς πολλοῖς νοητοῖς, ἢ καὶ τοῦτο μὲν ἀληθές, ἡμεῖς τε φαμὲν, ἵνα ἑαυτῷ πρὸ τῶν αἰώνων παρέχῃ τὸ μόνιμον, καὶ τὸ ὅλον. τοῦτο γὰρ τὸ ἐν ἑνὶ μένειν, τὴν ὅλην ὁμοῦ παροῦσαν καὶ τὴν αὐτὴν ὕπαρξιν καὶ ἀνεξάλακτον. ἕκαστον γοῦν τῶν θείων, ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἄρχεται τῆς ἐνεργείας. ὡς καὶ ὁ αἰών, ἑαυτὸν ἑδράζει πρὸ τῶν αἰωνίων ἐν τῷ ἑνί. καὶ συνέχει ὡσαύτως. ὥστε οὐχὶ τὸ ὄν ἐστιν ὥς φησιν Στράτων ὁ φυσικὸς τὸ τῆς διανομῆς αἴτιον, ἀλλ᾽ ὁ αἰών. καὶ διανομῆς, οὐ γιγνομένης ἀεί, ἀλλ᾽ ἐν ἑνὶ οὔσης ἀνεξαλλάκτως, ὡς εἶπεν ὁ Τίμαιος. εἰ δὲ ὁ αἰὼν δυάδα ἐμφαίνει, κἂν πολλάκις αὐτὸ κρύπτειν σπουδάζομεν. τὸ γὰρ ἀεί, τῷ ὄντι συνάπτεται κατὰ ταυτόν, καὶ ἔστιν αἰών, ὁ ἀεὶ ὤν, ἔοικεν ἔχειν τὴν μονάδα τοῦ ὄντος πρὸ αὐτοῦ. καὶ τὸ ἓν ὄν, καὶ μένειν ἐν τούτῳ τῷ ἑνί, ὡς ᾤετο περὶ τούτου τοῦ ἑνός, καὶ ὁ ἡμέτερος καθηγεμών, ἵνα καὶ αὐτὸς ἓν ᾖ πρὸ τῆς δυάδος,

ἀπὸ τοῦ

ἅτε τοῦ ἑνὸς μὴ ἀφιστάμενος. καὶ ἡ μὲν ἐν αὐτῷ προεμφαίνουσα τὸ πλῆθος δυὰς, ἐνίζεται τῷ ἑνὶ ὄντι, ἐν ᾧ μένει ὁ αἰὼν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν νοητῶν, αὐτῷ τῷ αἰῶνι περιέχοντι αὐτῶν καὶ συνέχοντι πάσας ἐξῃρημένως καὶ ἑνιαίως τὰς ἀκρότητας. ὅτι γὰρ ἡ τοῦ ὄντος ἑνὸς, καὶ ἡ τοῦ αἰῶνος ἔννοια διαφέρουσι, δῆλον. τὸ γὰρ ἀεὶ εἶναι, καὶ τὸ ἁπλῶς εἶναι, πάντως ἕτερον. εἴ τι γοῦν ἀεί ἐστιν, τοῦτο καὶ ἔστιν. οὐκ ἀνάπαλιν δὲ, εἴ τι ἔστι τοῦτο καὶ ἀεί ἐστιν. ὁλικώτερον ἄρα καὶ γεννητικώτερον τοῦ ἀεὶ εἶναι, τὸ εἶναι. καὶ διὰ ταῦτα ἐγγυτέρω τοῦ πάντων αἰτίου, καὶ τῶν ὄντων, καὶ τῶν ἑνάδων, τῶν ἐν τοῖς οὖσι, καὶ αὐτῆς τῆς γενέσεως, καὶ τῆς ὕλης. τρία οὖν ταῦτά ἐστιν ἑξῆς τὸ ἓν ὄν, ὡς μονὰς τῶν ὄντων, ὁ αἰὼν ὡς δυὰς, μετὰ τοῦ εἶναι τὸ ἀεὶ ἔχουσα, τὸ αἰώνιον μετέχον, καὶ τοῦ εἶναι, καὶ τοῦ ἀεί. καὶ οὐ τὸ πρώτως ἀεὶ ὂν, ὡς αἰών. καὶ τὸ μὲν ἓν ὂν, τοῦ εἶναι μόνως αἴτιον πᾶσι τοῖς ὁπωσοῦν, εἴ τε ὄντως, εἴ τε οὐκ ὄντως. ὁ δὲ αἰὼν, τοῖς ἐν τῷ εἶναι διὰ μονῆς. καὶ τοῦτο ἔδει μᾶλλον τὸν Στράτωνα λέγειν, ἀλλ' οὐχὶ τὴν διαμονὴν ὁρίζεσθαι τῶν ὄντων, τὸ ὄν. ὡς ἐκεῖνος ἐν τῷ περὶ τοῦ ὄντος βιβλίῳ γέγραφε τὸ ἴδιον τοῦ αἰῶνος μετάγων ἐπὶ τὸ ὄν. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς γεννητοῖς ταυτόν ἐστι τὸ γίγνεσθαι, τῷ διαμένειν γιγνόμενον. ἀλλὰ τὸ μὲν γενέσεως ἴδιον, τὸ ἄλλο καὶ ἄλλο δεικνύναι τὸ ἔχον, τοῦ δὲ διαμένειν τὴν γένεσιν, ὁ χρόνος, ἐν ᾧ ἡ γένεσις. καὶ ὥσπερ ἐπὶ ταύτης ὁ χρόνος, τοῦτο ἐπὶ τῆς οὐσίας ὁ αἰών. ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ μεγίστου τοῦ μείναντος ἐν τῷ ἑνὶ τῶν θεῶν αἰῶνος, ἄχρι τοσούτου παραγεγυμνάσθω. διατί δὲ ἐτύγχανεν οὖσα αἰώνιος ἡ τοῦ ζώου φύσις; ἀλλ' οὐχὶ τυγχάνει, καίπερ τῷ αἰῶνι, τοῦ νῦν οἰκειωμένου μᾶλλον, ἢ τοῦ παρεληλυθότος. ἐχρήσατο μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις τοσούτῳ τῷ εἴδει τῆς ἀπ' ἀλλίας † ἀγαθὸς ἦν εἰπὼν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ὄντος ἀεὶ, σημαίνων, ὅτι οὐκ ἀπὸ χρόνου τοῦτο, ἀλλ' ἀεὶ ἦν, καὶ ὅτι τὰ τέλη προείληπται καὶ συνείληπται ταῖς ἀρχαῖς, πρὸ πάσης παραστάσεως ἐπὶ τῶν θείων. νῦν δὲ καὶ πλείονα καιρὸν ἔχει, τὸ ἐτύγχανεν. ἐπεὶ γὰρ καθ' ὑπόθεσιν διακοσμεῖ. πρὸ δὲ τῆς διακοσμήσεως, εἰ καὶ μὴ χρόνῳ, ἀλλ' οὖν τῇ ἀξίᾳ ὑπάρχει τὰ νοητὰ, καὶ ὅσα σύνεστι τοῖς νοητοῖς. διατοῦτ' εἶπεν ἐτύγχανε. πάλιν δὲ τῷ οὖσα τῇ ἀσθενείᾳ, τοῦ παρατατικοῦ ῥήματος ἐβοήθησε. πεποίηκεν γὰρ αὐτὸ καὶ οὐσιῶδες, καὶ οὐχ ἧττον τοῦ ἐνεστῶτος. ᾠκείωσέ γε τῷ αἰῶνι τὸν λόγον τὸν περὶ αὐτοῦ. τελειότητι μὲν αὐτῷ, διὰ τοῦ ἐτύγχανεν ἐπιδούς, τὸ ὂν δὲ, τὸ οὐσιῶδες, διὰ τοῦ οὖσα συνενέγκων. καὶ περὶ μὲν τῶν λεξειδίων, ἅλις. διατί δὲ τῷ γεννητῷ τὸ αἰώνιον, παντελῶς προσάπτειν οὐκ ἦν δυνατόν; ἢ ὅτι πᾶν τὸ γεννητὸν, φαίης ἂν ἐν μεταβολῇ τὸ εἶναι ἔχειν. τὸ δὲ παντελῶς αἰώνιον, ἀμετάβλητόν ἐστι καὶ ἀγέννητον. ἀντικειμένων οὖν ἀλλήλαις τῶν φύσεων, εἴ τις ἐβιάσατο τῷ γεννητῷ προσάψαι τὸ παντελῶς αἰώνιον, οὔ τε ἀμετάβλητον αὐτὸ ἐποίει, καὶ ἀνῄρει αὐτοῦ τὴν φύσιν. ἆρ' οὖν ἀμηγέπη πάρεστι τῷ αἰσθητῷ ὁ αἰὼν καὶ μὴ παντελῶς. πῶς δὲ, οὐκ ἂν ὁμολογήσαιμεν; ὁ γὰρ τῆς εἰκόνος μετέχων τοῦ αἰῶνος, μετέχει πως καὶ τοῦ αἰῶνος. εἰ καὶ μὴ οὕτως ὡς ὁ ἀμέσως αὐτοῦ μετέχων, καὶ ὅλως ἀεὶ τὰ ὑπέρτερα αἴτια κοσμεῖ. καὶ τὰς τῶν ὑφειμένων ἐπικρατείας, ὥς τε καὶ ὁ αἰὼν, πάρεστί πως τοῖς ὑπὸ τοῦ χρόνου κοσμουμένοις. καθ' ἓν μὲν γὰρ παντελὲς πέρας, μόνοις τοῖς νοητοῖς σύνεστι. πεπληρωμένως δὲ καὶ κατὰ τὰς διῃρημένας τελειότητας, καὶ κατὰ τὰ ὡρισμένα τῆς ζωῆς μέτρα, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς οὐσίας τῶν οὐρανίων ψυχῶν, δύναται παρεῖναι καὶ τοῖς ἐγκοσμίοις πράγμασι. καὶ δέχεται αὐτὸς ὁ κόσμος, οὐχ ὥς ἐστιν αὐτὸς ὁ αἰών. διὸ μὴ δὲ αἰώνιος εἶναι λέγεται, ἀλλ' ὡς δύναται τὴν ἀμέριστον αὐτοῦ, παρουσίαν καὶ ἔλλαμψιν. θείας ἄρα καὶ τοῦτο αἰτίας, καὶ περιοχῆς ἐξαίρετον. ἀγαθόν ἐστιν ἐν τῷ αἰῶνι. διόπερ δὴ καὶ τὰ μεριστὰ, καὶ ὥσπερ ὑπεναντία πρὸς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, κατ' αἰτίας ἐπιπλοκὴν περιέχει. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον. πῶς δὲ εἰκὼν ὁ χρόνος εἴρηται τοῦ αἰῶνος; ἆρ' ὅτι μένει μὲν ὁ αἰὼν ἐν τῷ ἑνὶ, πρόεισι δὲ ὁ χρόνος κατ' ἀριθμόν; ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀνομοιότητα μᾶλλον αὐτοῖν, ἢ τὴν ὁμοίωσιν ἐπιδείκνυσι. σχεδὸν γὰρ τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν ἀντέθηκεν, τῷ μένειν, τὸ ἰέναι. τῷ ἑνὶ, τὸ καταριθμὸν, τῷ αὐτὸ, τὴν εἰκόνα. βέλτιον οὖν λέγειν ὅτι δὴ δύο μέτρα ταῦτα τῶν ὄντων ὁ θεὸς, παρήγαγε, τὸν αἰῶνα φημὶ καὶ τὸν χρόνον. τὸν μὲν, τῶν νοητῶς ὄντων, τὸν δὲ, τῶν ἐγκοσμίων. καθάπερ οὖν ὁ κόσμος, εἰκὼν εἴρηται τοῦ νοητοῦ, καὶ τὸ κοσμικὸν μέτρον, εἰκὼν τοῦ μέτρου τοῦ νοητοῦ κατωνόμασται. ἀλλ' ὁ μὲν αἰὼν μέτρου, ὡς τὸ ἓν, ὁ δὲ χρόνος, ὡς ἀριθμός. μετρεῖ γὰρ ἑκάτερον, τὸ μὲν τὰ ἑνιζόμενα, ὁ δὲ τὰ ἀριθμούμενα. καὶ ὁ μὲν τὴν διαμονὴν τῶν ὄντων, ὁ δὲ τὴν παράτασιν τῶν γιγνομένων. αἱ δὲ δοκοῦσαι ἀντιθέσεις αὐτῶν, οὐκ ἀνομοιότητα τῶν μέτρων ἐμφαίνουσιν, ἀλλὰ τὸ παρῆχθαι τὰ δεύτερα παρὰ τῶν πρεσβυτέρων. ἥ τε γὰρ πρόοδος, ἀπὸ τῆς μονῆς, καὶ ὁ ἀριθμὸς ἀπὸ τοῦ ἑνός. μή ποτε δὲ καὶ εἰκὼν ὁ χρόνος διατοῦτο τοῦ αἰῶνος, διότι τῆς τελειότητός ἐστι τῶν ἐγκοσμίων ποιητικός. ὥσπερ ὁ αἰὼν τῆς τῶν ὄντων συνοχεὺς καὶ φρουρός. ὡς γὰρ τὰ μὴ δυνάμενα κατὰ νοῦν ζῆν, ὑπὸ τὴν τῆς εἱμαρμένης ἄγεται τάξιν, ἵνα μὴ φυγόντα τὸ θεῖον, τελέως ἄτακτα γένηται, οὕτω δὴ καὶ τὰ προελθόντα τοῦ αἰῶνος, καὶ μὴ δυνηθέντα μετέχειν τῆς ἑστώσης τελειότητος ὅλης ἅμα, καὶ ἀεὶ ταῦτα, τελεῖ μὲν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ χρόνου, διεγείρεται δὲ παρ' αὐτοῦ, πρὸς τὰς προσφόρους ἑαυτοῦ ἐνεργείας, δι' ὧν τοῦ προσήκοντος αὐτοῖς τέλους, διά τινων περιόδων ἀποκαταστικῶν, ἀπολαβεῖν δυνήσεται. εὖ δὲ ὅτι καὶ ἐπίνοιαν ἐκάλεσε τοῦ δημιουργοῦ, τὴν τοῦ χρόνου ποίησιν. τὸ γὰρ τοῖς τὴν φύσιν μὴ ἀϊδίοις, ἐπικτήτου μεταδοῦναι καὶ χρονικῆς ἀϊδιότητος, καὶ τὸ τοῖς

† ἀφιλλίας

ἀτελέσι, τελειότητος. καὶ τὸ τοῖς εὐθυπόροις κυκλικῆς ἀποκαταστάσεως, οὐ πόῤῥω δοκεῖ πίπτειν ἐπινοίας καὶ μηχανήματος. διὸ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς, τὴν γένεσιν τῶν μερῶν τοῦ χρόνου, τὸν θεὸν ἔφη μεμηχανῆσθαι. ἀλλὰ πῶς λέγεται κινητὴ εἶναι ἡ τοῦ αἰῶνος εἰκών; ὅτι πᾶσα κινεῖται, καὶ τὸ ὅλον αὐτῆς ἐστὶν ἐν κινήσει. ἢ τοῦτο μὲν ἀδύνατον, οὐδὲν γὰρ καθ' ὅλον ἑαυτὸ κινεῖται, οὐδὲ ὅσα μεταβάλλει κατ' οὐσίαν. καὶ γὰρ τούτων μένει τὸ ὑποκείμενον. πολλῷ δὲ μᾶλλον τὰ τὰς ἄλλας κινούμενα κινήσεις, μένει κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ εἰ αὔξοιτο, καὶ εἰ ἀλλοιοῖτο, καὶ εἰ τοπικῶς κινοῖτο. ἢ μὴ μένον κατά τι, συνεξαφανίσει καὶ τὴν κίνησιν. ἐν τινι γὰρ πᾶσα κίνησις, οὐδὲν οὖν ὅλον κινεῖται καθάπερ εἴπομεν, καὶ μάλιστα ὅσα τῶν ἀϊδίων, ἅ τε καὶ ἐνιδρῦσθαι χρὴ ταῖς οἰκείαις ἀρχαῖς, καὶ ἐν ἑαυταῖς μένειν εἰ μέλλοι σώζεσθαι διηνεκῶς. διαφερόντως δὲ ἡ τοῦ αἰῶνος εἰκών, τὸ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχειν πῃ ὀφείλει καὶ τὸ στάσιμον, ὥστε ἀδύνατον τὸν χρόνον καθ' ὅλον ἑαυτὸν εἶναι κινητόν, εἴπερ μὴ δὲ ἄλλο τι τῶν πάντων. δεῖ οὖν τι αὐτοῦ μένειν ἐξ ἀνάγκης. εἴπερ πᾶν κινούμενον κινεῖται κατά τι μένον ἑαυτοῦ τὸ ἔχον. μένει τοίνυν καὶ ἡ τοῦ χρόνου μονὰς ἐξηρτημένη τοῦ δημιουργοῦ. πλήρης δὲ οὖσα μετρικῆς δυνάμεως, καὶ βουληθεῖσα μετρῆσαι, τῆς τε ψυχῆς οὐσίας τὰς κινήσεις, καὶ τῆς φυσικῆς τε καὶ σωματικῆς, τό τε εἶναι καὶ τὰς ἐνεργείας, καὶ τὰ παθήματα, προῆλθε κατ' ἀριθμόν. μένων οὖν ὁ χρόνος, τῇ ἀμερεῖ ἑαυτοῦ καὶ ἔνδον ἐνεργείᾳ, τῇ ἔξω καὶ ὑπὸ τῶν μετρουμένων μετεχομένῃ, πρόεισι κατ' ἀριθμόν. τουτέστι, κατά τινα ἤδη νοερά, μᾶλλον δὲ κατ' αὐτὸν τὸν πρώτιστον ἀριθμόν, ὡς ἀνάλογον τῷ ἑνὶ ὄντι, προέστηκεν τῶν νοερῶν, φαίη ἂν ὁ Παρμενίδης, ὡς ἐκεῖνο τῶν νοητῶν. καθ' ἀριθμὸν οὖν ἐκεῖνον πρόεισιν. διὸ καὶ ἑκάστης τῶν ἐγκοσμίων εἰδῶν, τὸ πρόσφορον ἀπονέμει μέτρον. λέγοις δ' ἂν ἔτι προσεχέστερον, ὅτι πρόεισι κατ' ἀριθμόν, ὁ ὡς ἀληθῶς χρόνος, ἀριθμῶν μεταμετέχοντα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὢν νοερὸς ἀριθμός, ὃν καὶ ὁ Σωκράτης ἔλεγε καὶ ἠνίσσετο, ἡνίκα ἔλεγεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἀριθμῷ λέγων εἶναι τὸ αὐτοτάχος, καὶ τὴν αὐτοβραδυτῆτα, οἷς διαφέρει τὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀριθμούμενα, θᾶττον ἢ βραδύτερον κινούμενα. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, πολὺν περὶ ἐκείνου πεποίηκε λόγον. ὡς τῇ προτεραίᾳ τοῦ Σωκράτους αὐτὸν τελέως ἐκφήναντος. ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀφ' αὐτοῦ προελθόντος. ἐκείνου γὰρ ἀριθμοῦ ἀληθινοῦ ὄντος τοῦτον εἶπεν, κατ' ἀριθμὸν προϊέναι. προΐτω μὲν οὖν καὶ κατὰ τὸν νοητὸν ἀριθμόν. πρόεισι δὲ καὶ καθ' ὃν αὐτὸς ἀριθμεῖ τὰ μετέχοντα, καθάπερ καὶ ὁ ἐν τούτοις ἀνάπαλιν κατὰ τὸν ἀριθμοῦντα πρόεισιν, αὐτὸς ὢν ὁ ἀριθμητός, εἴδωλον ἔτι ἔχων, τοῦ οὐσιώδους χρόνου, δι' ὃν πάντα ἀριθμεῖται, μείζοσιν ἢ ἐλάττοσι, τοῖς ἑαυτῶν ζωῆς ἀριθμοῖς, ὡς βοῦν μὲν, τοσόνδε ζῆν χρόνον, ἄνθρωπον δὲ, τοσόνδε, ἥλιον δὲ, ἐν τοσῷδε ἀποκαθίστασθαι, καὶ σελήνην καὶ φαίνοντα, καὶ ἄλλους κατ' ἄλλα μέτρα ποιεῖσθαι τὰς ἑαυτῶν περιόδους. μέτρον δ' οὖν ὁ χρόνον τῶν κινήσεων, οὐχ ὡς τὸ ᾧ μετρούμενον. τοῦτο γὰρ ἡ ἔννοια δρᾷ, ἡ περὶ χρόνου καὶ οὐκ αὐτὸς ὁ χρόνος. ἀλλ' ὡς ποιητικὸν καὶ ἀφοριστικὸν τοῦ εἶναι τῆς ζωῆς, καὶ πάσης τῆς ἄλλης κινήσεως τῶν ἐν χρόνῳ πραγμάτων, καὶ ὡς κατὰ παραδείγματα, μετρῶν αὐτά, καὶ πρὸς ἐκεῖνα ἀφομοιῶν. ὡς γὰρ ἑαυτὸν ἀναφέρει, πρὸς τὴν τοῦ αἰῶνος ὁμοίωσιν, τοῦ περιέχοντος τὰς παραδειγματικὰς αἰτίας, οὕτω καὶ τὰ ὑφ' ἑαυτοῦ τελειούμενα, κύκλῳ συνελισσόμενα, πρὸς μίμησιν ἀναπέμπει σεμνοτέραν τῶν αἰωνίων ἀρχῶν. ἢ πῶς ἄρα τηλικοῦτος ὤν, καὶ τοιοῦτος θεός, μέτρον ἂν εἴη κινήσεως, ἢ ὅλως κινήσεως, ὥς που τισὶν ἔδοξεν μήτε τῆς δυνάμεως αὐτοῦ συναισθανομένοις, μήτε τοῖς δημιουργικοῖς ἐπὶ πάντα παρουσίας. ὅταν δὲ καὶ φθορᾶς αὐτὸν αἴτιον εἶναι λέγωσι μᾶλλον ἢ γενέσεως, καὶ λήθης μᾶλλον ἢ σωτηρίας, καὶ τούτων κατὰ συμβεβηκός, καὶ οὐ καθ' αὑτό, κομιδῇ τότε τοῖς καθεύδουσιν ἐοίκασι, καὶ μηθ' ὅσα αὐτοί, κατά τε σῶμα καὶ ψυχὴν ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐπισκεπτομένοις, μηθ' ὅσα ὁ σύμπας οὐρανὸς καθ' ὅλον ἑαυτόν, καὶ πᾶσα ἡ γένεσις παρὰ τοῦ χρόνου, καὶ διὰ τοῦ χρόνου κομίζονται λογίζεσθαι δυναμένοις. ἀλλ' οὐχὶ θεουργοὶ ταῦτα φαῖεν ἄν. οἵ γε καὶ θεὸν αὐτὸν εἶναί φασιν, καὶ ἀγωγὴν αὐτοῦ παρέδοσαν ἡμῖν, εἰς αὐτοφάνειαν κινεῖν αὐτὸν δυνατόν, καὶ ὑμνοῦσι πρεσβύτερον καὶ νεώτερον, καὶ κυκλοέλικτον τὸν θεὸν καὶ αἰώνιον. οὐ μόνον ὡς αἰῶνος εἰκόνα, ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτὸν αἰωνίως προειληφότα. καὶ νοοῦντα τὸν σύμπαντα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ κινουμένων ἁπάντων ἀριθμόν. καθ' ὃν πάντα τὰ κινούμενα, περιάγει καὶ ἀποκαθίστησι περιόδοις θάττοσιν, ἢ βραδυτέραις. καὶ πρὸς τούτοις, ἀπέραντον διὰ τὴν δύναμιν. τὸ γὰρ πάλιν καὶ πάλιν ἀνακυκλεῖν, ἀπειροδυναμίας ἐστί. καὶ ἑλικοειδῆ φασι μετὰ τούτων, ὡς καὶ τῶν κατ' εὐθεῖαν κινουμένων, καὶ τῶν κύκλῳ μετρικὸν κατὰ μίαν δύναμιν, ὡς ἡ ἕλιξ ἑνοειδῶς περιέχει τὸ εὐθὺ καὶ περιφερές. οὐκ ἄρα ἀκολουθητέον τοῖς ἐν ψυλαῖς ἐπινοίαις αὐτὸν ἱστᾶσιν, ἢ συμβεβηκός τι ποιοῦσιν. ἀλλ' οὐδ' εἴ τινες ἔτι τούτων σεμνότεροι, καὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἐγγυτέρω χωροῦντες ἰδιότητος ἐκ τῆς ὅλης ψυχῆς γεννᾶσθαί φασι τὸν χρόνον, μεταβατικῶς ἐνεργούσης, ἢ αὐτῆς μὲν ἀθρόως, καὶ ἀμεταβάτως, μετρούσης δὲ τῷ χρόνῳ, τάς τε οὐρανίας περιφοράς, καὶ τὰς περιόδους τῶν ἄλλων ψυχῶν, οὐδὲ τούτοις, τὸ δὲ ἡμέτερον ἐπιτρέψει, καίπερ οὐ πόῤῥω τῆς ἀληθείας κατηντηκόσι. πρῶτον γὰρ οὖν Πλάτωνι συμφωνεῖν περὶ τῶν θείων ἁπάντων ἐφιέμεθα, περὶ τοῦ δημιουργοῦ φησιν ὑποστῆναι τὸν χρόνον ἤδη τοῦ κόσμου, κατά τε ψυχήν, καὶ κατὰ σῶμα διατεταγμένου. καὶ οὐκ ἔνδον ἐν αὐτῇ καθάπερ τοὺς ἁρμονικοὺς

λόγους

λόγους ἐντεθεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, οὐδ' ὥσπερ τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἔφη τεκταίνεσθαι τὸν θεόν, ἵνα ᾖ δεσπότις αὐτοῦ καὶ ἄρχουσα ἡ ψυχή, οὐχ οὕτω καὶ τὸν χρόνον ἐν τῇ ψυχῇ τὸν θεὸν ἐργαζόμενον καὶ ἀπογεννῶντα παραδίδωσιν, ἀλλὰ διαλεχθεὶς περί τε οὐσίας καὶ ἁρμονίας, καὶ δυνάμεως καὶ κινήσεως, καὶ γνώσεως παντοδαπῶν τῆς ψυχῆς, ἐπὶ πᾶσι τελειωθεῖσι τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι μίαν οὐσίαν τούτων ἁπάντων φρουρητικὴν, καὶ μετρητικὴν, καὶ ἀφομοιωτικὴν πρὸς τὰς παραδειγματικὰς ἀρχάς, τὴν τοῦ χρόνου παρήγαγεν. τί γὰρ ἦν ὄφελος ἔχειν μὲν, πάντα καλῶς τὰ ἐγκόσμια, μὴ ἀεὶ δὲ διαμένειν. καὶ μιμεῖσθαι μὲν ἁμηγέπη, τὴν τοῦ παραδείγματος ἰδέαν, μὴ πᾶσαν δὲ εἰς δύναμιν ἐξελίττειν αὐτοῦ, καὶ μεριστῶς ὑποδέχεσθαι, τὴν ἀμέριστον νόησιν. διὰ μὲν δὴ ταῦτα, δημιουργικὴν αἰτίαν ἐπέστησεν ὁ φιλόσοφος τῇ τοῦ χρόνου προόδῳ, ἀλλ' οὐχὶ ψυχικήν. ἔπειτα δὲ εἰς αὐτὰ ἀφορῶν τὰ πράγματα, φαίης ἄν, ὡς εἰ ἐγέννα τὸν χρόνον ἡ ψυχή, οὐκ ἂν οὕτω μετεῖχεν αὐτοῦ, ὡς τελειουμένη ὑπ' αὐτοῦ. ὅτι καὶ τελειοῦται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ μετρεῖται κατά γε τὰς ἐνεργείας, οὐκ ἀσαφές. ἐπεὶ καὶ πᾶν ὃ μὴ ἀθρόως, καὶ ἤδη καὶ † ὁμοῦ τὸ πᾶν ἔχει τῆς ἐνεργείας, δεῖται τοῦ χρόνου πρὸς τε- † ὁ μὴ
λείωσιν, καὶ ἀποκατάστασιν, δι' οὗ συλλέγει πᾶν τὸ οἰκεῖον ἀγαθόν, ὃ ἀμερίστως καὶ ἀχρόνως χωρεῖν οὐκ ἠδύνατο. διὸ καὶ ὡς καὶ ἤδη προείρηται ταῦτα μέτρα τῆς τε διαμονῆς, καὶ τῆς τελειότητός ἐστι τῶν ὄντων αἰὼν καὶ χρόνος. ὁ μὲν, τῶν νοητῶν ἑνάδων περιοχὴ μία, καὶ ἀπλήθυντος ὤν, ὁ δὲ τῶν ἐκεῖθεν προελθόντων τῆς ἀϊδιότητος, ἢ τῆς ἐπιπλέον, ἢ ἐπ' ἔλαττον διαμονῆς ὅρος ὢν καὶ μέτρον δημιουργικόν. εἰ μὲν οὖν καὶ ἡ ψυχὴ κατὰ ταὐτὰ τῷ νῷ καὶ τοῖς θεοῖς, ἐπιβολῇ μιᾷ, καὶ ἀεὶ τῇ αὐτῇ πᾶν ᾕρει τὸ ἑαυτῆς γνωστόν, ἀμεταστάτως νοοῦσα, χρόνον μὲν, ἐγέννησεν ἂν ἴσως, χρόνου δὲ πρὸς τὸ ἑαυτῆς τέλος, οὐκ ἂν ἐδεήθη. ἐπειδὴ δὲ μεταβατικῶς νοεῖ, καὶ ἀποκαταστατικῶς, εἰ μέν τις ὅλου δεῖται τοῦ χρόνου. εἰ δὲ, μυρίου γέ τινος χρονικοῦ, τοῦ αὐτῇ πρός τε τὰς νοερὰς, καὶ πρὸς τὰς γενεσιουργοὺς ἀρκέσοντος ζωάς, οὐδὲν δὲ ὅλως αἴτιον, τοῦ ἑαυτοῦ δεῖται γεννήματος πρὸς τελείωσιν ἑαυτοῦ. εἴη γὰρ ἂν οὕτω καὶ τέλειον, καὶ ἀτελές, πρὶν ὑποστήσῃ τὸ δεύτερον. τέλειον μὲν, ἵνα καὶ γεννήσῃ. ἐπεὶ μηδὲν ἀτελὲς ἄλλου γεννητικόν. ἀτελὲς δὲ, ὅτι μηδέ ποτε μετέχειν τοῦ τελειοῦντος αὐτό. καὶ καθάπαξ δὲ ἄτοπον, τῶν ἀπ' αὐτῶν προελθόντων, λέγειν δεῖσθαι τὰ αἴτια. μέγιστον μὲν οὖν τοῦτό σοι τεκμήριον ἔστω τοῦ τὸν χρόνον μὴ εἶναι γέννημα τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ὑπὸ πρώτης αὐτῆς μετέχεσθαι. μετὰ τοῦτο δὲ χρὴ νοεῖν, ὡς καὶ τὰ ἄψυχα, χρόνου μετέχει. καὶ οὐ τότε μετέχε μόνον ὅτ' ἐφύετο, καθάπερ τοῦ εἴδους καὶ τῆς ἕξεως, ἀλλὰ καὶ νῦν, ὅτε δοκεῖ πάσης ἐστερῆσθαι ζωῆς, μετέχει τοῦ χρόνου, καὶ οὐχ ὥσπερ λέγεται καὶ ζῆν, ὅτι συντέτακται τοῖς ὅλοις, καὶ συμπαθῆ πρὸς τὸ πᾶν ἐστιν. ἀλλὰ καὶ ἰδίως καθ' αὑτὰ χρόνου μετέχει τινὸς καὶ ταῦτα, ᾗ ἄψυχά ἐστιν ἀεὶ ἀπολλύμενα μέχρι τελέας φθορᾶς. οὐ γάρ ἐστιν ὅπου μὴ πάρεστιν ὁ χρόνος. καὶ εἴποι δ' ἂν ὁ μὲν οἰκοδόμος πόσον χρόνον ἀντίσχοι ἂν ὁ τοῖχος, ὁ δ' ὑφάντης, περὶ χιτῶνος, ἢ ὅλως αἰσθητός. ὁμοίως καὶ ἕκαστος τῶν τεχνιτῶν, περὶ τῆς ἑαυτοῦ δημιουργίας. εἰ καὶ μὴ οὕτως ἀφωρισμένως, ὡς περὶ τῆς φυσικῆς ποιήσεώς ἐστιν εἰπεῖν. ὁ δὲ μάντις περὶ πάντων, ἅτε καὶ τὴν ἐκ τοῦ παντὸς ἀπονενεμημένην τοῖς πράγμασι διάστασιν χρονικὴν, δυνάμενος θεωρεῖν. πρὸς τούτοις δὲ, ἐπειδὴ καὶ ψυχικαὶ καὶ σωματικαὶ μεταβολαὶ, καὶ κινήσεις, καὶ ἠρεμίαι, καὶ ὅλως πάντα τὰ ὡς ἂν ἀντικείμενα τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων μετρεῖται τῷ χρόνῳ, δεῖ πάντων αὐτῶν ἐξῃρῆσθαι τοῦτον. τὸ γὰρ ὑπὸ πλειόνων καὶ τούτων ἀνομοίων μετεχόμενον, ἓν καὶ ταὐτὸν ὄν, ἀεὶ καθ' αὑτὸ προϋφεστός, οὕτω μετέχεσθαι ὑπ' ἐκείνων, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν πᾶσιν ὄν, πανταχοῦ ἐστιν ἀμέριστον, ὡς τὸ ἐπιπανταχοῦ ἐστιν ἓν ὄν, κατ' ἀριθμὸν ἀμερές, καὶ οὐδενὸς ἴδιον τῶν εἶναι κατ' αὐτὸ λεγομένων. ὃ καὶ Ἀριστοτέλης ἰδὼν, ἔδειξεν εἶναί τι ἀσώματον καὶ ἀμερές, ἓν πανταχοῦ ταὐτὸν ὄν. τὸ νῦν τοῦτο λαβεῖν. ἔτι δὲ μὴ ὂν μὲν οὐσία ἀλλὰ συμβεβηκὸς, οὐκ ἂν οὕτω δημιουργικὴν ἐπεδείκνυτο ὑποδύναμιν, ὡς τὰ μὲν ἀϊδίως γιγνόμενα, ποιεῖν, τὰ δὲ, χρονιώτερα. τὰ δὲ, τούτων μὲν βραχυπορώτερα, τῶν δὲ ἀσθενεστέρων φύσεων μακροπορώτερα. πᾶσι δὲ τὸ πρόσφορον, καὶ οἰκεῖον ἀπονέμειν μέτρον, τοῖς ἐν τοῖς οὖσι διαμονῆς. εἰ δ' ἐστὶν οὐσία δημιουργική, οὔτ' ἂν ἡ ὅλη ψυχὴ εἴη, οὔτ' ἂν ψυχῆς μόριον. ἄλλη γὰρ ἔννοια ψυχῆς καὶ ἄλλη χρόνου, καὶ ἑτέρων, καὶ τῶν αὐτῶν ἑκάτερον αἴτιον. ψυχὴ μὲν γὰρ ζωῆς μεταδίδωσι, καὶ κινεῖ τὰ πάντα. διὸ καὶ ὁ κόσμος, ὡς ἐπλησίασε τῇ ψυχῇ, ζωῆς ἐπληρώθη, καὶ μετέσχε κινήσεως. χρόνος δὲ διεγείρει τὰ δημιουργήματα, πρὸς τὴν αὐτῶν τελείωσιν, καὶ μέτρον ἐπὶ τῶν ὅλων, καὶ ἀΐδιός τινος χορηγός, καταδεέστερος ψυχῆς οὐκ ἂν εἴη. εἴπερ αὐτοῦ, καὶ ψυχὴ μετέχει. καὶ εἰ μὴ κατὰ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ κατά γε τὰς μεταβατικὰς ἑαυτῆς ἐνεργείας. καὶ γὰρ ἡ τοῦ παντὸς, ἀπαύστως ἐνεργεῖν εἴρηται, καὶ ζῆν ἐμφρόνως, πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον. λείπεται ἄρα καὶ οὐσίαν εἶναι, καὶ ψυχῆς μὴ δεύτερον. ἐπὶ πᾶσι δὲ ἐνθυμητέον, ὡς εἰ μὲν ὁ αἰὼν, ἢ γέννημα ἦν τοῦ νοῦ, ἢ δύναμίς τις νοερὰ, ἔδει καὶ τὸν χρόνον τοιοῦτόν τι λέγειν εἶναι τῆς ψυχῆς. εἰ δὲ μέτρον ἐξῃρημένον τοῦ πλήθους τῶν νοητῶν ὁ αἰών, καὶ περιοχὴ τῆς πάντων ἀϊδιότητος καὶ τελειότητος, πῶς οὐχὶ καὶ ὁ χρόνος τοῦτον ἕξει τὸν λόγον πρὸς τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν ψυχικὸν διάκοσμον; ταύτῃ διαφέρων ᾗ καὶ τὰ προελθόντα πάντα, τῶν μενόν-

των αἰτίων. ὅ, τε γὰρ αἰὼν, πλείονα δείκνυσι τὴν πρὸς τὰ ὑφ' ἑαυτοῦ μετρούμενα ὑπεροχὴν, ἤπερ ὁ
χρόνος. ὁ μὲν γὰρ, καὶ τὰς οὐσίας τῶν νοητῶν, καὶ τὰς ἐνεργείας ἐξῃρημένως περιέχει, ὁ δὲ τὰς οὐσίας οὐ με-
τρεῖ τῶν πρώτων ψυχῶν, ἅτε συντεταγμένως αὐταῖς μᾶλλον, καὶ σὺν αὐταῖς ἀπογεννηθείς, ὡς δὲ φα-
σὶν ἔνιοι τῶν Πλατωνικῶν, οὐδὲ τὰς νοερὰς ἐνεργείας. καίτοι σαφῶς τοῦ Πλάτωνος τὴν μίαν καὶ ὅλην
† βίον ψυχὴν καὶ θείου καὶ ἔμφρονος ἤρχθαι βίου, πρὸς τὸν ξύμπαντα † χρόνον ἀποφηναμένου· τά τε νοητὰ, μᾶλ
λον ἥνωται πρὸς τὸν αἰῶνα, ἤπερ τὰ ἐγκόσμια πρὸς τὸν χρόνον, οὕτως ἄγαν ὡς καὶ τῶν θεωρητικωτέρων
φιλοσόφων ἐνίους, μηδὲν ἄλλο τὸν αἰῶνα, ἢ τὸν ἕνα καὶ ὅλον νοῦν ὑπολαβεῖν εἶναι. τὸν δὲ χρόνον, τοῖς ἐν
χρόνῳ πράγμασιν, οὐδεὶς ἂν τῶν σωφρονούντων εἰς ταυτὸν ἄγειν ἐθελήσειε, διὰ τὴν πολλὴν αὐτῶν ἀπό-
στασιν καὶ ἑτερότητα. εἰ τοίνυν μήτε κινήσεώς τι ὁ χρόνος, μήτε παρακολούθημα ψυχικῆς ἐνεργείας, ἢ
ὅλως γέννημα ψυχῆς, μηθ' ὥς τινες νεανιευόμενοι κατὰ τῶν θείων πραγμάτων λέγουσιν, ὡς ὁ μὲν τοῦ θα
τέρου κύκλος ὁ ψυχικὸς, χρόνος ἐστὶν, αἰὼν δὲ ὁ ταυτοῦ. τοιαῦτα γὰρ ἤκουσα καὶ τοῦ Θεοδώρου φιλοσοφοῦν
τος. ἵνα δὴ αὐτὸς κατὰ τὸν ἡνίοχον τεταγμένοι κρείττους ὦσι, καὶ χρόνου καὶ αἰῶνος, ὧν εἴ τις ἐπανορθοῦ-
σθαι σπουδάζοι τὴν ὑπόληψιν, αὐτὰ μὲν ἐκεῖνα τὰ μόρια τῆς ψυχῆς, οὐκ ἂν εἰς ταυτόν ποτε, χρόνῳ καὶ
αἰῶνι συναγάγοι. ῥέπειν δὲ, τὸν μὲν θατέρου κύκλον, ἐπὶ τὰ ἔγχρονα, τὸν δὲ ταυτοῦ πρὸς τὰ αἰώνια συγ
χωρήσαιεν. ἐπεὶ δὲ τοίνυν τούτων, οὐδὲν δοκιμάζομεν, τί ἂν εἴη ὁ χρόνος; οὐ γὰρ ἱκανὸν ἴσως μέτρον εἰ-
πεῖν τῶν ἐγκοσμίων, οὐδ' ὧν ἐστιν ἀγαθῶν αἴτιος, ἀλλ' εἰς δύναμιν ἀντιληπτέον αὐτοῦ τῆς ἰδιότητος.
ἆρ' οὖν κράτιστον οὐσίαν αὐτοῦ ὄντα καὶ ψυχῆς τελειωτικὸν καὶ πᾶσι παρόντα νοῦν εἶναι λέγειν, οὐχὶ μένον
τα μόνον, ἀλλὰ καὶ κινούμενον. μένοντα μὲν, κατὰ τὴν ἔνδον ἐνέργειαν καθ' ἣν καὶ ἔστιν αἰώνιος ὄν-
τως, κινούμενον δὲ, κατὰ τὴν ἔξω προϊοῦσαν, καθ' ἣν ὁρίζει πᾶσαν μετάβασιν. τοῦ γὰρ αἰῶνος, καὶ καθ'
ἣν ἔνδον ἔχει, καὶ καθ' ἣν εἰς τὰ αἰώνια ἐνεργεῖ, τὸ μένειν ἔχοντος, αὐτὸς κατὰ τὴν ἑτέραν ἐκεῖνον ἀπει-
κονισάμενος, κατὰ δὲ τὴν λοιπὴν, διαστὰς ἐγγύος μένων καὶ κινούμενος. τί δ' ἂν εἴη νοητὸν ἅμα καὶ γεν-
νητὸν, τί δ' ἂν εἴη μεριστὸν ἅμα καὶ ἀμέριστον. ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τῆς ψυχικῆς οὐσίας πάντα ταῦτα προσηκά-
μεθα, καὶ οὐδ' ἄλλως δυνάμεθα τῆς μεσότητος ταύτης κατακρατῆσαι τελέως, εἰ μὴ τρόπον τινὰ τοῖς
ἀντικειμένοις ἐπ' αὐτῆς χρησάμεθα. τί οὖν θαυμαστὸν, εἰ καὶ τὴν τοῦ χρόνου φύσιν ὁρῶντες, πῇ μὲν ἀκίνη
τον οὖσαν, πῇ δὲ κινουμένην. μᾶλλον δὲ οὐχ ἡμεῖς, ἀλλὰ πρὸ ἡμῶν ὁ φιλόσοφος, διὰ μὲν τοῦ εἶναι αἰώνιον,
τὴν ἐν ταυτῷ μένουσαν αὐτοῦ νοερὰν μονάδα παρέστησε, διὰ δὲ τοῦ κινητὸν, τὴν ἔξω φερομένην αὐτοῦ καὶ
μετεχομένην ἐνέργειαν, ὑπό τε ψυχῆς καὶ κόσμου, τοῦ σύμπαντος ἐνεδείξατο. μὴ γὰρ οἰηθῶμεν τὸ
αἰώνιον τοῦτο, ψιλὸν δηλοῦν, τὸ αἰῶνος αὐτὸ ὑπάρχειν εἰκόνα. τί γὰρ ἐκώλυε αὐτόθεν εἰπεῖν, αἰῶνος
εἰκόνα, ἀλλ' οὐκ αἰώνιον, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δηλοῦν ἐθέλει, φύσιν αὐτὸν αἰώνιον ἔχειν, οὐχ οὕτως ὡς τὸ αὐτο
ζῷον ἔλεγεν αἰώνιον. ἐκεῖνο γὰρ καὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ἐνεργείᾳ τοιοῦτον. ὁ δὲ χρόνος τῇ μὲν αἰώνιος, τῇ δὲ ἔξω
δόσει, κινητός. διὸ καὶ οἱ θεουργοὶ καλοῦσιν αὐτὸν αἰώνιον, καὶ ὁ Πλάτων μόνος εἰκότως. καὶ γὰρ τὸ μὲν
ἐστὶ μόνως κινητὸν καὶ καθ' αὑτὸ, καὶ κατὰ τὰ μετέχοντα αὐτοῦ, κινήσεως μόνως αἴτιον, ὥσπερ ψυχή. μό
νως γοῦν ἑαυτήν τε κινεῖ καὶ τὰ ἄλλα. τὸ δὲ μόνως ἀκίνητον, ἑαυτόν τε ἀμετάβατον φυλάττων, καὶ τοῖς
ἄλλοις τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως ὂν αἴτιον, καὶ τοῖς κινουμένοις διὰ ψυχήν, τὸ μέσον εἶναι δεῖ τούτων ἄκρων ὄντων.
τοῦ μὲν ἀκινήτου, κατ' ἄμφω, τοῦ δὲ κινητοῦ, τοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, καὶ κατὰ τὴν εἰς ἄλλο δόσιν, ἀκί-
νητον ὂν ἅμα καὶ κινούμενον. ἀλλὰ ἀκίνητον μὲν, καθ' αὑτό, κινούμενον δὲ ἐν τοῖς μετέχουσι. τοιοῦτον δὲ
ὁ χρόνος. καὶ γὰρ εἰ ὁ ἐν τοῖς μετέχουσιν ἐστὶν, ὡς τὸ ἀριθμούμενον ἀριθμός, τίς ἔσται ὁ κατὰ τὸ ἀριθμεῖν ἐκεῖ-
νον, ὧν ἀριθμός. τὸ μὲν οὖν τὴν μερικὴν ψυχὴν λέγειν, ἄτοπον. ὑστερογενὴς γάρ ἐστιν ὁ ἐν ταύτῃ τὸν χρό
νον ἀριθμῶν, ἀριθμὸς οὗτος, ὡς ὁ τοὺς δακτύλους ἀριθμῶν ἐν ἡμῖν, οὔκουν ἐκεῖνος ὁ ποιήσας πέντε τοὺς
δακτύλους. ἀλλ' ὁ γινομένους ἀριθμῶν ὑπὸ τῆς φύσεως τοσούτων ἡμεῖς. δὲ ζητοῦμεν τὸ αἴτιον τοῦ εἶναι τὸν
ἀριθμούμενον χρόνον. οὗτος οὖν ἐστιν ὁ αὐτὸς μὲν ἀκίνητος μένων, καθ' ἑαυτὸν δὲ ἀνελίττων τὸν ἀριθμού
μενον. ὅλως δὲ εἰ κινητός ἐστιν ὁ ἐμφανὴς χρόνος, πᾶν δὲ καὶ κινητὸν ἄλλο τι ὂν, κινητόν ἐστι. οὐ γὰρ ἡ κίνη
† κἀκεῖνο οὖν. σις κινητὸν, ἀλλὰ τὸ κινούμενον, εἶναι δεῖ καθ' ἑαυτὸν τὸν χρόνον, ἵν' ᾖ κινητός, † κατ' ἐκεῖνον οὖν ἐστιν ὡς
ἀληθῶς καὶ ἐν ἑαυτῷ. καθὸ δὲ ἐν τοῖς μετέχουσίν ἐστιν, κινητός ἐστι, καὶ μετ' ἐκείνων, ἐξαπλῶν ἑαυτὸν
εἰς ἐκεῖνα. ἔστιν οὖν αἰώνιος μὲν, καὶ μονὰς, καὶ κέντρον κατ' οὐσίαν ὁ χρόνος, καὶ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ μέ
νουσαν ἐνέργειαν. συνεχὴς δὲ ἅμα καὶ ἀριθμὸς καὶ κύκλος, κατὰ τὸ προϊὸν καὶ τὸ μετεχόμενον. νοῦς ἄρα
τις οὗτός ἐστι προϊών. ἱδρυμένως μὲν ἐν αἰῶνι, καὶ διὰ τοῦτο αἰώνιος, καὶ αὐτὸς εἶναι λεγόμενος. ἐπεὶ μὴ δὲ
ἄλλως εἰς τελειοτέρων ἀφομοίωσιν τῶν παραδειγμάτων τοῖς ἐγκοσμίοις συνετέλεσεν, εἰ μὴ πρότερον
αὐτὸς ἐκείνων ἐξήρτητο. προϊὼν δὲ καὶ πολὺς ῥέων ἐπὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ φερόμενα πράγματα, ὅθεν οἶμαι,
καὶ οἱ τῶν θεουργῶν ἀκρότατοι θεὸν καὶ τοῦτον ὕμνησαν, ὡς Ἰουλιανὸς ἐν ἑβδόμῳ τῶν ζωνῶν, καὶ τοῖς ὀνό
μασιν τούτοις ἐσέμνυναν δι' ὧν ἐκφαίνεται ἐν τοῖς μετέχουσι. τὰ μὲν πρεσβύτερα ποιῶν, τὰ δὲ νεώ-
τερα, καὶ πάντα κύκλῳ περιάγων. καὶ γὰρ γελοῖον αἰῶνος ὄντα εἰκόνα, τοῦτο δὴ εἶναι τὸ ἐν τοῖς ἀριθμου
μένοις μόνον ὑφεστὸς χρονικὸν εἴδωλον. πῶς γὰρ εἰκὼν θεοῦ τοσούτου τοῦ αἰῶνος τὸ τοιοῦτον ἐν ὑποκει-
μένῳ ὄν. μᾶλλον δὲ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ὄντι φανταζόμενον, καὶ συμβεβηκὸς ὤν, αὐτὸς συμβεβηκότος.

εἰ δὲ νοῦς

εἰ δὲ νοῦς μὲν αἰῶνος δεύτερος, ψυχὴ δὲ νοῦ μίμημα, πῶς οὐχὶ ὁ χρόνος αἰῶνος ὢν εἰκὼν κρείττονι καὶ αὐτῆς εἴη τῆς ψυχῆς, καὶ οὐσιωδέστερον. ὡς γὰρ νοῦς πρὸς ψυχήν, οὕτως αἰὼν ἔσται πρὸς χρόνον, καὶ ἐναλλάξ, ὡς ὁ χρόνος πρὸ ψυχῆς, οὕτω πρὸ νοῦ ὁ αἰών. καὶ μετέχοι τὸ ὑπ' αὐτῆς, ὡς οὐδὲ τοῦ νοῦ ὁ αἰών, ἀλλ' ἔμπαλιν. νοερὰν ἄρα τινὰ φύσιν ἔχων, καθ' ἀριθμὸν περιάγει τὰ μετέχοντα αὐτοῦ, τά τε ἄλλα καὶ τὰς ψυχάς. καὶ γὰρ ὁ μὲν χρόνος αἰώνιός ἐστιν οὐ τῇ οὐσίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐνεργείᾳ τῇ ἔνδον, ἀεὶ ὁ αὐτὸς ὤν. καθ' ἣν δὲ μετέχεται μόνην ὑπὸ τῶν ἔξω, κινητός ἐστι, συνεκτείνων ἐκείνοις τὴν ἑαυτοῦ δόσιν καὶ ἐφαρμόζων. ψυχὴ δὲ πᾶσα καὶ κατὰ τὰς ἔνδον ἐνεργείας μεταβατικῶς κινεῖται, καὶ κατὰ τὰς ἐκτός. δι' ὧν τὰ σώματα κινεῖ, καί μοι δοκοῦσι τὴν φύσιν αὐτοῦ ταύτην κατανενοηκότες, οὕτως αὐτὴν ὀνομάσαι χρόνον. χρόνον τινὰ ἐθελήσαντες εἰπεῖν, καὶ οἷον χορεύοντα νοῦν. συντεμόντες δὲ τάχα μέν, δι' ἐπίκρυψιν χρόνον ὀνόμασαν, τάχα δὲ καὶ διότι μένων τε ἅμα καὶ χορεύων. καὶ τῷ μὲν ἑαυτοῦ μένων, τῷ δὲ χορεύων. ὥσπερ ἐφ' ἡμισείας ἐστὶ νοῦς καὶ χορευτικός. μέρος οὖν ἑκατέρου συντεθέντες, τὴν θαυμαστὴν καὶ δημιουργικὴν φύσιν τοῦ θεοῦ τούτου σημαίνουσι. καὶ ἔοικεν ὡς ὁ δημιουργός, ἀπὸ νοῦ ἄρχεται κοσμεῖν τὸ πᾶν, νοερὸς ὤν, οὕτως ὁ χρόνος ἀπὸ ψυχῆς, ἄρχεσθαι τελειοῦν αὐτὸς ὑπερκόσμιος ὤν. ὅτι γὰρ οὐ μόνον ἐστὶν ἐγκόσμιος, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον ὑπερκόσμιος, δῆλον. εἴπερ ὡς ὁ αἰὼν ἔχει πρὸς τὸ ζῷον, οὕτως ἔχει ὁ χρόνος πρὸς τόνδε τὸν κόσμον, ἔμψυχον ὄντα καὶ ἔννουν, καὶ ὅλον εἰκόνα τοῦ αὐτοζώου, καθάπερ ὁ χρόνος αἰῶνος. εἰ δ' οὖν χρόνος ἐστί, μένων χορεύει. καὶ διὰ τὸ μένον αὐτοῦ, καὶ αἱ χορεῖαι ἄπειροί εἰσι, καὶ ἀποκαθίστανται. πρῶτος γὰρ τῶν νῶν, περὶ τὴν ὅλην χορεύσας δημιουργίαν, ᾗ μὲν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχει, καὶ νοῦς ἐστι κατ' οὐσίαν, αἰώνιος εἴρηται, ᾗ δὲ χορεύει ψυχάς τε καὶ φύσεις καὶ σώματα κύκλῳ περιάγει, καὶ περιοδικῶς ἀποκαθίστησιν, ὡς συντόμως εἰπεῖν. ὁ γὰρ κόσμος, κινεῖται μέν, ὡς ψυχῆς μετασχών, τεταγμένως δὲ κινεῖται, διότι νοῦ μετέχει. οὕτω γὰρ καὶ ἐν νόμοις εἶπεν, νοῦν θεῖον προσλαβοῦσαν τὴν ψυχήν, ὀρθὰ καὶ ἔμφρονα παιδαγωγεῖν. περιοδικῶς δὲ κινεῖται, τῇ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ κινήσει, μιμούμενος λέγοιτ' ἄν, τὴν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ νοῦ μονήν, διὰ τὴν πρὸς τὸν αἰῶνα τοῦ χρόνου μίμησιν. καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ ὁμοιότερον αὐτὸν τῷ παραδείγματι ποιῆσαι, τῷ ἐν ἑνὶ μένοντι, τὸ εἰς τὸ αὐτὸ ἀποκαθίστασθαι καὶ ἕν, διὰ τῆς κατὰ τὸν χρόνον κυκλήσεως. καὶ ἔχεις ἐκ τούτων πάντων, πάντα τὰ αἴτια τοῦ χρόνου κατὰ Πλάτωνα. ποιητικὸν μὲν αἴτιον τοῦ χρόνου ὁ δημιουργός. παράδειγμα δὲ ὁ αἰών. τέλος δὲ ἡ κατὰ τὰς περιόδους τῶν κινουμένων εἰς τὸ ἓν περιαγωγή. τὸ γὰρ μὴ μεῖναν ἐν τῷ ἑνί, τῆς γε εἰς τὸ ἓν περιαγωγῆς ἐφίεται. διὰ ταύτης τυχεῖν ἐφιέμενον τοῦ ἑνός, ὅ ἐστι τῷ ἀγαθῷ ταυτόν. ὅτι γὰρ οὐδ' ἡ πρόοδος μία τις καὶ ἐπ' εὐθείας, καὶ οἷον γραμμή τις ἄπειρος ἐφ' ἑκάτερα, ἀλλ' ὡς ὡρισμένη τε καὶ περιγεγραμμένη, καὶ περί τε τὸν πατέρα τῶν ὅλων, καὶ τὴν τοῦ χρόνου μονάδα χορεύουσα καὶ ἀνελίττουσα πᾶν τὸ τῆς δημιουργίας σθένος, καὶ πάλιν ἀποκαθισταμένη, καὶ τοῦτο ποιοῦσα πολλάκις, μᾶλλον δὲ ἀπειράκις, οὐ μόνον ἀπαιτεῖ τὸ εὔλογον. εἰ δεῖ τὸ ἀναγκαῖον εὔλογον καλεῖν. πόθεν γὰρ τοῖς μετέχουσι τοῦ χρόνου τὸ ἀποκαθίστασθαι, μὴ τοῦ μετεχομένου ταύτην ἔχοντος τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς κινήσεως. οὐδ' αὖ πρὸς τῷ εὐλόγῳ, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀνόματος ἀνάπτυξιν μόνην ἐπιμαρτύραιο, δι' ἧς ὁμογνωμονοῦσί σοι καὶ τὸ τῶν νομοθετῶν ἐπιβολώτατον ἀποδείξεις, ἀλλὰ καὶ τὴν φωνὴν τοῦ Πλάτωνος αὐτοῦ φήσαντος. ἀλλὰ χρόνου ταῦτα αἰῶνα μιμουμένου καὶ κατ' ἀριθμὸν κυκλουμένου, γέγονεν ἤδη. πρῶτος γὰρ τῶν κινουμένων κυκλούμενος κατὰ τὴν εἰς τὰ ἔξω προϊοῦσαν ἐνέργειαν, καὶ μετὰ τὴν πᾶσαν ἀνέλιξιν τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως ἀποκαθιστάμενος, οὕτω καὶ τὰς τῶν ἄλλων ἀποκαθίστησι περιόδους. ὅλῳ μὲν ἑαυτοῦ τῷ προελθόντι, τὴν πρώτην αὐτοῦ μετέχουσαν ψυχὴν περιάγων. μορίοις δὲ τισὶν ἑαυτοῦ, τάς τε ἄλλας ψυχὰς καὶ τὰς φύσεις, καὶ τὰς οὐρανίους περιφοράς, καὶ πρὸς τοῖς τελευταίοις, πᾶσαν τὴν γένεσιν. διὰ γὰρ αὐτὸν κυκλούμενον, κύκλῳ πάντα περιάγεται. κύκλοι δέ, ἄλλων ἄλλοι βραχυπορώτεροί τε καὶ μακροπορώτεροι. καὶ γὰρ αὖ πάλιν, εἰ ὁ δημιουργὸς αὐτὸς εἰκόνα κινητὸν τοῦ αἰῶνος τὸν χρόνον ποιεῖ, καὶ κατὰ τὴν νόησιν ἑαυτοῦ τὴν περὶ τὸν αἰῶνα, τοῦτον ὑφίστησι, δεῖ τὸ κινητὸν τοῦ χρόνου κυκλικὸν εἶναι καὶ χορευτικόν. ἵνα μήτε τοῦ αἰῶνος ἀποστατῇ, καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ νόησιν, τοῦ πατρὸς ἀνελίττῃ. καὶ γὰρ ὅλως τὸ κινητὸν τοῦ χρόνου περιληπτικὸν ὂν τῶν κινήσεων πασῶν, ὡρίσθαι πολὺ πρότερον τῶν ὑπ' αὐτοῦ μετρουμένων ὠφείλει. οὐ γὰρ ἡ ἀμετρία μετρεῖ τὰ ὄντα, ἀλλὰ τὸ πρῶτον μέτρον. ὥσπερ οὐδ' ἡ ἀπειρία περατοῖ, ἀλλὰ τὸ πρώτιστον, πέρας. κινεῖται δὲ ὁ χρόνος, οὔτε κατὰ ψυχήν, οὔτε κατὰ φύσιν, οὔτε κατὰ τὸ σωματοειδὲς καὶ φαινόμενον. μερισταὶ γὰρ ἂν οὕτως αὐτοῦ καὶ οὐ περιληπτικαὶ τῶν ὅλων, αἱ κινήσεις ἐτελοῖντο. ἔτι δὲ ἀνωμαλίας ἂν μετέχοιεν, ἢ πλείονος, ἢ ἐλάττονος, καὶ χρόνου δέοιντ' ἂν καὶ αὐταί. πᾶσαι γὰρ αὗται, ἐν χρόνῳ καὶ οὐκ ἐν προόδῳ θεωροῦνται, ὡς αἱ μετρικαὶ τῶν ὅλων, ἀλλ' ἐν ποιότητι ζωῆς ἢ φορᾶς, ἢ πάθους. ἡ δὲ τοῦ χρόνου κίνησις, καθαρὰ καὶ ἀδιάφορός ἐστι πρόοδος ἀνεπίστατος, καὶ ἀχάλαστος, καὶ ἄτακτος, καὶ ἴση καὶ ὁμοία, καὶ ἡ αὐτή. καὶ γὰρ τῶν ὁμαλῶν, καὶ τῶν ἀνωμάλων ἐξῄρηται, καὶ ὁμοίως ἀμφοτέραις πάρεστιν, οὐκ ἀλλοιουμένη διὰ τὰς κινήσεις αὐτὰς ἀλλοιουμένας, ἀλλὰ μένουσα ἡ αὐτὴ χωρὶς ἀνωμαλίας πάσης. ἐνεργητικὴ τῶν κατὰ φύσιν ὅλων κινήσεων, καὶ ἀποκαταστατική, καὶ μετρική. ἀμιγῶς μὲν ἔχουσα πρὸς τὰ μετρούμενα παρ' αὐτῆς

κατὰ τὸ

κατὰ τὸ τῆς νοερᾶς ἐνεργείας ἰδίωμα, προϊοῦσα δὲ, μεταβατικῶς καὶ αὐτοκινήτως. καὶ ταύτῃ τῷ ψυχικῷ διακόσμῳ προσήκουσα, ἐνυπάρχουσα δὲ, τοῖς ὑπ' αὐτῆς ἀφοριζομένοις, καὶ τελειουμένοις, κατὰ πρωτουργὸν αἰτίαν τῆς φύσεως. ἑνὶ δὲ οὐδενὶ τῶν ὄντων κατὰ πάντα προσέοικεν. καὶ γάρ πως ἔδει τὸ τῶν ὅλων μέτρον, ἐοικέναι μὲν τοῖς πᾶσι, καὶ συγγενῶς ἔχειν πρὸς πάντα, μηδενὶ δ' εἶναι τῶν μετρουμένων ταυτό. πρόεισιν οὖν ἡ τοῦ χρόνου κίνησις, ἀνελίττουσα καὶ διαιροῦσα, καὶ μεριστὴ ἐκφαίνουσα, τὴν ἀμερῆ καὶ μένουσαν δύναμιν. καθάπερ τις ἀριθμὸς πάντα τὰ εἴδη τῆς μονάδος διῃρημένως ὑποδεχόμενος, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφων καὶ ἀνακυκλούμενος. οὕτω δὴ καὶ ἡ τοῦ χρόνου κίνησις, κατὰ τὰ ἐν τῇ χρονικῇ μονάδι μέτρα προελθοῦσα, πέρας ἀρχῇ συνάπτει, καὶ τοῦτο ἀπειράκις. τάξιν μὲν ἔχουσα καὶ αὕτη θείαν, οὐ μέντοι τὴν ταττομένην, ὥς φησιν καὶ ὁ φιλόσοφος Ἰάμβλιχος. ἀλλὰ τὴν τάττουσαν. οὐδὲ τὴν ἑπομένην τοῖς προηγουμένοις, ἀλλὰ τὴν ἀρχηγὸν τῶν ἀποτελουμένων. μετρεῖται δ' ὅμως καὶ αὐτὴ, ὑπ' οὐδενὸς μὲν διαστατοῦ. καὶ γὰρ γελοῖον ἐκ τῶν ὑστέρων μετρεῖσθαι λέγειν, τὰ πρεσβυτέραν ἔχοντα τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀξίαν. ἐκ μόνης δὲ τῆς χρονικῆς μονάδος, ἣν ἀνελίττειν ἡ πρόοδος εἴρηται. καὶ πολὺ πρότερον ἔκ τε τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. οὗ δὴ λέγεται καὶ εἰκὼν, πρὸς ὃν καὶ κινητὸς ἀποτελεῖσθαι. πρὸς γοῦν αὐτὸν τὸν αἰῶνα λέγεται κινητὸς, τὸν πάντῃ ἀκίνητον. ὥσπερ ἂν εἴ τις καὶ τὴν ψυχὴν μεριστὴν περὶ τοῖς σώμασιν ἔλεγεν, ὡς πρὸς τὸν νοῦν. οὐχ ὅτι τοῦτο μόνον ἐστὶν, ἀλλ' ὅτι πρὸς νοῦν μὲν, παραβαλλομένη, τοιοῦτο δόξειεν ἂν εἶναι. πρὸς δὲ τὴν μεριστὴν οὐσίαν, ἀμέριστος. οὕτω καὶ ὁ χρόνος καίπερ αἰώνιος ὢν κατὰ φύσιν, ὁ μὲν εἴρηται κινητὸς, ὡς πρὸς αὐτὸν τὸν αἰῶνα. διά τε τὴν τάξιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐν τῇ προόδῳ συνέχειαν, τό, τε πρότερον καὶ ὕστερον παρ' αὐτῷ, πολλοῦ δεῖ τοιοῦτον εἶναι, οἷον αὐτό τινες ὑπειλήφασιν. οὔτε γὰρ κατὰ κινήσεων μεταβάσεις μόνον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν κατ' οὐρανὸν, οὔτε κατὰ ζώων ἀνελίξεις, ὥσπερ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, οὔτε κατὰ σωματικῶν γενέσεων διεξόδους, ὥσπερ ἐπὶ τῆς φύσεως, οὔτε κατ' ἄλλο τοιοῦτον οὐδὲν, αὐτὸ θεωρητέον ἀφωρισμένως. τῶν γὰρ μετ' αὐτὸν τάξεων, ἴδια ταῦτα καθέστηκεν, ἀλλὰ κατ' αἰτίων προήγησιν καὶ συμπλοκὴν τὴν συνεχῆ τῶν ἀπογεννήσεων, καὶ πρωτουργὸν ἐνέργειαν, καὶ δύναμιν ἐνεργητικὴν τῶν ποικίλων καὶ τῶν παντοδαπῶν κινήσεων. ἔστιν οὖν κινητὸς οὐ καθ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀπ' αὐτοῦ μέθεξιν, τὴν ἐν ταῖς κινήσεσι φανταζομένην, καὶ μετιοῦσαν, καὶ ὁρίζουσαν τὰς κινήσεις. ὥσπερ εἴ τις λέγοι καὶ τὴν ψυχὴν μεριστὴν περὶ τοῖς σώμασιν, καθ' ὅσον ἐστὶν αὐτῆς μέθεξίς τις περὶ τὰ σώματα μεριστὴ, ἧς αὐτὴ περιέχει τὴν αἰτίαν. οὕτω γὰρ καὶ ὁ χρόνος κινητὸς, ὡς ἔχων τὴν αἰτίαν τῆς ἔξω προϊούσης ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς κινήσεσι μεριστῶς ὁρωμένης, καὶ συνδιισταμένης αὐταῖς. ὡς οὖν καὶ αἱ κινήσεις ἔγχρονοι γίγνονται διὰ τὴν μέθεξιν, οὕτως ὁ χρόνος, κινητὸς διὰ τὸ μετέχεσθαι ὑπὸ τῶν κινήσεων. πρὸς ὃ καὶ μόνον ὁρῶντες οἱ φυσικοὶ τῆς κινήσεως αὐτὸν, ᾠήθησαν εἶναι τὸ ἀριθμητὸν, τὸ αἴτιον τούτου, κατιδεῖν οὐ δυνηθέντες. πρῶτον μὲν οὖν ῥητέον, ὅτι οὐδὲ τὸ πᾶν ἐν κινήσει μόνον ὑφέστηκεν, ἀλλὰ δεῖ τι μένειν αὐτοῦ πάντως, ἵνα μένον κινῆται. δέδεικται οὖν ἐν Θεαιτήτῳ, ὅτι κατὰ πάντα κινεῖσθαί τι παντελῶς ἀδύνατον. τοῦ τοίνυν ἐν μεθέξει χρόνου, ἐν κινήσει ὄντος, διὰ τὸ συμπαρεκτείνεσθαι τῇ κινήσει, δεῖ τι μένειν πρὸ τούτου. καὶ τοῦτο εἰ μὲν ἀνενέργητον, ἀδύνατον, εἰ δὲ ἐνεργοῦν, εἰ μὲν κινούμενον πάλιν ἄλλου δεήσεται, τοῦ μετροῦντος αὐτοῦ τὴν κίνησιν. εἰ δὲ ἀκινήτως ἐνεργοῦν, τοῦτ' ἔστι τὸ ὡς ἀληθῶς ἰδίωμα τοῦ χρόνου. δεύτερον δὲ, κοινῆς οὔσης ἐννοίας, εἶναι τὰς ὥρας θεὰς, καὶ τὸν μῆνα θεόν. ὧν καὶ ἱερὰ παρειλήφαμεν. καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα θεὰς εἶναι φαμέν. ὧν καὶ κλήσεις ἔχομεν, ἐκδεδομένας παρ' αὐτῶν τῶν θεῶν. πολλῷ μᾶλλον ἀνάγκη τὸν χρόνον αὐτὸν εἶναι θεόν, καὶ μηνὸς, καὶ ὡρῶν, καὶ νυκτὸς, καὶ ἡμέρας ὄντα περιληπτικόν. τρίτον τοίνυν εἰ ἔστιν ἀριθμητόν τι ὁ χρόνος. δεῖ γὰρ πρὸ τοῦ ἀριθμητοῦ, τὸ ἀριθμοῦν προϋπάρχειν. τοῦ μὲν δυνάμει, τὸ κατὰ δύναμιν, τοῦ δὲ ἐνεργείᾳ, τὸ κατ' ἐνέργειαν. ἐκεῖνο τοίνυν ἐστὶν ὁ τῷ ὄντι χρόνος. ὅς ἐστιν αὐτοαριθμὸς, πασῶν τῶν περιόδων, ἑκάστην ἀριθμῶν. τέταρτον, εἴ τι μὲν ψυχῆς μετέχει, καὶ χρόνου μετέχει, οὐκ ἀνάπαλιν δέ. καὶ γὰρ τὰ ἄψυχα μετέχει χρόνου. τὸν ἄρα χρόνον, ἐπέκεινα ψυχῆς θετέον. ψυχὴ δὲ, πρὸ τῶν μετεχόντων ἐστὶν αὐτὴ καθ' αὑτήν. πολλῷ ἄρα μᾶλλον αὐτός ἐστι καθ' ἑαυτὸν ἐπέκεινα τῶν χρόνου μετεχόντων. πῶς οὖν ὁ τοιοῦτος εἰκὼν ἂν εἴη τοῦ αἰῶνος; λεγέσθω γὰρ πάλιν διὰ τὴν τῶν πραγμάτων δυσεπίγνωστον ἰδέαν. ὅτι φησὶν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, τὸ ἓν καὶ ἄπειρον τοῦ αἰῶνος, καὶ ἤδη ὂν, καὶ ὁμοῦ πᾶν, καὶ ἐν τῷ νῷ μένον, καὶ ἀμέτρητον ὂν, μέτρον τῶν νοητῶν ἐν ἀνελίξει κυκλικῇ, καὶ ἐν συνεχείᾳ, καὶ τὸ ἐφεξῆς ἐπιδείκνυσι, καὶ τὰς ἀρχὰς, καὶ μέσα, καὶ τέλη διακρίνοντι, καὶ μηδοτιοῦν ἀπολείποντι τῶν ὑπ' αὐτοῦ περιεχομένων. καὶ ὥσπερ οὐ κινητὸς ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν αἰῶνα κινητὸς, οὕτως οὐδ' ἁπλῶς εἰκὼν, ἀλλὰ τὸ σύνολον τοῦτο, αἰῶνος εἰκὼν ἂν ῥηθείη δικαίως. ἀληθινὴ γὰρ ὢν οὐσία, καὶ ἀποκαταστατικὴ, καὶ μετρητικὴ, καὶ περιεκτικὴ τῶν κινήσεων ὅλως, ὅμως εἰκὼν αἰῶνος εἶναι λέγεται. καὶ ἔοικεν ἡ πρώτη τῶν εἰκόνων αὐτὸς εἶναι. νοῦς μὲν γὰρ ὁ παντελὴς, οὐ κυρίως εἰκὼν λέγεται τοῦ πρώτου. τί γὰρ ἀφωμοίωτο τῷ πάντῃ ἀνιδέῳ; τῶν δὲ ἐπὶ τάδε νοῦ, καὶ τῆς ἀμερίστου φύσεως χρόνος ἂν εἴη, τὸ πρώτιστον. καὶ ὅλως εἰ δεῖ τῶν μετεχόντων εἶναι τὴν εἰκόνα. τύπον γὰρ ἄλλου πρεσβυτέρου διασώζειν βούλεται, παρ' οὗ καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς ἰδέας καταδέχεται, χρὴ μή τε ἐν ταῖς πρωτίσταις

οὐσίαις εἶναι τὴν εἰκόνα. οὐ γὰρ μετέχουσιν ἐκεῖναι πρώτισταί γε οὖσαι. μᾶλλον δὲ αὗται, ὑφ᾽ ἑτέρων μετέχονται, οὐκ ἐγγιγνόμεναι τοῖς μετέχουσιν, ἀλλ᾽ ἕτερον τρόπον, αὐταὶ πρὸς ἑαυτὰς ἐπιστρέφουσαι. μήτε ἐν ταῖς αἰσθηταῖς μόναις. μετέχει γὰρ καὶ τὰ μέσα τῶν πρώτων, καὶ οὐ μόνα τὰ αἰσθητὰ διὰ τὰς ἐκ τῶν μέσων ἐμφάσεις, ἀφομοιοῦται τοῖς πρώτοις. ἆρα καὶ ὁ χρόνος, αἰῶνος εἰκὼν εἴρηται, καὶ πᾶς ὁ κόσμος κατὰ ψυχὴν καὶ κατὰ σῶμα τοῦ αὐτοζώου. εἰ μὲν οὖν ὡς ᾤετο Πορφύριος καί τινες ἄλλοι Πλατωνικοὶ μόνα μετέχει τῶν ὄντως ὄντων τὰ αἰσθητά, ἐν αὐτοῖς μόνοις ἂν ἐζητοῦμεν τὰς εἰκόνας. εἰ δ᾽ ὡς Ἀμέλιος γράφει, καὶ πρὸ Ἀμελίου Νουμήνιος, μέθεξίς ἐστι καὶ τοῖς νοητοῖς, εἶεν ἂν εἰκόνες καὶ ἐν αὐτοῖς. εἰ δὲ ὁ θεῖος Πλάτων, οὔτε ἐν τοῖς πρωτίστοις τῶν ὄντων ἀπέθετο εἰκόνας, οὔτ᾽ ἐν μόνοις τοῖς αἰσθητοῖς νικῴη ἂν καὶ τούτοις, ὁ πάντας ἐν πᾶσιν ὀλίγου δέω φάναι κρατῶν Ἰάμβλιχος, ὁ τὰς μεθέξεις ἐπί τε τῶν μέσων, κἀπὶ τῶν τελευταίων θεωρεῖν παρακελευόμενος. καὶ περὶ μὲν αἰῶνος, ἀρκείτω ταῦτα πρὸς τὸ παρόν, καὶ τῆς κινητῆς ἅμα καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτά, καὶ ὡσαύτως ἐχούσης τοῦ αἰῶνος εἰκόνος, ἣν ὁ πατὴρ τῶν ὅλων κατὰ τὰ νοερὰ προϊοῦσαν εἴδη, τοῖς ἑαυτοῦ δημιουργήμασιν ὑπέστησεν. ἐπειδὴ τὸ παντελὲς τοῦ αἰῶνος, μέτρον ὑπομένειν οὐκ ἠδύναντο. τραπώμεθα δὲ λοιπόν, κατὰ τὴν τῶν ἑπομένων ῥημάτων ἐξέτασιν. « Ἡμέρας γὰρ καὶ νύκτας καὶ μῆνας καὶ ἐνιαυτούς, οὐκ ὄντας πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, τότε « ἅμα ἐκείνῳ συνισταμένῳ, τὴν γένεσιν αὐτῶν μηχανᾶται, καὶ τό τε ἦν καὶ ἔσται χρόνου γεγονότα εἴδη.

Ὅτι μὲν πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, καλῶ δὲ οὐρανὸν νῦν, τὸν μετὰ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ὅλης αὐτοῦ ζωῆς θεωρούμενον, ἡ ἀμέριστος ἦν οὐσία μένουσα ἐν αἰῶνι, καθάπερ ὁ αἰὼν ἐν τῷ ἑνί, καὶ μόρια οὐκ ἦν τοῦ προϊόντος, καὶ μετεχομένου χρόνου παντὶ προφανές. ἀλλὰ τί ἐστιν ἡμέρα, καὶ τί νύξ, καὶ τί μήν, καὶ τί ἐνιαυτός, καὶ πῶς ταῦτα μὲν μόρια χρόνου, τὸ δ᾽ ἦν καὶ τὸ ἔσται, εἴδη καὶ οὐ μόρια λέλεκται, πλείονος ἂν δέοιτο λόγου, καὶ βαθυτέρας τῆς ἐπισκέψεως. εἰ μὲν οὖν ἡμέραν λέγοιμεν τὸν ὑφ᾽ ἡλίου φωτιζόμενον ἀέρα, πρῶτον μὲν γιγνόμενον ἄν τι λέγοιμεν ἐν ἡμέρᾳ, καὶ οὐχ ὅπερ ἐστὶν ἡμέρα. μεγάλην γὰρ καὶ βραχεῖαν λέγοντες ἡμέραν, οὐ δή που τοῦ ἀέρος αὔξησιν ἢ μείωσιν κατηγοροῦμεν. ἔπειτα δέ, πῶς τοῦτο μόριον ἂν εἴη χρόνου, χαλεπὸν καὶ πλάσαι. εἰ δὲ τὸ διάστημα τὸ χρονικόν, καθ᾽ ὃ ὁ ἥλιος ἀπ᾽ ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμὰς ἔρχεται λέγοιμεν εἶναι ἡμέραν, διαφευξόμεθα μὲν ἴσως τὰς προτέρας ἐνστάσεις, περιπεσούμεθα δὲ δυσκολίαις ἀπορωτέραις. εἴ τε γὰρ αὐτὸ τὸ διάστημα ἄνευ τῆς πρὸς τὸν ἥλιον σχέσεως θεωροῦντες ἡμέραν εἶναι λέγοιμεν, ἄπορον φανεῖται πῶς πανταχοῦ κατὰ ταυτὸν τοῦ αὐτοῦ διαστήματος ὄντος, οὐκ ἔστιν ἡμέρα πανταχοῦ. εἴ τε μετὰ τῆς πρὸς τὴν ἡλιακὴν κίνησιν ἐπιπλοκῆς, εἰ μὲν ψιλῶς, ἔσται μὲν ἀεὶ ἡμέρα ἐν οὐρανῷ, νὺξ δὲ οὐκ ἔσται. καὶ πῶς μόριον χρόνου δύναται μὴ εἶναι πανταχοῦ. σαφῶς γὰρ ἐνταῦθα μόρια χρόνου, καὶ νύξ, καὶ ἡμέρα, καὶ μὴν εἴρηται. εἰ δὲ μὴ ψιλῶς ἐπιπλέκοιμεν τῇ τοῦ ἡλίου περιφορᾷ τὸ διάστημα, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπ᾽ ἀνατολῶν, ἐπὶ δυσμὰς ἡμέραν εἶναι λέγοιμεν, τὸ δ᾽ ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς νύκτα, οὔθ᾽ ἡμέρας, οὔτε νύκτας ὁ οὐρανὸς ἕξει μόρια χρόνου λεγομένας εἶναι. καὶ δῆλον ὡς οὐδὲ μῆνας, οὐδὲ ἐνιαυτούς. ἀξιοῦμεν δὲ τὸν χρόνον, καθ᾽ ὅλον τε ἑαυτοῦ τὸ μένον καὶ τὸ πᾶν τῆς προόδου μόριον, παντὶ παρεῖναι τῷ κόσμῳ. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἐν νῦν ἁπανταχοῦ ταυτόν ἐστι. δεῖ τοίνυν τῷ κόσμῳ καὶ τὰ ἄλλα ὅσα μόρια λέγομεν εἶναι τοῦ χρόνου, καθ᾽ ὅλον τε ἑαυτοῦ τὸ μένον, καὶ τὸ πᾶν τῆς προόδου μόριον παντὶ παρεῖναι τῷ κόσμῳ. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἐν νῦν, ἁπανταχοῦ ταυτόν ἐστι. δεῖ τοίνυν καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὰ ἄλλα ὅσα μόρια λέγομεν εἶναι τοῦ χρόνου, πανταχοῦ τὰ αὐτὰ εἶναι, καὶ εἰ μεριστῶς, καὶ διαπεφορημένως ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν δημιουργημάτων μετέχονται. εἰς ἃ καὶ βλέποντες ἔνιοι, ἐπὶ συνηθέστερα μᾶλλον ἢ ἀκριβέστερα σημαινόμενα τῶν ὀνομάτων καταφέρονται. ἔστι τοίνυν ὡς ὁ ἡμέτερος ἐφιλοσόφει πατήρ, οὐκ ἐπ᾽ ἀναιρέσει τῶν φαινομένων. λεγέτω γὰρ καὶ ταῦτα ὁ Τίμαιος, ἃ καὶ τοῖς πολλοῖς εἴωθε λέγεσθαι. ἀλλ᾽ ἰδὼν τὰς κυριωτέρας ὑποστάσεις, καὶ ταῦτα ἀνάγων, ὥσπερ εἰώθει ποιεῖ. ἡμέρα μὲν καὶ νύξ, μέτρα τοῦ χρόνου δημιουργικά, πᾶσαν διεγείροντα καὶ συντελέσοντα, τήν τε ἐμφανῆ ζωὴν, καὶ τὴν ἀφανῆ ζωήν τε καὶ κίνησιν, καὶ διακόσμησιν τῆς ἀπλανοῦς. ταῦτα γὰρ καὶ μόρια ἐστὶν ἀληθινὰ τοῦ χρόνου, καὶ πᾶσι κατ᾽ αὐτὸ πάρεστι, καὶ τῆς φαινομένης ἡμέρας καὶ νυκτός, τὴν πρωτουργὸν αἰτίαν προείληφεν, ἄλλης οὔσης. ἐν τῷ ἐμφανεῖ χρόνῳ τούτων ἑκατέρας. εἰς ἣν καὶ ὁ Τίμαιος ὁρῶν, ὑπομιμνήσκει πῶς ἅμα τῷ οὐρανῷ γέγονε χρόνος. διὸ καὶ πληθυντικῶς εἶπεν ἡμέρας καὶ νύκτας, ὡς καὶ μῆνας καὶ ἐνιαυτούς. ταῦτα δὴ τὰ πρόχειρα πᾶσιν. αἱ γὰρ ἀφανεῖς τούτων αἰτίαι, μονοειδεῖς εἰσι πρὸ τῶν πεπληθυσμένων, καὶ ἐπ᾽ ἄπειρον ἀνακυκλουμένων. καὶ ἀκίνητοι προϋπάρχουσι τῶν κινουμένων. καὶ νοεραὶ πρὸ τῶν αἰσθητῶν. ἡμέρα μὲν οὖν καὶ νύξ, ἡ πρωτίστη νοήσθω. τοιάδε τις ἑκατέρα. μὴν δέ, τὸ τὴν σεληνιακὴν σφαῖραν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποτελεύτησιν τῆς θατέρου περιφορᾶς συντελέσον θεῖον ὡς ἀληθῶς χρονικὸν μέτρον. ἐνιαυτὸς δέ, τὸ τὴν μέσην ὅλην δημιουργίαν τελειοῦν καὶ συνέχον, καθ᾽ ἣν καὶ ὁ ἥλιος ὁρᾶται τὸ μέγιστον ἔχων κράτος, καὶ πάντα σὺν τῷ χρόνῳ μετρῶν. οὔτε γὰρ ἡ ἡμέρα, ἢ νύξ, ἄνευ ἡλίου, οὔτε μήν, οὔτε πολλῷ πλέον ἐνιαυτός, οὔτ᾽ ἄλλο τι τῶν περὶ κοσμίων οὐδέν. καὶ οὐ λέγω, κατὰ τὴν ἐμφανῆ μόνον δημιουργίαν. τούτων γὰρ τῶν μέτρων, ὁ φαινόμενος ἥλιος αἴτιος. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀφανῆ, καὶ ἐπαναβεβηκυῖαν, ὁ ἀληθέστερος ἥλιος, συμμετρεῖ τῷ χρόνῳ τὰ πάντα, χρόνου χρόνος ὤν, ἀτεχνῶς κατὰ

τὴν περὶ

τὴν περὶ αὐτοῦ τῶν θεῶν ὀμφήν. ὅτι γὰρ καὶ Πλάτων, οὐ τὰ φαινόμενα ταῦτα μόνον εἰδεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖα οἷς ταῦτα ὁμώνυμα, δηλοῖ τὰ ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν νόμων. δείξας γὰρ μετὰ πάντων θεῶν, ἐπήγαγεν, ὅτι καὶ ὥρας ἅμα καὶ μῆνας, θεῖα ἐροῦμεν οὕτως, ὡς ἔχοντα θείας ζωὰς ἐφεστώσας, καὶ νόας θείους, οὓς καὶ τὸ πᾶν. εἰ δὲ νῦν μᾶλλον λέγει περὶ τῶν φαινομένων, οὐ θαυμαστόν. διότι φυσιολογεῖν πρόκειται νῦν. ταῦτα μὲν οὖν ἔστω μόρια χρόνου, ὧν τὰ μὲν, οἰκειοῦται τοῖς ἀπλανέσι, τὰ δὲ τοῖς περὶ τοὺς πόλους τοῦ λοξοῦ στρεφομένοις, τὰ δὲ ἄλλοις θεοῖς, ἢ θεῶν ὀπαδοῖς, ἢ ζώοις θνητοῖς, ἢ μερίσι τοῦ παντὸς ὑψηλοτέραις, ἢ χαμαιζηλοτέραις. τὸ δ' ἦν καὶ τὸ ἔσται χρόνου φησὶν εἴδη εἶναι, καὶ οὐ μόρια. καθάπερ ἡμέρας καὶ νύκτας, καὶ μῆνας, καὶ ἐνιαυτούς. τούτοις μὲν γὰρ καὶ θείας ἐφεστάναι τάξεις, συμπληρῶσαι τὴν τοῦ χρόνου σφαῖραν ὅλην. διὸ μέρη κέκληκεν αὐτὰ χρόνου. τὸ δ' ἦν καὶ ἔσται, καθ' ἕκαστον θεωρεῖται τούτων πάντως. διόπερ εἴδη τινά ἐστιν, οἷον, ὕλην ἰδίαν οὐκ ἔχοντα. λέγω δὲ ἡμερινὸν, ἢ νύχιον, ἢ ἄλλην τοιαύτην. εἰ δὲ εἴδη χρόνου, ταῦτά ἐστι, τοῦ μετ' οὐρανοῦ γεγονότος, οὐκ ἦν πρὸ οὐρανοῦ γενέσεως. εἰ δὲ οὐκ ἦν, οὐδὲ κίνησις ἦν. ἐν πάσῃ γὰρ κινήσει, ταῦτά ἐστι. διότι καὶ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. εἰ δὲ κίνησις οὐκ ἦν, οὐδὲ πλημμελὴς κίνησις. μάτην ἄρα λέγουσιν οἱ περὶ Ἀττικὸν, ὅτι χρόνος μὲν ἦν, καὶ πρὸ οὐρανοῦ γενέσεως. τεταγμένος δὲ, χρόνος οὐκ ἦν. ὅπου γὰρ χρόνος, ἐκεῖ καὶ τὸ παρελθόν ἐστι καὶ τὸ μέλλον. ὅπου δὲ ταῦτα, ἐκεῖ καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται πάντως. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, χρόνου ἐστὶν εἴδη γεγονότα μετὰ τοῦ δημιουργοῦ. διὸ καὶ γεγονότα αὐτὰ προσεῖπεν. οὐδ' ἄρα χρόνος τις ἦν, πρὸ τῆς δημιουργίας. ἀνάγκη τοίνυν τὴν πολυθρύλητον ἐκείνην πλημμελῆ κίνησιν, ἢ εἰ ἔστι, μὴ εἶναι ἐν χρόνῳ, ἢ μὴ δὲ ὅλως εἶναί ποτε γεγονυῖαν. ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη κίνησιν οὖσαν, ἔχειν καὶ χρόνον, ἐν ᾧ γίγνεται. τὸ μὲν ἔχουσαν προελθὸν ἑαυτῆς, τὸ δὲ παρὸν, τὸ δὲ μέλλον. οὐκ ἄρα οὐδὲ κίνησιν εἶναι πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ χρόνου δυνατόν. οὐ δὲ γὰρ χρόνον ἄτακτον. καὶ γὰρ ὁ ἄτακτος χρόνος ὤν, ἔχοι ἂν τὸ ἦν, καὶ τὸ ἔσται. καὶ τὸ μὲν παρελθὸν, τὸ δὲ μέλλον. ἢ εἰ μόνον ἔχοι τὸ ἐστὶν ἄνευ τούτων, αἰὼν ἔσται καὶ οὐ χρόνος, καὶ ἡ πλημμελὴς κίνησις αἰώνιος. ὅπερ ἀδύνατον. καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ἱκανῶς ἀποδείξαντος, ὅτι πᾶσα κίνησις, ἐν χρόνῳ, καὶ ἡ ἄτακτος, καὶ ἡ τεταγμένη πάντως ἔχουσα τὸ πρότερον ἑκατέρα καὶ τὸ ὕστερον. ἵνα καὶ αὐτὴ τοῦτο ὃ λέγεται κίνησις ᾖ, καὶ μὴ αὐτὴ κινήσεως στάσις. ὅτι δὲ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται οὐκ ἦν πρὸ τῆς δημιουργίας, σαφῶς ἡμᾶς ἐδίδαξεν, ὡς προεῖπον, εἰπὼν ὡς τὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, οὕτω καὶ ταῦτα γεγονότα εἴδη χρόνου. τὴν δὲ πλημμελῆ κίνησιν, ἀγένητον ἐκεῖνοι λέγουσιν. ὥστε καὶ εἴ τις ἦν τότε χρόνος, ἀγένητος ἦν, ὥστε καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, ἀγένητα ἂν ἦν. οὐκ ἄρα καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, πρὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἦν, ἀλλ' ἅμα τῷ κόσμῳ. καὶ ταῦτα καὶ ὁ χρόνος εἷς ὤν, καὶ ὁ αὐτὸς, καὶ τῶν ἀτάκτων κινήσεων ἀριθμὸς, καὶ τῶν τεταγμένων, καὶ ἀδιάφορος. καὶ τοῦτο μὲν οὖν δέδεικται, καὶ διὰ τούτων ὥσπερ πόρισμα πάλιν τῶν ἐφόδων. ταῦτα δὲ ὥσπερ ἐδόκει καὶ τοῦτο τῷ ἡμετέρῳ καθηγεμόνι περὶ τούτων εἴπερ τῷ ὄντι θέλεις ὡς εἴδη θεωρῆσαι τοῦ χρόνου, λάβε μοι τελείαν περίοδον, καὶ ὁλοτελῆ τοῦ χρόνου χορείαν, τὴν μὲν φθάνουσαν ἤδη γενέσθαι, τὴν δὲ μέλλουσαν, καὶ ὄψει τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται τὰ ὡς εἴδη τοῦ χρόνου. ἐπειδὴ ἄν γε μὴ οὕτως ἀλλὰ μεριστῶς ἀκούσωμεν τῶν ῥημάτων, οὐκ ἀναφανήσεται καθ' ἑκάτερον ἡμῖν, ἡ σεμνὴ καὶ ὁλοτελὴς ἰδέα τοῦ χρόνου, ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐνίοις τῶν ἐν γενέσει καὶ μεταβολῇ πραγμάτων. εἰ μὴ ἄρα, καὶ τὸ μὲν ἦν, τὴν τελεσιουργὸν ἐνδείκνυται τοῦ χρόνου τάξιν, τὸ δὲ ἔσται, τὴν ἐκφαντορικήν, ὥσπερ τὸ ἐστὶ τὴν συνεκτικήν. καὶ γὰρ ἐκφαίνει τὰ μήπω ὄντα ὁ χρόνος, καὶ συνέχει τὰ παρόντα, καὶ τελειοῖ τὰ γεγονότα, καὶ πέρας αὐτῶν ἐπάγει ταῖς περιόδοις τὸ πρόσφορον. τοσαῦτα, καὶ περὶ τῶν μορίων, καὶ τῶν εἰδῶν ἡμῖν εἰρήσθω τοῦ χρόνου. περὶ γὰρ τοῦ μηχανᾶται, κἂν τοῖς φθάσασι ἐπεσημηνάμεθα, ὅτι μηχανῆς τῷ ὄντι θείας καὶ δημιουργικῆς ἔργον ὁ χρόνος. δι' οὗ τὰ μεταβάλλοντα δι' ὅλου μένει, καὶ τελειότητος, καὶ ἀϊδιότητος, καὶ φρουρᾶς, καὶ μέτρου, καὶ περιοχῆς περιλήψεται. τί δὲ οὐχὶ καὶ ἑαυτὸ μετρεῖν τὰ θεῖα φαίη τις ἄν, καὶ μάλιστα τοὺς κατ' οὐρανοὺς περιόντας, οὐχὶ καὶ ἑαυτοῖς ἀφορίζειν τὴν κίνησιν; καὶ σφόδρα συγχωρήσαιμι ἄν. τὰ μὲν γὰρ ἔνυλα καὶ φθαρτὰ, παρ' ἄλλων ἔχει καὶ τὸ εἶναι, καὶ τὸ ἐπὶ τοσόνδε εἶναι. τὰ δὲ θεῖα, καὶ παρὰ τῶν ἀρχηγικῶν αἰτίων καὶ παρ' ἑαυτῶν. διὸ καὶ ἡνίκ' ἂν περὶ τῶν κατὰ οὐρανὸν ἐκφαινομένων χρόνων ἄρξηται διαλέγεσθαι φησὶ τὰ ἄστρα γεγονέναι, χάριν τοῦ συναπεργάζεσθαι χρόνον, καὶ πάλιν ὄργανα χρόνου. κἀκ τρίτων εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γεγονέναι. ὧν τὸ μὲν, συναπεργάζεσθαι, τὸ εἶναι μὲν χρόνον καὶ πρὸ τούτων. ἐκφαίνεσθαι δὲ περὶ τὸν κόσμον, διὰ τούτων παρίστησιν. ἐν αὐτοῖς γὰρ ὢν ὁ χρόνος, διὰ τῆς αὐτῶν κινήσεως ἐκφαίνεται. τὰ δὲ ὄργανα πάλιν ἕτερον τρόπον ταυτὸ τοῦτό πως ἐνδείκνυται. ὡς ὁ μὲν ὅλος παράγεται χρόνος, ὅ, τε μένων καὶ ὁ προϊὼν, ἐπὶ καταμετρήσει τῶν ἐγκοσμίων παρ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς, καὶ ποιητοῦ τῶν πάντων. οἱ δὲ κατ' οὐρανὸν τὰ μερικὰ μέτρα καὶ περιεχόμενα τῷ ἑνὶ χρόνῳ. καὶ μάλιστα τὰ ἐν αὐτῷ προσήκοντα, ἕκαστος ὀργανικώτερον συνυφιστᾶσι. καὶ γὰρ ὅλως ἡ δευτέρα πᾶσα δημιουργία, τοῦτον ἔχει τὸν λόγον πρὸς τὴν μίαν καὶ ἀμέριστον ποίησιν. ἕκαστος γὰρ τῶν κατ' οὐρανὸν μάλιστα συντελεῖν εἰς τὸ ἑαυτοῦ μέτρον λέγεται. οἷον, ἥλιος μὲν εἰ καὶ ἐς πάντα διὰ τὴν ἡγεμονικὴν ἀξίαν, ἀλλ' οὖν διαφερόντως εἰς ἐνιαυτὸν, ὃν καὶ συνυφίστησιν ὡς ἴδιον ἑαυτοῦ μέτρον τῷ δημιουργῷ, καὶ τῷ ὅλῳ χρόνῳ. σελήνη δὲ εἰς μῆνα,

ἢδ' ἁπλα-

ἡ δ' ἀπλανής, εἰς ἡμέραν καὶ νύκτα. καὶ δῆλος ὁ τύπος κἀπὶ τῶν λοιπῶν. καίτοι οὔτε νύξ, οὔτε πολλῷ πλέον ἡμέρα χωρὶς ἡλίου, οὔτ' ἐνιαυτός, ἄνευ τῆς ἀπλανοῦς καὶ τοῦ ζωδιακοῦ. ἀλλ' ὅμως ἄλλοις ἄλλα μέτρα μᾶλλον ᾠκείωται. δύναιτο δ' ἂν τὰ ἄστρα, καὶ ὄργανα λέγεσθαι χρόνου, ὡς τοῦ χρόνου ποιητικὴν ἔχοντος ἀξίαν πρὸς αὐτά, καὶ δι' αὐτῶν, ὥσπερ δι' ὀργάνων τὴν γένεσιν διακοσμοῦντος. ᾧ καὶ δῆλον, ὡς ἄρα ὁ χρόνος οὐκ ἔστιν ὁ μετεχόμενος μόνον, καὶ ἀριθμὸς ὢν τῆς κινήσεως, εἴπερ ὀργάνων ἔχουσι πρὸς αὐτὸν τάξιν οἱ κοσμοκράτορες, ἀλλὰ θεὸς ἀφανής, καὶ κατ' οὐσίαν αἰώνιος ἐνεργῶν περὶ πάσας τὰς κινήσεις, καὶ τὴν ὅλην τοῦ κόσμου περίοδον, ὀργάνοις δὲ χρώμενος, ὡς μερικωτέροις μέτροις ἑαυτοῦ, τούτοις τοῖς θεοῖς. τὸ δέ γε πρὸς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γεγονέναι τὰ ἄστρα, σαφῶς ἑρμηνεύει τὸν ἕνα χρόνον ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ τῆς ἑαυτοῦ προελθόντα βουλήσεως. μένοντα ἕνα καὶ ὅλον, καὶ ἀδιάφορον, ὑπὸ τῆς τούτων κινήσεως, πολὺν κατ' ἀριθμὸν γίνεσθαι, καὶ οἱονεὶ τέμνεσθαι καὶ διορίζεσθαι ἕκαστον τὸ πρόσφορον ἑαυτῷ μέτρον. ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ σύμπαντος, οἷον ἀποτεμνομένου, καὶ τούτων φρουροῦντος ἀεί, διὰ τῆς ὁμαλῆς καὶ τεταγμένης κινήσεως. καίτοι κατά γε τὸ ἀληθές, φρουροῦνται μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀριθμῶν τοῦ χρόνου, καὶ διορισμοῦ μεταλαγχάνουσιν οἱ κατ' οὐρανὸν θεοὶ τῶν περιόδων ἃς ποιοῦνται, καὶ τῶν ἀποκαταστάσεων. ἀλλ' ὅμως ἐπείπερ ἡμεῖς ἐκ τῶν ἐμφανῶν τὰ ἀφανέστερα συλλογίζεσθαι μεμελετήκαμεν, ἡμῖν οἱ ἀριθμοὶ τοῦ χρόνου φρουροῦνται, διὰ τῆς ἐγκύκλου φορᾶς. τούτοις δέ, οὐ μόνον ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, Πλάτων, ἀλλὰ καὶ οἱ θεουργοὶ συνᾴδουσι, θεὸν ἐγκόσμιον τὸν χρόνον, ὑμνοῦντες, αἰώνιον, ἀπέραντον, νέον, καὶ πρεσβύτην, ἑλικοειδῆ. πρὸς τούτοις ὡς ἔχοντα τὴν οὐσίαν ἐν αἰῶνι, καὶ μένοντα ἀεὶ τὸν αὐτόν, καὶ ὡς ἀπειροδύναμον. ἢ πῶς προσείληφε τοῦ ἐμφανοῦς χρόνου, τὴν ἀπειρίαν, τὰ κατὰ κύκλον ἐπανάγοντα πάντα εἰς ταὐτὴν καὶ ἀνανεάζοντα, καὶ καταγηράσκοντα δι' αὐτόν, ἀνακαλούμενα εἰς τὸ οἰκεῖον μέτρον, ὡς ὁμοῦ περιεκτικὸν τῶν κύκλῳ κινουμένων καὶ κατ' εὐθεῖαν. τοιαύτη γὰρ ἡ ἕλιξ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ χρόνος, ὑμνεῖται παρ' ἐκείνων, ἑλικοειδής, ὡς εἴρηταί μοι καὶ πρότερον. ἐπεὶ καὶ οὐ τὸν χρόνον μόνον ὡς θεὸν ὑμνήκασιν, ἀλλὰ καὶ ἡμέραν αὐτὴν καὶ νύκτα, καὶ μῆνα, θεὸν καὶ ἐνιαυτόν. καὶ εἰκότως. τῶν γὰρ ἀϊδίως ἀνακυκλουμένων, εἶναι δεῖ πάντως, ἀκίνητον αἰτίαν. καὶ τῶν κατ' εἶδος διαφερόντων, ἄλλην καὶ ἄλλην. καὶ τούτων δ' οὖν ἐντυχίας καὶ κλήσεις, καὶ θεσμοὺς τελεστικοὺς ἐκεῖνοι παραδεδώκασιν. καὶ δεῖ μὴ ἐπὶ δακτύλων πάντα ταῦτα σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ ὡς θεοσεβεῖν, τὰ ἀφανῆ καὶ ἀκίνητα, πρὸ τῶν κινουμένων τούτων, καὶ πᾶσι φανερῶν, οἷς καὶ αὐτὸν εἴπομεν ἐν Νόμοις τὸν Πλάτωνα μαρτυρεῖν, ὡς περὶ θεῶν τούτων διαλεγόμενον. ἐπεὶ καὶ παρ' Ἕλλησι μηνὸς ἱερὰ παρειλήφαμεν, καὶ παρὰ Φρυξί, μῆνα Σαβάζιον ὑμνούμενον, καὶ ἐν μέσαις ταῖς τοῦ Σαβαζίου τελεταῖς. ὃν γὰρ πρῶτον ἐθεάσαντο, περιφορᾶς ἀϊδίου μετρητικὸν θεὸν ὑπέλαβον εἶναι, καὶ διὰ τελετῶν, καὶ πάσης ἱερᾶς θρησκείας ἐτίμησαν. ὡς καὶ τὰς ὥρας. καὶ γὰρ ταύτας κατιδεῖν ἠδυνήθησαν ἀπὸ τῶν κατ' αὐτὰς γιγνομένων. εἰ καὶ ἐνιαυτόν, οὐκέθ' ὁμοίως. οἱ μὲν γὰρ θεόσοφοι καὶ τοῦτον ἡμῖν ἐξύμνησαν, οὐ πᾶσι δὲ γνῶναι καὶ σεφθῆναι ῥᾴδιον ἦν, διὰ τὸ τῆς περιόδου τῆς ὑπ' αὐτοῦ μετρουμένης δυσκατανόητον. ὥσπερ καὶ τὸν ὅλον χρόνον, διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς μιᾶς περιόδου, πάντων θηρᾶσαι, καὶ ὄντα, καὶ θεὸν ὄντα παγχάλεπον. καίτοι γε εἰ τῆς ἀϊδίου κινήσεως, προηγεῖται τὸ ἀκίνητον αἴτιον, καὶ αὐτῆς τῆς ἀϊδιότητος ἀνάγκη προϋπάρχειν, τὸ πᾶσαν ἡνωμένως ἀφορίζον, καὶ ἀριθμοῦν αὐτήν, οὖσαν ἀριθμουμένην.

Ἃ δὴ φέροντες λανθάνομεν ἐπὶ τὴν ἀΐδιον οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς. λέγομεν γὰρ ὡς ἦν ἔστι καὶ ἔσται, τῇ δέ, τὸ ἔστι μόνον, κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον προσήκει.

Πρῶτον μὲν ἐπισημήνασθαι ἄξιον, ὅτι τὴν ἀΐδιον οὐσίαν, εἰς ταὐτὸν ἄγει πάλιν, τῇ νοητῇ. ἵνα καὶ πεισθῶμεν ἐναργέστερον, ὅτι τῶν νοητῶν θεῶν ἄγαλμα γεγονέναι τὸν κόσμον ἐβούλετο, ἡνίκα τῶν ἀϊδίων αὐτὸν ἄγαλμα θεῶν, ἀπεφαίνετο γεγονέναι. ἔπειτα δὲ προσεκτέον ὅπως ὁρῶν τοὺς ἀνθρώπους, οὐδὲν ὑγιὲς περὶ τούτων, φρονοῦντας καὶ λέγοντας, αὐτὸς ἐπὶ τὰς ἀληθινάς, ἀνατρέχει τῶν πραγμάτων ἐννοίας, διακαθαίρων ἅμα καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ὀνομάτων, δι' ὧν ἀνάγκη τὸν διδασκαλικὸν τὰς ἀναμνήσεις ἐν ταῖς τῶν εὖ πεφυκότων διανοίαις ἐργάζεσθαι. δοκεῖ μὲν οὖν δι' ἐπιείκειαν ἤθους ὁ λόγος, οὐ βαρέα τοῖς λόγοις τῶν ἀνθρωπίνων, ἐπιφέρειν ἐγκλήματα. τὸ γὰρ μὴ ὀρθῶς λέγειν, ἄλλως τε κἂν κοινὸν ᾖ, τοῦ τε ἐλέγχοντος, καὶ τῶν ἐλεγχομένων, οὐ μέγα φέρειν εἴωθεν ὄνειδος. δύναμιν δὲ ὁ λόγος ἔχει δριμεῖαν, καὶ πληκτικόν. εἰ γὰρ ἃ ὁ δημιουργὸς τοῖς τελευταίοις ἀπένειμε, διὰ τὸ ἄδεκτον αὐτῶν τῆς σεμνοτέρας περιοχῆς, ταῦτα οὗτοι τοῖς ἐν αἰῶνι μένουσι, προσάπτειν ἐπιχειροῦσι, γιγαντικόν τινα πόλεμον μεταχειρίζονται, τῇ βουλήσει καὶ τῆς δημιουργίας ἀντιφθεγγόμενοι, πέτρας ἀτέχνως καὶ δρῦς εἰς οὐρανὸν ἀναπέμπειν ἐπειγόμενοι. διατί οὖν τὸ ἦν, καὶ τὸ ἔσται, οὐχ ἁρμόζει τοῖς νοητοῖς; ὅτι τὸ μέτρον αὐτῶν, αὐτό τε ἐστὶν ἀστεμφές, καὶ ἀκίνητον, καὶ τὰ μετρούμενα ὑφ' ἑαυτοῦ, πάσης ἐξῃρῆσθαι ποιεῖ μεταβολῆς. διατί δὲ τὸ ἔστι κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον αὐτοῖς προσήκει μόνον; ὅτι ἃ ἐστὶν ἔστιν ἀεί. οὐδέν, οὔτε ἀφαιροῦντα, οὔτε προσλαμβάνοντα, οὔτε κατὰ οὐσίαν οὔτε κατὰ ζωήν, οὔτε κατὰ τὴν νόησιν, οὔτε καὶ πολλῷ πλέον, κατ' αὐτὴν τὴν ἕνωσιν. ἆρ' οὖν τῶν τριῶν τούτων, τὸ ἦν, ἔστι τε καὶ ἔσται, τὰ μὲν ἄκρα, οὐ προσήκει λέγειν ἐπὶ τῶν νοητῶν, μόνον δὲ τὸ μέσον, ἢ οὐδ' αὐτὸ πάντως. οὐδὲ γὰρ τὸ ἔστι τὸ συντασσόμενον, τῷ τε ἦν, καὶ τῷ ἔσται, προσήκει τι τοῖς νοητοῖς, ἀλλ' ὃ πάντων μὲν τούτων ἐξῄρηται, χρόνου δὲ οὐδεμίαν ἔμφασιν ἔχει. κατ' αὐτὸ δὲ τὸ αἰώνιον, ὥρισται μέτρον. ἀπονε-

μητέον ἐστὶ τοῖς θεοῖς, καὶ τοῖς νοητοῖς. ὥσπερ γὰρ τὸ ἀεὶ, τὸ μὲν, ἦν αἰώνιον, τὸ δὲ, χρονικὸν, οὕτω καὶ διττόν ἐστι χρονικὸν, τὸ μὲν, τοῖς ὄντως οὖσιν ἁρμόζει, τὸ δὲ, τοῖς ἐγκοσμίοις πράγμασιν. ὅταν οὖν λέγῃ, τῇ δὲ, τὸ ἔστι μόνον κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον προσήκει, τὸ μόνον μεταθέντες, ἐπιστημονικώτερον εὑρήσομεν τὸν λόγον. τῇ δὲ, τὸ μόνον ἐστὶ προσήκει. τουτέστι τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐξῃρημένον τῆς πρὸς τὰ εἴδη τοῦ χρόνου συντάξεως. πόθεν οὖν ἐπῆλθε τοῖς ἀνθρώποις τηλικαῦτα πλημμελεῖν, καὶ τὰ μηδὲν προσήκοντα τοῖς νοητοῖς θεοῖς ἐπ' αὐτοὺς ἀναπέμπειν; τὸ μὲν ὅλον αἴτιον, ἡ λήθη τῶν θείων, διὰ τὴν περιρρύνησιν καὶ τὴν πτῶσιν, καὶ τὴν τῶν ἐπικήρων σωμάτων κοινωνίαν ἡμῖν ἐπιγεγενημένη. διὸ καὶ αὐτοὺς οὕτω, λανθάνομεν φέροντες ἐπὶ τὴν ἀΐδιον οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς. ἀλλ' οὐχ οἵ γε θεουργοὶ ταῦτα πεπόνθασι. οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς, ἀλλὰ τὸν χρόνον αὐτὸν ὑμνήκασιν ὡς θεὸν, καὶ ἄλλον μὲν τὸν ζωναῖον ὡς εἴπομεν, ἄλλον δὲ ἄζωνον, μετροῦντα τὴν περίοδον τοῦ τρίτου τῶν αἰθερίων. ἄλλον δὲ τὸν ἐπὶ τοῦ μέσου τῶν κόσμων ἐκείνων, ἀρχαγγελικόν τινα χρόνον. ἄλλον δὲ, ἀρχικὸν αὐτῷ ἐφεστῶσα περὶ πρωτίστω τῶν αἰθερίων. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, πηγαῖον ἄλλον, ὃς τὸν ἐμπύριον κόσμον ἄγει, καὶ περιάγει καὶ ἀφορίζει τὴν ἐκείνου περίοδον, ἀπ' αὐτῆς προελθὼν, τῆς πηγαίας θεοῦ, τὴν πᾶσαν μὲν ζωὴν, πᾶσαν δὲ κίνησιν τεκούσης. αὕτη γὰρ προήγαγε καὶ τὸν πηγαῖον χρόνον, καὶ πᾶσι τοῖς κινουμένοις ἐπέστησε μετροῦντα, τὰς πάντων περιόδους, μέχρι τῶν ἐσχάτων. ἃ δὴ καὶ αὐτὰ κατὰ περιόδους μετρεῖται. κἂν ᾖ τῶν παμφόρων πραγμάτων, καὶ Πλάτωνος ἡμᾶς διδάξαντος, ὅτι πᾶν τὸ ζῶν ἐκ τεθνηκότος γίγνεται, καὶ πᾶν τὸ τεθνηκὸς, ἐκ ζῶντος. καὶ ὡς ἔστι πάντων περίοδος, ἀποκατάστασις, καὶ τῶν γεννητῶν, οὐ τῶν ἀδιαφθόρων μόνων. καὶ γὰρ τὸ καθ' ἕκαστον κατά τινα περίοδον, ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος γεγονὸς, ἄπεισιν εἰς τὸ μὴ ὂν, εἴπερ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ κίνησις, ἐστὶ περίοδος. πάντων οὖν ὁ χρόνος μετρητικὸς, ἕως τῶν ἐσχάτων πᾶσι τὰς περιόδους ἀφορίζων. καὶ τοῦτο προστίθησι τοῖς κινουμένοις, ἵνα μιμῆται, τοῦ νοῦ τὴν ἐν αὐτῷ μονὴν αἰών. συνεχῆ διὰ τῆς εἰς τὸ αὐτὸ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ περιόδου, ἣν ὁ χρόνος ἀφορίζει πᾶσιν τοῖς κινουμένοις. οἱ δὲ πολλοὶ, πολλαχοῦ μὲν συγχέουσι τὴν τῶν πραγμάτων διάφορον σύστασιν, μὴ διορίζοντες τὰ προσήκοντά πῃ τοῖς οὖσι, καὶ τοῖς γιγνομένοις. διαφερόντως δὲ ἡ περὶ τὸν αἰῶνα καὶ τὸν χρόνον ἄγνοια, τὴν δεινὴν ταύτην σύγχυσιν, καὶ παρανομίαν ἀπεργάζεται. δρᾷ δέ τι καὶ ἡ τῶν πραγμάτων ὁμοιότης. οὐ γὰρ ἀπήρτηται τῶν πρωτίστων τὰ τελευταῖα. ἐξήρτηται δὲ αὐτῶν, καὶ πρόεισι κατ' ἐκεῖνα. καὶ τὴν εἰκόνων ὑποδύεται μορφήν. δειναὶ δὲ τοὺς μὴ ἐπιστήμονας αἱ ὁμοιότητες παραλογίσασθαι, καὶ ἀπαγαγεῖν ἀπὸ τῶν ἑτέρων, ἐπὶ τὰ ἕτερα, καὶ πεῖσαι ταῖς εἰκόσιν, οἷα τοῖς παραδείγμασιν ὁμιλεῖν, καὶ μηδὲν ἄλλο τι τὴν ἀρχηγέτιν οὐσίαν εἶναι νομίζειν, ἢ ὅπερ ἐστὶ αὐτῆς, τὸ φαινόμενον εἴδωλον. ὁρῶντες οὖν ἐνταῦθα μίξιν τοῦ ὄντος πρὸς τὸ μὴ ὂν, καὶ πῇ μὲν τοῦ ὄντος ἐπικράτειαν, ὅταν εἶναι τὸ πρᾶγμα λέγωμεν. πῇ δὲ τοῦ μὴ ὄντος, ὅταν τὸ ἦν ἢ τὸ ἔσται περὶ αὐτοῦ φθεγγώμεθα, μεταφέρομεν ταῦτα, καὶ ἐπὶ τὴν αἰώνιον τῶν ὄντων διακόσμησιν, ὅπου μήτε παρατρέχει τι, μήτε μέλλει, μηδ' ὅλως μεταβάλλει, μὴ χρόνου πρόοδος, μὴ δὲ τοῦ ὄντος τοῦ κατὰ στέρησιν ἔμφασις, ἀλλ' ἀληθὴς οὐσία, καὶ τὸ ὄντως ὂν, καὶ τὸ ἀεὶ ὡσαύτως, καὶ ἐν τῷ νῦν τὸ πᾶν, καὶ ἤδη καὶ ὁμοῦ τὰ τέλη, οὐχ ὡς ἕτερα ἐν ἑτέροις, ἀλλ' ὡς ταὐτὰ τοῖς ὑποκειμένοις ὄντα. ἐπεὶ μὴ δὲ τὸ εὖ τοῦ εἶναι διέστηκεν ἐν αὐτοῖς, οἷς κάλλος καὶ ἀγαθότης τὸ πᾶν ὡς εἰπεῖν τῆς ὑπάρξεως.

» Τὸ δὲ, ἦν, τό, τε ἔσται, περὶ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν ἰοῦσαν, πρέπει λέγεσθαι. κινήσεις γάρ ἐστον. τὸ δὲ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχον, ἀκινήτως, οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερον προσήκει γίγνεσθαι διὰ χρόνον, οὐδὲ γενέσθαί ποτε οὐδὲ γεγονέναι νῦν, οὐδ' εἰσαῦθις ἔσεσθαι, τὸ παράπαντε, οὐδ' ἐν ὅσα γένεσις, τοῖς ἐν αἰσθήσει φερομένοις προσῆψεν, ἀλλὰ χρόνου ταῦτα αἰῶνα μιμουμένου, καὶ κατ' ἀριθμὸν κυκλουμένου γέγονεν εἴδη.

Τρία ταῦτα προσήκει φησὶν, διὰ χρόνον, τῇ γενέσει, ἓν μὲν τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, δεύτερον δὲ, τὸ νεώτερον γίγνεσθαι καὶ πρεσβύτερον, τρίτον τὸ γίγνεσθαί ποτε, ἢ νῦν γεγονέναι, ἢ εἰσαῦθις ἔσεσθαι. ὧν τὸ μὲν πρῶτον φησὶν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, δρᾶν τὸν χρόνον εἰς τὴν γένεσιν, ὡς ἀπὸ τοῦ ὄντος προελθόντα, τὸ δὲ δεύτερον, ὡς ἀπὸ ζωῆς ὁρμώμενον, τὸ δὲ τρίτον, ὡς τῆς νοερᾶς τάξεως ἐξηρτημένον. τούτων δὲ λίαν ἐμφρόνως εἰρημένων, πρῶτον ἐπιζήτησον αὐτὸς, εἰ ὡς τρία χρὴ θεωρεῖν αὐτὰ μᾶλλον, ἀλλὰ μὴ ὡς δύο περὶ γενέσθαι ποτὲ προσυπακούοντας τὸ πρεσβύτερον, ἢ νεώτερον, καὶ περὶ γεγονέναι νῦν καὶ τῷ εἰσαῦθις ἔσεσθαι. ἵνα μὴ μόνον κατὰ τὸ γίγνεσθαι, ἀλλὰ καὶ πάντα μόρια τοῦ χρόνου καὶ τῆς γενέσεως, πλημμελὲς ᾖ προσάπτειν τι τοιοῦτον τοῖς θεοῖς. ἔπειτα δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀναδραμὼν τοῦ λόγου παντὸς, ἐπίστησον, εἰ μόνα τὰ δύο λέγοιμεν ἂν ὀρθῶς ἐπὶ τῆς γενέσεως. λέγω δὲ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, ἢ καὶ τὸ ὡσανεὶ μέσον αὐτοῖν, τὸ ἔστιν. ὅπερ οὐκ ὠνόμασε νῦν. ἐπείπερ προσῆκε τὸ αἰώνιον ἐστὶ τοῖς νοητοῖς. ἵνα μὴ πάλιν ἡ ὁμωνυμία ταραχὴν ἐμποιήσῃ τῷ λόγῳ. καὶ μὴν πρόδηλόν ἐστι πᾶσιν, ὡς ἑκάστη μὲν εἰκὼν μετέχει πῃ τοῦ παραδείγματος, διαφερόντως δὲ ὁ σύμπας κόσμος τοῦ νοητοῦ. ὥστε εἰ ἐκεῖ τὸ ὄντως ὂν, εἴη ἂν ἀμηγέπη, κἀνταῦθα τὸ ὄν. οὐ συνηρίθμηται δὲ τῷ ἦν καὶ ἔσται, τὸ ἔστι. διότι τε μὴ τὸ κυρίως ἐστὶν ἐνταῦθα, καὶ διότι καὶ τὸ δευτέρως ἀπὸ τοῦ νοητοῦ, ὥστ' ἐκείνῳ μᾶλλον ἂν προσήκοι, καὶ ὅτι τὰ ἴδια ἑκατέρων τῶν φύσεων, προὔκειτο λέγειν, οὐκ εἴ τινος ἡ ἑτέρα παρὰ τῆς ἑτέρας μετείληφε, καίτοι καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, καὶ τῷ μὴ ὄντι μᾶλλον χαρακτηρίζεται.

τὸ μὲν

τὸ μὲν, τοῦ μηκέτι, τὸ δὲ, τοῦ μηδέπω. ἀλλ' οὖν μετέχει γε πάντως ἁμηγέπη τοῦ ὄντος, ἢ οὐδ' ἂν κατὰ παρέγκλισιν ἀπ' αὐτοῦ κατωνομάζετο, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπικράτειαν τὴν ἐν αὐτοῖς τοῦ μὴ ὄντος τῇ γενέσει μόνως ᾠκείωται, τοῖς δὲ ὄντως οὖσιν, οὐδαμῶς προσήκει. καὶ ἄλλως δὲ, ἡ μὲν μονὰς, τοῦ ἐστὶ, τῷ αἰῶνι μᾶλλον ᾠκείωται καὶ τοῖς νοητοῖς, ἡ δὲ δυὰς, τοῦ ἦν καὶ τοῦ ἔσται, γενέσει καὶ χρόνῳ. μέγα δὲ καὶ τοῦτο ἔργον τῆς χρονικῆς ἐνεργείας, ὅτι συντάττει καὶ τὸ μηκέτι ὂν τοῖς οὖσι, καὶ τὸ μηδέπω τοῖς ἐνεστῶσιν. κατὰ γὰρ τὸν χρόνον, συνεχῆ πάντα ταῦτα γίγνεται, καὶ τὸ ἐνεστὸς, διὰ χρόνου, περὶ τὸ ἦν ἐκπέμπεται, οὐδὲ τότε περὶ τὸ μηδαμῇ μηδαμῶς ὂν ὑποφερόμενον, ἀλλὰ ἁμηγέπη διὰ τὸν χρόνον τοῖς οὖσι συνταττόμενον. πῶς οὖν τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται εἴδη χρόνου καὶ περὶ γένη τοῦ πρέπει λέγεσθαι; ἢ ἄλλα ἦν τὰ εἴδη τοῦ χρόνου. ἁπλούστερα γὰρ καὶ πρόοδοι μόναι χρονικαὶ, καὶ διαστάσεις τῶν ὅλων μετρητικαί. ἀλλὰ δὲ τὰ κατὰ τῶν ἐν χρόνῳ γιγνομένων ταττόμενα. οὐ γὰρ ταὐτὸν τὸ ἦν χρόνος, καὶ τὸ ἦν ὁ πόλεμος. ὥσπερ οὐδὲ τὸ κάτω ἐπί τε τοῦ τόπου, καὶ τῆς γῆς. ἀλλὰ τὸ μὲν, ἁπλοῦν, καὶ ἓν, τὸ δὲ, σύνθετον καὶ διπλοῦν. καὶ τὸ μὲν, περιέχον, τὸ δὲ, περιεχόμενον. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τοῦ ἦν, τὸ μὲν χρονικὸν, περιέχει καὶ μετρεῖ, καὶ ἔστιν ἁπλοῦν, τὸ δ' ἐπὶ τῆς ἐν χρόνῳ γενέσεως παραλαμβανόμενον, περιέχεται, καὶ μετρεῖται. καὶ μετέχει μὲν χρόνου, χρόνος δὲ, οὐκ ἔστιν. ὅτι δὲ περιέχεται πᾶσα ἡ γένεσις ὑπὸ τοῦ χρόνου, καθάπερ αὐτὸς ὁ χρόνος ὑπὸ τοῦ νοητοῦ, δῆλον. ἐξ ὧν ὁ μὲν χρόνος ἰέναι κατ' ἀριθμὸν λέγεται, ὡς κατὰ τὰ νοερὰ εἴδη τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ μετροποιούμενος τὴν πρόοδον. ἡ δὲ γένεσις, ἐν χρόνῳ ἰέναι, ὡς ἂν ὑπὸ χρόνου μετρουμένη, καὶ τελειουμένη. πάλιν ὁ χρόνος, διὰ τὴν πρὸς τὸν αἰῶνα μίμησιν, κυκλεῖσθαι λέγεται, ὡς καὶ ὁ οὐρανὸς διὰ τὴν πρὸς τὸν νοῦν μίμησιν σφαιροῦσθαι, καὶ εἴδη ἔχειν τὸ ἦν καὶ ἔσται, καὶ ὅσα τούτοις ὁμόφυλα. δῆλον ὅτι τὰ ἁπλᾶ, καὶ τὰ ἀρχηγικὰ τῶν ἐν γενέσει φερομένων. τὰ γὰρ μέτρα πάσης ἔχων ἐν αὐτῷ τῆς γενέσεως, εἰκόνας αὐτῶν, καὶ τύπους τοῖς κατ' αὐτὸν οὖσιν ἐντίθησιν. ἡ μὲν οὖν γένεσις καὶ παρακμάζει, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο προσδεῖται, τοῦ ἀνανεώσαντος αὐτὴν χρόνου. καὶ ἀτελὲς ἐστὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ χρῄζει τοῦ τελειοτέραν αὐτὴν ποιήσοντος καὶ πρεσβυτέραν χρόνου. τὸ δὲ νοητὸν, ἀεὶ τέλειον, ἀεὶ ἀκμαῖον, ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχει. ὅθεν καὶ πρεσβύτερον ἐστί τι, ἐκεῖ. ἀλλὰ καὶ Ζεὺς πρότερον ἐγεγόνει καὶ νεώτερον μετὰ σφίσι, πότνια Ἥβη, νέκταρ οἰνοχόει, ἀλλ' οὐχὶ διὰ χρόνου τοῦτο αὐτοῖς παραγίγνεται. καὶ τοῦτο λίαν ἀκριβῶς αὐτὸς προσέθηκεν, ὡς τὸ νοητὸν οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερον προσήκει γίγνεσθαι διὰ χρόνου, οὐδ' ὅλως γίγνεσθαι τὸ ἀγένητον, οὐ δὲ γεγονέναι, οὐ δὲ γενήσεσθαι. ἑνὶ δὲ λόγῳ, γένεσις μὲν, εἰ καὶ μὴ οὐσία ἐστὶν, ἀλλ' οὖν οὐσίας μεταλαγχάνει, οὐσίαν δὲ γενέσεως θέμις οὐδαμῶς ἀναπιμπλάναι. ὅθεν οὐδὲ τὰ γενέσει διὰ χρόνου προσήκοντα, τοῖς ὄντως οὖσι προσφέρειν ὀρθόν. Καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τὰ τοιάδε, τό, τε γεγονὸς εἶναι γεγονός, καὶ τὸ γιγνόμενον εἶναι γιγνόμενον. τὸ γενησόμενον, εἶναι γενησόμενον, καὶ τὸ μὴ ὂν μὴ ὂν εἶναι. ὧν οὐδὲν ἀκριβὲς λέγομεν. περὶ μὲν τούτων, τάχ' ἂν οὐκ ἂν εἴη καιρὸς πρέπων, ἐν τῷ παρόντι διακριβολογεῖσθαι. Πρῶτον μὲν, ὡς τὰ τῇ γενέσει πρέποντα ῥήματα, τοῖς ὄντως οὖσι προσφέρουσαν, τὴν συνήθειαν τῶν Ἑλλήνων διήλεγχε. νυνὶ δὲ ὡς τὸ εἶναι συντάττοντας τῇ γενέσει τὸ προσῆκον τοῖς νοητοῖς, αἰτιᾶται τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων. ἢ γὰρ διπλῆν, ἢ πάντως γε μίαν τινὰ καὶ μεγάλην αὐτοῦ εἶναι τὴν παρανομίαν. ὅταν μὲν γὰρ τὸ γεγονὸς, εἶναι γεγονὸς λέγωσι, καὶ τὸ γενησόμενον εἶναι γενησόμενον, πλημμελῶς μὲν, τὸ τῶν αἰωνίων οὐσιῶν ἴδιον, τοῖς γεννητοῖς προσάπτουσι. τὸ γὰρ εἶναι τοῦτο, τοῖς ἄνω προσήκει θείοις. ὥσπερ τὸ γίγνεσθαι τοῖς αἰσθητοῖς. οὐκ ὀρθῶς δὲ οὐδὲ τὰ μόρια τοῦ χρόνου συγχέουσι. καὶ τὴν ἐν αὐτῷ τάξιν ἀνατρέπουσι τῷ παρελθόντι, τὸ νῦν εἰς ταὐτὸν ἄγοντες. ὅταν δὲ, τὸ γιγνόμενον εἶναι λέγωσι τῷ προτέρῳ μόνῳ, περιπετεῖς εἰσὶν ἁμαρτήματι, μεγίστου δὲ ὄντος τούτου μεῖζον εἰ θέμις εἰπεῖν ἐστὶ, τὸ μὴ ὂν εἶναι λέγειν. εἰ γὰρ ἐστὶν ἡ γένεσις μέση μὴ ὄντος καὶ ὄντος, ἧττον ἐστὶ πλημμελὲς, τὰ τοῦ ὄντος, τῇ γενέσει προσφέρειν, ἢ τῷ μὴ ὄντι. μία δὴ καὶ ὑπὲρ τούτων ἀπολογία, κατὰ φύσιν ἂν γένοιτο. μεταλαγχάνον γὰρ τὸ μὴ ὂν, ἐν τῇ γενέσει τοῦ ὄντος, ὡς καὶ πᾶν τὸ ἔγχρονον τοῦ αἰῶνος εἶναι δοκεῖ, τοῖς ἐπὶ τὸν ἐξῃρημένον ἁπάσης διαστάσεως καὶ μερισμοῦ αἰῶνα, καὶ τὸ ὄντως ὂν, οὐκ εἰωθόσιν ἀνάγεσθαι. πάλιν τὸ ἐντὸς τοῦ χρόνου, τὴν ἐν κινήσει φερομένην γένεσιν εἴωθε σώζειν καὶ διακατέχειν. θαυμαστὸν οὖν οὐδὲν ὑπομένουσιν οἱ ἄνθρωποι εἰ καὶ τὸ παρῳχηκὸς ἁμηγέπη κατέχειν ἐν τοῖς οὖσι βουλόμενοι, καίπερ ἤδη γεγονὸς, εἶναι γεγονὸς αὐτὸ λέγοιεν, τότε μηδέπω γιγνόμενον συντάττειν ἐθέλοντες τοῖς οὖσιν, εἶναι γενησόμενον αὐτὸ λέγοιεν. διὰ γὰρ δυεῖν τούτων τὸ μὴ ὂν, ἁμηγέπη προσιέναι τοῖς πράγμασι, καὶ συντάττεσθαι δύναται. διά τε τῆς μετοχῆς τοῦ ὄντος, καὶ διὰ τοῦ παρόντος χρονικοῦ διαστήματος. ἅπερ ἀμφότερα τὸ εἶναι δόξειεν ἂν ἐπιφέρειν. καὶ ἡ μὲν ἀφορμὴ τῆς πολλῆς χρήσεως, ἐντεῦθεν ἐλήφθη ποθέν. οὐ μὴν ἀκριβὲς καὶ ἐπιστημονικὸν ἔχει τι τῆς ἐπιταράξεως ταύτης ἡ μετάθεσις, τὸ ἐπισημηνάμενος, ἐφ' ὅσον ἔπρεπε τῇ παρούσῃ σκέψει, φυσικωτέρα οὔσῃ, περὶ τούτων ἐπιπλέον ἐξετάζειν, ἄλλης εἶναί φησιν πραγματείας, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ νομίζουσι τῶν ἐξηγητῶν, λογικῆς. ἐν γὰρ ταῖς λογικαῖς συνουσίαις εἰώθασι ζητεῖν, εἰ δοξαστόν ἐστι τὸ μὴ ὂν, ὡς δὲ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος εἶπε, κἀγὼ πείθομαι, θεολογικῆς. ἔν τε γὰρ τῷ Σοφιστῇ, πολὺς ὁ περὶ τοῦ παντοδαπῶς μὴ ὄντος λόγος, κἂν τῷ Παρμενίδῃ, ὧν δὴ καὶ τὸ σκέμμα οἰκεῖον ὁ Τίμαιος εἶναι ἀποφαίνεται. νῦν μὲν, ὥσπερ τὰ πράγματα διέκρινε καὶ διέστησεν ἀπ' ἀλλήλων, εἴς τε τὸ ὂν ἀεὶ, καὶ εἰς τὸ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, εἰς εἰκόνα καὶ παράδειγμα, εἰς τὸ αἰώνιον καὶ τὸ ἔγχρονον, οὕτως ἐθελήσας καὶ τὰς προσρήσεις οἰκείας ἑκατέροις ἀποδοῦναι, ὡς μήτε τὰ διὰ χρόνου τῇ γενέσει προστεθέν

τα μεταφέρειν ἐπὶ τὰς ἁπλουστέρας καὶ θειοτέρας οὐσίας, μήτε τὰ ἐξαίρετα τῶν κρειττόνων ἀγαθὰ συναναφύρειν, τοῖς ἐν κινήσει καὶ μεταβολῇ φερομένοις. τὰς δὲ βαθυτέρας τούτων ἐρευνᾶς, τοῖς οἰκειοτέροις ἀπονέμων καιροῖς. εἰωθὸς γὰρ ἦν τοῦτο καὶ αὐτῷ Πλάτωνι, καὶ πρὸ Πλάτωνος τοῖς Πυθαγορείοις. ὃ δὴ καὶ Ἀριστοτέλης διαφερόντως ἐζήλωσε, προσφόρως ταῖς προθέσεσι τῶν πραγματειῶν, τὰ περὶ φιλοσοφίαν προβλήματα μεταχειρίζεσθαι. Χρόνος δ' οὖν μετ' οὐρανὸν γέγονεν. ἵνα ἅμα γεννηθέντες, ἅμα καὶ λυθῶσιν
ἄν ποτε λύσις τις αὐτῶν γίγνηται, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς διαιωνίας φύσεως, ἵνα ὡς ὁμοιότατος αὐτὸς αὐ
τῷ κατὰ δύναμιν ᾖ. τὸ μὲν γὰρ δὴ παράδειγμα, πάντα αἰῶνά ἐστιν ὄν. ὁ δ' αὖ διὰ τέλους τὸν ἅπαντα χρό
νον γεγονώς τε καὶ ὢν, καὶ ἐσόμενος. Μετ' οὐρανοῦ φησιν γεγενῆσθαι τὸν χρόνον τοῦ ἐμψύχου καὶ ἔννου. διότι δὴ πρῶτος ὁ κόσμος αὐτοῦ μετέχει, κατά τε ψυχὴν, καὶ κατὰ τὸ σωματοειδές. τὸ δ' ἵνα ἅμα γεννηθέντες, ἅμα καὶ λυθῶσιν, ἐάν ποτε λύσις τις αὐτῶν γίγνηται, σαφῶς ἀγέννητον καὶ ἄφθαρτον δείκνυσι τὸν οὐρανόν. εἰ γὰρ γέγονεν, ἐν χρόνῳ γέγονεν. εἰ δὲ μετὰ χρόνου γέγονεν, οὐκ ἐν χρόνῳ γέγονεν. οὐδὲ γὰρ ὁ χρόνος ἐν χρόνῳ γέγονεν. ἵνα μὴ πρὸ χρόνου χρόνος ᾖ. εἰ ἄρα μετὰ χρόνου γέγονεν, οὐ γέγονεν. δεῖ γὰρ πᾶν τὸ γιγνόμενον μεταγενέστερον εἶναι χρόνου. ὁ δ' οὐρανὸς, οὐδαμῶς ἐστι χρόνου μεταγενέστερος. πάλιν δὲ, εἰ πᾶν τὸ λυόμενον ποτὲ λύεται, χρόνος δὲ ἐν μορίῳ ἑαυτοῦ οὐκ ἂν λύοιτο, χρόνος οὐκ ἂν λύοιτο. ὥστε οὐδὲ οὐρανός. ἄλυτος γὰρ καὶ οὗτος, ἕως ἂν ὁ χρόνος ἄλυτος ᾖ. καὶ ἄλλως δὲ ὁ χρόνος, ἄλυτος διὰ ἁπλότητα φύσεως. εἰ μή τις τὴν ἐναντίαν αὐτοῦ, τῆς τε προόδου, καὶ τῆς ἐπὶ τὸν δημιουργὸν ἐπανόδου γένεσιν αὐτοῦ καὶ λύσιν ἐπονομάζειν ἐθέλοι. οὕτω δ' ἂν καὶ ὁ οὐρανὸς, τὴν κατ' αἰτίαν ἔχει λύσιν καὶ γένεσιν. ὅμοιον οὖν ὡς εἴ τις περιττὰς εἶναι βουλόμενος τὰς θατέρου περιφορὰς, ἑπτάδα λέγοι συνυπάρχειν αὐταῖς. ἵνα ἐάν ποτε ἡ ἑπτὰς ἀρτία γίγνηται, καὶ αὗται ἄρτιαι γίγνωνται. σημαίνων μὴ μεταπεσεῖσθαι τὰς περιφορὰς ἐπὶ τὸ ἄρτιον. οὕτω δὴ καὶ νῦν ἡγεῖσθαι νομιστέον περὶ τῆς ἀλυσίας τοῦ κόσμου τε καὶ τοῦ χρόνου τῆς παντοδαπῆς. διὰ τὸ τὸν χρόνον ἄλυτον ἔχειν τὴν φύσιν. μία μὲν οὖν αἰτία τοῦ γεγενῆσθαι μετ' οὐρανοῦ τὸν χρόνον εἴρηται, ἵνα ἄλυτον ᾖ τὸ πᾶν καὶ ἀΐδιον. δευτέρα δὲ, ἵνα καὶ ὁμοιότατον ᾖ τῷ παραδείγματι. τὸ γὰρ αὐτὸς αὑτῷ ὁ οὐρανὸς λέγει τῷ παραδείγματι. πῶς οὖν διὰ χρόνον, ὁμοιότερος ὁ οὐρανὸς τῷ αὐτοζώῳ γίγνεται. ὅτι φησὶν, ὥσπερ τὰ νοητὰ, τὴν σύμπασαν δύναμιν τοῦ αἰῶνος, ἑνωτικὴν οὖσαν καὶ συνεκτικὴν ἤδη καὶ ὁμοῦ καὶ ἀθρόως καὶ ἑνιαίως ὑποδέχεται, οὕτω καὶ ὁ κόσμος, τὴν σύμπασαν τοῦ χρόνου χορείαν, μεριστῶς καὶ διῃρημένως ὑπομεμένηκε. διὸ ἦν καὶ γεγονὼς, καὶ ὢν, καὶ ἐσόμενός ἐστιν, οὐκ ἐν τῷ σύμπαντι χρόνῳ τὰ τρία ἔχων, ἕκαστον δὲ ἐν μορίῳ χρόνου. ἀλλὰ καὶ ἕκαστον τῶν τριῶν ἐν τῷ σύμπαντι χρόνῳ. διά τε τὴν φθάσασαν, καὶ τὴν μέλλουσαν περίοδον. καὶ ὅτι τῆς τῶν γεννητῶν φύσεως ὢν, ἔχει τὸ ἐν τῇ γενέσει τέλειον, κατὰ πᾶν τὸ χρόνου μόριον. ὢν μὲν, ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ ἐνεστώσῃ συμπάσῃ τοῦ χρόνου περιφορᾷ, μεταλαγχάνει τοῦ ὄντος. ἐσόμενος δὲ, ἐπειδὴ οὐ λήξουσιν αἱ χορεῖαι ποτὲ τοῦ σύμπαντος χρόνου, καὶ περιτροπαὶ συνάπτουσαι τὸν χρόνον τοῖς νοητοῖς αἰτίοις καὶ ἀφομοιοῦσαι. εἰ δὲ δεῖ τὸν πάντα χρόνον ἐστὶν ὁ οὐρανὸς, καὶ ὢν καὶ γεγονὼς καὶ ἐσόμενος, ἔστι καὶ ἐσόμενος τὸν ἔπειτα χρόνον, ὡς ἄφθαρτος, καὶ τὸν ἔμπροσθεν ἄρα πάντα γέγονεν ὡς ἀγέννητος. ὁμοίως γὰρ καθ' ἑκάτερον τῷ παντὶ χρόνῳ συνών. ἢ οὐδὲ ἔσται ἔτι ἄπειρον, ἢ καὶ γέγονεν ἐξ ἀπείρου. καὶ γελοῖοί τινές εἰσιν, οἱ ποτὲ μὲν αὐτὸν γενέσθαι λέγοντες, ἔσεσθαι μηκέτι ποτὲ, τοῦ Πλάτωνος ὁμοίως ἐπ' ἄμφω τὸν ἅπαντα χρόνον αὐτῷ διδόντος. καὶ ὁρᾷς ὅτι τὰ τρία νῦν αὐτῷ νέμει καὶ οὐ παραιτεῖται τὸ ὂν ἐπ' αὐτοῦ. δῆλον οὖν ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ἔστι τῇ διαιωνίᾳ φύσει νέμων, καὶ οὐχὶ τῇ γενέσει τὸ ἐξῃρημένον πάσης χρονικῆς παρατάσεώς ἐστι, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ αἰώνιον ἱστάμενον ἀπεκλήρου τοῖς νοητοῖς. ἐπεὶ τὸ σύμβολον τῷ ἦν καὶ τῷ ἔσται συγχωρεῖ καὶ τοῖς αἰσθητοῖς κατὰ μέθεξιν τοῦ ὄντως ὄντος παραγίγνεσθαι. πῶς οὖν, εἴπερ ἡ τοῦ χρόνου φύσις ὥς φησιν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος κἀγὼ πείθομαι μέση ἐστὶν αἰῶνος καὶ οὐρανοῦ. καὶ τοῦ μὲν, ἡγεῖται, τῷ δὲ, ἀφομοιοῦται χρόνος οὐρανοῦ χάριν ὑπέστη. τὸ γὰρ περιεκτικὸν καὶ τελειωτικὸν καὶ πλέον ἀφομοιοῦν τὴν εἰκόνα τῷ παραδείγματι, πῶς τῶν περιεχομένων καὶ ἀφομοιουμένων γέγονεν ἕνεκεν. οὕτω γὰρ ἂν τῶν τελῶν, τὰ ἕνεκά του σεμνότερα ἂν εἴη, καὶ τῶν ὑφειμένων χάριν τὰ κρείττω, τὴν ἐπὶ τὰ ὄντα ποιοῖτο πρόοδον. ἔστι δὲ οὐδ' ἐν τοῖς τοῦ ὑπὸ Πλάτωνος διατεταγμένοις εὑρεῖν. οὔτε γὰρ ὁ χρόνος οὐρανοῦ μόνου γέγονε χάριν, οὔτε οὐρανὸς τοῦ χρόνου μόνου χάριν ὑπέστη, ἀλλ' ἑκάτερος καὶ ἑαυτοῦ, καὶ τοῦ ἑτέρου, καὶ τοῦ συναμφοτέρου. ἵνα γὰρ ἡ πᾶσα δημιουργία τὸ τέλειον ἔχῃ τοιοῦτος μὲν ὁ οὐρανὸς, τοιοῦτος δὲ ὁ χρόνος ἀπετελέσθη. συμβαίνον μέντοι καὶ ἑκάτερον ἑκατέρῳ μεγάλα συναίρεσθαι, πρὸς τὴν τοῦ οἰκείου παραδείγματος ἀφομοίωσιν. οὔτε γὰρ ὁ χρόνος ἐμιμήσατο ἂν τὸν αἰῶνα, μὴ ὄντος οὐρανοῦ. πῆ γὰρ ἂν προῆλθε. ἢ τί ποτ' ἂν ἐμέτρησεν τῶν ὄντων, ἢ συνέσχεν, ἢ ἐτελειώσατο. οὔτ' ἂν ὁ οὐρανὸς μὴ ὄντος χρόνου τὸ παντελὲς καὶ τὸ ἀΐδιον, τοῦ αὐτοζώου κατὰ δύναμιν ἀπεμιμήσατο. γέγονε μὲν οὖν ἑκάτερος, οὐχ ἑαυτοῦ μόνου, οὐδ' αὖ τοῦ ἑτέρου χάριν, ἀλλὰ τῆς συμπάσης δημιουργίας. ἵνα ὡς ὅτι τελειοτάτη καὶ ὁμοιοτάτη τοῖς παραδείγμασιν ἀποτελεσθῇ. μᾶλλον δὲ τῆς ἀγαθότητος ἕνεκα καὶ τῆς τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων, δι' ἣν καὶ ἡ ποίησις ἔχει τὸ τέλειον. γενόμενος δὲ, ὅ ἐστι θατέρου ὁ ἕτερος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐγκοσμίοις ἑκάτερος, πρὸς διαμονὴν καὶ τάξιν καὶ εὐμοιρίαν μεγάλα συναίρεται. καὶ τοσαῦτα μὲν, περὶ τοῦ ἑνὸς καὶ ὅλου μετρητικοῦ τῶν πάντων, καὶ μόνου τοῦ δημιουργοῦ, κατὰ τῆς οἰκείας μονάδος κινηθέντος, καὶ προϊόντος χρόνου, τῷ Πλάτωνι πεφιλοσόφηται. λοιπὸν δὲ ἐν τοῖς ἑπομένοις, περὶ τῶν κατ'

οὐρανὸν

οὐρανὸν ἐκφαινομένου, καὶ οἱονεὶ συμμεριζομένου ταῖς ποικίλαις τῶν ἄστρων φοραῖς διαλῆψαι. τὸ ὡς οὐκ ἂν ὑπέστη, μὴ τῆς ταὐτοῦ καὶ τῆς θατέρου περιφορᾶς, περὶ τὸν ἀφανῆ καὶ ἐναντία κυκλουμένης χρόνον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρόσφορον ἑαυτῇ μέτρον ἑκατέρας ὑποτεμνομένης, καὶ ἐκφηνάσης, καὶ διαπαντὸς φυλαττούσης. ὅπου δὲ, ἵνα καὶ οὗτος ὁ δεύτερος χρόνος, καὶ εἰς τὸ ἐμφανὲς προϊὼν καὶ πᾶσι γνώριμος, διὰ τῶν τὰ μερικὰ αὐτοῦ μέτρα προχειριζόντων, καὶ μᾶλλον μεριστὸς ὑποστῇ, τὰ πλανητὰ τῶν ἄστρων. ἐν οἷς καὶ ὁ ἥλιος καὶ σελήνη κατηρίθμηνται γεγενῆσθαι, λέγεται· πηλίκον δεῖ νομίζειν ἀξίωμα τοῦ πρωτίστῳ καὶ ἑνὶ χρόνῳ, παρὰ τοῦ φιλοσόφου, μᾶλλον δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων ἀποκεκληρῶσθαι. Ἐξ οὖν λόγου καὶ διανοίας θεοῦ τοιαύτης πρὸς χρόνου γένεσιν, ἵνα γεννηθῇ χρόνος ἥλιος καὶ σελήνη, καὶ πέντε ἄλλα ἄστρα ἐπίκλην ἔχοντα, πλανητά, εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν, χρόνου γέγονε. Διττῆς τῆς δημιουργίας οὔσης ὡς πολλάκις ὑπεμνήσαμεν, τῆς μὲν, ἀφανοῦς καὶ μιᾶς καὶ ἁπλῆς, καὶ ὑπερκοσμίου καὶ ὁλικῆς, τῆς δὲ, ἐμφανοῦς καὶ πεπληθυσμένης καὶ πολυειδοῦς, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ περιοριζομένης, καὶ διττὰς ἐχούσης τὰς ἐνεργείας, τὰς μὲν, πρωτουργοὺς, καὶ ἀκινήτους καὶ νοερὰς, τὰς δὲ, δευτέρας, καὶ μετὰ κινήσεως προϊούσας, καὶ περὶ νοῦν χορευούσας, καὶ τῆς μὲν ἐξῃρημένης τῶν ἀποτελουμένων, τῆς δὲ, συντεταγμένης αὐτοῖς, διττὸς καὶ ὁ χρόνος προελήλυθεν εἰς τὰ ὄντα. ὁ μὲν, ὑπερκόσμιος, ὁ δὲ, ἐγκόσμιος. καὶ ὁ μὲν, ἅμα μένων τε καὶ προϊὼν, ὁ δὲ, ἐν κινήσει φερόμενος. καὶ ὁ μετεχόμενος διττὸς, ὁ μὲν, κατὰ τὴν ἁπλῆν μέθεξιν, ὁ δὲ, ἐν ταῖς περιόδοις, τῶν οὐρανίων ἄστρων, ὃς ἀποτελεῖ μῆνας, καὶ ἡμέρας καὶ νύκτας, καὶ ἐνιαυτούς. τοιαύτης τοίνυν οὔσης τῆς τῶν χρόνων διαφορᾶς, ὁ Πλάτων τὰ νοήματα περὶ τῆς μιᾶς καὶ ἁπλῆς οὐσίας τοῦ χρόνου παραδεδωκὼς μέλλει τὸ λοιπὸν ἐντεῦθεν καὶ περὶ τῆς ποικιλίας τοῦ χρόνου, ποιεῖσθαι τὸν λόγον, τοῦ μετεχομένου μεριστῶς, εἰς ὃν αὐτῷ καὶ ἡ περὶ τῶν πλανητῶν συντελεῖσθαι θεωρία. διὰ γὰρ τῆς τούτων κινήσεως περὶ τὸν ἥλιον χορευόντων ὁ συνεγνωσμένος ἀποτελεῖται χρόνος. ἔνατον τοῦτο δημιουργικὸν δῶρον εἰς τὸν κόσμον εἰσαγαγών. ἵνα δέ σοι καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν προοιμίων ἔνδειξιν παράσχηται τῆς τῆδε τοῦ χρόνου πρὸς ἐκεῖνον ὑφέσεως, ἐκ λόγου τε καὶ διανοίας θεοῦ, τοῦτον ὑποστῆναι φησί, καὶ ἔτι διορισμὸν παρέχεσθαι καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου κατὰ τὴν τῶν ἄστρων κίνησιν. καὶ προσεκτέον ἀμφοτέροις, τῷ τε διορισμῷ τῶν χρονικῶν μέτρων τῶν πολλῶν μετὰ τὸν ἕνα χρόνον, καὶ τῇ φυλακῇ τῶν αὐτῶν ἀεὶ μέτρων, ὧν ἕνεκά φησι τὰ ἄστρα γενέσθαι. τὸν μὲν πρότερον χρόνον παρῆγε, τοῦ δημιουργοῦ πρὸς τὸν αἰῶνα βλέποντος, καὶ κατὰ μίαν καὶ ἁπλῆν νόησιν ἐνεργοῦντος. τὸν δὲ δεύτερον, ὡς καὶ αὐτός φησιν ἐκ λόγου καὶ διανοίας. τὸ διῃρημένον τῆς διανοίας καὶ τὸ μεριζόμενον, εἰς πλῆθος ἀπὸ τῆς μιᾶς νοήσεως ἐνδεικνύμενος. ἄλλος γὰρ ὁ θεῖος νοῦς, καὶ ἄλλος ὁ θεῖος λόγος. ὁ μὲν, ἡνωμένος, ὁ δὲ, πεπληθυσμένος. καὶ ὁ μὲν, τὰ ὅλα περιέχων, ὁ δὲ, διαιρῶν τὴν ἕνωσιν εἰς πλῆθος. καὶ ὁ μὲν, ἐν ἑαυτῷ μένων, ὁ δὲ, ἐκφαίνων ἑαυτόν. ὥς τε καὶ ὁ δεύτερος χρόνος, εἰ πᾶσιν ἐκφανής ἐστιν, εἰκότως ἐκ λόγου δημιουργικοῦ προελήλυθε, ἐκείνου τὴν ὡς ἀπὸ νοῦ λαβόντος πάροδον, τοῦ μὲν λόγου δηλοῦντος τὴν αἰτίαν, τῆς δὲ διανοίας τὴν ἐν τῷ δημιουργῷ γνῶσιν δυοειδῆ οὖσαν. καὶ ἄλλην μὲν, τοῦ ὡς ἀληθῶς χρόνου, ὅς ἐστιν ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ παντὶ περιόδων πασῶν, ἄλλην δὲ τοῦ ἀπ' ἐκείνου ῥέοντος, ὅς ἐστι κατ' ἀριθμὸν προϊών. ἔτι τοίνυν ἐκείνου τὰ μέτρα πάντα περιέχοντος ἑνοειδῶς, καθὰ καὶ ταῖς ψυχαῖς αἱ περίοδοι, καὶ τοῖς σώμασιν ἐπιτελοῦνται, καὶ τὸ ἓν μέτρον τῆς ὅλης ἀποκαταστάσεως. ἔστι γὰρ θείου γεννητοῦ περίοδος, ἣν ἀριθμὸς περιλαμβάνει τέλειος, ὥς που φησὶν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης. οὗτος ὁ χρόνος διοριστικός ἐστι τῶν μέτρων τῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς, ἢ σωματικαῖς φοραῖς καὶ φρουρητικός. ἀπονέμει γὰρ ἄλλοις ἄλλα μέτρα τὰ οἰκεῖα ἑκάστοις. καὶ τούτῳ μὲν, διαιρεῖ τὴν ἑνιαίαν ἐκείνου δύναμιν, φρουρεῖ δὲ τὸ προσῆκον, ἑκάστοις μέτρον. καὶ κατὰ τοῦτο ποιεῖται τὰς ἀποκαταστάσεις. ἄλλο μὲν γὰρ τῆς ἡλιακῆς περιόδου μέτρον, ἄλλο δὲ τῆς σεληνιακῆς, ἄλλο δὲ τῶν μετεώρων. ἐπεὶ καὶ ἐν τούτοις ἐστί τις κύκλος τὸν οὐράνιον κύκλον ἀπεικονισάμενος, καὶ ἄλλο ἄλλων ζώων. καὶ γὰρ τούτων εἰσὶ περίοδοι καὶ μέτρα ζωῆς, ὡς καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης φησίν. ταῦτα μὲν νῦν καὶ ἀπὸ τούτων λάβεις αὖ περὶ τῶν χρόνων τούτων τῆς διαφορᾶς. καὶ ἔοικεν καὶ τὸ ἵνα γεννηθῇ χρόνος, εἰπεῖν οὐ μάτην, ἀλλ' ἵνα δηλώσῃ, καὶ ὅτι προϊὼν ὁ ἀφανὴς χρόνος, ἀριθμὸς ὢν ὅλος, καὶ εἷς καὶ νοερός, πρὸ τῶν μετεχομένων, καὶ κατ' ἀριθμὸν ἰόντος. πᾶν γοῦν τὸ γεννώμενον, ἔστι πρὸ τῆς γενέσεως ἀφανῶς ἱδρυμένον ἐν τῇ ἑαυτοῦ αἰτίᾳ. σημαίνει οὖν ἡ γένεσις, τὴν εἰς τὰ μετέχοντα πρόοδον, καθ' ἣν ἄλλων ἐστὶν εἴδη πρώτως καὶ δευτέρως ἐκφαινόμενος. καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἀπὸ τῶν ὁλικωτέρων εἰς τὰ μερικώτερα πρόεισιν, ἄχρι καὶ τῶν ἐσχάτων. οἷον, ζώων, καὶ φυτῶν. ἡμῖν δὲ ἀπὸ τῶν μερικῶν μὲν, τεταγμένων δὲ μέτρων, ὅλος γίγνεται γνώριμος. τὸ μὲν γὰρ ὅλον δυσάγνωστον, καὶ τὸ ἄτακτον, οὐκ ἂν ἄλλων γένοιτο μέτρον. ἐπειδὴ δὲ ὥσπερ εἴπομεν εἰς τὴν τοῦ δευτέρου χρόνου γένεσιν, μᾶλλον δὲ, εἰς τὴν τῶν πολλῶν μέτρων τῶν ἐν αὐτῷ κατάληψιν, δι' ὧν ὅλον αὐτὸν μετρεῖν διαφερόντως εἰώθαμεν, οἷον μηνῶν καὶ ἐνιαυτῶν, δι' ὧν μετροῦμεν τὸν χρόνον, ἡ περίοδος συντελεῖ τῶν πλανωμένων, καὶ διαφερόντως ὁ ἡλιακὸς κύκλος, ταῦτα πρῶτον ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ γεγονέναι φησίν, ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ τοὺς πέντε πλανήτας. καίτοι καὶ τῶν ἀπλανῶν ἑκάστου πάντως κατά τι μέτρον χρονικὸν τὴν ἑαυτοῦ ποιουμένου περὶ τὸ κέντρον ὃ ἔχει σφαιρικὸς ὢν περίοδον. ἀλλ' ἡμῖν οὐκ ὄντων ἐκείνων τῶν μέτρων γνωστῶν ὡς τῶν ἐν τοῖς πλανήταις, καθὰ ποιοῦνται τὰς περὶ τὸν λοξὸν περιόδους. οὐ δὲ γὰρ ἤδη τούτων ἴσμεν τὰς περὶ τὰ οἰκεῖα κέντρα περιόδους αὐτῶν. περὶ δ' οὖν τούτων, διαλέγεται καί φησιν αὐτὰ γενέσθαι, ἵνα συναπεργάζωνται τὸν ἐμφανῆ χρόνον. ἄλλων ἄλλο μέτρον ἐκφαίνοντα μετρικόν, τοῦ μὲν ἡλίου πρωτουργόν,

καὶ ἡγεμονικὴν ἀξίαν λαχόντος, καὶ διαφερόντως κατὰ τὴν τοῦ χρόνου γένεσιν. διὸ καὶ χρόνου χρόνος οὗτος καλεῖται, παρὰ τοῖς θεολόγοις, ὡς τὸν πρώτιστον ἐκφαίνων χρόνον. καὶ ἡ τῶν ὡρῶν περίοδος, ἀποτελεῖται κατ' αὐτόν. τῆς δὲ σελήνης δευτέραν ἐχούσης τάξιν, ὡς προσεχῶς κινούσης τὰ ἐν γενέσει πάντα, καὶ πάντα αὐξανούσης, καὶ μειούσης ταῖς ἑαυτῆς δυνάμεσι. διὸ καὶ ὥσπερ τὸν ἥλιον κατὰ ὥραν καὶ κατὰ ζώδιον εἰρήκασιν ἀμείβειν τὰς μορφάς, οὕτω καὶ τὴν σελήνην, κατὰ ἑκάστην ἡμέραν. ὄφρ' ἐν μηνὶ τρέπῃ, ὅσπερ ὁ ἥλιος εἰς ἐνιαυτὸν ὥς φησιν ὁ θεολόγος. τῶν δὲ ἄλλων πλανήτων, ταῖς ποικίλαις ἑαυτῶν περιόδοις, τὴν ποικιλίαν τῆς γενέσεως διαπλεκόντων. ἕπεται γὰρ ἄλλα ἄλλων ἀποκαταστάσει, καὶ κατ' ἄλλα μέτρα τὰς ἑαυτῶν συμπεραίνειν ζωάς. ἐπειδὴ δὲ καὶ οὗτοι μίαν καὶ συνεχῆ καὶ ὁμαλὴν καὶ ἄπαυστον ποιοῦνται κίνησιν, λανθάνει δὲ ἡ τάξις αὐτῶν καὶ ὁμαλότης, καὶ ἡ ταυτότης τῆς κινήσεως, διὰ τοὺς φαινομένους προποδισμούς, καὶ ὑποποδισμούς, καὶ στηριγμούς, διὰ ταῦτα ἐπίκλην ἔχοντα, πλανητά φησιν. ἐξ ὧν λάβοις ἄν, ὅτι τὰ ἄστρα ἐστίν, ἀλλ' οὐχὶ αἱ σφαῖραι ἐν αἷς τὰ ἄστρα ὑποποδίζοντα, καὶ προποδίζοντα, ὅσα τοιαῦτα πάσχει, καὶ τὰ ἄνω, καὶ τὰ κάτω κινούμενα τῶν ὑπὸ σελήνην παντοίων κινήσεων, ἄνω, κάτω, πρόσω, ὀπίσω, τὰ οἷον παραδείγματα προειληφότα τεταγμένα τῶν ἀτάκτων. ὡς γὰρ καὶ ἐν νόμοις εἴρηκεν πλημμελοῦσιν οἱ τὴν πλάνην ἐπὶ τοὺς ἐν οὐρανῷ θεοὺς ἀναπέμπειν τολμῶντες, οὐκ εἰδότες αὐτῶν τὴν τάξιν, καὶ τὴν ἐναρμόνιον χορείαν, καὶ τὴν ὁμαλότητα τῆς κινήσεως. ἡ γὰρ ἀνωμαλία φαίνεται μόνον ἐπὶ αὐτῶν διὰ τῆς τῶν ἀνελιττουσῶν φορᾶς, καὶ ἀντιπεριφορᾶς, εἴτε διὰ τοὺς ἐπικύκλους καὶ ἐκκέντρους, εἴτε δι' ἄλλας αἰτίας. οὐ δὲ γὰρ αὗται τὸ εἰκὸς ἔχουσιν αἱ ὑποθέσεις. ἀλλ' αἱ μέν, τῆς ἁπλότητος ἀφίστανται τῶν θείων, αἱ δέ, ὥσπερ ὑπὸ μηχανῆς, ὑποτίθενται τὴν κίνησιν τῶν οὐρανίων, οὐκ εὐωρισμέναι, παρὰ τῶν νεωτέρων. καὶ ὅ γε Πλάτων ἔοικεν, ἐν γε Πολιτείᾳ ποιῶν ὁμοκέντρους τοὺς σφονδύλους, καὶ ἐν τούτοις, τοὺς ἑπτὰ κύκλους, καὶ μόνον τούτων μεμνημένος, ἀλλ' οὐ τῶν ἐπικύκλων αὐτοῖς τοῖς ἄστροις ἀνατιθέναι τὴν ἀνωμαλίαν, καὶ ταύτην τὸ τεταγμένον ἔχουσαν. ἀποκαθίστανται γὰρ πρὸς ἑαυτήν, διατεταγμένων χρόνων, ὡς μέσοις, τῶν πάντῃ ὁμαλῶς κινουμένων, καὶ τῶν πάντῃ ἀνωμάλως. ὁμαλῶς γὰρ ἀνώμαλον ἢ ἀνωμάλως ὁμαλὴν ἔλαχον κίνησιν. διὰ πάντων γοῦν τῶν οὐρανίων κύκλων, ὁ χρόνος ἐκφαίνεται, καὶ τὴν εἰς τὸ πᾶν ποιεῖται πρόοδον. καὶ οὐ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπλανῶν. ὁ δὲ Πλάτων τούτων μάλιστα διεμνημόνευσεν, ἐν τῇ γενέσει τοῦ χρόνου. διότι τῶν μὲν ἀπλανῶν, τῇ ποικιλίᾳ διαφέρουσι τῶν περιόδων, τῶν δὲ ὑπὸ σελήνην, τῷ ἀεὶ ὡσαύτως. ὧν τὸ μέν, ὁ διορισμὸς δηλοῖ τῶν πολλῶν χρονικῶν μέτρων, τὸ δέ, ἡ φυλακὴ τῶν αὐτῶν ἀεὶ περιόδων, καὶ ἀποκαταστάσεων. δεῖ γὰρ τὰ πολλὰ μέτρα μένοντα ἀεί, τὰ αὐτὰ θεωρεῖν. ἔστι γοῦν καὶ ταῦτα τεταγμένα, μετὰ τὸ ἓν τῆς ὅλως περιόδου μέτρον. καὶ ἡ μὲν μία τοῦ χρόνου μονὰς αὕτη, τέλειος ἐστὶν ἀριθμὸς καὶ παντελής. ἀπὸ δὲ ταύτης, καὶ ἐν ἑκάστῃ περιφορᾷ μέτρον ἐστὶν οἰκεῖον, κρόνιον, ἢ δίιον, ἢ σεληνιακόν, τὴν ἰδιότητα προσλαμβάνον, ἀπὸ τῆς ἐν ἑκάστῳ ψυχῆς, καὶ τῆς κινητικῆς θεότητος. ἄλλος γὰρ ἀριθμὸς ἡλίῳ προσήκει, καὶ ἄλλος ἵππῳ, καὶ ἄλλος φυτῷ. κοινὸς δὲ ὁ κοσμικὸς ἀριθμός. διὸ καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι πανταχοῦ λέγομεν. ἔχει γὰρ καὶ μίαν ὁ κόσμος ζωήν, ὡς μίαν φύσιν, καὶ ἕνα νοῦν. εἰ δὲ μίαν ἔχει ζωήν, ἔχοι καὶ ἕνα βίον. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ μέτρον χρονικὸν ἕν. καὶ ὥσπερ τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν, ἕκαστον ζῇ κατὰ τὴν ὅλην φύσιν, οὕτω καὶ κατὰ τὸν ὅλον χρόνον μετρεῖται. καὶ τοῦτο κοινόν ἐστι μέτρον ἁπάντων. μετὰ δὲ τὴν μονάδα ταύτην, τριάς ἐστιν ἧς τὸ μὲν ἀκρότατον, μέτρον ἐστὶ τῆς πρώτης περιφορᾶς, τὸ δὲ μέσον τῆς θατέρου πάσης. ἔστι γὰρ καὶ πάντων τῶν πλανωμένων, ὡς ἑνὸς ζῴου βίος εἷς, καὶ μία περίοδος, καὶ ἀποκαταστατικὸς χρόνος, εἷς. τὸ δὲ τρίτον, τῆς ἐν γενέσει φερομένης ἀνακυκλήσεως. διὰ ταῦτα γὰρ καὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν στοιχείων, καὶ αἱ τῶν κινουμένων ἀντιμεταστάσεις, καὶ ἡ παλιγγενεσία, πάλιν τὴν ὑπόστασιν ἔλαχε. μετὰ δὲ τὴν τριάδα ταύτην, κατ' ἄλλους καὶ ἄλλους ἀριθμούς, ὁ χρόνος πρόεισι, τὰ ὅλα μετρῶν, καὶ ἀφορίζων τοῖς οἰκείοις ἅπαντα μέτροις. ταῦτα μὲν οὖν καὶ εἰσαῦθις. ἐκεῖνο γε μὴν οὐκ ἄξιον παραδραμεῖν, ὅτι δὴ τὰ ὅλα συνυφιστάς, καὶ μήπω μερικῶν ζῴων μνησθείς, τοὺς πλανήτας ὑφίστησι. τοὺς δὲ ἀπλανεῖς ὕστερον ἐν τῇ γενέσει τῶν μερικῶν ζῴων. οἱ γὰρ καλούμενοι πλάνητες, κοσμοκράτορές εἰσι, καὶ ὁλικὴν εἰλήχασι δύναμιν. καὶ ὥσπερ ἡ ἀπλανής, ἔχει ζῴων ἀστρῴων ἀριθμόν, οὕτω καὶ ἕκαστος τούτων ἡγεῖται πλήθους, καὶ ζῴων, ἢ ἄλλων τινῶν τοιούτων. διὸ κἀκείνην ἐντεῦθεν λυτέον τὴν ἀπορίαν, πῶς ἡ μὲν μία σφαῖρα, πλῆθος ἀστέρων περιείληφεν. αἱ δὲ πολλαὶ σφαῖραι, ἓν ἄστρον ἑκάστη περιάγει. ῥητέον γὰρ ὅτι, ἐκεῖ μὲν ἡ σφαῖρα μονὰς ἦν, τὸ πλῆθος ἐν ἑαυτῇ τὸ οἰκεῖον συλλαβοῦσα, μία οὖσα, καὶ ἤρκει πρὸς τὴν τοῦ πλήθους περιοχήν, πρώτου πλήθους ὄντος. ἐπὶ δὲ τούτων, διττὸν τὸ ἡγούμενον, τὸ μέν, ἡ σφαῖρα, τὸ δέ, ἕκαστος τῶν κοσμοκρατόρων μονὰς ὢν τῷ πλήθει συντεταγμένη. τὰ γὰρ ὑφειμένα, πλειόνων δεῖται τῶν ἡγουμένων, καὶ τὸ πλῆθος καθ' ἕκαστον διὰ τὴν ὕφεσιν ἀφανές. ἐν δὲ τοῖς ὑπὸ σελήνην, ἔτι πλείους αἱ ἡγούμεναι τάξεις τῶν καθ' ἕκαστον στοιχείων γενῶν, ὡς μαθησόμεθα, διὰ τῆς παραδοθησομένης θεογονίας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔσω δῆλα. τοσοῦτον δὲ ἄξιον ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ χρόνου γενέσεως ἐπιστάσεως. εἰ μὲν μετὰ ψυχὴν ὁ χρόνος, πῶς ἐκείνη κινεῖται κατὰ χρόνον. εἰ δὲ πρὸ ψυχῆς, πῶς γενέσθαι λέγεται; τῶν γὰρ γεννηθέντων, ἀρίστην εἶπεν εἶναι τὴν ψυχήν. εἰ δὲ ψυχῇ σύστοιχος, πῶς οὐχὶ καὶ ὁ αἰὼν τῷ νῷ σύστοιχος, ἀλλὰ πρὸ νοῦ; καὶ ῥητέον, ὅτι, πρὸ ψυχῆς μὲν ὁ χρόνος, ὡς πρὸ τοῦ νοῦ ὁ αἰών. ἀρίστη δὲ ψυ-

χὴ τῶν

χὴ τῶν γεννηθέντων. ἃ δὴ καὶ καθ' αὑτὰ γεννητά ἐστι, καὶ οὐ μόνον κατὰ τὴν εἰς τὰ δεύτερα παρουσίαν ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντὸς ἐνέργειαν ἔχει γένεσιν. καὶ τὴν οὐσίαν μεριστήν, εἰς πλῆθος μερῶν, οἷον αὐτὸς ἡμῖν παρέδωκεν. ὁ δὲ χρόνος, καθ' αὑτὸν μὲν αἰώνιος νοῦς ὢν ὡς δέδεικται, μετέχεται δὲ γεννητῶς. οὐχ ὅλως ἅμα, οὐδὲ ἀκινήτως ὥσπερ οἱ πρὸ αὐτοῦ νόες, ἀλλὰ κινητῶς. ὅθεν καὶ τελειοῖ τὴν ψυχὴν ὡς νοῦς, καὶ γεννητός ἐστι κατὰ τὰς μεθέξεις. ῥεύσας πολὺς εἰς τὰ μετέχοντα, καὶ ὡς ἀριθμητὰς ἐποίησεν τὰς γενέσεις. οὕτω δὴ γεννητὸν ἀποφήνας, τὸν ἐκείναις συνεκδραμόντα πάντως ἀριθμόν. διὸ καὶ εἴρηται κατ' ἀριθμὸν ἰών, ἐπεὶ κινητός. ἀλλ' οὐκ ἀριθμὸς ὢν ὅς ἐστιν αὐτὸς πρὸ τῶν ἀριθμουμένων. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα, τὸν μὲν χρόνον, αἰώνιον προσείρηκεν ἐνταῦθα, διότι κατὰ τὴν ἔνδον ἐνέργειαν, αἰώνιός ἐστιν, ὅλην ἅμα παροῦσαν αὐτὴν ἔχων, ἐν δὲ τοῖς νόμοις εἶπε τὴν ψυχήν, ἀνώλεθρον μέν, οὐ μέντοι αἰώνιον. διότι μηδὲ τὴν ἔνδον ἐνέργειαν, ἀμετάβατον εἴληχε.

Σώματα δὲ αὐτῶν ἑκάστων ποιήσας ὁ θεός, ἔθηκεν εἰς τὰς περιφοράς, ἃς ἡ θατέρου περίοδος ἤιεν ἑπτὰ οὔσας, ὄντα ἑπτά.

Ὅτι μὲν σελήνην καὶ ἥλιον, καὶ τὰ ἄλλα πέντε ἄστρα κατωνόμαζεν, ὡς ἔμψυχα καὶ νοερὰ ζῶα, δεδήλωκεν ἐν τούτοις ἐπανεγκών, σώματα δὲ αὐτῶν ἑκάστων ποιήσας, ὡς ἐκείνων νοερῶν καὶ ζωτικῶν ὄντων. οὐ γὰρ εἶπεν σώματα αὐτὴν ποιήσας, ἀλλ' αὐτῶν. τὰς δὲ περιφορὰς αὐτῶν ἆρα τοὺς ἐπικύκλους ῥητέον. ἢ τὰς ἀνελιττούσας, ἢ τὰς ὅλας σφαίρας, ἐν αἷς ἕκαστόν ἐστι τῶν ἄστρων. ἢ τούτων μὲν οὐδέν, τὰς δὲ ψυχὰς αὐτῶν τὰς νοερὰς ὥσπερ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ὑπέλαβεν. ὡς γὰρ τὸν ὅλον ὄγκον, εἴσω τῆς ψυχῆς ἐτεκτήνατο πρότερον, οὕτω καὶ νῦν τὰ ἑπτὰ σώματα, ταῖς ἑπτὰ νοεραῖς ψυχαῖς, ἐντίθησιν ἅμα καὶ ψυχὰς καὶ νόας αὐτοῖς ἐφιστάς. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ θατέρου περίοδος τῆς ὅλης ψυχῆς τοῖς ἑπτὰ τούτοις θείοις σώμασιν ἐπιβέβηκεν πολλῷ πρότερον, εἰκότως ἐπήνεγκεν ὑπομιμνήσκων τῶν εἰρημένων ἡμᾶς, ἃς ἡ θατέρου περίοδος, περιάγει τῆς ὅλης ψυχῆς. καὶ πάλιν τοῦτο δηλοῦντα ῥηθὲν ἑνικῶς. ὅτι ἄσχιστός ἐστιν ἐκείνη, κἂν ἐσχίσθαι λέγεται. καὶ ὡς οὐκ ἀπολώλεκεν αὐτῆς τὸ ἕν, τῇ εἰς τοὺς ἑπτὰ κύκλους κατατομῇ. τάχα δ' ἂν εἴη κάλλιον λέγειν, ὅτι ταῖς δυνάμεσι τῆς ὅλης ψυχῆς, ἐνέδρασε τὰ σώματα τῶν κοσμοκρατόρων. ἀλλ' οὔπω ταῖς ἰδίαις ψυχαῖς, οὐδὲ ταῖς σφαίραις. τὸ γὰρ ἃς ἡ θατέρου περίοδος ᾔει, τοῦτο δηλοῖ τὸ αὐτὴν ἰέναι, ἀλλ' οὐ τὸ περιάγειν αὐτάς. τὰς γὰρ ζωὰς ἐκείνας περιῄει καὶ περιεπορεύετο, ἡ θατέρου περίοδος, μία καὶ ἑπτάτομος οὖσα. καὶ γὰρ τὰ ἀπλανῆ ἄστρα ἐντεθεῖσθαι προϊὼν ἐρεῖ, εἰς τὴν τοῦ νοῦ φρόνησιν. ἥ τις ἐστὶν ἡ τοῦ ταὐτοῦ κύκλου ψυχή. κράτιστον μὲν γάρ ἐστιν ᾧ δέδωκε τὸ κράτος. τοῦτο δὲ φρόνησις, ἡ νοερὰ ζωή. οὕτως οὖν καὶ νῦν τοῖς ἑπτὰ κύκλοις τῆς ὅλης ψυχῆς, ἐνέθηκε τὰ ἑπτὰ σώματα. καὶ πάλιν δῆλον ἔσω διὰ τούτων, ὅπως ἡ ἁπλότης σώζεται τῆς ψυχῆς, ὡς πρὸς τὰς σωματικὰς περιόδους. ὁ γὰρ εἷς ταὐτοῦ κύκλος, κατὰ μίαν ἕνωσιν ψυχοῖ, καὶ τὸ ἀπλανὲς καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἄστρα. καὶ τῶν ἑπτὰ ἕκαστος, ὁμοίως κατὰ δύναμιν μίαν καὶ † ταῖς σφαίραις, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἄστρα. νῦν μὲν οὖν τὴν κοινὴν αὐτῶν λέγει ψυχήν, μικρὸν δὲ ὕστερον παραδώσει καὶ τὴν ἰδίαν, ὅταν λέγῃ, δεσμοῖς τε καὶ ἐμψύχοις δεθέντα ζῶα ἐγεννήθη. οὐκέτι γὰρ ὡς μόρια ψυχοῦται ἀλλ' ὡς ζῶα, διὰ τῶν οἰκείων ψυχῶν.

Σελήνην μέν, εἰς τὸν περὶ γῆν πρῶτον, ἥλιον δὲ εἰς τὸν δεύτερον ὑπὲρ γῆς, ἑωσφόρον δέ, καὶ τὸν ἱερὸν Ἑρμοῦ λεγόμενον, εἰς τὸν τάχει μὲν ἰσόδρομον ἡλίῳ, κύκλῳ ἰόντα, τὴν δὲ ἐναντίαν εἰληχότα αὐτῷ δύναμιν. ὅθεν, καταλαμβάνουσί τε, καὶ καταλαμβάνονται κατὰ ταὐτὰ ὑπ' ἀλλήλων. ἥλιός τε καὶ ὁ τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ ὁ ἑωσφόρος.

Ἡ μὲν κατὰ Πλάτωνα σφαιροποιΐα, ποίαν ἀποδίδωσι τοῖς πλανωμένοις τάξιν, οὐ μόνον ἐκ τούτων δῆλόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐν πολιτείᾳ γεγραμμένων. τὸν γὰρ ἥλιον τάττει μετὰ σελήνην. ἐπεὶ καὶ ἡ κοινωνία τῶν θεῶν τούτων ἡ περὶ τὴν ἐμφανῆ ποίησιν, πλείστη τίς ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ πατρός, ἡ δέ, μητρὸς ἐπέχει τάξιν. καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν, τά τε νοητὰ καὶ τὰ νοερὰ συνήνωται ἀλλήλοις. καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας ἐξεφάνησαν. τίκτει γὰρ ἡ αὐτὴ θεός, ἥλιόν τε μέγαν, καὶ λαμπρὰν σελήνην. τάχα καὶ τῶν λογίων ἡμᾶς τοῦτο διδασκόντων, πανταχοῦ μετὰ τὸν ἥλιον τὴν σελήνην ταττόντων. καὶ μετὰ τὴν σελήνην τὸν ἀέρα. καὶ ὅταν ἄνωθεν τὴν τάξιν αὐτῶν παραδῶ, καὶ ὅταν κάτωθεν, αἰθέριός τε δρόμος, καὶ μήνης ἄπλετος ὁρμή φησιν. ἠέριοί τε ῥοαί. καὶ πάλιν, αἰθὴρ ἥλιε, πνεῦμα σελήνης ἠέρος ἀγοί. καὶ ἐν ἄλλοις, ἡλιακοῖς τε κύκλοις καὶ μηναίων καναχισμῶν. κόλπων τ' ἠερίων, καὶ ἑξῆς. αἴθρης μέρος ἠελίου τε καὶ μήνης ὀχετῶν, ἠδ' ἠέρος. καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ πλατὺς ἀὴρ μηναῖός τε δρόμος, καὶ ἀεὶ πόλος ἠελίοιο. τάχα μὲν οὖν ὅπερ ἔφην καὶ ἀπὸ τῶν λογίων δυνατὸν πιστοῦσθαι, ὅτι πρὸ σελήνης εὐθὺς ὁ ἥλιος, ὡς πρὸ τοῦ ἀέρος ἡ σελήνη τοῦ οὐρανοῦ παντός, τοῦ πυρὸς ἔχοντος τάξιν. ὃ καὶ Πλάτων δοκεῖ μετὰ τὴν οὐρανίαν ἰδέαν τάττοντι τὴν αἰθέριαν, ἐν τοῖς περὶ τῶν τεττάρων ἰδεῶν λόγοις. ὡς ἐρεῖ μικρὸν ὕστερον. εἰ μὴ ἄρα οὐκ ἀναγκαῖον ὑπὲρ σελήνην εὐθὺς εἶναι τὸν ἥλιον, διὰ τὴν πρὸς τὸν αἰθέρα ἀναλογίαν, οὐδὲ ὁ αἰθὴρ εὐθὺς ὑπὲρ ἥλιον. ὥς τε πάλιν οὗτος ὁ λόγος, οὐκ ἐᾷ τὸν ἥλιον ἀμέσως ὑπὲρ σελήνην τάττειν. ὡς οὐδὲ τὸν αἰθέρα ἀμέσως ὑπὲρ τὸν ἥλιον. ἀλλ' οὖν ἡ τῶν παλαιῶν φήμη, ταύτην ἐδίδου τῷ ἡλίῳ τὴν τάξιν. καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης οὕτως ᾤετο, καὶ οἱ ἀμφὶ τὸν Εὔδοξον. εἰ δέ τινες ταῖς τῶν μαθηματικῶν ὑποθέσεσι χαίροντες, μέσον τῶν ἑπτὰ πλανήτων, τάττειν ἀξιοῦσιν τὸν ἥλιον, συνάγοντα καὶ συνδέοντα τὰς ἐφ' ἑκάτερα αὐτοῦ τριάδας, ἴσως ἂν μηδὲν ἐχυρόν, μηδὲ αὐτοὺς τοὺς ἀπὸ τῶν μαθημάτων λέγοντας. τὸ μὲν γὰρ λέγειν ὅτι ἐπεπρόσθησαν ἄν, εἰ μετὰ τὸν ἥλιον ἦσαν Ἀφροδίτη καὶ Ἑρμῆς, ὡς ἡ

σελήνη πρὸς τῷ ἡλίῳ, διελέγχουσι δεικνύντες, ὅτι ἡνίκα ἂν κατὰ μῆκος συνοδεύωσιν αὐτῷ, κατὰ πλάτος διαφέρουσιν ἐκ παντός. καὶ τοῦτο τοῦ μὴ ἐπιπροσθεῖν αὐτοὺς αἴτιον. αὐτὸ δὲ τοῦτο δεόμενον ἀνάγκης, ὅτι μέσος ὁ ἥλιος, οὐκ ἔχουσι πιστώσασθαι δι' ἀποδείξεων, δι' οἵων εἰώθασι τὰ πολλὰ πιέζειν. ὁ δέ τοι Πτολεμαῖος ἐν μὲν τῇ συντάξει τῷ εὐλόγῳ καὶ τῷ πιθανῷ φησὶν ἀκολουθοῦντας τίθεσθαι προσήκειν τῶν ἑπτὰ μέσον τὸν ἥλιον, ἵνα τῶν πέντε πλανωμένων περὶ αὐτὸν μὲν ὦσιν οἱ παντελῶς αὐτοῦ ἀφιστάμενοι, μετ' αὐτὸν δὲ οἱ συνόντες αὐτῷ, καὶ προπορευόμενοι, ἢ δορυφοροῦντες αὐτόν. ἐν δὲ ταῖς ὑποθέσεσιν, ἐκ τῶν ἀποστημάτων οὐ πάνυ διατεινόμενος, οὐδὲ ἐν τούτοις, οὐδὲ ἐν ταύταις συλλογίζεται περὶ αὐτοῦ. ἐπειδὴ γὰρ ἐκ τῶν ἐν συντάξει δεδειγμένων, οἷον ποτέ ἐστιν ἡ ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς ἑνός, τοιούτων συνάγεται, τὸ μὲν ἐλάχιστον ἀπόστημα τῆς σελήνης λγ, τὸ δὲ μέγιστον, ξδ. συναπαρτιζέσθω γὰρ τὰ μόρια ἵνα ἐν ὅλαις μονάσιν ἔχωμεν τὸν λόγον. καὶ πάλιν τὸ μὲν ἐλάχιστον ἀπόστημα τοῦ ἡλίου τῶν αὐτῶν, αος, τὸ δὲ μέγιστον, ασξ. καὶ λόγος ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἑρμοῦ ἐλαχίστου ἀποστήματος πρὸς τὸ μέγιστον, ὁ τῶν λδ, πρὸς τὰ πη ἔγγιστα, δηλονότι συναπτομένου τοῦ μεγίστου ἀποστήματος τῆς σελήνης, τῷ ἐλαχίστῳ τοῦ ἑρμοῦ, τοιούτων ἔσται. καὶ τὸ μέγιστον αὐτοῦ ἀπόστημα, ρξς, οἵων τὸ ἐλάχιστον ξδ. πάλιν ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἀφροδίτης, ὁ τοῦ ἐλαχίστου ἀποστήματος λόγος, πρὸς τὸ μέγιστον, ὁ αὐτὸς συνάγεται πρὸς τὰ ρδ ἔγγιστα, φανερὸν ὅτι συναπτομένου τοῦ μεγίστου ἀποστήματος τοῦ ἑρμοῦ, τῷ ἐλαχίστῳ τῆς ἀφροδίτης, τοιούτων ἔσται καὶ τὸ μέγιστον ἀπόστημα τῆς ἀφροδίτης, ασθ, οἵων τὸ ἐλάχιστον αὐτῆς ρξς. ὥστε ἐπεὶ καὶ τὸ τοῦ ἡλίου ἐλάχιστον ἀπόστημά ἐστιν αος, τοσοῦτον λειπόμενον τοῦ μεγίστου τῆς ἀφροδίτης, ὅσον ἂν καὶ διαλάθοι καὶ παρ' αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις. δῆλον ὅτι μεταξὺ ἡλίου καὶ σελήνης, τήν τε τοῦ ἑρμοῦ σφαῖραν, καὶ τὴν τῆς ἀφροδίτης ἐστὶ τακτέον. συνάπτει γὰρ τὸ μὲν μέγιστον τῆς σελήνης, τῷ ἐλαχίστῳ τοῦ ἑρμοῦ. τὸ δὲ μέγιστον τοῦ ἑρμοῦ, τῷ ἐλαχίστῳ τῆς ἀφροδίτης. τὸ δὲ ταύτης μέγιστον, τῷ ἐλαχίστῳ τοῦ ἡλίου σύνεγγυς. δεῖ δὴ οὐδὲν εἶναι κενόν. ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος ἐν τοιούτοις λόγοις, συνάγει μέσον εἶναι τὸν ἥλιον, τῶν ἑπτὰ πλανήτων. ἀλλὰ τῶν μὲν μαθηματικῶν, οὐ πολὺς λόγος πιθανολογούντων, ὁ δὲ θεουργὸς οὗτος οἴεται σαφῶς εἰπὼν τὸν δημιουργόν, ἓξ ἀνακρεμάσαι ζώνας, ἕβδομον ἡλίου μεσεμβολήσαντα πῦρ, ᾧ μὴ θέμις ἀπιστεῖν. ὁ δ' οὖν Πλάτων εἰς τὴν πολλὴν κοινωνίαν καὶ τὴν ὁμοφυῆ πάροδον, ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἡλίου καὶ σελήνης, καὶ τὴν εἰς τὸν κόσμον πρόοδον αὐτῶν, ὡς συνημμένην παραδέδωκε. καὶ οὐ δὲ ταύτης ἦρξεν αὐτὸς τῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' Ἀναξαγόρας, τοῦτο πρῶτος ὑπέλαβεν, ὡς ἱστόρησεν Εὔδημος. πάλιν δὲ αὐτὸ τοῦτο τῶν ἐζητημένων ἐστίν, διὰ ποίαν αἰτίαν ἰσόδρομοί εἰσιν, ἥλιος καὶ ἀφροδίτη καὶ ἑρμῆς. καὶ οἱ μὲν ἀπὸ τῶν μαθημάτων φασίν, ὅτι δὴ συνάπτουσιν ἐπίκυκλοι τῶν τριῶν τούτων ἀστέρων, καὶ ἐπὶ μιᾶς αὐτῶν ἐστὶν εὐθείας τὰ κέντρα. ὥσπερ οὖν μιᾶς εὐθείας κινουμένης, ἡ ἀποκατάστασις μία, οὕτω καὶ οἱ τούτων ἐπίκυκλοι, ποιοῦνται τὴν αὐτὴν ἀποκατάστασιν, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἐπικύκλων, οἱ μὲν ἄκροι, ἐλάττους εἰσίν, ὁ δὲ μέσος, μείζων. ὥστε τὰς ὁμαλὰς αὐτῶν κινήσεις, κατὰ λόγον ἀναφέρεσθαι τὸν αὐτόν, καὶ τὰς ἀνωμάλους. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐξηγηταί, τὴν αἰτίαν ζητήσαντες, ἐπὶ τὰς ζωὰς αὐτῶν ἀνήγαγον, τὴν τῆς ἰσότητος καὶ ἀνισότητος τῶν δρόμων ἀρχήν, ὥσπερ δή φασι Πορφύριός τε καὶ Θεόδωρος. ἔστι γὰρ κατ' αὐτοὺς τὸ ἀνισοταχὲς ἢ ἰσοταχές, παρὰ τὸ αὐτόθεν, ἢ διὰ πλειόνων φέρεσθαι τοὺς νόας ἐπὶ τὴν οὐσίαν, καὶ παρὰ τὸ εἰς τὸ αὐτὸ καταστρέφειν, εἰ καὶ δι' ἄλλων μέσων, ἢ καὶ εἰς ἄλλο καὶ ἄλλο. ἥλιος μὲν γὰρ οὐσία ὤν, ἐπὶ νοῦν ὁδεύει διὰ ζωῆς, ἀφροδίτη δέ, νοῦς μέν, ἀλλὰ διὰ ζωῆς ἐπὶ νοῦν, ἑρμῆς δέ, ζωὴ μέν, διὰ δὲ εἰς νοῦν. εἰ καὶ ὁ νοῦς οὗτος, ἐφ' ὃν ἡ καταστροφὴ τοῖς τρισίν, ὅπου μέν ἐστιν οὐσιώδης, ὅπου δὲ νοερός, ὅπου δὲ ζωτικός. διὸ καὶ ἀνισοταχῶς κινούμενοι, καὶ ἀλλήλων ἀπολείπεσθαι, καὶ προηγεῖσθαι δοκοῦντες, εἰς ταυτὸν καταλήγουσι. κρόνος δὲ καὶ ζεύς, καὶ ἄρης, δύναιντο μὲν ἂν καὶ διαφόρων εἶναι τμημάτων, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἰσοταχεῖς. εἰ δὲ καὶ τῶν αὐτῶν εἶεν, ἀλλὰ τῷ μὴ πρὸς αὐτὸ καταστρέφειν, ἢ μὴ διὰ τῶν ἴσων μεσοτήτων οὐκ ἰσοταχεῖς. οἷον, εἰ κρόνος μὲν αὐτόθεν οὐσία ὤν, ἐπὶ τὴν οὐσίαν ἴοι, ζεὺς δὲ διὰ νοῦ μόνου, ἄρης δέ, διὰ νοῦ καὶ ζωῆς, ἔσται, ὁ μέν, ἀμέσως ἐν τῇ οὐσίᾳ, ὁ δέ, διὰ μιᾶς ἰσότητος, ὁ δέ, διὰ δυεῖν. καὶ οὕτως οὐκ ἰσοταχεῖς. ἔστι γὰρ τῶν πλανωμένων, ἡ μὲν πρώτη τριάς, ἐπὶ οὐσίαν, ἡ δὲ δευτέρα, ἐπὶ νοῦν ἀναγομένη. σελήνη δέ, ἐπὶ ζωήν. πᾶσαν τὴν γένεσιν ἐν ἑαυτῇ περιέχουσαν καὶ προϊοῦσα μέχρι τῶν ἐσχάτων μυχῶν τῆς γῆς. ταῦτα μὲν οὖν φησὶν Πορφύριός τε καὶ Θεόδωρος, οἰκείας ὑποθέσεις περαίνοντες. πανταχοῦ μὲν πάντα λέγοντες, καὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὸν νοῦν, καὶ τὴν ζωήν, καὶ ἕκαστον τῶν θεῶν μετέχειν τιθέμενοι τῶν τριῶν πρώτων, ἐπικρατεῖν δὲ ἄλλο ἐν ἄλλοις ἰδίωμα. καὶ τὴν ἐνέργειαν ἄλλων εἶναι ἄλλην, καὶ δι' ἄλλων μέσην τὴν ἀναγωγήν. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, οὔτε τὰς τῶν ἐπικύκλων παρεισκυκλήσεις ἀποδέχεται, ὡς μεμηχανημένας καὶ ἀλλοτρίως τοῦ Πλάτωνος εἰσαγομένας. οὔτε τὴν ἀπὸ τῆς ζωῆς ἐπιβολὴν ὡς μάτην ὀνειροπολοῦσαν τὰς τοιαύτας διαστάσεις, καὶ εἰσόδους, καὶ ἐξόδους, καὶ διαπλοκάς, καὶ οὐδαμῇ τῷ Πλάτωνι συνεπομένην. ποῦ γὰρ ὁ Πλάτων ἐμέρισε τὴν διὰ ζωῆς καὶ διὰ νοῦ καὶ διὰ οὐσίας ἐπὶ τὴν οὐσίαν ἀναφοράν; ποῦ δὲ τὸν κρόνον μετὰ τὴν οὐσίαν ἔταξε, τὸν δὲ μετ' αὐτὸν κατὰ τὸν νοῦν, τὸν δὲ τρίτον κατὰ τὴν ζωήν. ταῦτα δὲ ἀποδοκιμάζων, ἁπλουστέραν παραδίδωσι θεωρίαν, τὴν μὲν σελήνην πρώτην, εἰς τὸν περὶ γῆν λόγον τετάχθαι λέγων, ὡς φύσεως ἔχουσαν λόγον, καὶ μητρὸς πρὸς τὴν γένεσιν. πάντα γὰρ αὐτῇ συντρέπεται, καὶ συναύξεται μέν, αὐξομένης, ἐλαττοῦται δὲ ἐλαττουμένης. τὸν δὲ ἥλιον ὑπὲρ σελήνην. διότι περιφανῶς τὴν σελήνην πληροῖ δυνάμεων, καὶ πα-

πρὸς ἔχει

ρὸς ἔχει πρὸς τὴν γένεσιν λόγον. ὑπὲρ δὲ Ἥλιον, ♀ καὶ ☿ ἡλιακοὺς ὄντας, καὶ συνδημιουργοῦντας αὐτῷ, καὶ πρὸς τὴν τελεσιουργίαν τῶν ὅλων αὐτῷ συντελοῦντας. διὸ καὶ ἰσόδρομοι τυγχάνουσιν ὄντες Ἡλίῳ καὶ περὶ αὐτὸν εἰσὶν ὡς συγκοινωνοῦντες αὐτῷ τῆς ποιήσεως. ἐναντιοῦνται δὲ πρὸς αὐτὸν οὐ κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἐπικύκλοις μόνον φορὰν ὡς εἴπομεν πρότερον, καὶ οἱ μαθηματικοί φασιν, οὐδὲ καθ' ὅσον ὁ μὲν, ἐκφάνσεως τῶν κρυπτῶν ἐστιν αἴτιος, ὁ δὲ κρύψεως, ὡς ἀστρολογικοὶ διατείνονται. καὶ διὰ ταῦτα μὲν γὰρ ἄλλα καὶ καθ' ἣν εἴπομεν αὐτῆς θείαν δύναμιν, ἡ μὲν τοῦ ἡλίου θαυμαστή τις ἐστὶ καὶ ἀνυπέρβλητος δύναμις. καὶ διὰ τοῦτο καθ' ἑαυτὴν ἀσύμμετρος. αἱ δὲ τῆς Ἀφροδίτης καὶ αἱ τοῦ Ἑρμοῦ, συμμετρίαν ἐπιλάμπουσαι καὶ εὐκρασίαν, διὰ τὸ ἀεὶ μετὰ ἡλίου περιπολεῖν, ἐναρμόνιον παρέχονται τὴν ἡλιακὴν κίνησιν. ἄμφω γάρ εἰσιν κοινωνίας αἴτιοι, καὶ ὁ Ἑρμῆς κοινὸς ὢν ἐν ταῖς ποιήσεσι, τῶν τε ἡμερινῶν, καὶ τῶν νυκτερινῶν, καὶ ἀρρενούμενος, καὶ θηλυνόμενος. καὶ ἡ Ἀφροδίτη συνδετικὴν ἔχουσα δύναμιν καὶ συναρμοστικὴν τῶν διεστώτων. εἴποις δ' ἂν, καὶ διότι ὁ μὲν Ἥλιος, οὔτε ἀφαιρέσεσιν, οὔτε προσθέσεσι χρῆται τῶν κινήσεων. οὔτε στηριγμοῖς, Ἑρμῆς δὲ καὶ Ἀφροδίτη, προποδισμοῖς χρῶνται καὶ στηριγμοῖς, καὶ ὑποποδισμοῖς. ἐναντίας αὐτοὺς εἰληχέναι πρὸς τὸν Ἥλιον κατὰ τὸ φαινόμενον δυνάμεις καὶ μή ποτε καθὸ καὶ πρότερον εἴπομεν, ταῖς πρώταις τρισὶ μονάσι ταῖς ἐν προθύροις τἀγαθοῦ προῆλθον ἀνάλογον. ὁ μὲν γὰρ Ἥλιος, ὡς ἐμάθομεν ἐν Πολιτείᾳ τῆς ἀληθείας εἰκόνα τὸ φῶς ὑπέστησεν. ἡ δὲ Ἀφροδίτη κάλλους ἐστὶν αἰτία τοῖς γεννητοῖς, ὅ ἐστιν ἐκείνου μίμημα τοῦ κάλλους. ὁ δὲ Ἑρμῆς, συμμετρίας πᾶσιν αἴτιος, λόγος ὢν τοῖς περὶ τὴν γένεσιν. πᾶσα γὰρ συμμετρία καθ' ἕνα πρόεισι λόγον, καὶ κατ' ἀριθμὸν ὧν ἐστὶν ὁ θεὸς οὗτος δοτήρ. ἐκείνων οὖν τῶν μονάδων ὄντες ἀνάλογον μετ' ἀλλήλων οὐσῶν, εἰκότως καὶ αὐτοὶ συνεῖναι ἀλλήλοις ἐφίενται, καὶ συμπεριπολεῖν, διὰ δὴ τοῦτο, καὶ καταλαμβάνουσι, καὶ καταλαμβάνονται. διὰ τὴν μετ' ἀλλήλων ποίησιν, καὶ τὴν συναπεργασίαν τῶν δημιουργικῶν ἔργων. εἰ δὲ καὶ τοτὲ μὲν κινοῦνται θᾶττον. τοτὲ δὲ βραδύτερον, καὶ οὐχ ὅτι θᾶττον οἱ ἕτεροι, τότε καὶ οἱ λοιποί. οὐδ' ὅτε βραδύτερον, καὶ οἱ ἄλλοι εἰκότως καταλαμβάνουσιν ἀλλήλους οἱ θᾶττον κινούμενοι, τοὺς βραδύτερον, καὶ καταλαμβάνονται ἔμπαλιν. καὶ ἡ μὲν πάντων περίοδος, μία. τὰ δὲ μέρη τῶν περιόδων διαφέροντα τῷ θᾶττονι καὶ βραδυτέρῳ. κατ' ἄλλα καὶ ἄλλα μέρη τῶν περιόδων, ποιεῖ καταλαμβάνεσθαι, καὶ καταλαμβάνειν αὐτοὺς ἀλλήλους ἄλλοτε ἄλλους. οὐκοῦν διά τε τούτων καὶ τῶν ἔμπροσθεν προειρημένων, συναγάγωμεν ὅτι κατὰ Πλάτωνα ἡ μία καὶ ὁμαλὴ, αἱ δὲ ἑπτὰ πλανώμεναι, πρὸς ἑαυτὰς μὲν, ὁμαλεῖς, πρὸς δὲ ἀλλήλας, ἀνώμαλοι. πλὴν ὅτι αἱ τρεῖς, καὶ ἀλλήλαις ἰσόδρομοι εἰσί. πρὶν γὰρ παράγειν τοὺς ἑπτὰ, τοὺς κύκλους εἶπεν αὐτοὺς ἰσοδρόμους εἶναι. ὅτι δὲ ἑκάστη ἑαυτῇ ὁμαλὴ, δηλοῖ καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης εἰπὼν, ἐπὶ τῶν ὀκτὼ κύκλων, ἐφεστάναι σειρῆνα μίαν φωνὴν ἱεῖσαν ἕνα τόνον. ὥς τε τὸ ὁμαλὲς κοινὸν αὐτοῖς, οἱ δὲ ἑπτὰ ἀστέρες, κινοῦνται μὲν, καὶ περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα, κινοῦνται δὲ καὶ διὰ τοῦ βάθους τῶν σφαιρῶν. οἵ τε ἄλλοι καὶ οἱ τρεῖς καταλαμβάνοντο, καὶ καταλαμβανόμενοι, διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν ἰδίων κινήσεων. ἐπεὶ εἴ γε καὶ αὐτοὶ ὡς σφαῖραι ὁμαλῶς ἐκινοῦντο, οὐκ ἄν ποτε τοῦτο ὑπέμειναν, ἀλλ' ἦσαν ἂν ὁμοίως ἀεὶ διεστῶτες ἀλλήλων. τοῦτο γοῦν ἐρεῖ καὶ αὐτὸς διὰ οὐρανοῦ πορευομένους αὐτοὺς ἔχειν τροπάς, ὑπὲρ οὖν τὴν τριάδα ταύτην, οὕτως οὖσαν ἐναρμόνιον, ἅτε τῆς Ἀφροδίτης ἑνοποιούσης, καὶ εἰς κοινωνίαν ἀγούσης, τὴν ἑρμαϊκὴν ποίησιν ἀνειμένην οὖσαν, καὶ τὴν ἡλιακὴν δημιουργίαν ἐπιτεταμένην, ἄλλη τριάς ἐστι, Κρόνου μὲν καὶ Ἄρεος ἄκρων ὄντων καὶ ἐναντίων ἀλλήλοις καθόσον, ὁ μὲν, συνοχῆς, ὁ δὲ, διαιρέσεως, αἴτιος. καὶ ὁ μὲν, ψύξεως, ὁ δὲ, θερμότητος, τοῦ δὲ Διὸς ἐν μέσῳ τεταγμένου, καὶ εἰς εὐκρασίαν ἄγοντος αὐτῶν τὰς δημιουργικὰς ποιήσεις. εἰ δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἐθέλεις τὴν μεσότητα τοῦ Ἡλίου θεωρεῖν, νόησον τὰς ἑκατέρωθεν αὐτοῦ δύο πεμπάδας, κάτωθεν μὲν, Σελήνην καὶ τὴν τῶν στοιχείων τετρακτὴν, ἵνα καὶ τὸ αἰθέριον νοήσῃς, ὡς ἔχοντι διαφέρον πρὸς τὸν κυρίως ἀέρα λεγόμενον, ἢ καὶ τὴν τοῦ πυρὸς τοῦ ἐνταῦθα συμπαραλάβῃς φύσιν. ὃ δὴ ταῖς τῶν στοιχείων πάντων συνδιοικεῖ συστάσεσι κινοῦν πάντα καὶ διεγεῖρον εἰς τὰς ποιήσεις. τὰ γὰρ ἄμοιρα πυρὸς, νεκρὰ πάντα, τῆς ψύξεως ἐναντίας οὔσης πρὸς τὴν ζωήν. ἄνωθεν δὲ τοὺς κυβερνήτας τῆς ὅλης γενέσεως, κοινὸν ἔχοντας πάντας, ὃ μήτε Ἥλιος ἔχει, μήτε Σελήνη, τοὺς προποδισμοὺς, καὶ ὑποποδισμούς. δι' ὧν ἡ τῶν ὑπὸ Σελήνην φύσις, παντοίως ἐξαλλάττεται προσθέσεσι, καὶ ἀφαιρέσεσιν, ἐπιδόσεσί τε καὶ ἀνέσεσι τῶν λόγων, καὶ τῆς ζωῆς, καὶ τῆς συμπάσης αὐτῶν οὐσίας. αὐτὸν δὲ ἐκ μέσου πάντη διατείνοντα. καὶ τὰς μὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ θεῶν ποιήσεις τελειοῦντα, τὰς δὲ, μετ' αὐτὸν ἀνεγείροντα δυνάμεις, καὶ ἀναζωπυροῦντα, καὶ ποικίλως μεταβάλλοντα. διὸ καὶ φύλακα τοῦ παντὸς αὐτὸν προσείρηκεν ὁ θεολόγος, καὶ περὶ αὐτὸν δυνάμεις ἀπέλιπεν δημιουργικὰς, ἀχράντους, ἀναγωγούς, τελεσιουργοὺς, καὶ ἄλλας πολλὰς καθαρτικάς τε καὶ κριτικάς, καθ' ἃς διακοσμεῖ τὸ πᾶν, ἀιδίως περιπολῶν.

Τὰ δὲ ἄλλα οἷ δὴ καὶ δι' ἃς αἰτίας ἱδρύσατο εἴ τις ἐπεξίοι πάσας ὁ λόγος πάρεργος ὢν, πλέον ἂν ἔργον ὧν ἕνεκα λέγεται παράσχοι. ταῦτα μὲν οὖν τάχ' ἂν ἴσως κατὰ σχολὴν ὕστερον τῆς ἀξίας τύχοι διηγήσεως.

Τὰ μὲν ἄλλα, δῆλον ὅτι λέγοι ἂν, Ἄρεα καὶ Δία καὶ Κρόνον, τὸ δὲ ἱδρύσατο τὴν ἀΐδιον καὶ ἄφθαρτον αὐτῶν ἐμφαίνει δημιουργίαν. εἰ δὲ ὥσπερ ἔν τισιν εὕρομεν, ἱδρύσαντο γράφοις, ἔνδειξιν σοι τοῦτο παρέξεται, τοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ μὲν, καὶ ἀπ' ἄλλων δὲ αἰτίων, ἀπογεννᾶσθαι, καὶ διακοσμεῖσθαι τὸν οὐρανόν. καὶ γὰρ μικρῷ πρότερον, τὰ ἑπτὰ σώματα τὸν θεὸν ἔλεγε διακοσμῆσαι, καὶ τὴν θατέρου περίοδον. πρὸς δὲ ταύτῃ, καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν ψυχὰς, ἃς ὠνόμασε περιφοράς. ταῦτα δὲ καὶ ἐπὶ πάντων, εἴρηται τὸ ἱδρύσαντο, μεθ' ὧν ὁ δημιουργὸς ἕκαστα ἀπεργάζεται, καὶ τὸν ὅλον

ὅλον κόσμον ἄγαλμα ποιῶν, καὶ τὰ τῶν μερικῶν θεῶν ἀγάλματα, ἐν αὐτῷ ἱδρυόμενος. δεῖ δὲ ἐν τούτοις μεμνῆσθαι, καὶ ὧν εἰώθαμεν λέγειν, περὶ τῆς τάξεως τῶν ἐγκοσμίων πάντων, ὅτι μονὰς μὲν ἡ ἀπλανής ἐστι τοῦ ὡσαύτως ὄντος αἰτία πᾶσι. τριὰς δὲ ὑπ᾽ αὐτὴν κρόνος, ζεύς, ἄρης, ὁ μὲν, συνοχῆς αἴτιος, ὁ δέ, συμμετρίας, ὁ δέ, διακρίσεως. καὶ πάλιν μονὰς μὲν, ἡ σελήνη, πάσης αἰτία γενέσεως καὶ φθορᾶς. τριὰς δέ, τὰ ἐν γενέσει στοιχεῖα τὰ ὑπ᾽ αὐτήν. μέσοι δὲ τούτων, οἱ ἰσόδρομοι. καὶ ὁ μὲν ἥλιος, τῆς ἀληθείας ἐκφαντικός, ὡς ἤδη πολλάκις εἴπομεν. ἡ δὲ ἀφροδίτη τοῦ κάλλους. ἑρμῆς δέ, τῆς τῶν λόγων συμμετρίας, τῶν ἐν προθύροις τοῦ ἀγαθοῦ μονάδων. εἰ δὲ βούλει καὶ ὅτι τῶν ἀγαθῶν πλανήτων σελήνη μὲν αἰτία τοῖς θνητοῖς, τῆς φύσεως τὸ αὐτοπτον ἄγαλμα οὖσα τῆς πηγαίας φύσεως. ἥλιος δὲ δημιουργὸς τῶν αἰσθήσεων πασῶν. διότι καὶ τοῦ ὁρᾶν καὶ τοῦ ὁρᾶσθαι αἴτιος. ἑρμῆς δέ, τῶν τῆς φαντασίας κινήσεων. αὐτῆς γὰρ τῆς φανταστικῆς οὐσίας, ὡς μιᾶς οὔσης αἰσθήσεως καὶ φαντασίας ἥλιος ὑποστάτης. ἀφροδίτη δέ, τῶν ἐπιθυμητικῶν ὀρέξεων. ἄρης δὲ τῶν θυμοειδῶν κινήσεων τῶν κατὰ φύσιν ἑκάστοις. κοινῇ δὲ τῶν μὲν ζωτικῶν πασῶν δυνάμεων, ζεύς, τῶν δὲ γνωστικῶν, κρόνος. διῄρηται γὰρ πάντα τὰ εἴδη τὰ ἄλογα, εἰς ταύτας. τούτων οὖν τὰ αἴτια, προείληπται ἐν τοῖς οὐρανίοις. ἃ δὴ παρήγαγεν ὁ πατὴρ, καὶ ἵδρυσεν ἄλλα ἀλλαχοῦ, κατὰ τὴν ἑαυτῶν ἕκαστα τάξιν αἴτια τούτων ἐν τοῖς οὐρανίοις κύκλοις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὑπομνήσθη διὰ τούτων. ἀπορήσειε δ᾽ ἄν τις ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, εἰκότως. πῶς τὴν τῆς ἀπλανοῦς ψυχὴν ὑφίστησιν ὁ Πλάτων. εὐλαβούμενος μή ποτε τὴν αὐτὴν τε κόσμου καὶ τῆς ἀπλανοῦς ποιεῖ ψυχήν. ὥσπερ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ὕστερον. τὰς μὲν γὰρ τῶν πλανωμένων ἰδίας ἄστρων, ἔχομεν διὰ τῶν προειρημένων περιφορῶν, καὶ μικρὸν δὲ προελθὼν, ἐρεῖ περὶ αὐτῶν. δεσμοῖς τε ἐμψύχοις δεθέντα ζῶα ἐγεννήθη. μή ποτε οὖν ἐν τῇ ὅλῃ ψυχῇ διττοὺς ἀποθέμενος κύκλους, καὶ διττὰς περιφορὰς, συνυφίστησιν αὐτοῖς καὶ διττὰς ψυχάς, τὴν μὲν, τῆς ἀπλανοῦς τὴν δέ, τῆς πλανωμένης ὅλης, ὡς μιᾶς περιφορᾶς, καὶ αὖ πάλιν ἐν τῇ θατέρου τοὺς ἑπτὰ κύκλους λαβὼν, ἔχει σὺν αὐτοῖς, καὶ τὰς ἑπτὰ ψυχὰς, τὰς ταῖς ἑπτὰ σφαίραις ὀχουμένας. ἡ γὰρ ἀρτίως παραδεδομένη ψύχωσις οὐ τῶν σφαιρῶν ἦν αὐτῶν. διὸ καὶ ἐπὶ τῆς ἀπλανοῦς μνησθήσεται, τῆς τῶν ἄστρων ψυχώσεως, παρεὶς τὴν τῶν ὅλων σφαιρῶν ψύχωσιν, ὡς ἐν τοῖς κύκλοις τῆς ὅλης ψυχῆς περιεχομένην. διὰ γὰρ ἀρχαιότροπον παραδόσεως εἶδος τὴν λεπτουργίαν παραλέλοιπεν, τῆς ποικίλης ψυχώσεως. ἄλλη γάρ ἐστιν ἡ καθόλου ψύχωσις, καὶ ἄλλη μετὰ ταύτην, ἡ καθόλου μερική. καὶ ἄλλη ἡ μερικὴ καθόλου, καὶ τελευταία πασῶν ἡ μερική. καὶ κατὰ πάντα τὰ εἴδη τῆς ψυχώσεως, ὅ, τε κόσμος ὅλος, καὶ αἱ τοῦ κόσμου μερίδες, ἐμψύχωνται. μή ποτε δὲ καὶ τοῦ Σωκράτους ἀκούσας τῇ προτεραίᾳ, τοὺς περὶ τῶν ψυχώσεων ἐκείνων λεπτουργήσαντος λόγους, περιττὴν ὑπέλαβεν αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐργασίαν. ἐκεῖνος γοῦν καὶ τοῖς ὀκτὼ σφονδύλοις, ψυχὰς ἐπέστησεν, ἃς ἐκάλεσε σειρῆνας. καὶ πάλιν μίαν τὴν ἀπλανῆ μοῖραν καὶ ὅλῃ τῇ πλανωμένῃ, μίαν, καὶ ὅλῳ τῷ οὐρανῷ μίαν. τὰς ἰδίας πάντων τούτων ψυχὰς ἀναπλώσας, καὶ τὴν ἀπλανῆ διχῶς ψυχώσας, καὶ ὡς κύκλον ἕνα, τοῖς ἑπτὰ κύκλοις ἀντιδιῃρημένον, καὶ ὡς περιέχοντα, τὸ πλῆθος τῶν ἀπλανῶν, καὶ ὄντα κόσμον καὶ αὐτὸν, καθολικὸν ἅμα καὶ μερικόν. ταῦτα μὲν οὖν, περὶ τῆσδε τῆς ἀπορίας εἰρήσθω. τὸ δὲ πάρεργον ποιεῖν τὸν περὶ τῶν ἄστρων λόγον, πρόδηλόν ἐστιν. ἐπειδὴ τὸ προκείμενον ἦν περὶ τοῦ δευτέρου

» διαδέξαι χρόνου τίς ἐστι, καὶ ὅπως ἀποτελεῖται καὶ πόθεν. Ἐπειδὴ οὖν εἰς τὴν ἑαυτῷ πρέπουσαν ἕκα-
» στον ἀφίκετο φορὰν, τῶν ὅσα ἔδει συναπεργάζεσθαι χρόνον, δεσμοῖς τε ἐμψύχοις δεθέντα ζῶα ἐγεννή-
» θη, τό, τε προσαχθὲν, ἔμαθεν.

Τίς μὲν ἡ ψύχωσις τῶν ἑπτὰ σωμάτων τῶν κοσμοκρατόρων, καὶ τίς ἡ τάξις, εἴρηται διὰ τῶν ἔμπροσθεν λόγων. ὅπως δὲ ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ζῶόν ἐστι καὶ θειοτέρας ἐξήρτηται ψυχῆς, καὶ ὁποίαν εἰς τὸ πᾶν παρέχεται συντέλειαν, διὰ τῶνδε παραδίδωσι τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις τῶν ῥημάτων. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν, καὶ ζωὴν ἔλαχε, καὶ κίνησιν τὴν αὐτῷ πρέπουσαν. ὅπου γὰρ καὶ τῶν θνητῶν ἑκάστῳ νέμει τὸ προσῆκον ὁ δημιουργικὸς θεσμὸς καὶ πάντα συντάττει πρὸς τὴν μακαριότητα τοῦ παντός, τί ἂν φαίης περὶ αὐτῶν τῶν ἡγεμόνων τοῦ παντός; οὐχὶ καὶ πᾶν τὸ πρέπον αὐτοῖς καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν ἀπειληφέναι παρὰ τοῦ πατρός, καὶ τῷ καλῷ διαλάμποντας αὐτούς, οὐ μόνον τὴν τοῦ χρόνου τῷ πατρὶ συναπεργάζεσθαι γένεσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν ὅλον κόσμον ποδηγετεῖν καὶ κυβερνᾶν. καὶ πῶς οὐχὶ ταῦτα περὶ αὐτῶν λεγόντων, ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν, καὶ πρὸς τούτοις ὅτι τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν, οὐ μόνον παρὰ τῆς δημιουργικῆς δέχονται μονάδος, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἑαυτοῖς παρέχουσιν, αὐτοκίνητοι ὄντες. καὶ ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἀρχόμενοι τῆς δόσεως τῶν ἀγαθῶν. ὃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, ἀφικέσθαι φησὶν ἕκαστον, εἰς τὴν πρέπουσαν φοράν. ὡς καὶ ἑαυτῷ τὸ μέτρον ἀφορίζον, τῆς τε ζωῆς, καὶ τῆς τάξεως, ἣν ἔλαχεν ἐν τῷ παντὶ καὶ τῆς κινήσεως. ἐπειδὴ δὲ ἕκαστον αὐτῶν τῶν ἑπτὰ λέγω σωμάτων, ἔχει διττὴν ζωὴν τὴν μὲν, ἀχώριστον, τὴν δέ, χωριστήν. καὶ τὴν μὲν, νοεράν, καὶ ἐφ᾽ ἑαυτῆς ἱδρυμένην ἡγεμονικῶς, τὴν δέ, περὶ τὸ σῶμα μεριζομένην, καὶ συνέχουσαν αὐτὸ καὶ κινοῦσαν. καὶ κατὰ μὲν ταύτην, ζῶόν ἐστι, κατ᾽ ἐκείνην, δὲ θεός, διακρίνων ἀμφότερα ταῦτα ὁ Πλάτων, καὶ ὡς ἄλλο μὲν ἡ θεία ψυχὴ καὶ νοερὰ καὶ ἀνεκφοίτητος τοῦ νοητοῦ, ἄλλο δὲ τὸ ζῶον τὸ ἐξηρτημένον αὐτῆς, ζωὴν ἔχον ἀπ᾽ ἐκείνης, καὶ εἴδωλον ἐκείνης, δεσμοῖς τε φησὶν ἐμψύχοις δεθέντα ζῶα ἐγεννήθη, καὶ τὸ προσταχθὲν ἔμαθεν. μανθάνει μὲν γάρ, τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, καὶ νοεῖ τὰ ἔργα τοῦ παντὸς ἡ θεία ψυχή.

καὶ συναπεργάζεται αὐτῷ τὰ περὶ τὸν κόσμον. δεῖ νοεῖν ἐκεῖνον καὶ πληροῦσθαι θείων δυνάμεων ἀπ' αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἄλλως δυνατὸν ἢ νοῦν ἢ ψυχὴν προνοεῖν τῶν ὅλων ἐξηρτημένως, ἢ θεότητος μεθέξει, καὶ διὰ ἐνθέου ζωῆς. τὸ δ' οὖν συναπεργάζεσθαι τὸν χρόνον, δηλοῖ δευτερουργὸν αὐτοὺς εἰληχέναι δύναμιν τῆς τοῦ χρόνου ἀπεργασίας. ὡς τοῦ πατρὸς αὐτῶν τὴν πρωτουργὸν ἔχοντος. ὡς ἐκείνου μὲν, τὴν ὁλότητα, τοῦ χρόνου γεννήσαντος, τούτων δὲ τὰ μέρη συναποτελούντων, ἐξ ὧν ὁ χρόνος. αἱ γὰρ τούτων περίοδοι, μέρη τοῦ παντός εἰσι χρόνου. ὡς καὶ αὐτοὶ μέρη τοῦ κόσμου γεγόνασι. δεσμοῖς δὲ ἐμψύχοις δεθὲν ζῶον ἐστι, τὸ ἔμψυχον σῶμα, ζωὴν ἔχον ἀπὸ τῆς λαχούσης αὐτὸ κατὰ τοὺς δημιουργοὺς κλήρους ψυχῆς. εἰ γὰρ καὶ ἐφ' ἡμῶν ἕτερόν ἐστι τὸ ζῶον παρὰ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἄλλος μὲν ὁ φαινόμενος Σωκράτης, ἄλλος δὲ ὁ ἀληθινός, πολλῷ δή που μᾶλλον καὶ ἥλιος καὶ Ζεύς, ἄλλος ἐστὶ, καὶ οὐ τὸ ἐκ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης ἐπέπληξε, τοῖς ἐξ αὐτῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος συνιστᾶσι τὸ θεῖον ζῶον. πλάττομεν γάρ φησιν, οὔτ' εἰδότες, οὔτε ἱκανῶς νοήσαντες, θεὸν ἀθάνατόν τε τὸ ζῶον, ἔχον μὲν ψυχὴν, ἔχον δὲ σῶμα, τὸν ἀεὶ δὲ χρόνον ταῦτα συμπεφυκότα. καὶ εἰ δεῖ τὸ δοκοῦν λέγειν, πρῶτος μὲν ἐστιν ὁ θεός, ἡ ἑνὰς ἡ ἐν ἑκάστῳ καὶ ἄρρητος μετουσία τῆς πηγῆς τῶν ὅλων ἑνιαίων ἀριθμῶν. δεύτερος δὲ, ὁ νοῦς ὁμωνύμως καὶ ἑνοειδῶς καὶ ἀκλινῶς ἕκαστον συνέχων. τρίτος δὲ ἡ ψυχὴ παρὰ νοῦ πληρουμένη, καὶ ἀνελίττουσα, τὴν μίαν τοῦ νοῦ περιοχήν. καὶ ἡ μὲν ἐστιν ὄντως θεός, ὁ δὲ, θειότατος, ἡ δὲ, θεία μὲν καὶ αὐτή, προσλάμπουσα δὲ καὶ τῷ ζώῳ, τὸ τῆς θεότητος ἰδίωμα. καθὸ καὶ τοῦτο θεῖόν ἐστι, δεσμοῖς ἐμψύχοις δεθέν, οὓς εἴποις ἂν εἶναι ζωογόνους δεσμούς, καὶ δημιουργικούς, καὶ ἀλύτους, ὡς αὐτὸς ἐρεῖ προελθών. ὅλα γὰρ τὰ σώματα τὰ θεῖα, ταῖς ψυχαῖς ἐνδέδεται, καὶ περιέχεται ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐνίδρυται ἐν αὐτοῖς. καὶ τὸ δεθῆναι τὴν μόνιμον καὶ ἀμετάβλητον ἐνδείκνυται τῶν σωμάτων ἐν ταῖς ψυχαῖς περιοχὴν, καὶ τὴν ἀδιάζευκτον αὐτῶν πρὸς τὰς ψυχὰς κοινωνίαν. τοιαῦτα δὲ ὄντα τὰ θεῖα σώματα, συναπεργάζεται τῷ δημιουργῷ τὸν χρόνον, καὶ προκαλούμενα τὴν μίαν καὶ ἀφανῆ τοῦ χρόνου δύναμιν, καὶ τὴν πρόοδον τὴν εἰς τὸν κόσμον αὐτῷ παρεχόμενα, τῶν πολλῶν ὄντα χρονικῶν μέτρων ἐκφαντικά. δι' ὧν ὁ σύμπας χρόνος, συμπληροῦται μιμούμενος τὸν ἐν τῷ ἀριθμεῖν χρόνον, αὐτὸς ἐν τῷ ἀριθμεῖσθαι συνεστώς, καὶ ὅλως ἐκ πολλῶν ἀριθμῶν γινόμενος, ἵνα ὁμοιωθῇ τῷ ὅλῳ ὡς ἀληθῶς καὶ πάντων περιεκτικῷ τῶν ἀποκαταστατικῶν ἀριθμῶν. τὸ δ' οὖν συναπεργάζεσθαι τὴν εἰς τέλος προϊοῦσαν ποίησιν, καὶ τὴν τελείαν ἐνέργειαν ἐνδείκνυσι. Κατὰ δὴ τὴν θατέρου φορὰν πλαγίαν οὖσαν, διὰ τῆς ταὐτοῦ φορᾶς ἰούσης τε καὶ κρατουμένης. τὸ μὲν, μείζω αὐτῶν, τὸ δὲ, ἐλάττον κύκλον ἰόν, θᾶττον μὲν, τὰ τὸν ἐλάττω, τὰ δὲ τὸν μείζω, βραδύτερον περιῄει. Τὸ μὲν πλάγιον, τῆς θατέρου φορᾶς εἴποις ἄν, ἢ τὴν λόξωσιν τοῦ ζωδιακοῦ δηλοῦν. κατὰ γὰρ τοὺς τοῦ ζωδιακοῦ πόλους, ἐστὶν ἡ τῶν πλανήτων κίνησις. ἵνα μαθηματικῶς εἴπωμεν. οὐ γάρ που τὴν τοιαύτην ἀτιμαστέον ἀπόδοσιν, τοῖς περὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων διαλεγομένοις. ἢ ὅπερ καὶ ἐποπτικώτερόν ἐστι, τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως, καὶ τὴν παράλλαξιν τὴν ἐν τοῖς οὐρανίοις προϋπάρχουσαν. μετέχει γὰρ ἡ γένεσις ἑτερότητος μὲν, καὶ ποικιλίας, ἀπὸ τῆς θατέρου περιφορᾶς. ταυτότητος δὲ, καὶ τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως, ἀπὸ τῆς ταὐτοῦ, καθὸ φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης. εἴτε γὰρ ἡ ταὐτοῦ μόνον ἦν, μεταβολὴ καὶ γένεσις οὐκ ἂν ἦν, ἀλλὰ πάντα μονοειδῆ, καὶ γενόμενα ἂν ἀεὶ, ὡσαύτως διέμενεν. εἴτε ἡ θατέρου, πάντα ἀνίδρυτα καὶ φερόμενα ἂν ὑπῆρχεν. ἵνα οὖν καὶ μονὴ καὶ κίνησις ᾖ, καὶ τὸ ὅλον τοῦτο φασὶν ἀμετάβλητος ἡ μεταβολὴ καὶ ἀκίνητος κίνησις, ἀμφοτέρας ἔχει τὰς περιφορὰς τὸ πᾶν. καὶ ἡ μὲν ποικιλία τῆς γενέσεως, διὰ τὴν θατέρου περιφορὰν ἐφάνη, ἡ δὲ κοινωνία, καὶ τὸ ἀμετάβλητον, διὰ τὴν ταὐτοῦ. τούτων δὲ πάλιν ἡ μὲν, διὰ τὸν ταὐτοῦ κύκλον τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ, διὰ τὸν θατέρου. καὶ αὐτῶν δὲ τούτων, ὁ μὲν, διὰ τὴν ταυτότητα τὴν νοεράν, ὁ δὲ, διὰ τὴν ἑτερότητα τὴν δημιουργικήν. καὶ τούτων ἡ μὲν διὰ τὸ πέρας τὸ νοητόν, ἡ δὲ, διὰ τὴν ἀπειρίαν. τὸ μὲν οὖν πλάγιον, τοιόνδε νοείσθω. καὶ ὁρᾷς ὁποίαν διαφορὰν παραδέδωκεν τῆς τε ψυχικῆς θατέρου φορᾶς, καὶ τῆς σωματικῆς. τὴν μὲν γὰρ ὀρθήν, τὴν δὲ πλαγίαν ἐκάλεσεν. ἐκείνη μὲν γὰρ, ἄχραντός ἐστι καὶ ἀκλινής, αὕτη δὲ προσεχῶς κυβερνᾷ, τὴν ποικιλίαν τῶν γεννητῶν καὶ ἀνωμαλίαν ἔχει φαινομένην, καὶ θέσιν τοιάνδε, καὶ σχέσιν πρὸς τὸ ὅλον. τοιαύτη δὲ οὖσα, ἡ θατέρου περιφορά, διὰ τῆς ταὐτοῦ τε εἶσι καὶ κρατεῖται ὑπ' αὐτοῦ. κινεῖται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἀφανῶν αἰτίων. κινεῖται δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἀπλανοῦς αὐτῆς. μᾶλλον δὲ δι' αὐτῆς δυνάμεις ὑποδεχομένη κινητικάς. καὶ κρατεῖται ὑπ' αὐτῆς, ὅτι περιάγεται κατὰ αὐτῆς, μίαν καὶ ἀπλανῆ κίνησιν. καὶ ταῦτα μὲν μαθηματικῶς. ἄλλως δὲ φαίης ἂν κράτος ἔχειν, τὴν ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου φύσιν, ἵνα εἷς ὁ κόσμος ᾖ, καὶ ἵνα πάντα κατὰ δύναμιν ἀΐδια ᾖ. καὶ μιμεῖται τὸ αὐτοζῶον ὁ κόσμος ἐν ᾧ πάντα διαιωνίως ἐστί. εἰ γὰρ ἐπεκράτει τῆς ταὐτοῦ περιφορᾶς ἡ θατέρου, ἔλαττον ἂν ἦν ἐν τῷ παντί, τὸ ἀμετάβλητον, καὶ οὐ πᾶν ὅσον οἷός τε ἦν ὁ κόσμος, τῆς ἀϊδιότητος μέτρον ἐδέξατο ἄν. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, ἐλάττω ἂν αὐτοῦ, καὶ ἡ πρὸς τὸ αὐτοζῶον, ὁμοιότης ἦν. τῆς δὴ θατέρου φορᾶς ἰούσης διὰ τῆς ταὐτοῦ κρατουμένης ὑπ' αὐτῆς, καὶ ἐντὸς ἐκείνης εἶσι διὰ τῆς κοιλότητος αὐτῆς ἀνακυκλουμένη. καὶ συμπερίεισιν αὐτῇ κατ' αὐτὴν τὴν θατέρου φοράν. Κινεῖται τὰ ἑπτὰ σώματα τὰ μὲν, βραδύτερα ὄντα. τὰ δὲ, θᾶττω. τὰ μὲν, ἐλάττω περιιόντα κύκλον, θάτερον περίεισιν. ὁ δὲ κρόνος μείζω περιιὼν βραδύτερον. Ταῦτα δὲ ὁ Πλάτων πρὸς τὰς ἀποκαταστάσεις ὁρῶν, διατάττεται. διὸ καὶ περιιέναι φησὶ θᾶττον, ἢ βραδύτερον. ἀλλ' οὐχὶ ἁπλῶς

ἰέναι

ἰέναι θᾶττον, ἐκπεριϊέναι δὲ, βραδύτερον. ὅταν μὲν γὰρ τὸν αὐτὸν ἔχῃ λόγον, ὅ τε κύκλος πρὸς τὸν κύκλον, καὶ ὁ χρόνος πρὸς τὸν χρόνον, τότε καὶ τὰ κινούμενα ὁμοταχῆ ἐστιν. ἔστω γὰρ διπλασίων, ὅ τε κύκλος τοῦ κύκλου, καὶ ὁ χρόνος τοῦ χρόνου, τὸ δὴ τὸν μείζονα κύκλον ἐν τῷ διπλασίῳ κινηθὲν, ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ἐλάττω κινηθήσεται. ἐκινεῖτο δὲ καὶ θάτερον ἐν τῷ ἡμίσει τὸν αὐτὸν, ὁμοταχῆ ἄρα ἐστί. τὰ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, τὸ αὐτὸ κινούμενα, ὁμοταχῆ ἐστιν. ὅταν δὲ ὁ κύκλος πρὸς τὸν κύκλον μείζονα ἔχῃ λόγον, ἢ ὁ χρόνος πρὸς τὸν χρόνον, θᾶττόν ἐστι, τὸ τὸν μείζω κύκλον διϊόν. ἔστω γὰρ οὕτως, καὶ γεγονέτω ὡς ὁ κύκλος πρὸς τὸν κύκλον, οὕτως ὁ χρόνος πρὸς χρόνον τινά, πρὸς ἐλάττω δὴ ἔσται τοῦ ἐξ ἀρχῆς. τὸ γὰρ αὐτὸ πρὸς τὸ ἔλαττον, μείζω λόγον ἔχει, τὸ ἄρα μείζω κύκλον διϊὸν, ἐν τούτῳ τῷ ἐλάττονι, τοῦ ἐλάσσονος ἐξ ἀρχῆς, τὸν ἐλάσσονα διελεύσεται κύκλον. δέδεικται γὰρ ὅτι ἐὰν ὁ κύκλος πρὸς τὸν κύκλον, καὶ ὁ χρόνος πρὸς τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἔχῃ λόγον, ὁμοταχές ἐστι τὸ τὸν ἐλάττω καὶ μείζω διϊόν. ἀλλὰ μὴν τὸ τὸν ἐλάσσονα κύκλον ἐξ ἀρχῆς διϊὸν ἐν τῷ ἐξ ἀρχῆς ἐλάττονι διῄει. τὸ ἄρα αὐτὸ διάστημα, τὸ μὲν, ἐν πλείονι, τὸ δὲ, ἐν ἐλάσσονι χρόνῳ διέξεισι. βραδύτερον ἄρα κινεῖται τὸ τὸν ἐλάττω κύκλον διϊὸν, τοῦ τὸν μείζονα. πάλιν ἐὰν ὁ κύκλος πρὸς τὸν κύκλον, ἐλάσσονα ἔχει λόγον, ἢ ὁ χρόνος πρὸς τὸν χρόνον, βραδύτερόν ἐστι, τὸ τὸν μείζονα κύκλον διϊόν. ἐὰν γὰρ ποιήσῃς ὡς ὁ κύκλος πρὸς τὸν κύκλον, οὕτω τὸν χρόνον πρὸς ἄλλον χρόνον, πρὸς μείζω ποιήσεις. τὸ γὰρ αὐτὸ πρὸς τὸ μεῖζον, ἐλάσσονα ἔχει λόγον. ὥστε τὸ μείζω κύκλον διϊὸν, ἐν μείζονι χρόνῳ διελεύσεται τὸν ἐλάσσονα κύκλον, ἢ τὸ τὸν ἐλάσσονα διϊόν. βραδύτερον ἄρα ἐστί. τούτων τοίνυν οὕτως ἐχόντων, τὸ μὲν ὅπως ἔχουσι τάχους καὶ βραδυτῆτος οἱ πλάνητες, οὐ ζητεῖ νῦν ὁ Πλάτων. δεῖται γὰρ πλείονος ἐπισκέψεως. ὅτι δὲ ἡ ἀποκατάστασις ἄλλη ἄλλων, καὶ τῶν μὲν βραδυτέρα, τῶν δὲ, θάττων, τοῦτο προστίθησι, τοῦ βράδους, καὶ τῆς ταχυτῆτος, ἢ παρὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν κινήσεων ἐπιτελουμένων ἢ ὅπερ ἀληθέστερον, τῶν ἀστέρων πάντων ὁμοταχῶς φερομένων, τοῦ δὲ κύκλου πρὸς τὸν κύκλον ἔχοντος μείζω λόγον, ἢ τοῦ χρόνου πρὸς τὸν χρόνον. ὅλως δὲ, περὶ αὐτῆς τῆς τῶν ἄστρων κινήσεως, τοσοῦτον εἰδέναι προσήκειν, οὐχ ὅτι κυλίονται μόνον, ἐπὶ τῶν σφαιρῶν. ἀλλοτρία γὰρ ἡ κίνησις αὕτη τῶν σφαιρικῶν σωμάτων, οὐδ' ὅτι μένουσι μόνον. πῶς γὰρ ἔτι τῆς κυκλοφορικῆς ἔσονται φύσεως. ἀλλ' ὅτι καὶ περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα περιφέρονται μιμούμενοι τὸ πᾶν, κατὰ τὴν τοῦ Πλάτωνος δόξαν. οὐδ' ἐν, ὅλως δεόμενοι τῶν περὶ τοῖς ἀστρονόμοις ἐπισκευαστῶν ὑποθέσεων, ὡς εἴρηται καὶ πρότερον. εἰ γὰρ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας οὕτω βούλεται κινεῖσθαι ὁ Πλάτων, διὰ τὴν πρὸς τὸ πᾶν μίμησιν, πολλῷ μᾶλλον δώσει, τοὺς κοσμοκρατικὴν, καὶ ἡγεμονικὴν ἀξίαν λαχόντας μιμεῖσθαι πρὸς τὸν ὅλον κόσμον. αὐτοὶ μὲν δὴ κινήσονται περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα. αἱ δὲ σφαῖραι, ἐν αἷς εἰσιν, οἷον κυβερνῆται βεβηκότες, περιάξουσιν αὐτοὺς, ἢ θᾶττον, ἢ βραδύτερον. πλὴν ὅτι ποικιλωτέραν τούτοις ἀποδιδῶσι κίνησιν. διότι μέσοι τῶν τε εὐθὺ πορευομένων εἰσί, καὶ τῶν κύκλῳ μόνως καθ' αὑτὰ κινουμένων, καὶ περὶ τὰ κέντρα κινῶν ἕκαστον, καὶ διὰ τῶν οἰκείων σφαιρῶν, ὑψούμενον, καὶ πρόσγειον γινόμενον, καὶ περὶ τὰ βόρεια καὶ νότια τρεπόμενον. οἷς καὶ ἐλασσοῦσθαι τῶν ἀπλανῶν, ἄλλως ἐξουσίαν ἀπόλυτον λαχόντας. Τῇ δὲ ταὐτοῦ φορᾷ, τὰ τάχιστα περιϊόντα, ὑπὸ τῶν βραδύτερον περιϊόντων ἐφαίνετο, καταλαμβάνοντα καταλαμβάνεσθαι. πάντας γὰρ τοὺς κύκλους αὐτῶν στρέφουσα ἕλικα διὰ τὸ διχῇ κατὰ τἀναντία ἅμα προϊέναι τὸ βραδύτατα ἀπιὸν ἀφ' αὐτῆς οὔσης ταχίστης ἐγγύτατα ἀπέφαινε. Διττῆς ὡς πολλάκις ὑπέμνησαι τῆς περιφορᾶς οὔσης, τῆς μὲν, ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν, τῆς δὲ, ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν, ὁ μὲν οὖν ἀμφοτέρας τὰς περιφορὰς κατανοήσας, οἶδε τίς μὲν κοινὴ τῶν ἀστέρων κίνησις, τίς δὲ ἡ ἰδία, καὶ τίνες μὲν θᾶττον κινοῦνται, τίνες δὲ βραδύτερον. ἀφορᾷ γὰρ πρὸς τὰς ἰδίας αὐτῶν κινήσεις, καὶ οἶδεν ὅτι τὰ ἐν τοῖς ἑπομένοις γιγνόμενα, θάττονά ἐστι. καὶ οὕτως οὐ τὸν κρόνον τῆς σελήνης, τίθεται εἶναι ταχύτερον, ἀλλὰ τὴν σελήνην ἀνατολικωτέραν αὐτῆς ἰδών. καὶ τὸν μὲν, καταλαμβάνεσθαι, τὴν δὲ, καταλαμβάνειν. ὁ δὲ οἰόμενος μίαν εἶναι μόνην καὶ ἁπλῆν πάντων κίνησιν τὴν ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δύσιν, ὅταν ἴδῃ τὸν κρόνον καὶ τὴν σελήνην νῦν μὲν ἅμα ὄντας, νῦν δὲ δυτικώτερον ὡς μᾶλλον κεκινημένον, θάττονά φησιν καὶ ὑπ' αὐτοῦ καταλαμβάνεσθαι τὴν σελήνην φησίν, ὑπὸ θάττονος βραδυτέραν. τὸ δ' αἴτιον τῆς πλάνης ἐστί, τὴν πρὸς τὴν ταὐτοῦ περίοδον μόνην ἀποβλέπειν πολὺ τὸ κράτος ἔχουσαν, τὰς δὲ ἰδίας κινήσεις μὴ συλλογίζεσθαι τῶν πλανήτων. καὶ ὅτι οὐκ ἐπὶ τὰ προηγούμενα ποιοῦνται τὴν μετάβασιν, ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἑπόμενα. τοῦτο δὴ καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἐπέπληξε τοῖς πολλοῖς καὶ ἀστρονομίας ἀπείροις. αἰσχρὸν γάρ φησιν, εἰ μὲν στάδιον θεωροῦμεν, τὸ μὴ εἰδέναι τὸν θάττονα καὶ βραδύτερον, καὶ τὸν οἰόμενον τὸν θάττονα δρομέα, βραδύτερον ἄτοπον οἴεσθαι. τὰ δὲ ὄντως ὀλύμπια ὁρῶντας ἀγνοεῖν, τήν τε θάττω καὶ βραδυτέραν περίοδον, δι' ἀπειρίαν ἀστρονομίας. τὰ γὰρ τάχιστα περιϊόντα, ὑπὸ τῶν βραδύτερον περιϊόντων, φαίνεται καταλαμβάνεσθαι, καί τοι γε αὐτὰ καταλαμβάνοντα τοῖς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν κίνησιν ἀποβλέπειν δυναμένοις. ἐπικρατοῦσα δὲ ἡ ταὐτοῦ φορὰ τὸ ἐγγύτατον αὐτῆς, τάχιστον φαίνεσθαι ποιεῖ. ἔστι δὲ ἐγγύτατα αὐτῆς τὸ ἐπ' ἔλαττον ἀφιστάμενον αὐτῆς. ἔστωσαν γὰρ πρὸς τῇ καρδίᾳ τοῦ λέοντος εἰ τύχοιεν, σελήνη καὶ κρόνος, ἡ δὲ σελήνη, τὴν ἰδίαν αὐτῆς κινουμένη κίνησιν, ἀφίσταται τοῦ ἀπλανοῦς ἀστέρος. ὁ δὲ κρόνος, ἐν πολλαῖς νυξὶν ὁρᾶται περὶ τὸν αὐτὸν τόπον. ὁ μὲν οὖν ἀστρονομικὸς, οἶδεν ὅτι θᾶττον ἀπέστη ἡ σελήνη, διὰ τὴν ἐπὶ τὰ

ἑπομένη τῆς καρδίας κίνησιν. ὁ δὲ πολύς, οἴεται καὶ τὴν σελήνην, καὶ τὸν κρόνον, ἐπὶ τὰ αὐτὰ παρὰ
παντὶ κεκινημένους, ἀποκαταστῆσαι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἀλλὰ τὸν μέν, ὡς θάττονα ἐπὶ τὴν δύσιν
πρότερον ἐλθεῖν, τὴν δέ, ὡς βραδυτέραν, ἐπὶ τὸ δυτικώτερον ἐλθεῖν. οὕτω μὲν οὖν κατὰ τὴν τῶν πολλῶν
ὑπόνοιαν, ἔστι δὲ ὅπῃ καὶ τοῦτο ἀληθές. λέγω δὴ τὸ θάττονα τὸν κρόνον εἶναι, εἴπερ ὡς προείρηται μείζων ὁ
τοῦ κύκλου τοῦ κρόνου λόγος, πρὸς τὸν κύκλον τῆς σελήνης, ἢ ὁ τοῦ χρόνου, πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἀποκατα-
στάσεως. τὸ γὰρ ἐγγυτέρω τῆς ἀπλανοῦς, ἔσται θᾶττον, διὰ τοὺς προειρημένους λόγους. ἀλλὰ τί τὸ στρέφειν ἕλι-
κα, διὰ τὸ διχῆ κατὰ τὰ ἐναντία ἅμα προϊέναι, καὶ πῶς ἐναντίωσιν ἐπὶ τῆς κυκλικῆς παραδεξόμεθα
κινήσεως; οὔτε γὰρ τοῦτο αἴτιον τῆς ἕλικος τὸ δύο φέρεσθαι φορὰς τῶν πλανήτων ἕκαστον, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ
λοξοῦ κινεῖσθαι κύκλου πρὸς τὸν ἰσημερινόν, αὐτίκα εἴ τις ὑπόθοιτο τὸν ἥλιον, ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κινεῖ-
σθαι παρὰ παντὶ τὴν αἰτίαν, ἕλιξ οὐκ ἔσται, καίτοι τῆς ἀντιπεριφορᾶς γιγνομένης. οὔτε τὸ ἐναντίαν εἶναι
τῇ κύκλῳ κινήσει, κίνησιν ἄλλην προσδεκτέον ἁπλῶς. πολλοὶ γὰρ καὶ καλοὶ πρὸς ταύτην λόγοι τὴν
δόξαν καταβεβλημένοι τυγχάνουσι. μή ποτε οὖν, τὸ μὲν διχῆ κατὰ τἀναντία προϊέναι, τοιοῦτόν ἐστιν, οὐ
μόνον τὸ ἅμα κινεῖσθαι πρὸς ἀνατολὰς καὶ δύσεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ πλάτος, καὶ κατὰ βάθος, προσγειοτέ-
ρους, ἢ ἀπογειοτέρους γιγνομένους, καὶ βορειοτέρους, ἢ νοτιωτέρους. αὗται γὰρ αἱ δύο κινήσεις, τὴν ἕλικα
ποιοῦσι, μετὰ τῆς τοῦ παντὸς φορᾶς. καὶ ἔστι καὶ ἡ ἕλιξ, πρέπουσα τοῖς πλανωμένοις μέσοις οὖσι, τῶν τε ἀπλα-
νῶν, καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην. τῶν μέν, κατὰ μόνον κύκλον κινουμένων, τῶν δέ, εὐθυπορουμένων. καθάπερ
οὖν τοῖς κατὰ φύσιν ἐστὶ μέσοις οὖσι τούτοις, τὸ καὶ ἀνωμάλως κινεῖσθαι, καὶ ὁμαλῶς, κατά τε μῆκος καὶ πλά-
τος, καὶ βάθος. ἵνα καὶ τῶν μεθ' ἑαυτοὺς παντοίως κινουμένων, τὰ παραδείγματα ἔχωσι, καὶ τῶν πρὸ
αὐτῶν τὸ μονοειδῶς μιμῶνται διὰ τῆς κυκλώσεως. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα παντί. τὸ δὲ ἐναντίωσιν εἶναι
καὶ ἐν οὐρανῷ τὴν προϋπάρχουσαν τῶν ἐναντίων ἐν τῇ θατέρου περιφορᾷ, οὐδὲν θαυμαστόν. ὅπου καὶ
ἐν τοῖς γένεσι τοῦ ὄντος, ἐναντίωσιν εἶναί φασι, ταυτότητος καὶ ἑτερότητος, κινήσεως, καὶ στάσεως,
καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς τούτων ἀρχαῖς, πέρατος καὶ ἀπειρίας. καὶ γὰρ ταῦτα τὰ ἐναντία, διότι ἐν τοῖς πέ-
ρασιν αὐτῶν, ἔστι τις μάχη καὶ διάστασις, κἂν αὐτὰ μετ' ἀλλήλων ἀεί, τὴν τοῦ ποιεῖν ἔχῃ δύναμιν. οὐ-
δὲν οὖν θαυμαστόν, εἶναί τινα καὶ ἐν οὐρανῷ, κινήσεών τινων ἐναντίωσιν. καὶ γὰρ οὐ ταῦτα λαμβάνειν
νῦν, ἐναντία τὰ μαχόμενα πρὸς ἄλληλα καὶ φθαρτικὰ ἀλλήλων. ἔνυλα γὰρ καὶ μεριστά ἐστι ταῦτα, ἀλλ'
ἁπλῶς τὰ τῶν ἐναντίων ποιητικά, καὶ τὰ πλεῖστον ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων. ἔστι γάρ τις καὶ οὗτος ἐναν-
τιότητος ἐν τῇ φύσει τρόπος. ἐπεὶ καὶ τὸ ἄλλο μὲν εἶναι τὸ φαινόμενον, ἄλλο δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπὶ τῶν οὐρα-
νίων κινήσεων, ἐνδείκνυται τὴν τοῦ μὴ ὄντος ἐκεῖ προϋπόστασιν, καὶ τὴν πρὸς τὸ ὂν συμπλοκήν. καὶ τὸ
σχῆμα τῆς ἕλικος, οὐκ ἔστι σύμπτωμα κενόν, ἀλλὰ τὴν μεσότητα συμπληροῖ, τῶν τε εὐθυπορουμένων,
καὶ τῶν κυκλοφορουμένων σωμάτων. κύκλος μὲν γὰρ ὡς εἴρηται μόνον ἐπὶ τῆς ἀπλανοῦς, εὐθεῖα δὲ ἐπὶ
τῆς γενέσεως. ἡ δὲ ἕλιξ ἐπὶ τῶν πλανωμένων, σύμμιξιν ἔχουσα περιφερείας τε καὶ εὐθείας, αἵ τε κατὰ
πλάτος καὶ κατὰ βάθος κινήσεις, αἰτίαι προσεχεῖς εἰσι, καὶ παραδείγματα τῶν ἐνταῦθα κινήσεων, τῆς
ἄνω καὶ τῆς κάτω, τῆς ἐπὶ τὰ πλάγια. καὶ μή ποτε καὶ ὁ θεουργὸς ἑλικοειδῆ τὸν χρόνον ὑμνήσας, ὡς νέον ἅμα
καὶ πρεσβύτην, καὶ εἰς τοῦτο ἀπέβλεπε, τὸ μάλιστα διὰ τῆς τῶν πλανήτων κινήσεως, οἰόμενος καὶ αὐτὸς
γνωρίζεσθαι τὰς χρονικὰς περιόδους. ταῦτα καὶ περὶ τούτων, τὰ δὲ ἑξῆς ὁ Πλάτων, ἐπιφέρει τοῦτον τὸν τρό-
πον. Ἵνα δὲ εἴη μέτρον ἐναργές τι πρὸς ἄλληλα βραδυτῆτι καὶ τάχει, καὶ τὰ περὶ τὰς ὀκτὼ φορὰς „
πορεύοιτο, φῶς ὁ θεὸς ἀνῆψεν ἐν τῇ πρὸς γῆς δευτέρᾳ τῶν περιόδων, ὃ δὴ νῦν κεκλήκαμεν ἥλιον. ἵνα „
ὅτι μάλιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανόν, μετάσχοιτε ἀριθμοῦ τὰ ζῶα, ὅσοις ἦν προσῆκον, μαθόντα πα- „
ρὰ τῆς ταυτοῦ, καὶ ὁμοίου περιφορᾶς. Τὴν μίαν καὶ ἡγεμονικὴν αἰτίαν τῆς τοῦ φανεροῦ χρόνου γενέ- „
σεως, ἐν τούτοις παραδίδωσιν ὁ Πλάτων. ὡς γὰρ τὸν ἀφανῆ χρόνον ὁ δημιουργὸς ὑφίστησιν, οὕτω τὸν
ἐμφανῆ καὶ μετροῦντα, τὴν τῶν σωμάτων κίνησιν ὁ ἥλιος. διὰ γὰρ τοῦ φωτός, εἰς τὸ ἐμφανὲς ἄγει πᾶν
διάστημα τὸ χρονικόν, καὶ τὰς περιόδους ὁρίζει πάσας, καὶ τὰ μέτρα δείκνυσι τῶν ἀποκαταστάσεων. μέ-
τρον οὖν ἐναργὲς ὡς μάλιστα ἐκφαῖνον τὴν τοῦ χρόνου κατ' ἀριθμὸν περίοδον εἰς τὸ πᾶν εἰκότως. καὶ
γὰρ τῶν μὲν πέντε πλανήτων, ἀκριβεστέραν ἔχει περίοδον, τῶν προποδισμῶν καὶ ὑποποδισμῶν,
καθαρεύων. τῆς δὲ σελήνης, τῷ τὰς εἰς βορρᾶν καὶ νότιον παρόδους, ἀεὶ κατὰ τὸν αὐτὸν περαιοῦν σημείων.
εἰ δὲ ἀκριβεστέραν ἔχει περίοδον, εἰκότως μέτρον ἐστὶ μέτρων, καὶ παρ' ἑαυτοῦ γνωρίζειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων
περιοδικὰ μέτρα, καὶ τοὺς λόγους οὓς ἔχει, καὶ τὰ τάχη τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλα. καὶ μᾶλλον μιμεῖται τὸ ἀεὶ
μένον τοῦ αἰῶνος, διὰ τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως περιπολεῖν. τῶν μὲν οὖν πλανωμένων, ταύτῃ διενήνοχε. τοῦ δὲ μέ-
τρου τῆς ἀπλανοῦς, ἄλλον ἐστὶ τρόπον ἐναργέστερον, μέτρον ὁ ἥλιος. ἐπεὶ καὶ ἡ ἀπλανὴς ἔχει τι μέτρον
οἰκεῖον, καὶ διάστασιν οἰκείαν, καὶ ἀριθμὸν τῆς ἰδίας κινήσεως, ἐν ᾗ καὶ ἀπαράλλακτον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ μέ-
τρον, καὶ πᾶσαν τοῦ ἐμφανοῦς τοῦ χρόνου † ἀνέλιξιν, ἐναργῆ ποιεῖ καὶ γνώριμον, τὸ ἡλιακὸν φῶς. διὸ καὶ αὐ- † περιέλιξιν
τὸς οὕτως εἶπεν, ἵνα δὲ εἴη μέτρον ἐναργές τι. καὶ γὰρ εἰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐστί τι μέτρον ἀλλ' οὐκ ἐναργές.
ἥλιος δὲ ἐκφαίνει, τά τε ἄλλα νοητά, καὶ τὸν χρόνον. καὶ οὐ διὰ τοῦτο φαίης ἂν τὸ φῶς τὸ ἡλιακὸν γεγονέναι
τῆς μετρήσεως χάριν. πῶς γὰρ τὰ ὅλα τῶν μερῶν χάριν ὑφίστασθαι δυνατόν; καὶ τὰ ἡγεμονοῦντα τῶν

κρατουμένων, καὶ τὰ ἀΐδια τῶν φθαρτῶν. ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον φαίημεν ἄν, ὅτι τὸν ὅλον χρόνον, ἐκφαίνει τὸ φῶς ἐκφαντορικὴν ἔχον δύναμιν, καὶ προσκαλεῖται τὴν ὑπερκόσμιον αὐτοῦ μονάδα, καὶ τὸ ἐν μέτρον, εἰς καταμέτρησιν τῶν περιόδων τῶν σωμάτων. καὶ τοῦτο ποιεῖ τὸν χρόνον, οἷον αἰσθητόν. ἔστιν ἄρα τὸ πάντα τὰ κινούμενα ποιοῦν ἐναργὲς μέτρον ἔχειν, τὸ τοῦ ἡλίου φῶς. καὶ τοῦτο μὲν τὸ ὅλον ἀγαθόν. μετὰ δὲ τὰ ὅλα καὶ τὰ μέρη δευτέρως εὐεργετεῖ. δίδωσι γὰρ αὐτοῖς ἀριθμοῦ γένεσιν, καὶ μέτρον, οἷς ἐστι προσῆκον τούτων μετασχεῖν. τὰ μὲν γὰρ ἄλογα τούτων ἄμοιρα, δαιμόνων δὲ γένη παρακολουθοῦντα ταῖς τῶν θεῶν περιόδοις, καὶ ἄνθρωποι τῆς τούτων τυγχάνουσι μετουσίας. ἄνωθεν οὖν ἀπὸ τῶν ὅλων ἀρξαμένη, κάτεισιν ἄχρι τῶν μερῶν, ἡ τοῦ ἡλίου χορηγία, τῶν ἀγαθῶν διὰ τοῦ φωτός, μεταδιδοῦσα. καὶ εἰ ἀπὸ τῶν ἐμφανῶν ὁρμώμενος ἐθέλοις καὶ τὰ ἀφανῆ λέγειν, ἀπολαμπρύνει μὲν τὸν ὅλον κόσμον, καὶ θεῖον ποιεῖ τὸ σωματοειδές, καὶ ὅλον δι' ὅλου ζωῆς πεπληρωμένον. ἄγει δὲ τὰς ψυχὰς διὰ τοῦ ἀχράντου φωτός, καὶ ἄχραντον αὐταῖς ἐνδίδωσι δύναμιν ἀναγωγόν, καὶ ταῖς ἀκτῖσι ταῖς αὐτοῦ, κυβερνᾷ τὸν κόσμον. πληροῖ δὲ τὰς ψυχάς, τῶν ἐμπυρίων καρπῶν. ἔστι γὰρ ἡ τοῦ ἡλίου τάξις, ἄνωθέν ποθεν ἀπὸ τῶν ὑπερκοσμίων ἥκουσα. διὸ καὶ ὁ Πλάτων, οὐκ ἐντεῦθέν ποθεν συνέστησε τὸ φῶς, ἀλλ' ἀνάψαι φησὶν αὐτὸ τὸν δημιουργόν, ὡς ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας, ὑποστήσαντα τὴν σφαῖραν ταύτην, καὶ ἀπὸ τῆς ἡλιακῆς πηγῆς, προβαλλόντα ζωὴν διαστᾶσαν, καὶ νενοωμένην. ὃ δὴ καὶ περὶ τῶν ὑπερκοσμίων στερεωμάτων, οἱ θεολόγοι φασίν. καὶ διὰ τοῦτό μοι δοκεῖ καὶ διττὴν παραδοῦναι τοῦ ἡλίου γένεσιν. μίαν μὲν ὁμοῦ τοῖς ἑπτὰ κοσμοκράτορσιν. ὅτε σώματα αὐτῶν ἔπλαττε, καὶ ἐνετίθει ταῖς περιφοραῖς. ἑτέραν δέ, τὴν τοῦ φωτὸς ἔξαψιν, καθ' ἣν ὑπερκοσμίου δυνάμεως αὐτῷ μεταδίδωσιν. ἄλλο γάρ ἐστιν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸν τὸν ὄγκον ἀπογεννᾶν, ἄλλο μετὰ τῆς ἡγεμονικῆς ἰδιότητος. δι' ἣν βασιλεὺς καλεῖται τοῦ ὁρατοῦ παντός. καὶ ἀνάλογον ἵσταται, πρὸς τὴν μίαν τῶν ἀγαθῶν πηγήν. ὡς γὰρ ἐκεῖνο τοῦ νοητοῦ κρεῖττον ὄν, καταλάμπει τόν τε νοῦν, καὶ τὸ νοητόν, οὕτως ὁ ἥλιος τοῦ ὁρατοῦ κρείττων ὑπάρχων, καταλάμπει τό τε ὁρατόν, καὶ τὴν ὄψιν. εἰ δὲ ἐπέκεινα τοῦ ὁρατοῦ ἐστιν, ὑπερκόσμιον ἂν ἔχοι φύσιν. ὁ γὰρ κόσμος, ὁρατός τε καὶ ἁπτός ἐστι, καὶ σῶμα ἔχων. διχῶς ἄρα θεωρήσομεν τὸν ἥλιον, καὶ ὡς ἕνα τῶν ἑπτά, καὶ ὡς ἡγεμόνα τῶν ὅλων, καὶ ἐγκόσμιον, καὶ ὡς ὑπερκόσμιον, καθὸ καὶ προσλάμπει τὸ θεῖον φῶς. ὡς τἀγαθόν, τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐκθεοῦσαν τούς τε νοητούς, καὶ τοὺς νοερούς, διακόσμους. ὡς ὁ Φάνης παρὰ τῷ Ὀρφεῖ, πρόεισι τὸ νοητὸν φῶς, ὃ πληροῖ νοήσεως, πάντας τοὺς νοεροὺς θεούς. ὡς ὁ Ζεύς, νοερὸν καὶ δημιουργικόν, ἀνάπτει φῶς, εἰς πάντας τοὺς ὑπερκοσμίους. οὕτω γὰρ καὶ ὁ ἥλιος, τὸ ὁρατὸν πᾶν, ἀπολαμπρύνει διὰ τοῦ ἀχράντου τούτου φωτός. καὶ ἀεὶ τὸ προσλάμπον, ἐν ὑπερτέρᾳ τάξει τῶν προσλαμπομένων ἐστίν. ὅτε γὰρ τἀγαθὸν νοητόν ἐστιν, ὅτε ὁ Φάνης νοερός, ὅτε ὁ Ζεὺς ὑπερκόσμιος. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον καὶ ὁ ἥλιος ὑπερκόσμιος ὤν, τὰς πηγὰς ἀφίησι τοῦ φωτός. καὶ οἵ γε μυστικώτατοι τῶν λόγων, καὶ τὴν ὁλότητα αὐτοῦ τὴν ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις, παραδεδώκασιν. ἐκεῖ γὰρ ὁ ἡλιακὸς κόσμος, καὶ τὸ ὅλον φῶς, ὥς αἵ τε Χαλδαίων φῆμαι λέγουσι, καὶ ἐγὼ πείθομαι. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. ἐπανιτέον δὲ ἐπὶ τὴν λέξιν, καὶ ῥητέον οὑτωσί. τὸ μὲν ἵνα δὲ εἴη μέτρον, οὐ τὸ ἐπινοηματικὸν σημαίνει μέτρον, ἀλλ' αὐτὸ τὸ μετροῦν καὶ ἀφορίζον τὰς σωματικὰς κινήσεις, καὶ τὸν χρόνον τὸν ἐμφανῆ γεννῶν. τὸ δὲ καὶ περὶ τὰς ὀκτὼ φορὰς πορεύοιτο, πρὸς τὸ μέτρον ἀποδέδοται, δηλονότι τοῦτο τὸ μέτρον, τὰ μέτρα τὰ περὶ τὰς ὁδοὺς τῶν ὀκτὼ φορῶν διέξεισι καὶ καταμετρεῖ. λέγομεν γὰρ ἐκ πόσων ἐστὶν ἐνιαυτῶν, ἡ κοινὴ τῶν ὀκτὼ συναποκατάστασις. τὸν δὲ ἐνιαυτὸν ἴσμεν τὸν ἡλιακόν, διὰ τὸ φῶς. διὰ γὰρ τούτου γινώσκομεν, οἵαν ἐπέχει τῆς λοξοῦ ὁ ἥλιος, καὶ ποίαν ἀπολείπει, καὶ εἰς ποίαν πορεύεται. διὰ δὲ τούτων, καὶ αὐτὸς ἐν πόσῳ χρόνῳ διέξεισι τὸν ἴδιον κύκλον, καὶ περιπορεύεται, καὶ πᾶσαι αἱ περίοδοι τῶν ὀκτὼ κύκλων ἐν πόσοις ἐνιαυτοῖς συμπληροῦνται, γινώσκομεν τῇ μεταβάσει τοῦ φωτός. καὶ τὴν ἡλιακὴν περίοδον, καὶ τῶν ἄλλων τὴν κοινὴν δυνάμενοι, τούτῳ μετροῦμεν, ὃ ἦν ταύτης μέτρον τὴν συναποκατάστασιν μετρεῖν. τὸ δὲ φῶς ἀνῆψε, τὴν ἐξ ἀφανοῦς προϊοῦσαν, καὶ ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς οὐσίας, ἄχρονον ὑπόστασιν ἐμφαίνει τοῦ φωτός. τὸ δὲ ἵνα ὅτι μάλιστα, εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανόν, αἰτίαν ἔχει τοιαύτην. ἔδει τὸν ὅλον κόσμον κατὰ δύναμιν πεπληρῶσθαι τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. ἀλλὰ φύσει σκοτεινὸς ὁ τῆς γῆς ὄγκος. ἔδει οὖν καὶ ἐγγυτέρω τῆς γῆς εἶναι τὸν ἥλιον, ἵνα παραμυθῆται τὸ σκοτεινὸν αὐτῆς. τὸ γὰρ ἐγγυτέρω ὄν, πλέον φωτίζει, καὶ πλέον δύναται περιλάμπειν, ὅταν μεῖζον ᾖ τοῦ φωτιζομένου τὸ φωτίζον. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ διὰ τοῦ ὅτι μάλιστα κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτὸν πάντα φωτίζειν τὸν κόσμον. διότι τὴν γῆν οὐ πᾶσαν ἅμα δύναται περιλάμπειν. ἀλλὰ κύκλῳ περιιὼν παρὰ μέρος. ἐν ἐλαχίστῳ δὲ χρόνῳ, πᾶσαν ἅμα φωτίζει, κατὰ τὸν ἰσημερινὸν ἄν. ἀνατέλλων τε γὰρ καὶ δύνων, πλέον ἢ τὸν ἥμισυ φωτίσας, ὅλην ἐν μιᾷ ταύτῃ περιφορᾷ καταλάμπει τὴν γῆν. εἰ δὲ καὶ οὐρανὸν ἀκούοι μὲν τὸ κύκλῳ κινούμενον, οὐ δὲ ἐκεῖνον ὁμοῦ φωτίζει τὸν ὅλον. σκιαὶ γάρ εἰσι καὶ ἐκεῖ, διὰ τὰς ἐπιπροσθήσεις, τάς τε τῶν ἄστρων καὶ τῆς σελήνης. οὐδὲν δὲ καθαρεύει τῶν ἐν τῷ κόσμῳ σκιᾶς, ὡς οὐδὲ ὕλης, μόνα δὲ τὰ ὑπὲρ τὸν κόσμον, καὶ ἄσκια, καὶ ἄυλά ἐστιν πλὴν ἡλίου. διὸ καὶ ὄντως ἄσκιος, οὗτός ἐστιν καὶ γενέσεως ἄδεκτος, πάντων τῶν ἄλλων προσθέσεις φωτιστικάς, ἄλλο τε ἄλλας δεχομένων. διατί οὖν φαίη ἄν τις μὴ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς περιόδων τὸ φῶς ἀνῆψεν; ὅτι φήσω καθ' ἑαυτὴν ἀσύμμετρός ἐστι πρὸς τὴν γένεσιν ἡ τοῦ ἡλίου μαρμαρυγή. μέση δὲ οὖσα ἡ σελήνη, καὶ πρώτη δεχομένη

χομένη τὸ φῶς, συμμετρότερον αὐτὸ ποιεῖ πρὸς τὴν γένεσιν. ἔστι γὰρ οἷον ἐλάττων ἥλιος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης. ἔοικε δὲ καὶ τὸ προσεχῶς ὑπὲρ τὴν γένεσιν ὄν, οὐ τὸ λαμπρότατον εἶναι καὶ φωτεινότατον. οὐ γὰρ θέμις τῷ σκοτεινῷ, τὸ τοιοῦτο πελάζειν, ἀλλὰ τὸ δευτέρως τοιοῦτον. καὶ ἀεὶ μὲν ἔχον τὸ οἰκεῖον φῶς, μεταβολὴν δὲ ἐν τῇ μετουσίᾳ τοῦ κρείττονος φωτὸς ἐπιδεικνύμενον. καὶ ταύτην τεταγμένως. τοῦ γὰρ ἀτάκτου, κρεῖττόν ἐστι τὸ τεταγμένον. ἵνα διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης, παράδειγμα ᾖ τῆς πολυμεταβόλου φύσεως. ἣν ἡ ὕλη τοῖς γεννητοῖς ἐπιφέρει πράγμασιν. ὥσπερ αὖ τὴν στέρησιν τοῦ φωτὸς, ἡ ἀντίφραξις τῆς γῆς. ταῦτα μὲν οὖν ὧδε πλέον ἔξεστι μηκύνειν. ὅτι δὲ καὶ τὰ ἄστρα, καὶ πᾶς ὁ οὐρανὸς ἀφ' ἡλίου δέχεται τὸ φῶς, ῥᾴδιον συνιδεῖν. ὃ γάρ ἐστιν ἐν πολλοῖς κοινὸν, τοῦτο ἀπὸ μιᾶς ὑπάρχει αἰτίας καὶ ταύτης. ἄλλως μὲν τῆς ἐξῃρημένης, ἄλλως δὲ τῆς συντεταγμένης. αὕτη δέ ἐστιν ἡ πρώτως μετέχουσα τοῦ εἴδους ἐκείνου. πρώτως δὲ μετέχον, ἐν ᾧ πρώτως ἐστὶ μάλιστα τοῦτο ὅ ἐστιν. εἰ τοίνυν ἐν ἡλίῳ μάλιστα τὸ φῶς, οὗτος ἂν εἴη τὸ πρῶτον φῶς. καὶ ἀπὸ τούτου καὶ τὸ ἐν τοῖς ἄλλοις. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον. εἴρηκε δὲ τί δηλοῖ καὶ ἐκεῖνο, τὸ ἵνα ὅτι μάλιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανόν. εἰ μὲν γὰρ οὐρανὸν ἀκούεις, τὸ κυκλοφορητικὸν, εἴποις ἂν εἰρῆσθαι, διὰ τὴν σελήνην, οὐ πᾶσαν ἀεὶ φωτίζειν, ἀλλ' ἐν τῷ ἀπὸ συνόδου, μέχρι πανσελήνου, πᾶσαν. εἰ δὲ τὸν κόσμον ὅλον διὰ τὴν γῆν μάλιστα, ἣν ἐν μιᾷ μόνῃ καθάπερ εἴπομεν ἡμέρᾳ, τῇ τῆς ἰσημερίας ὅλην ἀκριβῶς φωτίζει, ἀνατέλλων καὶ δύνων ἑαυτῷ κατὰ διάμετρον γινόμενος. λείπεται δὴ τὸν ἀριθμὸν ἰδεῖν τίς ἐστιν οὗτος ἀπὸ τῆς ταυτοῦ καὶ ὁμοίου φορᾶς ἀποτελούμενος κατὰ τὴν ἐπίστασιν τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός. ἔστι δὴ οὖν οὔτε νοερὸς οὗτος ὁ ἀριθμὸς, οὔτε διανοητικὸς, ἀλλὰ δοξαστικὸς, ἔνδειγμα παρεχόμενος, τῶν ἐν εἴδεσι προϋπαρχόντων ἀριθμῶν. πολλαὶ γὰρ κατὰ πολλὰ γεννητῶν ἀριθμῶν εἰσι διαφορότητες. καὶ ὥσπερ τῷ διανοητικῷ ἀριθμῷ, τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀφανοῦς χρόνου γιγνώσκομεν, οὕτω τῷ δοξαστικῷ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐμφανοῦς καταλαμβάνομεν.

Νὺξ μὲν οὖν ἡμέρα τε γέγονεν οὕτω, καὶ διὰ ταῦτα ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης κυκλήσεως περίοδος. μὴν δὲ, ἐπειδὰν σελήνη περιελθοῦσα τὸν ἑαυτῆς κύκλον, ἐπικαταλάβῃ τὸν ἥλιον. ἐνιαυτὸς δὲ, ὁπόταν ὁ ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθῃ κύκλον. τῶν δὲ ἄλλων τὰς περιόδους οὐκ ἐννενοηκότες οἱ ἄνθρωποι, πλὴν ὀλίγοι τῶν πολλῶν, οὔτε ὀνομάζουσιν, οὔτε πρὸς ἄλληλα συμμετροῦνται σκοποῦντες ἀριθμοῖς. ὥστε ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐκ ἴσασι χρόνον ὄντα, τὰς τούτων πλάνας. πλήθει μὲν ἀμηχάνῳ χρωμένας, πεποικιλμένας δὲ θαυμαστῶς. Διὰ τὴν τοῦ φωτὸς γένεσιν, νύκτες καὶ ἡμέραι, τὴν πάροδον ἔχον, καὶ τὸ ἐλάχιστον τοῦ χρόνου μέτρον, τούτοις διῄρηται τοῖς διαστήμασιν. ἔστι γάρ φησιν ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης κυκλήσεως περίοδος, ἡμέρα καὶ νύξ. οὐ τὴν ἀπλανῆ λέγω μίαν καὶ φρονιμωτάτην, τὴν τοῦ ταυτοῦ κύκλου νόησιν, περίοδον δὲ ταύτης, τὴν τῆς ἀπλανοῦς περιφορὰν, ἣν ἐκείνη περιάγει. καὶ γὰρ ἡ κύκλησις, ἐνέργειά ἐστι, καὶ περίοδος, ἀλλ' ἡ μὲν, ἀρχικωτέρα, ἡ δὲ, ἀποτέλεσμα ἐκείνης, μιμουμένη τὴν κύκλησιν. νυχθήμερον μὲν οὖν, τοῦτό ἐστιν. ἐκ δὲ τούτου μετροῦνται καὶ ἐνιαυτοὶ, καὶ μῆνες. τοῖς γὰρ ἐλάττοσι διαστήμασι μετροῦμεν τὰ μείζω. ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἐνιαυτοῖς, τὸν ὅλον χρόνον τὸν ἀποκαταστατικὸν τοῦ κόσμου παντός. καὶ δεῖ ἐφιστάνειν τῇ ἰδιότητι τούτων ὅπως μέση ἐστὶ τῶν μοναδικῶν εἰδῶν, καὶ τῶν ἐν πολλοῖς ὑφισταμένων τοῖς ἀτόμοις. τὰ μὲν γὰρ, ἐν ἑνί ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ἀεὶ τῷ αὐτῷ κατὰ ἀριθμὸν, ἀλλὰ πλείοσιν. ἐνιαυτὸς δὲ καὶ μὴν, ἐν ἑνὶ μὲν, ἀεὶ κατὰ ἀριθμὸν, διὰ τὴν κατὰ κύκλον ἀλλήλων τῶν ἀτόμων ἀμοιβήν. ἄλλος γὰρ ἄλλον διαδέχεται μῆνα μὴν, καὶ ἐνιαυτὸν ἐνιαυτός. εἷς δὲ ἀεί ἐστιν ἑκάτερος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ δεῖται λόγου πλείονος. ἐκεῖνο δὲ ἴσως ἀπορήσειεν ἄν τις ἐν τοῖς λεγομένοις, πῶς φησι νύκτα καὶ ἡμέραν γεγονέναι τὴν περίοδον τῆς φρονιμωτάτης καὶ μιᾶς κυκλήσεως. τοῦτο γὰρ αὐτό ἐστιν, ὃ καὶ Ἀριστοτέλης, ἔγκλημα ἐπήνεγκε τῷ Πλάτωνι. τὸ χρόνον λέγειν τὴν περιφορὰν, καίτοι γε ἤδη κινηθέντι τῷ παντὶ τὸν χρόνον προσέθηκε ὡς ἄλλον ὄντα παρὰ τὴν κίνησιν. εἰ δὲ ἡ τοῦ παντὸς κίνησις ἄλλη, παρὰ τὸν τοῦ παντὸς χρόνον, καὶ ἡ ἑκάστου τῶν κυκλῳκινουμένων κίνησις ἄλλη παρὰ τὸν περιοδικὸν αὐτῆς ἐστι χρόνον. τοῦτο δ' οὖν ἄν τις ἀπορήσειεν ἐν ταῖς ἐκκειμέναις ῥήσεσι. πῶς δὲ καὶ ἡ τῆς ἀπλανοῦς περίοδός ἐστι ταχίστη, τὰ δὲ ἔγγιον αὐτῆς, βραδύτερα τῶν πορρωτέρω κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν. μή ποτε οὖν, πρὸς μὲν τὸ πρότερον χρὴ λέγειν, ὅτι δύο σημαίνει ἡ περίοδος, ποτὲ μὲν αὐτὴν τὴν κίνησιν, ποτὲ δὲ τὸ μέτρον καὶ τὴν κατάστασιν τῆς κινήσεως. ὥσπερ καὶ ὁ μέδιμνος λέγεται διχῶς, καὶ ἡ κοτύλη, καὶ τῶν τοιούτων ἕκαστον. καὶ ὡς νῦν περίοδον τῆς ἀπλανοῦς, οὐ τὴν κίνησιν ῥητέον, ἀλλὰ τὸ διάστημα τὸ χρονικὸν τῆς κινήσεως. μή ποτε δὲ καὶ χρόνον εἰπὼν εἶναι τὰς πλάνας, οὐδὲν ἄλλο λέγει, ἢ ὅτι αἱ περίοδοι τούτων εἰσὶ χρόνος. αὗται γάρ εἰσιν αἱ ἀριθμηταί. τὸ δὲ ἀριθμητὸν ἦν τῆς κινήσεως χρόνος, ὡς καὶ ἐκεῖνοι φασίν. ὅμοιον οὖν ὡς εἰ ἔλεγεν, οὗτοι οἱ βόες, ἀριθμός ἐστι τοσόσδε. οὕτω γὰρ καὶ αἱ περίοδοι χρόνος, ὡς τοσόσδε ἀριθμός. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, ὅτι τὴν φαινομένην ἀποκατάστασιν ὁ Πλάτων ἔλαβεν τῆς ἀπλανοῦς, τὴν τὸ νυχθήμερον ποιοῦσαν. ἐπεὶ εἴ γε ἀληθής ἐστιν ἑτέρα. τὸ γὰρ νῦν ἀνατεῖλαν σημεῖον, οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, τῇ ἑξῆς ἀνίσχει, οὐδὲ ὡσαύτως ἐχόντων τῶν ἄλλων, ἃ δὴ πάντα συντελεῖ πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀπλανοῦς. οὐ δὲ γὰρ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ σημεῖα, καὶ πάντα τὰ ἀπλανῆ ἄστρα συναποκαθίσταται, κατὰ ταύτην τὴν περίοδον. δεῖ δὲ εἴπερ τὴν ἀκριβῆ λαμβάνομεν ἀποκατάστασιν, ἥ τις ἐν πολλῷ γίγνεται χρόνῳ. δῆλον γὰρ ὅτι πάντων κινουμένων ὑπ' αὐτῆς τῶν ὄντων ἐν αὐτῇ καὶ σχέσεις πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς αὐτὴν πάντως, ἄλλοτε ἄλλως ἔχουσι, καὶ

μετὰ τούτων, τὴν εἰς τὰ κέντρα φοράν, ἄλλοτε ἄλλην ἔχει. καὶ τὴν εἰς τὰ αὐτὰ κατὰ πάντα ἀποκατάστα-
σιν, πολυχρονιωτάτην. καὶ μὴν κἀκεῖνο ἄν τις ἀπορήσειεν, ὅπως τὸ μέτρον τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ταύ-
του φορᾶς καλεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν. τὸ μὲν γὰρ μέτρον τοῦτο, πανταχοῦ ἐστιν ἄνωθεν ἀπὸ μιᾶς καὶ νοητῆς αἰ-
τίας τοῦ παντός, καὶ τοῦ πρώτου παραδείγματος. τὸ δὲ νυχθήμερον, ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην. ῥητέον δέ, ὅτι τοῦ
νυχθημέρου ποιητικόν ἐστι, τό, τε διάστημα τὸ χρονικόν, ὃ δὴ πρώτως ἐστὶν ἐν τῇ περιφορᾷ τῆς ἀπλανοῦς,
καὶ τὸ ἡλιακὸν φῶς. ἀπὸ τῶν ἐσχάτων οὖν καὶ τῶν ἡμῖν γνωρίμων, τὸ σύμπαν ἀφορίζεται μέτρον. ἄλλο γὰρ
τοῦτο νυχθήμερον, καὶ ἄλλο τὸ ἐν τῷ ἀφανεῖ χρόνῳ. καὶ εἴδωλον τοῦτο ἐκείνου, καὶ ἀποπεράτωσις ἐσχάτη.
καὶ γὰρ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας τάξεις πολλαί, νοηταί, καὶ νοεραί, καὶ ὑπερκόσμιοι, καὶ οὐράνιοι, καὶ ὑπὸ σε-
λήνην. ὡς καὶ ἡ ὀρφικὴ διδάσκει θεολογία. καὶ αἱ μέν, πρὸ τῆς δημιουργίας, αἱ δέ, ἐν αὐτῇ περιεχόμεναι. αἱ
δέ, ἀπ' αὐτῆς προϊοῦσαι. καὶ αἱ μέν, ἀφανεῖς, αἱ δέ, ἐμφανεῖς. ἐπεὶ καὶ ὁ μὴν καὶ ὁ ἐνιαυτός, ἄλλος μὲν ὁ ἀφα-
νὴς καὶ ὁ μετρητικός, καὶ ὁ συνοχικός, καὶ τελεσιουργός, τῶν νοερῶν τε καὶ σωματικῶν περιόδων, ἡλίου καὶ σελή-
νης, ἄλλος δὲ ὁ ἐμφανής. ὃς περάτωσίς ἐστι καὶ μέτρον τῆς ἡλιακῆς περιπολήσεως. οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ-
λων θεῶν. ἄλλος δὲ ἀριθμὸς Κρόνιος ὁ ἀφανής, καὶ ἄλλος ἐμφανής, Ἀρεϊκός τε καὶ Δίιος, καὶ Ἑρμαϊκός τε ὡσαύ-
τως. καὶ γὰρ ὁ μὴν αὐτός, καὶ ὁ ἐνιαυτός, ὁ καθ' ἑκάστην περίοδον εἷς ὢν ἀεὶ ὁ αὐτός, θεός τις ἐστίν, ἀκινήτως
τὸ τῆς κινήσεως μέτρον ὁρίζων. πόθεν γὰρ τὸ ἀεὶ ὡσαύτως ὑπάρχει ταῖς περιόδοις; ἢ ἀπὸ ἀκινήτου τινὸς
αἰτίας. πόθεν δὲ τὸ διάφορον, τῶν ἀποκαταστάσεων, ἢ ἀπὸ τῶν διαφερόντων ἀκινήτων αἰτίων. πόθεν δὲ
τὸ ἀκατάληκτον, καὶ τὸ πάλιν καὶ πάλιν, ἐπ' ἄπειρον, ἢ ἀπὸ τῶν ἀπείρων ἐν ἐκείναις δυνάμεων; πᾶσαν
δὴ ταύτην τὴν σειρὰν χρονικὴν θέμενος, ὑφ' ἕνα τὸν πρώτιστον ἄνα γε χρόνον, ὃς ἀφορίζει τὴν τοῦ χρόνου θείου
γεννητοῦ περίοδον, αὐτὸς ὢν ὁ ἀληθινὸς ἀριθμός, ὡς εἴρηται πρότερον. ἀπὸ δὲ τῶν ἀφανῶν τούτων, νόησον λοι-
πὸν τοὺς ἐμφανεῖς. οἳ κατὰ τὸ ἀριθμεῖσθαι πρόεισιν, ἀπ' ἐκείνων ἀριθμεῖν τούτους, καὶ γεννᾶν δυναμένων. οὓς
δὴ πάντας ἀστρονομία καλῶς διδάσκει, δοξαστικῶς αἱροῦσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑκάστου περιοδικῶν ἀποκα-
ταστάσεων. παραβολάς τε ποιουμένη τῶν περιόδων τίνα λόγον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. οἷον ὅτι διπλασιε-
φήμισυς ἡ κρονία περίοδος τῆς τοῦ μετ' αὐτόν. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. εἰ γὰρ καὶ διαφέρουσαι εἰσὶν αὐτῶν
αἱ ἀποκαταστάσεις, ἀλλὰ λόγον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. ὥσπερ δὴ καὶ τοὺς ἀφανεῖς ἐκείνους καὶ τούτων αἰτίους,
ἡ ἱερὰ φήμη θεραπεύει. ὀνόματά τε θεῖα νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐκδιδοῦσα, καὶ μηνὸς καὶ ἐνιαυτοῦ συστατικά,
καὶ κλήσεις, καὶ αὐτοφανείας. ὡς οὐκ ὄντων δακτύλων θεωρουμένων, ἀλλ' ἐν ὑπάρξεσι θείαις. ἃς καὶ θρησκεύ-
ειν καὶ τιμᾶν ἀγάλμασίν τε καὶ θυσίαις, οἱ τῶν ἱερῶν παρεκελεύσαντο θεσμοί, καὶ ἐπεψήφισαν αἱ χρη-
σμῳδίαι τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς αἱ ἱστορίαι λέγουσι. καὶ τιμωμένων μὲν αὐτῶν, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν περιόδων ὑπῆρχεν
ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις, τῶν τε ὡραίων, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἀμεληθέντων δέ, πᾶσα τῶν περὶ γῆν ἐπηκολού-
θησε πάντων παρὰ φύσιν διάθεσις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς Πλάτων ἐν νόμοις κέκραγεν, ὅτι ταῦτα πάν-
τα θεοί εἰσιν ὧραι καὶ ἐνιαυτοὶ καὶ μῆνες. ὥσπερ καὶ τὰ ἄστρα καὶ ὁ ἥλιος, καὶ οὐδὲν ἡμεῖς καινὸν εἰσάγο-
μεν, ἀξιοῦντες πρὸ τῶν ἐμφανῶν, νοεῖν τὰς ἀφανεῖς δυνάμεις τούτων. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. ἐπὶ δὲ τὴν
λέξιν, τῷ λόγῳ πάλιν ἰτέον. τὴν μὲν δὴ νύκτα, προτέραν τῆς ἡμέρας κατέλεξεν, ὡς ἴνδαλμα φέρουσαν
τῶν ἀφανῶν, καὶ νοερῶν μέτρων. καὶ γὰρ ἡ κοινὴ φήμη, προτάττει τὴν νύκτα τῆς ἡμέρας. νυχθήμερον οὖν
λέγειν εἰώθαμεν. διότι καὶ ἐν ταῖς νοηταῖς αὐτῶν αἰτίαις, πρὸ τῆς ἡμέρας αἱ νύκτες ὑπέστησαν. καὶ ἡ τρίτη
διὰ τῆς δημιουργίας ὁλότης ἐφήκει τῷ κόσμῳ, τοῖς ὅλοις τὰ μέρη συνυφαίνουσα, καὶ ταῖς μονάσι τοῖς ἀρι-
θμοῖς, καὶ ἑκάστην μοῖραν τοῦ παντὸς κόσμον ποιοῦσα, καὶ ὅλον τὸ ἐν μέρει καὶ πᾶν. καὶ γὰρ τοῦτο, κατὰ τὴν
πρὸς τὸ αὐτοζῶον ὁμοίωσιν ἔλαχεν ὁ κόσμος. διότι δὴ καὶ ἐκεῖνο καὶ μονάς ἐστιν ὁλοτελής, καὶ ἀριθμός.
καὶ νοῦς νοητὸς παντέλειος, καὶ πλήρωμα τῶν νοητῶν αἰτιῶν, ἃς αὐτὸς ἀπεγέννησεν ἐν αὐτῷ μενούσας δι-
αιωνίας. ἄλλο γὰρ τὸ μένον ἐν τοῖς αἰτίοις ἐστὶ πλῆθος καὶ ἄλλο τὸ προϊόν, καὶ μεριζόμενον. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς
ὁ δημιουργὸς τὰ μέν, ἐν ἑαυτῷ γένη τῶν θεῶν ὑφίστησι, τὰ δέ, εἰς δευτέρας ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τρίτας προσά-
γει τάξεις. καὶ ὁ τούτου πατήρ, ἄλλα μὲν ἀπογεννᾷ τὰ παραδειγματικὰ τῆς δημιουργίας αἴτια τὰ μένοντα
ἐν αὐτῷ, ἄλλα δέ, αὐτὰ τὰ δημιουργικὰ αἴτια, τὰ προστεταγμένα τῶν ὅλων. καὶ ὁ προπάτωρ οὐρανός, τοὺς
μέν, ἐν ἑαυτῷ κατέχει, τοῖς δέ, τὴν ἀφ' ἑαυτοῦ διάκρισιν. καὶ δηλοῦσιν οἱ θεολόγοι ταῦτα μυστικοῖς ὀνό-
μασιν, ὅπου μὲν κρύψιν, ὅπου δὲ κατάποσιν λέγοντες, ὅπου δὲ τὴν ἐν τῷ μοιρῷ τροφήν. πολλῷ δὴ πρό-
τερον τούτων, ὁ νοητὸς νοῦς, ὁ πατὴρ τῶν ὅλων, τὰς μέν, ἐν ἐκείνῳ γεννᾷ, καὶ ἐκφαίνει τῶν αἰτίων, τὰς δέ, ἀφ'
ἑαυτοῦ προάγει, καὶ ταῖς μεθ' ἑαυτὸν τάξεσιν ὑφίστησι τῶν θεῶν. τὰ μέν, ἑνοειδῆ, καὶ ὅλα καὶ παντελῆ
κατέχων ἐντὸς τῆς ἑαυτοῦ περιοχῆς, τὰ δέ, πληθυνόμενα καὶ μεριζόμενα, δι' ἑτερότητος, εἰς ἑτέρας τά-
ξεις προσάγων. ἐπεὶ τοίνυν πᾶσα ἡ πατρικὴ τάξις, τοῦτον ὑφίστησι τὸν τρόπον, εἰκότως καὶ ὅδε ὁ κό-
σμος μίμημα ὢν τῶν νοητῶν τάξεων, καὶ εἰς ἐκείνας ἀνηρτημένος, ἄλλον μὲν ἔχει τὴν πρὸ τῶν μερικῶν ζώ-
ων παντότητα, ἄλλην δὲ τὴν ἀπ' αὐτῶν συμπληρουμένην, καὶ μετὰ τῆς προτέρας, ὑποδέχεται τὴν δευ-
τέραν, ἵνα ὁμοιότατος ᾖ, καὶ πρὸς τὴν δημιουργικήν, καὶ πρὸς τὴν παραδειγματικὴν αἰτίαν. καὶ τοῦτο μὲν οὕτως,
αὐτὸ δὲ τὸ ὃ ἐστι ζῶον, εἴρηται μὲν καὶ πρότερον τί ἐστιν, ὥς γε ἡμεῖς οἰόμεθα. λεγέσθω δὲ καὶ νῦν, ὅτι τῶν νοητῶν πλά-
τους, τὸ μέν ἐστιν ἀκρότατον, καὶ ἡνωμένον καὶ κρύφιον, τὸ δέ, δύναμις ἐκείνου, καὶ προϊὸν ἅμα καὶ μένον, τὸ
δέ, ἐκφαῖνον

δὲ, ἐκφῆναι ἑαυτὸ διὰ ἐνεργείας, καὶ τὸ πλῆθος ἐν αὐτῷ δεῖξαι τὸ νοητόν. καὶ τούτων τὸ μὲν, ὄν ἐστι νοητόν, τὸ δὲ, ζωὴ νοητή, τὸ δὲ, νοῦς νοητός. ἀλλ᾽ οὔτε τὸ ὂν αὐτὸ τὸ πρώτιστον αὐτοζῷον εἶναι δυνατόν. οὐ γάρ ἐστιν ἐκεῖ πλῆθος. οὐδὲ τετρὰς ἰδεῶν. ἀλλὰ διὰ τὴν μόνωσιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἄφραστον ἕνωσιν, ἓν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος προσηγόρευται. καὶ ὅλως τὸ μὲν αὐτοζῷον, αἰῶνος λέγεται μετέχειν, ἐκεῖνο δὲ, οὐδενὸς μετέχει, πλὴν εἰ τοῦ ἑνός λέγοι τις, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ πάντως ἐπιστάσεως ἄξιον. μή ποτε γὰρ τὸ μὲν ὑπὲρ αὐτὸ κρεῖττον καὶ ταύτης τῆς προῤῥήσεως. αὐτὸ δὲ ἐστι τὸ πρώτως ὃ οὐ κατὰ μέθεξιν ἐστὶ τοιοῦτον. οὔτ᾽ οὖν τὸ ὂν αὐτὸ αὐτοζῷον εἶναι δυνατὸν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, οὔτε τὴν ζωὴν τὴν νοητήν. τὸ γὰρ ζῷον, δεύτερόν ἐστι τῆς ζωῆς. καὶ κατὰ μετουσίαν ζωῆς λέγεται ζῷον. ὅλως δὲ, εἰ τὸ αὐτοζῷον δεύτερον ἦν, ὁ αἰών, τὸ ὄν, ἀλλ᾽ ἀδύνατον. ἄλλο γὰρ τὸ ἓν ὄν, καὶ ἄλλο τὸ ἀεὶ ὄν. τὸ μὲν, μονὰς τοῦ ὄντος, τὸ δ᾽ ἡ δυὰς μετὰ τοῦ ὄντος, ἔχουσα τὸ ἀεὶ συμπεπλεγμένον. καὶ τὸ μὲν, τοῦ εἶναι πᾶσιν αἴτιον, τὸ δὲ, τῆς κατὰ τὸ εἶναι διαμονῆς. εἰ τοίνυν μήτε αὐτὸ τὸ ἓν ὄν ἐστι, μήτε τὸ μετ᾽ αὐτό. τοῦτο γὰρ ὁ αἰὼν ἡ νοητὴ δύναμις καὶ ἡ ἄπειρος ζωή. καὶ ἡ ὁλότης αὐτή. καθ᾽ ἣν ὁμοῦ τὸ ὅλον ἐστὶν, ἕκαστον τῶν θείων, ἀνάγκη τρίτον εἶναι λοιπὸν τὸ αὐτοζῷον. καὶ γὰρ ἀνάγκη καὶ νοῦν εἶναί πη τὸ αὐτοζῷον. εἴπερ καὶ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ πάντως μετ᾽ αἰσθήσεως. νοῦ δὲ εἰκὼν, ἡ αἴσθησις. ὥστε καὶ ἐν ἐκείνῳ πρώτως ὁ νοῦς, ὅ ἐστι πρώτως ζῷον. ὥστε εἰ δεύτερόν ἐστι τῆς ζωῆς ἐξ ἀνάγκης κατὰ τὸν νοητὸν ὑφέστηκε νοῦν. νοητὸν γὰρ ὂν καὶ ζῷον ὡς αὐτὸς εἶπεν τῶν νοουμένων κάλλιστον, καὶ μονογενὲς ταύτην ἂν ἔχοι τὴν τάξιν. πάντα γὰρ τὰ μετὰ τοῦτο τὸ εἶδος, μετ᾽ ἄλλων τε παράγεται, καὶ τῆς παντότητος ἀπολείπεται τῆς νοητῆς. ἔστιν ἄρα τὸ αὐτοζῷον, νοῦς νοητὸς περιέχων τὰς νοερὰς διακοσμήσεις τῶν θεῶν ἐν αὐτῷ. καὶ συναγωγὸς αὐτῷ καὶ ἑνωποιός, καὶ τελεσιουργός, πέρας μὲν ὂν τῶν νοητῶν, τὸ κάλλιστον. τὴν δὲ ἡνωμένην αὐτῶν καὶ ἄγνωστον αἰτίαν ἐκφαίνων τοῖς νοεροῖς, ἐγείρων μὲν ἑαυτὸν πρὸς ἰδέας καὶ δυνάμεις παντοίας, παράγων δὲ, πάσας τὰς δευτέρας τάξεις τῶν θεῶν. διὸ δὴ καὶ ὁ Ὀρφεύς, Φάνητα τοῦτον θεὸν προσαγόρευσεν, ὡς ἐκφαίνοντα τὰς νοητὰς ἑνάδας. καὶ ζώων αὐτῷ μορφὰς ἀνέθηκεν, ὡς ἐν αὐτῷ τῆς πρώτης αἰτίας τῶν νοητῶν ζώων ἐκφανείσης, καὶ ἰδέας πολυειδεῖς, ὡς τῶν ἰδεῶν νοητῶν πρώτως περιληπτικῷ. καὶ κληΐδα νόου προσειπών, κλεῖν τε αὐτὸν ἐκάλεσε τοῦ νοῦ. διότι περατοῖ, πᾶσαν τὴν νοητὴν οὐσίαν, καὶ συνέχει νοερὰν ζωήν. πρὸς δὴ τοῦτον τὸν τοσοῦτον θεόν, ὁ δημιουργὸς ἀνήρτηται τοῦ παντός. νοῦς μὲν καὶ αὐτὸς ὤν, ὥσπερ εἴπομεν πρότερον, ἀλλὰ νοερὸς νοῦς, καὶ νοῦ διαφερόντως αἴτιος. διὸ καὶ ὁρᾶν λέγεται τὸ αὐτοζῷον. ἴδιον γὰρ τὸ ὁρᾶν, τῶν νοερῶν θεῶν. ἐπεὶ τόν γε νοητὸν νοῦν, καὶ ἀνόμματον ὁ θεολόγος προσηγόρευσεν. λέγει γοῦν περὶ αὐτοῦ, Ποιμαίνων πραπίδεσσιν ἀνόμματον ὠκὺν ἔρωτα. ἔστι γὰρ αὐτοῦ τὸ ἐνέργημα νοητόν. νοῦς δὲ ὁ δημιουργὸς ὤν, οὐκ ἔστι τῶν μετεχομένων. ἵνα τῶν ὅλων ᾖ δημιουργός. καὶ ἵνα δύνηται πρὸς τὸ αὐτοζῷον ὁρᾶν. ἀμέθεκτος δὲ ὤν, ὄντως νοερός ἐστι νοῦς. καὶ διὰ μὲν τῆς ἁπλῆς νοήσεως, συνήνωται πρὸς τὸ νοητόν, διὰ δὲ τῆς ποικίλης, εἰς ἀπογέννησιν σπεύδει τῶν δευτέρων. ἐκείνην μὲν αὐτοῦ τὴν νόησιν, ὅρασιν προσείρηκεν ὁ λόγος, ὡς ἀπλήθυντον, καὶ ὡς τῷ νοητῷ φωτὶ καταλαμπομένην. τὴν δὲ δευτέραν ἐνέργειαν, διανόησιν, ὡς διὰ τῆς ἁπλῆς νοήσεως προϊοῦσαν, καὶ εἰς ἀπογέννησιν τῶν δημιουργικῶν ἔργων προχωροῦσαν. καὶ ὁ μὲν Πλάτων, ὁρᾶν αὐτὸν εἰς τὸ αὐτοζῷον εἶπεν, ὁ δὲ Ὀρφεύς, καὶ ἐπιπηδᾶν αὐτῷ, καὶ καταπίνειν, δειξάσης μέν τοι τῆς νυκτός. διὰ γὰρ ταύτης νοητῆς οὔσης ἅμα καὶ νοερᾶς, ὁ νοερὸς νοῦς συνάπτεται πρὸς τὸ νοητόν. καὶ οὐ διὰ τοῦτο φαίης ἄν, εἰς τὸ ἔξω ἑαυτοῦ τὸν δημιουργὸν βλέπειν. οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ. πρὸς ἑαυτὸν δὲ ἐστραμμένον, καὶ εἰς τὴν ἐν αὐτῷ πηγὴν τῶν ἰδεῶν καὶ πρὸς τὴν μονάδα συνάπτεσθαι τῶν παντοίων εἰδητικῶν διακόσμων. οὐ γὰρ ἄνευ νοός ἐστι διὰ νοητοῦ. καὶ τὸ νοητὸν νοῦ, οὐ χωρὶς ὑπάρχει κατὰ τὸ λόγιον. ὅπου δὲ καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἰς ἑαυτὴν ὁρῶσαν, τὰ πάντα γιγνώσκειν φαμέν, καὶ οὐκ ἔστιν ἔξω αὐτῆς τὰ πρὸ αὐτῆς, πῶς οὐχὶ μειζόνως ὁ δημιουργικὸς νοῦς ἑαυτὸν νοῶν, τὸν νοητὸν θεᾶται κόσμον; ἔστι μὲν γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ τὸ αὐτοζῷον, ἀλλ᾽ οὐ μοναδικῶς, ἀλλὰ κατά τινα θεῖον ἀριθμόν. διὸ καὶ καταπίνειν λέγεται τὸν νοητὸν ὡς εἴπομεν ἐκεῖνον θεόν, αὐτὸς νοερὸς ὤν, παρὰ τοῖς θεολόγοις, ὡς ἑνούμενος τούτῳ τὸ νοητὸν πᾶν. καὶ αἱ εἰδικαὶ διαιρέσεις, καὶ ὁ νοητὸς ἀριθμός, ἃ καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, ὅσας καὶ οἵας ἐπωνόμασεν αὐτοῦ τὰς ἰδέας, τῷ μὲν, τὰς ἰδιότητας τῶν αἰτίων δηλῶν, τῷ δὲ, τὴν κατὰ ἀριθμὸν διάκρισιν. εἰ δὲ ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, οὐ χρὴ τὴν ἀπειρίαν τῶν εἰδῶν, ἐν τοῖς νοητοῖς ὑποτίθεσθαι, καθάπερ λέγουσι τινές. τὸ γὰρ ὡρισμένον, τοῦ ἀορίστου ταῖς ἀρχαῖς οἰκειότερον, ὡς καὶ ὁ Πλάτων ἐνδείκνυται. καὶ ἀεὶ τὰ πρῶτα, τῷ ποσῷ μὲν, εἶναι συνεσταλμένα, τῇ δὲ δυνάμει διαφέροντα, τῶν μετὰ ταῦτα, καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν προϊόντων. ἀλλ᾽ οὐδὲ λέγειν ὅτι οἱ τὸ αὐτοζῷον τοῦ δημιουργοῦ διορίζοντες, ἔξω ποιοῦσι τοῦ νοῦ τὸ νοητόν. οὐ γὰρ καταδεέστερον τοῦ ὁρῶντος ποιοῦμεν τὸ ὁρώμενον, ἵνα ἔξω ᾖ, ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ. τὰ δὲ θειότερα νοητά, ὑπὸ τῶν ποικιλωτέρων ὡς ἐν αὐτοῖς ὄντα νοεῖται. ὅπου γε καὶ ἡ ψυχὴ εἰς ἑαυτὴν εἰσιοῦσα, πάντα εὑρίσκειν λέγεται τὰ ὄντα. θεόν τε καὶ φρόνησιν φησὶν ὁ Σωκράτης. καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ τοίνυν τὸ αὐτοζῷον, καὶ οὐκ ἔξω αὐτοῦ. κἀκεῖ μὲν, ὁλικῶς πάντα καὶ νοητῶς, ἐν τῷ δημιουργῷ δὲ, νοερῶς καὶ διῃρημένως. ἐν τούτῳ γὰρ ἡλίου καὶ σελήνης αἴτια προϋφέστηκεν διωρισμένα. καὶ οὐ μόνον ἡ μία τῶν οὐρανίων θεῶν ἰδέα πάντων ὑποστατικὴ τῶν οὐρανίων γενῶν. ὅθεν καὶ τὰ λόγια, τὰς δημιουργικὰς ἐνεργείας σμήνεσιν ἐοικυίας φέρεσθαι λέγει ῥηγνυμένας κόσμου περὶ σώμασι. τὴν γὰρ ὁλικὴν αὐ-

τῶν ἐν τῷ νῷ διάκρισιν ἀνείλιξεν εἰς πᾶν τὸ δημιουργικὸν πλῆθος, ὁ θεῖος νοῦς. ταῦτα μὲν ὥσπερ πορίσματα ληπτέον. εἰρημένων δὲ τούτων, ἄξιον ἱστορῆσαι, καὶ τὰς τῶν παλαιοτέρων δόξας, ὅσαι καινότερον ἐπικεχείρηνται, περὶ τήνδε τὴν λέξιν. Ἀμέλιος μὲν οὖν, τὴν τριάδα τῶν δημιουργικῶν νόων, ἀπὸ τούτων μάλιστα συνίστησι τῶν ῥημάτων. τὸν μὲν πρῶτον ὄντα, καλῶν ἀπὸ τοῦ ὅ ἐστι ζῶον. τὸν δὲ δεύτερον ἔχοντα, ἀπὸ τοῦ ἐνούσας. οὐ γάρ ἐστιν ὁ δεύτερος ἀλλ᾽ εἴσεισιν ἐν αὐτῷ. τὸν δὲ τρίτον ὁρῶντα ἀπὸ τοῦ καθορᾶν. καί τοι τοῦ Πλάτωνος ἐν τῷ ὅ ἐστι ζῶον εἶναι τὰς ἰδέας εἰπόντος, καὶ οὐκ ἄλλο μὲν εἶναι τὸ αὐτοζῶον, ἄλλο δὲ τὸ ἐν ᾧ, ἔνεισιν αἱ ἰδέαι τῶν ζώων. ὥστε οὐκ ἄλλος ἐστὶν ὁ ὤν, τοῦ ἔχοντος. εἴπερ ὁ μέν ἐστι, τὸ ὅ ἐστι ζῶον, ὁ δέ, ἐν ᾧ ἔνεισιν αἱ ἰδέαι. Νουμήνιος δέ, τὸν μὲν πρῶτον, κατὰ τὸ ὅ ἐστι ζῶον τάττει, καί φησιν ἐν προσχρήσει τοῦ δευτέρου νοεῖν. τὸν δὲ δεύτερον, κατὰ τὸν νοῦν, καὶ τοῦτον αὖ ἐν προσχρήσει τοῦ τρίτου δημιουργεῖν. τὸν δὲ τρίτον, κατὰ τὸ διανοούμενον. ταῦτα δέ, ὅτι μὲν ἔχει τινὰς καθ᾽ ἑαυτὰς διαφοράς, πρόδηλον. οὐχ οὕτω δὲ διῄρηται νῦν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὥστε ἕτερον μὲν εἶναι τὸν νοοῦντα νοῦν, ἕτερον δὲ τὸν διανοούμενον. οὐ γὰρ ἀντιδιαιρεῖ τὰς ἐνεργείας ὁ Πλάτων τοῖς ἐνεργοῦσιν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἐνεργούντων, αἱ ἐνέργειαι. μᾶλλον δὲ ἐπὶ τῶν θείων οὐσιῶν, σύνδρομοι πρὸς τὰς οὐσίας. τὸ δὲ διενοήθη, καὶ τὸ καθορᾷ, τοῦ δημιουργικοῦ νοῦ, πρὸς τὸ παρὸν ὡς ἐνεργήματα παραλαμβάνεται. πολλοῦ ἄρα δεῖ ταῦτα ἀντιδιαιρεῖσθαι, πρὸς αὐτόν, ἃ σύνδρομά ἐστι πρὸς τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ. πρὸς μὲν οὖν τούτους, καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἱκανῶς ἀντείρηκε, προστιθεὶς ὅτι καὶ τὰς διακρίσεις τῶν θείων, οὐ τοιαύτας ὁ Πλάτων πεποίηται, οἵας οὗτοι λέγουσιν, ἔν τε Σοφιστῇ καὶ Φιλήβῳ, καὶ Παρμενίδῃ, ἀλλὰ διωρισμένους περὶ ἑκάστης ἐκεῖ τάξεως, ἀποδέδωκε λόγους, καὶ διεῖλε τὰς ὑποθέσεις ἀπ᾽ ἀλλήλων. χωρὶς μέν, τὴν περὶ τοῦ ἑνός, χωρὶς δὲ τὴν περὶ τοῦ ὅλου, καὶ ἐφεξῆς μὲν ὁμοίως ἑκάστην οἰκείοις περιγράφων ἀφορισμοῖς. ἡμεῖς δέ, οὐδὲ γὰρ τοῦτο πρόκειται, τὰς τῶν ἄλλων εἰπόντων δόξας διελέγχειν, ἀναμνήσαντες ἡμᾶς αὐτούς, ὅτι τὰ εἰρημένα ταῦτά ἐστι. τί τὸ παράδειγμα, τὸ ἓν καὶ τὸ νοητόν, τίς ὁ ὅλος δημιουργός, τίς ἡ γνῶσις ἀμφοτέρων, κατίδωμεν ὅπως ἐφεξῆς καὶ τὸ πλῆθος τῶν παραδειγμάτων, καὶ τὰς πολλὰς δημιουργίας παραδίδωσιν ὁ λόγος.

„ Εἰσὶ δὲ δὴ τέτταρες, μία μὲν οὐρανίων θεῶν γένος, ἄλλη δὲ πτηνῶν, καὶ ἀεροπόρων, τρίτη δέ, ἔνυδρον εἶδος, πεζὸν δὲ καὶ χερσαῖον τέταρτον.

Ὥσπερ οὖν ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς δημιουργικῆς νοήσεως, ἡγεῖται τοῦ νοεροῦ πλήθους ἡ μονάς, καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ παραδείγματος, προϋπάρχει τοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ἑνιαῖον εἶδος, οὕτω δὴ καὶ ὁ λόγος ὁ τῶν θείων ἐξηγητής, τὴν τῶν πραγμάτων ἀπεικονιζόμενος φύσιν ὧν ἐστιν ἄγγελος. πρῶτον μὲν ἀθρόως, καὶ κατ᾽ ἐνθουσιαστικὴν ἐπιβολήν, ὅλον ἐπιλαμβάνει τὸ γνωστόν, ἔπειτα ἀναπτύσσει τὸ συνεσπειραμένον, καὶ ἀνελίττει τὴν μίαν νόησιν, διὰ τῶν λόγων. καὶ τὸ ἡνωμένον διαιρεῖ, κατὰ ταύτην τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, ποτὲ μέν, τὴν ἕνωσιν αὐτῶν, ποτὲ δὲ τὴν διάκρισιν ἑρμηνεύων. ἐπειδὴ περὶ ἑκάτερον ἅμα περιλαμβάνειν οὐ πέφυκεν, οὐδὲ οἷός τε ἐστί. τοῦτο δὴ καὶ ὁ τοῦ Πλάτωνος λόγος πεπονθώς, πρῶτον μὲν ἐνθέως τὸν ὅλον ἀριθμὸν ἐξέφηνεν τῶν νοητῶν ἰδεῶν, ἔπειτα τὰς ἐν αὐτῷ προόδους, κατεμέρισεν. ἐκεῖ γὰρ τὸ πλῆθός ἐστι τὸ νοητὸν ἐκφανές, ὅπου καὶ αἱ πρώτισται τῶν ἰδεῶν μονάδες. καὶ τοῦτο μέν, ὅτι Πλατωνικόν ἐστιν ἔθος, διὰ πολλῶν ὑπέμνησα καὶ πρότερον. οἷον, ἐκ τοῦ, γέγονεν, ἐκ τοῦ ἀγαθὸς ἦν, ἐκ τοῦ ἵνα, ἐκ πάντων τῶν προειρημένων. ἀπὸ δὲ τῶν λόγων, ἐπὶ τὰ πράγματα μεταβάντες, κατίδωμεν, πρῶτον μέν, τίς ἡ τετρὰς αὕτη τῶν ἰδεῶν, καὶ πόθεν οὗτος ὁ ἀριθμός. ἔπειτα, τίνες αἱ τέτταρες ἰδέαι, καὶ πῶς εἰσιν ἐν τῷ αὐτοζώῳ, πότερον ὡς συμπληροῦσθαι δι᾽ αὐτῶν τὸ ἐκείνου παντελές, ἢ ἄλλως πως. διὰ γὰρ τούτων τῶν σκεμμάτων καθ᾽ ὁδὸν ἰόντες, εὑρήσομεν τὴν ἔνθεον τοῦ Πλάτωνος ἐπιβολήν. δεῖ δὴ πάλιν ἐπὶ τὰς εἰρημένας ἀποδείξεις ἀναδραμεῖν, ἐν αἷς λέγομεν, ὅτι τῆς πρωτίστης καὶ ἡνωμένης καὶ ἁπλουστάτης τῶν θεῶν νοητῆς οὐσίας, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἑνάδος τῶν ἑνάδων προϊούσης, κατὰ δή τινα τρόπον, ἄρρητον καὶ ἄληπτον τοῖς πᾶσιν τὸ μέν ἐστι πρώτιστον, καὶ κρύφιον, καὶ πατρικόν, τὸ δὲ δεύτερον καὶ μία δύναμις τῶν ὅλων καὶ ἀπερίληπτον μέτρον, τὸ δὲ τρίτον, εἰς ἐνέργειαν προελθόν, καὶ παντοίας δυνάμεις, καὶ ἅμα πατρικόν τε καὶ ποιητικὸν ὑφεστηκός. καὶ τὸ μέν, μονάς, ὅτι δὴ κορυφὴ παντός ἐστι τοῦ νοητοῦ πλάτους, καὶ πηγὴ καὶ αἰτία τῶν θείων ἀριθμῶν. τὸ δέ, δυάς. καὶ γὰρ μένει καὶ πρόεισιν, ὡς ἐν νοητοῖς γένεσι, καὶ τὸ ἀεὶ μετὰ τοῦ ὄντος ἔχει, συμπεπλεγμένον. τὸ δὲ νῦν ζητούμενον, ἡ τετράς, ἡ ἅπασαν μὲν ὑποδεξαμένη τὴν κρύφιον τῆς μονάδος αἰτίαν, ἐκφήνασα δὲ ἐν ἑαυτῇ, τὴν ἀνεκφοίτητον ἐκείνης δύναμιν. ὅσα γὰρ ἦν ἐν τῇ μονάδι πρώτως καὶ ἑνιαίως ἀνεκφοιτήτως, ταῦτα ἡ τετρὰς ἔδειξεν διῃρημένως, καὶ κατ᾽ ἀριθμὸν ἤδη διαστήσασα, καὶ κατὰ τὴν εἰς τὰ δεύτερα ποίησιν. ἐπειδὴ δὲ τὸ τρίτον ἔχει μέν, καὶ τὴν αὐτῷ πρέπουσαν τάξιν, μετέχει δὲ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ πάντως αἰτίων, οὐ μόνως ἐστὶ τετράς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῇσδε, μειζόνως μονάς, πατρικὴν ἔλαχεν ὑπεροχήν, ὡς δὲ δυάς, ποιητικὴν καὶ γόνιμον. καθὸ μὲν οὖν αὐτοζῶον ἀποκαλεῖται μονάς ἐστι τῆς τῶν ζώων ἁπάντων φύσεως, τῶν τε νοερῶν, καὶ ζωτικῶν, καὶ σωματικῶν. καθὸ δὲ τοῦ τε ἄρρενός ἐστιν ἅμα καὶ τοῦ θήλεος περιεκτικόν, δυάς ἐστι. ταῦτα γὰρ ἐν πάσαις τάξεσι τῶν ζώων οἰκείως ἐστίν, ἄλλως μὲν ἐν θεοῖς, ἄλλως δὲ ἐν δαίμοσιν, ἄλλως δὲ ἐν θνητοῖς. καὶ

δεῖ προάρχειν

δεῖ προάρχειν αὐτῶν τὰς πρώτας ἑνάδας, ἐν τῇ μιᾷ τοῦ ζώου περιοχῇ. καθὸ δὲ ἐκ τῆς δυάδος ταύτης τὰς τέτταρας ἐν ἑαυτῷ τῶν ζώων ἰδέας ὑπεστήσατο τετράς. μετὰ γὰρ ταύτας τὰς ἰδέας, ἡ τετραμερὴς δημιουργία προελήλυθε, καὶ ἡ πρώτη ποιητικὴ τῶν ὅλων αἰτία, τετράς ἐστι. ταύτην οὖν ὁ Πλάτων τὴν τετραδικὴν δύναμιν τοῦ παραδείγματος ἀναδιδάσκων, καὶ τὰς ἑνικωτάτας ἰδέας τῶν ἐγκοσμίων, τέτταρας αὐτὰς εἶναί φησιν, ὑφ' ἑνὸς τοῦ αὐτοζώου περιεχομένας. ἔστι γὰρ ἐκεῖ καὶ μία ἰδέα τὸ αὐτοζῶον. ἔστι δὲ καὶ ἡ δυάς, τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. εἰ δὲ βούλει καὶ ὡς αὐτὸς διεῖλε, γένη τε ἔχων καὶ εἴδη. κέκληκεν γὰρ γένη, τὸ νοερὸν μὲν καὶ τὸ ἀεροπόρον, τὰς δύο ἰδέας. εἴδη δὲ τὰς λοιπὰς ὡς ἐκείνων ὑφειμένας. ἔστι δὲ καὶ ἡ τετράς, καὶ μέχρι ταύτης τὰ νοητὰ εἴδη, καὶ ἐπ' ἄλλους πρόεισι λόγους, κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον ἀριθμόν. οἰκεῖος γάρ ἐστι καθ' ἑκάστην τάξιν ἀριθμός, καὶ ὁ μὲν ἐλάττων, ὁλικωτέρων ἐστὶν ἰδεῶν περιεκτικός, ὁ δὲ πεπληθυσμένος, μερικωτέρων. ἐπειδὴ τὰ θειότερα τῷ ποσῷ συνεσταλμένα, δύναμιν ὑπερφέρουσαν ἔχει. καὶ τὰ τῶν δευτέρων εἴδη, πληθύνεται μᾶλλον τῶν πρὸ αὐτῶν. τὰ μὲν νοερά, τῶν νοητῶν, τὰ δὲ ὑπερκόσμια τῶν νοερῶν, τὰ δὲ ἐγκόσμια, τῶν ὑπερκοσμίων. ταῦτα οὖν ἐστι, τὰ εἰς τὸν ἔσχατον ἀφικόμενα μερισμόν. ὥσπερ τὰ νοητά, τὴν ἀκροτάτην ἕνωσιν καταδεξάμενα. πᾶσα γὰρ πρόοδος, ἐλαττοῖ μὲν τὴν δύναμιν, αὔξει δὲ τὸ πλῆθος. εἰ μὲν οὖν περὶ νοερᾶς τινος τάξεως ἐποιεῖτο τὸν λόγον ὁ Τίμαιος, ἄλλον ἂν εἶπεν ἀριθμόν, οἷον ἑβδομαδικόν, ἢ δεκαδικόν. ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς νοητῆς αἰτίας τῶν ἰδεῶν τῆς περιεχούσης πάντα ὅσα νοητὰ ζῷα, τέτταρας εἶναί φησι τὰς πρώτας ἰδέας. ἐκεῖ γὰρ ἡ τετράς, ἀλλὰ τῆς μονάδος προελθοῦσα τῆς νοητῆς, καὶ πληροῦσα τὴν δεκάδα τὴν δημιουργικήν. πρόεισι γὰρ ὁ θεῖος ἀριθμός, ὥς φησιν ὁ Πυθαγόρειος εἰς αὐτὸν ὕμνος. Μονάδος ἐκ κευθμῶνος ἀκηράτου ἔστ' ἂν ἵκηται. Τετράδα ἐπὶ ζαθέην, ἣ δὴ τέκε μητέρα πάντων, Πανδοχέα, πρέσβειραν, ὅρον περὶ πᾶσι τιθεῖσαν, Ἄτροπον ἀκαμάτον, δεκάδα κλείουσι μιν ἁγνήν. μονάδα μὲν ἀκήρατον λέγων, καὶ κευθμῶνα τῆς μονάδος, τὴν ἑνοειδῆ καὶ κρύφιον τοῦ ἑνὸς ὄντος αἰτίαν. τετράδα δὲ ζαθέην, τὴν τοῦ νοητοῦ πλήθους ἔκφασιν, ἣν ἡ δυὰς ἐξέφηνεν, ἡ μέση τῆς μονάδος καὶ τετράδος. δεκάδα δὲ αὐτὸν τὸν κόσμον τὸν πάντων δεχόμενον τῶν θείων ἀριθμῶν εἰκόνας, ἄνωθεν εἰς αὐτὸν ἐκδοθείσας. δυνατὸν γὰρ καὶ οὕτως ἀκούειν τῶν εἰρημένων, εἰς τὴν τοῦ κόσμου δημιουργίαν βλέποντα. ταῦτα μὲν περὶ τῆς τετράδος αὐτῆς εἰρήσθω. τίνες δὲ αἱ τέτταρες ἰδέαι, μετὰ ταῦτα λέγωμεν, καὶ ποίων ὑποστατικαὶ πραγμάτων. ἄλλοι γὰρ ἄλλως δοξάζουσιν, οἱ μέν, εἰς θεούς, καὶ τὰ θνητὰ γένη τὴν πρόοδον γίγνεσθαι λέγοντες, τῆς λέξεως καταδραττόμενοι μάλιστα τῆς τοῦ Πλάτωνος. οἱ δὲ εἰς θεοὺς καὶ τὰ κρείττονα ἡμῶν γένη, πρὸς τὰ πράγματα ἀποβλέποντες. διότι προϋφέστηκε ταῦτα πρὸ τῶν θνητῶν, καὶ δεῖ τὸν δημιουργόν, μὴ ἀμέσως τὰ θνητὰ ποιεῖν ἀλλὰ τῶν θείων. οἱ δέ, καὶ συνάπτοντες ἀμφότερα, καὶ τοῖς ἐν τῇ Ἐπινομίδι γεγραμμένοις ἀκολουθοῦντες, ἐν οὐρανῷ μὲν θεοὺς ὑποστῆναι λέγοντες, ἐν ἀέρι δὲ τοὺς δαίμονας, ἐν ὕδατι δὲ τοὺς ἡμιθέους, ἐν γῇ δὲ ἀνθρώπους, καὶ τὰ ἄλλα θνητὰ ζῷα. τοιαύτης δὲ τῆς τῶν ἐξηγησαμένων διαφορᾶς οὔσης, θαυμάζομεν μέν, τὸν φιλοθεάμονα τῶν πραγμάτων, πειρώμεθα δὲ ἕπεσθαι τῷ ἡμετέρῳ καθηγεμόνι. καὶ φαμέν, τὸ μὲν οὐράνιον τῶν θεῶν γένος, πάντων εἶναι περιληπτικὸν τῶν οὐρανίων γενῶν, εἴτε θείων, εἴτε ἀγγελικῶν, εἴτε δαιμόνων. τὸ δὲ ἀεροπόρον πάντων τῶν ὁπωσοῦν ἐν ἀέρι τεταγμένων, εἴτε θεῶν, τῶν ἀέρα κληρωσαμένων, εἴτε δαιμόνων ἑπομένων τούτοις, εἴτε ζῴων θνητῶν ἐν ἀέρι διαιτωμένων. τὸ δὲ ἔνυδρον, πάντων τῶν διαλαχόντων τὸ ὕδωρ γενῶν, καὶ τῶν ἐν ὕδατι τρεφομένων. τὸ δὲ πεζόν, τῶν τὴν γῆν κατανειμαμένων, καὶ ἐν γῇ συνισταμένων τε καὶ φυομένων ζῴων. ὅ,τε γὰρ δημιουργὸς ἅπαξ ἁπάντων ἐστὶν αἴτιος τῶν ἐγκοσμίων, καὶ κοινὸς πάντων πατήρ, τὰ μὲν θεῖα γένη καὶ τὰ δαιμόνια, παρ' ἑαυτοῦ μόνου καὶ δι' ἑαυτοῦ γεννῶν, τὰ δὲ θνητὰ τοῖς νέοις παραδιδοὺς θεοῖς, ὡς ἐκείνων προσεχῶς αὐτὰ γεννᾶν δυναμένων. καὶ τὸ παράδειγμα, οὐ τινῶν μέν ἐστι ζῴων αἴτιον, τινῶν δὲ οὐκ ἔστι, ἀλλὰ πάντων ἔχει τὰς ὁλικωτάτας αἰτίας. καὶ γὰρ αὖ καὶ εἰ τῶν μὲν θείων γενῶν αἴτιον εἴη καὶ τῶν δαιμονίων, τῶν δὲ θνητῶν μηδαμῶς, οὐκέτι τῶν θνητῶν μὴ γενομένων, οὐρανὸς ἀτελής, ὡς τὰ πάντα γένη τῶν ζῴων, οὐκ ἔχων. ἔσται γὰρ ὅμοιος τῷ παραδείγματι, καὶ παντελὴς τὰς τέσσαρας ἰδέας, τοῦ αὐτοζώου μιμησάμενος. εἰ δὲ ἔμπαλιν λέγοι τις, ὅτι τὰ γένη ταῦτα θεούς τε περιέχει, καὶ τὰ θνητά, πῶς τῷ Πλάτωνι συμφωνήσομεν, μετὰ τὴν δημιουργίαν τῶν οὐρανίων ζῴων λέγοντι, περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν, μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς, καὶ μεμνημένων θεῶν, τῶν τὸν ὑπὸ σελήνην κόσμον προεληλυθότων. καὶ γὰρ ἐνταῦθα μέν, μετὰ τὸ ἀέριον, τάττει τὸ ἔνυδρον, καὶ μετὰ τοῦτο, τὸ πεζόν. ἐν δὲ τῇ γενέσει τῶν θνητῶν ζῴων, οὐκέτι ταύτην φυλάττει τὴν τάξιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ψυχῆς πάντα γεννῶν τῆς ἀνθρωπίνης, μετὰ τὴν ἐν οὐρανῷ πολιτείαν αὐτῆς, εἰς τὸ πεζὸν ἄγει γένος, ἵνα ἄνθρωπον ἀποτελέσῃ, καὶ μετὰ τοῦτο ἁμαρτοῦσαν, εἰς τὸ πτηνὸν καὶ εἰς τὸ πεζὸν αὖθις καὶ ἄγριον γένος, εἶθ' εἰς τὸ ἔνυδρον. ὥστε ἔοικεν οὐ μόνον τρία εἶναι γένη τούτων ἄρτια τῶν θνητῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐν οἷς ἡ τάξις σώζεται τῶν τριῶν ἰδεῶν, ἡ αὐτὴ δι' ὑφέσεως τῶν δευτέρων ἀλλὰ τῶν πρὸ αὐτῶν, προϊόντων. ἀνάγκη ἄρα πάντα διὰ τούτων ἀπογεννᾶσθαι τῶν ἰδεῶν, τά τε θεῖα γένη, καὶ τὰ θνητά. καὶ τὰς νοητὰς ἰδέας, ἅτε ὁλικωτάτας οὔσας, πάντων ὑποστατικὰς εἶναι τῶν γενῶν. καὶ δεῖ καὶ τὰ προκείμενα ῥήματα καθ' ἑκάστην τάξιν οἰκείως θεωρεῖν. οἷον τὸ τῶν θεῶν γένος, ἄλλως μέν, ἐπὶ τῶν ἰδίως καλουμένων θεῶν, ἄλλως δὲ ἐπὶ τῶν κρειτ-

τόνων ἡμῶν γενῶν. τῶν ἐν οὐρανῷ τεταγμένων. καὶ γὰρ ἀγγέλους καὶ δαίμονας, καὶ ἥρωας οὐρανίους εἶναι φαμέν, καὶ θεοὺς πάντας τούτους ἀποκαλεῖσθαι. διότι τὸ θεῖον ἰδίωμα, κρατεῖ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἰδιότητος. καὶ εἰσὶν ἐκεῖ δαίμονες, καὶ ἄγγελοι, καὶ ἥρωες ὁμοίως. πάλιν τὸ πτηνὸν, καὶ ἀεροπόρον, ἄλλως μὲν ἐπὶ τῶν ἀερίων θεῶν, ἄλλως δὲ ἐπὶ τῶν δαιμόνων, ἄλλως δὲ ἐπὶ τῶν θνητῶν. τὸ μὲν γὰρ νοερὸν τῶν θεῶν, πτηνὸν ἐπονομάζεται, τὸ δὲ προνοητικὸν, ἀεροπόρον, ὡς διατεῖνον διὰ πάσης τῆς τοῦ ἀέρος σφαίρας, καὶ συνέχον πᾶσαν αὐτήν. ἐπὶ δὲ τῶν δαιμόνων, τὸ μὲν πτηνὸν, τῆς ὀξυτάτης ἐστὶν ἐνεργείας σύμφωνον. τὸ δὲ ἀεροπόρον, δηλοῖ τὸ ἀκωλύτως πανταχοῦ περιὸν καὶ διὰ πάντων προϊόν. ἐν δὲ τοῖς θνητοῖς, τὸ μὲν πτηνὸν, τὴν διὰ ἑνὸς ὀργάνου κίνησιν δηλοῖ, τῶν πτέρυξι χρωμένων μόνων. τὸ δὲ ἀεροπόρων, τὴν παντοίαν διὰ τῶν σωμάτων κίνησιν. οὐδὲν γὰρ κωλύει καὶ ψυχὰς μερικὰς, ἐν ἀέρι ζώσας ἀεροπορεῖν. ἔτι τὸ ἔνυδρον, ἐπὶ μὲν τῶν θείων, τὴν ἀχώριστον ἐπιστασίαν ἐνδείκνυται τοῦ ὕδατος. διὸ καὶ τὸ λόγιον ὑδροβάτηρας καλεῖ, τοὺς θεοὺς τούτους. τὸ δὲ οὕτως καὶ διαταῦτα, τὸ μὲν οὕτως δηλοῖ, τὴν ποιητικὴν αἰτίαν τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ὅτι τὸ φῶς μετὰ τῆς ἀπλανοῦς. τὸ δὲ διαταῦτα, τὴν τελικήν. ἵνα μέτρον ἐναργὲς εἴη τὸ νυχθήμερον πασῶν τῶν περιφορῶν. μίαν δὲ καὶ φρονιμωτάτην κύκλησιν ἐπονομάζει τὴν τῆς ταὐτοῦ περιφοράν. ὡς μονοειδῆ καὶ νοεράν, καὶ τῇ στάσει καὶ τῇ ταυτότητι τοῦ νοῦ συγγενεστάτην, καὶ ὡς ἔχουσαν τὸ μονοειδὲς ἀπὸ τῆς μιᾶς ἀρχῆς. τὸ δ' ἔμφρον, ἀπὸ τοῦ νοῦ· τὴν δὲ κύκλησιν, ἀπὸ τῆς ψυχικῆς ἰδιότητος. χρόνον δὲ τίθεται εἶναι, τὰς πλάνας τῶν ἀστέρων, οὐχ ὡς αὐτὴν τὴν κίνησιν χρόνον ποιῶν, ἀλλ' ὡς μέτρα τῆς κινήσεως, τὰ χρονικὰ διαστήματα οἰόμενος. καὶ γὰρ ἀριθμὸν τῆς ἑκάστου ζωῆς τῆς ἐμφανοῦς τὸν δεύτερον χρόνον. πλήθει δὲ ἀμήχανον ἀποκαλεῖ τὸν χρόνον, τόν τε ἴδιον τῆς κινήσεως ἑκάστου, καὶ τὸν κοινόν. παντοίας γὰρ οὗτος αὐτῶν ἀνακυκλήσεις συνείληφε, καὶ παντοίους σχηματισμούς. πεποικιλμένον δὲ θαυμαστῶς, διὰ τὰς χορείας αὐτῶν, καὶ τὰς παραβολάς, καὶ τὴν ἐναρμόνιον κίνησιν, καὶ τὴν τάξιν τῶν ἀποκαταστάσεων. τοιαῦτα γὰρ αἱ πλάναι τῶν οὐρανίων ἀπλανεῖς πλάναι τὸ ὅλον τοῦτο ὑπάρχουσαι, καὶ ἀεὶ ἐν τέλει οὖσαι, καὶ πρὸς ἓν σπεύδουσαι τέλος. Ἔστι δὲ ὅμως οὐδὲν ἧττον κατανοῆσαι δυνατόν, ὡς ὅ,γε τέλεος ἀριθμὸς χρόνου, τὸν τέλεον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἁπασῶν τῶν ὀκτὼ περιόδων τὰ πρὸς ἄλληλα συμπερανθέντα τάχη, σχῇ κεφαλὴν, τῷ τοῦ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἰόντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ.

Μετὰ τὴν δημιουργικὴν ἀπογέννησιν τῶν σφαιρῶν, καὶ τὴν τῶν ἑπτὰ σωμάτων περίοδον, καὶ τὴν ψύχωσιν αὐτῶν, καὶ τὴν τάξιν ἣν ἐνέθηκεν αὐτοῖς ὁ πατὴρ, τὰς κινήσεις αὐτῶν τὰς ποικίλας, καὶ τὰ μέτρα τὰ χρονικὰ τῆς ἑκάστων περιόδου, καὶ τὰς διαφορὰς, τῶν ἀποκαταστάσεων, ἐπὶ τὴν μονάδα τοῦ χρονικοῦ πλήθους, καὶ τὸν ἕνα ἀριθμὸν, καθ' ὃν μετρεῖται πᾶσα κίνησις, ὑφ' οὗ περιέχεται πάντα τὰ ἄλλα μέτρα, καὶ καθ' ὃν ἀφορίζεται πᾶσα ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου, καὶ ἡ παντοία τῶν σωμάτων ἀνέλιξις, καὶ ὁ βίος ὅλος, κατὰ τὴν παντελῆ περίοδον, ἐπὶ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν προελήλυθεν ὁ λόγος. ὃν οὐ χρὴ θεωρεῖν δοξαστικῶς, ἐπισυντιθέντας μυριάδας, ἐπὶ μυριάσιν. εἰώθασι γὰρ οὕτω τινὲς λέγειν λαμβάνοντες τὴν ἀκριβῆ τῆς σελήνης ἀποκατάστασιν, καὶ τὴν ἡλιακὴν ὁμοίως. καὶ ποιοῦντες τὴν ἑτέραν ἐπὶ τὴν λοιπήν, καὶ τὴν ἑρμαϊκὴν ἐπὶ ταύτας, καὶ τὴν ἀφροδισιακὴν, ἐπὶ τὰς τρεῖς, καὶ τὴν ἀρεϊκὴν, ἐπὶ πάσας, καὶ τὴν δίιον ὁμοίως, καὶ λοιπὴν τὴν κρόνιον, ἐπὶ ταύτας ὅλας. καὶ τὴν τῆς ἀπλανοῦς, ἐπὶ τὴν μίαν καὶ κοινὴν τῶν πλανωμένων ἀποκατάστασιν. οὕτω μὲν οὖν λέγουσιν, εἴπερ εἶεν οἱ ἀποκαταστατικοὶ χρόνοι, πρῶτοι πρὸς ἀλλήλους οἱ προβαλλόμενοι. εἰ δὲ μὴ πρῶτοι λαβόντες τὸ κοινὸν μέτρον ὁρῶσι κατά τινας μετρεῖ τοῦτον ἀριθμοὺς, ἑκάτερον τῶν δοθέντων ἀποκαταστατικῶν χρόνων, καὶ καθ' ὃν μὲν, τὸν ἐλάσσω μετρεῖ, τούτῳ πολλαπλασιάζουσι τὸν μείζονα, καθ' ὃν δὲ τὸν μείζονα, τούτῳ τὸν ἐλάσσονα. καὶ ἔχουσι τὸν αὐτὸν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν πολλαπλασιασμῶν, κοινὸν τῆς ἀμφοτέρων ἀποκαταστάσεως χρόνον, ὅστις καὶ μετρεῖται ὑπ' ἀμφοτέρων ἐκείνων. οὗτοι μὲν οὖν τοιαῦτα ἄττα φασίν. οὐ δεῖ δὲ τοιοῦτον αὐτὸν τρόπον μόνως ψιλῶς θεωρεῖν τὸν ὅλον ἐγκόσμιον χρόνον, ἀλλὰ τῷ νῷ καὶ τῇ διανοίᾳ καθορᾶν, ἐπιστημονικῶς ἕνα ἀριθμὸν καὶ μίαν δύναμιν ἀνελιττομένην, καὶ μίαν τελεσιουργὸν πρόοδον, διατείνουσαν, ἐπὶ πάντα τὸν βίον τοῦ κόσμου. καὶ τοῦτον προϊόντα τε εἰς τέλος καὶ ἀνακάμπτοντα ἐπ' ἀρχὴν, καὶ εἰς ἑαυτὸν συννεύοντα. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν μετρουμένην κίνησιν ποιοῦντα κυκλικήν. ὥσπερ γὰρ ἡ μονὰς τὴν ἀπειρίαν ὁρίζει τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ προκαταλαμβάνει τὴν ἀοριστίαν τῆς δυάδος, οὕτω καὶ ὁ χρόνος μετρεῖ τὴν ὅλην κίνησιν, καὶ τὸ τέλος αὐτῆς ἐπιστρέφει πρὸς τὴν ἀρχήν. διὸ καὶ ὁ ἀριθμὸς ἐπονομάζεται καὶ τέλεος. ἀριθμὸς γὰρ, καὶ ὁ μὴν, καὶ ὁ ἐνιαυτός, ἀλλ' οὐ τέλειος. μόρια γάρ ἐστιν ἄλλων. ὁ δὲ τῆς τοῦ παντὸς περιόδου χρόνος τέλειος, ὅτι μόριον ἐστὶν οὐδενός, ἀλλ' ὅλος, ἵνα μιμῆται τὸν αἰῶνα. πρώτως γὰρ ἡ ὁλότης ἐκείνου. ἀλλ' ὁ μὲν τὴν ὁλότητα ὁμοῦ πᾶσαν ἐπιφέρει τοῖς οὖσιν, ὁ δὲ χρόνος, μετὰ παρατάσεως. ἀνέλιξις γάρ ἐστιν ἡ ὁλότης ἡ χρονικὴ τῆς ἐν ἐκείνῳ συνεσπειραμένως μενούσης ὁλότητος. μετρεῖ δ' οὖν ὁ ὅλος χρόνος ὁ ἐγκόσμιος, τὴν μίαν ζωὴν τοῦ παντός, καθ' ἣν πάντα συμπεραίνεται, τὰ τάχη τῶν κύκλων, τῶν τε οὐρανίων καὶ τῶν ὑποσελήνων. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν τούτοις περίοδοι, καὶ ἀποκαταστάσεως ἔχοντα κεφαλὴν, τὴν τῆς ταὐτοῦ φοράν. ὡς γὰρ ἐπ' ἀρχὴν ἐκείνην ἀνάγεται, διότι δὴ πασῶν ἐστὶν ἁπλουστάτη. καὶ γὰρ αἱ ἀποκαταστάσεις θεωροῦνται πρὸς τὰ ἑαυτῆς σημεῖα. οἷον, ὅτι πάντ' ἀποκατέστησαν, περὶ τὸ ἰσημερινὸν σημεῖον, ἢ περὶ τὸ θερινὸν τροπικόν, ἢ εἰ καὶ μὴ κατὰ τὸ αὐτὸ νοεῖτο ἡ συναποκατάστασις, ἀλλὰ πρὸς τὸ αὐτό, οἷον, ἀνατέλλον, ἢ μεσουρανοῦν, πάντες

ἔχουσι σχῆμα, τοιόνδε πρὸς αὐτό. καὶ γὰρ νῦν πάντως ἐστὶ πάντων ἡ παροῦσα τάξις ἀποκατάστασίς τις. ἀλλ' οὐ περὶ τὸ αὐτό, ἀλλὰ πρὸς τὸ αὐτὸ τῆς σχηματίσεως ὁρωμένης. γέγονε δὲ ποτὲ καὶ περὶ ταὐτὸν, καὶ καθ' ἕν τι σημεῖον. καθὸ πάλιν εἰ γένοιτο, τέλος ἔχει ὁ πᾶς χρόνος. καὶ ἔοικε μία τις μνημονεύεσθαι ἀποκατάστασις. διὸ καὶ λέγουσιν ὡροσκόπον εἶναι τοῦ κόσμου τὸν καρκίνον. καὶ καλοῦσι τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον κυνικόν. διότι τῷ καρκίνῳ συνανατέλλει τῶν ἀπλανῶν λαμπρὸς ἀστὴρ ὁ τοῦ κυνός. πάλιν οὖν ἐὰν κατὰ ταὐτὸν τοῦ καρκίνου σημεῖον συνδράμωσιν, ἔσται περίοδος αὕτη, μία τοῦ παντός. ἐὰν δ' ἐν καρκίνῳ τῆς ἀποκαταστάσεως γενομένης περὶ τὸν, σημερινὸν, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ θερινοῦ, πρὸς τὸ θερινὸν, καὶ ἴσος ὅδε ἀριθμὸς ἐκείνῳ, καὶ ὁ χρόνος τῷ χρόνῳ. μία γάρ ἐστι περίοδος ἑκάτερος αὐτῶν, καὶ ὥρισται διὰ τὸ ποσὸν, διὰ τὴν τάξιν τῶν κινουμένων. ταῦτα καὶ περὶ τοῦ ἑνὸς χρόνου, τοῦ πάσας τὰς κινήσεις τὰς σωματικὰς μετροῦντος. ὥσπερ ὁ κόσμος μετρεῖ τὰς ψυχικὰς, καὶ ὡς ὁ αἰὼν, τὰς νοερὰς ζωάς. καὶ δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων τίς τε ἐστὶ καὶ πόθεν ὑφίσταται, καὶ τίνα παρέχεται συντέλειαν τῷ παντί. πλὴν προσκείσθω τοῖς εἰρημένοις, ὅτι τοῦτον τὸν τέλειον ἀριθμὸν, ἐκείνου τοῦ ἐν πολιτείᾳ ῥηθέντος, ὃς τὴν παντὸς τοῦ θείου γεννητοῦ περιλαμβάνει περίοδον, οἰητέον δὲ διαφέρειν, μερικώτερον ὄντα. καὶ μόνων τῶν ὀκτὼ περιόδων ἀποκαταστατικόν. ἐκεῖνος γὰρ καὶ τῶν ἐν τοῖς ἀπλανέσι κινήσεων ἰδίων, καὶ τῶν ἐν πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ἐν οὐρανῷ κινουμένοις, ἀφανῶς ἢ ἐμφανῶς, θείοις γένεσιν, ἢ μετὰ θεοὺς, καὶ τῶν ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην μακροπορωτέρων, ἢ βραχυπορωτέρων περιόδων, φορῶν τε, καὶ ἀφοριῶν, ἐστὶ περιληπτικός. διὸ καὶ τοῦ ἀνθρωπείου γένους, τῆς περιόδου κύριός ἐστι.

Κατὰ ταῦτα δὴ καὶ τούτων ἕνεκα ἐγεννήθη τῶν ἄστρων, ὅσα δι' οὐρανοῦ πορευόμενα ἔσχε τροπάς. ἵνα τόδε ὡς ὁμοιότατον ᾖ τῷ τελέῳ καὶ νοητῷ ζώῳ, πρὸς τὴν τῆς διαιωνίας μίμησιν φύσεως. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἤδη μέχρι χρόνου γενέσεως, ἀπείργαστο εἰς ὁμοιότητα, ᾧπερ ἀπεικάζετο. Ὅτι μὲν καὶ ὁ κόσμος τελεώτερος γέγονε διὰ τῆς τοῦ χρόνου γενέσεως, τὸ παντελὲς ζῷον μιμησάμενος κατὰ τὸ αἰώνιον, καὶ γένεσις ὑπέστη διὰ τὴν ἑπτὰ κοσμοκρατόρων φοράν. ἀπὸ γὰρ ταύτης ἡ ποικιλία, κατὰ γένεσιν ἀνεφάνη, δῆλόν ἐστι διὰ τῶν προειρημένων. ἐκεῖνο δὲ λοιπὸν τῶν περὶ χρόνου σκεμμάτων ἄξιον παρὰ τοῦ Πλάτωνος λαμβάνειν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἀνάλογον τῇ ψυχῇ προελήλυθεν ἅμα αἰώνιος, καὶ γεννητός. ὥς τε καὶ ἡ ψυχὴ, τῶν τε ἀεὶ ὄντων ἐστὶ, καὶ ἀρίστη τῶν γενομένων. κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὁ χρόνος αἰώνιός τε ἐστὶ καὶ γεννητός. καθόσον καὶ αὐτὸς συμμίγνυται ψυχαῖς καὶ σώμασι, καὶ καθόσον πρόεισι καὶ φοιτᾷ διὰ πάντων τῶν δευτέρων. ἐπεὶ καὶ ἀριθμός ἐστι προϊὼν καὶ κύκλος. αὐτὸς δὲ καθ' ἑαυτὸν, μονάς ἐστι καὶ κέντρον. τοιαύτην γὰρ ὁ δημιουργὸς μεσότητα παρήγαγεν, τῶν τε ἀκινήτων, καὶ τῶν κινουμένων, κατὰ τὴν πρὸς ἑαυτὸν ὁμοίωσιν. μέσος γὰρ καὶ αὐτός ἐστι, τῶν τε μενόντων θεῶν, καὶ τῶν προεληλυθότων, κατὰ τὴν πρὸς τὸ παράδειγμα ἀπεικασίαν. διότι δὴ κἀκεῖνο μέσον ἐστὶ, τῶν τε νοητῶν, καὶ νοερῶν, τοῦ τε αἰῶνος, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ, τῶν τε αἰωνίων θεῶν, καὶ τῶν ἀϊδίων. μετέχει μὲν γὰρ τοῦ αἰῶνος. πρώτως δὲ μετέχει, καὶ μονάς ἐστι τῶν νοητῶν ζώων. διὰ δὴ ταῦτα, καὶ ὁ κόσμος ἀΐδιον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον γεγονὼς, ἀπείκασται πρὸς τὸ παράδειγμα τελέως. ὡς γὰρ ἐκεῖνο τὴν ὅλην ὑπεδέξατο τοῦ αἰῶνος δόσιν. πᾶν γὰρ τὸ πρώτως τινὸς μετέχον, ὅλης αὐτοῦ, μεταλαγχάνει τῆς δόσεως. οὕτω δὴ καὶ ὁ κόσμος, πρὸς τὸν ἅπαντα ζῇ χρόνον, καὶ καθ' ὅλον ζῇ τὸν τέλειον ἀριθμόν. διὸ δὴ καὶ ἀΐδιός ἐστι. πᾶν γὰρ τὸ τὴν ὅλην ἀνέλιξιν τοῦ χρόνου διαρκεῖν δυνάμενον, ἀνώλεθρόν ἐστιν. ὅλος δέ ἐστι χρόνος ὁ τέλειος ἀριθμὸς τῆς τοῦ παντὸς ἀποκαταστάσεως, ὥσπερ ὑπέμνησται πολλάκις. ἔτι δὲ κἀκεῖνο ληπτέον ἀπὸ τῶν προειρημένων, ὅτι πολλοῦ δεῖ τοιοῦτον ὑπονοῆσαι τὸν χρόνον ὁ Πλάτων, οἷον οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς ὑπέλαβον, ἢ τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου πολλοί. οἱ μὲν, κατ' ἐπίνοιαν ψιλὴν αὐτὸν συνιστάντες ἀμενηνὸν καὶ ἔγγιστα τοῦ μὴ ὄντος. ἓν γὰρ ἦν τῶν παρ' αὐτοῖς ἀσωμάτων ὁ χρόνος, ἃ δὴ καταπεφρόνηται παρ' αὐτοῖς, ὡς ἀδρανῆ καὶ οὐκ ὄντα, καὶ ἐν ἐπινοίαις ὑφιστάμενα ψιλαῖς. οἱ δὲ, συμβεβηκὸς τῆς κινήσεως λέγοντες, ποίας κινήσεως, πότερον, τῆς συνεχοῦς; ἀλλὰ πανταχοῦ ὁ χρόνος. ἡ δὲ κίνησις, ἐν τοῖς κινουμένοις. ἀλλὰ πάσης; πολλοὶ οὖν οἱ χρόνοι. καὶ τίς αὐτῶν ἡ μονάς, πῶς δὲ καὶ τὸ ἀριθμητὸν τῆς κινήσεως; ἐν σχέσει γὰρ οὕτως ἔσται, καὶ τῶν πρός τι ὁ χρόνος, καὶ τοῦ ἀριθμοῦντος οὐκ ὄντος, οὐδὲ ὁ χρόνος ἔσται. ταῦτα οὖν ἅπαντα ἀνάξια ὄντα τῆς περὶ χρόνου θεωρίας, ὁ Πλάτων κατιδὼν ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοητῶν καὶ νοερῶν θεῶν ὑφίστησι τὸν χρόνον, ὑπερκόσμιον ὄντα νοῦν συνέχοντα μὲν τὴν ψυχικὴν ζωὴν πᾶσαν, μετροῦντα δὲ τὰς ψυχικὰς καὶ σωματικὰς περιόδους, τελεσιουργοῦντα δὲ, τὴν εἰς παράτασιν προϊοῦσαν αὐτῶν κίνησιν, καὶ ἀπὸ τῆς μονάδος ταύτης, διαφόρους ὑφίστησι χρόνους, κατά τε τριάδα καὶ ἑπτάδα, καὶ τούτους πάντας περὶ ἕνα χρόνον παράγει, τὸν μετροῦντα τὴν μίαν ζωὴν τοῦ παντός. καὶ τοσαύτην ἀξίαν ἀποδίδωσι τῷ χρόνῳ καὶ δύναμιν, ὥς τε ὁμοιότερον δι' αὐτοῦ πρὸς τὸν παράδειγμα ποιεῖ τὸν κόσμον. καὶ ἕνεκα, καὶ τῆς τούτων γενέσεως, ἀπογεννᾷ καὶ ἥλιον καὶ τοὺς ἄλλους κοσμοκράτορας. ὡς προσκαλουμένους μὲν τὸν ἀφανῆ χρόνον, καὶ ἐκφαίνοντας, καὶ μεριζομένους αὐτὸν, καὶ διαιροῦντας, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως συνελίσσοντας. ἐπειδὴ δὲ τὰ πλανητὰ δι' οὐρανοῦ πορευόμενά φησιν ἐσχηκέναι τροπὰς, ἐπεστήσαμεν, μή ποτε τὴν τούτων κίνησιν ποικίλην οἴεται εἶναι. περὶ τὰ κέντρα μὲν, τὰ ἑαυτῶν κινουμένων, καὶ κατὰ μῆκος δὲ καὶ κατὰ πλάτος, καὶ κατὰ βάθος τρεπομένων αὐτῶν διὰ τοῦ οὐρανοῦ. τουτέστι, διὰ τῶν οἰκείων σφαιρῶν. αἵ εἰσι τοῦ οὐρανοῦ μερίδες συμπληροῦσαι τὸν ὅλον οὐρανόν. οὐ γὰρ εἶπεν αὐτὰ ἐν τῷ οὐρανῷ φέρεσθαι. ὥσαν τὸν αὐτὸν

κατέχοντα

κατέχοντα τόπον, ἀλλὰ διὰ τοῦ οὐρανοῦ ὡς ἂν διὰ τῶν ἀψίδων κινούμενα, καὶ ὅλα μεθιστάμενα κατὰ τόπον, πρὸς δὲ ἀεὶ καὶ περὶ τὰ κέντρα τὰ ἑαυτῶν φέρεσθαι, ἵν' ἔχῃ μικτήν τινα κίνησιν. ὥσπερ δὴ καὶ ἔστι μέσα τῶν ἀπλανῶν, τῶν ἀεὶ τὸν αὐτὸν κατεχόντων τόπον. καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην μὴ κινουμένων περί τι μέσον. ἤδη τοίνυν φανερὸν ὅτι κατ' αὐτὸν ὁμόκεντροι μέν εἰσιν αἱ σφαῖραι πᾶσαι, καὶ ἔχουσι κέντρον περὶ παντὶ ταυτόν. ἡ δὲ φαινομένη τῶν κινήσεων ἀνωμαλία, κατὰ τοὺς ἑπτὰ παρὰ τὴν αὐτῶν γίνεται τρόπον παντοίως μεταβαλλόντων τὴν κίνησιν, προστιθέντων αὐτῶν, ἀφαιρούντων αὐτῶν, προποδιζόντων αὐτῶν, ὑψουμένων, προσγείων γινομένων, ἄνευ τῶν μεμηχανημένων ἐπικύκλων. καὶ γὰρ οὐδενὸς τούτου πεποίηται μνήμην αὐτός, καὶ ἡ φύσις ἀπαιτεῖ τὸ μέσον πανταχοῦ. μέσον δὲ πάντων τῶν ὁμαλῶν καὶ τεταγμένων, καὶ τῶν ἀνωμάλων, καὶ ἀτάκτων ἐστίν, ὃ καὶ ἀνώμαλόν ἐστι καὶ τεταγμένον. οἷον δή ἐστι τὸ τῶν πλανωμένων τῆς κινήσεως εἶδος. τὴν ἀνωμαλίαν ἀνταποδιδόν, κατά τινα τάξιν ἀεὶ τὴν αὐτήν, τοῦ τε τάχους, καὶ τῆς βραδυτῆτος, καὶ τῆς ἐπὶ τὰ αὐτά, ἢ τὰ ἐναντία τροπῆς. εἰ δέ τινες, ἢ ἐπικύκλοις ἐχρήσαντό τισιν, ἢ ἐκκέντροις ὁμαλοῖς, ὑποθέμενοι κινήσεις, ἵν' ἔχοιεν εὑρίσκειν τοὺς ἀριθμοὺς τῶν κινήσεων κατ' ἐπισύνθεσιν τούτων, ὧν οἱ ἐπίκυκλοι κινοῦνται, καὶ ὧν οἱ ἔκκεντροι, καὶ ὧν οἱ ἀστέρες ἐπ' αὐτῶν. καλὴ μὲν ἡ ἐπίνοια, καὶ ψυχαῖς ἐμπρέπουσα λογικαῖς, τῆς δὲ τῶν ὅλων ἄστοχοι φύσεως, ἧς μόνος ἀντελάβετο Πλάτων. Τῷ δὲ μήπω τὰ πάντα ζῶα ἐντὸς αὐτοῦ γεγενημένα περιειληφέναι, ταύτῃ ἔτι εἶχεν ἀνομοίως. τοῦτο δὴ τὸ κατάλοιπον ἀπειργάζετο αὐτοῦ, πρὸς τὴν τοῦ παραδείγματος ἀποτυπούμενος φύσιν.

Ὅτι μὲν ἀεὶ πρὸς τὸ αὐτοζῶον ἐξομοιῶν τὸν κόσμον, ὅμως τὴν μνήμην αὐτοῦ πεποίηται τρίς, μονογενὲς ποιῶν τόδε τὸ πᾶν, αἰώνιον ἀποτελῶν, παντελὲς ἀπεργαζόμενος, δῆλον, καὶ εἰκότως. τὸ γὰρ αὐτοζῶον τρισὶ τούτοις χαρακτηρίζεται, τῷ δὲ μονογενεῖ, τῷ δὲ αἰωνίῳ, τῷ δὲ παντελεῖ. τρίτην γὰρ εἰληχὼς τάξιν ἐν τοῖς νοητοῖς, τὸ μὲν μονογενές, ἀπὸ τῆς πρώτης ἔχει, καθ' ἣν τὸ ἕν ὄν. τὸ δὲ αἰώνιον ἀπὸ τῆς δευτέρας, καθ' ἣν ὁ αἰών. τὸ δὲ παντελές, ἀφ' ἑαυτῆς. τί δὲ τὸ παντελές ἐστι τοῦτο, δεῖ μὴ παρέργως ἰδεῖν. τῆς τοίνυν ὁλότητος, ὥσπερ πολλάκις ὑπέμνησται τριπλῆς οὔσης, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἄνωθεν ἀρχομένης τῶν νοητῶν εἰδῶν καὶ τόνδε τὸν κόσμον εἰκόνα τοῦ καλλίστου τῶν νοητῶν ὄντα, καθ' ἑκάστην τούτων ὑποστῆναι τῶν ὁλοτήτων. κατὰ τὴν πρώτην μέν, τὴν πρὸ τῶν μερῶν. κατὰ δευτέραν δέ, τὴν ἐκ μερῶν. καὶ διὰ ταύτης, κατὰ τὴν λοιπήν. ἤδη μὲν οὖν αὐτόν, ὁ δημιουργὸς ἐκόσμησε κατὰ τὸ πρῶτον εἶδος τῆς ὁλότητος. γέγονε γὰρ ζῶον ἔμψυχον, ἔννουν, τὴν πρώτην κοσμηθέντος μέν, τοῦ πλημμελῶς κινουμένου καὶ ἀτάκτως, καὶ λαβόντος τάξιν. ψυχῆς δὲ ἐπιγενομένης καὶ νοῦ καὶ θείας ἑνώσεως. προϊὼν δὲ ὁ λόγος, καὶ τὴν δευτέραν αὐτῷ δέδωκεν ὁλότητα, τὴν ἐκ τῶν μερῶν, διττὰς περιφορὰς ὑποστήσας, καὶ στοιχεῖα διὰ ἀναλογίας δεθέντα, καὶ ψυχῆς κύκλους κατά τε μονάδα, καὶ τριάδα, καὶ τετράδα, καὶ ἑπτάδα διατεταγμένους. ἐκ γὰρ τούτων ἁπάντων, ὡς μερῶν ἐστι τὸ πᾶν. διότι ταῦτα τοῦ παντὸς ὡς παντός ἐστι συμπληρωτικά. ἐν δέ γε τοῖς προκειμένοις, καὶ τὸ τρίτον εἶδος αὐτῷ, δίδωσι τῆς ὁλότητος. δεῖ γὰρ καὶ ἑκάστην αὐτοῦ μοῖραν ὅλην γενέσθαι, καὶ πάντα ἔχειν ἑαυτῇ οἰκείως. οὐρανίως μέν, τὸν οὐρανόν, ἀερίως δέ, τὸν ἀέρα, χθονίως δέ, τὴν γῆν. τοῦτο γὰρ τὸ ἐν τῷ μέρει ὅλον, καὶ διὰ τούτου μειζόνως ὁμοιοῦται πρὸς τὸ παράδειγμα, τὸ πάντων ζώων περιεκτικόν. ἔστι γὰρ ἐκεῖνο μονὰς καὶ ἀριθμός. καὶ δεῖ καὶ τὸν κόσμον πάντα ἐν αὐτῷ τὰ ζῶα ἔχειν, ἵνα προσόμοιον γένηται τελέως, πρὸς τὴν παντότητα τοῦ παραδείγματος. μὴ μόνον τὰ ὅλα πληρώματα τοῦ κόσμου λαβών, καὶ ὅλος ἐξ ὅλων ὑποστάμενος, ἀλλὰ καὶ τὰ μερικὰ ζῶα, δι' ὧν συμπεπλήρωται πᾶσα μερὶς τοῦ παντός, ἐν ἑαυτῷ περιλαβών, καὶ πάσας τάξεις τὰς θείας τε καὶ δαιμονίας καὶ θνητάς. τελεωτάτη γὰρ πρὸς τὸ αὐτοζῶον ὁμοίωσις ἂν γένοιτο οὕτω τοῦ παντός. καὶ ἔστι τοῦτο δέκατον δῶρον εἰς τὸν κόσμον τοῦ δημιουργοῦ, καὶ τὸ πάντων μέγιστον. καὶ οὐ τοῦτο φαμέν, ὅτι τὸν κόσμον ὁ δημιουργὸς ἐξ ἀνομοιότητος, εἰς ὁμοίωσιν ἄγει πρὸς τὸ νοητόν. οὕτω γὰρ ἂν τὸ ἀτελές, προηγεῖτο τοῦ τελείου, κατὰ τὴν δημιουργικὴν ἀπογέννησιν. ἀλλ' ἡ τάξις, αὐτὴ τὴν ἐν εἴδεσι προήγησιν, καὶ κατ' αἰτίαν προηγουμένην, ἐπικράτειαν τῶν ἐνδιδομένων δευτέρων καὶ τρίτων ἀγαθῶν παραδίδωσιν, ἵνα πάντας τοὺς ἐξειλιγμένους τῶν νοητῶν εἰδῶν ἀποτυπώσηται κατὰ δύναμιν ὁ κόσμος. ἐπεὶ οὖν τὸ παράδειγμα καὶ μοναδικόν ἐστι καὶ πάντων περιληπτικὸν τῶν νοητῶν ζώων, δεῖ καὶ τὸν κόσμον, μὴ μονογενῆ μόνον εἶναι, καὶ ὅλον ἐξ ὅλων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν αἰσθητῶν ζώων περιεκτικόν. ἐνταῦθα δὴ οὖν, ὁ περὶ τῆς ζωογονίας λόγος πρόεισι πάσας τὰς μοίρας ἀναπληρῶν τοῦ παντός, τοῖς οἰκείοις γένεσι τῶν ζώων. καὶ πάντα γένη κατακοσμῶν τοῖς οἰκείοις ἀριθμοῖς. καὶ τοὺς ἀριθμοὺς ἅπαντας, τοὺς καθ' ὁμοιότητα τοῦ παραδείγματος ἀπογεννῶν. ᾗπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας, τῷ ὅ ἐστι ζῶον, ὅσαι τε καὶ οἷαι καθορᾷ, τοιαύτας καὶ τοσαύτας διενοήθη δεῖν, καὶ τόδε σχεῖν. τῶν δὲ τῶν ἑπομένων τοῖς θεοῖς γενῶν, τὸ συνεκτικὸν τῆς ὑγρᾶς φύσεως, καὶ μίαν, καὶ τὸ πεζόν, οὗ μὲν τὸ συνέχον, τὴν τελευταίαν ἕδραν καὶ χωροῦν δι' αὐτῆς, ὡς τὸ χερσαῖον, τὸ μονίμως αὐτὴν διακρατοῦν, καὶ τελεσιουργοῦν δυνάμεσι καὶ ζωαῖς παντοίαις. οὗ δὲ τὸ ἄλλοτε ἄλλας μερίδας κατευθῦνον τῆς γῆς, ἐπιδείκνυσι διὰ τῆς οἰκείας αὐτοῦ κινήσεως. καὶ ταῦτα μέν, περὶ τῶν ὀνομάτων. λαμβάνει δὲ ἀπὸ τούτων, καὶ ὅτι τὸ αὐτοζῶον τὸ νοητόν, ἕτερον τοῦ ἐν τῷ δημιουργῷ πάντως ἐστίν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῶν θνητῶν ζώων, οὐκ ἔχει διωρισμένας ἰδέας. ἢ γὰρ ἂν καὶ τὰ θνητὰ ὁ δημιουργὸς ἐποίει, πᾶσι τοῖς ἐν ἐκείνῳ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ

βουλόμενος

βουλόμενος εἰκάζειν, ἵνα ποιήσῃ παντελῆ τὸν κόσμον. αὐτὸς δὲ περιέχει καὶ τούτων ἰδέας διωρισμένας παρὰ τὰ ἀθάνατα παραγουσῶν. οἶδε γοῦν τὰ θνητά. καὶ δῆλον ὅτι οἶδεν εἰδικῶς. καὶ ἀξιοῖ τοὺς νέους θεοὺς εἰς αὐτὸν βλέποντας αὐτὰ δημιουργεῖν. ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ αὐτοζῷον. ὡς ἂν αὐτὸς ἔχων καὶ τῶν θνητῶν τὰς ἰδέας χωρίς, καὶ τὰς τῶν ἀθανάτων. ἐκεῖ μὲν οὖν τὸ ἀέριον, ἢ τὸ ἔνυδρον, ἢ τὸ πεζόν, μία ἦν ἑκάστου ἰδέα, πάντων τῶν ὁπωσοῦν ἀερίων ζῴων, ἢ ἐνύδρων, ἢ πεζῶν, ἐν δὲ τῷ δημιουργῷ διῄρηνται. καὶ αἱ μέν εἰσιν ἀθανάτων ἀερίων, αἱ δὲ θνητῶν ζῴων εἰδικαὶ περιοχαί, καὶ ἐνύδρων ὡσαύτως, καὶ χθονίων. οὐκ ἄρα ταὐτόν ἐστι, τὸ ἐν τῷ αὐτοζῴῳ πλῆθος εἰδητικόν, καὶ τὸ δημιουργικόν, ὡς ἄν τις ἐκ τούτων συλλογίσαιτο τῶν ἐφόδων. θεατέον δὲ ὅπως καὶ τὴν τούτων τῶν γενῶν πεποίηται διαίρεσιν, εἴς τε μονάδα καὶ τριάδα. τὴν ἀκρότητα τοῦ οὐρανίου γένους ἀντιθεὶς τοῖς ὅλοις γένεσι, καὶ εἰς δύο δυάδας. τὸ μὲν γὰρ οὐράνιον καὶ τὸ πτηνόν, γένος προσηγόρευσε, τὸ δὲ ἔνυδρον καὶ τὸ πεζόν, εἶδος, ὡς ὑφειμένην ἐχόντων τούτων πρὸς ἐκεῖνα τάξιν, ὥσπερ καὶ τὸ εἶδος τοῦ γένους. καὶ μὴν κἀκεῖνο δεῖ θεωρεῖν, ὅτι τὴν τοῦ πυρὸς παρῆκε χώραν ἐν τούτοις, διότι τὸ θεῖον γένος, τὴν ἀκρότητα περιέχει τοῦ πυρός, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ σύστασιν. καὶ γὰρ μόνον τὸ πῦρ, τῶν ὑπὸ σελήνην σωμάτων, οὐδέ ποτέ ἐστιν, ἀλλὰ κατὰ μόνην μεταβολὴν ὑφέστηκεν, ἀεὶ τροφῆς δεόμενον τοῦ ἀέρος, καὶ τοῦ ὕδατος, ὄντων μετὰ τὴν γένεσιν, καὶ μόνον οὐκ ἔχει τόπον οἰκεῖον. ἔστι γὰρ ὡς πυρὶ τόπος οἰκεῖος ὁ ἄνω. οὔτε δὲ ἐκεῖ ἐστιν. ἢ γὰρ ἂν ἑωρᾶτο φύσει ὁρατὸν ὄν, οὔτε ἀφικνεῖται ἐκεῖσε σβεννύμενον ὑπὸ τοῦ περὶξ ἀέρος, ὄντος ἀνομοίου. εἰ οὖν δεῖ καὶ ὁλότητα εἶναι πυρός, καὶ εἶναί που αὐτὸ εἶδος ἔχον, ἀλλὰ μὴ ἐν τῷ γίγνεσθαι μόνον ὑφεστός, οὐκ ἔστι δὲ τὸ ὑπὸ σελήνην πῦρ, τοιοῦτον, μόνως ἂν εἴη πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ μένον οἷόν ἐστι καὶ τὸν οἰκεῖον τόπον κατέχον ἀεί. ἡ γὰρ ὧδε τὸ ἄνω κίνησις, οὐκ ἔστι τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος πυρός, ἀλλὰ μόνως τοῦ παρὰ φύσιν. οὕτω δὴ καὶ ὁ ἱερὸς λόγος, ὁ παρὰ Χαλδαίων, συνάπτει τοῖς μηναίοις καναχισμοῖς τὰ ἀέρια, τῷ πυρὶ τὸν οὐράνιον ἀπονέμων, κατὰ τὴν τῶν στοιχείων εἰς τὸν κόσμον διαίρεσιν. τὸ γὰρ ἐν τῇ γενέσει πῦρ, ἀπόρροιά τίς ἐστι τοῦ οὐρανίου πυρός, καὶ ἔστιν ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν ἄλλων στοιχείων, αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν σφαῖρα πυρὸς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τοῦ ἀέρος τὰ ἄκρα, τὴν καθαρότητα μιμεῖται τοῦ ἄνω πυρός. καὶ ταῦτα λέγομεν πῦρ ὑποσέληνον καὶ πυρὸς τόπον, τὸν ὑπὸ τῷ οὐρανῷ. καὶ γάρ ἐστιν ὁμοιότατον ἐκεῖνο πρὸς τὸ οὐράνιον βάθος, ὥσπερ τὸ πέρας τοῦ ἀέρος πρὸς τὸ ὕδωρ, παχὺ καὶ ὁμιχλῶδες ὄν. οὕτω δὲ διανοηθεὶς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ὡς ἔοικεν, ἠξίωσε, τὸ μὲν ἐνταῦθα πῦρ, οὕτω καλεῖν. τὸ δὲ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εὐθύς, ὃ δὴ καὶ συμπεριφέρεσθαι λέγει τῇ τοῦ οὐρανοῦ, πυροειδές. εἰ δὲ ταῦτα, δεῖ πάντως ἀπαιτεῖν αὐτὸν ποῦ τὸ ὡς ἀληθῶς καὶ τὸ ὅλον πῦρ. οὔτε γὰρ τὸ ἐνταῦθα, οὐ γάρ ἐστιν ὅλον, οὔτε ἐκεῖνο. οὐ γάρ ἐστι πυροειδὲς ὂν ὡς ἀληθῶς πῦρ. ἀναγκασθήσεται γὰρ ἐν οὐρανῷ τίθεσθαι τὸ ὄντως πῦρ, φῶς ὂν καθαρόν. οὐκ ἂν δὲ θαυμάσαις εἰ καὶ τὸ λεπτομερέστατον πῦρ καὶ καθαρώτατον ἐν τοῖς ἄκροις εἴη τοῦ ἀέρος, ὥσπερ ἐν τοῖς τῆς γῆς κόλποις, τὸ παχύτατον καὶ θολερώτατον, οὐχ ὡς ὁλότητα ποιοῦν ἑτέραν τοῦ ὅλου ἀέρος, ἀλλ' ὡς ἐμφερόμενον τοῖς πόροις αὐτοῦ, στενωτάτοις οὖσι, λεπτομερέστατον ὄν. διὸ καὶ οὐχ ὁρᾶται διὰ δύο αἰτίας. τῷ τε μὴ ἄθροουν εἶναι, καὶ τὸ σμικρομερέστατον ὑπάρχον, μὴ ἀντερείδειν ταῖς ὄψεσιν ἡμῶν. ὥσπερ καὶ τὸ τῶν ὄψεων φῶς. τὸ δ' οὖν ὄντως πῦρ, ἐν οὐρανῷ ἐστι. τοῦ δὲ ὑπὸ σελήνην, τὸ μὲν καθαρώτατον, ἐν τῷ προσεχεῖ τοῖς οὐρανίοις ἀέρι, ὃν αἰθέρα καλέσει προϊών. τὸ δὲ παχύτατον, ἐν τοῖς κόλποις περιέχεται τῆς γῆς. ἐπειδὴ τοίνυν εἴρηται περὶ τῶν τεττάρων γενῶν ὁ κοινὸς λόγος, ἴδωμεν ὅπως, καὶ ἕκαστον αὐτῶν συνίστησιν, ἐν τοῖς ἐφεξῆς. τοῦ μὲν θείου τὴν πλείστην ἰδέαν ἐκ πυρὸς ἀπειργάζετο, ὅπως ὅτι λαμπρότατον ἰδεῖν καὶ κάλλιστον εἴη.

ΤᾺ ΖΗΤΟΎΜΕΝΑ ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἈΠΛΑΝΟΥ͂Σ ΖΩ͂ΟΥ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΑΥΤΟΥ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΧΉΜΑΤΟΣ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΣΕΩΣ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΙΝΉΣΕΩΣ.

ΠΡΩ͂ΤΟΝ ἐστι τῶν μερικῶν ζῴων, τὸ ἀπλανές, ὃ δὴ καὶ πρῶτον ὑφίστησιν ὁ δημιουργός, ἐκ πυρὸς αὐτοῦ τὴν πλείστην ἰδέαν ἀπεργαζόμενος. δεῖ γὰρ πρῶτον ἡμᾶς περὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ διελθεῖν, ἔπειτα, περὶ τοῦ σχήματος, καὶ τρίτον περὶ τῆς θέσεως, καὶ τέταρτον, περὶ τῆς κινήσεως. ὁ δὴ περὶ τῆς οὐσίας λόγος, πολλὴν ἐπεισκυκλεῖ τὴν τῶν ἐξηγητῶν διαφωνίαν. πῶς γὰρ ἐκ πυρὸς ἔχει τὴν πλείστην ἰδέαν. πότερον οὕτως ὥσπερ ἔνιοι φασὶν ὅτι συγκέκραται μὲν ἐκ πάντων τῶν στοιχείων, τοῦ δὲ πυρὸς πλείστου μετείληχεν. ἢ ὅτι πᾶν μὲν τὸ οὐράνιον γένος, ἐκ πάντων ἐστί, τὸ δὲ πλεῖστον αὐτοῦ, πύριόν ἐστι. δυνατὸν γὰρ ἑκατέρως λέγειν. οἷον, εἰ λέγοιμεν, πάντα μὲν ἐκ πάντων τῶν γενῶν τοῦ ὄντος, τὰ δὲ νοητά, πλείστην ἔχει τὴν ταυτότητα. ἀλλ' ἆρα μὴ οὕτως ὥσπερ ὁ τῶν πραγμάτων θεατὴς ὄντως ἐξηγήσατο, τὴν πλείστην ἰδέαν τοῦ πυρός, ἀντὶ τοῦ πέμπτου σώματος τὸ πῦρ ἀκουστέον, πλείστην ἰδέαν ἔχον, ὡς πολλοὺς λόγους ὑποδεξάμενον, ὧν ἐστι πλήρες ἕκαστον τῶν θείων σωμάτων. ἢ κατὰ τοῦτον μὲν οὐδένα τὸν

τρόπον

τρόπον. ὡς δὲ ἔνιοι λέγουσιν, ὅτι τὰ θεῖα ζῷα συνέστηκε μὲν ἐκ πυρός, ἀλλὰ διαστατὸν ἔχει καὶ πεπληθυσμένην τὴν οὐσίαν. ἑνοειδὲς γὰρ τὸ νοητόν, πλεῖστον δὲ τὸ σωματικόν, ὡς μεριστόν, διαστατὸν ὡς ὄγκον ἔχον. ἢ ὅπερ ἐστὶ πάντων ἀληθέστατον, εἰς πάσας ἀποβλέψομεν τὰς ἐπιβολάς, καὶ μίαν ἐκ πασῶν ἀλήθειαν θεωρήσομεν. καὶ γὰρ πάντα ἐν οὐρανῷ τὰ στοιχεῖα θήσομεν, ἀλλ' ἀΰλως, ὡς ἐν ὑλαίοις. καὶ κατὰ ταύτας μόνον τὰς ἀκρότητας αὐτῶν. εἰ γὰρ ἐν τοῖς νοητοῖς ἐστὶν εἶδος πυρός, καὶ ἀέρος, καὶ ὕδατος καὶ γῆς, δεῖ τὸν οὐρανὸν τῆς τετράδος ταύτης πρῶτον μεταχεῖν. προϊοῦσα δὲ ἡ δημιουργία, καὶ τὴν ἐσχάτην ὑφίστησι τῶν στοιχείων φύσιν, τὴν ὄντως οὖσαν ὑλαίαν. καὶ τὴν πλείστην ἰδέαν τοῖς ἄστροις ἐκ πυρὸς εἶναι δώσομεν. εἰ γὰρ καὶ πάντα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐπικρατεῖ τὸ πῦρ. διότι καὶ ἐν τοῖς τῆς γενέσεως στοιχείοις, εἴδους ἐπέχει λόγον τὸ πῦρ πρὸς τὰ ἄλλα στοιχεῖα. δεῖ οὖν ἐν τοῖς θεοῖς, πλεῖστον εἶναι τὸ πύριον, ἵνα τὸ εἶδος ἐπικρατῇ τῆς ὑποκειμένης οὐσίας. ἐλάχιστον δὲ ἐκ τῶν ἄλλων, ὡς ὑποκειμένου τάξιν ἔχον. ἔστιν οὖν ἐκεῖ καὶ τὸ γήϊνον, ὡς στερεά τις οὐσία, καὶ ἁπτὸς ὄγκος. διὸ καὶ ἀντερείδει τοῖς ὄμμασιν ἡμῶν. καὶ τὸ πύριον ὡς φωτιστικὸν καὶ εἰδοποιὸν τοῦ ὄγκου καὶ τῆς διαστάσεως. ἔστι δὲ καὶ τὰ μέσα τούτων, ὡς συνεκτικὰ τῶν ἄκρων, καὶ ἑνοποιά. ἐπικρατεῖ δὲ πάντων τὸ πύριον, ὅτι καὶ τὸ εἶδος τὸ ἐκεῖ, διακρατεῖ τὸ ὑποκείμενον, καὶ συνέχει καὶ τηρεῖ τὸ αὐτὸ πανταχόθεν, καὶ αὐτὸ ζωῆς ὂν πλῆρες, καὶ αὐτοκινήτου δυνάμεως. ὥστε καὶ λόγων ἔσται πλῆρες θείων καὶ δημιουργικῶν, καὶ εἰς πλῆθος προελήλυθε καὶ διάστασιν, πανταχόθεν ὁρίζον τὸ διαστατόν, καὶ περιέχον τὸν ὄγκον τοῦ σώματος. καὶ οὐ φοβηθησόμεθα τοὺς δεινοὺς τῶν διαλεκτικῶν, οἳ σμικρόν τι μόριον τῆς φύσεως ἰδόντες, οἴονται τὸν Πλάτωνα διασύρειν, τὸ πῦρ ἀνωφερὲς λέγοντες, τὰ δὲ ἄστρα κυκλοφορικά. ταῦτα γὰρ οὐκ ἔχει χώραν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ πυρός. ὥσπερ καὶ οὐχ ἡ αὐτοκίνησις, τοῦ τε νοητοῦ πυρός. ἔστι γὰρ καὶ πῦρ νοερόν, ὁ ἐν τῷ νῷ τοῦ πυρὸς λόγος, καὶ τοῦ σωματοειδοῦς. οὕτως οὐδὲ τοῦ οὐρανίου, οὐ δὲ τοῦ ὑπουρανίου. κατὰ γὰρ τὴν τάξιν τῶν οὐσιῶν, καὶ αἱ κινήσεις συνυπάρχουσι τοῖς πράγμασιν. εἰ δὴ θεῖόν ἐστι πῦρ, τὸ τῶν ἄστρων συστατικόν, οὐκ ἔστιν, οἷον, τὸ ἐνυλότατον τοῦτο, καὶ παχύτατον. καὶ εἰ λαμπρότατόν ἐστι καὶ κάλλιστον τοῦ σκοτεινοῦ καὶ τῇ αἰσχρότητι τῆς ὕλης συμμιγοῦς, ἕτερόν ἐστιν. ἡ γὰρ ἐσχάτη ὕλη, σκότος ἐστὶ καὶ αἶσχος. τοῦτο δὲ λαμπρότατον καὶ κάλλιστον, ἃ δὴ ἀληθείας ἐστὶ τεκμήρια. τότε γὰρ ὑπέρλαμπρον διαύγασμα τοῦ φωτός, αὐτῆς τῆς θείας ἐστὶν εἰκὼν ἀγαθότητος, καὶ τὸ τοῦ κάλλους διαπρέπον, τῆς νοητῆς συμμετρίας ἔνδειγμα. ἄλλο ἄρα τὸ θεῖον πῦρ, καὶ ἄλλο τὸ μὴ θεῖον. ἔοικεν οὖν ἐκεῖ μὲν εἶναι τὸ ὄντως πῦρ ἐν τῷ ἀκροτάτῳ τόπῳ. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἄστρα εἶναι πύρια, καὶ τὸν τόπον εἰληχότα τοῦ πυρός. γῆς δὲ ἐκεῖ τὸ ἀκρότατον εἶναι, τῇ δὲ ἀνάπαλιν. ἐνταῦθα μὲν εἶναι ἡ ὅλη, πυρὸς δὲ τοῦ ἐσχάτου μετέχειν, ὡς τὴν δυνατὸν γῆν οὖσαν τοῦ γηϊνωτάτου, καὶ παχυτάτου, καθάπερ καὶ τὸ ἐκεῖ πῦρ γῆς ἔχειν, τὴν ἀκρότητα τῆς γῆς κρατοῦντος. καὶ ἐκείνου τοῦ λόγου πάντως ὢν Πτολεμαῖος καὶ Πλωτῖνος ἐξέφηναν, πᾶν σῶμα ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὄν, ἢ μένειν, ἢ κυκλοφορεῖσθαι. τὸ δὲ ἀνωφερές, ἢ κατωφερές, τῶν μὴ ἐν οἰκείοις ὄντων εἶναι τόποις, τὸν οἰκεῖον καταλαβεῖν ἐφιεμένων. ὥστε καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὄν, ἢ μένοι ἄν, ἢ κυκλίζοιτο. κἂν ᾖ πύριον καὶ ἀνωφερὲς ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ πάντως ἐστί. καὶ οὐκ ἀπιστητέον τοῖς θεολόγοις, καὶ ἐν οὐρανῷ τὴν ἐμπύριον οὐσίαν τιθεμένοις. πολλὰ γὰρ εἴδη πυρός. ἐπεὶ καὶ τὸ μὲν λέγειν ἁπλῶς, ὅτι πέμπτον ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ οὐράνιον, οὐδέν ἐστι περὶ αὐτοῦ διασαφεῖν, πλὴν ὅτι τῶν δὲ τῶν στοιχείων ἕτερον. ὁ δέ γε Πλάτων, καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ πᾶσαν ἀνέπτυξεν, ἀπολείπων καὶ ἐν ἐκείνοις, τὰς τῶν στοιχείων ἀκρότητας. τὸν γοῦν συλλογισμόν, ἐλεγκτέον τῶν οἰομένων ἐλέγχειν τὸν Πλάτωνος λόγον περὶ τῶν ἄστρων, ὡς τὴν πλείστην οὐσίαν, ἐκ πυρὸς ἐχόντων, οὐ συγχωροῦσι τῇ ἑτέρᾳ προτάσει τῇ λεγούσῃ, τὸ πῦρ ἀνωφερές. οὐ γὰρ δεῖ χαρακτηρίζειν αὐτοῦ τὴν φύσιν ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν ἔχοντος, καὶ ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν ἰόντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος. τοιοῦτον δέ, τό, ἢ μένον ἢ κυκλιζόμενον. τῷ δὲ παντὶ προσεικάζων, εὔκυκλον ἐποίει ἕκαστον τῶν μερῶν, διπλῆν ἔχει τὴν ὁμοίωσιν, τὴν μέν, πρὸς τὴν οἰκείαν ὁλότητα, τὴν δέ, πρὸς τὸ παράδειγμα, τὸ ἑαυτῶν, ἀνηρτημένα. τὰ δὲ μέρη, διπλῆν καὶ πρὸς τὸ ὅλον, καὶ πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ὁλότητος. οὕτω καὶ ἡ μερικὴ ψυχή, πρός τε τὴν ὅλην ὁμοιοῦται ψυχήν, καὶ πρὸς τὸν νοῦν. ἡ δὲ ὅλη καὶ μία, πρὸς τὸν ἕνα νοῦν καὶ ὅλον. καὶ ἡ μὲν ὅλη φύσις, πρὸς τὴν ψυχήν, ἡ δὲ μερική, πρός τε τὴν ἑαυτῆς ὁλότητα, καὶ πρὸς τὴν ψυχήν. κατὰ ταῦτα δὴ καὶ τῶν ἄστρων ἕκαστον ἀπεικάζεται, τῷ τε παντὶ κόσμῳ, καὶ τῷ οἰκείῳ παραδείγματι. καὶ ἡ ὁμοίωσις διάφορος. ἐκείνῳ μὲν γὰρ κατὰ τὴν οὐσίαν, ὅλην ὁμοιοῦται. τούτῳ δέ, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα, καὶ κατὰ τὴν κίνησιν. δημιουργεῖται γὰρ εὔκυκλον, ὥσπερ καὶ ὁ κόσμος ἐστὶ σφαιροειδής. πρώτως γὰρ σφαῖρα τὸ πᾶν, ὡς ἐν αἰσθητοῖς, δι' αὐτοῦ δὴ τούτου μιμεῖται καὶ τὸν δημιουργόν, καὶ τὸ παράδειγμα τὸ νοητόν. ἑκάτερον γὰρ αὐτῶν, εἰς ἑαυτὸν συννεῦον, ὑφίστησι τὸ ἐμφανὲς τοῦτο ζῷον. ἡ δὲ ἐκεῖ σύννευσις, συνέπλεξε κἀνταῦθα τῷ κύκλῳ τὸ † εὖ. διό τι πᾶσαν ἀπετυπώσατο κατὰ δύναμιν τοῦ παραδείγματος τὴν ἰδιότητα τὸ γεγονός. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. δι' ἣν δὲ αἰτίαν καὶ τῷ παντὶ προσόμοιον γέγονε τὸ μέρος, εἰ θέλοιμεν ἀναζητεῖν, οὐκ ἀπορήσομεν λόγων. οὐ γὰρ ἐπὶ πάντων τοῦτο συμβαίνειν δυνατόν. οὐ δὲ γὰρ τῷ ὀφθαλμῷ, τὸ ὁμοιοσχήμονι γενέσθαι πρὸς τὸ ὅλον ἄριστον, οὐδὲ ἐπὶ καρδίας, οὐδὲ ἐπὶ κεφαλῆς, ἀληθὴς ὁ λόγος, ἀλλ' ὅταν μὲν ἡ ὁλότης πρὸ τῶν μερῶν ᾖ, δυνατὸν ὁμοιοῦσθαι τὰ μέρη πρὸς τὸ ὅλον, καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτοῖς ὑπάρχει, διὰ τῆς ἀφομοιώσεως ταύτης. ὅπου δὲ ἡ ὁλότης

ἐκ τῶν

ἐκ τῶν μερῶν ἐστιν, ἐνταῦθα οὐκέτι τὸ μέρος ὁμοιούμενον πρὸς τὸ ὅλον ἔχει τὸ εὖ. τοιοῦτον δὲ τὸ πᾶν, ὅλον γάρ ἐστι πρὸ τῶν μερῶν, καὶ συμπληροῦται τοῖς μερικοῖς γένεσι τῶν ζώων, κατὰ τὸ τρίτον τῆς ὁλότητος εἶδος, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴπομεν. ἐπεὶ καὶ τὸ αὐτοζῶον, ὅλον ἐστὶ καὶ παντελές, ὡς μονάς. Περιέχει δὲ καὶ πάντα τὰ νοητὰ ζῶα, διὰ τῆς εἰρημένης τετράδος, τίθησί τε, εἰς τὴν τοῦ κρατίστου φρόνησιν ἐκείνῳ συνεπόμενον νείμας περὶ πάντα κύκλῳ τὸν οὐρανόν. κόσμον ἀληθινόν, ἐν αὐτῷ πεποικιλμένον εἶναι καθόλον. Περὶ τῆς θέσεως ἐνταῦθα διαλέγεται τῶν ἄστρων, ὅτι τῆς ταὐτοῦ περιφορᾶς, κύκλῳ πανταχόθεν ἐντίθεται, καὶ ὅτι περιστρέφεται τὸν οὐρανόν, ὡς ἡ ποίησις φησίν. ἄλλων κατ' ἄλλην τάξιν τεταγμένων, καὶ ποικιλίαν θαυμαστὸν παρεχομένων. εἰ δὲ καὶ τοῦδε μειζόνως ἐθέλεις λέγειν, ἐντίθησι τὰ ἄστρα τῇ θείᾳ ψυχῇ τῆς ἀπλανοῦς, ψυχώσας αὐτὰ δηλαδή, καὶ δοὺς αὐτοῖς ζωὴν οἰκείαν καὶ νοῦν. οὕτω δὴ καὶ τὰ πλανώμενα ἐντίθει ταῖς περιφοραῖς, ἣν ἡ θατέρου περίοδος, ἥπερ ὡς εἴρηται ἐν ἐκείνοις. θεῖα γὰρ ὄντα ζῶα δεῖ καὶ ψυχὴν ἔχειν νοερὰν, καὶ νοῦν θεῖον. ὅτι γὰρ οὐχ ὑπὸ τῆς ὅλου ψυχῆς ψυχοῦνται μόνης, ἀλλὰ καὶ ἰδίαν ἔχει τὴν ἐφεστῶσαν ἕκαστον, μάθοιμεν ἂν συννοήσαντες, ὅτι καὶ τῶν ἐνταῦθα ζώων, κρείττονά ἐστιν ὅσα μετὰ τῆς ὅλης καὶ ἰδίας ψυχοῦται ψυχῆς, ἐλλαμποῦται † ζωήν. οἷον ἄνθρωπος, ἢ ὅσα ὑπὸ τῆς ὅλης μόνης, οἷον τὰ ἔσχατα τῆς δημιουργίας. τὰ μὲν διχόθεν σωζόμενα, τὰ δὲ μόλις ἀπὸ τῆς ὅλης. εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές, καὶ τὰ οὐράνια κρείσσονα τῶν ἡμετέρων σωμάτων, μειζόνως, ἐκεῖνα ἂν ψυχοῦται κατὰ τῆς κοσμικῆς καὶ ἰδίας ἕκαστα ψυχῆς. ἐπεὶ καὶ ἔοικε τῷ ὅλῳ οὐρανῷ, ἐν ᾧ ἐστι κυκλοφορικὰ ὄντα. εἰ δὲ τοῦτο, κύκλῳ πάντα κινεῖται περὶ τὰ κέντρα τὰ ἑαυτῶν. εἰ δὲ τοῦτο, πᾶσα δὲ κίνησις ἀΐδιος, ἀΐδιον ἔχει καὶ τὸ κινοῦν αἴτιον, καὶ ὅσα τὰ ἀϊδίως κινούμενα, τοσαῦτα καὶ τὰ κινητικὰ αἴτια φησὶν Ἀριστοτέλης. ἀνάγκη καὶ ψυχὰς εἶναι τοῖς ἄστροις, ἰδίας ἐφεστώσας τὰς κινούσας. καὶ εἰ μὲν τεταγμένως κινοῦσι, νοεράς, εἰ δ' ὃ μὴ θέμις εἰπεῖν ἐπὶ τῶν θείων σωμάτων ἀτάκτως ἀλόγους ἕκαστον ἀνάγκη τῶν ἄστρων ἰδίαν ἔχειν ἐπιβεβηκυῖαν θείαν ψυχήν. διὰ δὲ τοῦ νοῦ, πρὸς τὸν ὅλον ἡνῶσθαι νοῦν. ὅπου γὰρ καὶ τοῖς θνητοῖς μέτεστι λόγου καὶ νοῦ, τί χρὴ περὶ αὐτῶν νομίζειν τῶν θείων σωμάτων. ἐντίθεται οὖν διὰ τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ταὐτοῦ φορᾶς, ἣν κρατίστην εἰκότως ἐκάλεσεν, ὡς κρατοῦσαν πασῶν τῶν περιφορῶν, καὶ πάσας αὐτάς, νοερῶς συνελίσσουσαν. ὥσπερ γὰρ τὸ τῶν ἄστρων γένος περιάγεται ὑπὸ τῆς ἄλλης φορᾶς, οὕτω δὴ καὶ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, περιέχονται, ὑπὸ τῆς μιᾶς ψυχῆς, τῆς ταὐτοῦ κυκλώσεως, καὶ οἱ νόες ὑπὸ τοῦ νοῦ. καὶ γὰρ αὖ καὶ δεῖ κατὰ τὴν μονάδα τὴν ἐξῃρημένην εἶναι καὶ συντεταγμένην μονάδα τῷ πλήθει. μονάδος οὖν ἐξῃρημένης οὔσης τῆς πρωτίστης τῶν τεττάρων ἰδεῶν, τὸ τῶν ἄστρων πλῆθος ἀπ' ἐκείνης προϊόν, ὑπὸ συντεταγμένης περιέχεται μονάδος τῆς ἀπλανοῦς. ὁμοίως δὲ καὶ καθ' ἑκάστην τῶν οὐρανίων σφαιρῶν, ἡ μὲν ὅλη σφαῖρα, μονάδος ἔχει λόγον. οἱ δὲ κοσμοκράτορες ἡγεμόνες εἰσὶ τοῦ καθ' ἑκάστην πλήθους. ἔστι γὰρ καθ' ἑκάστην ἀριθμὸς ἀνάλογον τῷ τῶν ἄστρων χορῷ, συνυφεστὼς ταῖς οἰκείαις περιφοραῖς. εἰ δὲ ἐπὶ μὲν τῶν ἀπλανῶν, μία μονάς, ἡ ὁλότης αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τῶν πλανωμένων, ἔστι μὲν καὶ ἡ ὁλότης, ἔστι δὲ καὶ τῶν πλανωμένων ἕκαστος ἡγεμὼν οὐ θαυμαστόν. ὡς γὰρ ποικιλωτέρα τῶν θατέρου περιφορῶν ἡ κίνησις, οὕτω καὶ τὰ ἡγεμονοῦντα πλείω. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος μᾶλλον προελήλυθεν. ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ σελήνην, ἔτι πλείους οἱ ἡγεμόνες. αἱ γὰρ ἐν οὐρανῷ μονάδες, ἀριθμοὺς ἀπογεννῶσιν ἀνάλογον αὐταῖς. ἀλλ' οὖν ὅπερ ἐλέγομεν, ἡ ψύχωσις τῶν ἄστρων, ἐντίθησι μὲν αὐτὰ ταῖς οἰκείαις ψυχαῖς. συνάπτει δὲ καὶ πρὸς τὴν ὅλην ψυχήν, τῆς ταὐτοῦ φορᾶς. ἀνάγει δὲ καὶ ἐπὶ τὴν κοσμικὴν ψυχήν. ἐνιδρύει δὲ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ παράδειγμα, τὸ νοητόν. ὃ καὶ διαφερόντως ὁρῶν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, τὴν τοῦ κρατίστου φρόνησιν, ἐν τῷ παραδείγματι τίθεται. κόσμος δὲ ἀληθινὸς ἡ ἀπλανὴς γέγονε. διότι κυριώτερόν ἐστιν αὕτη κόσμος, ἢ τὸ ὑπὸ σελήνην ἀλλοτρίας διατάξεως ἀεὶ δεόμενον, καὶ συνεχῶς μεταβαλλόμενον, καὶ πεποικιλμένος οὕτω κόσμος, ὡς τὴν νοερὰν ποικιλίαν ἀποτυπωσάμενος, καὶ οἷον ἄνθη περὶ αὐτὸν [illegible] καθ' ὅλον ἑαυτὸν ὑποδεξάμενος. μιμούμενα τῶν οὐρανίων παραδειγμάτων τὸ κάλλος. οἰκεῖον δὲ αὐτῶν καὶ τὸ νεῖμαι, καὶ τὸ κύκλῳ νεῖμαι. τὸ μὲν γὰρ τὴν νοερὰν σημαίνει διανομήν, τὸ δὲ, τὴν τάξιν τὴν δημιουργικήν. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ οἱ θεολόγοι τὴν εὐνομίαν ἐπέστησαν τῇ ἀπλανεῖ, τὸ ἐν αὐτῇ πλῆθος διακρίνουσαν, καὶ ἕκαστον ἐπὶ τῆς οἰκείας διατηροῦσαν ἀεὶ τάξεως. διατοῦτο δὲ ἄρα καὶ τὸν Ἥφαιστον ὑμνοῦντες τοῦ οὐρανοῦ ποιητήν, συνάπτουσιν αὐτῷ καὶ τὴν Ἀγλαΐαν, ὡς ἀγλαΐζοντι πάντα τὸν οὐρανόν, διὰ τῆς τῶν ἄστρων ποικιλίας, καὶ πάλιν, τῷ μὲν πλανωμένῳ τὴν δίκην ἐφιστᾶσι τῶν ὅρων, ὡς ὠφελοῦσαν τὴν ἀνωμαλίαν κατὰ λόγον εἰς ὁμαλότητα περιάγειν. τὴν δὲ Θάλειαν τῶν χαρίτων, ὡς τὰς ζωὰς αὐτῶν ἀεὶ θαλεῖς ἀποτελοῦσαν τῷ τε ὑπὸ σελήνην, τὴν μὲν Εἰρήνην, ὡς τὸν πόλεμον τῶν στοιχείων ἐξιωμένην, τήν τε Εὐφροσύνην, τῶν χαρίτων, ὡς ἑκάστοις ἐνδιδοῦσαν ῥᾳστώνην τῆς κατὰ φύσιν ἐνεργείας. Κινήσεις δὲ, δύο προσῆψεν ἑκάστῳ, τὴν μὲν ἐν ταὐτῷ κατὰ τὰ ταὐτά, περὶ τῶν αὐτῶν ἀεί, ταὐτὸν ἑαυτῷ διανοουμένῳ, τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσθεν ὑπὸ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς κρατουμένῳ. τὰς δὲ πέντε κινήσεις, ἀκίνητον καὶ ἑστός, ἵνα ὡς ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ἄριστον. Ὁ περὶ τῆς κινήσεως λόγος, ἑπόμενός ἐστι τῷ περὶ τῆς ψυχώσεως. διότι δὲ ἕκαστον τῶν ἄστρων ἐμψύχωται, διατοῦτο καὶ κίνησιν ἰδίαν ἔλαχεν. ἀρχὴ γὰρ ἡ ψυχὴ κινήσεως. ἔτι δὲ συνήρτηται, τῇ περὶ

τοῦ σχήματος θεωρία. τὸ γὰρ οἰκεῖον ἔχον σχῆμα κυκλικόν, καὶ ὥσπερ παραδεξάμενον ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, ἀνάγκη καὶ ἐνέργειαν ἔχειν οἰκείαν τῷ σχήματι, καὶ κυκλικὴν φοράν. πᾶν γὰρ σῶμα φυσικόν, κινεῖται καθ' αὑτό, καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός. ἐπείπερ ἡ φύσις ἀρχὴ κινήσεως καὶ μεταβολῆς, ἐν ᾧ ἐστι πρώτως καθ' αὑτὸ καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός. τὸ δὲ ἄστρων σῶμα, πάσας μὲν τὰς ἄλλας κινήσεις ἀκίνητόν ἐστιν, ἅ τε τὸν πάντα χρόνον ἀΐδιον. μόνην δὲ τὴν κατὰ τόπον ἐπιδέχεσθαι δυνατόν. καὶ ταύτης τὴν κυκλικήν, ὡς ἐν τῷ ἑαυτοῦ τόπῳ κινούμενον. ἔτι δέ, ὃ καὶ πρότερον ἔφην, πῶς τῆς αὐτῆς οὐσίας ἔσται τῷ ὅλῳ οὐρανῷ μὴ ὂν κυκλοφορικὸν κατὰ δή τινα κίνησιν ἰδίαν; πῶς δὲ μιμήσεται τὸ πᾶν ἄλλως, ἢ περὶ τὸ ἑαυτοῦ κέντρον φερόμενον; ἀνάγκη ἄρα καὶ τὰ ἄστρα, διττὰς κινεῖσθαι κινήσεις. τὴν μὲν καθ' αὑτά, περὶ τὸ ἑαυτῶν κέντρον, τὴν δὲ μετὰ τῆς ἑαυτῶν ὁλότητος. τίνες οὖν αὗται αἱ δύο κινήσεις, ἄλλοι γὰρ ἄλλας λέγουσιν. οἱ μὲν σωματικὰς ἀμφοτέρας, οἱ δέ, τὴν μὲν ψυχικήν, τὴν δὲ σωματικήν. κάλλιον δὲ καὶ τὴν ψυχικὴν κίνησιν, καὶ τὴν σωματικήν, διττὴν ποιεῖν. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ τῶν θείων τούτων ζώων, οἰκείαν ἔχει ζωήν, καὶ δι' οἰκείας ἐνεργείας συνῆπται τοῖς νοητοῖς. καὶ ἔτι τῇ ὅλῃ συμπεριάγεται ψυχῇ. διότι δὴ περὶ τῶν θείων τὰ οἷον μέρη, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἐνεργείας ἐνεργεῖ, καὶ μετὰ τῶν ὅλων. ἥ τε οὖν ψυχὴ κινεῖται διχῶς, καὶ τὸ σῶμα περί τε τὸ ἑαυτοῦ κέντρον περιάγεται. μιμούμενον τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, καὶ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν, καὶ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν, φέρεται φοράν, τῆς ἀπλανοῦς μιμούμενον τὴν τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν ὁλότητα τὴν ἑαυτῆς συνέργειαν, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ νοῦ, τὴν εἰς τὸν ὅλον ἐνίδρυσιν. ἐπ' ἀμφοτέρων ἄρα τὸ διπλοῦν τῆς κινήσεως ληπτέον, τῆς τε ψυχῆς τῆς ἀστρῴας, καὶ τοῦ σώματος. † νοεῖ καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ μάλιστα τὰ αὐτὰ φρονεῖ, περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως † φρονεῖ, καὶ εἰς τὸ πρόσθεν κινεῖται, τῇ ὁλότητι τῇ ἑαυτῆς ἑπομένη. διότι θειοτέρας μεταλαγχάνουσα δυνάμεως, ἐπ' αὐτὴν ἀνατρέχει τὴν ἀκρότητα τῶν νοητῶν, ἣν εἴποι τις ἂν ἡγουμένων τάξιν ἔχειν, καὶ ἔμπροσθεν εἶναι τῆς ψυχῆς, ὡς νοουμένην τε καὶ ὁρωμένην, ὑπ' αὐτῆς. οὕτω καὶ τοῦ Σωκράτους ἐν πολιτείᾳ διελόντος περὶ τῶν σημείων τῶν περιαπτομένων, ταῖς ψυχαῖς ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, ὡς σημαίνοντα τὸ περὶ νοῦν καὶ ἐπὶ φύσιν στέλλεσθαι τὰς ψυχάς. τό τε σῶμα κινεῖται μὲν ἐπὶ τὰ ἡγούμενα, μετὰ τῆς ὅλης περιφορᾶς, ἔχει δὲ καὶ ἀΐδιαν κίνησιν, αὐτὴν ἀφ' ἑαυτῆς ὁρμωμένην, καὶ φέρουσαν ἴνδαλμα τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας, καὶ τῆς νοερᾶς καὶ δι' αἰωνίου κινήσεως. διὰ μὲν τὸ ἐν ταυτῷ, τὴν αὐτὴν ἔχει πρὸς τὸ ὅλον, διὰ δὲ τὸ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ διανοεῖσθαι, πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος ἀεὶ τέτακται, καὶ τῆς αὐτῆς μετέχει ψυχῆς, καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ἔστραπται νοῦν. δεῖ τοίνυν καὶ τῶν λέξεων ποιεῖσθαι τὴν διαίρεσιν, ἑπομένην τοῖς δόγμασι τούτοις, τὸν τρόπον τοῦτον. ἑκάστῳ τῶν ἄστρων, δύο δέδωκε κινήσεις, τὴν μέν, ἐν ταυτῷ καὶ τὰ ταυτά, ταύτην λέγοντας τὴν περὶ τὸ οἰκεῖον κέντρον τοῦ ἄστρου, καὶ ὑποστίξαντας ἐπάγειν, περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ ταυτὸν ἑαυτῷ διανοουμένῳ, ταύτην λέγοντας τὴν ψυχικὴν διανοητικὴν οὖσαν τῶν ὄντων ἀεὶ δῆλον. ὥσπερ γὰρ δηλοῖ τὸ περὶ τῶν αὐτῶν καὶ ταυτόν. οὐ γὰρ ἄλλο τε ἄλλα διανοεῖται περὶ τῶν αὐτῶν. ὅπερ ἡμεῖς πάσχομεν, ἢ ἀφιστάμενοι τῶν νοουμένων, ἢ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν διανοούμενοι, καὶ αὖθις ἐπὶ τῆς λοιπῆς. τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσθεν, λέγοντας τὴν σωματικήν, καθ' ἣν ὅλον ἐκ τόπου μέτεισιν. εἶθ' ὑποστίξαντας, ἐπιφέρειν ἐπὶ τῆς ταυτοῦ καὶ ὁμοίου φορᾶς κρατουμένῳ ταυτοῦ καὶ ὁμοίου φορᾶς λέγοντας, τὴν κίνησιν τοῦ ταυτοῦ κύκλου τῆς ὅλης ψυχῆς, ὑφ' ἧς κρατουμένη καὶ ἡ ἑκάστου τῶν ἄστρων ψυχή, καὶ μιμουμένη, κινεῖται εἰς τὸ ἑαυτῆς πρόσθεν. ὅπερ ἐστὶ τὸ ὄντως συναναγομένη, ταῖς ἐκείνης νοεραῖς ἐνεργείαις, καὶ συνεξομοιοῦσα ἑαυτήν, ταῖς περιόδοις αὐτῆς ταῖς θείαις. ὅτι δὲ εἰς τὸ πρόσθεν κίνησις, μόνοις ὑπάρχει τοῖς ὅλοις μεθισταμένοις τόπον ἐκ τόπου, δῆλον. ὅτι τὰ μὲν ἄστρα κινοῖτ' ἂν εἰς τὸ πρόσω. ἡ δὲ ἀπλανής, οὐκέτ' ἀλλὰ κύκλῳ μόνον, οὕτω δὲ καὶ τὰ πλανώμενα, οὐκέτι δὲ αἱ πλανώμεναι. πάλιν τοίνυν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κινήσεων, τὴν τάξιν ἐκ τῶν πραγμάτων κατίδωμεν. μονοειδὴς μὲν γὰρ ἡ κίνησίς ἐστι, ἡ τοῦ παντός. δυοειδής, ἡ τῶν ἀπλανῶν. πολυειδὴς δέ, καὶ ἀόριστος, ἡ τῶν ὑπὸ σελήνην. ἐπεὶ καὶ τῶν πλανωμένων ἑκάστη μονοειδῆ κινεῖται κίνησιν. ἀλλ' ἡ σύμμιξις τῶν πολλῶν περιόδων, τῆς τε οἰκείας ἑκάστης, καὶ τῆς μετὰ τοῦ ἀπλανοῦς, ποικίλην ἀπεργάζεται τὴν φοράν. ἔδει γὰρ ἐν τῷ οὐρανῷ προειλῆφθαι τῆς ποικιλίας αἰτίας, καὶ τῆς ἐναντιώσεως τὰς ἀρχάς. ἢ πῶς περιέξει τὴν γένεσιν ὁ οὐρανός, πῶς δὲ ποδηγετήσει τὴν μεταβολὴν τῶν ὑπὸ σελήνην στοιχείων, μὴ περιέχων ἐν ἑαυτῷ τὴν τῆς ἐναντιώσεως αἰτίαν. ἐπειδὴ δὲ ἄϋλος ὡς ἐν αἰσθητοῖς ἐστιν, οὐ μάχεται τὰ ἐναντία ἐν αὐτῷ, οὐδὲ στασιάζει πρὸς ἄλληλα. συνυπάρχει δὲ ἀλλήλοις καὶ τὸ αὐτὸ κινεῖται, τὰς διττὰς περιφοράς, οὐ τὴν μέν, καθ' αὑτό, τὴν δὲ κατὰ συμβεβηκός. εἰ δεῖ τὸ δοκοῦν λέγειν, ἀλλ' ἀμφοτέρας καθ' αὑτό. τί γάρ ἐστιν ἐκεῖ συμβεβηκός, ἁπάντων ἀΰλων ὄντων, καὶ πάντων ἐκ τῆς ὅλης δημιουργίας ὑφισταμένων. καὶ τὸ σχῆμα οὖν οὐσιῶδες ἐκεῖ καὶ ἡ κίνησις. ἐπειδὴ δ' οὖν ἄϋλός ἐστι, ταύτην λέγω τὴν ὕλην τὴν ἀνέδραστον, καὶ νόθον κάλλος κεκτημένην. αἶσχος δὲ οὖσαν αὐτήν, ὁ οὐρανός, καὶ τὰς ἐναντίας κινήσεις ἅμα συνείληφεν. ἔξω γὰρ ὄντα τῆς ὕλης ταύτης τῆς οὐδὲν στεγούσης τὰ ἐναντία σύνδρομά ἐστι, καὶ ἥνωται ἀλλήλοις. ἐν δὲ τῇ ὕλῃ ταύτῃ μάχαι, μὴ δυναμένῃ καταδέξασθαι διὰ τὴν αὐτῆς ἀσθένειαν, τὴν ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν παρουσίαν. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν κινήσεων εἰρήσθω. ποίας δὲ πέντε κινήσεις ἀφεῖλε

τῶν ἀπλανῶν, πρόδηλον ὅτι τὴν ἄνω καὶ κάτω, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ ὀπίσω, καὶ τὴν ἐπὶ δεξιὰ, καὶ ἐπ' ἀριστερά. τῆς μὲν γὰρ ἀπλανοῦς, τὰς ἓξ ἤδη πρότερον ἀφεῖλεν. τοῖς δὲ ἄστροις, τὴν εἰς τὸ πρόσθεν δέδωκεν, ἵνα καὶ τὴν τοῦ ὅλου κινῆται κίνησιν. τοῖς δὲ πλάνησιν, οὐ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς τὰ ἑπόμενα. κατὰ γὰρ ταύτην, καὶ πλανᾶσθαι λέγεται μόνην. εἰ δὲ ἣν τὸ πρότερον ἐκάλεσεν ἐπὶ δεξιὰ, ταύτην νῦν εἰς τὸ πρόσθεν ἐπωνόμασεν, οὐ δεῖ θαυμάζειν. ἐπιδέξια μὲν γάρ ἐστιν, ὡς πρὸς τὴν ὅλην περιφοράν, εἰς τὸ πρόσθεν δὲ, ὡς πρὸς τοὺς ἀστέρας. καὶ ἔοικεν, ὡς μὲν εἷς κόσμος, μίαν ἔχειν κίνησιν τὴν περὶ νοῦν, καὶ φρόνησιν μάλιστα οὖσαν, καὶ τῶν ἓξ μηδεμίαν, ὡς δὲ διῃρημένως, εἰς ἀπλανὲς καὶ πλανώμενον, τὴν ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἐπ' ἀριστερὰ, διὰ τὴν διττὴν περιφοράν, ὡς δὲ ἔχων μερικὰ ζῶα, ἀπλανῆ καὶ πλανώμενα, καὶ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν κίνησιν, καὶ τὴν εἰς τὰ ὀπίσω. τὴν μὲν, ἐπὶ τῶν ἀπλανῶν, τὴν δὲ ἐπὶ τῶν πλανωμένων. καὶ ἔοικεν ὡς ἐκ τούτων ἀπομαντεύεσθαι δυνατὸν, ἕκαστον τῶν ἀπλανῶν, κινεῖν ὁμοίως τῇ ἀπλανεῖ, περὶ τὸ ἑαυτοῦ μὲν κέντρον, ἀλλ' ὡς ἐπὶ δυσμὰς μὲν κυκλούμενον. οὕτω γὰρ καὶ ὑπὸ τοῦ ὅλου κινούμενος ἕκαστος, εἰς τὸ πρόσω ἑαυτοῦ κινήσεται. ἐφ' ὃ γὰρ ἡ κατὰ φύσιν ἑκάστου κίνησις, τοῦτό ἐστιν ἑκάστου πρόσω. τὸ οὖν ἐφ' ὃ τῆς ἑκάστου κυκλήσεως, τοῦτό ἐστι τὸ ἐπὶ δύσιν, ἵνα καὶ ταύτην ὁμοίως ἐν τῇ ἑαυτῶν ὁλότητι, ὥσπερ τῶν πλανωμένων, τὸ ἀνατολικόν ἐστι πρόσω, ἐφ' ὃ φέρονται κατὰ φύσιν. ἡ δ' οὖν εἰς τὸ πρόσω κίνησις, τῶν ἀπλανῶν ἐστιν, ἀλλ' οὐ τῆς πλανωμένης. τούτων γάρ ἐστι τι ἐκτός. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν ἡγεῖται, τὸ δὲ ἕπεται. ἡ δὲ ὅλη σφαῖρα, πάσης μὲν ὑπερέχει τῆς καθ' εὐθεῖαν κινήσεως, κατὰ μόνην δὲ φέρεται τὴν κυκλικήν. τοὺς δὲ πλάνητας, εἴποις ἂν τὴν ἰδίαν μὲν ποιεῖσθαι κίνησιν, ἐπ' ἀνατολὰς αὐτοὺς φερομένους, κύκλωσε ὁμοῦ καὶ ὅλους διὰ τοῦ βάθους τῶν σφαιρῶν. καὶ εἶναι αὐτῶν πρόσω τὸ ἀνατολικόν, ὑπὸ δὲ τῆς ἀπλανοῦς ἀντιπεριάγεσθαι εἰς τὸ ὀπίσω ἑαυτῶν ἀντικειμένων πρὸς τὴν ἰδίαν κίνησιν. τῶν οὖν ἓξ κινήσεων, τὴν εἰς τὸ πρόσω, τοῖς ἄστροις ἀποδέδωκεν, καὶ κατασκευάσειας ἂν, ὅτι τιμιωτάτη τῶν λοιπῶν αὕτη. καθάπερ γάρ φησιν Ἀριστοτέλης, ἡ τοῦ ἀρίστου κίνησις ἀρίστη ἐστίν. διὸ τῶν μὲν ἄλλων, ἡ τοπικὴ κρείττων, τῶν δὲ τοπικῶν, πρώτη μὲν ἡ κύκλῳ, δευτέρα δὲ, ἡ ἐπὶ τὸ πρόσω. τοῖς γὰρ ἀπλανέσιν ὑπάρχει καὶ αὕτη, τὰς δὲ πέντε κινήσεις, ἕκαστον αὐτῶν ἀκίνητόν ἐστι καὶ ἑστός. ἄμφω γὰρ εἶπεν ὁ Πλάτων, ἵνα μὴ τὴν ἀκινησίαν πάρεσιν εἶναι νομίσῃς, καὶ ἀργείαν καὶ στέρησιν, ἀλλὰ δι' ὑπεροχὴν αὐτὴν ὑπολάβῃς ὑπάρχειν τοῖς οὐρανίοις. δηλοῖ δὲ, καὶ τὸ ἑξῆς. ἵνα γάρ φησιν ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ὡς ἄριστον. εἰ γὰρ τοῦ κάλλους τῆς τῶν οὐρανίων τάξεως, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ στοχάζεται, ἡ ἀκινησία τῶν πέντε κινήσεων, οὐκ ἔστιν ἀζωΐα καὶ στέρησις, ἀλλὰ δύναμις κρατητικὴ τῆς ποικιλίας. ὁ μὲν γὰρ τῆς ἀπλανοῦς κύκλος, πᾶσαν περιέχει κίνησιν, ὁπωσοῦν ἐπιτελουμένην, ἡ δὲ εἰς τὸ πρόσω τοῖς ἄστροις προστεθεῖσα, δῆλον ὡς ἀρχὴν ταύτην ἐμφαίνει τῆς εὐθυπορίας. ἡ δὲ ποικιλία τῶν πλανωμένων, πᾶσαν ποδηγετεῖ τὴν τῆς γενέσεως ἀοριστίαν, ἅτε προσεχῶς αὐτὴν κινοῦσα ταῖς ἑαυτοῖς ἀνελίξεσι παντοίως. ὁ μὲν οὖν Πλάτων, τοιαύτην κίνησιν ἀποδέδωκεν τοῖς ἀπλανέσιν. ὅσοι δὲ καὶ τούτους ἐπὶ τὰ ἑπόμενα κινοῦσι, περὶ τοὺς τοῦ ζῳδιακοῦ πόλους δι' ἑκατὸν ἐτῶν μοῖραν, ὡς Πτολεμαῖος καὶ Ἵππαρχος πρὸ τούτου, τηρήσεσι πιστεύσαντες, πρῶτον μὲν ἴστωσαν, ὅτι καὶ Αἰγύπτιοι πρὸ αὐτῶν τηρήσεσι χρησάμενοι, καὶ ἔτι πολλῷ πρότερον Χαλδαῖοι, καὶ πρὸ τῶν τηρήσεων ὑπὸ θεῶν διδαχθέντες, ὁμοίως Πλάτωνι περὶ τῆς τῶν ἀπλανῶν κινήσεως ἐδόξαζον. καὶ γὰρ τὰ λόγια τῶν ἀστέρων τὸ προπόρευμα τῶν ἀπλανῶν, οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις λέγοντα, Μηναῖόν τε δρόμημα, καὶ ἀστέριον προπόρευμα. καὶ πάλιν, Ἀστέριον προπόρευμα, σέθεν χάριν οὐκ ἐλοχεύθη. Τὴν εἰς τὸ πρόσθεν κίνησιν αὐτοῖς ἀποδίδωσι καὶ ὁ θεουργός, ἐν τοῖς ὑφηγητικοῖς, λέγων περὶ τοῦ τρίτου πατρός, ἔπηξε δὲ καὶ πολὺν ὅμιλον ἀστέρων ἀπλανῶν, τὸ πῦρ πρὸς τὸ πῦρ ἀναγκάσας, πῆξε πάλιν, οὐκ ἔχουσι φέρεσθαι. σαφῶς ἐν τούτοις αὐτῷ κατὰ τὰ αὐτὰ μαρτυρεῖ κινεῖσθαι τοὺς ἀπλανεῖς, ὥς τε δι' ἀμφοτέρων, εἶναι πιστὴν τὴν Πλάτωνος δόξαν. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τὰ φαινόμενα, τοὺς ἔχοντας ὄμματα πείθειν ἱκανά. δῆλον γὰρ ὅτι περὶ τοὺς πόλους τοῦ ζῳδιακοῦ κινουμένων αὐτῶν, εἰς τὰ ἑπόμενα καὶ τῆς ἄρκτου δύειν, ἐν τούτοις ἔδει τοῖς τόποις, οὐκ ὀλίγον ἀπὸ τῶν Ὁμήρου χρόνων, ἀειφανοῦς λεγομένης οὕτως, ὥσπερ καὶ νῦν, πλείονας μοίρας κινεῖσθαι τῶν πεντεκαίδεκα, καὶ οὐ περὶ τὸν τοῦ ἰσημερινοῦ πόλον, καὶ τὸν κάνωβον, μηκέτι φαίνεσθαι βραχεῖαν μὲν ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα ποιοῦντα περίοδον, τοῖς ἐν τῷ τρίτῳ κλίματι, τοῖς δὲ ἐν ῥόδῳ παραξέοντα τὸν ὁρίζοντα καθάπερ λέγει Ποσειδώνιος, ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ ἄρκτος ἀειφανής, καὶ ὁ κάνωβος τὴν αὐτὴν φυλάττει θέσιν. οὐκ ἄρα ἀληθὴς ἡ θρυλουμένη παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τὰ ἑπόμενα τῶν ἀπλανῶν κίνησις. εἰ δὲ καὶ τὰς ψηφοφορίας τῆς τῶν πλανωμένων κινήσεως, καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν γενέσεων, ὡς ταύτην κινουμένων τὴν ἐπὶ τὰ ἑπόμενα κίνησιν τῶν ἀπλανῶν συμπαραλαμβάνοντες, σύμφωνα λέγειν οἴονται τοῖς φαινομένοις, ῥητέον πρὸς αὐτήν, ὅτι καὶ οἷς οὐκ ἀρέσκει ταύτην κινεῖσθαι τοὺς ἀπλανεῖς τὴν κίνησιν, καὶ ἐκεῖνοι διαφερόντως συμφωνοῦσι τοῖς φαινομένοις. καὶ περὶ τῶν ἐν τοῖς πλάνησι κινήσεων κανόνας ἐκδεδωκότες, καὶ τὰ περὶ τὰ κατὰ γενεθλιαλογίαν σπουδάσαντες, οὐδὲν δεηθέντες καὶ ταύτην συμπαραλαβεῖν, εἰς τὴν τῶν κανόνων ἔκθεσιν, ἢ τὴν τῶν γενέσεων εὕρεσιν, οἵους γεγονέναι μάλιστα ἂν εἴποιμι Χαλδαίους ὧν καὶ αἱ τηρήσεις ὅλων ἦσαν κοσμικῶν περιόδων. τί οὖν δὴ ἡμεῖς μαρτυρώμεθα τὰ ἐξ ὀλίγων τηρήσεων ἱστορημένα, καὶ

τὰ μὴ μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας νεαροπρεπῆ θεάματα, μαρτυρούντων ἐκείνων, τῷ τῶν ἀρχαίων περὶ τῆς τῶν ἀπλανῶν κινήσεως δόγματι, οὐδὲ τοῦτο εἰδότων, ὅτι ἔστι καὶ ἐκ ψευδῶν ὑποθέσεων, ἀληθές τι συνάγειν, καὶ ὡς οὐ δεῖ τὸ συναγόμενον, ὡς σύμφωνον τοῖς φαινομένοις τεκμήριον ἱκανὸν ἡγεῖσθαι τῆς τῶν ὑποθέσεων ἀληθείας.

» Ἐξ ἧς δὴ τῆς αἰτίας γέγονεν ὅσα ἀπλανῆ τῶν ἄστρων ζῶα θεῖα ὄντα, καὶ διὰ τὰ
» τὰ ἐν ταὐτῷ στρεφόμενα ἀεὶ δυνάμει, τὰ δὲ τρεπόμενα, καὶ πλάνην τοιαύτην ἴσχοντα, καθάπερ ἐν
» τοῖς ἔμπροσθεν ἐῤῥέθη, κατ᾽ ἐκεῖνα γέγονεν.

Ἡ μὲν αἰτία, πάσας περιέχει τὰς κυριωτάτας ἀρχὰς τῆς τῶν ἄστρων ἀπογεννήσεως τὴν παραδειγματικὴν, τὴν δημιουργικὴν, τὴν τελικήν. ἀπὸ πασῶν γὰρ τούτων, ἐγεννήθη τοιαῦτα, καὶ οὕτω κινούμενα τὰ ἄστρα. τὸ δὲ ἀπλανὲς, τῆς μονοειδοῦς ἐστι, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως προϊούσης κινήσεως παραστατικόν, τὸ δὲ θεῖον ζῶον, τὴν εἰς αὐτὰ παρουσίαν ἐνδείκνυται τοῦ τε νοῦ καὶ τῆς θείας ψυχῆς, καὶ πρὸ τούτων τῆς μιᾶς ἑνάδος, καθ᾽ ἣν ἕκαστός ἐστι θεός. διότι μὲν γὰρ ἕκαστον ζῶον ψυχὴν ἔχει τὴν κινοῦσαν, διότι καὶ θεῖον ζῶον, εἰς νοῦν ἀνήρτηται θεῖον. οὐ γὰρ νοῦς, ὃ ποιεῖ θεῖόν ἐστιν, ἐπεὶ καὶ ἀγγελικός ἐστι νοῦς, καὶ δαιμόνιος, ἀλλὰ τοῦ ὅλου τούτου ὁ θεῖος νοῦς διαφέρων, τῷ μὴ θείου, τῷ θεότητος ἀνηρτῆσθαι, τῆς θεῖον αὐτὸν ἀποτελούσης νοῦν. ἡ δὲ ἐν ταὐτῷ διαμένουσα ἀεὶ στροφὴ, τὴν κατ᾽ οὐρανὸν ἀϊδιότητα, καθ᾽ ἣν καὶ τὸν αὐτὸν ἀεὶ κατέχουσι τοῦ οὐρανοῦ τόπον, περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα κινούμενοι, καὶ τὴν ἀνέλικτον αὐτῶν ἐνέργειαν παρίστησι, καὶ τὴν ἀκατάληκτον ζωήν. ὅσοι τοίνυν, ἢ ἄψυχα τὰ ἄστρα ποιοῦσιν, ἢ μεταβάλλειν οἴονται τὰς τῶν οὐρανίων ψυχὰς, ὥσπερ τὰς ἡμετέρας, ἢ κατὰ χρόνον εἶναι τὴν γένεσιν αὐτῶν, ἀποπίπτουσι τῆς τοῦ Πλάτωνος γνώμης. εἰ γάρ τι ζῶόν ἐστι θεῖον, ψυχὴν ἔχει θείαν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπὸ τοῦ ὅλου ψυχοῦται μόνου. ἔστι γὰρ καὶ ἐν γῇ ζῶον θεῖον, εἴπερ καὶ πρεσβυτάτη θεῶν, καὶ ἐν αὐτῇ τινὰ ζῶντα ἀπὸ τῆς ὅλης ἐντελεχείας ἔχοντα μόνας, ἀλλὰ ταῦτα ζῶα οὐκ ἔστι. καὶ ἔτι ἀεὶ διαμένει κινούμενον, οὔτε ἀπὸ χρόνου τὴν ψυχὴν ἔχειν, οὔτε ἀφήσει ποτὲ αὐτήν. τὸ γὰρ ἀεὶ τὴν ἐφ᾽ ἑκάτερα δηλοῖ, κατὰ τὸν χρόνον ἀμεταβλησίαν. ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀπλανῶν, περὶ δὲ τῶν πλανωμένων, ὑπομιμνήσκει πάλιν ὅτι ποικίλας ἔχουσι κινήσεις, ἀλλ᾽ ἐν τάξει καὶ κατὰ μέτρα, καὶ ὅρους. ἡ γὰρ ἁπλότης αὐτῶν, περιέχει τὸ πλῆθος, καὶ ἡ τάξις συνέχει, τὴν ποικιλίαν, καὶ τὸ μέτρον ὁρίζει τὴν πλάνην. τί οὖν βούλεται νῦν ἡ ὑπόμνησις, καὶ τίνα παρέχεται ἡμῖν ἔνδειξιν; καὶ τοῦτό φασιν, τινὲς ἐκεῖνο δηλοῖ, τὸ τὰ πλανώμενα, εἰ καί πῃ ὑπερέχει τῶν ἀπλανῶν ἄστρων, καθ᾽ ὅσον ἡγεμονικὴν ἔλαχεν, καὶ κοσμοκρατορικὴν αἰτίαν ἐν τῷ παντὶ, καὶ ὡς οἱ θεολόγοι φασὶν ἀζωνικήν. ἐν ἑκάστῳ γὰρ τῶν κοσμοκρατόρων ἀζωνικὴ τάξις θεῶν, ὅμως αὐτῶν ἐλαττοῦται κατὰ τὴν ποικιλίαν τῆς κινήσεως, καὶ τὰς πλάνας, καὶ τὴν παντοίαν κίνησιν. καὶ οὐδέν γε ἄτοπον ἡμεῖς φήσομεν, τὸ αὐτὸ καὶ ὑπερέχειν καὶ ὑπερέχεσθαι τῶν αὐτῶν, κατ᾽ ἄλλας καὶ ἄλλας ἐπιβολάς, ἀλλ᾽ ἐπιστήσομεν, εἰ τοῦτο ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος καὶ περὶ τῶν ἀπλανῶν, περὶ τῶν πλανωμένων εἴρηκεν, τήν τε τάξιν αὐτῶν καὶ τὴν κίνησιν, καὶ τὰς δυνάμεις παραδιδοὺς, καὶ τὰς περιόδους, καὶ τὰς ἀποκαταστάσεις, καὶ μετὰ τοὺς ἀπλανεῖς, τῶν περὶ αὐτῶν πάλιν, ἀνεκαλέσατο λόγους διότι κατὰ τὴν ποικιλίαν τῆς κοινήσεως, δεύτερός ἐστιν ὁ περὶ αὐτῶν λόγος, τοῦ περὶ ἐκείνων. κοινὸν μὲν τοίνυν ἐστὶ, τῶν τε ἀπλανῶν, καὶ τῶν πλανωμένων, τὸ ζῶα θεῖα εἶναι πάντα. περὶ γὰρ ἀμφοτέρων, εἴρηται τοῦτο σαφῶς. ἴδιον μὲν, τὸ τὰ μὲν ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ τὰ αὐτὰ κινεῖσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν. τοῦτο γὰρ εἶπε περὶ τῶν ἀπλανῶν. τὰ δὲ δι᾽ οὐρανοῦ πορευόμενα, τροπὰς ἔχειν. καὶ γὰρ τοῦτο λέλεκται, περὶ τῶν πλανωμένων, ὥσπερ καὶ νῦν αὐτὰ τρεπόμενα προσεῖπεν. δῆλον οὖν ὅτι ταῦτα βούλεται δι᾽ ἑαυτῶν, ἀπογειότερα γίγνεσθαι, καὶ περιγειότερα. καὶ τὰς κατὰ πλάτος ποιεῖσθαι τροπὰς, αὐτὰ πορευόμενα, καὶ οὐχ ὑπ᾽ ἄλλων φερόμενα, καθάπερ φησὶ τῶν ἀνελιττουσῶν τινῶν ἢ τῶν ἐπικύκλων, ὥσαν κατὰ τὴν ἑαυτῶν μίαν φύσιν, μίαν καὶ ποικίλην ἔχοντα κίνησιν, καὶ προποδίζοντα, καὶ ὑποποδίζοντα, ἑλικοειδῶς καὶ παντοίως μετασχηματιζόμενα, τὴν ἑαυτῶν περιπόλησιν, ὥστε εἶναι τριπλῆν αὐτῶν τὴν φοράν. τὴν μὲν, ἣν αὐτὰ τρέπεται, μετὰ τοῦ περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα κινεῖσθαι, καὶ κατὰ πλάτος κινούμενα, καὶ κατὰ βάθος. τὴν δὲ, ἣν ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐπ᾽ ἀριστερὰ περιάγεται κύκλῳ. τὴν δὲ, ἣν ὑπὸ τῆς ταὐτοῦ φορᾶς κρατούσης τῆς θατέρου πάσης. τοσαῦτα περὶ τούτων, ἐξαιρέτων ὄντων τῆς Πλάτωνος φιλοσοφίας θεαμάτων. εἰ δὲ ἐπιζητοίης, τίς ἡ τῶν πλανωμένων σύστασις, αὐτῶν τε τῶν ἄστρων, καὶ τῶν ὅλων σφαιρῶν, καὶ πότερον ἡ αὐτὴ, τῶν τε ἄστρων καὶ τῶν σφαιρῶν, καὶ ἑτέρα δι᾽ αὐτῶν, ἀπαντησόμεθα τῶν Πλατωνικῶν ἀρχῶν, ὅτι πᾶς μὲν ὁ οὐρανὸς, ἐκ πάντων ἐστὶ τῶν στοιχείων λεγόντων. ἐπικρατεῖ δὲ, ὅπου μὲν τὸ πῦρ, μετὰ τῆς γῆς, ὅπου δὲ, τὸ πῦρ μετὰ τοῦ ὕδατος τῆς ἀκρότητος, ὥσπερ καὶ τοῦ ἀέρος, καὶ αὐτοῦ τοῦ πυρὸς, καὶ καθ᾽ ἕκαστον τούτων, ἡ ἐξαλλαγὴ πάμπολύ τι ἐστί. διὸ δὴ καὶ τὰ μὲν ὁρατά ἐστι μᾶλλον, ὅσα τὸ πῦρ ἔχει μετὰ τοῦ στερεοῦ, τὰ δὲ ὁρατώτερα ὅσα τὸ πῦρ ἔχει μετὰ διαυγὰς καὶ διαφανοῦς. καὶ διὰ τούτων μὲν, τὰ ἀνωτέρω δυνατὸν ὁρᾶν, ὥσπερ καὶ διὰ τοῦ ἀέρος, ἐκεῖνα δὲ ἐπιπροσθεῖ, πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς λέγομεν, εἰκότως αἱ μὲν σφαῖραι λεπτοτέραν ἔχουσιν καὶ διαφανεστέραν οὐσίαν, τὰ δὲ ἄστρα στερεωτέραν. πανταχοῦ δὲ ἐπικρατεῖ τὸ πῦρ, καὶ ὁ πᾶς οὐρανὸς, μετὰ τὴν τούτου χαρακτηρίζεται δύναμιν. καὶ οὔτε καυστικὸν τὸ ἐκεῖ πῦρ, ὅπου γε οὐδὲ τὸ ὑπὸ σελήνην τὸ πρώτιστον τῶν ἐνταῦθα στοιχείων, ὃ καλεῖν εἴωθεν Ἀριστοτέλης πυροειδὲς, οὔτε φθαρτικόν τινος, οὔτε ἐναντίον πρὸς τὴν γῆν, ἀλλὰ

θερμότητι

θερμότητι ζωογόνῳ, καὶ δυνάμει φωτιστικῇ, καὶ καθαρότητι καὶ διαυγείᾳ, διαλάμπον. ἄλλο γάρ ἐστι τὸ σφόδρον, καὶ ἄλλο τὸ καθαρὸν, ὡς ἔδειξεν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης. φῶς οὖν τὸ ἐκεῖ πῦρ, καὶ οὐ δεῖ τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐπιταράττειν διὰ τὸ παχὺ τοῦτο καὶ σκοτεινὸν πῦρ φερομένους. οὕτω μὲν οὖν ὁ περὶ τῶν πλανήτων λόγος, οἰκείως τοῖς εἰρημένοις ἀποδοθήσεται, † εἰδέναι καὶ ἄλλα ζῶα θεῖα εἶν οὐρανία συνεπόμενα ταῖς τῶν πλανωμένων περιφοραῖς. ὧν ἡγεμόνες εἰσὶν οἱ ἑπτὰ, καὶ ταῦτα πάντα περιέλαβεν ἐν τούτοις ὁ Πλάτων. καὶ γὰρ ταῦτα τρεπόμενά ἐστι, καὶ πλάνην ἔχοντα τοιαύτην, οἵαν εἴρηκεν περὶ τῶν ἑπτὰ μικρῷ πρότερον. καὶ γὰρ συμπεριπολεῖ, καὶ συναποκαθίσταται ταῖς ἑαυτῶν ἀρχαῖς, ὥσπερ καὶ τὰ ἀπλανῆ κρατεῖται ὑπὸ τῆς ὅλης περιφορᾶς. ταῦτα δ' οὖν τὰ πλανώμενα γίγνεσθαί φησιν κατ' ἐκεῖνα τὰ ἔμπροσθεν, τῆς χρόνου γενέσεως χάριν. ἵνα συναπεργάζηται χρόνον, διά τε τῆς ἀνωμαλίας, καὶ τῆς ἀεὶ κινήσεως, τὰ διάφορα χρονικὰ μέτρα, προάγοντα εἰς τὸν κόσμον. ὧν ὁ εἷς χρόνος περιληπτικὸς, τὸν ἕνα περιοδικὸν ἔχων ἀριθμὸν, τὸν τῶν παντοδαπῶν ἀριθμῶν περιοδικῶν περιεκτικόν. καὶ οὐ δεῖ τὰ ἀπλανῆ κινεῖσθαι, καὶ αὐτὰ λέγων περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα, μετὰ τῆς εἰς τὸ πρόσθεν πορείας, οὐχὶ κἀκεῖνα φαίη ἂν συναπεργάζεσθαι χρόνον, ἔχοντα καὶ αὐτὰ περιοδικὸν ἀριθμὸν τῆς ἰδίας ἀποκαταστάσεως, καθ' ὃν μετρεῖται ὁ σύμπας χρόνος, ἀλλὰ τὸν προσήκοντα τῇ φυσιολογίᾳ τρόπον λέγων περὶ τῶν πλανωμένων, ταῦτα διαφερόντως εἶπεν, ἐφ' ὧν καὶ τὴν αἴσθησιν ἔχειν μαρτυροῦσαν τῇ διαφόρῳ κινήσει τῶν πλανωμένων, οὐδὲν ἐχόντων ἡμῶν ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως λαβεῖν τῶν διαφόρων ἀριθμῶν τῆς κινήσεως τῶν ἀπλανῶν, καὶ τῶν περιόδων, ἃς ποιοῦνται περιιόντες. τοῦτο μὲν οὖν λέγω δὴ τὸ τὰ πλανώμενα χρόνου ἕνεκα γεγονέναι διαφερόντως ὑπεμνήσθω, διὰ τούτων παρ' ἡμῶν, ὥσπερ καὶ αὐτὸς ὑπέμνησεν. ὅσοι δὲ τὸ ἐκ πυρὸς εἶναι τὸν οὐρανὸν ἀθετοῦσιν, ὡς τοῦ πυρὸς ἄνω φέρεσθαι πεφυκότος, ἤδη μὲν προείπομεν. δεῖ δὲ ἄρα πάλιν ὑπομιμνήσκειν αὐτοὺς παρέλεριδας ὄντας, ὡς ἀτόπως λέγουσιν. εἰς γὰρ τοῦτο τὸ ἐνταῦθα πῦρ, ἀποβλέπουσιν, ὃ παρὰ φύσιν. ἐπεὶ τῷ γε πυρὶ κἂν τὸ ὑπὸ σελήνην λάβῃς, οὐ τὸ ἄνω κινεῖσθαι κατὰ φύσιν, ἀλλὰ τὸ μένειν ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ. τὸ δὲ ἄνω κινεῖσθαι, ἄγει μὲν εἰς τὸ κατὰ φύσιν, αὐτὸ δὲ οὐ κατὰ φύσιν. οὐδὲ γὰρ σώματι τὸ ὑγιάζεσθαι κατὰ φύσιν, ἀλλὰ τὸ ὑγιαίνειν, νενοσηκότι δὲ τὸ ὑγιάζεσθαι μόνῳ κατὰ φύσιν, ὥσπερ καὶ πυρὶ, τῷ μὴ τελέως πυρὶ, τὸ ἄνω φέρεσθαι κατὰ φύσιν, τῷ δὲ κατ' ἐνέργειαν πυρὶ, τὸ μένειν ἐν τῷ ἄνω κατὰ φύσιν, ἐν ᾧ μένον, εἰ κινοῖτο μίαν ἕξει μόνην τὴν κύκλῳ κίνησιν. εἰ δὲ ὅτι καὶ τοῦτο τὸ ἄκρον ἐν τοῖς τῇδε φέρεται κύκλῳ μετὰ τοῦ αἰθέρος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, ἀληθὲς ὅτι μειζόνως ἀποδείκνυται κυκλοφορητικὸν ὄν. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο κύκλῳ φέρεται καθ' ὅσον δύναται, ἀεὶ κατὰ φύσιν κινεῖται. τὸ γὰρ παρὰ φύσιν οὐκ ἀΐδιον. τοιοῦτον δὲ πᾶν τὸ βίαιον. εἰ δὴ καὶ ὑπὸ σελήνην ἐστὶ πῦρ τοιοῦτον, τί περὶ τῶν οὐρανίων ἀμφισβητοῦσι, τὴν διὰ τῶν ἄνω κίνησιν τοῦ πυρὸς, ἄνω καὶ κάτω διαθρυλλοῦντες. ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἔφην εἴρηταί που καὶ ἔμπροσθεν. ζητήσαντος δὲ τοῦ Ἀριστοτέλους δὴ τὴν αἰτίαν, ἡ μὲν ἀπλανὴς πολλὰ περιείληφεν ἄστρα, μία οὖσα, αἱ δὲ πλανώμεναι πολλαὶ οὖσαι, ἐν ἑκάστη, τὰ μὲν ἐκείνῳ ἀρέσαντα λαμβάνειν ἀπὸ τῶν ἐκείνου, δυνατόν. ἡμεῖς δὲ καὶ ἤδη τι περὶ τούτου προείπομεν, καὶ νῦν ἑπόμενα τοῖς ἔμπροσθεν γράφοντες φήσομεν, καὶ τῶν πλανωμένων ἑκάστην, κόσμον ὅλον εἶναι, πολλῶν ἡμῖν ἀφανῶν θείων γενῶν περιληπτικόν. πάντων δὲ ἐκείνων τὴν ἡγεμονίαν ἔχειν, τὸ φαινόμενον ἄστρον, καὶ ταύτῃ διαφέρειν τὰ ἀπλανῆ, τῶν ἐν ταῖς πλανωμέναις σφαίραις, ὅτι ἐκεῖνα μὲν, μίαν ἔχει μονάδα, τὴν ὁλότητα τὴν ἑαυτῶν, ταῦτα δὲ τὰ καθ' ἑκάστην τῶν πλανωμένων ἀφανῆ, συμπεριπολοῦντα ταῖς ἑαυτῶν σφαίραις, διπλῆν τήν τε ὁλότητα, καὶ τὴν ἐν τοῖς περιεχομένοις ἐξῃρημένην λαχοῦσαν ὑπεροχήν. δεύτερα γὰρ ὄντα τῶν ἀπλανῶν, διττῆς ἐπιστασίας ἐδεῖτο, τῆς μὲν ὁλικωτέρας, τῆς δὲ μερικωτέρας. ὅτι δὲ καὶ ἐν ἑκάστῃ τούτων πλῆθός ἐστιν ἑκάστῃ σύστοιχον, κατασκευάσειας ἂν ἀπὸ τῶν ἄκρων. εἰ γὰρ ἡ ἀπλανὴς ἔχει σύστοιχον ἑαυτῇ πλῆθος, καὶ ἡ γῆ τῶν χθονίων ζώων ἐστὶ, ὡς ἐκείνη τῶν οὐρανίων, ἀνάγκη καὶ ἑκάστην ὁλότητα πάντως ἔχειν μερικὰ ἄττα σύστοιχα πρὸς αὐτὴν ζῶα, δι' ἃ καὶ ὁλότητες λέγονται. λανθάνει δὲ ἡμῶν τὰ μέσα τὴν αἴσθησιν, τῶν ἄκρων δήλων ὄντων, τῶν μὲν, διὰ τὴν ὑπέρλαμπρον οὐσίαν, τῶν δὲ, διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς συγγένειαν. εἰ δὲ καὶ μερικαὶ ψυχαὶ περὶ αὐτοὺς ἐσπάρησαν, ἄλλαι μὲν περὶ ἥλιον, ἄλλαι δὲ περὶ σελήνην, ἄλλαι δὲ περὶ ἕκαστον τῶν λοιπῶν, καὶ πρὸ τῶν ψυχῶν δαίμονες συμπληροῦσι τὰς ἀγέλας, ὧν εἰσιν ἡγεμόνες, δῆλον ὅτι καλῶς εἴρηται κόσμον ἑκάστην εἶναι τῶν σφαιρῶν, καὶ τῶν θεολόγων ἡμᾶς ταῦτα διδασκόντων, ὁπόταν περὶ ἑκάστους θεοὺς ἐν αὐτοῖς εἶναι, πρὸ τῶν δαιμόνων ἄλλους ὑπὸ τῶν ἄλλων τελοῦντας ἡγεμονίαν, οἷον, καὶ περὶ τῆς δεσποίνης ἡμῶν σελήνης, ὅτι καὶ ἡ Ἑκάτη θεαί τινές εἰσιν ἐν αὐτῇ, καὶ ἡ Ἄρτεμις, καὶ περὶ τοῦ Βασιλέως Ἡλίου καὶ τῶν ἐκεῖ θεῶν, τὸν ἐκεῖ Διόνυσον ὑμνοῦντες, Ἥλιος πάρεδρος ἐπισκοπέων πόλον ἁγνόν. τὸν διὰ τὸν ἐκεῖ, τὸν Ὄσιριν, τὸν Πᾶνα, τὸν ἡλιακὸν, τοὺς ἄλλους, ὧν αἱ βίβλοι πλήρεις εἰσὶ τῶν θεολόγων, καὶ τῶν θεουργῶν, ἐξ ὧν ἁπάντων δῆλον, ὅπως ἀληθὲς, καὶ τῶν πλανωμένων ἕκαστον, ἀγελάρχην εἶναι πολλῶν θεῶν, συμπληρούντων αὐτοῦ τὴν ἰδίαν περιφοράν. ταῦτα μὲν ταύτῃ διαλύσομεν, ἐν δὲ ἐκεῖνο χρὴ συλλογίζεσθαι διὰ τῶν εἰρημένων, ὅτι τὰ ἀπλανῆ κα-

τὰ Πλάτωνα, τῶν πλανωμένων ἐστὶν, οὐ τῷ τόπῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ ἀξίᾳ κρείττονα. τὰ μὲν γὰρ ἐν-
τεθεῖναι φησὶ, τῇ ταὐτοῦ κύκλῳ φρονήσει, τὰ δὲ, ταῖς περιφοραῖς, ἃς ἡ θατέρου περίοδος ᾔειν. ὥστε τὰ
μὲν, μόνῃ συζῶντα τῇ ταὐτοῦ νοερᾷ ζωῇ, τὰ δὲ καὶ τῇ θατέρου περιφορᾷ. πάντως μὲν γὰρ καὶ ἐκείνῃ,
διότι καὶ αὐτὰ συμπεριφέρεται τῇ ἀπλανεῖ, καθάπερ καὶ τὰ ἀπλανῆ, μετὰ δὲ τῇ τοῦ θατέρου περιό-
δῳ συμπεριάγεται. εἰ οὖν τὰ μὲν αὐτόθεν ἐκείνης μετέχει τῆς θειοτέρας, τὰ δὲ, διὰ μέσης τῆς κατα-
δευτέρας, ἀνάγκη δήπου τὰ μὲν εἶναι κρείττονος ἀξίας, τὰ δὲ, καταδευτέρας. ἐοίκασιν οὖν εἴ τι δεῖ
τεκμαίρεσθαι διὰ τούτων, αἱ μὲν τῶν ἀπλανῶν ψυχαὶ, κἂν ἔχωσιν ἀμφοτέρους τοὺς κύκλους. ἔχουσι
δὲ, εἴπερ καὶ αἱ ἡμέτεραι, τόν ταὐτοῦ καὶ τὸν θατέρου, καθάπερ αὐτός φησι μᾶλλον ζῆν κατὰ τὸν ταὐ-
τοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον συζῆν, τῷ ὁμοίῳ τῆς ὅλης ψυχῆς. αἱ δὲ τῶν πλανωμένων μᾶλλον κατὰ τὸν
θατέρου. διὸ καὶ ποικιλίας κινεῖσθαι τὰ σώματα αὐτῶν κινήσεις, καὶ ἐντίθεσθαι ταῖς τοῦ θατέρου πε-
ριφοραῖς. καὶ ἔχοι ἂν ταῦτα λόγον, τοῖς εἰς μόνας αὐτῶν βλέπουσι τὰς κινήσεις, ὃ δὴ τῆς φυσικῆς ἐστι
θεωρίας ἴδιον, οὕτω καὶ τοῦ θεουργοῦ διδάξαντος ἡμᾶς, περί τε τῶν ἄστρων, καὶ τῶν πλανομένων
» φρονεῖν, περὶ μέν γε τῶν ἀπλανῶν, τῆς δημιουργίας λέγων φησίν. Ἔπηξε δὲ καὶ πολὺν ὅμιλον
» ἀστέρων ἀπλανῶν, μὴ τάσει ἐπιπόνῳ πονηρᾷ, πήξει δὲ πλάνην οὐκ ἐχούσῃ χρωμένων. Τὴν ἐν τῷ
ταὐτῷ δήπου κατὰ τὰ αὐτὰ κίνησιν δηλῶν διὰ τῆς πήξεως, περὶ τῶν πλανωμένων, ὅτι ἐξ αὐτοὺς
ὑπέστησεν, ἕβδομον ἡλίου μεσεμβολήσας πῦρ, τὸ ἄτακτον αὐτῶν, εὐτάκτοις ἀνακρεμάσας ζώναις.
τὴν μὲν ἀνωμαλίαν ἣν ἔχουσι τῶν κινήσεων, ἀταξίαν εἰπὼν, τὴν δὲ τῶν ἐπιτεταγμένων αὐτοῖς ζω-
νῶν εὐταξίαν κρατοῦσαν, εἰς τάξιν περιάγειν τὴν ἀταξίαν παρίστας. οὐ γὰρ δι᾽ ἀσθένειαν ἀνωμά-
λως κινοῦνται καθάπερ τὰ ἄψυχα, ἀλλὰ διὰ τὴν βούλησιν τῶν ἐπιβεβηκότων, καὶ τὰς διαφόρους
νοήσεις ἃς δὴ ζώνας ἐκάλεσεν, διὰ τὴν ἑαυτῶν τάξιν. ἔφατο καὶ τὴν φαινομένην τῶν σωμάτων εὐτα-
ξίαν εἰς τὴν πρέπουσαν τάξιν περιάγειν ἑαυταῖς διασωσαμένας, ἕκαστα τῶν πλανωμένων, ταῖς ἑαυ-
† εἱλουμένην. τῶν δυνάμεσι. Γῆν δὲ, τροφὸν μὲν ἡμετέραν, † ἰλλομένην δὲ, περὶ τὸν διαπαντὸς πόλον, τεταγμέ-
» νον φύλακα, καὶ δημιουργὸν, νυκτός τε τοῦ ἡμέρας, ἐμηχανήσατο, πρώτην καὶ πρεσβυτάτην θεῶν,
» ὅσοι ἐντὸς οὐρανοῦ γεγόνασιν. Περὶ τῆς γῆς φυσιολογία, προσεχῶς συνυφαίνεται τῷ λόγῳ τῷ περὶ
τῆς κινήσεως τῶν ἄστρων, οὐχ ὡς διὰ τούτων νῦν πρῶτον αὐτὴν τοῦ λόγου προάγοντος, ἤδη γὰρ ὑπέ-
στησεν αὐτὴν, ἡνίκα τὸν κόσμον ἐκ τῶν ὅλων ὑπέστησε στοιχείων, τῶν τε ἄκρων καὶ τῶν μέσων, ἀλλ᾽
ὡς τοῖς περὶ τῆς πορείας τῶν πλανωμένων καὶ ἀπλανῶν λόγοις, καὶ τοῖς περὶ χρόνου, καὶ τῶν χρονικῶν
περιόδων, καὶ τοῦ περὶ γῆς λόγου, συντελοῦντος φύλακος γινομένης νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ἅπας γὰρ ὁ
οὐρανὸς, χορεύει περὶ αὐτὴν, καὶ κύκλῳ περιπολεῖ, καὶ αὕτη κέντρον ἐστὶ τοῦ παντὸς, ὡς ἐν φυσικοῖς
σώμασι. ἄλλο γὰρ τὸ ἀμερὲς κέντρον ὡς ἐν τῇ ἀληθεστάτῃ σφαίρᾳ τῇ περιεχούσῃ τὸ φυσικὸν πάντα-
χόθε διατεῖνον, ὃ καὶ δύναμίς ἐστι τῆς σφαίρας ἀνάλογον τοῖς πόλοις τεταγμένον, ἄλλο τὸ φυσικὸν
ὃ ἡ φύσις ἐνίδρυσε τῷ μέσῳ, περὶ ὃ κύκλῳ κινεῖται πάντα τὰ ἄστρα, καὶ εἰς ὃ καταπέμπει τὰς ἑαυ-
τῶν ἐνεργείας, ὃ δὴ καὶ τὴν γῆν εἶναι φαμέν. ὥστε ἐπεὶ περὶ τῆς κυκλοφορίας διελέχθη τῶν οὐρα-
νίων, εἰκότως καὶ τὸν περὶ γῆς λόγον συνῆψεν τοῖς εἰρημένοις. ἔτι δὲ κατ᾽ ἄλλον τρόπον, ἡ τῆς γῆς φύ-
σις, πρὸς τὴν οὐρανίον τάξιν, μητέρος ἐπέχει λόγον. ὅσα γὰρ ὁ οὐρανὸς ποιήσει πατρικῶς, ταῦτα ἡ
γῆ μητρικῶς. καὶ γὰρ τὰ μετέωρα πάντα, δι᾽ ὧν ὁ κύκλος ἐπιπολεῖται τῆς γενέσεως, ὡς μὲν ἀπὸ πα-
τρὸς ὑφίσταται τοῦ οὐρανοῦ, κυβερνῶντος ἄνωθεν, τὴν ἔνυλον πᾶσαν, καὶ φερομένην οὐσίαν, ὡς δὲ
ἀπὸ μητέρος τῆς γῆς, αὕτη γὰρ παρέχει τὴν ὕλην ταῖς ἀναθυμιάσεσιν, ἀπὸ τῶν εἰς αὐτὴν συνερρυηκό-
των, καὶ ἑαυτῆς, ὥσπερ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφὴν ὁ οὐρανὸς, καὶ διὰ ταύτην ἄρα τὴν αἰτίαν, εἰκότως τῷ
περὶ τοῦ οὐρανοῦ λόγῳ, συνέταξε τὸν περὶ γῆς, εἰς αὐτὴν τῶν πραγμάτων ἀποβλέπων φύσιν καὶ συμ-
φωνίαν αὐτῶν, καὶ κοινωνίαν, καὶ τὴν ἐν ἀρχαῖς ὁμοφυῆ σύζευξιν θεωρῶν. καὶ μὴν καὶ τὴν τῆς ἀναλο-
γίας δύναμιν, ἔργῳ κατάδηλον αὐτὸς ἐποίησεν, διὰ τῆς τάξεως τὸν περὶ τῶν πλανήτων λόγον, καὶ
πρῶτον καὶ μέσον παραλαβὸν, καὶ τὸν περὶ γῆς λόγον, πρὸ τῶν ἄλλων δαιμόνων, τὴν ὑπὸ σελήνην
παραδοὺς. οὕτω γὰρ, τὰ μὲν ἄκρα, καὶ πρῶτα, καὶ μέσα γίγνεται, τὰ δὲ μέσα πάλιν, εἰς τὴν τῶν
αὐτῶν ἄκρων μεθίσταται τάξιν. τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀναλογία μάλιστα ἀποτελεῖν καὶ κατὰ πάντας ἄρα
τοὺς τρόπους, ὁμοφυής ἐστιν ἡ περὶ γῆς φυσιολογία τῇ περὶ οὐρανοῦ θεωρίᾳ, καὶ περὶ μὲν τῆς τάξεως, το-
σαῦτα. τίς δὲ ἡ γῆ, καὶ πόθεν πρόεισι, καὶ πῶς ἡμετέρα λέγεται τροφὴ, πῶς δὲ πρεσβυτέρα καὶ πρώτη
στη θεῶν; ἐὰν γὰρ ταῦτα κατανοῆσαι δυνηθῶμεν, ἕξομεν ὥς γε πρὸς τὰ παρόντα ἱκανῶς, τὴν περὶ αὐ-
τῆς θεωρίαν. πρόεισι μὲν ἡ γῆ πρώτως, ἀπό τε τῆς νοητῆς γῆς, καὶ τῆς ἐνιαίως, πάντας περιεχούσης
τοὺς νοητοὺς διακόσμους τῶν θεῶν, καὶ ἐνιδρυμένης τῷ πατρὶ διαιωνίως, καὶ τῆς νοερᾶς τῆς τῷ οὐρανῷ
συντεταγμένης, καὶ πάσας ὑποδεχομένης, τὰς τοῦ οὐρανοῦ ποιήσεις. ἐκείναις γὰρ ἀνάλογον, καὶ αὕτη
μένουσα ἀΐδια ὡς ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πανταχόθεν ὑπ᾽ αὐτοῦ συνεχομένη, πλήρης ἐστὶ γεν-
νητικῆς δυνάμεως, καὶ τελειότητος δημιουργικῆς. ἔστι δὲ ἄρα ἡ ὡς ἀληθῶς γῆ, οὔτε ὁ σωματοειδὴς οὗ-
τος καὶ παχὺς ὄγκος. οὐ γὰρ ἂν εἴη πρεσβυτάτη θεῶν διὰ τὸν ὄγκον, οὐδὲ πρώτη τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ

τεταγμένων

τεταγμένων, οὔτε ἡ ψυχὴ τοῦδε τοῦ σώματος. οὐ γὰρ ἂν εἴη περὶ τὸν παντὸς τεταμένον πόλον. οὐ γὰρ ἡ ψυχὴ τοιοῦτον, ἀλλὰ τὸ σῶμα τῆς γῆς. ἀλλ' εἰ δεῖ τὸ ἀληθέστατον περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, ζῶόν ἐστιν, ἐκ ψυχῆς θείας, καὶ σώματος ζῶντος. διὸ καὶ ὅλον ζῶον ἐστιν, ὥς φησιν ὁ Πλάτων. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῷ, νοῦς ἄϋλος καὶ χωριστός, ἐν ταυτῷ συνέχων, καὶ τόνδε τὸν ὄγκον, καὶ ψυχὴ θεία περὶ τόνδε χορεύουσα τὸν νοῦν, καὶ σῶμα αἰθέριον, προσεχῶς ἐξηρτημένον, ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ τελευταῖος οὗτος ὁ φαινόμενος ὄγκος, ἐμπνεόμενος, πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ ὀχήματος αὐτῆς, καὶ ζωῆς πληρούμενος, ἀφ' ἧς καὶ γεννᾷ, καὶ τρέφει ζῶα παντοῖα. τὰ μὲν γὰρ ἐν αὐτῇ κατερριζωμένα, τὰ δὲ κινούμενα περὶ αὐτήν, καὶ τοῦτο γε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἰδών, ᾐσχύνθη μὴ οὐχὶ ζωὴν αὐτῇ φυσικὴν διδόναι. πόθεν γὰρ ἐν γῇ μὲν ἔτι μένοντα τὰ φυτὰ ζῇ, ἀποσπασθέντα δὲ νεκροῦται, μὴ τοῦδε τοῦ ὄγκου τῆς γῆς ζωῆς ὄντος πλήρους. δεῖ δὲ καὶ καθόλου λαμβάνειν, ὅτι τὰ ὅλα πρὸ τῶν μερῶν ἐψύχωται. γελοῖον γὰρ εἰ ἄνθρωπος μὲν μετέχει καὶ ψυχῆς λογικῆς καὶ νοῦ, τῇ δὲ γῇ καὶ τῷ ἀέρι, μηδεμίαν ἀποδιδοίη ψυχήν, ἄνωθεν ἐποχουμένην, καὶ διακυβερνῶσαν τὰ στοιχεῖα, καὶ ἐν οἰκείοις ὅροις φυλάττουσαν. τὰ γὰρ ὅλα, κυριώτερα τῶν μερῶν, καὶ τὰ ἀΐδια τῶν φθαρτῶν ἄνευ ψυχῆς, ὥς φησιν ὁ Θεόφραστος. ἀναγκαῖον ἄρα καὶ ψυχὴν ἐν τῇ γῇ διδόναι, καὶ νοῦν. τὴν μὲν γόνιμον αὐτὴν ποιοῦσαν, τὸν δὲ συνέχοντα αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παντός. αὕτη μὲν οὖν ἡ γῆ ζῶον οὖσα θεῖον καὶ πλήρωμα νοερῶν τε καὶ ψυχικῶν οὐσιῶν, ἀΰλων τε δυνάμεων. εἰ γὰρ τὴν μερικὴν ψυχήν, μετὰ τοῦ ἰδίου ὀχήματος, ἐνύλῳ σώματι πλεονάζειν φαμέν, ὡς ἐν ἄλλοις δέδεικται, τί χρὴ οἴεσθαι περὶ θείας οὕτω ψυχῆς; ἢ ὅτι πολλῷ πρότερον ταύτης διὰ μέσων ἄλλων ὀχημάτων, ἀποκρέμαται τὰ ἐμφανῆ σώματα, δι' ὧν ἐλλάμψεις καὶ ταῦτα δέχεσθαι δυνατόν. τοιαύτη δ' οὖν οὖσα, λέγεται τροφὸς ἡμετέρα. πρῶτον μέν, ὡς τῷ οὐρανῷ δύναμιν ἔχουσά πως ἀντίρροπον. καὶ ὥσπερ ἐκεῖνος ζώων ἐστὶ θείων περιεκτικός, οὕτω καὶ αὕτη γῆ ἵνα φαίνηται περιέχουσα ζῶα. δεύτερον δέ, ὡς ἐμπνέουσα τὰς ζωάς, τὰς ἡμετέρας, ἀπὸ τῆς οἰκείας ζωῆς. οὐ γὰρ μόνον καρποὺς ἀνίησι καὶ τρέφει τὰ σώματα ἡμῶν διὰ τούτων, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀποπληροῖ τῶν ἑαυτῆς ἐλλάμψεων. ζῶον γὰρ οὖσα θεῖον καὶ ἡμᾶς γεννησαμένη, ζῶα μερικὰ γεγονότας, διὰ μὲν τοῦ σώματος ἑαυτῆς, τρέφει καὶ συνέχει τὸν ἡμέτερον ὄγκον, ἀπὸ δὲ τῆς οἰκείας ψυχῆς τελειοῖ τὴν ἡμετέραν ψυχήν. διὰ δὲ τὸν νοῦν τὸν ἑαυτῆς, ἀνεγείρει τὸν ἐν ἡμῖν νοῦν, καὶ οὕτω δὴ καθ' ὅλην ἑαυτήν, γίνεται τροφός, ὅλης ἡμῶν τῆς συστάσεως. ὅθεν ἐμοὶ δοκεῖν καὶ τροφὸν αὐτὴν ἡμετέραν προσειπεῖν, τὴν νοερὰν αὐτῆς θρεπτικὴν ἐνέργειαν ἐνδεικνύμενος. εἰ γὰρ δὴ ἡμετέρα τροφός ἐστιν, οἱ δὲ ὄντως ἡμεῖς ψυχαὶ καὶ νόες, κατ' ἐκεῖνα ἂν μάλιστα, τελεσιουργὸς ἡμῶν εἴη, τὸν ἡμέτερον κινοῦσα νοῦν. ζῶον δὲ οὖσα θεῖον, καὶ πολλῶν ζώων μερικῶν περιληπτικόν ἴλλεσθαι λέγεται περὶ τὸν διὰ παντὸς τεταγμένον πόλον. διότι δεῖ περὶ τὴν ἄξονα τοῦ παντὸς συνέχεται καὶ συσφίγγεται. πόλος μὲν γάρ ἐστι καὶ ὁ ἄξων, καὶ νῦν οὕτω λέγεται πόλος, διότι περὶ αὐτὸν πολεῖ τὸ πᾶν, διότι δὲ ὁ πόλος ἀμερής, ὁ δὲ ἄξων, πόλος μετὰ διαστάσεως, ὡς εἰ καὶ τὴν γραμμὴν λέγοι τις σημεῖον ῥυέν, τετάσθαι λέγεται διὰ παντός, ὡς διαμπὰξ διήκων διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς. οὐ γὰρ διὰ τοῦ παντὸς εἴρηται τεταγμένην, οὐ γὰρ ἄνευ ψιλλισμοῦ τὸ οὕτω λέγειν, ἰλλομένην δέ, τὴν σφιγγομένην δηλοῖ καὶ συνεχομένην. οὐ γὰρ ὡς Ἀριστοτέλης οἴεται τὴν κινουμένην. διαφερόντως γὰρ ὁ Πλάτων, ἀκίνητον φυλάττει τὴν γῆν, καὶ τὴν αἰτίαν προστιθείς, ἐν τῷ Φαίδωνι, δι' ἣν ἀκίνητος ἵδρυται, λέγει. ἰσόρροπον γὰρ πρᾶγμα ὁμοίου τινὸς ἐν μέσῳ τεθέν, οὐχ ἕξει μᾶλλον οὐδ' ἧττον οὐδαμῶσε κλιθῆναι, πρὸς τὸ καὶ ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς χρήσεως μαρτυρεῖσθαι τὸν λόγον, ὅτι τὸ ἰλλομένην, τὸ συναγομένην δηλοῖ, καὶ οὐχὶ τὸ κινουμένην, ἰλλάδας καλούσης τοὺς δεσμούς. ἐρεῖ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Τίμαιος ἐν τοῖς ἑπομένοις, ἴλλεσθαι τὰς τρίχας περὶ τὴν κεφαλὴν ῥιζομένας, καὶ συνστρεφομένας, ἔσω τοῦ δέρματος, ὥστ' εἶναι κἀκ τούτου δῆλον, ὅπως ἴλλεσθαι καὶ ἐν τούτοις εἶπε τὴν γῆν. εἰ δὲ καί, ὡς ἔνιοι φασίν, τὸ μένει γὰρ ἑστία ἐν θεῶν οἴκῳ, μόνον περὶ ταύτης εἴρηται τῆς γῆς, πολλοῦ ἂν δέοι κινεῖν ὁ Πλάτων τὴν γῆν. εἰ δὲ καὶ μὴ τὴν ἐκεῖ ἑστίαν θείμεθα τὴν γῆν, ἀλλ' οὖν ἑστιοῦχον ἐν αὐτῇ δύναμιν ὑποληπτέον. ὡς γὰρ ἐν οὐρανῷ τοὺς πολλοὺς ὑπὸ τῆς ἑστίας συνέχεσθαι φαμέν, οὕτως ἐν τοῖς στοιχείοις τὴν γῆν. καὶ ἔστιν ἀνάλογον ἡ ὑπερκόσμιος ἑστία, πρὸς τὸν μέγαν ἡγεμόνα, τῶν δώδεκα θεῶν, οὕτως ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις, ἡ γῆ πρὸς τὸν οὐρανόν. εἰ δὲ δὴ καὶ πρὸς τὸν Πυθαγόρειον Τίμαιον ἀποβλέψαιμεν ἔτι μᾶλλον, οὐκ ἂν ὑπολάβοιμεν κινεῖσθαι τὴν γῆν. λέγει γὰρ κἀκεῖνος, τὰν γὰν ἐν μέσῳ εἶναι ἱδρυμέναν, ποῦ δὲ εὔλογον ἡμᾶς ἰλλομένην ἀκούσαντας εἰλουμένην, καὶ στρεφομένην αὐτὴν ποιεῖν, ὡς Πλάτωνι ἀρέσκον λέγοντας. Ἡρακλείδης μὲν οὖν ὁ Ποντικός, οὐ Πλάτωνος ὢν ἀκουστής, ταύτην ἐχέτω τὴν δόξαν, κινῶν κύκλῳ τὴν γῆν, Πλάτων δὲ ἀκίνητον αὐτὴν ἵστησιν. εἰ γὰρ τὸν τέλειον ἐνιαυτὸν οὐκ ἀπὸ τῶν ὀκτὼ περιόδων ἐποίει μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς γῆς ἐνάτην συνηρίθμει συναποκαθιστὰς αὐτὴν ταῖς ἄλλαις, καὶ ποιῶν ἐκ πασῶν μίαν πρὸς τὴν ταυτοῦ κύκλου ἀποκατάστασιν. οὕτω μὲν οὖν ἐξηγησόμεθα τὸν πόλον καὶ τὸν ἄξονα, καὶ τὴν περὶ τοῦτο συνεχομένην γῆν. δεῖ δ' ἀπὸ τῶνδε τῶν λόγων, ἐπὶ τὴν φύσει μετιέναι, καὶ θεωρεῖν, τοὺς μὲν πόλους δυνάμεις ἑδραστικὰς τοῦ παντός, ἀνεγειρούσας μὲν τὸν ὅλον ὄγκον εἰς ἔρωτα τὸν νοητόν, ἀμερίστως δέ, τὸν μεριστόν.

καὶ ἡνωμένως καὶ ἀδιαστάτως, τὸ διαστατὸν συνεχούσας. διὸ δὴ καὶ ἐν πολιτείᾳ τὰ ἄγκιστρα τῆς ἀλακάτης, ἐξ ἀδάμαντος ἐποίει, τὸ ἀκλινὲς αὐτῶν ὡς εἴρηται καὶ ἀδάμαντον ἐνδεικνύμενος, τὸν δὲ ἄξονα, μίαν θεότητα, συναγωγὸν μὲν τῶν κέντρων τοῦ παντὸς, συνεκτικὴν δὲ τοῦ ὅλου κόσμου, κινητικὴν δὲ τῶν θείων περιφορῶν, περὶ ἣν ἡ χορεία τῶν ὅλων, περὶ ἣν αἱ ἀνακυκλήσεις, ἀνέχουσαν τὸν ὅλον οὐρανὸν, ἣν καὶ Ἄτλαντα διατοῦτο προσειρήκασι, ὡς ἄτρεπτον καὶ ἄτρυτον ἐνέργειαν ἔχουσαν. καὶ μέντοι καὶ τὸ τεταμένον, ἐνδείκνυται τιτάνιον εἶναι τὴν μίαν ταύτην δύναμιν, τὴν φρουρητικὴν τῆς ἀνακυκλήσεως τῶν ὅλων. εἰ δὲ καὶ ὡς φησιν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, τὸν διαπαντὸς τεταμένον πόλον, ἀντὶ τοῦ οὐρανοῦ θέλει μὲν ἀκούειν, οὐδὲ οὕτως ἔξω τῆς Πλάτωνος ἀποπλανησόμεθα διανοίας. ὡς γὰρ αὐτὸς ἐν Κρατύλῳ λέγει, τὸν οὐρανὸν πόλον καλοῦσιν, οἱ δεινοὶ περὶ ἀστρονομίαν, ὡς ἐναρμονίως περιπολοῦντα, λέγοις ἂν οὖν κατὰ ταύτην τὴν ἐπιβολὴν, διαπαντὸς μὲν πόλος τεταμένος, δι' ὅλου ἑαυτοῦ κεκυρτωμένος οὐρανὸς, ὡς ἀγώνιος ὤν. οὕτω γὰρ τέτακται ἡ τοῦ κύκλου ἐπιφάνεια. περὶ δὲ τοῦτον ἴλλεται ἡ γῆ, οὐ τοπικῶς, ἀλλὰ δι' ὄρεξιν τῆς πρὸς αὐτὸν ὁμοιότητος, συννεύουσα εἰς τὸ μέσον, ἵν' ὡς ἐκεῖνος περὶ τὸ κέντρον κινεῖται, οὕτως αὕτη συναγομένη εἰς τὸ κέντρον, ὁμοίως γένηται, τῷ κατ' οὐσίαν σφαιρικῷ, κατὰ δύναμιν σφαιρωθεῖσα. σφιγγομένη περὶ τὸν οὐρανὸν οὕτως ὡς τεταμένον ὅλον περὶ αὐτήν. καθ' ἑκατέραν μὲν τῶν ἐπιβολῶν τὴν αἰτίαν ὁ Πλάτων παραδέδωκεν, δι' ἣν ἐν τῷ μέσῳ συνέχεται ἡ γῆ, διότι δύναμίς ἐστι συνεκτικὴ τῆς γῆς, ὁ ἄξων, ὅτι πανταχόθεν ὑπὸ τῆς περιφορᾶς συνέχεται, καὶ ἐν τῷ κέντρῳ συνάγεται, τοῦ παντός. τίνα οὖν ἡ γῆ παρέχεται τῷ παντὶ χρείαν, ποιάδε οὖσα, τοῦτο ἐφεξῆς ὁ Τίμαιος διασαφήσει, φύλακα καὶ δημιουργὸν αὐτὴν ἀποκαλῶν νυκτὸς καὶ ἡμέρας. καὶ ὅτι μὲν ποιητικὴ νυκτός ἐστι, δῆλον. αὕτη γὰρ ἀποτελεῖ τὸν κῶνον, ἐπειδὴ σκιὰ αὐτῆς ἐστιν ὁ κῶνος, καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα αὐτῆς δίδωσι, τοσόνδε καὶ τοιονδὶ σχῆμα τῇ σκιᾷ. πῶς δὲ καὶ τῆς ἡμέρας δημιουργὸς, ἢ καὶ ταύτην τὴν ἡμέραν τῇ νυκτὶ συνεζευγμένην ἀποτελεῖ. πρὸς γὰρ αὐτὴν, αἵ τε ἀνατολαὶ θεωροῦνται καὶ δύσεις. ὅτι δὲ ταύτην τὴν ἡμέραν παρέλαβεν τὴν περιαγομένην τῇ νυκτὶ δεδήλωκεν, ὑποτάξας αὐτὴν τῇ νυκτί. καθάπερ καὶ πρότερον ἐν οἷς ἔλεγεν, νὺξ μὲν οὖν ἡμέρα τε γέγονεν οὕτως. ἔστιν οὖν ἀμφοῖν δημιουργὸς ἡ γῆ συναποτελοῦσα τῷ ἡλίῳ τὰ συνάμφω. μᾶλλον μὴν, ὁ μὲν ἥλιος ἡμέρας, ἡ δὲ, νυκτὸς αἰτία. δημιουργὸς δὲ οὖσα, καὶ φύλαξ ἐστὶν αὐτῶν φυλάττουσα τοὺς τε ὅρους αὐτῶν, καὶ τὴν ἀντανίσωσιν τὴν πρὸς ἀλλήλας, καὶ τὰς αὐξήσεις καὶ τὰς ἐλαττώσεις αὐτῶν, κατά δή τινα ἀναλογίαν. διότι Ἶσιν αὐτὴν προσηγόρευσάν τινες, ὡς ἐπανισοῦσαν τὴν ἀνισότητα, καὶ εἰς ἀναλογίαν ἄγουσαν, τάς τε αὐξήσεις, καὶ τὰς μειώσεις ἀμφοτέρων. ἄλλοι δὲ εἰς τὸ γόνιμον αὐτῆς ἐπιδόντες Δήμητραν προσεῖπον, ὥσπερ δὴ καὶ Πλωτῖνος, τὸν μὲν νοῦν αὐτῆς Ἑστίαν καλῶν, Δήμητραν δὲ, τὴν ψυχήν. ἡμεῖς δὲ αὐτὰς τὰς πρωτίστας τούτων τῶν θεῶν αἰτίας νοερὰς τε, καὶ δαιμονικὰς, καὶ ἀπολύτους εἶναι φαμέν. καθήκειν δὲ εἰς τὴν γῆν ἀπ' αὐτῶν, ἐλλάμψεις καὶ δυνάμεις καὶ εἶναι Δήμητραν χθονίαν, καὶ Ἑστίαν, καὶ Ἶσιν χθονίαν, ὥσπερ καὶ Δία χθόνιον, καὶ Ἑρμῆν χθόνιον, περὶ τὴν μίαν θεότητα τῆς γῆς, τούτων τεταγμένων τῶν χθονίων. ὥσπερ δὴ καὶ περὶ τὴν μίαν τοῦ οὐρανοῦ θεότητα προελήλυθε τὸ πλῆθος τῶν οὐρανίων θεῶν. πάντων γὰρ τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν, πρόοδοι γεγόνασιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἀποπερατώσεις. καὶ ἔστιν ἐν αὐτῇ πάντα χθονίως, ὅσα ἐν οὐρανῷ, οὐρανίως εἰκότως. καὶ γὰρ ἡ νοερὰ γῆ, πάσας ὑποδέχεται, τὰς πατρικὰς τοῦ οὐρανοῦ δυνάμεις, καὶ ἔχει πάντα γεννητικῶς. οὕτως οὖν καὶ Διόνυσον χθόνιον ἐροῦμεν, καὶ Ἀπόλλωνα χθόνιον, ὃς καὶ ὕδατα μαντικὰ πολλαχοῦ τῆς γῆς ἀναδίδωσι, καὶ στόμια προφητεύοντα τὸ μέλλον. ἄλλους δὲ τόπους αὐτῆς καθαρτικοὺς, ἢ ἰατρικοὺς ἀποτελοῦσιν, αἱ εἰς αὐτὴν καθήκουσαι αἰώνιοι καὶ κριτικαὶ δυνάμεις, ἀλλὰ τὰς μὲν χθονίας πάσας δυνάμεις, ἐπεξελθεῖν ἀδύνατον. εἰσὶν γὰρ ἀπεριήγητοι μὲν αἱ θεῖαι. τούτων δὲ ἔτι πλείους, αἱ συνεπόμεναι τάξεις αὐταῖς, ἀγγέλων τε καὶ δαιμόνων διαλαχοῦσαι τὴν γῆν κύκλῳ πᾶσαν, καὶ περὶ τὴν μίαν τῆς θεότητα χορεύουσαι, καὶ τὸν ἕνα νοῦν, καὶ τὴν μίαν ψυχήν. λοιπὸν δέ ἐστι θεωρῆσαι, πῶς πρεσβυτάτη θεῶν ἡ γῆ, καὶ πρωτίστη λέγεται τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ. τοῦτο γὰρ ἁπλῶς εἰρῆσθαι φανήσεται τοῖς πρὸς τὸ ἔνυλον αὐτῆς καὶ παχὺ καὶ σκοτεινὸν ἀποβλέπειν εἰθυσμένοις. ἡμεῖς δὲ, ὅτι μέν ἐστι τι καὶ τοιοῦτον ἐν τῷ ὄγκῳ τῆς γῆς, οἷον ἐκεῖνοι λέγουσι, συγχωρήσομεν, ἀξιώσομεν δὲ αὐτοὺς, καὶ τὰ ἄλλα τῆς γῆς ὁρᾶν ἀγαθὰ, δι' ὧν πλεονεκτεῖ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα, τὸ μόνιμον, τὸ γεννητικὸν, τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν συμφωνίαν, τὴν ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ παντὸς θέσιν. μεγάλην γὰρ ἔχει τὸ κέντρον ἐν τῷ παντὶ δύναμιν, ὡς συνεκτικὸν ἁπάσης τῆς περιφορᾶς. διὸ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, Ζανὸς πύργον ἐκάλουν τὸ κέντρον, ὡς δημιουργικῆς φρουρᾶς ἐν ἐκείνῳ τεταγμένης. ὑπομνήσομεν δὲ τοὺς ἀντιλέγοντας καὶ τῶν Πλατωνικῶν ὑποθέσεων, περὶ γῆς, καὶ τῶν ἔργων αὐτῆς, ὡς φησιν ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. τοῦτο μὲν ὃ ἡμεῖς οἰκοῦμεν, κοῖλον ἐστὶ καὶ σκοτεινὸν, καὶ ὑπὸ ἅλμης κατεδηδεσμένον. ἄλλη δέ ἐστιν ἡ ἀληθινὴ γῆ, θεῶν ὑποδοχὰς ἔχουσα, καὶ ἄλλη καὶ κάλλος, τὸ ἐν οὐρανῷ προσεοικός. οὐ χρὴ οὖν θαυμάζειν εἰ καὶ νῦν πρεσβυτάτη λέγοιτο θεῶν ἡ γῆ, καὶ πρωτίστη τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ. τηλικοῦτον μὲν ὕψος ἔχουσα, τοιοῦτον δὲ κάλλος, ἐοικυῖα δὲ, ταῖς δωδεκασκύτοις σφαίραις, ὥσπερ ὁ οὐρανὸς, τῷ δωδεκαέδρῳ, παρὰ τοῦ δημιουργοῦ διεζωγράφηται, καθὰ καὶ αὐτὸς ἐρεῖ προϊών. ἐννοήσωμεν δὲ, καὶ ὅτι μόνη τῶν στοιχείων τῇ γῇ δέδωκε πάντα στοιχεῖα διακεκριμένως ἔχειν, κόσμον αὐτὴν ὅλον ἀποτελῶν ἀνάλογον τῷ

οὐρανῷ

οὐρανῷ πεποικιλμένον. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ καὶ πυρὸς ποταμὸς, καὶ ἀέρος, καὶ ὕδατος, καὶ γῆς ἄλλης, λόγον ἐχούσης πρὸς αὐτὴν, ὃν ἂν αὐτὴ πρὸς τὸ πᾶν, ὥς φησιν ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. εἰ δὲ ὥσπερ, πολλὴν ὑπεροχὴν ἔχει κατὰ τῶν λοιπῶν στοιχείων, ὡς μιμουμένη τὸν οὐρανὸν, καὶ πάντα ἔχουσα χθονίως ἐν ἑαυτῇ. προσθῶμεν δὲ τούτοις, καὶ ὅτι τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, πρῶτα παρήγαγεν ὁ δημιουργὸς, γῆν καὶ πῦρ. τὰ δ' ἄλλα, ἕνεκα τούτων, ἵνα τὸν τῶν δεσμῶν ἐπέχοιεν πρὸς αὐτὰ λόγον, καὶ ὅτι τὰ τέτταρα, καὶ ἐν οὐρανῷ ἐστὶ καὶ ὑπὸ σελήνην, ἀλλ' ἐκεῖ μὲν πυρίως. ἡ γὰρ πλείστη ἰδέα καθάπερ εἶπεν, ἐκ πυρός. ἐνταῦθα δὲ γηΐνως. καὶ γὰρ τὸ τοῦ ἀέρος βάθος, καὶ ὁ τοῦ ὕδατος ὄγκος, περικέχυται τὴν γῆν, καὶ πολὺ τὸ γήϊνον ἔχει, διὸ καὶ τῇ ἑαυτῶν φύσει, σκοτεινά ἐστι. ἔστιν οὖν ἐν οὐρανῷ μὲν, ἐπικράτεια τοῦ πυρός, ὑπὸ σελήνην δὲ, τῆς γῆς. ἐπειδὴ δὲ συνῆπται ἡ γένεσις πρὸς τὸν οὐρανὸν συμφυῶς, τὸ μὲν πέρας τοῦ οὐρανοῦ, γῆ ἐστιν ὡς ἐν οὐρανῷ, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς γενέσεως, πῦρ ὡς ἐν γενέσει. τὴν μὲν γὰρ σελήνην, γῆν εἰώθασι καλεῖν, ὡς ὥσπερ ἔχουσα τὸν λόγον πρὸς τὸν ἥλιον, ὃν ἡ γῆ πρὸς τὸ πῦρ, Μήσατο δ' ἄλλην γαῖαν ἀπείρατον, ἥν τε Σελήνην, Ἀθάνατοι κλήζουσιν, ἐπιχθόνιοι δέ τε Μήνην, φησὶν Ὀρφεύς. τὴν δὲ ἀκρότητα τῆς γενέσεως πῦρ, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης, τὸν αἰθέρα πῦρ ὀνομάζων, ἔστι δὲ ὅπου καὶ οὐ πῦρ, ἀλλὰ πυροειδῆ δοκιμάζων καλεῖν, ὡς εἴρηται πολλάκις. τὸ μέντοι οὐρανοῦ πέρας, οὐκ ἔστι πάντη μεταβολῆς ἄμοιρον, ὡς τῇ γενέσει πελάζον. ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς γενέσεως, κύκλῳ κινεῖται μιμουμένη τὸν οὐρανόν. ἔτι κἀκεῖνον παραλάβωμεν τὸν λόγον, ὅτι δὴ οὐ τοῖς τόποις δεῖ κρίνειν τὴν ἀξίαν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ ταῖς δυνάμεσι καὶ τῇ οὐσίᾳ, καθάπερ δέδεικται ἐν ἄλλοις. τίσιν οὖν ἰδιότησι κριτέον τὰς ὑπεροχάς; τίσι δὲ ἄλλαις, ἢ ἃς αἱ θεῖαι τάξεις ἐπιδεικνύουσιν. ἡ γὰρ ὄντως ὑπεροχὴ, παρὰ τοῖς θεοῖς. ληπτέον οὖν ἐκ τῶν θείων τάξεων τὸ μοναδικὸν, τὸ μόνιμον, τὸ παντελὲς, τὸ γόνιμον, τὸ συνεκτικὸν, τὸ τελεσιουργὸν, τὸ πάντη διατεῖνον, τὸ ζωοποιὸν, τὸ κοσμητικὸν, τὸ ἀφομοιωτικὸν, τὸ περιεκτικόν. ταῦτα γάρ ἐστι τὰ ἰδιώματα πασῶν τῶν θείων διακοσμήσεων. κατὰ ταῦτα δὲ ἡ γῆ, τῶν ἄλλων πλεονεκτεῖ στοιχείων, ὥστε εἰκότως ἂν λέγοιτο πρεσβυτάτη καὶ πρωτίστη τῶν θεῶν. ἔτι διττὴν θεωρητέον τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, τὴν μὲν, κατὰ πρόοδον, ἥ τις ἀεὶ τὰ δεύτερα τεταγμένα καταδεέστερα ποιεῖ τῶν πρὸ αὐτῶν, τὴν δὲ κατ' ἐπιστροφὴν, ἣ τὰ ἔσχατα συνάπτει, καθ' ὁμοιότητα τοῖς πρώτοις, καὶ ἕνα κύκλον ἀποτελεῖ, τῆς ὅλης ἀπογεννήσεως. καὶ ἐπειδήπερ ὁ κόσμος σφαιρικός ἐστι, τὸ δὲ τοιοῦτον σχῆμα τῶν κατ' ἐπιστροφήν ἐστιν ἴδιον, καὶ τὴν γῆν ἐν αὐτῷ συναπτέον τῷ οὐρανῷ δι' ἑνὸς κύκλου, καὶ μιᾶς ὁμοιότητος. οὕτω γὰρ καὶ τὸ κέντρον, ὁμοιότατόν ἐστι τοῖς πόλοις. ὁ μὲν γὰρ οὐρανὸς, πάντη περιέχει τὰ ὅλα, περὶ τοὺς πόλους κινούμενος, ἡ δὲ γῆ, τὴν ἐν τῷ κέντρῳ μόνην ἔλαχεν. ἔπρεπεν γὰρ τῇ γενέσει τὸ ἀκίνητον εἶναι τοῦ κινουμένου πρεσβύτερον. κατὰ πάσας δὴ ταύτας τὰς ἐπιβολὰς, φαίης ἂν τὴν γῆν, ὡς τῷ οὐρανῷ σύστοιχον, πρεσβυτάτην τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῦ θεῶν. καὶ γὰρ αὕτη ἐντὸς οὐρανοῦ ἐστι, ὡς ὑπ' αὐτοῦ περιεχομένη πανταχόθεν. ὡς γὰρ τὸ πᾶν τὸ σωματικὸν ἐντὸς ἐτεκτήνατο τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ τὴν γῆν ἐντὸς τοῦ οὐρανοῦ δεδημιούργηκεν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ σφιγγομένην, καὶ συνεχομένην, καὶ μετ' αὐτοῦ τὰ ὅλα δημιουργοῦσαν. ἔχει δὲ κατὰ μὲν τὸ πρώτιστον, τὴν τῆς κατ' οὐσίαν ὑπεροχῆς ἔνδειξιν. τὸ δὲ πρεσβύτατον, τὴν ἀπὸ τῶν πρεσβείων ὧν ἔλαχεν ἡ γῆ. πῶς γὰρ οὐκ ἂν εἴποις αὐτὴν μεγάλην μοῖραν ἐν τῷ κόσμῳ λαχεῖν, καὶ εἶναι πολυτίμητον, ἐν ᾗ καὶ ὁ Ζανὸς πύργος, καὶ ἡ τοῦ κρόνου πρόοδος. οὐ γὰρ μόνον ὁ τάρταρος τὸ ἔσχατον ὢν τῆς γῆς ὑπὸ τοῦ κρόνου, καὶ τῆς κρονίας περικατείληπται δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ εἴ τι τούτου, καταδεέστερον ἐπινοοίης. καὶ γὰρ ὥσπερ συνέχεται διὰ τῶν ὑποταρταρίων θεῶν φησὶν Ὅμηρος. οὐχ ὅτι τοὺς θεοὺς ἐπέκεινα τάττει τοῦ ταρτάρου, ὥστε τὰ ῥήματα ἐνδείκνυται, ἀλλ' ὅτι πανταχόθεν ὑπ' αὐτῶν περιείληπται, καὶ αὐτὸς ὁ τάρταρος. ἔτι τοίνυν θεατέον τὴν ἀναλογίαν τῆς γῆς, ἣν ἔχει πρὸς τὴν νοερὰν γῆν. ὡς γὰρ ἐκείνη περιέχει τάξεις θεῶν, καὶ ὑφίστησι τελεσιουργοὺς φρουρητικὰς, τιτανικὰς, ὧν αἱ ὀρφικαὶ θεολογίαι πλήρεις, οὕτω δὴ καὶ αὕτη δυνάμεις ἔχει ποικιλίας. καὶ ὡς μὲν τροφὸς, τὴν τελεσιουργὸν μιμεῖται τάξιν, καθ' ἣν καὶ πάτριον Ἀθηναίοις κουροτρόφον αὐτὴν ὑμνεῖν, καὶ ἀνησιδώραν, ὡς καὶ ἀνιεῖσαν τὰ φυτὰ, καὶ τὰ ζῷα, καὶ τρέφουσαν, ὡς δὲ φύλαξ τὴν φρουρητικὴν, ὡς δὲ τεταμένη περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον, τὴν τιτανικήν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐκείνη παρὰ τῶν ἄλλων Αἴγλην τε καὶ τὴν ἑσπέρουσαν Ἐρίθυαν ἀπογεννήσειν, καὶ αὕτη νυκτός ἐστι, καὶ ἡμέρας δημιουργὸς, καὶ δήλη, καὶ ἡ τούτων ἀναλογία πρὸς ἐκείνας. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. εἰ δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἐθέλοις πρωτίστην αὐτὴν ἀκούειν καὶ πρεσβυτάτην θεῶν, ὡς ἀπὸ πρωτίστων καὶ πρεσβυτάτων αἰτίων, ὑφεσταμένην, ἔχοι ἂν τὸ πιθανὸν καὶ οὗτος ὁ λόγος, τὰ πρώτιστα φθάνει ταῖς ἑαυτῶν ἐνεργείαις ἐπιπλεῖστον, καὶ ἔτι πολλαχοῦ τὰ τελευταῖα σώζοντα, τὴν τῶν πρώτων ἀναλογίαν, ἅ τε ἀπ' ἐκείνων μόνων ἔχοντα τάξιν. ὥς τε πανταχόθεν ὁ τοῦ Πλάτωνος λόγος ἀληθὴς, εἴ τε πρὸς τὸν ὄγκον τῆς γῆς, εἴ τε πρὸς τὰς ἐν αὐτῇ δυνάμεις ἀποβλέπειν ἐθέλοις. τὸ δὲ ἐμηχανήσατο, πόσην οἴεσθαι χρὴ μαρτυρεῖν τὴν νοερὰν δύναμιν τῇ δημιουργίᾳ. τὸ γὰρ μή τε ἡλίου καθ' ἑαυτὸν νύκτα καὶ ἡμέραν δυναμένου ποιεῖν, μή τε γῆς μόνης (ἄλλο γὰρ ἐστι φωτὸς στέρησις, καὶ ἄλλο νὺξ) εὑρεῖν ὅπως ἂν δι' ἀμφοῖν ἐπιτελεῖται ταῦτα, τῆς δημιουργικῆς ἐστιν ἔργον μηχανῆς. ἡ γὰρ τῆς γῆς ἐν μέσῳ τάξις, καὶ ἡ τοῦ ἡλίου χορεία περὶ αὐτὴν, καὶ ἡ τῆς ἀπλανοῦς ἀνακύκλησις, νύκτας περὶ γῆν, καὶ ἡμέρας, ἀποτελοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ ἡ ἐν τῷ κέντρῳ θέσις τῆς γῆς,

ἀνάλογον ποιεῖ, τὴν τῶν νυχθημέρων ἐξαλλαγὴν, οὐκ ἂν γενομένην, εἰ τοῦ μέσου τις αὐτὴν ἐξέλοι, ἰδεῖν ἐστὶν ἀλλαχοῦ. ταῦτα δὴ καὶ ἔτι τούτων πλείω διὰ τοῦ τῆς μηχανῆς ὀνόματος συναγάγειν δυνατόν.

» Χορείας δὲ τούτων αὐτῶν, καὶ παραβολὰς ἀλλήλων, καὶ περὶ τὰς τῶν κύκλων πρὸς ἑαυτοὺς ἀνακυκλήσεις
» καὶ προχωρήσεις, ἔν τε ταῖς συνάψεσιν ὁποῖοι τῶν θεῶν κατ' ἀλλήλους γινόμενοι, καὶ ὅσοι κατ' ἀντικρὺ,
» μεθ' οὕς τινάς τε ἐπίπροσθεν ἀλλήλοις, ἡμῖν τε κατὰ χρόνους, οὕς τινας ἕκαστοι κατακαλύπτονται, καὶ
» πάλιν ἀναφαινόμενοι, φόβους καὶ σημεῖα τῶν μεταταῦτα γενησομένων, τοῖς δυναμένοις λογίζεσθαι
» πέμπουσι, τὸ λέγειν ἄνευ δι' ὄψεως τούτων αὐτῶν μιμημάτων, μάταιος ἂν εἴη πόνος.

Οὐκέτι τὸ προκείμενον τῷ Πλάτωνι νῦν τὴν ἀπὸ τῆς ἀστρονομίας παρεισκυκλῆσαι θεωρίαν, καὶ τοὺς λόγους οὓς κακῶς ἔνιοι ποιοῦνται, περὶ τῶν ὑποθέσεων καταβάλλονται, καὶ τῆς ἀστρολογικῆς τηρήσεως, μὴ δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο τῷ Πλάτωνι συνεπόμενοι. διότι δὴ παραιτεῖται νῦν ὁ φιλόσοφος. ἔτι γὰρ νῦν μέγα ἔργον ἄρρητον, καὶ οὐ δεῖ περὶ ταῦτα διατρίβειν. ἄλλο γάρ ἐστιν ἀστρονομία, καὶ ἄλλο φυσιολογία, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης διέκρινεν, ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως. ἄλλως τε καὶ πολλῆς δεῖ σχολῆς εἰς τὸ πρῶτον ἐν εἰκόσι ταῦτα ἰδεῖν, εἶθ' οὕτως ἀποδοῦναι τοὺς λόγους. τὸ γὰρ λέγειν περὶ τούτων, ἄνευ τῶν δι' ὄψεως μιμημάτων, μάταιός ἐστι πόνος, ὥς φησιν ὁ αὐτός. δεῖ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀβακίου, καὶ ἐπὶ τῆς κρικωτῆς σφαίρας, καὶ ἐπὶ τοῦ παραδείγματος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀστρολάβου ταῦτα κατιδόντας, οὕτως ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων στέλλεσθαι θεωρίαν. δεῖ δὲ καὶ τηρήσεως, ἣν τὰ ὄργανα παρέχεται τοῖς περὶ ταῦτα διατρίβουσι. διὰ ταῦτα μὲν οὖν ὁ φιλόσοφος παραιτεῖται, τὸν περὶ τούτων λόγον, αὐτὰ δὲ ταῦτα ἃ νῦν λέγει, διχῶς ἐκληπτέον. μαθηματικῶς, καὶ φιλοσόφως. ὑπάρχει γὰρ καὶ ταῖς σωματικαῖς τῶν ἄστρων κινήσεσι, καὶ ταῖς ψυχικαῖς. καὶ πρότερον εἰ βούλει μαθηματικῶς τε καὶ φιλοσόφως, χορείας μὲν ἀκούσωμεν, τὰς εὐτάκτους αὐτῶν, καὶ ἐναρμονίους περιφοράς, καὶ προσέθηκεν χορείας αὐτῶν τούτων λέγων τῶν ἄστρων, ὧν ἕνεκα καὶ τὸν περὶ τῆς γῆς λόγον ἐμβέβληκεν. οὐ γὰρ τὴν γῆν χορεύειν τὴν ἰλλομένην, ἀλλὰ περὶ τὴν γῆν τοὺς ἀστέρας. χορεύουσι γὰρ ἢ μίαν κίνησιν καὶ σύμφωνον περὶ τὸ αὐτὸ κινούμενοι. παραβολὰς δὲ, τὰς μετὰ μῆκος αὐτῶν συντάξεις, ὅταν κατὰ τὸ πλάτος διαφέρουσιν, ἢ κατὰ τὸ βάθος, τὰς συνανατολὰς λέγω καὶ συγκαταδύσεις, τὰς περὶ τὰς τῶν κύκλων πρὸς ἑαυτοὺς ἀνακυκλήσεις, καὶ τὰς προχωρήσεις. τοὺς προποδισμοὺς δηλοῖ, καὶ τοὺς ὑποποδισμούς. προποδίζοντες μὲν γὰρ, προσχωροῦσι ταῖς ἑαυτῶν ἀποκαταστάσεσιν, ὑποποδίζοντες δὲ, ἀνακυκλοῦνται πρὸς ἑαυτούς, κύκλους δὲ λέγει νῦν, τὰς σφαίρας. καθ' ὧν κινοῦνται οἱ ἀστέρες, ἀλλ' οὐχὶ τοὺς ἐπικύκλους. οὐδαμοῦ γὰρ ἐκείνων ἐμνημόνευσεν, ὥσπερ οὐδὲ τοὺς ἐκκέντρους εἶναι τῶν κύκλων. καὶ γὰρ γελοῖον, ἢ κυκλίσκους τινὰς ποιεῖν καθ' ἑκάστην σφαῖραν τὴν ἐναντίαν αὐτῇ κινουμένους, εἴ τε μέρη ὄντας τῆς σφαίρας περιέχουσας μὲν τὸ κέντρον, οὐ περὶ αὐτὸ δὲ κινουμένας. τοῦτο μὲν γὰρ ἀναιρεῖ τὸ κοινὸν ἀξίωμα τῶν φυσικῶν πᾶσαν κίνησιν ἁπλῆν, ἢ περὶ τὸ μέσον εἶναι τοῦ παντός, ἢ ἀπὸ τοῦ μέσου, ἢ ἐπὶ τὸ μέσον. ἐκεῖνο δὲ, ἢ διαιρεῖ τὰς σφαίρας εἰς ἀψῖδας ἐναντίως φερομένας, καὶ ἀφανίζει τὴν συνέχειαν ἑκάστης, ἢ κύκλους ἐπεισάγει τοῖς οὐρανίοις, φύσεως ἄλλης ὄντας, καὶ συνείρει κινήσεις ἐκ τῶν ἀνομοίων καὶ ἀσυμπαθῶν ἀλλήλοις, διὰ τὴν ἀνομοιότητα τῶν συστάσεων. εἰ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, δεῖ ἐφιστάνειν. πάλιν γὰρ τὰ δοκοῦντα λεκτέον πολλῆς ἐπιστασίας δεόμενα, μή ποτε ὁ Πλάτων αὐτοὺς τοὺς ἀστέρας κινεῖ διαφόρως, οὐδὲν δεόμενος τῶν τοιούτων μηχανημάτων, ὡς ἀναξίων τῆς θείας οὐσίας, καὶ δεῖ τὴν ποικιλίαν αὐτὴν ἐξάπτειν τῆς κινήσεως τῶν ψυχῶν, κατὰ τὴν ἐκείνων βούλησιν, θᾶττον ἢ βραδύτερον κινουμένων τῶν σωμάτων, ἀλλ' οὐ δι' ἀσθένειαν, ὅπερ οἱ πολλοὶ νομίζοντες τὴν διαφορὰν ταύτην παραιτοῦνται, καὶ τὴν ἀνωμαλίαν, καὶ ταύτην ἐν τεταγμένοις χρόνοις γιγνομένην τῶν ἀστέρων αὐτῶν περί τε τὰ ἑαυτῶν κέντρα κινουμένων, καὶ διὰ τῶν οἰκείων σφαιρῶν πορευομένων ποικίλως. ἵνα μέχρι τῶν ἁπλανῶν ὄντες, καὶ τῶν καθ' εὐθεῖαν κινουμένων, μικτὴν ἔχωσι κίνησιν, εἰς ὕψος φερόμενοι καὶ βάθος, καὶ προποδίζοντες αὐτοί, καὶ ὑποποδίζοντες. καὶ πάντα ἐν χρόνοις τεταγμένοις. τὰ γὰρ ἄστρα εἴπερ ἔμπροσθεν δι' οὐρανοῦ πορευόμενα, τροπὰς ἔχει. εἰ δὲ δι' οὐρανοῦ πορεύεται, δῆλον ὅτι διὰ τῶν σφαιρῶν κινεῖται πάντα εἰς βάθος. τὰ γὰρ διά τινος πορευόμενα, οὐ μένει ἐν ταὐτῷ, μεταβαίνει δὲ ἀπ' ἄλλου μέρους, ἐκείνου δι' οὗ πορεύεται εἰς ἄλλο τοῦ αὐτοῦ μέρους, καὶ εἰ ταῦτ' ἐστὶν ἔχοντα τροπάς, † αἱ παντοῖαι μεταβολαὶ τούτων εἰσὶν ἐν ταῖς σφαίραις φερομένων κατά τε πλάτος καὶ βάθος. [† οὐ] τὰς δὲ δὴ σφαίρας ἐπ' ἀνατολὰς κινεῖσθαι μόνον, ἀλλ' οὐ περὶ τοὺς αὐτοὺς τῇ ἀπλανεῖ πόλους. ἐν μὲν γὰρ αὐτὸν ἐποίησεν ἄξονα τὴν ἀρχὴν ἐν Πολιτείᾳ τὸν ἄτρακτον, καὶ πόλους τοὺς τῶν ὀκτὼ σφαιρῶν, τὰ ἄγκυστρα, καὶ εἶναι καὶ τούτων ὡς τῆς ἀπλανοῦς, περὶ ταῦτα μίαν εἴπερ κίνησιν καὶ ἁπλῆν. προϊὼν δὲ, καὶ ἐκεῖ μοίρας ἐφεστάναι τοῖς κύκλοις εἶπεν, καὶ ἄλλην ἄλλως κινεῖν, ἐνταῦθα δὲ, τὴν μὲν κατὰ πλευρὰν περιήγαγεν. τὴν δὲ, κατὰ διάμετρον ὡς τοὺς κύκλους τῆς ψυχῆς, ἐν οἷς καὶ αὐτῶν τῶν ὅλων σφαιρῶν τὰς αἰτίας ἔθετο, διὸ κατὰ διάμετρον αὐτοὺς ἐκίνησε λοξῶς, καὶ τῶν πλανωμένων ἄστρων. διὸ καὶ τούτους εἶπεν ὁμοίως τινὰς, καὶ ἄλλως ἀνομοίως κινεῖσθαι, καθάπερ ἐκεῖνα. τὴν οὖν διαφορὰν εἶναι κατὰ ταῦτα, καὶ κατὰ τὸ ἐπὶ δεξιὰ ἢ ἐπ' ἀριστερὰ τῶν πλανωμένων σφαιρῶν, καὶ τῆς ἀπλανοῦς, εἶναι δ' οὖν τὴν κατὰ Πλάτωνα σφαιροποιΐαν τοιαύτην, ὁμοπόλων μὲν οὐσῶν τῶν ἑπτὰ σφαιρῶν, τὴν δὲ διαφορὰν, πρὸς τὴν μίαν ἐχουσῶν ὡς εἴπομεν, καὶ τὰ μὲν ἀπλανῆ τῶν ἄστρων, κινεῖσθαι μόνως περὶ τὰ

ἑαυτῶν

ἑαυτῶν κέντρα. τὰ δὲ πλανώμενα καὶ περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα, καὶ διὰ τοῦ βάθους πορευόμενα τῶν σφαιρῶν ἐν αἷς ἐστιν ἕκαστον, ποικίλως τρεπόμενα εἰς τὸ ἄνω, εἰς τὸ κάτω, εἰς τὸ ὀπίσω, καὶ ταῦτα μὲν κινεῖσθαι περὶ λοξῶν ἕκαστον ἄλλον κύκλον, καὶ τοὺς τούτων πόλους. τὰς δὲ σφαίρας ἐν αἷς εἰσι, πάσας ὁμοίως τῇ ἀπλανεῖ. τουτέστι, περὶ τὸν αὐτὸν κινεῖσθαι πόλον, ἵνα ὄντα πασῶν, καὶ τὴν μὲν ἀπλανῆ, μίαν κινεῖσθαι κίνησιν αὐτὴν καθ' αὐτήν. τὴν δὲ πλανωμένην, διπλῆν, καὶ τὴν ἑαυτῆς λοξῶς, καὶ μετὰ τῆς ἀπλανοῦς περιαγομένην. τὰ δὲ ἄστρα, τὰ μὲν ἀπλανῆ, καὶ περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα, καὶ εἰς τὸ πρόσω μετὰ τῆς σφαίρας. τὰ δὲ πλανώμενα, καὶ μετὰ τῆς ἀπλανοῦς περιφέρεσθαι, καὶ μετὰ τῶν πλανωμένων ἕκαστον τῇ ἑαυτοῦ σφαίρᾳ τὴν ἐπ' ἀνατολὰς, καὶ καθ' αὐτὸ κατὰ πλάτος καὶ κατὰ βάθος, καὶ περὶ τὰ οἰκεῖα κέντρα. δεῖ γὰρ καὶ ταύτῃ κινεῖσθαι, καὶ τούτων ἕκαστον σφαιρικὸν ὂν, μιμούμενον τὴν οἰκείαν ὁλότητα. καθάπερ τὰ ἀπλανῆ συντέτακται πρὸς τὸ καὶ διὰ οὐρανοῦ πορεύεσθαι, παντοίως ἴσχον τροπὰς ὡς εἶπεν αὐτός. καὶ τὸ τῶν ὄντων ἀληθῶν, ὡς ἐνεδειξάμεθά που καὶ πρότερον, οὐδὲ τὰς ἐπικύκλων ἢ τῶν ἐκ κέντρου ὑποθέσεις εἶναι ματαίας, ἀλλ' εἰς ἁπλᾶς κινήσεις, ἀναλῦσαι τὰς ποικίλας, ἵνα εὐλήπτους ἔχωμεν διὰ ἐκείνων, τὰς τῶν ποικίλων ἀποκαταστάσεις, οὐκ οὔσας ἀφ' ἑαυτῶν εὐλήπτους, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀπλανῶν μόνως γινομένας καταληπτάς. εὐμήχανον οὖν τὸ εὑρεῖν, τίνες ἁπλαῖ ποιοῦσι τὰς ποικίλας, καὶ δι' ἐκείνων θηρᾶσαι τὰ μέτρα τῶν ποικίλων, καὶ ὅμοιον ὡς εἴ τις τὴν περὶ κύλινδρον ἕλικα μετρῆσαι μὴ δυνάμενος, εἶτα λαβὼν εὐθεῖαν περὶ αὐτὸν κινουμένην, καὶ σημεῖον ἐπὶ τῆς εὐθείας, τὰς τούτων κινήσεις μετρῶν, ηὕρισκε πόση τίς ἐστι, καὶ ἡ περὶ τὴν ἕλικα κίνησις ἐν τῷ ποσῷ δὲ χρόνῳ. πρὸς γοῦν τοῦτο βλέπουσι, καὶ οἱ ταῖς ἀνελιττούσαις χρώμενοι, καὶ οἱ τοῖς ἐπικύκλοις, καὶ ἐκκέντροις, διὰ τὰς ἁπλᾶς κινήσεις. ἐξ ὧν τὴν ποικίλην εὑρίσκουσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἐπιστάσεως ἄξια καὶ διὰ τοῦτο καὶ πλεονάκις αὐτὰ τοῖς φιλοθεάμοσιν εἰς ἐπίσκεψιν προτείνων καὶ ἀνεγείρων αὐτοὺς, καὶ τὰς περὶ τούτων ἀκριβεστέρας κατανοήσεις. τὰς δὲ συνάψεις νοητέον, τὰς συνόδους αὐτοὺς καὶ τοὺς σχηματισμοὺς οὓς ποιοῦνται πρὸς ἀλλήλους. εἴτε τριγωνικῶς, εἰ τετραγωνικῶς, εἴτε ἑξαγωνικῶς, εἴτε διαμετρικῶς. αὐτὸς γὰρ τὴν σύνοδον μόνην καὶ τὴν κατὰ ἀντικρὺ στάσιν παραλαβὼν ἐν τούτοις ὡς ἐνάκροις, περιέχει τὰ λοιπὰ πάντα σχήματα. τὰς δὲ ἐπιπροσθήσεις, καθ' ἃς ἡμῖν τε καὶ ἄλλοις ἐπιπροσθοῦσιν. ὁ δὲ γὰρ μετὰ τόνδε τεταγμένος. ἐπίπροσθεν γίνεται τοῦ μετ' αὐτὸν καὶ ἡμῖν δὲ ἐπιπροσθοῦσιν, ὑπορεχόντων ἀλλήλους. τὰς δὲ κατὰ χρόνους αὐτῶν καταλήψεις, καὶ πάλιν ἐμφαίνει οἰητέον, τὰς κρύψεις τὰς ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ ἐκφάνσεις, καὶ ἀμφοτέρας, μεγάλων τινῶν εἶναι ποιητικὰς καὶ σημαντικὰς λέγουσιν, οἱ ταῦτα δεινοί. τὸ δ' οὖν ταῦτα πάντα λέγειν χωρὶς τούτων, λέγει δὲ τούτων, τῶν διὰ ὄψεων μιμημάτων, ἃ δή ἐστιν ὀργανικὰ, μάταιός ἐστι πόνος. μεταδίη τὸ μαθηματικὸν, κατίδωμεν φιλοσόφως ἕκαστα τῶν εἰρημένων. οὐκοῦν χορεῖαι μέν εἰσι τῶν ψυχῶν, αἱ περὶ τὸ νοητὸν βακχεῖαι, καὶ περίοδοι. καὶ ἀποκαταστάσεις αἱ νοεραί. συνεπόμεναι γὰρ τῷ θειοτέρῳ τῶν ἡγεμόνων, καὶ αὗται χορεύουσιν, ὥς φησιν ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης. παραβολαὶ δὲ, αἱ γνώσεις αἱ ἀλλήλων. φανὰ γὰρ πάντα ἐκεῖ καὶ ὁρῶσιν ἀλλήλας, καὶ οὐκ ἀγνοεῖ ἡ ἑτέρα τὰ τῆς ἄλλης. ἔτι δὲ τὰ ἑαυτῶν εἴδη, τοῖς νοητοῖς ἐφαρμόζουσιν, ὡς ἴχνη καὶ τύπους τοῖς ἑαυτῶν παραδείγμασιν. αἱ δὲ τῶν κύκλων ἀνακυκλήσεις, καὶ αἱ προχωρήσεις αἱ ἀφ' ἑαυτῶν ἐπὶ νοῦν καὶ ἀπὸ νοῦ, πάλιν εἰς αὐτὰς ἐπιστροφαί. ποιοῦσι γὰρ ἀμφότερα τὸν ἀεὶ χρόνον, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν γιγνώσκουσι τὸν νοῦν, καὶ ἀπὸ τοῦ νοῦ ἑαυτὰς, συνάψεις δὲ, καὶ διάμετροι στάσεις, ἅ τε ἑνώσεις αἱ πρὸς τὸ νοητὸν ἀλλήλων συναπτομένων κατὰ τὸ νοητὸν ἀλλήλαις, καὶ αἱ πρόοδοι αὐτῶν. ὅταν μὲν γὰρ τὸ ἑαυτῶν ἓν, τὸ ἑνὶ τοῦ νοῦ συνάπτωσι σύνοδος ἀμφοῖν. καὶ γὰρ ἐν ταῖς συνόδοις ταύταις, δεῖ τὰ κέντρα γενέσθαι, τῶν συνιόντων ἐπὶ μιᾶς εὐθείας. προϊοῦσαι δὲ ἐκεῖθεν εἰς πρόνοιαν τῶν δευτέρων, εἰς τὸ καταντικρὺ χωροῦσι τῆς ἑνώσεως ταύτης. ἐπειδὴ δὲ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσι καὶ μένουσιν ἅμα καὶ προΐασι, καὶ συνέχονται, καὶ διάμετροί εἰσιν. αἱ δὲ ἐπιπροσθήσεις ἀλλήλοις τε καὶ ἡμῖν, αἱ μεσότητές εἰσιν, αἱ μεταξὺ τῶν τε θείων ψυχῶν καὶ ἡμῶν. οὐ γὰρ πᾶσαι πάσαις ἀμέσως ἥνωνται, ἀλλὰ διὰ μέσων ἄλλαι ἄλλων πλειόνων, ἢ ἐλαττόνων. αἱ δὲ κατακαλύψεις, καὶ ἐκφάνσεις, αἱ κατὰ χρόνους, αἵ τε ἀποκαταστάσεις, καὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν περιόδων. κατὰ γὰρ ταύτας μάλιστα, τρέπουσι τὰ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ μεταβάλλουσιν, ἀθρόας ἐπάγουσαι φθορὰς καὶ μεγάλας μεταβολὰς, ὥς φησιν αὐτὸς ἐν τῷ πολιτικῷ. τὸ δ' οὖν ταῦτα πάντα λέγειν ἄνευ διὰ ὄψεως τῶν μιμημάτων τούτων τῶν περὶ τὸν οὐρανὸν θεωρουμένων, μάταιος ἂν εἴη πόνος. δεῖ γὰρ ἀπὸ τῶν φαινομένων, εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἀφανῶν ἀναδραμεῖν. ὡς γὰρ ἀπὸ τῶν τῇδε ὀργάνων καὶ τῶν σκιῶν εἰς ἀρχὴν καθιστάμεθα τῆς τῶν οὐρανίων κατανοήσεως, οὕτω δὴ καὶ ἀπ' ἐκείνων ἀναμιμνησκόμεθα τῆς τῶν οὐρανίων κατανοήσεως. οὕτω δὴ καὶ ἀπ' ἐκείνων ἀναμιμνησκόμεθα τῶν ἀφανῶν περιπολήσεων. μέσος γάρ ἐστιν ὁ οὐρανὸς, τῶν τε γεννητῶν καὶ τῶν νοητῶν. ἐπειδὴ δὲ τὰ σχήματα, καὶ τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων φόβους εἶπεν καὶ σημεῖα τῶν γιγνομένων, παρέχειν τοῖς δυναμένοις λογίζεσθαι, τοσοῦτον ἱστέον, ὅτι οὐ μόνον ἐκεῖνα σημαίνειν οἰητέον, ἀλλὰ σημεῖα γεγονότων ὄντα σημαντικὰ τινῶν. διὸ καὶ αὐτὸς τῶν σημαντικῶν ἑαυτοῖς ἐνεργειῶν προηγουμένοις ἐμνήσθη. θαυμασιωτάτην δὲ εἶναί φησιν ὁ Θεόφραστος ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν χρόνον, τὴν τῶν Χαλδαίων περὶ ταῦτα θεωρίαν, τά τε ἄλλα προλέγουσαν, καὶ τοὺς βίους ἑκάστων, καὶ τοὺς θανάτους, καὶ οὐ τὰ κοινὰ μόνον, οἷον

χειμῶνας,

χειμῶνας καὶ ἐνδείας. ὥσπερ καὶ τὸν ἀστέρα τοῦ ἑρμοῦ, χειμῶνος μὲν ἐκφανῆ γινόμενον ψύχη σημαίνειν, καύματα δὲ θέρους, εἰς ἐκείνους ἀναπέμπει. πάντα δ' οὖν αὐτούς, καὶ τὰ ἴδια, καὶ τὰ κοινὰ προγινώσκειν, ἀπὸ τῶν οὐρανίων, ἐν τῇ περὶ σημείων βίβλῳ φησὶν ἐκεῖνος. ἀλλὰ ταῦτά τε ἱκανῶς ἡμῖν ταύτῃ καὶ περὶ θεῶν ὁρατῶν καὶ γεννητῶν εἰρημένα φύσεως τέλος ἐχέτω. ἓν καὶ τοῦτο τῆς ἐπιστήμης ἐστὶν ἔργον, τὸ μέτρον τὸ προσῆκον ἐφαρμόζειν τοῖς λόγοις, καὶ τοσοῦτον αὐτοῖς ἐνδιδόναι φερομένοις, ὁπόσον εἰς τὴν προκειμένην συντελεῖν δύναται θεωρίαν. τοῦτο δὴ καὶ ὁ Πλάτων ἐν τούτοις ποιεῖ, τέλος ἐπιτιθεὶς, τοῖς περὶ τῶν οὐρανίων, καὶ τῶν ζώων τῶν ἀστρώων λόγοις, ὧν ἕνεκα καὶ τὸν περὶ γῆς παρέλαβε λόγον. διότι δεῖ καὶ αὐτή, χρόνον συναποτελεῖ, ταῖς οὐρανίαις περιφοραῖς. ἐνταῦθα δέ, συμπεραίνεται τὰ εἰρημένα. τέλος γὰρ ἔχει αὐτῷ, τὰ περὶ τῶν ὁρατῶν καὶ γεννητῶν, οὓς δὴ τοὺς ἀστρώους φαμέν, καὶ ὅλως τοὺς οὐρανίους. ὁρατοὺς μὲν αὐτοὺς εἰπών, ὅτι δὴ ἐγκόσμιοί εἰσι, καὶ ἔχουσί τι τῶν αἰσθητῶν ἐξημμένον, τῆς νοερᾶς αὐτῶν οὐσίας. γεννητοὺς δέ, ὡς καὶ ψυχὴν ἔχοντας, ἣν πρωτίστην ἀποκαλεῖ τῶν γεννητῶν. οὐ γάρ εἰσι πᾶν ὅπερ εἰσὶν ὁρατοί, ἀλλ' ἔστι τι ἐν αὐτοῖς γεννητὸν μέν, ἀόρατον δὲ ὅμως. ὅτι δὲ ὁ περὶ γῆς λόγος τὰς τῶν ἄστρων ἕνεκα περὶ αὐτὴν χορείας παρείληπται, δεδηλώκαμεν εὐθὺς μετὰ τὸν περὶ αὐτῆς λόγον ἐπενεγκών, καὶ τὰ τούτοις ἐφεξῆς, δι' ὧν ἐμφανῶς οἶμαι δεδήλωκεν, ὅτι τὸ προκείμενον ἐστὶν αὐτῷ, περὶ τῶν οὐρανίων εἰπεῖν θεῶν, καὶ τῶν συνεπομένων αὐτοῖς γενῶν. ἃ δὴ ποτὲ μὲν καλύπτεται ὑπὸ τὰς αὐγὰς τῶν ἡγεμόνων θεῶν, ποτὲ δὲ ἀναφαινόμενα φόβος, καὶ σημεῖα ποιεῖται τῶν μελλόντων. ἐφαρμόσει γὰρ καὶ τούτοις τὰ λεγόμενα κατὰ τὸν οἰκεῖον αὐτὸν ὅρον.

» Περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν, καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν, μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς.

Μέλλων οὖν τὸν περὶ τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν μετιέναι λόγον, θαυμαστὸν εἶναί φησιν αὐτὸν καὶ μείζονα, ἢ καθ' ἡμᾶς, ὡς ὑπεραίροντα δή που τὴν ἡμετέραν ἀκοήν, εἰ μέλλοιμεν εὑρίσκειν τε τὴν γένεσιν αὐτῶν, καὶ εἰς ἄλλους ἐρεῖν. ὃ γὰρ εἶπε περὶ τοῦ δημιουργοῦ, πρότερον ὅτι χαλεπὸν αὐτὴν εὑρεῖν τε καὶ εἰς ἅπαντα λέγειν, τοῦτο δὴ νῦν φησίν, περὶ τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν, ὅτι καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν αὐτῶν καὶ εἰπεῖν, μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς. τί δὲ οὖν αὐτῷ βούλεται τῆς ἐνδείξεως ταύτης ὁ τρόπος. καὶ γὰρ οὕτω πολλοὺς καὶ θαυμαστοὺς λόγους εἰπών, καὶ περὶ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ, καὶ περὶ τοῦ νοητοῦ παραδείγματος, πῶς μείζονα ἢ καθ' ἑαυτὸν εἶναι τὸν περὶ τῶν γενεσιουργῶν θεῶν λόγον φησίν; ἢ τάχα μὲν καὶ ἐκεῖνα λέγειν δυνατόν, ὅτι πολλοῖς τῶν φυσιολόγων ἄψυχα εἰκῇ φερόμενα, καὶ ἀπρονόητα ταῦτα εἶναι τὰ στοιχεῖα νενόμισται. τὰ μὲν γὰρ οὐράνια διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς τάξιν, νοῦ καὶ θεῶν μετέχειν ὡμολόγουν, τὴν δὲ γένεσιν, ὡς πολυμετάβολον, καὶ ἀόριστον, καὶ ἀπρονόητον ἀπέλιπον. οἷα δὴ καὶ Ἀριστοτέλης ὕστερον ἐδόξασε, ταῖς οὐρανίαις περιφοραῖς, μόνως ἐπιστήσας τὰς ἀκινήτους αἰτίας. εἴτε ὀκτὼ εἶεν, εἴτε πλείους. ἄψυχα δὲ τὰ στοιχεῖα ταῦτα καταλείπων. ἵν' οὖν μὴ καὶ ἡμεῖς ταυτὸν ἐκείνοις πάθωμεν, προεξυμνεῖ, καὶ προανακηρύττει τὴν γένεσιν τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν, ὡς θείαν καὶ νοεράν, οὐδεμιᾶς τοιαύτης ἐνδείξεως περὶ τῶν οὐρανίων δεηθείς. τάχα δὲ καὶ τοῦτο ἂν εἴποις ὅτι δὴ αἱ ψυχαὶ τῶν ἑαυταῖς προσεχεστέρων θᾶττον ἐπιλανθάνονται, τῶν δὲ ὑπερτέρων ἀρχῶν, μᾶλλον μνημονεύουσι. δρῶσι γὰρ μᾶλλον εἰς αὐτὰς δι' ὑπεροχὴν δυνάμεως. καὶ δοκοῦσιν αὐταῖς παρεῖναι δι' ἐνέργειαν. ὃ δὴ καὶ περὶ τὴν ὄψιν γίγνεται τὴν ἡμετέραν. πολλὰ γὰρ τῶν ἐν γῇ κειμένων οὐχ ὁρῶντες, ὅμως αὐτὴν ὁρᾶν δοκοῦμεν τὴν ἀπλανῆ, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀστέρας, διότι καταλάμπουσιν ἡμῶν τὴν ὄψιν τῷ ἑαυτῶν φωτί. μᾶλλον οὖν καὶ τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς, λήθην ἴσχει καὶ ἀορασίας τῶν προσεχεστέρων, ἢ τῶν ἀνωτέρων καὶ θειοτέρων ἀρχῶν. οὕτω τὴν πρωτίστην ἀρχήν, πᾶσαι θρησκεῖαι καὶ αἱρέσεις, συγχωροῦσιν εἶναι, καὶ θεὸν πάντες ἄνθρωποι καλοῦσι βοηθόν. θεοὺς δὲ εἶναι μετ' αὐτήν, καὶ πρόνοιαν ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ παντί, οὐ πᾶσαι πιστεύουσιν. ἐναργέστερον γὰρ αὐταῖς καταφαίνεται τὸ ἓν τοῦ πλήθους. ἄλλαι δὲ θεοὺς μὲν εἶναι νομίζουσι. μετὰ δὲ θεούς, δαιμόνιον γένος ὑποτιθέμεναι, τὴν ἡρωϊκὴν ἀγνοοῦσι τάξιν, καὶ ὅλως τοῦτο καὶ μέγιστόν ἐστι τῆς ἐπιστήμης ἔργον, τὸ τὰς μεσότητας, καὶ τὰς προόδους τῶν ὄντων λεπτουργεῖν. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς φαμέν, εἰκότως περὶ μὲν τῶν οὐρανίων θεῶν διαλεγόμενος οὐδὲν ἐδείκνυτο τῆς τοῦ λόγου περὶ χαλεπότητος, ὑπὲρ δὲ τῶν ὑπὸ σελήνην μέλλων λέγειν, μεῖζον ἢ καθ' ἑαυτὸν εἶναι τὸ ἔργον φησί. χαλεπώτερος γὰρ ὁ περὶ τούτων, ὅτι μηδὲ ἔστιν ἀπὸ τῶν ἐμφανῶν συλλογίσασθαι περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἐνθέου μόνης δεῖ καὶ νοερᾶς ἐπιβολῆς. ταῦτα μὲν εἰρήσθω, πρὸς τὴν ἀπορίαν ταύτην. πάλιν δὲ ἀπορήσειεν ἄν τις, διὰ ποίαν αἰτίαν, δαίμονας αὐτοὺς προσηγόρευσεν. ἐκ τούτων γάρ τινος ὁρμηθέντος, ἐν οὐρανῷ μὲν ἔθεντο θεούς, δαίμονας δέ, τῶν ὑπὸ σελήνην προστατεῖν. ὅτι μὲν καὶ τούτους οἴεται εἶναι θεούς, ῥᾴδιον ἐκ τῶν ἐπαγομένων λαβεῖν. λέγει γὰρ οὕτως οὖν, κατ' ἐκείνους ἡμῖν ἡ γένεσις περὶ τούτων τῶν θεῶν. ἐχέτω δὲ καὶ λεγέσθω. καὶ γὰρ ὅλως τε περὶ τῶν ἰδίως ὀνομαζομένων δαιμόνων, ἴδια φαίνεται μὴ λέγων ὡς ἂν οὐκ ἔχων αὐτῶν ἀρχὰς φυσικάς, ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως, ἀφ' ἧς ὁρμᾶσθαι δεῖ τοὺς φυσικοὺς λόγους. διὸ καὶ μέμνηται τοῦ τῶν δαιμόνων ὀνόματος. ὅπου μὲν τὴν λογικὴν ἡμῶν ψυχὴν τοῦ ζώου δαίμονα λέγων, ὅπου δέ, τοὺς γενεσιουργοὺς θεοὺς δαίμονας ἀποκαλῶν, ὥσπερ ἐν τούτοις. τί οὖν δή ποτε φαίης ἄν, τοῦτο γὰρ πρῶτον διαλυτέον, τῶν κατ' οὐσίαν ὄντων δαιμόνων, οὐ πεποίηται μνήμην; ἢ διότι καὶ τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους τῇ προτεραίᾳ τοῖς ἀκροαταῖς ἐμπεφανισμένον. ἐν οἷς ἔλεγεν ἐκεῖνος, περὶ τῶν

τοῖς βίοις

τοῖς βίοις τῶν ψυχῶν ἐφεστώτων, καὶ τῶν ἐν ᾅδου κολαζόντων τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὡς οὖν δήλων ὄντων
τούτων, παρῆκε τὴν μνήμην. ἐκ δὲ ὧν εἶπε κἀκείνων, εἰς ὑπόνοιαν ἤγαγε τῶν ὑπ' αὐτοῦ δαιμόνων,
ὑμνημένων, οὕτω δὴ καὶ τὰς τῶν ὀκτὼ σφαιρῶν αὐτῶν ψυχώσεις ἰδίας, καὶ τοῦ τοῦ ἀπλανοῦς κύκλου
παντὸς, ὡς ἑνὸς, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ περιεχομένων ἄστρων, καὶ τοῦ πλανωμένου παντὸς, ὡς ἑνὸς, καὶ τῶν
πλανωμένων ἀφῆκεν, ὡς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους προπαραδοθείσας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔχει τὸν εἰκότα λόγον.
ἐπανελθόντων δὲ, εἰς τὴν προῤῥηθεῖσαν ζήτησιν, λέγωμεν περὶ τῶν γενεσιουργῶν θεῶν τούτων, ὑπὲρ ὧν
ὁ λόγος, τί δή ποτε δαίμονας ἐν τούτοις ἄρα τοῖς ῥήμασι προσωνόμασεν. ὁ μὲν οὖν Θεόδωρος, ἄλλον πρό
πον ταῦτα μεταχειρισάμενος, δαίμονας μὲν ὡς ἐν σχέσει, θεοὺς δὲ αὐτοὺς, ὡς † ἀσχέτους καλεῖσθαί φησιν † ἐνασχέτους
ὡς ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην τάττων αὐτοὺς μέρεσι τοῦ παντὸς κόσμου, ἄλλους ἄλλως ψυχώσαντας τὸ πᾶν. ὁ δὲ
ἡμέτερος καθηγεμὼν, πρῶτον ἠξίου δαίμονας αὐτοὺς ἀκούειν, ὡς πρὸς θεοὺς τοὺς οὐρανίους. ἐκείνων γὰρ ἐξήρ
τηνται, καὶ μετ' ἐκείνων, προνοοῦσι τῶν οἰκείων κλήρων, καὶ ἔστιν ἰδία τάξις, αὕτη Πλατωνική. καὶ γὰρ
ἐν Συμποσίῳ, δαίμονα τὸν Ἔρωτα προσείρηκεν, ὡς ὀπαδὸν τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ πόρου θεοῦ, ὡς
ἀληθῶς ὄντως προεληλυθότα. καί τοι γε ἐν Φαίδρῳ θεὸν αὐτὸν εἶναι τιθέμενος, ὡς πρὸς τὴν ἀναγομένην
ὑπ' αὐτοῦ ζωήν. ἔπειτα κατ' ἄλλην ἐπιβολὴν, εἶναι μὲν καὶ ἐν τοῖς οὐρανίοις δαίμονας, καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σε
λήνην θεούς. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν τὸ γένος, καί τοι καὶ δαιμόνων κατ' ἐκείνην παραγομένων, ἐνταῦθα δὲ, πᾶν τὸ
πλῆθος δαίμονας. ἐκεῖ μὲν τῆς θείας, ἐνταῦθα δὲ τῆς δαιμονίας κρατούσης ἰδιότητος, εἰς ἣν τινὲς καὶ μό
νην ἀποβλέψαντες, διεῖλον, τό, τε θεῖον, καὶ τὸ δαιμόνιον, κατά τε τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γένεσιν. δέον
ἐν ἀμφοῖν ἄμφω τάττειν, ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, πλεονάζειν τὸ θεῖον, ἐνταῦθα δὲ, τὸ δαιμόνιον εἶναι, καὶ κἀνταῦθα
τὸ θεῖον. εἰ γὰρ ὅλος ὁ κόσμος θεὸς εὐδαίμων ἐστὶν οὐδὲν ἐστὶ τῶν συμπληρούντων αὐτὸν μορίων, ἄθεον, καὶ
ἀπρονόητον, εἰ δὲ καὶ θεοῦ πάντα μετέχει καὶ προνοίας, θείαν ἔλαχε φύσιν, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ οἰκεῖαι τάξεις
θεῶν ἐφεστήκασιν αὐτοῖς. εἰ γὰρ καὶ ὁ οὐρανὸς διὰ μέσων ψυχῶν καὶ νόων μετέχει τῆς μιᾶς ψυχῆς, καὶ τοῦ
ἑνὸς νοῦ, τί χρὴ περὶ τούτων οἴεσθαι τῶν στοιχείων. πῶς οὐ πολλῷ μᾶλλον ταῦτα διὰ δή τινων μέσων θείων
τάξεων μετείληχε τῆς μιᾶς τοῦ κόσμου θεότητος. ἔτι δὲ κἀκεῖνο ἄτοπον, τὸ τὴν μὲν τελετικὴν, καὶ χρη
στήρια καὶ ἀγάλματα θεῶν ἱδρύεσθαι ἐπὶ γῆς, καὶ διά τινων συμβόλων, ἐπιτήδεια ποιεῖν τὰ ἐκ μερικῆς
ὕλης γενόμενα καὶ φθαρτῆς, εἰς τὸ μετέχειν θεοῦ καὶ κινεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ προλέγειν τὸ μέλλον. τὸν δὲ
τῶν ὅλων δημιουργὸν, μὴ ἐπιστῆσαι τοῖς ὅλοις στοιχείοις ἀφθάρτοις οὖσι τοῦ κόσμου πληρώμασι, ψυχὰς
θείας, καὶ νόας, καὶ θεούς. πότερον γὰρ οὐ βούλεται, καὶ πῶς οὐ βούλεται πάντα ἑαυτῷ παραπλήσια ποιῆ-
σαι βουλόμενος, ἀλλ' ἀδυνατεῖ; τὸ τί τὸ ἐμποδίζον; ὁρῶμεν γὰρ τοῦτο δυνατὸν, ἐκ τῶν τῆς τελεστικῆς
ἔργων. εἰ δὲ καὶ βούλεται καὶ δύναται, δῆλον ὅτι καὶ ὑπέστησε θεοὺς τῆς γενέσεως ἐφόρους, λήξεις τε κε-
κληρωμένας. ἐπειδὴ δὲ πανταχοῦ τὸ τῶν δαιμόνων γένος, ὀπαδόν ἐστι τῶν θεῶν, εἰσὶ καὶ γενεσιουργοὶ
δαίμονες. οἱ μὲν ὅλων στοιχείων ἐπάρχοντες, οἱ δὲ, κλιμάτων φύλακες, οἱ δὲ, ἐθνῶν ἄρχοντες, οἱ δὲ,
πόλεων, οἱ δέ τινων γενῶν, οἱ δὲ καὶ τῶν καθ' ἕκαστα ἔφοροι. κάτεισι γὰρ ἡ φρουρὰ τῶν δαιμόνων, εἰς
τὸν ἔσχατον μερισμόν. τοῦτο μὲν οὖν, πρόβλημα, περὶ ὧν μέλλει λέγειν, ἐζητήσθω. δεύτερον δὲ ἕτερον, με
τὰ τὸ τῆς ὑπάρξεως σκέμμα, τὸ περὶ τῆς τάξεως αὐτῶν. ἔστωσαν γὰρ θεοὶ, καὶ καλείσθωσαν δαίμονες,
διὰ τῆς εἰρημένης ἡμῖν αἰτίας, ποῦ δὲ αὐτοὺς τάξομεν, ἆρα ὡς προείπομεν ὑπὸ σελήνην, ἢ πρὸ τῶν θεῶν;
τοῦτο γὰρ ἂν δόξειε διὰ δύο ταῦτα. ἓν μὲν, ὅτι ἐνδείκνυται ὡς ἐπὶ μείζονα τάξιν ἀνιὼν, εἰπὼν μεῖζον ἢ
καθ' ἡμᾶς εἶναι τὸ περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ἤδη περὶ τῶν οὐρανίων διαλεχθείς. ἕτερον δὲ, ὅτι τοῖς τὰς θεογο-
νίας παραδοῦσιν ἑπόμενος, διαθήσει τὸν λόγον. φησὶ γὰρ, ἐκεῖνοι δὲ, πρὸ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ δημιουρ-
γοῦ ταύτας τὰς γενέσεις, παρέδοσαν τῶν ἐξ οὐρανοῦ προελθόντων λέγω καὶ γῆς. ἡμεῖς δὲ, ὅτι μὲν μετὰ
τοὺς οὐρανίους αὐτοὺς παράγει, καὶ διατοῦτο ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς περὶ ὧν προεῖπεν ἤδη. καὶ γὰρ τὴν γῆν, διὰ-
τοῦτο πρεσβυτάτην, τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ θεῶν εἶπεν, ἀπό τε ταύτης καὶ τοῦ οὐρανοῦ μέλλων τοὺς ἄλλους παρά-
γειν τοὺς ἐντὸς οὐρανοῦ. τοῦτο δείξομεν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, πρός τε τούτους, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ὡς ὑπ' αὐ-
τοῦ παραχθέντας, εἴσω τοῦ παντὸς ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. δι' ἣν δὲ αἰτίαν ἕπεσθαι τῆς θεογονίας ἐρεῖ, καὶ
διατί παρελθεῖν προεῖπεν τὸ περὶ τούτων λέγειν, ἀνοίσομεν εἰς τὸ μηδὲν ἔχειν ἀπὸ τῶν φαινομένων ἐναρ
γὲς, τῆς τούτων ὑποστάσεως γνώρισμα. καθάπερ ἐπὶ τῶν οὐρανίων τὴν τῶν περιόδων τάξιν, πρέπουσαν
θεῶν ἐπιστασίαις. μεῖζον οὖν φυσιολογίας ἐστὶ διαλέγεσθαι, περὶ ὧν οὐ δίδωσιν ἡμῖν τὰ φυσικὰ πρά-
γματα, πίστιν ἐναργῆ. καὶ διατοῦτο φησὶν ὡς φυσιολόγος, ὑπὲρ αὐτὸν εἶναι, τὸν περὶ τούτων λόγον. εἰ
δὲ ἕπεσθαι μέν φησι τοῖς ἐνθεάζουσιν, ἐκείνων δὲ περὶ θεῶν ὑπερουρανίων λεγόντων, αὐτὸς τὴν ὁμοίαν
θεογονίαν διατίθησι, περὶ τῶν ὑπ' οὐρανὸν λέγων, οὐ θαυμαστόν. οἶδε γὰρ ὅτι πᾶσαι τάξεις θεῶν, ἀφ'
ἧς ἂν ἄρξονται διακοσμήσεως, χωροῦσι μέχρι τῶν ἐσχάτων, σειρὰς ἀφ' ἑαυτῶν γεννῶσαι πανταχοῦ τὰς
ἀνάλογον αὐταῖς, ὥστε καὶ ὑπὲρ τὸν κόσμον ὦσιν αἱ παρὰ τοῖς θεολόγοις ὑμνημέναι τῶν θεῶν τού-
των τάξεις, ἀλλ' εἰσὶ καὶ ἐν τῷδε τῷ παντί. καὶ ὡς οὗτος ὁ οὐρανὸς συγγενὴς πρὸς ἐκεῖνον, καὶ ἥδε ἡ γῆ,
πρὸς τὴν ἐκεῖ γῆν, οὕτω καὶ αἱ ἀπὸ τούτων ὑποστᾶσαι τάξεις, ταῖς ἀπ' ἐκείνων προελθούσαις. ἀπὸ δὴ τού
των κἀκεῖνο ληπτέον, ὅτι καὶ κατ' αὐτὸν, ὥσπερ κατὰ τοὺς ἄλλους θεολόγους τὰ πρῶτα προϊόντα, συμπαρά

γει τοῖς ἑαυτῶν αἰτίοις, τὰ ἐφεξῆς. καὶ γὰρ οὗτοι οἱ θεοὶ προϊόντες ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν πρώ-
των ἀπ' αὐτοῦ προελθόντων γεννᾶσθαι λέγονται γῆς καὶ οὐρανοῦ. λέγει γοῦν ἐκεῖνος πρὸς πάντας, ὅτι τὰ
θνητὰ δημιουργεῖν ὀφείλουσι, μιμούμενοι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν, περὶ τὴν αὐτῶν γένεσιν. πάντες ἄρα
προῆλθον ἀφ' ἑνός. εἰ καὶ οἱ δεύτεροι, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸ αὐτῶν. τούτῳ δὴ ἕπεται μὴ πᾶν ὑπὸ τῶν νέων
παραγόμενον εἶναι θνητόν. εἴπερ καὶ τούτων τινὲς ἄλλοι, προῆλθον ἀπ' ἄλλων. ἀλλὰ τὸ ἔμπαλιν εἶναι μόνον
ἀληθὲς, πᾶν τὸ θνητὸν, ὑπὸ τῶν νέων παράγεσθαι θεῶν. τούτῳ δὲ πάλιν ἀκόλουθον τὸ καὶ τοὺς νέους θεοὺς
παράγειν, τὰ μὲν κατὰ τὰς ἀκινήτους ἑαυτῶν ὑπάρξεις, τὰ δὲ, κατὰ τὰς κινουμένας. οὐ γὰρ αὖ ἀθανάτων
ἦσαν αἴτιοι κατὰ τὰς κινουμένας πάντα παράγοντες. εἴπερ ἀληθὲς, ὅτι πᾶν τὸ ἀπὸ κινουμένης ὑπο-
στὰν αἰτίας, μεταβολὴν ἔχει κατ' οὐσίαν, ἐκ δὲ ταύτης τῆς ἐπιβολῆς, κἀκείνην λύσωμεν τὴν ζήτησιν. εἴ-
περ γάρ εἰσιν ἄλογοι δαίμονες, ὡς οἱ θεουργοὶ λέγουσι, πόθεν ὑπέστησαν. εἰ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν νέων θεῶν,
ζητητέον, πῶς εἰσιν ἀθάνατοι. θνητῶν γὰρ οὗτοι πατέρες. εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, πῶς ἄλογοι. μετὰ
νοῦ γὰρ ἐκεῖνός ἐστι πατήρ. λύσις οὖν ταύτης τῆς ζητήσεως, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν νέων ὑφίστανται θεῶν, καὶ οὐ
διὰ τοῦτο θνητοὶ, ὅπου γε καὶ νέους ἄλλους γεννῶσιν ἄλλοι, τάχα καὶ τῶν γεννωμένων, διὰ τοῦτο δαιμό-
νων κληθέντων, ἵν' ἔχωμεν ὅτι καὶ οἱ ἀληθῶς δαίμονες, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὑπέστησαν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀπὸ τοῦ
ἑνὸς δημιουργοῦ προῆλθον. πάντων γὰρ τῶν ἀθανάτων, ἐκεῖνος αἴτιος, ὥς φησιν ὁ Τίμαιος. εἰ δὲ νοῦ πᾶ-
σι μεταδίδωσιν ὁ εἷς δημιουργός ἐστι τι καὶ ἐν ἐκείνοις ἴχνος, τῆς νοερᾶς, ἰδιότητος ἔσχατον. καθ' ὅσον εἰσὶν
εὐφάντασοι. τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόχημα τοῦ νοῦ τελευταῖον. καὶ νοῦς διὰ τοῦτο παθητικὸς ἡ φαντασία λέ-
γεται, καὶ ἀπ' ἄλλων οὐ κακῶς λεγόντων, ὥς τε καὶ ἡμιθνῆτες τῶν ἰδίως καλουμένων δαιμόνων. ἀλλὰ
καὶ πρὸς τὴν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐσχάτων γενῶν ζήτησιν, τῆς λύσεως αὐτὸς ἡμῖν προκατέβαλε τὰς
ἀρχάς. εἰ γάρ τι δαιμόνιόν ἐστι γένος λόγῳ χρώμενον τοῦτο δῆλον, ὅπως ἐπὶ τὸν ἕνα δημιουργὸν ἀνοίσω-
μεν, εἴ τε ὡς ἀπ' αὐτοῦ πραχθὲν, εἴ τε ὡς διὰ μέσων τῶν ἀπ' αὐτοῦ παρηγμένων θεῶν. τὸ μὲν οὐράνιον
τῶν οὐρανίων, τὸ δὲ ὑπουράνιον τῶν ὑπουρανίων θεῶν. ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τῶν ὑπουρανίων, ἄλλοι πατέρες
εἰσὶν ἄλλων, ὡς αὐτὸς διδάσκει ταῖς θεογονίαις ἑπόμενος. ὥς τε οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ καὶ δαίμονας γεννῶ-
σι τοὺς ἑαυτοὺς καὶ οὗτοι συστοίχους, οὐκ ἀλόγους μόνον, ἀλλὰ καὶ λογικοὺς, θεῶν ὄντες γεννῆται. καθάπερ
καὶ οἱ οὐράνιοι τῶν οὐρανίων δαιμόνων. ὥς τε καὶ τὸ περὶ τῶν δαιμόνων σκέμμα, δήλην ἔχειν ἐκ τούτων
τὴν δίαιταν, ἑπομένοις ταῖς Πλατωνικαῖς ὑφηγήσεσιν. ἐξ ὧν γὰρ εἶπε περὶ τῶν γενεσιουργῶν θεῶν,
ἐναργὲς γέγονε, τί αὖ ἀπεκρίνατο περὶ τῆς τῶν δαιμόνων ὡς ἀληθῶς γενέσεως ἐρωτηθείς. ὅλως γὰρ τὸ
κατὰ τὴν σχέσιν γένος τῶν δαιμόνων εἰδὼς, πολλῷ δή που πρότερον τοῖς καθ' ὕπαρξιν αὖ εἰδείη δαί-
μονας. τὸ δὲ τὸ πᾶν συμπληροῦντας, πῶς δὲ οὐχὶ συγχωρῆσαι τὸ κατὰ σχέσιν εἶναι τῶν δαιμόνων γένος,
αὐτὸς λέγων τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ὑπὸ τῶν τὰ θνητὰ δημιουργούντων, δαίμονος τάξιν λαχεῖν, πρὸς
τὸ θνητὸν ζῷον. ἀνάγκη ἄρα πρὸ ταύτης εἶναι τῆς σχετικῆς δαιμονίας ζωῆς τὴν οὐσιώδη, καὶ τοὺς ταύτην
τὴν σχέσιν δεδωκότας, κἀκείνην δεδωκέναι τὴν οὐσίαν. ἀλλ' αὐτὸς τοὺς ἄρχοντας τοῦ παντὸς ὑποστήσας,
» ἔχειν οἴεται μετὰ τούτων καὶ ἀπὸ τούτων, τοὺς ἀϊδίους αὐτῶν ὀπαδοὺς, τὴν ὑπόστασιν λαβόντας. Ἐπιστέον
» δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν, ἐγγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν, ὡς ἔφασαν, σαφῶς δέ που τούς τε αὐτῶν προγόνους
» εἰδόσιν, ἀδύνατον οὖν θεῶν παισὶν ἀπιστεῖν, καίπερ ἄνευ τε εἰκότων, καὶ ἀναγκαίων ἀποδείξεων λέ-
» γουσιν. Ὁ ἁπλῶς ἐπισήμων ἐν τοῖς δοκοῦσιν εἶναι δυσγνώστοις, καὶ ἀπόροις. δεῖ τὰς τῆς εὐπορίας ὁδοὺς,
ἐπὶ τὴν θείαν γνῶσιν ἀποβλέπων, καὶ τὴν ἔνθεον νόησιν, δι' ἧς πάντα φανὰ καὶ γνώριμα γίγνεται. πάν-
τα γάρ ἐστιν ἐν θεοῖς. τὸ δὲ πάντα προειληφὼς, δύναται καὶ τὰ ἄλλα τῆς ἑαυτοῦ γνώσεως πληροῦν. τοῦ-
το δὴ καὶ ἐνταῦθα πεποίηκεν ὁ Τίμαιος ἐπὶ τοὺς θεολόγους ἡμᾶς ἀναπέμπων, καὶ παρ' ἐκείνων ὑμνημένην
γένεσιν τῶν θεῶν. τίνες οὖν εἰσιν οὗτοι, καὶ τίς αὐτῶν ἡ γνῶσις. αὐτοὶ μὲν οὖν εἰσιν ἔγγονοι θεῶν, καὶ σα-
φῶς τοὺς ἑαυτῶν προγόνους εἰδότες. ἔγγονοι μὲν, καὶ παῖδες ὄντες θεῶν ὡς τὸ εἶδος σώζοντες τοῦ ἑαυτῶν
προστάτου κατὰ τὴν προτέραν ζωήν. αἱ γὰρ ἀπολλωνιακαὶ ψυχαὶ, μαντικὸν ἢ τελεστικὸν ἑλόμεναι βίον, παῖ-
δες καὶ ἔγγονοι, καλοῦνται τοῦ Ἀπόλλωνος. παῖδες μὲν, καθὸ ψυχαὶ προσήκουσαι, τῷ δὲ τῷ θεῷ, καὶ
ἀνηρτημέναι, πρὸς τήνδε τὴν σειράν. ἔγγονοι δὲ, ὅτι καὶ τὸν πρέποντα βίον, τοιοῦτον ἐπιδείκνυνται. πᾶ-
σαι μὲν οὖν ψυχαὶ, θεῶν παῖδες, ἀλλ' οὐ πᾶσαι τὸν ἑαυτῶν ἐπέγνωσαν θεόν. αἱ δὲ ἐπιγνοῦσαι, καὶ τὴν
ὁμοίαν ἑλόμεναι ζωὴν, καλοῦνται παῖδες θεῶν. διὸ καὶ τὸ ὡς ἔφασαν, προσέθηκεν. αὗται γὰρ ἑαυτὰς
ἐκφαίνουσιν ἀφ' ἧς ἥκουσι τάξεως. ὥσπερ καὶ ἡ Σίβυλλα παρ' αὐτὴν τὴν ἀποκύησιν χρησμῳδήσασα,
καὶ ὁ Ἡρακλῆς κατὰ τὴν γένεσιν μετὰ συμβόλων δημιουργικῶν ἐμφανής. αἱ δὲ τοιαῦται ψυχαὶ, καὶ ἐπιστρέ-
φουσιν ἐπὶ τοὺς ἑαυτῶν προγόνους, καὶ πληροῦνται παρ' ἐκείνων ἐνθέου νοήσεως. ἡ δὲ γνῶσις αὐτῶν ἐστιν
ἐνθουσιαστικὴ, διὰ τοῦ θείου φωτὸς τῷ θεῷ συναπτομένη, πάσης ἄλλης ἐξῃρημένη γνώσεως, τῆς τε δι'
εἰκότων, καὶ τῆς ἀποδεικτικῆς. ἡ μὲν γὰρ, περὶ τὴν φύσιν διατρίβει, καὶ τὰ καθόλου τοῖς καθ' ἕκαστα, ἡ
» δὲ περὶ τὴν ἀσώματον οὐσίαν, καὶ τὰ ἐπιστητά. μόνη δὲ ἡ ἔνθεος γνῶσις, αὐτοῖς συνάπτεται τοῖς θεοῖς.
» Ἀλλ' ὡς οἰκεῖα φασκόντων ἀπαγγέλλειν ἑπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέον. οὕτως οὖν κατ' ἐκείνους ἡμῖν
ἡ γένεσις περὶ τούτων τῶν θεῶν, ἐχέτω καὶ λεγέσθω. Πολλὰ αὖ τις ἀπὸ τούτων λάβοι τῶν τοῦ Πλάτωνος
ῥημάτων

ῥημάτων σκοπῶν ἀκριβῶς, οἷον, τὸ τὴν ἔνθεον γνῶσιν διὰ οἰκειότητος ἐπιτελεῖσθαι τῆς πρὸς τοὺς θεούς. καὶ γὰρ ἥλιος ὁρᾶται, διὰ τοῦ ἡλιοειδοῦς φωτός, καὶ τὸ θεῖον ἐκφαίνεται, διὰ τῆς θείας ἐλλάμψεως. τὸ τὸν θεῖον νόμον διορίζειν τὰς θείας τάξεις, ὃν ἐκφαίνουσιν, αἱ ἐνθεαστικαὶ τῶν παλαιῶν νοήσεις, καθ' ὃν καὶ ψυχαὶ ἐνεργοῦσαι, καὶ μὴ ἐνθουσιάζουσαι, πείθονται ταῖς ἐνθουσιαζούσαις. τούτῳ δὲ τῷ νόμῳ πειθόμενος, καὶ ἐν προοιμίοις εἶπε θεοὺς καὶ θεὰς παρακαλέσειν. τὸ κατὰ τὰς πρωτίστας καὶ νοερὰς ἀρχὰς πάσας διακεκοσμεῖσθαι τὰς βασιλείας, τάς τε ἐν οὐρανῷ καὶ τὰς ὑπὸ σελήνην, καὶ εἶναι πανταχοῦ πάσας κατὰ τὸ ἀνάλογον. τὴν δὲ τάξιν τῶν πραγμάτων, προηγεῖσθαι τῶν ἡμετέρων νοήσεων, τὸ ἡ γοῦν ἔχετω πρὸ τοῦ λέγεσθαι ταχθεῖν, ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἐπὶ τοὺς λόγους μετάγει τὴν τάξιν. τοιαῦτα μὲν αὖ τις ἀπὸ τῶν προκειμένων λάβοι δόγματα. Πυθαγόρειον δὲ, καὶ τὸ ταῖς ὀρφικαῖς ἕπεσθαι γενεαλογίαις. ἄνωθεν γὰρ ἀπὸ τῆς ὀρφικῆς παραδόσεως διὰ Πυθαγόρου, καὶ εἰς Ἕλληνας ἡ περὶ θεῶν ἐπιστήμη προῆλθεν, ὡς αὐτὸς ὁ Πυθαγόρας φησίν, ἐν τῷ ἱερῷ λόγῳ.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΙΜΑΙΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ὁ ΠΕΡΙ τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν λόγος, συνεχής ἐστι τῇ θεωρίᾳ τῶν οὐρανίων θεῶν, καὶ τῷ ἐκείνης ἐξηρτῆσθαι, καὶ τέλεον ἔχει καὶ τὸ ἐπιστημονικόν. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ γενεσιουργὸς τῶν θεῶν χορὸς, συνέπεται τοῖς ἐν οὐρανῷ θεοῖς, καὶ κατὰ μίμησιν τοῦ οὐρανίου κύκλου, συνελίσσει καὶ τὰ ἐν τῇ γενέσει κύκλῳ. κατὰ γὰρ τὴν ἀδιαίρετον, καὶ ἡνωμένην πρόοδον, ἕπεται τὰ δεύτερα τοῖς πρὸ αὐτῶν. διότι δὲ συνεχῶς ὑπέστησαν οἱ τὴν γένεσιν διακυβερνῶντες ἀπὸ τῶν οὐρανίων, διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἐπιστρέφονται πρὸς αὐτοὺς, κατὰ μίαν καὶ ἀδιάζευκτον ἕνωσιν. ὥσπερ δὴ καὶ ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς ὑπερουρανίους, ἀφ' ὧν προσεχῶς ἀπογεγέννηνται. οἱ δὲ, πρὸς τοὺς νοερούς, ὑφ' ὧν διεκοσμήθησαν, οἱ δὲ αὖ νοεροὶ, πρὸς τοὺς νοητούς, ἀφ' ὧν ἐξεφάνησαν ἀῤῥήτως, καὶ ἀφθέγκτως τὰ πάντα καὶ κρυφίως περιεχόντων. αὐτῆς γοῦν πάσης τῆς χρυσῆς ὄντως σειρᾶς, ἀκρότης μέν ἐστι, τὸ τῶν νοητῶν θεῶν γένος, πέρας δὲ, τὸ τῶν ὑπὸ σελήνην, τῶν τὴν γένεσιν ἀγεννήτως, καὶ τὴν φύσιν ὑπερφυῶς ἐπιτροπευόντων. ὃ δὴ καὶ νῦν ὁ δημιουργικὸς ὑφίστησι νοῦς. ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τῆς τῶν θεῶν ἡγεμονίας διατεινούσης, ἄχρι τῶν ἐσχάτων. περὶ οὗ καὶ ἡμῖν προκείσθω λέγειν. καὶ πρῶτον ὅτι πάντες μὲν οἱ νῦν ὑφιστάμενοι θεοί, τὸ γεννητικὸν καὶ τελεσιουργὸν ἀποσώζουσι τοῦ γεννήσαντος, τό, τε δημιουργικὸν, καὶ στατικὸν τῆς ποιήσεως. μέτρα δὲ καὶ ὅρους καὶ τάξιν, ἀπὸ τοῦ πατρὸς παρεδέξαντο, καὶ ὅσα ἐκεῖνος ἐξῃρημένως ἐπιτροπεύει καὶ ὁλικῶς, ταῦτα οὗτοι διελόμενοι κατὰ κλήρους καὶ δημιουργοῦσι, καὶ γεννῶσι, καὶ τελειοῦσιν. οἱ μὲν αὐτῶν, ἐγγύς εἰσι τῶν οὐρανίων θεῶν, οἱ δὲ πορρωτέρω προεληλύθασι, ὥς τε τοὺς μὲν, τὴν ἰδέαν αὐτῶν ἀποσώζειν, ὡς ἐν τῇ δὲ τῇ τάξει. τοὺς δὲ, κατὰ τὴν οἰκείαν ἵστασθαι δύναμιν. πάσης γὰρ τάξεως, τὸ ἀκρότατον, ἀνάλογόν ἐστι τῇ πρὸ αὐτῆς τάξει. καθάπερ ἡ μὲν τῶν νοητῶν ἀκρότης, ἑνάς ἐστιν, ἡ δὲ τῶν νοερῶν, νοητή, νοερὰ δὲ, ἡ τῶν ὑπερκοσμίων, ὑπερκόσμιος δὲ, ἡ τῶν ἐγκοσμίων. καὶ οἱ μὲν, μᾶλλον συνάπτοντες, πρὸς τὴν μονάδα τὴν δημιουργικὴν, οἱ δὲ πλέον αὐτῆς ἀφεστήκασιν. ὡς τοὺς μὲν, ἀνάλογον αὐτῇ πάσης ἐξηγεῖσθαι πάσης ταύτης τῆς σειρᾶς, τοὺς δὲ, μερικωτέραν ἔχειν τὴν πρὸς αὐτὴν ὁμοιότητα. πάσῃ γὰρ τάξει, δυνάμεις ἐφίστησιν ὁ πατὴρ. ἀνάλογον αὐτῷ τεταγμένας. οὕτω γὰρ καὶ ἐν πάσαις διακοσμήσεσιν, ἀνάλογον τῷ ἀγαθῷ προέστηκέ τις αἰτία καὶ ονονδεῖ τὰς ἑτη αι μονάδας. ἀλλ γμένας, ὅτι δὲ οἱ ν ἔχουσιν οὖσι πρῶτον οἱ δὲ τῶν ἐσχάτων ἄλλας ἰδέας. οἱ δὲ κά γοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ πρὸς τὸ ἀεροπόρον, οἱ δὲ, πρὸς τὸ ἔνυδρον, οἱ δὲ, πρὸς τὸ πεζόν. κατὰ γὰρ ταύτας τὰς μονάδας, αὐτοί τε προῆλθον καὶ τὴν γένεσιν διεκόσμησαν. καὶ οἱ μὲν, τάσδε τὰς βουλήσεις ἀποπληροῦσι τοῦ πατρός, οἱ δὲ, ἑτέρας τινάς. οἱ μὲν γὰρ τὰς συνεκτικὰς τῶν ὅλων, οἱ δὲ, τὰς γονίμους, οἱ δὲ, τὰς κινητικάς. οἱ δὲ, φρουρητικάς. οἱ δὲ, ἄλλας τινάς. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ ψυχαῖς, οἱ δὲ, ἐπὶ δαίμοσιν, οἱ δὲ, ἐπὶ θεῶν ἡγεμονίαις ἐτάχθησαν. πάντες δέ εἰσιν οὗτοι νοεροὶ μὲν, κατὰ τὴν οὐσίαν, ἐγκόσμιοι δὲ κατὰ τὴν λῆξιν, τελεσιουργοί, δυνατοί, τὴν γένεσιν ἀγεννήτως ἐπιτροπεύοντες, καὶ τὰ ἀνόητα νοερῶς, καὶ τὰ ἄψυχα ζωτερικῶς. πάντα γὰρ κατὰ τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν διακοσμοῦσιν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν δεχομένων. δηλοῖ δὲ Πλάτων, ὅτι μὲν σώμασιν αὐτοὺς χρῆσθαι βούλεταί τισιν, ἄλλοις τῶν στοιχείων τούτων ἁπλουστέροις καὶ ἀϊδιωτέροις, λέγων φαίνεσθαι αὐτοὺς ὅταν ἐθέλωσι καὶ γίγνεσθαι καὶ ἡμῖν ὁρατούς. ὅτι δὲ καὶ ψυχὰς αὐτοῖς δίδωσιν ἐκ τοῦ πάντα θεὸν ἐγκόσμιον φάναι, διὰ ψυχῆς συνάπτεσθαι τοῖς σώμασι. καὶ γὰρ τὸν κόσμον τότε θεὸν αὐτὸν ἐκάλεσεν, ὅτι ψυχὴν αὐτῷ πρῶτον ἐπέστησεν. ὅτι δὲ αὖ καὶ νόας αὐτῶν ἐξάπτει, ἐξ ὧν τὰς ψυχὰς αὐτῶν εἶναι νοερὰς, καὶ ἀμέσως ἐπιστρέφεσθαι πρὸς τὸν δημιουργόν, ὁ ος περὶ αὐτῶν λόγος. δεῖ δὲ καὶ τοὺς ε ἀγγέλους, τῶν δαίμονας ἐδιερίζοντας ας τὰ ἡμέτερα τ εἰμη διώρισε τοῖς τὰ κρείττον εν ἐν ἄλλοις ὑπὸ τῶν Πλάτωνος διώρισαι

λόγων. καὶ εἰ δεῖ τὸν ὅλον κόσμον τέλειον εἶναι, δεῖ μετὰ τῶν θείων γενῶν κἀκεῖνα νοεῖν συναπογεννῶντα περὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ἃς ὑποστήσει μικρὸν ὕστερον. πᾶν γὰρ τὸ δαιμόνιον, τὴν μεταξὺ χώραν ἀναπληροῖ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. διότι δεῖ παντελὴς ἀπόστασις ἐστι, τῶν τε ἡμετέρων, καὶ τῶν θείων πραγμάτων. τὰ μὲν γὰρ αἰώνιά ἐστι, τὰ δὲ ἐπίκηρα, καὶ θνητά. καὶ τὰ μὲν ἀγαπᾷ, τοῦ κατ' ἐνέργειαν ἀπολαύοντα νοῦ μερικῶς, τὰ δὲ, καὶ αὐτοῖς ἐπιβέβηκεν τοῖς ὅλοις νοῖς. διὰ δὴ ταῦτα, καὶ τριάς ἐστιν, ἡ συνάπτουσα τὰ ἡμέτερα τοῖς θεοῖς, ἀνάλογον προελθοῦσα, ταῖς τρισὶν ἀρχικαῖς αἰτίαις. εἰ καὶ πᾶσαν δαιμόνιον αὐτὸς εἴωθε καλεῖν. τὸ μὲν γὰρ ἀγγελικὸν, πρὸς τὸ νοητὸν τὸ πρώτως ἐκφανὲν ἀπὸ τῆς ἀῤῥήτου, καὶ ἀποκεκρυμμένης τῶν ὄντων πηγῆς, ἀναλογίαν ἀποσώζει. διὸ καὶ αὐτὸ τοὺς θεοὺς ἐκφαίνει, καὶ τὸ κρύφιον αὐτῶν ἐξαγγέλλει, τὸ δαιμόνιον πρὸς τὴν ζωὴν τὴν ἄπειρον. διὸ πανταχοῦ πρόεισι, καὶ ἐπὶ πολλὰς τάξεις, καὶ πολυειδές ἐστι, καὶ πολύμορφον. τὸ δὲ ἡρωϊκὸν, κατὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν ἐπιστροφήν. διὸ καὶ αὐτὸ, καθάρσεως ἐστὶν ἔφορον καὶ ζωῆς μεγαλουργοῦ, καὶ ἡ ψυχῆς χορηγόν. ἔτι δὲ, τὸ μὲν ἀγγελικὸν, κατὰ τὴν νοερὰν τοῦ δημιουργοῦ προέρχεται ζωήν, διὸ καὶ αὐτὸ νοερόν ἐστι κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ ἑρμηνεύει, καὶ διαπορθμεύει τὸν θεῖον νοῦν εἰς τὰ δεύτερα. τὸ δαιμόνιον, κατὰ τὴν δημιουργικὴν τῶν ὅλων πρόνοιαν καὶ τὴν φύσιν κατευθύνει, καὶ τὴν τάξιν ὀρθῶς συμπληροῖ τοῦ παντὸς κόσμου. τὸ δὲ ἡρωϊκὸν, κατὰ τὴν ἐπιστρεπτικὴν αὖ τούτων πάντων προμήθειαν. διὸ καὶ τοῦτο τὸ γένος, ὑψηλόν ἐστι καὶ ἀναγωγὸν τῶν ψυχῶν, καὶ ἀδρότητος αἴτιον. τοιαῦτα δὲ ὄντα τὰ τριπλᾶ ταῦτα γένη, συνήρτηται τοῖς θεοῖς. τὰ μὲν τοῖς οὐρανίοις, τὰ δὲ, τοῖς ἐφόροις τῆς γενέσεως. καὶ ἔστι περὶ ἕκαστον θεὸν, οἰκεῖον ἀγγέλων τε καὶ ἡρώων καὶ δαιμόνων ἀριθμός. ἕκαστος γὰρ ἡγεῖται πλήθους, παραδεξαμένου τὴν ἑαυτοῦ μορφήν. καὶ διατοῦτο τῶν μὲν οὐρανίων θεῶν, οὐράνιοι, καὶ οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ δαίμονες, τῶν δὲ γενεσιουργῶν, γενεσιουργοί, καὶ τῶν μὲν ἀναγωγῶν, ἀναγωγοί, τῶν δὲ δημιουργικῶν, δημιουργικοί, τῶν δὲ ζωογόνων, ζωογονικοί, τῶν δὲ ἀτρέπτων, ἄτρεπτοι, καὶ πάλιν ἐν τοῖς ἀναγωγοῖς, τῶν μὲν κρονίων κρόνιοι, τῶν δὲ ἡλιακῶν, ἡλιακοί, καὶ ἐν τοῖς ζωογονικοῖς, τῶν μὲν σεληνιακῶν, σεληνιακοί, τῶν δὲ ἀφροδισιακῶν, ἀφροδισιακοί. φέρονται γὰρ ἀπὸ τῶν θεῶν ὧν ἐξήρτηνται, τὰς ἐπωνυμίας, ὡς συνεχεῖς ὄντες, πρὸς αὐτοὺς, καὶ τὴν μίαν ἰδέαν μετὰ ὑφέσεως ὑποδεξάμενοι. καὶ τί θαυμαστὸν, ὅπου γε καὶ ψυχαὶ μερικαὶ, τοὺς ἑαυτῶν προστάτας καὶ ἡγεμόνας ἐπιγνοῦσαι θεοὺς, τοῖς ἐκείνων ὀνόμασιν ἑαυτὰς προσεῖπον; ἢ πόθεν ἡμῖν Ἀσκληπιοί καὶ Διόνυσοι, καὶ Διόσκουροι προσηγορεύθησαν. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῶν οὐρανίων θεῶν, οὕτω χρὴ καὶ ἐπὶ τῶν γενεσιουργῶν θεωρεῖν περὶ ἕκαστον αὐτῶν πλῆθος ὁμόστοιχον, ἀγγελικὸν, δαιμόνιον, ἡρωϊκόν. καὶ ἀπὸ τῆς μονάδος, τὴν ἐπωνυμίαν φέρειν, τὸν ἐξηρτημένον αὐτοῖς ἀριθμὸν, ὥς τε καὶ οὐράνιον εἶναι θεόν, καὶ ἄγγελον, καὶ δαίμονα, καὶ ἥρωα. καὶ ἐπὶ τῆς ὁμοίως, καὶ τὸν ὠκεανὸν ἐπὶ πάσας τὰς τάξεις προϊέναι, καὶ τὴν Τηθὺν παραπλησίως, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων καταταῦθα θεῶν. ἔστι γὰρ καὶ δίιον πλῆθος, καὶ ἥραιον, καὶ κρόνιον, ὃ διὰ τοῦ αὐτοῦ προσαγορεύεται τῆς ζωῆς ὀνόματος. καὶ οὐδὲν ἄτοπον, εἰ ἄνθρωπον καὶ τὸν νοητὸν καὶ τὸν αἰσθητὸν λέγομεν. καίτοι γε τῆς ἀποκαταστάσεως ἐν τούτοις πλείονος οὔσης. ταῦτα μὲν οὖν κοινῇ, περί τε θεῶν εἰρήσθω, καὶ δαιμόνων τῶν γενεσιουργῶν. ὅπως αὖ ὁμοῦ τοῖς θεοῖς καὶ τὸν περὶ τῶν δαιμόνων θεωρῶμεν συνεζευγμένον λόγον. διὰ γὰρ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων, ἑκάτερα τὰ γένη περιέλαβε, καὶ ἔοικεν καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, τοὺς αὐτοὺς καὶ δαίμονας καλέσαι, καὶ θεούς. ἵνα νοῶμεν καὶ τὸ δαιμόνιον γένος μετὰ τῶν θεῶν, τούτων ὁμοῦ συνηρτημένον, καὶ τὰ ὀνόματα καὶ ὡς θεοῖς ἐφαρμόζωμεν. καὶ ταῦτα καὶ ἐν ἄλλοις πεποίηκεν, τὸ πανταχοῦ διατεῖνον τῆς θεωρίας ἐπιδεικνύμενος, καὶ τὸ τῆς ἐπιστήμης ὄμμα τὸ πάντα ὁμοῦ καὶ συνεχῆ θεωροῦν. δῆλον δὲ αὖ ὅτι, καὶ τὴν κατ' εἶδος διάκρισιν τῶν γενῶν τούτων φυλαξόμενος. πάντα μὲν γενεσιουργὸν θεὸν, κατ' αὐτὴν ὁρῶντες τὴν ἀγαθότητα, νοῦν περὶ ἑαυτὴν ἔχουσαν, καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα θεῖον. καταλάμπουσαν δὲ καὶ τούτων τινὰ μοῖραν, τοῖς ὑπὸ σελήνην, καὶ ταύτῃ πλεονάζοντα, τὰ ὑπὸ σελήνην τῶν οὐρανίων. πάντα δὲ δαίμονα τῶν ἡμετέρων κρείττονα ψυχῶν, καὶ νοερὰν ἔχοντα ψυχὴν, καὶ ὄχημα αἰθέριον. ὅπου γε καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἐξήρτηταί τι τοιοῦτον, ὡς αὐτός φησιν. ἐμβιβάσαι γοῦν εἰς ὄχημα καὶ αὐτὴν φησὶ τὸν δημιουργόν. καὶ γὰρ πᾶσαν ψυχὴν, ἀνάγκη πρὸ τῶν θνητῶν σωμάτων, ἀϊδίοις, καὶ εὐκινήτοις, καὶ κυκλοφορητικοῖς τισι χρῆσθαι σώμασιν, ὡς κατ' οὐσίαν ἐχούσαν τὸ κινεῖν. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν ἀλόγων δαιμόνων ἔμπροσθεν ἡμῖν, τινὰς αὐτῶν οἴεσθαι δεῖ τοὺς ὑποστάτας. ἐπεὶ περί γε ταῖς λογικαῖς ψυχαῖς χρωμένων δῆλον ὡς καὶ τούτων, τὸν δημιουργὸν αἰτιατέον, καὶ μή ποτε διαταῦτα ὡς εἴρηται, καὶ ποτὲ μὲν καλεῖ δαίμονας, οὓς ὑφιστάναι μέλει, ποτὲ δὲ θεοὺς οὐ μόνον, ὡς τῶν μὲν οὐρανίων. καὶ εἰ δαίμονες εἶεν, ὀφειλόντων καλεῖσθαι θεῶν. τῶν δὲ ὑπὸ σελήνην, καὶ εἰ θεοὶ εἶεν δαιμόνων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις ἵνα κοινοὺς ποιήσαι τοὺς περὶ αὐτῶν λόγους τοῖς τε θεοῖς τοῖς γενεσιουργοῖς, καὶ τοῖς προσεχῶς αὐτῶν ἐξημμένοις δαίμοσι. τοῦτο μὲν οὖν, καὶ ἄλλας ἔπομεν αἰτίας οὐκ ἀπιθάνους. λοιπὸν δὲ περὶ αὐτῶν τῶν θεῶν τούτων ὧν ἐμνημόνευσεν ὁ Πλάτων, ὁποίας ἐννοίας προσήκει, ῥητέον. διότι καὶ τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν εἰς μύθους τὸν περὶ αὐτῶν λόγον ἀνήνεγκεν, οἱ δὲ, εἰς πατέρα πόλεων, οἱ δὲ, εἰς φύλακας δυνάμεις, οἱ δὲ, εἰς ἠθικὰς ἀποδόσεις, οἱ δὲ, εἰς ψυχάς. οὓς καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος αὐτάρκως διήλεγξεν, ὡς τοὺς τε Πλάτωνος διανοίας ἁμαρτάνοντας, καὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας.

ἀληθείας. ῥητέον δ' οὖν τοῦτον τὸν τρόπον, ὅτι Πυθαγόρειος ὢν ὁ Τίμαιος ἕπεται ταῖς Πυθαγορείων ἀρχαῖς. αὗται δέ εἰσιν, αἱ ὀρφικαὶ παραδόσεις. ἃ γὰρ Ὀρφεὺς δι' ἀπορρήτων λόγων μυστικῶς παραδέδωκε ταῦτα Πυθαγόρας ἐξέμαθεν, ὀργιασθεὶς ἐν Λιβήθροις τοῖς θρακίοις Ἀγλαοφάμῳ τελεστᾶ μεταδιδόντος, ἣν περὶ θεῶν Ὀρφεὺς σοφίαν παρὰ Καλλιόπης τῆς μητρὸς ἐπινύσθη. ταῦτα γάρ φησιν ὁ Πυθαγόρας ἐν τῷ ἱερῷ λόγῳ. τίνες οὖν αἱ ὀρφικαὶ παραδόσεις, ἐπειδὴ πρὸς ταύτας ἀναφέρειν οἰόμεθα χρῆναι τὴν τοῦ Τιμαίου περὶ θεῶν διδασκαλίαν; θεῶν βασιλέας παραδέδωκεν Ὀρφεύς, κατὰ τὸν τέλειον ἀριθμὸν τῶν ὅλων προεστηκότας, Φάνητα, Νύκτα, Οὐρανόν, Κρόνον, Δία, Διόνυσον. πρῶτος γὰρ ὁ Φάνης, κατασκευάζει τὸ σκῆπτρον, καὶ πρῶτος βασιλεὺς περικλυτὸς ἦρικε παῖος. δευτέρα δὲ ἡ Νύξ, δεξαμένη παρὰ τοῦ πατρός. τρίτος δὲ οὐρανὸς παρὰ τῆς Νυκτός. καὶ τέταρτος ὁ Κρόνος βιασάμενος ὥς φασι τὸν πατέρα. καὶ πέμπτος ὁ Ζεύς, κρατήσας τοῦ πατρός. καὶ μετὰ τοῦτον ἕκτος ὁ Διόνυσος. οὗτοι δὴ πάντες οἱ βασιλεῖς ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοητῶν καὶ νοερῶν ἀρξάμενοι θεῶν, χωροῦσι διὰ τῶν μέσων τάξεων, καὶ ἐς τὸν κόσμον, ἵνα καὶ τὰ τῇδε κοσμήσωσι. Φάνης γάρ, οὐ μόνον ἐστὶν ἐν τοῖς νοητοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς, ἐν τῇ δημιουργικῇ τάξει, καὶ ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις, καὶ Νύξ, καὶ Οὐρανός, ὁμοίως. αἱ γὰρ ἰδιότητες αὐτῶν, διὰ πάντων χωροῦσι τῶν μέσων. αὐτὸς δὲ ὁ μέγιστος Κρόνος, οὐχὶ καὶ πρὸ τοῦ Διὸς τέτακται, καὶ μετὰ τὴν δίιον βασιλείαν μετὰ τῶν ἄλλων τιτάνων, τὴν διονυσιακὴν μερίζων δημιουργίαν, καὶ ἄλλως μὲν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην, καὶ ἐν μὲν τῇ ἀπλανεῖ, ἄλλως, ἐν δὲ ταῖς πλανωμέναις, ἄλλως. καὶ Ζεὺς ὁμοίως, καὶ Διόνυσος. ταῦτα μὲν οὖν καὶ διαρρήδην εἴρηται τοῖς παλαιοῖς. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς φαμέν, πανταχοῦ ἀνάλογόν ἐστι, καὶ ὁ βουλόμενος, τὰς ἐν οὐρανῷ τῶν θεῶν προόδους, ἢ τὰς ὑπὸ σελήνην θεωρῆσαι, πρὸς τὰς πρώτας ἀποβλέπειν, καὶ ἀρχηγικὰς αἰτίας τῶν βασιλειῶν. ἐκεῖθεν γὰρ πάσαις, καὶ κατ' ἐκείνας ἡ γένεσις. διὸ δὴ καὶ ἡμῖν, πρὸς ἐκείνας ἀποβλεπτέον. ἔνιοι μὲν οὖν φασιν, ὅτι τοὺς μὲν ἀνάλογον τοῖς δύο βασιλεῦσιν, ἐν οὐρανῷ καταλέλοιπε ζητεῖν, Φάνητι λέγω καὶ Νυκτί. δεῖ γὰρ αὐτοὺς ἐν ὑπερτέρᾳ τάξει ποιεῖν, καὶ ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις. διότι δὴ καὶ πρὸ τοῦ κόσμου, τῶν νοερῶν ἡγοῦνται θεῶν, ἐν τῷ ἀδύτῳ διαιωνίως ἱδρυμένοι. καθά φησιν Ὀρφεὺς αὐτοῦ τοῦ Φάνητος, τὴν κρύφιον αὐτῶν τάξιν, καὶ ἀνέκφαντον, ἐκεῖνος ἄδυτον ἀποκαλῶν. εἴ τε οὖν τὴν ταὐτοῦ περιφοράν, καὶ τὴν θατέρου ταύτην εἰς τὴν τούτων ἀναλογίαν, ὡς ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ πατρικὸν καὶ γεννητικόν, οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι τῆς ἀληθείας. εἴ τε ἥλιον, καὶ σελήνην ὡς ἐν τοῖς πλανωμένοις ἀντιθέτοις. ὁ μὲν ἥλιος, τὴν ὁμοιότητα   πρὸς τὸν Φάνητα δια   σελήνη τὴν πρὸς τὴν νύκτα   ἀληθὲς ὡς ἐμοὶ δοκεῖ   α τῶν ὅλων δημιουργόν.

ὃν ἱδρύσας τῷ πατρὶ   Φάνητα νοερόν   καὶ αὐτὸν καὶ γὰρ   ταύτης ἐστὶ τῶν κόσμων ποιεῖν ὁ θεολόγος, ὥσπερ οὗτος, τοῦ τε οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. τὸν δὲ κρατῆρα τὸν ζωογόνον, τῇ Νυκτὶ τῇ πᾶσαν ἐκ τῶν ἀφανῶν παραγούσῃ ζωὴν μετὰ τοῦ Φάνητος. ὡς καὶ ὁ κρατὴρ πᾶσαν λοχεύει τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ ψυχήν. βέλτιον γὰρ ἄμφω πρὸ τοῦ κόσμου νοεῖν, καὶ τὸν μὲν δημιουργὸν αὐτόν, ἀνάλογον τῷ Φάνητι τάττειν. ἐπειδὴ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀφομοιοῦσθαι λέγεται, κατὰ τὴν ποίησιν τῶν ὅλων. τὴν δὲ συνεζευγμένην αὐτῷ καὶ γεννητικὴν τῶν ὅλων δύναμιν τῇ νυκτί. ἀφανῶς τὰ πάντα ἐκ τοῦ πατρὸς προαγούσῃ. μετὰ δὲ τούτοις, τὰς λοιπάς, παραδιδόναι βασιλείας διακεκοσμημένας, ἀνάλογον ταῖς νοεραῖς. καὶ εἰ καὶ αὐτὸ τοῦτο ζητοίημεν, διατί μὴ καὶ τὰς δύο διαρρήδην βασιλείας, ἔλαβεν ἀνάλογον, προσεχέστερον ἐστὶ λέγειν, ὅτι καὶ ἐκείνους μέν, ἡ Ὀρφέως εἶχε παράδοσις, δι' οὗ τὴν οὐρανοῦ πρώτην καὶ γῆς ἐξυμνεῖ βασιλείαν συνηθεστέρα τοῖς Ἕλλησιν οὖσα. καθάπερ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Κρατύλῳ λέγει, τῆς Ἡσιόδου διαφερόντως μεμνημένου θεογονίας, καὶ μέχρι ταύτης ἀναβέχων κατὰ τὸν Ἡσίοδον. ἀπὸ ταύτης οὖν ὡς γνωριμωτέρας ὁρμηθεὶς καὶ τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, ὡς πρώτους βασιλέας ὑπὲρ τὸν κόσμον λαβών, εἶδε, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τοὺς ἀνάλογον ἐκείνοις, τόνδε τὸν Οὐρανὸν παρήγαγε, καὶ τὴν Γῆν ἣν ἐντὸς αὐτοῦ πρεσβυτάτην ἐξύμνησε. καὶ ἀπὸ τούτων ἄρχεται τῆς θεογονίας τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν. ταῦτα μὲν οὖν διὰ τῶν ἑπομένων εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον ἐστίν, ἔσω κατάδηλα. νῦν δὲ τοσοῦτον προσθέντες τοῖς εἰρημένοις, ἐπὶ τὴν λέξιν χωρῶμεν. ὅτι δὴ καὶ κατὰ τοὺς εἰρημένους μὲν τρόπους, δεῖται ταῦτα πάντα τὰ ὀνόματα θεωρεῖν, θείως ἢ δαιμονίως, καὶ κατὰ τὰς λέξεις δέ, τὰς ἐν τοῖς τέτρασι στοιχείοις. ἔστι γὰρ ἡ ἐννεὰς αὕτη, καὶ ἐν αἰθέρι, καὶ ὕδατι καὶ γῇ, καὶ ἐν ἀέρι. παντοίως, κατά τε τὴν θείαν ἰδιότητα, καὶ κατὰ τὴν δαιμόνιον, καὶ πάλιν τὰ αὐτά, καὶ ἐνυδρίως καὶ ἀερίως. καὶ δὴ καὶ ἐν γῇ χθονίως, ἵνα πάντα ᾖ πανταχοῦ παντοίως. εἰσὶ γὰρ καὶ τρόποι τῆς προνοίας πολλοί, θεῖοι, καὶ δαιμόνιοι, καὶ λέξεις πλείους, κατὰ τὴν τῶν στοιχείων διαίρεσιν, πανταχοῦ πάντων ὄντων ὁ τοῦ ταὐτοῦ πάλιν καὶ ὁμοίου ἀριθμὸς ἀφανήσεται. ταῦτα καὶ περὶ τούτων, αὐτὴν δὲ λέξιν ἐκθεμένοις, κατὰ δύναμιν ἕκαστον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ βασανιστέον.   Γῆς τε καὶ οὐρανοῦ παῖδες “
ὠκεανὸς καὶ Τηθὺς ἐγενέσθην.   Ὥσπερ ὁ σύμπας οὑτοσὶ κόσμος πολὺς καὶ ποικίλος ὤν, ἅτε δὴ τὴν νοε “
ρὰν τάξιν τῶν εἰδῶν ἀπεικονισάμενος, ἔχει δύο ταύτας ἀκρότητας ἐν ἑαυτῷ, Γῆν καὶ Οὐρανόν. τὴν μὲν, ἐμπατρὸς ὄντα μοῖραν, τὴν δέ, ἐν μητρός. διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ πρεσβυτάτην εἶπεν εἶναι τὴν Γῆν τὴν ἐντὸς Οὐρανοῦ θεῶν. ἵνα ἑπομένως λέγῃ μητέρα τὴν Γῆν, ὧν ἐστιν ὁ Οὐρανὸς πατήρ. ἅμα κἀκεῖνο δηλῶν, ὅτι τὰ μερικὰ αἴτια, οὐ μόνον ἐστὶ καταδεέστερα τῶν γεννημάτων, ὡς ἡ πρόνοια τοῦ Ἔρωτος, ἀλλὰ κρείττονα γεννῶντα, ὡς

ὑποδεχόμενα μόνον τὰ γεννώμενα, προϊόντα ἀπὸ τῶν πατέρων. δύο δ' οὖν αὗται καὶ ἐν τῷ κόσμῳ νοείσθω ἂν ἀκρότητες ὁ Οὐρανὸς ὡς πατὴρ, καὶ ἡ Γῆ μητέρα οὖσα, τῶν κοινῶν αὐτῆς γεννημάτων. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα πάντα εἰς ταῦτα τελεῖ, τὰ μὲν, τὸν οὐράνιον ἀριθμὸν συμπληροῦντα, τὰ δὲ, τὴν ὁλότητα τῆς γῆς. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν τοῦ κόσμου στοιχείων, τὰς δύο ταύτας ἀρχὰς ὑποθετέον γῆν καὶ οὐρανὸν, ἀερίως μὲν ἐν ἀέρι, ἐνυδρίως δὲ, ἐν ὕδατι, χθονίως δὲ ἐν γῇ, καὶ κατὰ πάντας τοὺς εἰρημένους τρόπους. ἵνα καὶ ἕκαστον ᾖ κόσμος τέλεος, ἐκ τῶν ἀλόγων ἀρχῶν διακεκοσμημένων. ὅπου γὰρ καὶ ἄνθρωπος λέγεται μικρὸς εἶναι κόσμος, πῶς οὐ πολλῷ πρότερον δεῖ τῶν στοιχείων ἕκαστον οἰκείως ἔχειν ἑαυτῷ πάντα ὅσαπερ ὁ ὅλος κόσμος ὁλικῶς. διό μοι δοκεῖ προσεχῶς μετὰ τὸν περὶ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς λόγον, παραδοῦναι τὴν περὶ τῶν θεῶν τούτων θεωρίαν, ἀπὸ Γῆς καὶ Οὐρανοῦ τὴν ἀρχὴν ποιούμενος. ἐκείνοις γὰρ ἀνάλογον καὶ οὗτοι προεληλύθασιν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ὁλικῶς αἴτιοι πάντων τῶν νῦν παραγομένων, οἱ δὲ, ἐκείνοις ἀνάλογον τῷ ὅλῳ Οὐρανῷ καὶ τῇ ὅλῃ Γῇ, καὶ ἑκάστῳ πάντως εἰσὶν τῶν στοιχείων, κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν, οἷον, ὡς εἴπομεν, ἀερίως, ἢ ἐνυδρίως ἢ χθονίως. ἔστι γὰρ καὶ ἐν Γῇ Οὐρανὸς, καὶ ἐν Οὐρανῷ Γῆ. καὶ ἐνταῦθα μὲν ὁ Οὐρανὸς χθονίως, ἐκεῖ δὲ, Οὐρανίως ἡ Γῆ. καὶ γὰρ Οὐρανίαν καὶ τὴν Σελήνην Ὀρφεὺς προσηγόρευσεν. καὶ οὐ δεῖ πρὸς ταῦτα θαυμάζειν, καὶ πῶς ὁ Οὐρανὸς ἐν Γῇ, πῶς γὰρ κύων ἡ, πῶς δὲ ἵππος, πῶς δὲ ωρ νοητῶν εἰδῶν πρόοδον ἄτακτον τιο καὶ Οὐρανὸν εἶναι ἰδιότητα σωζο ας σειρὰς τὴν συν ν διακοσμήσει ἀλλὰ τοὺς μὲν παραμυθίας ὅλως τινὸς, ἀξιοῦν περίεργον εἰ θεαμένοις τὰ αὐτὰ πανταχοῦ, κατὰ τὸ ἀνάλογον θεωρεῖν, ἐν νοητοῖς, ἐν νοεροῖς, ἐν ὑπερκοσμίοις, ἐν οὐρανῷ, ἐν τῇ γενέσει, κατὰ τὴν οἰκείαν ἑκάστων τάξιν. περὶ δὲ ἑκάστου τῶν θεῶν τούτων, ἀποδοτέον τοὺς ἡμῖν δοκοῦντας λόγους. οἶδα μὲν γὰρ ὅτι τῶν ἐξηγητῶν, οἱ μὲν, τὴν στερεὰν ταύτην ᾤοντο εἶναι τὴν Γῆν, οἱ δὲ, τὴν ἐν ὕλης τάξει, προϋποτιθεῖσαν τοῖς γιγνομένοις, οἱ δὲ, τὴν νοητὴν ὕλην, οἱ δὲ τοῦ νοῦ δύναμιν, οἱ δὲ ζωὴν, οἱ δὲ ἀσώματον εἶδος τῆς Γῆς ἀχώριστον, οἱ δὲ ψυχὴν αὐτὴν ὑποτιθέντες, οἱ δὲ νοῦν. καὶ οὐρανὸν ὡσαύτως, οἱ μὲν τὸν φαινόμενον, οἱ δὲ κίνησιν τὴν περὶ τὸ μέσον, οἱ δὲ δύναμιν τὴν μετὰ κινήσεως ἐμμελῶς προϊοῦσαν, οἱ δὲ τὸν ἔχοντα νοῦν, οἱ δὲ τὸν καθαρὸν καὶ χωριστὸν νοῦν, οἱ δὲ φύσιν τῆς περιφορᾶς, οἱ δὲ ψυχὴν, οἱ δὲ νοῦν. οἶδά γε μὴν ὅτι καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, Γῆν μὲν ἀκούει τὸ μόνιμον πᾶν καὶ σταθερὸν, κατά τε οὐσίαν τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ κατ' ἐνέργειαν, καὶ κατὰ τὴν ἀΐδιον περιφορὰν, καὶ δυνάμεις κρείττονας, καὶ ζωὰς ὅλας περιέχουσαν, Οὐρανὸν δὲ, τὴν προϊοῦσαν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ δημιουργικὴν ἐνέργειαν, ὅλην καὶ τελείαν, καὶ πλήρη τῆς οἰκείας δυνάμεως, καὶ περὶ τὸν δημιουργὸν ὑπάρχουσαν, ὡς ὅρον ἑαυτῆς οὖσαν καὶ τῶν ὅλων. οἶδα δὲ ὅπως, καὶ ὁ θαυμαστὸς Θεόδωρος, ἐν πρώτῃ κατὰ σχέσιν ζωῇ, ταύτας ἀμφοτέρας τὰς δυνάμεις ὑφίστησιν. ἐν γὰρ τῇ κατὰ σχέσιν ζωῇ τῆς τοῦ κόσμου ψυχῆς δι' ἧς εἰς ἑαυτὴν κατελθοῦσα, πάλιν εἰς τὴν πηγαίαν ἐτέλει σὺν ἑτερότητι, τρεῖς εὐθὺς αἱ πρῶται, σὺν ὁλότητι σχέσεις ἐθεωροῦντο, τοῦ μὲν, ἐκ τῆς ἑκατέρωθεν ὁλότητος ὑφισταμένου τοῦ πρώτου, καὶ τὴν πρὸ τῶν μερῶν ἔχοντος ὁλότητα τῆς τελούσης ὅλης εἰς ὅλην τὴν πηγαίαν, τοῦ δὲ, τὴν μὲν πηγαίαν ὅλην τηροῦντος, ἑαυτὸν δὲ μερίζοντος, καὶ τὴν ἐκ τῶν μερῶν ὁλότητα ἔχοντος, τοῦ δὲ τὴν πηγαίαν μερίζοντος, ἑαυτὸν δὲ ὅλον τηροῦντος. καὶ τριῶν ἐν τῷ πρώτῳ γῆν τε εἶναι Οὐρανόν. τὸ μὲν γὰρ ὑλικὸν, τὸ ἐν τῇ πρώτῳ, γῆν ἐγκαλεῖσθαι τῶν ἀρχαίων θεολόγων τῷ ὀνόματι τούτῳ τὴν ὕλην προσαγορευόντων, Οὐρανὸν δὲ αὐτὸν τὸν τοιοῦτον νοῦν, ὡς διορίζοντα τὸ ἔσχατον ἀπὸ τοῦ ἐν σχέσει πρώτου, καὶ ὡς ὑφιστάντα τόνδε τὸν Οὐρανὸν, διὰ τῆς ἑαυτοῦ σχέσεως. σώζει γοῦν τὸ σῶμα καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἡ τῆς ψυχῆς πρὸς αὐτὸ σχέσις. ταῦτα δὲ εἰδὼς, ἡγοῦμαι δεῖν ὥσπερ ἀσφαλοῦς πείσματος ἔχεσθαι τῆς τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν παραδόσεως. διὰ γὰρ ταύτης, τὰ μὲν πλημμελῆ τῶν δοξασμάτων φευξόμεθα, ταῖς δὲ καθαρωτάταις ἐννοίαις Ἰαμβλίχου, συνεψόμεθα. πρῶτον οὖν ὑπομνήσομεν ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅτι περὶ τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν ὁ λόγος, καὶ ὅτι πανταχοῦ πάντες, καὶ ὅτι κατὰ ἀναλογίαν προεληλύθασι τῶν νοητῶν καὶ νοερῶν βασιλέων. ἐπειθ' οὑτωσὶ τούτοις πιστεύοντες, λέγωμεν, ὅτι καθάπερ ὁ πρώτιστος οὐρανὸς τῶν νοερῶν θεῶν ὅρος ἐστὶ καὶ συνοχεὺς, τὸ μέτρον ἐκ τ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῶν νοητῶν θεῶν εἰς τοὺς νοεροὺς διακόσμους ἧκον, συνέχων, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ οὗτος ὁ Οὐρανὸς, ὅρος ἐστὶ τῶν γενεσιουργῶν θεῶν, καὶ συνοχεὺς, τὸ μέτρον τὸ δημιουργικὸν καὶ τὸ ἐκ τῶν οὐρανίων θεῶν προελθὸν, εἰς τοὺς τὴν γένεσιν λαχόντας, συνέχων ἐν ἑνὶ πέρατι, καὶ συνάπτων αὐτοὺς, πρὸς τὴν Οὐράνιον ἡγεμονίαν τῶν θεῶν. ἀνάλογον γὰρ ὡς ὁ δημιουργὸς, πρὸς αὐτὸ τἀγαθὸν, οὕτως ἡ μία τοῦ Οὐρανοῦ τοῦδε θεότης, πρὸς τὸν νοερὸν Οὐρανόν. ὥσπερ οὖν ἐκεῖ τὸ μέτρον καὶ τὸ πέρας ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ ἐφήκει διὰ τοῦ Οὐρανοῦ, πᾶσι τοῖς νοεροῖς, οὕτω δὲ καὶ ἐνταῦθα τοῖς γενεσιουργοῖς θεοῖς τε καὶ κρείττοσι γένεσιν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ καὶ τῆς ἀκρότητος τῶν ἐγκοσμίων ὁ ὅρος ἐφήκει. λέγω δὴ τοῖς τοῦ Οὐρανοῦ τοῦδε συνοχικῆς μεσότητος. ταύτην γὰρ ἔλαχε τὴν τάξιν, ὁ πανταχοῦ προϊὼν Οὐρανός. ὅπου μὲν ἡνωμένως καὶ κρυφίως, ὅπου δὲ ἐκφανῶς καὶ διῃρημένως. ὅπου μὲν γὰρ ψυχαῖς ἐπιφέρει τὸν ὅρον, ὅπου δὲ τοῖς τῆς φύσεως ἔργοις, ὅπου δὲ ἄλλως ἄλλοις. καὶ ἐν ἀέρι μὲν, πρώτως, ἐν δὲ τοῖς ἐνυδρίοις τάξεσι δευτέρως, ἐν δὲ τῇ γῇ καὶ τοῖς χθονίοις ἔργοις ἐσχάτως. εἰσὶ δὲ καὶ συμπλοκαὶ τούτων. ἄλλο γὰρ τὸ θεῖος ἐν ἀέρι καὶ τὸ δαιμονίως, καὶ ἐπὶ γῆς. ὅπου μὲν γὰρ ὁ

τρόπος

τρόπος ὁ αὐτὸς ἐν διαφόροις τάξεσιν, ὅπου δὲ ὁ τρόπος ἕτερος, ἐπὶ μιᾶς λέξεως. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς Οὐρανοῦ δυνάμεως. ἐπὶ δὲ τὴν γῆν μετὰ τοῦτον τραπόμενοι, καὶ παρακαλέσαντες αὐτὴν, συνεφάψασθαι τῶν περὶ αὐτῆς λόγων ἡμῖν, πάλιν ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς ἐκφάνσεως τὸν περὶ αὐτῆς ὅλον ἀποδῶμεν. ἐκείνη μὲν οὖν ἐν ταῖς μέσαις τριάδι ἐκφαίνεται τῶν νοερῶν θεῶν. ἅμα Οὐρανῷ τῷ συνοχεῖ τῶν ὅλων νοερῶν θεῶν, ἀνάλογόν τε πρόεισι, πρὸς τὴν νοητὴν γῆν, ἣν καὶ πρωτίστην εὑρίσκομεν, τῶν νοερῶν τριάδων, καὶ ὡς ἐν ζωογόνοις τάξεσιν, ἀφομοιοῦται πρὸς τὴν ἀπειρίαν τὴν πρώτην. ἔστι δὲ ὁ ἐκδόχιος κόλπος τῆς Οὐρανοῦ γεννητικῆς θεότητος, καὶ τὸ μέσον κέντρον, τῆς ἐκείνου πατρικῆς ἀγαθότητος. συμβασιλεύουσα αὐτῷ καὶ οὖσα δύναμις, αὐτοῦ πατρὸς ὄντος. ἡ δὲ ἀνάλογον αὐτῇ καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνης προϊσαμένη γῆ, οἷον δύναμίς ἐστι γόνιμος τοῦ Οὐρανοῦ, τὴν πατρικὴν αὐτοῦ καὶ ὁριστικὴν, καὶ μετρητικὴν, καὶ συνοχικὴν πρόνοιαν ἐκφαίνουσα, καὶ γόνιμος ἐπὶ πάντα διατείνουσα. αὕτη τὴν ἀπειρίαν πᾶσαν τῶν ὑπὸ σελήνην ἀπογεννῶσα, ὥσπερ ὁ Οὐρανὸς τὴν τοῦ πέρατος συστοιχίαν, ὁ τὸν ὅρον καὶ τὸ πέρας ἐπιφέρων τοῖς δευτέροις. ὁ μὲν οὖν ὅρος καὶ τὸ πέρας ἀφορίζει τὴν ὕπαρξιν ἑκάστου, καθ' ἣν καὶ θεοὶ δαίμονες, καὶ ψυχαὶ καὶ σώματα συνέχεται, καὶ ἑνοποιεῖ τὰ μιμούμενα, τὴν μίαν ἑνάδα τῶν ὅλων. ἡ δὲ ἀπειρία, πολλαπλασιάζει τὰς ἑκάστων δυνάμεις. πολὺ γὰρ τὸ πέρας, ἐν ἅπασι τοῖς ὑπὸ σελήνην. πολὺ δὲ καὶ τὸ ἄπειρον, διά τε θεοῦ, καὶ τὸ μετὰ θεοὺς διατεῖνον κατὰ πάντα. ἔχομεν οὖν τὰς δύο ταύτας τάξεις, γεννητικὰς τῶν ἐν πᾶσι τοῖς γένεσι, καὶ πᾶσι τοῖς στοιχείοις προόδων θείων, ἢ δαιμονίων. καὶ μίαν αὐτῶν τὴν βασιλείαν ὥσπερ ἐν τοῖς νοεροῖς. ἀπὸ δὲ τούτων, δευτέρα πρόεισι δυὰς, Ὠκεανὸς καὶ Τηθὺς, οὐ κατὰ συνευνασμὸν γενεσιουργὸν, οὐδὲ κατά τινα σύνοδον τῶν κεχωρισμένων, οὐδὲ κατὰ μερισμὸν, οὐδὲ κατά τινα ἀποτομὴν ἀπογεννήσεως ταύτης γενομένης. πάντα γὰρ ταῦτα, ἀλλοτρίως τῶν θεῶν διαδοξάζουσί τινες, ἀλλὰ κατὰ μίαν ἕνωσιν καὶ συμπλοκὴν τῶν δυνάμεων ἀδιαίρετον. καὶ εἰώθασι γάμον οἱ θεολόγοι προσαγορεύειν. οἰκεῖος γὰρ καὶ ὁ γάμος τῇ τάξει ταύτῃ, καθά φησιν ὁ θεολόγος. πρώτην γὰρ νύμφην ἀποκαλεῖ τὴν γῆν, καὶ πρώτιστον γάμον τὴν ἕνωσιν αὐτῆς τὴν πρὸς τὸν Οὐρανόν. οὐ γὰρ ἐν τοῖς μάλιστα ἡνωμένοις ὁ γάμος. διὸ Φάνητος οὐκ ἔστι γάμος καὶ Νυκτὸς ἡνωμένων ἀλλήλοις νοητῶς, ἀλλ' ἐν τοῖς μετὰ τῆς ἑνώσεως καὶ τὸ διῃρημένον τῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἐνεργειῶν ἐπιδεικνυμένοις. καὶ ἔοικε διὰ ταῦτα καὶ Οὐρανῷ τούτῳ καὶ Γῇ προσήκειν ὁ γάμος, ὡς ἐκεῖνον Οὐρανὸν καὶ Γῆν ἐκείνην ἐνεικονιζομένοις. ὃ δὴ καὶ οἱ θεσμοὶ τῶν Ἀθηναίων εἰδότες, προσέταττον Οὐρανῷ καὶ Γῇ προτελεῖν τοὺς γάμους. εἰς δὲ τούτους βλέποντες, καὶ ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις ἱεροῖς, εἰς μὲν τὸν οὐρανὸν ἀναβλέποντες, ἐβόων ὕε, καταβλέψαντες δὲ εἰς τὴν γῆν, τόκυε. διὰ τούτων ὡς πατρὸς καὶ μητρὸς τὴν γένεσιν εἶναι πάντες γιγνώσκομεν. κατὰ ταύτην δ' οὖν τὴν ἕνωσιν, τὴν μετὰ διακρίσεως λέγω, διὰ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἑαυτῶν, παράγουσιν Ὠκεανὸν καὶ Τηθύν. μᾶλλον δὲ, οὐ τούτους εὐθὺς ἐν ἐκείνοις, ἀλλὰ πρὸ τούτων δύο μονάδας, καὶ δύο τριάδας, καὶ διπλᾶς ἑβδομάδας, ἐν αἷς ὅ, τε Ὠκεανὸς, καὶ ἡ Τηθύς. καὶ αἱ μὲν μονάδες, μετὰ τῶν τριάδων παρὰ τῷ πατρὶ μένουσι, τῶν δὲ ἑβδομάδων, ὁ μὲν Ὠκεανὸς, μετὰ τῆς Τηθύος, μένει τε ἅμα καὶ πρόεισιν. οἱ δὲ ἄλλοι, προεληλύθασιν εἰς ἑτέραν διακόσμησιν τῶν θεῶν. ἐκεῖ μὲν οὖν οὕτως. ἐνταῦθα δὲ, τὰς μὲν πάντη μενούσας αἰτίας ἐν τῷ πατρὶ, παρῆκεν ὁ λόγος, τὰς δὲ προελθούσας ἅμα καὶ μενούσας, παραδέδωκεν, διότι περὶ θεῶν γενεσιουργῶν ὁ λόγος ἐστὶν ὁ προκείμενος. οἰκεία δὲ τούτων ἡ πρόοδος, καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ ἑτερότης. καὶ τὸ μετὰ τοῦ ἄρρενος τὸ θῆλυ συντάττειν. ἵνα καὶ γένεσιν ᾖ καὶ διακόσμησιν τῆς ὕλης τοῖς εἴδεσι κοσμουμένοις, καὶ τῇ ταυτότητι τῆς ἑτερότητος συμπλεκομένης. διὸ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ δυάδος ἤρξατο, καὶ πρόεισι δι' αὐτῆς, καὶ καταστρέψει προϊὼν εἰς αὐτήν. ἡ γὰρ δυὰς προσήκει τοῖς ἐνύλοις ὡς ὑπομέμνησται πολλάκις, ὥσπερ καὶ ἡ ἑτερότης διὰ τὸν περὶ τὴν ὕλην μερισμὸν τῶν εἰδῶν, καὶ τὴν δυάδα λέγων, ἤρξατο ἀπὸ τῆς Γῆς. τοῦτο γάρ ἐστι τοῖς γενεσιουργοῖς πράγμασιν οἰκειότερον. ἀλλὰ τίνες οὗτοι οἱ θεοὶ μένοντες ἅμα ἐν τοῖς αἰτίοις, καὶ προϊόντες ἀπ' αὐτῆς, τὸν μὲν οὖν Ὠκεανὸν, οἱ μὲν, τὴν σωματικὴν οὐσίαν λέγουσιν. οἱ δὲ, τὴν ὠκέως διανύουσαν φύσιν. οἱ δὲ, τῆς ὑγρᾶς οὐσίας φοράν. οἱ δὲ, τὸν αἰθέρα, διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς κινήσεως. οἱ δὲ, τὸ νοητὸν αὐτὸ τῆς ζωῆς βάθος. ὁ δὲ θεῖος Ἰάμβλιχος, τὴν μέσην κινητικὴν αἰτίαν αὐτὸν ἀφορίζεται, θείαν οὖσαν ἣν πρώτως αἱ μέσαι ψυχαὶ καὶ ζωαὶ καὶ νοήσεις μετέχουσιν, αἵ τε δραστήριοι φύσεις, καὶ τὰ πνευματικὰ τῶν στοιχείων, ὥσπερ ἀήρ τε καὶ πῦρ. τὴν δὲ Τηθὺν, οἱ μὲν τὴν ὑγρὰν αὐτὴν οὐσίαν φασίν, οἱ δὲ, τὴν πολυμετάβολον φύσιν. οἱ δὲ, τὴν τοῦ παντὸς εὐθυμοσύνην. ὁ δὲ θεῖος Ἰάμβλιχος, ποιητικὴν διάθεσιν εἶναι αὐτὴν τὴν ἐν τῷ ἐνεργεῖν δραστήριον ὑποτίθεται κατάστασιν. ἧς αἱ μόνιμοι νοήσεις, καὶ ψυχαὶ καὶ φύσεις, καὶ δυνάμεις μετέχουσι, καὶ πρὸς τούτοις, αἱ τὴν ἕδραν παρασκευάζουσαι τῶν στοιχείων, στερεαί τινες χῶραι, ἢ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος. ταῦτα μὲν οὗτοι λέγουσιν. ὁ δὲ Θεόδωρος τῆς προειρημένης πρωτίστης τριάδος, κατὰ τὴν ἐν σχέσει ψύχωσιν ἐν τῷ πρώτῳ, λέγω δὴ τῶν πρὸ τῶν μερῶν ὅλων, τήν τε Γῆν καὶ τὸν Οὐρανὸν ἀποθέμενος, τὸν μὲν, κατὰ τὸν νοερὸν, τὸν δὲ κατὰ τὸ ὑλικὸν, τῶν λοιπῶν. τὸν μὲν δεύτερον, τὸν κατὰ τὸ ἐκ μερῶν ὅλον, Ὠκεανὸν ἀποκαλεῖ. τὸν δὲ τρίτον,

κατὰ τὴν τοῦ μέρους ὁλότητα, Τηθὺν προσαγορεύει. πάλιν δὲ ἡμεῖς ἀντιλαβώμεθα τῶν ἡμετέρων ἀρχῶν, καὶ φῶμεν, εἶναι μὲν καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς θεοῖς, τὰς τούτων αἰτίας, εἶναι δὲ καὶ ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ. πανταχοῦ γὰρ διορίζειν τὰς πρώτας τάξεις ἀπὸ τῶν δευτέρων οὐκ ἀλόγως, ἐπεὶ καὶ τῶν ποιητῶν ὠκεανὸν καλούντων τὸν ὁρίζοντα τῆς γῆς. τοῦτον δὲ αὖ τὸν ὠκεανὸν περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος, κινήσεως αἴτιον εἶναι, καὶ προόδου, καὶ δυνάμεως, ταῖς μὲν νοεραῖς ζωαῖς, ἀκμὴν ἐκτιθέντα καὶ γόνιμον περιουσίαν, ταῖς δὲ ψυχαῖς, ὀξύτητα μὲν ἐν ταῖς ἐνεργείαις, καθαρότητα δὲ ἐν ταῖς ἀπογενέσεσι. τοῖς δὲ σώμασιν, εὐκινησίαν. καὶ ἐν μὲν θεοῖς, κινητικῆς καὶ προνοητικῆς αἰτίας περιεκτικόν, ἐν δὲ ἀγγέλοις, ἐκφαντορικῆς καὶ νοερᾶς ὀξύτητος. ἐν δὲ αὖ δαίμοσι, δραστηρίου δυνάμεως. ἐν δὲ ἥρωσι, μεγαλουργοῦ καὶ ἀκμαζούσης χορηγὸν ζωῆς, καὶ δὴ καὶ καθ' ἕκαστον στοιχεῖον, ἰδίως τὸ ἀέριον. πάσης τῆς μεταβολῆς τῶν ἀερίων, καὶ τοῦ κύκλου τῶν μετεώρων αἴτιον, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησί. τὸν δὲ ἐνύδριον, εὐγονίας τε καὶ εὐκινησίας, καὶ δυνάμεων παντοίων ὑποστατικόν. ἐκ γὰρ τούτου πάντες ποταμοί, καὶ πᾶσα θάλασσα κατὰ τὴν ποίησιν. τὸν δὲ χθόνιον γεννητικῆς τελειότητος, καὶ διακριτικῆς τῶν εἰδῶν, τῆς τε γενέσεως καὶ φθορᾶς ποιητήν. εἴ τε τινὲς εἶεν χθόνιαι τάξεις, ζωογόνοι καὶ δημιουργικαί, διοριστικὸν αὐτῶν, εἴ τε δυνάμεις συνεκτικαὶ τῆς γῆς τῶν λόγων, καὶ τῆς γεννήσεως ἔφοροι, καὶ ταύτας ἐνεγείραντα, καὶ πολλαπλασιάζοντα, καὶ εἰς κίνησιν προκαλούμενον. τὴν δὲ Τηθύν, ὡς μὲν τὸ ὄνομα δηλοῖ, πρεσβυτάτην θεῶν, καὶ πρόγονον, ὡς μητέρα τὴν Ῥέαν ὁμολογεῖν ἄξιον. καὶ γὰρ ἄλλην περὶ αὐτῆς θεὸν Μαῖαν προσηγόρευσαν οἱ θεολόγοι, Μαῖα θεῶν ὑπάτη νὺξ ἄμβροτε, πῶς τάδε φράζεις. ὡς δὲ ὁ Πλάτων ἐτυμολόγησε, πηγαίαν ἄν τις προσείποι θεόν. τὸ γὰρ ἄχραντον καὶ καθαρόν, καὶ διηθημένον σημαίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς. ἐπεὶ γὰρ ἔοικεν τοῦ ὠκεανοῦ πάντα ποιοῦντος, καὶ πάσας κινήσεις παράγοντος. ὅθεν καὶ γένεσις καλεῖται θεῶν, τὴν ἑνιαίαν ἐκείνου τῶν κινήσεων αἰτίαν, διακρίνειν ἡ Τηθύς, εἰς τὰς πρωτουργούς, καὶ δευτερουργοὺς κινήσεις. ὅθεν ἀπὸ τοῦ διαττᾶν καὶ διηθεῖν αὐτὴν ἔχειν εἶπε τὴν ἐπωνυμίαν. ταῦτα γὰρ ὀνόματά ἐστι, διακριτικά, ὡς τὸ ξαίνειν καὶ κερκίζειν, ἥ φησιν αὐτὸς ἐν τῷ Σοφιστῇ. τοῦ οὖν ὠκεανοῦ πᾶσαν κίνησιν γεννῶντος ἀθρόως, θείαν, νοεράν, ψυχικήν, φυσικήν, ἡ Τηθὺς οὖσα διακριτικὴ τῶν κινήσεων, τῶν ἔνδον, καὶ τῶν ἔξω, καλεῖται Τηθύς, διαττῶσα καὶ διηθοῦσα, τὰς ὑλικὰς ἀπὸ τῶν ἀΰλων κινήσεων. πρέπει γοῦν τῷ θήλει, τὸ διακριτικόν, καὶ τῷ ἄρρενι τὸ ἑνιαυτόν. Πλάτων μὲν οὖν τοιαῦτα ἂν φαίη περὶ τούτων, καὶ εἶπεν ἐν Κρατύλῳ σαφῶς. ὡς δὲ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος παραδέδωκεν τὴν τῆς θέσεως καὶ μονίμου καταστάσεως χορηγὸν ἀφοριστέον, ὡς δ' ἂν ἐκ πάντων τούτων συγκεφαλαιούμενος εἴποι τις, τῆς ἐν ἑαυτῇ στάσεως, καὶ μονῆς καὶ ἱδρύσεως τῶν κινήσεων, ἀπὸ τῶν εἰς τὸ ἔξω προϊουσῶν, αὐτὴν αἰτίαν θετέον. συλλήβδην οὖν, ὁ μὲν ἐστὶ πάσης κινήσεως, νοερᾶς, ψυχικῆς, φυσικῆς, πᾶσιν αἴτιος τοῖς δευτέροις, ἡ δέ, πάσης διακρίσεως τῶν ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ προϊόντων ὀχετῶν, ἑκάστῳ διδοῦσα τὴν οἰκείαν καθαρότητα τῆς ἐπιβαλλούσης αὐτῷ κατὰ φύσιν κινήσεως. δι' ἣν ἕκαστον καὶ ἑαυτὸ κινεῖ, καὶ ἄλλα διαφερόντως κινεῖ. δηλοῦσι δὲ οἱ θεολόγοι, τὸν ὠκεανόν, ἁπάσης εἶναι κινήσεως χορηγόν, δέκα λέγοντες αὐτὸν ἐκπέμπειν ὀχετούς, ὧν ἐπὶ θάλατταν τοὺς ἐννέα χωρεῖν. διότι δὴ καὶ τῶν κινήσεων αἱ μὲν ἐννέα, σωματικαί εἰσιν, μία δὲ μόνη τῆς χωριστῆς τῶν σωμάτων οὐσίας, ὡς ἐν Νόμοις ἠκούσαμεν. ὅσα δ' οὖν τῶν θείων συναπογεννῶσιν ὁ μέγιστος ὠκεανὸς εἰς κίνησιν διεγείρει, καὶ δραστήρια ἀποτελεῖ πάντα. ἡ Τηθὺς δὲ διορίζει τῶν γενομένων, καθαρὰ φυλάττουσα τὰ γεννητικὰ αἴτια, καὶ ἱδρ· ουσα ἐν ταῖς πρεσβυτέραις τῶν προϊόντων ἐνεργείαις. ταῦτα μὲν οὖν περὶ αὐτῶν εἰρήσθω χωρίς.

ἐπειδὴ δὲ ὥσπερ εἴπομεν, ἡ ἀπογέννησις αὐτῶν, ἀπὸ τῶν προτέρων, Οὐρανοῦ καὶ γῆς, οὔτε κατὰ συνδυασμὸν ἐπιτελεῖται τοιοῦτον οἷον ἐστὶν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, οὔτε κατὰ ἕνωσιν τοιαύτην οἵαν ἐπὶ τῶν νοητῶν ἐθεωροῦμεν τῆς Νυκτὸς καὶ τοῦ Φάνητος, εἰκότως καὶ τὰ γεννώμενα ἀπ' αὐτῶν, καὶ διακέκριται ἀπ' ἀλλήλων, κατὰ τὴν πρὸς τοὺς γεννήσαντας ἀναλογίαν, καὶ ἑκάτερον τὴν πρὸς ἀμφοτέρους ὁμοιότητα παρεδέξατο. καὶ γὰρ ὁ ὠκεανός, ὡς μὲν ἄρρην, ὁμοιοῦται πρὸς τὴν πατρικὴν αἰτίαν, ὡς δὲ κινήσεων χορηγός, πρὸς τὴν μητρικήν, προόδων οὖσαν αἰτίαν. καὶ ἡ Τηθύς, ὡς μὲν θήλεια, πρὸς τὴν γόνιμον, ὡς δὲ γόνιμον ἐμποιοῦσα κατάστασιν τοῖς παράγουσιν ἐν ταῖς οἰκείαις ζωαῖς πρὸς τὴν ποιητικήν. ἀνάλογον γάρ, τῷ μὲν μοναδικῷ, τὸ ἄρρεν, τῷ δὲ δυαδικῷ, τὸ θῆλυ. καὶ τῷ μέν, τὸ μόνιμον. τῷ δέ, τὸ κινητικόν. δυὰς οὖν ἐκ δυάδος προελθοῦσα, καὶ κατὰ πᾶσαν ἑαυτὴν ὁμοιωμένη πρὸς τὴν γεννητικὴν αὐτῆς δυάδα διορίζει τά τε αἴτια αὐτῆς, καὶ πάντα τὸν μετ' αὐτὴν ἀριθμόν. ἵνα πανταχοῦ τὸ διοριστικὸν ἀποδῶμεν τῇ τοῦ ὠκεανοῦ τάξει, καὶ τῆς Τηθύος. διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ πολλοὺς ὠκεανοὺς παραδεδώκασιν, ὡς καὶ τὴν τάξιν θεῶν τῆς διοριστικῆς ταύτης θεότητος. ὁρῶ ταῦτα μὲν ἔχει ταύτῃ δὲ πάλιν ἐπειδὴ πλῆθος τῶν ὑποσελήνων ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ ἐκ τῶν θεῶν αὐτῶν τῶν σωμάτων περὶ τ ἐψύχωσεν ἰδίᾳ καθάπερ τὴν ὅτε θεῶν αὐτὴν πρεσβυτάτην ἔλεγε γεγονέναι τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ. θεὸς γὰρ πᾶς μετὰ τὴν ναν λέγοιτο καθάπερ καὶ τὸ κρεῖττον τῆς ψυχῆς. ὁ μὴ γὰρ ὁ τὴν ὅλην ἐγέννα ψυχήν, πῶς ἐκείνην τοῦ παντὸς ἔλεγε, καὶ ἐρεῖ προϊών. οὐ γὰρ τὸ πᾶν ὁ Οὐρανὸς ὡς κοσμικὴν ὑφίστησι. πῶς δὲ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς ἡ γένεσις τῶν θεῶν τούτων, ἀλλ' οὐκ

ἐκ τῆς τοῦ

ἐκ τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς, εἴπερ ἄρα καὶ τῆς γῆς. οὐδαμοῦ γὰρ τῷ οὐρανῷ ψυχὴν ἰδίαν ὑπέστησε. λύσις δὲ τούτων τῶν ἀπόρων ἥδε. τὴν ὑποστᾶσαν ψυχήν, ἐκ τῆς ψυχογονίας, κοσμικὴν μὲν πάντως ῥητέον. καὶ γὰρ πᾶν τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς αὐτῆς ἔφατο τεκτήνασθαι τὸν θεόν, ἀλλ᾽ οὐχὶ μόνον τὸν οὐρανόν. τοῦ δὲ παντὸς οὖσαν, πρώτως τὸν οὐρανὸν καταλάμπειν καὶ τὸ ὑποσελήνιον ὡς ἐξημμένον ἐκείνου, ζωογονεῖν. διὰ τοῦτο καὶ οὐρανίαν εἶναι πρώτως, καὶ ἱκανὸν τούτου παράδειγμα λάβοις ἄν, καὶ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. καὶ γὰρ ταύτην ὅλον τὸ ζῷον ἡμῶν διοικοῦσαν ὅμως τὴν κεφαλὴν οἰκητήριον αὐτὴν εἰληχέναι φησίν, ὡς ἐκεῖθεν καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα διοικοῦσαν, τὸ τὴν αἴσθησιν ἐποχετεύειν εἰς πᾶν. οὕτω δὴ οὖν καὶ τὴν τοῦ μὲν εἶναι τό ον τοῦ δὲ οὐρανοῦ πρω καὶ ὅσον ἐστὶν οὐρανία ἧς ἀπογεννᾶν τοὺς κατ᾽ οὐρανὸν θεοὺς ταύτῃ ἔχει τῆς γῆς οὐ καθ᾽ ὅσον καὶ τοῖς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν καθόσον ἐστὶν οὐρανία δὲ δὴ τοῦτο αὐτὸ ζητητέον. τί δή ποτε μὴ καὶ αὐτὸν οὐρανὸν ἐψύχωσε ταύτ λέγειν προσήκειν αι καὶ ἕτερον ὅτι τῷ Σωκράτει τῇ προτεραίᾳ πρὸς εἰδότας ἀνακυκλεῖν τοὺς παρόντας, ἡνίκα τὰς μοίρας ἐκεῖνος ἐφίστησιν ἀτράκτῳ. διὸ καὶ τῆς ἀπλανοῦς, ἢ τῆς πλανωμένης, ἰδίαν οὐκ ἐπεισήγαγε ψύχωσιν, ἀλλ᾽ ὡς ἐκείνων ἀποχρώντων, τὰς περιφορὰς τῆς ὅλης ψυχῆς, ταύτας ἐπέστησε. τοῖς δὲ ἄστροις αὐτὸς ἰδίας αὖ ταῖς διένειμε ψυχάς. περὶ ὧν οὐδὲν ἐκεῖνος ἐτύγχανεν εἰπών, οὐδὲ ἦν τι τοῖς ἀκροαταῖς προεγνωσμένον. ὅσα γὰρ ἠγνόουν, ἔδει κατατείνειν ἀλλ᾽ οὐ τὰ καταφανῆ προσποιεῖσθαι λέγοντα ἀπομηκύνειν.

Τούτων δὲ Φόρκυς, Κρόνος τε καὶ Ῥέα, καὶ ὅσα μετὰ τούτων. Ἐπὶ μὲν τῆς προτέρας ἀπογεννήσεως, δυὰς «
ἀπὸ δυάδος ἀπεγεννήθη τῆς περατωτικῆς καὶ ὁριστικῆς, ἡ γεννητικὴ καὶ κινητική, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀπὸ δυάδος τίκτεται πλῆθος ἐπιστρεφόμενον ἐπὶ τὰς αἰτίας, διὰ τῆς τριάδος. ἐνδεικνύμενον δὲ καὶ τὴν παντελῆ πρόοδον. διαιρεῖται γὰρ καὶ τοῦτο τὸ πλῆθος, εἴς τε τὸ ἀνάλογον τῷ πέρατι, καὶ εἰς τὸ τῇ ἀπειρίᾳ σύστοιχον. ἡ μὲν γὰρ τριάς, τὸ ἐν ταύτῃ πέρας ἐστίν, ὁ δὲ ἀριθμὸς ὁ ἀκατονόμαστος, τὸ ἐν ταύτῃ ἄπειρον. καὶ αὐτῆς δὲ τῆς τριάδος, τὸ μὲν ἀνάλογον, μονάδι καὶ πέρατι, τὸ δέ, τῇ δυάδι καὶ τῇ ἀπειρίᾳ. καὶ ἐπὶ μὲν τῆς προτέρας προόδου, μόνως κατὰ τὸ πέρας, καὶ τὸ νοερόν, προῄει τὰ γεννώμενα, ἐν ταύτῃ δὲ ἐστὶ καὶ τοῦ ἀορίστου μίξις. μετὰ δὲ τὸν ἀπὸ τῆς τριάδος ὅρον, πρόσκειται τό, καὶ ὅσοι μετὰ τούτων τὴν ὁλοτελῆ πρόοδον καὶ τὴν διάκρισιν τῶν τριττῶν τούτων τάξεων, ἐνδεικνύμενον, ὥς τε καὶ τριαδικὴν εἶναι τὴν ἀπογέννησιν ταύτης, διὰ τὸ τῆς ἐπιστροφῆς ἰδίωμα, καὶ δυαδικήν, διὰ τὴν τοῦ ἀπείρου, καὶ ἀορίστου παρεμπλοκήν. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ καὶ ταῦτα, πρὸς τὰς νοερὰς αἰτίας διαφέρειν βουλόμεθα, καθάπερ καὶ τὰς προειρημένας τάξεις, ἐν δὲ ἐκείναις, Ὠκεανὸς καὶ Τηθύς, ἀδελφοὶ λέγονται Κρόνου, καὶ Ῥέας, ἀλλ᾽ οὐχὶ πατρός, ἀπὸ γὰρ οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ τούτοις ἡ πρόοδος, καὶ πᾶσα ἡ Τιτανικὴ τάξις ἐκεῖθεν, κατίδωμεν διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Πλάτων ἐνταῦθα, Φόρκυν καὶ Κρόνον καὶ Ῥέαν, ἀπ᾽ Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος ὑφίστησι. δόξει γὰρ τοῦτο λέγειν, οὐχ ἑπόμενος ταῖς ἀρχαῖς. ἐκεῖ γὰρ ἀδελφοὶ λέγονται οὐ γεννήτορες. τίκτει γὰρ ἡ γῆ λαθοῦσα τὸν οὐρανόν, ὥς φησιν ὁ θεολόγος, ἑπτὰ μὲν εὐώδεις κούρας, ἑπτὰ δὲ παῖδας ἄνακτας. Θυγατέρας μὲν «
Θέμιν καὶ εὔφρονα Τηθύν, Μνημοσύνην τε βαθυπλόκαμον, θείαν τε μακαιρῶν, Ἠδὲ Διώνην τίκτεν «
ἀριπρεπὲς εἶδος ἔχουσαν, Φοίβην τε Ῥείην τε, Διὸς γενέτειραν ἄνακτος. παῖδας δὲ ἄλλους τοσούτους. «
Κοῖόν τε Κρεῖόν τε μέγαν, Φόρκυν τε κραταιόν. Καὶ Κρόνον, Ὠκεανόν θ᾽ Ὑπερίονά θ᾽ Ἰαπετόν τε. «

Τούτων οὖν παρὰ τῷ θεολόγῳ προαναγεγραμμένων, πῶς ὁ Τίμαιος ἐξ Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος παράγει Κρόνον τε καὶ Ῥέαν; πῶς δὴ ταῦτα ῥητέον, προϋποκειμένων ἡμῖν, τὸν Ὠκεανὸν ἐκεῖνον, καὶ τὴν Τηθὺν ἐκείνην ὑπὲρ τὸν Κρόνον εἶναι καὶ Ῥέαν, ὡς μέσους τούτων τε καὶ τῶν πατρῶν, καὶ ὀροφύλακας ἀμφοῖν, ὥσπερ εἰώθασιν αὐτοὺς ὑμνεῖν, πρὸς δὴ τὰ ἄπειρα τούτων ὑποκειμένων; πρῶτον μέν, ὅτι τοὺς αὐτοὺς καὶ ἀδελφούς, καὶ δι᾽ ὑπεροχὴν ἀξίας, πατέρας προσαγορεύεσθαί τινων, οὐ θαυμαστόν. τὰ γὰρ πρῶτα προϊόντα, συμπαράγει τὰ μεθ᾽ ἑαυτά, τοῖς σφετέροις αἰτίας. οὕτω ἀδελφαὶ μὲν αἱ ψυχαὶ πᾶσαι, κατὰ τὴν μίαν δημιουργικὴν αἰτίαν, καὶ κατὰ τὴν ζωογόνον αὐτῶν, ἀρχήν τε καὶ πηγήν. ὑφιστᾶσιν ὅμως αἱ θεῖαι ψυχαί, μετὰ τοῦ δημιουργικοῦ, καὶ τῶν ζωογονικῶν αἰτίων, τὰς μερικὰς ψυχὰς τῷ πρώτῳ προελθεῖν, καὶ ἐν τῇ ὁλότητι μεῖναι. λαβοῦσαι τὴν τοῦ δημιουργεῖν τὰ ὅμοια δύναμιν. καὶ δὴ ἐν αὐτοῖς τοῖς θεοῖς, οἱ Κρονίδαι πάντες ἀδελφοί, κατὰ τὴν μίαν αὐτῶν μονάδα τὴν γεννητικήν. ἀλλ᾽ ὅμως ὁ Ζεύς, πατὴρ καλεῖται, καὶ ὑπὸ τῆς Ἥρας, καὶ ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος, παρὰ τῷ θείῳ ποιητῇ, Ζεῦ πάτερ ἀργικέραυνε, ἔπος τί τοι ἐν φρεσὶ θήσω, καὶ Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥά τίς ἐστι βροτῶν, ἐπ᾽ ἀπείρονα γαῖαν. ὃ μὲν γὰρ ὁ Ποσειδῶν, ὃ δὲ ἡ Ἥρα, προηνέγκατο τὸ Ζεῦ πάτερ. ὥστε οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ καὶ Ὠκεανὸς καὶ Τηθύς, καὶ ἀδελφοὶ λέγοιντο Κρόνου καὶ Ῥέας καὶ πατέρες, ὡς ἐν ἀδελφοῖς σώζοντες τὸ πατρικόν. πρῶτον μὲν οὖν, οὑτωσὶ λυτέον τὴν ἀπορίαν. ἔπειθ᾽ ὅτι τῶν θείων Τιτανικῶν ἑβδομάδων, ὁ μὲν Ὠκεανός, μένει καὶ πρόεισιν, ἑαυτὸν ἑνώσας τῷ πατρί, καὶ οὐκ ἀφίσταται τῆς ἐκείνου βασιλείας. οἱ δὲ ἄλλοι προόδῳ χαίροντες, τῆς μὲν γῆς τὴν βούλησιν, ἀποπληροῦν λέγονται, τῷ πατρὶ δὲ ἐπιβουλεύειν, διαιροῦντες ἑαυτούς, ἀπὸ τῆς ἐκείνου βασιλείας, εἰς ἑτέραν διακόσμησιν. μᾶλλον δέ, πάντων τῶν οὐρανίων γενῶν, τὰ μέν, μένει μόνον ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὥσπερ αἱ δύο πρῶται τριάδες. ὡς γὰρ ἐνόησε φησιν αὐτοὺς ὁ οὐρανὸς ἀμείλιχον ἦτορ ἔχοντας, καὶ φύσιν ἐκνομίην, ῥίπτε βαθὺν γαίης ἐς τάρταρον. κρύπτον οὖν ἐν ἀφανεῖ, δι᾽ ὑπεροχὴν δυνάμεως. τὰ δὲ καὶ μένει, καὶ πρόεισιν, ὥσπερ ὁ Ὠκεανός, καὶ

νός, καὶ ἡ Τηθύς. τῶν γὰρ ἄλλων Τιτάνων, εἰς τὴν κατὰ τοῦ πατρὸς ἐπιβουλὴν ἱεμένων ὁ ὠκεανὸς ἀπαγορεύει τε πρὸς τὰς τῆς μητρὸς ἐπιτάξεις, καὶ ἐνδοιάζει περὶ τῆς τάξεως. Ἔνθ' οὖν τ' ὠκεανὸς μὲν ἐνὶ μεγάροισιν ἔμιμνεν. ὁρμαίνων ποτέρωσε νόον τράποι ἠὲ πατέρα, ὅν γνώσει τε βίης, καὶ ἀτάσθαλα λωβήσαιτο σὺν Κρόνῳ, ἠδ' ἄλλοις ἀδελφοῖς, οἳ πεπίθοντο, μητρὶ φίλῃ, ἢ τούς γε λιπὼν, μίνει ἔνδον ἕκηλος, πολλὰ δὲ πορφύρων, μίμνεν ἥμερος ἐν μεγάροισι, σκυζόμενος ἢ μητρὶ, κασιγνήτοισι δὲ μᾶλλον. Μένει οὖν οὗτος ἅμα καὶ πρόεισι μετὰ τῆς Τηθύος. συνέζευκται γὰρ αὐτῷ κατὰ τὴν πρώτην ἀπογέννησιν. οἱ δὲ ἄλλοι Τιτᾶνες, εἰς διάκρισιν ἐπάγονται καὶ πρόοδον. ἡγεῖται δὲ αὐτῶν, ὁ μέγιστος Κρόνος, ὥς φησιν ὁ θεολόγος, καί τοι γε ὅτι ὁ Κρόνος, ὑπέρτερός ἐστι τοῦ ὠκεανοῦ, δεδήλωκεν ὁ θεολόγος πάλιν λέγων. τὸν μὲν Κρόνον αὐτὸν καταλαμβάνειν τὸν οὐράνιον ὄλυμπον, κἀκεῖ θρονισθέντα, βασιλεύειν τῶν Τιτάνων. τὸν δὲ ὠκεανὸν τὴν λῆξιν ἅπασαν τὴν μέσην. ναίειν γὰρ αὐτὸν ἐν τοῖς θεσπεσίοις ῥεέθροις, τοῖς μετὰ τὸν ὄλυμπον, καὶ τὸν ἐκεῖ περιέπειν οὐρανὸν, ἀλλ' οὐ τὸν ἀκρότατον. ὡς δέ φησιν ὁ μῦθος, τὸν ἐμπεσόντα τοῦ ὀλύμπου, καὶ ἐκεῖ τεταγμένον. τούτων δ' οὖν οὕτως ἐχόντων, ὁ ὠκεανὸς καὶ ἡ Τηθὺς, καθ' ὅσον μένουσι καὶ ἥνωνται πρὸς τὸν οὐρανὸν, συμπράττουσιν αὐτῷ, τὴν τῶν προϊόντων βασιλείαν, Κρόνου τε καὶ Ῥέας, καὶ καθ' ὅσον ἵδρυνται, τῇ μονίμῳ δυνάμει τῆς μητέρος, κατὰ τοσοῦτον τὸν Φόρκυν μετ' αὐτῶν. αὕτη γὰρ αὐτὸν προάγει, πόντου φιλότητι μιγεῖσα μετὰ Νηρέως, καὶ Θαύμαντα. οὐ γάρ ἐστιν ὁ Φόρκυς οὐρανίδης, ἀλλὰ ὁ Φόρκυς, ὡς ἔστι δῆλον ἐκ τῆς θεογονίας, καθ' ὅσον ἡ Τηθὺς τῆς γῆς ἐστι πλήρης, κατὰ τοσοῦτον οἷον γῆ τις οὖσα, λέγοιτ' ἂν τὸν Φόρκυν τοῦτον παράγειν μετὰ τοῦ ὠκεανοῦ. καθ' ὅσον καὶ οὗτος ἐν ἑαυτῷ τὸν νοητὸν περιείληφεν. ὡς θ' ἡ μὲν, καθ' ὅσον ἐστὶ γῆ, κατὰ μέθεξιν, ὁ δὲ, καθ' ὅσον ἐστὶ πόντος κατ' αἰτίαν ὑφιστᾶσι μετὰ τοῦ Κρόνου καὶ Ῥέας τόνδε τὸν θεόν. εἰ δέ τις ἀποδείξοι λόγος ἐκεῖ τὸν Κρόνον ὑπὲρ τὸν ὠκεανὸν, ἢ τὴν Ῥέαν ὑπὲρ τὴν Τηθὺν, λεκτέον, ὅτι ἐκεῖ μὲν ἡ τάξις αὕτη. κρατεῖ γὰρ τὰ τοῦ νοεῖν αἴτια τῆς κινήσεως. ἐνταῦθα δὲ ἔμπαλιν ἐν μεταβολῇ καὶ ῥύσει πάντων ὄντων, ὡς τ' εἰκότως ὁ ὠκεανὸς πρὸ τοῦ Κρόνου, πηγὴ κινήσεως ὤν, καὶ ἡ Τηθὺς προτέρα τῆς Ῥέας, ὥς τε ἄλλον τρόπον λελύσθαι τὴν ἀπορίαν. εἰ μὲν κρείττους ὁ ὠκεανὸς καὶ ἡ Τηθὺς Κρόνου καὶ Ῥέας, ὡς ἡνωμένοι τῷ πατρὶ, τῶν τῇ μητρὶ συνεπομένων, καὶ διαιρούντων ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ πατρὸς, μέσων ὄντων, καὶ πατρικὴν ὑπεροχὴν ἐχόντων πρὸς αὐτούς. εἰ δὲ σύστοιχοι, ἢ ὑφειμένοι, διὰ τὴν ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην τῶν κινητικῶν αἰτίων ἐπικράτειαν, τάχα ἂν τούτων λεγομένων, ὑπερτέραν εἰληχέναι τάξιν. πρὸς μὲν οὖν τὴν εἰρημένην ἀπορίαν, καὶ ταῦτα ἀρκέσει. περὶ δὲ ἑκάστου τῶν θεῶν τούτων, λέγωμεν πάλιν ὁμοίως, ὥσπερ καὶ πρότερον. ὁ μὲν οὖν Θεόδωρος, τὰς ἐν σχέσει ψυχὰς, τῶν τριῶν τοῦ κόσμου τμημάτων, ἐπὶ τούτους ἀναπέμπει τοὺς θεοὺς, τὸν μὲν Φόρκυν, ἐπὶ τῇ ἀνάστρῳ τάττων, ὡς κυοῦντα τὴν φοράν. ἔδει δὲ αὐτὸν ἡμᾶς πείθειν, ὅτι Πλάτων οἶδέ τινα σφαῖραν ἄναστρον, εἶθ' οὕτω τάττειν ἐπὶ ταύτης τὸν Φόρκυν. τὸν δὲ Κρόνον ἐπὶ ταῖς τῶν ἄστρων φοραῖς. διότι Κρόνος ἀπὸ τούτων, καὶ γενέσεις καὶ φοραὶ τῶν αὐτῶν. Ῥέαν δὲ, ἐπὶ τῷ ὑλικῷ. διότι ὑλικῷ πλεονάζει τῶν πρὸ αὐτῆς. ὁ δὲ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἐπὶ ταῖς τρισὶ σφαίραις αὐτοὺς τάττειν ταῖς μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, διχῇ διεῖλον, τὸν ὑπὸ σελήνην κόσμον, οὗτοι δὲ τριχῇ, καὶ ὁ μὲν Φόρκυς, τῆς ὑγρᾶς ὕλης οὐσίας ἐξάρχει κατ' αὐτὸν, πᾶσαν αὐτὴν ἀμερίστως συνέχων. ἡ δὲ Ῥέα, τῶν ῥεόντων ἐστὶ, καὶ ἀεροειδῶν πνευμάτων συνεκτικὴ θεός. ὁ δὲ Κρόνος τὴν ὑψηλοτάτην σφαῖραν καὶ λεπτοτάτην, κατευθύνει τοῦ αἰθέρος μέσως παρὰ τῷ Πλάτωνι τεταγμένος. διότι τὸ μέσον ἐν ταῖς ἀσωμάτοις οὐσίαις καὶ τὸ κέντρον, κυριώτερον ὑπάρχει τοῦ περὶ τὸ μέσον. ἡμεῖς δὲ θαυμάζομεν τὴν ἐπιβολὴν ταύτην. ἀξιοῦμεν δὲ πανταχοῦ τοὺς θε ς τούτους ὁρᾶν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς στοιχείοις, καὶ ἐν πάσαις τάξεσιν. οὕτω γὰρ αὐτῶν τὸ κοινὸν καὶ διατεῖνον ἐπὶ πάντα θεασόμεθα. καὶ τὸν μὲν Φόρκυν, ἁπάσης τῆς σπερματικῆς οὐσίας, καὶ τῶν λόγων τῶν φυσικῶν, καὶ οἷον σπερματικῶν ἔφορον εἶναι φήσομεν, ὡς φέροντα τὴν κύησιν, καὶ γεννήσεως αἴτιον. οἱ γὰρ σπερματικοὶ λόγοι καθ' ἕκαστον στοιχεῖόν εἰσι, καὶ προεστᾶσιν αὐτῶν διάφοροι τάξεις θεῶν τε καὶ δαιμόνων. ἃς δὴ πάσας διὰ τοῦ Φόρκυος περιέλαβε. τὸν δὲ βασιλέα Κρόνον, τὸν διελόντα τὰ εἴδη καὶ τοὺς λόγους, καὶ τὰς ὁλικωτέρας δυνάμεις, ἐπὶ τὰς μερικωτέρας προάγοντα. διὰ γὰρ τοῦτον οὐ μόνον ζῶόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ πεζὸν, καὶ ἔνυδρον, καὶ πτηνόν. καὶ οὐ μόνον πεζὸν, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος καὶ ἵππος. οἱ γὰρ ἐν αὐτῷ λόγοι, μερικώτεροι τῶν οὐρανίων εἰσί. ταύτην γοῦν καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς θεοῖς ἔλαχεν δύναμιν, πολλαπλασιάζειν τὰ νοητὰ, καὶ διαιρεῖν. διὸ καὶ ἡγεῖται τῶν Τιτάνων, ὡς μάλιστα κατὰ τὸ διαιρετικὸν ἰδίωμα χαρακτηριζόμενος. Ῥέαν δὲ τὴν ὑποδεχομένην τὰς ἀφανεῖς τοῦ βασιλέως Κρόνου διαιρέσεις, καὶ προάγουσαν εἰς τὰ δεύτερα, καὶ τὴν προκαλουμένην τὰς πατρικὰς δυνάμεις εἰς τὴν τῶν ἐμφανῶν δημιουργίαν. οὕτω γὰρ καὶ ἡ πρωτίστη τάξις αὐτῆς κινεῖται, καὶ πληροῖ δυνάμεως καὶ ζωῆς, καὶ εἰς τὸ ἐμφανὲς προάγει, τὰς ἐν τῷ Κρόνῳ μενούσας αἰτίας. ὡς θ' ὁ μὲν ἐστὶ νοερῶν εἰδῶν χορηγὸς πανταχοῦ, ἡ δὲ, ψυχῶν πασῶν καὶ ζωῆς πάσης, αἰτία προέστηκεν, ὁ δὲ τῶν φυσικῶν ἐστὶ λόγων γόνιμος. ἐπειδὴ δὲ εἰς τούτων βασιλείαν τελεῖ, καὶ ἄλλος ἀριθμὸς θεῶν, ὧν ὁ Κρόνος περιεκτικὸς καὶ ἡ Ῥέα, διὰ δὴ τοῦτο προσέθηκε καὶ τὸ ὅσοι μετὰ τούτων. οὐ γὰρ δαίμονας μόνον διὰ τούτου περιλαμβάνει, καθάπερ λέγουσί τινες, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀγγελικὸς Κρόνος καὶ ὁ δαιμόνιος, ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθος. ὁ μὲν, ἀγγελικόν, ὁ δὲ, δαιμόνιον.

δὲ δαιμόνιον. καὶ ὁ ἐν θεοῖς θεῖον, καὶ ὁ μὲν ἀέριος, ἀέριον, ὁ δὲ ἔνυδρος, ἐνύδριον, ὁ δὲ χθόνιος, χθόνιον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν κρειττόνων γενῶν, τῶν ὑπ' αὐτοὺς τεταγμένων, ἔοικεν τὸ ὅσοι μετὰ τούτων. δηλοῦντος τούς τε λοιποὺς Τιτᾶνας, Κοῖον καὶ Ὑπερίονα, Κρεῖον, Ἰαπετόν, Φόρκυν, καὶ τὰς λοιπὰς Τιτανίδας, τὴν Φοίβην, τὴν Θείαν, τὴν Μνημοσύνην, τὴν Θέμιν, τὴν Διώνην. μεθ' ὧν ὁ Κρόνος καὶ ἡ Ῥέα προῆλθον. καὶ τοὺς ἅμα τῷ Φόρκυνι προελθόντας, τὸν Νηρέα, τὸν Θαύμαντα, τὴν κινητικωτάτην Εὐρυβίαν, καὶ τοὺς μάλιστα τὴν γένεσιν ὅλην συνέχοντας. ἐκεῖνο μὲν γινώσκειν ἄξιον, ὡς οὐ προσήκει ἀκριβολογεῖσθαι περὶ τῆς ἐν αὐτοῖς τάξεως, πότερον ὁ Κρόνος ἐστὶν ὑπέρτερος ἢ ὁ Φόρκυς. ἕνωσις γὰρ αὐτῶν ἐστι καὶ ὁμοιότης. εἰ δὲ χρὴ διαιρεῖν, ἄμεινον κατὰ τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον τάττειν, ὡς τοῦ μὲν Κρόνου μονάδος ὄντος, τῆς δὲ Ῥέας, δυάδος τινός, προκαλουμένης τὰς ἐν αὐτῷ δυνάμεις, τοῦ δὲ Φόρκυνος, τελεσιουργοῦντος τὴν πρόοδον. λοιπὸν δὲ τῶν ἑξῆς βασιλέων, ἀπὸ τούτου τὴν ἐμφανῆ διακόσμησιν παραγόντων, ταύτην γὰρ εἰλήχασιν οὗτοι τάξιν, ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας Ζεύς, Ἥρα τε καὶ πάντες ὅσους ἴσμεν πάντας ἀδελφοὺς λεγομένους αὐτῶν. τρίτη πρόοδος αὕτη θεῶν γενεσιουργῶν. τετάρτη δὲ τάξις, πέρας μὲν ἐπιτιθεῖσα ταῖς ὀνομασίαις, τῶν ἡγεμόνων ὡς τετράς. περιεκτικὴ γὰρ αὕτη τῶν θείων διακόσμων. ὁμοιουμένη δὲ πρὸς τὴν πρώτην βασιλείαν ὡς δυάς. διότι καὶ αὕτη δυαδική ἐστιν ὥσπερ ἐκείνη. πρόσεστι δὲ αὐτῇ, τό, τε παντελὲς κατὰ τὴν πρόοδον, καὶ τὸ ἀπερίγραφον, κατὰ τὸν ἀριθμόν. οὐ μόνον ἠρκέσθη τὸ ὅσους, καθάπερ ἐπὶ τῆς πρὸ αὐτῆς, ἀλλὰ προσέθηκε, καὶ τὸ πάντας, ἵνα τὴν ἐπὶ πᾶν αὐτῶν ἐνδείξηται πρόοδον. ἔστι καὶ τὸ ὅσον ἐπὶ τῶν ἡνωμένων εἰπεῖν, τὸ δὲ πάντας, ἐπὶ τῶν διῃρημένων ἤδη καὶ πεπληθυσμένων. ὑπάρχει δὲ αὐτῇ καὶ τὸ ὁλικόν. οἱ γὰρ ἐν αὐτῇ κατονομασθέντες θεοί, καὶ οἱ συμπροελθόντες αὐτοῖς πανταχοῦ, κατὰ τοῦτο χαρακτηρίζονται τὸ τῆς δημιουργίας εἶδος. ὁλικοὶ γάρ εἰσι δημιουργοὶ πάντες. τίνες οὖν εἰσιν οὗτοι, καὶ ποίαν ἔχουσι τάξιν; ὁ μὲν δὴ θεῖος Ἰάμβλιχος τὸν Δία μὲν εἶναι τίθεται, τὸν τελεσιουργὸν πάσης τῆς γενέσεως, Ἥραν δέ, τὴν δυνάμεως αἰτίαν καὶ συνοχῆς τοῖς πᾶσι καὶ πληρώσεως καὶ ζωῆς. ἀδελφοὺς δὲ αὐτῶν, τοὺς κοινωνοῦντας αὐτοῖς τῆς γενεσιουργοῦ δημιουργίας νόας καὶ αὐτοὺς ὄντας, καὶ συμπληρουμένους κατὰ τὴν ὁμοίαν ἐκείνοις τελειότητα καὶ δύναμιν. ὁ δέ γε Θεόδωρος, τὴν τὸ ὁλικὸν ἐν σχέσει ψυχώσασαν ζωήν, πάλιν τριχῇ διελών, ὥσπερ εἴωθε τὰς τριάδας ἀποτελεῖν, Δία μὲν καλεῖ τὴν μέχρι ἀέρος, τὸ ἄνω διοικοῦσαν, Ἥραν δέ, τὴν τὸ ἀέριον λαχοῦσαν μέρος. ἀδελφοὺς δὲ αὐτῶν, τοὺς τὰ λοιπὰ πληρωσαμένους. Ζεὺς μὲν γάρ ἐστι τὸ οὐσιῶδες, τῆς ἐν σχέσει τοῦ ὑλικοῦ ψυχῆς. ὅτι μηδέν ἐστι τῆς οὐσίας ζωτικώτερον. Ἥρα δέ, τὸ νοερόν, ὅτι τοῖς ἀπὸ τοῦ ἀέρος λόγοις, διοικεῖται τὰ ἐπὶ γῆς. ὁ δὲ ἄλλος ἀριθμός, τὸ ψυχικὸν εἰς τὰ καθέκαστα διῃρημένον τοῖς εἰρημένοις λέγομεν, ὅτι πολλαὶ μέν εἰσι τάξεις καὶ παρὰ Πλάτωνι τοῦ Διός. ἄλλος γὰρ ὁ δημιουργὸς Ζεύς, ὡς ἐν Κρατύλῳ γέγραπται, καὶ ἄλλος ὁ πρῶτος, τῆς κρονίας τριάδος, ὡς ἐν Γοργίᾳ λέλεκται, καὶ ἄλλος ὁ ἀπόλυτος, ὡς ἐν τῷ Φαίδρῳ παραδέδοται, καὶ ἄλλος ὁ οὐράνιος. εἴτε ἐπὶ τοῦ ἀπλανοῦς, εἴτε ὁ ἐν τῇ θατέρου περιόδῳ. καθάπερ μὲν ὁ πρώτιστος Ζεύς, τὴν ἐν ἀφανεῖ κρυπτομένην τοῦ πατρὸς δύναμιν εἰς ἐμφανῆ δημιουργίαν προήγαγεν, ἀπὸ τῆς μητέρας Ῥέας διανοηθείς. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οὗτος ὁ παραδιδόμενος ἐνταῦθα γενεσιουργὸς Ζεύς, τὰς ἀφανεῖς διαιρέσεις καὶ διακρίσεις τῶν εἰδῶν, ἃς ἐποιεῖτο μὲν ὁ Κρόνος, προυκαλεῖτο δέ, ἡ Ῥέα, προῆγε δὲ εἰς κίνησιν καὶ γέννησιν ὁ Φόρκυς αὐτός, ἐπιτίθησι τῇ ὕλῃ, καὶ τὰ αἰσθητὰ παράγει, καὶ διακοσμεῖ τὸ ἐμφανές, ἵνα μὴ μόνον ἐν φύσεσι καὶ ἐν ψυχαῖς ὦσιν αἱ διαιρέσεις τῶν λόγων, καὶ ἐν ταῖς νοεραῖς πρὸ τούτων οὐσίαις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς. τοῦτο γὰρ ἴδιον δημιουργίας. καὶ εἰ δεῖ φάναι τὸ δοκοῦν, ὁ μὲν Κρόνος, νοερὰς ποιεῖται τὰς τομάς, ἡ δὲ Ῥέα, ψυχικάς, ὁ δὲ Φόρκυς, φυσικάς. ὑπὸ τὴν φύσιν γὰρ οἱ σπερματικοὶ λόγοι πάντες. ὁ δὲ Ζεὺς αἰσθητὰς καὶ ἐμφανεῖς διακοσμῶν καὶ οὗτος καὶ εἰδοποιῶν τὰ τῇδε ὁλικῶς ζῶντα, καὶ κινούμενα ποιῶν. ἐπειδὴ δὲ τὰ αἰσθητὰ ταῦτα εἴδη γενόμενα καὶ τελεσιουργηθέντα, πολυειδῶς ἀνελίττεται, κατὰ παντοίους ἐξελιγμούς, κινούμενα, καὶ μεταβάλλοντα, διὰ δὴ τοῦτο, τῷ Διῒ συνέζευκται ἡ βασιλὶς Ἥρα, τὴν κίνησιν ταύτην ἐπιτελοῦσα τὴν τῶν ἐμφανῶν, καὶ τὸν ἐξελιγμὸν τῶν εἰδῶν. διὸ καὶ οἱ μῦθοι παραδεδώκασιν αὐτήν, ὅτε μὲν μανίαν ἐπιπέμπουσαν τισίν, ὅτε δέ, ἄθλους ἄλλοις ἐπιτάττουσαν. ἵνα, διά τε νοῦ παρουσίαν, εἰς πάντα ψυχῶν μερικῶν ἐνθέων ἀμφοτέρων ἐνεργούντων, πᾶσα ἡ πρόοδος, καὶ πᾶσα ἡ γέννησις, ἐπιτελεσθῇ τῶν ὑπὸ σελήνην. ταύτης δὲ τῆς δυάδος τοιαύτης οὔσης, εἰσὶ γὰρ ἄλλαι δημιουργικαὶ δυνάμεις, τριχῇ διελόμεναι τὸν ἀφανῆ κόσμον, τῆς γενέσεως, τῆς μὲν τὸν ἀέρα διοικεῖν λαχούσης, τῆς δέ, τὸ ὕδωρ, τῆς δέ, τὴν γῆν, κατὰ τοὺς δημιουργικοὺς κλήρους. διὸ καὶ ἀδελφοὶ λέγονται τούτων, ὡς καὶ αὗται προϊστάμεναι τῆς ἐμφανοῦς ποιήσεως. ἔτι δὲ τούτων ἄλλους ἐγγόνους. αὕτη ἐστὶν ἐσχάτη πρόοδος, τῶν ἐνταῦθα παραδιδομένων. διὸ καὶ ἀνωνύμως παραδέδοται τὴν εἰς ἔσχατον μερισμὸν ὑπόβασιν αὐτῆς ἐνδεικνυμένου τοῦ Πλάτωνος. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ὑπὲρ τὸν κόσμον θεοῖς ἀπὸ τῆς ὁλικῆς δημιουργίας προῆλθεν ἡ μεριστή, καὶ εἰς ταύτην ἡ τῶν βασιλέων ἐπερατώθη σειρά, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην, ἀπὸ τῆς δευτέρας τάξεως οἱ ἔγγονοι προέρχονται τοῦ Διός. ἐν οἷς καὶ ὁ τῆς μεριστῆς δημιουργίας χορός. ὁλικῶς γὰρ τῶν εἰρημένων δημιουργῶν τὰ αἰσθητὰ ποιούντων, ἔδει καὶ τοὺς διανέμοντας εἶναι δυνάμεις ἄλλας ἄλλοις, καὶ ἰδιότητας, καὶ μερίζοντας τὴν τῶν

ὑπὸ σελή-

ὑπὸ σελήνην γένεσιν εἰς πλῆθος. διὸ καὶ ἄλλους αὐτοὺς προσείρηκεν μόνον, ὡς ἑτερότητι παντοία συνόντας, καὶ οὔτε τοὺς ὅσους, οὔτε τοὺς πάντας παρέλαβεν. ἔχομεν οὖν τὰς ὅλας βασιλείας, ἀνάλογον ἐν τοῖς εἰρημένοις, διὸ μὲν τῶν πρώτων τεταγμένων, οὐρανοῦ καὶ γῆς, τῶν δὲ λοιπῶν, ὑπὸ σελήνην, τῆς οὐρανίας, τῆς κρονίας, τῆς διονυσιακῆς. μεταξὺ δὲ τῶν δύο, τῶν ἐν ἑνὶ τούτοις πρώτων, ἡ τοῦ ὠκεανοῦ περιείληπται τάξις, ὡς διορίζουσα πάντα τὰ προϊόντα ἀπὸ τῶν αἰτίων αὐτῶν τῶν πατέρων, καὶ ὡς αὐτῇ μένουσά τε ἅμα καὶ προϊοῦσα, κατὰ τὴν πρὸς τὰς νοερὰς αὐτῶν ὑποστάσεις ἀναλογίαν. τί οὖν δεῖ προϊέναι λοιπὸν τῶν ἡγεμονιῶν πασῶν ἐνταῦθα παραδιδομένων, καὶ ἑκάστῃ τοῦ οἰκείου συνεζευγμένης πλήθους. ὁ μὲν γὰρ οὐρανὸς, περατοῖ πᾶσαν τὴν γένεσιν, καὶ ἡ γῆ, δυναμοῖ, κινεῖ δὲ ὁ ὠκεανὸς, ἑδράζει δὲ ἡ Τηθὺς ἕκαστον ἐπὶ τῆς ἰδίας κινήσεως, τῆς νοερᾶς, τὰ νοερὰ, τῆς ψυχικῆς, τὰ μέσα, τῆς φυσικῆς τὰ σωματικὰ, τοῦ ὠκεανοῦ πάντα κινοῦντος ἀθρόως. διαιρεῖ δὲ νοερῶς μόνον ὁ Κρόνος, ζωοποιεῖ δὲ ἡ Ῥέα, λόγοις δὲ σπερματικοῖς ὁ φόρκυς διανομεῖ. φανερὰ δὲ ἐξ ἀφανῶν ὁ Ζεὺς ἀποτελεῖ, ἐξελίττει δὲ ἡ Ἥρα, κατὰ παντοίας τῶν ἐμφανῶν μεταβολάς. καὶ οὕτω δὴ διὰ τῆς ἐννεάδος ταύτης, ὁ πᾶς ὑπὸ Σελήνην κόσμος, συμπληροῦται, καὶ ὑποτάττεται δεόντως. θείως μὲν, ἀπὸ τῶν θεῶν, ἀγγελικῶς δὲ, ἀπὸ τῶν ἀγγέλων, ὡς εἴπομεν ἡμεῖς, δαιμονίως δὲ, ἀπὸ τῶν δαιμόνων, τῶν μὲν θεῶν, περὶ τὰ σώματα, καὶ τὰς ψυχὰς, καὶ τοὺς νοῦς ὑφισταμένων, τῶν δὲ ἀγγέλων, περί τε ψυχὰς, καὶ σώματα τὴν ἑαυτῶν πρόνοιαν ἐπιδεικνυμένων. τῶν δὲ αὖ δαιμόνων, περὶ τὴν τῆς φύσεως δημιουργίαν, καὶ τὴν τῶν σωμάτων προμήθειαν μεριζομένων. ἔστι δὲ αὖ καὶ τῆς ἐννεάδος ἀριθμὸς, τῇ γενέσει πρέπων. ἀπὸ γὰρ μονάδος πρόεισιν, ἄχρι τῶν ἐσχάτων, ἀνεπιστρόφως. τοῦτο δὲ ἴδιον γενέσεως. διότι πίπτουσιν εἰς ὕλην οἱ λόγοι, καὶ εἰς ἑαυτὰς, πάσας ἑαυτῶν ἀρχὰς ἐπιστρέφειν ἀδυνατοῦσιν. καὶ μὴν καὶ ἡ δυὰς οὖσα τριαδική. τρεῖς γὰρ ἐλείφθησαν τάξεις δυαδικαί. πρώτη, δευτέρα, τετάρτη. τὴν ἐπιπλοκὴν ἐνταῦθα δηλοῖ, τοῦ τελείου καὶ ἀτελοῦς, καὶ τοῦ ὅρου πρὸς τὴν ἀοριστίαν. τὰ μὲν γὰρ οὐράνια πάντα ὡρισμένα, καὶ ἀεὶ ἐντελεχῆ φησὶν ἐκεῖνος. τὰ δὲ ἐν γενέσει, ἀπὸ τοῦ ἀτελοῦς, ἐπὶ τὸ τέλειόν ἐστι, καὶ αὐτὸν τὸν ὅρον, ἀορίστως καταδέχεται. πρὸς τούτοις ἡ ἀπὸ γενέσεων τετρὰς, οἰκεία ταῖς τάξεσιν ἐστὶ ταῖς γενεσιουργοῖς. ἵνα τὸ πλῆθος ἡνωμένως ἔχουσι, καὶ τὸ μεριστὸν, ἀμερίστως, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐν γενέσει. καὶ γὰρ τὰ τοῦδε στοιχεῖα, τέτταρα, καὶ αἱ ὧραι καθ' ἃς ἡ γένεσις, ἀνελίττεται, τέσσαρες. καὶ τὰ κέντρα τέτταρα, καὶ ὅλως πολλὴ τῆς τετράδος ἡ ἐπικράτεια, περὶ τὴν γένεσιν. ἀλλὰ διὰ τί φαίη αὖ τις ἐν τῇ ἐννεάδι ταύτῃ, περιέλαβε πᾶν τὸ πλάτος τῶν γενεσιουργῶν θεῶν; διότι φήσω πᾶσαν ἡ ἐννεὰς αὕτη συμπληροῖ τὴν δημιουργίαν τῆς γενέσεως. ἔστι μὲν γὰρ ἐν τοῖς ὑποσελήνην, καὶ σώματα καὶ φύσεις, καὶ ψυχαὶ, καὶ νόες, καὶ ὁλικῶς, καὶ μερικῶς. καθ' ἕκαστον δὲ στοιχείων πάντα ταῦτά ἐστιν ἀμφοτέρως. διότι καὶ τὰ ὅλα καὶ τὰ μέρη, συνυφέστηκεν ἀλλήλοις. ἀλλ' ὁ μὲν οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, τὰς ἀφανεῖς οὐσίας αὐτῶν ἀπογεννῶσιν, ὁ μὲν καθ' ἕνωσιν, ὁ δὲ κατὰ πληθυσμόν. καὶ ὁ μὲν, εἰ βούλει κατὰ τὸ πέρας, ἡ δὲ κατὰ τὸ ἄπειρον, ἡγούμενοι τῆς οὐσίας πᾶσιν. ὁ δὲ Ὠκεανὸς, καὶ ἡ Τηθὺς, τήν τε κίνησιν αὐτῶν τὴν κοινὴν, καὶ τὴν διῃρημένην ἀποτελοῦσιν. ἄλλη δὲ ἄλλων κίνησις, τοῦ ὁλικοῦ νοῦ, τῆς ὁλικῆς ψυχῆς, τῆς ὁλικῆς φύσεως. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν μερικῶν, οὕτω δὲ τῶν ὅλων τούτων διακεκοσμημένων, ὁ μὲν Κρόνος, διαιρεῖ τὰ μερικὰ ἀπὸ τῶν ὁλικῶν, ἀλλὰ νοερῶς, ἡ δὲ Ῥέα, προκαλεῖται τὴν διαίρεσιν ταύτην, ἀπὸ τῶν νοερῶν, καὶ ἐπὶ τὰς παντοίας μέχρι τῶν ἐσχάτων εἰδῶν τῆς ζωῆς, ζωογόνος οὖσα θεός. ὁ δὲ Φόρκυς, καὶ ἐπὶ τοὺς φυσικοὺς λόγους προάγει τὴν τιτανίαν διάκρισιν. μετὰ δὲ τοὺς τρεῖς τούτους αὐτῶν τῶν συνθέτων εἰσὶν οἱ πατέρες. καὶ ὁ μὲν Ζεὺς, τὰ αἰσθητὰ διακοσμεῖ, κατὰ τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν μίμησιν ὁλικῶς. καὶ γὰρ ὁ ἐν τοῖς νοεροῖς ἀνάλογον τῷ οὐρανῷ προελήλυθεν ἐν τῇ βασιλικῇ σειρᾷ. ἡ δὲ Ἥρα, κινεῖ τὰ ὅλα, καὶ δυνάμεων πληροῖ, καὶ ἐξελίττει κατὰ πᾶσαν πρόοδον. ὡς οἵ γε μετὰ τούτους, καὶ τὰ μερικὰ δημιουργοῦσιν ἔργα τῶν αἰσθητῶν. ἄλλοι κατὰ ἄλλην ἰδιότητα δημιουργικὴν, ἢ ζωογονικὴν, ἢ τελεσιουργὸν, ἢ συνεκτικὴν, μέχρι τῶν ἐσχάτων ἀνελιττόμενοι, καὶ μερίζοντες ἑαυτούς. ἀνάλογον ὄντες τῇ κρονίᾳ τάξει. τὸ γὰρ διαιρετικὸν, ἀπὸ ταύτης ἄρχεται τῆς ἡγεμονίας. ταῦτα

» καὶ περὶ τούτων. ἐπὶ δὲ τὰ ἑξῆς ἰτέον. Ἐπεὶ δὲ πάντες ὅσοι τε περιπολοῦσι φανερῶς, καὶ ὅσοι φαίνονται

» θεοὶ, καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσι γένεσιν ἔσχον. λέγει πρὸς αὐτοὺς, ὁ τόδε τὸ πᾶν γεννήσας, τάδε. Πάσας τὰς τάξεις τῶν ἐγκοσμίων θεῶν περιλαβὼν, τάς τε ἐν οὐρανῷ, καὶ τὰς τῆς γενέσεως προϊσταμένας, καὶ προαγαγὼν αὐτὰς ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς μονάδος, τὰς μὲν μοναδικῶς, τὰς δὲ ἑβδομαδικῶς, τὰς δὲ, κατὰ τὸν τῆς ἐννάδος ἀριθμὸν, ἐπιστρέφει πάλιν ἐπὶ τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν, καὶ συνάγει περὶ τὸν ἕνα πατέρα, καθ' ὃν ὁμόγνιοι πᾶσαι, καὶ ὁμοειδεῖς εἰσι, καὶ πληροῖ τῶν νοήσεων τῶν δημιουργικῶν. ἵνα καὶ αὐτοὶ μιμήσωνται, τὴν πρόνοιαν τοῦ πατρός. καὶ τοῦτο μὲν εἰς ὕστερον ἔσται δῆλον. νῦν δὲ ὅτι μὲν φανερῶς περιπολοῦντας ἀποκαλεῖ τοὺς οὐρανίους, πρόδηλον. ἡλιοειδῆ γὰρ αὐτῶν ἐστι τὰ ὀχήματα, καὶ μιμούμενα τὴν νοερὰν αἴγλην. φαινομένους δὲ, καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσι τοὺς ὑπὸ Σελήνην ἐπονομάζει, διά τινα αἰτίαν; ἢ ὅτι προβέβληται μὲν αὐτῶν τὰ ἔνυλα ταῦτα στοιχεῖα, οἷον παραπετάσματα τῆς αὐγῆς τῶν αἰθερίων ὀχημάτων, ἃ προσεχῶς ἐξήρτηται τῶν γενεσιουργῶν θεῶν. δῆλον γὰρ ὡς ἐγκοσμίους ὄντας, ἀνάγκη καὶ ὄχημα ἔχειν ἐγκόσμιον ἀστροειδές. ἐκφαίνεται δὲ αὐτῶν τὸ φῶς, ὅταν τοῖς τῇδε τόποις μέλλωσι συνοίσειν,

νοῖσιν, τοῖς τὴν ἔλλαμψιν αὐτῶν δεχομένοις. εἰ δὲ φαίνεσθαι φησὶν αὐτούς, καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσιν, ἀνάγκη δήπουθεν, ἢ τῶν ἀσωμάτων ἐν αὐτοῖς δυνάμεων τὴν ἔκφασιν αὐτῶν λέγειν, ἢ σωμάτων, ἃ δὴ πάντως ὑπέστρωται αὐτοῖς. ἀλλ' εἰ τῶν ἀσωμάτων, κοινόν ἐστι τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς ὁρατοὺς θεούς. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ταῖς ἀσωμάτοις δυνάμεσιν οὐκ ἀεὶ φαίνονται, ἀλλὰ ποτέ, καὶ ὅταν ἐθέλωσιν. οὐκ ἔδει τοίνυν ἀντιδιαιρεῖσθαι τούτοις ἐκείνους, κατὰ τὸ κοινὸν ἀμφοτέρων. ἀλλὰ καθ' ὅσον ἔχουσιν ἴδιόν τι πάντως. εἰ δὲ σωμάτων ποιοῦνται τινῶν ἔκφανσιν ὅταν ἐθέλωσιν, ἀνάγκη κἀκείνους πρὸ τῶνδε τῶν ἐμφανῶν, ἄλλοις χρῆσθαι σώμασιν ἡμῖν. τότε δὲ φαινομένοις, ὅταν τοῖς χρωμένοις δοκῇ. πάντως ἄρα καὶ τοῖς μὴ ὁρατοῖς θεοῖς, ἄλλα ὑπέστρωται σώματα θειότερα τῶν φαινομένων. καὶ κατ' ἐκεῖνα λέγονταί τε ἐγκόσμιοι καὶ εἰσί. καὶ δι' ἐκείνων μέσων, καὶ τούτοις ἐπιβεβήκασι τοῖς στοιχείοις. διδόντων καὶ αὐτοῖς ὅσην δύνανται δέξασθαι, καὶ συνεχόντων αὐτῶν τὰ εἴδη, καὶ τὰς φύσεις, ταῖς ἑαυτῶν δυνάμεσι. καὶ γὰρ ἐπειδὴ τούτων οὐδὲν αἰσθητικόν ἐστι, δεῖ δὲ τὰ ὀχήματα τῶν λογικῶν ψυχῶν εἶναι τοιαῦτα, δῆλον δήπουθεν ὡς ἄλλοις χρῶνται πρὸ τούτων ὀχήμασιν. ἔτι δὲ εἰ μὲν μηδὲν αὐτῶν ὅλως ἐξῆπται σῶμα, θαυμαστόν εἴπερ καὶ αἱ οὐράνιαι ψυχαὶ σώμασι χρῶνται, τούτους ἐξῃρημένους εἶναι πάντων σωμάτων, καὶ ταῦτα ἐγκοσμίους ὄντας. εἰ δὲ ἔχουσί τε καὶ σωματικόν, ἢ τὰ φαινόμενα ταῦτα ἕξουσι σώματα, καὶ πῶς ἐπιβεβήκασι, σώμασι γιγνομένοις καὶ ἀπολυμένοις. εἴ τε γὰρ αἴσθησιν ἔχει ταῦτα τῆς ἐν αὐτοῖς παρὰ φύσιν διαθέσεως, αἰσθανόμενα τὴν τῶν χρωμένων ζωήν, ἀπράγμονα μένειν οὐκ ἐᾷ. εἴτε μὴ ἔχοι, οὐδ' ἂν ζῶα εἴη. πᾶν γὰρ ζῶον αἰσθητικόν, ὡς καὶ αὐτῷ δέδοκται. διὸ καὶ τοῖς φυτοῖς αἰσθήσεως μεταδοὺς τῆς ἐσχάτης, ζῶα καὶ ταῦτα προσειπών. ὅτι δὲ πᾶν τὸ ψυχῆς ἐξημμένον ἔμψυχόν ἐστι καὶ ζῶον, καὶ τοῦτο πάλιν αὐτός ἐστι λέγων. εἰ οὖν ταῦτα προσεχῶς ἐξήρτηται τῶν ὑποσελήνων θείων ψυχῶν, καὶ ἄπορος ὁ λόγος, ἢ ἄλλα πρὸ τούτων, καὶ τοῦτ' ἦν, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπών. ὅτι φαίνονται καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσιν ἀφανεῖς ὄντες ἡμῖν τέως. ταῦτα μὲν, πρὸς τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν. περὶ δὲ ἁπάντων τῶν κατευθυνόντων τὴν γένεσιν θεῶν, λέγωμεν, ὡς οὔτε τὴν οὐσίαν ἔχουσι τῇ ὕλῃ συμμεμιγμένην. καθάπερ φασὶν οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. οὐδὲν γὰρ δεῖον κατὰ τῆς ὕλης, νῷ καὶ φρονήσει δύνασθαι διοικεῖν, οὐδὲ κυρίως ἐστὶ ποιητικὸν αἴτιον, ἀλλ' ὄργανον ἑτέρου τινός. οὔτε τὴν μὲν οὐσίαν ἔχουσιν ἀμιγῆ πρὸς τὴν ὕλην, τὰς δὲ δυνάμεις, καὶ τὰς ἐνεργείας ἀναμεμιγμένας πρὸς αὐτήν, ὡς οἱ περὶ Νουμήνιον λέγουσιν. ἐπεὶ γὰρ τῶν θεῶν αἱ ἐνέργειαι, σύνδρομοι πρὸς τὰς οὐσίας εἰσί, καὶ πρὸ τῶν ἔξω προϊουσῶν ἐνεργειῶν, αἱ ἔνδον ὑφεστήκασιν, ὅπου γε καὶ ἡ μερικὴ ψυχή, πρὸ τῆς εἰς τὸ ζῶον ἐνδιδομένης ζωῆς, ἔχει κυριωτέραν ἐν ἑαυτῇ ζωήν, καὶ πρὸ τῆς ἔξω χωρούσης κινήσεως, δι' ἧς τὰ ἄλλα κινεῖ, τὴν εἰς ἑαυτὴν ἐπιστραμμένην κέκτηται κίνησιν. πάντη ἄρα ἀμιγεῖς ἐκεῖνοι οἱ θεοὶ πρὸς τὴν ὕλην. ἀμιγῶς μὲν, τὰ μεμιγμένα διακοσμοῦντες, ἀγεννήτως δέ, τὰ γεννητά. καὶ ἀμερίστως τὰ μεριστὰ συνέχοντες, ζωῆς αἴτιοι, νοῦ χορηγοί, δυνάμεως ἀποπληρωταί, ψυχῆς δοτῆρες, ἀγαθῶν ἀρχηγοὶ πάντων, τάξεως καὶ προνοίας καὶ διοικήσεως ἀρίστης ἐξάρχοντες, καὶ ζῶα κρείττονα περὶ ἑαυτοὺς ὑποστήσαντες, ἀγγέλων ἡγούμενοι, δαιμόνων ἄρχοντες, ἡρώων προϊστάμενοι κατὰ τάξιν, καὶ διὰ τῆς τριφυοῦς ταύτης στρατείας, πᾶσαν κατευθύνοντες τὴν γένεσιν. εἰ δὴ βάσιν καὶ ἕδραν ἀποφηναίμεθα τῶν θεῶν ὅλων τὴν περὶ γένεσιν αὐτῶν καθήκουσαν τάξιν, ὀρθῶς ἂν εἴποιμεν. καὶ εἰ τὸ τέλος αὐτοὺς φαίημεν συνελίσσειν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς θείας ὑποβάσεως, οὐκ ἂν τῆς ἀληθείας ἁμαρτάνοιμεν. τοιούτων δὲ ὄντων αὐτῶν, ὁ μὲν Πλάτων, εἰς τοὺς νοητούς τε καὶ νοεροὺς θεούς, καὶ τοὺς ἰδίως νοεροὺς καλουμένους ἀποβλέπων, τὰς τέτταρας αὐτῶν προόδους κοινῶς ἐθεώρησεν. εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ ἀπὸ τῶν ὑπερκοσμίων θεῶν δυνάμεις. εἴτε ἀπὸ τῶν δώδεκα ἡγεμόνων, εἴτε ἀπ' ἄλλων τινῶν καθήκουσαι. καὶ ἀπὸ τῶν οὐρανίων δὲ χορῶν, πρόεισί τις εἰς τὴν γένεσιν διάταξις διπλασιαζομένη ὥς φησιν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος. ἀπὸ μὲν γὰρ τῶν εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἡγεμόνων, γενέσθαι δύο καὶ τετταράκοντα καθ' ἑκάστην στοιχείου λῆξιν ἡγεμονίας θεῶν γενεσιουργῶν. ἀπὸ δὲ τῶν ἓξ καὶ τριάκοντα δεκαδαρχῶν, δύο καὶ ἑβδομήκοντα προεληλυθέναι, καὶ ἄλλους ὡσαύτως θεούς. πλήθει μὲν διπλασίους τῶν οὐρανίων, δυνάμει δὲ ἀπολειπομένους. δεῖ δὲ καὶ τὰς τριπλᾶς αὐτῶν προόδους θεωρεῖν, καὶ τὰς πενταμερεῖς διαιρέσεις, καὶ τὴν καθ' ἑβδομάδα θείαν ἀπογέννησιν. ἀνάλογον γὰρ τῷ κόσμῳ παντὶ καὶ τριχῆ διεκοσμήθησαν, καὶ πενταχῆ, καὶ ἑπταχῆ. ἵνα καὶ ἕκαστον τῶν στοιχείων κόσμος ᾖ, καὶ ὄντως μίμημα τοῦ παντός. ἡ μὲν δὴ σύντομος διδασκαλία, περὶ τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν, τοιαύτη τίς ἐστι κατὰ τὰς διπλᾶς οὐσίας, καὶ τὰς διφυεῖς ζωάς, καὶ διττὰς λήξεις προεληλυθότων. ὥσπερ καὶ ὁ Πλάτων δυαδικὰς αὐτῶν πεποίηται τὰς ἡγεμονικὰς ἀπογεννήσεις. ἐφεξῆς δὲ τούτοις εἴπωμεν τίνες εἰσὶν οἱ λόγοι τοῦ πατρός, καὶ τίνος ἕνεκα προεληλύθασιν. εἰσὶ μὲν οὖν οἱ λόγοι πάντως, οὔτε προφορικοί. τοῦτο γὰρ ἀλλότριον τῆς ἀΰλου καὶ χωριστῆς οὐσίας, οὔτε φυσικοί. τούτους γάρ, οὐχ ὁ δημιουργὸς ἐνδίδωσι πρώτως τοῖς ἐγκοσμίοις, ἀλλὰ ἡ μία φύσις, οὔτε ψυχικοί. τούτους γὰρ ἡ ψυχὴ προείληφεν, ἥτε μία, καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι, ὅσαι γένεσιν ἔχουσιν, οὔτε νοεροί. καὶ γὰρ τούτους ὅλους, ὁ τοῦ παντὸς ἐν ἑαυτῷ περιέχει, καὶ πάντες οἱ ὑποστάντες, ἀλλ' ὅπερ ἐστὶν ἐπάξιον τοῦ λέγοντος, δημιουργικοὶ καὶ θεῖοι, πάντας τοὺς ἀπογεννηθέντας θεούς, δημιουργικοὺς ἀποτελοῦντες, κατὰ τὴν τοῦ λέγοντος θεοῦ δύναμιν χαρακτηριζόμενοι. εἰσὶ γὰρ οἱ λόγοι, δυνάμεων μεταδόσεις, ἀπὸ τῶν πρώτων εἰς τὰ δεύτερα, καὶ θείας προνοίας καὶ ζωῆς θαυμαστῆς, ἣν

ὁ τῶν ὅλων δημιουργός, ἐν ἑαυτῷ προείληφεν. εἰσὶ μὲν οὖν ὥσπερ εἴπομεν οἱ λόγοι τοιοῦτοι. τέλος δὲ αὐτῶν ἐστι τὸ δημιουργικοὺς ἀποτελέσαι τοὺς θεοὺς τοὺς δεχομένους τοὺς λόγους. ὡς γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς τέχνης λόγοι προϊόντες εἰς τὴν ὕλην, τεχνητὰ ποιοῦσι, καὶ ὡς οἱ ἀπὸ τῆς φύσεως φυσικά, καὶ ὡς οἱ ἀπὸ ψυχῆς ἔμψυχα, νοερὰ δὲ οἱ ἀπὸ νοῦ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ἀπὸ τῶν θεῶν λόγοι, θεῖα ποιοῦσι τὰ κατήκοα. γένη πάντα τῶν λόγων. ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν θεῶν αὐτῶν, οἱ μέν εἰσι δημιουργικῆς τάξεως, οἱ δὲ, ζωογονικῆς, οἱ δὲ, ἀτρέπτου καὶ καθαρᾶς ζωῆς, οἱ δὲ, ἄλλης τινός, κατὰ τὰς τῶν λεγόντων ἰδιότητας, ἀφορίζεται καὶ τὸ εἶδος τῶν λόγων. ὅπου μὲν δημιουργικόν, ὅπου δὲ ζωῆς θείας παρεκτικόν, ὅπου δὲ ἀτρεψίας καὶ καθαρότητος χορηγόν. ὡς τὸ ἐπειδὴ καὶ νῦν ὁ τοὺς λόγους προϊέμενος ἐστι δημιουργικός, οἵ τε λόγοι κατὰ τὴν ἰδιότητα τοῦ λέγοντος προέχοντες δημιουργικοί τινες ὄντες, καὶ τοὺς δεχομένους ἀποτελοῦσι δημιουργούς. εἰ γὰρ καὶ διάφοροι τάξεις εἰσὶ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, δημιουργικαί, ζωογονικαί, συνοχικαί, τελεσιουργοί, φρουρητικαί, κριτικαί, καθαρτικαί, καθάπερ καὶ τῶν ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν ἱδρυμένων. κατὰ γὰρ ἐκείνους, καὶ οὗτοι προεληλύθασιν, ἀλλ' ὅμως καὶ πάντες πασῶν τῶν δυνάμεων μετέχουσιν. ἀφορίζονται δὲ ἄλλοι κατ' ἄλλην ἰδιότητα μᾶλλον καὶ ἧττον, ὥστε καὶ δημιουργικῆς ἑκάστῳ μέτεστι δυνάμεως. καθ' ὅσον συντέτακται πρὸς τὴν μονάδα τὴν δημιουργικήν. καὶ ζωογονικῆς καθ' ὅσον ὑπὸ τῆς ζωογονικῆς ἐλλάμπεται πηγῆς. κἀπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἀλλ' εἰ μὲν ἦν ζωογονικὸς θεὸς ὁ λέγων, ἔφαμεν ἂν διὰ τῶν λόγων ζωῆς θείας τοὺς ἀκούοντας αὐτὸν πληροῦν. ἐπειδὴ δὲ δημιουργός ἐστιν ὁ δημηγορῶν, δημιουργικῆς ἰδιότητος μεταδίδωσι τοῖς θεοῖς, καὶ διασπείρει τὴν μίαν ἑαυτοῦ δημιουργίαν εἰς τὰ πλήθη τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ δημιουργοὺς αὐτοὺς ἄλλων ἀποφαίνει τῶν θνητῶν γενῶν, αὐτὸς ἐν τῇ ἑαυτοῦ περιωπῇ διαιωνίως ἱδρυμένος ἐν τῇ τοῦ ὀλύμπου κορυφῇ, κατὰ τὴν ἔνθεον ποίησιν. οἱ μὲν οὖν λόγοι τοιοῦτοι, καὶ τέλος τοῦτο τῆς δημιουργικῆς ταύτης δημηγορίας. λοιπὸν δὲ ἐπὶ τὴν λέξιν προϊτέον. Θεοὶ θεῶν, ὁ μὲν σκοπὸς τῆς δημηγορίας ἐστὶν ὡς προείρηται, δύναμιν δημιουργικὴν καὶ πρόνοιαν ἐνθεῖναι τοῖς ἐγκοσμίοις γένεσι τῶν θεῶν, καὶ προαγαγεῖν εἰς τὴν τῶν λοιπομένων γενῶν ἀπογέννησιν, καὶ ἀνάλογον αὐτοῖς ἐπιστῆσαι τοῖς θνητοῖς. ὥσπερ αὐτὸς ἐπιβέβηκεν τῇ μιᾷ διακοσμήσει τοῦ παντὸς ὁ τῶν ὅλων πατήρ. δεῖ γὰρ τὰ μὲν, πρώτως ἀπογεννᾶσθαι, παρὰ τῆς δημιουργικῆς μονάδος, τὰ δὲ, διὰ μέσων ἄλλων. τοῦ μὲν δημιουργοῦ πάντα παράγοντος ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ὁμοῦ, καὶ διαιωνίως. τῶν δὲ παραγομένων τάξιν ἐχόντων, καὶ τῶν πρώτων προϊόντων, συμπαραγόντων ἐκείνῳ τὰ μεθ' ἑαυτούς. οἷον, τῶν μὲν οὐρανίων, τοὺς ὑπὸ σελήνην, πάντων δὲ, τὰ θνητὰ ζῶα, κἀκείνου

† πάντα μετ' αὐτῶν † ταῦτα παράγοντος. ἐν γὰρ τῷ λέγειν, πάντα νοεῖ, τῷ δὲ νοεῖν, ποιεῖ καὶ τὰ θνητὰ γένη τῶν ζώων. ἐκείνων δὲ, ἄλλης δεομένων προσεχοῦς γεννητικῆς αἰτίας, καθ' ὅσον ἐστὶ θνητά. καὶ δι' ἐκείνης τὴν εἰς τὸ εἶναι πρόοδον δεχομένων. ὁ δὲ χαρακτὴρ τῶν λόγων ἐστὶν, ἐνθουσιαστικός, διαλάμπων ταῖς νοεραῖς ἐπιβολαῖς, καθαρός τε καὶ σεμνός, ὡς ἀπὸ πατρὸς τελούμενος τῶν θεῶν, ἐξηλλαγμένος τε καὶ ὑπερέχων τῶν ἀνθρωπίνων ἐννοιῶν, ἁβρός τε ὁμοῦ, καὶ καταπληκτικός, καὶ χαρίτων ἀνάμεστος, κάλλους τε πλήρης, καὶ σύντομος ἅμα, καὶ ἀπηκριβωμένος. διαφερόντως μὲν οὖν ὁ Πλάτων, ἐπιτηδεύει ταῦτα ἐν ταῖς μιμήσεσι τῶν θείων λόγων. ὥσπερ καὶ ἐν Πολιτείᾳ δεδήλωκε τὰς μούσας ὑψηλολογουμένας παράδους, καὶ τὸν προφήτην ἐπί τι βῆμα ὑψηλὸν ἀνιόντα. καὶ δὴ καὶ ἑκατέρους συντομίᾳ καὶ σεμνότητι κοσμήσας. καὶ ταῖς τῶν κώλων ἀπηκριβωμέναις δυνάμεσι χρώμενος, ἄντικρυς διὰ τοῦ τοιοῦδε τύπου τῶν λόγων, τὰς θείας νοήσεις ἀπεικονιζόμενος. ἐν δὲ τοῖς προκειμένοις λόγοις, οὐδεμίαν ὑπερβολὴν κατέλιπεν, ἢ ἁδρότητος, ἔν τε τοῖς διανοήμασι, καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι, τοῖς τούτῳ πλάσμασι πρέπουσιν, ἢ μεγέθους, ἔν τε ταῖς ἐννοίαις, καὶ τοῖς σχήμασι τοῖς τὴν ἰδέαν ταύτην συμπληροῦσι, μετ' αὐτῆς καὶ τὴν εὐκρίνειαν, καὶ τὴν καθαρότητα πολλὴν ἔχειν, καὶ τὰ τῆς ἀληθείας ἐπιφαίνεσθαι, καὶ τὰ τοῦ κάλλους ἐξαίρετα, συγκεκραμένα, πρὸς τὴν τοῦ μεγέθους ἰδέαν. μάλιστα ταύτην προσήκουσαν τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασι, καὶ τῷ λέγοντι καὶ τοῖς ἀκούουσι. τὰ μὲν γάρ ἐστιν, ἡ τοῦ παντὸς τελείωσις, καὶ ἡ πρὸς τὸ παντελὲς ζῶον ἐξομοίωσις. καὶ ἡ σύμπασα γένεσις τῶν θνητῶν ζώων. ὁ δὲ πάντων ποιητὴς προϋπάρχων, καὶ πάντα κοσμῶν ἐξῃρημένως. οἱ δὲ δεύτεροι δημιουργοί, τὴν τοῦ πατρὸς δημιουργίαν τὸ κατάλοιπον προστιθέντες. ἅτε οὖν πάντων μεγάλων ὄντων καὶ θείων, καὶ τῶν προσώπων, καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ τῷ κάλλει διαλαμπόντων, καὶ τῇ ἀπ' ἀλλήλων διακρίσει, τὰς πρεπούσας αὐτῇ ἰδέας προσήρμοσεν. Ὅμηρος μὲν οὖν καὶ αὐτὸς ἐνθουσιάζων, παραδίδωσι τὸν Δία δημηγοροῦντα, καὶ τὰς διττὰς τῶν θεῶν συστοιχείας, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφοντα, καὶ ὥσπερ κέντρον αὐτὸν γιγνόμενον πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ θείων γενῶν, καὶ πάντα κατήκοα τῆς ἑαυτοῦ ποιοῦντα νοήσεως. ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἀμέσως αὐτῷ συνάπτει τὸ πλῆθος τῶν θεῶν, ποτὲ δὲ διὰ μέσης τῆς Θέμιδος. Ζεὺς δὲ Θέμιστα κέλευσε θεοὺς ἀγορήνδε καλέσαι. πάντῃ δὲ αὕτη φοιτήσασα, συνάγει τὸν θεῖον ἀριθμόν, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τὴν μονάδα τὴν δημιουργικήν. ἐπεὶ γὰρ οἱ θεοὶ καὶ χωριστοὶ τῶν ἐγκοσμίων εἰσί, καὶ προνοοῦσιν ἁπάντων διαιωνίως, καὶ ὁμοῦ κατ' ἄκραντε ὑπεροχὴν ἐξῄρηνται, καὶ πάντῃ διατείνουσι τὴν ἑαυτῶν προμήθειαν. οὔτε γὰρ τὸ ἄμικτον αὐτῶν ἀπρονόητόν ἐστιν, οὔτε τὸ προνοητικόν, συμμιγὲς πρὸς τὴν ὕλην. διὰ μὲν γὰρ δυνάμεως ὑπερβολὴν, οὐκ ἀναπίμπλανται τῶν διοικουμένων, διὰ δὲ ἀγαθοειδῆ βούλησιν, πάντα ἑαυτοῖς παραπλήσια ποιοῦσιν ἐν τῷ μένειν προϊόντες, καὶ τῷ πάντων κεχωρίσθαι, πᾶσιν ὁμοίως παρόντες. ἐπεὶ δ' οὖν ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, καὶ δέχονται τήν τε ἀμιγῆ καθαρότητα, καὶ τὴν προνοητικὴν ἐπιστασίαν, παρὰ τοῦ

πατρὸς

πατρὸς αὐτοῦ οἱ τὸν κόσμον κατευθύνοντες θεοί, καὶ οἱ τούτων ὀπαδοὶ δαίμονες, ὅτε μὲν, ἀμέσως αὐτοὺς ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτὸν ὁ πατήρ, τὸ χωριστὸν αὐτοῖς ἐπιλάμπει, καὶ τὸ ἀμιγὲς καὶ ἄχραντον εἶδος τῆς ζωῆς. ὅθεν οἶμαι καὶ προστάττει κεχωρίσθαι πάντων, καὶ ἐν τῷ ὀλύμπῳ μένειν ἐξῃρημένους, καὶ μήτε Ἕλληνας μήτε βαρβάρους ἐπιστρέφεσθαι. ταυτὸν δὲ εἰπεῖν τῶν διττῶν στοιχείων τῶν ἐγκοσμίων ὑπερέχειν ἐν τῇ νοήσει τῇ ἀχράντῳ μένοντας ἀτρέπτως. ὅτε δὲ διὰ τῆς Θέμιδος, εἰς τὴν πρόνοιαν αὐτοὺς τρέπει τῶν δευτέρων, καὶ κατευθύνειν παρακελεύεται τὸν κοσμικὸν πόλεμον, καὶ ἄλλους ἐπ᾽ ἄλλας ἀντεγείρει ποιήσεις. τῆς οὖν Θέμιδος μάλιστα δέονται τῆς συνεχούσης ἐν ἑαυτῇ, τοὺς θείους θεσμούς. καθ᾽ οὓς ἡ πρόνοια συνυφαίνεται τῶν ὅλων. Ὅμηρος μὲν οὖν τοιαῦτα ἄττα διατίθησιν ἐνθέως, διττὰς δημηγορίας ἐπὶ διτταῖς ἐνεργείαις τοῦ Διὸς παραδιδούς. Πλάτων δὲ διὰ τῆς μιᾶς ταύτης δημηγορίας, τοὺς διττοὺς τρόπους ἐκείνους τῶν λόγων ὁμοῦ συνείληφε. καὶ γὰρ ἀμιγεῖς ἀποτελεῖ τοὺς θεοὺς ὁ δημιουργὸς πρὸς τὰ δεύτερα, καὶ προνοητικούς, καὶ ὑποστάτας τῶν θνητῶν. προστάττει δὲ κατὰ μίμησιν αὐτοῦ δημιουργεῖν. ἐν δὲ τῷ τοιῷδε συνείληπται ἑκάτερα. διὰ μὲν τῆς μιμήσεως τοῦ πατρός, τὸ ἀμιγές. καὶ γὰρ ἐκεῖνος χωριστός ἐστιν ἀφ᾽ ὅλων τῶν ἐγκοσμίων ἐξῃρημένος. διὰ δὲ τοῦ δημιουργεῖν καὶ τρέφειν τὰ θνητὰ καὶ αὔξειν τὸ προνοητικόν. μᾶλλον δὲ καθ᾽ ἑκάτερον, ἀμφότερα θεωρεῖν ἔξεστιν. ἔν τε γὰρ τῇ μιμήσει τοῦ δημιουργοῦ, προνοητικοὶ τῶν δευτέρων εἰσίν, ὥσπερ ἐκεῖνος τῶν ἀθανάτων, αὐτοὶ τῶν θνητῶν προνοοῦντες. καὶ ἐν τῷ δημιουργεῖν χωριστοὶ τῶν δημιουργημένων ὑπάρχουσι. πᾶν γὰρ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον, ἐξῄρηται τῶν ὑφ᾽ ἑαυτοῦ γιγνωμένων. τὸ δὲ συμμιγνύμενον πρὸς αὐτά, καὶ ἀναπιμπλάμενον ἀπ᾽ αὐτῶν, ἀσθενές ἐστι καὶ ἀδρανές, καὶ κοσμεῖν αὐτὰ καὶ δημιουργεῖν ἀδύνατον. ταῦτα μὲν οὖν κοινῇ περὶ πάσης εἰρήσθω τῆς δημηγορίας. αὐτὸ δὲ τοῦτο πρῶτον τό, θεοὶ θεῶν, τί ποτέ ἐστι, καὶ ποίαν ἔχει δύναμιν; ὅτι μὲν γὰρ ἡ ἀνάκλησις αὕτη, συναγωγός ἐστι τοῦ πλήθους καὶ τῆς μονάδος, καὶ ἐπιστρεπτικὴ καὶ ἀναλυτικὴ τῶν προελθόντων ἐπὶ τὸν ἕνα δημιουργὸν αὐτῶν, καὶ ὡς ὅρον αὐτοῖς ἐντίθησι, καὶ μέτρον θεῖον, ἐναργές ἐστι τοῖς μὴ παντάπασιν τῶν τοιούτων λόγων ἀνηκόοις. πῶς δὲ καλοῦνται θεοὶ θεῶν οἱ τὸν κόσμον διαλαχόντες παρὰ τοῦ πατρός, καὶ κατὰ ποίαν ἔννοιαν, οὐκέτι ῥᾴδιον ἐνδείξασθαι τοῖς πολλοῖς εἰκότως. μιᾶς γάρ ἐστι καὶ θείας νοήσεως ἐν τοῖσδε τοῖς ὀνόμασι ἔκφανσις. διὰ δὴ ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ οἱ μέν, τοῖς ἐφεξῆς συνάπτουσι τὸ θεῶν, τὸ ὅλον ποιοῦντες, ὧν θεῶν ἐγὼ δημιουργός. οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. οὔτε γὰρ ἄλλων μὲν ἔδει τὸν δημιουργὸν ποιεῖν δημιουργόν, ἄλλων δὲ πατέρα, καὶ ταῦτα τῶν ἀτιμοτέρων. τὰ γὰρ ἔργα τοῦ πατρὸς τῶν θεῶν, αὐτῶν ὡς ἕτερα καὶ ἀτιμώτερα διαστέλλειν αὐτοί φασιν, τῷ λέγειν, δημιουργὸν μὲν ἑαυτὸν θεῶν, πατέρα δὲ ἔργων. τὸ γὰρ πατρικὸν τοῦ δημιουργικοῦ, σεμνότερον. οὔτε περὶ τὴν λέξιν οὑτωσὶ πλημμελεῖν ἐν τοῖς συνεχέσι τὰς ἐπαναλήψεις ταύτας παρακυκλοῦντας. ὅταν γὰρ πολλὰ τὰ μεταξὺ ῥηθέντα τυγχάνῃ, τότε τῆς τοιαύτης προσθήκης καιρός, ἄλλως δὲ τὸ πρᾶγμα περίεργον. οἱ δέ, θεοὺς τοὺς ἐγκοσμίους θεῶν τῶν νοητῶν εἰρῆσθαί φασιν, ὡς εἰκόνας ὄντας ἐκείνων, ὥσπερ δὴ καὶ ὅλος ὁ κόσμος, ἄγαλμά ἐστι τῶν ἀϊδίων θεῶν καθάπερ εἶπεν ὁ Τίμαιος, οὐδ᾽ οὗτοι λέγοντες ὀρθῶς. ὅτι μηδὲ ἐξαίρετον λέγουσι τῶν θεῶν. ὁμοίως γὰρ ἂν ἐφαρμόσειε καὶ ἑκάστῳ τῶν θνητῶν ὁ λόγος. καὶ γὰρ ταῦτα πάντα θεῶν ἐστιν, ὡς τῶν νοητῶν εἰκόνες. καὶ εἰ ἔδει πρὸς ἐκεῖνα τὸ θεῶν ἀναπέμπειν, μᾶλλον ἐχρῆν οἶμαι θεοὺς θεοῦ προσειπεῖν αὐτούς, ὡς ὑφ᾽ ἑνὸς τοῦ δημιουργοῦ παραχθέντας μόνους, τῶν θνητῶν οὐχ ὑπ᾽ ἐκείνου παραγομένων. ἐπεὶ καὶ αὐτός ἐστιν ὁ λέγων ὁ δημιουργός. καὶ διὰ τοῦτο πρεπωδέστερον ἦν ἑνικῶς εἰπεῖν μᾶλλον, ἢ πληθυντικῶς. οἱ δέ, τὰς ὁλικωτάτας ἑνάδας τῶν ἐγκοσμίων θεῶν θεοὺς ἔφασαν καλεῖσθαι παρὰ τοῦ πατρός, καὶ ἡγεμόνας ἡγεμόνων, καὶ βασιλέας βασιλέων ἀνάλογον ὄντας αὐτῷ τῷ πατρί. διότι καὶ αὐτὸς πατήρ ἐστι πατέρων, καὶ ὕπατος κρειόντων κατὰ τοὺς ποιητάς. πρὸς δὲ τούτοις ῥᾴδιον ἀπαντᾶν, ὅτι πρὸς πάντας τοὺς ἐγκοσμίους θεούς, ἢ θεῶν ὀπαδοὺς ὁ Πλάτων λέγοντα παραδέδωκεν τὸν δημιουργόν, ἀλλ᾽ οὐ πρός τινας αὐτῶν. εἰ γὰρ ὅσοι τε φανερῶς περιπολοῦσι, καὶ ὅσοι φαίνονται, καθ᾽ ὅσον ἂν ἐθέλωσι, συνήγαγον ἑαυτοὺς πρὸς τὸν ἕνα δημιουργόν, καὶ λέγει τάδε πρὸς αὐτοὺς ἐκείνους, οὐ χρὴ μερικῶς τὸ θεοὶ θεῶν ἀκούειν ὡς ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων μόνων φερόμενον. εἰ δὲ μηδὲν τῶν εἰρημένων ἀντιλαμβάνεται τῆς Πλατωνικῆς ἐννοίας, τί ποτε αὐτὸ δηλοῦν, ῥητέον; κάλλιον δὴ καὶ ἐνταῦθα πρὸς τὴν τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν διάνοιαν ἀνατρέχειν. λέγει δὲ αὕτη, τοὺς ἐγκοσμίους πάντας θεούς, οὐχ ἁπλῶς εἶναι θεούς, ἀλλὰ τὸ ὅλον τοῦτο, μεθεκτοὺς θεούς. ἔστι γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς, τὸ μέν τι χωριστόν, καὶ ἀφανές, καὶ ὑπερκόσμιον, τὸ δέ, ἐμφανὲς ἄγαλμα αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ τεταγμένον. καὶ πρώτως μέν ἐστι θεὸς τὸ ἀφανὲς αὐτῶν. νοείσθω γὰρ δὴ νῦν ὡς ἀδιαίρετον καὶ ἕν, δευτέρως δὲ τὸ ὄχημα τοῦτο τὸ ἐξηρτημένον, τῆς ἀφανοῦς ἐν αὐτοῖς οὐσίας. εἰ γὰρ καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν διττὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁ μὲν ἐντὸς κατὰ τὴν ψυχήν, ὁ δέ, φαινόμενος ὃν ὁρῶμεν, πόσῳ μᾶλλον ἐπὶ τῶν θεῶν ἀμφότερα ῥητέον. καὶ τὸν θεὸν διττόν, τὸν μέν, ἀφανῆ, τὸν δέ, φαινόμενον. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων τὸ θεοὶ θεῶν ῥητέον πρὸς ἅπαντας λέγεσθαι τοὺς ἐγκοσμίους, ἐν οἷς συμπλοκή τις ἐστὶ τῶν ἀφανῶν θεῶν, πρὸς τοὺς ἐμφανεῖς. μεθεκτοὶ γάρ εἰσιν. ὅλως δὲ διττῶν διακόσμων ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ παραγομένων, τῶν μέν, ὑπερκοσμίων, τῶν δὲ ἐγκοσμίων. καὶ τῶν μὲν ἀμεθέκτων ὄντων, τῶν δέ, μεθεκτῶν, εἰ μὲν πρὸς τοὺς ὑπερκοσμίους διελέγετο νῦν. εἶτα πρὸς αὐτοὺς θεοὶ μόνον. εἰσὶ γὰρ ἀμέθεκτοι, καὶ χωριστοί, καὶ ἀφανεῖς. ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἐγκοσμίους ὁ λόγος, θεοὺς αὐτοὺς ἀποκαλεῖ θεῶν, ὡς μετεχομένων ὑπ᾽ ἄλλων ἐμφανῶν θεῶν, ἐν δὲ τούτοις περι

λαμβάνονται καὶ οἱ δαίμονες. καὶ γὰρ αὐτοὶ τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς τάξιν εἰσὶ θεοί, μετέχοντες ἀδιαιρέτως τῆς ἐκείνων ἰδιότητος. οὕτω τοι καὶ ἐν Φαίδρῳ καὶ δαιμόνων ἡγεμόνας εἰπὼν τοὺς δώδεκα θεούς, ὅμως τοὺς ἑπομένους ἅπαντας θεοὺς ἀπεκάλεσεν ἐπενεγκών, καὶ οὗτος μὲν θεῶν βίος. πάντες οὖν εἰσι θεῶν, ὡς συμπεπλεγμένον ἔχοντες τῷ ἀφανεῖ, τὸ ἐμφανές, καὶ τῷ ὑπερκοσμίῳ, τὸ ἐγκόσμιον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς ὅλης εἰρήσθω τοῦ προρρήματος ἐννοίας. δεῖ δὲ ἐπειδὴ δημιουργικοὺς εἶναι τοὺς λόγους ἔφαμεν, οἰκείως αὐτοὺς πρὸς τὴν δημιουργικὴν πρόνοιαν ἐκλαμβάνειν. εἰ δὴ οἱ λόγοι οὗτοι νοήσεις εἰσίν, αἱ δὲ νοήσεις αὐτοῦ ποιήσεις, τί ἂν φαῖμεν ἀπὸ τῆς πρωτίστης ἐπιβολῆς, τὸν δημιουργὸν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐγκοσμίων θεῶν ποιεῖν; ἢ δῆλον ὅτι ταύτην αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν, ἐκθεωτικὴν ἐροῦμεν. μία γὰρ αὕτη νόησις ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ προϊοῦσα θεία, πρωτίστη καὶ ἁπλουστάτη, πάντας ἐκθεοῖ τοὺς δεχομένους αὐτήν, καὶ ποιεῖ καὶ θεοὺς δημιουργικούς, θεοὺς μεθεκτούς, θεοὺς ἀφανεῖς ἅμα καὶ ἐμφανεῖς. τοῦτο γὰρ ὥσπερ εἴρηται, τὸ θεοὺς εἶναι θεῶν. οὔτε γὰρ τὸ θεοὶ μόνον αὐτοῖς οἰκεῖον. οὐ γάρ εἰσιν ἀφανεῖς, οὔτε τὸ θεοὶ δὶς ῥηθέν, ὡς ἂν εἴ τις φαίη, θεοὶ καὶ θεοί. πᾶς γὰρ ὁ τοιοῦτος δεσμός, μεμηχανημένος ἐστὶ καὶ ἀλλότριος τῆς θείας ἑνώσεως. εἴρηται μὲν οὖν καὶ ταῦτα μετρίως. δεῖ δὲ μὴ δὲ ἐκεῖνον ἀπεῖναι τὸν λόγον, τὸν τὰς ἐξηγήσεις εἰς μίαν ἄγοντα συμφωνίαν, ὅτι πᾶς ἐγκόσμιος θεός, ἔχει μὲν καὶ ζῶον ἐξηρτημένον, καθ' ὃ δὴ καλεῖται ἐγκόσμιος, ἔχει δὲ καὶ ψυχὴν θείαν, ἣ διοικεῖ τὸ ἐξημμένον ὄχημα αὐτῆς, ἔχει δὲ καὶ νοῦν ἄυλον καὶ χωριστόν, καθ' ὃν ἥνωται πρὸς τὸ νοητόν. ἵνα καὶ μιμῆται τὸν κόσμον ἐν ᾧ πάντα ταῦτά ἐστι. καὶ τῷ μὲν ζώῳ, τοῦ αἰσθητοῦ μέρους ἦ, τῷ δὲ νῷ, τῆς νοερᾶς οὐσίας, τῇ δὲ ψυχῇ συνάπτει τὴν ἀμέριστον ἐν αὐτῷ ζωήν, πρὸς τὴν περὶ τὸ σῶμα μεριστήν. τριπλῆς δὲ οὔσης τοιαύτης ἐν ἑκάστῳ συστάσεως, οὔτε πρὸς τοὺς νοῦς ὁ Πλάτων παραδίδωσιν ἐνταῦθα λέγοντα τὸν δημιουργόν. ἀνεκφοίτητοι γάρ εἰσιν οἱ νόες τοῦ θείου νοῦ, καὶ ἀγέννητοι παντελῶς. ἡ γοῦν ψυχή, πρώτη τῶν γενομένων ἐστί. μικρὸν δὲ ὕστερον ἐρεῖ πρὸς αὐτούς, τὸ ἐπείπερ ἐγένεσθε, οὔτε πρὸς τὰ ζῷα μόνα τὰ ἐξημμένα τῶν ψυχῶν. ἐκεῖνα γὰρ ἄλλων ἐστὶ καὶ οὐ πέφυκεν ἀμέσως τῆς μιᾶς δημιουργικῆς ἀπολαύειν νοήσεως. οὔτε πρὸς τὰς ψυχὰς καθ' ἑαυτάς. αὗται γὰρ ἀθάνατοι πάμπαν εἰσί. τούτους δέ, πρὸς οὓς ὁ λόγος, ἐρεῖ μὲν εἶναι τὸ πάμπαν ἀθανάτους, ἀλλὰ εἰ χρὴ τὸ δοκοῦν εἰπεῖν, πρὸς τὸ σύνθετον, ἔκ τε τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ζώου, τοῦτο δέ ἐστι πρὸς τὸ ζῷον τὸ θεῖον καὶ ἔμψυχον. νοῦς μὲν γάρ, οὐ διὰ λόγου γινώσκει τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, ἀλλὰ διὰ νοήσεως. οὐ δὲ δι' ἐπιστροφῆς, ἀλλὰ δι' ἑνώσεως τῆς πρὸς τὸν ὅλον νοῦν, ἅτε νοῦς ὤν, καὶ οἷον ὁμόζυγος πρὸς αὐτὸν ὑπάρχων. ψυχὴ δὲ ἅτε λόγος οὖσα καὶ οὐκ αὐτονοῦς, οἰκείως τῇ ἑαυτῆς οὐσίᾳ λόγου δεῖται, καὶ τῆς κατὰ λόγον νοητὸν ἐπιστροφῆς. πρὸς ταύτας οὖν ὁ δημιουργικὸς πρόεισι λόγος. ὡς λογικὰς κατ' οὐσίαν, καὶ ἐν λόγοις οὐσιωμένας. διχῶς αὐταῖς ἐφαρμόζων, καὶ ὡς μετεχομέναις ὑπὸ σωμάτων. θεοὶ γάρ εἰσιν οὗτοι, θεῶν ἐκείνων, καὶ ὡς μετεχούσαις τῶν νόων. καὶ γὰρ ἐκείνων θεῶν ὄντων εἰσὶ θεοί. μετέχουσαί τε νόων, καὶ μεθεκταὶ οὖσαι τοῖς σώμασι. διὸ καὶ τὸ γεννητόν, καὶ τὸ οὐκ ἀθάνατον, καὶ πάντα αὐταῖς οἰκείως ἐφαρμόσει, καθ' ὅσον ἔχουσι πρὸς τὰ ἐγκόσμια σύνταξίν τινα καὶ συμπλοκήν, καὶ καθ' ὅσον μετέχονται ὑπ' αὐτῶν. καὶ τὸ μάθετε, καὶ τὸ γεννᾶτε, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτόν ἐστι τῶν γιγνωμένων, θειότερον τοῖς νοεροῖς ἐμπρέπον.

•• Ὧν ἐγὼ δημιουργός, πατήρ τε ἔργων, ἃ δι' ἐμοῦ
•• γενόμενα, ἄλυτα ἐμοῦ γε ἐθέλοντος.

Ἔοικεν ὡς συντόμως εἰπεῖν, εἰς τρία τὴν ὅλην δημιουργίαν ἀναπέμπειν ἐνεργήματα τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ, πρὸς τοὺς πολλούς, τὸ ἐκθεωτικόν, τὸ συνοχῆς παρεκτικόν, τὸ τῆς πρὸς τὸ αὐτοζῷον ὁμοιότητος χορηγόν. αὕτη μὲν γὰρ ἡ ἀνάκλησις, θεοὺς ἀποφαίνει τοὺς ὑπ' αὐτοῦ προελθόντας. οἱ δὲ περὶ τοῦ ἀλύτου καὶ λυτοῦ λόγοι, τὸ μέτρον αὐτοῖς, τῆς ἐν τούτοις μεσότητος ἀφορίζοντες, τὴν σύμμετρον αὐτοῖς τῇ τάξει διαμονήν τε καὶ συνοχὴν ἐπορέγουσιν. οἱ δὲ περὶ τῆς δημιουργίας τῶν θνητῶν αὐτοῖς παρακελευόμενοι, τελειωτικούς τε τοῦ παντὸς αὐτοὺς ἀπεργάζονται, καὶ ὑποστάτας ζώων δευτέρων, κατὰ τὴν τοῦ παραδείγματος μίμησιν. διὰ δὲ τῶν τριττῶν τούτων ἐνεργειῶν, κατὰ πάντας τοὺς νοητοὺς θεοὺς ἀνάγει τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ὁ δημιουργός, καὶ ἐνιδρύει ταῖς νοηταῖς αὐτοὺς τριάσι. τῷ μὲν ἑνὶ ὄντι, διὰ τῆς πρώτης. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ πρώτως ἐκθεούμενον. ἐν ᾧ τὸ μὲν ἕν, θεότης, τὸ δὲ ὄν, τὸ πρώτως μετέχον ἐκείνης. τὸ μὲν οὖν αὐτοέν, μόνος θεός, καὶ αὐτόθεος οὐδενὸς ὄν, οὐ δὲ μεθεκτὸν ὑπάρχον, τὸ δὲ ἓν ὄν, ἐν ᾧ πρώτη μέθεξις θεοῦ, θεός. καὶ γὰρ τὸ ὂν θεός, ὡς ἀκρότατον τῶν πάντων, καὶ τὸ ἕν, ὡς ἀπὸ τοῦ αὐτοενὸς προελθόν. ὃ δὴ πρώτως ἦν θεός. τῷ δὲ αἰωνίῳ, διὰ τῆς δευτέρας. ὁ γὰρ αἰών, πᾶσι τοῖς ὁπωσοῦν τὴν ἄλυτον ἔχουσι διαμονήν, αἴτιος ταύτης ἐστὶ τῆς ἀλύτου διαμονῆς. ὥστε καὶ τὰ ἐγκόσμια πάντα, δέδεται κατὰ τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, καὶ μετέχει τι τοῦ ἀλύτου, διὰ τὴν ἐκείνου μετουσίαν, ἄλλων ὄντων τῶν πρώτων ἀλύτων, καὶ ὄντως ἀθανάτων δι' ἐκεῖνον ὄντων. τῷ δὲ παντελεῖ ζώῳ, διὰ τῆς τρίτης. τὸ γὰρ ζῳογονικόν, πρὸς ἐκεῖνο καὶ τοὺς ἐγκοσμίους ἐξομοιοῖ, καὶ ἐντίθησιν αὐτοῖς, τὰ παραδείγματα τῶν ζώων, ὧν γεννῶσι. καὶ οὗτος, εἷς μὲν ἂν εἴη σκοπὸς τῆς δημιουργίας, ἐπιστρεπτικὸς καὶ τελεσιουργὸς τοῦ προελθόντος πλήθους τῶν θεῶν. μετὰ δὲ τὸν ἕνα, τριπλοῦς, ὁ ἐνιδρύων αὐτούς, τοῖς τρισὶ νοητοῖς διακόσμοις. δευτέρα οὖν νόησις αὕτη δημιουργικὴ μετὰ τὴν πρώτην καὶ ἐκθεωτικήν καὶ μόνιμον κατάστασιν καὶ δύναμιν ἄτρεπτον, καὶ αἰώνιον, τρόπον τινὰ κατὰ τὴν μίμησιν, οὐσίαν ἐπιλάμπουσα τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, δι' ἣν καὶ πᾶς ὁ κόσμος, καὶ πᾶσαι αἱ θεῖαι λήξεις ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσι, μετασχοῦσαι διὰ τοῦ πατρός, τῆς ἀτρέπτου φύσεως, καὶ τῆς ἀμεταβλήτου δυνάμεως. πάντα γὰρ τὰ ἐξ ἀκινήτου γινόμενα αἰτίας, ἄλυτα καὶ ἀμετάβλητά ἐστι, τὰ δὲ ἐκ κινουμένης μεταβλητά. καὶ οὖν καὶ ἐν τοῖς ἐγ-

κοσμίοις

κοσμίοις. ὅσα μὲν ἐκ μόνης προῆλθε τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, ἀεὶ ὡσαύτως γιγνόμενα, διαμένει καὶ πάσης ἐξῄρηται τῆς τρεπτῆς καὶ ἀλλοιωτικῆς οὐσίας. ὅσα δὲ καὶ ἀπ' ἐκείνης μὲν, καὶ ἐξ ἄλλων δὲ κινουμένων ἀρχῶν, ἀμετάβλητα μέν ἐστι καθ' ὅσον ἀπ' ἐκείνης, μεταβλητὰ δὲ, καθ' ὅσον ἀπὸ τούτων. ἃ γὰρ μόνος ὁ δημιουργὸς ἀπογεννᾷ, ταῦτα ἄτρεπτα δημιουργεῖ καὶ ἄλυτα, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμίν τε καὶ βούλησιν. ἐκείνοις τε γὰρ ἐνδίδωσι, φρουρητικὴν αὐτῶν καὶ σωστικὴν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξῃρημένως συνέχει τὴν οὐσίαν αὐτῶν. πάντα γὰρ σώζεται διχῶς, καὶ ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ δυνάμεως, καὶ ἐκ τῆς προνοητικῆς ἀγαθότητος, καὶ δυναμένης ὄντως, καὶ βουλομένης πάντα διατηρεῖν, ὅσοις αὖ ἀεὶ σώζεσθαι θέμις. ἔστι μὲν οὖν ὥσπερ εἴπομεν, καὶ παρὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν, ἄλυτα τὰ θειότατα τῶν φανερῶν, ἔστι δὲ καὶ παρὰ τὴν δημιουργικὴν δύναμιν τὴν διήκουσαν δι' ὅλων καὶ συνέχουσαν αὐτὰ διαιωνίως. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ φρουρὰ, καὶ ὁ θεῖος θεσμός, ὁ πάντων συνοχεύς. τούτων δὲ ἔτι κυριωτέρα καὶ μείζων αἰτία, ἡ δημιουργικὴ βούλησις, καὶ τῇ δυνάμει χρωμένη. τί γὰρ ἄλλο τῆς ἀγαθότητος ὑπέρτερον, ἢ ποῖος δεσμὸς ταύτης τελειότερος; ἣ τὴν γνῶσιν ἐπιλάμπει καὶ τὴν αἰώνιον οὐσίαν συνέχει, καὶ πέρας ἐστὶ, καὶ μέτρον ἁπάντων. εἰς ἣν καὶ νῦν ὁ δημιουργὸς ἀνήνεγκεν, τὴν τῆς ἀτρέπτου δυνάμεως αἰτίαν. εἰπὼν, ἐμοῦ γε ἐθέλοντος. ἐπέστησε γὰρ φρουρὸν τοῖς οἰκείοις ἔργοις, τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν, ἑνοποιὸν καὶ συνεκτικὴν καὶ μετρητικὴν ὑπάρχουσαν τῶν ὅλων. ἀλλὰ τίς ὁ δημιουργὸς, καὶ τίς ὁ πατὴρ εἴρηται μὲν καὶ πρότερον, λεγέσθω δὲ συντόμως καὶ νῦν. ὅτι τέτταρα ταῦτά ἐστιν, ὁ πατὴρ καὶ ὁ ποιητὴς, καὶ τέτταρες οὗτοι τὴν ἀναλογίαν ταύτην σώζοντες, εἰσὶν ἐφεξῆς. πατὴρ μὲν, ὁ πρῶτος ἀπὸ τοῦ ἑνὸς προελθὼν αἰθήρ. πατὴρ δὲ καὶ ποιητὴς, ὁ κατὰ παράδειγμα θεός, ὅντε Φάνητα πρωτόγονον μάκαρες κάλεον. ποιητὴς δὲ καὶ πατὴρ ὁ Ζεὺς, ὃς καὶ νῦν λέγεται δημιουργὸς ὑφ' ἑαυτοῦ, πατήρ τε ἔργων φασὶν αὖ οἱ Ὀρφικοί. ποιητὴς δὲ μόνως ὁ τῆς μεριστῆς ἐστὶ δημιουργίας αἴτιος, ὥς αὖ οἱ αὐτοί φασιν. τῷ μὲν οὖν πατρὶ μόνως, ὑπόκειται τὰ νοητὰ πάντα, τὰ νοερὰ, τὰ ὑπερκόσμια, τὰ ἐγκόσμια, τῷ δὲ πατρὶ καὶ ποιητῇ, τὰ νοερὰ πάντα, τὰ ὑπερκόσμια, τὰ ἐγκόσμια, τῷ ποιητῇ, καὶ πατρὶ ὄντι νοερῷ τὰ ὑπερκόσμια, τὰ ἐγκόσμια, τῷ δὲ ποιητῇ μόνως, τὰ ἐγκόσμια, καὶ ταῦτα πάντα ἡμᾶς, ἡ Ὀρφέως ἐδίδαξεν ὑφήγησις. καθ' ἑκάστην γὰρ ἰδιότητα τῶν τεττάρων, πλῆθος ὑποτέτακται θεῶν. τίνα δὲ τὰ ἔργα τοῦ δημιουργοῦ καὶ πατρός; ἢ δῆλον τά τε σώματα πάντα, καὶ ἡ τῶν ζώων σύστασις, καὶ ὁ τῶν ψυχῶν τῶν μεθεκτῶν ἀριθμός. ταῦτα οὖν πάντα, ἄλυτά ἐστι διὰ τὸ θέλημα τοῦ πατρός. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτοῖς ἐνδίδωσι δύναμιν, τῆς ἀτρέπτου διαμονῆς, συνεκτικὸν αὐτῶν καὶ φρουρητικὸν ὑπάρχον ἐξῃρημένως. οἱ δὲ νόες οἱ ταῖς ψυχαῖς ἄνωθεν ἐπιβεβηκότες οὐκ ἂν λέγοιντο ἔργα τοῦ πατρός. οὐ δὲ γὰρ γένεσιν ἔχον, ἀλλ' ἀγεννήτως ἐξεφάνησαν. οἷον, ἐντὸς ἀλύτων τεχθέντες, καὶ οὐ προελθόντες ἐξ αὐτοῦ. ἐκείνων γὰρ, οὐ δὲ παράδειγμά ἐστιν, ἀλλὰ τῶν μέσων τε καὶ τῶν τελευταίων. ψυχὴ γὰρ πρώτη τῶν εἰκόνων, τὰ δὲ ὅλα, οἷον τὰ ζῶα καὶ ἔμψυχα καὶ ἔννοα, καὶ γεννητὰ, καὶ ἐκ τῶν νοητῶν ὑπέστη παραδειγμάτων ὧν καὶ τὸ αὐτοζῶον ἦν περιληπτικόν.

Τὸ μὲν οὖν δὴ δεθὲν πᾶν, λυτόν, τό γε μὴν καλῶς ἁρμοσθὲν καὶ ἔχον εὖ, λύειν κακοῦ. Τὸ λυτὸν καὶ τὸ ἄλυτον ὅπως ἐπὶ τῶν θεῶν λέγεται, σκοπεῖν χρὴ, καὶ τοὺς οἰκείους τρόπους τῆς λύσεως συνάπτειν τοῖς προσήκουσι δεσμοῖς. οὐ γὰρ ὡσαύτως δέδεται πᾶν, οὐ δὲ τὸ καθ' ἕνα τρόπον δεθὲν, κατ' ἄλλον λύεται καὶ ἄλλον. ἀλλὰ τὸ μὲν πῇ δεδεμένον, καὶ τὴν λύσιν ἔχει κατ' ἐκεῖνο. τὸ δὲ πάντῃ δεδεμένον, καὶ λύεται πάντῃ, καὶ τὸ μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ δεδεμένον, καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ λύεται. τὸ δὲ παρ' ἑτέρου δεθὲν, ἐπ' ἐκεῖνο καὶ τὴν λύσιν ἀνηρτημένον ἔχει. καὶ τὸ μὲν ἐν χρόνῳ δεθὲν, καὶ λύεται κατὰ χρόνον, τὸ δὲ ἀΐδιον, τὸν δεσμὸν λαχὼν, ἀϊδίως καὶ λελύσθαι ῥητέον. παντὶ γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, δεσμῷ συνέζευκται καὶ λύσις εἰκότως. ἔστι γὰρ ὁ δεσμὸς, οὔτε ἕνωσις ἀπλήθυντος. οὐ δὲ γὰρ δεῖται δεσμοῦ τὸ ἕν, οὔτε πολλῶν μὲν καὶ διαφερόντων σύνοδος, μηκέτι σωζόντων τὴν ἰδιότητα τὴν ἑαυτῶν. σύγχυσις γὰρ τὸ τοιοῦτον, καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν ἕν ἐστιν, ἐκ συνεφθαρμένων, ἀλλ' οὐ δεδεμένον γιγνόμενον. τὰ γὰρ δεδεμένα, δεῖ μένοντα ἅπερ ἐστὶν, ἀλλ' οὐκ ἐφθαρμένα δεδέσθαι. μόνος ἄρα δεσμός ἐστιν, ὅταν καὶ πολλὰ ᾖ, καὶ σωζόμενα, μίαν ἔχοντα συνεκτικὴν αὐτῶν καὶ συναγωγὸν δύναμιν, εἴτε σωματικὴν, εἴτε ἀσώματον. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἥνωται τὰ δεδεμένα διὰ τὸν δεσμὸν, καὶ διακέκριται, διότι σώζει τὴν οἰκείαν ἕκαστον φύσιν. πανταχοῦ μὲν ὥσπερ εἴπομεν, ὁ δεσμὸς ἔχει, καὶ τὴν λύσιν αὐτῷ συμπεπλεγμένην. ἀλλὰ διαφέρουσιν, οἵ τε δεσμοὶ, καὶ αἱ λύσεις, τῷ πῇ, καὶ ἁπλῶς, τῷ παρ' ἑαυτοῦ, καὶ παρ' ἄλλου, τῷ κατὰ χρόνον, καὶ ἀϊδίως. ἐν γὰρ τούτοις αὐτῶν αἱ διαφορότητες. μὴ τοίνυν θαυμάσωμεν, εἰ τὸ αὐτὸ λυτόν ἐστι καὶ ἄλυτον, καὶ εἰ πῶς μὲν ἄλυτον, πῶς δὲ λυτόν. ὥστε καὶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς εἰ ἄλυτα μέν ἐστιν, οὕτως ὡς κατὰ χρόνον τινὰ μὴ λυθησόμενα. λυτὰ δὲ ὡς ἔχοντα μετὰ τοῦ δεσμοῦ, κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ τῷ δήσαντι διωρισμένας. τῶν δεθέντων αἰτίας, καὶ τὴν διάκρισιν τῶν ἁπλῶν, οὐδὲν θαυμαστόν. ὡς γὰρ τὸ αὐθυπόστατον λέγεται διχῶς, τὸ μὲν, ὡς μόνῳ πάντα ἑαυτῷ χορηγοῦν, τὸ δὲ, ὡς καὶ παρ' ἑαυτοῦ μὲν ὑφιστάμενον καὶ παρ' ἄλλης δὲ τῆς ἑαυτοῦ αἰτίας, οὕτω καὶ τὸ ἄλυτον καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ, καθάπερ καὶ κινούμενόν ἐστι διχόθεν, καὶ ὑφεστὸς ὁμοίως. τούτοις δὲ τοῖς δύο τρόποις, ἀντίκειται τοῦ λυτοῦ δύο τρόποι, τῷ μέντοι παρ' ἑτέρου τε παντὸς, καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ ἀλύτῳ τὸ παρ' ἑτέρου καὶ ἑαυτοῦ λυτόν, ὃ δὴ καθ' ἑαυτὸ μέν ἐστι λυτόν, ὡς ἐκ διῃρημένων ὄν. τῷ δὲ ἐν ἄλλῳ τῷ πρὸ αὐτοῦ τὰς αἰτίας προεῖναι τῶν ἁπλῶν ἐξ ὧν ὑφέστηκε, καὶ ὑπ' ἐκείνου πῇ, καὶ κατὰ ταὐτὸν τοῦτο μόνον γίγνεται λυτόν. τῷ δὲ ἁπλῶς ὄντι διχόθεν ἀλύτῳ παρ' ἑαυτοῦ καὶ παρ'

ἄλλου, διχόθεν ἁπλῶς λυτόν, καὶ ἐν αὑτῷ τε, τὴν τῆς λύσεως αἰτίαν ἔχον, καὶ ἀπ' ἄλλου ταύτην ὑποδεχόμενον. τέτταρα δ' οὖν ταῦτά ἐστιν, ἄλυτον ἁπλῶς παρ' ἑτέρου, καὶ ἑαυτοῦ, καὶ πάλιν ἄλυτον πῆ διχῶς, λυτὸν πῆ διχῶς. τούτων δὴ τῶν τεττάρων, τὸ μὲν πρῶτον, ὑπάρχει τοῖς νοητοῖς. ἐκεῖνα γὰρ ἄλυτά ἐστιν, ὡς ἁπλᾶ πάντη, καὶ οὐδεμίαν ἐνδεχόμενα σύνθεσιν, ἢ λύσιν. τὸ δὲ τέταρτον τοῖς θνητοῖς ἃ καὶ παρ' ἑαυτῶν ἐστι λυτὰ καὶ παρ' ἄλλων, ὡς καὶ ἐκ πολλῶν ὄντα, καὶ οὕτω σύνθετα ὑπὸ τῶν αἰτίων, ὡς καὶ λυθησόμενα. τὰ δὲ μέσα, τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς. συμβαίνει γὰρ τόδε τὸ δεύτερον καὶ τρίτον, περὶ τούτων. καὶ γὰρ ἄλυτά πη ἐστι τὰ ἔργα τοῦ πατρός, καὶ παρ' ἑαυτῶν τε σωζόμενα, καὶ διὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν. καὶ αὖ πάλιν πῆ λυτά, διότι δέδεται μὲν ὑπ' ἐκείνου, τὸν δὲ λόγον ἔχει τῶν ἁπλῶν ἐκείνων ἐξ ὧν ἡ σύνθεσις τούτοις γεγένηται. πᾶν οὖν τὸ δεθέν, λυτόν, καὶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός. δέδεται γὰρ τὰ μὲν σώματα, διὰ τῆς ἀναλογίας. δεσμὸς γὰρ αὐτῶν αὕτη κάλλιστος. τὰ δὲ ζῶα τοῖς ἐμψύχοις δεσμοῖς ὥσπερ εἴρηται πρότερον. αἱ δὲ ψυχαὶ μεριστόν τι ἔχουσαι καὶ αὗται, δέδενται ταῖς μεσότησι. δεσμοὺς γὰρ κἀκείνας ἐκάλεσεν, καὶ τοὺς λόγους πάντας ἐξ ὧν ἐστιν ἡ ψυχή. μόνα γὰρ τὰ ἀμέριστα δεσμῶν ἐστιν ἀπροσδεῆ. δεδεμένα δέ, ἐκ διακεκριμένων ἐστίν, οὐ κατὰ χρόνον διακεκριμένων τούτων, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν τῷ δημιουργῷ περιοχὴν τῶν τῶν ἁπλῶν αἰτίας. οὕτως οὖν ἔχει καὶ τὸ λυτὸν ὡς παρ' ἄλλου, μᾶλλον δὲ ὡς ἐν ἄλλῳ. πῆ οὖν, ἁπλῶς δὲ οὐδαμῶς. φέρε γὰρ εἰ παρ' ἑαυτῶν μὲν λυτά ἐστι, κατὰ δὲ τὴν βούλησιν, ἄλυτα τοῦ πατρός, ὥσπερ εἰώθασι λέγειν, Σεβῆρος, Ἀττικός, Πλούταρχος, πρὸς οὓς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν πολλὰ διὰ πολλῶν ἀντειρήκασι, πόθεν ἔχει τοῦτο, τὸ παρ' ἑαυτῶν λυτόν; εἰ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν αὐτοῖς ἡ λύσις, τίς ὁ τὴν φύσιν δεδωκώς. οὐ γὰρ ἄλλος ἦν, ἢ ὁ δημιουργός. εἰ δὲ ἐκεῖνος ὁ τῆς φύσεως αὐτοῖς χορηγός, ἐκεῖνος καὶ ὁ τῆς λύσεως αἴτιος. εἰ δὲ παρὰ φύσιν τὸ λυτόν, κατὰ φύσιν δή που τὸ ἐναντίον τὸ ἄλυτον. εἰ δὲ κατὰ φύσιν παρ' ἑαυτῶν ἔχοιεν αὖ τοῦτο καὶ ἄλυτον. καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι αὐτῶν ἔσται τοιοῦτον, οἷον εἰ τῇ ψυχῇ τὸ ἑαυτὴν κινεῖν κατὰ φύσιν, εἰ δὲ πυρὶ τὸ κοῦφον, εἰ ἑκάστῳ τῶν πάντων ὁτιοῦν ἀνάγκη κατ' οὐσίαν ὑπάρχειν τοῦτο πᾶσιν, ὥστε παρ' ἑαυτῶν ἕξει τοῦτο. λέγω δὲ παρ' ἑαυτῶν, ὅτι ἀπὸ τῆς οἰκείας συστάσεως, ἣν κατ' οὐσίαν ἔλαχεν, οὐ γὰρ ὡς αὐθυπόστατον. γελοῖον οὖν τὸ λέγειν, λυτὰ ὄντα καθ' αὑτά, ἄλυτα μόνως εἶναι, διὰ τὴν τοῦ πατρὸς βούλησιν, ὃ δὴ λέγουσιν ἐκεῖνοι, σώζειν ἐθέλοντες τὸ λέγον ἀξίωμα, πᾶν γεννητόν, ἔχει φθοράν, καὶ τὸν κόσμον γεννητὸν λέγοντες, ἵνα μὴ δοκῇ τῇ προτεραίᾳ τοῦ Σωκράτους ἀκούσας ὁ Τίμαιος, τοῦ λέγοντος, ἀντιφάσκειν τὸ γεννητόν, ἄφθαρτον τιθείς. ὥστ' εἰ καθ' αὑτὸ ἄλυτον τὸ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν γένος, καὶ καθ' αὑτὸ ἀγέννητόν ἐστι, καὶ οὐ διὰ μόνον τὴν βούλησιν τοῦ θεοῦ. πῶς γὰρ καὶ τῷ Πλάτωνι συνασόμεθα διττὸν ποιοῦντι, τὸν μὲν κατὰ φύσιν, τὸν δέ, κατὰ τὴν δημιουργικὴν βούλησιν. πῶς δὲ οὐχὶ καὶ εἰς αὐτὸν ἀσεβήσομεν τὸν δημιουργὸν ταῦτα λέγοντες. εἰ μὲν γὰρ βουλόμενος ἄλυτα ποιῆσαι τὰ ἑαυτοῦ δημιουργήματα, δύναμιν οὐκ ἔχει ποιητικήν, ἄτοπον τὸ διαζευχθῆναι τὴν βούλησιν ἐκεῖ τῆς δυνάμεως. ὃ μὴ δὲ ἐπὶ τῶν σπουδαίων ἔχει τινὰ λόγον. εἰ δὲ βούλεται καὶ δύναται ποιεῖν, ἄλυτα ταῦτα, καὶ ποιεῖ ἄλυτα δυνάμενος. ὥστε καὶ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἐν τούτοις τὸ ἄλυτον. γέγονε γὰρ ἄλυτον αὐτῶν ἕκαστον. ἀλλ' οὐχὶ γεγονὸς λυτόν, εἰς αὖθις ἄλυτον γέγονεν. παρ' ἑαυτῶν γὰρ ἄλυτα τὰ ἔργα τοῦ πατρός, διὰ τὴν ἐκείνου δύναμιν γεγονότα. καὶ κατὰ βούλησιν τὴν δημιουργικήν, ἄλυτά ἐστιν, ἐπειδή, σύνθετά ἐστιν, καὶ δεσμῷ τὸ ἄλυτον ἔχοντα δηλονότι, καὶ λύσις πῆ αὐτῶν ἐστι, καθ' ὅσον ἐξ ἁπλῶν συνέστηκεν, ὧν ἔχει διωρισμένας αἰτίας, καὶ ὁ πατήρ. ἅμα ἄρα καὶ ἄλυτά ἐστι καὶ λυτά, καὶ οὐχ οὕτως ἄλυτα ὡς τὸ νοητόν, ἐκεῖνο γὰρ ἄλυτον, δι' ἁπλότητος ὑπεροχήν. τὸ δὲ ἐν τούτοις, ἄλυτον ἅμα καὶ λυτόν ἐστιν, ὡς ἐξ ἁπλῶν σύνθετον, καὶ ὡς δεδεμένον ἀϊδίως. τῶν γὰρ δεδεμένων ἁπάντων λυτῶν ὄντων, τὰ μὲν ἀΐδια κατὰ τὸν πάντα χρόνον κάλλους μετέχοντα ἀπὸ τοῦ νοητοῦ καὶ ἑνώσεως θείας, καὶ ἁρμονίας δημιουργικῆς, †ἀΐδιά ἐστι, τὰ δὲ θνητὰ μόνως ἐστὶ λυτά. διότι σύνεστι τῷ αἰσχρῷ, καὶ τῷ ἀναρμόστῳ τῆς ὕλης. καὶ τὰ μὲν ἥρμοσται καλῶς, κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἁρμόσαντος ἐνδοθεῖσαν αὐτοῖς ἕνωσιν. τὰ δέ, οὐκέθ' οὕτω, διὰ τὸ πλῆθος τῶν αἰτίων, οὐκέτι τὴν ὁμοίαν ἔνδοσιν ἐνδιδόντων. πολυμερῆ γὰρ ὄντα, τὴν ἕνωσιν ἔχει διαπεφορημένην. ὥστ' εἰκότως καὶ τὴν ἁρμονίαν ἔλαχε κεχαρασμένην. ὥστε, πᾶν μὲν τὸ δεδεμένον λυτόν. ἀλλὰ τὸ μὲν οὕτω λυτόν, καὶ ἄλυτον, τὸ δέ, λυτὸν μόνον, ὥσπερ καὶ τὸ νοητόν, ἄλυτον μόνον. διατί οὖν τὸ πρώτως δεδεμένον, ἅμα λυτὸν καὶ ἄλυτον; διότι καλῶς ἥρμοσται, καὶ ἔχει τὸ εὖ. ἐκέκτητο γάρ, ἀπὸ μὲν τοῦ εὖ, τὴν ἕνωσιν. ἑνωποιὸς γὰρ ἡ ἀγαθότης, ἀπὸ δὲ τοῦ νοητοῦ, τὸ καλῶς. ἐκεῖθεν γὰρ ἐφήκει τὸ κάλλος, ἀπὸ δὲ τῆς δημιουργίας, τὴν ἁρμονίαν. αὕτη γὰρ ἡ τῶν μουσῶν αἰτία, καὶ τοῦ ἡρμόσθαι τοῖς ἐγκοσμίοις χορηγὸς δύναμις. ἵνα πάλιν ἔχωμεν, τὰς τρεῖς αἰτίας, τὴν τελικήν, διὰ τοῦ εὖ, τὴν παραδειγματικήν, διὰ τοῦ ἁρμοσθέν, τὴν δὲ τοιαύτην σύστασιν, τὴν ἁρμοσθεῖσαν μέν, ὑπὸ τῆς μιᾶς δημιουργίας, κάλλους δὲ θείου πληρωθεῖσαν. ἑνώσεως γε ἀγαθοειδοῦς τυχοῦσαν, ἄλυτον ὑπάρχειν ἀναγκαῖον. τὸ γὰρ λύειν αὐτήν, κακοῦ φησὶν αὐτός. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀνωτέρω προείρηκεν, ὅτι τὸ πᾶν, ἄλυτόν ἐστι. πλὴν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος. εἰ δὲ παντὶ μὲν ἄλλῳ λύειν τὸ πᾶν, ἀδύνατον. μόνος δὲ ὁ πατὴρ δυνατὸς λύειν, ἀδύνατον δὲ καὶ τοῦτον λύειν. κακοῦ γὰρ τὸ λύειν, ἀδύνατον λυθῆναι τὸ πᾶν. ἔτι γὰρ αὐτὸς λύσει, ἢ ἄλλος. ἀλλ' εἰ μὲν ἄλλος, τίς δύναται βιάσασθαι τὸν δημιουργόν. ἀδύνατον γὰρ λύσιν γενέσθαι μὴ ὑπὸ τοῦ δήσαντος. εἰ δὲ αὐτός, πῶς ἀγαθὸς ὤν, λύσει τὸ καλῶς ἁρμοσθέν, καὶ ἔχον εὖ. τὸ γὰρ τούτων ἀνατρεπτικόν, κακοποιόν ἐστιν. ὥσπερ τὸ τῶν κακῶν ἀναιρετικόν, ἀγαθουργὸν ἔλαχε φύσιν. ἴση ἄρα ἀνάγκη, τόντε δημιουργὸν εἰ θέμις εἰπεῖν κακυνθῆναι ἢ τόνδε τὸν κόσμον λυθῆναι. τοιαύτην οὖν ἀνάγκην ὁ Πλάτων ἐπέθηκεν τῇ ἀφθαρσίᾳ τοῦ παντός. ὅτι μὲν οὖν καὶ τὸ ἄλυτον αὐτῶν τῇ συστάσει δίδωσι, δηλοῖ σαφῶς ἡνίκα λέγει τὰ

† ἄλυτα

θνητὰ

θνητὰ συνδεῖν αὐτούς, οὐ τοῖς ἀλύτοις οἷς αὐτοὶ συνείχοντο δεσμοῖς. εἰ γὰρ οἱ συνεκτικοὶ αὐτῶν δεσμοί, ἄλυτοί εἰσιν, ἄλυτοι δή που κατ' οὐσίαν ὑπάρχουσιν αὐτοί. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τούτοις εἶπε πάμπαν αὐτοὺς ἀλύτους μὴ εἶναι. δῆλον ἄρα ἐξ ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ ἄλυτοί εἰσιν ἅμα, καὶ οὐ πάμπαν ἄλυτοι κατὰ τὴν οἰκείαν σύνδεσιν. εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ, πᾶσα ἀνάγκη τὴν λύσιν ἄλλην εἶναι, καὶ οὐ τοιαύτην, οἵαν τὴν φθορὰν λέγομεν. τὸ γὰρ οὕτω λυτὸν ὡς τὸ φθαρτόν, οὐχὶ ἄλυτον ὄν, οὐ πάμπαν ἐστὶν ἄλυτον, ἀλλὰ πάμπαν λυτόν. οὐκ ἄρα δεῖ λέγειν, ὅτι φθαρτὰ μέν ἐστι καθ' αὑτά, διὰ δὲ τὴν βούλησιν τοῦ πατρός, ἄφθαρτα μένει. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν αὑτῶν φύσιν, ἄφθαρτά ἐστι. Δι' ἃ καὶ ἐπείπερ γεγένησθε, ἀθάνατοι μὲν οὐκ ἐστέ, οὐδ' ἄλυτοι τὸ πάμπαν, οὔτι μὲν λυθήσεσθέ γε, οὐδὲ τεύξεσθε θανάτου μοίρας τῆς ἐμῆς βουλήσεως μείζονος ἔτι δεσμοῦ, καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων, οἷς ὅτ' ἐγίγνεσθε συνεδεῖσθε. Ἐπειδὴ τοὺς ἐγκοσμίους θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος ὡς εἴρηται, τούς ἔκ τε τῶν ψυχῶν τῶν θείων, καὶ τῶν ζώων τῶν ἐξηρτημένων, ἀπὸ τῶν ψυχῶν. ταυτὸν γὰρ οὕτως εἰπεῖν, καὶ ψυχὰς μεθεκτάς. ἐπειδὴ δ' οὖν τούτους ἅπαντας ἀλύτους ἅμα καὶ λυτοὺς προσηγόρευσεν, διότι καὶ τὸ ἄλυτον αὐτῶν, οὐκ ἔστι νοητόν, καὶ τὸ λυτόν, οὐκ ἔστι θνητόν, ἀλλὰ τοῦτο μέν, διὰ τὴν ἐξ ἁπλῶν πάροδον, ὧν τὰ αἴτια διῃρημένα περιείληφεν ὁ δημιουργός, ἐκεῖνο δὲ διὰ τὴν ἄτρεπτον τοῦ δεσμοῦ συνοχήν, ἣν ὁ πατὴρ ἐνέθηκεν αὐτοῖς, βούλεται λοιπόν, ἃ χωρὶς καὶ διῃρημένως εἶπε περὶ αὐτῶν, ταῦτα εἰς μίαν ἀλήθειαν ἐν ταυτῷ συναγαγεῖν. καὶ δεῖ καὶ ἐργάζεσθαι τοῦτο διὰ τῶνδε τῶν ῥημάτων. ἀφαιρεῖ γὰρ αὐτῶν ἅμα τὸ ἀθάνατον καὶ ἄλυτον, καὶ τίθησι πάλιν διὰ τῆς τῶν ἀντικειμένων ἀναιρέσεως. τὰ γὰρ μέσα, ταύτην ἔλαχε φύσιν, οὐκ ἐπιδεχομένην τὸν τῶν ἄκρων λόγον, καὶ πᾶσαν ἀμφότερα δοκοῦσαν περιέχειν. ὥσπερ εἴ τις καὶ τὴν ψυχὴν ἀμεριστόν τε ἅμα καλοίη καὶ μεριστήν, ὡς ἐξ ἀμφοῖν οὖσαν. καὶ οὔτε ἀμέριστον, οὔτε μεριστήν, ὡς τῶν ἄκρων ἐξηλλαγμένην. ὅρα γὰρ ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ἡ τοιαύτη θεωρεῖται μεσότης. τὸ ἀθάνατον λέγεται κυριώτατα καὶ πρώτως, τὸ ἑαυτοῦ χορηγὸν τῆς ἀθανασίας. ἐπειδὴ καὶ ὂν πρώτως ἐστί, τὸ παρ' ἑαυτοῦ ὄν, καὶ νοῦς ὁ παρ' ἑαυτοῦ νοῦς, ἓν τὸ παρ' ἑαυτοῦ ἕν. πανταχοῦ γὰρ τὸ πρώτως ὁτιοῦν κεκτημένον, παρ' ἑαυτοῦ τοιοῦτόν ἐστιν. ἐπεὶ γὰρ μὴ παρ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ παρ' ἄλλου ἐκεῖνο ἔσται πρώτως, ἢ ἕν, ἢ νοῦς, ἢ ζωή, ἢ ἄλλο τι, καὶ ἤτοι τοῦτο πρώτως, ἢ εἰ μηδὲν πρώτως, ἐπ' ἄπειρον ἡ ἄνοδος. οὕτως ἄρα καὶ ἀθάνατον ὄντως ἐστί, τὸ παρ' ἑαυτοῦ ἀθάνατον, καὶ ὃ ἑαυτῷ τῆς ἀθανασίας ἐστὶ παρεκτικόν. τὸ δὲ μήτε καθ' ὅλον αὐτὸ ζωὴ ὑπάρχον, μήτε αὐθυπόστατον ὄν, μὴ δὲ παρ' ἑαυτοῦ τὴν ἀθανασίαν ἔχον, οὐκ ἔστι πρώτως ἀθάνατον. ὥσπερ οὖν τὸ δευτέρως ὄν, οὐκ ὄν ἐστιν, οὕτω καὶ τὸ δευτέρως ἀθάνατον οὐκ ἀθάνατόν ἐστιν. οὐ μὴν οὐδὲ θνητόν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ τοῦ θανάτου παντελῶς ἀποστάν, καὶ μὴ δὲ συμφυᾶ ζωὴν ἔχον, μὴ δὲ ἄπειρον δύναμιν. τρία γὰρ ταῦτά ἐστιν ἑξῆς. τὸ παρ' ἑαυτοῦ ἄπειρον ζωὴν ἔχον, τὸ παρ' ἄλλου ζωὴν ἄπειρον ὑποδεξάμενον, τὸ μήτε παρ' ἑαυτοῦ, μήτε παρ' ἄλλου τὴν ἀπειρίαν τῆς ζωῆς ἐπιδεικνύμενον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἀθάνατόν ἐστι. τὸ δὲ δεύτερον, οὐκ ἀθάνατον, τὸ δὲ τρίτον, θνητόν, τὸ δὲ μέσον ἀφήρμοσε τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς. οὔτε γὰρ παρ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸ ἀθάνατον καθ' ὅσον ὡς ἀπὸ τῶν ὡς ἀληθῶς ἀθανάτου καὶ πρώτως εἰσί, καὶ καθόσον ἐξήρτηται τὰ σώματα αὐτῶν, οὔτε πεπερασμένην ἔχουσι ζωήν, ἀλλὰ πληροῦνται μὲν ἀπὸ τῶν ἀϊδίων θεῶν, παράγουσι δὲ τὰ θνητά. συνεχὴς γάρ ἐστιν ἡ δευτέρα δημιουργία πρὸς τὴν πρώτην. καὶ περὶ ἐκείνην πρόεισι, καὶ ἀπ' ἐκείνης κατευθύνεται, καὶ πρὸς ἐκείνην ἀναπέμπει, καὶ τὴν γένεσιν τῶν θνητῶν γενῶν. πάλιν τὸ ἄλυτον, κυριώτατα μὲν καὶ πρώτως ἐστὶ τοιοῦτον, τὸ ἁπλοῦν, καὶ πᾶσαν σύνθεσιν ἐκπεφευγός. ὅπου γὰρ μή ἐστι σύνθεσις, ποία τῆς λύσεως ἔμφασις; δευτέρως δὲ ἄλυτον τὸ συνδέσμῳ ἄλυτον, ὃ καὶ λυτόν ἐστιν ἅμα, διὰ τὸ προελθεῖν ἐξ αἰτίων διῃρημένων. οὐ γὰρ ἁπλῶς λυτόν, ἀλλὰ τῇ αἰτίᾳ λυτόν. τὸ γὰρ πρὸ χρόνου παντὸς δεδεμένον, κατ' αἰτίαν δέδεται μόνην, τὸ δὲ κατ' αἰτίαν μόνην δεδεμένον, κατ' αἰτίαν λύεται μόνον ἕκαστον. ἕκαστον γὰρ ᾗ δέδεται, καὶ ὑφ' οὗ, καὶ ὅπως, ταύτῃ καὶ ὑπὸ τούτου καὶ ὅπως λύεσθαι πέφυκε. τρίτον δέ ἐστιν ἀπὸ κυρίως ἀλύτου, τό ποτε ἄλυτον. διότι τὸ μὲν κυρίως μετὰ ἁπλότητος ἄλυτον, τὸ δὲ δευτέρως, μετὰ συνθέσεως, τὸ δὲ τρίτον, ἀμφοτέρων ἀποπεπτωκός, τὸ ἑαυτοῦ φύσει λυτόν ἐστιν. οὔτε δὴ πάμπαν ἄλυτοι οἱ ἐγκόσμιοι θεοί, τὸ γὰρ πάμπαν ἄλυτον, προσήκει τοῖς ἁπλουστάτοις. οὔτε λυτοὶ κατὰ χρόνον. τοῦτο γὰρ τὸ οὐ λυθήσεσθε διὰ τοῦ ῥήματος τὴν κατὰ χρόνον λύσιν ἐνδεικνύμενον. ἡ γὰρ σύνθεσις αὐτῶν, ἀπὸ τῆς ἑνώσεως γέγονεν τῆς δημιουργικῆς. ὡς οὖν ἐν τῇ αἰτίᾳ τῶν ἁπλῶν ἡ ἕνωσις προηγεῖται, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἐνταῦθα τῆς λύσεως ὁ δεσμός. κρείττων γάρ ἐστι καὶ θειοτέρας ἴνδαλμα δυνάμεως. ἔν τε ψυχαῖς ὁρώμενοι, δεσμοὶ γὰρ ἦσαν καὶ ἐν ἐκείναις καὶ αἱ μεσότητες, ὡς ἐν τῇ ψυχογονίᾳ προείρηται, καὶ ἐν τοῖς σώμασιν. ἡ γὰρ ἀναλογία, δεσμός. καὶ ἐν τοῖς ζώοις. δεσμοῖς γὰρ ἐμψύχοις δεθέντες, ζῷα ἐγεννήθη. καὶ τὸ ἀθάνατον οὖν, καὶ τὸ ἄλυτον, πάμπαν μὲν οὐχ ὑπάρχει τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς. ὑπάρχει δὲ ὅμως, καὶ οὐ διὰ τὸ μὴ πάμπαν ὑπάρχειν μηδ' οὕτως ὡς ἐν τοῖς νοητοῖς ἀναιρετέον ἀπ' αὐτῶν τὴν ἀθανασίαν. ἐπεὶ καὶ τὸν Ἔρωτα ἐν Συμποσίῳ προσειπεῖν ἀθάνατον οὐκ ἠξίωσεν, οὐ μὴν οὐδὲ θνητόν. ἀλλά τι μεταξὺ τούτων ἀμφοτέρων. πολὺ γὰρ τὸ πλάτος τοῦ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου, καὶ πολλὰς ταύτας συνδέουσι μεσότητες. καὶ ἔοικε τὸ ἀθάνατον, τὸ μέν, εἶναι πάντων κοινὸν τῶν τοῦ μὴ θνητοῦ διαφόρων, ὅ ἐστι τὸ μὴ στερισκόμενον, ἧς ἔχει ζωῆς. καθὸ καὶ ἐρεῖ τὸν δημιουργόν, τῶν ἀθανάτων αἴτιον. τῶν δὲ θνητῶν τοὺς νέους θεούς. τὸ δὲ ἴδιον τῶν νοητῶν, ὅ ἐστι τὸ ἀθάνατον, ἀεὶ ὂν τοιοῦτον, τὸ δέ, τῶν ἐγκοσμίων, ὅ ἐστιν ἀεὶ γινόμενον ἀθάνατον, ἐν τῷ γίνεσθαι ἀεὶ τὴν ὑπόστασιν ἔχον. ὅθεν καὶ ἀμέσως εἴποις ἀντιδιῃρεῖσθαι τὸ ἀθάνατον καὶ θνητόν, εἰ λάβοις τὸ κοινὸν τοῦ ἀθανάτου σημαινόμενον, καὶ οὐκ ἀμέσως εἰ πρώτως ἀθάνατον. ὃ δή ἐστι τὸ ἀεὶ ὂν ἀθάνατον. τούτου γὰρ καὶ τοῦ θνητοῦ μέσον, τὸ ἀεὶ γινόμενον ἀθάνατον. κυρίως δὲ ἀθάνατον τὸ ἐν αἰῶνι πᾶσαν ἔχον τὴν ζωήν. τὸ δὲ

ἀνὰ πάντα τὸν χρόνον ἀνελλιπομένην, καὶ μία μίαν καὶ ἄτομον τὴν αὐτὴν ἀεί, ὅπερ γινόμενόν ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ὂν ἀθάνατον. τοῦτο δὲ πάλιν, τὸ γιγνομένην ἔχειν τὴν ζωήν, τὸ δὲ αἰεὶ ὂν καὶ κάτιον ἐν τῷ νοεῖν, ἐγγυτέρω τῶν θνητῶν, ἀπολεῖπον μὲν τὴν κρείσσονα νόησιν, μεθιστάμενον δὲ εἰς τὴν ὑφειμένην, καὶ αὖθις ἀνατρέχον ἄνευ λήθης. καὶ ἐστι τὸ μέν, τῶν ἐγκοσμίων θεῶν ἴδιον, τὸ δέ, τῶν δαιμόνων τῶν τούτοις ἑπομένων. εἰ δὲ τὸ λοιπὸν καὶ λήθης ἀναπίμπλαται κάτιον, ἐγγυτάτω τῶν θνητῶν ἐστιν, ἀπολύον πάντη τὴν ὡς ἀληθῶς ἐν αὐτῷ ζωήν, καὶ μόνην ἔχον τὴν οὐσιώδη. τοιοῦτον δὴ τὸ τῶν μερικῶν ψυχῶν ἀθάνατον. διὸ καὶ αὐτὸς ἀθανάτοις ὁμώνυμον ἀποκαλεῖσθαι τὸ ἐν ταύταις ἀθάνατον. εἰ δ' ἔτι μετὰ ταύτας καὶ τὴν οὐσιώδη ζωὴν ἀποβάλλοι, ὅπερ θνητὸν μόνως ἐστίν. ὥστε τὸ μὲν πρώτως ἀθάνατον, καὶ τὸ θνητόν, ἄκρα. τὸ δὲ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ τὸ τῶν μερικῶν ψυχῶν, ὑπάκρα. μέσον δὲ ὄντως τούτων, τὸ τῶν δαιμόνων. διὸ καὶ μέσον τῷ ὄντι πάντως οἱ δαίμονες. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς ὅλης προθέσεως τῶν δὲ τῶν λόγων. φέρε δὲ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον εἰ δοκεῖ συντόμως ἐπιδράμωμεν. ἡ μὲν δὴ γένεσις ὅπως ἐφαρμόζει τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, εἴρηταί μοι πολλάκις, ὅτι τὴν σύνθεσιν δηλοῖ, καὶ τὴν μετὰ χρόνον ζωήν, καὶ τὴν ἀπ' ἄλλης αἰτίας πάροδον, καὶ τὴν τῷ χρόνῳ παντὶ συμπαρεκτεινομένην, ἀλλ' οὐκ ἀεὶ οὖσαν. τὸ δὲ ἀθάνατοι μὲν οὐκ ἐστέ, οὐδ' ἄλυτοι, δηλοῖ ὅτι γίνεσθαι ἀθάνατοι καὶ ἄλυτοι. τὸ γὰρ εἶναι τούτων ἑκάτερον, μόνοις τοῖς αἰωνίοις πάρεστι, τὸ δὲ γίγνεσθαι, πρέπει τοῖς γενητοῖς. ὧν τὸ ζῆν εἰς τὸν ὅλον χρόνον παρατείνει. τὸ δὲ μὴ πάμπαν ἀθάνατον, μὴ δὲ πάμπαν ἄλυτον, εἴδη πολλὰ τῆς ἀθανασίας παραδίδωσιν. αὐτὸς γοῦν μικρὸν προελθὼν ἀθανάτους ἀποκαλεῖ τὰς θείας ψυχάς, ὁμωνύμως δὲ ἀθανάτους τὰς μερικάς. τὸ δὲ οὐ λυθήσεσθε, οὔτε τεύξεσθε θανάτου μοίραν ἀφαιρεῖ πᾶσαν τὴν θνητοειδῆ φύσιν ἀπὸ τῶν θεῶν, καὶ τὴν ἀεὶ ῥεπομένην καὶ μεταβαλλομένην ζωήν. τὸ γὰρ θνητόν, ζωῆς ἐστι κατάληξις, ἤδη τῷ μὴ ὄντι συμμεμιγμένης, αὕτη δὲ ἡ τοῦ θανάτου μοῖρα, πολλὰς πάλιν ἡμῖν ὑποφαίνει θανάτων διαφοράς. ἄλλος γὰρ ὁ θάνατος τῶν κατὰ σχέσιν λεγομένων δαιμόνων, ἄλλος ὁ τῶν μερικῶν ψυχῶν, ἄλλος ὁ τῶν ζώων. ἄλλος ὁ τῶν ἐμψυχωμένων σωμάτων. ὁ μὲν μιμούμενος οἷον χιτῶνος ἀπόθεσιν, ὁ δέ, μετὰ συμπαθείας τῆς πρὸς τὸ θνητὸν πτῶσις ὢν εἰς αὐτὸ τῆς ψυχῆς, ὁ δέ, διάλυσις, ὢν σώματος καὶ ψυχῆς, ἀπ' ἀλλήλων, ὁ δέ, στέρησις τῆς ἐν ὑποκειμένῳ οὔσης τῷ σώματι ζωῆς. τούτων δὲ πάλιν ἐξῄρηνται παντελῶς, οἵ τε ἐγκόσμιοι θεοί, καὶ οἱ δαίμονες, οἱ κατ' οὐσίαν δαίμονες οἱ συνεπόμενοι τοῖς θεοῖς. οὐδὲ γὰρ ὁ πρῶτος τοῦ θανάτου τρόπος, ἐφαρμόσει τούτοις, ὡς καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος παραδέδωκεν, ἄτρεπτον φυλάττων τὸ ὡς ἀληθῶς δαιμόνιον γένος. ταῦτα μὲν οὖν ἐστι δεσμός. ἢ ὅτι πάντα ἑνοῖ καὶ μετρεῖ καὶ εἰς μίαν ἄγει σύμπνοιαν ἡ ἀγαθότης, καθ' ἣν ἡ δημιουργικὴ βούλησις ἀφορίζεται, καὶ ἔοικε κατ' αὐτὴν μάλιστα θεοὺς ἀποτελεῖν τοὺς ἐγκοσμίους. δεσμῶν γὰρ ἐστι δεσμὸς ὑπὲρ τὸν νοῦν οὖσα τῶν συνδεομένων. τὸ δὲ λαχόντες, τὴν ἀφ' ἑνὸς τοῦ δημιουργοῦ διακλήρωσιν τῆς ἀγαθῆς προνοίας, τῶν πολλῶν ἐκφαίνει θεῶν. κατὰ γὰρ τοὺς τῆς δίκης κλήρους διῃρημένοι διανέμονται τὴν μίαν τοῦ πατρὸς καὶ ὅλην πρόνοιαν, καὶ τὸν ἕνα δεσμόν. τὸν προϊόντα ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς μονάδος. οὔτε οὖν ἀθάνατοι οὔτε θνητοὶ οἱ οὐράνιοι θεοί, καὶ ὅλως οἱ ἐγκόσμιοι πάντες, οὔτε ἄλυτοι οὔτε λυτοί, ἀλλ' ἁπλῶς ἀμφοῖν. κατεσκεύασε δέ, τὸ μὲν μήτε ἀθάνατοι αὐτοὺς μήτε ἄλυτοι, ἐκ τοῦ γεννητοὺς εἶναι. ὅπερ γὰρ δηλοῖ τὸ ἐπείπερ γεγένησθε. πᾶν γὰρ γεννητόν, ἐπισκευαστὴν ἀθανασίαν ἔχει, καὶ δεσμὸν ἀλλαχόθεν ἐνδεδεμένον ἑαυτὸ συνέχειν, ἢ ζωοποιεῖν οὐ δυνάμενον. τὸ δὲ μήτε λυτοὺς αὖ, μήτε θνητούς, ἐκ τῶν δεσμῶν ὧν τε κατ' οὐσίαν μετέχουσι, καὶ ὧν ἐκ τῆς δημιουργικῆς βουλήσεως. ἀλλὰ τούτους μέν, δι' ἑνώσεως ἐδήλωσεν, ἐκείνους δέ, διὰ πλήθους. ἐπείπερ ἡ πατρικὴ γνῶσις, δεσμῶν ἐστι δεσμός, καὶ τῆς τῶν μετεχομένων ἑνώσεως μονάς.

» Νῦν οὖν ὃ λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐνδεικνύμενος, μάθετε. Ἡ μὲν προτίστη τῶν ἐγκοσμίων θεῶν ἀνάκλησις, ἐκθεωτικὴ τῶν ἀκουόντων ἦν. πάντας γὰρ αὐτοὺς ἀπέφαινε θεούς, καὶ μεθεκτοὺς μὲν τοῖς σώμασιν οἷς ἐποχοῦνται. θεοὶ γὰρ καὶ ταῦτα ὡς ἀγάλματα θεῶν. ὅπου καὶ τὴν γῆν πρώτην εἶπεν καὶ πρεσβυτάτην τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ θεῶν. μετόχους δὲ τῶν ἀληθῶς θεῶν, ὧν ἐξήρτηνται, πρὸ γενέσεως ὄντων. οὗτοι γὰρ ὡς εἶπεν, γένεσιν ἔχουσιν. ἡ δὲ μετὰ ταύτην ῥῆσις, αἰώνιον αὐτοῖς ἐντίθησι δύναμιν, διὰ τὴν μετουσίαν τῆς ἀλύτου συνοχῆς. αὕτη δὲ ἡ νῦν προκειμένη, πληροῖ νοήσεων αὐτοὺς θείων, καὶ δημιουργικῶν, ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ ζώου προϊουσῶν. ἡ γὰρ μάθησις τῆς τῶν ζώων δημιουργίας πρέπουσα μέν ἐστι ψυχῆς ὡς μάθησις, ἀποπληροῖ δὲ τῆς δημιουργικῆς νοήσεως τῶν ἐν τῷ νοητῷ ζώῳ πάντων εἰδῶν τὸ πλῆθος τῶν θεῶν. διὰ μὲν τοῦ νῦν, τὸ αἰώνιόν πως ἐπιδεικνυμένη, διὰ δὲ τοῦ ὅπερ, τὸ ἡνωμένον αὐταῖς, καὶ συνεσπειραμένον, διὰ δὲ τοῦ λέγω, τὸ προϊὸν εἰς τὸ πλῆθος καὶ διασπειρόμενον, περὶ τοὺς πολλοὺς θεούς, διὰ δὲ τῆς ἐνδείξεως τὴν ἀπὸ τῶν νοητῶν καὶ ἀφανῶν αἰτίων πλήρωσιν. ἐνδεικνύμεθα γὰρ μόνον περὶ τῶν ἀφανῶν τοῖς πολλοῖς, διὰ δὲ πάντων, ὁμοῦ. δῆλον ὡς ἑαυτὸν μὲν ἀνάλογον ἵστησι πρὸς τὸν νοητὸν νοῦν, πληροῖ δὲ νοήσεως τὸν ἐγκόσμιον ἀριθμὸν τῶν θεῶν. ἔτι δὲ ἐπιστρέφει τὸ πλῆθος εἰς τὴν μίαν νόησιν τὴν δημιουργικήν, καὶ πρὸ τῆς εἰς τὰ δεύτερα προνοίας ἄμικτον αὐτῷ καθαρότητα καὶ σταθερὰν ἐπιλάμπει νόησιν. ὡς γὰρ αὐτὸς νοήσας, ποιεῖ. καὶ ἀπὸ τῆς ἔνδον ἐνεργείας ἀπογεννᾷ τὴν ἔξω προϊοῦσαν, οὕτω δὲ καὶ ἐκείνους βούλεται μαθεῖν πρῶτον καὶ νοῆσαι τὴν βούλησιν τοῦ πα-
» τρός, ἔπειθ' οὑτωσὶ μιμήσασθαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Θνητὰ ἔτι γένη λοιπά, τρία, ἀγέννητα, τούτων δὲ
» μὴ γενομένων, οὐρανὸς ἀτελὴς ἔσται. τὰ γὰρ πάντα ἐν αὐτῷ ζώων γένη, οὐχ ἕξει. δεῖ δὲ εἰ μέλλει τελέως ἱκα-
» νὸς εἶναι. δι' ἐμοῦ δέ, καὶ ταῦτα γενόμενα καὶ βίου μετασχόντα θεοῖς ἰσάζοιτ' ἄν. Αἱ μὲν ὁλικώταται, καὶ πρώτισται,

τιται καὶ θειοτάτη ἰδεῶν, οὐ μόνον τὰ ἀΐδια τῶν ἐγκοσμίων ὑφιστᾶσιν ἐξῃρημένως, ἀλλὰ καὶ τὰ θνητὰ πάντα, κατὰ μίαν καὶ ἡνωμένην αἰτίαν. τὸ γὰρ ἐκεῖ πτηνὸν, πάντων ἐστὶ τῶν ὁποσοῦν λεγομένων πτηνῶν παράδειγμα, καὶ τὸ ἐνύδριον τῶν ἐνύδρων πάντων, καὶ τὸ πεζὸν, τῶν πεζῶν. αἱ δὲ πρόοδοι τῶν νοητῶν, ἐπὶ τὰς νοερὰς τάξεις διαιρετικαὶ γίγνονται τῶν ἡνωμένων ἰδεῶν, καὶ εἰς πλῆθος προάγουσαι, τὰς ὁλικὰς αἰτίας, καὶ τῶν πολυειδῶν πραγμάτων διωρισμένας ἀναφαίνουσιν ἀρχάς. οὐ γὰρ ἔτι μία πάντων αἰτία νοερὰ τῶν ἀεροπόρων. οὐ γὰρ ἂν διακεκριμένη νόησις ἦν τῶν ἀϊδίων ἀερίων ζώων, καὶ τῶν μὴ ἀϊδίων, οὐδὲ μία τῶν ἐνυδρίων, οὐδὲ τῶν χθονίων ὁμοίως, ἀλλ᾽ ἡ τῆς ἑτερότητος δύναμις, κατακερματίζει τὸ ὅλον εἰς τὰ μέρη, καὶ τὰς μονάδας εἰς τοὺς ἀριθμούς. καὶ διὰ ταῦτα λοιπὸν, χωρὶς μὲν, αἱ τῶν θείων ζώων αἰτίαι παρὰ τῷ δημιουργῷ, καθ᾽ ἃς ὑπέστησε τὰς τάξεις τῶν γενεσιουργῶν θεῶν τε καὶ δαιμόνων, χωρὶς δὲ αἱ τῶν θνητῶν, καθ᾽ ἃς ὑφιστάνειν παρακελεύεται τὰ θνητὰ γένη, τοῖς νέοις θεοῖς. προκατάρχει γὰρ αὐτὸς, καὶ τῆς τούτων ποιήσεως, καὶ αὐτῷ τῷ λέγειν ὅτι ποιητέον, ποιῶν. οἵ τε γὰρ λόγοι τοῦ πατρὸς, νοήσεις εἰσὶ δημιουργικαὶ, καὶ αἱ νοήσεις ποιήσεις. ἐπιτρέπει δὲ τὴν προσεχῆ ποίησιν, τοῖς πολλοῖς. καὶ ὁρᾷς πάλιν ὅπως ἡ τάξις ἀναφαίνεται τῶν ποιητικῶν αἰτίων καὶ γεννητικῶν. τὰ γὰρ θνητὰ ζῷα ποιεῖ μὲν, καὶ ὁ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν χορὸς, ἀλλὰ μετὰ κινήσεως καὶ μετὰ βουλῆς. ποιεῖ δὲ καὶ ὁ δημιουργὸς, ἀλλὰ διὰ τοῦ λέγειν. τοῦτο δὲ ταυτὸν διὰ τοῦ νοεῖν. λέγει γὰρ δήπου νοῶν, καὶ ἀκινήτως καὶ νοερῶς. ποιεῖ δὲ καὶ τὸ αὐτοζῷον. ἔχει γὰρ μίαν αἰτίαν πάντων πτηνῶν, καὶ πάντων ἐνύδρων, καὶ πάντων χθονίων, ἀλλὰ μετὰ σιωπῆς, καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι καὶ νοητῶς. διαδέχεται γὰρ τὴν μὲν πατρικὴν σιγὴν, ὁ δημιουργικὸς λόγος, τὴν δὲ νοητὴν αἰτίαν, ἡ νοερὰ ποίησις, τὴν δὲ κατὰ τὸ εἶναι πρόνοιαν, ἡ κατὰ τὸ ἐνεργεῖν ἀπογέννησις. καὶ τὸν μὲν λόγον, ἡ κίνησις, τὴν δὲ νοερὰν ἐνέργειαν, ἡ τῷ αἰσθητῷ συμμεμιγμένη διακόσμησις. τὰ γὰρ ἔσχατα δημιουργήματα, δεῖται τοιαύτης ποιητικῆς αἰτίας. πᾶν γοῦν τὸ μεταβλητὸν, καὶ ἀλλοιωτὸν, καὶ γεννητὸν, καὶ φθαρτὸν, ἐξ αἰτίας γέγονεν. ἀκινήτου μὲν κατ᾽ οὐσίαν, ἄλλως δὲ κινουμένης κατ᾽ ἐνέργειαν. ἡ γὰρ ἐκεῖ διῃρημένη κίνησις, ἀπὸ τῆς οὐσίας ἐνταῦθα κινουμένην ἀπετέλεσεν οὐσίαν. διότι δὴ τὸ ποιοῦν, καὶ κατ᾽ οὐσίαν ἐποίει καὶ κατ᾽ ἐνέργειαν. ὧν δὴ διαπλεκομένων, ἡ μεταβολὴ τῆς οὐσίας, ἔσχε τὴν πάροδον. δεῖται οὖν τὰ θνητὰ κινουμένων αἰτίων. καὶ τὰ πολυμετάβολα, πολλῶν. μονογενῆ γὰρ αὐτὰ διαμένειν, ἀμήχανον. οὐ γὰρ ἂν εἴη γένη θνητά. δεῖ δὲ εἶναι καὶ τὸ θνητὸν, πρῶτον μὲν, ἵνα πάντα ὅσα δυνατὸν ἦν γενέσθαι πάντα ὑποστῇ, τά τε ὄντα ἀεὶ, καὶ τὰ μὴ ὄντα ποτέ. τούτων γὰρ ἐπέκεινα τὸ μηδαμῶς ὄν. ἔπειτα ἵνα μὴ τὰ θεῖα τελευταῖα τῶν ὄντων ᾖ, καὶ τὸ ὄν. ὅταν γὰρ τὸ γεννητικόν τινος, κρεῖσσον ἐστὶν αὐτοῦ καὶ θειότερον. καὶ τρίτον ἔτι, ἵνα μὴ ἀτελὴς ὁ κόσμος ᾖ, μὴ πάντα περιέχων, ὅσων εἶχε τὰς αἰτίας τὸ αὐτοζῷον. τὸ γὰρ ἐκεῖ πτηνὸν, πάντων πτηνῶν αἴτιον, καὶ τὸ ἔνυδρον τῶν ἐνύδρων, καὶ τὸ χθόνιον, τῶν χθονίων, εἴτε θείων, εἴτε θνητῶν. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα Ὀρφεὺς, τὴν τῶν μεριστῶν ζωοποιὸν αἰτίαν, ἄνω μένουσαν καὶ ὑφαίνουσαν, τὸν διάκοσμον τῶν οὐρανίων, νύμφην τε εἶναί φησιν ὡς ἄχραντον, καὶ ταῦτα τῷ Διὶ συναφθεῖσαν, καὶ μένειν ἐν οἰκείοις ἤθεσι, προελθοῦσαν δὲ ἀπὸ τῶν ἑαυτῆς οἴκων, ἀτελεῖς τε καταλείπειν τοὺς ἱστοὺς, καὶ ἁρπάζεσθαι. καὶ ἀναρπασθεῖσαν, γαμεῖσθαι, καὶ γαμηθεῖσαν, γεννᾶν, ἵνα ψυχώσῃ, καὶ τὰ ἐπείσακτον ἔχοντα ζωήν. τὸ γὰρ ἀτελὲς οἶμαι τῶν ἱστῶν, ἐνδείκνυται κἀκεῖνο τὸ μέχρι τῶν ἀϊδίων ζώων ἀτελὲς εἶναι τὸ πᾶν. διὸ καὶ Πλάτων παρακελεύεσθαί φησι, τὸν ἕνα δημιουργὸν, τοῖς πολλοῖς προσυφαίνειν τὰ θνητὰ τοῖς ἀθανάτοις. ἀναμιμνήσκων πως ἡμᾶς, ὅτι τῆς τοῦ παντὸς ὑφαντικῆς ζωῆς, τελείωσίς ἐστιν ἡ προσθήκη τῶν θνητῶν, καὶ τῆς ὀρφικῆς θεομυθίας, καὶ τῶν ἀτελῶν ἱστῶν, ἐξηγητικὰς αἰτίας παρεχόμενος. ὁ μὲν οὖν θεῖος ἀριθμὸς, ὅρον οἰκεῖον ἔχει καὶ πέρας, καὶ ἔστι τέλειος. δεῖ δὲ καὶ τὸ θνητὸν ἔχειν, καὶ τοῦτο τριχῶς. ἀερίως, ἐνυδρίως, χθονίως. οὐρανίως γὰρ ἀδύνατον. διότι πάσης διακοσμήσεως, ἡ ἀκρότης, καὶ τὸ πρώτιστον γένος, ἄχραντόν ἐστι καὶ ἀΐδιον, ὁμοιούμενον πρὸς τὴν πρὸ αὐτοῦ αἰτίαν. ὡς οὖν τὸ πρώτιστον τῶν νοερῶν νοητὸν, καὶ τὸ πρώτιστον τῶν ἀγγέλων θεὸς, οὕτω καὶ τὸ πρώτιστον τῶν αἰσθητῶν, ἀΐδιον καὶ θεῖον πᾶν. ἐν δὲ τῇ γενέσει, συμπέπλεκται τῷ θείῳ τὸ θνητόν. διὸ καὶ ὑπόλοιπα τὰ θνητὰ γένη προσηγόρευσεν, ὥσπερ ἐλλείμματα ὄντα τῆς τῶν θεῶν δημιουργίας, καὶ οἷον ὑποστάθμαι παρ᾽ αὐτῶν ἀποτικτόμεναι τῶν θεῶν. ἀλλὰ πῶς ἀγένητα ταῦτα, ἢ ὡς μήπω γενόμενα; διότι δὴ τάξις ἐστὶ, τῶν τὸ πᾶν συμπληρούντων. καὶ τὰ δεύτερα τῇ τάξει, διαφέροντα τῶν πρὸ αὐτῶν, διορίζων ὁ δημιουργὸς, οὔπω γεγονέναι φησὶν ἐκείνων προϋποστάντων. τάχα δὲ καὶ ἄλλως ἀγένητα, ὡς μὲν ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς γινόμενα μονάδος, καὶ τῆς ἀκινήτου, καὶ αἰωνίου ποιήσεως, ἀγένητα. ὡς δὲ ὑπὸ τῶν νέων θεῶν, θνητά. μέτεστι δὲ καὶ τούτοις ἀϊδίου τινός. διότι κατ᾽ εἶδος μὲν ἐστὶν ἄφθαρτα, κατὰ δὲ τὸ καθ᾽ ἕκαστον, φθαρτά. διῄρηται γὰρ ἤδη τούτων τὸ εἶδος τοῦ καθ᾽ ἕκαστον, καὶ οὐχ ὥσπερ ἤδη τῶν θείων, καὶ μόνως ἀϊδίως ζώων ἕν ἐστι πᾶν, τὴν ὅλην τῶν παραδειγμάτων πρόοδον ὑποδέξασθαι δεδυνημένον. τὸ μὲν οὖν ἀΐδιον τῶν θνητῶν, ἀπὸ τῆς δημιουργίας τῆς μιᾶς ἐστι, δι᾽ ἣν ἀμετάβλητον τὸ εἶδος καὶ ἓν, καὶ ταυτὸν ἐν πολλοῖς ἐστι. τὸ δὲ μεταβλητὸν, ἀπὸ τῆς μεριστῆς κινήσεως τῶν αἰτίων, ἐξαλλάττει τὴν τῶν ὑποστάντων φύσιν. δεῖ δὲ εἶναι καὶ τὸ θνητὸν, ἵνα τέλειος ὁ κόσμος ᾖ, οὐ διῃρημένος μὲν διὰ τὴν νοητὴν αἰτίαν, παντοδαπῶς δὲ ὅμως ἀποτυπωσάμενος. ὅσα γὰρ ἡ μία τῶν πτηνῶν αἰτία περιεῖχε, περὶ ταῦτα ἔλαχε τὸ αἰσθητὸν μεριστῶς, καὶ ἡ ἐκεῖ μονὰς, ἐνταῦθα γέγονεν ἀριθμός. εἰ δὲ ταῦτα κρατέοι νοῶν ὁ δημιουργὸς, ἕκαστον τῶν θνητῶν ἢ ἀγένητον, περιέχων μέντοι τὸ θνητὸν ἀγενήτως, οὐ μόνον ἔχει τὰς τέτταρας

ἰδέας

ἰδέας, ἀλλὰ καὶ τοὺς τούτων ὑπομερισμοὺς εἰς τὰ ἀγέννητα τῶν ἀθανάτων αἴτια, καὶ τὰ ἀγέννητα τῶν θνητῶν. ἄλλο οὖν τὸ νοητὸν ζῷον καὶ ἄλλο τὸ ἐν αὐτῷ νοερὸν ζῷον. πλήθει μὲν τῶν μερικωτέρων ζῴων χρώμενον, δυνάμει δὲ ἐλάσσονι τοῦ νοητοῦ ζῴου, ἐπειδὴ δὲ πολλαὶ τοῦ κόσμου τελειότητές εἰσι. τέλειος γὰρ καὶ ὅλος ἐξ ὅλων, τέλειος καὶ τὸν χρόνον προσλαβών, τέλειος δὲ καὶ τὰ πάντα περιλαβὼν ζῷα. τὸ τῆς τελειότητος ταύτης εἶδος ἐνδεικνύμενος ὁποῖόν ἐστι, προσέθηκε τὸ ἱκανῶς ἔχειν. παντελὴς γὰρ οὕτως ἔσται, πάντα, τά τε ζῷα περιέχων, καὶ πάσας τὰς νοητὰς καὶ νοερὰς ἐγκολπισάμενος δυνάμεις, καὶ πάντων τῶν ἡνωμένων παραδειγμάτων, διῃρημένας εἰκόνας ὑποδεξάμενος. διατί οὖν φαίη τις ἂν εἰ δεῖ τὸν κόσμον πάντα ἔχειν ἐντὸς τὰ ζῷα, καὶ ὅσα θνητὰ διὰ τὴν πρὸς τὸ παράδειγμα ἀφομοίωσιν, οὐκ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς καὶ ταῦτα ὑφίστησι; τούτου δὴ τὴν αἰτίαν εὐθὺς ἐπήνεγκεν αὐτός. δι' ἐμοῦ δὲ ταῦτα γενόμενα καὶ βίου μετασχόντα θεοῖς ἰσάζοιντ' ἄν, ἄντικρυς τὸν εἰρημένον λόγον βεβαιῶν. ὅτι πᾶν τὸ ὑπὸ ἀκινήτου γενόμενον αἰτίας, ἀγέννητόν ἐστι καὶ ἀμετάβλητον. τὸ δὲ ὑπὸ ἀκινήτου μέν, διὰ μέσης δὲ τῆς κινουμένης, τῇ μέν, ἀγέννητον, τῇ δέ, μεταβλητόν. δέχεται γὰρ ἀπὸ μὲν τῆς ἀκινήτου τὸ ἕν, ἀπὸ δὲ τῆς κινουμένης, τὸ πλῆθος. καὶ ἀπ' ἐκείνης μέν, τὸ εἶναι καὶ τὸ εἶδος, ἀπὸ δὲ ταύτης, τὸ ἄτομον καὶ τὸ γενέσθαι. δι' ἃ δὴ σώζεται μὲν κατὰ τὸ εἶδος, ἀπόλλυται δὲ τὸ καθ' ἕκαστον. ἆρ' οὖν φαίη τις ἄν, ἐπειδὴ τὰς λογικὰς ψυχὰς ὁ δημιουργὸς ὑφίστησιν αὐτός, καθ' ἃς τοῖς θεοῖς αὗται ἰσάζονται, καὶ πῶς ὁμωνύμους αὐτὰς ταῖς θείαις κατὰ τὸ ἀθάνατον μικρὸν ὕστερον ἀποκαλέσει. μή ποτε οὖν, τὸ ἰσάζοιτο, πάνυ μετ' ἀσφαλείας προσκεῖσθαι φατέον, οὐ τοῦτο λέγων, ὅτι πάντως ἴσον ἔσται θεοῖς, ἀλλ' ὅτι ὅμοιον. τὸ γὰρ ἰσαζόμενον, εἰς ὁμοιότητα χωρεῖ πρὸς τὸ ἴσον. τὸ δὲ ἴσον, σύμβολόν ἐστι τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ Παρμενίδῃ παραδέδωκεν. ἄλλως τε καὶ τὸ λογικὸν εἶδος τῆς ζωῆς ἀποκαθαρθέν, καὶ τέλειον γενόμενον θεῖόν ἐστιν. ὥς τέ τινας μὴ δὲ θεὸν αὐτὸν προσαγορεύειν, ἀπογνῶναι, διὰ τὸ προβεβλῆσθαι τὸ θεῖον ἐν αὐτῷ, καὶ κατὰ τοῦτο συνηνῶσθαι πρὸς τοὺς ὄντως θεούς. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον, κἀκεῖνο δὲ ἀκριβῶς εἴρηται τὸ δι' ἐμοῦ. καὶ γὰρ τὰ θνητὰ τῶν γενῶν, ὑπ' αὐτοῦ γίγνεται, δι' αὐτοῦ δὲ τὰ ἀΐδια. κατὰ μίαν γὰρ αἰτίαν ἡνωμένην, ἔχει τό, τε ὑφ' οὗ, καὶ τὸ δι' οὗ. καὶ ὡς μὲν πατήρ, ὑφ' ἑαυτοῦ πάντα ποιεῖ, ὡς δὲ δημιουργός, τὰ ἀΐδια μὲν δι' ἑαυτοῦ, τὰ δὲ θνητά, διῃρημένως. ὑπ' αὐτοῦ μέν, διὰ τῶν νέων δὲ γίγνεται θεῶν. καὶ οὐ διὰ τοῦτο οἰητέον τὴν νέαν ἀτιμάζεσθαι δημιουργίαν, ὅτι τὸν δι' οὗ λόγον ἔχει, πρὸς τὴν ὑπερκόσμιον αἰτίαν. ἀεὶ γὰρ τὰ προσεχέστερα αἴτια, τὴν τοῦ δι' οὗ τάξιν ἀποφέρεται, πρὸς τὰς ἐξῃρημένας ποιήσεις. ἐπεὶ καὶ τῆς νέας δημιουργίας, ὄργανον ἡ φύσις. καὶ ταύτης πάλιν ἄλλο, τὸ ἔμφυτον θερμόν. ὥς τε ὅσοι τῶν Πλατωνικῶν, τῷ μὲν πρώτῳ καὶ ἀφ' οὗ καὶ ἐφ' ὅ, προσοικειοῦσιν, ὥσπερ ὁ μέγας Θεόδωρος, τῷ δὲ νῷ, τὸ δι' ὃ καὶ πρὸς ὅ. τῇ δὲ ψυχῇ, τὸ ὑφ' οὗ καὶ τὸ καθ' ὅ, λέγουσι μέν τινα τῶν ὀνομάτων διαίρεσιν οὐκ ἄμουσον, ἁμαρτάνουσι δὲ τῆς τοῦ Πλάτωνος κρίσεως. τῷ γὰρ δημιουργικῷ νῷ, καὶ τὸ ὑφ' οὗ, καὶ τὸ δι' οὗ προσῆψεν αὐτός, καὶ οὐδὲν δεῖ τὰ ὀνόματα διαιρεῖν κατὰ τὰς θείας τάξεις. πλὴν ὅτι τὸ μὲν διό, τελικόν ἐστι, τὸ δὲ πρὸς ὅ, παραδειγματικόν. κωλύει δὲ οὐδὲν πάντα ταῦτα ἐν τῷ δημιουργῷ θεωρεῖν, ὡς μὲν θεῷ, τὸ δι' ὅ. τέλος γὰρ ἡ ἀγαθότης. ὡς δὲ νοητικῷ, τὸ δι' οὗ. ποιεῖ γὰρ δι' ἐνεργείας νοητικῆς οὐ προηγουμένης οὔσης τῆς γνώσεως, συντελούσης δὲ δι' ἑαυτῆς τῇ δημιουργίᾳ, καθ' ὅσον δημιουργεῖ, πρότερον νοῶν. καὶ μὴν καὶ τὸ βίου μετασχόντα, πάνυ δαιμονίως προσέθηκεν. τί γὰρ εἰ γένοιτο μὲν ὑπ' αὐτοῦ τὰ ὅλα στοιχεῖα, πῦρ καὶ ἀήρ, καὶ ὕδωρ, ἄψυχα δὲ ὅμως. ἆρα θεοῖς ἰσάζοιτο ἄν. ὥσπερ δὴ καλοῦμεν τὴν γῆν θεὸν καὶ τὸ πῦρ οὐδαμῶς. τὸ γὰρ πρώτως ἐκθεοῦν τὰ ὅλα σώματα, ψυχή ἐστιν. ὥσπερ καὶ ἐν Νόμοις εἴρηκεν. εἰ δὲ καὶ γένοιτο δι' αὐτοῦ, καὶ βίου μετάσχοι δι' αὐτοῦ, ζωὴν ἕξει καὶ ψυχήν. ὁ γὰρ βίος, ἐν ψυχαῖς. εἰ δὲ μετὰ τῆς ὁλότητος ἔχοι καὶ τὴν ψύχωσιν, θεοῖς ἰσάζοιτο ἄν. καὶ γὰρ ὅτε τῷ κόσμῳ ψυχὴν ἐπέστησε, θεὸν εὐδαίμονα, τότε πρῶτον αὐτὸν ὕμνησεν, ὡς τῆς ψυχῆς θεοποιὸν ἐχούσης δύναμιν, πρὸς πᾶν τὸ σωματικόν, καὶ θεία κατ' οὐσίαν. » Ἵν' οὖν θνητά τε ᾖ, τό, τε πᾶν ὄντως ἅπαν ᾖ, τρέπεσθε κατὰ φύσιν ὑμεῖς ἐπὶ τὴν τῶν ζῴων δημιουργίαν. Διττοὺς παραδίδωσιν ἐν τούτοις τῆς δευτέρας δημιουργίας σκοπούς, ἕνα μὲν τὸν προνοητικόν, δεύτερον δέ, ἀφομοιωτικόν. τὸν μέν, προσεχέστερον ὄντα, τὸν δέ, ὁλικώτερον. τῆς μὲν γὰρ τῶν θνητῶν ὑποστάσεως ἕνεκα ποιοῦσα, πρόνοιαν καὶ τελειότατα δυνάμεως ἐνδείκνυται. τὸ γὰρ ὑπερπλῆρες τῆς δυνάμεως πᾶν, γόνιμόν ἐστιν ἄλλων, μεθ' ἑαυτὸ δευτέρων. τῆς δὲ τοῦ παντὸς συμπληρώσεως, κατὰ τὴν ἀφομοιωτικὴν δύναμιν, ἵνα τῷ παντελεῖ ζῴῳ, καὶ τόδε τὸ πᾶν ὅμοιον ἀποτελεσθῇ, πᾶσι τοῖς τῶν θείων τε καὶ θνητῶν ζῴων ἀριθμοῖς διακεκοσμημένον. εἴτε γὰρ ἀθάνατα πάντα ἦν, τὰ θειότατα τῶν αἰσθητῶν, ἄγονα ἂν ἦν. εἴτε μὴ τὸ πᾶν πᾶσιν συμπεπληρωμένον τοῖς εἴδεσι τοῖς ζωῆς, οὐκ ἂν τέλειον ἦν, οὐδὲ ἱκανῶς ὅμοιον πρὸς τὸ παντελὲς ζῷον. ἵν' οὖν μηδέτερα τούτων ᾖ, κινεῖ τὴν δευτέραν δημιουργίαν ὁ πρῶτος δημιουργός, ἄνωθεν ἀπ' ἄκρας τῆς ἑαυτοῦ περιωπῆς. καὶ δύναμιν ἐπιρρεῖ ζωογονικήν τε καὶ δημιουργικήν, δι' ἧς καὶ γεννήσουσι τὰς δευτέρας ἀφ' ἑαυτῶν οὐσίας, καὶ ζωῆς πληρώσουσι καὶ εἰδοποιήσουσιν. ἴδιον γὰρ ζωογόνου μὲν θειότητος, ζωοποιεῖν, δημιουργικῆς δέ, τὸ εἰδοποιεῖν. καὶ τὸ τρέπεσθαι οὖν, κινητικὸν ἄντικρυς, ἔοικε τῷ ἔρχεσθ' ὄφρ' ἂν ἵκησθε μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς, ἐπὶ τὸν πόλεμον τῆς γενέσεως, καὶ τὴν δημιουργίαν τῶν θνητῶν αὐτοὺς ἀνεγείρον, ἣν ἐπιτελοῦσι διὰ κινήσεως. πάντες μέν, οὐχ ἥκιστα δὲ οἱ κοσμοκράτορες. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τρεπόμενοι, καὶ διαφερόντως ὁ βασιλεὺς ἥλιος. τοῦτον γὰρ ἐπέστησε τοῖς ὅλοις ὁ δημιουργός, καὶ φύλακ' αὐτὸν ἔτευξε, κέλευσέ τε

πᾶσιν

πᾶσιν ἀνάσσειν, ὥς φησιν Ὀρφεύς. καὶ μὴν τὸ κατὰ φύσιν, ὁρίζει μὲν τὴν ποίησιν αὐτῶν κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὸ ἀγαθόν. ἔτι δὲ ὡς ὄργανον αὐτοῖς ὑποστρώννυσι, τὴν φυσικὴν πᾶσαν ποίησιν. κινοῦσι γοῦν αὐτὴν καὶ ποδηγετοῦσιν, ὑπηρετουμένην ταῖς βουλήσεσι. καὶ τρίτον ἀφορίζει τὴν μεσότητα αὐτῶν. τῷ γὰρ μέσῳ, τὸ τὰ ἔσχατα δημιουργεῖν κατὰ φύσιν. ἀνήρτηται γάρ, τὰ μέν, ποτὲ ὄντα, εἰς τὰ κατὰ χρόνον ἀϊδίως ὄντα, ταῦτα δέ, εἰς τὰ αἰωνίως ὄντα. καὶ τὰ μὲν πρῶτα, γεννητικὰ τῶν μέσων ἐστί, ταῦτα δέ, τῶν τελευταίων. καὶ τὸ ἡμεῖς δέ, αὐτουργίαν δηλοῦν, αὐτὰς ἀνεγείρει τὰς ζωὰς τὰς θείας ἐπὶ τὴν δημιουργίαν. μὴ δὴ θαυμάζωμεν ἔτι πόθεν ὑπάρχει ταῖς θείαις ψυχαῖς, τὸ δημιουργικὸν ἴδιον, ὄντων θεῶν τῶν ὑπερουσίων. ὥσπερ γὰρ Ὀρφεὺς τὴν νοερὰν οὐσίαν ἐνθεὶς τῷ Διὶ δημιουργικὴν ἀπετέλεσεν, οὕτω δὴ καὶ ὁ Πλάτων τοὺς λόγους προαγαγὼν ἀπὸ τοῦ πατρός, ἐνθέους τε καὶ δημιουργικὰς ἀπέφηνε τὰς ὅλας ψυχάς. μὴ δὲ ἀπορῶμεν, διὰ τίνων ἐγκοσμίων, τὰ μὲν ἀθάνατα, τὰ δέ, θνητά, πάντων κατὰ τὰς νοητὰς αἰτίας γεγονότων. ἔστι γὰρ τὰ μέν, ἀπ' ἄλλης, τὰ δέ, ἀπ' ἄλλης προσεχοῦς ποιητικῆς αἰτίας. δεῖ δὲ καὶ πρὸς ταύτας ὁρᾶν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ παραδείγματα μόνον. μὴ δὲ ἐπιζητῶμεν ἰδέαν Σωκράτους, ἢ Πλάτωνος, ἢ τῶν καθ' ἕκαστά τινος. κατὰ γένη γὰρ ὁ δημιουργὸς καὶ τὰ θνητὰ ζῶα διεῖλε, καὶ μέχρι τῶν ὁλικῶν ἵσταται νοήσεων, καὶ διὰ τούτων περιλαμβάνει πᾶν τὸ μερικόν. ὡς γὰρ τὸ ἔνυλον ἀΰλως, καὶ τὸ γεννητὸν ἀγεννήτως, οὕτω ποιεῖ καὶ τὰ θνητὰ ὁ δημιουργός. ποιεῖ γάρ, ἀλλὰ διὰ τῶν νέων. πρὶν γὰρ οὗτοι ποιήσουσιν, ἐκεῖνος πεποίηκεν, τῷ νοῆσαι μόνον. μὴ δὲ ἀπογιγνώσκωμεν ὅτι καὶ θείως ἐστὶ τὰ θνητά, καὶ οὐ θνητῶς μόνον. ἃ γὰρ προτείνει νῦν ὁ δημιουργὸς ἐν τοῖς λόγοις, ὑποστάσεις εἰσὶ περὶ τοὺς νέους θεούς, ἃς ὁ οὐρανὸς ὑπεδέξατο πρώτως. καθ' ἃς καὶ δημιουργοῦσιν οἱ θεοὶ τὰ θνητά. μονάδες γὰρ ἀπὸ τῶν νοητῶν εἰδῶν, εἰς τὸν οὐρανὸν προῆλθον, πάσης τῆς θνητοειδοῦς ζωῆς. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν μονάδων θείων οὐσῶν, πᾶν ἀπεγεννήθη τὸ πλῆθος, τῶν ἐνύλων ζώων. ἐὰν γὰρ τούτων ἀντεχώμεθα τῶν νοημάτων, τῷ τε Πλάτωνι συνακολουθήσομεν, καὶ τῆς φύσεως οὐκ ἀπολειφθησόμεθα τῶν πραγμάτων. μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν, περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν. τοῦτό ἐστι τὸ ἀκρότατον τέλος τῆς δευτέρας δημιουργίας, ἡ πρὸς τὴν μίαν καὶ ἐξῃρημένην δημιουργίαν ὁμοίωσις, καὶ πρὸς αὐτὴν ἐπιστροφή. δεῖ γὰρ τὰ μὲν ἀκίνητα, τοῖς ἀκινήτοις, τὰ δὲ πολυμετάβολα, τοῖς ἀεικινήτοις ἕπεσθαι, καὶ μίαν εἶναι σειρὰν ἀεὶ τῶν δευτέρων ὁμοιουμένην, πρὸς τὰ πρὸ αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ δημιουργῷ καὶ βούλησίς ἐστι θεία καὶ δύναμις, τὴν μὲν βούλησιν αὐτοῖς ἐξέφηνε διὰ τῆς μαθήσεως. καὶ δι' ἐκείνης ἀπετέλεσεν αὐτῶν δημιουργικὴν τὴν βούλησιν. τὴν δὲ δύναμιν, διὰ ταύτης τῆς μιμήσεως, καθ' ἣν προστάττει τὴν δύναμιν, αὐτοὺς ἐκμιμεῖσθαι τὴν τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ, καθ' ἣν ἀπεγεννήθησαν ὑπ' αὐτοῦ. τῷ γὰρ λέγειν ὁ βούλεται, βούλησιν αὐτοῖς ἐνδίδωσι, καὶ τῷ λέγειν ὁ δύναται, δύναμιν αὐτοῖς χορηγεῖ. καὶ τέλος ἀποφαίνει δημιουργοὺς δευτέρους μιμητὰς τοῦ πατρός. εἴτε οὖν δύναμις ἐστὶν ἐγκόσμιος, εἴτε δαιμόνων ἐνέργεια δραστήριος, εἴτε ἡρώων ἀλκή, καὶ ὑπερφυὴς ῥώμη, πᾶσαν ὁ δημιουργὸς ὑφίστησι καὶ ἐνδίδωσιν εἰς τοὺς συμπληροῦντας τὴν ὅλην δευτέραν δημιουργίαν. ἔστι γὰρ ἡ πρώτη δύναμις ἐν αὐτῷ, καὶ ἡ τῶν δημιουργικῶν δυνάμεων μονάς. ἐπεὶ δὲ καὶ νοῦς ἐστι καὶ πατήρ, εἴη ἂν ἐν αὐτῷ πάντα. ὁ πατήρ, ἡ δύναμις τοῦ πατρός, ὁ νοῦς ὁ πατρικός. ὥστε οὐδὲ ταύτης τῆς διαιρέσεως ὁ Πλάτων ἀνεννόητος. διὸ καὶ αὐτὴν δύναμιν τὴν ἑαυτοῦ προσείρηκεν ὡς πατρός. καὶ τοῦτο δεδήλωκεν ἐπαναγαγών, τὸ περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν. ταύτης γὰρ ὁ πατὴρ αἴτιος μετὰ τῆς δυνάμεως, ὥσπερ καὶ τῆς ἐνταῦθα γενέσεως ὁ πατὴρ μετὰ τοῦ θήλεος.

Καὶ καθ' ὅσον μὲν αὐτῶν ἀθάνατος, ὁμώνυμον εἶναι προσήκει, θεῖον λεγόμενον, ἡγεμονοῦντος ἐν αὐτοῖς, τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ἡμῖν ἐθελόντων ἕπεσθαι σπείρας, καὶ ὑπαρξάμενος ἐγώ, παραδώσω. Τῆς τῶν ζώων ἁπάντων δημιουργίας διῃρημένης, εἴς τε τὴν τῶν θείων ζώων ἀπογέννησιν καὶ τὴν τῶν θνητῶν. καὶ αὖ πάλιν τῆς τούτων γεννήσεως συμπλεκομένης, ἔκ τε ἀθανάτου καὶ θνητοῦ τινός, οὐ πάσης, ἀλλ' ἐκείνης ἧς ἐστι, καὶ τὸ λογικὸν εἶδος τῆς ζωῆς, εἴτε ἐν ἀερίοις ἤ τι τοιοῦτον, εἴτε ἐν πεζοῖς, εἴτε ἐν τοῖς μεταξὺ τούτων. καὶ γὰρ τὰ φυτὰ ζῶα κατ' αὐτὰ ὄντα, θνητά ἐστιν οὐκ ἔχοντα ψυχὴν λογικὴν τὴν ψυχοῦσαν, ὡς αὐτὸς ἐρεῖ σαφῶς, πᾶσαν τε τὴν τῶν θείων ζώων δημιουργίαν, ὑφίστησι καθ' ἑαυτὸν ὁ τῶν ὅλων πατήρ, καὶ τῆς τῶν θνητῶν συστάσεως, τὸ λογικὸν εἶδος τῆς ζωῆς, ἐν ἑκάστῳ τῶν τριῶν γενῶν θεωρούμενον. τὸ δὲ λοιπὸν ὑφίστησι μέν, ἀλλὰ προσεχῶς τοῖς νέοις θεοῖς παραδίδωσιν αὐτοῦ τὴν ἀπογέννησιν, καὶ ἐκείνους κυρίους ἀποφαίνει, τῆς θνητῆς ἁπάσης φύσεως. καὶ αὐτὸς παραλαβὼν προϋποστὰν ἀλλαχόθεν πᾶν, ὅσον ἦν ὁρατὸν πλημμελῶς κινούμενον, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας. οὕτως ἄρα τὰ τέλη τῆς τοῦ παντὸς ποιήσεως, ἄλλοις παραδίδωσι τοῖς νέοις θεοῖς. παραλαμβάνων οὖν καὶ παραδιδοὺς μέσος ἐστὶ τοῦ τε νοητοῦ θεοῦ, τοῦ κατὰ τὸ αὐτοζῷον καὶ τῶν πολλῶν δημιουργῶν. τί δὲ οὖν, οὐχὶ καὶ τὸ τοῖς ἀθανάτοις ὁμώνυμον, ἐν ἡμῖν παραδέδωκεν τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς γεννᾶν, εἴπερ καὶ ἀθανάτων αὐτῶν τινές εἰσι πατέρες, ὡς ἐκ τῆς θεογονίας μεμαθήκαμεν. ἢ ἵνα γνῶμεν, ὅτι πάντων αὐτὸς ἐστὶν αἴτιος, ὁ εἷς δημιουργός, εἴπερ καὶ τὰ πρῶτα τῶν ἀθανάτων, αὐτὸς παρήγαγε καὶ τὰ ὁμώνυμα τοῖς ἀθανάτοις. εἰ δ' ἦν καὶ τούτων ἐκείνοις ἐπιτρέψας τὴν γένεσιν, ἔδοξεν ἂν εἶναι μόνων τῶν οὐρανίων αἴτιος τοὺς μὲν ὑπὸ σελήνην, ἀπὸ τούτων παραγαγών, τὰς δὲ ψυχάς, ἀπὸ πάντων τούτων. ἀλλὰ μεμηχάνηται διὰ τῆς τῶν ἄκρων παραγωγῆς ἐνδεῖξαι τὴν πάντων τῶν ὁπωσοῦν ἀθανάτων, ἀφ' ἑνὸς τοῦ δημιουργοῦ γένεσιν. ὃ δὴ καὶ ἐρεῖ προελθών, ὡς τῶν ἀθανάτων αὐτός ἐστι

πατὴρ

πατήρ. τῶν δὲ θνητῶν, γένεσιν ἄλλοις ἐπέτρεψε. ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὅλης προθέσεως, τῶν δὲ τῶν ῥημάτων. ἐκ δὲ τούτων ὁρμώμενοι, παῤῥησιασόμεθα πρὸς τοὺς Πλατωνικούς, ὅσοι τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, ἰσοστασιοῦντες ἀποφαίνουσι τοῖς θεοῖς, καὶ ὁμοούσιον ταῖς θείαις ψυχαῖς. καὶ ὅσοι φασὶν αὐτὴν αὐτὸν γίγνεσθαι τὸν νοῦν, καὶ αὐτὸ τὸ νοητόν, καὶ αὐτὸ τὸ ἓν, ἀπολείπουσαν πᾶσαν, καὶ στᾶσαν μετὰ τὴν ἕνωσιν. πολλοῦ γὰρ δεῖ τοιοῦτόν τι περὶ αὐτῆς λέγειν ὁ Πλάτων, ὅς γε ὁμωνύμως ἀθάνατον αὐτὴν ἀποκαλεῖ ταῖς θείαις ψυχαῖς. καὶ οὐ παρὰ τὴν γένεσιν τοῦτο ὑπομένειν, ἀλλὰ ταύτην εἰληχέναι τὴν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ τάξιν, καὶ λέγεσθαι θείαν, ἀλλ᾽ οὐχ ἁπλῶς εἶναι θείαν. τὸ γὰρ θεῖον, προσήκει ταῖς ἀχράντοις καὶ ἀεὶ νοούσαις, καὶ τὸ ἀθάνατον, ταῖς πόῤῥω τῶν θνητῶν ἱδρυμέναις. τὸ δὲ πῖπτον εἰς γένεσιν, καὶ τὸ τοιαύτην οὐσίαν ἔχον, καὶ δυνατὸν συμμίγνυσθαι τοῖς θνητοῖς, οὔτε θεῖόν ἐστιν ἁπλῶς, οὔτε ἀθάνατον. καὶ ὁρᾷς πάλιν ἄλλας μεσότητας, καὶ τάξιν ἄλλων. τὰ μὲν γάρ ἐστι πρώτως ἀθάνατα, τὰ δὲ, ἀθάνατα μὲν, ἀλλὰ δευτέρως. τὰ δὲ, ὁμωνύμως ἀθάνατα, τὰ δὲ, θνητά. τελευτᾷ γὰρ μέχρι τούτων ἡ φύσις, ὧν ἐπέκεινα τὸ μηδαμῶς ὄν. οὔτ᾽ οὖν θείαν ἁπλῶς τὴν ἡμετέραν ῥητέον ψυχὴν, οὔτε ἀθάνατον, καί τοι πολλαχοῦ δέδεικται ἀθάνατος. ἀλλ᾽ οὐ πρώτως ἔχει τὴν ἀθανασίαν, οὐδὲ δευτέρως μὲν, εἰλικρινῶς δὲ ὑπάρχουσαν, ἀλλὰ συμμιγῆ πρὸς τὸ θνητόν. εἰς ὃ καὶ ἀποβλέποντές τινες θνητὴν αὐτὴν ὑπέλαβον. ἀλλὰ μὴν, οὐδὲ ταυτὸν ἔχομεν τοῖς ἀχωρίστοις εἴδεσι τοῖς ὕλης, ἢ ταῖς ἀλόγοις ζωαῖς. ἡγεμονοῦσαν γὰρ ἔλαχε φύσιν, ὥς φησι καὶ αὐτὸς ἐν τούτοις, ὁ γεννήσας αὐτὴν πατήρ. διὸ κατὰ φύσιν αὐτῆς, τὸ κρατεῖν τῆς ἀλόγου ζωῆς. καὶ ἕπεται δίκη καὶ θεοῖς, ὡς ἐπιστρεφομένη πρὸς αὐτούς, καὶ πληρουμένη παρ᾽ αὐτῶν, καὶ ὀπαδὸς οὖσα αὐτῶν. πᾶν οὖν τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς ζωῆς, τὸ λογικόν, ἐκ μιᾶς ὑφίσταται δημιουργίας. δεῖ γὰρ αὐτὸ, καὶ ἀπὸ νοῦ παράγεσθαι, καὶ ἀπὸ τοῦ ὅλου νοῦ. τρία γάρ ἐστι ταῦτα, τὸ τῆς αὐτῆς μὲν τάξεως, ὁλικὸν δὲ, τὸ κρείττονος μὲν τάξεως, μερικὸν δὲ, τὸ καὶ κρείττονος ὂν τάξεως, καὶ ὁλικόν. τὸ γὰρ τέταρτον, οὐδ᾽ ἀμφισβητεῖ πρὸς τὸ γεννᾶν. τὸ γὰρ διοίσει τοῦ γεννωμένου. καὶ γὰρ τοῦτο μερικόν ἐστι, τῆς αὐτῆς ἐκείνῳ τάξεως. ἀλλὰ τὸ μὲν, ἐν κρείττονι τάξει τεταγμένον, μερικὸν δὲ, κύριον εἶναι τοῖς ὅλοις ἀπογεννήσεως ἀδύνατον. δεῖ γὰρ πάντη κρατεῖν τὸ ὄντως αἴτιον. τὸ δὲ ὁλικὸν μὲν, τῆς δὲ αὐτῆς ὑπάρχον τάξεως, ὡς μιᾶς ὂν σειρᾶς, οὐκ ἔχει τὴν ἀληθινὴν τοῦ γεννᾶν δύναμιν. μόνον δὴ τὸ ὅλον ἐν τῇ κρείττονι, κυριώτατόν ἐστιν αἴτιον. ἀμφοτέροις ὑπερέχον τοῦ γεννήματος. τὰ δ᾽ ἄλλα τούτῳ συμπαράγει, καὶ μετὰ τούτου δημιουργεῖ. καὶ διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ, πρώτως μὲν, ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ πρόεισι, δευτέρως δὲ, καὶ ἀπὸ τῆς ὅλης ψυχῆς, προσεχῶς δὲ, καὶ ἀπὸ τοῦ μερικοῦ νοῦ. ποιεῖ γὰρ οὗτος μὲν ὁ μερικὸς λέγω νοῦς, τοῦτο ὢν ἐν τῇ τάξει τοῦ νοητοῦ, ὅπερ ἐστὶν αὐτή, κατὰ τὴν σειρὰν τῶν ψυχῶν. ποιεῖ δ᾽ οὖν οὗτος αὐτὴν μερικήν. ἡ δὲ ὅλη ψυχή, λογικήν. ὁ δὲ δημιουργός, ἀμφότερα. διὸ καὶ πρώτως αἴτιός ἐστι. διόπερ ἐνταῦθα φαμὲν, τὸν δημιουργὸν ἐφιστάνειν τῇ ἀπογεννήσει τῆς ψυχῆς. ἐν Φιλήβῳ δὲ ἀπὸ τῆς ὅλης ψυχῆς ἐνδίδωσιν αὐτῇ τὴν οὐσίαν. ὡς γὰρ τὸ ἐν ἡμῖν πῦρ, ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ πυρός, καὶ ἡ γῆ καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ ὁ ἀὴρ τὰ ἐν ἡμῖν ἀπὸ τῶν ὅλων, οὕτω δὴ καὶ τὴν μερικὴν ἐκεῖ ψυχὴν, ἀπὸ τῆς τοῦ παντὸς γεννᾶσθαί φησι. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτου. τὴν δὲ δίκην συντάττει τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, εἰκότως. ἔστι γὰρ ὀπαδὸς τοῦ Διός. ὥς φησιν ὅ, τε Ὀρφεὺς ὅταν λέγῃ, τῷ δὲ δίκη πολύποινος ἐφέσπετο. καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος, τῷ, ἀεὶ συνέπεται δίκη. συνιδρυμένη δὲ τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, καὶ συγκατευθύνουσα τὸ πᾶν κατ᾽ ἀξίαν. ἐκ μέσης γὰρ τῆς ἡλιακῆς σφαίρας, πάντη διατείνει τὴν ἑαυτῆς πρόνοιαν, καὶ διασπείρει τὴν τῶν ἀγαθῶν διανομήν. τὴν δὲ δὴ σποράν, τίνα ῥητέον; ἆρα ταύτην, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν Πλατωνικῶν διαθρυλλοῦσι, τὴν περὶ τὰ ἄστρα τῶν ψυχῶν διανομήν; ἔσπειρε γάρ φησιν, τὰς μὲν, εἰς γῆν, τὰς δὲ, εἰς ἥλιον, τὰς δὲ, εἰς σελήνην. καὶ διττὴν τὴν σπορὰν θησόμεθα, τὴν μὲν, περὶ τοὺς θεούς, τὴν δέ, περὶ τὴν γένεσιν, ἣν ἐν τῷ πολιτικῷ παραδέδωκεν; ἀλλὰ νῦν ὁ Πλάτων βούλεται τῆς οὐσίας τῶν ψυχῶν, ἐπὶ τὸν δημιουργὸν τὴν αἰτίαν ἀνενεγκεῖν. δεῖ γὰρ αὐτὰς γενέσθαι πρῶτον, ἔπειτα οὕτως, ἄλλας περὶ ἄλλους ἡγεμόνας διανεμηθῆναι. βέλτιον οὖν ὡς ὁ διδάσκαλος ἡμῶν ἀπέκρινε. σπορὰν τὴν γένεσιν ἀκούειν. ἐπεὶ καὶ προσήκει τῷ πατρὶ, τὸ σπείρειν, καὶ τὸ λόγους γεννᾶν. ἡ δὲ ψυχή, λόγος ἐκ λόγων ἐστί, καὶ ὡς ἀπὸ πατρὸς πρόεισι τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων. καὶ γὰρ αὕτη μέν ἐστιν ἡ πρώτη σπορά. δευτέρα δὲ, ἡ περὶ τοὺς νέους θεούς. τρίτη δὲ ἡ περὶ γένεσιν. καὶ τῆς μὲν πρώτης, μετέχουσι καὶ αἱ θεῖαι ψυχαί, τῆς δὲ δευτέρας, καὶ οἱ δαίμονες. καὶ γὰρ τούτων αἱ τάξεις, διανενέμηνται περὶ τοὺς θεούς. ἡ δὲ τρίτη, μόνων τῶν γενεσιουργῶν ἐστι ψυχῶν. καὶ μὴν καὶ τὸ ὑπάρξασθαι σφόδρα οἰκείως εἴρηται. διότι γὰρ συναπογεννᾷ καὶ ἄλλα αἴτια τῷ δημιουργῷ τὴν ψυχήν, οἷον τὰ ζωογονικά λέγω, διὰ τοῦτο αὐτὸς ὑπάρχεσθαι λέγεται. καὶ διότι καὶ τὸ ὄχημα τῆς ψυχῆς αὐτὸς ἀπογεννᾷ, καὶ πᾶσαν τὴν ἐν αὐτῷ ζωήν, ᾗ προσυφαίνουσιν οἱ νέοι θεοί, τὸ θνητὸν εἶδος τῆς ζωῆς, διό μοι δοκεῖ καὶ τὸ ἀθάνατον κοινὸν ὑπάρχον, ἐπ᾽ ἀμφοτέρων παραλαβεῖν, ἀλλὰ μὴ τὸ λογικόν. καὶ τοῦτο προάγειν ἀπὸ τῆς μιᾶς δημιουργίας, λέγων, καὶ καθ᾽ ὅσον μὲν αὐτῶν ἀθανάτοις ὁμώνυμον εἶναι προσήκει. πᾶν γὰρ ἀεὶ τὸ ὄχημα, μετὰ τῆς οἰκείας αὐτοῦ ζωῆς, καὶ τῆς λογικῆς ψυχῆς ἧς ἐξήρτηται, κατ᾽ οὐσίαν ἀΐδιόν ἐστιν. ἄμφω γοῦν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ γεννᾶται, καθ᾽ ὁμοιότητα τῶν ἄστρων. ὧν καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ ὀχήματα παρήγαγεν ὁ δημιουργός. σπείρει μὲν οὖν τὴν ψυχὴν, γεννῶν ὡς λόγων πατήρ, ὑπάρχεται δὲ ὄχημα παράγων. καὶ τοῦτο γὰρ ἀρχή ἐστιν ἤδη τῆς θνητοειδοῦς ζωῆς.

„ Τὸ δὲ λοιπὸν ὑμεῖς θανάτῳ θνητὸν προσυφαίνοντες.

Τί τὸ ἀθάνατον τοῦτο, καὶ τί τὸ θνητόν, ἐξήγηται παρὰ τοῖς τῶν Πλάτωνος ἐξηγηταῖς. καὶ οἱ

μὲν

μὲν τὴν λογικὴν ψυχὴν μόνην ἀθάνατον ἀπολειπόντων, φθείρουσι τήν τε ἄλογον ζωὴν σύμπασαν, καὶ τὸ πνευματικὸν ὄχημα τῆς ψυχῆς, κατὰ τὴν εἰς γένεσιν ῥοπὴν τῆς ψυχῆς, τὴν ὑπόστασιν διδόντων αὐτοῖς. μόνον τε τὸν νοῦν ἀθάνατον διατηρούντων, ὡς μόνον καὶ μένοντα καὶ ὁμοιούμενον τοῖς θεοῖς, καὶ μὴ φθειρόμενον, ὥσπερ οἱ παλαιότεροι, καὶ ἐπειδὴ τῇ λέξει, κρινάντων δι' ἧς ὁ Πλάτων φθείρει τὴν ἄλογον, θνητὴν αὐτὴν καλῶν, τοὺς Ἀττικοὺς λέγω καὶ Ἀλβίνους, καὶ τοιούτους τινάς. οἱ δὲ τούτων μετριώτεροι, ὥσπερ οἱ περὶ Πορφύριον καὶ πραότεροι παραιτοῦνται μὲν, τὴν καλουμένην φθοράν, κατασκεδαννῦναι τοῦ τε ὀχήματος, καὶ τῆς ἀλόγου ψυχῆς, ἀναστοιχειοῦσθαι δὲ αὐτά φασιν καὶ ἀναλύεσθαι τινα τρόπον εἰς τὰς σφαίρας, ἀφ' ὧν τὴν σύνθεσιν ἔλαχε. φυράματα δὲ εἶναι ταῦτα ἐκ τῶν οὐρανίων σφαιρῶν, καὶ κατιοῦσαν αὐτὰ συλλέγειν τὴν ψυχήν. ὥστε καὶ εἶναι ταῦτα καὶ μὴ εἶναι. αὐτὰ δὲ ἕκαστα, μηκέτι εἶναι, μὴ δὲ διαμένειν τὴν ἰδιότητα αὐτῶν. καὶ δοκοῦσιν ἕπεσθαι τοῖς λογίοις, ἐν τῇ καθόδῳ τὴν ψυχὴν λέγουσι, συλλέγειν αὐτό, λαμβάνουσαν αἴθρης μέλος ἠελίου τε σελήνης τε, καὶ ὅσα ἠέρι συνέχονται. πρὸς οὓς ἐπακτέον τὰ τοῦ Πλάτωνος οὐκ ἐναργῶς φθείροντα πᾶν τὸ ἄλογον. τρίτοι δὲ αὖ εἰσιν, οἱ πᾶσαν φθορὰν ἀνελόντων, ἀπό τε τοῦ ὀχήματος διαμονήν, καὶ τὴν τοῦ ἀλόγου, καὶ τὸ θνητόν, ἀπ' αὐτοῦ τὸ σωματοειδές, καὶ περὶ τὴν ὕλην ἐπτοημένον, καὶ ἐπιμελούμενον τῶν θνητῶν ἐξηγούμενοι, ὡς Ἰάμβλιχος οἴεται, καὶ ὅσοι τούτῳ συνᾴδειν ἀξιοῦσι. καὶ οὐχ ἁπλῶς ἀπὸ τῶν σωμάτων τῶν θείων αὐτῷ διδόντων τὴν ὑπόστασιν, ἵνα δὴ γινόμενον ἐκκινουμένων αἰτίων, καὶ μεταβλητὸν ᾖ, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν θεῶν αὐτῶν τὸν κόσμον κατευθυνόντων, καὶ πάντα διαιωνίως ποιούντων. ἐπειδὴ τοιούτοις καὶ τοσούτοις δοξάσμασιν, ἥκει τις λόγος, τό τε θνητὸν αὐτόθεν ἀποδεχόμενος, καὶ τοῖς πράγμασι, καὶ πᾶσι τοῖς Πλατωνικοῖς δόγμασι συνᾴδων. ὅτι μὲν γὰρ τὴν ἄλογον ζωὴν ὁ Πλάτων καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἐνύλου σώματος διατείνειν βούλεται φθοράν, δῆλον ἡμῖν ποιεῖ, δι' ὧν καὶ κολαζομένην ἐν ᾅδου παραδίδωσι τὴν ψυχήν, διά τε θυμοὺς, καὶ ἐπιθυμίας, οὐδ' ἐν δεομένην κολάσεως, εἰ πάντων ἀφῄρητο τῶν παθῶν. λόγος γὰρ ἂν ἦν καθαρός, καὶ περὶ τοῦ σώματος ἐν ταῖς αἱρέσεσι τῶν βίων, τυραννικοὺς βίους αἱρουμένην ὑπὸ λαιμαργίας, καὶ σοφιστικοὺς, καὶ δημοτικοὺς ὑπὸ φιλοδοξίας. καὶ ταῦτα τὴν πρώτως ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ κατιοῦσαν, καὶ αὐτὴν τὴν νεοτελῆ ψυχήν. ὅτι δὲ καὶ τὸ ὄχημα διασώζει τῆς ψυχῆς ἀΐδιον, ἐμφανές, καὶ ἐν ᾅδου τὰς ψυχὰς ποιεῖ τοῖς ἑαυτῶν ὀχήμασι χρωμένας. ἀναβάντες γάρ φησιν ἃ δὴ αὐτοῖς ὀχήματά ἐστιν, ἐπεραιοῦντο τὸν ποταμόν, ὥς φησιν ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. καὶ νῦν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ τὸ ὄχημα γεννᾷ. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ εἰς ὄχημα ἐμβιβάζων τὴν ψυχήν, καθ' ὁμοιότητα τῶν θείων ψυχῶν. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἄλλως εἴη δυνατὸν, ἐγκόσμιον εἶναι τὴν ψυχήν, ἢ ὄχημα ἔχουσαν ἐν τῷ παντί; τὸ γὰρ ἐγκόσμιον πᾶν, ἕδραν ἔχει καὶ τάξιν, ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ μόριον αὐτοῦ συμπληροῖ. πότερον οὖν ἡ μερικὴ ψυχή, κρείττων ἔσται περὶ τὸν τοῦ ὀχήματος συναρτήσεως, ἢ χείρων; εἰ μὲν γὰρ κρείττων, ἔσται θειοτέρα καὶ τῶν ὅλων ψυχῶν, αἷς ὀχήματα δέδωκεν ὁ δημιουργός. εἰ δὲ χείρων, πῶς γεννηθεῖσαν αὐτήν, εἰς ὄχημα ἐνεβίβασεν εὐθύς. οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν παρὰ φύσιν ἄρχεται τὰ ἀΐδια τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν. ταῦτα μὲν οὖν ὅτι δέδοκται τῷ Πλάτωνι, φανερόν. ἐπεὶ δὲ διαρρήδην ἐνταῦθα προσαγορεύει θνητὸν τὸ προσυφαινόμενον ἀπὸ τῶν ἐγκοσμίων, ἆρα τοῦτο ὅ φασί τινες, ὅτι τὴν ἐν τῷ ὀχήματι ζωήν, καὶ προσυφαίνεσθαι λέγει παρὰ τῶν νέων θεῶν, καὶ θνητὴν προσαγορεύει, διὸ σωματοειδής ἐστι, καὶ περὶ τὸ θνητὸν διατρίβει, καὶ πῶς ταύτην ὁ Πλάτων τὴν προσυφαινομένην ἀπὸ τῶν νέων θεῶν, ἀθάνατον προσεῖπεν, ἵνα τὸ θνητὸν ἐν τούτοις τοιοῦτον ὑπολάβωμεν. πῶς δὲ κἀκεῖνο παραδέδωκε κοινόν, ὅτι τῶν μὲν ἀθανάτων αὐτός ἐστι δημιουργός, τῶν δὲ θνητῶν τὴν γένεσιν ἐκείνοις παραδέδωκεν. μετὰ γοῦν τὴν παράδοσιν τῆς δημιουργίας, μόνον εἰσὶ δημιουργοὶ θεῶν οἱ νέοι θεῶν. ἀλλ' ἆρα τοῦτο ὃ λέγουσί τινες, ὅτι μένει καὶ διαλύεται τὸ αὐτὸ, διὰ τῆς ἀναστοιχειώσεως, καὶ διὰ τοῦτο θνητόν τε ἅμα καὶ οὐ θνητόν ἐστιν, ἀλλὰ τοῦτο καὶ καθ' αὐτὸ μὲν ἄτοπον. τῆς γὰρ ἑνώσεως ἀπολουμένης, πῶς ἔτι τὸ αὐτὸ διαμένειν φήσομεν. οὐ γάρ ἐστι ζωῶν συμφόρησις ἡ ἄλογος, ἀλλὰ μία ζωὴ πολυειδής. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τὰ οὐράνια, ποτὲ μὲν, ἀφαιρέσεις, ποτὲ δὲ προσθέσεις δέχεσθαι δίδωσιν. ὃ δὴ παντάπασι τῶν ἀλλοτρίων ἐστίν. ἀλλ' ἆρα φθαρτόν. καὶ ἀπολείπομεν τὴν ζωὴν ταύτην, ἅμα τῷ σώματι σκεδαννυμένην. καὶ πῶς αἱ κολάσεις, πῶς δὲ αἱ καθάρσεις, πῶς δὲ αἱ τῶν βίων αἱρέσεις, αἱ μὲν, κατὰ φαντασίαν, αἱ δὲ, κατὰ θυμόν, αἱ δὲ, κατ' ἐπιθυμίαν, αἵ τε εἰς τὰ ἄλογα τῶν ζώων δύσεις. πῶς δι' ἀλογίας γὰρ ἡ συναφή, πρὸς τὸ ἀνάλογον, ὥσπερ διὰ νοῦ πρὸς τὸν νοῦν. μή ποτε οὖν κάλλιον οὕτω λέγειν, ὥσπερ ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος, τὰς μὲν ἀκρότητας τῆς ἀλόγου ζωῆς, τὸ πνεῦμα περιέχει, καὶ εἶναι ταύτας μετὰ τοῦ ὀχήματος ἀϊδίως, ὡς ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ παρηγμένας. ταύτας δὲ ἐκτεινομένας, καὶ μεριζομένας, ποιεῖν τὴν ζωὴν ταύτην, ἣν προσυφαίνουσιν οἱ νέοι θεοί, θνητὴν μὲν οὖσαν, διότι τὸν μερισμὸν τοῦτον ἀποτίθεσθαί ποτε τὴν ψυχὴν ἀναγκαῖον, ὅταν ἀποκατασταίη τυχοῦσα καθάρσεως. πολυχρονιωτέραν δὲ, τῆς τοῦ σώματος τούτου ζωῆς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ψυχὴν καὶ ἐν ᾅδου καὶ τοὺς βίους αἱρουμένην ἔχειν τὴν τοιαύτην ζωήν. κατὰ γὰρ αὐτὴν τὴν ῥοπήν, προσλαμβάνει τὴν θνητὴν ταύτην ζωήν, ἀπὸ τῶν νέων θεῶν. εἰ οὖν ταῦτα κρατηθείη, τὴν μὲν ἀκρότητα τῆς ἀλόγου ζωῆς, ὑφίστησιν ὁ δημιουργός, αὐτὴν δὲ, οὐχ ὑφίστησιν· ἐπεὶ καὶ τοὺς δαίμονας ὑφιστὰς, δηλονότι παρήγαγεν καὶ ἐν ἐκείνοις ἄλογον ζωήν. ἀλλ' οὐχὶ ταύτην, ἣν οἱ νέοι θεοὶ προσυφαίνουσιν ἡμῖν. οἰκεία γὰρ αὕτη τῶν εἰς γένεσιν πιπτουσῶν, ἐστὶ μό-

νον ψυχῶν. οἱ γὰρ οὖν θεοὶ, καὶ τοῖς ὀχήμασιν αὐτῶν, λογοειδεῖς ἐλλάμπουσι ζωάς, αὐτοὶ νοερὰς ἔχοντες ψυχάς, δαιμόνων δὲ, οἱ κατὰ λόγον ἰδίως ἀφωρισμένοι, καὶ ἀλόγοις χρῶνται δυνάμεσι, κρατοῦντες αὐτῶν, αἱ δὲ ἡμέτεραι ψυχαὶ, πολλῷ πλέον ἔχουσι τὴν ἐν τῷ ὀχήματι ζωὴν, ἄλογον οὖσαν ὡς πρὸς αὐτάς. πλεονάζουσι δὲ, τῷ καὶ ἄλλην ἄλογον προσλαμβάνειν, ἔκστασιν οὖσαν τῆς ἐν πνεύματι ζωῆς, ἣν οἱ νέοι θεοὶ προσυφαίνουσι. πᾶν μὲν οὖν ἐκεῖνο ἀθάνατον, ὃ κατὰ μίμησιν ἔχουσι τῶν ὅλων, ἡ δὲ προσθήκη, τῆς δευτέρας ἐστὶ θνητοειδής. εἰ δ' οὖν ἐν ἐκείνῳ μία αἴσθησις καὶ ἀπαθὴς ἐν τῷ πνευματικῷ ὀχήματι, μίαν αἴσθησιν ἀπογεννᾷ παθητικήν. αὕτη δὲ τὰς ἐν τῷ ὀστρεώδει σώματι, πολλὰς καὶ παθητικάς. καὶ ἡ ἐν ἐκείνῳ δύναμις, ὀρεκτική, τὰς ἐν τῷ πνεύματι παρήγαγε πλείους ὀρεκτικὰς δυνάμεις ἐχούσας τι χωριστόν, ἀλλὰ τοῦ ὀστρεώδους σώματος, καὶ παιδεύεσθαι δυναμένας. αὗται δὲ, τὰς ἐν τῷδε τῷ σώματι τελευταίας καὶ ἐνύλους. ἐπειδὴ δὲ τὰ μέρη μετὰ τῶν ὅλων ἐνεργεῖ, πάντως καὶ οἱ θεοὶ, πολλῷ πρότερον εἰσὶν αἴτιοι τῶν δευτερουργῶν τούτων δυνάμεων, καὶ αἱ τῶν ψυχῶν δυνάμεις, συμπαράγουσιν ἐκείνοις, τὰ ἑαυταῖς ἀνάλογον, διὸ καὶ ἐμπνέουσιν αὐτάς, καὶ δυναμοῦσι. καὶ ὅτι μὲν ὄχημα δίδωσι τῇ ψυχῇ, καὶ αὐτὸς ἐνταῦθα, δῆλον. ἐμβιβάζει γὰρ αὐτὴν μικρὸν ὕστερον, ὡς εἰς ὄχημα, ποιῶν ἐγκόσμιον καὶ πολίτην τοῦ παντός. δεῖ δὲ κατανοεῖν, ὡς καὶ τὴν ἄλογον προϋφίστησι τοῦδε τοῦ σώματος. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο, δυοῖν θάτερον, ἢ ὡς ἐκείνῳ τῷ ὀχήματι παραγαγὼν αὐτὴν οὐκέτι παρήγαγεν ἄλλῳ ὀχήματι καὶ ταύτην ἱδρύσας, ἢ ἐν νόμῳ τῷδε τῷ σώματι τὴν ὑπόστασιν αὐτῇ δίδωσιν. ἀλλ' εἰ μὲν τοῦτο, θνητὴ μὲν εἰκότως ἂν αὐτὴ λέγοιτο. πῶς δὲ ἔτι φυλαξόμεθα τὰ ἐν ἄλλοις ῥηθέντα, περὶ αὐτῆς οὐχ ἕξομεν. λέγω δὲ τὰς αἱρέσεις τῶν βίων, τὰς ἐν ᾅδου κολάσεις. ἐν αἷς πάντως ἐστὶ καὶ τὸ ἄλογον. εἰ δὲ ἐν τῷ ὀχήματι, καὶ ταύτην εἶναι φήσομεν, ἀθάνατος ἂν ἐξ ἀνάγκης εἴη, καὶ κρατοίη ἂν ὁ ἀπαθανατίζων καὶ ταύτην λόγος, καὶ οὐκέτι ἀληθὲς, τὸν μὲν ἕνα δημιουργὸν, ἀθανάτων αἴτιον εἶναι, τοὺς δὲ πολλοὺς, θνητῶν, τοὺς ἐγχειρισθέντας τὴν τῶν θνητῶν δημιουργίαν. λεχθέντος δὲ ὡς εἴπομεν, ὅτι οἱ νέοι θεοὶ παράγουσι πρὸ τοῦδε τοῦ σώματος, τὴν ἄλογον, καὶ ὄχημα ἄλλο πνευματικὸν οἷον καὶ Ἀριστοτέλης ὑπέλαβε συνεξιὸν τῷ ἀθανάτῳ τῶν ἐν ἡμῖν, καὶ συνὸν, θνητὸν δὲ ὅμως ὄν, λέλυται πάντα ἡμῖν τὰ ποιοῦντα τὰς ἀπορίας. ταῦτα μὲν οὖν καὶ προϊόντος τοῦ λόγου, ἔσται καταφανέστερα. πόθεν δὲ ἄρχονται τῆς δημιουργίας οἱ νέοι θεοὶ, καὶ ποίας μεσότητας ἔχουσι καὶ ποίοις χρῶνται τέλεσιν, ἱκανῶς ὁ φιλόσοφος ἀναδιδάσκει διὰ τούτων.

•• Ζῷα ἀπεργάζεσθε καὶ γεννᾶτε, τροφήν τε διδόντες αὐξάνετε, καὶ
•• φθίνοντα πάλιν δέχεσθε.

Ἀρχὴ μὲν οὖν ἐστι τῆς δημιουργίας ἡ ἀπογέννησις τῆς ἀλόγου ζωῆς, ἧς καὶ ἀκρότητας περιέχει τὸ ὄχημα τῆς ψυχῆς. ἐπεὶ δὲ ταύτῃ πρόεισιν, ἡ τῶν ζῴων ἀπεργασία καὶ γένεσις, κελεύει οὖν αὐτοῖς, ζῷα ἀπεργάζεσθαι καὶ γεννᾶν, τῷ ἀθανάτῳ προσυφαίνουσι τὸ θνητόν. καὶ τοῦτο ἀδιορίστως εἰπὼν, ἀλλ' οὐχὶ πάντα τὰ ζῷα. διότι καὶ τὰ φυτὰ ζῷα προελθὼν ἐρεῖ, καὶ ἀποδείξει χρῆναι ζῷα προσονομάζειν ἐκεῖνα. ζῷα δὴ οὖν ἀπεργάζονται, διὰ τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, ὅσα μὴ τὸ ἔσχατον ἔχοντα μόνον τῆς ζωῆς εἶδος, τὸ ἐπιθυμητικὸν, διὰ τοῦτο ζῷα προσαγορεύεται, ἀλλὰ πᾶν τὸ θνητὸν ὃ δημιουργοῦσιν αὐτοὶ, καὶ ἀπεργάζονται, καὶ γεννήσουσιν. εἰ δὲ μὴ μόνον ἄνθρωπον αὐτοῖς δημιουργεῖν παρεκελεύσατο, τῷ ἀθανάτῳ τὸ θνητὸν προσυφαίνουσιν, ἀλλὰ ζῷα, δηλονότι καὶ τὰ ἄλλα ζῷα ὁπόσα δημιουργοῦσιν. ὥστε εἰκότως καὶ ὁ Τίμαιος πρὸς τῷ τέλει, τὴν τῶν ἄλλων ζῴων γένεσιν, διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἰς αὐτὰ μετιούσης μεταπλάττει, καὶ τοῦτο κατὰ τὴν δημιουργικὴν, πρόσταξιν τῶν νέων ποιούντων θεῶν, τὰ δὲ φυτὰ μόνα, χωρὶς ταύτης γεννώντων. οὐ γὰρ εἶναι καὶ ἐν τούτοις λογικὴν ψυχήν. διότι γὰρ ἀρχὴ κινήσεώς ἐστιν, ἀνάγκη τῆς πρωτίστης εἶναι κινήσεως ἀρχὴν αὐτὴν τοῖς ζῴοις. πρωτίστη δὲ, ἡ κατὰ τόπον τῶν ἄλλων, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐνδείξεν. ὥστε πᾶν ζῷον κατὰ τόπον κινούμενον, ἔχει τὴν αὐτοκίνητον αὐτῷ παροῦσαν ψυχήν. διὸ τὸ φυτὸν ἐν γῇ κατερρίζωται, ταύτην οὐκ ἔχον, ὥστε εἰκότως οἱ νέοι θεοὶ πλὴν τῶν φυτῶν, τὰ ἄλλα ζῷα γεννῶσι καὶ ἀπεργάζονται, τῷ ἀθανάτῳ τὸ θνητὸν αὐτοὶ προσυφαίνοντες. τροφὴν δὲ διδόντες τῶν φυτῶν μηχανῶνται τὴν γένεσιν, ὑφ' ὧν ἄνθρωποι τρέφονται, καὶ τὰ ἄλλα ζῷα, καὶ γὰρ ὑφ' ὅσων ἄνθρωποι τρέφονται πάντως οὐδὲ κωλύει τινὰ τρέφεσθαι τῶν ζῴων, ἀλλὰ ὑπ' ἄλλων, οἷς ἐστι συγγενὴς ἡ ἐκείνων φύσις, ὥσπερ ἡμῖν ἡ τούτων, ὑφ' ὧν τρεφόμεθα. διὰ μὲν οὖν τῆς ἀπεργασίας, συμπληροῦσι τὴν τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ ποίησιν. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὑπήρξατο μόνος, οὗτοι δὲ ἀπεργάζονται, διὰ δὲ τῆς γεννήσεως ὅλον ὑφιστᾶσι τὸ ζῷον. καὶ διὰ μὲν τῆς ἀπεργασίας, μιμοῦνται τὴν δημιουργικὴν δύναμιν, διὰ δὲ τῆς γεννήσεως, τὴν πνευματικήν, καὶ διὰ μὲν τῆς ἀπεργασίας, τὰ μέρη τῶν λογικῶν ζῴων, τὰ θνητοειδῆ ποιοῦσι, διὰ δὲ τῆς γεννήσεως τὰ ἄλογα ζῷα, καθ' ὅσον ἐστὶν ἄλογα, τίκτουσιν. ὅλων γάρ εἰσιν ὑποστάται τῶν τοιούτων ζῴων. εἰ δὲ παραλαβόντας ἀθάνατον, ἣν ὁ δημιουργὸς ὑφίστησι, κελεύει θνητὸν ἀθανάτῳ προσυφαίνοντας, ζῷα δημιουργεῖν ἤδη ποιεῖ φανερὸν, ὅτι κατὰ τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, ἅπαν ζῷον ἐθέλει ψυχὴν ἔχειν ἀθάνατον, πρὸ τῆς θνητῆς. καὶ τὴν μὲν, ἀπεργάζεσθαι τοὺς νέους θεούς, τὴν δὲ, τὸν ἕνα δημιουργόν. καὶ εἰ μὲν ἀλόγους ὁ δημιουργὸς, καὶ λογικὰς ὑφίστησι ψυχάς, οὐδὲν ἐκώλυε τὸ ἐν ἐκείνοις ἀθάνατον εἶναι ἄλογον, ἐπειδὴ δὲ μόνας ἐνταῦθα γεννᾷ λογικάς, πρὸς ἃς καὶ διαλέγεται τοὺς εἱμαρμένους νόμους αὐταῖς ἐντιθεὶς, δῆλον ὅτι πᾶν ζῷον ἀνάγκη λογικὴν ἔχειν, καὶ ἀθάνατον ψυχὴν, ὃ καὶ κυρίως ἐστὶ ζῷον, κινήσεως μετέχον. ὅταν ἄρα μετάγῃ τὴν ψυχήν, καὶ εἰς ἀλόγους οἰκήσεις, οὐκ ἐπιτρέπει τοῖς λέγουσιν ἀνθρωπίνας ταύτας εἶναι κατὰ τὸ ἄλογον ζῷον τῶν ἀν-

θρώπων

θηρίων, ἀλλ' ὄντως ἀλόγων ζώων. καὶ γὰρ οὐ μόνον διὰ τούτων δῆλός ἐστι ταῦτα λέγων, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ γενέσει τῶν θνητῶν, εἰπὼν περὶ τῶν ἄλλων τι ζώων, ἐρεῖ διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, πάντων παραδιδῶσι τὴν γένεσιν, ἐξ ἧς μεγίστας αὐτὴν ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλα, καὶ μεταπλάττων τὰς τῶν σωμάτων ἰδέας, κατὰ τὴν ταύτης μετάβασιν, καὶ κατὰ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς, ὃ δὴ προβαλλοῦσα, τὴν πρὸς αὐτὰ καταδέχεται σχέσιν. πάντα δ' οὖν τὰ ζῶα, καὶ νῦν ἀπεργάζεσθαι προστάττει τοῖς νέοις ὁ πατὴρ καὶ γεννᾶν, τὸ ἀθανάτῳ τὸ θνητὸν προσυφαίνουσι, καὶ ὅτι τὸ ἀθάνατον, διττὸν εἴπομεν, ψυχὴν, καὶ ὄχημα, καὶ ὅτι τὸ θνητὸν ὡσαύτως, καὶ ὡς τὰ ἕτερα τοῖς ἑτέροις, ἀνάλογόν ἐστι τὰ θνητὰ τοῖς ἀθανάτοις. ἐπὶ δὴ τούτοις, ἡ τῆς τροφῆς ἕπεται δόσις, τελεσιουργὸς οὖσα τῶν θνητῶν. διὰ δὲ ταύτην καὶ τὰ φυτὰ πάντα παράγουσι τῶν τιμιωτέρων ἕνεκα ταῦτα ὑποστησάντων. πολλοῦ ἄρα δεῖ τὴν ζωοφαγίαν ὁ δημιουργὸς ἀποδέχεσθαι, ὅς γε μετὰ τὴν τῶν ζώων ἁπάντων γέννησιν, τὴν τροφὴν ἀποτίκτειν αὐτοῖς παρακελεύεται. τελευτᾷ δὲ καλῶς ἡ δημιουργία τῶν νέων θεῶν, κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς βούλησιν, εἰς τὴν παλιγγενεσίαν. τὸ γὰρ τὰ φθίνοντα δέχεσθαι πάλιν, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ τὸ τὴν γένεσιν ἀνανεοῦν, καὶ τὴν φθορὰν ἐπανάγειν εἰς τὴν γένεσιν. διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ οὐδὲν εἰς τὸ μηδαμῶς ὂν, ὁδὸν ἄπεισιν, ὅτι δὴ οἱ προεστῶτες θεοὶ τῆς γενέσεως, συνάπτουσι ταῖς ἑαυτῶν περιόδοις, τὰς τῆς γενέσεως μεταβολὰς, καὶ συνεχῆ ποιοῦσι τῇ φθορᾷ τὴν γένεσιν, τὸ μὴ ὂν τῆς φθορᾶς εἰδοποιούντων, καὶ τὴν στέρησιν εἰς μορφὴν περιαγόντων. ἐν τοῖς νέοις ἄρα θεοῖς, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς δημιουργίαν τῶν θνητῶν, καὶ τὴν τῆς παλιγγενεσίας αἰτίαν, ὁ δημιουργὸς ἐνέθηκεν. ὥσπερ ἁπάντων τῶν ἐγκοσμίων ἐν τῇ μονάδι τῶν νέων θεῶν, ἣν καὶ αὐτὴν νέον θεὸν προσηγόρευσεν Ὀρφεύς. ὁρᾷς οὖν ὅπως καὶ ἑνωποιὰς αὐτοῖς καὶ θεωτικὰς δυνάμεις ἐνδέδωκεν, θεοὺς θεῶν ἀποκαλέσας, καὶ συνεκτικὰς καὶ μονίμους διὰ τῆς τοῦ λυτοῦ καὶ ἀλύτου μεσότητος, καὶ γνωστικὰς διὰ τῆς μαθήσεως, καὶ τελεσιωτικὰς, διὰ τὸ τελειοῦν τὸν κόσμον, ταῖς προσθήκαις τῶν θνητῶν, καὶ δημιουργικὰς διὰ τῆς δημιουργικῆς, κινητικὰς καὶ ἀφομοιωματικὰς διὰ τῆς μιμήσεως τοῦ πατρός. καὶ πάλιν εἰ βούλει λέγειν, ἡφαιστικὰς μὲν, διὰ τῆς κατὰ φύσιν ἐνεργείας, ἀθηναϊκὰς δὲ, διὰ τῆς τοῦ προσυφαίνειν τῷ ἀθανάτῳ τὸ θνητὸν παρακελεύσεως, δημητριακὰς δὲ, καὶ κορικὰς, διὰ τοῦ γεννᾶν τροφὴν, τιτανικὰς δὲ, διὰ τοῦ θνητὰ καὶ ἐπίκηρα παράγειν, διονυσιακὰς δὲ, διὰ τῆς παλιγγενεσίας. ἃ γὰρ γεννῶσι, φθίνοντα δέχονται πάλιν, εἰς τὰς ὁλότητας αὐτῶν ἀναπέμποντες, καὶ ἕκαστα τοῖς οἰκείοις διανεμόντων καὶ ἐκ τούτων ἄλλα πάλιν λαμβανόντων, καὶ συντιθέντων εἰς ἄλλων γενέσεις. πάντα γὰρ αὐτοῖς ὑπόκειται τὰ στοιχεῖα, πρὸς τὰς γενέσεις τῶν θνητῶν ζώων, καὶ τὸν κύκλον ἀεὶ πληροῦσιν ἀπαύστως τῶν γενέσεων καὶ φθίσεων. δέχονται οὖν φθίνοντα ὅσα ἔδοσαν γιγνομένοις, καὶ προστιθέασι τοῖς ὅλοις, ὅσα ἀφαιροῦσι τῶν ὅλων, καὶ τοῦτο ἀπέραντον ἔχει τὴν ἀμοιβὴν, διὰ τὴν ἀεικινησίαν τῶν δημιουργούντων τὰ θνητὰ θεῶν πάντων.

Οἷς ἐπέτρεψε τὴν δημιουργίαν ὁ πατὴρ ταῦτ' εἶπεν.

Τὴν πᾶσαν δημιουργίαν διεῖλεν, εἴς τε τὴν τῶν θείων γένεσιν, καὶ τὴν τῶν θνητῶν· καὶ τὴν μὲν τῶν θείων, εἴς τε τὴν τοῦ ὅλου τοῦ κόσμου τὴν πρὸ τῶν μερῶν, καὶ εἰς τὴν τῶν μεγάλων ἐν αὐτῷ καὶ ἀιδίων μερῶν. καὶ ταύτην αὖ, εἴς τε τὴν τῶν οὐρανίων ζώων ἀπογέννησιν, καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην. πάλιν δὲ τὴν τῶν θνητῶν, εἴς τε τὴν τοῦ ἐν αὐτοῖς θείου, καὶ ἀθανάτου ποίησιν, εἴς τε τὴν τοῦ θνητοῦ παντὸς πλαττομένην γένεσιν. καὶ ταύτην εἴς τε τὴν τῶν ψυχῶν, καὶ τὴν τῶν σωμάτων ποίησιν, καὶ τὴν τῶν σωμάτων εἴς τε τὴν τῶν ὅλων, καὶ τὴν τῶν μερῶν. οἷον, κεφαλῆς, καρδίας, ἥπατος. καὶ τὴν μὲν πρώτην πᾶσαν δημιουργίαν, εἰς ἑαυτὸν ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς ἀνεδήσατο, τῆς δὲ δευτέρας τὸ ἀθάνατον πάλιν αὐτὸς παραγαγὼν, ἐφίστησι τῇ λοιπῇ, τοὺς πολλοὺς δημιουργούς. οὗτοι γὰρ οἱ τῶν θνητῶν κηροπλάσται ζώων, αὐτοὶ ἀεὶ πληρούμενοι ζωῆς, διδόντων δὲ καὶ τούτοις καθόσον αὐτοῖς δέχεσθαι δυνατὸν, τὴν ἀφ' ἑαυτῶν πρόνοιαν, καὶ πληρούντων καὶ ταῦτα ζωῆς γενεσιουργοῦ καὶ ἐνύλου δημιουργίας. πανταχοῦ γὰρ ἀπὸ τῶν μέσων ὑφίσταται τὰ ἔσχατα, μετὰ δὲ τῶν τε πρώτων ἀθανάτων καὶ τῶν θνητῶν, τὰ ἀεὶ πληρούμενα τῆς ἀειγενοῦς ζωῆς. τὰ μὲν οὖν ἀφ' ἑαυτῶν ἀθάνατα, ταῖς τῶν ὑδάτων ἔοικε πηγαῖς, τὰ δὲ πεπληρωμένα, παρὰ τῶν πρώτων, τοῖς ἀεννάοις ποταμοῖς. τὰ δὲ, ποτὲ μὲν ζωοποιούμενα, τὰ δὲ, ἀπολείποντα, τὴν ζωὴν, τοῖς ἐκλείπουσι τῶν ποταμῶν. πανταχοῦ δὲ τὸ πληρέστερον, πληροῦν ἐφίεται, καὶ σπεύδει καὶ αὐτὴ γεννᾶν. ἀνάγκη ἄρα τὰ μέσα τοῖς ἐσχάτοις ἀφ' ἑαυτῶν διδόναι τὴν πάροδον, καὶ τὰ ἀεὶ πληρούμενα ζωῆς, τοῖς ποτὲ ζῆν δυναμένοις. ταῦτα μὲν, περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν προσάλληλα τάξεως. τὸ δὲ ταῦτ' εἶπεν, τοῦτο δὴ τὸ ἐγκείμενον κῶλον, θαυμαστὴν ἔνδειξιν φέρει. πρῶτον μὲν, τοῦ τελείου καὶ πεπληρωμένου τοῖς οἰκείοις ὅροις. μὴ δυνάμενοι γὰρ ἑνὶ περιλαβεῖν ἡμεῖς ὀνόματι, τὴν ἑνιαίαν τελειότητα τῶν θείων, καὶ τὴν αἰώνιον ἐνέργειαν, καὶ τὴν ἄπειρον δύναμιν μεμερισμένως αὐτῶν ἀντιλαμβανόμεθα, διὰ τῶν χρονικῶν ὀνομάτων. καὶ διὰ μὲν τοῦ παρεληλυθότος, τὴν τελειότητα, διὰ δὲ τοῦ παρόντος, τὸ ἀνέκλειπτον σημαινόμενον. καὶ τὸ εἶπεν οὖν, τῆς τελειότητος τῶν δημιουργικῶν νοήσεων, ἐστὶ σύμβολον. ὡς γὰρ ἐκεῖναι παντελεῖς εἰσὶν, οὕτω καὶ οἱ δημιουργικοὶ λόγοι, παντελεῖς εἰσιν, ἐκείνων ὄντων ἐνέργειαι, προϊοῦσαι εἰς τὸ πλῆθος τῶν θεῶν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς λογίοις, καὶ ἐνέργειαι τῶν θεῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς, ὑπ' αὐτῶν δηλοῦνται διὰ τοῦ εἰπεῖν, ὡς ὅταν λέγῃ, εἰς τρία γὰρ εἶπε νοῦς πατρὸς ἀιδίου νῷ πάντα κυβερνῶν. καὶ γὰρ, οὔτε τὸ εἶναι, οὔτε τὸ ζῆν ἐνέργεια τὸ εἰπεῖν, ἀλλὰ τὸ νοεῖν. τοῦτο μὲν οὖν πρῶτον. ἔτι δὲ κἀκεῖνο δηλοῖ τοῦτο τὸ εἰπεῖν, τὸ οἰκείους εἶναι τοὺς λόγους ταῖς ψυχαῖς. ταύταις γὰρ οἰκεῖον τὸ εἰπεῖν. παρὰ γὰρ τὸ ἔπος, τὸ εἰπεῖν. λόγος δὲ ψυχαῖς προσήκει, καὶ τῇ τάξει τῶν ψυχῶν, καθάπερ καὶ αὐτὸς ἔλεγεν ἔμπροσθεν. λόγον εἶναι τὸν ἐνεργοῦντα. περί τε τὸ

νοητοῦ, καὶ τὸ αἰσθητοῦ, καὶ λέγειν ἐκάλει τὸ νοεῖν. ἔτι δὲ τὸ ταῦτα προσκείμενον, ἑνοῖ τὸ πλῆθος τῆς νοήσεως, περὶ τὴν μίαν τοῦ δημιουργοῦ νόησιν, καὶ συνάγει τὰς διῃρημένας τῶν λόγων δυνάμεις, ἐπὶ τὴν μονάδα τῆς πατρικῆς νοήσεως. δεῖ δὴ καὶ τοῦτο περὶ τῶν θείων παρὰ Πλάτωνι λόγων συννοεῖν, ὡς ἄρα πάντες, ἢ πρὸς ψυχάς εἰσιν, ἢ περὶ ψυχῶν. ὁ μὲν ἐν πολιτείᾳ τῶν μουσῶν, καὶ ὁ τοῦ προφήτου, πρὸς ψυχάς, ὁ δὲ ἐν συμποσίῳ παρὰ τοῦ Ἀριστοφάνη, καὶ ὁ ἐν Πλατωνικῷ μελήσας περὶ ψυχῶν. ὁ μὲν, περὶ τῶν κατιέναι μελλουσῶν, ὁ δέ, περὶ τῶν ἐν γενέσει στρεφομένων. καὶ εἴρηται τὸ αἴτιον, ὡς ἄρα ψυχαῖς ἐστι μάλιστα προσήκων ὁ λόγος.

» Καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα, ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραννὺς ἔμισγε τὰ τῶν πρόσθεν, ὑπόλοιπα κατεχεῖτο μίσγων.

Ὅτι μὲν οὖν ἡ δημιουργικὴ νόησις, ποίησίς ἐστι, καὶ ὅτι ταῦτα οὐ διέστηκεν ἀπ' ἀλλήλων ἐν τοῖς θεοῖς, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ νοεῖν τε καὶ ποιεῖν ὑπάρχει παρ' ἐκείνοις, οὐ δὲ δεῖ κινήσεως ἄλλης πρὸς τὴν γέννησιν, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εἶναι πάντα ὑφιστᾶσιν, ἐδήλωσε καὶ διὰ τούτων ὁ λόγος. εἰπόντα γὰρ τὸν δημιουργόν, εὐθὺς ἐπὶ τὸν κρατῆρα τρέπει καὶ τὴν τάξιν τῶν γενῶν. καὶ οὐδὲν ἐν μεταξὺ τούτων ἀλλὰ καὶ τὸ χωρὶς παραδοῦναι τὰ ἔργα καὶ τοὺς λόγους, παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν γέγονεν, οὐ δυναμένην ἐν ἑνί, τήν τε νόησιν ἰδεῖν τὴν ἐξῃρημένην τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ποίησιν τὴν ὑποστατικήν, τῶν μερικῶν ψυχῶν. ὅτι δὲ καὶ τὸ τῶν μερικῶν ψυχῶν γένος, καθ' ἑκατέραν προελήλυθε διακόσμησιν, καὶ παντελῶς ἐξήλλακται τῶν θείων ψυχῶν, τοῖς μὴ παντάπασιν ἐσκοτωμένοις, ἐνεδείξατο. χωρὶς μὲν, ταύτας, χωρὶς δὲ ἐκείνας ὑποστήσας, καὶ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ. καὶ τοῦτο οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ἀσθενείας τῶν λόγων παθών, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν πραγμάτων φύσει λαβὼν ἑπομένως. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς χρόνος ἐστὶ κατ' ἀλήθειαν, εἰ λάβοις χρόνον τὸν μετεχόμενον ἔν τε ταῖς ὅλαις, καὶ ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς. οὐ δὲ γὰρ ἡ αὐτὴ νόησις, οὐδὲ τὸ αὐτὸ τῆς κινήσεως εἶδος, ἀλλ' ἕτερος μὲν ὁ τῶν θείων χρόνος, ἕτερος δὲ ὁ τῶν μερικῶν ψυχῶν. ἔτι δὲ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν πατρός, καὶ ταύτας παραγαγών, οὐ μὴν παντελῶς. τὸ γὰρ πάλιν ἐμφαῖνον κατὰ δή τινα μερικωτέραν τοῦ δημιουργοῦ δύναμιν, γίνεσθαι τὴν τούτων πρόοδον, τὴν αὐτήν πως οὖσαν, πρὸς τὴν πρὸ αὐτῶν, καὶ οὐ τὴν αὐτήν. διότι γὰρ οὐκ ἔστι χρονικὸν τὸ πάλιν (οὐ γὰρ θέμις ἐν τοῖς αἰωνίοις κατὰ χρόνον, τῶν ἐνεργειῶν εἶναί τινα διαφοράν) τὴν τάξιν αὖ μόνην δηλοῖ τῶν κατ' αἰτίαν ἐξηλλαγμένων δημιουργιῶν. ὥστε καὶ ὁ αὐτός πως ἐστὶ πατήρ, καὶ οὐχ ὁ αὐτός. ἔτι τοίνυν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν κρατῆρος, μετὰ ὑφέσεως δὲ ὅμως. αἱ μὲν γὰρ θεῖαι ψυχαί, μένουσιν ἐν τῷ κρατῆρι, καὶ προϊοῦσαι, καὶ ἀνεκφοίτητοί εἰσιν ἐκεῖθεν. αἱ δὲ ἡμέτεραι, πάντῃ διωρίσθησαν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὁ χωρισμὸς αὐτῶν καταφανής. πρὸς τούτοις καὶ τὰ γένη ταὐτά ἐστι καὶ ἕτερα. πᾶσαι μὲν γὰρ ἐκ τῶν μέσων, ἀλλ' αἱ μέν, ἐκ τῶν πρώτων, αἱ δέ, ἐκ τῶν ὑπολοίπων καὶ ἐσχάτων ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἔμπροσθεν ἐξ ὧν αἱ πρὸ αὐτῶν ὑπέστησαν. ἔτι δὲ καὶ τρόπος ὁ αὐτὸς ἅμα καὶ οὐχ ὁ αὐτός. πλείων γὰρ ἡ ἑτερότης ἐπὶ τῶν μερικῶν. διὸ καὶ ἡ μνεία τῆς μίξεως πλείων. οὐκ ἄρα ἀποδεξόμεθα τῶν νεωτέρων, ὅσοι τὴν ἡμετέραν ψυχήν, ἰσάξιον ἀποφαίνουσι τῆς θείας, ἢ ὁμοούσιον, ἢ οὐκ οἶδ' ὅπως βούλονται λέγειν. ἀκουέτωσαν τοῦ Πλάτωνος, δεύτερα καὶ τρίτα λέγοντος, καὶ χωρίζοντος ἀπὸ τοῦ κρατῆρος τὰς μερικὰς ψυχάς, καὶ κατὰ δευτέραν νόησιν, ὁ δὴ ταὐτὸν τῷ μερικωτέραν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ παράγοντος αὐτάς. ὁ γὰρ ταῦτα λέγων, οὐσιώδεις διαφορὰς τῶν ψυχῶν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὰς ἐνεργείας μόνον ὥσπερ ὁ θεῖος ἐνδείκνυται Πλωτῖνος. ἐστώσαν γὰρ αἱ μέν, πρὸς τοὺς ὁλικοὺς ὁρῶσαι νοῦς, αἱ δέ, πρὸς τοὺς μερικούς. καὶ αἱ μέν, ἀχράντοις χρώμεναι νοήσεσιν, αἱ δέ, ἀποστρεφόμεναί ποτε τὰ ὄντα. καὶ αἱ μὲν ἀεὶ δημιουργικαὶ καὶ κοσμητικαὶ τῶν ὅλων, αἱ δέ, ποτὲ συμπεριπολοῦσαι τοῖς θεοῖς. καὶ αἱ μέν, ἀεὶ κινοῦσαι, καὶ ποδηγετοῦσαι τὴν εἱμαρμένην, αἱ δέ, ὑπὸ εἱμαρμένην ποτὲ γιγνόμεναι, καὶ τοὺς εἱμαρμένους νόμους. καὶ αἱ μὲν ἡγούμεναι πρὸς τὸ νοητόν, αἱ δέ, ἑπομένων ποτὲ λαγχάνουσαι τάξιν. καὶ αἱ μέν, θεῖαι μόνον, αἱ δέ, εἰς ἄλλοτε ἄλλην μεθιστάμεναι τάξιν, δαιμονίαν, ἡρωικήν, ἀνθρωπίνην. καὶ αἱ μέν, ἵπποις χρώμεναι πᾶσιν ἀγαθοῖς, καὶ ἐξ ἀγαθῶν, αἱ δέ, μεμιγμένοις. καὶ αἱ μέν, ταύτην ἔχουσαι τὴν ζωὴν μόνην, ἣν παρὰ τῆς μιᾶς δημιουργίας εἰλήφασιν, αἱ δέ, καὶ τὸ θνητὸν εἶδος τὸ προσυφαινόμενον ἀπὸ τῶν νέων θεῶν. καὶ αἱ μέν, κατὰ πάσας ἑαυτῶν ἐνεργοῦσαι δυνάμεις, αἱ δέ, ἄλλοτε ἄλλας προβαλλοῦσαι ζωάς. ἔστωσαν μὲν οὖν αὐτῶν καὶ αὗται διαφορότητες, ἀλλὰ προηγεῖται τούτων πασῶν, ἡ κατ' οὐσίαν ἐναλλαγή, καὶ ἡ δημιουργικὴ διαίρεσις. ἐχώρισε γὰρ αὐτὰς τῷ χρόνῳ, τῇ αἰτίᾳ, τῇ προόδῳ, τῷ τρόπῳ τῆς ὑποστάσεως, τῇ τῶν γενῶν ὑφέσει. τούτοις οὖν ἅπασι διαφερούσας αὐτάς, ποῖος ἐρεῖ λόγος ὁμοουσίους ποιεῖν; οὐ γάρ ποτε φῦλον ὅμοιον ἀθανάτων τε θεῶν χαμαὶ ἐρχομένων τε ἀνθρώπων. ἀλλὰ καὶ τὸ λογικὸν αὐτό, διάφορόν ἐστιν, ἐν μὲν γὰρ θεοῖς, νοερόν, ἐν δὲ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς, τῷ ἀλόγῳ συμμιγές. ἐν δὲ τοῖς μέσοις γένεσι, κατὰ τὴν ἑαυτῶν μεσότητα ἀφώρισται. καὶ ἕκαστον τῶν ἄλλων, θείως μὲν ἐστιν ἐν ταῖς θείαις ψυχαῖς, ἀνθρωπίνως δέ, ἐν ταῖς ἡμετέραις, οἱ λόγοι, τὸ εἶδος τῆς ζωῆς, ἡ νόησις, ὁ χρόνος. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τοὺς οἰομένους τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ὁμοούσιον εἶναι τῇ τε τοῦ παντὸς καὶ ταῖς ἄλλαις, καὶ εἶναι ἡμᾶς πάντα ἀχέτως πλάνητας καὶ ἀπλανεῖς, καὶ τὰ ἄλλα καθάπερ ἐκείνας. ὥσπερ που φησὶ καὶ ὁ Ἀσιναῖος Θεόδωρος. ἡ γὰρ τοιαύτη μεγαλορρημοσύνη, πόρρω τῆς Πλάτωνός ἐστι θεωρίας. περὶ δὲ τοῦ κρατῆρος, φέρε κατίδωμεν ὅστις ἐστί, καὶ ποίαν ἔχει πρὸς τὸν δημιουργὸν τάξιν, καὶ τίνων αἴτιός ἐστι ταῖς ψυχαῖς. πολὺς γὰρ καὶ ὁ περὶ τοῦδε λόγος, καὶ πλείστης μέντοι θεωρίας ἄξιος. ὁ μὲν γὰρ Θεόδωρος οὗτος, διττὸν ποιεῖ τὸν κρατῆρα, τὸν μέν, πρῶτον, τὸν δὲ δεύτερον, καὶ τρίτον, τὸ κρᾶμα θ' ἕτερον τούτου. ὁ γὰρ δεύτερος κρατήρ, τὸ κρᾶμα κατ' αὐτόν ἐστι, μοίρας δὲ λοιπόν, τήν τε τοῦ παντός, καὶ τὰς τῶν οὐρανίων θεῶν, καὶ τὰς ἡμετέρας. τὸν μὲν γὰρ αὐτοψυχήν, πρότερον κρατῆρα

κρατῆρα καλεῖ, τὴν δὲ καθ' ὅλου, κρατῆρά τε ἅμα τὸν δεύτερον, καὶ κρᾶμα τοῦ Πλάτωνος ἕνα μὲν κρατῆρα καλέσαντος, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς ψυχὰς κεράσαντος πάσας, τὰς μὲν πρώτως, τὰς δὲ δευτέρως, δευτέρου δὲ κρατῆρος, οὐδ' ὁπωστιοῦν μνημονεύσαντος, οὐδὲ τῆς ἐν αὐτῷ κράσεως. τί γὰρ καὶ ἐδεῖτο τοῦ προτέρου κρατῆρος ἀποχρῶντος καὶ εἰς τὴν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ἀπογέννησιν. καὶ ἔγωγε καὶ τὸν φιλοπονώτατον Ἀττικὸν ἐθαύμασα, διττόν πως τὸν κρατῆρα λέγοντα εὑρών, καὶ ταῦτα εἰωθότα σφόδρα παρέπεσθαι ταῖς ῥήσεσι. μέμνηται δὲ ὅμως ἐκεῖνος τοῦ διττοῦ κρατῆρος, καὶ τὸν Φαῖδρον ἐξηγούμενος. κατὰ δὲ τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον, ὁ κρατήρ ἐστιν, εἷς μὲν ζωογόνος τις αἰτία, περιεκτικὴ τῆς ὅλης ζωῆς, καὶ συναγωγὸς αὐτῆς, ἀνέχουσα αὐτὴν ἑαυτήν, δημιουργικοῖς τισι λόγοις, οἳ διὰ πάσης μὲν τῆς ζωῆς διήκουσι, καὶ δι' ὅλων τῶν ψυχικῶν τάξεων, ἐν οἰκείᾳ δὲ λήξει διεκλήρωσαν ἑκάστῃ ψυχῇ, μέτρα τῆς συνοχῆς πρέποντα. ταῖς μὲν ἐξ ἀρχῆς, πρῶτα διὰ τῆς πρώτης κράσεως, ταῖς δὲ αὖθις συγκεραθείσαις, δεύτερα. ἣν γὰρ ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας τάξιν, τοιαύτην ἀπὸ τοῦ κρατῆρος λαγχάνουσι πρόοδον, τοὺς τῆς ζωῆς ὅρους ἐκεῖθεν παραδεχόμεναι. τοιαῦτα μὲν οὖν παρὰ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν δόγματα προειλήφαμεν. ὁ δέ γε ἡμέτερος καθηγεμών, ἄνωθεν ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς τὰ ὄντα θεώμενος, καὶ ταῖς τῶν θεολόγων ὑφηγήσεσιν ἑπόμενος, ἤδη μὲν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πατρὶ καὶ δημιουργῷ τῶν ὅλων, τὴν γόνιμον ἀπετίθετο δύναμιν, καθ' ἣν μιμούμενος τὸν νοητὸν θεόν, καὶ πατρικὴν ἔχει καὶ μητρικὴν πρὸς τοὺς ἐγκοσμίους θεοὺς αἰτίαν, αὐτὸς οὐσιοποιός, αὐτὸς ζωογόνος, αὐτὸς εἰδοποιός. ἐπειδὴ δὲ διωρισμένην αἰτίαν εἶναι ψυχικῆς ζωῆς, τὴν συνδημιουργοῦσαν αὐτῷ τὸν ὅλον κόσμον, καὶ ἀπογεννῶσαν πᾶσαν τὴν ψυχικὴν οὐσίαν, καὶ ταύτην διὰ τοῦ κρατῆρος ἔλεγεν ἡμῖν παραδίδοσθαι, καὶ τοὺς μὲν θεολόγους ἐν ἀπορρήτοις λέγοντας ἃ λέγουσι, γάμους τε καὶ τόκους ἐπινοεῖν θεῶν, δι' ὧν αἰνίσσονται τὰς ἐν τοῖς θεοῖς τῆς ἀπογεννήσεως ὁμονοητικὰς κοινωνίας, τὸν δὲ Πλάτωνα κράσεις τε καὶ συγκράσεις διαμυθολογεῖν, τὰ μὲν γένη τοῦ ὄντος, ἀντὶ τῶν σπερμάτων, τὴν δὲ μίξιν, ἀντὶ τοῦ γάμου παραλαμβάνοντα. καὶ γὰρ αἱ ψυχαί, κατὰ μὲν τὸ ἐν αὐταῖς ὄν, ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ παρήχθησαν, κατὰ δὲ τὴν ζωήν, ἀπὸ τοῦ κρατῆρος. αἰτία γάρ ἐστι ζωογόνος τῆς ψυχικῆς οὐσιώδους ζωῆς. ἐπειδὴ δὲ μᾶλλόν εἰσι ζωαί, καὶ πρὸς τὴν ζωογονικὴν ᾠκείωνται τάξιν, διατοῦτο ἄρχεται μὲν ἡ μίξις ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, τελευτᾷ δέ, ἐν τῷ κρατῆρι. πανταχόθεν γὰρ οὗτος περιέχει τὰ γένη τῶν ψυχῶν ἐν ἑαυτῷ καὶ μετὰ τοῦ δημιουργοῦ συναπογεννᾷ τὰς ψυχάς. τέτταρα οὖν ταῦτά ἐστιν ὁ κεραννύς, ὁ κρατήρ, τὰ κιρνάμενα, τὸ κρᾶμα. καὶ ὁ μέν, τὴν πατρὸς ἔχει τάξιν, ὁ δέ, τὴν γεννητικὴν καὶ ἀφοριστικὴν τοῦ εἴδους τῶν ψυχῶν, τὰ δέ, πρόεισι μέν, ἀπ' ἀμφοῖν, μᾶλλον δὲ ἐκ τοῦ πατρός, τὸ δέ, εἰδοποιεῖται κατὰ τὴν γεννητικὴν αἰτίαν ἐν τῷ γιγνόμενον ὑπὸ τοῦ κρατῆρος. εἰ δὲ δεῖ παραγυμνῶσαι τὴν τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν διάνοιαν, ἰστέον ὅτι τῆς ζωογόνου θεότητος, πάσας τὰς πηγὰς ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης τῆς ζωῆς, ὅσαι τε ψυχῶν εἰσι γεννητικαί, καὶ ὅσαι τῆς δαιμονίου τάξεως, καὶ ὅσαι τὰς ἀγγελικὰς ἀποτίκτουσαι σειράς, καὶ ὅσαι τὴν φύσιν ἐπ' ἐσχάτοις παράγουσι, πρόεισί τις ἀπ' αὐτῆς μία θεότης ζωογόνος, πηγὴ πάσης τῆς τῶν ψυχῶν προόδου καὶ ἀπογεννήσεως, ἣ καὶ τῷ δημιουργῷ συντασσομένη, συνυφίστησιν αὐτῷ, τὸν ψυχικὸν ὅλον διάκοσμον, πᾶσαν μὲν τὴν ὑπερκόσμιον ἀπογεννῶσα ψυχήν, πᾶσαν δὲ τὴν ἐγκόσμιον, προϊοῦσα δὲ ἐπὶ πάντα, καὶ ζωοποιοῦσα καὶ τὸν ὅλον κόσμον. ἣν ὁ μὲν Ὀρφεύς, ἰσοτελῆ τῷ δημιουργικῷ καλεῖ καὶ συνάπτει, καὶ συζεύξας, μίαν ποιεῖ μητέρα πάντων, ὧν ὁ Ζεὺς πατήρ, ὁ δὲ Πλάτων κρατῆρα προσείρηκεν, ὡς πηγὴν ζωῆς ψυχικῆς. οὗτος γὰρ ὁ κρατὴρ ὑποδέχεται τὴν γεννητικὴν ἐνέργειαν τοῦ πατρὸς τῶν ψυχῶν, καὶ κατὰ τοῦτον εἰδοποιεῖται τὸ εἶδος τῶν ψυχῶν, ὅθεν καὶ κρᾶμα προσηγόρευται. ἔχει μὲν καὶ ὁ Ζεὺς ἐν αὐτῷ βασιλικὴν ψυχήν, ὥσπερ εἶπεν ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης, ἔχει δὲ καὶ τὴν πηγὴν ταύτην, συνεργαζομένην αὐτῷ, τὸν ψυχικὸν διάκοσμον. καὶ οἱ μὲν Βάρβαροι, τὴν ζωογονικὴν ταύτην αἰτίαν πηγαίαν ψυχὴν ἀποκαλοῦσι, μετὰ τῆς πηγαίας ἀρετῆς, ἀναφανεῖσαν ἀπὸ τῶν λαγόνων, τῆς ὅλης ζωογόνου θεότητος, ἐν ᾗ περιέχονται πάσης ζωῆς πηγαί, θείας, ἀγγελικῆς, δαιμονίας, ψυχικῆς. ὁ δὲ θεολόγος ὁ παρ' Ἕλλησιν, Ἥραν αὐτὴν προσείρηκεν, μετὰ τῆς Ἑστίας ἀναφανεῖσαν, ἀπὸ τῆς μεγίστης Ῥέας, ἣ περιείληφεν ἁπάσας τὰς ζωογονικὰς δυνάμεις. ἐπιτέλει, καὶ αὐτὴν ἀποτίκτουσα τὴν φύσιν. εἰ καὶ συντάττει τῷ δημιουργῷ τὴν Ἥραν, ὡς μητέρα πατρί, καὶ πάσης τῆς τιτανικῆς διαιρέσεως, ἐξαρχὸν αὐτὴν παραδίδωσι, τῆς τε ἐν ψυχαῖς θεωρουμένης κατὰ τὰς μοίρας καὶ διακρίσεως αἰτίαν. ὁ δὲ Πλάτων, κρατῆρα καὶ τὸ κρᾶμα καὶ τὰς μοίρας ἀπολαμβάνων. ἐκεῖνος γὰρ αἴτιος, τῆς τῶν μοιρῶν διαιρέσεως. διὸ καὶ οὐ πρότερον διαιρεῖ, πρὶν ἐν τῷ κρατῆρι τὰ γένη συναρξῇ. συλλήβδην οὖν ἡμεῖς ἀπὸ τούτων ὁρμηθέντες, εἴπωμεν, ὅτι ἄρα ὡς μὲν ὁ κρατὴρ ἕτερος τοῦ δημιουργοῦ, δῆλον. καὶ γὰρ πανταχοῦ διέστηκεν ὁ κιρνάς, ὁ κρατήρ, τὰ κιρνάμενα ἀλλήλων. ἐπειδὴ ἕτερος ὅτι μὲν ψυχογονικός ἐστι, καὶ τοῦτο φανερόν. οὔτε γὰρ τὸν νοῦν παράγων, οὔτε σωματουργῶν παραλαμβάνει τὸν κρατῆρα, μόνας δὲ ὑφιστὰς τὰς ψυχάς, ἐπεὶ καὶ μέσαις οὔσαις αὐταῖς, οἰκεία ἡ κρᾶσις. εἰ δὲ ψυχογονικός ἐστι, δηλαδὴ ψυχῶν ἰδίων ἐστὶν αἴτιος, εἰ δὲ τῷ δημιουργῷ σύστοιχος, ἵνα μὴ δέηται τῆς μεθ' ἑαυτὴν ἢ ὁλικώτερόν τι ἔχει, ἑαυτοῦ μὴ πάντη αἴτιος ὤν, ὧν αὐτός ἐστι πάντων αἴτιος. νοερὸς δὲ θεὸς ὁ δημιουργός, ἄριστος ὢν τῶν αἰτίων νοερὸς δή που καὶ ὁ κρατήρ. εἰ πηγαῖος ἐκεῖνος, πηγαῖος καὶ οὗτος. καὶ τί δεῖ λέγειν, πηγαίους μὲν κρατῆρας, καὶ οἱ Βάρβαροι τὰς μερικὰς προσειρήκασιν. ἔστιν οὖν καὶ οὗτος ὁ κρατήρ, πηγαῖος κρατήρ. αἰτία γάρ ἐστι τῶν ψυχῶν, ἣ ψυχαί, καὶ οὐ πάσης ζωῆς. οὐ γὰρ νοερᾶς, οὐδὲ φυσικῆς, τήν τε ψυχὴν αὐτὴν ἀλλαχοῦ

πηγὴν τοῦ φρονεῖν, καὶ ἐν Φαίδρῳ πηγὴν καὶ ἀρχὴν κινήσεως προσείρηκεν. πολλῷ ἄρα μᾶλλον τὴν πρωτίστην ψυχὴν πηγαίαν προσαγορεύομεν, καὶ κρατῆρα πηγαῖον κατ' αὐτὸν, εἴτις ἂν εἴη παρὰ τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων ἱδρυμένος, ἐπεὶ καὶ ἄλλοι παραδέδονται κρατῆρες, ὑπό τε Ὀρφέως καὶ Πλάτωνος. Πλάτων τε γὰρ ἐν Φιλήβῳ, τὸν μὲν, ἡφαίστιον κρατῆρα παραδίδωσι, τὸν δὲ, διονυσιακόν, καὶ Ὀρφεὺς οἶδε μὲν, καὶ τὸν τοῦ Διονύσου κρατῆρα, πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ἱδρύει περὶ τὴν ἡλιακὴν τράπεζαν. τί δὲ καὶ Ὅμηρος, οὐχὶ τήν τε Ἥβην οἰνοχοοῦσαν παραδίδωσι, καὶ τὸν Ἥφαιστον ἀπὸ κρατῆρος ἀφύσσοντα καὶ διανέμοντα πᾶσι τὸ νέκταρ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, πλείονος δεῖται λόγου. πρὸς δὲ τὸ παρὸν, ἀρκείσθω τὰ εἰρημένα, τὴν δὲ τελεωτέραν περὶ ἑκάστου παράδοσιν, ἐν ἄλλοις ἐξετάσομεν, εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον. ἀπορήσειε δ' αὖ τις ἐπὶ τούτῳ διὰ τίνα αἰτίαν, τὴν μὲν τοῦ παντὸς ψυχὴν ἀπογεννῶν, οὐδεμίαν πεποίηται τοῦ κρατῆρος μνήμην, ἀλλὰ τοῦ κράματος μόνου καὶ τῆς συγκράσεως, ἐπὶ δὲ τῶν μερικῶν ψυχῶν ἐμνημόνευσεν ἅμα, καὶ ὡς τοῦ παντὸς ἐκ τοῦ κράματος ὑπομνήσας; καὶ ῥητέον, ὅτι πρῶτον μὲν, αἱ θεῖαι ψυχαὶ καὶ προελθοῦσαι, μένουσιν ἐν τῷ κρατῆρι, καὶ οὐκ ἐκφοιτῶσι τῆς ἑαυτῶν πηγῆς, αἱ δὲ μερικαὶ, χωρίζονται, καὶ ἀφίστανται πολλάκις, διὰ τὴν εἰς γένεσιν ῥοπήν. ἐπ' ἐκείνων τε οὖν ὡς ἄγαν ἡνωμένων, οὐ διέκρινε τὸν κρατῆρα τοῦ κράματος. διὸ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν, ἔνιοι πρωτίστην ὑπέλαβον ψυχὴν, ἄλλοι δὲ, καὶ Ἥραν αὐτὴν προσηγόρευσαν, διελεῖν αὐτὴν ἀπὸ τῆς οἰκείας πηγῆς οὐ δυνηθέντες. καὶ ἐπὶ τούτων ὡς κεχωρισμένων, διέζευξε τὴν αἰτίαν ἀπὸ τῶν μετ' αὐτήν. δεύτερον δὲ, ὅτι πᾶς μὲν ὁ ψυχικὸς διάκοσμος ἀπ' ἀμφοῖν ὑφίσταται, καὶ τοῦ κιρνάντος καὶ τοῦ κρατῆρος. ἀλλ' ἐπεὶ, τὸ μὲν ἐστιν αὐτοῦ μένον, τὸ δὲ προϊόν, καὶ τὸ μὲν, ἑνώσει χαῖρον, τὸ δὲ, διαιρέσει φίλον, ἐκεῖνο μὲν, ὁ δημιουργὸς μᾶλλον ὑφίστησι, τοῦτο δὲ, ὡς ἐνυλότερον, τῷ γονίμῳ μᾶλλον ᾠκείωται. διόπερ ἐκεῖ μὲν, τῷ δημιουργῷ τὸ πᾶν ἀπένειμεν, ἐπὶ δὲ τῶν μερικῶν, καὶ τοῦτον παρέλαβεν. τοιαῦτα δὲ, καὶ οἱ παρ' Ἕλλησι μῦθοι λέγουσι, μανίας μὲν αἰτίαν τὴν Ἥραν, σωφροσύνης δὲ τὸν Δία, καὶ ἄθλων μὲν τῶν περὶ γένεσιν ἐκείνην, ἀναγωγῆς δὲ τὸν πατέρα. κινεῖ γὰρ ἐκείνη πάντα εἰς πρόοδον, καὶ πολλαπλασιάζει, καὶ γόνιμα ποιεῖ ταῖς ἑαυτῆς ἐλλάμψεσι. ταῦτα μὲν, πρὸς τὴν ἀπορίαν, ἀξιῶ δὲ τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον καὶ εἰς ταύτην ἀποβλέπειν τοῦ Πλάτωνος τὴν λέξιν, καὶ λαμβάνειν ἀπ' αὐτῆς, ὅτι τοῦ παντὸς ψυχὴν ὑπέστησεν, ἐκ τοῦ κράματος τῶν μέσων γενῶν, ἀλλ' οὐ τὴν ὑπερουράνιον. καὶ πῶς γὰρ ἂν εἰς καιρὸν ἐμέμνητο τὸ πᾶν ὑποστῆσαι προθέμενος, ὅπου γε καὶ τοῦ χρόνου μνησθεὶς, ὑπερκοσμίαν τάξιν λαχόντος, ὅμως συνέταξεν αὐτῷ τῷ οὐρανῷ. χρόνος δ' οὖν μετὰ οὐρανοῦ γέγονε λέγων, καὶ τοῦτο μὲν, οὕτως ὑπομνηστέον, ἐκεῖνα δὲ ῥητέον ἡμῖν, ὅτι Πλάτων μὲν, εἴτε οἶδε ψυχὰς ὑπερκοσμίους, εἴτε μὴ, ζητείσθω. καὶ γὰρ ἄξιον ζητήσεως, οὐδαμοῦ διαῤῥήδην τοῦ Πλάτωνος εἶναι λέγοντος, τοιαύτην ψυχὴν, τοῖς δὲ μὴ θεμένοις εἶναι, καὶ τοιαύτας ψυχὰς ἀμεθέκτους, μεταβατικῶς μὲν νοούσας καὶ ταύτῃ νοῦ διεστώσας, ἀθρουστέρον δὲ καὶ οὐχ ἕν, καὶ ταύτῃ τῶν ἐγκοσμίων ὑπερεχούσας. οὐ γὰρ ἀθρόως ἀπὸ τοῦ πάντα ἅμα νοεῖν εἰς τὸ καθ' ἓν νοεῖν ἡ πρόοδος, ἀλλὰ διὰ τῶν πλείω μὲν, ἑνός, οὐ πάντα δὲ ὅμως ἅμα νοουσῶν. τοῖς δ' οὖν θεμένοις διὰ ταῦτα, καὶ πρὸ τοῦ κόσμου ψυχὰς ἕπεται λέγειν, πῶς κἀκεῖναι μέσαι τῆς ἀμεροῦς οὐσίας καὶ μεριστῆς, καὶ εἰ μερισταί, τί τὸ μεριστόν, καὶ εἰ ἐμερίσθησαν, εἰ ὡσαύτως ἐσχηματίσθησαν, τίς μηχανὴ λοιπὸν ἐκείνας εἶναι πρὸ τούτων, μηδὲν διαφέρον κατὰ τὴν ὑπόστασιν ἐχούσας; καὶ εἴ τι δεῖ τῇ ἐμῇ μαντείᾳ προσέχειν, ἔχουσι μὲν τὸ ἀμέριστον ὑπὲρ αὐτὰς ἑκάστη, τὸ νοερόν, οὗ μετέχουσι. πρώτως γὰρ μεθεκτὸς ἐκεῖνος ὁ νοῦς ὁ ὑπερκόσμιος, ἔχουσι δὲ καὶ τὸ μεριστόν, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ καθ' ὅσον αὖ αὐτῶν ἐξήρτηται τὰ πλήθη τῶν ἐγκοσμίων. διὸ καὶ μᾶλλον ἀμέριστοι, ἢ μερισταί, καθάπερ αἱ ἔσχαται τῶν ψυχῶν ἔμπαλιν, ὅσαι τὸ μὲν ἀμερὲς ἴδιον οὐκ ἔχουσι, τὸ δὲ μεριστόν, ἴδιον, ὡς τῶν δὲ μέσων ἑκάτερον ἴδιον, καὶ τὸ ἀμέριστον. ἑκάστης γὰρ ὑπερκάθηται νοῦς ἴδιος, καὶ τὸ μεριστόν. ἑκάστης γὰρ ἐξήρτηται σῶμα ἴδιον. καὶ ὡς ἐν τῷ πλάτει τῶν ψυχῶν, τοσαῦται αἱ διαφοραί, ποιοῦσαι, ἢ μενούσας ἀεὶ ἄνω ψυχὴν, ἢ μενούσας μὲν, ὑπερκόσμιον δὲ οὖσαν, ἢ καὶ μενούσας, καὶ ἐγκόσμιον. τοιαύτης δὲ τῆς μεσότητος ἐπ' αὐτῶν νοουμένης, οὐκ ἂν θαυμάσαις εἰ αἱ κατατομὴν ἴσαι γίγνοιντο, ἀλλ' αἱ μὲν, εἶεν, μέχρι τῶν ἐπιπέδων ἔχουσαι τοὺς ὅρους, αἱ δὲ, μέχρι τῶν στερεῶν. ὁ δὴ καὶ ἐποίησε ταύτας ἐγκοσμίους, ὡς καὶ εἰς σώματα προηκούσας, ἐκείνας δὲ ἐφύλαξεν ἔτι πρὸ τοῦ κόσμου μηδ' ἐν ἐχούσας σώματα συναφές. καὶ ἴσως δὲ κἀκείνων, τὰς μὲν, μέχρι τῶν γραμματικῶν προελθούσας ὅρων, τὰς δὲ, καὶ ἕως τῶν ἐπιπέδων. διό, καὶ αἱ μὲν αὐτῶν, ὑπερκόσμιοι μόνον ὑπέστησαν, αἱ δὲ, μέσαι τῶν ὑπερκοσμίων, καὶ ἐγκοσμίων, ὡς καὶ οἱ ἐπίπεδοι μέσοι τῶν γραμματικῶν ὅρων, καὶ τῶν στερεῶν. καὶ δὴ καὶ τὴν ἁρμονίαν ἄλλην εἶναι τῶν τριῶν γενῶν τῶν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς μελῳδουμένων, οὐδὲν θαυμαστόν. οὐ γὰρ ἀνάγκη τρεῖς εἶναι μόνας ἁρμονίας, ἀλλὰ τοσαύτας κατελέφθησαν ἐν τοῖς αἰσθήσεσι συμμέτροις. εἶναι δέ τινας καὶ κρείττους τούτων οὐκ ἀδύνατον, οὐ δὲ τούτων ἐκ διαιρέσεως ληφθέντων τῶν τριῶν γενῶν, ἀλλ' ἐκ πείρας καὶ αἰσθήσεως, ὅπου καὶ ταύτας δυνατὸν καὶ ἐπ' ἐκείνων λαμβάνειν μέχρι τῶν γραμματικῶν, καὶ μέχρι τῶν ἐπιπέδων τὰς δύο μεσότητας ἐμβάλλοντας, ἐπὶ μόνου τοῦ πρώτου διπλασίου καὶ τριπλασίου, ἢ καὶ ἐπὶ τῶν ἑξῆς καὶ δύο, καὶ ἐπ' ἐκείνων κύκλους ποιοῦντας, καὶ ὅπου μὲν τῶν ἐντὸς διχῆ μόνον σχίζοντας. δύο γὰρ αἱ διαστάσεις, ὅπου δὲ τριχῆ. τοσαῦται γὰρ τῶν πέντε ὅρων. ὥς τε ὅπου μὲν ἓν γίγνεσθαι καὶ τρεῖς, ὅπου δὲ ἓν καὶ πέντε, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων, αὐτὸς ἓν καὶ ἑπτὰ ἐποίησεν. κατὰ πάντα ἄρα δυνατὸν τὰς ψυχὰς, ἐκείνας διαφερούσας εἶναι τῶν ἐγκοσμίων, καὶ κατὰ τὴν μεσότητα, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν κύκλων. καὶ οἱ τοῦ Πλάτωνος λόγοι, τὸ κοινὸν καὶ διατεῖνον ἔχουσι, ἐπὶ πᾶσαν τὴν ψυχικὴν

οὐσίαν

οὐσίαν. ἀναβαινόντων ἡμῶν ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς στερεοὺς ἀριθμοὺς προελθούσης ψυχογονίας, εἰς τὴν ταύτης ἁπλουστέραν, τὴν μέχρι τῶν ἐπιπέδων, καὶ ἀπὸ ταύτης, εἰς τὴν μέχρι τῶν γραμμικῶν. καὶ τρεῖς ψυχογονίας ποιούντων, τοῖς τρισὶ γένεσι τῶν ψυχῶν συνῳδούς. οὐ γὰρ ἀμέσως ἀπὸ τῆς ἀμερίστου παντελῶς οὐσίας ἐστὶν ἡ πρόοδος, εἰς τὴν ἐπὶ πάντας ἀριθμοὺς μερισθεῖσαν, ἀλλὰ κἀνταῦθα διὰ τῶν μέσων ἡ πρόοδος, ὡς κἀπὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. εἰ δὲ ταῦτα, θαυμαστὸν οὐδέν, καὶ τὰς μερικὰς ψυχάς, ἐν αἷς τὸ μεριστὸν αὐτόθεν ὑπάρχει, τὸ δὲ ἀμέριστον, διὰ μέσων ἄλλων τῶν πρὸ αὐτῶν εἰς νόας ἀνημμένων, τὰς διαιρέσεις, εἰς πλείω γενομένας ποιῆσαι, πρὸς τῷ μεριστῷ, καὶ ταύτας εἶναι πλέον, ἢ πρὸς τὸ ἀμερές. λέγω δέ, οἷον τοὺς ἐπογδόους διῃρῆσθαι ταῖς ἀποτομαῖς, καὶ τοῖς λείμμασι, καὶ ταυτὸ διατονικὸν ἐν αὐταῖς εἶναι σὺν δύο διαστημάτων, ἀλλ' οἷον ἐπὶ τῶν ὁριζόντων τὴν διὰ τεσσάρων καὶ διὰ πέντε σωζομένων τῶν αὐτῶν λόγων ἐν τοῖς ἄκροις, ὥστε κἀπὶ τούτων συμβαίνειν τὰς ψυχογονικοὺς λόγους, ἀλλὰ μετὰ πλείονος ἑτερότητος. διότι καὶ τῶν γενῶν τῶν μέσων, ἡ μὲν οὐσία κρατοῦσα, θείαν ἐποίει ψυχήν, ἡ δὲ ταυτότης, δαιμονίαν, ἡ δὲ ἑτερότης, μερικήν, καὶ τούτων κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον τρόπον κρατούντων, ὑπέστησαν πολλαὶ μὲν αἱ θεῖαι, πολλαὶ δὲ αἱ δαιμόνιαι, πολλαὶ δέ, αἱ μερικαί. καθάπερ ἐνεδείξατο καὶ αὐτὸς εἰπών, δεύτερα καὶ τρίτα παραλαβόντα, τὸν πασῶν δημιουργόν, ὑποστῆσαι τὰς μερικὰς ψυχάς. τὸ γὰρ ὅμοιον τούτῳ, καὶ ἐπὶ τούτων λαβόντος, ἕξομεν τὰς διαφορὰς αὐτῶν ἀποδιδόναι πρὸς τὰς μέσας πάσας, καὶ τὰς πρώτας ψυχάς. καὶ κοινὸν μὲν ἀποδιδόναι λόγον πασῶν. ψυχή ἐστιν, οὐσία, μέση τῆς ὄντως οὔσης οὐσίας, καὶ γενέσεως ἐκ τῶν μέσων συγκραθεῖσα γενῶν, καὶ εἰς ἀριθμὸν διαιρεθεῖσα οὐσιώδη, καὶ συνδεθεῖσα πάσαις ταῖς μεσότησι, καὶ ἁρμοσθεῖσα διατονικῶς, ζῶσά τε μίαν ζωὴν καὶ διπλῆν, καὶ γνωστικὴ μοναχῶς τε καὶ διχῶς. τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ προστιθέντος, τὰ ἴδια, καὶ τοὺς ἰδίους ἕξομεν ἀριθμοὺς τῶν θείων, ἢ δαιμονίων, ἢ μερικῶν ψυχῶν, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἑκάστων οὐσιώδους ὑποστάσεως πολλοῦ δέοντος λέγειν, ἐντελέχειαν σώματος εἶναι ψυχήν, φυσικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. οὔτε γὰρ ὁ λόγος, οὔτε τινὸς εἰπὼν εἶναι τὴν ψυχὴν εἶπε τί ἐστιν, οὔτε πᾶσαν περιέλαβεν. οὐ γάρ εἰσιν αἱ θεῖαι σωμάτων ὀργανικῶν· οὔτε διαφεύγει τὸ ὁριστόν, ἐν ἑαυτῷ παραλαμβάνειν. τὸ γὰρ δυνάμει ζῶόν ἐστι, τὸ δυνάμει ψυχὴν ἔχον. ἃ δὴ πάντα διαφεύγων ὁ παρ' ἡμῶν εἰρημένος λόγος, ὄντως ἐστὶν ὁρισμός, καὶ τὸ κοινὸν ἔχων καὶ διατεῖνον, ἐπὶ πάντα τὰ γένη τῶν ψυχῶν, καὶ τὸ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἑρμηνεύειν τὴν μέσην, καὶ τὸ ζητούμενον, μηδαμῶς τοῦ λόγου μέρος ποιεῖν. ταῦτα μὲν παρεξέβημεν τὰς ἑαυτῶν ὠδῖνας ἀναπιμπλάντος, κἂν μὴ λέγῃ Πλάτων ψυχὴν ὑπερκόσμιον. εἰ δέ τις ἀποροίη, διατί μὴ καὶ τῶν ἄλλων ψυχῶν ἐμνήσθη τῶν τε θείων, καὶ τῶν δαιμονίων, ῥητέον πρὸς τοῦτον, ὅτι τὴν αὐτὴν κρᾶσιν ἐπὶ τούτων παραλαμβάνει. καὶ γὰρ εἰ διαφέρουσιν αἱ δαιμόνιοι τῶν θείων, ἀλλ' ὡς ἐν θεωρεῖ πᾶν τὸ ἄχραντον τῶν ψυχῶν γένος, πρὸς τὸ γενεσιουργὸν παραλαμβανόμενον. ἅμα δέ, καὶ διὰ τῆς τῶν ἄκρων ψυχῶν μνήμης, ὡς ἐκ τοῦ κρατῆρος ὑφισταμένων, δεδήλωκεν ὅτι καὶ ταῖς μέσαις ἐκεῖθεν πάσαις τὸ εἶδος. λέγω δὲ ἄκρας, τήν τε τοῦ παντὸς καὶ τὰς μερικάς. ἐπεὶ ὅτι γε καὶ τοῖς ἄστροις ἰδίας δίδωσι ψυχάς, καὶ τοῖς ὑπὸ σελήνην θεοῖς, δῆλον μέν, καὶ ἐκ τῶν ἐν νόμοις εἰρημένων. καὶ γάρ φησιν ἐν ἐκείνοις, ψυχὴν μὲν οὐχ ὁρῶμεν, σῶμα δὲ ὁρῶμεν, καὶ ζητεῖ πῶς ἡ ψυχὴ αὕτη, τὸ σῶμα κινεῖ. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐνταῦθα προειρημένων. ζῷα γὰρ θεῖα καλεῖται τὰ ἄστρα. πόθεν οὖν ἔχει τὸ θεῖον, πόθεν δέ, τὴν ἰδίαν κίνησιν. εἰ γὰρ δὴ λέγοι τις ἐπὶ μεριστὴν ζωήν, οὐδὲν διοίσει τὸ θεῖον ζῷον τῶν ἐνταῦθα φαυλοτάτων, ἂν μόνην ἐντελέχειαν ὑπεδέξατο ἐκ τοῦ παντός. τοῖς δὲ ὑπὸ σελήνην θεοῖς, τοῖς ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος, ψυχὰς οὐ δώσομεν; καὶ πῶς ἔτι θεοί; ἢ γὰρ κρείττους ἔσονται ψυχῶν, ἢ ψυχὰς ἕξουσι. εἰ δὴ ἐγκόσμιοί εἰσιν ψυχαὶ αὐτῶν ἐξήρτηνται θεῖαι. κἀπὶ τῶν δαιμόνων δέ, ὁ αὐτὸς λόγος. εἰ δ' ὅπερ εἴρηται, μὴ καὶ τούτων ἐμνημόνευσε νῦν, οὐ θαυμαστόν. οὐ γὰρ ὅμοιος τῆς ὑποστάσεως, καὶ ἐπ' αὐτῶν τρόπος. πάσαις γὰρ ταῖς ὑφισταμέναις ἐκείναις ψυχαῖς κοινόν ἐστι τὸ ἄτρεπτον, τὸ ἀκλινές, τὸ ἀνεκφοίτητον τῶν νοητῶν, ῥοπὴ δὲ καὶ τόλμα καὶ παρερρύησις ἀπὸ τῶν δὲ τῶν ψυχῶν ἄρχεται τῶν νῦν παραγομένων. εἰ δὲ πάλιν ζητοίημεν, τίνι διοίσουσι τῆς κοσμικῆς ψυχῆς αἱ θεῖαι καὶ δαιμόνιαι καὶ αἱ μερικαὶ ἐπὶ τὸ ψυχογονικὸν διάγραμμα. οὐ γὰρ δυνατὸν ἐκ τῶν αὐτῶν εἶναι πάντῃ ταῖς δευτέραις τοῖς πρὸ αὐτῶν, ἐροῦμεν, τοὺς μὲν λόγους ἐν πάσαις εἶναι τοὺς αὐτούς. μνησθήσεται γὰρ αὐτῶν ὡς ὄντων καὶ ἐν ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς, οἷον ἐπογδόων, καὶ ἐπιτρίτων, καὶ ἡμιολίων. τοὺς δὲ ὅρους ἐν οἷς οἱ λόγοι, διαφέροντας. πυθμένας γὰρ εἶναι τοὺς ληφθέντας, ἐπὶ τῆς κοσμικῆς ψυχῆς περὶ παντὸς ψυχογονικοῦ διαγράμματος. οὐδὲν οὖν κωλύει εἶναι διπλασίους τοὺς ἐν ταῖς θείαις, καὶ τούτων εἰ τύχοι κατ' ἄλλον λόγον ὑπηυξημένους τοὺς ἐν ταῖς δαιμονίαις. ἡ γὰρ πρόοδος αὔξει τὸ πλῆθος. ἡ οὖν τῶν ὅρων ἔσται διάστασις, ἢ τῶν λόγων, ἀλλὰ τούτων ἀδύνατον. μέμνηται γὰρ αὐτῶν ἐκείνων, ὡς ὄντων καὶ ἐν ταῖς μερικαῖς ὥσπερ εἴπομεν. τῶν ὅρων ἄρα τὴν διαφορὰν ὑποληπτέον, ὥσπερ τῶν μερικῶν πρὸς ταύτας, οὐ μόνον ἐπὶ τοὺς ὅρους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὰς διαιρέσεις τινῶν λόγων. ὥστε εἶναι, τῶν μέν, κοινοὺς τοὺς λόγους, ἀλλὰ τοὺς ὅρους διαφέροντας. διὸ καὶ κοινὸν εἶναι καὶ ἐκείναις τὸ μένειν πάσαις ἀμερίστοις, τὸν τῶν μερικῶν μερισμόν, τὴν δὲ περὶ τοὺς λόγους, ἀλλὰ τοὺς ὅρους μερισμόν, πλείω γενόμενον, ποιῆσαι μεριστὰς αὐτὰς μειζόνως τῶν πρὸ αὐτῶν, καὶ ἀντὶ τοῦ μένειν ἄνω κατιούσας. ἀλλὰ ταῦτα μέν, ἡ ἐμὴ μαντεία περὶ τούτων. τί δέ, τὸ κεραννὺς ἔμισγε. τί ἐροῦμεν ἄρ' οὖν τὴν ἕνωσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ζωαῖς πρεσβυτέραν τάττειν τῆς διαιρέσεως; καὶ πῶς οὐ ταῦτα φήσομεν; ἐπὶ μὲν μίξεως, καὶ ἐν διῃρημένοις οὔσης τῆς διακρίσεως, καὶ ἑπομένης ἐπὶ

μίξεως, ἤδη γοῦν τῶν μερικῶν ψυχῶν, ἀνάπαλιν εἰρήκει, καὶ προηγουμένην τάξιν τῇ μίξει δέδωκεν εἰπών, κατεχεῖτο μίσγων, ὡς τῆς διακρίσεως πλείονος ἐν ταύταις οὔσης. τὰ γὰρ τῶν ἄλλων μέμικται φησὶν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης. καὶ τὸ κατεχεῖτο δέ, τῆς εἰς τὸ κάτω προόδου, καὶ τῆς ἀρίστου χύσεως ἐστὶν ἐμφαντικόν. εἰ δὲ καὶ τὴν κατάχυσιν ἐννοήσαις, οὕτως ὡς τὴν ὑγρῶν ἔνθεσιν, τάχ' ἂν ἴδοις καὶ ταύτην οἰκείαν οὖσαν τῇ ψυχῇ. ζωῆς γὰρ τὸ ὑγρὸν σύμβολον. διὸ καὶ ποτὲ μὲν λιβάδα καλοῦσιν αὐτὴν τῆς ὅλης ζωογονίας, ποτὲ δὲ πηγήν τινα. καὶ Πλάτων, καὶ πρὸ Πλάτωνος οἱ θεοί, καὶ μὴν καὶ τὰ τῶν πρόσθεν ὑπόλοιπα, τῶν μέσων ὑποθησόμεθα γενῶν. οὐ γάρ που λέγοι ἂν τοῦ ἐκεῖ κράματος. τοῦτο γὰρ πᾶν κατανάλωσεν ἐν τῇ γενέσει καὶ τῷ μερισμῷ, καὶ τῇ ἁρμονίᾳ, τῇ τῆς παντὸς ψυχῆς, ὥσπερ ἐν ἐκείνοις προείρηκεν, ἀλλὰ δῆλον ὅτι τῶν μέσων γενῶν, τὰ μὲν ἐστὶν ἀκρότατα καὶ νοερά, τὰ δὲ μέσα, τὰ δὲ τελευταῖα. ποιεῖ δέ, τὰ μὲν πρῶτα, τὰ δὲ μέσα, τὰ δὲ ἔσχατα ἡ ἀναλογία. τῶν γὰρ ἄκρων διαφερόντων, ὧν αἱ μεσότητες ὑφίστανται, καὶ τὰ μέσα δήπου κατὰ τὸ ἀνάλογον ἀνάγκη διαφέρειν. διὸ καὶ πρότερον ἐλέγομεν, ἄλλο τὸ ἀμερὲς εἶναι καθ' ἑκάστην ψυχήν, καὶ ἄλλο τὸ μεριστὸν περὶ τοῖς σώμασιν. ὥσπερ καὶ ἄλλο ἄλλης σῶμα ἐξήρτηται. τούτων οὖν ἑτέρων ὄντων, καὶ τὰ μέσα ἂν εἰκότως ἕτερα εἴη. καὶ διὰ μὲν τῶν πρώτων, ὑπέστησε τὰς θείας ψυχάς, διὰ δὲ τῶν μέσων τὰς δαιμονίας, διὰ δὲ τῶν ἐσχάτων τὰς μερικάς. τὰ δὲ ἔσχατα ταῦτα προείρηται νῦν, ὑπόλοιπα τῶν πρόσθεν, ἐπειδὴ καὶ ὅμοιά πως ἐστὶν αὐτοῖς, καὶ ὑφειμένα παρ' ἐκεῖνα. τὸ γὰρ ὑπολειπόμενον, τῷ τε ὅλῳ πάντως ὡς μέρος ἐστίν, ὡμοίωται, καὶ ὑφεῖται τοῦ τελειοτέρου καὶ προηγουμένην ἔχοντος τάξιν. ἀμφοτέρους ἄρα ἀποδεξόμεθα, τούς τε λέγοντας ὅτι ταῦτα κατάλοιπά ἐστι τῶν μέσων γενῶν, καὶ τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον ἐξῃρημένην ὑπεροχὴν ἀπονέμοντα τοῖς συμπληρωτικοῖς τῶν θείων ψυχῶν γένεσιν, ὁμοῦ τήν τε ὁμοιότητα πάντων τῶν μέσων γενῶν, καὶ τὴν ἐξαλλαγὴν διασώζοντος.

„ Τρόπον μέν τινα τὸν αὐτόν, ἀκήρατα δὲ οὐκέτι κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως, ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα.

Καὶ διὰ τούτων ὁ Τίμαιος ἐνδείκνυται, τήν τε ὁμοιότητα τῶν μερικῶν ψυχῶν πρὸς τὰς ὁλικὰς καὶ τὴν ὕφεσιν, καὶ τὴν ἐξηλλαγμένην πρόοδον. οὐ γὰρ μόνον κατὰ τὴν δημιουργικὴν ἐνέργειαν, τὴν πρώτην καὶ δευτέραν, οὐδὲ τὴν πρὸς κατὰ κρατῆρα τῆς ζωῆς ἕνωσιν ἢ διάκρισιν, οὐδὲ κατὰ τὴν τῶν γενῶν ὑπεροχὴν ἢ ἔλλειψιν, τὰς διαφορὰς αὐτῶν μετὰ τῆς συγγενείας ὑπέγραψεν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τῆς μίξεως τρόπον, τὸν αὐτὸν ὄντα, καὶ οὐ τὸν αὐτόν. οὔτε γὰρ ἡ κρᾶσις ὁμοία τῶν γενῶν, οὔτε ἡ τῆς ἑτερότητος ἀμιξία. πλείων γὰρ ἤδη τῶν μερικῶν αὕτη ψυχῶν. διὸ καὶ τοῖν ἵπποιν ἐν ταύταις, ὁ μὲν ἀγαθός, ὁ δὲ ἐναντίος τε καὶ ἐξ ἐναντίων ὡς εἴρηται ἐν Φαίδρῳ, τῆς ἑτερότητος δυναστευούσης. καὶ κατὰ τὸν τρόπον οὖν τὸ αὐτὸ δείκνυσι, καὶ κατὰ τὴν ἰδιότητα τοῦ ὅλου συστήματος. γίγνεται γὰρ τὰ ὅλα κράματα οὐκέτι ἀκήρατα κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως, ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα. καὶ γὰρ ἐν τούτοις, ὕφεσίς ἐστι καὶ τάξις. τίνα οὖν τὰ ἀκήρατα λέγοι ἄν, οὐ τὰ ἀπαθῆ μόνον· σμικρὸν γὰρ εἰ τοῦτο διαφέρει τὸ θεῖον τῶν ψυχῶν γένος παρὰ τὸ μερικόν. καὶ γὰρ τὸ τελευταῖον προσγίνεται τοῦτο τὸ πάθος, μετὰ τὴν ἀποστροφὴν τοῦ ὄντος, μετὰ τὴν νεῦσιν, μετὰ τὴν ῥοπήν, μετὰ τὴν πτερορρύησιν. ὥσπερ δὴ καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης εἴρηκεν. κάλλιον οὖν τὸ ἀκήρατον λέγειν, τὸ ἄτρεπτον, τὸ ἀκατακλινές, τὸ ἀμείλικτον, τὸ ἄθικτον τῆς οὐσίας εἶδος, τὸ μὴ ἐπιστρεφόμενον εἰς τὰ δεύτερα, μὴ δὲ μεταβολὴν ἐπιδεχόμενον, μὴ δὲ ὕφεσιν ζωῆς, τὸ πόρρω πάσης κηρὸς ἱδρυμένον, τὸ τῶν εἱμαρμένων νόμων ἐξῃρημένον. ταῦτα γὰρ κοινά ἐστι παντὶ γένει ψυχῶν, ἀεὶ τῆς γενέσεως ὑπερανέχοντι. τὰ δὲ ἐναντία τούτων, ἐφαρμόζει ταῖς εἰς γένεσιν κατιούσαις δυνάμεσι, τὸ μεταβάλλειν τὴν ζωὴν ἀπὸ νοήσεως εἰς πρᾶξιν, τὸ ὑπὸ τὴν εἱμαρμένην τελεῖν ποτέ, τὸ συμμίγνυσθαι τοῖς ἐπικήροις πράγμασιν. οὔτε οὖν κατὰ ταὐτὰ ταύταις ὑπάρχει τὸ ἀκίνητον, εἴπερ ποτὲ καὶ εἰς γένεσιν χωροῦσιν, οὔτε ὅτε ὑπάρχει, ὡσαύτως ὑπάρχει. τὸ γὰρ ἀεὶ νοοῦν, κρεῖττον τοῦ ποτὲ τῆς οἰκείας ἀφισταμένου νοήσεως. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν ταύταις ταῖς ψυχαῖς τάξις ἐστί, καὶ αἱ μέν, ἄχραντοί εἰσιν, ὀλιγάκις προσομιλοῦσαι τῇ γενέσει, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀφιστάμεναι τάξεως, αἱ δέ, παντοίοις ἐγκυλινδοῦνται ἄνθεσι, καὶ τὰς μυριετεῖς πλανῶνται περιόδους. καὶ τούτων διαφορὰν ὑπέδειξεν εἰπών, ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα. τῶν γὰρ ἀεὶ μενόντων ἄνω καὶ ἀκακώτων, πλεῖστον ἀφίσταται τά τε κατιόντα καὶ κακυνόμενα. μέσα δέ ἐστι τὰ κατιόντα μέν, οὐ κακυνόμενα δέ, τὸ δὲ ἔμπαλιν, οὐ θέμις, τὸ κακύνεσθαι μέν, ἄνω δὲ μένειν. τὸ γὰρ κακόν, ἐν θεοῖς οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἐν τῷ θνητῷ τόπῳ, καὶ ἐν τοῖς ἐνύλοις πράγμασι. πάλιν οὖν ἐκ τούτων ἀναφαίνεται, πρώτιστον μὲν γένος ψυχῶν, τὸ θεῖον. πανταχοῦ γὰρ ἡγεμονοῦσαν ἔχει τάξιν, τὸ θεότητος δεκτικὸν ἐν οὐσίαις, ἐν νοῖς, ἐν ψυχαῖς, ἐν σώμασι. δεύτερον τὸ ἀεὶ συνημμένον αὐτοῖς, ἵνα διὰ τούτου καὶ τὰ ἀφιστάμενα ποτὲ πάλιν ἀνακαλῆται πρὸς αὐτούς. τρίτον, τὸ κατιὸν μὲν εἰς γένεσιν, ἀχράντως δὲ κατιόν, καὶ ὑφειμένην μὲν ζωὴν ἀντὶ θειοτέρας ἀλλαττόμενον, κακίας δὲ καὶ παθῶν ἐξῃρημένον. τοῦτο γὰρ συνεχὲς τῷ ἀεὶ ἄνω, καὶ ἀεὶ ἀχράντῳ γένει τῶν ψυχῶν. τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον, τὸ πολυπλανές, καὶ μέχρι τοῦ ταρτάρου κατιόν, καὶ αὖθις ἀνεγειρόμενον, παντοῖά τε εἴδη ζωῆς ἀνελίττον, ἤθεσί τε χρώμενον ποικίλοις, καὶ πάθεσιν ἄλλοτε ἄλλοις, καὶ μορφὰς ζώων ἀλλαττόμενον πολυειδεῖς, δαιμονίας, ἀνθρωπίνας, ἀλόγους, κατευθυνόμενον δ' οὖν ὅμως ὑπὸ τῆς δίκης, καὶ εἰς οὐρανὸν ἀπὸ γῆς ἀνατρέχον, καὶ εἰς νοῦν ἀπὸ τῆς ὕλης περιαγόμενον, κατὰ δή τινας τεταγμένας τῶν ὅλων περιόδους. τὸ δ' οὖν ἀκήρατα μηκέτι, κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως γίνεσθαι σημαίνει τὸ πῇ μὲν ἀκήρατον τῶν μερικῶν ψυχῶν, οἷον, κατὰ μόνην τὴν οὐσίαν, πῇ δὲ οὐκ ἀκήρατον, οἷον, κατὰ τὰς ἐνεργείας κηρῶν παντοίως ἀναπιμπλαμένας, καὶ τοῖς ἐπικήροις τῶν ὄντων ἐμφαιρομένας, καὶ τὸ μὴ δὲ ταύτας ἀεὶ ὡσαύτως ἔχειν καὶ οὐκ ἀκήρατον.

ἀκήρατον. ἀλλὰ ποτὲ μὲν μᾶλλον, ποτὲ δὲ ἧττον, ἀνωμαλίας οὔσης ἐν ταῖς ψυχαῖς παντοίας, διὰ τὴν πρὸς τὰ θνητὰ νεῦσιν, ἀφ' ἧς αὐταῖς ὑπάρχει τὸ οὐκ ἀκήρατον κατὰ τὴν ζωήν. Συστήσας δὲ τὸ πᾶν, διεῖλε ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις, ἔνειμέν τε ἑκάστην, πρὸς ἕκαστον. Πᾶσα μὲν, ἡ τῶν ψυχῶν τάξις, εἰς δύο ταύτας ἀνήρτηται πηγάς, τήν τε δημιουργικὴν, καὶ τὴν ζωογονικήν. καὶ ἀπὸ τούτων πρόεισι τά τε πρῶτα αὐτῆς καὶ τὰ μέσα, καὶ τὰ τέλη, καὶ διὰ τούτων ἀφορίζεται τῶν θεῶν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ, τὰ μέν ἐστιν ὁλικώτερα, τὰ δὲ, μερικώτερα, καὶ τὰ μὲν, ἀνεκφοίτητα τῶν οἰκείων ἀρχῶν, τὰ δὲ, προϊόντα μέχρι τῆς ὕλης, καὶ τὰ μὲν, ἡγεμονικά, τὰ δὲ ἑπομένων ἔχοντα λόγον, ἐφίστησιν ὁ δημιουργός, τὰ ἕτερα τοῖς ἑτέροις, καὶ ὑποτάττει τὰ μερικώτερα τοῖς ὁλικωτέροις, διαιρεῖ τε κατὰ γένη τὰς πολλὰς ψυχάς, τοῖς προστάταις αὐτῶν θεοῖς, καὶ κατὰ ἀγέλας, ἄλλαις ἄλλους ἐφίστησιν ἡγεμόνας. καὶ νῦν μὲν ὑφιστὰς θείας ψυχάς, ὀπαδοὺς ποιεῖ τὰς μερικάς, μικρὸν δὲ ὕστερον, καὶ τὰ ὀχήματα αὐτῶν ὑποτάξει ταῖς θείαις περιφοραῖς, ὅταν κἀκεῖνα παραγάγῃ, καὶ τὰ ὅλα τοῖς ὅλοις. ὃ γάρ ἐστι ψυχὴ πρὸς ψυχὴν τοῦτο ὄχημα πρὸς ὄχημα, καὶ τὸ συναμφότερον, πρὸς τὸ συναμφότερον, κατὰ τὴν σύνθεσιν τὴν γεωμετρικήν. τοῦτο μὲν οὖν εἰσαῦθις. νῦν γὰρ οὔπω αὐτὰς ἐγκοσμίους πεποίηκε, μερίζει περὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἀστρῴους. τὰ γὰρ ἄστρα, τὰς ψυχὰς δηλοῖ τῶν ἀστρῴων σωμάτων. διεῖλεν οὖν αὐτὰς ἰσαρίθμους ταῖς θείαις ψυχαῖς, καὶ ἔνειμεν ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, συστήσας φησὶ τὸ πᾶν, οὐ τοῦτο λέγων, ὅτι μίγμα ποιήσας ἕν, ὡς ἐπὶ τῆς τοῦ παντὸς ἐποίησεν ἕν, ὅλων ἐκ τῶν τριῶν, οὐσίας, ταὐτοῦ, θατέρου, καὶ ἀπὸ τούτου κατὰ ἀφαίρεσιν διαιρῶν τὰς ψυχάς. οὐ γὰρ ἂν εὐθὺς ἀπὸ τοῦ μίγματος εἰσήγαγε τὴν περὶ τὰς θείας ψυχὰς αὐτοῦ διανομὴν, ὑπερβὰς τὴν εἰς τοὺς ἀριθμούς, καὶ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους διαίρεσιν, καὶ τὴν τοῦ ὀχήματος παράδοσιν, ἀλλὰ πάντα ὁμοῦ περιλαβὼν ἐν τῷ φάναι, συστήσας δὲ τὸ πᾶν, τὴν μίξιν, τὴν εἰς τὰς μοίρας τομήν, τὴν διασχημάτισιν. ἐξ ὧν καὶ αἱ μερικαὶ πᾶσαι ψυχαὶ διεκοσμήθησαν. συστήσας δὲ τὸ πλῆθος πάντων ψυχῶν τούτων. καὶ γὰρ τὴν ἑκάστης γένεσιν, σύστασιν ἂν εἴποι. καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ παντὸς ἔλεγε, διὰ τὴν ἐκ πολλῶν συμπλήρωσιν. ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν τῷ συνιστάντι, πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς σύστασις γεγένητο. συστήσας οὖν τὸ πᾶν τῶν ψυχῶν πλῆθος, διεῖλεν αὐτὰς εἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις, κατὰ τὰς ἐκείνων ἰδιότητας, καὶ ταύτας ἀπ' ἀλλήλων διαστήσας. ἆρ' οὖν οὕτως ἰσαρίθμους φαίης ἂν ὡς μίαν μερικὴν ψυχὴν ὑπὸ μίαν τετάχθαι τῶν ἀστρῴων, καὶ τῷ ποσῷ τοσαύτας εἶναι ψυχάς, ὅσοι καὶ ἀστρῷοι θεοί; τοῦτο γοῦν ὑπόδηλον φαίνεται προστεθέντος ἑκάστην πρὸς ἕκαστον ἄστρον. καὶ πῶς τοῦτο Πλατωνικὸν δόγμα φήσομεν, αὐτοῦ μικρὸν ὕστερον λέγοντος, ἔσπειρε τοὺς μὲν, εἰς γῆν, τοὺς δὲ, εἰς ἥλιον, τοὺς δὲ, εἰς σελήνην. πλῆθος γὰρ ἀπὸ τούτων καταλείπει περὶ ἕκαστον ἄστρον. μήποτε οὖν, τὸ ἰσάριθμον οὐ μοναδικῶς θεωρητέον, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς ἀνάλογον, τῇ μὲν μονάδι, ἡ δεκάς, τῇ δὲ τριάδι, ἡ τριακοντάς, τῇ δὲ πεντάδι, ἡ πεντηκοντάς, καὶ ἁπλῶς ἅπασι τοῖς ἐντὸς δεκάδος οἱ μετ' αὐτήν, καὶ ἰσάριθμοι τοῖς πρώτοις, οἱ δεύτεροι. καὶ οὐ διὰ τοῦτο κατὰ τὸ ποσὸν ἡ πεντάς, ἴση τῇ πεντηκοντάδι, καὶ ἡ τριάς, τῇ τριακοντάδι. μόνον δὲ κατ' ἀναλογίας ἔχουσι τὸ ἴσον. ὃ γάρ ἐστιν ἐν μονάσι τριάς, τοῦτο ἐν δεκάσιν ἡ τριακοντάς. τάχ' οὖν καὶ ἐπὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν, οὕτω τὸ ἰσάριθμον ληπτέον. ἐπεὶ γὰρ ἑκάστῃ τῶν θείων ψυχῶν, ἔστι τις οἰκεῖος ἀριθμός, ὃν ἑνοειδῶς αὕτη προείληφεν, ἀναπτυσσόμενος οὗτος ὁ ἀριθμός, ἀφορίζει τὸ πλῆθος τῶν ὑποτεταγμένων μερικῶν ψυχῶν. καὶ τῶν μὲν πρώτως αὐτῆς ἐξημμένων, ἐλάττων ὁ ἀριθμός, ἡ δὲ δύναμις μείζων. τῶν δὲ δευτέρως, ἡ μὲν δύναμις ἐλάττων, ὁ δὲ ἀριθμός, πλείων. ἀνάλογον δὲ ἑκάτερος αὐτῇ πρόεισιν. οὕτω γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς τῇ πρώτῃ τετράδι, καὶ ἐν δεκάσι τετρὰς ἀνάλογον. καὶ ἡ ἐν ἑκατοντάσι, καὶ ἡ ἐν χιλιάσι. ῥητέα μὲν δὴ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν παροῦσαν ζήτησιν, προσθετέον δὲ, καὶ ὅτι τὸ εἶδος καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῖς ὀπαδοῖς, ἀπὸ τῶν ἡγεμόνων παραγίγνεται θεῶν. τοῦτο δὴ τὸ εἶδος, ἀριθμός ἐστιν ἀφορίζων τὴν ἰδιότητα τῆς ζωῆς. ὅσοι οὖν ἡγεμόνες, τοσαῦτα καὶ εἴδη ζωῆς ἐστι τὰ ἑπόμενα αὐτοῖς, οἷον εἰ βούλει κρόνιον, δίιον, ἡλιακόν, σεληνιακόν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θεῶν ὡσαύτως. ἄνωθεν γὰρ ἀρχόμενον τὸ εἶδος, διήκει μέχρι τῶν τελευταίων ὀπαδῶν, καὶ πάντας εἰς ὁμοιότητα καθίστησι, πρὸς τὸν ἡγούμενον θεόν. εἰσὶ γὰρ περὶ ἕκαστον θεόν, καὶ θεοὶ μερικώτεροι, καὶ ἀγγελικαὶ τάξεις, ἐκφαίνουσαι τὸ θεῖον φῶς, καὶ δαίμονες συμπορευόμενοι, ἢ δορυφοροῦντες, ἢ ὀπαδοὶ τοῦ θεοῦ. καὶ ἡρώων στρατός, ὑψηλὸς καὶ μεγαλοπρεπής, προκαταστέλλων πᾶσαν τὴν ἐκ τῆς ὕλης ἀταξίαν, καὶ συνοχητικὸς τῶν θείων ὀχημάτων, καὶ τῶν ἐπ' ἐκεῖνα περιπορευομένων μερικῶν, ἐκκαθαίρων καὶ ταῦτα, καὶ ἐκείνοις ἐξομοιῶν, καὶ ψυχῶν ἀχράντων χορός, καθαρότητι διαλάμπων, ἄλλων τε ψυχῶν πλῆθος, ποτὲ μὲν αἰρουσῶν τὴν τοῦ ἡνιόχου κεφαλὴν εἰς τὸ νοητόν, ποτὲ δὲ, ταῖς περικοσμίοις δυνάμεσι τῶν θεῶν συνταττομένων. καὶ τούτων αἱ μὲν, κατ' ἄλλην, αἱ δὲ, κατ' ἄλλην †σέπονται τοῦ θεοῦ δύναμιν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς ἡλιακαῖς, αἱ μὲν, τῆς παιωνίου δυνάμεως ἐξήρτηνται, αἱ δὲ, τῆς μαντικῆς, αἱ δὲ, τῆς δημιουργικῆς, αἱ δὲ, τῆς ἀναγωγοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θεῶν, οὐχ αἱ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ πᾶσαι τὴν αὐτὴν ἔχουσαι τάξιν, ἀλλ' αἱ μὲν, περὶ ἄλλας καὶ ἄλλας αὐτῶν αἱροῦνται δυνάμεις. αἱ δὲ, καὶ τῆς αὐτῆς ἐγγίον ἢ πορρώτερον μετέχουσι. πάσαις δ' οὖν †ἔπεσι τὸ κοινὸν εἶδος τοῦ σφετέρου θεοῦ. καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῶν τῶν θεῶν, ἡ ἕνωσις προηγεῖται τοῦ πλήθους, καὶ ἡ μία ταυτότης, τῆς κατὰ τὰς διωρισμένας δυνάμεις ἑτερότητος. πῶς μὲν οὖν εἰσαρίθμους τὰς ψυχὰς τοῖς ἄστροις, δῆλον διὰ τούτων. δεῖ δὲ καὶ τῆς ἀκύλλου μνημονεύειν ἐν τούτοις ἐπιβολῶς ἰσαρίθμους ταῖς τῶν ἄστρων ψυχαῖς, τὰς μερικὰς εἰρῆσθαι φραζούσης.

† εἴπονται

† ἔπεται

οὐχὶ κατὰ

οὐχὶ ἐπὶ τὴν περὶ ἐκείνας διαίρεσιν, ἀλλὰ ἐπὶ τὴν πρὸς ἐκείνας ὁμοίαν ἀπογέννησιν, ἐκ τῶν ἴσων ἀριθμῶν, ἐξ ὅσων ἑκάστη συνέστη τῶν ἀστρώων ψυχῶν. οὑτωσὶ γὰρ τὸ ἰσάριθμον οὗτος ἀνὴρ ἐξηγήσατο, τῶν μερικῶν πρὸς τὰς ὅλας ὡς ἑκάστης τῶν μερικῶν εἰς ἀριθμὸν τὸν αὐτὸν διῃρημένης, εἰς ὅσον καὶ ἡ ἀστρῴα ψυχή, ὑφ' ἣν ἐτάχθη καὶ ἐνεμήθη παρὰ τοῦ πατρός. διὸ καὶ ὁμοία πρὸς αὐτήν ἐστιν, ὡς ἂν οὐ πασῶν ψυχῶν παντοίους ἀριθμοὺς ἐχουσῶν, ἀλλὰ τῶν μὲν ἐλάττους, τῶν δὲ πλείους, τῶν δὲ λόγων ἐν πάσαις τῶν αὐτῶν ὄντων. οὐ δὲ γὰρ ὁ Πλάτων ἀριθμοὺς ὥρισεν, ἀλλὰ λόγους τῶν μοιρῶν. ἡμεῖς δὲ προείπομεν, ὅτι οὐδὲν κωλύει, καὶ τῷ πλήθει τῶν ὅρων, διαφέρειν τὰς μερικὰς τῶν πρὸ αὐτῶν, καὶ ὅς τις ὁ τρόπος, ἀπεδείξαμεν. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ. πρώτη δὲ γίνεται νῦν διανομή, τῶν μερικῶν ψυχῶν περὶ τὰς θείας, πρὶν καὶ ἐγκόσμιοι γένωνται. καὶ γὰρ ἐπὶ τὴν ὑπερκόσμιον σύνταξιν καὶ ἐπὶ τὴν ἐγκόσμιον, τὰ μέρη συνυφαίνεται τοῖς ὅλοις, ὥστ' εἴ τις καὶ ἐν τοῖς τῆδε ἱεροῖς λέγοιτο προσίδρυσις τῶν τελουμένων, εἰκόνα ἂν φέροι, ταύτης τῆς δημιουργικῆς συντάξεως τῶν μερικῶν ψυχῶν πρὸς τὰς ὅλας, καὶ τῆς περὶ τοὺς ἡγεμόνας διανομῆς. αὗται μὲν γὰρ αἱ θεῖαι ψυχαί, περὶ τὰς δυνάμεις νενέμηνται τῆς ὅλης ψυχῆς. προῆλθον γὰρ ἐπὶ τὰς ἐν ἐκείνῃ πολυειδεῖς δυνάμεις, καὶ ἐνιδρύθησαν, αἱ μέν, εἰς τὴν ταὐτοῦ περιφορὰν τῆς ὅλης ψυχῆς, αἱ δέ, εἰς τὰς θατέρου περιόδους. περὶ δὲ ταύτας πάλιν αἱ μερικαὶ κατανειμάμεναι τὰς ὁλικὰς αὐτῶν δυνάμεις, καὶ συναναγόμεναι αὐταῖς ἐπὶ τὸ νοητόν, καὶ πληρούμεναι παρ' αὐτῶν νοήσεως ἀκλινοῦς, καὶ τοῖς ἀριθμοῖς διατεταγμέναι, τοῖς τῶν οἰκείων ἡγεμόνων. ὥσπερ οὖν αὗται αἱ ἐγκόσμιαι ψυχαί, διὰ τῶν δώδεκα θεῶν ἀνιᾶσιν ἐπὶ τὸν ὑπερουράνιον τόπον, οὕτω δὴ καὶ αἱ μερικαὶ διὰ τῶν θείων ψυχῶν. ἥνωνται γὰρ πρὸς αὐτάς, ἐπὶ τὴν ὑπερκόσμιον σύνταξιν ἣν διανομὴν ὁ Τίμαιος ἀπεκάλεσεν, ὡς ἐπὶ τὸν θεῖον νόμον γινομένην, ὡς τῷ Διὶ συνίδρυται. καθάπερ ἐν τῷ Γοργίᾳ γέγραπται, καὶ μετ' αὐτοῦ διακοσμεῖ τὰς ἐν τῷ κόσμῳ τάξεις, τάς τε ὁλικωτέρας, καὶ μερικωτέρας. ἔστιν οὖν καὶ μία πασῶν τῶν μερικῶν ψυχῶν ὁμοιότης, καὶ διαίρεσις ἐπὶ τὰς ἡγεμονίας τῶν θεῶν. καὶ ὁ δημιουργὸς ἀμφοτέρων αἴτιος. καὶ ταῦτα ὑπάρχει ταῖς ψυχαῖς ὑπερκοσμίως. ὥστε οὐκ ἀπὸ τῶν σωμάτων, οὐδὲ ἀπὸ τῶν τοιῶνδε σχέσεων, αἱ διαφοραὶ τῶν ψυχῶν εἰσὶ καθάπερ φασί τινες, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν οὐσίας. καὶ γὰρ ἡ σύνταξις αὐτῶν, πρὸς ἄλλους καὶ ἄλλους ἡγεμόνας, καὶ ἡ διανομὴ κατ' οὐσίαν ἐστίν. ἃ γὰρ ἔχουσι παρὰ τῆς μιᾶς δημιουργίας, ταῦτα κατ' οὐσίαν ἔχουσιν. ἐπειδὴ εἴρηνται περὶ τὰ ἄστρα νενεμῆσθαι αἱ μερικαὶ ψυχαί. δῆλον δὴ ὅτι τετάρτην ἔχουσι τάξιν ἀπὸ τῆς τοῦ παντός. ἐπ' ἐκείνῃ γὰρ αἱ τῶν σφαιρῶν εἰσὶ ψυχαί, τῶν τε ἐν οὐρανῷ, καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην, ὅλα τὰ στοιχεῖα περιεχουσῶν. ὑπὸ δὲ ταῦτα τὰ ἄστρα, καὶ ὅσα μερικώτερα γένη τῶν θεῶν, περιέχεται ἐν ταῖς ὁλότησι τῶν εἰρημένων πασῶν περιφορῶν. ὑπὸ δὲ ταῦτα λοιπὸν αἱ μερικαὶ ψυχαί. τῆς μὲν τοῦ παντός, καθολικῆς μόνης οὔσης, τῶν δὲ τὰς περιφορὰς κατανειμαμένων, καθολικῶν μερικῶν, τῶν δὲ ἐν ταύταις περιεχομένων, ἔμπαλιν μερικῶν καθολικῶν οὐσῶν, τῶν δὲ μερικῶν ψυχῶν ἐσχάτην καὶ μόνως μερικῶν λοιπὸν ὑπαρχουσῶν. πάσας οὖν ἄστρα προσεῖπε τὰς θείας ψυχὰς τὰς ἐν ταῖς ὁλότησι περιεχομένας, εἴτε κατ' οὐρανόν, εἴθ' ὑπὸ σελήνην, ἀπὸ τῶν γνωρίμων πᾶσι τὸ ὄνομα κοινὸν πάσαις ποιήσας. πᾶσαι γὰρ ἔχουσι πάντως ἀστροειδῆ τινα ὀχήματα. ὅπου γε καὶ τὰς μερικὰς ψυχάς, εἰς τὴν γένεσιν ὁ Σωκράτης ἀττούσας ἐπὶ τὰ ὀχήματα ἀστέρων ἀπείκασε, διαττόντων τινὲς ἰδέαις. ὅπου καὶ αὐτὸς ἐρεῖ, καὶ περὶ γῆν καὶ σελήνην ἐσπάρθαι παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τινάς. καὶ γὰρ ἄτοπον εἰ περὶ μόνα διανενέμηνται τὰ ἰδίως καλούμενα ἄστρα μερικαὶ ψυχαί. οἱ δὲ ἄλλοι θεοὶ μὴ εἶεν ἀγελάρχαι ψυχῶν, οἱ καθ' ἕκαστον στοιχεῖον ἐκείνοις ἀνάλογον ὄντες, ἀέριοι, καὶ ἐνύδριοι, καὶ χθόνιοι. περὶ ὧν εἶπεν ὅτι φαίνονται καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσιν, ἀλλ' ὡς εἴπομεν ἀπὸ τῶν ἐναργῶν, καὶ ὅσον οὐκ ἐθνητῶν ἀφῆκε συνορᾶν.

Καὶ ἐμβιβάσας ὡς εἰς ὄχημα τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδειξεν.

Ὅσοι μὲν οὖν ὄχημα τὴν τοῦ παντὸς φύσιν εἰρήκασι τῆς ψυχῆς, ὥσπερ ὁ μέγας Θεόδωρος, οὔτε τοῖς πράγμασιν, οὔτε τῇ λέξει τοῦ Πλάτωνος συμφώνους ἀποδεδώκασι λόγους. οὔτε γὰρ ἡ τοῦ παντὸς φύσις ὄχημά ἐστι τῆς μερικῆς ψυχῆς, ἀλλὰ ἀγαπητὸν αὐτῇ τὸ καὶ τὴν μερικὴν φύσιν ἄγειν ὀρθῶς, οὔτε τὸ ἔδειξεν ὅπῃ συντάττειν δυνησόμεθα τοῖς ἐφεξῆς. πῶς γὰρ αὐτῷ τοῦτο συναρμόσειεν, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. οὐ μὴν οὐδ' εἴ τινες μὴ πρὸς τὸ ἑπόμενον κῶλον, ἀλλὰ τὸ ἔμπροσθεν ὁρῶντες, ὄχημα τὸ ἄστρον λέγοιεν εἰρῆσθαι, προσφυῶς λέγουσι. ποῦ γὰρ τῆς μερικῆς ψυχῆς ὄχημα τὸ ἄστρον, κἂν αὐτὸ λέγοις τὸ σωματικὸν ἄστρον, τῆς εἰς γένεσιν πιπτούσης, τὸ ἄνω ἀεὶ μένον. ἔοικε δὲ ἀμφοτέρους ἀναπεῖσαι, τὸ μὴ ὑποστῆσαι πρῶτον τὸ ὄχημα, κἄπειθ' οὕτως, εἰς αὐτὸ τὴν ψυχὴν ἐμβιβάσαι, δέοντι συνορᾶν, ὅτι ζῷον ὑφιστάντα παραδιδοὺς τῶν θεῶν, καὶ ὁμοῦ τῇ ψυχῇ τὸ ὄχημα ποιοῦντα, περιττὸν ὑπέλαβε τὸ σῶμα συνιστάντα παραδοῦναι πρότερον. ἄλλως τε καὶ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἐνδειξάμενος ὅπως τὰ σώματα συμπαράγει ταῖς ψυχαῖς. εἰ δεῖ δὴ καὶ τοῖς πράγμασιν ἕπεσθαι, καὶ τῇ παραδόσει τοῦ Πλάτωνος, ἄλλο μέντοι τὴν φύσιν ῥητέον, τὴν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ δεικνυμένην, ἄλλο δὲ τὸ ἄστρον, ὑφ' ὃ τέτακται ἡ ψυχή, καὶ τοῦτο ἀσώματον, ἄλλο δὲ τὸ ὄχημα τοῦτο, τὸ ταῖς ψυχαῖς ὑπηρετούμενον, καὶ ἐμβιβαζομένας μὲν αὐτὰς εἰς ὄχημα, πολίτιδας γίγνεσθαι τοῦ παντός, καὶ προϊέναι εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὑποτάττεσθαι τῷ ὅλῳ κόσμῳ, τοῖς δὲ ἄστροις συνδιῃρῆσθαι τὰς ψυχάς, ὡς ψυχὰς ἀσωμάτων, τὴν δὲ φύσιν θεωρούσας, πᾶσαν τὴν κοσμικὴν τάξιν ὁρᾶν, αὐτὰς μέν, ὑπὲρ τὴν φύσιν τοῦ κόσμου τεταγμένας, τὸν δὲ οἰκεῖον αὐτῶν κλῆρον ἐγκόσμιον λαχούσας. καὶ γὰρ πρῶτον ὑπέστησαν, εἶτα διενεμήθησαν περὶ τὰς θείας ἡγεμονίας, καὶ οὕτως ἐκ τρίτων, ὀχήμασί τε ἐπέβησαν, καὶ τὴν φύσιν ἐθεώρησαν, καὶ τῶν εἱμαρμένων νόμων

ἐπήκουσαν

ἐπήκουσαν. ἐξ ὧν ῥᾴδιον συνιδεῖν, ὅτι καὶ κατὰ Πλάτωνα, κρείττους εἰσὶν εἱμαρμένης αἱ ψυχαί, κατὰ τὴν ἀκροτάτην ἑαυτῶν ζωήν. τὰς γὰρ αὖ τὰς κατὰ φύσιν, ὁ διδοὺς αὐταῖς ὁ τῶν ὅλων πατήρ. διὸ καὶ νοήσασαι τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μοίρης εἱμαρμένης τὸ πτερὸν φεύγουσιν αὐδές, ὥς φησιν τὸ λόγιον. ἐν δὲ θεῷ κεῖνται, πυρσοὺς ἕλκουσαι ἀκμαίους, ἐκ πατρόθεν κατιόντας. ἀφ' ὧν ψυχὴ κατιόντων ἐμπυρίων δρέπεται καρπῶν, ψυχοτρόφον ἄνθος. τί αὖ οὖν εἴη τὸ ὄχημα τῆς ψυχῆς, καὶ πῶς ἐμβιβάζει τὰς ψυχὰς ὁ δημιουργὸς εἰς αὐτόν; δεῖ μὲν οὖν νοεῖν, ὡς εἰώθασι λέγειν, καὶ οἱ περὶ τὸν μέγαν Ἰάμβλιχον, ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ παντὸς αἰθέρος, γόνιμον ἔχοντος δύναμιν τὴν τῶν ὀχημάτων τῶν ψυχικῶν ἀπογεννωμένην σύστασιν, οὔτε ἐλαττουμένων τῶν θείων σωμάτων, οὔτε συμπεφορημένως τούτων ὑφισταμένων, ἀλλὰ κατὰ τὰς ζωὰς τὰς θείας προϊόντων, καὶ μορφουμένων τῶν μερικῶν πνευμάτων. δεῖ δὴ προσεννοεῖν ἀληθέστερον, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν δημιουργικῶν αἰτιῶν προϊοῦσαν ἀπεργασίαν. ὑφίστησι γὰρ αὐτά, καὶ ὁ τῆς σωματικῆς ἁπάσης ὑποστάσεως ποιητής, ὁ τοῖς θεοῖς τὰς ἕδρας ἐν τῷ κόσμῳ προευτρεπίζων. οὗτος γὰρ ὑποδέχεται καὶ τὰς ψυχὰς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ στελλομένας εἰς τὸν κόσμον, καὶ δίδωσιν οἴκους ἄλλους ἄλλαις. ὑφίστησι δὲ καὶ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός, καὶ πρῶτος οὗτος. διὸ καὶ νῦν αὐτὰς εἰς τὰ ὀχήματα ἐμβιβάζει, δηλονότι τὸ ὄχημα παραγαγών. οὐ γὰρ ἦν ἐν τοῖς προειρημένοις τούτου πλαθέν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ δημιουργός, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ὅλων ὑποστήσας ἐμβιβάζει τὰς ψυχάς, καὶ δίδωσιν αὐταῖς τὴν ἀρχὴν τῶν οἰκείων ὀργάνων. καὶ γὰρ ζώων ἐστὶ δημιουργός, καὶ πληρωμάτων τοῦ παντός. ὥστε οὐ μόνας αὖ παράγοι τὰς ψυχάς, ἀλλὰ μετὰ ὀχημάτων οἰκείων. καὶ τὸ θαυμαστὸν ὄντως καὶ ἀπόρρητον τῆς Πλάτωνος διανοίας θέαμα, τὸ μὴ λαβόντα τὸν δημιουργὸν ἀπὸ τῶν ἤδη παρηγμένων ὁλοτήτων, πλάσαι τὰ ὀχήματα ταῦτα, καθάπερ οὐ δὲ τὰ τῶν πλανήτων, οὐ δὲ τὰ τῶν ἀπλανῶν, ἀλλ' αὐτὸν φάναι καὶ ταῦτα ποιῆσαι, τῶν νέων θεῶν μόρια δανειζομένων, καὶ ἐξ ἐκείνων τὰ σώματα συμπηγνύντων. τούτου δ' οὖν τεκμήριον ἐναργές, τὸ καὶ τούτων ἕκαστον τῶν ὀχημάτων, αὐτοσύστατόν πως εἶναι, καὶ μὴ κατὰ ἀφαίρεσιν ἄλλων δεδημιουργημένων, ἵνα μὴ καὶ ἀναχύσεως δέηται τῆς εἰς ἄλλο πάλιν. πᾶν γὰρ τὸ κατὰ ἀποτομὴν ἄλλων ὑφιστάμενον, συνελαττοῦται τοῦ ὅλου παντὸς ἀποτεμνόμενον, ἀνάγκη τῷ ὅλῳ πάντως ἀποδίδοσθαι. μένειν γὰρ δεῖ τὸ ὅλον ἀεὶ ὅλον, ἕκαστον ὄν, διὸ καὶ ἀΐδιόν ἐστι πᾶν τὸ τοιοῦτον ὄχημα, τῆς ψυχῆς, καὶ ἀεὶ τὸ αὐτό, τῆς αὐτῆς ἐξήρτηται. πέφυκε γὰρ οὕτως ἕκαστον ὡς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ γέγονε. καὶ πῶς γὰρ αὖ ἔτι τὴν ψυχὴν ἐγκόσμιον φυλάττοιμεν τὸ ὄχημα φθείροντες. οὗ γὰρ μηδέν ἐστιν ἐν τῷ παντί, τοῦτο πῶς ἔτι λέγειν ἐγκόσμιον δυνατόν. εἴτε γὰρ κρείττους εἰσὶ τῆς μετὰ τῶν ὀχημάτων ζωῆς, ἔσονται κρείττους καὶ αὐτῶν τῶν θείων ψυχῶν, εἴτε καταδεέστεραι, πῶς γενομένας αὐτάς, εὐθὺς ὁ δημιουργὸς εἰσοικίζει, καθάπερ λέγεται νῦν εἰς αὐτά; πῶς δὲ ἐν ᾅδου χρώμεναι, καὶ ἐν οὐρανῷ τοῖς ὀχήμασιν, οὐχὶ ἀϊδίως αὐτῶν ἔχουσιν ἐξηρτημένα ταῦτα τὰ σώματα. δηλοῖ δέ, τὸ μέν, ὁ ἐν Φαίδωνι λέγων Σωκράτης, ἀναβᾶσας ἃ δὴ αὐταῖς ὀχήματά ἐστι πορεύεσθαι εἰς τὸν Ἀχέροντα. τὸ δέ, ὁ ἐν Φαίδρῳ. ἡ δὴ τὰ μέν, θεῶν ὀχήματα, ἰσορρόπως εὐήνια ὄντα πορεύεται, τὰ δέ, ἄλλα, μόγις περὶ τῶν συνεπομένων τοῖς θεοῖς. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δι' ἄλλων ἀποδείκνυται λόγων, καὶ εἴρηται καὶ πρότερον ταῦτα σαφῶς ἡμῖν, ὑπέμνησται δὲ καὶ νῦν. ἔξεστι δὲ καὶ ἐκ τούτου θεάσασθαι τὴν διαφορὰν τῶν τε μερικῶν ψυχῶν καὶ τῶν θείων. ἐπ' ἐκείνων μὲν γάρ, τὰ σώματα ἐντίθει ταῖς ψυχαῖς, ὡς περιεχόμενα πανταχόθεν ὑπ' αὐτῶν, οὐκ ἐπιστρεφομένων πρὸς τὰ διοικούμενα, μιᾷ δὲ καὶ ἀτρέπτῳ νοήσει χρωμένων. ὧδε δὲ τούτων ἐμβιβάζει τὰς ψυχὰς εἰς τὰ ὀχήματα. πεφύκασι γὰρ αὗται καὶ κρατεῖσθαι πολλάκις ὑπὸ τῶν σωμάτων, καὶ ἐπιστρέφειν εἰς τὰ διοικούμενα. ὅτε καὶ αὗται μέρη γίγνονται τοῦ παντός, ὥσπερ τὰ ὀχήματα αὐτῶν, καὶ δουλεύουσι τοῖς εἱμαρμένοις νόμοις, καὶ οὐκέτι καθαρῶς †διασώζουσιν ὑπὸ τῷ θείῳ φωτὶ τῆς προνοίας. περὶ μὲν δὴ τοῦ ὀχήματος τῆς ψυχῆς, τοσαῦτα. † διαζῶσιν

ἄξιον δὲ κἀκεῖνο πάλιν ἀναμνῆσαι, μετὰ δή τινος ἀκριβεστέρας τῆς πολλάκις ῥηθέντων ἐπιστάσεως, ἐπειδὴ τὴν ἡμετέραν ψυχήν, ὡς καὶ πᾶσαν εἶναι καὶ αὐτὴν φαμέν, μέσην τῆς ἀμερίστου καὶ μεριστῆς γιγνομένης περὶ τοῖς σώμασιν οὐσίας, καὶ ἔχομεν ταύτην ἐναργῶς, ἐξήρτηται γὰρ αὐτῆς ὄχημα συμφυές, ἔχον οἰκείαν ζωήν. ὡς καὶ τῶν θείων ψυχῶν καὶ δαιμονίων, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μερικὴ οὐσία, ἧς ψυχὴ τὸ παράδειγμα προείληφε, τὴν μὲν αἰσθήσεως τὴν δόξαν, τῆς δὲ ὀρέξεως, τῆς ἐν τῷ οἰκείῳ ὀχήματι, καθ' ἣν ὡδὶ κινεῖται ἢ ὡδί, καὶ ὁρμᾷ τὴν ἑαυτῆς προαιρετικὴν δύναμιν προστησαμένη παράδειγμα. τὰ γὰρ ἐν αὐτῇ μεριστά, ταῦτά ἐστι προσεχῶς, καὶ πρὸ τούτων ἡ ἑτερότης ἡ ἐν αὐτῇ τῶν παντοίων τῆς οὐσίας αὐτῆς διαιρέσεων, καθ' ἣν καὶ μεμέρισται, καὶ ἔχει τι ἀμέριστον καὶ ὅλον. ἐπεὶ οὖν ταῦτα περὶ τοῦ ἐν αὐτῇ μερισμοῦ φαμέν, ζητεῖν ἄξιον τί θήσομεν τὴν ὑπὲρ αὐτὴν ἀμέριστον οὐσίαν, ὡς ἐκείνων τῶν πρὸ αὐτῆς, ἑκάστην οὖν ἔχει πρὸ αὐτῆς. οὐ γάρ που καὶ ἑκάστη τούτων τῶν μερικῶν, οὐσιώδη νοῦν ὑπὲρ αὐτὴν ἔλαχεν. ἔμενε γὰρ ἂν ἀεὶ ἄνω, καθάπερ ἐκεῖναι τοῦ νοῦ κατέχοντος αὐτὴν ἄνω. τῷ ἀεὶ ἐλλάμπειν. ἤδη μὲν οὖν τι περὶ τούτου καὶ πρότερον εἴπομεν καὶ οὐχ ἅπαξ. λέγωμεν δὲ καὶ νῦν τρανέστερον, ἃ φρονοῦμεν, ὅσα θεὸς ἐπὶ νοῦν ἡμῖν ἤγαγε. διὸ καὶ πολλάκις αὐτὰ κατατείνοντες λέγομεν. περὶ τοῦ τί ἐστι τὸ ἀμέριστον ἐφ' ἑκάστης τῶν μερικῶν ψυχῶν, ὄντως ἄπορον ὄν. διότι νοῦν καθ' ἑκάστην ἀπολείπειν, καὶ τοῦτο μερικὸν ἀπέγνωσται. μή ποτε οὖν ἑκάστη καὶ τούτων, δαίμονος ἐξημμένη τινὸς κατ' οὐσίαν παντὸς δαίμονος, νοῦν ἔχοντος, δαιμόνιον ὑπὲρ ἑαυτόν, τὸν αὐτὸν ἔχει νοῦν καὶ αὕτη τεταγμένον, ὡς ἀμέριστον οὐσίαν πρὸ αὐτῆς. ὥστε εἶναι τοῦ νοῦ ἐκείνου πρώτως μὲν μετέχουσαν, τὴν δαιμονίαν ψυχήν, δευτέρως δέ, τὰς ὑπὸ ταύτην μερικὰς ψυχάς, ὃ καὶ ποιῆσαι ταύτας μερικάς.

τὸ γὰρ μεριστὸν ἴδιον ἑκάστην ἐχούσας, τὸ δὲ ἀμέριστον, κοινὸν πρὸς τοὺς δαίμονας τοὺς ὑπὲρ ταύτας. ὧν καὶ τὸ ἀμέριστον ἴδιον. διὸ καὶ μένειν ἐκείνους ἄνω, ταύτας δὲ, κατιέναι ποτὲ περὶ τὰ σώματα, μερίζουσας ἑαυτὰς, ὡς τούτοις μᾶλλον προσηκούσας. καὶ γὰρ εἴπερ ἐν ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς πλεονάζει τὸ τῆς ἑτερότητος γένος, ὃ καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι κατὰ πάσας αὐτὰς τὰς δυνάμεις ἀεὶ ἐνεργεῖν, ἀνάγκη δήπου πλέον αὐτὰς ὠκλῶσθαι, πρὸς τὴν μεριστὴν τὸ σῶμα ζωήν, πλέον ἢ ἀφεστάναι τῆς ἀμερίστου οὐσίας, καὶ οὕτω σώζειν τὸ ἀνάλογον, πρὸς ἑκάτερον τῶν ἄκρων. ὥσπερ τὰς θειοτάτας τῶν ψυχῶν διὰ τὴν πρὸς νοῦν ὁμοιότητα, πλέον μὲν ἐξηρτῆσθαι τῶν μεριστῶν, πλέον δὲ ἡνῶσθαι, ταῖς ὑπὲρ αὐτὰς ἀμερίστοις οὐσίαις, ὧν ἐξήρτηνται συμφυῶς. ἐν ψυχαῖς νοερὰν προστησάμεναι τάξιν, καὶ ἔοικεν ὁ καθ' ἕκαστον δαίμονα νοῦς, ὡς μὲν ὅλος καὶ εἷς, τοῦ δαίμονος εἶναι, τοῦ προσεχῶς αὐτοῦ μετέχοντος, περιέχειν δὲ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπ' ἐκεῖνον οὐσῶν ψυχῶν, καὶ τὰ παραδείγματα αὐτοῦ τὰ νοερά. ἑκάστη οὖν ἀμέριστον ἂν ἔχοι οὐσίαν, τὸ οἰκεῖον αὐτῆς ἐν ἐκείνῳ παράδειγμα, καὶ οὐχ ἁπλῶς τὸν ὅλον νοῦν. ὥσπερ καὶ ὁ κατ' οὐσίαν αὐτοῖς ἡγούμενος δαίμων. ὡς οὖν ἀκριβέστερον ἀφορίζεσθαι λεγόμενον εἶναι τὸ ἀμέριστον ἑκάστης ὑπὲρ αὐτὴν τὸ εἶδος αὐτῆς. ὃ δὴ περιέχεται ἐν τῷ ἑνὶ νῷ, τῷ τὴν ἡγεμονίαν τῆς δαιμονίας σειρᾶς, ὑφ' ἣν ἑκάστη τέτακται λαχόντι. καὶ οὕτως ἄμφω ἀληθῆ, καὶ μόνον τῶν ἀεὶ ἄνω οὐσῶν ὑπεριδρῦσθαι νοῦν ἑκάστης, καὶ πᾶσαν εἶναι μέσην τῶν ὑπὲρ αὐτὴν ἀμερῶν, καὶ τῶν μετ' αὐτὴν μεριστῶν. τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων, πῶς δὲ τὴν τοῦ παντὸς φύσιν δείκνυσιν αὐταῖς ὁ δημιουργός, εἰς τὸν κόσμον ἐπιστρέφων αὐτάς, καὶ τοὺς ἐν τῇ φύσει λόγους θεωρεῖν παρασκευάζων; ἀλλὰ τοὺς χείρους αὐτοὺς δεῖ ποιεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἀπὸ τῶν χωριστῶν λόγων εἰς τοὺς ἀχωρίστους τῶν αἰσθητῶν. ὁ δὲ δημιουργός, τοὐναντίον ἐπὶ τὸ νοητὸν ἀνάγει τὰς ψυχάς, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτόν, καὶ χωρίζει τῆς ὕλης, καὶ πληροῖ δυνάμεων θείων, καὶ νοήσεων δημιουργικῶν. μή ποτε οὖν ἐν ἑαυτῷ τὴν αἰτίαν τῆς φύσεως ἔχων, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφει τὰς ψυχάς. καὶ γάρ, πᾶς ὁ δεικνὺς βλέπει πάντως ὁ δείκνυσι ταῖς ψυχαῖς τὴν φύσιν. βλέπει δὲ εἰς τὰ πρὸ αὐτοῦ μόνως καὶ εἰς ἑαυτόν, ἐν ἑαυτῷ ἄρα. καὶ πάντων γὰρ ἔχει τὰς ἑνιαίας ἀρχάς, καὶ δυνάμεις ἐν ἑαυτῷ προεστήσατο τῆς ἀπογεννήσεως τῶν τε ἄλλων, καὶ τῆς φύσεως, καὶ ὥσπερ τὰ σώματα προείληφεν ἀσωμάτως, οὕτω περιέχει καὶ τὴν φύσιν ὑπερφυῶς. ταῦτα μὲν οὖν ὀρθῶς λέγεται. δεῖ δὲ καὶ ἄλλως λέγειν, οὐ φιλοσόφως μόνον ἰδέαν ἐν τῷ δημιουργῷ τιθέντας, ἀλλὰ καὶ ὡς οἱ θεολόγοι διδάσκουσι τὴν φύσιν πρώτως θεωρεῖν ἐν τῇ ζωογόνῳ θεότητι νοερῶς προϋπάρχουσαν. ἐκεῖθεν γὰρ ἀπαιωρουμένη, κατευθύνει καὶ τόνδε τὸν ἐμφανῆ κόσμον, τοὺς δὲ ἐνύλους λόγους τοῖς ἀΰλοις ἀφομοιοῦσα, τὰς δὲ σωματικὰς κινήσεις, εἰς τὰς πρωτουργοὺς ἀναφέρουσα. τὴν δὲ ἐγκόσμιον τάξιν, τῆς ζωογόνου θεᾶς, ὥσπερ τὰ λόγια φησί, Νώτοις δ' ἀμφὶ θεᾶς, φύσις ἄπλετος ἠώρηται. πρόεισι δὲ ἐκεῖθεν, καὶ εἰς τὸν δημιουργικὸν νοῦν. καὶ δεῖ τὰς ψυχάς, τὰς πηγὰς καὶ τὰς ῥίζας τῆς φύσεως ἰδεῖν. ἵνα δὴ καὶ τὴν ἑαυτῆς ἀξίαν θεάσωνται, καὶ τὴν ὅλην τάξιν ὅθεν ἐξήρτηται, καὶ ἐκείνης ἐχόμεναι θεωρῶσι τὸ πᾶν. ἐμβλέψασαι γὰρ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν φύσιν ἑαυταῖς εἱμαρμένην συνιστᾶσιν. ὥσπερ οὖν αὐτὸς ὁ δημιουργὸς τῷ προειληφέναι τὸ παράδειγμα τῆς φύσεως, κατευθύνει τὸ πᾶν, οὕτω βούλεται καὶ τὰς ψυχάς, εἰς τὴν πρωτίστην καὶ νοερὰν αἰτίαν τῆς φύσεως ὁρώσας μετεωροπολεῖν τε καὶ τὸν κόσμον ἅπαντα διοικεῖν. αὕτη γὰρ ἡ ἀκροτάτη λῆξις τῶν ψυχῶν. τὴν οὖν φύσιν δείκνυσι ταῖς ψυχαῖς, ἐκείνην τὴν πηγαίαν, καὶ ἐν τῇ ὅλῃ ζωογόνῳ θεᾷ προϋπάρχουσαν, κατὰ τὴν θεῶν αὐτῶν, φήμην ἣν ταῖς ἑαυτοῦ μύσταις παρέδωκεν. ἐπειδὴ δὲ καὶ δευτέρας καὶ τρίτας ἔχουσι ζωάς, δίδωσι καὶ τούτων αὐταῖς τοὺς λόγους ὁ δημιουργός, νόμους τε τοὺς εἱμαρμένους, εἰπὼν αὐταῖς. ὅτι μὲν δευτέρα τις ἐστὶν αὕτη τοῦ δημιουργοῦ δημηγορία, πάλιν εἰς ψυχὰς προϊοῦσα διὰ λόγων, ψυχαῖς ἐμπρεπόντων, δῆλον. οὐ μήν, ἀλλ' ἡ μὲν προτέρα, πεποίηται, αὐτόθεν τοῦ δημιουργοῦ πρὸς τοὺς νέους θεοὺς λέγοντος, θεοὶ θεῶν. ἔνδειξιν ἔχουσα, τοῦ τὸν δημιουργόν, πληροῦν μὲν καὶ ταύτας λόγων, ἀλλ' οὐκ αὐτόθεν ὡς τοὺς νέους θεούς. καὶ ὁ σκόπος ὅπου μὲν λόγων, προνοητικῶν ἔμφασις, ὅπου δὲ εἱμαρμένων νόμων περιέχει. τούτων δὲ προειλημμένων, ἐπὶ τὰ πράγματα μεταβάντες λέγομεν, ὅτι τὴν εἱμαρμένην, οὔτε τὴν μερικὴν φύσιν ῥητέον, ὥς τινες ἐκ τοῦ περιπάτου λέγουσι καθάπερ Ἀλέξανδρος. ἀσθενὴς γὰρ αὕτη, καὶ οὐκ ἀΐδιος. τὸ δὲ τῆς εἱμαρμένης κράτος, πάμμεγά τι καὶ ἀραρὸς ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν προειλήφαμεν, οὔτε τὴν τάξιν τῶν κοσμικῶν περιόδων ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, τὴν παρὰ τὴν τάξιν αὔξησιν παρειμαρμένον ἀποκαλῶν, ὡς ἂν εἱμαρμένης ὑφεστηκυῖαν. καὶ ἄλλο μέν, τὸ τῆς τάξεως αἴτιον, ἄλλο δέ, ἡ τάξις. οὔτε τὴν ἐν σχέσει ψυχὴν ὡς Θεόδωρος. οὐδὲ γὰρ ἔστι τὴν ἀρχὴν τοιοῦτον ζωῆς εἶδος ἐν τοῖς ὅλοις. οὔτε τὴν φύσιν ἁπλῶς, ὡς Πορφύριος. πολλὰ γὰρ καὶ ὑπερφυῆ, καὶ ἔξω τῆς φύσεως γίγνεται παρὰ τῆς εἱμαρμένης, οἷον, εὐγένειαι, δόξαι, πλοῦτοι. ποῖ γὰρ φυσικαὶ κινήσεις φέροιντο ἂν τὴν τούτων αἰτίαν. οὔτε ὁ νοῦς τοῦ παντός, ὥς πού φησι πάλιν Ἀριστοτέλης, εἴπερ ἐκείνου τὸ περὶ κόσμου βιβλίον. ὁ γὰρ νοῦς ἀθρόως πάντα ποιεῖ, ἃ ποιεῖ, καὶ οὐδὲν δεῖται τοῖς κατά τινα περίοδον, καὶ συνεχῆ καὶ εὔτακτον εἱρμόν, προϊούσης διοικήσεως. τοῦτο δέ, εἱμαρμένης ἴδιον, ὁ τῶν πολλῶν αἰτίων εἱρμός, ἡ τάξις, ἡ περιοδικὴ ποίησις. ἀλλ' εἰ δεῖ τὸ ὅλον αὐτῆς εἶδος συντόμως περιλαβεῖν, φύσιν μὲν αὐτήν, κατὰ τὸ ὑποκείμενον ῥητέον, ἔνθεον δέ, καὶ πεπληρωμένην ἐλλάμψεων θείων, νοερῶν, ψυχικῶν. τελεῖ γὰρ εἰς αὐτὴν καὶ θεῶν τάξις τῶν μοιρηγετῶν καλουμένων, καὶ τὰ κρείττονα γένη. δίδωσι γὰρ καὶ ταῦτα δυνάμεις ἀφ' ἑαυτῶν εἰς τὴν μίαν ζωὴν αὐτῆς, καὶ πάσας ταύτας τὰς δόσεις, καὶ τὰ πληρώματα πάντα συνάγει, καὶ ἑνοῖ, καὶ μίαν

ἀποφαίνει

ἀποφαίνει δύναμιν, ὁ τῶν ὅλων δημιουργός. εἰ γὰρ καὶ τὰ σώματα τὰ ἐμφανῆ πεπλήρωται δυνάμεων, πολλῷ πρότερον ἡ φύσις ἔνθεός ἐστι, καὶ γὰρ εἰ ὁ σύμπας κόσμος ὁ φαινόμενος εἷς, πολλῷ μᾶλλον ἡ πᾶσα τῆς εἱμαρμένης οὐσία, μία ἐστί, καὶ ἐκ πολλῶν αἰτίων συμπεπληρωμένην ἔχει τὴν σύστασιν. ἐξηρτημένη γὰρ ἀπὸ τῆς τῶν θεῶν προνοίας, καὶ τῆς δημιουργικῆς ἀγαθότητος, ὑπ' ἐκείνης ἑνοποιεῖται καὶ κατευθύνεται, λόγος οὖσα ἐκ λόγων, καὶ μία δύναμις πολυειδής, καὶ θεία ζωή, καὶ τάξις ἡ τῶν προτεταγμένων. διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ πρὸς τὸ ποικίλον αὐτῆς τοῦτο καὶ πολύμορφον ἀποβλέψαντες, ἐπ' ἄλλας ἄλλοι δόξας ἠνέχθησαν. οἱ μὲν, θεὸν αὐτὴν εἰπόντες, διὰ τὸ ἔνθεον αὐτῆς. οἱ δὲ, δαίμονα, διὰ τὸ δραστήριον ἅμα καὶ τὸ πολυειδὲς τῆς ποιήσεως εἶδος. οἱ δὲ, νοῦν. διότι καὶ νοῦ τις καθήκει μετάδοσις εἰς αὐτήν. οἱ δὲ, τάξιν. ὡς τὸ πᾶν τὸ τεταγμένον ὑπ' αὐτῆς ἀφανῶς περιέχουσαν. μόνος δὲ ὁ Πλάτων τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἐθεώρησε, φύσιν μὲν αὐτὴν εἰπὼν, ἐξηρτημένην δὲ τοῦ δημιουργοῦ. πῶς γὰρ ἄλλως δείκνυσι τὴν φύσιν ὁ δημιουργός, ἢ ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν ἔχων αὐτῆς. πῶς δὲ τοὺς εἱμαρμένους νόμους λέγει, μετὰ τὸ δεῖξαι τὴν τοῦ παντὸς φύσιν, ἢ τὴν μίαν συνοχὴν τῶν νόμων τούτων, τὴν φύσιν ὑποστησάμενος. ἔτι δὲ σαφέστερον ἐν τῷ Πολιτικῷ τὴν δευτέραν τοῦ παντὸς ζωὴν, ἐξάπτει τῆς εἱμαρμένης μετὰ τὸν χωρισμὸν, τοῦ τε ἑνὸς δαίμονος ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κυβερνῶντος αὐτὸ, καὶ τῶν πολλῶν δαιμόνων, τῶν ἐνὶ ἐκείνῳ συνεπομένων. διὸ πᾶσαν τὴν περὶ αὐτὸ πρόνοιαν ἀφίστησιν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπολείπει μόνην τὴν καθ' εἱμαρμένην διοίκησιν, ἀεὶ τοῦ κόσμου τὴν συναμφοτέραν ἔχοντος, τοῦ δὲ μύθου χωρίσαντος ἀπὸ τῆς δευτέρας τὴν προτέραν. τὸν γὰρ κόσμον φησὶν ἀνέστρεφεν, εἱμαρμένη τε, καὶ σύμφυτος ἐπιθυμία, καθάπερ καὶ τὰ λόγιά φησιν αὐτὴν προστάττειν, κόσμων τε καὶ ἔργων οὐρανὸς, ὄφρα θέειν δρόμον ἀΐδιον κατασύρων, καὶ ὅπως ἂν αἱ ἄλλαι περίοδοι πληρῶνται ἡλίου, σελήνης, ὡρῶν, νυκτὸς, ἡμέρας. οὕτως οὖν καὶ ὁ Πλάτων, τὴν δευτέραν τοῦ κόσμου περίοδον ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης περιάγεσθαί φησιν, ἀλλ' οὐχὶ τὴν προτέραν καὶ νοεράν, μονονουχὶ διαῤῥήδην λέγων, ὅτι ταύτην εἱμαρμένην νόμιζε, τὴν προσεχῶς κινοῦσαν τὸ αἰσθητὸν, ἐξηρτημένην τῆς ἀφανοῦς προνοίας τῶν θεῶν. πρὸ γὰρ ταύτης τὴν ἀνάγκην ὑποστησάμενος τὴν μητέρα τῶν μοιρῶν ὑπὸ τοῖς γόνασιν αὐτοῖς τρέφει κόσμον. ὡς αὐτὸς ἐν Πολιτείᾳ φησί. καὶ εἴ με δεῖ τοὐμὸν εἰπεῖν, τρεῖς ταύτας τάξεως αἰτίας ἐφεξῆς ἀλλήλαις ὁ Πλάτων τίθησιν, ἀδράστειαν, ἀνάγκην, εἱμαρμένην, τὴν νοεράν, τὴν ὑπερκόσμιον, τὴν ἐγκόσμιον. καὶ γὰρ ὁ δημιουργὸς ὡς ὁ Ὀρφεύς φησι, τρέφεται μὲν, ἀπὸ τῆς ἀδραστείας, σύνεστι καὶ τῇ ἀνάγκῃ, γεννᾷ δὲ τὴν εἱμαρμένην. καὶ ὥσπερ ἡ ἀδράστεια, τῶν θείων οὖσα περιεκτικὴ θεσμῶν, καὶ τῶν παντοίων νόμων συναγωγός, οὕτω δὴ καὶ ἡ εἱμαρμένη, πάντων ἐστὶ περιεκτική, τῶν ἐγκοσμίων νόμων. οὓς καὶ νῦν ὁ δημιουργὸς ἐγγράφει ταῖς ψυχαῖς. ἵνα καὶ αὐτὰς ἄγωσι μετὰ τῶν ὅλων, καὶ ἀφορίζωσι τὸ πρέπον ἑαυταῖς, κατὰ τὰς διαφόρους αἱρέσεις τῶν βίων. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡ μὲν πλημμελής, ὡδὶ σκοτεινὸν φέρεται καὶ ἄθεον, ἡ δὲ εὐσεβής, ἄγει αὐτὴν εἰς οὐρανὸν, ἀγομένην ὑπὸ τῶν ὅλων. διότι πλήρης ἐστὶν ἑκατέρα τῶν εἱμαρμένων νόμων, καὶ ἄγουσιν ἑαυτάς, ὅπου ὁ ἐν αὐταῖς φθέγγεται νόμος, ὥς φησι καὶ ὁ Πλωτῖνος. ἴδιον γὰρ τοῦτο τῆς τῶν θεῶν προνοίας, τὸ ἔνδοθεν ἄγειν τὰ προνοούμενα. καὶ τί θαυμαστὸν, ὅπου γε καὶ ἡ φύσις δυνάμεις ἐνθεῖσα τοῖς ὄγκοις ἐνύλους καὶ σωματοειδεῖς, διὰ τούτων αὐτοὺς κινεῖ τῶν δυνάμεων, τὴν μὲν γῆν, διὰ τῆς βαρύτητος, τὸ δὲ πῦρ, διὰ τῆς κουφότητος, πολλῷ ἄρα μειζόνως οἱ θεοὶ διὰ τῶν δυνάμεων, ἃς ταῖς ψυχαῖς ἐνεστήσαν κινοῦσιν αὐτάς. εἰ οὖν κατὰ νόμους εἱμαρμένους ἄγουσι τὰς ψυχάς, εἰσὶ καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς, οἱ εἱμαρμένοι νόμοι, προϋπαρχόντων μὲν ἐν τῷ δημιουργῷ νοερῶς. παρ' αὐτῷ γὰρ ὁ θεσμὸς ἵδρυται νόμος, ὑπαρχόντων δὲ καὶ ἐν ταῖς θείαις ψυχαῖς. κατὰ γὰρ τούτους ποδηγετοῦσι τὸ πᾶν. μετεχόμενοι δὲ, καὶ ὑπὸ τῶν μερικῶν ψυχῶν. διὰ γὰρ τούτων, ἄγουσιν ἑαυτάς, εἰς τὸν πρέποντα τόπον, αὐταὶ ἑαυτὰς κινοῦσαι. καὶ διὰ μὲν τὴν προαίρεσιν, ἁμαρτάνουσαι, καὶ κατορθοῦσαι, διὰ δὲ τοὺς νόμους, πρόσφορον τοῖς προϋπειργασμένοις ἑαυταῖς ἀπονέμουσαι τάξιν, ὅτε τοίνυν ἐγκόσμιον γεγόνασιν αἱ ψυχαί, τότε καὶ τὸ κράτος θεῶνται τῆς εἱμαρμένης ἄνωθεν ἀπὸ τῆς προνοίας ἐξηρτημένον, καὶ τοὺς νόμους ὑποδέχονται τοὺς εἱμαρμένους. καὶ γὰρ τὴν φύσιν ἔδειξεν αὐταῖς, ὡς ἑτέραν αὐτοῦ οὖσαν, τοὺς δὲ νόμους εἶπεν, ὡς ἐγγράφων αὐταῖς. τὰ γὰρ δημιουργικὰ ῥήματα, δι' αὐτοῦ χωρεῖ τῆς οὐσίας τῶν ψυχῶν. ὡς οὖν τοὺς πρὸ τούτων λόγους, ἐνετίθει τοῖς νέοις θεοῖς, οὕτω καὶ τοὺς νόμους τούτους, ἐντίθει ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς. Ὅτι γένεσις πρώτη μὲν «
ἔσοιτο τεταγμένη μία πᾶσιν, ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο ὑπ' αὐτοῦ. Αἱ δὴ ψυχαί, κατ' οὐσίαν μὲν εἰσὶν «
ὑπερφυεῖς, καὶ ὑπερκόσμιοι, καὶ εἱμαρμένης ἐπέκεινα, διότι καὶ τὴν πρώτην ὑπόστασιν ἔχουσι τοῦ κόσμου τοῦδε χωριστὴν, κατὰ δὲ τὰ ὀχήματα αὐτῶν, καὶ τὰς λήξεις, ἃς ἐκληρώσαντο διοικεῖν ἐγκόσμιοι γεγόνασι παρὰ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ταύτην λαβοῦσαι τὴν τάξιν. διὸ καὶ μετὰ τὴν τῶν ὀχημάτων προσάρτησιν, λέγει τοὺς εἱμαρμένους νόμους, οἷς τὰ σώματα ἐκληρώθησαν διοικεῖν. οἷον, εἴ τις αὐτὸς μὲν ἀφειμένος εἴη τῶν πολιτικῶν θορύβων, καὶ τῶν βουλευτικῶν λειτουργιῶν, τὰ δὲ κτήματα αὐτοῦ τὰς πρεπούσας ἀποδιδοίη δαπάνας, ἀλλ' οὔπω τελέως, οὐδ' οὕτως εἰσὶν αἱ ψυχαὶ ὑπὸ τὴν εἱμαρμένην. τὰ γὰρ ὀχήματα οὐ μόνον τούτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν περιάγεται πρὸς τῆς εἱμαρμένης. ἵν' οὖν γίνωνται καὶ αὗται μετὰ τῶν ὀχημάτων ὑπὸ τῇ βασιλείᾳ τῆς εἱμαρμένης, δεῖ καθόδων αὐταῖς, καὶ τῆς πρὸς τὴν γένεσιν ὁμιλίας, ἥτις δευτέρα μετὰ τὴν σπορὰν ἐστίν. ἡγεῖται γὰρ αὕτη, διανομή τις οὖσα δευτέρα τῶν ὀχημάτων ὑπὸ τῆς θείας διαφορᾶς. ὥσπερ καὶ αὐτῶν τῶν ψυχῶν εἰς τὰς ψυχὰς γέγονε διαίρεσις, γιγνομένη μὲν, καὶ ἀπὸ τῆς

μιᾶς δημιουργικῆς αἰτίας. διὸ καὶ ἀΐδιός ἐστι, καὶ ἀδύνατον μεταβολὴν γενέσθαι τῶν τοιούτων ἡγεμόνων. γιγνομένη δὲ ἄρα, καὶ ἀπὸ τῆς εἱμαρμένης. αὕτη γὰρ κυρία τῶν περιόδων, καὶ συνεκτικὴ τῶν τε ὅλων, καὶ τῶν μερικῶν περιόδων, καὶ συναγωγὸς τῶν ὁμοίων πρὸς τὰ ὅμοια, καὶ ἀπ᾿ αὐτῶν τῶν ψυχῶν, τῶν τε θείων, καὶ τῶν μερικῶν. διὰ γὰρ τὴν τούτων πρὸς ἀλλήλας ἕνωσιν, καὶ τὰ ὀχήματα σύμφυτα πρὸς ἄλληλα. διὸ καὶ ὅταν ἡ μερικὴ ψυχὴ συντάττῃ ἑαυτὴν πρὸς τὴν ὅλην, συνέπεται καὶ τὸ ὄχημα αὐτῆς τῷ ὀχήματι τῆς θείας ψυχῆς. καὶ ὡς ἡ ψυχὴ μιμεῖται τὴν νόησιν τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ τὸ σῶμα τὴν τοῦ σώματος ἀπεικονίζεται κίνησιν. πρώτη μὲν οὖν ἡ σπορὰ τῶν ὀχημάτων ἐστίν, οὐ μόνον ἐγκόσμιον ἀποφαίνουσα τὴν ψυχήν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τόνδε τὸν ἡγεμόνα συντάττουσα, τὴν ὅλην αὐτῆς σύστασιν. ἄλλο γάρ ἐστιν ἐγκόσμιον εἶναι, καὶ ἄλλο σεληνιακὴν ἢ ἑρμαϊκήν. εἶδος γάρ ἐστι τοῦτο ζωῆς μερικώτερον. καὶ ὡς μὲν ἐμβιβασθεῖσα εἰς ὄχημα, πολῖτις γίγνεται τῆς τοῦ παντὸς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ὡς δὲ ἐσπαρμένη σὺν τῷ ὀχήματι, πολῖτις γίγνεται τῆς σεληνιακῆς περιφορᾶς, ἢ τῆς ἡλιακῆς, ἢ ἄλλης τινός. καὶ πλεονάζει μὲν τῆς ὑπερκοσμίου ζωῆς, ἡ τοῦ ὀχήματος συνάρτησις τῆς ψυχῆς τῆς πρὸς τὸ πᾶν. καὶ ἔστιν οἷον φάσιν τινῶν ἡ μίξεως. προϊὼν δὲ ὁ σπόρος, ἡγεμονίαν αὐτῇ μερικωτέραν ἐφίστησι. μετὰ δὲ τὴν σποράν, μία μὲν ὥρισται γένεσις ἐπὶ πάσης ψυχῆς, δευτέρας δὲ καὶ τρίτας καθόδους λοιπὸν ποιοῦνται κατὰ τὰς ἑαυτῶν αἱρέσεις, μίαν δ᾿ οὖν κοινὴν πάσαις. δεῖ γὰρ πᾶσαν ψυχὴν, εἰς γένεσιν ἐλθεῖν. τοιοῦτον γὰρ τὸ εἶδος τῶν μερικῶν ψυχῶν, ἄνω μένειν ἀτρέπτως οὐ δυνάμενον, κἀνταῦθα λοιπὸν ὑπὸ τοῖς σκήπτροις γίγνεται τῆς εἱμαρμένης, δέχονται δὲ ἐκ τοῦ παντός, καὶ τὸ θνητὸν εἶδος τῆς ζωῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦτο, καὶ σχέσιν ἀναλαμβάνουσι πρὸς ταῦτα φυσικήν. ἀλλ᾿ εὖ μὲν ζήσασαι δύνανται καὶ ἐνταῦθα καθαρεύειν τῶν ἀπὸ τῆς εἱμαρμένης ἐπαγομένων. καθ᾿ ὅσον μὴ πολλὴ ἀνάγκη διὰ τὸ σῶμα κοινωνεῖν αὐτοῖς. τί γὰρ πρὸς τὸν ἐν Θεαιτήτῳ κορυφαῖον, τὸν οὐρανοῦ τε ὑπεραστρονομοῦντα, καὶ μηδὲ ὅπου γῆς ἐστιν εἰδέναι ποιούμενον τὰ ἐκ τῆς εἱμαρμένης, ἐπιστρεφόμενον δὲ πρὸς τὸ σῶμα, κοινωνεῖν ἀνάγκη ταῖς ἀπὸ ταύταις δόσεσι. κρατηθεῖσαι δὲ ὑπὸ τοῦ θνητοῦ τῆς ζωῆς εἴδους, δοῦλαι γίγνονται τῆς εἱμαρμένης. χρῆται γὰρ αὐταῖς ὡς ἀλόγοις τὸ πᾶν, καὶ τοῦτο πάλιν ὑπάρχει μὲν αὐταῖς καὶ ἀφ᾿ ἑαυτῶν. εἵλοντο γὰρ οὕτως, καὶ ἑλόμεναι διαζῶσι, τὸν αὐταῖς πρέποντα βίον. ὑπάρχει δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὅλων, ἄγεται μὲν γὰρ καὶ ἕκαστον, ὡς πέφυκεν, καὶ πᾶν ζωῆς εἶδος χρείαν τῷ παντὶ πληροῖ, καὶ οὐδὲν ἄτακτον, οὐδὲ ἀόριστον ἐν τοῖς ὅλοις ἀφεῖται. πάντα δὲ ἄγεται πρὸς τὸ σύμμετρον τῆς ἑαυτῶν ζωῆς. οὕτως μὲν οὖν αἱ ψυχαὶ κατὰ πρόοδον, ἀπὸ τῆς ἀεὶ εὐτάκτου καὶ πρωτίστης ζωῆς, προέρχονται διὰ τῶν μέσων βίων ἐπὶ τὴν ἐσχάτην καὶ μοιραίαν ζωήν. καὶ ἀπὸ τῆς ὑπὲρ εἱμαρμένην τάξεως, ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης νέμονται νόμοις, καὶ ὑπὸ τὸν θρόνον τῆς ἀνάγκης ὁδεύσασαι, διὰ τῶν μοιρῶν. τὴν δὲ πρώτην γένεσιν ἣν νῦν ὁ φιλόσοφος παραδίδωσι, καὶ ἣν ὁ δημιουργὸς τοὺς εἱμαρμένους νόμους κηρύττων, προαγορεύει ταῖς ψυχαῖς τίνα ποτὲ ῥητέον; οὐ γὰρ ἁπλοῦς ὁ περὶ αὐτῆς λόγος, ἀλλ᾿ ὁ μὲν θεῖος Ἰάμβλιχος, τὴν τῶν ὀχημάτων σποράν, πρώτην γένεσιν ἀποκαλεῖ, καὶ μαρτυρεῖ γε αὐτῷ τὸ ἑξῆς. ἐπήγαγε γὰρ ὡς τοῦτο συνεχές, τὸ δέοι δέ, σπαρείσας αὐτάς. ἄλλος δέ τις τὴν πρώτην γένεσιν τῶν ψυχῶν, τὴν μίαν ἐξηγεῖται κάθοδον. δεῖν γὰρ ἑκάστην τούτων τῶν ψυχῶν, πάντως ὁμιλῆσαι γενέσει. τοῦτο γὰρ ἴδιον αὐτῶν. οὗτος μὲν οὖν ἁπλῶς διορίζεται, μίαν γέ τινα κάθοδον εἶναι ψυχῆς ἑκάστης, ἄλλος δὲ ἀκριβέστερος καὶ τοῦδε λόγος, ὃν ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος παρεδίδου, πάσῃ ψυχῇ μερικῇ, μίαν ἀφορίσασθαι κάθοδόν φησιν οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ καθ᾿ ἑκάστην τοῦ θείου γεννητοῦ περίοδον. οὐδεμίαν γὰρ ψυχήν, οὔτε τῶν ἀχράντων καλουμένων, οὔτε τῶν κακύνεσθαι καὶ πλανᾶσθαι δυναμένων, πᾶσαν περίοδον ἄνω μένειν εἰκός. τὸ γὰρ καθόλου περίοδον μίαν, ἀκλινὲς καὶ ἄτρεπτον διαμένον ἄνω, οὐδὲ καθ᾿ ἄλλην ἔτι κατελθεῖν εἰς γένεσιν δυνατόν. πάντα γὰρ ἀνελιττόμενα τὰ σχήματα τοῦ παντός, ἄπτωτον διεφύλαξεν αὐτήν. ἀεὶ δὲ τὰ αὐτὰ σχήματα πάλιν καὶ πάλιν. ἔτι δὲ ἡ ζωὴ τῆς μερικῆς † ζωῆς, ἐλάττων ἐστὶ τῆς περιόδου τοῦ παντός. ὥστ᾿ εἰ καὶ κατὰ πᾶσαν ταύτην ἤρκεσε πρὸς τὴν ἄνω διανομὴν ἄτρεπτον ἔλαχε τὴν νοερὰν δύναμιν. ζῇ γὰρ ὡσαύτως τὸν ὅλον χρόνον. ὥς τ᾿ εἰ μηδὲν εἰς αὐτὴν καινὸν ὁ σύμπας ἔδρασε χρόνος, ἐξελιττόμενος τῶν ἀεὶ μενόντων ἐστὶν ἐν τῷ κατὰ φύσιν. ἀνάγκη ἄρα πᾶσαν ψυχὴν μερικὴν ἐν ἑκάστῃ περιόδῳ, μίαν ποιήσασθαι κάθοδον, πλείους δὲ ἄλλας ἄλλων, πολλῷ τῷ αὐτεξουσίῳ χρωμένας. ταύτην δὴ τὴν κάθοδον ὁ Πλάτων, πρώτην γένεσιν προσείρηκεν, δηλοῖ δὲ αὐτὸς ὁπόταν διαλεχθεὶς περὶ τῶν μετὰ τὴν πρώτην γένεσιν λέξεων ἐπάγῃ, σφαλεὶς δὲ τούτων, εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει μεταβάλλει. πρώτην ἄρα γένεσιν, τὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ λέγει κάθοδον. ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη μετὰ τὴν σπορὰν γίγνεται τῶν ὀχημάτων, καθ᾿ ἣν πρῶτον ὑφ᾿ εἱμαρμένην τελοῦσι, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε. Δέοι δὲ σπαρείσας αὐτὰς εἰς τὰ προσήκοντα ἑκάσταις ἕκαστα ὄργανα φῦναι ζώων τὸ θεοσεβέστατον. Δεῖν γὰρ μετὰ τὴν εἰς τὰ προσήκοντα ἄστρα σποράν, φῦναι ζώων τὸ θεοσεβέστατον, καὶ οὗτος πρῶτός ἐστιν, εἱμαρμένης νόμος, πᾶσαν ψυχὴν μεριστὴν ἐν ἑκάστῳ περιόδῳ κοσμικῇ γενέσει προσομιλεῖν. ἀνάγκη γὰρ τὴν ταύτης περίοδον ἐλάττονα εἶναι τῆς ὅλης περιόδου, καὶ τοῦτο κοινὸν πάσαις ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων, κατὰ τὴν ἡγεμονίαν τῶν θεῶν. ἄλλαι γὰρ ἐπ᾿ ἄλλων ἀγελαιοκομικὴν ἐπιστασίαν ἐτάχθησαν, καὶ κατὰ τὰς τῶν λόγων προβολάς. καὶ γὰρ τῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν θεόν, αἱ μὲν, τὸν προσήκοντα αὐταῖς αἱροῦνται βίον,

† ψυχῆς

αἱ δέ,

αἱ δέ, οὔ. καὶ αἱ μέν, τοῦ αὐτοῦ θεοῦ κατ' ἄλλην δύναμιν, αἱ δέ, καὶ καθ' ἑτέραν ἀπολαύουσι τάξιν. τί γὰρ εἰ αἱ τῆς μαντικῆς ἡλίου δυνάμεως ἐξηρτημέναι βίον προβάλλοιντο ἰατρικὸν ἢ τελικόν, ἄλλαι δὲ ἑρμαϊκόν, καὶ ἄλλαι σεληνιακόν. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς τρόπος τῆς ἐξαλλαγῆς ἐπ' ἀμφοτέρων. ἔτι δὲ κατὰ τὰς προαιρέσεις διοίσουσι. κἂν γὰρ τέλειον ἀμφότεραι βίον ἕλωνται, δυνατὸν τὴν μέν, ὀρθῶς περὶ αὐτὸν διαγενέσθαι, τὴν δέ, διαστρόφως. ἕκαστος γὰρ τῶν βίων ἐπιδέχεται τὸ εὖ, καὶ τὸ κακῶς. ὥστ' εἰ δεῖ συλλήβδην εἰπεῖν, ἢ ὑπὸ τὴν αὐτὴν τελοῦσαι δύναμιν, καὶ τὸν αὐτὸν αἱροῦνται βίον, καὶ ζῶσιν ὡσαύτως, ἢ ὑπὸ τὴν αὐτὴν μέν, οὐ τὸν αὐτὸν δέ, οὐ δὲ ὡσαύτως, ἢ οὐχ ὑπὸ τὴν αὐτὴν μέν, τὸν αὐτὸν δὲ καὶ ὡσαύτως, ἢ οὐδ' ὑπὸ τὴν αὐτήν, οὔτε ὡσαύτως, οὐδ' ὑπὸ τὸν αὐτόν. αὕτη γὰρ πασῶν ἐσχάτη διαφορότης. οἱ μὲν οὖν τρόποι τοσοῦτοι τῶν διαφορῶν. τριῶν γὰρ ὄντων, ἢ πάντα ἀποφήσομεν, ἢ πάντα καταφήσομεν, ἢ δύο μὲν ἀποφήσομεν, ἓν δέ, καταφήσομεν. ἢ ἔμπαλιν, καὶ τοῦτο τριχῶς, καὶ τὰ ἄκρα πρὸς τὸ μέσον, ἢ τὰ πρῶτα πρὸς τὸ ἔσχατον, ἢ πρὸς τὸ πρῶτον τὰ λοιπά. ἀνάγκη ἄρα τοσαύτας γίνεσθαι τὴν πρώτην τῆς ψυχῆς διαφοράν, τῆς αἱρέσεώς τε καὶ τῆς ζωῆς. κοινὸν δὲ ὡς εἴρηται πᾶσιν ἡ μία καθ' ἑκάστην περίοδον κάθοδος. ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο φησὶν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, μόνη παρὰ τὰς ἄλλας, πλεονάκις κατιέναι ἠναγκασμένη. συμμιγὲς ἄρα ἐνταῦθα τούτων τῷ ἀναγκαίῳ τὸ ἐφ' ἡμῖν. ὅσῳ γὰρ με[illegible]κώτερον γίγνεται τὸ αὐτεξούσιον, τοσούτῳ πλέον ἐλαττοῦνται, κατὰ τὴν δύναμιν. ἐνταῦθα δὲ τῶν θείων ψυχῶν, καὶ τῶν δαιμονίων, ἀπόλυτος ἡ ζωή, καὶ ἄφετος καὶ ῥᾴστη, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐξῃρημένη, καὶ παρ' ἑαυτῶν ἄρα ποιοῦνται τὰς πρώτας αἱ ψυχαὶ καθόδους, καὶ ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης ἄγονται. καὶ πλέον μέν, ἐν ταύταις τὸ αὐτεξούσιον. ὅτι κατ' οὐσίαν ταῖς ψυχαῖς, ἔστι μὲν καὶ τὸ εἱμαρμένον. εἰ γὰρ ὁ ἐν αὐταῖς εἱμαρμένος νόμος, ἐνταῦθα τὴν πρώτην αὐτὰς ἄγει γένεσιν, πολλῷ μᾶλλον ὁ ἐν τῷ παντὶ νόμος, τοῦτο δρᾷ, καὶ ἡ τῆς εἱμαρμένης δύναμις. κατίασι δὲ τὴν πρώτην κάθοδον, ἢ απαρεῖσαν περὶ τοὺς ἐμφανεῖς θεούς. ἵνα δὴ καὶ σωτῆρας αὐτοὺς ἔχουσι τῆς περὶ τὴν γένεσιν πλάνης, καὶ ὡς οἰκείους ἐπικαλῶνται προστάτας. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον ἐπὶ τῆς γῆς ζῷα συνίστανται διὰ τῶν τοιούτων ψυχῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις στοιχείοις, οὐδὲ ἄνθρωπος μόνον, τοῦτο γὰρ ἡμῖν γνώριμον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ζῷα, θειότερα μέν, γεννητὰ δὲ ὅμως. οὐ γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἀϊδίων ζώων, ὑφέστη τὸ ὀλιγοχρονιώτατον. ἀλλὰ τὸ διαρκέστερον διεξάγον τὸν βίον, καὶ πρὸ τῶν ἐπικηροτάτων εἶναι δεῖ, τὰ μακροβιώτατα τῶν λογικῶν ζώων. καὶ ταῦτα πάντα κοινῶς περιέλαβεν εἰπών, φῦναι ζώων τὸ θεοσεβέστατον. τοῦτο γὰρ ἐφαρμόζει πᾶσιν ὡς εἰπεῖν τοῖς νοῦ μετέχειν, καὶ πρὸς θεοὺς ἐπιστρέφειν δυναμένοις, διὰ δὲ λοιπὸν περὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐν τοῖς ἐχομένοις διατάττεται. ❝ Διπλῆς δὲ οὔσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ κρεῖττον τοιοῦτον εἴη γένος, ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ. ❝ Ἤδη μὲν καὶ ἄνθρωπος ὑφέστη, κατὰ τὰς δημιουργικὰς νοήσεις, καὶ πᾶν τὸ θνητόν, διαιρῶν δὲ ὁ λόγος, πρῶτον ὑφίστησι τὸ κρεῖττον ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἔπειτα οὕτω τὸ καταδεέστερον. οἶδε καὶ ὅτι καὶ τῷ δημιουργικῷ νῷ, καὶ ταῖς θειοτάταις τῶν ἀρχῶν, οἰκειότερόν ἐστι τὸ ἄρρεν καὶ συγγενέστερον ταῖς ἀτρέπτοις καὶ ἀχράντοις ψυχαῖς. διὸ παρὰ τὴν πρώτην κάθοδον εἰς ἄνδρας ἄγει τὰς ψυχάς. οὕτω γὰρ καὶ ἐν Φαίδρῳ πεποίηκε, τὴν γοῦν πλεῖστα ἰδοῦσαν, εἰς γονὴν ἤγαγεν ἀνδρός, καὶ ἐκεῖ, καὶ τὴν δευτέραν ὁμοίως καὶ τρίτην, καὶ μέχρι τῆς ἐνάτης. τί οὖν δὴ φήσομεν, ἀδύνατον εἶναι ψυχὰς νεοτελεῖς εἰς γυναῖκας ἐλθεῖν; ἢ τοῦτο καὶ ἀναγκαῖον ἐστι τὴν ἀποκαταστατικῶς ζωσομένην, εἰς ἀνδρὸς βίον ἐλθεῖν, ἢ καὶ εἰς γυναικὸς φύσιν ἐλθοῦσα, ζήσεται τοιοῦτον βίον. πῶς ἔτι κοινὰς τὰς ἀρετὰς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐροῦμεν. εἰ γὰρ αἱ μέν, οὐδέποτε ζήσουσι καθαρτικῶς, αἱ δέ, ἀποκαταστατικοὺς πολλάκις ποιοῦνται βίους, οὐκέτι κοιναὶ λέγοιντ' ἂν αὐτοῖς αἱ ἀρεταί. πρὸς δέ, καὶ ἄτοπον, τὸν μὲν Σωκράτην παρὰ τῆς Διοτίμας τὰ ἐρωτικὰ μαθόντα δι' αὐτῶν ἀναπέμπεσθαι πρὸς τὸ αὐτὸ καλόν. τὴν δὲ Διοτίμαν αὐτὴν τὴν ἀναγωγόν, καὶ τῇ σοφίᾳ διαφέρουσαν, μὴ τυγχάνειν τοῦ αὐτοῦ τῆς ζωῆς εἴδους. διότι σῶμα περιέφερε γυναικεῖον. εἰ δὲ καὶ γυναῖκας ἀποκαταστατικῶς διαζῆν συγχωρήσομεν, ἄτοπον. ἀνιέναι μὲν ἀπὸ ταύτης ὡρμημένας τὰς τῆς φύσεως ψυχάς, κατιέναι δὲ ἐκ τοῦ νοητοῦ μηδαμῶς εἰς αὐτήν. ἐγγυτέρω γάρ εἰσι πτερορρυήσασαι τοῦ χείρονος, ἢ πτερωθεῖσαι, καὶ δι' ὧν ἡ κάθοδος, διὰ τούτων ἡ ἄνοδος. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας δῆλον. εἰδὲ γάρ τοι Σίβυλλα προελθοῦσα εἰς φῶς, καὶ τὴν τάξιν ἑαυτῆς, καὶ ὡς ἐκ θεῶν ἥκει δεδήλωκεν, εἰμὶ δ' ἐγὼ μέση τε θεῶν εἰποῦσα μέση τε ἀνθρώπων. ἐχέτω μὲν οὖν ταῦτα, τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀνάγκην. ὁ δὲ Πλάτων τὴν κατὰ φύσιν πρόοδον καὶ ὕφεσιν τῆς ζωῆς παραδιδούς, πρῶτον μὲν εἰς ἀνδρὸς γένεσιν ἄγει τὴν ψυχήν, ἔπειτα εἰς γυναικός, καὶ τρίτον εἰς θηρίον. κάτεισι γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀχράντου καὶ ἀΰλου τῆς ζωῆς εἴδους, εἰς ἐρρωμένον μὲν καὶ νοῦν ἐπέχον. ἀλλ' ἔνυλον. ἐκ τούτου δέ, εἰς ἔνυλον ἅμα καὶ ἀσθενές, ἀλλὰ νοερᾶς ζωῆς δεκτικόν. ἐκ τούτου δὲ καὶ εἰς τὸ νοῦ παντελῶς ἄμοιρον. οὕτω δὲ καὶ ἐν Πολιτείᾳ τὰς ὑφέσεις παραδιδοὺς τῆς ζωῆς, ἀπὸ μὲν ἀριστοκρατικοῦ, ποιεῖ τιμοκρατικόν, ἀπὸ δὲ τούτου, τὸ ὀλιγαρχικόν, ἀπὸ δὲ τούτου, τὸ δημοκρατικόν, ἀπὸ δὲ τούτου τὸ τυραννικόν, καὶ τὸ δυνατὸν φαίη τις ἄν, καὶ ἀπὸ τοῦ τιμοκρατικοῦ γενέσθαι τυραννικόν, καὶ ἀπὸ ἀριστοκρατίας, δημοκρατίαν. ἀλλ' αὐτὸς τὴν κατὰ μικρὸν ὑφιζάνουσαν ὑπογράφει μετάστασιν τῶν πολιτικῶν, καὶ ταῦτα δὴ καὶ ἐν τούτοις, εἰς ἄνδρας ἄγει τὰς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κατιούσας ψυχάς. ποιεῖ γὰρ ἀπ' αὐτοῦ ζῷον, ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ, παρὰ τὸ τῆς φύσεως ἁδρόν, τὴν ἐπωνυμίαν λαβόν. καθὸ δὴ καὶ οἰκειότερόν ἐστι ταῖς ἄρτι κατιούσαις

ψυχαῖς, καὶ ἀρκείτω ταῦτα πρὸς τὴν εἰρημένην ἐπίστασιν περὶ τῶν πρώτων καθόδων. λάβωμεν τοίνυν πόρισμα, ἐκ τούτων συναγαγόντες, ὡς ἄρα οὐκ ἔχει χρονικὴν ἀρχὴν ἡ δημιουργία καὶ τόδε τὸ πᾶν. εἰ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς τινος γέγονεν, ἀνάγκη καὶ τὴν κάθοδον τῶν ψυχῶν, ἀπ' ἀρχῆς τινος γεγονέναι, καὶ εἶναί τινα τὴν πρωτίστην κατιοῦσαν ψυχήν. ἀλλὰ μὴν τὴν πρωτίστην ἑκάστης κάθοδον, εἰς ἀνδρὸς ἄγει γένεσιν. ἐκείνην ἄρα τὴν ἄνδρα ποιήσασαν, ἀνάγκη μὴ διὰ θήλεος γενέσθαι, μὴ δὲ διὰ τοῦτο προελθεῖν εἰς τὴν γένεσιν, οὔπω θήλεος ὄντος. ἀλλ' οὐδὲ ἄνδρα ποιήσασαν, τοῦ θήλεος παράγεσθαι γένεσιν, εἴπερ δυνατὸν μὴ ἐξ ἄρρενος καὶ θήλεως γενέσθαι τὸ θῆλυ, ἀλλ' ἐξ ἄρρενός τινος μόνον. εἰ δὴ ταῦτα, ἀδύνατα, ἀδύνατον μὲν ἐστι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. ἀεὶ δὲ ψυχαὶ κατίασιν εἰς ἄρρενα γένη, πρὸ τῶν θηλέων γιγνόμενα ἐξ αὐτῶν. καὶ ὁ δημιουργὸς λέγει, τὸ ἀεὶ γιγνόμενα ἐν τῷ παντί, καὶ οὐ κατὰ χρονικὴν λαβόντα ποτὲ ἀρχήν. τί οὖν φαίη τις αὖ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ; πῶς φατέον; ἆρ' οὐχὶ καὶ ἐν αὐταῖς εἶναι ταῖς ψυχαῖς καὶ εἶναι καὶ τούτων, τὰς μὲν, ἀρρενωπούς, τὰς δὲ, θηλυπρεπεῖς; καὶ πῶς οὐχὶ καὶ τοῦτο ἀναγκαῖον. εἰ γὰρ ἔστι μὲν καὶ ἐν θεοῖς πρώτως, ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐσχάτως, δεῖ δήπου καὶ ἐν τοῖς μέσοις εἶναι. πόθεν γὰρ ἡ μέχρι τοῦ αἰσθητοῦ πρόοδος αὐτοῖν, ἢ διὰ τῆς μέσης οὐσίας. ἔτι δὲ καὶ εἴ τι ζωὴν ἀπετέλεσεν, ψυχὴν ἑκάστην συνάψας αὐτῇ τὸ ὄχημα, πάντως ἀνάγκη καὶ τὴν τοῦ ἄρρενος αὐτῆς καὶ θήλεος συνεμφαίνεσθαι διαφοράν. ζωῆς γὰρ αὕτη διαίρεσις. μή ποτε οὖν δοτέον μὲν καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς ταῦτα; καὶ πῶς γὰρ οὐ μέλλουσιν ὁμοιοῦσθαι τοῖς ἡγεμόσι θεοῖς, καὶ ὥσπερ τὴν ἄλλην μορφὴν, ἔχουσιν ἀπ' ἐκείνων, οὕτω δὴ καὶ τὴν ἰδιότητα παραδέχεσθαι τοῦ τε ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος παρ' αὐτῶν, οὐ μὴν καὶ ἐν τῇ γενέσει διῃρῆσθαι κατὰ τὰ γένη τῶν τῇδε ζώων, τάς τε ἀρρενωπούς, καὶ τὰς θηλυπρεπεῖς ψυχάς. ἀλλ' ὥσπερ τὰ ἤδη τῶν βίων, οὕτω δὴ καὶ τὰς δυνάμεις ταύτας ἐπαλλάττειν. τὰς μὲν, ἐπὶ πλέον θηλυνομένας, τὰς δὲ, ἐπὶ τὸ ἀδρότερον τῶν εἰδῶν κατιούσας. καὶ γὰρ τὸ ἐνταῦθα περατοειδές, τῶν ἐκεῖ ἀπείρου, μᾶλλον ἄπειρον. ὥς τε ἐπὶ τὸ χεῖρον μὲν, ἔσται πάντως ἡ πτῶσις. τὸ δὲ χεῖρον, ὅτε μὲν, ἐπὶ τὸ ἐγγύτερον τοῦ κρείττονος, ὅτε δὲ ἐπὶ τὸ πορρώτερον μὲν, ἀνάλογον δὲ, τῷ ἐκεῖ τεταγμένον. οὕτω δὴ καὶ σεληνιακὴν ψυχὴν, εἰς ἀνδρὸς κατιέναι φύσιν κατὰ τὴν μουσαίου φασί, καὶ ἀπολλωνιακὴν, καθάπερ ἱστοροῦσι τὴν Σίβυλλαν. καὶ δηλοῖ, τὸ μὲν, διῃρῆσθαι καὶ ἐκείνας κατὰ τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ καὶ τὸ κοινὸν ἐκ τούτων, ὁ τοῦ Ἀριστοφάνους ἐν Συμποσίῳ μῦθος, τὸ δὲ μὴ πάντως τὰς μὲν ἀρρενίας εἰς ἀνδρῶν ἰέναι γενέσεις, τὰς δὲ θηλείας εἰς γυναικῶν, ὁ Τίμαιος λέγων πᾶσαν ψυχὴν τὴν πρώτην κάθοδον εἰς ἄνδρας ποιουμένην, καὶ τοῦτο κατὰ φύσιν αὐτῆς, διότι καὶ ἐν ταῖς θηλείαις, ἡ αἰτία περιέχεται, τοῦ ἐν τοῖς ζῴοις, ὡς ἑπομένου ἄρρενος.

Ὁπότε δὴ σώμασιν ἐμφυτευθεῖεν ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ μὲν πρόσιοι, τὸ δὲ, ἀπίοι τοῦ σώματος αὐτῶν.

Ταῖς ψυχαῖς ἄνω μενούσαις καὶ παρὰ τῷ πατρί, νοήσεως πληρουμέναις ἀπὸ τῶν νοερῶν, οὐδὲν δεῖ τῆς θνητοειδοῦς ζωῆς. ἀΰλοις γὰρ καὶ καθαροῖς καὶ ἀστροειδέσιν ὀργάνοις χρῶνται, καὶ συμπεριπολοῦσι μετὰ τῶν θεῶν, καὶ συνδιοικοῦσι τὸν ὅλον κόσμον. κατελθούσαις δὲ εἰς γένεσιν, καὶ σώματος ἁψαμέναις ἐνύλου, καὶ φύσιν ἐπίρρυτον, καὶ ἀπόρρυτον λαχόντος, ἀναγκαία γέγονεν ἡ τῆς θνητῆς ζωῆς συνάρτησις ὑφισταμένη, παρά τε αὐτῶν τῶν ψυχῶν. διότι καὶ τὰς ἀκρότητας αὐτῶν ἐν τῷ πνεύματι προεῖχον. ἐκείνη γὰρ ἡ τῆς αἰσθήσεως ἀρχή, καὶ παρὰ τῶν νέων θεῶν. παρὰ μὲν τῶν ψυχῶν, διότι κρατοῦσι τῆς ἀλόγου πάσης ζωῆς, καὶ κοσμοῦσιν αὐτήν, οὐκ ἂν δὲ ἐκράτουν οὐδὲ ἐκόσμουν, μὴ καὶ τῆς οὐσίας αὐτῆς κατ' αἰτίαν ἐξηγούμεναι. παρὰ δὲ τῶν νέων θεῶν, διότι τὰ μέρη μετὰ τῶν ὅλων ἐνεργεῖ, καὶ τὸ γόνιμον ταῖς μερισταῖς ὑπάρχει ψυχαῖς, κατὰ τὴν πρὸς τὰ ὅλα σύνταξιν. εἰ τοίνυν ὁπότε σώμασιν ἐμφυτευθεῖεν αἱ ψυχαί, τότε οἱ νέοι θεοὶ παράγουσι τὴν θνητὴν ζωήν, καὶ ἄλλο ζῷον ποιοῦσι θνητόν, ἄλλη μέν ἐστιν ἡ ἐμψυχία τοῦ ἐνύλου σώματος, εἴτε ἐν ἁπλοῖς χιτῶσιν ὑφέστηκεν, εἴτε ἐν συνθέτοις καὶ ὀστρείνοις, ἄλλη δὲ ἡ ἐν τῷ ὀχήματι τῆς ψυχῆς. καὶ τὴν μὲν, ὁ δημιουργὸς ὑφίστησιν ἀθάνατον οὖσαν, τὴν δὲ, οἱ νέοι θεοί, θνητὴν ὑποστᾶσαν ἐξ ἀρχῆς. διότι σωμάτων ἐνύλων ἀχώριστός ἐστι, καὶ ἡ μὲν τοῦ ὀχήματος ἰδία ζωή, διαφέρει τῶν λοιπῶν, ὡς ἀθάνατος θνητοειδῶν, ἡ δὲ ἐν τοῖς ἁπλοῖς χιτῶσι, τῆς ἐν τῷ συνθέτῳ σώματι. διότι, αὕτη μὲν, τῇ κράσει συνέπεται τοῦ σώματος, ἐκείνη δὲ καὶ παιδεύεται, καὶ κρατεῖν δύναται τῶν σωματικῶν κράσεων. τριττὰ οὖν τὰ ὀχήματα, ἢ ἁπλοῦν καὶ ἄϋλον, ἢ ἁπλοῦν καὶ ἔνυλον, ἢ σύνθετον καὶ ἔνυλον. καὶ ζωαὶ τούτων τρεῖς, ἡ μὲν, ἀθάνατος, ἡ δέ, πολυχρονιωτέρα τοῦ σώματος, ἡ δέ, συναπολλυμένη τῷ σώματι. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον, τὸ δὲ ἐμφυτευθεῖεν, τὴν γενεσιουργὸν δηλοῖ σποράν μετὰ τοῦ συμφαίνειν, καὶ ὅτι ζωῆς εἶδος αὐτοτελές. ὥσπερ τὸ φυτὸν, εἰς ἄλλην ἐγκεντρίζεται φύσιν. καὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης προσκείμενον, ἔνυλον δηλοῖ σποράν, ἀλλ' οὐχὶ θείαν τε καὶ οὐρανίαν.

Πρῶτον μὲν, αἴσθησιν ἀναγκαῖον εἴη πᾶσιν ἐκ βιαίων παθημάτων σύμφυτον γενέσθαι, δεύτερον δέ, ἡδονῇ καὶ λύπῃ μεμιγμένον ἔρωτα. πρὸς τούτοις φόβον, καὶ θυμόν, ὅσα τε ἑπόμενα αὐτοῖς, καὶ ὁπόσα ἐναντίως πέφυκεν.

Πᾶσαν τὴν ἔνυλον καὶ θνητοειδῆ ζωήν, ἐν τρισὶν ὅροις περιέλαβεν ὁ δημιουργός, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῆς ἐνέθηκε ταῖς ψυχαῖς, ἵνα καὶ κρατῶσιν αὐτῆς. οὐ γὰρ ἀλλαχόθεν τὸ κρατεῖν, ἢ ἐκ τῆς κατ' οὐσίαν προηγήσεως. ἔστιν οὖν καὶ ἡ ἄλογος ζωὴ νοερῶς μὲν, ἐν τῷ δημιουργῷ, λογικῶς δὲ ἐν ταῖς ψυχαῖς. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ὅπου καὶ τὸ σῶμα ἀσωμάτως ἐστὶν ἐν ταῖς νοηταῖς τῶν πάντων αἰτίαις. ἀλλὰ δὴ τίνα φῶμεν ἑκάστην τούτων τῶν δυνάμεων, ἢ τὴν ἐκ βιαίων παθημάτων αἴσθησιν σωμα

πειδῆ

τοσαύτην ζωὴν, καὶ ἔνδρον ἐροῦμεν. γνωστικὴν τῶν προσπιπτόντων ἔξωθεν, καὶ διὰ ὀργάνων τὴν γνῶσιν ποιουμένην ταύτην, καὶ οὐχ ἑαυτῆς οὖσαν, ἀλλὰ τῶν χρωμένων, καὶ συμμεμιγμένην τοῖς ἐνύλοις ὄγκοις, καὶ μετὰ πάθους ἃ γιγνώσκει γιγνώσκουσαν. οὐ γὰρ πᾶν πάθος παρὰ τὸ ζῶον συνιστάμενον αἴσθησιν ἡμῖν ἑαυτοῦ δίδωσιν, ἀλλὰ τὸ σεισμὸν πολὺν ποιῆσαν, ὥς φησιν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης. δεῖ γάρ τινα περὶ τὰ αἰσθητήρια γενέσθαι σεισμόν. οὔτε γὰρ τὰ ἐν ψυχῇ κινήματα διαδίδοται πάντα, καὶ μέχρι τοῦ σώματος, ἀλλ' ἔστιν ἃ τῆς ψυχῆς ἐστιν αὐτοῖς καθ' ἑαυτήν, ὥσπερ νοερά ἐστιν. οὔτε πάντα τὰ περὶ τὸ σῶμα διατείνει καὶ μέχρι ψυχῆς, ἀλλ' ἔστι τινὰ καὶ μέχρι τοῦ σώματος, δι' ἀμυδρότητα τὴν ψυχὴν οὐ δυνάμενα κινεῖν. γίγνεται οὖν αἴσθησις, οὐκ ἐκ πάντων παθημάτων, ἀλλὰ τῶν βιαίων, καὶ σεισμὸν πολὺν ποιούντων. καὶ αὕτη μὲν ἡ θνητοειδὴς αἴσθησις, μεριστὴ καὶ πάθεσι συμμιγῆ ποιουμένη τὴν κρίσιν, καὶ ἔνυλος. ἄλλη δέ ἐστιν, ἡ πρὸ ταύτης αἴσθησις, ἐν τῷ ὀχήματι τῆς ψυχῆς, ὡς πρὸς ταύτην ἄϋλος, καὶ καθαρὰ καὶ γνῶσις, ἀπαθὴς αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, μορφῆς δὲ οὐκ ἀπηλλαγμένη. διότι καὶ αὕτη σωματοειδής ἐστιν, ὡς ἐν σώματι λαχοῦσα τὴν ὑπόστασιν. καὶ ἐκείνη μὲν ἡ αἴσθησις, τῇ φαντασίᾳ τὴν αὐτὴν ἔχει φύσιν. τὸ γὰρ εἶναι, κοινὸν ἀμφοῖν, ἀλλ' ἔξω μὲν προϊοῦσα, καλεῖται αἴσθησις, ἔνδον δὲ μένουσα, καὶ ἐν τῷ πνεύματι θεωροῦσα τὰς μορφὰς καὶ τὰ σχήματα, φαντασία. καὶ καθόσον δὲ μερίζεται περὶ τὸ πνεῦμα, αἴσθησις. ἔστι γὰρ βάσις μὲν τῆς λογικῆς ζωῆς ἡ δόξα, κορυφὴ δὲ, ἡ φαντασία τῆς δευτέρας. καὶ συνάπτουσιν ἀλλήλαις, ἥτε δόξα καὶ ἡ φαντασία, καὶ πληροῦται δυνάμεων ἡ δευτέρα παρὰ τῆς κρείττονος. ἡ δὲ μέση, τῆς ἀλόγου ζωῆς, τῶν μὲν ἄνωθεν τύπων δεκτός ἐστι, τῶν δὲ ἔξωθεν, δεκτική ἐστι μόνων, κοινὴ δὲ ὅμως ἐστὶ καὶ αὕτη παθητικῶς γιγνώσκουσα τὸ αἰσθητόν. ἡ δὲ ἔνυλος αἴσθησις, τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων ἐστὶ μόνων καὶ τῶν κινούντων αὐτήν, ἐν ἑαυτῇ τὰ θεάματα κατέχειν οὐ δυναμένη, μεριστὴ οὖσα καὶ οὐ μία. διῄρηται γὰρ περὶ τοῖς αἰσθητηρίοις. ἄλλη οὖν ἡ ἀπαθὴς αἴσθησις καὶ κοινή, ἄλλη ἡ κοινή, παθητικὴ δὲ, ἄλλη ἡ διῃρημένη καὶ ἐμπαθής. καὶ ἡ μέν ἐστι τοῦ πρώτου ὀχήματος, ἡ δὲ, τῆς ἀλόγου ζωῆς, ἡ δὲ, τῆς ἐμψυχίας τοῦ σώματος. μετὰ δὲ τὴν αἴσθησιν, τὴν ἐπιθυμίαν ἔταξεν. ἔστι δὲ αὕτη ζωὴ μὲν, καὶ αὐτὴ σωματοειδής, ἀνυφαίνουσα δὲ ἀεὶ τὸ σῶμα, καὶ παραμυθουμένη τὰς χρείας τοῦ σώματος. περὶ ἣν καὶ λύπη θεωρεῖται καὶ ἡδονή. πάρεστι μὲν γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις μορίοις τῆς ψυχῆς, ταῦτα τὰ πάθη. καὶ γὰρ ἐν λόγῳ καὶ ἐν θυμῷ λάβοις ἂν ἡδονὰς καὶ λύπας. ἡ δὲ σωματικὴ λύπη καὶ ἡδονή, γίγνεται κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν. τοῦ γὰρ σώματος, ἡ μὲν εἰς τὸ παρὰ φύσιν ὁδός, καὶ ἡ στέρησις τῆς ζωῆς, τὴν λύπην ἀπεργάζεται, ἡ δὲ ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν ἐπάνοδος, καὶ ἡ πρὸς τὴν ζωὴν ἀνάρμοσις, ἡδονήν· καὶ τὸ συνελλόμενον ἐν τούτοις ἢ διαδεχόμενον, ἐστὶ τὸ ἐπιθυμητικόν. ἐπειδὴ δὲ, πρωτουργὰ μέν ἐστι τὰ δύο ταῦτα πάθη, καὶ πηγαὶ τῶν ἄλλων παθῶν, ὡς αὐτὸς ἐν τε Φιλήβῳ, καὶ ἐν τοῖς νόμοις εἴρηκε, διὰ τῆς μίξεως τούτων καὶ τοῖς ἄλλοις πάθεσι τὴν γένεσιν δούς, καὶ τὸν ἔρωτα μίξιν προσηγόρευσεν ἡδονῆς καὶ λύπης. τῶν γὰρ ἁπάντων ἐστὶν ὁ ἔρως, καὶ καθ' ὅσον μὲν προβέβληται ἐν αὐτῷ τὸ ἐραστόν, ἡδονῇ σύνεστιν, καθ' ὅσον δὲ οὔπω, καὶ ἐνεργείᾳ πάρεστιν αὐτῷ, λύπῃ συμμιγής ἐστιν. διὰ δὲ τοῦ ἔρωτος, τὴν σύμπασαν ζωὴν τῆς ἐπιθυμίας ἐχαρακτήρισεν, διότι σφοδρότατόν ἐστι τοῦτο περὶ αὐτὴν τὸ πάθος. τρίτον τοίνυν ἀπηριθμήσατο τὸν θυμόν. ζωὴ δὲ καὶ θυμός, ἀλλ' ἀποσκευαζομένη πᾶν τὸ λυποῦν, καὶ ἐνοχλοῦν τῷ σώματι. διὸ καὶ φόβος αὐτὸν ἐνοχλεῖ τῆς τοῦ σώματος φθορᾶς, ὑπεροχή τε καὶ ἔλλειψις θεωρεῖται περὶ αὐτόν, οἷον θρασύτης καὶ δειλία, καὶ τὰ ἑπόμενα τούτοις, φιλοτιμίαι, φιλονεικίαι, καὶ πάντα ὁπόσα κατὰ τὴν περὶ τὰ θνητὰ γίγνεται ποίαν, τῆς ἄνω ψυχῆς, τῇ ζωῇ ταύτῃ χρωμένης, εἰς τὴν τοῦ σώματος κίνησιν. αὗται μὲν αἱ τρεῖς δυνάμεις, αἱ γενεσιουργοί, τάξιν δὲ ἔχουσι τοιαύτην. κατὰ τὴν γενέσεως πρόοδον, εὐθὺς μὲν γεννηθὲν τὸ σῶμα, μεταλαγχάνει τῆς αἰσθήσεως. οὐ δὲ γὰρ ἂν εἴη ζῶον, οὐδὲ ὄρεξιν ἂν σχοίη, μὴ αἰσθητικὸν γεγονός. αἱ μὲν γὰρ ὀρέξεις, μετὰ αἰσθήσεως, † οὐ πάντως μετὰ τῶν ὀρέξεων. † αἱ δὲ διὸ καὶ μᾶλλον τῷ αἰσθητικῷ τὸ ζῶον, ἢ τῷ ὀρεκτικῷ χαρακτηρίζουσι. μετὰ δὲ τὴν αἴσθησιν, ἡδόμενον φαίνεται καὶ λυπούμενον. συνελλόμενον δὲ ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ψύξεως, ἀναθαλπόμενον δὲ ὑπὸ τῶν σπαργάνων καὶ πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἀγόμενον. μετὰ δὲ τὴν ἐπιθυμίαν προϊούσης τῆς ἡλικίας, καὶ θυμούμενον. ἤδη γὰρ ὁ θυμός, δύναμίς ἐστιν ἀδροτέρας φύσεως. διὸ καὶ τῶν ἀλόγων ζώων, τὰ μὲν ἐνυλότερα, κατ' ἐπιθυμίαν ζῇ μόνην, καὶ λύπης μετέχει καὶ ἡδονῆς. τὰ δὲ τελεώτερα, θυμοειδεστέραν ἔλαχε ζωήν. πρὸ δὲ τούτων τῶν ὀρέξεων, ὥσπερ εἴπομεν καὶ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως, ἔστι τις αὐτῶν ἐν τῷ πνεύματι τῆς ψυχῆς, ἀκρότης ὁρμητική τις δύναμις, καὶ κινητικὴ μὲν τοῦ πνεύματος, φρουρητικὴ δὲ καὶ συνεκτική, τῆς οὐσίας αὐτοῦ, ποτὲ μὲν, ἐκτεινομένη καὶ μερίζουσα ἑαυτήν ποτὲ δὲ εἰς ὅρον καὶ τάξιν ἀγομένη, καὶ ὑπὸ τοῦ λόγου μετρουμένη.

« Ὧν εἰ μὲν κρατήσοιεν, ἐν δίκῃ βιώσοιντο, κρατηθέντες δὲ, ἀδικίᾳ. »

Πῶς οὖν κρατοῦσι τῶν σωματικῶν τούτων ζωῶν, ἢ τὰς αἰτίας αὐτῶν ἔχειν. καὶ γὰρ ταύτας ἐμμελεστέρας δι' ἐκείνων ἀποτελοῦσι. πᾶν γὰρ τὸ κατὰ φύσιν θυμῶν κρατικόν, ἔχει τῶν κρατουμένων ἐν ἑαυτῷ λόγον. ἵνα καὶ πρὸς τοῦτο βλέπων, ἀφορίζῃ τὰ μέτρα τῆς κινήσεως αὐτοῦ. πλήττεται γὰρ ὁ περὶ τὸ στῆθος θυμὸς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως. ἀλλὰ καὶ τὸ πλεῖστον θυμός, ἀλλ' οὗτος μὲν, ἤδη πεπαίδευται. κοσμεῖ δὲ καὶ τὸν ἔξω θυμόν, ἵνα ἔνδικον ποιῆται τὴν κίνησιν. εἰ δὲ ἐπέτρεψε τοῖς πάθεσι καὶ τῇ ἐνύλῳ κινήσει, πάντως ἂν τὴν ἄλλην τῆς ψυχῆς εὐταξίαν διέφθειρε. κρατήσασαι οὖν αἱ ψυχαὶ τῶν ἐνύλων παθῶν καὶ κοσμήσασαι τὰς ἔνδον ζωάς, ἐνδίκως βιοῦσι, κρατηθεῖσαι δέ, εἰς ἀδικίαν ἀπολισθαίνουσιν. ἑπόμεναι γὰρ ταῖς ἀμέτροις ὀρέξεσι τοῦ σώματος ἀκόσμους ἔχουσι καὶ τὰς αὐτῶν δυ-

νάμεις. καὶ παρὰ τὸ δέοντος ἐκτεινομένας περὶ τὴν γένεσιν. πῶς δὲ ποτὲ ἕπονται δίκῃ, ποτὲ δὲ οὔ. πάλαι γὰρ εἴρηται περὶ αὐτῶν, τὸ τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ἡμῖν ἐθελόντων ἕπεσθαι. μή ποτε οὖν ἀεὶ μὲν ἐθέλουσιν ἕπεσθαι δίκῃ καὶ θεοῖς, οὐκ ἀεὶ δὲ ἕπονται κατὰ τοὺς ἐν Γοργίᾳ λόγους, οἳ διορίζουσι τήν τε ἀληθινὴν βούλησιν, καὶ τὴν φαινομένην δόκησιν, ἢ καὶ μή ποτε δίκῃ καὶ θεοῖς ἕπονται ἐν οἷς ἡγεμονοῦν ἐστι τὸ θεῖον. ὁ γὰρ τὰ ἀγαθὰ βουλόμενος δίκῃ ἕπεσθαι ἐθέλει. τοῦτο γὰρ εἶπεν ἐν ἐκείνοις ἡγεμονοῦντε ἐν αὐτοῖς, τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ἡμῖν ἐθελόντων ἕπεσθαι. κατὰ φύσιν γὰρ ἕπεται τὸ μὲν ἐν ἡμῖν θεῖον, τῇ δίκῃ, τὰ δὲ ἄλογα τῆς ζωῆς εἴδη, τῷ ἐν ἡμῖν θείῳ. Καὶ ὁ μὲν εὖ τὸν προσήκοντα χρόνον βιοὺς, πάλιν εἰς τὴν τοῦ συννόμου πορευθεὶς οἴκησιν ἄστρου, βίον εὐδαίμονα ἕξει. Πάλιν καὶ ταῦτα γίγνεται μὲν καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ψυχῶν. αὐτοκίνητοι γὰρ οὖσαι τάττουσιν ἑαυτὰς εἰς τὸν πρέποντα τόπον. γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῆς εἱμαρμένης. διορίζει γὰρ ἐκείνη τὰς οἰκείας λήξεις ἑκάστης, καὶ συναρμόζει τοῖς οἰκείοις εἴδεσι τῆς ζωῆς. γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν διακοσμούντων τὸ πᾶν. πᾶσι γὰρ ἐκεῖνοι τὸ κατ' ἀξίαν διανέμουσι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν δίκην, ἐκ μέσης τῆς ἡλίου σφαίρας ἐπὶ τὸ πᾶν προϊούσας, τὰ πάντα κατ' εὐθεῖαν λέγουσιν. ἀλλ' ὥσπερ ἐν τοῖς ὅλοις ἡ δίκη τῷ Διΐ συνεπομένη τῶν ἀπολειπομένων ἐστὶ τοῦ θείου νόμου τιμωρός, οὕτω καὶ ἡ περὶ τὰς ψυχὰς ἐνέργεια τῆς δίκης, κατακοσμεῖ, τὰς ἐπιλελημμένας τῶν εἱμαρμένων νόμων, καὶ τὴν χείρονα ζωὴν, ἀντὶ τῆς ἀμείνονος ἀλλαξαμένας. ταῦτα μὲν εἰρήσθω κοινῇ περὶ τούτων. τίς δὲ ὁ προσήκων χρόνος, καὶ τί τὸ σύννομον ἄστρον, καὶ τίς ὁ εὐδαίμων βίος; ὁ μὲν οὖν προσήκων χρόνος ἐστὶν, ὃ οἷον αὐτὸς ἀφώρισεν ἐν Φαίδρῳ, ταῖς ἐντεῦθεν περιαγομέναις μετὰ τὴν πρώτην γένεσιν, ὁ χιλιέτης, ἤ τις ἄλλος τοιοῦτος. ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν φιλόσοφον βίον ἑλομένων οὗτος ὁ χρόνος, οὕτως ἐπὶ ἄλλων, ἄλλος πλείων ἢ ἐλάττων, οὐ μοναδικῶς, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ἀφοριζόμενος. τὸ δὲ σύννομον ἄστρον ἐστὶν, περὶ ὃ ἡ σπορὰ καὶ ἡ διανομὴ τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν ὀχημάτων. ὥς τε καὶ εἴ τινες ἐξ ἀρχῆς τὴν λῆξιν ἔχον περὶ γῆν, καὶ ταύτας μετὰ τὸν πρῶτον βίον, δίκῃ καὶ θεοῖς ἑπομένας, ἀναχωρεῖν, εἰς τὸ ὄχημα τὸ αἰθέριον τῆς ὅλης γῆς ἀπολειπούσας τὸν γήϊνον ὄγκον. καὶ ἐν ἐκείνῳ αὐτὰς ἱδρύουσαι, καὶ τὸ συμφυὲς αὐταῖς ὄργανον, αὐτὰς μὲν, ζωῆς νοερᾶς πληρουμένας, τὰ δὲ ὀχήματα, φωτὸς θείου καὶ δημιουργικῆς δυνάμεως πληρούσας, καὶ εἴ τινες περὶ ἥλιον προῆλθον, ἀνατρεχούσας αὐτὰς ἐπὶ τὴν αὐτῶν ὁλότητα, μετ' ἐκείνης τὰ ὅλα διακοσμεῖν, τῇ πρὸς ἐκείνῃ συντάξει, δύναμιν λαχούσας τοιαύτην, καθ' ἣν οὐκ ἀφιστάμεναι τῆς ἑαυτῶν νοήσεως προνοοῦσι τοῦ παντός. ὁ δὲ εὐδαίμων βίος ἐστὶν, ὁ κατὰ τὴν ἰδιότητα τῶν ἡγεμόνων ἀφοριζόμενος. οὗτοι γάρ εἰσιν ἐν δαιμόνων τάξει τὰς μερικὰς ψυχὰς κατέχοντες, καὶ ἀνάγοντες ἐπὶ τὸ νοητόν. ὥσπερ καὶ αὐτοὶ οἱ τῶν ἀπολύτων ἡγεμόνες. διὸ καὶ αὐτὰς εὐδαίμονας ἐν ἄλλοις εἴρηκεν, ὡς ἐκείνων οἷον εὐδαιμόνων ὄντων ἐξηρτημένας. πανταχοῦ γὰρ τὸ προσεχῶς ὑπεριδρυμένον, τὴν εὐδαίμονος ἔχει τάξιν, πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ προνοίας ἀξιούμενον. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. δεῖ δὲ καὶ τὴν συνέχειαν θεωρεῖν τῶν θεωρημάτων. ὑπέστησε γὰρ τὰς ψυχὰς ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς καὶ τῆς ζωογονικῆς αἰτίας, καὶ μετὰ τὴν ἀπογέννησιν, ὑπέταξεν ἄλλας ἄλλαις ψυχαῖς θείαις, ὑπερκόσμιον αὐτῶν καὶ τὴν πρόοδον καὶ τὴν διανομὴν ποιησάμενος, καὶ ἐπὶ ταύταις εἰσήγαγεν αὐτὰς, εἰς τὸ πᾶν ὄχημα δούς, καὶ περὶ τὰ ἄστρα διέσπειρεν, ἔπειτα κατήγαγεν εἰς γένεσιν, καὶ δέδωκεν αὐταῖς τὸ θνητὸν εἶδος τῆς †ψυχῆς, καὶ μετὰ ταῦτα διεῖλεν αὐτῶν τοὺς βίους, καὶ προσφόρους λήξεις διένειμε τοῖς βίοις. ἀπὸ γὰρ τῶν ὑπερκοσμίων εἰς τὸν κόσμον αὐταῖς ἡ πρόοδος, ἀπὸ δὲ τῆς ὅλης ζωῆς, εἰς γένεσιν ἡ κάθοδος. νῦν δ' οὖν ἐπειδὴ περὶ τῶν μετὰ τὴν πρώτην γένεσιν εἰς τὸ σύννομον ἄστρον ἀποκαθισταμένων, πεποίηται λόγος, καί φησιν αὐτὰς ἀπολειπούσας τὸ σῶμα, βίον ἕξειν εὐδαίμονα. πῶς ταῦτα τοῖς ἐν Φαίδρῳ συμφωνεῖν ἐροῦμεν; ἐκεῖ γὰρ ὁ τὸν φιλόσοφον βίον ἑλόμενος διὰ τριῶν ἀποκαθίστατο βίων, ἢ τὴν ἐνταῦθα παραδιδομένην λῆξιν οὐκ εἰς τὸ αὐτὸ γίγνεσθαι φήσομεν, ὅθεν ἥκει ψυχὴν ἑκάστην. τοῦτο γὰρ διὰ τριῶν γίγνεσθαι χιλιετῶν περιόδων, ἀλλ' ἀναχώρησιν εἶναι πρὸς τὸ ἄστρον, ὑφ' ὃ τεταγμένη κατ' οὐσίαν ἦν, καὶ ζωὴν ἔχει μετ' ἐκείνου κοινήν. τοῦτο γὰρ καὶ ταῖς μὴ φιλοσόφοις ὑπάρξαι δυνατὸν, τὸ εἰς τοῦ οὐρανοῦ τινὰ τόπον ὑπὸ τῆς δίκης κουφισθείσας, διάγειν ἀξίους οὗ ἐν ἀνθρώπου εἴδει ἐβίωσαν βίου. καὶ γὰρ τοῦτο ἐν τῷ Φαίδρῳ λέλεκται περὶ τῶν μὴ φιλοσόφων ψυχῶν. ἄλλη γὰρ ἡ εἰς τὸ αὐτὸ πάλιν ἀποκατάστασις, ἄλλη ἡ εἰς τὸ σύννομον ἄστρον ἄνοδος. ἡ μὲν γὰρ, τριῶν δεῖται περιόδων, ἡ δὲ, καὶ διὰ μιᾶς γένοιτο ἄν. καὶ ἡ μὲν, εἰς τὸ νοητὸν ἀνάγει τὴν ψυχὴν ἀφ' οὗ κατῆλθεν, ἡ δὲ, εἰς ὑφειμένον εἶδος ζωῆς. μέτρα γάρ ἐστιν εὐδαιμονίας, καὶ διττὴ ἡ ἄνοδος, ἡ μὲν, ἀνιόντων, ἡ δὲ, ἀνεληλυθότων. ὥς τε καὶ τὴν εἰς τὸ σύννομον ἄστρον ἀφικομένην, δυνατὸν, ἢ τοῖς περικοσμίοις δυνάμεσι συντάττεσθαι τοῦ σφετέρου θεοῦ, ἢ καὶ ἀνωτέρω χωρεῖν. εἰ δὲ μέλλοι πρὸς αὐτὸ τὸ νοητὸν ἀναδραμεῖσθαι, δεῖται τῆς τρισχιλιετοῦς περιόδου. διὰ γὰρ ταύτης, ἡ ἀκροτάτη πτέρωσις. Σφαλεὶς δὲ, τούτων, εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει μεταβάλοι. Εἴρηται καὶ πρότερον, ὅτι πρώτην γένεσιν οὐ λέγει τὴν σποράν, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κάθοδον, τὴν μίαν πάσαις οὖσαν ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς κοινήν. δευτέραν γοῦν γένεσιν ἀποκαλεῖ, τὴν δευτέραν κάθοδον, καὶ ὅτι τὴν εἰς γυναικὸς φύσιν κάθοδον ποιεῖ δευτέραν. ὥσπερ καὶ τρίτην τὴν εἰς θηρίον, τὴν εὔτακτον ὕφεσιν τῆς ζωῆς ἐνδεικνύμενος. οὕτω γοῦν καὶ ἐν Φαίδρῳ κατὰ τοὺς δευτέρους βίους ἐξῆς, ἅπαντας ἐκεῖ καλῶν, τοὺς μετὰ τὴν πρώτην γένεσιν. χιλιοστῷ

† ζωῆς

σιν. χιλιοστῷ δὲ ἔτει ἀμφότεραι ἀφικνούμεναι ἐπὶ κλήρωσιν καὶ † αἴθιρ τοῦ δευτέρου βίου, αἱροῦνται ὃν ἂν ἐθέλοι ἑκάστη. ἔνθα καὶ εἰς θηρίου βίον ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀφικνεῖται. † αἵρεσιν ἄλλην οὖν ἐν τούτοις τάξιν ζωῆς ἐμφαίνων, καὶ ἀπὸ τοῦ δυνατωτέρου πρὸς τὸ ἀσθενέστερον ἄγει τὴν ψυχήν. ἀπὸ τοῦ νοεροῦ πρὸς τὸ ἀνόητον. καὶ πῶς γὰρ ἀνάγκη τὴν ψυχήν, ἐκ πρώτης γενέσεως εἰς γυναικὸς μὴ κατιέναι φύσιν. εἰ μὲν γὰρ κατὰ παράδοξον τοῦ ἄῤῥενος ὑφίστατο τὸ θῆλυ γένος, ἀναγκαῖον ἦν ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἄρχεσθαι, τὰς νεοτελεῖς ψυχάς. ὕστερον γὰρ καὶ ἐπεισοδιῶδες πανταχοῦ τὸ παρὰ φύσιν, ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν θεοῖς ἐστὶ τὸ θῆλυ, τί κωλύει τὰς ψυχάς, καὶ ταύτῃ μιμουμένας τοὺς οἰκείους ἡγεμόνας μὴ μόνον ἐπιλέγεσθαι βίους τοὺς αὐτοῖς προσήκοντας, ἀλλὰ καὶ ζώων φύσιν αὐτοῖς ὡκειωμένην. γίγνεσθαι δὲ καὶ ἐπαλλάξεις, οὐ θαυμαστόν. ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ὅτι μὲν γάρ ἐστι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄῤῥεν οὐ μόνον ἐν τοῖς θνητοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς μερισταῖς ζωαῖς τῶν ψυχῶν κατασκευάσαις, ἀναμνησθεὶς τῶν ἔμπροσθεν πάλιν, ἀπό τε τῶν ἐν τοῖς ἄκροις εἶναι, τοῖς τε πρὸ αὐτῶν λέγω, καὶ τοῖς μετὰ ταύτας. εἰδ᾽ ἐκεῖ μὲν ὁμοφυῶς ταῖς ψυχαῖς συνέζευκται τὰ ὀχήματα, ἐνταῦθα δέ ποτε καὶ ἐπηλλαγμένως, οὐ χρὴ διαπιστεῖν. ὅπου μὲν οὐσιώδης ἐστὶν ἡ συνάρτησις, ὅπου δὲ προαιρετική. διὸ καὶ ἐκεῖ μὲν ἕπεται τῇ οὐσίᾳ τῶν ψυχῶν, ἡ τῶν ὀχημάτων διαίρεσις, ἐνταῦθα δέ, ταῖς διαφόροις αἱρέσεσι, καὶ ἔχεις καὶ ταύτας ἀπὸ τῶν ἐν Συμποσίῳ κειμένων συνιστάναι, ἐν τῷ Ἀριστοφάνους μύθῳ. καὶ γὰρ τὰς διαιρέσεις τὰς εἰς ταῦτα τῶν ψυχῶν, καὶ τὰς ἐπαλλάξεις τῶν ἐν τούτοις αἱρέσεων περὶ τὸν βίον τὸν θνητόν, σαφῶς ἐκεῖ παραδίδωσι, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. εἰ μὲν οὖν τὴν τῆς γυναικὸς φύσιν αὐτόθεν ἀκούεις, οὕτω καὶ διαιτήσομεν τοῖς λόγοις. εἰ δὲ πᾶν τὸ ἀσθενὲς εἶδος τῆς ζωῆς καὶ θηλυνόμενον καὶ ῥέπον ἐπὶ τὴν γένεσιν, διὰ τῆς γυναικὸς σημαίνεσθαι λέγει συμβολικῶς. ὡς τῶν πρὸ ἡμῶν ἤκουσάν τινων οὐχ οἱ τυχόντων, οὐδεμιᾶς ἂν δέοι ταύτης ἐπιλύσεως. ἔξεστι δὲ ὁποτέρως βούλει λέγειν, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλάτωνος πολλὰ καὶ διὰ τῶν συμβόλων κρύπτειν σπουδάζοντος. εἰδ᾽ οὖν καὶ ταῦτά τις ὑποθεῖτο λέγειν αὐτὸν ἃ δὴ καὶ δοκεῖ τὴν πρῶτον εἰς γένεσιν κατιοῦσαν, μὴ φυτεύειν εἰς θήλειαν φύσιν. λάβω μὲν ἐκ τούτου καὶ τὴν ψυχὴν εἶναι καὶ κατὰ τὸν Τίμαιον ἀγέννητον, καὶ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἁπλῶς τὸ πᾶν. εἰ γὰρ γέγονεν ἡ ψυχή, καὶ ἀπὸ χρόνου κάτεισιν ἐπὶ τὴν πρώτην γένεσιν ἀνδρὸς περιέξεται βίον. οὗτος δὴ ὁ ἀνήρ, πάντως γεννητὸς ὤν, ἐκ θήλεως γέγονεν, ἐκεῖνο δὲ τὸ θῆλυ, ψυχὴν ἔχει, ἤτοι πρῶτον κατελθοῦσαν, καὶ ψευδὴς ὁ τοῦ Τιμαίου λόγος, εἰς ἄῤῥεν πρῶτον κατάγων τὴν ψυχήν, ἢ οὐ πρῶτον. καὶ ἀνάγκη πρὸ ἐκείνου τὴν ἐν ἐκείνῳ ψυχήν, ἄῤῥενος γεγονέναι ψυχήν. ἐκεῖνο δὲ τὸ ἄῤῥεν, αὖθις ἐκ θήλεως εἶναι, γεγονὸς ἄῤῥεν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, αὐτόματον. ἀλλ᾽ εἰ τοῦτο, μάτην ἔσται, μὴ ὄντος θήλεως, δι᾽ οὗ καὶ ἐν ᾧ γεννήσει. καὶ ἴσως καὶ ἐκεῖνο αὐτόματον ὡς τὸ ἄῤῥεν, καὶ ἔχει ψυχὴν πρῶτον κατελθοῦσαν ὡς κἀκεῖνος σὺν αὐτῷ γεγονός, ἢ ἐκ τοῦ ἄῤῥενος. ἀλλὰ ἀδύνατον, οὔτ᾽ ἄρα γέγονέ ποτε τούτων, θάτερον, οὔτε ψυχὴ τῶν γεννητῶν ἐστίν, οὔτε πολλῷ πλέον τὸ πᾶν.

Μὴ παυόμενός τε ἐν τούτοις ἔτι κακίας, τρόπον ὃν κακύνοιτο κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς τοῦ τρόπου γενέσεως, εἴς τινα τοιαύτην ἀεὶ μεταβάλλοι θηρείαν φύσιν.

Τὴν εἰς τὰ ἄλογα ζῷα κάθοδον τῶν ψυχῶν ὅπως λέγεται, ζητεῖν εἰώθασι, καὶ οἱ μέν, ἀνθρώπων ὁμοιώσεις πρὸς θηρία νομίζουσιν εἶναι, τοὺς λεγομένους θηριώδεις βίους. οὐ γὰρ εἶναι δυνατὸν θηρίου γενέσθαι ψυχήν, οὐσίαν λογικήν. οἱ δέ, αὐτόθεν καὶ ταύτην εἰς τὰ ἄλογα συγχωροῦσιν εἰσκρίνεσθαι. καὶ γὰρ εἶναι πάσας ὁμοειδεῖς τὰς ψυχάς, ὥστε καὶ λύκους καὶ παρδάλεις, καὶ πνεύμονας γίγνεσθαι ταύτας. ὁ δὲ ἀληθὴς λόγος, εἰσκρίνεσθαι μέν, εἰς θηρία φησὶ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν, ἔχοντα δὲ τὴν οἰκείαν ζωὴν καὶ ἐπὶ ταύτῃ τὴν εἰσκριθεῖσαν ψυχήν, οἷον ἐποχουμένην, καὶ τῇ πρὸς αὐτὴν συμπαθείᾳ δεδεμένην. καὶ τοῦτο δέδεικται μὲν ἡμῖν ἐν ταῖς εἰς Φαῖδρον συνουσίαις διὰ πολλῶν λόγων, καὶ ὅτι μόνος ὁ τρόπος οὗτός ἐστι τῆς εἰσκρίσεως. εἰ δ᾽ οὖν καὶ ὅτι Πλατωνικὸς ὁ λόγος ὑπομνῆσαι χρή, παραθετέον, ὅτι τὰ ἐν Πολιτείᾳ τὴν ψυχὴν τοῦ Θερσίτου πίθηκον ἐνδύεσθαί φησιν, ἀλλ᾽ οὐ σῶμα πιθήκειον, καὶ ἐν Φαίδρῳ κατιέναι εἰς βίον θήρειον, ἀλλ᾽ οὐχὶ εἰς σῶμα θήρειον. ὁ γὰρ βίος, μετὰ τῆς οἰκείας ἐστὶ ψυχῆς, καὶ ἐν τούτοις μεταβάλλειν εἰς θήρειον φύσιν. ἡ γὰρ θήρειος φύσις, οὐκ ἔστι τὸ σῶμα τὸ θήρειον, ἀλλ᾽ ἡ ζωὴ τοῦ θηρίου. καὶ τοῦτο μέν, ὥσπερ εἴρηται, ληπτέον ἀπὸ τῶν εἰς Φαῖδρον εἰρημένων. ὅτι δὲ ἀδύνατον ψυχὴν νεοτελῆ, θηρίου γενέσθαι ψυχὴν ὑπομνήσομεν ἀπὸ τοῦ τὴν θηριωδίαν, ἐπέκεινα πάσης εἶναι ἀνθρωπίνης κακίας, ὥσπερ καὶ Ἀριστοτέλης φησίν. δεῖ δὴ οὖν ἀνθρωπίνην πρότερον κακίαν ἔχειν, εἶθ᾽ οὕτω τὴν θηρίοις πρέπουσαν. οὐ γάρ ἐστιν ἀπὸ τῶν ἐναντιωτάτων εἰδῶν τῆς ζωῆς, τὰ ἐναντιώτατα ἔχειν. διὸ καὶ αὐτὸς οὕτως εἶπεν, ὅτι μὴ παυόμενος ἐν τούτοις ἔτι λέγων τῇ εἰς γυναῖκα καθόδῳ, καθ᾽ ὃν ἂν κακύνηται τρόπον, εἰς τοιαύτην μεταβάλλει θηρίου φύσιν. ἀπὸ γὰρ τῶν πρώτων εἰδῶν καὶ νεωτέρων, δι᾽ ὑφέσεως γίγνεται καὶ τὰ ἀλογώτερα, καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχετέρων, τὰ ἐν σχέσει, καὶ ἀπὸ τῶν ἐῤῥωμενεστέρων, τὰ ἀσθενέστερα. πολυειδοῦς δὲ τῆς κακίας οὔσης, ἔστι καθ᾽ ἕκαστον τὸ θηριῶδες θεωρεῖν, καὶ κατὰ τοῦτο πρὸς τὰ ὅμοια ζῷα συνάπτειν τὴν ψυχήν, ὡς ἐν Φαίδωνι πεποίηκεν. ἡ μὲν γὰρ ἐν ἀδικίᾳ θεωρία λύκους ἀποτελεῖ, ἐλάφους δέ, ἡ ἐν δειλίᾳ, καὶ ὄνους, ἡ ἐν γαστριμαργίᾳ. τούτων γὰρ ἑκάστη πάντως ἔχει τινὰ ὑπερβολήν, ἐκβαίνουσαν τὴν ἀνθρωπίνην διαστροφήν.

Ἀλλάττων τε οὐ πρότερον πόνων λήξοι, πρὶν τῇ ταυτοῦ καὶ ὁμοίου περιόδῳ τῇ ἐν αὐτῷ συνεπισπώμενος, τὸν πολὺν ὄχλον, καὶ ὕστερον προσφύντα ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος καὶ γῆς, θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα λόγῳ κρατήσας, εἰς τὸ τῆς πρώτης καὶ ἀρίστης ἀφίκοιτο εἶδος ἕξεως.

Μία σωτηρία τῆς ψυχῆς αὕτη παρὰ τοῦ δημιουργοῦ προτείνεται, τοῦ κύκλου τῆς γενέσεως ἀπαλλάττουσα, καὶ τῆς πολλῆς πλάνης, καὶ τῆς ἀνηνύτου ζωῆς, ἡ πρὸς τὸ νοερὸν εἶδος τῆς ψυχῆς ἀναδρομή, καὶ ἡ φυγὴ πάντων τῶν ἐκ τῆς γενέσεως ἡμῖν προσπεφυκότων. δεῖ γὰρ τὴν ψυχὴν ἐν τῇ γενεσιουργῷ σπορᾷ καταβληθεῖσαν σπέρματος δίκην, τὴν οἷον καλάμην καὶ τὸν φλοιόν, ὃν ἔσχεν ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀποσκευασαμένην, ἑαυτὴν δὲ καθήρασαν ἀπὸ τῶν περικειμένων, ἄνθος γίγνεσθαι καὶ καρπὸν, νοερόν, ἀντὶ τῆς δοξαστικῆς τροφῆς, τὴν νοερὰν ζωὴν ἀγαπήσασαν, καὶ ἀντὶ τῆς κατὰ τὴν θατέρου περίοδον πολυπλανοῦς κινήσεως, τὴν μονοειδῆ καὶ ἁπλῆν τῆς ταὐτοῦ περιφορᾶς, ἐνέργειαν ἐπιδιώξασαν. ἔστι γὰρ καὶ ἐν αὐτῇ τῶν κύκλων ἑκάτερος, καὶ αἱ διτταὶ δυνάμεις, καὶ τῶν ἵππων ὅ, τε ἀγαθὸς καὶ ἐναντίος, καὶ ὁ μὲν, εἰς γένεσιν ἄγει τὴν ψυχήν, ὁ δὲ, ἀπὸ γενέσεως, ἐπὶ τὸ ὄν, καὶ ὁ μὲν, περὶ τὸν γενεσιουργὸν περιάγει κύκλον, ὁ δὲ, τὸν νοερόν. ἡ γὰρ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περίοδος, ἐπὶ νοῦν ἀναπέμπει, καὶ τὴν νοητὴν φύσιν, καὶ ἐπὶ τὴν πρώτην ἀρίστην ἕξιν. ἔστι δὲ αὕτη ἐκείνη, καθ᾽ ἣν ἐπτερωμένη, τὸν ὅλον συνδιοικεῖ κόσμον, ἐξομοιωθεῖσα τοῖς θεοῖς αὐτοῖς, καὶ τοῦτ᾽ ἔστι, τὸ καθολικὸν εἶδος ἐν τῇ ψυχῇ τῆς ζωῆς. ὥσπερ τὸ μερικόν, ὅταν εἰς τὸ ἔσχατον πέσῃ σῶμα, καὶ γένηταί τινος, ἀντὶ τοῦ παντός, καὶ τὸ τούτων μέσον, μερικὸν καθολικόν, ὅταν ζῇ μετὰ τοῦ μέσου ὀχήματος, ὡς γενέσεως πολίτης. τὴν οὖν πρώτην ἕξιν κατὰ τὴν σχέσιν ἀφεῖσα, τὴν πρὸς πᾶσαν τὴν γένεσιν, καὶ τὸ ἄλογον τὸ ποιοῦν αὐτὴν γενεσιουργόν. λόγῳ μὲν κρατοῦσα τὸ ἄλογον, νοῦν δὲ χορηγοῦσα τῇ δόξῃ, πᾶσαν δὲ τὴν ψυχὴν εἰς τὴν εὐδαίμονα περιάγουσα ζωήν, ἀπὸ τῆς περὶ τὴν γένεσιν πλάνης. ἧς καὶ οἱ παρ᾽ Ὀρφεῖ τῷ Διονύσῳ καὶ τῇ Κόρῃ τελούμενοι τυχεῖν εὔχονται, κύκλου τ᾽ ἂν λῆξαι, καὶ ἀναπνεῦσαι κακότητος. εἰ δὲ καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ζῶσαν εὖ κατὰ τὸν ταὐτοῦ κύκλον ἀναγκαῖον ζῆν, πολλῷ μᾶλλον τὰς θείας. ὥς τε καὶ ὅσας ἐνέθηκεν εἰς τὴν θατέρου περιφοράν, διὰ τὸ πλεονάζειν, ταῖς εἰς τὸ αἰσθητὸν προνοίαις. ἀλλὰ μὴν δυνατὸν ζῆν κατὰ τὸν ταὐτοῦ κύκλον, καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν καθαρθεῖσαν, ὡς αὐτός φησι. μόνην ἄρα τὴν καθαρτικὴν ἀρετήν, σώτειραν προσρητέον τῶν ψυχῶν, ἀποκόπτουσαν μὲν καὶ ἀφανίζουσαν ἄρδην, τὰς ἐνύλους φύσεις, καὶ τὰ ἐκ τῆς γενέσεως ἡμῖν προσφυῶντα πάθη, χωρίζουσαν δὲ τὴν ψυχήν, καὶ ἐπὶ τὸν νοῦν περιάγουσαν, καὶ τοὺς χιτῶνας οὓς ἐνεδύσατο, καταλείπουσαν εἰς γῆν. κατιοῦσαι γὰρ αἱ ψυχαί, προσλαμβάνουσιν, ἀπὸ τῶν στοιχείων, ἄλλους καὶ ἄλλους χιτῶνας ἀερίους, καὶ ἐνυδρίους, καὶ χθονίους, ἔπειθ᾽ οὕτω τελευταῖον, εἰς τὸν ὄγκον τὸν παχὺν τοῦτον εἰσκρίνονται. καὶ πῶς γὰρ ἔμελλον ἀμέσως ἀπὸ τῶν ἀΰλων πνευμάτων εἰς τόδε τὸ σῶμα χωρεῖν. καὶ πρὶν οὖν εἰς τοῦτο κατέλθωσιν, ἔχουσι τὴν ἄλογον ζωήν, καὶ τὸ ἐκείνης ὄχημα κατεσκευασμένον ἀπὸ τῶν ἁπλῶν στοιχείων, καὶ ἐνεδύσαντο ἀπὸ τούτων ὄχλον οὑτωσὶ καλούμενον. ὡς ἀλλότριον μὲν, τοῦ συμφύτου τῶν ψυχῶν ὀχήματος, ἐκ παντοδαπῶν δὲ χιτώνων συγκείμενον, βαρύνοντα δὲ τὰς ψυχάς. καὶ ἡ πρόσφυσις, τὴν ἔξωθεν περίθεσιν δηλοῖ, τοῦ τοιοῦδε ὀχήματος, καὶ εἰς μίαν φύσιν τὴν ἐν ἐκείνῳ συνάρτησιν, ἐφ᾽ ᾧ λοιπὸν τὸ ἔσχατον τοῦτο σῶμα, καὶ ἐξ ἀνομοίων καὶ πολυμόρφων ἐξάπτεται τῶν ψυχῶν. καὶ πῶς γὰρ ἀπὸ τῆς τὸν κόσμον ὅλον διοικούσης ζωῆς, εἰς τὸ μερικώτατον ἐστὶν ἡ κάθοδος. οὐ γὰρ λῖνον λίνῳ συνάπτειν ἐστὶ τῷ παντὶ τὸ τί τοῦτο καὶ ἄτομον, ἀλλὰ πάντως εἰς τὸ μέσον πρότερον ἡ κάθοδος. ὃ μή ἐστι τί ζῶον, ἀλλὰ πολλῶν βίων παρεκτικόν. οὐ δὲ γὰρ εὐθὺς τὸν τοῦ τινὸς ἀνθρώπου προβάλλει βίον, ἀλλὰ τὸν ἀνθρώπου, πρὸ τούτου, καὶ πρὸ τῆς τινὸς γενέσεως, καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ἀσωμάτου εἰς σῶμα ἡ πτῶσις, καὶ τὴν μετὰ σώματος ζωὴν καθ᾽ ἣν συζῇ τῷ οὐρανίῳ ὀχήματι, οὕτως ἀπὸ τούτου εἰς σῶμα γενεσιουργόν, καθ᾽ ὃ ἐν γενέσει ἐστί, καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὸ χθόνιον, καθ᾽ ὃ ζῇ μετὰ τοῦ ὀστρεώδους σώματος. πρὶν ἄρα τοῦτο περιβάλληται τὸ σῶμα τὸ πρὸς πᾶσαν αὐτὴν τὴν γένεσιν συναπτὸν περιβάλλεται. διὸ καὶ τότε ἐκεῖνο ἀφίησιν, ὅτε καὶ τὴν γένεσιν ἀπολιμπάνει. εἰ δὲ τότε ἀφίησιν αὐτὸ ὅτε καὶ τὴν γένεσιν, ἀνάγκη καὶ τότε λαμβάνειν, ὅταν εἰς γένεσιν ἔλθῃ. πρότερον δὲ ἔρχεται εἰς γένεσιν, ἢ εἰς τοῦτο τὸ σῶμα τὸ ἔσχατον. καὶ πρὸ τοῦ σώματος ἄρα τούτου, δέχεται τὸ ὄχημα ἐκεῖνο, καὶ μετ᾽ αὐτὸ διὰ τὸ σῶμα. ζῇ οὖν αὐτό, κατὰ πᾶσαν τὴν γενεσιουργὸν περίοδον. ὅθεν καὶ προσφυῶντα τὸν ὄχλον, λόγον εἶπεν τὸν ἐν τούτῳ καὶ οὐ προσφυόμενον καθ᾽ ἑκάστην ἐν σωμάτωσιν, ὡς ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτῇ περιπλασθέντα. τὸ μὲν οὖν συμφυὲς ὄχημα, ποιεῖ αὐτὴν ἐγκόσμιον, τὸ δὲ δεύτερον γενέσεως πολῖτιν, τὸ δὲ ὀστρεῶδες χθονίαν, καὶ ὡς ἔχει † ἠχῶν πρὸς τὴν γένεσιν ὕλην, καὶ αὕτη πρὸς τὸν κόσμον, οὕτω καὶ τὰ ὀχήματα, ἔχει πρὸς ἄλληλα, καὶ αἱ τῶν ὀχημάτων περιθέσεις, ἡ μὲν, ἀεί, καὶ γὰρ ἀεὶ ἐγκόσμιος, ἡ δὲ, πρὸ τοῦδε τοῦ σώματος, καὶ μετ᾽ αὐτό. καὶ γάρ ἐστι καὶ πρὸ αὐτοῦ, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ γενέσει. ἡ δὲ, τότε μόνον, ὅταν ἐν γῇ μερικόν τινα διαλλάττει βίον. διὰ μὲν οὖν τοῦ προσφυῶντα φάναι, καὶ τοῦ κατὰ πάντας τοὺς βίους ἐξάψαι τὸ ἄλογον τοῦτο τῆς ψυχῆς, διέστησεν αὐτὸ τοῦδε τοῦ σώματος, καὶ τῆς ἰδίας τούτου ζωῆς. διὰ δὲ τοῦ ἔξωθεν, καὶ τοῦ ὕστερον αὐτὸ προσθεῖναι, τοῦ συμφυοῦς ὀχήματος, ἐν ᾧ † κατουσίαν αὐτὴν ἐποίησεν ὁ δημιουργός. ὥς τε μέσον ἐστὶν ἀμφοῖν. οἶδεν ἄρα καὶ ὁ Τίμαιος τὴν ἄλογον πρὸ τοῦδε τοῦ σώματος ἡμῖν προσφυομένην. ὅτι μὲν γὰρ ὁ ἄλογος καὶ θορυβώδης οὗτος ὄχλος, ὁ ἐκ πυρὸς καὶ γῆς καὶ ἀέρος καὶ ὕδατος προσφὺς ἡμῖν, οὐκ ἔστι τοῦ πρώτου ὀχήματος, δηλοῖ. πάλιν γὰρ αὐτὸ πιστέον, διὰ τοὺς μὴ παρηκολουθηκότας τῇ τοῦ Πλάτωνος βαθυτάτῃ περὶ τῶν ψυχικῶν ὀχημάτων θεωρίᾳ τῶν ἐξηγητῶν, ὧν οἱ μὲν, φθείραντες τὸ ὄχημα, ἀναγκάζονται ποτὲ παντὸς σώματος ἔξω ποιεῖν τὴν ψυχὴν

† κατιοῦσαν

ψυχήν. οἱ δὲ, σώζοντες, καὶ τὸ ἄλογον ἀπαθανατίζειν, μὴ διαστείλαντες ἑκάτεροι τὸ συμφυὲς ὄχημα, καὶ τὸ προσφυὲς, καὶ τὸ πρότερον, καὶ τὸ ὕστερον, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ πλασθὲν, καὶ τὸ ὑπὸ τῶν πολλῶν αὐτῇ προσυφανθὲν, σαφῶς ταῦτα τοῦ Πλάτωνος διαστείλαντος. ὅτι δ' οὖν οὗτος, οὐκ ἔστιν ὁ ἄλογος ὄχλος ἐν τῷ συμφυεῖ ἐκείνῳ ὀχήματι, εἰς ὃ ἐνεβίβασεν αὐτὴν ὁ δημιουργὸς φανερόν. ὕστερον γὰρ αὐτὴν διαρρήδην προσφῦναι φησίν. ὅτι δὲ οὐδὲ ἡ ἐν τῷ ὀστρεώδει σώματι ζωὴ, καὶ τοῦτο φανερόν. ἆρα γὰρ πῶς φησιν, ἀλλάττων τε τὰ σώματα, οὐ πρότερον παύσεται πρὶν τὸν ὕστερον προσφύντα ὄχλον θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα κρατήσει. οὐκοῦν ἀλλάττειν μὲν αὐτὴν φησὶ βίους, ἄλλους ἐξ ἄλλων, προσφῦναι δὲ αὐτῷ τὸ ἄλογον, ἀλλ' οὐ προσφύεσθαι. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ ἀλλάττειν οἰκεῖον. τῆς ἄρα ἀλόγου ζωῆς, οὐκ ἔστι καθ' ἕκαστον τῶν βίων ἐξαλλαγὴ καθάπερ τῶν σωμάτων. ἄλλη ἐστὶν ἄρα αὕτη, τῆς ἐντελεχείας μιᾶς οὔσης καθ' ἕκαστον σῶμα καὶ ἀχωρίστου ταύτης. ἡ μὲν γὰρ προσέφυ, κατελθοῦσα ἡμῖν, ἡ δὲ, προσφύεται, συνεξαλλαττομένη τοῖς σώμασιν, ὧν ἐστιν ἀχώριστος. οἶδεν ἄρα ὁ Τίμαιος, καὶ τὴν ἄλογον ζωὴν ἄλλην οὖσαν, παρά τε τὴν τοῦ πρώτου ὀχήματος, καὶ τὴν τοῦ ἐσχάτου σώματος ζωήν. ἐκείνης μὲν, ὑστέραν αὐτὴν εἰπὼν, ταύτῃ δὲ μὴ συνεξαλλάττεσθαι. καὶ γὰρ ἐκείνης δεῖ κρατῆσαι τὴν ψυχὴν τῆς συνούσης. τῆς γὰρ σώματος ἐντελεχείας, καὶ χωρίζεται μεταξὺ τῶν βίων ἀλλάττουσα, τὴν γενεσιουργὸν ἐκπληροῖ περίοδον. ὑπ' ἐκείνης δὲ ἐνοχλεῖται, καὶ μεταξὺ τῶν ἐν βίων συνούσης. εἰς δὴ τὴν ἀποσκευὴν τῶν τοιούτων ὀχημάτων, ἃ δεδήλωκεν ὁ Πλάτων, ἕκαστον τῶν στοιχείων ἰδίᾳ κατονομάσας, συντελεῖ μὲν καὶ ἡ φιλόσοφος ζωὴ, καθάπερ φησὶν αὐτός. τὸ δὲ μέγιστον κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν, ἡ τελεστικὴ συμβάλλεται διὰ τοῦ θείου πυρὸς, ἀφανίζουσα τὰς ἐκ τῆς γενέσεως ἁπάσας κηλῖδας, ὡς τὰ λόγια διδάσκει, καὶ πᾶσαν τὴν ἀλλότριον, ἣν ἐφειλκύσατο τῆς ψυχῆς τὸ πνεῦμα καὶ ἀλόγιστον φύσιν.

Διαθεσμοθετήσας δὲ πάντα αὐτοῖς ταῦτα, ἵνα τῆς ἔπειτα εἴη κακίας ἑκάστων ἀναίτιος.

Ἐν τούτοις συμπληροῖ μὲν τοὺς περὶ τῆς πρώτης δημιουργίας λόγους, εἰς ἀρχὴν δὲ τῆς δευτέρας καθίσταται, ἐκείνην μὲν, ἀπόλυτον φυλάττων καὶ μοναδικὴν, καὶ ἐξῃρημένην, καὶ ἄχραντον καὶ ἀμιγῆ, πρὸς τὰ καταδεέστερα, ταύτην δὲ ἐξάπτων ἐκείνης, καὶ ὡς παρ' ἐκείνης τελειουμένην, καὶ ὑπ' ἐκείνης ποδηγουμένην παραδιδοὺς τὰ μέτρα πάντα, καὶ τὴν εὐταξίαν καὶ τοὺς ὅρους τῆς ποιήσεως ἐκεῖθεν παραδεχομένην. ὁ μὲν οὖν σκοπὸς τῶν προκειμένων ῥημάτων, τοιοῦτος. αὐτὸν δὲ ἤδη τὸν δημιουργικὸν θεσμὸν ἐπισκοποῦντες οὐ φαμὲν αὐτὸν ἐοικέναι νόμῳ πόλεως, ὃν τίθησιν ὁ παρ' ἡμῖν νομοθέτης, ὡς τὸ εἶναι μόνον ἐνεργοῦντα. προηγεῖται γὰρ ἡ δημιουργικὴ βούλησις τῆς ἐν τῷ εἶναι μόνον ἑστώσης ἐνεργείας, καὶ οὐ θεμιτὸν ὅλως τὰ ἀνθρώπινα τοῖς θείοις εἰς ταυτὸν ἄγειν. ταῦτα γὰρ, κἂν ἀφομοιῶταί ποτε πρὸς τὸ θεῖον, μεριστῶς ἀπεικάζεται, τὰ μὲν, τὸ μόνιμον τὰ δὲ, τὸ δραστήριον, τὰ δὲ, τὸ τελεσιουργὸν ἀπομιμούμενα τῶν θείων. ἀλλ' οὐδὲ ἀμφίβολον εἶναι τὸν τοιοῦτον συγχωρήσομεν θεσμόν. οἷον εἰ μὲν τάδε τις ποιήσειεν, ἕπεσθαι τάδε, εἰ δὲ μὴ, τὰ ἀντικείμενα αὐτῷ εἶναι, διὰ τὴν αἰώνιον νόησιν. ὁ γὰρ τῶν ὅλων πατὴρ, τὰ ἀποτελεύματα πάντα κατ' αἰτίαν ἐν ἑαυτῷ περιείληφεν. οὐ δὲ ἀορίστοις γνώσεσι, ἀλλὰ ἐν ἑστώσαις ἑνοειδῶς, καὶ τὰ γιγνόμενα, ἀγενήτως, καὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἀναγκαίως, καὶ τὰ μεριστὰ ἀμερίστως συλλαβών. καὶ γὰρ χρόνος καὶ τόπος ἅμα οὐρανῷ γέγονεν. ὁ τοίνυν τοῦ παντὸς δημιουργὸς, ἀχρόνως καὶ ἀδιαστάτως, τῶν πάντων ἐν ἑαυτῷ τὰς ἀρχὰς ἱδρύσατο. δεῖ δὴ οὖν καὶ τὸν δημιουργικὸν θεσμὸν τάξιν νοερὰν διὰ πάντων διήκουσαν, καὶ πᾶσι παροῦσαν ἀκωλύτως, καὶ πάντων φρουροῦσαν ἀχράντως, ὑποτίθεσθαι τῷ θείῳ θεσμῷ συνεχομένην. ἔχει γάρ οἶμαί τι καὶ νόμου πλέον ὁ θεσμὸς καθόσον καὶ ὁ θεὸς τοῦ νοῦ κρείττων. νοῦ μὲν γὰρ διανομὴν εἶναι φαμὲν τὸν νόμον, θείαν δὲ τάξιν καὶ ὅρον ἑνοειδῆ, τὸν θεσμόν. ταῦτα μὲν περὶ τούτων. ἤδη δὲ τὴν λέξιν χωρήσαντες, ἐκεῖνο πρῶτον πιστώσωμεν, ὅτι πάντας τοὺς εἱμαρμένους νόμους, διὰ τῆς δεκάδος περιέλαβε. διότι καὶ συμφυής ἐστιν ἡ δεκὰς, πρὸς τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν. ἤγουν καὶ ὅσα ἀγαθὰ τῷ παντὶ κόσμῳ δέδωκεν ὁ δημιουργὸς, εἰς τοῦτον τελοῦντα τὸν ἀριθμὸν, ὄντα τὰ πάντα δέκα. καὶ γάρ ἐστιν ἡ δεκὰς κοσμικὴ, καθάπερ ὁ ὕμνος ὁ Πυθαγόρειος λέγει. Πανδεχέα πρέσβειραν αὐτὴν καλῶν ὅρον περὶ πᾶσι τιθεῖσαν. Ἄτροπον ἀκαμάτην δεκάδα κλείουσί μιν ἁγνήν. εἰσὶν οὖν καὶ οἱ νόμοι οἱ περὶ τῶν ψυχῶν οἱ εἱμαρμένοι πάντες οἱ εἰρημένοι δέκα. δεῖ σπαρῆναι τὰς ψυχὰς, δεῖ μίαν εἶναι πάσαις κάθοδον κοινὴν ἐν ἑκάστῃ περιόδῳ, δεῖ κατιούσας ἐν τῇ πρώτῃ γενέσει τὴν ψυχὴν, εἰς τὸ θεοσεβὲς κατιέναι ζῷον, δεῖ τὴν κατιοῦσαν εἰς ἀνθρωπίνην φύσιν εἰς ἀνδρὸς ἰέναι πρῶτον γονὴν, δεῖ τὴν ἐν σώματι ψυχὴν, μεριστὰς φῦναι καὶ ἐνύλους ζωὰς, δεῖ τὴν μὲν κρατοῦσαν τῆς ἐνύλου ζωῆς, δικαίαν εἶναι τὴν δὲ κρατουμένην ὑπ' αὐτῆς, ἄδικον, δεῖ τὸν δίκαιον, εἰς τὸ σύννομον ἄστρον ἀνατρέχειν, δεῖ τὸν ἁμαρτόντα κατιέναι πάλιν εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν δευτέρᾳ γενέσει, δεῖ τὸν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει σφαλέντα, κατὰ τὴν τρίτην ἀπόστασιν, εἰς θήρειον μεταβάλλειν φύσιν, καὶ ἐπὶ πᾶσι νόμος δημιουργικὸς δέκατος, μία σωτηρία τῆς ψυχῆς, παύουσα τὸν κύκλον τὸν ἐν τῇ γενέσει τῆς πλάνης, ἡ τὴν πρὸς ταυτὸν καὶ ὅμοιον περίοδον ἀνάγουσα ζωή. πάντες δὴ οὖν οἱ εἰρημένοι νόμοι, διὰ τῆς δεκάδος παραληφθέντες, διότι τὴν δεκάδα καὶ τῷ δημιουργῷ προσοικειοῦσι, καὶ τῇ εἱμαρμένῃ Πυθαγορείων παῖδες, ἐνεσπάρησαν ταῖς ψυχαῖς, ἵνα δὴ καὶ ἑαυτὰς ἄγωσι. καὶ γὰρ οἱ θεοὶ βούλονται τῶν αὐτοκινήτων ἄρχειν, ὡς αὐτοκινήτων ὄντων, καὶ ἵνα τῶν ἔπειτα κακῶν αὐταὶ ἑαυταῖς ὦσιν αἴτιαι, καὶ ὁ δημιουργὸς ἀναίτιος. εἰ μὴ γὰρ προειλήφεσαν τοὺς εἱμαρμένους νόμους, εἰ μὲν ἀεὶ κρείττους ἦσαν εἱμαρμένης, οὐκ ἂν κατῆλθον εἰς γένεσιν, εἰ δέ ποτε

ὑπ' αὐτὴν ἐγένοντο, ποίαν ἂν ἔχοιεν αὗται τῶν ἁμαρτημάτων αἰτίαν, οὐ προμαθοῦσαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ποινὴν τεταγμένην. ἵν' οὖν ἀναίτιος ᾖ τῶν ἁμαρτανόντων ὁ δημιουργός, ἐν ταῖς οὐσίαις αὐτῶν ἀπέθετο τοὺς εἱμαρμένους νόμους. τὴν ἄρα τῶν κακῶν φύσιν, ὅτι οὐκ ἐπὶ τὸ θεῖον ἀνεκτέον, ἀναίτιος γὰρ αὐτῶν ὁ τὸν κόσμον ὅλον ποιήσας, εἴρηται ἐν τούτοις, καὶ οὐ μόνον ἐν τούτοις ὁ δημιουργὸς οὕτως, ἀλλὰ καὶ ἐν Πολιτείᾳ προφήτης ὁ τὸ κήρυγμα τῆς Λαχέσεως κηρύττων, αἰτία φησὶν ἑλομένης, θεὸς ἀναίτιος. ὥστε οὔτε προαίτιος, οὔθ' ὅλως αἴτιος τῶν κακῶν ὁ θεός, ἀλλ' ἀναίτιος. ἡ βουλήθη γὰρ μηδὲν εἶναι φαῦλον κατὰ δύναμιν ὡς εἴρηται καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. ὅτι οὖν οὐκ ἐπὶ θεῖον ἀνενεκτέον τὸ κακόν, ὅτι ἄναρχον αὐτὸ ῥητέον. ἄναρχον γὰρ ὄν, ἀκόσμητον ἔσται καὶ ἀόριστον, καὶ τὴν ὅλην δημιουργίαν λυμαινόμενον. τί γὰρ αὐτὸ κοσμῆσαι δυνήσεται, μηδεμίαν ἔχον ἐν τοῖς οὖσιν ἀρχήν. ὅτι ἀρχὴν μὲν αὐτῷ δοτέον, ὁλικὴν δὲ ταύτην. οὐδὲν γὰρ τῶν ὅλων ἐστὶ κακίας δεκτικόν. ἀλλὰ πάντα τὰ ὅλα, τὴν αὐτὴν ἀεὶ διατηρεῖ φύσιν, ἄχραντον καὶ ἀκάκωτον. δῆλον ἄρα ὡς ἀπὸ μερικῆς ἀρχῆς ὑφέστηκε τὸ κακόν, καὶ ἀπὸ ταύτης. πῶς ἄρα, κατὰ προηγουμένην ὑπόστασιν; οὐδαμῶς. τὰ γὰρ οὕτως ὑποστάντα, ὥρισται, καὶ τέλος ἔχει, καὶ κατὰ φύσιν ἐστὶ τῷ γεννήσαντι. κατὰ παρυπόστασιν ἄρα τὸ κακὸν ἐμφύεται ταῖς ψυχαῖς ἢ κατὰ ἀσυμμετρίαν, ἢ κατὰ σύμμιξιν, ἢ ἄλλως ὁπωσοῦν. ὃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων εἰδώς, εἶπε, τό, ἵνα τῆς ἔπειτα εἴη κακίας ἀναίτιος. τὸ γὰρ ἔπειτα τὴν ἐπεισοδιώδη τῆς κακίας ὑπόστασιν δηλοῖ, καὶ τὴν ἀλλοτρίαν καὶ ἔξωθεν ἐμφυομένην. ἀλλὰ τίς ἡ διαθεσμοθέτησις; περὶ γὰρ κακῶν εἴρηται καὶ ἔμπροσθεν. ἢ τὴν μίαν ἐν τῷ δημιουργῷ περιοχὴν σημαίνει τῶν εἱμαρμένων ἁπάντων νόμων. ὁ γὰρ θεσμός, ἁπάντων ἐστὶ νόμων περιεκτικός, ὁ μέν, ἐν τῇ Ἀδραστείᾳ, καὶ τῶν Κρονίων, καὶ τῶν Διίων, καὶ τῶν εἱμαρμένων, ὁ δὲ ἐν τῷ δημιουργῷ τῶν ἐγκοσμίων συνεκτικὸς αὐτῶν ὑπάρχων καὶ ὑποστατικός, ἡ δὲ μετὰ τῆς προθέσεως ἐκφώνησις, τὴν μετὰ πάντων διήκουσαν ἐπικράτειαν τοῦ θεσμοῦ τούτου σημαίνει, καὶ ἄχρι τῶν ἐσχάτων διεξιοῦσαν πρόνοιαν.

„ Ἔσπειρε τοὺς μέν, εἰς γῆν, τοὺς δέ, εἰς σελήνην, τοὺς δέ, εἰς τὰ ἄλ-
„ λα χρόνου ὄργανα.

Τὴν σπορὰν τῶν ψυχῶν ταύτην; οὔτε κατὰ τύχην οἰητέον γίγνεσθαι. πῶς γὰρ ἐν τοῖς ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσι τὸ ἀόριστον παρεμπίπτειν δυνατόν; οὔτε ψιλὴν αὐτὴν εἶναι τοῦ γεννήσαντος διανομήν. οὐ γάρ ἐστιν ἑτεροκίνητα τὰ σπειρόμενα, οὔτε ἀπροαίρετα, ἀλλ' ἄνωθεν ἐπιτελεῖται κατὰ τὸν δημιουργικὸν νοῦν· συντρέχει δὲ καὶ τὴν αὐτῶν τῶν ψυχῶν βούλησιν. ἑκάστη γὰρ τὴν οἰκείαν τάξιν καὶ γιγνώσκει καὶ αἱρεῖται, καὶ ἑαυτήν, καὶ τὸ ὄχημα τὸ ἑαυτῆς προσιδρύει ταῖς οἰκείαις μοίραις τοῦ παντός. οὔτε ἡ αὐτὴ οὖσα τοῖς θεοῖς περὶ οὓς σπείρεται. καθάπερ φασί τινες ὅλῳ ταυτὸν ποιοῦντες τὸ μέρος. συγχεῖται γὰρ οὕτως ἡ τῶν ἡγουμένων καὶ τῶν ἑπομένων τάξις, καὶ τῶν ἀκηράτων ψυχῶν καὶ τῶν μὴ τοιούτων, ἡ διακόσμησις ἀναιρεῖται. οὔτε ἐν ἀλλοτρίαις ἑαυτὴν συνάπτουσα μερίσιν, ἡ μέν, ἄλλαις, ἡ δέ, ἄλλαις τοῦ παντός. ἡ γὰρ οὐσιώδης ὁμοιότης, προηγεῖται τῆς τοιαύτης σπορᾶς. τί γὰρ ἄν τις καὶ αἰτιάσαιτο ταύτης τῆς διαιρέσεως. ἆρ' ὅτι τὰς μερικὰς ἔδει ψυχὰς ἀσυντάκτους εἶναι πρὸς τὰς ὅλας, καὶ τὰ ὀχήματα αὐτῶν ἀπεσχίσθαι τῶν ὅλων περιφορῶν; ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον. ἕπεται γὰρ πανταχοῦ τὰ μέρη τοῖς ὅλοις, ἀλλ' ὅτι διαφέρει πρὸς ἀλλήλας αἱ ψυχαί. καὶ πῶς ὅλως διήνεγκον ἀλλήλων, ἐν εἴδεσιν ἀΰλοις ὑφεστῶσαι. ἀλλ' ὅτι διαφέρουσι μὲν ἀλλήλων, οὐ κατὰ τὰ προηγούμενα δὲ μέτρα τῶν θείων ψυχῶν, διεκρίθησαν; καὶ πῶς ἡ ἄνοδος αὐτοῖς καὶ ἡ τελείωσις διὰ αὐτῶν ἀφῆκεν. πάντα ἄρα φήσομεν τὴν σπορὰν ταύτην, κατὰ νοῦν θεῖον ἀφορίζεσθαι καὶ τέλειον. καὶ τοῦτο μέν, οὕτως ἡμῖν διωρίσθω. τῆς δὲ καθέκαστα τὴν θεωρίαν, ἐφεξῆς συνάπτωμεν. προηγεῖται δὴ πάσης τῆς ἄλλης δημιουργίας τῶν νέων θεῶν, ἡ σπορὰ τῶν ψυχῶν, μετὰ τῶν ὀχημάτων περὶ αὐτούς. δεῖ γὰρ μὴ μόνον ὡς ψυχὰς ἡγεμόνας ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐγκοσμίους, καὶ ὡς ζῷα λαχούσας διοικεῖν, ὑποτάττεσθαί τισι τῶν θείων περιφορῶν. ἐμφαίνει δὲ καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἡ σπορὰ τὴν μεριστὴν διακλήρωσιν τῶν ὀχημάτων, καὶ τὴν ἐν ἀφανεῖ περιεχομένην δύναμιν, πασῶν τῶν μερικῶν ψυχῶν ἐν ταῖς ὅλαις, καὶ τὴν γόνιμον τῶν θείων σωμάτων ἐνέργειαν καθ' ἣν ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ζωῆς, πληροῦσι τὰ ὀχήματα τὰ μερικά, τῆς ἑαυτῶν ἰδιότητος. καὶ γὰρ τὰ σπειρόμενα προσλαμβάνοντά τι πάντα ἐκ τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς γῆς. ὥστε τοῦτο μέν, ἐκ τῶν εἰρημένων ἁπάντων δῆλον γίγνεσθαι πρῶτον, ὡς οὐ γίγνεται σπορά, περὶ τὴν τοῦ παντὸς ψυχήν. οὐ γὰρ δεῖ τὴν περὶ ταύτην σποράν, ἀντιδιαιρεῖν ταῖς ἄλλαις, οὐδὲ τὸν κόσμον ὅλον τοῖς αὐτοῦ μορίοις. καὶ γὰρ εἰ δυνατὸν μὲν ὅλην περίοδον τοῦ παντὸς ἄνω μένειν, αὐτὴν ὡς εἴρηται πρότερον ἀδύνατον, περὶ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν σπορὰν γεγονέναι ψυχῶν. ἀλλ' αὕτη μὲν ὡς μονὰς ἐν τῷ κόσμῳ τέτακται. συντεταγμένη γάρ ἐστι μονάς, τῶν ἐγκοσμίων ψυχῶν. κατανενεμημένης αὐτῆς τὰς δυνάμεις. ἐφ' ἑκάστῳ γὰρ τῶν θείων σωμάτων, δύναμις ἐφέστηκε τῆς ὅλης ψυχῆς. περὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, τὰ κρείττονα ἡμῶν γένη, καὶ αἱ μερικαὶ ψυχαὶ διῄρηνται τὴν ὀπαδῶν ἔχουσαι τάξιν. δεύτερον δέ, τὸ καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην καθ' ἕκαστον στοιχεῖον ψυχῶν γεγονέναι σποράν, καὶ ἐν ταῖς οὐρανίαις σφαίραις καὶ τοῖς ἄστροις, εἴρηται δὲ πρότερον, περὶ τίνα γέγονεν ἡ νομὴ τῶν ψυχῶν. ὥστε καὶ ἡ σπορὰ περὶ τὰ ὀχήματα ἐκείνων. συντελεῖ γὰρ πάντα περὶ τὴν τοῦ χρόνου γένεσιν. τὰ μέν, καθ' ἑαυτά, τὰ δέ, μετὰ τῶν ὅλων, ὥσπερ τὰ ἄστρα. καὶ ἐστὶ πάντα ὄργανα χρόνου. καὶ γὰρ πάντες οἱ ἀπλανεῖς, καὶ πᾶς ἐγκόσμιος θεός, κινούμενοι κατὰ κύκλον, πάντως ἔχουσι περιόδους χρόνων, καθ' οὓς ὁ πᾶς μετρεῖται χρόνος τοῦ κοσμικοῦ βίου, καὶ κοινὰς ἔχουσι πρὸς ἐκεῖνον καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀποκαταστάσεις. αὐτὸς δὲ τούτων

μόνον

μόνων ἐμνημόνευσεν, ὧν εἶχεν ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἀποκαταστατικοὺς χρόνους. διελὼν δὲ τὸν κόσμον, εἴς τε οὐρανὸν καὶ γένεσιν, παρέλαβεν ἀφ' ἑκατέρου, τὸ ἔσχατον κατὰ τὴν θέσιν, σελήνην καὶ γῆν, καὶ ἠρκέσθη τούτοις. διότι περὶ τῆς τῶν ἐσχάτων ἦν ψυχῶν διαιρέσεως ὁ λόγος, καὶ τῆς τῶν μερικωτάτων ὀχημάτων σπορᾶς. ἃ καὶ μεταβάλλειν πέφυκεν, καὶ πελάζειν τοῖς παχυτάτοις τῶν ὄγκων, καὶ δύνειν κατ' αὐτῶν. τρίτον δὲ ἐπὶ τούτοις κἀκεῖ γιγνώσκειν ἄξιον, ὅτι σπείρεται ὀχήματα, καὶ περὶ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας. πᾶσα γὰρ τοῦ κόσμου μερὶς, πλήρης ἐστὶ ψυχῶν μερικῶν, ὑπεστρωμένων τοῖς διασωσαμένοις αὐτὴν θεοῖς, καὶ συνεπομένων, τοῖς ἐξημμένοις αὐτῶν δαίμοσιν. εἰ δὲ ὑπὲρ τὴν κρονίαν, γίγνεταί τι τῶν μερικῶν τούτων σωμάτων, ἢ πάντα ἐν ταῖς πλανωμέναις ἐστὶ κατ' οἰκειότητα τεταγμένα τῶν ἀπλανῶν ἄστρων, ἐπιστάσεως ἄξιον. ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τῶν πλανωμένων, ἄλλους πρὸς ἄλλα τῶν ζωδίων οἰκειωθῆναί φασιν οἱ ταῦτα δεινοί. θαυμαστὸν οὖν οὐδὲν, εἰ ἐν ταῖς πλανωμέναις ὄντα τὰ τῶν ψυχῶν ὀχήματα συμπεριάγοιτο, τὰ μὲν ἄλλοις, τὰ δὲ ἄλλοις τῶν ἀπλανῶν ἄστρων. εὐλογώτερον γὰρ τοῦτο μᾶλλον ἄν τις δείξειεν, ἢ καὶ ὑπὲρ τὴν κρονίαν αὐτὰ σφαῖραν ποιεῖν. τῇ γὰρ ποικιλίᾳ τῆς ζωῆς, καὶ τῇ εἰς γένεσιν ῥοπῇ, καὶ τῇ συμμίκτῳ φύσει τῶν κυκλοφορουμένων, καὶ τῶν εὐθυπορούντων, οἰκειότερος οὗτος ὁ τόπος. κάλλιον δὲ λέγειν, ὅτι καὶ περὶ τοὺς ἀπλανεῖς γίγνεται σπορὰ τῶν ὀχημάτων, καὶ ὅτι ἄνεισι καὶ μέχρι τῆς σφαίρας ἐκείνης, τὰ κεκαθαρμένα, καὶ ἀστροειδῆ, καὶ εὔλυτα, ζωὴν ἁπλῆν ἔχοντα, καὶ κίνησιν, τὴν περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν, ἑπόμενα τῇ ταὐτοῦ περιόδῳ. γελοῖον γὰρ, ἢ τῆς περὶ ἐκεῖνα νεμηθείσης ψυχῆς, περὶ ἄλλο γεγονέναι τὴν σπορὰν τῶν ὀχημάτων. ὡς γὰρ ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν ψυχὴν, οὕτω καὶ τὸ ὄχημα, τῷ ὀχήματι συμμιγές. ἢ τὴν σπαρεῖσαν ἐκεῖ, μὴ καὶ ἀνιέναι μέχρις ἐκείνων πανταχοῦ τῶν μερῶν πρὸς τὰ ὅλα ἐπειγομένων, ὅταν ἔχῃ κατὰ φύσιν, καὶ φερομένων ἐπ' αὐτὰ, εἰ μὴ τύχοι διαλυθέντα ὑπὸ τῶν ἀλλοτρίων, δι' ὧν φέρεται πρὸς αὐτὰ, τῶν ψυχικῶν ὀχημάτων, ἀλύτων ὄντων καὶ ἀθανάτων, διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ γένεσιν. ταῦτά τε οὖν μᾶλλον ἐγκριτέα, συμβαίνοντα τοῖς περὶ τῆς νομῆς καὶ τῆς σπορᾶς ὑπ' αὐτοῦ διατεταγμένοις, ἀμφοῖν παρὰ τοῦ δημιουργοῦ γενομέναιν. καὶ ὡς ἐπειδὴ τῶν ψυχῶν ἐστὶ μετὰ τῶν ὀχημάτων ἡ σπορὰ, καὶ οὐ μόνον τῶν ψυχῶν, ὡς ἡ νομὴ πρότερον, εἰκότως εἶπεν, τοὺς μὲν εἰς γῆν, τοὺς δὲ, εἰς σελήνην σπαρῆναι ἐνδεικνύμενος, ὡς ἑκάστη τούτων τῶν ψυχῶν, ἤδη ἄνθρωπός ἐστι, καὶ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος. κἀνταῦθα τοῦ ὁρισμοῦ κρατοῦντος, ὡς ἄρα ἄνθρωπός ἐστι, ψυχὴ σώματι χρωμένη, ἀθάνατος ἀθανάτῳ, ὃν καὶ χωρίσαι δεῖ τοῦ θνητοῦ παντὸς, ἵνα γένηται, ὅς ἦν πρὸ τῆς εἰς γένεσιν πτώσεως, ἀνθρώπους ὄντας ἤδη σπείρων, ἀλλ' οὐ ψυχάς. εἰκότως οὖν εἴρηται, τοὺς μὲν, εἰς γῆν σπείρειν, τοὺς δὲ, εἰς σελήνην. ταῦτά τε οὖν συννοητέον μετὰ τῶν ἔμπροσθεν, καὶ ὅτι οὐδέποτ' ἂν ὑπερκόσμια γένοιτο, οὐδὲ καθ' οὓς εἰσὶν ἐπέκεινα τῶν ἀπλανῶν ἄλλαι σφαῖραι. εἰ καὶ τὰ ἀκρότατα, καὶ τὰ ἁπλούστατα τῶν ὀχημάτων μετέχει τῆς αἰθερίας αὐγῆς. ἄλλη δὲ ἡ νομὴ τῆς σπορᾶς. ἡ μὲν γάρ ἐστι μόνον τῶν ψυχῶν, ἡ δὲ, μετὰ τῶν ὀχημάτων. διὸ καὶ ἐκεῖ μὲν εἶπεν ἔνειμεν ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, ἐνταῦθα δὲ, ἔσπειρε, τοὺς μὲν, εἰς γῆν, τοὺς δὲ, εἰς σελήνην, ὡς ἤδη τὸν ἀνθρώπειον λόγον αὐτῶν προβαλλουσῶν. καὶ γὰρ ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπός ἐστι, ψυχὴ σώματι χρωμένη. κἀκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἀΐδιος. ἄλλης δ' οὖν ἑκατέρας οὔσης, καὶ τῆς μὲν εἰς τὰ ἄστρα γεγονέναι ῥηθείσης, τῆς δὲ, εἰς τὰ ὄργανα τοῦ χρόνου. δόξειεν ἂν εἰς ἄλλα καὶ ἄλλα, ἑκάτερα γίγνεσθαι. οὔτε γὰρ ἡ γῆ ἄστρον. ὥστ' οὐκ ἂν εἴη νομὴ περὶ αὐτήν. οὔτε τὰ ἀπλανῆ ὄργανα εἴρηται χρόνου. ὥστ' οὐκ ἂν εἴη σπορὰ περὶ αὐτά. μόνα δὲ τὰ πλανώμενα, καὶ ἄστρα ἐστὶ καὶ ὄργανα χρόνου. ὥστε περὶ ταῦτα ἄμφω καὶ ἡ νομὴ, καὶ ἡ σπορά. ὅτι δὲ ἄτοπον μὴ εἶναι περὶ ταὐτά, δῆλον ἄμφω. εἰ γὰρ ὁ δημιουργὸς, καὶ ὁ νέμει, καὶ ὃ σπείρει, κατ' οὐσίαν ἄμφω ταῖς ψυχαῖς ὑπάρχει, καὶ εἰ τοῦτο, δεῖ περὶ ταὐτὸν ἄμφω. ἵνα καὶ ἡ ἀποκατάστασις εἰς ἓν ᾖ πάσης, καὶ μὴ εἰς τὸ σύννομον ἄστρον ἀποκαταστᾶσα διὰ τὴν νομὴν, εἰς ἄλλο ἀναγκάζηται ἀποκαθίστασθαι, διὰ τὴν εἰς ἐκεῖνο σποράν. οἰκεῖον γὰρ τὸ σπειρόμενόν ἐστι, τῷ περὶ ὃ ἔσπαρται κατ' οὐσίαν. εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ, καὶ τὴν γῆν ἄστρον τι ῥητέον; οὐ κατὰ τὸν φαινόμενον ὄγκον, ἀλλὰ κατὰ τὸ αἰθέριον αὐτῆς ὄχημα ἀστροειδές. ὅπου καὶ τὸ ἡμέτερον τοιοῦτόν ἐστι καὶ τοὺς ἀπλανεῖς συναπεργάζεσθαι χρόνον εἶπεν. κἀκεῖνα οὖν καθόσον ἔχει περιόδους, εἰ καὶ ἀγνώστους ἡμῖν, πάντως μετρεῖ τὸν ὅλον χρόνον, ἄλλα ἄλλως. οὐ γὰρ αὕτη πάντων ἀποκατάστασις. ἀλλ' ἐκ τῆς αἰσθήσεως οὐδὲν ἔχομεν τῆς περιφορᾶς αὐτῶν ὡς τῶν πλανωμένων τεκμήριον. πᾶσαι οὖν τοῦ κόσμου μερίδες, ὑπεδέξαντο μερικὰς ψυχὰς ἐσπαρμένας, καὶ πᾶς ἐγκόσμιος θεὸς, ἀγελάρχης ἐστὶ θεῶν μερικῶν, καὶ νεμηθεισῶν, καὶ ἐσπαρμένων περὶ αὐτὸν, κατὰ τὸν νοῦν τὸν δημιουργικόν. ὁ δὲ Πλάτων, τῇ μὲν, εἶπεν ἰδίως περὶ τὰ ἄστρα γενέσθαι, τῇ δὲ, περὶ τὰ ἔσχατα τῶν ὅλων σελήνην καὶ γῆν ἐνδεικνύμενος τὴν ἑκατέρων ἀξίαν, ὡς τῆς μὲν, θειοτέρας οὔσης. ἀσώματος γάρ. τῆς δὲ, καταδεεστέρας. μετὰ σωμάτων γὰρ ἡ σπορὰ, τούτων δὲ ἔνδειξις, ἡ ἀποδιάληψις, τῆς τε τῆς νομῆς, καὶ τῆς σπορᾶς, προηγουμένων αἰτίων, ἑκατέρας εἰς ταῦτα γενομένης, δηλοῦσα τὴν πρὸς ἀλλήλας αὐτῶν διαφοράν. κἂν ἡ τοίνυν νομὴ ψυχῆς περὶ γῆν, ἀλλ' ἔστι καθ' ὅσον ἔχει τι ἀστροειδὲς ἡ γῆ καὶ ἀσώματον. κἂν ἡ σπορὰ περὶ ἄστρον, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅσον ἔχει τι τῇ γῇ οἰκεῖον. τοῦτο δέ ἐστι σωματικόν. καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς σπορᾶς, παρείληπται γῆ καὶ σελήνη, διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλας οἰκειότητα. κοινὸν γὰρ αὐταῖς τὸ σκιὰν ποιεῖν. καὶ ὅπερ ἐν τοῖς ὅλοις ἡ γῆ, τοῦτο ἐν τοῖς οὐρανίοις ἡ σελήνη.

λήνη. ὥστε καὶ ἀποκατάστασις εἴη ἂν εἰς τὴν γῆν, τῶν εἰς αὐτὴν σπαρέντων, καὶ λῆξις ἐν αὐτῇ. εἰ δὲ ἐν Φαίδρῳ, τὰς ἀμείνους τῶν λήξεων, οὐρανίας εἶπε, τὰς δὲ ἐσχάτας, ὑπὸ γῆν, οὐ θαυμαστόν. τὰς γὰρ ἄκρας μόνως εἰπεῖν ἠθέλησε, μήτε ἀερίων μνησθεὶς λήξεων εὐμοίρων, μήτε χθονίων. διὸ καὶ τῶν ἐσχάτων μεμνημένος, οὐχ ἁπλῶς εἶπεν αὐτὰς χθονίας, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑπὸ γῆς δικαστηρίων ἐδήλωσεν, ἄλλων οὐσῶν τῶν θείων ἐν γῇ λήξεων, καθόσον καὶ αὕτη θεός, καὶ τῶν κολαστικῶν, τὴν δὲ νομὴν καὶ σποράν, ὥσπερ εἴρηται διακριτέον. μάλιστα γὰρ ἡ σπορά, σωματικοῖς προσήκει τισίν, ἡ δὲ νομή, διαφερόντως ἀσωμάτοις, κατ' εἶδος οὖσα διάκρισις, ἀλλ' οὐχὶ θεοῖς ἄλλων ἐν ἄλλοις ὡς ἡ σπορά. ἐπειδὴ δὲ εἴπομεν, τὸ τοὺς μέν, εἰς γῆν, τοὺς δέ, εἰς σελήνην, ὡς περὶ ἀνθρώπους τὴν ἀναφορὰν ἔχειν, ὅτι μὲν οἶδεν ὁ Πλάτων ἄνθρωπον ὄντα τὴν ἀθάνατον ψυχήν, τῷ ἀθανάτῳ ὀχήματι χρωμένην, ἐκ τοῦ πολιτικοῦ ληπτέον. ἐκεῖ γὰρ εἶπεν εἶναι τὰς ψυχὰς ἀνθρώπους ἐν τῇ κρονίᾳ περιόδῳ, καθ' ἣν ζῇ μόνον τὸ ἀθάνατον ἡμῶν. ὅτι δὲ καὶ ἄλλον οἶδεν ἄνθρωπον τὴν ψυχὴν τῷ μέσῳ χρωμένην ὀχήματι, ἐκ τοῦ Φαίδωνος, ὅπου φησίν, ἐπ' ἄκρας τῆς γῆς οἰκεῖν ἀνθρώπους, πολυχρονιωτέρους τῶν τῇδε ἀνθρώπων. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν μετὰ τοῦδε τοῦ σώματος ἔσχατον ἄνθρωπον οἶδε, καὶ πανταχοῦ ψυχή, κατ' αὐτόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, σώματι χρωμένη, ἀλλ' ἢ τῷ ἀθανάτῳ, ἢ τῷ δευτέρῳ, ἢ τῷ συνθέτῳ. καὶ προστιθέντος τὴν διαφορὰν τοῦ σώματος, καὶ τοῦ χρωμένου, ἕξομεν ὁρίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον. „ Τότε δὲ μετὰ τὸν „ σπόρον, τοῖς νέοις παραδέδωκεν θεοῖς. Τίς μὲν ὁ σπόρος, καὶ ὅθεν προσγίγνεται ταῖς ψυχαῖς, καὶ ὡς ἕτερος οὗτός ἐστι παρὰ τὴν διανομήν, καὶ ὅτι τῆς μεριστῆς οὕτω δημιουργίας ἴδιον, πολλάκις ὑπεμνήσαμεν διὰ τῶν εἰρημένων. τίνες δὲ οἱ νέοι θεοί, νυνὶ ῥητέον. ὅτι μὲν γὰρ ἐγκόσμιοι θεοὶ νέοι προσαγορεύονται, δῆλον. ἐοίκασιν δὲ οὕτω καλεῖσθαι παρὰ τοῦ Πλάτωνος, ἢ πρὸς τὸ πρεσβεῖον παραβαλλόμενοι τῆς ἀφανοῦς δημιουργίας, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἐν ἐκείνῃ δυνάμεως, καὶ τὴν τελειότητα τῆς νοήσεως. τὸ γὰρ νοερώτερον παρὰ τοῖς θεοῖς, πρεσβύτερον, ἀλλὰ Ζεὺς πρότερος γεγόνει καὶ πλείονα ᾔδει φησὶν Ὅμηρος. ἢ διότι τὴν γένεσιν ἀεὶ νέαν ποιοῦσι, καὶ γηρῶσαν αὐτήν, καὶ ἀσθενοῦσαν, διὰ τὴν ὑποκειμένην φύσιν πάλιν ἀνακαλοῦνται πρὸς τὸ κατὰ φύσιν, τῇ ἑαυτῶν κινήσει, λόγων παντοίων, καὶ δυνάμεων ἀπορροίας εἰς αὐτὴν καταπέμποντες, καὶ ἀεὶ νέαν αὐτὴν ἀπεργαζόμενοι. ἢ διότι νοερὰς ἔχοντες ἑαυτῶν ἐξηρημένας οὐσίας τῇ νοήσει διαιωνίως ἀκμάζουσιν. οἰνοχοεῖ οὖν αὐτοῖς ἡ Ἥβη, καὶ πίνοντες τὸ νέκταρ φασὶν οἱ ποιηταί, καὶ τὸν ὅλον αἰσθητὸν κόσμον ὁρῶσιν. ἀτρέπτοις οὖν καὶ ἀκλινέσι νοήσεσι χρώμενοι, πληροῦσι τὰ πάντα τῆς ἑαυτῶν δημιουργικῆς προνοίας. ἢ καὶ ὅτι σύνεστιν αὐτοῖς κουριτικὴ θεότης, τῇ μὲν νοήσει, τὸ ἄχραντον ἐπιλάμπουσα. τῇ δὲ κινήσει, τὸ ἀκαμπές, ἀμείλικτον δὲ ὅλοις αὐτοῖς χορηγοῦσα δύναμιν, δι' ἣν ἑαυτῶν ὄντες, τὰ ὅλα ποδηγετοῦσιν. ἢ τό γε πάντων ἀληθέστατον ὅτι καὶ ἡ μονὰς αὐτῶν, νέος καλεῖται θεός. τὸν γὰρ Διόνυσον οἱ θεολόγοι ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ κεκλήκασιν, ὃ δέ ἐστι πάσης τῆς δευτέρας δημιουργίας μονάς. ὁ γὰρ Ζεύς, βασιλέα τίθησιν αὐτόν, ἁπάντων τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ πρωτίστας αὐτῷ νέμει τιμάς, καίπερ ἐόντι νέῳ καὶ νηπίῳ εἰλαπιναστῇ. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὸν Ἥλιον, νέον θεὸν εἰώθασιν ἀποκαλεῖν, καὶ νέος ἐφ' ἡμέρῃ Ἥλιός φησιν Ἡράκλητος, ὡς διονυσιακῆς μετέχοντα δυνάμεως. ἢ τό γε ταῖς Πλατωνικαῖς ἀρχαῖς οἰκειότατον, καὶ ὅτι σώματα αὐτῶν ἐξῆπται γένεσιν ἔχοντα, καὶ οὐκ ἐν αἰῶνι τὴν ὕπαρξιν ἔλαχον, ἀλλὰ κατὰ τὸν ὅλον χρόνον. νέοι οὖν εἰσιν, οὐχ ὡς ἀρξάμενοι ποτὲ εἶναι, ἀλλ' ὡς ἀειγένητοι, καὶ ὡς εἴρηται πρότερον, ἐν τῷ ποτὲ εἶναι ὑφεστῶτες. πᾶν γὰρ τὸ γιγνόμενον ὅσον ἔχει, τοῦ εἶναι ποτὲ ἔχει, καὶ οὐχ ὁμοῦ πᾶν, οὐ δὲ τὴν ἀπειρίαν ὅλην παροῦσαν, ἀλλ' ἀεὶ χορηγουμένην. οὕτως οὖν νέοι λέγονται, ὡς τῷ χρόνῳ συμπαρατεινομένην λαχόντες τὴν ὑπόστασιν, καὶ ἀεὶ γιγνόμενοι, καὶ ἐπισκευαστὴν ἀθανασίαν ἔχοντες. „ Σώματα „ πλάττειν θνητά, τό τε ἐπίλοιπον ὅσον ἔτι ἦν ψυχῆς ἀνθρωπίνης προσγενέσθαι δέον τοῦτο, καὶ πάνθ' ὅ„σα ἀκόλουθα ἐκείνοις ἀπεργασαμένους ἄρχειν. Ἡ μὲν παράδοσις τῆς †δημιουργίας, δυνάμεών ἐστι δημιουργικῶν μετάδοσις καὶ ἀπογέννησις, ἐξηρημένη πάντων, ὧν ἡ δευτέρα δημιουργία ποιεῖ προσεχῶς, καὶ πρόοδος τῆς ποιήσεως, ἀπὸ τοῦ ἀφανοῦς εἰς τὸ ἐμφανές, καὶ διαίρεσις τῆς ἑνοειδοῦς δυνάμεως, εἰς τὴν πληθυομένην προστασίαν τοῦ κόσμου. ἡ δὲ τῶν σωμάτων πλάσις, ἀφομοιοῖ τοὺς νέους θεούς, τῇ δημιουργίᾳ τῇ ἀφανεῖ. καὶ γὰρ ἐκείνη, τῶν ὅλων ἦν αἰτία σωμάτων, ὥσπερ οὗτοι τῶν μερικῶν, μετὰ τοῦ καὶ τὴν ὕφεσιν συνεμφαίνειν. οὗ γάρ εἰσι σώματος οὗτοι ποιητικοὶ καὶ πλάσται, τούτου καὶ ὁ δημιουργὸς αἴτιος. ἀλλὰ σωμάτων μερικῶν, ἃ τοιάδε σώματά ἐστι. διὸ τὸ μὲν σῶμα, ἁπλῶς ἀγέννητον ὡς ἀπὸ χρόνου, καὶ ἄφθαρτον ὥσπερ καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ. κενὸν γὰρ ἔσται εἰ γίγνοιτο σῶμα ἐξ οὐ σώματος, τὸ δὲ ποιονδὶ σῶμα, φθαρτόν, καὶ οὐ τοῦτο σύμπαν, ἀλλὰ τὸ μερικόν, τὰ ὅλα στοιχεῖα, παρὰ τῆς ὅλης δημιουργίας ὑφέστηκεν. ἡ δὲ τῆς †λύπης ψυχῆς τῆς ἀνθρώπου προσάρτησις, ἀφομοιοῖ τοὺς ἐγκοσμίους τῇ πατρικῇ δυνάμει. τὸ γὰρ ζωὴν ἀπογεννᾶν ἐστι πατρός. ἐπεὶ καὶ ὁ πρῶτος πατήρ, καὶ ζωῆς αἴτιος. καὶ πᾶς πατήρ, ὁ μὲν νοητός, τῆς νοητῆς, ὁ δὲ νοερὸς τῆς νοερᾶς, ὁ δὲ ὑπερκόσμιος τῆς ὑπερκοσμίου. ὥστε καὶ ἐγκόσμιοι πατέρες εἰσίν, οἱ τὴν σωματικὴν ἀπογεννῶντες ζωήν. ἡ δὲ τῶν ἀκολούθων τούτοις δημιουργία, τὴν τῶν ζώων τῶν μερικῶν παράγει φύσιν. ἐκ γὰρ ψυχῆς καὶ σώματος, τὸ μερικόν ἐστι τοῦτο ζῶον, ὃ προσήρτηται τῇ ἀθανάτῳ ψυχῇ. πρὸς δὲ τοῦτο, καὶ ἡ τῶν ἄλλων βλέπει δημιουργία. τοῦ γὰρ ὅλου χάριν, ἀπογεννᾶται καὶ τὰ μέρη, καὶ μὴν καὶ ἡ ἀρχή, τὴν προνοητικὴν τῶν θεῶν ἐπιστασίαν, καὶ τὴν συνεκτικὴν δύναμιν, καὶ τὰς φρουρητικὰς ἀνεγείρει περιοχάς. ἄνευ γὰρ τούτων, ταχὺ ἂν εἰς τὸ μὴ ὂν οἴχοιτο, καὶ τὰ πεπλασμέ-

† πρώτης

† λήθης

τὰ πεπλασμένα σώματα, καὶ τὸ θνητὸν εἶδος τῆς ζωῆς. πρὶν οὖν καὶ γένηται ταῦτα, φύλακας αὐτῶν καὶ σωτῆρας, τοὺς ἄρχοντας ἀποτελεῖ θεός. εἰσὶν οὖν ἐν τοῖς νέοις θεοῖς, καὶ δημιουργικαὶ δυνάμεις, καθ' ἃς εἰδοποιοῦσι τὰ γιγνόμενα, καὶ ζωογόνοι, καθ' ἃς τὴν δευτέραν ὑφιστᾶσι ζωήν, καὶ τελεσιουργοί, δι' ὧν τὸ ἐλλεῖπον ἀναπληροῦσι τῆς γενέσεως, καὶ ἄλλαι τούτων πλείους ἀπερίληπτοι ταῖς ἡμετέραις διανοίαις. Καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῷον, ὅτι μὴ κακῶν ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον. Τῆς δὲ παραδόσεως τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ τοῖς νέοις θεοῖς, τρεῖς εἶναι τοὺς καλλίστους ὅρους οἰητέον, τὴν τοῦ παραδιδόντος ἀγαθοειδῆ βούλησιν, τὴν τῶν παραδεχομένων τελείαν δύναμιν, τὴν πρὸς ἄλληλα τούτων ἀμφοτέρων συμμετρίαν. τῆς δὲ αὐτῶν τῶν νέων θεῶν δημιουργικῆς ποιήσεως τρία πάλιν τὰ μέγιστα στοιχεῖα καταθετέον, τὴν πρὸς τἀγαθὸν ἀναγωγήν, καὶ τὴν πρὸς τὸ νοητὸν κάλλος ἐπιστροφήν, τὴν ἀπόλυτον δύναμιν, καὶ πάντων κρατεῖν τῶν διοικουμένων ἱκανήν. ὥσπερ γὰρ αὐτὸς ὁ φανὴς τῶν ὅλων δημιουργός, τὸν σύμπαντα κόσμον, κάλλιστον καὶ ἄριστον εἰς δύναμιν ἀπέφηνεν, οὕτω δὴ βούλεται καὶ τοὺς δευτέρους δημιουργοὺς κάλλιστα καὶ ἄριστα τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῷον. κάλλος μὲν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐποχετεύων ἀγαθοειδοῦς δυνάμεως, ἀποπληρῶν αὐτοὺς καὶ βουλήσεως, οἵαν καὶ αὐτὸς ἔχων, τὸν ὅλον ἐδημιούργησε κόσμον. οὕτω γὰρ ἂν καὶ ἡ γένεσις μετάσχοι κάλλους καὶ ἀγαθότητος, ὡς πέφυκεν, εἰ οἱ συνέχοντες αὐτὴν θεοί, τῷ καλῷ καὶ τῷ ἀγαθῷ διαπρέποντες κοσμοῖεν αὐτήν, εἰ δὲ τοιαύτην ἔχουσι, καὶ οἱ δεύτεροι δημιουργοὶ φύσιν, οὐδὲν κακὸν, οὐδὲ παρὰ φύσιν ἀπὸ τῶν οὐρανίων γίγνεται θεῶν, οὐδὲ χρὴ ταύτῃ διαιρεῖν τοὺς ἐν οὐρανῷ θεούς, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν, οὐδὲ εἶναι θεῶν ὄντων, ὁ μὲν ἀγαθουργός, ὁ δὲ κακοποιός, ἀλλὰ τῶν κακῶν ἑαυτῷ τὸ θνητὸν ζῷον αἴτιον. κακὸν γὰρ ὄντως ἐστὶν, οὐ νόσος, οὐδὲ πονηρία, οὐδὲ ἄλλο τοιοῦτον οὐδέν, ἀλλὰ πονηρία ψυχῆς, καὶ ἀκολασία, καὶ δειλία, καὶ ἡ σύμπασα κακία. τούτων δὲ ἡμεῖς ἑαυτοῖς αἴτιοι. κἂν γὰρ παρὰ ἄλλων εἰς ταῦτα συνωθώμεθα, πάσχομεν κακῶς, ἀλλὰ δι' ἑαυτοὺς πάλιν, κύριοι μὲν ἐσμὲν τοῖς ἀγαθοῖς ὁμιλεῖν, καὶ χωρίζεσθαι τῶν κακῶν. οὐκ ἄρα κατὰ Πλάτωνα τῶν θεῶν οἰσόμεθα, τοὺς μὲν, κακοποιούς, τοὺς δὲ, ἀγαθοποιούς, ἀλλὰ πάντας ἀγαθῶν τοῖς θνητοῖς πάντων ὧν δύναντ' ἂν δέξασθαι χορηγούς. οὐδὲ γίγνεσθαι ὑπ' αὐτῶν τὰ ὄντως κακά, ἀλλὰ σημαίνεσθαι μόνον, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. φέρουσι καὶ σημεῖα προτεινόντων, τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις, καὶ ἀναγιγνώσκειν τὰ ἐν τῷ παντὶ γράμματα, ὅσα καὶ οἷα κινούμενοι γράφουσιν οἱ τῶν θνητῶν πλάσαι, τοῖς ἑαυτῶν σχηματισμοῖς. κἂν γίγνηταί δέ τι τῶν γιγνομένων κακῶν ἐκεῖθεν, οἷον δειλός τις, ἢ ἀκόλαστος, ἐκ τῆς τῶν οὐρανίων κινήσεως, ἄλλως ἐκείνων διδόντων, ἄλλως μετέχεσθαι ὑπὸ τῶν ψυχῶν. καὶ γὰρ νοῦ φησιν ὁ Πλωτῖνος ἀπόρροια, γίγνεται πανουργία τοῦ δεξαμένου κακῶς ὑποδεξαμένου τὴν ἀπόρροιαν, καὶ φιλοκάλου ζωῆς δόσις, ἀκολασία, διὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν, καὶ ὅλως ἀγαθοειδῶς ἐκείνων ποιούντων, τὸν ἐναντίον τρόπον, ὑπὸ τῶν τῇδε μετέχονται αἱ ἐκείνων δόσεις, ὥστ' οὐκ αἰτιατέον τῶν κακῶν τοὺς διδόντας, ἀγαθοειδῶς διδόντας, ἀλλὰ τοὺς δεχομένους παρατρέποντας τὰς δόσεις, ταῖς ἑαυτῶν ἀνεπιτηδειότησι. ταῦτα καὶ ὁ παρ' Ὁμήρῳ Ζεὺς αἰτιᾶται τὰς ψυχάς, ὡς μάτην αἰτιωμένας θεούς, αὐτὰς δὲ ἑαυτὰς αἰτίας τῶν κακῶν. θεοὶ γὰρ ἀγαθῶν εἰσι χορηγοί, καὶ νοῦ, καὶ ζωῆς ἀποπληρωταί, κακοῦ δὲ οὐδενός. ὅπου γὰρ οὐδὲ ἡ μερικὴ φύσις αἰτία τῷ ἑαυτῆς γεννήματί τι κακοῦ. τὸ γοῦν παρὰ φύσιν αὐτὸ τοῦτο ὃ λέγεται παρὰ φύσιν ἐστὶ καὶ οὐ κατὰ φύσιν, τί χρὴ οἴεσθαι περὶ αὐτῶν τῶν θεῶν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ἀγαθῶν αἰτίους εἶναι τοῖς ἑαυτῶν δημιουργήμασι, καὶ οὐ πολλῷ μᾶλλον παρ' οἷς ἡ δύναμις, παρ' οἷς ἡ αὐτοτελὴς φύσις, παρ' οἷς ἡ σύμπασα ἀγαθότης, οἷς ἐναντίον ἐστὶ τὸ κακόν. ἀδύναμον γὰρ καὶ ἀτελές, καὶ ἀμέτρητόν ἐστι, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. Καὶ ὁ μὲν δὴ πάντα ταῦτα διατάξας, ἔμενεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει. Πανταχοῦ μετὰ τὴν πολλὴν διέξοδον τῶν λόγων ἐν συμπεράσματι, καὶ συγκεφαλαιώσεσι, περιλαμβάνει τὸ πλῆθος τῶν λόγων. οἶδεν γὰρ ὅτι καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ τὸ πλῆθος τῶν νοήσεων, μία περιείληφε νόησις, καὶ τὰς πολλὰς δυνάμεις, μία συνέχει δύναμις, καὶ τὰς διῃρημένας αἰτίας ἡ μονοειδὴς αἰτία, συνάγει πρὸς μίαν ἕνωσιν, καὶ τὸ διαθεσμοθετήσας οὖν πάντα αὐτοῖς ταῦτα, καὶ τὸ ὁ μὲν δὴ ταῦτα πάντα διατάξας, ἐπάγει τὴν διωρισμένην ἐνέργειαν τοῦ δημιουργοῦ, πρὸς τὴν ἡνωμένην αἰτίαν. ἔτι δὲ, τὸ μὲν πάντα, τὸ συμπεπληρωμένον τοῖς οἰκείοις ἅπασιν ὅροις δηλοῖ, τὸ δὲ διατάξας, τὴν δι' ὅλων τῶν ὄντων διήκουσαν τάξιν, ἣν ὁ δημιουργὸς ἐπέθηκε τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς καὶ ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς. τοὺς μὲν δημιουργοὺς ἀποφήνας, ταῖς δὲ τοὺς εἱμαρμένους νόμους ἐγγράψας. καὶ μὴν καὶ τὸ ἔμενεν, οὐ τὴν στάσιν δηλοῖ, καὶ τὴν ἀπαρέγκλιτον νόησιν, ἀλλὰ τὴν ἵδρυσιν τὴν ἐν τῷ ἑνί. κατὰ γὰρ ταύτην ἐξήρηται τῶν ὅλων, καὶ κεχώρισται τῶν νοούντων αὐτῶν. ἡ δὲ ἵδρυσις αὕτη, διαιώνιός ἐστι, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἑστῶσα. ταῦτα οὖν ἐνδείκνυται καὶ τὸ ἦθος, καὶ τὸ κατὰ τρόπον. τὸ μὲν, ταυτότητα τῆς μονῆς, τὸ δὲ, τὴν ἰδιότητα τῆς δημιουργικῆς μονῆς ἐμφαῖνον. ὁ γὰρ τρόπος τῆς ἰδιότητός ἐστι σημαντικός. ἄλλο γὰρ τὸ συνοχικῶς μένειν, ἄλλο τὸ ἀτρέπτως, ἄλλο τὸ δημιουργικῶς. Μένοντος δὲ νοήσαντες, οἱ παῖδες τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν, ἐπείθοντο αὐτῇ. Ὅταν ὁ δημιουργὸς λέγῃ, τότε ἀκροατῶν ἔχουσι τάξιν οἱ νέοι θεοί, ὅταν ἐκεῖνος νοῇ, τότε μανθάνουσιν ἐκεῖνοι. διανοητικὴ γὰρ ἡ μάθησις. ὅταν ἐκεῖνος μένῃ κατ' αὐτὴν τὴν ἕνωσιν, νοοῦσιν οἱ παῖδες. ἀεὶ γὰρ τὴν ὑφει-

μένειν δέχονται παρ' αὐτοῦ τάξιν, καὶ ὡς μὲν πληρούμενοι παρ' αὐτοῦ, σώζουσι τὴν τῶν ἀκουόντων πρὸς αὐτὸν ἀναλογίαν, ὡς δὲ ἀνελλίπονται αὐτοῦ τὴν μίαν δύναμιν, τὴν τῶν μανθανόντων. καὶ γὰρ ὁ μανθάνων, ἀνελλιπεῖ τὸν τοῦ διδάσκοντος νοῦν. ὡς δὲ ἐκθεούμενοι παρ' αὐτοῦ, τὴν τῶν νοούντων. καὶ γὰρ ὁ νοῦς ἔνθεος γίγνεται τῇ πρὸς τὸ ἓν συναφῇ. μένοντος οὖν τοῦ πατρός, εἰκότως νοοῦσιν οἱ παῖδες. εἰσὶ γὰρ δὴ νόες ὑπὸ ψυχῶν μετεχόμενοι θείων, σώμασιν ἀχράντοις ἐποχουμένων, νοοῦσι δὲ τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν τὴν πρὸ τῶν τεταγμένων ἐν αὐτῷ προϋπάρχουσαν, καθ' ἣν καὶ ἤδη πάντα γέγονεν. ὃ γὰρ εἶπε περὶ τῆς μονάδος τῶν νέων θεῶν ὁ Ὀρφεύς, Κραῖνε μὲν οὖν Ζεὺς πάντα πατήρ, Βάκχος δ' ἐπέκραινε, τοῦτο καὶ περὶ τῶν νέων θεῶν ῥητέον. ὅτι δὴ τὴν δημιουργίαν ἐπιτελοῦσι τοῦ πατρός, ἣν ἐκεῖνος αὐτῷ τῷ νοεῖν ὑπέστησεν, ὥσπερ δή φησι καὶ τὸ λόγιον, Ταῦτα πατὴρ ἐνόησε, βροτὸς δ' οἱ ἐψύχωτο, καὶ πεπλάσθαι οὖν τὰ θνητά, καὶ ἐψυχῶσθαι κατ' αὐτὴν μόνην τὴν δημιουργικὴν νόησιν. οἱ δὲ νέοι θεοί, τὴν ὁλικὴν ἐκείνου ποίησιν ἐκφαίνουσι, διὰ τῆς ἑαυτῶν ἐκφανοῦς δημιουργίας, πληρούμενοι τῆς δημιουργικῆς μονάδος.

» Καὶ λαβόντες ἀρχὴν ἀθάνατον θνητοῦ ζώου, μιμούμενοι τὸν σφέτερον δημιουργόν, πυρὸς
» καὶ γῆς, ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ κόσμου δανειζόμενοι μόρια, ὡς ἀποδοθησόμενα πάλιν, εἰς ταὐτὸν
» τὰ λαμβανόμενα συνεκόλλων, οὐ τοῖς ἀλύτοις, οἷς αὐτοὶ συνείχοντο δεσμοῖς.

Τὴν μὲν διάκρισιν τῆς δευτέρας δημιουργίας ἀπὸ τῆς προτέρας διὰ πολλῶν ὁ Πλάτων ἡμῖν ῥημάτων καὶ βαθέων ἐνεδείξατο. εἰ γὰρ ὁ μέν, διέταξεν, οἱ δὲ ἕπονται τοῖς ἐκείνου προστάγμασιν, ὁ μέν, αὐτεπιστατικῶς αἴτιός ἐστι τῶν γιγνομένων, οἱ δὲ ὑπ' ἐκείνου κινούμενοι τὸν ὅρον ἐκεῖθεν ὑποδεξάμενοι τῆς ὅλης ποιήσεως. καὶ εἰ ὁ μὲν ἐν ἑαυτῷ μένει, κινοῦνται δὲ οὗτοι περὶ αὐτόν, δῆλον ὅτι διαιωνίως μὲν ἐκεῖνος αἴτιός ἐστι τῶν κατὰ χρόνον ὑφισταμένων, οὗτοι δὲ πληρούμενοι παρ' αὐτοῦ κατὰ τὸν ὅλον ἐνεργοῦσι χρόνον. καὶ εἰ ἐκεῖνος ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει τελέως ἵδρυσεν ἑαυτόν, οἱ δὲ ἀπ' αὐτοῦ προελθόντες, τὴν ἡνωμένην αὐτοῦ καὶ ἄρρητον ταύτην διάθεσιν ἐκφαίνουσι, τὰ δεύτερα μέτρα τῆς ποιήσεως οὗτοι παρ' ἐκείνου κομίζονται. καὶ μήν, καὶ ὁ μέν, πατρικὴν ἔχειν ἀξίαν λέγεται. οἱ δέ, ἐκείνου προσαγορεύονται παῖδες, ὡς ἂν τὴν γόνιμον ἐκείνου δύναμιν, καὶ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἑνιαίαν ἀποτυπούμενοι, καὶ ὁ μέν, ὡς παραδιδοὺς ἀφ' ὕψους τὰς ἀρχὰς τῆς δημιουργίας ὑμνεῖται, οἱ δέ, ὡς παραλαμβάνοντες ἀρχὴν ἀθάνατον συντελοῦσαν εἰς τὴν διακόσμησιν τῶν θνητῶν. καὶ ὁ μέν, τῆς τῶν ἀϊδίων ζῳογονίας ἔχειν λέγεται τὴν πηγήν, οἱ δέ, τῆς τῶν θνητοειδῶν ζώων ὑποστάσεως αἴτιοι. καὶ ὁ μέν, ἑαυτὸν παράδειγμα προτείνει τοῖς πολλοῖς θεοῖς, οἱ δέ, μιμεῖσθαι λέγονται τὸν δημιουργικὸν νοῦν. καὶ ὁ μέν, αὐτὸν τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὰ πληρώματα παράγειν εἴρηται τοῦ παντός, οἱ δέ, δανείζεσθαι μόρια τῶν τοῦ πατρὸς δημιουργημάτων, εἰς τὴν τῶν οἰκείων ἔργων ἀπεργασίαν. καὶ ὁ μέν, ἀσωμάτοις πάσαις χρῆσθαι δυνάμεσιν, οἱ δέ, καὶ σωματικαῖς. καὶ ὁ μὲν ἀλύτων εἶναι δεσμῶν ὑποστάτης, οἱ δέ, λυτῶν. καὶ ὁ μὲν πρεσβυτέραν τῶν ἑνουμένων ἐνίστασθαι τὴν ἕνωσιν, οἱ δέ, ἐπεισοδιώδη καὶ ὑστερογενῆ ταύτης ἐπάγειν, τοῖς ἐκ πολλῶν ἐναντίων συνεστῶσι. καὶ ὁ μὲν ἀμερίστως πάντα ποιεῖν, οἱ δέ, μετὰ διαιρέσεως εἰς μικροὺς καὶ ἀοράτους γόμφους τὴν ὑπόστασιν τῶν θνητῶν κατακερματίζοντες. τὴν μὲν οὖν διάκρισιν τῶν δύο δημιουργιῶν, ἐκ τούτων ληπτέον. τὴν δὲ ἕνωσιν καὶ τὴν συναφήν, ἐκ τῶν ἐκκειμένων ῥημάτων θεατέον. ἐνταῦθα γὰρ συναφὴ γίγνεται τῆς δευτέρας δημιουργίας πρὸς τὴν προτέραν, καὶ τῆς ἐμφανοῦς ποιήσεως, πρὸς τὴν ἀφανῆ, καὶ τῆς διῃρημένης πρὸς τὴν μοναδικήν. ἀνάγκη δὴ οὖν τὰ πεζότατα τῆς προτέρας καὶ ἀφανοῦς εἰς ταὐτὸν ἰέναι ταῖς ἀρχαῖς τῆς δευτέρας. οὕτω γὰρ καὶ ὁ οὐρανὸς συνάπτει πρὸς τὴν γένεσιν, τῆς μὲν πεζοτάτης τῶν οὐρανίων ἀρχὴν μεταβολῆς ἐμφανιζούσης, τῆς δὲ ἀκροτάτης, τῶν ὑπὸ σελήνην οὐσίας, τῷ οὐρανῷ συγκινουμένης. κἀνταῦθα τοίνυν ἡ λογικὴ ψυχή, συνάπτεται πρὸς τὸ θνητὸν εἶδος τῆς ζωῆς, ἡ πεζοτάτη καὶ μερικωτάτη τῶν ἀπὸ τοῦ πατρὸς παρηγμένων, πρὸς τὸ ἀκρότατον τῶν ὑπὸ τοῖς νέοις θεοῖς ἀπογεννωμένων. παράγουσι γάρ, ὡς μὲν πατέρες τινὲς τὰς ζωάς, ὡς δὲ δημιουργοί, τὰ σώματα. καὶ μιμοῦνται τὸν μὲν Ἥφαιστον, τῇ σωματουργίᾳ, τὴν δὲ Ἥραν τῇ ζῳοποιΐᾳ. δι' ἀμφοῖν δέ, τὸν ὅλον δημιουργόν. καὶ γὰρ ὁ ποιητὴς οὗτος καὶ πατήρ, αὐτοὶ δὲ τὸ σῶμα πλάττουσιν, ἀπὸ τῶν ὅλων δανειζόμενοι μόρια. πανταχοῦ γὰρ ἀπὸ τῶν ὁλοτήτων τοῖς μέρεσιν ἡ σύστασις, ἀλλ' ὅταν μὲν αἱ ὁλότητες ὦσιν ἀσώματοι, μένουσιν ἀνελάττωτοι τῶν μερῶν ὑφισταμένων, ὅταν δὲ σωματικαί, τὰ μέρη γιγνόμενα ἀπ' αὐτῶν, ἐλαττοῖ τὰ ὅλα. διόπερ, ἀεὶ μὲν ἀφαιρέσεως γιγνομένης, τῶν δὲ μερῶν ἀεὶ μενόντων οἰχήσεται τὰ ὅλα. καὶ οὕτως οὔτε γένεσις ἔτι ἔσται, καὶ τὰ ἔργα τῆς προτέρας δημιουργίας, ἀφανῆ πάντα ἔσται διὰ τὴν δευτέραν, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν. ἵν' οὖν μηδὲν τοιοῦτον ἐν τῷ παντὶ γένοιτο, τὰ συντεθέντα μέρη διαλύεται πάλιν, καὶ ἀναπληροῦνται εἰς τὰ ὅλα. καὶ ἡ ἄλλου γένεσις, ἄλλου φθορά ἐστιν, ἡ δὲ ἄλλου φθορά, γένεσις ἄλλου. ἵνα καὶ γένεσις ἀεὶ μένῃ, καὶ φθορά. γενέσεως ποτὲ γὰρ μόνον οὔσης, στήσεται ποτὲ ἡ γένεσις, ἐκπεπερασμένων γιγνομένη, δαπανηθέντων ἐκείνων. φθειρομένων δὲ τούτων, στήσεται ἡ φθορά, πάντων ἀπολυμένων. εἰ ἄρα δεῖ εἶναι τὸ ἕτερον, ἔσται καὶ τὸ λοιπόν. πάντα ἄρα τὰ ἀπὸ τῆς δευτέρας δημιουργίας γιγνόμενα, καὶ σύνθετά ἐστι καὶ λυτά, καὶ ἀπὸ χρόνου συστάντα, καὶ ἐν χρόνῳ λύεται πάλιν. εἰκότως ἄρα οἱ νέοι θεοί, δανείζονται μόρια, τὰ πάλιν ἀποδοθησόμενα. δανείζονται δέ, παρὰ τοῦ πατρός. ὃ γὰρ δανείζονται,

ζονται, τὸ πῦρ ἐστι, καὶ ἡ γῆ, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ ὁ ἀήρ. καὶ ἀποδιδόασι πάλιν τῷ παντί. βούλεται γοῦν ἐκεῖνος τὰ ὅλα διαμένειν, ἅπερ ἀπεγέννησεν καὶ ἔταξεν αὐτός. ταῦτα μὲν περὶ τῆς συμπάσης εἰρήσθω τῶν νέων θεῶν δημιουργίας. ἐπισκεπτέον δὲ καὶ τὸ καθ' ἕκαστα τῶν Τιμαίου ῥημάτων. τὸ μὲν οὖν λαβόντες, ἐνδείκνυται ὅπως ὑποδέχονται τὴν ἀθάνατον ψυχὴν οἱ νέοι θεοί κατιοῦσαν μετὰ τοῦ πρώτου ὀχήματος. τὸ γὰρ πᾶν ἐκάλεσεν ἀρχὴν ἀθάνατον, καὶ ὅπως πανταχοῦ προνοεῖται τὸ ἡμέτερον, ὑπὸ θεῶν, ἄνω μὲν ὑπὸ τοῦ πατρός, κάτω δὲ ὑπὸ τῶν παίδων, εἰ χρὴ διῃρημένως λέγειν. ζῇ γάρ, ὅτε μὲν διΐως, ὅτε δέ, διονυσιακῶς. ἐν κατατάξει δέ, τιτανικῶς. τὸ δὲ ἀρχὴν οὐχ ἁπλῶς δηλοῖ τὸ ἐν τῇ ἀνθρώπου συστάσει πρῶτον, ἀλλὰ τὸ ἡγεμονικόν, καὶ κρατητικὸν τῶν δευτέρων. τοῦτο γὰρ τὸ κατὰ φύσιν, καὶ ἐπὶ τούτῳ παράγεται ὑπὸ τῶν θεῶν. ὥσπερ οὖν τὴν τοῦ παντὸς ψυχήν, ὡς ἄρξουσαν ὁ δημιουργὸς ἐπέστησε τοῦ σώματος, οὕτω καὶ οἱ πολλοὶ δημιουργοί, τὴν ἡμετέραν ψυχήν, ἀρχὴν ἐν τῷ θνητῷ ζῴῳ κατέστησαν. εἰ δὲ ἡμεῖς μὴ ἄρχωμεν, οὐ τὸ τάξαν αἴτιον, ἀλλ' ἡ τοῦ ταχθέντος ῥᾳθυμία. τὸ γὰρ ἀθάνατον πᾶσαν περιλαμβάνει τὴν σύστασιν, ἣν ὁ δημιουργὸς ὑπέστησε, τήν τε ἐν τῷ ὀχήματι, καὶ αὐτὴν τὴν λογικὴν οὐσίαν, ἣν ἀπείρας ὅλην, καὶ ἀπαρξάμενος ὁ πατήρ, ἀπετέλεσε. τὸ δὲ αὖ θνητοῦ ζῴου, καὶ ζωογόνους αὐτοὺς ἀποφαίνει καὶ δημιουργούς, ἀλλὰ μετὰ κινήσεως ἑκάτερον, ἵνα καὶ θνητὰ ᾖ τὰ δημιουργήματα αὐτῶν. καὶ μὴν καὶ τὸ μιμεῖσθαι τὸν δημιουργόν, οἰκείως εἴρηται. σωματουργοῦσι γάρ, ἀπομιμοῦνται τὸ δημιουργικὸν τοῦ πατρός, καὶ ὥσπερ ἐκεῖνος ὑπέστησεν ὅλον τὸ πᾶν ἐκ τῶν ὅλων στοιχείων. οὕτω καὶ οὗτοι μερικὰ σώματα πλάττουσιν ἀπὸ μερικῶν σωμάτων, ἵνα μετὰ τὴν τῆς μιμήσεως, ἡ ὕφεσις σώζηται, καὶ δημιουργοὶ μένωσιν, ἀλλὰ τῆς μερικῆς δημιουργίας. τὸ δὲ δανείζεσθαι, δηλοῖ τὸ μᾶλλον εἶναι τῶν ὅλων, καὶ τὰ ἐν ἡμῖν ὑπὲρ ἡμῶν. εἰ δὲ τοῦτο, τί λυποῦνται ἄνθρωποι φθειρόμενοι. τί δὲ δεινὸν ἡ λύσις, πῶς δὲ οὐκ ἀγαθόν, εἰ τὸ πᾶν ἀπολαμβάνει τὰ οἰκεῖα. καὶ γὰρ ὅτι ταῦτα τῷ παντὶ μᾶλλον οἰκεῖα, ῥᾴδιον συνιδεῖν. οἱ γὰρ τόποι πάντων τούτων, ἐν τοῖς ὅλοις εἰσίν, ἀλλ' οὐκ ἐν ἡμῖν, τὸ δὲ εἰς ταὐτὸν τὰ λαμβανόμενα συγκολλᾶν, καὶ ὑστερογενῆ καὶ ἐπεισοδιώδη τὴν ἐν τοῖς θνητοῖς ἕνωσιν ἀποφαίνει. ἐν μὲν γὰρ τῷ παντί, τὸ ὅλον προηγεῖται τῶν μερῶν, καὶ τὸ ἓν τοῦ πλήθους. ἐνταῦθα δὲ τὰ πολλὰ καὶ διῃρημένα κατὰ φύσιν συγκολλᾶται, βίαιον τὴν ἕνωσιν, καὶ ἐπισκευαστὴν καταδεχόμενα, διὸ καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῶν λυτοί, τῶν δὲ ὅλων ἄλυτοι, τῆς ἑνώσεως ἐκεῖ κρατούσης τοῦ πλήθους. Ἀλλοὶ διὰ σμικρότητα ἀοράτοις πυκνοῖς γόμφοις συντήκοντες, ἓν ἐξ ἁπάντων ἀπεργαζόμενοι σῶμα ἕκαστον τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον.

Ὅτι μὲν καὶ ἐν τούτοις ὡς ἔμπροσθεν ἐκ τῶν στοιχείων πρῶτον ὄχημα τὸ σῶμα ὑφίστησι, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνο ἄλυτον, ἅτε ἐξ ἀποδοθησομένων γεγονός. ὅτι δὲ ἑνὸς ὄντος ἐκείνου τοῦ ὀχήματος, καὶ τόδε τὸ ὀστρεῶδες, ὁμοίως γίγνεται ἕν, οὐκ ἄδηλον. ἀλλ' ἐκεῖνο μέν, ἕνωσιν ἁπλουστέραν ἔχει τῶν ἁπλῶν χιτώνων, τοῦτο δὲ ποικιλωτέραν, ἅτε συνθετώτερον ὄν. διὸ ἐκεῖ μὲν τὸ ἐκ πυρός, καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος καὶ γῆς, ὄχλον ἀνάλογον ὄντα, τὸ δεύτερον ὄχημα δηλοῦν ἐλέγομεν, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ζωήν, ἐνταῦθα δέ. οὐ γὰρ ἠρκέσθη τοῖς ἁπλοῖς, ἀλλὰ προσέθηκε τὰ οἰκεῖα τοῦ ὀργανικοῦ σώματος, περὶ τούτου φαμὲν εἶναι τὸν λόγον. τοῦτο γὰρ οὐ δυνατὸν φάναι μόνον ἐκ τῶν ἁπλῶν ὑφεστάναι ῥηθὲν ἐκεῖ

ὑπωπτεύσαμεν λέγεσθαι, καὶ τὸ ἄλογον ὄχλον, τὴν ἀναλογίαν αὐτὴν ἧς δεῖ κρατῆσαι τὸν ἐν ἡμῖν λόγον ἰδόντες. ὅπου λέγει το δὴ τὸ σῶμα μὴ τὰ ἁπλᾶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων παραλαβόντα προσεχῆ στοιχεῖα τὸν λόγον. ἀπὸ τῶν ἀτελεστέρων δ' οὖν καὶ ἀϋλοτέρων ἀρξάμενος, καὶ ποιήσας ὁμοιομερῆ, καὶ ἐκ τούτων τὸ ὀργανικόν, καὶ ψυχῆς αὐτὸ μεταδίδωσι. δανειζόμενοι μὲν γὰρ οἱ νέοι θεοὶ μόρια ἀπὸ τῶν ὅλων, τὰ ἁπλᾶ ἐλάμβανον, καὶ ἐποίουν τὰ ὀχήματα τῶν ἀλόγων ψυχῶν, ἃ δὴ καὶ πρότερον ἐλέγομεν, τὸ ἐκ πυρὸς καὶ γῆς καὶ ἀέρος καὶ ὕδατος ὄχλον εἶναι θορυβώδη καὶ ἄλογον. ταῦτα δὲ κολλῶντες, τὰ ὁμοιομερῆ γεννῶσιν, οἷς ἐκ τῶν τεττάρων στοιχείων ἡ σύνθεσις. πυκνοῖς δὲ γόμφοις τὰ γενόμενα συντήκοντες, τὸ ὀργανικὸν ἀποτελοῦσι. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ δεόμενον πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν σμικρῶν καὶ ἀοράτων γόμφων διὰ τὴν ἐξ ἀνομοίων σύστασιν καὶ πολλῶν τούτων καὶ πυκνῶν, διὰ τὸ εὔλυτον τῆς συνθέσεως. τοὺς μὲν οὖν πυκνοὺς καὶ ἀοράτους γόμφους λέγομεν, τὰς τῶν σμικρῶν καὶ ἀοράτων στοιχείων παρενθέσεις, τοῖς μελομενεστέροις. τὴν δὲ σύνταξιν, οἰκείαν εἶναι, τοῖς ἡφαιστείοις ἔργοις τοῦ πυρὸς ἐργαζομένου, διὰ τῆς ἀραιώσεως ἐν τῇ συντάξει τὴν πάντων δι' ἀλλήλων χώρησιν, ὡς ἐπὶ τῶν συγχωνευομένων γίγνεται μετάλλων, εἰσδυομένων ἐν τῷ τήκεσθαι τῶν σμικρομερῶν, εἰς τὰ μεγαλομερέστερα, καὶ οὕτω τῆς συγκράσεως γινομένης. ἔστιν οὖν τὸ ἀκόλουθον, ὅτι τὰ λαμβανόμενα συνεκόλλων, οὐκ ἀλύτοις δεσμοῖς, συναπεργαζόμενοι σῶμα, ἀλλὰ πυκνοῖς γόμφοις συντήκοντες αὐτά, τοῖς σμικροῖς καὶ ἀοράτοις. δεῖ γὰρ τάξεως καὶ κολλήσεως εἰς τὴν γένεσιν τῶν ὁμοιομερῶν, ὧν τὴν μέν, ὑγρότης παρέχεται, τὴν δέ, ἡ θερμότης. τήκεται γὰρ πᾶν ὑπὸ πυρός, κολλᾶται δὲ ὑπὸ ὕδατος. μετὰ δ' οὖν τὴν ἕνωσιν τῶν πολλῶν καὶ ἀνομοίων, ἡ ψυχὴ παραγίγνεται. πρώτη μὲν ἡ θνητὴ πάντως. διὰ γὰρ ταύτης ἀπόρρυτον, διά τε τῆς φυσικῆς καὶ αἰσθητικῆς καὶ ὀρεκτικῆς ζωῆς. δευτέρα δέ, ἡ ἀθάνατος. αὕτη γὰρ οὐκ εἰς σῶμα ἁπλῶς, ἀλλ' εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον ἐνδύεται, καὶ ἡ

μὲν, ἀπογεννᾶται μετὰ τοῦ σώματος, ἡ δὲ, ἐνδύεται εἰς τὸ σῶμα. τάξις μὲν οὖν αὕτη τῆς δημιουργίας, ἔχει δὲ εἰκότα λόγον. πᾶσα γὰρ ἡ γένεσις, ἀπὸ ἀτελοῦς ἄρχεται, καὶ ὁδῷ πρόεισιν, ἐπὶ τὸ τέλειον. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ παντὸς, ἀπὸ νοῦ καὶ ψυχῆς ἡ δημιουργία πρόεισι, μέχρι τῶν σωμάτων. ἄχρονος γὰρ ἡ ἀπογέννησις. ἔγχρονος γάρ ἐστι. πᾶν δὲ τὸ κατὰ χρόνον γιγνόμενον, ἐκ τοῦ ἀτελοῦς ἄρχεται τῆς γενέσεως. ὥστε καὶ εἴ τι μὴ ἐκ τοῦ ἀτελοῦς ἄρχοιτο, τοῦτο οὐκ ἄχρονον γέγονεν, ὥστε τὸ πᾶν οὐ κατὰ χρόνον γέγονεν. οὐ γὰρ σῶμα πρότερος ὑπέστησεν ὁ δημιουργὸς, ἀλλὰ ψυχὴν ὡς προείρηκεν. ὃ δηλοῖ τὴν λεγομένην γένεσιν, ἀγέννητον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τὴν σύνθεσιν ἀθρόαν ὑπάρχειν. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ παντὸς, προϋφίστατο τὸ ὅλον τῶν μερῶν, καὶ τὸ ἓν τοῦ πλήθους, ἐπὶ δὲ τῶν θνητῶν, τὰ πολλὰ πρὸ τοῦ ἑνὸς, ἀπογεννᾶται. καὶ συντηκόμενα ταῦτα διὰ τῶν πυκνῶν γόμφων, ἓν ἀποτελεῖ. σώματα μὲν γὰρ ἁπλᾶ, συντήκεται, τὰ δὲ συνταχθέντα, γομφοῦται, τὰ δὲ γομφωθέντα, ζωοποιεῖται, τὰ δὲ ζωοποιηθέντα, συναρμόζεται, πρὸς τὴν ἀθάνατον ψυχήν. ἐκ δὴ τούτων κἀκεῖνο δῆλον, ὅτι τὴν εἴσκρισιν τῆς ψυχῆς κατὰ Πλάτωνα γίγνεσθαι ῥητέον, ἅμα τῇ προόδῳ τοῦ βρέφους. τότε γὰρ τέλειόν ἐστι τὸ κύημα, καὶ οὐ πρότερον. οὐδὲ γὰρ τέλειον αὐτὸ γεγονὸς, ἔνδον ἡ φύσις κατέχει μάτην. ὅταν οὖν ἓν γένηται καὶ ὅλον τὸ κύημα, τότε ἡ ἀθάνατος ψυχὴ, περὶ αὐτὸ καταδύεται. γίγνεται δὲ ἕν, ὅταν τέλειον, τέλειον δὲ, ὅταν ἐπέλθῃ μένον γὰρ ἄλλον μέρος ἐστίν. οὐκ ἄρα εἰς τὸ σπέρμα ἡ ψυχὴ ἐνδεῖται παρὰ τῶν θεῶν, οὐδὲ τῷ σπέρματι συγκαταβάλλεται, καθάπερ οἴονταί τινες, ἀλλὰ ἤδη γενομένῳ τῷ σώματι, συνάπτονται αὐτοῖς αἱ περίοδοι. ποῦ γὰρ ἐν τῷ σπέρματι σῶμα ἔνεστιν, ἐκ πολλῶν καὶ πυκνῶν γόμφων γεγονός. ὅταν ἄρα τέλειον ἀπεργασθῇ τὸ ὄργανον, τότε οἱ θεοὶ συνδέουσι τὴν χρωμένην αὐτῷ ψυχήν. ταῦτα καὶ περὶ τούτου. περιόδους δὲ ψυχῆς λέγει τὰς ἐνεργείας αὐτῆς, τὰς εἰς τὸ ζῷον προϊούσας, καὶ τὰς δυνάμεις τὰς διττὰς, τήν τε ταὐτοῦ καὶ θατέρου. πᾶσα ἄρα κάτεισιν ἡ ψυχὴ κατὰ Πλάτωνα. δύο γὰρ μόνους αὐτῇ δέδωκε κύκλους, καὶ δύο περιόδους, καὶ ἀμφοτέρας κατήγαγεν, ὥστε ὅπερ Πλωτῖνος φησὶν, νεώτερος ἂν εἴη λόγος. ὁ μὴ πᾶσαν αὐτὴν κατιέναι διατεινόμενος. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτον. τοὺς δὲ πυκνοὺς γόμφους, οἱ μὲν, τὴν τῶν τριγώνων στοιχείων συναρμοσιν ἤκουσεν, ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, τὴν τῶν φυσικῶν λόγων κοινωνίαν, ὥσπερ τὴν σύνταξιν αὐτῶν τὴν δημιουργικὴν συνοχὴν καὶ ἕνωσιν. ἡμεῖς δὲ εἴπομεν, τίνες εἰσὶν οἱ γόμφοι, καὶ τίνες αἱ κολλήσεις, καὶ τίνες αἱ συντάξεις, καὶ τίς ἡ διὰ τούτων πάντων τῇ φύσει προσήκουσα θεωρία.

» Αἱ δὲ εἰς ποταμὸν ἐνδεθεῖσαι πολὺν, οὔτε ἐκράτουν, οὔτε
» ἐκρατοῦντο.

Τὴν ψυχὴν τῷ σώματι συνῆψεν ἀμέσως, πάντα τὰ περὶ καθόδου ψυχῆς ἐπεκτεμὼν προβλήματα, τὸν προφήτην, τοὺς κλήρους, τοὺς βίους, τὰς αἱρέσεις, τὸν δαίμονα, τὴν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς λήθης κατασκήνωσιν, τοὺς ὕπνους, τὸ πῶμα τῆς λήθης, τὰς βροντὰς, καὶ πάντα ὅσα ὁ ἐν Πολιτείᾳ μῦθος διεξῆλθεν. ἀλλ' οὐδὲ τὰ μετὰ τὴν ἔξοδον αὐτῆς, ἐν τούτοις παραδώσει, τὰ δείματα, τοὺς ποταμοὺς, τὸν τάρταρον, τοὺς ἀγρίους ἐκείνους καὶ διαπύρους δαίμονας, τοὺς ἀσπαλάθους, τὸ στόμιον, τὴν τρίοδον, τοὺς δικαστάς. περὶ ὧν ὅ, τε ἐν Πολιτείᾳ, καὶ ὁ ἐν Γοργίᾳ, καὶ ὁ ἐν Φαίδωνι μῦθος ἀνεδίδαξεν. τίς οὖν φαίης ἂν αἰτία τῆς τούτων παραλήψεως; ὅτι φήσω, τὸ πρέπον διασώζει, τῇ τοῦ διαλόγου προθέσει, καὶ τῆς περὶ ψυχῆς θεωρίας ὅσον φυσικόν. ἐν τούτοις παραλαμβάνει, τὴν πρὸς τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ὁμιλίαν παραδιδούς. ὃ δὴ καὶ Ἀριστοτέλης ζηλώσας ἐν τῇ περὶ ψυχῆς πραγματείᾳ, φυσικῶς αὐτὴν μεταχειριζόμενος, οὔτε περὶ καθόδων ψυχῆς, οὔτε περὶ λήξεων ἐμνημόνευσεν, ἀλλ' ἐν τοῖς διαλόγοις χωρὶς ἐπραγματεύσατο περὶ αὐτῶν, καὶ τὸν προηγούμενον κατεβάλλετο λόγον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων, αὐτὸ δὲ τοῦτο ζητητέον ἐξ ἀρχῆς, διατὶ κάτεισιν, εἰς τὰ σώματα ἡ ψυχή; ὅτι βούλεται μιμεῖσθαι τὸ προνοητικὸν τῶν θεῶν, καὶ διατοῦτο πρόεισιν εἰς τὴν γένεσιν ἀφεῖσα τὴν θεωρίαν. διττῆς γὰρ οὔσης τῆς θείας τελειότητος, τῆς μὲν νοερᾶς, τῆς δὲ προνοητικῆς. καὶ τῆς μὲν ἐν στάσει, τῆς δὲ ἐν κινήσει, τὸ μὲν γόνιμον αὐτῆς, καὶ τὸ νοερὸν, καὶ τὸ ἀκλινὲς ἀπεικονίζεται διὰ τῆς θεωρίας, τὸ δὲ προνοητικὸν καὶ τὸ κινητικὸν, διὰ τῆς γενεσιουργοῦ ζωῆς. καὶ ὥσπερ ἡ νόησις αὐτῆς μερική ἐστι, οὕτω καὶ ἡ πρόνοια μερική, μερικὴ δὲ οὖσα, περὶ σῶμα διατρίβει μερικόν. ἔτι δὲ πρὸς τὴν τοῦ κόσμου τελειότητα συντελεῖ. δεῖ γὰρ εἶναι, μὴ μόνον τὰ ἀθάνατα ζῷα καὶ νοερὰ, οἷα παρὰ τοῖς θεοῖς, μὴ δὲ τὰ θνητὰ καὶ ἀλόγιστα, οἷα δή ἐστι τὰ τελευταῖα τῆς δημιουργίας, ἀλλὰ καὶ ὅσα μεταξὺ τούτων, ἀθάνατα μὲν, οὐδαμῶς δὲ ὄντα, λόγου δὲ καὶ νοῦ μετέχειν δυνάμενα. τοιαῦτα δέ ἐστι πολλὰ κατὰ πολλὰς μερίδας τοῦ κόσμου. οὐ γὰρ μόνον ἄνθρωπός ἐστι, ζῷον λογικὸν, θνητὸν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα γένη πολλὰ τοιαῦτα. τὰ μὲν δαιμονιώτερα, τὰ δὲ ἐγγυτέρω τῆς ἡμετέρας οὐσίας. πρὸς δὴ τὴν σύστασιν τὴν τῶν θνητῶν ἅμα καὶ λογικῶν ἁπάντων ζῴων, αἱ κάθοδοι συντελοῦσι τῆς μερικῆς ψυχῆς. διατὶ οὖν κατελθοῦσαι εἰς γένεσιν αἱ μερικαὶ ψυχαὶ, ταραχῆς τοιαύτης ἐνύλου καὶ κακῶν ἀναπίμπλανται τοσούτων; διὰ τὴν αὐτεξούσιον ῥοπὴν, διὰ τὴν σφοδρὰν περὶ τὸ σῶμα οἰκείωσιν, διὰ τὴν συμπάθειαν, περὶ τὸ εἴδωλον αὐτῆς, ὃ δὴ καλοῦσιν ἐμψυχίαν, διὰ τὴν ἀθρόαν μεταβολὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ πρὸς τὸ αἰσθητὸν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἡσύχου πρὸς τὸ πάντη κινητὸν, διὰ τὴν ἄτακτον συντυχίαν, τὴν ἐμφυομένην ἀπὸ τοσούτων ἀνομοίων συνισταμένοις ἀθανάτου καὶ θνητοῦ, νοεροῦ καὶ ἀνοήτου, διαστατοῦ καὶ ἀμεροῦς. ταῦτα γὰρ πάντα γίγνεται αἴτια τῇ ψυχῇ, τῆς ταραχῆς ταύ-

ραχῆς ταύτης, καὶ τῶν ἐν τῇ γενέσει πόνων, αἵ τε γὰρ ἀθρόοι μεταβολαί, ταράττουσιν ἡμᾶς, καὶ αἱ περὶ τὸ φερόμενον συμπάθειαι. διώκομεν γὰρ τὸ φεῦγον ἀεὶ κινούμενον. καὶ αὐτῆς ψυχῆς ἡ νεῦσις, ἐνάψασα μὲν ἐν τῷ σώματι φῶς, αὐτὴ δὲ ἐν τῷ σκότῳ γεγονυῖα, καὶ τούτῳ μὲν δοῦσα ζωήν, ἑαυτὴν δὲ ἀπολέσασα, καὶ τὸν ἑαυτῆς νοῦν. τὸ μὲν γὰρ θνητόν, νοῦ μεταλαγχάνει, τὸ δὲ νοερόν, θανάτου. καὶ τὸ ὅλον γίγνεται θαῦμα ὥς φησιν ἐν Νόμοις, ἐκ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου, καὶ νοεροῦ καὶ ἀνοήτου συντεθέν. οὗτος γὰρ ὁ φυσικὸς θεσμός, θάνατος μέν ἐστι, τῆς ἀθανάτου ζωῆς, ζωοποιΐα δὲ τοῦ θνητοῦ σώματος. τὰς μὲν οὖν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, αἰτίας τῆς καθόδου, παραδέδωκεν ἐν Φαίδρῳ, λήθην καὶ πτερορρύησιν, καὶ ὅσα τούτοις ἕπεται ἐπαιτιασάμενος. τὰς δὲ ἀπὸ τῶν θεῶν ἐν τούτοις. αὐτοὶ γάρ εἰσιν, οἱ τῷ σώματι συνάπτοντες αὐτήν. καὶ οὕτως δὲ ἀποστᾶσαν καὶ δι' οἵων, εἰδῶν ζωῆς προελθοῦσαν, οὐ προστίθησιν ἐν τοῖς παροῦσι, τὰς δὲ ἀπ' ἀμφοτέρων ἐν Πολιτείᾳ. καὶ γὰρ ὁ προφήτης ἐκεῖ καὶ αἱ μοῖραι, καὶ ὁ δαίμων κλῆροί τε καὶ βίων παραδείγματα, καὶ αἱρέσεις παρειλήφθησαν. ἐκεῖνα μὲν ἐν ἐκείνοις ἐζήτηται. σκεπτέον δὲ καὶ τὰ ἐν τούτοις λεγόμενα, τίς ὁ ποταμός, τίς ἡ ἔνδεσις, τί τὸ πολύ. λέγεται γὰρ πολὺς οὗτος ὁ ποταμός, τί τὸ μήτε κρατεῖν, μήτε αὖ κρατεῖσθαι τὰς ψυχάς. ὁ μὲν δὴ ποταμός, οὐ τὸ ἀνθρώπινον δὴ σῶμα σημαίνον μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν περικειμένην ἔξωθεν ἡμῖν γένεσιν, διὰ τὴν ὀξύρροπον αὐτῆς καὶ ἀστάθμητον ῥοήν. οὕτω δέ, καὶ ἐν Πολιτείᾳ, τὸν τῆς λήθης ποταμὸν ἀπεκάλεσε, πᾶσαν τὴν γενεσιουργὸν φύσιν. ἐν ᾗ καὶ ἡ λήθη καὶ ὁ τῆς ἄτης λειμών, ὥς φησιν Ἐμπεδοκλῆς, καὶ τὸ λάβρον τῆς ὕλης, καὶ ὁ μισοφαὴς κόσμος, ὡς οἱ θεοὶ λέγουσι, καὶ τὰ σκολιὰ ῥεῖθρα, ὑφ' ὧν οἱ πολλοὶ κατασύρονται, ὡς τὰ λόγιά φησιν. ἡ δὲ ἔνδεσις, τὴν συμπεποδισμένην ζωήν, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀφικομένην ἐμφαίνει. τό, τε γὰρ δεδεμένον κωλύεται προϊέναι, καὶ τὸ προϊέναι μηκέτι δυνάμενον ἐν τῷ τέλει τῆς ἑαυτοῦ γέγονε κινήσεως. ἡ δὲ ψυχή, τῷ σώματι κοινωνήσασα, τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις, τέλος ἔχει τῆς καθόδου. τὸ δὲ πολύ, τὴν πεπληθυσμένην τῆς γενέσεως, καὶ τὴν πάντα μεριστὴν ἐνδείκνυται ῥοήν. τὸ δὲ μήτε κρατεῖν, μήτε κρατεῖσθαι, τὸ τῶν συνελθόντων ἑκάτερον σώζειν καὶ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. οὐ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τῶν κεκραμμένων, κατὰ σύμφθαρσιν γέγονεν, ἡ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος σύνοδος, οὔτε καὶ τὸ σῶμα μεθίσταται, πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς οὐσίαν, οὔτε ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν ἰδιότητα τοῦ σώματος, οὐδέτερον γὰρ ἑαυτῷ, τὸ λοιπὸν ἐξομοιοῖ. οὔτ' οὖν κρατεῖται ἡ ψυχὴ παρὰ τοῦ σώματος. οὐ γὰρ γίγνεται ἄψυχος. οὔτε κρατεῖ τοῦ σώματος, οὐ γὰρ ποιεῖ αὐτὸ ἀσώματον. ἄλλως δὲ κρατεῖ μὲν ὡς συνέχουσα αὐτό. κρατεῖται δέ, ὡς παραποδιζομένη κατὰ τὴν νόησιν. ὁ δέ γε Πλάτων, μᾶλλον ἀπέφησεν ἑκάτερον, ἢ κατέφησεν, ἵνα καὶ τὴν ἰδιότητα ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ τὸ ἄμικτον αὐτῶν ἐν τῇ μίξει νοήσωμεν. Βίᾳ δὲ ἐφέροντο, καὶ ἔφερον, ὥστε τὸ μὲν ὅλον κινεῖται ζῷον. ἀτάκτως γὰρ ὅπῃ τύχοι προϊέναι, καὶ ἀλόγως τὰς ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἔχον. εἴς τε γὰρ τὸ πρόσθεν, καὶ ὄπισθεν, καὶ πάλιν εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερά, κάτω τε καὶ ἄνω, καὶ πάντῃ κατὰ τοὺς ἓξ τόπους πλανώμενα, προῄει. Ὅτι μὲν ὁ γενεσιουργὸς ποταμός, καὶ κατὰ τὸν ὅλον ποταμὸν ἐνοχλεῖ τὴν ψυχήν, μάλιστα δὲ ἐν τῇ νεότητι, πολὺς ἐστίν, ὡς ἀθρόας τῆς τε ἐπιρροῆς καὶ ἀπορροῆς γιγνομένης, διὰ τῶν εἰρημένων οἶμαι γεγονέναι κατάδηλον. ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ σῶμα βαρύ, καὶ γήϊνον ὑπάρχον καὶ πίπτον ἀνορθοῦται παρὰ τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ψυχή, φύσιν ἔχουσα νοεράν, ἄνους ἀποτελεῖται περὶ τὴν τοῦ σώματος κοινωνίαν, βίᾳ φησὶ καὶ φέρεσθαι, καὶ φέρειν τὰς ψυχάς. τῆς μὲν βίας τὸ ἀλλότριον, καὶ τὸ ἐπισκευαστὸν τῆς ζωοποιΐας τὸ θνητὸν ἐνδεικνυμένης, τοῦ δὲ φέρεσθαι καὶ φέρειν, τὴν εἰς ἄλληλα ποίησιν αὐτῶν. φέρει μὲν γὰρ ἡ ψυχὴ τὸ σῶμα, δύναμιν ἐμπνέουσα κινήσεως. φέρεται δὲ [illegible] αὐτοῦ, πρὸς τὴν γενεσιουργὸν φύσιν, διὰ τῆς συμπαθείας. εἰκότως ἄρα φησίν, ὅτι καὶ ὅλον κινεῖται τὸ ζῷον. καὶ γὰρ τὸ σῶμα διὰ τὴν ψυχὴν κινεῖται, καὶ ἡ ψυχὴ τὴν ἑαυτῆς ἀπολέσασα ζωήν, ζῇ τὸν τοῦ συνθέτου βίον. ὅλον οὖν κινεῖται τὸ ζῷον, καὶ ἄλλως δὲ τὸ ὅλον εἴποις ἄν, ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν λέγεσθαι τοῦ παντός. τοῦτο γὰρ οὐχ ὅλον ἀλλὰ τοῖς μέρεσι κινεῖται μόνον, ὡς εἴρηται πρότερον. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ ἄστρα κατὰ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν κίνησιν, ὅλον ἕκαστον κινεῖται, καὶ οὐ κατὰ μέρη μόνον, ἀλλὰ τεταγμένως, καὶ οὐ τὴν ἡμετέραν. ἕπεται γὰρ τῷ ὅλῳ, προσέθηκε τὸ ἀτάκτως, ἐνδεικνύμενος τὴν ἔνυλον φορὰν καὶ ἀνώμαλον παντοίως ὑπάρχουσαν, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ χείρονος ἀρχομένην, τῆς τάξεως ἀντεστραμμένης. ἔδει δὲ ὥσπερ ἐν τοῖς θείοις ἀπὸ τοῦ κρείττονος. ἐπεὶ καὶ τὸ ὅπῃ ἔτυχεν, τὸ εἰκαῖον σημαίνει, καὶ ἀστάθμητον τῆς κινήσεως, καὶ τὸ προϊέναι τὸ ἐξίστασθαι ἀφ' ἑαυτῶν. ἃ δὴ πάντα δεύτερα τῶν θείων ἐστὶ ζῴων, ἐν οἷς ὁ τῆς ἐνεργείας νοῦς, καὶ μένοντα ἕκαστα πρόεισι. τούτοις δὴ καὶ τὸ ἀλόγως συνακολουθεῖ δεόντως. ὅπου γὰρ ἡ τάξις ἐκλέλοιπεν, ἐνταῦθα καὶ τὸ ἄλογον ἔχει παρείσδυσιν. ὁ γὰρ λόγος, τάξεώς ἐστιν αἴτιος, καὶ τοῦ μέτρου, καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μετουσίας. καὶ μὴν καὶ τὸ πλῆθος τῶν κινήσεων, ἐπὶ τούτων ἀνεφάνη, καὶ ὁ ἐπὶ πᾶν προελθὼν ἀριθμός. ὄντων γὰρ τῶν σωμάτων τριχῆ διαστατῶν, καὶ ἐξ ἐναντίων συγκεκραμμένων ἡ ἐναντίωσις διὰς οὖσα, καὶ ἐπὶ τὴν τριάδα ληφθεῖσα, τὸν ἀριθμὸν ποιεῖ, τὸν τοῦ θνητοῦ ζῴου κινήσεων. ἀνάγκη μὲν γὰρ τριττὴν εἶναι μόνην διάστασιν, ὅτι λόγος ἐστίν, ἐκ τοῦ ἀμεροῦς προελθὼν εἰς ὕλην, καὶ μορφώσας αὐτήν. καὶ ἔστι τὸ μὲν ἀμερὲς μοναδικόν, τῆς δὲ τῆς προόδου δυαδικόν, τῆς δὲ μορφῆς τριαδικόν. ἐπιστραφὲν γὰρ τὸ προελθόν, ὅρον ἔχει καὶ μορφήν, ἀνάγκη δὲ καὶ ἐναντίωσιν εἶναι ἐν αὐτοῖς κατὰ τὴν θέσιν.

τὴν θέσιν. πάσης γὰρ εὐθείας τὰ πέρατα, ἀλλήλοις ἀντίκειται, καὶ τῶν τριῶν ἄρα διαστάσεων, ἀντίθεσις ἔσται κατὰ τὰ πέρατα, τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω, τὰ δεξιὰ, τὰ ἀριστερὰ, τὰ πρόσθεν, τὰ ὄπισθεν. ἡ ἄρα συμπλοκὴ τῆς ἐναντιώσεως πρὸς τὴν τριάδα τῶν διαστάσεων, καὶ ἀποτελεῖ τὰς ἓξ κινήσεις, καὶ ἔστιν οὗτος ὁ ἀριθμὸς, οἰκεῖος ἐμψυχωμένῳ σώματι. κατὰ γὰρ τοὺς Πυθαγορείους, στιγμῇ μὲν ἀνάλογον, μονὰς, γραμμῇ δὲ δυὰς, ἐπιπέδῳ δὲ τριὰς, σώματι δὲ τετρὰς, πεποιημένῳ δὲ σώματι πεμπτὰς, ἐμψυχωμένῳ δὲ ἑξάς. οἰκείως ἄρα τῶν θνητῶν ζώων, οἷς ἐκ τοῦ ἀγρίου καὶ ἀνειδέου προῆλθεν ἡ γένεσις, οὗτος ἀποδέδοται τῶν κινήσεων ἀριθμός. οὐ δεῖ δὲ θαυμάζειν, εἰ τὰ μὲν ζῶα, τοσαύτας ἔχει κινήσεις, τὰ δὲ ἄψυχα μίαν, οἷον, βῶλος μὲν, τὴν ἐπὶ τοῦ κάτω, φλὸξ δὲ, τὴν ἐναντίαν. εἰ γὰρ ἐθέλοι μὲν σκοπεῖν, ὀψόμεθα πολλαχοῦ, τὰ μὲν ἄκρα, τῶν μέσων ἁπλούστερα, τὰ δὲ μέσα ποικι οἷον καὶ τοῦ σώματος, ἁπλουστέραν ὁρῶμεν, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τὴν ὕλην, καὶ τῆς ψυχῆς τῆς λογικῆς, τήν τε ἄλογον ζωὴν, καὶ τὸν νοῦν. ἀλλ' ὁ μὲν νοῦς, κατὰ τὸ κρεῖττον ἁπλούστερος, ἡ δὲ ἀλογία, κατὰ τὸ χεῖρον. ἀπροαιρέτως δὲ ζῇ καὶ κατὰ φύσιν. εἰ τοίνυν, καὶ ἐπὶ τῶν κινήσεων ὁρῶμεν τά τε θεῖα ζῶα κίνησιν ἁπλουστέραν ἔχοντα καὶ τὰ ἄψυχα σώματα, τὰ δὲ μέσα πολυπλανῆ ὄντα, καὶ πολυειδῶς φερόμενα, τί θαυμαστόν; ἔστι γὰρ, ἡ μὲν ἁπλότης τῆς θείας κινήσεως κρείττων τῆς ἐν τοῖς θνητοῖς ποικιλίας, ἡ δὲ τῶν ἀψύχων ἁπλότης, χείρων, ὥσπερ καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν, τὰ μὲν θεῖα σώματα, ἁπλᾶ κατὰ τὸ κρεῖττον τῶν συνθέτων, τὰ δὲ ἄψυχα μέρη τῶν στοιχείων, ἁπλούστερα τῶν συγκριμάτων, κατὰ τὸ ἔστιν, ὡς τῶν ζώντων τὴν ζωὴν, οὐκ ἔχοντα οἰκείαν.

» Πολλοῦ γὰρ ὄντος τοῦ ἀποκλύζοντος καὶ ἀπορρέοντος κύματος, ὃ τὴν τροφὴν παρεῖχεν, ἔτι μείζω θόρυβον ἀπειργάσατο. τὰ μὲν τῶν προσπιπτόντων, παθήματα ἑκάστοις. ἤ τε πυρὶ προσκρούσειε τὸ σῶμα τινὸς, ἔξωθεν ἀλλοτρίῳ περιτυχὸν, ἢ καὶ στερεῷ γῆς πάγῳ, ὑγροῖς τε ὀλισθήμασιν ὑδάτων, εἴτε ζάλῃ, πνευμάτων ὑπ' ἀέρος φερομένων καταληφθείη, καὶ ὑπὸ πάντων τούτων, διὰ τοῦ σώματος αἱ κινήσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν φερόμεναι προσπίπτοιεν, πόθεν καὶ ἀπὸ ποίων αἰτίων ἡ ψυχὴ, θορυβεῖται καὶ ταράττεται διαφερόντως ἐν τοῖς νεογόνοις ζώοις.

Ἐν τούτοις ὁ φιλόσοφος παραδίδωσιν, εἰς δύο ταύτας αἰτίας ἀνάγων, τὸν σύμπαντα τοῦτον θόρυβον, εἴς τε τὴν θρεπτικὴν, καὶ αἰσθητικὴν ζωήν. ταῦτα δέ ἐστι, τό, τε ὀρεκτικὸν, καὶ τὸ γνωστικὸν τῆς ἀλογίας πάσης. εἰς ἃ καὶ διαιρεῖν εἰώθαμεν, πάσας τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, τὰς μὲν ζωτικὰς εἶναι λέγοντες. τὰς δὲ, γνωστικάς. ἡ μὲν γὰρ δινοῦσα κατὰ τῶν σωμάτων, πολλὴν ἐν αὐτοῖς ἀπεργάζεται ῥύσιν, διὰ μὲν τὴν ὑγρότητα αὐτῶν τὴν ἔνυλον ἀπόρροιαν ἐκπέμπουσα πολλὴν, διὰ δὲ τὴν θερμότητα τὴν ζωοποιὸν, ἐπιρρεόντων ἄλλων δεχομένη. ἡ δὲ πάσχουσα ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων σωμάτων, πυρὸς, γῆς, ἀέρος, ὕδατος. καὶ πάντα μεγάλα νομίζουσα τὰ πάθη, διὰ τὴν εὐτέλειαν τοῦ ζώου, θόρυβον παρέχει τῇ ψυχῇ. τοῖς μὲν ἤδη προελθοῦσι κατὰ τὴν ἡλικίαν, εἰωθότα ταῦτα πάντα γίγνεται. τοῖς δὲ νεογνοῖς, καὶ τὰ σμικρότατα διὰ τὸ ἀηθὲς, ἐκπλήξεως αἴτια γίγνεται. ὃ γάρ ἐστι τοῖς τελεωτέροις ἐκπύρωσις, τοῦτο ἐκείνοις ἡ θρυαλίς. καὶ ὅπερ ἦν ἐκείνοις ὀρῶν ἀμηχάνων μέγεθος, τοῦτο τοῖς πεδίοις ἀρκεῖ γενέσθαι καὶ τῶν λίθων ὁ μικρότατος. ἀρκεῖ γὰρ λυπῆσαι καὶ οὗτος, καὶ εἰς κλαυθμὸν ἐγκαλέσασθαι κυλίων αὐτὰ τῆς ἐνεργείας. καὶ ὃ τοῖς ἑτέροις τυφώνια πνεύματα, καὶ ὑδάτων ἀπ' οὐρανοῦ ῥεύματα, τοῦτο τοῖς νηπίοις καὶ βραχεῖα τοῦ ἀέρος κίνησις, ἢ δι' ὑγρότητα σμικρὸν ὄλισθος. ἀπὸ πάντων γὰρ τούτων ἡ αἴσθησις πληττομένη, τὴν ψυχὴν τῶν νεογενῶν, ἐκπλήττει, καὶ εἰς ἀμηχανίαν ἄγει καὶ θόρυβον. ταῦτα μὲν οὖν τὰ αἴτια τῆς τῶν ψυχῶν ταραχῆς, ὡς συντόμως εἰπεῖν, ἥ τε τοῦ θρεπτικοῦ κίνησις, καὶ αἱ τῆς αἰσθήσεως πληγαί. καὶ οὐ διὰ ταῦτα πάσχειν τι τὴν ψυχὴν οἰητέον. ὡς γὰρ εἴ τις ἐπί τινος ἀκτῆς ἑστὼς, εἴδωλον ἑαυτοῦ καὶ μορφὴν ἐν ποταμῷ φερόμενον δεικνύοι, καὶ αὐτὸς μὲν ἄτρεπτον φυλάττει τὸ πρόσωπον, τὸ δὲ ῥεῦμα κινούμενον παντοίως μεταβάλλοι τὸ εἴδωλον, ὥστε ἄλλοτε ἀλλοῖον αὐτὸ δείκνυσθαι, πλάγιόν τε καὶ ὀρθὸν. εἰ τύχοι γὰρ διεσπασμένον καὶ συνεχὲς, καὶ τοῦτο ὁρῶν ἐκεῖνο δι' ἀήθειαν τοῦ πάθους ἑαυτὸν οἴοιτο εἶναι τὸν πάσχοντα τὴν ἑαυτοῦ θεώμενον ἐν τοῖς ὕδασι σκιὰν, καὶ τοῦτο οἰόμενος, ἀλγύνοιτο καὶ θορυβοῖτο, καὶ ἐκπλήττοιτο, καὶ κωλύοι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ψυχὴ, τὸ ἑαυτῆς εἴδωλον ἐν τῷ σώματι καθορῶσα φερόμενον ἐν τῷ ποταμῷ τῆς γενέσεως, καὶ ἄλλοτε ἀλλοίως διατιθέμενον, ὑπό τε τῶν ἔνδον παθῶν, καὶ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων, αὐτὴ μὲν ἀπαθής ἐστιν, οἴεται δὲ πάσχειν, καὶ ἑαυτὴν ἀγνοοῦσα, καὶ εἴδωλον αὐτῆς ἑαυτὴν εἶναι νομίζουσα, τεθορύβηταί τε καὶ ἐκπέπληκται, καὶ ἐν ἀπόρῳ ἐστίν. τοῦτο δὲ τὸ πάθος, διαφερόντως ἐν τοῖς νεογνοῖς ἐστι παισί. προφαίνεται δὲ, καὶ ἐν τοῖς ἤδη γενομένοις, ἐν ἡλικίᾳ κατὰ τοὺς ὀνείρους. οἷον, ὅταν τις φύσεως καμνούσης ἐν ταῖς πέψεσι τῶν σιτίων οἴεταί τις ὄναρ κάμνειν, ὁδοιπορῶν, ἢ ἄχθη φέρων, ἤτοι ἄλλο τοιοῦτον πάσχειν, καὶ δυνατὸν ἀπὸ τούτων, καὶ τὰ τῶν παίδων παθήματα θεωρεῖν, οἷά ποτέ ἐστι. ταῦτα μὲν οὖν ὅσπερ εἴρηται, περὶ τούτων ἀρκέσει καὶ νῦν. ἐπὶ δὲ τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν ἰτέον, καὶ ῥητέον. τὸ μὲν κῦμα δηλοῦν, οὐ τὸ ἔξωθεν εἰς πνεόμενον πνεῦμα, καθάπερ λέγουσι τινὲς, ἀλλὰ τὴν ἀθρόαν ἐν τῇ νεότητι ἀφόρησιν, καὶ τὴν ἐπιρροήν τε καὶ ἀπορροὴν τὴν πολλήν. τὸν δὲ κατακλυσμὸν, πρώτως μὲν, τὸ πνευματικὸν ὄχημα, πλήττειν καὶ βαρύτερον ποιεῖν. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ τὰς κηλῖδας, καὶ τοὺς ἀτμοὺς ἀναματτόμενον. δευτέρως δὲ καὶ τὴν ψυχήν. ταράττει γὰρ αὐτὴν τὸ ἀθρόον. « Αἳ δὴ καὶ ἔπειτα

διαταῦτα

διὰ ταῦτα ἐκλήθησάν τε, καὶ νῦν ἔτι αἰσθήσεις συνάπασαι κέκληνται. Τὰς αἰσθήσεις, ἀπ' αὐτοῦ βούλεται τοῦ πάθους εἰληφέναι τὴν ἐπωνυμίαν. εἰ μὲν οὖν τὰς ἔσω τιθεμένας λέγοιμεν κινήσεις εἶναι τὰς αἰσθήσεις, πολλὺς ὁ κατήγορος λόγος ἀπὸ τῆς γραμματικῆς παρατηρήσεως. εἰ δὲ τὰς συμμιγεῖς ἀπό τε τούτων, καὶ τοῦ πάθους, ἴσως ἂν ἔχοι τὸ λεγόμενον, καὶ τὴν παλαιῶν χρῆσιν μαρτυροῦσαν. ἡ γὰρ ἀΐσθησις τετρασυλλάβως, αἴσθησίς τις ἐστιν, ὁ δ' ἔβραχεν θυμὸν ἄϊσθε φησὶν Ὅμηρος. εἴη δ' ἂν καὶ παρὰ τὸ ἀΐσσειν ἅμα καὶ τὴν θέσιν, τὸ ὄνομα ἡ ἀΐσθησις, τῶν αἰσθητῶν, κινουμένων μὲν ἔξωθεν, ἐντιθεμένων δὲ τοῖς αἰσθητηρίοις, διὰ τοῦ σώματος αἱ κινήσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν φέροντος. καὶ ποιοῦσι τὰς αἰσθήσεις ὡς εἶπεν αὐτός. εἰκότως ἄρα, οἵ τε πρῶτοι συνονόμαζον τὸ πάθος, καὶ οἱ μὴ καθάπαξ ἀλλ' ἐν γε τῇ περιόδῳ ταύτῃ τὰς αἰσθήσεις οὕτως ὀνόμαζον. καὶ οἱ νῦν ἔτι προσαγορεύουσιν ὁμοίως γενόντος τὴν ἐν αὐταῖς συμπλοκὴν, τοῦ τε πάθους καὶ τῆς κρίσεως, ἢ τῆς κινήσεως καὶ τῆς θέσεως, ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς μόνης τῆς ψυχῆς κίνησις, ἀπαθής. ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς τὴν ψυχὴν διήκουσα μετὰ πάθους.

Καὶ δὴ τότε ἐν τῷ παρόντι πλείστην καὶ μεγίστην παραδεχόμεναι κίνησιν μετὰ τοῦ ῥέοντος ἐνδελεχῶς ὀχετοῦ κινοῦσαι, καὶ σφοδρῶς σείουσαι τὰς τῆς ψυχῆς περιόδους, τὴν μὲν ταὐτοῦ παντάπασιν ἐπέδησαν, ἐναντίαν αὐτῇ ῥέουσαι, καὶ ἐπέσχον, ἄρχουσαν καὶ ἰοῦσαν, τὴν δ' αὖ θατέρου, διέσεισαν.

Ἡ αἴσθησις τοῦ παρόντος ἐστὶν, ὥσπερ ἡ μνήμη τοῦ παρελθόντος. ἡ δὲ ἐλπὶς τοῦ μέλλοντος, καὶ οἱ τῶν τότε οὖν αἴσθησις, ἐν τῷ παρόντι τὰς ψυχὰς ἐκίνει πότε. καὶ μετὰ τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως, τῆς τὰ ἀπορρέον ἀεὶ, διὰ τῶν ἐπιρρεόντων παραμυθουμένης, καὶ ὃ ἀνέλυσεν, συντιθείσης πάλιν, κατὰ τὸν τῆς Πηνελόπης ἱστόν. τοῦτο γάρ ἐστιν ῥέων ἐνδελεχὴς ὀχετὸς, εἰκότως καλούμενος ὀχετός. μέρος γὰρ οὗτος, τοῦ ὅλου ποταμοῦ τῆς γενέσεως. πολλοῦ δή τινος ὄντος ὡς εἴρηται πρότερον. μετὰ ταύτης δ' οὖν, ἐκταράττει καὶ θορυβεῖ, τὰς περιόδους τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, καὶ πεδεῖ μὲν τὴν ταὐτοῦ, διασείει δὲ τὴν θατέρου. διττῶν γὰρ ὄντων ἐν αὐτῇ κύκλων κατὰ μίμησιν τῶν θείων ψυχῶν, ὁ μὲν τῶν νοητῶν θεατὴς, ὅς ἐστιν ὁ διανοητικός, ἐπέχεται μόνον τῆς ἐνεργείας, διαστροφὴν οὐδεμίαν ὑπομένων. ὁ δὲ δοξαστικὸς, καὶ διαστρέφεται καὶ εἰκότως. δοξάζειν μὲν γὰρ ἐστι, μὴ ὀρθῶς, ἐπίστασθαι δὲ ἐψευσμένως, οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ λόγος τις, ὅτι τὸ διανοητικὸν, ἀμαθαίνει διπλῆ, τὸ δὲ τοῦτο πάσχον διέστραπται, μανθανέτω παρ' ἡμῶν, ὅτι ἡ διπλῆ ἀμάθεια, οὐκ ἔστιν ἁπλῶς τῆς διανοίας ἀλλ' ἄρχεται μὲν ἐκεῖθεν, ἐμφύεται δὲ, εἰς τὸ δοξαστικόν. καθόσον μὲν γὰρ ἀμαθία ἐστὶν, καὶ στέρησις ἐπιστήμης, κατὰ τοσοῦτον ἀκινησία οὖσα τοῦ ἐπιστημονικοῦ, ἀπὸ διανοίας ὥρμηται. περὶ ὃ γὰρ ἡ ἐπιστήμη, περὶ τοῦτο καὶ ἡ ἀμαθία. καθόσον δὲ προστίθησι καὶ τὸ οἴησιν τῆς γνώσεως ἐν τῷ δοξαστικῷ ἐστι. τὸ γὰρ οἰόμενον, τοῦτό ἐστι, καὶ ἡ μὲν ἀμαθία, τῆς διανοίας ἐστὶν ἄνοια μόνον πεπαιδευμένης, καὶ τοὺς λόγους ἐπικρυπτούσης. ἡ δὲ οἴησις, τῆς δόξης διαστροφή τις οὖσα αὐτῆς. ψευδὴς γάρ ἐστι καὶ διαλωβᾶται τὸ ἔχον αὐτήν. ὡς γὰρ ἐν πράξει τὸ κακὸν, οὕτως ἐν γνώσει τὸ ψεῦδος. ἡ μὲν ταὐτοῦ περίοδος, ἄρα πεπέδηται μόνον, καὶ ἔοικεν τοῖς δεσμώταις μὲν, καὶ διὰ τοῦτο κωλυομένοις ἐνεργεῖν. μένουσι δὲ καὶ ἐν τοῖς δεδεμένοις ἀδιαστρόφοις. ἡ δὲ θατέρου, διαστρέφεται ψευδῶν ἀναπλησθεῖσα δογμάτων. ἡ γὰρ πρὸς τὴν ἀλογίαν γειτνίασις, ποιεῖ καὶ αὐτὴν εἰσδέχεσθαί τι πάθος ἀπὸ τῶν ἐκτός. ἀπὸ δὲ τούτων ὁρμώμενοι, παρρησιασόμεθα, πρὸς Πλωτῖνον, καὶ τὸν μέγαν Θεόδωρον, ἀπαθές τι φυλάττοντας ἐν ἡμῖν, καὶ ἀεὶ νοοῦν. δύο γὰρ κύκλους εἰς τὴν οὐσίαν μόνον τῆς ψυχῆς παραλαβὼν ὁ Πλάτων, τὸν μὲν ἐπέδησε, τὸν δὲ διέσεισεν, οὐδὲ τὸν πεπεδημένον, οὔτε τὸν διασεσεισμένον, ἐνεργεῖν νοερῶς δυνατόν. ὀρθῶς ἄρα καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος διαγωνίζεται πρὸς τοῦτα οἰομένους. τί γὰρ τὸ ἁμαρτάνον ἐν ἡμῖν, ὅταν τῆς ἀλογίας κινησάσης, πρὸς ἀκόλαστον φαντασίαν, ἐπιδράμωμεν. ἆρ' οὐχὶ προαίρεσις, καὶ πῶς οὐχ αὕτη. κατὰ γὰρ ταύτην διαφέρομεν τῶν φαντασθέντων προπετῶς. εἰ δὲ ἡ προαίρεσις ἁμαρτάνει, πῶς ἀναμάρτητος ἡ ψυχή. τί δὲ τὸ ποιοῦν εὐδαίμονα τὴν ὅλην ἡμῶν ζωήν; ἆρ' οὐ τὸ τὸν λόγον ἔχειν τὴν οἰκείαν ἀρετήν; πάντως δέ που φήσομεν. εἰ δὲ ὅταν τὸ ἐν ἡμῖν κράτιστον τέλειον ᾖ, καὶ τὸ ὅλον ἡμῶν εὔδαιμον, τί κωλύει καὶ νῦν ἡμᾶς εὐδαίμονας εἶναι ἀνθρώπους ἅπαντας, εἰ τὸ ἀκρότατον ἡμῶν ἀεὶ νοεῖ, καὶ ἀεὶ πρὸς τοῖς θεοῖς ἐστιν. εἰ μὲν γὰρ ὁ νοῦς τοῦτο, οὐδὲν πρὸς τὴν ψυχήν, εἰ δὲ μόριον ψυχῆς εὐδαιμονῶν καὶ ἡ λοιπή. τίς δὲ ὁ ἡνίοχος τῆς ψυχῆς. ἆρ' οὐ τὸ χαριέστατον ἡμῖν καὶ ὡς ἂν εἴποι τις κεφαλαιωδέστατον; καὶ πῶς οὐ τοῦτο ῥητέον, εἴπερ οὗτός ἐστι ὁ πᾶσαν ἡμῶν διακυβερνῶν τὴν οὐσίαν. καὶ τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ τὸν ὑπερουράνιον τόπον ὁρῶν, καὶ πρὸς τὸν μέγαν ἡγεμόνα ὁμοιούμενος ἅρμα πτηνὸν ἐλαύνοντα, καὶ πρῶτον ἡνίοχον ἐν οὐρανῷ πορευόμενον. εἰ δὲ τὸ ἐν ἡμῖν ἀκρότατον ὁ ἡνίοχος, οὗτος δὲ ὡς ἐν Φαίδρῳ λέγεται, ποτὲ μὲν μετέωρος φέρεται εἰς τὸν ἔξω τόπον, ποτὲ δὲ δύνει, καὶ τὴν ἑαυτοῦ χωλείας καὶ πτερορρυήσεως δῆλον τὸ ἐκ τούτων συμβαῖνον, ὅτι τὸ ἐν ἡμῖν ἀκρότατον, ἄλλοτε ἄλλως ἔχειν ἀναγκαῖον. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις ὑπέμνησται, διὰ πλειόνων. εἰ δ' ἐστὶν ἀληθῆ ταῦτα, καὶ τὸ ἄρχουσαν καὶ ἰοῦσαν πεδηθῆναι τὴν ταὐτοῦ περίοδον, εἰκότως εἴρηται. διττὴν γὰρ ἔχουσα τελειότητα, πρακτικὴν καὶ θεωρητικὴν, ἑκατέρας ἀφῄρηται. οὔτε γὰρ ἄρχειν δύναται τῶν ὑποκειμένων, διὰ τὴν ἄστατον αὐτῶν φορὰν, οὔτε ἰέναι, τοῦτο δέ ἐστι νοεῖν. ἐνέργεια γὰρ περιόδου τὸ ἰέναι, καὶ τοῖς διανοητικοῖς, τὸ διανοητικῶς. αἱ δ' οὖν αἰσθήσεις πλήττουσαι αὐτὴν καὶ ἐναντία ῥέουσαι ὡς ἔξωθεν εἴσω φερόμεναι, παραποδίζουσι τὴν νοητὴν. παρῄρηται γοῦν ἀμφοῖν, ἡ ταὐτοῦ περίοδος, καὶ πράξεως, καὶ θεωρίας. τί οὖν φαίη τις ἂν, ἀκί-

νητός ἐστι; καὶ πῶς ἡ ψυχὴ ἀκίνητος, ἢ κινεῖται μὲν καὶ ὑφ᾽ ἑαυτῆς; οὔτε σωματικήν. ἀσώματος γάρ ἐστιν, οὔτε φανταστικήν. ἀσχημάτιστος γάρ ἐστι, οὔτε γνωστικήν. ἀγνοεῖ γὰρ ἑαυτήν, ἀλλὰ τὴν κατ᾽ οὐσίαν ζωτικήν, ὡς γὰρ νοῦ τὸ νοεῖν ἐνέργεια, καὶ τοῦ ὄντος τὸ εἶναι, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ζωῆς ἐνέργεια τὸ ζῆν. οὐ γὰρ ἐπίκτητον ἔχει τὸ ζῆν, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἑαυτῆς. ζωὴ γάρ ἐστιν, ἑαυτὴν γεννῶσα, καὶ ἑαυτὴν παράγουσα. ζωὴ δὲ πᾶσα κίνησις, ὥστ᾽ εἰ πᾶν τὸ ζῶν κινεῖται, καὶ τὸ δι᾽ ἑαυτὸ ζῶν, κινεῖται, καὶ τὸ ἀεὶ ζῶν ἀεὶ κινεῖται, ζωτικῶς, ἀλλ᾽ οὐ νοερῶς. ὥστε καὶ ἀεὶ κινεῖται ἡ ψυχή, καὶ οὐκ ἀεί. νοῦς μὲν γάρ ἐστι δυνάμει, ζωὴ δὲ κατ᾽ ἐνέργειαν, καὶ τρίτον, ἄλλο δυνάμει μόνον ἐστί, κατ᾽ ἐνέργειαν δέ, οὐκ ἔστι. τριττῆς δ᾽ οὖν οὔσης ἐν ἡμῖν τάξεως, κατὰ τὴν οὐσίαν, κατὰ τὴν δύναμιν, κατὰ τὴν ἐνέργειαν, ἡ μὲν οὐσία παντελῶς ἡ αὐτὴ διαμένει, καὶ ὡς οὐσία, καὶ ὡς ζῶσα, καὶ ὡς νοερὰ οὖσα. εἰκὼν γὰρ οὖσα τοῦ νοῦ, νοερά ἐστι ὥσπερ καὶ ἡ πρώτη τῆς ψυχῆς εἰκών, ἔμψυχός ἐστιν. αἱ δὲ δυνάμεις ἐπὶ μὲν τῆς διανοίας πεπέδηνται, ἐπὶ δὲ τῆς δόξης διασείονται. καὶ ἐπειδήπερ αἱ δυνάμεις, ἀνάλογον ταῖς ζωαῖς, ἡ μὲν ἐπέχεται τῶν ζωῶν, ἡ δὲ διασείεται. ἀεικίνητος γὰρ ἡ οὐσιώδης ζωή. αἱ δὲ ἐνέργειαι, τῆς μὲν διανοίας, ἀφῄρηνται, τῆς δὲ δόξης διεστράφησαν, αὗται δὲ ἀνάλογον οὖσαι τῷ νοερῷ, δῆλον ὡς τοῦ νοεῖν παραιτοῦνται τὴν ψυχήν. ἡ μὲν ἄρα οὐσία, καὶ ἀείζωός ἐστι, καὶ ἀεικίνητος, αἱ δὲ δυνάμεις καὶ ἐνέργειαι περὶ τὴν ζωήν, καὶ περὶ τὸν νοῦν ἁμαρτάνειν πεφύκασιν.

„ Ὥς τε τὰς τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου, τρεῖς ἑκατέρας ἀποστάσεις, καὶ τὰς τῶν ἡμιο-
„ λίων καὶ ἐπιτρίτων, καὶ ἐπογδόων μεσότητας καὶ συνδέσεις, ἐπειδὴ παντελῶς, αὗται οὐκ ἦσαν, πλὴν
„ τοῦ ὑποσυνδήσαντος πάσας μὲν στρέψαι στροφάς, πάσας δὲ κλάσεις καὶ διαφορὰς τῶν κύκλων ἐμ-
„ ποιεῖν, ὁσαχῇπερ ἦν δυνατόν.

Πάντα ἐστὶν ἐν πάσαις ταῖς ψυχαῖς, ἀλλ᾽ οἰκείως ἐν ἑκάσταις, ὅπου μὲν θείως, ὅπου δὲ δαιμονίως, ὅπου δὲ μερικῶς. καὶ γὰρ αἱ μεσότητες, καὶ οἱ ἡμιόλιοι, καὶ οἱ ἐπίτριτοι λόγοι, καὶ ὁ ἐπόγδοος μετὰ τοῦ λείμματος ἐν πάσαις ἐστί. πῶς γὰρ ἄλλως ἡ ψυχὴ γιγνώσκειν δύναται τὴν ὅλην ἁρμονίαν, καὶ λόγους τίκτειν οὕτω παγκάλους, ἢ τὰς αἰτίας αὐτῶν ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, καὶ οὖσα καὶ αὐτὴ κατὰ τὴν αὐτῆς τάξιν, ἁρμονία τις ἐξ ἁρμονιῶν, οὐχὶ τῶν ἡρμοσμένων, ἐν ἄλλῳ γάρ ἐστιν αὕτη καὶ ἑτεροκίνητος ὑπάρχει, καὶ ἀπ᾽ ἄλλης αἰτίας ἤρτηται τῆς κινητικῆς, ἀλλ᾽ ἡ ἑαυτὴν ἁρμόζουσα, καὶ ὑπὸ τῶν ὅλων ἡρμοσμένη. πάντας μὲν ἕξει τοὺς ἡρμοσμένους λόγους, καὶ πρὸς τούτοις, τὰς εἰς ἑπτὰ τοῦ θατέρου κύκλου διαιρέσεις. ἄνωθεν γὰρ ἀπὸ τῶν θείων ψυχῶν, ἡ δημιουργικὴ τὸ μέν, ἄχρι τῶν μερικωτάτων, καὶ ὅσα ἄλλα τεθεωρήκαμεν ἐπὶ τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς. καὶ ὁ αὐτὸς τῆς ἐξηγήσεως τρόπος, πλὴν ὅτι τὴν ἰδιότητα προσθήσομεν ἐφ᾽ ἑκάστῳ, οὗ μὲν τὸ θεῖον, οὗ δὲ τὸ δαιμόνιον, οὗ δὲ τὸ μερικὸν ἰδίωμα προσάπτοντες. εἴρηται δὲ ἡμῖν που πρότερον, ὅτι κἂν ὦσι μὲν πᾶσιν οἱ αὐτοὶ λόγοι, ταῖς θείαις ταῖς δαιμονίαις, ταῖς μερικαῖς μετὰ τὴν κοσμικὴν ψυχήν, θαυμαστὸν οὐδὲν τοὺς ὅρους διαφέρειν, τῷ πληθύνεσθαι, μᾶλλον ἕκαστον ἐν ταῖς δευτέραις τῶν πρὸ αὐτῶν. οἱ γὰρ τοῦ παντὸς πυθμένες ἦσαν. κωλύει δέ, οὐδὲν τούτων εἶναι τοὺς ἑξῆς διπλασίους, ἢ τριπλασίους, ἢ ὅλως πολλαπλασίους, διὰ τὴν ὕφεσιν πληθυνομένους ἐν τεταγμένοις λόγοις μέχρι τῶν μερικῶν. καὶ τούτων ἄλλας ἄλλων μᾶλλον. οὐδὲ γὰρ αἱ πᾶσαι θεῖαι ψυχαὶ ἰσότιμοι, οὐδὲ αἱ δαιμόνιαι μετὰ ταύτας, οὐδὲ αἱ μερικαί. καὶ οὕτω δή, τὰ μὲν ἔχει κοινὰ πάσαις, τὰ δέ, διαφέροντα κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτήν. καὶ δεῖ μεμνῆσθαι τούτων μὴ παρέργως, ἵν᾽ ἔχωμεν ἀποδιδόναι τὰς παντοίας διαφορὰς τῆς γενέσεως τῶν ψυχῶν, τῶν μὲν ἐγκοσμίων πρὸς τὰς ὑπερκοσμίους, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν μερῶν, ἢ τὴν ἐλάττωσιν, τῶν δὲ ἐγκοσμίων, θείων, δαιμονίων, μερικῶν. κατὰ τοὺς ὅρους αὐτοὺς ἢ πυθμενικοὺς ὄντας, ἢ πορρωτέρω τῶν πυθμένων, τῶν αὐτῶν λόγων μενόντων. ὄντων οὖν ἐν τῇ μερικῇ ψυχῇ πάντων τῶν ἁρμονικῶν λόγων, καὶ κατ᾽ οὐσίαν ὄντων, ἀλλ᾽ οὐχ ὑστερογενῶς ἐπισυνισταμένων. ἃ γὰρ ὁ δημιουργὸς ὁ πρῶτος ποιεῖ, ταῦτα κατ᾽ οὐσίαν ὑπάρχει τοῖς οὖσι δηλονότι καὶ οἱ ἑπτὰ ὅροι, καὶ αἱ τρεῖς μεσότητες, καὶ οἱ ἡμιόλιοι καὶ ἐπίτριτοι, καὶ ἐπόγδοοι λόγοι, καὶ τὰ λείμματα, ἃ νῦν συνδέσεις κέκληνται. δῆλον οὖν ὅτι ταῦτα πάντα οὐσίαι. τὰ γὰρ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντα, καὶ τὰ συμπληρωτικὰ τῆς οὐσίας, οὐσίαι. καὶ δεῖ ταῦτα οὐ μαθηματικῶς, ἀλλὰ φυσικῶς ὁρᾶν. ἄλλοι γὰρ οἱ μαθηματικοὶ λόγοι, καὶ αἱ σχέσεις, ἃς γεννῶσιν αἱ ψυχαί, τῷ τούτους ἔχειν τοὺς λόγους. εἰ δὲ οὐσίαι πάντες οἱ ἁρμονικοὶ λόγοι, δῆλον ὅτι καὶ δυνάμεις ἔχουσιν. οὐ γὰρ ἐξ ἀδυνάμων καὶ ἀποίων ἡ μία δύναμις καὶ τὸ ἓν εἶδος τῆς ψυχῆς ἀπογεννᾶται. πῶς δ᾽ ἂν καὶ δρῷεν οἱ λόγοι καὶ τίκτοιεν ἄλλους λόγους, μὴ τὴν τοῦ γεννᾶν ἔχοντες δύναμιν. πῶς δ᾽ ἂν καὶ γιγνώσκοιεν αὐτοὺς καὶ κινοῖεν, μὴ γνωστικὰς προειληφότες δυνάμεις, ἢ ἀνενεργήτους οὔσας. ἀνάγκη ἄρα καὶ οὐσίας τοὺς λόγους εἶναι καὶ δυνάμεις ἔχειν γνωστικάς, ἁπάσης ἁρμονίας. τοὺς μέν, ἐν τῇ ταὐτοῦ περιόδῳ, τῆς νοητῆς, τοὺς δὲ ἐν τῇ θατέρου, τῆς αἰσθητῆς. καὶ ἐνεργεῖν ὅταν δύνωνται. τοὺς μὲν περὶ τὰ νοητά. τοὺς δέ, περὶ τὰ αἰσθητά. ὅταν δὲ ὑπὸ λήθης κακοπαθῶν παρεμποδίζωνται τῆς αἰσθήσεως ἐπὶ τὰ ἔνυλα καθελκούσης τὴν ψυχήν, τότε κατ᾽ οὐσίαν μὲν οἱ αὐτοὶ διαμένουσιν. ἀΐδιοι γάρ εἰσι καὶ ἄλυτοι, καὶ ἀμετάβλητοι. κατ᾽ ἐνέργειαν δέ, πᾶσα στρέφονται στροφὰς ὁσαχῇ δυνατόν. καὶ κατὰ δύναμιν κλάσεις καὶ διαφορὰς ὑπομένουσι πάλιν, ὁσαχῇ δυνατόν. τοῦτο γὰρ ἀμφοτέροις κοινόν, οὐ διὰ τὴν ταὐτοῦ περίοδον. ἐκεῖ γὰρ ἀργεῖ μόνον. οἱ δὲ ἐν τῇ τοῦ θατέρου κύκλοι ἑπτὰ ὄντες, καὶ πάντες πάντας ἔχοντες τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους,

οὕτω γὰρ

οὕτω γὰρ ἐλέγετο καὶ ἐπὶ τοῦ τοῦ παντός, καὶ στρέφονται καὶ κλῶνται. περὶ γὰρ τούτων ὁ λόγος τῶν ἐν τῷ θατέρου κύκλῳ μεσοτήτων, καὶ συνδέσεως ὡς παντοίας λώβας ὑπομενουσῶν, ὑπὸ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν φυσικῶν κινήσεων, ἀλλ' οὐ τῶν ἐν τῷ ταυτοῦ κύκλῳ. πεπέδηται γὰρ ἐκεῖνος μόνον. ὁ δὲ θατέρου, διασείεται, καὶ πάχει διασεισθείς, οἷα φησὶν αὐτός. ὁ μὲν οὖν ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ἡνιόχῳ καὶ ἵπποις εἰκάσας τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις, καὶ τῶν ἵππων, τὸν μὲν καλλίωνα θέμενος, τὸν δὲ χείρονα. ποτὲ μὲν διαμάχεσθαί φησι τοὺς ἵππους, καὶ τὸν ἀμείνω νικᾶν, ποτὲ δὲ φέρεσθαι μόνον κρατηθέντα τὸν κρείττονα, ὑπὸ ἀκολάστου ἑπόμενον. ὁ δὲ Τίμαιος τὴν ψυχὴν διὰ τῶν δύο μεσοτήτων συνδήσας, τῆς μὲν ταυτοποιοῦ, τῆς δὲ ἑτεροποιοῦ, καὶ τὴν μὲν τοῖς νοητοῖς συγγενῆ, τὴν δὲ τοῖς αἰσθητοῖς, φησὶ ταύτας τὰς μεσότητας, ποτὲ μὲν διαφέρεσθαι μαχομένας ἀλλήλαις, ποτὲ δὲ κολάζεσθαι τὰς τῆς κρείττονος ἡττηθείσης. καὶ πλαγιάζεσθαι παραφερομένας, ποτὲ δὲ στρέφεσθαι παντελῶς, ὑποταττομένης τῇ χείρονι τῆς ἀμείνονος. ἐπεὶ δὴ γὰρ ἡ μὲν, τῷ ταυτῷ προσήκει, ἡ δὲ τῷ ἑτέρῳ δηλονότι, ἡνίκα μὲν ἡ ψυχὴ κατορθοῖ ἐν τούτοις ἑκατέρα τῶν μεσοτήτων, πράττει τὸ ἑαυτῆς, ἡ μὲν ἐκ πολλῶν ἓν ποιοῦσα, καὶ γνωρίζουσα τὸ ἐκ πολλῶν ἕν, ἡ δὲ, διαιροῦσα ἓν εἰς πολλὰ, καὶ γνωρίζουσα τὰ κατ' εἶδος διῃρημένα. ἡνίκα δ' αὖ πταίῃ, πρῶτον μὲν μάχη γίγνεται ἐν αὐτῇ, διαπορούσῃ, τινὶ ταυτὸ, καὶ τινὶ ἕτερον. ἔπειτα νίκη τῆς χείρονος, φερούσης εἰς μερισμὸν παντοῖον, ἀντὶ τῆς εἰς ἑαυτὴν ἀφοράσεως, καὶ ἐπὶ τούτοις τελέα τῆς ἀμείνονος ἔκλυσις, τὴν ἡγεμονίαν παραδιδούσης τῇ χείρονι καὶ ἀρχήν. τῶν γὰρ δύο μεσοτήτων, ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν, δι' ὧν τὰ διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα συνέδει τὸ διῃρημένον εἰς τοὺς ἡμιολίους, καὶ ἐπιτρίτους, καὶ ἐπογδόους λόγους, ἡ μὲν, ἦν συναγωγὸς τῶν ἐν πᾶσι τοῖς μορίοις ταυτοτήτων. ἡ δὲ τῆς ταύτης συμφυοῦς ἑτεροτήτων, ὥσπερ ἡ γεωμετρικὴ τῶν οὐσιῶν. ἡ μὲν οὖν τῇ ταυτότητι προσήκουσα, πρὸς τὸ θεῖον ἄγει τὴν ψυχὴν, ἡ δὲ τῇ ἑτερότητι πρὸς τὸ θνητόν. καὶ οὕτω δ' οὖν ἀλόγου τῆς ψυχῆς, τῶν ἐν τῷ θατέρῳ κύκλῳ μεσοτήτων κλωμένων καὶ στρεφομένων, καὶ πρὸ τούτων διαφερομένων πρὸς ἑαυτάς. τῆς μὲν στροφῆς τελέως αὐτὴν εἰς τὰ πάθη καθελκυσάσης. ὡς γὰρ ὀρθὸς ἦν κύκλος ἐν τῇ ὅλῃ ψυχῇ, ὁ θατέρου ὁ πάντῃ ἀκλινὴς πρὸς τὸ διοικούμενον. οὕτω καὶ στραφεὶς ἐστὶν ἐν τῇ μερικῇ ὁ ἐπικλίνας ὅλως εἰς τὴν ὕλην, καὶ ὁ πεσὼν εἰς τὸ σῶμα, καὶ δύνας κατ' αὐτοῦ, τῆς μὲν κλάσεως τὴν εἰς τὸ πλῆθος καὶ τὸ ποικίλον φορὰν παρεχομένης, διά τε ἀδυναμίαν, καὶ ἀσθένειαν μερισμὸν ἐμποιούσης. τὰ γὰρ κλώμενα, διαπίπτει τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως, καὶ γίγνεται οὐθὲν, ἀνθ' ἑνός. τῆς δὲ διαφορᾶς, ἐναντίωσιν μόνον καὶ μάχην ἀπεργαζομένης. ἡ μὲν οὖν στροφὴ, τὸ ὀρθὸν πάντῃ λωβᾶται, ἡ δὲ κλάσις τὸ ἓν πολλὰ ποιεῖ, ἡ δὲ διαφορὰ, μόνον μάχην ἐπισάγει. καὶ αὕτη μὲν ποιεῖ ἐν τῷ τρέχοντι ὅμοιον καὶ μὴ ἀσφαλῶς ἑστῶσι, ἡ δὲ κλάσις, τῷ ἤδη πεπτωκότι, διὰ τὴν τῶν κώλων κλάσιν. καὶ διὰ τοῦτο γεγονότι πλαγίῳ. ἡ δὲ στροφὴ, τῷ ὑπτίῳ λοιπὸν, καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν, ἐπὶ γῆς ἐρείσαντι, τοὺς δὲ πόδας, οἷοι ποτ' αὖ ὦσιν ἄνω που. μέση γὰρ ἡ πλαγία θέσις, τοῦτε ἑστῶτος, καὶ τοῦ ἀντεστραμμένου πρὸς τὸν ἑστῶτα. ὑπὸ τὴν μὲν κεφαλὴν ἔχειν κάτω, τοὺς δὲ πόδας ἄνω, γίγνεται οὖν τὸ δοξαστικὸν, ὑπὸ τῶν αἰσθήσεων διάστροφον καὶ ψευδόδοξον, καὶ πολυμελές. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ θατέρου κύκλος, ὡς καὶ πρότερον ἐλέγομεν, ἐν ᾧ γίγνονται δόξαι, καὶ πίστεις, ὡς εἴρηται καὶ ἐπὶ τῆς ὅλης ψυχῆς. γίγνεται οὖν ψευδοδοξίας μεστὸν, συμμεριζόμενον ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ πρὸς ἑαυτὸ στασιάζουσι. καὶ ταῦτα πάντα τὰ πάθη τῶν δυνάμεων ἐστὶ καὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς ψυχῆς. ἡ δὲ οὐσία αὐτῆς, ἄλυτός ἐστι, πλὴν ὡς αὐτός φησιν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος. ἐκεῖνος γὰρ καὶ τὰς διωρισμένας αἰτίας προείληφεν τῶν ἐν αὐτῇ λόγων, καὶ τῶν κύκλων αὐτῆς. τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ἀεὶ συνέχοντος μόνου, αὐτὸ ἄλυτόν ἐστιν, ὥσπερ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ μόνου ἀκάκωτον. τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, κακούμενον, καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ἄθερμον. οὔτε γὰρ ψυχροῦ τὸ θερμαίνειν, οὔτε ἀγαθοῦ τὸ κακοῦν, οὔτε τοῦ συνεκτικοῦ τὸ διαλύειν. ὥστε καὶ ταύτῃ τὴν ἀφθαρσίαν τῆς ψυχῆς ὁ λόγος, εἰ καὶ ἐπικεκρυμμένως παραδέδωκεν, ὅτι τῷ δημιουργῷ μόνον αὐτὴν ὑπεύθυνον λυτήν.

“ Ὥστε μετ' ἀλλήλων μόγις συνεχομένας, φέρεσθαι μὲν, ἀλόγως δὲ φέρεσθαι, τὸ μὲν ἐναντίας, τὸ δὲ πλαγίας, τὸ δὲ ὑπτίας.

Αἱ μὲν διαφοραὶ τῶν κύκλων, ἐναντίας ποιοῦσι φέρεσθαι τὰς συνθέσεις τῶν λόγων, αἱ δὲ κλάσεις, πλαγίας, αἱ δὲ στροφαὶ, ὑπτίας. καὶ ταῦτα τὰ τριττὰ πάθη, θεωρεῖται μὲν, περὶ τὴν λογικὴν ψυχήν. ὁρᾶται δὲ, καὶ περὶ τὴν ἄλογον εἰκότως. καὶ γὰρ ὅταν λογικὴ ψυχὴ σύμφωνος ᾖ πρὸς ἑαυτὴν, καὶ ὅταν διάφωνος, πολλῷ πλέον μάχεται πρὸς τὴν ἄλογον. ἕπονται γὰρ αἱ ἀρεταὶ ἀλλήλαις, αἵ τε διανοητικαὶ, ταῖς ἠθικαῖς, καὶ αἱ ἠθικαὶ ταῖς διανοητικαῖς. πῶς οὖν ἐν τῷ λόγῳ τὰ τρία θεατέον; ἢ τὴν μὲν ἐναντιότητα θεωρήσομεν, ὅταν δόξα πρὸς δόξαν διαμάχηται, καὶ ὅταν ἡ κρείττων μὲν μὴ καταβάλληται ὑπὸ τῆς χείρονος. πάντως δὲ καὶ ἐν τοῖς ψευδοδοξοῦσιν ἐστί τι δόγμα ἀληθὲς, ἀφ' οὗ καὶ διελέγχονται ψευδοδοξοῦντες, ἢ πῶς ἂν ὁ Σωκράτης Θρασυμάχους, καὶ Καλλικλέας, καὶ τοὺς οὕτως ἀπηρυθριακότας διήλεγξεν, εἰ μή τι δόγμα ἐνῆν, καὶ ἐν ἐκείνοις ἀληθές. ἀφ' οὗ κοινῇ παρ' αὐτοῖς ὁμολογηθέντος συνεπεραίνετο τὰ ἑξῆς. ὅταν οὖν ὁ αὐτὸς λέγῃ, καὶ ὅτι ὁ θεὸς ἀγαθὸς, καὶ ὅτι οὐ πάντων προνοεῖ, ταῦτα τὰ δόγματα ἐναντία ἀλλήλοις ἐστίν. εἰ καὶ μὴ ἅμα ὁ αὐτὸς λέγῃ, τὸ ἐναντίον ὁ λέγει, διότι ἕπεται ᾧ λέγει, τὸ μὴ προνοεῖν, οὐχ ὁρᾷ δὲ ὅτι ἕπεται ᾧ λέγει, τὸ ἐναντίον ὁ λέγει, τὴν δὲ πλαγίαν θέσιν, ὅταν δύο δόγματα ᾖ διάστροφα,

καὶ τὸ

καὶ τὸ ἀκόλουθον ἑαυτοῖς σώζειν, οὐ δύνανται, ἀκόλουθα λέγονται. αὕτη δὲ ἡ θέσις ἡ πλαγία ἐστίν. ὅλη γὰρ ἅμα ἡ δόξα πίπτει εἰς γῆν, καὶ τῇ αἰσθήσει συμφαίνεται. οὐκ ἄρα ἐστὶν αὐτῆς, τὸ μὲν ἀληθές, τὸ δὲ ψεῦδος, ἀλλὰ πᾶσα ψευδής, οἷον, τὸ τὴν δικαιοσύνην εὐήθειαν εἶναι, καὶ τὴν ἀδικίαν σοφίαν. ὁ μὲν γὰρ οἰόμενος τὴν ἀδικίαν πονηρίαν, τὸ ἐναντίον αὐτὸς ἑαυτῷ λέγει. ἅμα γὰρ λέγει τὴν δικαιοσύνην † οὐκ εὐήθειαν, ὁ δὲ † σοφίαν λέγων, ἑαυτῷ μὲν συνᾴδει, λέγει δὲ ὅμως ἄμφω διαστρόφως. († τὴν ἀδικίαν) διὸ καὶ δυσελεγκτότερος θατέρου, καὶ ἀνιατώτερος. τὴν δὲ ὑπτίαν, ὅταν αἱ χείρους δόξαι κρατῶσι πάντη τῶν ἀμεινόνων, καὶ τὰ ἀπὸ αἰσθήσεως τῶν ἔνδοθεν προβαλλομένων. ἐν γὰρ τῷ τοιῷδε πάθει, τὰ κρείττονα δουλεύει, καὶ ὑπόκειται τοῖς χείροσι. περὶ δὲ τὸ ἄλογον πάλιν, τὴν μὲν ἐναντιότητα θεωρητέον ὡς ἐπὶ τῶν ἐγκρατῶν. ἐπεὶ γὰρ τούτων, μάχεται τὰ ἀμείνω τοῖς χείροσι, φαντασία τοῦ καλοῦ, καὶ ὄρεξις τοῦ αἰσχροῦ. τὴν δὲ πλαγιότητα, ἐν τῇ ἐξ ἴσου συμφωνίᾳ τῆς κρίσεως πρὸς τὴν ὄρεξιν, ὅταν ἀμφότερα φέρωνται, ὁμοίως καὶ ἐμπαθῶς. τὴν δὲ ὑπτιότητα, ἐν ταῖς ἀκολάστοις ζωαῖς, ἐν αἷς καὶ πάμπαν ὑπέστρωται τῷ ἀλόγῳ τὸ λογικόν. καὶ ὁρᾷς ὅπως εὐτάκτως ἀπὸ μὲν τῆς ἐναντίας, ἡ πεπλαγιασμένη διάθεσις. ὅταν γὰρ μετὰ πολλὴν μάχην ἕξει τῷ ἀλόγῳ, τότε φέρεται πλαγίως, ἀπὸ δὲ ταύτης, ἡ ὑπτίως. συνεχῶς γὰρ ἐπικρατοῦν τοῦ ἀμείνονος τὸ χεῖρον, τελευταῖον, οὐδὲν δεῖται μάχης, ἀλλ' ἐξηνδραπόδισαι, καὶ ἄγει ὅπῃ βούλεται. καὶ τοῦτό ἐστιν ἔσχατον εἶδος ζωῆς, ὥσπερ τελειότατον, τὸ ἑαυτῷ σύμφωνον, τὸ ἀπλαγίαστον, τὸ κατὰ φύσιν, ἐν ᾧ τὸ κρεῖττον ἔχει τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἀμάχως. καὶ γίγνεται τὸ μέν, σύμφωνον, ἀπὸ τῆς σωφροσύνης, τὸ δὲ ἀπλαγίαστον ἀπὸ τῆς ἀνδρείας, τὸ δὲ κατὰ φύσιν τεταγμένον, ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης. τὰ δὲ ἐναντία τούτων ἀπεργάζεται, τὴν μὲν ἐναντίωσιν, ἡ διαφορά, τὴν δὲ πλαγιότητα ἡ κλάσις. τὰ γὰρ κλώμενα, πλάγια γίγνεται. τὴν δὲ ὑπτιότητα, ἡ στροφή. παντελῶς γὰρ ἀντιστρέφει, τὴν τάξιν τῶν ἡγουμένων τε καὶ ἑπομένων. καὶ ἔοικεν, ἡ μὲν ἐναντίωσις, διασπᾶν τὴν μίαν ζωὴν τῆς ψυχῆς, καὶ ποιεῖν τὴν λογικὴν ἑαυτῇ ἀσύμφωνον. ἡ δὲ πλαγιότης, ἀλογίαν αὐτὴν ποιεῖν. αὕτη γὰρ ὅλη φέρεται, πρὸς τὸ σῶμα καὶ τὴν ὕλην. ἡ δὲ ὑπτιότης φυτοῖς αὐτὴν ἐγκαταλέγει. ἐν τούτοις γὰρ ἡ κεφαλὴ προσερρίζωται. τοσαύτης οὖν διαιρέσεως γιγνομένης, καὶ τοιούτων παθῶν, περὶ τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, εἰκότως εἶπεν αὐτῆς μόνης συνέχεσθαι. μόνον γὰρ αὐτὰς συνέχει, τὸ εἶναι τὴν οὐσίαν, ἀνώλεθρον οὖ-

» σαν, ὡς ἔν τε τοῖς θνητοῖς καὶ κατὰ ταύτην. Γίγνεται διαφορὰ καὶ κλάσις καὶ στροφὴ τῆς ὕλης κρατη-
» σάσης τοῦ εἴδους, ἤ τις ἀνάλογόν ἐστι τοῖς ποσίν, ὡς τῇ κεφαλῇ τὸ εἶδος. οἷον ὅταν τις ὕπτιος ἐρείσας
» τὴν κεφαλὴν ἐπὶ γῆς, τοὺς δὲ πόδας ἄνω προσβαλὼν, ἔχῃ πρός τινι. τότε ἐν τούτῳ τῷ πάθει, τοῦ τε πά-
» σχοντος καὶ τῶν ὁρώντων, τά τε δεξιὰ ἀριστερά, καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιά, ἑκατέροις τὰ ἑκατέρων φαντά-
» ζεται. ταυτὸ δὴ τοῦτο, καὶ τὰ τοιαῦτα ἕτερα αἱ περιφοραὶ πάσχουσι σφοδρῶς, ὅταν γέ τῳ τῶν ἔξωθεν
» τοῦ ταυτοῦ γένει, ἢ τοῦ θατέρου περιτύχωσι, τότε ταὐτόν τῳ καὶ θάτερόν του, τἀναντία τῶν ἀληθῶν
» προσαγορεύουσαι, ψευδεῖς καὶ ἀνόητοι γεγόνασιν.

Ἐν τούτοις τὸ ἔσχατον πάθος ἐκτραγῳδεῖ τῆς ψυχῆς, ἐν ᾧ πεπάτηται μέν, καὶ ἠνδραπόδισται τὸ κρεῖττον, τυραννεῖ δὲ τὸ χεῖρον, καὶ τῶν ὀλυμπίων κρατεῖ τὰ ἐγγενῆ, καὶ τῶν θείων τὰ ἔνυλα. καὶ ἀπεικάζει τὴν κεφαλήν, τῷ ἐν ἡμῖν θείῳ, τοῖς δὲ ποσὶ τὸ χεῖρον. ἔστι γὰρ τὸ μὲν ἄρχον, οἱ δέ, τῶν ἀρχομένων ἔχουσι τάξιν. ὡς γὰρ αὐτὸς ἐρεῖ προϊών, ἐπερείσει τῆς κεφαλῆς, τῇ εἰς γῆν, τὴν τοῦ θείου καὶ ἡγεμονοῦντος ἐν ἡμῖν δουλείαν, τῇ δὲ τῶν ποδῶν ἄρσει, καὶ τῷ μετεωρισμῷ, τὴν τοῦ ἀλόγου τυραννίδα, καὶ τὸ συμβαῖνον ἀπὸ τοῦ τοιοῦδε σχήματος, τῷ συμπίπτοντι πάθει περὶ τὴν ψυχήν. συμβαίνει δὲ περὶ τὸ σῶμα, τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἐξηλλαγμένως ὁρᾶσθαι. καὶ περὶ τὴν ψυχὴν ἄρα συμβήσεται, καὶ τὰ ἕτερα καὶ ταῦτα ἐπαλλάττεσθαι τοῖς ὁρῶσιν. ἀνάλογον γάρ, τῷ μὲν δεξιῷ τὸ ταὐτόν, τῷ δὲ ἀριστερῷ, τὸ θάτερον, κατὰ τὴν Πυθαγόρειον συνήθειαν. ὁ μὲν δὴ σύμπας λόγος τοιοῦτος. ἴδωμεν δὲ καὶ τὰ καθέκαστα. πρῶτον οὖν θεώρησον τὴν τάξιν, ὅπως ἐκ μὲν ἑστῶτος, πλάγιον ἐποίησε τὸ σῶμα, ἐκ δὲ πλαγίου, ὕπτιον, ἐκ δὲ ὑπτίου, καὶ τοὺς πόδας ἄνω ἔχον. πρὸς δὲ τῇ γῇ τὴν κεφαλὴν ἐρείσας, τοιοῦτον ἐποίησε τὸ σχῆμα. καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, πρώτη μὲν ἡ ἀπόστασις, δευτέρα δέ, ἡ πεπλαγιασμένη ζωή, τρίτη δέ, ἡ ἔκτασις ἐπὶ τῆς ὅλης, καὶ ἡ θέσις εἰς τὴν γένεσιν, καὶ ἡ τοῦ θείου πρὸς τὸ ἄθεον σύζευξις, ἐσχάτη δέ, ἡ τῶν ἀνοήτων ἀφόρητος τυραννίς. καὶ ἡ τῶν πολιτειῶν δέ, ἡ μέν, φιλόνεικος, κατ' ἐναντίωσιν συνίσταται τοιάνδε, ἡ δὲ φιλοχρήματος, κατὰ πλαγιασμόν, ἡ δὲ φιλήδονος, ἀνόμως καθ' ὑπτιότητα ζωῆς, ἡ δὲ τυραννική, κατὰ τὴν τῶν ποδῶν ἄρσιν. καὶ τὸ σχῆμα τοῦτο, ὃ νῦν ὁ λόγος ὑπέγραψε. δεύτερον δέ, ὅπως τὸ τοιοῦτον σχῆμα, τὰ δεξιὰ ἀριστερὰ δείκνυσι, καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιά, τῷ τε πάσχοντι, καὶ τοῖς ὁρῶσι. νενοήσθω γάρ τις πρὸς ἄρκτον βλέπων, ἄλλος δέ τις πρὸς νότον. τούτοιν ὁ μὲν πρότερος, ἔχει τὸ δεξιὸν ἐπὶ ἀνατολάς, τὸ δὲ ἀριστερόν, πρὸς δύσιν. ἅτερος δὲ ἔμπαλιν. ὁ δὴ πρὸς ἄρκτον βλέπων, γεγονέτω ὕπτιος, οὐχ οὕτως ὡς εἶπεν ὁ Τίμαιος, τὴν μὲν κεφαλὴν ἐρείσας κατὰ γῆς, μετεώρους δὲ τοὺς πόδας ἔχων, ὡς ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγόμενον ὕπτιον, τὸν τῷ πρηνεῖ ἀντεστραμμένον. ἕξει δὲ πάλιν, ἐπὶ δεξιὰ μὲν τὴν ἀνατολήν, ἐπὶ ἀριστερὰ δὲ τὴν δύσιν, ἵνα δὲ γένηται κατὰ τὸν Τίμαιον ὕπτιος, ἀνεστάσθω κατὰ τοὺς πόδας, ἐρείσας τὴν κεφαλήν, ἀπόστροφος τὸ ἀρκτῷον. ἕξει δὴ καὶ ταῦτα πρὸς νότον βλέπων ὁμοίως, τὰ μὲν δεξιά, πρὸς ἀνατολήν, τὰ δὲ ἀριστερὰ πρὸς δύσιν.

ἴδοι δὲ ἔμπαλιν, ὡς τὰ τῶν ἑστώτων καὶ πρὸς νότον ὁρώντων. οἰήσεται οὖν οὗτος ἐπειδὴ πρὸς νότον βλέπει, τὰ μὲν πρὸς ἀνατολαῖς, ἀριστερά, τὰ δὲ πρὸς δυσμαῖς δεξιά, καὶ ὑπὸ τῶν ὁρώντων, οὕτως οἰηθήσεται. τὰ ἄρα ἀριστερά, δεξιὰ οἰήσεται, καὶ τὰ δεξιά, ἀριστερά, ἑκάτερος ὢν τοῦ ὑπτίου. καὶ δῆλον ὅτι καὶ τὰ τοῦ ὁρῶντος ἀνάπαλιν ἔχειν ὑπολήψεται, ὡς περὶ τοῦ ἐν τῇ προσώπῳ αὐτῷ ἑστῶτα, καίτοι περὶ τὰ αὐτὰ ἔχοντος τῷ ὑπτίῳ τὰ συναμφότερα. οἴεται γὰρ τὸ πρὸς μεσημβρίαν ὁρῶντος ἑκάτερος δεῖν τὰ ἀριστερὰ εἶναι πρὸς ἀνατολὰς τὰ δεξιὰ πρὸς δύσιν. καὶ φαίη ἄν, εἰ τὰ ἕτερα οὕτως ἔχει καὶ τὰ λοιπά. εἰς γὰρ τὸ αὐτὸ ὁρώμενον ὅπερ ἦν καὶ περὶ τῶν ἑστώτων, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ βλεπόντων ἀληθές. ἐπὶ δὲ τοῦ τὴν κεφαλὴν κάτω ἔχοντος, κἂν βλέπῃ πρὸς μεσημβρίαν, οὐκ ἀληθές. καλῶς ἄρα εἴρηται, ὅτι ἑκάτερος τὰ ἑκατέρου, καὶ οὐχὶ τὰ τοῦ ἑτέρου μόνον, ἀνάπαλιν ἔχειν θέσεως οἰήσεται. τρίτον δέ, ὅπως καὶ ἐπὶ ψυχῆς ταῦτα κατ' ἀναλογίαν ὀφθήσεται. καὶ γὰρ ἡ ψυχή, τὸν μὲν λόγον ἑαυτῆς καταχώσασα, φαντασίαν δέ, καὶ τὰς ἀλόγους ἀνεγείρασα δυνάμεις. μᾶλλον δὲ φυτὸν γινομένη, καὶ τὸν τῶν φυτῶν μιμησαμένη βίον. ἐν τούτοις γὰρ ἡ κεφαλή, κάτω κατερρίζωται, τὸ δὲ ἄλλο πᾶν, ἀναφέρεται κρατοῦν τοῦ ἀμείνονος, ἀπεναντίας κρίνει τὰ ὄντα, καὶ οὐχ αὕτη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ οὔπω μὲν παθοῦσα τοῦτο, βλέπουσα δὲ εἰς ταύτην. δῆλον γοῦν ὅτι ὁ μὲν τὴν κεφαλὴν ἐρείσας κάτω, τοῖς τελέως ἔοικεν διεστραμμένοις, ὁ δὲ ἑστὼς μὲν κατὰ φύσιν, τῷ δὲ εἰς ἐκεῖνον ὁρᾶν τὰ ὅμοια ἐκείνῳ πεπονθώς, τοῖς ὑπ' ἄλλων διαστρεφομένοις, ὥσπερ ἐκεῖνος τοῖς ὑφ' ἑαυτῶν. φυσικὴν οὖν ἡ ψυχὴ μιμησαμένη ζωήν, τὰ μὲν ἕτερα, ταὐτὰ νομίζει, τὰ δὲ ταὐτά, πάλιν ἕτερα. τὴν μὲν γὰρ ἡδονήν, τῷ ἀγαθῷ νομίζει ταὐτήν, ἃ δὴ ἕτερά ἐστι. τὸ δὲ θεῖον τοῦ ἀγαθοῦ χωρίζει, καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ καλοῦ, ἃ δὴ ταὐτά ἐστι. τὸ ἄρα ταὐτόν τε, καὶ τὸ θάτερόν τε λέγουσιν ἐναντίως ἀμφότεραι, ἥτε ἐσχάτη ζωή, καὶ ἡ ἑαυτὴν ἀφεῖσα, καὶ ταύτῃ ἑπομένη. διὸ καὶ ψευδεῖς εἰσι, καὶ οὐ μόνον περὶ ταὐτὸν καὶ ἕτερον, ἀλλὰ καὶ περὶ κίνησιν καὶ στάσιν, ταὐτὸν πεπόνθασιν. τὸ γὰρ ἀεικίνητον, ἵστασθαι νομίζουσιν, ὥσπερ οἱ πολλοὶ τὸν ἥλιον, καὶ τὸ ἑστὼς κινεῖσθαι, ὡς τὴν γῆν τινές. καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν ἐνηλλαγμένως τὰ πράγματα θεωροῦσι. ταῦτα δὲ τὰ πάθη συμβαίνει, παρὰ τὰς ἐνεργείας τῶν ἐν τῇ θατέρου περιόδῳ κύκλων. διὸ καὶ αὐτὸς εἶπεν, ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἕτερα, τὰς περιφορὰς πάσχειν, τὰς ἐν τῷ θατέρου κύκλῳ λέγων, ἑπτὰ οὔσας. ἐπεὶ ἥ γε ταὐτοῦ μία ἦν, ἥτις πεπέδηται καθάπερ εἴρηται πρότερον. μόνος οὖν ἐστιν ἐκεῖνος ἔννους, ὁ τὸν θατέρου κύκλον ὀρθώσας. τὸν δὲ ταὐτοῦ λύσας, καὶ οὕτως ἂν εἴη πάντως, ὁ τὸν ἑαυτοῦ Προμηθέα λύων δεθέντα διὰ τὸν Ἐπιμηθέα. διὰ γὰρ τὴν πρὸς τὸ ἄλογον δεδέσθαι τάξιν, ὅπερ ὁ Ἐπιμηθεὺς ἐκεῖνος λέγεται κοσμεῖν. Οὐδεμία δὲ ἐν ταῖς τότε περιόδοις ἄρχουσα, οὐδὲ ἡγεμών ἐστι. Πολλῶν γὰρ οὐσῶν ἐν τῷ θατέρου κύκλῳ περιόδων, κατὰ μίμησιν τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς, πᾶσαι διαλελώβηνται, καὶ διάστροφοι γεγόνασι καὶ ἀσθενεῖς, καὶ δουλεύουσι ταῖς ἀλόγοις κινήσεσιν, ἃς οὐ δεῖ περιόδους καλεῖν, ἅτε κατ' εὐθεῖαν ἐπὶ τὴν γένεσιν σπευδούσας. ἔστι γὰρ περίοδος, ἡ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ κίνησις. πᾶσα δὲ ἄλογος εἴτε γνῶσις, εἴτε ὄρεξις ἀπ' ἄλλου πρὸς ἄλλο σπεύδει, εἰς τὸ ἐκτὸς ἐπειγομένη, οὗ ὀρέγεται, ἐκτὸς ὄντος, ἢ ὃ γιγνώσκει, ἐκτὸς ὄντος αὐτῆς, οὔτ' οὖν ἡ ταὐτοῦ περίοδος ἄρχει, πεπέδηται γάρ, καὶ ἔοικε βασιλεῖ δεδεμένῳ, διὰ τὸ ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενέσθαι, οὔτε ἡ θατέρου, διέστραπται γάρ, καὶ ἔοικε στρατηγῷ, τὰ τῶν πολεμίων φρονήσαντι, καὶ οὗτος ὄντως ἐστίν, ὁ γιγαντικὸς πόλεμος τὰ ἐν ἡμῖν γηγενῆ τῶν ὀλυμπίων ἐντιμότερα ποιῶν, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐν τοῖς ὅλοις ὑποτάττων τὰ χείρονα τοῖς ἀμείνοσιν. Ὡς δ' αὖ ἔξωθεν αἰσθήσεις τινὲς φερόμεναι, καὶ προσπίπτουσαι, συνεπισπάσωνται καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἅπαν κύτος, τότ' αὗται κρατούμεναι κρατεῖν δοκοῦσιν. Ὅπως μὲν οὐδεμία τῶν περιόδων ἄρχουσα, οὐδὲ ἡγεμών ἐστιν, εἴρηται καὶ ὅπως ἡ ἐν ἡμῖν κεφαλὴ πρὸς τῇ ὕλῃ κατακέχωσται, ὅπως δὲ καὶ οἱ πόδες μετέωροι γίγνονται, καὶ τὰ θνητὰ τῶν ἀθανάτων ἄρχει, διὰ τούτων προστέθειται τῶν λόγων. αἱ γὰρ αἰσθήσεις, ἔξωθεν φερόμεναι. τὰ γὰρ ἐκτὸς ἀναγγέλλουσι, καὶ προσπίπτουσαι. μετὰ πάθους γάρ, προσβάλλουσιν. ἐὰν οὖν αὗται συνεπισπῶνται τὸ κύτος τῆς ψυχῆς, τουτέστι τὴν ὅλην αὐτῆς οὐσίαν. τὸ γὰρ κύτος ὡς ἐπὶ περιφορῶν τινῶν εἴρηται, καὶ ταῦτα παρασκευάσωσι φρονεῖν, ἃ λέγουσιν αὗται, τῆς ὅλης ἡγεμόνες γίγνονται ζωῆς, καὶ ταῦτα ποιοῦσι λέγειν τε καὶ νομίζειν, ὅσα ἂν αὗται φῶσι, καὶ τοῦτο οἴεσθαι ἀληθῶς, τὸ αἰσθήσει ληπτόν, οὗ ἂν ἅψαιτό τις ἢ πίοι, ἢ φάγοι. νοητὸν δὲ καὶ φιλοσοφίᾳ αἱρετὸν οὐδέν, τούτων δὲ ἡγουμένων, αἱ ὀρέξεις κρατοῦσιν, καὶ τὰ πλήθη δυναστεύει. δουλεύει δὲ ἡ προαίρεσις καὶ ὁ λόγος ἐν ὑπηρέτου μέρει τεταγμένος, πορίζει τε πρὸς τὸ τέλος τοῖς πάθεσιν. ἆρ' οὖν ὡς ἀληθῶς ἡγεῖται ἡ αἴσθησις καὶ κρατεῖ; καὶ πῶς δυνατὸν φύσιν, θνητὴν οὖσαν αὐτήν, καὶ ἔνυλον κρατεῖν, ἀλλὰ δοκεῖν μὲν κρατεῖν τοῦ λόγου, κρατεῖται δὲ ὑπ' ἄλλων αὐτή, καὶ εἰκότως. αὐτὴ μὲν γὰρ ἑτερόν ἐστι, διὸ τῶν ἐκτὸς ἤρτηται, καὶ ὑπ' ἐκείνων κρατεῖται, καὶ ἄλλο τε ἀλλοίως διατίθεται. ἡ δὲ ἄλογος ἑαυτῇ τῆς δουλείας αἴτιος. οὐκ ἄρα κρατεῖ τῷ ὄντι, τὴν κρατητικὴν δύναμιν οὐκ ἔχων ἀκράτητον, ἀλλὰ δουλεύων ἄλλοις κρατεῖ τῶν ἑαυτοῦ κρειττόνων ἠπατημένων. Καὶ διὰ ταῦτα δὴ τὰ πάθη, νῦν κατ' ἀρχὰς ἄνους ψυχὴ γίγνεται τὸ πρῶτον, ὅταν εἰς σῶμα ἐνδεθῇ θνητόν. Τοῦτο συμπέρασμά ἐστι πάντων τῶν ῥηθέντων, περὶ τῆς ἐν σωματώσεως τῶν ψυχῶν, ἀφ' ὧν τὰς αἰτίας ἀνεῦρε τῆς ταραχῆς αὐτῶν, καὶ τοῦ θορύβου τῆς ἐκ τῆς γενέσεως. καὶ τέλος τῆς ἀνοίας τοῖς νεογνοῖς ἐμφυομένης, ἀφ' ὧν τὰς αἰτίας

ἀνεῦρε

ἀνεῦρε τῆς ταραχῆς αὐτῶν, καὶ τοῦ θορύβου τοῦ ἐκ τῆς γενέσεως. καὶ τέλος τῆς ἀνοίας τῆς τοῖς νεογνοῖς ἐμφυομένης. ἀφ' ὧν πάλιν δῆλον, ὅτι τὴν λογικὴν ψυχὴν, καὶ ἐν τοῖς παισὶν εἶναι μὲν οἴεται. πεπεδῆσθαι δὲ καὶ ἀρχεῖν ὑπὸ τῶν ἄλλων δυνάμεων κρατουμένην, ἀλλ' οὐχ ὕστερον χρόνῳ παραγίγνεσθαι, καθάπερ οἴονταί τινες. παραδέδωκε γὰρ τὰς αἰτίας, δι' ἃς καὶ παρὼν ὁ λόγος, οὐ πάρεστιν, ἃς καὶ συμπαραινόμενος εἶπεν, ὅτι διὰ ταύτας, ἄνους γίγνεται ψυχὴ, καὶ κατ' ἀρχὰς, ὅταν τὸ πρῶτον εἰς σῶμα ἐνδεθῇ, καὶ νῦν. τί γὰρ διαφέρει νεαρὸν εἶναι κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἢ κατὰ τὴν ζωήν. ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς ἀνοήτοις τῶν προβεβηκότων, παρὼν ὁ λόγος ἡσυχάζει, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἐν τοῖς νέοις, πάρεστι μὲν, κρατούμενος δὲ ὑπὸ τῆς ἀνοίας ἀργός ἐστιν.

» Ὅταν δὲ τὸ τῆς αὔξης καὶ τροφῆς ἔλαττον ἐπίῃ ῥεῦμα. πάλιν δὲ αἱ περίοδοι λαμβανόμεναι γαλήνης, τὴν ἑπ' αὐτὴν ὁδὸν ἴωσι καὶ καθιστῶνται μᾶλλον ἐπιόντος τοῦ χρόνου, τότε ἤδη πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἰόντων σχῆμα, ἑκάστων τῶν κύκλων αἱ περιφοραὶ κατευθυνόμεναι, τό τε θάτερον καὶ τὸ ταυτὸν προσαγορεύουσαι, κατορθὸν εὔφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς γιγνόμενον ἀποτελοῦσιν.

Ὁ ἐν μὲν τῷ Φαίδρῳ, τὴν εὐδαίμονα ζωὴν τῆς ψυχῆς ἀνεδίδαξε, καθ' ἣν συμπεριπολοῦσα τοῖς θεοῖς, ὧδε τὸν ὑπερουράνιον ἀνατρέχει τόπον, καὶ θεᾶται αὐτὴν δικαιοσύνην, αὐτὴν σωφροσύνην, καὶ ἑκάστην τῶν θείων ἀρετῶν, καὶ πάλιν κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῆς ἄκρας εὐδαιμονίας, καὶ τῆς μακαριότητος ἐκείνης, ἤγαγε εἰς τὸ ποτὲ μὲν, ὑπερκύπτειν, ποτὲ δὲ ἔσω δύνειν, καὶ ἀπὸ τοῦδε κατὰ ὕφεσιν, εἰς τὸ μηδὲν ὁρῶσαν ἔτι, συνέπεσθαι διὰ συνήθειαν. οὐ γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ, καὶ ἀθρόως ὑπάρχοντος ταῖς ψυχαῖς ἡ εἰς γένεσιν πτῶσις, ἀλλὰ διὰ πολλῶν πρόεισι τῶν μέσων. ἐν δὲ τούτοις, ἔμπαλιν τὰ πάθη τῆς εἰς γένεσιν πεσούσης ψυχῆς, καὶ τὰς στροφὰς καὶ τὰς κλάσεις, καὶ τοὺς ὀχετοὺς ἐκτραγῳδήσας, ἐθέλει κατὰ μικρὸν ἐπαναγαγεῖν αὐτὴν εἰς τὴν νοερὰν, καὶ τὴν κατὰ φύσιν ζωήν. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, παυομένων τῶν ἀμεινόνων, καὶ τῶν ἀπὸ νοῦ καὶ θεῶν, καὶ διδομένων ἀγαθῶν παρασείει τὰ χείρονα χωλεία καὶ πτερορρύησις, καὶ λήθη, καὶ συντυχία, καὶ βαρύτης. ἐνταῦθα δὲ ἀπολληγόντων τῶν χειρόνων καὶ τῶν ἐκ τῆς ὕλης ἐμποδίων, κατὰ φύσιν εὐθὺς εἶναι ῥεῖτας, καὶ ἀναφαίνεται γὰρ κρείττονα, τάξις καὶ λόγος, καὶ ἡ λελογισμένη καὶ ἔμφρων κατάστασις. εἰς γὰρ ἡλικίαν ἰόντων, αὐτοὶ ἐμφρονέστεροι γιγνόμεθα, καὶ μᾶλλον λελογισμένοι, τῆς τε ὁμαλῆς καὶ εὐτάκτου ζωῆς ποιούμεθα, τῆς φύσεως ἀγούσης. τί οὖν φαίη αὖ ὁ Γαληνὸς ταῖς τοῦ σώματος κράσεσιν, ἕπονται τῆς ψυχῆς αἱ δυνάμεις, καὶ ὑγροῦ μὲν ὄντος καὶ ἀστάτου καὶ παντοίως ῥέοντος, ἄνους καὶ ἄστατος ἡ ψυχὴ, καθισταμένου δὲ εἰς συμμετρίαν, κατευθύνεται καὶ ἔμφρων γίγνεται; καὶ πῶς ταῦτα συγχωρήσομεν, τὴν γὰρ ἀθάνατον ψυχὴν, καὶ περὶ τοῦ σώματος οὖσαν, οὐ θέμις διὰ τὸ σῶμα νοερὰν ποιεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον τὸ σῶμα, ποτὲ μὲν ἐμπόδιον γίγνεσθαι τῇ ψυχῇ, ῥητέον πρὸς τὴν εὔτακτον ζωὴν, ποτὲ δὲ ἧττον ἐνοχλεῖν. ὥσπερ οὖν εἰ γείτονι παροικοίημεν λήρῳ καὶ ἀδολέσχῃ, νεώτεροι οὐκ ἂν γενοίμεθα δι' αὐτὸν, μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον ἐμποδίζειν ἡμῖν δύναται πρὸς τὴν ἥσυχον ζωὴν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ τοῦ σώματος συνάρτησις, ὁτὲ μὲν, ἐκταράττει τὴν ψυχὴν, ὁτὲ δὲ ἀνίησι τὸν θόρυβον. ἡ δὲ ἐν γαλήνῃ γίγνεται, καὶ μᾶλλον μὲν αὐτὴ, τῆς ταραττομένης ἔχει κατὰ φύσιν. οὔπω δὲ οὐδὲ αὕτη πρὶν αὐτῇ καὶ παιδεία προσγένηται. τὸ ἄρα σῶμα, κωλυτικὸν μὲν ἐστὶ, τῆς ἔμφρονος ζωῆς, ποιητικὸν δὲ οὐδαμῶς. ταῦτα μὲν καὶ περὶ τούτων, περὶ δὲ τῶν καθ' ἕκαστον ῥητέον, ὅτι τὸ μὲν τῆς αὔξης καὶ τροφῆς ῥεῦμα δηλοῖ τὸν φυσικὸν ὀχετόν. ἀνάγκη γὰρ πλειόνος αὐξήσεως γιγνομένης πλείονα καὶ τὴν τροφήν. πλείων δὲ ἡ αὔξη, διότι καὶ τὸ αὖξον τότε δυνατώτερον ἡ φύσις. αὕτη γὰρ, ἐν μὲν τοῖς νέοις, θάλλει καὶ ἐστὶν εὐσθενής, ἐν δὲ τοῖς προβεβηκόσιν, ἀσθενεῖ, παρ' οἷς ἡ ψυχὴ λελογισμένη μᾶλλον. καὶ οὐ μόνον κατὰ τὰς ἡλικίας ἴδοις ἂν αὐτὴν ἀντιπεπονθυῖαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ καιρούς. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἐγρηγόρσεσιν ἡ ψυχὴ, νεωτέρα ἑαυτῆς ἐστὶ, ἐν δὲ τοῖς ὕπνοις, αὐτὴ μὲν ἀργεῖ, δρᾷ δὲ μάλιστα τότε ἡ φύσις, καὶ παραίνει τὸ ἑαυτῆς. εἰκότως ἄρα καὶ τοῦ ῥεύματος ἐλαττωμένου τοῦ φυσικοῦ, γαλήνη γίγνεται καὶ τάξις περὶ τὴν ψυχήν. τὴν δὲ τῶν περιόδων ὁδὸν, τὴν εἰς σύνεσιν καὶ ὁμαλότητα καὶ τάξιν πρόοδον ῥητέον. οἱ γὰρ ἐν ἡλικίᾳ ὄντες, ὡς ἐπίπαν ἐμφρονέστεροι, καὶ ὁμαλέστεροι, καὶ βεβαιότεροι τῶν νέων εἰσίν. τοὺς δὲ κύκλους ἑκάστους, καθ' οὓς ἡ θατέρου διῄρηται περίοδος, καὶ περιφοραὶ, τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, αἳ κατευθύνονται, τῷ τε ἀπὸ τῆς κλάσεως ἀνανεύειν, καὶ τὸ παντελῶς εἰς τὸ κυκλικὸν ἀνατρέχειν εἶδος. μεταξὺ γὰρ τῆς κεκλασμένης εὐθείας, καὶ τῆς περιφερείας, ἡ ἄκλαστος ἐστὶ, μιμουμένη τῆς περιφερείας τὸ ἁπλοῦν, τὸ ὁμαλὲς, τὸ ὅμοιον. αὗται δὲ αἱ περιφοραὶ, καὶ τὸ ταυτὸν, καὶ θάτερον ὀνομάζουσι κατορθὸν, τό τε ἐν τοῖς διανοητικοῖς, καὶ τὸ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς. οὐκ ἔτι γὰρ παιδικῶς πάντα φέρουσιν, ἀλλ' οἰκείως ἕκαστα, καὶ συνάπτειν καὶ διαιρεῖν ἐπιχειροῦσι, καὶ δὴ ἐφιστάνει, ὅπως πανταχοῦ περὶ τὸ ταυτὸν τοῦτο καὶ τὸ θάτερον, καὶ τὴν ἐπιστήμην ἀφορίζεται, καὶ τὴν ἄγνοιαν, ἢ καθ' εὐθεῖαν, ἢ κατ' ἐναλλαγήν. καὶ γὰρ τὰ μὲν, καταφάσκομεν, δέον ἀποφάσκειν. ὃ ἐστὶ τὸ ἕτερον ὡς ταυτὸν νοεῖν, καὶ ἀνάπαλιν ἀποφάσκομεν, ὅσα καταφάσκειν δέον, τοῦ ἑτέρου ἄγνοιαν ἔχοντος. ὡς ὅταν γε τὸ γνωστικὸν διήρθρωται πάντα ὡς ἔχει φύσεως ὀνομάζομεν. τὰ μὲν, ταυτὰ λέγοντες, τὰ δὲ ἕτερα εἶναι ἀλλήλων. οὕτω δ' οὖν αἱ περίοδοι ἡμῶν, προκόπτουσαι κατὰ φύσιν, ἔμφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς ἀποτελοῦσι γιγνόμενον. καὶ εἰκότως ἔφη γιγνόμενον, ὅτι φυσικῶς κοινοῦνται, ὅ τε γίγνεταί τις ἀπ'

αὐτῶν

αὐτῶν ἔμφρων. ἔστι δὲ ὅτε καὶ τῆς τροφῆς τῆς ὀρθῆς ἐπὶ τούτοις τυχών, περὶ οὗ φησὶν ἑξῆς. Ἂν μὲν οὖν καὶ συνεπιλαμβάνηταί τις ὀρθὴ τροφὴ παιδεύσεως ὁλόκληρος ὑγιής τε παντελῶς, τὴν μεγίστην ἀποφυγὼν νόσον, γίγνεται. Ἡ μὲν κατὰ φύσιν τῶν ψυχῶν ἐπὶ τὴν φρόνησιν ὁδὸς ὑπογέγραπται διὰ τῶν εἰρημένων λόγων. συνάπτει δὲ ταύτῃ καὶ τὴν πολιτικὴν ἀγωγὴν τελεσιουργοῦσαν, τῆς φυσικῆς ἐπιτηδειότητος, καὶ διὰ μὲν τῆς τροφῆς τῆς ὀρθῆς, συνεθισμὸν τῷ ἀλόγῳ τῶν ἀγαθῶν πράξεων παρεχομένην, καὶ τὴν κατ᾽ ὀρθὴν δόξαν ζωήν, διὰ δὲ τῆς παιδεύσεως, μαθήμασι καὶ τῇ διαλεκτικῇ τὴν λογικὴν οὐσίαν τρέφουσαν. δεῖ γὰρ ἤθεσι μὲν τὸ ἄλογον, δόγμασι δὲ παιδευθῆναι τὸν λόγον, ἵνα τὸ μὲν, ὑπήκοον ᾖ, τῆς λογικῆς ζωῆς, ἡ δὲ εἰς νοῦν ἀναδραμοῦσα, τὴν τῶν ὄντων θεάσηται φύσιν. τούτων γὰρ γιγνομένων, ἡ ψυχὴ ὁλόκληρος ἀποτελεῖται καὶ ὑγιής. ὁλόκληρος μέν, ὡς πάσας ἑαυτῆς τὰς δυνάμεις, εὐλύτως αὐτοῦ, πεπεδημένην λύσας. ὑγιὴς δέ, ὡς τὴν θατέρου περίοδον διεστραμμένην ἰασάμενος, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκλαστον, καὶ ἀπλαγίαστον ἀπανενεγκών. ἢ καὶ ὁλόκληρος μέν, ὡς τὰ ὅλα διώκων ἀντὶ τῶν μερῶν, καὶ ἀπὸ τῆς κάτω ποίας αἴρων ἑαυτόν, καὶ εἰς νοῦν ἀνεγείρων, καὶ οἷον τὴν ἅλμην ἀποπτύσας, καὶ ἀποτιναξάμενος τῆς γενέσεως, ὑγιὴς δέ, ὡς ἐπὶ τὴν κατὰ φύσιν ἑαυτοῦ τάξιν ἐπανελθών, καὶ εἰς ἐπιστήμην ἀναδραμών. μεγίστη γὰρ νόσος, ψυχῆς ἀμαθία, κατορύττουσα καὶ ἀποτυφλοῦσα τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς. Καταμελήσας δὲ χωλὴν τοῦ βίου διαπορευθεὶς ζωήν, ἀτελὴς, καὶ ἀνόητος εἰς ᾅδου πάλιν ἔρχεται. Ὅτι καὶ ἡ τῆς φύσεως κίνησις δρᾷ τι, καὶ ἡ τῆς πολιτικῆς παιδεία, δηλοῖ διὰ τούτων ὁ φιλόσοφος. ἀτελῆ γὰρ ἀποκαλεῖ, τὸν μὴ τυχόντα τῆς ὀρθῆς τροφῆς καὶ παιδεύσεως. ὥσπερ ὁ λελωβημένους ἔχων τοὺς πόδας βαδίζει μέν, οὐ καλῶς δέ. οὗτος δέ, οὔτε πάντῃ τῶν κινητικῶν ἐστέρηται μερῶν, οὔτε ἀρτίοις αὐτοῖς χρῆται καὶ τελείοις, κατὰ τὸν αὐτὸν οὖν τρόπον καὶ ὁ ἑαυτοῦ καταμελήσας. οὗτος δέ ἐστιν ὁ τὰ κάτω βλέπων, ἀφεὶς τὴν ἑαυτοῦ γνῶσιν, χωλὴν τοῦ βίου διαπορευθεὶς ὁδόν. ὡς κατὰ θάτερα μόνον προκόψας ἐφ᾽ ὅσον ἐκίνησεν ἡ φύσις, ἀτελής φησιν εἰς ᾅδου πάλιν ἔρχεται, καὶ ἀνόητος. οὐ δυνηθεὶς τελειώσασθαι τὸν ἑαυτοῦ νοῦν. διότι καὶ οἱ ζῶντες ἐκ τῶν τεθνεώτων εἰσί. καὶ τὸ εἰς ᾅδου, τὸ σκοτεινὸν δηλοῖ καὶ ἀλαμπές. οὐ γάρ που ταύτης κατὰ τὸν ἀγαθὸν ἐστὶ καὶ φρόνιμον θεόν, ἡ ἄφιξις, διὰ τοῦ καταγωγοῦ στομίου, εἰς τὸν ὑποχθόνιον τόπον. τὸ γὰρ ἑαυτὸν μὴ καθῆραι, οὐ δύναται περιιδεῖν ἀκάθαρτον τὸ πᾶν. πέμπεται οὖν εἰς γενόμενον καθαρθήσεται, καὶ τὸ μόνως καθ᾽ εἱμαρμένην ζῆσαν, ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, ἐντεταγμένοις κατευθύνεται χρόνοις. Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερά ποτε γίγνεται, περὶ δὲ τῶν νῦν προτεθέντων, δεῖ διελθεῖν ἀκριβέστερον. Ἀκόλουθος τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῆς ἐνσωματώσεως τῆς ψυχῆς, ὁ περὶ τῆς συστάσεως τοῦ σώματος, τοῦ τε ὅλου, καὶ τῶν μορίων, καὶ ὁ περὶ τῆς ἀλόγου ζωῆς, ἀλλ᾽ οὐχ ὁ περὶ τῶν λήξεων. τὸν γὰρ περὶ τῶν λήξεων ἀκριβῆ λόγον ἐν τοῖς πολιτικοῖς σκέμμασιν, ἐπιστρέφων δι᾽ αὐτοῦ τὰς ψυχὰς εἰς τὴν ἔμφρονα ζωήν, τῷ δὲ φυσικῷ προσήκει, τελειώσασθαι τὸν περὶ τοῦ ζώου λόγον. εἰκότως οὖν καὶ ὁ φιλόσοφος, ἀπαλλάττεται μὲν τῶν ἠθικῶν, ἐπὶ δὲ τὴν φυσικὴν μεθίσταται διδασκαλίαν. εἰπὼν ὅτι ταῦτα ἃ δή ἐστι τῶν ψυχῶν λήξεις ὕστερά ποτε γίγνεται ἐκείνων, περὶ δὲ ὧν προετέθη νῦν διελθεῖν ἀκριβέστερον. καὶ δοκεῖ μὲν ἡ λέξις, ἔχειν τι δύσκολον, λέγει δὲ ὅμως, ὅτι τὰ νῦν εἰρημένα πάντα, ὑστέροις γίγνεται χρόνοις. περὶ ἐκείνων δὲ δεῖ τῶν νῦν ἡμῖν εἰς διέξοδον προκειμένων εἰπεῖν, οἷα δή ἐστι τὰ περὶ τῆς τοῦ σώματος ζωῆς. ἄλλοι δὲ μετατάττοντες ἐπὶ τὸ σαφές, γράφουσι. περὶ δὲ τῶν νῦν προτεθέντων, δέοι διελθεῖν ἀκριβέστερον, οἷς ἐναντιοῦται τὸ ἐφεξῆς. Τὰ δὲ πρὸ τούτων, περὶ σωμάτων, κατὰ μέρη τῆς γενέσεως καὶ περὶ ψυχῆς, δι᾽ ἅς τε αἰτίας καὶ προνοίας γέγονε θεῶν, τοῦ μάλιστα εἰκότως ἀντεχομένοις, οὕτω καὶ ἐνταῦθα πορευομένοις διεξιτέον. Ἐν δὴ τούτοις ὁρίζει τὸν σκοπὸν τῶν ῥηθησομένων λόγων, ὅτι περὶ σωμάτων γενέσεως, περὶ ψυχῆς. ἁπλῶς μὲν γὰρ ἐρρήθη περὶ ἀμφοῖν εἰπεῖν, ἐκ τίνων μὲν τὴν ψυχήν, ἐκ τίνων δὲ τὸ σῶμα συνέστησαν οἱ δεύτεροι δημιουργοί. ταῦτα δέ ἐστιν ἃ καὶ ἔμπροσθεν εἰπών, χρῆναι ψυχὴν ὑποστῆσαι καὶ σῶμα, τοὺς θεοὺς ἐπήγαγε, καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα, ἀπεργάσασθαι, τὰς διαιρέσεις τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν λεπτολογίαν τῶν μερῶν τοῦ σώματος. καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ παντὸς οὕτω μετὰ τὸν κοινὸν περὶ τοῦ ὅλου λόγον, περὶ τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν εἶπεν, καὶ ὅπερ ἴδιόν ἐστι τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας, τὸ τῶν θεῶν ἐξάπτειν πᾶσαν τὴν γένεσιν, τοῦτο ποιεῖν καὶ νῦν, τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας τῶν θνητῶν σωμάτων, καὶ τῶν ἀχωρίστων εἰδῶν τῆς ζωῆς ἐν τοῖς θεοῖς ἀποτιθέμενος. οὐχ ὅτι τῶν μερικῶν ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, ἤδη καὶ τῶν καθ᾽ ἕκαστα καὶ φθαρτῶν διωρισμένοι λόγοι. πόρρω γὰρ τῆς μερικῆς ποιήσεως τὸ θεῖον, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τῶν γιγνομένων ἀγενήτως, καὶ τῶν ἐνύλων ἀΰλως προεστήκασι, τὸ ἐνὶ τοῖς ἀποτελέσμασι μερικόν, ἐκ πολλῶν μερικῶν καὶ προσεχῶν αἰτίων συγκροτούντων, διὰ τῶν ἀϊδίων κινήσεων, καὶ διὰ τῶν τεταγμένων αἰτίων πολυειδῶν ὄντων. ὡς γὰρ ὁ πρῶτος δημιουργός, παραδίδωσι τοῖς νέοις θεοῖς, οὕτω καὶ ἡ τούτων πρόνοια διὰ τῶν δαιμόνων, πρόεισιν ἄχρι τῶν ἐνύλων καὶ ἀτόμων ἀρχῶν, ὑπουργοῖς χρωμένη, καὶ ταῖς διωρισμέναις φύσεσι, καὶ ταῖς ἰδίαις ἑκάσταις κινήσεσι, τούτων τε καὶ ἄστρων, δυνάμεσιν ἐξηλλαγμέναις, καὶ πᾶσι τοῖς προσεχέσι τῶν γιγνομένων αἰτίαις. ἀφ᾽ ὧν δὴ συμπληροῦται τὸ γιγνόμενον, καὶ μερικόν, ἀντὶ ὅλου δημιουργεῖται, καὶ ὑπόστασιν ἰδιότησι περιγεγραμμένην, ἄλλως καὶ ἄλλαις παραδέχεται. ῥητέον δ᾽ οὖν

κἀνταῦθα, περί τε τοῦ σώματος κατὰ μέρος, οἷον περὶ κεφαλῆς, περὶ θώρακος, περὶ σκελῶν, καὶ ἐφ' ἑκάστου τούτων, περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων. ὀργανικὰ γὰρ καὶ ταῦτά ἐστι, καὶ περὶ τῆς θνητῆς ψυχῆς, τῆς ἅμα τῷ σώματι τὸ θνητὸν ζῶον ποιούσης, τὸ δημιούργημα τῶν νέων θεῶν, καὶ περὶ τῶν μορίων αὐτῆς, τῶν τε γνωστικῶν καὶ τῶν ὀρεκτικῶν. ἐὰν γὰρ ταῦτα καλῶς τῷ λογισμῷ συνέλωμεν, ἔσται ἡμῖν ὁ περὶ ἀνθρώπου λόγος, εὖ παραδεδομένος. δεῖ δὲ ὡς τὸν ὅλον κόσμον οὕτω καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐπισκέψασθαι τελέως. διότι μικρὸς ἐστὶ καὶ οὗτος κόσμος. ἔχει γὰρ καὶ νοῦν, καὶ λόγον, καὶ θεῖον σῶμα, καὶ θνητόν, ὥσπερ τὸ πᾶν, καὶ διῄρηται ἀνάλογον τῷ παντί. ὅθεν δὴ καὶ λέγειν τινὲς εἰώθασιν, ὡς τὸ μὲν νοερὸν αὐτοῦ, τῇ ἀπλανεῖ τέτακται ἀνάλογον, τοῦ λόγου τὸ μὲν θεωρητικόν, τῷ Κρόνῳ, τὸ δὲ πολιτικόν, τῷ Διΐ, τοῦ δὲ ἀλόγου τὸ μὲν θυμοειδές, Ἄρει, τὸ δὲ φωνητικόν, Ἑρμῇ, τὸ δὲ ἐπιθυμητικόν, Ἀφροδίτῃ, τὸ δὲ αἰσθητικόν, Ἡλίῳ, τὸ δὲ φυτικόν, Σελήνῃ, καὶ τὸ μὲν αὐγοειδὲς ὄχημα, τῷ Οὐρανῷ, τὸ δὲ θνητὸν τοῦτο, τῷ ὑπὸ σελήνην. ἵν' οὖν καὶ μερικῶς ἴδῃς τὸ ὅλον, ὁ περὶ ἀνθρώπου λόγος τῇ πάσῃ φυσιολογίᾳ συντέτακται. ταῦτα καὶ περὶ τούτου. τὰς δὲ αἰτίας καὶ τὰς προνοίας τῶν θεῶν, πῶς διαιρετέον; ἢ τῷ τὰς μὲν ὑποστατικὰς εἶναι, τὰς δὲ φρουρητικάς. καὶ τὰς μὲν τῆς οὐσίας χορηγούς, τὰς δὲ τῶν ἀγαθῶν. καὶ τὰς μὲν, τῶν θνητῶν ποιητικάς, τὰς δέ, καὶ τῶν ψυχῶν τῶν ἀθανάτων σωτικάς. προνοοῦσι γὰρ καὶ τούτων, καὶ ὑποδέχονται κατιούσας αὐτάς, καὶ πάλιν ἀνιέναι βουλομέναις, χεῖρα ὀρέγουσι, καὶ τὸν παρ' ἑαυτῶν ἔλεον χορηγοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ αἰτία καὶ ἡ πρόνοια τῶν νέων θεῶν, καὶ πεπλήθυσται καὶ ἥνωται. πόθεν γὰρ ἂν τοῖς γιγνομένοις ἀπ' αὐτῶν ὑπῆρχεν ἕνωσις, εἰ μὴ πολλῷ πρότερον ἀλλήλοις, οἱ ποιοῦντες ἥνωνται, διὰ δὴ τοῦτο προνοίας τε αὐτῶν καὶ αἰτίας, τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις ἀπεκάλεσε. πολλοὶ γάρ εἰσι δημιουργοί, καὶ ἑκάστου ποίησις πολυειδής, καὶ πάλιν ἥνωσε τὸ πλῆθος τῶν θεῶν ἐπαγαγών. ἕνωσις γὰρ καὶ μονοειδὴς δύναμις ἀπὸ τῆς θείας ἰδιότητος παραγίγνεται. πᾶσι τε τοῖς οὖσι, καὶ πολλῷ πρότερον αὐτοῖς τοῖς θεοῖς, ὥσπερ καὶ νόησις ἀπὸ τοῦ νοῦ, τοῖς τε ὅλοις ὑπάρχει, καὶ πολλῷ μειζόνως αὐταῖς ταῖς νοεραῖς διακοσμήσεσιν. ὅταν δὲ ὅλως ἐπὶ τὴν πρόνοιαν τῶν θεῶν ἀναπέμπῃ τὴν αἰτίαν τῶν γεννητῶν, ἄρρητον αὐτοῖς δίδωσι καὶ κρείττονα γνώσεως τὴν πρωτίστην εἰς τὸ εἶναι πάροδον. ὅθεν δή φησιν ὀρθῶς ὁ Ἰάμβλιχος, οὐδὲ τοῦτο συλλογίζεσθαι δυνατόν, πῶς μὲν τὸ σῶμα παράγουσιν οἱ θεοί, πῶς δὲ τὴν ἐν αὐτῷ ζωήν, πῶς συμπλέκουσιν ἀμφότερα ἀλλήλοις. ταῦτα γὰρ ἄγνωστα ἡμῖν ὑπάρχει. καὶ ὅτι μὲν ἀπὸ θεῶν ὑφέστηκεν πάντα εἰς τὴν ἀγαθότητα αὐτῶν ἀποβλέποντες καὶ τὴν δύναμιν, διατεινόμεθα, πῶς δὲ ἐκεῖθεν πρόεισιν, ἡμεῖς γιγνώσκειν οὐχ οἷόν τε ἐσμέν. αἴτιον δέ, ὅτι τὸ προνοεῖν καὶ τὸ γεννᾶν, ἐξαίρετόν ἐστι τῆς θείας ὑπάρξεως, ἄγνωστον ἐχούσης ὑπεροχήν. περὶ ὧν μὲν οὖν ὁ λόγος, εἴρηται, τίς δὲ ὁ τρόπος τῶν λόγων, ἀναμιμνήσκει πάλιν, ὅτι συμμιγεῖς τῷ εἰκότι. καθόσον μὲν γὰρ ἐφάπτονται, τῆς τε φύσεως καὶ τῆς δημιουργίας τῶν θνητῶν, κατὰ τοσοῦτον εἰκότες εἰσί, καθόσον δὲ ἐπ' αὐτὸν ἀνατρέχουσι τὸν θεῖον νοῦν, κατὰ τοσοῦτον πάλιν ἀντιλαμβάνονται τῆς ἀληθείας. ἐπὶ τέλει δὲ καὶ συνέπλεξε τόν τε τρόπον, καὶ τὸ τέλος τῶν λόγων. οὕτω γάρ φησι καὶ κατὰ ταυτὰ πορευομένοις, διεξιτέον. ἔστι δὲ τὸ μὲν οὕτως, τοῦ τρόπου, τὸ δὲ πορευομένοις κατὰ ταυτά, τοῦ τέλους. τέλος δέ, περί τε τῶν μορίων εἰπεῖν τοῦ σώματος, καὶ λεπτουργῆσαι, τὸν περὶ τῆς ψυχῆς λόγον δηλαδὴ τῆς θνητῆς.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΛΥΚΙΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙΝΑ

χρὴ καὶ πόσα πρὸ τῆς συναναγνώσεως τῆς πολιτείας Πλάτωνος κεφάλαια διαρθρῶσαι, τοὺς ἐξηγουμένους αὐτήν.

ΤΟΥΣ προλόγους τῶν Πλατωνικῶν διαλόγων ὅπως χρὴ διατιθέναι τὸν μὴ παρέργως αὐτῶν ἁπτόμενον, δηλῶσαι βουλόμενος, ἐνδείξομαι καὶ ὑμῖν ἐφ᾽ ἑνὸς τοῦ τῆς πολιτείας συγγράμματος, ὑμεῖς δὲ ὥσπερ ἴχνεσιν ἑπόμενοι τοῖς ῥηθησομένοις λόγοις, τὸν αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τρόπον μετιόντες τὰς ἐξηγήσεις στοχάζοισθε ἂν τῆς περὶ ταῦτα μεθόδου. δεῖ γὰρ δὴ μήτε τοὺς πολλοὺς τῶν ἐξηγητῶν μιμουμένους, ξηρὸν καὶ ἐλλιπῆ τὸν τόπον τοῦτον παραλείπειν, τοσοῦτον μόνον προαυδῶντας, τὸ πρόβλημα περὶ οὗ ὁ λόγος, μήτε προσπεριβάλλεσθαι πόρρωθέν τινας, καὶ μηδὲν προσήκοντας τοῖς προκειμένοις ζητήσεις ἐν τοῖς περὶ τῆς λέξεως σκέμμασιν, ὥσπερ ἑτέρους οἶδα τῶν Πλάτωνος φίλων ἀμήχανον ὅσην ἀπειραντολογίαν ἐπεισάγοντας, διὰ τὰς πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους ἀντιρρήσεις, ἀλλ᾽ αὐτὸ μόνον τὸ προκείμενον σύγγραμμα προσηκαμένους, ὑπ᾽ ὄψιν ἄγειν τοῖς σχολάζουσι τὴν πρόθεσιν διερευνωμένους ἑκάστου, τὸ εἶδος, τὴν ὕλην, τὰ δόγματα συνῃρημένως, τὴν διὰ ὅλου τοῦ συγγράμματος διήκουσαν τῶν λόγων ὑπόθεσιν. οὕτω γὰρ ἂν τοῖς ἀκούουσι γένοιτο καταφανὲς τὸ πᾶν βούλημα τοῦ διαλόγου τοῖς ἀκουσομένοις. φέρε οὖν ὅπερ εἶπον τὸν τύπον ἐπὶ τῆς πολιτείας ἐπικδιηγήσομαι. λέγω τοίνυν πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς πολιτείας ἑπτὰ ταῦτα χρῆναι τὸν πρεπόντως αὐτῆς ἀκουσόμενον διεγνωκέναι. πρῶτον μὲν, ὅς ποτέ ἐστιν αὐτῆς ὁ σκοπός, ὃν δὴ καταδήσεσθαι κατ᾽ ἐκείνους οὓς πολλάκις οἶδα κανόνας εἰπὼν περὶ τῆς εὑρέσεως τῶν ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς διαλόγοις σκοπῶν. δεύτερον δὲ ποῖόν ἐστι τῶν λόγων εἶδος καθὸ τὴν πολιτείαν διέθηκεν ὁ τῆς πολιτείας συγγραφεύς. δῆλον δὲ ἔσται καὶ τοῦτο τοῖς μεμνημένοις τῶν ἐν τοῖς διαλόγοις εἰδῶν, ποῖά τε καὶ πόσα τυγχάνει ὄντα. τρίτον δὲ τὴν ὕλην καθ᾽ ἑαυτὴν ἐπισκέψασθαι τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ λόγων, ἣν ἔν τε προσώποις, καὶ τόποις, καὶ καιροῖς θεωρεῖσθαι συμβέβηκεν. οἶδα γοῦν καὶ περὶ τούτων εἰπὼν ὡς ἄρα δέοι συμβαίνοντα δεικνύναι πάντα πρὸς τὸν ἑκάστου διαλόγου σκοπόν. τέταρτον, ἐπειδὴ περὶ πολιτείας ὁ πολὺς ἐν τῷ δὲ τῷ συγγράμματι λόγος, διελέσθαι τὰς πολιτείας κατὰ Πλάτωνα τοῦτον τὸν τρόπον ὃν ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ παρ᾽ αὐτῷ διῄρηνται, καὶ εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς ποίας ἐστὶν αὐτῷ πολιτείας ὁ λόγος. πέμπτον τὴν κατὰ λόγον μόνην πολιτείαν αὐτὴν ἐφ᾽ ἑαυτῆς λαβόντας ἀπὸ τῶν κατὰ τὰ πάθη πολιτειῶν, κατιδεῖν ἢ μία μόνον, ἢ καὶ πολλαί, καὶ εἰ πολλαί, πόσαι καὶ τίνες, καὶ ταῦτα καταδησαμένους διὰ ἀναγκαίων λόγων, περὶ ποίας τῶν πολλῶν τούτων ἔσται προηγουμένως ἡ θεωρία τῷ λογισμῷ λαβεῖν. ἕκτον αὐτὴν πάλιν τὴν ἐγκριθεῖσαν θεάσασθαι πολλαχῶς αὐτὸς ἀξιοῖ Πλάτων ἡμᾶς ὁρᾶν, καὶ εἰ μηδένα τρόπον ἀδιερεύνητον ἀφῆκεν τῆς περὶ αὐτὴν θεωρίας. ἕβδομον τὴν διὰ ὅλου τοῦ συγγράμματος διήκουσαν τῶν δογμάτων ἀκολουθίαν ὑπ᾽ ὄψιν ἀγαγεῖν, καὶ ἐπιδεῖξαι καθάπερ αὐτὸς ἐν τῷ Φαίδρῳ φησὶν ὡς εἰς ἑνὸς ζώου μέρη τε καὶ μέλη συντεταγμένα πρὸς ἄλληλα σύστασιν τὴν πραγματείαν ἅπασαν ἀπηκριβωμένην. ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ διεξόδῳ καὶ τὸ πλῆθος τῶν κεφαλαίων ἔσται γνώριμον, καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς εἰρημένη τάξις κατάδηλος ὀφθήσεται, καὶ ὅπως εἰς τὸν ἕνα βλέπει πάντα σκοπόν. πρῶτον οὖν εἰ βούλεσθε τῶν ἑπτὰ τούτων ὃ πρῶτον εἴπομεν, σκοπήσομεν. τοῦτο δὲ ἦν τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἰδεῖν τῆς πολιτείας. δοκῶ γάρ μοι πολλῶν ἀμφισβητούντων ἀκούειν ἀνδρῶν, εὖ μάλα προϊσταμένων τῆς ἑαυτῶν δόξης. εἰσὶ γοῦν τινες συχνοὶ περὶ δικαιοσύνης τὴν πρόθεσιν εἶναι διατεινόμενοι, καὶ ἀξιοῦντες ἡμᾶς ἐννοεῖν, πρῶτον μὲν ὅτι τοῦτ᾽ ἔστι τὸ πρῶτον ἐν τῷ συγγράμματι ζήτημα, τί ποτ᾽ ἐστὶ τὸ δίκαιον, καὶ τίς ὁ δίκαιος, καὶ οἱ πρὸς Κέφαλον λόγοι, καὶ Πολέμαρχον, καὶ Θρασύμαχον, περὶ τούτου γεγόνασι. δεύτερον δὲ ὅτι καὶ ἡ περὶ πολιτείας σκέψις δικαιοσύνης ἕνεκα τοῖς περὶ αὐτῆς ἐπεισῆλθε λόγοις, ἵν᾽ ἐν μεγάλοις γράμμασι θεάσασθαι δυνηθῶμεν, ὅσα μὴ ῥᾴδιον ἐν μικροῖς ἰδεῖν, ἀπὸ τῶν Ἀδειμάντου καὶ Γλαύκωνος ἀποριῶν, τῆς ἀκριβεστέρας περὶ δικαιοσύνης ζητήσεως ἀρξαμένης, καὶ τοῦ Σωκράτους τὸν ἐναργέστατον αὐτὴν δεῖξαι τοῖς παροῦσιν ἐθελήσαντος ἀπὸ τῶν περὶ πολιτείας τούτων λόγων. εἰ οὖν τὸ μὲν ἕνεκα τοῦ σκέψεως ἀξιοῦται, τὸ δὲ οὗ ἕνεκά ἐστιν ἐν τοῖς ζητουμένοις, ἀνάγκη δή που φασὶν ἐκεῖνον τίθεσθαι σκοπὸν οὗ ἕνεκα ἑκάτερον εἰσῆκται τῶν ζητημάτων. τὸ μὲν γάρ ἐστι προηγούμενον, τὸ δὲ ἐμπίπτον τοῖν δυοῖν. τρίτον τοίνυν καὶ αὐτὸν μαρτυρεῖν τὸν Σωκράτην

πολλάκις βοῶντα περὶ δικαιοσύνης εἶναι τὴν πρόθεσιν, ὅταν ἄλλου τοῦ μεμνημένος εἰς τὴν δικαιοσύνην ἐμπέσῃ προαγόμενος ὑπὸ τῶν λόγων, καὶ ἐπάγει συχνὸν οὗ δὴ ἕνεκα ἡμῖν ἐστιν ἡ ζήτησις, καὶ τέλος ὅταν ἀποτελέσῃ τὸ δίκαιον, καὶ περὶ τῶν ἐν ᾅδου τιμῶν ὧν λαγχάνει διαλεχθεὶς, ἐπιφέρει πάντων ἕνεκα δικαιοσύνην χρῆναι ἐπιτηδεύειν, καὶ ζῆν οὕτως ὡς ὑπὸ θεοῖς ἀθλοθέταις ἀγωνιζομένους, καὶ τῶν ἄθλων μεγάλων ὄντων τῆς τοιᾶσδε ζωῆς. οὗτοι μὲν οὖν τοιούτοις δή τισι χρώμενοι λόγοις εἰς τὸν περὶ δικαιοσύνης ἡμᾶς ἄγουσι σκοπόν. ἕτεροι δὲ οὐκ ἐλάττους τούτων οὐδὲ ἀνεχεγγυώτερα γράφοντες περὶ πολιτείας εἶναι τὴν πρόθεσιν ἀξιοῦσιν, εἰ καὶ πρότερον ζήτημα γέγονε περὶ δικαιοσύνης, οὐχ ὡς προηγούμενον ὄν, ἀλλ᾿ ὡς εὐπρόσωπον τοῦ περὶ πολιτείας σκέμματι παρέχον ὁδόν, καὶ μαρτυροῦσι καὶ οὗτοι τὴν ἐπιγραφὴν ἀρχαιοτάτην οὖσαν. καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης ἐπιτεμνόμενος τὴν πραγματείαν ταύτην, οὑτωσὶ φησὶν ἐπιτέμνεσθαι τὴν πολιτείαν, καὶ ἐν τῷ Συσσιτικῷ περὶ αὐτὴν προσαγορεύει τὸν τρόπον, καὶ ἐν τοῖς Πολιτικοῖς ὡσαύτως. καὶ Θεόφραστος ἐν νόμοις καὶ ἄλλοθεν πανταχοῦ, τῆς δὲ ἐπιγραφῆς ἀρχαίας οὔσης, τοῦτ᾿ εἶναι πᾶσι δῆλον, ὡς οἱ ἐκ τῶν πραγμάτων ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ὑπογεγραμμένοι διάλογοι, καὶ μὴ ἐκ προσώπων ὡς ὁ Ἀλκιβιάδης ἢ Φαίδων, καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς διαλόγοις ζητουμένων πραγμάτων, ἀλλ᾿ οὐ τῶν περιστατικῶν, ὥσπερ τὸ συμπόσιον. οὗτοι δ᾿ οὖν πάντες ἀπὸ τοῦ προηγουμένου προβλήματος ἔχουσιν ἐπιγραφὴν, ἀλλ᾿ οὐκ ἀπὸ τῶν ἕνεκά του, καὶ μὴ προηγουμένην ἔχοντος τὴν σκέψιν. τὸν γοῦν σοφιστὴν, οὕτως ἐπέγραψεν, ἐπειδὴ τοῦτ᾿ ἦν τὸ προκείμενον εἰς τὴν ἐν ἐκείνῳ τῷ διαλόγῳ σκέψιν ὁ σοφιστής. καίτοι καὶ περὶ τοῦ ὄντος εἴρηται μυρία, καὶ περὶ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλὰ ταῦτα συνέωσαι, πρὸς τὸν περὶ τοῦ σοφιστοῦ λόγον. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν πολιτικῶν ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ζητήματος ἐπέγραψε, καίτοι περὶ τῆς ἀνακυκλήσεως τοῦ κόσμου διεξελθών, ἀλλ᾿ ὡς καὶ τούτων τοῦ πολιτικοῦ ῥηθέντων χάριν, ἡ ἐπιγραφὴ μόνον ἀπείληφεν τὸν πολιτικόν, οὕτω τοίνυν καὶ περὶ τὸ ἐπίγραμμα, τῆς δὲ τῆς πραγματείας, ἡ πολιτεία ὄν, ἐναργέστατα παρίστησιν, ὅτι ὁ ζητούμενον τουτέστιν ἐν ταύτῃ προηγουμένως, εἴπερ αἱ ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἐπιγραφαὶ τῶν μὴ περιστατικῶν ἀπ᾿ αὐτῶν κεῖνται τῶν ζητουμένων προηγουμένως ἐν τοῖς διαλόγοις. πρῶτον μὲν οὖν ὅπερ ἔφην δύο ταῦτα δείξαντες περὶ τῆς ἐπιγραφῆς, ἓν μὲν ὅτι ἀρχαία καὶ οὐ νενοθευμένη καθάπερ ἄλλαι τῶν ἐπιγραφῶν προσθέσεις οὖσαι τῶν νεωτέρων τῆς ἐξουσίας ἀπολαυόντων. ἕτερον δὲ ὅτι πραγματικὴ καὶ ἀπὸ τῶν προηγουμένων, ἀλλ᾿ οὐ περιστατικῶν, ἵνα μὴ τὰς ἀπὸ τῶν προσώπων, ἢ ἀπὸ τῶν περιστατικῶν παραφέρομεν, ἐναργῆ ταύτην οἷόν τε πεπορίσθαι τὴν ἐπιγραφὴν, περὶ πολιτείας εἶναι τὴν πρόθεσιν. δεύτερον δὲ καὶ οὗτοι μαρτύρονται τὸν Πλάτωνα σαφῶς ἐν τοῖς λέγοντα τῶν νόμων αὐτὴν πρώτην εἶναι καὶ ἀρίστην πολιτείαν, ἐν ᾗ πᾶσα κοινωνία πάντων ἐστὶ, γυναικῶν, παίδων, κτημάτων, χρημάτων, εἴτε θεῶν οὖσαν, εἴτε θείων τινῶν φύσει, παράδειγμα πολιτείας οὖσαν τῆς τῷ ὄντι θείας. δευτέραν δὲ, ἐκείνην τὴν ἐν νόμοις, ἣν ἐκδιδάσκειν φησὶν ἀθανασίαν πῃ κἀκείνην μετέχουσαν, καὶ οὐ πόρρω τῆς πρὸ αὐτῆς οὖσαν. τρίτην δὲ μετ᾿ αὐτὴν διαπεραίνεσθαι, συνᾴδουσαν μὲν ταύταις, πολὺ δὲ λειπομένην ἀμφοτέρων. εἰ οὖν τὴν μὲν, διεξιέναι φησὶν, τὴν δ᾿ εἰσαῦθις † ἀξιῶσιν λόγου, δῆλον δή πουθεν ὅτι τὴν πρὸ τούτων ὡς ἤδη που διαπεπερανάμενος, οὔτε λέγειν, οὔτε λείπειν φησίν, τοῦ δὴ πάντα κοινὰ εἶναι καὶ μηδὲν ἴδιον ἔστι παρ᾿ αὐτῷ κεκηρυγμένον, ἢ ἐν τῇδε τῇ πραγματείᾳ. καὶ τί τὸ μάλιστα χαρακτηρίζον τὴν πολιτείαν ταύτην, ἢ τὸ διὰ πάντων κοινόν. εἰ οὖν ταύτην εἰρηκέναι φησὶν οὕτως ὡς τὴν δευτέραν λέγειν καὶ τὴν τρίτην διαπερανεῖσθαι, παντί που δῆλον, ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον τῶν τε νόμων ὁ σκοπός ἐστι περὶ τῆς δευτέρας πολιτείας, καὶ ταύτης τῆς προκειμένης πραγματείας, περὶ τῆς πρώτης, καὶ ἐκείνης τῆς τὴν τρίτην ἐκδιδαξούσης, περὶ τῆς τρίτης. ὡς οὖν οἱ νόμοι τοῦτον ἔχουσι τὸν σκοπόν, τὴν πρώτην διῃρημένην κατὰ κλήρους ὑφηγήσασθαι πολιτείαν, οὕτως ἡ πολιτεία τὴν ἀδιαιρέτως κατὰ μίαν εὐζωΐαν ἀφοριζομένην κοινωνίαν ἐκφῆναι, τῶν εἰς τὴν αὐτὴν εὐνοϊκῶς συνοίκησιν ἠθροισμένων ἀνθρώπων, καὶ οὐχ ἕν τι τῆς ἀρετῆς εἶδος τῶν ἄλλων ἀποδιῃρημένον, οἷον τινὲς εἶναι τὴν δικαιοσύνην φασί. καὶ γὰρ πολὺ περὶ καὶ ἐπιστημονικώτερόν ἐστι καὶ τελειότερον πάντα μετὰ τῆς δικαιοσύνης τἀγαθὰ συνῃρηκώς, καὶ οὐχ ἑνὶ μόνως τῆς ἀρετῆς εἴδει κατεχόμενον. τρίτον τοίνυν φασίν, οἱ τόνδε τὸν λόγον χορηγοῦντες καὶ αὐτὸν ἐν Τιμαίῳ τὸν Σωκράτην παρὰ τὰ ἀμφὶ Τίμαιον ἀξιωθέντα, τοὺς τῇ προτεραίᾳ ῥηθέντας αὐτῷ λόγους ἀνακεφαλαιώσασθαι τοὺς περὶ τῆς πολιτείας τύπους ἀναλαβεῖν πάντας ἑξῆς, ὅσους ἦν τῇ προτεραίᾳ κατατείνας, ὡς ἂν καὶ τῶν περὶ δικαιοσύνης σκεμμάτων, ταύτης ἕνεκα κεκινημένων. καὶ τούτου μὲν ὄντος παρέργου θεωρῆσαι τὴν δικαιοσύνην αὐτὴν καθ᾿ ἑαυτὴν, καὶ ὅπως ἔχει πρὸς τὴν ἀδικίαν, ἔργον δὲ τὴν ἀρίστην ὑφηγήσασθαι πολιτείαν, ὁποίαν ἔχει γένεσιν, καὶ γενομένη, πῶς σώζεται, καὶ διὰ ποίων ἐπιτηδευμάτων. οὐ γὰρ ἂν αἰτηθεὶς τῶν ῥηθέντων ὑπομνῆσαι πάλιν τοὺς ἀκούσαντας λόγον μόνον ἀνεμίμνησκεν τῶν εἰς τὴν τῆς πολιτείας σύστασιν τεινόντων, εἰ μὴ καὶ τῶν ῥηθέντων αὐτῷ λόγων τοῦτ᾿ ἦν τὸ σκοπιμώτατον τέλος, ἡ τῆς πολιτείας σύστασις, ὥστε διὰ πάντων εἶναι δῆλον τὸν τῆς πολιτείας εἶναι σκοπὸν μᾶλλον, ἢ τὸν τῆς ἀρίστης πολιτείας ὑφήγησιν, ὡς τῶν νόμων, τὴν τῶν νόμων. τοιαῦτα δὴ τούτων ἀμφοτέρων κατατεινόντων, ἡμεῖς τοὺς ἀμφοτέρων ἀποδεχόμεθα λόγους,

† ἀξίωσιν

λόγους, καὶ μὴ διαφέρεσθαι κατ᾽ ἀλήθειαν τοὺς ἄνδρας, ἀλλ᾽ εἶναι περί τε πολιτείας τὴν πρόθεσιν, καὶ τῆς ὡς ἀληθῶς δικαιοσύνης, οὐχ ὡς δύο τῶν σκοπῶν ὄντων, οὐδὲ γὰρ δυνατόν. δεῖ γοῦν ἐπείπερ ζώῳ προσέοικεν ὁ λόγος, οὕτι καὶ ὄφελός ἐστιν, ἕνα σκοπὸν ἔχειν, ὥσπερ παῦ ζώου πρὸς τὰ μέρη πάντα συντέτακται κατὰ μίαν ὁμολογίαν, ἀλλ᾽ ὡς τῶν δύο τούτων ἀλλήλοις τῶν αὐτῶν ὄντων. ὃ γὰρ ἐν μιᾷ ψυχῇ δικαιοσύνη τοῦτο ἐν τῇ εὖ οἰκουμένῃ πόλει πάντως ἡ τοιαύτη πολιτεία. καὶ γὰρ τὰ γένη τὰ ἐν τῇ πολιτείᾳ τρία, τοῖς τρισὶ μορίοις ἐστὶ ψυχῆς ἀνάλογον, τὸ φυλακικὸν, ὡς βουλευόμενον τῷ λόγῳ. τὸ ἐπικουρικὸν, ὡς πολεμοῦν τῷ θυμῷ. τὸ θητικὸν, ὡς τὰς φυσικὰς χρείας ἐκπληροῦν, τῷ ἐπιθυμητικῷ. εἰ οὖν ἕκαστος ὡς ζῇ τοῦτό ἐστιν, ὁ μὲν ἐστὶ λόγος ὁ φύλαξ, ὁ δὲ θυμὸς, ὁ ἐπίκουρος, ἡ δὲ ἐπιθυμία τις ὁ θὴς, ὥς τε καὶ ἡ διὰ πάντων διήκουσα πολιτεία, τὸ ἑαυτοῦ πράττοντος ἑκάστου, καὶ ζῶντος, τοῦ μὲν θητικῶς, τοῦ δὲ ἐπικουρικῶς, τοῦ δὲ φυλακικῶς, ταῦτα δέ ἐστι, φυσικῶς, φρουρητικῶς, νοερῶς. ἐπεὶ καὶ τοῦτο δοκεῖ Πλάτωνι μίαν ἕξιν εἶναι τήν τε πόλιν κοσμοῦσαν καὶ οἶκον, καὶ ἕνα ἕκαστον. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἕκαστος ἡμῶν ζῇ πολιτικῶς ὑποκεκοσμημένος, καὶ ἡ πόλις ζῇ δικαίως ταχθεῖσα, κατὰ τὴν ἀρίστην πολιτείαν. εἰ δὲ καὶ ὅπερ δῆμος ἐν πόλει, τοῦτό ἐστιν ἐν ἑκάστῳ τὸ ἐπιθυμητικὸν, ὅπερ δὲ τὸ βουλευόμενον, τοῦτο ὁ λόγος, ὡς ἐν νόμοις φησὶν, εἴη ἂν καὶ ἡ δικαιοσύνη κατ᾽ αὐτὸν πολιτεία ψυχῆς, καὶ ἡ ἀρίστη πολιτεία, δικαιοσύνη, πόλεως. εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ, καὶ ὁ περὶ δικαιοσύνης διδάσκων, εἰ μὴ ἀτελῶς αὐτὴν διδάσκοι τὴν πανταχοῦ δικαιοσύνην ὁρῶν περὶ πολιτείας διδάσκει, καὶ ὁ περὶ τῆς ὀρθῆς πολιτείας λέγων, εἰ πᾶσαν ὁρώη καὶ μή τινα, πάντως ἐρεῖ καὶ περὶ δικαιοσύνης, τῆς ἐν ἑνὶ πολιτείας οὔσης καὶ ταττούσης τὸν ἐν ἡμῖν δῆμον, διὰ τοῦ ἐν ἡμῖν ἐπικουρικοῦ, κατὰ τὴν τοῦ ἐν ἡμῖν φυλακικοῦ κρίσιν. ὅτι δὲ καὶ Πλάτων, ταύτην ἔχει περὶ τούτων τὴν δόξαν, λάβοι μὲν ἄν ἐννοήσας αὐτοῦ ὅπως μεταβαίνων ἀπὸ τοῦ περὶ δικαιοσύνης ζητήματος, ἐπὶ τὸν περὶ τῆς πολιτείας λόγον, οὕτω φησὶ ποιεῖσθαι τὴν μετάβασιν, οὐχ ὡς ἀπ᾽ ἄλλου πράγματος ἐπὶ ἄλλο τῇ φύσει διαφέρον, ἀλλ᾽ ὡς ἀπὸ μικρῶν γραμμάτων, ἐπὶ μείζω καὶ φανερὰ, τὰ αὐτὰ δὲ δηλοῦντων. ἐκοινοῦ ἡ μὲν ὕλη διάφορος ὡς τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων γραμμάτων, τὸ δὲ εἶδος ταυτὸν, ὡς ἐκεῖνο μόνον παρὰ τῶν ποσῶν τῶν ὑποκειμένων διεστήκατον. τό δε τῆς ἀρίστης πολιτείας εἶδος, καὶ τὸ τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης, τὴν δὲ οὐσίαν μίαν εἰλήχατον, καὶ διὰ ταῦτα ἄρα καὶ τὸν ἕκαστον ἡμῶν φησιν, βλέπειν εἰς τὴν ἐν αὐτῷ πολιτείαν, οὑτωσὶ καὶ τῷ ῥήματι λέγων, καὶ τῷ ἀρίστῳ παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν αὐτῆς καὶ μὴ τῷ φιλοχρηματῷ. ταῦτα γὰρ ἐν τῷ Θεαιτήτῳ γέγραπται, καὶ κατὰ τοῦτον πάλιν τὸν λόγον, τὴν ἐν ἑκάστῳ δικαιοσύνην πολιτείαν ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένην ηὑρήκαμεν. καὶ γὰρ αὖ καὶ ὡς ἐν ἄλλοις διείλομεν, ἡ μὲν σωφροσύνη μάλιστα, χαρακτηρίζει τὴν ἠθικὴν ἀρετήν. οὐδὲν γὰρ οὕτω τοῖς παιδευομένοις, οἰκεῖον, ὡς τὸ σωφρονεῖν. ἡ δὲ δικαιοσύνη τὴν πολιτικήν. τὸ γὰρ κοσμεῖν ἄλλους μάλιστα δεῖται τῆς τὸ κατὰ ἀξίαν ἑκάστοις ὁριζούσης. ἡ δὲ ἀνδρεία τὴν καθαρτικήν. τὸ γὰρ ἄτρωτον ὑπὸ τῶν παθῶν ἀληθινῶν ἡμῖν πολεμίων ἔνδον ἐγκαθημένων, ταύτης ἐξαίρετον. ἡ φρόνησις τὴν θεωρητικήν, τοῦτο γὰρ θεωρητικὴν ἴδιον φρονεῖν ἃ δεῖ περὶ τῶν ὄντων. εἰ οὖν τὴν πολιτικὴν ἡ δικαιοσύνη χαρακτηρίζει, πῶς οὐκ ἀνάγκη ψυχῆς τε πολιτείαν εἶναι τὴν δικαιοσύνην ἑκάστης, καὶ πόλεως δικαιοσύνην πάσης τὴν ὡς ἀληθῶς πολιτείαν. μὴ οὖν λέγωμεν δύο σκοπούς, ἀλλ᾽ ἕνα τόν τε περὶ τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης, καὶ τὸν περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας, καὶ ἄρξασθαι μὲν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης τὴν ζήτησιν ὡς ἐν ἑνὶ πολιτείᾳ οὔσης, μεταβῆναι δὲ εἰς τὴν περὶ πολιτείας τῆς ἀρίστης, ὡς ἐν πολλοῖς δικαιοσύνης οὔσης, καθάπερ ἀπὸ σμικρῶν γραμμάτων ἐπὶ μείζω τῆς μεταβάσεως γιγνομένης, ὡς αὐτός φησι. τῆς δὲ κατὰ τὸ ὑποκείμενον διαφορᾶς τὸ εἶδος οὐκ ἐξαλλαττούσης ἐν καὶ ταυτὸν ὂν, ἐν ὑποκειμένοις διαφόροις. ἀπὸ πολιτείας οὖν ἐπὶ πολιτείαν ἡ μετάβασις, ἀπὸ τῆς ἐν ἑνὶ θεωρουμένης, ἐπὶ τὴν ἐν πολλοῖς, καὶ ἀπὸ δικαιοσύνης ἐπὶ δικαιοσύνην ἀπὸ τῆς συνῃρημένης, ἐπὶ τὴν φανωτέραν. καὶ οὐκ ἔστι τὸ προηγούμενον ζήτημα, τὸ δὲ ἐμπίπτον. τὸ γὰρ προηγεῖσθαι καὶ τὸ ἐμπίπτειν ἐπὶ δυοῖν ἀληθές. ταῦτα δὲ οὐ δύο φαμὲν, ἀλλ᾽ ἕν. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα καὶ ἐν τοῖς περὶ μεταβολῆς τῶν πολιτειῶν λόγοις ἑκάστην ἀφ᾽ ἑνός τε ἀνδρὸς ὁρᾷ, καὶ ἐπὶ πόλιν συμπάσης, τὸν τιμοκρατικὸν ἄνδρα σκοπῶν, καὶ τὴν τιμοκρατικὴν πόλιν, καὶ αὖ τὸν ὀλιγαρχικὸν, καὶ τὴν ὀλιγαρχικὴν, καὶ τὸν δημοκρατικὸν, καὶ τὴν δημοκρατικὴν, καὶ τὸν τυραννικὸν, καὶ τὴν τυραννικήν. καὶ τὴν αὐτὴν ἐκφέρει ψῆφον, περὶ τῆς ἀριστοκρατικῆς πολιτείας, καὶ τῆς τυραννικῆς, ἣν περὶ δικαιοσύνης αὐτῆς καὶ ἀδικίας τῆς ἐσχάτης ὡς αὖ οὐδὲν διαφερόντων ἀλλήλων, ἀλλὰ τῆς ἐν ἑνὶ δικαιοσύνης ἀριστοκρατίας οὔσης ἐν πόλει, καὶ τῆς ἐσχάτης ἀδικίας τυραννίδος ἐν πόλεσι. συνάδειν ἄρα φήσομεν ἡμεῖς, καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς πραγματείας, πρὸς τὴν περὶ δικαιοσύνης ζήτησιν, αὐτὸ τοῦτο λέγουσαν, ὅ ἐστιν ἡ δικαιοσύνη πολιτεία ψυχῆς οὖσα, ζώσης κατὰ λόγον τὸν ὀρθόν. εἰ δὲ μὴ τῷ τῆς δικαιοσύνης ὀνόματι τὴν πραγματείαν ἐσήμηνεν, ἀλλὰ τῷ τῆς πολιτείας, ὥσπερ ἄλλην τῷ τῶν νόμων, οὐδὲν οἶμαι χρὴ θαυμάζειν. δεῖ γὰρ τὰς ἐπιγραφὰς, ἀπὸ τῶν γνωριμωτέρων ποιεῖσθαι. γνωριμώτερον δὲ τὸ τῆς πολιτείας ὄνομα, καθάπερ καὶ αὐτὸς εἶπεν, ἢ τὸ τῆς δικαιοσύνης. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δὴ πεπεράνθαι φῶμεν, καὶ τὸν σκοπὸν ἡμῖν τελέως πεποιῆσθαι τοῦ τῆς πο-

λιτείας συγγράμματος. δεύτερον δὲ ἦν ἐπὶ τούτῳ κεφάλαιον, ὁποῖόν ἐστι τῶν λόγων τὸ εἶδος, καθὸ διέθηκεν τὴν πραγματείαν ταύτην ὁ συγγραφεύς. περὶ δὲ οὐ πολλῶν οἶμαι δεήσεσθαί μοι λόγων, ἀλλὰ ἀναμνῆσαι χρῆναι μόνον ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ δε τῷ συγγράμματι τρία φησὶν εἴδη λέξεως ὑπάρχειν, τὸ μὲν δραματικὸν, καὶ μιμητικὸν οἷον τῆς κωμῳδίας λέγομεν καὶ τραγῳδίας. τὸ δὲ ἀφηγηματικὸν καὶ ἀμίμητον, οἷον, καὶ οἱ τοὺς διθυράμβους γράφοντες, καὶ οἱ τὰς ἱστορίας τῶν γεγονότων, ἄνευ προσωποποιίας μετέρχονται. τρίτον δὲ τὸ μικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων, οἵαν καὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν, τὰ μὲν ταῖς τῶν πραγμάτων ἀφηγήσεσι, τὰ δὲ ταῖς τῶν προσώπων μιμήσεσι πεποικιλμένην. τριῶν δὲ τούτων παρ᾽ αὐτῷ διῃρημένων, δεῖ δή που τὴν προκειμένην πραγματείαν εἰς τὸ μικτὸν εἶδος τῶν λόγων ἀναπέμπειν, τὰ μὲν ὡς ἔργα λέγουσαν, τὰ δὲ λόγους. καὶ ἐν μὲν τοῖς ἔργοις, τὴν ἀφήγησιν μόνην παρεχομένην, διττὴν δεομένην ἰδέαν, εὐκρινείας τε τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων, καὶ ἀκριβείας εἶναι εἰς παράστασιν. οἷον, τὸ κατῆλθεν εἰς πειραιᾶ, καὶ προσηύξατο τῇ θεῷ, καὶ τὴν ἑορτὴν ἐθεάσατο, καὶ τὴν πομπὴν ἀπεδέξατο τήν ἀστικὴν καὶ τὴν ξενικὴν, καὶ ἐπανιὼν οἴκαδε πάλιν ἀπέστρεψεν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τοῦ Πολεμάρχου, καὶ εἶδεν τὸν Πολέμαρχον, καὶ τοὺς περὶ Κέφαλον συνόντας, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἱστορίαν περιέχοντα τῆς συνουσίας. ἐν δὲ τοῖς ἑκάστων λόγοις τὴν μίμησιν ἀκριβεστάτην ποιουμένην, τῶν μὲν πρεσβυτικῶς φθεγγομένων, τῶν δὲ μυθοειδῶς, τῶν δὲ σοφιστικῶς, καὶ τήν τε γνῶσιν καὶ τὴν ζωὴν οἰκείως ἑκάστοις ἀποδιδοῦσαν. τὸ γὰρ ἐν τούτοις διασώσασθαι τὸ πρέπον τῆς ἀκροτάτης ἐστὶ μιμήσεως. ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς δράμασιν, ἄλλως μὲν γυναῖκας, ἄλλως δὲ ἄνδρας λέγοντας. δεῖ δὲ ἀποδιδόναι ταῖς φύσεσι ταῖς ἡλικίαις ταῖς τύχαις τοῖς ἐπιτηδεύμασι ταῖς ἀξίαις ῥήματα τὸν ἕκαστον μιμητήν. τὴν δ᾽ οὖν πραγματείαν ταύτην εἰς τὸ μικτὸν εἶδος τῶν λόγων ἀνενεκτέον. εἰ δὲ δεῖ καὶ οὕτω τὰ εἴδη διαιροῦμεν ὥς τῶν Πλατωνικῶν τινὲς, εἰς τὸ ὑφηγητικὸν, εἰς τὸ ζητητικὸν, εἰς τὸ μικτὸν. πάλιν καὶ τούτων τὸ μικτὸν ἐκλεξάμενοι, τὴν πολιτείαν εἰς τοῦτο φέροντες ἀναπέμψομεν. καὶ γὰρ εἰσὶ μὲν καὶ ζητητικοί τινες ἐν αὐτῇ λόγοι πλείους, εἰσὶ δὲ καὶ ὑφηγητικοὶ τοῦ Σωκράτους, ἢ τὴν λύσιν ὑφηγουμένου τῆς ἀρίστης πολιτείας διὰ τοῦ λόγου τῶν μουσῶν, ἢ τῶν ἐν ἄδου τὴν σκηνὴν διὰ τῶν τοῦ ῥημάτων. καὶ ἴσως τοῦτ᾽ ἔστι τὸ μικτὸν εἶδος τῶν λόγων πρέπον τοῖς περὶ πολιτείας λόγοις ἐν ᾗ, τῶν ἔργων ἐστὶ καὶ λόγων παντοίων, ὥσπερ καὶ ζώων σύλληψις. ἐπεὶ καὶ τοῦτο δεῖ μὴ παρέργως εἰδέναι, ὅτι τρεῖς τῆς πολιτείας ταύτης ῥηθείσης, ἐν πειραιεῖ μὲν ἀγωνιστικῶς, ἐν δὲ τοῖς πρὸς Τίμαιον τῇ τρίτῃ μετ᾽ ἐκείνην ἄνευ προσώπων συνοπτικῶς, ἐν δὲ τῇ μέσῃ, διηγηματικῶς, τά τε πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα τῆς διηγήσεως ἐχούσης, ἀλλ᾽ ἐν τάξει μᾶλλον ἢ τῆς πρὸ αὐτῆς, οὔθ᾽ ἡ πρώτη προσάδειν ἔδοξεν, οὔθ᾽ ἡ τρίτη τοῖς περὶ πολιτείας οὕτω λόγοις ὡς ἡ μέση. μιμεῖται γὰρ ἡ μὲν ψυχῆς ἔτι πρὸς τὰ πάθη μαχομένης ζωὴν, ἡ δὲ παντελῶς εἰς θεωρίαν ἀνηγμένης, καὶ ἀπογινωσκομένης τὴν μνήμην τῶν ἀγώνων ἐκείνων. ἡ δὲ μέση τούτων, ἠρεμούσης μὲν ἤδη, μεμνημένης δὲ ὅμως ὧν ἤθλησεν, καταστελλούσα τὸν πολὺν ὄχλον τῶν ἀλόγων εἰδῶν. εἰκότως δὴ οὖν τὴν μέσην ταύτην συνουσίαν προσήκειν ὑπέλαβεν τοῖς περὶ πολιτείας λόγοις. καὶ γὰρ ἡ πολιτικὴ ζωὴ τούτων ἐστὶ θεραπευτική. καὶ ὡς τέλος ἔχει τὴν θεωρίαν συναιροῦσα τὸν ἐν ἡμῖν λόγον, ὃς μόνος ἐν τῇ συναιρέσει συνοπτικῶς μὲν οἶδεν ὅπως ἐκόσμησεν τὰ μεθ᾽ αὐτόν. ἀνάπτει δὲ λοιπὸν ἑαυτὸν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ὄντων, ἵνα ἴδῃ τὴν ἐν ἐκείνοις πολιτείαν, καὶ τὸν ἐκεῖ πολιτικὸν τοῦ κόσμου. καὶ γὰρ ἢ ἐν οὐρανῷ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρίστης ἐστὶ ταύτης πολιτείας, καὶ τῶν πολιτικῶν ἄριστον ὁ τοῦ οὐρανοῦ δημιουργὸς, ὃν θεωρήσας μόνος τὴν ἐν αὐτῷ πολιτείαν κατασκευασάμενος. ἀλλὰ τὸ μὲν εἶδος τῶν λόγων ἱκανῶς οἶμαι δεδήλωκεν. τρίτον δὲ ἦν ἐν τοῖς προκειμένοις τὴν ὕλην ἰδεῖν τῆς πραγματείας, ἐν τρισὶν ὁρωμένην, προσώποις, καιροῖς, τόποις. λέγωμεν οὖν ἑπομένως τοῖς ἔμπροσθεν. ὁ μέν τοι τόπος ἐστὶν ὡς τῆς πρώτης συνουσίας ὁ πειραιεὺς, οὕτω τῆς δευτέρας καὶ τρίτης πολιτείας. δῆλον δέ που τοῦτο τοῖς Πλάτωνος ἀκηκόοσιν, ὅτι τοὺς ἐπιθαλαττιδίους τόπους τῆς θορυβώδους ζωῆς καὶ ποικίλης γέμειν ἀναγκαῖον, τὰς δὲ πορρωτέρω πόλεις ἐκείνων καθαρεύειν τῶν κακῶν. εἰ δὲ, καὶ τούτων εἶεν θεῶν αἱ πόλεις οἷς ἀνεῖνται. διότι φρονιμωτάτων εἰσὶ δεκτικαὶ ψυχῶν, ὅπερ πάλιν αὐτός φησι περὶ τοῦ κλήρου τῶν Ἀθηνῶν, ὃν ἐκλέξασθαι τὴν θεὸν ὡς ἄνδρας οἷς προσφερεστάτους αὐτῇ διαφερόντως. δῆλον δ᾽ ἤπουθεν ἐστὶ μᾶλλον ὅτι τάξις καὶ ἡ εὔφρων ζωὴ καὶ λόγος, οἰκεῖον ἂν εἴη πρὸς τὴν τοιαύτην πόλιν. εἰ δὴ ταῦτα Πλάτωνι δέδοκται περὶ ἀμφοτέρων, οὐκ ἂν ἀπάδοντα λέγοιμεν, εἰ τὸν μὲν πειραιᾶ τῇ πρώτῃ συνουσίᾳ φαῖμεν ὡς οἰκειότατον εἶναι καθ᾽ ἣν ὡς τὸ εἰκὸς, οὐκ ἀθόρυβος ἦν ὁ περὶ δικαιοσύνης λόγος. εἰ δὲ βούλει, καὶ ὁ περὶ πολιτείας, οὐδ᾽ ἄνευ τῶν σοφιστικῶν ἀγώνων τοῦ Σωκράτους ἀθλοῦντος ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης πρὸς τὴν πολυκέφαλον σοφιστικὴν ζωήν. τὴν δὲ πόλιν τῇ ἀθορύβῳ καὶ μετὰ τῆς πρεπούσης φιλοσοφίᾳ γαλήνης ἀναχωρησάσης πρὸς ἑαυτὴν, καὶ τοῖς ὁμοίοις συνούσης θεωρίᾳ τῶν αὐτῶν ὧν ἐν τῷ θορυβώδει τόπῳ μετὰ πραγμάτων ἐθεάσατο πολλῶν. καὶ τάχα ἂν ὁ μὲν εἴη γενέσει προσήκων τῶν τόπων, ὁ δὲ τῷ γενέσεως καθαρεύοντι, καὶ αἰθερίῳ φαίη ἂν ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. ἥ τε γὰρ γένεσις ἁλμυρᾶς ἐστὶ πλήρης ζωῆς καὶ ζάλης μεστὴ, καὶ τῶν τρικυμιῶν τῶν τὰς ψυχὰς βαπτιζουσῶν, ὅθεν ἀθόρυβος

οὐκ ἔστιν

οὐκ ἔστιν ἡ ζωὴ, καὶ ζῶσι κατὰ λόγον, καὶ ἐκεῖνος ὁ τόπος ψυχῶν ἐστι, καθαρὰν καὶ ἀπήμονα περίοδον ἤδη λαχουσῶν, εἰ καὶ μέμνηνται τῆς ἐν τῇ γενέσει ταραχῆς ἔτι καὶ τῶν ἄθλων, ὧν ἤθλησαν ἐν τοῖς δὲ τοῖς τόποις. περὶ μὲν δὴ τῶν τόπων, τοσαῦτα, τοὺς δὲ καιροὺς τούτοις συνάπτοντας, ἔξεστιν ὁρᾶν, οἷς διεῖλε τὰς ξυνουσίας, τὴν μὲν ἐν Πειραιεῖ τοῖς Βενδιδίοις ἀποδοὺς, τὴν δὲ ἐν ἄστει τοῖς Παναθηναίοις, ἢ οὐκ ἴσμεν ὡς τὰ μὲν Βενδίδια τὴν Ἄρτεμιν θεραπεύειν κατὰ τῶν Θρακῶν νόμον ἐθέλει, καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο θρακῖον ἡ Βενδῖς. οὕτω καὶ τοῦ Θρακὸς θεολόγου μετὰ τῶν πολλῶν τῆς σελήνης ὀνομάτων, καὶ τὴν Βενδῖν εἰς τὴν θεὸν ἀναπέμψαντος, Πλουτώνη τε Εὐφροσύνη Βενδῖς τε Κραταιά. τὰ δὲ Παναθήναια καὶ ταῦτα μικρὰ λέγων τοῖς Βενδιδίοις ἑπόμενα τὴν Ἀθηνᾶν εἶχε τῆς ἑορτῆς πρόφασιν. οὐκοῦν ἄμφω μὲν παῖδες Διός, ἄμφω παρθένοι. προσκείσθω δὲ καὶ ὅτι ἄμφω φωσφόροι, ἡ μὲν εὐμενῶς εἰς φῶς ἄγουσα τοὺς ἀφανεῖς λόγους τῆς φύσεως ἐστι Φωσφόρος, ἡ δὲ, ὡς τὸ νοερὸν φῶς ἀνάπτουσα ταῖς ψυχαῖς. Δαιὲ οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ, καὶ ὡς ἀφαιροῦσα τὴν ἀχλὺν, ἧς παρούσης οὐχ ὁρᾷ ψυχὴ, τί μὲν τὸ θεῖον, τί δὲ τὸ ἀνθρώπειον. ἀμφοῖν δὲ τοιαύτας ἰδιότητας ἐχουσῶν, δῆλον ὡς ἡ μὲν γενέσεώς ἐστι προστάτης καὶ λοχευτική, τῶν γενεσιουργῶν λόγων, ἡ δὲ ἀναγωγὸς ψυχῶν, καὶ νοῦ χορηγὸς, καὶ φρονήσεως ἀληθοῦς, καὶ ἐν τοῖς οὐρανίοις δυναστεύουσα μειζόνως, ἄνωθεν δὲ τελεοῦσα πᾶσαν τὴν σεληναίαν διακόσμησιν. εἰ δὴ ταῦτ' ἀληθῆ φαμὲν, πρέποι ἂν ἡ μὲν τῶν Βενδιδίων ἑορτὴ τῇ πρώτῃ συνουσίᾳ, καθάπερ καὶ ὁ τόπος, τῇ μιμουμένῃ ψυχὴν κοσμοῦσαν, οὐκ ἀθορύβως δὲ τὴν γένεσιν. τὰ δὲ Παναθήναια τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ μιμουμέναις ψυχὴν ἀναχωροῦσαν εἰς ἑαυτὴν, καὶ συμπίπτουσαν τὴν ζωὴν ἀπὸ τῶν κάτω πρὸς τὸν ἑαυτῆς νοῦν, καὶ αὐτὴ τοῦ τὰ ἀνόμοια πρὸς ἑαυτὴν κοσμεῖν τοῖς ὁμοίοις συνοῦσαν καὶ κοινωνοῦσαν νοήσεων, καὶ θεαμάτων εὐδαίμοσι θεαταῖς πρεπόντων. εἰ δὲ βούλει, καὶ τὸ μὲν ξενικὸν τῶν ἱερῶν οἰκεῖον τίθει τῇ ζώσῃ μὲν ἱερῶς καὶ τῇ γενέσει, ξένοις δὲ ἱεροῖς πλησιαζούσῃ τοῖς γενεσιουργοῖς ἀντὶ τῶν οὐρανίων, τὸ δὲ πάτριον οἷον δὴ τὸ τῶν Παναθηναίων, τῇ εἰς τὰ οἰκεῖα ἤθη ἐπιστρεψάσῃ καὶ ζώσῃ νοερῶς καὶ πρεπόντως τῷ συννόμῳ φησὶν ἐκεῖνος ἄστρῳ. πάτρια γὰρ ὄντως ἐκεῖνα ταῖς ψυχαῖς. διότι καὶ πατρὶς ἡμῖν ἐκεῖ κατὰ τὴν δημιουργικήν ἐστι σποράν. ξενικὰ δὲ, τὰ τῆς γενέσεως ἱερά. καὶ γὰρ ταῦτα ἱερὰ θεῶν ἐφόρων τυγχάνοντα, καὶ δὴ καὶ τούτοις ἐμπληροῦν τὰ καθήκοντα τὸν ἔχοντα νοῦν, βλέπειν δὲ εἰς ἐκεῖνα καὶ ἐπιστρέφειν ὅτι τάχιστα, καθάπερ καὶ ὁ Σωκράτης ἐποίησεν, τῆς μὲν ἐν τούτοις ἑορτῆς μετασχὼν, προσευξάμενος δὲ καὶ θεωρήσας οἴκαδε εὐθὺς ὁρμήσας. τοιαῦτα καὶ περὶ τῶν καιρῶν, λείπεται δὲ ἔτι περὶ τῶν προσώπων διελθεῖν, οὐκοῦν δέκα μὲν οἱ συνόντες ἀλλήλοις.

δυνατώτερόν ἐστι τοῦ δεομένου τὸ μὴ δεόμενον, ἀλλ' αὔταρκες ἑαυτῷ πρὸς τὸ εἶναι ὅ ἐστι. τούτου γὰρ ὄντος ἀληθοῦς, δείκνυσι τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸ ὁπωσοῦν εἶναι δεομένην τῆς δικαιοσύνης. μὴ γὰρ οὔσης δικαιοσύνης, ἀργὸν εἶναι καὶ ἄπρακτον τὴν ἀδικίαν, καὶ τοῦτο ὑπομιμνήσκει διὰ πολλῶν. οἷον πόλεως, εἰ αὕτη γέμουσα εἴη ἀδικίας, μὴ ἂν ποτε δυνηθῆναι αὐτὴν, ἢ πρὸς ἄλλην τι πόλιν πρᾶξαι, ἢ αὐτὴν πρὸς αὐτὴν, διὰ τὸ διχονοεῖν ἐξ ἀδικούντων οὖσαν, καὶ ἀδικουμένων. ὁμοίως δὲ καὶ στρατοπέδου, εἰ ἐν αὐτῷ εἴη πᾶσα ἀδικία, στασιάσει πρὸς αὐτὸ, καὶ στασιάζον πρὸς ἑαυτὸ καθαιρεύσεται, καὶ ἀδρανὲς ἔσται κατὰ τῶν πολεμίων. ὡσαύτως δὲ καὶ οἴκου τινὸς, ἐν ᾧ μηδὲν ἐστιν ἴχνος δικαιοσύνης, τοῦτον ἀνάγκη διχονοίας ὄντα μεστὸν, μηδὲν δύνασθαι πράττειν οὐ συμβαινόντων ἀλλήλοις τῶν ἐνοικούντων. τὸ δὲ πάντων θαυμαστότατον, ὅτι καὶ ἐν ἑνὶ μόνον τὴν ἀδικίαν ἐνοῦσαν, ἀνάγκη στάσεως αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν πληροῦν, καὶ διὰ τοῦ στασιάζειν, ἀσθενέστερον ἀποφαίνειν, ἐπ' ἄλλα μὲν καὶ ἄλλα φερόμενον, ἑαυτὸν δὲ ἀρέσκειν οὐ δυνάμενον. ἀναγκαῖον ἄρα πάντ' ἄδικον, εἰ μέλλει τι καὶ ὁπωσοῦν δυνήσεσθαι, δικαιοσύνης ἴχνος ἔχειν. ἐκ δὴ τούτων γίγνεται συλλογισμὸς τοιόσδε, πᾶσα ἀδικία χωρὶς δικαιοσύνης, ἀσθενής ἐστι. πᾶν τὸ δικαιοσύνης χωρὶς, ἀσθενὲς ὂν, δεῖται τῆς δικαιοσύνης εἰς τὸ δύνασθαι. πᾶσα ἄρα ἀδικία δεῖται δικαιοσύνης εἰς τὸ δύνασθαι. πάλιν ἄλλος συλλογισμός. πᾶσα ἀδικία δεῖται δικαιοσύνης εἰς τὸ δύνασθαι. πᾶν τὸ δεόμενον δικαιοσύνης εἰς τὸ δύνασθαι, δικαιοσύνης ἐστὶν ἀσθενέστερον. πᾶσα ἄρα ἀδικία, δικαιοσύνης ἐστὶν ἀσθενέστερον. τοῦτο δ' οὖν τὸ προκείμενον. ἴσως δ' αὖτις ἀπορήσειε, μή ποτε τὴν τελείαν ἀδικίαν οὐ λαμβάνομεν ἐφ' ἑνὸς, ὅταν λέγωμεν, καὶ τοῦτον εἴπερ ἄδικος εἴη, διχονοεῖν πρὸς ἑαυτόν. τὸ μὲν γὰρ, τοιοῦτον ἔχειν τι τοῦ δικαίου καθ' ὅσον ὁ λόγος ἔτι δύναται μάχεσθαι τῷ πάθει, τὸν δὲ τελέως ἄδικον χρῆσθαι τῷ λόγῳ δουλεύοντι, καὶ συνηγοροῦντι τῷ πάθει, καὶ ὁδοὺς ὑπαγορεύοντι τῶν πράξεων. πῶς οὖν ἐν τῷ τοιούτῳ διχόνοιαν εἶναι συγχωρήσομεν, πάσης τῆς ψυχῆς ἓν λεγούσης ἃ φθέγγεται τὸ πάθος, καὶ ὁρμώσης ἐφ' ὅπερ ἐκεῖνο κινεῖ τὴν ζωὴν, καὶ πραττούσης τῆς ἀδικίας, ἃ δοκεῖ αὐτῇ δικαιοσύνης οὐκ ἐνούσης. λέγω μὲν οὖν πρὸς τὴν ἀπορίαν ταύτην, ὅτι πρώτη μέν ἐστιν ἕξις ψυχῆς, ἐν ᾗ πάντη κρατεῖ

τοῦ πάθους ὁ λόγος, καὶ ἔχει τὴν ἑαυτοῦ τελειότητα τὴν διττὴν, τήν γε γνωστικὴν, καὶ τὴν ζωτικήν. ἑτέρᾳ δὲ ἐν ᾗ πάντη δυναστεύει τοῦ λόγου τὸ πάθος, ὥστ' ἀπ' ἐναντίας ἔχειν ἐκείνῃ, καὶ μήτε διορατικόν τινος εἶναι τὸν λόγον μήτε ὄρεξιν ἔχειν ὀρθήν. τούτων δὲ ἄκρων οὐσῶν, ἐκ μεσοτήτων, ἡ μέν ἐστιν ἀμείνων, ἡ δὲ χείρων, ἡ δὲ μέση τούτων ἀμφοτέρων. ἐὰν μὲν γὰρ μάχηται τῷ λόγῳ τὸ πάθος, κρατεῖ δὲ ὅμως ποτὲ τὸ πάθος, ἀμείνων ἡ τοιάδε ἕξις, τῆς ἐσχάτης ῥηθείσης, καὶ χείρων τῆς πρώτης, καὶ μέση τῶν ὄντι ἀμφοῖν. ἔτι γὰρ ὁ λόγος ἰσχύων ὁπωσοῦν καὶ κατὰ τὸ ζωτικὸν, καὶ κατὰ τὸ γνωστικὸν, μάχεται τῷ πάθει. διότι δὲ οὐκ ἔχει γνῶσιν τελέαν, ἀλλὰ δοξαστικὴν μόνον, ἐνδίδωσί ποτε τῷ πάθει. παρούσης γὰρ ἐπιστήμης, οὐκ ἂν ἠναντιώθη τὸ πάθος, ἐκείνης ἐκ πρύμνης κοσμούσης πᾶσαν τὴν ζωήν. ἐὰν δὲ μὴ μάχηται ὁ λόγος τῷ πάθει, διὰ τὸ ἠνδραποδίσθαι κατὰ τὴν ζωὴν, καὶ τὸ αὐτὸ τίθεσθαι ὀρεκτὸν τῷ πάθει, τὸ δὲ γνωστικὸν ἔχῃ πως ἔτι βλέπειν δυνάμενον, ὃ διὰ τοῦτο ἐκείνῳ ὁ διὸς ἐξευρίσκει πρὸς τὴν τοῦ πάθους ἀποπλήρωσιν, ἡ τοιαύτη ἕξις χείρων τῆς εἰρημένης τοῦ λόγου κατὰ τὸ ἥμισυ σώζοντος τὸ ἑαυτοῦ. γνωστικῆς γάρ ἐστι δυνάμεως ἴδιον τὸ εὑρίσκειν τὰ προτιθέντα. ἐὰν δὲ γιγνώσκῃ ὁ λόγος ἃ δεῖ, καὶ ὀρέγηται ὧν δεῖ, μὴ τελέως δὲ γιγνώσκῃ, τὸ δὲ μὴ τέλειον, μὴ οὕτως ἔχῃ ὥστε δόξας ἔχειν μόνον ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ἤδη καὶ εἰς ἐπιστήμην ὁδεύειν. ἡ τοιαύτη ἕξις ἐστὶν ἐγγυτάτω τῆς ἀρίστης, ἐν ᾗ οὐδεμία μάχη ἐστὶ, τοῦ μὲν πάθους ὅλως μαχομένου, διότι μή πω κρατεῖ ὁ τῆς ἐπιστήμης λόγος. τοῦ δὲ λόγου δυναμένου, καὶ πολεμοῦντος αὐτῷ τοῦ πάθους. κρατοίη δὲ, ὅτι μὴ μόνον ἔχῃ δόξας ὀρθὰς, ἀλλ' ὁπωσοῦν ἐπιστήμης ἤρξατο μετέχειν. δυναμοῖ γὰρ αὐτοῦ τὸ γνωστικὸν ἡ τοιαύτη γνῶσις, καὶ παρασκευάζει συντομώτερον ἀντέχειν. ὅταν μὲν οὖν τέλειος ᾖ παντελῶς ὁ λόγος, οὐδὲν πράττεται τῶν ἀδίκων, διὰ τὴν τοῦ ἀρίστου δύναμιν. καὶ ὅταν παντελῶς ἀτελὴς, τῷ μὴ δὲ τὸ γνωστικὸν ἔχειν τι διορατικὸν, μὴ δέ γε τὸ ζωτικὸν κατορθωμένον, πάλιν οὐδὲν πράττεται, διὰ τὸ μηδ' ὅλως εἶναι τὸ βουλευόμενον. ὄντων δ' ἄκρων, καὶ ἕξεων τοιούτων οὐσῶν, λοιπὸν ἐν ταῖς μέσαις ἡ μὲν πρὸς τῇ ἀμείνονι πάλιν ἀπέχεται τῶν πραγμάτων ἔνδον μόνον ἔχουσα τὴν ἀδικίαν, ἡ δὲ μετ' αὐτὴν, καὶ πράξειεν ἂν, ἀλλ' οὐχ ὅλῃ τῇ ψυχῇ πράττειν, οὐδ' αὐτὴ δὲ ἄνευ δικαιοσύνης οὖσα. τί γὰρ ἴδιον δικαιοσύνης, ἢ τὸ αὐτοπραγεῖν. ἔστι δὲ τοῦτό πῃ καὶ ἐν ταύτῃ. καθ' ὅσον γὰρ τὸ ἐν τῷ λόγῳ γνωστικὸν, τὸ οἰκεῖον ἔργον ἐργάζεται δριμὺ βλέπον, καὶ εὑρίσκον ὃ ζητεῖ, κατὰ τοσοῦτον αὐτοπραγεῖ, καθ' ὅσον δὲ δουλωθὲν τὴν ὄρεξιν ἔχει κοινὴν πρὸς τὸ πάθος, οὐκ αὐτοπραγεῖ. πάντως τοίνυν ὅταν γίγνηταί τις ἀπὸ ἀδικίας πρᾶξις, μετεῖναι τῷ πράγματι δικαιοσύνης. εἰ δὲ λάβῃς καὶ τὴν ταύτης χείρονα ἕξιν, ἐν ᾗ καὶ ὁ λόγος ἤδη τετύφλωται, καὶ τὸ ὀρεκτικὸν διέστραπται, εἰκότως ἄπρακτος ἡ ἕξις αὕτη, δικαιοσύνης ἀμυδροτάτης ἔτι οὔσης, ὡς μηδ' εἶναι δοκεῖν. ἔστι γάρ πως, καθ' ὅσον ἀπολείπειν τὴν ψυχὴν πάντῃ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἀδύνατον, καὶ μάλιστα τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ἐφέσει. καθ' ὅσον οὖν ὡς πρὸς ἀγαθὸν ὁρμᾷ, δικαιοσύνης μετείληχεν. καὶ γὰρ εἰ ἐνεγένετο παντελὴς ἀδικία ψυχῇ, τάχ' ἂν ἀπώλεσεν, καὶ τὸ εἶναι ψυχήν. καὶ γὰρ σῶμα κατὰ πᾶν νοσῆσαν, ἀπόλλυται. δεῖ οὖν εἶναί τι δικαιοσύνης ἴχνος, καὶ ἐπὶ τῆς ἐσχάτης ἀδικίας, καὶ ἐν τῇ μιᾷ ψυχῇ διασώζεται κατ' οὐσίαν, ὥστε διχονοία μὲν καὶ ἐν ταύτῃ πάντως ἐστὶ μαχομένης σχεδὸν πάσης τῆς ψυχῆς πρὸς τὰς ὑποκειμένας ἐν αὐτῇ κοινὰς ἐννοίας. ἄπρακτός δέ ἐστιν ἕξις, διότι τὸ τῆς δικαιοσύνης ἴχνος ἀμυδρωθὲν ἐκεῖνον σχεδὸν μόνην ἀπέφηνεν οὖσαν τὴν μηδὲν καθ' ἑαυτὴν δι' ἀσθένειαν πρᾶξαι ἰσχύουσαν. ὅτι δὲ καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἕξει πάντως ἐστὶ δικαιοσύνης ἴχνος, δῆλον. οὐ γάρ που καὶ ἑαυτὴν ἀδικεῖν ἐθέλει καὶ διαφθείρειν τὰ ἑαυτοῦ. φυλάττων οὖν τό γε πρὸς ἑαυτὸν δίκαιον, οὐκ ἔστι μόνως ἄδικος, οὐκ εἰδὼς δὲ ὅπως ἂν φυλάξειεν, ἄδικός ἐστι, δι' ὧν οὐ χρὴ φυλάττειν ἑαυτὸν φυλάττον. πάντα ἄρα τὰ δόγματα ἀληθῆ, καὶ ὅτι διχονοίας αἰτία ἡ ἀδικία αὐτῷ πρὸς ἑαυτὸν, οὐ μόνον πρὸς ἄλλον, καὶ ὅτι πᾶσα ἀδικία, τὴν τοῦ πράττειν ἀφαιρεῖται δύναμιν, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳπερ ἐστὶν ἀδικία μᾶλλον, καὶ ὅτι καὶ δικαιοσύνης μὲν ἀδικία δεῖται, ἀδικίας δὲ δικαιοσύνη πρὸς τὸ πράττειν, οὐ δεῖται. τούτων δὲ ὄντων ἀληθῶν, κρατήσει τὸ δυνατωτέραν εἶναι τῆς ἀδικίας τὴν δικαιοσύνην. λάβοις δ' ἂν καὶ πόρισμα διὰ τῶν νῦν εἰρημένων, ὅπερ πρῶτον ἴδεν Ἀμέλιος, ἀπὸ μείζονος ἀδικίας, ἐλάσσονα γίγνεσθαι κακὰ πολλάκις. ἀπὸ δὲ ἐλάσσονος μείζονα. κρατούσης γὰρ τελέως ἀδικίας, ἄπρακτός ἐστιν ἡ ζωή. σωζούσης δὲ αὐτῇ δικαιοσύνης, γίγνεταί τις πρᾶξις ἀπ' αὐτῆς. καὶ μηδεὶς οἰέσθω ψεῦδος εἶναι τὸ ῥηθὲν, διότι μείζονα κακὰ γένοιτ' ἂν ἀπὸ ἀκολασίας, ἢ ἀκρασίας, καὶ ταῦτα μείζονος οὔσης κακίας. ἡ γὰρ ἀκρασία, κακία τίς ἐστι, καὶ οὐ κακία. μάχεται γὰρ ὁπωσοῦν ὁ λόγος πρὸς τὸ πάθος, ὅπερ οὔπω κακίαν ποιεῖ τελέαν, ὥστε διατοῦτα ἐλάττονα γίγνεται ἀπὸ τῆς ἀκρασίας, διότι σύμμικτός ἐστιν ἐκ κακίας καὶ μὴ κακίας. τὸ δὲ ῥηθὲν ἐπὶ δυοῖν κακίαιν ἀληθὲς, οὐκ ἐπὶ κακίας καὶ οὐ κακίας. ὅτι δὲ καὶ τοῦτο ἀξίωμα ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ἀνάγειν δυνατὸν, ᾧ χρώμενος τὸν τρίτον διέθηκεν λόγον δῆλον. τὸ γὰρ αὐταρκέστερον, ἐγγίον τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ δὲ ἐγγίον τοῦ ἀγαθοῦ δυνατώτερον, τοῦ πορρωτέρου ἐξ ἀνάγκης. ὥστ' εἰκότως δυνατώτερόν ἐστι δικαιοσύνη τῆς ἀδικίας. λοιπὸς δὲ ἡμῖν, ὁ δεύτερος ἐστὶ λόγος δεικνὺς ὡς προείπομεν τὸν δίκαιον εὐδαίμονα, καὶ οὐ τὸν ἄδικον ὄντα, ὡς ἔλεγε Θρασύμμαχος. δείκνυσι δὲ κανόνα τοιόνδε θέμενος, παντὸς ἔργον εἶναι τοῦτο ὅπερ ἂν ἢ μόνον, ἢ κάλλιστα ἀπεργάζηται, μόνον μὲν ὡς ὀφθαλμοῦ τὸ ὁρᾶν, καὶ ὤτων τὸ ἀκούειν, καὶ τὸ γεύεσθαι γλώσσης.

γλώσσης. Κάλλιστα δὲ, ὡς τῷ δρεπάνου τέμνειν ἄμπελον, ἀλλ᾽ οὐ σμίλης, σμίλης δὲ, ὡς τὸ σκύτη τέμνειν, ἀλλ᾽ οὐ μαχαίρας, μαχαίρας δὲ ὡς τὸ κρέα τέμνειν, ἀλλ᾽ οὐ τῶν λοιπῶν. διότι τούτων ἕκαστον ἐφ᾽ ὧν εἴπομεν κάλλιστα ἔχει τὸ τέμνειν, τὰ γὰρ ἄλλα χειρόνως, καὶ ἐκείνων τῶν ἔμπροσθεν, διότι ἕκαστον μόνον ποιεῖ τὸ εἰρημένον ἔργον, τὸ ὁρᾶν, τὸ ἀκούειν, τὸ γεύεσθαι. καὶ ἀνάγοις ἂν ἐπὶ τὴν πάντων ἀρχὴν, καὶ τοῦτον τὸν κανόνα. διότι τὰ μὲν διδῶσι τὸ οἰκεῖον ἐκπληροῦν, ὡς οὖσα αὐτοῖς μόνοις, τοῖς δὲ, ὡς οὖσα τἀγαθὸν, εἰ καὶ μὴ μόνοις, ἀλλὰ κάλλιστα. παρ᾽ ἐκείνης γὰρ πᾶσιν ὑπάρχει τὸ οἰκεῖα ἔργα ἔχειν, ἄλλα ἄλλοις. διότι καὶ ἐκείνης πρώτης ἐστὶν ἔργα τὰ ὄντα πάντα, καθάπερ τοῦ ἐσχάτου. τῶν δὲ μέσων, τὰ μὲν ἐστι, τὰ δὲ οὐκ ἔστι. τούτου δὴ τεθέντος τοῦ κανόνος, λαμβάνει πρότασιν τοιαύτην ἀναμφισβήτητον. πᾶν τὸ οἰκεῖον ἔργον, εὖ ἀπεργάζεται τῷ ἔχειν οἰκείαν ἀρετὴν, μεθ᾽ ἧς ἐκπληροῖ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον, καὶ κατὰ ἐκείνην. ἑκάστου γὰρ ἡ ἀρετὴ τελειότης ἐστὶ, καὶ ἐνεργοῦν αὐτὸ ποιεῖ τελείως ἐνεργεῖν. εἶθ᾽ ἑτέραν πρότασιν περὶ ψυχῆς διπλῆν. τὸ δὴ μὲν εἰ τῆς ψυχῆς ἔργον ἐστὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ἄρχειν ἐρωτῶν. μόνῳ γὰρ τούτῳ ἄν φησι πρᾶξαι, τό τε ἢ, εἰ τὸ ζῆν ἔργον ψυχῆς, καὶ γὰρ ζῶμεν μόνῳ τούτῳ τῇ ψυχῇ. πεποίηται δὲ διπλῆν τὴν ἐρώτησιν, ἵνα λάβῃ τό, τε τῆς λογικῆς ψυχῆς ἴδιον ἔργον, οἷον, τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὰ τούτῳ σύστοιχα, καὶ τὸ μὴ ταύτης μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσης ψυχῆς ἔργον. καὶ γὰρ τοῦ ἀλόγου τὸ ζῆν ἔργον, οὐκ ἐκεῖνα, ἢ ἵνα λάβῃς τὸν τῆς ψυχῆς, τό, τε γνωστικὸν, καὶ τὸ ὀρεκτικὸν, ὃ ἐκάλεσεν ζῆν. τούτων δ᾽ οὖν ὑποκειμένων, οὑτωσὶ πρόεισιν ὁ λόγος. τὸ βουλεύεσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ἄρχειν καὶ ἁπλῶς τὸ ζῆν, μόνῃ ὑπάρχει τῇ ψυχῇ. τὸ δὲ μόνῃ ψυχῇ ὑπάρχον, ἔργον ἐστὶ ψυχῆς. διὰ τὸν κανόνα. τὸ ἄρα ζῆν ἁπλῶς, καὶ τὸ βουλεύεσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν, ἔργον ἐστὶ ψυχῆς. δεύτερος ἕτερος, τὸ ζῆν ἔργον ἐστὶ ψυχῆς, ὡς δεδείχαμεν, πᾶν ἔργον μετὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἔχει τὸ εὖ. τὸ ἄρα ζῆν τῆς ψυχῆς μετὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἔχει τὸ εὖ. τρίτος, τὸ εὖ ζῆν τῆς ψυχῆς μετὰ τῆς ψυχικῆς ἀρετῆς παραγίγνεται. δέδεικται γὰρ ἀρετὴ ψυχῆς. τὸ ἄρα εὖ ζῆν τῇ ψυχῇ μετὰ δικαιοσύνης παραγίγνεται. τέταρτος, ἡ δικαιοσύνη τοῦ εὖ ζῆν αἰτία. τὸ δὲ αἴτιον τοῦ εὖ ζῆν, αἴτιόν ἐστι τοῦ εὐδαιμονεῖν, ἡ ἄρα δικαιοσύνη τοῦ εὐδαιμονεῖν ἐστὶν αἰτία. τὴν γὰρ εὐζωΐαν, εὐδαιμονίαν εἶναι. καὶ γὰρ πάντες ὁμολογοῦσι, ταὐτὸν εἶναι τὴν εὐζωΐαν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, οἵ τε ἐν ψυχῇ τὸ εὖ ζῆν εἶναι λέγοντες, καὶ οἱ ἐν τοῖς ἐκτός, καὶ οἱ ἐν ἀμφοτέροις. μὴ γὰρ εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν, ἄνευ τοῦ εὖ ζῆν. ὅτι μὲν οὖν ἡ δικαιοσύνη συντελεῖ πρὸς τὸν εὐδαίμονα βίον, δέδεικται διὰ τούτων. ὅτι δὲ ἀρετὴ ψυχῆς ἐστιν, ἔλαβεν ἐκ τοῦ δεῖξαι πρότερον φρονήσει καὶ σοφίᾳ σύστοιχον αὐτὴν. τὴν δὲ ἀδικίαν τοῖς ἐναντίοις. ἅπαντες γὰρ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν σοφίαν ἀρετὴν ὑπειλήφασιν. καὶ γὰρ γελοῖον μὴ οὕτω λέγειν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ μὴ λέγειν τὴν φρόνησιν ἀρετὴν ἐμφρόνως ἢ ἀφρόνως λέγουσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀφρόνως, οὐκ ἀληθές ἐστιν ὃ λέγουσιν, ἀλλ᾽ ἀρετή ἐστιν ἡ φρόνησις, εἰ δὲ ἐμφρόνως, καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς, ἀρετὴ πάλιν ἐστὶν ἡ φρόνησις. εἰ οὖν τὸ τῇ φρονήσει σύστοιχόν ἐστιν ἀρετῇ. τὸ δὲ ἀρετῇ σύστοιχον, ἀρετή ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐ κακία. δῆλον ὅτι τὴν δικαιοσύνην ἀρετὴν εἶναι ψυχῆς ἀναγκαῖον. εἰ δέ τις ἀποροίη πῶς, ἔργον εἶναι ψυχῆς εἶπεν τὸ βουλεύεσθαι καὶ ἄρχειν, ἀλλ᾽ οὐ τὸ θεωρεῖν κρεῖττον ὄν· ῥᾴδιον ἀπαντᾶν, ὅτι τῆς πολιτικῆς εὐδαιμονίας, ἴδια ταῦτ᾽ ἐστιν, ὅσα τῆς ψυχῆς ἔργα ἔθετο εἶναι, ταύτην δὲ ἐδόκει σκοπεῖν, καὶ τὰ αὐτῆς ἔργα. διότι καὶ δικαιοσύνην ζητοῦμεν τὴν πολιτικὴν, εἰς ἣν καὶ ὁ Θρασύμαχος βλέπων, ἔλεγεν αὐτὴν εἶναι τὸ συμφέρον τοῦ κρείττονος, ὥστε εἰκότως τὰ τῆς πολιτικῆς ἔργα μόνα παρέλαβεν, ὡς μόνης ὄντα ψυχῆς.

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ἘΝ ΤΩ͂Ι ΔΕΥΤΈΡΩΙ ΤΗ͂Σ πολιτείας εἰρημένων θεολογικῶν τύπων.

Ἐν τοῖς τύποις τοῖς θεολογικοῖς οὓς ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς πολιτείας ἐξέφηνεν πρῶτον ἐκτίθεται τὸν τῆς ἀγαθότητος ἀεὶ στοχαζόμενον τῶν θεῶν, καὶ μόνων τούτων αὐτοὺς αἰτιώμενον, τῶν ἀγαθῶν λέγω πάντων, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ τῶν ἐναντίων, ἀξίωμα προλαβὼν, ὅτι πᾶς θεὸς ἀγαθός. ὅταν γὰρ λέγῃ τὸν θεὸν ἀγαθὸν, δεῖ τοῦτο πρῶτον ἐννοεῖν, ὅτι πάντα λέγει θεόν. ἡ γὰρ τοῦ ἄρθρου πρόθεσις, ἢ τὸ καθ᾽ ὑπεροχὴν δηλοῖ μόνον ὡς ὅταν λέγωμεν ὁ ποιητὴς εἶπεν, τῷ ἀκροτάτῳ τοῦτο ἐξαίρετον ἀπονέμοντες, ἢ τὸ ὅλον πλῆθος, ὡς ὅταν λέγωμεν, ὁ ἄνθρωπος λογικός, ἀντὶ τοῦ παντὸς τὸ ἄρθρον προσάπτοντες. οὐκοῦν ἐπείπερ φησὶν ὁ θεὸς ἀγαθὸς, ἢ τὸν πρῶτον λέγοι ἂν, ἢ πάντα θεόν. ἀλλ᾽ ὅτι οὐ περὶ μόνου τοῦ πρώτου βούλεται τοὺς τύπους τούτους κρατεῖν, δηλοῖ μετὰ ταῦτα συμπεραινόμενος, ὅτι ἕκαστος τῶν θεῶν, κάλλιστός ἐστι καὶ ἄριστος εἰς δύναμιν. δηλοῖ δὲ καὶ τοὺς ποιητὰς ἀξιῶν ἐν τούτοις γράφειν τοῖς τύποις, οἷς οὐκ ἔστι περὶ τοῦ πρώτου πάντως ὁ λόγος. εἰ οὖν ὀρθῶς εἴπομεν, ἀξίωμα τοῦτο πρῶτον ληπτέον, πᾶς θεὸς ἀγαθὸς, καὶ τῶν λογίων ἀξιώματι μαρτυρούντων, ἐν οἷς αἰτιώμενα τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀσέβειαν φυσὶν, οὐδ᾽ ὅτι πᾶς ἀγαθὸς θεὸς

εἰδότων

ἀδιότου ἀπαλαιεργὲ νήψατε. τριῶν δὲ εἰρημένων ἐν νόμοις τοὺς θεοὺς χαρακτηρίζειν, ἀγαθότητος, δυνάμεως, γνώσεως, τὸ μὲν πρῶτον διὰ τοῦ πρώτου τύπου λαμβάνει, τὰ δὲ δύο διὰ τοῦ δευτέρου, τὴν ἀλήθειαν εἶναι λέγων ἐν θεοῖς καὶ τὴν ἀμεταβλησίαν. τοῦτο γὰρ τὸ μὲν, τῇ γνώσει, τὸ δὲ τῇ δυνάμει προσήκει, τῆς μὲν γνώσεως, ἡ ἀλήθεια τελειότης, τῆς δὲ δυνάμεως, ἡ ἀπάθεια. τὸ μὲν οὖν ἀξίωμα τοῦτο πρῶτον, εἴληπται δὲ μετὰ διορισμοῦ τινος ἀναγκαίου. οὐ γὰρ ἁπλῶς εἶπεν ὁ θεὸς ἀγαθὸς, ἀλλ' ὅτι τῷ ὄντι ἀγαθός, εἰωθὼς διαστέλλειν, τὸ ὄντως ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντως. τῷ, ἐκεῖνο μὲν ἄμικτον φυλάττειν πρὸς τὸ ἐναντίον, τοῦτο δὲ λέγειν ἤδη τοῦ χείρονος ἀναπεπλῆσθαι. ζωὴν γὰρ ὄντως καλεῖ, καὶ νοῦν ὄντως, καὶ κάλλος, οἷς μηδὲν ὑπάρχει τῶν ἀντικειμένων, εὐζωΐας, ἀνοίας, αἴσχους. μὴ ὄντως δὲ ἕκαστον τούτων, οἷς μέμικταί τι τῶν χειρόνων. πᾶς οὖν θεὸς ὄντως ἀγαθὸς, οὐσιωμένος κατὰ τὸ ἀγαθόν, καὶ οὐκ ἔχων ἐπίκτητον, οὐδ' ὡς ἕξιν τὸ ἀγαθόν. τὸ γὰρ ὄντως ἀγαθὸν οὐ τῷ ὄντι τοῦ ἀγαθοῦ μετέχειν, καὶ ταύτην ἄρα τὴν ὕπαρξιν, ὁ θεὸς ἀγαθὸς, καθὸ καὶ ἔστι θεός, οὐκ ἄλλο τι ὤν, εἶτα ἀγαθὸς, ἀλλὰ αὐτοαγαθὸς, ὥσπερ τὸ πρῶτον αὐτοαγαθόν. τούτου δ' οὖν ληφθέντος ἑνὸς ἀξιώματος, δύο χωρίζονται συλλογισμοί, δι' ὧν δείκνυται πᾶς θεὸς ἀγαθῶν μὲν αἴτιος, κακοῦ δὲ οὐδενὸς, καὶ οὗτος μέντοι ὧδε πρόεισιν. πᾶς θεὸς ἀγαθὸς τῷ ὄντι, οὐδὲν τῷ ὄντι ἀγαθὸν, βλαβερόν. καὶ τὸ μὴ βλαβερὸν οὐ βλάπτει, τὸ μηδὲν κακὸν ποιοῦν, οὐδενὸς αἴτιόν ἐστι τῶν κακῶν, πᾶς ἄρα θεὸς, οὐδενὸς αἴτιός ἐστι τῶν κακῶν. ἐν οἷς πρῶτον ἐκεῖνο δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὸ οὐδὲν καὶ τὸ οὐδενὸς, ὡς μέρος εἴληπται τῆς προτάσεως, καὶ τοῦ κατηγορουμένου. οὐ γὰρ αὖ καὶ ὁ ὑποκείμενος εἶχεν προσδιορισμὸν τὸ πᾶς. ἐπειδ' ὅτι ἀποφατικαὶ δοκοῦσιν εἶναι πᾶσαι πλὴν μιᾶς ἐκ μεταθέσεως οὖσαι καταφάσεις. δηλοῦσι δὲ αἱ ἑξῆς ἀεὶ τὰ ὑποκείμενα, μετὰ τῆς ἀποφάσεως λαμβάνουσαι. τῶν δὲ λογικῶν θεωρημάτων ἐρρωμένων, ὅρα καὶ τὸ πραγματειῶδες τῶν λημμάτων, καὶ τὴν συνέχειαν. πᾶς θεὸς τῷ ὄντι ἀγαθὸς, τοῦτο ἀξίωμα, τὸ τῷ ὄντι ἀγαθὸν οὐκ ἔστι βλαβερόν. εἰ γὰρ οὐσίωται ἐν τῷ ἀγαθῷ, καὶ μὴ πῆ ἀγαθόν ἐστι, τῷ ὄντι γὰρ εἴληπται ἀγαθὸν, οὐκ ἔχει τὴν δύναμιν τὴν βλαπτικήν. ταύτην γὰρ ἔχων μετέχει αὖ τοῦ ἐναντίου, καὶ οὐκ ἔτ' αὖ εἴη τῷ ὄντι ἀγαθόν. οὐδὲ γὰρ ἄλλο τι τῶν τοῦ ἐναντίου μετεχόντων. οὐ γὰρ τὸ ὄντι καλὸν τὸ τοῦ αἰσχοῦ μετέχον, ἢ κατὰ τὴν δύναμιν, ἢ κατ' ἐνέργειαν, εἴπερ ὀρθῶς διώρισται, τὸ ὄντως καὶ μὴ ὄντως. τὸ δ' οὖν τῷ ὄντι ἀγαθὸν, οὐκ ἔχει δύναμιν τὴν τοῦ ἐναντίου τῷ ἀγαθῷ, οἷον, τὴν βλαπτικὴν, διατοῦτο οὐκ ἔστι βλαβερόν. τὸ δὲ μὴ ὂν βλαβερὸν φησὶν οὐδαμῶς βλάπτει. τίνι οὖν ταῦτα διέστηκεν; ἢ τὸ μὲν τὴν δύναμιν ἀφεῖλεν τὸ πρότερον, τοῦτο δὲ ἐκ πολλοῦ τοῦ προϊόντος τὴν ἐναντίαν ἐνέργειαν. βλαβερὸν γὰρ λέγεται, κἂν μὴ βλάπτῃ, δυνάμενον δὲ ᾖ βλάπτειν, βλάπτον δὲ τὸ ἤδη ἐνεργοῦν. ᾗ οὖν διαφέρει τὸ θερμαντικὸν καὶ τὸ θερμαῖνον, ταύτῃ διέστηκεν τὸ βλαβερὸν, καὶ τὸ βλάπτον. ἐκεῖνο δὲ ἐν πᾶσι τοῖς τοιούτοις δῆλον, ὅτι τὸ μὲν ἐνεργοῦν, καὶ δύναται, τὸ δὲ δυνάμενον οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἐνεργεῖ, ὥστ' εἴ τι βλάπτει, καὶ βλαβερόν, οὐ μέντοι ἀνάπαλιν. σὺν ἀντιθέσει οὖν ἀντιστρέψας ἔλαβεν, ὅτι τὸ μὴ βλαβερὸν, οὐδαμῶς βλάπτει. τὸ δὲ μὴ βλάπτον φησὶν, οὐδὲν ποιεῖ κακόν. αὐτὰ γὰρ ἀλλήλοις ἐξισάζει. καὶ εἴ τι βλάπτει, κακόν τι δίδωσι τῷ βλαπτομένῳ, καὶ εἴ τι κακὸν ποιεῖ, βλάπτει τὸ πάσχον. τοῦτο δὲ ὅτι ἀληθὲς, λάβοις αὖ ἐκ τοῦ ὅρου τῆς βλάβης. ὡρίσατο γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ βλάβην εἶναι τὴν χεῖρον ποιοῦσαν εἰς τὴν οἰκείαν ὅτι οὖν ἀρετήν. εἰ δὲ χεῖρον ποιεῖ, δῆλον ὅτι κακύνει τὸ βλαπτόμενον. εἰ γὰρ ἄρα τι μηδαμῶς βλάπτει, οὐδὲν ποιεῖ χεῖρον εἰς τὴν οἰκείαν ἀρετήν, εἰ μηδὲν ποιεῖ χεῖρον εἰς τὴν οἰκείαν ἀρετήν, οὐδὲν κακύνει τῶν πάντων, εἰ οὐδὲν κακύνει τῶν πάντων, οὐδενὶ κακὸν ποιεῖ. τὸ γὰρ κακόν τι ποιοῦν κακύνει τὸ δεχόμενον. καὶ ἔοικεν ἀντιστρέφειν μὲν ταῦτα, τὸ βλάπτειν, καὶ τὸ κακὸν ποιεῖν. ἀλλὰ τὸ μὲν πρὸς τὸ μετεχόμενον ἀναφέρεσθαι, τὸ δὲ ὡς πρὸς τὸ μετέχον. κακὸν γάρ ἐστι τὸ μετεχόμενον, βλάπτεται δὲ οὐ τοῦτο, ἀλλ' ἐκεῖνο ἐν ᾧ ἐστι τοῦτο, ὥστε βλάπτει μὲν τὸ ὑποκείμενον, ποιεῖ δὲ κακὸν τὸ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ. οἷον, νόσον μέντοι ποιεῖ, βλάπτει δὲ οὐ τὴν νόσον, ἀλλὰ τὸ λαβὸν τὴν νόσον. ἐπεὶ οὖν οὐδὲν τῶν κακῶν χωριστὸν, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ πάντως, δῆλον ὅτι πᾶν τὸ ποιοῦντι κακὸν ὑποκείμενόν τι πρότερον τῷ κακῷ βλάπτει. λέγων οὖν τὸ μὴ βλάπτον μηδὲν κακὸν ποιεῖν, ἐκ τοῦ μηδὲν ὑποκείμενον διατιθέναι χεῖρον, λαμβάνει μὴ δὲ διάθεσιν ἐν αὐτῷ ποιεῖν παρὰ φύσιν. καὶ οὕτως οἱ ὅροι διαφέροντές εἰσι, καὶ τῆς προτάσεως ταύτης. τὸ δὲ δὴ μηδὲν κακὸν ποιοῦν, οὐδενός φησιν αἴτιόν ἐστι τῶν κακῶν. εἰ γὰρ αἴτιόν τινός ἐστι, δύναμιν αὖ ἔχοι κακὸν ποιεῖν, ὥστε καὶ ἐνέργειαν ἕξει ποτὲ τοιαύτην. ἐὰν οὖν τὸ δυνάμενον ἤδη ὡς ἐνεργοῦν θῶμεν, ἔσται τὸ αἴτιον τῶν κακῶν τινος ποιοῦν τι κακόν. ἐξ ὧν συμβαίνει τὸ μηδαμῶς κακὸν ποιοῦν. τοῦτο δὲ τὸ ἀδύνατον οὐκ ἠκολούθηκεν τῇ ὑποθέσει τῇ λαβούσῃ τὸ δυνάμενον ἤδη τι ἐνεργοῦν. δυνατῷ γὰρ οὐκ ἀκολουθεῖ ἀδύνατον, ἀλλὰ τῷ τὸ μηδαμῶς κακὸν ποιοῦν, αἴτιον εἰπεῖν κακοῦ τινος. ἀληθὲς ἄρα τὸ μηδενὸς αἴτιον εἶναι τοῦτο τῶν κακῶν. οὗτος μὲν οὖν ὁ συλλογισμὸς συνάγει, πάντα θεὸν αἴτιον εἶναι κακοῦ μηδενός. ὁ δὲ ἑπόμενος τούτῳ, διὰ τῶν ἀντικειμένων τοῖς εἰρημένοις, ὧν τὰς ἀποφάσεις ἐλάμβανεν ἀγαθῶν αἴτιον μόνων εἶναι δεικνύει πάντα θεόν. καὶ ἔχουσι τάξιν ὀρθὴν, πρότερον μὲν εἶναι τὸ ἀφαιροῦντα τὸ χεῖρον ἀπὸ τῶν θεῶν, δεύτερον δὲ τὸν προστιθέντα τὸ κρεῖττον. οὐδὲ γὰρ ἦν πλεονέκτημα τῶν θεῶν, τὸ μὴ εἶναι κακῶν αἰτίους, οὐδὲ γὰρ ὁ τραγέλαφος, ἀλλὰ τὸ πάντων ἀγαθῶν αἰτίους ὑπάρχειν. ἔστιν οὖν

ὁ δεύτερος

ὁ δεύτερος λόγος τοιόσδε. πᾶς θεὸς τῷ ὄντι ἀγαθὸν μόνως ὠφέλιμον. τοῦτο γὰρ ἀντίκειται τῷ βλαβερῷ δύναμιν σημαῖνον ὠφελητικήν. ἄλλο γὰρ τὸ ὠφέλιμον, καὶ ἄλλο τὸ ὠφελοῦν. ὠφέλιμον γὰρ τὸ σιτίον, καὶ μὴ ἐνεργοῦν. διὸ καὶ ἑξῆς ἐπάγειν δυνατόν, τὸ δὲ μόνως ὠφέλιμον, οὐ βλαβερὸν δὲ οὐδ' ὅλως, οὐδ' αὖ μηδέ ποτε ὠφελεῖν αὐτὸ δυνατὸν ἐνδέχεται γενέσθαι. ἐὰν οὖν ληφθῇ γεγονός, ἔσται τὸ μηδέποτε ὠφελοῦν, ποτὲ ὠφελοῦν, ὅπερ ἀδύνατον. τοῦτο δέ, οὐ διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλ' ὅτι μηδέ ποτε ὠφελοῦν ἐθέμεθα τὸ δυνατὸν ὠφελεῖν, ἀλλὰ μὴν τὸ μόνως ὠφελοῦν μόνως ἀγαθὰ ποιεῖ. βλάπτοι γὰρ ἂν καὶ τῶν κακῶν τι ποιοῦν. κεῖται δὲ μόνως ὠφελεῖν. καὶ πάλιν ἰστέον τὴν τῶν δύο τούτων ὅρων διαφοράν, ὅτι τὸ μὲν ὠφελεῖν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἀναφέρει τὴν ἐνέργειαν, τὸ δὲ ἀγαθοποιεῖν, πρὸς τὰ ἐν ὑποκειμένῳ. ποιεῖ γὰρ ὑγείαν εἰ τύχοι καὶ ἀρετήν, ἀλλ' οὐχὶ τὰ ποιούμενα ὠφελεῖ, ἀλλὰ τὰ μεταλαμβάνοντα τούτων σῶμα καὶ ψυχήν, ὥστε οὐκ εἰσὶν οἱ ὅροι οἱ αὐτοὶ πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο τὴν ἀναφορὰν ἔχοντες, κἂν ἀντιστρέφωσιν, ὃ δή τινες ἐνεκάλεσαν τούτοις τοῖς συλλογισμοῖς. ὑπόλοιπον δὲ λῆμμα καὶ ἐν τούτῳ τῷ συλλογισμῷ, τὸ μόνως ἀγαθὰ ποιοῦν, μόνων εἶναι ἀγαθῶν αἴτιον, ἀφ' ὧν συνάγεται πάντα θεὸν μόνων εἶναι ἀγαθῶν αἴτιον. καὶ ἡμεῖς μὲν καὶ ὧδε τοῦ δευτέρου συλλογισμοῦ πάσαις ἐπεξέλθωμεν ταῖς προτάσεσιν. ὁ δὲ Πλάτων, τὰς ἄκρας μόνος ἔθηκεν εἰπών, πᾶν τῷ ὄντι ἀγαθόν, μόνως ὠφέλιμον, καὶ πᾶν τὸ μόνως ὠφέλιμον, μόνως εὐπραγίας αἴτιον, ἀντὶ παντὸς ἀγαθοῦ τὴν εὐπραγίαν λαβών. διὸ καὶ ἐπάξει τοῖς ἀνθρώποις μόνων ἀγαθῶν εἶναι τὸν θεὸν αἴτιον. τὴν γὰρ εὐπραγίαν ἐν ἀνθρώποις εἶναι, διότι καὶ τὰς πράξεις, τοῦτο δέ, διότι καὶ προαίρεσιν, ἐν δὲ ἀλόγοις ἢ ἀψύχοις ἐστὶ μὲν ἀγαθά, πράξεις δὲ οὐκ εἰσίν, διὸ οὐδὲ τὸ ἀγαθὸν τὸ ἐν τούτοις εὐπραγίαν ὀνομάζουσι. τίς μὲν οὖν ἀρχὴ κοινὴ τῶν δύο συλλογισμῶν, εἴπομεν, τί δὲ ἐπ' ἀμφοτέρων πόρισμα, συνάγειν δυνατόν, νῦν λέγωμεν. εἰ γὰρ μόνων ἀγαθῶν αἴτιος ὁ θεός, καὶ πᾶς θεὸς κακοῦ οὐδενός, συναποδέδεικται καὶ ὅτι κακῶν ἰδέα οὐκ ἔστι, καὶ γὰρ ἡ τῶν κακῶν ἰδέα, θεὸς ἔσται, ἐπείπερ πᾶσα ἰδέα θεός, ὡς Παρμενίδης εἴρηκεν. εἰ οὖν καὶ ἡ τῶν κακῶν ἰδέα θεός, πᾶς δὲ θεὸς ἀγαθῶν μόνων αἴτιος, κακοῦ δὲ οὐδενός, ἔσται καὶ ἡ τῶν κακῶν ἰδέα μόνων ἀγαθῶν αἰτία, κακοῦ δὲ οὐδενός. τὸ δὲ μηδενὸς κακοῦ αἴτιον, οὐδὲ παράδειγμά ἐστιν κακῶν. καὶ γὰρ τὸ παράδειγμα ἕν τι τῶν αἰτίων. τὸ δὲ μὴ ὂν παράδειγμα τῶν κακῶν, οὐκ ἔστιν ἰδέα τῶν κακῶν. πᾶσα γὰρ ἰδέα παράδειγμα. συμβαίνει ἄρα τὴν ἰδέαν τῶν κακῶν μὴ εἶναι αὐτὸ τοῦτο ἰδέαν κακῶν. οὔσης δέ, ἰδέας κακῶν, τί τὸ ποιοῦν πρὸς αὐτήν. ἴσως γὰρ εἴποις ἂν τὴν ἰδέαν μὴ ποιεῖν, ἀλλὰ ἄλλο τι πρὸς αὐτὴν βλέπον. εἰ μὲν οὖν ὁ ἔχων αὐτὴν θεός, ἀδύνατον. εἴπερ τῶν κακῶν οὐδενὸς αἴτιος ὁ θεός. εἰ δὲ ὁ ποιῶν τι τῶν ἐνταῦθα κακῶν, πᾶς δὲ ὁ τὸ παράδειγμα εἰδώς, οἶδε καὶ τὴν εἰκόνα, γιγνώσκων ἄρα τὸ κακόν, ποιήσει ὁ ποιῶν, ὅπερ ἀδύνατον. ἀγνοίᾳ γὰρ δρῶσι τὰ κακὰ πάντες, ὡς ἐν Μένωνι δέδεικται. ταῦτα περὶ τῶν δύο συλλογισμῶν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ τύπῳ περιεχομένων. καθ' οὓς δεῖ μυθολογεῖν περὶ θεῶν ὑμνοῦντας αὐτῶν ἀεὶ τὴν ἀγαθότητα, καὶ φυλάττοντας ἀναιτίους κακῶν. ἐπὶ δὲ τὸν δεύτερον μεταβάντες, διπλοῦν αὐτὸν εὑρήσομεν. κοινὸν μὲν γὰρ αὐτῷ δόγμα δεῖξαι πάντη τὸ θεῖον ἀπαθές, καὶ μήτε μεταβάλλον, μήτε ἐξαπατῶν ὡς μεταβάλλον. καὶ γὰρ τοῦτο πάθος ἐπὶ αὐτό τι φέρει. τὸ γὰρ ἑκούσιον τῆς ἀπάτης, οὐκ ἀπαθές. διῃρημένου δὲ τοῦ λόγου παντός, εἰς τὸ μήτε μεταβάλλειν αὐτὸ κατ' ἀλήθειαν, μήτε ἀμετάβλητον ὂν σχηματίζεσθαι καὶ ἐξαπατᾶν ὡς μεταβάλλοντος τοὺς ὁρῶντας, εἴποις ἂν διπλοῦν εἶναι τὸν δεύτερον τύπον, καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ δεικνύναι ὅτι ἀμετάβλητον τὸ θεῖον, τὸ δ' ὅτι μόνως ἀληθευτικὸν ἁπάσης πάσης ἢ ψεύδους καθαρεῦον. πῶς οὖν δείκνυται τὸ πρότερον τοῖν δυοῖν. λαμβάνει δὲ πάλιν ἀξίωμα περὶ τοῦ λόγου τοιόνδε. πᾶν τὸ μεταβάλλον, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ μεταβάλλει ὡς ψυχὴ κακυνομένη, καὶ ἀρετὴν ἔχουσα προαιρετικήν, ἢ ὑπ' ἄλλου, ὡς σῶμα θερμαινόμενον ἢ ψυχόμενον. τούτου δὲ ληφθέντος, ἐπιφέρει, ὅτι καὶ τὸ θεῖον εἰ μὴ ἔστιν ἀμετάβλητον, δεῖ κατὰ θάτερον μεταβάλλειν τούτων, κείσθω πρότερον ὑπ' ἄλλου τινὰ μεταβάλλειν. οὐκοῦν τὸ μεταβαλλόμενον πᾶν τοῦ μεταβάλλοντος ἀσθενέστερον, εἴπερ τὸ μὲν ποιεῖ, τὸ δὲ πάσχει. τὸ δὲ θεῖον πᾶν δυνατώτατον, καὶ ἀσθένεια πάθος οὖσα ὑλικόν, πόρρω τῶν θεῶν. οὐκ ἄρα ὑπ' ἄλλου μεταβάλλεταί τι τῶν θεῶν. οὐδὲν γὰρ ἔχει δυνατώτερον, τὸ δὲ ὑπ' ἄλλου μεταβαλλόμενον, ἔχει τι δυνατώτερον. δόξειε δ' ἂν οὗτος ὁ λόγος ἕνα μόνον ποιεῖν θεόν. πολλῶν γὰρ ὄντων ἔστι καὶ τὸ δυνατότερον, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν ἔχοντος ἀσάλευτον δύναμιν. οὐ γὰρ ἀσθενὴς ὁ ἡλιακὸς νοῦς, ὅτι μὴ ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν. τὸ οὖν ἀσθενές, διὰ ἀπόπτωσίν ἐστι τῆς οἰκείας δυνάμεως ἀσθενές, οὐ διὰ ὕφεσιν τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον. ἅπαντα γὰρ ἂν οὕτως εἴη ἀσθενῆ πλὴν ἑνός. καὶ εἰ ἡ ἀσθένεια κακόν, πάντα κακοῦ μετέχοντα πλὴν ἑνός. οὐδὲ γὰρ ἡ ὕφεσις κακόν. οὐσίωται γὰρ κατὰ ταύτην. εἰ οὖν εἴη ὡς ὕφεσις ἀσθένεια οὐσιώδης. πᾶν δὲ κακὸν ᾧ ἐστι κακόν, οὐκ οὐσιῶδες. τὸ γὰρ οὐσιῶδες κατὰ φύσιν. τὸ δὲ κακὸν παρὰ φύσιν, οὐκ ἂν εἴη κακὸν ἡ ὕφεσις, οὐδὲ τὸ οὕτως ἀσθενές, ἀλλ' ὅταν τι μὴ ἔχῃ τὴν ἐπιβάλλουσαν αὐτῷ δύναμιν, τό τε ἀδυναμοῦν κακόν. τοιαύτην δὲ ἀνάγκη ἔχειν τὸ ὑπ' ἄλλου μεταβάλλον τῆς οἰκείας ἐκπίπτον δυνάμεως. εἰ οὖν πᾶν τὸ θεῖον ἐν τῇ ἑαυτοῦ τάξει δυνατώτατον, καὶ ἄριστον ἂν εἴη, καὶ εἰ ἄλλου ἄλλο δυνατώτερον, οὐδεμίαν ὑπομένει μεταβολὴν τὸ καταδεέστερον ὑπὸ τοῦ κρείττονος. καὶ γὰρ ἐκεῖνο ἄριστον μειζόνως. οὐδὲν δὲ τῶν ἀρίστων μεταβλητικόν ἐστι τῶν ὁμοίων, ἀλλὰ μειζόνως τοῦ ἐν αὐτοῖς ἀρίστου φυλακτικόν. πᾶν γὰρ τὸ μεταβάλλον ἑαυτῷ, τὸ

μεταβαλλό-

μεταβαλλόμενον ἐξομοιοῖ πάντως. εἰ οὖν τὸ κρεῖττον μεταβάλλοι τι τῶν χειρόνων, ἑαυτῷ τὸ μεταβαλλόμενον ἐξομοιώσει, τὸ δὲ τῷ κρείττονι ὁμοιούμενον δυνατώτερον γίγνεται. τὸ δὲ δυνατώτερον γιγνόμενον, εἰ μεταβλητότερον γένοιτ᾽ ἄν, ὅπερ ἀδύνατον. ὅτι μὲν οὖν πᾶν τὸ θεῖον ἀμετάβλητον ὑφ᾽ ἑτέρου, δέδεικται. λείπεται δὲ εἰ μεταβάλλει τοῦτο ὑφ᾽ ἑαυτοῦ πάσχειν. ἀλλὰ πᾶν τὸ ὑφ᾽ ἑαυτοῦ μεταβαλλόμενον, ἢ ἐπὶ κρεῖττον, ἢ ἐπὶ χεῖρον ἴσχει τὴν μεταβολήν. ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τὸ χεῖρον ἑκουσίως οὐδὲν ἂν ἑαυτόν ποτε μεταβάλλει. πᾶν γὰρ τὸ πάσχον τοῦτο δι᾽ ἄγνοιαν αὐτὸ φαίνεται πάσχον τοῦ ἀγαθοῦ. ἐπὶ δὲ τὸ κρεῖττον εἴ τι μεταβάλλει ἑαυτόν, περὶ τῆς μεταβολῆς ἐνδεὲς ἐν τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ, τὴν τοιαύτην αἱρεῖται μεταβολήν. ἐξ ἀμφοῖν δέ, ἢ ἀκούσιον ἐνέργειαν ἀνοίσομεν ἐπὶ τὸ θεῖον, ἢ ἔνδειαν ἀγαθῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ γνῶσίς ἐστι τοῖς θεοῖς ἡ ἀρίστη, καὶ ζωὴ αὐτάρκης, οὔτε ἄρα ἐνδεεῖς εἰσιν ἀγαθοῦ τινος, οὔτε ἀκούσιόν τι πάσχουσιν. εἰ δὲ ταῦτα οὔτε ὑφ᾽ ἑαυτῶν μεταβάλλουσιν, ὥσπερ οὐδ᾽ ὑπ᾽ ἄλλων. καὶ λαμβάνει πόρισμα πάλιν ἐκ τούτων, ὅτι οὔτε τοῖς σώμασιν οὔτε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ὁμόσιοί εἰσιν οἱ θεοί. τὸ μὲν γὰρ ὑπ᾽ ἄλλων μεταβάλλεσθαι, σώμασι πᾶσι προσήκει, τὸ δὲ ὑφ᾽ ἑαυτῶν, ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. εἰ οὖν ἐν νόμοις λέγοιντο τὴν αὐτοκίνητον κίνησιν τῶν μεταβαλλῶν οὖσαν τὴν πρωτίστην αἱ θεῖαι ψυχαὶ κινεῖσθαι, τὸν τρόπον τῆς μεταβολῆς ἐκεῖνον ἐροῦμεν μήτ᾽ ἐπὶ τὸ κρεῖττον εἶναι, μήτ᾽ ἐπὶ τὸ χεῖρον, ἀλλὰ μεταβατικὴν ζωὴν ἀπ᾽ ἄλλης νοήσεως ἐπ᾽ ἄλλην, τῆς αὐτῆς τελειότητος μενούσης. διὸ καὶ ἀμετάβλητόν τινες ἐκείνην μεταβολὴν καλοῦσιν, ὡς οὐκ ἐξισταμένην τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ, ἀλλ᾽ ἀεὶ ἐντελεχοῦσαν, ὅ φησιν Ἀριστοτέλης, περὶ τῆς οὐρανίας φορᾶς. ὁ δὲ παρὼν λόγος, ταύτας ἔλαβε τὰς ἀλλοιωτικὰς τοῦ κινουμένου μεταβολάς, ἀλλ᾽ οὐ τὰς μεταβατικάς, διὰ τὴν τῶν ἑπομένων ἐξέτασιν. ἔπειτα δὲ ὡς μαθησόμεθα διελέγξαι τοὺς λέγοντας μεταβάλλεσθαι τοὺς θεοὺς εἰς ἀνθρώπους, ἢ καὶ εἰς ἄλλο τι ζῶον, ἐν ταῖς εἰς ἀνθρώπους κοινωνίαις, καὶ ἐν ταῖς ἐπιφοιτήσεσιν. ἀλλοιοῦσθαι μὲν οὖν ἀδύνατον θεός, μεταβατικῶς δὲ ζῆν δυνατόν, ἀναλλοιώτου τῆς μεταβάσεως οὔσης, ὥσπερ καὶ τὰς ἐμφανεῖς ταύτας τὰς τοπικὰς μεταβάσεις, ἄνευ ἀλλοιώσεως ὑπομένειν φαμέν. αἱ δὲ ἅμα ἀλλοιώσεσι μεταβάσεις τῶν μερικῶν εἰσι ψυχῶν κατιουσῶν ἢ ἀνιουσῶν, ὡς καὶ σωμάτων τῶν ἐνύλων. ταῦτα μὲν οὖν, δείκνυσιν ἀμετάβλητον πάντα θεόν. λείπεται δὲ ἐκεῖνο κατιδεῖν, εἰ μὴ μεταβαλλὸν αὐτό, μήτε ὑφ᾽ ἑαυτοῦ, μήθ᾽ ὑφ᾽ ἄλλου, ἢ κατὰ τὸν τῶν γοήτων τρόπον ἡμᾶς ἐξαπατᾷ, φανταζόμενον οἷον οὐκ ἔστι. πάλιν οὖν ἀξίωμα προειλήφθω τοῦτο, ὅτι πᾶν τὸ ἐξαπατῶν, ἢ ἐν ἑαυτῷ ἔχον τὸ ψεῦδος, καὶ ἠπατημένον ἀπατᾷ ἕτερον, ἢ αὐτὸ μὲν οἶδεν τἀληθές. ἐξαπατᾷ δὲ διά τι εἰς ἄλλο ἐνεργείας, οὐ δυνάμενον ἄλλως, ἢ ἐχθρῶν κρατῆσαι, ἢ φίλους ἀνοήτους ὄντας, καὶ μὴ δυναμένους ὠφεληθῆναι διὰ τοῦ ἀληθοῦς εὐποιῆσαι. πότερον οὖν, ἔνδον ἔχουσι τὸ ψεῦδος οἱ θεοί, καὶ οὕτως ἀπατῶσι; ἀλλὰ πᾶν γὰρ τὸ τοιοῦτον ψεῦδος, καὶ ἀνθρώποις ἐχθρόν, καὶ θεοῖς. οὐδεὶς γὰρ ἂν οὕτως ἀπάτην ἔχειν ἐν ἑαυτῷ βούλοιτο. παντὶ γὰρ τὸ ἠπατῆσθαι ἀκούσιον. ἀλλ᾽ ἆρα οὐκ ἠπατημένοι, ἄλλους ἀπατῶσιν; ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῦτο δυνατόν. οὔτε γὰρ ἐχθρόν τι τοῖς θεοῖς ἐστιν, οὔτε φίλον ἀνοήτως διακείμενον. οὐδαμῶς ἄρα τοῖς θεοῖς ἀπατᾶν προσήκειν, οὔθ᾽ ὡς ἠπατημένοις, οὔθ᾽ ὡς φίλοις τῶν ἀπατωμένων, οὔθ᾽ ὡς ἐχθροῖς. οἱ μὲν οὖν τύποι τοιοῦτοι, καθ᾽ οὓς ἐθέλει τοὺς περὶ τῶν θεῶν διατιθέναι μύθους, ταῦτα τρία σώζοντας, ἀγαθὸν τὸ θεῖον, καὶ μόνων ἀγαθῶν αἴτιον, ἀμετάβλητον τὸ θεῖον, οὔθ᾽ ὑπ᾽ ἄλλου μεταβαλλόμενον, οὔθ᾽ ὑφ᾽ ἑαυτοῦ, ἀληθευτικὸν τὸ θεῖον, οὔτε διὰ τὸ ἀπατᾶσθαι ἀπατῶν, οὔτε δι᾽ αὐτὸ τὸ ἀπατᾶν. τούτων δὲ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος δεδειγμένων, πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ἀπορεῖται, πόθεν τὰ κακά. καὶ γὰρ εἴτε θεόθεν, ψευδὴς λόγος ὁ δεικνὺς μόνων ἀγαθῶν τὸ θεῖον αἴτιον, εἴτε ἀλλαχόθεν, εἰ μὲν ἐκεῖνο θεόθεν, πολλῷ μειζόνως τὸ θεῖον αἴτιον τῶν κακῶν. εἰ δὲ μὴ θεόθεν, αἱ ἀρχαί, πλείους μιᾶς, ἡ μὲν ἀγαθῶν, ἡ δὲ κακῶν. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, πῶς αἱ αὐτοφάνειαι γίγνονται τῶν θεῶν φαινομένων, τότε μὲν ἀτυπώτων φωτῶν, τότε δὲ τυπωμένων. μὴ γὰρ προσιέμενοι ταῦτα, τὴν ἱερατικὴν ἅπασαν ἀνατρέπομεν, καὶ τὰ ἔργα τῶν θεουργῶν, καὶ ἄνευ τούτων τὰς αὐτομάτους ἐπιφανείας τῶν θεῶν ἐν σχήμασιν ἄλλοτε ἄλλοις φανταζομένων. ἄπορον οὖν πῶς μήτε βλάπτον τι τὸ θεῖον ἐν διαφόροις αὐτοπτεῖται μορφαῖς. πρὸς δὲ τὸ τρίτον, πῶς χρησμοὶ δίδονται ψευδεῖς τῶν χρώντων μὴ ψευδομένων, ὧν τὰ χρηστήρια μεστὰ πάντα, καὶ πῶς οὐχὶ τοῦ ἀγαθοῦ περὶ τῆς ἀληθείας ὄντος, διὰ τὸ ἀγαθὸν οἱ θεοί, καὶ ψεύσονται ποτὲ καὶ ἀπατήσουσι τοὺς ἀναξίους τῆς ἀληθείας αὐτόθεν τυχεῖν. ταῦτα γὰρ ἄν τις διαπορήσειε πρὸς τοὺς εἰρημένους λόγους, καίτοι δι᾽ ἀναγκαίων ἀποδεδειγμένους. εἴρηται μὲν οὖν διὰ πλειόνων ἐν ἄλλοις περὶ τούτων, λεγέσθω δὲ καὶ νῦν συντόμως εἰ δοκεῖ. πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἀπορίαν, ὅτι τὸ κακὸν οὔτε θεόθεν, οὔτ᾽ ἀπ᾽ ἄλλης αἰτίας ἐστίν, ὡς προηγουμένης εἰς τὰ ὄντα τὴν πάροδον. οὐδὲ γὰρ ἢ κακῶν ἰδέαν εἰσανάγειν, ἢ τὴν ὕλην αἰτίαν αὐτῶν λέγειν δυνατόν. πάντα γὰρ τὰ εἴδη θεῖά τε ἐστὶ καὶ νοερά, καὶ οὐσιῶν, ἢ τῶν ἐν ταῖς οὐσίαις τελειοτήτων προέστηκεν. καὶ ἡ ὕλη παρῆκται θεόθεν ὡς ἀναγκαία τῷ κόσμῳ. καὶ οὔτε κακοποιός ἡ συντελοῦσα πρὸς τὴν γένεσιν τοῦ παντός, οὔτε ἀγαθὸν ἡ ἐσχάτη τῶν ὅλων, ἀλλ᾽ ἔχει τὴν τάξιν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις. πᾶν γὰρ τὸ ἕνεκά του τοιοῦτον. οὐδεμίαν οὖν, οὔτε εἰδητικὴν, οὔθ᾽ ὑλικὴν τῶν κακῶν αἰτίαν ὑποθετέον, οὔθ᾽ ὅλως μίαν ἀρχήν, ἀλλ᾽ ὡς αὐτὸς εἶπεν, μερικὰς καὶ διεσπαρμένας τὴν παρυπόστασιν αὐτοῖς προξενεῖν λεκτέον. μερικὰ μὲν οὖν ὅτι μηδὲν τῶν ὄντων, οἷον νοῦν ἢ ψυχὴν ἢ σῶμα, πολλὰ δέ, ὅτι μὴ ἕν.

μὴ ἐν. διόπερ καὶ αὐτός φησιν, ἀλλ' ἄττα αὐτῶν χρῆναι ζητεῖν τὰ αἴτια. παντὸς γὰρ εἰ σῶμά ἐστι, κακοῦ μετέχον ἐστί. ἐν τούτῳ διάφορα ἄττα τῶν ἀσυμμέτρως ἐχόντων πρὸς ἄλληλα ὑφίσταται νόσος, ἑκάστου κρατεῖν ἐθέλοντος. καὶ εἰ ψυχὴ διάφορα ζωῆς εἴδη καὶ ἐν ταύτῃ, καὶ ἐναντία πως ἐστίν, ὧν μαχομένων ἐκ τῶν ἑτέρων τοῖς ἑτέροις ἐνδύεταί τι κακόν, ἑκατέρου τὸ ἑαυτοῦ πράττοντος. ἔδει δὲ καὶ σῶμα εἶναι τοιοῦτον ἐκμαχόμενον, ἵν' ᾖ τι καὶ φθαρτόν, καὶ ὁ κόσμος τέλεος, ἐκ πάντων ὑποστάς, καὶ ψυχῶν ἐνταῦθα σύμμιξιν, ἵν' ᾖ μὴ λογικῶν ἄμοιρα τὰ τῇδε ζῷα. μὴ δ' αὖ λογικαὶ ζωαί, σώμασιν ἐμφύονται χωρὶς μεσότητος, καὶ ποιοῦσι καὶ πάσχουσι τὰ τῶν ἀλόγων, ὀρέγονται, αἰσθάνονται, φαντάζονται. τούτων γὰρ χρεία τοῖς θνητοῖς εἰ μέλλοι καὶ βραχύν τινα σώζεσθαι χρόνον. παρυφίσταται οὖν τὰ κακὰ ταῖς προηγουμέναις τῶν ὄντων ἐνεργείαις, καὶ οὐδὲ δι' ἄλλο τι ἢ τὸ ἀγαθόν, καὶ παρυπόστασιν αὐτοῖς εἰς δέον χρῆται τὸ πᾶν. καὶ ἀγαθύνεται, καὶ ταῦτα τῇ τῶν χρωμένων δυνάμει. διὸ καὶ οὐδὲν ἄκρατον κακόν, ἀλλ' ἴχνους ἀγαθοῦ μετείληχεν, καὶ τὸ κακὸν οὖν θεόθεν, ὡς ἀγαθόν πῃ, καὶ ταῦτα ὑπ' ἄλλων μερικῶν αἰτιῶν καὶ πλειόνων ἐπεισοδιῶδες γεγονὸς αὐτοῖς τοῖς πολλοῖς ἐκείνοις. πρὸς μὲν οὖν τὴν περὶ τῶν κακῶν ζήτησιν, τοσαῦτα φησὶν ὁ λόγος, ἀναιτίους αὐτῶν ἀποφαίνων τοὺς θεούς. πρὸς δὲ τὴν δευτέραν τὴν περὶ τῶν αὐτοφανειῶν λεκτέον, ὅτι τῶν θεῶν μενόντων ἀμεταβλήτων, καὶ μηδὲν προσλαμβανόντων, ἢ ἀποβαλλόντων αὐτῶν, φάσματα θεῖα προσβάλλεται, τὴν γένεσιν ἐν τῷ περὶ ἡμᾶς δεχόμενα τόπῳ. τῶν γὰρ ὁρώντων σώμασιν χρωμένων, καὶ τῶν θεῶν αὐτῶν ἀσωμάτων ὄντων, τὰ ἀπ' αὐτῶν προτεινόμενα θεάματα, τοῖς ἀπαξίοις, ἔχει μέν τι καὶ ἀπὸ τῶν προτεινόντων, ἔχει δέ τι καὶ τοῖς ὁρῶσι συγγενές. διὸ καὶ ὁρᾶται, καὶ οὐ πᾶσιν ὁρᾶται. καὶ γὰρ τοῖς ὁρῶσιν αὐτοῖς ὁρᾶται τοῖς αὐγοειδέσι τῶν ψυχῶν περιβλήμασι. καλυπτομένων γοῦν τῶν ὀμμάτων, ὁρᾶται πολλάκις. ὡς μὲν οὖν διαστατά, καὶ ἐν ἄλλῳ τοιούτῳ τῷ ἀέρι φανταζόμενα, συγγενῆ τοῖς ὁρῶσιν ὑφίσταται, ὡς δὲ θεῖον προβέβληκεν σαφῶς, καὶ ὡς δραστήρια, καὶ ὡς ἐνεικονιζόμενα τὰς τῶν θεῶν δυνάμεις διὰ τῶν ἐναργῶν συμβόλων αὐτῶν, ἐξήρηται τῶν προτεινόντων αὐτὰ κρειττόνων. διὸ καὶ τὰ ἄρρητα συνθήματα ἐκείνων ἀποτυποῦται, τὰ μὲν ἄλλην, τὰ δὲ ἄλλην μορφὴν προβεβλημένα. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ λόγια πρὸς τὸν θεουργὸν λέγοντα σαφῶς. ὅτι ἀσώματα μέν ἐστι τὰ θεῖα πάντα, σώματα δὲ ἐν αὐτοῖς ὑμῶν ἕνεκεν ἐνδέδεται, μὴ δυναμένων μετασχεῖν ἀσωμάτους τῶν σωμάτων, διὰ τὴν σωματικὴν εἰς ἣν ἐνέκεν † τρίσθη τε φύσιν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ φαίνεται, καὶ ἀφανῆ γίγνεται, κατὰ τὴν βούλησιν τῶν θεῶν. αὐτοὶ δὲ ἀφανεῖς εἰσι, μένοντες, οἷοί περ εἰσί, μήτε τι προσλαμβάνοντες αὐτῶν φασμάτων τούτων, μήτε ἀλλοιούμενοι. καθάπερ οὐδὲ τὰ εἴδη τὰ οὐράνια, ἢ σωματοειδῆ γίγνεται, ἢ σύνθετα, ἢ μεμορφωμένα τῶν ὑφισταμένων, κατ' αὐτὰ τοιούτων ὑφισταμένων, ἐκ μὴ τοιούτων ἐκείνων ὄντων. πᾶς οὖν θεὸς ἀμόρφωτος, κἂν αὐτοπτῆται μορφωτικῶς. οὐ γὰρ ἐν αὐτῷ ἡ μορφή, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ, μὴ δυναμένου τοῦ αὐτοπτοῦντος, ἀμορφώτως ἰδεῖν τὸν ἀμόρφωτον, ἀλλ' ὁρῶντος τὴν αὐτοῦ φύσιν μορφωτικῶς. τοσαῦτα καὶ πρὸς τὴν δευτέραν εἰρήσθω ζήτησιν. πρὸς δὲ τὴν τρίτην ἀπαντητέον, ὡς ἄρα τὸ ψεῦδος, οὐκ ἐν τοῖς χρῶσιν ἐστίν, ἀλλ' ἐν τοῖς ὑποδεχομένοις τὰς χρησμῳδίας ἐν ἅπασι τοῖς μαντείοις. τοῦ μὲν χρῶντος, οὔτε ἀπατωμένου, οὔτε ἀπατῶντος, τῶν δὲ χρωμένων, διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀνεπιτηδειότητα καὶ ἀσθένειαν, ἀλλοτρίως δεχομένων τὴν χρησμῳδίαν, καὶ οὐδὲ τούτου γιγνομένου παρὰ τὴν βούλησιν τῶν χρώντων. ἀξίους γὰρ ὄντας τοὺς χρωμένους, ἐθέλουσιν ὧν εἰσιν ἄξιοι μόνον τυγχάνειν. ἔστι δὲ οἷς τὸ μὲν ἀληθὲς παρ' αὐτοῖς καθαρῶς ἱδρυμένον, οὐ προσήκει γνῶναι. διὰ δὲ τοῦ ψεύδους εἰς αὐτοὺς ἥκοντος, καὶ ἐν αὐτοῖς ὑποστάντος παθεῖν, ὅσα προσήκει. οὔτε οὖν ἀγνοοῦσιν τὴν ἀλήθειαν, οὔτε ἀφανίζουσιν. οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς, ἀλλ' ἀφανιζομένη διὰ τοὺς μετέχοντας, εἰς ὠφέλειαν χρῶνται τῶν τὴν ἀλήθειαν ἀφανιζόντων. τίς δὲ ἡ ἀνεπιτηδειότης δι' ἣν τῆς ἀληθείας ἐνδέχεται μὴ τυγχάνειν ὡς ἔσται καλῶς, † οὐκ ἔστι παραπρέποντας αὐτὴν τοὺς ὑποδεχομένους, εἴρηται διὰ πλειόνων ἐν τοῖς εἰς τὰ λόγια γεγραμμένοις, καὶ τῆς ἐν τοῖς μαντικοῖς ἱστορίας μαρτυρούσης ἡμῖν, ὅταν λέγωσιν, ἢ διὰ τὸν τόπον, ἢ διὰ τὸν καιρόν, ἢ διὰ τὸν τρόπον τῆς τῶν χρησμῶν ἐκδόσεως, ἢ διά τινα ἄλλην πλημμέλειαν, παρυφίστασθαι τὸ ψεῦδος ἐν τοῖς χρηστηρίοις. καὶ γὰρ παρὰ τὰς ἐρωτήσεις οὐκ ὀρθῶς γινομένας μὴ ὅτι γε παρὰ τὰς ἄλλας τὰς κυριωτέρας αἰτίας δυνατὸν τοῦτο συμβαίνειν κάτωθεν τῶν αἰτίων ὄντων. αὐτῶν δὲ τῶν θεῶν ἄνωθεν τὴν ἀλήθειαν ἀεὶ προτεινόντων τοῖς δυναμένοις αὐτῆς τυγχάνειν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις ἔτυχεν διαίτης μετρίας, δέδεικται δὲ ἐκ τούτων πάντων, ὅτι δύο τῶν νόμων ὄντων τῶν θεολογικῶν, καὶ τοῦ δευτέρου διπλοῦ, τρεῖς οἱ τύποι πάντες εἰσίν, καὶ ὁ μὲν τὸ ἀγαθουργὸν μόνως ἀπονέμειν ἀξιοῖ τοῖς θεοῖς, ὁ δὲ τὸ ἀμετάβλητον παντελῶς. καὶ γὰρ ὑφ' ἑαυτῶν καὶ ὑπ' ἄλλων. ὁ δὲ τὸ ἀληθευτικόν, ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐνεργείαις. καὶ ταῦτα συμβαίνει τοῖς ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν νόμων τρισὶν ὡς εἴπομεν, τῇ ἀγαθότητι, τῇ δυνάμει, τῇ γνώσει. προσθέντος δὲ τοῦ Πλάτωνος ἐν τοῖς περὶ τῆς ἀληθείας, ὅτι πάντῃ ἀψευδές, οὐ μόνον τὸ θεῖον, ἀλλὰ καὶ τὸ δαιμόνιον, δεῖ λαβεῖν ἀπὸ ταύτης τῆς προσθήκης, ὅτι τὸ ὡς ἀληθῶς δαιμόνιον πάντῃ, οὐ τὸ κατὰ σχέσιν, ὃ καὶ μεταβολὰς ὑπομένει παντοίας, καὶ ἀπατᾷ τούτους οἷς ἂν γένηται φίλον. πᾶν δὲ τὸ κατ' οὐσίαν δαιμόνιον λογικὸν μὲν ὂν πάντως ἀληθευτικόν ἐστιν. ἄλογον δὲ ὂν ἄδεκτον καὶ ἀληθείας καὶ ψεύδους. διὸ καὶ ὁ Πλάτων, οὐκ

εἶπεν ἀληθευτικὸν πᾶν τὸ δαιμόνιον καὶ θεῖον, ἀλλ' ὅτι ἀψευδὲς πᾶν. ἄδεκτον γὰρ [redacted] ψεύδους. ἀλλὰ τὸ μὲν, ὡς πέφυκὸς ἀληθεύειν μόνως, τὸ δὲ, ὡς μήτε ἀληθεῦον, μήτε ψευδόμενον. ὅθεν οὖν ἀπατητικὸν γένος ὃ ἱστορεῖται ἢ τὰς χρησμῳδίας ὑποδυόμενον, ἢ ταῖς κλήσεσιν ὑπακοῦον, ἢ καὶ ἐκ ταυτομάτου τισὶ συγγινόμενον, τῶν κατὰ σχέσιν ἐστὶ δαιμόνων. εἰ δέ τινες ὑπὸ δαιμόνων ἀπατῶνται τῶν ὄντως δαιμόνων, δι' ἑαυτοὺς ἀπατῶνται, καὶ οὐ δι' ἐκείνους, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν θεῶν ἐλέγομεν. κοινὸς γὰρ εἴρηται λόγος, ἐπί τε θεῶν παρὰ Πλάτωνι, καὶ δαιμόνων τῆς ἀψευδείας.

ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ΠΟΙΗΤΙΚΗ͂Σ, ΚΑῚ ΤΩ͂Ν ὙΠ' αὐτῆς εἰδῶν, καὶ τῆς ἀρίστης ἁρμονίας καὶ ῥυθμοῦ, τὰ Πλάτωνι δοκοῦντα.

ΠΡΩΤΟΝ εἰπεῖν χρὴ καὶ διαπορῆσαι περὶ τῆς αἰτίας, δι' ἣν οὐκ ἀποδέχεται τὴν
ποιητικὴν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ ἐξοικίζει τῆς ὀρθῆς πολιτείας, εἰ καὶ μύρον αὐτῆς κατα-
χέας, ὡς τῶν ἐν τοῖς ἁγιωτάτοις ἱεροῖς ἀγαλμάτων θέμις, καὶ ὡς ἱερὰν στέψας αὐτήν,
ὥσπερ καὶ ἐκεῖνα στέφειν ἦν νόμος. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο ζητήσεως ἄξιον, εἰ μέν τοι θεῖον
ἔχει κατ' αὐτήν, πῶς ἐκβάλλεται τῆς θείας πολιτείας, εἰ δὲ μηδέν, πῶς τιμᾶται, ταῖς
2 τῶν θεῶν τιμαῖς. δεύτερον, τί δή ποτε μάλιστα τὴν τραγῳδίαν, καὶ τὴν κωμικὴν
οὐ παραδέχεται, καὶ ταῦτα συντελούσας πρὸς ἀφοσίωσιν τῶν παθῶν, ἃ μήτε παντάπασιν ἀποκλί-
νειν δυνατὸν, μήτε ἐμπιπλάναι πάλιν, ἀσφαλές. δεόμενα δέ τινος ἐν καιρῷ κινήσεως ἣν ἐν ταῖς του-
3 των ἀκροάσεσιν ἐκπληρουμένην ἀνενοχλήτους ἡμᾶς ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ λοιπῷ χρόνῳ ποιεῖν. τρίτον πῶς
ἐν συμποσίῳ μὲν ἠνάγκαζεν τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης εἶναι κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ἐργάζεσθαι τοὺς ἀμφὶ Ἀ-
γάθωνα, καὶ Ἀριστοφάνην συνομολογεῖν, ἐν πολιτείᾳ δὲ, οὐκ ἐθέλει τὸν αὐτὸν εἶναι τούτων δημιουργόν, καὶ
4 ταῦτα ἐγγύτατα οὐσῶν, οὐδέ γε ὑποκριτὴν ἀμφοτέρων, οὐχ ὅτι μιμητὴν τὸν αὐτόν. τέταρτον, τί δή
ποτε τὰς ἁρμονίας οὔ φησιν εἰδέναι τὰς συμποτικὰς αἵτινές εἰσι, καὶ τὰς θρηνώδεις, οὐδὲ ἃς ὁ προσ-
διαλεγόμενος ὡς ἀμείνους τῶν ἄλλων προτείνει, καὶ πρὸς παιδείας ἀξιοχρεωτέρας. καί τοι περί γε τῶν ῥυ-
θμῶν εἰδέναι τι προσποιούμενος ἀπὸ τῆς Δάμωνος ὑφηγήσεως ὁ Σωκράτης, καὶ ὀνομάζων οὓς ἐκεῖνος παρε-
5 δίδου ῥυθμούς. πέμπτον τίς ἡ ὄντως κατ' αὐτὸν μουσική, καὶ τίνες αἱ δεύτεραι καὶ τρίται μουσικαί. δο-
κεῖ γοῦν ἄλλα ἀλλαχοῦ περὶ τούτων λέγειν, καὶ δὴ τὴν ποιητικὴν τοτὲ μὲν μουσικήν τινα τίθεσθαι, τοτὲ
6 δὲ διοικίζειν ἀπὸ τῆς μουσικῆς. ἕκτον, ποῖον ἐγκρίνει τῶν ἁρμονιῶν γένος, ὡς παιδείας χρήσιμον, ὃ δεῖ
μεταχειρίζεσθαι τοὺς παρ' αὐτῷ ποιητάς, καί τοι τῶν ῥυθμικῶν εἰδῶν ἐκλέγεται. δοκεῖ γὰρ ἀδιόριστα
7 ταῦτα ἀφεῖσθαι. καί τοι δεόμενα ὁρισμοῦ μάλιστα τοῖς περὶ παιδείας διαλεγομένοις. ἕβδομον, τίνα ἁ-
μαρτήματα εἶναι τῶν κατ' αὐτὸν φησὶν ποιητῶν, καὶ διὰ ποίας αἰτίας, μή ποτε αὖ τὰς μούσας αὐτὰς
ἁμαρτεῖν. διὰ γὰρ τούτων γνωσθέντων εὑρήσομεν, ὅπως ἄριστος ἦν κριτὴς ποιητικῆς, ἀλλ' οὐχ ὥς τινες
8 ᾠήθησαν τῶν ἔμπροσθεν, φαῦλος διὰ τὸν ἐν Τιμαίῳ περὶ τῶν Σόλωνος ποιημάτων ἔπαινον. ὄγδοον,
τίς ὁ κατὰ Πλάτωνα ποιητὴς ἄριστος, καὶ ἐκ ποίων τῶν τε πρακτικῶν καὶ τῶν λεκτικῶν χαρακτηριζόμενος
πλεονεκτημάτων. δεῖ γὰρ εἶναί τινα πάντως κατορθούμενον, πρὸς ὃν ἀποβλέποντες, κρίνειν οἰόμεθα
9 χρῆναι τὴν ποιητικήν. ἔνατον, τί τέλος ἐστὶ κατ' αὐτὸν τῆς ὀρθῆς ποιητικῆς. δεῖ γὰρ τὴν ὀρθότητα παν-
τὸς, εἴς τι τέλος ἀναφέρεσθαι, καὶ δι' ἐκεῖνο ἢ ἁμαρτανόμενον, ἢ κατορθούμενον ποιεῖν τὸ ὀρθὸν καὶ διάστρο-
1 φον ἑκάστου τῶν ἐπιτηδευμάτων. δέκατον, τίς ὁ ἐν τῷ παντὶ ποιητὴς, εἰς ὃν βλέπων καὶ ὁ τῇδε ποι-
ητὴς τεύξεται τοῦ οἰκείου τέλους. οὐ γάρ ἐστιν οὐδὲν τῶν ὡς ἀληθῶς ἀγαθῶν, ὃ μὴ πολλῷ πρότερόν ἐστιν ἐν τοῖς ὅλοις ἢ τοῖς μέρεσιν. ἄνωθεν οὖν ἀρξάμενοι λέγωμεν, δι' ἣν αἰτίαν τὴν ποιητικὴν, καὶ ταῦτα εὐδοκιμοῦσαν ὡς παιδευτικὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις, οὐκ ἀποδέχεται, τῆς παιδείας τοὺς τύπους αὐτῆς παραδιδούς. ἔοικεν γὰρ μιμητικῆς ἁπάσης οὔσης τῆς τῶν ποιημάτων πραγματείας συνιδεῖν ὅτι δύο ταῦτα πλημμελοῦσιν ἐν ταῖς μιμήσεσι τό τε μὲν ἀνομοίως μιμούμενοι τὰ πράγματα, περὶ ὧν ποιοῦνται τοὺς λόγους, τό τε δὲ ὁμοίως μὲν ποικίλων δὲ ὄντων μιμηταί, ποικίλας παρεχόμενοι τὰς μιμήσεις εἰκότως. ὅταν μὲν οὖν τὰ τῶν θεῶν ἢ τὰ τῶν ἡρώων μιμῶνται, λανθάνειν αὐτοὺς ἀνομοίως μιμουμένους δι' ἐμπαθῶν ὀνομάτων, καὶ ἤτοι παρὰ φύσιν ὄντων, ἢ παρὰ θεσμὸν ἐπιχειροῦντάς τι λέγειν περὶ αὐτῶν. εἴτε ἐν μύθων πλάσμασιν, εἴτε ἄνευ μύθων. ἐξομοιοῦντας μὲν τὰ ἡρωϊκὰ τοῖς ἀνθρώποις ἤθεσι, καὶ καθέλκοντας εἰς τὰ αὐτὰ τῷ λόγῳ πάθη, φιλοχρηματίαν, ἀνελευθερίαν, ἀλαζονίαν, ἀκολασίαν. εἶναι δὲ ταῦτα τῶν ἡρώων ἀνάξια πάντως, οὓς θεῶν παῖδας ὑπειλήφαμεν. παραπετάσμασι δὲ χρωμένους ὀνόμασιν αἰσχροῖς, ἐπὶ τῶν θεῶν τῆς περὶ αὐτῶν ἀληθείας, ὧν οὐ ῥᾴδιον τοῖς ἀκούουσιν, ἄλλως τε καὶ νέοις οὖσι γενέσθαι κριταῖς. ταῦτα δὲ ἀμφότερα δηλοῦν τὴν ἀνόμοιον μίμησιν, τῶν μὲν αὐτόθεν οὐκ ἐφαρμοζόντων, οἷς μιμοῦνται, τῶν δὲ οὐκ αὐτόθεν ἐφαρμοζόντων διὰ τὸ κατὰ τὸ πρόσχημα τῆς μυθοποιΐας φαινομένην ἀτοπίαν. δεῖ γὰρ τὸν μιμητὴν καὶ τὰς ἐννοίας οἰκείας παρέχεσθαι τοῖς πράγμασιν, εἰκόνας ἐκείνων εἶναι βουλο-

μένας, καὶ

μένας καὶ τὰ ὀνόματα πρέποντα ταῖς ἐννοίαις ἐκλέγεσθαι. διὸ καὶ περὶ μὲν τῆς τῶν μύθων τῶν θείων ποιήσεως εἰώθει λέγειν συχνόν, ὅτι καλῶς ψεύδεται. ψεῦδος ἐκεῖνο καλὸν ὀνομάζων ὅπερ ἂν ᾖ, δι᾽ ὀνομάτων καλῶν, ἀποκρύπτων τὴν ἀλήθειαν. περὶ δὲ τῆς τῶν ἡρωϊκῶν πραγμάτων μιμήσεως, οὐχ ὅτι οὐ καλῶς ψεύδεται τοιούτους εἶναι τοὺς ἥρωας δεικνῦσα οἵους τοὺς ἀνθρώπους. ὅπου μὲν οὖν δέον τἀληθῆ λέγειν ψεύδεσθαι, διὰ τὴν ἀνοικειότητα τῶν παθῶν, ἅπερ ἐπὶ τοὺς ἥρωας ἀναπέμπουσιν. ὅπου δὲ ψεύδεσθαι δέον μὴ καλῶς ψεύδεσθαι, διὰ τὴν ἀνοικειότητα τῶν ὀνομάτων, ὧν ἐν ταῖς θεομυθίαις παραλαμβάνουσι πρὸς τοὺς θεούς. αἴτιον δὲ εἶναι τούτων, ὅπερ αὐτὸς ἐν Τιμαίῳ λέγει σαφῶς, ὅτι τὸ μιμητικὸν ἔθνος οἷς ἂν ἐντραφῇ, αὐτὰ μιμεῖσθαι δύναται μάλιστα. τὸ δὲ ἐκτὸς τῆς τροφῆς ἑκάστοις γιγνόμενον, χαλεπὸν μὲν ἔργοις μιμεῖσθαι γίγνεται, χαλεπώτερον δὲ λόγοις. οὐκοῦν, οὔτε ἔργα πρέποντα τοῖς ἥρωσιν ἀποδιδόναι δύνανται, καὶ διὰ τούτων μιμεῖσθαι τὴν ἐκείνων ζωήν, τὰ μὲν ἀνδρικῶς, τὰ δὲ σωφρονητικῶς ἐνεργοῦσαν. οὔτε λόγους οὓς ἂν ἐκεῖνοι φθέγξαντο, ἢ ἐν πολέμοις ἀναστρεφόμενοί τισιν, ἢ ἐν εἰρήναις, ἢ πρὸς θεούς, ἢ πρὸς ἀνθρώπους, ἀλλ᾽ οὓς οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἢ βλασφημούντων εἰς θεούς, ἢ ἀπαυθαδιζόμενοι, ἢ κολακευόντων ἀνθρώπους ἢ ὑβριζόντων. διὰ δὲ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καὶ περὶ θεοὺς πλημμελοῦσιν, ἀπὸ τῶν συνήθων αὐτοῖς ὀνομάτων λαμβανόντων, καὶ οἷς ἀνετράφησαν ὅσα πρὸς τὴν κρύψιν οἴονται συντελεῖν τὰς τῶν θεῶν κλοπάς, ἁρπαγάς, πλάνας, μοιχείας, πολέμους, ἐπιβουλάς. πολλοῦ δέοντος ἐκεῖνα τὰ ὀνόματα τοῖς πράγμασι τιθέναι περὶ ὧν λέγουσιν, ὅσα τῶν εὖ τραφέντων ἐστίν, καὶ ἐν ταῖς ὀρθαῖς ἄνω καὶ κάτω θρυλλεῖται πολιτείαις, οἷον, θέμιν, δίκην, νόμον, ὠφέλειαν, αἰδῶ, πάντα τὰ τοιαῦτα σύντροφα τοῖς εὖ πολιτευομένοις ὄντα. τὰ γοῦν αἰσχρὰ καὶ ἄθεσμα, οὐδὲ προσφέρεσθαι τούτοις ἀνεκτόν. οὐ γὰρ ἡγοῦνται χρῆναι μολύνειν τὴν γλῶτταν ὄργανον οὖσαν τῆς θεῶν ὑμνῳδίας, καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς συνουσίας, διὰ τῆς τούτων φθέγξεως. τὴν μὲν οὖν ἀνόμοιον μίμησιν, διπλῆν οὖσαν παρὰ τοῖς ποιηταῖς, διὰ ταῦτα ἐπερράπισεν ὅμοιον ταύτην πράττουσιν, ὡς εἰ ζωγράφος Ἀχιλλέως μιμεῖσθαι προθέμενος, Θερσίτην γράφειν, ἢ Ἀχιλλέα μέν, οὐ φυλάττοντα δὲ τὴν ἀνδρικὴν ζωήν, ὅπερ ἐν νόμοις ἐκάλεσεν, τὸ εὖ μετὰ τῆς ὀρθότητος. τὴν δὲ ὁμοίαν μίμησιν ἐκάκισε τὴν παρὰ τοῖς ποιηταῖς καθ᾽ ἕτερον τρόπον διὰ τὴν τῶν παντοίων παθῶν καὶ εἰδῶν ζωτικὴν ὁμοίωσιν. ὡσαύτως μιμουμένην δειλούς, ἀκολάστους, ἀνοήτους, ὡς ἀνδρείους, σώφρονας, ἔμφρονας. ταύτην γὰρ τὴν ποικιλίαν παντάπασιν ἀνεπιτήδειον εἶναι πρὸς τὴν παιδείαν, τυποῦν τὰ εἴδη τῶν παιδευομένων, ἐν μόνοις τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις τε καὶ λόγοις σπουδάζουσαν. φύσει γὰρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν χαίρειν τοῖς μιμήμασι, διὸ καὶ φυλόμυθοι πάντων ἐσμέν, καὶ παίδων ὄντων, ἐὰν συνεθιζώμεθα συχνοῖς μιμήμασι παντοδαποῖς, ἐξομοιούμεθα μὲν αὐτοῖς, διὰ τὸ προσπάσχειν, γιγνόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς τοιοῦτοί τινες, καὶ ἀποβαίνομεν τὰ ἤθη ποικίλοι διὰ τὸ χαίρειν τοῖς ποικίλοις ὑπὸ τῶν ποικίλων πλαττόμενοι μιμημάτων. αἴτιον δὲ πάλιν τοῦ τὴν ποιητικὴν τῶν ποικίλων ἠθῶν μᾶλλον εἶναι ποιητικήν, ἢ τῶν ἁπλῶν, ταὐτὸν ὃ καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν ἐν Τιμαίῳ γεγραμμένον, τὸ μιμητικὸν ἔθνος ταῦτα μιμεῖσθαι ῥᾷον, οἷς ἂν ἐντραφῇ. τοὺς οὖν ποιητὰς τοιούτοις συντρόφους ὄντας ἀνθρώποις ποικίλοις καὶ παντοδαποῖς, ἀπᾴδειν τῆς τῶν ἁπλῶν καὶ ἀπλάστων μιμήσεως. καὶ τὰ ποιήματα παρέχεσθαι τοιαῦτα, τοιούτους ἄλλους δυνάμενα ποιεῖν, τοὺς σπουδάζοντας περὶ αὐτά. τοιγαροῦν εὑρήσομεν, καὶ τῶν νῦν ἀνθρώπων τοὺς μάλιστα ζηλωτὰς αὐτῶν, μάλιστα τὸ ἦθος ποικίλους. ἔχει γοῦν λόγον πανταχοῦ τὸ θαυμαζόμενον ὁμοιοῦσθαι πρὸς τὸ θαυμαζόμενον, καὶ πᾶν τὸ ἡδόμενον συμφύεσθαι πρὸς τὸ ἥδιστον. τοῖς τοίνυν παιδευτικοῖς τῶν νέων μάλιστα νόμοις, φυλακτέον τὴν τοιαύτην ποιητικήν, ὡς ἡδεῖαν μὲν οὖσαν παισίν, οὐ μέντοι καὶ πρὸς ἀρετὴν ὠφέλιμον, ἀλλ᾽ ὅσωπερ ἡδεῖα μᾶλλον, τοσούτῳ βλαβερὰν οὖσαν μᾶλλον. καὶ μοῦσαν ἐκλεκτέον τὴν αὐστηροτάτην μέν, εὐθὺ δὲ τῆς ἀρετῆς ἄγουσαν. οὐδὲ γὰρ ἰατρικὴν θαυμάζομεν, τὴν ἥδουσαν, ἀλλὰ τὴν ὑγιάζουσαν. ἔστι δὲ καὶ ἡ παιδεία τῶν ψυχῶν ἰατρική, τὴν ἀνωμαλίαν ἐξορθοῦσα, καὶ τὴν διαστροφὴν τῶν ἐν αὐτοῖς παθῶν, ὥστε καὶ ταύτην ἐκλέγεσθαι δεῖ, καὶ ποιήματα καὶ ἐπιτηδεύματα πάντα, πρὸς τὴν τῶν νέων ἀγωγήν. οὐχ ὅσα πρέπει τὴν νεότητα, βλάπτοντα, ἀλλ᾽ ὅσα κοσμεῖ, κἂν ᾖ δυσκολώτερα. δύο τοίνυν ἵνα συλλαβόντες εἴπωμεν αἴτια τοῦ μὴ εἶναι παραδεκτέον τὴν ποιητικήν, εἰς παιδείαν ὀρθήν. οἷς μὲν ἀληθῶς μιμεῖται. ταῦτα δέ ἐστι τὰ ἀνθρωπικά, τὸ ποικίλον τῆς μιμήσεως. ἐν οἷς δὲ ψευδῶς μιμεῖται, τὸ ἀπᾷδον τῆς μιμήσεως, καὶ τοῦτο διττόν. ἢ ἐν τοῖς ὀνόμασι μόνον, ἢ ἐν τοῖς πράγμασιν, ὡς ἐδείκνυμεν. ἐπεὶ δὲ ὅλως τὴν ποιητικὴν ἱερὰν εἶναι τῶν μουσῶν ἅπαντες ὑπειλήφαμεν, καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς ἀνθρώπους παρελθεῖν κατὰ τὴν ἐκείνων ἐπίπνοιαν, εἰκότως δή που καὶ τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας ἐκπέμπων αὐτὴν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, οὐκ οἴεται δεῖν ἀτιμάσας ἐκπέμπειν, ἀλλ᾽ ὡς ἱερὰν μουσῶν ταῖς ὁμοίαις τιμαῖς τῶν ἀγαλμάτων, τιμήσας μύρῳ καὶ στέμματι. μὴ γὰρ δὴ τοῦτο οἰηθῶμεν, ὅτι καὶ τὴν τοιαύτην ποιητικήν, καὶ εἰ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ τυγχάνει προσήκουσα μηδέν, πρὸς πᾶσαν ζωὴν ἀνάρμοστον εἶναι θήσεται καὶ βλαβεράν, ἀλλ᾽ εἶναί τινας, οἳ καὶ ἀπὸ τῶν ταύτης ὄναιντο ἂν λόγων. ὡς γοῦν αὐτός φησι καὶ τὴν ψευδῶς τὰ θεῖα μεμιμημένην, ἐν μέσοις ἱεροῖς χώραν ἔχειν, ἐν οἷς καὶ τὰ συμβολικῶς λεγόμενα, πρέποντα φαίνεται τῇ συμπάσῃ θεραπείᾳ τῶν θείων, καὶ ἡ τούτων ἀκρόασις συντελεῖ πρὸς τὴν ὅλην ἱερατικὴν

αὐτῆς τῆς ζωῆς τῶν ἀκουόντων ἐνιδρυθείσης τοῖς θεοῖς, καὶ ἀσφαλῶς ἤδη τῶν τοιούτων ἀκουούσης τῶν τοιούτων λόγων, δι' ὧν ἐπανάγεται, καὶ τὰ τελευταῖα τῶν πνευμάτων καὶ θέλξαντα τοῖς τοιοῖσδε συμβόλοις, ἀκόλουθον προξενεῖ παρ' ἐκείνων πρὸς ἡμᾶς προϊέναι τὴν θείαν ἐπίπνοιαν, οἷον ἀπολαυόντων οἷς χαίρουσιν ὀνόμασιν ἢ πράγμασιν, οὕτω δὴ καὶ τὴν τῶν ποικίλων μιμητικὴν ἠθῶν εὕροιμεν ἄν που τισὶν ὠφέλιμον, οἷς τὸ μὴ ποικίλον τοῦ ποικίλου βλαβερώτερον. διὸ δὴ πρὸς τὴν τυραννικὴν ἅπασαν πολιτείαν εἶναι χρήσιμον, οὐκ ἐῶσαν ἐνὶ χαίρειν τῷ χειρίστῳ τῆς ζωῆς εἴδει μόνον, ἀλλ' ἐπισάγουσαν τὴν ἐκ τῆς τῶν παντοδαπῶν ἠθῶν μιμήσεως ἀγωγήν, πρὸς τὴν ὁμοῦ καὶ τὰ ἀμείνω καὶ τὰ χείρω περιπτυσσομένην ἐπιτηδεύματα. καὶ γὰρ ἔοικεν ὡς τῷ βασιλικῷ καὶ θείῳ τῆς πολιτείας εἰδέναι τοῦτο εἶναι τὸ ποικίλον βλαβερόν, οὕτω τῷ ἐσχάτῳ καὶ τυραννικῷ ὠφέλιμον. διττὸν οὖν τὸ ἁπλοῦν, ἢ τὸ κρεῖττον, ἢ τὸ χεῖρον τοῦ ποικίλου, καὶ τὸ μὲν βλάπτοιτο ἂν ὑπὸ τοῦ ποικίλου προσχρώμενον χεῖρον γιγνόμενον, ὡς τοῦ χείρονος ἀναπιμπλάμενον, τὸ δὲ ὠφελοῖτ' ἂν κρεῖττον γιγνόμενον, ὡς τοῦ κρείττονος ἀπολαῦον. εἰ δ' οὖν καὶ ἄλλαις ἐστὶ πολιτείαις τισὶν ἡ ποιητικὴ χρήσιμος, ὡς μὲν τῇ πρωτίστῃ μὴ προσᾴδουσαν, ἀποπεμπτέον, ὡς δὲ μουσῶν ἄγαλμα οὖσαν, τιμητέον. ἐπεὶ καὶ πᾶσαν τέχνην ἱερὰν εἶναι θείου τινὸς φαμέν, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο τοὺς παρ' ἡμῖν φύλακας τεχνικοὺς ἐθελήσομεν ἀποτελεῖν, ἓν ἐπιτήδευμα μόνον ἔχοντας τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν. τὰς μὲν οὖν τέχνας εἰς τὴν κάτω πόλιν ἀπέπεμψεν, τὴν δὲ ποιητικήν, εἰς ἄλλην εἰκότως. αἱ μὲν γὰρ ὀργανικὴν παρέχονται τῷ πολεμικῷ, καὶ τοῖς ἄρχουσι χρείαν, ὡς ὑποτετάχθαι καὶ μὴ ἀμφισβητεῖν τὴν ἑαυτῶν φυλαττούσας τάξιν πρὸς τοὺς τῆς πόλεως σωτῆρας. τὴν δὲ ποιητικὴν φρονήματος οὖσαν ἀνάπλεων καὶ παιδεύειν ἐπαγγελλομένην, οὐκ ἔστι συγκαταλέγειν ταῖς τέχναις, μὴ λάθωμεν ἐπιτειχίσματα κατασκευάζοντες πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἐκ τῆς κάτω πόλεως, καὶ τρέφοντες ἐπιτήδευμα, πρὸς τὴν τῶν φυλάκων ἐπιτήδευσιν ἐναντιώτατον. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τῶν προβλημάτων ταῦτα διαθήσομεν. τὸ δὲ δεύτερον, τοῦτο δ' ἦν τὸ τὴν τραγῳδίαν ἐκβάλλεσθαι καὶ κωμῳδίαν ἀτόπως, εἴπερ διὰ τούτων δυνατὸν ἐμμέτρως ἀποπιμπλάναι τὰ πάθη, καὶ ἀποπλήσαντα ἐνεργὰ πρὸς τὴν παιδείαν ἔχειν, τὸ πεπονηκὸς αὐτῶν θεραπεύσαντες. τοῦτο δ' οὖν πολλὴν καὶ τῷ Ἀριστοτέλει παρασχὸν αἰτιάσεως ἀφορμήν, καὶ τοῖς ὑπὲρ τῆς ποιήσεως τούτων ἀγωνισταῖς τῶν πρὸς Πλάτωνα λόγων, οὑτωσί πως ἡμεῖς ἑπόμενοι τοῖς ἔμπροσθεν διαλύσομεν. πᾶν τὸ μιμητικὸν τῶν παντοδαπῶν ἠθῶν, διὰ μὲν τὴν μίμησιν ῥᾳδίως εἰσδυόμενον, εἰς τὰς τῶν ἀκουόντων διανοίας, διὰ τὴν ποικιλίαν βλαβερὸν αὐτοῖς γιγνόμενον. ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν ᾖ τὰ μιμητά, ἀνάγκη τοιαῦτα γίγνεσθαι τὰ προσπάσχοντα τοῖς μιμήμασιν, ἀλλοτριώτατον οὖσι πρὸς τὴν εἰς ἀρετὴν τῶν νέων ἀγωγήν. ἁπλοῦν γὰρ ἡ ἀρετή, καὶ αὐτῷ τῷ θεῷ μάλιστα προσεοικός. ᾧ φαμὲν διαφερόντως προσήκειν τὸ ἕν. τὸν οὖν ὑπὸ τοιούτῳ παραπλήσιον γενησόμενον, φεύγειν δὴ τὴν ἐναντίαν τῇ ἁπλότητι ζωήν, ὥστε ἁπάσης αὐτῶν δεήσει καθαρεύειν ποικιλίας. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τῶν εἰς ταύτην καθελκόντων πάντων, ὅτι μάλιστα πορρωτάτω νέον ὄντα, καὶ διὰ τὴν νεότητα ῥᾳδίως πλαττόμενον ἐπιτηδευμάτων ἐφεστάναι. δῆλον οὖν ὅτι καὶ τὴν τραγῳδίαν, καὶ τὴν κωμῳδίαν παντοίων οὔσας μιμητικὰς ἠθῶν, καὶ μεθ' ἡδονῶν προσπιπτούσας τοῖς ἀκούουσι, διευλαβηθησόμεθα, μὴ τὸ ἐπαγωγὸν αὐτῶν, εἰς συμπάθειαν τὸ ἀγώγιμον ἑλκύσαν, τὴν τῶν παίδων ζωὴν ἀναπλήσῃ τῶν ἐκ τῆς μιμήσεως κακῶν, καὶ ἀντὶ τῆς πρὸς τὰ πάθη μετρίας ἀφοσιώσεως ἕξιν πονηρὰν ἐντήκωσι ταῖς ψυχαῖς καὶ δυσέκπιπτον, τὸ ἓν καὶ τὸ ἁπλοῦν ἀφανίσασαν, τὰ δ' ἐναντία τούτων ἐκμαξαμένην ἀπὸ τῆς πρὸς τὰ παντοῖα μιμήματα φιλίας. ἐπεὶ καὶ διαφερόντως αἱ ποιήσεις αὗται πρὸς ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς ἀποτείνονται τὸ μάλιστα τοῖς πάθεσιν ἐγκείμενον. ἡ μὲν τὸ φιλήδονον ἐρεθίζουσα, καὶ εἰς τελετὰς ἀτόπους ἐξάγουσα, ἡ δὲ τὸ φιλόλυπον παιδοτριβοῦσα, καὶ εἰς θρήνους ἀγεννεῖς καθέλκουσα, ἑκατέρα δὲ τρέφουσα τὸ παθητικὸν ἡμῶν, καὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τὸ ἑαυτῆς ἔργον ἀπεργάζηται, τοσούτῳ μᾶλλον. † δεῖ μὲν οὖν τὸν πολιτικὸν διαμηχανᾶσθαί τινας τῶν παθῶν τούτων ἀπεράσεις, καὶ ἡμεῖς φήσομεν. ἀλλ' ὥστε τὰς περὶ αὐτὰ προσπαθείας συντείνειν, τοὐναντίον μὲν οὖν, ὥστε χαλινοῦν καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν ἐμμελῶς ἀναστέλλειν. ἐκείνας δὲ ἄρα τὰς ποιήσεις πρὸς τῆς ποικιλίας, καὶ τὸ ἄμετρον ἐχούσας ἐν ταῖς τῶν παθῶν τούτων προκλήσεσι, πολλοῦ δεῖν εἰς ἀφοσίωσιν εἶναι χρησίμους. αἱ γὰρ ἀφοσιώσεις, οὐκ ἐν ὑπερβολαῖς εἰσιν, ἀλλ' ἐν συνεσταλμέναις ἐνεργείαις, σμικρὰν ὁμοιότητα πρὸς ἐκεῖνα ἔχουσαι ὧν εἰσιν ἀφοσιώσεις. εἰ τοίνυν οὐ δεῖ φιλοθρήνους ἡμῖν ἀποτελεῖσθαι καὶ φιλογέλωτας τοὺς παιδευομένους, οὐκ ἂν δέοι προσομιλεῖν αὐτοὺς ταῖς ταῦτα ἀμφότερα τὰ πάθη πολλαπλασιαζούσαις μιμήσεσι. διὸ τοίνυν ταῦτα πεποίηται τὸν Πλάτωνα, μὴ προσίεσθαι τραγῳδίαν καὶ κωμῳδίαν εἰς τὴν ὀρθὴν πολιτείαν, ὡς ἀξίας οὔσας ἀπῳδοὺς τοῖς νέοις. ἓν μὲν τὸ ποικίλον ὡς εἴρηται τῶν ἐν ταύταις μιμήσεων, ἕτερον δὲ τὸ τῶν παθῶν ἀμέτρως κινητικὸν ὃ βούλεται συστέλλειν κατὰ δύναμιν, τρίτον δὲ ὡς ἐπὶ τούτοις, τὸ πρὸς πᾶσαν τὴν περὶ τὸ θεῖον, καὶ ἡρωϊκὸν γένος αὐτῶν πλημμέλειαν εὐχερές. οὐδενὸς γοῦν ἀπέχονται τῶν εἰς δυσσέβειαν τεινόντων ῥημάτων, βλασφημοῦσαι μὲν περὶ τοὺς θεούς, ἀπορρίψασαι δὲ εἰς τοὺς ἥρωας ἀναξίους τῶν ἡρώων λόγους. οἷς εἰ μὲν πιστεύσειεν ἡμῖν οἱ νέοι τὴν γιγαντικὴν ζωὴν ἐκθρέψουσι, καὶ τὴν ἄθεον φαντασίαν, ἧς ἐπιταθείσης, οἰχήσεται πᾶς ὁ τῆς ἀρετῆς χορός. οὐ γὰρ ἐθέλει συ-

νοικεῖν

νοικεῖν ἀθέῳ ζωῇ καὶ ἀποθεραπευομένῃ πρὸς τοὺς κρείττους. εἰ δὲ μὴ πιστεύσαιεν, οὐδ' ἔτι χρηστὸν ἔχουσιν αἱ
ποιήσεις, αὐτόπιστον ἡγήσονται, διὰ τὴν περὶ τὰ μέγιστα πρὸς αὐτὰς ἀπιστίαν. πεφύκαμεν γὰρ ἅπαντες
οἱ καὶ ἐπὶ τῶν σπουδῆς ἀξίων διαφερόντως ἀπιστήσαμεν, μὴ δὲ ἐπὶ τῶν ἀτιμοτέρων ἐνδιδόναι τὴν ἑαυτῶν
διάνοιαν, ὥστε ἢ περιττὰς ἀναγκαίως αὐτάς, ἢ βλαβερὰς τοῖς παιδευομένοις εἶναι. καὶ ταῦτα προϊδό-
μενος ὁ Πλάτων, οὐ δίδωσι χορὸν τοῖς τῶν τοιούτων ποιήσεων δημιουργοῖς, οὐδὲ ἐπιτρέπει νέοις οὖσιν αὐ-
τῶν ἀκροᾶσθαι τριῶν, ὡς εἴρηται φυλακῆς ἕνεκα, δοξῶν πονηρίας, παθῶν ἀμετρίας, τῆς ἐν τῇ πάσῃ ζωῇ
ποικιλίας, ὧν τὸ μὲν ἐστι τοῦ ἐν ἡμῖν γνωστικοῦ κακόν, τὸ δὲ τοῦ ὀρεκτικοῦ, τὸ δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς. τούτων δὲ 3
διηκρινημένων, ἐκεῖνο προσθῶμεν ὃ δὴ προὐθέμεθα συγγενὲς ὄν, τῷ πρόσθεν, πῶς ἂν αὐτὸς συνάδοι
πρὸς ἑαυτόν, ἐν Συμποσίῳ μὲν ἀναγκάζων τῆς αὐτῆς εἶναι τέχνης κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ποιεῖν, ἐν
Πολιτείᾳ δὲ μηδὲν ταύτας γειτνιώσας ἀλλήλαις, οὐδὲ τῆς αὐτῆς ἕξεως εἶναι λέγων ἀποτελεῖν, διὰ τὸ τὴν φύσιν
ἡμῶν ἄλλην πρὸς ἄλλο πεφυκέναι κατακεκερματισμένην, ὡς δὲ ἐπὶ τραγῳδίας μόνης οὐ πάντας ὁμοίως
ἔχειν πρὸς πάντα τὰ μέρη τῆς ποιήσεως ταύτης, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐν ἄλλοις αὐτῆς μέρεσι, τοὺς δὲ ἐν ἄλλοις
κατορθοῦν, καὶ κωμῳδίαν ὡσαύτως. ὅτι μὲν οὖν ἀληθὲς τὸ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν διὰ τὴν ὑπόστασιν τῆς
ζωῆς, καὶ τὴν εἰς τὸ ἔσχατον πτῶσιν, ἀπὸ τῆς ὁλικῆς ἐνεργείας εἰς τὴν μερικωτάτην καταντῆσαι, παντός ἐ-
στι συνιδεῖν. ἐκείνη μὲν γὰρ αὐτὴν ἐποίει κοσμικὴν εἰς τὸ ὅλον βλέπουσαν, καὶ τοῖς θεοῖς συνδιοικοῦσαν,
τὸ πᾶν σμικρὸν ὁρῶσαν τὴν γένεσιν. ὅπου γε καὶ ὁ ἐνταῦθα κορυφαῖος τὴν γῆν εἰωθὼς εἰς τὸ ὅλον βλέπειν.
ἡ δὲ εἰς τοῦτο τὸ εἶδος κάθοδος ἀπὸ τοῦ ὅλου, καὶ παντὸς εἰς τὸ μερικώτερον ἀγομένης γέγονεν, ἀπὸ μὲν τοῦ κο-
σμικοῦ λόγου καθ' ὃν ἔζη πρότερον, τοῦ θνητοῦ ζώου μόνου προχειριζούσης, ἀπὸ δὲ τούτου μερικώτερον ἄλλον
τὸν ἀνθρώπειον προβαλλομένης ἀντὶ τοῦ παντὸς θνητοῦ ζώου προνοίας, ὡς ἑνός, ἀπὸ δὲ τούτου κατὰ τὸν τινὸς ἀν-
θρώπου βίον ἀπερειδούσης τὴν ἑαυτοῦ ζωήν, οἷον φιλοσόφου, καὶ τὸν κοινὸν τοῦ ἀνθρώπου λόγον ἀφείσης, ἀπὸ
δὲ τούτου, τὸν ἐν τῷδε τῷ κλίματι, καὶ τῇδε τῇ πόλει, καὶ τῷδε τῷ γένει βίον, ἐνδεσμένης, καὶ οὕτω δὴ γι-
γνομένης μερικῆς ἀντὶ τῆς ὁλικῆς, ἀπὸ δὲ τῆς εἰς τοῦτο πτώσεως λοιπὸν ἐπιτηδειότητας ἄλλας προσλαβούσης,
τὰς μὲν ἐκ τῶν προσεχῶν αἰτίων, οἷον, πατέρων καὶ σπερμάτων, τὰς δὲ ἐκ τοῦ περιέχοντος καὶ τῆς ἐκ τοῦ-
του φύσεως ἰδίας, τὰς δὲ ἐκ τῶν προστατῶν τῆς ζωῆς τῆς οἰκείας, τοῖς τόποις ἐν οἷς κατετάχθησαν πεσοῦσα τὴν
τελευταίαν πτῶσιν. ἐκ γὰρ τούτων πάντων ὄντως ἡ φύσις αὐτῆς κατακεκερματισμένη, τὴν πρὸς τὰς δια-
φερούσας τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ ἐπιτηδεύσεις ἐπεσπάσατο ἐπιτηδειότητα, καὶ ἄλλη πρὸς ἄλλα πέφυκεν,
καὶ οὐδὲ πρὸς ταῦτα ὅλα διελοῦσα ταῖς αὐτῆς δυνάμεσι τὰς περὶ αὐτὰς ζωάς. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην
πάντων ἐστὶν ἀληθέστατον, καὶ ὡς διὰ τοῦτο τοῖς μὲν κωμῳδίαν, τοῖς δὲ τραγῳδίαν ἐργάζεσθαι δυνατόν, καὶ οὐ
δὲ ὅλην κωμῳδίαν τισὶν ἢ τραγῳδίαν ὡσαύτως πᾶσιν. οὐ μήν, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς ταύτας ἐργαζομένοις
τὰς ποιήσεις, δυοῖν τούτοιν δεῖ, τῆς τε γνώσεως, καὶ τῆς ζωτικῆς, τῆς μὲν ὅπως ἂν ἔχωσι τέχνην τοῦ πῶς ἑ-
κατέραν μεταχειριστέον, καὶ ἐκ τίνων μερῶν διασκευαστέον, καὶ πῶς τεταγμένων, καὶ ὁποίων προσώπων,
ἃ δὴ καὶ λέγειν εἰώθασιν οἱ περὶ αὐτῶν γράφοντες, τῆς δὲ ὅπως ἂν τοιαύτην πάσχοιεν τὴν τῶν ἠθῶν μίμη-
σιν ὁποῖα τά τε πράγματά ἐστι τὰ ὑποκείμενα, καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ μὴ ἀνόμοιοι γένωνται μιμηταὶ τῶν προ-
τεθέντων αὐτοῖς. τὴν μὲν γνῶσιν μίαν ἐν ἀμφοτέραις εἶναι τὴν τεχνικὴν δυνατόν, ὃ καὶ ὁ Σωκράτης ὁ ἐν Συμ-
ποσίῳ φησίν. οὐ γὰρ μιμεῖσθαι τὸν αὐτόν, ἀλλ' ἐπίστασθαι ποιεῖν κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν. τὴν δὲ διὰ τῶν ἠθῶν
ἐπιτηδειότητα πρὸς αὐτὰς τὴν μιμητικὴν ἀναγκαῖον μηκέτι μίαν ὑπάρχειν. καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ λέγει Σω-
κράτης. μιμεῖσθαι γὰρ τὸν αὐτὸν κωμικῶς καὶ τραγικῶς οὐκ εἶναι δυνατόν. μάλιστα γὰρ ἠθοποιός ἐστιν ἡ μίμη-
σις, οὐκ ἔστι δὲ ταὐτὸν ἦθος ἐπιτήδειον, πρός τε τραγῳδίαν φιλόθρηνον οὖσαν, καὶ πρὸς κωμῳδίαν φιλογέ-
λων. ὅθεν εἰκότως διελὼν ὁ Σωκράτης τὸ τεχνικὸν τοῦ ἠθικοῦ, τό τε μὲν ἔφατο τὸν αὐτὸν ἐπίστασθαι ποιεῖν ἀμ-
φοτέρας. δεῖ γὰρ καὶ τέχνης πρὸς αὐτάς, καὶ ἤθους. ὧν ἡ μὲν κοινὴ γένοιτ' ἂν ἀμφοῖν, τὸ δὲ ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ
διάφορον. τοσαῦτα καὶ περὶ τούτου. ἐπὶ δὲ δὴ περὶ τοῦ τετάρτου φήσομεν, πῶς ὁ Σωκράτης αἰνίττεται τὰς τῶν 4
ἁρμονιῶν εἰδέναι διαφοράς, καὶ ταῦτα περί γε τῶν ῥυθμῶν ἀκηκοέναι τι παρὰ Δάμωνος λέγων, καὶ εἰς τὸν
Γλαύκωνα τὴν γνῶσιν αὐτῶν ἀποπέμπει, προστιθείς. λέγωμεν τοίνυν καὶ πρὸς ταύτην τὴν ζήτησιν, τῷ
πολιτικῷ προσήκει καὶ περὶ ἁρμονιῶν τι λέγειν, καὶ περὶ ῥυθμῶν, ἀλλ' οὐχ ὡς τῷ μουσικῷ. τοῦ μὲν γὰρ ἔργον
ἀφορίσαι τὸ εἶδος οἷον εἶναι δεῖ τῶν ἁρμονιῶν, τῶν εἰς ὀρθὴν ἀγωγὴν νέων καὶ παιδείαν συντεινουσῶν, τοῦ
δὲ πάσας ἠκριβωκέναι τὰς ἐν αὐταῖς διαφοράς, ὅσαι τε τὸ φιλόλυπον ἐγείρουσι τῆς ψυχῆς, καὶ ὅσαι χα-
λῶσι τὸ φιλήδονον, καὶ ὅσαι μετροῦσι τὰς ἀμφοτέρων κινήσεις. δεῖ γὰρ αὐτόν, εἴπερ ἐστὶ τῷ ὄντι μουσι-
κός, ἐπεσκέφθαι τίνες ὠφέλιμοι ταῖς πολιτείαις. διὸ καὶ ὀρθῶς οἱ λέγοντες, ὡς ἄρα δεῖ μήτε τὸν πολιτι-
κὸν ἄμουσον εἶναι, μήτε τὸν μουσικὸν ἀπολίτευτον. ὁ μὲν γὰρ ἄμουσος ὤν, ὁμοίως ἀσπάζεται πάσας, ὅσαι τε
συντείνουσιν πρὸς ἀπαιδευσίαν, καὶ ὅσαι συντελοῦσι πρὸς παιδείαν. καίτοι τῆς μουσικῆς ἀπαγγελλομέ-
νης τὴν ψυχήν, πάσχουσαν μὲν τοῖς καλοῖς ἀποφαινομένην, ἀνηλλομένην δὲ ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς. τῷ τοίνυν
πολιτικῷ, τὸ πρέπον φυλάττων ὁ Σωκράτης ἅτε πολιτείας ὢν δημιουργός, εἰς ἄλλους ἀποπέμπει τὴν τῶν
ἁρμονιῶν διάκρισιν, αὐτὸς τοὺς τύπους μόνον ὑπογράφων τῶν πρὸς παιδείας συντεινούσης ἁρμονίας. οὕτω
δὲ καὶ τῷ στρατηγῷ, τὸ μὲν τέλος αὐτὸν προσήκειν ὁρίζειν, τὸν ὡς ἀληθῶς πολιτικόν, τίσι πολεμητέον, ὅτι
τοῖς ἀδικοῦσιν ἐγχειροῦσι, τοὺς δὲ τρόπους τοὺς πολεμικοὺς καὶ τὰς διαφοράς, ἐκείνῳ καταλείπειν, ὡς εἰδότι ποῦ
καὶ πῶς διὰ τίνων πολεμητέον. οὕτω καὶ τῷ ἰατρῷ, προστάξει μὲν ὁ πολιτικὸς ὑγιάζειν οὓς δέον, μὴ μακρὸν ποι-

ὄντι τὸν θάνατον. τοὺς δὲ τρόπους τῆς ὑγιάσεως ἐκείνῳ παραδώσει γινώσκειν, εἴτε διαίταις τοῦτο ποιεῖν δυνατὸν, εἴτε φαρμακείαις, εἴτε χειρουργίαις. οὕτω καὶ τῷ ῥήτορι παρακελεύεται ῥητορεύειν καὶ πείθειν, ὡς τῶν αὐτῶν ὄντων δικαίων καὶ συμφερόντων. τὰ δὲ εἴδη τῶν λόγων οἷς χρώμενος πείθειν δυνήσεται, καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς διαφορότητας ἐκείνῳ καταλείψει διελέσθαι καὶ ὁρᾶν, εἰ διὰ σεμνῶν λόγων, ἢ διὰ ἠθικῶν, ἢ διὰ δεινότητα πλείονα ἐχόντων, χρὴ πείθειν τοὺς ἀκούοντας. ἕκαστος γὰρ ἐπράξεται διὰ τῶν οἰκείων. οὕτω δὴ οὖν καὶ περὶ τῶν ἁρμονιῶν μέχρι τῶν τύπων ὁ πολιτικὸς ἐστήξεται τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν. αὐτὴν δὲ τὴν λεπτουργίαν τῶν ἐν αὐταῖς διαφορῶν ἐπιτρέψει τῷ μουσικῷ. διὰ ταῦτα οὖν ὁ Σωκράτης, οὐδὲ εἰδέναι φησὶ τὰς ἁρμονίας, οὐδὲ τίνες θρηνώδεις, οὐδὲ τίνες συμποτικαί. τοσοῦτον δὲ μόνον ὁρίζειν, ὅτι τὸν παιδεύοντα δεῖ πρὸς ἐκείνην βλέπειν τὴν ἁρμονίαν, ἥ τις ἂν ἀπεργάζηται τὸν παιδευόμενον ἐν πάσαις πράξεσι, καὶ πάσαις περιστάσεσι, καὶ πᾶσι πάθεσι τεταγμένον. ἐν μὲν τοῖς βιαίοις καὶ ἀκουσίοις, ἀνδριζόμενον, καὶ μὴ χαλῶντα τὸν τόνον τῆς ζωῆς. ἐν δὲ ταῖς εὐροωτέραις καὶ ἑκουσίοις, σωφρονοῦντα καὶ μὴ ἐκμελῆ γιγνόμενον ὑπὸ τῆς παρούσης εὐπραξίας. φιλεῖ γὰρ τὰ μὲν ἀβούλητα τῶν συμπιπτόντων ταπεινοῦν, τὰ δὲ βουλητὰ, χαλᾶν τὰς ψυχάς. εἰ δὲ μὴν τὰς ἁρμονίας ἀναινόμενος εἰδέναι διὰ τὸ τῷ πολιτικῷ προσῆκον, λέγει τι περὶ ῥυθμῶν τοῦτο δή που τὴν τοῦ Γλαύκωνος αἰτιατέον ἄγνοιαν, τὰς μὲν γὰρ ἁρμονίας εἰδέναι καὶ τὰ εἴδη τὰ ἐν αὐταῖς, τοὺς δὲ ῥυθμοὺς ἀγνοεῖν ἔφατο, καὶ εἰ καὶ τούτων εἰσί τινες ἐπιτήδειοι πρὸς παιδείαν. ἵν' οὖν ἐνδείξηται καὶ τῆς τούτων δυνάμεως πέρι, καὶ μὴ ἀτελὴς ὁ λόγος αὐτῷ καταλειφθῇ περὶ τῆς ὅλης μουσικῆς, καὶ τῆς εἰς παιδείαν αὐτῆς συντελείας, βραχέα περὶ τῶν ῥυθμῶν εἰκότως εἶπεν, ἐφιστὰς πῶς ἐστι καὶ ἐν τούτοις παιδευτικὸν, καὶ φέρον εἰς ἀρετὴν εὐθὺς τὸν πολιτικὸν φυλάττων, ἀλλ' οὐκ εἰς τὸν μουσικὸν μεταπεσεῖν ἐθέλων εἰς Δάμωνα καὶ τὴν περὶ τῶν ῥυθμῶν ἀποπέμψασθαι θεωρίαν, ἐν ᾗ ἐκ πάντων συλλογίζεται, χρῆναι τὸν παιδευτικὸν εὐλογίας στοχάζεσθαι καὶ εὐαρμοσίας καὶ εὐρυθμίας. τάχα καὶ τούτοις εἰς πᾶσαν βλέπων τὴν ψυχήν. διὰ μὲν γὰρ τῆς εὐλογίας ὁ ἐν ἡμῖν τελειοῦται λόγος, διὰ δὲ τῆς εὐαρμοσίας καὶ εὐρυθμίας, τὸ ἄλογον κοσμεῖται. τῆς μὲν ἀπὸ τῶν δυνάμεων αὐτοῦ ἁρμοζομένης. ἁρμόζονται γὰρ ἐκείνην πρὸ τῶν ἐνεργειῶν. τῆς δὲ ἐν ταῖς ἐνεργείαις μόνως ἐμφαινομένης. τάττονται γὰρ αἱ κινήσεις διὰ τῶν ῥυθμῶν, διότι τούτων ἐστὶ τάξις ὁ ῥυθμὸς, καθ' ὅσω χρόνον μετροῦνται, καὶ τὸ πρότερον ἐστὶν ἐν αὐταῖς καὶ ὕστερον. τούτων μὲν οὖν ἅλις, τὸ δὲ ἑπόμενον σκοπῶμεν, τίνα εἰδέναι χρὴ κατ' αὐτὸν περὶ μουσικῆς καὶ ποιητικῆς πῶς ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας, καὶ πόσαι τάξεις εἰσὶ μουσικῆς. δόξειε γὰρ ἂν ὡδὶ μὲν τὴν μουσικὴν συνάπτειν πρὸς τὴν ποιητικὴν, ὅταν λέγῃ τὴν ποιητικὴν ἐν τῷ τρίποδι καθῆσθαι τῆς μούσης, καὶ ὅταν τὴν ἀπὸ μουσῶν κατοχὴν λαβοῦσαν ἁπαλὴν καὶ ἄβατον, ψυχὴν ἀνεγείρειν καὶ ἐκβακχεύειν, κατά τε ᾠδὰς καὶ τὴν ἄλλην ποίησιν. ὡδὶ δὲ διϊστάναι αὐτὰς ἀλλήλων. ὥσπερ ὅταν τοὺς βίους διορίζων, τὸν μὲν μουσικὸν εἰς τὸν πρῶτον φέρων κατατάττῃ, καθάπερ καὶ πάντα τὸν φιλόκαλον. τὸν δὲ ποιητικὸν εἰς τὸν ἕκτον, καθάπερ καὶ πάντα τὸν μιμητικόν. ἔοικε δὴ οὖν πολλὰ τῆς μουσικῆς εἴδη θεασάμενος, πᾶν μὲν τὸ ποιητικὸν γένος ὑπὸ τὴν μουσικὴν ἀναπέμπειν. οὐ πᾶν δὲ τὸ μουσικὸν, εἰς τὴν ποιητικήν. ἄξιον δὲ ἡμᾶς λέγειν διορισαμένους πρῶτον τὰ εἴδη πάντα τῆς μουσικῆς. λέγομεν οὖν καὶ τὴν φιλοσοφίαν αὐτὴν μεγίστην εἶναι μουσικὴν, ὥσπερ καὶ ἐρωτικὴν εἰ βούλει φάναι, οὐ τὴν ἐρωτικωτάτην ἁρμοσαμένην, οὐ λύραν, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ψυχὴν τὴν ἀρίστην ἁρμονίαν, δι' ἣν ἡ ψυχὴ τά τε ἀνθρώπινα πάντα δυνατὸν κοσμεῖν, καὶ τὰ θεῖα τελέως ὑμνῳδεῖν, αὐτὸν μιμουμένη τὸν μουσαγέτην, ὃς ὑμνεῖ μὲν τὸν πατέρα ταῖς νοεραῖς ᾠδαῖς, συνέχει δὲ τὸν ὅλον κόσμον τοῖς ἀλύτοις δεσμοῖς, ὁμοπολῶν πάντα καθάπερ ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ λέγει Σωκράτης. διὸ καὶ τὴν ἔνθεον μουσικὴν παρὰ τῷ φιλοσόφῳ πρώτως ἂν εἶναι φαίη. καὶ γὰρ ὁ φιλόσοφος ἐνθουσιάζων λέληθε τοὺς πολλούς. καὶ τὰ παιδευτικῆς ἀγαθὰ μουσικῆς μειζόνως καὶ πάντα ἁπλῶς εἰσβλέποντες, ἡγούμεθα τὴν μουσικὴν εἶναι σπουδῆς ἅπασιν ἀξίαν. καὶ ὅγε τῶν μουσικῶν ἀκρότατος οὗτός ἐστιν ὁ αὐτὸς ὢν ὡς εἴρηται τῷ ὡς ἀληθῶς φιλοσόφῳ, μηδενὶ τῶν κατὰ μουσικὴν ἀγαθῶν ἐλλείπων. λέγει δὲ καὶ τὴν ἐκ μουσῶν κατοχὴν μουσικὴν, τρόπον ἄλλον ὡς ἐξορμῶσαν καὶ κινοῦσαν εἰς τὴν ἔνθεον ποιητικὴν τὰς ψυχάς. ὃς γὰρ ἂν φησιν ἄνευ μουσῶν λαλίας ἐπὶ ποιητικῆς θύρας ἀφίκηται, καὶ αὐτὸς ἀτελὴς ἐστι ποιητικῆς, καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ ὑπὸ τῆς τῶν μαινομένων ἢ τοῦ σωφρονοῦντος ἠφανίσθη, καὶ ταῦτα τὸ μουσικὸν, εἰς ταυτὸν ἥκει, καὶ τὸ ποιητικὸν τῆς ἐνθέου μουσικῆς τὸν ἔνθεον ἀποτελούσης ποιητήν. οὐ γὰρ εἰς ἄλλο τί φησι τὸν ἐκ μουσῶν κάτοχον ἐνθεάζειν, ἢ εἰς τὸ ποιητὴν γενέσθαι. τῶν μὲν ἔμπροσθεν γεγονότων ἔργων ἀγαθῶν ὑμνῳδὸν, εἰς ζῆλον δὲ ἀνεγείροντα παιδείας, διὰ τούτων τοὺς ἐπιγινομένους. ὅπου δὲ τὸ ἔργον μάλιστα τῆς ποιητικῆς οἷόν ἐστιν εἰς παιδείαν ἀνῆκον ἐξαίφνης, καὶ οἷον καὶ οὐ νομοθετικόν ἐστι, ἀλλ' ὄντως τρίτον ἀπὸ τῆς ἀληθείας, διὰ τῶν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς γεγονότας ἐγκωμίων παιδεῦον τοὺς ζηλοῦντας τὰ τῶν ἀγαθῶν ἐπιτηδεύματα. καὶ γὰρ καὶ οὗτός ἐστι παιδείας τις τρόπος τοῖς ἀρχαίοις μάλιστα συνήθης, διὰ δή τινα πεῖραν τῶν κατ' ἀρετὴν ζησάντων, ὁδηγεῖν ἄλλους κατὰ τὴν ἐκείνων μίμησιν εἰς ταύτην, οἷον δηλοῖ καὶ ἐκεῖνος ὁ παρὰ τῷ ποιητῇ λέγων, Καὶ τῶν πρόσθεν ἐπευθόμεθα κλέος ἀνδρῶν. καὶ, Οὐχ ὁρᾷς οἷον κλέος ἔλαβε δῖος Ὀρέστης, πάντας ἐπ' ἀνθρώπους. καὶ, Οὐ γὰρ τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι. κάρτιστοι μὲν ἔσαν, καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο. ἕκαστα γὰρ τῶν τοιούτων, παιδεύει μὲν, ἀλλὰ διὰ παραδειγμάτων. νομοθετοῦ δὲ οὐχ οὗτος ὁ τρόπος, ἀλλὰ τίς ὁ τῷ ὄντι λέγειν ἀγαθὸς, καὶ πῶς ἂν ὁ παιδευόμενος γένοιτο τοιοῦτος, καὶ ἡ παιδεία δή που καθολικῶν οὐχὶ μερικῶν παραδειγμάτων. λέγει δὲ ἄρα καὶ τὸ τρίτον μουσικῆς εἶδος, οὐκέτι τοῦτο κατά τε τὸ προρρηθὲν ἐνθεαστικὸν, ἀναγωγὸν δὲ ὅμως ἀπὸ τῶν φαινομένων ἁρμονιῶν, εἰς τὸ ἀφανὲς τῆς θείας ἁρμονίας κάλλος. φιλόκαλλος γὰρ καὶ ὁ τοιοῦτος μουσικὸς, ὥσπερ καὶ ὁ ἐρωτικός. εἰ καὶ ὁ

μὲν δὴ

μὲν διʼ ὄψεως, ὁ δὲ διʼ ἀκοῆς ἀναμιμνήσκεται τοῦ καλοῦ. τοῦτον δʼ οὖν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ βίῳ συνηρίθμησεν
τῷ ἐρωτικῷ καὶ τρεῖς ἐποίησεν τοὺς τὸν ἀναγωγὸν καὶ ἐπιστρεπτικὸν ἑλομένους βίον, ἀπὸ τῶν τελευταίων
εἰς τὰ πρῶτα πάλιν, ὅθεν δεῦρο κατεληλύθασι, τὸν φιλόσοφον, τὸν ἐρωτικόν, τὸν μουσικόν, τὸν μὲν πε-
ρί τι καλὸν ἐνεργοῦντα τὸ ἐν ἁρμονίαις καὶ ῥυθμοῖς, καὶ ἀπὸ τούτου πρὸς τὰς ἀφανεῖς ἁρμονίας ἀνιόντα,
καὶ ῥυθμοὺς ἐκείνους οὐκέτι διʼ ἀκοῆς ὄντας γνωστικούς, ἀλλὰ τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ καταφανεῖς, τόν τε πε-
ρὶ πᾶν τὸ ἐν αἰσθήσει καλὸν ἀναμιμνηστικὸν ὄντα κάλλους ἁπλῶς, ἀλλʼ οὐ τινός, τόν τε ἁπάντων τούτων
τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν, εἰς τὴν θέαν τῶν νοητῶν, ὧν εἰκόνες τὰ αἰσθητὰ ταῦτα, στελλόμενον καὶ προειληφότα
τό τε τοῦ μουσικοῦ καὶ τὸ τοῦ ἐρωτικοῦ τέλος. τὸ γάρ τοι καλόν, πάντως δή που καὶ καλόν ἐστιν, καὶ τὸ τὶ
εἶδος, πάντως καὶ εἶδος. ὁ τοίνυν παντὸς εἴδους θεατής, οἶδεν ἄμφω, καὶ τὸ ἁπλῶς μὲν καλόν, τὶ δὲ εἶ-
δος, καὶ τὸ τὶ καλόν. ὥστε εἴη ἂν ὁ τοιοῦτος μουσικός, τῷ φιλοσόφῳ σύστοιχος. λέγει δὴ οὖν καὶ ἄλλην αὖθι
ταύτης μουσικήν, τὴν παιδευτικὴν τῶν ἠθῶν, διά τε ἁρμονιῶν τῶν εἰς ἀρετὴν καὶ ῥυθμῶν ἀνευρίσκουσαν.
τινὲς μὲν ἁρμονίαι καὶ ῥυθμοὶ παιδεύειν δύνανται τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, καὶ πλάττειν ἤθεσι βελτίστοις ἐν
πάσαις πράξεσι καὶ περιστάσεσι, τινὲς δὲ ἐναντίοι τούτοις ἐμμελεῖς αὐτὰς ἀποτελοῦσι, ἐπιτείνουσαι ἢ χα-
λῶσαι, καὶ εἰς ἀναρμοστίαν ἄγουσαι καὶ ἀρρυθμίαν, καὶ ταύτης εἴποις ἂν εἶναι τὴν παιδευτικὴν μουσικὴν ὑπὸ
τῶν πολιτικῶν τεταγμένην τῇ γυμναστικῇ σύστοιχον, εἰς ἣν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης βλέπων, τοὺς πε-
ρὶ ἁρμονιῶν καὶ ῥυθμῶν κεκίνηκε λόγους, ὥσπερ εἰς τὴν πρὸ ταύτης, ἡνίκα τὰς ἐπιστήμας ζητῶν τὰς ἐ-
χούσας τι πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὁλκόν, ἀξιοῖ καὶ τὴν ἁρμονίαν μὴ τὴν αἰσθητὴν ἀσπάζεσθαι ταύτην, ἀλλʼ εἰς
τοὺς καθολικοὺς ἀνάγειν λόγους, μεθιστᾶσαν τὸν νοῦν ἡμῶν εἰς τὰ νοητὰ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν. τοσούτων τοίνυν
ὄντων τῶν παρʼ αὐτῷ μουσικῶν, ἤδη φανερόν, ὅπως τὴν ποιητικὴν ὑπὸ τὴν μουσικὴν τακτέον, εἴ τε
τὴν ἔνθεον, εἴ τε τὴν μὴ τοιαύτην, καὶ τίνος διοριστέον, ὅτι τῆς ἀναγομένης. ταύτην γὰρ εἶχεν ὁ πρώτιστος
βίος, καὶ ταύτην διώριζε τὴν ποιητικήν, ὡς μιμητικήν, οὐκ ἐθέλουσαν μιμητικῶς, ἀλλὰ ἀπὸ μιμητῶν ἁρ-
πάζειν ἑαυτὴν εἰς τὰ παραδείγματα τῶν ἁρμονιῶν τῶν τῇδε καὶ ῥυθμῶν. ἀλλʼ ἐπειδὴ καὶ ταῦτα διώρι-
σαι, μὴ δὲ ἐκεῖνα παραλείπομεν ἀδιόριστα τούτοις ἑπομένως, τίνας ἁρμονίας ἐκκρίνει δεῖν τὸν ποιητὴν
παραλαμβάνειν, εἰς τὴν τῶν νέων παιδείαν, καὶ τίνας αὐτῶν ῥυθμοὺς προσαναγκάζει δηλοῦν, τὴν πασῶν
μὲν ἁρμονιῶν, πάντων δὲ ῥυθμῶν ἐπιτήδευσιν ἐκτρεπομένους, ὡς ποικιλίας ἀμούσου πρόξενον γιγνο-
μένην τοῖς ἤθεσι τῶν παιδευομένων. δοκεῖ γοῦν δι' ἃς εἴπομεν αἰτίας ἄλλοις ἐπιτρέπων τὴν τούτων
ἐπίκρισιν, μετεώρους ἡμᾶς ἀφεῖναι διψῶντας ἀκοῦσαι, τί ποτέ ἐστι τὸ τῷ Σωκράτει περὶ τούτων δοκοῦν
ὅς ἐστι τῶν μουσικῶν ἀκρότατος, ὥσπερ οἶμαι καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ. φιλοσοφίαν μὲν εἶναι λέγων τὴν μεγί-
στην μουσικήν, ἑαυτὸν δὲ μηδὲν ἀπολελοιπέναι ταύτης ἐν παντὶ τῷ βίῳ. καὶ ταῦτα διατεινόμενος ὁ
ἡρωϊκὸς ἐκεῖνος, καὶ μηδὲν εἰδέναι λέγων πρὸ τῆς τελευταίας ἡμέρας. τίνα οὖν αὐτῷ δοκεῖ περί τε ἁρ-
μονίας καὶ ῥυθμοῦ τῶν εἰς παιδείαν φερόντων, ἐν οἷς καὶ τοὺς ποιητὰς ἀναγκάζει ποιεῖν ὅσα προσάσονται
τοῖς νέοις, καὶ οἷς μόνοις δίδωσιν χορὸν φησίν, ἀλλʼ οὐχὶ τοῖς παντοίων ἠθῶν μιμητικοῖς. τοὺς μὲν οὖν ῥυθ-
μοὺς ἐξ ὧν καὶ Δάμωνος ἀκοῦσαι λέγει καὶ ἀποδέχεται τοῦ λόγου, δῆλός ἐστι, τῶν μὲν συνθέτων τὸν ἐνό-
πλιον ἀποδεχόμενος, ὅς ἐστιν ἐκ τοῦ ἰάμβου καὶ δακτύλου, καὶ τοῦ παριαμβίδος. τοῦτον γὰρ ἀνδρικὸν ἦθος
ἐμποιεῖν, καὶ παρατεταγμένον πρὸς πάσας τὰς ἀναγκαίας καὶ ἀκουσίους πράξεις. τῶν δὲ ἁπλῶν, τὸν ἡ-
ρῷον δάκτυλον, περὶ οὗ καὶ λόγον φησὶν ἀκοῦσαι Δάμωνος, καὶ δάκτυλόν γε καὶ ἡρῷον διακοσμοῦντος.
ἐνδεικνύμενος ὡς ἄρα τὸν τοιοῦτον ῥυθμὸν ἡγεῖται κοσμιότητος εἶναι ποιητικόν, καὶ ὁμαλότητος, καὶ
τῶν τοιούτων ἀγαθῶν. ἐκ δὲ ἀμφοτέρων ἀποτελεῖσθαι τὴν ψυχήν, ἅμα μὲν εὐκίνητον, ἅμα δὲ ἠρεμίαν.
ταῦτα δὲ ἄμφω καλῶς ἀλλήλοις συγκραθέντα παιδείαν τὴν ὡς ἀληθῶς ἐντιθέναι. δεῖν γὰρ καὶ ἐν τῷ
πολιτικῷ φησὶ μή τε τὸ εὐκίνητον μόνον αἱρεῖσθαι τῶν ἠθῶν, ὀξύρροπον καθʼ αὑτὸ καὶ ἄστατον ὄν,
μή τε τὸ ἠρεμαῖον ἀργὸν καὶ ἀδρανὲς ὑπάρχον θατέρου χωριζόμενον. ἄμφω τοίνυν οἱ ῥυθμοί, τὴν ἀμ-
φοτέρων μετριότητα προξενοῦσιν ἀλλήλοις συμπλεκόμενοι. τὰς δὲ αὖ ἁρμονίας ἤδη μέν τινες τῶν
ῥυθμοποιῶν καὶ συμποτικῶν ὧν αἱ μέν, τὸ φιλήδονον οὐ χαλῶσιν, αἱ δὲ τὸ φιλόλυπον συντείνουσι.
τούτων δʼ οὖν ἐκβεβλημένων, ἀξιοῦσι τὰς λοιπάς, ὧν Δάμων ἐδίδασκεν τήν τε φρύγιον καὶ τὴν δώ-
ριον αὐτὸν ὡς παιδευτικὸν παραδέχεσθαι, καὶ διαμφισβητοῦσι πρὸς ἀλλήλους. οἱ μέν, τὴν φρύγιον
εἰρηνικήν, τὴν δὲ δώριον λέγοντες εἶναι κατὰ ταυτὸν πολεμικόν. οἱ δὲ ἀνάπαλιν, τὴν μὲν φρύγιον ὡς
ἐκστατικήν, εἶναι πολεμικήν, τὴν δὲ δώριον καταστηματικὴν καὶ εἰρηνικήν. ἡμεῖς δὲ εὑρόντες ἐν
Λάχητι λέγοντα σαφῶς αὐτὸν τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι καὶ ὄντως πεπαιδευμένον, τὸν ἡρμοσμένον λύ-
ραν, οὐδὲ ὄργανα παιδείας, ἀλλʼ αὐτοὺς τὴν αὐτοῦ ψυχήν, οὐ φρυγιστί, οὐδὲ αὖ ἰαστὶ ἢ λυδιστί, ἀλλὰ δω-
ριστὶ ἥπερ μόνη ἐστὶν ἁρμονία ἑλληνική. ταύτην μὲν αὐτὸν ἡγούμεθα μόνην οἴεσθαι τῶν ἁρμονιῶν ἐν παι-
δείᾳ ἐξαρκεῖν. τὴν δὲ φρυγιστί, πρὸς ἱερὰ καὶ ἐνθουσιασμοὺς ἐπιτηδείαν ὑπάρχειν. ὡς καὶ τὸν ἐν Μίνωϊ λέ-
γει σαφῶς τὰ Ὀλύμπου μέλη μόνα τοὺς εἰς κατακωχὴν πεφυκότας κινεῖν ἐξιστάντα, πρὸς δὲ παιδείαν μὴ
συντελεῖν. τῶν δὲ ῥυθμῶν, τὸ μὲν ἐνόπλιον οὐκ εἰς τὸ παιδεύειν νέων ψυχάς, ἀλλʼ εἰς τὸ ἐξορμᾶν εἰς
τὰς πολεμικὰς πράξεις παρέχεσθαι χρείαν ὑπειληφέναι, καὶ τὸ ὄνομα λαβεῖν ἐντεῦθεν τὸν ῥυθμόν. μόνον
δὲ τὸν δάκτυλον καὶ ἡρῷον, ἁρμόττειν παιδευομένοις, καὶ ὅλως τὸν τῇ ἰσότητι κεκοσμημένον, διό μοι
δοκεῖν, καὶ οὕτω εἰπεῖν Δάμωνος ἀκοῦσαι τοῦτον διακοσμοῦντος τὸν ῥυθμόν, ὡς εἰς κατακόσμησιν ὡς ἀληθῶς

συντελοῦντι τὴν ζωὴν καὶ παιδευτικόν. μίαν οὖν ἁρμονίαν τὴν δώριον, καὶ ῥυθμὸν ἕνα τὸν δακτυλικὸν αὐτὸν ἐγκρίνειν ἡμῖν λεκτέον τοῖς παιδεύειν μέλλουσι ποιηταῖς ἐμπρέπειν. καὶ γὰρ ἔστι τούτοις κοινωνία, κατὰ τὸν τῆς ἰσότητος λόγον. καὶ γὰρ ὥσπερ δακτυλικὸς ῥυθμὸς ἐν τῷ ἴσῳ συνίσταται τῆς ἄρσεως καὶ θέσεως, οὕτω καὶ ἡ δώριος ἁρμονία, τὸν ἴσον ἐφ' ἑκάτερα τοῦ τόνου λόγον ἁρμόζει. δύο γὰρ τετράχορδα διοριζόμενα τόνῳ, μελῳδεῖται κατ' αὐτήν. ἐμπρέπει δὲ, ὁ τῆς ἰσότητος λόγος, ταῖς τῶν ἀλόγων εἰδῶν ἀρεταῖς, τὰς ὑπερβολὰς καὶ τὰς ἐνδείας ἀφελών, αἳ δὴ τῆς τοῦ ἀνίσου μερίδος εἰσί. ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω δεικνύντα τίνας ἁρμονίας ἐκλέγεται, καὶ τίνας ῥυθμοὺς, εἰς ποίησιν παιδευτικήν. ὅτι δὲ ὥσπερ ἐν τῇ μιμήσει τὴν ποικιλίαν ἐπεσκευάζετο, καὶ διὰ τοῦτο τὴν τοιαύτην ἐξέπεμπεν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς ἁρμονίαις καὶ τοῖς ῥυθμοῖς, τὰς παντοδαπὰς αὐτῶν ἕξεις, αἷς δὴ χαίρουσι, τὰς τῶν πολλῶν ἀκοὰς ἐκτρέπεται. δηλοῖ καὶ τῶν ὀργάνων ἀτιμάζων τὰ καλούμενα παναρμόνια, καὶ τοὺς τριγώνους, καὶ αὐτὸν τὸν αὐλὸν ἐοικότα τοῖς παναρμονίοις διὰ τὸ πλῆθος τῶν τρυπημάτων, οἷς τὸ ὄνομα γέγονεν ἐκ τοῦ παντοίους ἁρμονίας εἶναι δυνατὸν ἐπιδείκνυσθαι δι' αὐτῶν. ὡς οὖν συντόμως εἰπεῖν, πανταχοῦ δεῖ τὸν παρ' αὐτῷ ποιητὴν, εἰς δύο μεταβλέπειν καὶ ἐν ταῖς μιμήσεσι, καὶ ἐν ταῖς ἁρμονίαις, καὶ ἐν τοῖς ῥυθμοῖς, τὸ καλὸν καὶ τὸ ἁπλοῦν. ὧν τὸ μέν ἐστι νοερόν, τὸ δὲ θεῖον. καὶ εἰκότως. δεῖν γὰρ ὁμοιωθῆναι τούτοις τὴν ψυχὴν πρὸ αὐτῆς οὖσι. καὶ γὰρ μετ' αὐτὴν σῶμα καὶ ὕλη, αὕτη μὲν αἶσχος οὖσα, τὸ δὲ σῶμα σύνθετον. τούτων οὖν ἡμῖν συμπερανθέντων ἴδωμεν τίνα ποτέ ἐστιν ἃ τοῖς κατ' ἑαυτὸν ἐπιτιμᾷ ποιηταῖς, καὶ διό φησιν αὐτοὺς ἀποπίπτειν τῆς ἀληθοῦς μουσικῆς. τὸ γὰρ μὴ ἄν ποτε τὰς μούσας αὐτὰς ἐξαμαρτεῖν ἅπερ οὗτοι πλημμελοῦσιν, ἐκβαίνοντας αὐτοὺς δείκνυσι τὴν τῷ ὄντι μουσικὴν καὶ φερομένους εἰς τὴν τὸν πολὺν ὄχλον ἀρέσκουσαν. ἔστι δὴ οὖν τούτων ὧν φησι τοὺς καθ' ἑαυτὸν ποιητὰς, ἓν μὲν τὸ τοὺς λόγους καὶ τὰς ἁρμονίας καὶ ῥυθμοὺς μὴ ποιεῖν οἰκείους τοῖς εἴδεσι τοῖς ζώοις ἃ μιμοῦνται περιάπτοντας γυναιξὶ μὲν ἀνδρικοὺς λόγους, ἀνδράσι δὲ γυναικῶν, καὶ οὐδὲ τούτων αὐτοδαίων. τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστι μιμήσεως ὀρθῆς. ὥσπερ οὐδὲ τὸ δειλοῖς ῥυθμοὺς ἀνδρείων, ἢ ἀνάπαλιν διανέμειν. ἕτερον δὲ τὸ συγχεῖν τὰς ἁρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμοὺς πρὸς τὰ εἴδη τῶν λόγων, καὶ τὰ ἀσύγκλωστα συγκλώθειν. οἷον, λόγοις θρηνητικοῖς, ἁρμονίαν δώριον ἐπιφέρειν, καὶ ἀνδρικοῖς λύδιον γοερὰν οὖσαν. δεῖν γὰρ ἕπεσθαι τῷ μὲν λόγῳ τὴν ἁρμονίαν, τῇ δὲ ἁρμονίᾳ τὸν ῥυθμόν, καὶ εἰ μὲν ἀνδρικὸς ὁ λόγος, καὶ τὰ λοιπὰ εἶναι τοιαῦτα πάντως. εἰ δὲ θρηνώδης, κἀκεῖνα τῆς ὁμοίας εἶναι δυνάμεως. καὶ ἔοικεν διὰ τοῦτο καὶ ταῦτα, κἀκεῖνο διδάσκειν, ὡς ἄρα τῶν ἁρμονιῶν κατὰ τὰ εἴδη διῃρημένων τῆς ζωῆς οἱ ποιηταὶ χρώμενοι πάσαις ἐπὶ πάντων ἀτάκτως δόξαν παρεῖχον, ὡς ἄρα μὴ οὔσης ἐν ταῖς ἁρμονίαις τοιαύτης διαφορᾶς, ἀλλὰ ἁπασῶν εἰς πᾶν ἦθος ἐναρμόζεσθαι δυναμένων. ὡς θρηνεῖν μὲν ἰαστὶ τυχόν, ἐν δὲ συμποσίοις διαγίγνεσθαι μιξολυδιστί. καὶ εἶλον τὸ λέγειν τινὲς καὶ ταῦτα συγχωροῦντος εἶναι καὶ λόγων καὶ ῥυθμῶν διαφοράς. καὶ μὴ ἂν τὸν τοῦ ἀνδρικοῦ λόγον ἁρμῶσαι τῷ δειλῷ, μὴ δὲ τὸν ἀνδρικὸν ῥυθμὸν γίνεσθαι ἂν ἐμπρέποντα δειλῷ. γελοῖον γὰρ τῶν ἄκρων ταύτῃ διωρισμένων τὴν ἁρμονίαν μὴ κατὰ ταῦτα διωρίσθαι, καὶ ἄλλα ἄλλοις ἤθεσιν ἐμπρέπειν. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην τὸ πάντα συγχεῖν, ἔοικε τοῦτο τοῖς ποιηταῖς ἐπιτιμᾶν. τὸ δὲ πρότερον τὸ τοῖς ὑποκειμένοις, ἤθεσι καὶ εἴδεσι τῆς ζωῆς μὴ παρέχεσθαι συνᾴδοντας τοὺς λόγους, καὶ τὰς ἁρμονίας, καὶ τοὺς ῥυθμοὺς, εἰ καὶ ἀλλήλοις εἴη ταῦτα μὴ ὡς ἔτυχεν συγκεκλωσμένα, διδάσκοντος ἡμᾶς ὅτι τὴν πάντων τούτων χρείαν καὶ σύνταξιν εἰς τὰ πράγματα δεῖν ἀναφέρειν. τὰς γὰρ ἐννοίας ἐκείνοις ἕπεσθαι δεῖν, αἳ προηγουμένην ἐν τοῖς λόγοις ἔχουσι δύναμιν, οἷς ἕπεσθαι προσήκει τὰς ἁρμονίας ὡς ταύταις τοὺς ῥυθμούς. εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῶς ἐν νόμοις εἰρημένα πεφωράκαμεν, δῆλον δή που γέγονεν, ὅτι τὸν τοῖς ὅροις τούτοις χρώμενον τῆς ποιητικῆς καὶ διορίζοντα τὰ μέτρα πάντων τούτων, λόγων, ἁρμονιῶν, ῥυθμῶν, καὶ μάλιστα ἂν θείμεθα κριτὴν ποιητῶν ἄριστον εἶναι, καὶ οὐχ ὥσπερ ἔδοξέ τισι κίβδηλον, ἢ τὸν ἐν Τιμαίῳ περὶ τὸν Σόλωνος ποιημάτων λόγον, ὃς εἰς Κριτίαν ἀνέπεμψεν τὸν πρεσβύτερον, ὡς ἔδει περὶ ἀνδρὸς προσήκοντος αὐτῷ λέγοντα τὰ αἰδιώτερα λέγειν. πρὸς τὸ καὶ τὸν ἔπαινον ἐσχάζεσθαι τοῦ Σόλωνος περὶ τὴν ποίησιν τῶν τε ὀνομάτων ἕνεκα καὶ τῶν νοημάτων ἐξουσίας. τὸ γὰρ ἐλευθεριώτατον εἶναι τῶν ποιητῶν τὴν ἐν τούτοις ἄδειαν δηλοῖ, μήτε ὀνομάτων ὥρας φροντίζουσαν, οἵαν οἱ πολλοὶ περὶ κάλλος ἄγοντες βοστρυχίζουσι τοὺς στίχους, μήτε νοημάτων περὶ τὴν ποικιλίαν, οἵας ἀντεχόμενοι τινὲς, τὸ ἦθος ἀμβλύνουσι τὸ ἀνηγμένον εἰς ἀρετήν. ὥς τε ἐμοὶ δοκεῖ καὶ τοῦτο πρέπον ὄνομα τῇ ἰδιότητι τῶν Σόλωνος ποιημάτων εἰς αὐτὸν ἀπορρῖψαι, κἂν ἦ Κριτίας ὁ κριτής. ἀλλὰ τούτων ἱκανῶν τῶν εἰς ταύτην τὴν ζήτησιν ἕπεται λέγειν ἡμῖν, τίς ὁ κατὰ Πλάτωνα ποιητὴς ἄριστος ἂν εἴη, καὶ τίνα μὲν αὐτῶν εἰδοποιεῖ πραγματικά, τίνα δὲ λεκτὰ καθήκοντα. χρὴ μὲν οὖν τὴν ὡς ἀληθῶς ἐπαινετὴν ποιητικήν, παρ' αὐτῷ, εἴ τε περὶ θεῶν, εἴ τε περὶ δαιμόνων λέγειν πρὸς ἐκείνους ὁρᾶν τοὺς τύπους, οὓς αὐτὸς εἶπεν, ὑμνῳδὸν οὖσαν αὐτῶν ὡς ἀγαθοποιῶν μόνως, ὡς ἀμεταβλήτων ταῖς τε οὐσίαις, καὶ ταῖς δυνάμεσι, καὶ ταῖς ἐνεργείαις. ὡς ἀλήθειαν συμφυᾶ ταῖς γνώσεσιν ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἐχόντων, κἂν πλάττῃ τινὰς, περὶ αὐτῶν μύθους, ὥσπερ οὖν δεῖ πλάττειν. πάντως γὰρ τὸ μυθολογικὸν καὶ Πλάτων ἀποδίδωσι τοῖς ποιηταῖς. τὸν γὰρ ποιητήν φησιν, εἴπερ μέλλει ποιητὴς εἶναι, χρὴ ποιεῖν μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους ἀνομοίους πλάττειν τοῖς ἑπομένοις, ἀλλὰ μὴ διὰ τῶν ὁμοίων ἐθέλειν αὐτὰ κρύπτειν. λαμβάνει δὲ ἀεὶ μὲν τῶν φυσικῶν ὀνομάτων ὅσα κατὰ φύσιν, οἷον γάμους καὶ τόκους, καὶ ἐκτροφὰς τῶν γεννηθέντων, καὶ συστάσεις κατὰ φύσιν γινομένας, ἀλλ' οὐ τερατώδεις. ἀεὶ δὲ τῶν ἠθικῶν, τὰ ἔνθεσμα καὶ ἄξια τῶν ἀεὶ τῷ καλῷ καὶ τῷ ἀγαθῷ κεκοσμημένων. οἷον, νόμον καὶ δίκην, καὶ παίδων εἰς πατέρας τιμὰς, καὶ

πατέρων

πατρίων εἰς παιδείας παραδόσεις ἐξ ἀρχῆς. ταῦτα ἂν εἴη πρέποντα παραπετάσματα τῶν θείων νοημά-
των ἀπὸ τῶν μετ' αὐτοὺς ἑλκόμενα πραγμάτων ἐπ' αὐτούς. εἰ δὲ περὶ ἡρώων ἢ ἀνθρώπων λέγοι, χωρὶς ἁ-
πάσης κρύψεως, τὰ μὲν περὶ ἡρώων προσήκοντα τοῖς ἥρωσι ποιεῖν, ἀπάθειαν αὐτοῖς ἀπονέμοντα τὴν
ἡμιθέοις πρέπουσαν, τὰ δὲ περὶ ἀνθρώπων εἰς ἔπαινον τείνοντα τῶν ἀγαθῶν ἀεί, καὶ κοσμοῦσαν λόγοις τὰ
ἐκείνων ἔργα, καὶ μιμήσει χρωμένην τῶν τοιούτων, τὰ δὲ τῶν κακῶν ἐπιρραπίζουσαν, ἵν' ᾖ τοῖς νέοις ὠφέ-
λημα πρὸς ἀκρόασιν, καὶ ἐνδιατρίβουσαν τοῖς περὶ τῶν ἀμεινόνων λόγοις, τὸ δὲ ἁπλοῦν ἀεὶ μεταδιώκου-
σαν ἦθος ἀντὶ τοῦ ποικίλου κατὰ τὴν μίμησιν. τὸ μὲν οὖν πραγματικὸν τῆς ποιητικῆς τοιοῦτον εἶναι δεῖ κατ'
αὐτόν. τὸ δὲ λεκτικόν, κατὰ μὲν τὴν λέξιν ἑπομένως ταῖς διανοίαις μάλιστα μὲν ἀφηγηματικῶν εἶναι τῶν
εἰρημένων ἐννοιῶν ἀντεχόμενον. εἰ δέ που δεῖ καὶ μιμήσεως, καὶ γὰρ τοῦτο Πλάτων διώρισεν, ὥσπερ μυ-
θολογικόν, οὕτω καὶ μιμητικὸν εἶναι τὸν ποιητήν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὴν μίμησιν μὴ ποικιλίας μετέχειν, ἀλλ'
εἶναι τῶν ἀγαθῶν μόνων, κἄν ποτε μιμῆται τινὰ πλημμελοῦντα μήτε ἀνεπίπληκτον ἐᾶν μήτε ἀπο-
λαύειν τῆς μιμήσεως. τούτοις δὲ οἰκείως καὶ μελοποιοῦντα, τὴν εἰς ἀρετὴν τείνουσαν ἁρμονίαν τιμᾶν, καὶ
ταύτῃ προσχρῆσθαι διαφερόντως. εἰ δέ ποτε τῶν ἄλλων τινὰ παραλαβόντων κακῶν τινα μιμουμένην
πρὸς ὀλίγον, δεῖν γίγνεσθαι πρὸς τὸ εἶδος ἀνιλλομένην ἐκεῖνο τῆς ἁρμονίας, ὡς οὐ σπουδαῖον, ἀλλὰ δυ-
σχεραίνουσαν, ἵν' ᾖ τῇ πολιτικῇ προσήγορος, καὶ δὴ καὶ ῥυθμοῖς χρῷτο, πρέποντας αὐτοὺς τῇ ἁρμονίᾳ
συγκλώθειν. τοὺς μὲν ἐπὶ πλειόνος ὡς σπουδάζουσαν, τοὺς δὲ ἐπ' ἐλάχιστον, ὡς παίζουσαν. οὕτω γὰρ ἂν εἴη
πρὸς ἑαυτὴν σύμφωνος. ὥστε εἴη ἂν ἡ ποιητικὴ κατ' αὐτὸν ἕξις μιμητική, διά τε μύθων καὶ λόγων
μετ' ἁρμονιῶν καὶ ῥυθμῶν κατ' ἀρετὴν διατιθέναι δυναμένη τὰς τῶν ἀκουόντων ψυχάς. τὸ μὲν οὖν
τῆς ποιητικῆς ἄριστον εἶδος ἐστὶ παρ' αὐτῷ τοιοῦτον. ἑξῆς δὲ τούτῳ, τί ποτε τὸ τέλος αὐτῆς ἐστὶ παντὶ συλ- 9
λογίσασθαι ῥᾴδιον. εἰ γὰρ μιμητής ἐστιν ὁ ποιητής, ὅτι μὲν οὐκ ἔχει τέλος τὴν ἡδονὴν ὥσπερ ὑπέλαβον
οἱ πάντα μὲν νομίζοντες πράγματα παραλαμβάνειν εἰς μίμησιν αὐτόν, πάσαις δὲ ἁρμονίαις χρῆσθαι,
πάντων δὲ ῥυθμῶν εἶναι ζηλωτήν, ἵνα ἡδίστην ἀποτελῇ τὴν ποίησιν. ὅτι δ' οὖν τοῦτο οὐκ ἀληθές, ἐν νό-
μοις ἔδειξεν οὑτωσὶ συλλογιζόμενος ὁ ποιητὴς μιμητής. πᾶς δὲ μιμητὴς τέλος ἔχει ὅμοιον ποιῆσαι τῷ
παραδείγματι ἄν τε ἥδειν μέλλῃ τινάς, ἄν τε μή. δῆλον ἄρα ὅτι καὶ ὁ ποιητής, οὐ τὸ ἥδειν ἁπλῶς ποιή-
σεται τέλος. ὅτι δὲ εἴπερ μέλλοι τοιοῦτος εἶναι μιμητὴς οἷον εἴπομεν εἰς τέλος βλέψει τὸ ἀγαθόν, καὶ τοῦτο
γνώριμον. πάσης γὰρ τῆς κατ' ἀρετὴν ἐπιτηδεύσεως, εἴτε ἐν μιμήσεσιν, εἴτ' ἄνευ μιμήσεων, οὐκ ἄλ-
λο τι φήσομεν εἶναι τέλος, πλὴν τοῦ ἀγαθοῦ. τοῦτο δὲ δή τί ἐστιν, ἄξιον συνιδεῖν ὅτι πρόδρομον εἶδος τῆς
πολιτικῆς ζωῆς οὐκ εἰς τὸ θεωρητικὸν ἀνάγον τὴν ψυχὴν τέλος, ἀλλ' εἰς τὸ πολιτικόν, διὸ καὶ ἀναγ-
καῖον ἐλέγομεν εἶναι τῷ ποιητῇ τὰ μέτρα τῶν ἐνεργειῶν ἀφορίζειν τὸν πολιτικόν, ὡς καὶ στρατηγῷ καὶ ἰα-
τρῷ καὶ ῥήτορι. τὸν δὲ οἷς ἐκεῖνος διακελεύεται χρώμενος ὅροις. τὸν εἰρημένον τρόπον ποιεῖν εἰς ἐκεῖνο
φέρων τὰ ποιήματα τὸ τέλος. τούτου δὲ ἡμῖν γνωσθέντος οἶμαι καὶ τὸ τελευταῖον εἶναι δῆλον τῶν προ- 10
βληθέντων ἡμῖν εἰς ζήτησιν. τίς ποτε ἄρα ἐστὶν ὁ ἐν τῷ παντὶ ποιητής, καὶ εἰς τίνα βλέπει καὶ οὗτος πο-
λιτικὸν ὑπὲρ αὐτὸν ὄντα. καθάπερ ἄλλος ὁ ἐν τῷ παντὶ στρατηγὸς καὶ ῥήτωρ ἄλλος καὶ ἰατρός. ὁ μὲν τὸν
κοσμικὸν πόλεμον τῷ πατρὶ συνδιακοσμῶν καὶ τὰ ἀμείνω κρατεῖν ἀεὶ τῶν χειρόνων παρασκευάζων,
μετὰ τοῦ μὴ δὲ τὴν ἐκείνων ἀφανίζειν δύναμιν. δεῖ γὰρ εἶναι κἀκεῖνα πάντως, ἵν' ᾖ τὸ πᾶν ἐκ τῶν ἐναν-
τίων. ὁ δὲ τὴν ἐν τῷ παντὶ φύσιν δυναμῶν, ἵνα συνέχῃ τὰ σώματα, καὶ ἀγήρων ᾖ καὶ ἄνοσον ἀεὶ τὸ πᾶν
κατὰ φύσιν ἔχον. ὁ δὲ τοῖς νοεροῖς λόγοις πείθων ταῦτα ζῆν ἃ βούλεται ὁ πολεμικὸς ἐν τῷ παντὶ νοῦς, οὕτω
γάρ που καὶ ποιητὴς ἄλλος ἐστὶ κοσμικός, μυθολογικός, μόνως μιμήματα ποιῶν τὰ ἐμφανῆ τῶν ἀφανῶν, καὶ
κακῶν καλὰ τὰ κατὰ νοῦν τὰ κατὰ φύσιν ἁρμονίαις χρώμενος δι' ὧν ἀρετὴν ἐν τῷ ὅλῳ παρέχεται κρατοῦσαν,
ἡττωμένην δὲ κακίαν καὶ ῥυθμίζων τὰς κινήσεις. ὥστε κατὰ λόγον κινεῖσθαι, καὶ μίαν ἐκ πάντων ζῶσαν ἀ-
ποτελῶν ἁρμονίαν καὶ ἕνα ῥυθμόν. τοῦτον ἐγὼ τῶν ποιητῶν οὐκ ἄλλον εἶναι φαίην ἂν ἢ τὸν τοῦ μεγάλου πο-
λιτικοῦ, μέγαν συνεργόν, καὶ παιδευτικὸν ὡς ἀληθῶς θεόν, εἰς τὸν ἐκείνου βλέποντα νοῦν. ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ
παντὶ πολιτικός ἐστιν ὁ [illegible] ὑμνούμενος Ζεύς, παρ' ᾧ καὶ αὐτὸς εἶναι φησὶν τὴν πολιτικήν. ὁ δὲ τούτῳ μὲν
συνεργὸς τῆς ἐν τῷ παντὶ πάσης τάξεως, ἔν τε ὀξείαις καὶ βαρείαις κινήσεσι, καὶ ἐν βραχυπορωτέραις ἢ
μακροπορωτέραις περιόδοις, οὐκ ἄλλος ἐστίν, ἢ ὁ Ἀπόλλων, ποιητὴς ὢν, μιμημάτων ἐναρμονίων, καὶ ἐν ῥυθ-
μων. ἐκείνων δέ, ὁ μὲν στρατηγὸς ὁ μέγιστος Ἄρης πολέμων προστάτης θεός, καὶ ἐνεγείρων πάντα πρὸς τὴν
[illegible]σιν τὴν κοσμικήν. ὁ δὲ πειθοῦς δημιουργός ἐστιν ὁ Ἑρμῆς, δι' ὃν δημηγοροῦσιν ἄλλοι θεοὶ κατ' ἄλλους,
καὶ πρὸς πάντας ὁ Ζεὺς τὸν ἐν ἑαυτῷ προχειρίσας Ἑρμῆν. ὁ δὲ πάντα κατὰ φύσιν ἔχοντα δεικνὺς Ἀσκλη-
πιός, δι' ὃν οὐ νοσεῖ τὸ πᾶν, οὐ γηράσκει τὰ στοιχεῖα οὐκ ἀνίησι τῶν ἀλύτων δεσμῶν. εἰ οὖν με δεῖ τὰ ἀνέ-
ξοιστα λαβεῖν, ὁ μὲν ποιητὴς ὅς ἐστι δῆλον. κινεῖ δὲ τὰς Σειρῆνας ᾄδειν μίαν φωνὴν ἱείσας ἕνα τόνον, ὡς
ὁ ἐν τῷ δεκάτῳ λεγόμενος τῆς πολιτείας μῦθος. κινεῖ ὡς ὁ Τίμαιος τοὺς τῶν θείων ψυχῶν κύκλους ἐν λόγῳ προ-
φερομένους ἐνρύθμως κινεῖσθαι. πάντα δὲ ἀπὸ τῶν ψυχῶν ἀρξάμενα, ποιήματά ἐστιν Ἀπόλλωνος, ἐναρμό-
νια καὶ ἔρρυθμα. καὶ εἰς τοῦτο βλέπων ὁ τῇδε ποιητής, ὑμνείτω μὲν θεούς, ὑμνείτω δὲ ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἔν
τε μύθοις καὶ ἄνευ μύθων, ἢ περὶ ἄλλα στρεφόμενος γιγνωσκέτω καὶ ποιητικῆς ἁμαρτών καὶ Ἀπόλλωνος.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ Πολιτείᾳ πρὸς Ὅμηρον καὶ ποιητικὴν Πλάτωνι ῥηθέντων.

ΕΝΑΓΧΟΣ ἡμῖν ἐν τοῖς τοῦ Πλάτωνος γενεθλίοις διαλεγομένοις προὔτεινε διασκέψασθαι, τίνα ἄν τις τρόπον ὑπέρ τε Ὁμήρου πρὸς τὸν ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτη τοὺς προσήκοντας ποιήσαιτο λόγους, καὶ ἐπιδείξειε, τῇ τε φύσει τῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς ἐν τῷ φιλοσόφῳ μάλιστα πάντων ἀρέσκουσι συμφωνότατα περί τε τῶν θείων, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀναδιδάσκοντα, καὶ τὸν Πλάτωνα τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐξέλοι διαφωνίας, καὶ ἀποφήνειεν ὡς ἄρα ἐκ μιᾶς ἐπιστήμης ἅπαντα καὶ νοερᾶς ἐπιβλέψεως, καὶ προαιρέσεως θεοπρεποῦς, ὅσα τε ἐγκοσμιάζων γέγραφε τὴν Ὁμήρου ποίησιν, καὶ ὅσα ἐπαιτιώμενος ἐφεύγηται. καὶ γὰρ αὖ τις ἀπορήσειεν εἰς ταῦτα ἀποβλέψας, εἰ μὲν ὀρθῶς ὁ Πλάτων αὐτὸν ἐλέγχειν προὔθετο, καὶ δεικνύναι τοῖς προσηκούσης τοῖς πράγμασιν ἀληθείας ἀπάδοντα, πῶς ἔτι δυνατὸν ἐν τοῖς ἐπιστήμοσι καὶ τὸν δὲ τὸν ποιητὴν καταλέγειν. καὶ ταῦτα τοῖς περὶ τῶν θείων γνώσεων, καὶ τῶν ἀεὶ ὄντων διδασκαλίας. εἰ δὲ τά τε ἄλλα Ὁμήρῳ, καὶ ταῦτα τῆς πρεπούσης ἠξίωται παραδόσεως, πῶς ἔτι κατὰ νοῦν τὸν Πλάτωνα πρὸς ἑαυτὸν ἐν τοῖς περὶ Ὁμήρου λόγοις διαδέχεσθαι. πῶς γὰρ ἂν ἀλλήλοις συμβαίνοιεν, ὅ τε ἐν τῷ Φαίδωνι λεγόμενος παρ' αὐτῷ θεῖος ποιητής, καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας δεικνύμενος. οὐ γὰρ λίνον λίνῳ συνάπτειν ἐστί, τὸ ταῦτα ἀλλήλοις συμπλέκειν. οὐδὲ ἔστι τις μηχανὴ τὴν αὐτὸν ἑκάτερον τιθέναι. τὸ μὲν γὰρ ἐπέκεινα πάσης τῆς ἀνθρωπικῆς καὶ μεριστῆς ἐπιβολῆς αὐτὸν ἐνεργήσαντα καὶ τοῖς θεοῖς ἐνιδρύσαντα τὴν ἑαυτοῦ νόησιν ἐπιδείκνυσι. τὸ δὲ εἰδώλοις συνόντα τῆς ἀληθείας, καὶ πόρρω πη τῆς περὶ θεῶν ἐπιστήμης πλανώμενον. ἐῶ λέγειν ὅτι καὶ τὴν ποιητικὴν αὐτὴν, τό τε μὲν ἐκ μουσῶν κατοκωχήν τε καὶ μανίαν τιθέμενος, καὶ θεῖον τὸ ποιητικὸν γένος ἀποκαλῶν, τό τε δὲ εἴδωλον οἷον καὶ φανταστικὸν, καὶ πολλοστὸν, ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς γνώσεως ἀποφαίνων. δόξειεν ἂν κἂν ταῖς περὶ τῶν πραγμάτων κρίσεσι τοῖς πρὸς ἑαυτὸν οὐκ ἀπηλλάχθαι διαφωνίας. φέρε οὖν ὅσα κἀνταῦθα τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἠκούσαμεν περὶ τούτων διαταττομένου, καὶ τῆς κοινωνίας τῶν δογμάτων ἣν ἔχει τὰ Ὁμήρου ποιήματα πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν ὑστέροις χρόνοις καθεωραμένην ἀλήθειαν συλλαβόντες ἐν τάξει διέλθωμεν, καὶ θεωρήσωμεν πρῶτον μὲν, εἴ πη δυνατὸν τὰς τοῦ Σωκράτους ἀπορίας διαλύειν. δεύτερον δὲ τὸν σκοπὸν τῆς φαινομένης ταύτης πρὸς Ὅμηρον ἀπαντήσεως. τρίτον δὲ αὖ τὴν τῷ Πλάτωνι δοκοῦσαν περί τε ποιητικῆς αὐτῆς καὶ Ὁμήρου μίαν καὶ ἀνέλεγκτον ἀλήθειαν πανταχοῦ προβεβλημένην. οὕτω γὰρ ἂν ἑκάτερος ἡμῖν ἀποφανθείη τῶν θείων κατὰ νοῦν καὶ ἐπιστήμην θεωρὸς, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν ἀμφότεροι τὰ αὐτὰ διδάσκοντες, καὶ ὡς ἀφ' ἑνὸς θεοῦ προεληλυθότες, καὶ μίαν συμπληροῦντες σειρὰν, τῆς αὐτῆς περὶ τῶν ὄντων ἀληθείας ὑπάρχοντες ἐξηγηταί.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΤΗΣ ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΜΥΘΩΝ ΔΙΑσκευῆς παρὰ τοῖς θεολόγοις. καὶ αἰτιῶν ἀποδόσεις, καὶ λύσεις τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐπιστάσεων.

ΤΑ μὲν δὴ προκείμενα τοιαῦτα ἄττα ἐστί, περὶ ὧν ποιησόμεθα τοὺς λόγους. δεῖ δὲ ὅπερ ἔφην ἡμᾶς μὲν καὶ τούτων αἰτιᾶσθαι τόν τε Πλάτωνα αὐτὸν, καὶ τὸν ἐκείνου ζηλωτὴν, καὶ ὡς ἂν ἐγὼ φαίην, ἱεροφάντην. ἐμὲ δὲ τὸν λέγοντα πειρᾶσθαι πάντα ἀκριβῶς ἡμῖν εἰς δύναμιν, τὰ τότε ῥηθέντα διαμνημονεῦσαι καὶ ὅσα καὶ ὕστερον ἡμᾶς περὶ τῶν αὐτῶν διασκοπουμένους ἐπιδιδάσκειν ἐκεῖνος ἠξίωσεν. ἐπεὶ δὲ πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὁ Σωκράτης αἰτιᾶται τὸν τῆς μυθοποιίας τρόπον, καθ' ὃν Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος τοὺς περὶ τῶν θεῶν παρέδοσαν λόγους, καὶ πρὸ τούτων Ὀρφεὺς, καὶ εἰ δή τις ἄλλος ἐνθέῳ στόματι γέγονεν, τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἐχόντων ἐξηγητής, ἀνάγκη δή που καὶ ἡμᾶς πρὸ τῶν τοὺς περὶ τῶν καθ' ἕκαστα δογμάτων ἀνασκέψασθαι τῆς θεωρίας τύπους, αὐτὴν τὴν τῶν Ὁμηρικῶν μύθων διάθεσιν προσηκούσαν ἐπιδεῖξαι τοῖς πράγμασιν, ὧν δὴ καὶ περιέχεται τὴν ἔνδειξιν. πῶς γὰρ δὴ ταῦτα φαίη τις αὖ, τὰ πόρρω τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ, καὶ τῆς τάξεως ἀποπλανώμενα, καὶ αἰσχρὰ καὶ ἔνθεσμα τῶν ὀνομάτων, πρέποντα ἂν γένοιτό ποτε τοῖς κατ' αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὴν ὕπαρξιν λαχοῦσι, καὶ τῷ καλῷ συνυφεστηκόσι, καὶ ἐν οἷς ἡ τάξις πρώτως ἐστὶ καὶ ἀφ' ὧν πάντα τὰ ὄντα, μετὰ μὲν καλλονῆς, μετὰ δὲ τῆς ἀχράντου δυνάμεως ἀνεφάνη. πῶς οὖν τοῖς τοιούτοις ἐφαρμόζει τὰ τῆς τραγικῆς τερατολογίας ἀναπεπλεγμένα, καὶ τοῖς ἐνύλοις συνυπάρχοντα φαντά[illegible] τῆς τε ὅλης δίκης, καὶ τοῦ ὅλου θείου στερόμενα. μὴ γὰρ οὐχὶ θεμιτὸν τὰ τοιάδε, ταῖς πάντων τῶν ὄντων ἐξῃρημέναις τῶν θεῶν ὑποστάσεσι προσφέρειν. μοιχείας λέγω καὶ κλωπὰς, καὶ ἀπ' οὐρανοῦ ῥίψεις, καὶ πατέρων ἀδικίας καὶ δεσμοὺς, καὶ ἐκτομὰς καὶ ὅσα ἄλλα, παρά τε Ὁμήρῳ θρυλλεῖται καὶ τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς, ἀλλ' ὥσπερ αὐτοὶ χωριστοὶ τῶν ἄλλων ὄντες οἱ θεοὶ τῷ ἀγαθῷ συνήνωνται καὶ οὐδὲν εἰς αὐτοὺς παρεισδύεται τῶν χειρόνων, ἀλλ' εἰσὶν ἀμιγεῖς πρὸς πάντα καὶ ἄχραντοι καθ' ἕνα ὅρον καὶ μίαν τάξιν ἐνοειδῆ προϋπάρχοντες, οὕτω καὶ τοὺς περὶ αὐτῶν [illegible] λόγους προσήκει τὰ ἐξαίρετα τῶν ὀνομάτων, καὶ τὰ νοῦ πλήρη καὶ τὰ ἀπεικάζεσθαι δυνάμενα κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν πρὸς τὴν ἐκείνων ἄρρητον ὑπεροχὴν ἑαυτοὺς ἀναπέμπειν. καὶ δεῖ καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἐπιβολὰς κα

θαρεύειν

βαρυνόμε[illegible] τῶν ὑλικῶν φαντασμάτων ἐν ταῖς περὶ τοῦ θείου μυστικαῖς νοήσεσιν, ἀποσκευάζεσθαι δὲ ἅπαν τὸ ἀλλότριον, καὶ κάτωθεν ἀπὸ τῆς ἀλογίας ὁρμώμενον δόξασμα. μικρὰ δὲ πάντα πρὸς τὴν ἄχραντον τῶν ὑπερβολὴν ἡγεῖσθαι, καὶ μόνῳ τῷ ὀρθῷ λόγῳ πιστεύειν, καὶ τοῖς κρείττοσι τοῦ νοῦ θεάμασιν εἰς τὴν περὶ αὐτῶν ἀλήθειαν. μὴ οὖν λεγέτω τις ἡμῖν τοιαῦτα τὰ περὶ τῶν θεῶν, οἷα καὶ περὶ ἀνθρώπων ἁρμόζον λέγειν, μηδὲ τὰ τῆς ἀλογίας τῆς ἐνύλου παθήματα τοῖς τοῦ νοῦ καὶ τῆς νοερᾶς οὐσίας καὶ ζωῆς ὑπερηπλωμένοις ἐπιχειρήτω προσάγειν. οὐ γὰρ ἐοικότα φανεῖται τὰ σύμβολα ταῦτα, ταῖς ὑπάρξεσι τῶν θεῶν. δεῖ δὲ ἄρα τοὺς μύθους, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀποπεπτωκότες ἔσονται, τῆς ἐν τοῖς οὖσιν ἀληθείας ἀπεικάζεσθαί πως τοῖς πράγμασιν, ὧν ἀποκρύπτειν τοῖς φαινομένοις παραπετάσμασι τὴν θεωρίαν ἐπιχειροῦσιν. ἀλλ' ὥσπερ αὐτὸς πολλαχοῦ διά τινων εἰκόνων τὰ θεῖα μυστικῶς ἀναδιδάσκει, καὶ οὔτε αἶσχος οὐδὲν, οὔτε ἀταξίας ἔμφασις, οὔτε ἔνυλον καὶ ταραχῶδες φάντασμα παρεμπίπτει τοῖς μύθοις, ἀλλ' αὐτὰ τὰ περὶ θεῶν νοήματα ἄχραντα ἀποκέκρυπται, προβέβληται δὲ αὐτῶν οἷον ἀγάλματα ἐμφανῆ, τοῖς ἔνδον ἀπεικασμένα ὁμοιότατα τῆς ἀποῤῥήτου θεωρίας, οὕτως ἄρα καὶ τοὺς ποιητὰς ἔδει καὶ αὐτὸν Ὅμηρον εἰ τοῖς θεοῖς προσήκοντας μύθους ἔπλαττον, τὰς μὲν πολυειδεῖς ταύτας συνθέσεις καὶ διὰ τῶν ἐναντιωτάτων τοῖς πράγμασιν ὀνομάτων συμπεπληρωμένας ἀποδοκιμάζειν, τὰς δὲ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ στοχαζομένας προϊσταμένους, διὰ τούτων ἅμα μὲν ἀποκλύειν τοὺς πολλοὺς τῆς μηδὲν αὐτοῖς προσηκούσης τῶν θείων γνώσεως, ἅμα δὲ εὐαγῶς περὶ τοὺς θεοὺς χρῆσθαι τοῖς μυθικοῖς πλάσμασιν. ταῦτά ἐστιν, ἃ καὶ ὁ Σωκράτης οἶμαι τῇ τε Ὁμήρου μυθοποιΐᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιπλήττειν ποιηταῖς, ἕτερός τις ἴσως ἂν ἐγκαλέσειε, ταῖς φαινομέναις τῶν ὀνομάτων τερατολογίαις οὐκ ἀρεσκόμενος. καὶ δὴ διαφερόντως οἱ καθ' ἡμᾶς ἄνθρωποι τοῖς παλαιοῖς μύθοις ἐπιτιμᾶν οἰώθασιν, ὡς πολλῆς μὲν εὐχερείας ἐν ταῖς περὶ θεῶν δόξαις, πολλῆς δὲ ἀτόπου καὶ πλημμελοῦς φαντασίας αἰτίοις γεγονόσι. καὶ οὐδὲν ἄλλ' ἢ πρὸς τὴν παροῦσαν τοὺς πολλοὺς δεινὴν καὶ ἄτακτον σύγχυσιν τῶν ἱερῶν θεσμῶν συνεληλακόσιν. ἡμεῖς δὲ πρὸς μὲν τούτους οὐ πολλοῦ δεησόμεθα λόγου τοῦ τῆς περὶ θεῖον πλημμελείας αἰτιωμένους τὴν τῶν θείων παραδοχὴν, πρῶτον μὲν, ὅτι τοὺς διὰ τὰ φαινόμενα πλάσματα τῆς περὶ τοὺς κρείττους ἡμῶν κατολιγωρήσαντας θεραπείας, οὔτε τὸν σκοπὸν τῆς μυθοποιΐας, οὔτε τὴν δύναμιν ἐγνωκότας, εἰς ταύτην ὑπενηνέχθαι τὴν ἀλόγιστον καὶ γιγαντικὴν ἀνοσιουργίαν συμβέβηκεν. εἰ γὰρ οἱ μὲν μῦθοι τὴν προβεβλημένην αὐτῶν ἅπασαν σκευὴν ἀντὶ τῆς ἐν ἀποῤῥήτοις ἱδρυμένης ἀληθείας προσεστήσαντο, καὶ χρῶνται τοῖς φαινομένοις παραπετάσμασι τῶν ἀφανῶν τοῖς πολλοῖς, καὶ ἀγνώστων διανοημάτων. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ μάλιστα ἐξαίρετον αὐτοῖς ἀγαθὸν ὑπάρχει, τὸ μηδὲν τῶν ἀγαθῶν εἰς τοὺς βεβήλους ἐκφέρειν, ἀλλ' ἴχνη τινὰ μόνον τῆς ὅλης μυσταγωγίας προτείνειν τοῖς ἀπὸ τούτων εἰς τὴν ἄβατον τοῖς πολλοῖς θεωρίαν περιάγεσθαι πεφυκόσιν. οἱ δὲ ἀντὶ μὲν τοῦ ζητεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ἀλήθειαν, τῷ δὲ προσχήματι μόνῳ χρῶνται τῶν μυθικῶν πλασμάτων, ἀντὶ δὲ τῆς καθάρσεως τοῦ νοῦ, ταῖς φανταστικαῖς ἐφέπονται καὶ μορφωτικαῖς ἐπιβολαῖς, τίς μηχανὴ τοὺς μύθους αἰτιᾶσθαι τῆς τούτων παρανομίας, ἀλλ' οὐδὲ ἐκείνους τοὺς κακῶς τοῖς μύθοις χρωμένους τῆς περὶ αὐτοὺς πλημμελείας. ἐπειδὴ ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσα δὴ σεμνὰ καὶ τίμια δοκεῖ διαφερόντως εἶναι, καὶ αὐτοῖς ἐνιδρυμένα τοῖς θεοῖς, καὶ ὑπ' αὐτῶν παραγόμενα, τοὺς πολλοὺς βλαπτομένους ὁρῶμεν, καὶ οὐ διὰ ταῦτα τὴν ἐκείνων αἰτιώμεθα γένεσιν, ἀλλὰ τὴν τούτων ἀνόητον τῆς ψυχῆς ἕξιν. τίς γὰρ οὐκ ἂν συνομολογήσειεν, τά τε μυστήρια καὶ τὰς τελετὰς, ἀνάγειν μὲν ἀπὸ τῆς ἐνύλου καὶ θνητοειδοῦς ζωῆς τὰς ψυχὰς, καὶ συνάπτειν τοῖς θεοῖς, ἀφανίζειν δὲ ἅπασαν τὴν ἐκ τῆς ἀλογίας παρεισδυομένην ταραχὴν ταῖς νοεραῖς ἐλλάμψεσιν, ἐξωθεῖν δὲ τὸ ἀόριστον καὶ τὸ σκοτεινὸν τῶν τελουμένων τῷ φωτὶ τῶν θεῶν, ἀλλ' ὅμως οὐδὲν παραιρεῖται τοὺς πολλοὺς, τὸ μὴ οὐχὶ καὶ ἐκ τούτων παντοίας ὑπομένειν διαστροφὰς, καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἀγαθοῖς, καὶ ταῖς δυνάμεσι κατὰ τὴν οἰκείαν ἕξιν ἐπὶ τὸ χεῖρον χρωμένους, ἀφίστασθαι μὲν τῶν θεῶν καὶ τῆς ὄντως ἱερᾶς θρησκείας, φέρεσθαι δὲ εἰς τὴν ἐμπαθῆ καὶ ἀλόγιστον ζωήν. ὅς τις οὖν ἡμῶν αἰτιᾶται τοὺς μύθους τῆς δεινῆς ταύτης, καὶ πλημμελοῦς τῶν παλαιῶν νομίμων συγχύσεως, καὶ τῶν μυστηρίων αἰτιάσθω τὴν ἔκφανσιν, καὶ τῶν τελετῶν τὴν εἰς ἀνθρώπους πάροδον. καὶ τί δεῖ περὶ τούτων λέγειν. ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἐξέσται τὴν δημιουργίαν αἰτιᾶσθαι τοῦ παντὸς, καὶ τὴν τάξιν τῶν ὅλων, καὶ πρόνοιαν τῶν τῇδε πάντων, διότι δὴ καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἐνδιδομένοις οἱ δεχόμενοι χρῶνται κακῶς. ἀλλὰ οὐδὲ ταῦτα ὅσια φαίην ἂν, οὔτε τὴν κατὰ τῶν μύθων διαβολὴν ἀπὸ τῆς τῶν πολλῶν παραφορᾶς δικαίαν ἄξιον ἡγεῖσθαι. οὐ γὰρ ἐκ τῶν διεστρόφως χρωμένων τὴν τῶν πραγμάτων ἀρετὴν τε καὶ [illegible]κίαν κριτέον, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς οἰκείας ἑκάστα φύσεως, καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ὀρθότητος δοκιμάζειν προσήκει. ταῦτά τοι καὶ ὁ Ἀθηναῖος οὐδὲ αὐτὴν ἐκβάλλειν οἴεται χρῆναι τὴν μέθην τῆς εὖ διοικουμένης πόλεως διὰ τὴν τῶν πολλῶν σκοπὸν, καὶ ἀόριστον περὶ αὐτὴν φορὰν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐναντίας χρήσεως τῆς ὀρθῆς καὶ ἔμφρονος, μεγάλην μοῖραν, καὶ ταύτην εἰς παιδείαν συμβάλλεσθαι φησί. καίτοι φαίη τις ἂν καὶ τὴν μέθην διαφθείρειν τά τε σώματα καὶ τὰς ψυχὰς τῶν χρωμένων. ἀλλ' οὐχ ὅ γε νομοθέτης διὰ ταῦτα τῆς προσηκούσης αὐτὴν ἀξίας παραιρεῖται, καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν συντελείας. οὔτ' οὖν ἡ μέθη φευκτέον διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀπαιδεύτως αὐτὴν, καὶ ἀμούσως καταδιώκοντας, οὔτε αἱ τελεταὶ, καὶ αἱ τῶν μυστηρίων δυνάμεις διὰ τὴν τῶν δεχομένων μοχθηρίαν κατηγορίας ἄξιαι τοῖς ἔμφροσιν, οὔτε οἱ μῦθοι διὰ τὴν τῶν εἰκῇ καὶ ἀλόγως αὐτοῖς χρωμένων διαστροφὴν,

βλαβεροὶ

βλαβεροὶ τοῖς ἀκούουσιν ἂν νομίζοιντο δικαίως, ἀλλ' ἐν ἅπασιν τούτοις τὴν τῶν μεταχειριζομένων αἰτιατέον πλημμελῆ καὶ ἀνόητον ἕξιν, δι' ἣν καὶ τοῖς τοῦ ἀγαθοῦ στοχαζομένοις ἐπὶ τὸ χεῖρον χρώμενοι τοῦ προσήκοντος αὐτῆς τέλους τυγχάνουσιν. εἰ δέ τις τὴν προφαινομένην αἰτιᾶται τῆς μυθοποιίας αἰσχρότητα, καὶ τὸ τῶν ὀνομάτων φορτικόν, ὡς διὰ ταῦτα τῆς πρεπούσης αὐτῶν ἀποστερεῖ τῶν θείων μιμήσεως, ἅπας γὰρ δή που μιμητὴς διὰ τῶν φύσει προσηκόντων τοῖς παραδείγμασιν ἀπεικονίζεται τὴν ἐκείνων ἰδέαν, ἀλλ' οὐ διὰ τῶν ἐναντιωτάτων καὶ πόρρω τῆς τῶν ἀρχετύπων οὐσίας καὶ δυνάμεως βεβλημένων, πρῶτον μὲν διαιρετέον οἶμαι τὰς τῶν μύθων προαιρέσεις καὶ χωρὶς ἀφοριστέον τούς τε παιδευτικοὺς λεγομένους, καὶ τοὺς ἐνθεαστικωτέρους, καὶ πρὸς τὸ πᾶν ἀποβλέποντας μᾶλλον, ἢ τὴν τῶν ἀκουόντων ἕξιν. ἔπειτα διακριτέον, τὰς τῶν χρωμένων αὐτοῖς ζωάς, καὶ τὰς μὲν νεαροπρεπεῖς, καὶ ἐν ἤθεσιν ἁπλοῖς στρεφομένας θετέον. τὰς δὲ ἀνεγείρεσθαι πρὸς νοῦν δυναμένας, καὶ πρὸς τὰ ὅλα γένη τῶν θεῶν, καὶ τὰς διὰ πάντων προόδους τῶν ὄντων, καὶ τὰς σειράς, καὶ τὰς ἀποτελευτήσεις τὰς ἄχρι τῶν ἐσχάτων ἀνατείνασθαι σπευδούσας. καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον τάς τε τῶν μύθων ἰδέας διαστήσαντες ἀπ' ἀλλήλων, καὶ τὰς τῶν ὑποδεχομένων αὐτοὺς ἐπιτηδειότητας, τὸ μήτε πρὸς παιδείαν συντελεῖν τοὺς μύθους οὓς Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος ἐγραψάτην, μήτε τοῖς νέοις προσήκειν αὐτῶν τὴν ἀκρόασιν. συγχωρῶμεν τοῖς λέγουσιν, ὅτι δὲ τῇ φύσει τῶν ὅλων ἕπονται, καὶ τῇ τάξει τῶν ὄντων, καὶ τοὺς ἀνάγεσθαι δυναμένους εἰς τὴν τῶν θείων πραγμάτων περιωπήν, αὐτοῖς συνάπτουσι τοῖς ὄντως οὖσι, τοῦτο προστιθῶμεν. κατιδόντες γὰρ οἱ τῆς μυθοποιίας πατέρες, ὅτι καὶ ἡ φύσις εἰκόνας δημιουργοῦσα τῶν ἀύλων καὶ νοητῶν εἰδῶν, καὶ τόνδε τὸν κόσμον ποικίλλουσα τοῖς τούτων μιμήμασι, τὰ μὲν ἀμέριστα μεριστῶς ἀπεικονίζεται, τὰ δὲ αἰώνια, διὰ τῶν κατὰ χρόνον προϊόντων, τὰ δὲ νοητά, διὰ τῶν αἰσθητῶν, ἐνύλως τε τὸ ἄυλον ἀποτυποῦται. καὶ διαστατῶς τὸ ἀδιάστατον καὶ διὰ μεταβολῆς, τὸ μονίμως ἱδρυμένον, ἑπομένως τῇ τε φύσει, καὶ τῇ προόδῳ τῶν φαινομένων ὄντων καὶ εἰδωλικῶς εἰκόνας. καὶ αὐτοὶ πλάττοντες ἐν λόγοις φερομένας τῶν θείων τοῖς ἐναντιωτάτοις καὶ πλεῖστον ἀφεστηκόσι τὴν ὑπερέχουσαν τῶν παραδειγμάτων ἀπομιμοῦνται δύναμιν. καὶ τοῖς μὲν παρὰ φύσιν τὸ ὑπὲρ φύσιν αὐτῶν ἐνδείκνυνται, τοῖς δὲ παραλόγοις, τὸ παντὸς λόγου θειότερον, τοῖς δὲ φανταζομένοις ὡς αἰσχροῖς τὸ παντὸς μεριστοῦ κάλλος ὑπερηπλωμένον. καὶ οὕτω δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα τῆς ἐκείνων ἡμᾶς ἀναμιμνήσκουσιν ἐξῃρημένης ὑπεροχῆς. πρὸς δὲ αὖ τούτοις καθ' ἑκάστην τάξιν θεῶν ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων ὑφιζάνουσαν, καὶ διὰ πάντων ἐπεξιοῦσαν τῶν ἐν τοῖς οὖσι γενῶν, ἔξεστι θεάσασθαι τῶν σειρῶν ἀποτελευτήσεις τοιαύτας ἰδιότητας προστησαμένας, ὁποίας οἱ μῦθοι τοῖς θεοῖς αὐτοῖς ἀπονέμουσι, καὶ τοιούτων πραγμάτων ὑποστατικὰς καὶ συνεκτικὰς δι' οἵων ἐκεῖνοι τὴν περὶ τῶν πρωτίστων ἀπόρρητον θεωρίαν κατέκρυψαν. τὰ γὰρ ἔσχατα τῶν δαιμονίων γενῶν, καὶ περὶ τὴν ὕλην στρεφόμενα, τῆς τε τῶν κατὰ φύσιν δυνάμεων παρατροπῆς καὶ τῆς αἰσχρότητος τῶν ἐνύλων, καὶ τῆς εἰς τὴν κακίαν παραφορᾶς, καὶ τῆς ἀτάκτου καὶ πλημμελοῦς προέστηκε κινήσεως. δεῖ γὰρ εἶναι καὶ ταῦτα ἐν τῷ παντί, καὶ συμπληροῦν τὴν ποικιλίαν τῆς ὅλης διακοσμήσεως, καὶ τῆς παρυποστάσεως αὐτῶν καὶ τῆς στάσεως, καὶ τῆς διαμονῆς ἐν τοῖς ἀϊδίοις γένεσι περιέχεσθαι τὴν αἰτίαν. ἃ δὴ καὶ οἱ τῶν ἱερῶν θεσμῶν ἡγεμόνες κατανοήσαντες περιόδοις ὡρισμέναις ἔταξαν γέλωτά τε καὶ θρήνους ἐπιτελεῖσθαι τοῖς τοιούτοις γένεσιν ἀφοσιούμενοι, καὶ τῆς ὅλης περὶ τὸ θεῖον ἁγιστείας τὴν προσήκουσαν μοῖραν ἀποκληρώσαντες. ὥσπερ οὖν ἡ τῶν ἱερῶν τέχνη κατανείμασα δεόντως τὴν σύμπασαν θρησκείαν τοῖς θεοῖς, καὶ τοῖς τῶν θεῶν ὀπαδοῖς, ἵνα μηδὲν ἄμοιρον τῆς ἐπιβαλλούσης θεραπείας ἀπολείπηται τῶν ἀϊδίως ἑπομένων τοῖς θεοῖς, τοὺς μὲν ταῖς ἁγιωτάταις τελεταῖς, καὶ τοῖς μυστικοῖς συμβόλοις προσάγεται, τῶν δὲ τοῖς φαινομένοις παθήμασι προκαλεῖται τὰς δόσεις, διὰ δή τινος ἀρρήτου συμπαθείας, οὕτως ἄρα καὶ οἱ τῶν τοιῶνδε μύθων πατέρες εἰς πᾶσαν ὡς εἰπεῖν ἀποβλέψαντες τὴν τῶν θείων πρόοδον, καὶ τοὺς μύθους εἰς ὅλην ἀνάγειν σπεύδοντες τὴν ἀφ' ἑκάστου προϊοῦσαν σειράν, τὸ μὲν προβεβλημένον αὐτῶν καὶ εἰδωλικὸν ἀνάλογον ὑπεστήσαντο τοῖς ἐσχάτοις γένεσι, καὶ τῶν τελευταίων καὶ ἐνύλων προεστηκόσι παθῶν. τὸ δὲ ἀποκεκρυμμένον καὶ ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς τῆς ἐν ἀβάτοις ἐξῃρημένης τῶν θεῶν οὐσίας ἐκφαντικὸν τοῖς φιλοθεάμοσι τῶν ὄντων παρέδωσαν. † τὸ οὕτω δὴ τῶν μύθων ἕκαστος δαιμόνιος μέν ἐστι κατὰ τὸ φαινόμενον, θεῖος δὲ κατὰ τὴν ἀπόρρητον θεωρίαν. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν, οὔτε τοὺς Ὁμηρικοὺς μύθους διὰ ταῦτα τῆς πρὸς τὰ πράγματα τὰ ὄντως ὄντα οἰκειότητος παραιρεῖσθαι προσήκει, διότι μὴ πρὸς παιδείαν ἡμῖν συντελοῦσι τῶν νέων. οὐ γὰρ παιδευτικὸν τῶν τοιούτων ἐστὶ μύθων τὸ τέλος, οὐδὲ εἰς τοῦτο βλέποντες αὐτοὺς οἱ μυθοπλάσται παρέδοσαν, οὔτε τοὺς παρὰ τῷ Πλάτωνι γεγραμμένους εἰς τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἀναπέμπειν τοῖς ἐνθεαστικωτέροις, ἀλλὰ χωρὶς ἑκατέρους ἀφορίζειν. καὶ τοὺς μὲν φιλοσοφωτέρους τίθεσθαι, τοὺς δὲ τοῖς ἱερατικοῖς θεσμοῖς προσήκοντας. καὶ τοὺς μὲν νέοις ἀκούειν πρέποντας, τοὺς δὲ οἷς διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς ἄλλης ὀρθῶς ἠγμένης. ἀλλ' ὁ μὲν Σωκράτης καὶ ταῦτα ἱκανῶς ἐνδείκνυται τοῖς συνορᾶν δυναμένοις, καὶ ὅτι τῆς Ὁμήρου μυθοποιίας, ὡς μήτε παιδευτικῆς, μήτε τοῖς τῶν νέων ἀπαισοις καὶ ἀπλάστοις ἤθεσι συναρμοζομένης ἐπιλαμβάνεται, καὶ ὡς τὸ ἀπόρρητον αὐτῆς καὶ κεκρυμμένον ἀγαθὸν μυστικῆς τινος δεῖται καὶ ἐνθεαστικῆς νοήσεως. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν Σωκρατικῶν λόγων οὐκ ἐπαισθημένοι

πόρρω πη

πόρρω που τῆς τοῦ φιλοσόφου διανοίας ἀποπεπτωκότων διαβάλλουσιν ἅπαν τὸ τοιοῦτον τῶν μύθων εἶδος. τί δὴ οὖν φησιν ὁ Σωκράτης περὶ αὐτῶν ἄξιον ἀκούειν, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἀποσκευάζεται τὴν τοιάνδε μυθολογίαν. ὁ γὰρ νέος οὐχ οἷός τε κρίνειν ὅ, τι τε ὑπόνοια, καὶ ὃ μή, ἀλλ' ἃ ἂν τηλικοῦτος ὢν λάβῃ ἐν ταῖς δόξαις, δυσέκνιπτά τε καὶ ἀμετάστατα φιλεῖ γίγνεσθαι, ὧν δὴ ἴσως ἕνεκα περὶ παντός, ποιητέον ἃ πρῶτα ἀκούουσι, ὅτι κάλλιστα μεμυθολογημένα πρὸς ἀρετὴν ἀκούειν. εἰκότως ἄρα τοὺς Ὁμηρικοὺς μύθους οὐκ εὖ μεμιμῆσθαι λέγομεν τὸ θεῖον. τὸ γὰρ πρὸς ἀρετὴν καὶ παιδείαν, οὐδὲ τὴν ὀρθὴν τῶν νέων ἀγωγὴν συντελοῦσι τοῖς νομοθέταις, ἀλλὰ ταύτῃ μέν, οὐδ' ἐν ἐοικότων φαίνονται τοῖς οὖσιν, οὐδ' ἂν πρέπειν τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης προϊσταμένοις. τρόπον δὲ ἄλλον συναρμόζονται τοῖς θεοῖς, καὶ ἀνάγουσιν εἰς τὴν ἐκείνων θεωρίαν τοὺς εὖ πεφυκότας, καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν ἐστιν οὐ παιδευτικὸν ἀλλὰ μυστικόν, οὐ δὲ νεαροπρεποῦς ἕξεως ἀλλὰ πρεσβυτικῆς στοχαζόμενον. δηλοῖ δέ που καὶ τοῦτο ὁ Σωκράτης λέγων, ὅτι δι' ἀπορρήτων ἀκούειν ὡς ὀλιγίστους πρέπει τῶν τοιούτων μύθων, θυσαμένους οὐ χοῖρον ἀλλά τι μέγα καὶ ἄπορον θῦμα. πολλοῦ ἄρα δεῖ κατὰ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν ἀτιμάζειν τὸν τρόπον τοῦτον τῆς μυθοποιίας. ταῖς τε ἁγιωτάταις τῶν τελετῶν, καὶ τοῖς λεπτοτάτοις τῶν μυστηρίων σύστοιχον αὐτὸν ἀποφαίνεται τὴν ἀκρόασιν ὑπάρχειν. τὸ γὰρ μετὰ θυσιῶν καὶ τούτων τῶν μεγίστων καὶ τελεωτάτων ἐν ἀπορρήτῳ κελεύειν τοὺς τοιούτους μύθους ἐκφαίνεσθαι, μυσταγωγίαν καὶ τελετὴν ἀναγωγὸν τῶν ἀκουόντων εἶναι δηλοῖ, τὴν ἐν αὐτοῖς θεωρίαν. ὅστις οὖν ἡμῶν τὸ παιδαριῶδες τῆς ψυχῆς καὶ νεαροπρεπὲς ἀπεσκευάσατο, καὶ τὰς τῆς φαντασίας ἀορίστους ὁρμὰς κατεστήσατο, καὶ νοῦν ἡγεμόνα προυστήσατο τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, οὗτος ἐγκαιρότατα ἂν μετέχοι τῶν ἐν τοῖς τοιοῖσδε μύθοις ἀποκεκρυμμένων θεαμάτων, παιδείας δ' αὖ ἔτι, καὶ τῆς τῶν ἠθῶν συμμετρίας προσδεόμενος οὐκ ἂν ἀσφαλῶς ἅπτοιτο τῆς τούτων θεωρίας. οὐ γὰρ δεῖ τι τοῖς τῶν θεῶν μυστικοῖς νοήμασι κάτωθεν ἀπὸ τῆς ὕλης προσφαίρειν, οὐδὲ καταστρεφόμενον ὑπὸ τῶν φανταστικῶν κινήσεων ἐπιπηδᾶν ταῖς περὶ νῷ καταφανέσιν ἐπιβολαῖς, οὐδὲ συγχεῖν ἀλλήλοις τά τε τῆς ἀλογίας παθήματα, καὶ τὰ τῆς θεωρικῆς ἐνεργείας ἐξαίρετα ἀγαθά, ἀλλὰ περί τε Σωκράτει πειθομένους, καὶ τῇ τάξει τῆς ἐπὶ τὸ θεῖον ἀγωγῆς, χωρὶς μὲν τὴν ὀρθὴν ἅπτεσθαι τῶν ἠθῶν παιδείας, χωρὶς δὲ τῆς νοερᾶς τῶν ὄντων περιωπῆς ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ ζητεῖν ἑκατέρα πρεπόντως. ἀρχομένους δὲ ἀπὸ τῆς καταδεεστέρας καὶ πολιτικωτέρας ἀγωγῆς, τελευτῶντας δὲ εἰς αὐτὴν τὴν πρὸς τὸ θεῖον μυστικὴν ἕνωσιν. ταῦτα μὲν οὖν, ἄλλος ἂν εἴη τρόπος λόγων. ὅτι δὲ καὶ παρὰ Σωκράτει δέδονται καὶ τὸ τῶν μύθων εἴδους εἶναι διττόν, ἐκ τῶν εἰρημένων ὑπέμνησαι. λέγω δὲ ὡς τὸ μέν ἐστι παιδευτικόν, τὸ δὲ μυστικόν, καὶ τὸ μέν, πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν παρασκευάζον, τὸ δὲ πρὸς τὸ θεῖον συναφὴν παρεχόμενον. καὶ τὸ μὲν τοὺς πολλοὺς ἡμῶν ὠφελεῖν δυνάμενον, τὸ δὲ τοῖς ἐλαχίστοις συναρμοζόμενον. καὶ τὸ μὲν κοινὸν καὶ γνώριμον ἀνθρώποις, τὸ δέ, ἀπόρρητον, καὶ ἀσύμμετρον τοῖς μὴ τελέως ἐνιδρύσαι περὶ θείῳ σπουδάζουσι. καὶ τὸ μέν, ταῖς τῶν νέων ἕξεσι σύστοιχον, τὸ δέ, μετὰ θυσιῶν καὶ μυστικῆς παραδόσεως μόλις ἐκφαινόμενον. εἰ τοίνυν ταῦτα καὶ ὁ Σωκράτης ἡμᾶς ἀναδιδάσκει, πῶς οὐχὶ συμφωνεῖν μὲν αὐτὸν πρὸς τὸν Ὅμηρον φήσομεν περὶ ὧν μυθικῶς διεξέρχεται; τοσοῦτον δὲ ἄρα τῆς παρ' αὐτῷ μυθοποιίας ἀποσκευάζεσθαι καὶ διελέγχειν ὅσον πρὸς τὴν παροῦσαν τῶν λόγων ὑπόθεσιν, καὶ τὴν τῆς παιδείας τῶν νέων ὑφήγησιν ἀνάρμοστον αὐτὸν καταφαίνεται. ἀλλὰ ταῦτα μέν, μικρὸν ὕστερον. εἰ δὲ δεῖ τῶν μυθικῶν πλασμάτων, ἄλλως μὲν τοὺς νομοθέτας ἐφάπτεσθαι, καὶ τὰς ἀτελεστέρας ἕξεις θεραπεύειν ἐπιχειροῦντας, ἄλλως δὲ τοὺς ἐν θεαστικαῖς ἐπιβολαῖς τὴν ἄρρητον τῶν θεῶν οὐσίαν τοῖς ἕπεσθαι πρὸς τὸ ἀνάντες τῆς θεωρίας δυναμένοις ἐνδεικνυμένους, οὔτε τὰς Ἡφαίστου ῥίψεις ἀπορήσομεν ἀνάγειν εἰς τὴν περὶ θεῶν ἀνέλεγκτον ἐπιστήμην, οὔτε τοὺς Κρονίους δεσμούς, οὔτε τὰς Οὐρανοῦ τομάς, ἃ δὴ ταῖς τῶν νέων ἀκοαῖς ἀσύμμετρά φησιν ὁ Σωκράτης ὑπάρχειν, καὶ οὐδαμῶς συναρμόζεσθαι ταῖς ἕξεσι τῶν παιδείας μόνης δεομένων. ὅλως γὰρ ἐν ἀλλοτρίαις ὑποδοχαῖς, ἡ μυστικὴ τῶν θείων γνῶσις, οὐκ ἄν ποτε ἐγγένοιτο. τούτοις δὴ οὖν τοῖς τῶν τοιούτων θεαμάτων ἐπιβόλοις λεγόντων, ὡς ἄρα ἡ μὲν Ἡφαίστου ῥίψις, τὴν ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων ἐν τοῖς αἰσθητοῖς δημιουργημάτων τοῦ θείου πρόοδον ἐνδείκνυται, κινουμένην καὶ τελειουμένην καὶ ποδηγετουμένην ὑπὸ τοῦ πάντων δημιουργοῦ καὶ πατρός. οἱ δὲ Κρόνιοι δεσμοί, τὴν ἕνωσιν τῆς ὅλης δημιουργίας, πρὸς τὴν νοερὰν τοῦ Κρόνου καὶ πατρικὴν ὑπεροχὴν δηλοῦσιν. αἱ δὲ τοῦ Οὐρανοῦ τομαὶ τὴν διάκρισιν τῆς τιτανικῆς σειρᾶς ἀπὸ τῆς συνεκτικῆς διακοσμήσεως αἰνίττονται, τάχα ἂν γνώριμα λέγοιμεν, καὶ τὸ τῶν μύθων τραγικὸν καὶ πλασματῶδες εἰς τὴν νοερὰν τῶν θείων γενῶν ἀναπέμποιμεν θεωρίαν. πάντα γὰρ τὰ παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ χεῖρον ἐμφανταζόμενα καὶ τῆς καταδεεστέρας ὄντα συστοιχείας, ἐπ' ἐκείνων οἱ μῦθοι κατ' αὐτὴν τὴν κρείττονα φύσιν καὶ δύναμιν παραλαμβάνουσιν. οἷον ὁ δεσμὸς παρ' ἡμῖν μὲν κώλυσίς ἐστι καὶ ἐπίσχεσις τῆς ἐνεργείας, ἐκεῖ δὲ συναφὴ πρὸς τὰ αἴτια καὶ ἕνωσις ἄρρητος. καὶ ἡ ῥίψις, ἐνταῦθα μὲν κίνησίς ἐστι βίαιος ὑπ' ἄλλου. παρὰ δὲ τοῖς θεοῖς τὴν γόνιμον ἐνδείκνυται πρόοδον, καὶ τὴν ἄφετον ἐπὶ πάντα παρουσίαν καὶ εὔλυτον, οὐκ ἀφισταμένην τῆς οἰκείας ἀρχῆς, ἀλλ' ἀπ' ἐκείνης διὰ πάντων ἐν τάξει προϊοῦσαν. καὶ αἱ τομαί, τοῖς μὲν μεριστοῖς πράγμασι καὶ ἐνύλοις ἐλάττωσιν ἐμποιοῦσι τῆς δυνάμεως, ἐν δὲ ταῖς πρωτουργοῖς αἰτίαις πρόοδον τῶν δευτέρων εἰς ὑφειμένην τάξιν, ἀπὸ τῶν σφετέρων αἰτίων αἰνίττονται, τῶν πρώτων ἀνελαττώτων ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυμένων, καὶ μήτε κινουμένων ἀφ' ἑαυτῶν διὰ τὴν τούτων πρόοδον, μήτε ἐλαττουμένων διὰ τὸν τούτων χωρισμόν, μήτε διαι-

ρουμένων, διὰ τὴν ἐν τοῖς καταδεεστέροις διάκρισιν, ἀλλὰ ταῦτα καὶ ὁ Σωκράτης φησὶ νέοις μὲν ἀνεπιτήδεια ἀκούειν, τοῖς δὲ ἐν ἀπορρήτῳ τὴν περὶ θεῶν ἀλήθειαν συναιρεῖν ἐκ τῶν μυθικῶν συμβόλων δυναμένοις ζητεῖν τε καὶ θεάσασθαι προσήκειν. καὶ οὐ διὰ τοῦτο παντελῶς ἐκβλητέα, διότι πρὸς τὰς τῶν νέων ἕξεις ἐστὶν ἀνάρμοστα. πέπονθε γὰρ τοῦτο καὶ ταῦτα τὰ μυθικὰ πλάσματα, ὅπερ ὁ Πλάτων πού φησι τὰ θεῖα καὶ παναγέστατα τῶν δογμάτων πεπονθέναι. καὶ γὰρ ταῦτα τοῖς μὲν πολλοῖς ἐστι καταγέλαστα, τοῖς δὲ εἰς νοῦν ἀνεγειρομένοις ὀλίγοις δή τισιν ἐκφαίνει τὴν ἑαυτῶν πρὸς τὰ πράγματα συμπάθειαν, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἱερατικῶν ἔργων παρέχεται πίστιν, τῆς πρὸς τὰ θεῖα συμφυοῦς δυνάμεως. καὶ γὰρ οἱ θεοὶ τῶν τοιῶνδε συμβόλων ἀκούοντες χαίρουσι, καὶ τοῖς καλοῦσιν ἑτοίμως πείθονται, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἰδιότητα προφαίνουσι διὰ τούτων, ὡς οἰκείων αὐτοῖς καὶ μάλιστα γνωρίμων συνθημάτων, καὶ τὰ μυστήρια, καὶ αἱ τελεταὶ, καὶ τὸ δραστήριον ἐν τούτοις ἔχουσι, καὶ ὁλόκληρα καὶ ἀτρεμῆ, καὶ ἁπλᾶ θεάματα διὰ τούτων προξενοῦσι τοῖς μύσταις καθορᾶν, ὧν ὁ νέος τὴν ἡλικίαν, καὶ πολὺ μᾶλλον ὁ τὸ ἦθος τοιοῦτος, ἄδεκτός ἐστι. μὴ τοίνυν λέγωμεν ὡς οὐ παιδευτικοὶ πρὸς ἀρετήν εἰσιν, οἱ τοιοίδε μῦθοι τῶν παρ' Ἕλλησι λόγων, ἀλλ' ὡς οὐχὶ τοῖς ἱερατικῆς θεσμοῖς συμφωνότατοι δεικνύομεν. μὴ δὲ ὡς ἀνομοίως μιμοῦνται τὰ θεῖα διὰ τῶν ἀπεμφαινόντων συμβόλων, ἀλλ' ὡς οὐχὶ συμπάθειαν ἡμῖν ἄρρητον προπαρασκευάζουσιν εἰς τὴν μετουσίαν τῶν θεῶν. οἱ μὲν γὰρ εἰς τὴν τῶν νέων παιδείαν συντείνοντες ἔσωσαν πολὺ μὲν τὸ εἰκὸς ἔχοντες, πολλὴν δὲ τὴν ἐν τοῖς φαινομένοις τύποις τῆς μυθοποιΐας εὐπρέπειαν. πάντη δὲ τῶν ἐναντίων ὀνομάτων καθαρεύοντες καὶ διὰ ὁμοιότητος τῶν συμβόλων πρὸς τὰ θεῖα συνάπτοντες, οἱ δὲ ἐνθεαστικωτέρας στοχαζόμενοι ἕξεως, καὶ διὰ ἀναλογίας μόνης τὰ ἔσχατα τοῖς πρώτοις συναρμόζοντες, καὶ τῆς ἐν τῷ παντὶ συμπαθείας τῶν ἀποτελεσμάτων πρὸς τὰ γεννητικὰ αὐτῶν αἴτια ποιούμενοι τὸν σύμπαντα λόγον. εἰκότως δήπου τῶν πολλῶν ἡμῶν ὑπεριδόντες, χρῶνται παντοίως τοῖς ὀνόμασιν, εἰς τὴν τῶν θείων πραγμάτων ἔνδειξιν. ἐπεὶ καὶ τὴν ἁρμονίαν, ἄλλην μὲν εἶναι τὴν ποιητικὴν φαμέν. καὶ διὰ τῶν πρὸς ἀρετὴν ἐγειρόντων μελῶν τὰς τῶν νέων ψυχὰς θεραπεύουσαν, ἄλλην δὲ τὴν ἔνθεον καὶ κινητικὴν τῶν ἀκουόντων, καὶ τῆς θείας μανίας ποιητικήν, ἣν δὴ κρείττονα σωφροσύνης ἐπονομάζομεν. καὶ τὴν μὲν συμπληροῦν τὴν ὅλην παιδείαν ὑπειλήφαμεν, τὴν δὲ ὡς ἀνάρμοστον πρὸς τὴν πολιτικὴν διακόσμησιν ἀποσκευαζόμεθα. ἢ οὐ διὰ τοῦτο καὶ τὴν φρύγιον ἁρμονίαν ὁ Σωκράτης ὡς ἐκστατικὴν τῶν ψυχῶν ἐκβάλλειν τῶν πρὸς παιδείαν συντελούντων τῆς μουσικῆς τρόπων ἠξίωσεν. ὥσπερ οὖν ἡ ἁρμονία διττή, καὶ ἡ μὲν, οἰκεία τοῖς παιδευτικοῖς, ἡ δὲ, ἀλλότριος, οὕτως ἄρα καὶ ἡ μυθολογία διῄρηται, πρός τε τὴν τῶν νέων ὀρθὴν ἀγωγὴν, καὶ πρὸς τὴν ἱερατικὴν καὶ συμβολικὴν τοῦ θείου πρόκλησιν. καὶ ἡ μὲν, διὰ εἰκόνων μέθοδος, τοῖς γνησίως φιλοσοφοῦσι προσήκει, ἡ δὲ, διὰ ἀπορρήτων συνθημάτων τῆς θείας οὐσίας ἔνδειξις τοῖς τῆς μυστικωτέρας ἡγεμόσι τελεσιουργίας, ἀφ' ἧς δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων πολλὰ τῶν οἰκείων δογμάτων ἀξιοπιστότερα καὶ ἐναργέστερα δεικνύναι, δηλοῖ δὲ ἐν Φαίδωνι τόν τε ἐν ἀπορρήτοις λεγόμενον, ὡς ἔν τινι φρουρᾷ ἐσμὲν οἱ ἄνθρωποι, σιγῇ τῇ πρεπούσῃ σέβων, καὶ τὰς τελετὰς μαρτυρόμενος τῶν διαφόρων λήξεων τῆς ψυχῆς κεκαθαρμένης τε καὶ ἀκαθάρτου εἰς ᾅδου ἀπιούσης, καὶ τάς τε σχέσεις αὖ, καὶ τὰς τριόδους ἐκ τῶν ὁσίων, καὶ τῶν πατρικῶν θεσμῶν τεκμαιρόμενος. ἃ δὴ τῆς συμβολικῆς ἅπαντα θεωρίας ἐστὶ μεστά, καὶ τῶν παρὰ τοῖς ποιηταῖς θρυλλουμένων ἀνόδων τε καὶ καθόδων, τῶν τε διονυσιακῶν συνθημάτων, καὶ τῶν τιτανικῶν ἁμαρτημάτων λεγομένων, καὶ τῶν ἐν ᾅδου τριόδων, καὶ τῆς πλάνης, καὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων. ὥστ' οὐδ' αὖ αὐτὸς παντελῶς ἀτιμάσειε τὴν τοιαύτην μυθοποιΐαν ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν παιδευτικὴν τῶν νέων προαίρεσιν ἀλλοτρίαν αὐτὴν ὑπείληφεν. καὶ διὰ ταῦτα τοὺς τῆς θεολογίας τύπους συμμέτρους τοῖς τῶν παιδευτικῶν ἤθεσι παραδίδωσι. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τῶν ποιητικῶν πλασμάτων τραγικόν, καὶ τὸ τερατῶδες, καὶ τὸ παρὰ φύσιν, κινεῖν τοὺς ἀκούοντας παντοδαπῶς εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ζήτησιν, καὶ εἶναι πρὸς τὴν ἀπόρρητον γνῶσιν ὁλκόν, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν ἡμῖν διὰ τὴν φαινομένην πιθανότητα, μένειν ἐπὶ τῶν προβεβλημένων ἐννοιῶν, ἀλλ' ἀναγκάζειν εἰς τὸ ἐντὸς τῶν μύθων διαβάλλειν, καὶ τὸν κεκρυμμένον ἐν ἀφανεῖ τῶν μυθοπλαστῶν περιεργάζεσθαι νοῦν, καὶ θεωρεῖν ὁποίας μὲν φύσεις, ἡλίκας δὲ δυνάμεις ἐκεῖνοι λαβόντες εἰς τὴν αὐτῶν διάνοιαν, τοῖς δὲ τοῖς συμβόλοις αὐτὰς τοῖς μεθ' ἑαυτοὺς ἐσήμηναν. ὅτε τοίνυν ἀνεγείρουσι μὲν οἱ τοιοίδε μῦθοι, τοὺς εὐφυεστέρους πρὸς τὴν ἔφεσιν τῆς ἐν ἑαυτοῖς ἀποκρύφου θεωρίας, καὶ διὰ τὴν φαινομένην τερατολογίαν τῆς ἐν τοῖς ἀδύτοις ἱδρυμένης ἀληθείας ἀνακινοῦσι τὴν ζήτησιν. τοῖς δὲ βεβήλοις ὧν μὴ θέμις αὐτοῖς συγχωροῦσιν ἐφάπτεσθαι, πῶς οὐ διαφερόντως ἂν προσήκειν τοῖς θεοῖς αὐτοῖς, ὧν εἰσιν ἐξηγηταὶ τῆς ὑποστάσεως. καὶ γὰρ τῶν θεῶν πολλὰ προβέβληται γένη, τὰ μὲν τῆς δαιμονίας τάξεως, τὰ δέ, τῆς ἀγγελικῆς καταπλήττοντα τοὺς εἰς τὴν μετουσίαν αὐτῶν ἐγειρομένους καὶ γυμναζομένους, πρὸς τὴν τοῦ φωτὸς καταδοχήν, καὶ εἰς ὕψος ἐπαίροντα πρὸς τὴν ἕνωσιν τῶν θεῶν. μάλιστα δ' ἄν τις κατίδοι τὴν τῶν μύθων τούτων πρὸς τὸ τῶν δαιμόνων φῦλον συγγένειαν, καὶ διὰ τῶν ἐκείνων ἐνεργείας συμβολικῶς τὰ πολλὰ δηλούσας, οἷον εἴ τινες ἡμῶν †ὕπαρ ἐγένοντο δαίμοσι προστυχεῖς, ἢ καὶ ὄναρ τῆς παρ' αὐτῆς ἐπιλελαυκ[illegible]πνοίας, πολλὰ τῶν γινομένων, ἢ καὶ ἐσομένων ἐμφαινούσης. ἐν πάσαις γὰρ ταῖς τοιαύταις φαντασίαις

στασίας περὶ τοὺς μυθοπλάστας ἄλλα ἐξ ἄλλων ἐνδείκνυται, καὶ οὐ τὰ μὲν εἰκόνες, τὰ δὲ παραδείγματα, ὅσα διὰ τούτου συμβαίνουσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν σύμβολα, τὰ δέ, ἐξ ἀναλογίας ἔχει τὴν πρὸς ταῦτα συμπάθειαν. εἰ τοίνυν δαιμόνιος ὁ τρόπος ἐστὶ τῆς τοιαύτης μυθοποιΐας, πῶς οὐ πάντη φήσομεν αὐτὸν ἐξαιρεῖσθαι τῆς ἄλλης ἁπάσης τῶν μύθων ποικιλίας, τῆς τε εἰς τὴν φύσιν βλεπούσης, καὶ εἰς τὰς φυσικὰς δυνάμεις ἀφερμηνευούσης, καὶ τῆς τὰ ἤθη τῶν ψυχῶν παιδεύειν προστησαμένης.

ΤΙΝΕΣ ΟΙ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΘΕΟΛΟΓΟΙΣ ΘΕΟΜΑΧΙΑΣ ΔΙΑΦΟροι τρόποι, τὴν ἐν αὐτῇ ἀπόρρητον ἀλήθειαν εἰς φῶς ἄγοντες.

ΠΕΡΙ μὲν οὖν τῆς τῶν μύθων ἰδέας καθ' ἣν οἵ τε ἄλλοι ποιηταὶ καὶ Ὅμηρος τὰς περὶ θεῶν μυστικὰς ἐννοίας ἀφανεῖς τοῖς πολλοῖς κατεστήσαντο, τοσαῦτα προειρήσθω. ἕπεται δ' οἶμαι τοῖς τοῦ Σωκράτους λόγοις τὴν προσήκουσαν ἀποδοῦναι τῶν καθέκαστα πλασμάτων διάρθρωσιν, καὶ θεωρῆσαι περὶ ποίας ἄρα τῆς ψυχῆς ἐπιβολάς, ἢ μαχομένους τοὺς θεούς, ἢ καὶ ἄλλο τι ποιοῦντας ἢ πάσχοντας Ὅμηρος παραδίδωσι, διὰ τῆς ἑαυτοῦ ποιήσεως, καὶ πρῶτον εἰ βούλεσθε τὴν λεγομένην ταύτην θεομαχίαν, ἣν Ὅμηρος μὲν ἐποίησεν, ὁ δὲ Σωκράτης ὡς τοῖς παιδευομένοις ἀκούειν οὐδαμοῦ πρέπουσαν ἐπιστάσεως ἠξίωσεν, ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν κατανοήσομεν. ὅτι μὲν γὰρ οὔτε στάσις ἐστὶν ἐν τοῖς θεοῖς, οὔτε διαφορὰ καὶ μερισμὸς θνητοειδής, ἀλλ' εἰρήνη καὶ ἀπήμων βίος, δηλοῖ που καὶ αὐτὸς ὁ ποιητὴς περὶ τοῦ ὀλύμπου λέγων, ὡς ὑπέστρωται μὲν τοῖς θεοῖς, οἱ δὲ εὐφροσύνην ἔχουσι πᾶσαν, καὶ θέας ἀμηχάνους τὸ κάλλος ὧδε ἐνὶ τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα. τίς οὖν διάστασις παρεισδύεσθαι δύναται καὶ πόλεμος εἰς τοὺς αἰωνίως λαχόντας τὴν εὐφροσύνην, καὶ τὸ ἵλεων ἀεὶ προβεβλημένους, καὶ χαίροντας ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἀγαθοῖς. εἰ δὲ δεῖ τῆς τε προνοίας τῶν θεῶν, καὶ τῆς τῶν προνοουμένων φύσεως προβάλλεσθαι στοχάζεσθαι τοὺς περὶ αὐτῶν λόγους, οὑτωσί πως οἶμαι τὴν μυθικὴν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους ἐναντίωσιν ἐφερμηνεύσομεν. καθ' ἕνα μὲν δὴ τρόπον αἱ τῶν ὄντων ἁπάντων διῃρημέναι πρόοδοι, καὶ αἱ κατ' οὐσίαν διακρίσεις, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἀγνώστου τοῖς πᾶσιν ἀρχόντων τῶν πρωτουργῶν αἰτίων διαιρέσεως, καὶ περὶ τὰς ὑπερπληρωμένας τῶν ὅλων ἀρχὰς ὑφιστάμεναι διεστήκασιν ἀπ' ἀλλήλων. αἱ μὲν τῆς τοῦ πέρατος ἑνοποιοῦ μονάδος ἐξηρτημέναι, καὶ περὶ ἐκείνην ἀφορίζουσαι τὴν ἑαυτῶν ὑπόστασιν, αἱ δὲ τῆς γεννητικῆς τῶν ὅλων ἀπειρίας τὴν ἀνέκλειπτον δύναμιν, καὶ τοῦ πλήθους καὶ προόδων οἰστικὴν αἰτίαν καταδεξάμεναι, καὶ περὶ αὐτὴν προστησάμεναι τὴν οἰκείαν ὕπαρξιν. ᾗπερ οὖν αἱ πρώτισται τῶν ὄντων ἀρχαὶ διεκρίθησαν ἀλλήλων, αὕτη καὶ τὰ θεῖα πάντα γένη, καὶ τὰ ὄντως ὄντα τὴν ἐπ' ἀλλήλων ἔσχεν ἐν τάξει διωρισμένην πρόοδον, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἐξάρχει τῆς ἑνώσεως τοῖς δευτέροις, τὰ δὲ τῆς διαιρέσεως παρέχεται τὴν δύναμιν. καὶ τὰ μὲν τῆς ἐπιστροφῆς ἐστιν αἴτια τοῖς προελθοῦσι συνελίσσοντα τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰς τὰς οἰκείας ἀρχάς, τὰ δὲ αὐτὴν ἀφορίζει πρόοδον, καὶ τὴν ἐκ τῶν ἀρχῶν ὑφειμένην ἀπογέννησιν. ἔτι δὲ τὰ μὲν τῆς γεννητικῆς ἐστι περιουσίας χορηγὰ τοῖς καταδεεστέροις, τὰ δὲ τῆς ἀτρέπτου καὶ ἀχράντου καθαρότητος παρεκτικά. καὶ τὰ μὲν τῶν χωριστῶν ἀγαθῶν εἰς ἑαυτὰ τὴν αἰτίαν ἀναδησάμενα, τὰ δὲ τῶν συνυφεστηκότων τοῖς μεταλαμβάνουσιν. ὅθεν δὴ καὶ ἐν ταῖς τοῦ ὄντος ἁπάσαις διακοσμήσεσιν ἡ τοιαύτη τῶν γενῶν ἐναντίωσις διαποικίλλεται. καὶ ἡ μὲν στάσις ἑδράζουσα, στερεῶς ἐν ἑαυτοῖς τὰ ὄντα ταῖς δραστηρίοις, καὶ ζωῆς πλήρεσι τῆς κινήσεως ἀντίκειται δυνάμεσι, ἡ δὲ τῆς ταυτότητος ὁμοφυὴς κοινωνία ταῖς τῆς ἑτερότητος κατ' εἴδη διακρίσεσιν ἀντιδιῄρηται, τὸ δὲ τῆς ὁμοιότητος γένος, τῇ ἀνομοιότητι, καὶ τὸ τῆς ἰσότητος, τῇ ἀνισότητι, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τὴν ἐναντίαν ἔλαχε τάξιν. καὶ τούτων ἁπάντων αἱ διαιρέσεις ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς ἀφορίζονται δυάδος, καθ' ἣν ἕκαστα τῶν ὄντων διακρίνεταί τε τοῖς οἰκείοις ὅροις, καὶ ἀντιδιῃρημένα πρόεισιν ἀλλήλοις ἀπὸ τῶν γεννητικῶν αἰτίων, καὶ συμπλεκόμενα μετ' ἀλλήλων ἀπογεννᾷ τὴν ποικιλίαν τῶν δευτέρων. τί δὴ οὖν ἔτι θαυμαστόν, εἰ καὶ τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ τῶν πρωτίστων ἐν τοῖς οὖσι, τοιαύτην ἐναντίωσιν οἱ μυθοπλάσται κατανοήσαντες, διὰ τῶν πολέμων αὐτὴν αἰνίσσοιντο τοῖς ἑαυτῶν τροφίμοις, ἀεὶ μὲν ἡνωμένων ἀλλήλοις τῶν θείων γενῶν, ὁμοῦ δὲ τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν σύγχυσιν διακρίνουσιν ἐν ἑαυτοῖς προστησαμένων. καὶ ἕτερον δὲ οἶμαι τρόπον ἔξεστι λέγειν, αὐτοὺς μὲν τοὺς θεοὺς ἀμερίστως ἀλλήλοις συμφύεσθαι, καὶ ἑνοειδῶς ἐν ἀλλήλοις ὑφεστηκέναι, τὰς δὲ προόδους αὐτῶν τὰς εἰς τὸ πᾶν, καὶ τὰς μεταδόσεις ἐν τοῖς μετέχουσι διαιρεῖσθαι, καὶ μεριστὰς γίγνεσθαι, κἀνταῦθα τῆς ἐναντιώσεως ἀναπίμπλασθαι, τῶν προνοουμένων ἀμιγῶς τὰς ἐκεῖθεν προϊούσας δυνάμεις καὶ ἀσυγχύτως καταδέχεσθαι τὰς πολυειδεῖς ἐλλάμψεις οὐ δυναμένων. ἔτι δὲ τὰς τελευταίας τάξεις τὰς ἐξηρτημένας αὐτῶν τῶν θείων, ἅτε πόρρω μὲν τῶν πρωτίστων αἰτίων ἀπογιγνωμένας, προσεχεῖς δὲ τοῖς διοικουμένοις καὶ προσύλους ὑπαρχούσας, ἐναντιώσεως ἤδη καὶ διακρίσεως παντοίας μετέχειν, καὶ μεριστῶς προεστάναι τῶν ἐνύλων, ἀποτεμαχιζούσας, καὶ διαιρούσας τὰς ἑνοειδῶς καὶ ἀμερίστως προϋφεστηκυίας, ἐν ταῖς ἑαυτῶν πρωτουργοῖς αἰτίαις δυνάμεις. τοιούτων δὴ οὖν καὶ τοσούτων τρόπων ὄντων τε καὶ λεγομένων, καθ' οὓς αἱ μυστικαὶ τῶν θεολόγων φῆμαι, καὶ ὑπὲρ τοὺς θεοὺς αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀναπέμπειν εἰώθασι, τοὺς μὲν ἄλλους ποιητάς, κ[illegible]

θείων πραγμάτων ἐξήγησιν ἐνθεάζοντας, κατ' ἐκεῖνον φῶμεν τὸν τρόπον ἐν τοῖς θεοῖς ὑποτίθεσθαι πολέμους τε καὶ μάχας, ὡς καὶ τὰ θεῖα γένη διῄρηται κατὰ τὰς πρωτίστας τῶν ὅλων ἀρχάς. τὰ γὰρ ἀναγωγὰ τοῖς γενεσιουργοῖς, καὶ τὰ συνεκτικὰ τοῖς διακριτικοῖς, καὶ τὰ ἑνοποιὰ τοῖς πληθύνουσι τὴν τῶν ὄντων πρόοδον, καὶ τὰ ὁλικὰ τοῖς μεριστῶς δημιουργοῦσι, καὶ τὰ ἀναπλωτικὰ τοῖς τῶν μερικῶν προστάταις ἀντικείμενά πως, μάχεσθαι καὶ πολεμεῖν ἀλλήλοις οἱ μῦθοι τὴν ἀλήθειαν ἐπικρυπτόμενοι λέγουσιν. ὅθεν οἶμαι καὶ τοὺς Τιτᾶνας τῷ Διονύσῳ, καὶ Διῒ τοὺς Γίγαντας ἀνταγωνίζεσθαί φασιν. τοῖς μὲν γὰρ ὡς πρὸ τοῦ κόσμου δημιουργοῖς, ἥτε ἕνωσις προσήκει, καὶ ἡ ἀμέριστος ποίησις, καὶ ἡ πρὸ τῶν μερῶν ὁλότης, οἱ δέ, εἰς πλῆθος προάγουσι τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις, καὶ μεμερισμένως διοικοῦσι τὰ ἐν τῷ παντί, καὶ προσεχεῖς εἰσι πατέρες τῶν ἐνύλων πραγμάτων. τὴν δὲ Ὁμηρικὴν θεομυθίαν, κατὰ τὸν ἕτερον τρόπον νοήσωμεν τοὺς ἐν τοῖς θεοῖς πολέμους διαπλάττουσαν. πρῶτον μὲν γὰρ τὴν δημιουργικὴν μονάδα παντὸς ἐξαιρεῖ τοῦ πλήθους τῶν θεῶν, καὶ οὔτε προϊοῦσαν εἰς τὴν γενεσιουργὸν ἐναντίωσιν, οὔτε ἀνθιστάμενόν τι πρὸς αὐτὴν παραδίδωσιν, ἀλλ' ἐκείνης ἐν ἑαυτῇ σταθερῶς ἱδρυμένης, ὁ τῶν θεῶν τῶν ἀπ' αὐτῆς προεληλυθότων ἀριθμὸς μένων, ἅμα καὶ προϊὼν εἰς τὸ πᾶν, μερίζεσθαι λέγεται περὶ τὴν πρόνοιαν τῶν ἐγκειμένων. ἔπειτα καὶ τούτων τῶν ἀπὸ τοῦ πατρὸς διῃρημένων θεῶν, τοὺς μὲν ἐν τῷ πατρὶ μείναντας, καὶ τῆς οἰκείας μονάδος ἀνεκφοιτήτους ὑπάρχοντας, οὓς δὴ καὶ Διὸς ἔνδον ἡ ποίησίς φησιν ἡδρᾶσθαι, καὶ μετὰ τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων προνοεῖν ἐξῃρημένως, οὔτε πολεμεῖν ἀλλήλοις, οὔτε ἀνθίστασθαι πρὸς ἀλλήλους ὁ μῦθος, οὐδὲ κατὰ τὸ φαινόμενον συγχωρεῖ. τοὺς δὲ ἐκεῖθεν εἰς πολλοστὰς τάξεις ὑφιζάνοντας, καὶ μερικωτέρους γενομένους, καὶ τοῖς διοικουμένοις προσεχεστέρους, καὶ ἀγγελικὰς ἢ δαιμονίας στρατιὰς συμπληροῦντας διὰ τὴν πολλὴν πρὸς τὰ καταδεέστερα συμπάθειαν, καὶ τὴν τῆς προνοίας μεριστὴν διακλήρωσιν μαχομένους ἀλλήλοις παραδίδωσι. τούτοις γὰρ οἶμαι καὶ τὰ τῶν προνοουμένων πάθη συγγενέστερά πως ἐστι, πληγαί τε καὶ βολαί, καὶ ἀντιτυπίαι, καὶ ἡ γενεσιουργὸς ἐναντίωσις, οὐ πόρρω τῆς τούτων εἰσὶ διακοσμήσεως. τό τε μεριστὸν τῆς εἰς τὰ δεύτερα ποιήσεως καὶ τὸ τῆς προνοίας ἀποτεμαχισμένον, ταῖς τοιαύταις προσήκει δυνάμεσιν, ἀλλ' οὐ ταῖς ἀρχικαῖς καὶ ταῖς ἐξῃρημέναις πάντων τῶν προνοουμένων καὶ ταῖς χωρισταῖς αἰτίαις. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀγγελικαὶ τάξεις τῶν κρειττόνων γενῶν τῆς τῶν θεῶν ἡγεμονίας ἐξήρτηνται, καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν σφετέρων ἡγεμόνων, εἰ καὶ μερικῶς καὶ πεπληθυσμένως, ἀλλ' οὖν καὶ αὗται διασώζουσι, τοῖς τε ὀνόμασιν ἀποκαλοῦνται τοῖς ἐκείνων, καὶ ὡς τοῖς πρωτίστοις ἀνάλογον ὑποστᾶσαι, δι' αὐτά πως εἶναι τοῖς ὁλικωτέροις ἑαυτῶν, καὶ προελθοῦσαι φαντάζονται. καὶ τοῦτο οὐχ οἱ παρ' Ἕλλησι μῦθοι μόνον δι' ἐπίκρυψιν μεμηχάνηνται, λέγω δὴ τὸ διὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων τούς τε ἡγεμόνας καὶ τοὺς ὀπαδοὺς προσαγορεύειν, ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν Βαρβάρων τελεταὶ παραδεδώκασι. καὶ γὰρ καλουμένους τοὺς ἐξημμένους τῶν θεῶν ἀγγέλους, ταῖς αὐτῶν ἐπωνυμίαις ἐκείνοι χαίρειν διαφερόντως φασὶ καὶ περιβάλλεσθαι τὰ σχήματα τῶν ἡγεμόνων τοῦ σφέας, καὶ τοῖς θεουργοῖς ἀντ' ἐκείνων προφαίνειν ἑαυτούς. εἰ οὖν καὶ Ἀθηνᾶν καὶ Ἥραν, καὶ Ἥφαιστον πολεμοῦντας κάτω περὶ τὴν γένεσιν, καὶ Λητὼ καὶ Ἄρτεμιν, καὶ Ξάνθον τὸν ποταμόν, εἰς ἄλλας τάξεις ἀναπέμποιμεν δευτέρας, καὶ προσεχεῖς τοῖς μεριστοῖς καὶ ἐνύλοις πράγμασι, θαυμάζειν οὐ χρὴ διὰ τὴν τῶν ὀνομάτων κοινωνίαν. ἑκάστη γὰρ σειρὰ τὴν τῆς μονάδος φέρεται προσηγορίαν, καὶ τὰ μερικὰ πνεύματα τοῖς ὅλοις τὴν αὐτὴν ἐπωνυμίαν δέχεσθαι φιλεῖ. διὸ καὶ Ἀπόλλωνες καὶ Ποσειδῶνες, καὶ Ἥφαιστοι πολλοί τε καὶ παντοδαποί, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν χωριστοὶ τοῦ παντός εἰσιν, οἱ δέ, περὶ τὸν οὐρανὸν διεκληρώθησαν. οἱ δὲ τῶν ὅλων προεστήκασι στοιχείων, οἱ δὲ περὶ ἕκαστον κατενείμαντο τὴν ἐπιστασίαν. καὶ οὐκ ἂν θαυμαστόν, εἰ ὁ μερικώτατος Ἥφαιστος, καὶ τάξιν δαιμονίαν λαχών, τοῦ ἐνύλου πυρὸς καὶ περὶ τὴν γῆν ὑφισταμένου προβεβλημένην ἔχει τὴν πρόνοιαν, ἢ καὶ τέχνης τινὸς ἔφορος εἴη τῆς χαλκευτικῆς. εἰ γὰρ τὸν ἔσχατον μερισμὸν ἡ τῶν θεῶν πρόνοια τὴν ὕφεσιν ἔχειν ἄνωθεν ἀπὸ τῶν ὁλικῶν καὶ ἡνωμένων αἰτίων, τὴν εὔτακτον λαχοῦσα πρόοδον, καὶ οὗτος χαίροι μὲν τῇ σωτηρίᾳ τοῦ σφετέρου κλήρου, πρὸς δὲ τὰ φθοροποιὰ τῆς ἐκείνου συστάσεως αἴτια, ἀλλοτρίως ἔχοι. καὶ πόλεμος οὖν ἐν τοῖς τοιούτοις γένεσι, καὶ διαίρεσις παντοδαπῶν δυνάμεων, καὶ οἰκειότης πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἀλλοτριότης, καὶ ἡ πρὸς τὰ διοικούμενα μεριστὴ συμπάθεια, καὶ αἱ διὰ λόγων ἐναντιώσεις, καὶ διὰ τῶν σκωμμάτων ἄμυναι, καὶ ὅσα τοιαῦτα περὶ τὰς ἀποτελευτήσεις εἰκότως ἐμφαντάζονται τῶν θείων διακοσμήσεων. διὸ καὶ οἱ μῦθοι τὰς τοιαύτας δυνάμεις ὑπὲρ τῶν προνοουμένων στασιαζούσας καὶ διαφερομένας ἀλλήλων ἀναγράφοντες, οὐκ ἄν που πόρρω βάλλοιεν τῆς περὶ αὐτῶν ἀληθείας. καὶ γὰρ τὰ πάθη τῶν διοικουμένων ἐπὶ ταύτας ἀναφέρεται προσεχῶς. ὡς οὖν συνελόντι φάναι διττῆς ἐπινοίας θεωρουμένης τῶν παρὰ τοῖς φοιβολήπτοις ποιηταῖς θρυλλουμένων πολέμων, καὶ τῆς μὲν περὶ τὰς δύο τῶν ὅλων ἀρχάς, ἃς ἡ τοῦ ἑνὸς ἐξῃρημένη τῶν πάντων αἰτία, παρήγαγε, τὴν διαίρεσιν τῶν θείων γενῶν εὐτάκτως νοούσης, καὶ κατὰ τὴν ἐκείνων ἀντίθεσιν, καὶ τοῦτο τὴν πρὸς ἄλληλα παρεχομένης ἐναντίωσιν. εἴτε γὰρ πέρας καὶ ἄπειρον, εἴτε μονάδα καὶ ἀόριστον δυάδα χρὴ προσαγορεύειν τὰς πρωτίστας ἐκείνας ὑποστάσεις, πάντως φαίνεταί τις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας ἀντιδιαίρεσις, καθ' ἣν καὶ αἱ τῶν θεῶν διακοσμήσεις ἀπ' ἀλλήλων διεκρίθησαν, ἐκ τῆς περὶ τὰ ἔσχατα τῶν ὄντων ἐναντιώσεως καὶ τῆς ποικιλίας ἐπ' αὐτούς, τῆς προσεχεῖς αὐτῶν προστάτας ἀναφερούσης τὴν τοιαύτην διάστασιν, καὶ οὕτως δὴ προϊόντας εἰς τὴν ἔνυλον φύσιν τοὺς θεούς, καὶ περὶ ταύτην μεριζομένους πολεμεῖν ἀλλήλοις ὑποτιθεμένης. φανήσεται μέν που καὶ περὶ ἐκείνης, τοῖς μὴ παρέργως ἀκούουσιν ἐνδεικνύμενος ὁ ποιητὴς ἡνίκα ἂν λέγῃ, ὅτε τε Κρόνον εὐρύοπα Ζεὺς γαίης

νέρθε

νέρθε καθίζε. καὶ περὶ τοῦ Τυφῶνος ἐν ἄλλοις, Γαῖα δ' ὑπεστενάχιζε Διὶ ὡς τερπικεραύνῳ χωομένῳ ὅτε τὴν ἀμφὶ Τυφωέϊ γαῖαν ἱμάσσῃ, εἰν Ἀρίμοις ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. πάντως γάρ που τὸν πρὸς τὸν Δία πόλεμον ἐν τούτοις αἰνίσσεται τὸν τιτανικόν, καὶ τὰς καλουμένας καταταρταρώσεις παρὰ τοῖς ὀρφικοῖς. διαφερόντως δὲ αὖ κατὰ τὴν δευτέραν ὑπερβολὴν τοὺς θεοὺς πολεμοῦντας ἀλλήλοις, καὶ διαφερομένους περὶ τῶν ἀνθρωπίνων παραδίδους, ἐν οἷς καὶ σφόδρα ἄν τις ἀγαθείη τὸ ἔνθεον τοῦ ποιητοῦ καὶ νοερὰν τῶν πλασμάτων διάθεσιν. ἐπεὶ γὰρ ταῦτα τὰ γένη περὶ αὐτὸν πόλεμον τοῦτον ὑφίστασθαί φησιν, εἰ καὶ τὰς ἀποπερατώσεις ἐκκληρώσατο τῶν θείων προόδων, ἀλλ' οὖν καὶ αὐτὰ τῶν θεῶν ἐξήρτηται, καὶ ἔστι προσεχῆ μὲν τοῖς διοικουμένοις, συγγενῆ δὲ τοῖς αὐτῶν ἡγεμόσι, τὴν μὲν πρὸς τὰ καταδεέστερα συμπάθειαν αὐτῶν ἐνδείκνυται, τὴν δ' εἰρημένην ζωὴν καὶ τὴν μάχην, καὶ τὴν ἀντίθεσιν ἀπὸ τούτων εἰς αὐτὰ ἀναφέρων. ὥσπερ δὴ καὶ Ὀρφεὺς τοῖς Διονυσιακοῖς εἰδώλοις τὰς συνθέσεις, καὶ τὰς διαιρέσεις καὶ τοὺς θρήνους προσῆψεν ἀπὸ τῶν προηγουμένων ἅπαντα ταῦτα ἐκείνοις ἀναθείς. τὴν δὲ πρὸς τὰς σφετέρας ἀφ' ὧν προεληλύθασι συγγένειαν τῶν μεγίστων τούτων πνευμάτων παρίστησι τοῖς τε ὀνόμασι τοῖς αὐτοῖς δι' ὧν τὰς ἐξῃρημένας δυνάμεις τῶν ἐνύλων ἐξύμνησε, καὶ τοῖς ἀριθμοῖς, καὶ τοῖς σχήμασι προσήκουσι ταῖς ὅλαις αὐτῶν διακοσμήσεσι χρώμενος. εἰσὶ μὲν γὰρ οἱ τοῦ πολέμου κοινωνοῦντες ἕνδεκα τὸν ἀριθμὸν μιμούμενοι τὴν ἑπομένην τῷ Διὶ θεῶν τε καὶ δαιμόνων στρατείαν, κατὰ ἕνδεκα μέρη κεκοσμημένην. τούτων δὲ οἱ μὲν τῆς κρείττονος προεστῶτες συστοιχίας τῇ πεντάδι συνέχονται. καὶ γὰρ τὸ περιττόν, καὶ τὸ σφαιρικόν, καὶ τὸ κατὰ δίκην πάντα ἄγειν τὰ δεύτερα, καὶ ἐκ μέσου διατείνειν ἐπὶ πάντα τὸν ἀριθμόν, οἰκεῖόν ἐστι τοῖς τὰ νοερώτερα, καὶ τὰ τελειότερα, καὶ πρὸς τοῦ ἑνὸς ὄντα, κρατεῖν ἐθέλουσιν. οἱ δὲ τῆς ὑφειμένης μοίρας κηδεμόνες τῶν ἐνύλων κατὰ τὴν ἑξάδα προεληλύθασι, τὸ μὲν τελεσιουργὸν τῶν προνοουμένων ἔχοντες, διὰ τὸν οἰκεῖον ἀριθμόν, τῷ δὲ ἀρτίῳ καὶ πρὸς τὴν χείρονα φύσιν συστοίχῳ λειπόμενοι τῶν πρὸ αὐτῶν. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστι εἰ καὶ θεούς τις ἀποκαλοίη ταῦτα τὰ γένη, διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἡγεμόνας συγγένειαν, καὶ πολεμοῦντας παράγοι διὰ τὴν περὶ τὰ τῇδε προσεχῆ κηδεμονίαν. ἡ μὲν οὖν τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος ἀντίθεσις τὴν τῶν ὑποσελήνων πάντων ὁλικῶν προΐσταται δοκοῦσαν ἐναντίωσιν. διὸ καὶ οὐδὲ μάχονται οὐδὲ οἱ θεοί. σώζεται γὰρ ὑπὸ τῶν ὁλικῶν τὰ ἐν αὐτοῖς μερικὰ καθόσον ἂν ᾖ χρόνον. ἡ δὲ τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀρτέμιδος τὴν τῶν ἐνταῦθα ψυχῶν λογικῶν ἢ ἀλόγων, χωριστῶν ἢ ἀχωρίστων ὑπερφυῶν ἢ φυσικῶν παρίστησιν ἀντιδιαίρεσιν, τῆς μὲν ἐναντίας οὔσης τῶν ἀμεινόνων, τῆς δὲ χείρω, λοχευούσης, καὶ εἰς φῶς προαγούσης. ἡ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἄρεως, τὴν παντὸς τοῦ γενεσιουργοῦ πολέμου διάκρισιν παρίστησιν εἰς τὴν κατὰ νοῦν πρόνοιαν αὐτῶν, καὶ τὴν δι' ἀνάγκης ἐπιτελουμένην, τῆς μὲν νοερῶς προεστώσης τῶν ἐναντίων, τοῦ δὲ τὰς φυσικὰς αὐτῶν δυνάμεις ῥωννύντος, καὶ κατ' ἀλλήλων ἐγείροντος. ἡ δὲ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Λητοῦς τὴν κατὰ τὰς γνωστικάς, καὶ τὰς ζωτικὰς κινήσεις τῶν ψυχῶν τὰς παντοίας διαφοράς, τοῦ μὲν τὰς γνώσεις τελειοῦντος, τῆς δὲ τὰς ζωάς. εἰ καὶ πολλάκις αὗται διΐστανται ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐναντίως ἔχουσιν, πρὸς ἀλλήλας. λοιπὴ δὲ ἡ τοῦ Ἡφαίστου καὶ Ξάνθου τοῦ ποταμοῦ τὰς τῆς σωματικῆς ὅλης συστάσεως ἐναντίας ἀρχὰς διακοσμεῖ δεόντως. τοῦ μὲν τῆς θερμότητος, καὶ τῆς ξηρότητος τὰς δυνάμεις συγκροτοῦντος, τοῦ δὲ τῆς ψυχρότητος καὶ ὑγρότητος, ἐξ ὧν ἡ πᾶσα συμπληροῦται γένεσις. ἐπεὶ δὲ πάσας ἀνάγκη τὰς ἐναντιώσεις εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλας ὁμολογίαν τελευτᾶν, πάρεστι, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καθάπερ εἴπομεν φιλίαν ἐμποιοῦσα τοῖς ἀντικειμένοις, συμμαχοῦσα δὲ ὅμως τοῖς χείροσι, διότι καὶ ταῦτα μάλιστα κοσμεῖται σύμμετρα καὶ προσήγορα γιγνόμενα τοῖς ἀμείνοσι τῶν ἐναντίων. περὶ μὲν οὖν τῆς παρ' Ὁμήρῳ θεομαχίας, τοσαῦτα εἰρήσθω. καὶ γὰρ ἔξεστι τοῖς περὶ αὐτοὺς ἀκριβέστερόν τι πιέσαι βουλομένοις, καὶ ταῖς τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν θεωρίαις συγγενέσθαι πολλὰ καὶ θαυμαστὰ δόγματα ἐκκαλυπτούσαις, ἃς ἐν ταῖς λύσεσιν ἐκεῖνος τῶν Ὁμηρικῶν προβλημάτων ἐπραγματεύσατο. ἡμεῖς δὲ ἐντεῦθεν ἤδη τὰ ἑξῆς τῶν Σωκρατικῶν πρὸς Ὅμηρον ἀπορημάτων μετίωμεν. ἕπεται δὲ οἶμαι διασκέψασθαι πῶς τῶν θεῶν κατὰ τὴν ἀγαθότητα διαφερόντως τὴν ὕπαρξιν λαχόντων ἡ ποίησις κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν αἰτιᾶται τοὺς θεούς, δεόντως τῶν ἀγαθῶν μόνων ἐπ' αὐτοὺς ἀναπέμπειν τὴν ἀρχηγὸν αἰτίαν. ταῦτα γὰρ ὁ Σωκράτης ἀποδείξας τὸν θεὸν τῶν ἀγαθῶν ὑποστάτην μόνον, κακοῦ δὲ οὐδενὸς ἐπιστάσεως ἠξίωσεν ἐν τοῖς Ὁμήρου ποιήμασι, καὶ ἔοικεν τὴν μὲν θεομαχίαν ὡς ἀναιρετικὴν τῆς θείας ἑνώσεως εὐθύνειν. ταῦτα δὲ ἃ νῦν πρόκειται ζητεῖν, ὡς τὴν ἀγαθότητος τῶν θεῶν ἐλαττότητα διελέγχειν. δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει, κηρῶν ἔμπλειοι ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὁ δειλῶν.

ΠΩΣ ΑΝ ΤΙΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΑΠΟΛΟΓΗΣΑΙΤΟ μύθων, τῶν δοκούντων τοὺς θεοὺς αἰτιᾶσθαι τῶν κακῶν.

ΠΡΟΣ δὴ τὰς τοιαύτας ἀπαντήσεις λεγέσθω, διττὰς εἶναι τὰς συστοιχίας τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, ἄνωθεν ὡρμημένας ἀπ' αὐτῶν τῶν θεῶν. πάντα γὰρ διῄρηται ταῖς δυοειδέσι τῶν ὄντων ἀρχαῖς, αἱ τῶν [illegible] διακοσμήσεις, αἱ τῶν ὄντων ὑποστάσεις, τὰ γένη τῶν ψυχῶν, αἱ φυσικαὶ δυνάμεις, αἱ [illegible] οὐρανοῦ περιφοραί, αἱ τῶν ἐνύλων διαφορότητες, τελευτῶσα δὲ ἡ δύναμις αὕτη τῶν πρ[illegible]μάτων πρόοδος, καὶ τῶν περὶ τοὺς ἀνθρώπους συμπιπτόντων, καὶ κατὰ δίκην ἀποκληρουμένων,

διπλῆν προεστήσατο γένεσιν. καὶ γὰρ τούτων τὰ μέν ἐστι τῆς κρείττονος μοίρας, τὰ δὲ τῆς ὑποδεεστέρας, λέγω δὲ οἷον τὰς μὲν τῶν σωμάτων κατὰ φύσιν διαθέσεις κάλλος, καὶ ἰσχὺν, καὶ εὐεξίαν, καὶ τῶν ἐκτὸς τῆς σωματικῆς συστάσεως συγκυρούντων ταῖς ψυχαῖς, τάς τε δυνάμεις, καὶ τὰς τιμὰς, καὶ τοὺς πλούτους, τῆς ἑτέρας εἶναι συστοιχείας, τὰς δὲ αὖ τούτοις ἀντικειμένας ἕξεις καὶ περιστάσεις, τῆς χείρονος. τούτων δὴ οὖν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον ἐξ ἀνάγκης διῃρημένων, τὰ μὲν ὡς τῆς ἀμείνονος ὄντα μερίδος αὐτόθεν ἀγαθὰ τοῖς παλαιοῖς ἔθος προσαγορεύειν. τὰ δὲ ὡς τῆς ἐναντίας, κακὰ προσονομάζουσι, καὶ οὐχ οὕτω τὸ κακὸν ἐνταῦθα δήπου λέγουσιν, ὡς τὴν ἄδικον καὶ ἀκόλαστον ψυχῆς ἕξιν κακὸν ὁμολογοῦμεν ὑπάρχειν, ἀλλ' ὡς τὰ ἐμπόδια τῶν ἐνεργειῶν, καὶ τὰ ἐπιπροσθοῦντα ταῖς κατὰ φύσιν ἡμῶν διαθέσεσι, καὶ τὰ διακόπτοντα τῆς ψυχῆς τὴν μετὰ ῥᾳστώνης πολεμουμένην τῶν ἀνθρωπίνων πρόνοιαν κακὰ συγχωροῦσιν εἶναι, καὶ λέγεσθαι τρόπον ἕτερον τῶν αὐτῆς τῆς ψυχῆς λεγομένων κακῶν. οὕτως ἄρα καὶ τὴν νόσον, καὶ τὴν ἀδυναμίαν, καὶ τὴν ἄπορον τῶν ἀναγκαίων ζωὴν, ἐν τοῖς κακοῖς εἰώθασι λέγειν, καὶ κατὰ τί δεῖ τὴν ποίησιν ἅπασαν μαρτύρεσθαι τῆς τοῦ ὀνόματος ἕνεκα χρήσεως, ἀλλὰ καὶ ὁ τῶν Πυθαγορείων λόγος ὁ τὰς διττὰς τῶν ὄντων συστοιχείας διαιρούμενος ἐν ἁπάσαις ταῖς διακοσμήσεσι, τὴν μὲν τοῦ ἀγαθοῦ καλεῖν οὐκ ἀπηξίου, τὴν δὲ τοῦ κακοῦ, καίτοι τό γε ἄρτιον, ἢ τὸ ἑτερόμηκες, ἢ τὴν κίνησιν, πῶς ἄν τις ἐν τοῖς τοιούτοις τετάχθαι κακοῖς συγχωρήσειεν, ὅσα τῶν ἀγαθῶν στερήσεις ἀφοριζόμεθα. πῶς δ' αὖ τὸ θῆλυ, καὶ τὸ τῆς ἑτερότητος γένος, καὶ τὸ τῆς ἀνομοιότητος παρὰ φύσιν εἶναι τοῖς οὖσι φήσαιμεν, ἀλλ' οἶμαι παντὶ δὴ τοῦτο καταφανὲς, ὅτι τῶν ἀντικειμένων κατὰ πάσας τῶν ὄντων τὰς περιόδους, τὴν καταδεεστέραν σειρὰν ὡς ἀπολειπομένην τῆς ἑτέρας, καὶ οὔτε πρώτως οὖσαν ἀγαθουργὸν, οὔτε τὴν αὐτὴν λαχοῦσαν ἀπόστασιν πρὸς τὴν μίαν τῶν καλῶν πάντων, καὶ ἀγαθῶν αἰτίαν προσαγορεύουσι. ταύτας τοίνυν τὰς διττὰς συστοιχείας, τῶν τε ἀγαθῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γεγονότων, τῆς δημιουργικῆς ἐξάπτειν προσήκει μονάδος. καὶ γὰρ αἱ τῶν θεῶν διαιρέσεις, καὶ αἱ τῶν μετὰ θεοὺς γενῶν εἰς ἐκείνην ἀνήρτηνται τὴν πρωτίστην ἀρχὴν, καὶ τῶν καθ' εἱμαρμένην συμπιπτόντων, καὶ κατὰ δίκην ταῖς ψυχαῖς περὶ τὴν γένεσιν ἀποκληρουμένων ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν, ἐν τῷ διακοσμήσαντι τὸ πᾶν, καὶ τὰς ψυχὰς εἰς τὸν θνητὸν τόπον καταπέμποντι τὴν αἰτίαν ὑποθετέον. καὶ γὰρ ἡ τῆς εἱμαρμένης ποίησις τῆς δημιουργικῆς ἐξέχεται προνοίας, καὶ ἡ τῆς δίκης σειρὰ περὶ ἐκείνην ὑφέστηκε, καὶ ἕπονται τοῖς ἐκείνου ὅροις τοῦ θείου νόμου, τιμωρὸς οὖσα φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, καὶ ἡ τῆς τύχης ἀποπληρωτικὴ τῶν κατὰ δίκην διανεμομένων προμηθεία κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀφορίζεται βούλησιν. πάντων ἄρα τῶν ἀγαθῶν τε καὶ τῶν κακῶν τῶν τε βελτιόνων ἐν ταῖς δόσεσι, καὶ τῶν χειρόνων τῶν τε ἀμφοτέρων ὁμοῦ, καὶ τῶν ἐμποδιστικῶν τῆς τῶν ψυχῶν εἰς τὰ ἐκτὸς ἐνεργείας, τὴν αἰτίαν ὁ δημιουργὸς, καὶ πατὴρ ἐν ἑαυτῷ προεστήσατο, καὶ πάντα κατὰ νοῦν ποδηγεῖ, διανέμων ἑκάστοις τὰ προσήκοντα, καὶ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ παρονομικὴν ἐπιστασίαν ἀνάγων τὰ πάντα. καὶ γὰρ ταῖς ψυχαῖς, τά τε τῆς κρείττονος συστοιχείας, καὶ τὰ τῆς καταδεεστέρας διανέμει πρὸς τὸ ἀγαθὸν, βλέπων καὶ τῆς τῶν δεχομένων ἕνεκα τελειότητος. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν, ἀποδεξόμεθα καὶ τὴν Ὁμηρικὴν διάταξιν ἐν τῷ δημιουργικῷ νῷ τοῦ Διὸς τὰς διττὰς ὑποτιθεμένην, καὶ πρωτουργοὺς αἰτίας, τῶν τε ἀγαθῶν ὧν δίδωσι ταῖς ψυχαῖς, καὶ τῶν κακῶν, ἐπεὶ καὶ ἡ δυὰς πάντων μάλιστα προσήκει τῶν νοερῶν βασιλέων, τῷ δημιουργῷ τοῦ παντός. δυὰς γὰρ παρὰ τῷδε κάθηται, φησὶ τὸ λόγιον, καὶ τὸ κυβερνᾶν τὰ πάντα καὶ τάττειν ἕκαστον οὐ ταχθέν. νικῶσαν μὲν ἀρετὴν ἐν τῷ παντὶ κακίαν δὲ ἡττωμένην ἀποδεῖξαι. τί γὰρ διαφέρει ταῦτά τε λέγειν, καὶ πεττευτῇ τὸν δημιουργὸν εἰκάζειν, μετατιθέντι τὰς ψυχὰς εἰς τοὺς προσήκοντας αὐταῖς βίους ἑκάστην. δύο τοίνυν αὗται πηγαὶ, τῶν τε βελτιόνων, καὶ τῶν χειρόνων μετέχων οἷς ὁ δημιουργὸς κατὰ δίκην ἄγει τὰς ψυχάς. νοείσθωσαν, ἃς ὁ ποιητὴς μυθολογῶν πίθους προσείρηκεν, εἴθ' ὅτι διὰ πίθους νοερὰς πᾶσιν ἐπιβάλλει τὸν οἰκεῖον ὅρον. ἀρχὴ γάρ φησιν ὁ Τίμαιος τῆς ἀνάγκης ὁ νοῦς, τῷ πείθειν αὐτὴν πάντα πρὸς τὸ βέλτιστον ἄγειν, εἴτε καὶ τὸ χωρητικὸν αὐτῶν, καὶ περιληπτικὸν τῶν παντοδαπῶν, καὶ ποικίλων ἀποτελεσμάτων ἐνδεικνύμενος. τὸ γὰρ διεσπασμένον πλῆθος πάντων ὧν διανέμει ταῖς ψυχαῖς ὁ πατὴρ ἐκεῖνος ἡνωμέναις προείληπται. ὥς τε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον συνᾴδουσιν ἀλλήλοις ὅ, τε Πλάτων, καὶ ἡ Ὁμηρικὴ ποίησις. ὁ μὲν γὰρ οὐδενὸς κακοῦ φησι χρῆναι τὸν θεὸν αἰτιᾶσθαι. εἰ δὲ πάντα μὲν ἐκεῖθεν ἀεὶ παράγει τὰ ἀγαθὰ, διττὰ δὲ ὄντα καὶ ὠφελητικὰ τῶν δεχομένων ἑκάτερα ταῖς διτταῖς συστοιχείαις διελοῦσα, καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν αὐτῶν ἐνδεικνυμένη, τὰ μὲν ὡς ἀγαθὰ, τὰ δὲ, ὡς ἐναντία τοῖς ἀγαθοῖς ἀπ' ἐκείνων διέστησε, καὶ ὅτι τὸ λεγόμενον κακὸν οὐ τοιοῦτόν ἐστιν, ὁποῖον ὁ τοῦ Πλάτωνος λόγος τῆς δόσεως τῶν θεῶν ἀπέφησε, δηλοῖ που καὶ αὐτὸς ἐπιφέρων ἑξῆς. Ὡς μὲν καὶ Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα, Ἐκ γενετῆς ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν. Τί οὖν τοῦτό ἐστι τὸ κακὸν, αὐτὸς προστίθησι. Ὅτι οἱ οὔτοι παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων, Ἀλλ' ἕνα παῖδα τέκεν παναώριον οὐδ' [illegible]όνδε. Γηράσκοντα κομίζω, μή σοι δοκεῖ τῶν ἀληθινῶν κακῶν αἰτιᾶσθαι τὸν θεόν, οὐ τὴν ἐρημίαν τῶν παίδων, οὐ τὴν ἀθεραπευσίαν κακὰ προσείρηκεν, καὶ ὅπως ταῦτα κακὰ, προείπομεν, δυσκολίαν [illegible] τοῦ τῆδε βίου, καὶ δυσθυμίαν ἐναπεργαζόμενα ταῖς ψυχαῖς. ταῦτα γὰρ εἰ καὶ τοῖς γνησίως φιλοσοφοῦσι κακὰ προσαγορεύειν οὐ θέμις, ἀλλὰ τοῖς τὸν πρακτικὸν βίον ἑλομένοις ἐμπόδια φαίνεται, τῆς κατ'

ἀρετὴν

ἀρετῆς συζωῆς. διὸ καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος τὰ τοιαῦτα πάντα, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς εἶναί που κακὰ διατείνεται, τοῖς δὲ πονηροῖς ἀγαθά. καίτοι καὶ τούτων αἰτιᾶται τὸν θεόν, καὶ τῶν ἐκ τοῦ παντὸς ἐνδιδομένων ἁπάντων, ὥστε οὐχ Ὅμηρος μόνος, καὶ ὁ παρ' Ὁμήρῳ ταῦτά φησι Ἀχιλλεύς, ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάτων αὐτός, καὶ κατ' αὐτὸν νομοθέτης.

ΠΩ͂Σ ΤῊΝ ΤΩ͂Ν ὌΡΚΩΝ ΣΎΓΧΥΣΙΝ ΔΟΚΕΙ͂ Ἡ ΠΟΙΗσις εἰς θεοὺς ἀναπέμπειν, ἡ ἀληθὴς περὶ αὐτῶν ὑφήγησις.

ΤΟΣΑΥ͂ΤΑ καὶ πρὸς ταύτην εἰρήσθω τὴν ζήτησιν. ἐφεξῆς δέ ἐστι τῶν εἰρημένων θεωρῆσαι, πῶς τὴν τῶν ὅρκων σύγχυσιν, καὶ τῶν σπονδῶν ἡ ποίησις, κατὰ βούλησιν τοῦ μεγάλου Διός, καὶ τῆς Ἀθηνᾶς ὑπουργούσης τῇ βουλῇ τοῦ πατρὸς γενέσθαι φησί. καὶ γὰρ ταύτης ὁ Σωκράτης ᾐτιάσατο τὴν τῶν κακῶν ἀρχὴν ἐπὶ τοὺς προτίστους τῶν θεῶν ἀναφερούσης, κἀνταῦθα μάλιστα διαπορεῖν ἄξιον, πῶς ὁ τῶν τοιούτων τὸν θεὸν αἰτιώμενος, οὐχὶ τῶν μεγίστων αὐτὸν αἰτιᾶται, καὶ τῶν ἀληθινῶν κακῶν. οὐ γὰρ ἔτι πενίας καὶ νόσους, οὐδὲ τὴν τοιαύτην συστοιχίαν †δέξεσθαι λέγοντας δοκεῖν τι λέγειν, ἀλλ' αὐτῶν τῶν παρὰ πᾶσιν ὁμολογουμένων ὡς κακῶν, τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν θεὸν ἀνοίσομεν. καὶ ὁ μὲν Τίμαιος τὸν δημιουργὸν περὶ τῆς εἰς γένεσιν καθόδου διαθεσμοθετῆσαι παντάπασι ταῖς ψυχαῖς, ἵνα τῆς ἔπειτα εἴη κακίας ἀναίτιος. ὁ δὲ λόγος οὗτος καὶ κατελθούσαις αὐταῖς, καὶ ἐν τῇ γενέσει στρεφομέναις τῶν μεγίστων κακῶν τὴν ἀρχὴν ἐκεῖθεν ἐνδίδοσθαι συγχωρεῖ. πῶς οὖν ἄν τις πρὸς ταύτας τὰς ἐπιστάσεις τοὺς προσήκοντας ἀποδοίη λόγους, τῇ τε φύσει τῶν πραγμάτων, καὶ τῇ Πλάτωνος ὑφηγήσει τὴν Ὁμήρου διδασκαλίαν συναρμόζοντας. ὅτι μὲν πρὸς τὴν τῶν νέων ἕξιν ἀσύμμετρός ἐστιν ἡ τῶν δὲ τῶν μύθων ἀκρόασις, εἴρηταί τε πρότερον καὶ νυνὶ λέγωμεν, καὶ παρὰ πάντας τοὺς ῥηθησομένους ὑφ' ἡμῶν λόγους. οὐ δὲ γὰρ διακρίνειν τὰς φύσεις τῶν ὄντων τοῖς νέοις δυνατόν, οὐδὲ ἐπαναγαγεῖν τὰ φαινόμενα συνθήματα τῆς ἀληθείας πρὸς ἀφανῆ θεωρίαν, οὐδὲ καθορᾶν ὅπως ἐν τῷ κόσμῳ πάντα κατὰ βούλησιν ἐπιτελεῖται, τοῦ θεοῦ διὰ μέσων τῶν ἄλλων αἰτίων. ὅτι δὲ οἰκεῖα ταῦτα τῇ Πλάτωνός ἐστι φιλοσοφίᾳ δεικνύωμεν, τῷ μὲν δὴ θεὸν ἀρχήν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχειν, καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος φησίν, ἕπεσθαι δὲ αὐτῷ τὴν δίκην τῶν ἀπολειπομένων οὖσαν τοῦ θείου νόμου τιμωρόν. οὗτοι δέ εἰσιν ὡς ἐκείνου λόγος οἱ νεότητι καὶ ἀνοίᾳ φλεγόμενοι τὴν ψυχὴν μεθ' ὕβρεως, καὶ χρόνον τινὰ δόξαντες κρατεῖν, ἔπειτ' αὖθις τιμωρίαν ὑπέχοντες τῇ δίκῃ πρέπουσαν ἑαυτούς τε καὶ πόλιν, καὶ οἶκον ἄρδην ἀναστάτους ποιήσαντες. ταῦτα δὴ οὖν ὁ μὲν Ἀθηναῖος ξένος πολιτικῶς, ὁ δὲ Ὅμηρος ἐνθεαστικῶς ὑφηγούμενος, τοὺς πολλὰ πλημμελήσαντας, καὶ ἀδικίας τὰς μεγίστας ἠδικηκότας κατὰ τὴν μίαν τοῦ Διὸς βούλησιν δίκην ἀποτιννύναι φησὶ τῶν ἁμαρτημάτων, σὺν σφῆσι κεφαλῇσι γυναιξί τε καὶ τεκέεσσι. ταύτην δὴ ἄρα τὴν δίκην πρώτως μὲν τὸν Δία πληροῦν καὶ ἐξῃρημένως, καὶ ἀφανῶς τοῖς πᾶσι, δευτέρως δὲ τὴν Ἀθηνᾶν ὑπουργοῦσαν καὶ συναπεργαζομένην τὰ δόξαντα τῇ δημιουργικῇ προνοίᾳ τοῦ Διός. δεινὴ γὰρ Κρονίδαο νόου κραντεῖρα τέτυκται φησὶν Ὀρφεύς. οὗτοι δὴ οὖν ἐν ταῖς σπονδαῖς, καὶ τοῖς ὅρκοις εἰπόντες ὅτι τῶν παραβαινόντων ταῦτα, τῶνδ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι ὡς ὅδε οἶνος, καὶ παραβάντες, ἑαυτοὺς ὑπάγουσι τῇ δίκῃ, καὶ πρέποντας ἑαυτοὺς ἀποφαίνουσι ταῖς ποιναῖς. ἡ τοίνυν σύγχυσις τῶν ὅρκων, καὶ τῶν σπονδῶν, ἐπιτελεῖται μὲν ὑπὸ τούτων διαφερόντως, τῶν πάσχειν μελλόντων τὰ δοκοῦντα τοῖς θεοῖς κατὰ δίκην τὰ θνητὰ ἄγουσιν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἁμαρτήμασι, κινεῖσθαι δὲ λέγεται καὶ εἰς ἐνέργειαν προάγεσθαι παρ' αὐτῶν τῶν θεῶν, οὐχ ὡς ἐκείνων ποιούντων ἀθέους καὶ ἀδίκους τοὺς τιμωρουμένους, ἀλλ' ὡς ἐπιτηδείους ὄντας αὐτοὺς πρὸς τὰς τοιαύτας πράξεις ἐκκαλουμένων εἰς ἐνέργειαν, ἵνα ποτὲ κατὰ τὴν ἔνδον ἕξιν ἐνεργήσαντες καὶ ἣν ἔχουσιν ὠδῖνα τῶν μοχθηρῶν ἐνεργημάτων προβάλλοντες ἄξιοι γένωνται τῆς δίκης. ὥσπερ γὰρ δή φησιν ὁ Πλάτων, δίκη μὲν οὐκ ἔτι. καλὸν γάρ τό γε δίκαιον καὶ ἡ δίκη. τιμωρία δὲ ἀδικίας ἀκόλουθος πάθη, ἧς ὅ, τε τυγχάνων, καὶ ὁ μὴ τυγχάνων ἄθλιος. πολλὰ δὴ οὖν καὶ τὰ μέγιστα ἀδικήσαντες ἄνθρωποι, καὶ ἕξιν ἔχοντες πονηρὰν καὶ ὠδίνουσαν μείζω καὶ χαλεπώτερα κακά, τιμωρίαν ὑπέχουσι πρῶτον, ἣ δοκεῖ μὲν ἐπιτρίβειν τοὺς πάσχοντας ἐπὶ τὰς τῶν ὅρκων ἄγουσα συγχύσεις, ἄγει δὲ αὐτοὺς εἰς τὸ δίκην ὑποσχεῖν τῶν πλημμελημάτων, παραπλήσιόν τι ποιοῦσα ταῖς ἀναστομώσεσι τῶν ἑλκῶν, αἳ παραχρῆμα ἐπιτείνουσι τὰ πάθη τῶν σωμάτων, ἐκβάλλουσαι δὲ τὸν ὕπουλον, καὶ ἐντὸς ἀποκρυπτόμενον χυμόν, αἴτιοι γίγνονται τοῖς ἐν χρόνοις ὕστερον παραγιγνομένης ὑγείας. τὴν δὲ δὴ τιμωρίαν ταύτην ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ Διὸς ἀρχομένην, ἐκείνῳ γὰρ ἕπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου τιμωρός, διὰ μέσης τῆς Ἀθηνᾶς ἡ ποίησις, τελειουμένην παραδίδωσι ποτὲ δίκην, οἱ ἥρωες ἰδόντες ἣ κακοῦ προήγαιον αὐτούς, καὶ ὡς ταῖς ὀφειλομέναις ποιναῖς ἐγκατέδησαν τὴν ἑαυτῶν ζωήν. ὃν γὰρ ὅρον ἔθεντο τῆς ἐσχάτης τῆς ἁμαρτόντων κολάσεως, τοῦτον ἀσάλευτον ἐφ' ἑαυτῶν ταῖς τῶν ὅρκων, καὶ τῶν σπονδῶν συγχύσεσιν ἀπέφηναν. πρῶτον μὲν οὐχ οἱ θεοὶ τῆς πλημμελοῦς ταύτης καὶ ἀτάκτου τάξεως εἰσὶν αἴτιοι τοῖς Τρωσίν, ἀλλ' ἐκεῖνοι διὰ τὴν ἑαυτῶν πονηρίαν, ἀξίους ἑαυτοὺς κατέστησαν τῆς τοιαύτης ἐνεργείας, καὶ τούτων διαφερόντως ὁ Πάνδαρος, φιλότιμός τε ὢν καὶ φιλοχρήματος, καὶ τὴν ἄθεον ζωὴν προβεβλημένος. διὸ καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ...ελθοῦσα κατὰ τὴν τοῦ νοῦ τοῦ πατρός, οὐ τὸν ἐπιτυχόντα κινεῖ πρὸς τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ ζητεῖν λέγεται Πάνδαρον, ὡς ἂν μάλιστα πρέποντα πρὸς τὴν τιμωρὸν ἐνέργειαν. Πάνδαρον ἀντίθεον διζημένη εἴπου ἐφεύροι. παντοῖον γὰρ καὶ δυσεύρετον ὄντως τὸ τοιοῦτον γένος, τὸ πάντα μὲν δρᾶν ὑπομένον, πάντα δὲ πάσχειν ἀν-

γικείμενον, ἢ τῷ θείῳ διά τινα γιγαντικὴν καὶ ἀποτετολμημένην ἕξιν τῆς ψυχῆς. ὥσπερ δὴ οὖν οὐχ οἱ ἰατροὶ τῶν τομῶν αἴτιοι καὶ τῶν καύσεων, ἀλλὰ πάθη τῶν ἰατρευομένων, οὕτως οὐδὲ οἱ θεοὶ τῶν περὶ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς σπονδὰς ἀσεβημάτων, ἀλλ' αἱ ἕξεις τῶν ποιούντων. δεύτερον δὲ ἐπὶ τούτῳ κἀκεῖνο ἐπινοήσωμεν, ὡς οὐδὲ προελθοῦσα ἡ Ἀθηνᾶ κατασκευάζειν λέγεται τὸν Πάνδαρον εἰς τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ πειρᾶσθαι μόνον, εἰ καὶ πρὸς ταύτην ἐπιδίδωσιν ἑαυτοῦ τὴν ἐνέργειαν. οὐ γὰρ ἀναιρεῖται τὸ ἐφ' ἡμῖν, οὐδ' αὖ τὰ ἔσχατα πεπλημμεληκότων ὦσιν. ἦ ῥά νύ μοι πίθοιο Λυκάονος υἱὲ δαΐφρον, ὁ δὲ ὑπὸ λαιμαργίας τῶν χρημάτων ἀκούσας καὶ τῆς δυναστείας, ἐπιτηδείας ταῖς ἀδίκοις ἐνεργείαις, μονονουχὶ τοῦ ποιητοῦ ταῦτα βοῶντος, ἃ καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης, ὅτι πολλὰ προτείνεται ταῖς ψυχαῖς ἐκ τοῦ παντὸς καταπλήττειν τοὺς ἀνοήτους, καὶ περὶ τὰς αἱρέσεις τῶν βίων ἀποφαίνειν πλημμελεῖς. ὥσπερ οὖν ὁ προφήτης προτείνει τὸν τυραννικὸν βίον, καὶ ὁ πρῶτος αἱρούμενος τοῦτον ἀνόητος εἴρηται, καίτοι τὸ προτεῖναι θεῖόν τι πάντως ἦν, οὕτω δὴ καὶ τῆς Ἀθηνᾶς εἰς αἵρεσιν τὸν Πάνδαρον κατασκευασάσης, τῆς τε δυνατωτέρας καὶ πλουσιωτέρας τάξεως μετὰ ἀθεότητος καὶ τῆς ἐναντίας, ἐκεῖνος αἱρεῖται τὴν χείρονα. καὶ οὐχ ἡ Ἀθηνᾶ τῆς αἱρέσεως αἰτία, ἀλλ' ἡ μοχθηρία τοῦ ἑλομένου. οὐδὲ γὰρ ὁ προφήτης τῆς τυραννίδος, ἀλλ' ἡ λαιμαργία τοῦ τὸν βίον τοῦτον προβάλλοντος. διὸ καὶ πειθόμενος ὁ Πάνδαρος τῇ Ἀθηνᾷ, διάνοιαν τοῦτο πάσχειν εἴρηται. οὐ γὰρ ἐκείνῃ πείθεται ἀλλὰ τῷ φιλοχρηματῷ καὶ ἀνοήτῳ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς. καίτοι πῶς οὐ θαυμαστόν, εἰ ἡ Ἀθηνᾶ μὴ φρονήσεως αἰτία, ἀλλὰ ἀνοίας. ἀλλὰ καὶ νοῦ ἀπορροία πανουργία γίγνεται φησὶν ὁ Πλωτῖνος, καὶ σωφροσύνης ἔλλαμψις, ἀκόλαστος ἐστί, καὶ οὐκ ἀνδρείας δόσις θρασύτης. ὁποῖα ἄττα γὰρ ἂν ᾖ τὰ τῆς ζωῆς εἴδη, τοιαύτην ἀνάγκη καὶ τὴν μέθεξιν γίγνεσθαι τῶν κρειττόνων. καὶ οἱ μὲν νοερῶς τῶν νοητῶν μετέχουσιν, οἱ δὲ, δοξαστικῶς, οἱ δὲ, φανταστικῶς. καὶ οἱ μὲν ἀπαθῶς τῶν παθῶν, οἱ δὲ, μετριοπαθῶς, οἱ δὲ, ἐμπαθῶς. πάντα δὲ ὑπὸ τῶν θεῶν κινεῖται, καὶ κατὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τὴν ἑαυτῶν, ὥστε οὐχ ὑπὸ Διὸς καὶ Ἀθηνᾶς ἡ τῶν ὅρκων σύγχυσις, ἀλλὰ ὑπὸ Πανδάρου καὶ τῶν Τρώων. ἐξῆπται δὲ αὕτη τῶν θεῶν ἡ πρᾶξις ὡς πρόδρομος οὖσα τῆς δίκης, καὶ ὡς παρασκευάζουσα τοὺς παρέχοντας πρὸς τὴν τελέαν κόλασιν τῶν ἁμαρτημάτων. τοιαύτη γὰρ ἡ τιμωρία, καθάπερ ἡμᾶς ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἀνεδίδαξεν. οὐ δὲ τῶν ἀληθινῶν κακῶν αἴτιον τὸ θεῖον ταῖς ψυχαῖς, ἀλλ' αἱ μοχθηραὶ τῶν ψυχῶν ἕξεις τῶν πλημμελῶν ἐνεργημάτων εἰσὶν αὐταῖς ἀρχηγοί. πᾶσα δὲ ἐνέργεια κἂν ᾖ πλημμελὴς εἰς τὸ πᾶν προϊοῦσα, θεῶν ἐφεστώτων γίγνεται, καὶ προνοίας ὁλικωτέρας, ἢ μερικωτέρας. γίγνεται γὰρ ἀδίκως μὲν τῷ δρῶντι δικαίως δὲ τῷ πάσχοντι φησὶν ὁ Πλωτῖνος. καὶ ὅσον μὲν ἐστὶν αὐτῆς ἄθεον ἐκ τῆς μερικῆς αἰτίας ἔχει τὴν γένεσιν τῆς ἀποτελούσης τὴν ἐμπαθῆ πρᾶξιν, ὅσον δὲ ἀγαθὸν ἐκ τῶν ἐφεστώτων τυγχάνει τοῦ προσήκοντος τέλους. ἔδει γὰρ τοὺς τῶν μεγίστων ἀδικημάτων ἄρξαντας, ἀνακληθῆναί ποτε πρὸς τὴν δίκην. τοῦτο δὲ οὐκ ἄν ποτε συνέβη, μὴ τῆς μοχθηρίας αὐτῶν ἀναπληρωθείσης. πολλαὶ γοῦν τῶν ἕξεων ἀνενέργητοι μένουσαι τῆς προσηκούσης θεραπείας τυχεῖν ἀδυνάτους ποιοῦσι τοὺς ἔχοντας. διὸ καὶ βουλόμενοι οἱ θεοὶ περὶ τοῦ παῦσαι τὸν πόλεμον σωζομένων τῶν Τρώων, καὶ ἡ τῆς δίκης προστάτης θεὸς κωλύει τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν, ἵνα θᾶττον ὑπόσχωσι τῶν ἡμαρτημένων ποινήν, καὶ ἡ ταύτης συνεργὸς κινεῖ πρὸς τὴν σύγχυσιν τῶν ὅρκων, ἵνα κατὰ πᾶσαν ἑαυτῶν μοχθηρίαν ἐνεργησάντων ὑπὲρ πάσης τὴν κόλασιν δέξωνται. οὔτε γὰρ ἀνιάτους μένειν ἦν ἀγαθόν, οὔτε πρὸ τῶν δευτέρων ἁμαρτημάτων ἰαθῆναι τὴν ὑποκρύπτουσαν ἔνδον μοχθηρίαν. πάσης οὖν τῆς ἀδίκου ζωῆς ἐν αὐτοῖς ἀναστομωθείσης, ἕπεται δίκη σωφρονίζουσα τὴν ὅλην ἀνοσιουργίαν.

ΤΙΣ ΕΣΤΙΝ Η ΕΝ ΤΗ ΠΟΙΗΣΕΙ, ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΤΩΝ θεῶν εἰς ἔριν κατάστασις διὰ Θέμιδος, ἀνάπτυξις τῆς ὅλης τοῦ μύθου θεωρίας.

ΠΡΟΣ μὲν οὖν τὴν προειρημένην ἀπορίαν, ὧδέ πως ἀπαντήσομεν. ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς κρίσεως διαμνημονεύει τῆς παρ' Ὁμήρῳ τῶν θεῶν, καὶ τῆς ἔριδος ἐφ' ἣν ὁ Ζεὺς ἀνακινεῖ τὰ πλήθη τῶν θεῶν διὰ τῆς Θέμιδος πάντα πρὸς ἑαυτὸν ἀνάγων, λεκτέον τι καὶ περὶ τούτων. ὅτι μὲν οὖν ὁ Ζεὺς μονάς ἐστι παντὸς καὶ πλήθους τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ ὅτι πάντας καὶ παράγειν ἀφ' ἑαυτοῦ δύναται, καὶ ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτὸν, εἴρηται πολλάκις. διττῆς δὲ οὔσης τῆς εἰς τὸ πλῆθος αὐτοῦ προϊούσης ἐνεργείας, τῆς μὲν ἐπιστρεπτικῆς, τῆς δὲ κινητικῆς εἰς τὴν τῶν καταδεεστέρων προμήθειαν, διττὰς καὶ ἡ ποίησις τοῦ Διὸς πρὸς τοὺς θεοὺς ἀναγράφει δημιουργίας. καὶ κατὰ μὲν τὴν προτέραν τῆς ἀμίκτου καθαρότητος μεταδιδοὺς ὑπόκειται τῷ πλήθει τῶν θεῶν, ὁ εἷς καὶ ὅλος δημιουργός, χωρίσας τε δυνάμεις αὐτοῖς ἐνδίδωσιν ἁπάσας τῆς περικοσμίου διαιρέσεως. διὸ καὶ παρακελεύεται πᾶσιν ἀφίστασθαι τοῖς θεοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τῆς ἐναντιώσεως τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, κινεῖ πως αὐτοὺς εἰς τὴν πρόνοιαν τῶν καταδεεστέρων, καὶ ἐφίησι ταῖς διῃρημέναις αὐτῶν εἰς τὸ πᾶν προόδοις, ἵνα μὴ μόνον καθ' ἕνα συνέχωνται τὸν δημιουργικὸν νοῦν, ὃν οὔτε παρεξελθεῖν δύνανται, ὥς φησιν ὁ ποιητής, οὔτε ὑπερδραμεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἰδιότητας ἐνεργῶσιν εἰς τὰ προνοούμενα. διὸ καί φησιν ὁ Ζεὺς ἀμφοτέροισιν ἀρήγετε ὅπη νόος ἐστὶν ἑκάστου. ἐπειδὴ δὲ καὶ αἱ πρόοδοι τῶν θεῶν οὐκ εἰσὶν ἀπεσπασμέναι τῆς δημιουργικῆς μονάδος, ἐπιστρέφει πρῶτον αὐτοὺς ἡ Θέμις εἰς ἐκεῖνον,

Ζεὺς δὲ

Ζεὺς δὲ θεμίδα κέλευσε θεοὺς ἀγορήνδε καλέσαι, ἵνα καὶ προνοοῦντες κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ πατρὸς ἐνεργῶσι καὶ κατὰ τὴν τῆς θέμιδος κρίσιν. ἀλλ' ὁ μὲν ποιητὴς διῃρημένας παραδέδωκεν ἡμῖν τὰς τοῦ ὅλου δημιουργοῦ πρὸς τοὺς νέους δημιουργίας θεούς, ὁ δὲ Τίμαιος ἡνωμένον αὐτὸν καὶ ἐπιστρέφοντα ποιεῖ τὸ πλῆθος εἰς ἑαυτόν, καὶ εἰς τὴν πρόνοιαν ἀνεγείροντα τῶν θνητῶν, ἵνα κατὰ δίκην ἄγωσι τὰ δεύτερα πάντα τῆς ἑαυτῶν γενέσεως. ταῦτα δὲ οὐδὲν διαφέρει τοῦ κινεῖν τε αὐτοὺς ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ διὰ τῆς θέμιδος ἐγείρειν εἰς ἑαυτόν. καὶ γὰρ οἱ τῆς γενεσιουργοῦ προϊστάμενοι φύσεως, τὸν ἐν τῇ ὕλῃ διακυβερνῶσι πόλεμον, καὶ οἱ κατὰ δίκην ἐνεργοῦντες, τῆς ὅλης ἐξήρτηνται θέμιδος, ἧς ἡ δίκη παῖς, καὶ μιμοῦνται τὸν ἕνα δημιουργικὸν νοῦν, ὃ μὴ θέμις ἄλλο τι δρᾶν, πλὴν τὸ κάλλιστον, ὡς αὐτός που φησὶν ὁ Τίμαιος.

ΤΙΣ Η ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΚΡΙΣΙΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΜΥΘΟΙΣ ΤΟΥ ποιητοῦ, καὶ τίνας αἰνίσσεται βίων διαφοράς.

ΑΛΛΑ μὴν καὶ τὴν θρυλλουμένην κρίσιν τῶν θεῶν ἣν παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι φασὶν οἱ μῦθοι κατὰ τὴν παλαιὰν φήμην, οὐ δεῖ νομίζειν αὐτῶν ὄντως εἶναι τῶν θεῶν ἐρίντε πρὸς ἀλλήλας καὶ ὑπ' ἀνδρὸς βαρβάρου κρίσιν, ἀλλ' ἡγητέον ὅτι καὶ αἱ τῶν βίων αἱρέσεις ἃς δὴ πολλαχοῦ παραδίδωσιν ὁ Πλάτων, ὑπὸ θεοῖς ἐφόροις γίγνονται τῶν ψυχῶν. καὶ τοῦτο δή που καὶ αὐτὸς ἐν Φαίδρῳ διδάσκει σαφῶς, τὸν μὲν βασιλικὸν βίον, Ἥρας εἶναι λέγων, τὸν δὲ φιλόσοφον Διός, τὸν δὲ ἐρωτικὸν Ἀφροδίτης. ὅταν οὖν αἱ ψυχαὶ πολλῶν αὐταῖς ἐκ τοῦ παντὸς προτεινομένων βίων, κατὰ τὴν ἑαυτῶν κρίσιν, τοὺς μὲν ἀσπάζωνται, τοὺς δὲ ἀποσκευάζωνται, τηνικαῦτα οἱ μῦθοι μεταφέρουσιν ἐπ' αὐτοὺς τοὺς θεοὺς τὰς τῶν βίων ἰδιότητας, κρίνεσθαί φασιν ὑπὸ τῶν αἱρουμένων τοὺς βίους τοὺς ἐφόρους τῆς κατ' εἶδος ἐν αὐτοῖς ἐξαλλαγῆς, καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον καὶ ὁ Ἀλέξανδρος καταστῆναι λέγεται κριτής, Ἀθηνᾶς καὶ Ἥρας, καὶ Ἀφροδίτης. βιῶν μὲν αὐτῷ βίων προτεινομένων, ἑλόμενος δὲ τὸν ἐρωτικόν. καὶ τοῦτον οὐ μετὰ φρονήσεως, ἀλλ' ἐπιτρέχων τῷ τῶν φαινομένων κάλλει, καὶ τὸ εἴδωλον ἐπιδιώκων τοῦ νοητοῦ κάλλους. ὁ μὲν γὰρ ὄντως ἐρωτικός, νοῦν καὶ φρόνησιν προστησάμενος, καὶ μετὰ τούτων τό τε ἀληθινὸν κάλλος καὶ τὸ φαινόμενον θεωρῶν, οὐχ ἧσσόν ἐστιν ἀθηναϊκὸς ἢ ἀφροδισιακός. ὁ δὲ αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ μόνον τὸ ἐρωτικὸν εἶδος ἐπιδιώκων μετὰ πάθους, ἀφίσταται μὲν τῶν ἀληθινῶν καλῶν, ὑπὸ δὲ ἀνοίας καὶ λαιμαργίας ἐπιπηδᾷ τῷ εἰδώλῳ τοῦ καλοῦ, καὶ περὶ τοῦτον κεῖται πεσών, οὐ δὲ τῆς τοῦ ἐρωτικοῦ συμμέτρου τελειότητος τυχών. ὁ γὰρ δὴ τελέως ἐρωτικὸς καὶ Ἀφροδίτῃ μέλλων, ἐπ' αὐτὸ τὸ θεῖον κάλλος ἀνάγεται τῶν ἐν αἰσθήσει καλῶν ὑπερορῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦ ἐμφανοῦς κάλλους καὶ τοῦ ἐν ὕλῃ τὴν ὑπόστασιν ἔχοντος, εἰσί τινες ἀφροδισιακοὶ προστάται δαίμονες, διὰ τοῦτο καὶ ὁ τὸ εἴδωλον περιέπων, συνεργοῦ λέγεται τῆς Ἀφροδίτης τυγχάνειν.

ΤΙΝΕΣ ΕΙΣΙΝ ΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΜΥΘΟΠΟΙΙΑΙΣ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ τῶν θεῶν εἰσαγόμεναι, καὶ κατὰ πόσους τρόπους αὐτὰς διατιθέασι, καὶ διὰ ποίας αἰτίας.

ΤΑΥΤΑ καὶ πρὸς ταύτην ἀπαντῶντες τοῦ Σωκράτους τὴν ἐπίστασιν ἐροῦμεν. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον ἀγαθουργὸν ἡμῖν ἀποδέδεικται τὸ θεῖον, ἀλλὰ καὶ ἀμετάβλητον, καὶ ἄμορφον, καὶ ἁπλοῦν καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, εἰκότως ἐφεξῆς ὁ Σωκράτης τὰ τοιαῦτα τοῦ Ὁμήρου κρίσεως ἀξιοῖ, Καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι, Παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστρωφῶσι πόληας, καὶ αὖ ὅσα περὶ Πρωτέως εἴρηται καὶ Θέτιδος, ὡς μεταβαλλόντων τὰς ἑαυτῶν μορφάς, καὶ ποικίλων φανταζομένων, καὶ ὅτι μὲν τῶν τοιῶνδε τοῖς τῆς πολιτικῆς παιδείας γνησίως ἀντιληψομένοις, οὐ δὲ ἐπαΐειν προσήκει, πάντως που δῆλον. δεῖ γὰρ τῆς ἀκινήτου μελλούσης ἔσεσθαι πολιτείας, καὶ τὸ παράδειγμα ἀμετάβλητον ἑστάναι καὶ τοῖς ἐν ἁπλοῖς ἤθεσιν ἐφεστώσης ἁπλοῦν, ἀλλ' οὐ ποικίλον, οὐ δὲ μεταβολαῖς παντοίαις ἐξαλλαττόμενον. ὅτου γὰρ ἂν εἴη ὁ δημιουργός, εἰς τὸ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχον βλέπων ἀεὶ τὴν ἰδέαν καὶ τὴν δύναμιν, ἀπεργάζηται καλὸν ἐξ ἀνάγκης, οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν ὡς ὁ Τίμαιός φησι. οὗτος δὲ αὖ εἰς γενητὸν γεννητῷ παραδείγματι προσχρώμενος οὐ καλόν. τῶν γὰρ μεταβολὴν ἐπιδεχομένων, καὶ τὰ εἴδωλα πολλῷ μᾶλλόν ἐστι γενέσεως ἀναπεπλησμένα καὶ ποικιλίας, καὶ τῆς ὑλικῆς αἰσχρότητος. δεῖ δὲ αὖ καὶ τὴν Ὁμήρου διάνοιαν ἔνθεον οὖσαν τῷ λογισμῷ συνελεῖν. καίτοι με οὐ λέληθεν ὅτι τὰς προκειμένας ῥήσεις τῶν μνηστήρων τις αὐτῷ πεποίηται, λέγων ἀφ' ὧν οὐκ ἔστι τοῦ ποιητοῦ εὐθύνειν. οὐ δὲ γὰρ ἐκ τῶν Καλλικλέους λόγων οὐ δὲ τῶν Θρασυμάχου τὴν τοῦ Πλάτωνος δόξαν αἱρεῖν δοκιμάζομεν, οὐδ' εἴ τις ἐλέγχειν ἐπιχειροῖ τὸν Πλάτωνα διὰ τῶν τοῖς σοφισταῖς ἀποτετολμημένων ῥημάτων κατὰ πόδας αὐτὸν ποιεῖσθαι τοὺς ἐλέγχους φήσομεν, ἀλλ' ὅταν Παρμενίδης ἢ Σωκράτης ἢ Τίμαιος, ἢ ἄλλος τις τῶν οὕτω θείων φθέγγηται, τότε τῶν Πλάτωνος ἀκούειν ἡγούμεθα δογμάτων, καὶ οὕτω καὶ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπιβολῶν ποιησόμεθα τὴν κρίσιν, οὐκ ἐξ ὧν οἱ μνηστῆρες λέγουσιν, ἢ τῶν παρ' αὐτῷ τις εἰς πονηρίαν διαβεβλημένων, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς ὁ ποιητής, ἢ Νέστωρ, ἢ Ὀδυσσεὺς φαίνεται λέγων. εἰ δ' οὖν καὶ ταῦτά τις εἰς τὴν Ὁμήρου διάνοιαν ἀναπέμπειν ἐθέλοι, πάντως οὐκ ἀπορήσει λόγων, συμφώνων μὲν

μετὰ ταῖς ἱερατικαῖς ἁπάσαις πραγματείαις, συμφωνῶν δὲ ταῖς τελεταῖς καὶ τοῖς μυστηρίοις, καὶ ταῖς τῶν θεῶν ἐπιφανείαις, ἃς ὄναρ τε καὶ ὕπαρ γινομένας ἄνωθεν ἡ τῶν ἀνθρώπων φήμη παρεδέξατο. ἐν ἅπασι γὰρ τούτοις οἱ θεοὶ πολλὰς μὲν ἑαυτῶν προτείνουσι μορφάς, πολλὰ δὲ σχήματα ἐξαλλάττοντες φαίνονται. καὶ τοτὲ μὲν ἀτύπωτον αὐτῶν προβέβληται φῶς, τοτὲ δὲ εἰς ἀνθρώπου μορφὴν ἐσχηματισμένον, τοτὲ δὲ εἰς ἀλλοῖον τύπον προεληλυθός. καὶ ταῦτα καὶ ἡ θεοπαράδοτος μυσταγωγία παραδίδωσι. ταῦτα γάρ φησιν ἐπιφωνήσασα. Πῦρ ἴκελον σκιρτηδὸν ἐπ' ἠέρος οἶδμα τιταῖνον, Ἢ καὶ πῦρ ἀτύπωτον ὅθεν φωνὴν προθέουσαν, Ἢ φῶς πλούσιον ἀμφὶ γύην ῥοιζαῖον ἑλιχθέν, Ἀλλὰ καὶ ἵππον ἰδεῖν φωτὸς πλέον ἀστράπτοντα, Ἢ καὶ παῖδα θοοῖς νώτοις ἐποχούμενον ἵππου. Ἔμπυρον, ἢ χρυσῷ πεπυκασμένον, ἢ πάλιν γυμνόν, Ἢ καὶ τοξεύοντα, καὶ ἑστῶτ' ἐπὶ νώτοις. Καὶ ὅσα τούτοις ἐφεξῆς τὰ λόγια προστίθησιν, οὔτε ἀλλοίωσιν, οὔτε ποικιλίαν, οὔτε μεταβολὴν ἐπὶ τὸ θεῖον ἀναπέμποντά ποτε, ἀλλὰ τὰς μεθέξεις αὐτοῦ διαφόρους ἐπιδεικνύοντα. τὸ γὰρ ἁπλοῦν τῶν θεῶν ποικίλον φαντάζεται τοῖς ὁρῶσιν, οὔτε μεταβαλλόντων ἐκείνων, οὔτε ἐξαπατᾶν προθεμένων, ἀλλὰ τῆς φύσεως αὐτῆς κατὰ τὰ μέτρα τῶν μετεχόντων τὰς τῶν θεῶν ἰδιότητας ἀφοριζούσης. ἑνὸς γὰρ ὄντος τοῦ μετεχομένου, νοῦς μὲν ἄλλως μεταλαμβάνει, ψυχὴ δὲ ἄλλως νοερά, φαντασία δὲ ἄλλως, αἴσθησις δὲ ἄλλως. ὁ μέν, ἀμερίστως, ἡ δὲ ἀνειλιγμένως, ἡ δέ, μορφωτικῶς, ἡ δέ, παθητικῶς. καὶ ἔστι τὸ μετεχόμενον μονοειδὲς μὲν κατὰ τὴν ὕπαρξιν, πολυειδὲς κατὰ τὴν μέθεξιν, καὶ ἀμετάβλητον καθ' αὑτὸ καὶ μονίμως ἱδρυμένον, ἄλλοτε δὲ ἀλλοῖον διὰ τὴν αὐτῶν ἀσθένειαν, τοῖς μετέχουσι φανταζόμενον. καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρὺ τὸ ἀβαρὲς φαίνεται τοῖς πληρουμένοις αὐτοῦ μετέχον, οὐ φέρει με τῶν δοχέως ἡ τάλαινα καρδία, φησί τις θεῶν. ὅθεν δὴ καὶ ὁ ποιητὴς ἄλλοις ἐνθέως καὶ τῶν τοιούτων συνῃσθημένος, περὶ τῆς Ἀθηνᾶς πού φησιν, μέγα δ' ἔβραχε φήγινος ἄξων Βριθοσύνῃ, δεινὴν γὰρ ἄγεν θεόν. καίτοι κἀνταῦθα λέγειν ἔξεστι, καὶ πῶς βαρύτητος αἴτιον τὸ ἀβαρές, ἀλλ' ὁποῖον ἂν ᾖ τὸ μετέχον, τοιοῦτον ἀνάγκη φαίνεσθαι τὸ μετεχόμενον. εἴτε οὖν ξένοις ἐοικότες φαίνοιντο τῶν θεῶν τινές, εἴτε ἄλλην τινὰ προϊσχόμενοι μορφήν, οὐκ ἐν ἐκείνοις ἀποτίθεσθαι χρὴ τὴν φαινομένην μεταβολήν, ἀλλ' ἐν ταῖς διαφόροις ὑποδοχαῖς, ποικίλλεσθαι τὴν φαντασίαν. ἕνα μὲν οὖν τρόπον τὸν εἰρημένον ἡ ποίησις τῶν ἀμεταβλήτων μεταβολὰς πολυειδεῖς παραδίδωσι. ἕτερον δὲ ὅταν καὶ αὐτὸ τὸ θεῖον πολυδύναμον ὑπάρχον καὶ πλῆρες παντοίων εἰδῶν ποικίλα προτείνῃ θεάματα, τοῖς εἰς αὐτὸ βλέπουσι. τότε γὰρ αὐτὴν ἐξαλλαγὴν τῶν δυνάμεων ἐνδεικνυμένην μεταβάλλειν αὐτό φησι τὸ πάσας ἔχον ἐν ἑαυτῷ, τὰς δυνάμεις ταύτας εἰς πολλὰς μορφάς, ἄλλοτε ἄλλην προβαλλόμενον, ἀεὶ μὲν κατὰ πάσας ἐνεργοῦν, ταῖς δὲ μεταβατικαῖς νοήσεσι τῶν ψυχῶν ἀλλοῖον ἀεὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν περιεχομένων φανταζόμενον. καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον ὁ Πρωτεὺς ἐκεῖνος λέγεται μεταβάλλειν τὸ οἰκεῖον εἶδος τοῖς εἰς αὐτὸ βλέπουσιν, ἄλλος καὶ ἄλλος ἀεὶ προφαινόμενος. εἰ γὰρ καὶ τῶν πρωτίστων θεῶν ἐστι καταδεέστερος καὶ ἀθάνατος μέν, οὔπω δὲ θεός, καὶ Ποσειδῶνος μὲν ὑποδμώς, οὔπω δὲ ἡγεμονικὴν ἀξίαν λαχών, ἀλλὰ νοῦς τίς ἐστιν ἀγγελικὸς ἐν τῷ κλήρῳ τοῦ Ποσειδῶνος, ἔχων τε καὶ περιέχων ἐν ἑαυτῷ τὰ εἴδη πάντα τῶν γενητῶν, ὑποτέτακται δὲ πρῶτον μὲν ἡ Εἰδοθέα ψυχή τις οὖσα δαιμονία συνημμένη πρὸς τὸν οἰκεῖον νοῦν, θεῖον ὄντα, καὶ τοῖς εἴδεσι τοῖς ἐκείνου τὰς ἑαυτῆς συνάψασα νοήσεις. ἔπειτα δὲ ὁ ἄλλος ἀριθμὸς ψυχῶν λογικῶν μὲν καὶ ἀϊδίων, ἃς ὁ μῦθος προσαγορεύει φώκας. διὸ καὶ ἀριθμῶν αὐτὰς ὁ Πρωτεὺς παραδέδοται, τὸ ἀΐδιον αὐτῶν ἐνδεικνυμένης τῆς ποιήσεως. τῶν γὰρ γινομένων δή που καὶ ἀπολλυμένων, ἀόριστόν ἐστι τὸ πλῆθος. νοῦν τοίνυν ὄντα τὸν Πρωτέα, καὶ νοοῦν πολυδύναμον διακοσμῇ τῶν εἰδῶν, αἱ μερικαὶ ψυχαὶ θεώμεναι καὶ ἄλλοτε ἄλλοις εἴδεσιν αὐτοῦ προσβάλλουσαι τὴν μετάβασιν τῶν σφετέρων νοήσεων, μεταβολὴν τῶν νοουμένων εἶναι φαντάζονται. διὸ καὶ πάντα δοκεῖ γίγνεσθαι τοῖς αὐτοῦ ἐχομένοις, ὅσ' ἐπὶ γαίης ἑρπετὰ γίγνονται καὶ ὕδωρ καὶ θεσπιδαὲς πῦρ. ὅσα γὰρ ἔχει καὶ περιείληφεν εἴδη, μᾶλλον δὲ ὅσα ἐστὶν ἀεὶ διαιωνίως, τοσαῦτα παρὰ μέρος γίγνεσθαι δοκεῖ, διὰ τὴν τῶν θεωμένων αὐτὸν μεριστὴν ἐπιβολήν. τὸ τρίτον τοίνυν λέγομεν, ὅταν μήτε τοῦ ἑνὸς ποικίλα προφαίνῃ τὰ σχήματα διὰ τὰς ὑστερωμένας ὑποδοχάς, μήτε πολυδύναμον ὄν, καὶ ἐν τὸ θεωρούμενον φαντασίαν παρέχηται μεταβολῆς, διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν δυνάμεων, ἀλλ' ὅταν τὸ αὐτὸ κατὰ διαφόρους τάξεις προέρχηται, καὶ μέχρι τῶν τελευταίων ὑποβαίνῃ πολλαπλασιάζον ἑαυτὸ κατ' ἀριθμόν, καὶ εἰς ὑφειμένας διακοσμήσεις καταβαῖνον. τότε αὖ πάλιν οἱ μῦθοι μεταβάλλειν φασὶ τὸ προϊὸν εἰς ἄλλο τὸ εἶδος ἄνωθεν, εἰς ὃ πεποίηται τὴν πρόοδον. οὕτω γὰρ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν τῷ Μέντορι καὶ τὸν Ἑρμῆν τῷ λάρῳ τῷ ὄρνιθι, καὶ τὸν Ἀπόλλω τῷ ἱέρακι φασὶν ἐξομοιοῦσθαι τὰς δαιμονικωτέρας αὐτῶν ἐνδεικνύμενοι τάξεις, εἰς ἃς ἀπὸ τῶν ἄλλων προεληλύθασιν. καὶ διὰ ταῦτα ὅταν μὲν θείας ἐπιφανείας ἀναγράφωσιν ἀμόρφους τε αὐτὰς καὶ ἀσχηματίστους πειρῶνται φυλάττειν. οἷον, καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς τῷ Ἀχιλλεῖ φαινομένης, καὶ μόνῳ καταφανοῦς γιγνομένης, παντὸς τοῦ στρατοπέδου παρόντος. ἐκεῖ γὰρ οὐδὲ κατὰ τὸ μυθικὸν πρόσχημα παραδέδοταί τις θεοῦ μορφή, καὶ τύπος, ἀλλ' ὅτι μόνον, παρῆν, τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς παρουσίας, ἄρρητον ἀφῆκεν ὁ λόγος. ὅταν δὲ ἀγγελικὰς καταμπισχομένους μετὰ τοὺς θεοὺς ἀλλοίας μορφὰς εἰσάγουσιν, ἀλλὰ ταύτας καὶ ὁλικάς. οἷον, εἰς ἀνθρώπειον εἶδος, ἢ κοινὸν ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς ἀδιορίστως. οὕτω γὰρ αὖ τῷ Ἀχιλλεῖ πάλιν ὅ, τε Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ συνῆν, τῷ δὲ καρπαλίμως Ποσειδάων καὶ Ἀθήνη Στήτην, ἐγγὺς ἰόντε δέμας δ' ἄνδρεσσιν ἐΐκτην. ὡς ὅταν γε δαιμονίας

ἐπιφοιτήσεις

ἐπιφοιτήσεις ἱστοροῦσι, τηνικαῦτα καὶ τὰς μεταβολὰς εἰς ἄτομα καὶ μερικὰς γιγνομένας οὐκ ἀπαξιοῦσιν ἀναγράφειν, εἰ καὶ εἰς ἄλλο τῶν ζώων μορφάς. τὰ γὰρ ἔσχατα τῶν ἀεὶ θεοῖς ἑπομένων γενῶν, δηλοῦται διὰ τῶν τοιούτων σχημάτων. καὶ ὁρᾷς ὅπως κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων τάξιν τὰ τοιαῦτα διαπλάττεται. τῷ μὲν γὰρ θείῳ προσήκει τὸ ἁπλοῦν, τῷ δὲ ἀγγελικῷ τὸ καθολικόν, τῷ δὲ δαιμονίῳ τὸ μερικόν, καὶ τῷ μὲν τὸ λογικόν, τῷ δὲ τὸ τῆς ἀλογίας γένος. ἐν γὰρ τῇ τῶν δαιμονίων διακοσμήσει, καὶ ἡ τοιαύτη ζωὴ συνδιαπέπλεκται. τοσαῦτα περὶ τῶν τρόπων εἴχομεν λέγειν, καθ' οὓς οἱ παρ' Ὁμήρῳ μῦθοι τῶν ἀμεταβλήτων μεταβολὰς μηχανῶνται καὶ τοῖς μονοειδέσι, πολυειδεῖς ἐπεισάγουσι μορφάς.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΕΝΥΠΝΙΟΥ ΠΟΜΠΗΣ ΔΟΚΟΥΣΗΣ ΨΕΥδους ὑπὸ θεοῦ ἀναπέμπειν, πῶς ἀπολογητέον ἀψευδὲς τὸ θεῖον δεικνύουσιν.

ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ δὲ ἐστί μοι περὶ τῆς ἐνυπνίου πομπῆς εἰπεῖν, ἣν ὑπὸ Διὸς ὁ ποιητὴς γεγονέναι τῷ Ἀγαμέμνονί φησιν. καὶ γὰρ ταύτην ὁ Σωκράτης ἐπὶ τέλει τῶν περὶ θεολογίας τύπων ᾐτιάσατο, διότι τὸ θεῖον πᾶν καὶ τὸ δαιμόνιον ἀψευδές, ὡς αὐτὸς ταῖς ἀποδεικτικαῖς μεθόδοις συνηνάγκασεν. ὁ δέ γε ποιητὴς ὑπατῆσθαί φησι τὸν Ἀγαμέμνονα διὰ τοῦδε τοῦ ἐνυπνίου. καί τοί πως οὐκ ἄτοπον εἰ καὶ τὸ ὄναρ ἐκ Διός ἐστι, κατὰ τὴν αὐτοῦ ψῆφον τοῦτον μόνον ἐψεῦσθαι σχεδὸν τῶν μνήμης ἠξιωμένων, ὅπερ ἐκ τοῦ Διὸς ἔχει τὴν πρωτίστην γένεσιν. λεγέσθω μὲν οὖν καὶ οἷς εἰώθασιν οἱ πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν ἀπαντᾶν, ὅτι τὸ ψεῦδος ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ Ἀγαμέμνονος εἶχε τὴν ὑπόστασιν. τοῦ γὰρ Διὸς ἐν τοῖς πρὸς τὸν ὄνειρον λόγοις, καὶ αὖ τοῦ ὀνείρου διὰ τῶν πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ῥημάτων ἐνδεικνυμένων, ὅτι δέοι πᾶν τὸ στράτευμα κινεῖν καὶ μετὰ πάντων προσβάλλειν τοῖς πολεμίοις. τοῦτο γὰρ αὖ δηλοῦν ἑκατέρῳ τὸ πανσυδίῃ τὸν Ἀγαμέμνονα μὴ συνέντα τοῦ προστάγματος, τὴν μεγίστην μοῖραν τοῦ στρατεύματος παριδόντα, καὶ τῆς Ἀχιλλέως ἐρημωθέντα χειρός, ὅμως ἐπιχειρεῖν τῷ πολέμῳ, κἀνταῦθα τοῦ τέλους μὴ τυγχάνειν διὰ τὴν ἑαυτοῦ περὶ τὴν κρίσιν τῶν θείων φαντασμάτων ἀπειρίαν. ὥστε οὐχ ὁ Ζεύς ἐστιν ὁ τῆς ἀπάτης αἴτιος, ἀλλ' ὁ κακῶς τῶν τοῦ Διὸς προσταγμάτων ἀκούσας. λεγέσθω μὲν οὖν ἧπερ ἔφην καὶ ταῦτα. προσκείσθω δὲ καὶ ἡ τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἐπιβολὴ τῆς τε Ὁμηρικῆς διανοίας στοχαζομένη, καὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας. εἰ γὰρ Ζεὺς ὑπόκειται προνοῶν μὲν τῆς εἰς τὸν ἥρω τὸν Ἀχιλλέα τιμῆς, βουλόμενος δὲ ὅπως ἂν ἀπολέσῃ πλεῖστον ὅσον τῶν Ἑλλήνων ἀριθμόν, πῶς οὐχὶ καὶ τῆς ἀπάτης αὐτὸν προειληφέναι τὴν αἰτίαν ἀναγκαῖον. οὐ γὰρ ἂν ἀπώλετο τὸ Ἑλληνικὸν Ἀχιλλέως συνόντος, οὐδ' ἂν δίκας ἔδοσαν τῆς εἰς αὐτὸν ἀδικίας. βέλτιον οὖν λέγειν ὅτι καὶ ἡ ἀπάτη θεόθεν ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἀπατωμένων. τὸ γὰρ αὖ ἀγαθόν, κρεῖττόν ἐστι τῆς ἀληθείας, καὶ ἐν μὲν τοῖς θεοῖς συνέζευκται ἀλλήλοις. οὔτε γὰρ ὁ νοῦς ἄνευ τῆς θεότητος, οὔτε ἡ θεότης, ἄνευ τῆς νοερᾶς οὐσίας. ἐν δὲ τοῖς μετέχουσι μερίζεται πολλάκις, καὶ τό, τε ἀγαθὸν διὰ τοῦ ψεύδους παραγίγνεται, καὶ τὸ ἀληθὲς ἀποπίπτει τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μοίρας. ὅθεν δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης νομοθετῶν τοῖς φύλαξι, συχνῷ τῷ ψεύδει χρῆσθαι προσάττει διὰ τὴν τῶν ἀνοήτων δόξαν, οὐ δυναμένων ἄλλως τοῦ προσήκοντος αὐτοῖς ἀγαθοῦ τυχεῖν. εἰ οὖν τις λέγει, καὶ τὸν θεὸν τοὺς μὲν διὰ τῆς ἀληθείας εὐεργετεῖν, τοὺς δὲ διὰ τοῦ ψεύδους, πάντας δὲ ὅμως ἐπανάγειν εἰς τὸ ἀγαθόν, οὐ θαυμαστόν. καὶ γὰρ τῶν γιγνομένων τὰ μέν, ἄνευ ὕλης ὑφίστησι, τὰ δέ, μεθ' ὕλης, ᾗ τὸ ψεῦδος ἔνεστιν. ἡ δὲ ὕλη τὸ ψεῦδός ἐστι τὸ ἀληθινόν. ὥστε καὶ ἐν τῇ προνοίᾳ τῇ τῶν ψυχῶν, εἰ τὰς μὲν ἄλλως κατὰ τὸ εἰρημένον εὐεργετεῖ, τὰς δὲ ἄλλως, καὶ τὰς μὲν ἀΰλως διὰ τῆς ἀληθείας, τὰς δὲ ἐνύλως διὰ τὸ ψεῦδος, ἔχοι ἄν που καὶ ταῦτα τὸν πρέποντα τοῖς θεοῖς λόγον. εἰ δὲ δεῖ καὶ τοῦτο λέγειν, τικτέσθω μὲν ἡ ἀπάτη καὶ τὸ ψεῦδος ἐν τῷ μετέχοντι. γιγνέσθω καὶ τοῦτο κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ἵνα σωφρονέστερον γένηται διὰ τῆς ἀπάτης τὸ πλημμελοῦν. ὥσπερ δὴ καὶ γεννᾶται μὲν τὸ ἔνυλον ἐν τοῖς τῇδε τόποις, ὑφίσταται δὲ κατὰ τὴν δημιουργικὴν πρόνοιαν, ἵνα καὶ γένεσις ᾖ καὶ φθορὰ συμπληροῦσα τὸ πᾶν. οὔτ' οὖν ἀπατᾷ τὸ θεῖον, ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἀπατώμενον ἀπατᾶται. καὶ τοῦτο γίγνεται κατὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πάσχοντος. καὶ γὰρ ἀΰλως τοῦ θεοῦ ποιοῦντος, ἐνύλως γίγνεται τὸ γιγνόμενον, καὶ ἀμερίστως ἐνεργοῦντος, μεριστῶς ἀποτελεῖται, καὶ νοερῶς σημαίνοντος ἐν τῷ δεχομένῳ τὸ ψεῦδος παρυφίσταται. δηλοῖ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος ποιητὴς ὅτι παρὰ τοῖς θεοῖς ἀληθείας οὔσης, ἡ ἀπάτη γεννᾶται διὰ τὴν τῶν δεχομένων ἔννοιαν ὅτε ποιεῖ τὸν Δία τῷ ὀνείρῳ παρακελευόμενον πάντα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορευέμεν ὡς ἐπιτέλλω. πῶς οὖν ἐν θεῷ τὸ ψεῦδος καθ' Ὅμηρον; πῶς δὲ ἀπάτης αἴτιος ὁ θεός, εἰ μὴ λέγοι οὕτω τις, ὡς οὐδὲ τῆς ἐνταῦθα παρυφισταμένης ἀπάτης παρὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν γενομένης. ἀλλὰ ταῦτα διακρίνειν ἡ τῶν νέων ἕξις ἀδύνατός ἐστι καὶ θεωρεῖν, πῶς τῶν ὅλων ἀκακώτων μενόντων ἐν τοῖς μεριστῶς αὐτῶν ἀντιλαμβανομένοις, ἀναφαίνεται τὸ κακόν, καὶ πῶς τῶν κρειττόνων ἡμῶν οὐκ ἀπατώντων, ἡμεῖς ἐξαπατώμεθα πολλάκις; καὶ ὅπως ἐξαπατώμενοι, κατὰ πρόνοιαν τοῦτο πάσχομεν. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης ἀνηκόους εἶναι τῶν τοιούτων λόγων θέλει τοὺς νέους, ὡς διηρθρωμένας περὶ αὐτῶν φαντασίας ἔχειν οὐ δυναμένους.

ΚΟΙΝΗ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΥΠΕΡ ΤΕ ΤΩΝ ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΜΥΘΩΝ καὶ τῶν Πλατωνικῶν, ἐν οἷς περὶ τῶν ἐν ᾅδου λέγουσι δικαιωτηρίων, καὶ τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς λήξεων τῶν διαφόρων, ἃς ἔχουσιν αἱ ἐξελθοῦσαι τῶν σωμάτων ψυχαί, κατὰ τὰ ἰδιώματα τῆς ἐν σώματι ζωῆς.

Ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ταῦτα διεπεραινώμεθα, πάλιν ἐπ' ἄλλης ἀρχῆς τῶν ἐν τρίτῳ τῆς πολιτείας γεγραμμένων ποιησώμεθα τὴν ἐξέτασιν. καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ὅσα περὶ τῶν ἐν ᾅδου διαμυθολογῶν ὁ ποιητὴς ἀνεφθέγξατο, ἢ αὐτὸς λέγων ἢ ἄλλῳ λέγοντι χρώμενος, διασκοπήσωμεν, ὅπῃ ἄρα ἀληθείας ἔχεταί τινος καὶ ταῖς Πλάτωνος ὑφηγήσεσι προσήκοντα φαίνεται. τί δὴ οὖν βούλεται καὶ ὁ τῶν ἐν ᾅδου πάντων χρημάτων τὴν ἐν τῷ βίῳ τῷδε θητείαν προτιθείς, καὶ τὰ οἰκητήρια τὰ φοβερά, καὶ ἃ στυγέουσιν οἱ θεοί, καὶ τὸ εἴδωλον, καὶ ἡ ψυχή, τὰ ἔρημα τοῦ νοῦ φερόμενα, καὶ αἱ ταῖς σκιαῖς παραβαλλόμεναι ζωαί, καὶ οἱ θρῆνοι τῶν ἐνθένδε ἐκεῖσε φερομένων ψυχῶν, καὶ ἡ πρὸς τὰς νυκτερίδας αὐτῶν ἀπεικασία, καὶ ὁ καπνός, καὶ ὁ τρισμός, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐν τοῖς ποιήμασι γέγραπται, καὶ οἱ ἐν ᾅδου ποταμοί, καὶ τὰ τραγικώτατα τῶν ὀνομάτων. ταῦτα γὰρ δὴ καὶ ὁ Σωκράτης ἠθέτησεν, εἰ καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἕνα κοινὸν προὔθηκε λόγον, ὅτι πρὸς μὲν ἄλλο τι εὖ ἔχει, ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ τῶν φυλάκων δεόμεθα, μὴ ἐκ τούτων τῶν δειμάτων τὸν θάνατον ἡγήσωνται φοβερόν. ἐπεί, ὅτι γε καὶ αὐτὸς πολλαχοῦ χρῆται τοῖς τοιούτοις ὀνόμασί τε καὶ αἰνίγμασι, παντί που καταφανές. ἵνα γὰρ παραλείπω τοὺς ἐν τῷ Φαίδωνι ποταμούς, καὶ τὰς τῶν ψυχῶν πλάνας, καὶ τὰς ἀπορίας, καὶ τὰς τριόδους, καὶ τὰς κολάσεις, καὶ τὰς ἐν τοῖς ῥεύμασι φοράς, καὶ τοὺς θρήνους τοὺς ἐκεῖ, καὶ τὰς ἐκβοήσεις, καὶ τὰς τῶν ἠδικημένων ἱκεσίας, ὧν καὶ Πλάτων μεστὰ εἶναι τὰ ἐν ᾅδου φησίν. ἀλλὰ τὰ ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ γεγραμμένα πρὸς τῷ τέλει, πῶς οὐ τῆς αὐτῆς ἐστι διανοίας τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως, τὸ στόμιον τὸ μυκώμενον, ὁ τάρταρος, οἱ διάπυροι δαίμονες, οἱ τὸν Ἀρδιαῖον κνάπτοντες, αἱ μεσταὶ κόνεως καὶ αὐχμοῦ ψυχαί. τί γὰρ ἐν τούτοις ἀπολείπεται τῆς μεγίστης τραγῳδίας; ὥστε ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ταῦτα ἐκβάλλειν, ἢ μὴ δὲ τὴν Ὁμηρικὴν αἰτιᾶσθαι διδασκαλίαν. λέγωμεν τοίνυν ὑπὲρ ἀμφοτέρων, εἴτε τῶν Ἐπικουρείων τις ἐγκαλεῖν ἐπιχειροίη τοῖς τοιούτοις μύθοις, εἴτε καὶ ἄλλος τις, ὅτι καὶ τῶν ψυχῶν αἱ ἕξεις εἰσὶ διάφοροι, τῶν ἀπαλλαττομένων τοῦ σώματος, καὶ οἱ τόποι τοῦ παντός, εἰς οὓς ἐνοικίζονται πολυειδεῖς τυγχάνουσιν ὄντες. καὶ τὰς μὲν οὕτω χωριζομένας, τῶν ὀργάνων τῶν θνητοειδῶν, ὡς μήτε σχέσιν ἔχειν πρὸς τὰ χείρονα, μήτε ἀναπίμπλασθαι τῆς ἐν αὐταῖς ταραχῆς, καὶ τῆς ὑλικῆς φλυαρίας. καὶ τὰ περιβλήματα αὐγοειδῆ καθαρὰ φέρειν ἀνάγκη, καὶ μὴ ἐπιθολούμενα, ὑπὸ τῶν ἐνύλων ἀτμῶν, μὴ δὲ παχυνόμενα ὑπὸ τῆς γηΐνης φύσεως. τὰς δὲ μὴ τελέως αὐτὰς διὰ φιλοσοφίας κεκαθαρμένας, ἀλλὰ καθελκομένας εἰς τὴν πρὸς τὸ ὀστρέϊνον σῶμα προσπάθειαν, καὶ τὸν μετὰ τούτου διωκούσας βίον, τοιαῦτα καὶ τὰ ὀχήματα τὰ ἐξηρτημένα αὐτοῖς δεικνύναι τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις, σκιοειδῆ καὶ ἔνυλα, καὶ ὀπισθοβαρῆ, καὶ πολὺ τοῦ θνητοειδοῦς ἐφελκόμενα διαθέσεως καὶ συστάσεως. καὶ διὰ τοῦτο ὅ τε Σωκράτης ἐν τῷ Φαίδωνι, τὰς τοιαύτας φησὶ περὶ τοὺς τάφους καλινδουμένας σκιοειδῆ παρέχεσθαι φαντάσματα, καὶ ὁ ποιητὴς σκιαῖς αὐτὰς παραπλησίας ἀΐσσειν ἱστόρησεν. ἔτι δὲ καὶ τούτων τῶν ψυχῶν τῶν ἔτι τὸν τῇδε βίον περιπτυσσομένων, πολλαὶ διαφορότητές εἰσιν. αἱ μὲν γὰρ πρακτικώτερον ζήσασαι, καὶ μηδέπω τῆς τοιαύτης ζωῆς ἀποστᾶσαι, τὸ προσῆκον ὄργανον ταῖς πρακτικαῖς ἐνεργείαις ἀσπάζονται, καὶ χωριζόμεναι τούτου δυσχεραίνουσιν. ὥσπερ ἡ Πατρόκλου λιποῦσα ἀνδροτῆτά τε καὶ ἥβην. καὶ ἐν ᾅδου γενόμεναι ποθοῦσιν αὐτοῦ τὴν συνουσίαν, ὥσπερ ἡ Ἀχιλλέως. διότι καὶ τὴν ἐνταῦθα ζωὴν προτίθησι τῆς χωριστῆς, ὡς κατ' ἐκείνην μὲν ἐνεργεῖν οὐ δυναμένην, κατὰ δὲ τὸν ἐν πράξει βίον πρωτεύουσα. αἱ δέ, διὰ κακοζωΐαν φιλοφρονοῦνται ὀστρέϊνον σῶμα, καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ζωήν, οὐδὲν διαφέρειν ἡγούμεναι τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς. ἃς δὴ καὶ νυκτερίσιν ἀπείκασεν ἡ ἔνθεος ποίησις, ὡς εἰς τὸ σκοτεινὸν καὶ τὸ ἔσχατον τοῦ παντός, ὃ δὴ θεσπέσιον ἄντρον ἄν τις προσαγορεύσειε, καὶ ὡς τὸ πτερὸν τὸ ψυχικὸν σαρκῶδες καὶ παχὺ καὶ γήϊνον ἐχούσας. τί οὖν ἐστι θαυμαστὸν εἰ καὶ Ἀχιλλεύς, πρακτικὴν ἔχων ἀρετήν, ἐφίετο τῆς μετὰ σώματος ζωῆς ὑπηρετεῖν αὐτοῦ δυναμένου ταῖς πράξεσιν. ὁ μὲν γὰρ Ἡρακλῆς διὰ τελεστικῆς κεκαθαρμένος, καὶ τῶν ἀχράντων καρπῶν μετασχὼν τελέας ἔτυχε τῆς εἰς θεοὺς ἀποκαταστάσεως, αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι, τέρπεται ἐν θαλίῃς, καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην. καὶ εἴρηται πολλὰ πολλαχοῦ περὶ τῆς Ἡρακλέως ἐκθέσεως. ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς ἐπεὶ τὸ κατορθοῦν ἐν ταῖς πράξεσιν ἀγαπᾷ καὶ τόνδε τὸν βίον, καὶ διώκει καὶ ὄργανον προσῆκον αὐτοῦ τῷ βίῳ, καὶ ποθεῖ. κατὰ τὰς συνηθείας γοῦν καὶ αὐτὸς ὡς τὰ πολλὰ τὰς ψυχὰς αἱρεῖσθαι φησὶ τοὺς δευτέρους βίους ὁ Πλάτων. πῶς δὲ οὐ καὶ τοῦτο τῆς Ὁμηρικῆς ἐστιν ἐνθέου παραδόσεως, τὸ διακρίνειν ψυχήν τε καὶ εἴδωλον, τὸ ταύτης, καὶ τὸν νοῦν τὸν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν μὲν ψυχὴν χρῆσθαι τῷ εἰδώλῳ λέγειν, τὸν δὲ ἀμφοῖν ὑπάρχειν θειότερον. καὶ τὸ μὲν εἴδωλον καὶ τὴν ψυχὴν γνωστά πως εἶναι, καὶ ἔτι κατεχομένης ἐν τοῖς σώμασι, καὶ κηδεμόνα φαίνεσθαι τοῦ ὀστρεΐνου σώματος, καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ πρόνοιαν, καὶ μὴ γιγνομένην ἐπιποθεῖν. τὸν δὲ νοῦν ἄληπτον εἶναι ταῖς φανταστικαῖς ἡμῶν καὶ μορφωτικαῖς κινήσεσι. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Πάτροκλον ἰδὼν περὶ τῆς ταφῆς διαλεγόμενον τοῦ σώματος, ψυχὴν μὲν ἐν ᾅδου καὶ εἴδωλον ἐπίστευεν εἶναι, νοῦν δὲ οὐκ εἶναι

τούτοις,

τούτοις, μὴ δὲ φρόνησιν τὴν χρωμένην. τὰ μὲν γὰρ τῆς ἀλογίας ἐνεργήματα πρὸς τὴν τούτων ἐπείγετο θέσιν· τὴν δὲ τῆς νοερᾶς ψυχῆς παράδοξον οὐκ εἶχεν ἐκ τῶν ὀνειρατικῶν θεαμάτων πιστώσασθαι. πῶς δὲ οὐχὶ καὶ τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς ἁπάντων ἐστὶ συμφωνότατον, τὸ τὰς πολλὰς τῶν ψυχῶν θρηνούσας ἀφίστασθαι τῶν σωμάτων, καὶ δυσαποσπάστως ἐχούσας, διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ζωὰς καὶ τὰς πολυδακρύτους ἡδονάς. αὗται γοῦν καὶ ὁ Σωκράτης φησὶν ὥσπερ ἧλον ἔχουσαι προσπερονῶσιν αὐτὰς καὶ προσηλοῦσι τοῖς σώμασι, καὶ ὀχήμασιν ἐξελθοῦσαι χρῆσθαι σκιοειδέσι καὶ τεθολωμένοις ἀπὸ τῶν στερεωτέρων ἀτμῶν, καὶ ἐμβριθέσι καὶ γεώδεσι, καὶ φωνὴν ἄσημον ἀφιέναι καὶ ἦχον ὑλικόν, ὃν ἡ ποίησις τρισμὸν ἀπεκάλεσεν. ὡς γὰρ τῶν ἀναγομένων ψυχῶν τὰ ὄργανα φωνὴν ἐναρμόνιον ἀφίησι, καὶ ἐμμελῆ καὶ ἔρρυθμον ἔχοντα φαίνεται κίνησιν, οὕτω τῶν ὑπὸ γῆς φερομένων καὶ ἀλογωτέρων ὁ ἦχος, τρισμῷ παραπλήσιός ἐστι, τῆς ὀρεκτικῆς μόνης καὶ φανταστικῆς ζωῆς ἴνδαλμα φέρων. καὶ μὴν καὶ τοὺς τόπους τοὺς ἐν ἅδου, καὶ τὰ ὑπὸ γῆς δικαστήρια, καὶ τοὺς ποταμοὺς οὓς Ὅμηρός τε καὶ Πλάτων ἡμᾶς ἐδιδαξάτην, οὐ κενὰς φαντασίας οἰητέον αὖ καὶ μυθικὰς τερατείας, ἀλλ' ὥσπερ ταῖς εἰς οὐρανὸν ἰούσαις ψυχαῖς πολλοὶ τόποι καὶ παντοδαποὶ τῆς ἐκεῖ λήξεως ἀφωρίσθησαν. οὕτω δὴ νομίζειν καὶ ταῖς κολάσεως ἔτι καὶ καθάρσεως δεομέναις, τοὺς ὑπὸ γῆς τόπους ἀνεῖσθαι, ποικίλας μὲν ἀπορροίας ἔχοντας τῶν ὑπὲρ γῆς στοιχείων, ἃς δὴ ποταμοὺς καὶ ῥεύματα κεκλήκασι, δαιμόνων δὲ τάξεις διαφόρους ἐφεστώσας. τὰς μὲν τιμωρούς, τὰς δὲ κολαστικάς, τὰς δὲ καθαρτικάς, τὰς δὲ κριτικάς. εἰ δὲ ἡ ποίησις σμερδαλέ' εὐρώεντα τά τε στυγέουσι θεοί περ, ἐκεῖνα προσείρηκεν, οὐδὲ τοῦτο αἰτιᾶσθαι προσήκει. καταπλήττει μὲν γὰρ τὰς ψυχὰς διὰ τῆς ποικιλίας, καὶ τῆς τῶν ὑφεστώτων φαντασίας. αἰνίττεται δὲ καὶ τὰς παντοίας λήξεις τὰς πρεπούσας ταῖς διαφόροις ἕξεσι τῶν ἐκεῖνου φερομένων πορρωτάτω. τὰ δὲ ἐστὶ τῶν θεῶν ὡς ἔσχατα τοῦ παντός, καὶ πολὺ τῆς ὑλικῆς ἀταξίας ἔχοντα, καὶ οὐδὲ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀπολαύοντα. τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων εἰρήσθω τῶν στίχων οὓς ὁ Σωκράτης διαγράφειν ἀξιοῖ, καὶ ὧν τοὺς παρ' αὐτῷ παιδευομένους ἀνηκόους εἶναι παντελῶς δοκιμάζει. διὰ γὰρ τούτων αὔξεται τὸ φιλοσώματον τῆς ψυχῆς, καὶ τὸν ἐνθένδε χωρισμόν, πάντως μᾶλλον ἔτι φαντάζεσθαι φοβερώτερον.

ΤΊΝΕΣ ΑἸΤΊΑΙ ΔΙ' ἋΣ Ἡ ΠΟΊΗΣΙΣ ἈΝΑπέμπει θρήνους κἀπὶ τοὺς ἥρωας, καὶ ἐπὶ τοὺς θεούς, καὶ ἐπὶ τὸν ἄριστον τῶν ἡρώων, καὶ ἐπὶ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν.

ΕΠΕΤΑΙ δήπου τοῖς εἰρημένοις θεωρῆσαι, πῶς οὐχὶ φιλόδακρυν ἕκαστον ἡμῶν ἡ ποίησις ἀπεργάζεται, καὶ φιλόθρηνον ὅταν ποιῇ καὶ τοὺς ἥρωας. καὶ τί λέγω τοὺς ἥρωας, τοὺς θεοὺς αὐτοὺς ἀποδακρύοντας ἐπὶ τοῖς τῶν φιλτάτων θανάτοις, καίτοι παρὰ τῷ Πλάτωνι Σωκράτης μὲν ἄτεγκτος διαμένας καὶ ἀπροσπαθής, πρὸς τὰ δάκρυα τῶν οἰκείων ἀνυμνεῖται, Ἀπολλόδωρος δὲ ἀστακτὶ δακρύων. καὶ εἰ δή τις ἄλλος τοιοῦτος ἐπιτιμήσεως ὑπὸ τοῦ καθηγεμόνος ἠξίωται, ἀλλ' ὅγε θεῖος ποιητὴς τοὺς ἥρωας ἀσχέτως ὀδυρομένους τὰς τῶν οἰκείων ἀποβολὰς παραδίδωσι, καίτοι φαίη τις ἂν εἰ καὶ Πρίαμον ἔδει τοιαῦτα πάσχειν κυλινδόμενον κατὰ κόπρον, καὶ ἐξονομακλήδην ὀνομάζοντα ἄνδρα ἕκαστον, βάρβαρον ὄντα καὶ ἀλογώτερον, ἀλλ' οὔτοι καὶ Ἀχιλλέα τὸν θεᾶς παῖδα, τότε μὲν ὕπτιον κατακείμενον, τότε δὲ πρηνῆ, τότε δὲ ἐπὶ πλευρᾶς ἀλύειν, καὶ χευάμενον κόπρῳ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἀποθρηνεῖν παιδικῶς. εἰ δὲ καὶ ἀνθρώποις ἦν προσῆκον φύσιν θνητὴν λαχοῦσι τὸ πάθος, ἀλλ' οὐ τοῖς θεοῖς αὐτοῖς. τί οὖν ἔδει τὴν Θέτιν δακρύειν λέγουσαν, ὤμοι δυσαριστοτόκεια. πόρρω γὰρ ἡδονῆς καὶ λύπης ἵδρυται τὸ θεῖον. εἰ δὲ καὶ θεούς τις ἐτόλμα τοιαῦτα πάσχοντας εἰσάγειν, ἀλλ' οὐ τὸν μέγιστον ἐχρῆν τῶν θεῶν, τόν τε Ἕκτορα διωκόμενον θρηνεῖν, καὶ Σαρπηδόνα τὸν υἱόν, καὶ ὤμοι ἐγὼν ἐπ' ἀμφοτέρων λέγειν. ἡ γὰρ τοιαύτη μίμησις οὐδὲν προσήκουσα φαίνεται τοῖς παραδείγμασι δάκρυα προστιθεῖσα τοῖς ἀδακρύτοις, καὶ λύπας τοῖς ἀλυπήτοις ἐκείνοις, καὶ ὅλως πάθη τοῖς ἀπαθέσι. τοιαῦτα ὁ Σωκράτης ἐγκαλεῖ τῷ ποιητῇ καὶ τῆς τῶν νέων παιδείας ἐκβάλλει φυλαττόμενος ἐμπόδιον αὐτῷ γίγνεσθαι διὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων, εἰς τὴν ὀρθὴν πρὸς ἀρετὴν ἀγωγήν. περὶ γὰρ λύπας καὶ ἡδονὰς ἡ παιδεία διαφερόντως ἐστίν, ὧν ἐπιτεινομένων ἀνάγκη τὸν νομοθέτην ἀποτυγχάνειν τοῦ προσήκοντος αὐτοῦ τέλους. λέγωμεν τοίνυν καὶ πρὸς ταύτας τὰς ἐπιτιμήσεις, ὅτι τοὺς μὲν ἥρωας ἐν πράξεσιν ὄντας, καὶ τὸν ταύταις προσήκοντα βίον ᾑρημένους ὁ ποιητὴς παραδιδούς, εἰκότως καὶ παθαινομένους περὶ τὰ καθ' ἕκαστον καὶ ζῶντας ὡσαύτως εἰσήγαγεν. τοῖς μὲν γὰρ φιλοσόφοις καὶ καθαρτικῶς ἐνεργοῦσιν, ἡδοναὶ καὶ λῦπαι, καὶ αἱ τούτων μίξεις, οὐδαμοῦ προσήκουσι. χωρίζονται γὰρ ἐκ τούτων, καὶ πᾶσαν τὴν θνητὴν φλυαρίαν ἀποσκευάζονται, καὶ γυμνοὶ τῶν περιεστοιχημένων αὐτοὺς εἰδώλων τῆς ζωῆς γενέσθαι σπεύδουσιν, ἑαυτοὺς ἀναρπάζοντες ἀπὸ τῶν ἐνύλων καὶ γενεσιουργῶν παθημάτων. τοῖς δὲ ἐν πολέμῳ στρεφομένοις, καὶ κατὰ τὸ παθητικὸν ἐνεργοῦσιν, ἡδοναί τε εἰσὶ σύνοικοι, καὶ λῦπαι, καὶ συμπάθειαι, καὶ σκηνὴ παντοίων παθῶν. καὶ πῶς ἂν ἡ περὶ τὰς πράξεις συντονία χώραν ἔχοι, μὴ καὶ τῶν

ὀρέξεων ἐπισταμένων. καὶ Πρίαμος οὖν καὶ Ἀχιλλεύς, οὔτε φιλόσοφοι ὄντες, οὔτε γνησίως χωρίζειν ἑαυτοὺς ἐθέλοντες, οὔτε τὸν τῆς διὰ φυλακῶν ζῶντες τρόπον, εἰ καὶ θρηνοῦσι τοὺς οἰκείους, καὶ οἰκτίζονται, θαυμαστὸν οὐδέν. καὶ γὰρ φίλων ἀποβολαί, καὶ παίδων ἐρημίαι καὶ πόλεων ἀφανισμοί, τοῖς πολεμικοῖς ἀνδράσιν μεγάλην μοῖραν παρέχεσθαι δοκοῦσι τῆς ἀθλιότητος. προσήκει δὲ ἄρα τὸ μεγαλουργὸν αὐτοῖς ὡς φύσιν ἡρωϊκὴν λαχοῦσι, τὸ δὲ παθητικόν, ὥσπερ τὰ καθέκαστα στρεφομένοις. ἐπεὶ δὲ αὐτῶν θεῶν ὅταν δακρύειν καὶ ἐκεῖνοι λέγωνται, ἢ ὀδύρεσθαι τοὺς φιλτάτους, ἄλλος ὁ τρόπος, καὶ τοῖς μυθοπλάσταις πάλαι δεδογμένος, οἳ τὴν περὶ τὰ θνητὰ πρόνοιαν καὶ γιγνόμενα καὶ ἀπολλύμενα τῶν θεῶν διὰ τῶν δακρύων εἰώθασιν ἐνδείκνυσθαι. φύσει γὰρ τὸ προνοούμενον τοῦτο, δακρύων ἄξιον ὄν, πρόφασιν παρέσχε τοῖς μυθοποιοῖς, καὶ τὴν πρόνοιαν αὐτὴν διὰ τούτων αἰνίττεσθαι. δάκρυα μὲν σέθεν ἐστὶ πολυτλήμων γένος ἀνδρῶν, φησί τις τὸν ἥλιον ὑμνῶν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῖς μυστηρίοις τοὺς ἱεροὺς θρήνους μυστικῶς παρειλήφαμεν, σύμβολα ὄντα τῆς εἰς ἡμᾶς καθηκούσης ἐκ τῶν κρειττόνων προνοίας. καὶ ἡ Θέτις οὖν καὶ ὁ Ζεὺς ὀδύρεσθαι λέγονται τοὺς φιλτάτους αὐτοῖς ἐν ἐσχάτοις ὄντας κινδύνοις. οὐχ ὅτι παθητικῶς διάκεινται τὸν αὐτὸν τοῖς ἀνθρώποις τρόπον, ἀλλ' ὅτι πρόεισιν ἀπ' αὐτῶν διωρισμένη τις προμήθεια, καὶ δόσεις εἰς τὸν καθέκαστα. καὶ ὅταν μὲν τῇ μεριστῇ ταύτῃ προνοίᾳ, καὶ ἡ τοῦ παντὸς συντρέχει τάξις, ἀνεμπόδιστός ἐστιν ἡ σωστικὴ τοῦ προνοοῦντος ἐνέργεια, ὅταν δὲ ἀνθίστηται, καὶ ὡς μέρος ὢν τοῦ κόσμου καὶ γένεσιν λαχών, τὴν προσήκουσαν ὑπομένῃ φθοράν, τό, τε τὴν ἰδιότητα τῆς προνοίας οἱ μῦθοι παριστάντες, ἧς καὶ τοῦτο κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν ἀπέλαβε, θρηνεῖν τοὺς προνοοῦντας λέγουσι. καὶ τοῦτο οὐχὶ βοῶντας φασὶν ὡς ὁ θρῆνος σύνθημα παρ' αὐτοῖς ἐστι, ἰδιαζούσης τῶν καθέκαστα προνοίας. τοῖς μὲν οὖν πρωτίστοις θεοῖς τὸν εἰρημένον τρόπον τοὺς θρήνους ἀποδώσομεν. ἐπεὶ καὶ Κόρης καὶ Δήμητρος, καὶ αὐτῆς τῆς μεγίστης θεᾶς, ἱεροὺς τινὰς ἐν ἀπορρήτοις θρήνους αἱ τελεταὶ παραδεδώκασι. θαυμαστὸν δὲ οὐδέν, εἰ καὶ τὰ ἔσχατα τῶν ἑπομένων ἀεὶ τοῖς θεοῖς γενῶν, καὶ προσεχῶς κηδόμενα τῶν θνητῶν, ὀρέξεσι χρώμενα καὶ πάθεσι, καὶ ἐν τούτοις ἔχοντα τὴν ζωήν, χαίροι μὲν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῶν προνοουμένων, ἀνόλλοιτο δὲ καὶ δυσχεραίνοι φθειρομένων, καὶ μεταβάλλοι κατὰ τὰ πάθη. Νύμφαι μὲν κλαίουσιν ὅτε δρυσὶν οὐκ ἔνι φύλλα, Νύμφαι δ' αὖ χαίρουσιν, ὅτε δρύας ὄμβρος ἀέξει, φησί τις ποιητής. πάντα γάρ ἐστι θείως μὲν ἐν τοῖς θεοῖς, μερικῶς δὲ καὶ δαιμονίως ἐν τοῖς διῃρημένοις ἡμῶν προστάταις. ἀρκεῖ γὰρ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν παροῦσαν πρόθεσιν ὑπὲρ τῶν λεγομένων ἐν θεοῖς θρήνων εἰρῆσθαι.

ΤΙΣ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΘΕΟΙΣ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΓΕΛΩτος ἐν τοῖς μύθοις, καὶ διατί ἡ ποίησις ἐπὶ τῷ Ἡφαίστῳ τοὺς θεοὺς ἐποίησε γελῶντας ἀσχέτως.

Τὸ δὲ αὖ ἐναντιώτατον μὲν τούτοις πάθος τὸ περὶ τοὺς ἀσχέτους γέλωτας, ἐπιστάσεως δὲ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἠξιωμένον, εἰ δεόντως ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτὸ μεταφέρουσιν οἱ μῦθοι, μετὰ ταῦτα σκεπτέον. τί γὰρ δὴ καὶ βουλόμενοι γελῶντάς τε καὶ ἀσχέτως γελῶντας αὐτοὺς εἰσάγουσι, θεωρίας ἄξιον. Ἄσβεστος δ' ἄρ' ὦρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσι, φησὶν ἡ ποίησις ὡς ἴδον Ἥφαιστον, διὰ δώματα ποιπνύοντα. Τίς οὖν ὁ τῶν θεῶν γέλως, καὶ τί δή ποτε Ἡφαίστου κινουμένου καὶ ἐνεργοῦντος ἐκεῖνοι γελῶσιν; οὐκοῦν τὸν μὲν Ἥφαιστον ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις εἴπομεν δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τοῦ φαινομένου παντὸς εἶναι φασὶν οἱ θεολόγοι. διὸ καὶ τοὺς οἴκους αὐτὸς λέγεται κατασκευάσασθαι τοῖς θεοῖς, ἧχι ἑκάστῳ δῶμα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις Ἥφαιστος ποίησεν. ὡς τὰς ἐγκοσμίους αὐτοῖς προπαρασκευάζων ὑποδοχάς, καὶ ἄμφω τὼ πόδε χωλεύων, καθόσον ἐστὶ καὶ τὸ δημιούργημα αὐτοῦ ἀσκελές. ἐπὶ γὰρ τὴν περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν κινουμένῳ κίνησιν, οὐδὲν ἔδει ποδῶν ὥς φησιν ὁ Τίμαιος. καὶ χαλκευτικῆς ἔφορος λέγεται, καὶ αὐτὸς χαλκεύων ἐνεργεῖ. διὸ χάλκεος ὁ οὐρανός, πολλαχοῦ τῆς ποιήσεως ἀνύμνηται, καὶ ἄλλα αὖ πολλὰ συνέλοις ταύτην πιστούμενα τὴν δόξαν. ἐπεὶ δὴ δὲ πᾶσα ἡ περὶ τὸ αἰσθητὸν πρόνοια καθ' ἣν συνεφάπτονται τῷ Ἡφαίστῳ τῆς δημιουργίας, παιδιὰ τῶν θεῶν εἶναι λέγεται. διό μοι δοκεῖ καὶ ὁ Τίμαιος τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ θεοὺς νέους ἀποκαλεῖν, ὡς ἀεὶ γιγνομένων καὶ παιδιᾶς ἀξίων προεστῶτας πραγμάτων. ταύτην δὴ τὴν τῆς προνοίας ἰδιότητα τῶν εἰς τὸν κόσμον ἐνεργούντων θεῶν γέλωτα οἱ μυθοπλάσται προσαγορεύειν εἰώθασι. καὶ δὴ καὶ ὅταν ὁ ποιητὴς ἐπὶ Ἡφαίστῳ κινουμένῳ τοὺς θεοὺς ἐπιγηθοῦντας λέγῃ τὸν ἄσβεστον γέλωτα γελᾶν, οὐδὲν ἄλλο ἢ συνδημιουργοὺς αὐτοὺς καὶ τελεσιουργοὺς τῆς Ἡφαίστου τέχνης ἐνδείκνυται γίγνεσθαι, καὶ τῆς εὐθυμοσύνης ἄνωθεν τῷ παντὶ χορηγοὺς ὑπάρχειν. ὁ μὲν γὰρ συνάπτει πάσας αὐτῶν τὰς ἐγκοσμίους ὑποδοχάς, καὶ προτείνει ταῖς προνοίαις τῶν θεῶν τὰς ὅλας φυσικὰς δυνάμεις. οἱ δὲ μετὰ τῆς αὐτῆς προσηκούσης ῥᾳστώνης ἐνεργοῦντες, καὶ τῆς οἰκείας εὐπαθείας ἀ[illegible]στάμενοι, καὶ ταύταις ἐπορέγουσι, τὰς σφετέρας μεταδόσεις. καὶ κινοῦσι τὰ ὅλα ταῖς τελεσιουργοῖς ἑαυτῶν προνοίαις. ὡς οὖν συνελόντι φάναι τὸν γέλωτα τῶν θεῶν, τὴν ἄφθονον εἰς τὸ πᾶν ἐνέργειαν, καὶ τὴν τῆς εὐθυμοσύνης τῶν ἐγκοσμίων αἰτίαν ἀφοριστέον. διότι δὲ ἀκατάληπτός ἐστιν ἡ τοιαύτη πρόνοια, καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν πάντων μετάδοσις παρὰ τοῖς θεοῖς ἀνέκλειπτος. εἰκότως ἄρα καὶ τὸν ποιητήν, ἄσβεστον αὐτῶν

γέλωτα

γέλωτα προσειρηκέναι συγχωρητέον. καὶ ὁρᾷς πάλιν ὅπως καὶ ταῦτα τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ἑπόμενοι λέγομεν. δακρύειν μὲν γὰρ οὐκ ἀεί φασιν οἱ μῦθοι τοὺς θεούς, γελᾶν δὲ ἀλήκτως. ἐπειδὴ τὰ μὲν δάκρυα τῆς εἰς τὰ θνητὰ προνοίας αὐτῶν καὶ ἐπίκηρα πράγματα, καὶ ποτὲ μὲν ὄντα, ποτὲ δὲ οὐκ ὄντα συνθήματά ἐστιν, ὁ δὲ γέλως τῆς εἰς τὰ ὅλα καὶ ἀεὶ ὡσαύτως κινούμενα πληρώματα τοῦ παντὸς ἐνεργείας. διόπερ οἶμαι καὶ ὅταν μὲν εἰς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους διαιρῶμεν δημιουργήματα, τὸν μὲν γέλωτα τῇ γενέσει τῶν θείων, τὰ δὲ δάκρυα τῇ συστάσει τῶν ἀνθρώπων, ἢ ζώων ἀπονέμομεν. Δάκρυα μὲν σέθεν ἐστὶ πολυτλήμον γένος ἀνδρῶν, Μειδείσας δὲ θεῶν ἱερὸν γένος ἐβλάστησεν. ὅταν δὲ εἰς τὰ οὐράνια καὶ τὰ ὑπὸ σελήνην πάλιν κατὰ τὰ αὐτά, τοῖς μὲν οὐρανίοις τὸν γέλωτα, τοῖς δὲ ὑπὸ σελήνην τὰ δάκρυα συνδιαιρούμεθα, ὅταν δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ὑπὸ σελήνην τὰς γενέσεις καὶ τὰς διαφθορὰς συλλογιζόμεθα, τὰς μὲν, εἰς τὸν γέλωτα τῶν θεῶν, τὰς δὲ, εἰς τοὺς θρήνους ἀναπέμπομεν, καὶ διὰ ταῦτα κἀν τοῖς μυστηρίοις κατὰ χρόνους τεταγμένους ἀμφότερα ταῦτα δρᾶν, οἱ τῶν ἱερῶν θεσμῶν ἡγεμόνες παρακελεύονται, καὶ εἴρηται ἐν ἄλλοις καὶ ὁ αὐτὸς τρόπος μή τε τῶν ἐν ἀπορρήτοις χρωμένων παρὰ τοῖς θεουργοῖς τοὺς ἀνοήτους ἐπαΐειν, μή τε τῶν τοιούτων πλασμάτων. ἡ γὰρ ἄνευ ἐπιστήμης τούτων ἀμφοτέρων ἀκρόασις δεινὴν καὶ ἄτοπον ἐργάζεται σύγχυσιν, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν ζωαῖς τῆς περὶ τὸ θεῖον εὐλαβείας.

ἈΠΟΛΟΓΊΑ ὙΠῈΡ ΤΩ͂Ν ἘΝ ΤΗ͂Ι ὉΜΉΡΟΥ ΠΟΙΉΣΕΙ δοκούντων εἰς καταφρόνησιν σωφροσύνης τοὺς ἀκούοντας κινεῖν παντοδαπῶν τρόπων.

ΤΟΣΑΥ͂ΤΑ καὶ περὶ τοῦ γέλωτος εἰρήσθω τῶν θεῶν, ὃν ἡ ποίησις ἄσβεστον διὰ τὰς ἀναγεγραμμένας αἰτίας προσείρηκεν. ἐφεξῆς δὲ ἐστὶ τοῖς τοιούτοις προβλήμασι διασκέψασθαι τοὺς περὶ τῆς σωτηρίας λόγους. μή τε ἄρα πρὸς ταύτην ἡμᾶς διαλωβᾶται τὰ τοῦ Ὁμήρου ποιήματα; σωφροσύνης δέ φησιν ὁ Σωκράτης μέγιστον μὲν εἶδος ἡ πρὸς τοὺς ἄρχοντας αἰδώς. δεύτερον δὲ ἡ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῶν ἡδονῶν ἐπικράτεια. καὶ τρίτον ἄλλο τούτοις ἑπόμενον, ὃ δὴ μικρὸν ὕστερον θεωρήσομεν. ἀλλ' οὖν τοῖν δυοῖν τούτοιν ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς κατὰ θάτερον ἁμαρτάνων φαίνεται τοιαῦτα πρὸς τὸν ἄρχοντα παρρησιαζόμενος, Οἰνοβαρὲς κυνὸς ὄμματ' ἔχων, καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ἔπους. ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς κατὰ τὸν λοιπόν, ὥσπερ ὅταν ἀφοριζόμενος τὸν βίον τὸν κάλλιστον, λέγει τὴν πολιτείαν διαφερόντως ἐκείνην ἀποδέχεσθαι τῶν ἀνθρώπων, ὁπόταν εὐφροσύνην μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα. Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ Ἥμενοι ἑξείης, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι, Σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων Οἰνοχόος προχέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι. Ἐν γὰρ τούτοις οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν πολυκρατὸν ἡδονὴν καὶ πλήρωσιν τῶν ἐπιθυμιῶν, τέλος προεστήσατο τῆς ζωῆς. ταῦτα δὴ τοῦ Σωκράτους ἐπιτιμῶντος τοῖς Ὁμήρου λόγοις πρὸς μὲν τὴν προτέραν ἐπίστασιν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὅτι τοῖς μὲν φύλαξιν οὓς αὐτὸς ὄντας καθίστησι τῆς πόλεως, τοσαύτην ὑπεροχὴν λαχοῦσι παιδείας ἕνεκα καὶ ἀρετῆς πρὸς τοὺς ἀρχομένους, πρέποι ἂν που τούς τε ἐπικούρους καὶ σύμπαντας τοὺς ἄλλους πλείστην καὶ μεγίστην τιμὴν ἀπονέμειν. σωτῆρες γὰρ ὄντως ἐκεῖνοι καὶ εὐεργέται τῆς ὅλης προεστᾶσι πολιτείας. καὶ οὐδὲν ἀνόσιον οὐδὲ ἄδικον ἄν τις ἀπ' ἐκείνων κατὰ νοῦν καὶ δίκην ἀρχόντων, εἰς τοὺς ἀρχομένους ἥξειν προσδοκήσειεν. ὁ δὲ δὴ ποιητής, οὔτε κατ' ἀρετὴν διαφέροντα τὸν Ἀγαμέμνονα τῶν ὑπηκόων πάντων εἶναι συγχωρήσας, οὔτε ἐν τοῖς εὖ ποιοῦσι τοὺς ἄλλους, ἀλλ' ἐν τοῖς εὖ πάσχουσι τετάχθαι, καὶ διαφερόντως ὑπὸ τῆς στρατηγικῆς Ἀχιλλέως ἐπιστήμης. εἰκότως δή που καὶ πληττόμενον αὐτὸν ὑπὸ τῶν κρειττόνων, καὶ μεῖζον αὐτὴν εἰς τὸ κοινὸν ζημίαν ἢ ἀρχομένων ἐν οἷς πλημμελεῖ, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ καταχαρίζεσθαι πάθεσιν εἰσάγει, καὶ μετὰ παρρησίας τοὺς ἀρίστους αὐτῷ τῶν Ἑλλήνων διαλεγομένους παραδίδωσιν, οὐδὲν ἀπολογιζομένους τὸ πλῆθος τῶν ἑπομένων στρατιωτῶν, οὐδὲ τὴν ναυτικὴν δύναμιν. ἡ γὰρ ἀρετὴ πανταχοῦ τίμιον, ἀλλ' οὐ τὰ ὄργανα τῆς ἀρετῆς. οὐκ ἄρα περὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ σωτῆρας τῶν ὅλων ἐξαμαρτάνειν φήσομεν τὸν τὰ τοιαῦτα ὀνείδη προσφέροντα, τοῖς πλήθεσι μὲν τῶν ὑπηκόων διαφέρουσιν, ἀρετῇ δὲ πάμπολυ λειπομένοις. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς μικρὸν ὕστερον ὁ τῶν πολλῶν τούτων καὶ δυσαριθμήτων στρατιωτῶν βασιλεύς, ὁμολογεῖ τὴν διαφορὰν τῆς ἀρετῆς, καὶ ἀποδύρεται ἑαυτοῦ δυστυχίαν, ἀασάμην, οὐδ' αὐτὸς ἀναίνομαι, καὶ, ἀντί νυ πολλῶν λαῶν ἐστὶν ἀνὴρ ὅντε Ζεὺς κῆρι φιλήσῃ, ὡς νῦν τοῦτον ἔτισε. πρὸς δὲ αὖ τὴν κατὰ τῶν Ὀδυσσέως λόγων ἐπιτίμησιν, λεγέσθω μὲν καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα συμβολικώτερον ἀφερμηνεύειν δέδοκται τοῖς τὴν καλουμένην πλάνην ἐπ' ἄλλας ὑπονοίας μεθιστᾶσι, καὶ τοὺς Φαίακας, καὶ τὴν παρ' αὐτοῖς εὐδαιμονίαν ἀνωτέρω τῆς θνητῆς φύσεως τάττειν ἀξιοῦσι. καὶ γὰρ ἡ δαὶς παρ' ἐκείνοις, καὶ ἡ θοίνη, καὶ ἡ ἐναρμόνιος ᾠδή, τρόπον ἕτερον ῥηθήσεται, καὶ οὐ τὸν τοῖς πολλοῖς συνεγνωσμένον. λεγέσθω δ' αὖ ὅτι καὶ τοῖς τὸ φαινόμενον τῆς ποιήσεως μεταθέουσιν, ἔξεστιν ἀπαντᾶν πρὸς τοὺς τοιούτους λόγους, καὶ δεικνύναι πρῶτον μέν, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ τῶν Ἑλλήνων σοφώτατος, οὐχ ἡδονὴν ἀξιοῖ κρατεῖν ἐν ταῖς ὀρθαῖς πολιτείαις, ἀλλ' εὐφροσύνην. ἔπη δὲ ταῦτα διέστηκεν ἀλλήλων παρ' αὐτοῦ Πλάτωνος μεμαθήκαμεν. ἔπειτα ὅτι διὰ μουσικῆς [illegible] συναρμόζεσθαι τὴν πόλιν, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ὁμόφρονα γίγνεσθαι, κατήκοον οὖσαν τῶν πρὸς ἀρετὴν ἀγόντων μελῶν δοκιμάζειν. τὸ γὰρ ἐπιστῆσαι τῷ πλήθει μὴ τὸν τυχόντα τὴν μουσικήν, ἀλλὰ τὸν θείας μετέχοντα

κατ' αὐτὴν ἐπιπνοίας ἄνωθεν ἀπὸ τῆς μιᾶς ταύτης ἐφόρων περὶ πᾶσαν διατείνει τὴν πολιτείαν, παιδείαν καὶ ἀρετὴν ἀληθινήν. τρίτον δὲ ὅτι τοῖς τοιαύτης μετειληφόσιν ἁρμονίας, καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀναγκαίων προστίθησιν, ὧν δεῖται τὸ πλῆθος τὸ πολὺ ἐν ταῖς πόλεσιν. οὐ γὰρ τὸ ἐμπιμπλαμένους τῶν τοιούτων ζῆν, ἀλλὰ τὸ μηδενὸς προσδεῖν, τῶν τὸν θνητὸν βίον συμπληρούντων, τί διαφερόντως ἐνεκωμίασε. πρέποντα ἄρα τοῖς ἡμετέροις δόγμασι, καὶ ταῖς ἀδιαφόροις προσλήψεσι περὶ τῆς δημιουργικῆς εὐδαιμονίας, καὶ ὁ τῶν Ἑλλήνων σοφώτατος φαίνεται λέγων. εἰ δέ τις τὴν μὲν εὐφροσύνην ἀφέλοι, καὶ τὴν διὰ τῆς ἐνθέου μουσικῆς παιδείαν, τράπεζαν δὲ καὶ ἀπολαύσεις ἀμέτρους καὶ ἀμούσους, καὶ πρὸς ἡδονὴν βλέπουσας, αὐτὸν ἀποδέχεσθαι νομίζει, πόρρω που τὰ τοιαῦτα ὁ Σωκράτης εἰκότως εἶναι φησὶ τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας. οὐ γὰρ ἐν εὐδαιμόνων πόλει τὴν ἀπέραντον κρατεῖν ἡδονήν, καὶ τὸν τοῖς γαστριμάργοις προσήκοντα βίον.

ΤΙ ΑΙΝΙΤΤΕΤΑΙ Η ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΗΡΑΝ ΣΥνουσία, καὶ τίς ὁ τῆς Ἥρας κόσμος, καὶ τίς ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡ συνουσία, καὶ τίς ὁ ἔρως τοῦ Διός, καὶ τίς ὁ θεῖος ὕπνος, καὶ ἁπλῶς πάσης ἐκείνης τῆς μυθολογίας ἐξήγησις.

ΠΡΟΣ μὲν οὖν τὰς τοιαύτας τοῦ Σωκράτους ἐπιστάσεις, οὐ χαλεπὸν ἀπαντᾶν. ἐνδέχεται δὲ ἡμᾶς ἀπορία μείζονι ἔτι καὶ χαλεπωτέρα, καὶ περὶ μεγίστων οὖσα τῶν τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Ἥραν συνουσιῶν. καὶ γὰρ ταύτης ὁ Σωκράτης ἀνεκίνησεν ὡς οὐδαμῇ προσήκουσαν ἀκροᾶσθαι νέους. καὶ πῶς γὰρ οὐ παντελῶς ἂν δόξειεν ἀθέμιτον εἶναι περὶ τοῦ μεγίστου τῶν θεῶν ὑπονοεῖν, ὅτι διὰ τὸν πρὸς τὴν Ἥραν ἔρωτα τῶν μὲν δεδογμένων ἐπελάθετο πάντων, αὐτοῦ δὲ χαμαὶ συγγενέσθαι τῇ θεῷ, μὴ δὲ εἰς τὸ δωμάτιον ἐλθεῖν ἀναχόμενος ἔπεσε, καὶ τὰ τῶν ἀνθρωπίνων ἐραστῶν ὑπέμεινε φράζεσθαι. καὶ γὰρ ἐκείνων ἕκαστος, πρῶτον μὲν ἁπάντων ὁμοῦ προτίθησι πραγμάτων τὴν πρὸς τὸν ἐρώμενον συναφήν. ἔπειτα καὶ μείζω πεπονθέναι φησὶν ὧν πέπονθεν ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. τοιαῦτα γὰρ καὶ ὁ Ζεὺς πεποίηται λέγων. Οὐ γάρ πώποτέ μ' ὧδε θεᾶς ἔρος, οὐδὲ γυναικὸς θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι περιχυθεὶς ἐδάμασσεν, καὶ ὅτι καὶ αὐτῆς ἐρᾷ μειζόνως, ἢ ὅτε τὴν πρώτην ἐμισγέσθην φιλότητι Εἰς εὐνὴν φοιτῶντε φίλους λήθοντε τοκῆας. ὁ μὲν οὖν ἡμέτερος καθηγεμὼν προηγουμένην καταβαλλόμενος πραγματείαν εἰς τοῦτον ἅπαντα τὸν μῦθον, ἐνθεαστικώτατα τὴν ἀπόρρητον αὐτοῦ θεωρίαν ἐξέφηνεν. ἡμεῖς δὲ ὅσον πρὸς τὴν παροῦσαν πρόθεσιν ἐστι τῶν ἐκεῖ γεγραμμένων σύμφωνον παραλαβόντες λέγωμεν, ὡς δυνατὸν συντόμως, τίς μὲν ἡ τῆς Ἥρας πρὸς τὸν Δία συνουσία, τίς δὲ ἡ συναγωγὸς ἀμφοτέρων αἰτία, πῶς δὲ ὁ Ζεὺς καὶ ἐγρηγορέναι λέγεται, καὶ καθεύδειν παρὰ μέρος, τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς ἀπάτης καθ' ἣν αὐτὸν ἡ μεγίστη θεὸς ἀπατᾶν μεμυθολόγηται, καὶ ὁ ἔρως οὗτος, ὃν διαφερόντως ἐρᾶν λέγει τῆς Ἥρας κατὰ ταύτην τὴν συμπλοκήν, τίνα ἔλαχε δύναμιν, πάντα ταῦτα τῆς πρεπούσης ἀναπτύξεως τυχόντα, μόνως ἂν ἡμῖν ἐπιδείξειε τὸν Ὅμηρον ἁπάσης βλασφημίας ἐν τοῖς προκειμένοις ἔπεσι καθαρεύοντα. πάντων τοίνυν τῶν θείων διακόσμων προϊόντων, ἔκ τε τῆς μιᾶς τῶν ὅλων ἀρχῆς ἣν ἓν καὶ τἀγαθὸν ὁ Πλάτων εἴωθεν ἀποκαλεῖν, καὶ ἐκ τῶν μετὰ ταύτην προσεχῶς ἀναφανέντων δυοειδῶν αἰτίων, ἃ δὴ πέρας καὶ ἄπειρον ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης προσείρηκεν, ἄλλος δὲ ἄλλοις τῶν σοφῶν ὀνόμασιν ἀπεσέμνυνε, καὶ μεριζομένων μὲν ἀπ' ἀλλήλων καὶ διακρινομένων κατὰ τὴν πρέπουσαν θεοῖς διάκρισιν, ἐκ τῶν δευτέρων ἀρχῶν ἅπερ δὴ καὶ εἰώθασι, τὰ μὲν ἄρρενα τοῖς θήλεσι, τὰ δὲ ἄρτια τοῖς περιττοῖς, τὰ δὲ πατρικὰ τοῖς μητρικοῖς ἀντιδιαιρεῖν, οἱ τῆς περὶ θεῶν ἀληθείας ἐξηγηταί. πάλιν δὲ αὖ συνευδόντων εἰς ἕνωσιν καὶ ὁμοφυῆ κοινωνίαν, διὰ τὴν πρωτίστην αἰτίαν πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐξηγουμένην τῶν ἡνωμένων ἀγαθῶν, ἐντεῦθεν οἶμαι πόθεν οἱ μυθοπλάσται λαβόντες ἀφορμὴν τῆς συμβολικῆς θεωρίας, τόν τε γάμον ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀνήγαγον, καὶ τὰς συνουσίας, καὶ τοὺς ἐκ τούτων τόκους, καὶ αὐτὰς τῶν ἐγγόνων συμπλοκὰς καὶ συζεύξεις. ἕως ἅπαν τὸ θεῖον πλάτος ταῖς τοιαύταις προόδοις καὶ ταῖς κοινωνίαις διαποικιλόμενον, ἄνωθεν ἄχρι τῶν ἐγκοσμίων τελέως ἐθεάσαντο. καθάπερ οὖν ἐν τοῖς πρὸ τῆς δημιουργίας θεοῖς ἀνύμνησαν Κρόνου καὶ Ῥέας, καὶ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς συνόδους, καὶ συναπογεννήσεις, κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς δημιουργοῖς τοῦ παντὸς τὴν πρωτίστην σύζευξιν Διὸς καὶ Ἥρας παραδεδώκασι. τοῦ μὲν Διὸς τὴν πατρικὴν ἀξίαν λαχόντος, τῆς δὲ Ἥρας μητρὸς οὔσης τῶν πάντων ὧν ὁ Ζεὺς πατήρ. καὶ τοῦ μὲν ἐν μονάδος τάξει τὰ πάντα παράγοντος, τῆς δὲ κατὰ τὴν γόνιμον δυάδα τῷ Διὶ τὰ δεύτερα συνυφισταμένης. καὶ τοῦ μὲν πρὸς τὸ πέρας τὸ νοητόν, τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀπειρίαν ἀφομοιουμένων. καθ' ἑκάστην γὰρ τάξιν θεῶν εἶναι προσήκει τὰς ἀνάλογον ἐκείνοις ὑφισταμένας πρωτουργοὺς αἰτίας. πρὸς δὲ τὴν ἕνωσιν τῶν μεγίστων τούτων θεῶν ἀμφότερα δεῖ προϋπάρχειν. τοῦ μὲν μοναδικοῦ καὶ δημιουργικοῦ θεοῦ τὴν ἐνιαίαν ὑπεροχήν, τῆς δὲ γεννητικῆς καὶ δυαδικῆς αἰτίας τὴν πρὸς ἐκεῖνο τελείαν ἐπιστροφήν. ἡ γὰρ ὁμοφυὴς τῶν κρειττόνων κοινωνία, τοῦτον ἀποτελεῖ τὸν τρόπον, τῶν μὲν ὑπερτέρων ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυμένων, καὶ τοῖς ἑαυτῶν δευτέροις. τῶν δὲ καταδεεστέρων ἐνδιδόντων ἑαυτὰ ταῖς ἐκείνων δυνάμεσι. καὶ διὰ ταύτας οἶμαι τὰς αἰτίας, ἡ μὲν Ἥρα πρὸς τὴν τοῦ Διὸς ἐπειγομένη συνουσίαν, τελειοῖ τὴν ἑαυτῆς ὅλην οὐσίαν καὶ προκατασκευάζει ταῖς παντοίαις δυνάμεσι, ταῖς ἀχράντοις, ταῖς γεννητικαῖς, ταῖς νοεραῖς, ταῖς ἑνοποιοῖς, ὁ δὲ Ζεὺς ἀνεγείρει τὸν ἐν ἑαυτῷ θεῖον ἔρωτα, καθ' ὃν καὶ τὰ προσεχῶς αὐτοῦ μετέχοντα

πληροῖ τῶν ἀγαθῶν, καὶ προτείνει τὴν συναγωγὴν εἰς ἑαυτὸν πλῆθος αἰτίαν, καὶ τὴν ἐπιστρεπτικὴν τῶν δευτέρων πρὸς ἑαυτὴν ἐνέργειαν. μία δὲ γνῶσις ἀμφοτέρων καὶ ἀδιάλυτος συμπλοκὴ τῶν θεῶν τούτων ἐπιτελεῖται, χωριστὴ τοῦ παντὸς καὶ τῶν ἐγκοσμίων ὑποδοχῶν ἐξῃρημένη. καὶ γὰρ ὁ Ζεὺς ἐπὶ ταύτην ἀνάγει τὴν κοινωνίαν τῆς Ἥρας αὐτῷ προτεινούσης, τὴν καταδεεστέραν καὶ ἐγκόσμιον. ἀεὶ μὲν κατ' ἑτέραν τῶν θεῶν ἡνωμένων, τοῦ δὲ μύθου μερίζοντος, καὶ τὰ ἀϊδίως ἀλλήλοις συνυφεστηκότα χωρίζοντος. καὶ τὴν μὲν μερικὴν τοῦ παντὸς μίξιν εἰς τὴν τοῦ Διὸς βούλησιν ἀναπέμποντος, τὴν δὲ εἰς τὸν κόσμον προϊοῦσαν αὐτῶν κοινὴν συνεργίαν, ἐπὶ τὴν τῆς Ἥρας πρόνοιαν. τὸ δὲ αἴτιον ὅτι πανταχοῦ τὸ μὲν πατρικὸν τῶν ἐξῃρημένων ἀγαθῶν καὶ ἑνικωτέρων προκατάρχει. τὸ δὲ μητρικὸν, τῶν προσεχῶν τοῖς μετέχουσι καὶ πληθυνομένων, κατὰ τὰς παντοίας προόδους. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ ὕπνος, καὶ ἡ ἐγρήγορσις μεμερισμένως ἐν τοῖς συμβόλοις ὑπὸ τῶν μύθων παραλαμβάνονται. τῆς μὲν ἐγρηγόρσεως τὴν εἰς τὸν κόσμον πρόνοιαν τῶν θεῶν δηλούσης, τοῦ δὲ ὕπνου, τὴν χωριστὴν ἁπάντων τῶν καταδεεστέρων ζωὴν, καὶ τί τῶν θεῶν ὁμοῦ καὶ προνοούντων τοῦ παντὸς καὶ ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυμένων. ἀλλ' ὥσπερ ὁ Τίμαιος, τότε μὲν ἐνεργοῦντα παραδίδωσι τὸν τῶν ὅλων δημιουργὸν, καὶ ὑφιστάντα τὴν γῆν, τὸν οὐρανὸν, τὰς πλανωμένας, τὴν ἀπλανῆ, τοὺς κύκλους, τῆς ψυχῆς, τὸν νοῦν, τὸν κοσμικὸν, ὁτὲ δὲ ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει μένοντα, καὶ ἀφ' ὅλων ἐξῃρημένον τῶν εἰς τὸ πᾶν ἐνεργούντων, οὕτω δὴ πολὺ πρότερον οἱ μῦθοι, ποτὲ μὲν ἐγρηγορῶτα τὸν πατέρα τῶν ἐγκοσμίων πάντων, ποτὲ δὲ καθεύδοντα, πρὸς † ἔνδειξιν τῆς διττῆς ζωῆς παραλαμβάνουσι. νῷ γὰρ κατέχει τὰ νοητὰ φη- †ἐνέργειαν.
σί τις θεῶν, αἴσθησιν δὲ ἐπάγει κόσμοις. οὐκοῦν κατὰ ταύτην μὲν τὴν ἐνέργειαν ἐγρηγορέναι τις ἂν αὐτὸν εἴποι. καὶ γὰρ ἡ παρ' ἡμῖν ἐγρήγορσις, ἐνέργεια τῆς αἰσθήσεώς ἐστι, κατ' ἐκείνην δὲ καθεύδειν ὡς κεχωρισμένην τῶν αἰσθητῶν, καὶ κατὰ νοῦν τέλειον ἀφωρισμένην ζωὴν προστησάμενον. καὶ βουλεύεσθαι μὲν περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐγρηγορῶτα. κατὰ γὰρ αὐτὴν τὴν ζωὴν προνοεῖ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων, καθεύδοντα δὲ καὶ μετὰ τῆς Ἥρας εἰς τὴν χωριστὴν γνῶσιν ἀναγόμενον, οὐκ ἐπιλελῆσθαι τῆς ἑτέρας, ἀλλ' ἔχοντα κἀκείνην ἐνεργὸν, μετ' ἐκείνης καὶ ταύτην ἔχειν. οὐ γὰρ ὡς ἡ φύσις, τὰ δεύτερα ποιεῖ νοήσεως χωρὶς, οὐδ' αὖ διὰ τὴν νόησιν ἐλαττοῖ τὴν εἰς τὰ καταδεέστερα πρόνοιαν, ἀλλ' ὁμοῦ κατὰ δίκην ἄγει τὰ προνοούμενα καὶ εἰς τὴν νοητὴν ἄνεισι περιωπήν. δηλοῖ δὲ ἄρα τὴν τοιαύτην ὁ μῦθος ἐξῃρημένην ὑπεροχὴν, ἐν τῇ Ἴδῃ λέγων αὐτῷ τὴν πρὸς τὴν Ἥραν γίνεσθαι συνουσίαν. ἐκεῖ γὰρ καὶ τὴν Ἥραν ἐλθοῦσαν ἑαυτὴν ἐπιδοῦναι τῷ μεγίστῳ Διΐ. τί οὖν ἄλλο τὴν Ἴδην αἰνίττεσθαι φήσομεν, ἢ τὸν τῶν ἰδεῶν τόπον, καὶ τὴν νοητὴν φύσιν, εἰς ἣν αὖ εἰσὶν ὁ Ζεὺς καὶ ἀνάγει τὴν Ἥραν δι' Ἔρωτος, οὐκ ἐπιστρέφων εἰς τὸ μετέχον, ἀλλὰ δι' ὑπερβολὴν ἀγαθότητος, καὶ ταύτην δευτέραν γνῶσιν πρός τε ἑαυτὸν καὶ τὸ νοητὸν χωριζόμενος. τοιοῦτοι γὰρ οἱ τῶν κρειττόνων ἔρωτες ἐπιστρεπτικοὶ τῶν καταδεεστέρων εἰς τὰ πρῶτα, καὶ ἀποπληρωτικοὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀγαθῶν, καὶ τελεσιουργοὶ τῶν ὑφειμένων. οὐκ ἄρα τὴν ἀξίαν ἐλαττοῖ τοῦ μεγίστου Διὸς ὁ μῦθος, αὐτοῦ που χαμαὶ συγγινόμενον τῇ Ἥρᾳ παραδιδοὺς, οὐκ ἀνασχόμενον εἰς τὸ δωμάτιον ἐλθεῖν. ἀντὶ γὰρ τῆς ἐγκοσμίου συμπλοκῆς, τὴν ὑπερκόσμιον αὐτῶν εἰρῆσθαι φησίν. ὁ γοῦν ἡφαιστότευκτος θάλαμος, τὴν τοῦ παντὸς ἐνδείκνυται διακόσμησιν καὶ τὸν αἰσθητὸν τόπον. ἐπεὶ καὶ ὁ Ἥφαιστος δημιουργός ἐστι τοῦδε τοῦ παντὸς ὡς εἴρηται καὶ πρότερον. εἰ δὲ βούλει, καὶ τὴν τῆς Ἥρας ἐννόησαι παρασκευὴν καθ' ἣν συνῆψεν ἑαυτὴν τῷ μεγίστῳ τῶν θεῶν, καὶ προεκαλέσατο τὴν πατρικὴν τοῦ Διὸς πρόνοιαν εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν γονίμων ἑαυτῆς δυνάμεων, μειζόνως οἶμαι θεάσῃ τὴν ὑπερβολὴν, τῆς ὑμνουμένης ἐν τῷ μύθῳ τούτῳ χωριστῆς ἑνώσεως τῶν θεῶν. ἐξομοιοῖ γὰρ ἑαυτὴν παντοδαπῶς τῇ μητρὶ τῶν θεῶν, ἀφ' ἧς καὶ αὐτὴ προελήλυθε, καὶ ταῖς μερικωτέραις κοσμεῖται δυνάμεσι τῶν ὁλικῶς ἐν ἐκείνῃ προϋπαρχουσῶν, καὶ μόνον οὐχὶ Ῥέαν αὐτὴν ὑφειμένην ἀποτελέσασα, τῷ δημιουργῷ πρόσεισι τοῦ παντὸς ἐπὶ τὸ σφέτερον ἀνηγμένῳ νοητόν. καὶ γὰρ δὴ τῷ μιμουμένῳ τὸν πατέρα διὰ τῆς χωριστῆς τῶν ἐγκοσμίων ζωῆς συνάπτεσθαι μέλλουσαν, καὶ αὐτὴν πρὸς τὴν μητέρα τῶν θείων πάντων διακόσμων ἀφομοιῶσαι τὴν ἑαυτῆς τελειότητα, καὶ οὕτω μὴ συμφυῆ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐνστήσασθαι κοινωνίαν. αἱ μὲν οὖν χαῖται τῆς θεοῦ καὶ οἱ πλόκαμοι διασπειρόμενοί τε πανταχῆ, καὶ πάλιν ὑπ' αὐτῆς ἑνιζόμενοι, πάντως οὐκ ἄδηλον ὅτι ταῖς χαίταις εἰσὶν ἀνάλογον τῆς μητρός. χαῖται μὲν γὰρ οὖν ὀξὺ πεφρικότι φωτὶ βλέπονται, φησί τις θεῶν. καὶ γὰρ τοὺς ἡραίους πλοκάμους, φαεινοὺς ὁ ποιητὴς ἀπεκάλεσεν. ἡ δὲ ζώνη, τοῖς προεληλυθόσι μὲν ἀπ' αὐτῆς, οὐκ ἀποτετμημένοις δὲ θυσάνοις κατακεκοσμημένοι, πρὸς τὸν ἐκεῖ ζωστῆρα τὸν ὅλον καὶ παντελῆ τὴν ἀφομοίωσιν ἔλαχε. καὶ ἔστι ζωογόνος τις καὶ αὕτη, καὶ γεννητικὴ παντὸς τοῦ πλήθους τῶν ψυχῶν, ἃς τῶν ἐξηρτημένων θυσάνων ὁ ἀριθμὸς ἐνδείκνυται συμβολικῶς. τὰ δὲ ἕρματα καὶ τὰ ὑποδήματα, τάς τε πρωτίστας καὶ τὰς ἐσχάτας ἀπεικονίζεται τῶν ἐκεῖθεν ἀπορρευσῶν μερικῶν δυνάμεων. ὧν αἱ μὲν περὶ τὰς ἄκρας ὑφίστανται τῆς θεοῦ δυνάμεις, κἀκείνων ἐξέχονται, αἱ δὲ τὰς περὶ πεζίους αὐτῆς ὑποδέχονται προόδους. ἡ δὲ ἀμβροσία, καὶ τὸ ἔλαιον, τῶν ἀχράντων ἐστὶ τῆς θεοῦ δυνάμεων συνθήματα. καὶ γὰρ αἱ ἀμείλικτοι τάξεις περὶ αὐτὴν ὑφεστήκασιν. ὅπερ οὖν ἐκεῖνο ὁ ἀδάμαστόν ἐστι τῶν θεῶν καὶ τῆς καθαρότητος αἴτιον γένος, τοῦτο ἐνταῦθα διὰ τούτων σημαίνεται τῶν συμβόλων. καὶ γὰρ ἡ ἀμβροσία τῆς πάσης ἀκαθαρσίας καὶ παντὸς μολυσμοῦ δύναμιν ὑπεραίρουσαν παρίστησιν, καὶ τὸ ἔλαιον ῥώμης ὂν ποιητικὸν καὶ γυμναστικῇ προσῆκον, οἰκείως ἔχει τῇ κουρητικῇ θεότητι. καὶ γὰρ οἱ πρώτιστοι Κούρητες, τά τε ἄλλα τῇ

τάξει τῆς Ἀθηνᾶς ἀνῆπται, καὶ περιεστεῦθαι λέγονται τῷ θαλλῷ τῆς ἐλαίας, ὥς φησιν Ὀρφεύς. τούτοις δὴ οὖν συμβόλοις ἡ θεὸς αὕτη τελεσθεῖσα, καὶ οἷον Ῥέα γιγνομένη μερική, πρόσεισι τῷ δημιουργῷ τοῦ παντὸς κατὰ ταύτην συναφθησομένη τὴν ζωήν, καθ' ἣν διαφερόντως μιμεῖται τὸν Κρόνον, οὐκ εἰς τὸ πᾶν προϊών, ἀλλὰ χωριστὸς ὢν ἀπὸ τῶν ἐγκοσμίων, οὐδὲ περὶ τῶν τῇδε βουλευόμενος κατὰ τὴν ἄγρυπνον πρόνοιαν τῶν ὅλων, ἀλλ' ἐξῃρημένως τῶν αἰσθητῶν κατὰ τὸν θεῖον ὕπνον, καὶ ταύτῃ τὸν πατέρα ζηλῶν, καὶ γὰρ ἐκεῖνος καθεύδων πρώτιστος παραδέδοται τῶν θεῶν. ἔνθα Κρόνος μὲν ἔπειτα φαγὼν δολόεσσαν ἐδωδήν, κεῖτο μέγα ῥέγχων. εἰκότως δὴ οὖν καὶ ἡ τῆς Ἥρας παρασκευὴ πρὸς τὴν ὅλην Ῥέαν ἀποβλέπει τοῦ Διὸς κατὰ τὸν ἱσάμενον, καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ὁμοιότητα τὴν ἐν τῇ Ἴδῃ συνουσίαν προτιμῶντος τῆς εἰς τὸν κόσμον προϊούσης. ἐπεὶ καὶ ὁ κεστός, καὶ ἡ τῆς Ἀφροδίτης σύλληψις ἔτι πλέον αὐτὴν ἐξομοιοῖ πρὸς τὴν Ῥέαν. ἣν γὰρ καὶ ἐκεῖ τῆς θεοῦ ταύτης προϋφεστῶσα μονὰς ἄνωθεν ἀπὸ τῆς συνεκτικῆς τοῦ οὐρανοῦ θεότητος, διὰ μέσου Κρόνου προελθοῦσα καὶ καταλάμψασα πᾶσαν τὴν νοερὰν ζωὴν τῷ φωτὶ τοῦ κάλλους. ἀλλ' ἡ μὲν Ἀφροδίτη τὸν κεστὸν ὑπὸ τῷ στήθει λέγεται φέρειν, ὡς ἂν προβεβλημένας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις ἔχουσα. ἡ δὲ Ἥρα κρύπτει πως αὐτὸν ὑπὸ τοῖς κόλποις, ὡς ἂν ἄλλην μὲν ἰδιότητα λαχοῦσα τῆς ὑπάρξεως, ἔχουσα δὲ καὶ τὸν κεστὸν καθόσον καὶ αὐτὴ πεπλήρωται τῆς ὅλης Ἀφροδίτης, οὐ γὰρ ἔξωθέν ποθεν ἐπάγεται τὴν συνάπτουσαν αὐτὴν πρὸς τὸν δημιουργὸν καὶ ἐν ἑαυτῇ, καὶ ταύτην συνείληφεν. δηλοῦσι δὲ αἱ κοιναὶ προλήψεις, τὴν τῶν θείων τούτων κοινωνίαν, ζυγίαν τε καὶ γάμων προστάτιν τιμῶσαι τὴν Ἥραν, ὡς ἂν ἀφ' ἑαυτῆς ἀρξαμένην τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν. ἑαυτὴν γὰρ συζεύγνυσι τῷ δημιουργῷ κατὰ τὸν ἐν αὐτῇ κεστόν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αὕτη παρέχεται τὴν ἔνθεσμον πρὸς ἄλληλα κοινωνίαν. ἀλλὰ πῶς λέγονται πρῶτον μὲν εἰς εὐνὴν φοιτῆσαι τὴν ἀρχὴν φίλους λήθοντε τοκῆας. ἔπειτα μειζόνως ἀλλήλοις συνάπτεσθαι νῦν διὰ ἔρωτος ὑπερβολήν, ὃν ὁ Ζεὺς ἠράσθη τῆς Ἥρας. ἢ διτταὶ καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν εἰσὶν αἱ ἰδιότητες, καὶ τῆς ἑνώσεως, ἡ μὲν συμφυὴς τοῖς ἑνιζομένοις, ἡ δὲ ἄνωθεν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν τελειοτέρων αἰτίων ἐφήκουσα. καὶ κατὰ μὲν τὴν ἑτέραν λανθάνειν λέγονται τοὺς ἑαυτῶν γεννήτορας, ὡς ἂν ἰδίαν ταύτην λαχοῦσαι τὴν ἕνωσιν, κατὰ δὲ τὴν λοιπήν, ἐπ' αὐτὰ ἀνάγεσθαι τὰ σφέτερα αἴτια, διὸ καὶ μείζονα ταύτην εἶναι καὶ τελειοτέραν ἐκείνης. ἀμφοτέρων δὲ ὁμοῦ καὶ διαιωνίως οὐσῶν παρὰ τοῖς θεοῖς, οἱ μῦθοι μερίζουσιν, ὡς τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἐγρήγορσιν, ὡς τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἐπιστροφήν, ὡς τὴν μετάδοσιν τῶν οἰκείων ἀγαθῶν εἰς τὰ δεύτερα, καὶ τὴν μέθεξιν τῶν πρωτουργῶν αἰτίων. καὶ γὰρ ταῦτα συνυπάρχοντα ἀλλήλοις οἱ μυθοπλάσται τὴν ἀλήθειαν ἐπικρυπτόμενοι χωρίζουσι. ταῦτα ἄρα κατὰ τὸν θεολογικὸν τρόπον Ὁμήρῳ τὰ περὶ συνουσίας λέγεται τοῦ μεγίστου Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. μαρτυρεῖ δὲ ἄρα τούτῳ καὶ ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης οὐκ ἀλλαχόθεν αὐτὴν ἐτυμολογῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ ἔρωτος, ὡς τῷ Διί φησιν οὖσαν ἐραστήν. οὐκ ἄρα κατὰ τὴν ἀπόρρητον θεωρίαν ἐγκαλέσομεν Ὁμήρῳ τοιαῦτα γεγραφότι περὶ τῶν μεγίστων τούτων θεῶν. εἰ δὲ μὴ προσήκοντα νέοις ἐστὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκούειν, ἀλλ' ἡμῖν φαῖεν ἂν οἱ ποιηταὶ τῶν τοιούτων, οὐ πρὸς νέους ὁ λόγος, οὐδὲ παιδευτικὰς τὰ τοιαῦτα γράφομεν, ἀλλὰ μαινομένῳ στόματι, καὶ ταῦτα ἡμᾶς ἡ τῶν μουσῶν ἐργάζεται μανία, ἧς τὸν στερόμενον τὸν ἐπὶ ποιητικὰς θύρας ἀφικομένων, ἀτελῆ καὶ αὐτόν, καὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ προσειρήκασιν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα. περὶ δὲ τῶν Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης συνουσιῶν, καὶ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, ἐφεξῆς διέλθωμεν. οὐδὲ γὰρ ταῦτα προσίεσθαί φησιν ὁ Σωκράτης, οὐδὲ τοὺς τοιούτους μύθους παραδώσειν τοῖς νέοις. τί οὖν καὶ διὰ τούτων ἡ ποίησις αἰνίττεται, λέγωμεν συντόμως.

ΤΙ ΑἸΝΙΤΤΕΤΑΙ Ἡ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡῚ ἈΦΡΟΔΙΤΗΣ καὶ Ἄρεως, καὶ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, οἷς λέγει συνδεῖν ἀμφοτέρους τὸν Ἥφαιστον.

ἌΜΦΩ μὲν οὖν οἵδε οἱ θεοὶ περὶ πάντα τὸν κόσμον ἐνεργοῦσιν, ὅ τε Ἥφαιστος λέγω καὶ ὁ Ἄρης, ὁ μὲν διακρίνων τὰς ἐναντιώσεις τοῦ παντὸς καὶ ἐντεγείρων ἀεί, καὶ σώζων ἀτρέπτως, ἵνα τέλειος ὁ κόσμος ᾖ πᾶσι τοῖς εἴδεσι συμπεπληρωμένος, ὁ δὲ τὴν ὅλην αἰσθητὴν διακόσμησιν τεχνικὴν ἀπεργαζόμενος, καὶ λόγων φυσικῶν, καὶ δυνάμεων ἀποπληρῶν. καὶ περὶ μὲν τὸν οὐρανὸν εἴκοσι τρίποδας ὑφιστὰς ἵνα τῷ τελειοτάτῳ τῶν πολυέδρων αὐτὸν κατακοσμῇ σχημάτων, τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην ποικίλα καὶ πολύμορφα διαπλάττων εἴδη, πόρπας τε γναμπτάς θ' ἕλικάς τε καὶ ὅρμους, κατὰ τὴν ἔντεχνον ποίησιν δημιουργῶν. καὶ δὴ καὶ Ἀφροδίτης ἄμφω δέονται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐνεργείας. ὁ μὲν ἵνα τοῖς ἐναντίοις ἁρμονίας ἐμποιήσῃ καὶ τάξιν. ὁ δέ, ἵνα τοῖς αἰσθητοῖς δημιουργήμασι κάλλος ἐναπεργάζηται, καὶ ἀγλαΐαν ὅσην, καὶ τόνδε τὸν κόσμον κάλλιστον ἀποτελέσαι τῶν ὁρωμένων ἠδύνατο. πανταχοῦ δὲ τῆς Ἀφροδίτης οὔσης, ὁ μὲν Ἥφαιστος αὐτῆς ἀεὶ κατὰ τὰς ὑπερτέρας. οἷον, εἰ ὁ Ἥφαιστος ὑπερκοσμίως, ὁ Ἄρης ἐγκοσμίως. καὶ εἰ ἐκεῖνος οὐρανίως, ὑπὸ σελήνην αὐτός. διὸ καὶ ὁ μέν, κατὰ βούλησιν τοῦ Διὸς ἄγεσθαι λέγεται τὴν Ἀφροδίτην, ὁ δὲ μοιχεύειν αὐτὴν μεμυθολόγηται. τῷ μὲν γὰρ δημιουργῷ τῶν αἰσθητῶν κατὰ φύσιν ἐστὶν ἡ πρὸς τὴν καλλοποιὸν αἰτίαν καὶ συνδετικὴν κοινωνία. τῷ δὲ τῆς διαιρέσεως προστάτῃ, καὶ τῆς ἐναντιώσεως τῶν ἐγκοσμίων,

κοσμίων, ἀλλοτρία πῶς ἐστιν ἡ τῆς ἐναντιώσεως χορηγὸς δύναμις. τοῖς γὰρ συναγωγοῖς, τὰ διακριτικὰ γένη τῶν θεῶν ἀντιδιήρηνται. ταύτην τοίνυν τὴν τῶν ἀνομοίων αἰτίων σύμπνοιαν, οἱ μῦθοι μοιχείαν προσειρήκασιν. ἔδει δὲ ἄρα τῷ παντί, καὶ τῆς τοιαύτης κοινωνίας, ἵνα καὶ τὰ ἐναντία συναρμοσθῇ, καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ πόλεμος τέλος ἔχῃ τὴν εἰρήνην. ἐπειδὴ δὲ ἄνω μὲν ἐν τοῖς οὐρανίοις τὸ κάλλος προλάμπει, καὶ τὰ εἴδη, καὶ ἡ ἀγλαΐα, καὶ τὰ Ἡφαιστότευκτα δημιουργήματα, κάτω δὲ ἐν τῇ γενέσει τῶν στοιχείων, ἡ ἀντίθεσις καὶ ἡ μάχη, καὶ ἐναντιώσεις τῶν δυνάμεων, καὶ ὅλως τὰ ἀρεϊκὰ δῶρα, διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὴν σύνερξιν τοῦ Ἄρεως, καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἐφορᾷ μὲν ἄνωθεν ὁ ἥλιος, μηνύει δὲ τῷ Ἡφαίστῳ, καθόσον αὐτοῦ συνεργεῖ ταῖς ὅλαις ποιήσεσιν. ὁ δὲ Ἥφαιστος δεσμοῖς ἐπιβάλλειν αὐτοῖς λέγεται παντοίοις, ἀφανέσι τοῖς ἄλλοις, ὡς ἂν καὶ τὰ γένη τὰ καταγκοσμῶν τοῖς τεχνικοῖς λόγοις, καὶ μίαν σύστασιν ἀπεργαζόμενος, ἔκ τε τῶν ἀρεϊκῶν ἐναντιώσεων, καὶ τῶν συναρμοστικῶν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαθῶν. δεῖ γὰρ ἀμφοῖν τῇ γενέσει. ἐπεὶ καὶ ἄλλοι μὲν οἱ δεσμοὶ τῶν οὐρανίων, ἄλλοι δὲ οἱ τῶν ὑπὸ σελήνην. οἱ μὲν γὰρ εἰσὶν ἄλυτοι, καθάπερ φησὶν ὁ Τίμαιος, οἱ δὲ λυτοί. διὰ δὴ τοῦτο λύει πάλιν ὁ Ἥφαιστος τοὺς δεσμοὺς, οἷς τὸν Ἄρη συνέδησε καὶ τὴν Ἀφροδίτην, καὶ τοῦτο διαφερόντως ποιεῖ τῷ Ποσειδῶνι πειθόμενος. ὃς δὴ τὴν ἀειγενεσίαν σώζεσθαι βουλόμενος, καὶ τὸν κύκλον τῆς μεταβολῆς εἰς ἑαυτὸν ἀνακυκλεῖσθαι, τά τε γενόμενα φθορᾶς ἀξιοῖ, καὶ τὰ φθαρέντα εἰς γένεσιν ἀναπέμπει. τί οὖν θαυμαστὸν, εἰ καὶ Ὅμηρος ὑπὸ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, τόν τε Ἄρεα καὶ τὴν Ἀφροδίτην συνδεῖσθαι φασίν, ὅπου καὶ ὁ Τίμαιος τοὺς λόγους τοὺς δημιουργικοὺς, οἷς οἱ κατ' οὐρανὸν τὰ γεννητὰ συνιστᾶσι δεσμοὺς προσείρηκεν. πῶς δὲ οὐ κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων λέγεται φύσιν τὸ λύειν αὐτὸν τὰ δεδεμένα τῶν γενεσιουργῶν δεσμῶν αὐτῶν ὑπαρχόντων; καὶ ἔοικεν ὅτε ὅλος δημιουργὸς ἐκ τῶν ἐναντίων στοιχείων τὸν κόσμον συνιστὰς, καὶ διὰ ἀναλογίας ἑαυτῷ φιλίας ἀπεργαζόμενος, συνάγειν εἰς ταυτὸν τὰς Ἡφαίστου, καὶ Ἄρεως, καὶ Ἀφροδίτης ἐνεργείας. καὶ γεννῶν μὲν τὰς ἐναντιώσεις τῶν στοιχείων κατὰ τὸν ἐν ἑαυτῷ γεννᾷ Ἄρεα, φιλίαν δὲ μηχανώμενος κατὰ τὴν τῆς Ἀφροδίτης δύναμιν ἐνεργεῖν. συνδέων δὲ τοῖς ἀρεϊκοῖς τὰ ἀφροδισιακὰ, τὴν Ἡφαίστου τέχνην ἐν παραδείγματι προειληφέναι. πάντ' ἄρ' ἐστιν αὐτὸς, καὶ μετὰ πάντων ἐνεργεῖ τῶν θεῶν. καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι δημιουργοὶ τὸν σφέτερον πατέρα μιμούμενοι, ζῷά τε ἀπεργάζονται θνητὰ, καὶ φθίνοντα πάλιν δέχονται, τῷ Ἡφαίστῳ συναπογεννῶντας τοὺς ἐνταῦθα δεσμοὺς, καὶ τῆς λύσεως αὐτῶν προειληφότος αὐτοῦ τὰς αἰτίας. πανταχοῦ γὰρ ὁ τὸν δεσμὸν περιέχων, καὶ τὴν τῆς λύσεως οἶδεν ἀνάγκην.

ΤΙ͂ΝΑ ῬΗΤΈΟΝ ΠΡῸΣ ΤᾺΣ ΤΟΥ͂ ΣΩΚΡΆΤΟΥΣ ἐπιστάσεις, περὶ φιλοχρηματείας τῆς παρ' Ὁμήρῳ τοῖς ἥρωσιν ἀποδιδομένης.

ΤΟΣΑΥ͂ΤΑ καὶ πρὸς ταύτην τὴν ἀπορίαν εἰρήσθω, τὴν τοῦ Σωκράτους ἐπίστασιν. μετὰ δὲ ταύτην ἐκεῖνα ἐπισκεπτέον, ὅσα δή φησι τὸ φιλοχρήματον ἡμῶν αὔξειν τῆς ψυχῆς. τί γὰρ βουλόμενος ὁ Φοῖνιξ τῷ Ἀχιλλεῖ συνεβουλεύσατο, δῶρα μὲν λαβόντι τῆς μήνιος ἀπαλλάττεσθαι, ἄλλως δὲ μή; τί δὲ Ἀχιλλεὺς ὁ καὶ παρὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος δῶρα λαμβάνων ὑπὲρ τῆς ὕβρεως, καὶ τὸν τοῦ Ἕκτορος νεκρὸν οὐκ ἄλλως ἀποδιδοὺς ἢ μετὰ χρημάτων λήψεως; ὁ γὰρ τῶν τοιούτων κατήκοος γιγνόμενος, δεινὴν καὶ ἀπλήρωτον τὴν ἐπιθυμίαν περὶ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν ἀπεργάζεται. πρὸς δὴ ταῦτα καὶ ἡμεῖς ἐν βραχεῖ λέγωμεν, ὅτι καὶ ὁ Φοῖνιξ συνεβούλευε τῷ Ἀχιλλεῖ χρήματα λαβόντι παύεσθαι τῆς ὀργῆς, καὶ Ἀχιλλεὺς λαβὼν ἀπηλλάττετο, τεκμήριον ἄμφω ποιούμενοι τὴν τῶν χρημάτων δόσιν τῆς τοῦ διδόντος μεταμελείας. ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ φιλοχρήματον ἀποπιμπλάντες τῆς ψυχῆς, οὐδ' ὡς ὅρον τῆς εὐδαιμονίας ἡγούμενοι, τὴν τῶν χρημάτων αὔξησιν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν αὐτοὶ τὰ χρήματα ᾔτησαν ἀλλὰ προτεινόμενα ἐδέξαντο. εἰ δὲ καὶ τοῦ Ἕκτορος τὸν νεκρὸν χρημάτων ἀπέδωτο τῷ πατρί, τάχα μὲν καὶ ἔθος τι τοιοῦτον εἶναι φήσομεν, λύτρα δέχεσθαι τῶν πολεμίων σωμάτων. δεῖ δὲ αὖ κἀκεῖνο συννοεῖν ὅτι στρατηγικὸν, καὶ τοῦτο εἴποι τις ἂν, τὸ τῶν ἀγωνιστῶν περικόπτειν τὴν εὐπορίαν, αὔξειν δὲ τὰ τῶν οἰκείων ἐν ἀλλοτρίᾳ χώρᾳ πολεμεῖν ἀναγκαζομένων, ἀλλὰ πάντα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, τοῖς μὲν ἥρωσιν ἐκείνοις λόγον τινὰ εἶχεν ὑπ' αὐτῶν πραττόμενα, καὶ περιστατικῶς ἐνεργοῦσι, καὶ καθ' ἄλλα ἔθη τὰς πράξεις μετιοῦσι. τοῖς δὲ ὑπ' αὐτῷ νομοθέτῃ τρεφομένοις, ἀνεπιτήδεια πάντως ἐστὶν ἀκούειν, ὧν αἵ τε φύσεις φιλόσοφοι, καὶ ἡ παιδεία πρὸς ταύτην βλέπουσα τὴν ζωὴν παραδέδοται, κτήσεις δὲ καὶ περιουσίαι παντελῶς ἀφῄρηνται. εἰ δὲ βούλεσθε κἀκεῖνα προσθῶμεν τοῖς εἰρημένοις ὑπὲρ Ἀχιλλέως, ὅτι καὶ τῷ Ἀγαμέμνονι φιλοχρηματείαν ἐκεῖνος ἐγκαλεῖ, καὶ ὡς ἐπονείδιστον διαβάλλει τὸ πάθος. Ἀτρείδη κύδιστε φιλοκτεανώτατε πάντων. καὶ τὴν ὀλιγορίαν ἣν ἔχει περὶ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν, αὐτὸς παρίστησι λέγων, ὅτι πάντα κατορθῶν καὶ πόλεις ἀνδραποδιζόμενος, καὶ αἰχμαλώτους λαμβάνων, σμικρὰ ἐκ πολλῶν κομιζόμενος οὐ διαφέρ ὡς τῶν ὅλων ἐπιτρέπει τῷ Ἀγαμέμνονι τὴν διανομὴν, ἐν οὐδενὸς μέρει τήν τε περιουσίαν αὐτῶν, καὶ τὴν αὔξησιν τιθέμενος, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε ἔρχομ' ἔχων ἐπὴν κεκάμω πολεμίζων. ἔτι δὲ οὐδὲ προτείνοντος τοῦ Ἀγαμέμνονος τὰ δῶρα προσήκατό τε τὴν ἀρχὴν, ὅτε μή πω καιρὸν ᾤετο τῆς

πρὸς ἐκεῖνον ἕνεκα διαλλαγῆς. οὕτως οὐχ ἡ τῶν χρημάτων ὑπόσχεσις ἡμερώτερον αὐτὸν ἐποίει περὶ τὸν ὑβρίσαντα, ἀλλὰ καὶ ὅτε προσήκειν ὑπέλαβε καταλῦσαι τὴν μῆνιν, αὐτὸς μὲν ὡς τῷ φίλῳ τιμωρήσων παρεσκευάζετο. τὰ δὲ δῶρα ὑπ' ἐκείνου, μήτε ἐπιστρέφων πρὸς αὐτὰ τοῦ Ἀχιλλέως, μήτε προστίθεσθαί τι τοῖς αὐτοῦ νομίζοντος ἀγαθοῖς, ἀπεπληροῦτο. δηλοῖ δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῷ ἀγῶνι προστεθέντων ἄθλων, τὴν περὶ ταῦτα ὀλιγωρίαν. καὶ γὰρ ἕκαστον τῶν ἀγωνιστῶν τοῖς προσήκουσι δώροις ἐφιλοφρονήσατο, τὸν Νέστορα διὰ ἡλικίαν ἀθλεῖν οὐ δυνάμενον τῇ χρυσῇ φιάλῃ τῶν ἄλλων διαφερόντως ἐδωρήσατο. πῶς οὖν φιλοχρήματος καθ' Ὅμηρον, χρώμενος εἰς δέον τοῖς χρήμασι, καὶ παρόντων ὀλιγωρῶν, καὶ ἀπόντα μὴ περιεργαζόμενος, καὶ ἐλαττοῦσθαι περὶ αὐτὰ τῶν ἄλλων ἀνεχόμενος. καὶ ὀνειδίζων ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησιν ὡς νόσημα ψυχῆς τὸ πάθος τῷ πλεονάζοντι κατὰ τὴν τῶν χρημάτων ἄμετρον ὄρεξιν. πῶς δὲ ὁ Φοῖνιξ φιλοχρηματίας διδάσκαλος ἐστὶ, ἔθος παλαιὸν ἑλληνικὸν ἀποπληροῦν κελεύων. οὕτω γάρ φησι καὶ τῶν πρόσθεν ἐπευθόμεθα κλέα ἀνδρῶν, δωρητοί τ' ἐπέλοντο παράρρητοί τ' ἐπέεσσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῖς ἡρωϊκοῖς πρέποντα χρόνοις, καὶ τοῖς ἤθεσιν οἷς ἐκεῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἐχρῶντο, τῆς ἀκροτάτης ἠξίωται παρ' Ὁμήρῳ μιμήσεως. τοῖς δὲ παρ' ἡμῖν τρεφομένοις νέοις, πολλοῦ δεῖ τὰ τοιαῦτα προσήκειν, οἷς οὐδὲν ἔργον ὑπὸ τοῦ νομοθέτου προτέτακται πλὴν τῆς παιδείας, καὶ τῆς εἰς ἀρετὴν ἀγωγῆς. χρημάτων δὲ ἐπιμέλεια, καὶ τῶν ἀναγκαίων τοῖς τὸν θνητὸν βίον διαζῶσι φροντὶς, ἄλλοις παραδέδοται, τοῖς εἰς τὴν κάτω πόλιν τελοῦσιν.

ΠΩ͂Σ ΔΕΙ͂ ἈΠΟΛΟΓΕΙ͂ΣΘΑΙ ὙΠῈΡ ΤΗ͂Σ ΦΑΙΝΟμένης περὶ τὸ θεῖον ὀλιγωρίας, ἐν τῇ ποιήσει τῶν ἡρώων.

ΤΟΎΤΩΝ δὴ αὖ τὸν εἰρημένον τρόπον ἐχόντων, ἑπόμενον αὖ εἴη καὶ τὰ ἄλλα ἐφεξῆς ἀνεγεῖραι τῶν ἀπορρημάτων, ὅσα τῷ Ἀχιλλεῖ τὴν περὶ τὸ θεῖον ὀλιγωρίαν ἐγκαλεῖ. πῶς γὰρ τοιοῦτος ὢν πρὸς μὲν τὸν Ἀπόλλω τοιαῦτα ἀποτολμῶν φθέγγεσθαι, Ἔβλαψάς μ' ἑκάεργε θεῶν ὀλοώτατε πάντων. πρὸς δὲ τὸν ποταμὸν Ξάνθον διαμαχόμενος ὄντα θεόν, αὐτὴ δὲ τὴν Σπερχειοῦ τῷ Πατρόκλῳ νεκρῷ ὄντι προσάγων τὰς τρίχας. ὅτι μὲν οὖν εἴπερ τις ἄλλος τῶν ἡρώων, καὶ Ἀχιλλεὺς περὶ τὰ θεῖα καθ' Ὅμηρόν ἐστιν ἀσφαλέστατος, δηλοῖ καὶ τὸν Ἀπόλλω θεραπεύειν αὐτὸς συμβουλεύων θυσίαν τε πέμπειν τῷ θεῷ παρασκευάζων τοὺς Ἕλληνας. καὶ τὸν ἱερέα τοῦ θεοῦ παντοδαπῶς ἐκμειλίττεσθαι, καὶ τοῖς τῆς Ἀθηνᾶς ἐπιφοιτησάσης αὐτῷ προστάγμασιν ἑτοίμως πειθόμενος, καὶ ἀπάδων τῷ θυμῷ, καὶ τὸ περὶ τοὺς θεοὺς σέβας, καὶ μέχρι τῆς ἀλογίας διατείνων, καὶ πάντων μάλιστα πεπεισμένος, ὅτι τὸ τοῖς θεοῖς ὑπηρετεῖν, καὶ τὴν τῶν κρειττόνων βουλήσεως ἐξάπτειν ἑαυτὸν ἀνυσιμώτατόν ἐστι περὶ τὴν ἐκείνων εὐηκοΐαν, σπένδων τε καὶ τῷ Διὶ εὐχόμενος μετὰ τῆς πρεπούσης τοῖς θεοῖς ἐπιστήμης. καὶ γὰρ τὸ προκαθῆραι τὴν φιάλην, καὶ τὸ μόνῳ τῷ Διὶ ταύτην ἐξαίρετον ἀνεῖναι, καὶ τὸ ἐν μέσῳ ἕρκει στάντα τὸν ἐκ μέσου τοῦ κόσμου πανταχοῦ διήκοντα καλεῖν, τῆς περὶ τὸ θεῖον ἐστὶν εὐλαβείας, καὶ τῆς γνώσεως τῶν οἰκείων τοῖς τιμωμένοις συνθημάτων τεκμήριον ἐναργές. εἰ δὲ πρὸς τὸν Ἀπόλλω θρασύτερα τοῦ δέοντος ἀπέρριψεν, ἐννοεῖν χρὴ τὰς ἀπολλωνιακὰς τάξεις ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων διηκούσας. καὶ τὰς μὲν θείας οὔσας, τὰς δὲ ἀγγελικὰς, τὰς δὲ δαιμονίας, καὶ ταύτας πολυειδῶς μεριζομένας. καὶ ὡς οὐ πρὸς τὸν θεὸν ἀποτείνεται διὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων, ἀλλὰ πρὸς τὸ δαιμόνιον, καὶ τοῦτον οὐ τὸν πρώτιστον, καὶ ἐν τοῖς ὁλικὴν ἔχουσιν ἐπικράτειαν, συντεταγμένην, ἀλλὰ τὸν τῶν καθ' ἕκαστα προσεχῶς ἐπιστατοῦντα, καὶ τί γὰρ οὐ δεῖ λέγειν σαφῶς, τὸν τοῦ Ἕκτορος αὐτοῦ φρουρόν. λέγει γέ τοι διαρρήδην ὁ ποιητὴς, ὅτι Αὐτῷ γὰρ ἑκάεργος Ἀγήνορι πάντα ἐοικὼς, ἔστη πρόσθε Ἀχιλλέως. τοῦτον τοίνυν τὸν Ἀπόλλω καθόσον αὐτῷ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἐμποδὼν γίγνεται, φυλάττων ἀπαθῆ τὸν πολέμιον, ὀλοώτατον ἀποκαλεῖ. καὶ οὐ περὶ αὐτὴν πλημμελεῖ τὸν θεόν, ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς μερικωτάτοις τεταγμένον τῆς Ἀπολλωνιακῆς σειρᾶς. καὶ δὴ μὴ πάντας τοὺς λόγους, μὴ δὲ τὰς ἐνεργείας εἰς ἐκεῖνον ἀναπέμπειν τὸν πρώτιστον, ἀλλὰ καὶ τὰς δευτέρας αὐτοῦ καὶ τρίτας ἀναλογίζεσθαι προόδους, οἷον, τίς μὲν ὁ τῷ Διὶ συνθακος καὶ τοῖς ὀλυμπίοις θεοῖς, τίς δὲ ὁ τὴν ἡλιακὴν σφαῖραν ἐπιστρεφόμενος, τίς δὲ ὁ ἀέριος Ἀπόλλων, τίς δὲ ὁ χθόνιος, τίς δὲ ὁ τῆς τροίας προστάτης, τίς δὲ ὁ τοῦ Ἕκτορος ἰδίως προνοῶν, περὶ οὗ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει, ᾤχετο δ' εἰς ἀΐδαο λίπε δέ ἑ φοῖβος Ἀπόλλων. Εἰς γὰρ ταύτας ἁπάσας βλέποντες τὰς τάξεις δυνησόμεθα, καὶ τοὺς τοῦ Ἀχιλλέως λόγους πρός τινα τοιαύτην μερικὴν δύναμιν ἀναφέρειν, σώζειν μὲν τὸν προνοούμενον ἐθέλουσαν, ἐμποδίζουσαν δὲ τῷ Ἀχιλλεῖ, περὶ τὰς κατορθώσεις. καὶ γὰρ τὸ ἔβλαψας, οἰκείως ἂν ἔχοι πρὸς τὸν τοιοῦτον δαίμονα, τοῦ τέλους τῶν παρόντων πόνων αὐτὸν ἀφαιρούμενον. καὶ τὸ ὀλοώτατε, δηλοῖ σαφῶς τὸ διαφερόντως αὐτῷ τῶν ἄλλων θεῶν τε καὶ δαιμόνων ἐναντιούμενον. ὁ γὰρ τὸν μάλιστα λυπήσαντα φυλάττων ἀπαθῆ, παντὸς μᾶλλον ἀπαθὴς γίγνεται τῷ λυπηθέντι πρὸς τὴν τῆς τιμωρίας ἀπαίτησιν. ἵνα δὲ μηδὲ οὗτος ὁ τρόπος τῶν λόγων ἀζήμιος τῷ Ἀχιλλεῖ γέγονεν, ἀλλὰ μικρὸν ὕστερον, καὶ αὐτὸς ὑπὸ δή τινος Ἀπολλωνιακῆς δυνάμεως ἀναιρεῖσθαι λέγεται, ὅτε κέν σε Πάρις καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων Ἐσθλὸν, ἐόντ' ὀλέσωσι, πῶς οὐχὶ καὶ διὰ τούτων ἡμᾶς ἡ ποίησις περὶ τὸ θεῖον σωφρονεστέρους ποιεῖ; καὶ τὸ δαιμόνιον, καί

τοι μὲν οὐ λέληθεν ὅτι τοῖς περὶ τὰς τελετὰς δεινοῖς, πολλὰ τοιαῦτα περὶ τοὺς δαίμονας ἀποτετόλμηται, ἀλλ' ἴσως ἐκείνοις μὲν ὑπὸ θειοτέρων δυνάμεων φρουρουμένοις, οὐδεμίαν τὰ τοιαῦτα ζημίαν ἐπάγειν ἐστὶν ἱκανά. τοῖς δὲ ἄλλοις ἀνθρώποις ἕπεται δίκη, σωφρονίζουσα τὴν ἐν τοῖς λόγοις πλημμέλειαν. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς πρὸς τὸν Ξάνθον αὐτοῦ λεγομένης μάχης, οὐ χαλεπὸν ἀπαντᾶν. οὐ γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν θεὸν ἀπειθὴς ἦν, ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ φαινόμενον ὕδωρ ἐμποδίζον αὐτῷ τὴν κατὰ τῶν πολεμίων ὁρμήν, ἢ πρός τινα τῶν ἐγχωρίων δυνάμεων μετὰ θεῶν συμμάχων ἠγωνίζετο. καὶ γὰρ Ἀθηνᾶς καὶ Ποσειδῶνος αὐτῷ παρόντων καὶ συμπνεόντων ἀνθίστατο. καί μοι δοκεῖ κατὰ πάσας τὰς διαφορὰς ἡ ποίησις τοὺς ἀγῶνας διαπλέκουσα, καὶ τοτὲ μὲν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους μάχας ἱστοροῦσα, τοτὲ δὲ τῶν κρειττόνων γενῶν, ὥσπερ ἐν τῇ καλουμένῃ θεομαχίᾳ, καὶ ταύτην παραδιδοῦσα τὴν ἀντίστασιν τῶν ἡρώων πρός τινας δαιμονίας φύσεις, ἐνδεικνυμένη τοῖς τῶν τοιούτων ἐπαΐειν δυναμένοις, ὅτι καὶ τὰ πρώτιστα τῶν τελευταίων ὑφίσταταί πως τοῖς ἐσχάτοις τῶν πρώτων, καὶ διαφερόντως ὅταν ὑπ' αὐτῶν φρουρῆται καὶ κινῆται τῶν θεῶν. καὶ οὐκ Ἀχιλλεὺς πρὸς τὸν Ξάνθον μόνος, ἀλλὰ καὶ Ἡρακλῆς οὕτω πρὸς τὸν Ἀχελῷον διαγωνίσασθαι λέγεται, πρὸς ὃν καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἐπανάγων, οὐδὲ τοὺς τοιούτους ἀγῶνας ἀπεσείετο. τὸ δὲ δὴ τρίτον τῶν προκειμένων ζητημάτων διαλύομεν λέγοντες, ὅτι πρώτιστον μὲν ἦν τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ προηγούμενον ἀγαθὸν ἐπανελθόντι τῷ Σπερχειῷ τὰς τρίχας ἀποκείρασθαι κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν. ἀπογνόντι δὲ ἄρα τὴν ἐπάνοδον, καὶ τῷ πεισθέντι προειπούσης τῆς μητρός. Αὐτίκα γάρ τοι ἔπειτα μεθ' Ἕκτορα πότμος ἑτοῖμος, πῶς οὐχὶ τὸ δεύτερον ἦν ἀναγκαῖον εἰς τιμὴν τοῦ φίλου τὰς κόμας ἀφελεῖν; ἐπεὶ καὶ ὁ παρ' ἡμῖν Σωκράτης δέχεται τοὺς στεφάνους, οὓς ὁ Ἀλκιβιάδης ἔφερε τῷ θεῷ καὶ ἀναδεῖται, καὶ οὐδὲν οἴεται πλημμελές, οὔτε αὐτὸς ποιεῖν, οὔτε ποιοῦντα τὸν νεανίσκον περιορᾶν. καὶ ταῦτα ἐν Ἀλκιβιάδῃ δευτέρῳ παρειλήφαμεν, ἐῶ λέγειν, ὡς οὐδὲ ἱεραί πω τοῦ ποταμοῦ γεγόνασιν αἱ τρίχες. ὁ γὰρ μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἱερὰς αὐτὰς ἀνοίσειν ἐπαγγειλάμενος, ἀφαιρεθεὶς τῆς ἐπανόδου, συναφῄρηται καὶ τῆς τῶν τριχῶν ἀφιερώσεως.

ΠΩ͂Σ ἈΠΟΛΟΓΗΤΈΟΝ ὙΠῈΡ ΤΗ͂Σ ΤΩ͂Ν ἩΡΏΩΝ ἘΝ ΤΗ͂ ΠΟΙΉΣΕΙ περὶ τὸν βίον φαινομένης ὀλιγορίας, ἢ ὅλως ἀτόπου παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐν τοῖς μύθοις ἱστορίας.

ΑΛΛΑ τούτων μὲν ἅδην, ὑπόλοιπον δέ ἐστί μοι περὶ τὸν εἰς τὸν Ἕκτορα τῷ Ἀχιλλεῖ πεπραγμένων, καὶ τῶν περὶ τὸ σῆμα ἕλξεων τοῦ Πατρόκλου, καὶ ὧν εἰς τοὺς ζωγρηθέντας ἔδρασεν ἐμβαλὼν εἰς τὴν πυράν, τὸν εἰκότα λόγον ἀποδοῦναι. ταῦτα γὰρ οὐκ ἀληθῆ περὶ ἀνδρὸς λέγεσθαί φησιν ὁ Σωκράτης, ὃς ἦν θεᾶς παῖς, καὶ Πηλέως τοῦ σωφρονεστάτου ἀπὸ Διὸς φύντος, καὶ ὑπὸ τῷ σοφῷ Χείρωνι τεθραμμένου. εἴρηται μὲν οὖν καὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ὡς Θετταλικόν τι τοιοῦτον ἦθος ἦν, καὶ ὁ Κυρηναῖος μαρτυρεῖ ποιητής. πάλαι δ' ἔτι Θεσσαλὸν ἀνὴρ ῥυστάζει φθιμένων ἀμφὶ τύμβον φονέας. καὶ ὡς ταῦτα συμπληροῦντα τὴν περὶ τὸν Πάτροκλον ὁσίαν περιείληπται. εἰ δὲ καὶ ὁ Ἕκτωρ εἷλκε τὸν Πάτροκλον ὄντα νεκρόν, ἵνα ἀπ' ὤμοιιν κεφαλὴν τάμοι ὀξέϊ χαλκῷ. Τὸν δὲ νέκυν Τρωῇσιν ἐρυσσάμενος κυσὶν δοίη, καὶ ταῦτα οὐκ ἠγνοίησεν, ἀλλ' εἰπούσης ἔγνω Ἴριδος. μάλιστα δὲ φαίδιμος Ἕκτωρ, Ἑλκέμεναι μέμονε, κεφαλὴν δέ ἑ θυμὸς ἀνώγει, Πῆξαι ἀνὰ σκολόπεσσι ταμόνθ' ἁπαλῆς ὑπὸ δειρῆς, Ἀλλ' ἄνα μηδ' ἔτι κεῖσο σέβας δέ σε θυμὸν ἱκέσθω, Πάτροκλον Τρωῇσι κυσὶ μέλπηθρα γενέσθαι. πῶς οὐ τὴν πρέπουσαν αὐτῷ δίκην ἀποδίδωσιν ἕλκων περὶ τὸν τοῦ Πατρόκλου τάφον, καὶ τά τε τὸν φίλον τιμῶν, καὶ τῆς μὲν εὐνοίας αὐτὸν διὰ τῆς ἕλξεως τὴν τιμωρίαν εἰσπραττόμενος, μὴ ποιήσαντα δὲ ὅσα προὔθετο τοῖς οἰκείοις ἀποδιδούς, καὶ ταφῆς ἀξιωθῆναι συγχωρεῖν. ὁ γὰρ τοιαῦτα μέτρα ταῖς πράξεσιν ἐπάγων, κατὰ τὴν ὅλην δίκην ἐνεργεῖ, καὶ τὴν πρόνοιαν τῶν θεῶν. διὸ καὶ ὁ ποιητὴς ὑπηρετοῦντα ταῖς τῶν κρειττόνων βουλήσεσιν αὐτὸν ἡμερώτερα περὶ τὸν Ἕκτορα βουλεύεσθαί φησιν, ὡς καὶ ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ θεραπεῦσαι τὸ λείψανον. Τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν καὶ ἔχρισαν ἐλαίῳ, Ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα, Αὐτὸς τόν γ' Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας. Πάντα ἄρα κατὰ τὸ προσῆκον αὐτῷ μέτρον ἀποδέδοται τὰ περὶ τοὺς ἀπελθόντας ἐνεργήματα. τόν τε γὰρ φίλον διαφερόντως ἐτίμησεν οὐ μόνον καταγωνισάμενος τὸν πολέμιον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐννοίας αὐτὸν τῆς ἀνοσίου δίκην εἰσπραξάμενος. καὶ αὖ πάλιν τῷ πολεμίῳ τῆς ὕβρεως ἀμοιβῇ, τήν τε περὶ τὸν Πρίαμον φιλανθρωπίαν, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν θεραπείαν ἐσχάτην κατεβάλλετο. περί γε μὴν τῶν ἐπὶ τῇ πυρᾷ σφαγέντων, τοσοῦτον ῥητέον. ὅτι κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον, ἥ τε περὶ τὸν Πάτροκλον αὐτῷ τιμή, καὶ διὰ τοῦτο τελέως συμπεπλήρωται, καὶ οὐδὲν περὶ ἐκείνους ἔπραξέ τι, ἢ εἰ πολεμίους ὄντας, ὥσπερ τῶν ἄλλων τοὺς προστυχόντας ἀπέκτεινεν. τί γὰρ ἂν διαφέροι πρὸς τῇ πυρᾷ τοῦτο παθεῖν, ἢ πρὸς τῷ ποταμῷ; πῶς δὲ οὐδ' ἄμεινον ἔπραξεν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀφανισθέντων αὐτοῖς τῶν σωμάτων, ἢ ὑπὸ τῶν θηρίων σπαραττόμενοι, καὶ ταῦτα τῷ Λυκάονι πάσχοντος, πρὸς ὃν φησὶν ὁ Ἀχιλλεύς, Ἐνταυθοῖ νῦν κεῖσο μετ' ἰχθύσιν οἵ σ' ὠτειλῆς, Αἷμ' ἀπολιχμήσονται ἀκηδέες. Εἰ δὲ δεῖ καὶ τῶν ἀπορρητοτέρων ὑπὸ τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν θεωρημένων καὶ τοῦ τούτοις ποιήσασθαι μνήμην, ῥητέον ὅτι πᾶσα ἡ περὶ τὴν πυρὰν ἐκείνην τοῦ Ἀχιλλέως πραγματεία, μιμεῖται τὴν παρὰ τοῖς θεουργοῖς τῆς ψυχῆς ἀπαθανατισμὸν εἰς τὴν χωριστὴν ἀνάγουσα τὴν τοῦ Πατρόκλου ψυχήν. διὸ

καὶ τὰ

καὶ τὰ περὶ τῆς πυρᾶς ἐπικαλεῖσθαι λέγεται τοὺς ἀνέμους, Βορέαν καὶ Ζέφυρον. ἵνα καὶ τὸ φαινόμενον ὄχημα διὰ τῆς ἐμφανοῦς αὐτῶν κινήσεως, τύχῃ τῆς πρεπούσης θεραπείας, καὶ τὸ τούτου θειότερον ἀφανῶς καθαρθῇ, καὶ εἰς τὴν οἰκείαν ἀποκαταστῇ λῆξιν, ὑπὸ μὲν τῶν ἀερίων καὶ τῶν σεληναίων καὶ τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν ἀνελκόμενον, ὥς πού φησί τις τῶν θεῶν, καὶ πάννυχος ἐπισπένδειν παραδέδοται τῇ πυρᾷ. Χρυσέου ἐκ κρητῆρος ἑλὼν δέπας ἀμφικύπελλον, Ψυχὴν κικλήσκων, Πατρόκλῆος δειλοῖο. Μονονουχὶ κηρύττοντος ἡμῖν τοῦ ποιητοῦ, καὶ ὅτι περὶ τὴν τοῦ φίλου ψυχὴν ἡ πραγματεία τοῦ Ἀχιλλέως ἦν, ἀλλ' οὐ περὶ τὸ φαινόμενον μόνον, καὶ ὅτι πάντα συμβολικῶς αὐτῷ παρείληπται. καὶ ὁ χρυσοῦς κρατὴρ τῆς πηγῆς τῶν ψυχῶν, καὶ τῇ σπονδῇ τῆς ἐκεῖθεν ἀπορροίας κρείττονα ζωὴν ἐποχετευούσης τῇ μερικῇ ψυχῇ, καὶ ἡ παρὰ τοῦ ἀχράντου καθαρότητος τῆς εἰς τὸ ἀφανὲς περιάγειν ἀπὸ τῶν σωμάτων δυναμένη, καὶ ὅλως πολλὰ τῆς ὑπονοίας ταύτης λάβοι τις ἂν τεκμήρια τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἐντυχών. τοιαύτης δὲ τῆς περὶ τὸν Πάτροκλον οὔσης θεραπείας, οὐκ ἂν ἀπὸ τρόπου τις λέγοι, καὶ τοὺς δώδεκα τούτους πρὸς τῇ πυρᾷ σφαγέντας, ὥσπερ ὀπαδοὺς συντετάχθαι τῇ τοῦ Πατρόκλου ψυχῇ τὸ ἡγεμονικὸν αὐτῆς τοῦ Ἀχιλλέως εἰδότος καὶ θεραπεύσαντος. διὸ καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ὡς οἰκειότατον τοῖς ἐπειδὴ μέλλουσι, καὶ ταῖς παντελέσι προόδοις ἀνειμένον τῶν θεῶν ἐπελέξατο. πολλοῦ ἄρα δεῖ κατά τινα τῆς ψυχῆς ὠμότητα δεινὴν καὶ ἀγριότητα ταῦτα ἐκεῖνον, ἀλλ' οὐ κατά τινας ἱερατικοὺς θεσμοὺς περὶ τὰς τῶν ἐν πολέμῳ τελευτησάντων ψυχὰς ἀφωρισμένους, ἅπασαν τὴν πραγματείαν ταύτην πραγματεύεσθαι. μήτ' οὖν ὑπερηφανείαν αὐτῷ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων ἐγκαλέσωμεν, μήτε ἀπιστῶμεν εἰ θεᾶς ὢν παῖς καὶ Πηλέως καὶ Χείρωνος μαθητὴς, τοιαῦτα ἔπραξε. τὰ μὲν γὰρ ὡς τῆς ὅλης δίκης στοχαζόμενος, τὰ δὲ πολεμουμένῳ, τὰ δὲ ἱεραῖς μεθόδοις χρώμενος ἔπραξεν. ἐν ἅπασι δὲ ὁ ποιητὴς τὰ μέτρα τῆς μιμήσεως, τελέως διεσώσατο. τὰ μὲν δὴ πρὸς Ὅμηρον βλέποντα τῶν Σωκρατικῶν ἐγκλημάτων, τοιαύτης ἀπαντήσεως τυγχάνει. εἰ δὲ Θησέα τις καὶ Πειρίθουν εἰσάγοι τῶν ποιητῶν, ἤδη τὴν τῆς Ἑλένης ἁρπαγὴν ὡρμηκότας, ἢ εἰς ᾅδου κατεληλυθότας, τάχα ἂν καὶ ταῦτα μυθικώτερον λεγόμενα τῆς πρεπούσης ἀξιώσαιμεν θεωρίας. λέγονται τοῦ ἀφανοῦς κάλλους καὶ τοῦ ἐμφανοῦς ἐραστὰς γενομένους τοὺς ἥρωας τούτους μεμυθολογεῖσθαι, τήν τε Ἑλένην ἁρπακέναι, καὶ εἰς ᾅδου πεπορεῦσθαι. κἀκεῖθεν αὐτὸν μὲν διὰ ὑψηλόνοιαν ὑφ' Ἡρακλέους ἀνῆχθαι, τὸν δὲ αὐτοῦ που καταμεῖναι πρὸς τὸ ἀναντὲς ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι τῆς θεωρίας ἀδυνατήσαντα. εἰ δὲ καὶ ἄλλως πως ἔχει τὰ τοιαῦτα τῆς Ὁμηρικῆς οὐχ ἅπτεται ποιήσεως, τοῖς τε θεοῖς πανταχοῦ, καὶ τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν γένεσι, καὶ ταῖς ἡρωϊκαῖς ζωαῖς τὸ πρέπον ἀποδούσης κατὰ τὴν μίμησιν. καὶ τὰ μὲν ἀπορρητότερον ἐνδειξαμένης, τὰ δὲ καὶ αὐτόθεν σὺν νῷ καὶ ἐπιστήμῃ περὶ τούτων ἡμᾶς διδαξάσης, καὶ οὐδὲν ἀπολειπούσης γένος τῶν ὄντων ἀδιερεύνητον, ἀλλ' ἕκαστα κατὰ τὴν ἑαυτῶν τάξιν ἐνεργοῦντα πρὸς τὰ ἑαυτὰ, καὶ τὰ ἄλλα παραδιδούσης.

ὍΤΙ ΠΑΝΤΑΧΟΥ͂ ΤῸΝ ὍΜΗΡΟΝ ὩΣ ἩΓΕμόνα πάσης ἀληθείας ὁ Πλάτων εἴωθε γεραίρειν, δεύτερον.

Ἃ ΜῈΝ τοίνυν ὑπὲρ Ὁμήρου δυνατὸν λέγειν πρὸς τὰς ἐν Πολιτείᾳ τοῦ Σωκράτους ἐπιστάσεις, τοιαῦτα ἂν εἴη. πάλιν δὲ αὖ ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς δεικνύομεν, ὡς ἄρα καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων, πολλαχοῦ μὲν οὖν ὡς εἰπεῖν εἰσποιεῖται τὸν Ὅμηρον, καὶ φίλον ἡγεῖται, καὶ μάρτυρα καλεῖ τῶν ἑαυτοῦ δογμάτων. τοτὲ μὲν περὶ τῶν ἀποδείξεων ὥσπερ εἰς θείαν φήμην ἀναφέρων τὴν ἐπιστήμην ἐκ τῆς Ὁμήρου κρίσεως, τότε δὲ καὶ ἐν μέσοις τῶν περὶ τῶν ὄντως λόγοις ἐπ' αὐτὸν ἀναπέμπων τὴν τῆς θεωρίας ἁπάσης ἀρχήν. ἐν Φαίδωνι μὲν γὰρ ὅπου διαφερόντως ὁ Σωκράτης τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀναπλοῖ, καὶ πᾶν τὸ τῆς ἐπιστήμης πλῆθος, ἀνοίγει τοῖς ἑαυτοῦ ζηλωταῖς, πολλοῖς δή τισι καὶ παντοδαποῖς λόγοις καταδησάμενος, ὡς ἄρα ἄλλη μέν ἐστιν ἡ ἁρμονία τῶν σωμάτων, ἄλλη δὲ ἡ ψυχῆς φύσις, καὶ διέζευκται ταῦτα κατ' οὐσίαν ἀπ' ἀλλήλων, τελευτῶν ἐπὶ τόνδε τὸν ποιητὴν, καταφεύγει, καὶ τοῖς ἐκείνου ῥήμασιν ἐναργεστάτοις τεκμηρίοις χρώμενος ἐξῃρημένην ἐπιδείκνυσι τὴν ψυχὴν τῆς περὶ τὸ σῶμα τῶν κράσεων ἁρμονίας. τὸ γὰρ διαμαχόμενόν φησι πρὸς τὴν ἐν τῷ στήθει τεταγμένην ζωὴν κινουμένην, καὶ λέγων, τέτλαθι δὴ κραδίη, πάντως που κατὰ φύσιν ἐξήλλακται τούτου πρὸς ὃ διαμάχεται, καὶ τὸ κατεξανιστάμενον τοῦ σώματος, οὐκ ἂν ἐν τῷ σώματι τὴν ὑπόστασιν ἔχοι, καὶ οὕτω δὴ προϊὼν ὁ Σωκράτης καὶ συμπεραινόμενος ὅτι τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ἑτέραν χρὴ φάναι τῆς τοῦ σώματος ἁρμονίας, ὥσπερ εἰς ἄφυκτον ἀνάγκην ἀνακλείων τὸν σύμπαντα λόγον. οὔτε γὰρ ἂν φησὶν Ὁμήρῳ θείῳ ποιητῇ ταύτῃ λέγοντες ὁμολογοῖμεν, οὔτε ἡμῖν αὐτοῖς. πολλοῦ ἄρα δὴ τὴν Ὁμήρου κρίσιν ἀτιμάζειν τὴν πρὸς αὐτὸν διαφωνίαν ἐν ἴσῳ τοῖς παντελῶς ἀδυνάτοις τιθέμενος. ἀλλὰ μὴν προσήγορον ἑαυτῷ καὶ φίλον ἐνόμιζεν ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς λόγοις, ὁ τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀναρμοστίαν τῆς πρὸς ἐκεῖνον οὐδὲν διαφέρειν ἡγούμενος. ἐν δὲ τοῖς Νόμοις, θειότατόν τε αὐτὸν ποιητὴν ἀποκαλεῖ, καθάπερ ἄλλοις ἄλλοτι τῶν ὀνομάτων, καὶ τούτου τοῦ θείου προσήκειν ἡγούμενος. ἔοικε γοῦν φησὶν οὗτος ὁ ποιητὴς θειότατος γεγονέναι, καὶ περὶ τῆς τῶν πολιτειῶν διαλεγόμενος, καὶ ὅπως ἐκ τῆς πατρονομικῆς ἐπιστασίας εἰς τοῦτο τὸ σχῆμα προῆλθον τῶν ἀνθρώπων οἰκισμοὶ, διδάσκων, πανταχοῦ τὴν Ὁμήρου μαρτυρίαν προστίθησιν, καὶ τέλος εἰς πᾶσαν ποιητικὴν τὴν

κλὴν τῆς ἔνθεον μίαν εὐφημίαν τὴν μεγίστην διέτεινε. θεῖον γὰρ οὖν δὴ καὶ τὸ ποιητικὸν ὂν γένος ὑμνῳδὸν πολλῶν τῶν κατ' ἀλήθειαν γεγονότων σὺν τισὶ χάρισι καὶ μούσαις ἐφάπτεται ἑκάστοτε. ἐν δὲ τῷ Μίνωϊ τὴν περὶ τοῦδε τοῦ ἥρωος κρίσιν ἣν ἔχειν Ὅμηρος ἐξηγούμενος ἐπάγει, καὶ Ὀδυσσείας ἐν νεκυίᾳ δικάζοντα χρυσοῦν σκῆπτρον ἔχοντα πεποίηκεν, καὶ ὅτι χρυσοῦν σκῆπτρον οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν παιδείαν λέγει τοῦ Μίνωος ᾗ εὔθυνε τὴν Κρήτην, καὶ οὐκ ἐν τούτῳ τῷ διαλόγῳ μόνον Ὁμήρῳ χρῆται μάρτυρι τῆς περὶ τοῦ Μίνωος ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ἐν νόμοις γράφων. μῶν οὖν καθ' Ὅμηρον λέγεις ὡς τοῦ Μίνω φοιτῶντος δὴ ἐννάτου ἔτους πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἑκάστοτε συνουσίαν, καὶ ἐπὶ τὰς παρ' ἐκείνου φήμας ταῖς πόλεσιν ὑμῶν θέντος τοὺς νόμους, καὶ ὅλως πανταχοῦ τὴν περὶ τῶν ἡρώων ἀλήθειαν παρ' Ὁμήρου δοκιμάζειν μανθάνειν. ἐν δὲ τῷ Γοργίᾳ μετὰ τοὺς πολλοὺς καὶ μακροὺς ἀγῶνας, οὓς ὑπὲρ σωφροσύνης τε καὶ ἄλλης ἀρετῆς ἁπάσης πρὸς τὸν Καλλικλέα διηγωνίσατο μῦθον διεξιέναι μέλλων, οὐ μῦθον ἀλλὰ λόγον ὄντα καθάπερ φησὶν αὐτός, καὶ τῶν ἐν ᾅδου δικαστῶν διαμνημονεύσας καὶ τῆς ἀφ' ἑνὸς πατρός, εἰς τρεῖς δημιουργικὰς μονάδας τῶν θεῶν προόδου, καὶ τῆς ἐν τῷ παντὶ διακληρώσεως, ἀπὸ τῆς Ὁμηρικῆς ὑφηγήσεως, τὰς τῆς θεομυθίας ἀρχὰς καταβάλλεται. ὥσπερ γὰρ Ὅμηρος λέγει διενείμαντο τὴν ἀρχήν, ὅ, τε Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν, καὶ ὁ Πλούτων, καὶ μικρὸν ὕστερον δικαστὴν ᾅδου καθίζων τὸν Μίνω ταῖς ψυχαῖς, τῇ Ὁμήρου περὶ αὐτοῦ διδασκαλίᾳ, ὡς ἔνθεον προστίθησι. ἐῶ λέγειν ὅτι καὶ τῶν ἐν ᾅδου δικαιωτηρίων, παρ' ἐκείνου τὰς ἀφορμὰς εἴληφεν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, καὶ εἰσαῦθις μέτιμεν. ἐν δὲ τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ, καὶ περὶ τῆς λήξεως ἣν ἔχειν ἐνδείκνυται, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν συντάξεως παρ' Ὀρφεῖ συγγενέσθαι, καὶ Ἡσιόδῳ καὶ Ὁμήρῳ ἐπὶ πόσῳ ἄν τις δέξαιτο ὑμῶν. ἐγὼ μὲν γὰρ πολλάκις ἐθέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ. τίς οὖν μηχανὴ μὴ οὐχὶ σοφὸν ὄντως τὰ θεῖα γεγονέναι τὸν τοιοῦτον νομίζειν, πρὸς ὃν καὶ αὐτὸς ἀφορᾷ, καὶ ὃν ζηλωτὸν ἡγεῖται τῆς ἐν ᾅδου λήξεως ὑπάρχειν. τὸ γὰρ εἰς τὴν ὁμοίαν ἐκείνῳ τάξιν ἀποκαταστῆναι, μακάριον ὄντως ὑπολαμβάνειν, ἁπάσης μὲν αὐτὸν ἐπιστήμης, ἁπάσης δὲ ἀρετῆς ἐπήβολον γενέσθαι μαρτυρεῖ. ἐν δὲ αὖ τῷ Συμποσίῳ, καὶ γὰρ τῶν ἐνταῦθα γεγραμμένων, ἀναμνήσομεν ἡμᾶς αὐτοὺς αὐτίκα, καὶ τὴν ὅλην αὐτοῦ πραγματείαν θαυμάζει, καὶ ζηλωτὸν εἶναι φησὶν τοῖς ἔμφροσι, καὶ εἰς Ὅμηρον ἀποβλέψας καὶ Ἡσίοδον καὶ τοὺς ἄλλους ἀγαθοὺς ποιητὰς ζηλῶν, ὅσα ἔκγονα καταλέλοιπασιν ἃ ἐκείνοις ἀθάνατον κλέος καὶ μνήμην παρέχεται, αὐτὰ τοιαῦτα ὄντα. πολλοῦ ἄρα δεῖ Ὁμήρου ποιήματα, καὶ τῶν ἄλλων ὅπου τῆς ἐνθέου κεκοινωνήκασι μανίας. οὗτοι γὰρ ἂν δή που καὶ ἀγαθοὶ προσαγορεύοιντο ποιηταί. τρίτα παντελῶς ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ φαντασίας παρεχόμενα τῆς γνώσεως τῶν ὄντων ἡγεῖσθαι, ζηλωτὰ καὶ ἀξιομνημόνευτα αὐτὰ τιθέμενος εἶναι, καὶ διανοίας οὐ τῆς ἐπιτυχούσης γεννήματα. ἐν δὲ τῷ Μένωνι, τά τε ἄλλα ἐξυμνεῖ τόνδε τὸν ποιητήν, καὶ παρακελεύεται παντὸς μᾶλλον αὐτῷ συγγενέσθαι καὶ ἀπολαύειν τῆς νοερᾶς ἑαυτοῦ καὶ ἐπιστημονικῆς ὑφηγήσεως. ἅμα δὲ καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, ἔν τε ἄλλοις ποιηταῖς διατρίβειν πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς, καὶ δὴ καὶ μάλιστα ἐν Ὁμήρῳ τῷ ἀρίστῳ καὶ θειοτάτῳ τῶν ποιητῶν, καὶ τὴν τούτου διάνοιαν ἐκμανθάνειν, μὴ μόνον τὰ ἔπη ζηλωτόν ἐστιν. ἐκ δὴ τούτων τε καὶ τῶν τοιούτων, ἐν ἐκεῖνο συναγάγωμεν, ὅτι καὶ προσήγορον ἑαυτῷ Ὅμηρον ὁ Πλάτων ὑπείληφεν εἶναι, καὶ ἡγεμόνα καὶ διδάσκαλον, οὐ τῶν τραγῳδοποιῶν μόνον (τούτων μὲν γὰρ ἔσω, καθόσον ἐστὶ μιμητὴς ἡγεμών) ἀλλὰ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ δογμάτων καὶ τούτων τῶν μεγίστων. εἰ γὰρ ἐν μὲν τοῖς περὶ θεῶν λόγοις, καὶ περὶ τῆς τρίτης τῶν δημιουργῶν διανομῆς, καὶ περὶ τῶν ἐν ᾅδου λήξεων, καὶ περὶ τῆς ψυχικῆς οὐσίας, ἐπ' αὐτὸν ἀναπέμπει τὴν αἰτίαν τῆς θεωρίας, ἁπάντων δὲ ποιητῶν, θειότατον καλεῖ καὶ ζηλωτὸν τοῖς ἔμφροσι, καὶ μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν τὴν πρὸς αὐτὸν συνουσίαν, περὶ πολλοῦ τίθεσθαι συνομολογεῖ, πῶς οὐ παντὶ καταφανής ἐστι τήν τε ὅλην αὐτοῦ ζωὴν ἀποδεχόμενος, καὶ τὴν ποίησιν ἀσπαζόμενος, καὶ ἣν ἔχει περὶ τῶν ὄντων κρίσιν οἰκειούμενος. μὴ τοίνυν ἐκ τῶν ἐν πολιτείᾳ γεγραμμένων ἐπαιρώμεθα λέγειν, ὅτι τῆς Ὁμήρου διδασκαλίας ὁ Πλάτων ἐστὶ κατήγορος. μὴ δὲ ὅτι ἐπὶ τὰ αὐτὰ τοῖς σοφισταῖς καὶ τὴν τούτου πραγματείαν εἰδωλοποιὸν ἀποφαίνει. μὴ δὲ ὅλως διαφέρεσθαι τοὺς ἄνδρας ὑπολαμβάνωμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἐνθουσιάζων καὶ ὑπὸ τῶν μουσῶν ἀναβακχευόμενος περὶ τῶν θείων ἡμᾶς ἀναδιδάσκει, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. ταῦτα ὁ Πλάτων ταῖς ἀνελέγκτοις τῆς ἐπιστήμης μεθόδοις κατεδήσατο, καὶ διὰ τῶν ἀποδείξεων ἐναργέστερα τοῖς πολλοῖς ἡμῶν κατέστησεν, οἳ καὶ τῆς τοιαύτης δεόμεθα βοηθείας, εἰς τὴν τῶν ὄντων κατανόησιν.

ΔΙᾺ ΤΊΝΑΣ ΑἸΤΊΑΣ ἘΝ ΠΟΛΙΤΕΊΑ ΤῊΝ Ὁμήρου ποίησιν ὡς ἀνεπιτήδειον ἀκούειν τοῖς νέοις ἀπεδοκίμασεν.

Εἰ δὲ τοῖς ὑπ' αὐτῷ νομοθέτῃ τρεφομένοις καὶ ἐπὶ τὸ πρώτιστον εἶδος τῆς ζωῆς, ἄβατόν τε τὴν ψυχὴν ἔχειν ὀφείλουσιν ἁπάσης ποικιλίας, καὶ τῆς ἐναντίας διαθέσεως, τῷ καλῷ, τῷ ἀγαθῷ, καὶ πρὸς μόνον τὸν τῆς ἀρετῆς ὅρον ἀποβλέπειν, ἀνάρμοστός ἐστιν ἡ τοιαύτη διδασκαλία, τῆς μὲν ἁπλότητος τῶν θείων πολυειδῆ παραπετάσματα μηχανησαμένης, τῆς δὲ ὑπερφυοῦς περὶ αὐτῶν ἀληθείας, καὶ τῆς ἐπέκεινα τῶν καλῶν πάντων ὑπάρξεως

τὰ φαινόμενα

τὰ φαινόμενα αἰσχρὰ καὶ τὰ παρὰ φύσιν προκαλύμματα ποιησαμένην, πῶς διὰ ταῦτα προσήκει τὴν Ὁμηρικὴν θεωρίαν διοικίζειν τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας, μὴ καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος πραγματείαν δείσαντες, τῆς Πλάτωνος ἐπιστήμης ἀνθεξόμεθα. κατὰ γὰρ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ταύτην ἴσμεν τοῖς ἐκείνῃ τῇ πολιτείᾳ παιδευομένοις οὐδαμῆ προσήκουσαν ἀποφαίνειν δυνατόν. καὶ πῶς γὰρ ἂν πρέποι τοῖς κατηκόοις μὲν ἐσομένοις τῶν τοῦ νομοθέτου προσταγμάτων, ἀμιγῆ δὲ πρὸς πᾶσαν κακίαν τὴν ζωὴν προστησομένοις, νοῦν δὲ καὶ ἐπιστήμην ἡγεμόνα τῆς ὅλης ἐπιτηδεύσεως ποιησομένοις, ἀκούειν Θρασυμμάχου μὲν τοῦ σοφιστοῦ βδελυρώτατον ἀποκαλοῦντος τὸν σοφώτατον, Καλλικλέους δέ, ἠλιθίους τοὺς σώφρονας προσαγορεύοντος, αὐτοῦ δὲ Σωκράτους τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν λέγοντος καὶ προσκατασκευάζοντος, ἄλλου δὲ ἄλλοτι φθεγγομένου τῶν ἐν τοῖς διαλόγοις κατὰ τὴν φαινομένην μίμησιν προβεβλημένων. ὅλως γὰρ μονοειδεῖς εἶναι χρὴ τοὺς περὶ τῶν ὄντων λόγους καὶ ἁπλοῦς καὶ ἀμιγεῖς πρὸς τὰ ἀντικείμενα τὰς διηγήσεις τῶν ἐκεῖ τρεφομένων νέων, καὶ καθαρευούσας ἁπάσης μὲν ἀμφιβολίας, ἁπάσης δὲ ποικιλίας, ἁπάσης δὲ τῆς ἐναντίας πρὸς τὴν ἀρετὴν διαθέσεως. πότ' οὖν ἡ τοσαύτη τῶν ἠθῶν μίμησις, οἵαν οἱ Πλάτωνος προΐστανται λόγοι, καὶ ἡ πολυειδὴς ἐξαλλαγὴ τῶν δογμάτων τούτων, καὶ αἱ παντοδαπαὶ τῶν διαλεκτικῶν ἀγώνων ἐπιχειρήσεις, πρὸς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς παιδείας συναρμοσθήσονται, μίαν ἁπλότητα καὶ ὅρον ἕνα ζωῆς ἀεὶ μετὰ θεούς, εἰδώλων δὲ παντοίων καὶ φαντασίας ἁπάσης ἐξῃρημένην. διὰ ταῦτα γοῦν καὶ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις διασκεψάμενος ὁποίων εἶδος λέξεων πρέποι τοῖς παρ' αὐτῷ τρεφομένοις νέοις εἰς τὴν περὶ τῶν ὄντων διδασκαλίαν, μάλιστα μὲν ἀποσκευάζεσθαι τὴν μιμητικὴν ἰδέαν τῶν λόγων παρακελεύεται, καὶ τῆς ποικιλίας τῆς ἐν ταύτῃ καθαρεύειν τοὺς ποιητάς. εἰ δὲ ἄρα καὶ δέοι μιμήσει προσχρῆσθαι, δεῖν τὴν μίμησιν τῶν κατὰ ἀρετὴν ζώντων ποιεῖσθαι, καὶ μετ' ἐπιστήμης φθεγγομένων, ἀλλ' οὐ τῶν φορτικῶν καὶ ἀγοραίων ἠθῶν, οὐδὲ τῶν πολυκεφάλων θηρίων, οὐδὲ ὅλως τῶν ἐναντίων τοῖς ἀγαθοῖς. εἰ τοίνυν καὶ ἡ τοῦ Πλάτωνος αὕτη πραγματεία, παντοδαπὰ μὲν εἴδη ζωῆς ἀποτυποῦται, πᾶσι δὲ ἀποδίδοται τὸ πρέπον ἐν τοῖς ὅλοις φθέγγεται, ὥσπερ ἐν σκηνῇ κατ' ἐξουσίαν ἕκαστος, καὶ ὁ σοφός, καὶ ὁ ἀμαθής, καὶ ὁ σώφρων, καὶ ὁ ἀκόλαστος, καὶ ὁ δικαιότατος, καὶ ὁ ἀδικώτατος, καὶ ὁ ἐπιστήμων, καὶ ὁ σοφιστής, ἀγῶνες δὲ παντοῖοι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ δογμάτων ἀνακινοῦνται, καί πού καὶ πιθανώτεροι τῶν τὰ ἀληθῆ κατασκευαζόντων εἰσίν, οἱ τῶν ἀντικειμένων ὑπερκατηγοροῦντες, πῶς ἂν χώραν ἔχοι παρὰ τῷ νομοθέτῃ τῆς ἁπλῶς ἐκείνης καὶ νοερᾶς πολιτείας. πῶς δὲ οὐ τὰ αὐτὰ ἂν πάσχοι τοῖς Ὁμήρου ποιήμασι. καὶ γὰρ ταῦτα διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν ἠθῶν οὐ προσιέμεθα, καὶ διὰ τὴν φαινομένην εἰδωλοποιΐαν. ὁ αὐτὸς οὖν λόγος καὶ τὸν Ὅμηρον ἡμᾶς ἐκβάλλει τῆς πολιτείας, καὶ τὸν Πλάτωνα αὐτόν. μᾶλλον δὲ ἑκάτερον μὲν ἡγεμόνα τῆς ζωῆς ἐκείνης καὶ ἀρχηγὸν ἀποφαίνει. τὸ δὲ μιμητικὸν ἀμφοτέρων διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς ἑκατέρου πραγματείας διῆκον ἀποδοκιμάζει, ὡς ἀλλότριον τῆς κατ' ἐκείνην τελειότητος. πολλὰ γὰρ τῶν δευτέρων καὶ τρίτων ἀγαθῶν καταδεέστερα τῆς πρωτίστης ὄντα πολιτείας, ὁ κατ' αὐτὴν ἱστάμενος νομοθέτης ἀποσκευάζεται. λέγω δὲ οἷον τὴν τῶν κτημάτων διανομὴν ἣν ἐν νόμοις παρειλήφαμεν, τὴν κατὰ λόγους ἁρμονικοὺς τῶν ὅλων διαίρεσιν, τὴν τῶν ἀρχόντων ποικιλίαν, τὴν ἰδίαν τῶν παίδων ἐπιμέλειαν, τὴν διὰ τῆς μέθης παιδείαν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα τοῖς μὲν κατὰ τὴν δευτέραν πολιτείαν βιωσομένοις, παντὸς μᾶλλον οὖσι προσήκοντα, τοῖς δὲ καὶ εἰς ἐκείνην τὴν πρωτίστην καὶ οὐρανίαν ὄντως τελεῖν μέλλουσιν, οὐδαμῆ ἂν πρέποντα φανείη. ποῦ γὰρ ἡ τῶν κλήρων διαίρεσις, τοῖς πάντα κοινὰ κεκτημένοις διαφέρει, ποῦ δὲ ἡ μεριστὴ τῶν παίδων ἐπιστασία τοῖς κοινοῖς τῶν γιγνομένων πατράσι, ποῦ δὲ ἡ μέθη καὶ τὰ συμπόσια, καὶ οἱ παιδευτικοὶ χοροὶ τοῖς ἀδιάστροφα τὰ ἤθη παντελῶς προβεβλημένοις, καὶ οὐδὲν προσδεόμενα τῶν ἔξωθεν ἐπῳδῶν. τί οὖν δεῖ θαυμάζειν εἰ καὶ οἱ Πλάτωνος λόγοι πάντων ἡμῖν τῶν καλῶν, λειμῶνας ἀφθόνους προτείνοντες, καὶ αἱ τῶν κατόχων ταῖς μούσαις ποιητῶν πραγματεῖαι, τῇ πρωτίστῃ πολιτειῶν διαφέρουσι. τῷ γὰρ ἁπλῷ τὸ ποικίλον, καὶ τῷ μονοειδεῖ τὸ πολυειδές, καὶ τῷ παραδείγματι τῆς ἀρίστης ζωῆς, τὸ μιμητικὸν γένος, οὐκ ἄν ποτε προσαρμοσθείη. παράδειγμα δέ φησιν ὁ Σωκράτης πολιτείας ὀρθῆς καὶ τελέας γράφομεν. διὸ καὶ ταῦτα αὐτῇ πρὸς ἀκρίβειαν τὰ ἀγαθὰ φέροντες ἀποδίδομεν, τὴν γνῶσιν, τὴν ἁπλότητα, τὴν ἀλήθειαν, τὴν αὐτάρκειαν. ὥσπερ οὖν εἴ τις τοῖς νοητοῖς εἴδεσιν ἃ δὴ παραδείγματα τῶν ὄντων εἶναι τιθέμεθα, σχῆμα προσάγοι καὶ μέγεθος, καὶ χρόαν, καὶ ὅσα ἄλλα προσήκει ταῖς τούτων εἰκόσιν, ἀλλ' οὐ τοῖς πρωτουργοῖς καὶ ὄντως οὖσι γένεσιν, συγχεῖν αὐτὴν τὰ κατ' οὐσίαν διεστῶτα, καὶ συγκλώθειν τὰ ἀνάρμοστα φαμέν. οὕτως οἶμαι καὶ τοῖς ἐν τῇ τελειοτάτῃ πολιτείᾳ φύσει τε τρεφομένοις ἤθεσι, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρίστης παιδείας τελειουμένοις, μιμήσεις διαλόγων, καὶ εἴδη παντοίας ζωῆς, καὶ σκηνὴν τῶν διαστρόφων παθημάτων ἐν τοῖς ἀνθρώποις προτείνειν, οὐκ ἄν ποτε συγχωρήσαιμεν. ἄμικτα γὰρ πάντα καὶ ἄχραντα, καὶ τέλεια ἐπιτηδεύματα τῆς πολιτείας ἐκείνης ἐξῄρηται τῶν ἄλλων ἁπάντων. καὶ ὅσα τῷ νῷ σύστοιχα, καὶ τοῖς ἀΰλοις καὶ νοεροῖς λόγοις ταῦτα πρὸς τὴν παιδείαν μόνα τῶν ἐκεῖ τρεφομένων ἐκλεγόμεθα. πᾶσα δὲ αὖ μίμησις τοῖς φαινομένοις, ἀλλ' οὐ τοῖς ἀληθέσι, καὶ τοῖς πεπληθυσμένοις, ἀλλ' οὐ τοῖς ἡνωμένοις τῶν ὄντων, καὶ τοῖς μεριστοῖς τὴν φύσιν, ἀλλ' οὐ τοῖς ἀμερίστως ὑφεστηκόσιν ἐστὶ σύζυγος. ὅπου τοίνυν ἑνοειδὴς μὲν ὁ τῆς ὅλης ζωῆς σκοπός, κοινωνία δὲ ἀδιαί-

ρετος

ρετος προτιμᾶται διαφερόντως τῆς μεριστῆς περιγραφῆς, ἀλήθεια δὲ ἄμικτος πρὸς τὴν ἐπίπλαστον καὶ εἰδωλικὴν ἕξιν προέστηκεν, τίς μηχανὴ τὴν πολυειδῆ μίμησιν οἰκείαν ὑπάρχειν τῇ τοιαύτῃ τελειότητι; μήτ' οὖν τὴν Ὁμήρου ποίησιν μόνον τῆς πρωτίστης ἐκβάλλωμεν πολιτείας, ἀλλὰ καὶ τὴν Πλάτωνος πραγματείαν μετ' ἐκείνης, ὡς πολὺ τῆς μιμήσεως ἀπολαύουσαν, μήτε τὴν μίμησιν ταύτην παντελῶς ἀποδοκιμάζωμεν, διότι τοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ πολιτείᾳ παιδευομένοις οὐκ ἔστιν ἐνάρμοστος. οὐ γὰρ τὸ τοῖς πρωτίστοις μηδαμῇ προσῆκον, καὶ τῆς δευτέρας ἢ τρίτης τάξεως ἀπεστέρηται τῶν ἀγαθῶν.

ὍΤΙ ΔΙᾺ ΠΆΣΗΣ ΤΗ͂Σ ἙΑΥΤΟΥ͂ ΣΥΓΓΡΑΦΗ͂Σ ὉΜΉΡΟΥ, ζηλωτής ἐστιν ὁ Πλάτων, ταῖς τελεστικαῖς ἀρεταῖς, καὶ ταῖς πραγματικαῖς.

ἈΛΛᾺ περὶ μὲν τούτων ἅλις, ὅτι δὲ οὐ μόνον ἡμῖν παρεκελεύσατο ζηλοῦν τὴν Ὁμήρου ποίησιν ὁ Πλάτων, καθάπερ ἐν τῷ Ἴωνι γέγραπται, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου διάνοιαν ἀποβλέπειν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὄντως ἐστὶν Ὁμήρου ζηλωτής, μάθοιμεν ἂν τήν τε προβεβλημένην ταύτην τῶν λόγων ἰδέαν, καὶ τὴν τῶν δογμάτων ἐπιστήμην, ἣν πανταχοῦ μεταδιώκει κατανοήσαντες. τὸ μὲν γὰρ τῆς λέξεως εἶδος, ὅπως κατ' ἴχνος συνυφαίνεται παρ' αὐτῷ τῆς Ὁμηρικῆς μιμήσεως, καὶ ὡς τὰ ἤθη πάντα τῶν διαλεγομένων ἀνήπλωται, καὶ αἱ τῆς ζωῆς ἕξεις μετὰ τῆς ἴσης ἐνεργείας ἡμῖν παραδέδονται, μεθ' ὅσης καὶ Ὅμηρος τοὺς περὶ τῶν ἡρώων λόγους διέθηκε, καὶ ὡς μονονουχὶ παρόντας ἑκάτερος, καὶ φθεγγομένους τὰ ἑαυτοῦ δόγματα, καὶ ζῶντας παρίστησι τούτους οὓς ἂν μιμῆται, παντὶ καταφανές, καὶ διὰ τῶν εἰρημένων ὑπέμνησται. καὶ γὰρ τὴν φαντασίαν ἡμῶν κινεῖ παντοίως ἡ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν μίμησις, καὶ τὰς δόξας μετατίθησι, καὶ συμμεταμορφοῖ τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασιν, ὥστε πολλοὺς μὲν Ἀπολλοδώρῳ συνδακρύειν ἀναβρεχομένῳ, ἄλλους δὲ Ἀχιλλεῖ θρηνοῦντας τὸν φίλον, καὶ τοσούτοις ὕστερον χρόνοις τὰ αὐτὰ πάσχειν τοῖς τότε παροῦσιν. οὐ δὲ γὰρ ἡμεῖς ἀπεῖναι δοκοῦμεν πραγμάτων, διὰ τὴν ἐκ τῆς μιμήσεως ἐναργῆ φαντασίαν τῶν μεμιμημένων. εἰ δὲ τούτων ἀπαλλαγέντες, καὶ τὴν περὶ τὴν λέξιν πολυπραγμοσύνην ἄλλοις ἀφέντες, ἐπὶ τὴν τῆς θεωρίας ἀναδράμοιμεν τῶν ἀνδρῶν ὁμοιότητα, πάλιν κἀνταῦθα τὴν ἀνέλεγκτον ἐπιστήμην τὴν αὐτὴν παρ' ἀμφοτέροις διαλάμπουσαν γνωσόμεθα. καὶ τὸν Πλάτωνα πανταχοῦ μεταθέοντα τὴν πρὸς Ὅμηρον ἀφομοίωσιν. ἢ γὰρ βούλεσθε τῶν ἐν Τιμαίῳ ἀναμνησθῶμεν, ἐν οἷς πάντα μὲν τὰ θεῖα γένη τοῦ κόσμου, πάντα δὲ τὰ θνητὰ παράγων, μίαν δὲ δημιουργικὴν πρόνοιαν ἐπὶ πάντα διατείνων, μέχρι τοῦ ποιητοῦ καὶ πατρὸς τῶν ὅλων ἀνάγει τὴν θεωρίαν. τὰ δὲ ἐπέκεινα τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀφίησιν ἄρρητα, πλὴν ὅσον τοῦ νοητοῦ παραδείγματος, τῆς δημιουργικῆς ἕνεκα μονάδος πεποίηται μνήμην. ὁ γὰρ τοῦ παντὸς ὑποστάτης, αὐτὸς δημιουργεῖ τὰ αἰσθητὰ πρὸς τὸ νοητὸν παράδειγμα βλέπων. ταύτην τοίνυν ἅπασαν τῶν ὅλων μέθοδον, οὐκ ἀλλαχόθεν ἔμοιγε δοκεῖ συνελεῖν, ἢ ἐκ τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως. καὶ γὰρ Ὅμηρος περὶ τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων ἀναδιδάσκων, καὶ τῆς εἰς τὸ πᾶν καθηκούσης προνοίας τῶν θεῶν, μέχρι τοῦ Διὸς ἀνάγει καὶ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, καὶ εἰς μίαν ταύτην ἀρχὴν ἀκίνητον, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἱδρυμένην ἀναπέμπει τὴν γένεσιν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων, καὶ πατέρα θεῶν τε καὶ ἀνδρῶν, διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς πραγματείας ἀνυμνεῖ τὸν μέγιστον θεόν. ὥσπερ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος, ὡς ὕστερον ἀπογεννῶντα μὲν αὐτὸν τοὺς ἐν τῷ παντὶ θεοὺς παραδίδωσιν, ὑφιστάντα δὲ καὶ τὰς μερικὰς ψυχάς, καὶ εἰς ἀνδρῶν πέμποντα γένεσιν. τοιαύτη γὰρ ἡ πρωτίστη κάθοδος τῶν ψυχῶν, ἣν ἐξ ἀνάγκης ἁπάσαις αὐταῖς προσκεῖσθαι παρὰ τοῦ γεννήσαντος πατρὸς διατείνεται. μέχρι δ' οὖν τῆς μιᾶς δημιουργίας, καὶ Ὅμηρος ἀνατρέχει, καὶ πάντα ἐξάπτει τῆς τοῦ Διὸς παρονίμιως ἐπιστασίας, Κρόνου δὲ καὶ Ἄρεως αἰτίων τοῦ δημιουργοῦ διαμνημονεύει, καὶ τοὺς δεινοὺς τῶν διαλεκτικῶν ἀπὸ τῆς προσεχοῦς αἰτίας αὐτῷ, τὴν περὶ τοῦ δημιουργοῦ θεωρίαν ὥρμῆσθαι βουλόμενος, ὡς ἐκεῖθεν μάλιστα καταφανῆ γιγνομένην. πάλιν τοίνυν ὁ μὲν θεῖος ποιητής, διὰ τὰς δημιουργίας τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων ἡμῖν ἐξέφηνεν, ὥς που καὶ πρότερον εἴπομεν πρὸς τοὺς ἐγκοσμίους θεούς, καὶ τὴν μὲν αὐτῶν ἐπιστρεπτικὴν καὶ συναγωγὸν τῶν ἀκουόντων, εἰς τὸν ἕνα δημιουργικὸν νοῦν, χωριστοὺς ἀπεργαζομένην τῶν προνοουμένων ἁπάντων τοὺς θεούς, καὶ συνελίσσουσαν τὸ πλῆθος ἐπὶ τὴν ἐξῃρημένην μονάδα, καὶ Διὸς ἔνδον ὥς φησιν ἡ ποίησις συλλέγουσαν, τὴν δὲ προνοίας χορηγὸν καὶ δυνάμεων γεννητικῶν, καὶ προάγουσαν ἕκαστον εἰς τὴν τῶν δευτέρων ἐπιμέλειαν, καὶ κινητικὴν πρὸς τὴν μετάδοσιν τῆς τάξεως, ἵνα δὴ καὶ τὰ ἔσχατα τοῦ παντὸς, καὶ ὁ ἐν τῇ φύσει πόλεμος μετάσχῃ τῆς τῶν θεῶν νοερᾶς ἐπιστασίας. ὁ δὲ αὖ Πλάτων, ἢ εἰ βούλεσθε λέγειν ὁ παρὰ Πλάτωνι Τίμαιος, δημηγοροῦντα μὲν αὐτὸς ἀπὸ τῆς νοερᾶς περιωπῆς τὸν πατέρα τῶν ὅλων παραδίδωσιν, εἰς ἅπαντας τοὺς ἀπ' αὐτοῦ προεληλυθότας θεούς, τούς τε ἀεὶ περιπολοῦντας, καὶ τοὺς φαινομένους καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῖς λόγοις, καὶ ἐπιστρέφοντα τὸ πλῆθος εἰς ἑαυτόν, καὶ εἰς τὴν πρόνοιαν ἀνεγείροντα τῶν θνητῶν, καὶ τὰ μὲν πρῶτα τῆς δημηγορίας τῆς ἐπιστροφῆς τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, τοῖς εἰς τὸν ἕνα δημιουργὸν μεταδίδωσι, τὰ δὲ τελευταῖα τῆς προνοητικῆς τῶν καταδεεστέρων δυνάμεων. μιμούμενοι γάρ φησι τὴν ἐμὴν δύ-

ναμιν. περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν, ζῶα ἀπεργάζεσθε καὶ γεννᾶτε. ταύτῃ ἄρα φήσομεν αὐτὸν Ὁμήρῳ καὶ τοῖς Ὁμήρου ποιήμασιν ἑπόμενον τὰ τοιαῦτα γράφειν, ζηλοῦντα τὸν τρόπον τῆς περὶ τῶν ὅλων πραγμάτων ὑφηγήσεως. καὶ μὴν καὶ ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ἐνθεαστικῶς ἤδη καὶ ποιητικῶς φθεγγόμενος, ἀνάγει μὲν τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ θεοὺς, εἰς τὴν τῶν νοητῶν περιωπὴν ὑφ᾽ ἡγεμόνι τῷ μεγίστῳ Διί. τούτῳ γάρ φησιν ἕπεται στρατιὰ θεῶν τε καὶ δαιμόνων κατὰ ἕνδεκα μέρη κεκοσμημένη, δαῖτα δὲ καὶ θοίνην αὐτοῖς προστίθησι, καὶ εὐπαθείας ἀμηχάνους, καὶ τὸ νέκταρ, καὶ τὴν ἀμβροσίαν. ταῦτα δὴ τὰ παρὰ τοῖς ποιηταῖς θρυλλούμενα, καὶ ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ μετάγει θεωρίαν. οὐ γάρ ἐστι μαινομένῳ στόματι λέγοντα τῶν τοιούτων ὀνομάτων ἀπέχεσθαι, ἀλλ᾽ ἡ πρὸς τὸ δαιμόνιον γένος οἰκειότης, ἡ προσευτρεπίζουσα τὴν τοῦ θείου φωτὸς παρουσίαν ἀνακινεῖ τὴν φαντασίαν, εἰς τὴν συμβολικὴν ἀπαγγελίαν. πόθεν δὴ οὖν ὁ Σωκράτης οἴεσθε τὴν τοιαύτην τῶν λόγων μέθοδον, ἢ ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων ἀνήγειρεν; ἢ οὐχὶ καὶ Ὅμηρος τοιαῦτα ἄττα γράφει περὶ τοῦ μεγίστου Διὸς, καὶ τῶν ἑπομένων αὐτῷ θεῶν. Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ᾽ ἀμύμονας αἰθιοπῆας, Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα, θεοὶ δ᾽ ἅμα πάντες ἕποντο. παντὶ γοῦν που καταφανὲς τῷ καὶ μετρίως τῆς τοιᾶσδε θεωρίας ἐπῃσθημένῳ, ὅτι τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄνωθεν ἐκ τῶν νοητῶν τρέφεσθαι ῥητέον ἐπεὶ ταῦτα καὶ θοίνην ἰόντα, πρὸς τὰς οἰκείας ἀρχὰς ἐπιστρέφειν, καὶ ἀπ᾽ ἐκείνων πληροῦσθαι τῶν ἐξῃρημένων καὶ ἑνοειδῶν ἀγαθῶν. ἐκεῖ τοίνυν καὶ οἱ Αἰθίοπες οἱ τῷ θείῳ φωτὶ καταλαμπόμενοι, καὶ ὁ πρώτιστος ὠκεανὸς, ὁ τῆς νοερᾶς πηγῆς ἀπορρέων, καὶ ἡ πλήρωσις ἐκεῖθεν, τῷ τε δημιουργικῷ νῷ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐξηρτημένοις αὐτοῦ θεοῖς. ὅτι τοίνυν Ὅμηρος μὲν ἀγαθότητι, καὶ ἀνεκλείπτῳ δυνάμει διὰ πάντων φοιτώσῃ τῶν ὄντων, καὶ γνώσει περιληπτικῇ τῶν ὅλων ἑνιαίων χαρακτηρίζει τὴν ἰδιότητα τῶν θεῶν. καὶ γὰρ θεοὶ δωτῆρες ἐάων φησί, καὶ, θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται. καὶ ἐν ἄλλοις, θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν. ὁ δὲ Ἀθηναῖος ξένος, ἐντεῦθεν ὁρμηθεὶς κατεσκεύασεν ἀδαμαντίνοις ὡς εἰπεῖν λόγοις, τὴν ἐπὶ πάντα διοικοῦσαν πρόνοιαν, τῶν θεῶν. καὶ γὰρ βούλεσθαι πάντα πληροῦν ἀγαθῶν τοὺς θεοὺς, καὶ δύνασθαι. πάντα γὰρ ποδηγοῦσιν ἀνελάττωτοι κατὰ τὴν δύναμιν ὄντες, καὶ εἰδέναι τὸ προσῆκον αὐτοῖς. προσήκει δὲ ἄρα τοῖς πάντων αἰτίοις, τὸ προνοεῖν τῶν σφετέρων νοημάτων, τοῖς πάντων ἄρχουσι, τὸ κοσμεῖν τὰ ἀρχόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν. οὔτ᾽ οὖν δι᾽ ἔνδειαν ἀγαθῶν τὴν πρόνοιαν ἀναιρετέον, οὔτε δι᾽ ὕφεσιν δυνάμεως. πολλοῖς γὰρ ἡ μὲν εὐποιίας ἔφεσις πάρεστιν, ἡ δὲ ἀσθένεια παραιρεῖται τὴν εὐεργετικὴν εἰς τοὺς ἄλλους ἐνέργειαν. οὔτε δι᾽ ἄγνοιαν τῶν ἐπιβαλλόντων αὐτοῖς ἔργων. οὔτε γὰρ ἑαυτοὺς, οὔτε τὰ μεθ᾽ ἑαυτοὺς ἀγνοοῦσι. ταῦτα δὴ οὖν ὁ Ἀθηναῖος ξένος τοῖς ἀνελέγκτοις κατεδήσατο λογισμοῖς, οὐκ ἀλλαχόθεν, ἢ παρ᾽ Ὁμήρου τὰς κοινὰς, καὶ διὰ πάντων τῶν θείων γενῶν διηκούσας ἰδιότητας λαβὼν, τὴν ἀγαθοειδῆ βούλησιν, τὴν ἀπερίληπτον δύναμιν, τὴν παντελῆ τῶν ὄντων νόησιν. πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις, καὶ τὰς παρ᾽ ἀμφοτέροις νεκυίας ἐνθυμηθῶμεν, καὶ ὅπως Ὁμήρῳ μὲν τά τε ἄλλα διεσκεύασται ποιητικῶς, καὶ κατὰ τὴν θείαν μανίαν, καὶ ἡ τῶν διαφόρων ἐν ᾅδου λήξεων παράδοσις. καὶ γὰρ κολαζομένους τινὰς, καὶ κρινομένους εἰσήγαγεν, καὶ κρίνοντας ἄλλους, καὶ καθαίροντας, καὶ τῶν κολάσεων ποικίλα εἴδη, καὶ τῶν καθάρσεων τρόπους ἐξηλλαγμένους. τῷ δὲ αὖ Πλάτωνι καὶ ταῦτα κατὰ τὸν Ὁμήρου ζῆλον πεπραγμάτευται. καὶ γὰρ ἐν Πολιτείᾳ καὶ ἐν Φαίδωνι καὶ ἐν Γοργίᾳ περὶ τῶν ἐν ᾅδου ψυχῶν, καὶ ὑπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Πλούτωνος τελουσῶν πολλὰ καὶ θαυμαστὰ διελήλυθεν. ἐν Φαίδωνι μὲν τοὺς τόπους διαφερόντως τοὺς ἐκεῖ, καὶ τὰ ὅλα δικαιωτήρια τῶν ψυχῶν ἀφηγούμενος, ἐν Πολιτείᾳ δὲ τὰς παντοίας τῶν κρινομένων πείσεις, καὶ τὴν πορείαν αὐτῶν τὴν ὑπὸ γῆν καὶ τὰ δράμματα τὰ περὶ αὐτοὺς διεξιών. ἐν δὲ τῷ Γοργίᾳ τῶν δικαστῶν τάξεις, καὶ τὰς διαφορότητας προηγουμένως ἡμῖν ἀναφαίνων. καίτοι πανταχοῦ πάντα ἂν εὕροις αὐτῷ μνήμης ἀξιούμενα, ἀλλ᾽ οὗ μὲν πλείων ὁ περὶ τῶν δικαστηρίων λόγος, οὗ δὲ περὶ τῶν δικαστῶν αὐτῶν, οὗ δὲ ὁ περὶ τῶν κρινομένων ψυχῶν, καὶ τῶν ποικίλων περὶ αὐτὰς παθημάτων. καὶ ὅτι ταῦτα κατὰ τὸν Ὁμήρου ζῆλον ὁ Πλάτων διέθηκεν, ἐνδείκνυταί που καὶ αὐτὸς τῷ ποιητῇ τούτῳ μάρτυρι χρώμενος ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις τοῖς λόγοις. καὶ γὰρ ὡς ὁ Μίνως χρυσοῦν ἔχων σκῆπτρον δικάζει, καὶ ἐπισκοπεῖ τὴν τῶν λοιπῶν δικαστῶν κρίσιν, ἐκ τῆς Ὁμήρου νεκυίας εἰληφέναι συνομολογεῖ, καὶ ὅτι δυνασταί τινές εἰσι καὶ τύραννοι καὶ βασιλεῖς, οἱ τῶν μεγίστων ἁμαρτημάτων τὰς μεγίστας τιμωρίας ὑπέχοντες. Τιτυοὶ γὰρ καὶ Σίσυφοι, καὶ Τάνταλοι φησὶ καὶ παρ᾽ Ὁμήρῳ κολάζονται, καὶ ὅτι μέγιστόν ἐστι τῶν τῆς γῆς χασμάτων, καὶ ταῖς ψυχαῖς φρικωδέστατον δικαιωτήριον ὁ Τάρταρος. τοῦτο γὰρ φησὶν ὁ ἐν τῷ Φαίδωνι Σωκράτης καὶ Ὅμηρος διαμνημονεύει λέγων, Τῆλε μάλ᾽ ἧχι βάθιστον ὑπὸ χθονός ἐστι βέρεθρον. Ἐπεὶ καὶ τῶν ποταμῶν ἐκεῖθεν τὴν ἱστορίαν παρείληφε. καὶ γὰρ ὅτι πάντων ἐστὶν ὠκεανὸς ἐξωτάτω τῶν ῥευμάτων, Ὠκεανὸς μὲν πρῶτα, τὸν οὔπω ἐστὶ περῆσαι. καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. Ἔνθα μὲν εἰς Ἀχέροντα Πυριφλεγέθων τε ῥέουσι, Κωκυτός τε ὃς δὴ Στυγὸς ὕδατός ἐστιν ἀπορρώξ.

Ὅθεν οἶμαι καὶ ὁ Σωκράτης Στύγιον αὐτὸν προσείρηκεν. ἐν δὲ τῇ Πολιτείᾳ τῆς νεκυίας ἀρχόμενος οὐκ Ἀλκίνου φησὶν ἀπόλογον ἐρεῖν, ἀλλὰ Ἀλκίμου τινὸς ἀνδρὸς Ἠρὸς τοῦ Ἀρμενίου τὸ γένος Παμφύλου, μονονουχὶ λέγων σαφῶς ὅτι τὴν παρ᾽ Ὁμήρῳ νεκυίας ἑαυτῷ προθεὶς, καὶ ἐκείνην παράδειγμα ποιησάμενος, μέλ

λεῖ καὶ περὶ τούτου διαλέγεσθαι τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ μύθῳ προκειμένων εἰς ἀφήγησιν. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ τῶν ἐν Κρατύλῳ γεγραμμένων ἀναμνησθείημεν, μάθοιμεν ἂν καὶ ἐξ ἐκείνων ὅτι διὰ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ σκεμμάτων εἰς τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀποβλέπων ὁ Πλάτων ἐκεῖθεν παραδέχεται τὰς πρώτας ὑποθέσεις τῶν λόγων. πρόκειται γὰρ αὐτῷ περὶ ὀνομάτων ἐν ἐκείνῳ τῷ διαλόγῳ τὴν ἀληθεστάτην ἐκφῆναι θεωρίαν. διττῶν δ' αὖ ὄντων ὀνομάτων, καὶ διττοὺς ἐχόντων τῆς αἰτίας ἀπολογισμούς, τοὺς μὲν ἀγνώστους ἡμῖν, τοὺς δὲ γνωρίμους, ἑκατέρων τὸν Ὅμηρον ποιεῖται μάρτυρα. σαφέστατα γὰρ ἐκεῖνον διαστείλασθαι τά τε ἀνθρώπινα καὶ τὰ θεῖα τῶν ὀνομάτων, τὴν Βατίειαν καὶ τὴν μυρσίνην, καὶ Ξάνθον λέγοντα τὸν ποταμὸν, καὶ Σκάμανδρον, καὶ τὴν χαλκίδα τὸ ὄρνεον, καὶ τὴν κύμινδιν, καὶ τούτων τὰ μὲν νοερώτερα, καὶ τῆς φύσεως τῶν ὑποκειμένων τελέως ἀντεχόμενα πραγμάτων, καὶ κατὰ τὸν αἰσθητὸν τύπον, εὐπρεπέστερά τε καὶ εὐφωνότερα τῶν νῦν ἔγγονα τιθέμενον, τὰ δὲ τοῖς εἰρημένοις ἅπασιν τούτων λειπόμενα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἀνθρωπείων, τὰ μὲν εἰς ἐμφρονεστέρους ἀνάγοντα νομοθέτας, τῶν δὲ τοὺς σωφρονεστέρους ποιοῦντα κυρίους τῆς θέσεως, ἐν τῇ περὶ τοῦ Ἀστυάνακτος καὶ τοῦ Σκαμανδρίου δεδήλωκεν. ταύτας δὴ καὶ τοιαύτας ἀρχὰς ὁ Σωκράτης παρ' Ὁμήρῳ λαβὼν τῆς περὶ τῶν ὀνομάτων θεωρίας, διορίζει, τί μὲν ἐστὶν αὐτῶν τὸ φύσει, τί δὲ τὸ θέσει, καὶ τίς μὲν ἡ πρὸς τὰ πράγματα αὐτῶν ὁμοιότης, τίς δὲ ἡ ἀπολισθαίνουσα τῶν δηλουμένων ἀνομοιότης, καὶ ὅπως τὰ μὲν πρώτιστα τῶν ὀνομάτων, καὶ ὅσα θεῖα συμπέφυκεν τοῖς οὖσι, τὰ δὲ δεύτερα ἀπεικασίαν τινὰ φέρεται τῶν ὄντων, τὰ δὲ πολλοστὰ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς τοιαύτης ὁμοιότητος ἀποπέπτωκεν, καὶ ὅλως ἅπασαν ἐκείνην τὴν πραγματείαν, Ὁμήρῳ καὶ τοῖς ἐνθέοις ποιηταῖς ἑπόμενος διεπραγματεύσατο. μὴ τοίνυν μηδὲ ἐκεῖνο παρῶμεν εἰς ἔνδειξιν ἐναργεστέραν τῆς τοῦ Πλάτωνος πρὸς Ὅμηρον φιλίας, ὅτι καὶ τὴν οἰκονομίαν πολλαχοῦ ζηλοῖ τῶν Ὁμηρικῶν ὑποθέσεων. ὁ μὲν γὰρ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην τριπλῆν ἡμῖν ἀφηγήσατο. καὶ γὰρ γιγνομένην αὐτὴν παραδίδωσι, καὶ ἐν διηγήσεσι τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς τὸν Ἀλκίνουν, καὶ αὖ πάλιν ἐν τοῖς πρὸς τὴν Πηνελόπην λόγοις συνεσπειραμένως ἅπασαν περιλαμβάνοντος. ὁ δὲ, τὴν πολιτείαν τριπλασιάσαι φαίνεται. καὶ γὰρ ἐν Πειραιεῖ τὴν πρώτην αὐτῆς ἔκφανσιν γενέσθαι φησὶ, καὶ ἐν ἄστει διηγουμένου τοῦ Σωκράτους, καὶ ἐκ τρίτων συνοπτικῶς αὐτὴν πρὸ τῆς φυσιολογίας τοῖς ἀμφὶ Τίμαιον καὶ Κριτίαν ἀπαγγέλλοντος. πάνυ γε οὐχ ὁρᾶτε τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως ὑπερορῶντα τὸν Πλάτωνα, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μυστικῶν διανοημάτων, ὅς καὶ τὴν φαινομένην αὐτοῦ ζηλοῖ μεταχείρησιν; καὶ ἔστιν οὐκ ἐνθεάζων μόνον καὶ μύθους συντιθεὶς, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφῶν, καὶ ῥητορεύων Ὁμηρικός. καὶ γὰρ ἡ τῆς μιμήσεως ἐνέργεια, καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἠθῶν, καὶ ἡ τῶν ὀνομάτων ὥρα, καὶ ἡ τῆς οἰκονομίας τέχνη, καὶ ἡ τῶν σχημάτων ἐξαλλαγὴ, τῆς Ὁμηρικῆς ἐστὶν ἰδέας μεστή, καὶ οὐχ οἱ τραγῳδοποιοὶ μόνον πολλὰ τῶν παρ' Ὁμήρῳ βραχείας μνήμης ἠξιωμένα, σκηνὰς καὶ ὑποθέσεις ἐποιήσαντο τελέας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων, ἐκ μικρᾶς αὐτῷ δεδομένης ἐκεῖθεν ἀρχῆς, πραγματείας ὅλας, καὶ διαλόγους παντοίους, συνεγράψατο. φέρε γὰρ ἑνὸς ἐπιμνησθῶμεν εἰ βούλεσθε, καὶ τοὺς ἐν Ἀλκιβιάδῃ τοὺς Σωκράτους θεωρήσωμεν λόγους, ἐν οἷς, ἄλλο μὲν τὸ χρώμενον εἶναί φησιν ἐκεῖνος, ἄλλο δὲ τὸ ὄργανον. καὶ τὸ μὲν, ἐν ὑπηρέτου μέρει τετάχθαι, τὸ δὲ, ἐξῃρῆσθαι τῆς ἐκείνου φύσεως. καὶ τὸν ἕκαστον ἡμῶν, οὔτε ἐν τῇ χείρονι μοίρᾳ τὴν ὑπόστασιν ἔχειν, οὔτε ἐξ ἀμφοτέρων συμπεπληρῶσθαι, τοῦ τε ὀργάνου λέγω, καὶ τοῦ χρωμένου, ἀλλὰ καὶ ταυτὸν μόνον τελέως ἀφωρίσθαι τὸ χρώμενον. ὅθεν δὴ καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτὸν ὑφεστάναι τὴν σωματικῶν ὀργάνων ἐξῃρημένην ἐπιδείκνυσι, καὶ ταύτην οὐ πᾶσαν, ἀλλὰ τὴν νοεράν, ἣν καὶ οὑτωσί πως αὐτὸ τὸ αὐτὸ προσείρηκεν ἐν ἐκείνοις. αὐτὸ μὲν γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ πᾶσα πρὸς τὸ ὀστρεῶδες ὄργανον, τὸ δὲ ὄντως αὐτὸ, τοῦτο ἄρα ἦν ἐκεῖνο τὸ νοερὸν εἶδος τῆς ψυχῆς. ταύτην δὴ οὖν σύμπασαν τῶν δογμάτων τὴν θεωρίαν περὶ τῆς φύσεως ἡμῶν ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων μοι δοκεῖ παραλαβὼν τοῖς ἀποδεικτικοῖς λόγοις ἱκανῶς καταδήσασθαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος πρῶτος διέκρινε τὸν ἕκαστον ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἐξηρτημένων ὀργάνων, καὶ διεστήσατο καλῶς τὰ εἴδωλα τῶν πρωτουργῶν ὑποστάσεων, δηλοῖ δὲ ὁ σοφώτατος Ὀδυσσεὺς ἐν νεκυίᾳ τὸν Ἡρακλέα λέγων ἰδεῖν, γυμνόν, τόξον ἔχοντα, καὶ προστιθεὶς εἴδωλον, Αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι Τέρπεται, καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην. Καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐνδεικνύμενος, ἢ ὅτι τὴν μὲν ἀληθινὴν τοῦ Ἡρακλέους οὐσίαν ἐν τῇ ψυχῇ τίθεσθαι προσήκει, τὸ δὲ ἐξημμένον τῆς ψυχῆς εἴδωλον ὄργανον ἐκείνου, καὶ ἀπεικασίαν πρὸς ἐκεῖνον φερόμενον, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον ὑπολαμβάνειν. ἄνωθεν ἀπὸ τῆς Ὁμηρικῆς ὑφηγήσεως, εἴρηται τὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου τῷ Πλάτωνι δοκοῦντα, μὴ δὲ τῶν ὀνομάτων ἀποσχομένῳ τῶν Ὁμηρικῶν. τὸ γὰρ αὐτὸ ταυτὸ πόθεν, ἀλλαχόθεν ἂν φήσαιμεν, ἢ ἐκ τοῦ αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν ἔχειν τὴν ἀφορμήν, καὶ τὸ τὴν σωματικὴν φύσιν εἴδωλον τῆς ἀληθινῆς οὐσίας ἀποκαλεῖν, πῶς οὐχὶ παντὶ δῆλον ἐκεῖθεν μετενηνεγμένον. ἐπεὶ καὶ τὸ, Ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Θηβαίου Τειρεσίαο, χρύσεον σκῆπτρον ἔχων, σαφῶς τὸν ἕκαστον ἡμῶν ἐν ψυχῇ διορίζεται ὕπαρξιν ἔχειν.

ΠΩ͂Σ ἊΝ ΤΙΣ ἈΠΟΛΟΓΗ͂ΣΑΙΤΟ ΠΡῸΣ ΤᾺ ἘΝ *Φαίδρῳ ῥηθέντα περὶ Ὁμήρου, ἐν οἷς δοκεῖ τὸν Στησίχορον ὡς μουσικώτερον προκρίνειν.*

ἈΛΛᾺ τούτων μὲν πολλὰ ἂν εὕροι τις παραδείγματα πρὸς τὴν ἑκάστου πραγματείαν ἀποβλέπων. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ὑπέμνησαι, μικρὰ περὶ τῶν ἐν Φαίδρῳ γεγραμμένων προστεθέντων, τοὺς περὶ τῆς ποιητικῆς ἀνακινήσομεν λόγους, οὓς ὁ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης ἐν τῷ δεκάτῳ διέξεισι. ἴσως γὰρ ἄν τινων καὶ σφόδρα τὸν Πλάτωνα φαῖεν τὴν Ὁμήρου δόξαν ἀφανίζειν, καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ Φαίδρῳ περὶ τῆς παλινῳδίας εἰρημένων. ἔστι γάρ φησι τοῖς ἁμαρτάνουσι περὶ μυθολογίαν καθαρμὸς ἀρχαῖος, ὃν Ὅμηρος μὲν οὐκ ᾔσθετο, Στησίχορος δέ. τῶν γὰρ ὀμμάτων στερηθεὶς διὰ τὴν Ἑλένης κατηγορίαν, οὐκ ἠγνόησεν ὥσπερ Ὅμηρος, ἀλλ' ἅτε μουσικὸς ὤν, ἔγνω τὴν αἰτίαν, καὶ ποιεῖ εὐθύς, οὐκ ἔστ' ἔτυμος λόγος οὗτος, καὶ τὰ τούτοις ἐφεξῆς, ἐν οἷς τά τε ἄλλα δῆλός ἐστιν ὡς ἂν φαῖεν οἱ τῶν τοιούτων ἀντιλαμβανόμενοι ῥημάτων τὸν Ὅμηρον λοιδορῶν, καὶ ὅτι Στησιχόρου κατὰ δεύτερος εἰς τὸ γνῶναί τε τὴν αἰτίαν τῶν δαιμονίων μηνιμάτων, καὶ γνῶντα διὰ τῆς παλινῳδίας ἰάσασθαι, ἐπεὶ καὶ τὸ κατηγορῆσαι τὴν Ἑλένην παῖδα μεγίστου Διὸς λεγομένην, καὶ τὸ δὴ ἐνδεῖξαι μουσικῆς ἀγνοῆσαι τὸ πάθος, δόξειεν ἂν μεγάλην μοῖραν ἔχειν τῆς περὶ αὐτὸν βλασφημίας. ἀλλ' οὖν καὶ πρὸς ταῦτα λεκτέον, ὅτι Στησίχορος μὲν ὁ Ἱμεραῖος πάντα τὸν περὶ τῆς Ἑλένης μῦθον ὡς λόγον ὄντα καὶ γεγονότων μόνον πραγμάτων ἀφήγησιν παραδεξάμενος, καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον τὴν περὶ αὐτοῦ ποίησιν διαθείς, εἰκότως καὶ δίκης τυχεῖν, καὶ διὰ τὴν ἐκ τῆς μουσικῆς ὠφέλειαν ἐπιγνῶναι τὴν ἑαυτοῦ πλημμέλειαν λέγεται, Ὅμηρος δὲ κατ' ἄλλην οἶμαι καὶ τελεωτέραν τῆς ψυχῆς ἕξιν, ἀποστὰς μὲν τῶν ἐν αἰσθήσει φερομένων καλῶν, καὶ τῆς φαινομένης ἁπάσης ἁρμονίας τὴν ἑαυτοῦ νόησιν ὑπεριδρύσας, εἰς δὲ τὴν ἀφανῆ καὶ ὄντως οὖσαν ἁρμονίαν ἀνατείνας τὸν τῆς ψυχῆς νοῦν, καὶ περιαχθεὶς εἰς τὸ ἀληθινὸν κάλλος ὑπὸ τῶν τὰ τοιαῦτα διαμυθολογεῖν εἰωθότων, ἀφαιρεθῆναι τῶν ὀμμάτων εἴρηται, καὶ τοιοῦτόν τι παθεῖν οἷον δὴ καὶ αὐτὸν τὸν Δημόδοκον τὸν παρὰ τοῖς Φαίαξιν ᾠδὸν πεπονθέναι φασίν, ὃν ὁ θεὸς ὁ τῆς μουσικῆς χορηγός, ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδου δ' ἡδεῖαν ἀοιδήν. τοῦτον γὰρ τοιοῦτον ἄντικρυς, τῆς ἐνθεαστικῆς αὐτοῦ ζωῆς παράδειγμα προεστήσατο, καὶ διὰ τοῦτο τῆς μὲν ἀφανοῦς ἁπάσης αὐτὸν ἁρμονίας, καὶ τοῦ κάλλους, διὰ τὴν ἐκ τῆς μούσης κατακωχὴν ἐξηρῆσθαι λέγει. τοῖς δὲ νοεροῖς περὶ θεῶν, καὶ μυστικοῖς διανοήμασι, τὰς ἑαυτοῦ διαποικίλλειν ἐνεργείας. καὶ οὐχ Ὅμηρος μόνον, καὶ Δημόδοκος ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ Ὀρφεὺς μυθολογεῖται τὰ τοιαῦτ' ἄττα τραγικῶς παθεῖν, διὰ τὴν ἐν μουσικῇ τελέσιν ζωήν. σπαραχθεὶς γὰρ καὶ μερισθεὶς παντοίως, τὸν τῇδε βίον ἀπολιπεῖν, ἐπειδὴ μεριστῆς οἶμαι καὶ διῃρημένως αὐτοῦ μετέχον οἱ τότε τῆς μουσικῆς, καὶ ὅλην ἅμα, καὶ παντελῆ τὴν ἐπιστήμην οὐ δεδύνηνται δέξασθαι. τί δ' οὖν ἀκρότατον αὐτῆς μέρος καὶ πρώτιστον οἱ τὴν Λέσβον οἰκοῦντες παρεδέξαντο, καί που διὰ τοῦτο καὶ τὴν κεφαλὴν ὁ μῦθος τὴν ἐκείνου σπαραχθέντος εἰς Λέσβον ἐξενεχθῆναι φησίν, ἀλλ' Ὀρφεὺς μὲν ἅτε τῶν Διονύσου τελετῶν ἡγεμὼν γενόμενος, τὰ ὅμοια παθεῖν ὑπὸ τῶν μύθων εἴρηται τῷ σφετέρῳ θεῷ. καὶ γὰρ ὁ σπαραγμὸς τῶν διονυσιακῶν ἐστι συνθημάτων. Ὅμηρος δὲ ἀφαιρεθῆναι τῶν ὀμμάτων λέγεται, διότι δὴ πᾶν τὸ φαινόμενον κάλλος ὑπερδραμών, καὶ τὸν ἐνταῦθα τῶν ψυχῶν ἱστορήσας πόλεμον, ἐπὶ τὴν νοερὰν ἑαυτὸν ἀνήγαγε τοῦ κάλλους θεωρίαν. τοῦτο γάρ φησιν καὶ ὁ ἐν τῷ Φαίδωνι Σωκράτης, τὸ τῇδε κάλλος διὰ τῆς ἐναργεστάτης τῶν αἰσθήσεων κατειλήφαμεν, στίλβον ἐναργέστατα. ὄψις γὰρ ἡμῖν ὀξυτάτη τῶν διὰ τοῦ σώματος αἰσθήσεων ἔρχεται, ᾗ φρόνησις οὐχ ὁρᾶται, τὸν τοίνυν ὑπεριδόντα μὲν τοῦ νοεροῦ κάλλους, φρονήσει δὲ καὶ νοερᾷ ζωῇ τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν ἐπιστρέψαντα, φασὶν οἱ τραγικώτεροι τῶν μύθων, καὶ αὐτὸν ἀφαιρεθῆναι τῶν ὀμμάτων διὰ τὴν τῆς Ἑλένης κατηγορίαν. ἅπαν γὰρ οἶμαι τὸ περὶ τὴν γένεσιν κάλλος ἐκ τῆς δημιουργίας ὑποστάν, διὰ τῆς Ἑλένης οἱ μῦθοι σημαίνειν ἐθέλουσι, περὶ ὃ καὶ τῶν ψυχῶν πόλεμος τὸν ἀεὶ χρόνον συγκεκρότηται, μέχρις ἂν αἱ νοερώτεραι τῶν ἀλογωτέρων εἰδῶν τῆς ζωῆς κρατήσασαι, περιαχθῶσιν ἐντεῦθεν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἀφ' οὗ τὴν ἀρχὴν ὡρμήθησαν. τὴν δὲ περίοδον παρὰ ταύτην, ὁ μέν τις δεκάτην προείρηκεν, ὁ δὲ μυριέτη. διαφέρει δὲ οὐδὲν οὕτως ἢ ἐκείνως λέγειν. καὶ γὰρ ἡ χιλιάς, μία περίοδός ἐστιν ἀπὸ γενέσεως αὖθις εἰς γένεσιν ἄγουσα τὰς ψυχάς. εἴτε τοίνυν ἐννέα χιλιάδας τῶν περὶ γῆν αἱ ψυχαὶ κυλινδούμεναι κατὰ τὴν δεκάτην καθίστανται, εἴτε ἐνναετῆ χρόνῳ τῷ περὶ τὴν γένεσιν προσκαρτερήσασαι πολέμῳ, κρατεῖ μὲν τοῦ βαρβαρικοῦ κλύδωνος ἐν τῷ δεκάτῳ, περιάγεσθαι δὲ εἰς τὰς συννόμους ἑαυτῶν οἰκήσεις λέγονται, πάντως που δῆλον, ὅτι τὸ τὸν τοιούτων ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων φιλοθεάμονα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐμφανῶν ἀνηγμένον, καὶ τὸν εἰκόνων εἰς τὴν ἀφανῆ ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν θεωρίαν, εἰκότως τυφλὸν οἱ μυθοπλάσται γεγονέναι λέγουσιν. ἐπειδὴ ἄρα τοῖς διὰ συμβολικῶν ἀεὶ τὴν περὶ τῶν ὄντων ἀλήθειαν κατακρύπτουσι, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν φήμην συμβολικώτερον παραδοθῆναι τοῖς ὕστερον. οὐκ ἄρα Ὁμήρου Στησίχορος μουσικώτερος. οὐ δὲ γὰρ τὰ αὐτὰ παθήματα περὶ ἑκάτερον συμβέβηκεν, εἰ μὴ κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον τοῦ μύθου πρόσχημα. οὐ δὲ Ὁμήρῳ παλινῳδίας

εἶδε πρὸς τὸ θεῖον ἐπιστρέψαντι κάλλος, ἀλλὰ Στησιχόρῳ παρὰ τὸ μέτρον τὸν περὶ τῆς Ἑλένης μῦθον φιλοφρονησαμένῳ. εἰ δὲ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις κατὰ τὸ φαινόμενον χρώμενος, ἡμαρτηκέναι φησὶ τὸν Ὅμηρον, καὶ ἁμαρτόντα τὰ αὐτὰ τῷ Στησιχόρῳ παθεῖν, οὐ θαυμαστόν. ἐπεὶ καὶ ἑαυτὸν ὡσαύτως ἁμαρτεῖν περὶ τὸν πρότερον λόγον φησὶν οὐχ ἁμαρτών, σαφῶς συνῄσθημαι τὸ ἁμάρτημα. λέγει δὲ δή τι δεινόν, ὦ Φαῖδρε, δεινὸν λόγον αὐτός τε ἐκόμισας, ἐμέ τε ἠνάγκασας εἰπεῖν, πῶς δὴ εὐήθη καὶ ὑπό τι ἀσεβῆ, οὗ τί ἂν εἴη δεινότερον. ὥσπερ οὖν αὐτὸς ὁ λοιδορήσας τὸν ὑβριστὴν ἔρωτα, καὶ ὃν οἱ θεοὶ πνιγμὸν ἔρωτος ἀληθοῦς προσειρήκασιν ἡμαρτηκέναι λέγει, καθ' ὅσον αἴτιος τοῦ θείου, καὶ ἀναγωγοῦ τῶν ψυχῶν ἔρωτος θεωρίας, περὶ τὸ ἔσχατον αὐτοῦ καὶ ἔνυλον εἴδωλον ἐστράφη, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ Ὅμηρον περὶ τὴν Ἑλένην ἁμαρτεῖν αὖ λέγει, καθ' ὅσον τὸν τῆς ψυχῆς νοῦν εἰς τὴν θέαν τοῦ ἐμφανοῦς κάλλους κατήγαγεν. ἁμάρτημα γάρ ἐστι ψυχῆς, ἡ τῶν ἐσχάτων κατανόησις, ὡς πρὸς τὴν ἄχραντον καὶ τελείαν τῶν ὄντων περιωπήν. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἐν Φαίδρῳ γεγραμμένων εἰς Ὅμηρον, ἔχομεν λέγειν.

ΤΙΝΕΣ ΕΙΣΙΝ ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΕΞΕΙΣ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ, ΚΑΙ πῶς τὴν ποιητικὴν τριττὴν ἀποδεξόμεθα κατὰ ταύτας συνδιαιρουμένην τὰς τρεῖς ἕξεις ἐν ἡμῖν.

ΕΙΕΝ, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς περὶ τῆς ποιητικῆς λόγους ἐντεῦθεν τραπώμεθα, καὶ θεωρήσωμεν, τίνα μὲν γένη τῆς κατὰ Πλάτωνα ποιητικῆς ἐστιν, εἰς ποίαν δὲ ἀποβλέπων ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς πολιτείας, τοὺς κατ' αὐτῆς ἐλέγχους διεξελήλυθεν, ὅπως δὲ ἄρα κἀν τούτοις Ὅμηρος ἐξῃρημένως ἀποδείκνυται τῶν τοῖς πολλοῖς ποιηταῖς προσηκόντων ἐλέγχων. ἵν' οὖν καὶ ταῦτα γένηται σαφῆ, τὴν ἀρχὴν τοῖς περὶ τούτων διδασκαλίας ἐντεῦθεν λάβωμεν. τριττὰς ἐν ψυχῇ εἶναι φαμέν, ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν ζωάς, τὴν μὲν ἀρίστην καὶ τελεωτάτην, καθ' ἣν συνάπτεται τοῖς θεοῖς, καὶ ζῇ τὴν ἐκείνοις συγγενεστάτην, καὶ δι' ὁμοιότητος ἄκρας ἡνωμένην ζωήν, οὐχ ἑαυτῆς οὖσα, ἀλλ' ἐκείνων, ὑποδραμοῦσα μὲν τὸν ἑαυτῆς νοῦν, ἀνεγείρασα δὲ τὸ ἄρρητον σύνθημα τῆς τῶν θεῶν ἑνιαίας ὑποστάσεως, καὶ συνάψασα τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον, τῷ ἐκεῖ φωτὶ τὸ ἑαυτῆς φῶς, τῷ ὑπὲρ οὐσίαν πᾶσαν καὶ ζωὴν ἑνί, τὸ ἑνοειδέστατον τῆς οἰκείας οὐσίας τε καὶ ζωῆς. τὴν δὲ ταύτης μὲν δευτέραν πρεσβείᾳ τε καὶ δυνάμει, μέσην δὲ ἐν μέσῃ τῇ ψυχῇ τεταγμένην, καθ' ἣν ἐπιστρέφει μὲν εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἐνθέου καταβᾶσα ζωῆς, νοῦν δὲ καὶ ἐπιστήμην προστησαμένη τῆς ἐνεργείας ἀρχήν, ἀνελίττει μὲν τὰ πλήθη τῶν λόγων, θεᾶται δὲ τὰς παντοίας τῶν εἰδῶν ἐξαλλαγάς, εἰς ταὐτὸν δὲ συνάγει, τόν τε νοῦν, καὶ τὸ νοούμενον, ἀπεικονίζεται δὲ τὴν νοερὰν οὐσίαν †ἐνί τὴν τῶν νοητῶν φύσιν περιλαβοῦσα. † ἑνικὴν τρίτην δὲ ἄλλην ἐπὶ ταύτης, τὴν συμφερομένην ταῖς καταδεεστέραις δυνάμεσι, καὶ μετ' ἐκείνων ἐνεργοῦσαν, φαντασίαις τε καὶ αἰσθήσεσιν ἀλόγοις προσχρωμένην, καὶ πάντη τῶν χειρόνων ἀναπιμπλαμένην. τούτων δὴ οὖν τῶν τριττῶν τῆς ζωῆς εἰδῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς θεωρουμένων κατὰ τὴν ὁμοίαν τάξιν, καὶ τὴν τῆς ποιητικῆς νοήσωμεν διάκρισιν ἄνωθεν συμπροϊούσης ταῖς πολυειδέσι τῆς ψυχῆς ζωαῖς, καὶ εἰς πρῶτά τε καὶ μέσα, καὶ ἔσχατα γένη τῆς ἐνεργείας ποικιλλομένης. καὶ γὰρ ταύτης ἡ μέν ἐστιν ἀκροτάτη καὶ πλήρης τῶν θείων ἀγαθῶν, καὶ αὐτοῖς ἐνιδρύουσα τὴν ψυχὴν τοῖς αἰτίοις τῶν ὄντων, κατά τινά τε ἕνωσιν ἄρρητον εἰς ταὐτὸν ἄγουσα τῷ πληροῦντι τὸ πληρούμενον, καὶ τὸ μὲν, ἀΰλως καὶ ἀναφῶς ὑποστρωννύουσα πρὸς τὴν ἔλλαμψιν, τὸ δὲ προκαλουμένη πρὸς τὴν μετάδοσιν τοῦ φωτός, μιγνυμένων δὲ ὀχετῶν πυρὸς ἀφθίτου ἔργα τελοῦσα κατὰ τὸ λόγιον. ἕνα δὲ σύνδεσμον θεῖον ἀπεργαζομένη τοῦ μετεχομένου, καὶ μετέχοντος, καὶ σύγκρασιν ἑνοποιόν, ὅλον μὲν τὸ καταδεέστερον ἐδράζουσα ἐν τῷ κρείττονι, τὸ δὲ θειότερον μόνον ἐνεργεῖν ὑπεσταλμένου τοῦ καταδεεστέρου καὶ ἀποκρύπτοντος ἐν τῷ κρείττονι τὴν σφετέραν ἰδιότητα παρασκευάζουσα. αὕτη δὴ οὖν μανία μέν ἐστι σωφροσύνης κρείττων ὡς συνελόντι φάναι, κατ' αὐτὸ δὲ τὸ θεῖον ἀφορίζεται. καὶ ὥσπερ ἄλλη πρὸς ἄλλην ὕπαρξιν θεῶν, οὕτω δὴ καὶ αὕτη τῆς συμμετρίας ἀποπληροῖ τὴν ἐνθεάζουσαν ψυχήν. διὸ δὴ καὶ τὰς ἐσχάτας αὐτῆς ἐνεργείας μέτροις τε καὶ ῥυθμοῖς κατεκόσμησεν. ὥσπερ οὖν κατὰ μὲν τὴν ἀλήθειαν τὴν μαντικήν, κατὰ δὲ τὸ κάλλος τὴν ἐρωτικὴν μανίαν ὑφίστασθαι λέγομεν, οὕτως ἄρα καὶ κατὰ τὴν συμμετρίαν τὴν θείαν, τὴν ποιητικὴν ἀφορίζεσθαι φαμέν. ἡ δὲ ταύτης μὲν τῆς ἐνθεαστικῆς καὶ πρωτίστης ὑποδεεστέρα, μέση δὲ ἐν τῇ ψυχῇ θεωρουμένη, κατ' αὐτὴν δήπου τὴν ἐπιστήμονα καὶ νοερὰν ἕξιν ἔλαχεν τὴν ὑπόστασιν. γιγνώσκουσα μὲν τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων, καὶ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων τε καὶ λόγων ὑπάρχουσα φιλοθεάμων, εἰς δὲ τὴν ἔμμετρον προάγουσα, καὶ ἔρρυθμον ἕκαστα τῶν πραγμάτων ἑρμηνείαν. οἷα δὴ πολλὰ τῶν ἀγαθῶν ποιητῶν εὕροις ἂν γεννήματα ζηλωτὰ τοῖς εὖ φρονοῦσι, νουθεσίας καὶ συμβουλῶν ἀρίστων πλήρη, καὶ νοερᾶς εὐμετρίας ἀνάμεστα, φρονήσεώς τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, προτείνοντα τὴν μετουσίαν τοῖς εὖ πεφυκόσιν, ἀνάμνησίν τε παρεχόμενα τῶν τῆς ψυχῆς περιόδων, καὶ τῶν ἀϊδίων ἐν αὐταῖς λόγων, καὶ τῶν ποικίλων δυνάμεων. τρίτη δὲ ἐπὶ ταύταις ἐστὶν ἡ δόξαις καὶ φαντασίαις συμμεμιγμένη, καὶ διὰ μιμήσεως συμπληρουμένη, καὶ οὐδὲν ἄλλ' ἢ μιμητική, καὶ οὖσα καὶ λεγομένη. καὶ ποτὲ μὲν εἰκασίᾳ προσχρωμένη μόνον, ποτὲ δὲ φαινομένην προϊσταμένη τὴν ἀφομοίωσιν, ἀλλ' οὐκ οὖσαν. εἰς ὄγκον μὲν ἐπαίρουσα τὰ σμικρὰ τῶν παθημάτων, ἐκπλήττουσα τοὺς ἀκούοντας, τοῖς τοιοῖσδε ὀνόμασι καὶ ῥήμασι,

καὶ ταῖς ἐξαλλαγαῖς τῶν ἁρμονιῶν, καὶ τῶν ῥυθμῶν ποικιλίαις, συμμεταβάλλουσα τὰς τῶν ψυχῶν διαθέσεις, καὶ τὰς τῶν πραγμάτων φύσεις, οὐχ οἷαίπερ εἰσίν, ἀλλ' οἷαι φαντασθεῖεν ἂν τοῖς πολλοῖς ἐπιδεικνύουσα σκιαγραφία τις οὖσα τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐ γνῶσις ἀκριβής. τέλος τε προϊσταμένη τὴν τῶν ἀκουόντων ψυχαγωγίαν, καὶ πρὸς ἐκεῖνο διαφερόντως βλέπουσα τὸ παθητικόν, καὶ χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι πεφυκὸς τῆς ψυχῆς. ἔστιν δὲ ὥσπερ ἔφαμεν καὶ ταύτης, τὸ μὲν, εἰκαστικόν, ὃ καὶ πρὸς τὴν ὀρθότητα τοῦ μιμήματος ἀνατείνεται, τὸ δὲ τοιοῦτον οἷον εἴπομεν φανταστικόν, καὶ φαινομένην μόνον τὴν μίμησιν παρεχόμενον.

ὍΤΙ ΚΑΤᾺ ΠΛΆΤΩΝΑ ΤᾺΣ ΤΡΕῖΣ ἸΔΈΑΣ ΤῆΣ ποιητικῆς, ἀποδείξομεν τοιαύτας οὔσας, καὶ τοσαύτας.

Τὰ μὲν τοίνυν γένη τῆς ποιητικῆς, τοσαῦτά ἐστιν, ὡς συντόμως διελέσθαι. δεῖ δὴ καὶ τὸν Πλάτωνα τούτων ἐπιδεῖξαι τὴν μνήμην ποιησάμενον, καὶ καθ' ἕκαστον ἐπελθεῖν τὰ ἐκείνῳ περὶ αὐτῶν ἀρέσκοντα, καὶ πρῶτον περὶ τῆς ἐνθέου ποιητικῆς ὅσα θαυμαστὰ διανοήματα λάβοι τις ἂν μὴ παρέργως ἀναλεγόμενος, τὰ γεγραμμένα διαπερανώμεθα. τούτων γὰρ οἶμαι προδιορισθέντων, ῥᾴδιον καὶ περὶ τῶν ἐχομένων ἔσται τοὺς προσήκοντας ἀποδοῦναι λόγους. ταύτην τοίνυν τὴν ἔνθεον ποιητικὴν ἐν Φαίδρῳ κατοκωχὴν μὲν ἀπὸ Μουσῶν καὶ μανίαν προσείρηκεν, εἰς ἁπαλὴν δὲ καὶ ἄβατον ἄνωθεν ἐνδίδοσθαι ψυχήν, ἔργον δὲ αὐτῆς εἶναί φησιν ἀνεγείρειν τε καὶ ἐκβακχεύειν, κατά τε τὰς ᾠδάς, καὶ τὴν ἄλλην ποίησιν, τέλος δὲ τὸ μυρία τῶν παλαιῶν ἔργα κοσμοῦσαν τοὺς ἐπιγιγνομένους παιδεύειν, ἐν οἷς δὴ παντὶ καταφανές, ὅτι πρῶτον μὲν τὴν ἀρχικὴν καὶ πρωτουργικὴν αἰτίαν τῆς ποιητικῆς, τὴν τῶν Μουσῶν εἶναί φησι δόσιν. ὡς γὰρ τὰ ἄλλα πάντα τά τε ἀφανῆ, καὶ τὰ ἐμφανῆ δημιουργήματα τοῦ πατρὸς τῆς ἁρμονίας πληροῦσι, καὶ τῆς ἐνρύθμου κινήσεως, οὕτως δὴ καὶ ταῖς κατόχοις αὐτῶν ψυχαῖς τὸ τῆς θείας συμμετρίας ἴχνος ἐλλάμπουσαι τὴν ποιητικὴν ἀποτελοῦσι τὴν ἔνθεον. ἐπεὶ δὲ ὅλη μὲν ἐνέργεια τοῦ ἐλλάμποντος ἐστὶν ἐν ταῖς θείαις παρουσίαις, τὸ δὲ ἐλλαμπόμενον ἑαυτὸ ταῖς ἐκεῖθεν κινήσεσιν ἐπιδίδωσι, καὶ τῶν σφετέρων ἠθῶν ἐξιστάμενον ὑπέστρωται ταῖς τοῦ θείου καὶ μονοειδοῦς ἐνεργείαις, διὰ ταῦτα οἶμαι κατοκωχήν τε καὶ μανίαν ὁμοῦ τὴν τοιαύτην προσείρηκεν ἔλλαμψιν. ὡς μὲν κρατοῦσαν ὑφ' ἑαυτῆς κινουμένων ὅλων, κατοκωχὴν αὐτὴν ὀνομάσας, ὡς δὲ ἐξιστᾶσαν τῶν οἰκείων ἐνεργημάτων εἰς τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα, τὰ ἐλλαμπόμενα μανίαν προσειπών. δεύτερον δὲ ὅτι καὶ αὐτὴν τὴν κατοκωχὴν ὑπομένουσαν ταῖς Μούσαις ψυχήν, ὁποίαν εἶναι δεῖ προσδιώρισεν, ἁπαλήν γε φησὶ λαβοῦσα καὶ ἄβατον ψυχήν. ἡ μὲν γὰρ σκληρὰ καὶ ἀντίτυπος, καὶ δυσπειθὴς πρὸς τὴν θείαν ἔλλαμψιν ἐναντίως ἔχει, πρὸς τὴν τῆς κατοκωχῆς ἐνέργειαν. ἑαυτῆς γάρ ἐστι μᾶλλον, ἢ τοῦ ἐλλάμποντος, καὶ οὐκ εὐτύπωτος πρὸς τὴν ἐκεῖθεν δόσιν. ἡ δὲ ὑπ' ἄλλων παντοδαπῶν κατεχομένη δοξασμάτων, καὶ ποικίλων, καὶ ἀλλοτρίων τοῦ θείου πεπληρωμένη διαλογισμῶν, ἐπισκιάζει τὴν θείαν ἐπίπνοιαν, συμμιγεῖσα ταῖς ἐκταύταις κινήσεσι τὰς ἰδίας ἑαυτῆς ζωάς τε καὶ ἐνεργείας. δεῖ δὴ οὖν ἀμφότερα ἅμα τὴν ψυχὴν προειληφέναι ταύτην, ἥ τις ἂν μέλλοι ταῖς Μούσαις ἔσεσθαι κάτοχος, ἁπαλήν τε αὐτὴν ὑπάρχειν καὶ ἄβατον. ἵνα πρὸς μὲν τὰ θεῖα παντελῶς εὐπαθὴς ᾖ καὶ συμπαθής, πρὸς δὲ τἄλλα πάντα ἀπαθής, καὶ ἄδεκτος αὐτῶν καὶ ἀμιγὴς πρὸς αὐτά. τρίτον τοίνυν τὸ κοινὸν ἔργον, τῆς τε τοιαύτης ἐπιτηδειότητος, καὶ τῆς τῶν Μουσῶν κατοκωχῆς, καὶ μανίας προστίθησι. τὸ γὰρ ἀνεγείρειν τε καὶ ἐκβακχεύειν, τοῦτο δή ἐστι τὸ ἐκ τῶν ἀμφοτέρων εἰς ταυτὸν συμπληρούμενον ἔργον. λέγω δὴ τοῦ τε ἐλλαμπομένου καὶ ἐλλάμποντος, τοῦ μὲν, ἄνωθεν κινοῦντος, τοῦ δὲ, ὑπεστρωμένου τῇ ἐκείνου δόσει. ἔστι δὲ, ἡ μὲν ἔγερσις ἀνάστασις ὑπὸ τῆς ψυχῆς καὶ ἀδιάστροφος ἐνέργεια, καὶ ἀπὸ τῆς ἐν τῇ γενέσει πτώσεως ἐπιστροφὴ πρὸς τὸ θεῖον. ἡ δὲ βακχεία κίνησις, ἔνθεος καὶ χορεία, πρὸς τὸ θεῖον ἄτρυτος τελεσιουργὸς τῶν κατεχομένων. δεῖ δὲ αὖ πάλιν καὶ τούτων ἀμφοτέρων, ἵνα ἄπτωτοι μὲν ὦσιν οἱ κάτοχοι πρὸς τὸ χεῖρον, εὐκίνητοι δὲ πρὸς τὸ κρεῖττον. τέταρτον δὴ οὖν τὸ μυρία τῶν παλαιῶν ἔργα κοσμεῖν, καὶ διὰ τούτων τοὺς ἐπιγιγνομένους παιδεύειν. πρόδηλον ὅτι τά τε ἀνθρώπινα διὰ τῶν θείων αὐτῶν τελειότερα δείκνυσθαι καὶ λαμπρότερά φησιν, καὶ παιδείαν ἀπ' αὐτῆς ἀληθινὴν παραγίγνεσθαι τοῖς κατηκόοις αὐτῆς γιγνομένοις. πολλοῦ ἄρα δεῖ τὴν ποιητικὴν ταύτην τὴν ἔνθεον τῆς παιδευτικῆς δυνάμεως ἀποστερεῖν. ἀλλ' οἶμαι τὸ τῆς παιδείας οὐ ταυτὸν εἶναι πρός τε τὰς τῶν νέων ἕξεις, καὶ τὰς τῶν ἤδη τελειωθέντων ἐκ τῆς πολιτικῆς, καὶ δεομένων τῆς μυστικωτέρας ἤδη περὶ τῶν θείων ἀκροάσεως. ἔστιν ἄρα ἡ τοιαύτη ποίησις παντὸς μᾶλλον παιδευτικὴ τῶν ἀκουόντων ὅταν ἔνθεος ᾖ, καὶ ὅταν τὸ θεῖον αὐτῆς τοῦτο κατάδηλον γίγνηται τοῖς ἀκούουσιν. οἱ γὰρ ἐπιπολῆς αὐτῆς ἐπαφὴ τοῖς ἔνδον ἀποκρυπτομένης μυστικῆς ἀληθείας οὐκ ἀντιλαμβάνεται. ταύτην δὴ τὴν ἐκ τῶν Μουσῶν ὑφισταμένην ἐν ταῖς ἁπαλαῖς, καὶ ἀβάτοις ψυχαῖς. ποιητικὴν ἁπάσης ἄλλης τέχνης ἀνθρωπίνης εἰκότως προτίθησι. τὸ γὰρ ἄνευ τῆς τοιαύτης μανίας ποιητὴν, ἀτελῆ καὶ αὐτὸν καὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τῆς τῶν μαινομένων ἀφανίζεσθαι τὴν τοῦ σωφρονοῦντος διϊσχυρίζεται. ταύτοις γὰρ θείας δόσεως ὑπὲρ παντὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιβολὴν ἀποδεῖσθαι. τοιάδε μὲν οὖν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ὑπὲρ τῆς ἐνθέου ποιητικῆς, ἡμᾶς ἀνεδίδαξεν τῇ τε θείᾳ μαντικῇ, καὶ τῇ τελεστικῇ αὐτὴν διαφερόντως,

φερόντως, καὶ τὴν πρώτην ἔκφανσιν αὐτῆς, εἰς θεοὺς ἀναπέμπων. σύμφωνα δὲ τούτοις καὶ ἐν τῷ Ἴωνι πρὸς τὸν ῥαψῳδὸν διαλέγεται περὶ αὐτῆς, ὃ δὴ καὶ ἐμφανέστατα τὴν Ὁμήρου ποιητικὴν ἔνθεον ἀποφαίνει, καὶ ἄλλοις ἐνθουσιασμῶν αἰτίαν τοῖς περὶ αὐτὴν διατρίβουσιν. εἰπόντος γὰρ οἶμαι τοῦ ῥαψῳδοῦ περὶ μὲν τῶν Ὁμήρου ποιημάτων εὐπορεῖν τι λέγειν, περὶ δὲ τῶν τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς γεγραμμένων, οὐδαμῶς, ὁ Σωκράτης τὴν αἰτίαν ἀποδιδοὺς τοῦ τοιούτου παθήματος, ἔστι γὰρ τοῦτο φησὶ τέχνη μὲν οὐκ ὂν παρὰ σοὶ περὶ Ὁμήρου εὖ λέγειν, θεία δὲ δύναμις ἥ σε κινήσει. καὶ ὡς τοῦτο ἀληθές, παντί που καταφανές. οἱ μὲν γὰρ τέχνῃ τι ποιοῦντες περὶ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ὁμοίων, τὸ αὐτὸ δύνανται ἀπεργάζεσθαι, οἱ δὲ θείᾳ τινὶ δυνάμει περί τι συμμέτρως ἔχοντες, οὐκέτι καὶ πρὸς τὰ ἄλλα τὴν αὐτὴν ἐξ ἀνάγκης ἔχουσι δύναμιν. πόθεν οὖν ἡ τοιαύτη τῶν ῥαψῳδῶν δύναμις ἐφήκει, πρὸς μὲν Ὅμηρον αὐτὸν διαφερόντως συνάπτουσα, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους οὐκέτι ποιητάς, ἐφεξῆς ὁ Σωκράτης ἀναδιδάσκει, τῇ λίθῳ χρώμενος ἐναργεστάτῳ παραδείγματι τῆς τελεωτάτης ἐκ τῶν μουσῶν κατοκωχῆς, ἣν ἡρακλείαν οἱ πολλοὶ καλοῦσι. τί οὖν αὕτη ἡ λίθος ἀπεργάζεται, οὐ μόνον δή φησιν αὐτοὺς ἄγει πρὸς ἑαυτὴν τοὺς σιδηροὺς δακτυλίους, ἀλλὰ καὶ δύναμιν αὐτοῖς ὁλκὸν τῶν ὁμοίων ἐντίθησιν, ὥστε ἄλλους ἄγειν δακτυλίους καὶ πολλάκις φησὶν ὁρμαθοὺς δακτυλίων, ἢ σιδηρίων ἐξ ἀλλήλων προσήρτηνται. τίνα μὲν οὖν τρόπον τὰ τοσαῦτα πάθη περὶ τοὺς δακτυλίους συμβαίνει, καὶ τίς ἡ τῆς λίθου δύναμις πρόκειται λέγειν ἐν τούτοις. τὰ δὲ τούτοις παραπλήσια, καὶ ὧδε τῆς ἐνθέου ποιητικῆς τοῦ Σωκράτους προστιθέντος ἀκούσωμεν. οὕτω μὲν καὶ ἡ μοῦσα ἐνθέους μὲν ποιεῖ αὐτούς, διὰ δὲ τῶν ἐνθέων τούτων ἄλλων ἐνθουσιαζόντων ὁρμαθοὺς ἐξαρτᾶται. ἐν οἷς πρῶτον μὲν τὴν θείαν αἰτίαν ἑνικῶς προηνέγκατο, μοῦσαν αὐτὴν προειπών. ἀλλ᾽ οὐχ ὥσπερ ἐν τῷ Φαίδρῳ τὴν ἐκ μουσῶν κατοκωχήν, καὶ μανίαν εἰς ἅπαν αὐτῶν τὸ πλῆθος ἐπέτρεψεν. ἵνα πάντα τὸν τῶν ἐνθεαστικῶς κινουμένων ἀριθμόν, οἷον εἰς μονάδα μίαν ἀνάγῃ τῆς πρωτούργου, τῆς ποιητικῆς ἀρχήν. ἔστι γὰρ ἡ ποιητικὴ μονοειδῶς μὲν ἐν τῷ πρώτῳ κινοῦντι καὶ κρυφίως, δευτέρως δὲ καὶ ἀνηλεγμένως ἐν τοῖς ποιηταῖς ὑπὸ τῆς μονάδος ἐκείνης κινουμένοις, ἐσχάτως δὲ καὶ ὑπουργῶς ἐν τοῖς ῥαψῳδοῖς, διὰ μέσων τῶν ποιητῶν ἐπὶ τὴν μίαν ἐναντίαν ἀναγομένοις. ἔπειτα τὴν θείαν ἐπίπνοιαν ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων μίξεων διατείνων, δῆλός ἐστιν ὁμοῦ μὲν τὴν περιουσίαν αὐτῆς πρωτίστης ἀρχῆς τῆς κινούσης ὑμνῶν, ὁμοῦ δὲ τὴν τῶν πρώτων μετεχόντων μέθεξιν, δεικνὺς ἐνεργεστάτην. τὸ γὰρ διὰ τῶν σφετέρων ποιημάτων, ἀνεγείρειν καὶ ἄλλους εἰς ἐνθεασμόν, τρανεστάτην ἐν αὐτοῖς τὴν τοῦ θείου παρουσίαν ἐπιδείκνυσι. τούτοις δὴ οὖν ἑπομένως, καὶ τὰ ἐφεξῆς προστίθησι περὶ τῆς τῶν ποιητῶν κατοκωχῆς. πάντες γὰρ οἵ τε τῶν ἐπῶν ποιηταὶ ἀγαθοὶ οὐκ ἐκ τέχνης, ἀλλ᾽ ἔνθεοι ὄντες καὶ κατεχόμενοι, πάντα ταῦτα τὰ καλὰ λέγουσι ποιήματα, καὶ οἱ μελοποιοὶ οἱ ἀγαθοὶ ὡσαύτως, καὶ πάλιν ἑξῆς. κοῦφον γὰρ χρῆμα ποιητής ἐστι, καὶ πτηνὸν καὶ ἱερόν, καὶ οὐ πρότερον οἷός τε ποιεῖν πρὶν ἂν ἔνθεός τε γένηται, καὶ ἔκφρων. καὶ τέλος ὅτι διὰ ταῦτα ἅτε οὐ τέχνῃ ποιοῦντες, καὶ πολλὰ λέγοντες, καὶ καλὰ περὶ τῶν πραγμάτων, ὥσπερ σὺ περὶ Ὁμήρου, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ τοῦτο μόνον ἕκαστος οἷός τε ἐστὶ ποιεῖν καλῶς, ἐφ᾽ ὃ ἡ μοῦσα αὐτὸν ὥρμησε, ἐν δὴ τούτοις ἅπασι τὴν ἔνθεον ποιητικὴν μέσην ἀτεχνῶς ἱδρῦσαι φησί, τῆς τε θείας αἰτίας ἣν μοῦσαν προσείρηκεν, καὶ ταύτῃ τὸν Ὅμηρον ζηλῶν, καὶ ποτὲ μὲν εἰς τὸ πλῆθος, ποτὲ δὲ εἰς τὴν ἕνωσιν ἀποβλέπων τῆς τῶν μουσῶν σειρᾶς, Ἔσπετε νῦν μοι μοῦσαι, καὶ Ἄνδρα μοι ἔννεπε μοῦσα φησὶν ἐκεῖνος. ταύτης δ᾽ οὖν τῆς ἀρχῆς τῶν ἐνθεαστικῶν κινήσεων, καὶ τῶν τελευταίων ἀπηχημάτων τῆς ἐπιπνοίας τῶν ἐν τοῖς ῥαψῳδοῖς κατὰ συμπάθειαν ὁρωμένων ἐν μέσῳ τὴν τῶν ποιητῶν μανίαν ἔταξε, κινουμένην τε καὶ κινοῦσαν, καὶ πληρουμένην ἄνωθεν, καὶ εἰς ἄλλα διαπορθμεύουσαν τὴν ἐκεῖθεν ἔλλαμψιν. ὥστε σύνδεσμον παρεχομένην τοῖς ἐσχάτως μετέχουσι πρὸς τὴν μετεχομένην μονάδα. τούτοις δὴ οὖν καὶ ὅσα ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἐν τῷ τρίτῳ τῶν νόμων λέγει περὶ τῆς ποιητικῆς καὶ ὅσα ὁ Τίμαιος περὶ τῶν ποιητῶν που συναρμόττομεν. ὁ μὲν γὰρ θεῖον φησὶ καὶ τὸ ποιητικὸν ἐνθεαστικὸν ὂν γένος ὑμνῳδοῦν σύν τισι χάρισι καὶ μούσαις πολλῶν τῶν κατ᾽ ἀλήθειαν γεγονότων ἐφάπτεσθαι ἑκάστοτε. ὁ δὲ ἐπειδὴ παρακελεύεται τοῖς φοιβολήπτοις ποιηταῖς τῶν θεῶν οὖσι παισί, καὶ εἰδόσι τὰ τῶν σφετέρων προγόνων. καίπερ ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀποδείξεων λέγουσιν, ἐξ ὧν καὶ παντὶ ῥᾴδιον ἐννοῆσαι, τίνα μὲν οἴεται εἶναι τὴν ἔνθεον ποιητικήν. ὁποίους δὲ τοὺς κατ᾽ αὐτὴν ἱσταμένους ποιητάς, καὶ ὡς οὗτοι μάλιστα τῶν θείων εἰσὶ καὶ μυστικῶν ὀνομάτων ἄγγελοι τὰ τῶν πατέρων διαφερόντως εἰδότες. ὅταν ἄρα τῶν μυθικῶν πλασμάτων ἐπιλαμβάνηται, καὶ εὐθύνει τὰ πραγματικώτερα τῶν ἀναγεγραμμένων. δεσμοὺς καὶ τομάς, καὶ ἔρωτας, καὶ μίξεις, καὶ δάκρυα, καὶ γέλωτας, αὐτὸν ἂν μάλιστα τῶν τοιούτων ἔχοιμεν λόγον, ὡς εὖ ἐχόντων περὶ τὴν ἐν τοῖς συμβόλοις τούτοις ἀποκρυπτομένην ὥσπερ προκαλύμμασι θεωρίαν, μάρτυρα. τὸ γὰρ διαφερόντως αὐτοῖς πιστεύειν ἐν ταῖς περὶ θεῶν πραγματείαις ἀξιῶν, κἂν ἄνευ ἀποδείξεως λέγωσι διὰ τὴν ἐκ τῶν θεῶν ἐπίπνοιαν, οὗτος δή που θαυμάσεται τοῖς ἐν τοῖς μύθοις δι᾽ ὧν ἐκεῖνοι τὰ θεῖα παραδεδώκασιν ἀλήθειαν. καὶ ὁ θεῖον τὸ ποιητικὸν γένος ἀποκαλῶν, οὐ καὶ τὴν ἄθεον ἐπ᾽ αὐτὸ καὶ γιγαντικὴν ἀναπέμποι περὶ τῶν θείων πραγμάτων ὑπόνοιαν, καὶ ὁ σύν τισι χάρισι καὶ μούσαις τοὺς ποιητὰς λέγειν ἃ λέγουσιν ἀποφαινόμενος, τὴν ἐκμελῆ καὶ ἀνάρμοστον, καὶ ἄχαρι φαντασίαν πόῤῥω τῆς θεωρίας αὐτῶν διωκεῖσθαι πάντως προείληφεν. ὅταν οὖν τὴν ποιητικήν, καὶ τὴν διὰ τῶν μύθων ἔνδειξιν μὴ προσάγειν ταῖς τῶν νέων ἀκοαῖς νομοθετῇ, πολλοῦ δεῖ τὴν ποιητικὴν

αὐτὴν ἀτιμάζειν, ἀλλὰ τὴν τῶν νέων ἕξιν ὡς ἀγύμναστον πρὸς τὴν τούτων ἀκρόασιν, ἀπάγειν τῆς τοιᾶσδε μυθοποιΐας. ὡς γάρ που καὶ ἐν Ἀλκιβιάδῃ δευτέρῳ φησὶ τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῆς ποιητικῆς γένος. φύσει γάρ ἐστι σύμπασα αἰνιγματώδης, καὶ οὐ τοῦ προστυχόντος ἀνδρὸς γνωρίσαι, τοιαῦτα δὲ καὶ ἐν Πολιτείᾳ σαφῶς ἔλεγεν, ὡς ὁ νέος, οὐκ ἔστι δυνατὸς κρίνειν ὅ,τι τέ ἐστιν ὑπόνοια, καὶ ὃ μή. πάντως ἄρα φήσομεν αὐτὸν τὴν ἔνθεον ἀποδέχεσθαι ποιητικὴν, ἣν θείαν ἐπονομάζει, καὶ τοὺς ἔχοντας αὐτὴν, σιγῇ σέβειν ἀξιοῖ. τοσαῦτα μὲν οὖν περὶ ταύτης εἰρήσθω τῆς πρώτης, καὶ θεόθεν ὑφισταμένης ἐν ταῖς ἁπαλαῖς ψυχαῖς καὶ ἀβάτοις. μετὰ δὲ ταύτην τὴν ἐπιστήμονα τῶν ὄντων, καὶ κατὰ νοῦν καὶ φρόνησιν ἐνεργοῦσαν θεωρήσωμεν, ἣ πολλὰ μὲν περὶ τῆς ἀσωμάτου φύσεως ὀνόματα τοῖς ἀνθρώποις ἐξέφηνεν, πολλὰ δὲ περὶ τῆς σωματικῆς ὑποστάσεως εἰκότα προήγαγεν εἰς φῶς δόγματα. διηρευνήσατο δὲ καὶ τὴν καλλίστην ἐν τοῖς ἤθεσι πρέπουσαν συμμετρίαν, καὶ τὴν ἐναντίαν πρὸς ταύτην διάθεσιν. πάντα δὲ ταῦτα μέτροις τε καὶ ῥυθμοῖς κατεκόσμησεν οἰκείοις. τοιαύτην γάρ που καὶ τὴν Θεόγνιδος ποιητικὴν εἶναί φησιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, ἣν ἐγκωμιάζει τῆς Τυρταίου μειζόνως, διότι τῆς ὅλης ἀρετῆς ἐστιν ὁ Θέογνις διδάσκαλος, καὶ τῆς εἰς ἅπασαν διατεινούσης τὴν πολιτικὴν ζωήν. ὁ μὲν γὰρ τὴν πιστότητα τὴν ἐκ τῶν ἀρετῶν ἅπασαν συμπεπληρωμένην ἀποδέχεται, καὶ τὴν ἀληθεστέραν κακίαν ἐκβάλλει τῶν πολιτειῶν τὴν στάσιν, καὶ εἰς μίαν ὁμόνοιαν περιάγει τὰς τῶν πειθομένων ζωάς, ὁ δὲ αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ἀνδρείαν ἕξιν ἐγκωμιάζει, καὶ εἰς ταύτην προτρέπει τῶν ἄλλων ἀμελήσας ἀρετῶν. κάλλιον δὲ ἀκούειν αὐτῶν τῶν Πλάτωνος ῥημάτων. ποιητὴν δὲ καὶ ἡμεῖς μάρτυρα ἔχομεν Θέογνιν πολίτην τῶν Σικελίᾳ μεγαρέων, ὥς φησι Πιστὸς ἀνὴρ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου τε ἐρύσασθαι ἄξιος ἐν χαλεπῇ κεῖνε διχοστασίῃ. τοῦτον δή φαμεν ἐν πολέμῳ χαλεπωτέρῳ ἀμείνονα ἐκείνου πάνυ πολὺ γίνεσθαι σχεδὸν, ὅσον ἀμείνω δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη, καὶ φρόνησις εἰς ταὐτὸν ἐλθοῦσαι μετὰ ἀνδρείας αὐτῆς μόνης ἀνδρείας. πιστὸς γὰρ καὶ ὑγιὴς ἐν στάσεσιν οὐκ ἄν ποτε γένοιτο, ἄνευ συμπάσης ἀρετῆς. ἐνταῦθα τοίνυν ἀποδέχεται τὸν Θέογνιν ὡς πολιτικῆς ἐπιστήμης μετέχοντα, καὶ τῆς ὅλης ἀρετῆς, ἣν δὴ πιστότητα κέκληκεν ἡγεμόνα καὶ σύμβουλον, ἐν δὲ Ἀλκιβιάδῃ δευτέρῳ, τὸν ὀρθότατον τῆς εὐχῆς τρόπον ἀφοριζόμενος καὶ ἀσφαλέστατον, εἰς τὴν ποιητικὴν αὐτὸν ἀναπέμπει τὴν ἔμφρονα. κινδυνεύει γοῦν ὦ Ἀλκιβιάδη φησὶ φρόνιμός τις εἶναι ἐκεῖνος ὁ ποιητὴς, ὃς δοκεῖ φίλοις ἀνοήτοις τισὶ χρησάμενος, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ πράττοντας, καὶ εὐχομένους ἅπερ οὐ βέλτιον ἦν, ἐκείνοις δὲ ἐδόκει κοινὴ ὑπὲρ ἁπάντων εὐχὴν ποιήσασθαι. λέγει δέ πως ὡδί, Ζεῦ βασιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλὰ καὶ εὐχομένοισι. Καὶ ἀνευκτοῖς ἄμμι δίδου, τὰ δὲ λυγρὰ καὶ εὐχομένων ἀπερύκοις. τὴν γὰρ διάκρισιν τῶν ἀγαθῶν, καὶ τῶν κακῶν, καὶ τὴν πρέπουσαν ταῖς μέσαις ἕξεσι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεῖον ὁμιλίαν, μόνος ὁ ἐπιστήμων ἀφορίζειν κύριος. καὶ διὰ τοῦτο τὸν τῶν στοίχων τούτων ποιητὴν, φρόνιμον ὁ Σωκράτης ἀπεκάλεσεν, ὡς οὔτε δι' ἐνθουσιασμὸν, οὔτε διὰ ὀρθὴν δόξαν, ἀλλὰ δι' ἐπιστήμην, κρίνοντα μὲν τὰς τῶν αἰτουμένων φύσεις, στοχαζόμενον δὲ, καὶ τῆς τῶν αἰτιουμένων ἕξεως, σώζοντα δὲ τὸ πρέπον ταῖς ἀγαθουργαῖς τῶν θεῶν δυνάμεσι. καὶ γὰρ τὸ πάντας ἐπιστρέψαι διὰ τῆς εὐχῆς εἰς τὴν μίαν τοῦ Διὸς βασιλικὴν πρόνοιαν, καὶ τὸ τῶν ἀγαθῶν τὴν ὑπόστασιν ἐξάψαι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, καὶ τὸ τῶν ἀληθινῶν κακῶν τὴν γένεσιν ἀφανίσαι διὰ τῆς τοῦ κρείττονος εὐμενείας, καὶ ὅλως τὸ ταῦτα τοῖς μὲν εὐχομένοις ἄγνωστα φάναι, τῷ δὲ θεῷ κατὰ τοὺς προσήκοντας ὅρους διακεκριμένα, φρονήσεώς ἐστι καὶ ἐπιστήμης, οὐ τῆς τυχούσης ἔργον. εἰκότως δὴ οὖν τὴν τοιαύτην ποιητικὴν, ἔμφρονα καὶ ἐπιστήμονα φαμὲν ὑπάρχειν. ἡ γὰρ ταῖς μέσαις ἕξεσι τὰς ὀρθὰς ἀφορίζειν δυναμένη δόξας αὕτη δή που κατὰ τὴν τελέαν ἐπιστήμην ὑφέστηκεν. τὸ τρίτον δὴ οὖν περὶ τῆς μιμητικῆς λέγωμεν ἣν ποτὲ μὲν εἰκάζειν πράγματα, ποτὲ δὲ φαινομένως ἀποτυποῦσθαι προείπομεν. ταύτης γὰρ δὴ τὸ μὲν ὅσον εἰκαστικόν ἐστιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἐναργῶς ἡμῖν παραδίδωσι, τὸ δὲ ὅσον φανταστικὸν, ὁ ἐν τῇ Πολιτείᾳ Σωκράτης παρίστησιν. ὅπως δὲ ταῦτα διενήνοχεν ἀλλήλων, τό, τε εἰκαστικὸν λέγω τῆς μιμητικῆς εἶδος, καὶ τὸ φανταστικὸν, ὁ Ἐλεάτης ξένος ἱκανῶς ἡμᾶς ἀναδιδάσκει. δύο γάρ φησι φαίνομαι καθορᾶν εἴδη τῆς μιμητικῆς, μίαν μὲν τὴν εἰκαστικὴν ὁρῶν ἐν αὐτῇ τέχνην. ἔστι δὲ αὕτη μάλιστα, ὁπόταν κατὰ τὰς τοῦ παραδείγματος συμμετρίας τις ἐν μήκει καὶ πλάτει, καὶ βάθει, καὶ πρὸς τούτοις ἔτι χρώματα ἀποδιδοὺς τὰ προσήκοντα ἑκάστοις, τὴν τοῦ μιμήματος γένεσιν ἀπεργάζηται. τί δὲ οὐ πάντες οἱ μιμούμενοί τι τοῦτ' ἐπιχειροῦσι δρᾶν; οὔκουν ὅσοι γε τῶν μεγάλων πού τι πράττουσιν ἔργον ἢ γράφουσιν. εἰ γὰρ ἀποδιδοῖεν τὴν καλῶν ἀληθινὴν συμμετρίαν οἶσθ' ὅτι σμικρότερα μὲν τοῦ δέοντος τὰ ἄνω, μείζω δὲ τὰ κάτω φαίνοιτ' ἂν. διὰ τὸ τὰ μὲν πόρρωθεν, τὰ δ' ἐγγύθεν ὑφ' ὑμῶν ὁρᾶσθαι. πάνυ μὲν οὖν ἆρ' οὐ χαίρειν τὸ ἀληθὲς ἐάσαντες οἱ δημιουργοὶ, ἐὰν οὐ τὰς οὔσας συμμετρίας, ἀλλὰ δοξούσας εἶναι καλὰς, τοῖς εἰδώλοις ἐναπεργάζονται. ταῦτα δὲ διελόμενος ὁ Ἐλεάτης ξένος, εἰκότως οἶμαι καὶ ἐπὶ τέλει τοῦ διαλόγου, τὸν σοφιστὴν ἐνδῆσαι τῇ ὁριστικῇ μεθόδῳ βουλόμενος τῆς εἰδωλουργικῆς, τὸ μὲν εἰκαστικὸν ἔθετο, τὸ δὲ, φανταστικόν. τὸ μὲν, οἷόν ἐστι τὸ παράδειγμα, τοιοῦτον ἀπεργαζόμενον τὸ μίμημα, τὸ δὲ, φαίνεσθαι τοιοῦτον τὸ γενόμενον οἷον τὸ μιμηθὲν παρασκευάζον. καὶ τῆς μιμητικῆς, τοίνυν τῆς ποιητικῆς, τὸ μὲν εἰκαστόν ἐστιν, αὐτὰ τὰ πράγματα περὶ ὧν ποιεῖται τοὺς λόγους ἀποτυπούμενον, τὸ δὲ μείζω καὶ ἐλάττω, τὰ αὐτὰ φαίνεσθαι, καὶ τὴν ὁμοίωσιν ἐν φαντασίᾳ

κειμένην

κειμένην ἔχειν, ἀλλ' οὐκ ἀλήθειαν παρεχόμενον, τὸ μὲν δὴ μιμητικὸν ἅμα καὶ εἰκαστικὸν, ὁ Ἀθηναῖος ξένος μνήμης ἠξίωσεν. τὴν γὰρ μουσικὴν οὐ τὴν ἡδονὴν τέλος ποιουμένην, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὸ παράδειγμα ἀφομοίωσιν, καὶ τὴν ὀρθότητα τοῦ μιμήματος ἐπιδεῖξαι προθέμενος, οὑτωσί πως φησί. τί δὲ τῇ τῶν ὁμοίων ἐργασίᾳ ὅσαι τέχναι εἰκαστικαί. ἆρ' οὖν καὶ τοῦτ' ἐξεργάζονται, τὸ μὲν ἡδονὴν ἐν αὐτοῖς γίγνεσθαι παρεπόμενον ἐὰν γίγνηται χάριν αὐτὸ, δικαιότατον ἂν ἡμῖν προσαγορεύειν, τὴν δὲ ὀρθότητα τῶν τοιούτων, ἡ ἰσότης ἂν ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν ἐξεργάζοιτο. οὐκοῦν καὶ μουσικήν γε πᾶσαν φαμὲν εἰκαστικήν τε εἶναι καὶ μιμητικήν, ἥκιστα ἄρα ὅταν τις μουσικὴν ἡδονῇ φῇ κρίνεσθαι τοῦτον ἀποδεκτέον τὸν λόγον. καὶ ἐφεξῆς. καὶ μὴν τοῦτό γε πᾶς ἂν ὁμολογῇ περὶ μουσικῆς, ὅτι πάντα τὰ περὶ αὐτήν ἐστι παθήματα, μίμησίς τε καὶ ἀπεικασία. καὶ τοῦτό γε. μῶν οὐκ ἂν σύμπαντες ὁμολογοῖεν ποιηταί τε καὶ ἀκροαταί; καὶ μάλα. τὴν ἄρα ποιητικὴν ταύτην ὅση τῇ μουσικῇ συντέτακται τῇ παιδευτικῇ τῶν ἠθῶν, καὶ τάς τε ἁρμονίας δύναται κρίνειν, καὶ τοὺς ῥυθμοὺς, εἰκαστικὴν ἄν τις ἐν δίκῃ προσείποι, καὶ οὕτω μιμητικήν. διὸ καὶ οὐ τὴν ἡδονὴν τέλος ἔχειν, ἀλλὰ τὴν ὀρθότητα τῶν εἰκασθέντων. τὸ μὲν οὖν εἰκαστικὸν αὐτῆς, τοιοῦτον. τὸ δὲ φανταστικὸν ἐκ τῶν ἐν Πολιτείᾳ γεγραμμένων κατανοήσομεν. ἀποδείξας γὰρ ὁ Σωκράτης ὅτι τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ μιμητικός ἐστιν ὁ τοιοῦτος ποιητὴς, οἷον ἐπισκοπεῖν προὔθετο, καὶ τοῦτο ἑξῆς προστίθησιν, ὅτι μιμεῖται φανταστικῶς τῷ τῆς ζωγραφίας παραδείγματι προχρώμενος, τὸν μὲν δὴ μιμητὴν ὡμολογήκαμεν. εἰπὲ δέ μοι περὶ τοῦ ζωγράφου τόδε, πότερα ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ ἐν τῇ φύσει ἕκαστον δοκεῖ σοι ἐπιχειρεῖν μιμεῖσθαι, ἢ τὰ τῶν δημιουργῶν ἔργα; τὰ τῶν δημιουργῶν ἔφη. ἆρα οἷά ἐστιν, ἢ οἷα φαίνεται. τοῦτο γὰρ ἔτι διόρισον. πῶς λέγεις ἔφη. ὧδε. κλίνη ἄν τε ἐκ πλαγίου αὐτὴν θεᾷ ἄν τε καταντικρὺς, ἄν τε ὅπῃ οὖν, μή τι διαφέρει αὐτὴ αὑτῆς, διαφέρει μὲν οὐδὲν, φαίνεται δὲ ἀλλοία, καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως. οὕτως ἔφη, διαφέρει δὲ οὐδέν. τοῦτο δὴ αὐτὸ σκόπει πρὸς πότερον γραφικὴ πεποίηται περὶ ἕκαστον, πότερα πρὸς τὸ ὂν ὡς ἔχει μιμήσασθαι, ἢ πρὸς τὸ φαινόμενον ὡς φαίνεται, φαντάσματος ἢ ἀληθείας οὖσα μίμησις; φαντάσματος ἔφη. διὰ δὴ τούτων ἐναργέστατα παρίστησιν ὁ Σωκράτης ὅτι τὸ φανταστικὸν τοῦ μιμητικοῦ γένους τῆς ποιητικῆς ἀποτεμόμενος ἡδονῆς τε στοχάζεσθαι μόνης, καὶ τῆς τῶν ἀκουόντων αὐτὸ ψυχαγωγίας φησί. καὶ γὰρ ταύτης τῆς μιμήσεως τὸ φανταστικὸν ἀπολείπεται τοῦ εἰκαστικοῦ. καθ' ὅσον ἐκεῖνο μὲν πρὸς τὴν ὀρθότητα βλέπει τοῦ μιμήματος· τοῦτο δὲ ἄρα πρὸς τὴν ἐκ τῆς φαντασίας τοῖς πολλοῖς γινομένην ἡδονήν. τὰ μὲν οὖν γένη τῆς ποιητικῆς τοιᾶσδε καὶ παρὰ τῷ Πλάτωνι διακρίσεως ἠξίωται, τὸ μὲν, ὡς κρεῖττον ἐπιστήμης, τὸ δὲ, ἐπιστημονικόν, τὸ δὲ, ὡς ὀρθοδοξαστικόν, τὸ δὲ, ὡς καὶ τῆς ὀρθῆς δόξης ἀπολειπόμενον. λέγει γοῦν περὶ τοῦ ἐσχάτου σαφῶς, ὡς οὔτε ἄρα εἴσεται, οὔτε ὀρθοδοξάσει ὁ τοιόσδε μιμητής. οἷον, τὸν ποιητὴν τοῦτον ἐλέγομεν περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος, ἢ πονηρίαν.

ὍΤΙ ΚΑῚ Ἡ ὉΜΉΡΟΥ ΠΟΊΗΣΙΣ, ἘΠΙΔΕΊΚΝΥΣΙ τὰς τρεῖς ἰδέας ἐν ἑαυτῇ τῆς ποιητικῆς.

ΤΟΎΤΩΝ δὲ αὖ διωρισμένων ἐπὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν, ἀναδράμωμεν, καὶ θεωρήσωμεν πᾶσαν ἐν αὐτῇ ποιητικῆς ἕξιν διαλάμπουσαν, διαφερόντως δὲ τὰς τοῦ ὀρθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ στοχαζομένας. ὅταν μὲν γὰρ ἐνθουσιάζων ἐνεργῇ, καὶ ταῖς μούσαις κάτοχος ὢν, καὶ τὰ μυστικὰ περὶ αὐτῶν τῶν θεῶν ἀφηγεῖται νοήματα, τηνικαῦτα κατὰ τὴν πρώτην ἐνεργεῖ καὶ ἔνθεον ποιητικήν. ὅταν δὲ αὐτὴν τῆς ψυχῆς ζωὴν, καὶ τὰς ἐν τῇ φύσει διαφορὰς, καὶ τὰ πολιτικὰ καθήκοντα διεξίῃ, τότε δὴ μάλιστα κατὰ τὴν ἐπιστήμην διατίθησι τοὺς λόγους. ὅταν δὲ ἄρα τοὺς προσήκοντας ἀποδιδῷ τῆς μιμήσεως τύπους τοῖς τε πράγμασι καὶ τοῖς προσώποις, τηνικαῦτα κατὰ τὴν εἰκαστικὴν προΐσταται τὴν μίμησιν. ὅταν δὲ οἶμαι πρὸς τὸ φαινόμενον τοῖς πολλοῖς, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὄντος ἀποτείνηται, καὶ οὕτω δὴ τὰς τῶν ἀκουόντων ἀπάγηται ψυχὰς, τότε που κατὰ τὸ φανταστικόν ἐστι ποιητής. λέγω δὲ ἵνα ἀπὸ τῆς ἐσχάτης ἀρξώμεθα τοῦ ποιητοῦ μιμήσεως, τὸν ἥλιον ἐστὶν ὅπου λέγει τὰς ἀνατολὰς ἀπό τινος ποιεῖσθαι, καὶ τὰς δύσεις ὡσαύτως οὐχ ὡς ἔστιν ἑκάτερον τούτων οὐδ' ὡς γίγνεται λέγων, οὐδὲ ταύτῃ μιμούμενος διὰ λόγων, ἀλλ' ὡς φαίνεται ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν διὰ τὴν ἀπόστασιν. τοῦτο τοίνυν καὶ πᾶν τὸ τοιόνδε φανταστικὸν τῆς ποιήσεως φαίην ἂν μὲν λέγειν. πάλιν ὅταν τοὺς ἥρωας μιμῆται πολεμοῦντας, ἢ βουλευομένους, ἢ λέγοντας κατὰ τὰ εἴδη τῆς ζωῆς, τοὺς μὲν, ὡς ἔμφρονας, τοὺς δὲ, ὡς ἀνδρείους, τοὺς δὲ ὡς φιλοτίμους, τῆς εἰκαστικῆς ἂν εἴποιμι τὸ τοιοῦτον ἔργον ὑπάρχειν. καὶ μὴν καὶ ὅταν ἢ τὰς διαφόρους ὑποστάσεις τῶν μορίων τῆς ψυχῆς εἰδὼς ἀναφαίνηται καὶ διδάσκων, ἢ τὴν ἐξαλλαγὴν τοῦ εἰδώλου πρὸς τὴν χρωμένην ψυχήν, ἢ τὴν τάξιν τῶν ἐν τῷ παντὶ στοιχείων, γῆς, ὕδατος, αἰθέρος, οὐρανοῦ, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, τὴν ἐπιστήμονα τῆς ποιητικῆς δύναμιν ταύτην ἂν ἐγὼ θαρρῶν ἀποφηναίμην. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις ὅταν περὶ τὸ τῆς δημιουργικῆς ἡμᾶς ἀναδιδάσκῃ, καὶ τῆς εἰς τρία διανομῆς τῶν ὅλων, ἢ ὅταν περὶ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, ἢ ὅταν

περὶ

περὶ τῆς πατρικῆς τοῦ Διὸς νοήσεως πρὸς τὴν γόνιμον θεότητα τῆς ἥρας, δι' ἀλύπου συμπλοκῆς. τὸ τε δὴ φαίην ἂν αὐτὸν ἐνθουσιάζειν σαφῶς, καὶ διὰ τὴν ἐκ τῶν μουσῶν κατοκωχὴν τὰ τοιαῦτα διατιθέναι μυθολογήματα. δηλοῖ δέ που καὶ αὐτὸς ἤδη τοῦ Δημοδόκου τὴν ἐκ θεῶν ὡρμημένην ἐνέργειαν, λέγων περὶ τῆς ὠδῆς ὅτι ὁρμηθεὶς θεοῦ ἤρχετο, καὶ ὅτι ἔνθεος ἦν, καὶ ὅτι ἡ μοῦσα αὐτὸν ἐφίλησεν, ἢ ὁ μουσηγέτης θεός, Ἤ σέ γε μοῦσ' ἐδίδαξε Διὸς παῖς, ἢ σέ γ' Ἀπόλλων, Λίην γὰρ κατὰ κόσμον ἀχαιῶν οἶτον ἀείδεις, Ὅσσ' ἔρξαν τ' ἔπαθόν τε, καὶ ὅσσ' ἐμόγησαν ἀχαιοί. Καίτοι γε ὅτι τὸν Δημόδοκον ὡς ἑαυτὸν τρόπον τινὰ προΐσταται, καὶ τῶν περὶ αὐτῶν παθημάτων παράδειγμα ποιεῖται, τῶν διατεθρυλλημένων ἐστὶν ἱκανῶς, καὶ τὸ, ὀφθαλμῶν ἄμερσε, δίδου δ' ἡδεῖαν ἀοιδήν, ἀντικρὺς τὸν κατ' αὐτὸν μῦθον εἰς ἐκεῖνον ἀναπέμπειν ἔοικεν. τοῦτον δ' οὖν ἐνθεάζοντα λέγειν ἃ λέγει σαφῶς διϊσχυρίζεται, ἀλλ' εὖ γε ὅτι Δημοδόκου καὶ τῆς ἐνθεαστικῆς ὠδῆς ἐπεμνήσθημεν. δοκεῖ γάρ μοι καὶ τὰ πρόσθεν εἰρημένα, τῆς ποιήσεως γένη, διελεῖν τοὺς παρ' αὐτῷ μνήμης ἠξιωμένους μουσικούς. ὁ μὲν γὰρ Δημόδοκος ἔνθους ἦν ὥσπερ εἴρηται, καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἀφηγούμενος, καὶ θεόθεν δέξασθαι λέλεκται τὴν ἑαυτοῦ μουσικήν, ὁ δὲ Φήμιος, ὁ ἐν Ἰθάκῃ κατὰ τὴν γνῶσιν μάλιστα τῶν τε θείων, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐχαρακτηρίζετο, Φήμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτήρια οἶδας, Ἔργ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε τά τε κλείουσιν ἀοιδοί, λέγει που πρὸς αὐτὸν ἡ Πηνελόπη. τρίτος δὲ ἄλλος ὁ τῆς Κλυταιμνήστρας ᾠδὸς μιμητικός τις ὡς ἔοικεν καὶ ὀρθῇ δόξῃ χρώμενος, καὶ τὰ τῆς σωφροσύνης μέλη προτείνων τῇ γυναικί. Πὰρ γὰρ ἔην καὶ ἀοιδὸς ἀνὴρ ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν Ἀτρείδης Τροίηνδε κιών, καὶ μέχρι τῆς τοῦδε συνουσίας, οὐδὲν ἀνόσιον ἔργον τῇ Κλυταιμνήστρᾳ πέπρακται, ταῖς παιδευτικαῖς ᾠδαῖς σωφρονίζοντος αὐτῆς τὴν ἄλογον ζωήν. τέταρτος δὲ εἰ βούλει μουσικὸς ἀνάλογον τῇ φανταστικῇ τῆς ποιήσεως ἰδέᾳ τεταγμένος, Θάμυρις ἐκεῖνος οὗ αἱ μοῦσαι λέγονται παῦσαι τῆς ᾠδῆς, Αἱ δὲ χολωσάμεναι, πηρὸν θέσαν. πολυτροπωτέραν γὰρ καὶ αἰσθητικωτέραν, καὶ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκουσαν οὗτος μουσικὴν μετεχειρίζετο. διὸ καὶ φιλονεικῆσαι ἐπὶ λέγεται ταῖς μούσαις, ὡς ἂν τῆς ἁπλουστέρας μουσικῆς ἐπὶ ταῖς μούσαις οἰκειοτάτης, τὴν ποικιλωτέραν ἐπίπροσθεν ποιησάμενος, καὶ ἀποπεσεῖν τῆς τῶν θεαινῶν εὐμενείας. ὁ γὰρ τῶν μουσῶν χόλος, οὐκ εἰς ἐκείνας ἀναπέμπει τι πάθος, ἀλλὰ τὴν τούτου δείκνυσι ἀνεπιτηδειότητα τῆς ἐκείνων μεθέξεως. οὗτος οὖν ἐστὶν ὁ πολλοστὸς ἀπὸ τῆς ἀληθείας ᾠδός, καὶ τὰ πάθη τῶν ψυχῶν προκαλούμενος καὶ φανταστικός, καὶ οὔτε δόξαν ὀρθὴν οὔτε ἐπιστήμην ἔχων περὶ τῶν μιμημάτων. πάντα ἄρα τὰ γένη τῆς ποιήσεως παρ' Ὁμήρῳ τεθεάμεθα. διαφερόντως δὲ τὸ ἐνθουσιαστικόν, καθὸ δὴ καὶ μάλιστα χαρακτηρίζεσθαι φαμὲν αὐτόν, καὶ οὐχ ἡμεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων θεῖον ποιητήν, καὶ θειότατον τῶν ποιητῶν, καὶ παντὸς μᾶλλον ἄξιον ζηλοῦν, πολλαχοῦ προσαγορεύων αὐτὸν ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδείκνυμεν, ἀμυδρότατον δὲ τὸ μιμητικὸν ἅμα, καὶ φανταστικόν. ἵνα καὶ τοῖς πολλοῖς ᾖ πιθανός, καὶ ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη πᾶν τὸ τοιοῦτον τῆς ποιήσεως τὸ εἶδος. ὥσπερ οὖν εἴ τις εἰς πόλιν εὐνομουμένην εἰσελθὼν καὶ θεασάμενος ἐκεῖ καθάπερ φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, καὶ τὴν μέθην ἕνεκά τινος χρησίμου παραλαμβανομένην, μὴ τὴν φρόνησιν τὴν ἐν πόλει, μὴ δὲ τὴν ὅλην τάξιν ζηλώσειεν, ἀλλ' αὐτὴν καθ' αὑτὴν μόνην τὴν μέθην, οὐκ ἐκείνην ἂν αἰτίαν ἔχοι τῆς ἑαυτοῦ προνοίας ἀλλ' αὐτὴν οἰκείαν καταγνῴη τῆς κρίσεως, οὕτως οἶμαι καὶ οἱ τραγῳδοποιοὶ τὸ ἔσχατον τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως ζηλώσαντες, οὐκ εἰς ἐκεῖνον τὴν ἀρχὴν τῆς σφετέρας πλημμελείας ἀλλ' εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀναπέμπουσιν ἀδυναμίαν. λεγέσθω τοίνυν ἡγεμὼν τῆς τραγῳδίας Ὅμηρος, καθόσον αὐτὸν ἐζήλωσαν οἱ τῆς τραγῳδίας ποιηταί, τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι μέρη τῆς ἐκείνου κατενείμαντο ποιήσεως, τὰ μέν, εἰκαστικῶς εἰρημένα, φανταστικῶς μιμησάμενοι, τὰ δέ, ἐπιστημόνως συντεθέντα, ταῖς τῶν πολλῶν ἀκοαῖς προσαρμόσαντες. ἀλλ' οὐ τραγῳδίας μόνον ἐστὶ διδάσκαλος (ταύτης μὲν γὰρ κατὰ τὸ ἔσχατον τῆς ἑαυτοῦ ποιήσεως) ἀλλὰ ἐπὶ τῆς Πλάτωνος ἁπάσης πραγματείας τῆς μιμητικῆς, καὶ τῆς φιλοσόφου θεωρίας ὅλης.

ΤΊ ἘΣΤΙΝ ὍΠΕΡ Ὁ ΣΩΚΡΆΤΗΣ ἘΝ ΤΩ͂Ι ΔΕΚΆΤῼ τῆς πολιτείας ἐκβάλλει τῆς Ὁμήρου ποιητικῆς, καὶ διὰ τίνας αἰτίας, καὶ ὅτι οὐχ ὅλην αὐτήν, ἀλλ' ὅτι τὸ ἔσχατον αὐτῆς ἀποδοκιμάζει μόνον.

ΠΕΡῚ μὲν δὴ ποιητικῆς αὐτῆς, καὶ τῆς Ὁμήρου τελεωτάτης ποιήσεως, ἱκανὰ τὰ εἰρημένα. τούτοις δὲ τοὺς τοῦ Σωκράτους ἀντιπαρατείνομεν λόγους, καὶ θεασώμεθα τίνα μὲν ἐλέγχει ποιητικὴν ἰδέαν, ὅπως δὲ αὐτὸν Ὅμηρον ἐξαιρησόμεν τῶν πολλῶν ἐκείνων καὶ παντοδαπῶν ἐλέγχων, καὶ πρῶτον ὅτι μὴ πᾶσαν εὐθύνει τὴν ποιητικὴν ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐπιδείξομεν. Ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν εὐθὺς τοῦ δεκάτου βιβλίου, καὶ μὴν ἦν δ' ἐγὼ φησὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα περὶ αὐτῆς ἐννοῶ τῆς εἰρημένης πολιτείας λέγων, ὡς παντὸς ἄρα μᾶλλον ὀρθῶς ᾠκίζομεν τὴν πόλιν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐνθυμηθεὶς περὶ ποιήσεως τὸ μηδαμῇ παραδέχεσθαι αὐτῆς ὅση μιμητική. παντὸς γὰρ

μᾶλλον

μᾶλλον οὐ παραδεκτέον νῦν, καὶ ἐναργέστερον ὥς μοι δοκεῖ, φαίνεται, καὶ πάλιν ἑξῆς, ὡς μὲν πρὸς ἡμᾶς εἰρῆσθαι, οὐ γάρ μου κατερεῖτε πρὸς τοὺς τραγωδίας ποιητάς, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας τοὺς μιμητικούς, λώβη ἔοικεν εἶναι πάντα τὰ τοιαῦτα τῆς τῶν ἀκουόντων διανοίας. τὸ μὲν οὖν προκείμενον αὐτὸ τοῦτ' ἐστί, τὴν μιμητικὴν μόνον ποίησιν, καὶ ταύτης ὡς δειχθήσεται διαφερόντως τὴν φανταστικὴν ἐκβάλλειν. ἡμεῖς δὲ εἰ μὲν πᾶσαν ποιητικὴν τοιαύτην ἐνόμιζεν εἶναι τάχ' ἂν ὑπελαμβάνομεν ὁμοίως ἁπάσας ἐλέγχειν, εἰ δὲ τὴν ἔνθεον ποίησιν, καὶ τὴν μετ' ἐπιστήμης τοὺς λόγους ποιουμένην ἑτέραν ἀπολείπει τῆς ἀτελοῦς, καὶ μιμήσει χρωμένης, πρὸς μὲν ταύτην τείνειν οἰησόμεθα τοὺς ἐλέγχους, ἐκείνην δὲ ἐξαιρήσομεν τῶν προκειμένων λόγων. δηλοῖ δέ που καὶ αὐτὸς εἰπὼν ἐν ἀρχῇ καὶ διορισμένος, ὡς οὐ χρὴ τῆς ποιητικῆς ἀποδέχεσθαι ταύτην ὅση μιμητική. τό, τε γὰρ πᾶσαν οἰόμενον εἶναι μιμητικήν, τοῦτο προστιθέναι περιττόν, καὶ τὸ κατὰ πάσης τοὺς αὐτοὺς ἐφαρμόττειν λόγους ὑπολαμβάνοντα, πρὸς τὴν μιμητικὴν ἀποτείνεσθαι μόνην, ἄλογον. λείπεται ἄρα τοσοῦτον φάναι τῆς ποιητικῆς εὐθύνεσθαι μόνον, ὅσον περὶ τὴν μίμησιν τὴν πᾶσαν ἔχει σπουδήν, ἐπεὶ κἂν τοῖς ἐφεξῆς οὑτωσί πως προάγει τὸν ἔλεγχον, ὁ ποιητὴς μιμητής, πᾶς μιμητὴς τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ὁ ἄρα ποιητὴς τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας, διὸ καὶ ἐξ ἀρχῆς ὡρίσατο τί ποτε ἐστὶ μίμησις λέγων. τὸν τοῦ τρίτου ἄρα γεννήματος ἀπὸ τῆς φύσεως μιμητὴν καλεῖ, καὶ συνάγων ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις, οὑτωσί πως φησί. τοῦτ' ἄρ' ἔσται καὶ ὁ τραγωδοποιός, εἴπερ μιμητής ἐστι, τρίτος ἀπὸ βασιλέως, καὶ τῆς ἀληθείας πεφυκώς, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες μιμηταί. εἶτ' ἐπὶ τούτοις δείκνυσιν, ὡς οὐδὲ πάσης μιμήσεως ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ τῆς φανταστικῆς, καὶ συνάγει λέγων. πόῤῥω ἄρα τοῦ ἀληθοῦς, ἡ μιμητική ἐστι, καὶ ὅτι ὁ κατὰ ταύτην μιμητής, οὔτε ὀρθοδοξάσει περὶ ὧν ἂν μιμεῖται πρὸς κάλλος ἢ πονηρίαν συλλογίζεται. τί οὖν ταῦτα πρὸς τὴν καθ' Ὅμηρον ποιητικήν; πρὸς μὲν γὰρ τὴν τραγικὴν ποίησιν καὶ κωμικήν, ἱκανά. τούτων γὰρ τὸ ὅλον, μίμησίς ἐστι, πρὸς τὴν τῶν ἀκουόντων ἐξειργασμένην ψυχαγωγίαν, πρὸς δὲ τὴν Ὁμήρου ποιητικὴν τὴν ἀπὸ θεῶν ὡρμημένην, καὶ τῶν ὄντων ἐκφαίνουσαν τὴν φύσιν, οὐδὲ ἂν προσήκει. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἡ διὰ συμβόλων τὰ θεῖα ἑρμηνεύουσα μιμητικὴ προσαγορεύοιτο. τὰ γὰρ σύμβολα τούτων ὧν ἐστιν σύμβολα, μιμητικὰ οὐκ ἔστι. τὰ μὲν γὰρ ἐναντία τῶν ἐναντίων, οὐκ ἄν ποτε μιμήματα γένοιτο, τοῦ καλοῦ τὸ αἰσχρόν, καὶ τοῦ κατὰ φύσιν τὸ παρὰ φύσιν, ἡ δὲ συμβολικὴ θεωρία, καὶ διὰ τῶν ἐναντιωτάτων, τὴν τῶν πραγμάτων ἐνδείκνυται φύσιν. εἴ τις ἄρα ποιητὴς ἔνθους ἐστὶ καὶ διὰ συνθημάτων δηλοῖ τὴν περὶ τῶν ὄντων ἀλήθειαν, ἢ εἴ τις ἐπιστήμῃ χρώμενος αὐτὴν ἡμῖν ἐκφαίνει τὴν τάξιν τῶν πραγμάτων, οὗτος οὔτε μιμητής ἐστιν οὔτε ἐλέγχεσθαι δύναται διὰ τῶν προκειμένων ἀποδείξεων. σκοπεῖτε δὲ εἰ βούλεσθε καὶ τῶν λόγων ἕκαστον, ἐφ' αὐτοῦ θεωροῦντες, ὁ ποιητὴς μιμητής, ὁ μιμητὴς τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ὁ ποιητὴς ἄρα τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' οὐχ ὁ πρώτιστος ποιητὴς φαίην ἂν τοιοῦτος, οὐδὲ ὁ τῶν ποιητῶν ὥς φησι θειότατος, ἀλλ' ὁ μὲν κάτοχος ταῖς μούσαις, αὐτοῖς σύνεστι τοῖς οὖσι, καὶ θεᾶται τὴν περὶ τῶν ὄντων ἀλήθειαν, ὁ δὲ μιμητὴς τρίτος ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀληθείας, δεῖ δὲ ἕκαστον ἀπὸ τοῦ κρατίστου χαρακτηρίζειν, ὧν μὲν ἐνεργεῖ, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ τελευταίου. ἐπεὶ καὶ Πλάτωνα μιμητὴν ἂν οὕτως τις ἀποφήνειεν, καὶ τρίτον ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ἔστι γὰρ ἐν τοῖς διαλόγοις ἡ μίμησις τῶν διαλεγομένων συμπινόντων, ἔστι δὲ καὶ πολεμούντων καὶ εἰρηνευόντων μίμησις ὡς ἐν Τιμαίῳ, καὶ Κριτίᾳ τεθεάμεθα, ἀλλὰ τοῦτο μὲν πάρεργον, τὸ δὲ ἐξαίρετον ἀγαθὸν τοῦ Πλάτωνος, ἡ φιλόσοφός ἐστι θεωρία. καὶ Ὁμήρου τοίνυν ὁ μὲν ἐνθεασμὸς τὸ πρώτιστόν ἐστιν ἀγαθὸν ἐν τῇ ποιήσει, τὸ δὲ μιμητικόν, ἔσχατον. τοῖς δὲ τραγωδοποιοῖς, τοῦτο προηγουμένως ἐσπούδασται, καὶ τὸ ὅλον αὐτῆς ἡ μίμησις δύναται, ἀλλ' εἰ καὶ μιμεῖσθαι φησὶν Ὅμηρος ἱκανός, καὶ πρὸς τῷ παραδείγματι τὸν νοῦν ἔχειν, καὶ ποιεῖν ταῦτα ἃ μιμεῖται, πῶς οὐκ ἄτοπον αὐτὸν ἐπὶ τῇ δημιουργίᾳ τῶν εἰδώλων ἑαυτὸν τάξαι, καὶ τοῦτο προϊστήσασθαι τοῦ βίου τέλος. ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς συγχωρήσομεν τέλος εἶναι τοῦ βίου τῷ θείῳ ποιητῇ τὴν μίμησιν ἀλλὰ πάρεργον, καὶ δεύτερον, ἀλλ' οὐ πρῶτον. καὶ μιμεῖσθαι μὲν αὐτὸν πολλὰ ὧν οὐ δύναται ποιεῖν διὰ τὸ ψυχὴν αὐτὸν πεῖραν λαβεῖν τῶν μιμημάτων, μιμεῖσθαι δὲ αὖ καὶ ὅσα οἷός τε ποιεῖν ἦν. καὶ γὰρ ναυπηγοῦντα τὸν Ὀδυσσέα καὶ ἡνιοχοῦντα ἄλλον μιμεῖται, καὶ οὐ πάντως ἡνιοχεῖν ἠδύνατο καὶ ναυπηγεῖν. γνωστικῶς γὰρ εἶχε ταῦτα, καὶ οὐ χειρουργικῶς. ἀλλὰ καὶ συμβουλεύοντα, καὶ περὶ μὲν τῶν δικαίων εἰσηγούμενον, ταῦτα δὲ οὐ μιμεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ποιεῖν ἱκανὸς ἦν.

ΤΙΝΑ ΑΝ ΤΙΣ ΑΠΟΛΟΓΗΣΑΙΤΟ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓχοντας λόγους, ὡς οὐκ ὄντα τὸν Ὅμηρον ἀνθρώπων παιδευτικόν, οὐδ' ὅλως πολιτικόν.

Ἐνταῦθα δὴ λοιπὸν ἐπιῤῥεῖ παντοίων ἐρωτήσεων πλῆθος, τίνας ἐπαίδευσεν Ὅμηρος εἴπερ μὴ μιμητὴς μόνον, ἀλλὰ καὶ δημιουργὸς παιδείας ἀληθοῦς, τίσι τῶν πόλεων ἔθετο νόμους, τίς πόλεμος δι' ἐκεῖνον ἐπράχθη καλῶς, τίνες ἰδίᾳ τῆς Ὁμήρου παιδείας ἀπολελαύκασι. πρὸς δὴ ταῦτα πάντα, καὶ τὰ τοιαῦτα φήσομεν, ὅτι καὶ τὸ μῆκος τοῦ χρόνου

τὴν ἐν

τὴν ἐν ταῖς διαδοχαῖς τῶν ἀνθρώπων μνήμην ἀφῄρηται, καὶ τὸ μὴ εἶναι κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἄνδρας ἱστορεῖν ταῦτα δυνατούς, τῆς διὰ τούτων ἡμᾶς διδασκαλίας ἀπεστέρησεν, ὧν Ὅμηρος ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσιν εἰς παιδείαν, καὶ εὐνομίαν συνετέλεσεν. ἐπεὶ ὅτι γε τῶν πόλεων τινὲς ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις διαμφισβητήσασαι πρὸς ἀλλήλας, Ὁμήρῳ δικαστῇ καὶ τοῖς Ὁμήρου γράμμασιν ἐχρήσαντο τῶν δικαίων, ἐκ τῆς ἱστορίας παρειλήφαμεν. τί οὖν θαυμαστὸν εἰ καὶ ζῶντα νομοθέτην τινὲς προεστήσαντο, καὶ ἰδίᾳ διδάσκαλον ἐποιήσαντο, καὶ ταῖς ἐκείνου συμβουλαῖς ὥσπερ ἐπῳδαῖς ἐχρήσαντο; ταῦτα δὴ ἠγνόηνται τοῖς ὕστερον. καὶ γὰρ ὅτι Πυθαγόρας πολλοὺς ἐπαίδευσε, καὶ ὅτι Λυκοῦργος Λακεδαιμονίοις ἐνομοθέτησεν, ἢ Σόλων Ἀθηναίοις, ἐκ τῶν πολυστοίχων ἡμεῖς ἔγνωμεν ὅσοι τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπελείφθημεν. ἀλλ' ὅγε μιμητής φησιν, οὔτε δόξαν ὀρθὴν ἔχει περὶ ἐκείνων ἃ μιμεῖται ὥσπερ ὁ δημιουργός. οὐ γὰρ σύνεστι τῷ χρησομένῳ, οὔτε ἐπιστήμην. οὐ γάρ ἐστιν ὁ χρησόμενος. τρεῖς γὰρ αὗται τέχναι νοείσθωσαν περὶ τὸν χαλινὸν εἰ τύχοι, ἡ χρησομένη, ἡ ποιοῦσα, ἡ μιμησομένη. δῆλον οὖν ὡς ἡ μὲν ἐπιστήμην ἔχει τῆς περὶ χαλινοῦ χρείας, ἡ δὲ δόξαν ὀρθὴν ὑπ' ἐκείνης διδασκομένη ποῖον εἶναι δεῖ τὸν χαλινόν, ἡ δὲ οὐδέτερα τούτων. γράφει γὰρ ὁ ζωγράφος τὸν χαλινόν, οὔτε ἱππέως, οὔτε χαλινοποιοῦ παρόντος. ταῦτα καὶ ἡμεῖς ἀληθῆ φήσομεν ἐπὶ τῶν μιμητῶν μόνον. εἰ δέ τις τοῦτο μὲν προσήσατο ὡς πάρεργον, ἄλλην δὲ ἐπιστήμην ἔχει καὶ γνῶσιν τῶν πραγμάτων, πῶς οὐκ ἀνάγκη τοῦτον, καὶ ὧν μιμεῖται τὸ κάλλος εἰδέναι, καὶ τὴν πονηρίαν. δηλοῖ δέ που τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος ποιητὴς πανταχοῦ τοῖς πραττομένοις, τὴν ἑαυτοῦ κρίσιν ἐπιφέρων. ὅτι καλὰ καὶ ὅτι αἰσχρά. τῷ δὲ φρένας ἄφρονι πεῖθεν. καὶ, νήπιος λέγων. καὶ, φρεσὶ γὰρ κέχρητο ἀγαθῇσι, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ταῖς πράξεσι τὸ κάλλος καὶ τὴν μοχθηρίαν ἀφορίζων. ἀλλ' ὁ μιμητής φησι καὶ εἰδωλοποιὸς οὗτος ποιητὴς πρὸς τὸ παθητικὸν τῆς ψυχῆς ἀποτείνεται, καὶ τούτου προκαλεῖται τὰς κινήσεις, καὶ ἡμεῖς συμφήσομεν εἰς τὴν τραγῳδίαν λέγειν, καὶ τὴν κωμῳδίαν, καὶ τὴν ἐν ταύταις μίμησιν. εἰ δὲ τὴν Ὁμήρου ποίησιν τὸ μέγιστον αὐτῆς ἔργον εἰς τὴν τοῦ νοῦ καὶ τῆς διανοίας ἡμῶν τελείωσιν ἀποκεῖσθαι διατεινόμεθα, καὶ οὐχ ἡμεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ὅταν λέγῃ τὸν ποιητὴν τὸν κατόχῳ ταῖς μούσαις συνενθουσιᾶν, καὶ συνεπαίρεσθαι πρὸς τὴν θείαν μανίαν. εἰ μὲν οὖν τὸ παθητικόν ἐστι τὸ ἐνθουσιάζον, πρὸς τοῦτο καὶ Ὅμηρος προσεχέτω τὴν ἐνέργειαν. εἰ δὲ νοῦς ἢ τοῦ νοῦ θειότερον, πολλοῦ ἂν δέοιμεν ταυτὸν ἐκ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως πάσχειν ὅπερ ἐκ τῆς τραγικῆς μιμήσεως. ὅταν οὖν ὁ Σωκράτης λέγῃ σαφῶς, ὁ δὴ μιμητικὸς ποιητὴς οὐ πρὸς τὸ λογιστικὸν τῆς ψυχῆς πέφυκεν, εἰ μέλλοι εὐδοκιμήσειν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀγανακτικόν, καὶ ποικίλον ἦθος, ἀπαντησόμεθα λέγοντες, ἀλλ' ὁ ἐνθουσιαστικὸς πρὸς τὸ θεῖον τῆς ψυχῆς ποιεῖται τοὺς λόγους, ὅταν δὲ καὶ κολάζῃ τὰ πάθη διὰ τῶν ἐπιπλήξεων, πῶς ἂν φήσειέ τις αὐτὸν προκαλεῖσθαι καὶ τρέφειν τὸ παθητικόν. τοσαῦτα μὲν πρὸς τὰς Σωκρατικὰς ἐφόδους ὑπὲρ Ὁμήρου δικαιολογούμεθα, καὶ τῆς ἐνθέου ποιήσεως.

ΔΙᾺ ΠΟΊΑΣ ΑἸΤΊΑΣ Ὁ ΠΛΆΤΩΝ ἘΛΈΓΧΕΙΝ εἵλετο τὸν Ὅμηρον, ὡς μὴ ὄντα παιδευτικὸν ἀνθρώπων.

ΠΆΛΙΝ δὲ ἐπὶ θάτερα μεταβάντες αὐτὸ τοῦτο ζητήσωμεν, διὰ ποίαν οὖν αἰτίαν ὁ Πλάτων τοιαῦτα περὶ Ὁμήρου καὶ ποιητικῆς εἵλετο λέγειν. οὔτε γὰρ ἐλάνθανεν αὐτὸν τὰ παρ' ἡμῶν ῥηθέντα, καὶ ὅσα αὐτὸς ἐν ἄλλοις ἀνέγραψεν, οὔτε διὰ πάθος πεποίηται τὴν ἔνστασιν τῶν εἰρημένων λόγων. οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ. τί οὖν τὸ αἴτιον, προσθῶμεν τοῖς ἔμπροσθεν; δοκεῖ δή μοι τὴν τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπων περὶ φιλοσοφίαν, καὶ τοὺς τῆς ἐπιστήμης λόγους ὀλιγωρίαν πολλὴν καὶ ἀμήχανον οὖσαν ὁρῶν, τῶν μὲν ἀχρηστίαν πάντων τῶν περὶ αὐτὴν ἐσχολακότων καταψηφιζομένων, τῶν δὲ, καὶ φευκτὸν εἶναι τὸν ἐν φιλοσοφίᾳ βίον ἡγουμένων, ποιητικὴν δὲ παρὰ τοῦ μέτρου θαυμαζόντων, καὶ τὴν μίμησιν αὐτῆς ζηλούντων, καὶ μόνην πρὸς τὴν παιδείαν ἐξαρκεῖν οἰομένων, τοὺς ἀγῶνας ἐνστήσασθαι τούτους, ἐν οἷς ἐπιδείκνυσι τὸ μὲν ποιητικὸν καὶ μιμητικὸν γένος πόρρω τῆς ἀληθείας πλανώμενον, τὴν δὲ ἀληθινὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν φιλοσοφίαν παρεχομένην. κατὰ γὰρ τὴν ἀγαθοειδῆ ταύτην βούλησιν, καὶ τοὺς σοφιστὰς ἐλέγχει, καὶ τοὺς δημαγωγούς, ὡς οὐδὲν πρὸς ἀρετὴν συντελεῖν δυναμένους. οὕτως οὖν οἶμαι καὶ τοὺς ποιητὰς εὐθύνει, διαφερόντως μὲν τοὺς τῆς τραγῳδίας δημιουργούς, καὶ ὅσοι μιμηταὶ ψυχαγωγίαν τινὰ μεμηχανημένοι τῶν ἀκουόντων, ἀλλ' οὐκ ὠφέλειαν πρὸς ἀρετήν, καὶ γοητεύοντες τοὺς πολλούς, ἀλλ' οὐ παιδεύοντες. Ὅμηρον δέ, ὡς ἀρχηγὸν τῆς τοιαύτης καὶ τοῖς τραγῳδοποιοῖς τὰ σπέρματα τῆς μιμήσεως παρεχόμενον, ἀξιοῖ τῶν ὁμοίων ἐλέγχων, ἀπάγων τοὺς πολλοὺς τῆς περὶ ποίησιν πτοίας, ἢ τῆς ἀληθινῆς παιδείας, ἀμελήσαντες περὶ τοὺς ποιητάς, ὡς πάντων ἐπιγνώμονας διέτριβον. ὅτι δὲ ἀπὸ ταύτης ὁ Πλάτων τῆς προαιρέσεως πάντας καταβέβληται τοὺς περὶ ποιητῶν λόγους, ἐκ τῶν γεγραμμένων δῆλον. οὐκοῦν δὴ ἦν δ' ἐγὼ μετὰ ταῦτα σκεπτέον, τήν τε τραγῳδίαν, καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Ὅμηρον, ἐπειδή τινων ἀκούομεν, ὅτι οὗτοι πάσας μὲν τέχνας ἐπίστανται, πάντα δὲ τὰ ἀνθρώπεια τὰ πρὸς ἀρετὴν

καὶ κακίαν

καὶ κακίαν, καὶ τά γε θεῖα. ἀνάγκη γὰρ τὸν ἀγαθὸν ποιητὴν, εἰ μέλλει περὶ ὧν ἂν ποιῇ καλῶς ποιήσειν, εἰδότα ἄρα ποιεῖν, ἢ μὴ οἷόν τε εἶναι ποιεῖν. δεῖ δὴ ἐπισκέψασθαι πρότερον μιμηταῖς οὗτοι ἐντυχόντες ἐξηπάτηνται, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντες οὐκ αἰσθάνονται τρία ἀπέχοντα τοῦ ὄντος. καὶ ῥάδιον ποιεῖν μὴ εἰδότι τὴν ἀλήθειαν. φαντάσματα γὰρ, ἀλλ' οὐκ ὄντα ποιοῦσι, ἤ τι λέγουσι, καὶ τῷ ὄντι οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ, ἴσασι περὶ ὧν δοκοῦσι τοῖς πολλοῖς συνάγειν εὖ λέγειν. αὐτὸς γὰρ ἐν τοῖσδε τοῖς ῥήμασι λέγει τὴν αἰτίαν σαφῶς δι' ἣν τὸν κατὰ τῆς ποιητικῆς ταύτης ἀνεστήσατο λόγον. διότι δὴ τοὺς πολλοὺς ἑαλωκότας ὑπὸ τῆς μιμήσεως ἑώρα, καὶ πάντως ἐπιστήμονας οἰομένους εἶναι, τοὺς πάντα χρήματα μιμουμένους καὶ εἰδωλοποιούς. παιδευτικῶς ἄρα τῶν πολλῶν καὶ διορθωτικῶς τῆς ἀτόπου φαντασίας, καὶ προτρεπτικῶς εἰς τὴν φιλοσοφίαν ζωὴν, τούς τε τραγῳδοποιοὺς κοινοὺς παιδευτὰς ὑπὸ τῶν τότε καλουμένους, ὡς οὐδὲν ὑγιὲς ἐπεσκεμμένους διήλεγξε, καὶ τὴν πρὸς Ὅμηρον ὑφῆκεν αἰδῶ, καὶ συντάξας αὐτὸν τοῖς τραγικοῖς ὡς μιμητὴν ἐν τοῖς λόγοις ηὔθυνεν. οὐδὲν θαυμαστόν ἐστι, πῶς ὁ αὐτὸς καὶ θεῖος ποιητὴς, καὶ τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ὡς μὲν γὰρ κάτοχος ταῖς μούσαις, θεῖός ἐστιν, ὡς δὲ μιμήσεως ἐφαψάμενος, τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ᾧ δέ πως καὶ πρὸς τὰ μέγιστα τῶν δογμάτων, αὐτῷ χρῆται μάρτυρι, καὶ τῆς πολιτείας αὐτὸν ἐκβάλλει. ὡς μὲν γὰρ ἐπιστήμων τὴν αὐτὴν ἔχει τῷ Πλάτωνι περὶ τῶν ὄντων γνῶσιν, ὡς δὲ τοῖς τραγῳδοποιοῖς ἔχοντι κοινὸν, τῆς εὐνομουμένης ἐκβάλλεται πόλεως. εἰ γὰρ τὴν ἡδυσμένην φησὶν ὁ Σωκράτης παραδέξει μοῦσαν ἐν μέλεσιν ἢ ἔπεσιν, ἡδονή σοι καὶ λύπη ἐν τῇ πόλει βασιλεύσετον. ὅτι δὲ καὶ Ὅμηρον καθόλου ἐστὶν ἐν τῇ ποιήσει τῆς τραγῳδίας τις ἀρχὴ συμπεριλαμβάνει τοῖς ἐλέγχοις, καὶ ὁ προηγούμενος λόγος εἰς τὴν τοιαύτην τείνει μίμησιν, διὰ πάντων ἐκ τῶν τοῦ Σωκράτους ῥημάτων ἐστὶ καταφανές. ἔοικε γάρ φησιν Ὅμηρος τῶν καλῶν πάντων τούτων τῶν τραγικῶν διδάσκαλος καὶ ἡγεμὼν γενέσθαι. ἀλλ' οὐ γὰρ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνήρ. καὶ ἑξῆς, ἆρα τοῦτό ἐστι, καὶ ὁ τραγῳδοποιός, εἴπερ μιμητής ἐστι τρίτος ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἀληθείας πέφυκεν. οὗ μὲν γὰρ τὴν αἰτίαν εἶπον δι' ἣν καὶ πρὸς Ὅμηρον ἀναιρεῖται τῶν ῥησιάζεσθαι διαλόγων. οὗ δὲ ὡς προηγουμένως περὶ τραγῳδίας ἀγωνιζόμενος αὐτὸν διαφερόντως τὸν τραγῳδοποιὸν μνήμης ἠξίωσεν, ὡς τρίτον ἀπὸ τῆς ἀληθείας. καὶ ἔοικεν οὐδὲν ἄλλο κατασκευάζειν ἐν τούτοις ὁ Πλάτων, ἢ ὅπερ ὁ καὶ Σωκράτης αὐτῷ πρῶτον ἐντυχὼν περὶ τραγῳδίας σπουδάζοντι, καὶ ἀποδείξας ὡς οὐδὲν ἀγαθὸν ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, ἀπέτρεψε τῆς τοιαύτης μιμήσεως. καὶ τρόπον τινὰ τοὺς Σωκρατικοὺς ἐκείνους ἀναγράφειν λόγους, ἐν οἷς ἀπέφαινεν, οὔτε παιδευτικὴν οὖσαν, οὔτε ὠφέλιμον τὴν τραγῳδίαν, ἀλλὰ τρίτην ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ οὔτε ἐπιστήμης, οὔτε ὀρθῆς δόξης μετέχουσαν περὶ ὧν μιμεῖται πραγμάτων, οὔτε τῆς διανοίας ἡμῶν, ἀλλὰ τῆς ἀλογίας στοχαζομένην. ταῦτα δὲ, εἰ καί ἐστί πως παρ' Ὁμήρῳ συγκεχυμένως καὶ ἀρχοειδῶς, ἀλλὰ μὴ διὰ ταῦτα τὴν Ὁμήρου ποίησιν αἰτιώμεθα. οὐδὲ γὰρ Πλάτωνα διὰ τὴν ἐν λογογραφίᾳ καλλιέπειαν αἰτιατέον, καὶ τὴν περὶ τὴν λέξιν ἐπιμέλειαν, εἰ καὶ ἄλλοι διαφερόντως περὶ αὐτὴν ἐσπούδασαν, τελευταίας ἐνεργείας μιμούμενοι τοῦ Πλάτωνος, οὐδὲ αὐτὸν τὸν δημιουργὸν τῶν θνητῶν ἕνεκα πραγμάτων, καὶ τῆς περὶ τὴν γένεσιν κακίας, ἐπειδήπερ αἱ μερισταὶ ψυχαὶ καλινδοῦνται περὶ αὐτήν. ταῦτα ὦ φίλοι ἑταῖροι μνήμῃ κεχαρίσθω τῆς τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν συνουσίας, ἐμοὶ μὲν ὄντα ῥητὰ πρὸς ἡμᾶς, ὑμῖν δὲ ἄρρητα πρὸς τοὺς πολλούς.

ΠΡΌΚΛΟΥ ΔΙΑΔΌΧΟΥ ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ἘΝ ΤΩ͂ ΤΕΤΆΡΤΩ τῆς πολιτείας ἀποδείξεων περὶ τοῦ τρία εἶναι μόρια τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, καὶ τέτταρας τὰς ἐν αὐτῇ ἀρετάς.

ΤῸΝ περὶ τῶν ἀρετῶν λόγον πῶς διέθηκεν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης, περί τε τῶν πολιτικῶν γενῶν, καὶ τῶν ψυχικῶν μερῶν χωρίς, μάθοιμεν αὐτὸ ὅπερ πρῶτον ζητήσαντος παρ' ἡμῖν αὐτοῖς, τί ποτέ ἐστιν ἀρετῆς ἴδιον ἁπάσης, λέγω δὲ ἀρετὴν, οὐ τὴν ὁμωνύμως, καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων εἰωθυῖαν τάττεσθαι, ἀλλὰ τὴν κυρίως ὀνομαζομένην. ταύτην οὖν ζωτικὴν μὲν εἶναι πάντως φήσομεν, περὶ αὐτὴν, καὶ οὕτως ὡς τελειωτικὴν ἢ ἐστι ζωῆς περὶ τὸ εὖ αἰτίαν, ἀλλ' οὐ περὶ τὸ εἶναι τοῖς ἔχουσι. διττῆς δὲ τῆς ζωῆς οὔσης, τῆς μὲν γνωστικῆς, τῆς δὲ ὀρεκτικῆς, εἶναι καὶ αὐτὴν περί τε ὀρεκτικοῦ τινα τελείωσιν, καὶ τοῦ γνωστικοῦ τῆς ζωῆς εἴδους. διὸ καὶ μὴ μίαν εἶναι δεῖν τὴν ἀρετὴν, μὴ δὲ πλείους μιᾶς, ὁμοειδεῖς δὲ πάσας. οὐχ οὕτω διῃρημένης τῆς μιᾶς, ὡς τὰ ὁμοιομερῆ διαιρεῖται ἀπ' ἀλλήλων, τῷ ποσῷ διαφέροντα μόνον, ἀλλὰ καὶ πλείους καὶ ἀνομοίας. ἀνάγκη γὰρ ὡς ἂν ἔχῃ τὰ ὑποκείμενα, καὶ τὰς τελειότητας αὐτῶν οὕτως ἔχειν. ὡς τῶν μὲν εἴδει διαφόρων, καὶ τὰς ἀρετὰς εἴδει διαφέρειν, τῶν δὲ ὁμοειδῶν, μίαν εἶναι καὶ τὴν ἀρετὴν κατ' εἶδος. μία γὰρ τελειότης μιᾶς οὐσίας. εἴτε ταὐτὸν εἴη περί τε εἶναι αἴτιον καὶ περὶ τὸ εὖ εἶναι τοῖς οὖσιν. οἷον γὰρ τὸ εἶναι δίδωσι, τοιοῦτον δώσει καὶ τὸ εὖ εἶναι, εἴτε ἕτερον. ἀνάλογον γὰρ θατέρῳ δώσει θάτερον τὸ μὲν εἶναι διδόντι, τὸ περὶ τὸ εὖ χορηγὸν τῆς ἑκάστου ἀξίας δήπου στοχαζόμενον. ἀνάγκη δ' οὖν μηδεμίαν εἶναι τὴν ἀρετὴν, ὧν οὐκ ἔστιν οὐσία μία. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα, καὶ ὁ Σωκράτης, ἔν τε τῇ πόλει διαστήσατο τὰ τρία γένη, φυλακτικὸν, ἐπικουρικὸν, θητικὸν, πρὶν ἐνδείξει τὰ διαφέροντα γένη τῶν ἀρετῶν τίνα ποτέ ἐστιν ἐν τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ, καὶ πρὶν τὰς

ἐν μιᾷ ψυχῇ κατὰ τὸ ἀνάλογον ἀρετὰς καταδήσηται, τὰ μέρη τῆς ψυχῆς ἀπέδειξεν τὰ τρία κατ' οὐσίαν διαφέροντα, λόγον, θυμόν, ἐπιθυμίαν, εἰδὼς ταῖς τῶν ὑποκειμένων διαφοραῖς συνεξαλλαττομένας αὐτῶν τὰς τελειότητας, καὶ διὰ τοῦτο πλείους ἀρετὰς ἀνομοειδεῖς οὔσας. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως ἔφην προειλῆφθαι δεῖ. προσκείσθω δὲ εἰ βούλει τούτοις κἀκεῖνα ῥᾴω ποιήσοντα τὴν τῶν προκειμένων ἡμῖν ἔφοδον. ἄλλην μὲν ἑκάστου τελειότητα καὶ ἐνέργειαν εἶναι καθ' αὐτὸ θεωρουμένου τῶν ὄντων, ἄλλην δὲ κατὰ τὴν πρὸς ἄλλο σχέσιν, καὶ ὄντως ἄλλη ὡς ἡ ἑκάστου ὕπαρξις, ἄλλη τῆς τῶν αὐτοῦ πρὸς ἄλλο σχέσεως ἐστίν. οὐ γὰρ ταυτὸν ἀνθρώπου τελειότης, καὶ ἀνθρώπου δεσπότου. καθάπερ οὐδ' ἄνθρωπος καὶ δεσπότης ταυτόν. οὐ δὲ ταυτὸν ψυχὴν ἁπλῶς ὁρᾶν καὶ ψυχὴν ἄρχουσαν σώματος. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς ἐν Τιμαίῳ λέγει. τὴν γὰρ ἀσκήσεσι χρωμένην ψυχὴν συντονωτέραις τοῦ σώματος, τὸ μὴ εἶναι ὡς ἀσώματος ἄρχουσαν ἐπαινεῖ τὴν φθείρουσαν τὸ ἀρχόμενον, καί τοι γε τὸ ψυχῆς ἔργον ποιεῖ τὰ ἑαυτῆς ἀσκοῦσα, καὶ εἰ τὸ ζῶον ἐξ ἀσυμμέτρων πρὸς ἄλληλα φαίνηται συνεστώς, οὐκ ἔστι δ' οὖν ταυτὸν τὴν καθ' αὐτὸ τελειότητα ἑκάστου σκοπεῖν, καὶ τὴν σχετικήν. οὐδ' ἄρα τὴν αὐτοπραγίαν ὡσαύτως ληψόμεθα τὴν ὡς αὐτοῦ καθ' αὐτὸ λαμβάνοντος, καὶ τὴν ὡς ἄρχοντος ἢ ἀρχομένου. τὸ μὲν γὰρ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχόμενον, σχέσεις τινές εἰσι. κωλύει δὲ οὐδέν, πράττειν μέν τι τὸ αὐτό, μὴ ὡς ἄρχον δέ, ἢ ὡς ἀρχόμενον, ἀλλ' ὡς ἔχον οὐσίαν τινὰ καθ' αὐτὸ καὶ ἐνέργειαν τῇ οὐσίᾳ συμβαίνουσαν ἣν ἔλαχεν. οἷον τὸ λογικὸν τὸ ἐν ἡμῖν καθαρτικῶς ζῶν, θεωρητικῶς ἑαυτοῦ τὸ μὲν οἰκεῖον ἔργον πράττει, πεφυκὸς οὕτω ζῆν κατὰ τὴν αὐτοῦ οὐσίαν. οὐ μέντοι τὸ τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀλόγων μορίων, οὐδ' ἐν ἐκείνοις συμβαλλόμενον ἐν τῷ πρὸς ἑαυτὸ ἐνεργεῖν. ὀρθῶς γοῦν καὶ τοῦτο δέδειχεν ὁ Σωκράτης πᾶσαν ἀρχικὴν τέχνην τῷ ἀρχομένῳ τὸ ἀγαθὸν ἐκπορίζειν. ὥσθ' ὅταν τὸ λογικὸν ἑαυτῷ μόνον τὸ ἀγαθὸν ἐκπορίζει καθαῖρον ἑαυτὸ καὶ ζητοῦν ἑαυτό, τὴν τοῦ ἄρχοντος οὐκ ἔχει ζωήν. εἰ τοίνυν οὐδ' ὅταν ὁ θυμὸς τὰ θυμοῦ πράττῃ κινούμενος ὡς ὄρεξις μόνων τιμωρητικὴ τῶν προσπεσόντων λυπηρῶν, οὐ σώζει τὴν ἀρχομένου πρὸς τὸν λόγον σχέσιν, ἀλλὰ τὸ μὲν τοῦ θυμοῦ πράττει μόνον. τοῦτο γὰρ ἔργον θυμοῦ τὸ ἀντιλυπήσεως ὀρέγεσθαι. οὐχ ὡς λόγου δὲ ἐνεργεῖ κατήκοος, κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἀπλήστως ὀρεγόμενον ἡδονῆς, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ζῇ. τοῦτο γὰρ ἔργον ἐπιθυμίας ἡδέως ἐρᾶν, οὐ τινός, ἀλλὰ παντός, οὐχ ὡς ἀρχόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ μετρεῖν αὐτοῦ τεταγμένου τὴν ὄρεξιν, ὡς ἕκαστον τῶν τριῶν εἰδῶν πράττειν ἂν εἴποις κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, ὅταν τὸ οἰκεῖον πράττῃ μόνον, ὡς τῶν λοιπῶν, οὐ δὴ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν συντεταγμένων. ἐπειδὴ δὲ συνέζευκται πάντα ἀλλήλοις καὶ μίαν συμπληροῖ ζωήν, δεῖ σκοπεῖν αὐτῶν πάντων κατὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν, καὶ οὕτως ὁρᾶν τήν τε ἀρετὴν ἑκάστου, καὶ τὴν κακίαν, καὶ ταύτην ὁρίζεσθαι πολιτικὴν ἀρετὴν ἕξιν οὖσαν τελειωτικὴν τῆς σχετικῆς τῶν τῆς ψυχῆς μορίων ζωῆς, τὴν δὲ ἐναντίαν ταύτης κακίαν, ἕξιν διαφθείρουσαν τὴν κατὰ φύσιν αὐτῶν πρὸς ἄλληλα ζωτικὴν σχέσιν, ἐντεῦθεν δὲ ὁρμηθέντας ὁρᾶν, καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἑκάστου τὴν ζωὴν οὖσαν διπλῆν, τὴν μὲν καθ' αὑτό, τὴν δὲ κατὰ σχέσιν, καὶ πάλιν αὖ τούτων τὴν ἀρετήν, καὶ τὴν κακίαν ὡσαύτως. ἔστω γὰρ ὁ φύλαξ, τοιοῦτος τὰ ὄντα θεώμενος, καὶ ἑαυτῷ ζῶν καὶ μέχρι τἀγαθοῦ ταῖς νοεραῖς ἀναγόμενος περιωπαῖς. οὗτος τοίνυν ὡς μὲν ἄνθρωπος ἐνεργεῖ τὴν ἑαυτῷ προσήκουσαν ἐνέργειαν, τὴν δὲ ἀρχικὴν ἀφῆκε ζωήν. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης, οὐκ ἐᾷ μένειν αὐτὸν ἐπ' ἐκείνης, ἀλλὰ κατάγει πάλιν εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς πόλεως, ἵν' ᾖ φύλαξ ὡς ἀληθῶς καὶ ἐν σχέσει, τὴν ἐσχάτην καταλιπὼν ἐκείνην. ἔστω δὲ αὖ ὁ ἐπίκουρος διότι κύριός ἐστι τῶν ὅλων τῶν μὲν ἀρχόντων μηδένα λόγον ποιούμενος, ὁρμῶν δὲ ὡς ἔτυχε κατὰ πάντων, καὶ τῇ δυνάμει χρώμενος ἀμέτρως. ὡς μὲν ὁπλίτης δή που καὶ οὗτος ἐκπληροῖ τὴν πρέπουσαν ἐνέργειαν. τοῦτο γὰρ τὸ πολεμεῖν. ὡς δὲ ἀρχόμενος οὐκέτι. δεῖ γὰρ τὸ ἀρχόμενον, εἰς τὴν τοῦ ἄρχοντος διάνοιαν βλέπειν. ἐκείνῳ τοίνυν ἑπόμενος, σώζει τὴν οἰκείαν τῷ ἀρχομένῳ ἀρετήν, κατεξανιστάμενος δὲ τοῦ ἄρχοντος, διέφθειρε τὴν σχετικὴν ἀρετήν. ἔστω δὴ οὖν καὶ χρηματιστὴς τελευταῖος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ζῶν, καὶ περὶ χρηματισμὸν διατρίβων, ὠνούμενος, ἢ πιπράσκων, καὶ εἰς μόνον τετραμμένος τὸ αὔξειν τὰ χρήματα. τὸ μὲν οἰκεῖον ἔργον δή που πράττει καὶ οὗτος, καθόσον ἐστὶν ὁ λέγεται χρηματιστής, οὔπω δὲ τὴν ἀρχομένου κακίαν ἢ ἀρετὴν ἔχει. εἰ δὲ μέρος γένοιτο πολιτικοῦ συντάγματος, καὶ ἔχοι τὴν ἀρχομένου τάξιν, ἐν τούτῳ σχετικῶς μὲν ἤδη ζῇ, κατὰ δὲ ταύτην τὴν σχέσιν, ἑπόμενος μὲν τοῖς ἄρχουσι, καὶ κατὰ τὴν ἐκείνων βούλησιν χρηματιζόμενος, ὡς ἂν ὁρίζουσιν ἐκεῖνοι τόν τε τρόπον τοῦ χρηματισμοῦ, καὶ τὸ μέτρον ἕξει τὴν οἰκείαν ἀρετὴν τῷ ἀρχομένῳ χρηματιστῇ, πλημμελῶν δὲ εἰς τοὺς ἄρχοντας, καὶ μὴ φυλάττων τὰ ἐκείνων δόγματα, μοχθηρὸς ἔσται χρηματιστής, ὡς ἀρχόμενος. ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσι, διττὸν τὸ οἰκεῖον ἔργον, τὸ μέν, καθ' αὑτό, τὸ δέ, κατὰ σχέσιν, ὡς ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ψυχῆς. εἰ δὲ ἐστὶν ἐν ἀμφοτέροις, καὶ ἄρχοντα, καὶ ἀρχόμενα, καὶ ἀρεταί, καὶ κακίαι, τοῦτο δεῖ κατιδεῖν ὅπως ἔχουσιν, αἱ τῶν ἑτέρων ἀρεταί, καὶ κακίαι, πρὸς τὰς τῶν ἑτέρων, καὶ κατιδόντας λέγειν. τὰ τῶν ψυχικῶν μερῶν τῶν ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἀρετῶν ἢ κακιῶν, ὡς οἷον παραδείγματα προϋπάρχειν. εἴσω μὲν γὰρ ἑκάτερα ἐνεργοῦσαι τὰ μέρη τῶν ψυχῶν χεῖρον ἢ βέλτιον διατιθέασιν, ἔξω δὲ προϊοῦσαι, καὶ εἰς πράξεις χωροῦσαι, τὰ πολιτικὰ γένη κοσμοῦσιν, ἢ ἀκοσμίας ἀναπιμπλᾶσι. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης ὀρθῶς ἀπὸ τῶν ἐν μιᾷ ψυχῇ ποιεῖται τὴν μετάβασιν, ἐπὶ τὰς ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, ὡς εἰς γνωριμώτερα μεταβαίνων. καὶ γὰρ ἁπάσας τὰς ἔνδον ἕξεις, οὐ καλῶς γνῶναι

δυνατὸν τῶν ψυχῶν, καὶ τὰς ἔνδον μενούσας ἐνεργείας, ἢ ἀπὸ τῶν ἔξω προϊουσῶν ἐνεργειῶν. τοῦτο μὲν οὖν φανερόν. ὁ γὰρ φύλαξ ἄρχων τῶν ἐπικούρων ἔξω ἐνεργεῖ μιμούμενος τὸν ἔνδον λόγον ἄρχοντα τοῦ θυμοῦ, καὶ ὁ ἐπίκουρος ὡσαύτως ἄρχει τοῦ χρηματιστικοῦ γένους, μιμούμενος ἐν τῇ ἔξω ἐνεργείᾳ, τὴν ἔνδον ἀρχὴν τοῦ θυμοῦ κατὰ τῆς ἐπιθυμίας. σχέσεις μὲν οὖν αἱ ἀρχαὶ πᾶσαι, καὶ αἱ ψυχαὶ, καὶ αἱ πολιτικαί. μιμήσεις δὲ αἱ ἔξω τῶν ἔνδον, καὶ ἐνέργειαι δεύτεραι πρωτουργῶν ἐκείνων οὐσῶν, καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς πολιτικὴ περὶ ἐκείνας, ἀρχόντων οὖσα, καὶ ἀρχομένων κοσμητικὴ, πρώτως ἑκατέρων ὄντων, ὥσπερ ἡ τῶν πολιτικῶν γενῶν εἰκόνων οὖσα, καὶ αὐτὴ ἐκείνης εἰκών. μᾶλλον δὲ, μία μὲν ἕξις οὖσα, διπλᾶς δὲ ἐνεργείας ἔχουσα, τῶν μὲν ἔνδον ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, τὰς δὲ τῶν ἔξω κοσμητικάς. διωρισμένων δὲ τούτων, σκοπῶμεν ἤδη πῶς ταῖς ἀρεταῖς δώσομεν πάροδον πάσαις, τέσσαρσι οὔσαις, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο ποιήσομεν τρανὲς τοῖς ποθοῦσι μαθεῖν ὅτι τέτταρες. τριῶν δὴ μερῶν ὄντων. (ἐντεῦθεν γὰρ ἡμῖν ἀρκτέον) τάξιν δὲ οὐκ ἴσην ἐχόντων, ἀλλὰ τοῦ μὲν ὄντος νῷ συγγενοῦς, τοῦ δὲ φύσει τῷ σώματι προσήκοντος, τοῦ δὲ, ἀμφοτέρων ἐν μέσῳ ταχθέντος. ἄρχον μέν ἐστι δή που μόνον κατὰ φύσιν τὸ τῷ νῷ συγγενὲς, λόγος, ὃς καὶ αὐτόθε πέφυκε γιγνώσκειν τὸν νοῦν, ἀρχόμενον δὲ μόνον κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν τὸ τῷ σώματι προσῆκον. τοιοῦτον δὲ, τὸ ἐπιθυμητικὸν τῶν σωματικῶν χρειῶν ἐπιθυμοῦν, ὡς ὁ λόγος, τῶν νοερῶν ἀγαθῶν. ἅμα δὲ ἄρχον καὶ ἀρχόμενον τὸ θυμοειδές. διότι μὲν ἄλογόν ἐστιν, ὑπάρχει γοῦν καὶ τοῖς ἀλόγοις ζώοις, καὶ γνώσεως ἐστὶν ἄμοιρον, ὡς τὸ ἐπιθυμητικόν, ἄρχεσθαι καὶ αὐτὸ κατὰ φύσιν δεόμενον, ὑπὸ τοῦ τῷ νῷ συγγενοῦς. διότι δὲ ἀεὶ τῷ λόγῳ παρίσταται, μαχομένης ἐπιθυμίας πρὸς αὐτὸν, συγγενέστερος ὢν λόγῳ, μᾶλλον ἐκείνης ἄρχειν ὀφείλων τῆς ἐπιθυμίας, πορρωτέρω τοῦ λόγου τεταγμένης, καὶ τῷ σώματι διαφερόντως συμπασχούσης. καὶ γὰρ ἡ μὲν, περιπτύσσεται τὸ σῶμα, καὶ οὐκ ἄν ποτε πρόοιτο πράττουσα τὰ ἑαυτῆς, ὁ δὲ, περιπτύσσει πολλάκις τὸ σῶμα, καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ζωὴν, ἄλλοτι ποθῶν ὀρεκτὸν, ὃ μή ἐστι σώματος. τριῶν οὖν ὄντων τούτων, καὶ τοῦ μὲν ἄρχειν ὀφείλοντος μόνως, ὡς νοῦς, τοῦ δὲ, ἄρχεσθαι μόνως ὡς σῶμα, τοῦ δὲ, ἄρχειν ἅμα καὶ ἄρχεσθαι, κατὰ τὴν ἐν μέσῳ τῶν ἄκρων τάξιν, δύο μέν ἐστι δή που τὰ ἄρχοντα, τὸ μὲν πρώτως, τὸ δὲ, δευτέρως. δύο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ ἀρχόμενα. δεῖ δὴ οὖν, τὸ μὲν ἐν μόνως ἄρχον, μίαν ἔχειν ἀρετὴν, τῆς ἀρχικῆς σχέσεως τελειωτικὴν, τὸ δὲ ἄρχον μὲν δευτέρως, ἀρχόμενον δὲ πρώτως, τῶν δύο σχέσεων ἔχειν διττὰς ἀρετὰς τελειωτικάς. ὡς γὰρ τῶν διαφερουσῶν ὑπάρξεων διαφέρουσιν αἱ τελειώσεις, οὕτω καὶ τῶν σχέσεων. τὸ δὲ μόνως ἀρχόμενον μίαν ἔχει τελειωτικὴν ἀρετὴν, ὁ μὲν δὴ λόγος, ὡς δέδεικται μόνως ἄρχειν ὀφείλων, ἀρχικὴν ἀρετὴν ἔχειν τὴν φρόνησιν, καθ' ἣν ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁρίζει τὰ μέτρα τῶν πράξεων. ἡ δὲ ἐπιθυμία μόνως οὖσα ἀρχόμενον ἀρετὴν ἔχει τὴν σωφροσύνην, καθ' ἣν μετρεῖ τὰς ἑαυτῆς ὀρέξεις ἐπιστρεφομένη πρὸς τὸν λόγον, καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ὀρεχθῆναι λόγου λαβοῦσα παρὰ τοῦ λόγου, διὰ τῶν συνηθισμένων, καὶ τῆς παιδείας. ὁ δὲ θυμὸς ὢν ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν ἐνδεικνύμενος κατὰ φύσιν, ἕξει μὲν ὡς ἄρχων ἀνδρείαν, δι' ἣν ταπεινώσει τὸ ἐπιθυμητικὸν, καὶ ἄτρωτον ἑαυτὸν φυλάξει τῶν ἀπ' αὐτοῦ πληγῶν, ἕξει δὲ καὶ σωφροσύνην ὡς ἀρχόμενος, καθόσον καὶ αὐτὸς ὀρέγεται, τῶν ἀπὸ τοῦ λόγου μέτρων παιδευθείς. εἰ δὲ δὴ καὶ ὁ λόγος ὡς ἀμφοῖν ἄρχων καὶ αἴτιος τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστροφῆς, καὶ τοῦ πειθηνίοις γενέσθαι τοῦ μέτρου περιέχει τὴν ἀρχὴν ὃ δέδωκεν ἐκείνοις, εἴη πᾶν ἡ σωφροσύνη ἀρξαμένη μὲν ἀπὸ τοῦ λόγου, τελευτῶσα δὲ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν διὰ μέσου τοῦ θημοῦ, καὶ οὕτως ἁρμονία διὰ πασῶν ἐκ τριῶν ὅρων οὖσα, λόγου, θυμοῦ, ἐπιθυμίας. ὧν ὁ θυμὸς μέσος ὤν, ὡδὶ μὲν ποιεῖ τὴν διὰ τεσσάρων, ὡδὶ δὲ τὴν διὰ πέντε συμφωνίαν, τὴν μὲν τοῦ λόγου πρὸς τὸν θυμὸν, διὰ πέντε, τὴν δὲ τοῦ θημοῦ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν διὰ τεσσάρων. ταύτην οὖν ἐκάλουν οἱ Πυθαγόρειοι συλλαβὴν, ὡς οὐ τελείαν οὖσαν συμφωνίαν, τὴν δὲ διὰ πέντε μᾶλλον ἢ ταύτην εἶναι συμφωνίαν. ὥσπερ δὴ καὶ τὸν θυμὸν μᾶλλον ἔχειν πρὸς τὸν λόγον δοτέον συμφωνίαν, ἢ τὴν ἐπιθυμίαν πρὸς τὸν θυμόν, ἢ καὶ ἐλάττων ἡ τούτων διάστασις, πλείων δὲ ἡ ἐκείνων. τὰ μὲν γὰρ ὀρέξεις μόνον ἄμφω, τὰ δὲ λόγος καὶ ὄρεξις, ἀλλ' οὖν πλείων ἡ συμφωνία θυμοῦ πρὸς λόγον, εἰ καὶ πλείων ἡ διάστασις, ἢ ἐπιθυμίας πρὸς θυμὸν, εἰ καὶ ἐλάττων. ὡς γὰρ εἴρηται καὶ πρότερον, φιλεῖ γοῦν συντάττειν ἑαυτὸν τῷ λόγῳ κατὰ φύσιν ὁ θυμός, καὶ μᾶλλον εἶναι σύμμαχος ἐκείνῳ, ἢ τῇ ἐπιθυμίᾳ μαχομένων ἐκείνων. διὸ τὴν μᾶλλον συμφωνίαν τῷ θυμῷ πρὸς τὸν λόγον δοτέον, ἢ τῇ ἐπιθυμίᾳ πρὸς τὸν θυμόν. διὰ πασῶν δὲ τὴν ἐκ πάντων ῥητέον, ἣν ἐκεῖνοι πολυπασῶν συμφωνιῶν κατακορεστάτην ὠνόμαζον. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐστὶν αὕτη συμφωνία. μόνη γὰρ ἐκ πασῶν ἔχει τοῦτο τὸ ἴδιον ὅπερ ὁ Τίμαιός φησι τὸ τῶν ὀξυτέρων φθόγγων τὰς κινήσεις ἀποπαυομένας καταλαμβάνειν τὰς τῶν βαρυτέρων, καὶ καταλαμβανούσας ἀρχὴν τέλει συνάπτειν, καὶ μίαν ἀποφαίνειν κίνησιν ἠρέμα ἀπολήγουσαν, ἀπὸ τοῦ ὀξέως ἐπὶ τὸ βαρύτερον. μόνη δ' οὖν αὕτη πασῶν συμφωνιῶν τοῦτο λαχοῦσα, πρέπουσαν ἂν εἴη τῇ μιᾷ τῆς ψυχῆς ἁρμονία, δι' ὅλων διήκουσα τῶν μερῶν, καὶ συνείρουσι ταῖς κινήσεσι τῶν ἀνωτέρω τὰς κατωτέρω, καὶ ταῖς ὑφέσεσιν ἐκείνων, τὰς τούτων ἐπιτάσεις συμφυῶς ἐναρμοζούσῃ, καὶ ὄντως μίαν ἐκ πολλῶν ποιούσῃ τὴν ζωήν. ταῦτα μὲν οὖν παρεξέβημεν ἐνδεικνύμενοι πῶς ἁρμονίαν διὰ πασῶν Σωκράτης

εἶπε τὴν σωφροσύνην. εἰ δὲ φρόνησις μὲν ἀρετὴ μόνως ἄρχοντος, σωφροσύνη δὲ ἀρετὴ τοῦ ἀρχομένου, ἄμφω δὲ σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία τοῦ ἄρχοντος ἅμα καὶ ἀρχομένου, δῆλον τὸ λοιπὸν ἡ δικαιοσύνη πάντων οὖσα, τοῦ μὲν ὡς ἄρχοντος, τοῦ δὲ ὡς ἀρχομένου, τοῦ δὲ ὡς καὶ ἄρχοντος καὶ ἀρχομένου, ὅπως ἂν ἕκαστον ἐνεργῇ κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν, τὸ μὲν ὡς ἄρχον, τὸ δὲ ὡς ἀρχόμενον, τὸ δὲ, ὡς τὸ συναμφότερον. ταῦτα μὲν οὖν δῆλά πως γέγονεν. ἐκεῖνο δ᾽ αὖ τις ἐπιστήσας ζητήσειε, πῶς ὁ θυμὸς καὶ ἄρχων καὶ ἀρχόμενος, πρὸς τὴν μὲν ἐπιθυμίαν ὡς ἀρχόμενον ἔχει τινὰ κοινὴν ἀρετὴν, μετέχων τι σωφροσύνης, πρὸς δὲ τὸν λόγον ὡς ἄρχον, οὐκέτι ἔχει κοινὴν, ἀλλὰ ἰδίαν ἀρετὴν τὴν ἀνδρείαν, καὶ ζητήσας, ἐννοήσειεν, ὡς ἄρα ὅπερ εἴπομεν ἐστὶν ἀληθὲς, τὸ πλείονα τὴν ἀπόστασιν εἶναι τοῦ θυμοῦ πρὸς τὸν λόγον κατ᾽ οὐσίαν, ἢ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς τὸν θυμόν, καίτοι γε μαχομένου λόγου καὶ ἐπιθυμίας, οὐδέποτε τῆς ἐπιθυμίας ἐστὶ σύμμαχος, ἀλλὰ τῷ λόγῳ παρίσταται. πάσχει δὲ τοῦτο, διὰ τὴν κατὰ τῆς ἐπιθυμίας αὐθάδειαν, δι᾽ ἣν καὶ πρὸς αὐτὴν πολλάκις ἀπαυθαδίζεται τὸν λόγον, οὐ διὰ συγγένειαν τὴν πρὸς αὐτόν. ὥστε διὰ τοῦτο πρὸς μὲν ταύτην ὡς ἀρχόμενον ἔχει κοινὴν ἀρετὴν, πρὸς δὲ ἐκεῖνον ὡς ἄρχων διαφέρουσαν. τὸ γὰρ ἀρχικὸν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ λόγου, ταύτῃ διέστηκεν, τὸ μὲν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἀρχόμενον τῆς ἀρχῆς. ἑαυτοῦ γὰρ ἄρχει πρῶτον ὁ λόγος, καὶ ἑαυτὸν κοσμεῖ πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ τὴν οἰκείαν ὄρεξιν οὐκ ἐᾷ μένειν ἀμφίβολον, ἢ φέρεσθαι πρὸς τὸ χεῖρον. ἔπειθ᾽ οὑτωσὶ καὶ τὰς τῶν ἀλόγων ὀρέξεις μετρεῖ καὶ ἐπανάγει πρὸς τὴν ἑαυτοῦ κρίσιν καὶ ὄρεξιν. τὸ δὲ οὐκ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἀρχόμενον, ἀλλὰ τῷ χείρονι μόνῳ ἄνωθεν ἐπιστατοῦν. οὐ γὰρ ἑαυτοῦ δύναταί ποτε τὸ ἄλογον ἄρχειν οὐδὲ ὁρίζειν ἑαυτὸ καὶ ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτό. ὅτι δὲ θυμὸς ἐπιθυμίᾳ συγγενέστερον ἢ λόγῳ, κατὰ Πλάτωνα, δῆλον. ἄμφω γὰρ τῶν αὐτῶν πατέρων, λόγος δὲ ἄλλου πατρὸς, ἄμφω θνητά, καὶ μετ᾽ ἀλλήλων ὄντα, ἃ μὴ ὄντα, λόγος δὲ ἀθάνατος, ἄμφω ἄδεκτα γνώσεως, λόγος δὲ φύσει γνωστός. διότι μὲν οὖν τὸ ἄρχεσθαι τῷ θυμῷ κοινὸν καὶ ἐπιθυμίᾳ. καθὸ γὰρ ἄλογα ἄμφω καὶ παρ᾽ ἑτέρου κοσμεῖσθαι δεόμενα, ἄρχεται, κοινὴν ἀρετὴν ἔχει τὴν ἐπιστρέφουσαν αὐτὰ πρὸς τὴν τοῦ ἄρχοντος ὄρεξιν. καθὸ δὲ τὸ ἄρχειν διαφέρον ἤδη τοῦ λόγου ἢ θυμοῦ τὸν εἰρημένον τρόπον διαφέροντε ἐσχήκατον ὡς ἄρχονται τὴν ἀρχικὴν ἀρετὴν, τὸ μὲν, γνωστικήν. λόγος γὰρ ἦν, τὸ δὲ ζωτικήν. ὄρεξις γάρ. ὅπου μὲν οὖν ὄρεξις ὀρέξεως κρατεῖ, τῆς ὡς ἄτρωτον φυλαττούσης ἀρετῆς τὴν ὄρεξιν χρεία, ὅπου δὲ λόγος ὀρέξεως, τῆς κρίνειν τὸν λόγον ὀρθῶς παρασκευαζούσης. καὶ διὰ τοῦτο φρόνησις μὲν ἀρετὴ ἀρχικὴ λόγου, παρ᾽ ᾧ τὸ γιγνώσκειν, καὶ τὸ κρίνειν ὀρθῶς, τὸ ἄρχειν τῶν κρίσιν ἐχόντων. ἀνδρεία δὲ ἀρετὴ ἀρχικὴ θυμοῦ, παρ᾽ ᾧ τὸ ζητικὸν μόνον, παρ᾽ ᾧ καὶ ἡ κρίσις μὲν οὐκ ἔστιν, ὄρεξις δὲ κράτος ἔχειν ἐθέλουσα κατὰ τοῦ χείρονος ὀρέξεως, καὶ κατεξανισταμένης αὐτῆς, οὐκ ἀνεχομένη, τῶν ὑπὲρ αὐτὴν ὀρέξεων. εἰ δ᾽ ὅπερ εἴρηταί μοι, καὶ πρότερον, καὶ ἡ διάστασις τῶν ἄνω πλείω ἢ τῶν κάτω, καὶ ἡ ἁρμονία μείζων, οὐδὲν θαυμαστόν. ἡ γὰρ ἔκλυσις τῆς ζωῆς ἀμυδροῖ τὴν ἁρμονίαν. ἐν γὰρ τοῖς μᾶλλον ζῶσι, μᾶλλόν ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς ἧττον, δῆλον ὡς ἧττον. ὅτι μὲν οὖν αἱ ἀρεταὶ τέτταρες μόνον, καὶ τί ἔργον ἑκάστης εἴπομεν. ὅπως δὲ καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν αὐτὰς τακτέον, ἤδη φανερόν. δῆλον γὰρ ὡς ἐν μὲν τῷ ἄρχοντι πάσαν τῆς πόλεως καὶ προβουλευομένῳ μάλιστα τὴν φρόνησιν θετέον. τίνος γὰρ ἄλλου τῷ βουλευομένῳ χρεία μᾶλλον, ἢ φρονήσεως, ἧς ἔργον ὁρᾶν τὸ ἐν πάσῃ πράξει ἀγαθὸν καὶ κακόν. ἐν δὲ τῷ πολεμοῦντι καὶ φρουρητικῷ γένει τὴν ἀνδρείαν. τούτους γὰρ ἀνδρείους ἡ φήμη καλεῖ, τοὺς ὑπομενητικοὺς τῶν κινδύνων, τοὺς ἀνανταγωνίστους τοῖς ἀντιπάλοις, τοὺς τὸν θάνατον περιπτύοντας. ὅπως μὲν οὖν κρατῶσι πάντων τῶν κατεξανίστασθαι τῆς πολιτείας ἐπιχειρούντων, ἀνδρείους αὐτοὺς εἶναι προσῆκον. τὰ δὲ μέτρα τῶν ἐνεργειῶν, ἀπὸ τῶν ὡς ἀληθῶς ἀρχόντων παραδέχεσθαι καὶ ταύτῃ σωφρονεῖν, εἰς τὴν ἐκείνων βλέποντας προαίρεσιν. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ καὶ τῶν ἀναγκαίων πάντων ἐκποριστικῷ, τὴν σωφροσύνην μὲν, ὡς ἵνα μὴ ἐπαιρόμενον τῇ περιουσίᾳ τῶν ἀναγκαίων ἄρχειν ἑαυτῷ πρὸς τὸ εὔδαιμον ὑπολάβῃ, καὶ τῶν ἀρχόντων ὀλιγωρήσῃ, διὰ τὴν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις εὐπορίαν φαντασίαν τοῦ ἀγαθοῦ παρεχομένην. δεῖ γοῦν αὐτῷ σωφρονεῖν ὑποστελλόμενον τοῖς ἄρχουσι, καὶ ὑπ᾽ ἐκείνων κοσμούμενον, καὶ πειθαρχοῦν ἐκείνοις ὡς ἐν τῷ παντί φησιν ὁ Τίμαιος ἕπεσθαι τῷ νῷ τὴν ἀνάγκην. πάντων δὲ οὑτωσὶ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν ἀπειληφότων, καὶ τοῦ μὲν φρονοῦντος, τοῦ δὲ, ἀνδριζομένου, τοῦ δὲ σωφρονοῦντος, ἤδη γνώριμον τὸ τῆς δικαιοσύνης ἔργον. ἕκαστον γὰρ ἐν τῇ συντάξει τῇ πρὸς ἄλληλα παρασκευάζει τὸ ἑαυτοῦ μόνον πράττειν, καὶ μὴ δι᾽ ἀλλοτριοπραγίαν ὑφαρπάζειν τὰ τῶν ἄλλων ἐξαίρετα. ζῆν δὲ ἕκαστον ἐφ᾽ ᾧ τέτακται παρὰ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης. ὡς μὴ τὸν φύλακα στρατεύεσθαι ἐπιχειρεῖν, ἢ γεωργεῖν, εἰς ἀναξίαν ἑαυτοῦ μεταπίπτοντα ζωὴν, μὴ δὲ τὸν ἐπίκουρον, ἢ θητεύειν, ἢ προβουλεύειν, μὴ δὲ τὸν χρηματιστὴν ἐπικουρεῖν. διότι τὰ ὅπλα παρασκευάζει τοῖς ἐπικουρήσουσιν, ἢ γνώμην εἰσφέρειν, διότι τὰ ἀναγκαῖα πορίζει τοῖς τὰς γνώμας εἰσφέρειν ὀφείλουσιν. ὥστε καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν αἱ ἀρεταὶ πᾶσαι τὸν αὐτὸν λόγον ἔχουσαι πρὸς ἀλλήλας εἰσίν, ὃν ἐν ἑκάστῃ τῶν ψυχῶν. τούτων τοίνυν ἐκκειμένων, κατίδωμεν, ὅπῃ μέτεισιν ὁ Σωκράτης τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, ἀνάπαλιν μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἀρετῶν ἄρχεσθαι, καθάπερ εἶπον ὡς ἐν μείζοσι γράμμασι τὰ διὰ τῶν ἐλαττόνων, γεγραμμένα θεάσασθαι βουλόμενος. τῷ γὰρ οἴ-

καὶ μιᾶς ψυχῆς μείζον ἢ πόλεσι. καὶ εἰκόνες εἰσὶν αἱ τῆς ὅλης πόλεως ἀρεταὶ τῶν τῆς μιᾶς ψυχῆς, κἀνταῦθα δήπου τοῦ λόγου κρατοῦντος ὥς φησι τὰ ἀμερέστερα τῇ δυνάμει κρατεῖν, τῶν εἰς πλείονα μερισμὸν ὑποφερομένων, καὶ τὰ ἐλάττω κατ' ἀριθμὸν ὑποφέρειν τῇ δυνάμει τῶν πλειόνων κατὰ τὸ ποσόν. ἐν δ' οὖν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἰδεῖν ἐθέλων †προτέροις ἁπάσας, αὐτὰ πρῶτον ἐν τάξει τὰ γένη τὰ πολιτικὰ ὑφίστησι. λέγω δὲ ἐν τάξει, διὸ πρῶτον ἔλαβεν ἀνθρώπους περὶ τὰ ἀναγκαῖα μόνον διατρίβοντας, ἀπολέμους, ἀπείρους παιδείας, κατὰ φύσιν ζῶντας, ἐλαχίστοις ἀρκουμένους, σωφρονικῶς διαιτωμένους, δεύτερον δὲ ἐπαύξων τὸ πολύχνιον διὰ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους, εἰς ἀνάγκην περιήγαγεν τὸν λόγον στρατιωτικὸν ἐπεισαγαγεῖν. τούτου δὴ εἰσαχθέντος, ἀναγκαῖον ἐπέδειξε λοιπὸν τὸν παιδευτικὸν λόγον, ἐξαναστὰς ἀπὸ τῆς φυσικῆς ζωῆς τὸν βίον ἐπὶ τὴν ἀμυντικήν, ἢ πῶς ἐκεῖνοι σωθήσονται χωρὶς ἐπικούρων, ἔχοντες ἐνίοτε τοὺς παροικοῦντας ἀδίκους. δεῖ οὖν τῶν προπολεμησόντων ὑπὲρ τῶν γεωργησόντων. οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ἄμφω πράττειν. καὶ γὰρ ἄλλη μὲν ἐπιτηδειότης πρὸς γεωργίαν, ἄλλη δὲ πρὸς στρατείαν. ὡς δὲ αἱ ἐπιτηδειότητες διαφέρουσι, διοίσουσι καὶ αἱ τελειότητες, καὶ δεῖ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἕκαστον τελειοῦν, εἰ μὴ μέλλοι κίβδηλον ἕξειν τὴν ζωήν, παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀγόμενος. καὶ πρὸς τούτῳ τοὺς καιροὺς οὐ παραλήψουσι, τῶν οἰκείων ἔργων. ὅπερ ἂν γένοιτο εἰ ὁ αὐτὸς εἷς ἢ στρατιώτης εἰ τύχοι καὶ γεωργός, καὶ ὅταν δέῃ γεωργῆσαι στρατεύεσθαι ἀναγκαζόμενος πολέμου περιεστῶτος, καὶ ὅταν στρατεύεσθαι φυτεύων, ἢ ἀροτριῶν, καὶ τὴν γῆν ἐργαζόμενος ἀντὶ τοῦ πολεμεῖν ὑπὲρ τῆς γῆς, καὶ τὰ ὄργανα, τὰ γεωργικὰ φέρων ἀντὶ τῶν πολεμείων, τὴν σμινύην, ἀντὶ τῆς ἀσπίδος, καὶ ὡς εἰ μὴ γεωργήσειεν ἄπορος τῶν ἀναγκαίων ἐσόμενος. εἰ οὖν ἄλλον μὲν εἶναι δεῖ τὸν ἐπίκουρον, ἄλλον δὲ τὸν τῶν ἀναγκαίων φροντιστὴν τούτῳ δύο γένη πολιτικὰ θετέον, ἐπικουρικόν, καὶ χρηματιστικόν, τὸ μὲν ποριστικὸν τῶν ἀναγκαίων, τὸ δὲ φρουρητικὸν ἑαυτοῦ τε καὶ ἐκείνου. δεῖ οὖν τούτων παιδείας ὡς ἐκείνων. καὶ γὰρ ἦθος τοῦτο ἔχειν χρὴ διαφέρων, οὐκ ἐκεῖνον. καὶ ὁ ποῖον τὸ ἦθος ἐπεὶ διηγησάμενος διττὸν τούτου τελειωτικὸν τοῦ γένους εἶδος τῆς παιδείας ἐδίδαξε, τὸ μὲν εἰς ψυχὴν τεῖνον τῶν ἀνδρῶν, τὸ δὲ εἰς σῶμα. καὶ γὰρ σώματος ἐρρωμένου δεῖ πρὸς τοὺς πόνους τοὺς ἀναγκαίους τοῖς στρατευομένοις. τρίτῳ δὲ ὅμως φασὶ τὴν πόλιν ἐπαυξάνων αὐτῷ τῶν ἐπικούρων τοὺς φύσει διαφερούσῃ κεχρημένους, τῶν ἄλλων, καὶ μειζόνως παιδευομένους ἐκλεξάμενος, καθίστησι τὸ λοιπὸν ἐκ τούτων γένος. ὡς δὲ ἐμαυτὸν πείθω, δοκεῖ μοι δύο τρόπων ὄντων παιδείας, τοῦ μὲν κατὰ μουσικήν, τοῦ δὲ κατὰ γυμναστικήν, τούτοις μάλιστα νομίσαι πρὸς τὴν ἁπάντων ἀρχὴν ἐπιτηδείους τοὺς φύσιν τὰ πρὸς μουσικὴν ἐπιτηδειοτέραν ἔχοντας, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐν αὐτῇ τεθραμμένους. αὕτη γὰρ ἐμφρονεστέρους ποιεῖ διδάσκουσα περὶ θεῶν περὶ δαιμόνων, περὶ ἡρώων, περὶ ἀνθρώπων τὰ σπουδαιότατα, ἀλλ' οὐχ ἡ γυμναστική. τεκμήριον δὲ οὗ λέγω, τὸ καὶ τὴν ὅλην λύεσθαι πολιτείαν, οὐ διὰ γυμναστικῆς ἀμέλειαν, ἀλλὰ μουσικῆς ὡς αὐτός φησι, ὁ τῶν μουσῶν ἱερὸς λόγος, τῶν ἀρχόντων διὰ μουσικῆς ἀμέλειαν ἀναξίων ὄντων πατέρων. ὥς τε τοὺς πρὸς ταύτην πεφυκότας, καὶ μουσικοὺς μᾶλλον εἰ φαῖμεν αὐτὸν ἐκλέγεσθαι καὶ φύλακας καθιστάναι, οὐκ ἂν ἀπὸ αὐτοῦ λέγοιμεν, εἰ καὶ αὐτὸς τοσοῦτον μόνον εἶπεν αὐτῶν τούτων φιλοκρινεῖν τοὺς ἀρίστους πρὸς τὸ πάντων ἄρχειν, κατὰ τί δὲ ἀρίστους, οὐ προσέθηκεν. ταῦτ' οὖν τὰ τρία γένη καταστησάμενος πληρώματα τῆς πόλεως, εὗρεν ὃν ἤδη προείπομεν τρόπον, κατὰ τί σοφὴν ἂν εἴποιμεν τὴν ἐν τούτῳ πόλιν, κατὰ τί ἀνδρείαν, κατὰ τί σώφρονα, κατὰ τί δικαίαν, τοῦ μὲν φυλακικοῦ διὰ τὸ μουσικώτατον εἶναι τὸ γένος, ἐπιστήμην ἔχοντος τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τῆς μουσικῆς, ἃ δὴ προείπομεν, πῶς δεῖ φρονεῖν περὶ τῶν κρειττόνων ἡμῶν, πῶς περὶ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας. διὸ καὶ τὰς ποιητὰς ἀναγκάζειν ὅσα πρὸς τούτους τείνει τοὺς τύπους ποιεῖν. εἰ δὲ καὶ τῶν μαθημάτων αὐτῶν καὶ τῆς διαλεκτικῆς μεταδοτέον, ἔτι μειζόνως ἂν εἴη σοφόν, καὶ ἐπιστῆμον. τοῦ δὲ ἐπικουρικοῦ διὰ τὸ ζῆν ἐν ὅπλοις, καὶ γυμνασίοις δὲ καὶ μελέταις τῶν πολεμικῶν, ἀνδρείου μάλιστα ὄντος. τούτοις γοῦν διαφερόντως προσήκειν τὴν ἀρετὴν ταύτην ἅπαντας ὁμολογήσειν τοὺς καὶ τὴν τυχοῦσαν περὶ ἀνδρείας ἔχοντας ἔννοιαν, τοῦ χρηματιστικοῦ σωφρονεῖν ὀφείλοντος. ἡ γὰρ τῶν ἀναγκαίων εὐπορία, ταύτης μάλιστα δεῖται τῆς ἀρετῆς, ὧν ἡ πλησμονὴ μεθίστησιν, εἰς τὴν ἀκόλαστον ζωήν. τῶν δὲ τριῶν ἅμα γενῶν ἐν τῇ πρὸς ἄλληλα κοινωνίᾳ ἀρχῆς τε περὶ καὶ τοῦ ἄρχεσθαι τὴν αὐτοπραγίαν φυλαττόντων τὴν ἐπέδειξεν οὖσαν τὴν δικαιοσύνην. πάντες γὰρ ἄνθρωποι τὸ μὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐρᾶν φασιν εἶναι δικαιοπραγεῖν, καὶ οἱ ἐπαινέται δικαιοσύνης, καὶ οἱ κατήγοροι. διὸ καὶ κολάζουσιν αὐτὴν ὡς δέον ὄντα πάντων ἔχειν τὰ οἰκεῖα μόνα στέργουσαν, καὶ μέχρι μὲν τούτου, παραλαμβάνων τὴν δικαιοσύνην, ὡς πόλεως οἰκιστὴς οὐκ ἀδικεῖ τοὺς κατηγόρους αὐτῆς. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι φασὶν αὐτὴν εἶναι νόμῳ καλόν, καὶ ὡς ἀναγκαίαν τιμᾶσθαι, καὶ φευγόντων τὸ ἀδικεῖσθαι τῶν τὰ νόμιμα τιθέντων. τοῦτο γὰρ ἔσχατον εἶναι κακῶν. τὸ δὲ ἀδικεῖν μέγιστον ἀγαθόν, τὸ δὲ δίκαιον, ἀμφοῖν μέσον, οὔτε ἀγαθόν, οὔτε κακόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον. ὅπερ οὖν εἴπομεν κἂν ὡς πλήρωμα τῶν ἀγαθῶν παραλαμβάνῃ τὴν δικαιοσύνην, οὐκ ἀδικεῖ τοὺς ψευδομένους αὐτήν. νόμῳ γὰρ εἶναι δέδονται καλόν. ἤδη δὲ καταπείρων τοῦ καὶ αὐτὴν ὄντως ἀγαθὸν εἶναι, καὶ φύσει καλόν, ἀλλ' οὐ νόμῳ μόνον, προσέθηκεν, ὅτι καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς αὕτη

δίδως τὸ κράτος. ἑκάστη γὰρ αὐτοπραγεῖ διὰ ταύτην, καὶ οὐδεμία ἐκείνων οὕτως σώζει τὴν πόλιν ὡς αὕτη. δέδεικται γοῦν ὅτι ἡ ἐναλλαγὴ τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῦ φυλακικοῦ, τοῦ ἐπικουρικοῦ, τοῦ χρηματιστικοῦ, τελεώτατός ἐστι τῆς πολιτείας ὄλεθρος. εἰ οὖν αὕτη ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ἐστὶν ἐνάμιλλος, ἃς ὁμολογοῦσι καὶ οἱ κατήγοροι τῆς δικαιοσύνης εἶναι τὴν φύσιν καλάς, οἷον, τὴν φρόνησιν. ταύτης γὰρ ἀντέχονται κατὰ φύσιν πάντων, οἱ γοῦν φρόνησιν ψέγοντες, ἢ ἐμφρόνως ψέγουσι, καὶ οὐ ψεκτὸν ἡ φρόνησις ὀρθῶς ψέγουσα, ἢ ἀφρόνως, καὶ οὐ ψεκτὸν ἡ φρόνησις οὐκ ὀρθῶς ψεγομένη, πᾶσα ἀνάγκη τὴν δικαιοσύνην εἶναι φύσει, καὶ αὐτὴν ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ νόμῳ μόνον ὡς καὶ τὴν φρόνησιν. ταῦτα ὁ Σωκράτης περὶ τῆς ἐν πολιτικοῖς γένεσιν ἀρετῶν διανύσας, μέτεισιν ἐπὶ τὰς τῶν ψυχικῶν μορίων ἃς εἶναι περὶ τούτων εἴπομεν, καὶ μεταχειρίζεται τριχῇ τὸν περὶ ἐκείνων πάντα λόγον. πρῶτον μὲν γὰρ ἐπιδείκνυσιν, ὅτι οὐκ ἀλλαχόθεν αἱ διαφορότητες αὗται τῶν ἀνθρώπων εἰσίν, ἢ κατὰ τὴν ζωήν, οὔτε ἐν μιᾷ πόλει μόνῃ θεωρούμεναι ταγμάτων ἄλλων καὶ ἄλλων, οὔτε ἐν ὅλοις ἔθνεσιν, ἢ ἀπὸ τῆς ψυχικῆς διαφόρου ζωῆς. οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός φησιν οὐδ' ἀπὸ πέτρης. τοῦτο δέ ἐστιν οὐκ ἀπὸ τῆς ἐσχάτης φύσεως ἧς ἡ δρῦς εἰκών. οὐδὲ ἀπὸ τοῦ ἀψύχου καὶ στερεοῦ σώματος καθὸ σῶμα, τοῦτο γὰρ ἡ πέτρα δηλοῖ. Ἕλληνες μὲν εἰς φρόνησιν ἐπιτηδειότεροι, ὡς τὸ ὅλον ἔθνος εἰπεῖν, θυμοειδέστεροι δὲ Θρᾷκες, χρηματικώτεροι δὲ Φοίνικες τούτων ἑκατέρων κατὰ τὸ ὅλον ἔθνος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ψυχῆς, παρ' οἷς μὲν λόγου, παρ' οἷς δὲ θυμοῦ, παρ' οἷς δὲ ἐπιθυμίας ἀρχόντων. ὃ γὰρ ζῶσιν ἕκαστοι, τοῦτό εἰσι, καὶ πάντα ἔχουσι ζῶντες κατὰ τὸ πρόχειρον αὐτοῖς ἐκεῖθεν χαρακτηρίζονται, καὶ τὸ ὅλον ἔθνος ἢ λογοειδές, ἢ θυμοειδὲς ὀνομάζεται κατὰ τὸ ζῶν ἐν αὐτῷ μάλιστα μέρος τῆς ψυχῆς. ἢ οὖν ἀπὸ τοῦ σώματος ἔχουσι τὰς διαφορὰς ταύτας, ἢ ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τοῦ σώματος. θερμοὶ γὰρ ἢ ψυχροί, καὶ λευκοί, καὶ μέλανες ἀπὸ τοῦ σώματος, οὐχὶ ἔμφρονες ἢ ἀνδρεῖοι, ἢ σώφρονες, ἢ τὰ ἐναντία τούτων, ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἄρα τὴν ἐν τούτοις ἂν ἔχοιεν ἐξαλλαγήν. τοῦτο τοίνυν πρῶτον ἔδειξεν. ἴσως δ' ἄν τινες φαῖεν, καὶ τὰς ἐν τούτοις διαφορὰς εἶναι σωματοειδεῖς. ἕπεσθαι γὰρ ταῖς κράσεσι τοῦ σώματος, εἶναι δὲ ταύτας διαφόρους τῶν ἐθνῶν τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ ταῦτα λέγοιεν, δῆλον ὅτι συγχωρήσουσι, τὰς μὲν διαφορὰς εἶναι ταύτας ταῖς ψυχαῖς, ἐκείνην δὲ ἑπομένην ταῖς κράσεσι τῶν σωμάτων, ἀναβλαστάνειν ταύτας τὰς διαφοράς. μένει τοίνυν ὁ τοῦ Σωκράτους λόγος, καὶ ἀπὸ ψυχῆς αἱ ζωαὶ αὗται, κἂν ῥίζαν ἔχωσι τὴν κρᾶσιν. δεῖ δὲ καὶ τούτῳ κἂν τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀφιστάνειν μηδὲ εἰ τὴν ψυχὴν ἀπάγειν εἰς τὴν τοῦ σώματος φύσιν. ἐν γὰρ τοῖς ἀπαιδεύτοις αἱ δυνάμεις αὐτῆς ἕπονται ταῖς κράσεσιν, ἡ δὲ φύσις τὸ μὲν δουλεύειν, προσέταξεν, ὡς αὐτὸς εἶπεν ἐν Φαίδωνι, τῇ δέ, ἄρχειν, πρὸς τὸ μὴ πᾶν τὸ ἐπιθυμητικὸν συμπάσχειν κράσεσιν, ἢ τὸ θυμοειδές. οὐκοῦν τὸ φιλοχρήματον, οὐδὲ τὸ φιλότιμον δουλεύει κράσεσιν, ἀλλ' εἴπερ ἄρα τὸ φιλήδονον θατέρου, καὶ ὀργίλον τοῦ λοιποῦ. παρὰ δὲ τοῖς πεπαιδευμένοις, καὶ ταῦτα κρατεῖ τῆς κράσεως, ἢ ὥς τε μήτε πλήττεσθαι τὴν ἀρχήν, ἢ ὥς τε πληττόμενα, τὴν πληγὴν ἄπρακτον ἐᾶν. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην ὁ Σωκράτης ἐγύμνασεν πρῶτον, δεικνὺς ὅτι ἐν αὐταῖς εἰσιν αἱ διαφοραὶ τῶν εἰδῶν τούτων τῆς ζωῆς ταῖς ψυχαῖς, οὐ μόνον δι' ὧν εἴπομεν, ἀλλὰ καὶ τὸ πλῆθος ἐκ τῶν καθέκαστα εἶναι τῶν τοιῶσδι ζώντων, τὸ ἄθροισμα λέγεται, τοιονδὶ κατὰ τὴν κοινὴν ὁμοζωίαν. ἐκ γὰρ τῶν ἐμφρόνων ζώντων, τὸ ἔμφρον πλῆθος, εἴτε ἐν τῷ πλῆθος εἴη πόλεως, εἴτε ἔθνος ἢ καὶ ἐκ τῶν θυμοειδῶν τὸ θυμοειδές, καὶ ἐκ τῶν χρηματιστικῶν, τὸ χρηματιστικόν. δεύτερον δὲ ἐπὶ τούτῳ δείκνυσιν ἀναγκαῖον πρὸς τὸ προκείμενον, ὅτι οὐχ ἕν ἐστιν ἐν τῇ ψυχῇ τὸ λογικόν, τὸ θυμικόν, τὸ ἐπιθυμητικόν. τοῦτο γὰρ ἀναγκαῖον, ἵνα δειχθῇ τὰ τρία ἐκεῖνα τοῖς τρισὶ τούτοις ἀνάλογον, καὶ ὡς ἐκεῖνα, καὶ ταῦτα διαφέροντα, ἀλλήλων τοῖς αὐτοῖς ὅροις τῆς ζωῆς. δεύτερον δ' οὖν τοῦτο δείκνυσι προλαβὸν ὁμολόγημα τοιόνδε, τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτό, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀδύνατον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ μέν, κατ' ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο. καὶ γὰρ θερμαίνεσθαι καὶ ψύχεσθαι, καὶ ἑστάναι, καὶ κινεῖσθαι, καὶ θερμαίνειν, καὶ ψύχειν δυνατόν. καὶ ὃ κατὰ τὸ αὐτὸ μέν, οὐ πρὸς ταὐτὸ δέ, πρὸς δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο ποιεῖν τἀναντία δυνατὸν καὶ πάσχειν. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ φωτίζεσθαι καὶ σκοτίζεσθαι πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο δυνατόν. ὑπὸ τοῦ δὲ μὲν φωτιζόμενον, ὑπὸ τοῦ δὲ σκοτιζόμενον. καὶ αὐξητικὸν εἶναι κατὰ τὸ αὐτό, καὶ φθίσεως ποιητικὸν πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο. τοιοῦτον γάρ ἐστιν εἰ τύχοι τὸ τρέφον μὲν τόδε τὸ μόριον καὶ αὖξον, ἄλλο δὲ τὸ τοῦτο τρέφειν φθίνειν ποιοῦν, διὰ τὴν ἐναντίωσιν αὐτῶν. τὸ γὰρ τὸ συνενεγκόν φησί τις ἄλλο, τοῦτο ἔβλαψεν. ἀλλὰ ταὐτὸν λέγω, καὶ τὸ κατὰ τὸ αὐτό, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ ποιητικὸν ἢ παθητικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων, ἀδύνατον. τούτου δὲ ὁμολογηθέντος, λαμβάνει τὰς τῶν ἐγκρατῶν καὶ ἀκρατῶν ζωάς, ἐν αἷς ὁ λόγος μάχεται καὶ ὁ θυμός, ἢ ὁ λόγος καὶ ἡ ἐπιθυμία. ταῦτα μὲν ἐν τοῖς πολεμοῦσι γενναίως διὰ φιλοτιμίαν, καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐγνούσης διὰ λιμόν, καὶ τοῦ μὲν λέγοντος μενετέον, τῆς δὲ βοώσης ἀναχωρητέον. τὰ δὲ περὶ τούτων ἐν τοῖς νοσοῦσι τοῦ μὲν λόγου παραγγέλλοντος εἰ πυρεταίνει τὸ σῶμα μὴ πιεῖν, τῆς δὲ ἐπιθυμίας εἰς τὸ πιεῖν παρακαλούσης, καὶ μαχομένων ἀλλήλοις. τὰ δὲ περὶ ἀμφοτέρων, ἐν τοῖς ὑβριζομένοις μέν, ἀνεχομένοις δέ, κἂν ὁ θυμὸς ἐρεθίζηται, οἷον ἐποίησεν Ὅμηρος τὸν Ὀδυσσέα πάσχοντα πάθος ἐν οἷς φησί, Τέτλαθι δὴ κραδίη καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης. συνελόντες οὖν εἴπομεν, λόγος καὶ θυμὸς ἅμα τὰ ἐναντία πάσχειν πρὸς ταὐτόν, οἷον τὸ ὑβρίσαν, τοῦ μὲν λέγοντος τιμωρητέον, τοῦ δὲ λέγοντος οὐδαμῶς.

οὐδαμῶς. οὐκ ἄρα ταυτόν ἐστι λόγος καὶ θυμός. ταυτὸ γὰρ κατὰ ταυτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία πάσχειν ἀμήχανον ἢ ποιεῖν. πάλιν λόγος καὶ ἐπιθυμία τἀναντία βοῶσιν ἐν οἷς εἴπομεν τοῖς πυρέττουσι πρὸς αὐτὸ τὸ πιεῖν. τὸ δὲ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀμήχανον. οὐκ ἄρα λόγος καὶ ἐπιθυμία ταυτόν. πάλιν θυμὸς καὶ ἐπιθυμία πρὸς τὸ αὐτὸ τὰς ἐναντίας ἀφιᾶσι φωνὰς ἐν τοῖς πολεμοῦσι καὶ λιμώττουσι. τὸ δὲ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀμήχανον. οὐκ ἄρα θυμὸς καὶ ἐπιθυμία ταυτόν. διαφέρει οὖν τὰ τρία ἀλλήλων κατ' οὐσίαν. ὅτι μὲν οὖν συνέπλεξεν ἐν τῷ ὁμολογήματι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, ἄρρητον αὐτὸ ποιῶν, δῆλον. ἴσως γὰρ ἄν τις εἴποι τὰς ἀλόγους κινήσεις ἐνεργείας εἶναί τινας, ἴσως δὲ ἄν τις πάθη. καὶ ἤδη τινῶν ἤκουσα λεγόντων ἐμμέτρως μὲν κινουμένων, ἐνεργείας εἶναι τὰς κινήσεις, ἀμέτρως δὲ πάθη. ὅπως δ' οὖν ἂν ἔχῃ τὸ ὁμολόγημα, περιλαμβάνει τὰς κινήσεις αὐτῶν. ὡς εἴ τις τε λέγοι τὸ μὲν ποιεῖν τὸ δὲ πάσχειν, καὶ εἶναι ταῦτα μαχόμενα, δῆλός ἐστι πολλῷ μᾶλλον αὐτὰ διιστὰς ἀπ' ἀλλήλων. τὸ γὰρ ἐναντίον ποίημα, πάθους αἴτιόν ἐστιν ἐναντίου, ὥστ' εἴ τι πάθος ἐναντίον ἔχει ποίημά τι τινός, ἔσται καὶ τὸ ἐπ' ἐκείνου πάθει ἐναντίον. εἰ οὖν μὴ ἔστι ταυτὸν τῷ πάσχοντι τὸ ἐναντίον, μειζόνως διέστηκεν κατ' οὐσίαν τοῦ ποιοῦντος, τὸ ἐναντίον οὗ αὐτὸ πάσχει πάθους. τί δ' αὖ εἴπομεν περὶ τοῦ φιλοχρημάτου καὶ φιληδόνου. πότερον καὶ ταῦτα τῇ οὐσίᾳ διαφέρειν ἢ ὁμοούσια εἶναι, δυνάμεις δὲ διαφόρους ὀρεκτὰς ὑπάρχειν. ὅτι γὰρ καὶ ταῦτα ἀλλήλοις μάχεται, δηλοῦσιν οἱ φιλάργυροι, καὶ λίχνοι. διὰ μὲν τὴν λιχνείαν ὁρμῶν τις ὅσα τὸ πάθος αὐτῶν ἐκπληροῖ, τούτων πορίζειν ἑαυτοῖς, διὰ δὲ τὴν φιλαργυρίαν βοῶντος, οὐκ ὠνητέον, φείδειν τὴν τοῦ ἀργύρου λέγοντος δαπάνην, καὶ λιμοκτονοῦντος τῷ φιλοχρημάτῳ τὸ φιλήδονον, ἢ ἀνάπαλιν τῷ φιληδόνῳ τὸ φιλοχρήματον ἀνιόντος. εἰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα διαφέρει κατ' οὐσίαν, τί μὴ τέτταρα τὰ μέρη ποιοῦμεν τῆς ψυχῆς. εἰ δὲ μαχόμενα, καὶ τἀναντία πάσχοντα μὴ διαφέρει κατ' οὐσίαν, οὐδὲ τὰ ἄλλα διαφέρειν ἀνάγκη, διὰ τὸ τἀναντία πάσχειν. ταῦτα δὲ ἀποροῦντος λελήθαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς οὐ συνιέντος τοῦ Σωκράτους πολυκέφαλον ὀνομάζοντος θηρίον τὴν ἐπιθυμίαν, ὡς ἂν ἄλογον ζωὴν οὖσαν μίαν καὶ πολλήν, ἅτε τῷ σώματι γειτνιῶσαν, ὃ δὴ παντελῶς ἐστι πολὺ καὶ μεριστόν. ὥσπερ τῷ λογικῷ νῷ συγγενὲς ὂν μᾶλλον ἀμέριστον, ἢ ἄλλο τι τῶν μερῶν τῶν ψυχικῶν. ἔστι δ' οὖν τὸ ἐπιθυμητικὸν ἕν τε ὄν, καὶ πολλὰ κατ' οὐσίαν. καὶ διὰ τοῦτο, καὶ δυνάμεις ἔχον μαχομένας ἀπὸ οὐσιῶν διαφερουσῶν ὡρμημένας, ἵνα ταύτῃ συμφύηται τῷ σώματι. καὶ γὰρ τοῦτο ἐξ ἐναντίων ὑφέστηκεν. ἓν μὲν οὖν ἐστι καθόσον μίαν ὄρεξιν ἔχει τὸ φιλοσώματον, καθὸ καὶ διαφέρει τῶν λογικῶν. οὔτε γὰρ τὸ φιλονεικὲς φιλοσώματον, νίκης ὀρεγόμενον, καὶ τιμῆς. καὶ διὰ ταῦτα τὸ σῶμα προϊέμενον πολλάκις καὶ ὑπερορῶν τῆς μετ' αὐτοῦ ζωῆς. οὔτε τὸ λογικόν, οὗ τὸ ὀρεκτόν ἐστι τὸ ὄντως ἀγαθόν, μόνον δὲ τὸ ἐπιθυμητικόν, φιλοσώματον, κἂν ἡδονῆς ὀρέγηται, κἂν χρημάτων. πάντα γὰρ ταῦτα σωματικά. καὶ γὰρ τὰ χρήματά φησιν αὐτὸς ἐν Φαίδωνι διὰ τὸ σῶμα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι δουλεύοντες τῷ σώματι, καὶ ταῖς τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις. καὶ ὅγε φιλοχρήματος οὐκ ἂν ἑκὼν εἶναι σώματος καταφρονήσειεν, εἰ καί ποτε αὐτῷ συμβαίνει διὰ φιλοχρηματίαν ἀποθνήσκειν. ὥστε τὸ ἐπιθυμητικὸν ἁπλῶς φιλοσώματον ὄν, καὶ ταύτῃ ἕν. φιλοχρήματον δὲ καὶ φιλήδονον, καὶ ταύτῃ οὐχ ἕν. διὸ καὶ ὁ Πλάτων οὐχὶ πολλὰ εἶναι αὐτὸ ζῷά φησιν, ἀλλ' ἓν μὲν ζῷον, πολυκέφαλον δέ, καὶ ζῷον ἄλλοτε κατ' ἄλλην τῶν κεφαλῶν, ἀεὶ δὲ φιλοσωμάτως. καὶ ταύτῃ καθάπερ εἴπομεν, τρίτον ἐστὶν ὡς τὸ λογικὸν πρῶτον νοῦ ὀρεγόμενον, ὡς τὸ θυμοειδὲς μέσον δυνάμεως. μέση γὰρ νοῦ καὶ ὑπάρξεως ἡ δύναμις, καὶ ταύτης μὲν ἥκει, καὶ εἰς τὸ τρίτον ἡ ἔμφασις. καὶ διὰ τοῦτο ἐρᾷ σώματος, ὃ μετέχει μόνης ἐκείνης, τῆς δὲ δυνάμεως, εἰς τὸ πρὸ αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο ὀρέγεται δυνάμεως, νοῦ δέ, εἰς τὸ πρώτιστον. καὶ διὰ τοῦτο ἐφίεται τοῦ νοεῖν ἐκείνου κρατοῦντος κἀνταῦθα τοῦ λόγου, τοῦ τὰς τῶν λόγων ἐμφάσεις διὰ πλειόνων χωρεῖν δεικνύντος, καὶ ὀρεκτὰ εἶναι τὰ ἀνωτέρω πλείοσιν, ἢ τὰ κατωτέρω. φιλοσώματον οὖν τὸ ἔσχατον τῆς ψυχῆς, καὶ τούτου μόνον ὀρεγόμενον τὸ σῴζειν τὸ σῶμα. ἐπειδὴ δὲ τὸ σῶμα διττόν, τὸ μὲν ἐν ᾧ ἐστι, τὸ δὲ ᾧ τοῦτο σῴζει μὴ δυνάμενον ἀφ' ἑαυτοῦ σῴζεσθαι, διὰ ταῦτα δυοειδεῖς ὀρέξεις ἔχει, τὴν μὲν, τῆς εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἀγωγῆς τοῦ ἐν ᾧ ἐστι, καὶ κατ' αὐτὴν γίγνεται φιλήδονον, πάσης ἡδονῆς εἰς φύσιν οὔσης ἀγωγῆς, τὴν δὲ τῆς περιποιήσεως ὧν ἐστιν ἐνδεὲς τὸ ἐν ᾧ ἐστι. καὶ κατὰ ταύτην γίγνεται φιλοχρήματον πάσης τῆς τῶν χρημάτων περιποιήσεως τῆς τοῦ σώματος ἕνεκα, θεραπείας ἀγαπωμένης. ὅσον μὲν οὖν ἐπὶ τούτοις συμφωνεῖν ἔδει τὰς δυνάμεις ταύτας ἀλλήλαις ἀεί. λέγω δὲ τούτω τὸ τὴν μὲν σῴζειν ὀρέγεσθαι τὸ ἐν ᾧ ἐστι, τὴν δὲ τῶν ἀναγκαίων ὀρέγεσθαι πρὸς τὴν τούτων σωτηρίαν. ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν αὐτὴ τοῦ σῴζειν κατὰ φύσιν τοῦ παρακολουθήματος, ὀρέγεται τῆς εἰς τὸ κατὰ φύσιν ὁδοῦ τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν, ἀπόλλυσι γοῦν διὰ τὴν φιληδονίαν αὐτὸ καὶ λωβᾶται μυρίαν λώβην. ἡ δ' οὐχ ὡς ἄλλου ἕνεκα τὰ τὴν χρείαν ἐμπληροῦντα τούτῳ τὴν ἀναγκαίαν διώκει, ἀλλ' ὡς προηγούμενα ἀγαθὰ διέστησαν ἀλλήλων ἑκάτερα τὸ ἕνεκά του θεμένη τέλος, ἃ δὴ ὑλικὰ ὄντα μάχεται ἀλλήλοις. διότι τὰ ἕτερα συντελεῖ τῇ ἑαυτῶν φθίσει πρὸς τὴν τῶν ἑτέρων αὔξησιν. καὶ γὰρ ἡ τῆς ἡδονῆς ἀπέραντος ὄρεξις, δεῖται τῆς τῶν χρημάτων δαπάνης, ἅτε διὰ σωμάτων γιγνομένων προσθήκης, ὧν ἡ εὐπορία διὰ τῆς τῶν χρημάτων ἐλαττώσεως. καὶ ἡ τῶν χρημάτων αὔξησις δεῖται τῆς τῶν τὰς ἡδονὰς τῷ σώματι ποιούντων ἐλαττώσεως.

ἐνταῦθα τοίνυν ἐν τῇ περὶ τὰ ἕνεκά τοῦ σπουδῇ, ὡς προηγούμενα ἀγαθὰ διέστησαν ἀλλήλων, ἡ τῆς ἐπιθυμίας ὄρεξις οὐκ ἔστιν ἑνός οὖσα, τοῦ τὸ σῶμα κατὰ φύσιν ἔχειν, ἀλλὰ δυεῖν, ὧν ἡ τοῦ ἑτέρου πλησμονὴ διὰ τὴν τοῦ λοιποῦ γίγνεται πάντως ἔνδειαν. ἐπειδὴ τοίνυν τὸ κατὰ φύσιν αὐτῶν τέλος, ἓν διὰ ταῦτα ψυχῆς ἐν αὐτῷ μόριον ἔθετο, καὶ ἦν πολυκέφαλον, ὁ Σωκράτης ὅπερ οὐκ εἶχεν ὡς ἐδείξαμεν ἐπὶ τοῦ λόγου, καὶ τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐπ' αὐτῶν καὶ τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ τούτων διαλυθέντων, καὶ τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν κατ' οὐσίαν διακριθέντων, τὸ τρίτον τῷ σωτῆρι φασί, σκόπει πῶς καὶ ἐν ταύτῃ θήσεται τὰς τέτταρας ἀρετάς, καὶ τοῦτο μηκέτι χαλεπόν. εἰ μὲν οὖν γνωρίμως ἠβούλετο τοῖς πολλοῖς λέγειν, εἶπεν ἄν, τοῦ μὲν λόγου τὴν φρόνησιν ἀρετὴν εἶναι, τοῦ δὲ θυμοῦ τὴν ἀνδρείαν, τοῦ δὲ φιλοχρημάτου τῆς ἐπιθυμίας τὴν δικαιοσύνην, τοῦ δὲ φιληδόνου λοιποῦ τὴν σωφροσύνην. νῦν δὲ δέδοκται γὰρ αὐτῷ τὸν ἄβατον τοῖς πολλοῖς τρόπον διατάττεσθαι περὶ αὐτῶν, καὶ τὸ ἀνάλογον ταῖς ἀρεταῖς τὸ ἐν τῶν πόλει γενῶν κατατείνειν, τὴν μὲν φρόνησιν ἕξιν τελειωτικὴν τοῦ μόνως ἐν τῇ ψυχῇ τῶν λοιπῶν ἄρχειν ὀφείλοντος ἀποφαίνει, τὴν δὲ ἀνδρείαν ἕξιν τελειωτικὴν τοῦ δευτέρως ἄρχοντος ἐν αὐτῇ, καὶ δύο ταύτας ἀρχικὰς ἀρετὰς θέμενος τῶν δύο ἀρχικῶν μορίων, τὰς λοιπὰς εἶναί φησι. τὴν μὲν σωφροσύνην ἕξιν εἰς ὁμολογίαν ἄγουσαν τὰ ἀρχόμενα τοῖς ἄρχουσι περὶ αὐτοῦ τῶν ἄρχειν, τὸ μὲν ἔσχατον, τοῖς δυσί, τὸ δὲ μέσον, τῷ πρὸ αὐτοῦ ἑνί, τὴν δὲ δικαιοσύνην, ἕξιν ἑκάστῳ τῶν μορίων τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀρχομένων διορίζουσαν, τὸ οἰκεῖον ἔργον. δεῖ γὰρ ὁμολογήσαντα ἀλλήλοις, τὰ μὲν ἄρχεσθαι, τὰ δὲ ἄρχειν, πράττειν, τὰ μὲν ἄρχουσι προσήκει, τὰ δὲ ὅσα ἀρχομένοις. καὶ γὰρ τὸ ἄρχειν καὶ τὸ ἄρχεσθαι, ἐν εἴδει τινὶ θεωρεῖται ζωῆς, ὅπερ ἡ δικαιοσύνη προξενεῖ, τὸ μὲν ἔργον ἀπονέμουσα τὸ πρέπον ἄρχοντι μόνον, ὑπὲρ τῶν ἀρχομένων βουλεύεσθαι, τῷ δὲ τὸ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ, τὸ ἕπεσθαι μὲν ἐκείνῳ, κρατεῖν δὲ τοῦ μετ' αὐτό. τῷ δὲ τὸ οἰκεῖον ἀρχομένῳ μόνως ὑποστέλλεσθαι τοῖς ἄρχουσι, καὶ τὴν ἐκείνων κρίσιν ἐκπληροῦν. ἀλλὰ τὸν μὲν περὶ τῶν ἀρετῶν τῶν πολιτικῶν λόγον, οὑτωσὶ διέθηκεν ὁ Σωκράτης, καὶ δῆλον γέγονεν ὅτι ἀνάγκη καὶ τοιαύτας εἶναι καὶ τοσαύτας αὐτάς. ἓν δὲ λείπεται μόνον, πόθεν αὖ δῆλον ὅτι τρία μόνα τὰ δεκτικὰ τούτων ἐστὶ μόρια τῆς ψυχῆς. τὸ μὲν γὰρ ἀλλήλων αὐτὰ κατ' οὐσίαν διαφέρειν, ἔδειξεν ὁ Σωκράτης, τὸ δὲ ταῦτ' εἶναι μόνον, καὶ μήτε πλείω μήτε ἐλάττω, δεῖται τινὸς σκέψεως, ἵνα γνῶμεν ὅτι καὶ ἀρεταὶ τοσαῦται, καὶ οὔτε πλείους, οὔτε ἐλάττους εἰσί. πλειόνων γὰρ ὄντων δεησόμεθα, καὶ ἄλλων ἀρετῶν. εἰλήφθω τοίνυν ὅτι δύο τινῶν ὄντων, καὶ ἰδιότητας ἐναντίας ἐχόντων, τρεῖς γίγνονται μεσότητες, ὥσπερ ἐπὶ τῶν στοιχείων ἐδιδάχθημεν ἑκατέρας, δύο μὲν τοῦ ἐγγυτέρω κειμένου λαβούσας, μίαν δὲ ἐκ τοῦ λοιποῦ τοῦ πορρωτέρου, τούτου δὲ ληφθέντος, ἴδωμεν τίνες αἱ τοῦ λόγου, καὶ τοῦ σώματος ἰδιότητες, οὐκοῦν ὁ λόγος ἀμερής ἐστι, τὸ δὲ σῶμα ἀμέριστον, καὶ ὁ μὲν λόγος νοητικόν, τὸ δὲ σῶμα, ἀνόητον, καὶ εἴληπται ταῦτα τὸ μὲν, ἀπὸ τῆς οὐσίας τοῦ λόγου, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ζωῆς, τὸ δέ, ἀπὸ τῆς γνώσεως. ἦν γὰρ ἐμφυὴς ἐν ζωῇ, νοῦς. τούτων οὖν ταύτῃ διῃρημένων, ὁ θυμὸς ἀμερὴς μέν, ἔστι γὰρ ἁπλοῦς τῇ ἑαυτοῦ φύσει, καὶ μίαν διὰ τοῦτο πολιτείαν παρεχόμενος, καὶ ὀρεκτικὸν ἅμα ἔχων ὄρεξιν δυνάμεως, οὐ μέντοι νοητικόν, ἀλλὰ τῷ σώματι ταύτῃ προσέοικεν, ἡ δὲ ἐπιθυμία, πολυμερὲς μέν, ὡς καὶ τὸ σῶμα καὶ πολυειδές, διὸ καὶ πολυκέφαλον, λέγεται θηρίον, καὶ εἰς πλείους συντελεῖ πολιτείας, ὀρεκ[illegible] τῶν αὐτῶν, καὶ γνώσεως ἄμοιρον. ἀνάγκη ἄρα τὸν μὲν θυμὸν εἶναι τῷ λόγῳ προσεχῆ, τὴν δὲ ἐπιθυμίαν τῷ σώματι, δύο κοινωνοῦντα ἰδιώμασι, τῷ μὲν, τῷ λόγῳ, τῷ δέ, τῷ σώματι, ὧν ἑκάτερον εἶχεν ἴδια τριῶν. καὶ γὰρ ἀλλήλοις κατὰ δύο κοινωνεῖ, τό, τε ὀρεκτικόν, καὶ τὸ ἀνόητον, διαφέροντα καθ' ἓν τὸ ἀμερὲς καὶ πολυμερές. οὐκ ἄρα ἐστί τι μόριον ἄλλο μεταξὺ σώματος, καὶ ψυχῆς πλὴν τούτων. καίτοι γε δόξειεν ἂν ὁ Σωκράτης μὴ ταῦτα μόνον ἀπολείπειν, ἐν οἷς φησιν εὖ ἕξειν ἕκαστον ἡμῶν ὅταν ἕκαστον τῶν τριῶν παρέχηται τὰ ἑαυτοῦ πράττον, καὶ συναρμόσηται ταῦτα ἀλλήλοις διὰ τῆς σωφροσύνης, καὶ εἴτινα ἄλλα μεταξὺ τούτων ἐστί. τοῦτο γὰρ ἄν που δόξειεν ὡς εἶπεν μὴ ταῦτα μόνα ἀπολιπεῖν, καὶ τί αὖ εἴη μήτε τιμῆς ὀρεγόμενον ἐν ἡμῖν, μήτε χρημάτων, μεταξὺ δὲ ὂν τούτων. μήτε οὖν ἐκεῖνο ἐνδεικνύμενος ὁ Σωκράτης τοῦτο προσέρριψεν τοῖς περὶ τῶν τριῶν λόγοις, ὡς ἄρα οἱ βίοι τῶν ψυχῶν οὐκ εἰσὶν ἀμιγεῖς. οἷον ὁ μὲν κατὰ λόγον λέγω πρὸς τοὺς λοιποὺς ἄμικτος, ὁ δὲ κατὰ θυμὸν ἐν οὐδενὶ πρὸς τοὺς ἄκρους κοινωνῶν, ὁ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν μόνην, οὐδ' οὗτος τοῖς πρὸ αὐτοῦ συγκεραννύμενος, ἀλλὰ τινὲς καὶ μέσοι τούτων ἄρα εἰσίν, ὁμοῦ μὲν εἰ τύχοι κατὰ λόγον, ὁμοῦ δὲ κατὰ θυμὸν φιλομαθεῖς καὶ φιλότιμοί τινες, ὁμοῦ δὲ κατὰ θυμὸν καὶ κατ' ἐπιθυμίαν, φιλότιμοί τινες, καὶ φιλοχρήματοι, καὶ ἢ τὰς τιμὰς διώκοντες, ἵνα χρήματα ἀθροίσωσιν, ἢ τὰ χρήματα περιβαλλόμενοι, ἵνα διὰ ταῦτα τίμιοι γένωνται τοῖς τοὺς πλουσίους θαυμάζουσιν. ὥσπερ καὶ οἱ πρὸ τούτων, ἢ τὰς μαθήσεις διώκοντες ἵνα ἔντιμοι γένωνται μαθημάτων φύλακον ἔχοντες, ἢ τὴν τιμὴν διώκοντες ἵνα τιμηθέντες ὑπὸ τῶν τὰ μαθήματα ἐχόντων μεταλάχωσιν αὐτῶν. ταῦτα οὖν ἐστι τὰ μεταξὺ λόγου καὶ θυμοῦ, καὶ αὖ θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας εἴδη τῆς ζωῆς, οὐχὶ ἄλλα μόρια ψυχῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς τούτων μίξεως συγγινόμενα ποικίλα ἀντὶ ἁπλῶν. ἐκεῖνο γὰρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἕκαστον ἦν ἁπλοῦν, τὸ μὲν φιλομαθὲς μόνως πάσης τιμῆς ὑπερορῶν, πάντων τῶν σωματικῶν περιπτύον, εἰς ἓν δὲ συντεταγμένον, τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας. τὸ δὲ φιλότιμον ἄχρειον εἶναι βουλόμενον,

λόμενον, καὶ τοῦ σώματος καταφρονοῦν ὡς σκιᾶς, ἑνὸς δὲ μόνου τῆς τιμῆς ἀπλήστως ἔχον. τὸ δὲ ἐπιθυμοῦν τοῦ σώματος μόνου κηδόμενον, καὶ τῶν τοῦ σώματος, τιμὰς δὲ ἐκείνας καὶ μαθήσεις λήρους ἀπολαμβάνον εἶναι. τῶν οὖν ἁπλῶν τοιούτων ὄντων ἀμίκτων, τὰς ἐκ τούτων συμμιγεῖς ζωὰς τῶν ψυχῶν μεταξὺ τούτων ὁ Σωκράτης εἶπεν, ἃς δεῖ πάσας μετὰ τῶν ἀμίκτων ἁρμόσαι διὰ τῆς ἀρίστης ἁρμονίας, ἵν' ᾖ μέτρον καὶ τῆς τῶν μαθημάτων ὀρέξεως, καὶ τῆς τῶν τιμῶν, καὶ τῆς τῶν σωμάτων ἐπιμελείας, κἂν τῶν ἑτέρων διὰ τὰ ἕτερα γίγνηταί τις ὄρεξις, ἵνα ἐμμελὴς ᾖ καὶ αὕτη, καὶ μὴ διαφωνοῦσα πρὸς τὸν λόγον. οὐ μορίων οὖν ἄλλων οἰητέον αὐτὸν ἐνδείκνυσθαι φύσεις, τῶν εἰς πολιτικὴν ἀρετὴν τελούντων, ἀλλὰ μίξιν αὐτῶν τούτων, καὶ γένεσιν ποικιλωτέρων εἰδῶν ἀνδράσι πολιτικοῖς πρέπουσαν, οἷς προσήκει ἄλλα μετ' ἄλλων αἱρεῖσθαι πάθη, καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων ἀποικονομεῖσθαι, μετὰ φρονήσεως. τὸ γὰρ πάντων ἰδεῖν ἀμιγῶν, συμμιγῶν, ἁπλῶν, ποικίλων, ἄλλης ἐστὶ δήπου, καὶ οὐ πολιτικῆς ἀρετῆς. εἰ μὴ ἄρα τριῶν ὄντων ὧν παρέλαβεν, λόγου καὶ θυμοῦ κατὰ τὸ ὁριστικόν, καὶ ἐπιθυμίας κατὰ τὸ φιλοσώματον, κατὰ ταῦτα γὰρ τὴν στάσιν λαβών, ἔδειξε τὴν πάντων διαφοράν, καὶ μεταξὺ τούτων ἐνεδέξατο πῶς εἶναι, τὸ μὲν τὸ φιλότιμον θυμοειδές τι ὄν, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὸ ὀργιστικόν. θραύεται γοῦν πολλάκις διὰ τὸ φιλότιμον τὸ κινούμενον εἰς ὀργήν, τὸ δὲ, τὸ φιλοχρήματον. καὶ γὰρ τοῦτο μάχεται πολλάκις διὰ τὸ φιλήδονον, καὶ κρείττω ταῦτα ἐκείνων. εἴπερ ἐκεῖνα μὲν συναλλοιοῦται ταῖς σωματικαῖς κράσεσι, ταῦτα δὲ, οὐδὲν δεῖται κράσεων ἐν πάσαις ἡλικίαις ἐνοχλοῦντα τὰς ψυχάς, οὐχ ὅτι τοίνυν λόγου, καὶ θυμοῦ, καὶ ἐπιθυμίας, ἀλλ' ἄττα μεταξύ, διὰ τοῦτο ἔφατο χρῆναι, καὶ τὰ εἰρημένα συναρμόσασθαι, καὶ εἴ τινα αὐτῶν ἔνεσι μεταξύ. οὐ δὲ γάρ ἐστιν ἄλλο τι τῶν ληφθέντων εἰς τὴν παραβολὴν ἕτερα μεταξὺ ταῦτα τὸ φιλότιμον καὶ φιλοχρήματον. ἦν γὰρ τὰ ληφθέντα τὶ τοῦ μυθοειδοῦς, καὶ τὶ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καὶ οὐχ ὅλον ἑκάτερον. τούτων οὖν δεῖ τὰ μεταξὺ μετὰ τῶν ληφθέντων εἰς μίαν ἀναγαγεῖν, τὸν ὅλως μέλλοντα κοσμεῖν τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. τόδε οὖν δῆλον ἐκ τῶν ἀποδεδειγμένων, ὡς οὔτε μία ἡ ψυχή, οὔτε εἰς πλείω διαιρουμένη τῶν εἰρημένων, πλὴν ὅτι, τὸ αἰσθητικὸν τούτων ἐστὶ πάντων ἕτερον. τοῦ μὲν λόγου, διότι καὶ ἄλογόν ἐστι, καὶ ἀλόγοις ὑπὲρ ζωαῖς, τῶν δὲ ἀλόγων δύο μερῶν, διότι ταῦτα μὲν ὀρεκτά, γνωστικὸν δὲ τὸ αἰσθητικόν. καὶ τοῦτο μὲν ὑπάρχει, καὶ οἷς τὸ ὀρεκτόν, οὐ πάρεστιν, ὥσπερ καὶ τοῖς οὐρανίοις, τὸ δὲ ὀρεκτικὸν ἐξ ἀνάγκης δεῖται αἰσθήσεως. μετὰ αἰσθήσεων γὰρ αἱ ὀρέξεις. διὸ καὶ τὸ ζώδιον αὐτῷ ὀρεκτικῷ χαρακτηρίζεται, ἀλλὰ τῷ αἰσθητικῷ. τοῦτο γὰρ πᾶσιν ὑπάρχει ζώοις. καὶ τὰ φυτὰ γοῦν ὁ Τίμαιος αἰσθήσεως μετέχειν τῆς τῶν ἡδέων, καὶ ἀλγεινῶν λέγων, ζῷα καλεῖν ἠξίωσεν, καὶ δέδειχεν ὄντα ζῷα. πᾶν γὰρ ζῷον εἶναι τὸ ζωῆς μετέχον. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην ἄλλο τι τῶν τριῶν ὄν, ὑπόκειται πᾶσι. καὶ γὰρ τῷ λογικῷ, καθόσον καὶ αἱ τούτου κινήσεις μετ' αἰσθήσεώς εἰσι. τὸ δὲ αὖ φανταστικὸν ζητητέον εἰ ταυτὸν τῷ αἰσθητικῷ πάντως θετέον. ἔξω μὲν γὰρ ἐνεργοῦν ὡς ἐν δόξειεν, ἐστὶν αἰσθητικόν, κατέχον δὲ ὧν εἶδεν ἢ ἤκουσεν, ἢ ἄλλην τινὰ αἴσθησιν ἔλαβεν τοὺς τύπους, μνημονευτικόν. τοῦτο δὴ τὸ φανταστικόν. οὐ μὴν ἀλλὰ ὅγε ἐν τῷ Φιλήβῳ ὁ Σωκράτης τὸν ζωγράφον ἡμῖν ἕτερον λέγων εἶναι τοῦ γραμματέως, τοῦ διὰ τῶν αἰσθήσεων γράφοντος ἐν τῇ ψυχῇ μιμήματα τῶν παθημάτων, ὧν αἱ αἰσθήσεις ἀπαγγέλλουσιν, οὐκέτι ταυτὸν ἐνεργοῦντα μετὰ τῆς αἰσθήσεως, ἀλλ' αὐτὸν καθ' αὑτὸν ἀνακινοῦντα τοὺς ἀπ' ἐκείνων τύπους, ἐνδείκνυται τὸν ζωγράφον κατὰ τὸ φανταστικὸν τάττων, τὸν δὲ γραμματιστὴν κατὰ τὴν κοινὴν αἴσθησιν, ἕτερα εἶναι ταῦτα κατὰ οὐσίαν ἀλλήλων. ἐπεὶ καὶ τὸ ἐν Θεαιτήτῳ κήρινον ἐκμαγεῖον, σαφῶς διΐστησι τῆς αἰσθήσεως ἐν ᾧ τὰς σφραγῖδας ἀπομάττεσθαι τῶν αἰσθητῶν. εἴτε δὲ κατ' οὐσίαν διέστηκεν ταῦτα ἀλλήλων, εἴτε ἔνεσι, καὶ πολλὰ τοῦ τῆς φύσεως τὸ εἶδος, ἐκεῖνο φανερὸν ὅτι τὸ μνημονεῦον, καὶ τὸ αἰσθανόμενον, ἕτερον, κἂν περὶ μίαν οὐσίαν ἡ τούτων ὑπόστασις διαιρεῖται, τῆς μιᾶς πλῆθος οὐσιῶδες ἐχούσης, καὶ ὡς τὸ μνημονευτικὸν ἐγγυτέρω λόγου μᾶλλον ἢ τοῦ αἰσθητικοῦ. δέχεται γὰρ καὶ τοὺς ἀπ' ἐκείνου τύπους, ὥσπερ ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως. ταῦτα καὶ περὶ τούτων, ἵν' ἔχωμεν ὡς ἄρα κἂν ἄλλα μόρια ᾖ τῆς ἀλόγου ψυχῆς. περὶ τούτων εἴρηται νῦν τῶν πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν χρησίμων, καὶ τῶν παιδευομένων ὑπ' αὐτῆς. οἶδα δὲ ἔγωγε τὸν Πορφύριον ἐν τοῖς συμμίκτοις ἱστοροῦντα προβλήμασι Μηδίου πρὸς Λογγῖνον συνουσίαν τινὰ περὶ τῶν μορίων τῆς ψυχῆς, ἣν οὐκ ἄξιον παραδραμεῖν. τοῦ γὰρ Μηδίου τὴν ψυχὴν ὀκταμερῆ ποιοῦντος, καὶ διαιροῦντος εἰς τὸ ἡγεμονικόν, καὶ εἰς τὰς πέντε αἰσθήσεις, καὶ εἰς τὸ σπερματικόν, καὶ ἐπὶ πᾶσιν εἰς τὸ φωνητικόν, τὸν Λογγῖνον φάναι, τί οὖν τὸ μίαν τὴν ψυχὴν ποιοῦν εἰς ὀκτὼ διῃρημένην; τὸν δὲ Μήδιον ἀντερωτῆσαι, τί δὲ τὸ μίαν ποιοῦν τὴν ψυχὴν κατὰ Πλάτωνα τριμερῆ οὖσαν; τοῦτο δὴ οὖν ἡμεῖς ἀξιώσομεν λόγου τινός. ὅτι μὲν γὰρ οὐχ ἡ αὐτὴ ζήτησις τοῖς τε ἀπὸ τῆς στοᾶς ὀκταμερῆ ποιοῦσιν αὐτήν, καὶ Πλάτωνι τριμερῆ, δῆλον. οἱ μὲν γὰρ σωματικὰς ἀποδιαλήψεις ποιοῦνται τῶν μερῶν, διὸ εἰκότως ἄπορον θήσουσι, ποῦ τὸ ἕν, καθὸ μία ψυχή, διῃρημένων τῶν ὀκτὼ μερῶν, καὶ συνεχείας οὐκ οὔσης, Πλάτων δὲ ἀσώματον λέγων, τῶν ἀσωμάτων ἀσυγχύτως ἡνωμένων οὐ τὴν αὐτὴν αὖ ἔχοι φροντίδα περὶ τῆς κατὰ τὴν τριμερίαν ἑνώσεως. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἕτερον τρόπον, ἐνοδεῖν τῷ Πλάτωνι τὸν λόγον δυνατὸν λέγοντι, τὸν μὲν λόγον ἄλλης οὐσίας εἶναι θειοτέρας.

τὸ δὲ

τὸ δὲ ἄλογον, ἄλλης καὶ πολλῷ λειπομένης, καὶ τὸν μὲν συνέχειν καὶ κοσμεῖν, τὸ δὲ συνέχεσθαι καὶ κοσμεῖσθαι. καθάπερ τὸ εἶδος τῆς ὕλης γενόμενον ἐπάγει τὸ ἕν, καὶ οὐδὲν ἄλλου δεόμεθα, ταῦτα ἀλλήλοις ἑνοῦντος. καὶ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ ὁ λόγος εἴδους ἔχων τάξιν, αὐτὸς ἑνίζει τὴν ἄλογον ζωὴν καὶ οὐ δεῖ τρίτου τινὸς ἄλλου συνδέοντος. εἰ δὲ καὶ τὸ μὲν οἱ νέοι θεοὶ παράγουσι παρὰ Πλάτωνι, τὸν δὲ, ὁ εἷς δημιουργὸς προαίτιος ὤν, ὃν ἐκεῖνοι προάγουσιν, οὐκ ἂν ἀπορήσαις ἔτι τῆς ἑνιζούσης τῷ λόγῳ τὸ ἄλογον τῆς οὐσίας. οὐ γὰρ τοῦ μὲν αἴτιον ὤν, τοῦ δὲ προαίτιος αὐτὸς εἷς, ἐπιδίδωσι καὶ τούτοις τὴν πρὸς ἄλληλα συνέχειαν καὶ ἕνωσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοιαύτην ἂν ἔχοι πρὸς τὸν γενναῖον Μήδιον ἀπόκρισιν τοῖς ὑπὲρ Πλάτωνος λέγουσι. ἐκεῖνο δὲ προστεθέντες τοῖς εἰρημένοις αὐτοῦ, περιγράψομεν τὸν λόγον. ὡς ἄρα καὶ ὄρεξίς ἐστιν ἐν τῇ λογικῇ ψυχῇ, καὶ γνῶσις. καὶ ἡ ὄρεξις ἡ μὲν τοῦ ὄντος, ἡ δὲ, τῆς γενέσεως, δι᾽ ἣν ἄνεισί τε εἰς τὸ ὄν, καὶ πίπτει πάλιν εἰς γένεσιν. ἡ μὲν οὖν ἐστι φιλόσοφος, ἡ δὲ, φιλογένεσις. καὶ ἡ γνῶσις ὡσαύτως, ἡ μὲν κατὰ τὸν ταυτοῦ κύκλον τῶν νοητῶν, ἡ δὲ κατὰ τῶν θατέρου, τῶν αἰσθητῶν, δι᾽ ἧς καὶ ἀνάγει ἑαυτὴν εἰς τὴν ἐκείνων θέαν, καὶ διερευνᾶται τὴν τῶν αἰσθητῶν φύσιν. τούτων οὖν εἰκόνες εἰσὶν αἱ ἄλογοι δυνάμεις, αἱ μὲν ὀρεκτικαὶ τῶν ὀρέξεων, αἱ δὲ γνωστικαὶ, τῶν γνώσεων, ἡ μὲν φανταστικὴ τῆς νοητῆς, ἡ δὲ αἰσθητικὴ τῆς δοξαστικῆς, καὶ ἡ μὲν θυμοειδὴς, τῆς ἀναγωγοῦ ὀρέξεως, ἡ δὲ ἐπιθυμητικὴ, τῆς γενεσιουργοῦ. καὶ γὰρ αὕτη περιέπει τὸ σῶμα, καθάπερ ἡ φιλογένεσις ὄρεξις, τὴν γένεσιν, καὶ ὁ θυμὸς ὑπερορᾷ μὲν σώματος, εἰς ἀσωμάτων δὲ ἀγαθὸν βλέπει τὴν τιμὴν, καὶ ἡ μὲν φαντασία νόησις οὖσα μορφωτικὴ νοητῶν, ἐθέλει γνῶσις εἶναι τινῶν, ἡ δὲ αἴσθησις, περὶ ταυτὸν ἔχει τῇ δόξῃ τὸ γεννητόν, δόξα μετ᾽ αἰσθήσεως ὂν ἄλογον δοξαστόν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΕΜΠΤΩ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ δεικνύντων λόγων, κοινὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς, καὶ τὴν παιδείαν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

ΤΗΝ ἀρετὴν τὴν πολιτικὴν, οὐκ ἀνδράσι μόνοις, ἀλλὰ καὶ γυναιξὶ κοινὴν ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς πολιτείας Σωκράτης ἐπιδεῖξαι βουλόμενος, ἀναγκαίως πρὸ τῆς ἀρετῆς τὴν παιδείαν τὴν αὐτὴν ἀνδρῶν εἶναι φησὶ καὶ γυναικῶν, ὅσην καὶ οἵαν ἀφώρισεν, τὴν διὰ μουσικῆς, καὶ τὴν διὰ γυμναστικῆς. τῆς δὲ αὖ παιδείας πολλῷ πρότερον τὴν φύσιν ὁμοειδῆ τῶν γενῶν ἀμφοτέρων οὖσαν ἐπιδείκνυσι. μὴ γὰρ τούτου παραδεχθέντος, οὔτ᾽ ἂν οἱ περὶ τῆς παιδείας λόγοι τὸ πιστὸν ἔχοιεν, οὔτ᾽ ἂν οἱ περὶ τῆς ἀρετῆς. καὶ γὰρ ἀνάγκη τῇ μὲν φύσει τὴν παιδείαν ἑπομένην εἶναι, τῇ δὲ παιδείᾳ, τὴν ἀρετὴν, τὴν μὲν τελειοῦσαν τὴν φύσιν, τὴν δὲ, τέλος οὖσαν τῆς παιδείας. καί μοι δοκεῖ κἀν τούτοις ὁ Πλάτων γνῶναί τε καὶ καταδείξασθαι τἀληθὲς, τὸ μὲν ἄρρεν καὶ θῆλυ παρὰ εἴδει τὰ αὐτὰ θέμενος, τὰ δὲ ὁμοειδῆ καθάπερ τὸ εἶδος, ἕν, καὶ τὴν ἀρετὴν μίαν ἔχειν διορίσας. εἴτε γὰρ νοῦς τὸ πρῶτον ὀρεκτὸν, αὐτὸς ἑκάστῳ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι διδοὺς, οἷς μίαν δίδωσιν οὐσίαν, τούτοις δήπου καὶ τελειότητα δίδωσι μίαν, εἴτε τῶν μὲν ἀγαθῶν ὁ ἐπέκεινα τοῦ νοῦ, τῶν δὲ εἰδῶν ὁ νοῦς αἴτιος, συντρέχειν ἀνάγκη τὰς δόσεις αὐτῶν, καὶ τῇ τῶν εἰδῶν διανομῇ, τὴν ἐκ τῶν εἰδῶν τελειότητα, διανέμεσθαι κατ᾽ ἀξίαν. ὡς τῶν μὲν ἑτέρων κατ᾽ εἶδος, καὶ τὸ εὖ διαφέρειν, τῶν δὲ κατ᾽ οὐσίαν ὁμοειδῶν, καὶ τὴν ἀρετὴν ὁμοειδῆ ἁπάντων ὑπάρχειν. Πλάτων μὲν οὖν ὅπερ ἔφην κἀνταῦθα τῇ τάξει τῶν ὄντων συμβαινούσας ἀφῆκε φωνὰς, τῶν δὲ μετ᾽ αὐτὸν οἱ μὲν ὁμοειδῆ λέγοντες εἶναι τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ τὸν ἄνθρωπον ὡς εἴπομεν εἶδος καλοῦντες, διασπῶσι τὰς ἀρετὰς, ἄλλας ὡς ἀνδρὸς, ἄλλας δὲ γυναικὸς τιθέμενοι, καθάπερ οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου φασίν. οἱ δὲ, τὴν μὲν ἀρετὴν κοινὴν αὐτῶν ποιοῦσι, καὶ οὐδέν γε θαυμαστὸν, ὅπου καὶ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου μίαν εἶναι διατείνονται τὴν ἀρετὴν, ἕτερα δὲ κατ᾽ εἶδος τὸ θῆλυ καὶ ἄρρεν εἶναι, καθάπερ ἄνθρωπον καὶ θεόν, ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. δεῖ δὲ τοῖς εἰρημένοις κανόσιν ἑπομένους οἷα περὶ τῆς ἑκάστων ὑπάρξεως, ταυτότητός τε πέρι, καὶ ἑτερότητος, τοιαῦτα καὶ περὶ τῆς τελειότητος, ὁμοιότητός τε πέρι καὶ ἀνομοιότητος ὑπειληφέναι. καὶ γὰρ ἐπὶ πάντων ὡς εἰπεῖν ὁρῶμεν ταῖς φύσεσι, τὰς κατὰ φύσιν ἐνεργείας ἀκολουθούσας, ἐπὶ μὲν τῶν ἁπλῶν παντὶ πυρὶ τὴν ἐπὶ τὸ ἄνω φορὰν, καὶ πάσης γῆς τὴν ἐπὶ τὸ κάτω, καὶ ἐπὶ τῶν μέσων ὡσαύτως. ἤδη δὲ τῶν συνθέτων οἷον ζώων, ἕκαστον ὡς ἔχει μίαν ἰδέαν ἐκ τῆς φύσεως, οὕτω καὶ ἰδιότητα μίαν ἔχον ζωῆς, εἰ καὶ τὰ μὲν μᾶλλον τῶν καθέκαστα, τὰ δὲ, ἧττον ἔχει τὸ κοινόν. λέοντες μὲν γὰρ ἀνδρικοὶ πάντες, σωφρονικοὶ οἱ βόες, ἔμφρονες δὲ αἱ γέρανοι, καὶ ἤδη τῶν ἄλλων ὁ αὐτὸς λόγος. εἰ καὶ ὡς εἴπομεν, ἔνι καὶ ἐν τούτοις, ἐπίτασίς τις καὶ ἄνεσις. καὶ τοῦτο δήπου τεκμήριον αὐτὸ τῆς κατ᾽ εἶδος ὁμοιότητος, ἐν ταῖς ἐνεργείαις. ἐν γὰρ τοῖς ὁμοειδέσιν ὑπάρχει τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. οὕτω δὴ οὖν καὶ οἱ ἄνθρωποι πάντες ὁμοειδεῖς ὄντες, καὶ τὰς τελειότητας ἕξουσι τὰς αὐτὰς, καὶ τὰς φυσικὰς ἐνεργείας, ὥσπερ καὶ τὰς φύσεις. ταύτας δὲ ὅτι τὰς αὐτὰς κατ᾽ εἶδος ἔχουσι, δηλοῖ τό, τε τίκτειν μετ᾽ ἀλλήλων κατὰ φύσιν, καὶ οὐχ

ὡς τὰ

ὡς τὰ κοινογενῆ, καθάπερ ἵππον καὶ ὄνον, ἐπὶ τὸ τὴν διαφορὰν αὐτῶν περὶ τὸ σῶμα εἶναι κατὰ τὰ ὄργανα τῆς παιδογονίας. βίους δὲ τοὺς αὐτοὺς ἀμφοτέρων σώφρονας ἀκολάστους, δειλοὺς ἀνδρείους. ἔμφρονας ἀνοήτους, καὶ τὸ μεταβολὰς εἶναι, κατὰ μόνα τὰ εἰρημένα μόρια τῆς μετασχηματήσεως γιγνομένης, τοῦ τε ἄρρενος εἰς ἄλληλα καὶ θήλεος. ὡς ἐκ τῆς ἱστορίας γνώριμον ἤδη γέγονεν, τῶν ἀνομοειδῶν εἰς ἄλληλα μὴ μεταβαλλόντων ἄνευ φθορᾶς. ταῦτα δ' οὖν ὁ Σωκράτης εἰδὼς, καὶ τὰς ἀρετὰς εἶναι κοινὰς, τῶν τε ἀνδρῶν, καὶ τῶν γυναικῶν ἐθέλων ἀποφῆναι, καὶ μὴ μόνον φύλακας εἶναι χρῆναι τινὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς συστοίχους αὐτοῖς φυλακίδας, μὴ δὲ ἐπικούρους ἄνδρας μόνους, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας ὁπλίζειν δείκνυσιν ἐξ ἀνάγκης ὅτι δυνατὰ νομοθετεῖ, καὶ ὅτι ἐπειδὰν κρατήσῃ τοῖς πεισθεῖσιν ὠφέλιμα. δύο γὰρ οὗτοι σκοποὶ πάσης εἰσὶ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, ὁ μὲν τὸ δυνατὸν, ὁ δὲ, τὸ ὠφέλιμον, δεικνὺς τῶν προσταττομένων. οὔτε γὰρ εὐχαῖς ὅμοια δεῖ γράφειν τὸν νοῦν ἔχοντα νομοθέτην, οὔτ' εἰ καὶ δυνατὰ λέγῃ πρὸς ἄλλο τι βλέποντα γράφειν, ἢ τὸ ὠφέλιμον, καὶ ταῦτα εἰκότως. καὶ γὰρ ἡ νομοθετικὴ, νοῦς τις ἐστὶ μερικός. διὸ καὶ αὐτὸς τὸν νόμον ὡρίσατο νοῦ διανομήν. εἰ δὲ νοῦς ἐστι, τρίτην μὲν ἔχει τάξιν ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ, δευτέραν δὲ ἀπὸ τῆς δυνάμεως. καὶ γὰρ πᾶς νοῦς δυνάμεως δεῖται, ἵνα τὸ οἰκεῖον ἐκπληρῇ πάντως. οὐχ ὅπου δὲ δύναμις, ἐκεῖ καὶ νοῦς, ὥστε ἐπέκεινα τοῦ νοῦ κατὰ φύσιν ἡ δύναμις, καὶ εἰς ταῦτα ἄρα βλέπων ὁ Σωκράτης πάσας ἐπιστήμας καὶ πάσας τέχνας, δυνάμεις τινὰς εἶναι διορίζεται, ἀλλ' οὐκ ἀνάπαλιν. δυνάμεως γάρ φησιν, οὔτε χρόαν, οὔτε σχῆμα ὁρᾶν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἐργάζονται, ἢ ἐφ' οἷς τετάχθαι τὰς διαφορὰς αὐτῶν ἐξευρίσκειν. ἀφ' ὧν μὲν ἐργάζονται τὰς ποιητικὰς, ἐφ' οἷς δὲ τετάχθαι, τὰς γνωστικάς. πᾶσα δ' οὖν γνῶσις ἀπὸ δυνάμεως, οὐ πᾶσα δὲ δύναμις γνωστικὴ πάντως. εἰσὶ γοῦν καὶ ὀρεκτικαὶ δυνάμεις, καὶ ἄλλαι φυσικαὶ ζώων ἢ φυτῶν, ἢ ἀψύχων. ὥστε ὑπὲρ νοῦν ἡ δύναμις. πάλιν δὲ αὐτῆς δυνάμεως ἐπέκεινα τὸ ἀγαθόν. ἅπασα γὰρ δύναμις αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἀγαθόν. εἰ δέ τις εἴη βλαβερὰ λεγομένη μὲν ὅμως δύναμις ἀδυναμία μειζόνως οὖσα, φαντάζεταί τισιν εἶναι δύναμις. τί γὰρ ἄλλο δυνάμεως ἴδιον, ἢ τὸ σώζειν τὸ ἔχον αὐτήν. εἰ δὲ βλαβερά τις ἐστὶ δύναμις, οὐδ' ἂν δύναμις εἴη τοὐναντίον δρῶσα τῇ τῆς δυνάμεως χρείᾳ. πᾶσα μὲν οὖν δύναμις ἀγαθόν. οὐ πᾶν δὲ τὸ ἀγαθὸν δύναμις, εἴπερ καὶ ἄλλα ἀγαθά ἐστι οὐκ ὄντα δυνάμεις. ὅπου καὶ ἕξεις ἀγαθάς τινας λέγομεν, καὶ ἐνεργείας ἀπὸ ἕξεων, καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι πρὸ δυνάμεως ὂν ἀγαθόν. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν, καὶ τὸ προῤῥηθὲν ἀληθὲς, τὸ τὴν νομοθετικὴν ἐπιστήμην, νοῦν τινα μερικὸν εἶναι, διότι καὶ ὁ νόμος ὡς εἴρηται νοῦ διανομὴ κατ' αὐτόν ἐστι, ἐν τῇ τρίτῃ σειρᾷ τῶν πάντων οὖσα, βλέπειν εἰς τὰς πρὸ αὐτῆς ὀφείλει, τήν τε τῆς δυνάμεως λέγω, καὶ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ. σειραὶ γάρ εἰσι καὶ τούτων, καὶ ἄλλαι ἀπ' ἄλλων δυνάμεων προΐασι, καὶ ἀγαθότητος ὡσαύτως. εἰ δὲ εἰς ἐκείνας βλέπει, τότε δυνατὸν ὀφείλει πανταχοῦ σκοπεῖν εἰς αἵρεσιν, καὶ τὸ ὠφέλιμον εἰς τεῦξιν. αἱροῦνται γὰρ ἕκαστα τὰ δυνατά. τυγχάνειν δὲ ἐφίενται τῶν ὠφελιμωτάτων. τούτων οὖν ὄντων δύο σκοπῶν, τὸ δυνατὸν πρότερον ὁ Σωκράτης ἡμῖν ἐπιδεικνὺς τοῦ γυναικείου δόγματος ἀπὸ τῶν κυνῶν ὑπομιμνήσκει τὴν εἰς τὸ φυλάττειν τὴν πόλιν ὁμοιότητα πρὸς τοὺς ἄνδρας, τῶν γυναικῶν. τοῦτο γὰρ δὴ τὸ ζῶον, εἰκόνα φύσεως ἐποιήσατο φυλακτικῆς. ταύτην ἔχον τὴν δύναμιν κατὰ φύσιν, ὡς ἄλλα τῶν ζώων, ἄλλην. τὰ μὲν τοῦ μέλλοντος προορατικὴν, τὰ δὲ, τὴν οἰκονομικὴν, τὰ δὲ, τὴν ἀμυντικήν. τῆς δὲ δυνάμεως ταύτης ἴδιον, πρᾶον μὲν εἶναι τοῖς οἰκείοις, χαλεπὸν δὲ τοῖς ἀλλοτρίοις. ὃ δὴ διαφερόντως ὑπάρχει τοῖς κυσίν, ὥσπερ δὴ καὶ τὸ ἀγρυπνητικόν. καθεύδοντα γὰρ ἄλλου φύλακος ἀνάγκη δεῖσθαί τινος, καὶ τὸ ὀξὺ, καὶ τὸ εὐαίσθητον. ὁ γὰρ τούτοις ἐλλείπει, οὐ προσιόντας γνώσεται τοὺς ἀλλοτρίους, οὐ χαιρήσει καὶ ἀποσκευάσεται πρὸς τοῦ παθεῖν. τὸ μὲν διὰ δυσαισθησίαν, τὸ δὲ, δι' ἀργίαν. καὶ ἐοίκασιν ἄρα διὰ ταῦτα καὶ οἱ τὰ θεῖα σοφοὶ ταύτην κατιδόντες τῶν κυνῶν τὴν ἰδιότητα τὴν φυλακτικὴν, τοῖς φρουρητικοῖς αὐτοὺς οἰκείους θεοῖς ὑπολαβεῖν, καὶ κυνοπρόσωπον αὐτὸν ἐν τοῖς εἴδεσι ποιεῖν. ὡς τὸν Ἄνουβιν Αἰγύπτιοι τὸν τοῦ Ὀσίριδος φρουρόν. τὸν δ' οὖν κύνα τοῖς φύλαξιν ἀνθρώποις, καὶ αὐτὸς διὰ τὴν κατὰ φύσιν πρὸς τὸ φυλακτικὸν δαιμόνιον γένος, συγγένειαν ἐντεῦθεν ὁρμηθεὶς, ἀποδείκνυσιν. οὐ τοῖς ἄρρεσι μόνον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τοῖς θήλεσι τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως οἰκείαν. καὶ γὰρ τὰς κύνας οὐ μεῖον τοὺς θήλεις ἢ τοὺς ἄρρενας εἶναι τῶν ἀγελῶν φυλακικούς, οὐκ ἐκ παραδείγματος ἐπιβαλλόμενος, ἀσθενὴς γὰρ ὁ τοιόσδε τῆς ἐπιβολῆς τρόπος, καὶ οὐ διαλεκτικὸς, οὐ δὲ ὡς ἐπαγωγῇ χρώμενος. ἐκ γὰρ ἑνὸς ἐπαγωγὴν ποιεῖν ἀδύνατον. ἀλλ' ὡς αὐτοῦ ἧττον ἐπιχειρῶν, ὥστ' εἶναι τὸν λόγον τοιοῦτον. εἰ τοῖς ἥττων ἀνθρώπων ὀφείλουσι τὴν κατὰ φύσιν ὁμοιότητα κεκτῆσθαι, διὰ τὴν ὕφεσιν τῆς ζωῆς ὑπάρχει τὸ ὅμοιον ἐν τῇ φύσει, πολλῷ μᾶλλον ἀνθρώποις κρείττονα καὶ τρανεστέραν ἔχουσι τὴν ζωήν. ἐν γὰρ τοῖς κατ' οὐσίαν ὑπερέχουσι συστοίχοις δὲ ἀλλήλοις, μᾶλλον ἡ κοινωνία τῆς φύσεώς ἐστιν, ἢ ἐν τοῖς καταδεεστέροις. ὅσῳ γοῦν ἕκαστα τὰ φύσει λείπεται τῶν πρὸ αὐτῶν, τοσούτῳ μᾶλλον, καὶ τῆς ὁμοιότητος ἀποδεῖ τῆς πρὸς ἄλληλα, τῆς δὲ ἀνομοιότητος μετέχει πλείονος. ἀλλὰ μὴν τὸ ἡγούμενον, ἤγουν κύνες ἐγγυτάτω μὲν ὄντες ἀνθρώπων, καὶ συζυγοῦντες αὐτοῖς, ὑφειμένοι δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ λόγου στέρησιν, οὐ μόνον

οἱ ἄρρενες

οἱ ἄῤῥενες ἀλλὰ καὶ οἱ θήλεις, τὴν ἰδιότητα ταύτην εἰλήχασιν, ἣν κοινῶν ἰδίαν φαμέν. πολλῷ ἄρα μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι, ὧν διὰ τὴν λογικὴν φύσιν κοινὴν οὖσαν τὸ προνοητικὸν τῶν ἀνθρώπων ἴδιον καὶ τὸ σωστικόν, ἕξουσι ταύτην φύσιν πάντες, ἥτις τὸ συγγενὲς σώζειν ὀφείλουσαν. εἰ καὶ οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον. καὶ γὰρ τοῦτο προσέθηκεν δαιμονίως εἰς πίστιν τῆς ὁμοειδοῦς οὐσίας τῶν ἀνθρώπων. τὸ γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἐν τοῖς ὁμοειδέσι, καὶ Ἀριστοτέλης εἶναί φησιν, ἐν λευκοῖς, ἐν μέλασιν, ἐν θερμοῖς, ἐν ψυχροῖς. τὸ δὲ μηδόλως αὐτοῦ μετέχον εἴδους, οὐ λέγεται μᾶλλον ἢ ἧττον μετέχειν. ἀλλ' ὃ αὖ ἢ ταυτὸ μετ' ἐπιτάσεως, ἢ ἀνέσεως. εἰ δ' οὖν καὶ οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον τῶν ἀνθρώπων προσηκούσης τελειότητος μετέχουσιν, ἀλλ' ἡ φύσις κοινή, καὶ τῶν ἀῤῥένων ἐστί, καὶ τῶν θηλέων, καὶ κοινὰ πάντα ἀμφοτέροις τὰ ἐπιτηδεύματα, τὸ ἄρχειν, τὸ ἐπικουρεῖν, τὸ τεχνικῶς ζῆν. ὥστε σκεπτέον τίνες καὶ ἐν γυναιξὶ φυλακικαὶ φύσεις εἰσί, καὶ παιδευτέον τας ὡς τοὺς ἄνδρας. ἡ γὰρ φυσικὴ ἐπιτηδειότης, ἀτελής, ἡ δὲ τελεία πρὸς τὸ τέλειον ἄγει τὴν φύσιν, κἂν ἀσθενέστερον ᾖ τὸ θῆλυ. πρὸς ταῦτα μᾶλλον ἢ τὸ ἄῤῥεν ὡς ὅλον εἰπεῖν, οὐ διοισόμεθα. δεῖ γὰρ οὐκ εἰς τὰ ὄργανα βλέπειν, ἀλλ' εἰς τὰ εἴδη τῆς ζωῆς, καί τοι καὶ τὴν ἐν τοῖς ὀργάνοις τοῦ θήλεος δύναμιν ἔδειξεν ὅλα γυναικῶν ἔθνη παμπόλλην, Ἀμαζόνας λέγω τὰς διὰ τὴν ῥώμην, καὶ Ἄρεως εἶναι ῥηθείσας παῖδας, καὶ τιμηθείσας μετὰ τὴν ἧτταν Ἀθήνησιν ὡς ἀρείας Σαυρομάτιδας, οὐ μεῖον τῶν ἀνδρῶν πολεμικὰς καὶ τολμώσας ἐν τοῖς δεινοῖς. Λυσιτανῶν δὲ ἀκήκοα τὴν πολιτείαν, ἰσουργίαν μὲν ἀποδιδόναι καὶ ταλασίαν τοῖς ἀνδράσι, πολέμους δὲ καὶ ἀγῶνας ταῖς γυναιξίν. οὕτως οὐ χωλὴ γέγονεν ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις πρὸς ἀρετὴν ἐκ τῆς δημιουργίας. ὁ μὲν δὴ λόγος τοιοῦτός ἐστι, διὰ τὴν φύσιν κοινὴν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐπιδείκνυσιν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. δύο δὲ πρὸς τὴν δόξαν ταύτην κινήσας ἀπαντήσεις ἀμφοτέρας μεταχειρίζεται τὸν ἐπιστημονικὸν τρόπον. ἔστι δὲ ἡ μὲν τῶν ἀπαντήσεων ἀπὸ τοῦ ἔθους εἰς ἄδοξόν τι περιάγουσα τὴν θέσιν, εἰωθὸς τοῦτο τοῖς περὶ τὰς ἀντιλογίας διατρίβουσι, καὶ τὸ ἔνδοξον θηρῶσιν ἐν τοῖς λόγοις. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ὁμολογημάτων ὁρμωμένη δοκοῦσα μείζω τὴν ἰσχὺν ἔχειν, καὶ περιτρεπτικὴ τῶν λόγων αὐτῶν πρὸς αὐτούς. ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ ἔθους εἰς τὸ ἄδοξον ἄγουσα ἀπάντησις, ἐστὶ τοιάδε τις. εἰ δεῖ τὰς γυναῖκας φυλακικὰς γίγνεσθαι, δεῖ γυμνάζεσθαι, καὶ μὴ μουσικεύεσθαι μόνον. εἰ δὲ γυμνάζεσθαι δεῖ, καὶ ἀποδύεσθαι ἐν τοῖς γυμνασίοις ὡς τοὺς ἄνδρας, καὶ τἄλλα πάντα ὑπομένειν, ὅσα καὶ ἐκείνους. οἷον, πηδᾶν, ἱππάζεσθαι, τρέχειν, ταῦτα δ' αἰσχρὰ πάντα γυναιξὶ τὸ ἔθος εἶναί φησιν, ὃ δὴ κρατεῖ νῦν ἐν ταῖς πόλεσι. τὸ δὲ αἰσχρὸν καὶ ἄτιμον ἄδοξον, οὐκ ἄρα γυμναστέον τὰς γυναῖκας· οὐκ ἄρα φυλακίδας πόλεως θετέον. ἡ δὲ λοιπή, τοιαύτη κεῖται διὰ τῶν ἔμπροσθεν λόγων ἕκαστον ἕν τι χρῆναι ἐπιτηδεύειν, ὃ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἑκάστοις, εἰ δὲ τοῦτο ὀρθόν, ἀνάγκη τὰς διαφερούσας φύσεις, διάφορα ἐπιτηδεύειν. εἰ οὖν αἱ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς φύσεις διαφέρουσιν ἀλλήλων, αἱ διαφέρουσαι φύσεις διαφέροντα ἐπιτηδεύουσιν, ἡ ἄρα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς φύσεις, διαφέροντα ἐπιτηδεύουσιν. εἰ ἄρα ἀνδρὸς φύσις φυλακική, ἡ γυναικὸς οὐ φυλακική. ἄμφω γὰρ λέγειν ἀδύνατον, καὶ τὰς φύσεις εἶναι διαφόρους, καὶ τὰς ἐπιτηδεύσεις τὰς αὐτάς. ὥστε ἢ τὰ πρότερα ψευδῶς διορίζομεν, ἢ ταυνῦν ψευδῶς δείκνυμεν. αἱ μὲν οὖν ἀπαντήσεις τοιόνδε τὸν αὐτῶν τρόπον προήχθησαν. λύει δὲ ἀμφοτέρας, τὴν μὲν προτέραν συλλογιζομένην οὕτως. τὸ γυμνάζεσθαι τὰς γυναῖκας, ἢ παραποδυομένας τοῖς ἀνδράσιν, ἢ ἱππαζομένας, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον μελετώσας παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος ἐστί. πᾶν τὸ παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος ἄσχημον καὶ αἰσχρόν, καὶ τὸ συμβαῖνον δῆλον. ταύτην δ' οὖν οὑτωσὶ λύει, τὴν μείζω πρότασιν σαλεύσας. τὸ γὰρ ἔθος διττόν, ἢ οὗ λόγος πατήρ, ἢ οὗ πάθος αἴτιον. καὶ τὸ αἰσχρὸν διττόν, ἢ τὸ τοῖς νοῦν ἔχουσι τοιοῦτον φανταζόμενον, ἢ τὸ τοῖς ἀνοήτοις. καὶ τὸ ἄδοξον ὡσαύτως καὶ ἑπομένως τούτοις διττόν, ἢ τὸ τοῖς πολλοῖς, ἢ τὸ τοῖς περιττοῖς. εἰ μὲν οὖν τοῦ ἔθους ἡγεμὼν εἴη λόγος, κἂν ἄσχημον εἶναι δοκεῖ τοῖς ἀνοήτοις, κἂν ἄδοξον παρὰ τοῖς πολλοῖς, εἰσακτέον αὐτὸ πάντως εἰς τὰς πόλεις. ἔσται γὰρ καὶ τοῦτο χρόνῳ πᾶσιν ἀρεστόν. εἰ δὲ πάθος αἴτιον, κἂν καλὸν εἶναι φαίνηται τοῖς νοῦν ἔχουσι κἂν ἔνδοξον ᾖ διὰ χρόνου γεγονὸς παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἐκβλητέον αὐτὸ τῶν πόλεων. ἡ γὰρ νομοθετική, οὐ τῶν πολλῶν στοχάζεται τῆς κρίσεως, ἀλλὰ τῶν ὀλίγων, οὐδὲ εἰς δόξας ὁρᾷ τῶν ἀνοήτων, ἀλλ' εἰς τὰς τῶν νοῦν ἐχόντων. καὶ τὰ ἄδοξα οὖν παρὰ τοῖς πολλοῖς νομοθετήσει πρὸς τὰ ἔνδοξα βλέπουσα παρὰ τοῖς λόγοις. εἰ γὰρ ἔδει τοῖς πονηροῖς ἤθεσι δουλεύειν, οὐδέποτ' ἂν ἐγίνετο μεταβολὴ τῶν χειρόνων τῶν προτέρων ἀεὶ κρατούντων. συλλογιστέον οὖν οὑτωσί. τινὰ ἔθη οὐ συνᾴδει ἀλλήλοις. τὰ κατὰ λόγον συνᾴδει ἀλλήλοις, οὐ πάντα ἄρα τὰ ἔθη κατὰ λόγον. ἐπεὶ οὖν πάντα κατὰ λόγον, ἐκεῖνα ἐκλεκτέον, οὐχ ὅσα κατὰ φαντασίας ἐστὶ καλά, ἀλλ' ὅσα διὰ τὴν τοῦ λόγου κρίσιν. τὴν μὲν οὖν προτέραν οὕτως ἔλυσεν ἀπάντησιν, καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας ὑπομνήσας ὅτι πολλὰ τῶν ἐθῶν αἰσχρὰ πρότερον νομιζόμενα προϊόντος τοῦ χρόνου, οὐκ ἔτ' ἔδοξαν εἶναι τοιαῦτα. καθάπερ ἐν Λακεδαίμονι, τὸ ἄνευ διαζώματος θεῖν. τὴν δὲ δευτέραν συλλογιζομένην οὕτως, ἀνδρὸς φύσεις καὶ γυναικὸς διάφοροί εἰσιν, αἱ διάφοροι φύσεις, διάφορα ἐπιτηδεύειν ὀφείλουσιν. λύει τὸ διάφορον ὁσαχῶς λέγεται. καὶ ὡς τὸ μὲν πῆ τὸ δὲ ἁπλῶς, καὶ ὡς οὐ καθὸ διαφέρουσι κατὰ τοῦτο τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν αὐταῖς προσάπτομεν, ἀλλὰ καθὸ μὴ διαφέρουσιν. ἔστι μὲν γάρ τις αὐτῶν διαφορὰ κατὰ τὴν τῶν ὀργάνων τῶν παιδοποιῶν θέσιν καὶ διάπλασιν, καὶ κατ' αὐτὴν ἄλλα μὲν ἀνδράσιν ἄλλα δὲ γυναιξὶν ἐπιτηδευτέον. τοῖς δὲ ὅπως ἂν εὔρωστα σώματα καὶ μὴ ἀδρανῆ καὶ ἐξίτηλα

διά τε

διά τε τροφῆς τοιᾶσδε καὶ κινήσεως. καὶ γὰρ τῶν σπερμάτων, τὰ μέν ἐστιν ἄγονα ὅσα ὑδατώδη, τὰ δὲ γόνιμα, ὅσα εὐπαγῆ καὶ χαλαζώδη φησὶν Ἀριστοτέλης. καὶ τῶν κυουσῶν γυναικῶν ἐστιν ἴδια ἐπιτηδεύματα, οἷα προσέταξεν ἐν νόμοις Πλάτων γυμνασίαν καὶ δίαιταν ἄοινον, καὶ εἴ τι τούτοις ὅμοιον. ταύτῃ μὲν διαφέρουσιν, ταῖς δὲ τῶν ψυχῶν δυνάμεσιν, οὐ διαφέρουσι καθ' ἃς δεῖ τὰ αὐτὰ αὐτοὺς ἐπιτηδεύειν, εἰ δὲ ἀσθενέστερον ἐπιτηδεύουσιν ὡς τὸ ὅλον αἱ γυναῖκες. ἐπεὶ ὅτι πολλαὶ καὶ τούτων εἰς ἅπασαν παιδείαν ἀνδρῶν εἰσί τινων ἐρρωμενέστεραι δῆλον. οὐχ ᾗ δ' οὖν διαφέρουσι, ταύτῃ κοινὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐταῖς ἀφορίζομεν, ἀλλ' ᾗ κοινὴν ἔχουσι φύσιν, καὶ σαφῆ τὸν παραλογισμὸν ἐποίησεν, τὸ πῇ καὶ ἁπλῶς χρησάμενος, ὡς μηδενὶ διαφέρουσι τὸν φαλακρὸν καὶ τὸν κομήτην παραλαβὼν ὡς φύσιν ἔχοντας διάφορον, καὶ οὐκ ὀφείλοντας τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν. ἔστι γάρ τι καὶ τούτοις διάφορον, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο τὸ ποιοῦν τὰς ἐπιτηδεύσεις διαφερούσας. ὅλως δὲ ἐν τοῖς συνθέτοις πᾶσιν ἔνεστί τι πάντως καὶ ταὐτὸν καὶ ἕτερον, καὶ οὐ δεῖ τὸ πῇ ἕτερον, ἁπλῶς ἕτερον λέγειν, οὐδὲ τὸ πῇ ταὐτόν, ταὐτὸν ἁπλῶς. αἱ μὲν οὖν ἀπαντήσεις οὕτως ὑπ' αὐτοῦ διελύθησαν ὧν λυθεισῶν συνάγει, δεῖν τῶν τε ἀνδρῶν εἶναι καὶ τῶν γυναικῶν τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύματα. δεῖν δὲ ταῖς γυναιξὶν ὡς ἀσθενεστέραις, διδόναι μὲν ὄργανα τὰ κουφότερα, προστάττειν δὲ ἔργα ὅσα μὴ παντάπασιν ἐπίπονα, διὰ τὴν τῆς φύσεως ὕφεσιν ἐν ἅπασιν οἷον γυνὴ καὶ ἀνὴρ ἐπιτηδευτέον. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ὁμολογουμένοις εἶναι γυναικείοις ἔργοις ἐρρωμενέστερον ἀνὴρ ἐνεργεῖ γυναικός, ὡς ἐν τῷ ὑφαίνειν, ὡς ἐν τῷ ταλασιουργεῖν, ὡς ἐν τῷ ποπανοποιεῖν. ἔνθα καὶ ἔθος ἡμᾶς ἐδίδαξε τὸ ἀττικόν, ὡς ἄρα γυναῖκες ἦσαν οὐχ αἱ ἀλετρίδες μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ ποπανοποιοὶ μιμούμεναι τὰς φύσεις τὰς πλαττούσας ὅσα τοῖς θεοῖς ἀνιᾶσι ζῶα καὶ φυτά. διὰ πάντων δ' οὖν τούτων τῶν γυναικείων οἱ ἄνδρες εἰς τὸ τὰ αὐτὰ ποιεῖν εἰσὶ μᾶλλον ἐρρωμένοι τῶν γυναικῶν. ὥστ' οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ καὶ ἐν τῷ ὁπλιτεύειν καὶ ἐν τῷ τρέχειν, ἢ ἐν τῷ ἀγρυπνεῖν. ἀλλὰ προστακτέον αὐταῖς κοινωνεῖν καὶ τούτων τῶν ἐπιτηδευμάτων τὴν ὕφεσιν τὴν πόλεως σωζομένους, τοῖς ἐλαφροτέροις τῶν ἔργων. καὶ ἔοικεν καὶ τοῦτο τῷ θήλει ὑπάρχειν κατὰ τὴν πρὸς τὰ θεῖα ἀναλογίαν τὰς ἑαυτῶν φύσεις ἀνατείνοντα καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, ἐν οἷς τῶν συστοίχων τὰ θήλεα τῶν ἀρρένων ἐστὶν ὑφειμένα ταῖς δυνάμεσι. διότι δὲ συντέτακται ἀλλήλοις, διὸ καὶ λέγεται σύστοιχα κοινὰς ἔχειν τὰς ἀναγωγὰς ὧν τὰ σφῶν αὐτῶν αἴτια δυνάμεις. ὃ δὴ καὶ ἐνταῦθα ὂν εἰκονικῶς, κοινὰς ἀπέφηνε τὰς ἀρετάς. ὥσπερ ἐκεῖ τὸ γεννᾶν διαφέρουσι. τὸ μὲν ἄρρεν ἄλλως τὴν γένεσιν διδὸν τοῖς ἀπογεννωμένοις, τὸ δὲ θῆλυ τρόπον ἕτερον μερίζον καὶ πληθῦνον τὰ κοινὰ αὐτῶν ἀποτελέσματα, κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἐνταῦθα λόγον ἡ διαφορότης ὑπάρχει τῷ θήλει πρὸς τὸ ἄρρεν ταῖς γονίμοις τῶν ὁμοίων ἐνεργείαις. εἰ καὶ ἐπιπονώτερον καὶ τοῦτο ἐργάζεται τὸ θῆλυ, τὸ δ' ἄρρεν οὐ μόνον μετ' ἀπονίας, ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡδονῆς. εἰκόνες καὶ ταῦτα τῶν θείων. ἐν οἷς τὸ μὲν διὰ περιουσίαν δυνάμεως μετὰ πλείονος ἐνεργεῖ ῥᾳστώνης, ἀπόλυτον ὂν καὶ ἄφετον τῆς προόδου τῶν δευτέρων. τὸ δὲ μετὰ ἐλάττονος μὲν τῆς ἐξῃρημένης ὑπεροχῆς, πλείονος δὲ τῆς πρὸς τὰ γεννώμενα συμπαθείας, ἀλλὰ τούτων μὲν ἅλις. τὸ δὲ δεύτερον ὅτι καὶ βέλτιστον πρὸς τῷ δυνατῷ τὸ γυναικεῖον δρᾶμα κατασκευάσειν σωφρονώτερον, καὶ ἔστιν ὁ λόγος δυνάμει τοιοῦτος, εἰ τὸ πλείους ἀγαθοὺς εἶναι πολιτείᾳ λυσιτελέστερον, ἢ τὸ ἐλάττους καὶ τὸ παιδεύεσθαι μὴ ἄνδρας μόνον ἀλλὰ καὶ γυναῖκας, λυσιτελέστερον, ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνο πᾶς ἂν ὁμολογήσειεν. ὅσῳ γὰρ πλείους οἱ ἀγαθοί, τοσούτῳ κρείσσων ἡ ζωὴ τῆς πόλεως. ὥσπερ γὰρ καὶ τόδε τὸ πᾶν εὔδαιμον, διότι τὸ μὲν πλεῖστον αὐτοῦ ζῇ θείως. τὰ δὲ κατὰ τὴν θνητὴν φύσιν, καὶ τόνδε τὸν τόπον πάνυ σμικρὸν ὄντα περιπολεῖ, καὶ διὰ τοῦτο κρατεῖται ὑπὸ τῶν ἀμεινόνων, πλειόνων καὶ δυνατωτέρων ὄντων, τὸ ἄρα ἑπόμενον, ἀληθέστατον. ὅτι τὸ παιδεύεσθαι καὶ τὰς γυναῖκας λυσιτελέστερον, ἢ μόνους τοὺς ἄνδρας. ἔσται γὰρ τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως ἀπαίδευτον τῶν ἀνδρῶν μόνον εἰς ἀρετὴν ἀγομένων, τῶν δὲ γυναικῶν ἀμελουμένων. ἐπεὶ καὶ ὅσῳ τὸ θῆλυ γένος ἀσθενέστερον ὂν ἐπιρρεπέστερόν ἐστιν εἰς τὸ ἐμπαθές, τοσοῦτο μᾶλλον τῆς περὶ αὐτὸ παιδείας τῷ νομοθέτῃ φροντιστέον, διὰ τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς ἀνέλκοντι πρὸς τὸ ἄριστον, καὶ τοῦτο καὶ ἀμυνομένῳ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως τῇ δυνάμει τῆς ἀρετῆς. ἔσται γὰρ καὶ ἡ ὅλη πόλις ἑαυτῇ σύμφωνος μᾶλλον ἐξ ἀγαθῶν οὖσα πάντων, ἢ ἐξ ἀγαθῶν καὶ μὴ ἀγαθῶν. καὶ γὰρ ὁ τοῦδε τοῦ παντὸς πατὴρ ὃν ὁ νομοθέτης καὶ ἁπλῶς ὁ πολιτικὸς ὄντως ἀνὴρ ἀπεικονίζεται τὸ πᾶν ὑπέστησεν, ἀγαθὰ μὲν πάντα, φαῦλον δὲ οὐδὲν εἶναι βουλόμενος κατὰ δύναμιν. διὸ καὶ πάντα κεκόσμηται κατὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν, θεοί τε καὶ θεαὶ τῶν ὅλων προεστᾶσι, καὶ δαίμονες καὶ δαιμονίδες. εἰ οὖν ὡς αὐτός φησιν οὐράνιόν ἐστι τὸ τῆς πολιτείας ταύτης εἶδος, μιμείσθω τὰς δύο τῶν κρειττόνων συστοιχείας διακεκοσμημένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν τοῖς καλλίστοις τῆς παιδείας ὅροις. τοῦτο γὰρ ὡς ἀληθῶς ὠφελιμώτατον τοῖς μέρεσι μιμεῖσθαι τὸ ὅλον, καὶ τὰς ἀνθρωπίνας πολιτείας ἀπεικάζεσθαι ταῖς θείαις. εἰ δέ τις ἔροιτο πῶς οὐ κοινὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν τε ἀρρενικῶν καὶ τῶν θηλειῶν, καὶ οἱ αὐτοὶ τῆς παιδείας ὅροι, τὰς ἐκ τοῦ νοητοῦ ψυχὰς κακυνθείσας ἐν τοῖς πρώτοις βίοις εἰς γυναῖκας ἄγομεν ἐν τοῖς ἑξῆς, ὡς ἂν τῆς ἀρετῆς οὐκ οὔσης κοινῆς, ἀλλὰ τῆς κακίας γυναιξὶ πρεπούσης, ἀποκρινόμεθα πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐρωτῶντα, τὴν τάξιν τῆς προόδου τὸν Πλάτωνα παριστάνοντα, τῶν ἀπὸ τοῦ νοῦ προϊουσῶν εἰς τὸν τῇδε τόπον ἐκεῖνα διατάττεσθαι περὶ τῶν βίων, οὐχ ὡς

ἀφαιρούμενον τὰς γυναῖκας τῆς κατ' ἀρετὴν ὁμοίας τοῖς ἀνδράσι ζωῆς, ἀλλ' ὡς εἰδότα τὴν ὕφεσιν τοῦ θήλεος γένους πρὸς τὸ ἄρρεν κἀν τοῖς τῆς ἀρετῆς ἐπιτηδεύμασι κοινοῖς ἀμφοτέρων οὖσι. οὐ γὰρ πᾶσα ὕφεσις, εἶδος εἴδει ἐξαλλάττειν, ἀλλ' ἥ τις ἂν μηδέ ποτε ἐν θατέρῳ δεικνύῃ ταὐτὸν εἶδος, ὃ ἦν ἐν τῷ κρείττονι. νῦν δὲ τὸ τῆς ἀρετῆς εἶδος ἐν τισὶ θήλεσι γένοιτ' ἂν τοιοῦτον εἶδος ἐν τοῖς ἄρρεσιν, ὥστε εἶναί τινων ἀνδρῶν γυναῖκας, μειζόνως ζώσας κατ' ἀρετὴν τὴν αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν, εἰ δὲ μηδέ ποτε τὸ θῆλυ τὴν ὁμοίαν ἀρετὴν εἶχεν τῷ ἄρρενι, δῆλον ἂν ἦν ὡς κατ' εἶδος ἐξήλλακτο τῆς ἀρετῆς εἶδος ἐν τούτοις. οὐκοῦν τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν γενέσθαι ποτὲ κρείττονα τῆς δαιμονίας δυνατόν, διὰ τὴν ἀμφοτέρων ἐξαλλαγὴν κατ' εἶδος, οὐδέ τι τῶν ἄλλων ζῆσαι τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετήν, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἡ μὲν οὖν κατ' εἶδος τῆς ἀρετῆς κοινωνία ἀνέπεισε τὸν Σωκράτην κοινὴν ποιῆσαι τὴν παιδείαν. ταύτην δὲ εὗρε λαβὼν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ὅτι τινὲς γυναῖκες ζῶσι τὴν ἀνδρῶν ἀρετήν. καὶ τοῦτο Τιμαίῳ γνώριμον καὶ εὐπαράδεκτον εἰδότι τοὺς βίους τῶν Πυθαγορείων γυναικῶν, τῆς θεανοῦς, τῆς τε μύχας, τῆς διοτίμας αὐτῆς. ἡ δὲ ὕφεσις τῆς ἐν ταῖς γυναιξὶν ἐπιτηδειότητος πρὸς πᾶσαν ἐπιτήδευσιν, ἀνέπεισε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν Τίμαιον ἐν δευτέροις βίοις ἄγειν εἰς γυναικὸς φύσιν τὴν ψυχήν. οὐ γὰρ διὰ δύναμιν ἡ κάθοδος, ἀλλὰ διὰ ἀδυναμίαν. οὐκ οὖν μᾶλλον ἀδυναμία ποιεῖ τὸ μᾶλλον ἀσθενές. ὅτι δὲ εἰς τὴν ἑκάστων ἐπιτηδειότητα δεῖ βλέποντα τὸν νομοθέτην ἢ μεταδιδόναι τισὶ παιδείας, ἢ μή, δηλοῖ καὶ τῶν θητῶν τοὺς δι' εὐφυΐαν ὑποχρύσους ἀνάγων εἰς τὴν ἄνω πόλιν, καὶ τῶν ἄνω τοὺς δι' ἀφυΐαν ὑποχάλκους καταπέμπων. οὐ γὰρ ἑνός ἐστι θνητῶν καὶ φυλάκων ὡς ἵππων καὶ ἀνθρώπων διωρισμένων, αἱ φύσεις οὐκ ἂν ὑπομένοιεν ὑπάλλαξιν, ἀλλ' ἑκάστων ἐπιτηδειότης ἡ τοῖσδε τὴν ψυχήν, ἡ τοῖσδε συντάττει τοῖς γένεσιν. οὕτως οὖν καὶ γυναῖκες εἰσὶ τῶν ἀνδρῶν ἄξιαι παιδείας καὶ ἀρετῆς ἐξαναστᾶσαί τινα τρόπον ἀπὸ τῆς θηλυπρεποῦς ἀδυναμίας. καὶ ἄνδρες εἰς τὴν ἐκείνων ἀδυναμίαν ἐκπεσόντες, καὶ δεῖ οὐ τὸ γένος βλέπειν, ἀλλὰ τὴν ἑκατέρῳ τοῖν γένοιν δύναμιν ἢ ἀδυναμίαν, καὶ ταύτῃ τὴν παιδείαν ὁρίζειν. εἰ δὲ καὶ αὐταὶ ψυχαὶ γίγνονται καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀλλάττουσαι τοὺς βίους, αἱ δὲ ἀρεταὶ ψυχῶν εἰσιν οὐ σωμάτων τίς μηχανὴ διὰ τὰ σώματα ποιεῖν αὐτῶν τὰς τελειότητας διαφερούσας, ἀλλὰ μὴ διὰ τὰς ψυχὰς τὰς αὐτάς. ὡς αὐτό γε τοῦτο τεκμήριον ἱκανὸν τοῦ κοινὰς εἶναι τὰς ἀρετάς, τὸ κοινὰς εἶναι πολλῷ πρότερον ἀμφοτέρων τὰς ψυχάς. μὴ τοίνυν μηδὲ ἐκεῖνον ἀποδεχόμεθα τὸν λόγον ὃς ἂν λέγῃ ταῖς ποιαῖς τῶν σωμάτων κράσεσιν ἕπεσθαι τὰς δυνάμεις τῶν ψυχῶν, ταύταις δὲ τὰς ἀρετάς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν γυναικὸς ἄλλην ἀρετὴν εἶναι, καὶ τὴν ἀνδρὸς ἄλλην. πρῶτον μὲν γὰρ εἰ ταῦτα κρατοίη, καὶ τὴν ὑγείαν ἄλλην τῷ εἴδει ποιήσομεν ἀνδρὸς καὶ γυναικός, καίτοι μίαν οὖσαν ὡς δηλοῖ καὶ μία τέχνη ταύτης τε οὖσα, καὶ ἐκείνης ἀποτελεστική. καίτοι τῆς ἵππων θεραπευτικῆς, καὶ τῆς ἀνθρώπων ἄλλης οὔσης, ἔπειτα καὶ αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν τὰς ἀρετὰς κατ' εἶδος διαφέρειν ἐροῦμεν τῶν κράσεων διαφερουσῶν. εἰ δὲ αὗται τὸ καθέκαστα διαφέρουσι διὰ τὰς κράσεις, ὁ αὐτὸς καὶ ἐκείνων λόγος ἔσται. πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲ τὸ ἐξ ἀρχῆς ὁμολογήσομεν εἶναι ἀληθές. οὐ γὰρ ταῖς σωματικαῖς ποιότησιν ἀκολουθεῖν τὰς τῶν ψυχῶν διαφόρους ζωάς, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐπὶ τῶν ἀπαιδεύτων τὸ ἦθος μόνον κρατεῖν κατά τινας ὀρέξεις ἐνύλους. εἶναι δέ τινας καὶ αὐτὰς τῆς ἀλόγου ψυχῆς δυνάμεις οὐχ ἑπομένας κράσεσιν, οὐδὲ ποιαῖς ἡλικίαις, ὥσπερ τὸ φιλότιμον καὶ φιλοχρήματον. εἰ δὲ μὴ αὗται, σχολῇ ἂν αἱ προαιρετικαὶ δυνάμεις ἀκολουθεῖεν κράσεσι σωμάτων, καὶ αἱ τούτων κρείττους.

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΘΕΟΔΏΡΟΥ ΤΟΥ͂ ἈΣΙΝΑΊΟΥ λόγων, τῶν κατασκευαζόντων τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς εἶναι καὶ γυναικός. καὶ ὧν ὁ Σωκράτης εἶπεν ἐξέτασις.

Ὁ ΜῈΝ Σωκράτης δυσὶν ἐχρήσατο λόγοις, δι' ὧν τὴν αὐτὴν εἶναι παιδείαν καὶ ἀρετὴν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς οἴεται σαλεύεσθαι, τοῦ μὲν εἰς ἄδοξόν τι περιάγοντι τὸ δόγμα. καὶ γὰρ αἱ ἀπὸ τῶν ἀδόξων ἐπιχειρήσεις, ἀνατρεπτικὴν ἔχουσι δύναμιν, ὡς αἱ ἀπὸ τῶν ἐνδόξων πιθαναὶ πρὸς τὰς θέσεις εἰσὶ τῶν ζητουμένων. τῷ δὲ ἀπὸ ὁμολογήματος, δι' οὗ καὶ τὴν δικαιοσύνην ἥτις ἐστὶν ἀπέδειξε, καὶ πᾶσαν διεκόσμησε τὴν πολιτείαν. ὁ μὲν οὖν πρότερος λόγος ἐστίν, εἰ αἱ αὐταὶ ἀρεταὶ γυναικῶν ἅπερ ἀνδρῶν καὶ παιδείαν ἀνάγκη τὴν αὐτὴν εἶναι, πρόδρομον οὖσαν τῶν ἀρετῶν. εἰ δὲ παιδείαν τὴν αὐτήν, καὶ μουσικεύονται, καὶ γυμνάζονται ἡμῖν αἱ γυναῖκες. εἰ δὲ ταῦτα γυμνάζονται καθάπερ οἱ ἄνδρες ἐν τοῖς γυμνασίοις. τοῦτο δὲ ἄδοξον, οὐκ ἄρα γυμνάζονται. οὐκ ἄρα τὴν αὐτὴν παιδεύονται παιδείαν, οὐκ ἄρα τὴν αὐτὴν ἕξουσιν ἀνδράσιν ἀρετήν. τοῦτον δὲ ἐπιρραπίζει τὸν λόγον πολιτικῶς. ἀξιοῖ γὰρ μὴ εἰς τὸ ἄδοξον εἶναι δοκοῦν βλέπειν τὸν ἔχοντα νοῦν, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀγαθόν, κἂν ᾖ παρὰ τοῖς πολλοῖς μὴ εὐδοκιμοῦν. γευσάμενοι γὰρ οἱ ἄνθρωποι τῆς ὠφελείας, μεταβάλλουσι τὰς δόξας, καὶ φανήσεται αὐτοῖς ἔνδοξον, τὸ πρὸ τοῦ φαινόμενον ἄδοξον. ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ ὁμολογήματος λόγος, εἰ τὰς διαφόρους φύσεις, δεῖ διάφορα ἐπιτηδεύειν. τοῦτο γὰρ ἦν ὃ μάλιστα διεκόσμει τὴν πόλιν, καὶ ὅλην

παρέχειν εἰς τὴν τῆς δικαιοσύνης εὕρεσιν. διαφέρουσι δὲ αἱ φύσεις τῶν ἀρρένων καὶ θηλειῶν, διαφέροι δὴ ἂν αὐτῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα. εἰ δὲ τοῦτο, παιδεία δ' ἦν διὰ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς τῶν ἀνδρῶν, ταῖς ἄρα γυναιξὶ τούτων οὐ μεταδοτέον ἄν. εἰ δὲ μὴ δεῖ παιδεύεσθαι τὰς γυναῖκας, οὐδὲ ἀρετῶν αὐταῖς μεταδοτέον ὧν τοῖς ἀνδράσι. τοῦτον δ' αὖ πάλιν ἤλεγξε τὸν λόγον ἀπὸ τῆς ὁμωνυμίας. τὸ γὰρ ταυτὸν, καὶ τὸ ἕτερον ἢ πῇ, ἢ ἁπλῶς λέγεται. τοῖς μὲν οὖν ἁπλῶς ἑτέροις, οὐδὲν ἀποδιδόναι προσήκει ταυτόν. τοῖς δὲ πῇ ταῦτ' ἔχουσι, καθ' ὃ μὲν ταῦτα, ταυτὸν ἔργον οριστέον, καθ' ὃ δὲ ἕτερα, ὁμοίως ἕτερον. ἀνὴρ οὖν καὶ γυνὴ, καθὸ μὲν ἕτερα, διοίσει τοῖς ἔργοις. τὸ μὲν ἐν ἄλλῳ γεννῶν, τὸ δὲ ἐν αὐτῷ. κατὰ γὰρ ταῦτα διαφέρεται, καθὸ δὲ ἔχετον ζωὴν λογικὴν καὶ ἄλογον, ὧν τὸ μὲν ἄρχειν πέφυκεν, τὸ δὲ ἄρχεσθαι, καὶ ἔργον ἂν ταυτὸν ἔχοι, τὸ μὲν ἄρχειν, τὸ δὲ ἄρχεσθαι. ταῦτα δὲ ἦν ἴδια τῶν ἀρετῶν. εἰ οὖν ταῦτα κοινὰ αὐτοῖς, καὶ αἱ ἀρεταὶ δή που κοιναὶ ἂν εἶεν αὐτοῖς. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Σωκράτης. καὶ ἐπιστατέον, ὅτι κἀνταῦθα μόνως ἑαυτῷ σύμφωνος. τῶν μὲν ἀπὸ τῆς στοᾶς κατ' εἶδος διαφέρειν οἰομένων τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. ἀμφοῖν δὲ ὅμως εἶναι τὴν αὐτὴν ἀρετήν. τῶν δὲ ἐκ τοῦ περιπάτου, κατ' εἶδος μὲν εἶναι τὰ αὐτὰ, τὰς δὲ ἀρετὰς αὐτῶν εἶναι μὴ τὰς αὐτὰς αὐτὸς λέγων, καὶ κατ' εἶδος αὐτὰ εἶναι, καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν τὴν αὐτὴν, διὰ ἐκεῖνο τὸ ἀξίωμα, τὸ ταῖς οὐσίαις τὰς τελειότητας εἶναι συστοίχους ταῖς αὐταῖς τὰς αὐτὰς, ταῖς ἑτέραις τὰς ἑτέρας. νοῦς γὰρ ὁ καὶ τὰς οὐσίας διδοὺς τοῖς εἴδεσι καὶ τὰς τελειότητας, οἵαν οὖν διδῶσιν οὐσίαν, τοιαύτην καὶ τελειότητα τῇ οὐσίᾳ συζυγοῦσαν. τούτων δὲ εὑρημένων, δεῖ μεμνῆσθαι καὶ ὧν ὁ μέγας Θεόδωρος συνεξηπόρησε. πρῶτον μὲν ἐρωτῶν, εἰ μηδεμίαν ἀρετὴν ὅλως ἀποδώσομεν ταῖς θηλείαις, ἢ τινὰ ἀποδώσομεν, καὶ εἰ τοῦτο, εἰ τὴν αὐτὴν ἣν καὶ τοῖς ἄρρεσιν, ἢ ἑτέραν ὥς λέγουσιν. τοῖς μὲν τὴν ἀνδρείαν, ταῖς δὲ τὴν σωφροσύνην. εἰ μὲν γὰρ μηδεμίαν, κολοβὸν ποιήσομεν τὴν πόλιν ἐξ ἴσων σπουδαίων καὶ ἀσπούδων αὐτὴν ποιοῦντες. καὶ τὰ γεννώμενα ἐκ τούτων ὁμοίως εὐφυῆ καὶ ἀφυῆ πρὸς παιδείαν. εἰ δὲ τινὰ, πάλιν ἑκάτερον ἔσται κολοβὸν τὸ γένος, καὶ ἡμιτελὲς, οὐκ ἔχον οὐδ' ἣν ἔχει ἀρετὴν τελείαν. εἰ γὰρ ἦν τελεία, καὶ αἱ ἄλλαι ἂν ἀντηκολούθουν. ὥσπερ καὶ αὐτοί φασιν οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου, τὰς τελείας ἀντακολουθεῖν ἀλλήλους. εἰ δὲ πάσας ἑκατέροις δοτέον, ἔχομεν τὸ ζητούμενον. δεύτερον δὲ καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐπιχειρῶν τῶν πραγμάτων. δῆλον γὰρ τὰ διάφορα γένη τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰς διαφόρους πολιτείας, ὅτι τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ τὰ αὐτὰ ἀποδιδῶσι. καὶ γὰρ Ἀμαζόνες ἀνδρικαὶ Σαυρομάτιδες ὡς Θρᾷκες, παρὰ δὲ τοῖς Λυσιτανοῖς ὥς φασι, στρατηγοῦσι μὲν αἱ γυναῖκες καὶ πολιτεύονται, καὶ πάντα πράττουσιν ὅσα παρ' Ἕλλησιν αἱ γυναῖκες. εἰ οὖν ταῦτα διωμολόγηται μηδὲν, οἰόμεθα διαφέρειν πρὸς ἀρετῆς κτῆσιν τοῦ θήλεως τὸ ἄρρεν, μὴ δὲ τοῖς ἔθεσι, ταῦτα διορίζομεν ἀλλὰ ταῖς φύσεσιν, αὐτὰς αὐτὰς οὔσας δείκνυσιν ἡ τῶν αὐτῶν ἔργων ἐπιτήδευσις, εἰ καὶ ἐν ἄλλοις καὶ ἄλλοις τόποις. τρίτον τοίνυν καὶ τὸν θεολογικὸν τρόπον ἀξιῶν ἐκεῖνος ὁρᾶν, ὅτι καὶ ἡ τῶν τὰ θεῖα σοφῶν φήμη, τὴν αὐτὴν θεὸν ἰσουργόν τε εἶναι φησί, καὶ ἐργάνην ὑμνεῖ διαφερόντως ἐν μέσοις τοῖς ἱεροῖς, καὶ ἐνόπλιον παραδίδωσι, καὶ στρατηγικήν. καὶ ἀπὸ ταύτης ἀναβὰς ἐπὶ πᾶν τὸ θεῖον γένος ἐρωτᾷ. πότερον καὶ ἐκείνῳ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι δοτέον τῷ ἄρρενι καὶ θήλει τῶν θεῶν, ἢ τοῦτό γε συγχωρητέον. εἰ γὰρ ἄτοπον θεόν τινα λέγειν ἀρετῆς [illegible]οῦν ἄμοιρον, ἀνάγκη πάντας καὶ πάσας ἀρετὴν ἅπασαν ἔχειν. τὸ γὰρ καθ' ἥν τινα οὖν ἐλλεῖπον οὐκ εὐδαιμον, θεὸς δὲ πᾶς εὐδαίμων. εἰ οὖν ἐκεῖνο τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ πάσης ἑκάτερον ἀρετῆς μέτοχον. δῆλον δὴ πουθεν ὅτι κατὰ τὸ ἀνάλογον καὶ παρ' ἡμῖν τὰ γένη ταῦτα τὴν αὐτὴν ἕξει τοῖς ἐκεῖ γένεσιν ἀρετήν. τέταρτον τοίνυν φυσικῶς ἐπιχειρῶν ἀξιοῖ σκοπεῖν, εἰ τὰ ὄργανα ἐξ ὧν τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ συμπέπηγεν, πρὸς τὸ αὐτὸ ἔργον ἑκατέρῳ πέπηγεν, οἷον ὀφθαλμοὶ πρὸς τὸ ὁρᾶν, καὶ ὦτα πρὸς τὸ ἀ-[illegible] ἐγκέφαλος πρὸς τὸ αἰσθάνεσθαι, καὶ σκέλη πρὸς τὸ βαδίζειν, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστα τῶν κοινῶν. εἰ δὲ ἐν τῷ σώματι πάντα τὰ κοινὰ τῶν αὐτῶν ἕνεκα γέγονεν, ἐπ' ἀμφοῖν τίς μηχανὴ, μὴ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς μέρη κοινὰ ὄντα τῶν αὐτῶν ἔργων ἕνεκα ἐν αὐτοῖς ὑποστῆναι. εἰ δὲ καὶ ταῦτα τῶν αὐτῶν ἕνεκα, καὶ αἱ τελειότητες αὐτῶν, αἱ αὐταὶ δή που θεν εἰσιν, εἰ καὶ τὰ ἔργα τέλεια ποιοῦσι. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν σωματικῶν ἐπειδὴ τὸ ὁρᾶν κοινὸν καὶ ἡ ὀξυοπία κοινή. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀκούειν καὶ ἡ ὀξυακοΐα, ὥς τε ἐπειδὴ καὶ ὁ λόγος κοινὸς, καὶ τὸ κατὰ λόγον ζῆν κοινόν. ὥς τε καὶ τὸ φρονεῖν κοινόν, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐπιθυμητικὸν κοινὸν, καὶ τὸ τεταγμένως ἐπιθυμεῖν, ὥς τε καὶ τὸ σωφρονεῖν κοινόν. καὶ ἐπειδὴ τὸ θυμοῦσθαι κοινόν, καὶ τὸ ἀνδρίζεσθαι. οὐ γὰρ δὴ θυμὸν μὲν δέδωκεν, ἀεὶ δὲ ἀλόγως ζῶντα ταῖς θηλείαις. μάτην γὰρ ἂν αὐτὸ ὑπὸ τοῦ λόγου ζῶντα ἐποίησεν. πέμπτον δὴ οὖν ἄλλον λόγον παρατίθησιν Αἰγυπτίων, τινὸς προφήτου τόνδε τὸ[illegible]ον ἀκοῦσαι λέγων, ὡς ἄρα καὶ τῶν εἰς ἀνθρώπινον ἰουσῶν ψυχῶν, ἔρχονταί τινες καὶ εἰς τὸ θῆλυ φῦλον ἔνθεοι. καὶ δὴ καὶ τὴν Ἑλένην τοιαύτην εἶναι οὐ μίαν τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς τῶν διοσκούρων θείαν καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα τῶν Ἀφροδίτης ὁρῶν ἔμπλεων, καὶ ἵνα φαῖαι τὸν προφήτην μὴ μακρολογῶ, καὶ ταύτην Ἀφροδίτην γενέσθαι τινὰ, καὶ ἤκουσαν ἐξ οὐρανοῦ τὸν μὲν Βάρβαρον ἐξαπατῆσαι ὡς ἔχοντα ἣν οὐκ εἶχεν. ἐλθοῦσαν δὲ εἰς Αἴγυπτον, τῶν πρώτων ἱερῶν καταχεῖν, καὶ ταῦτα ἀπομνημονεύεσθαι παρ' αὐτοῖς. τοὺς δὲ παρ' Ἕλλησι θεατρικοὺς ἄνδρας, ἄλλους ἄλλα δυσφημεῖν εἰς αὐτὴν, οὐδὲν εἰδότας τῶν ἀληθῶν. ταῦτα μὲν ὁ Αἰγύπτιος, καὶ ὁ Θεόδωρος ἐκεῖνον ὑποκρινόμενος. εἰ δὲ ἔστι ἀληθὲς τὸ καὶ εἰς θηλείας ἰέναι

ψυχὰς θεοειδεῖς, τίς μηχανὴ μὴ καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν εἶναι κοινάς, ἢ μαντικὰς μὲν γίνεσθαι γυναῖκας ὥς καὶ ἄνδρας κατόχους τοῖς μαντῴοις θεοῖς, ὡς τὰς προφήτιδας ἴδωμεν, καὶ τελεστικὰς ἄλλας, ὥσπερ τὴν Διοτίμαν τὴν Πλάτωνος, ὡς τὴν Θεοξένιαν τῶν Βαρβάρων, ὡς τὴν Βερενίκην, ἄλλην ταύτην μαγείας διδάσκαλον, σωφροσύνην δὲ καὶ ἀνδρείαν καὶ γνῶσιν αὐτῶν ἀφαιρήσομεν. καὶ πῶς ἐτύγχανον θείων μὲν ὄψεων, θείων δὲ ἐπιπνοιῶν. ἄνευ γὰρ ἀρετῆς θεὸς ἀνθρώποις οὐκ ἄν ποτε παραγένοιτο. τὸ γοῦν ὅμοιον πανταχοῦ τῷ ὁμοίῳ συνεῖναι φιλεῖ ἅπαντες ἂν φαμέν. ὥστε καὶ τὸ πάσης ἀρετῆς κατέχον τῷ ζῶντι κατ᾽ ἀρετήν. τοσαῦτα καὶ ἀφ᾽ ὧν ὁ μέγας Θεόδωρος γέγραφεν, συμφέρειν δὲ τοῖς Σωκράτους λόγοις ὑπὲρ τῆς τῶν γυναικῶν ὁμοίαν ἀνδράσι παιδείαν, δι᾽ ἧς ἡ πρὸς τὴν παιδείαν οὖσιν ἀρετῆς τὸ θῆλυ δεκτικόν, οὐδεμίαν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κατιοῦσαν, ἄγει εἰς τὸ θῆλυ γένος. ἕτερον δέ, πῶς οὐχὶ καὶ ἐν νόμοις ἐπιτρέπει καὶ γυναιξὶ τὴν νομοφυλακὴν τὴν ἀρχὴν ὡς ἐνταῦθα τὴν φυλακήν. πρὸς μὲν τὸ πρότερον λεκτέον ὅτι τὴν ὕφεσιν ἐθέλων τοῦ γένους παρὰ τὸ γένος, τὴν νεοτελῆ ψυχήν, εἰς ἀνδρῶν ἄγει γενέσεις, εἶτα εἰς γυναικῶν. οὐ γὰρ ἐπειδὴ τῆς ὁμοίας εἰσὶν ἀρετῆς μετέχειν δυνάμεναι, διατοῦτο καὶ ὡσαύτως μετέχουσιν, ἀλλὰ ἐρρωμενέστερον οἱ ἄνδρες. ὥσπερ καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἀντιλαμβάνονται, καὶ ὅσα δοκεῖ γυναικῶν εἶναι μᾶλλον ἢ ἀνδρῶν, καθάπερ λέγει καὶ αὐτός. φύσει οὖν ἀρρενοποὶ ψυχαὶ τῶν θηλυπρεπῶν δυνατώτεραι. διὸ τῇ ἄνω ζωῇ τῶν ψυχῶν αὗται προσεχεῖς. αἱ δὲ κάθοδοι διὰ τῶν προσεχῶν, εἰς τὸ πορρώτερον, γίγνεσθαι φιλοῦσιν, ὥστ᾽ εἰκότως εἰς ταύτας πρότερον τὰς ἀρρενουμένας ἐκείνων τῶν θηλυνομένων. πρὸς τὸ δεύτερον ὅτι ἐν νόμοις ἤδη λαμβάνει βεβηκῶτας ἀνθρώπους, ἐν ἄλλαις πολιτείαις, εἰ καὶ ἀδιαστρόφους μείναντας, καὶ οὐ τὰς ἀκροτάτας φύσεις ἔχοντας ὥσπερ ἐνταῦθα φύντας, εὐθὺς ἐκ τοῦ παντός, ὑποδέχεται καὶ παιδεύει. διὸ τινὰς μὲν ἀρχὰς ἐπιτρέπει κἀκεῖ ταῖς γυναιξί, οὐ μέντοι τὴν ἀκροτάτην τῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ μόνοις ἀνδράσιν, ὡς ἔχουσιν αὐτὸ τοῦτο ὅπερ ἔφαμεν, τὸ τῇ φύσει ἐρρωμενέστερον. καὶ γὰρ ἡ ἄλλη διάθεσις τῆς πολιτείας οὐχ ὁμοία, τῆς τε ἐν νόμοις, καὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους διακεκοσμημένοις. οὐδὲ ἡ διὰ πάντων κοινωνία χώραν ἔχειν ἔδοξεν, καὶ ἐπ᾽ ἐκείνης ἣν ὁ Σωκράτης ὑπὲρ ταύτης ἐνέκρινεν, οὐ δὲ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ταυτὸν τῶν ἐν ταύτῃ κἀκείνων ζώντων, εἰκότως ἀγαπᾷ τὴν μεγίστην ἀρχὴν ἀνδράσιν ἐπιτρέπων μόνοις διακοσμεῖν ἐκείνην ταύτης, τοσοῦτον ὑφειμένης, ὅσον τῆς διὰ πάντων κοινωνίας ἀπολείπεται τὸ μεριστὸν εἶδος τῆς πολιτείας, καὶ γὰρ συμπαθέστερον φύσει τὸ θῆλυ περὶ τὸ ἴδιον τοῦ ἄρρενος. οὐκ ἦν οὖν μερισμὸν εἰσαγαγόντα καὶ χρημάτων καὶ παίδων, καὶ εἰς γυναῖκας ἄγειν τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν ὑπ᾽ αὐτῆς τῆς φύσεως ἠναγκασμένας τοῖς ἰδίοις συμπάσχειν ἀντὶ τῶν κοινῶν, καὶ τοῖς μέρεσιν, ἀντὶ τῶν ὅλων.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἘΝ ΤΩ͂Ι ΠΈΜΠΤΩΙ ΤΗ͂Σ ΠΟΛΙΤΕΊΑΣ λόγου δεικνύντος τίς, ἡ τῶν φιλοσόφων φιλομαθία, καὶ ἡ τῶν πολλῶν.

ΤῊΝ διαφορὰν τῶν φιλοσόφων ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς πολιτείας πρὸς τοὺς φιλοδόξους λαβεῖν ἐθέλων, τελευτᾷ μὲν εἰς τὸ δεῖξαι τοὺς φιλοσόφους τῶν καθόλου τὴν γνῶσιν ἀσπαζομένους, τοὺς δὲ φιλοδόξους τῶν μερικῶν. τοὺς μὲν γὰρ τὰ πολλὰ καλὰ μόνως ἐ[illegible] μανθάνειν, τοὺς δὲ τὸ ἁπλῶς καλόν. ἵνα δὲ ταῦτα δείξῃ, προσλαμβάνει τίς ἡ διαφορὰ τοῦ ἁπλῶς καλοῦ, καὶ τῶν πολλῶν καλῶν. καὶ δείκνυσιν ὅτι, τὸ μέν ἐστιν ἕν, τὰ δὲ αὐτὸ τοῦτο πολλά. καὶ πάλιν ὅτι τὸ αὐτὸ καλὸν ἕν, δείκνυσιν ἀπὸ τῶν ἐναντίων. εἰ γὰρ δύο τὰ ἐναντία καλόν, αἰσχρόν, ἕν ἐστιν ἑκάτερον. τὰ γὰρ δύο ἑνῶν, ἐστὶ σύνοδος. ἔδειξε δὲ ἀπὸ τῶν ἐναντίων. ἐπείπερ οὐ δυνατὸν τὰ ἐναντία μὴ οὐχὶ δύο λέγειν, τὰ δὲ δύο οὐ δυνατὸν μὴ οὐχὶ ἐξ ἑνῶν λέγειν. ἓν οὖν τὸ καλ[illegible] τὸ αἰσχρόν. τὰ δὲ πολλὰ καλά, καὶ πολλὰ αἰσχρά, αὐτὸ τοῦτο πολλά ἐστιν. οὐκ ἄρα ταυτὸν τὸ καλὸν τοῖς καλοῖς, ἢ τὸ αἰσχρὸν τοῖς αἰσχροῖς. ὅτι δέ ἐστι πολλὰ καλὰ καὶ πολλὰ αἰσχρά, ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἐναργείας. κοινωνήσαντα γὰρ ταῦτα σώμασιν ὥς φησι καὶ πράξεσι, πολλὰ ἐγενέσθην. ἔστιν γὰρ ἑκάτερον, καὶ ἐν ταῖς τῶν ψυχῶν ἐνεργείαις, καὶ ἐν ταῖς τῶν σωμάτων συστάσεσιν. εἰ δὲ κοινωνήσαντα ταῦτα ἀλλήλοις, πολλὰ ποιεῖ, δῆλον ἐκ τούτων, ὅτι οὐκ ἔστι χωριστὰ τῶν πολλῶν, εἴπερ κοινωνεῖ πως αὐτοῖς. ἐπεὶ καὶ σαφῶς μετέχοντα μὲν καλεῖ τὰ πολλά, μετεχόμενα δὲ τὰ εἴδη. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ἔοικε τὰ ἐν τοῖς καθέκαστα λαμβάνειν. περὶ γὰρ τοιαῦτα καὶ διέτριβεν ὁ Σωκράτης τὰ ὁριστὰ εἴδη. καὶ ὅ γε Ἀριστοτέλης φησὶν αὐτὸν ἀπὸ τῆς περὶ τοὺς ὁρισμοὺς διατριβῆς, εἰς ἔννοιαν τῶν εἰδῶν ἀναδραμεῖν. ἀλλὰ μὴν προϊὼν αὐτὰ καθ᾽ αὑτά φησιν εἶναι, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχοντα, καὶ ὅμοια τὰ πολλὰ τοῖς εἴδεσιν, εἰ οὖν δεῖ τ[illegible]τα, καὶ τὰ πρότερα συμβαίνειν ἀλλήλοις, πᾶν τὸ καθόλου λαμβάνειν αὐτὸν ῥητέον, τό, τε μετεχόμενον, καὶ τὸ μεθεκτόν, καὶ ἀντιδιαιρεῖν εἰκότως τοῖς πολλοῖς καὶ μερικοῖς. καὶ ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τῶν μετεχομένων εἰδῶν. διὸ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπιχειρεῖ. ἔστι γὰρ ἐν τοῖς μετέχουσιν οὐ καλὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ αἰσχρὸν διὰ τὴν τῶν μετεχόντων ἀνωμαλίαν. τελευτᾷ δὲ εἰς τὰ μεθεκτά, τῶν εἰδῶν, ἃ δή ἐστι παντελῶς ὄντα καὶ ὡσαύτως ἔχοντα. διὸ καὶ οὐκέτι μέμνηται τοῦ αἰσχροῦ, καὶ ὅλως τῶν στερήσεων. οὐ γάρ εἰσιν ἐν τοῖς μεθεκτοῖς εἴδεσιν αἱ στερήσεις τῶν εἰδῶν. οὐδὲ αἱ τῶν κακῶν ὑποστάσεις. εἰ μή τις λέγει τὸν νοῦν περὶ γιγνώ-

σκειν τὸ

σκειν τὸ καλόν, γιγνώσκειν καὶ τὸ αἰσχρόν. οὐχ ὥς τι ὂν αὐτὸ τῶν τῇδε αἰσχρῶν, ἀλλ᾽ ὡς ὅρον ἐπάγων τῇ τοῦ καλοῦ στερήσει. οὐ γὰρ πᾶσα ἔκβασις ταὐτὸν ἔξεισιν, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ψυχῆς, ἄλλη δὲ σώματος ἔκβασις τοῦ καλοῦ. καὶ ἡ μὲν μέχρι φθορᾶς, ἡ δὲ μέχρι ποιᾶς ζωῆς. εἰ οὖν ταῦτα κρατοίη, καὶ εἴη τὸ αἰσχρὸν ἐν τοῖς μετέχουσι τὰ ἐναντία ληπτέον, τὸ καλὸν λέγω καὶ αἰσχρόν, καὶ τὰ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις ὄντα καὶ μαχόμενα ἀλλήλοις περὶ ταὐτὸν ὑποκείμενον. καὶ ἔοικεν ὁ λόγος ἀπὸ τῶν προσεχῶν τοῖς πολλοῖς εἰδῶν ἀναβαίνοντι ἐπὶ τὰ πορρώτερον, ἕως ἂν ἐπὶ τὰ ἀκρότατα ἀνέλθῃ, πλὴν κοινὰ τὰ λεγόμενα ἁπάντων, καὶ τῶν μετεχομένων, καὶ τῶν ἀμεθέκτων. ἐπεὶ καὶ τὰ ἀμέθεκτα φαίης ἂν μετέχεσθαί πως, ἀλλ᾽ ὡς μεταδιδόντα ἑαυτῶν, καὶ τὰ μετεχόμενα ὄντα καὶ ὡσαύτως ἔχοντα, οὐχ ὡς τὰ ἀμέθεκτα, ἀλλ᾽ ὡς ἀΐδια καὶ αὐτά. κοινὸν οὖν πάντων εἰδῶν, καὶ τῶν χωριστῶν, καὶ τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν πολλῶν, τὸ ἓν ἕκαστον εἶναι, καὶ μονογενὲς εἶναι, καὶ μόνως ὂν τὸ ὡσαύτως ἔχον, ἀλλὰ μὴ ἄλλοτε ἄλλως. τὰ δὲ πολλῶν τούτοις ἀντιθέτως, οὐ μονογενῆ, ἀλλὰ καὶ πολλά, οὐκ ὄντα μόνον, ἀλλὰ καὶ μὴ ὄντα, οὐκ ἀΐδια, ἀλλὰ καὶ φθαρτά. εἰ μὲν οὖν δύο ταῦτα ἔλεγεν εἶναι τὸ μερικόν, καὶ τὴν ἰδέαν, ἠναγκάζετο καὶ τὸ αἰσχρὸν ἕν τι παρὰ τὰ πολλὰ τιθεὶς ἰδέαν αἰσχροῦ λέγειν. εἰ δὲ πᾶν εἶδος ἀντιδιαιρεῖ πρὸς τὸ μερικόν, οὐδὲν ἂν λέγοι ἄλλο, ἢ ὅτι ἔστι καὶ αἰσχρὸν εἶδός τι ἕν. τοῦτο δὲ οὐ πάντως ἰδέαν εἶναι ἀναγκάζει, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς καθ᾽ ἕκαστα κατὰ ἀπόπτωσιν ὑπόστασιν τῆς ἰδέας, καὶ εἶδος ἂν λεγόμενον, ὡς πολλοῖς κοινόν, ἢ ἐν ταῖς ψυχαῖς, ὡς νόημα ὑστερογενές, οὐκ ἄνωθεν αὐταῖς ἐγγινόμενον, ἀλλὰ κάτωθεν. ἐξ ὧν δῆλον ὅτι τὰ μὲν κατὰ φύσιν τριχῶς ἐστι, πρὸ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἐπὶ τοῖς πολλοῖς, τὰ δὲ παρὰ φύσιν διχῶς, ἐν τοῖς πολλοῖς, καὶ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς. ὅτι δὲ οὐχὶ τὴν ἰδέαν ἀντιδιεῖλεν τοῖς πολλοῖς, δῆλον. ἀτελὴς γὰρ ἂν ἦν ἡ διαίρεσις, ὄντων καὶ ἄλλων παρὰ ταῦτα τῶν ἐν τοῖς καθ᾽ ἕκαστα, καὶ τῶν ὑστερογενῶν. τούτων δὲ διῃρημένων, δείκνυται τὸ μὲν εἶδος, πάντῃ γνωστόν, τὰ δὲ πολλὰ γνωστά, καὶ ἄγνωστα, μέσα ὄντα τοῦ ὄντος. γιγνόμενα γάρ. ἡ δὲ γένεσις μέση τούτων, τὰ δὲ ἴδια ἀγένητα. ἀΐδια γάρ. εἰ οὖν τὰ τρία διέστηκεν, ὄν, γένεσις, μὴ ὄν, καὶ τὰ μὲν ἄκρα ἀσύναπτα, τὸ δὲ μέσον ἀμφοῖν μετέχον, ὄντος ἅπτεται ἰδεῖν. ἐπειδὴ τὸ ὂν γνωστόν, καὶ τὸ μὴ ὂν ἄγνωστον. ταῦτα γὰρ κατεσκεύασε τὸ μέσον πῶς ἔχει, καὶ δείκνυσιν ὅτι καὶ τοῦτο γνωστὸν ἅμα καὶ ἄγνωστον. εἶτα δείξας τὴν ὡς ἀληθῶς γνῶσιν οὐ μετέχουσαν τοῦ ἐναντίου. τοῦ δὲ γὰρ ἄλλοτε τοῦ ἐναντίου ἀναπίμπλαται τῶν εἰλικρινῶν ὄντων. οἷον, μέλανος τὸ λευκόν, ἢ τοῦ ψυχροῦ τὸ θερμόν, ἢ ταῦτα ἐκείνων, δείκνυσι τὴν δόξαν ἑτέραν, τῆς ὡς ἀληθῶς γνώσεως. ἁμαρτάνει γάρ. εἰ δὲ ἀναμάρτητος εἴπερ ἀγνοίας καθαρεύει, γνωστικῆς γὰρ δυνάμεως ἁμαρτία ἡ ἄγνοια. εἰ δὲ δόξα τῆς ὄντως γνώσεως ἑτέρα, γνῶσις δέ τις ὅλως. τοῦτο γὰρ ἔλαβε διότι πᾶς ὁ δοξάζων γιγνώσκει τί, εἴη ἂν ἑτέρα τῆς ἀγνοίας. ἢ οὖν πρὸ ἀμφοῖν ἐστιν, ἢ μετὰ ἄμφω, ἑτέρα οὖσα αὐτῶν, ἢ μέση. ἀλλὰ μὴν οὐ πρὸ ἀμφοῖν, οὐ γὰρ ἂν μετεῖχεν ἀγνοίας, ἧς ἡ γνῶσις ἄδεκτος. οὐδὲ μετὰ ἄμφω, οὐ γὰρ ἂν πῃ μετεῖχε γνώσεως, ἧς ἡ ἄγνοια ἄδεκτος. ἐν μέσῳ ἄρα ἀμφοῖν. εἰ οὖν ἡ γνῶσις τῶν εἰδῶν ἐστιν ἃ ὄντα ἐστίν, ἡ δὲ ἄγνοια τοῦ μὴ ὄντος, ἡ δόξα τῶν γενητῶν ἐστι. λεγέσθω τοίνυν οὕτως. τὰ πολλὰ καλὰ γενητά, τὰ γενητὰ μεταξὺ ὄντος καὶ μὴ ὄντος, δοξαστὰ ἄρα πολλὰ καλὰ δοξαστά. καὶ πάλιν, τὰ εἴδη μόνως ἐστὶν ὄντα. τὰ μόνως ὄντα, μόνως γνωστά. τὸ μηδαμῶς ὄν, οὐδαμῶς ἕν ἐστι. πᾶν τὸ γνωστὸν ἕν γέ τί ἐστιν, εἴπερ ὁ γιγνώσκων, ἕν γέ τι γιγνώσκει. τὸ ἄρα μηδαμῶς ὄν, οὐκ ἔστι γιγνώσκειν. τούτων δὲ δεδειγμένων δείκνυται τὰ προειρημένα οὑτωσί. οἱ φιλόσοφοι τὰ εἴδη γιγνώσκειν ἐφίενται, οἱ τὰ εἴδη γιγνώσκειν ἐφιέμενοι, γνώσεώς εἰσι φίλοι, δῆλον τὸ συναγόμενον, πάλιν οἱ πολλοὶ τὰ καθ᾽ ἕκαστα μανθάνειν ἐθέλουσιν, οἱ τὰ καθ᾽ ἕκαστα μανθάνειν ἐθέλοντες, τὰ δοξαστὰ μανθάνειν ἐθέλουσιν. οἱ τὰ δοξαστὰ μανθάνειν ἐθέλοντες, φιλόδοξοι. οἱ ἄρα πολλοὶ φιλόδοξοι. καὶ τρίτον οἱ πολλοὶ φιλόδοξοι. οἱ φιλόσοφοι οὐ φιλόδοξοι, οἱ ἄρα πολλοὶ οὐ φιλόσοφοι. τοῦτο δ᾽ ἦν τὸ ζητούμενον, ἐν δὴ τούτοις τοσοῦτον μόνον ἐπιστάσεως ἄξιον, ὅτι τοὺς πολλοὺς καταλέγων, ἐν τούτοις ἔθετο καὶ τοὺς τεχνικούς, καὶ τοὺς πρακτικούς, οὗτοι δέ που καὶ εἰδῶν ἔχουσι γνῶσιν ἀφ᾽ ὧν τεχνιτεύουσιν, ἢ πράττουσι. δεῖ δὲ συννοεῖν ὅτι καὶ οὗτοι τὴν τῶν εἰδῶν ἐπίσκεψιν διὰ τὰ καθέκαστα προβέβληνται, καὶ σκοπὸς αὐτῆς, οὐχὶ τῶν εἰδῶν αὐτῶν γνῶσις, ἀλλ᾽ ἡ τῶν τεχνιτῶν καὶ τῶν πρακτῶν διὰ τὰ εἴδη καὶ ὁπωσοῦν ἐννοοῦσι. πολλοῦ δὴ οὖν δέουσι καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, οὐκ ἀναχωροῦντες ἀπὸ τῶν μερικῶν, ἀλλὰ κυπτάζοντες περὶ αὐτά, καὶ οὐ διὰ τὰ εἴδη σκοποῦντες. ὥστε εἰκότως ὁ Σωκράτης, καὶ τούτων διώρισε τοὺς φιλοσόφους, οἳ καὶ ἀναβαίνουσιν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὰ εἴδη, καὶ οὐδὲ ἐν τούτοις ἵστανται μόνοις, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ αὐτὰς χωροῦσι τὰς νοητὰς αἰτίας καὶ χωριστὰς τῶν εἰδῶν. ταῦτα μὲν δὴ περὶ τούτων ἄν τις ἐπιστήσας διορίσαιτο δεόντως. ἐπειδὴ δὲ δόξαν καὶ γνῶσιν ἀπ᾽ ἀλλήλων αὐτὸς διώρισεν, ἄξιον ἰδεῖν τίνα ἑκατέραν ἐν τῷ λόγῳ τῷδε παραλαμβάνει. λέγεται μὲν οὖν δόξα παρ᾽ αὐτῷ, καὶ τὸ συμπέρασμα τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας, ὡς ἐν Σοφιστῇ φησὶν ὅταν λέγῃ, διάλογον αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς εἶναι τὴν διάνοιαν· διανοίας δὲ ἀποτελεύτησιν τὴν δόξαν μίαν κρίσιν οὖσαν, ὧν ἐκείνοις συλλελόγισται. λέγεται δὲ καὶ ἡ ἄνευ αἰτίας γνῶσις τῆς ψυχῆς εἶναι παρ᾽ αὐτῷ δόξα. καθάπερ ἐν τῷ Μένωνι διώρισεν, ἐπιστήμην μὲν εἶναι, γνῶσιν, δέουσαν αἰτίας λογισμῷ. δόξαν δὲ τὴν ἄνευ αἰτίας τῶν αὐτῶν γνῶσιν. λέγεται δὲ καὶ ἡ τῶν αἰσθητῶν γνῶσις νοῦ καὶ ἐπιστήμης ἀποτελεῖσθαι ἐξ ἀνάγκης, ὅταν δὲ περὶ τὰ αἰσθητά, δόξας καὶ πίστεις

τούτων δὲ οὕτως ἐν ἄλλοις αὐτῷ περὶ δόξης καὶ ἐπιστήμης διωρισμένων, ἐνταῦθα τὰ πάντα διελὼν εἰς τὰ εἴδη καὶ τὰ καθέκαστα, τοῖς μὲν εἴδεσι ἀποδίδωσι τὴν ἐπιστήμην, καὶ καλεῖ γνῶσιν αὐτήν, ὡς ἀκίβδηλον οὖσαν, καὶ τοῦ ἐναντίου ἄδεκτον. καὶ γὰρ αὐτὸ τῶν ἄλλων ἕκαστον, καθαρὸν τὸ μὴ ἀναπεπλησμένον τοῦ ἐναντίου. λευκὸν γοῦν ὄντως ἐστὶ τοιοῦτον φαμὲν ᾧ μὴ μέτεστι μέλανος. τοῖς δὲ πολλοῖς καὶ καθέκαστα περὶ ἃ πλανῶνται οἱ μὴ φιλόσοφοι τὴν δόξαν. ταῦτα γὰρ εἰ ὡς αἰσθητὰ γιγνώσκεται διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἀλλ' ἡ λογικὴ γνῶσις αὐτῶν γίγνεται διὰ δόξης, καὶ ἔστι δοξαστὰ κυρίως, ὥσπερ τὰ καθόλου ἐπιστητά. τούτων γάρ εἰσιν ἐπιστῆμαι, τῶν δὲ καθέκαστα λαβεῖν ἐπιστήμην ἀδύνατον. οὕτω καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ἀποδεικτικοῖς, τῶν μὲν ἀναγκαίων εἶπεν εἶναι τὴν ἐπιστήμην, τῶν δὲ ἐνδεχομένων, καὶ ἄλλως ἔχειν τὴν δόξαν, οὐδὲν ἄλλο λέγων, ἢ ὅ φησιν ἐν τούτοις ὁ Σωκράτης. πλανητὰ μὲν τὰ δοξαστὰ καλῶν, κατὰ αὐτὰ δὲ ἔχοντα τὰ καθόλου ἐπιστητά. τὰ μὲν οὖν ὑπὸ σελήνην ἐν οἷς τὸ εἶδος ἐν πολλοῖς ἐστὶν ἐναργῶς τὰ πολλὰ δείκνυσιν ἐνδεχομένως ὄντα, τὰ δὲ οὐράνια μοναδικὰ ὄντα, δόξειεν ἂν μὴ δὲ τὸ εἶδος ἔχειν τὸ μετεχόμενον διάφορον τοῦ μερικοῦ καὶ μετέχοντος, πλὴν καὶ ἐν ἐκείνοις ὁ τῆς ἐπιστήμης λόγος, εὑρίσκει τὴν ἑκατέρου διαφοράν. τὸ μὲν γὰρ εἶδος τῆς ἐν αὐτοῖς ὑπάρξεως ἑστώσης αἴτιόν ἐστι, τὸ δὲ μερικὸν ἰδίωμα, τῆς μεταβολῆς. τὸ γὰρ κινεῖσθαι, καὶ ἄλλοτε ἄλλως ἔχειν, ὑπάρχει κἀκείνοις ὡς μερικοῖς. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος ἔλεγε, πᾶν τὸ γενητὸν εἶναι δοξαστόν. ἡ γὰρ γενητόν, τοιοῦτόν ἐστιν, εἴτε κατ' οὐσίαν ἔχει τὸ γενητόν, εἴτε κατ' ἐνέργειαν, ὥστε καὶ ᾗ τι τῶν οὐρανίων ὡς μερικόν, ἐστιν ὡσαύτως ἔχον διὰ τὴν πρὸς τὸ εἶδος σύμβασιν, τοῦτο πέπονθεν οὐδὲν διαφέρειν τοῦ εἴδους δοκοῦν. ἵνα καὶ ἐνταῦθα τὰ πρῶτα τῶν μετ' αὐτῶν ἔχῃ μορφήν. λέγω δὲ τῶν μερικῶν πρῶτα ὄντα τὰ ἐν οὐρανῷ τῶν εἰδῶν ἔχειν τὸν τύπον ἀεὶ ὡσαύτως ὄντα, φέροντα δὲ ὅμως, καὶ τῆς τῶν μερικῶν ἰδιότητος γνώρισμα τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. οὐ γὰρ τὸ εἶδός ἐστιν ἐν τόπῳ. πᾶν γὰρ εἶδος ἀσώματον, ἀλλὰ τὸ μερικὸν σωματικὸν ὄν, καὶ τοῦ εἴδους σωματικῶς μετέχον. μὴ γὰρ οὐδὲ ἄλλο τι, ἢ τοιοῦτον μερικόν, ἢ τὸ σῶμα μεριστὸν ὄν. καὶ πᾶν εἶδος γίγνεται μερικὸν σωματικὸν γιγνόμενον. ἐν ὅσῳ δὲ ἔξω σώματός ἐστιν ἀσώματον ὂν μόνως, εἶδός ἐστι μόνως. διὸ καὶ πάντα τὰ χωριστά, σωμάτων εἴδη διέστηκεν ἀλλήλων. τὴν μὲν οὖν δόξαν, καὶ τὴν ἐπιστήμην, τοιαύτην ἑκατέραν δεῖ θεωρεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἀρχόμενος τοῦ περὶ αὐτῶν σκέμματος, δύο πεποίηται ἐρωτήσεις, ἄξιόν τι καὶ περὶ τούτων φάναι. τὴν μὲν οὖν προτέραν, τοιαύτην πεποίηται. εἰ πᾶς ὁ γιγνώσκων τι γιγνώσκει, ἢ οὐδέν; ἀντίφασις γὰρ τὸ τὶς καὶ τὸ οὐδείς, ὡς τὸ πᾶς, καὶ τὸ οὐ πᾶς. λαβὼν δὲ ὅτι γιγνώσκει τι πᾶς ὁ γιγνώσκων, ἠρώτησε πάλιν δευτέραν ἐρώτησιν, εἰ ὅ τι γιγνώσκων, ὂν γιγνώσκει, ἢ καὶ μὴ ὄν; ὡς διαφέρουσαν ταύτην τῆς πρὸ αὐτῆς ποιησάμενος τὴν ἐρώτησιν. οὐ γὰρ ἂν εἰ τὸ τὶ καὶ τὸ ὂν ταὐτὸν ἦν, καὶ τὸ οὐδέν, καὶ τὸ μὴ ὄν, εἶχε λόγον ἐρωτᾶν, εἰ ὅτι γιγνώσκων ἢ ὄν, ἢ μὴ ὂν γιγνώσκει. ταὐτὸν γὰρ ἦν ταῦτα ἐρωτᾶν, καὶ εἰ ὅ τι γιγνώσκων γιγνώσκει τι ἢ οὐδέν. ἃ δὴ πάντως ἄτοπα, τούτων δὲ διαφερόντων, ἄλλο τὸ μὴ ὄν, καὶ τὸ οὐδέν, καὶ δῆλον ὅτι τὸ οὐδὲν πάντως, καὶ μὴ ὄν, οὐ μέντοι ἔμπαλιν. εἴη γὰρ ἂν πάλιν, τὸ οὐδὲν καὶ μὴ ὂν ταὐτόν, εἰ ἀντιστρέφοιεν ἀλλήλοις. εἰλήφθω τοίνυν τοῦτο ὅπερ ἀποφάσκει τὸ οὐδέν, λέγω δὴ ἕν. τοῦτο οὖν οὐδὲν μὲν εἰπεῖν ἀδύνατον, ἐπειδὴ τὸ οὐδὲν ἀποφάσκει καὶ αὐτό. ἐπειδὴ δὲ ἀντίκειται τὸ ἓν καὶ τὸ οὐδέν, καὶ τὸ ὂν πρὸς τὸ μὴ ὄν, ἐπὶ πλέον δὲ τὸ μὴ ὂν τοῦ οὐδενός, ἀνάπαλιν δή που τὸ ἓν ἐπὶ πλέον τοῦ ὄντος. δέδεικται γὰρ τοῦτο ἐν τοῖς προτέροις ἀναλυτικοῖς. εἴ τι ἄρα ὄν ἐστι, μετέχει ἑνός. οὐ μέντοι εἴ τι ἕν, μετέχει ὄντος. εὕρηται γοῦν τοῦτο ἓν ὃ μὴ ἐστὶν ὄν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἡμεῖς ἐπιστάμεν. ὁ δὲ Γλαύκων εἶπε πάντα τὸν γιγνώσκοντα ὂν γιγνώσκειν, οὐκ ὢν ἱκανὸς συνορᾶν ὅτι ἐστί τι ἕν, μὴ ὂν μέν, ἔσχατον δὲ μάθημα τῶν τὰ ὄντα γιγνωσκόντων, οἷον ἐστὶ τὸ ἀγαθόν φησιν ὁ Σωκράτης, ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις λόγοις εἰπόντος τοῦ Σωκράτους τἀγαθὸν πρὸ οὐσίας ὑφεστάναι, καὶ αὐτὸ παράγειν τὸ ὄν, Ἄπολλον ἔφη ὁ Γλαύκων δαιμονίας ὑπερβολῆς εἰς τὸ ὑπερούσιον ἐνατενίσαι μὴ δυνηθείς. κατέγνω τοῦ θαύματος ὁ Σωκράτης μάλα γελοίως τοῦτο εἰπὼν ἀπορρῖψαι τὸν Γλαύκωνα, καὶ πολλά φησι τῶν δοκούντων αὐτῷ περὶ ἐκείνου σιωπήσεσθαι. λαβὼν δ' οὖν ὅτι πᾶς ὁ γιγνώσκων, ὂν γιγνώσκει. τὸ γὰρ μὴ ὂν ὡς τὸ μηδαμῶς ὂν οὐκ ἐστὶ γιγνώσκειν, ἐκ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ Γλαύκωνος μὴ δυνηθέντος τὸ μὴ ὂν διελεῖν ὁσαχῶς λέγεται, μόνον δὲ μὴ ὂν οἰηθέντος εἶναι τὸ μηδαμῶς ὄν, δείκνυσι τῷ μὲν ὄντι, τὴν γνῶσιν, τῷ δὲ μὴ ὄντι, συνεζευγμένην τὴν ἄγνοιαν. τούτων δὲ πάντη διεστώτων δείξας, καὶ τὸ μέσον τοῦ ὄντος, καὶ μὴ ὄντος ὑφεστός, γνωστὸν ἅμα φησὶν αὐτὸ καὶ ἄγνωστον, καὶ δύναμιν ἐπ' αὐτῷ γνωστικὴν εἶναι τὴν δοξαστικήν, ἑτέραν οὖσαν τῆς ἐπιστημονικῆς. ἐπειδὴ δὲ ἀναγκαῖον ἦν αὐτὸν εἰπεῖν τὸ διορίζειν τὰς ἑτέρας δυνάμεις, καὶ πῶς αὗται δυνάμεις εἰσί, τοῦτο μὲν ὡς ὁμολογούμενον προείληφεν, ἐκεῖνο δὲ κανονίζει μόνον. ὅτι μὲν οὖν τὴν δόξαν καὶ τὴν ἐπιστήμην χρὴ τιθέναι ὡς δυνάμεις, μάθοιμεν ἂν διελόντες τὰ πάντα εἰς οὐσίας, εἰς δυνάμεις, εἰς κινήσεις, καὶ τὰς μὲν οὐσίας, εἰς ἀσωμάτους ἢ σωματικάς. τὰς δὲ δυνάμεις, ἢ ποιητικὰς ἢ παθητικάς. τὰς δὲ κινήσεις, εἰς χρονικάς, ἢ αἰωνίας. τούτων γὰρ διῃρημένων, οὔτε οὐσίας δυνατὸν φάναι τὰς γνώσεις καὶ δόξας. ἐν ἄλλῳ γάρ εἰσιν, οὔτε ἐνεργείας. ἀπ' αὐτῶν γὰρ ἐνέργειαι, λέγω δὴ τὸ γνῶναι καὶ δοξάσαι, δυνάμεις ἄρα εἰσίν. εἰ δὲ ὀρθῶς αὐτὸς εἶπεν δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων, οὐ πᾶν τὸ ὂν δύναμις, καὶ ἔχοις ἂν διὰ τούτου, τὸν ἐν Σοφιστῇ γεγραμμένον ὅρον τοῦ ὄντος ἐλέγχειν,

ὅς φησι

ὅς φησι, τὸ ὂν τὴν δύναμιν ὁρίζειν, ὡς οὐκ ὄντα Πλατωνικόν. ὥσπερ καὶ ἐκεῖ διϊσχυρίζεται αὐτὸ προϊὼν ὁ Ἐλεάτης ξένος. δεῖ δὲ καὶ τῷ εἴδει προσέχειν τῆς ἑρμηνείας, ὅπως εἶπεν ἀδιορίστως δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων ἀλλ' οὐχὶ τὰς δυνάμεις, οὐδὲ δεῖ πάσας δυνάμεις, ὥστ' εἴ τινες εἰσὶν ὑπερούσιοι δυνάμεις, οὐδὲν πρὸς ταύτας ὁ παρὼν λόγος, οὐδ' εἴ τις τὴν ὕλην δύναμιν ἔχειν λέγοι πρὸς τὸ ὂν αὐτὴν καὶ τὴν γένεσιν ἀντιτιθείς. τριχῶς γὰρ ἡ δύναμις, προούσιος, οὐσιώδης, ἐνούσιος. ὅτι δὲ χρὴ διορίζειν τὰς δυνάμεις οὕτως ὡς αὐτὸς διώρισεν, ἐφ' ᾧ τέτακται ἑκάστη, καὶ ὃ ἀπεργάζεται λαμβάνοντι δῆλον. ἀπὸ γὰρ τῶν ἐνεργημάτων διαφόρων φαινομένων, καὶ ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων, περὶ ἃ τὰ ἐνεργήματα διεσταλμένων, κἀκείνας διαιρούμεθα καὶ ἑτέρας λέγομεν. δηλοῖ δὲ τὸ μὲν ἐφ' ᾧ τέτακται, πρὸς ὃ ὡς ὑποκείμενον τέτακται. τὸ δὲ ὃ ἀπεργάζεται τὴν ἐνέργειαν, τὴν εἰς ἐκεῖνο τὸ ὑποκείμενον. οἷον ἡ ἐπιστήμη δύναμίς ἐστιν, ἐπὶ τῷ ὄντι τεταγμένη, καὶ ἡ δόξα ἐπὶ τῷ πῆ μὲν ὄντι, πῆ δὲ μὴ ὄντι. ἀπεργάζεται δὲ ἡ μὲν γνωστικοὺς ἡμᾶς τοῦ ὄντος, ἡ δὲ δοξαστικοὺς, τοῦ πῆ μὲν ὄντος, πῆ δὲ μὴ ὄντος. οὐ γὰρ δηλοῖ τὸ ἐφ' ᾧ τέτακται, τὸ αὐτῇ ὑποκείμενον, ἀλλὰ τὸ τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῆς ὑποβεβλημένον. δῆλον δὲ αὖ καὶ ὅτι εἰ τέτακται ἡ δύναμις, οὐκ ἂν εἴη πρῶτον, ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς τὸ τάττον αὐτὴν ἐστι. καὶ εἰ ἀπεργάζεται, τῶν μέσων ἄρα ἡ δύναμις. εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὅτι πᾶσα δύναμις ἑνὸς αἰτία, καὶ ἓν ἀποτελεῖ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον. εἰ γὰρ πλείω ἑνός, οὐκ ἔστι δυνατὸν ἐκ τῶν ἐνεργουμένων διαφερόντων, ἢ τῶν αὐτῶν ὄντων, ἑτέρας τὰς δυνάμεις λέγειν, ἢ τὰς αὐτὰς τούτων αἰτίας. ὥστε μία δύναμις ἑνός ἐστιν ἔργου ὃ ἀπεργάζεται, κἂν ἡ αὐτὴ πλείω δοκῇ ποιεῖν, ἢ ἐκεῖνά ἐστιν ὅπῃ μία ἢ ἕν, ἢ ἡ δύναμις ἐστιν ὅπῃ μία οὖσα, οὐ μία ἐστίν. εἰ δὲ πᾶσα δύναμις ἀχρώματός ἐστι καὶ ἀσχημάτιστος, δυνάμεως γάρ φησι μήτε σχῆμα μήτε χρῶμα ὁρᾶν, δῆλον ὅτι πᾶσα δύναμις ἀσώματός ἐστι κατ' αὐτόν. πᾶν γὰρ σῶμα πεπερασμένον, σχήματος μετέχει πάντως. καὶ διὰ τοῦτο ἀληθές, καὶ ὅπερ ὁ Πλωτῖνός φησι τὸ ἐν μεγάλοις σώμασιν εἶναι δυνάμεις οὐ μεγάλας, καὶ ἐν σμικροῖς οὐ σμικράς, τῶν ὄγκων οὐ προστιθέντων ταῖς δυνάμεσιν, ἢ ἐλαττούντων αὐτάς. τοιοῦτόν τε οὖν λάβωμεν περὶ δυνάμεως, καὶ ὅπερ ἐν Νόμοις φησίν, ὅτι αἱ μὲν γνωστικαὶ δυνάμεις ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν, αἱ τὰ ἐλάσσονα γιγνώσκουσαι, καὶ τὰ μείζονα γιγνώσκουσιν, ὡς ἐπὶ τῶν νοητῶν, αἱ τὰ μείζονα καὶ τὰ ἐλάσσονα. αἱ δὲ κινητικαί, αἱ τὰ μείζονα κινοῦσαι, καὶ τὰ ἐλάσσονα κινοῦσιν, οὐκ ἀνάπαλιν ὥσπερ αἱ παθητικαί, αἱ ὑπὸ τῶν ἐλασσόνων κινούμεναι, καὶ ὑπὸ τῶν μειζόνων κινοῦνται, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν. τούτων δὲ φανερῶν δῆλον ὅτι δόξαν καὶ γνῶσιν χρὴ διακρίνειν. ἐφ' ἑτέροις γὰρ τετάχθαι, εἴπερ τὸ γνωστὸν καὶ τὸ δοξαστόν, ἕτερα ἀλλήλων.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἘΝ ΠΟΛΙΤΕΊᾼ ΛΌΓΟΥ, τοῦ δεικνύντος, τί ποτέ ἐστι τἀγαθόν.

ΤΟῪΣ γνησίως φιλομαθεῖς καὶ φιλοσόφους, οὓς πλάττων ὁ Σωκράτης ἄρχοντας τῆς ἀρίστης πολιτείας καθιστάς, καὶ ἀξιῶν θεωροὺς εἶναι τῶν ὅλων, καὶ τὰ διοικούμενα ὑπ' αὐτῶν ἀφομοιοῦν, καὶ τὸ πάντων ἔσχατον αὐτοὺς μάθημα γιγνώσκειν, μάλιστα πάντων τιθέμενος, ὅτι ποτέ ἐστι τοῦτο τῶν κοινωνούντων αὐτῷ τοῦ λόγου ζητησάντων τί ποτε λέγει τοῦτο, καὶ αἰνίσσεται τὸ μαθημάτων ἁπάντων τὸ ἔσχατον. πολλάκις μὲν αὐτοὺς ἤδη καὶ πρότερον ἀκηκοέναι φησίν, ὡς ἄρα τοῦτό ἐστι τὸ ἀγαθόν, οὗ πάντα ἐφίεται. καὶ γὰρ οὐδὲ ὅπῃ τις τρέψῃ τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν ἔχοι, τούτου τοῦ ἀξιώματος ἀμελήσας ἐστὶ φάναι. τί δὲ ἅμα ἐστὶ τἀγαθὸν ἀπαγγέλλεται δηλῶσαι, καὶ ἐπαγγειλάμενος τότε μέν, ὡς περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ, ποιεῖσθαι φαίνεται τὸν λόγον, ὁπόταν ζητῇ πότερον αὐτὸ δεῖ λέγειν ἡδονὴν ἢ φρόνησιν, ἢ μηδέτερον τούτων. ὃ δὴ καὶ ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης ἐζήτησέ τε καὶ διήρθρωσεν, ἀποδείξας ὡς οὔτε ἡδονὴ τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν ἐστιν, οὔτε νοῦς. ἡ μὲν ἄνους οὖσα καὶ ληφθεῖσα παντελῶς, ὁ δὲ ἀνήδονος καὶ οὗτος παντελῶς. τότε δὲ ὡς περὶ τοῦ εἴδους τῶν ἀγαθῶν πάντων ὅπερ εἴωθεν ἐπονομάζων αὐτοαγαθόν, καὶ σύστοιχον λέγειν τῷ αὐτοδικαίῳ, καὶ τῷ αὐτοκαλῷ, καθάπερ καὶ ἐν τῷ Φαίδωνι τὰ τρία συνάπτων, ἠρώτησεν. εἰ φησὶν ὁ Σιμμίας εἶναί τι δικαίου εἶδος, καὶ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ. καὶ ἐν Παρμενίδῃ τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰ οἴεται τούτων ἕκαστον ὁ Σωκράτης εἶδος εἶναι καθ' αὑτὸ τῶν πολλῶν ἕτερον, ἠρώτηται παρὰ τοῦ καθηγεμόνος καὶ ὡμολόγησε. τότε δὲ ὡς περὶ ἄλλου τινός, οὔτε ἐν ἡμῖν ὄντος, οὔτε εἰδητικὴν ἔχοντος οὐσίαν, οὐδ' ὅλως οὐσία, ἀλλ' ἐπέκεινα καθάπερ φησὶ τοῦ εἶναι καὶ οὐσίας ὑπάρχοντος. τοῦτο γὰρ οὔτε τῷ ἐν ἡμῖν ἐστι, ταὐτὸν ἐν τῷ νοητῷ τόπῳ βασιλεύειν λεγόμενον, οὐ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν ὑπὸ τὸ νοητὸν τεταγμένων. οὔτε τῷ εἴδει τῶν ἀγαθῶν ὅ ἐστι τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ καλῷ σύστοιχον. διττῶν γὰρ ὄντων τῶν εἰδῶν, καὶ μόνως τῶν μὲν τὰς ὑπάρξεις τῶν εἰδοποιουμένων ἀφοριζόντων, τῶν δὲ, τὰς τελειώσεις, τὸ μὲν τῆς οὐσίας γένος καὶ ταὐτοῦ καὶ ἑτέρου, καὶ ζώου δὲ καὶ ἵππου, καὶ ἀνθρώπου, καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον εἶδος, ὑπάρξεώς ἐστιν ἀφοριστικὰ καὶ ὑποκειμένων, τὸ δὲ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ, καὶ τοῦ δικαίου, καὶ ἔτι ἀρετῆς εἶδος, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῆς ὑγείας καὶ ἰσχύος, καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον, τελειωτικὰ τῶν ὑποστάσεών ἐστι, καὶ τῶν μὲν ἡ οὐσία πάντων ἡγεῖται, τῶν δὲ τὸ ἀγαθόν. πᾶν γὰρ τὸ ὂν οὐσίας ἀνάγκη μετέχειν, ὡς αὐτός φησιν. καὶ πᾶν τὸ σωστικόν τινος καὶ τε-

λειον ποιοῦν ἢ φυλάττον, ἀγαθὸν ὑπάρχει, ὡς καὶ τοῦτο δοκεῖ τῷ Σωκράτει. διὸ δὴ τούτων ἡγουμένων, τὸ μὲν τῶν ὑπαρκτικῶν εἰδῶν, τοῦ δὲ, τῶν τελειωτικῶν ἀνάγκη θάτερον ὑπὸ θατέρου εἶναι. λέγω δὴ τὸ ἀγαθὸν, τὸ τῶν τελειοτήτων τὴν συστοιχίαν εἰληχός, ὑπὸ τὴν οὐσίαν τὴν τῶν ὑπαρκτικῶν αἰτίων, εἴπερ ὄν ἐστι τὸ ἀγαθὸν καί τι ὄν. ἢ γὰρ τῇ οὐσίᾳ ταυτόν ἐστιν, ἢ ἕτερον παρὰ τὴν οὐσίαν, ἣν γένος ἐδείκνυτο ὄντος ὁ Ἐλεάτης ξένος. καὶ εἰ μὲν τῇ οὐσίᾳ ταυτόν ἐστιν, ἄτοπον. οὐ γὰρ ταυτὸν τὸ εἶναι, καὶ τὸ εὖ εἶναι. εἰ δὲ ἕτερόν τι τῆς οὐσίας, ἀνάγκη μετέχειν αὐτὸ τῆς οὐσίας. ἐκείνην γὰρ πάντων γένος τῶν εἰδῶν. εἰ δὲ τὰ γένη πρεσβύτερα τῶν εἰδῶν, οὐκ ἂν εἴη τοῦτο τὸ ἀγαθὸν βασιλεῦον τῶν νοητῶν, ἀλλ' ἐκεῖνο ἐφ' ᾧ καὶ τοῦτο τέτακται, καὶ εἶδος ἅπαν τὸ ὂν ὅπερ ἐστι, καὶ τῶν ἄλλων γενῶν τοῦ ὄντος ἡγεμονοῦν. ὅταν ἄρα τὸ ἀγαθὸν βασιλεύειν λέγῃ τῶν νοητῶν ἐκ τῆς περὶ τὸν ἥλιον ἀναλογίας ὁρμώμενος, οὔτε τὸ ἐν ἡμῖν ἔοικεν ἀγαθὸν λέγειν, ὅ γε ἐστὶν ἐν ἡμῖν, ἀλλ' οὐ κἀκείνοις, οὔτε τὸ τῷ καλῷ καὶ τῷ δικαίῳ σύστοιχον, ὅ γε ἐστὶν ἄλλου μετειληχός, καί τι ὄν, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς ὄν. καὶ τοῦ ὥσπερ ἔφαμεν, ἤρξατο μὲν ὡς τὸ ἐν ἡμῖν ἀγαθὸν ζητῶν, καὶ γὰρ τοῦτο ἦν τὸ πρᾶγμα τὰ παρέχον τοῖς ζητοῦσιν, εἴτε ἡδονὴν αὐτὸ λεκτέον ἐστὶν, εἴτε νοῦν, ἢ φρόνησιν. προϊὼν δὲ ἐκεῖνο τὸ ὡς εἶδος ἀγαθὸν χωρὶς ὂν ὡς τὸ δίκαιον, μνήμης ἠξίωσεν, καὶ μέχρι γέ τινος, ὥσπερ ἐν τῶν εἰωθότων οὐδὲν ἀπομαντευόμενος, ἐχρῆτο τῷ λόγῳ. τέλος δὲ εἰπὼν αὐτὸ τῆς οὐσίας εἶναι τοῖς γιγνωσκομένοις, αἴτιον, ἐπέκεινα ὂν οὐσίας αὐτὸ, καὶ τοῦ εἶναι παντελῶς ὑπὸ θεῶν ἐγένετο. δηλοῖ καὶ τὸ ὡς εἶδος ἀγαθόν. δοκεῖ τοίνυν μοι τρόπον τινὰ τοῖς ἀναβασμοῖς χρήσασθαι τῶν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ λόγων † δαιμόνιον, τριττὰ λαβὼν ἀγαθὰ, ὧν οὐδ' ἂν γένοιτο πλείω, τὸ μὲν, ἀμέθεκτον καὶ ὑπερούσιον, τὸ δὲ οὐσιῶδες ἀμέθεκτον, τὸ δὲ μεθεκτόν. τοιοῦτον γὰρ τὸ ἐν ἡμῖν, οὐσιῶδες δὲ τὸ εἰδητικόν, ὑπερούσιον δὲ τὸ οὐσίας ἐπέκεινα ῥηθέν. εἰ δὲ βούλει τὸ μὲν ὡς ἕξιν λαβὼν ἐν ὑποκειμένῳ οὖσαν, τὸ δὲ ὡς οὐσίαν καὶ ὡς μέρος οὐσίας, οἷον εἶδος, τὸ μήθ' ὡς ἕξιν μήθ' ὡς μέρος. καίτοι γε δόξειεν ἂν ἑκάτερον ἐπάγειν, τῷ πρωτίστῳ τῶν ἀγαθῶν. τὴν μὲν, ὅταν λέγῃ τὴν τἀγαθοῦ τάξιν, τὸ δὲ, ὅταν ἕν τι ποιῇ καὶ αὐτὸ τῶν νοητῶν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ λέγων, καὶ ἔτι νοητὸν λέγων καὶ γνωστόν. καὶ ἐκεῖνο καθάπερ καὶ τὸν ἥλιον, ἕν τι τῶν ὁρατῶν, καὶ τοῦδε τοῦ κόσμου μέρος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπως λέγεται μικρὸν ὕστερον ἔσται καταφανές. ἦν, κἂν διεργαζώμεθα τὴν περὶ τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο, καὶ τὸν ἥλιον ἀναλογίαν. νυνὶ δὲ ἀναλάβωμεν τὰς ῥήσεις πρῶτον, ἐν αἷς τό, τε ἐν ἡμῖν ἀγαθὸν ἤρξατο σκοπεῖσθαι, καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐν τοῖς εἴδεσιν, ἔπειτα προσθήκην ἐκ τρίτων ὅσα ἐπ' ἄλλο τι πρὸ τούτου μετέστησε τὴν θεωρίαν. εἰπὼν γὰρ ὅτι ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα μάθημα τὸ μέγιστόν ἐστιν, ᾗ καὶ τὰ δίκαια καὶ τἄλλα προσχρησάμενα χρήσιμα, καὶ ὠφέλιμα ἀποτελεῖται, καὶ ὅτι αὐτὴν οὐχ ἱκανῶς ἴσμεν, καὶ τούτων ῥηθέντων κοινῶν, καὶ τῷ ἐν ἡμῖν ἀγαθῷ, καὶ τῷ ἐν τοῖς εἴδεσι, καὶ τῷ ὑπονοουμένῳ πρὸ πάντων εἶναι τῶν ὄντων. ἰδέα γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τὸ μετεχόμενον ἐστὶν εἶδος, καὶ τὸ νοητὸν ὃ ἐστι χωριστόν. καὶ τὸ πρὸ τῶν νοητῶν ὃ ἐστι χωριστὸν, εἴπερ τό γε τῆς ἰδέας ὄνομα δηλοῖ, ἢ τὸ πρὸ πάντων ἱδρυμένον ἐφετόν. τούτων οὖν ῥηθέντων, ἐπήγαγεν ὅτι τὸ ἀγαθὸν οἱ μὲν φρόνησιν, οἱ κομψότεροι λέγουσιν, οἱ δὲ ἡδονὴν, ἧς καὶ ὁ ἀκροατὴς, ὡς γνωρίμοις συνεχώρησε, καὶ ἠξίωσεν γνῶναι τὴν τοῦ Σωκράτους περὶ τούτων κρίσιν, οἱ δὲ, ὅτι μὲν οὐκ ἔστι τὸ ἀγαθὸν φρόνησις, οὐδ' αὖ ἡδονὴ, † συντόμως ἔδειξεν. ἐρωτώμενοι γάρ φασιν οἱ ταῦτα διορίζοντες, εἰ πᾶσα φρόνησις τὸ ἀγαθὸν, οἷον, καὶ οἱ τῶν ξυλίνων σκευαστῶν, καὶ ἡ τῶν ἄλλων, οὐκ ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ προστιθέασι τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φρόνησιν ἀγαθὸν εἶναι, γελοῖόν τι πάσχοντες ἐν τῷ ὅρῳ τοῦ ζητουμένου τὸ ζητούμενον αὐτὸ παραλαβόντες, καὶ αὖθις τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν τιθέντες ἀναγκαζόμενοι, ὁμολογεῖν ἡδονὰς εἶναι τινὰς κακὰς, περιάγονται εἰς τὸ λέγειν εἶναι τινὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν. τοῦτο δὲ ἀδύνατον, τί ποτε δέ ἐστιν, οὐκέτ' εἶπεν αὐτός. ἔδει γὰρ πάντας ἀνακινῆσαι τοὺς ἐν τῷ Φιλήβῳ λόγους, δι' ὧν ἔδειξεν ἐν τῷ μικτῷ τὸ ἀγαθὸν ἐκείνοις. ταῦτα δ' οὖν ὅτι περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ τὴν ζήτησιν ποιεῖται, παντὶ γνώριμον. καὶ δὴ καὶ αὐτὸς ἐδίδαξεν ἐπαγαγὼν, ὅτι δίκαια μὲν καὶ καλὰ πολλοὶ ἂν ἕλοιντο, καὶ τὰ δοκοῦντα κεκτῆσθαι. ἀγαθὰ δὲ οὐδενὶ ἀρκεῖ τὰ δοκοῦντα κτᾶσθαι, ἀλλὰ τὰ ὄντα ζητοῦσιν. ἐκ γὰρ τούτων δῆλον ὅτι τὸ ἀγαθὸν τὸ κτητὸν ζητεῖν, καὶ οὐ τὸ χωριστὸν ὂν ἡμῶν. οὐ γὰρ ἐκεῖνο ἐκτώμεθα, ἀλλὰ τὸ ἐν ἡμῖν, ὃ καὶ ἀπομαντευομένην πᾶσαν ψυχὴν, φησὶ πράττειν ἅπαντα τῆς κτήσεως αὐτοῦ χάριν. καὶ μέχρι τούτου προῆλθεν ὁ περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ λόγος, κτητὸν αὐτὸ καὶ ἑκτὸν καλέσας. μετὰ δὲ τοῦτο, τὸ ἀγαθὸν διορισάμενος, τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον ὡς μείζονα ὄντα τῶν προκειμένων τοῦ Γλαύκωνος, κινήσαντος ὅπως ἂν ἐνδείξηταί τι τὸ τῷ ὄντι ἀγαθὸν, ὥρμησεν μὲν καὶ ὡς αὐτός φησιν, οὐχ ὅτι ἐστὶν εἰπεῖν τὸ ἁπλῶς ἀγαθὸν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἐν ἡμῖν, ἀλλὰ τί τὸ ἐοικὸς αὐτῷ. καὶ γὰρ καὶ τὸ ἐν ἡμῖν διὰ τῆς εἰκόνος ὥρμησε ποιῆσαι σαφές. ἀλλὰ τὸ ἁπλῶς δεδήλωκεν εἰπὼν, ἀλλ' ὦ μακάριοι, αὐτὸ μὲν τί ποτέ ἐστι τὸ ἀγαθὸν ἐάσωμεν τὸ νῦν εἶναι. πλέον γάρ μοι φαίνεται ἢ κατὰ τὴν δοκοῦσαν ὁρμὴν ἀφικέσθαι τοῦ γε δοκοῦντος ἐμοὶ νῦν. ἀφ' οὗ κἀκεῖνο συλλογίσαιτ' ἄν τις, ὅτι κἂν διὰ εἰκόνος τι δοκῇ λέγειν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, κἂν παραγυμνοῦντι περὶ τῶν ἀπορρήτων, ἀλλ' οὐ παντάπασιν ἐκφαίνει ὅλην τὴν περὶ αὐτοῦ ἀλήθειαν, καὶ ἴσως τοῦτό γε διὰ τοὺς Θρασυμάχους, καὶ τοὺς Κλειτοφῶντας, οὐκ ἀξιῶν ἐν σοφισταῖς, τὰ μυστικώτατα ἐκφαίνειν. διὸ καὶ ἑξῆς εἰπὼν ὑπερούσιον εἶναι τὸ ἀγαθὸν, τοῦ Γλαύκωνος, δαιμονίαν εἶναι φάντος τὴν

τος τὴν ὑπερβολὴν, ἐπέπληξε γελοῖος αὐτὸν εἰπεῖν ἀποφηνάμενος, εἶθ' ὡς κενεμβατοῦντος πρὸς τὴν θέαν τοῦ πάντων ἐπέκεινα. πάλιν πολλὰ φησὶ παραλείψειν ἑκὼν εἶναι τῶν ἑαυτῷ δοκούντων, καὶ μόνην τὴν περὶ τὸν ἥλιον ἀναλογίαν γυμνάσειν. εἰδ' ἦσαν οἱ ἀκροαταὶ τοῖς τοιοῖσδε λόγοις προσφερεῖς, πολλῶν ἂν καὶ ὄντως θεολογικῶν ἡμᾶς ἐπλήρωσε περὶ αὐτοῦ λόγων. ἀλλ' οὖν ὅπερ ἐλέγομεν ἀπὸ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ, περὶ οὗ καὶ ἐζήτουν οἱ φρόνησιν αὐτὸ λέγοντες ἢ ἡδονὴν, εἰς αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν μεθιστάντος τὴν ζήτησιν. οὐδὲ γὰρ τὸ τὶ ἀγαθὸν ἄνευ τοῦ ἁπλῶς ἀγαθοῦ, γνῶναι δυνατόν, καὶ τῆς εἰκόνος ἀρχόμενος τῆς κατὰ τὸν ἥλιον, πρῶτον μὲν παρακελεύεται τοῖς ἀκροαταῖς παραφυλάττειν, μὴ κίβδηλον ἀποδῶ τὸν λόγον τοῦ τόκου. τὸν μὲν ἥλιον τόκον ἀποκαλῶν, τὸ δὲ κίβδηλον, ἀπὸ τῶν ἐν νομίσμασι τύπων μεταγαγών. ἐνδεικνύμενος δὲ τοῖς οὐδὲ τούτων παρέργως ἀκούουσι τῶν ἐν παιδείας μοίρᾳ λεγομένων, ὡς ἄρα ἐπισφαλής ἐστι τρόπος διδασκαλίας, ὁ διὰ τῆς ἀναλογίας. δέος γὰρ μὴ κατ' ἄλλο τι τὰ πράγματα μεταθέντος, καὶ οὐ καθ' ὅσον ἡ ἀναλογία παρείληπται, σοφισόμεθα τὴν ἀπόδειξιν. οἷον καὶ ἐν τούτοις, εἰ λέγοντος αὐτοῦ τῷ ἀγαθῷ τὸν ἥλιον ἀναλογεῖν, ᾗ φωτός ἐστιν αἴτιος, ὡς ἐκεῖνο τῆς ἀληθείας, λαμβάνοι τις τὸν ἥλιον, οὐκέτι μόνον αἴτιον φωτὸς, ἀλλ' ᾗ κινούμενόν ἐστι, καὶ ζητοῖ, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ ὅμοιον. οὐ γὰρ ἔτι φυλάττει τοῦ ἡλίου ὁ τοῦτο δρῶν. οὐ γὰρ ᾗ αἰτιατὸν ὁ ἥλιος εἴληπται κατὰ τὴν ἀναλογίαν, ἀλλ' ᾗ αἴτιον μόνον. ἐπεὶ καὶ ἀδύνατον ἦν τῷ ἀγαθῷ τι λαβεῖν κατὰ πάντα ὅμοιον. πᾶν γὰρ τὸ μετ' ἐκεῖνο προσλαβόντι χεῖρον ἐκείνου γέγονεν, τὸ μὲν νόησιν, ὡς νοῦς, τὸ δὲ κίνησιν, ὡς ψυχή, τὸ δὲ γένεσιν, ὡς σῶμα. κἂν ἐν οἷς οὖν λαμβάνῃς τὸν πρῶτον νοῦν, ὡς τῷ ἀγαθῷ ἀνάλογον. εἰ δὲ μόνον ἐκεῖνο καθὸ τῷ ἀγαθῷ ἔοικεν, μὴ καθὸ ἐκείνου κεχώρισται, κἂν ἐν ψυχαῖς, κἂν ἐν σώμασι. δεῖ γὰρ εἶναι τὸ ἀναλόγως τῷ ἀγαθῷ μετὰ τῆς ὁμοιότητος μέντοι καὶ τὴν ἀνομοιότητα ἔχον. αἱ δὲ ἀναλογίαι καὶ οἱ λόγοι, οὐχὶ κατὰ τὸ ἀνόμοιον λαμβάνονται πάντως, ἀλλ' αὐτὸ τοὐναντίον, κατὰ τὸ ὅμοιον. ταύτην δ' οὖν τὴν εὐλάβειαν ἀξιώσας εὐλαβηθῆναι τοὺς κοινωνοὺς τῶν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ λόγων, καὶ ἤδη μέντοι τῶν λόγων ἀρχόμενος, καὶ διορίσασθαι ἐθέλων, ὡς ἄλλα μὲν τὰ νοητά ἐστιν εἴδη, ἄλλα δὲ τὰ αἰσθητὰ διαμνημονεύει τοῦ τε αὐτοκαλοῦ, καὶ τοῦ αὐτοαγαθοῦ. ταῦτα μὲν ὡς εἴδη τῶν πολλῶν καλῶν θέμενος κἀγαθῶν, διορίζων δὲ οὑτωσί. καὶ τὰ μὲν ὁρᾶσθαι φαμὲν, νοεῖσθαι δὲ οὔ, τὰς δὲ ἰδέας, νοεῖσθαι μὲν, ὁρᾶσθαι δὲ οὔ. καὶ μέχρι τούτων, δῆλός ἐστιν, εἰς τὰς ἰδέας ἡμᾶς ἀναπέμπων, καὶ τὰ καθόλου τὰ πρὸ τῶν πολλῶν. ἐν οἷς εἴωθε τὴν πραγματείαν ἔχειν ὁ Σωκράτης, αὐτὸ τὸ καλὸν, καὶ αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν ὁριζόμενος, καὶ τῶν πολλῶν ἀγαθῶν, ἢ καλῶν ἀναχωρῶν. καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο προσέθηκεν, οὐκ ἂν ἔγωγε συνεβούλευσα, τοῖς Πλάτωνος φίλοις, ἄλλο τι νοεῖν τὸ ἀγαθὸν, ἢ τοῦτο δὴ τὸ τῶν εἰδῶν αἴτιον, καὶ πρώτιστον ἐν τοῖς τελειωτικοῖς τῶν ὄντων εἴδεσιν, ὑφ' ὃ καὶ τὸ καλὸν, καὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς, ὥσπερ καὶ μικρῷ πρότερον εἴπομεν. ἐπειδὴ δὲ τῆς ἀναλογίας ἁψάμενος τῆς περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν ὄψιν, καὶ τὸ φῶς θαυμαστῶς ὅπως τὰς μὲν ἰδέας πάσας νοητὰς οὔσας, τὸ αὐτοκαλὸν, τὸ αὐτοαγαθὸν, τὸ αὐτοδίκαιον, καὶ οὐ ταύτας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν πράξεων καταλάμπεσθαί φησιν ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ. τοῦτο δὲ τὴν τελειότητα, καὶ τὴν ὕπαρξιν ἐνδιδοῦν ἐν τοῖς νοητοῖς πᾶσιν, ὡς καὶ τῶν οὐσιῶν, καὶ τῶν τελειοτήτων αἴτιον, καὶ αὐτὸ τούτων ἐπέκεινα ὂν σκοπεῖν ἀξιῶ, μή ποτε τὸ μὲν εἰδητικὸν ἀγαθὸν ὁμοῦ τῷ καλῷ μνήμης ἠξίωσεν, ὡς εἶδος ἕν τι τελεσιουργόν, ἵνα λάβῃ τὰ εἴδη πάντα πρὸ τῶν πολλῶν εἶναι, τὰ νοητὰ πρὸ τῶν ὁρατῶν. ἀναβαίνει δὲ ἐπ' αὐτὸ τὸ πρώτιστον τῶν ὅλων αἴτιον, ἐντεῦθεν, ὃ δὴ κρείττονι μὲν ὀνόματι τοῦ ἀγαθοῦ προσειπεῖν οὐκ εἶχε. πάντων γὰρ τἀγαθὸν σεμνότατον, καὶ πάντα τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεσθαι, πεπίστευται. οὗ δὲ πάντα ἐφίεται τοῦτον πάντων αἴτιον. εὐλαβηθεὶς δὲ μή πη ἄρα τοιόνδε τι τὸ πρῶτον ὑπολάβωμεν, οἷον τὸ ἐν ταῖς ἰδέαις ἀγαθὸν τῆς τελειότητος μόνης αἴτιον ἑκάστοις. τὴν μὲν ἀρχὴν ἔδειξεν, αὐτὸ καὶ ἐπιστήμης καὶ ἀληθείας ἐπέκεινα, καθάπερ ὄψεως καὶ φωτὸς τὸν ἥλιον. εἰς δὲ τὸ πρόσω προϊὼν, καὶ τῶν νοουμένων πρωτουργὸν αἴτιον καὶ ὑπερούσιον, ὡς τὸν ἥλιον ὑπὲρ γένεσιν, καὶ οὕτω δὴ τοῦ ἐν τοῖς εἴδεσιν ἀγαθοῦ, καὶ τοῦ καλοῦ μέντοι, καὶ τῶν νοητῶν ὅλων οὐσιῶν. τἀγαθὸν τὴν αἰτίαν τὴν πρώτην ἀπέφηνεν. ἵνα δὲ μὴ παραδράμωμεν τὴν διὰ τῆς ἀναλογίας διδασκαλίαν, σκόπει πῶς φησι, τῷ μὲν ἀγαθῷ τὸν ἥλιον ἀναλογεῖν, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν, λέγω δὲ, οὐ καθόσον σῶμα ἔχει καὶ τόπον σωματικόν, οὐ καθόσον κινητὸν, καθ' ἓν δὲ μόνον τὸ αἴτιον εἶναι φωτὸς, δι' οὗ τὰ ὁρώμενα πάντα ὁρατά. καὶ αὖ τῇ ἀληθείᾳ τοιοῦτον φῶς, οὐχὶ καθόσον διαστατὸν ἢ ἀνακλάσεις ἔχει παντοίας, ἀλλὰ μόνον καθόσον αἰτίαν παρέχεται τοῖς ὁρατοῖς τοῦ ὁρᾶσθαι, καὶ τοῦ ὁρᾶν τοῖς ὁρῶσιν, ὡς ἡ ἀλήθεια, τοῖς μὲν νοητοῖς τοῦ νοεῖσθαι, τοῖς δὲ νοοῦσι τὸ νοεῖν. τὰ δὲ ὁρώμενα τοῖς νοουμένοις, οὐχὶ ὡς ἐν τόπῳ ὄντα, καὶ κινούμενα, ἀλλ' ὡς ὁρώμενα μόνον. δεῖ γὰρ ὡς εἴπομεν ἐν ταῖς ἀναλογίαις ᾗ ὅμοια βλέπειν ἕκαστα τῶν λαμβανομένων ἐν τοῖς αὐτοῖς λόγοις, ἀλλ' οὐχὶ ἀνόμοια καὶ τῶν αὐτῶν ἐστὶ λόγων τῶν εἰρημένων ἐκτός. τούτων δὲ οὕτως ληφθέντων, δείκνυται δηλονότι, τἀγαθὸν ἐπέκεινα νοῦ καὶ ἐπιστήμης ὡς ὁ ἥλιος τῶν αἰσθητῶν, καὶ τούτῳ μάλιστα τῆς ὄψεως, καὶ διὰ ταύτης ἄρα τῆς λήψεως, φαίνεται οὐδὲν ἡμῖν τὸ ἀγαθὸν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ φρονήσει ταυτὸν, εἴπερ μὴ δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ ἁπλῶς ἀγαθὸν τῇ ἐπιστήμῃ. δείκνυται δὲ καὶ τῆς ἀληθείας ἐπέκεινα ὂν ὡς ὁ ἥλιος τοῦ φωτός. τούτῳ δὲ ἕπεται τἀγαθὸν ἄδεκτον ἀληθείας εἶναι. τὸ γὰρ ὑπὲρ ἀλήθειαν, οὔτ' εἶναι ἀληθῶς, οὔτ' ἄλλο τι τῶν πάντων

ὑπάρχειν ἀληθῶς δυνατὸν, ὥς τε εἴπερ ἐστὶ μὴ ἔστι δὲ ἀληθῶς, εἴη ἂν οὐκ ἀληθῶς ὄν. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. τὸ γὰρ οὐκ ὄντως ὂν μετὰ τὸ ὄντως ὂν εἶναί φησι Πλάτων. οὐκ ἔστι δὲ ἀληθὲς ὂν τὸ ἀγαθὸν, ἐπειδὴ γεννᾷ τὴν ἀλήθειαν, οὗ δὲ γεννᾷ, τούτου παντελῶς ἄδεκτόν ἐστι. πᾶν δὲ ἀληθῶς ὂν, μετέχειν ἀληθείας ἀναγκαῖον. δείκνυται δὲ καὶ τοῦ ὄντος ἐπέκεινα ὄν. εἰ γὰρ τὸ μὲν ὂν, ἀληθῶς ὄν ἐστι, τὸ δὲ ἀγαθὸν τὴν ἀλήθειαν ὑπέστησεν τοῦ ὄντος οὖσαν, † κρείσσους. καθάπερ τοῦ ὁρατοῦ διὰ τὸ φῶς ἀνάλογον ἔλαβε τὸ ὄν, δηλοῖ σαφῶς. εἰπὼν γὰρ, ὀφθαλμοὶ, ἦν δ' ἐγὼ, ὅταν τις αὐτοὺς μὴ ἐπέκεινα τρέπῃ ὧν τὰς χρόας ἡμερινὸν φῶς ἐπέχει, ἀμβλυώττουσιν, ὅταν δὲ ὧν ὁ ἥλιος καταλάμπῃ, σαφῶς ὁρῶσι. ταῦτ' οὖν ἐπὶ τῶν ὁρατῶν διελόμενος χρόας, φῶς, ὀφθαλμοὺς, ἥλιον ἐπήνεγκεν τὰ ἀνάλογον καὶ ἐπὶ τῶν νοουμένων λέγων, οὕτω καὶ τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς ὧδε νόει, ὅταν μὲν τρέπῃ τις οὗ τὸ ὂν καὶ ἡ ἀλήθεια λάμπει, νοεῖ καὶ γιγνώσκει, ὅταν δὲ εἰς τὸ τῷ σκότῳ κεκραμμένον τὸ γιγνόμενον, καὶ τὸ ἀπολλύμενον δοξάζει τε καὶ ἀμβλυώττει. τῇ οὖν χρόᾳ τὸ ὂν ἀνάλογον ἔλαβε, τῷ δὲ φωτὶ τὴν ἀλήθειαν, τῷ δὲ ἡλίῳ τὸ ἀγαθὸν, καὶ τὴν ἀλήθειαν ὡς χρόαν μετὰ τὸ φῶς καὶ τὸν ἥλιον. ἐπέκεινα ἄρα τοῦ ὄντος τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ τοι τῶν ὄντων, ἀλλὰ τὸ ὂν αὐτὸ λάμπειν εἶπε τῇ ἀληθείᾳ, καθάπερ τῷ φωτὶ τὴν χροιάν. εἰ οὖν εἴπερ τὸ ὂν τἀγαθὸν ἐξ ἀνάγκης, καὶ ὑπὲρ οὐσίαν ἂν εἴη. τούτων δὲ αὐτῷ διὰ τῆς ἀναλογίας ἠνυσμένων, ἔτι μεῖζον προστίθησιν, ὅτι τῶν νοητῶν αἴτιον τὸ ἀγαθὸν, οὐ τοῦ νοεῖσθαι μόνον αἴτιον αὐτοῖς ὂν, καὶ τῆς οὐσίας, ὡς ὁ ἥλιος τοῖς ὁρωμένοις, οὐ τοῦ ὁρᾶσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς γενέσεως καὶ τροφῆς, καὶ αὔξης, καὶ ὡς αὐτὸς, οὐ γένεσις, οὕτως τὸ ἀγαθὸν οὐκ οὐσία. ταῦτα γὰρ ἐναργῶς ἔδειξεν ἑπόμενος τῇ ἀναλογίᾳ. καὶ ὡς ὑπερούσιον τὸ ἀγαθὸν, ἀφ' ὧν ἐκεῖνο λοιπὸν δῆλον, ὡς οὐκ ἔστι τοῦτο τὸ ἀγαθὸν δῆλον, ὡς οὐκ ἔστι τὸ τὸ ἀγαθὸν τῷ ἐν τοῖς εἴδεσι ταυτόν. τοῦτο μὲν γὰρ ὑπερούσιον, ἐκεῖνο δὲ ἔν τι τῶν εἰδῶν ὂν πάντως ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγεται. γένος γὰρ ἡ οὐσία, πάντων τῶν εἰδῶν, καὶ τοῦ μὲν οὐσιοποιόν ἐστι τῶν ὄντων, ἐκεῖνο δὲ τελειωτικὸν μὲν ὄντων αὐτῶν. καὶ γὰρ ἐπίσκεψιν τίνα καλεῖται γιγνωσκόμενα, οἷς φησὶν οὐ τοῦ γιγνώσκεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οὐσίας αἴτιον εἶναι τἀγαθόν, εἰ μὲν δὴ τὰ μετὰ τὸ νοητὸν αὐτὸν λέγομεν λαμβάνειν, οἷον τὰ διανοητὰ, γελοῖον. τούτων γὰρ οὐ τὸ ἀγαθὸν μόνον ἐπέκεινά ἐστιν, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ νοητὰ, καθάπερ τὰ αἰσθητὰ τῶν εἰκαστῶν. ὁ γὰρ αὐτὸς τῶν νοητῶν πρὸς τὰ διανοητὰ λόγος, καὶ πρὸς τὰ εἰκαστὰ τῶν αἰσθητῶν. τίνα οὖν ἐστι φήσεις τῷ ἀγαθῷ προτίμησιν ἀπονέμειν, εἰ καὶ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς νοητοῖς; αἰτίοις εἶναι τῆς τῶν διανοητῶν οὐσίας. εἰ δὲ μὴ τὰ διανοητὰ λέγοιμεν εἶναι τὰ γιγνωσκόμενα, καὶ παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ δεξάμενα τὴν οὐσίαν, ὑπόλοιπον αὐτὰ τὰ νοητὰ τὰ ὄντως ὄντα λέγειν. οὐ γάρ που τὰ αἰσθητά. ταῦτα γὰρ οὔτε γνωστὰ φίλον αὐτῷ καλεῖν, ἀλλὰ δοξαστά. καὶ οὐδὲν διαφέρειν τῶν ὁρωμένων οἷς ὁ ἥλιος τῆς γενέσεως αἴτιος. καὶ ὅλως ἀναίνεται τὸ εἶναι ταῦτα καὶ τὴν οὐσίαν. εἰ οὖν τῶν γιγνωσκομένων προϋπάρχει τἀγαθὸν, καὶ οὐ τινῶν γε τούτων, ἀλλὰ πάντων. τοῦτο γὰρ δηλοῖ λέγων καθόλου. καὶ τοῖς γιγνωμένοις τοίνυν τἀγαθὸν, μὴ μόνον τὸ γιγνώσκεσθαι παρέχειν, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσίαν. πρόδηλον ὡς ἄρα καὶ νοητῆς οὐσίας αἴτιον ὂν τἀγαθὸν, ὑπερούσιον ἂν εἴη διαφερόντως, καὶ οὐκ ἐκεῖνο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀλήθεια. καὶ γὰρ ταύτην καταλάμπειν εἶπε τὰ γιγνωσκόμενα πάντα, καθάπερ τὰ ὁρώμενα τὸ τοῦ ἡλίου φῶς. καὶ ἔοικεν ἔλλαμψις εἶναι τῆς ὑπερουσίου τῶν ὅλων ἀρχῆς, δι' ἣν καὶ τοῖς νοητοῖς ὑπάρχει μετουσία αὐτῆς ἐκείνοις καὶ τοῖς νοοῦσιν, ἑνοποιὸς οὖσα τούτων αὐτῶν τε καθ' ἑαυτὰ, καὶ πρὸς ἄλληλα. διὸ καὶ λέγεται προξενεῖν, τοῖς μὲν τὸ νοεῖσθαι, τοῖς δὲ τὸ νοεῖν. ἄνευ γὰρ δόσεως, καὶ κοινοῦ τινος δεσμοῦ συναφθῆναι ταῦτα, ἀδύνατον. ὡς τὸ μὲν νοητὸν ὅλως γενέσθαι, τὸ δὲ νοητικόν περ οὖν τὸ φῶς, καὶ τὰ ὁρατὰ περιλάμπει καὶ τὰ ὁρατικὰ, συνάπτει δὲ ἄμφω δι' ὁμοιότητος, ἑκατέροις πρόσθεν τοῦ ἐνόντος μεῖζον φῶς, κατ' αὐτὰ δὲ καὶ τὸ ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἐνιζόμενον καὶ τὸ νοούμενον ἀλλήλοις συμφύεται. καὶ τὸ μὲν νοεῖται, τὸ δὲ νοεῖ γενόμενον ἑκάτερον ἀγαθοειδὲς, καὶ ἐφαρμόζει θατέρῳ θάτερον. ἵν' οὖν μὴ μακρολογῶμεν, φανερὸν ἐκ τούτων ὅτι κατὰ Πλάτωνα τἀγαθόν ἐστιν ὑπὲρ τὴν τῶν νοητῶν οὐσίαν, καὶ ὄντως ὑπερούσιον. σοφῶς γὰρ εἶπεν οὐκ οὐσίας ὄντος ἐκείνου, ἀλλ' ἐπέκεινα οὐσίας καὶ τοῦ εἶναι, καὶ τιμιωτέρου τούτων ὄντος, καί τοι γνωστὸν εἶναι φησὶν αὐτὸ πᾶσι τοῖς γιγνωσκομένοις, τοῦ γιγνώσκεσθαι αἴτιον ὂν καὶ μάθημα ἔσχατον. καὶ γὰρ τοῦτο λέγει σαφῶς, καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς διαλεκτικῆς ἀνάγει, καὶ ὥσπερ τὸν ἥλιον ὁρᾶσθαι φησὶ τοῖς ὁρωμένοις αἴτιον ὄντα τοῦ ὁρᾶσθαι, καὶ τοῖς ὁρῶσι τοῦ ὁρᾶν, οὕτω καὶ περὶ τῆς ἀγαθοῦ ἰδέας ἀξιοῖ τὸν ἀκροατὴν ὡς γιγνωσκομένης διανοεῖσθαι, καὶ κρείσσονος δὲ ἀληθείας καὶ ἐπιστήμης. καὶ γὰρ ὅτι μὲν δοξαστὸν οὐκ ἔστι, συνιδεῖν ῥᾴδιον. δοξαστὸν γὰρ αὐτὸς ἔθετο πᾶν τὸ πῇ μὲν ὄν, πῇ δὲ μὴ ὄν. ὅτι δὲ οὐδὲ ἐπιστητὸν καὶ τοῦτο δῆλον. εἰ γὰρ ἀπ' αἰτίας γνωστὸν τὸ ἐπιστητὸν, οὗ μὴ ἔστιν αἰτία, τοῦτο οὐκ ἐπιστητόν. εἰ δὲ καὶ ὑπὲρ ἀλήθειαν ἔστιν οὐκ ἂν εἴη γνωστὸν οὕτως ὡς τὰ νοητὰ τὰ διὰ τῆς ἀληθείας γνωστὰ τοῖς νοοῦσι. μόνῃ ἄρα γνωστὸν τῇ ἐνθέῳ προσβολῇ τῇ τοῦ νοῦ κρείττονι, ἣν αὐτὸς αὐγὴν καλεῖ τῆς ψυχῆς, ἣν ἀνακλίναντα φασὶν ἐκείνῳ δεῖ προσβάλλειν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν μετ' αὐτὸ πάντων. καὶ γὰρ τοῦτο σαφῶς εἶπεν αὐτὸς, ὅτι ἀφελεῖν δεῖ τὴν ἀγαθοῦ ἰδέαν ἀπὸ πάντων, καὶ οὕτως ἐπ' αὐτῷ, ἀνακλίναι τὴν τῆς ψυχῆς αὐγὴν, εἴπερ μέλλοι τις ὄψεσθαι αὐτὴν καθ' αὑτήν. ὥς τε δῆλον ἐκ τούτων, καὶ ποίαις γνώσεσι, γνωστὸν οὐκ ἔστι τἀγαθὸν, καὶ πῶς γνωστὸν, καὶ μάθημα ἔσχατον. καὶ πῶς ἡ ἐσχάτη μάθησις, καὶ τί συντελεῖ πρὸς τὴν ἐκείνου θέαν ἡ τῆς διαλεκτικῆς ὁδὸς

ἐπ' αὐτὸ

ἐπ' αὐτὸ διὰ τῶν ἀφαιρέσεων ἀνάγουσα τὸν ψυχικὸν νοῦν. ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ ἡλίου πεποιήμεθα μνήμην ὡς ὁρατοῦ, καλῶς ἂν ἔχοι περὶ τούτου πρῶτον εἰπεῖν, πῶς οὐκ ἔστι γένεσις, εἴπερ πᾶν τὸ ὁρατὸν γεννητόν. εἰ γὰρ οὕτως ὀφθήσεται καὶ γένεσις ὢν καὶ ὑπὲρ γένεσιν, τί κωλύει φασὶ καὶ τἀγαθὸν, οὐσίαν τε εἶναι καὶ ὑπερούσιον. μή ποτ' οὖν ἐνταῦθα τῶν περὶ τῆς ἀναλογίας ἡμῖν προδιηρημένων μνημονεύειν, καὶ ἐν οἷς ἐλέγομεν δεῖν μεταβαίνειν ἐπ' ἄλλας ἰδιότητας τῶν τοὺς λόγους ἐχόντων, ἀλλ' ἐμμένειν χρῆναι ταῖς ἐξ ἀρχῆς, καθ' ἃς ἡ ἀναλογία θεωρεῖται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ὅταν τὸν ἥλιον ὑπὲρ γένεσιν θέμενοι τῆς τῶν φωτιζομένων αὐτῶν γένεσιν λέγωμεν, οὐκέθ' ἡγούμενοι αὐτοὶ οὐ δι' αἴτιον, ἀλλ' ἑπόμενον ποιοῦμεν. ἐπισκοποῦντες δὲ τὴν γένεσιν τῆς τῶν ὑπ' αὐτοῦ φωτιζομένων, ἀγένητον αὐτὸν παντελῶς εὑρήσομεν. μόνος γὰρ οὗτος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων ὄντως ἐστὶν ἀγένητον σῶμα προσλαμβάνων, οὐδὲν οὐδὲ γινόμενος οὐδ' ἀποβάλλων τι ἀφ' αὐτοῦ. πάντα δὲ τὰ ἄλλα ὅσα φωτίζει, δεχόμενα παρὰ μέρος φῶς ἄλλο τε ἄλλο παρ' αὐτοῦ, διὰ τὴν περὶ τὸ κέντρον τὸ οἰκεῖον κίνησιν τῆς ἡλιακῆς σφαίρας, ἄλλοτε ἄλλας ἀκτῖνας κατὰ κύκλον, εἴς τε τὰ ἐν οὐρανῷ διαπεμπούσης, καὶ εἰς τὰ ὑπὸ σελήνην, γένεσίν τε ἴσχει, καθόσον φωτίζεται, καὶ φθορὰν, καθάπερ καὶ ἡ σελήνη φθίσεις τε δέχεται, καὶ αὐξήσεις τοῦ φωτός. κατ' αὐτὸ ἄρα τὸ φωτίζειν ἀγένητός ἐστι, παντελῶς ὁ ἥλιος, κατὰ δὲ τοῦτο ἀπείκασται πρὸς τἀγαθὸν, οὐ καθ' ὅσον σῶμα ἐστί. κατὰ γὰρ τοῦτο ἀνόμοιος πρὸς ἐκεῖνο τῆς ἀναλογίας διὰ ὁμοιότητα λόγων, συνισταμένης. λάβωμεν οὖν ἀπὸ τούτων ὅτι θείως συνειδὼν ὁ Πλάτων, ὡς ἄρα ἔνεστι καὶ ἐν τοῖς γεννητοῖς, ἀγένητον εἶναι, καθάπερ ἐν τοῖς μεριστοῖς ἀμερές, ἔστι κατὰ τοῦτο δὴ τὸ ἀγένητον ὁ ἥλιος βασιλεὺς τῶν ὁρατῶν. ἐπεὶ καθόσον σῶμα, καὶ καθόσον κινητὸν, τῶν βασιλευομένων ἐστὶν, οὐ τῶν βασιλευόντων. ἄγεται γὰρ ὑπὸ τῆς ταὐτοῦ περιόδου, καὶ ἡ περίοδος αὐτοῦ δευτέραν ἔχει τάξιν τῆς φρονιμωτάτης κυκλώσεως. εἶτα κἂν τούτῳ συγχωρήσομεν, κατ' ἄλλην τινὰ γένεσιν, τὸν ἥλιον γεννητὸν, οὐκέθ' ἀληθὲς τὸ καὶ τἀγαθὸν κατ' ἄλλον σημαινόμενον οὐσίας, ὑπάρχειν οὐσίαν. τὸ μὲν γὰρ γενέσεως ὑπολείπεται ὅτι καὶ ἕτερον σημαινόμενον, σώματι παντὶ προσῆκον. τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ ὄντος οὐδέν. ἐν γὰρ τὴν μόνον τὸ τοῖς νοητοῖς πᾶσιν ὑπάρχον, ὃ καὶ εἶναι, καὶ ὄντως εἶναι φαμέν. τούτων δὲ ὑπεριδρυμένον τἀγαθὸν, ποίαν ἂν ἔχοι λοιπὸν οὐσίαν, καθ' ἣν οὐσία ἐστί, καὶ οὐχ ὑπερούσιον μόνον. πᾶσα γὰρ οὐσία ὄν ἐστιν ἐξ ἀνάγκης, τἀγαθὸν δὲ οὐχὶ μόνον τῆς οὐσίας εἶπεν ὁ Σωκράτης ἐπέκεινα, ἀλλὰ καὶ τοῦ εἶναι. οὐκ ἄρα δεῖ φάναι τὸ ἀγαθὸν εἶναι, ὅπερ ἐπέκεινα τοῦ εἶναί ἐστιν, καὶ διὰ τοῦτο μὴ εἶναι χρὴ λέγειν αὐτό. πάλιν γὰρ τὸ μὴ εἶναι, κοινόν ἐστι πρὸς ἄλλα, οἷς τὸ μὴ ὂν οἰκεῖον. ἄμφω τοίνυν λεκτέον, ὡς οὔτ' ὄν ἐστιν, οὔτε μὴ ὄν. ὃ καὶ ἄλλους ἀπέστησεν ἄγνωστον αὐτὸ λέγειν, καὶ ἄρρητον παντὸς, ἢ ὄντος ἢ μὴ ὄντος, οὐδὲ τοῦ Πλάτωνος ὁπόταν αὐτὸ γνωστὸν προσαγορεύῃ, καὶ μάθημα τελευταῖον, καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον, ἀφέντος ἡμᾶς ἐρισταίνειν, καὶ οὕτω γνωστὸν ὑπολαμβάνειν, ὡς τὰ ὄντα, καὶ ὧν ἐστι τῆς οὐσίας αἴτιον. ταῦτα μὲν γνωστὰ ἔστιν ἐπιστητὰ κατὰ τὸν τῆς ἐπιστήμης τρόπον, ὃν αὐτὸς διώρισε τὸν ἀκριβέστατον, καθ' ὃν τὰς ἐξ ὑποθέσεως ἐπιστήμας ἠτίμασεν, καὶ μίαν ἔφατο τὴν ὄντος οὐσίαν ἐπιστήμην ὑπάρχειν. λέγει δὲ οὑτωσὶ περὶ τούτων ἣν ἔχει διάνοιαν ἐκδιδάσκων, ὡς αἱ μὲν ἄλλαι ἐπιστῆμαι δοκοῦσαι εἶναι, ποιοῦνται τὰς ἀρχὰς ὑποθέσεις, μόνη δὲ διαλεκτικὴ ἐπ' αὐτὴν ὁρμωμένη τὴν ἀρχὴν, ἀναιρεῖ τὰς ὑποθέσεις, ὡς ἂν εὕρῃ τὴν μὲν ὄντως οὖσαν ἀρχὴν ὡς ὑπόθεσιν, ἀλλ' ὄντως ἀνυπόθετον. τοιαύτη δὲ ἀρχὴ τὸ ἓν, εἰς ὃ πᾶσαν τὴν τῶν γνωστῶν ὑπόστασιν τελευτᾶν. οὐκοῦν ἀπὸ τούτων δῆλον ὡς ἄρα τὴν διαλεκτικὴν θριγκὸν ἐπιστημῶν εἶναι δοκουσῶν ἀποκαλῶν, καὶ ὄντως ἐπιστήμην ὁριζόμενος, ἐξ ἀνυποθέτου φησὶν ἀρχῆς ὁρμωμένην πάντα σκοπεῖν, ὡς ἔχει φύσεως, ὅτι ποτ' ἐστὶν ἕκαστον. εἰ μὲν οὖν καὶ τὸ ἀγαθὸν θεωμένη τινὰ ἰδιότητα ἔχει, καὶ τῇ διέξει τῶν ἄλλων ἐξ ἀρχῆς ἀνυποθέτου σκοπεῖ, καὶ τοῦτο τάχ' ἂν εἴη τις ἐπιστήμη, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ τί ποτ' ἐστὶν ὄντως, ἢ οὐκ ἔστιν. ἡ δὲ ἀρχὴ τῶν πάντων, ἀρχῆς δὲ οὐκ ἔστι λαβεῖν ἀρχὴν, τίς μηχανὴ καὶ τούτου λέγειν εἶναί τινα ἐπιστήμην. παντὸς μὲν ἐπιστητοῦ ἀπὸ ἀρχῆς ἀνυποθέτου καταληπτοῦ ὄντος, ὅπερ ἐστὶ κυρίως ἐπιστητόν. τοῦ δὲ ἀγαθοῦ μὴ ὄντος ἐξ ἀρχῆς ἀνυποθέτου καταληπτοῦ, τῷ μηδ' ἥν τινα οὖν ἔχειν ἀρχὴν ὅλως, ὥστε εἰ οὗτός ἐστι τῆς ἐπιστήμης ὅρος, οὐδαμῶς ἐπιστητὸν τὸ ἀγαθόν. ἕπεται δὲ τούτῳ μηδὲ ὂν αὐτὸ παντελῶς πάλιν εἶναι, σαφέστατα τοῦ Πλάτωνος, ἐπιστήμην μὲν ἐπὶ τοῦ ὄντος τάττοντος. πίστιν δὲ ἐπὶ τῷ δοκοῦντι πως εἶναι καὶ αἰσθητῷ, διάνοιαν δὲ ἐπὶ τοῖς διανοητοῖς, καὶ εἰκασίαν ἐπὶ τοῖς εἰκαστοῖς, δόξαν δὲ ἐπὶ τοῖς αἰσθητοῖς καὶ εἰκαστοῖς, καὶ νόησιν μὲν ἐπὶ τοῖς νοητοῖς, καὶ διανοητοῖς, καὶ εἰκαστοῖς, καὶ οὐκ ἐν τούτοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν Τιμαίῳ λέγοντος, ὅτι ὅπερ οὐσία πρὸς γένεσιν, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια, καὶ λόγους μὲν τοὺς ἀνελέγκτους τοῖς οὖσι, λόγους δὲ εἰκοτολογικοὺς τοῖς γεννητοῖς ἀποδιδόντος, ὡς ἂν τῆς ἐπιστήμης τὰ ὄντως ὄντα καθεωμένης. εἰ οὖν τὸ ὂν ἐπιστητὸν, τὸ δὲ ἀγαθὸν οὐκ ἐπιστητὸν, τὸ ἄρα ἀγαθὸν, οὐκ ἔστιν ἐπιστητὸν, καὶ αὐτὸς ἔλεγεν, οὐσίας αὐτὸ λέγων ἐπέκεινα καὶ τοῦ εἶναι. μή σοι δοκεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἀφανῶς ὑπερούσιον αὐτὸ λέγειν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ οἷς διορίζεται περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης, τὸ αὐτὸ συμβαίνειν, οἷς ἐκ τῆς πρὸς τὸν ἥλιον ἀναλογίας, συνήγαγεν, ὡς ὑπὲρ γένεσιν ἐκεῖνος, ὑπὲρ οὐσίαν τἀγαθὸν ἀποφαίνων. τὸν δύο τοίνυν θάτερον· τὴν ἐπιστήμην ἐροῦ τὴν ἐκ τῆς ἀνυποθέτου δεικνῦσαν ἀρχῆς, καὶ οὐκ ἔσται τοῦ ἀγαθοῦ ἐπιστήμη, καὶ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς εἶναι γνῶσιν, καὶ οὕτως εἶναι, καὶ περὶ τῆς διαλεκτικῆς ἄλλην ἐπιστήμην ζητήσομεν. εἰ δὲ αὐτὴν τὴν διαλεκτικὴν οὐ μόνον εἰδέναι τἄλλα φήσομεν ἀπὸ

μὲν ἀπὸ

μὲν ἀπὸ τῆς ἀνυποθέτου μόνην ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχήν. δῆλον μὲν, ὡς οὐκ ἂν ἀπὸ ἀρχῆς γιγνώσκοι, καὶ ταύτην ὥσπερ τὰ ἀπ' αὐτῆς. λείπεται δὲ ἀπὸ τῶν μετ' αὐτὴν ἂν ὑπάρχειν αὐτῇ τὴν γνῶσιν. καὶ δῆλον ὡς δεικνῦσα ἐκείνην μηδὲν οὖσαν τῶν μετὰ ταύτην, ἢ ὡς ἐκ τεκμηρίων τούτων συλλογιζομένη περὶ ἐκείνης. ἀλλ' εἰ μὲν οὕτως, χειρόνως γνώσεται τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων ἢ τὰ ὄντα. ταῦτα μὲν γὰρ ἀπ' αἰτίας, ἐκείνην δὲ ἐκ τῶν ἀπ' αὐτῆς. τοῦτο δὲ οὐκ ἐπιστημονικόν. καὶ γὰρ αὐτῷ δοκεῖ τὴν ἐπιστήμην εἶναι γνῶσιν, ὅταν τῆς αἰτίας λογισμῷ δεθεῖσαν, ὡς ἐν Μένωνι διώρισεν, ὥστε καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ὅρον, οὐκ ἐπιστητὸν τἀγαθὸν, ὃ μὴ δυνατὸν ἀπ' αἰτίας γνῶναι. κἂν ὡς ἐκ τεκμηρίων δὲ γιγνώσκηται πάλιν οὐκ ἐπιστητόν. οὐ γὰρ αἰτία ταὐτὸν καὶ τεκμήριον. εἰ δὲ κατὰ ἀφαίρεσιν ἡ γνῶσις τἀγαθοῦ μόνον ἂν οὕτως τῷ Σωκράτει συμφωνοῖ μὲν, ἀξιοῦντι καθάπερ ἐν μάχῃ διεξιόντα περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ὡς ἄρα οὐκ ἔστι διελέγχειν ἔν τι τῶν ἄλλων. οὐ γὰρ ἄλλο τι δηλοῖ ταῦτα πλὴν τῶν ἀφαιρέσεων. τοῦτο δὲ αὖ πάλιν δείκνυσιν αὐτὸ μὴ ὂν ἐπιστητόν. τὸ γὰρ ἐπιστητὸν, οὐ τί οὐκ ἔστι, ἀλλὰ τί ἐστι, γνωστὸν ὑπάρχει διὰ τῆς ἐπιστήμης. οὐ μόνον ἄρα ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης, καὶ τῆς ἀληθείας τὸ ἀγαθὸν ἐπέκεινα, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιστητῶν, καὶ οὔτε ἐπιστήμη, οὔτε ἐπιστητόν, οὔτε ἡ ταῦτα ἀλλήλοις συνάπτουσα ἀλήθεια. γνωστὸν δὲ ὅμως τρόπον ἕτερον διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ἄλλων, ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐλέγχων οἳ δεικνύουσιν αὐτῷ τὸ μηδὲν ὑπάρχον ἐκείνων, ὥσπερ αὐτὸς ὑπέμνησεν, διὰ τῆς ἀναλογίας, ὡς οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη οὐκ ἔστιν ἀλήθεια καὶ ὄν. καὶ εἰ βούλει τούτοις ὡς ἀρχαῖς χρησάμενοι, τὰ ἑπόμενα σκοπεῖν, εὕροις ἂν μή τε ταὐτὸν ἐκεῖνο, μή τε ἕτερον εἰ μὴ ἐστὶν ὄν, μὴ κινούμενον, μὴ ἑστὸς, μὴ σχῆμα ἔχον μὴ ἀριθμόν, μὴ ὅμοιον, μὴ ἀνόμοιον, μὴ ἴσον, μὴ ἄνισον, μὴ χρόνου μετέχον. ἃ δὴ πάντα καὶ ὁ Παρμενίδης ἐν τῇ πρώτῃ συναγαγόντων ὑποθέσεων, καὶ συναγαγὼν ἐπήνεγκεν, ὡς ἄρα οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη τοῦ ἑνὸς οὐδὲ δόξα. καὶ γὰρ γενέσεως ἐπέκεινα καὶ οὐσίας. ὅλως δὲ ταύτης σεσαλευμένης ἕπεται τὰ λοιπὰ, τοῖς μὴ κενολογεῖν ἐθέλουσι. οὐκ ἄρα τοῦτο μόνον ἔχομεν ἀπὸ τῶν Σωκρατικῶν λόγων, ὅτι οὐκ ἐπιστητὸν τὸ ἀγαθὸν, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἄλλως γνωστὸν ἀπόντι λόγῳ διὰ τῶν ἐλέγχων καὶ τῶν ἀφαιρέσεων. καὶ εἴπερ μὴ κατέγνω τοῦ Γλαύκωνος ὡς γελοίως ἀποκριναμένου πρὸς τὴν τοῦ ὑπερουσίου διὰ τῆς ἀναλογίας ὑπόμνησιν, ἠκούσαμεν ἂν αὐτοῦ περὶ ἐκείνου κατατείνοντος, ταῦτα ἃ καὶ ὁ Παρμενίδης εἰς τὸ ἓν ἀνέπεμψεν. ἀλλὰ γὰρ ἰδὼν τὸν ἀκροατὴν ἐκτείνειν οὔπω πρὸς ταῦτα, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς οὐσίας, καὶ τὰ λοιπὰ συναφελεῖν, ὥστε καὶ ἔτι προστίθησιν ἕλκων ἀπὸ τῶν μετὰ τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὰ ὀνόματα μὴ θαυμάσῃς. τὰ γὰρ συνήθη τοῖς ἀκροαταῖς, ἠνάγκασται φέρειν ἐπ' αὐτὸ τῶν αὐτῶν ἀδέκτοις οὖσιν. οὔτ' οὖν μέρος οὐσίας ἐκεῖνο δὴ λέγειν πρὸ οὐσίας ὄν, οὔτ' εἶδος ἔν τι τῶν εἰδῶν. τὸ μὲν γὰρ ὡς εἶδος ἀγαθὸν, οὕτως ἔχει πρὸς τὴν νοητὴν οὐσίαν, ὡς τὸ ἐν ἡμῖν πρὸς τὴν ἡμετέραν. ὑφίστησι γὰρ ἡ μὲν οὐσία τὴν οὐσίαν, ἡ νοητὴ τὴν ἡμετέραν, τὸ δὲ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὸ ἐν ἡμῖν. ὥστε τῆς νοητῆς οὐσίας, ἐκεῖνο καταδεέστερον, ὡς τὸ ἐν ἡμῖν τῆς ἡμετέρας, καὶ οὐσιῶδες ἀγαθὸν, τὸ ὡς εἶδος. καὶ οὐσία μέν τις ἀγαθὸν δὲ ἁπλῶς, ὡς πάντων αἴτιον τῶν οὐσιωδῶν ἀγαθῶν, τῶν τελειωτικῶν τῆς οὐσίας, ὥστ' εἴπερ τὸ ἀγαθὸν ὅπερ ὁ Σωκράτης ἐξύμνησε νῦν οὐσίας ἐστὶ καὶ τὸ δ' εἶναι κρεῖσσον, ἕτερον ἐστι πάντως τε εἴδους ἄλλου, καὶ τοῦ τῆς οὐσίας ἀγαθοῦ. τὸ δὲ δὴ μέρος τῆς οὐσίας πᾶν ἀτελέστερον ὂν τῆς οὐσίας ἧς ἐστι μέρος, οὐχὶ οὗ ἕνεκά ἐστιν, ἀλλ' ἕνεκά του. τοῦ γὰρ ὅλου ἕνεκα τὸ μέρος ὡς καὶ αὐτός που φησὶ Πλάτων. μέρος μὲν ὅλου ἕνεκα καὶ οὐχὶ ὅλον μέρους. εἰ οὖν τἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἕνεκά του, πᾶν δὲ μέρος ἕνεκά του, τἀγαθὸν οὐδενὸς ἂν εἴη μέρος, ὥστ' οὔτε τοῦ νοητοῦ κόσμου μέρος, οὔτ' ἄλλου τινός. καὶ πάλιν ἐκ τούτων δῆλον ὅπως αἱ κοιναὶ ἔννοιαι τὸ οὗ ἕνεκα λέγουσαι πάντα τὸ ἀγαθὸν εἶναι, καὶ τὸ οὗ πάντα ἐφίεται, τὸ ὑπερούσιον ἀπομνημονεύονται. τὸ καὶ οὐσιῶδες, ἀγαθὸν ἕνεκα τῆς οὐσίας ἐστὶν, ἐκείνης ἕνεκα, καὶ ὑπόστασιν καὶ ζητούμενον, ὡς εἰς τὴν ἐκείνης τελείωσιν συντελοῦν, ἵνα ἔχῃ κατὰ φύσιν, καὶ τὸ εἶναι αὐτῆς μὴ εἴη ἀτελές. μόνον οὖν ἐκεῖνο τἀγαθὸν εἰς ὃ καὶ ὑπόστασις ἀνήρτηται πᾶσα καὶ τελειότητος, οὗ ἕνεκα πάντα ἐστὶν, ἕνεκα δὲ οὐδενὸς αὐτὸ, οὔτε τινὸς ὂν, ὡς τὸ εἰδητικὸν ἀγαθὸν, οὔτε ἄλλου ἐφιέμενον, ὡς ἡ οὐσία παντὸς ὄντος ἐφίεται τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἵνα ᾖ, καὶ ἵνα τελείως ᾖ, καὶ τοῦτό ἐστιν ἄρα, τὸ πάντων βασιλεῦον, καὶ νοητῶν καὶ αἰσθητῶν. εἰς ὃ καὶ ὁ Πλάτων ἡμᾶς ἐν ἐπιστολαῖς ἀνήγαγεν, εἰπὼν περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἐστὶ, καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα ἐστὶ, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον, πάντων καλῶν. ἃ γὰρ ἐκεῖ συντόμως, ταῦτα ἐν τούτοις διὰ πλειόνων ἐδίδαξεν. ἀλλὰ μὴν ἐκεῖ περὶ τοῦ πρώτου θεοῦ ταῦτα ἐφθέγξατο, τὸ ἄρα ἀγαθόν ἐστι κατὰ Πλάτωνα, ὁ πρῶτος θεός.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἘΝ ΤΩ͂Ι ἙΒΔΌΜΩΙ
τῆς Πολιτείας σπηλαίου.

Εἴ τι δεῖ καὶ ἡμᾶς φάναι περὶ τοῦ σπηλαίου, καὶ τῶν ἔξω τοῦ σπηλαίου πάντων, καὶ τῆς πρὸς τὰ πράγματα αὐτῶν ὁμοιότητος, λεγέσθω πρῶτον ὅπως διεῖλεν αὐτὸς ἐν τῇ κατατομῇ τῆς γραμμῆς τὰ πάντα. καὶ γὰρ ἐκείνοις ἀπεικάζει, τὰ μὲν εἴσω τοῦ σπηλαίου, τοῖς δοξαστοῖς, τὰ δὲ ἔξω τοῖς γνωστοῖς, διὸ καὶ αὐτῇ τῇ διαιρέσει συμπληροῦσας αὐτὴν ἐν τῷ ἕκτῳ τὴν εἰκόνα ταύτην

ταύτην ἐπλάσατο εὐθύς. ἀρχόμενος τοῦ ἑβδόμου, καὶ ἐπὶ τῇ εἰκόνι πάλιν ἔλαβε τὴν προσρηθεῖσαν διαίρεσιν, τὰς γνώσεις συνδιαιρούμενος, καὶ ἐφ' οἷς εἰσιν αἱ γνώσεις, ὡς αὐτὸς εἶπεν, καὶ μεταξύ που τούτων ἀπεικάζειν ἑπομένως ταῦτα παρακελεύεται τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ἅπερ ἦν τὰ τέτταρα τμήματα τῶν πάντων. ἀναλάβωμεν οὖν ἐκεῖνα διὰ βραχέων, οἷς ὁμολογουμένην, ἀποδείξομεν τὴν εἰκόνα πᾶσαν. τὴν μὲν οὖν ἀφ' ἑνὸς πρόοδον τῶν ὄντων, συνεχῆ καὶ ἡνωμένην οὖσαν ἐνδείξασθαι βουλόμενος, γραμμῇ μιᾷ τὴν συνέχειαν ταύτην ἀπείκασεν, δι' ὁμοιότητος καὶ ἀλληλουχίας τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρώτων ἀεὶ προϊόντων, κενοῦ δὲ οὐδενὸς τὰ ὄντα διείργοντος. οὐδὲ γὰρ ἦν τοῦτο θεμιτὸν τἀγαθοῦ πάντα παράγοντος, συνεχῆ τὴν γένεσιν ἀναγκαῖον εἶναι, συγγενὲς γὰρ τῷ ἑνὶ τὸ συνεχές. τοῦτο δὲ αἴτιον τοῦ συνεχοῦς ἡ ὁμοιότης τῶν ἑπομένων τμημάτων πρὸς τὰ ἡγούμενα. ταύτην δὲ εἶναι πρὸς τοῦ ἑνὸς ὁμολογοῦμεν ἅπαντες. ἡ γὰρ ὁμοιότης, ἑνότης ἐστί. μίαν μὲν οὖν γραμμὴν διὰ ταῦτα λαμβάνει, τέμνει δὲ δίχα ταύτην, οὐκ εἰς ἴσα μέρη τέμνων, ἀλλ' εἰς ἄνισα, δύο δὲ ὅμως. καὶ γὰρ ἐν Φιλήβῳ τοῖς τὰ ὄντα σκοποῦσι παρεκελεύσατο, μετὰ τὸ ἕν, σκοπεῖν τὰ δύο εἴπως ἐστίν, εἰ δὲ μή, τὸν σύνεγγυς τῆς δυάδος ἀριθμόν. ἡ δ' οὖν εἰς ἄνισα τομὴ τῶν πάντων αὐτῶν, τὴν ἀξίαν ἐνδείκνυται τῶν τετμημένων, τὴν κατὰ τὸ συνεχὲς ἀνισότητα τῆς κατὰ τὴν ὕπαρξιν ἀνισότητος εἰκόνα τιθεμένων. τούτων δὲ τῶν ἀνίσων δύο τμημάτων ἑκάτερον ἀνάλογον τέμνει τῇ ἐξ ἀρχῆς γραμμῇ. τῆς ἀναλογίας πάλιν ταύτης ἐναργῶς δηλούσης τὴν διὰ ταυτότητος τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν προτέρων ὕφεσιν. λόγου γάρ ἐστιν ἀναλογία ταυτότης, καὶ δεσμῶν ὁ κάλλιστος, ὡς ἐν Τιμαίῳ μεμαθήκαμεν, καὶ Διὸς κρίσις, ὡς ἐν νόμοις ἠκούσαμεν. ὡς οὖν ὁ κόσμος οὗτος δεδημιούργηται κατὰ τὴν ἀναλογίαν, πάντων φιλίαν ἄλυτον πρὸς ἄλληλα λαβόντων, οὕτω καὶ τὰ πάντα προῆλθε συνδεθέντα διὰ ταύτης, καὶ ὁμολογήσαντα ἀλλήλοις. τεττάρων δὲ τῆς μιᾶς γραμμῆς ἀναφανέντων αὐτῷ τμημάτων, τὰ μὲν δύο τὰ τὸ μεῖζον αὐτῆς τμῆμα συμπληροῦντα, τοῦ νοουμένου γένος εἶναι τίθεται, τὰ δὲ δύο τὰ τὸ ἔλαττον, τοῦ ὁρωμένου γένους. δεῖ γὰρ τῷ νοουμένῳ τὸ μεῖζον ἀποδιδόναι κρείττονί τε ὄντι, καὶ περιέχοντι θάτερον, τῷ δὲ ὁρωμένῳ τὸ ἔλαττον. περιέχεται γὰρ ἐν ἐκείνῳ κατ' αἰτίαν. ἔλαττον δὲ τοῦ περιέχοντος πανταχοῦ τὸ περιεχόμενον, εἴτε κατ' οὐσίαν, εἴτε κατὰ δύναμιν, εἴτε κατ' ἐνέργειαν λαμβάνοις τὴν περιοχήν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν συνεχῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διῃρημένων ὁρᾶται πάντων. τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἄνισα δύο τμήματα τῆς γραμμῆς, νοούμενόν ἐστι γένος τὸ μεῖζον, ὁρώμενον δὲ θάτερον, τὸ ἔλαττον. τούτου δὲ ἐφεξῆς φησίν, ἀπὸ τῶν πρὸς ἡμᾶς πρώτων ὡς γνωριμωτέρων ἀρξάμενος τοῦ ὁρωμένου γένους. τὸ μὲν γὰρ ἕτερον τοῖν τμημάτοιν εἰκόνων, τὸ δὲ λοιπὸν πᾶν ἀφ' ὧν αἱ εἰκόνων. τῶν δὲ αὖ εἰκόνων δηλοῦν δυναμένων καὶ ἀγάλματα καὶ ζωγραφήματα, καὶ πᾶν ὅτι πιστὸν αὐτὸς διοριζόμενος, τίνας εἶναι βούλεται, τὰς εἰκόνας, καὶ ὧν τὰς ἀπὸ τῶν φωτιζόντων ἀποτελουμένας ἐν φωτιζομένοις, τάς τε σκιάς φησιν εἰκόνας καλεῖν, καὶ τὰς ἐμφάσεις, τάς τε ἐν ὕδασι, καὶ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις ἐνόπτροις. καὶ δὴ καὶ ὁρίζων τίνα ποτὲ δεῖ τούτοις ὑπάρχειν τοῖς ἐνόπτροις πυκνότητά φησι καὶ λειότητα καὶ φανότητα. τῆς μὲν γὰρ πυκνότητος δεῖν, ἵνα μὴ τοῖς πόροις ἐμπίπτουσα ἡ ἔμφασις ἀπολέσῃ τὸ ἓν ἐκ πολλῶν γενέσθαι, τῶν ἀπορροιῶν εἴδωλον. τῆς δὲ λειότητος, ἵνα μὴ ταῖς ἐξοχαῖς καὶ ἰσοχαῖς ἡ τραχύτης ἀνωμαλίας αἰτία γίγνηται τῷ συνισταμένῳ. τῆς δὲ φανότητος ἵνα τὸ εἴδωλον ἀμυδρὰν ἔχον τὴν ἰδέαν ὅμως ὀφθῇ. καὶ γὰρ τὰ ἐν τῷ ἀέρι φαινόμενα διὰ τῶν θυρίδων καταλαμπόμενα ξύσματα, χωρὶς φωτὸς ἀόρατά ἐστιν, ἀμαυρὰν ἔχοντα τὴν αὐτῶν σύστασιν. ἐκ δὴ τούτων συλλογιστέον ἡμῖν, καὶ ὅτι κατὰ Πλάτωνα αἱ ἐμφάσεις ὑποστάσεις εἰσὶν εἰδώλων τινῶν δαιμονίᾳ μηχανῇ δημιουργούμεναι. καθάπερ αὐτὸς ἐν τῷ σοφιστῇ διδάσκει. καὶ γὰρ αἱ σκιαὶ αἷς τὰ εἴδωλα συζυγεῖν φησί, τοιαύτην ἔχουσι φύσιν. καὶ γὰρ αὗται σωμάτων εἰσὶ καὶ σχημάτων εἰκόνες, καὶ πάμπολυν ἔχουσι πρὸς τὰ ἀφ' ὧν ἐμπίπτουσι συμπάθειαν, ὡς δηλοῦσι, καὶ ὅσα μάγων τέχναι πρός τε τὰ εἴδωλα δρᾶν, καὶ ἐπαγγέλλονται καὶ τὰς σκιάς. καὶ τί λέγω τὰς ἐκείνων δυνάμεις, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις ἤδη ζώοις ὑπάρχει πρὸ λόγου παντὸς ἐνεργεῖν. ἡ γὰρ ὕαινά φασιν τὴν τοῦ κυνὸς ἐν ὕψει καθημένου πατήσασα σκιὰν καταβάλλει, καὶ θοίνην ποιεῖται τὸν κύνα. καὶ γυναικὸς καθαιρομένης φησὶν Ἀριστοτέλης, εἰς ἔνοπτρον ἰδούσης, αἱματοῦταί τό, τε ἔνοπτρον καὶ τὸ ἐμφαινόμενον εἴδωλον. ὅτι δὲ ὑποστάσεις εἰσὶ καὶ τὰ εἴδωλα κατὰ Πλάτωνα καὶ ἐκ τῆς ἀναλογίας οἶμαι δῆλον. οὕτω γὰρ ἔχει τὰ εἰκαστὰ πρὸς τὰ ὁρατά φησιν, ὡς τὰ διανοητὰ πρὸς τὰ νοητά. ταῦτα δὲ εἰκότως, καὶ εἴδη τινὰ καὶ ὄντα, καὶ τὰ εἰκαστὰ ἄρα τῶν ὁρατῶν εἴδωλα ὄντα φύσιν ἔχει τινὰ καὶ οὐσίαν ἁμωσγέπως ἐν οἷς ἐστιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν καὶ διὰ πλειόνων γνῶναι τοῖς Πλάτωνος φίλοις δυνατόν. τοιούτων δὲ ἄρα τῶν εἰκαστῶν ὄντων τὸ ἕτερον γένος, οἷον ὁρίζεται τῶν ὁρωμένων, ἀκούσομεν. ἐκεῖνο γὰρ εἶναι πᾶν, ᾧ τοῦτο ἔοικεν, τά τε περὶ ἡμᾶς ζῷα, καὶ τὸ φυτευτόν, καὶ τὸ σκευαστὸν ὅλον γένος. ὥστε δῆλον ἐκ τούτων εἶναι τοῖς ἐπιβλέπειν δυναμένοις, ὅτι καὶ ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῖς ὁρατοῖς ἀνάλογον ἔσται πᾶν. ὅσον τε περὶ τοὺς δεσμοὺς τὸ ζῷον, καὶ τὰ σκεύη πάντα ὅσα φέρουσι πάντες οἱ παριόντες, καὶ ὅσον περὶ αὐτοὺς ἐκείνους φυτευτὸν σῶμα ὄν. καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ὁρατοῦ γένους, διεῖλε γὰρ οἶμαι πᾶν, εἴς τε τὸ σκευαστόν, καὶ τὸ φυσικόν, ὃ δὴ φυτευτὸν εἶπεν. τὰς δὲ ἀπὸ τούτων σκιάς, καὶ τὰ εἴδωλα τὰ ἐν τοῖς ἐνόπτροις φανταζόμενα. κοινῶς εἰκόνας προσαγορεύσας εἰς τὴν τοῦ τετάρτου τμήματος ἔταξε μοῖραν. μεταβὰς δὲ ἐπὶ τὸ μεῖζον τμῆμα τῆς γραμμῆς ὃ δὴ τοῦ νοουμένου γένους ἔθετο, τὸ

μὲν ὁρίζεται

μὲν ὁρίζεται καὶ τούτῳ δεύτερον. τὸ δὲ φύσει πρότερον, διανοητὸν μὲν τὸ δεύτερον, ὃ δὴ τούτοις τοῖς μιμηθεῖσι τοῖς ὁρατοῖς δὴ ἐπῆλθεν, ὧν ἦν τὰ εἰκαστὰ μιμητὰ καὶ εἰκόνες, αὐτὰ δὲ ὑπ' ἐκείνων μιμηθέντα. τούτοις οὖν τοῖς ἐν τῇ τοῦ ἐλάσσονος διαιρέσει μιμηθεῖσιν εἰκόσι χρωμένη, ἐξ ὑποθέσεως τινῶν ὁρμημένων, καὶ ταύταις ὡς ἀρχαῖς ὁμολογουμέναις τὰ ἑπόμενα ζητοῦσα ἀναγκάζεται σκοπεῖν ἡ ψυχή. τῶν γὰρ διανοημάτων τὰ ὁρατὰ μιμητά. κύκλος μὲν ὁ γραφόμενος δηλαδὴ τοῦ ἐν γεωμετρίᾳ, καὶ τρίγωνον. ἀριθμοὶ δὲ οἱ ἐν τοῖς ὁρατοῖς τῶν ὑπὸ τοῦ ἀριθμητικοῦ θεωρουμένων, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὁ αὐτὸς τρόπος. ταῦτα δὴ τὰ ὁρατὰ μιμηθέντα πρότερον ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα τῶν εἰκαστῶν λόγων, μιμητὰ δὲ αὐτῶν τῶν διανοητῶν ὄντα νοητά. διανοητὸν μὲν οὖν τοῦτό ἐστιν ὡς ἔφην. νοητὸν δὲ εἰλικρινῶς τὸ πρότερον, ὃ δὴ τῶν διανοητῶν ὑπέρτερον νοῦς ἐπισκοπεῖ. καὶ οὕτως οὐκ ἐπὶ τελευτὴν πορευόμενος, οἷον ἐξ ὑποθέσεων τινῶν ἐπὶ συμπεράσματα τῶν ὑποθέσεων ἀναποδείκτων κειμένων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἐπ' ἄλλας ἀνωτέρω κειμένας ἀρχάς, ἕως ἂν ἐπὶ τὴν ἀναπόδεικτον ἀναδράμῃ, καὶ ἀνυπόθετον ἀρχήν, οὐ καθ' ὑπόθεσιν ταύτην οὖσαν, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν τῶν πάντων ἀρχήν, οἷς οὐδὲν ἐπέκεινα νοεῖν θέμις. μηδενὶ μὲν ὑποκειμένης, αὐτῇ δὲ τῶν ἄλλων ὑποκειμένων. τὸ μὲν γὰρ σημεῖον, εἰ καὶ ἀρχὴ τῶν ἐν γεωμετρίᾳ πάντων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς κοινῆς ἀνῆπται πάντων ἀρχῆς, καὶ ὑπόκειται ἐκείνῃ. τινῶν οὖν ἀρχὴ καὶ οὐ πάντων, καὶ ἡ μονὰς ὡσαύτως, ἀριθμοῦ μὲν ἀρχὴ καὶ τῶν ἐν ἀριθμητικῇ πάντων, ὑπόκειται δὲ τῇ πάντων ἀρχῇ, καὶ ἐπαναβασμοῖς τούτοις χρῆσθαι δυνατὸν τοῖς ἐπ' ἐκείνην ἀνιοῦσι τὴν τοῦ παντὸς ἀρχήν. ποίου δὴ λέγω τοῦ παντός, ἢ τοῦ νοουμένου παντός; τοῦτο γὰρ ἦν θάτερον τμῆμα, τοῦ ὁπωσοῦν ὄντος, ὥσπερ θάτερον τὸ ὁρώμενον γένος. καὶ τοῦτον μὲν ἐπὶ τὸν ἥλιον ἡ ἄνοδος τὸν βασιλέα τῶν ὁρωμένων. ἐκείνου δὲ ἐπὶ τἀγαθὸν τῶν νοουμένων πάντων βασιλεύων, εἰς τὴν οὐσίαν εἴρηται πρότερον αὐτῷ παρέχειν, αὐτὸ καὶ οὐσίας ὂν, ἐπέκεινα καὶ ὄντος. ταῦτα μὲν τοίνυν ὑπεμνήσθω τῶν ζητουμένων ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος. ἣν ἡ κατὰ τὸ σπήλαιον εἰκὼν ἐνδείξασθαι πειράσεται. ταύτης δὲ ἀρχόμενος ἐν προοιμίοις τοῦ ἑβδόμου, σκόπει τί φησιν ἀπείκασιν τὴν ἡμετέραν φύσιν, αὐτὴν δή που τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν, οὐ καθ' ὅσον ἐστὶν οὐσία, καὶ δύναμιν ἔλαχε τοιάνδε, ἢ τοιάν, ἀλλὰ παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. τὴν μὲν γὰρ οὐσίαν ἡμῶν ἐν τῷ ἐνάτῳ Πλάτων ἀπεικάζει ζώῳ συμμιγεῖ λαχόντι φύσιν ἔκ τε ἀνθρώπου καὶ λέοντος, καὶ θηρίου πολυκεφάλου τινός. καὶ τοῦ ἔξωθεν οἷον ἐλύτρου περικειμένου πᾶσι. τὴν δὲ παροῦσαν εἰκόνα πρᾶττει πρῶτον ἕτερον, δεικνὺς ἀπαίδευτον ζωήν, ὁποία δή τις ἂν εἴη καὶ πεπαιδευμένην τοῖς εἰρημένοις τμήμασι, καὶ ταῖς γνώσεσιν αὐτῶν ἑπομένην. καὶ τὸ μὲν σπήλαιον ἀπεικάζει παντὶ τῷ ὁρωμένῳ γένει τὰ πάντα δίχα τέμνων, ὥσπερ τὴν γραμμήν, καὶ ταῦθα μεῖζον τιθεὶς ὅσον ἀφομοιοῖ τῷ νοουμένῳ πάντα τὸν ἔξω τόπον. αὐτοῦ δὲ τοῦ σπηλαίου τὸ μὲν κατάγειον ὑπογράφων, οὕτω γάρ που καὶ εἶπεν. εἰ δὲ γὰρ ἀνθρώπους ἐν καταγείῳ σπηλαίῳ διοικήσει, τὸ δὲ ἀνώτερον τεταγμένον, καὶ ἐπ' αὐτό τινα μεμηχανημένην ὁδόν, μεταξύ γοῦν φησι, τῶν τε δεσμωτῶν δεῖν νοεῖν ἡμᾶς καὶ τοῦ πυρὸς ἐπάνω ὁδόν, καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ ἄνωθεν φωτίζειν τούς τε σκευοφόρους, καὶ τοὺς δεσμώτας, ὅπως καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐμπίπτοιεν αἱ σκιαὶ κάτω, καὶ ὧν φέρουσιν οἱ παριόντες σκευῶν. ὥστε εἶναι καὶ ἐν τῷ σπηλαίῳ τινὰ ἄνοδον, ἀπὸ τῆς χαμαιζηλοτέρας ζωῆς ἐπὶ τὴν ὑψηλοτέραν, καὶ τὰς σκιάς, ἢ τῶν δεσμωτῶν, ἢ τῶν σκευῶν, ἃ δὴ καὶ τὴν ἀρχὴν ὄντα νομίζουσιν οἱ δεσμῶται διὰ ἀπαιδευσίαν, τὴν πρώτην εἶναι μοῖραν τῆς γραμμῆς πρὸς τὰ ὁρατά, καὶ τὰ διανοητὰ πρὸς τὰ ἀνόητα. τούτων δὲ πρώτων ἁπάντων ἡμῖν ἀνιοῦσι θέαν εἰπών, προστίθησι μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν ὄντων νοητῶν παρεμβαλὼν ἄλλοτι λεληθότως, καὶ ὕστερον αὐτά. τί δὲ διὰ τούτου τοῖς μὴ παρέργως ἀκούουσιν ἐνδεικνύμενος, ἢ τοῦτο ἐκεῖνο τὸ τῶν διανοητῶν ἐν γεωμετρίᾳ σκοπεῖται, καὶ ὧν ἡ ἀριθμητικὴ τοὺς λόγους ἔχει τὴν ψυχὴν τὰς εἰκόνας εἶναι τὰ ὑπὸ τούτων θεωρούμενα, καὶ χρῆναι τὴν διάνοιαν ἐν τούτοις γυμναζομένην, καὶ ἑαυτὴν καθαίρουσαν αὐτούς, προβάλλειν τοὺς ἐν αὐτῇ τούτων λόγους. καὶ οὐκ ἐν ταῖς εἰκόσιν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ ταῦτα θεάσασθαι συνεπτυγμένως ὄντα καὶ ἀμερῶς. ἃ δὴ καὶ ἀνελίττουσα, τοσοῦτον ἐγέννησε τὸ πλῆθος θεωρημάτων. μετὰ δὲ ταῦτα φησὶν αὐτὸν ἰδεῖν ἤδη τὸν ὅλον οὐρανὸν ἐν νυκτί, καὶ τὰ ἄστρα τῶν νοητῶν ὄντα ὁμοιώματα, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς φῶτα, καθὸ ἡλιοειδῆ πάντα ἐστίν, ὅπως ἂν καὶ τὴν οἰκείαν οὐσίαν αὐτῶν νοήσωμεν, καὶ τὰς θεότητας αὐτῶν. ὡς γὰρ ταῦτα ἡλιοειδῆ, διὰ τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς, οὕτως ἐκεῖνα θεῖα πάντα, διὰ τὸ ἐκ τἀγαθοῦ φῶς. εἰ δὲ ὡς τὸν ὅλον οὐρανὸν δεῖ πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου θέας, καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ πάντα ἰδεῖν προσήκει, καὶ τὰ ἄστρα τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ πρὸ τοῦ ἀγαθοῦ τὸν νοητὸν σύμπαντα διάκοσμον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, συλλογιστέον ἐκ τούτων ἐστὶν ἡμῖν, ὡς ἄρα δὴ καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς, τὰ μὲν εἶναι ταῖς ὅλαις σφαίραις ἀνάλογον, τὰ δὲ τοῖς ἄστροις οἷς καὶ αἱ σφαῖραι περιέχουσι, τὰ δὲ τοῖς ἐν αὐτοῖς κύκλοις. καὶ ταῦτα κατιδόντας τὰς τῶν νοητῶν τάξεις τῶν ὑπὲρ ψυχῶν καταδήσασθαι, τὰς μὲν ὁλότητας τῶν σφαιρῶν εἰκόνας ὑπολαβόντας εἶναι τῶν ὡς ἀληθῶς ὑμνουμένων ὁλικῶν θεῶν, τοὺς δὲ κύκλους τῶν ὁλικῶν ἅμα καλουμένων καὶ μερικῶν, τὰ δὲ ἄστρα τῶν μερικῶν ἰδίως προσαγορευομένων. καὶ ταῦτα πάλιν ὑποδιαίρεσιν ἀναγομένους ἀπὸ τῶν εἰκόνων. καὶ γὰρ καὶ Πλάτων οἶδε ταύτας τὰς τάξεις ὡς ἐν ἄλλοις ἐδείξαμεν, καὶ πλήρεις τούτων αἱ τῶν θεολόγων εἰσὶν ὑφηγήσεις. μετὰ δὴ τὴν τούτων θεωρίαν, καὶ τὸν πρὸς τὸ φῶς διὰ τούτων συνεθισμόν, τελευταῖον φησὶ δεῖν ἐν τῷ ὁρατῷ τὸν ἥλιον ὁρᾶν. οὕτως ἐν

τῷ γνωστῷ τὴν ἀγαθοῦ ἰδέαν. καὶ ὅτι μὲν γνωστὸν καλεῖν εἴωθε τὸ νοητόν, καὶ διὰ ταύτης ἐστὶ τῆς ῥήσεως γνώριμον, ὥς τε καὶ ἡνίκα τοῖς γιγνωσκομένοις ἔλεγε τὴν οὐσίαν παρέχειν τἀγαθόν, οὐ τοῖς μετὰ τὴν πρωτίστην οὐσίαν ἔλεγεν, ἀλλὰ αὐτοῖς τοῖς ἀκροτάτοις τῶν ὄντων. εἰ δέ του καὶ οὐσίας ὑμνούμενον ἐπέκεινα καὶ τοῦ ὄντος, αὐτῶν ἐστιν ἐμβεβηκὸς τῶν θειοτάτων οὐσιῶν, καὶ οὕτως ὑπερούσιον ὡς πρὸ τῆς νοητῆς ὂν οὐσίας. ὅτι δὲ καὶ πάλιν δαιμονίως εἴρηται τελευταίαν ἐν τῷ γνωστῷ τὴν ἀγαθοῦ ἰδέαν ὁρᾶσθαι καὶ μόγις, καὶ γὰρ τοῦτο προσέθηκεν, δῆλον ἂν γένοιτο νοήσασι, διότι τοῖς εἰς τὸ νοητὸν ἀναβᾶσιν, ἀπ' ἐκείνου μόνου καὶ δι' ἐκείνου συναφθῆναι πρὸς αὐτὴν δυνατόν. ἐν τῷ γνωστῷ οὖν ὁρᾶται τἀγαθὸν ἐν προθύροις αὐτοῦ κειμένῳ. τὸ γὰρ πρώτως αὐτοῦ μετέχον ἐστὶ τὸ νοητὸν ὃ δὴ τοῖς ἰδεῖν αὐτὸ δυνηθεῖσιν ἀφ' ἑαυτοῦ δείκνυσιν εἰ θέμις εἰπεῖν, οἷον ἄρα ἐστὶ τὸ ὑπὲρ τὸ νοητὸν τοῦ ἐν αὐτῷ φωτὸς αἴτιον. καὶ γὰρ θειότερόν ἐστι τὸ ἐν αὐτῷ φῶς, ἢ τὸ ἐν τοῖς νοοῦσι, τὸ νοερόν, ὥσπερ καὶ τὸ ἐν ἄστροις, ἢ τοῖς ὄμμασι τοῖς τὰ ἄστρα θεωμένοις. οὕτω δὲ καὶ ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης, δυσληπτὸν ὂν τὸ ἀγαθόν, καὶ μόγις ὡς κἂν τούτοις εἰπεῖν ὁρατόν, ἔφασκε σὺν τρισὶν ἑαυτοῦ μονάσιν εὑρεῖν ταῖς ἐν προθύροις αὐτοῦ τεταγμέναις, καὶ οὔσαις νοηταῖς, τῇ ἀληθείᾳ, τῇ καλλονῇ, τῇ συμμετρίᾳ. διαβιβάζουσι γὰρ ἡμᾶς ἐπ' αὐτό, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸ συγγένειαν, καὶ εἴπομεν ἡμεῖς ἐν τῷ περὶ τῶν τριῶν τούτων μονάδων βιβλίῳ, τἀγαθὸν ἐκφαίνει καὶ τίνα παρέ τοῖς νοητοῖς καὶ πῶς. τὸ γὰρ ὂν ταῦτά τε παρήγαγε, καὶ διὰ τούτων ἅπαν τὸ νοητὸν πλάτος κατέλαμψεν. ὧν διὰ πλειόνων εἰρημένων ἐν ἄλλοις οὐ σχολὴ διαμνημονεύειν ἐν τοῖς προκειμένοις λόγοις. ἀλλὰ τοῖς φιλοθεάμοσι τῶν ὄντων ἀπ' ἐκείνου ληπτέον τὰς περὶ τούτων ἡμῶν ὑπονοίας. τὸν αὐτὸν δ' οὖν τρόπον καὶ διὰ τούτων ἀξιοῖ τῶν ῥημάτων τελευταῖον ὁρᾶν τὴν ἀγαθοῦ ἰδέαν ἐν τῷ γνωστῷ, διότι τὸ γνωστὸν ὃ δὴ τὸ νοητόν ἐστιν ὑπόβαθρα τῆς ἐκείνου θέας ἐστίν. ἐν τούτῳ οὖν ὁρᾶται, καίτοι γε ἐπέκεινα τοῦ νοητοῦ παντὸς ὄν, ὡς ἐν πρώτοις μετέχοντι, καὶ δεικνῦντι τῶν πάντων ἐνεργέστατα τί ποτέ ἐστιν οὗ μεταχὸν ἐστὶ μόνως γνωστόν. ἐφ' ἅπασι δὴ τὸν ἰδόντα ἀγαθὸν χρῆναι συλλογίζεσθαι παρακελεύεται, πάντων αὐτῷ καλῶν
τε καὶ ὀρθῶν αἴτιον ὑπάρχειν. ἐν μὲν τῷ ὁρατῷ γεννήσας τὸ φῶς, καὶ τὸ τούτου κύ-
ριον. ἐν δὲ τῷ νοητῷ μόνως ἂν κύριον πάντων ἀλήθειαν παρασχὸν καὶ
νοῦν. καὶ γὰρ εἰ τὸν ἥλιον ἐγέννησε, καὶ οἷς ὁ ἥλιος τῆς γε-
νέσεως ἐστὶν αἴτιος, κἀκεῖνο πολλῷ πρότερον
αἴτιον, καὶ εἰ τῆς οὐσίας ἐστὶ τοῖς νοη-
τοῖς αἴτιον, καὶ ὧν ταῦτα αἴ-
τια μειζόνως αἴτιον
ἂν ὑμνοῖτο.

ΤΕΛΟΣ.

Ἐτυπώθη ἐν Βασιλείᾳ ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελείᾳ Ἰωάννου Βαλδέρου,
ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τριακοστῷ τετάρ-
τῳ, θαργηλιῶνος τρισκαιδεκάτῃ.

00079841

Digitized with financial assistance from
Observer Research Foundation
on 17 May, 2019